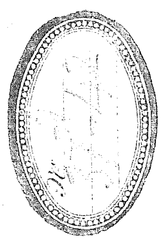

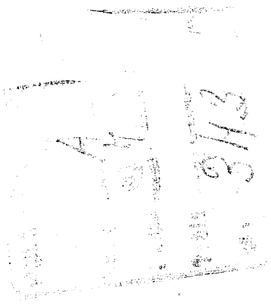

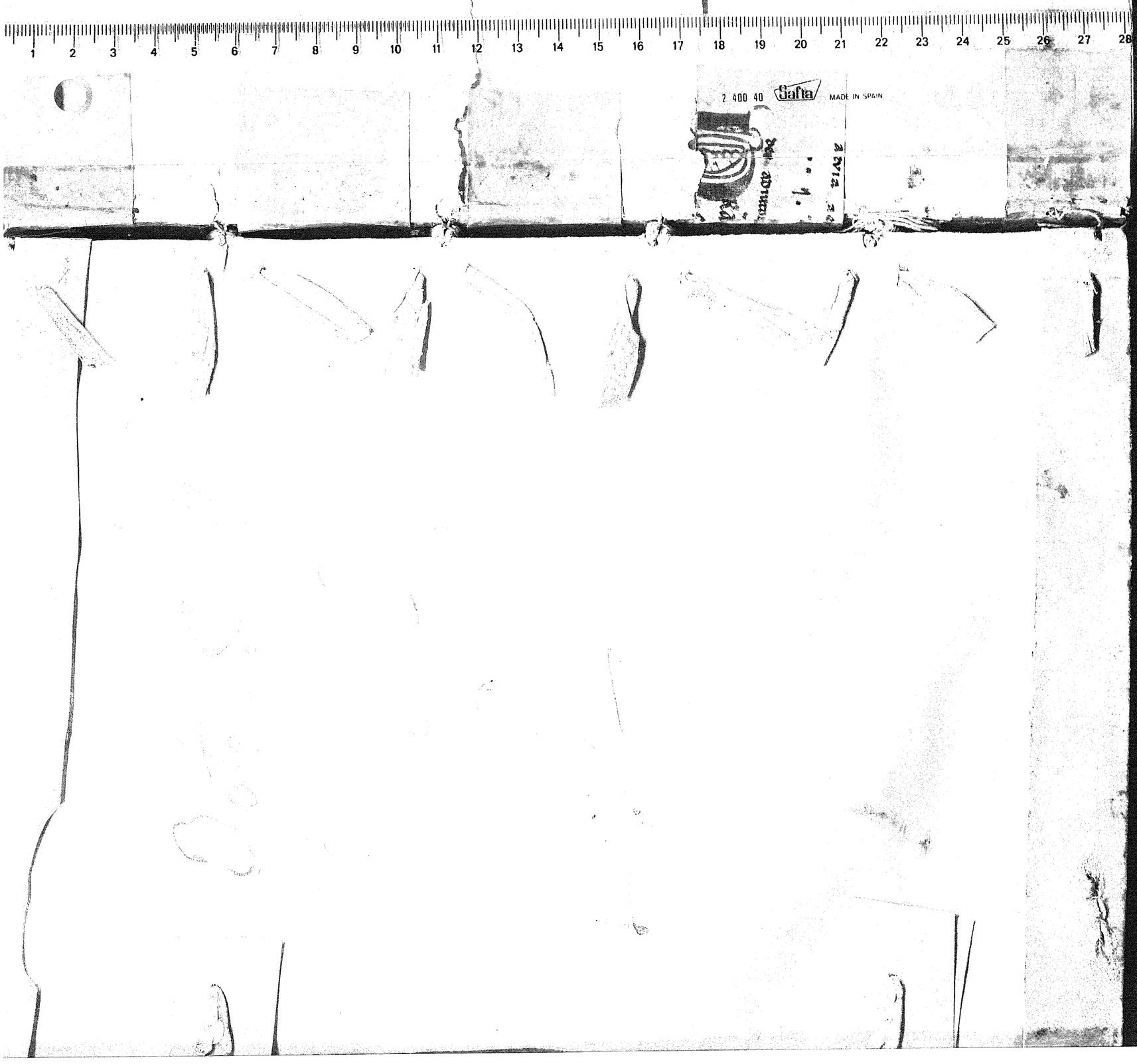
2 400 40
Safta
MADE IN SPAIN

R/1375

B²

F. Guilielmi de Rubi

one venerabilis admodum patris & theologi facile do ctissimi prouincię Aragonicę quondam Ministri: Dis putatorum in quatuor libros Magistri Sentẽtiarum Tomus prior super Primum & Secũdum diligenter ab Iodoco Badio Ascensio impressus & indice sequen ti illustratus.

Impetratis gratia & priuilegio e regione posterioris Tomi explicandis.

del Colegio de la Compañia de Jesus Granada

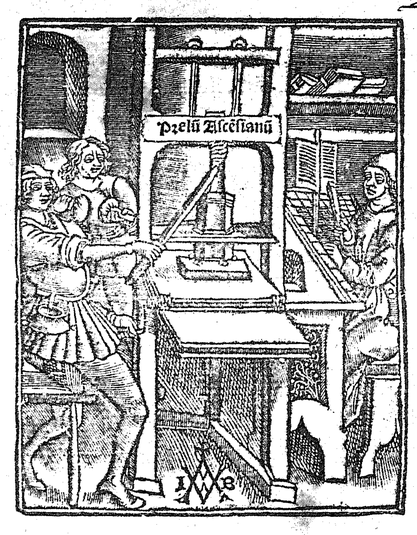

Vænundatur cum reliquo Tomo in ædibus dicti Ascensii/Michaelis Conradi & Simonis Vincentii.

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA GRANADA

Transſumptum confirmationis

& approbationis huiuſce operis F. Guilielmi de Rubione in quatuor libros Sententiarum Factę per Reuerendū patrem Miniſtrū generalem/magnorum virorum ad hoc deputatorum grauí examine & iudicio prębabito.

NOVERINT Vniuerſi q̄ Nos fratres Petrus de Aquila miniſter in prouincia Tuſcana: Bernardus de Aretio: Simon de Spoleto: Nicolaus de Interamne lector Romanus: Iacobus de Iora lector Paduanus: Auctoritate Reuerēdi in Chriſto patris Fratris Geraldi ordinis fratrum Minorū generalis miniſtri cōmiſſarii deputatí ad examinādum nouum opus editum a fratre Guilielmo de Rubione/miniſtro prouincię Aragonię ſuper quatuor libros Sententiarū: ipſum opus tenuimus/legimus/& diligenter inſpeximus: in quo per dei gratiam nihil comperimus contra fidem vel cōtra bonos mores: ſed cōcluſiones catholicas vel opinabiles per viros ſcholaſticos ſecūdum diuerſa principia doctrinarum. In cuius rei teſtimoniū prębentem ſcripturam fecimus fieri/& noſtrorum ſigillorum impreſſione muniri. Actum & datum in ſacro loco Aſſiſii. xxv. die menſis Maii Anno domini M.CCCXXXIII.

ET EGO Prefatus frater Geraldus fratrum Minorum generalis Miniſter prænominatorum cōmiſſariorum meorum tanq̄ fide dignorum examine & relatione contentus iuxta noſtri ordinis inſtituta/præfato F. Guilielmo prędemoratū opus ſic examinatum & in nullo penitus condemnatum publicandi & copiandi licentiam duxi tenore præſentium cōcedendam. In cuius rei teſtimonium præſentem ſcripturam feci ſigilli mei officii impreſſione muniri. Actum & datum Anno Menſe & die prefatis.

Illuſtriſſimo dño meo ex alta Regum Hiſpaniarū Proſapia genito/procerūq; eiuſdē regni primati, dño Federico Henriq. Caſtellæ & Granatæ Archimarino Comiti de Modica & dē Aguilar. Frater Alfonſus de Villa Sācta Minorita Salutē cū proſperitate plurimam optat.

RIſcis illuſtribus ſtudiū quondā erat generoſiſſime Princeps, nō ſolum rei militaris diſciplina et dexteritate fulgere: verū etiā artium omnium liberalium ſumma eruditione ſplēdeſcere: vt in exercendis armis militi buſq; ductandis nobili indoli peritia ſuppetereret, & in moderandis regēdiſq; rebus publicis recta inſtitutio non deeſſet. Et probe illi quidem ſcitecq; faciebāt: quatenus nobilitatis præſtātia, corpis ſtrenuitate, animiq; ſplēdore adornata/facile cōſpicua notaq; redderet. Sic ſane Alexāder ille magnus pręclarus eruditione euaſit. q̄uis em̄ bellica gloria teneretur: & bellicę laudis & imperii p totū orbē ardore flagraret: tñ lectionis gnarus Iliada Homeri (quā rei familiaris viaticū appellabat) apd ſe ſemp habēs cū pugione ſub puluino tenere ſolit⁹ ē, & ad Ariſtotelē ex Aſia inter ipſos armorū ſtrepitus in hæc verba ſcripſit. Alexander Ariſto, felicitatē. Haud abs te recte factū eſt/q̄ ſpeculatiuas diſciplinas edidiſti: qua em̄ re nos ipſi cæteris pręcellem⁹, ſi ea quib⁹ eruditi ſum⁹ ſtudia/coeperint eſſe in omnib⁹ cōmunia! Mallē em̄ ſingulari diſciplina q̄ potētia pręſtare. Sic & Lacedæmonii, Athenięſes/& illuſtres Romani/literaq; peritia enituerūt: apud quos moris erat/deligere ſolum in belli Duces imperatores & reipublicę moderatores/q bonis literis cæteros antecellerent. Quid referā illuſtriſſimū Iuliū Cæſarem acerrimo ingenio virum non minus literarū gloria q̄ reb⁹ geſtis pręclarū! qui eadē animi acrimonia qua manū cōſeruit cū hoſtib⁹, ſua pręlia deſcripſit: eadēq; dextra qua bella geſſit, res a ſe geſtas literarū monumētis tradidit. Auguſtus itidē ſtudioſiſſimus nec doctiſſimis ſui tpis viris inferior, q q̄ elegātiſſime (vt extāt) de Maronis obitu verſus cōptiſſimos cōdidit: quorū initiū ē, Ergo ne ſupremis potuit vox improba verbis/ & q̄ ſequunt̄ Alfonſus item (vt ad noſtros deueniā) Romanorū imperator & Hiſpanorū rex ita optimis diſciplinis eruditus fuit & literarū peritia ſingularis, vt aſtronomoq; ambages ita ineffabili modo explicauerit: vt princeps in ſolio reſidens glorioſus/cælorū oim meatus breui radio deſcriberet, ac fulgētia ſydera diceret. Sed hæc noſtra lutea ac calamitoſa tēpeſtas/q̄ omniū mortaliū curā ad deteriorū ſtudiorū laborē cōuertit, improbis moribus ſic animos illuſtrium peſſundedit: vt ignobilē cēſeat deluſa nobilitas q ſacrā mineruā callere ſtudeat: & militari baltheo accinctis altercetur ſuffícere literas vix ſummis delibare labris: ac nomē ſuū monſtruoſis quibuſdā & ineptis literarū formulis appingere chartæ aut mębranæ: atq; portenta pot⁹ characterū efformare, q̄ veras deſcribere literas. Proh dei atq; hominū fidē quid obſecro his demētiis inſanius! qui generis nobilitatē a ſapientib⁹ ductam proauis dicāt degenerare diſciplinarū excellētia: & naturā illuſtrem diuinis doctrinis aptiſſimā artium inſcitia/morūq; improbitate/ contendant effici clariorē! Hoc merito reprehēdit ꝓpheta dicēs vęh q dicunt bonū malū & malū bonum. Hoc dictū volui (pręſtātiſſime princeps) quia nō poſſum ſatis mirari quid cauſæ extiterit q̄ noſtræ tēpeſtatis illuſtres ſacrā mineruā ita opprobrio dederint vt vix toto in orbe terrarū quiſpiā originis dignitate pręfulgens, clarus ſciētia & doctrina habeat̄, quo fit vt reſpublicę ac regnoq; gubernacula quę vt plurimū eorū libidine moderant̄: non tā æquis ſanctiōib⁹ q̄ duris exactionibus agitent̄: politię immutent̄: imperiū ex iuſtiſſimo atq; optimo, crudele intolerandūq; fiat. Nā cū earūdē rectores bonis artib⁹ careāt, praua illa philoſophia q̄ turpę lucrū docet, nō quę brōs hoīes facit, ꝺoleuit. Cęterū paucis elapſis dieb⁹, induſtria atq; ductu Iodoci Badii Aſcenſii fidiſſimi poetarū atq; oratorū interpretis atq; explanatoris clariſſimi, & noſtra tēpeſtate (ſi ſcriptis credimus) facile principis/mihi ſumma amicitia coniuncti, deuenit in manus quoddam ſcriptum ſuper quatuor ſententiarū libros cuiuſdā facile q̄ eruditiſſimi & celeberrimi viri Fratris Guillelmi de Rubione noſtri Minoritani ordinis alūni: ac (vt index oſtendebat) quondā Prouincię Aragoniæ miniſtri, auctoris profecto eximii atq; omnium ſui temporis grauiſſimi, qui doctoris noſtri ſubtiliſſimi dogma & anfract⁹ inextricabiles vſq; in hodiernum diem (ob nimiā obſcuritatem)

nostros ſcotizantes latentes, omniumq; neotericorum nominaliū ambages ita exacte & adamuſ
sim elucidat/digerit/& abſoluit: vt (ſicut familiari colloquio dicere aſſolet doctrinę ſcoticę eminētiſ
simꝰ vir magiſter Ioānes de Quitana Aragoniꝰ quōdā prior Sorbonicꝰ, quod apud Parrhiſios ma
gni eſt momēti, ac nūc doctoris ſubtiliſſimi in almo nro conuētu interpres famatiſſimꝰ tueq; preſtā
tię obſeruantiſſimus) vltimam manum toti ſcholę imponere videatur. Quocirca nō poſſum non
improbare eruditos nſri temporis viros, nec ſatis demirari, quęnā incuria eis inceſſerit: vt tam anti
quum ſcientiarum decus & monumētum ac doctrinæ Scoticæ tutamen inexpugnabile/ tanto tem
poris interuallo cum blattis & tineis ac diris obliuionibꝰ certare permiſerint. Quapropter nō mo
dicū cœnobica noſtra academia omniſq; ſchola tenetur omni diſciplinarū genere eruditiſſimo Aſcē
ſio impreſſoriæ artis primati: qui tantū auctorem (ignauia noſtrorū) longis annis incultum non
ſolum ex abditis produxit in lucem: ſed & grandi auri pondere comparatum ſuis optimorumq; bi
bliopolarum Michaelis Conradi Hiſpani: & Simonis Vincentii Galli impenſis tradidit imprimen
dum. Cogitanti igit mihi cui illuſtrium virorum quibus doctorum ſcripta dicari ſolent pretioſam
iſtam theoſophantium pharetram nulli theſauro conferendam dirigere poſſem, non venit in men
tem quiſpiam noſtrorum optimatum illuſtris qui ad literas magis affectus, optimis artibus ſole
tius imbutus: ſtemmatūq; decore locupletior appareat. Nam omnifariam apud Hiſpanos noſtros
dilucidum eſt, te tum ſanguinis generoſitate, tum facinorum laude, tum etiam virtutum omniū
& diſciplinarum præſtantia longe cæteros anteire. Nam quicūq; egregia & ſumma illuſtrium lau
dum tuarum præconia recolere voluerit, facile intelliget nihil tibi vlla ex parte deeſſe, quod vel a
natura, vel a virtute, vel a fortuna ſit expetendum: quo cæteris proceribus noſtris non longe præ
ſtantior habearis. Natꝰ es ex inclyta Regum Hiſpaniarum proſapia: quæ tot Regum & imperato
rum mater fuit. Tibi enim, & inuictiſſimo atq; omnium mortaliū mentibus recenſendo, Catholi
co regi Fernādo nuperrime ſpecioſo fato ſublato communis auus fuit Federicus: videlicet tui no
minis primus Caſtellæ Archimarinus & clariſſimus dux: cuiꝰ illuſtria geſta celebreſq; victorias ad
mirari magis q̄ recenſere cuiq; datum eſt. Nam (vt pauca recēſeam) Caſtellæ regnum vario capitū
ſchiſmate truncatum ac populatū, fortiſſimis armis, clariſſimo nepoti ſuo Fernando Aragonū re
gi prænominato ſedatum integratumq; tradidit moderandum: eidemq; perpetuo matrimonio cō
iunxit optimam ac maximā Iſabellam ſereniſſimam Hiſpanorum auguſtam huius nominis tertiā
omnium viraginum decus excellentiſſimum, quod quidem facinus inter ab eodem illuſtres res ge
ſtas potiſſimum fuit. At præter cætera præclara facinora quæ epiſtolari enarratiōe perſtringi nō
poſſent: vnum recolam quod iam felici ſenio cōfectus ac candidus canis confecit. Cū enim dux mi
noris Valentiæ Hiſpanorum robuſtiſſimus pręclaram ſenectam longis illuſtratam titulis & triū
phis inuiſam (vt fieri ſolet) haberet: in eumq; quibuſdam pagis ademptis bellum moueret: filiū Al
fonſum quem vnice diligebat comparato exercitu vt eū abigeret pientiſſima canicies delegit, quē
cum iuuenis bello inexpertus ferre non poſſet (mirabile dictu) felix decrepita in arma ruens poſtq̄
graſſatorem illum cohibuit, eundem prelio victum & in deditionem venientem dedignatus excipe
re. Vade inquit, nec enim dignum exiſtimo adiicere meis iam partis triumphis ſi alio q̄ de rege triū
pharim. Atqui amita tua clariſſima Aragonum regina catholici regis Fernandi iampridem præ
fati genitrix glorioſa illuſtrium fœminarum candidiſſimum exemplar, quæ poſt obitum dulciſſi
mi coniugis Ioannis manum mittens ad fortia ac virilem animum induēs, regnum tyrannicis po
tentatibus vſurpatū pulſis inde tyrannis receptum filio dono dedit. Quid dicā de illuſtriſſimo ge
nitore tuo Alfonſo paternarum laudum (vt par erat) acerrimo imitatore! cuius auſpiciis forti pe
ctore, & armis catholicus rex Fernandus cum inclyta Iſabella coniuge ſua regni gubernacula ſuſce
perunt. Sed vt recentiora recenſeam & ad proprium tuę nobilitatis ſplendorem deſcendam quę to
ta noſtra eſt non ex hæreditaria patrum ſucceſſione nobis obueniens, ſed noſtro labore parta, no
ſtraq; comparata opera atq; vigilātia (nam auctore Seneca: qui genus laudat alterius aliena laudat,
cui aſtipulatur Satyricus his verſibus dicens, Stemmata quid faciunt! quid prodeſt Pontice longo
Sāguine cenſeri! pictoſq; oſtendere vultus Maiorum! & ſtantes in curribus Aemilianos! Quis fru
ctus generis tabula iactare capaci Fumoſos equitum cum dictatore magiſtros, Si corā Lepidis ma

le viuitur!) quis vnq̄ auitæ gloriæ propior extitit æmulator! nam vt magnanimi Federici aui tui
primordialia facta cōſectareris, pelagi pericula ingēti claſſe adorſus, auguſtiſſima cōnubia potētiſſi
mi/ac feliciſſimę memorię Philippi tunc Auſtrię archiducis, poſt autē Caſtellę & Granatę regis cla
riſſimi cum ſereniſſima Auguſta noſtra Ioanna felici fœdere peregiſti. Cæterum cūm ex coniugii
pacto ac catholici regis Fernādi tunc in humanis agentis imperio ſereniſſimū Philippū in principē
Hiſpaniarum iuraſſes, ſi principem Ioannē tunc verū hæredem abſq; prole obire contingeret, ipſo
fatali leto prœuento, cum emergētibus cauſis catholicus rex immutaſſet decretū, ac nobiliſſimo Lu
ſitanię regi filiam maiorē natu Iſabellam nomine regni poſt ipſum hæredē in matrimoniū tradidiſ
ſet, & Hiſpanię proceres vt moris eſt, eundē in principem tactis ſacroſanctis delegiſſent, tu ſolus pro
pugnator hectoreo furore percitus ne fidefragi opprobrium ſuſtineres, conſtāter abnegaſti, malens
exilium perpeti q̄ eximię nobilitatis legem trāſgredi. Atqui cum labētibus annis inclyta Hiſpania
rum regina magna Iſabella (cuius erat regnū dotale) diem vltimū terminaſſet, atq; eidem illuſtriſſi
mus archidux Auſtrię Philippus (iure vxoris) rex Caſtellę & Granatę ſucceſſiſſet, tui primi germa
ni catholici regis Fernādi extra regnum abeuntis ac te ducere ſecum conantis ampla munera & re
gia fœdera reſpuiſti: clarius putās proprio principi fidem ſeruare q̄ ab extero corona donari. At ne
id quidem pręterire fas eſt qđ hiſce diebus potiſſimū tuis laudibus adieciſti, nam cum catholico re
gi Fernando nuper defuncto extremus halitus immineret, ac rex noſter Carolus tūc felix princeps
& ſucceſſor in Flandria ageret, & principes ſuper regni Caſtellę tribus potiſſimis magiſtratibus &
regimine longis altercationibus diſceptaſſent, ac catholicum regem in extremis agentē in hanc ſen
tentiam traxiſſent vt illuſtriſſimo infanti Fernādo nepoti ſuo regni moderamina vſq; in aduētum
Caroli cū prefatis dignitatibꝰ teſtamēto legaret: tu ſolus princeps principis tui ſceptra tutatus, cla
moroſo tumultu/ita vt tectum omne repleret, nō habemus aiſti regem niſi Cęſarem: qua voce non
tantū pernicioſa factio diſſoluta eſt, ſed & regis catholici ſpiritum exhalantis animus reuocatus, qđ
pręclarum facinus (fama enim uero, & præmio dignum) ita noſtris rebus publicis cōmodū fuit vt
idem illuſtriſſimus Carolus nūc Catholicus rex, Hiſpaniarū ſedibus/vniuerſalis hęres glorioſus &
pacatus reſideat. Hęc ſunt igit generoſa ſemina ac illuſtres radices quibus cęteros noſtros magna
tes antecellis. Hæc itidem heroica geſta quibus gentis tuæ regię & veteris non modicū ſplendorem
adauxiſti. Nō ab re ergo tibi multiplici iure illuſtriſſimo auctorē iſtum grauiſſimū haud noſtro tē
pore indignum dicare decreui: tum quia ob ingentia beneficia cumulatius mihi indies collata, nul
li æquiore lance ſtudii mei primitię deberi videtur: tum etiā quia generis mei propinquos a veteri
bus annis in tua aula nutritos vti proprios liberos educare cōſueuiſti. Quas ob res accipe illuſtriſſi
me Archimarine, conterraneum doctorē catholicum omniū ſcotizātium diſertiſſimū, totaq; miner
ua refertum lucubratiunculis meis, mendis abſterſum, & ſub incude literaria elaboratū, non gem
mas indicantem aut aurum venditantē qđ fuluis Tagus nunc conuoluit arenis: ſed ad comparan
dam animi nobilitatē illuſtriter, beateq; viuendū maxime conducentē. Tuere igitur illū nobili pre
ſidio tuo, nec liuor edax (vt aſſolet) obrepat. Vale decus & ornamentū nobilitatis vnicum & dulce
præſidiū meū, ac tuū ſcholaſticū teneto mente. Ex venerabili cōuentu noſtro Parrhiſienſi. Ad Calē
das Febr. Anno milleſimo quingenteſimo decimoſeptimo Parrhiſiano calculo.

3

Sequitur tabella quæstionũ & materiarũ principaliuz sup primũ & secundum magistri sentẽtiarũ libros subtilissime disputatarũ & decisarũ a venerabili pre magistro Guilielmo a Rubione Minorita religiosissimorũ fratrũ diui Frãcisci prouincię Aragonię ministro dignissimo: approbatarũ per Reuerẽdos eiusdẽ pfessionis patres & magistros a tergo primi foliculi huius codicis cõscriptos. Sequuntur aũt quęstiones ea serie eoq; numero foliorũ quib⁹ explicabunt. Sũt aũt vt ad oculũ patet in vnoquoq; folioculo quaterne columnæ. quarũ prima notabit p A. Secũda per B. Tertia p C. & quarta per D.

In Prologum Quęstiones.

1 Vtrũ notitia theologica sit possibilis viatori. fo. j. C.
In eadem aũt quęstione disquirunt subsequentia. An notitia intuitiua sit viatori possibilis naturaliter: an tm supernaturaliter. fo. ij. C.
An notitia theologica fideliũ & infideliũ sit de eisdem.
An notitia fidei cuiuslibet credẽdorũ sit naturaliter possibilis an aliquorum tm.
An sit possibilis viatori aliqua notitia abstractiua alterius specificæ ratiõis a notitia fidei similiter abstractiua. fo. eodem. videlicet. ij. C. & seq.
An notitia possibilis abstractiua sit perfectior q̃ notitia fidei. fo. iij. A.
An ea sit effectiue possibilis an tm passiue naturaliter viatori. Item
An Paulus apostolus potuerit habere talem notitiam abstractiuam actuam qualem habuit de deo post raptũ, si nõ vidisset antea ipm deũ. fo. iij. A. & B.
2 Vtrum notitia theologica intuitiua possit esse sine suo obiecto presente. fo. iij. D. In qua disquiritur
An notitia intuitiua & abstractiua distinguantur. Quo modo si distinguũtur distinguantur. ibidem.
3 Vtrum viatores possint habere actus intelligẽdi significata per articulos fidei eiusdem speciei & æque euidentes cum actibus beatorum. fo. vij. A.
An de facto notitiæ viatorũ & cõprehensorum de credẽdis sint eiusdem rationis. folio eodem.
An possit formari propositio eiusdem rationis sine visione intuitiua cum illa quæ formatur mediante ipsa folio. ix. B. Item
An si deus causaret in mẽte alicuius ppositiões pmissas cõclusionẽ aliquã inferentes sine notitia intuitiua sufficerẽt ad assensum euidentem. ibidem.
An deus posset immediate causare assensũ causabilẽ mediantibus propositionibus sine eis & ecõuerso. ibidẽ.
4 Vtrum anima intellectiua intelligat in præsenti intuitiue actus suos theologicos vel quoscunq; alios sibi actualiter inherentes. fo. ix. D.
An anima intellectiua intelligat intuitiue aliqd sibi extrinsecum & ab ea separatum. ibidem.
An intelligat propriũ actum suum. folio. xj. B.
5 Vtrum in actibus credendi vel intelligendi sit possibilis per naturam processus in infinitum. folio. xij. C.
Quid sit actuum credendi & intelligendi obiectũ. ibidẽ.
6 Vtrũ aliquis conceptus proprius dei sit naturaliter possibilis viatori. folio. xvj. A.
An veritas theologica a viatore ex propriis cõceptibus de deo sit euidens. ibidem. B. & C.
An articuli fidei possint viatori fieri euidẽtes.
An veritas talis sit viatori necessaria propter actum credendi. folio. xvij. D. & xviij. D.
Vtrũ habit⁹ theologic⁹ sit scĩa nũerũ tm vnus. xix. B. 7
Qualis sit. an idẽ cum fide: an ab ea distinctus. xxi. B.
Vtrũ habitus theologic⁹ a fide distinct⁹ sic scientificus: accipiendo scientiã proprie dictam. xxij. B. & xxiiij. B. 8
Quid sit scientia formaliter. ibidem.
Vnde causetur originaliter. xxiij. C.
Demõstratio quomõ sit tota causa scientię: & pmisse de mõstratiõis cã cõclusionis. xxv. C. Itẽ an oĩs cõclusio demonstrabilis sit necessaria vel necessario vera. ibi. D.
An sola illa propositio sit demõstrabilis cun⁹ predicatus dicitur in quale: & non cuius in quid. ibidem. D.
An oĩs ppoſi. necessaria sit p se prio an scdo mõ. xxvi. A.
Vtrũ notitia practica sit a notitia speculatiua specie distincta. xxvi. A. & xxviii. A. 9
Vñ notitia aliqua dicat practica & p cõsequẽs a speculatiua dissicta. f. eod. A. ibi. Quãtũ ad pmũ. & fo. xxvij. A
Vtrũ habit⁹ theologic⁹ sit practicus an speculatiuus. fo 10
lio. xxviij. B. & xxxi. B. & precipue. xxvi. C.
Praxis in ordine ad quã regulan dã ipa scientia dicit practica quid sit. folio. xxviij. C. & xxix. B.
Quam finem habeat theologia. xxx. D.
Vtrum subiectũ theologię & cuiuscunq; alterius scientiæ 11
sit oĩm passionũ eius & veritatũ cõclusiõe virtualiter contentiuũ. fo. xxxv. A. & xxxvii. C.
Quid est ponendũ in scientia subiectum. xxxv. A.
Vtrũ aliqd ens vnicũ creatũ vel increatũ sit toti⁹ theo- 12
logiæ subiectum. fo. xxxvii. C. & xxxviii. C.
Vtrũ ens infinitũ sit conceptus de quo passiones theologicę notius predicantur. fo. xxxix. D.

Dist. I.

Vtrũ eodẽ actu quo quis diligit ppter deuz aliquod ens 1
creatum diligat ipsum deum. fo. xl. A. Item
Quid sit obiectum dilectionis dei propter seipm. ibidẽ.
An sit virtuosus vterq; istorũ actuũ diligẽdi. xlii. A.
Vtrũ actus vtẽdi necessario psupponat actũ fruẽdi. folio 2
xlii. C. & quid sit vti & frui. ibidem. Item
An creatura intellectualis sit principiũ effectiuũ actuuz vtendi & fruẽdi. folio. xliij. D. Item
Quæ fruitio nõ beatifica sit viatori possibilis effectiue: vtrũ ordinata an inordinata. fo. xliii. colũ. ii. in fine.
Vtrũ vnus istorũ actuũ videlicet fruẽdi & vtẽdi sit alte- 3
rius principiũ ꝓductiuũ. fo. xlv. C. & xlvi. A.
Quod sit actuũ fruendi & vtendi obiectũ debitũ. ibidẽ.
An possit demõstrative probari nos obligari ad quẽlibet istorũ actuũ fruendi & vtẽdi. xlvj. C. in fine.
Vtrũ actus fruendi & vtendi necessario pręsupponãt ob 4
iectum suũ pręexistere intellectũ. xlviii. B. & xlix. A.
An actus intelligẽdi obiectũ volitũ vel nolitũ sit volitionis vel nolitionis principiũ productiuum. xlviii. B.
Vtrũ viator vel cõprehensor fruatur contingenter an ne 5
cessario deo distincte pręintellecto. l. B. Item
An sic diligat deum ꝙ possit odire ipsum. liij. A.
Vtrum sit possibile aliquẽ videre diuinaz essentiã & frui 6
ipa tm nõ visa nec dilecta aliqua personarũ diuinaruz vel vnã personã videre & ea frui nõ visa aliqua aliarũ. fo. liij. A. & B. Item An vnum illorum sit intelligibile intuitiue & abstractiue sine altero. puta vna persona tm sine qualibet alia. folio. liij. B.

Dist. II.

Vtrum deuz esse sit propositio per se nota: an demõstra- 1
bilis euidẽter. fo. lvi. B. & lvij. B.
Vtrũ deum esse infinitum sit per se notum: an demõstra 2

bile euidenter ex aliquo per se noto. lviij. A. & lix. B.
An infinituz in dicta propositione dicat aliquid in re extra a deitate distinctum. ibidem.
3 Vtrum deum esse essentialiter vnuz sit per se notum: an demonstrabile euidenter ex aliquo per se noto. lxj. A.
4 Vtrum deum esse trinum personaliter sit per se notũ an demonstrabile euidenter. lxiij. B.
An trinitas personarũ diuinarũ sit demõstrabilis absolute. ibidẽ. Et an a nõ beato tm supnaturaliter eleuato. ibi. C
An ab itellectu sepato i puris naturalib⁹ cõstituto. lxv. A
An ab intellectu cõiuncto in pu. natu. sumpto. ibi. C.
5 Vtrũ diuina essentia & persona seu ꝓprietas psonalis re
latiua sint ire extra realiter distincta. lxvj. C. & lxix. A
6 Vtrũ opinio ponẽs aliã eẽ indiuisionẽ relatiõis originis a seipsa ab alia q̃ est eius a diuina essentia, coincidat cũ opinione exclusa quęstione quinta: & cũ hoc ponat incompossibilia & absurda. fo. lxxj. C. & sequen.
7 Vtrum personę diuinę sint ex essentia & ex proprietatib⁹ relatiuis realiter constitutę. lxxiiij. C. & lxxvj. B.
An aliquid sit in vna persona quod non in altera. ibidẽ.
An personę sint se totis distinctę. lxxv. B.
An personę diuinę debeant dici constitutę. lxxvj. B.

Dist. III.

1 Vtrũ de deo possint haberi aliqui cõceptus denominati ui ab oĩ eius conceptu quidditatiuo distincti. lxxvj. C.
An qualem ordinẽ habent aliqua vbi distinguũtur realiter talem habeant secundũ rationẽ tm distincta. ibidẽ.
An de deo possint plures cõceptus haberi. lxxvij. B.
2 Vtrum cõceptus prędicabiles de deo in secũdo modo dicendi per se sint demonstrabiles de ipso. lxxviij. D.
Quid sit medium in demonstratione. lxxviij. D.
Vtruz cõceptus prędicti suppositoq; sint demõstrabiles de deo: sint de eo demonstrabiles a viatore. lxxx. B.
3 Vtrum aliquis conceptus vnus numero deo & creaturę cõmunis sit nobis possibilis. lxxx. D.
An oporteat ponere huiusmodi cõceptũ vnicũ. lxxxj. B.
An ei⁹ sit aliqd vnũ tm obiectũ significatũ se extẽdẽs ad deũ & ad qdlibet ens creatũ. lxxxiij. C. & xi⁹. lxxxvj. A
4 Vtruz vniuocatio cõcept⁹ entis deo & creaturę cõmunis se extẽdat ad differẽtias vltimas & ad passiones entis. lxxxvj. C. & lxxxviij. B.
Quid sit intelligendũ per passiones entis & per differentiam vltimã. lxxxvj. C.
5 Vtrum viator sit possibilis aliquis conceptus proprius quo concipiat solũ deũ secũdum seipsum. lxxxix. C.
Quomodo & qualẽ cõceptũ possit habere de deo, suppositoq; possit habere: & an simplicẽ an complexũ: & an quidditatiuũ, an denominatiuũ. xcj. A.
6 Vtrum cõceptus entis vniuersalis sit prior generatiõe q̃ aliqs ali⁹ ꝓcept⁹ eo inferior singularis. f. xcij. B. & xcv. C
An sit a nobis intelligibile singulare. ibidem.
Quid sit sensibile efficaci⁹ & forti⁹ sensuz mouere. xcvj. C
An sensatio qua mediãte generat cõcept⁹ intellect⁹ sit virtualiter contentiua non tm conceptus specifici sed etiã conceptus proprij singularis: & quomodo. xcvj. C.
7 Vtrũ vniuersale habeat aliqd esse in aĩa vel extra animã subiectiuum: an tm modo obiectiuum. xcvij. C.
8 Vtrum partes vestigij & imaginis distinguãtur aliqualiter in re extra. cj. B. & ciiij. C.
An potentię creaturę rationalis puta memoria, intelligẽtia & volũtas sint idẽ realiter i re extra: an distincta. cj. C
Quę sit actuum intellectionis & dilectionis differẽtia & indifferentia. fo. cij. C.

Dist. IIII.

Vtrum sit generatio in diuinis. ciiij. D. & cv. D. 1
An sit & quomodo sit generatio in creatis. cv. A.
Vtrum hæc propositio deus generat deum sit vt vera a 2
quolibet catholico concedenda. cvj. D. & cvij. C.

Dist. V.

Vtrũ diuina eẽntia possit dici gnãre & gnãri. fo. cviij. B. 1
Quomodo sit intelligendũ q̃ diuina essentia nec generat nec generatur nec producit nec producitur. cviij. B.
An filius possit dici generari de substãtia patris: & an semper generetur. fo. cix. D.
Vtruz diuina essentia sit formalis termin⁹ generationis 2
qua filius generat: & spiratiõis qua spũssanctus spiratur. fo. cx. A. & cxj. A.
Quomõ diuina essentia poterit dici termin⁹ ꝓductiõis alicui⁹ si nulla sit ibi ꝓductio a psonis distincta. cxj. C.
Quomodo persona potest dici ꝓducta magis q̃ essentia ab ipsa totaliter indistincta. cxj. D.

Dist. VI.

Vtrum diuina generatio & spiratio sit vniuoca an equi 1
uoca. fo. cxij. C.
Vtruz voluntas paterna an sola memoria sit principiũ 2
generandi verbum. cxiij. A. & C.
An ꝓductiões diuinę sint eiusdẽ an alteri⁹ rõnis. cxiij. A.
An volitio sit principium generandi verbum. cxiiij. C.
An huiusmodi generatio sit cognitio & dilectio. ibidem.
An cognitio sit principiũ generandi verbum. ibidem.
An pater producat filiũ voluntate imperãte & memoriã cum intelligentia copulante. ibidem in fine.
An pater producat ipsum voluntarie. fo. cxiiij. D.
An producat eum voluntate approbante. ibidem.
An producat ipsum natura siue naturaliter. ibidem.
An producat ipsum necessitate. ibidem vcz fo. cxiiij. D.

Dist. VII.

Vtrum filius possit generare. fo. cxiiij. D. 1
Vtrũ psonę diuinę sint eiusdẽ an alteri⁹ rãtiõis. cxv. D.
An filius possit generare eadẽ generatiõe qua pr. ibidem.
An filius saltẽ alia possit generare cũ sit oipotens. ibidẽ.
Quõ filꝰ si nõ generet sit eque necesse esse cũ pre. ibidem.
Vtrũ in deo sit potẽtia generãdi & spirandi. cxv. A. 2
Quid sit huiusmodi potẽtia generatiua & spiratiua: vcz an sit ipsa diuina essentia: an ꝓprietas relatiua: an aliquid ab istis distinctũ aliqualiter in re extra. cxvij. A.

Dist. VIII.

Vtrum repugnet simplicitati diuinę esse in aliquo gene- 1
re prędicamentali. fo. cxvij. D. & fo. cxviij. D.
An deus saltẽ aliquo modo possit cõcedi esse i genere. ibi.
Quod sit illud genus in quo de⁹ põt dici existere. cxix. A.
Vtrũ diuinę simplicitati repugnet aliqua diffinitiõe pro 2
prie dicta diffiniri. fo. cxx. B. & fo. cxxij. A.
An partes diffinitiõis videlicet genus & differẽtia dicãt idem penitus in re extra. cxx. B. & C.
An oĩa tã cõposita q̃ simplicia habeant differentias essentiales. fo. cxxj. C.
An omnes differentię sint ponendę in quacũq; diffinitione completa. fo. cxxij. C.
Vtruz diuinę simplicitati repugnet dicere ꝙ de⁹ sit simi- 3
liter per se sapiẽs iustus & alia attributa q̃ de ipso prędicantur sicut dicitur esse deus. cxxiij. A. & C.
An attributa q̃ dicũt de deo habeãt aliquã distinctionem. cxxiij. A.
Quomodo doctor subtilis posuit & se ponere itellexit inter essentiã & proprietatẽ personalẽ & attributa nõ idẽtitatẽ formalẽ siue ex natura rei. cxxiiij. B. ad finem.
Vtrũ attributa diuina distinguãtur tã inter se q̃ ab essen

tia distinctione aliqua rationis.cxxiiij.C.
An deitas possit dici distingui a sapiętia & ab alijs attributis:& ipsa attributa etiam inter se per respectus rationis.fo.cxxv.B.
5 Vtrū deus licet simplicissimus possit esse formaliter sapiens,iustus,bonus:& alia omnia quę de ipso & de psonis oībus affirmātur.fo.cxxv.C.&.cxxvj.D.
An actus videndi deū beatificus sit visio diuinę essentiæ an sapiętię: hoc est an sit actꝰ beatifici obiectū visum esse deū tm̄ an etiā sapientiā vel iustitiā &c.cxxvij.D.
Quid sit intelligendū per attributū,an vez per ipsum sit intelligendū aliquod signū an eius signatum.ibidem.
6 Vtrum deus sit omnino immutabilis.cxxviij.A.&.D.
An sit possibile esse imutabile aliquid a deo diffictuz.ibi.
An deꝰ sit imutabilis essentialiter. An eius sciętia sit mutabilis. An eius volūtas sit mutabilis. An sit mutabilis & de facto mutatus accidentaliter.cxxix.C.

Dist.IX.

1 Vtruz in diuinis sit generatio: & inter generās & genitū seu generatum aliquis ordo.cxxx.A.
An in diuinis sit generatio & spiratio.ibidem.
An inter productū suppositū & ꝓducēs sit ordo. cxxx.C
Qz in diuinis non sit ordo naturæ nec originis arguēdo disputatur & soluntur.cxxxj.A.& sequen.
2 Vtrū debeat dici ꝙ dei filius semper gignit vel semp est genitus vel semper gignetur.fo.cxxxj.C.&.D.
Quomodo de similibꝰ loquendū sit in creatis.cxxxj.C.

Dist.X.

1 Vtrū spiritus sanctus sit amor semp natus.cxxxij.B.C.
An natura diuina inquātū est volitiua psonę cōuenētis ad spirādū sit ꝓncipiū spirādi spīn sanctū.fo.cxxxij.B.
Quomodo spiritus sanctus dicat procedere per moduz amoris.f.cxxxiij.A.Vbi sūt ꝓbati sex modi dicēdi.
2 Vtrum spiritus sanctus producatur libere.cxxxiij.C.
An vnum & idem possit esse respectu eiusdē principium productiuū libere & necessario.cxxxiij.C.

Dist.XI.

1 Vtrū spiritus sanctus ꝓcedat a patre & a filio an ab altero eorum tm̄.fo.cxxxiij.B.&.cxxxv.B.
An si ꝓ impossibile spiritus sanctus nō ꝓcederet a filio distingueret ab ipso psonaliter sicut modo.cxxxv.D.
Vtruz spm̄ sctm̄ ꝓcedere a pre & filio qđ notū est latino possit aliq̄ rōne naturali ꝓbari ꝓtra grecos & q̄.cxxxiiij.C
An in filio sit prēter spirare generatio passiua qua distingueret a spiritu sancto esto ꝙ nō spiraret eū.cxxxv.D.
2 Vtrū pater spiret spiritū sanctū per filium.fo.cxxxvj.C.
Quomodo actiua spiratio se habeat ad patrē & ad filiū. fo.eodem hoc est.cxxxvj.D.

Dist.XII.

1 Vtrum pater & filius spirent spiritū sanctum vna spiratione tm̄.fo.cxxxvij.B.
An pater & filius sint vnicū spiritus sancti principiū spiratiuum.fo.cxxxvij.D.
An pater & filiꝰ possint dici plures spiratores an tm̄ vnꝰ spirator.Item
An debeant dici vnus spirās an plures spirantes.Item
An pater & filiꝰ eo mō sint pricipiū spūs sancti quo tres psonę dicunt esse vnū pricipiū creaturę.Itē an pricipiū de psonis dictū sit essentiale an notionale.cxxxviij.A.
2 Vtrū pr̄ & filiꝰ spirēt spm̄ sctm̄ iquātū sunt vnū ēntialr an iquātū plura psonalr distincta realr.cxxxviij.B.&.D
Quomodo est intelligēdū spiritū sanctū esse amorē mutuum & patris & filij nexum.cxxxix.A.
Quomodo est intelligendū ipsum spirari ex amore mutuo patris & filij.ibidem.

Dist.XIII.

Vtrū spūs sanctus sit a patre & a filio veraciter generatꝰ. cxxxix.B.Et an sit genitꝰ an ingenitꝰ.fo. cxl.colūna.j.
An spiritus sancti spiratio sit generatio.cxxxix.B.
Vtrū spiritus sanctus sit spiratus vniformiter equaliter eque per se & eque proprie ab vtroq;.cxl.B.
An pater prius spiret q̄ filius.cxl.D.
Vtrum pater spiret filio mediante.ibidem.
Vtrum pater spiret per filium.fo.cxlj.A.
Vtrū spūs sanctus spiret nato filio an nō nato..ibidē.
Nunquid pater prius origine generat filiū q̄ spiret spiritum sanctum.fo.cxlj.A.in fine.

Dist.XIIII.

Vtrum spiritus sanctus detur seu mittatur tēporaliter a seipso an tm̄ ab alio videlicet a pre & filio.cxlj.B.&.D
Quid est per tēporalē spiritus sancti processionē missionem & donationem intelligendum.ibidē.
Vtrum spiritus sanctꝰ detur creaturę siue mittat in propria persona an tm̄ mediante aliquo suo dono.cxlrj.A
Vtrum spiritus sanctus detur alicui seu mittatur ab aliquo viro sancto.cxlij.B.&.D.
An detur aliquādo sine dono charitatis.cxlij.B.
Quomodo mitti conuenit vel nō conuenit omnibꝰ personis in diuinis.fo.cxlij.D.

Dist.XV.

Vtrum missio filij & spiritus sancti sit secundū eadē dona dei an secundum diuersa.cxliij.A.
An vna persona diuina mittatur sine alia.ibidem.B.
Vtrum aliquis possit dici verbū diuinū vl̄ spiritum sanctum dare vel mittere sibijpsi.cxlrj.C.&.D.
Numquid omnis intellectꝰ repręsentat filium & ois dilectꝰ spiritū sanctum.cxliij.B.

Dist.XVI.

Vtruz tam dei filius q̄ spiritus sanctus fuerit visibiliter nobis missus.cxliij.B.&.D.
Quid sit diuinę persone missio visibilis.cxliij.C.
An talis missio visibilis diuinarum personarum fuerit etiam facta aliquibus ante Christi aduentum in veteri testamento.cxliij.D.
Ad quid talis missio sit vtilis.ibidem.
Vtrum tam dei filius q̄ spiritus sanctus fuerit missus in uisibiliter ante Christū.cxlv.A.&.B.
Quid sit intelligendū per diuinarū personaruz inuisibilē missionem.cxlv.A.

Dist.XVII.

Vtrum oporteat ponere charitatē tanq̄ formā aliquā supernaturalē cuicūq; naturę itellectuali deo charę actualiter inhęrentem.cxlv.C.&.cxlvj.D.
Ad quid charitas sit necessaria.cxlvj.C.
Nunquid ad actum meritorium charitas sic est necessaria ꝙ sit impossibile absolute aliquē actum meritoriū fieri sine ipsa.cxlvij.D.
Vtrum charitas possit scām suam essentiā tā intēsiue q̄ etiam extensiue diminui & augeri.cxlviij.A.
An charitas sit intensibilis & remissibilis.cxlviij.A.
An sit extensibilis.cxlviij.D.
Quare magis per diuinā potentiā potest res extensa fieri inextensa q̄ econuerso.fo.cxlix.B.
Vtrum charitas sit intensibilis siue augmentabilis intē siue ex diuersis gradibus eiusdem specificę rationis:puta ex diuersis indiuduis charitatis.cxlix.C.

An gradus prēcxistēs ante intensionē remaneat cū sequēte intensionem terminante.cl.B.&.C.
4 Vtrum charitas vel alia quęcūq; forma intēsibilis summa sit possibilis.cli.A.&.C.

Dist.XVIII.

1 Vtrum dōnū sit spiritui sancto propriū,eius a personis aliis distinctiuū.fo.cliij.C.
An ipe spūs sctūs dicat eo esse donū quo est deꝰ.f.cliiij.B
2 Vtrum spiritus sanctus sit donū ab æterno:an ex tēpore tm̄ datum.cliij.C.
Quare tertia persona dicitur magis q̄ prima & q̄ secūda spiritus sanctus.fo.cliiij.C.

Dist.XIX.

1 Vtrum diuinę personę sint æquales perfecte in magnitudine.fo.clv.A.&.B.
2 Vtrū quelibet diuina persona sit realiter in qualibet alia. fo.clv.D.&.clvi.A.
Quid intelligatur ꝑ circūinsessionem psonarum.clv.D.

Dist.XX.

1 Vtrum diuinę personę sint æquales in potentia.clvi.B.
Quid sit diuinarū personarū potētia.clvi.C.
Quare sancti accipiant potētiā nō intelligēdo per ipam potentiam generatiuam nec spiratiuam.clvi.D.
2 Vtrum potentia generatiua & spiratiua ad intra,contineantur sub omnipotētia dei.clvi.D.&.clvii.A.
An potentia generatiua & spiratiua sit potentia.clvi.D.

Dist.XXI.

1 Vttum hæc sit vera.Tanta est vna sola persona diuina quanta trinitas simul tota.clvii.B.
Quō sit respōdēdū ad dicta quęstionē scām opinionē potētiū diuinam essentiam esse ab omnibus personis distinctam in re extra.fo.eodem.C.
Quid sit dicendum ad ipam scām veritatē.clvii.D.
Nunquid deus solus potest dici tantę perfectionis quantæ est ipe sumptus simul cum qualibet vel cū aliqua re creata.clviii.A.
2 Vtrum hęc propositio sit vera, sola vna persona puta ꝙ sus pater, vel solus filius, vel solus spiritus sanctus est deus.fo.clviii.A.
An hæc sit vera:sola trinitas est deus.clviii.C.
Nunq̄ ista posset ꝓcedi vt vera:trinitas ē solus deꝰ.ibi.

Dist.XXII.

1 Vtrum deus sit nominabilis aliquo noīe sibi impositio a viatore.fo.clviii.D.&.clix.B.
Nomina quomodo distinguant: & q̄ sint noīa primæ & quæ secundę intentionis.clviii.D.
Nunquid angeli vel animę seperatæ possint signa ab eis formabilia ad significandum imponere.clviii.D.
2 Vtrum nomina dicta propne de deo significent aliquid quod formaliter sit in ipso.clx.A.&.D.

Dist.XXIII.

1 Vtrum persona dicatur vniuoce de omnibꝰ personis tā creatis q̄ etiam increatis.clxi.D.
An relationibꝰ originis sit aliquis conceptus vniuocus & cōis de eis seu de eatū conceptibus ꝓprijs prędicabilis.clxii.A.
An conceptus diuinæ essentiæ sit vniuocus prędicabilis de personis.ibidem.
An deus & quelibet persona possit dici substantia. ibidē.
An conceptus substantię sit vniuocus vniuoce prædicabilis de personis suppositio ꝙ dicat de eis.ibidem.
An persona dicatur ad se an ad alterum.clxii.B.
Nunquid persona vt absolute sumpta prout vz est cōis ad creatā & increatā dicit tem ad se an ad aliud:hoc est quid absolutum an respectiuum.clxii.C.
Vtrū hoc nomē psona sit primę an secundę intentionis. clxii.D.&.clxiii.B.
Quid sit psona & quid suppositū.clxii.D.&.clxiii.B.
Quare actus cognitiuꝰ dicit secunda ītētio & alia ab ipo oia dicunt intētio prima potiꝰ q̄ ecōtrario.fo.clxv.C.

Dist.XXIIII.

1 Vtrū deitas & eius vnitas distinguātur aliqualiter in re extra.fo.clxv.D.&.clxvii.B.
An vnū qđ cū ente conuertitur & quod eius passio dicit sit idē cum vno quod est principiū numeroz:an ab eo distinctum.clxv.D.
2 Vtrū trinitas personarū diuinarum sit verus numerus ab ipsis psonis distinctus.clxvii.C.&.clxx.B.
An oīs numerus vniuersaliter sit a rebus numeratis distinctus.fo.clxvii.D.&.clxix.D.
Quō si oīs numerus ē spēs quātitatis:nō oēs res nūeratę & ꝓsequēs angeli sint in gne quātitatis. fo.clxx.B.

Dist.XXV.

1 Vtrum hoc nomen persona:& hoc nomen essentia idem significēt totaliter in re extra.clxxi.A.C.
2 Vtrum hoc nomē persona sit absolutū an relatiuum.fo lio.clxxii.A.&.C.
Quid sit intelligendū ꝓnomē relatiuū & per nomē absolutum.fo.clxxii.A.
Qđ sit huius noīs persona significatum.fo.clxxii.B.
Nunquid hoc nomē spūs sanctus est de numero nomiū relatiuorum.clxxiii.A.in fine.

Dist.XXVI.

1 Vtrū paternitas,filiatio,siue actiua & passiua generatiō & spiratio,quę dicunt proprietates personales,sint relationes reales.clxxiii.B.
An dicta sint relationes reales in creatis.ibi.
An in diuinis: quod est quęsitum.clxxiiii.D.
2 Vtrum personę diuinę constituātur personaliter & distinguantur realiter per relationes originis an per ꝓprietates aliquas absolutas.clxxv.C.&.clxxvi.A.
Quid sit intelligendū per relationē originis diuinam: & per proprietatem absolutā.clxxv.C.
Quare persona dicatur magis constituta q̄ essentia. fol. clxxvi.A.in fine.

Dist.XXVII.

1 Vtrū verbū creatū sit notitia actualis existēs i creatura intellectuali vt accīs in subiecto.f.clxxvii.C.&.clxxix.A.
An actus intelligendi dicatur verbū precise vt ab intellectu creato productus:an vt absolute & quomodocūq; in esse positus & acceptus.clxxix.B.in fine.
Vtrū solus dei filius sit verbū increatū.clxxix.D.
2 An solus filius sit suppositū genitū increatū.ibidem.

Dist.XXVIII.

1 Vtrum ingenitum & innascibile dicantur de solo patre. folio.clxxxi.A.&.B.
Quid sit ingenitū,& innascibile.clxxxi.A.
Vtrū ingenitū seu innascibile vel innascibilitas & pater siue paternitas dicant idē.clxxxi.C.&.seq.A.
2

Dist.XXIX.

Vtruz pater & filius sint vnum principium spūs sancti: Et pater & filius & spūs sanctus vnū principiū cuiusli bet entis creati.clxxxii.B.&.clxxxiii.C.
1 Pro quo supponit principiū,cum dicit ꝙ plures personę sunt vnū principiū:& tres personę vnū principiū creaturæ.fo.clxxxiii.D.

Quomodo ista propositio: persone sunt vnũ principiũ est magis vera principio supponente pro essentia q̃ p persona: cum essentia & persona dicãt idẽ. clxxxiiii. A.
2 Vtrũ principium dicatur vniuoce de principio sumpto personaliter & de principio sumpto essentialiter ī diuinis an æquiuoce. clxxxiiii. A. & B.
Quid sit esse essentiale & notionale siue dictum essentialiter & notionaliter in diuinis. clxxxiiii. B.

Dist. XXX.

1 Vtrum ponentes respectum esse aliquod vnũ tm̃ ab extremis relatis distinctũ in re extra, habeãt concedere tã in diuinis q̃ in creatis aliqua incõuenientia & absurda folio. clxxxv. A.
An ea decem incõuenientia q̃ dicunt sequi ad positionẽ supradictã in creatis sint oia vera inconuenientia censenda. fo. clxxxviii. A.
An eadem positio habeat ponere etiam absurda & incõuenientia aliqua in diuinis. clxxxviii. D.
2 Vtrum opinio negantiũ relationẽ esse aliquid p se vnus ab extremis distinctũ sit cõtra intentionẽ doctorũ catholicorũ: & contra Philosophũ: & an habeat concedere vel negare aliquod inconuenies & absurdum. folio. clxxxix. B. & cxci. B.
3 Vtrum creaturæ ad deum sit relatio realis. cxciii. B.
4 Vtrum sit relatio realis actualis vel fundamentalis an aptitudinalis dei ad aliquod ens creatum. cxcii. D.

Dist. XXXI.

1 Vtrum isię relationes cõmunes: videlicet idẽtitas simili tudo & equalitas: sint in creaturis relationes reales an tantũmodo rationis. cxcv. C. & D.
2 Vtrum relationes isię communes, vcz̃ similitudo, idẽtitas, & æqualitas sint in diuinis relationes reales an tm̃ modo rationis. cxcvi. A. & C.

Dist. XXXII.

1 Vtrum pater & filius diligant se spiritu sancto seu p spiritum sanctum. cxcvi. D.
Vtrum pater sit sapiens sapientia genita. cxcvii. A. & pagina sequenti.

Dist. XXXIII.

1 Vtrum proprietates personales diuinę sint formaliter infinitæ. cxcvii. C. & cxcviii. C. & seq.
Quid sit aliquid formaliter esse infinitũ. cxcvii.
Quare magis essentia prędicet in abstracto de omnibus personis siue relationib⁹ originis q̃ vna psona de alia fo. cc. in principio.
Quõ relatiões originis seu psonæ q̃ sunt plures sint formaliter infinitę: cũ infinitum sit tm̃ vnũ. cc. A.
Quõ plura infinita realiter possint esse vnicũ infinitum & plura entia vnum ens. cc. B.
2 Vtrũ omnis relatio originis ī diuinis sit pfectio simpliciter. fo. cc. C. & cci. D.
Quid sit perfectio simpliciter. cc C.

Dist. XXXIIII.

1 Vtrum diuinę personę sint idẽ cũ essentia totaliter in re extra. cciii. B. & D.
2 Vtrum relationes originis in diuinis sint idez̃ totaliter cum personis. ccv. D.
An relatio originis p̃dicetur de diuina essentia in abstracto. ccvi. A.

Dist. XXXV.

1 Vtrum in deo sit scientia. ccvi. C. & ccvii. D.
An deus intelligat oia etiam a seipso alia. ccvi. C.
An scientię diuinę obiectum adęquatum & primum sit eius essentia. ccviii. A. & C.
Quid sit adęquatũ obiectũ vtriusq̃ intellectus tã creati q̃ increati. ccviii. D.
Quod sit huiusmodi vnũ intelligibile signuz̃ aliorũ a se omniũ intelligibilium signatiuum. ccix. in prin. B.
Vtrum ideæ sint in mente diuina per quas oia contingenter ab æterno fuerint ipsi nota. ccix. B. 2
Quid sit idea. ccix. B. & D.
An ideę sint in mẽte diuina. ccx. D.
Ad quid ponant in mente diuina ideæ suppositio q̃ sint ibi ponendæ. ccxii. A.
An deus per huiusmodi ideas intelligat omnia a se alia. fo. ccxiii. A. & C.

Dist. XXXVI.

Vtrum omniũ creaturarũ perfectiones fuerint contentę in deo realiter ab æterno. ccxiii. A. 1
Vtrum malũ contineat a deo. ccxvi. B. & C. 2

Dist. XXXVII.

Vtrũ esse vbiq̃ sit propriũ soli deo an etiã alijs conueniens. ccxvii. D. & ccxviii. B. 1
Quõ deus sit vbiq̃, & in oib⁹ rebus presens. fo. ccxvii. D
Vtrum deum esse vbiq̃ possit a nobis probari demonstratiue. ccxvii. C. & ccxviii. B. 2
An deũ esse vbiq̃ per essentiã possit argui ex hoc q̃ ẽ vbi q̃ per presentiã & per potentiã. ccxvii. D.

Dist. XXXVIII.

Vtrum omne possibile tam factũ q̃ futurũ q̃ etiã quodcunq̃ aliud nunq̃ fiendũ fuerit æternaliter deo notum fo. ccxix. A. & ccxxii. A. 1
An possibile nõ existens sit de facto ad alteram partẽ contradictionis determinatũ, an non: & per consequẽs an sit an non sit determinate verũ. ccxix. A.
Vtrũ omne possibile fuerit notũ deo certitudinaliter ab æterno. ccxxii. B. & ccxxiii. D. 2
An de⁹ itelligat vnico actu solo oia vniuersalit. ccxxii. B
An intelligat oia necessario an cõtingenter. ccxxiii. A.

Dist. XXXIX.

Vtrũ diuina scientia fuerit necessario oim intelligibiliũ ab æterno. ccxxiiii. B. & C. 1
An deus possit scire plura q̃ sciat. fo. ccxxiiii. B.
Vtrũ diuina pscientia cõtingentiũ futurorũ fuerit necessaria causa ipsorũ. ccxxiiii. D. & ccxxv. C. 2
Q; diuina notitia contingentiũ fiendorũ sit practica nõ speculatiua. ccxxiiii. D.

Dist. XL.

Vtrũ diuina prędestinatio sit idẽ cũ pscięntia totaliter in re extra. ccxxv. D. & ccxxvi. B. 1
An diuina prędestinatio & pscientia sit æterna. ccxxvi A
Vtrũ sit possibile pscitũ saluari & prędestinatũ damnari. ccxxvi. D. & ccxxvii. A. 2
An ois pscitus damnet & prędestinatus salueť. ccxxvi. D
Nunquid vnus & idem posset esse simul prędestinatus & prescitus. ccxxvii. B.

Dist. XLI.

Vtrũ p̃destinationis electorũ fuerit aliqua causa in quolibet eorum. ccxxvii. C. & ccxxviii. A. 1
Vtrum reprobationis seu prescientię reproborum sit aliqua causa ex parte ipsorũ. ccxxviii. D. & seq. A. 2

Dist. XLII.

Vtrum in deo sit potentia respectu cuiuscunq̃ possibil. fo. ccxxix. C. & ccxxx. A. 1

2 Vtrum in deo sit potẽtia respectu alicuius impossibilis fo. ccxxx. C.
An omne impossibile implicet contradictionẽ. ccxxxj. C

Dist. XLIII.

1 Vtrum dei omnipotentia sit formaliter infinita. ccxxxj. D. & ccxxxij. D.
An deus possit in effectũ aliquem infinitum. ccxxxj. D.
2 Vtrum ratio possibilitatis & impossibilitatis sumatur ex parte rei possibilis & impossibilis: an ex parte dei oi potentis. ccxxxij. A. & D.

Dist. XLIIII.

1 Vtrum deus posset facere aliud vniuersum pfectius isto qđ fecit & qđ existit de facto. ccxxxiij. B. & C.
2 Vtrum deus posset facere mũdum alium ab isto manẽte localiter indistantem. ccxxxv. A.
Q; deus posset facere multa quę nunq̃ fecit nec faciet. folio. ccxxxvj. B.

Dist. XLV.

1 Vtrum voluntas diuina sit causa prima omnium effectiua. ccxxxvj. C. & ccxxxvij. A.
2 Vtrum volũtas diuina vel etiam creata producat obiectum volitum in esse volito. ccxxxvij. C. & sequen.

Dist. XLVI.

1 Vtrum aliquid quod deus vult fieri possit ne, eueniat impediri. ccxxxviij. C.
An possit ratione naturali probari diuinã voluntatem semp impleri: nec vnq̃ p cõsequẽs ipediri. ccxxxix. A.
2 Vtrum deus velit fieri quicquid fit. ccxxxix. B.
An deus possit de possibili velle malum. ccxxxix. C.

Dist. XLVII.

1 Vtrum aliquid sit possibile fieri contra voluntatem dei. fo. ccxxxix. D. & ccxl. D.
2 Vtrũ aliqđ sit possibile fieri pter volũtatẽ dei. ccxl. B. & C

Dist. XLVIII.

1 Vtrũ volũtas creaturę rationalis teneat esse in volito & inolito cõformis volũtati diuinę. fo. ccxl. D. & ccxlj. A
Vtrum voluntas creata sit semper moraliter bona quãdo voluntati increatę est cõformis: & moraliter mala quãdo ipsi actualiter est difformis. ccxlj. C. & ccxlij. C.
Vnde arguatur bonitas moralis vel malitia in creatura. fo. ccxlj. C.

Eiusdẽ. F. Guilielmi de Rubione disputandorũ in Secundũ Sen. Prefatio.

Dist. I.

1 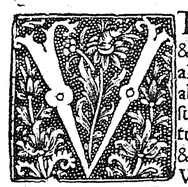 Trum actiua pductio & passiua secundę causæ sit forma aliqua per se vna distincta realiter ab ipsa causa secũda & a passo prę supposito ac a termino in ipm̃ naturaliter introducto. fol. ccxliij. C. & ccxlvj. C.
2 Vtrũ creatio actiua sit forma aliqua p se vna a creante distincta: & passiua alia a re creata. ccxlviij. B. & sequen. B.
3 Vtrum creatio sit possibilis actu, secũdę causę. ccl. A.
An creatio sit possibilis alicui eorũ quę sunt facta. ccl. A.
An creatio esset possibilis alicui eorũ quę fieri possent oino alterius rationis ab omnibus iam productis. ccl. D.
4 Vtrum creatio sit possibilis primę causę. cclj. C.

An creatio cuiuscũq̃ entis ptigẽtis sit deo possibil. cclj. C
An creatio sit de facto. fo. cclij. B.
An creatio sit demõstrabilis de deo. cclij. D.
Vtrũ si aliq̃ causa secũda fuisset posita ab æterno potuisset in effectuz̃ sibi coęuũ: & p ons sempiternũ. cclinj. B. 5
Quid sit dicendũ ad dictã quęstionẽ scdm̃ vulgarem opinionem videlicet eorum qui dicunt q̃ actio siue actiua productio & passiua causę secũde sunt quędam formę medię inter omne agẽs creatũ & effectũ eius. cclinij. D.
Vtrum prima causa potuerit aliquem effectum producere sempiternum. cclv. A. 6
An deus agat ad extra necessario an cõtingẽter. fo. cclv. A
An si necessario egisset, effectum sibi coęuũ & æternũ habuisset. cclvj. A.
An agendo libere & cõtingenter sicut secundũ veritatem deus agit, effectum ęternum habere potuerit. cclvj. B.
Vtrũ oia creata siue a prima siue a secũda causa necessario indigeant ad sui existentiam conseruari. cclvj. D. 7
An aliquid posset fieri qđ tantum cõseruarẽť per instans fo. cclvinj. A. & B.
Vtrum productio & cõseruatio secũdę causæ sint idẽ totaliter in re extra. cclviij. D. 8
Qualiter sit dicendũ scdm̃ opi. vulgatã ad. q. cclix. B.
Vtrum creatio & cõseruatio primę causę sint idem totaliter in re extra. cclix. D. & cclx. B. 9
An cõseruatio primę causę & secũdæ vel pductiua actio distinguantur. cclx. B.
Vtrum omne possibile sit a deo creabile sine omni alio concurrẽte. cclx. D. & cclxj. D. 10
Vtrum creabile habebat aliquod esse anteq̃ crearetur. folio. cclxiij. B. & D. 11
Vtrum cuiuscũq̃ creati ad deum creantem sit aliqua relatio distincta realiter ab vtroq̃. cclxiiij. B. & cclxv. B. 12

Dist. II.

Vtruz̃ motus & tẽpus qđ dicitur esse duratio tẽporaliũ sint tam inter se, q̃ ab ipsis permanẽtibus rebus tẽporalibus realiter indistincta. cclxvj. in principio. 1
Quæ sit diuersitas vel vnitas motus & mobilis ac formę seu loci illi possibilis. cclxvj. A. & D.
Quę sit diuersitas vel vnitas ipsius motus & temporis cclxvij. B.
Vtrum ęuum sit aliquid positiuũ in re extra ab ęuiterno distinctum, permanens an successiuum. cclxviij. D. 2
Vtrum quãdo sit forma aliqua per se vna, distincta a re temporali & a tẽpore & ab ęuiterno & ęuo. cclxx. D. 3
Vtrum continuũ sit compositũ ex partibus cõtinuis & ex alijs indiuisibilibus puta punctis vel instãtibus in finitis. cclxxj. in fine. Est autem quęstio imperfecta. 4
An continuum sit aliquid pręter partes eius. cclxxij. A.
Vtrum angelus sit in loco. cclxxiij. A. 5
An plures angeli possint esse in eodẽ loco: & vnus in pluribus locis simul. cclxxiij. A.
An angel⁹ possit moueri localiter & quomodo: vtrũ vcz̃ inmstãti an in tẽpore: & an possit moueri de extremo in extremũ nõ trãseũdo p mediũ. fo. cclxxiij. B. & C.
Vtrum in angelo existẽte in loco sit vbi tanq̃ forma aliqua per se vna distincta ab ipso realiter & a loco. cclxxv, B. & cclxxvj. A. 6
Qualiter respondeant ad hanc vulgo. cclxxv. B.

Dist. III.

Vtrum angeli sint compositi ex materia & forma. folio cclxxvj. B. & cclxxvij. B. 1
Qualiter hęc quęstio ab alijs disputetur. ibidem.
Vtrũ angeli sint cõpositi ex genere & differẽtia tãq̃ ex ra- 2

tione potẽtiali & actuali. fo. cclxxvij. D. &. cclxxix. B
3 Vtrũ quilibet angelorũ diſtinguaꝫ ab omni alio ſe toto: an habeat aliquid commune cum ipo. fo. cclxxix. C. & cclxxx. C.
4 Vtrum omnes angeli ſint eiuſdem ſpeciei. cclxxxii. A.
An in ſubſtantijs ſpiritualib⁹ ſeparatis poſſint eſſe plura indiuidua ſub eadẽ ſpecie. cclxxxii. A.
An ſint de facto: & ſuppoſito ꝙ ſic: vtrum de facto oẽs: an tm̃ aliq̃ ſint vnius & alij alteri⁹ ſpeciei. cclxxxiii. A.
An ſint aliqui diſtincti non tm̃ ſpecie verumetiã genere. cclxxxiii. B.
5 Vtrum boni angeli potuerint mereri vel mali demereri in primo ſuæ creationis inſtanti. cclxxxiii. B.

Diſt. IIII.

1 Vtrum angeli in primo creationis ſuę inſtãti habuerint notitiã dei & oĩm aliorũ. cclxxiii. D.
Quid angelus bonus vel malus ex ſe cognoſcere naturaliter poſſit. cclxxxiii. D.
Quam ſcientiã in prima ſui creatione a deo ſupnaturali ter recepit. cclxxxiiii. C.
2 Vtrum demones ſuperioris naturæ fuerint maioris culpe & pœnæ. cclxxxiii. D. & ſeq.
3 Vtrum boni angeli ſuperiores in natura ſint ſuperiores in gloria. cclxxxv. B.

Diſt. V.

1 Vtrum peccatũ quo mali angeli fuerũt a deo auerſi fuerint ſuperbia. cclxxxv. C.
Quando auerterunt ſe demones a deo. cclxxxvi. A.
An diabol⁹ potuerit appetere æqlitatẽ dei. f. cclxxxvi. B.
2 Vtrum conuerſio bonorũ angelorũ ad deum fuerit meritũ ipſorũ quo ſibi æternuꝫ prẽmium meruerũt. folio. cclxxxvi. C &. D.
Qualis fuit bonorũ cõuerſio ad deũ. cclxxxvi. D.

Diſt. VI.

1 Vtrum de quolibet angelorũ ordine aliqui ceciderũt. fo. cclxxxvii. B.
In quem locum ceciderunt & quã pœnã incurrerũt. folio. cclxxxvii. B. &. C.
2 Vtrum lucifer fuerit de ſupremo ordine angelorũ. folio. cclxxxvii. D.
Quot ſint ordines angelorum. ibidem.

Diſt. VII.

1 Vtrum boni angeli meruerunt ſibi in gloria confirmari. fo. cclxxxviii. B.
An peccare potuerunt angeli boni poſtq̃ in gratia confirmati fuerunt. cclxxxviii. C.
2 Vtrum dęmones qĩ fuerũt a deo auerſi meruerint in culpa obſtinari. cclxxxviii. D.
Quę ſit culpa in qua ſunt obſtinati. cclxxxix. A.
Quo ipi meruerint in culpa obſtinari. ibidem. B.
Quæ ſit cauſa huiuſmodi obſtinationis. ibidẽ.

Diſt. VIII.

1 Vtruꝫ angelus tã bonus q̃ malus poſſit corpus aſſumere in quo exerceat aliquod opus vitæ. cclxxxix. D.
An poſſit aſſumere corpus. ccxc. A.
An poſſit aſſumere corpus quodcunqꝫ. ibidem.
An poſſit in aſſumpto corpore exercere opus vitę. ibi. C.
2 Vtrum demones homines vexantes vexent eos aliquid ipſis imprimendo. ccxc. B.
An diabolus ſit in aĩa & in corpore cuiuſqꝫ dęmoniaci p eum vexati. ccxc. C.
An vexet eum ꝓducẽdo aliqd in ei⁹ corpore vel aĩa: vel ſi nõ hoc modo, qualiter aliter vexet ipm. ibi. ꝓſequenter.
An diabolus poſſit ludificare ſenſus noſtros. ibidem.

Diſt. IX.

1 Vtrum locutio angelorũ terminetur ad verbũ mentis ĩ trinſecũ, an ad aliquod aliud ſignũ locutionis merę ex preſſiuum. ccxc. D.
Quid ſit locutio. ccxc. D.
Quid ſit terminus locutionis ſenſitiuę hoĩm. ccxci. B.
Quid ſit terminus locutionis intellectiuæ angelorũ. folio eodem. C.
Quid ſit ſubiectum receptiuũ taliũ locutionũ. ccxcii. B.
2 Vtrũ quilibet angelorũ poſſit loqui cuilibet de quocunqꝫ actualiter ſibi noto. ccxcii. A.
An quilibet hõ poſſit loqui cuilibet. Et quilibet angelus cuilibet alteri tã angelo q̃ etiã animę ſeparatæ: et etiam homini. Et ecõtrario an homo poſſit loq angelo. ibidẽ articulo primo.
An quilibet poſſit loqui alteri de quocũqꝫ, an tm̃ de vno & nõ de alio. ccxciii. A.
An quilibꝫ poſſit loqui quotcunqꝫ ſimul, an tm̃ aliquib⁹ ſeu aliquot. ccxciii. B.
An eidem poſſint ſimul plures loqui. ccxciii. D.
An omne reuelatuꝫ ab vno angelo alicui alteri per ſe ſeu ſeorſum, non tm̃ ab ipo audiente ſeu ſignũ locutionis eius angeli recipiente: ſed etiam a quocũqꝫ alio, oportet intelligi. ccxciii. in fine.
3 Vtrum vnus angelus põt loqui alteri quantũcunqꝫ a ſe diſtanti. ccxcv. B. &. ccxcvi. C.
An angelus poſſit loqui vni angelo tm̃ & non alteri eque diſtanti & ad audiendum diſpoſito exiſtenti. ibidẽ. articulo primo.
4 An angelus poſſit loqui nõ tm̃ alteri angelo ſed etiam homini & animæ ſeparatæ. ccxcvi. A.
Vtrũ vnus angelus poſſit naturaliter intelligere cogitationes vel dilectionẽ alterius angeli. ccxcvi. C.
Quæ ſit cauſa impoſſibilitatis q̃ cõmuniter ſupponit a doctoribus: videlicet ꝙ nullus poteſt naturaliter intelligere conceptũ alterius. ccxcvi. D. & ſequẽtib⁹ duob⁹.

Diſt. X.

1 Vtrum omnes angeli mittant. ccxcix. B. & C.
Quomodo angelus mittitur. ibidem.
2 Vtrum angeli miſſi ad nos remaneãt beati conſimiliter ſicut prius. ccxcx. D.
Quomodo angelus exiſtens in mũdo poteſt manere beatus ſicut erat pri⁹ in cælo realiter & veraciter. ibidẽ conſequenter.
Quomodo poſſit manere beatus æqualiter. ccc. B.

Diſt. XI.

1 Vtrum quilibet homo habeat in preſenti aliquẽ angelũ ad ſui cuſtodiã deputatum. ccc. C.
Vtrum angeli per talem cuſtodiam hominũ aliquid mereantur. ccc. D.
An propter damnationẽ illorum quos cuſtodiuerũt contriſtentur: & propter ſaluationẽ eorum cõſolentur ſeu lętentur. ccci. A.
Nunquid omnes gaudent æqualiter de ſalute hominuꝫ an magis illi qui ſunt ad ipſorum cuſtodiam deputati. folio. ccci. A. in fine. & B.
2 Vtrum angelus cuſtodiens hominem poſſit cauſare aliquid in ipſo homine quem cuſtodit. ccci. B.
An poſſit aliquid cauſare ſeu efficere in corpe ei⁹. ibidẽ.
An in anima. ibidem. C.
An eſto ꝙ nihil in aliquo iſtorum poſſet cauſare, adhuc poteſt angelus bonus docere & a diabolo defendere hominem quem cuſtodit. ccci. C.

Diſt. XII.

1 Vtrum potentia materię paſſiua ſit aliqd per ſe vnũ diſtinctum ab ipa materia in re extra. cccj. D. & fo. ſequẽti. C. &. cccij. B.
An materia ſit entitas aliqua ab omni forma realiter diſtincta. cccj. D. &. cccij. A.
2 Vtrũ potẽtia formę actiua ſit in ea aliqd per ſe vnũ abſolutũ vel reſpectiuũ ab ipſa diſtinctum. fo. cccinj. A.
Quid non eſt potentia actiua formę. ibidem.
Quid ſit huiuſmodi potentia. cccv. B.
3 Vtrum omnis forma naturaliter generabilis p̃cedat in materia preſuppoſita anteq̃ generetur quãtum ad aliquem ſui gradum. cccv. C.
Quomodo oſtẽdatur ꝙ forma vere & ꝓprie generet ſeu producatur. fo. cccv. C.
Quomodo ꝙ nihil eius in materia preſupponit. cccj. D
Quomodo ꝙ ex hoc nõ ſequatur ꝙ creetur. cccvj. A.
4 Vtrũ ab eode agente immediate forma oppoſita corrũpatur & poſita ipſi cõtraria ꝓducatur. fo. cccvj. C.
An ſemper ſint ſimul generatio & corruptio: ſic ꝙ nunq̃ ſit generatio vnius ſine corruptione alterius. cccvj. C.
Vtrum horũ ſit prius vbi ambo ſimul concurrũt videlicet generatio formę ꝓpoſitę & corruptio formę oppoſitę. cccvij. B. &. cccvinj. A.
An ambo iſta ſint immediate ab vno: an ab alio & ab alio: quod eſt queſitum. cccviij. D.
Quomodo forma generantis cum non ſit in paſſo ſimul poſito poteſt corrũpere eius formã. cccviij. in pricipio.
5 Vtrum materia & eius ſubſtãtialis forma ſint directe in genere ſubſtantię. cccviij. D. &. cccix. B.
Quid ſit rem eſſe in genere prędicamẽtali. cccviij. D.
6 Vtrũ materia poſſit fieri naturaliter ſine forma. cccx. B.
An in materia ſeparata ab omni forma ſubſtãtiali poſſit introduci forma ſubſtãtialis ab aliquo naturali agẽte: & vniuerſaliter a quocũqꝫ ſubſtãtialẽ formã in illa materia receptibilem virtualiter continente. fo. cccx. D.
An materia ſit ſubiectum immediatum formę accidentalis: an non: ſed tm̃ ſubſtantialis. cccxj. B.

Diſt. XIII.

1 Vtrũ lux ſit obiectũ adæq̃tũ viſus. cccxij. B. &. cccxiij. A.
Quomodo vel quod ſit aſſignandũ alicuius potentię obiectum adęquatum. cccxii. B.
Quę ſint illa multa quę ſimul accepta ſunt obiectũ adęquatum viſus. cccxiij. B. in fine.
Nunquid ſenſus ſit apprehenſiuus vniuerſalis rei non tm̃ particularis. cccxiij. C.
An ſicut vnius ſcientiæ vnum eſt ſubiectũ: ita etiam cuiuſqꝫ vnius potentię aſſignandum ſit aliquod vnũ obiectum. fo. eodem. C. &. D. in principio.
Nunquid in tanto defectu & imperfectiõe poſſit fieri color & lux vt non ſit viſibilis. cccxiij. C. &. D.
An obiectum viſibile ſit actus videndi cauſaliter produ ctuum: an tm̃ terminatiuũ. cccxiij. C. &. D.
Quare lux magis videri poteſt ſine colore q̃ ecõuerſo color ſine luce: cum vtrũqꝫ eoruꝫ ponatur eſſe obiectum viſibile per ſeipſum. cccxiij. C. &. cccxiinj. A.
2 Vtrum lux ſit forma ſubſtantialis an accidentalis: & qd ſit lux. cccxiinj. A.
Quid ſit lumen. cccxiiij. B.
Quomodo lumen cauſetur a luce. cccxiiij. C.
Cum quilibet pars alicuius effectus producatur in inſtãti, quomodo totus effect⁹ qui nõ eſt aliud niſi partes produci poſſit ſucceſſiue. cccxiinj. in fine.
Cum ſol ſit principiũ vlterioris gradus luminis produ ctiuũ & mediuꝫ eius etiã receptiuũ quare ſtante gradu iſto luminis nõ producit alterum. cccxv. A.
An diuerſa lumina eiuſdem rationis poſſint in eadẽ parte medij eſſe ſimul. cccxv. B. in fine. &. C. in prin.
Quomodo lumẽ dicat manere intentionaliter in medio Et an colorum ſpecies maneant in ipſo. cccxv. C.
Quare lumen nõ poteſt manere in abſentia cauſę ſuę. folio. cccxv. C.
An lumen ſit eiuſdem rationis cũ colore & luce: Et luxſimiliter cum colore. cccxv. C.
An poſſit multiplicari ſeu cauſari in vacuo. eodem. D.
3 Vtrum tenebra luci & lumini oppoſita ſit aliquid in re extra. cccxv. D. &. cccxvj. C.

Diſt. XIIII.

1 Vtrum cęlum ſtellatum ſit compoſituꝫ ex materia & forma. cccxvj. A. &. cccxviij. A.
2 Vtrum primũ mobile quod eſt cęlũ moueatur localiter a ſeipſo an ab aliquo motore extrinſeco ſibi coniuncto fo. cccxviij. B.
An cælum ſit animatũ oſtẽditur ꝙ non. cccxviij. B.
Quomodo cælum localiter mouetur. cccxviij. C.
A quo cælum cauſaliter mouetur. cccxviij. D.
3 Vtrum elemẽta moueantur ad loca ꝓpria localiter a ſeipſis. cccxix. A.
An formę elementorum ſubſtantiales ſint intenſibiles & remiſſibiles. cccxix. A.
An formę elemẽ. ſint in ſeipſis productiuę ꝓpriarũ quas ſibi determinant naturalũ qualitatum. ibi. B.
An á ſeipſis an ab alio moueantur. cccxix. C.
An etiam quodlibet accidens ſubſtantię graue & etiam materia ſit principiũ ſui motiuum an tantũ moueatur a forma ſubſtantiali grauis. Et conſimiliter de accidẽtibus & de materia formę leuis. cccxx. B.
Nunquid forma leuis eſt ſine omni pondere ſicut & omne graue eſt ponderoſum. ibidem cõſequenter.
4 Vtrum corpora ſuperiora luminoſa oĩa ſint lucida ex ſe an aliunde. fo. cccxx. B.
An lux cuiuſlibet corporis luminoſi ſuperioris fuerit immediate producta a deo ſicut corpus ipſum quodlibet ſuperius luminoſum: an fuerit effectiue ab ipſo corpore luminoſo eius ſubiecto. cccxx. A.

Diſt. XV.

1 Vtrũ in corpore animalis & cuiuſcũqꝫ alteri⁹ mixti corporis ſint actualiter oĩa quatuor elementa. cccxx. D.
An elementa ſint aliquo modo in mixto. cccxx. D.
Quomodo elementa ſint in mixto. cccxx. D. in fine.
An in mixto ſint elementa potẽtialiter. ibidem.
An ſint in eo virtualiter. cccxxj. B.
An actualiter & formaliter ſecundũ ſuas eſſentias. ibidẽ.
2 Vtrum anima ſit effectiue ab aliqua ſecũdã cauſa: an tã tum a prima. cccxxij. C. &. D.
A quo introducitur in corpus anima. cccxxij. D.
An ſit verũ quod ſupponi ſolet, videlicet ꝙ nulluꝫ impfectius poſſit eſſe cauſa pfectionis ſe. cccxxiij. in prin. A.
A qua cauſa ſecũda poſſit introduci forma viuẽs ſuppoſito ꝙ impfecti⁹ poſſit agere ad pfectius. ibi. B. in fine
An anima ſit extenſa an inextenſa. cccxxiij. C.
A quo ſit anima effectiue. cccxxiij. in fine.
An ſicut corpus cuiuſlibet viui creſcit: ita nouam animã acquirat. cccxxiinj. A. in principio.
Cũ creſcẽte corpore habeat etiã creſcere forma quãta & in corpore ipſo extenſa: a quo ſint effectiue partes animę vegetatiuę per quarum appoſitionẽ ipſa ſuo corpore creſcente creſcit continue & extendit ſucceſſiue. ibi. D.

Dist.XVI.

1 Vtrum aĩa intellectiua in homine sit alia forma ab anima sensitiua.cccxxv.A.&.D.
An anima itellectiua sit cõposita ex materia & ex forma fo.cccxxv.B.
An sit alterius speciei ab angelo.cccxxv.D.
Nunquid per diuinã potentiã anima intellectiua posset informare aliquod corpus nõ informatum aliqua anima sensitiua.cccxxvij.A.in prin.
2 Vtrum aĩa intellectiua & sensitiua sit ab omnibus suis potentijs indistincta.cccxxvij.B.& fo.cccxxix.A.in pncipio folij.
Quomodo diuersa specie possint continere effectus virtualiter eiusdem rationis.cccxxxj.C.
Cum idem sit principiũ actus sentiẽdi & intelligẽdi quare magis principiũ horum actuũ omniũ est per vnuꝫ q̃ per alium reflexiuum.cccxxxj.D.in prin.
Quare vna anima est pluriũ actuum q̃ alia contentiua. ibidem in fine.
Quomodo si potentię sunt idẽ cũ aĩa,possunt debilitari per continuã actionẽ sicut debilitat tam nutritiua potentia q̃ sensitiua,ipsa anima in nullo debilitata.folio cccxxxij.A.post medium.

Dist.XVII.

1 Vtrũ in aĩa humana & in quacũqꝫ alia creatura intellectuali sint plures an tm̃ vnicus itellect⁹.fo.cccxxxij.C.
Quomodo sit ad quęstionẽ respondendũ supposito licet verum non putet intellectũ ab essentia creaturę rationalis formaliter esse distinctum.cccxxxij.C.
Quomodo scdm verã existimationẽ negando dictã suppositionem sit ad eam respondendum.cccxxxiij.B.
2 Vtrũ sola aĩa intellectiua & sensitiua sit forma substãtialis hoĩs:an sit in ipso aliq̃ alia pter ipsas.fo.cccxxxv.A
Quis sit ordo istarũ formarũ inter se & ad materiam.folio.cccxxxvij.C.

Dist.XVIII.

1 Vtrum illa productio corporis Euę quã describit magister fuerit creatio.cccxxxix.B.&.cccxl.B.
Quomodo de costa viri fuit mulieris corpus productũ. fo.eodem.C.
An corpus Euę fuit creatum.cccxl.B.
An materia addita materiæ costę fuit tunc nouiter creata,an alicuius resoluti in eam.cccxl.A.in fine.
2 Vtrũ anima hominis sit cum angelo eiusdẽ an alterius specificę rationis.cccxl.C.
An angelus & aĩa intellectiua differãt specie.fo.cccxl.C.
Quę sint differentię quibus anima intellectiua & angelus distinguũtur supposito q̃ specifice distinguantur. fo.cccxlij.C.

Dist.XIX.

1 Vtrum homo fuisset in statu innocentiæ immortalis: hoc est an mortuus fuisset si in statu innocentię pmãsisset.fo.cccxlij.D.
An fuisset mortalis si nõ pcessisset lapsus culpabilis: an immortalis.quod est quęsitum.fo.cccxliij.A.
Quare fuisset immortalis supposito ex secũdo articulo q̃ aliqualiter fuisset immortalis.cccxliij.C.
2 Vtrum i statu innocẽtię fuissent omnes homines equali tempore viatores.cccxliiij.B.
An propter esum ligni vitę potuisset corpus humanum ab omni resolutione siue corruptiõe naturaliter perpetuo præseruari.cccxliiij.B.&.cccxlv.C.
An animã intellectiuã esse incorruptibilẽ & immortalẽ possit demonstrari.cccxliij.C.

Dist.XX.

Vtrum in statu innocẽtię fuisset hominis sicut modo p 1
carnalem copulam propagatio.cccxlvj.A.
An in illo actu copulę coniugalis fuisset delectatio & virginitatis amissio.ibi.C.
Vtrum in statu innocentię omnes perfecti in scientia & 2
in originali iustitia nati fuissent.fo.cccxlvj.C.& folio cccxlvij.A.ad finem.
An soli illi qui nunc sunt electi & nulli alij fuissent tunc nati.cccxlvj.C.
An fuisset tunc equalis multiplicatio vitorum & mulierum.fo.cccxlvj.D.
An nati in illo statu innocentię habuissent statim perfectum vsum membrorum.cccxlvij.A.
Quomodo esse potuisset equalis multiplicatio virorꝫ & mulierum magis in statu innocẽtię q̃ in statu isto.fo. cccxlvij.paulo post principium:
Quomodo tunc sine dolore aliquo mulier parere potuisset.fo.cccxlvij.A.in fine.
An deus cuilibet simul cum originali iustitia infudisset gratiam gratum facientem.cccxlvij.A.ad prin.

Dist.XXI.

Vtrum primus homo vel alius quilibet post ipsum po 1
tuisset in statu innocentię venialiter peccare.cccxlvij.A
An peccatum primorũ parentũ fuerit grauissimũ.ibi.D
An fuerit remissibile.cccxlviij.A.
Vtrum inuidia fuerit motiua diaboli ad tentandũ pri- 2
mos parẽtes.fo.cccxlviij.B.
An diabolus tentauerit prius mulierem q̃ virum:& quę sit eius ratio.cccxlviij.C.

Dist.XXII.

Vtrũ peccatum primorum parẽtum fuerit superbia.fo. 1
cccxlviij.C.
An si vir non peccasset genus humanum originali iustitia spoliatum fuisset.cccxlix.A.
Quare sæpius & specialius peccatuꝫ quo damnatum est genus humanum impugnetur Adę q̃ Euę:cum tamen illa prior peccauerit.cccxlix.B.ante finem.
Vtrum peccatum primorũ parentum prouenerit ex eo- 2
rum ignorantia.cccxlix.B.in fine.&.C.
An aliqua ignorantia sit peccatum.cccxlix.C.

Dist.XXIII.

Vtrum deus possit facere aliquã voluntatẽ impeccabilẽ 1
per naturam.cccxlix.D.&.cccl.B.
Vtrũ primus homo in statu innocentię cognouerit deũ 2
& alia clarius q̃ nos modo communiter cognoscam⁹. fo.ccc.D.
Quomodo primus homo cognouit deuꝫ in statu innocentię.ccc.D.
Quomodo primus homo in illo statu cognouit alia a deo & quę:vtrum omnia an tantũ aliqua.ccclj.A.
Qualis sit huiusmodi notitia abstractiua.ibi.in prin.

Dist.XXIIII.

Vtrum homo per liberum arbitrium sine gratia gratuꝫ 1
faciente potuerit malo resistere & in innocẽtia permanere.ccclj.B.&.D.in prin.
Quid sit liberum arbitrium.ccclj.B.
Vtrum sint diuersę potentiæ superior & inferior portio 2
rationis.ccclj.D.&.ccclij.B.
Quid sit superior & inferior portio rationis.ccclj.A.

Dist.XXV.

Vtrum liberum arbitrium sit in deo.ccclij.B.&.C. 1

Quid sit liberum arbitrium.ccclii.B.
An liberũ arbitrium sit in omni creatura intellectuali: etiam in pueris:& beatis: ac damnatis.ccclii.D.
1 Vtrũ liberũ arbitriũ oim sit æquale.ccclii.D.&.cccliii.B.
An ab aliquo possit cogi liberum arbitriuꝫ.ccclii.D.

Dist.XXVI.

1 Vtrum gratia & charitas sint idẽ.cccliii.C.&.fo.seq.A.
2 Vtrum gratia sit subiectiue immediate in essentia an in potentia.ccclj iii.B.
An gratia sit motiua liberi arbitrij ad agendũ.ibi.C.

Dist.XXVII.

1 Vtrũ aliqua virtus possit esse perfecta sine gratia gratũ faciente.ccclnii.D.&.ccclv.A.
An virtus sit habitus.ccclv.A.
An virtus sit semper in actu.ibidem.
2 Vtrũ habens gratiã possit sibi mereri vitã æternã.folio. ccclv.C.&.D.
Vtrũ nõ habens gratiã possit mereri eam.ibidem.C.
Vtrũ nõ habẽs gratiã possit sibi mereri ei⁹ augmẽtũ.ibi.

Dist.XXVIII.

1 Vtrum liberũ arbitriũ posset sine gratia resurgere a culpa. fol.ccclv.D.
An existens in peccato possit per se sine gratia aliud peccatum vitare.ccclvi.B.
An talis posset tentationẽ vincere.ccclvi.C.
2 Vtrum sine gratia gratum faciente liberũ arbitrium sit sufficiens ad merendum. fo.ccclvi.C.&.D.

Dist.XXIX.

1 Vtrum primi parentes fuerunt in gratia añ lapsum seu casum suũ atq̃ peccatũ.ccclvii.B.&.C..
An primi parẽtes gratiã meruerint quã ante lapsum suum habuerant.ccclvii.D.
An simul cum gratia receperũt etiam alias morales virtutes.ibidem.
An in statu innocentiæ fuisset maior an minor gratia in hominibus q̃ nunc ipsis in isto statu miserabili conferatur.ccclvii.D.ad finem.
2 Vtrũ charitas viæ & felicitas patrię specifice distinguantur.ccclviii.A.&.B.
An charitas actualis viæ & patriæ sint eiusdẽ rationis folio.ccclviii.A.
An charitas vię & charitas patrię habituales sint eiusdẽ specificę rationis.ccclviii.B.in fine.

Dist.XXX.

1 Vtrũ originalis iustitia fuerit aliquis supnaturalis habitus virtuosus.ccclviii.C.
Quid sunt ipsa originalis iustitia quiditatiue.ibidem.
Vbi fuit originalis iustitia subiectiue.ccclix.A.
An originalis iustitia fuerit tm̃ vna in vno homine,an diuersę & plures.ccclx.B.
A quo fuit & esse potuit originalis iustitia effectiue. Ex quo patebit an fuerit supernaturale an naturale donũ fo.ccclx.C.
An ipam homo naturaliter postea acquirere potuisset si eam in sua creatione supnaturaliter non accepisset.folio.ccclx.D.in principio.
An homo prꝫter originalem iustitiam indiguerit aliqua morali virtute electiua.ccclx.A.
2 Vtrum peccatũ originale sit aliquid positiuum & quid sit.fo.ccclx.A.
Quis contrahit ipsum.fo.ccclxi.C.
Quomodo contrahitur.ibidem.
Quomodo remittit dictum originale peccatũ.ibidem.
An sanctificatus in vtero teneatur ad baptismũ.ibidem.
Quomodo peccatũ originale dimittatur: cum originalis iustitia non reddatur.ccclxi.C.in fine.

Dist.XXXI.

Vtrum originale peccatum trãsfundatur a parentib⁹ in 1
prolem.ccclxi.D.&.ccclxii.B.
Vtrum originalis reatus sit immediate in essentia ani- 2
mæ an in aliqua eius potentia subiectiue.fo.ccclxii.C.
Quid sit dicendum ad dictam quæstionem supposito q̃ essentia animæ sit distincta a sua potentia.ibidem.
Quid sit dicendum ad eam secundum veritatem.folio. ccclxii.D.

Dist.XXXII.

Vtrum reatus originalis remittat homini in baptismo 1
fo.ccclxii.D.in fine.&.ccclxiii.C.
Quid sit homini remitti istũ reatũ.ccclxiii.A.
Quę pœna debeꝫ homini concepto in dicto reatu originali.fo.ccclxiii.B.
Vtrum originalis defectus seu reatus oib⁹ illis quib⁹ re- 2
mittitur æqualiter remittatur.ccclxiii.B.&.D.
An originalis reatus omniũ sit æqualis.ccclxiiii.B.

Dist.XXXIII.

Vtrũ peccata proximorũ parentũ transeat ad filios eoꝝ 1
fo.ccclxiii.D.&.ccclxv.C.
An vnius meritũ transeat in alterum.ccclxv.A.
Vtrũ originale peccatũ sit vnicum tm̃.ccclxv.D.
An originalis reatus vnius hominis tm̃ sit vnicus an 2
multiplex.ccclxv.D.
An reatus originalis vt est pluriũ hominũ nõ vnius tm̃ sit multiplex an vnicus.ccclxvi.A.

Dist.XXXIIII.

Vtrum deus sit causa peccati.ccclxvi.A.&.B.
Quomodo ista duo sint possibilia: vꝫ q̃ pctm̃ sit a deo 1
vt a sua causa:& tm̃ q̃ deformitas,q̃ est ipm̃ peccatum non insit actui vt actus est a deo,sed tm̃ vt ab agente creato.ccclxvii.C.post medium.
Quid sit peccati principiũ supposito q̃ pctm̃ ipm̃ non a deo sed ab alio sit ponendum.ccclxvii.D.
Vtrum aliqua causa secunda possit in aliquẽ effectũ sibi 2
debitũ sine prima coagente secũ ad ipsum.fo.ccclxvii. D.in fine.&.ccclxviii.A.in principio.
Quomodo vnus & idem effectus totus potest esse a quo libet plurium realiter distinctorũ.ccclxx.A.
Cum omnes causæ plures efficientes ad eundẽ effectum numero concurrẽtes dicant partiales:quomodo respectu eiusdẽ effectus quęlibet earũ dicat totalis:cũ idem non videatur posse esse partiale insimul & totale. fol. ccclxx.A.ad finem.
Vtrum bonum sit peccati subiectum.ccclxx.D.& se.A. 3

Dist.XXXV.

Vtrum peccatum sit formaliter aliquid positiuũ existẽs 1
actualiter in re extra.ccclxxi.C.&.ccclxxiii.A.
Quo nõ tm̃ actus aliquis dicat malus & demeritorius quia circunstantia sibi debita spoliat⁹: sed etiam quia circunstantia contraria sibi indebita informatus.quo mõ pctm̃ seu malitia in tali actu nõ sit tm̃ priuatiuũ, sed etiam positiuum.fo.ccclxxiii.A.
Vtrum vnũ peccatuꝫ possit esse maius seu grauius alio 2
eiusdẽ speciei cũ ipo.ccclxxiii.A.&.ccclxxv.A.
Quomodo sit verum q̃ omne cõmissionis peccatuꝫ est formaliter priuatio nõ actus sed rectitudinis actui debitæ:cum omnis actus sit peccatum ei cui est illicitus. fo.ccclxxv.C.

3 Vtrum peccatum commissionis sit deterius q̄ peccatū omissionis.ccclxxv.D.&.ccclxxvj.A.

Dist.XXXVI.

1 Vtrum vnū peccatū sit pena alterius.ccclxxvj.B.&.C.
Nunquid peccatum cōmissionis saltem vt sumptū materialiter quātum ad actum substratū potest dici pœna peccantis.ccclxxvj.D.
An vnum peccatum etiam possit esse causa alterius peccati.fo.ccclxxvij.A.
2 Vtrum pœna culpę debita sit a deo.ccclxxvij.A.&.B.
Quę pœna cui culpę sit debita.ccclxxvij.A.

Dist.XXXVII.

1 Vtrum omnis actus malus inquātum actus sit a deo: ccclxxviij.B.
Cum culpa nō sit nec esse possit a deo magis partialiter q̄ totaliter/quare magis conceditur ista: Actus malus inquantū actus est a deo partialiter, q̄ q est ab eo totaliter.ccclxxix.A.
2 Vtrum actus malus moraliter inquantū malus possit esse a deo.ccclxxix.A.
An actus moraliter bon⁹ inquātū bonus moraliter possit esse a deo causaliter.ccclxxix.B.
Nunqd ista propositio absolute sine reduplicatione sumpta, actus malus culpabiliter est a deo: est cōcedēda.folio.ccclxxix.B.circa principium.
Nunquid ista. Actus malus culpabiliter est a deo totaliter, est etiam concedenda.ibidem circa finem.

Dist.XXXVIII.

1 Vtrum bonitas moralis seu rectitudo quę est in actu voluntatis sumatur ex intentione exercētis ipsum ad debitum ipsi finem.ccclxxx.A.
Quis sit iste finis ex cuius intentione actus ipse ad eum mentaliter ordinatus dicitur moraliter bonus esse. folio.ccclxxx.D.
2 Vtrum intentio finis sit actus voluntatis.ccclxxxj.A.B
Quid sit intentio finis.ccclxxxj.B.

Dist.XXXIX.

1 Vtrum conscientia sit actus aliquis vel habitus intellectus.fo.ccclxxxj.C.
An conscientia erronea obliget ad peccatum.ibidem.D.
Si conscientia erronea nō esset in potestate eius qui eam haberet sed a deo ipsi infusa, quomodo posset vitare perplexitatem.fo.ccclxxxij.A.ad finem.
2 Vtrū synderesis siue scintilla ratiōis sit actus vel habit⁹ a conscientia indistinctus.ccclxxxij.B.
Quid sit synderesis.ibidem.
An habitus inclinatiuus seu dictatiuus principiorū practicorum sit ipsamet aīa seu eius intellectiua potētia/ an aliquid additum ab ipsa realiter distinctum. folio ccclxxxij.C.post principium.
An sit idem cum scientia an distinctum ab ea.ibidē.C.
An synderesis sit tota extinguibilis.ibidem.

Dist.XL.

1 Vtrum omnis actus sit moraliter bonus ex sola intētione debiti finis.ccclxxxij.C.&.D.
An possit esse aliqs actus hominis sic indifferens q non sit bonus moraliter nec malus.ccclxxxiij.A.
2 Vtrum vnus & idem actus numero voluntatis elicitus vel imperatus possit esse bonus moraliter atq̄ malus ccclxxxiij.C.&.ccclxxxiiij.A.
An bonitas & malitia morales sint differētię oīm actuū humanorum.ccclxxxiij.C.

Dist.XLI.

Vtrum aliquis actus alicuius infidelis sit perfecte moraliter virtuosus.ccclxxxiiij.A.&.C. 1
An in quolibet actu infidelium sit peccatum.ibi.B.
Vtrum omne peccatū sit volūtarium.ccclxxxv.A. 2
Quid sit peccati subiectum.ccclxxxv.D.

Dist.XLII.

Vtrum actus exterior imperatus addat ad interiorē bonitatem vel malitiā moralem.ccclxxxv.D. 1
An actus exterioris actionis addat meritum & demeritum ad actum interioris electionis vel respuitionis. fo.ccclxxxvj.B.&.C.
Vtrum peccatum mortale & veniale specifice distinguātur.ccclxxxvij.A.&.D. 2
Vtrum peccatum cōgrue diuidatur in peccatum cordis oris & operis.ccclxxxviij.B.&.C. 3
An peccatum veniale posset fieri mortale.ibi.B.
Vtrū peccatum in vniuersali acceptū congrue & sufficiēter in septem vitia vulgata & capitalia diuidatur. folio.ccclxxxviij.D. 4
Quomodo peccatum mortale & veniale in ordine ad sibi extrinseca distinguātur.ccclxxxix.A.& fo.cccxc.A.
Quomodo potest diuidi mortale peccatum siue veniale formaliter acceptum.ccclxxxix.B.
Nunquid septem vitia quę cōmuniter ponūtur sint cōmunia ad omnia tam mortalia q̄ venialia/an tm̄ ad mortalia se extendant.cccxc.C.

Dist.XLIII.

Vtrum sit aliquod speciale peccatū tm̄ in spiritum sanctum.cccxc.C. 1
An peccatū in spiritum sanctum possit esse in aliquo per se solum/an necessario presupponat aliquod aliud peccatum.cccxcj.A.
Vtrum peccatum in spiritū sanctum sit grauissimū.folio.cccxcj.B. 2
An istud peccatum in spiritū sanctum sit remissibile an irremissibile.cccxcj.B.
An omne peccatum ex certa industria factum sit peccatum in spiritū sanctum.cccxcj.C.ad finem.
Quomodo quodcunq̄ peccatum in spiritū sanctum est directe contra aliquē effectū spiritui sancto appropriatum.ibidem consequenter.

Dist.XLIIII.& vltimę.

Vtrum liberum arbitrium sit potentia peccandi.folio cccxcj.D.in fine.&.cccxcij.in principio. 1
An potētia peccādi sit a deo/an ab aliquo alio.cccxcij.B.
Vtrum secularis potentia presidendi seu dominandi sit a deo.fo.cccxcij.D.&.cccxciij.B. 2
Quid est per huiusmodi potestatem intelligendum. folio.cccxcij.D.
An talis potestas fuisset etiam in statu innocentię.folio. cccxciij.C.
An subditi teneantur obedire dn̄is tēporalibus.ibidem.

Finis Questionū ac dubiorum super Primū & Secūdum Sentētiarum Reuerendi patris Magistri Guilielmi de Rubione ordinis Minorū prouinciæ Aragonię.

Deo laus & gloria.

F.Guiliermi de Rubione ord.Mi.ministri ꝓuincie Aragonice:cōuētus Ville Frāce:in Primū Lib.Sētētiarū Prolog⁹.In q̄ habet totius pmi diuisio.

CAndor est lucis eterne ⁊ speculū sine macula dei maiestatꝭ:⁊ imago bonitatis illi⁹. Sapiē.c.7.Dei eminētiam sapiētiā ⁊ oīpotētiā (de quib⁹ trib⁹ agit in p̄io libro sententiarū:cui⁹ expositioni est insistēdū) cōsiderās btūs Augu.in q̄dam Ep̄la ita ait.Deus est totus pes q: oīa penetrat/totus ocul⁹/q: oīa videt:tot⁹ manus:q: oīa opatur. ¶In q̄bus verbis ipse Augustin⁹ describit ⁊ recognoscit deū.Primo vt sup oīa incōparabiliter transcēdētē:ꝑpter suā imēsitatē incircūscriptibilē.Scd̄o.vt oīa facialiter intuētē ꝑpter suā veritatē inoffuscabilē.Tertio vt oīa vl'r operātē ⁊ mirabiliter gubernātē ꝑpter suā potestatē:q: tot⁹ pes vbiq̄ realiter p̄ns:q: tot⁹ ocul⁹ oīa facialiter intuēs:q: tot⁹ man⁹ oīa vniuersaliter agēs.¶Et ista tria sunt q̄ de deo in p̄io sn̄iarū libro ptractant:⁊ hoc verbo p̄imo ꝓposito explicant.Quid eñ est notitia diuine essentie nisi speculū inexplicabilis maiestatis? Quid notitia supne sapiētie nisi candor lucis ⁊ inoffuscabilis veritatis? Quid notitia infinite potētie nisi imago incōparabilis bonitatis? Ecce igit tria q̄ in p̄imo sentētiarū libro ptractant:⁊ in hoc verbo p ordinē explicata vident.Diuinā essentiā trāscēdētē: q̄ est visiōis ⁊ fruitiōis obiectū terminatiuū.Supnā sapiētiā agnoscētē: q̄ est mediū oīm directiuū q: est.Infinitā potētiā ꝓtegentē:q̄ est principiū oīm ꝓductiuū:speculū sine macula dei maiestatis:candor eterne lucis:imago bonitatis illius.¶Secundū ista tria p̄im⁹ sn̄iarum liber diuidit in tres ptes.In quarū p̄ma agit de diuina essentia incōp̄hēsibili.In scd̄a de eius supna sapiētia inoffuscabili.In tertia de infinita eius oīpotentia insupabili.Scd̄a incipit.d.35.Cūq̄ supra disseruimus.Tertia.d.42.Hinc de oīpotētia dei agendū est. ¶Circa p̄imū vbi innuit notitia diuinitatis designata p speculū sine macula maiestatis:qđ est p̄imū de quo agit ī hoc libro:est sciendū q notitia diuinitatis ītellecta p speculū maiestatis tradita in ista p̄ia pte isti⁹ libri sn̄iarum explicat ⁊ declarat:Primo essentialē idētitatē cū psonarū ꝑl'itate.Scd̄o diuersitatē psonalē cum earū fecunditate.⁊ hoc in.d.4.Tertio mirabiliū ꝑfectionū immēsitatē cū oī equalitate.⁊ hoc in.d.19.Quarto significātiū noīm m'tiplicitatē:cū rei significate simplicitate:⁊ hoc ī.d.22. ¶Primū.vz essētie vnitatē ⁊ psonarū pl'alitatē vl'alictatē ꝓbat magr̄ p̄imo p diuersas scripturas.⁊ hoc in.d.2.et.13.Nostrū ⁊c.Scd̄o p creaturas seu varias sil'itudines ex creaturis acceptas.⁊ hoc in.d.3.Ap̄ls nāq̄ ait ⁊c. ¶Circa scd̄z vz circa fecūditatē seu originē psonarū explicat magr̄ p̄imo filij a solo patre gn̄ationē.⁊ hoc in.d.4.Hic oritur q̄stio ⁊c.Scd̄o diuīe essentie cōis oīb⁹ psonis ꝓprietatē multiplicē seu ꝯditionē.⁊ hoc in.d.8.Nūc de vitate.Tertio sp̄ūssancti a p̄re ⁊ a filio eternalē emanationē.⁊ hoc in.d.10.Hz post filij eternitatē ⁊c.Quarto ipsi⁹ sp̄ūssancti tpalē ꝓcessionē.⁊ hoc in.d.14.p̄terea diligēter notādū est.¶Circa tertiū vz circa ꝑfectionū equalitatē oīz psonarū / explicat magr̄ p̄imo oīmodā eq̄litatē psonarū in essendo.Scd̄o ī opando.⁊ hoc in.d.20.Nūc ondere restat ⁊c.¶Circa q̄rtū vz circa diuersitatē noīz: q̄ dicūt de deo:magr̄ explicat p̄io noīa substātialia seu essentialia cuilibet psonarū cōia.Scd̄o noīa numeralia de natura psonarū:sz de oīb⁹ sil' sūpt ꝯ vificata.⁊ hoc ī.d.24. Hic diligēter inq̄ri opz.Tertio noīa relatiua seu notionalia de psonis determinatis vera eternal'r.⁊ hoc in dist.26. Nūc de ꝓprietatib⁹ psonarū ⁊c.Quarto noīa relatiā dicta de oīb⁹ psonis cōiter tpaliter.⁊ hoc in.d.30.Sūt eī q̄dā q̄ ex tpe ⁊c.Et ista diuidit in duas.q: p̄io magr̄ ponit noīa significātia relationē dei ad creaturas.Scd̄o exprimit illa q̄ significāt relationē īter psonas ip̄as diuinas.⁊ hoc ī.d.31.se.Preterea cōsiderari opz. Tertio ondit q̄ꝫ ꝓprietas relatiua se hēat ad psonā.⁊ hoc ī.d.33.Post p̄dicta ⁊c.Quarto ⁊ vltimo quō psona ad essentiā.⁊ hoc ī.d.34.Predictis est adijciendū.Sic igit appet q̄ꝫ in p̄ma pte libri sn̄iarū tradit notitia diuinitatꝭ designata p speculū maiestatis.Est inquā ista sn̄ia diuinitatis in p̄ma huius libri pte cōtēta ⁊ expssa illō Speculū.De q̄ pōt ītelligi illō p̄ime ad Cori.13.Videm⁹ nūc p speculū ī enigmate tūc aūt facie ad faciē.Diuine eī essentie vnitatē: psonarū ꝑl'itatē ⁊ eq̄litatē/diuinoꝝ noīm multiplicitatē: ⁊ alia oīa supradicta in ista p̄ia libri sn̄iarū pte vt in quodā speculo expssa ⁊ nob: ostēsa sūt enigmatice.q: ipfecte cognoscim⁹ ī p̄nti seculo:sz clare ⁊ facial'r videbim⁹ ī seq̄nti: nō eñ predicta possunt ꝑfecte ab aliquo citra deū natural'r explicari:nec facialiter intueri.¶Circa scd̄m vbi ondit notitia seu scia sapiētie supne designata cōgrue p cādorē lucis eterne.qđ q̄dē vz notitia expssa de diuina sapīa est secūdū qđ cōtinet in scd̄a pte hui⁹ p̄imi libri sn̄iarū:q̄ incipit.d.35.Est sciēdū q scia de diuina sapīa vel notitia p̄io cognitiōis diuine actū/secūdū se absolute acceptū/vt in ista secūda parte traditur a magistro/explicat. Scd̄o ei⁹ obiectū scd̄ariū vt ad actū hm̄oi opat.⁊ hoc in.d.38. Tertio p̄destiatiōnē electoꝝ ⁊ reprobationē maloꝝ.⁊ hoc in.d.40.Quarto cāz seu rōnē vtriusq̄ p̄dictoꝝ dictorū.⁊ hoc ī.d.41.¶Circa p̄mū magr̄ p̄io ondit q de⁹ cognoscit oīa facialit.Scd̄o q in ipo ecōuerso sunt oīa obiectaliter.⁊ hoc in.d.36.Solet queri ⁊c.Tertio q deus ipse est ēt ecōuerso in oīb⁹ differēter.⁊ hoc ī.d.37.Ex pte demonstratū est.¶Circa scd̄z:vz circa diuinā sapiētiā vt ad creata eius obiecta secundaria cōpatā:p̄io magr̄ inq̄rit an ip̄a diuina sapiētia respectu rerū creatarū habeat aliquā cālitatē.Scd̄o:an aliquā variabilitatē seu mutabilitatē ⁊ hoc in.d.39.Preterea solet q̄ri.Sicq̄ appet quō ī scd̄a pte hui⁹ p̄imi sn̄iarū libri tradit aliq̄lis cognitio seu notitia de diuina sapīa p cādorē lucis eterne cōgrue designata.sicut eī oīa ī luce clarescūt:ita ⁊ deo rōne sue sapīe oīa facial'r īnotescūt.vt eñ ait Ap̄ls ad heb.4.Nō ē vlla creatura inuisibilis in ꝯspectu ei⁹:oīa aūt nuda ⁊ apta sūt ocl'is ei⁹ ad quē nobis sermo:in secūda ista hui⁹ libri pte diuine sapientie expressiuus per candorem lucis perpetue designat⁹.vñ magr̄ sn̄iarum de diuina sapīa quā hic expssit:potuit dicere illō sap.6.Quid est sapīa referā ⁊ nō abscōdā a vobis sacr̄a dei:sz ab initio natiuitatis inuestigabo ⁊ ponā in lucē sciam illi⁹ ⁊ nō p̄teribo veritatē.Est eñ sermo magri tot⁹ in ista secūda pte hui⁹ libri ꝯtēt⁹ secretoꝝ sacroꝝ oīz p̄decessoꝝ ei⁹ expssiu⁹:falsitatū ⁊ erroꝝ īpugnatiu⁹:⁊ veritatū clare ostēsiuus:ꝑpter qđ pōt dici merito in vbo ꝓposito cādor lucis.De q̄ cādore pōt ītelligi eē dictū illud Eccl'.43.Pulchritudinē cādoris ei⁹ admirabit ocul⁹.est eñ cādor admirabilis ⁊ pulcherrimus iste sermo hic habit⁹ lucis ꝑpetue ondsiuus ⁊ declaratiu⁹. ¶Circa tertiū ⁊ vltimū:vbi ostēdit notitia diuīe potestatis designata p imaginem bonitatis:de quo agitur in tertia et vltima parte hui⁹ libri q̄ incipit.d.42.est sciēdum q cū oīs artifex artificial'r agēs modo quo deus artifex sempiternus est agens/sit volēs et intelligēs hoc qđ agit ideo magr̄ in ista pte vltīa duo facit:q: p̄io determīat de dei sempiterni artificis potestate.Scd̄o de eius voluntate.et hoc facit in.d.45.Iā de volūtate dei ⁊c.¶Circa p̄imum sic procedit.p̄io eñ ostēdit diuīe potestatis vniuersalitatē.scd̄o immēsitatē; ⁊ hoc in.d.43.Quidam tñ ⁊c.

Tertio pfectionē sit ꝛ imutabilitatē. ꝛ hoc ī.d.45. Nūc il
lud restat ꝛc. ¶ Circa tertiū magr̄ sic ꝓcedit. Prīo eī oñ
dit qd sit ipsa volūtas diuīa vt ɱ se absolute cōsiderat.
Scdo inqrit de ei⁹ efficacia vt ad alia possibilia cōpat. et
hoc ī.d.46. Hic orit q̄stio. Tertio inqrit qūo volūtas crea
ta volūtati icreate cōformari necessario teneat. ꝛ hoc fa
cit ī.d.48. ꝛ vltīa. Sciēdū q̄ꝗ est ꝛc. Sic ergo appet. qūo
in tertia ꝛ vltīa pte huius primi snīarū libri tradit notitia
aliqlis diuīe ptātis ꝛ ēt volūtatꝭ ꝯgrue designata p ima
ginē bonitatꝭ. Q2 eī bonitas mētis artificis ē imago bo
nitatis opis: ꝛ ecōuerso bonitas opificis relucet ī bonita
te sui opis: nō nō icōgrue oīpotētia icreati artificis de q̄ ip
se oīa opat/ imago bonitatis cuiuslibet effectuū nūcupat.
De ista imagine pōt intelligi illud Job.4. Stetit q̄dam
cui⁹ nō cognoscebā vultū imago coram oculis meis. Q2
ꝟbū potuit dicere magr̄ snīarū. Deus eī oīps naturalr in
uisibilis stetit añ oculos mētis ei⁹ quē cognouit ꝛ ī vltīa
pte hui⁹ libri explicauit vt oīs entꝭ possibil expssiuaȝ seu
oñsiuā ꝛ ꝟtualr ꝯtētiuā imaginē bonitatꝭ. Ab ip̄o eī ꝛ p
ip̄m ꝛ ī ip̄o sunt oīa: cui ē honor ꝛ glīa sempiterna. Amē.

Circa plogū hui⁹ primi libri Que
ro de trib⁹ in gñali. vcȝ primo de actu. Scdo de
hītu theologico. Tertio de ei⁹ obiecto siue sub
iecto. ¶ Quātū ad p̄mū q̄ro prīo. vtrū notitia
theologica sit possibil viatori. Et videt q sic: qm̄ notitia
cuiuscūq obiecti naturalr intelligibilis est viatori possi
bilis: sȝ theologia ē notitia dei naturalr itelligibilis. ġ ꝛc.
Minor pbat. q2 oīs potētia pōt elicere actū circa qdcūq
sub ei⁹ adequato obiecto cōtētū: sȝ de⁹ ꝯtinet sub ente qd
est intellect⁹ adequatū obiectū: ġ ꝛc. ¶ Cōtra. q2 nulla no
titia ponēs eam habētē extra viā ꝛ ī termino q̄lis ē noti
tia beatifica ē possibilis viatori: sȝ theologia ē hmōi. ġ ꝛc.
Minor pbat. q2 notitie eiusdē obiecti vident esse eiusdeȝ
spēi dicēte philosopho poster. 1. secāt sciētie queadmodū ꝛ
res: sed notitia theologica beatoꝝ est beatifica q2 dei. ġ et
oīs alia eiusdē obiecti erit eiusdē spēi: ꝛ p ꝯñs beatifica:
oīs aūt theologia est de deo vt de suo obiecto. ergo ꝛc.

Respōsio. vbi sic procedā. primo eñ p̄
mittā quādā distinctionē doctoris subtilis. Scdo ꝓcedā
ad solutionē q̄stionis. ¶ Quātū ad primū supposita ꝓte
statiōe alias p me facta. vcȝ q nō intēdo aliqd ī hoc libro
nec in aliq̄ alio dicere qd sit ꝯtra fidē vl sanā ecclie doctri
nā: ꝛ si (qd absit) aliqd tale ex ignorātia vel quacūq de cā
dictum fuerit: totuȝ reuoco ꝛ ecclie correctioni submitto:
¶ Distinctio p̄mittēda de theologia est talis. Theologia
ɱ doctorē est duplex. vcȝ q̄dā ī se: ꝛ q̄dā a nobis. Theolo
gia ī se vocat notitia dei ꝯp̄hēsiua: q2 obiectū theologicū
qd est de⁹ est scdm se intelligibile mō quo itelligit a seip̄o
Theologia aūt nostra dr esse illa qua deus ipse est intelli
gibilis a nobis. nō eñ oī notitia q̄ de⁹ est intelligibilis se
cūdū se/ est intelligibilis a nobis: lȝ ecōuerso oī notitia qua
est intelligibilis a nobis sit intelligibilis ɱ se: nullū eniȝ
obiectū creatū nec increatū pōt ab aliq̄ intelligi alia intel
lectiōe nisi illa qua ip̄m est itelligibile ɱ se: lȝ nō oñi illa
q̄ est intelligibile scdm se possit intelligi a quocūq: vt ī se
quēti articulo oñdit. Ex quo sequit q vocādo theologiā
in se vl omnē illā q̄ de⁹ eius obiectū est intelligibilis se
cūdū se/ nō distinguit seu diuidit theologia in se vt sic sum
pta ꝯ theologiā nostrā: qm̄ supius nō diuidit ꝯtra inferi⁹
sȝ vnū inferioꝝ ꝯ alterū sub eodē superiori cōtētū: vt hō cō
tra asinū nō ꝯ aīal. sȝ theologia in se p̄dicto mō sumpta se
hȝ ad theologiā nr̄am sicut supius ad inferi⁹. oīs eī theo
logia nr̄a est theologia in se hoc modo sumpta/ ꝛ non ecō
uerso. ergo theologia in se/ in quā ꝛ theologiā nr̄am diui
ditur theologia sumpta vl / nō pōt esse theologia mō p̄
dicto accepta vcȝ ꝓ notitia q̄ de⁹ est intelligibilis ɱ se.
¶ Cōfirmat. q2 nullū supius diuidit in seipsum ꝛ in aliqd
inferi⁹ suū: sicut aīal nō diuidit in aīal ꝛ ī asinū: sȝ in hoieȝ
ꝛ in equū vel asinū: sȝ theologia in se hoc mō sumpta ē ip̄a
theologia vt vl sumpta. theologia aūt nr̄a est theologia
pticularit accepta. cū eñ vt dictū est nullū obiectū sit itel
ligibile a nobis nec ab aliquo itellectu nisi notitia q̄ est ī
telligibile in se. lȝ nō oī illa q̄ est intelligibile scdm se sit in
telligibile a quocūq. per ꝯñs nulla theologia est possibil
haberi de deo nisi tm̄ illa qua de⁹ ei⁹ obiectū est cognosci
bilis in seipso: que q̄dē dicit theologia scdȝ se isto mō acce
pta. Ex quo sequit ꝓpositū. vcȝ q cū theologia in se vt sic
sumpta ꝯtineat sub se oēm theologiā possibilē: nec p ꝯñs
theologia vl sūpta sit ea supior seu vniuersalior: q theo
logia ip̄a vl sumpta nō pōt diuidi in theologiā nr̄am ꝛ ī
theologiā in se vt p̄dicto mō acceptā: magis q̄ theologia
in se vt sic sumpta possit diuidi in theologiā nr̄aȝ ꝛ ī theo
logiā vt vl acceptaȝ. ꝛ ita theologia in se diuisa ꝯ theolo
giā nr̄am est p̄cise illa theologia q̄ sic est a theologia nr̄a
distīcta/ q nec nr̄a est illa nec illa pōt eē etiā nr̄a. talis aūt
theologia ī se nō est oīs notitia q̄ de⁹ est cognoscibilis: oīs
eñ theologia nr̄a est notitia q̄ de⁹ est cognoscibilis: sicut
oīs hō est aīal: sȝ est notitia dei ꝯprehēsiua: q̄ q̄dē de⁹ ip̄e ī
telligit tm̄ q̄tū scdm se est intelligibilis. nulla eñ dei nec
alicui⁹ alterius rei notitia cōp̄hēsiua est nobis possibilis
nec ecōuerso aliq̄ theologia nobis possibilis ē theologia
dei ꝯp̄hēsiua vt dicet infra. ergo sola theologia dei ꝯp̄hē
siua: nō aūt theologia in se sumpta vl ꝓ theologia q̄ de⁹
est intelligibilis / est ī quā ꝛ nr̄aȝ diuidit theologia vt vl
sumpta. Hmōi aūt theologia nr̄a q̄ ē notitia nobis de deo
possibilis / est duplex. vcȝ ītuitiua ꝛ abstractiua. prīa est cō
prehēsoꝝ ꝛ altera viatoꝝ. theologia aūt ī se sumpta ꝓ dei
notitia ꝯp̄hensiua est tm̄ vnica ꝛ a diuina essentia in re ex
tra to taliter indistincta. Hec de primo.

Quātū ad secūdū vbi respōdēdū est ad
q̄situm / est sciēdū ad euidētiā dicēdoꝝ q theologiā viato
ri eē possibilē pōt duplr intelligi. vno mō q sit ipsi possi
bilis naturalr. alio mō supnaturalr. Primo mō adhuc du
pliciter. vcȝ actiue ꝛ passiue. Illud dr eē hoī vel cuicūq al
teri creature possibile naturalr actiue/ ī qd pōt ex suis na
turalib⁹ effectiue. illud aūt dr alicui possibile eē naturalr
passiue: cui⁹ ip̄m est ex se receptiuū nullo supnaturali sibi
addito mediāte: sicut gr̄a ꝛ gloria ē creature beatificabi
li possibilis naturalr: ꝛ ēt aīa intellectiua corpi sufficiēter
disposito isto mō: nō aūt prīo mō vcȝ effectiue. ¶ Scdo ēt
est sciēdū. q p viatorē est hic intelligēda oīs creatura btī
ficabilis ñ btā. voco eī hic viatorē vl oēȝ creaturā btīfica
bilē extra btītudinē terminū sibi possibilē existentem.

His p̄missis pro solutiōe q̄stionis pono
quatuor ꝯclusiones. ¶ Prima ē. q theologia in se vt diui
sa ꝯ theologiā nr̄am/ est īpossibil viatori ꝛ ēt ꝯprehēsori.
¶ Hoc ꝓbat. qm̄ theologia in se sic sumpta est notitia dei
ꝯp̄hēsiua: qualis ē sola illa q̄ de⁹ ip̄e itelligit adeq̄te. vcȝ
tm̄ q̄tū ē intelligibil scdȝ se: sȝ tali notitia de⁹ nō ē intelli
gibil nisi tm̄mō a seip̄o. ġ ꝛc. Maior q̄tū ad p̄mā ei⁹ pteȝ
vcȝ q theologia in se hic accepta sit dei notitia ꝯp̄hēsiua
appet in articulo p̄cedēti. Scda ps. vcȝ q notitia ꝯp̄hēsi
ua obiecti sit sola illa q̄ obiectū itelligit adeq̄te/ ꝓbat. qm̄
aut notitia ꝯp̄hēsiua dr eē illa q̄ sic obiectū ip̄m intelligit
distincte q nihil ei⁹ latȝ intelligētē: aut sola notitia adeq̄
ta q̄ vcȝ obiectū pcipit adeq̄te. sȝ p̄mū nō pōt poni: qm̄ nō
oīs notitia q̄ obiectū distincte ꝛ q̄cq̄d est ei⁹ pcipit appel
lat notitia ꝯp̄hēsiua: nisi dicat q q̄lȝ beatoꝝ ꝯp̄hēdit deū
cū nec de⁹ aliter q̄ isto mō itelligat nec possit intelligi ab
aliq̄ ipsoꝝ. hoc aūt ē falsū. nō eī scdȝ doctrinā sanctoꝝ de⁹
dr ꝯp̄hēdi ab aliq̄ btōꝝ. lȝ eī btī dicāt ꝯp̄hēsores nō tm̄ ali
q̄s eoꝝ dr ꝯp̄hēsor a notitia ꝯp̄hēsiua ꝓp̄e sūpta: sȝ large
ꝓ notitia intuitiua distīcta ꝛ clara modo quo theologia
in se sumpta/ vcȝ ꝓ notitia dei intuitiua/ nō diuidit cōtra

theologiā nostrā. Cōstat eī theologiā sumptam pro dei
notitia ītuitiua absolute esse nobis possibilē. ġ ꝛc. Mi
nor: vcȝ q deus nō sit intelligibilis ꝯp̄hēsiua notitia sic
accepta nisi tm̄mō a se ipso nec ēt aliqd aliud ens crea
tū possit ab aliquo intellectu creato itelligi isto mō ap
paret. qm̄ notitia ꝯp̄hēsiua seu adequata dei ꝛ cuiuscū
q alteri⁹ obiecti est sola vltimate pfecta ꝛ supma q̄ nul
la alia supior nec pfectior potest esse: sȝ talis notitia est
sola illa qua de⁹ itelligit: q̄ est formaliter īfinita ab ip̄o
in re extra totalr indistincta. oīs alia notitia possibilis
intellectui creato est forma accidētalis. non eñ magis
intellectus aliq̄s creat⁹ pōt intelligere notitia icreata
q̄ intellect⁹ diuinus itelligit semetip̄m ꝛ q̄libet alioꝝ:
q̄ intellect⁹ ipse diuin⁹ possit itelligere se ꝛ alia aliqua
tali notitia creata accidētali mediāte. ġ ꝛc. ¶ Cōseq̄uē
tia patȝ. q2 aliud ē habere aliquā notitiā p modū obie
cti terminātis actū ꝛ aliud p modū act⁹ tēdētis in ob
iectū. nō eñ oē intellectui creato possibile p modū ob
iecti ē ipsi possibile p modū act⁹: lȝ ecōuerso oē ipsi pos
sibile p modū act⁹ sit ipsi possibile p modū obiecti. qm̄
oīs act⁹ est itelligibilis ꝛ p ꝯñs pōt eē obiectū: nō tm̄ oē
obiectū pōt eē act⁹. nec eñ act⁹ intellect⁹ increati est
aliqd ens creatū: nec act⁹ itellect⁹ creati ip̄m ens icrea
tū: nec aliqd ens creatū alteri⁹ gñis a genere q̄litatis:
sed theologia scdȝ se vt hic accipit est notitia q̄ oē intel
ligibile a deo intelligit: ꝛ p ꝯñs nō est aliqd ens creatū
sed ipsemet de⁹. nec eī in deo distinguūt act⁹ intelligen
di ꝛ potētia intellectiua inter se nec ab ipso deo intelli
gēte ꝛ itellecto. ġ lȝ theologia ī se sit obiectū beatificū
cuiuslibet btōꝝ: ꝛ p ꝯñs sit possibilis ī rōne obiecti cui
libet creature beatificabili: nō tm̄ p modū act⁹ sicut ista
ꝯclusio ē itelligēda. q̄re ꝛc. ¶ Preterea ad idē arguit
scdo sic. impossibile est actū intelligēdi creatū in idē nu
mero coincidere cū obiecto itellecto. ¶ Hec statim ap
paret. qm̄ obiectū intellectū aut ē act⁹ aut aliqd ab ip̄o
distinctū ꝛ alteri⁹ gñis. Si primū nō coincidit in idem
numero cū actu quo intelligit. nec eñ act⁹ rect⁹ vt hic
suppono/ est idē numero cū reflexo: sȝ act⁹ intelligendi
q̄ est obiectū intellectū respicit actū q̄ intelligit vt act⁹
rect⁹ reflexuȝ. ġ ꝛc. ¶ Confirmat. q2 nullū intelligendi
actū oportet necessario esse intellectū ab aliq̄ itellectu
creato habente ip̄m magis q̄ ab alio intellectu ip̄m nō
hñte: vel magis q̄ aliud obiectuȝ ab actu ipso: sȝ si ali
quis act⁹ intelligēdi intelligeret immediate p se nul
lo alio actu mediāte ī itelligēte exñte talis act⁹ nō pos
set esse in aliq̄ vt intellect⁹ ab ip̄o. q eñ aliqd obiectū
scdm se inuariatū ꝛ exñs vniformiter nūc ꝛ pri⁹ intelli
gat ab aliq̄ intellectu creato mō ꝛ nō ante/ hoc non pōt
esse nisi ꝓpter actū alium ab ipso distinctū in intelligē
te exñtē nūc actualr ꝛ nō ante. hoc aūt est falsuȝ. q̄re ꝛc.
Si aūt ponat scdȝ. vcȝ q obiectū intellectū sit alterius
gñis ab actu intelligēdi puta substantia: appet q tale
obiectū intellectū nō pōt in idē coincidere cū actu aliq̄
intelligēdi creato: ꝛ ita appet illa maior assumpta. vcȝ
q nullus act⁹ itelligēdi creat⁹ pōt eē idē cū obiecto ali
q̄ intellecto: sȝ theologia in se vt hic accepta est sola illa
dei notitia q̄ ab ip̄o deo ei⁹ obiecto est in re extra totalr
indistincta: sequit eñ ista q̄ deus se ꝛ alia intelligit est
dei ꝯp̄hēsiua. ġ ꝛc. ¶ Confirmat. q2 esto q oīs forma in
tēsibilis. ꝛ p ꝯñs dei notitia sit possibilis īfinita adhuc
cōicata intm̄ creato nō esset dei ꝯp̄hēsiua nec alicuius
alteri⁹ de q̄ haberet similiter notitia infinita. qm̄ talis
notitia creata lȝ infinita adhuc esset īproportionabilit
inferior ꝛ ipfectior notitia increata qua est intelligibile
tā obiectū increatum q̄ quodlibet ens creatū. nō enim
deus alio ꝛ alio: sȝ eodē actu vult ꝛ intelligit semetip̄m
ꝛ q̄libet ens creatum: sed nulla notitia alicuius obie
cti īferior supma possibili est ꝯp̄hēsiua. ġ ꝛc. ¶ Ex p̄di
ctꝭ seq̄t corollarie. q nec obiectū icreatū nec aliqd cre
atū est ab aliq̄ itellectu creato itelligibile notitia ꝯp̄hē
siua/ hoc ē supma possibili: nec ēt diligibile amore cōsili
vcȝ supmo possibili. ¶ Hoc appet. qm̄ cū de⁹ eodē actu
increato a se idistīcto itelligat se ꝛ alia: p ꝯñs oē ens est
itelligibile ꝛ volibile sicut ꝛ factibile seu creabile actu
īfinito icreato: sed cōstat q null⁹ intellect⁹ creat⁹ pōt
aliqd intelligere neq velle mediāte aliq̄ tali actu: sȝ so
lo actu creato illo incōpabilr inferiori. ġ ꝛc. ¶ Sed ꝯ p̄
dicta forsitā arguet prīo. p illud qd dicit Apls. 1. Cori.
13. nūc cognosco ex pte: tūc aūt cognoscā sicut ꝛ cogni
tus suȝ: sȝ ꝯstat q q̄libet a deo cognoscit notitia ꝯp̄hē
siua. ġ ꝛ tali cognoscet q̄lȝ in gloria sempiterna. q̄re ꝛc.
¶ Scdo. q2 diligibilia īequalr nō sunt diligibilia eodē
actu. q̄ eñ eodē actu diligūt vel intelligunt equalr dili
gūt vel intelligūt: ꝛ p ꝯñs eodem actu diligibilia eq̄lr
sunt diligibilia: sȝ nō oīa sunt equalr īmo īequalr diligi
bilia nec a deo equalr: sȝ inequalr diligūt. ġ ꝛc. ¶ Ad p̄
mū dicēdū ē. q illa siītudo apli est itelligēda de cogni
tiōe clara ꝛ intuitiua: q̄ q̄dē q̄lȝ cognoscet tunc sicut et
cognit⁹ est nūc: nō aūt de notitia ꝯp̄hēsiua ꝓp̄ie sūpta
cuilȝ īpossibili tūc sicut nunc. Et q sic Apls intelligat
appet p illud qd ibidē p̄mittit cū dicit: videm⁹ nūc per
speculū ī enigmate tūc aūt facie ꝛc. nūc eī hēm⁹ de deo
tm̄ notitiā enigmaticā abstractiuā. tūc aūt hēbim⁹ fa
cialē seu ītuitiuā ñ aūt ꝯp̄hēsiuā ꝓp̄e sūptā nisi vocādo
ꝯp̄hēsiuā vl ꝛ valde large oēm ītuitiuā. ¶ Ad scdȝ. qm̄
dr q q̄ eodē actu diligūt ꝛ eodē actu intelligūt equalr
diligibilia sūt: dicēdū q hoc nō est verū saltē respectu il
lius q̄ oīa intelligit/ ꝛ diligit eodē actu a se totalr indis
tincto sicut intelligit ꝛ vult oīa ip̄e de⁹. q eī creatura ī
tellectualis nō possit diuersa diligere inequalr hoc est
ex impfectiōe ꝛ limitatiōe act⁹. si eī act⁹ eēt a potētia ī
distīct⁹ ꝛ p ꝯñs eque vt ip̄a illimitat⁹ sicut nūc eadē po
tētia cognoscim⁹ vl volum⁹ diūsa: quoꝝ q̄dā cognosci
mus vel volum⁹ equalr ꝛ alia inequalr: ita ꝛ tūc oīa eo
dē actu mediāte diūsa eēnt a nobꝭ nota ꝛ volita: sȝ act⁹
itellect⁹ ꝛ volūtatꝭ diuīe est ab ip̄o totalr idistīct⁹. ġ ꝛc.
¶ Cōfirmat. q2 deū velle ineq̄lr diūsa nō ē nisi ip̄a ab eo
volita eē bona īeq̄lia. nō eī magꝭ dr diligere ꝟgineȝ ma
trem q̄ beatū Petrū: nisi ꝓpter maius bonū ipsi colla
tū ꝛ volitū: sȝ sicut de⁹ eodē actu a se indistīcto ꝓducit
diūsa bona inequalia ita eodē actu intelligit ꝛ vult ip̄a
ġ ꝛc. Nō videt ēt p̄dicta ꝓpō vl eē vera ēt in creaturꝭ
maxime si creatura itellectualis eodē actu diligat finē
vltimū puta deū ꝛ alia ꝓpter ipȝ. hoc eñ supposito cū
ordīate alia diligēs ꝓpter deū magꝭ diligat deū/ p ꝯñs
diuersa ab ip̄a creatura intelligibili dilecta eodē actu ī
equalr diligūt. q̄re ꝛc. ¶ Scda cōclusio ē. q theologia
intuitiua oīs nō ꝯp̄hēsiua est possibilis viatori. ¶ Hec
appet. qm̄ oīs notitia accidētalis est possibilis viatori
btīficabili. sȝ oīs theologia alia a ꝯp̄hēsiua ē accidētal
notitia. ġ ꝛc. ¶ Maior ꝓbat. qm̄ oē accñs possibile est ī
aliq̄ subiecto receptibile sicut eī hoī nō pōt repugnare ri
dere: ita nec alicui accidēti subiecto cuicūq īesse: sȝ oīs
notitia accidētalis ē accñs de gñe qualitatis. ġ est pos
sibile īesse suo subiecto. ei⁹ aūt subiectū receptiuū ē p̄ci
se creatura itellectual. ġ ē possibile ipsi ēt ī via manēti:
qm̄ nihil ponit viatorē extra viā hic acceptā: nec p ꝯñs
ē ipsi viatori manēti īpossibile nisi ēmin⁹ vltīat⁹. hmōi
aūt termin⁹ non est visio: sȝ fruitio vt oñdet in. 4. ġ ꝛc.
¶ Et si ꝯ hoc arguat. q2 idē nō pōt eē cōp̄hensor insimul
ꝛ viator: sȝ vidēs ītuitiue deū est ꝯp̄hēsor. ġ nō pōt īsimul
esse viator. ¶ Ad hoc pōt dici q maior assumpta ē ve
ra de ꝯp̄hēsore fruēte obiecto ꝯp̄hēso seu ītuitiue cogni
to: nō aūt de ipso nō fruēte sȝ tm̄mō intuēte. ꝛ q2 de⁹ nō
statuit vt cōiter ifundere vnū istoꝝ actuū sine altero ió
idē cōiter nō est ꝯp̄hēsor insimul ꝛ viator. lȝ hoc hēat istā
tiā in Paulo vsq ad tertiū celū rapto. nec eñ q2 tūc cō
p̄hensor desiuit eē viator. q2 ita fuit deū intuens q non

fuit ipso fruēs. Si tñ q: de⁹ est obiectū vltimū in qȯ tē
dim⁹ iō volueris vocare terminū creature beatificabi-
lis oēm actū creaturā beatificabilē cū obiecto beatifi-
co ꝯiūgētē vt sic ꝯstat notitiā dei intuitiuā eē terminū
creature btificabilis: nec eē possibilē sibi vt ī via actua
liter remanēti: sꝫ hoc ē vti ip̄oprie significato vocabuli
vcꝫ termini creature btificabilis: cū ei⁹ termin⁹ ñ sit, oīs
ei⁹ act⁹ sꝫ tm̄ vltim⁹ ⁊ pfect⁹ finis cuiuslibet alteri⁹. ta
lis aūt nō est visio sꝫ fruitio. q̄re ⁊c. ¶ Minor vcꝫ ꝙ oīs
theologia alia a ꝯphēsiua sit accidēs/apparet. qm̄ oīs
notitia alia ab illa qua intelligit de⁹ est de gñe q̄litat̄
sola cm̄ diuina notitia ē a deo intelligēte simpl'r īdisti-
cta. oīs alia possibilis creature intellectuali est distin-
cta ab ipsa vt accidēs a substātia. nulla enī intellectua
lis natura pōt in idē coincidere cū aliqua sibi possibili
notitia sicut nec notitia ipsa cū re intellecta: sꝫ sola di-
uina notitia ē cōphēsiua vt dictū est supra. ḡ ⁊c. ¶ Cō-
firmatur. q: idē est subiectum receptiuū notitie abstra-
ctiue ⁊ ītuitiue create: ⁊ ita cuicūꝗ vna istaꝝ ē possibilis
⁊ altera: sꝫ cōstat ꝙ viatori est possibilis oīs accidenta
lis dei notitia abstractiua. ḡ ⁊ intuitiua. cū nec ista vt di
ctum est sit creature beatificabilis termin⁹ vltim⁹: nec
p ꝯñs ponere viatorem aliquem extra viam.

Sed est hic dubiū: quō hmōi dei noti-
tia intuitiua sit viatori possibilis. vcꝫ vtruꝫ naturalr vl
tm̄ supnaturalr. ¶ Ad hoc dicendū est. ꝙ talis dei no-
tia ītuitiua est cuilibꝫ creature btificabili possibilis na
turalr passiue seu subiectiue: supnaturalr aūt tm̄ ⁊ non
naturalr effectiue. hoc apparet. qm̄ suppono hoc ex di
cēdis ī tertio ⁊ ī quarto: ꝙ q̄libet creatura btificabilis
est ex suis naturalib⁹ subiectū receptiuū oīs act⁹ btifi
ci nō aūt pricipiū pductiuū. sꝫ illȯ dr alicui eē possibile
naturaliter passiue qȯ ē in ip̄o scōꝫ suā naturā accepto
oī alio circunscripto receptibile subiectiue. ⁊ illud dr
eē possibile tm̄ supnaturalr effectiue qȯ est a solo deo p
ducibile nō aūt ab aliq̄ naturali agēte. ergo ⁊c. ¶ Ter-
tia cōclusio est ꝙ theologia abstractiua est tā actiue q̄
passiue possibilis naturaliter viatori. ¶ Hec ē euidēs.
q: cōstat ꝙ de facto talis theologia vcꝫ dei notitia abs
tractiua tā fidelib⁹ q̄ phīs infidelib⁹ est cōmunis. vtri
ꝗ eī istoꝝ cognoscūt de deo multa: ⁊ cōstat ꝙ nō nisi no
titiā abstractiua q̄ nō est supnaturalis: cū infidelib⁹ sit
cōmunis. ḡ naturalis ⁊ naturaliter possibilis creature
btificabili effectiue. ¶ Cōfirmat. q: notitia fidei q̄ fide
les intelligūt deū est notitia abstractiua nō supnatura
liter eis infusa: sꝫ naturalr acq̄sita ⁊ ab eis pducta. nec
em̄ de⁹ infundit fidei actū: sꝫ tm̄ habitū fidelib⁹ in ba-
ptismo. qȯ apparet: tū q: nullus credit nec quod sit cre
dēdū agnoscit p fidē infusaꝫ: sꝫ tm̄ p naturalr acq̄sitaꝫ
iuxta illud Aposto. 10. c. ad Ro. fides ē ex auditu: audi
tus aūt p v̄bū Christi. tuꝫ scdo q: suppono ex dicēdis ī
tertio/eē vltra fidei hītū infusuꝫ hītū acq̄sitū in q̄libet
auditoꝝ: sꝫ hīt⁹ non acquirit naturalr ab aliq̄ nisi me-
diātib⁹ actibus ab ipso elicitis effectiue. ergo cuilibꝫ fi
deliū viatorum est possibilis/immo etiā ē vel fuit de fa
cto in quolibet dei notitia abstractiua.

Sed sunt hic tria dubia. primū est, an
notitia theologica fideliū ⁊ infideliū sit de eisdē. Scōꝫ
an notitia fidei cuiuslibꝫ credēdoꝝ sit naturalr possibi
lis vl aliquoꝝ tm̄. Tertiū: an sit possibilis viatori aliq̄
notitia abstractiua alterius specifice rōnis a notitia fi-
dei similiter abstractiua.

Ad primū dico ꝙ sic. Ad cuius euiden
tiā est sciēdū. ꝙ act⁹ intelligēdi ali⁹ est ab actu iudicā
di siue assentiēdi. hoc aūt suppono ex dicēdis postea in
hoc libro. nō eī oē qȯ q̄s ītelligit iudicat eē verū: licet
ecōuerso oē qȯ q̄s iudicat ītelligat. notitia aūt fidei di
cit actū iudicādi siue assentiēdi p̄supponētē actū ītelli
gēdi: sꝫ ꝯstat ꝙ act⁹ ītelligēdi res significatas p articu
los fidei tā fidelib⁹ q̄ ītelligētib⁹ infidelib⁹ est cōis: nō
aūt act⁹ assentiēdi seu iudicādi. lꝫ eī īfidelis sicut ⁊ fide-
lis intelligat dei filiū eē passum ⁊ incarnatū: deum esse
trinū ⁊ vnū: nō tñ talib⁹ intellectis infidelis assentit: sꝫ
dissētit: q: nec talia iudicat eē v̄a sꝫ falsa. qȯ nō faceret
nisi ea intelligeret. ⁊ iō dr īfidelis nō q: credēda nō ītel-
ligit: sꝫ q: eis intellectis dissentit. Aliq̄ aūt sūt credēda
ī quoꝝ actu ītelligēdi ⁊ iudicādi seu assentiēdi ꝯueniūt
fideles cū īfidelib⁹: vt ꝙ de⁹ ē vnic⁹ ⁊ oīꝫ pductiu⁹ seu
creator ⁊ gubernator. Et sic appet: quid ad istud p̄mum
dubiū sit dicēdū. qm̄ notitia theologica q̄ ē act⁹ ītelligē
di infideliū est eoꝝdē ⁊ oīm illoꝝ quoꝝ est notitia theo
logica fideliū simili sumpta mō. sumpta vcꝫ p actu ītel
ligēdi. nō aūt act⁹ fidei q̄ dr eē act⁹ nō intelligēdi: sꝫ as-
sentiēdi seu iudicādi. talē em̄ actū nō hēt īfidelis cōiter
circa aliqȯ credibiliū ad Christi humanitateꝫ spectan-
tiū nec oīm alioꝝ: sꝫ tm̄ aliquoꝝ respiciētiū eius diuini-
tatem nō em̄ infideles credūt lꝫ intelligāt: trinitatē p-
sonaruꝫ nec originem earūdem.

Ad secūdū dicēdū ꝙ nō. Ad cuius eui-
dētiā est sciēdū: ꝙ credibiliū aliq̄ sunt naturalr intelli
gibilia vt ꝙ de⁹ est vn⁹: alia aūt nō saltē a nobis in p̄n-
ti vita sine reuelatione diuina: vt ꝙ de⁹ ē trin⁹ psonalr: ꝙ
dei fili⁹ est incarnat⁹: ⁊ q̄ȯlꝫ alioꝝ ad Christi humanita
tē spectātiū: nullū em̄ taliū fuisset nec eē potuisset a no
bis cognitū nisi extitisset diuinit⁹ reuelatū. ⁊ iō lꝫ noti-
tia taliū sit ī nobis subiectiue ⁊ a nobis ēt effectiue: q:
tñ nō nisi mediante supnaturali magistro vcꝫ deo talia
credibilia explicāte: pp̄ter hoc taliū notitia nō dr esse
nobis possibil' naturalr simpl'r cū supponat eoꝝ supna
turalē reuelationē: cuius ꝯriū est de q̄busdā alijs credi
bilib⁹ vt de vnitate ⁊ īfinitate dei ad quoꝝ notitiā absꝗ
reuelatiōe tali supnaturali phi ex suis naturalib⁹ pue
nerūt. act⁹ aūt credēdi q̄ ē act⁹ assentiēdi seu iudicādi
p̄supponēs actū intelligēdi respectu oīm credibiliū est
possibilis p naturā: supposito tñ actu p̄uio cognoscēdi.
oīs em̄ aliq̄d intelligēs pōt sibi esse assentiēs vel dissen
tiēs ip̄m eē verū vl falsuꝫ sicut ītelligit iudicādo. ¶ Ex
his appet q̄d ad istud dubium sit dicēdū. qm̄ notitia fi-
dei sumpta p actu intelligēdi fidelib⁹ ⁊ infidelibus cōi
respectu oīꝫ credēdoꝝ nō est naturalr possibilis viatori
bus respectu oīm credibiliū: sꝫ solūmō aliquoꝝ sine deo
supnaturalr talia reuelāte. notitia aūt fidei sumpta p
actu credēdi q̄ nō est act⁹ intelligēdi: sꝫ assentiēdi ipsuꝫ
actū ītelligēdi necessario p̄supponēs/ē respectu oīꝫ cre
dibiliū possibil' naturalr ꝯñter vcꝫ supposito actu ītelli
gēdi ad ip̄m necessario añte: nō aūt simpl'r ⁊ absolute p
pter actū hmōi quē supponit q̄ nō ē possibilis naturalr
respectu oīꝫ: sꝫ tm̄ respectu aliquoꝝ credibiliū, vt dictū
est. ¶ Sꝫ hoc nō videt rōnabil'r esse dictum. qm̄ oīs no-
titia fidelis catholici ē possibilis īfideli. imo ēt de fctō
oīa credēda q̄ cognoscūt fideles cognoscūt ēt īfideles.
nec eī dñr īfideles q: credibilia nō cognoscunt: sꝫ q: eis
cognit̄ ñ ꝯsētiūt: sꝫ poti⁹ ꝯdicūt: sꝫ oīs notitia quā nūc
hēt, infidelis hēret vel hēre posset: esto ꝙ de⁹ nullū cre-
dibiliū alicui reuelasset. ḡ ⁊c. ¶ Confirmatur. q: intelle
ct⁹ creat⁹ nō tm̄ ītelligit possibilia: sꝫ ēt īpossibilia: nec
tm̄ intelligit eē facta illa q̄ iudicat eē facta: sꝫ ēt q̄ nō iu
dicat eē facta nisi eī intelligeret nō iudicaret seu assenti
ret nec ēt dissentiret: cū oīs act⁹ iudicandi seu assentiēdi
⁊ dissentiēdi p̄supponat actū intelligēdi: sꝫ ꝯstat ꝙ īfide
lis phs dissentit illis q̄b⁹ assentit catholicus: q: vel ea
reputat īpossibilia vt ꝙ de⁹ est trinus ⁊ vn⁹: vel q: iudi-
cat ip̄a nō facta: esto ꝙ possibilia credat ipsa: vt ꝙ de⁹ ē
incarnat⁹ ⁊ alia oīa credēda humanitatē Christi respi-
ciētia. ḡ ītelligit oīa ista. q̄re ⁊c. ¶ Et ideo ad dubiū hoc

secūdū aliter est dicēdū. vcꝫ ꝙ notitia cuiuslibet creden
doꝝ est naturalr possibilis. esto ꝙ post talē notitiā intel
lectiuā nō essent in intelligēte act⁹ iudicādi seu assentiē
di q̄ est act⁹ credēdi: sꝫ act⁹ dissentiēdi: vbi ipsa credita
existerēt reuelata. ¶ Hoc appet ex dictis. qm̄ eosdem fi
dei articulos format īfidelis phūs quos format fidelis
catholicus scōm arguta supi⁹: sꝫ ipsi articuli fidei ī mē-
te formati nō sunt aliud q̄ act⁹ ītelligēdi ꝯplexi. ḡ eosdē
actus intelligēdi hēt infidelis respectu credibiliū ⁊ fide
lis. lꝫ in īfideli sequat post suū actū intelligēdi act⁹ dissē
tiēdi: īfideli aūt assentiēdi. ⁊ pp̄ter diuersitatē hoꝝ actu
uꝫ: vcꝫ assens⁹ ⁊ dissēs⁹: nō aūt pp̄ter diuersitatē intelle
ctionū vn⁹ dr fidelis ⁊ alius infidelis. q̄re ⁊c. ¶ Confir-
mat. q: eisdē creditis q̄b⁹ assentit fidelis dissentit infide
lis: sed nō dissentit nisi intelligeret. ergo ⁊c.

Ad tertiū respōdet ꝙ sic. qm̄ omnis no
titia non beatifica possibilis ē viatori cōicabilis. ¶ Hoc
apparet. q: ēt notitia beatifica qualis est dei notitia in-
tuitiua ē ipsi possibilis vt dictū ē supra. min⁹ autē videt
repugnare viatori notitia nō beatifica q̄lis est abstracti
ua: q̄ notitia beatifica: sꝫ notitia aliqua dei abstractiua
alia a notitia fidei ⁊ ab ipsa alterius rōnis est possibilis
ḡ ⁊c. Minor declarat. qm̄ notitia hñs euidētiā ex obie-
cto qualis est oīs illa q̄ habet de re scōm se īmediate vl
aliqua specie mediāte ipsam repñtāte est alteri⁹ rōnis
a notitia tm̄mō ab extrinseco euidēte puta ab aliq̄ asse-
rente: sꝫ notitia fidei hīta de deo a nobis solis innititur
auctoritati: nec p ꝯñs ē euidēs ex obiecto: sꝫ tm̄ ex testi
monio asserēt̄ ñ. min⁹ aūt de deo q̄ de aliq̄ obiecto crea
to est possibilis notitia abstractiua euidens ex obiecto
cognito vel intuitiue immediate vel abstractiue specie
aliqua mediāte deū ipsum cognitū pñtāte. ḡ ⁊c. ¶ Con
firmat. q: notitia abstractiua habita de obiecto virtute
notitie intuitiue p̄terite eiusdem ē alteri⁹ rōnis ab omi
notitia fidei abstractiua: sed de facto in Paulo viatore
p⁹ ei⁹ raptū manēte fuit notitia abstractiua de deo quā
habuit pp̄ter intuitiuā dei notitiā q̄ in ip̄o p̄cessit: ex q̄ ī
eo remansit memoria rei vise. ergo ⁊c.

Sed tūc occurrūt circa hec tria dubia.
p̄mū est. an talis notitia possibil' abstractiua sit pfectior
q̄ notitia fidei. Scōꝫ. an talis notitia abstractiua sit effe
ctiue vel tm̄ passiue possibilis naturalr viatori. Tertiū
an Paul⁹ potuerit hēre talē notitiā abstractiuā q̄lem
habuit de deo post raptū si nō vidisset antea ip̄m deum.

Ad primū dicendū est ꝙ sic aliquo mō
⁊ alio mō nō. ¶ Ad cui⁹ euidētiā ē sciēdū ꝙ vna notitia
pōt dici pfectior alia ñ q: certior: sꝫ q: pfectior q̄ditati-
ue vel obiectiue. illa notitia dr pfectior alia q̄ditatiue q̄
est intensior ⁊ p ꝯñs ꝯpositior. ⁊ hoc q̄ñ notitie ad inui-
cē ꝯparate sunt eiusdē rōnis. q̄ñ aūt sunt alteri⁹ rōnis
illa licet nō sit intēsior nec ꝯpositior est q̄ditatiue pfe-
ctior q̄ est speciei pfectioris: sicut albedo q̄lꝫ q̄tuncūꝗ
remissa est q̄ditatiue pfectior oī nigredine quātūcūꝗ
intēsa. illa aūt notitia dr tm̄ denominatiue ⁊ extrinsece
pfectior q̄ est pfectioris obiecti. sicut visio corporalis al
bedinis pōt dici perfectior isto mō q̄ intellectio nigredi
nis. Q₂ autē certitudo nō sūt notitie nec p ꝯñs vna noti
tia dicatur certior alia potest ex hoc declarari. quoniaꝫ
nullus quātūcūꝗ aliq̄d intelligit dr esse certus nisi cuꝫ
actu intelligēdi hēat actū iudicādi hoc qȯ intelligit eē
verū. ḡ certitudo non est in ītelligēte p actū intelligēdi
sed immediate p actū iudicādi. ¶ Cōsequētia ē euidēs
nūq̄ em̄ redrereť ad habēdū certitudinē de obiecto ali-
quo intellecto aliq̄d p̄ter actū ītelligēdi si certitudo es
set ī ītelligēte precise p actū intelligēdi. ¶ Añs ex hoc
videt posse pbari ⁊ declarari: qm̄ eadē credibilia q̄ fide
lis intelligit/cognoscit ⁊ intelligit phūs īfidelis. eiusdē
ēt rōnis sūt notitie vtroꝝꝗ respectu eoꝝdē credibiliū
cognitoꝝ ⁊ tñ hoc nō obstāte īfidelis nō est cert⁹ immo
dubi⁹ de talib⁹ sibi notis de q̄b⁹ est cert⁹ fidelis. ḡ cū hoc
nō possit eē pp̄ter diuersitatē actuū cognoscēdi q: vnuꝫ
⁊ idē est notū vtriꝗ: sequit ꝙ hēat eē pp̄ter actū iudicā
di seu assentiēdi fidelis quo caret quilꝫ īfidelis. q̄re ⁊c.
¶ Confirmat. ꝙ ēt inter fideles vnus est certior alio de
eodē credito. nō em̄ oēs fideles sunt eq̄ certitudialr cre
dētes. q̄ro tūc q̄ sit cā hui⁹ diuersitat̄ vcꝫ q̄re vn⁹ fideliū
credat certi⁹ q̄ ali⁹. qm̄ aut hoc ē pp̄ter pfectiorē actū
intelligēdi aut pp̄ter pfectiorē actū iudicādi vel assen
tiēdi vni⁹ q̄ alteri⁹. sꝫ nō pōt poni primū: q: mlti simpli
ces credibilia eis pposita īperfecte ⁊ multum obscure
seu ꝯfuse intelligētes sunt certi⁹ ⁊ firmius credētes q̄
mlti magni clerici fideles credēda distincti⁹ agnoscen
tes. Distincti⁹ eī ⁊ pfecti⁹ intelligit vn⁹ magister ī theo
logia q̄ vetula deū eē trinū ⁊ vnū ⁊ oīm de nihilo crea-
torē: nō tñ hec firmi⁹ nec certi⁹ credit. ḡ relinquit ꝙ ista
maior vel minor certitudo credētis sit pp̄ter maiorem
⁊ minorē pfectionē act⁹ credēdi: q̄ nō est act⁹ intelligē-
di: sꝫ iudicādi. ex quo sequit ppositum: qm̄ illo aliq̄d ē
simpliciter tale pp̄ter qȯ pfecti⁹ positū ip̄m dr magis
tale. eadē eī forma subiectū dr albū ⁊ albius. sed maior
certitudo seu firmitudo est in quolibet fideliū pp̄ter p-
fectiorē actū credēdi: nō aūt pp̄ter pfectiorē actū intel-
ligēdi. ḡ ⁊c. ¶ Ex p̄dictis appet q̄d ad illud dubiū sit di
cēdū. qm̄ pōt dici primo ꝙ illa notitia abstractiua nō ē
pfectior q̄ notitia fidei obiectiua. scdo ꝙ nec est perfe-
ctior q̄dditatiue q: cōpositior seu intēsior. tertio ꝙ nec
est q̄dditatiue pfectior q: certior. quarto ꝙ est pfectior
q̄dditatiue scōm se: supposito ꝙ sit sicut ⁊ eē videt/per
fectioris speciei. ¶ Primū appet. qm̄ hmōi notitia abs
tractiua ⁊ notitia saltē aliqua fidei sunt eiusdē obiecti:
vcꝫ dei. q̄re ⁊c. ¶ Scōm ēt appet. qm̄ hmōi notitia abs-
tractiua ⁊ fidei sunt alteri⁹ spēi: sꝫ taliū vnū nō dr q̄ddi
tatiue alio pfecti⁹ tm̄ q: intēsi⁹ seu ꝯpositi⁹: cū ēt sim-
plici⁹ seu remissi⁹ spēi pfectioris sit pfecti⁹ q̄cūꝗ alio
lꝫ intēsiori ⁊ ꝯpositiori impfectioris spēi. ḡ ⁊c. ¶ Tertiū
ēt est euidēs ex p̄dictis qm̄ vt dictū ē certitudo pprie ñ
habet p actū ītelligēdi: sꝫ magis ⁊ īmediati⁹ p actū cre
dēdi seu iudicādi: qui est act⁹ credēdi. certitudo hmōi ñ
habetur ex notitia fidei īmediate nec a tali notitia abs
tractiua. si aūt accipiat notitia fidei p actu credēdi sic
certitudo habet p notitiā fidei sic acceptā et nō p taleꝫ
notitiā abstractiuā. ex q̄ sequit ꝙ nullo mō talis noti-
tia abstractiua ē certior q̄ notitia fidei. nisi forte dicat
certior añter p q̄to ad ipsam seq̄t act⁹ iudicādi siue as
sentiēdi pfectior q̄ sit act⁹ credēdi q̄ sequit ad notitiaꝫ
fidei sumptā p actu ītelligēdi. ¶ Quartū ⁊ vltimū ap
pet. qm̄ notitia euidēs ex obiecto pfectior specifice vi-
det eē q̄ notitia eiusdē obiecti nullā hñs euidētiā ex ob
iecto: sed notitia abstractiua de qua ē hic sermo/est aliq̄
mō euidēs ex obiecto: nō aūt notitia fidei. ergo ⁊c.

Ad secūdū dicēdū ꝙ talis notitia abs-
tractiua ē possibilis viatori effectiue ñ simpl'r ⁊ absolu
te: sꝫ tm̄ ꝯñter. vcꝫ supposito añte ad ipsaꝫ necessario re-
quisito. hoc appet: qm̄ hmōi notitia p̄supponit aliquaꝫ
spēm distincte deū repñtātē creatā in intelligēte seu de
relictā vt ī Paulo ex notitia p̄uia ītuitiua vl alit' vnde
cūꝗ. sꝫ hmōi añs puta talis spēs vel intuitiua notitia
ex q̄ ip̄a derelinquit vt fuit de facto ī Paulo nō ē effecti
ue in ptāte viatoris: ip̄a aūt posita ipsiꝗ vcꝫ viatori cōi
cata pōt ī seip̄o viator sicut ⁊ Paul⁹ fecit de fctō hmōi
notitiam abstractiuam elicere effectiue. ergo ⁊c.

Ad tertiū apparet q̄d dicēdū. qm̄ esto
ꝙ Paulus nunq̄ vidisset deū/talē notitiā hēre potuis
set qualē habuit post raptū, ⁊ hoc dupl'r, q: vno mō a se

ipso immediate effectiue ⁊ alio mō a deo ⁊ nō a seipso. ¶Hoc apparet. qm̄ oīs hn̄s hoc qḋ in Paulo remāsit post visionis actū posset in eūdē cognitionis abstractiue actū in quē Paulus potuit ⁊ de facto habuit effectiue ex seipso post raptū. sꝫ illud idē qḋ fuit in Paulo ex actu visionis p̄mo derelictū posset a deo imprimi cuilibet viatori sine aliqua notitia ītuitiua antecedēte. ergo ⁊c. Maior apparet. qm̄ nec Paulus post raptū potuit in talem cognitionis actū ꝓpter intuitiuā notitiā p̄cedētē: sꝫ tm̄ ꝓpter speciē aliquā vel aliqd aliud qḋ post huiusmodi notitiā intuitiuā p̄teritā remansit in ipso. nihil em̄ pōt in aliqd effectiue immediate ꝑ illud qḋ actualr̄ nō existit. ergo cū notitia p̄terita intuitiua nihil faceret in Paulo ad abstractiuā notitiā quā habuit eliciēdā sꝫ tm̄ ad hoc faceret ⁊ sufficeret illḋ qḋ ex tali notitia derelictū in ipso manebat: ꝑ ꝯn̄s si illud sine intuitiua notitia p̄cedēte in eo fuisset: in eūdē actū quē post ītuitiuā notitiā p̄cedētē habuit potuisset. quare ⁊c. Minor videlicet ꝙ idē qḋ fuit ī Paulo post raptū posset a deo iprimi viatori sine notitia ītuitiua p̄cedēte/ apparet. qm̄ sine q̄ aliqd pōt eē ⁊ ꝑ diuinā potētiā fieri/ pōt ⁊ factū subiecto eius receptiuo imprimi. sꝫ illud qḋ fuit in Paulo post raptū māsit in eo de facto intuitiua notitia nō manēte. ergo cū creatura intellectualis sit eque immediatum subiectū ei⁹ sicut notitie intuitiue receptiuū: ꝑ ꝯn̄s pōt sibi a deo ipmi absq̄ aliq̄ notitia intuitiua p̄cedente. ¶Ex q̄ apparet primuꝫ. vcꝫ ꝙ p̄dicto modo Paul⁹ sine notitia intuitiua p̄cedēte potuisset hēre notitiā quā habuit de deo post raptū/ imediate a se effectiue. ¶Secūdū vcꝫ ꝙ alio modo eā hēre potuisset nō a se ipso: sed tm̄ a deo sine tali notitia p̄cedēte/ apparet. qm̄ in talem notitiā abstractiuā Paul⁹ ex se effectiue nō potuisset nisi aliqd in eo ex visiōe remansisset. qḋ apparet. q꞉ aut potuit in talē notitiā agere ex se solo aut ex se ⁊ ex visione p̄cedēte: aut ex seipso cū illo in eo ex visione prima derelicto. sꝫ nō pōt primū q꞉ ꝯstat ꝙ ante habitā visioneꝫ Paulus nō potuit in talē actū: sed potuisset si ex se sine alio ipse fuisset eius principiū ꝓductiuū. quare ⁊c. Nec pōt poni scḋm. qm̄ vt p̄dixi illud qḋ nō existit ad ꝓducēdū aliquid nihil facit: sꝫ visio hmōi nō fuit post raptū in Paulo. ergo relinquit tertiū ⁊ vltimū. ex quo sequit maior assumpta vcꝫ ꝙ in talē actū post raptū Paulus ex se effectiue nō potuisset nisi aliqd ī ipso post visionē fuisset qḋ nō fuerat ante in eo: sꝫ illo in ipso nō manēte: sꝫ totalit amoto adhuc erat possibilis sibi ⁊ cōmunicabilis notitia abstractiua cōsimilis ei quā habuit a seipo. ⁊ cōstat ꝙ nō ab alio q̄ a deo. solus em̄ deus pōt imprimere creature ītellectuali actū intelligēdi quēcūq̄ ī quē ipa pōt ex se effectiue ⁊ hoc q̄cūq̄ ab actu ⁊ ab ei⁹ subiecto diuerso realiter circūscripto. constat aūt illud qḋ fuit in Paulo relictū post visionis actū esse realiter distinctū ab eius notitia abstractiua in quā ipse potuit effectiue illo mediāte. ergo ⁊c. ¶Quarta ⁊ vltima ꝯclusio est. ꝙ q̄libet beatoꝝ pōt in aliquē beatoꝝ actū ītelligēdi deum.

Hec sequtur corollarie ex p̄dictis. qm̄ nō min⁹ in quolibet beato q̄ in Paulo videt reliqui ex actu vidēdi illud qḋ sufficit cū eius subiecto ad ꝓducēdū actū aliquē intelligēdi. vel esto ꝙ nihil tale relinquatur ex visione in btō cū ipsa visio nō minus ad hoc videt sufficere q̄ aliqd ex ipsa relictū. ergo sicut Paul⁹ post raptū ita ⁊ quilibet beatoꝝ q̄tū est ex se videt hēre vt possit in aliquē actū intelligēdi deū aliū a beatifico intuitiuo. esto ꝙ forte de facto nō agat ad ipm: vel q꞉ forte nō ē cōpossibilis naturaliter cū actu visionis qḋ tm̄ nō videt eē verū: vl alia quacūq̄ ex cā. Si aūt beat⁹ desineret eē beat⁹ ⁊ p̄uaret actu vidēdi sicut Paul⁹ fuit p̄uat⁹ posset vtiq̄ ī talē dei notitiā abstractiuā ī quā potuit ⁊ quaꝫ de facto habuit ipse Paul⁹. ¶Sic ad questionem.

Ad rōnes in principio apparet solutio ex p̄dictis. ¶Ad primā em̄ appet q̄ūo intellect⁹ creatus pōt circa deum aliquem actū intelligēdi elicere: sꝫ nō oēm. nec hoc oportet ꝯcedere: licet de⁹ sit sub obiecto intellect⁹ adequato cōtēt⁹. ¶Ad aliā in ꝯ̄riū patꝫ ex dictis ꝙ falsum accipit in minori. nō eī notitia theologica viatoꝝ est beatifica cū nō sit intuitiua: q̄ etiaꝫ vt dictuꝫ est nō ponit viatorem in termino nec ꝑ ꝯn̄s extra viam. nec oportet oēs actus eiusdē obiecti esse eiusdeꝫ speciei vt accipit in ꝓbatiōe illi⁹ minoris. lꝫ em̄ diuisoꝝ obiectoꝝ act⁹ ⁊ hīt⁹ sint diuersi nō tm̄ eiusdē oēs actus ⁊ habitus sunt idem.

Secundo q̄ro. vtrū notitia theologica ītuitiua possit eē sine suo obiecto p̄n̄te. ¶Et videt ꝙ sic. qm̄ vnū realiter distīctorū exigit necessario alterū eē p̄n̄s vt ipm̄ est actualr: sꝫ notitia ītuitiua ab ei⁹ obiecto nō min⁹ distinguit realiter q̄ notitia abstractiua. ergo ⁊c. ¶Cōtra. q꞉ notitia rei p̄n̄tis ⁊ actualr exn̄tis nō magis est possibilis sine re ipa p̄n̄te ⁊ actualr exn̄te q̄ notitia rei absentis sine ipsa re absente: sꝫ notitia intuitiua est de re non vt absente sumpta sicut ē abstractiua sꝫ vt p̄ri⁹ p̄n̄s actualiter ⁊ exn̄s. ꝑ hoc em̄ ē alia ab abstractiua q꞉ vcꝫ abstractiua est de re absente: intuitiua vero est rei vt p̄n̄tis et actualiter existentis. ergo ⁊c.

Respōsio. vbi sic procedā. Primo enim inquirā an notitie hmōi vcꝫ intuitiua ⁊ abstractiua distinguātur. Scḋo si distinguūt q̄ūo distiguūt. Tertio dicā ad q̄situ: an vcꝫ ītuitiua possit eē sine p̄n̄tia ⁊ exn̄tia sui obiecti. ¶Quātū ad primū est opinio cuiusdam dicētis ꝙ notitia ītuitiua nō distiguit realr ab abstractiua: sꝫ ꝙ eadē numero notitia dr̄ intuitiua eius obiecto exn̄te p̄n̄te: ⁊ abstractiua q̄n obiectū eius est absens. nūq̄ em̄ vt dicit sine necessitate pluralitas est ponēda: sed nulla appet necessitas ponēdi hmōi notitias sic diuersas abstractiuā vcꝫ ⁊ ītuitiuā. qm̄ oīa q̄ ꝓbāt abstractiuā differre ab ītuitiua possūt exponi dicēdo ꝙ eadē notitia numero dr̄ intuitiua q̄n res cognita est cognoscēti p̄n̄s: ⁊ abstractiua q̄n est absens. ita ꝙ eadē cognitio sūpta cū obiecto vno mō cōnotato dr̄ intuitiua: ⁊ vt sūpta cū eodē obiecto tm̄ aliter cōnotato dr̄ abstractiua. ergo ⁊c. ¶Cōtra opinionē istā arguit p̄mo sic. oīa illa realiter sunt distincta quoꝝ vnū cōtinet virtualr in ptāte alicuius ⁊ alterū nō. sꝫ notitia dei intuitiua nō cōtinet ꝟtualiter in ptāte creature ītellectualis. cōtinet aūt in ipsa ꝟtualr notitia abstractiua. ergo ⁊c. Maior appet. impossibile est est vnū ⁊ idē posse ꝓduci ab aliquo ⁊ nō posse produci ab eo. hoc aūt vcꝫ aliqd posse ꝓduci ab aliq̄ ē ipm ī eo ꝟtualiter cōtineri: ⁊ nō posse ꝓduci ē ꝟtualiter in eo non ꝯtineri. ergo ⁊c. Minor ēt appet. qm̄ eiusdē obiecti est notitia viatoꝝ fideliū abstractiua ⁊ beatoꝝ intuitiua: sꝫ ītuitiua q̄ ē btīfica dei notitia/ nō pōt eē effectiue ab aliquo beatoꝝ: cū nullus btōꝝ possit beatificare se ipm: nec ꝑ ꝯn̄s effectiue in fruitionē nec ēt in visionem pōt aūt ī notitiā abstractiuā hītam ī p̄n̄ti via. ergo ⁊c. ¶Cōfirmat. q꞉ nō min⁹ distinguit dei notitia abstractiua viatoꝝ a notitia ītuitiua ꝯp̄hēsoꝝ q̄ fruitio istoꝝ a fruitiōe illoꝝ: sꝫ amor seu fruitio dei q̄ habet ī via est alteri⁹ rōnis ab illa q̄ habet ī p̄ria. qḋ appet. q꞉ fruitio p̄rie est beatitudo nō aūt fruitio q̄ habet in via. fruitio p̄rie ē sūme delectabilis ⁊ q̄etatiua nō aūt fruitio q̄ habet ī via. sꝫ idē act⁹ nō pōt eē beatific⁹ ⁊ nō btīfic⁹: delectabilis ⁊ q̄etatiu⁹ ⁊ nō delectabilis nec q̄etatiu⁹. ergo ⁊c. ¶Nec valꝫ si dicat ꝙ act⁹ p̄rie dr̄ beatific⁹ ⁊ nō actus vie ꝓpter obiectū ꝯnotatū p̄n̄s in patria ⁊ nō ī via. qm̄ tūc seq̄ret ꝙ p̄mium nō esset aliqd exn̄s formalr ī btō sibi ī sequēti reddēdū: sꝫ iā habitū ī p̄n̄ti. tūc ēt seq̄retur

q꞉ ꝓpter mai⁹ meritū nō cōferret mai⁹ p̄miū: sꝫ vtrūq̄ hoꝝ est falsū. ergo ⁊c. ¶Probatio p̄me ꝯn̄e. q꞉ cōstat ꝙ obiectū ei⁹ beatifici qḋ est de⁹ nō est in btō formalr: sꝫ obiectiue. sꝫ act⁹ p̄rie scḋm se nō distiguit vt supponitur ab actu vie nisi tm̄ ꝓpter cōnotatū obiectū. ergo nihil de nouo aduenit btō qḋ formalr sit in ipō. ¶Cōfirmat. q꞉ beat⁹ nō distinguit a nō beato nisi ꝑ beatitudinē ī actu aliquo cōsistētē: sꝫ talis act⁹ nō aduenit beato ī p̄ria de nouo supposito hoc qḋ cōcedit. vcꝫ ꝙ notitia dei intuitiua ⁊ abstractiua et fruitio beatifica istas notitias sequens sint idē totalr in re extra. nō aduenit dico illis beatis q̄ ī via habuerūt de deo notitiā abstractiuā ⁊ fruitionē eā seq̄ntem: et cū talib⁹ actibus decesserūt. hoc aūt est falsum. qm̄ nulla creatura ītellectualis se hēt alr ad obiectū oīno scḋꝫ se inuariabile: nec aliter tēdit ī ipm nūc q̄ p̄ri⁹ nisi ꝓpter aliquē actū in ipso nouiter exn̄tē: sꝫ cōstat ꝙ de⁹ in nullo scḋm se ē mutat⁹ postq̄ aliqs est fact⁹ beat⁹ ergo si beat⁹ nullū actū recipit ab illo quē p̄rius habuit: nō aliter mō q̄ p̄ri⁹ deū ītelligit ⁊ diligit/ qḋ est falsuꝫ. q̄re ⁊c. ¶Et q̄n dr̄ ꝙ īmo aliter nūc ītelligit q꞉ hēt obiectū p̄n̄s qḋ ātea nō habebat. hoc nō valꝫ. q꞉ aut ītelligis ꝙ de⁹ est mō nouiter realiter sibi p̄n̄s vel tm̄modo obiectiue abstractiue vel in rōne obiecti alicui⁹ act⁹ noui: sꝫ nō pōt poni primū q꞉ de⁹ oīm creature est realr p̄n̄s. nec secūdū esseētiā suā est realr p̄n̄s btō post ei⁹ beatificationē aliter q̄ erat p̄ri⁹ ante ipsaꝫ. nec scḋꝫ: q꞉ ēt viatori deum intelligēti ⁊ deū diligēti de⁹ ipse est p̄n̄s in rōne obiecti. ergo relinquit tertiū puta ꝙ de⁹ nō dicat p̄n̄s btō aliter q̄ n̄ beato nisi obiectiue. vcꝫ q꞉ est obiectū alicuius act⁹ specialis nō ꝯuenietis nec ꝯpetere potētis alicui n̄ beato. q̄re ⁊c. ¶Scḋa ꝯn̄a supra illata appet. vcꝫ ꝙ maius p̄mium nō ꝯferret in sequēti ꝓpter maius meritū habitū in p̄n̄ti. appet. qm̄ q̄ro q̄d intelligis ꝑ maius p̄mium ꝯferēdū: aut em̄ ꝑ mai⁹ p̄miū ītelligis tm̄ deū btō āpli⁹ p̄n̄tandū aut aliqd positiuū ab ipso deo distictū hoī ꝯferēdū. sꝫ p̄mū nō pōt poni: q꞉ sicut deus nō magis est p̄n̄s obiectiue intellectuali creature q̄ nō ītellectuali nisi ꝓpter actū aliquē possibilē intellectuali et nō alteri: nullius em̄ pōt esse obiectū nisi hn̄tis aliquē actum: ita nec magis pōt obiectiue vni q̄ alteri p̄n̄tari nisi ꝓpter actū vni⁹ q̄ alteri⁹ ꝑfectiorē: sꝫ si notitia ⁊ fruitio vie et patrie sint idē oīno nullus ꝓpter mai⁹ meritū ī p̄n̄ti cōseq̄tur nouū actū aliquē beatificū ī seq̄nti aliū ab illo queꝫ habuit ī p̄n̄ti. īmo totū p̄miū qḋ meruit ille q̄ deū ītellexit notitia abstractiua ⁊ dilexit habuit ī p̄n̄ti. ergo ⁊c. ¶Nec pōt poni scḋꝫ q꞉ hoc est ꝯ̄ suppositū vcꝫ ꝙ notitia ītuitiua sit alia ab abstractiua. ergo ⁊c. ¶Alioꝝ opinio fuit dicētiū ꝙ nec notitia abstractiua nec ītuitiua ē aliqd distinctū ab intellectuali creatura intelligēte: sꝫ ē ipamet intellectualis substātia. nō em̄ intellectualis natura ē receptiua alicuius accidentis. nec ꝑ ꝯn̄s ītelligit aliqd abstractiue nec intuitiue mediāte aliquo accidēte: sꝫ tātūmō ꝑ seipsaꝫ. ¶Sꝫ hec opinio est absurda. primo. q꞉ est ꝯ̄ ecclesie determinationē. secundo ēt q꞉ est ꝯ̄ rōnem. ¶Primū apparet. qm̄ cōstat scḋm determinationē ecclesie aliquid puta gratiam et virtutes infundi viatoribus fidelib⁹ mediātibus sacramētis: sꝫ ista opinio hoc expresse negat cū oīa collata fidelib⁹ sacramētis mediātibus sint accidētia: ⁊ opinio ista ponat aīam intellectiuam nō esse accidētiū receptiuaꝫ. ergo ⁊c. ¶Confirmat. q꞉ opinio ista hēt ponere vt videt primo. ꝙ creatura beatificabilis seipsa pōt esse beata absq̄ aliq̄ dei dono in ipsa formalr exn̄te. vel ꝙ nullo mō pōt esse beata. secundo ꝙ nec aīa nec aliqua alia intellectualis creatura pōt tristari nec dolere nec gaudere: sed q̄libet hoꝝ est ꝯ̄ ecclesiam ⁊ fidē catholicaꝫ. ergo ⁊c. Maior est euidēs. qm̄ si nullum accidēs est receptibile ī intellectuali creatura q̄ro

q̄ūo vna talis vcꝫ ītellectualis creatura magis q̄ alia poterit eē misera vl beata. q꞉ aut hoc erit in ea ex se ipa vel ex aliquo alio a se distincto. Si primū. ergo creatura beatificabilis pōt eē beata absq̄ aliquo dei dono in ipsa formalr exn̄te. Si aūt detur scḋm. ergo sequitur ꝙ nō possit esse beata. qm̄ illud quo mediante sibi ī exn̄te esset beata nō pōt poni nisi forma aliqua accidentalis: sꝫ talis scḋm istā opinionē est incōpossibilis oī creature beatificabili ītellectuali. ergo nulla pōt eē beata. ¶Ex eadē sequit ꝙ nec possit tristari de aliquo nec letari. qm̄ ꝙ vn⁹ tristetur/ ⁊ ali⁹ cōsolet seu letet/ hoc nō pōt eē nisi ꝓpter aliqḋ accidēs ꝯueniēs in illo q̄ consolat seu letat ⁊ propter aliqḋ discōueniēs ī illo alio q̄ tristat exn̄s null⁹ em̄ hō mō magis q̄ antea cōsolat nec tristat nisi q꞉ aliquo sibi ꝯueniēte vel discōueniēte ei nō ī exn̄te antea informatur: sꝫ hoc est impossibile si nullum accidēs pōt recipi in aliqua ītellectuali natura. ergo ⁊c. Ex p̄dictis apparet ꝙ cū ista opinio tā de sacramētis q̄ de alijs multis aliter sentiat q̄ ecclesia et fides catholica: heretica est cēsenda. ¶Scḋm. vcꝫ ꝙ ista etiā opinio sit absurda q꞉ ꝯ̄ rōnē: apparet. qm̄ nō semꝑ creatura intellectualis intelligit obiectuꝫ actualr sibi p̄n̄s: sꝫ si notitia non esset aliud q̄ ipa cū obiecto sibi actualr p̄n̄tato/ hoc necessario sequeret. cōstat em̄ ꝙ nec idē sibi ipsi nec de⁹ alicui est magis p̄n̄s realiter vno tp̄e q̄ alio: nec tamē creatura intellectualis semꝑ se intelligit neq̄ deum. ergo ⁊c. ¶Confirmat. q꞉ nō magis idē oīno inuariabilr pōt eē intelligēs ⁊ nō intelligēs/ volēs ⁊ nō volēs/ q̄ albū ⁊ nō albū: sꝫ obiecto creature intellectuali p̄n̄te vniformiter exn̄te ipsum pōt intelligi vel nō ītelligi: ⁊ de facto q̄nq̄ intelligit ⁊ diligit. ergo hoc hēt esse q꞉ creatura intellectualis in se aliqualiter variat. quare ⁊c. ¶Preterea ad idē arguit. qm̄ aliud ē aliqd diligi ⁊ ipꝫ nō diligi: sed odiri. sꝫ nisi illa/ puta amor ⁊ odiū/ essent aliqua accidētia distincta ab aīa ⁊ a re ipsa q̄ diligit vel odit hoc non posset dici. īmo haberet cōtrariū cōcedi vcꝫ ꝙ ideꝫ esset diligere ⁊ odire. cōstat em̄ ꝙ aīa eadeꝫ est q̄ nūc odit et q̄ postea diligit. res ēt ipsa dilecta ⁊ odita in se est eadeꝫ ⁊ aīe cōsimiliter realiter p̄n̄tata. ergo si hmōi actus non dicunt aliud q̄ aīam ⁊ rē ipsaꝫ/ oīno idē erit aliquid diligere ⁊ odire. hoc aūt est falsum. quare ⁊c. ¶Confirmat. quia nulla vna substātia dr̄ magis odium nec amor nec notitia nec ignorantia q̄ altera: sꝫ si ista nō dicunt aliud q̄ creaturam ītellectualē ⁊ eius obiectū: hoc necessario sequeret. qm̄ ꝯstat ꝙ aīa intellectiua de aliqua substantia habet sciētiam ⁊ de alia ignorātiā: aliquam diligit ⁊ aliam odit. et ita ꝑ ꝯn̄s si odiū nō est aliud q̄ odiens et oditū: nec amor q̄ amās et amatū: nec intellectio aliud q̄ intelligens ⁊ intellectū: vna substātia erit odiū ⁊ alia amor/ alia notitia siue sciētia ⁊ alia ignorātia. q̄re ⁊c. Et ideo q̄tū ad istū articulū aliter est dicēdū. ¶Ad cuius euidētiā pone duas ꝯclusiones ex p̄dictis aliqualr iam ꝓbatas. ¶Prima est ꝙ oīs notitia taꝫ intuitiua q̄ abstractiua est forma aliq̄ ꝑ se vna distīcta realiter a substātia ītellectiua ⁊ a re ītellecta. Hoc apparet p̄rīo. q꞉ alit destruitur ⁊ negatur omnis habitus tā intellectiu⁹ q̄ appetitiuus ⁊ per consequens oīe vitium ⁊ virt⁹. quoniam non magis aliqs habitus potest poni aliqua forma talis ab habituāte ⁊ eius obiecto distincta q̄ actus mediantib⁹ q̄bus acquiritur ⁊ ita negās actuꝫ antecedentem negat etiam omnem habituꝫ cōsequētē. qm̄ cōstat ꝙ habit⁹ nō pōt eē ipsa ītellectualis creatura ⁊ res ei⁹ obiectū. q꞉ tūc vniformit oēs creature ītellectuales idē ītelligētes ⁊ eligētes eēnt hītuate. oēs ēt vniformit oīa illa ītelligerēt et eligerēt q̄ eis ꝯsimilr p̄n̄tata existerent: alia aūt nō intelligerēt silr vniformiter neq̄ vniuersaliter. ⁊ ita consimiliter habit haberet ⁊ actus. hoc

aūt eſt falſum.ğ ꝛc.❡Confirmaꝶ.qꝛ vnus ꝛ idē eſt vno tpe hn̄s habituꝫ ꝛ alio carens/ipſo vno tpe vitioſus/et alio virtuoſus:ſꝫ hoc eſſe nō poſſet ſi habit⁹ ab ip̄o diſtīctus nō eſſet.nō magis aūt habit⁹ ꝙ̄ actus poteſt poni ab aīa diſtingui.ğ ꝛc. ❡Preterea ad idem arguo ſic ſecūdo.non min⁹ act⁹ intelligēdi ꝙ̄ ſentiendi eſt aliq̄d ꝑ ſe vnū ab intelligēte ꝛ ab obiecto intellecto diſtinctū ſꝫ ꝯſtat ꝙ ſenſatio eſt forma aliqua diſtincta ab aīa ſenſitiua ꝛ a qualibet re ſenſata.ergo ꝛ intellectio ab aīa īntellectiua ꝛ a re intellecta. Minor apparet. qm̄ ſi ſenſatio nō eſſet aliud ꝙ̄ anima ſenſitiua ꝛ res ipſa ſenſibilis ſibi pn̄s/impoſſibile eſſet rē ſenſibilē pn̄tē ſenſitiue aīe nō ſentiri. ꝙ em̄ ꝯſimilr ſenſitiuū ꝛ aīe ſenſitiue vniformiter preſentatū magis vnum ſentiatur ꝙ̄ alterū hoc nō videꝶ poſſe eē niſi qꝛ aīa ſenſitiua hēt actum ſentiēdi vnū ꝛ nō alterū.hoc aūt poni nō poſſet ſi actus ſentiēdi ab aīa ſenſitiua ꝛ a re ſenſibili indiſtinctus eēt:ſꝫ cōſtat ꝙ res ſenſibilis pn̄s aīe ſenſitiue ſufficiēꝶ ad ſentiēdū diſpoſite pōt ꝑ diuinā potētiā nō ſentiri:vt apparet de facto in igne trium puerorum.ğ ꝛc.❡Confirmatur primo.qꝛ ſi beati hoīes eēnt in igne infernali inſiꝶ cū damnatis nō magis in īferno ꝙ̄ in celo de igne dolerent.qꝛ nec ipſum ꝑciperēt aliquo ſenſu.❡Scḋo.quia ſi act⁹ ſentiēdi eēt idē qḋ aīa ſenſitiua/ꝛ act⁹ intelligēdi idē qḋ aīa intellectiua/ nullus act⁹ ſentiēdi eēt abſtractio alteri⁹ ſpeciei.ſꝫ oēs eēnt idē ſpecie ꝛ vni⁹/vcꝫ tā actus ſentiēdi ꝙ̄ intelligendi.nec ꝑ ꝯſequēs vna viſio corporalis magis differret ab auditiōe ꝙ̄ alia viſiōe/ nec magis act⁹ intelligendi deum ab actu intelligēdi aliquod ens creatū ꝙ̄ diuerſi act⁹ intelligendi idē obiectū.nec magis ſon⁹ eēt audibilis ꝙ̄ viſibilis.nec ecōuerſo color magꝭ viſibilis ꝙ̄ audibilis:nec magis de⁹ cognitus nec dilect⁹ in ſequēti ꝙ̄ in pn̄ti:nec vꝶiter res aliqua poſſet magis vno tpe ab aliquo ſentiri nec ītelligi nec diligi ꝙ̄ alia:cū ꝛ aīa ſentiēs vel intelligēs vel diligēs et etiā res ip̄a intellecta ꝛ dilecta ſupponatur eē eadē nō intenſa in aliquo nec remiſſa:ꝛ q̄libet taliū actuū dicaꝶ eē ab aīa ꝛ a re ipſa penit⁹ indiſtinct⁹ nec ꝑ ꝯn̄s intēſus aliqualiter nec remiſſus. Iſta aūt om̄ia ſupradicta ꝛ multa alia q̄ ſequūꝶ ad poſitionē iſtā negantē ꝯcluſionē p̄dictā ſunt abſurda:ꝛ nō tātum cōtra eccleſiam ꝛ fidē catholicā:ſꝫ etiā ꝯ̄ philoſophiam ꝛ experiētiā.ſcḋm em̄ philoſophiā habit⁹ generanꝶ ex actibus ꝛ tam actus ꝙ̄ habit⁹ ſunt diuerſi ꝛ ſpecie diſtincti in eadē aīa reſpectu diuerſoꝝ obiectoꝝ ꝛ ēt reſpectu eiuſdē obiecti ſicut viſio ītellectio ꝛ volitio eiuſdē obiecti puta coloris ſunt ſcḋm ſpeciē diſtincti.ſcḋꝫ etiā philoſophiā tā act⁹ ꝙ̄ habit⁹ ſunt intēſibiles ꝛ remiſſibiles.qḋ etiā quilibet pōt experiri in ſe ipſo cū meli⁹ vno tpe ꝙ̄ alio ſe intelligere vel efficaci⁹ aliquid eligere ꝛ habituatū eſſe qꝛ ad actū ꝓmptior ē:experiaꝶ.hec aūt omnia hꝫ negare ſi actus omnes intelligendi et ꝑ ꝯn̄s alij/eſſent ab anima indiſtincti.ergo ꝛc.

Secunda concluſio eſt. ꝙ notitia intuitiua ē diſtīcta realiter a notitia abſtractiua.❡Hoc appet.qm̄ vt argutū ē ꝯ̄ primā opinionē/notitia beatorū quā hn̄t de deo ipſi btī eſt diſtincta a notitia viatoꝝ: ſꝫ viatoꝝ notitia de deo habita ē abſtractiua:btōꝝ xo ītuitiua.ğ vna ab alia ē diſtīcta:ſꝫ q̄ rōne notitia abſtractiua vni⁹ obiecti ē diſtincta a notitia intuitiua eiuſdē obiecti:eadē cuiuſcūꝙ alteri⁹ obiecti vna iſtarum notitiarū ab alia eſt diſtincta.ğ ꝛc.❡Cōfirmaꝶ.qꝛ illa notitia q̄ rē pn̄tē rep̄ntat vniformiter vt abſentē oportet ꝙ ſit diſtincta ab oī illa q̄ q̄dē rē pn̄tē ꝛ exn̄tē tm̄modo rep̄ntat.ſꝫ notitia abſtractiua ē rei abſtracte ſiue pn̄tis ſiue abſentis.notitia aūt intuitiua vt concediꝶ/eſt tātū rei pn̄tis.ğ ꝛc.❡Scḋo arguiꝶ ſic ad idē.notitia abſtractiua in aliquo ꝯſeruata abſꝙ aliqua alia adq̄ſita poteſt obiectū illi⁹ notitie antea ſibi abſens vcꝫ intelligēti fieri ei pn̄s:nec tn̄ ex hoc intellect⁹ videret ſeu intuitiue intelligeret obiectuꝫ hmōi ſibi pn̄s plus ꝙ̄ antea ſibi abſens.ğ intuitiua notitia ab abſtractiua neceſſario eſt diſtincta.❡Prima pars an̄tis eſt euidēs.ꝯſtat em̄ ꝙ ꝓpter pn̄tiā quācūꝙ obiecti cogniti nō oportet neceſſario aliquā notitiā habitam ꝑdere nec nouā acq̄rere cognoſcētē obiectū hmōi antea ſibi abſens ꝛ nec nouiter ei pn̄s.❡Scḋa pars vcꝫ ꝙ tūc ꝓpter obiectū ſibi pn̄tatū nō videret ipſuꝫ/appet primo.qꝛ īpoſſibile eſt viatorē/deum quātūcūꝙ ſibi pn̄tatū magis ītuitiue intelligere nūc ꝙ̄ prius niſi ꝓpter actū aliquē ītelligēdi ſibi cōmunicatū nouiter aliū a notitia abſtractiua.alias ſi hoc negeꝶ/tūc ſeq̄ꝶ/ꝙ viator deū abſtractiue ītelligēs ꝛ diligēs ſit beat⁹ cū nō magis fruitio beatoꝝ diſtinguaꝶ a fruitiōe viatoꝝ ꝙ̄ intellectio ab ītellectione vt ſupius eſt argutū.hoc aūt eſt falſum.ergo ꝛc. ❡Scḋo.qꝛ nō magis notitia abſtractiua intellectiua pōt eſſe intuitiua:nec ꝑ ꝯn̄s ꝓpter ipſaꝫ habitā poteſt aliq̄s aliquod licet ei pn̄s actuaꝶr intueri:ꝙ̄ viſio corporalis poſſit eē cognitio abſtractiua:ſꝫ cōſtat ꝙ viſio ſenſitiua nō eſt cognitio abſtractiua:ſꝫ intuitiua:nec ꝑ ipſam res viſa cognoſciꝶ nec cognoſci pōt abſtractiue: ſꝫ intuitiue ſicut imaginatio eſt cognitio abſtractiua.ğ ꝛc.❡Sic appet p̄dictū aſſumptū ſuperi⁹ an̄s.❡Conſequētia probaꝶ.qm̄ ex eodē actu intelligēdi nat⁹ eſt cauſari in ītelligēte idē act⁹ aſſentiēdi.idē eī accidēs ī eodē ſubiecto ꝯſilꝶr nūc ſicut ante diſpoſito vniformiter exn̄s eūdē hēt in ipſo effectū:ſꝫ ꝑ notitiā abſtractiuaꝫ rei abſentis cognoſcēs hꝫ aſſenſu quo aſſentit ſe nō videre rē abſentē.vꝶ ſaltē nō hēt aſſenſu q̄ aſſentiat ſe videre ipſam.ğ eadē notitia in ipſo manēte re cognita ſibi nouiꝶ pn̄tata abſꝙ aliq̄ alia notitia ei nouiꝶ cōicata idē ip̄e ꝛ nō ali⁹ remanebit aſſēſus q̄ pri⁹.vcꝫ q̄ aſſētiet ſe nō videre rē.vel ſaltē nō habebit magis ꝙ̄ pri⁹ aſſenſum q̄ aſſentiat ſe videre eā lꝫ ei nouiter pn̄tatā : ſꝫ oīs hn̄s notitiā intuitiuā rei ſibi pn̄tis videt ītuitiue ipſaꝫ ꝛ pōt hēre actū aſſentiēdi quo aſſentit ſe videre eam.ğ notitia intuitiua ab abſtractiua ſcḋm ſe reaꝶr eſt diſtincta:nō qꝛ vna hꝫ obiectū pn̄s et alia abſens:cū vt dictū eſt abſtractiua poſſit habere obiectum pn̄s ꝛ intuitiua abſens vt ī vltimo articulo oñdeꝶ.q̄re ꝛc.❡Cōfirmaꝶ. qꝛ ꝑ eūdē actū cognitiuum vniformiter hn̄s ip̄m ꝑcipit ei⁹ obiectū:ſꝫ ꝑ notitiā intuitiuā aliꝶ vt dictū ē ꝑcipiꝶ obiectū ꝙ̄ ꝑ notitiā abſtractiuā:cū vt ꝓbatū ē ꝑ notitiam abſtractiuā null⁹ videat obiectū lꝫ actuaꝶr ſibi pn̄s ğ ꝛc.❡Tertio ꝛ vltīo arguiꝶ ad idē qm̄ n̄ min⁹ notitia ītuitiua īcōplexa diſtīguiꝶ ab abſtractiua īcōplexa ꝙ̄ ītuitiua ꝯplexa ab abſtractiua ꝯplexa:ſꝫ oīs notitia ītuitiua ꝯplexa diſtīguiꝶ ꝛ ē alia a notitia abſtractiua ꝯplexa.vn̄ notitie ꝯplexe viatoꝝ de dō ſūt alie a ꝯplexis notitijs beatoꝝ.n̄.eī ꝓpōnes formate de diuinis a ꝯphētorib⁹ ſūt eedē:ſꝫ diūſe ꝛ alteri⁹ rōnis a ꝓpōnib⁹ viatoꝝ de eiſdē fōrtꝭ vt poſtea ī ſeq̄ntib⁹ oñdeꝶ.ğ ꝛc.Hec de.1⁹.

Quātū ad ſecūdū vbi eſt vidēdū quō p̄dicte notitie diſtinguaꝶ/eſt opinio q̄rūdā dicētiū ꝙ ꝑ hoc notitie hmōi diſtīguūꝶ qm̄ notitia ītuitiua eſt cui⁹ virtute pōt cognoſci an ei⁹ obiectū ſit vꝶ nō.ſi em̄ ſit/ſtatim ītellect⁹ ei⁹ ītuitiuā notitiā hn̄s iudicat eā eē ſi ēt ei⁹ obiecto n̄ exn̄te notitia ip̄a ꝑ diuinā potētiā remaneret cuius virtute intellectus ꝑciperet obiectum huius non manere:ꝑ ipſam etiam intuitiuā notitiā cognoſciꝶ ꝯtingēs veritas de re ip̄a intellecta vt qualis ſit et ꝙ̄ta.hmōi aūt ꝑ abſtractiuā notitiā nō ſciunꝶ.hmōi eī

notitia abſtractiua abſtrahit ab eē ꝛ non eſſe nec ꝑ ꝯn̄s ſcitur an res ei⁹ obiectū ſit nō exn̄s actuaꝶr vꝶ exn̄s.Et addit iſta opinio ꝙ intuitiua notitia nō poteſt naturaliter:ſꝫ tm̄ ſupnaturaliter eē ſine obiecto actuaꝶr exn̄te cuius ꝯtrariū eſt de notitia abſtractiua.❡Cōtra opinionē iſtā arguiꝶ.Et prīo ꝯtra illud ꝙ dicit notitiā ītuitiuā nō poſſe exiſtere naturaꝶr ſine eius obiecto actualiter exiſtēte,:qm̄ nō magis aliqua notitia intuitiua dependeret a ſuo obiecto ꝙ̄ lumē a corꝑe luminoſo:ſꝫ lumē nō ſic depēdet a corpore luminoſo q̄n aliquo tpe modico poſſit exiſtere ſine ipſo ſicut appet de facto.ergo ꝛc. ❡Cōfirmaꝶ.qꝛ quilibet ſenſibiliꝶ experiꝶ ꝙ notitia ītuitiua ſēſitiua ſenſibilis excellētis vt viſio corporalis manet aliquo tpe licet paruo:tali excellēti viſibili non manēte.ſole.etiā recedēte remanet viſio in vidente.qua mediāte ſibi apparet ſol in eodē ſitu exiſtere in quo pri⁹ vſꝙ ad aliquod paruum tps.ergo ītuitiua cognitio poteſt eſſe/īmo etiā naturaliter ē de facto ſine ſuo obiecto actuaꝶr exn̄te.❡Ex p̄dictis appet etiā nō eſſe verū illḋ qḋ dicit opinio iſta vcꝫ ꝙ notitia ītuitiua ē ꝑ quā ſcitur eius obiectuꝫ nō eſſe q̄n nō eſt:ſuppoſito ꝙ talis notitia ſine obiecto ſuo exn̄te ſupnaturaliter cōſerueꝶ:qm̄ notitia intuitiua ſupnaturaliter ꝯſeruata nō eſt alteri⁹ rationis a notitia intuitiua ſine obiecto exn̄te naturaliꝶ remanēte:ſꝫ virtute talis notitie intuitiue poſt deſtructionē vel mutationē ſui obiecti naturaꝶr ꝯſeruate non cognoſcitur eius obiectū nō exiſtere vꝶ mutatū eſſe:īmo obiectum nō exn̄s ꝑcipitur vt exn̄s:ꝛ mutatū creditur ſeu percipitur nō mutatū vt apparet ī ſole viſo qui poſtꝙ̄ mutatus ē in codē ſitu aliquo modico tpe ꝑcipitur in quo prius.ergo ꝛc.❡Preterea ad ideꝫ arguitur ſic:ſecūdo.de⁹ pōt infundere alicui actū aliquē cognoſcendi aliquā rē abſenteꝫ quo tn̄ res illa ſibi appareret realiter eſſe p̄ſens:ſꝫ hoc eſſet īpoſſibile ſi oīs notitia intuitiua ſine obiecto ſuo exn̄te a deo ꝯſeruata reputaret ipſum obiectū ſuū nō eſſe.ergo ꝛc.Minor appet qm̄ aut notitia q̄ res nō exn̄s nec pn̄s appet pn̄s eſt abſtractiua aut ītuitiua :non pōt dici ꝙ ſit abſtractiua quia per abſtractiuā notitiā n̄ appet ꝙ obiectū cognoſciꝶ eē pn̄s nec intuitiua ſcḋm opinionē iſtam ponētē notitiā ītuitiuā nō eſſe niſi illā qua apparet ei⁹ obiectū nō exiſtere q̄n non eſt vel exiſtere q̄n eſt.ꝑ iſtam aūt appet eē qḋ nō eſt.ğ ꝛc.❡Cōfirmaꝶ qꝛ nō minus cognitio ītuitiua puta viſio coloris vniformiꝶ rep̄ntat ſuū obiectū ſiue ſit ſiue nō ſit ꝙ̄ aliqua ꝓpoſitio exn̄s ī mēte puta iſta color eſt in ſubiecto.hoc appet qm̄ nō magis notitia īcōplexa intuitiua requirit ſuū obiectū exiſtere ꝙ̄ cōplexa:ſꝫ predicta ꝓpō ꝛ oīs alia ꝯplexa cognitio vniformiter rep̄ntat rē ſiue ſit ſiue nō ſit alias nulla ꝓpō ſemel vera poſſet poſtea eſſe falſa nec ecōuerſo qḋ ꝯſtat nō eſſe verū.ergo ꝛc.❡Preterea tertio arguiꝶ.qꝛ vbi ē idē act⁹ cognitiu⁹ q̄ pri⁹ ē ꝛ idē aſſēſ⁹ ip̄o mediāte cāt⁹:ſꝫ obiecto notitie ītuitiue deſtructo pōt manere ipſa eadē notitia ītuitiua q̄ pri⁹ ſaltē ꝑ diuinā potētiā vt ꝯcediꝶ.ergo ꝛ ideꝫ aſſenſus:ſed re exn̄te pri⁹ ꝑ notitiā ītuitiuā quā hēbat interi⁹ aſſentiebat ꝛ videbat rē eſſe.ergo poſt rē deſtructā conſimilē hꝫ aſſenſum.quare ꝛc.Maior apparet.qꝛ nec ſi negeꝶ pōt ꝓbari ꝙ aliqḋ principiū ꝓductiuū ſemꝑ hn̄s idē paſſuꝫ vniformiter agat in ipſuꝫ ꝛ in eo hēat eūdē effectū:actus enim intelligendi ē aliquo modo cāct⁹ aſſētiēdi ꝛ ita ſicut idē calor ſemꝑ agit ī idē paſſuꝫ ad calorē eiuſdē rationis:ita ꝛ idē actus ītelligēdi hēt ī intellectu ſibi corn̄tē eūdē actuꝫ aſſentiēdi.quare ꝛc. ❡Confirmatur.qꝛ agens naturale non videꝶ agere circa idē paſſum ad effectus ꝯtrarios ſicut apparet de calore ſemꝑ calefaciēte ꝛ nunꝙ̄ infrigidāte.etiā hoc ē verū tā de agente totali ꝙ̄ etiā de ꝑtiali:ſꝫ act⁹ intelligendi reſpectu actus aſſentiēdi co modo quo agit.lꝫ ꝑticulariter et minus principaliter tn̄ naturaliter agit.ğ idē actus intelligēdi nō hēbit in eodē intellectu cōtrarios ſeu īcōpoſſibiles act⁹ aſſētiēdi cuiuſmōi ſūt aſſēſ⁹ q̄ ītellect⁹ aſſentit ꝛ iudicat rē eē ꝛ aſſenſus q̄ aſſentit ipſaꝫ rē eādē nō eſſe.ğ eſto ꝙ res nō ſit dū tn̄ remaneat eadē ei⁹ notitia q̄ prius fuit re exn̄te remanebit ēt ſilꝶ ſecū idē aſſenſus quo vcꝫ intellect⁹ aſſentiet ꝛ ītelliget rē ipſaꝫ exiſtere licet nō exiſtat actuaꝶr ſicut pri⁹.q̄re ꝛc.❡Quarto ꝛ vltimo arguiꝶ ſic.oīs illa notitia eſt abſtractiua qua mediāte nec appet eſſe nec nō eē ei⁹ obiectū:ſꝫ tātū ꝑcipiꝶ abſolute:ſꝫ ſi notitia ītuitiua eſt talis ꝙ ꝑ ipſam appet ei⁹ obiectū eē q̄n eſt ꝛ nō eē q̄n nō eſt:ip̄a poterit eē ſaltē ꝑ diuinā potētiā taꝶr ꝙ nec ꝑ eā appebit eē nec nō eē ei⁹ obiectū.ğ ip̄a ītuitiua pōt eē idē cū notitia abſtractiā:ſꝫ hoc ē falſū.ğ ꝛc.Minor ꝓbaꝶ.qm̄ lꝫ ꝯ̄dictorie oppoſitoꝝ de q̄lꝫ neceſſario dicaꝶ vnū neceſſario negeꝶ alterū nō tn̄ ꝯtrarioꝝ vel quocūꝙ oppoſitoꝝ poſitiuoꝝ īmo de⁹ pōt facē oē illḋ cui aliq̄ poſitīa ꝯtraria vel quocūꝙ īcōpoſſibilia ſilꝶ ſucceſſiue ꝯueniūt ꝛ ꝑ ꝯn̄s ꝯtīgēꝶ ſine quolibet ip̄oꝝ ſicut pōt facere materiā ſine oīm forma accidētali:ſꝫ ſi ꝑ eandē notitiā intuitiuā appet res ꝑ̄mo eſſe q̄n eſt ꝛ poſtea nō eſſe q̄n nō eſt vtrūꝙ hoꝝ videlicet apparere rē eſſe ꝛ apparere nō eſſe ꝯuenit hn̄ti notitiā intuitiuā eādē ꝯtingenꝶ.nec magis vnuꝫ iſtorum ꝙ̄ alterū eſt poſitiuū.ğ ꝛc.❡Et ideo diciꝶ aliꝶ ꝛ rationabilius ab alijs.❡Ad cuius euidētiā eſt ſciēdū ꝙ notitia intuitiua ꝛ abſtractiua nō tm̄ ſūt in intellectu:ſꝫ ēt ī ſenſu.ꝛ euidēti⁹ ꝙ̄ in intellectu apparet differētia hoꝝ actuum in ſenſu.omnis em̄ exterior ſenſatio ē intuitiua cognitio vt viſio/auditio/odorat⁹/guſtus/ꝛ tact⁹.ſenſatio aūt īterior vt act⁹ imaginatiōis eſt act⁹ abſtractiue cognitiōis.Ex hoc ad ꝓpoſitū q̄n q̄riꝶ quō ītuitīa notitia ꝛ abſtractiua diſtīguāꝶ.dꝛ ꝙ differētia hoꝝ actuū intelligēdi innoteſcit nobis ex differentia p̄dictoꝝ interioꝝ ꝛ exterioꝝ actuum ſentiēdi.oīs em̄ illa intellectio ꝑ quā ſic aīa intelligēs ſe hēt in intelligēdo ad rem ītellectā ſicut ſentiēs ſenſatiōe aliqua exteriori ad rē ſenſatā.ita ꝙ intelligit rē ipſam ſicut ſentit ꝑ aliquā ſenſationē exteriorē:eſt ītellectio ītuitiua.illa aūt ꝑ quā res cōſimiliter intelligiꝶ ſicut res ſenſata ꝑ actum īteriorē puta ꝑ actū imaginādi ſētitur dꝛ ītellectio abſtractiua ❡Ex hoc ꝯcludiꝶ corollarie:primo ꝙ per ītellectioneꝫ quācūꝙ intuitiuā ſemꝑ apparet eſſe eius obiectū ſiue ſit ſiue nō ſit.ꝑ intellectionē aūt abſtractiuā nec appet eſſe nec appet nō eē ſiue ſit ſiue nō. Scḋo ꝙ huiuſmodi intellectiōes intuitiua vcꝫ ꝛ abſtractiua ſūt actus alterius ſpēi.Tertio ꝙ abſtractiua notitia nō diſtīguiꝶ ab ītuitiua ꝑ hoc ꝙ abſtractiua eſt indifferenter ita nō exiſtente ſicut exn̄te eius obiecto: intuitiua aūt non eſt niſi exn̄te ei⁹ obiecto.❡Primū hoꝝ appet:qm̄ ītuitiua notitia pōt manere ſaltē ad breue tps ei⁹ obiecto n̄ exn̄te q̄ p̄fuit ipſo manēte:ſꝫ vt ꝓbatū eſt vbi eſt idē actus ītelligēdi ē ꝛ idē aſſentiēdi.ğ ſicut ꝑ ītuitiuā notitiā appet eius obiectū exiſtere q̄n eſt:ita ꝛ etiā q̄n nō eſt ipſa eadē notitia remanēte.ꝙ aūt notitia abſtractiua non rep̄ſentet rē exiſtere nec nō eē apparet ꝛ ab oīb⁹ cōcediꝶ.eſt em̄ rei abſentis nō vt exn̄tis nec vt non exn̄tis.ğ ꝛc. ❡Secunduꝫ ſequitur ex primo predicto.qm̄ oēs iſte notitie ſpecie ſunt diſtincte:ꝑ quarum vnam eius obiectum cognoſcitur et appet eſſe eſto ꝙ nō ſit.ꝑ aliā aūt nō ſic cognoſciꝶ aliquid eſſe nec nō eſſe:ſed ſic ſe habēt vt dictū eſt intellectio intuitiua ꝛ abſtractiua.ergo ꝛc. ❡Tertium ꝛ vltimuꝫ apparet.qm̄ falſa ſunt illa duo que ſupponit talis differentia.non enim omnis notitia abſtractiua poteſt eſſe indifferēter eius obiecto nō exn̄te ſicut exn̄te.aliq̄ eī eſt ītellectio abſtractiua cāta ꝑ ītuitiuam

ꝛ talis nō potest esse indifferenter re non existente ꝛ existente magis q̄ intuitiua q̄ dicitur eiꝰ causa. Falsuꝫ ẽt est vt ostensum est aliud qđ additur quādo dicitur: q̄ intuitiua nō potest esse nisi re existēte. potest em̄ re nō existente manere naturaliter sicut manet de facto eiꝰ notitia intuitiua tā intellectiua q̄ etiā sensitiua: nō tñ diu. Et hoc modo pōt intelligi esse verū dictū quorūdam asserentiū deum nō posse facere notitiā intuitiuā sine suo existēte obiecto q̄ facta sine ipso cōseruaret naturaliter magno tēpore sine eo: cuius cōtrariū est de notitia abstractiua q̄ naturaliter pōt sine eius existēte obiecto fieri: ꝛ facta diu etiā cōseruari. vel pōt cōcedi deū nō posse facere notitiā intuitiuā: sine eius obiecto existente et p̄sente. sic intelligendo q̄ nō potest esse in aliquo notitia intuitiua q̄ quā eius obiectū sibi nō appareat esse p̄ns: esto q̄ secūdum veritatē nō sit p̄sens actualiter nec existens. Hec de secundo.

Quantum ad tertium & vltimum aliqui dicūt q̄ est impossibile esse notitiam aliquaꝫ intuitiuam sine existentia sui obiecti. primo. qꝛ omnino est impossibile aliquā visionē hēre ꝛ per ipsam nihil videre: ꝫ si visio posset esse sine p̄sentia ꝛ existētia sui obiecti hoc necessario seq̄retur cū existens tm̄ sit visibile. nō aūt aliquid nō existens. ergo ꝛc. ¶ Preterea. qꝛ relatio nō potest separi a termino nec a fundamēto: sed oīs notitie intuitiue ad suum obiectū existens est relatio realis. ergo ꝛc. ¶ Sed ista opinio est absurda. primo. qꝛ nec visio vl alia q̄cūq; intuitiua cognitio: nec aliqđ aliud accidēs exigit magis necessario terminū q̄ suū subiectū: ꝫ nec visio nec aliqua alia cognitio intuitiua exigit simpliciter necessario aliqđ subiectū cū possit q̄ diuinam potentiā fieri sine ipso. sicut q̄libet notitia abstractiua ꝛ oīs forma alia accidētalis distincta realiter a subiecto. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmat. qꝛ omnia realiter distincta sunt per diuinā potētiā separabilia: sed intuitiua cognitio non minus q̄ abstractiua est distincta realiter a suo obiecto vt visio ab omni colore. ergo ꝛc. ¶ Secundo: qꝛ non tm̄ supernaturaliter: sed ẽt naturaliter est de facto vt dictū est superius / ꝛ magis explicabim⁹ inferius / intuitiua cognitio sine eius obiecto exīte ꝛ cognoscenti p̄te. ergo ꝛc. ¶ Confirmatur. quia omnino est absurdū dicere accidens aliquod sine omni alio accidente ꝛ subiecto posibile q̄ se existere non posse q̄ diuinā potētiaꝫ subiecto eius naturaliter receptiuo inesse / nisi existēte alio accidente ab ipso realiter differēte ꝛ localiter distāte: ꝫ a sensitiua corpori cōiūcta est subiectum visionis recepti uū. q̄ visio sicut ꝛ omne aliud accidēs ab a distinctum potest ab a ipsa ꝛ a quocūq; alio separari. ergo ꝛ visio sic separata ab omni subiecto pōt a se imprimi q̄ diuinā potētiā absq; accidēte alio. ꝛ p cōsequēs sine quocunq; colore alicubi existēte. q̄re ꝛc. ¶ Hec valēt illa q̄ in contrarium adducunt. Ad primū em̄ dicēdū est q̄ falsum assumitur in minore: qꝛ sicut habens notitiam abstractiuā de re non existente / aliquid puta rem ipsam talis notitie obiectuꝫ intelligit: ita ꝛ habēs visionem intuitiuaꝫ rei non exīstis dicitur videre ē ipsam quā licet non existentē pcipit: ꝛ iudicat existentem sibiq; p̄sentem. cū vt dictum est in articulo precedenti semp q̄ notitiam intuitiuam: q̄ diu manet in cognoscēte / appareat eiꝰ obiectuꝫ exīs ꝛ p̄sens: esto q̄ nō sit existens. sicut enim aliqua q̄ positio primo vera pōt postea esse falsa: ita ꝛ intuitiua cognitio incomplexa: talis inquam re eius obiecto existente est vera quia res ipsa est sicut eam esse talis notitia repꝛesentat. falsa autem est postea quando videlicet remanet re destructa vel amota: quia tunc res non est: ꝛ tamen ipsam q̄ talem notitiam anima esse iudicat sicut prius. ab eo aūt q̄ res est vel non est dicit vera vel falsa: non tm̄ oratio seu complexa cognitio que est ipsa oratio seu propositio: sed etiā incomplexa cognitio intellectiua vel etiaꝫ sensitiua. q̄re ꝛc. ¶ Ad secundū dico q̄ si p relationem intelligant sicut factum formam aliquam per se vnam ab extremis distinctam / tam maioꝛ q̄ minoꝛ istius rationis est falsa. omnia em̄ realiter distincta sūt q̄ diuinam potētiam separabilia. vt in scō ꝛ in q̄rto plixius ostēdēt. ergo ꝛ relatio est tā a fundamēto q̄ a termino separabilis supposito q̄ realiter distinguāt ab eis. Ex quo apparet q̄ falsa erat illa maioꝛ. minoꝛ etiā q̄ subiungitur non est vera. non enim inter actū aliquem cognitiuū abstractiuum nec intuitiuum ꝛ suum obiectum est forma aliqua media ab vtroq; distincta actu videlicet ꝛ obiecto. nec p consequens est ī actu aliqua relatio ad obiectum: intelligendo p relationem formam aliquā p se vnam ab actu ꝛ ab obiecto realiter differentem ꝛ actui inhērētem. cum quo tamē stat q̄ notitia omnis tā intuitiua q̄ abstractiua referatur realiter ad obiectum nō mediāte forma aliqua alia a seipsa. eo em̄ actus cognitiuus dicitur ad obiectum relatus quo ipsum exigit ꝛ supponit: sed notitia intuitiua supponit ꝛ exigit obiectum p suam substantiam nō p relationem aliquam sibi inhērētē ab ea differentez. sicut em̄ q̄ vna albedo seipsa est talis qualis alia: ideo est ei similis semetipsa nō similitudine mediante ab ea differente: ita cū notitia seipa exigat obiectuꝫ / ꝛ per se nō per aliquid ei oppositū refertur ad ipsuꝫ. quare ꝛc. ¶ Alij dicūt aliter. videlicet q̄ notitia abstractiua facit rez apparere absentē. intuitiua aūt cōstituit rez in quodam esse obiectiuo apparēte. qđ quidē esse obiectiuū cōstitutum manet simul cum notitia intuitiua cōstituēte ipsum sine p̄sentia in se. Primū: videlicet q̄ notitia intuitiua cōstituat suum obiectum in quodā esse obiectiuo apparente probant p̄ quasdam experientias. quaruꝫ prima est de baculo in aqua existente. in qua licet sit īteger tñ apparet fract⁹. Secūda est de ferro ignito: quo in circuitu velociter moto videt circulus igneus: cū tamē talis circulus in re extra actualiter nō existat. Tertia est: de existente in aqua: cui moto in ipsa videtur moueri arbores existētes in ripa: cū tamē secūduz veritatē minime moueant. ergo huiusmodi talia apparentia ꝛ non existentia intuitiue cognita hūt esse aliqđ obiectiuū cōstitutū per talem actum intuitiuum: cum non habeāt esse in re subiectiuum tale videlicet quale vident habere. ¶ Ultimum videlicet q̄ notitia intuitiua maneat in cognoscente re non p̄sente sequitur ex predictis. quia apparet ad sensum q̄ non existente circulo igneo in re extra nec motu arboruꝫ in terra: nec baculo fracto ī aqua. habetur de istis omnibus notitia intuitiua. ¶ Sz hec opinio deficit quantum ad prima duo q̄ ponit quia nec notitia abstractiua facit rē apparere absentem nec p̄sentem sicut nec existentem nec non existentem: cum sit rei vt abstracte accepte. vt dictū est in articulo precedenti nec notitia aliqua intuitiua constituit rem in aliquo esse obiectiuo talꝫ apparente ab actu ipsius notitie ꝛ a re extra differente. Quod probatur primo sic. nihil est ponendum propter actum videndi intuitiuum qđ nec ē visibile nec facit aliquid ad videndum: sed tale esse apparens constitutum per actum videndi sensitiuum est omnino inuisibile si ponatur: nec ad vidēdum aliquod visibile aliquid facit: sed magis ipsum videri impedit. ergo. ꝛc. Minoꝛ apparet. quoniam omne visibile est realiter coloꝛatum vel lucidum. non enim potest videri aliquid ab vtroq; istoꝛum distinctum: quod videlicet nec ē lux nec coloꝛ: sed tale esse obiectiuū per actū videndi sentitiuū ꝓstitutū: nec ē lux realiter neq; coloꝛ. qđ apparet

tum quia omnis coloꝛ vel lux habet in re extra esse aliquod subiectiuū: tale aūt ens ꝓstitutū nullū habet esse: vt dicitur subiectiuū: sed tantūmodo obiectiuū: tū quia actus videndi coloꝛem vel lucē nō producit coloꝛez nec lucē: sed supponit: ꝫ huiusmodi ens obiectiuū apparēs producitur: vt dicit / per actū videndi. ergo ꝛc. ¶ Ex hoc apparet q̄ ens huiusmodi nō facit aliquid ad videndū / quoniā inuisibile causatū per actum videndi presupposita nō potest aliquid facere ad videndū: sed tale ens obiectiuū est inuisibile: ꝛ supponit actū videndi sensitiuū cū ponatur causari seu ꝓstitui per ipsum. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmat. quia visio intellectualis beatifica nō habet obiectū nisi tantū deū: ergo tale ens diminutū obiectiuū per ipsam causatū a deo distinctū nō facit aliquid ad tale actum magis q̄ quodcūq; aliud ens causatuz. ¶ Ex predictis apparet q̄ tale ens apparēs si ponatur cōstitutum per visionis actū nō debet vocari esse obiectiuū / saltem respectu illius actus per quē est cōstitutum: cuz nō sit ei⁹ obiectum: nihil em̄ inuisibile ē obiectum act⁹ videndi: nec aliquod esse a deo distinctū actus beatifici. quare ꝛc. ¶ Secūdo arguit. q̄ tale ens apparens obiectiuū nullo modo possit poni. Primo. quia oīe ponibile est substātia vel accidēs: sed tale obiectiuū ens apparens nō potest poni substantia nec accidēs cū nullus habeat esse subiectiuū: sed tātum modo obiectiuū. ergo ꝛc. ¶ Secundo. quia nihil a deo distinctum est eternum: ꝫ esset si per actū intuitiuum quo deus eternaliter intellexit quodlibet ens creatum: fuissent talia ficta obiectiua entia cōstituta. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmatur. qꝛ omnino videt esse incōueniēs ꝛ impossibile dicere ad aliquē actū realem cognitiuū in cognoscēte realiter existentē sequi aliquid ab ipso ꝛ ab eius obiecto distinctū nullū habēs alicubi esse subiectiuū sed tātum obiectiuuz. ¶ Hoc apparet: quoniā oīe cōsequēs qđ sequitur ad aliquod reale antecedēs: quo mediāte ipsum cōsequēs cōstituit: magis videt ee ens reale habēs esse aliqđ subiectiuū q̄ ens rationis habens esse obiectiuū tantū: sed notitia intuitiua per quā vt dicit cōstituitur: ꝛ ad quā sequit huiusmodi ens apparēs: est forma accidētalis realis habens esse in cognoscente actualiter subiectiuū. ergo ꝛc. ¶ Ad istas tres experientias que in cōtrariū adducunt respondet: q̄ ex nulla illarū sequitur qđ inferturꝫ videlicet q̄ causet ens aliqđ diminutuz seu obiectiuū: nec em̄ baculus ī aqua apparēs fractus / nec circulus igne⁹ p̄pter virgam ignitam circulariter motam / nec arbores que ī terra moueri vident: probāt aliquod tale esse per actū videndi cōstitutum: sed solū probāt q̄ talia visa obiecta in re extra existētia ex causa aliqua causant alias ꝛ alias visiones eo ordine quo potentia superioꝛ iudicativa non sufficit iudicare sicut est: sed errat. sicut q̄ baculus videat in aqua fractus nō est propter esse aliqđ obiectiuū cōstitutū ab actu videndi ꝛ a re extra distinctuz: sed quia baculus et aqua sic mota vel anima circa ipsaz causant diuersas visiones sibi tali ordine succedētes quali causarētur si baculus esset fractus. sicut etiā idem est in secūdo exemplo de ferro ignito circulariter moto: quia propter huiusmodi motū circularem velocē ferrū ipsum ignitū sic velociter motum in alio situ pr⁹ ꝛ in alio postea existente causant subito visiones diuerse sicut in medio diuersa lumina moto sole: que quidem visiones sunt tales ꝛ tali ordine causate quales ꝛ quali ordine si esset circulus igneus causarent. vel esto q̄ aliquo modo sint diuerse ꝛ differenter causate: sunt tamen notabiliter sibi cōsimiles ꝛ cōsimiliter causate: q̄ potētia superioꝛ iudicativa visui correspondens nō potest p cipere differentiā inter istas seu inter obiectū repꝛesentatum per istas et per alias que a circulo igneo causarent: ꝛ ideo errat iudicando ibi esse circulum igneū. Cō similiter ad tertiam experientiam est dicēdū. quare ꝛc. ¶ Secūdo respōdet aliter. licet redeat in idez. dicit em̄ q̄ quādo species rei vise est intēta: potest sine visibili p̄sente aliquo tempore remanere: que manens sufficit ad cōseruationē visionis primo causate. nec em̄ re visa destructa vel amota oportet destrui visionem specie remanēte. ꝛ ideo quia ferro ignito velociter circulariter moto species causata ab ipso primo vt in primo situ seu parte illius circuli existēte potest manere vsq; ad completionez talis circuli: qua manēte manēt ꝛ oīes alie causate post ipsam ab eodem obiecto: vt in diuersis sitibus existēte: ideo possunt manere ꝛ manēt simul cū eis oēs visiones causate a prīa vsq; ad vltimā. ꝓpter quas qđē visiones in videte insimul existētes potētia iudicatiua nō aūt visiua errat iudicādo ibi esse circulū. sunt em̄ tales huiusmodi visiones ab igne in situ alio ꝛ alio existēte causate tales quales essent si esset circulus igne⁹: ꝓpter qđ potētia iudicatiua non potest iudicare sicut est. Ex hoc vlterius infertur: q̄ propter nullū triū predictoꝝ sequit q̄ visio corporalis sit sine presentia rei visibilis: quia nec oculus videt circulū igneū nec baculū fractū in aqua / nec arboꝛes sic motam in terra: nec p cōsequēs sequitur q̄ aliqua istaꝝ visionum sit visibilis nō existētis: sed videat ignez circulariter motū / baculū in aqua / ꝛ arbores in terra talibus visionibus ꝛ sic causatis q̄ potētia superioꝛ iudicat rem visa esse aliter q̄ sit vnde nec circulus igneus nec bacul⁹ nō fractus nec arboꝛ nō mota in terra est obiectū actus videndi sed iudicādi. quare ꝛc. ¶ Et ideo quātū ad istū articulū aliter est dicendū. Ad cuius euidētiā est sciēdū: q̄ aliud est notitiam intuitiuam posse fieri primo sine suo existēte obiecto / ꝛ aliud ipsam iam factam posse ꝓseruari destructo ipso eius obiecto. licet em̄ qđ potest fieri sine aliquo posset cōseruari postq̄ est in esse positū sine eo: nō tamē ecōuerso oīe qđ postq̄ factū est ꝓseruatur sine aliquo fuit ab eodē a quo ꝓseruat postq̄ factū. pducibile sine illo. vtroq; aūt istoꝝ duoꝝ modoꝝ dupliciter potest intelligi notitiā intuitiuā posse fieri vel conseruari nō existēte eius obiecto. ¶ no modo naturaliter. videlicet. virtute alicuius cause secūde. ꝛ alio modo supnaturaliter tā tum. videlicet virtute prime cause.

Hoc præmisso pono tres cōclusiones.

¶ Prima est: q̄ nulla notitia intuitiua potest naturaliter eius obiecto absente causari / nec causata potest ei⁹ obiecto remoto diu cōseruari. ¶ Hec probat. primo. qꝛ alias si ista ꝓclusio nō est vera nulla potest esse in nobis de re aliqua certitudo: hoc aūt ẽt falsum. ergo ꝛc. Maioꝛ patet. qm̄ maxima certitudo nobis possibilis est de sensibilibus. quā certitudinē habem⁹ per hoc q̄ experimur nos actualiter ipsa sentire ꝛ coꝛ sensationes habere quibus mediātibus nobis cōstat ipsa que sentim⁹ eē presentia nobis: sed hoc falsum esset si sensatio et omnis alia intuitiua cognitio posset naturaliter causari ꝛ causata naturaliter conseruari magno tempore sine eiꝰ obiecto presente. immo hoc supposito nō videt q̄ deus posset aliquem certificare de re aliqua existente: quoniam constat nos non posse certificari aliter. q̄ per aliquam notitiam an aliqua res sit existens et nobis presens. sed si notitia intuitiua posset naturaliter fieri / vel facta diu cōseruari eius obiecto absente nec existente: nullus per notitiam intuitiuam cognoscens rem presentem et existentē posset certitudinaliꝫ scire nec cognoscere an talis res ī rei veritate existeret sibiq; presens esset quā per talem notitiam intuitiuaz ipse percīperet: nec multominus de hoc certitudinem habere posset per aliquā

notitiã abstractiuã cũ talem constet fieri ⁊ manere sine suo obiecto ꝓsente.ergo ⁊c. ¶ Cõfirmat.quia cũ secũdũ doctrinã philosophi ex sensationib⁹ generet memoria/⁊ ex memoriis experiẽtia:aut ex sensationib⁹ huius modi potest certitudinaliter argui rẽ ipsaz sensatã esse ꝓsentẽ sentienti ⁊ actualiter existentẽ:aut nõ. ¶ Si detur primũ.habetur propositũ,videlicet:q̃ sic res existit sicut notitia intuitiua ostẽdit:nec per cõsequẽs potest notitia intuitiua fieri nec diu naturaliter ꝓseruari sine eius obiecto ꝓsente. Si aũt ponat secũdũ/tũc perit oĩs certitudo:nec aliquis in aliqua arte potest certus existere q̃ aliquid sic sit in re sicut aliqua notitia incõplexa vel cõplexa:puta ꝓpositio ipsa/illud esse ostẽdit.hoc autẽ ꝓcedere est incõueniẽs.ꝯ ⁊c. ¶ Scõo ad idẽ arguit.q̃ nõ minus depẽdet visio intuitiua a ꝓsentia rei visibilis q̃ lumẽ ꝓductum a ꝓsentia luminaris.Hoc appareret per experiẽtiã:quoniã sicut videmus lumen deficere/corpore luminari absente/ita ⁊ visionẽ re primo visa destructa vel a vidente remota:sed lumẽ sic dependet a luminari q̃ nõ potest sine ipso ꝓsente causari nec causatũ magno tẽpore naturaliter ꝓseruari.ergo ⁊ de visione respectu sui obiecti visibili ꝓsimiliẽ dicẽdũ.q̃re ⁊c.

Secũda cõclusio est.q̃ notitia intuitiua causata põt sine eo obiecto ꝓsente naturaliter aliquo tẽpore modico ꝓseruari. ¶ Hoc apparet:quia ⁊ sic est de facto vt apparet in visione solis ⁊ cuiuscũq̃ alterius visibilis remanẽte aliquo tẽpore in videte eius obiecto absente:⁊ etiã in auditione.cõstat enim q̃ audiẽs sonũ factũ in loco remoto percipit sonũ distantẽ:nec tũ sonus ipe auditus est semp manẽs manẽte actu audiẽdi.Imo ipso corupto manet eius auditio. ¶ Secundo. hoc idem apparet in oĩbus illis tribus exẽplis seu experientijs alterius opinionis superi⁹ declaratis.ostat enim q̃ quãdo videt circulus ignecus ferro ignito circulariter moto/visio est ignis absentis:nõ enim ignis est in toto circulo in quo videtur.ergo ⁊c. ¶ Aliqui tamẽ nitũ tur soluere:ad predicta dicẽtes q̃ visio remanens post obiectũ absens:nõ est ipsi⁹ obiecti absentis:sed alicui⁹ alterius ꝓsentis in organo visiue potẽtie existẽtis.obiectũ enim visum exterius causat(vt dicũt)in vidente nõ tãtũ actũ videndi:sed ẽt aliquã visibilẽ qualitatẽ cui⁹ ẽ actus videndi/absente obiecto visibili extertori. ¶ Sz hic modus dicẽdi videt deficere. Primo. quia accipit dubiũ:videlicet q̃ obiectũ visum exterius causet obiectũ visibile in organo videntis interius:maxime cũ organũ visus sit coloratũ coloze cõtrario alicui exteri⁹ existenti: ⁊ contraria nõ possunt naturaliter existere in codẽ ergo nec talis color potest causare in organo aliuz eiusdẽ,rationis sicut nec alterius rationis vt ꝓcedit.quare ⁊c. ¶ Scõo quia huiusmodi qualitas visibilis causata in organo:non est magis visibilis obiecto visibili exteriori absente q̃ ꝓsente:sed ipso ꝓsente nõ videt:vt q̃libet experit.ergo neceo absente. ¶ Tertio.q̃ non magis illa qualitas causata in organo visus ab obiecto visibili exteriori est visibilis ab illo in quo est q̃ sua qualitas naturalis:ſz null⁹ põt videre colorẽ naturalẽ organi visus.ꝯ nec aliquez aliũ in eo causatũ. ¶ Quarto.q̃ quilibet videt post obiectũ exterius absens:experitur q̃ talis visio est eiusdẽ obiecti cuius erat antea.nec enim experit se videre aliq̃d existẽs in se interi⁹:sed illud idẽ qõ prefuit exteri⁹.quare ⁊c. ¶ Et si queraẽ quomõ hoc põt fieri,videlicet q̃ visio maneat sine obiecto manẽte. ¶ Ad hoc respodet doctor quidã:cuius est vtraq̃ ꝓclusio supra dicta:q̃ hoc fit ꝓpter excellentiã speciei visibilis remanẽtis ⁊ visionẽ huiusmodi cõseruãtis. ¶ Sz hocnõ videt sufficere:quoniã nõ min⁹ depẽdet species visibilis ab obiecto q̃ actus videndi. Et ideo eadẽ questio potest fieri de specie sicut de actu videndi.quomõ videlicet manere põt sine obiecto ꝓsente. Nec valet illõ qõ subdit quãdo dicit:q̃ species ꝓpter eius excellẽtiã ⁊ quia fuit excellentis sensibilis ideo põt manere obiecto absente:quoniã si excellẽtia speciei sensibilis eminẽtis sensibilis esset causa quare ipsa posset manere ei⁹ obiecto absente:intãtũ posset obiectus sensibileet eius species excellere q̃ posset obiecto absente naturaliter semp manere/vel saltẽ magno tẽpore.ꝓsequẽtia est euidens:q̃ si species propter tantã eius excellẽtiã ⁊ sui obiecti põt tãto tẽpore manere:⁊ alia species excellẽtior ⁊ excellẽtioris obiecti poterit sine obiecto ꝓsente diu tius remanere/⁊ sic tante ꝓfectionis poterit esse q̃ manebit naturaliter magno tẽpore sine obiecto ꝓsente:et per cõsequẽs sensatio ipsa per speciẽ hmõi conseruata: hoc aũt est falsum/etiã secũdũ eũ.ergo ⁊c. ¶ Preterea nõ videt q̃ species sensibilis cõseruet actũ sentiẽdi:nec species intelligibilis actũ itelligẽdi.sicut enim lumẽ immediate depẽdet ⁊ cõseruat a corpore luminoso:ita taz species q̃ cognitio intuitiua ab obiecto. ¶ Et ideo aliẽ potest dici.videlicet q̃ sicut illius effect⁹ q̃ sine sua causa ꝓsente potest semp manere:quia nõ est depẽdẽs ab ea in esse sed in fieri tãtũ:qõ ex hoc a posteriori cognoscit: quia manet vniformiter sua causa absente sicut ꝓsente: nulla est causa alia inquirẽda nisi natura talis effectus ita nec q̃ aliqua visio maneat aliquo tẽpore sine obiecto ꝓsente videt esse causa,alia assignãda:nisi quia talis est natura hmõi visionis ⁊ cõditio:q̃ nõ dependet in eẽ simplicit ab obiecto:qõ a posteriori ex hoc arguit,videlicet:quia põt/⁊ si nõ magno saltẽ aliq̃ paruo tẽpe existere sine ipso. ¶ Ex quo sequit corollarie q̃ illo paruo tẽpore ꝓ quo visio potest manere eius obiecto absente:nõ potest haberi ab aliquo vere visa certitudo perfecta:quia tamẽ post rem visam absentẽ ei⁹ visio nõ potest naturaliter diu manere:ideo si manet diu:habet a videte certitudo de ei⁹ obiecto viso.videlicet q̃ sic est existẽs sibiq̃ ꝓsens sicut ipse ꝓcipit q̃ visionẽ hmõi in eo manẽtẽ diu.

Tertia & vltima cõclusio est.q̃ cognitio intuitiua potest supnaturaliter fieri ⁊ semp cõseruari sine eius obiecto presente. ¶ Hoc apparet.⁊ sequitur corollarie ex scõa predicta:quoniã sine quo aliquid potest naturaliter esse ⁊ quãtũcũq̃ modico tẽpore cõseruari:potest sine eo supernaturaliter q̃ diuinã potẽtiã fieri/ ⁊ factũ magno tẽpore etiã ꝓpetuo cõseruari.hoc appareret.nihil enim vt ꝓparat ad primũ agẽs requirit plus ad fieri q̃ ad esse/seu cõseruari:nec ad cõseruari multum q̃ modicũ:sed notitia intuitiua vt patet ex cõclusiõe alia potest postq̃ est facta aliquo paruo tẽpore cõseruari naturaliter re absente ⁊ nullaten⁹ existẽte.ergo ⁊c. ¶ Cõfirmatur.q̃ deus potest facere oĩe qõd nõ implicat cõtradictionẽ:sed visionẽ fieri ⁊ factam semp manere sine obiecto ꝓsente:nullã includit cõtradictionẽ.qõ apparet:tũ q̃ visio ⁊ obiectũ realiter distinguũt.nulla est autẽ ꝓtradictio vnam rem manere alia ab ipsa distincta realiter nõ manẽte:cũ cõtradictio sit affirmatio ⁊ negatio eiusdẽ de eodẽ:non aũt affirmatio vnius de vno ⁊ negatio eiusdẽ de alio distincto realiter ab illo. ¶ Tũ scõo.q̃ nõ est maior cõtradictio/nec plus simpliciter impossibile aliquid fieri sine aliquo q̃ factũ existere sine ipso/nec cõseruari seu esse magno tẽpore q̃ paruo sine eo.sed notitiam intuitiuã cõseruari ⁊ esse aliquo paruo tẽpore sine obiecto existẽte/non implicat aliquã cõtradictionẽ:immo est possibile ⁊ de facto etiã p̃ naturã vt patet ex precedẽtibus.ergo ⁊c. ¶ Ex pclusiõe ista potest cõcludi corollarie:q̃ licet in ordine ad causas naturales habeamus certitudinẽ de rebus sensatis:videlicet q̃ ita existãt sicut a nobis intuitiue sensibiliter cognoscunt:non tamẽ haberi potest talis certitudo in ordine ad supnaturalẽ causaz.quoniam licet,visio nõ possit diu manere naturaliter eius obiecto absente:posset tamẽ supernaturaliter visio fieri/⁊ in aliquo semp cõseruari eius obiecto/qõ videret presens esse/nõ existente.⁊ ita licet habẽs diu actũ videndi sit certus talis visionis obiectũ existere sibiq̃ presens esse:vt ei q̃ talez actũ ostendit.⁊ hoc naturaliter loquẽdo.videlicet supposito q̃ act⁹ huiusmodi naturaliter cõsueturnõ tamẽ si supernaturaliẽ maneat ⁊ cõseruet a deo cũ posset (vt dictum est) semp cõseruari absq̃ existente suo obiecto.⁊ per ons talez actũ videndi habẽs sine obiecto presente esset cõtinue in errore seu deceptione:cũ existimaret sibi esse presens qõ eẽt absens/⁊ nullo mõ existẽs.talis aũt error foret inuincibilis:q̃ nullo mõ esset in potestate sentiẽtis. ¶ Sed cõtra primã cõclusionẽ arguũt dicẽtes:q̃ immo sine obiecto presente põt visio naturaliter fieri/⁊ facta diu cõseruari.qõ probãt.q̃ in somnis frequẽter homo iudicat se videre vel audire:qõnon faceret nisi videret aliq̃d ⁊ audiret.sed cõstat q̃ talis visio vel auditio nõ habet obiectum presens in eo.iudificatus videt etiã multa que non sunt sibi presentia.ergo ⁊c. ¶ Ad hoc respondet.q̃ nec somnians nec iudificatus videt aliq̃d sibi absens,sed vt somniãs se videre nihil videt:licet potẽtia iudicativa interior iudicet se videre:q̃ nec forte vniuersaliẽ est verũ q̃ sensus cõmunis interior nõ posset esse in aliquo actu suo nisi aliq̃ ꝓticulari exteriori sensu existẽte in proprio suo actu.vel si hoc est verũ tunc oportet ꝓcedere ꝓsequẽter q̃ in somniãte se videre est visio:nõ tamẽ alicui⁹ absentis:vt accipit:sed presentis ⁊ in ipso existentis.sicut enim ex forti imaginatione interdũ causãt in corpore hominis febris:ita potest secũdũ aliquos causari in organo sensus particularis exterioris aliqua qualitas sensibilis:cuiusmodi est actus sentiendi somniatis:nõ aũt illius absentis cuius sensus communis iudicat ipsum esse. ¶ Cõsequẽter respondet ad illud qõ arguit de iudificante.videlicet q̃ ipse iudificatus nõ videt vt accipitur res nõ entes seu absentes:immo presentes.potentia tamẽ superior nõ discernit qualia videt:⁊ ideo errat iudicãdo se videre:q̃ nõ videt.q̃re ⁊c. ¶ Sic ad q̃stionẽ.

¶ Ad rationẽ in principio/apparet solutio ex pdictis. quoniã vt dictũ est:notitia intuitiua nõ dicit esse rei presentis/ex hoc q̃ semp exigat eam presentẽ:sed q̃ semper ea⁊ iudicat seu percipit esse presens/esto q̃ in rei veritate non sit presens sed absens.

Tertio quæro. Vtrum viatores possint habere act⁹ intelligendi significata per articulos fidei eiusdẽ speciei ⁊ eque euidentes cũ actib⁹ beatorũ. ¶ Et videt q̃ sic: q̃ act⁹ intelligẽdi abstractiui respectu eiusdẽ obiecti videnti esse eiusdẽ speciei ⁊ eque euidẽtes posse esse in vno sicut in alio cognoscẽte:sed actus itelligẽdi significata articulorũ viatorũ ⁊ beatorũ sunt eorundem obiectorũ:⁊ sunt actus itelligẽdi abstractiui.nõ enim cõprehensores magis q̃ viatores intelligũt futurũ nec preteritũ intuitiue sed abstractiue tantũ/saltẽ loquẽdo de notitia quã habent de talibus nõ in verbo sed in genere proprio:⁊ ita per cõsequens abstractiue intelligunt Christũ fuisse incarnatũ ⁊ passum ac oẽs iudicaturum ergo ⁊c. ¶ Cõtra.quia habẽs de aliquo obiecto visionẽ intuitiuã potest habere euidentẽ notitiã abstractiuã acquisitam mediãte intuitiua illorũ que cognoscit abstractiue de illo:plusq̃ alius illud tãtũ itelligẽs abstractiue,alterius etiã rationis esse videnẽ taliũ cognitiones cõplexe.videlicet ille quarũ alie acquirunt mediante cognitione intuitiua incõplexa:⁊ alie mediãte abstractiua:sed viatores nõ habent de deo de q̃ cognoscunt veritates articulorũ/notitiã intuitiuã:sed abstractiuã.comprehensores aũt habẽt de ipso notitiaz intuitiuã incõplexã:⁊ per cõsequẽs cõprehẽsores habẽt cõplexas notitias abstractiuas credẽdorũ formatas mediãte intuitiua notitia ꝓplexa:viatores aũt nõ nisi mediãte notitia abstractiua.ꝯ ⁊c. ¶ Respõdeo.vbi sic procedã.primo eñ dicã ad questitũ:an videlicet sit possibile habere talẽ notitiã euidẽtẽ de credibilib⁹ sine visione dei qualẽ habet beatus de eis mediãte visione dei. Secũdo inquirã.an de facto notitie istorũ ⁊ illorũ viatorũ videlicet ⁊ cõprehensorũ de credendis sint eiusdã rationis. Tertio. soluam aliqua dubia occurrẽtia circa dicta.

Quantum ad primum est opinio cuiusdam dicẽtis:q̃ aliq̃ sunt veritates de deo credite non cognoscibiles euidẽter sine notitia intuitiua tã dei q̃ etiã creature:vt ista.deus est incarnatus.nec enim aliqua veritas cõtingẽs de re qualis est ista/potest euidenter cognosci:nisi mediãte intuitiua notitia rei extra:quia notitia abstractiua nõ repzesentat suũ obiectũ esse:nec per aliquã notitiã abstractiuã incõplexam põt haberi notitia cõplexa de veritate aliqua ꝓtingẽti.quãtũcũq̃ enim ds cognoscet horez ⁊ albedinẽ abstractiue nũq̃ sine intuitiua notitia horis ⁊ albedinis posset intelligere hominẽ esse albũ.⁊ ita in proposito de ista.deus est incarnatus.⁊ de omni alia simili cõsimiliter est dicendus videlicet q̃ cuiuslibet talĩ cõplexa euidẽs notitia ꝓ supponit intuitiuã notitiã terminorũ. ¶ Secũdo dicit, q̃ alie sũt veritates de deo credite necessarie.vt de⁹ ẽ trinus ⁊ vnus/pater generat filiũ/⁊ pater ⁊ filius spirãt spiritũ sanctũ:⁊ alie similes de deo ad intra aliquid ꝓdicates.⁊ talĩ notitia euidẽs põt haberi ex sola abstractiua sine notitia intuitiua terminoꝝ.sicut enim itelligẽs abstractiue ⁊ distincte albedinẽ itelligit euidenẽ q̃ albedo est color:ita ⁊ intelligẽs deũ distincte scit q̃ deus est ens.nõ est aũt hoc vt dicit vniuersaliter intelligẽdũ de oĩi necessaria veritate/sed tantũ de illa que nõ opponit ex cõceptu aliq̃ cõnotatiuo aliquid ad extra significãte:cuiusmodi ẽ ista.de⁹ est creatu⁹ vel beatificatiu⁹ vel incarnabilis:⁊ similia:q̃ nõ pñt magis q̃ veritates cõtingẽtes euidẽter intelligi sine notitia intuitiua terminorũ. videlicet tã dei q̃ entis creati q̃ alterũ terminũ connotati. ¶ Cõtra oĩa tria predicta que ponit opinio ista arguit. Et primo ꝓtra primũ:in quo videtur iste opinãs innuere q̃ notitia intuitiua habita de re extra causat notitiã ꝓpositionis cõtingentis:qõ vtiq̃ nõ est verũ:qm̃ notitia ⁊ intuitiua si aliquã aliã notitiã causat/ nõ causat nisi vel sui⁹ ipsi⁹ vel sui obiecti/vez rei vise peã: sed propositio cõtingens/nec est ipsa notitia intuitiua/ nec eius obiectũ:cũ eius obiectũ visum sit res extra.ergo ⁊c. ¶ Confirmat.q̃ nullus cognoscit aliq̃ cõplexũ ante q̃ formet ipsum.aliud etiã est cõplexũ:puta ipsam propositionẽ formare seu causare ⁊ aliq̃d eius notitiaz seu assensum:sed ante q̃ aliq̃s aliquã propositionẽ formatã cognoscat/nec ipsam veraz esse intelligat:scit sic esse in re sicut ꝓpositio ipsa significat:puta sicut ista significat,homo est animal/intelligit ante q̃ intelligat ꝓpositionẽ huiusmodi esse verã:q̃ nec eam intelligit esse verã quouscq̃ formet aliã in qua ipa est subiectũ:vt ista. propositio ista,hõ est aial.est vera.sed cõstat q̃ ante istã formatã ⁊ p cõsequẽs ante primã intellectã eius subiectũ iã intelligebat ⁊ sciebat:nõ ꝓpositio ipsa prior in se sed ei⁹ significatũ:puta sic esse ĩ re sicut ipa significabat

ergo esto ꝙ cognitio rei extra ĩtuitiua causet ĩmediate
ꝓpositionē/nō tamē ei⁹ assensū nec cognitionē.quare
ꝛc.¶Preterea scđo ad idē arguit.q2 oē fieri possibile
aliquo mediāte ab ip̄o realiter differēte potest a deo im
mediate fieri sine illo.sed notitia euidēs abstractiua ve
ritatis cōtingētis cōplexe potest haberi mediāte noti
tia intuitiua habita de re.ergo ꝛ sine ipsa ab illa abstra
ctiua realiter differente.¶Cōfirmat.q2 non magis ali
qua notitia abstractiua dependet necessario ab intuiti
ua ꝙ̄ ipsa intuitiua dependeat ex obiecto:sed notitia ĩ
tuitiua nō sic dependet neccessario simpliciter ex obie
cto quin possit sup̄naturaliter fieri sine ipso:vt probatū
est in alia questione.ergo ꝛ omnis abstractiua notitia ē
etiā possibilis per diuinā potētiā sine omi alia notitia
intuitiua.quare ꝛc.¶Ex predictis apparet nō esse ve
rū qđ dicit de ꝓpositione necessaria cōposita ex ꝯceptu
ad extra aliq̄d cōnotante:quoniā nō magis ad talez ne
cessariā ꝓpositionē nec ad eius assensum seu cognitio
nē est necessaria dei nec alicuius alterius notitia intui
tiua ꝙ̄ ad propositionē cōtingentē:sed vt probatū est si
ne omni preuia notitia intuitiua potest ꝑ diuinā poten
tiā formari ꝛ cōmunicari propositio euidēs rē ꝯtingen
ter significans:et rei contingentis ꝑ eā significate cau
sari assensus.ergo ꝛc.¶Confirmat.q2 deus posset cau
sare imediate aliquā speciē vel ꝓpositionē significantē
euidenter deū nō posse incarnari includere cōtradictio
nē:sed per talem euidēter ꝛ certitudinaliter constaret
deū esse incarnabilem.ergo ꝛc.¶Secūdo arguit.cōtra
aliud qđ dicit de veritatib⁹ necessarijs:quoniā habens
talem propositionē necessariā in qua de deo aliq̄d p̄di
catur ꝛ simul cū ipsa videns deū intuitiue:euidētius co
gnoscit deū ꝙ̄ habēs ꝓpositionē eandē sine omi dei no
titia intuitiua.¶Hoc apparet:quia cognitio ĩtuitiua
est euidētior abstractiua:huiusmodi aūt propositio cō
ponit ex notitijs abstractiuis:nec ꝑ cōsequēs ꝑ ipsam
cognoscit deus ipse sic euidēter sicut per notitiā intui
tiuam:sed quāto deus euidētius cognoscit tāto propo
sitioni necessarie vel etiā cōtingenti de ipso aliq̄d annū
cianti certi⁹ ꝛ euidētius assentit.ergo notitia taliū pro
positionū necessariarū habita ex sola dei notitia abstra
ctiua nō est sic euidēs sicut illa q̄ habet post ei⁹ notitiā
intuitiuā.¶Cōfirmat.q2 non magis deus potest sup
plere causalitatē notitie intuitiue respectu assensus ꝓ
positionis necessarie absolute ꝙ̄ respectu assensus pro
positionis ꝯtingentis vel etiā necessarie cōnotatiue:sz
secūdū opinātē nec ꝓpositio ꝯtingēs nec necessaria cō
notatiua sine intuitiua pōt aliquo mō causare ita euidē
tem assensum sicut est intuitiua.nec per cōsequēs deus
respectu assensus taliū potest supplere causalitatē no
titie intuitiue.ergo ꝛc.

Et ideo quantum ad istum articulū ali
ter est dicēdū.¶Ad cuius euidentiā est sciēdū ꝙ viato
rē habere posse actū intelligēdi seu assentiendi eiusdez
rationis ꝛ eque euidentem sicut habet cōprehensor de
veritatibus articuloꝝ sup̄naturaliter vtrisq; notis/pōt
dupliciter intelligi:quia vno modo an hoc erit possibi
le sup̄naturaliter ĩmediate a deo causante ĩ viatore deū
nō vidente p̄missas inferentes tales veritates eque eui
dentes ꝛ eiusdē rationis cū illis quas habet beatus vi
dens deū.¶Alio modo.an hoc sit possibile naturaliter
immediate a viatore deo tamē sup̄naturaliter sibi dan
te sine visione sui habitus vel species vel aliquid aliud
a visione per qđ ipse formet propositiones ita euiden
tes ꝛ eiusdē rationis cū illis quas format beatus actua
liter deum videns.¶Hoc premisso ponuntur hic tres
conclusiones.

Prima est.ꝙ Viator potest habere no
titias credendorū eque euidētes ꝛ eiusdem rationis cū
notitijs cōprehensorū:ꝛ hoc primo modo videlicet sup
naturaliter immediate a deo.Hec probat.quoniā cum
de⁹ posset supplere causalitatez cuiuscūq; cause scđe/ꝑ
cōsequēs omnis effectus possibilis pluribus causis se
cundis potest fieri ab vna illarū tātū/deo supplēte cau
salitatē seu vicē omniū aliarū:sz notitia quā habet bea
tus de veritatib⁹ a nobis creditis producit ab ipso me
diante notitia dei intuitiua:qua etiā mediāte habet p̄
missas/veritates huiusmodi inferentes.ergo eque eui
dentē ꝛ eiusdē rationis notitiā taliū veritatū et premis
sas cōsimiles ꝛ eque euidētes potest deus infundere si
ne notitia intuitiua sui tali viatori sicut habet quilibet
beatorū:nec quātū ad hoc oportet distinguere inter ꝓ
positiones necessarias ꝛ ꝯtingentes abstractas ꝛ cōno
tatiuas.cū respectu cuiuslibet obiecti cognoscibilis ne
cessarij vel cōtingētis sit vera vniformiter maior assum
pta videlicet ꝙ omne effectū ꝛ per cōsequēs quencun
q; intelligēdi actū possibilē alicui naturalit aliquo me
diante deus posset sup̄naturalit imprimere seu ĩfunde
re sine illo.quare ꝛc.¶Cōfirmat.q2 oīs ꝓpositio signi
ficās rē extra cuiusmōi est actus fidei viatorū ꝛ act⁹ in
telligēdi beatorū/siue sit necessaria/siue cōtingens siue
cōnotatiua siue absoluta distinguitur a notitia tam dei
ꝙ̄ cuiuslibet alterius obiecti creati.ergo potest causa
ri sup̄naturaliter a deo omni intuitiua notitia circun
scripta.¶Cōsequētia est euidēs:q2 vt dictū est:oē possi
bile fieri aliquo mediāte ab ipso realiter differente pōt
fieri supernaturalit sine illo:cū omnia realiter distincta
sint per potentiam diuinam separabilia.quare ꝛc.

Secūda cōclusio est.ꝙ oīs veritas de
deo credita demōstrabilis siue necessaria siue ꝯtingēs:
ꝯceptus absolutos vel cōnotatiuos ĩcludēs pōt eē vno
mō ꝛ alio mō nō eque euidēs viatori sine visiōe dei sicut
cōp̄hēsori deū facialit intuēti.¶Hec declarat.Ad cui⁹
euidētiā est sciendū ꝙ aut premisse ex quibus talis veri
tas est ꝓbabilis:sunt viatori infuse tales quales possēt
a deo sine eius visione causari.aut nō:sed sunt tales qua
les sine visione dei sunt possibiles per naturā.cōstat em̄
ꝙ deus potest viatori infundere per se immediate omne
illud in qđ potest cōprehēsor mediante sibi infusa visiōe
beata vt dictū est ĩ cōclusiōe prima:ꝛ per ꝯsequēs tales
premissas veritates predictas demōstrabiles inferētes
q̄les habet beat⁹.ꝛ hoc mō/videlicet talib⁹ p̄missis sup
positi:ꝯclusio ex eis ꝓbabilis ĩfert a viatore naturalit
ipsis tamē premissis supernaturalib⁹ mediātibus eque
euidens ꝛ eiusdem rationis cū cōclusiōe quā infert ꝛ ꝓ
bat ac format beat⁹.nō aūt scđo mō videlicet ex premis
sis sine visiōe dei naturalit possibilibus viatori.¶Hec
cōclusio sic intellecta ꝓbat.ꝛ primo quātū ad primam
partem:quoniā habētes premissas ad probādū aliquā
cōclusionē sufficiētes eque euidētes ꝛ eiusdem rationis
possent formare ꝛ inferre ex eis cōclusionē eque euidētē
ꝛ eiusdē rationis.sed viator nō habēs visionē dei pōt ha
bere premissas ad omnē cōclusionē de deo creditā suffi
ciētes eque euidētes ꝛ eiusdē rationis cū illis quas for
mat beatus naturalit mediā te visione dei:cū omē illud
in qđ potest causa secūda aliquo mediāte posset ꝛ prima
sine tali medio existente.ergo ꝛc.¶Secūda pars cōclu
sionis apparet per cōtrariā rationē:qm̄ nullus ex p̄mis
sis ineuidētioribus ꝛ alterius rationis a premissis alte
rius cōclusionis potest formare nec inferre ꝯclusionem
eque euidētē nec eiusdē ratiōis cū ꝯclusione illorū.sed p̄
misse naturalit possibiles viatorib⁹ deū nō vidētib⁹ ex
quib⁹ probari potest ab eis aliqua cōclusio de deo nota

tā eis ꝙ̄ comprehensoribus sunt ineuidētes p̄missis ip
sorū cōprehensorū deū vidētiū ꝛ alterius ratiōis ab eis
quidditatiue secūdū se licet nō significatiue in ordīe ad
rē extra significatā.ergo ꝛ cōclusio etiā viatorū est con
similiter minus euidens ꝙ̄ cōclusio beatorū:ꝛ q̄dditā
tiue licet nō significatiue alterius rationis.Maior est
euidens:quoniā intellectio cōplexa que est propositio
ipsa formata cōclusio vel premissa tanto est euidentior
quanto res extra per eam significata est intelligēti ꝛ ꝓ
positionē formāti notior ꝛ clarior.sed cōstat ꝙ cōprehē
sor deū vidēs clarius ꝛ euidētius ipsum intelligit ꝙ̄ via
tor:tantū abstractiue eū intelligēs.ergo ꝛc.¶Q2 etiaz
sint alterius rationis ex hoc eodē arguit.quoniā visio
dei que particulariter cōcurrit ad formationē premissa
rum ꝛ cōclusionū predictarū est alterius rationis a no
titia abstractiua cuiuslibet viatoris:qua mediāte ipsi
formāt p̄missas cōsimiles ꝛ cōclusiones in significādo:
licet dissimiles ĩ essendo:sed cause diuersarū rōnuz siue
totales siue partiales ꝛ maxime tales sicut sunt iste vi
delicet notitia intuitiua ꝛ abstractiua vident agere ad
effectus alterius rationis non in significando vt dictuz
est sed in essendo.ergo ꝛc.

Tertia cōclusio est.ꝙ per nullum habi
tum vel speciē viatori supernaturalit infusum pōt ipse
viator formare propositionē aliquā de deo sine eius vi
sione ita euidentē sicut sunt ille quas format de ip̄o qui
libet beatoꝝ.¶Hec probat.quoniā nulla causa secūda
alia ab intuitiua notitia potest supplere eius causalita
tē respectu alicuius possibilis sibi effectus:nec aliquid
ab ipsa distinctū creatū potest cū intellectu in aliquaz
notitiā abstractiuā simplicē nec cōplexā (qualis est ꝓ
positio illa) ꝑfectā ꝛ euidentez sicut ē ipsa visio.¶Hoc
apparet primo quantū ad primā partē.quoniā licet pri
ma causa posset supplere causalitatē omniū aliorū ta
mē vna causa secunda nō pōt supplere causalitatē alte
rius.Secūda etiā pars apparet:quoniā nec aliqua no
titia alia ab intuitiua nec habitus nec species est tan
te perfectionis:nec ꝑ ꝯsequēs causalitatis:quante ip
sa notitia intuitiua.quare ꝛc.¶Sic ergo apparet illa
maior assumpta:videlicet ꝙ causa secūda alia ab intui
tiua notitia nō pōt supplere causalitatē ipsius nec age
re ad aliquē effectū eiusdē rationis cū effectu sibi possi
bili:puta cū notitia abstractiua complexa ea mediāte
formata:sed oīs species vel habitus ꝛ aliud quodcūq;
ab ipsa intuitiua notitia est ab ea alterius ratiōis.ergo
per nihil aliud ab ea potest ĩtellectus in notitiā aliquā
abstractiuā cōplexā premissam vel cōclusam eque eui
dentē ꝛ eiusdē ratiōis cū illa:in quā potest intuitiua no
titia mediante.¶Hec de primo.

Quantū ad secūdū:vbi est videndum
quid sit de facto:est sciendū ad euidētiam dicēdoꝝ.ꝙ
credēdorū de deo est triplex differētia.quedā eīm sunt p̄
terita:vt ꝙ Christus fuit passus:descēdit ad inferos.et
similia.Alia sunt futura:vt ꝙ Christus est iudicaturus
viuos et mortuos.ꝛ alia sunt presentia:quorū alia sunt
contingētia ꝛ nō necessaria:vt ꝙ dei filius est homo fa
ctus:ꝛ ꝙ Christus secūdū humanā naturā est ad patris
dextrā sup oēs beatos alios exaltat⁹:ꝛ alia sunt neces
saria quoꝝ quedā respiciūt seu connotāt aliqua deo ex
trinseca:vt ꝙ deus est incarnabilis ꝛ omniū de nihilo ꝓ
ductor.alia aūt sunt necessaria nihil deo extrinsecū con
notātia.vt ꝙ de⁹ est trin⁹ ꝑsonalit:ꝛ vn⁹ essentialit:ꝙ
deus pater generat verbū/ꝙ pater ꝛ filius spirant spi
ritūsanctū.ꝛ similia.¶Hoc premisso ꝛ supposito etiā ꝙ
beatus vt beat⁹ nō videt intuitiue aliq̄d nisi deū.in nul
lo alio eīm intuitiue cognito est beat⁹.nec per cōsequēs
ad hoc ꝙ sit beat⁹ oportet eū aliq̄d a deo distinctū ĩtui
tiue nec aliq̄ alio mō cognoscere.pono q̄tuor ꝯclusiōes

Prima est.ꝙ notitię beatorum & viato
rū habite de significatis articulorū necessarioꝝ nihil
deo extrinsecum connotantium sunt alterius rationis.
¶Hec apparet.qm̄ vt dictū est ĩ articulo precedēti:oīs
notitia intuitiua ꝛ etiā abstractiua mediante intuitiua
formata est alteri⁹ speciei ab omni alia notitia abstra
ctiua formata sine intuitiua notitia p̄cedēte:ꝛ sine etiā
omni alio eius vicē ꝛ causalitatē supplente:sed notitia
quā habet viator de re extra significata per articulū ne
cessariū nihil deo extrinsecū expressiuū:vt ꝙ deus ē tri
nus ꝛ vnus/ꝛ similiū est notitia abstractiua nō ĩtuitiua:
nec ipsa mediāte nec aliquo alio eius vicē seu causalita
tem supplēte causata.Illa autē quā habet de talibus
cōprehēsor est duplex.videlicet.simplex ꝛ ꝯplexa.Sim
plex est intuitiua beatifica a deo sibi ĩfusa.Cōplexa au
tē est ꝓpositio ipsa formata ex abstractiuis notitijs hā
bitis predicta dei intuitiua notitia mediante.ergo ꝛc.
Minor apparet:quoniā nō minus intuēs aliquod obie
ctū potest de ipso habere notitiā abstractiuam ꝙ̄ ipsuz
nō intuitiue cognoscēs.sz viator de deo nullā intuitiuā
notitiā habēs habet de ipso notitias abstractiuas ex q̄
bus format articulos:vt ꝙ deus est trinus ĩ ꝑsonis:vn⁹
in essentia:ꝛ alios similes.ergo cū huiusmodi abstracti
ue notitie beatorū formēt ab eis mediante notitia dei
intuitiua ipsorū:nō autē sic ab aliquo viatorū:per con
sequēs sequit ꝓpositū.videlicet ꝙ tā ĩtuitiua ꝙ̄ abstra
ctiua notitia beatorū de predictorū significatis articu
lorū est alteri⁹ rationis a notitia viatorū habita de eis
dē.¶Ex hoc sequit corollarie.primo.ꝙ propositiones
necessarie significantes tantū deū nō cōnotātes seu im
portantes aliq̄d sibi extrinsecū: cuiusmodi sunt iste.pa
ter generat filiū:pater et filius spirant spiritūsanctum
ꝛ pater ꝛ filius ꝛ spiritussanctus distinguunt ꝑsonalit
ꝛ sunt vnū essentialiter.ꝛ cōsimiles.sunt alterius ratio
nis in viatoribus:ꝛ alterius in beatis:ꝛ hoc in essendo
licet sint idē penitus in significādo.¶Secundo.ꝙ pro
positiones predicte euidētiores ꝛ notiores sunt beatis
cōprehensoribus ꝙ̄ catholicis viatoribus.Primū ap
paret:quoniā cū propositio significās rē extra qualis
est quelibet predictarū nō sit aliud ꝙ̄ talis rei significa
te intellectio abstractiua cōplexa.hoc est duplex noti
tia.videlicet.vna que est subiectū:ꝛ alia predicatū.per
cōsequēs omnes iste propositiones sunt diuerse in essen
do licet sint idē in significando.quarū termini videlicet
predicata notitia ꝛ subiecta sunt alterius rationis in es
sendo licet nō in significādo a terminis propositionū cō
similiū in significādo fideliū viatoꝝ.ergo ꝛc.Minor ap
paret ex predictis:quoniā vt dictū est notitia abstracti
ua formata ex intuitiua est alterius rationis ab omni
notitia alia abstractiua formata sine intuitiua median
te et alio quocunq; eius vicem seu causalitatem sup
plente.Alterius rationis dico vel tantū in essendo ꝛ nō
in significando.vt quādo vtraq; notitia supradicta vi
delicet tam formata mediante notitia intuitiua ꝙ̄ alia
est eiusdē obiecti.vel alterius rationis tam ĩ essendo ꝙ̄
in significando:vt quando hmōi notitie sunt diuersorū
obiectorum:sed termini propositionum predictaruz cō
prehensorum sunt notitie simplices abstractiue forma
te ĩtuitiua dei notitia mediāte.termini aūt ꝓpositionū
consimilium viatorum sunt notitie eiusdem rei signifi
cate:tamen formate sine dei tali intuitiua notitia me
diante:et etiam sine omni alio eius causalitatem sup
plente,ergo licet termini propositionum:et per conse

quēs ipse notitie seu propositiones cōplexe viatorū et beatorū sint eiusdē rationis in significādo propter vnitatē rei significate: sunt tamē quidditatiue seu ī essendo alterius rationis. ¶Secundū corollariū sequit̄ euidēter ex primo. quoniā quāto termini simplices propositionis mētalis sunt euidētiores tāto etiā est notior per actū reflexū cuius ipsius propositiōis veritas est obiectum ipsa propositio seu eius veritas: sed termini simplices propositionū cōprehensorū sunt euidentiores notitie abstractiue ꝙ̄ sint termini propositionū in significando cōsimiliū viatorū vt ostensum est. ergo ꝛc. ¶Cōfirmatur. quia quanto formata ꝓpositio ab aliquo est secundū se notior tāto ipsam formanti ꝛ eius veritatem per actū reflexū speculanti eius veritas est euidentior. ergo cū propositio omnis predicta ꝯprehensorum sit secundū se notior: q꞉ ex euidētioribus terminis cōstituta ꝙ̄ cōsimilis propositio alicuius viatoris: per cōsequēs sequit̄ ꝓpositū: videlicet ꝙ euidētior est cuilibꝫ beatoꝝ veritas predictarū necessariarū omniū propositionū ꝙ̄ alicui viatorū. ¶Ex quo vlterius sequit̄. ꝙ cum propositionū intellectarū euidentiori ꝛ notiori efficacius assentiatur ꝛ maior assensus ꝛ citius prebeat̄: per consequens talibus propositionibꝰ cōprehensorū ꝛ viatorū intellectis ab vtrisqꝫ ipsorū efficacius a beatis cōprehēsoribus ꝙ̄ a viatoribus assentit̄: ꝛ sicut propositio intellecta beatoꝝ est / vt dictū est / in essendo licet nō in significando alterius rationis a propositione viatorum: ita ꝛ actus reflexi intelligēdi ipsas istorū ꝛ illorum sunt alterius rationis nō tantū in essendo: vt propositiones ipse intellecte sunt alterius rationis: sed ēt ī significādo: cū sint eorum obiecta significata diuersa puta propositiones ipse ꝛ hoc maxime vt secundū se sumpte: esto ꝙ non vt sunt signa eiusdem rei significate.

Secunda cōclusio est. ꝙ notitie beatorū ꝛ viatorū habite de significatis articulorū cōtingentiū presentiū sunt alterius rationis. ¶Hec apparet ex eodē medio ex quo alia est probata: quoniā notitie complexe que sunt termini taliū ꝓpositionū beatoꝝ sunt alterius rationis a notitijs īcōplexis que sunt termini ꝓpositionū ꝯsimiliū viatorū. ergo ꝛ propositiones istorū sunt ī essendo nō aūt ī significādo alterius ratiōis a propositionibꝰ aliorū. ¶Antecedēs apparet: quoniā beati ītuentur Christū tam quātū ad diuinitatē ꝙ̄ etiā quātum ad humanitatē: licet ad eorū beatitudinē principalem nihil faciat humanitas intellecta. viatores aūt nō habēt de diuinitate nec etiā de humanitate notitiā ītuitiuā sed tantūmodo abstractiuā: ꝛ ita ꝑ cōsequēs notitie que sunt termini huius propositionis cōtingentis de presenti. dei filius est homo. sunt euidētiores in cōprehensoribus ꝙ̄ in viatoribus: ꝛ alterius rationis vt sunt cōprehensorū a terminis cōsimilibus viatorum: quia vt sunt cōprehensorū sunt notitie intuitiue vel abstractiue mediantibus intuitiuis notitijs formate seu causate: ꝙ̄ autē sunt viatorū nec sunt intuitiue nec abstractiue ab ītuitiuis causate. ergo cū omnes propositiones vt dictū est superius / sint alterius rationis quarū termini videlicet subiectū ꝛ predicatū sunt alterius rationis in essendo licet non in significando: per cōsequens sequit̄ euidēter ex predictis ꝙ ista propositio dei filius est incarnatus: ꝛ alia omnis cōsimilis / est in essendo vt beatoꝝ alterius rationis a ꝓpositione in significādo cōsimili viatorū. ex quo habet̄ ꝓpositū: vꝫ ꝙ notitie significatorū taliū ꝓpositionū seu articuloꝝ beatoꝝ sunt alteriꝰ ratiōis a notitijs eorūdē significatoꝝ oīm viatoꝝ: qm̄ nec cōplexe notitie significatoꝝ ꝓpositionū sunt aliud ꝙ̄ ꝓpositiōes ipe significātes: nec notitie incōplexe aliud ꝙ̄ termini ꝓpositionū. quare ꝛc. ¶Ex hoc pōt hic ꝯcludi seu inferri secūdo: qđ ex cōclusiōe precedēti superius est illatū. videlicet ꝙ ista ꝓpositio. dei filius est incarnatus: vel homo factus: formata a ꝯprehensoribꝰ est eis euidētior sicut ꝛ oīs alia cōsimilis cuius significata sunt ab eis ītuitiue cognita: ꝙ̄ ꝓpositio cōsimilis ꝛ penitus eadē in significādo formata a viatoribꝰ. hoc ꝓbat̄ sicut secūdū corollariū ꝓcedētis cōclusionis superius est ꝓbatū. ¶Cōfirmat̄. quia ꝯstat ꝙ vidēti intuitiue hoīem ꝛ albedinē in eo actualiter existentē notior ꝛ euidētior est hec ꝓpositio. hō ē albus: ꝙ̄ alicui alteri nullū horū ītelligenti intuitiue sed tantūmodo abstractiue. ꝛ ita de ista. dei filius est homo. ꝛ de omni alia cōsimili ꝯsimilit̄ est dicendū. sed qlibet beatoꝝ intuet̄ dei filiū ꝛ hoīem in ipso realiter existentē: nō aūt hoc ītuitiue sed tantū abstractiue ex auditu aliorū intelligit qlibet viatoꝝ. ergo ꝛc.

Tertia conclusio est. ꝙ notitie beatorū ꝛ viatoꝝ habite de significatis articulorū cōtingentiū futurorū vel etiā preteritorū sunt eiusdē rationis: ꝛ hoc loquēdo naturalit̄: q꞉ supernaturalit̄ possent esse ꝛ forte sunt de facto alteriꝰ rationis. ¶Hec apparet. p̄mo quātū ad p̄mā partē. vꝫ ꝙ naturaliter loquēdo sint eiusdē rationis: qm̄ notitie abstractiue eiusdē obiecti significate ꝛ eisdē causis formate sunt eiusdē ratiōis specifice: sed articuli seu propositiones cōtingentiū futurorū vel p̄teritorū de deo credēdoꝝ: vt ꝙ deꝰ fuit passus / ꝙ est iudicaturus. ꝛ consimiliū / sunt vt beatoꝝ cōp̄hensoꝝ ꝛ vt viatorū notitie cōplexe abstractiue eorūdē obiectorū significatorū: vt apparet euident̄. sunt etiā forte notitie a causis eiusdem rationis loquēdo naturaliter. ¶Hoc apparet: qm̄ huiusmodi notitie ꝯplexe que sunt propositiones ipse / sunt in beatis sicut ī viatoribus abstractiue / nec format̄ ab eis magis ꝙ̄ a viatoribus ꝟtute notitie ītuitiue: quoniā licet beatus habeat notitiā intuitiuā de deo nō tñ de aliq̄ creato p̄terito vl̄ futuro: nec naturaliter pōt habere: cū notitia ītuitiua naturaliter nō possit fieri nec facta ꝯseruari saltē diu de aliqua re absēte: vt in scđo articulo est ōnsum. sed ista ꝓpositio. dei filius vel Christus fuit passus / vel est iudicaturus nō pōt formari ex notitia ītuitiua significati alteriꝰ terminoꝝ sed vtriusqꝫ tātū: nō em̄ ad ītelligendū hoīem fuisse vel esse actu albū sufficit cognoscere ītuitiue hoīem tantū: nullus em̄ ꝑ hoc ꝙ ītuitiue ītelligit solū hoīem pōt ītelligere ipsum fuisse vel futurū esse albū. ergo cōsimiliter in ꝓposito ꝓpter rationē cōsimilē est dicendū. vꝫ ꝙ licet qlibet beatoꝝ videat deū cū nō videat aliqđ aliud de ipso creditū p̄teritū vel futurū / nec naturalit̄ videre possit: ꝑ ꝯn̄s nec notitia cōplexa puta ꝓpositio ipsa ī qua de deo aliqđ p̄dicat̄ p̄teritū vl̄ futurū / pōt formari ab aliquo beatoꝝ ꝓpter notitiā ītuitiuā dei magis ꝙ̄ si nulla ī eis notitia esset talis. sed nihil aliud a notitia intuitiua dei apparet esse ī btīs alterius rationis ab his ꝙ̄ sunt ī viatoribꝰ: cuiꝰ ꝟtute posset talis propositio aliqua formari sibiqꝫ formate ab eis assentiri. ergo ꝛc. ¶Secūda pars cōclusionis vꝫ ꝙ supnaturalit̄ posset esse aliter: vt vꝫ p̄dicte ꝓpositiōes beatoꝝ essent alteriꝰ rōnis a ꝓpositionibꝰ cadē significantibꝰ viatoꝝ / apparet: qm̄ oēm notitiā hmōi possibilē aliquo mediāte ab ipa differente notitia potest deus ipsis īfundere sine illo. sed propositiōes p̄dicte a btīs formate si ipsaꝝ significata existerēt / ꝛ btīs ītuitiue nota eēnt vtiqꝫ ipe eēnt ī essendo licꝫ nō ī significādo alteriꝰ rationis a ꝓpositionibꝰ eadē significātibꝰ viatorū vel quorūcūqꝫ aliorū significata ipsarū nō ītuētiū sed tātū cognoscentiū abstractiue. ergo easdē ꝓpositiōes ꝛ eiusdē rōnis pōt deꝰ īprimere btīs vel qbuscūqꝫ alijs nō existētibꝰ eaꝝ significatis q̄re ꝛc.

Quarta & vltima cōclusio ē. ꝙ notitiæ beatorū ꝛ viatoꝝ habite de significatis ipsarū ꝓpositionū necessariarū ac deo extrinseca cōnotantiū / aliq̄ sunt alterius rationis ꝛ alie eiusdē. ¶Hec ꝓbat̄ quantū ad p̄mā partē: qm̄ notitia abstractiua formata ex intuitiua ꝛ oīs intuitiua est alterius rationis ab omni notitia abstractiua formata sine intuitiua ꝛ alio quocūqꝫ eiꝰ vicē ꝛ causalitatē supplēte: sed alique sunt propositiōes beatorū ex cōnotatiuis cōceptibꝰ cōstitute formate ex notitijs intuitiuis significatoꝝ ipsarū: nō aūt formant̄ sic ꝓpositiones significātes cadē viatoꝝ: vt apparet de ista ꝓpositione. deus est incarnabilis. cū em̄ beatus cognoscat ītuitiue tā deitatē ꝙ̄ ipsi vnitā humanitatē qđ nō facit aliqs viatorū: per cōsequēs cū deū esse incarnatū necessario a posteriori inferat ipsum esse incarnabilē hmōi ꝓpositio. deus est incarnabilis. format̄ a quolibꝫ beatoꝝ mediātibꝰ intuitiuis notitijs diuinitatis ꝛ sibi vnite humanitatis / modo quo nō format̄ ab aliquo viatoꝝ. ergo ꝛc. ¶Ex hoc sequit̄ vlterius: ꝙ ista ꝓpositio est notior cuilibet beatoꝝ ꝙ̄ alicui viatoꝝ: sicut em̄ vidēti intuitiue albedinē ꝛ sentienti visum suū ab ipsa disgregari euidētior est hec ꝓpositio. albedo est disgregatiua: ꝙ̄ ceco nō valēti albedinē ītueri: ita ꝛ ī ꝓposito cōsimilit̄ ꝓpt̄ rationē consimilem est dicendū. quare ꝛc. ¶Secūda pars cōclusiōis: vꝫ ꝙ sint alique ꝓpositiones alie cōposite ex terminis cōsimilibus vꝫ cōnotatiuis eiusdem rationis ꝛ equalit̄ euidentibus in viatoribus ꝛ ī beatis: apparet de ista: deus est oīs possibilis de nihilo ꝓductiuus: qm̄ beatus nullius sibi absentꝭ pōt habere intuitiuā notitiā ex seipso: ꝛ ita nullū ens creatum vel creabile sibi absens intuitiue intelligit magis ꝙ̄ viator: sed ad hoc ꝙ ista ꝓpositio deus est creatiuus seu de nihilo productiuus talis entis / esset ī ipso euidētior ꝛ alterius rationis ꝙ̄ propositio consimilis viatoris / oporteret ipsum habere intuitiuam notitiā: nō tantum deitatꝭ sed etiā talis entis possibilis. nec hoc etiā sufficere videret̄: nō em̄ cognoscēti ītuitiue deū ꝛ aliqđ aliud ens productum videt̄ esse notius seu euidentiꝰ tale ens esse a deo productū: nec per consequēs deū ipsum esse eius creatiuum: ꝙ̄ vtrunqꝫ horū abstractiue tantūmodo cognoscēti. quare ꝛc. ¶Confirmat̄. q꞉ sicut nullꝰ potest scire naturalit̄ calorē eē calefactiuū licet ītueat̄ ipsum: nisi a posteriori tantū: vꝫ quia videt ad vnū calorē sequi in passo sibi presente alterū: ita cōsimilit̄ in ꝓposito est dicendū: vꝫ ꝙ nullus licet deum intuitiue cognoscēs potest intelligere nec scire euidēter naturalit̄ loquēdo ipsum esse alicuius entis sibi etiā intuitiue noti de nihilo productiuū: nisi a posteriori: vꝫ q꞉ scit ad velle diuinum sequi ꝛ fieri huiusmodi ens creatū: ꝛ ita cui non est euidentius ad deum sequi effectiue aliquod ens creatum / nec est sibi notius deū esse alicuius entis possibilis de nihilo productiuū. sed esto ꝙ beatus intuitiue videat nō tantum deū sed etiā aliud ens creatū qđ viator intelligit tantūmodo abstractiue: ex hoc non videt̄ ꝙ ipsi sit certiꝰ nec euidētius ꝙ̄ viatori ꝙ tale ens sit a prima vel a secunda causa in esse positum: ꝛ per cōsequens an de nihilo sit factum. quare ꝛc. ¶Si tamen dicatur. ꝙ cognoscens aliquid intuitiue cui repugnat produci ab aliquo alio ꝙ̄ a deo / euidentius potest cognoscere a posteriori arguendo illud a deo esse creatū: ꝛ per consequens deum esse eius / ꝛ per consequens cuiuslibet alterius creatiuum: cum omne possibile vniformiter possit a deo fieri: ꝙ̄ aliqs alius nō cognoscens illud nisi tantummodo abstractiue: sic potest dici ꝙ etiā propositio supradicta alterius rationis est ꝛ euidentior vt beatorum ꝙ̄ vt viatorum. beatus enim intelligit intuitiue substantiā spiritualem creabilem: quod non facit aliqs viatorum: ꝛ ita videt̄ ꝙ ista propositio. angelus: vl̄ alia oīs ītellectualis substātia est de nihilo ꝓducta a deo. est notior beato ꝙ̄ alicui viatori: sed cui est notius aliqđ esse de facto productū ab aliquo / ei etiam a posteriori est euidētius ꝙ illud tale est. illiꝰ alteriꝰ de facto ꝓducti ab ipo p̄ncipiū ꝓductiuū. q̄re ꝛc. Hec de scđo.

Quantū ad tertiū & vltimū vbi sunt soluenda aliqua que possent moueri dubia circa dicta: est primum dubiū circa hoc qđ dictum est: vꝫ ꝙ non potest eiusdem rationis propositio formari sine visione intuitiua: cū illa que format̄ mediante ipsa. hoc em̄ nō videt̄ verum. p̄mo q꞉ tunc eadē propositio non posset esse vera ꝛ falsa: sed cōsequēs est falsum. ergo ꝛ antecedens. Cōsequētia apparet: q꞉ re nō existente nō pōt naturaliter saltē diu manere eius notitia intuitiua: nec ꝑ consequens propositio formata mediante ipsa. ergo ista ꝓpositio. album disgregat. que existente albo ꝛ disgregāte est vera / ipso amoto nō pōt esse falsa: q꞉ nō potest manere: sicut nec notitia intuitiua qua mediāte format̄: ꝙ̄ autem format̄ mediante abstractiua notitia / re amota vt supponit̄ est alia. ergo ꝛc. ¶Secundo. q꞉ tunc etiam sequeret̄. ꝙ propositio contigens esset necessaria: quoniā oīs illa propositio est necessaria que sic est vera ꝙ non potest esse falsa: sed si propositio formata mediāte notitia intuitiua habita re presente est alia ab illa que est formata mediante notitia abstractiua habita de eadem re absente / nulla propositio formata quātūcūqꝫ cōtingens mediāte notitia intuitiua habita de re p̄sente poterit esse falsa. cōstat em̄ ꝙ nō poterit esse falsa re existente vt ꝑ ipsam significat̄: nec ipsa absente vel nō existente: q꞉ tunc non erit de ipsa notitia ītuitiua. nec per consequens propositio p̄ria ea mediante formata: sed alia vt supponit̄ ab ipsa alterius rationis formata mediāte notitia abstractiua. ergo ꝛc. ¶Secundū dubiū est. an si deus causaret in mēte alicuius propositiōes p̄missas ꝯclusionē aliquā inferētes sine notitia ītuitiua tales quales nate sunt formari ipsa mediāte / sufficerēt ad causandū assensum aliquem euidentem. Et videt̄ ꝙ non: q꞉ oīs assensus euidens reqrit propositionē per se notā vel per experientiā: sed vbi nō est notitia intuitiua ibi nec est experientia: nec propositio ꝑ se nota. ergo ꝛc. ¶Tertium dubium est. An deus possit īmediate causare assensum causabilē mediantibus ꝓpositionibꝰ sine eis: ꝛ econuerso an posset causare propositiones causatiuas assensus rei significate sine ipso assensu. ¶Ad p̄mum dubium respondet̄. ꝙ licet vt dictum est superius propositio formata mediante notitia intuitiua sit alia ī essendo / non tamen in significando a propositione eadē significante mediante notitia abstractiua formata. Et ideo qñ primo arguit̄ ꝙ tunc eadē propositio nō posset esse vera ꝛ falsa: Respondet̄ primo ꝙ verum est eadem ī essendo non autem in significando: quia propositio formata mediāte notitia intuitiua habita re presente que est vera eius re significata manente idem significat: licet idem non existat cum propositione formabili mediante notitia abstractiua re eiꝰ significata absente: que quidem propositio dicitur esse falsa. ¶Secundo respōdetur aliter. ꝙ immo ēt eadem propositio non tantū in significando / sed etiam in essendo: puta propositio formata mediāte notitia intuitiua potest esse primo vera ꝛ postea falsa. quoniam re existente vt ipsa significat erit vera: non existente autem falsa: potest autem re absente ꝛ nullo modo existente conseruari propositio eiꝰ significata formata mediante notitia intuitiua sicut etiā ipsa intuitiua notitia pōt / vt dictū est ī alia questio

ne sine rei existẽtia per diuinã potentiã cõseruari.qua-
re ⁊c.¶Tertio alit̃ respondet̃:dicendo ꝙ licet eadem
propositio in essendo formata mediante notitia intuiti
ua nõ posset nũc alit̃ esse vera ⁊ postea falsa cũ re existẽ
te ipsa sit vera:nõ existente autẽ propositio ipsa nõ ma-
neat:nec per consequẽs vera nec falsa existat:tamẽ hoc
non est verum de propositione formata ab intellectu nõ
intuente rem mediante notitia abstractiua.talis em̃ ꝓ
positio sicut ⁊ notitia abstractiua oĩs põt manere natu
ralit̃ re per ipsam significata existente vel nõ existente
vt significat̃:⁊ ideo potest esse vno tempore vera ⁊ falsa
alio tẽpore re mutata.¶Ad secundũ qđ arguit̃ cõtra
idem quãdo dicit̃ ꝙ tunc sequeret̃ ꝙ propositio cõtin-
gens esset necessaria.respondet̃ ꝙ nõ sequit̃:qꝛ nulla ꝓ
positio est dicenda necessaria sed contingẽs seu contin-
gent̃ vera/que potest quomodocũqꝫ esse falsa:sed cũ pro
positio formata mediãte notitia intuitiua posset sicut ⁊
ipsa notitia intuitiua per diuinã potentiã:esto ꝙ nõ na
turalit̃/sine rei significate existẽtia ꝯseruari:ꝑ ꝯñs ipsa
vera re eius significata existẽte poterit esse falsa re ipsa
amota.de nulla aũt propositiõe formata solũ mediãte
notitia abstractiua nõ est dubiũ qn̄ eadẽ p̃ṗo vera pos-
sit etiã naturalit̃ postea esse falsa:vel etiã ecõuerso p̃ṗo
falsa ⁊ secũdo vera.quare ⁊c.¶Ad tertiũ dubiũ respon
det̃.ꝙ si tales p̄misse sine notitia ĩtuitiua haberent̃ pos
sent vtiqꝫ causare assensum euidentẽ licet nõ ita ꝑfectũ
sicut causaret̃ ꝑ ipsas ⁊ ꝑ notitiã intuitiuã cum eis insi
mul existentẽ.¶Primũ vꝫ ꝙ assensus euidẽs causare
tur/probat̃.qꝛ omnis ꝓpositio de re extra formata eui-
dens qualis est illa cuius opposita euident̃ includit im
possibilia/nata est causare assensũ aliquẽ euidentẽ rei
significate ꝑ ipsam:sed si tales haberent̃ p̄misse sine in-
tuitiua notitia quales sunt possibiles ipsa mediãte/ali
qua ipsarũ vel vtraqꝫ esset talis vꝫ significãs aliqđ in
re extra/cuius cõtrariũ includeret repugnantiã euidẽ
tem.ergo ⁊c.¶Confirmat̃.qꝛ oĩs propositio necessaria
vel cõtingens secundũ ꝙ est magis vel minus euidens
causat in nobis assensum aliquẽ magis vel minus eui
dentem esse vt sine intuitiua notitia habita:sicut aliqñ
aliquis habet assensum creditiuũ ex solis dictis alteri⁹
in se causatũ/aliquãdo opinatiuũ ex solis premissis ꝓ-
babilibus nõ tamen simpliciter necessarijs ⁊ per se no-
tis habitũ.ergo vbi sunt p̄misse per se note ⁊ simplicit̃
euidentes:licet sine omni notitia intuitiua rei significa
te per eas ibi sequit̃ assensus rei significate ꝑ conclusio
nẽ ab eis illatã seu veritatꝭ ipsius ꝯclusionis.¶Secũ
dum:vꝫ ꝙ nõ sit ita perfectus assensus sicut esset ille q̃
causaret̃ ex eisdẽ premissis intuitiua notitia mediante
cũ eis insimul existente/apparet:quoniã cõstat ꝙ noti-
tia intuitiua cũ talib⁹ p̄missis existẽs aliqđ ad assensũ
huiusmodi operat̃.cuius q̃dẽ notitie intuitiue causali
tatẽ super ipsum assensum non possent supplere premis
se habite sine ipsa:nec em̃ tũc ad assensum ampli⁹ agũt
q̃ quãdo cũ ipsa notitia intuitiua insimul cõcurrunt.er
go ⁊c.¶Ad tertiũ ⁊ vltimũ respondet̃ ꝙ sic.qm̃ quod
cunqꝫ realit̃ distinctorũ potest deus causare vnũ sine al-
tero:sed assensus huiusmodi causabilis ꝓpositionibus
mediantibus ab ipsis omnibus q̃bus mediantibus est
causabilis realit̃ est distinct⁹.ergo ⁊c.¶Sed ꝯtra hoc
arguit̃ primo.qꝛ si sine propositiõe aliqua potest causa-
ri assensus:ergo ad nullũ euidentẽ assensum habẽdum
est necessaria aliqua propositio euidens/qđ est falsum.
¶Secundo.qꝛ non videns aliqđ obiectũ puta angelũ
nõ videt̃ posse assentire rei significate ꝑ istã ꝓpositionẽ
ego video angelũ.sed posset si assensus non req̃reret rei
cuius est intuitiuã notitiã existentẽ:nõ min⁹ aũt req̃rit
propositionem assensus causatus ipsa mediante q̃ no-
titiã intuitiuã ille q̃ est causabilis mediãte ip̃a.ergo ⁊c.
¶Ad primũ respondet̃.ꝙ licet propositio nõ sit simpli
cit̃ necessaria ad assensum habendũ:est tamẽ necessaria
ad ipsum hoc modo vꝫ naturalit̃ habendũ.non em̃ seq
tur.deus potest supernaturalit̃ sine propositiõe aliqua
causare assensũ ĩ anima.ergo hoc potest naturalit̃ ani
ma per seipsam.quare ⁊c.¶Ad secundũ negat̃ assum-
ptũ.quoniã notitia intuitiua puta visio corporalis po
test esse sine obiecto existente:que visio tunc est falsa.sic
cõsimilit̃ nõ existente in me visione angeli potest de⁹ su
pernaturalit̃ mihi imprimere actũ intelligẽdi quo mi-
hi videbit̃ ꝙ videam ipsum:⁊ per ꝯñs quo mediante/li-
cet falso/habere possem actum assentiẽdi rei significate
per istã ꝓpositionẽ formatã.ego video angelũ.quoniã
nõ minus credẽs ⁊ certitudinalit̃ intelligens seu existi-
mans se videre angelũ licet nõ videat veracit̃ ipsũ põt
assentire rei significate per istam propositionem predi
ctam q̃ ille qui veracit̃ videt ipsum:quia si talis/licet
in rei veritate vidẽs/se videre nõ crederet:nec significa
to propositionis predicte assensum preberet.quare ⁊c.
¶Sic ad questionẽ.¶Ad rationẽ in p̄ncipio questio-
nis apparet solutio ex predictis:falsum em̃ est qđ acci-
pit̃ in maiore quãdo d̄r ꝙ om̃es actus intelligendi abs-
tractiui eiusdẽ obiecti sint eiusdẽ speciei ⁊ eque euidẽ-
tes:qꝛ notitia abstractiua mediante intuitiua causata
euidẽtior est q̃ alia abstractiua nõ sic causata:⁊ alteri⁹
rõnis ab ip̃a:licet vtriusqꝫ obiectũ sit totalit̃ ĩdistinctũ.

QVarto queritur.Vtrum anima
intellectiua intelligat in p̄nti intuitiue act⁹
suos theologicos vel q̃scũqꝫ alios sibi actua
liter inherentes.¶Et videt̃ ꝙ sic:qꝛ null⁹ co
gnoscit nec potest cognoscere veritatem aliquã contin
gentẽ per notitiã abstractiuã:sed tm̃ per intuitiuã.sed
anima intellectiua in presenti ĩtelligit se intelligere cre
dere sperare ⁊ velle vel nolle:ipsam autẽ credere vel vel
le vel intelligere est ꝯtingens:sicut subiectũ aliquod al
bum esse.ergo sicut anima nõ potest ĩtelligere subiectũ
aliqđ album esse aut nigrũ nisi intuitiua notitia mediã
te:ita nec se intelligere credere nec velle ⁊ sic de alijs oĩ-
bus actibus sibi inherentibus quos om̃es sibi inesse in
telligit:quando sibi actualit̃ inexistũt.quare ⁊c.¶Cõ-
tra.qꝛ intellectio intuitiua nõ est ipsam habẽti ineuidẽ
tior nec incertior seu obscurior q̃ visio sensitiua:nec per
cõsequẽs obiectũ visionis sensitiue est sentienti euiden
tius q̃ obiectũ notitie intellectiue intuitiue intelligẽti
sed cõstat ꝙ nullus experit̃ se actũ aliquẽ sibi inexisten
tem sic euident̃ intelligere sicut sensibilia/puta colorẽ
videre.nulli em̃ est eque clarus ⁊ notus aliq̃s actus su-
us sicut extrinsecus color visus.ergo ⁊c.¶Responsio
vbi sic ꝓcedam.Primo em̃ inq̃ram an ĩtellectiua anima
in presenti ĩtelligat intuitiue aliqđ sibi extrinsecũ ⁊ ab
ea separatũ.Secundo.an sic vꝫ intuitiue intelligat ꝓ
prium actum suum.quod est quesitum.

Quantũ ad primũ est opinio aliquorũ
dicentiũ:ꝙ sic sensibilia nõ intelligit nõ tm̃ abstractiue
sed etiã intuitiue.qđ probat̃ per rationẽ iam factã:vꝫ
qꝛ homo nõ tm̃ sentit sed ẽt intelligit veritates cõtigẽ-
tes:vt ꝙ albedo est/vel subiectũ est album.sed nõ potest
veritatẽ aliquã contingentem ĩtelligere per notitiam
abstractiuã.ergo per ĩtuitiuã.Minor apparet:qꝛ cũ no
titia abstractiua vniformiter se habeat siue ei⁹ obiectũ
sit siue non:nec sit rei vt existentis:per consequens per
ipsam non potest aliquis esse certus an eius obiectum
existat actualiter in re extra:sed sensibilia existere ĩ re
extra cõstat homini non tantum per actum sentiendi:

sed etiã per actũ intelligendi.ergo ⁊c.¶Cõfirmat̃.qm̃
scientia acq̃ritur mediante experientia:sed experiẽtia
non põt esse sine intuitiua notitia.ergo ⁊c.¶Cõtra istã
opinionẽ arguit̃ dupliciť.p̃ṁo qꝛ nõ oportet huiusmodi
notitiã intuitiuã intellectiuã poni.secũdo.qꝛ nec ipsã
esse in nobis in presenti põt probari.¶Primũ probat̃
sic.homo potest existens in via intelligere veritatẽ con
tingentẽ seu rem significatã per ipsã:ipsiqꝫ assentire si-
ne omni intellectione intuitiua.ergo huiusmodi intelle
ctio intuitiua non est ponenda necessario in hoĩe viato-
re.¶Cõsequẽtia habet ꝯcedi ab opinione p̄dicta ponẽ
tiũ huiusmodi intuitiuã intellectionẽ:quoniã ex hoc so
lũ eam probãt:⁊ dicũt esse ponendã:vꝫ propter verita-
tem huiusmodi cõtingentẽ notã homini viatori.¶An
tecedẽs probat̃:quoniã ad intelligẽdũ aliquod contin
gens:puta rem aliquã existere vel albã esse:licet sit ne
cessaria aliqua notitia intuitiua/non tamẽ intellectiua
necessario requirit̃:sed sufficit sensitiua.¶Hoc statim
probat̃.quoniã non minus rei sensate per propositionẽ
contingentem significate potest probari cõsensus intel
lectiuus q̃ ẽt sensitiuus:sꝫ sensitiua ĩterior assentit rei
sensate sensu exteriori significate per propositionẽ ali-
quã contingentẽ.hoc probat̃.qꝛ nisi aĩal brutũ assenti-
ret modo plus q̃ antea rei vise vel quocunqꝫ alio sensu
exteriori percepte/ipsam nõ plus post eius sensationẽ
exteriorẽ prosequeret̃ q̃ ante eam:cuius cõtrariũ euidẽ
ter apparet.ergo ⁊c.¶Cõfirmat̃.qꝛ aut anima intelle-
ctiua est in homine eadem forma cum anima sensitiua
aut alia.Si primũ.ergo idẽ est immediatũ subiectũ re
ceptiuum actus sentiendi ⁊ ĩntelligendi:sed cognoscẽs
sensibilia extra intuitiue mediante ĩtuitiua notitia sen
sitiua/nõ indiget alia intuitiua:vꝫ intellectiua:cũ sen-
sitiua sufficiat ad saluandũ tam intellectionẽ contingẽ
tium q̃ oĩa alia que in nobis experimur in via.ergo cũ
anima intellectiua immediate cognoscat intuitiue sen-
sibilia per notitiã intuitiuã sensitiuã cuius est immedia
te receptiua/supposito ꝙ sit idem cũ anima sensitiua/ꝑ
cõsequens nõ oportet respectu sensibiliũ ponere in via-
tore notitiam intuitiuã intellectiuã.¶Si aũt dect̃ secũ
dũ:videlicet ꝙ anima intellectiua sit alia ab anima sen
sitiua:adhuc idem sequit̃.quoniã licet tunc hoc suppo-
sito anima ipsa intellectiua nõ cognoscat talia sensibi-
lia intuitiue:sed tantũ anima sensitiua:tamẽ cognoscet
⁊ cognoscere põt poni abstractiue oĩa illa que sunt sen-
sibilit̃ intuitiue nota:nõ em̃ intellectio abstractiua exi
git sui obiecti intellectionẽ intuitiuã:sed ad ipsam suf-
ficit sensatio intuitiua/licet sit alterius cognoscẽtis for
me:vꝫ anime sensitiue.qđ ꝓbo:qꝛ sicut om̃e intellectũ
potest esse volitũ vł nolitũ:ita ⁊ omne sensatũ potest ab
homine sentiente existere intellectum abstractiue saltẽ
et hoc cõmuniter vt verũ ꝯcedũt:nõ tantum ponentes
animã intellectiuam esse idem cũ anima sensitiua:sed
etiam alij dicentes hmõi animas esse distinctas.qđ ẽt
apparet:quoniam nõ magis ad intelligendum abstra-
ctiue obiectum sensatum/⁊ per sensum intuitiue cogni-
tũ/est necessaria intellectio ĩtuitiua q̃ ad intelligendũ
similiter abstractiue obiectum aliquod non sensatum
seu sensu aliquo non perceptum:sed obiectũ nõ sensatũ
nec sensibile potest ab homine intelligi abstractiue sine
aliqua notitia intuitiua existente.ergo ⁊ obiectũ sensi-
bile cognitũ intuitiue per sensum.quare ⁊c.¶Secũdũ
videlicet ꝙ talẽ intellectionẽ esse ĩ nobis nõ posset pro
bari:apparet primo.quia illud per quod probant eam
ponẽtes est notitia veritatis cõtingentis:sed ex hoc vt
dictũ est nõ sequit̃ intellectiua notitia intuitiua:sed suf
ficit sensitiua.ergo ⁊c.¶Secundo.quia habens diuer-
sas notitias intuitiuas videtur posse distinguere inter
illas.hoc apparet in exemplo euidẽti de actibus intui-
tiuis exterioribus sentiendi.potest em̃ homo distingue
re inter actũ videndi ⁊ inter actum audiendi:⁊ scire cer
titudĩaliter se videre ⁊ audire/vel alterũ horũ tantũ:sed
intelligens ⁊ sentiẽs aliquod obiectũ sensibile non põt
distinguere inter huiusmodi intellectionẽ ⁊ sensationẽ.
hoc probat̃.quoniã si distinguit/aut ex obiectis aut sub
iectis aut ex diuersis modis causandi horũ actuũ:puta
qꝛ sensatio causat̃ mediante organo transmutato:nõ au
tẽ ip̃a intellectio:vel tantũmodo ab intrinseco:vꝫ ex se
ipsis:sed nõ potest poni primũ:cũ supponant̃ esse eius-
dem obiecti:nec secũdũ propter idẽ:vꝫ qꝛ sunt eiusdem
subiecti/supposito ꝙ anima ĩtellectiua sit idẽ cũ anima
sensitiua:nec magis experimur actũ sentiendi q̃ omnẽ
actum intelligendi nobis inesse mediante aliquo orga-
no corporeo:quo corrupto ĩpediat̃ tantũ sensatio:⁊ non
intellectio.nec potest etiã dari tertiũ:qꝛ nullũ actum in
telligendi nec volendi/nec aliquẽ alium experimur in
nobis causari:nisi aliquo corporeo organo trãsmutato.
constat em̃ ꝙ per intellectionem aliqua transmutatio
sit in capite interius que nõ in manibus nec in pede/⁊
per dilectionem aliquã in corde que nõ in capite/nec in
alia parte.ergo ⁊c.¶Confirmat̃.quia licet intellectio
recipiatur in anima intellectiua vt in subiecto eius im
mediato non tm̃ nisi aliquo mediãte determinato orga-
no transmutato.aliter non plus aliq̃s experiret̃ se ĩtel-
ligere in capite q̃ in pede:si nulla maior trãsmutatio ex
intellectione huiusmodi in vna parte corporis q̃ in alia
sequeretur.sicut enim homo dicitur magis diligere cor
de q̃ manu vel pede:non qꝛ cor magis q̃ pes vł manus
sit amoris subiectum immediatum/sed ratione trãsmu
tationis facte magis in corde q̃ in aliqua parte alia ex
amore:ita ⁊ de intellectione consimiliter est dicendum.
Ex quo sequitur:ꝙ si in nobis esset aliqua intellectio in
tuitiua ista determinaret sibi modo preexposito aliqđ
organum determinatũ:sed nullus experitur se habere
aliquã talem intellectionem intuitiuam in aliquo seu
mediante aliquo determinato organo:nec em̃ median-
te organo exteriori sunt in nobis nisi actus sentiendi ex
teriores:nec mediante aliquo interiori experimur in no
bis nisi actus sentiẽdi interiores/nec mediante aliquo
interiori experimur in nobis nisi actus causabiles na-
turaliter in absentia suorum obiectorum:nulla autẽ no
titia intuitiua intellectiua/nec etiã sensitiua est sic cau
sabilis per naturam.ergo ⁊c.¶Et ideo quantũ ad istũ
articulum aliter est dicendum.¶Ad cuius euidentiã
est sciẽdum:ꝙ sicut potẽtia sensitiua vniformiter se ha-
bet ad omne vniformiter sensibile:qꝛ nec magis in vnũ
q̃ in alterum potest tendere:ita ⁊ potentia intellectiua
maxime separata ad omne intelligibile.ex quo sequit̃:
ꝙ si potentia intellectiua potest ex se naturaliter intel-
ligere intuitiue aliquod obiectum:⁊ quodcunqꝫ alterũ
ab ipso distinctum:quoniam potentia intellectiua per
notitiam abstractiuam vniformiter respicit omnia:nec
magis vnum est ab ipsa intelligibile q̃ alterum abstra
ctiue:ita ⁊ de intuitiua intellectiua notitia est dicendũ
videlicet ꝙ si aliquod ens est a potẽtia intellectiua cre-
ata intelligibile naturaliter intuitiue sine aliquo alio
supernaturali sibi apposito mediante:⁊ quodlibet alio
rum:sed constat ꝙ potentia intellectiua vniformiter re
spicit omnia mediante notitia abstractiua.ergo ⁊ me-
diante intuitiua.quare ⁊c.¶Hoc premisso pono qua-
tuor conclusiones.

Prima est.ꝙ anima habet in præsenti
de sensibilibus notitiam sensitiuam intuitiuã ⁊ abstra
ctiuam.¶Hec est euidens:quoniam omnis illa notitia

est intuitiua: qua ita cognoscit res existens ꝙ nō potest naturaliter fieri/nec facta diu naturaliter cōseruari sine presentia rei. illa autē est abstractiua que eius obiecto presente vel absente vnifomiter potest esse. sed quilibet nostrū experit se habere aliquā notitiam sensitiuā vt omnē exteriorē causabilē solū ꝛ diu cōseruabilem re presente/ꝛ aliquā aliam similiter sensitiuā causabilē ꝛ diu conseruabilē re absente sicut presente vt omnē interiorem. ergo ꝛc. ¶ Confirmat. ꝙ omnis notitia concernens obiectū presens est intuitiua. alia autē que obiectū presens nō exigit ad hoc ꝙ fiat/est abstractiua: ꝫ notitia sensitiua interior exigit ꝛ ꝓcernit ad hoc ꝙ fiat obiectuꝫ presens: non autem sensitiua exterior. ergo ꝛc. ¶ Maior apparet. ꝙ illa notitia dicitur intuitiua que immediate ꝛ primo ab obiecto vel circa obiectuꝫ ab intelligente ipso causata eius obiectū cognoscit existere: illa autē abstractiua qua obiectuꝫ intelligit abesse. Dico autē notitiam intuitiuā esse nō oēm illā qua obiectū cognoscit existere/sed tantū immediate causatā ab obiecto vel circa obiectū. videns enī albedinē formar notitiā ꝓplexam: puta propositionē ipsam in qua albedo affirmatur existere: per quā propositionē formatā post notitiā intuitiuā assentit intellectus rei significate per ipsam: nec tamē ꝓpositio ipsa formata est notitia intuitiua: sed tantūmodo abstractiua causata ex prenia ī tuitiua: sed quilibet experit circa obiectū sensibile se habere aliquādo actum aliquē sentiendi: puta omnē exteriorem primo ꝛ immediate causatū per quez cognoscit certitudinaliter existere ipsuꝫ actualiter in re extra. nisi esn constaret videnti vel quo cūqꝫ sensu exteriori alio sentienti rem ipsam sensatam existere: de nulla re alia/ nec de eius existentia vel presentia posset haberi certitudo aliqua. per actum autem sentiendi interiorem non constat eius obiectum existere: cum quilibet talis actus sit naturaliter causabilis vt dictum est in absentia sui obiecti. ergo ꝛc.

Secūda cōclusio est. ꝙ non potest probari in nobis esse notitiam intellectiuā intuitiuam alicuius sensibilium obiectorū nec aliquorū intelligibiliū aliorum.

¶ Hec apparet ex his que cōtra opinionē aliam superius sunt arguta. Et confirmatur primo. ꝙ visio sensitiua vel alia quecunqꝫ notitia intuitiua sensitiua nō est perfectior nec clarior seu euidentior ꝙ intellectio intuitiua. sed a nullo homine viatore potest probari nec expiri in se eē de colore aliquā notitiā ita claraz ꝛ certā sicut est corporalis visio/nec de sono sicut auditio ꝛ sic de quolibet sensibilium aliorū/immo quilibet videtur experiri contrarium: videlicet in se nullam esse notitiam intellectiuā de aliquo sensibilium ita claram sicut est intuitiua notitia sensitiua. ergo ꝛc. ¶ Secūdo ꝙ omnia illa propter que saluanda probatur ab alijs intellectio intuitiua/saluanē ꝛ possūt pomi ipsa circūscripta videlicet ī uitiua ī tellectiua: ꝛ posita sensitiua ꝛ aliqua ea mediante causata notitia abstractiua intellectiua: videns enim sensibiliter hunc colorem potest absqꝫ aliqua alia notitia intuitiua formare hanc propositionem: color est: cuius propositionis rei significate potest assentire ꝛ de ipsa certus existere ex sola sensatione intuitiua mediante propositione predicta formata omni intellectiua intuitiua notitia circūscripta: nec per cōsequens ad cognoscēdum veritatem aliquam cōtingentē nec propter causam aliquam aliam potest probari notitiam intuitiuam in nobis esse nisi tantūmō sensitiuam.

Tertia cōclusio est. ꝙ nullius rei intellectionem intuitiuā habere possumus naturaliter in presenti. ¶ Hec ꝓbaī. primo. qz cuz sensibilia sint magis ꝙ alia nobis nota/si de aliq̄ re possemus habere naturaliter intellectionez intuitiuā/magis de sensibilibus ꝙ de alijs esset nobis possibilis talis notitia per naturaz: ꝫ de sensibilibus nō habemus notitiam intuitiuā aliquā nisi tantūmodo sensitiuam: si eñ haberemus ipsam experiremur eam sicut experimur notitiam sensitiuam: ꝓ ipsam etiā eque euidenē ꝛ clare appareret nobis sensibilis: sicut per intuitiuam notitiam sensitiuā. hoc autē quilibet experitur esse falsum. per visionem eñ sensitiuam euidentius ꝛ clarius apparet videnti color ꝙ per actum aliquem aliū cognitiuū. ergo ꝛc. ¶ Secundo. qz si alicuius alioz a sensibilib⁹ habere possemus intellectiuaz intuitiuam notitiam in presenti/eadem ratione oīm insensibiliū quorūcūqꝫ maxime eorū q̄ ad sensibilia vnifomiter sic se habent ꝙ nō vnum magis ꝙ alterum respicit ipsa: sed cōstat ꝙ non omniū caliū habere possumus intellectiuā intuitiuā notitiaz naturalē in presenti. ergo ꝛc. ¶ Maior apparet ex predictis: qz vt dictum est/sicut potentia sensitiua per actū sentiendi intuitiuū vnifomiē potest ī quodcūqꝫ sensibile obiectū: ita ꝛ intellectiua per actum intelligendi. quare ꝛc. ¶ Minor probatur. quonia omnis potens habere aliquius rei intellectionem intuitiuam/potest ea mediante formare in se notitiam abstractiuam: ꝛ per ipsam acquirere scientiā: sed nec de sensibilibus nec de insensibilib⁹ potest aliqs acquirere ex seipso quocūqꝫ alio circūscripto vnifomiter scientiam: cū aliquorū scientia acquirat per doctrinam ꝛ aliorum per inuentionem propriam ꝛc. ¶ Cōfirmat. quia sicut oīnia per sensum intuitiue cognita sunt equaliter nota ꝛ certa equalē sensum habentibus ipsa sentiētibus: ita ꝛ oīnia intelligibilia intuitiue cognoscibilia intellectu sunt vnifomiē ꝛ equaliē certa ꝛ clara oībus ea intuitiue intelligētib⁹. sed cōstat ꝙ nō oīa intellecta sunt ipsa intelligentib⁹ eque clara ꝛ nota/nec oīa sunt etiā oībus nota. ergo ꝛc. ¶ Preterea ad idem tertio arguit sic. obiectū increatū est naturaliter ī intelligibile intuitiue: ergo ꝛ quodlibet aliud ens creatum. Antecedens suppono hic ex dicendis in tertio ꝛ in quarto: vt eñ ibi dicetur: nullus a deo alius beatificare potest obiectiue nec etiā effectiue: sed potēs producere diuine visiōis ꝛ fruitionis actū potest beatificare effectiue: cuz beatitudo consistat in aliquo horum actuuz vel insimul in vtroqꝫ. ergo nullus a deo alius potest in aliquē actuū predictorum: vez in visionem nec in fruitionē. quare ꝛc. ¶ Cōsequentia ꝓbaī primo. qz sicut potētia sensitiua ad sensibilia/ita ꝛ intellectiua ad intelligibilia: ꝛ ita sicut sequit/potentia aliqua sensitiua puta visiua pōt videre hunc colorez: ergo ꝛ oēm aliū: ita ꝛ in ꝓposito sequit vt videt oīne ens esse intuitiue intelligibile si potest sic intelligi aliquod ens significatū: ꝛ ita ꝓ cōtrariū si aliqō ens maxime summe intelligibile ex se nō pōt naturaliē intelligi intuitiue p actū ab intellectu creato ꝓductum nec aliquod aliorum. ¶ Secundo. quia sicut potentia intellectiua se habet ad oīnia intelligibila abstractiue: ita se habet ad ipsa vt intelligibila intuitiue quantum ad hoc ꝙ sint: nulla apparet ratio: quare magis notitia abstractiua vnius obiecti ꝙ alteri⁹ sit possibilis per naturaz: ita ꝛ de intellectione intuitiua respectu omnium intelligibilium est dicenduz: ergo sicut sequit/aliqō ens pōt naturaliē intelligi abstractiue notitia ab intellectu creato ꝓducta: ḡ ꝛ qōlibz alioz: vl ecōuerso nō pōt intelligi ista mō aliqō ens significatum: ḡ nec aliqō alioz: ita ꝛ ī ꝓposito de ī uitiua notitia ꝓsiter est dicēdū: vez ꝙ si ī tellect⁹ creat⁹ nō pōt ī notitiā ī tuitiuā alicui⁹ obiecto rū nec q̄rūcūqꝫ alioz: ḡ si notitia ī tuitiua dei ē naturaliē ī possibiliē erit ēt ꝓsiliē ī possibiliē notitia alteri⁹ oīs ent⁹.

quare ꝛc. ¶ Confirmatur. quia sicut sensibile: quanto perfectior tanto cognoscibilius: sicut color quanto perfectior tanto visibilior: ꝛ sonus audibilior quanto perfectior: et sic de omnibus alijs sensibilibus: ita ꝛ de intelligibilibus intellectione abstractiua vel intuitiua conformiter est dicendum. videlicet ꝙ nō minus ens aliquod quantūcūqꝫ perfectū est intuitiue intelligibile: ꝙ quodcunqꝫ aliud imperfectum. sed primum ens vltimate perfectum non potest naturaliter intelligi notitia intuitiua alicui creato ī tellectui possibili effectiue. ergo nec aliqō aliorum.

Quarta & vltima conclusio est. ꝙ nec etiam in sequēti seculo alia nostra nec aliqs alius intellectus creatus potest aliquid intuitiue intelligere per se omni alio circūscripto.

¶ Hec potest probari consimiliter vt precedens: quia nec magis intellectui nostro in sequenti ꝙ in presenti: nec magis intellectui nostro ꝙ alteri creato est ex seipso possibilis effectiue notitia intuitiua dei. ergo nec alicuius alterius obiecti. antecedens et consequentia apparent ex predictis. ¶ Confirmatur primo. quia nullus intellectus creatus potest naturaliter intuitiue intelligere conceptum mentis alterius: sed si intellectus creatus posset alicuius entis creati habere ex se notitiam intuitiuam/et alterius cuiuscunqꝫ nulla enim posset ratio assignari: ꝓpter quā vnus angelus magis posset intuitiue intelligere alium angelum ꝙ propium eius conceptum. et ita si non potest intueri eius conceptum: nec ipsum/nec per consequens aliquid aliorum. quare ꝛc. ¶ Maior assumpta apparet tam ex sacra scriptura: ex qua habetur ꝙ solus deus occulta cordiū intuetur: ꝙ ex sanctorum doctrina: ex qua habetur ꝙ in angelis sunt illuminationes ꝛ locutiones. Alij enim loquuntur alijs eis que antea non nouerant explicando. sed si naturaliter vnus posset intueri cōceptum alterius huiusmodi illuminationes ꝛ locutiones omnino existerent ociose et superflue: cum omnia vni nota alius posset intuitiue intelligere ex seipso. quare ꝛc. Secundo. quia si intellectus creatus posset ex se absqꝫ omni alio supernaturali sibi inf.so aliquid intueri/non fuit necessarium alicui angelorum in sui creatione nec postea dari a deo aliquam speciem nec habituz/nec vnus angelorum scit nec potest scire plura ꝙ alius possit naturaliter scire: licet ꝙ actu sciat. hoc autem est falsum. ergo ꝛc. ¶ Consequētia apparet. quia omne intuitiue intelligibile est vniformiter scibile a quocunqꝫ a quo est sic intelligibile. sed vt patet ex dictis si aliquod obiectum creatum est ab intellectu aliquo creato naturaliter intuitiue intelligibile/eadem ratione et quodcunqꝫ aliud a quocunqꝫ alio intellectu. ergo sicut calor potest calefacere indifferenter omne calefactibile sibi presens: ita ꝛ quilibet intellectus creatus intuitiue intelligere consimiliter omne existens: supposito vt supponitur ꝙ possit aliquid intelligere intuitiue naturaliter ex seipso omni alio circūscripto quare ꝛc. ¶ Falsitas consequentis apparet. quoniam constat ꝙ nihil eorum que deus reuelat tantum alicui beatorum potest naturaliter intueri aliquis aliorum: et ita cum non omnia omnibus reuelentur: nec per consequens notitia omniū in verbo est equalis: sed potius inequalis. nec etiam scientia rerum in proprio genere que dicitur notitia vespertina. in tali enim non equabitur vetula licet superior in gloria magistro in theologia. nisi dicatur ꝙ scientia acqsita in ista vita non remanet in anima separata. ergo non omnia nota in verbo: nec etiam in genere proprio alicui beatorum potest cognoscere ex se ipso aliquis aliorum. quare ꝛc. ¶ Sed contra hoc forsitan arguetur. quia nullus potest nisi per notitiam intuitiuam intelligere rem presentem aliter ꝙ absentem: sed intellectus creatus saltem angelus videtur posse intelligere rem presentem aliter ꝙ absentē. ergo ꝛc. ¶ Ad hoc respondetur ꝙ minor assumpta est vera non vniuersaliter sed tantum de illa re cuius intellectus creatus habet speciem vel habitū vel quomodocūqꝫ vocetur aliquid aliud a deo sibi infusum ad intellectionem intuitiuam necessario requisitum: non autem de alijs intelligibilibus quorum nullam speciem habet infusam: cuz sine ipsa vt dictum est non sit possibilis notitia alicuius intelligibilis intuitiua. qua sola res cognoscitur actu presens. quare ꝛc. ¶ Sed circa hoc est dubium. quoniam cum potentia intellectiua sit perfectior ꝙ sensitiua non minus per se videtur posse in omnem actum intelligendi tam abstractiuum ꝙ etiam intuitiuum/ꝙ ipsa potentia sensitiua in actum sentiendi intuitiuum: sed potētia sensitiua potest ex se in actum sentiendi intuitiuū. ergo ꝛc. ¶ Ad hoc potest dici: ꝙ licet anima intellectiua sit perfectior ꝙ sensitiua. ꝛ hoc accipiendo ista respectu diuersorum vt anima intellectiua est perfectior ꝙ anima sensitiua bruti. ex hoc tamē nō sequit ꝙ intellectiua sic per se naturaliter possit in actum intuitiue intellectionis sicut anima sensitiua in actum intuitiue sensationis. quia nec omne perfectius est actiuius. ꝛ ita licet loquendo de intellectione abstractiua sit simile de potentia intellectiua/ ꝛ de potentia sensitiua. quia videlicet sicut sensitiua exterior potest in sensationem intuitiuam: ita ꝛ intellectiua in intellectionē abstractiuam. non tamen est simile de potētia sensitiua exteriori ꝛ intellectiua: vt ad intuitiuas notitias comparatis. potentiam enim intellectiuā non posse in intuitiuam cognitionē per se: sicut potest sensitiua/arguitur a posteriori: videlicet ex predictis. ¶ Hec de prima.

Quantum ad secundū est opinio quorundam dicentium ꝙ sic. quod probant. primo. quia anima potest experiri actus suos. experitur enim se intelligere diligere ꝛ sentire. sed experientia non potest esse nisi illorum quorum est notitia intuitiua. ergo ꝛc. ¶ Secundo. quia actu intelligens vel volens assentit huic propositioni contingenti. ego intelligo vel volo. sed non potest huic assentire nisi mediante notitia intuitiua de actu ipso habita. ergo ꝛc. ¶ Sed hic modus dicendi nō potest stare. primo quia sicut dictum est in articulo precedenti visio sensitiua non est eam habenti clarior nec certior ꝙ intellectiua: sed constat ꝙ videns corporaliter hunc colorem: non experitur se habere aliquam intellectionem eque claram sicut est ipsa visio corporalis coloris: nec experitur se sic clare cognoscere visionem sicut colorem: quod tamen faceret si ipsam visionem intuitiue cognosceret intellectualiter: sicut cognoscit eius obiectum/videlicet colorem ipsum/sensibiliter. ergo ꝛc. ¶ Secundo. quia nulla ratio apparet: quare magis anima possit videre actum ꝙ habitum. sed secundū sic opinantes anima nō potest videre seu intuitiue intelligere aliquem sibi inexistentem habitum. ergo ꝛc. ¶ Ad primum eorum que pro opinione p̄dicta adducūtur dicēdū: ꝙ vocando notitiam experimētalem intuitiuam seu facialem: falsum est quod in maiori accipitur. non enim anima viatoris suum actum aliquem experitur: vt apparet euidentius de actibus exterioribus sentiendi: quorum nullus est homini sentienti ita clarus nec euidens sicut obiectum eorum. qō tamen/ vt dē

etum est/esset si intuitiue perciperetur. vocando autem notitiam experibilem omnem illam qua assentitur rei significate per propositionem importantem ipsam existere/sic concedi potest animam experiri actum sibi inexistentem. intelligens enim vel volens vel sentiens statim assentit rei per istam propositionem significate: ego intelligo volo vel sentio. nec tamen ex hoc sequitur ꝙ intuitiue ab ipso actus huiusmodi videantur. quare ⁊c. ¶ Ad secundum dicendum ꝙ falsum assumit in minore nõ enim ad hoc ꝙ aliquis assentiat huic ꝓpositioni. ego intelligo lapidẽ: vel rei significate per ipsam requirit notitia intuitiua lapidis/nec eius intellectionis. sed sufficit notitia abstractiua lapidis vna ⁊ alia similiter abstractiua sue intellectionis: que quidem est pars propositionis. sicut enĩ visio sensitiua coloris ⁊ propositio ista formata: ego video colorem/sufficiunt ad assensum rei significate per propositionem ipsam compositam ex intellectionibus abstractiuis: ita et actus volendi vel intelligendi rectus cum propositione formata ista/ego volo vel ĩtelligo/sufficit ad assensum rei significate ꝑ ipsã. quare ⁊c.

Et ideo quantum ad istum articulum aliter est dicendũ: videlicet ꝙ non videt aliquis homo in via: nec potest videre seu intuitiue intelligere actus suos. ¶ Hoc probatur ab aliquibus primo sic. in cognitionibus intuitiuis non potest esse processus in infinitum. sed si anima intuitiue intelligeret actum suum/huiusmodi processus in infinitum in talibus intuitiuis cognitionibus necessario sequeretur. quoniam qua ratione anima videns albedinem potest videre visionem/eadem potest videre seu intuitiue intelligere visionẽ istius visionis per secundam visionem seu intuitiuam intellectionem/⁊ secundam per tertiam/⁊ sic in infinitum vlterius procedendo. quare ⁊c. ¶ Secundo arguunt sic ad idem. aut anima experitur actum suum sicut obiectum: aut sicut subiectum viuũ proprium suum actum. sed non potest poni primum: quia tunc sequeretur euidenter ꝓcessus in infinitũ. qua enim ratione aliqua intellectio vel sensatio potest esse obiectum alicuius visionis seu intuitiue intellectionis/eadem talis intellectio intuitiua potest esse obiectum alterius: ⁊ illa alia alterius/in infinitum. ergo relinquitur secundum quod est propositum. qꝛ cum notitiam intuitiuam nõ oporteat ponere nisi respectu alicuius obiecti: nec etiam possit poni: per cõsequẽs licet anima experiatur proprium actum suum: ex hoc nõ sequitur ꝙ in ipsa intuitiua notitia sit ponenda. quare ⁊c. ¶ Confirmatur. quia cum sine necessitate nõ sit ponenda pluralitas/si ad veritatẽ alicuius propositionis sufficiunt duo non oportet ponere tria: sed ad veritatem istius/anima experitur actum suum/sufficit actus ipse ⁊ anima eius subiectum. impossibile enim est ꝙ actus recipiatur in anima quin propositio ipsa sit vera. non potest enim in intellectu recipi cognitio actualis quin intellectus ipsã experiatur. ergo ⁊c. ¶ Sed iste rationes non concludunt vt apparet per singulas discurrendo. quando enim dicitur in prima ꝙ non potest esse processus in infinitum in cognitionibus intuitiuis/hoc negaretur. non enim minus inconueniens videtur concedere seu ponere processum infinitum in cognitionibus abstractiuis ꝙ̃ in intuitiuis: sed in abstractiuis oportet concedere: quoniam constat ꝙ actus intelligendi ⁊ omnes alij sunt intelligibiles et intelliguntur de facto ab anima in presenti/et si non intuitiue tamen abstractiue. qui actus abstractiuus reflexus quo intelligitur actus rect⁹/est ĩtelligibilis alio actu reflexo similiter abstractiuo: et iste secundus tertio. et sic in infinitum. quare ⁊c. ¶ Ad aliud qđ secundo arguitur/apparet ꝙ non valet quia falsum est illud qđ accipitur cũ dicitur ꝙ anima experitur actum suum nõ vt obiectum. omnino enim est impossibile animã aliquid experiri: nisi tantum illud qđ est sui actus experimentale obiectum: sicut est impossibile aliquid intelligi vel videri nisi quod est intellectionis vel visionis obiectum. et ita non magis potest anima experiri proprium suum actum nisi ipsum respiciat vt obiectum: et per consequens tendat in eum per alium actum: ꝙ̃ quodcunq3 aliud ens creatum sibi extrinsecum. Et quãdo contra hoc arguitur ex processu infinito in talibus actibus qui sequitur: Dico vt dictum est/ꝙ nõ est inconueniens huiusmodi processum infinitum in actibus intuitiuis cõcedere magis ꝙ̃ in alijs abstractiuis: ⁊ hoc est quantum est ex natura talium actuũ. An autem aliũde sit repugnãtia ponere talẽ processum ĩ intuitiuis actibus cognitiuis ⁊ non in abstractiuis/dicetur in alia questione. ¶ Ad confirmationem illam dicendum ꝙ falsum in minore accipitur cum dicitur ꝙ anima et actus receptus in ipsa sufficiunt ad veritatem istius. anima experitur proprium actum suum. Et quando probatur per hoc quia anima non potest recipere actum quin experiatur ipsum: Dico ꝙ hoc est falsum. quoniam vt dictum est nihil potest ab anima experiri nisi qđ est sui actus experimentale obiectum. idem autem non potest esse suiipsius obiectum: sed alterius actus tantum. et ita cum anima non possit experiri actum suum aliquem vnum nisi per alium tendat in ipsum: et nullum sit inconueniens in anima esse actum per quem tendat in obiectum extrinsecũ sine omni alio actu existente in ipsa: per consequens non oportet necessario animam experiri actũ suum. quare ⁊c. ¶ Et ideo conclusio supradicta potest probari aliter ex predictis ĩ alio articulo sic. omne illud qđ potest intuitiue intelligere ex seipso aliquis intellectus creatus/⁊ quilibet alius. hoc apparet: quia sicut se habet potentia sensitiua ad sensibile ita intellectiua ad intelligibile. et ita sicut omne visibile vel quocunq3 alio sensu intuitiue cognoscibile ab vno et ab omni alio habente potentiam sensitiuam eiusdem rationis cum eo: ita ⁊ de potentia intellectiua respectu intelligibilis est dicendũ. videlicet ꝙ omne qđ potest intelligi ab vno/potest consimiliter intelligi a quocũq3 alio intellectu. sed nullus intellectus creatus potest intueri/seu intuitiue intelligere conceptum mẽtis alterius. ergo nec aliquis potest huiusmodi suum conceptum proprium intueri. ¶ Confirmatur. quia sicut color ꝙ ex se est visibilis ideo in quocunq3 subiecto existat potest videri: quia nec ex aliquo subiecto est visibilis: sed tñmõ ex seipso: nec per consequẽs potest fieri inuisibilis ex subiecto: ita etiam et de quocunq3 obiecto intellectualiter visibili est dicendum. videlicet ꝙ omne qđ potest videri seu intuitiue intelligi ab aliquo intellectu creato/potest sic intelligi ab ipso vniformiter in quocunq3 existat subiecto. sed ille idẽ actus intelligendi vel volendi numero qui est in vno posset esse in alio: quod si esset/intelligi intuitiue non posset ab illo in quo non esset. ergo nec aliquis potest suum proprium intueri conceptum. ¶ Minor apparet. nisi dicatur ꝙ quilibet intellectus creatus potest ex se ipso absq3 aliquo alio sibi apposito intueri conceptum et omnem actum mẽtis alterius: qđ est falsum: quare ⁊c. ¶ Preterea secũdo arguitur sic ad idem. si ergo vel quicunq3 ali⁹ intellectus creatus intelligens angelum vel quodcunq3 aliud obiectum: potest ex seipso naturaliter

intueri huiusmodi actum intelligẽdi aut hoc est verum absolute tantum vt videlicet actus ipse est tale ens absolutum ab eius obiecto distinctum: aut sic in ordine ad eius obiectum: vt videns actum nõ tantum est certus se videre actum: sed etiã constat sibi de eius obiecto: puta de angelo intellecto vel volito. Sed nõ possunt ponere primum illi qui dicunt ꝙ anima videt actus suos intuitiue: quoniam secundum ipsos ideo arguitur et probatur ꝙ anima intuitiue percipit actus suos. quia scit seu experitur inexistere sibi eos. intelligit enim se intelligere vel velle qđ non potest per notitiam abstractiuam. sed constat ꝙ anima vel quicunq3 alius intellectus creatus non tantum intelligit se velle ⁊ intelligere absolute vt intellectio vel volitio est tale ens absolutũ ab obiecto distinctum: sed etiam intelligit se intelligere vel velle sue intellectionis vel volitionis obiectum: puta angelũ/vel quodcunq3 obiectum aliud intellectum. non tantum enim intellectus est certus se intelligere absolute: sed etiã tale ens determinate. ergo si ideo quia intellectus creatus intelligit se intelligere: actũq3 sibi inexistere: arguũt ipsum esse intuitiue cognitũ: habẽt etiam concedere actũ esse cognitum non tantum vt absolute sumptum: sed etiã vt talis obiecti: cũ intellectus intelligens se intelligere vel velle sciat se intelligere vel velle tale ens determinate. ergo omnis intuitiue intelligere potens actum/potest intelligere quid sit eius obiectum: ⁊ ita per consequẽs cũ vnus intellectus creatus possit intuitiue intelligere cõceptum alterius: supposito ꝙ ille cuius est talis conceptus possit ipsum naturaliter intueri: sequitur ꝙ cuilibet intellectui creato possit naturaliter esse notũ ⁊ certum quid sit ab alio cognitum vel volitum seu notum: qđ est falsum. quare ⁊c. ¶ Cõfirmatur. quia omne alicui certum virtute alicuius actus in ipso existentis/est etiã certũ alteri cuicũq3: in quo actus consimilis reperitur. sed si intellectus creatus videt intuitiue proprios actus suos virtute talis visionis/seu intuitiue intellectionis: certitudinaliter constat sibi intelligenti quid sit ab eo intellectũ. ergo ⁊ idem potest esse certum cuicunq3 alteri in quo actus consimilis potest poni. sed vt predictum est si intellectus creatus potest videre conceptum suũ: ⁊ quilibet aliorum: ergo quilibet intellectus creatus virtute visionis sibi possibilis actus alterius potest esse certus quid alius intelligat siue velit. hoc autẽ est falsum ⁊ contra sacram scripturam. ergo ⁊c. ¶ Sed nũqđ beatus potest intuitiue ĩtelligere actũ suũ beatificũ? Ad hoc respõdent aliqui dicentes ꝙ sic. licet enim vt dicunt viator nõ possit intuitiue intelligere aliquem actum suũ: potest tamen hoc quilibet beatorum: nec tantum actum: sed etiã omnem in eo existentem habitum ⁊ seipsum. ¶ Sed si sic dicentes intelligant ꝙ beatus ex seipso possit naturaliter intueri actum suum beatificum/vel alium/⁊ seipsum hoc non videtur verum: vt apparet ex dictis. quoniam tunc sequeretur ꝙ quilibet beatorum posset videre cuiuslibet alterius mentis conceptum: cum quodcunq3 visibile seu intuitiue intelligibile ab vno ⁊ ab alio vt superius est argutum: nec tantum etiã beatus/immo ⁊ quilibet damnatus posset cuiuslibet alterius videre cõceptũ sicut ⁊ suũ proprium cum naturalia maneant integra in ipsis sicut in beatis. hoc autẽ est falsum. quare ⁊c. ¶ Cõfirmatur. quia beatus non magis potest ex suis naturalibus videre seu intuitiue intelligere vnum aliquod ens creatum: nec per consequens suum actum ꝙ̃ quodcunq3 alterum obiectum: sed beatus non potest videre omne visibile seu intuitiue intelligibile naturaliter ex seipso: qꝛ alias quilibet beatorum posset videre omne certum alteri diuinitus reuelatũ: ⁊ tunc frustra fierent locutiones nec essent illuminationes in angelis/nec in alijs beatis cum quilibet posset videre omne notum alteri ex seipso: sed ista sunt falsa. ergo ⁊c. ¶ Nec valet si forte dicatur: ꝙ non est simile de actibus intrinsecis/⁊ de alijs obiectis/nec per consequens sequitur/si intellectus creatus beatus potest intuitiue intelligere actum suũ ⁊ seipsum ꝙ possit similiter intueri quodlibet aliud ens creatum quoniam sicut color vniformiter est visibilis sensibiliter in quocunq3 subiecto existat: ita etiam quodcunq3 aliud ens intuitiue intelligibile vniformiter potest intelligi in quocunq3 subiecto: nec per consequens actus beatificus nec quicunq3 alius alicuius beatorum est magis nec aliter cognoscibilis secundũ se ab illo in quo existit: nec ipsemet beatus a seipso ꝙ̃ a quolibet aliorũ. quare ⁊c. ¶ Si autem modo predicto dicentes intelligant ꝙ beati intelligũt actus suos intuitiue: et seipsos mediãtibus speciebus vel alijs quibuscũq3 ad hoc necessarijs/modo quo angeli dicuntur intelligere: videlicet per species concreatas seu habitus: sic potest concedi ꝙ beati intuitiue intelligũt actus suos ⁊ etiã semetipsos/⁊ alia multa: quorum habent species vel habitus/sine quibus huiusmodi notitie intuitiue nõ sunt possibiles ꝑ naturam: nisi sic dicatur oporter cõcedere vt videtur/ꝙ beatus possit ex se videre seu intuitiue intelligerẽ omne ens actu existẽs. non enim magis vnum ꝙ̃ alterum sibi determinat ad videndum. ⁊ ita si potest per se sine aliquo alio sibi apposito videre seipsum ⁊ proprium actum suũ: ⁊ quodlibet aliud ens creatum ⁊ etiam increatum vt superius est deductum. hoc autem non videtur verum. quare ⁊c. ¶ Secũda cõclusio est. ꝙ viator potest intelligere ⁊ sic intelligit suum actum notitia abstractiua. ¶ Hec apparet. qꝛ constat ꝙ potest de ipso aliquam habere notitiam: sed nõ intuitiuã: scđ3 ꝯclusionem primam. ꝗ ⁊c. ¶ Maior assumpta apparet. quia omne ens saltem creatum est intelligibile naturaliter ab ipso. Qꝛ etiam de facto viator intelligat suum actum/apparet: quia intelligit se intelligere: et velle vel nolle. sed intelligens se intelligere velle vel sentire/aliquo modo intelligit suum actum. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia intelligens se intelligere format hãc ꝓpositionem. ego intelligo intellectionem talis obiecti intellecti. sed actus reflexus: puta intellectio intellectionis est pars istius propositionis. ergo ⁊c. ¶ Et si queratur quomodo possit esse euidens et certum intellectum ꝙ ĩtelligat vel diligat ex sola abstractiua notitia talis actus. Ad hoc respondetur ꝙ sola cognitio abstractiua reflexa intellectionis vel cuiuscunq3 alterius actus non vt absolute sumpti/sed vt recepti in habente eius notitiam abstractiuam reflexam sufficit ad hoc ꝙ aliquis intelligat se intelligere siue se velle. ad hoc enim ꝙ aliquis assentiat rei significate per istam propositionem. ego intelligo. nulla intuitiua notitia est necessaria sed sufficit propositio ipsa ex notitijs abstractiuis composita siue ex abstractiua siue ex intuitiua intellectionis notitia sit causata. dum tamen notitia ipsa recta ⁊ eius reflexa sint in eodem subiectiue: hoc sufficit ad assensum rei significate per propositionem predictã ex abstractiuis notitijs constitutam. non tantum enĩ notitia intuitiua sed etiam recta abstractiua in intelligente recepta nata est causare assensum respectu sui mediante propositione formata ex notitia abstractiua reflexa ipsius intellectionis similiter abstractiue ⁊ recte formate. Et ꝙ hoc sit verum potest declarari per hoc: quoniam constat ꝙ non tantum intelligit hoc se intelligere/sed etiam velle vel sentire: nec tantum intelligit se velle/vel nolle/vel sentire qđ percipit intuitiue/sed etiam qđ sentit vel intelligit abstractiue. non videtur autem ꝙ magis volitio vel nolitio sequens notitiam abstractiuam/vel ipsa sensatio abstractiua sufficit ad assensum rei signifi-

cate per hoc complexū ego volo vel nolo vel sentio ꝙ cognitio abstractiua ad cognitionē rei significate ꝑ istud: ego intelligo. quare ꝛc. ¶ Ex predictis tā ī isto articulo ꝙ in primo potest inferri corollarie ꝙ virtute alterius formatur hec ꝓpositio complexa ꝛ assensus rei importate per ipsam. ego video sensibiliter colorem. ꝛ virtute alterius ista. ego intelligo angelum vel colorem ipsum. ¶ Hoc apparet. quoniam vtraqꝫ ꝓpositio supradicta ex notitia abstractiua reflexa actus composita formatur ꝛ suo significato assentitur notitia recta presupposita mediante. prima videlicet mediante visione sensitiua coloris: ꝛ alia mediante intellectione. visio sensitiua est notitia intuitiua: intellectio aūt abstractiua. ergo prima formatur virtute notitie ītuitiue sensitiue: cuius cognitio abstractiua est ipsius ꝓpositionis formate p̄dicatū. secūda autem virtute intellectionis abstractiue: cuiꝰ reflexa intellectio similiter abstractiua est eius p̄dicatū. consimiliter est dicēdum de assensu significati vtriusqꝫ. ex hoc eīm solo ꝙ notitia siue ītuitiua siue abstractiua alicuius obiecti recipitur in anima statim ipsa anima in qua recipitur potest formare hoc complexū. ego intelligo talem rem. cui ꝛ potest assentire tali ꝓpositione mediante formata. quare ꝛc. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationē in principio apparet solutio ex predictis.

Q Vinto quæro. vtrū in actibus

credendi vel intelligendi sit possibilis per naturam processus in infinitū. Et videtur ꝙ sic: quia omnis actꝰ intelligēdi est intelligibilis: non se ipso sed alio actu mediante. ergo est in actibus intelligendi ꝓcessus in infinitū. Antecedēs est euidēs. qm̄ licet intellectus ꝛ obiectū ītellectū possint in idem coincidere cū intellectꝰ possit ītelligere semetip̄m: non tamē obiectū aliquod ab intellectu creato intellectum potest in idem coincidere cū actu suo intelligendi: cū oīs actus positus possit esse nō ītellectus: qḋ fieri nō posset si actꝰ quo est intelligibilis ab ipso indistinctus esset. ergo ꝛc. ¶ Cōsequētia est euidēs. quia ex quo omnis actus possibilis est alio actu a se intelligibilis / nō est dare aliquē actū vltra quē alius nō sit possibilis. ergo est ꝓcessus in infinitus in eis. ¶ Contra. quia cū omnis actus intelligēdi intuitiuus supponat obiectum actu existēs ꝛ intelligenti p̄sens: ꝑ consequēs intellectio intuitiua reflexa presupponit in intellectu existere simul cū ipsa rectā. sed nō possunt esse in aliquo intellectu creato simul infiniti actꝰ intelligēdi: īmo est deuenire ad tot vltra quos nō possūt existere plures. ergo nō potest naturaliter esse processus in infinitū in eis / saltem in actibus ītelligēdi intuitiuis. ¶ Respōsio. vbi sic procedā. primo eīm inquiram quid sit istorum actuū obiectū. Secūdo dicam ad quesitū: an videlicet sit in eis processus in infinitum.

Quātum ad primū est opinio aliquorū dicētiū ꝙ actus intelligēdi est duplex: simplex videlicet et complexus. Simplex dicitur ille cuius obiectum dicitur res extra incomplexa. ꝛ talis est omnis ille quo cōcipitur absolute sine affirmatiōe ꝛ negatiōe res ipsa. Cōplexus dicitur omnis ille cuius obiectū est aliquod verū complexū. ꝛ ideo actus intelligendi denominatur cōplexus: videlicet obiectiue. non eīm est ꝯpossibilior ꝙ primꝰ quidditatiue. Et quia scientia est ꝯclusionis que est veritas complexa affirmatiua vel negatiua: ideo sequitur ꝙ omnis actus sciendi obiectū est aliquod verū cōplexū: nō aliquod incōplexū. actus autē credendi non est actus intelligendi ꝓprie sumptus: cū actus intelligendi sit actꝰ cognoscendi ꝛ actus credendi sit actus assentiēdi seu iudicandi p̄supponens actum cognoscendi. nō eīm incognitum potest esse iudicatum. licet ecōuerso cognitum potest esse non iudicatuꝫ. Q autem actus credendi non sit actus intelligēdi / apparet: quia actus credendi cōuenit tantū fideli. actus aūt intelligēdi cōuenit fideli ꝛ infideli eosdē eīm articulos format / ꝛ ipsoꝝ significata cognoscit vterqꝫ: sed infidelis dissentit ei qḋ app̄hendit: nec ipsum esse verū sed falsum iudicat: fidelis aūt cōsentit: ꝛ verum esse iudicat hoc qḋ nouit. ergo actus credendi est distinctus ab actu intelligēdi quidditatiue: nō aūt obiectiue. idē eīm verū cōplexū est obiectū actus intelligēdi ꝯplexi precedētis / ꝛ actus credēdi sequētis ip̄m necessario supponētis. Ex p̄dictis omnibus inferūt sic opinātes ꝙ obiectū īmediatū tā scientie ꝙ fidei etiā est nō aliquod incōplexū: sed aliquod verū cōplexū. ¶ Contra opinionē istā quantū ad hoc qḋ ponit de obiecto īmediate scientie ꝛ fidei seu actus assentiēdi: arguitur primo sic. nihil potest poni alicuius actus intelligendi obiectū nisi qḋ est intellectū ꝑ ip̄m. qḋ etiā nō est intellectū nō potest poni actꝰ assentiēdi obiectū. nullus eīm intellectualis assentit nec dissentit nisi p̄intellecto. sed ꝑ scientiā q̄ est de rebꝰ extra nō intelligit aliquod verū cōplexū / nec fides etiā p̄supponit cē p̄intellectū aliqḋ verū ꝯplexū: nec est de ipo: sed tm̄ de eiꝰ significato. g̃ ꝛc. ¶ Minor apparet. primo quātū ad primā partē: qm̄ verū cōplexū nō est aliud ꝙ ꝓpositio ipsa formata affirmatiua vel negatiua: sed sciētia q̄ est de rebus extra nō est alicuius ꝓpositionis ipsas res significantis. posita eīm demōstratione rē aliquā extra significāte natus est sequi ex ipsa actus sciēdi neutra premissarū ꝯcepta nec etiā cōclusione. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmat quia verū cōplexū seu ꝓpositio ipsa formata nō est aliud ꝙ actus intelligendi cōplexꝰ / nec eīm ꝓpositio mentalis est aliud ꝙ plures actus intelligendi: quorū vnus affirmatur de alio: vel negatur. sed actus ītelligēdi nō est obiectū nisi actus reflexi. sciētia aūt que est de rebus extra non exigit aliquē actū reflexū. ergo nec aliqua ꝓpositio sciētifica siue sit cōclusio / siue p̄missa significās rē extra est illius sciētie obiectū: sed potius sciētia ipsa siue actꝰ sciendi rē extra: q̄ quidē est suū significatū. ¶ Ex eodem apparet secūda pars: videlicet ꝙ nec obiectum fidei sit verū cōplexū: sed suū significatū. quoniā formato aliquo vero cōplexo fidei articulo: puta deus est trinus ꝛ vnus ante notitiā reflexā ipsius statim potest sequi actus credendi seu assentiendi: cuius obiectum nō potest esse aliquid incognitum quale supponitur esse ip̄m verū ꝯplexum. ergo eius obiectū est illius veri ꝯplexi significatū qḋ quideꝫ est cognitum. quare ꝛc. ¶ Confirmatur. quia fides catholica nō est de ꝓpositione sed de re extra ꝑ ꝓpositioneꝫ significata: puta ꝙ Christus est passus / deus est trinus ꝛ vnus / ꝛ similiū. nō eīm est de veritate alicuiꝰ taliū ꝓpositionū: cū possit esse vera fides sine eis intellectis: sed de ipsoꝝ significatis. nec eīm fides nostra est de actibus nostris intellectis: sed de rebus intellectis. sed verū ꝯplexū nō est aliud ꝙ ꝓpositio formata in mente: q̄ quidē non est aliud ꝙ diuersi actus intelligendi: quorum vnus subiicitur / ꝛ alius p̄dicat. g̃ ꝛc. ¶ Si forte dicat ꝙ falsuꝫ est illud qḋ supponit. videlicet ꝙ ꝓpositio ipsa formata possit esse non intellecta: cum ipsa sit sui cognitiua siue app̄hensiua: ¶ Cōtra hoc arguitur dupl'r. primo qꝛ assumptū est falsum. secūdo quia ex ipso esto ꝙ esset verum: non haberetur intētū. ¶ Primū videlicet ꝙ assumptum puta ꝓpositionē aliquā esse sui app̄hensiuā / sit falsuꝫ: ꝓbat. primo sic. nō magis aliquis cōplexus ꝯceptꝰ pōt esse cognitio sui ꝙ incōplexus ꝑ terminū īportatus. ¶ Hoc statim apparet. tū qꝛ nec vnꝰ ꝯceptus nec aliꝰ est intellectus nisi ꝑ actū reflexū. actus aūt reflexus est ab actu recto distinctus. quare ꝛc. ¶ Cum quia oīs actus intelligendi siue simplex siue complexus potest esse non

intellectus licet actualiter sit in mente. sed hoc non videretur posse esse si aliquis esset apprehensiuus suipsius. sic ergo apparet maior assumpta. sed propositio in mente formata non est aliud ꝙ diuersi actus intelligēdi simplices: quorum primus est subiectū. secūdus est copula. ꝛ tertius p̄dicatū. sic enim propositio mentalis cōponitur ex conceptibus sicut vocalis ex vocibus. ꝛ ita successiue ordine quodam formantur huiusmodi cōceptus in mente: ex quibus construitur propositio ipsa mētalis: sicut voces proferūtur ore: ex quibus componitur propositio vocalis. ergo ꝛc. ¶ Confirmatur. quia omnis cōceptus simplex vel cōplexus est cognitiuus tm̄ obiecti sui significati. sed nullus cōceptus simplex vel cōplexus est significatū sui ipsius. ¶ Hoc statim apparet in ꝓposito de ꝓpōne q̄ est cōceptus formatus cōplexus: qm̄ cū ꝓpō nō sit aliud ꝙ subiectum copula ꝛ p̄dicatū: si ꝓpō est significatū suipsius: puta ista Christus est passus vel homo est albus: aut hoc est quia tota est significatū totius ipsius: aut quia tm̄ est alterius ꝑtis eius. sed non potest poni scōm: quia neutra pars ꝓpōnis significat aliā. nec eīm subiectū significat copulā: nec p̄dicatū: nec ecōuerso. sed qḋlibet horū importat aliquid in re extra ꝑ quo ꝓpositio ipsa formata tota est vera. nec potest poni primū quia tota ꝓpō nō posset poni significatū suipsius totiꝰ nisi quia aut vna pars eius esset significatū alteriꝰ: ꝛ ecōuerso ꝑs significata esset signū alterius ipsum significātis: aut qꝛ q̄libet esset sui ipsius significatū. sed primū est impossibile. nec eīm ī talibus potest cē circulus: puta ꝙ aliquis ꝯceptus sit signū ꝛ signatū eiusdem. cōceptus etiā aliquis vt ē pars ꝓpōnis nō significat aliud ꝙ illud idē qḋ importat vt ꝑ se sine ꝓpōne accepta. sed nulla ꝑs propōnis vt ꝑ se non in ꝓpōne accepta significat aliam nec seipaꝫ. nō eīm vnus cōceptus simplex significat aliū nec seip̄m. ꝑtes aūt ꝓpōnis mētalis nō sunt aliud ꝙ simplices conceptus sicut ꝑtes ꝓpōnis vocalis voces: nec magis vnus cōceptus significat aliū nec seipsum ꝙ vna vox aliā nec se ipam. ergo ꝛc. ¶ Preterea ad idē arguit sic. aliqua ꝓpositio verificatur tantūmodo pro seipsa. vt animal est genus / vel homo est species. et alia tantū pro re significata. vt deus est trinus ꝛ vnus / homo est albus et similia. sed hoc non posset dici si alia propositio significaret seipsam ꝛ rem extra simul. talis enī si esset vera ꝑ secūdo significato: esset vera vniformiter pro seipsa ꝛ pro re per eam significata. ꝛ per consequēs talis propositio esset eque falsa sicut vera: cū propositio nō sit talis in se / qualē esse significat suū significatū. quare ꝛc. ¶ Confirmatur. nō magis aliqua ꝓpositio potest poni complexa cognitio suipsius ꝙ diffinitio rei extra. vt animal rationale sit diffinitio suipsius. ¶ Hoc apparet. qm̄ omnis diffinitio est diffinitio sui significati: ꝛ ita si aliqua ꝓpositio significaret seipsam cadē ratione diffinitio significaret seipaꝫ: ꝛ ꝑ cōsequēs esset suipsius. sed hoc est falsum constat enim ꝙ nūꝙ idem est nec esse potest diffinitio ꝛ diffinitum. ergo ꝛc. ¶ Preterea ad idē arguitur sic. quorūcūqꝫ diuersorū generū vel eorūdē tamen realiter distinctorum vnū potest intelligi sine alio intellecto. sed agnitio tam incōplexa ꝙ cōplexa que est ꝓpositio ipa est realiter distincta a sua re significata. ergo ꝓpositione formata non intellecta potest esse intellecta res extra ꝑ eam significata. quare ꝛc. ¶ Cōfirmatur. quia nō magis intellectio aliqua potest esse sui significatiua / ꝛ ꝑ ꝯsequēs apprehensiua ꝙ visio vel quecunqꝫ alia cognitio sensitiua: sed constat ꝙ omnis cognitio sensitiua est tantū significatiua ꝛ app̄hensiua rei extra nō autē suipsius. nec eīm visio coloris est significatiua / nec apprehensiua sui cum ipsa non sit visibilis: sed tantū coloris. ergo ꝛc. ¶ Secūdum: videlicet ꝙ esto ꝙ predictum suppositum puta ꝙ omnis cognitio esset apprehensiua suipsius: ꝛ per consequens cognitio recta esset idem cū cognitione reflexa ex hoc non habeatur intētū: videlicet ꝙ ꝓpositio sit cognitio sui: ex hoc probatur. quoniam vt dictū est supius: nulla pars ꝓpositionis potest esse cognitio alterius: nec ipsius ꝓpositionis totius. ergo cū nulla pars ꝓpositionis per se sumpta nec etiam in ꝓpositione accepta sit cognitio omniuꝫ partiū ꝓpositionis: nec per consequens ipsius ꝓpositionis totius: nec sit etiam tota propositio ipa: ꝑ consequēs esto ꝙ q̄libet pars ꝓpōnis sit cognitio suipsius vel etiā ꝓpōnis totiꝰ / ex hoc nō sequit: nec habetur ꝙ ꝓpositio ipsa tota sit cognitio app̄hensiua sui ipius totius. ¶ Confirmatur. quia aut dicētes ꝓpositionem esse sui cognitionē intelligunt ꝑ ꝓpositionem p̄cise partes eius: puta subiectū copulā ꝛ p̄dicatū: aut aliquid ab eis omnibus distinctū. sed nec potest poni scōm quia nec ꝓpō est aliquid ab oībus suis ꝑtibus distinctū: ergo ꝑ ꝓpōnē non possunt sic loquentes intelligere nisi tm̄ ꝑtes insimul omnes eius / nō aliquā tantū earū. ergo dicere ꝓpositionē cē sui cognitionē est idē qḋ dicere oēs partes ꝓpositionis puta subiectum copulā ꝛ p̄dicatum esse omniū ip̄arū cognitiones. nec enim ꝓpō ipa tota est aliqua cognitio / sed multiplex. hoc aūt cōstat esse falsum qꝛ si omnes ꝑtes ꝓpositionis essent omniū cognitiones oēs simul ꝛ quelibet earū esset cognitio cuiuslibet aliarū qḋ est euidēter falsum. quia nec subiectū est vt dictū est superius cognitio copule nec p̄dicati / nec ecōuerso p̄dicatū est cognitio copule / nec subiecti. sed ista omnia sunt tres ꝯceptꝰ distincti rei extra significatiui. ¶ Nec valet si dicat ꝙ ideo ꝓpō ipsa dicit esse suipsius cognitiua: qꝛ quelibet ꝑs eius est cognitio suipsius: licet nō alicuius alterius: qm̄ vt dictū est esto ꝙ assumptū esset verū qḋ tm̄ nō est / ex ipo non habetur intētū. videlicet ꝙ ꝓpō sit sui cognitio. quoniaꝫ nulla ꝑs ꝓpōnis vna est ꝓpō ipsa tota. quare ꝛc. ¶ Et ideo quantū ad istū articulum aliter est dicendū. Ad cuius euidentiam p̄mitto duo. primū est ꝙ sicut ꝓpositio vocalis nō est aliud ꝙ voces diuerse ordinate ꝛ successiue ꝓlate: ita nec ꝓpositio mētalis est aliud ꝙ ꝯceptꝰ simplices diuersi cōsimiliter quodā ordine et successiue formati. qui cōceptus si recti / sunt rei extra significatiui. si vero reflexi / sunt significatiui conceptuū aliorū. ꝓpositionū eniꝫ aliqua potest ꝯstitui ex cōceptibꝰ rectis vt ista homo ē animal: ꝛ alia ex reflexis vt ista homo est species. Ex hoc p̄misso supposito sequitur ꝙ actus intelligendi simplex non distinguitur ab actu intelligendi complexo nisi sicut pars a toto vel sicut vnū a multis. ¶ Hoc apparet: quoniam vt dictum est ꝛ adhuc inferius ostendetur / actus intelligendi complexus non est aliud ꝙ ꝓpositio ipsa tota: cuiꝰ pars quelibet per se vt ab alia distincta puta subiectum copula ꝛ predicatum est cognitio incōplexa. vnde nec aliter ꝓpositio mentalis dicitur cognitio complexa ꝛ quelibet eius pars incōplexa ꝙ ꝓpositio vocalis tota posset dici vox complexa et quelibet eius pars vox incomplexa. nec aliter distinguit cōceptꝰ simplex qui est pars propositionis totius ab ipsa propositione tota mentali: que dicitur cognitio complexa: ꝙ quelibet vna vox que est pars propositionis vocalis ab ipsa tota propositione vocali. quare ꝛc. ¶ Ex hoc potest vlterius inferri ꝙ cognitio complexa non est aliqua cognitio per se vna / alia ab omnibus incōplexis: sicut nec vox complexa est aliqua vox ab omni incomplexa distincta: quoniam propositio ipsa tota siue mentalis siue vocalis nō est aliquid aliud ꝙ omnes eius partes simul accepte. sed nec cognitio complexa est aliud ꝙ propositio mentalis / nec vox complexa consimiliter potest dici aliud ꝙ propositio vocalis. cuiꝰ quelibet pars dicitur vox incomplexa: sicut ꝛ omnis ꝑs ꝓpōnis

mentalis est cognitio incomplexa. ergo ⁊c. ¶ Secundū premittendū est: ꝙ actus sciendi non est actus intelligendi vt ista accipiuntur proprie et appropriate. qm̄ actus intelligendi secūdū propriū vocis significatū dicitur tantū actus apprehendendi siue incomplexus/ siue ↄplexus. actus sciendi ꝓprie sumptus non est actus apprehēdēdi: sed potius assentiēdi vl' iudicādi p̄supponēs actū ipsum apphendēdi. Q2 aūt hoc sit verū: videlicet ꝙ actus sciēdi sit distinctus ab actu itelligēdi ipsumq3 supponat: ex hoc apparet. quoniā cū tota demonstratio sit aliquo mō causa sciētie tā actualis q̄ habitualis/ ꝑ ↄn̄s tā actus q̄ habitus sciētie est a tota demōstratiōe/ videlicet tā a p̄missis q̄ etiā a ↄclōne distinct⁹. Quero tunc quomodo actus sciēdi distinguit̄ a ↄclusione/ ⁊ a qualibet p̄missaꝝ: aut enī distinguit̄ ab ipsa vt vnus actus apprehēdēdi ab alio actu apprehēdēdi: aut sicut actus ab obiecto: aut sicut act⁹ iudicādi ab actu apphēdēdi. Sed nō potest poni primū: qꝛ tā ↄclusio q̄ q̄libet p̄missarū est actus apphēdēdi/ ⁊ ↄclusio ⁊ actus sciēdi mediāte ↄclusione causat⁹ sunt actus eiusdē obiecti. sed vn⁹ actus apprehēdēdi nō causat aliū actū apphēdēdi respectu eiusdē obiecti. g̃ ⁊c. ¶ Nec potest poni scōm. qm̄ actus sciētie rei extra significate nō est actus reflexus: sed rectus. sed oīs actus ↄclusionis vt obiecti est actus reflexus: cū ↄclūo ipsa sit act⁹ itelligēdi ↄplex⁹ sicut ⁊ q̄libet p̄missarū. g̃ ⁊c. ¶ Cōfirmat̄. qꝛ nō oīs sciētia est de actib⁹ itellectis. sed multe sunt de rebus intellectis. sed si cuiuslibet sciētie ↄclusio demōstrata esset obiectū/ oīs scientia esset de actibus intelligendi: cū omnis ↄclusio demōstratiōis mentalis sit ↄclusio intellectualis. ergo ⁊c.

His premissis pono quatuor conclusiones. Prima est. ꝙ nec actus credēdi est articulus fidei: nec actus sciēdi est ↄclusio demōstrata. ¶ Hec ꝓbat̄ quātū ad primā ptē ex scd̄a pte iam ꝓbata. qm̄ sicut se habet actus sciēdi ad ↄclusionē demōstrationis: ita act⁹ credēdi ad vnū ↄplexū puta ad articulum formatū. sed actus sciēdi sic se habet ad ↄclusionē ꝙ non est ipsa: sed aliquo mō effectus eius cū ipsa mediāte causet̄. ergo ⁊c. ¶ Maior assumpta apparet ⁊ ꝓbat̄. qm̄ sicut ↄclusio est actus cognoscēdi ↄplexus: cuius significato act⁹ assentiēdi seu ipm̄ iudicādi sic eē vt per ↄclusionē iportat̄ est actus sciēdi: ita ↄsiliter articul⁹ fidei ē cognitio ↄplexa: qꝛ ꝓpō formata vt deus est trinus ⁊ vnus: cui⁹ significato actus assentiēdi est actus credēdi. nō enī actus credēdi respicit ꝓ obiecto articulū: sed suū significatum: sicut nec actus sciēdi ↄclusionē sed rē ꝑ eā significatā: ita etiā articulus est causa actus credēdi/ sicut ↄclusio act⁹ sciēdi: qꝛ sicut mediante ↄclusione formata causatur immediate actus sciēdi: ita ⁊ mediante articulo act⁹ credēdi. quare ⁊c. ¶ Minor videlicet ꝙ act⁹ sciēdi nō sit ↄclusio sed aliquo mō eius effectus. ꝓbat̄. primo ꝑ pħm dicētē. 2. poster. ꝙ demōstratio est syllogismus faciēs scire ↄclusio aūt est aliquid demōstrationis: nec ꝑ ↄn̄s ipsa est scita: sed eius res significata. quare ⁊c. ¶ Scd̄o arguit̄ ad idē ꝑ rationē sic. oē qd̄ est alicui icōpossibile est distinctū ab omi eo qd̄ est eidē formaliter ↄpossibile. sed actus dubitādi est incōpossibilis actui sciēdi: q̄ q̄dē actus sciēdi est cōpossibilis ↄclusioni ⁊ etiā actus dubitandi. nulli enī pti ↄclusiōis nec etiā toti⁹ demōstratiōis repugnat dubitatio. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat̄ arguēdo ex dictis aliq̄r sic. oīs actus sciēdi est distinctus ob omni actu credendi et ab omni actu opinandi. sed si ↄclusio demōstrata esset idē qd̄ actus sciēdi/ aliquis actus sciēdi esset oīno idem cū actu credēdi ⁊ cū actu opinādi. ergo ⁊c. ¶ Minor ꝓbatur: nō simpliciter ⁊ vere: sed aliqualiter facta suppositione a multis ↄcessa: videlicet ꝙ eadē ↄclusio potest demōstratiue ꝓbari ꝑ modū ꝓbabilis seu opinabilis/ ⁊ per auctoritatem. hoc enī supposito qd̄ tamen vt alias ostēdetur est falsum/ apparet minor assumpta. quoniā sicut scientia respicit ↄclusionē demōstratā/ ⁊ se habet ad eam: ita fides ad ↄclusionē ex auctoritate approbatā/ et opinio ad ipsam ↄclusionē vt ex medio ꝓbabili ↄclusā. sed si actus sciēdi nō distinguitur a ↄclusione demōstrata nec actus credēdi a ↄclusione ex auctoritate ꝓbata: nec actus opinādi a ↄclusione ꝓbabiliter ex syllogismo topico illata: ⁊ ita per ↄsequēs si oratio eadē est ↄclusio demōstrata: ⁊ ex auctoritate ac ex medio ꝓbabili illata sequitur euidēter falsum assumptū: videlicet ꝙ idē omino erit scientia opinio atq3 fides. quare ⁊c. ¶ Preterea secūdo ad ↄclusionē p̄dictā arguitur sic. simplex aliquo modo distinguit̄ ab omni ↄposito seu ↄplexo. sed actus sciēdi est simplex: ⁊ etiā actus credēdi ac opinandi. tā cōclusio aūt demōstrata q̄ ꝓbabiliter ostēsa q̄ etiā articulus fidei auctoritate formatus est q̄d ↄplexū. quia ꝓpō formata ex subiecto p̄dicato ⁊ ex copula cōstituta. g̃ ⁊c. ¶ Minor apparet: qm̄ oē cōplexū includēs plures cōceptus formatum a viatore formatur cōiter successiue. hoc apparet in ꝓpōne mentali. qm̄ sicut voces q̄ sunt partes propōnis vocalis ꝓferunt̄ ore successiue: ita ⁊ ↄsimili ordine formant̄ in mēte ↄcept⁹: q̄ sunt ptes ꝓpōnis mētalis. sed articulus fidei vel ↄclusio demōstrata/ vel quocūq3 aliter illata est tale ↄplexū formalit̄ plures includens cōceptus vel voces. ergo ⁊c. ¶ Secūda aūt pars minoris. videlicet ꝙ actus credēdi vel sciēdi sit simplex/ apparet. qm̄ nullū ↄplexum plures includēs cōceptus vel voces ponit̄ simul totū seu format̄ a viatore. sed vna ei⁹ pars post aliā successiue vt dictū est de ꝓpōne. sed tam actus credēdi q̄ sciēdi/ q̄ etiā opinādi ponit̄ simul tot⁹ in eodē instāti. alias ī nullo vno istāti alq̄s crederet neq3 sciret sicut nec ī aliquo vno istāti articulū nec aliquā ꝓpōnē aliā format. g̃ ⁊c. ¶ Cōfirmat̄. qꝛ ꝓpō formata q̄ est articul⁹ fidei nō sufficit ad hoc ꝙ intellect⁹ ꝓpōnē ipsā formatā iudicaret esse verā. eadē enī ꝓpōnē formantiū/ alij iudicāt ipsam veram/ alij vero falsam: qd̄ non esset si ipsa per se sufficeret ad hoc ꝙ vera iudicaret̄. actus aūt credendi vel sciēdi est talis ꝙ eo posito intellectus iudicat ipsam veram. eo enim ipso quo intellectus rei significate per cōplexū assentit seu credit cōplexū ipsum formatū iudicat ipm̄ esse verū. g̃ oportet huiusmodi ↄplexū ab actu credendi ⁊ sciēdi esse distinctū. ¶ Ex p̄dictis apparet verū esse illud qd̄ in principio huius articuli fuit p̄missum. videlicet ꝙ actus sciendi nō est actus intelligēdi: quoniā actus sciēdi ⁊ ↄclusio demōstrata sunt/ vt ifra dicetur eiusdē obiecti sicut ⁊ articulus fidei ⁊ actus credendi: sed vnus actus intelligendi non causatur ex alio respectu eiusdē obiecti. ergo cum actus sciēdi causetur aliquo modo ex cōclusione que est actus intelligendi cōplexus sicut ⁊ articulus fidei quo mediāte causat̄ actus credendi: sequitur propositum: videlicet ꝙ nec actus sciendi nec credendi est actus intelligēdi: sed assentiēdi seu iudicandi. Sed quia ↄclusio causatur ex p̄missis aliquo mō: et tā cōclusio q̄ etiā vtraq3 premissarū est actus intelligendi complexus: idcirco forte non concludit ratio supradicta. ⁊ ideo melius illud probatur ex alijs dictis in precedentibus. ¶ Sed cōtra ↄclusionē p̄dictam arguūt aliqui: tenentes contrariam: videlicet ꝙ actus credēdi est idem qd̄ articulus fidei: ⁊ actus sciendi idem qd̄ conclusio demonstrata. Et probant hoc primo sic. nō est sine necessitate pluralitas aliqua ponenda. sed nulla est necessitas ponēdi actū sciēdi esse a ↄclusione distinctū nec actum credēdi ab articulo fidei. g̃ ⁊c. ¶ Scd̄o. quia omnis actus intelligendi cōplexus est ipsa ꝓpō in mēte for̄ata ex diuersis actib⁹ simplicibus itelligēdi: sed act⁹

scientificus nō dicitur esse cōiter simplex intellectio: sed cōplexa. sola enī intellectio per terminū importata dicitur esse simplex qualis nō est sciētifica. ergo ⁊c. ¶ Tertio. quia in nullo videtur posse esse demonstratio sine sciētia existente in ipso: sed posset si sciētia ipsa a ↄclusione: ⁊ a tota demōstratiōe differret. ergo ⁊c. ¶ Ad ista. Ad primū respōdetur negando qd̄ assumitur in minore. quoniā eūdem articulū fidei format fidelis ⁊ infidelis. ⁊ tantum fidelis credit ⁊ infidelis discredit. eandē etiā cōclusionē demōstrabilem formāt diuersi. quoꝝ vnus dubitat de ei⁹ significato nec ipi assentit nec per ↄsequēs scit. alius aūt nō dubitat de ipso. sed ei assentit: ipsumq3 certitudinaliter scit. g̃ necessitas est ponendi actū sciendi eē distinctū a ↄclusione ⁊ actū credēdi ab articulo fidei. ¶ Cōsequentia est euidens. quia si actus credendi esset oīno idem qd̄ articulus fidei: ⁊ actus sciendi idē qd̄ ↄclusio demōstrata omnis articulū fidei formās esset fidelis ac actu credēs et ↄclusionē demōstratā inferens actu sciens. hoc aūt est falsum. g̃ ⁊c. ¶ Ad secūdū respōdetur ꝙ actus ↄplexus potest dici vno modo omnis actus plures includēs. ⁊ sic actus cōplexus est ꝓpō formata in mēte: non aūt actus sciendi nec credēdi: cū null⁹ horū includat plures conceptus: sed tantū vnicū. Alio modo potest dici conceptus cōplexus omnis cōceptus mediāte cōplexione seu compositione vel diuisione causatus. et hoc modo actus sciēdi ⁊ credendi potest dici actus cōplexus. videlicet qꝛ mediante intellectione cōplexa hoc est ꝓpositione ipsa formata affirmatiua vel negatiua causatus. nō enī act⁹ sciendi ⁊ credēdi potest dici actus cōplexus quidditatiue nec etiā obiectiue vt a multis ponit̄. quia nec eius obiectū est aliqd̄ vnū ↄplexū: sed eius significatū. idē enī est obiectū actus sciendi vel credendi ⁊ terminoꝝ ꝓpositionis: qua mediāte formatur siue causat̄. q̄ ēnim sunt act⁹ simplices intelligendi. ⁊ ideo actus sciēdi vel credēdi nō potest vocari actus cōplexus nisi causaliter tantū: videlicet quia causatur immediate mediāte conclusione cōplexa videlicet ꝓpositione formata. quare ⁊c. ¶ Ad tertiū respondet̄ ꝙ falsum accipit̄ in maiori. licet enim oīs demonstrans sit virtualiter sciēs: nō tn̄ est formaliter nec actu sciens nisi ex demōstratione causet̄ actus assentiendi cōsequēs. sed cū huiusmodi actus sit realiter a demōstratione distinctus: ꝑ cōsequēs potest esse demōstratio sine ipō. quare ⁊c. ¶ Secūda cōclusio est. ꝙ nec obiectum actus sciendi est cōclusio demōstrata: nec obiectū actus credendi articulus fidei. ¶ Hec ꝓbatur. quoniā vt dictū est in p̄cedētibus/ nec fides catholica nec omnis sciētia est de actu intelligendi nec de voce vt de obiecto. sed oīs cōclusio ⁊ articulus fidei est intellectio vel vox cōplexa. est enī ꝓpositio que potest esse vel formata in mente: ⁊ sic est intellectio cōplexa: hoc est plures itellectiōes simplices ordinate formate. vel ore: ⁊ sic ē ꝓpositio vocalis ex diuersis vocibus constituta. quare ⁊c. ¶ Cōfirmatur. qꝛ nec actus sciendi omnis/ nec credēdi est actus reflexus: sed esset si ꝓpō formata mētalis qualis est articulus fidei ⁊ cōclusio demōstrata eius obiectū existeret. oīs enim actus intelligendi vel assentiēdi/ cuius obiectū est alius actus intelligendi/ est actus reflexus. omnis aūt ꝓpositio formata in mente ⁊ per cōsequēs articulus fidei ⁊ cōclusio est intellectio: imo intellectiones plures ordinate et successiue formate. ergo ⁊c. ¶ Sed cōtra cōclusionem istā arguitur primo. quia actus assentiēdi qualis est oīs actus credendi ⁊ sciēdi p̄supponit apprehēsionē cōplexi alicuius. sed nō p̄supponit apprehēsionē nisi sui obiecti. ergo vnū ipsum cōplexū est eius obiectū. ¶ Secūdo. qꝛ omnis ꝓpositio est obiectū sui assensus quē causat in mēte ꝑ ↄōnē ipsam formāte. sed oīs ꝓpō per se nota causat assensum sui in anima. ergo ⁊c. ¶ Tertio. quia omnis cōcedens vel negans aliquā ꝓpōnē ipsam respicit ꝓ obiecto. sed ipsa nō potest esse obiectū alicuius negantis vel cōcedētis eā nisi quia est obiectū cōsensus vel dissensus eius. nec enī aliquis eā negat: nisi quia dissentit ei: nec cōcedit: nisi quia ↄsētit. ergo cū ꝓpō aliqua negetur ⁊ alia ↄcedatur: ⁊ vna ⁊ eadē negetur ab vno ⁊ concedatur ab alio: per ↄsequens ipsa est obiectū cōsensus ⁊ dissensus. g̃ et actus credēdi ⁊ sciēdi. ¶ Quarto. quia sicut intellectus prius apphendit terminos q̄ componat cōplexū ita prius apprehēdit ↄplexum formatum q̄ sequatur in ipso assensus. sed hoc non esset nisi cōplexū ipm̄ formet talis assensus obiectū. ergo ⁊c. ¶ Quinto. qꝛ habit⁹ denominant̄ ⁊ specificant̄ ex obiectis. sed habitus sciētificus denominat̄ a ↄclusione sicut habitus principioꝝ a principio. sciētia enī dicit̄ habitus ↄclusionū qui est alterius ratiōis ab habitu principioꝝ. g̃ ⁊ ↄclusio ipsa est obiectū sciētie tā actualis q̄ habitualis: ⁊ principiū sic est sui habitus immediatū obiectū. quare ⁊c. ¶ Ad primū respōdet̄ ꝙ falsum est qd̄ assumit̄ in maiori. nō enī actus cōsentiēdi rei significate per ↄplexū qualis est actus credēdi ⁊ actus sciēdi rē aliā ab actu intelligēdi/ p̄supponit apprehēsionē cōplexi puta ꝓpōis formate: sed rei per eā significate. nō enī oportet fidelē catholicū itelligere aliquē articuloꝝ: sed significata ipsoꝝ quoꝝ est actus credēdi. nō enī actus fidei catholice est de ꝓpōne formata. sed de re significata. quare ⁊c. ¶ Ad secūdū dicendū ꝙ ꝓpō per se nota dicitur oīs illa q̄ sic est euidens ꝙ per ipsam formatam absq3 aliqua eius ꝓbatione natus est sequi ⁊ causari in formāte vel in audiēte ipsam assensus non sui/ sed rei significate ꝑ eā: virtute cuius assensus intellect⁹ postea actu reflexo potest intelligere ꝓpōnē huiusmodi esse verā. ⁊ ita falsum est qd̄ assumitur: videlicet ꝙ propō omnis ꝑ se nota causat assensum sui. nō enī causat assensum sui sed rei significate ꝑ ipsam. nec per ↄn̄s ipsa sed res significata est ei⁹ obiectū. ⁊ hoc est verū de ꝓpōne rē extra significāte. quia bene ꝓpō vna alterius ꝓpōnis significatiua est eius assensus causatiua. ⁊ tūc talis ꝓpō nō significās sed significata est obiectū talis actus consentiēdi causati mediāte ꝓpōne alia significāte. nec hoc est in aliquo cōtra ↄclusionē p̄dictā. quia ↄclusio huiusmodi est intelligēda de actu sciēdi recto significāte rem extra: sicut etiā significat quilibet articuloꝝ fidei: nō aūt de actu sciēdi reflexo significante propōnem. quare ⁊c. ¶ Ad tertiū ↄsimiliter ē dicēdū. quoniā ↄcedēs aliquā propōnē intelligit eā esse verā. ⁊ ideo ipsi cōsentit cōsensu causato ꝑ vnā ꝓpōnē aliā significātē. ⁊ ita bene verū est ꝙ talis assensus obiectū est ꝓpō nō illa significās q̄ mediante causat̄: sed alia significata ⁊ intellecta. idē enī est obiectū actus intelligēdi ⁊ actus consentiēdi ꝑ actū intelligēdi causati. sed ꝓpō est apphensio seu intellectio illius cuius est significatiua: g̃ siue huiusmodi significatū sit res extra siue alia ꝓpō formata ipsi⁹ vt obiecti erit actus cōsentiēdi causatus mediante ipsa ꝓpōne: q̄ dicit̄ actus cōplexus intelligēdi. quare ⁊c. ¶ Ad quartū dicēdū ꝙ termini ꝓpōnis mētalis sunt ↄcept⁹: ⁊ ꝓpōnis vocalis voces. sed cōstat ꝙ nec ꝓpō vocalis exigit nec requirit notitiā vocum: nec ꝓpō mētalis notitiā cōceptuum eius terminoꝝ. nec enī aliqua ꝓpō rem extra significās exigit actū intelligendi reflexū qualis actus est notitia conceptuū terminoꝝ omnis propositionis mentalis. et ita illd̄ cōmune dictū: videlicet ꝙ ꝓpositio supponit notitiā terminoꝝ/ nō est verū vt sonat. sed est sic intelligēdū ꝙ ad ꝓpositionem formandam requirūtur notitie actuales tā q̄ ipsius propositionis partes: que quidem licet non sint notitie terminorum: sed termini ipsi: tn̄ dicūtur vulgariter notitie terminorum: forte quia sunt notitie illoꝝ pro quibus ꝓpositio ipsa verificat̄/ vel falsificatur

τ ideo apparet ꝙ falsuȝ est hoc qđ accipit quãdo dicitur ꝙ intellectus prius apprehẽdit terminos q̃ ꝙ componat cõplexũ puta ꝓpõnẽ.nõ enĩ ad ꝓpõnẽ formãdã reqrit notitia terminoꝝ eius:sed sufficiũt termini ipi q̃ sunt actus intelligẽdi.ↄcedo tñ illud qđ additur:videlicet ꝙ intellectus pri⁹ apphẽdit cõplexum q̃ sequatur in ipso assensus ipsius cõplexi: nõ autẽ prius q̃ sit cõsensus rei significate per ipsum. formata enĩ ꝓpõne absq; eius itellectione τ cõsensu potest esse cõsensus rei significate cui⁹ ipsa ꝓpositio est intellectio. Et qñ additur ꝙ cõplexuȝ est cõsensus obiectũ: Dico ꝙ verũ est illius cõsensus qui sequitur actũ intelligendi ipsum:non autẽ illius prioris qui sequitur actũ intelligẽdi suũ significatũ. ¶Ad quintũ respõdet.quia nec sciẽtia dicitur habitus ↄclusionis: nec alius habitus denoĩatur habitus principij tãq̃ obiecti:quia nec ↄclusio est obiectũ vnius:nec principiũ alterius.sed quia actus vnius habitus causatur p principiũ et act⁹ puta sciẽtie p demõstrationẽ/vel p ↄclusionẽ ei⁹: ideo primus habitus dicit habit⁹ principioꝝ:τ alius puta sciẽtificus cõclusionũ vel etiã demõstrationũ. ¶Tertia cõclusio est.ꝙ obiectũ fidei catholice est res p articulum significata:τ sciẽtie rei extra est res p cõclusionẽ demõstrataȝ iportata. Hec sequitur ex predictis:quoniam nõ potest poni obiectũ actus credẽdi nec sciendi. nisi vel ipsuȝ verbũ ↄplexũ vel suũ significatũ.sed nõ potest poni primũ vt in p̃cedẽtibus est ꝓbatũ. ergo τc. ¶Cõfirmatur.quia vt arguebat supra:nec fides catholica nec sciẽtia rei extra est de actib⁹ intellectiuis.sed de ipsoꝝ significatis.que quidẽ significata sũt eoꝝ obiecta. hoc enĩ de quo est aliquis habitus vel actus est eius obiectũ.quare τc. ¶Preterea ad idẽ arguit sic secũdo.oẽ illud qđ est actus credẽdi vel sciẽdi obiectũ oportet eẽ p̃cognitũ. sed nec articulũ a fideli credente/ nec cõclusionẽ scientie a sciẽte oportet eẽ p̃cognitã nec mõ aliquo itellectã. sed rem tñ per articulũ τ p cõclusionẽ significatã. ergo res significata:nõ autẽ cõplexũ eius significatiuũ est ipsius obiectũ. ¶Maior apparet.nõ enĩ actus aliq̃s cõsentiẽdi nec iudicandi potest esse nisi tñmõ rei preintellecte. licet enĩ nõ oẽ intellectum sit iudicatũ:tñ ecõuerso oẽ iudicatũ est itellectũ.sed tã actus credẽdi q̃ sciẽdi est act⁹ iudicandi siue consentiẽdi.ǵ τc. ¶Minor apparet ex dictis in p̃cedẽtibus:qñ nec fidelẽ actu credentẽ nec rem aliquã extra sciẽtẽ oportet hr̃e aliquẽ actũ intelligẽdi reflexũ qualis est actus intelligẽdi quẽcũq; fidei articulũ τ aliud quodcũq; complexũ. quare τc. ¶Cõfirmatur quia si fides catholica esset de articulis cõplexis τ oĩs scientia de ↄclusionibus vt de subiectis:sequeretur ꝙ tã fides catholica q̃ quecũq; sciẽtia esset habitus sermocinalis vel vt logica habit⁹ ratiõis. hoc aũt ẽ falsuȝ. ǵ τc. ¶Maior apparet.quoniã aut huiusmodi propositiões de quibus esset vt de obiectis tam fides catholica q̃ oĩs scientia essent vocales aut mẽtales.si primũ/ ergo cũ sermo vocalis esset obiectũ tam fidei catholice q̃ scientie p cõsequẽs tam fides q̃ quelibet sciẽtia esset habitus sermocinalis. Si autẽ ponatur scđm. ergo cũ ꝓpositio mẽtalis nõ sit aliud q̃ conceptus mẽtis:per cõsequẽs tam fides q̃ omnis scientia esset vt logica de actibus intellectus.quare τc. ¶Sed cõtra cõclusionẽ p̃dictã arguitur primo. quia fidelis non credit nisi quia assentit articulum esse verũ:sed hoc non esset nisi primus assensus esset respectu articuli.τ nõ respectu sui significati . quare τc. ¶Scđo.quia nõ magis vn⁹ assensus depẽdere videtur ab apprehẽsione cõplexi ipsumq; respicere vt obiectum q̃ alius.sed aliquis dependet ab ipso: ipsumq; respicit vt obiectũ.ergo τc. ¶Tertio.quia multe sunt ꝓpositiones significantes impossibilia vel possibilia nõ existẽtia sed assensus sequens ꝓpositionẽ significãtẽ impossibile vel etiam possibile nõ existens/non videtur rem aliquam significatã respicere vt obiectũ.ergo τc. ¶Ad primũ apparet ex predictis ꝙ maior assumpta est falsa . non enĩ credẽtẽ vel assentiẽtẽ rei significate per articulũ oportet intelligere ipsum articulum nec ei per cõsequẽs assentire.sed ecõuerso ad hoc ꝙ intelligat articulũ eẽ verũ eiq; assentiat/oportet ꝙ assentiat sic fore i re sicut significat articulus ipe. virtute enĩ assensus rei significate ↄplexũ significans cognoscitur ac iudicatur esse verũ. non ergo creditur rei significate ꝓpter assensuȝ veritatis ipsius significãtis articuli.sed potius ecõuerso. quare τc. ¶Ad secũdũ apparet etiã ex dictis ꝙ nõ est vera maior assumpta:quoniã ꝓpositionũ alia significat rẽ extra: τ alia nõ sed aliquã ꝓpositionẽ. τ quia vniuersaliter oĩs assensus causatus mediante aliqua ꝓpositione supponit notitiã rei significate per eã nõ autẽ ipsius ꝓpositionis significãtis τ assensum causantis. ideo falsum est qđ accipitur in maiore quãdo dicitur ꝙ nõ magis vn⁹ assensus q̃ ali⁹ dependet ab apphensione cõplexa:nec ipsum respicit vt obiectũ.quoniã aliquis est assensus cuius obiectũ nõ est cõplexum:sed eius significatũ. vt omnis assensus causatus p ꝓpositionẽ rẽ extra significantẽ. τ talis licet depẽdeat a cõplexo: puta a ꝓpositione ipsa vt a causa : non tamẽ vt ab obiecto:nec per cõsequẽs est depẽdẽs ab ei⁹ apprehẽsione:sed tantũ ab apprehẽsione sui significati: cuius significati apphensio est ipsa propositio.alius aũt est assensus causatus:cuius obiectũ est cõplexũ.vt oĩs assensus causatus per vnã ꝓpositionẽ aliã significantẽ et talis dependet ab vno complexo puta a propositione significãte vt a causa. ab alio aũt vt a ꝓpõne alia significata sicut ab obiecto:τ per ↄsequẽs talis assensus depẽdet vt a causa ab apprehẽsione cõplexi:puta a propõne significãte . que quidẽ est apprehensio ꝓpõnis significate.ex quo apparet ꝙ nõ cõsimiliter se habẽt ad cõplexũ omnes cõsensus. quare τc. ¶Ad tertiũ respondetur ꝙ siue res significata per ꝓpositionẽ causantem cõsensuȝ sit extra animã vel in anima existẽs siue non sit aliquid existens.sed si esset hoc in aĩa vel extra aĩa existeret: siue significatum sit omnino impossibile existere eo modo quo denominatur significatum ꝓpositionis τ consensus ipsam ꝓpositionẽ cõcomitãtis. ¶Quarta τ vltima conclusio est.ꝙ omnis ↄsensus causatur ab aliquo cõplexo puta mediante aliqua ꝓpõne in mente formata. ¶Hec apparet.quoniam constat ꝙ actus consentiendi vel iudicandi supponit notitiam cõplexam puta ꝓpositionẽ formatam.quero quomodo? quia aut presupponit eam vt eius obiectum aut vt eius principiũ quodãmodo effectiuũ.sed nõ potest poni primũ vt in precedẽtibus est ꝓbatũ.ergo τc. ¶Maior est euidẽs.nũq̃ enĩ itellectus est consentiens nec dissentiens:nec aliquid iudicans nisi sit affirmans vel negãs:τ per cõsequens notitiã complexã puta propositionẽ formatã habens. nec enim post vnicũ simplicem actum intelligẽdi sequitur i aliquo actus cõsentiendi seu iudicandi nec dissentiendi.quare τc. ¶Confirmatur per philosophũ dicẽtẽ.2.poster.ꝙ demõstratio est syllogismus faciẽs scire:sed act⁹ sciẽdi vt dictũ est i p̃cedẽtib⁹/ est actus ↄsentiẽdi.Demõstratio aũt ẽ triplex propositio in mente formata.puta duplex premissa τ cõclusio ex ipsa illata.ergo ↄsensus scientificus est mediãte complexo causatus. Cõsimiliter potest argui de omni alio actu cõsentiendi:puta de cõsensu creditiuo τ opinatiuo.qñ sicut se habet actus sciendi ad totam demõstrationẽ τ ad ei⁹ conclusionem:ita τ consensus opinatiuus ad totam probabilem seu topicã rationẽ τ ad ei⁹ ↄclusionẽ:τ cõsensus creditiuus ad rationẽ auctoritati initẽtẽ/ τ ad ei⁹ ↄclonẽ.sed ita se hȝ assensus scientific⁹ seu ipe sciendi actus ad demõstrationẽ τ ad ei⁹ ↄclonẽ:ꝙ ipsa mediante causatur.τ ideo demõstratio τ eius cõclusio dicit τ vocatur a philosopho eius causa.ergo τc. ¶Ex hoc sequitur corollarie/ ꝙ licet communiter distinguat inter actũ intelligẽdi simplicẽ τ cõplexum/nõ tñ est distinguẽdum inter actum consentiendi simplicẽ τ cõplexum.qñ nullus actus consentiendi est simplex/sed q̃libet est complexus.qđ apparet:quoniaȝ actus complexus vt dictuȝ est superius:vocatur propositio ipsa in mẽte formata ex diuersis actibus intelligendi simplicibus constituta. τ ẽt actus eam p̃supponẽs põt dici actus cõplexus . Act⁹ autem simplex dicitur ille qui est pars ipsius propositionis mentalis:puta subiectum vel predicatum.τ p consequẽs eam antecedens sicut pars oĩs p̃cedit nature ordine suum totuȝ:sed constat ꝙ actus consentiendi vel dissentiendi nõ p̃cedũt:sed post ↄsequũtur propositionẽ formatam/nec per consequens sunt partes eius.nec enĩ propositio mẽtalis constat ex ↄsensibus nec ex dissensibus: sed ex intellectionibus:sicut vocalis ex vocib⁹.ergo.τc. Or tñ cõsensus vel dissensus est in se formalr̃ vnus act⁹ τ simplex:qr nec plures icludẽs:licet plures p̃supponẽs propositio enĩ quã p̃supponit in eo nõ icluditur:cũ ab eo essentialiter distinguat. ideo potest dici sicut τ est actus simplex formalr̃ seu q̃dditatiue:cum non sit ex diuersis actib⁹ vt totum ex partibus constitutus. dicit aũt act⁹ complexus tantum originaliter / videlȝ solum in ordie ad suam causam:puta ad propositionem immediate formataȝ quã necessario exigit:qr nec aliter fit nec põt fieri per naturam nisi ea presupposita mediãte . ¶Sed contra conclusionem istam arguitur: quoniam si consensus causentur ex propositionibus: τ ↄsensus alteri⁹ ratiõis erunt omnes illi qui causantur mediantibus ꝓpositionibus alterius rationis.sed hoc est falsuȝ.quoniam propositio de preterito vel presenti.vt ista dei filius est vel fuit i carnatus de virgine natus: τ similes : est alterius rõnis a propositione consimili de futuro.vt ab ista.dei filius incarnabitur vel erit incarnatus τ nat⁹.nec tñ ex hoc act⁹ credendi causati mediãtib⁹ talibus propositionib⁹ sũt alterius rõnis.non enĩ fides patrum antiquorum est alterius rationis a fide omniũ modernoꝝ:τ tñ constat ꝙ fides christum p̃cedentium antiquoꝝ q̃tuȝ ad articulos christi humanitateȝ respicientes erat in eis mediantib⁹ propositionibus:puta ipsis articulis affirmantibus aliquid in futuro fiẽdũ. articuli autẽ modernoꝝ annunciãt qđ iam in preterito fuit factuȝ.ergo τc. ¶Ad hoc posset dupliciter respõderi.vno mõ negãdo maiorẽ: qñ cũ ex causis alterius rationis posset seq̃ effect⁹ aliq̃s eiusdem rationis:vt apparet de calore a sole τ ab igne ꝓducto.p cõsequens licet propositiones sint cause consensuũ eas sequentium: ex hoc tñ nõ potest argui diuersitas specifica consensuum propter diuersitatem specificam propositionũ. q̃re τc. ¶Secũdo arguit τ melius ad ꝓpositũ respõdetur ad minorem dicendo ꝙ ꝓpões predicte non sunt alterius rationis quantum ad aliq̃đ extremoꝝ ipsoꝝ sed tñ est diuersitas inter ipsas quantum ad copulam p dr̃as temporis variatam.talis autem varietas propositionũ:quarũ vna non est euidentior seu notior alia: non arguit varietatem consensuũ. solum enĩ ille ꝓpões arguunt consensus alteri⁹ rationis: q̃ sic variant τ diuersificãtur quantum ad vtrũq; vel alterũ extremoꝝ ꝙ vna est euidentior altera.nõ sic autẽ est in ꝓposito:qr nec vna propositionũ p̃dictarũ ratione solius copule diuersaruȝ est euidentior q̃ alia:nec enĩ ista ꝓpõ deus est passus vel incarnatus est euidẽtior nec notior q̃ ista deus erit incarnatus vel passus.τ ita cũ talis variatio copule non variet ꝓpositiones q̃tum ad maiorẽ euidentiam vel minorem:nec per ↄñs q̃tum ad consensus alterius rõnis.additur tñ hoc:ꝙ qr propositiões predicte sunt aliquo mõ in essendo alterius ratiõis ꝙ per cõsequẽs ponẽtes fidẽ esse de eis vt de obiectis:nõ aũt de eoꝝ significatis:habẽt forte ↄcedere consequẽter ꝙ fides antiquoꝝ christi humanitatem seu articulos ipsam explicantes respiciens est alterius rationis a fide articulorum cõsimiliũ modernorum.hoc autẽ est falsũ. qđ quidẽ falsum nõ oportet cõcedere ponẽtes fidẽ non esse p̃dictorum articuloꝝ complexorum sed significatoꝝ ipsoꝝ sicut sic esse ponendũ in precedentibus est ostensum. ¶Hec de primo.

Quantum ad secundum est sciendum ꝙ non oportet hic distinguere inter actum intelligendi τ actum credendi seu consentiendi:nec inter vnũ actum intelligendi:puta simplicẽ:τ aliũ videlicet complexum seu propositionem formatam.nec oportet hic respondendo ad q̃situ an videlȝ sit in actibus intelligẽdi ꝓcessus i infinitum de predictis actibus licet distinctis distinctaȝ facere mentionem:quoniã si in vno actu aliquo predictorum est ꝓcessus in infinitũ:τ in alijs quibuscũq;.τ hoc loquendo de huiusmodi abstractiuis actib⁹. q̃ enĩ rõne in actibus abstractiuis simplicibus intelligendi est ꝓcessus in infinitũ : eadẽ τ in actib⁹ intelligẽdi cõplexis:puta in ꝓpositionib⁹ formatis:τ in actib⁹ cõsentiẽdi ex eis causatis. non est aũt quantum ad hoc simile de actib⁹ itellectiuis abstractiuis τ intuitiuis.nec enĩ vt dicetur infra est ꝓcessus in infinitũ vniformit in vtrisq; istoꝝ. ꝓpter qđ oportet hic de actu intelligẽdi abstractiuo τ de ituitiuo distinctam facere mentionem:non auteȝ de actu intuitiuo simplici τ complexo:nec de consensu tale complexum puta propositionem ex intuitiuis notitijs cõstitutam sequenteȝ:qr sicut ꝓcessus in infinitũ vniformiter est vel non est in actibus intelligendi simplicibus abstractiuis τ complexis ac i actibus consentiẽdi post istos sequentibus:ita τ de actibus intelligẽdi simplicib⁹ intuitiuis τ de complexis ac consensibus causatis eis mediantibus est dicendum. ¶Secundum premittendum est ꝙ hic non queritur an in actibus intelligendi rectis abstractiuis vel intuitiuis sit processus i infinituȝ ꝓcedendo semper ab vno actu intelligendi recto ad alium. qñ nec de hoc est aliqua dubitatio:nec p ↄñs debet fieri questio qñ constat ꝙ sicut nulla causa scđa determinat sibi certũ numerũ effectuũ quoꝝ est virtualiter cõtẽtiua:immo potest in vnum effectum post alium successiue sine fine:ita nec intellectus creatus sibi determinat certam multitudinem intellectionum in ipso virtualiter cõtentarum.sed potest nõ simul in quãcũq; : sed in infinitum in vnam post aliã successiue.sicut ignis potest i ĩfinitos ignes τ calor in infinitos calores.τ sic de oĩbus alijs causis secũdis respectu effectuũ in eis v̾tualr̃ ↄtentoꝝ. nõ ergo hoc ẽ dubiũ nec p cõsequẽs q̃rit de ꝓcessu possibili in ĩfinitum in actibus isto mõ:ab vno videlicet recto ad alium respectu eiusdem obiecti vel alterius ꝓcedendo sed tñ de processu in infinitũ ꝓcedẽdo ab actu recto ad primũ reflexũ eius videlicet recti apprehensiuũ/ τ a primo reflexo ad secundum eius apprehẽsiuũ: τ sic semper ab vno actu reflexo intellecto ad alium reflexum eius apprehensiuum vlterius procedendo.τ hoc vel in actib⁹ intelligendi abstractiuis vel ẽt in actibus itelligendi intuitiuis.lȝ enĩ tales non habeam⁹ in presenti vt dictum fuit in precedentibus:habebimus tamen in sequenti:et etiã in presenti in eos possemus si ad ipsos producendũ omnia necessaria haberem⁹ . Põt ẽt hic dubitari τ q̃ri an sit possibilis processus in infinitũ non tñ procedendo ab actu intelligendi vno abstractiuo ad alium abstractiuum reflexum:τ ab vno intuitiuo ad alium intuitiuũ:sed ẽt procedẽdo ab intuitiuo ad abstractiuũ τ econuerso ab abstractiuo ad intuitiuũ.cũ enĩ omne existens sit intelli

gibile etiā ab intellectu creato tam intuitiue ꝙ̄ etiam abstractiue: per consequēs oīs notitia tam intuitiua ꝙ̄ etiam abstractiua pōt intelligi quātū est ex se vtroꝙ istorū modorū videlicet intuitiue ⁊ etiā abstractiue. q̄re ⁊c. ¶Tertium p̄mittendū est: ꝙ esse processū īfinitū in actibus supradictis potest intelligi dupliciꝫ. vno modo an talis ꝓcessus sit possibilis supnaturaliter. Alio mō an sit possibilis naturaliter. ⁊ sic dupliciꝫ: quia vno mō an sit possibilis ꝓcessus huiusmodi naturalit̄ effectiue. Alio mō an passiue: sic intelligendo ꝙ sicut intellect⁹ est quotcūꝙ actuū vnius post alterū productiu⁹ effectiue: ita sit⁹ etiā receptiu⁹ passiue.

His præmissis pono quatuor conclusiones. ¶Prima est ꝙ in actibus oībus intelligēdi tam intuitiuis ꝙ̄ etiā abstractiuis ē supnaturalit̄ processus possibilis in infinitū. ¶Hec est euidēs: nec de ipsa ē q̄stio q̄ñ in oīb⁹ effectibus est ꝓcessus in īfinitū possibilis isto modo. nō eñ alicuius speciei indiuidua possunt fieri tot quin adhuc sint possibilia plura saltē supnaturalit̄ diuina potentia mediante. ergo tam in actib⁹ intellectis ꝙ̄ ī alijs effectibus oībus est processus huiusmodi in īfinitū. ¶Consequētia est euidēs: q2 nec p ꝓcessum infinitū ī aliquibus est aliud intelligēdum ꝙ̄ nō posse fieri tot q̄n sint possibilia adhuc plura. q̄ ⁊c. ¶Sꝫ est hic dubiū: an sicut non est status in huiusmodi actibus intelligendi q̄tum ad fieri: ita etiā nō sit status quātū ad recipi in subiecto sic intelligendo ꝙ tot in subiecto possint simul recipi et existere quot possint fieri effectiue. ¶Ad hoc videt̄ dicēdum: ꝙ sicut per diuinam potētiā idem corpus pōt esse ī oībus locis simul nec pñt esse tot quin adhuc possit esse in plurib⁹: ita ⁊ q̄tcūꝙ actus intelligēdi videntur posse ī eodē intellectu nō naturalit̄ sed supernaturalit̄ existere subiectiue. ¶Secunda conclusio est. ꝙ in actibus intelligendi abstractiuis est possibilis naturaliter ꝓcessus ī īfinitum. hec ꝓbat̄. q̄ñ omnis actus intelligēdi est intelligibilis alio actu a se diuerso. q̄ actus si ē abstractiu⁹ nō exigit ꝙ suum obiectum: puta actus alius intellectus actualiter sit existēs. ergo ab actu intelligēdi recto abstractiuo: vel etiam intuitiuo ad actū reflexū primi apprehensiuū ⁊ ab illo primo reflexo ad aliū est processus in īfinitū. ⁊ hoc naturalit̄ ñ supnaturalit̄ tm̄. ¶Añs ē euidēs oē enim ens est ītelligibile ab intellectu creato actu distincto nō tm̄ ab ītellectu intelligēte: sed etiā ab obiecto ītellecto: vt in precedentibus fuit dictū: vbi etiam est ostensū ꝙ notitia abstractiua non exigit in fieri nec ī esse suū obiectū existens: nec realiter sibi presens. ⁊ ita apparet illud suppositū añs. ¶Consequentia declarat̄ ex hoc: q̄ñ ꝙ ab actu recto intellecto ad reflexuꝫ: quo ītelligit̄: ⁊ ab illo reflexo ad alium non sit possibilis ꝓcessus in infinitum: aut hoc esse habet: quia est deuenire ad aliquē actū reflexum in intelligibilem: aut q2 lꝫ omnis actus sit intelligibilis. ⁊ per ꝯñs sit in eis q̄tuꝫ est ex se ꝓcessus huiusmodi infinitus possibilis: nō tñ potest de facto sic in infinitū ꝓcedi in eis. quia q̄lꝫ actus intelligendi exigit in intellectu suū actū aliū ītellectū: ⁊ ītellect⁹ ipse nō pōt q̄tcūꝙ actus intelligendi recipere: ⁊ per ꝯñs cū deuentū ē ad nūerū actuū sibi possibiliū vltra quos nō potest recipere oportꝫ ī actu vltīo taliū statū esse: sic ꝙ lꝫ act⁹ ille vltimus de se sit intelligibilis: nō tñ potest intelligi ab intellectu in quo est: cum ille non possit alium actuꝫ intelligendi recipere. nec per consequens ab illo actu vltimo ad alium aliquem procedere. sed nullum horum duoruꝫ potest poni. vtrunꝙ eñ istorum excludit añs predictum quia vt accipit oīs act⁹ possibilis est actu alio a se intelligibilis ⁊ intellectio abstractiua de q̄ est ꝯclusio ista nō exigit suum obiectū exñs nec actualiter sibi pñs: nec p consequēs ex hoc ꝙ intellect⁹ nō pōt recipere quotcūꝙ actus: sed determinatam multitudinem impedit̄ hmōi ꝓcessus in actibus infinitus: cū nec secundus actus p̄supponat primum nec vltimus aliquem aliorum: quare ⁊c. ¶Ex eadem ratione sequitur ꝙ etiam est processus in īfinitum quodammodo circulariter ꝓcedēdo ab actu cognitionis intuitiue ad abstractiuum: ⁊ iterū ab abstractiuo ad intuitiuū: ⁊ econuerso ab intuitiuo ad abstractiuuꝫ sine termīo. vel incipiendo a notitia abstractiua ⁊ procedendo prīo ab illa ad intuitiuā: et postea ab intuitiua ad abstractiuā ⁊ sic vlteri⁹ circularit̄ ꝓcedendo. ¶Hoc apparet. quoniā notitia abstractiua pōt intuitiue intelligi ⁊ intuitiua abstractiue. notitia autem abstractiua nō requirit suū obiectū esse existēs: ⁊ ita per ꝯñs notitia intuitiua p̄cedens nūc actualit̄ non existens pōt ītelligi abstractiue. q̄ q̄dem notitia intellecta notitia alia a prima intuitiua oportꝫ ꝙ actualiter sit existens: quia notitia intuitiua nec potest fieri nec facta diu conseruari naturaliter sine eius obiecto actualit̄ existēte. non tamen huiusmodi notitiam intuitiuam habētem pro obiecto obiectiuam oportet manere ad hoc ꝙ abstractiue sit postea ītellecta. ⁊ ita a prīo ad vltimū cū nulla notitia abstractiua req̄rat suū obiectum actualiter existere: ⁊ omnis notitia intuitiua possit esse obiectum notitie abstractiue: p ꝯñs potest esse processus in talibus infinitus. esto ꝙ intellectus non possit recipere quotcūꝙ tales act⁹: sed tm̄ determinatos: q2 nec notitia intuitiua exigit nisi suū immediatū obiectū. nec abstractiua exigit aliq̄d immediatum nec mediatū siue remotum obiectū. ⁊ ita p ꝯñs ꝓcedendo ab intuitiua vsꝙ ad innumerabiles abstractiuas ⁊ intuitiuas circulariter modo p̄dicto vltima notitia abstractiua non requirit existere aliquam precedentiū. ergo esto ꝙ intellectus determinet sibi certum nūerum actuū q̄bus in eo simul existentibus plures non possit recipere ex hoc non impedit̄ processus infinitus in actibus supradictis. hoc tñ supposito ꝙ intellectus habeat in se oīa necessaria ad tales notitias intuitiuas a q̄b⁹ fit circularis processus ad notitias abstractiuas. quia nec intellectus creatus per se videt̄ sufficere ad intelligendum aliquid intuitiue vt dictum fuit superius in quadam alia q̄stione. ¶Tertia ꝯclusio est: ꝙ ꝓcessus infinitus est naturalit̄ possibilis dupliciꝫ ī actib⁹ supradictis. videlꝫ v̄sus perfectius ascendendo ⁊ versus imperfecti⁹ descēdendo ¶Hec apparet. q2 quāto notitia est perfectioris obiecti tanto ceteris paribus dicit̄ esse nobilior: ⁊ q̄to impfectioris tanto imperfectior: sed processuuꝫ p̄dictorum in actibus cognitis: alius est ab obiecto imperfectiori ad perfectius siue ab actu impfectioris obiecti ad actum perfectioris obiecti. ⁊ sic semper versus actū perfectioris obiecti ascendendo. ⁊ alius ecōuerso ab actu obiecti pfectioris ad actum obiecti impfectioris. ergo ⁊c. ¶Minor apparet. q̄ñ aut obiectum primi actus a quo incipit hmōi processus est ipso actu perfectius: puta q2 est substantia quā constat esse perfectiorem quolꝫ accidente: ⁊ per ꝯñs tali actu. aut est ipso imperfectius: puta q2 est aliq̄d accidens corporale vt albedo quā excedit in pfectiōe oīs intellectio: sicut et esse accidēs spirituale q̄libet corporale: sed q̄ñ obiectū primi act⁹ est perfecti⁹ ipso actu totus processus a tali actu recto primo ad omnes alios reflexos est ab actu perfectioris obiecti ad actum impfectioris obiecti: sicut si intellectio prima recta a qua incipit processus sit angeli: ipse angelus est perfectior sua intellectione recta. q̄ quidem recta intellectio est perfectior q̄ reflexa: cuius ipsa est obiectū: cū sit nobilioris obiecti puta angeli. p̄ma etiā ītellectio reflexa ē perfectior secunda: ⁊ secunda tertia: ⁊ sic semper vlteri⁹ ꝓcedendo q2 semper intellectio posterior est imperfectioris obiecti

ecōuerso aūt est in processu incipiente a notitia pfectiori suo obiecto vt a notitia albedinis vel cuiuscunꝙ alteri⁹ accidentis corporalis. q̄ñ cū obiectum talis notitie prime recte sit ipsa impfecti⁹: p ꝯñs obiectū notitie prīe reflexe q̄d est ipsa notitia recta: est pfectius obiecto notitie recte q̄d ē ipsa albedo: ⁊ eadem ratione prima notitia reflexa habebit obiectum pfectius q̄ prima. ⁊ sic semper vlterius ꝓcedēdo apparet ꝙ semp est ꝓcessus a notitia obiecti imperfectioris ad notitiam obiecti perfectioris. ⁊ p ꝯñs a notitia impfectiori ad pfectiorē. vnde q̄ñcūꝙ processus huiusmodi incipit a notitia prima recta impfectioris obiecti seipsa est processus a notitia impfectiori ⁊ imperfectioris obiecti ad notitiam pfectiorem ⁊ pfectioris obiecti: sicut ecōuerso q̄ñ incipit a notitia pfectioris obiecti se est ꝓcessus a notitia pfectiori ⁊ pfectioris obiecti ad notitiā impfectiorē ⁊ impfectioris obiecti. q̄re ⁊c. Sed nūq̄d ex hoc sequit̄ ꝙ sit possibilis aliquis actus ītelligendi formaliter infinitus: Dico ꝙ non: q̄ñ lꝫ in huiusmodi actibus sit possibilis ꝓcessus in infinitū: non tñ sunt possibiles act⁹ infiniti. non eñ sūt possibiles tot q̄n possint fieri adhuc plures: sed infinitis nō sunt plēs possibiles. ergo non sūt possibiles infiniti. ergo esto ꝙ semp vnus actus sit alio pfectior: ex hoc non sequit̄ ꝙ sit possibilis aliq̄s formalit̄ infinitus. ¶Quarta ⁊ vltima cōclusio est. ꝙ in actibus intelligendi intuitiuis eundo ab vno ipsorum ad aliū: non est naturalit̄ possibilis ꝓcessus in infinitum. ¶Hec ꝓbat̄. q̄ñ intellect⁹ creatus non potest naturaliter recipere quotcūꝙ actus: sed ē ad aliquā multitudinem determinatus: vltra quos non pōt simul aliquos recipere manentibus illis in ipso. ergo in actib⁹ intelligendi intuitiuis processus in infinitū est impossibilis per naturam. Añs est euidens. non eñ est verisile ꝙ intellectus creatus possit naturaliter quotcūꝙ act⁹ recipere seu habere insimul subiectiue nisi vnū post aliū non manentem sed p̄existentē. ¶Consequētia probatur. q̄ñ oppositum ꝯñtis puta ꝙ sit ꝓcessus in īfinitū ī actibus cognoscendi intuitiuis / infert oppositū antecedētis videlꝫ ꝙ intellectus creatus sit ad quātācūꝙ ītellectionuꝫ multitudinē habendā indeterminatus: ⁊ p cōsequēs ꝙ in ipso possint simul quotcūꝙ actus ītelligendi existere. q̄d ex hoc ꝓbat̄. q̄ñ notitia intuitiua vt dictū ē supra exigit suuꝫ obiectum existens: ⁊ intelligenti actualiter esse p̄sens: ⁊ ita per consequens cū prima notitia intuitiua reflexa habeat secū notitiam rectam eius obiectum ⁊ scd̄a reflexa primā ⁊ tertia scd̄aꝫ: ⁊ sic in infinitū vltia exigat ⁊ supponat existere in ītellectu ītelligēte oēs alias precedentes: sequit̄ euident̄ ꝙ si intellectus in talib⁹ actibus potest ī īfinitū procedere: ē pōt quotcūꝙ act⁹ intelligendi recipere ⁊ simul habere. quare ⁊c. ¶Ex predictis apparet ꝙ aliter est dicendum de processu in infinitū in actibus abstractiuis: ⁊ alit̄ de ꝓcessu in actibus ītuitiuis. q̄ñ lꝫ non sit repugnantia maior ex parte istorum q̄ aliorū: ꝙ sit in eis ꝓcessus in infinitū: est tñ repugnantia ratione subiecti ipsoꝝ puta intellectus nō valētis recipere quotcūꝙ actus: sed vsꝙ ad aliquē numeruꝫ certum tantū. cuius ꝯtrariū sequeretur si naturalit̄ posset procedere in infinitū in cognitionibus intuitiuis. nō aūt q2 pōt ꝓcedere in infinitū ī notitijs abstractiuis nec etiā ab vna abstractiua ad intuitiuā ⁊ econuerso in infinitum circularit̄ ꝓcedendo vt superius est ostensum. quare ⁊c. Sic ad questionē. ¶Ad rationē ī p̄ncipio apparet solutio ex predictis.

Sexto quæro. vtrum aliquis conceptus propri⁹ dei sit naturaliter possibilis viatori. ¶Et videtur. ꝙ sic q2 cū act⁹ diligendi non sit nisi obiecti intellecti: per conseq̄ns omnis aliq̄d obiectum tantū determinate diligēs est ipꝫ determinate intelligens: sed viator potest ⁊ tenet̄ diligere ac de facto diligit solum deum hoc modo videlꝫ sup oīa. ergo ⁊c. ¶Contra. q2 de nulla re pōt haberi cōcept⁹ proprius nisi aut ītuitiuus aut abstractiu⁹: sed de deo nō potest haberi naturalit̄ cōceptus intuitiuus: q2 talis est beatificus impossibilis p naturā: nec abstractiu⁹ q2 talis non pōt haberi nisi mediāte specie representatiua rei cuius est talis actus. non pōt aūt haberi talis species naturalit̄ de deo. ergo ⁊c. ¶Rñsio. vbi sic procedam. prīo eñ dicam ad q̄sitū videlicet an talis actus intelligēdi deuꝫ sit naturaliter possibilis viatori. Scd̄o supposito ꝙ sic / īquirā an veritas theologica quā format viator ex talib⁹ proprijs dei ꝯceptibus / sit sic euidens sicut alie ꝓpōnes deū significātes que ꝓbant̄ in scientijs naturalib⁹. Tertio videbitur an articuli fidei quos format viator possint sibi fieri euidentes mediante aliqua specie a deo sibi īfusa. Quarto an talis veritas sit necessaria viatori propt̄ actum credendi.

Quantum ad primum est sciendum: ꝙ dupliciter pōt intelligi de aliquo propriū conceptū haberi. Vno mō ꝙ ꝯcept⁹ iste ꝓprius habeat̄ ante cōpositionē ⁊ diuisionē siue ꝯplexam intellectionē puta ipsam propositionē. Alio modo ꝙ habeat̄ post talem ꝯpositionē vel diuisionē siue ꝓpositionē. pōt eñ haberi ꝯceptus alicuius rei ꝓprius: vel primo mō videlicet īmediāte: vel secūdo puta mediāte alio ꝯceptu cōplexo causat⁹: sicut ex conceptu diffinitionis cōplexo causat̄ ꝯcept⁹ diffiniti incōplexus a diffinitiōe distinctus: cū in oī demōstratiōe sint tres distincti termini: q̄d non esset nisi diffinitū a diffinitione differret.

Hoc præmisso ponuntur hic duæ conclusiones. ¶Prima est. ꝙ viator habꝫ ꝓpriū ꝯceptū de deo causatuꝫ in ipso mediante ꝯceptu ꝯplexo. ¶Hec ꝓbatur. prīo sic. viator potest intelligere ⁊ īterdū intelligit deum solū nihil aliud ab ipso intelligēdo. ergo habꝫ propriū ꝯceptū de deo causatū in ipso: nō primo mō: ergo secundo videlꝫ mediāte ꝯceptu ꝯplexo. ¶Añs videt̄ euidēs: q2 vt argutū ē in p̄ncipio sol⁹ de⁹ pōt ⁊ debꝫ diligi tali mō videlicet sup oīa: ergo ⁊ solus ipse pōt intelligi absꝙ omni alio intellecto. sine q̄ eñ aliq̄d est diligibile: ⁊ intelligibile. quare ⁊c. ¶Consequētia est euidens q̄tum ad p̄mā ptēꝫ. non eñ aliquid potest distincte intelligi nisi p proprium actum eius. Assumptū in ꝯña: videlicet ꝙ talis propri⁹ ꝯcept⁹ dei non possit haberi ante ꝯceptum cōplexū: ꝓbabit̄ ī alia ꝯclusiōe. ¶Preterea scd̄o arguit̄ q̄ñ ꝯstat viatorem habere de deo cōceptum ꝓpriū ꝯplexum puta ens trinū ⁊ vnū. hic aūt cōcept⁹ multiplex et ꝯplexus a viatore catholico habitus est soli deo propri⁹ sed ex huiusmodi tali conceptu ꝯplexo deo ꝓprio causatur alius simplex deo similit̄ ꝓprius. ergo ⁊c. Minor ꝓbatur. q̄ñ si ex tali ꝯceptu multiplici seu ꝯplexo deo ꝓprio nō causat̄ aliq̄s simplex vnicus ipsi similit̄ propri⁹ sequitur ꝙ nūq̄ viator habeat aliquē conceptū per quē intelligat solum deum. q̄ñ sicut hmōi voces ens trinū et vnum proferuntur ore successiue: ita ⁊ cōceptus eis correspondentes formant̄ in mente eodē tpis ordine: sed cōstat ꝙ nec in prīo īstāti in q̄ primus ꝯcept⁹ ē in mente puta concept⁹ entis: nec in aliquo alio in quo est aliq̄s aliorū tantū: puta trinuꝫ vel vnuꝫ magis ꝯcipit̄ deus q̄ creatura. ⁊ ita p ꝯñs seq̄t̄ ꝙ vel nunq̄ solus deus a viatore concipitur. vel ꝙ ex hmōi diuersis ꝯceptibus successiue formatis aliq̄s vnus tantū deo ꝓprius causat̄. sed p̄muꝫ non pōt poni. ergo ⁊c. ¶Sed contra hoc forsitā arguet̄. quoniā vn⁹ actus intelligēdi non causat alium respectu

eiusdē:nec ēt respectu alteri⁹ obiecti.nec cū intellectio
vna albedinis causat aliā ipi⁹ albedinis nec nigredinis
nec alicui⁹ alteri⁹entis.ḡ nec ꝯcept⁹ cōposit⁹ de deo ꝓpri⁹
causat aliquē aliū simplicē eius. ¶Ad hoc dicēdū est ꝙ
maior assumpta non est vera saltē vniuersaliter de omni
conceptu.lȝ eīn vnicus ꝯceptus nō causet aliū:multi tñ
qui oēs vocanṫ conceptus ꝯpositus / causant eiusdeȝ
obiecti vnuȝ cuius sūt oēs illi simul sumpti. ¶Hoc autē
probant aliqui ꝑ hoc qꝛ ꝓpō causat actum sciēdi creden
di ⁊ opinandi:sed ꝓpositio nō est aliud ꝙ̄ cōplexa intel
lectio seu multiplex.ergo ⁊c. ¶Sed ista ratio non cōclu
dit. qꝛ videṫ supponere ꝙ actus hmōi sciendi credendi ⁊
opinandi sint actus intelligendi.hoc aūt nō est verū.sunt
eīn actus consentiendi non aūt intelligēdi.vt in questiōe
alia fuit dictum.quare ⁊c. ¶Et ideo assumptū huiusmo
di:videlicet ꝙ cōceptus cōplexus hoc est diuersi conce
ptus possint causare vnum:ꝓbaṫ aliter primo:qꝛ ꝯcept⁹
relatiuus vt similitudinis vel equalitatis ⁊ similiuȝ est
vnicus:sed iste est ex ꝯceptu ꝯplexo seu ꝓpōne formata
causatus.qꝛ enim concipiens duas albedines intelligit
vnaȝ esse talē qualis ē alia:ideo intelligitur vno ꝯceptu
similitudo ipsa q̄ non est aliud ꝙ̄ extrema.ergo ⁊c. ¶Se
cundo.quia ꝯcept⁹ chimere est vnic⁹:sed iste est ex pluri
bus ꝯceptibus causatus formatis successiue:puta ex cō
ceptib⁹ partiū diuersarū.ḡ ⁊c. ¶Ex hoc videṫ corolla
rie posse ꝯcludi ꝙ nec ꝯclusio demōstratiōis seu tota de
monstratio causat vnum actuȝ sciendi sumptū pro actu
consentiendi:sed etiā actū simplicē ⁊ vnicū cognoscēdi:
nec conclusio rationis ꝓbabilis seu tota ipsa rō causat
tantum actum ꝯsentiēdi qualis diciṫ esse actus opināďi
sed etiam actū intelligendi:nec rō innitens auctoritati
actum credendi tm̄ sed etiā actū vnū ꝑuiū similiṫ cogni
tiuū.q̄ q̄dē actus cognitiui lȝ scd̄oȝ sc simplices ⁊ incōple
xi:qꝛ a ꝓpōne distīcti: possunt tamen vocari actus com
plexi:qꝛ mediāte actu complexo puta ꝓpōne ipsa causa
ti:sicut ⁊ actus consentiēdi ipsos sequentes. ¶Scd̄a cō
clusio est ꝙ viator nō habet nec naturaliṫ habere pōt añ
compositionem ⁊ diuisionem seu oēm formatā ꝓpositio
nē aliquem ꝓprium ꝯceptū de deo. ¶Hec ꝓbaṫ.qm̄ oīs
intellectio ꝓpria cuiuscūqȝ obiecti quā habet añ cōposi
tionem ⁊ diuisionē viator/causaṫ in ipso mediante sensa
tione:sed null⁹ ꝯcept⁹ dei ꝓprius est in viatore mediāte
sensatiōe causatus.ḡ ⁊c. ¶Minor probaṫ:qꝛ omne intel
lectum intellectione mediante sensatiōe causata est eui
dens cognoscenti:sed deū esse nulli viatori est euidēs si
ne fide:cum multi infidelium negent esse ipsum.ergo ⁊c.
¶Confirmatur.qꝛ constat ꝑ sensationem non causari in
tellectionem alicuius impossibilis.⁊ hoc est euidēs cui
cunqȝ q̄ sensationē hmōi q̄ mediante causaṫ talis intel
lectio experiṫ:sicut cuicūqȝ intelligenti colorē visum est
certum ⁊ euidens ꝙ color nō est impossibilis:sed possibi
lis:sed nulli viatori sine fide est sic certū ⁊ euidēs deū nō
esse impossibilē sicut colorem visuȝ.ergo ⁊c. ¶Preterea
ad idem arguitur.quia nulla sensatio causat immedia
te aliquam intellectionē nisi vel sui vel ipsius similis ob
iecti: sicut visio corporalis nō causat itellectionē nisi vṫ
ipsius visionis vel coloris.ḡ nec dei nec alicui⁹ alterius
insensibilis rei propria notitia potest immediate ab ipsa
causari.quare ⁊c. ¶Confirmaṫ.qꝛ tā quodcūqȝ sensibile
ꝙ̄ eius sensatio est a deo distans ⁊ extranea magis ꝙ̄ a q̄
cunqȝ creatura:sed sic omne sensibile ⁊ eius sensatio ex
traneanṫ ⁊ distant ab omī insensibili creatura:ꝙ nullius
talis ꝓpriū causant īmediate cōceptū seu itelligēdi actū
ergo nec dei.quare ⁊c. ¶Sed cōtra ꝯclusionē primam ṗ
cedentē adhuc arguitur.primo qꝛ si ex pluribus puta duo
bus conceptibus vt ex conceptibus entis primi vel infi
niti causatur aliquis ali⁹ tertius eadem ratione ex illo
tertio ⁊ ex duob⁹ precedētib⁹ causaṫ q̄rtus ⁊ sic in infini
tum.hoc aūt nō videtur esse dicendum. ergo ⁊c. ¶Secū
do.qꝛ si ex pluribus conceptibus successiue formatis pōt
causari aliquis vnus ab illis oībus distinctus.ḡ ex qua
cunqȝ ⁊ quantācūqȝ magna historia lecta vel audita pōt
in ipso legente vel audiente vnus causari conceptus hu
iusmodi historie correspondēs. hoc aūt nō videṫ verum
ergo ⁊c. ¶Ad ṗmum respondetur:ꝙ actus mediāte ali
qua propositiōe causat⁹ nō est nat⁹ esse pars illius ꝓpō
nis cū sit eius effectus.nō est aūt inconueniens dicere ꝙ
possit esse pars alterius ꝓpōnis ex ipō ⁊ ex ipō alio cō
plexo preuio constitute:ex qua propositiōe causaṫ alius
actus qui sit pars alterius ꝓpositiōis:ex qua iterū cau
setur alius actus qui sit ps alterius ꝓpōis ⁊ sic in infi
nitū.non eīn minus pōt esse ī intellectibus ꝓcessus in in
finituȝ ꝙ̄ in actibus reflexis.quare ⁊c. ¶Responsio. Ad
secundum dicendum ꝙ nō seq̄tur ꝯñs qd̄ infertur ꝓpter
duo.primo quia non omnes cōceptus importatos ꝑ oīa
vocabula cōtenta in vna aliqua magna historia pñt reti
neri in memoria qd̄ tamē req̄ritur ad hoc vt ex pluribus
cōceptibus possit causari vnus.nō eīn seq̄tur ꝙ in memo
ria possint retineri quotcūqȝ si possunt retineri aliqua. ḡ
nec sequitur ꝙ possit causari aliq̄s vnus conceptus ex
quotcūqȝ si pōt causari ex aliquibus. quare ⁊c. ¶Scd̄o
qꝛ ꝙ ex pluribus conceptibus puta entis infiniti cause
tur vnus conceptus proprius dei/hoc est forte qꝛ oēs hu
iusmodi plures conceptus simul sumpti significant idē
obiectū qd̄ significat ille vnus videlicet ipsuȝ deū:nō sic
autem est de omnibus conceptibus importatis ꝑ voca
bula historie cuiuscunqȝ ⁊ quātecūqȝ.quare ⁊c.

Quantum ad secūdum premitto duo
ad euidentiaȝ dicendorū. ¶Primuȝ est.ꝙ veritas theo
logica proprie sumpta hic vt hic accipitur est soluȝ illi⁹
ꝓpōnis ī qua subijciūṫ cōcept⁹ dei ⁊ ṗdicātur de ipō ali
qui conceptus denominatiui vt sapiens iustus ⁊ similia
¶Secundum ṗmittendum est ꝙ ꝓpositionum theolo
gicarum vel aliarum alie sunt distincte in essendo ⁊ nō in
significādo vt ille:quarum conceptus vni⁹ ṗdicati vide
licet ⁊ subiectum sunt euidentiores ⁊ clariores ꝯceptib⁹
alteri⁹.omnes tñ termini seu cōceptus ipsaruȝ sūt signi
ficatiui eiusdem rei:sicut videns intuitiue rem aliquam
euidentius siue clarius ipsam cognoscit ꝙ̄ alius qui caȝ
tantum abstractiue intelligit. ⁊ ideo si vterqȝ istorum
habeat de ipsa conceptū complexum puta ꝓpōnem for
matam/ꝓpositiones eoꝝ licȝ sint idem ⁊ eiusdem ratiōis
in significando:non tñ in essendo:qm̄ sicut simplex noti
tia abstractiua est alterius rationis a simplici notitia in
tuitiua/licet vtraqȝ sit eiusdem obiecti:ita ⁊ ꝓpō vna for
mata ex notitijs abstractiuis est alterius rationis ab oī
alia ꝓpositione licet ideȝ significāte ꝯstituta ex notitijs
intuitiuis alterius rationis. dico non obiectiue seu si
gnificatiue:sed tm̄mō q̄dditatiue. Alie autem sunt ꝓpō
nes distincte tam in significando ꝙ̄ ꝑ ꝯñs in essendo.licȝ
enim non oēs concept⁹ simplices vel complexi distincti
⁊ alterius rationis in essendo sint consimiliter distincti
in significando:tamē ecōuerso distincti in significando
sunt distincti cōsimiliter in essendo.

His premissis pono duas cōclusiones.
¶Prima est:ꝙ viator ⁊ comprehensor habent de deo
easdem cognitiones cōplexas puta ꝓpōnes formatas ⁊
incomplexas in significando:diuersas tamen in essendo
⁊ alteri⁹ rōnis. ¶Hec apparet.qm̄ vt premissū est oīs cō
ceptus intuitiuus simplex vel cōplexus est ab omni cō
ceptu abstractiuo alterius rationis in essendo ⁊ eiusdem
in significando qm̄ est eiusdem obiecti cū eo:sed viator ha

bet de deo conceptum simplicem abstractiuuȝ ⁊ comple
xuȝ ex abstractiuis constitutū.cōprehēsor aūt habet de
ipō intuitiuū ꝯceptum similiter simplicē ⁊ complexū:pu
ta ꝙ deus est sapiens iustus trinus ⁊ vnus ⁊ siᷓa. ergo
omnes iste ꝓpositiones theologice:deus est infinit⁹ tri
nus ⁊ vnus sapiēs/⁊ q̄cūqȝ alia de deo ṗdicata ⁊ nota tā
cōprehensori ꝙ̄ etiā viatori/sunt in eis alteri⁹ rationis ī
essēdo ⁊ eiusdē in significādo. ¶Cōfirmatur.qꝛ cōcept⁹
eiusdem rationis in essēdo possunt esse eq̄liṫ euidentes:
sed nullus conceptus de deo a viatore habitus simplex
vel complex⁹ potest esse ipsi eque euidens:sicut est com
prehensori conceptus simplex vel cōplexus de eodē obie
cto videlicet de ipō habit⁹:vt eīn obiectū cognitū abstra
ctiue tantū pōt esse sic euidēs cognoscēti sicut est ipsi eui
dens obiectuȝ cognitiuū intuitiue.ergo ⁊c. ¶Ex hac cō
clusione probata sequiṫ corollarie: ꝙ tam articuli fidei
ꝙ̄ assentiendi actus eis mediātib⁹ causati sunt in viato
ribus ⁊ in comprehensoribus alterius rationis in essen
do lȝ eiusdē in significādo. ¶Hoc appet.qm̄ ꝯstat ꝙ bti
intuentur christi humanitatem ⁊ diuinitatē q̄ duo viato
res intelligunt tantummō notitia abstractiua.sed sicut
viatores cognoscentes abstractiue deū ⁊ hominem ī vni
tate persone formant articulos fidei tam ad diuinitateȝ
ꝙ̄ ad humanitateȝ spectantes:puta hmōi propōnes de⁹
essētialiṫ ē vn⁹/trin⁹ ꝑsonaliṫ/pater generat filium/fili⁹
est incarnatus natus ⁊c.ita intuitiue vt bti deum ⁊ ho
minem agnoscentes formāt articulos supradictos ex in
tuitiuis notitijs constitutos:sicut articuli viatorum con
stant ex notitijs abstractiuis:sed omnes tales ꝓpositio
nes ⁊ earum termini puta ꝯcept⁹ simplices ex quib⁹ cō
stant:sunt alterius rationis in essendo lȝ sunt idem oīno
in significando qꝛ eiusdem obiecti cogniti sicut est in ꝓ
posito.ergo ⁊c. ¶Secunda ꝯclusio est ꝙ ꝓpō theologi
ca in qua subijcitur deus ⁊ de ipso aliq̄d sibi ꝓpriū ṗdica
tur est in theologia ⁊ in naturali scientia alterius ratio
nis in essendo lȝ eiusdem in significando. ¶Hec probaṫ
primo sic.omnes ille propositiones sunt in essendo alte
ri⁹ rationis q̄rū vtrūqȝ extremorū vel tm̄ alterū ṗdicatū
veȝ vel subiectū est alteri⁹ rōnis:sed cōcept⁹ scd̄oȝ quē sub
ijcitur deus in propositiōe in qua de ipso ī theologia ali
quid sibi ꝓpriuȝ ꝓbaṫ/est alterius rationis a conceptu
secūdū quem subijciṫ in alijs scientijs naturaliṫ adinuē
tis. ergo ⁊c. ¶Minor declaratur.quoniam theologus ī
telligit ꝑ vnum vel ꝑ ꝯceptū dei ens infinitum: quod est
nobilius ⁊ perfectius omnibus alijs entibus possibili
bus non tantum diuisim sed etiam cōiunctim sumptis
qꝛ ⁊ solū isto mō deus est q̄ maius cogitari non pōt. hoc
autē mō consideratur in theologia. In alijs aūt sciētijs
naturaliṫ adinuētis vt in metaphysica vel physica seu
naturali scientia deus consideratur vt per ipsum intelli
giṫ ens infinitū excedens in perfectione quodlȝ alioruȝ
possibilium per se sumptum:non auteȝ oīa simul sumpta
sed conceptus dei vt primo mō sumpt⁹ est alterius rōnis
a cōceptu dei vt secundo modo accepto.ergo ⁊c. ¶Ma
ior quantū ad primā ꝑtem videlȝ ꝙ illo mō predicto de⁹
sit theologie subiectum:⁊ de ipso in theologia ṗdicetur
omne ṗdicabile ipsi propriū/est euidens:qm̄ deus est sub
iectū in theologia vt per ipsum intelligitur illud quo ma
ius seu perfectius cogitari non pōt sine repugnātia ter
minorum:sed de⁹ illo ṗmo mō nō alio secūdo mō sumpt⁹
est quo nihil maius seu perfecti⁹ cogitari potest.ergo ⁊c.
¶Secunda pars videlicet ꝙ deus non in isto predicto
sed alio mō sumptus cōsideretur in alijs scientijs natu
raliter adinuentis:⁊ de ipso ī eis puta in metaphysica ⁊
in naturali philosophia aliq̄ sibi ꝓpria ṗdicenṫ: ꝓbatur
qm̄ euidens est metaphysico ⁊ naturali philosopho deū
esse illo mō quo deus ipse cōsideratur ab vtroqȝ. ¶Hec
apparet:qm̄ de nullo in aliqua scientia euidenter ꝓbaṫ
seu demōstratur aliq̄d nisi de illo qd̄ eē possibile ē euidēs
sed deum esse hoc mō sumptū videlȝ pro ente ꝑfectiori q̄
libet aliorū:ȝ est euidētius metaphysico ⁊ naturali phō
non est aūt euidēs naturaliṫ ipsū esse vt alio mō sumptū
videlicet ꝓ ente ꝑfectiori oīb⁹ alijs possibilib⁹ simul sum
ptis:quia nec deū esse ē per se notū nec naturaliter demō
strabile ex alio euidētius ꝙ̄ ex motu vel ex aliq̄ causalita
te sed nec ꝑ motū nec ꝑ aliquē q̄lēcūqȝ effectū ꝓbaṫ deū
esse vt sumptū pro ente ꝑfectiori oībus alijs possibilib⁹
simul sumptis:sed tm̄ vt per ipsum intelligitur aliq̄d ꝑ
fectius omni alio possibili ꝑ se sumpto.ḡ ⁊c. ¶Cōfirma
tur.qꝛ cōclusiones ꝓbate ex medijs alterius ratiōis sūt
etiā alterius rationis ab illo q̄ ꝓbatur ipsum esse in alia
sciētia naturaliṫ adinuēta.qd̄ apparet:qꝛ in theologia ꝓ
batur deum esse tantum ex auctoritate.in alia aūt scien
tia naturaliter adinuenta ꝓbatur ipsum esse ex motu vṫ
ex aliqua causalitate.ḡ ⁊c.

Ex conclusione prædicta cum probati
one sua videtur corollarie posse ꝯcludi ꝙ lȝ ī diuersis sci
entijs posset ꝓbari eadem conclusio in significando non
tñ in essendo.immo nulla cōclusio vnius scientie est cum
aliqua alterius scientie eiusdē rationis:sed alteri⁹ ī essē
do. ¶Hoc declaratur ex hoc:qm̄ vt dictum est oēs cōclu
siones sunt alterius rationis q̄ ꝓbātur ꝑ media alteri
us rationis:sed diuerse scientie ꝓbantes conclusionē eā
dem in significando probant ipsam ꝑ media alterius et
alteri⁹ rōnis.ergo.⁊c. ¶Maior declaraṫ.qm̄ licet cause
alterius rationis possint in aliq̄s effect⁹ eiusdē rōnis:nō
tñ oēs eis possibiles videnṫ esse eiusdem rationis:sed ali
qua videnṫ esse eis possibilia alterius rationis.ergo me
dia per que in diuersis scientijs ꝓbanṫ conclusiones/q̄ q̄
dem media sunt diffinitiones seu descriptiones alterius
rationis/videnṫ posse causare aliq̄s intellectiones sim
plices rei significate descripte seu diffinite alteri⁹ rōnis
⁊ ꝑ ꝯñs omnes conclusiōes quarū huiusmodi simplices
notitie sunt subiecta/erunt alterius rationis.oēs eīn ꝓ
positiones ille sunt alterius rationis quarū vtrūqȝ extre
morum vel tantū alterum est alterius rationis. ergo cuȝ
intellectiones simplices lȝ eiusdem obiecti causate in di
uersis scientijs ex descriptionibus vel diffinitionibus di
uersis sint alterius rationis:ꝑ ꝯñs ⁊ cōclusiones quarū
intellectiones huiusmodi sunt subiecta/erūt alterius ra
tiōis. ¶Minor videlicet ꝙ eadem conclusio in significā
do probata in diuersis scientijs probetur per media alte
rius rationis: ex hoc arguiṫ:qm̄ si medium ex q̄ ꝓbatur
conclusio eadem in significando:qd̄ quidem medium est
descriptio vel diffinitio rei cuius cōcept⁹ simplex subij
citur ī ꝯclusione/est in diuersis sciētijs eiusdē rōnis:ergo
⁊ omnes ṗmisse ⁊ conclusio ex eis illata: ⁊ ꝑ ꝯñs demō
stratio ipsa tota erit eiusdem rationis. sed ꝯñs est incō
ueniens.ergo ⁊ añs. ¶Consequentia est euidens. qꝛ om
nes illi syllogismi sunt eiusdem rationis quoꝝ oēs tres
termini simplices sunt eiusdem rationis: sed vbi media
sunt eiusdem rationis puta diffinitiones seu descriptio
nes/sunt etiā subiecta talium mediorū q̄ q̄dem subiecta
sunt ītellectiones simplices causate per diffinitiones ip
sas seu descriptiones/similiṫ eiusdem rationis:⁊ ita duo
termini puta diffinitum ⁊ diffinitio erunt eiusdem ratio
nis.tertius etiā terminus qui est ipsa passio erit eiusdeȝ
rationis.ergo.⁊c. ¶Confirmatur qꝛ descriptiōes vel dif
finitiones alterius rationis causant concept⁹ simplicis
ꝓpositiones alterius rationis: sed media ꝑ q̄ ꝓbātur cō
clusiones in diuersis scientijs / sunt descriptiones vel
diffinitiones alterius rationis qꝛ aliter vt ṗdictū est to
ta demonstratio esset in diuersis scientijs eiusdem ratio

nis.ergo cum ꝯceptus simplices proprij ex medijs diuer sarum scientiarum sint alterius rationis:⁊ subiecta in cõ clusionibus ipsarũ scientiarũ:prima eñ in ꝯclusione de- mõstrata passio de cõceptu simplici diffiniti mediãte dif finitione causato:ꝑ ꝯñs ⁊ conclusio ipsa erit in diuersis scientijs alterius rationis:cũ vt sepe dictum est/oẽs con clusiones ⁊ alie quecunq; ꝓpões sint alterius rationis quarũ vtrũq; extremoꝝ vel alterũ tantum est alteriꝰ ra tionis. ¶ Maior assũpta ꝓbaẽ pͥmo:q: sicut se habet syl logismus vel ꝓpõ ad assensum ipsa ꝓpone vel toto syl- logismo mediante causatũ:ita ⁊ descriptio vel diffinitio ad simplicẽ ⁊ vnicũ rei ꝯceptũ. vñ ⁊ diffinitio vel descri- ptio alterius rationis eq̃pollet mõ aliquo syllogismo al terius rationis:sed ꝓpões vel syllogismi alterius rati- onis causã tassensuꝫ alteriꝰ rationis.aliẽ frustra ad aliq̃d probandum adducerenẽ demonstrationes diuerse ⁊ alte rius ratiõis.ergo ⁊ descriptiones vel diffinitiões alteriꝰ rõnis causant cõceptꝰ simplices alterius rõnis. ¶ Se- cundo.q: describẽs rem euidẽtius:⁊ ꝑ ꝯñs habẽs descri ptionẽ vel diffinitionem alterius rationis/habet cogni- tionẽ de re cuius est ipsa descriptio vel diffinitio:sed non haberet nisi alia descriptio aliã cognitionẽ simplicẽ cau saret.ergo ⁊c. ¶ Minor apparet. qm̃ cõceptꝰ simplices qui sunt descriptionis ꝑtes successiue in mẽte describen tis formanẽ.Horũ aũt ꝯceptuũ nullꝰ ĩterdũ ẽ ꝓpriꝰ rei de scripte:nec ꝑ ꝯñs in ĩstãti ĩ quo formaẽ primꝰ nec in alio in quo formaẽ secundus ꝯcipiẽ ꝯceptu ꝓprio res descri- pta.ꝙ nisi post oẽs cõceptus ꝑtiales qui sũt descriptiõis partes aliq̃s ab eis distinctus relinquaẽ in describente conceptus:nullus ꝓpter descriptionẽ euidentẽ haberet de re notitiam aliquã ꝓpriã certiorem seu clarioreꝫ. hoc autem apparet esse falsum.ergo ⁊c. ¶ Sed ꝯ ꝓdicta ar- guitur.pͥo q: eadẽ cõclusio põt ꝓbari a priori ⁊ a poste- riori: sed media sumpta a priori ⁊ a posteriori sũt alteriꝰ rationis.ergo eadem cõclusio potest ꝓbari ex medijs al- terius rõnis.cuius ꝯtrariũ fuit dictũ. ¶ Secũdo. q: hec ꝯclusio ens infinitum est.ꝓbaẽ in theologia ⁊ in natura- li philosophia:⁊ est eadeꝫ vtrobiq;.qꝺ probaẽ.qm̃ sua cõ tradictoria que est in ista/nullũ ens infinitũ est/ eque cõ tradicit ꝯclusioni ꝓdicte:vt naturalis phĩe ⁊ vt theolo- gie ⁊ ꝓncipijs vtriusq;.qꝺ dici nõ posset si ista ens ĩfinitũ est/alia in theologia ⁊ alia ĩ phĩa esset.ergo ⁊c. ¶ Tertio q: nisi in diuersis scientijs ꝓbareẽ aliqua eadẽ cõclusio nulla scientiarũ iuuaret aliam.hoc autẽ est falsum.ꝙ ⁊c. ¶ Quarto.q: ista ꝓpõ deus est ens.ꝓbaẽ vel est euidẽs non tantum theologo ex fide:sed etiã phõ naturali.ergo eadem conclusio est diuersarum sciẽtiarũ. ¶ Ad pͥmũ re- spondetur ꝙ licet a priori ⁊ a posteriori ⁊ ex alijs medijs diuersis probari possit ꝯclusio eadẽ in significãdo:nõ tñ talis ꝯclusio ex diuersis medijs illata est in essendo eius dem:immo alterius rationis. ¶ Ad secundũ consimili- ter respondeẽ:qm̃ licet ista cõclusio ens infinitũ est/sit in theologia ⁊ in philosophia eadeꝫ significatiue:est tamen diuersa ⁊ alterius rationis quidditatiue: nec tñ ex hoc sequitur qꝺ inferẽ:videlicet ꝙ ista nullum ens infinitum est:non contradicat vtriq; conclusioni ꝓdicte: quoniam omnis ꝓpositio q̃ contradicit alicui/⁊ cuicunq; idem si- gnificãti. ⁊ quia hmõi cõclusio/ens infinitum est/idem significat in theologia ⁊ in philosophia lꝫ quidditatiue sit alterius rationis in theologia:⁊ alterius in natura- li philosophia:per consequẽs idem qꝺ vni istarum ⁊ al- teri contradicit.quare ⁊c. ¶ Sed cõtra hoc forsitan ar- gueret.quoniam ista ꝓpositio ens infinituꝫ est/habet vt formata in theologia pro subiecto cõceptũ significãtem ens perfectius omnibꝰ alijs simul sumptis.subiectũ au- tem ipsius vt est naturalis philosophie significat tantũ illud quod est perfectius omni alio possibili per se sum- pto.ergo propositiones huiusmodi non sunt ideꝫ in signi ficando. ¶ Respõdeo:ꝙ lꝫ mõ predicto accipiendo ens infinituꝫ in propositione theologica supradicta aliquo modo ꝓpositiones predicte differant in significando:tñ q: ens infinituꝫ vt theologꝰ sumit ipsũ infert necrio ens infinitũ vt a naturali philosopho sumptũ.qꝺ eñ est pfe- ctius omnibus alijs simul sumptis/⁊ quolibet ipsorum licet nõ ecõuerso.ideo cũ vniuersalis negatiua inferat ꝑ- ticularem:quia si nullus homo currit:nec fortes:per cõ- sequens in proposito si nullum ens infinitũ est/siue sumẽ do ens infinitum vniuersaliter: vt videlicet se habet seu se extendit ad theologũ ⁊ ad philosophum naturalem siue tñ vt cõsideratur a philosopho naturali specialiter nec ens ĩfinitũ vt a theologo sumptũ/ẽ.si eñ nõ est aliqꝺ ens pfectiꝰ omni alio possibili per se sumpto:ergo nec ẽ aliq̃d perfectius oĩbus alijs simul sumptis.non tñ seqẽ econuerso:nõ est aliquid pfectius oĩbus alijs simul sum- ptis:ergo nec est aliq̃d pfectiꝰ omni a se alio ꝑ se sumpto Ex quo apparet ꝙ ista/nullum ens infinitũ est/si negat esse ens ĩfinitũ vt a theologo sumptũ/ita ꝯtradicit huic ens infinitũ est: vt ista est theologa:ꝙ nõ ꝯtradicit sibi vt phĩca:nec enim philosophus affirmat ens infinitum theologice sũptũ/esse:nec potest ꝓbare.quare ⁊c. ¶ Ad tertiũ consimiliter rñdeẽ.nõ eñ vna sciẽtia diciẽ iuuare aliã:quia vtraq; ꝓbat eandẽ conclusionẽ in essẽdo:sed quia eandem in significando:sicut philosophia diciẽ iu- uare theologiam:quia probat aliquas conclusiones idẽ significantes cũ q̃busdam theologicis:licet ab illis q̃d- ditatiue distinctis. ¶ Ad quartum dicenduꝫ ꝙ deus vt a theologo sũptꝰ est vt dictũ est ens pfectius oĩbus alijs simul sumptis.tale aũt ens esse non est ꝑ se notũ nec na- turaliter demõstrabile a theologo nec a naturali philo- sopho licet sibi sit euidẽs vel ex euidẽtibꝰ deductuꝫ deũ esse/intelligẽdo ꝑ deũ vt ipse philosophus intelligit ens aliqꝺ per se vnuꝫ pfectius omni alio possibili per se sum- pto:vt dictum est supra.quare ⁊c. ¶ Hec de secundo.

Quãtum ad tertiũ pono duas cõclusio nes. ¶ Pͥa est.ꝙ si viatori infunderẽ ꝓpria species re- prehensiua illorum quorũ sunt articuli fidei/nulla propo sitio formata ex cõceptibus simplicibꝰ tali specie mediã te causatis esset eiusdẽ rationis cũ aliqua ꝓpositione ã viatore formata q̃ mediãte in eo causaẽ actus credendi ¶ Hec ꝓbatur pͥo sic. habẽs habitũ aliquẽ vel specieꝫ dei repñtatiuã infusã põt in actũ intelligẽdi deum pfe- ctiorem ⁊ euidentiorem q̃ possit viator aliquis ꝑ seipm̃ sine tali habitu vel specie mediante.ergo actus hmõi tã simplices q̃ complexi formati tali specie vel habitu me- diante sunt alterius ratiõis ab omnibꝰ actibus ĩtelligẽ di ĩ quos potest viator ꝑ se sine tali specie vel habitu me diante. Antecedẽs est euidens.quia nisi actus intelligẽ- di mediãte tali specie habitus esset perfectior omni actu intelligendi causato naturaliter sine ipsa specie vel habi- tu mediante/omnino frustra tales species ponerentur. ¶ Consequentia etiam apparet:quoniam nisi cognitio huiusmodi possibilis tali specie mediante esset alterius rationis a cognitione possibili homini per seipsum / seq̃ retur oppositum antecedentis : videlicet ꝙ hõ sine tali habitu vel specie posset ĩ actum eque perfectum sicut ip sa specie vel habitu mediante: quia sicut intellectus tante perfectionis potest formare conceptum tante per fectionis per se:⁊ perfectior intellectꝰ poterit ꝑ se in actũ perfectiorem:⁊ ita per consequens in eque perfectum et euidẽtem:sicut est ille in quẽ potest specie vel habitu me diante : supposito ꝙ iste nõ sit ab illo alterius rationis. quare ⁊c. ¶ Confirmatur.quia conceptꝰ illi taꝫ incõple xi q̃ complexi sunt alterius rationis q̃ causantur ex cau

sis alterius rationis:sed species illa vel habitus quo me diante causarẽtur de deo in viatore tam incomplexe no- titie q̃ complexe essẽt si ponereẽ alterius rationis ab oĩ eo quo mediante viator causat nunc in se de deo incom plexam notitiam ⁊ complexam:puta propositionem ip- sam. ergo ⁊c. ¶ Preterea secundo arguitur sic ad idem. omnis notitia talis qualis nata est haberi ante com- positionem per motioneꝫ rei causantis propriam speciẽ in cognoscente modo quo sensibilia cognoscuntur est al terius rationis ab omni alia notitia a conceptu comple xo vel quomõcũq; aliter q̃ modo ꝓdicto causata:sed sub iectum ⁊ predicatuꝫ propositionis quã format viator de deo non sunt tales conceptus quales sunt nati haberi ꝑ propriã speciem.sunt enim conceptus complexi vel sim plices mediantibus complexis causati:vel saltem non sunt tales quales sunt conceptus causati mediante spe cie propria rei modo quo sensibilia cognoscuntur. ergo ipsa extrema propositionis viatoris predicatum vide- licet ⁊ subiectum/⁊ per consequens propositio ipsa tota sunt alterius rationis a ꝓpositione ⁊ ab eius extremis mediante specie propria rei formatis. ¶ Cõfirmatur. q: constat ꝙ propositio quam format beatꝰ actu videns de um de ipso:est alterius rationis ab illa quam format via tor de deo sine eius visione.ergo etiam ꝓpositio forma- ta tali specie vel habitu mediãte que respectu ipsius ꝓ positiõis visioni quodãmõ adequaẽ / est alteriꝰ rationis ab omni propositione viatoris sine tali specie mediante causata. ¶ Antecedens est certum:quia propositio cui- dens ⁊ propositio non euidens sunt alterius rationis: sed propositio quam format beatus de deo est euidens vt ista deus est trinus ⁊ vnus. que quidem in significan- do eadem est ineuidẽs vel saltem non sic euidens vt a via tore formata:⁊ ex extremis ineuidentibus notitijs vide- lꝫ abstractiuis constans. sicut eñ hec propositio albedo est color disgregatiuꝰ /est euidẽs vt formata a vidente:q: ex notitijs intuitiuis euidẽtibus constans:consimilis au tem propositio formata a ceco non valente de colore ha bere notitiam intuitiuam sed tantummodo abstractiuã est ineuidẽs:ita de propositione formata a viatore ⁊ a cõ prehensore consimiliter est dicendum.quare ⁊c. ¶ Conse quentia est euidens:quia propositio formata mediante visione arguiẽ diuersa ab alia sine ipsa sed ab alio forma ta propter diuersitatem visionis qua mediãte formatur vna ab illo quo mediante formaẽ alia:sed non minus ab illo q̃cq̃d sit distiguiẽ species huiusmodi vel habitꝰ q̃ vi sio ipsa.ergo ⁊c. ¶ Ex omnibus supradictis infertur si- cut ⁊ inferri potest/corollarie: ꝙ si deus viatori infunde ret speciem sui propriam vel visionem ipsam: nulla veri- tas seu propositio theologica quã sine huiusmodi specie ⁊ visione prius formauit:posset ab ipso probari ex pre- missis sibi possibilibus tali visione vel specie mediante. ¶ Hoc apparet:quoniã premisse tali habitu vel specie mediante sibi possibiles essent euidentes. ex premissis autem euidentibus sequitur tantum conclusio euidens que est alterius rationis ab omni conclusione ineuiden te qualis est omnis formata sine sui obiecti significati vi sione vel specie mediante:ergo licet eandem propositio- nem in significando posset formare hõ post habitam vi sionem vel speciem quam ante:nõ tamen eãdem sed aliã in essendo. ¶ Sed contra predicta arguitur primo.quia beatus certificare potest viatorem de articulis fidei:sed nullus potest alium certificare nisi de aliquo sibi noto: ergo eundem ⁊ non alium articulum nouit / ⁊ per conse- quens format comprehensor ⁊ viator. ¶ Secundo quia Paulus post raptum cognouit multa euidentius q̃ aliq̃s alius viatorum:nec tamen ex hoc notitia eiꝰ fuit alterius rationis a notitia aliorum respectu eorundem intellectorum.ergo ⁊c. ¶ Tertio.quia eadem propositio potest esse scita ⁊ credita:eadẽ etiam propositio que est euidens comprehẽsori diciẽ esse ĩeuidẽs viatori.ergo ⁊c. ¶ Quarto.quia Paulus post deum visuꝫ et alius fide lis qui nunq̃ vidit eum vel cõprehensor ⁊ viator possent adinuiceꝫ de deo sibi contradicere:sed nõ possent nisi cõ ceptus eiusdẽ ratiõis de ipso haberent.ꝙ ⁊c. ¶ Quinto quia si propositio quam format viator dicatur esse eum illa quam format cõprehensor eadem nõ ĩ essendo sed tã tum in significando:eadem ratione ꝓpositio vera potest dici vna ⁊ eadem cũ ꝓpositiõe falsa:⁊ siliẽ propositio cõ tingens cũ necessaria.hoc autẽ est falsũ. ergo ⁊c. ¶ Ad primum respondetur ꝙ bene comprehensor nouit rem si gnificatam per articulũ viatoris:⁊ ideo potest eum cer- tificare de ipsa. Articulũ aũt ipsũ viatoris esto ꝙ intelli gat fore in viatore:non tamen format in se euꝫ sed aliꝺ cõ plexum ab ipso alterius rationis.qꝺ quidem est proposi tio euidens:qua mediante ipse assentit iꝰ significato as sensu alterius rationis ab actu credẽdi in quem potest viator mediante articulo in se formato. nõ magis eñ ꝓ positio comprehensoris distinguiẽ a ꝓpositiõe viatoris q̃ assensus in eis causati eis mediantibus distinguanẽ. quare ⁊c. ¶ Ad secundũ cõcediẽ ꝙ Paulus post raptũ ⁊ beatus quilibet videns deum cognoscit euidentius si gnificata per articulos viatorum q̃ aliquis ipsorum q̃ nunq̃ deuꝫ vidit nec eius specieꝫ in se habuit.ex hoc aũt sequitur/cuiꝰ contrarium in ratione inferẽ/ꝙ notitia ta- lium tam complexa q̃ incomplexa etiã de re visa habita est alterius rationis a notitia complexa viatorum habi ta de eadẽ re nõ visa.nec ꝑ cõsequens aliquis fidei arti- culus viatoris potest esse conclusio demõstrationis ali- cuius comprehensoris:cũ talis conclusio sit cognitio cõ plexa euidens ex ꝓmissis euidentibus dependens:⁊ arti culus viatoris ineuidens.quare ⁊c. ¶ Ad tertium respõ detur:ꝙ non est intelligendum eandẽ conclusionem esse scitam ⁊ creditam sic ꝙ eadem sit conclusio syllogismi demõstratiui ⁊ creditiui:immo est alterius ⁊ alterius ra tionis:sicut ⁊ premisse vtriusq; syllogismi sunt alterius rationis.Non est etiã intelligẽdũ secũdo ꝙ eadẽ conclu sio sit scita ⁊ credita sic ꝙ cõclusio eadem causet actum sciendi ⁊ credẽdi.alterius eñ rationis sunt in essendo lꝫ idem sint in significando cõclusiones ille:quarũ vna cau sat actũ sciendi ⁊ alia actum credendi. ⁊ hoc tertio mõ ẽ intelligendũ eandem conclusionem posse esse scitã ⁊ cre- ditã:pro quanto videlicet idem est significatũ cõclusiõis demonstrationis ⁊ cõclusionis syllogismi creditiui:⁊ ita eidem rei significate assentit intellectus per demonstra- tionẽ ⁊ per fidem. ¶ Et quando additur ꝙ eadẽ proposi tio est viatori ineuidẽs ⁊ cõphẽsori euidẽs. Dico ꝙ verũ est eadem in significando:est tñ alia ⁊ alia in essendo.q: ĩ possibile est ꝓpositionem euidentẽ esse q̃dditatiue idẽ cũ ꝓpõne ineuidente.hoc autem est verũ:ꝙ eãdẽ rẽ quã via tor cognoscit ineuidenter nouit cõprehensor euidẽter.er- go cognitiones ipsorum oẽs tam incomplexe q̃ comple xe sunt alterius rationis.quare ⁊c. ¶ Ad quartũ appa- ret ex dictis:ꝙ q: ꝓpões ipsorum sunt omnino idem in significando lꝫ differãt in essendo:ideo qꝺ cõtradicit vni ⁊ alteri:sicut qꝺ contradicit ꝓpositioni mentali ⁊ vocali sibi correspondenti ꝓpter identitatẽ significati vtriusq;. ¶ Ad q̃ntũ respondetur:ꝙ oẽs ille propositiones q̃tũ- cunq; diuerse in essendo dicuntur vna ꝓpositio vulgariẽ q̃ sic significãt vnum ꝙ nõ potest vna earum esse vera al tera existente falsa:nec ecõuerso:sed semper ad veritatẽ vnius sequitur veritas alterius ⁊ econuerso.sic autem ẽ in proposito de propositione viatoris ⁊ de ꝓpositiõe cõ prehẽsoris:sicut ⁊ de propositione mentali ⁊ vocali:⁊ ita non est simile de hoc ⁊ de propositione vera ⁊ falsa idem

significante.quare ⁊c. ¶Secūda conclusio ⁊ vltima est ꝙ ꝗlibet articulorum fidei viatorum potest persuaderi ⁊ rationabiliter ꝓbari cuilibet viro īdifferēti. ¶Hec ꝓbatur.quoniam voluntas potest imperare virtuose intellectui ꝙ assentiat cuilibet articulorum siue significatis ipsorum:sed non potest virtuose voluntas imperare nisi intellectu dictante sic fore rationabilit̃ imperandum.ꝗ intellectus viatoris potest dictare rationabiliter cuilꝫ articulorum siue significatis ipsorum esse assentiendum. sed intellectus non dictat esse assentienduꝫ nisi vel ei qđ est per se notum vel probabile ex aliquo euidente.nullus autem articulorum est ꝑ se notus:ergo est ꝓbabilis ex aliquo per se noto vel saltem multum euidēte:qđ nec negaret̃ ab aliquo indifferēte. ¶Secūdo arguit̃ sic ad idē.actus assentiēdi significato alicuius ꝓpōnis īeuidētis non causat̃ naturaliter nisi ex aliq̄bus premissis euidentibus propositionem illā ineuidentē inferentibꝰ euidenter:sed actus credendi est actus assentiēdi significatis per propositiones ineuidentes:puta per articulos: quorū nullus est euidens ex seipso.ergo quilibet est euidens saltem viro indifferenti probabilis ex aliquo alio euidenti. Maior apparet:qꝛ alias quilibet posset omneꝫ conclusionē scire eiusq̄ significato consentire anteq̄ eēt ex p̄missis euidentibꝰ ⁊ ipsa notioribꝰ demonstrata.hoc autem est falsum.ergo ⁊c. ¶Ex predicta conclusione sequitur corollarie ꝙ fidelis nō assentit virtuose articulis seu eorum significatis ex solo impio volūtatis.qm̄ ei qđ significatur per complexum aliquod per se notū potest virtuose ex solo volūtatis imperio vel etiam sine ipso et sine aliqua persuasione alia assentiri:sed vt dictum ē nullus articulorum est tale complexum per se notum . ergo ⁊c. ¶Confirmatur.quia si imperium voluntatis sufficeret ad credendum opinādum ⁊ sciendū sine ratione aliq̄ euidente/nullus indigeret ad sciēdum aliqua demonstratione/nec ad opinanduꝫ aliqua probabili ratione/nec ad credendum aliqua alia ꝑsuasione:⁊ ita tunc per ꝯn̄s fidelis infidelem conuertere volens frustra sibi miracula facta poneret ad credendū.non magis etiam potest q̄s ex solo imperio voluntatis assentire conclusionibus ineuidentibꝰ seu earū significatis q̄ dissentire principijs per se notis siue eorum significatis:sed hoc non potest ex solo voluntatis imperio sine omni alia ꝑsuasione.ergo ⁊c. ¶Sed tūc est dubiū/q̄d est illđ ex quo sumit̃ huiusmodi persuasio propter quam viatores credunt seu assentiunt fidei articulis seu ipsorum significatis. ¶Ad hoc respōdetur.ꝙ huiusmodi persuasio ad ꝓbandum veritateꝫ articulorum accipitur ex duabus ꝓpositionibus satis notis ⁊ ab omni viro indifferente concessis: quarum prima est ꝙ omnis ille ad cuius inuocationē fiunt miracula diuinitus est bonus ⁊ laudādus. Secunda est ista.illi omnes sunt fidei articuli tanq̄ veri ab oībus confitendi: q̄s tales esse ⁊ eis seu ipsorū significatis credēdū fuit a diuersis p̄nunciatum: quorum vnus nec potuit cum alio condicere de eodem p̄nūciando : nec naturaliter scire quod prenunciauit ille. ¶Ex vtraq̄ enim istarum persuadentur omnes articuli fidei ex prima arguendo sic.omnis ille ad cuius inuocationē deus operatur miracula est bonus ⁊ laudandus:sed ad inuocationeꝫ apostolorū ⁊ aliorum fidelium bonorum deus est miracula operatus ergo ipsi fuerunt boni ⁊ deo accepti:sed non fuissent si falsa aliqua docuissent. omnes ergo articuli fidei quos ipsi docuerunt ⁊ pro quorum defensiōe se morti exposuerunt sunt veri ⁊ ab omnibus confitendi. Et si dicas ꝙ minor huius persuasionis videlicet ꝙ deus talia miracula ad inuocationeꝫ fidelium precedentium fuit operatus non est nobis euidens:Dico ꝙ immo est nobis euidēs eo mō quo aliquod preteritum vel presens nunq̄ visum potest esse euidens.constat enim ꝙ nec preteritum non existēs nec presens nec futurū potest nobis esse euidens nec certum nisi vel qꝛ visum vel per aliorum audituꝫ modo quo scio ⁊ certitudinalit̃ mihi constat mundum incepisse ⁊ romā quā non vidi esse/hoc modo est nobis certū miracula per inuocationem fideliuꝫ facta fuisse.quare ⁊c. ¶Ex secunda propositione arguitur sic ad idem.non est verisimile ꝙ diuersi quoruꝫ vnus non potuit scire qđ alteri notū foret:nec cum ipso condicere de aliquo falso vel vero predicendo concordauerunt in aliquo falso: sed diuersi sic dispositi ⁊ distantes ꝙ nec vnus potuit condicere cum alio vt ambo idem predicerent:nec scirent quid etiam alteri reuelatum/vt p̄nunciando in credendis concordauerunt et p̄dixerunt q̄ postea euenerunt/vt christi in mariā conceptionem passionē ⁊c.nunc completa a prophetis diuersis qui condixisse non poterant vt idem esse eis reuelatū assererent antea per multa tempora p̄nūciata. ergo ⁊c. ¶Sic igit̃ apparet ꝙ primus fidei assensus nō innititur totaliter īperio volūtatis/sed sic oīs fidei articulus ⁊ ꝗlibet veritas theologica se habet ꝙ nata est ꝑsuaderi ex aliq̄bus euidentibus q̄bus mediantibus causatur huiusmodi fidei cōsensus siue credēdi actus. ¶Sꝫ cum omnia credibilia sint essentialiter ordinata videtur ꝙ omnia sint reducibilia ad aliquod vnū principiuꝫ quo probant̃.⁊ ideo est dubiū quod est illud. ¶Ad hoc respōdetur ꝙ huiusmodi principium ad quod omnia credibilia reducunt̃:est istud iam predictū videlicet ꝙ oē illđ de quo multi boni viri qui non poterant condicere de falso aliquo asserendo concorditer asserunt ꝙ deus eis reuelauit illud esse credendum ⁊ ꝙ ad inuocationē credentiū fierēt miracula q̄ ⁊ facta sunt postea vt etiam p̄nūciatuꝫ ab illis antea est verum.hec propositio est euidens:saltē euidentia multū probabili ⁊ persuasiua ad ipsam concedēdā:⁊ ex ipsa ꝓbat̃ ⁊ infertur ꝙ christus fuit deus ⁊ hō verus de virgine natus:⁊ alia omnia de ipso credita a sanctis oībus ⁊ prophetis p̄nūciata. ¶Sed cōtra hoc forsitan arguetur primo:qꝛ ēt per antichristū fient miracula nec tamen ex hoc sequitur ꝙ ipse sit deus nec etiam hō bonus. ¶Secūdo.qꝛ aut facta persuasione ex principio supradicto intellectus necessario assentit credendis seu eorum significatis:aut tantūmodo contingent̃. sed non potest poni primum . qꝛ tunc non tantum assentiret eis fidelis:sed etiam infidelis.ergo relinquitur secundum:sꝫ ad contingent̃ assentiendum videtur requiri imperium voluntatis.ergo ⁊c. ¶Ad primum respondetur ꝙ non est simile de antichristi miraculis ⁊ christi ⁊ aliorum bonorum.primo qꝛ nō fuit prenūciatū de antichristo:sed de christo tm̄ ipsū esse debere deuꝫ:⁊ ita nō erūt in antichristo vt in christo miracula cum prophetijs concordantia ad probandum ipsum esse deum. ¶Secūdo quia nec antichristus faciet miracula proprie sumpta qualia sunt facta ꝑ christum ⁊ ad inuocationem martyrum.qualia autē sint vel esse debeāt miracula antichristi dicet̃ in quarto. ¶Ad secundum concedendum est ꝙ non necessario sed contingenter assentit fidelis articulis seu eorū significatis stāte persuasione sibi facta predicta:⁊ ideo vltra ipsam requiritur imperium voluntatis.vel potest dici ꝙ vir indifferens necessario assentit saltem assensu probabili:quia tamē contingit eum impediri propter apparētiam ad oppositum existentem : ideo ad omnem formidinem excludendam requiritur imperium voluntatis. ¶Hec de tertio.

Quantum ad quartum & vltimum est

sciendum ad euidentiā dicendorum:ꝙ veritatem theologicam esse necessariam ad actum credendi potest intelligi dupliciter.vno modo ꝙ sit necessaria simpliciter.sic ꝙ nullo mō sine ipsa formata possit esse actus credēdi. alio mō ꝙ sit necessaria nō simplr̃ sꝫ naturalr̃:qꝛ nec naturalr̃ pōt esse actꝰ credēdi sine hmōi veritate.Et sic veritatē theologicā ad actū credēdi eē necessariā pōt intelligi dupl̃r:qꝛ vl̃ ꝙ sit necessaria ī rōne obiecti:ita ꝙ ipsa sit eiꝰ obiectū:vel ꝙ sit necessaria nō sic sꝫ q̄uocūq̄ alit̃. ¶Hoc p̄misso pono q̄tuor ꝯclusiōes. ¶Prīa ē.ꝙ veritas theologica nō est simplr̃ necessaria ad actū credēdi. ¶Hec appet.qꝛ nihil est simplr̃ necessariū ad alterū qđ pōt existere sine ipō.sꝫ actꝰ credēdi pōt eē simplr̃/qꝛ supnaturalr̃ sine veritate cuiuslibꝫ ꝓpōnis theologice formata:qm̄ est ab ipā vt hic suppono distinctꝰ realr̃.quorūcūq̄ aūt realr̃ distinctoꝝ vnū pōt esse sine altero ꝑ diuinā potētiā.ꝗ ⁊c. ¶Cōfirmat̃.qꝛ oē possibile fieri naturalit̃ aliq̄ mediāte ab ipō realr̃ differēte pōt fieri supnaturalr̃ sine illo.hoc appet.qꝛ oēm cuiuscūq̄ scōe cause effectū pōt prīa ꝓducere ꝑ seipsaꝫ:sꝫ oīs actꝰ assentiēdi ⁊ ꝑ ꝯn̄s credēdi est possibilis fieri naturalr̃ mediāte intellectiōe ꝯplexa:puta ipā ꝓpōne formata:ꝗ ⁊ pōt fieri supnaturalr̃ sine ipā. ¶Scđa ꝯclusio ē.ꝙ veritas ꝓpōnis theologice est naturalr̃ necessaria ad actū credēdi. ¶Hec appet.qm̄ illud sine q̄ nō pōt realr̃ fieri alteꝝ/est necessariū naturalr̃ ad ipm̄.sꝫ actꝰ credēdi nō pōt naturalit̃ sine ꝓpōne theologica q̄ est ipe articulus formatꝰ fidei in nobis fieri:nullus em̄ experit̃ se ꝯsentire alicui ante notitiā habitā de ipō ꝯplexā:puta ꝓpōnē formatā.ꝗ ⁊c. ¶Cōfirmat̃.qꝛ sicut se hꝫ actus sciēdi ad cōclusionē demōstratā:ita ⁊ actꝰ credēdi ad theologicā ꝓpōnē formatā.sꝫ oīs actꝰ sciēdi p̄supponit sic ꝯclusionē ꝙ nō pōt fieri naturalr̃ sine ipā.ꝗ nec actꝰ credēdi sine veritate theologica:puta ꝓpōne formata. ¶Tertia ꝯclusio est.ꝙ veritas ꝓpōnis theologice:puta articuli fidei nō est necessaria ad actū credēdi in rōne obiecti. ¶Hec appet.qꝛ qđ est necessariū ad actū credēdi vel ad quēcūq̄ aliū in ratiōe obiecti/est eius obiectū:sꝫ nullū verū cōplexū est obiectū actus credendi fideliū.ꝗ ⁊c. ¶Minor appet prīo.qꝛ idē est obiectū actꝰ credēdi ⁊ illiꝰ cōplexi puta articuli fidei mediāte q̄ format̃ ipse actꝰ credendi sꝫ ꝯplexū/puta fidei articulꝰ/nō ē obiectū suijpsiꝰ:sꝫ eiꝰ obiectū est suū significatū.ꝗ ⁊c. ¶Scđo.qꝛ actus credēdi nō reqrit suū obiectū existere/sicut nec actꝰ sciēdi:sꝫ actus credēdi reqrit existere ī credēte saltē naturalr̃ loquēdo articulū fidei:sicut actꝰ sciēdi ī sciēte ꝯclusionē. ꝗ ⁊c. ¶Cōfirmat̃.qꝛ cōsilr̃ ⁊ nō alr̃ est necessaria ad actū credēdi ꝓpō theologica:puta articulus fidei:q̄ ꝯclꝰo demōstrata vl̃ demōstrabilꝰ ad actū sciēdi:sꝫ ad actū sciēdi nō reqrit̃ cōclusio ī rōne obiecti/nec eī ꝯclusio ipa sꝫ eiꝰ significatū est sciē obiectū vt ī p̄cedētibꝰ fuit dictū.ꝗ ⁊c. ¶Sꝫ ꝯ̄ ꝯclusionē istā arguit̃.qm̄ oīs actꝰ credēdi ⁊ sciēdi terminat̃ ad aliq̄d:sꝫ īpossibile ē q̄n̄q̄ significatū cōplexi:nec ꝑ ꝯn̄s talis cōplexi īpossibile significatū vl̃ possibile nō exn̄s significatū est aliq̄d:ipm̄ aūt cōplexū sēꝑ est aliq̄d.ꝗ ipꝫ nō suū significatū est actꝰ credēdi ⁊ sciēdi obiectū. ¶Ad hoc dicēdū ē ꝙ nō minꝰ īpossibile vl̃ nō exn̄s.pōt terminare actū credēdi q̄ actū ītelligēdi.sꝫ cōstat ꝙ actꝰ ītelligēdi saltē abstractiuꝰ n̄ reqrit suū obtm̄ eē aliq̄d:cū ꝓpō aliq̄ vt supponit̃ q̄ ē cognitio cōplexa significet īpossibile:⁊ alia possibile nō exn̄s.ꝗ ⁊c. ¶Cōfirmat̃.qꝛ ītellectū ītelligere aliqđ obtm̄ nō est aliud q̄ in ipō ītellectu eē actū aliquē ītelligēdi cuiꝰ virtute ītellectꝰ ipe iudicat q̄lis cōditiōis tale obtm̄ qđ dꝛ ītellectuꝫ eēt si existeret:⁊ ita ꝙ ē īpossibile.vt chimera pōt ītelligi ⁊ ītelligit̃ nō eē possibilis.nec eī ꝑ istā ꝓpōnē/chimera ītelligit̃.aliud designat̃ nisi ꝙ ītellectꝰ hꝫ ītellectiōnē ꝑ quā iudicat qualis cōditōis chimera ipā foret si existeret.ex q̄ appet ꝙ nec actꝰ ītelligēdi/nec ꝑ ꝯn̄s ipꝫ seq̄ns actꝰ credēdi exigit obtm̄ possibile vt exn̄s actualr̃ in re

ex.q̄re ⁊c. ¶Quarta ⁊ vltīa cōclusio est.ꝙ veritas ꝓpōnis theologice ē necessaria:⁊ reqrit̃ ad actū credēdi aliq̄ mō in rōne cause. ¶Hec appet.qm̄ aut reqrit̃ ad ipm̄ vt eiꝰ obtm̄/aut aliq̄ mō vt eiꝰ p̄ncipiū effectiuū.sꝫ nō p̄mo mō vt ꝓbatū est.ꝗ ⁊c. ¶Preterea.qꝛ ꝯsilr̃ reqrit̃ ꝓpō theologica:puta articulꝰ fidei/ad actū credēdi:sicut cōclusio demōstratiōis ⁊ demōstratio ipsa tota ad actū sciēdi.sꝫ demōstratio ⁊ eiꝰ cōclusio reqrit̃ ad actū sciēdi in rōne cause:vt appet ꝑ phm̄ dicētē.2.Poster.ꝙ demōstratio est syllogismꝰ faciēs scire.ꝗ ⁊c. ¶Cōfirmat̃.qꝛ illud q̄ mediāte aliq̄d fit:nec pōt naturalr̃ fieri sine ipso ē eiꝰ aliq̄ mō cā.sꝫ fidei articulus est sine q̄ formato existēte actualr̃ ī credēte n̄ pōt eē actꝰ credēdi/sicut nec actꝰ sciēdi sine cōclusiōe formata.ꝗ ⁊c. ¶Sic ad q̄stionē. ¶Ad rōnē ī p̄ncipio dicēdū ꝙ falsuꝫ accipit̃ ī minore.pōt eī haberi de re notitia abstractiua absq̄ aliq̄ spē eiꝰ ꝓpria.

Questito de actu theologico:q̄

ro de habitu.prīo.Utrū habitꝰ theologicus sit s̄m numerū vnꝰ tm̄. ¶Et videt̃ ꝙ sic. qm̄ vnitas ⁊ diuersitas habitꝰ arguit̃ ex vnitate obcti.sꝫ deꝰ q̄ ē/vt postea ōndet̃/obtm̄ theologicū ē vnꝰ scđm numerū.ꝗ ⁊c. ¶Cōtra.qꝛ cū actꝰ hītus causet̃ ex cōclusiōe vt dictū ē ī alia q̄stiōe:ꝑ ꝯn̄s ex diuersis cōclusiōibꝰ diuersi videt̃ cāri actꝰ.sꝫ cōstat ꝙ cōclusiōes theologice sūt diuerse ⁊ alteriꝰ rōnis:qꝛ ⁊ cāte seu illate ex p̄missis alteriꝰ rōnis.ꝗ ⁊ actꝰ theologici hītus sūt diuersi ⁊ alteriꝰ rōnis:ex diuersis aūt actibꝰ diuersi causant̃ ⁊ acq̄rūt̃ hītꝰ.ꝗ ⁊c. ¶Respōsio.vbi sic ꝓcedā.prīo ei dicā ad q̄situ:veꝫ an habitus theologicus sit vnꝰ . Scđo inquiram qualis sit huiusmodi habitus theologicus: videlicet an sit idem cum fide an ab ea distinctus.

Quātū ad primū sunt duo modi dicē-

di cōtrarij:quorū vnus est quorūdā dicētiū: ꝙ habitus theologicus nō est vnꝰ/sꝫ mltiplex ⁊ diuersus.ꝓ qua cōclusione ꝓbanda arguūt prīo sic.oēs habitus inclinātes ad actus alteriꝰ ratiōs sunt alteriꝰ ratiōis:⁊ ꝑ ꝯn̄s multiplices ⁊ diuersi:nec em̄ vnicus habitus numero inclinat habituatū ad actus specie diuersos:sed theologicus perfectus est inclinatus ad actus cōplexorū:puta cōclusionū alterius ratiōis.ergo ⁊ habitus theologici ad huiusmodi inclinātes. ¶Secūdo.qꝛ illorū sciētie sunt diuerse cū quorū notitia vnius stat ignorātia alterius.sed talia sunt diuerse cōclusiōes theologice:⁊ cuiuscūq̄ alteriꝰ sciētie.ergo ⁊c. ¶Tertio.qꝛ qđ est cōpossibile alicui ⁊ cuicūq̄ alteri eque ꝑfecto ē eiusdē ratiōis cū primo:sed error vnius cōclusionis theologice ⁊ cuiuscunq̄ alterius sciētie est cōpossibilis cū sciētia alterius cōclusiōis:nō autē cū notitia ipsius cōclusionis/cuiꝰ est ipse error:nō em̄ circa idem potest esse in eodē error nec ignorantia ⁊ sciētia.ergo sciētie diuersarū conclusionū specifice sunt distincte. ¶Quarto.quia habitꝰ plus q̄ numero distincti specifice distinguūtur:sed habitus diuersarum conclusionum que sunt in theologia ⁊ in omni alia scientia/distinguunt̃ plus q̄ diuersi habitus nūero eiusdē cōclusionis.ergo ⁊c. ¶Tunc ergo ponit ista opinio primo.ꝙ quot sunt in theologia ⁊ alia quacūq̄ sciētia cōclusiones specifice distincte/tot sunt habitus speciales cōsimiliter specie distincti. ¶Secūdo.ꝙ hoc nō obstante tota theologia ⁊ alia quelibet scientia dicitur vna propter ordinē conclusionū:puta qꝛ earū predicata ordinant̃ sicut passiones magis ⁊ minus cōmunes vt generis ⁊ speciei.que quidem oēs probari possunt de specie vel quia earuꝫ subiecta ordinant̃:vt quando passio cōmunis demōstrat̃ in vna ꝯclusiōe de gn̄e:⁊ in alia de specie:vel qꝛ tota vna ꝯclusio ordinat̃ ad aliā:vt illa

in qua ꝓbaꝛ passio aĩalis de ip̄o/ꝛ illa in qua passio ho
minis de hoĩe.¶Tertio dicit ꝙ eadē cōclusio ꝓbaꝛ in
diuersis sciētijs:multe em̄ sunt ꝯclusiones theologice q̄
ꝓbanꝛ in alijs sciētijs.sciētia etiā q2/alia est a sciētia ꝑ
pter q̄d:ꝛ tñ eadē ꝯclusio pōt probari q2/ꝛ ꝓpter q̄d.er
go ꝛc.¶Secūdus modus dicēdi est alioꝝ ꝯtrariū dicē
tiū:vcꝫ ꝙ theologia est vnꝰ habitꝰ.ꝛ hic dicēdi modus
est bipertitꝰ.q̄dā em̄ dicūt ꝙ theologia ꝛ alia q̄libꝫ sciē
tia est vnus habitꝰ nō vnitate simplicitatis sꝫ cuiusdaꝫ
integritatis siue totalitatis habēs diuersas ꝑtes quā-
titatiuas lumē vnū integrātes.sicut em̄ syllogismꝰ cō-
poniꝛ ex ꝓpositionibꝰ/ꝛ ꝓpositiōes ex terminis:ita vt
dicūt habitus oĩm ex diuersis ꝑtibus ꝯstitutꝰ est vnus.

Alii aūt dicūt ꝙ theologia & alia om̄is
sciētia est vnicus nūero habitꝰ aliq̄n respectu oĩm ꝯclu
sionū vnitate tāte simplicitatis quāte est vnꝰ habitus
respectu vnius cōclusionis tm̄.Aliq̄n aūt nō est sic vni-
cus sꝫ multiplex ꝛ diuersus.¶Ad cuius euidētiā ē sciē
dū scdm̄ sic opinanteꝫ:ꝙ theologia de cuiꝰ vnitate hic
specialr̄ queriꝛ/potest duplr̄ sumi:vcꝫ large ꝛ ꝓprie.lar
ge vcꝫ ꝓut includit vlr̄ oēs v̄itates ĩ scriptura sacra cō
tentas ꝛ ex his sequētes.Proprie aūt ꝛ stricte accipiꝛ
ꝓut sumiꝛ ꝑ habitu cuius conclusiones sunt nō oēs in
scriptura ꝯtente:sed solū ille in q̄bus subijciꝛ cōceptus
dei de quo aliq̄d ꝓpriū p̄dicatū eius denoĩatiuuꝫ p̄dica
tur.Tunc hoc supposito declaraꝛ assumptū ab ip̄o:vcꝫ
ꝙ theologia pōt esse vnus habitꝰ:ꝛ sic est de facto in ali
quo.aliq̄n aūt plures.Scd̄o ꝙ pōt esse habitꝰ vnus du
pliciꝛ.large vcꝫ ꝛ ꝓprie.¶Primū ex hoc declarat ꝛ ꝓ
bat:q̄m habitꝰ acq̄situs p̄rio mediāte vna ꝯclusione est
alius ab oĩ illo q̄ post ipsuꝫ acq̄sitū acq̄riꝛ de nouo:me-
diāte alia ꝯclusiōe a p̄ma:oĩs aūt habitus mediāte vni
ca ꝯclusione sola acq̄situs est vnꝰ:sꝫ in theologia etiaꝫ
stricte sumpta sūt ꝯclusiōes diuerse:quaꝝ vna mediāte
ꝓbata sine alia pōt acq̄ri vnꝰ habitꝰ:post quē pōt alia
ꝯclusione mediāte acq̄ri alius habitꝰ:ex oĩbus etiā cō
clusionibꝰ theologicis sic diuersis potest fieri vna sola.
ergo ip̄a theologia vt p̄rio acq̄sita:vcꝫ mediātibꝰ diuer
sis ꝯclusionibꝰ successiue includit ꝛ dicit plures habitꝰ
ꝑtiales quoꝝ vnus est acq̄situs post aliū successiue.vt se
cūdo aūt mō acq̄sita ĩportat habitū nūero vnū tantum.
¶Maior est euidēs:ꝛ etiā minor quātū ad illā partem
q̄ dicit ꝙ in theologia sunt mltē ꝯclusiones quarū vna
mediāte sola pōt p̄mo acq̄ri vnꝰ habitꝰ ꝛ post ip̄m aliꝰ
alia mediāte.Alia aūt pars vcꝫ ꝙ ex oĩbus ꝯclusioni-
bus theologicis sic diuersis possit fieri vna:declaraꝛ.
q̄m vnius syllogismi vna est ꝯclusio:sꝫ vbi ꝯceptus sub-
iecti sciē est vnꝰ:licet ꝯceptꝰ denoĩatiui de ip̄o p̄dicabi-
les sint diuersi ibi pōt esse vnicus syllogismꝰ:q2 vniꝰ sub
iecti pōt eē vnū mediū quo pōt ꝓbari vnica ꝯclusio sim
plex:vnū vcꝫ tm̄ p̄dicatū habēs:vl' ꝯposita ex multis p̄
dicatis ꝯstituta.q̄re ꝛc.¶Cōfirmaꝛ.q2 sicut q̄n p̄mo ꝓ
baꝛ vna passio de subiecto ꝛ postea alia acq̄runꝛ respectu
ꝯclusionū diuersarū diuersi habitꝰ successiue:ita si post
oēs istos ꝑtiales habitꝰ acq̄sitos mediātibꝰ ꝯclusioni-
bus diuersis successiue formatis formeꝛ vna ꝯclusio ex
oĩbus passionibꝰ simr̄ p̄dicatis de ꝯceptu subiecti:ꝛ ꝓ-
beꝛ sicut ꝛ pōt fieri ꝑ mediū ꝯpositū ꝓportionabiliꝛ si-
cut ꝯclusio ip̄a ē ꝯposita/acq̄reꝛ vnꝰ habitꝰ mediāte ta
li demōstratiōe ex medio ꝛ ꝯclusione ꝯpositis ꝯstituta
ex vna em̄ demōstratiōe nō nisi vnꝰ actꝰ/ꝛ actu mediā-
te vnꝰ habitꝰ gn̄aꝛ.quare ꝛc.¶Sic ḡ appet p̄mū decla
rādū:vcꝫ quomō theologia pōt eē vna sciā ꝓpꝛ vnū co-
pulatū p̄dicatū ex oĩbꝰ denoĩatiuis ꝯceptibꝰ theologi
cis ꝯstitutū et de subiecto theologico seu eiꝰ ꝯceptu in
ꝯclusiōe p̄dicatū:ꝛ talis vna ꝯclusio theologica pōt for
mari post formationē ꝯclusionū specialiū ꝯstitutarū ex
specialibꝰ p̄dicatis.talis tñ ꝯclusiōis ꝯposite ex tali p̄-
dicato coplr̄ato subiectū de q̄ tale p̄dicatū coplr̄atū diciꝛ
ē vt dicit iste opinās alteriꝰ rōnis ĩ eēndo esto ꝙ n̄ ĩ signi
ficādo a s̄biecto cuiuslibꝫ ꝯclonuꝫ specialiū p̄cedētiū q̄
rū p̄dicatū n̄ ē coplr̄atū sꝫ aliq̄d simplex tm̄.¶Scdꝫ vcꝫ
ꝙ theologia sit vnꝰ habitꝰ ꝓp̄e ꝛ large declarat:ꝛ p̄rio
ꝙ ꝓprie:q̄m oĩs h̄itus ꝛ actus acq̄sitꝰ mediāte vna cō
clusiōe ꝛ vnico syllogismo est vnicus ꝓprie.sꝫ vt ꝓbatū
est theologia pōt acq̄ri mediante vnica ꝯclusione.ḡ ꝛc.
¶Q2 ēt large sit vna sciā appet.q̄m large illa sciā dr̄ eē
vna cuiꝰ oēs ꝯclusiōes inuestiganꝛ vniformiꝛ ꝛ scdꝫ eā
dē artē siue mediū inuestigādi:sꝫ talis est theologia.cō
clusionū em̄ theologicarū/alie sunt necessarie/ꝛ alie cō
tingētes.oēs necessarie reducūꝛ ad dei infinitatē.ꝯtin-
gētes aūt ad eiꝰ m̄iaꝫ iustitiā ꝛ bonitatē/q̄ oĩa reducūꝛ
ad infinitatē.ḡ ꝛc.¶Sꝫ circa oēs p̄dictos tres dicēdi
modos sunt dubia:nec aliq̄s eoꝝ videꝛ sufficere.Et p̄rio
ꝯ p̄mū modū dicēdi arguit ille doctor cuiꝰ ē tertia opio
p̄mo sic.oēs passiōes theologice ꝓbabiles seu ꝯclusibi
les de cōceptu dei theologie subiecti p̄nt ĩ vna cōclusio
ne vniꝰ syllogismi de ip̄o cōceptu dei cōcludi:ḡ ꝛ theo-
logia pōt eē sciā de deo vnica sp̄e.¶Cōsequētia cōiter
vt euidēs cōcediꝛ:q2 nec mediāte cōclusione vnica vniꝰ
syllogismi acq̄riꝛ nisi habitꝰ vnꝰ tm̄.¶Ans̄ appet:q2
cōceptꝰ dei ē vnicus:q̄ cōceptꝰ vnicꝰ ē cōclusionis theo
logice subiectū:p̄dicatū ēt cōpositū ꝛ mediū cōposituꝫ
ex oĩbꝰ cōceptibꝰ q̄bꝰ ꝑtes p̄dicati cōpositi natū est eē
vnū.ḡ ꝛ totꝰ syllogismꝰ/ꝛ ꝑ ꝯn̄s habitꝰ eo mediāte acq̄
sitꝰ.¶Cōfirmaꝛ.q2 nō minꝰ pōt eē vnꝰ habitꝰ ꝛ actꝰ cor
respōdēs cōclusiōi cuiꝰ p̄dicatū est copulatū ex oĩbꝰ p̄di
cabilibꝰ in q̄le/q̄ꝫ habitꝰ correspōdēs ꝓponi in qua p̄di
canꝛ oĩa in q̄d.¶Hoc appet.q2 p̄dicatū copulatū ex p̄-
dicatis ĩ q̄d eq̄ est ex multis copulatū sicut copulatū ex
p̄dicatis in q̄le.questio ēt q̄le est eq̄ est nata solui vna re
spōsiōe sicut q̄stio q̄d est/sꝫ habitꝰ correspōdēs vni ꝓpō
ni cuiꝰ p̄dicatū ē copulatū ex mltis p̄dicatis in q̄d/est
vnꝰ:q2 ꝛ talis ꝓpō est vna.cuiꝰ eĩ subiectū ē vnꝰ cōceptꝰ
ꝛ p̄dicatū pōt eē sua diffinitio vl' descriptio ex p̄dicatis
mltis in q̄d cōgregata.ꝯstat aūt ꝙ ꝓpō in q̄ p̄dicaꝛ diffi
nitio de diffinito/vl' descriptio de descripto/est vna:ipsi
ꝙ corr̄ndet vnꝰ actꝰ ꝛ habitꝰ diffinitiuꝰ.ḡ ꝛc.¶Preter
ea arguit sic ad idē.vna ꝓpō pōt formari in q̄ oĩa p̄dica
bilia ĩ q̄d sūt vnū p̄dicatū:ꝛ cū hoc pōt alia ꝓpō formari
ĩ q̄ solū vnū illoꝝ p̄dicabiliū ĩ q̄d:ꝛ nō aliō p̄diceꝛ.ḡ simr̄
stāt ista:vcꝫ ꝙ vnū p̄dicabile de aliq̄ pōt sciri de eo/igno
rādo an aliud p̄dicabile ei ꝯueniat:ꝛ ꝙ tñ oĩa hmōi p̄di
cabilia possint sciri vno actu d̄ suo s̄biecto mediāte alia
ꝓpōne ĩ q̄ oĩa ĩ simr̄ p̄dicanꝛ.ꝛ ita cōsilr̄ ĩ ꝓposito pōt di
ci ꝙ pōt eē vna cōclusio euidēs ĩ q̄ tm̄ vna passio p̄dicaꝛ
nō exn̄te alia euidēte ĩ q̄ alia p̄dicaꝛ:ꝛ tñ ꝙ ꝛtiā ĩ q̄ ābe
passiōes hmōi p̄dicāꝛ sit nata eē euidēs.q̄re ꝛc.¶Cōfir
maꝛ.q2 scdꝫ opinātē aliq̄s errās circa ꝯclsionē pōt acq̄
rere habitū p̄ncipij:ꝛ tñ n̄ obstāte hoc pōt acq̄rē vnū ha
bitū respectu āboꝝ vcꝫ p̄ncipij ꝛ ꝯclusiōis.ḡ ꝯsilr̄ ĩ ꝓpo
sito aliq̄s demōstrās vnicā ꝯclusionē cuiꝰ p̄dicatū ē sim
plex pōt erraꝛ circa aliā cuiꝰ p̄dicatū ē silr̄ simplex:ꝛ tñ
postea ꝑ maiorē ĩuestigationē pōt euideꝛ d̄mōstraꝛ vtrā
ꝙ formādo ꝯclusionē ꝯpositā ꝛ ꝑ ꝯn̄s ea mediāte habē
vnicū sciēdi actū ꝛ habitū.q̄re ꝛc.¶Scd̄o arguit ꝯ illō
q̄ dicit:vcꝫ ꝙ ordo ꝯclonuꝫ ꝑ s̄biecta ꝛ p̄dicata sufficiēꝛ
arguit vnitatē sciē:q̄m ꝓp̄e passiōes theologice meta-
physice ꝛ physice p̄nt ꝓbari d̄ eodē s̄biecto:vt eē btifica
bil' disciplĩabil' ꝛ corruptibil' ꝓbāꝛ d̄ hoĩe:nec tñ ꝑtinēt
ad eādē sciaꝫ:cū p̄ria ꝑtineat ad theologiā:scd̄a ad meta
physicā:ꝛ ꝛtia ad physicā.ḡ ꝛc.¶Tertio ꝯ illō q̄ dicit
vcꝫ ꝙ eadē ꝯclusio ē in diuersis sciētijs:q̄m talis eadē

ꝯclusio ĩ diuersis sciētijs/aut ꝓbareꝛ ĩ eis ex eodē medio
vel ex alio in vna ꝛ,ex alio in altera:sꝫ nō pōt poni p̄mū
q2 tūc tota demōstratio esset vtrobiq̄ eadē:q̄d poni non
pōt.ergo relinquiꝛ scdm̄.sed vbi sunt diuersa media ibi
sunt diuerse descriptiones subiecti vel passionis.diuer-
sa aūt descriptio causat in syllogizante diuersuꝫ ꝯceptū
simplicē:ergo nec cōclusio pōt esse eadē ex diuersis me
dijs illata cū varieꝛ eius subiectū:vcꝫ simplex cōceptꝰ.

Cōtra secūdū modū dicēdi dupliciter
potest argui.Primo.q2 ad vnitatē sciētie nō sufficit vni
tas ordinis conclusionū/nec etiā totalitatis:q̄m multe
cōclusiones ad diuersas sciētias ꝑtinētes habēt hmōi
ordinē magis q̄ꝫ alique q̄ sunt eiusdē sciētie:q2 habēt idē
subiectū/vt hō est btificabilis/ꝛ hō est risibilis/quaruꝫ
p̄ria est theologica ꝛ scd̄a physica.ergo ꝛc.¶Q2 etiaꝫ
non sufficiat vnitas totalitatis apparet:q2 multe sunt
cōclusiones ad eandē scientiā ꝑtinentes q̄ nō se habent
sicut p̄ncipiū ꝛ cōclusio ĩ integrādo vnū aliquē syllogi-
smū/nec vna earū infert aliā:sed sunt disꝑate sicut ꝯclu
siones diuersarū sciētiarū:q2 sunt de diuersis rebꝰ de q̄-
bus sunt subiecta ꝓpria ꝛ ꝓprie passiones earū.q̄re ꝛc.

Circa tertiū etiā modum dicēdi docto
ris duos modos dicēdi p̄expositos impugnātis arguiꝛ
primo q2 falsuꝫ accipit.scd̄o:q2 nō saluat ꝓpositū q̄d in
tēdit.¶Primū ꝓbo.q̄m accipit ꝙ ex oĩbus cōclusioni
bus theologicis seu earū passionibꝰ pōt fieri vnū p̄dica
tū copulatū ex quo de subiecto ꝓprio suo dicto erit vna
cōclusio demōstrabilis ex vno medio similiter copula-
to:ꝑ quā vnicā demōstrationē ꝛ suā vnicā cōclusionē ac
quireꝛ vnus actus ꝛ eo mediāte vnus habitus.¶Con
tra hoc arguiꝛ primo sic.nec vnus tātūmō actus ĩtelle
ctꝰ creati/nec habitus pōt esse quotcūq̄ realr̄ distincto
rū.¶Hec apparet:solus em̄ actus diuini intellectꝰ q2
infinitus pōt esse vnus quotcūq̄ intelligibiliū obiecto-
rū/nō aūt aliq̄s actus nec habitus intellectus creati ꝛ
maxime naturalis ꝛ naturalr̄ acq̄situs:sꝫ diuerse passio
nes seu p̄dicata denoĩatiua theologie saltē aliqua ꝛ cu
iuscūq̄ alterius sciētie ĩportāt vel aliquo mō connotāt
realiꝛ distincta:ergo siue talia p̄dicenꝛ diuisim in diuer
sis cōclusionibus/siue coniūctim in vnica ex p̄dicato co
pulato constituta/nō videꝛ ꝙ ip̄a mediāte posset acq̄ri
aliq̄s actus nec habitꝰ tm̄ vnus.¶Cōfirmaꝛ.q2 nō mi
nus p̄dicatū ꝓpōnis copulatū ex diuersis p̄dicatis di-
uersas res ĩportātibꝰ impedit vnū vl' actū vl' habitū q̄ꝫ
subiectū copulatū ex diuersis diuersa realiꝛ simul ĩpor-
tātibus:sꝫ respectu conclusionis h̄ntis tale subiectū sic
copulatū nō posset esse actus nec habitꝰ tm̄ vnus.ergo
ꝛc.¶Minor apparet.primo.q2 nec actus sciēdi nec ha
bitꝰ est ꝯclusionis vt obiecti:sꝫ sui significati.cōclusiōis
em̄ significatū est actus ꝛ habitꝰ obiectū.ip̄a aūt ꝯclu
sio est vtriusq̄ hoꝝ p̄ncipiū effectiuū:sꝫ magis tā actꝰ q̄ꝫ
habitꝰ arguunꝛ distingui ex obiectis distinctis q̄ꝫ ex qui
buscūq̄ alijs p̄ncipijs effectiuis.vbi aūt ꝑ copulatū cō
clusionis subiectū vl' etiā p̄dicatū ĩportanꝛ diuersa/ibi
sunt distincta actus sciēdi ꝛ habitꝰ obiecta.ḡ ꝛc.¶Se
cūdo.q2 cōclusio vl' alia q̄cūq̄ ꝓpō vl' demōstratio nō h̄ꝫ
ꝙ sit alicuiꝰ actus vl' habitꝰ causatiua:nisi q2 significa
tiua:ꝛ ita sicut q̄ significat vnū ē cā habitꝰ ꝛ actꝰ vnici
tm̄/ita significatiua pluriuꝫ obiectoꝝ videꝛ esse cātiua
actuū ꝛ habituū diuersoꝝ:sꝫ oĩs ꝯclusio vel alia q̄cūq̄ ꝓ
positio cuiꝰ subiectū vel ēt p̄dicatū ē copulatū ex diuer
sis distincta realr̄ ĩportātibꝰ significat realr̄ diuersa.ḡ
ꝛc.¶Tertio.q2 nō minꝰ vna ꝯclusio cōstituta ex subie-
cto copulato ex diuersis diuersa realr̄ ĩportātibꝰ ē mul
tiplex in significādo/esto ꝙ vna mō aliq̄ in essendo:q̄ꝫ di
uerse ꝯclusiōes in essendo:ꝛ in significādo:sꝫ diuerse con
clusiones in significādo causāt diuersos actꝰ ꝛ habitus
sic q2 diuersa significāt.ꝙ si ꝑ ĩpossibile idē existerēt q̄d
ditatiue dū tñ distincte manerēt significatiue/actꝰ ꝛ ha
bitꝰ diuersos cārēt.ergo ꝛc.¶Preterea arguo sic ad
idē.ꝑtes ꝓpōnis mētalis siue ille q̄ sūt subiectū coplr̄a ꝛ
p̄dicatū siue ēt ille ex q̄bus ꝯponiꝛ subiectū vl' p̄dicatū
copulatū successiue formanꝛ in mēte sicut ꝛ voces diuer
se in ꝓpōne vocali.q̄ro tūc q̄n causaꝛ ille actꝰ vl' habitꝰ
vnꝰ ex ꝯclusione habēte subiectū vl' p̄dicatū ex diuersis
ꝯceptibꝰ coplr̄atū? aut em̄ causaꝛ ĩ p̄mo ĩstāti ĩ q̄ forma
tur p̄ma eiꝰ pars:vcꝫ p̄mus eiꝰ cōceptꝰ:vel in illo in q̄
formaꝛ scd̄s/vl' tertiꝰ:aut postq̄ sunt oēs formati.sꝫ nō
pōt poni ꝙ causeꝛ ante formationē totiꝰ ꝯclusionis:ꝛ ꝑ
ꝯn̄s oĩm cōceptuū ꝑtialiū vtriusq̄ vel alteriꝰ copulati
extremoꝝ:q̄m si sic:ergo non causareꝛ hmōi actꝰ vel ha
bitꝰ ex tota cōclusione:sꝫ tm̄ ex aliqua eiꝰ ꝑte:cuiꝰ con
trariū supponiꝛ.nec potest poni scdꝫ:vcꝫ ꝙ causeꝛ hmōi
actꝰ vel habitꝰ vnꝰ post totā cōclusionē formatā ꝛ quā
libet eius ꝑteꝫ:q̄m ex diuersis successiue ꝓductis ꝛ acq̄
sitis nō pōt aliq̄d causari nisi illa oĩa aliq̄ mō maneāt ꝛ
existāt q̄n illud ab eis causaꝛ:non em̄ aliq̄d pōt fieri nisi
ex ente ꝛ aliquo mō actualr̄ existēte:sꝫ ex tot cōceptibꝰ
ꝑtialibꝰ potest ꝯstitui copulatū aliq̄d p̄dicatū/ꝙ post
hmōi conceptuū successiuā formationē conceptus ipsi
nō possunt in formāte ip̄os formaliꝛ nec memoriꝛ rema
nere.nec em̄ quotcūq̄ conceptꝰ possent in mēte eos suc
cessiue formāte ĩ simr̄ remāere:nec mēs pōt de quotcūq̄
p̄intellectis recordari.ḡ tot possent esse ꝛ ēt de facto eē
videnꝛ passiones theologie ꝛ cuiuslibꝫ alteriꝰ sciē ꝙ nō
magis ex vna conclusione ĩ qua ille oēs coniūctim p̄di
cenꝛ poterit gn̄ari aliq̄s vnus habitꝰ neq̄ actus q̄ꝫ me-
diātibꝰ diuersis cōclusionibꝰ in q̄bꝰ ille diuerse passio-
nes p̄dicenꝛ diuisim.¶Confirmaꝛ.q2 nō magis pōt q̄s
recordari de quotcūq̄ p̄intellectis ꝑ diuersos actꝰ suc-
cessiue formatos in mēte:nec actus oēs successiue habi
tos ꝯseruare q̄ꝫ legēs vel audiēs aliquā magnā historiā
quātūcūq̄ cōtinētē diuersas voces diuersa ꝛ varia ĩpor
tātes posset post ip̄sā totā lectā vel auditā de oĩbꝰ in ea
cōtētis vocabulis ꝛ eoꝝ significatis oĩbus recordari.sꝫ
cōstat scdm̄ esse homini naturalr̄ impossibile vt ēt ĩ p̄ce
dētibꝰ fuit dictū in quadā alia questione.ḡ ꝛ primū.ex q̄
seq̄ꝛ ꝓpositū:vcꝫ ꝙ sicut nullꝰ pōt ex aliq̄ historia quā-
tūcūq̄ magna lecta vel audita sensibilr̄ aliquē vnicū tā
tū actū nec habitū acq̄rere:ita nec ex cōclusione aliqua
h̄nte p̄dicatū vl' subiectū ex quotcūq̄ cōceptibꝰ ꝑtiali
bus copulatuꝫ.q̄re ꝛc.¶Scdm̄.vcꝫ ꝙ iste tertiꝰ dicēdi
modꝰ nō saluet ꝓpositū ꝓpter q̄d poniꝛ/q̄d ꝛ saluare ni
tiꝛ/apparet.q̄m ip̄e nitiꝛ saluare ꝙ theologia sit vnica
ꝛ ꝓpter hoc ponit illā cōclusionē vnā ex p̄dicato copu-
lato multiplici cōstitutā.sꝫ esto ꝙ talis cōclusio sic cō-
posita ponaꝛ:ex hoc non seq̄ꝛ ꝙ theologia ip̄a sit vnica
magꝰ q̄ꝫ si nō poneretur.q̄d ꝓbo p̄rio.q2 vt ꝓbatū est/ex ta
li ꝯclusiōe nō posset gn̄ari aliq̄s sciēdi habitꝰ neq̄ vnicꝰ
solꝰ actꝰ.¶Scd̄o.q2 esto ꝙ fieret ex ip̄a vnicꝰ habitꝰ ta
lis vnꝰ habitꝰ nō destrueret habitꝰ ꝑtiales p̄rio succes-
siue acq̄sitos ex diuersis demōstratiōibꝰ diuersaꝝ cōclu
sionū ꝑtialiū h̄ntiū p̄dicata s̄plicia nisi ex diuersis pas-
sionibꝰ coplr̄ata.Scdꝫ em̄ istū opinātē āte demōstratio
nē illā totalē ex medio ꝛ cōclusionis p̄dicato copulato
ꝯstātē possūt fieri ꝛ sic fiūt ĩ q̄libꝫ sciā demōstratiōes ꝑ-
tiales q̄rū q̄libꝫ ꝯstat ex medio simplici ꝛ ꝯclusiōe h̄nte
p̄dicatū silr̄ simplex puta vnicā passionē nō ex mltis co
pulatā:ꝛ sic primo mediāte vna tali ꝯclusiōe illata acq̄
riꝛ vnꝰ actus sciendi ꝛ habitus:ꝛ mediāte alia alius q̄
oēs successiue acquisiti sunt vt etiā cōcedit iste opinās:
tam inter se q̄ꝫ ab illo vnico totali habitu mediante

illa vnica cōclusione ex p̄dicato copulato cōstituta alte
rius rationis.ergo cū illo habitu vnico cōmuni ad oīa
acq̄sito nō destruant̄ pticulares habitꝰ ex particulari-
bus cōclusionibꝰ acq̄siti:ꝑ ꝯñs nō sequit̄ ꝙ theologia
vnica sed magis multiplex sit ponēda.q̄re ⁊c. ¶Cōfir-
mat̄.qȝ plures theologias ponit ille q̄ ponit diuersas
speciales respectu diuersarū specialiū cōclusionū ⁊ vnā
cōmunem ab oībus illis specialibꝰ differētem respectu
cōclusionis p̄dicatū copulatū habētis ⁊ a cōclusionibꝰ
oībus alijs specialibꝰ alterius rōnis q̄ ille q̄ tm̄ ponit
aliq̄s plures speciales:vcȝ respectu diuersarū cōclusio-
nū specialiū diuersas sicut ⁊ easdē respectu earūdē ꝯclu
sionū specialiū absq̄ alia aliqua cōmuni respectu alicu
ius cōclusionis cōis a cōclusionibꝰ alijs specialibus dif
ferētis.ſȝ ista tertia opinio ponit istā theologiarū multi
tudinē:nō aūt due alie p̄cedētes.ĝ magis negat q̄ꝺ sal-
uare ītēdit:vcȝ sciētie vnitatē/q̄ aliqua aliaꝝ. ¶Et iō
quātū ad istū articulū alit̄ quātū ad aliq̄d est dicēdum.
¶Ad cuiꝰ euidētiā est sciēdū: ꝙ passionū theologicaꝝ
puta cōceptuū denoīatiuoꝝ dei ꝓprioꝝ:alij sunt diuinā
essentiā tātūmō īportātes nō aliq̄d distinctū cōnotātes
vt sapiētia iustitia ⁊ mēoria infinita.alij sunt conceptꝰ
ꝯnotatiui alioꝝ a deo/vt creatiuū vl' beatificatiuū:sicut
eī risibile īportat actū ridēdi:ita ⁊ btificatiuū actū btifi
cum ⁊ creatiuū aliq̄ꝺ ens creatū:q̄ꝺ nō īportat trinum ⁊
vnū iustū vel infinitū:nec aliq̄ꝺ alioꝝ q̄ denoīatiue dicū
tur de deo ad intra. Siue hmōi aūt ꝯceptus denoīatiui
idē īportēt vel diuersa ex quo int̄ se q̄dditatiue in essen-
do supponunt̄ esse distīcti / tripl'r possunt accipi.vno eñ
mō possūt sumi diuisim:vt vcȝ in cōclusione formata nō
p̄dicet̄ nisi vnꝰ ipsoꝝ tm̄. Alio mō cōiūctim:vt vcȝ simul
vel successiue in eadē ꝯclusione plures p̄dicent̄.⁊ vt sic
dupl'r:qȝ vel tot ꝙ pn̄t licet successiue ī mēte formati in
simul remanere vel actual'r vl' saltē habitual'r:vel tot ꝙ
nullo mō pn̄t oēs memorit̄ retineri:nec mō aliq̄ ꝯſuari.

Hoc p̄misso pono quatuor cōclusiōes.

¶Prima cōclusio est.ꝙ siue cōclusiones theologice vl'
cuiuscūq̄ alterius sciētie sint diuerse ī essendo ⁊ in signi
ficādo:siue tm̄ in essendo ⁊ nō in significādo:eis mediā
tibꝰ successiue illatis diuersi actus ⁊ habitus acq̄rūt̄.
¶Hec ꝓbat̄.qm̄ cōstat ꝙ ex diuersis syllogismis demō
stratiuis vel topicis diuersis tā in essendo q̄ in significā
do diuersi actꝰ ⁊ habitꝰ gñantur.hoc apparet:nō eñ ex
demōstrationibꝰ factis in diuersis sciētijs gñat̄ idē actꝰ
nec habitꝰ sciētificus ſȝ diuersus:ſȝ cōclusiones alteriꝰ
rationis tā in essendo q̄ in significādo ꝓbant̄ ⁊ inferunt̄
ex p̄missis cōsil'r alterius rōnis:⁊ ꝑ ꝯñs demōstratiōes
ex talibus p̄missis ⁊ cōclusionibꝰ cōstitute sunt oīno tā
in significando q̄ in essendo alterius rationis.ergo ⁊c.
¶Secūda pars cōclusionis:vcȝ ꝙ etiā si cōclusiones
differūt tm̄ q̄dditatiue nō aūt significatiue eis mediāti
bus diuersi actus ⁊ habitꝰ acq̄rant̄.ꝓbat̄.qm̄ ex diuer-
sis actibꝰ q̄dditatiue ſȝ indifferentibꝰ obiectiue diuersi
habitus cōsil'r vcȝ q̄dditatiue licet indifferētes obiecti
ue acquirunt̄. ¶Hec apparet.qm̄ si ex oībus actibꝰ in
distinctis obiectiue quātūcūq̄ distinctis q̄dditatiue gñā
rent̄ habitus eiusdē rōnis/sequeret̄ ꝙ ex actibꝰ sensiti-
uis intellectiuis ⁊ appetitiuis gñarent̄ habitus eiusdē
rōnis.cōstat eñ vnū ⁊ idē oīno posse esse sensatū intelle-
ctū ⁊ volitū.hoc aūt est falsū.ĝ ⁊c.sed diuerse cōclusiōes
q̄dditatiue licet indistincte obiectiue nō sunt aliud q̄ di
uersi actus intellecti cōplexi.nec eñ mētis ꝓpō est ali-
ud vt sepe dictū est in p̄cedētibꝰ / q̄ cōplexa intellectio.
ĝ ⁊c. ¶Cōfirmat̄.qȝ cōstat ꝙ actꝰ intelligēdi deū tā cō
plexi q̄ icōplexi btōꝝ ⁊ viatoꝝ sunt alteriꝰ rōnis:qȝ in
btīs sunt actꝰ intuitiui ⁊ in viatoribꝰ abstractiui:⁊ tm̄ li
cet sint q̄dditatiue diuersi / sunt obiectiue total'r īdistin
cti.idē eñ oīno significat ista ꝓpō/deꝰ est trinus ⁊ vnꝰ/
⁊ alia q̄cūq̄ theologica vt a viatore ⁊ vt a cōphēsore for
mata licet q̄dditatiue nō sit eadē in vtroq̄/sed vt dictū
est ex diuersis actibꝰ specie q̄dditatiue diuersi habitus
specie gñant̄.ĝ ⁊c. ¶Preterea ad idem arguit̄.qȝ ex de
mōstrationibus alteriꝰ rōnis gñant̄ habitꝰ sciētifici al
terius rōnis:ſȝ cōclusiones diuerse q̄dditatiue licet sint
indistincte significatiue seu obiectiue sunt conclusiones
demōstrationū alterius rōnis.ergo talibꝰ cōclusionibꝰ
demōstratis mediātibus acq̄runt̄ habitꝰ alterius rōnis
¶Scđa cōclusio est.ꝙ esto ꝙ cōclusio demonstrata sit
vnica ex subiecto vel p̄dicato copulato plura realit̄ im-
portāte ꝯstās adhuc ipa mediāte licet vnica plures ha
bitus gñantur. ¶Hec apparet. qm̄ vt superius dictuȝ
fuit/ex diuersitate obiectoꝝ arguit̄ diuersitas actuuȝ ⁊
habituū:ſȝ cōclusionis hn̄tis subiectū vel p̄dicatū copu
latū ex diuersis cōceptibꝰ diuersa realit̄ īportātibꝰ ob-
iectū nō est vnicū ſȝ multiplex.idē eñ est cōclusionis ob
iectū ⁊ significatū:multa aūt ponunt̄ esse p̄dicati vl' sub
iecti significata.ergo ⁊ obiecta.ſȝ quod est cōclusiōis si-
gnificatū seu obiectū est etiā obiectū sciētie acq̄site ipa
mediāte:vt eñ in p̄cedētibus fuit dictū obiectū sciētie
nō est ipm verū ꝯplexū ſȝ eiꝰ significatū.ĝ ⁊c. ¶Nec va
let si dicat̄ ꝙ sciētie obiectū nō est p̄dicati cōclusionis
ſȝ subiecti significatū/q̄ꝺ subiectū oportet eē vnū ad hoc
ꝙ cōclusio ipa sit vna ⁊ sciētia ea mediāte acq̄sita:qm̄
nō magis subiectū q̄ p̄dicatū est de rōne cōclusionis vel
cuiuscūq̄ alteriꝰ ꝓpōnis:nec ꝑ ꝯñs magis cōclusio vl'
alia q̄cūq̄ ꝓpō arguit̄ esse diuersa seu multiplex ex mul
tiplicitate seu diuersitate subiecti q̄ p̄dicati.idē ēt ē ob
iectū sciētie q̄ꝺ ē significatū totiꝰ cōclusionis illate:cō-
clusio aūt ꝯstat ex subiecto ⁊ p̄dicato.ĝ ⁊c. ¶Tertia cō
clusio est.ꝙ ex cōclusione demōstrata vna hn̄te p̄dicatū
copulatū ex diuersis cōceptibꝰ idē īportātibꝰ gñat̄ idē
habitus:dū tm̄ illi ꝯceptus plures denoīatiui positi a ꝑ
te p̄dicati sint tot ꝙ possint simul' existere ī mēte formāte
hmōi ꝓpositionē. ¶Hec apparet:qȝ respectu eiusdē ob
iecti intellecti vna intellectione simplici vl' cōplexa ex
vno medio demōstrata potest idē habitus gñari:ſȝ ꝯclu
sio illata licet habēs p̄dicatū copulatū supponit̄ eē vna
⁊ ex vno medio copulato sil'r demōstrata:⁊ est conclusio
cōplexa vnius obiecti:supposito ꝙ oīa illa a parte p̄di
cati posita habeāt idē significatū.ergo ⁊c. ¶Cōfirmat̄
qȝ ꝑ vnā demōstrationē pōt vnꝰ ⁊ idē actꝰ ⁊ habitꝰ sciē-
tificus gñari:ſȝ talis cōclusio cuiꝰ p̄dicatū est copulatū
ex diuersis cōceptibꝰ simul' existere possibilibꝰ ē cōclusio
vniꝰ demōstrationis.ĝ ⁊c. ¶Quarta conclusio est.ꝙ si
cōceptꝰ partiales ex q̄bꝰ cōstituit̄ p̄dicatū cōclusionis
p̄dicte sint tot ꝙ nō possint aliquo mō simul' existere ī mē
te eos successiue formāte nō videt̄ posse vnꝰ habitꝰ gña-
ri ex cōclusione hmōi demōstrata. ¶Hec fuit ꝓbata su-
pius:qȝ habitꝰ vl' actꝰ nō pōt gñari ꝑ aliq̄d ñ exñs:ſȝ si
cōceptꝰ oēs talis conclusionis sint tot ꝙ simul' non pos-
sint eē ī mēte:vltio ꝯceptu formato nō manēt oēs alij p̄
cedētes.ĝ nec ex oībꝰ/nec ꝑ ꝯñs ex cōclusione eos oēs
vl'r icludēte pōt vnꝰ nec plēs habitꝰ gñari. ¶Sȝ ꝯ rōnē
istā forsitā arguet̄.qȝ sciā nō gñat̄ ex sola cōclusiōe/ſȝ ex
tota demōstratiōe:⁊ ꝑ ꝯñs ex q̄libȝ p̄missaꝝ:ſȝ qñ cōclu
sio format̄ ī mēte nō maēt ī ipa actu aliq̄ p̄missaꝝ forma
ta.ĝ q̄ rōne ex p̄missa actual'r nō manēte ſȝ antea exñte
sciā gñat̄/eadē ⁊ ex tota ꝯclusiōe ciꝰ ptibꝰ p̄oribꝰ nō ma-
nētibꝰ/ſȝ vltīa tm̄ ipoꝝ. ¶Ad hoc pōt dici ꝙ assūptū ē
falsū:manet eī ī mēte ꝯclusionē formāte vtraq̄ p̄missaꝝ
formata actual'r vl' saltē vtual'r ī aliq̄ effectu ex vtraq̄
ī mēte relicto.nisi eñ aliq̄ istoꝝ modoꝝ remaneret ī mē
te sciētiam acquirēte vtraq̄ premissa non magis post

ipsas formatas q̄ ante posset sciētia natural'r gñari cū
ex illo q̄ꝺ nullo mō aliq̄d est licet fuerit aliq̄d gñari pos
sit:⁊ ita qñ generat̄ sciētia ex demōstratiōe nō tm̄ ꝯclu-
sio ſȝ ēt vtraq̄ p̄missa manet altero duoꝝ p̄dictoꝝ mo-
doꝝ.nec tñ sequit̄.p̄misse due pn̄t manere altero horuȝ
modoꝝ simul ī mēte.ĝ ⁊ oēs alij ꝯceptꝰ quotcūq̄.q̄re ⁊c.
¶Ex p̄dictis appet aliqualit̄ q̄d sit ad q̄stionē istā dicē
duȝ:qua vcȝ querit̄ an theologia sit vna. qm̄ potest dici
vtiq̄ vna aliquo mō obiectiue siue significatiue nō autē
q̄dditatiue loquēdo de theologia a viatore natural'r ac
quisita. ¶Primū apparet vcȝ ꝙ obiectiue sit aliq̄ mō
vna qm̄ ꝯceptꝰ subiecti theologie/q̄ꝺ subiectū est deus
vt ostēdet̄ in sequētibꝰ/est subiectū oīm ꝯclusionū theo
logicarū:sed hmōi ꝯceptus subiecti oīȝ ꝯclusionū theo
logicarū ꝓprie acceptarū est vnicū significatū.q̄ꝺ q̄deȝ
significatū est totiꝰ theologie subiectū.ĝ ipa theologia
est obiectiue siue significatiue aliquo mō vna. Dico aūt
aliquo mō:qm̄ actus ⁊ habitus sciētificus nō tm̄ sunt si
gnificati subiecti ꝯclusionis:ſȝ etiā p̄dicati: licet signi-
ficatū subiecti ⁊ nō p̄dicati dicat̄ subiectū sciētie:ſȝ p̄di
catū ꝯclusiōis q̄ꝺ ē passio īterdū īportat vl' aliq̄ mō ꝯno
tat aliq̄d distīctū a significato subiecti q̄ vcȝ significato
subieti existēte eodē penitꝰ ⁊ īuariato sicut sūt diuersa p̄
dicata ita ⁊ eoꝝ saltē aliquoꝝ ⁊ si nō oīȝ sūt diuersa signi
ficata:⁊ ideo qȝ tā subiecti ꝯclusiōis q̄ p̄dicati significa
tū est aliquo mō sciētie obiectū:licȝ subiecti significatū
dicat̄ subiectū:ꝑ ꝯñs licet tā actus q̄ habitꝰ theologie
⁊ cuiuscūq̄ alterius sciētie sit vnꝰ nūero obiectiue ī or-
dine ad suū subiectū q̄ꝺ est significatū subiecti oīm ꝯclu
sionū:nō tñ in ordine ad totū suū subiectū q̄ꝺ aliquo mō
se extēdit ad p̄dicatoꝝ ꝯclusionū oīȝ significatū. ¶Se
cūdū:vcȝ ꝙ habitus theologic nō sit vnicꝰ q̄dditatiue
apparet:siue loq̄mur de theologia viatoꝝ ꝯparata ad
theologiā ꝯprehensoꝝ siue tātū sit sermo de theologia
tantūmō viatoꝝ vel tm̄ ꝯprehēsoꝝ:qm̄ ꝯstat ex p̄ceden
tibus ꝙ oīs actus ītelligēdi tā simplices q̄ ꝯplexi q̄s
habēt de deo ꝯprehensores/sunt alterius rōnis ab illis
quos habēt de ipso viatores.alterius:dico q̄dditatiue
seu in essendo:non aūt obiectiue seu in significādo.nec
eñ ista ꝓpositio/deus est trinꝰ ⁊ vnus/quā format bea
tus est eiusdē rōnis:sed alteriꝰ a ꝓpositiōe ꝯsimili ⁊ idē
significāte quā format viator:qȝ ipsa vt a cōprehensore
formata est ex actibꝰ intelligēdi euidētibꝰ ꝯstituta:cu
ius ꝯtrariū est de alia a viatore formata ⁊ ita licet sint
omnino ideȝ in significādo sunt tñ alterius rationis in
essendo:ſȝ ex actibus ⁊ mediātibꝰ ꝓpositionibꝰ alteriꝰ
rationis in essendo ⁊ eiusdē in significādo fiūt habitus
ꝯsimilit̄ alterius rōnis q̄dditatiue:⁊ omnino idē obie
ctiue siue significatiue.ergo ⁊c. ¶Qȝ etiā loquendo de
theologia tātū viatoꝝ nō sit vnica sed plures /apparet
qm̄ plures vident̄ esse ꝯceptus denoīatiui deo ꝓprij q̄
possint in memoria insimul retineri:nec ꝑ ꝯñs ex talibꝰ
oībus pōt fieri vnū p̄dicatū aliq̄ꝺ copulatū alicuiꝰ con
clusiōis qua mediāte posset vnꝰ habitꝰ natural'r gñari
vel esto ꝙ tali mediāte ꝯclusione ex oībus dei ꝯceptibꝰ
denoīatiuis simul existere possibilibus ꝯstituta possit
idē habitus gñari:ex hoc nō sequit̄ ꝙ theologia respe-
ctu oīm ꝯclusionū partialiū ⁊ ꝯclusionis p̄dicte ex p̄di-
catis oīȝ copulate sit vnica tm̄ cū illa theologia mediā
te ꝯclusione cōmuni ex p̄dicatis aliarū oīȝ cōstituta ha
bita sit ab alijs theologijs oībus que sunt respectu oīȝ
cōclusionū specialiū alteriꝰ rationis.ꝯsimiliter est dicē
dū de theologia beatorū vt scđm se sumpta. ¶Ad ratio
nes q̄ ꝯtra hec in p̄cedētibꝰ sunt adducte/patere potest
solutio ex predictis. ¶Hec de primo.

Quantū ad secūdū vbi est vidēdū qua-

lis sit hmōi habitus theologicus/est sciēdū ꝙ sicut ali-
ud est cognoscere de aliquo qȝ est/⁊ aliud ꝓpter q̄d:ita
⁊ alius habitus est respectu primi actꝰ ⁊ alius respectu
secūdi:⁊ ꝯsil'r sicut alius actus est cognoscere aliq̄d qȝ ē
⁊ alius ꝓpter q̄d est:ita ⁊ alius ē assensus rei ītellecte.
qȝ est/vt ꝑ intellectionē significat̄/⁊ alius assensus rei ꝓ
pter q̄d ē:⁊ sicut assensus hmōi sunt diuersi ita ⁊ habitꝰ
eis correspōdētes ⁊ ad ipsos inclinātes:primꝰ assensus
vcȝ qȝ/est actus credēdi ad quē inclinat habitus fidei:
secūdus assensus est actus sciēdi ꝓpter q̄d:ad quē incli
nat habitus sciētie ꝓpter q̄d. ¶Hoc p̄misso pono qua-
tuor ꝯclusiones. ¶Prima est.ꝙ habitꝰ theologie quē
acquirit viator ꝑ studiū ⁊ exercitiū in ipsa theologia est
alius ab habitu fidei tā infuse q̄ etiā acq̄site alteriꝰ ra-
tionis. ¶Hec apparet:qm̄ fides tā infusa q̄ acq̄sita est
cōis tā sciētibus q̄ ignorantibꝰ fidelibꝰ. theologie aūt
habitꝰ ꝑ studiū in theologia seu exercitiū acq̄situs ꝯue
nit tm̄ intelligētibus ⁊ sciētibus:nō aūt alijs fidelibus
simplicibus ignorātibus.ergo ⁊c. ¶Cōfirmat̄.qȝ mul-
ti fideles simplices theologiā ⁊ oēm aliā scientiā igno-
rātes excedūt magnos in theologia magistros in fide
tā infusa q̄ ēt acq̄sita:sed hoc esse non posset nisi fides a
theologia specie differret ⁊ alterius rationis existeret.
quare ⁊c. ¶Secūda ꝯclusio est.ꝙ theologia hmōi ⁊ fi
des nō sunt alterius rationis in significādo/ſȝ tātūmō
in essendo. ¶Hec apparet.qm̄ idē est obiectū ⁊ oīno in-
distinctū vtriusq̄ istoꝝ habituum vcȝ fidei ⁊ theologie
hoc aūt est oīȝ actuū ⁊ habituū significatiuū:q̄ꝺ est ipso
rū obiectū.quare ⁊c. ¶Cōfirmat̄.qȝ cū idē sit obiectum
veri cōplexi ⁊ actus assentiēdi ipsuȝ sequētis seu eo me-
diāte causati:ꝑ ꝯñs oēs illi actus assentiēdi habēt ideȝ
obiectū significatū:q̄ causant̄ mediāte eodē vero cōple
xo idē total'r īportāte:ſȝ actꝰ fidei catholice ⁊ actꝰ sciē
di theologie sūt actꝰ assentiēdi mediāte eadē ītellectio
ne seu ꝓpōne ꝯplexa causati.ĝ ⁊c. ¶Minor appet.qm̄
sicut actꝰ credēdi est actus q̄ fidelis assentit significato
alicuiꝰ articuloꝝ mediāte ipo articulo prīo formato.p̄
us eñ fidelis format hoc ꝯplexū/dei filiꝰ est incarnatꝰ
q̄ credat:hoc est assentiat significato ꝑ ipsuȝ:⁊ sic de q̄li
bet alioꝝ.mediāte eñ quolibet articulo nō ītellecto ſȝ
formato assentit fidelis suo significato cuius significa-
ti intellectio ꝯplexa est articulus ipe formatꝰ ī mente:
ita ꝯsil'r de actu sciēdi habitꝰ theologici ē dicēdū:vcȝ ꝙ
talis est actꝰ ꝯsentiēdi quo theologus ipse assentit arti
culoꝝ significatis nō nisi mediātibꝰ ipsis articulis for-
matis.oīs eñ actꝰ ꝯsentiēdi p̄supponit notitiā sui obie-
cti nō tm̄ simplicē ſȝ ꝯplexā.ſȝ actus oēs sciēdi ⁊ credē
di sunt actꝰ ꝯsentiēdi:articuli aūt fidei sunt ꝓpōnes for
mate q̄ q̄dē sūt notitie ipe ꝯplexe obiecti actꝰ credēdi ⁊
actus sciēdi theologici.idē aūt est obiectū actꝰ ⁊ habi-
tus.ĝ ⁊c. ¶Tertia ꝯclusio est:ꝙ theologia a fide distin
cta est habitꝰ inclinās ad assensuȝ ꝓpter q̄d:fides aūt ī
clinat ad assensuȝ eiusdē rei ꝑ intellecte tātū qȝ. ¶Hec
apparet prīo.qȝ ꝯstat ꝙ habitꝰ theologie sciētificꝰ ab
habitu fidei est distinctꝰ:ſȝ cū sit vterq̄ istoꝝ eiusdē ob-
iecti ⁊ mediāte eiusdē vero ꝯplexo idē significāte acq̄si-
tus nō videt̄ ꝙ alit̄ q̄ isto mō habitꝰ hmōi possint disti-
gui:vcȝ qȝ vnꝰ est ꝓpter q̄d ⁊ alius tm̄ qȝ:maxime qȝ fi-
des tm̄ innitit̄ auctoritati:nec ex alio ad ꝓbādū ꝯclusio
nē accipit mediū q̄ ex auctoritate:⁊ ita ꝑ ꝯñs non dicit
ꝓpter q̄d:qȝ nec arguit a priori/sed tm̄ dicit quia/ arguē
do a posteriori.quare ⁊c. ¶Secūdo.quia theologia a
fide distincta aliquā certitudinē dat theologo quā non
dat fides ipsa catholico:sed fide omnis catholicus est
certus de articulo seu eius significato:quia est sicut
per ipsum articulum importatur. De fidei autem arti-
culo est tantum duplex questio. Una videlicet qȝ est:pu

ta an sit verus ⁊ alia ꝓpter qd vel quo pōt esse verus.er
go cū per fidē quantūcunqꝫ intēsaꝫ intellectus nō assen
tiat articulis nisi qꝛ eorū significata ita sunt ī re sicut ꝑ
articulos explicant̄:⁊ habito qꝛ/tantū restat questio ꝓ
pter qd:sequit̄ ꝙ habitus scientificus theologicus qui
eorūdē est quorꝫ fides/sit ꝓpter qd. ¶Tertio.qꝛ syllogi
smus probās passionē de suo subiecto ꝑ propriā eius de
scriptionē vel diffinitionē facit aliquē assensum ab omi
alio licet ꝓbante eandē passionē ⁊ de eodē subiecto per
mediū tamē ab eius descriptione seu diffinitiōe alteri⁹
rationis:sed habitus sciētie theologus arguit ⁊ ꝓbat
de deo per propriū eius diffinitiuū seu descriptiuū cōce
ptū eius ꝓprias passiones:puta cōceptus proprios de
noīatiuos:fides aūt catholica ꝓbat eosdem ⁊ de eodeꝫ
subiecto/nō aūt per tale mediū:sed ꝑ alterū ab illo alte
rius rationis:puta arguēdo a posteriori per effectū vel
quōcūqꝫ aliter.ergo ⁊c. ¶Maior apparet:qꝛ nisi syllo-
gismus probās passionē propriā de subiecto per ei⁹ pro
priā diffinitionē seu descriptionē causaret propriū assen
suꝫ/periret oīs scientia:qꝛ nec aliqua esset sciētia ex de
mōstratione causata:cū sciētia nō sit aliud ꝙ̄ habit⁹ ad
hesiuus ex actibus assentiēdi causatus mediāte demō-
stratione ꝓbante passionē de subiecto ꝑ eius diffinitio-
nē siue descriptionē in demōstrāte relictus:hoc autē est
incōueniens ⁊ euidēter falsum:vcꝫ ꝙ nulla sit scientia.
ergo ⁊c. ¶Minor quantū ad primā partē vcꝫ ꝙ theo-
logus arguat ex proprio dei diffinitiuo vel descriptiuo
cōceptu/probat̄.quoniā ꝓprius cōceptus diffinitiuus
vel descriptiuus subiecti sciētie vel cuiuscūqꝫ alterius
habitus/est mediū ex quo ꝓbat̄ in illa scientia passio de
suo subiecto:sed deus vt ostēdet̄ in sequētib⁹/est ꝓpriū
theologie subiectū:ergo ei⁹ diffinitio seu descriptio via
tori nota est mediū ex quo arguit̄ in ipsa. ¶Confirmat̄.
cōceptus ꝓprius diffinitiuus vel descriptiuus rei signi
ficate ꝑ subiectū cōclusionis demonstrate est mediū,ꝑ
qđ illa cōclusio in sua sciētia demōstrat̄:sed cuiuscunqꝫ
cōclusionis theologice vt ꝓprie sumpte subiectū est cō-
ceptus diffiniti seu diffinibilis dei.ipse eñ deus signifi-
catus ꝑ istum duplicem conceptū:vcꝫ diffinitū ⁊ diffini
tiuū / est toti⁹ theologie subiectū:ꝯceptus aūt diffiniti
subiecti est subiectū omniū cōclusionū scientie illi⁹ sub
iecti.cōceptus vero diffinitiuus est mediū in premissis
assumptū.ergo ⁊c. ¶Secūda pars vcꝫ ꝙ fides catholi
ca nō arguat ex tali medio supradicto/apparet:qꝛ nec
tale mediū habet̄ a quolibet catholico:sed tātū a theo-
logo:solū eñ in theologia instruct⁹ nō aliqs alius quā
tūcūqꝫ catholicus habet propriā de deo descriptioneꝫ
seu diffinitionē ex qua scit inferre ⁊ concludere de ipso
eius propriā passionē:catholicus autē ex sola fide tñ
nouit ꝙ articulus est verus arguēdo a posteriori:vcꝫ ex
miraculis factis diuinitus ad īuocationē fideliū: vt in
quadā questione alia superius fuit dictum:quo etiā mo
do nō.primo theologus probat cōtingentia.nullus eñ
quātūcūqꝫ magnus magister potest per diffinitionē ꝓ-
bare ꝙ dei filius fuerit incarnat⁹:nec aliqđ verorꝫ ꝯtin
gentiū aliorū. ¶Ex quo videt̄ corollarie posse cōcludi
ꝙ habit⁹ theologie vt est taliū cōtingentiū non est a fi
de alterius rationis:qꝛ habitus adhesiui vel cognitiui
eiusdē obiecti ⁊ ex medio etiā eiusdē rationis ꝯclusione
mediante causati nō vident̄ esse alterius rationis:sꝫ ha
bitus theologicus a viatore per exercitiū acquisit⁹ ⁊ fi
dei virtus vt cōtingentiū habēt idem obiectū ⁊ mediū
ac ꝯclusionē ex quib⁹ causant̄ eiusdē rationis.idētitas
obiecti est euidēs ex hypothesi.ꝙ etiā mediū sit idē ap
paret:qꝛ nec theologus ex habitu theologie nec catho
licus ex fide potest ꝓbare aliquē cōtingentiū articulo
rū aliter ꝙ̄ per effectū puta ex euidētia miraculorꝫ:ex q̄

tertio apparet idētitas cōclusionū videlicet ipsorꝫ arti-
culorꝫ:qm̄ ex medio eiusdē rationis sequit̄ ꝯclusio eius
dē rōnis:sꝫ mediū quo ꝓbant̄ articuli ꝯtingētes a theo
logo ⁊ a fideli catholico/ē eiusdē rōnis.ꝗ ⁊c. ¶Quia tñ
theologie tot⁹ habit⁹ sciētificus videt̄ ⁊ cōiter ꝓbat̄ eē
a fide distinctus/ideo posset dici ꝙ fides sic tñ inclinat
ad assentiēdū rei significate ꝑ quēlibꝫ articulorꝫ ꝙ nul
lo modo a priori nec a posteriori demōstrat nec ꝓbat ali
quē ipsorꝫ.habit⁹ aūt theologie scitus inclinat ad assen
sum eorūdē obiectorū:vcꝫ cōtingentiū ⁊ etiā necessario
rū articulorū seu significatorꝫ ipsorꝫ.quorꝫ aliqua vt ne-
cessaria ꝓbat a priori: vcꝫ arguēdo ꝑ diffinitionē vł de
scriptionē ꝓpriā dei sui subiecti:alia a posteriori vt con
tingentia:q̄ ostēdit esse vera arguēdo vt dictū est ꝑ effe-
ctū:puta ex euidētia miraculorꝫ q̄ deus extitit operat⁹
vt dictū fuit supius ad īuocationē fideliū viatorꝫ. ¶Sꝫ
cōtra ꝯclusionē predictā arguūt aliq̄ dicētes ꝙ habit⁹
theologie a fide distinctus nō est habitus assentiēdi:sed.
ad actū assensus īclinatiuus:sꝫ poti⁹ cognitiuus seu ap
prehēsiuus. Qđ ꝓbant ¶Primo.qꝛ talis assensus ad
quē inclinaret iste habit⁹ theologic⁹ aut causaret̄ per
ꝓpositiones aliquas ꝑ se notas aut ꝑ experiētiā:sꝫ non
pōt poni primū:qꝛ tūc nō magis fidelis ꝙ̄ infidelis pos
set ꝯsensum hmōi acq̄rere.nec scđꝫ.qꝛ nullā experiētiaꝫ
habet fidelis quā nō posset habere q̄libet īfidelis.ꝗ ⁊c.
¶Scđo.qꝛ diuersi habitus assentiēdi respectu eiusdeꝫ
ꝯplexi sic se habēt ꝙ vn⁹ nō p̄supponit aliū magꝭ ꝙ̄ ecō
uerso:sed fides quā p̄supponit habit⁹ theologie a viato
re ꝑ studiū acquisit⁹ est habit⁹ assentiēdi.ꝗ cū ipse habi
t⁹ theologie sit eiusdē obiecti ⁊ r̄spectu eiusdē veri com
plexi sicut fides:ꝑ ꝯñs non potest poni habit⁹ assensus
sed magis habitus cognitiu⁹. ¶Tertio arguit̄ ꝙ theo
logie habit⁹ sit a fide īdistinct⁹:qꝛ habēs aliquē ꝓpriū
habitū experit̄ aliquē ꝓpriū actū:nec eñ ex alio habi-
tus cognoscit̄ nec arguit̄ ꝙ̄ ex actu:sꝫ null⁹ fidelis theo
log⁹ experit̄ aliquē actū aliū ab actu credēdi quē īfide
lis nō experiat̄.ꝗ habit⁹ theologic⁹ ē ab habitu fidei ī-
distinct⁹. ¶Cōfirmat̄.qꝛ si theologie habit⁹ ꝑ exercitiū
acq̄sit⁹ eēt a fide distinct⁹ posset sine ipso haberi natu-
ralr̄ a q̄libꝫ īfideli.hoc videt̄ eē falsū.ꝗ ⁊c. ¶Ad primū
r̄ndet̄:ꝙ sicut ī alijs sciētijs ꝑ experiētiā acq̄sitꝭ p̄misse
sine experiētia p̄cedēte nō sufficiūt ad causandū sciētiā
ita ī ꝓposito cū fides hic sit loco experiētie ꝑ quāto est
cognitio.qꝛ sine ipsa experiētia:p̄misse theologie licet
aliquo mō ꝑ se note nō sufficiūt ad causādū actū theolo
gicū nec ipō mediāte habitū sine fide:ita ꝙ habēti fidē
ꝓpōnes p̄misse sunt ꝑ se note ⁊ sufficiētes causare assen
sū:nō aūt sine fide. ¶Scđo r̄ndet̄ alit̄.ꝙ sicut hn̄s alicu
ius rei experiētiā habet alios ꝯcept⁹ de re ꝙ̄ haberet
sine experiētia ipā : ex q̄b⁹ ꝯceptib⁹ ꝓpō ꝯstituta ē ꝑ se
nota ꝑseitate excludēte demōstrationē ꝓorē/nō tñ ꝑsei-
tate excludēte expiētiā:ita habito assensu fidei hn̄t ꝯce
pt⁹ alij īcōplexi ꝙ̄ habeāt̄ sine ipō.⁊ ꝓpō ex illis ꝯposi
ta est ꝑ se nota ꝑseitate excludēte mediū demōstratiōis
nō aūt fidē. ¶Ad scđm r̄ndet̄ negādo illud qđ accipit̄ ī
maiore. qm̄ semꝑ assēsus q̄ assentit̄ rei qꝛ:puta qꝛ sic est
sicut significat̄ eē ꝑ ꝓpōnē / est ali⁹ ab illo q̄ assentit̄ ipi
ꝓpt̄ suā cām:⁊ tñ scđs p̄supponit prīm ⁊ nō ecōuerso. as
sensus eñ ꝓpt̄ qd p̄supponit assensū qꝛ:⁊ nō ecōuerso:sꝫ
sicut se hꝫ act⁹ ad actū ita habit⁹ ad habitū.ꝗ ⁊c. ¶Uel
alit̄ pōt dici ad minorē.vcꝫ ꝙ fides ⁊ habit⁹ iste theolo
gic⁹ nō sunt respectu eiusdē veri ꝯplexi:imo verū cōple
xū qđ format theolog⁹ ī theologia ꝑit⁹ est alteri⁹ rōnis
ab illo qđ format simplex catholicus . alterius ratiōis
dico quidditatiue non obiectiue seu significatiue.ideꝫ
eñ omnino est ⁊ indistinctum vtriusqꝫ significatum.si-
cut eñ habēs de re experientiā aliū hꝫ ꝯceptū ab illo q̄

habet demōstrationē:⁊ ꝑ ꝯñs ali⁹ habit⁹ ex sola expien
tia ⁊ alius ex demōstratione causat̄:licet ꝑ vtrūqꝫ idē to
taliter importet̄:ita in ꝓposito de catholico solā fidem
habente et de alio in theologia perito cōsimiliter est di-
cendū:semꝑ eñ ex actib⁹ alterius ratiōis generant̄ ha
bitus alterius rationis.quare ⁊c. ¶Ad tertiū negat̄ il
lud qđ assumit̄ in minore.oīs eñ catholicus theologus
experit̄ vltra actū credēdi aliū actū īexplicē quē null⁹
infideliū experit̄:puta actuꝫ assentiendi cōclusionibus
theologicis seu earū significatis ꝓpter causaꝫ ī p̄missis
expssam:nec eñ hmōi act⁹ est actus credēdi:vt dictū ē
nec ipsuꝫ aliqs infideliū experit̄: qm̄ nō habet assensuꝫ
qꝛ nec ꝓpter qd:sed infideles nō assentiūt qꝛ sic est in re
sicut significat̄ ꝑ cōclusionē theologicā.ergo ⁊c. ¶Ad
quartū dicendū est ꝙ nō oīs habit⁹ pōt naturalit̄ acqui
ri sine illo a quo realiter est distinctus:habitus eñ ele-
ctiuus est distictus ab habitu prudētie dictatiuo.nec tñ
naturaliter acquirit̄ habitus electiuus sine habitu di
ctatiuo.cuius ratio est:qꝛ recta electio que est actus ex
quo generat̄ habitus electiuus presupponit realit̄ di-
ctamen ex quo acquirit̄ habitus dictatiuus:sed sicut se
habet actus ad actū/ita habitus ad habitū.ꝗ cōsimilit̄
in ꝓposito est dicendū:qm̄ scientia ꝓpter qd ⁊ assensus
presupponit notitiā ⁊ assensum qꝛ:sed assensus fidei vt
dictū est superius:est qꝛ:assensus aūt habitus theologi-
ci a fide distincti est ꝓpter qd/respectu eiusdē obiecti.er
go ⁊c. ¶Cōfirmat̄.qꝛ assensus ⁊ dissensus respectu eius
dē sunt actus incōpossibiles ī eodē. sed infideles nō tñ
carēt assensu fideliū /sed etiā habēt dissensum cōtrariuꝫ
ergo eis nō pōt cōuenire assensus:nec ꝑ cōsequēs assen-
tiendi habitus qualis est theologicus/esto etiā ꝙ in ali
quo infideli nō sit dissensus sed tñ nō assensus:⁊ per cō-
sequēs sit infidelis nō actu nec habitu positiue sed tan-
tūmō negatiue:nec tali naturaliter est cōpossibilis ha-
bitus theologicus a fide distinctus:qm̄ oīs habitus na
turaliter acquisitus p̄supponit actū:cū nec alit̄ ꝙ̄ ex ꝓ-
prio suo actu preuio acquirat̄:sed actus ꝓprius theolo
gici habit⁹ est assensus ꝓpter qd:quē assensum nō habet
ille q̄ caret assensu fidei:q̄ est assensus qꝛ:vt sepe dictū ē
in p̄cedētib⁹ ergo ⁊c. ¶Quarta ⁊ vltima ꝯclusio est.ꝙ
ꝑ habitū sciētificū a viatore ꝑ exercitiū acq̄situꝫ habit⁹
fidei intenditur ⁊ ꝑficit̄ intensiue. ¶Hec ꝓbat̄.qm̄ quā
to ī aliquo fideli est maior certitudo ⁊ minor est dubita-
tio tāto ꝑfectior est fides in ipso.Ex quo pōt argui sic.ꝑ
illud fides ꝑficit̄ ꝑ qđ fidelis amplius de credēdis cer-
tificat̄ ⁊ ab ipso dubiū remouet̄:sed hoc est habit⁹ theo-
logicus a fide distinctus a viatore ꝑ exercitiū ⁊ studiuꝫ
acquisitus.ꝗ ⁊c. ¶Minor declarat̄:qꝛ fidelis simplex
habēs aliquā rōneꝫ ꝯtra aliqđ credēdorꝫ quā nō scit sol
uere/nō sic firmiter assentit sicut alius q̄ talis rōnis de-
fectū nouit:⁊ ideo eā soluere scit.hic ī quā maiorē habet
certitudinē:⁊ ꝑ ꝯñs min⁹ dubitat ꝙ̄ ali⁹ q̄ rationē hmōi
soluere nō valet:sꝫ theologicus ī theologia īstruct⁹ scit
rationē sibi occurrētē ꝯtra ꝟitatē credēdorꝫ soluere ei⁹
defectū ꝑcipiēs:qđ nō pōt ali⁹ simplex:puta rusticus li
cet catholic⁹.ꝗ cū ꝑ habitū theologicū ꝑ studiū acq̄sitū
viator certior de credēdis efficiat̄:seq̄t̄ ꝙ ēt ꝑ eūdē ei⁹
fides ꝑficiat̄. ¶Sed ꝯtra hoc forsitā arguet̄:qm̄ multi
fideles simplices sunt in fide aliqs magnos theologos
excellētes:hoc aūt nō posset cōtingere si ꝑ habitū sciē-
tificū theologicū fides ꝑficeret̄:cū simplices in theolo-
gia oīno inexercitati careāt totalit̄ tali habitu quē ha
bēt theologi in theologia periti.q̄re ⁊c. ¶Ad hoc pōt
dupliciter dici,vno modo ꝙ assumptū videlicet ꝙ simpli
ces sint in fide alios excellētes/est verū de fide infusa nō
autē de fide acquisita:quia nec ꝑ huiusmōi habitū theo
logicū a fide distinctū:nec ꝑ eius actū ꝑficit̄ fides infu-

sa:sed tantūmodo acquisita:quoniam sicut ꝑ agnitionē
ꝓpter qd aliquid ē aliquo modo perficit̄ cognitio quia
illud est:ita etiā assensus quo q̄s assentit alicui quia est
perficitur ex assensu quo sibi assentit postea ꝓpter quid
est.efficacius eñ ⁊ certius assentit rei ille qui cognoscit
ipsam esse eiusqꝫ causaꝫ ac vtriqꝫ assentit ꝙ̄ ille qui tan
tū rem ꝑcipit esse sibiqꝫ assentit:nō ꝓpter aliquā ei⁹ cau
sam:sed assensus fidei vt dictuꝫ est supra est assensus qꝛ.
assensus aūt habitus theologici a fide distincti est pro-
pter qd.ꝗ ⁊c. ¶Et si cōtra hoc arguat̄:qꝛ idē assensus ⁊
eiusdē ratiōis est actus vtriusqꝫ fidei infuse vcꝫ ⁊ acqui-
site:⁊ per ꝯñs vtraqꝫ fides perficit̄ ex eodē.dico ꝙ habi
tus supnaturalis qualis est fides infusa/nō intēdit̄ nec
pōt intendi nisi immediate a deo qui statuit ipsam non
intendere nisi aliquo actu meritorio mediāte.hoc enim
modo ⁊ nō alio tā fides ꝙ̄ charitas ꝙ̄ ēt oīs alia virtus
supnaturalis intendit̄ qñ intendit̄:sed nec habit⁹ theo
logicus vel acq̄sitio eius/nec actus est necessario meri
torius:immo pōt esse demeritorius ⁊ indifferēs:vcꝫ nec
meritorius nec demeritorius.ergo ⁊c. ¶Ad illud etiaꝫ
qđ addit̄ qñ dicit̄ ꝙ idē est actus fidei infuse ⁊ acquisi-
te:forte posset negari:qm̄ actus nō est nisi illius habit⁹
qui inclinat ad ipsum ⁊ q̄ ex eo generat̄:sꝫ nec fides nec
charitas nec spes infirma inclinat habentē ad aliqueꝫ
actū p̄ōptius eliciendū nec generat̄ ex ipso vt ostēdet̄
in tertio.ergo ⁊c. ¶Uel secūdo pōt alit̄ respōderi dicen
do ꝙ predictū assumptū vcꝫ ꝙ simplices sint in fide ali-
os excellentes est verum de fide formata/nō aūt de fide
informi.vnde ꝙ rusticus pro veritate fidei defensanda
promptius se morti exponat ꝙ̄ magister in theologia:
hoc non est propter maiorem certitudinem de credēdis
⁊ minorem dubitationē:⁊ per cōsequens propter maio
rem fidei vt a charitate distincte intensionē:sed propter
maiorem dilectioneꝫ in rustico ꝙ̄ in magistro:quare ⁊c.
¶Sic ad questionem. ¶Ad rationem in principio ap
paret solutio ex predictis.nō enim vt dictum fuit supe-
rius/habitus ⁊ actus distinguūtur tantummodo ex ob
iectis:sed etiam ex medijs diuersis.

Secundo quæro vtrum habitus
theologicus a fide distinctus sit scientificus
accipiendo scientiam proprie dictam. ¶Et
videtur ꝙ sic.quia oñis ille habitus est pro-
prie scientificus cuius actus est notitia euidens veri ne
cessarij nata causari per premissas applicatas ad ipsuꝫ
per syllogisticum discursum:sed talis habitus est habi-
tus theologicus:ergo ⁊c. ¶Contra.quia scientia pro-
prie dicta requirit subiectum passionem et causam per
quam demonstratur seu est demonstrabilis ipsa passio
de suo subiecto:sed deus est theologie subiectum de quo
non est aliquid demonstrabile per causam : cum omne
de ipō probabile sit ab ipso realiter indistinctum: cuius
videlicet ipsius dei nulla est causa.ergo ⁊c. ¶Respon-
sio.vbi est videndum primo quid sit scientia formaliter
Secundo vnde causetur originaliter.Tertio quesituꝫ
videlicet an theologia sit scientia.Quarto respondebi
tur ad aliqua dubia,

Quantum ad primum est opinio cuius
dam que ponit tria.Primum est.ꝙ scientia est notitia
euidens veri necessarij nata causari per premissas ap-
plicatas ad ipsum discursum syllogisticum. ¶Hoc pro
batur.quoniam constat ꝙ talis habitus est veridicus
nec potest poni aliqs a scientia alius.ergo ⁊c. ¶Secū-
dum qđ ponit exponendo diffinitionem predictam est
ꝙ nō est intelligēdū ꝙ sit de ratiōe sciētie ꝙ sit causata
sꝫ sufficit ꝙ sit nata cāri ꝑ discursuꝫ syllogisticū:qm̄ pōt

causari ꝑ experientiā a discursu syllogistico distinctaʒ ¶ Hoc autē probat primo. qꝛ non minus experientia ⁊ demonstratio licet differāt specie possunt causare notitiam eiusdem speciei ꝙ demōstratio quia ⁊ propter q̄d. ſʒ demōstratiōes iste due licet specie distīcte causant notitiam eiusdē rationis: quia nec est incōueniēs effectuʒ eiusdē rationis causari a diuersis specie: vt apparet de igne ⁊ de sole ꝓducētibꝰ calorē eiusdē ratiōis. ergo ⁊c. ¶ Secūdo. qꝛ si notitia scientifica nō posset acquiri per experientiā / hoc esset qꝛ experientia ipsa est modus acquirendi notitiam principiorū: sed hoc nō obstat: qꝛ nō est inconueniēs vtranq̄ istarū notitiarū vcʒ principiorꝫ ⁊ cōclusionū scientificā acquiri per experientiam: qꝛ vltra istum modū acquirendi scientificā notitiam est aliꝰ ipsi proprius: vcʒ per demōstrationē. ergo ⁊c. ¶ Tertiū qd̄ ponit hec opinio est: ꝙ preter notitiā principij q̄ vocatur intellectus / ⁊ preter notitiam cōclusionū que est scientia: est notitia totius syllogismi que potest dici sapientia. vi. Ethicorum. inter alios habitus numerata. ¶ Hoc probaꝫ primo. qꝛ non magis pōt esse vnus actꝰ vel habitus respectu vnius cōclusionis ꝙ respectu totius syllogismi: sed cōstat ꝙ vna scientia est respetu totius ꝯclusionis. ergo ⁊c. ¶ Secūdo. qꝛ si huiusmodi habitus syllogismi totius nō posset dici sapiētia / hoc esset qꝛ sapientia est tantuʒ circa causas altissimas ponēda sed hoc nō obuiat: quia hoc assumptū est verum nō de oī sapientia / sed tantū de sapientia in gradu summo accepta. ergo ⁊c. ¶ Cōtra oīa tria p̄dicta que ponit opinio ista arguiꝫ per ordinē. Et primo cōtra descriptionē sciētie quā ponit / arguiꝫ primo sic: non oīs scientia est vt de obiecto de actu intellectus: sed multe sunt de rebus extra intellectis vt de proprijs earū subiectis. sed hoc non potest poni secundū descriptionē scientie predictā / imo secūdum illā oportet dicere ꝙ omnis actus ⁊ habitus scientificus sit reflexus: qꝛ de actibus intellectus. ergo ⁊c. ¶ Minor apparet. quoniā secūdū illā descriptionem scientia est notitia veri necessarij: sed verū nō diciꝫ hic nisi cōplexum: puta propositio formata mētalis vł vocalis. non potest poni vocalis: qꝛ nec oīs scientia est de voce vt de subiecto: ergo mentalis. sed talis propositio nō est nisi mentis intellectio ꝯplexa. ergo ⁊c. ¶ Maior: vcʒ ꝙ nō oīs sciētia sit de actibus intellectus / nec per ꝯn̄s de vero cōplexo: licet sit satis nota / probaꝫ. qꝛ omnis demonstratio causat assensum rei quā significat ⁊ nō alicuius alterius: sed multe sunt demōstrationes significātes nō actū intelligēdi: nec actū aliquem intelligentis: sed rem intellectā existentē extra intelligētem. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur primo. qꝛ si scientia ex demonstratione causata est notitia veri cōplexi: quero cuius. aut eñ est notitia illiꝰ cōplexi: puta demōstrationis vel cōclusionis ex qua causaꝫ / vel alicuius alterius. sed nō potest poni primū. qꝛ nec species / nec sensatio / nec intellectio / nec demōstratio causat aliqueʒ habitū neq̄ actū nisi sui obiecti tantū: sed nullum istorum potest esse suiipsius obiectū. nec potest poni secūdum propter eandē rationem: quia videlicet nō omnis demonstratio habet pro obiecto per ipsam significato aliquod aliud verum cōplexum. ergo ⁊c. ¶ Secūdo. qꝛ diuersorū diuersi sunt habitus atq̄ actus: sed res extra significata ⁊ veruʒ cōplexū ipsaʒ significās: puta demōstratio vel ꝓpositio q̄cūq̄ formata sunt obiecta realiꝫ distincta: quorꝫ res extra minꝰ depēdet a vero ꝯplexo ⁊ ab oī alio actu intelligēdi ꝙ ecōuerso actꝰ depēdeat a re ipsa. ḡ nō minus pōt esse sciētia de re extra q̄ non sit de aliquo vero ꝯplexo eā significāte: ꝙ ecōuerso possit esse ⁊ sit de facto sciētia de hmōi veris ꝯplexis: puta de ꝓpositionibꝰ significātibꝰ q̄ nō est de rebus ꝑ eas significatis. ſʒ cōstat istā sciētiaʒ esse possibilē ⁊ de facto eē. ḡ ⁊c. ¶ Si forte dicaꝫ: ꝙ licet de cōplexo vt materialiꝫ seu q̄dditatiue sumpto possit esse distincta sciētia / nō tñ de ipso vt sumpto significatiue. ¶ Cōtra hoc sic arguiꝫ. qm̄ aut ista ꝓpositio / hō est substātia / est vera: quā cōstat esse aliā ab ista. hō est substātia significat istā ꝓpositionē in aīa vt q̄dditatiue vł vt significatiue acceptā. ſʒ nō pōt poni p̄mū: qꝛ tūc ista ꝓpositio: homo est substātia / est vera: esset falsa: nec eñ ista est vera nisi ꝓpter propositionē significatā ꝑ eam significatiue acceptā. ergo de cōplexo vt significatiue sūpto pōt esse proprius actus: ⁊ ꝑ ꝯn̄s habitꝰ cognitiuꝰ. ¶ Scd̄o arguiꝫ cōtra secundū qd̄ ponit ista opinio: vcʒ ꝙ eadē cōclusio scitur ꝑ experientiā ⁊ per discursum syllogisticū: sic primo. qꝛ vt dictū est: nec sciētia habita per discursum nec per experiētiā est cōclusionis nec alicuiꝰ alterius cōplexi: sed sui significati vt obiecti. ¶ Scd̄o. qꝛ nec cōclusio ipsa ex experiētia formata est eiusdē rationis cū conclusione ex syllogistico discursu illata: qm̄ cōceptus formatus de re actualiter ītuitiue visa est alterius rationis a cōceptu formato de eadē re nō visa intuitiue. Hoc apparet. qꝛ nisi cōceptus formati mediante visione essent ab alijs sine tali visione formatis alterius ratiōis / sequereꝫ ꝙ ꝓpositiones formate de deo a beatis in patria nō essent euidētiores propositionibus formatis a nobis in via: qd̄ est falsum: sed ꝯclusio demōstrata est cōposita ex cōceptibus causatis sine visiōe rei significate. ꝓpositio aūt quā format ille qui rē experiꝫ cōponiꝫ ex cōceptibꝰ simplicibus causatis mediante visione rei intuitiua: ḡ hmōi ꝯclusiones due: quarū vna formaꝫ mediāte experiētia: ⁊ alia inferꝫ ꝑ discursuʒ syllogisticū: licet sint idē significatiue / sunt tñ q̄dditatiue alterꝰ ratiōis. ¶ Cōfirmaꝫ. qꝛ oēs ille ꝓpositiōes sunt in essendo alterꝰ ratiōis: quarū vna ē euidētior altera ⁊ ex euidētibꝰ cōceptibꝰ simplicibꝰ cōstituta: sed ꝓpositio formata mediāte visiōe ītuitiua qualis est illa quaʒ format oīs q̄ rē experiꝫ: cū experiētia ipsa sit notitia intuitiua / est euidētior ⁊ ex euidētioribꝰ notitijs simplicibus cōstās: ꝙ alia q̄cūq̄ ꝓpositio sine tali visiōe mediāte ab aliq̄ intellectu creato formata: q̄lis est oīs ꝯclusio ex solo discursu syllogistico illata. ḡ ⁊c. ¶ Preterea esto ꝙ experiēs rem ⁊ demōstrās ꝯclusionē formēt ꝓpositionē: puta ꝯclusionē eiusdē ratiōis: adhuc ꝓbaꝫ ꝙ actus ⁊ habitꝰ sciētifici istorꝫ sequētes sunt alterꝰ ⁊ alterꝰ ratiōis: qm̄ actꝰ sciēdi variaꝫ ad variationē medij: ſʒ esto ꝙ cōclusio demōstrata sit eiusdē ratiōis cū cōclusiōe experiētia mediāte formata: tñ mediū vnꝰ qd̄ est experiētia ipsa: est alterꝰ ratiōis a medio alterꝰ: vcʒ demōstrate cōclusionis: qm̄ mediū ꝑ qd̄ hmōi cōclusio sine experiētia demōstratur / est aliqua notitia abstractiua diffinitiua vł descriptiua: oīs aūt notitia abstractiua est ab oī intuitiua q̄lis est experiētia / alterꝰ ratiōis. ergo ⁊c. ¶ Minor assumpta apparet: qm̄ alias si negeꝫ / nulla apparet via ad ꝓbandū opinionē / fidē ⁊ sciētiā esse alterꝰ ratiōis. cū supposita cōclusione eadē qua mediāte causaꝫ actus vel habitꝰ opinatiuus creditiuus ⁊ sciētificus nulla sit dissimilitudo p̄terq̄ in medijs inter aliq̄ alia ad causandū hmōi actꝰ ⁊ habitꝰ req̄sita: ex qua inter ipōs posset argui aliqua specifica differētia. q̄re ⁊c. ¶ Cōfirmaꝫ. qꝛ si ꝯclusio demōstrata cū sēsus expientia nō causat assensuʒ alterꝰ rōnis ab assensu causato ex sola ꝯclusiōe demōstrata sine expientia: ḡ nullꝰ ad hn̄duʒ sciaʒ de aliq̄ sensibili euidētē īdiget aliq̄ expientia: nec sēsu r̄spectu illiꝰ: qꝛ ex mł tiplici demōstratiōe poterit cāri ita euidēs assēsꝰ sicut eē tille quā caret expiētia sēsꝰ. hoc aūt ē falsū: nullꝰ eī cecꝰ pōt de coloribꝰ naturaliꝫ ex q̄buscūq̄ ⁊ quotcūq̄ demōstrationibꝰ ita euidentē notitiam acquirere sicut videns. ergo ⁊c. ¶ Tertio arguitur contra cōclusionē quā ista opinio ponit: vcʒ ꝙ p̄ter notitiam principij ⁊ ꝯclusionis est notitia totius syllogismi: q̄ vocatur sapiētia. qm̄ falsum est qd̄ hoc dictum supponit. vcʒ ꝙ scientia sit habitꝰ cognitiuus cōclusione ⁊ habitꝰ principiorū / notitia principiorꝫ: ⁊ sapientia notitia totius demōstrationis ex ꝯclusione ⁊ ex premissis constantis. qꝛ nec ad actum vel habitū sciē nec ad habitum principiorꝫ req̄ritur aliquis actus intellectiuus a demōstratione ⁊ a principio distinctus. ex sola nāq̄ demōstratione quocūq̄ ab ipsa alio circunscripto cātur actꝰ sciēdi q̄ mediāte acquiriꝫ habitꝰ. ex solo etiā principio ꝑ se noto formato causaꝫ actꝰ: quo mediāte acq̄ritur habitus principiorū appellatus. q̄ tamen actꝰ et habitus nō sunt demōstrationū nec principiorum vt obiectorū: sed tātū rerū significatarū ꝑ ista. nō eñ oportet demōstrantem ad actū vel habitū acquirendum ꝑ demonstrationē habere ipsius demonstrationis aliquem actū: ſʒ tñ intelligere ipsiꝰ demōstrationis significatū sicut ⁊ de formāte principium est dicendū. ḡ ⁊c. ¶ Cōfirmatur. qꝛ demōstratio est causa actus ⁊ habitꝰ sciendi. est eñ scd̄m philosophū syllogismus faciēs scire: ſʒ non pōt facere scire nisi suuʒ obiectū ꝑ eam significatū: qd̄ q̄ dē nō est ipsamet: ſʒ alia res ab ipsa. nec eñ demōstrantē oportet apprehēdere demōstrationem formataʒ: sed rē aliquā ꝑ eaʒ significatā. ergo ⁊c. ¶ Et si dicaꝫ. q̄re ḡ sciētia vocatur habitus cōclusionū: ⁊ alius habitꝰ principiorum ex quo nec cōclusio est obiectū vnius nec principiū alterius? ¶ Respōsio. ꝙ denoīationes hmōi non sunt ab istis vt ab obiectis: sed vt ab illis quibꝰ mediātibus hmōi habitꝰ ⁊ actꝰ causantur. actꝰ vcʒ ⁊ habitꝰ assentiēdi. oīs eñ assensus p̄supponit notitiam cōplexam. vcʒ ꝓpositionem formatā. hmōi aūt ꝓpositio formata vel est ꝑ se nota q̄ vocaꝫ principium: ⁊ assensus ea mediāte causatꝰ dꝛ actꝰ ⁊ habitꝰ principij. vel nō est ꝑ se nota: ſʒ ex alia demōstrata. ⁊ assēsus tali mediāte causatus dꝛ actꝰ ⁊ habitꝰ ꝯclusionis. ¶ Et ideo q̄tuʒ ad istū articulum aliter ⁊ meliꝰ respōdetur. vcʒ ꝙ scientia est notitia actualis vel habitualis ex demonstratione causata nō ipsius demōstratiōis nec sue cōclusiōis: sed rei significate ꝑ eā. ¶ Hoc appet ꝑ philosophū dicēteʒ 1. posteriorū ꝙ sciētia est effectus demōstrationis. et ꝙ demōstratio est syllogismus faciēs scire. sed nō facit scire: vt argutū est in p̄cedentibꝰ nisi rem significatā q̄ est suum obiectum. ḡ ⁊c. ¶ Est aūt hic intelligendum: ꝙ in ista sciētie descriptiōe accipiꝫ scientia nō ꝓprie ꝑ actu intelligēdi distincto ab actu assentiēdi: ſʒ ꝑ consensu sequente actū intelligēdi. qm̄ vt in p̄cedētibus fuit dictū actus sciendi nō est actus intelligēdi ꝓprie sumptꝰ: ſʒ magis actus assentiēdi seu iudicādi sic eē sicut īportaꝫ ꝑ demonstrationis ꝯclusionē ⁊ ꝓbatur per ipsaʒ demōstrationē. q̄ quidem demonstratio ⁊ eius ꝯclusio est notitia siue ītellectio ꝯplexa ab actu assentiēdi distincta. ¶ Cōfirmatur. qꝛ ab vna demōstratione nō causaꝫ actꝰ nisi vnꝰ ⁊ vniꝰ rōnis: sed actꝰ assentiēdi quē cōstat ex demonstratione causari est ab actu intelligendi alius ⁊ alterꝰ ratiōis. ḡ nō causatur ꝑ demōstrationē actꝰ hmōi intelligēdi: nec oportet ipꝫ causari. qm̄ aut huiusmodi actus intelligēdi causatꝰ esset vt obiecti ipsiꝰ demōstrationis vel eius cōclusionis: aut rei significate ꝑ ipsam. sed primū nō potest poni vt superiꝰ est ꝓbatū: nec oportet ponere secūdū. qm̄ ipsa conclusio demōstrata est notitia complexa obiecti sciē. p̄ter autem notitiam complexā nō oportet ponere ad causandū sciētiā / aliquam aliam distinctam ab ipsa ⁊ a qualibet p̄missarū. q̄re ⁊c.

Ad illa que superius pro opinione alia adducta sunt: ¶ Ad primū qm̄ arguiꝫ ad ꝓbādū diffinitionē illā: ꝙ notitia veri necessarij est habitꝰ veridicus ⁊ nō a sciētia alius: ꝯcedo ꝙ talis habitꝰ sic descriptꝰ est sciētia. nō tñ econuerso oīs scientia est talis habitꝰ cū tamē diffinitio debeat eē ꝯuertibilis cū diffinito. qm̄ illa diffinitio ibi posita soluʒ cōuenit actui vel habitui reflexo cuꝰ obiectū est verū cōplexuʒ nō eius significatum. ſʒ aūt de vero complexo possit esse actꝰ ⁊ habitus sciētificus: nō tñ ecōuerso omnis actꝰ ⁊ habitus sciētificus nec q̄cūq̄ aliꝰ est de vero vt de ꝓprio suo obiecto ſʒ vel de ipso vł de suo significato vt dictū est supra. ḡ ⁊c. ¶ Ad secūduʒ. negandū est illud qd̄ assumiꝫ in minore qm̄ dꝛ ꝙ demōstrationes quia ⁊ ꝓpter q̄d causant notitiam eiusdē rationis. sicut eñ notitia causata mediante experiētia est alterius rōnis a notitia causata ꝑ demonstrationem: ita ⁊ notitia causata ꝑ demōstrationē qꝛ / a notitia causata ꝑ demōstrationem ꝓpter q̄d. quia oīa ista media vcʒ experiētia ⁊ illud qd̄ accipit demonstratio ꝓpter quid / ⁊ tertiū ex quo arguit demōstratio qꝛ / sunt alterius rationis. ¶ Et qꝛ dꝛ ꝙ effectꝰ eiusdē rationis pōt causari a causis alterꝰ rōnis: Dico ꝙ verū est a causis alterius rationis: quarū vna est causa vniuersalis ⁊ alia singularis: vt se habēt sol ⁊ ignis. nō autē videꝫ posse causari ex causis singularibus alterius rōnis. sed in ꝓposito ista media ex quibꝰ causanꝫ actus ⁊ habitꝰ sciētifici ꝯclusione mediāte nō se hn̄t sicut causa vłis ⁊ singularis: sed qd̄libet est causa cōsimiliter singularis. quare ⁊c. ¶ Uel etiā pōt dici ꝙ licet aliqui reperianꝫ forte effectus cābiles a causis alterius rōnis ēt a causis singularibꝰ / nō tñ in ꝓposito hoc est verū de istis effectibus: vt ex multis dictis in p̄cedētibus posset ꝓbari. quare ⁊c. ¶ Ad tertiū dicēdum est. ꝙ notitia scientifica nō pōt naturaliter acq̄ri aliter ꝙ ex demonstratione. ipsa est eñ scd̄m philosophum effectꝰ demonstrationis solius. ⁊ ideo esto ꝙ sine demōstratione ex experiētia possit causari notitia aliqua: tñ talis nō erit nec dici poterit sciā ꝓprie sumpta. quare ⁊c. ¶ Ad primuʒ illorꝫ que adducuntur ad ꝓbandū habitū illū sapiētie ab habitu principiorū ⁊ ab habitu ꝯclusionū distinctuʒ cōcedo ꝙ respectu totius syllogismi vt obiecti sicut cōclusionis potest eē vnus actus simplex / modo quo actu simplici sine affirmatione ⁊ negatiōe cōpositione et diuisiōe pōt concipi tota domus vel aliud qd̄cūq̄ cōpositū vel cōplexum. sed ex tali actu simplici intelligēdi syllogismum vel aliud qd̄cūq̄ obiectuʒ nō causatur aliq̄s habitꝰ sciētificus quia nec talis actus est actus sciētie saltē immediatꝰ. immediatior eñ est actꝰ cōplexus puta ꝓpositio ipsa formata ex qua īmediate causaꝫ actꝰ cōsensus: qui est actus īmediatior habitus. cōcedo igiꝫ mentis syllogismū sicut et ꝓpositionē posse cōcipi tali actu cōplexo nō recto: ſʒ reflexo: et ꝑ cōsequēs de ipo vt de obiecto posse acquiri aliquem habituʒ ex actibꝰ reflexis. nec tamē talis habitꝰ debet dici sapiētia magis ꝙ habitus ꝯclusionis solius vel principiorꝫ. nec eñ sapiētia a sciā disticta est habitꝰ reflexus: sed rectꝰ. nec ꝑ cōsequēs hēt ꝓ obiecto syllogismū nec aliquē alium intelligendi actū simplicem vel cōplexuʒ: sed res extra nō quascūq̄: sed supiores. vñ sapiētia nō distīguiꝫ a sciētia ꝑ hoc: quia sapiētia est respectu totius syllogismi / ⁊ sciētia respectu solius ꝯclusionis eius: quia nec oīs sapiētia est syllogismi nec omnis sciētia est ꝯclusionis vt obiecti. sed distinguiꝫ ꝑ hoc: qꝛ sapientia est tñ de supioribꝰ: sciētia aūt vt ab ipsa distincta / est de inferioribus vtraq̄ tamen causaꝫ ꝑ totum syllogismuʒ. ¶ Ad secundum consimiliter est dicenduʒ. sapiētia eñ nō est aliud ꝙ perfectissima sciētia: que videlicet est respectu obiecti eminentis. vñ oīs sapientia est sciētia. licet non ecōuerso. quare ⁊c. Hec de primo.

Quantum ad secundum vbi est viden
dum ex quibus scientia causetur originaliter/est sciendū ꝙ
licet tota demōstratio sit sciētie causatiua: eius tamen ɔclusio
est immediate act⁹ sciēdi ⁊ ipso mediāte habitus scien
tifici causatiua. ⁊ ideo de ipa qualis sit est specialiter hic
vidēdū. Ad qd dicūt aliqui ꝙ ɔclusio demōstrabilis est
omis ⁊ sola propositio dubitabilis necessaria nata fieri
euidēs ꝑ propositiones alias necessarias intellectui eui
dētes ad eā ꝑ discursuꝫ syllogisticū applicatas. ¶ Pri
mum vcꝫ ꝙ ɔclusio demōstrabilis sit propositio dubita
bilis ꝓbatur ꝑ philosophū dicentem scdo posteriorum. ꝙ
questiones sunt equales numero his q̄ vere scim⁹. ex hoc
enim dicto philosophi habetur ꝙ oē scibile est q̄sibile: sed
ome quesibile est dubitabile. ergo etc. ¶ Minor apparet ꝑ
philosophum dicentem .7. Meta. ꝙ querere q̄re homo est
homo nihil est q̄rere: q2 non est dubitabile. ex hoc enim
philosophus manifeste insinuat qd nihil aliud q̄ dubi
tabile est quesibile. Est aūt hic aduertendū ꝙ tripliciter
potest intelligi aliquā ꝓpositionem esse dubitabilē se
cūdū ꝙ ꝓpositio dupliciter pōt sumi. vcꝫ materialiter
siue quidditatiue. ⁊ quasi virtualiter siue significatiue
aliud enim est dubitare de ꝓpositiōe vt materialiter siue
quidditatiue accepta: vt vcꝫ est quoddā cōplexum mē
tale vel vocale a re significata ꝑ ipsuꝫ distinctum. ⁊ aliud
est dubitare de ipsa vt significatiue accepta. quoniā du
bitare de ipsa vt materialiter sumpta est dubitare qua
lis ens sit in se: nō aūt an sit vera vel falsa. q2 nec dicitur
vera nec falsa nisi vt significatiue accepta. ⁊ ideo dubi
tare de ipsa vt significatiue sumpta est hoc modo dubi
tare de ipa/vcꝫ an sit vera. ⁊ tale dubiū mag' est de re si
gnificata q̄ de ipsa propositione significāte. Hoc autē
mō dupliciter pōt itelligi ꝓpositionē esse dubitabilē. vno
modo ꝙ sit dubitabilis an sit vera. alio mō ꝙ sit de ipa
dubitabile ꝓpter qd est vera: licet non sit dubitabile an
sit vera. ¶ Tunc hoc supposito. dico ꝙ cōclusio demon
strabilis nō oportet ꝙ sit dubitabilis primo mō. vcꝫ vt
materialiter sumpta. Secundo ꝙ nec secundo mō vcꝫ
vt significatiue sumpta an sit vera. Tertio ꝙ oportet
ipsaꝫ esse dubitabilē secūdo modo vel tertio: vcꝫ vel an
sit vel ꝓpter quid sit vera. ¶ Primuꝫ apparet. qm̄ du
biuꝫ nō est nisi de obiecto noto aliqualiter dubitāti: sed
nec demōstrationem nec eius ɔclusionem oportet eē no
tā demōstrāti ⁊ ꝑ ipsam demonstrationē sciētiā acq̄ren
ti. nō enim demonstrans cognoscit demōstrationeꝫ nec cō
clusionem: sed rem significatā ꝑ ipam. ergo nō est dubi
tabilis seu dubia demōstrāti ꝑ demōstrationem sciētiaꝫ
acquirenti ipsa conclusio demonstrata vt materialiter
sumpta. ¶ Secūduꝫ vcꝫ ꝙ nec vt significatiue sumptā
oporteat ipsam esse dubitabilem secundo modo videli
cet an sit vera probatur. qm̄ ꝓpositio ꝑ se nota nō est du
bitabilis an sit vera: sed ꝓpositio ꝑ se nota aliqua est de
mōstrabilis. ergo ⁊c. ¶ Minor ꝓbatur dupliciter primo
enim ꝓbatur supposito quod ab aliquibus cōceditur. vide
licet ꝙ eadē cōclusio ꝓbatur a priori ⁊ a posteriori ꝑ expe
rientiam ⁊ ꝑ demonstrationē. qm̄ omis illa ꝓpositio est
nobis ꝑ se nota qua nulla alia ē nobis notior: sꝫ aliqua
ꝓpositio demōstrabilis est nobis sic nota ꝙ nulla alia
est notior nobis ipsa. ergo ⁊c. ¶ Minor apparet. qm̄ suppo
sito ꝙ eadē cōclusio sit q̄ a priori ⁊ a posteriori ꝓbatur
vna ⁊ eadē ꝓpositio pōt esse notissima quo ad nos nō tā
tum secūdum naturam. ⁊ per cōsequens talis est propo
sitio ꝑ se nota perseitate excludente notius quo ad nos
seu ab effectu. nō est autem notissima nec ꝑ consequens
ꝑ se nota perseitate excludēte notius quo ad naturam
siue per causam: cum vt supponitur eadē ꝓpositio ꝑ effe
ctum ⁊ ꝑ causam ꝓbetur. ergo ꝑ consequēs eadem propo-
sitio pōt eē nobis per se nota ⁊ indubitabilis/⁊ tamen demō
strabilis a priori. ¶ Confirmatur. q2 hec ꝓpositio/omē to
tum est maius sua parte/ est notissima quo ad nos noti
tia causata seu habita ex experientia puta ex notitia in
tuitiua totius ⁊ partis: nec ꝑ ɔñs est dubitabilis ⁊ tamen ē
demonstrabilis. ergo ⁊c. ¶ Primū. vcꝫ ꝙ ꝓpositio ista
nō sit dubitabilis ꝓbatur. q2 cōstat ꝓpositionē hmōi esse
certam ⁊ euidentem: sed nō posset esse certa nec euidēs
si esset dubitabilis. quod apparet. q2 qd est de se dubita
bile ⁊ ineuidens seu incertum non potest fieri certuꝫ ni
si per aliqd aliud certius ⁊ euidētius: sed ista ꝓpositio
nō pōt ꝓbari ꝑ medium a posteriori sumptū: q2 ipsa est
notior omi alia ex tali medio constituta: nec per mediū
a priori q2 notitia a priori p̄supponit notitiā a posterio
ri vcꝫ habitum ꝑ experientiam. ergo ⁊c. ¶ Secundum vi
delicet ꝙ ꝓpositio supradicta sit demōstrabilis/licet indu
bitabilis/apparet. pōt enim sic ꝓbari. oē qd continet par
tē ⁊ amplius est ipsa maius: sed totuꝫ est huiusmodi. er
go ⁊c. ¶ Sed q2 illud qd supponitur in rationib⁹ supradi
ctis nō est verū. nō enim vt in p̄cedētibus fuit dictum ē ea
dē ɔclusio in essendo licet sit eadē in significādo q̄ a priori ⁊
posteriori ⁊ per experientiam ac demōstrationē ꝓbatur.
ideo aliter ad probandum illam minorē/vcꝫ ꝙ aliqua
ꝓpositio ꝑ se nota sit demonstrabilis/ arguitur: ⁊ hoc sup
po sitis duobus. quorum primū est ꝙ alia ꝓpositio est
quā format aliq̄s de re quando actualiter videt eam: ⁊
alia quaꝫ format post visioneꝫ hñs de ipsa soluꝫ abstra
ctiuū conceptum: descriptionem vcꝫ vel diffinitionem.
⁊ forte etiā alia illa quā format cōcurrētib⁹ insimul his
duobus vcꝫ intuitiua visione ⁊ abstractiua descriptione
vel diffinitiōe. ¶ Secūdum suppositum est ꝙ ꝓpositio
ista omne totum est maius sua parte est per se nota quo
cūq3 p̄dictorum modorum formata: licet nō sit eiusdem
rationis in essendo: sed tamen in significādo. ¶ Ex his duo
bus suppositis arguitur ad propositū sic in forma. oīs ꝓ
positio in qua predicatur passio habēs diffinitionē siue de
scriptionē: qua concessa de quocūq3 ipsa passio verifica
tur de ipso omi alio circūscripto: ⁊ qua non posita nec
de aliquo verificata nec passio illa verificatur de eo quo
cūq3 alio posito/est propositio demōstrabilis: sed ista oē
totum est maius sua parte/ licet indubitabilis est ta
lis. cōtinere enim ptē ⁊ ampli⁹ est descriptio passiōis pu
ta maioris qd in ipa p̄dicatur de toto. qua descriptiōe ve
rificata de aliquo omni alio circūscripto verificatur et
ipa passio omi alio circūscripto. nec pōt verificari de ali
quo de quo nō verificatur ista descriptio quocūq3 alio po
sito siue verificato de ipso. ergo ⁊c. ¶ Et si dicatur ꝙ syllo
gismus p̄dict⁹ nō est demonstratiuus: quia premisse nō
habent aliquam causalitatē respectu conclusionis q2
ipsa est indubitabilis: nec ꝑ ɔñs efficitur certior ex p̄missis
cū tamē oīs demōstratio sit ex causis: ¶ Contra hoc ar
guitur. qm̄ p̄missas habere causalitatē respectu cōclu
sionis nō est aliud q̄ in eis accipi mediū: quo posito ⁊ de
aliq̄ verificato necessariū est de eodeꝫ in cōclusione sub
iecto p̄dicatū ipsius cōclusionis quocūq3 alio circūscri
pto verificari: ⁊ sine quo verificato nō pōt conclusionis
predicatū verificari de ipso quocūq3 alio posito ⁊ de ipo
verificato. ⁊ ꝑ conclusionem ex premissis causari nō est
intelligēdum aliud q̄ ipsam necessario ex eis inferri: sꝫ
talis causalitas est vt euidenter apparet in p̄missis syllo
gismi p̄dicti. ergo ⁊c. ¶ Et quando dicitur ꝙ eius conclusio
nō est dubitabilis/cōcedo. nō tamen ex hoc sequitur. ꝙ
nō sit modo p̄dicto causabilis ex p̄missis. ¶ Confirma
tur. q2 nullum est incōueniēs dicere ꝙ ꝓpositio aliqua
puta ista/totū est maius sua pte/per se absolute forma
ta causet assensum aliquem euidētem: alium tamen ab
illo qui causatur ex demōstratione tota puta ex propo-

sitione ista vt ex premissis eam inferentib⁹ est illata: sꝫ
oīs ꝓpositio q̄ per se absolute ꝓlata causat euidēteꝫ as
sensuꝫ est ꝓpositio ꝑ se nota. ⁊ omis ꝓpositio est demōstra
bilis q̄ vt ex p̄missis illata causat simul cū eis assensum
aliū q̄ ex seipsa. ergo ⁊c. ¶ Tertium ⁊ vltimū: vcꝫ ꝙ cō
clusionem demōstrabilē altero p̄dictorum duorum modo
rum oporteat esse dubitabilē/vcꝫ an sit vel ꝓpter qd sit
vera/apparet. qm̄ mediū qd accipitur in p̄missis seu ip
se premisse demonstratiōis. cum sint aliquo modo cause
ɔclusionis exprimūt causam veritatis ipsius: sed omis
illa ꝓpositio cuius veritatis causa pōt ꝑ ꝓpōneꝫ aliā
explicari est dubitabilis ⁊ q̄sibilis q̄stione ꝓpter quid
est vera. ergo ⁊c. ¶ Et quia dubitās de causa veritatis
ɔclusionis potest certus existere ⁊ in nullo dubitare de
eius veritate: ideo sequitur. ꝙ ɔclusio demōstrabilis non
oportet ꝙ scdꝫ se sit dubitabilis nec in ordine ad suuꝫ si
gnificatū: sed tamen in ordine ad causam veritatis ipsi⁹. nec
enim questio ꝓpter quid totū est maius sua parte req̄rit
ꝙ ꝓpositio ista totū est mai⁹ sua parte sit dubitabilis
quia. vcꝫ an sit vera. q2 nec questio ista hoc querit: sꝫ tā
tummodo q̄rit causā ꝓpter quā ipsa sit vera. quare ⁊c.
¶ Confirmatur. q2 aliud est ꝓpositionē causare assen
sum cū q̄ stat dubitatio an ipa ꝓpō sit vera: ⁊ aliud talē
assensum cū quo stat dubitatio ꝓpter qd ꝓpositio ipsa
sit vera. ꝓpositio enim illa q̄ causat assensum aliquem cū
quo stat dubitatio an sit vera ipsa ꝓpositio ē vtiq3 dubi
tabilis. nō autem proprie illa est dubitabilis q̄ causat
assensuꝫ cū quo nō stat dubitatio an sit: sꝫ tamen ꝓpter qd
sit vera: sed omis talis est demōstrabilis. ergo non omis ꝓ
positio demōstrabilis est scdꝫ se dubitabilis. q2 tamen
de ipsa vt ad causam veritatis sue comparata est dubiū
ideo omis ꝓpō demonstrabilis potest dici aliquo mo
do dubitabilis/vcꝫ vel secūdum se: ⁊ talis est dubitabi
lis proprie: vel in ordine ad causam veritatis/⁊ talis nō
est dubitabilis ꝓprie: sed aliquo modo large. ⁊ sic appa
ret prima pars descriptionis scꝫ. ¶ Secūda vcꝫ ꝙ sit
necessaria/apparet. tū quia secūdum philosophū scien
tia est de necessarijs. qd nō est intelligēdum sic ꝙ omis
scientie obiectum sit ens necessarium: sed q2 conclusio
ex cōceptu diffinitiuo subiecti ex passione ꝓpria cōstitu
ta est sic necessario vera ꝙ nō potest eē falsa saltē existēte
re significata ꝑ ipsam. Tum secūdo q2 omis demōstra
tio scdm eūdem philosophū est ex necessarijs ⁊ causis
ɔclusionis: sed premisse necessarie sunt cause conclusio
nis necessarie. ergo ⁊c. ¶ Tertia / vcꝫ ꝙ sit nata fieri eui
dens per propōnes alias euidentes/ non est intelligen
da sic ꝙ hmōi euidentia conclusioni possibilis euiden
tia p̄missarum sit ipsarum propositionū: sed eorum que si
gnificantur ꝑ ipsas. qm̄ nihil pōt esse euidēs intellectui ni
si notū ipsi: sed demōstrantē nō oportet cognoscere con
clusionē demōstratiōis nec aliquā p̄missarum ipsi⁹: sed
tātum rē extra importatā ꝑ ipsas. ergo hmōi euidētia con
clusionis ⁊ p̄missarū demōstrationis est euidētia nō ipa
rum ꝓpōnum: sed rei ꝑ eas significate. hoc aūt modo in
telligendo appet ista pars tertia isti⁹ descriptiōis. qm̄
cōstat cuicūq3 sciēti cōclusionis significatū esse euidēs:
sed omne euidēs alicui aut est euidēs ipsi per se aut ex
alio euidēti. cōclusio aūt demonstrabilis eo modo vcꝫ
supradicto quo est dubitabilis/nō est ꝑ se euidēs. nihil
enim vt dubiū seu dubitabile ē euidēs. ergo ⁊c. ¶ Quar
ta ⁊ vltima/vcꝫ ꝙ ꝓpōnes illas euidētes eē oporteat
ad ineuidēteꝫ ɔclusionē hmōi applicatas/appet. sicut
enim in effectibus extra aīam ꝓductis videmus ꝙ cau
sas ipsorum naturales oportet eē approximatas passo in q̄
effectus hmōi naturaliter inducuntur ita in ꝓposito cōsi
militer est dicēdū. nō enim ex p̄missa vna formata hodie ⁊
ex altera formāda die crastina fit euidēs nec sequitur cō-
clusio aliqua: sed ex eis immediate ⁊ debito ordine suc
cessiue formatis efficitur euidens cōclusio q̄ ex eis ime
diate infertur. Hoc aūt est p̄missas ad ɔclusionē ꝑ discursū
syllogisticum applicare: vcꝫ ex eis cōclusionē ipsam i
mediate inferre. quare ⁊c. Hec de secundo.

Quantum ad tertiū vbi est respōdēdū
ad q̄situ: dr primo ꝙ nihil qd est realiter diuina eentia pōt
demōstrari de ipa nec de ꝑsona. q2 ꝓpō est indubitabilis
de qua nō pōt dubitare aliq̄s ei⁹ terminos appr̄hēdēs:
sed talis est omis illa in qua aliqd qd est realiter essentia
diuina p̄dicatur de ipsa vel de ꝑsona. q2 tales termini nō ap
p̄hēduntur nisi distincte ⁊ intuitiue: sed oīs propositio for
mata ꝑ cognitiōes distinctas q̄ habentur mediante noti
tia intuitiua est indemōstrabilis q2 indubitabilis. ergo ⁊c.
ɔcept⁹ aūt attribuibiles si negatiui nec cōnotatiui deo
⁊ creaturis cōmunes vt ɔcept⁹ sapiētie nō demōstrantur
de deo: q2 sunt probabiles in quid nō in q̄les de ipo. alij
aūt ɔcept⁹ negatiui ⁊ ɔnotatiui deo et creaturis cōes
si sunt demōstrabiles de deo distincte cognito sunt demō
strabiles de ipo ꝑ ɔceptū q̄dditatiuū deo ⁊ creature cō
munē cui ɔcept⁹ hmōi ɔueniūt primo. vt arguēdo oē ens
est bonū de⁹ est ens. ergo ⁊c. ¶ Alio dicit ꝙ oīa ꝓba
bilia de cōceptu ꝓprio vel cōposito q̄lem tamen hēmus in
via de deo: q̄ q̄deꝫ ꝓbabilia sūt dubitabilia/de hmōi ta
li ɔceptu possunt demōstrari de eo ꝑ diuinā essentiā tā
q̄ ꝑ mediū cui pri⁹ ɔueniūt. ¶ Ex p̄dictis appet qd sit
scdm istū dicēdū ad q̄situ. qm̄ scdm eū scia est hitus cō
clusionū demōstrabiliū: ⁊ ita cū aliq̄ sint in theologia de
mōstrabilia ⁊ alia nō: respectu demōstrabiliū ē scia/ nō
aūt respectu aliorum. ¶ Sꝫ iste modus dicēdi est oino ir
rōnabilis q̄tū ad oīa in ipo ɔtēta. hoc enim qd dicit primo:
vcꝫ ꝙ nihil qd est realiter diuina essentia pōt demōstrari de
ipsa nec de ꝑsona/aut itelligit ꝙ nihil tale sit demōstra
bile q̄dditatiue mō quo p̄dicatū ɔclusiōis dr demōstra
ri de subiecto/vel ēt ɔclusio ipa tota demōstratiōis. vel
denoīatiue mō quo res. sicut dr itellecta q2 intellectio
nis obiectū significatū ita pōt dici p̄dicatū ⁊ subiectuꝫ
⁊ cōclusio vel alia q̄cūq3 ꝓpō ipa tota ⁊ ꝑ ɔñs demōstra
ri q2 est significatū obiectū ꝑ q̄libet p̄dictorū puta per
subiectū p̄dicatū ⁊ ꝑ ɔclusionē ⁊ ꝑ totā demōstrationē.
si intelligat primo mō nihil ad ꝓpositum: q2 hoc mō nul
la res extra alia a ɔceptu ⁊ voce ē demōstrabilis de ali
q̄. q2 solū ɔclusiōis demōstrationis p̄dicatū vel ɔclusio
ipa tota hoc mō dr demōstrari: sꝫ nihil aliud a voce ⁊ ab
actu intelligēdi pōt eē cōclusio nec aliqua ꝓpō nec ei⁹
subiectū nec p̄dicatuꝫ. qm̄ oīs ꝓpō ɔponitur ex vocib⁹ vt
vocalis vel ex ɔceptib⁹ vt mētalis. nulla aūt ɔponitur ex
alijs reb⁹ significatis. ptes aūt ꝓpōnis dicuntur ei⁹ sub
iectū ⁊ p̄dicatū q̄dditatiue non aūt res extra significate. q̄
re ⁊c. ¶ Si aūt intelligat scdo mō nihil qd ē diuina essen
tia demōstrari de ipo ɔdicit sibiipsi cū dicit ꝙ cōcept⁹
cōes vt verū bonū ⁊ vnū sunt demōstrabiles de ipo ꝑ q̄d
ditatiuū ei⁹ ɔceptuꝫ et ꝙ oīa p̄dicabilia de ɔceptu dei
ꝓpō ɔposito dubitabilia de eo sūt demōstrabilia de ipo
ꝑ diuinā essentiam. qm̄ significatū ɔclusionis demōstra
te dr hoc mō eē demōstratū: sicut ⁊ significatū p̄dicati ꝓ
pōnis p̄dicatū/⁊ significatū subiecti subiectū: sꝫ ɔstat ꝙ
hmōi ɔcept⁹ de deo p̄dicabiles ⁊ demōstrabiles vt cō
clusiōis demōstrabilis p̄dicata significāt diuinā eentiaꝫ
ergo ipsa ē demōstrabilis isto mō sicut ⁊ p̄dicatū ⁊ sub
iectū ac mediū demōstrationis. est enim vt ɔcedo ⁊ ponit
iste opināns mediū ꝑ qd probatur predicabile ꝓposituꝫ
de ɔceptu ꝓprio ɔposito quē tamen habem⁹ in via de deo.
ɔstat aūt ꝙ non potest nec debet intelligere diuinā eēn
tiam esse demonstrationis medium vt quidditatiue: sed
tamen vt denominatiue sumptū: vcꝫ q2 mediū quidditatiue

accepti significatū.hoc aūt mō ipa essentia pōt dici tam
subiectū ꝙ̄ pdicatū ꝯclusionis demōstrate. est em̄ signi
ficatū ꝯceptuum diuersoꝝ:quoꝝ alius est mediū demō
strationis alius subiectum ⁊ alius pdicatū ꝯclusionis
nō est aūt aliqḋ hoꝝ q̄dditatiue sumptū cū qḋlibet ho-
rū vt sic sumptū sit ꝓpōnis ꝯstitutiuū.ꝗ q̄dē ꝓpō vt di-
ctū est non ꝯstituitur ex aliis ꝙ̄ ex ꝯceptibus vel ex vo
cibus significātib⁹.quare ⁊c.¶Ad ratione illam q̄ ꝓ-
bat qḋ pdictū est:vꝫ illud qḋ est diuina essentia nō pos
se demōstrari de ipsa q: oīs ꝓpō in qua illud qḋ est es
sentia pdicat est idubitabilis/appet ꝙ ista ratio nō con
cludit.pꝛio:q: talem supponit:vꝫ aliquam eē ꝓpōnem
in qua aliqd qḋ est diuina essētia realiter pdicat.null⁹
em̄ ꝯceptus nec vox est diuina essentia realiter lꝫ sit si-
gnificatiuū ipsius:sꝫ oīs ꝓpōnis tā pdicatū ꝙ̄ subie-
ctum est ꝯcept⁹ vel vox.ꝗ nullū ꝓpōnis pdicatū est rea
liter diuina essentia.nisi sumas pdicatū denoīatiue mō
pdicto: vꝫ ꝓ pdicati significato.vt sic aūt accipiēdo p
dicatū falsa est ꝓpō ista sumpta ēt scḋm ipsum.qm̄ cum
dr̄ ꝙ de⁹ est verus vel bonus/ꝯstat ꝙ diuina essentia est
tam subiecti ꝙ̄ pdicati huius ꝓpōnis significatū.nec e
deus est bon⁹ nec verus alio ꝙ̄ seipso.⁊ tn̄ scḋm ipm ista
ꝓpō est demōstrabilis.ergo ⁊c.¶Secūdo.q: nō oīs
ꝓpō quocūq₃ mō indubitabilis est idemōstrabilis.⁊ ita
esto ꝙ ꝓpō oīs cui⁹ pdicatū est illud qḋ ē realr diuia es
sentia/sit idubitabilis: ex hoc nō sequitur ꝙ sit idemō
strabilis.¶Tertio.q: ꝓpō necessaria nō per se euidēs
est demonstrabilis:q: nata fieri euidens ex aliis ꝑ se no
tis ⁊ euidentibus ad ipsam per discursum syllogisticum
applicatis:sꝫ multe sunt ꝓpōnes q̄s format viator in q̄
bus diuina essentia est significatū tam subiecti ꝙ̄ pdica
ti:q̄ sunt necessarie nō tn̄ euidētes ꝑ se.ergo ⁊c.¶Et qn̄
dicit ꝙ illa ꝓpō est indubitabilis de qua nō potest du-
bitare aliquis ei⁹ terminos apphēdens:aut intelligit
ꝑ ꝓpōnis terminos pdicatū ⁊ subiectū ex quib⁹ ipa ꝓ
positio cōstat:aut significata vtriusq₃ istoꝝ pdicati vꝫ
⁊ subiecti. Si primū nulla ꝓpō dr̄ ꝑ se nota nec euidens
q: apphēsis eius terminis sic acceptis non cōtingit
dubitare de ipa.q: ad hoc ꝙ ꝓpositio ꝑ se nota vel alia
q̄cūq₃ sit alicui euidēs nō oportet ipm apphendere ali
quē terminoꝝ:sꝫ tn̄ significata ipsoꝝ.nec em̄ ista ꝓposi
tio/totū est maius sua pte/est euidētioꝛ apphendēti ter
minos eius ⁊ significata simul ipsoꝝ:q̄lis est ille qui hꝫ
duplicē ꝯceptū:vꝫ rectum q̄ est rerū significatarū: ⁊ re
flexum qui est ꝯceptuum rectoꝝ ꝓpōnis hmōi termīo-
rum: ꝙ̄ illi qui tantum percipit significata terminorum
nullo termino itellecto.quare ⁊c.¶Si aūt ponat scḋm
vꝫ ꝙ ꝑ huius ꝓpōnis terminos intelligat significata
ipsoꝝ/sic pōt ꝯcedi ꝓpō supradicta.vꝫ ꝙ oīs illa ꝓpō ē
idubitabilis de qua nullus pōt dubitare eius termīos
hoc est subiecti ⁊ predicati significata intelligēs:sꝫ tūc
minor sub ista maiori sic itellecta assūpta est falsa.mul-
tas em̄ ꝓpōnes format viator: quarū subiectū ⁊ pdica
tū significāt deū:de quarū veritate pōt dubitare lꝫ signi
ficata terminoꝝ apphēdat . q̄re ⁊c.¶Et qn̄ additur ꝙ
tales termini ꝓpōnis in qua pdicat illud qḋ est diuīa
essentia nō apphēdunt nisi distincte ⁊ ītuitiue.Dico ꝙ
falsum est:quia immo a nullo viatore:sed tn̄ a beato ap
phenduntur isto mō siue sumas terminos pro concepti
bus ꝓpositionem ꝯstituētib⁹ siue pro re per eos signifi
cata puta ꝓ ipa essentia diuina.ex aliis enim concepti
bus simplicibus constat ista ꝓpositio deus est trinus ⁊
vnus vt a beato ⁊ ex aliis vt a viatore formata:cum bea
tus formet ipsam mediante notitia intuitiua rei ꝑ ipam
significate non autem aliq̄s viatoꝝ.⁊ iō lꝫ termini hu-
ius ꝓpositiōis vt beati sint euidētes non tn̄ termini ei⁹
vt viatoris.quare ⁊c.¶Cōtra aliud qḋ dicit de ꝯceptu
sapiētie: ꝙ vꝫ non est demonstrabilis:arguit primo.q:
non minus pōt sapiēs demōstrari ꝑ ens intellectuale ꝑ
fectum ꝙ̄ vnum vel verum et bonum per ens absolute
sumptū:sed qḋlibet istorum puta verū vnum ⁊ bonum ē
demonstrabile vt concedit de deo ꝑ ens absolute acce-
ptum.ꝗ etc.¶Secūdo.q: falsum est qḋ accipit qn̄ dicit
ꝙ sapiēs pdicat de deo in quid.nō em̄ pdicat in q̄d:sed
in quale de deo sicut ⁊ de ente creato vt in sequentibus
ostēdetur.¶Nec sequit.sapiētia est a diuina essentia ī
re extra totaliter indistincta.ergo nō pdicat de ipsa in
quale:sed in q̄d. q: non magis cōceptus sapientie iportat
totaliter idē qḋ conceptus deitatis ꝙ̄ concept⁹ vi
tatis bonitatis ⁊ vnitatis idē cū conceptu deitatis:sed
vnum ⁊ verum ac bonū pdicant vt concedit de deo in q̄
le.quare ⁊c.¶Confirmatur.q: omnis ꝯceptus q̄litati
uus pdicat in quale de ꝯceptu q̄dditatiuo de q̄ pdicat
esto ꝙ significet omnino idem cū ipso:sed cōcept⁹ sapiē
tie deus de deo est q̄litatiuus lꝫ sit cū conceptu dei eius
dem rei vꝫ deitatis significatiu⁹.ꝗ ⁊c.¶Et ideo q̄tum ad
istū articulū alr ē dicēdū.Ad cui⁹ euidētiā ē sciēdū: ꝙ
cū scia causet ꝑ demōstrationē ei⁹ tn̄ pōt esse scia ꝓpe
sumpta de quo pōt aliqd demōstrari. Demōstratio aūt
est ex primis veris ⁊ causis scḋm philosophum.hoc au
tē vꝫ demōstrationem eē ex causis duplr pōt intelligi
vno modo ꝓprie ⁊ realiter sic intelligendo ꝙ medium
in pmissis demōstrationis assumptū exprimat causam
realē rei significate ꝑ ꝯclusionem seu ꝑ eius pdicatum
de subiecto demōstratū.alio mō nō ꝙ medium hmōi si
gnificet talē cām:sed q: est diffinitio seu descriptio de q̄
pdicatū conclusionis dr̄ ꝑ prius ꝙ̄ de ipso conclusionis
subiecto.qḋ mediū vt in pmissis acceptū dr̄ eē causa nō
rei ꝑ ꝯclusionē significate:sed ipsius ꝯclusiōis illate:ꝑ
q̄to ex pmissis conclusio ipa infertur eiusq₃ significato
assensus pbetur.Et q: ex demōstratione causat scia iō
sicut demonstratio ita ⁊ scia eius effectus dupliciter pōt
sumi.vno modo ꝓ scia acquisita ꝑ demonstrationem p̄-
mo modo sumptā vꝫ exprimentē in premissis cām rei
significate ꝑ pdicatū cōclusionis ipsius.⁊ alio mō pōt
sumi ꝓ scia acquisita ꝑ demonstrationem exprimentem
causam nō rei significate ꝑ conclusionem:sed ipsius cō
clusionis que infertur:cui⁹ significato assentitur neces-
sario ex premissis.

Hoc pmisso:& cum hoc supposito ꝙ
alia est theologia viatoꝝ ⁊ alia beatorum in essendo lꝫ
sit eadē in significando : dico pmo ꝙ theologia non est
scia pmo modo sumpta. Scḋo ꝙ nec theologia viato-
rum est scia scḋo mō. Tertio ꝙ theologia beatorum est
scia isto modo scḋo accepta.¶Primū est euidens.qm̄
constat ꝙ talis scientia impossibilis est de deo theolo-
gie subiecto. non enim aliquid a deo distinctum est cau
sa nec pōt esse alicuius rei significate per conceptū de-
nominatiuum demonstrabilem de deo.q: aut talis con
ceptus importat precipue deum cuius nulla est causa:
aut vltra ipsum aliquid ab eo distinctum cuius solus
deus ipse est causa.quare ⁊c.¶Secundum etiā proba
tur.qm̄ oīs scientia isto modo ꝓprie sumpta est causa-
ta mediāte conclusione demonstrata ex pmissis per se
notis ⁊ euidentibus ac assensum euidentem ꝯclusionis
seu rei significate ꝑ ipam causantibus:sed talis demō-
stratio de deo est naturaliter impossibilis viatori.ꝗ ⁊c.
¶Minor apparet.quoniam licet cōclusionibus theo
logicis seu earum significatis catholicus indubitāter
prebeat assensum q: sic sunt sicut per cōclusiones hmōi
puta ꝑ articulos fidei explicantur ⁊ hoc ꝓpter fidē cu
ius assensus est quia:vt dictum fuit supius: nulla tn̄ pro
positio ex qua infertur talis conclusio est ꝑ se nota nec

causat assensum aliquem euidētem.qḋ appet.qm̄ oīs
ꝓpositio ⁊ alia q̄cūq₃ a notitia fidei simplex intellectio
possibilis naturalr catholico/⁊ heretico:sed ꝯstat ꝙ he
reticus nullam pōt formare ꝓpōnem ex diffinitione seu
descriptione dei constantem sibi euidentem/⁊ iō cōclu-
sionem aliquam theologicam necessario inferentem.
ergo ⁊c.¶Confirmatur.q: theologia vt a fide distincta
est vt dictum fuit superius/habitus ꝓpter q̄d eorūdem
quoꝝ fides tm̄modo dicit quia:sed cōstat ꝙ nō dicit ꝓ-
pter q̄d hoc est causam realē rei significate ꝑ ꝯclusionē:
sed tm̄ ipsius ꝯclusionis quā infert ⁊ arguit ex pmissis
q̄ro ex qualibus pmissis? qm̄ aut ex pmissis per se euidē
tibus diffinitionē seu descriptionē dei ꝓ medio accipiē
tibus:aut ex talibus non per se euidentib⁹.sed non pōt
poni primū q: tales sunt oībus tam fidelibus ꝙ̄ infi-
delibus euidentes.ꝗ relinquit scḋm:ex quo sequitur ꝓ
positum : vꝫ ꝙ theologia vt ex talibus pmissis non ꝑ
se euidentibus arguens nō sit scia:cū demonstratio ex q̄
causatur scia accipiat pmissas euidentes ⁊ assensum cō
clusiōis causantes:⁊ nulla ꝓpositio in qua pdicat ali-
quis conceptus denoīatiuus dei de sua diffinitione vel
descriptione ꝓpria nobis possibilis q̄ vt supponit hic
accipi pro premissa est nobis notior nec euidentior con-
clusione ipsa in qua de deo cōceptus hmōi pdicat.qua
re ⁊c.¶Preterea ad idem arguitur.qm̄ conclusionum
theologicarū alie sunt ꝯtingētes vt ꝙ dei fili⁹ est incar
natus ⁊ fuit de virgine natus:alie necessarie vt ꝙ de⁹ est
trinus ⁊ vnus:sꝫ nec contingens nec necessaria est a via
tore demonstrabilis.ꝗ nec scibilis.quare ⁊c.¶Minor
appet.qm̄ nec demōstratio nec scia ꝓpe sūpta est de cō
tīgētib⁹:sꝫ tm̄ de necessariis ⁊ ex necessariis scḋm phm̄.
nō est ēt demōstratio ex oībus necessariis:sed tm̄ ex ꝑ
se notis ⁊ euidētibus:sed vt dictū est nulla ꝓpō licet ne
cessaria ī q̄ pdicat passio dei ꝓpa puta aliq̄s denoīati-
u⁹ cōceptus/ē viatori notior nec euidētior ꝯclusione ex
ipsa inferenda.ꝗ ⁊c.¶Cōfirmatur.q: ꝓpositio in q̄ pdi
cat passio de diffinitiōe seu descriptiōe illi⁹ qḋ n̄ pōt eui
dēter cognosci nec ꝓbari eē possibile n̄ est notior illa in
qua pdicat eadē passio de conceptu diffiniti. nec tale ēt
vꝫ qḋ nō scitur euidēter esse possibile videt posse eē sub
iectum scie: cū de subiecto scḋm philosophum oporteat
precognoscere quia est : sed deum vt a theologo acce-
ptum esse non est euidenter cognoscibile nec naturalr
a viatore demōstrabile . qm̄ lꝫ philosophus naturalis
ꝓbet esse deum sumptum pro ente perfectiori omni alio
possibili per se sumpto:nō tamen ipse nec aliquis alius
pōt probare esse deū sumptum pro ente perfectiori oī-
bus aliis possibilib⁹ simul sumptis:sed hoc mō theolo
gus deum esse accipit ⁊ supponit.ergo ⁊c.¶Sed cōtra
conclusionem pdictam arguitur primo.q: de omni illo
habitus ⁊ act⁹ est sciētificus qḋ est diffinibile diffinitio
ne ꝑ quā vt per medium demonstrantur de ipso eius ꝓ-
prie passiōes:sed theologia ē in qua probant de deo ei⁹
subiecto sue proprie passiōes ꝑ suam ꝓpriā diffinitio-
nem siue descriptionem nobis notam.ꝗ ⁊c.¶Secūdo.
q: si theologia non est scia hoc habet esse aut quia pas-
sio subiecti theologici vꝫ dei nō est demonstrabilis de
ipso cui conuenit primo:aut q: dei nulla est passio scibi
lis siue demonstrabilis de eo:cum omnis passio differat
realiter a suo subiecto ⁊ nihil sit in deo realiter distictū
ab ipo:aut quia de deo non possunt formari alique pro
positiōes denominatiue q̄ tm̄ ⁊ nulle alie sunt demōstra
biles . sed primum non obuiat.quia omnis passio pro-
pria alicuius ē demōstrabilis de ipso ꝑ diffinitionem ei⁹
de qua pdicat noti⁹:sed dei sunt multe ꝓprie passiōes.
ergo per conceptum diffinitiuum sunt de ipso demon-
strabiles ⁊ per cōsequens scibiles. nec secūdū: q: falsum
est qḋ assumitur vꝫ ꝙ nulla sit ꝓpria passio dei. Nec va
let illud qḋ arguitur ad hoc probandum. quādo dicitur
ꝙ passio distinguitur realiter a suo subiecto. quoniam li
cet passio sumpta secūdum illud qḋ est quidditatiue dif
ferat realiter a subiecto quia est quidam mentis conce-
ptus denominatiuus:nō tamen significat aliqd distin-
ctum realiter a subiecto saltem oīs passio esto ꝙ ali-
qua cōnotet aliquid distinctum realiter ab ipso non vt
actualiter:sed vt potentialiter inexistens sicut risibile
dictum de hoīe ⁊ creatiuū de deo. Nec potest poni tertiū
q: etiam falsum accipit vt apparet ex predicto secūdo.
ergo ⁊c. ¶Tertio.quia theologia vt a fide distincta
est habitus veridicus intellectus conclusionum . aut
ergo est habitus opinatiuus aut scientificus:sed nō po
test poni opinatiu⁹.ergo ⁊c.¶Quarto.q: dictum fuit
in pcedentibus ꝙ oēs fidei articuli ⁊ cōclusiones theo
logice reducunt ad aliqḋ principium per se notum ex q̄
ꝓbant.puta ad istud oīs ille est bon⁹ ac deo acceptus
⁊ ꝑ ꝯsequēs qḋ ipse asserit sibi a deo reuelatum est verū
ad cuius inuocationem deus supernaturaliter miracu
la operatur:sed beati apl̄i qui omnia credēda sibi diui-
nitus fuisse reuelata vt vera asseruerunt tales fuerunt.
ergo ⁊c.¶Ad primum concedo maiorem:sed nego mi
norem.qm̄ per diffinitionem de qua passio demonstrabi
lis non est notior ꝙ̄ de diffinito non potest de ipso diffini
to passio demōstrari:sed passio in theologia explicata
deo propria nō est notior de diffinitione dei viatori ꝙ̄ de
conceptu diffiniti.ergo ⁊c.¶Ad secūdum dico ꝙ pro-
pter nullū illorū theologia nō dr̄ scia: sed tantum quia
passio theologica nō est a viatore demonstrabilis ꝑ con
ceptum diffinitiuū seu descriptiuū cum de tali vt dictū
est non sit notior passio ꝙ̄ de ipso diffinito.vel esto ꝙ sit
notior non tamen est simpliciter per se nota nec euidēs
talis ꝓpositio: nec per ꝯñs sufficiens ad causandum ali
quem assensum sciētificū. ¶Ad tertium dicēdum ꝙ as
sensus q̄ circunscripta fide assentitur conclusioni theo
logice seu rei ꝑ ipsam significate propter diffinitionem
seu descriptionem in pmissis vt medium sumptā de qua
conclusionis pdicatum dicit nō videtur posse poni as-
sensus scientificus cū nō sit causat⁹ vt dictū est ex ꝓpō
nibus per se notis ⁊ ideo esto ꝙ assensus causat⁹ ex pre
dicto principio per se noto de hmōi cōclusionibus theo
logicis seu earū significatis ⁊ fidei articulis sit scienti-
ficus:supposito ꝙ principium hmōi puta ꝙ illud est ve
rum qḋ asseritur ab aliquo ad cuius inuocationem de⁹
miracula opat/sit cū minore sub ipo assūpta sufficiēter
per se notū ⁊ euidens sicut requirit ad demonstrationē
scie causatiuā: non tamē assensus causatus per premis
sas diffinitionem dei nobis in via possibilē tanꝙ̄ mediū
assumentes.quare ⁊c.¶Ad quartum consimiliter est
dicendū.vꝫ ꝙ esto ꝙ assensus causat⁹ mediātibus cō-
clusionibus theologicis ex illo pricipio per se noto sit
sciētificus:nō tamē causat⁹ ex aliis pmissis de quib⁹ tā
tū loq̄tur conclusio supradicta.quare ⁊c.¶Tertium et
vltimū vꝫ ꝙ theologia beatoꝝ sit scia pdicto mō acce
pta apparet.qm̄ licet passio dei propria non sit notior
de conceptu diffinitionis nostre quā habem⁹ de deo ꝙ̄
de conceptu diffiniti nec per consequens possit a nobis
de deo per eius diffinitionem demonstrari:aliter tn̄ est
dicendū de diffinitione quā beati habent de deo.qm̄ dif
finitio causata mediante rei notitia intuitiua clarior ⁊
certior est ꝙ̄ illa que formatur sine aliqua notitia eius
intuitiua.⁊ vna istarū licet oēs sint eiusdem obiecti/et
ꝑ consequens idem in significando/ est alterius ratiōis
ab alia in essendo:sꝫ passio subiecti diffinibil' est notior
de diffinitione euidente ⁊ certa ꝙ̄ de diffinito.diffinitio
autem certa ⁊ euidens est illa que habet mediāte noti-

tia intuitiua qualē diffinitionē habet de deo qlibet bea
torū non aūt aliquis viatorꝝ. ergo ⁊c. ¶Et si forte dica-
tur: ꝙ sicut cōceptus diffinitionis beatorꝝ est euidētior
conceptu diffinitionis viatorum: ita ēt de conceptu dif
finiti consimiliter est dicendū: nec ꝑ cōsequēs magis de
diffinitiōe ipsorum est notior passio ꝙ̄ de diffinito eorū-
dem: ꝙ̄ de diffinitione viatorꝝ sit notior ꝙ̄ de diffinito ip
sorum. quare ⁊c. ¶Ad hoc concedēdū est qđ infert sup
posito qđ supponit in p̄missis. nihil eñ est demōstrabi
le nec per consequēs scibile nisi ex notiorib⁹. quare ⁊c.
¶Ex p̄dictis omnibus videtur corollarie inferri posse
ꝙ ꝯclusio theologica q̄ formatur a viatore nō est demō
strabilis nec per ꝯñs scibilis ex conceptu diffinitionis
qm̄ si sic/aut a viatore ipsam formante aut a ꝯp̄hēsore.
sed non pōt dici ꝙ a viatore ꝓpter rationē p̄dictā vꝫ
q2 p̄misse in quibus viator accipit pro medio diffinitio-
nē subiecti seu rei significate ꝑ subiectum conclusionis
nō sunt sibi euidentes nec ꝑ ꝯñs ꝯclusionis assensū eui
dentem causantes. nec pōt dici scđm ꝙ a ꝯprehensore.
qm̄ diffinitio quā format cōp̄hensor de deo est alterius
rationis in essendo lꝫ non in significando a diffinitione
viatoris: ⁊ ꝑ ꝯñs premisse cōp̄hensoris sunt alterius
rationis a p̄missis viatoris: sed ex p̄missis ⁊ medio alte
rius rōnis nō sequitur nec infert ꝯclusio eiusdem sed al
terius rationis. ergo cōclusio theologica viatoris non
potest demonstrari ex diffinitione comprehēsoris. qua-
re ⁊c. ¶Hec de tertio.

Quātum ad quartum & vltimum vbi
est soluendū ad aliqua dubia circa dicta: est primū du-
bium circa p̄dicta: quō est intelligendum demōstratio
nē totā esse causā scīe: ⁊ p̄missas demōstrationis cau
sam ꝯclusionis. ¶Secūdū: an oīs ꝯclusio demōstra-
bilis sit necessaria vł necessario vera. videtur eñ ꝙ nō.
quia omnis propositio in qua p̄dicat passio de suo sub-
iecto est demonstrabilis: sed aliqua talis potest eē falsa
vt oīs illa in qua predicat passio de subiecto ab ipsa
realiter distincto: cū omnia realiter distincta sint sepa
bilia. quare ⁊c. ¶Tertiū: an sola illa ꝓpō sit demōstra
bilis cuius p̄dicatū dr̄ in quale ⁊ nō aliqua alia habēs
p̄dicatum de subiecto in quid dictum. ¶Quartum: an
omnis propositio necessaria sit per se primo an secūdo
modo. ¶Ad primū videt esse dicendum ꝙ p̄misse pos-
sunt dici causa conclusionis aliquo modo materialis ꝓ
q̄to ꝯclusionis termini assumunt in p̄missis ⁊ ipsi mini
strantur ab eis: ⁊ aliquo mō causa in gñe efficientis mo
do quo demōstratio ipsa tota hꝫ dici ⁊ poni causa scien
tie. omne eñ illud qđ ad effectum aliquē ꝓducendum
est necessario requisitū pōt dici eius principium effecti
uum: maxime si nō pōt poni causa eius ī alio gñe cause
vꝫ materialis/formalis/nec finalis/sicut hoc modo ī-
tellectio pōt dici causa volitiōis vel nolitiōis respectu
eiusdem obiecti cū nullus possit diligere nec respuere
nisi intellectualiter sibi notum. ¶Sed hoc non videt
posse stare. qm̄ qđ est causa effectiua alicuius existit qñ
illud fit: sed quando infertur conclusio ⁊ habetur eius
assensus non oportet existere: sed tm̄ prefuisse aliquam
premissarum ⁊ assensum earum. ğ nec ipse possunt poni
causa conclusionis nec ꝑ consequens tota demōstratio
erit causa scīe: cum tā actus ꝙ̄ habitus scientificus se-
quatur post conclusionem illatam. ¶Nec valet si dica
tur ꝙ lꝫ non sint p̄misse secūdum se formalr qñ conclu
sio infertur sunt tm̄ virtualiter seu habitualr in aliq̄ ex
eis in mente in qua p̄fuerūt antea derelicto. qm̄ aut cō
clusio causat seu infert ex p̄missis p̄existentibus aut ex
illis effectibus eis mediātib⁹ derelictis. sed non potest
poni p̄mum q2 premisse vt dictum est non sunt. nec per
ꝯñs aliquid causare possunt. ğ relinquitur secundū: sꝫ
effect⁹ illi sunt a p̄missis realr distincti. ergo ex hoc ꝙ
ꝯclusio causatur ab eis non potest dici causari ex p̄mis
sis. ¶Et ideo ad istud dubiū aliter videtur esse dicēdū
vꝫ ꝙ premisse non dicuntur proprie saltem immedia-
te causare conclusionē: sed intellectus ipse est īmedia
ta causa tam p̄missarum ꝙ̄ cōclusionis ipsarū. q2 tamē
ꝯclusio nō infert ab intellectu nec causatur nisi p̄missis
mediātib⁹ p̄existētib⁹: ⁊ eis positis intellect⁹ infert cō
clusionem. ideo tm̄ p̄misse dicuntur existere causa con-
clusionis extendēdo cām ad effectum priorē a q̄ poste-
rior est dependēs sic ꝙ nō potest a causa naturali vter
ꝙ̄ fieri naturaliter sine ipso: vꝫ posterior effectus sine
priori existente vel precedēte. nullo eñ alio modo pre-
misse sunt causa conclusionis nisi q2 sic ab intellectu p̄-
us ꝓducte ꝙ̄ conclusio inferatur aut sibi seu eius signi
ficato assensus p̄beatur. cōsimili modo ⁊ non alio tota
demonstratio potest dici causa scīe: q2 vꝫ ꝯsensus scīē
tificus non ꝓducit ab intellectu nisi ipsa demōstratio-
ne mediante p̄existente q̄tum ad premissas: licet ei⁹ cō
clusio qñ scientificus assensus ꝓducitur actualiter sit
existens. nec tm̄ ex hoc videt habere causalitatem alte-
rius rationis sup actum vel habitum scientificū a p̄mis
sis. ¶Ex hoc infertur corollarie a q̄busdā: plures cau-
salitates ꝙ̄ quatuor causarum q̄ ponuntur cōmuniter/
esse ponendas. qm̄ causalitas effect⁹ prioris sup poste-
riorem ipsum priorem naturalr requirentem/ q̄lis cau-
salitas est p̄missarū respectu conclusionis/ ⁊ totius de-
mōstratiōis respectu scīe /nō est causalitas alicuius il
larum quatuor causarū/ vt cause hmōi vꝫ efficiēs/ma
terialis/formalis/⁊ finalis proprie accipiunt: reducit
tm̄ ad causalitatem efficientis. sicut eñ illud a quo ali-
quid producit eius causa ponit: ab illo aūt aliquid fie-
ri arguimus q2 ipm̄ ad eius presentiam sequi videmus
ita ⁊ illud sine quo p̄existente experimur nō posse aliqđ
ab altero fieri nisi ad eius p̄sentiam potest eius causa
poni: sed sic est in proposito de p̄missis respectu conclu
sionis ⁊ de demonstratione respectu scīe. ğ ⁊c. ¶Ad se-
cundum dicēdum est ꝙ sic. nō eñ est demōstrabilis ma
xime demonstratione ꝓprie sumpta aliqua veritas seu
ꝓpō vera cōtingens. est eñ demōstratio scđm philoso-
phum ex necessarijs. Et qñ arguitur de passione a subie
cto realiter differēte ⁊ ꝑ ꝯñs separabili ab ipso. vt calor
ab igne. Dico ꝙ ex hoc nō habet ꝙ possit esse falsa con
clusio demonstrata. qm̄ talis passio sic distincta non de
monstratur siue ꝑ p̄dicatum ꝯclusionis demonstrate si
gnificat vt suo subiecto conclusionis vł subiecti signifi
cato actualiter: sed tm̄ vt habitualiter inexñs. non eñ
magis calor actualr inexñs est demonstrabilis de igne
ꝙ̄ actus ridēdi de hoīe. quare ⁊c. ¶Ad tertium respon
detur ꝙ p̄dicatum in quid non est demonstrabile de suo
cōuertibili de quo ꝯuertibiliter p̄dicat. nec de aliquo
alio demōstratione accipiēte ꝓ medio aliqđ significās
rē distinctā a re significata ꝑ minorem extremitatē. po
test tm̄ demonstrari de subiecto inferiori saltem accipiē
do demōstrationē large. ¶Primū appet. qm̄ diffinitio
nō est demōstrabilis de suo diffinito: sꝫ p̄dicatū in quid
se habet ad suū subiectū ꝯuertibile sicut diffinitio ad
diffinitū. oñe eñ p̄dicatū ī qđ est diffinitio sui ꝯuertibi-
lis de quo dr̄ in qđ. ğ ⁊c. ¶Scđm vꝫ ꝙ nec sit demon-
strabile de aliquo alio puta de inferiori demonstratio-
ne cuius mediū significet rem distinctā a re significata
ꝑ minorem extremitatem/appet. qm̄ de nullo tali me-
dio dr̄ prius p̄dicatum in quid ꝙ̄ de suo inferiori de quo
haberet demonstrari: sed omnis demonstratio est ex p̄o
ribus ⁊ notioribus. ğ ⁊c. ¶Tertiū vꝫ ꝙ possit demō-
strari saltem demonstratione large sumpta declaratur

qm̄ omnis syllogismus ex necessarijs notioribus prio-
ribus ⁊ causis cōclusionis cōstitut⁹ pōt dici demōstrati
uus: sed per talem pōt p̄dicatū in qđ de suo inferiori vt
aīal de hoīe demonstrari sic arguēdo. oīs substātia aīa
ta sensibilis est aīal: sed hō est talis substātia. ergo ⁊c.
¶Ad quartum ⁊ vltimū rñdet ꝙ sic. qm̄ cuiuscꝫ ꝓpo-
sitionis necessarie predicatū aut est diffinitiuū subiecti
quale est oñe illud qđ p̄dicat de ipso in quid/ ⁊ ēt aliqđ
p̄dicatū in quale vt differētia: aut nō. si sic/est ꝓpō in pri
mo mō dicēdi ꝑ se. si nō/nō pōt hmōi p̄dicatū esse differē
tia cū talis sit pars diffinitionis: sꝫ habet esse passio vt
ab accidente distincta: cum ꝓpositio in qua accidens a
subiecto distinctū de ipso vt ei inherēs actualr affirma
tur: nō sit necessaria: sed cōtingēs. oñis aūt ꝓpō in qua
predicatur passio de suo subiecto ꝓpositio est in secun-
do mō dicendi per se. ergo ⁊c. ¶Additur tm̄ hic ꝙ in di
uinis est propositio identica vt ista diuinitas est pater-
nitas. q̄ non est ꝓprie loquendo aliqua predicatarū lꝫ sit
reducibilis ad aliquam ipsarum. ¶Sic ad q̄stionem.
¶Ad rationem in principio /appet solutio ex p̄dictis.

TErtio quero. vtrum notitia pra
ctica a notitia speculatiua sit specie distin-
cta. ¶Et videt ꝙ sic. qm̄ magis distinguit
notitia practica a speculatiua ꝙ̄ vna specu
latiua ab alia vł vna practica ab alia: sꝫ ꝯstat ꝙ mul
te notitie speculatiue inter se ⁊ silr multe practice īter
se distinguūt specie. ğ ⁊c. ¶Cōtra. q2 si iste notitie eēnt
distincte specie vel hmōi earū distinctio argueret seu ac
ciperet ex earū obiectis significatis vel ꝯclusionib⁹ si-
gnificantib⁹ vel ex diuersis finibus: sed ex nullo horū
videtur posse accipi nec argui distinctio inter istas ha-
bituales notitias. idē eñ pōt esse obiectū ⁊ finis ⁊ per
ꝯñs ꝯclusio ipsarꝝ. ergo ⁊c. ¶Respōsio. vbi sic ꝓcedā.
q2 eñ eodē notitia practica est a speculatiua distincta
quo est practica: iō p̄mo inquirā vnde notitia aliqua di
cat practica ⁊ ꝑ ꝯñs a notitia speculatiua distīcta. Se-
cundo dicam ad quesitū. vꝫ an notitia practica a spe
culatiua distinguatur specie.

Quantū ad primum sunt duo modi di
cendi primo excludendi. quorꝝ vnus est cuiusdam dicē-
tis ꝙ ꝓprium extrinsecū distinctiuū notitie practice a
speculatiua quo quidē notitia ipsa dr̄ practica est ꝯclu
sio sua practica: q̄ quidem vt dicit est suū obiectū. sicut
eī ꝯclusio speculatiua est obiectū scīe speculatiue: ita ⁊
ꝯclusio practica est obiectū scīe practice. ¶Hoc ꝓbat
qm̄ aut distinctiuum notitie practice a speculatiua est
obiectū aliquod incōplexum significatū: vel aliqđ ve-
rum complexum significatiuū: sed non potest poni pri-
mum. qm̄ de omni tali obiecto potest esse scīa tam spe-
culatiua ꝙ̄ practica cum habeat aliquas passiones cō
clusibiles de ipso practice ⁊ alias speculatiue. ergo reli
quitur scđm vꝫ ꝙ habitus notitie practice a specula
tiua propriū distinctiuū sit aliquod verum complexū
hoc aūt non potest esse aliqua premissarum. ğ conclusio
ex p̄missis ipsis illata. ¶Confirmatur. quia notitia di
citur practica a praxi: sed praxis huiusmodi a qua pra
ctica nominatur/est pars ꝯclusionis sue. ğ ⁊c. ¶Cōtra
istum modum dicendi arguo p̄mo sic. si notitia practi-
ca dr̄ practica a praxi/ nō nisi ab illa q̄ est obiectū ei⁹:
sed ꝯclusio scīe practice nō est eius obiectum: sed res si-
gnificata per ipsam: sicut res significata per conclusio-
nem speculatiuam est obiectum scīe speculatiue: nō aūt
conclusio ipsa. quoniam actus intelligendi simplex vł
complexus qualis est propositio ipsa formata practi-
ca vel speculatiua non est obiectū actus nec habitus
recti: sed tantum reflexi. ergo ⁊c. ¶Confirmatur. quia
omnis formans conclusionem alicuius scientie practi-
ce vel speculatiue in mēte habet actū talis scientie eli-
citū complexum cognitiuū quo tendit actualiter in ei⁹
obiectum. ¶Hoc apparet. quia propositio ipsa forma
ta mentalis est talis actus intelligēdi complexus: sed
nullus formās ꝓpositionem intelligit necessario ipam
nec potest intelligere nisi per actum alium intelligēdi
ab ea realiter differentem sicut omnis actus reflexus
a recto. ergo nulla propositio formata alicui⁹ scīētie est
eius obiectum: sed potius actus qui nunꝙ̄ potest ī idē
coincidere in intellectu creato cum suo obiecto. quare
⁊c. ¶Preterea arguo sic ad idem. nulla scīa potest a
praxi aliqua dici practica nisi ab illa cui⁹ ipsa est dire-
ctiua: sed nulla scientia est directiua sue ꝯclusionis. er-
go ⁊c. ¶Minor apparet. qm̄ nulla scientia est directiua
alicuius qđ non est notum per ipsam. cōstat eñ ꝙ non
magis sciens ꝙ̄ omnino ignorans potest dirigi circa si
bi ignotum ꝑ scientiam ei actualiter inherentē. alias
omnis scientia vna posset dirigere habituatum ipa cir
ca obiecta lꝫ ignota aliarum omnium scientiarum: qđ
est euidenter falsum. sed omnis conclusio ⁊ alia quecū
ꝙ propositio est ignota habenti tm̄ actum vel habitū
scientificū cuius talis ꝓpositio dicitur esse. ¶Hoc ap-
paret. quia per nullum actum vel habitum cognitiuū
cognoscitur nisi eius obiectū: ⁊ ꝑ consequēs oñe aliud
ab obiecto distinctum est ignotū: sed omnis propō cu-
iuscūꝙ scientie est distincta realiter ab obiecto illi⁹ sci
entie: sicut conceptus significatiu⁹ in mēte existens a
re significata. ergo ⁊c. ¶Confirmatur. q2 sola illa scīa
est directiua conclusionis vel cuiuscūꝙ alterius ꝓposi
tionis que docet propositionem ipsā formare: sed nul
la scīa practica vel saltem non omnis hoc habet face-
re: tm̄ enim istud videtur ad logicam ꝑtinere vel etiam
ad grammaticā que est de sermone. ğ non omnis scien
tia practica dicitur practica a conclusione nec ab ali-
qua propositione tāꝙ̄ ab illo cui⁹ est directiua. ¶Pre
terea tertio arguitur sic ad idē: posito syllogismo pra-
ctico puta isto oē bonū est exequendū seu eliciēdū: sed
temperate viuere est bonū. ergo ⁊c. huiusmodi inquā
posito practico syllogismo potest intellectus assentire
assensu practico omni alio circūscripto. qui quidē assen
sus practicus ex tali syllogismo causatus est act⁹ scien
tie practice ipsius practici habitus causatiuus. q̄ro tūc
qđ sit obiectum istius assensus: qm̄ aut obiectum eius
est conclusio ex talibus premissis illata: aut res extra
per ipsam significata. sed non potest poni primū. q2 ob
iectum assensus intellectus non potest poni aliqđ igno
tum: sed predicto syllogismo posito oñi ab ipso alio cir
cūscripto nulla eius premissarum nec conclusio est ītel
lecta cum non possit intelligi nisi per actum ab ipa rea
liter distinctum qui nō ponit. quia nullus actus alius
ab ipso syllogismo esse supponitur. ergo hmōi assensus
habet esse vt obiecti rei ꝑ ꝯclusionem significatę. nec ꝑ
ꝯsequens ꝯclusio ipsa est practici actus puta talis as-
sensus nec habitus obiectum. ¶Confirmatur. quia
idem est obiectum actus assentiēdi et actus intelligen
di complexi quo mediante causat ipse actus assentien
di: sed ꝯclusio syllogismi practici supradicti ⁊ cuiuscūꝙ
alterius est actus intelligendi complexus quo mediā
te causatur assensus. ergo qđ est obiectū ꝯclusionis/⁊
assensus eam sequētis. sed ꝯstat ꝙ nulla conclusio nec
alia quecūꝙ propositio speculatiua vel practica est ob
iectum sui ipsi⁹. ergo nec assensus. quare ⁊c. ¶Nec va
let ratio que adducitur pro ꝯclusione predicta. quan-
do enim dr̄ in maiore ꝙ notitie practice distinctiuum
aut est obiectum aliquod incomplexum aut verū com

plexum. vnū hoc est dandum sic intelligendo sicut hēt intelligere si ad ꝯclusionem arguit quam intēdit: vez ꝙ practica distīguatur a speculatiua ex obiecto aliquo in complexo nec ex vero ꝯplexo tanꝙ ex suo proprio obiecto. quia ꝯplexum non est obiectū practice scientie nec speculatiue: sed suum significatum. potest autem scientia practica distingui a speculatiua ex vero ꝯplexo nō tanꝙ ex suo obiecto: sed vt ex eius principio effectiuo. ē enī syllogismus verum ꝯplexum quo mediante causatur actus ⁊ habitꝰ tā practicus ꝙ speculatiuꝰ. ex alijs autem syllogismis demonstratiuis acquirit̃ sciētia practica ⁊ ex alijs speculatiua. quare ⁊c. ¶ Ad cōfirmationem illam apparet ꝙ falsum in minore accipit quando dicit ꝙ praxis a qua scīa dr̄ practica/ est pars cōclusionis sue. qm̄ sola intellectio est pars ꝯclusionis ⁊ cuiuscūꝙ alterius ꝓpositionis quā format intellectus interius in seipso: sed non oīs praxis nec forte scdz multos aliqua a qua scīa dr̄ practica est intellectualis notitia ergo ⁊c. ¶ Minor est euidens. qr aliqua scientia dr̄ practica ab actu volūtatis vt illa que ōndit q̄d diligēdum quid respuēdum: alia ab actu sensitiui appetitus: vt tēperantia moderatiua seu repressiua insurgentium passionū circa ipsum sensitiuuz appetitū: ⁊ alia circa actū potētie executiue: vt scientia factibiliū docēs q̄d ⁊ quo modo exterius sit agnoscēdū: sed constat ꝙ propositio formata ab intra non ꝯponitur vt ex proprijs suis partibus ex volitionibus vel nolitionibꝰ/ nec ex sensatiōibus seu sensitiui appetitus actibꝰ/ nec ex aliq̄bus alijs exterioribus opationibus: sed tantum ex simplicibus intellectionibus: quia nec propositio in mēte formata est aliud ꝙ ipsa intellectio complexa. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur. qr aliud est praxis ⁊ aliud intellectio eius. et ita lz intellectio praxis sit pars alicuius propositionis: nō tn̄ praxis ipsa saltem aliqua alia ab intellectione/ supposito vt quidā dicunt/ ꝙ intellectio possit dici praxis a qua sit practica aliqua scīa. quoniam illud non pōt eē pars ꝓpositionis quo non existente potest esse propositio ipsa tota. ¶ Hoc apparet. qm̄ nullo mō pōt totum aliquod actu existere sine qualibet sua parte: sed nullo actu existente alio ab intellectione pōt esse omnis propositio taz practica ꝙ speculatiua. nulla enī ꝓpō cū sit abstractiua intellectio exigit suū obiectum p̄ eaz significatum. qr nec ēt intuitiua notitia ipsuz necessario exigit: cum possit p̄ diuinaz potentiam fieri sine eo: vt in p̄cedentibus fuit dictum. ergo ⁊c.

Secundus modus dicendi est alterius doctoris ponentis ꝙ notitia dr̄ practica ex obiecto sic incomplexo nō tn̄ vt absolute sumpto: sed vt ad scientē relato/ sic intelligēdo ꝙ omnis scīa illa est practica cuius obiectum est agibile a sciente: non autez vt eius obiectū est agibile absolute. qm̄ notitia quā hēt angelus de operibus non ab ipso sed a nobis agibilibus/ non est practica: sed magis speculatiua. sicut nec illa etiā quā nos habemus de eius operatione puta de motu celi est ī nobis practica. quod apparet. qr omīs notitia practica est scientis directiua ad aliq̄d opandū: sed nullus potest dirigi in ope sibi impossibili. ergo nec notitia angeli de operibus nostris ipsi impossibilibus nec notitia nostra de eius operationibꝰ est practica: sed esset nisi ad notitiam practicā requireret̃ ꝙ eius obiectū esset agibile ab ipso sciente. ergo ⁊c. ¶ Contra istā opinionē arguo primo sic. notitia nō dicitur practica propter illud qd̄ est sibi ⁊ speculatiue commune. ¶ Hoc apparet. qm̄ per illud a quo dicitur practica distīguitur a speculatiua: sed vnū non distinguitur ab alio per illud qd̄ est vtriꝙ commune: sed vnum ⁊ idem qd̄ est ab homine vel ab angelo agibile potest esse obiectum scientie tam speculatiue ꝙ practice ipsius angeli vel hominis tale agibile virtualiter continentis. ergo scientia non dicitur practica nec distinguitur a speculatiua quia eius obiectum est agibile a sciente. ¶ Minor assumpta apparet qm̄ constat ꝙ de eisdem nostris operibus a nobis agibilibus nos habemus sciētiam non tantum practicā: sed etiam speculatiuā. cognoscere enī cuius gn̄is sint/ quia qualitatis actus ⁊ habitus virtuosi a nobis agibiles non est sciētie practice: sed speculatiue. sicut enī ista ꝓpositio deus est diligēdꝰ/ est practica: ⁊ ista omnis actꝰ virtuosus est eliciendus ⁊ p̄ ipsum habitus acquirēdus ita ⁊ ista est speculatiua/ dilectio dei ⁊ omīs actus aliꝰ virtuosus ⁊ habitus est qualitas. ⁊ ita cum homo ⁊ angelus formet de eisdem agibilibꝰ propositionem practicam ⁊ speculatiuam: per ꝯn̄s sequitur propositum: vez ꝙ vnum ⁊ idē agibile a sciente est obiectū notitie vtriusꝙ videlicet practice ⁊ speculatiue. ¶ Cōfirmat̃. quia nulliꝰ obiecti cognoscibilis notitia vni intellectui creato possibilis est alicui alteri impossibilis: sed motꝰ angeli est intelligibilis nō tantū notitia practica q̄ de facto ītelligitur ab angelo ipsum exequēte: sed etiam notitia intuitiua qua ēt: vt ꝓcedit ista opinio/ a nobis intelligitur. ergo ⁊ notitia practica eiusdem motꝰ est nobis possibilis ⁊ angelo notitia speculatiua. nō enim quia angelus mouet celū est ipsi impossibilis de motu aliqua notitia quā de ipso habere posset si celū non moueret. quare ⁊c. ¶ Preterea ad idez arguo sic secūdo. omīs actꝰ ⁊ habitus acquisitus mediante syllogismo practico est practicus: sicut et mediāte speculatiuo acquisitus est speculatiuꝰ: sed homo potest formare syllogismuz eiusdem rationis de motu angeli sibi impossibili cum illo practico quē de ipso format angelus sic arguēdo. ab illo est celuz mouēdū a quo deus vult moueri ipsum: sed deus vult ipsuz moueri ab angelo. ergo est mouēdū ab ipso. talem inquā syllogismum practicum non tm̄ facit angelus: sed ēt potest facere homo purus. ergo sicut angelus ipso mediante acquirit actuz scientificū practicū puta assensum rei significate p̄ ꝯclusionem ipsius: ⁊ ipso mediante habitum practicum: ita consimilia potest homo acquirere eodem syllogismo preexposito mediante. ¶ Confirmatur. quia qd̄ est essentialiter per se tale/ in quocūꝙ ponatur vniformiter manet tale: sed sicut aliquis syllogismus est essentialiter speculatiuus: ⁊ ideo est talis a quocūꝙ intellectu formatꝰ: ita aliq̄s alius est practicus consimiliter videlicet essentialiter sicut predictus. ergo talis a quocūꝙ intellectu formatus ⁊ in quocūꝙ receptus est vniformiter practicus. cū ḡ syllogismum quē format angelus de motu possit formare homo licet motus non sit ab eo agibilis: ⁊ ecōuerso illum quem format homo de operibus a se agibilibus possit formare angelus: lz talia opera sint ipsi impossibilia: per consequens syllogismus practicus ē possibilis intellectui creato de aliquo ab ipso non agibili: immo vniuersaliter de quocūꝙ est possibilis secunduz se. potens autem demonstrationez practicam formare potest ipsa mediante actum ⁊ habitum acquirere practicum. quoniaz causa se habens vniformiter in aliquibus in essendo potest etiam se habere in eis vniformiter in agendo: sed syllogismus practicus qui est practice scientie aliquo modo causa est eiusdem rationis in illo a q̄ res quā significat est agibilis ⁊ in alio a quo nō ē agibilis. ergo agit ad consensum practicum ꝯsimilem in vtroꝙ. nec enī est verisimile ꝙ si ab aliq̄ syllogizāte practice de actu exequendo auferretur potentia agēdi

seu exequendi illud qd̄ per syllogismū cōcludit̃ ex eadē quā potētiā hēbat ātea ꝙ ex hoc talis syllogismꝰ causaret in ipso aliū assensū ꝙ prius. q̄re ⁊c. ¶ Preterea tertio ad idem arguitur. qr omnis notitia operis seu circa opꝰ alterius directiua est practica ⁊ non speculatiua: sz notitia ostensiua quid agendum est directiua operis: ꝙ eius opus qd̄ fiēdū ostēdit a sciente in q̄ huiusmodi notitia existit/ agibile nō sit. hmōi enī due notitie videlicz oē quod deus instituit fieri est fiendum ab illo a quo vult illud fieri: sed deus statuit celū ab angelo moueri debere ⁊ hoīez tēperate viuere: carnis concupiscētias refrenare sunt directiue in quocūꝙ intellectu existant: siue in illo a q̄ talia sunt agibilia siue in alio. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur. qr si notitia practica hominem dirigens in agendo esset in angelo/ ipsa esset etiā angeli directiua: sicut ecōuerso si notitia angeli circa motum celi directiua esset ī homine esset hominis directiua circa eundē motum celi non vt ab ipso hoīe: sed vt ab angelo agibilē. per ipsā enī cognoscit homo ꝙ celum est mouēdū ab angelo: sicut et per notitiam directiuam hoīs circa aliq̄d ab ipso nō ab angelo agibile/ angelus intelligit ⁊ dicit hoc non a me sed ab hoīe est agendum. omnis autez notitia est directiua ⁊ practica q̄ ostēdit cognoscenti qd̄ ab ipso vel ab aliquo alio est agendum. quare ⁊c. ¶ Ex predictis apparet ꝙ ratio q̄ pro opinione predicta adducitur/ non ꝯcludit: quoniam falsum accipit qn̄ dicit ꝙ scientia quam habz angelus de operibus a nobis non autem ab ipso agibilibꝰ nō potest esse practica. tā in nobis enī de talibꝰ ꝙ etiā in nobis de alijs ab ipso āgelo nō a nobis agibilibus potest esse sciētia practica: vt probatum est supra. quare ⁊c.

Et ideo quantum ad istum articulum aliter est dicendum. Ad cuius euidentiam premitto q̄tuor. ¶ Primum est: ꝙ in questione ista nō loquēdum ē nisi precise de notitia practica cuius obiectum est aliq̄d agibile seu factibile. nō enī est hic sermo de notitia practica cuius obiectum est prima cā: supposito ꝙ aliqua eius notitia sit practica. de quo inq̄retur in alia questiōe. Est autez duplex notitia talis operationis agibilis complexa seu ꝓpositio practica. vna que dictat ipsaz eē exeq̄ndam: ⁊ alia que ipsaz explicat esse bonam. prima ē maior secunda vero minor syllogismi practici dictatiui: q̄ talis est. omnis bona operatio nobis p̄cepta diuinitꝰ est agēda sicut ⁊ mala vitanda: sed dilectio dei super omnia est huiusmodi. ergo ⁊c. Maior enī huiꝰ syllogismi practici est dictatiua executionis. ⁊ minor expressiua bone operationis. ¶ Scdm̄ p̄mittendū est: ꝙ hic non req̄ritur vnde notitia predicte praxis puta opatiōis agibilis dicat̃ practica formalit̃: ⁊ sit hoc modo puta formaliter seu q̄dditatiue a notitia speculatiua distīcta. sed q̄ritur vnde causaliter dicatur seu arguat̃ practica ⁊ a speculatiua distincta. Hoc apparet: qm̄ ꝯstat ꝙ notitia practica dicitur practica ⁊ a speculatiua distincta quidditatiue vel formalit̃ semetipsa. omnis enī forma accidentalis qualis ē notitia practica agibilis vel habitus est seipsa talis q̄lis est ⁊ distincta ab omni forma accidentali ⁊ a quacunꝙ alia alterius rationis. ⁊ ita cum notitia practica ⁊ speculatiua sint due forme accidentales specie differentes non magis est querendum nec dubitandum vnde notitia aliqua sit practica ⁊ a notitia speculatiua distīcta formaliter: ꝙ vnde nigredo sit nigredo ⁊ distincta specie ab albedine ⁊ ab omni forma alterius rationis. ergo hic non queritur/ quia nec dubitatur/ vnde notitia sit practica et a speculatiua distīcta formaliter: sed vn̄ originalit̃ seu causalit̃. hoc aūt modo videlicet originaliter seu causaliter nihil ē tale nisi ex causis suis: ⁊ ita notitia practica habz ꝙ sit practica actiōis seu agibilis regulatiua ⁊ ab oī notitia speculatiua distincta causaliter ex suis causis: non ex quibuscūꝙ: sed tm̄ ex aliq̄bus puta ex causis proprijs eius: non autem ex causa communi sibi ⁊ notitie ītuitiue cuius causa est ipse intellectus. non eniz intellectus nec etiam obiectū cognitum arguit notitiā practicā: esto ꝙ vtrūꝙ horum vel saltē intellectus ipse sit causa eius: qm̄ idem intellectus ⁊ idem obiectum est causa notitie vtriusꝙ vez tā practice ꝙ etiā speculatiue. sed a sola illa causa dicitur practica ⁊ causaliter a speculatiua distincta q̄ sic est sibi videlicet practice propria/ ꝙ nō potest esse ab ipsa aliqua notitia speculatiua. huiusmodi aūt causa respectu practice cōclusionis est vtraꝙ premissarum duarum: quarum videlicet maior est dictatiua executionis ⁊ alia ostensiua bone operationis. que q̄dem due premisse non tantum sunt cause proprie notitie practice complexe: puta conclusionis ex eis illate: sed etiam assensus practici ⁊ habitus ipsum sequentis rei per conclusionez significate. ad quem assensum habitus practici actuz et ad ipsum habitum practicū ꝓducendum non tm̄ concurrit vtraꝙ p̄dictarum premissarum duarum: sed etiam cōclusio ipsa ex eis illata ⁊ etiam immediatiꝰ ꝙ aliqua premissarum. ipse autem premisse si sunt per se note sicut et esse vident̃/ saltez maior/ non sunt practice ex alijs causaliter: sed tantum formaliter ex seipsis. ¶ Tertium p̄mittendum est: ꝙ cum premisse predicte inferant ꝯclusionez practicam virtute medij in eis assumpti: de hmōi medio est dubium an accipiatur ab obiecto conclusionis qd̄ ē natura actionis siue ipsum agibile: an ab obiecto agibilis in qd̄ per ipsam actionem seu operationem significatā per cōclusionē tendit̃: an a fine ipsius in quē huiusmodi practica operatio ordinatur. sicut enim in factibilibus est opus factibile artificis vt domus ⁊ scdm̄ cōiter loquentes eius actiua factio ⁊ passiua vt forma aliqua regulatiua ⁊ tertio finis ipsius domus: ita ⁊ ī agibilibus puta in actibꝰ īmanentibꝰ est ipsū agibile vt nolitio vel volitio vel intellectio eiꝰ actiua ꝓductio: supposito cōi dicto qd̄ tn̄ falsum reputo: videlicet ꝙ ꝓductio sit forma aliqua per se vna distincta realiter a ꝓducente ⁊ a producto secundo. eius puta agibilis intellectionis videlicz volitionis obiectū intellectuz vel dilectū: qd̄ q̄dē nō ponitur in factibilibꝰ: et q̄rto est finis ꝓpter quez ipsū agibile agit̃ seu ꝓducitur. q̄ quidem finis qn̄ꝙ est idem cum obiecto ⁊ aliquando distinguitur ab eo. ¶ Est igitur secūdū hoc. hic dubium de medio cōclusionem practicā inferente a quo predictorum accipiat̃: an videlicet mediū ipsum sit cōsideratio ipsius agibilis operatiōis puta volitionis per conclusionem practicam importate: aut consideratio obiecti eius puta illius qd̄ diligitur ⁊ amatur autem consideratio finis ipsius agibilis vez volitionis vel cuiuscūꝙ alterius practice operationis. non oportet autez quartū ponere videlicet an sit ꝯsideratio actionis productiue ipsius agibilis. qr hoc supponeret falsū videlicet actionem seu productionem esse formam aliquam p̄ se vnā a producente ⁊ a producto distinctam qd̄ nō est verum vt in principio secundi prolixius ostendet̃. ¶ Quartum premittendum est ꝙ illud idem est obiectum intellectus practici syllogizantis ⁊ dictantis de aliquo agibili qd̄ est obiectuz ⁊ finis ipsius agibilis exequendi. ⁊ ita nō oportet querere an mediū syllogismi practici sumat̃ principaliter a fine agibilis vel ab obiecto practici ītellectꝰ cū idē sit obiectū vniꝰ ⁊ finis alterius: lz aliud sit obiectū practici intellectus ⁊ aliud finis eius. Deus enī dilectꝰ est obiectum agibilis: puta ipsius dilectionis et finis eiꝰ esto ꝙ non sit finis practici intellectus. nec enim intellectus potest accipere medium ab aliquo sibi ignoto: sed intellectꝰ practicꝰ accipit mediū a fine agibilis. cognitio enim finis agibilis/ vt infra dicetur/ est medium ex quo

arguit practic⁹ intellect⁹: ergo ipse finis agibilis ē obiectum practici intellectus: nec ꝑ ꝯñs oportet distīguere inter obiectum ei⁹ ⁊ finē agibilis: esto ꝙ sit distinctio inter obiectum ⁊ inter finē practici intellectus.

His premissis pono tres cōclusiones.

¶Prima est ꝙ mediū ꝯclusionis practice pōt sumi duplex. vnum vz ab agibili ⁊ aliud a fine ipsius. ¶Hec ꝓbat᷑. qm̄ mediū sūptū ex fine agibilis ē notitia ipsi⁹: sicut etiā mediū sumptū ab agibili ē notitia eius: sed cōclusio practica ꝯcluditur ⁊ infertur taz ex notitia agibilis ꝙ̄ ex notitia finis eius. ergo ⁊c. ¶Minor declaratur. qm̄ deū debere diligere possū practice dupliciter ꝯcludere. primo arguendo sic. oīs opatio ad quam aliq̄s obligat᷑ est ab ipso exeq̄nda: sed dilectio dei est opatio hmōi ad quā q̄lz obligatur. ergo est a quolibet exequenda. ¶Scd̄o possum idem ꝯcludere sic arguēdo. oīs actio quā q̄libet tenet᷑ exequi propter deuz / est ꝓpter ipm̄ a q̄libz exeq̄nda: sed dilectio proximi est hmōi. ergo ⁊c. sed ꝯstat ꝙ in prīo syllogismo horū duorū mediū acceptū est notitia agibilis: vz ipsi⁹ dilectiōis. mediū aūt scd̄i syllogismi est notitia finis eius videlicet dei ad quē debet dilectio huiusmodi ordinari. ergo ⁊c. ¶Secunda conclusio est. ꝙ euidentius seu efficaci⁹ ⁊ principalius medium ad ꝓbandum conclusionem practicam est notitia finis agibilis ꝙ̄ ipsius agibilis nec obiecti eius. ¶Hec ꝓbat᷑. qm̄ tāto mediū est efficaci⁹ quanto infert conclusionem euidētius. sz ꝯclusio practica euidētius infert᷑ ex notitia finis agibilis ꝙ̄ ex notitia ipsi⁹ agibilis nec obiecti eius. qm̄ ⁊ p̄misse in quibus ponitur tale medium: videlz notitia finis euidentiores sunt illis in q̄bus ponitur mediū notitia agibilis sine expressione finis ipsius: cum vtraq; ipsarū vel saltez altera: vt minor sit dubia ⁊ de ea sit querendum propter q̄d / vt apparet in minore primi syllogismi que est ꝙ dilectio proximi est ad quā quilibz obligatur. hoc enim manet dubiū ⁊ rōnabilit᷑ est querēdum propter quid debeo diligere ꝓximum. hoc autem dubium non est in aliqua premissarum alterius syllogismi. quare ⁊c. ¶Confirmatur. quia esto ꝙ neutra premissarum vnius syllogismi ꝙ̄ alterius sit magis dubia vt secundū se sumpta. non enim est notius proximuz debere diligere propter deū ꝙ̄ ipsuz debere diligere absolute: nec per consequens premisse vnius syllogismi inferunt conclusionem euidētius ꝙ̄ premisse alterius. tamen pro quanto de altera premissarum vnius potest q̄ri ⁊ dubitari propter quid: sicut et de cōclusione illata: nō autem de aliqua premissarum alterius: cum in ipsa explicetur causa finalis: ideo vna probatio potest dici efficacior ꝙ̄ alia: vt illa cuius medium est notitia finis magis est efficax ꝙ̄ alia cuius medium est notitia agibilis vel obiecti eius. quare ⁊c. ¶Preterea arguitur sic ad idem laudabilior est finis circunstantia ꝙ̄ obiecti. qd̄ apparet quoniam constat ꝙ melius ⁊ laudabilius est diligere ꝓximum propter deum ꝙ̄ econuerso diligere deum propt᷑ proximuz: sed hoc non esset nisi circunstantia finis circūstantiam obiecti excederet. eiusdem em̄ obiecti est vterq; istorum actuum ex sola finis circunstantia distinctorum: sed ex illo sumitur in practicis syllogismis mediuz efficacius ⁊ principalius qd̄ est laudabilius ⁊ moraliter melius. ergo ⁊c. ¶Tertia conclusio est. ꝙ mediū ad probandum conclusionem practicam cōuenietius ⁊ magis opportunū est notitia finis ꝙ̄ notitia agibilis vl᷑ obiectū ipsius. ¶Hec probatur. quoniam quod est vltimum in executione debz esse primum in intētione: sed consecutio finis est vltimū in adeptione seu executiōe. ergo eius itētio debet p̄cedere: sz ab illo ē i syllogismo practico mediū conuenientius assumendum: quod est primitus intelligēdum: ergo a fine prius intento est medium syllogismi practici conuenientius assumendum ꝙ̄ ab aliquo alio.

¶Ex predictis omnibus sequitur corollarie: ꝙ conclusio practica dicitur practica principaliter ab obiecto nō ipsius conclusionis: sed ab obiecto medij ꝯcludentis ipsam. ¶Hoc apparet. quoniam lz conclusio sit practica īmediate obiectiue aut per ipsaz significata puta ab opatione ipsa exequenda / non tm̄ concluditur nec infert᷑ nec per consequens causaliter practica dicit᷑ principalit᷑ nec conuenient᷑ aliter ꝙ̄ per mediuz a fine ipsius agibilis acceptum: qd̄ quidem medium est actualis notitia talis finis. ¶Hoc ꝓbatur per rationem qua communit᷑ sic arguitur. supposito ꝙ notitia puta conclusio ipsa q̄ est notitia complexa sit practica ex fine: aut est practica a fine vt extra ī re posito: aut a fine vt aptitudinalit᷑ intēto: aut ab ipso vt actualiter considerato. sed nō pōt poni primū videlicet ꝙ sit practica ex fine vt in re posito: q2 hoc modo notitia practica precederet finem ipsum videlicet nō positū actualiter in effectu. nec scd̄m: quia aliqñ voluntas non intendit actu nec appetit talem finē. nec tertium. quia finis non causat q2 est aptus natus intendi. ergo relinquitur quartum ⁊ vltimum qd̄ est propositū: videlicet ꝙ notitia dicitur practica a fine vt finis ipse ē act⁹ consideratus: hoc est a consideratione seu intellectione finis. ⁊ per ꝯñs per hoc ꝙ finis agibilis est cognitus / et obiectum intellectus. ¶Confirmatur. quia aliquando actio seu opatio potētie inferioris est illud respectu cui⁹ ipsa ē practica: sed notitia practica nō pōt causari ab illa actione sicut a fine in esse reali cum sit innobilior ipsa notitia: nec ab amore: q2 potest causari circūscripto omn᷑ actu voluntatis. ergo ab intellectione eius: ⁊ per consequens per hoc ꝙ ipsa est obiectum intellectus. ¶Sz cōtra hoc arguitur primo. q2 illud non est causa notitie pratice quo circunscripto nihilomin⁹ ipsa notitia esset practica: sed ponēdo ꝙ finis non esset obiectum illius notitie adhuc notitia ipsa ordinaret᷑ ad executionem: ⁊ per consequens esset practica. ergo ⁊c. ¶Secundo. quia cū intellectus non inferat talem conclusionē ꝑ tale mediū frustra nec a casu: per consequens infert eam per ipsum propter aliquē finem intentuz. ergo non ideo est ꝯclusio practica: quia tale est eius mediū: sed ideo est tale mediū ⁊ talis conclusio practica: quia talis est finis ad quez ordinatur. ¶Tertio. q2 circunstantia finis est partiale obiectum actus: ⁊ ita per consequens si notitia est practica ex ꝯclusiōe finis ipsius agibilis / erit etiam practica a cognitiōe sui obiecti. quare ⁊c. ¶Quarto. q2 agibile essentialius dependet ab obiecto ꝙ̄ a fine: sed ab illo a quo essentialius est dependens est magis concludenda eius bonitas vel malitia. ergo ⁊c. ¶Maior probatur. quia actus voluntatis specificatur ex obiecto suo: ⁊ per consequens maxime debet argui eius conditio tam in gn̄e nature ꝙ̄ moris ab ipso. peior enim est malitia actus ex genere que sibi conuenit ex obiecto: ꝙ̄ malitia ex fine. ergo ⁊ bonitas ex genere ē melior ꝙ̄ bonitas ex fine: ⁊ ꝑ cōsequens arguit meliorē actum ipsumq; exequendū. quare ⁊c. ¶Ad ista per ordinem respondetur. ¶Ad primū dicitur ꝙ assumptū in minori est falsuz: quia conclusionē aliquā ad finem ordinari non est aliud ꝙ̄ ipsam esse talē qualis nata est concludi per conceptum finis tanꝙ̄ per medium. quare ⁊c. ¶Ad secundum negatur qd̄ assumitur in maiore. quoniam sicut respectu primi actus voluntatis idē est finis ⁊ obiectū: ita ⁊ respectu primi act⁹ itellect⁹ ꝯsimil᷑ ē dicēdū. alias sp̄ itellect⁹ ferret᷑ i vnū obiectū ꝓpt᷑ alterū i īfinitū: ⁊ iō qñ in syllogismo practico ꝑ ꝯceptū finis agibilis ꝯcludit᷑ ꝯclusio / ꝯcludit᷑ ꝑ ip̄z vt ꝓpt᷑ finē itētum. nec oportet q̄rere ꝓpter q̄d ꝯsiderat itellect⁹ talem finem / supposito ꝙ ista consideratio sit primus act⁹ intellectus: quia hoc supposito idem est obiectum

⁊ finis ipsius. vnde si ex ꝯsideratione honoris dei concludatur dei dilectio exequenda: talis dei ꝯsideratio habere pōt deū ipsum tam ꝓ fine ꝙ̄ pro obiecto. Si autē talis consideratio presumat actum alium intellectus vel voluntatis virtute cuius causetur modo quo ꝯsueuit procedere intellectus in intendendo finem tunc potest dici ꝙ intellectus considerat vnum propter alterum ascēdēdo vsq; ad primū actum: ⁊ sic licet omnes actus alij a primo habeant aliud pro obiecto ⁊ aliud pro fine intēto: primus tm̄ actus idē respicit pro vtroq; videlicet tā ꝓ obiecto ꝙ̄ pro fine actualiter intento: esto ꝙ habitualiter aliā aliquando intēdat aliū finē. nec em̄ semꝑ refert actualit᷑ ad illud ad qd̄ refert habitualiter. quare ⁊c. ¶Ad tertium dicit᷑: ꝙ esto ꝙ finis sit pars obiecti dilectionis: nō tamen q̄liscūq;: sed principalior pars obiecti. ⁊ iō ei⁹ ꝯsideratio est principalius mediū vel totale vel pars totalis medij principalis ad conclusionē practicam ꝯcludendam. ¶Ad quartum ⁊ vltimum dicitur ꝙ actus laudabilior ⁊ melior ē ex fine ꝙ̄ ex obiecto: sicut appet de actu diligendi ꝓximum propter deū. nisi enim hic actus esset ex fine laudabilior ꝙ̄ ex obiecto / nō esset melior ꝙ̄ actus diligendi deū ꝓpter ꝓximum qd̄ est falsum: ⁊ sicut ex fine actus est melior ꝙ̄ ex obiecto: ita ⁊ peior ex defectu finis debiti ꝙ̄ obiecti: vt malitia ex fine distīguit᷑ a malitia ex obiecto. quia tamē vbicunq; actus est malus malitia obiecti est malus malitia finis debiti: cū impossibile sit actum ex obiecto malum esse ad finem debituz ordinatū non autem econuerso. potest enim actus habere obiectū bonum ⁊ ordinari ad finem indebitū. ideo ꝙ̄tum ad hoc potest dici ꝙ peior est malitia ex obiecto ꝙ̄ ex fine intēto cum ad malitiam obiecti sequatur malitia finis ⁊ cuiuscunq; alterius circūstātie ⁊ non econuerso. Et ideo ad rationem in forma apparet ꝙ minor falsum accipit. essentialius enim actus moralis dependet a fine ꝙ̄ ex obiecto cum eiusdem obiecti vnus actus sit bonus quia vnius finis itētiōe circunstantionatus: ⁊ alius malus: quia ad finem alium ordinatus. quare ⁊c. ¶Hec de primo.

Quantum ad secundum vbi est dicen-

dum ad quesitum / est sciendum: ꝙ aliquos actus vel habitus esse distinctos potest dupliciter intelligi: videlicet vno modo quidditatiue in essendo: ⁊ alio modo obiectiue in significando. actuum em̄ ⁊ habituuz distinctorū aliqui sunt disticti primo modo ⁊ alij secūdo modo. Primo modo sicut actus vel habitus fidei opinionis ⁊ scientie respectu eiusdem obiecti. De eadez enim re significata omnino secundū se indistincta possūt esse omnes tres actus ⁊ habitus supradicti. Secundo autem modo distinguūtur actus ⁊ habitus diuersorum obiectoruz vt grammatica et logica. qui quidem omnes habitus sic distincti distinguūtur etiam primo modo: licet non econuerso. licet enim non omnes actus vel habitus distincti in essendo sint distincti in significando / tamen ecōuerso omnes distincti in significando sunt etiam alterius rationis in essendo. omnes enim actus ⁊ habitus eiusdē rationis sūt obiectorum eiusdem rationis. quare ⁊c. ¶Hoc premisso dico ad questionem: primo ꝙ omnis practica scientia est distincta specie in essendo ab omni speculatiua. Secundo ꝙ in significando notitia ipsa practica est idem cum aliqua speculatiua / ⁊ distincta ab alia. ¶Primum apparet: quoniam actus ⁊ habitus arguuntur esse alterius rationis ex eorum medijs siue syllogismis ipsis totis quibus mediantibus acquiruntur alterius rationis. ¶Hoc appet. aliter si negetur nulla via remanet ad probandum opinionem fidem ⁊ scientiam esse habitus vel actus alterius rationis. nulla enim alia a medijs vel syllogismis totis quibus mediantibus habitus acquiruntur reperiuntur / ex quorum diuersitate possit argui diuersitas inter habitus huiusmodi siue actus: sed tot⁹ syllogismus practicus eiusq; medium in premissis acceptuz est a syllogismo speculatiuo ⁊ ab eius medio alterius rationis. ergo ⁊ actus ac habitus speculatiuus et practicus eis mediantibus acq̄siti sunt alterius rationis. ¶Minor apparet. quia medium syllogismi practici: vt patet ex articulo precedenti / est cognitio finis agibilis loquendo de syllogismo dictatiuo cuius conclusio est cognitio ipsius agibilis exequendi. Maior autem premissaruz est dictatiua executionis: ⁊ minor expressiua debite actionis: sed nullum horum est in syllogismo speculatiuo. nec enim eius mediuz est intellectio finis operationis agibilis: nec maior premissarum dictatiua executionis: nec minor expressiua debite actionis: nec cōclusio significatiua ipsius agibilis exequendi. ergo ⁊c. ¶Confirmatur. quia ex causis eiusdez rationis ⁊ per habitus eiusdem rationis hō potest in actus eiusdem rationis. sz constat ꝙ speculatiuus ⁊ practicus nō possunt in eosdez actus. non enim potest naturalis philosophus agere sicut medicus: cū tm̄ de eodez obiecto puta corpore humano ⁊ de sanitate ⁊ infirmitate notitiam tam actualem ꝙ̄ habitualem habeant omnes simul. ergo cum vnus possit propter notitiam practicaz aliquid cognoscere qd̄ nō potest alius habens eiusdem obiecti notitiam speculatiuam / sequitur ꝙ vna notitia istarum ab alia specie sit distincta. ¶Secundum videlicet ꝙ in significando notitia practica sit idem omnino cum aliqua speculatiua et distincta ab alia / apparet: quoniam omnes notitie eiusdem obiecti sunt idem in significando. nec enim actus nec habitus nec species significant aliud ꝙ̄ ipsorum obiectum: sed aliqua speculatiua habet obiectum idem cum aliqua practica ⁊ distinctuz ab alia. ¶Hoc apparet vnuz enim ⁊ idem potest esse obiectum notitie tam speculatiue ꝙ̄ practice: sicut eundem motum superiorum corporum quem ꝯsiderat naturalis philosophus / considerat medicus. ⁊ tamen consideratio philosophi est speculatiua. medici aūt practica. non aūt omis speculatiua scientia habet idē obiectum cum quacūq; practica. ergo ⁊c. ¶Sic ad questionem. ¶Ad rationem in principio apparet solutio ex predictis. vt em̄ dictū est distinctio horū habituum arguit᷑ non ex obiectis: sed ex eorum medijs ex quibus arguuntur conclusiones diuerse: quarum etiā conclusionum diuersitas quibus mediantibus ipsi act⁹ ⁊ habitus acquirūtur / diuersos arguit habitus atq; act⁹ vt dictum fuit in precedentibus.

Quarto quero vtrū habit⁹ theologic⁹ sit practic⁹ an speculatiu⁹. ¶Et videt᷑ ꝙ practic⁹. qm̄ oīs hit⁹ cui⁹ act⁹ ē praxis regulatiu⁹ ē practic⁹. ¶Hoc appet. q2 oīs hit⁹ est practicus cuius act⁹ ē practic⁹: sz oīs act⁹ cognitiu⁹ praxis ⁊ regulatiu⁹ ē practic⁹. ergo ⁊ ei⁹ habit⁹: sz act⁹ hit⁹ theologici ē hmōi. tota eī notitia theologica ordinat᷑ ad dei dilectionē hn̄daz ⁊ opationē debitā ꝓseq̄ndā. oīs aūt illa notitia ē praxis regulatiua: cui⁹ finis ē praxis ipa. ergo cum finis actus ⁊ habitus theologici sit praxis: videlicet dilectio superna ⁊ operatio debita: seq̄tur ꝙ tam actus ꝙ̄ habitus theologicus sit practicus. ¶Cōtra. quia omnis habit⁹ practic⁹ respicit ⁊ hēt aliq̄d agibile ꝓ obiecto sz obiectū hit⁹ theologici nō ē tale. nō eī ē aliq̄d ꝯtigēs possibile: sz necessariuz nec ꝑ ꝯñs agibile: lz sit obiectum alicuius agibilis puta itellectionis ⁊ dilectiōis. ē eī de⁹ theologie obiectū itelligibilis ⁊ diligibilis: nō aūt agibil᷑ ergo ⁊c. ¶Rñsio. vbi sic ꝓcedā. p̄io eī q2 oīs sciētia practica ordiat᷑ ad praxi. iō īq̄rā q̄ ē illa prax̄ i ordine ad quā regulandā ipa scientia dicit᷑ practica. Secūdo ostendā

quam finem habeat theologia. Tertio dicam ad conclusionē: videlicet an theologia sit practica an speculativa.

Quātum ad primū est opinio cuiusdā

doctoris dicentis q̄ sciētia dicitur practica a praxi quā respicit primo per modum obiecti ⁊ secundario per modum actus. vnde sicut scientia dicitur speculativa a veritate quā respicit primo per modum obiecti: ⁊ secundario per modum actus: ita ⁊ de practica scientia comparata ad praxim a qua denominat̄ practica/est dicendum. ¶Hoc ꝓbat sic. ꝓstat practicū dici practicū ab opatiōe aut q̄ ab operatione seu praxi habita tantum per modū obiecti: aut ab operatione tantum habita mō actus: aut ab illa que primo habetur per modū actus: ⁊ secōdario per modum obiecti: aut ab illa que econuerso primo habetur per modum obiecti ⁊ secundario modo actus. sed non potest dici practica ab opatione primis tribus modis sūpta. ergo ab operatiōe quarto modo accepta. ¶Minor probatur q̄tum ad omnes trēs eius ptes. ¶Et prīo q̄ non dicat̄ practica ab operatione quam tm̄ respicit per modum obiecti: qm̄ talis opatio sic accepta non magis spectat ad practicā sciētiam q̄ ad speculativā. imo econuerso operatio sic accepta magis videtur ptinere ad scientiam speculativam q̄ ad practicā. magis enim ꝓsiderat astrologus speculativ⁹ motū superiorū corpoū q̄ modum obiecti: quia per se: q̄ medicus practicus q̄ tantum ipsos considerat vt in suis actib⁹ regulet. ḡ ⁊c. ¶Secūda pars. videlz: q̄ nec dicat̄ practica ab opatiōe quā tm̄ respicit mō act⁹/probat̄ ꝓsiliē sicut prīa. qm̄ ab opatiōe cōi practice ⁊ speculative scientia nō pōt dici practica magis q̄ speculativa. sed opatio hoc mō sūpta videlicet p per modū actus est cōis vtriq; sciētie istarū vez tā practice q̄ speculative. qm̄ omnis habitus intellectus respicit aliquam operationem per modum actus: cū ois habit⁹ ex actibus generetur. ergo ⁊c. ¶Tertia ps videlicet q̄ nec dicatur practica ab operatione quā respicit prīo per modū act⁹ ⁊ secōdario p modū obiecti/ꝓbat: qm̄ si sic seqūretur q̄ omnis scientia esset practica. ꝓns est falsum: ergo ⁊ ans. ¶Cōsequētia apparet: qm̄ ois scientia pōt se reflectere super actum suum siue omnis sciens: sed omnis quocunq; habitu informat⁹ se reflectens super actuz proprium habitus hēt ipsum per modum obiecti quā ia prehabuit modo actus. ergo ⁊c. ¶Ex hoc infertur per locum a sufficienti diuisione q̄ scientia practica habz cē illa que respicit aliquam operationem primo per modū obiecti secūdario mō act⁹. ¶Ex p̄dictis ifert opinio ista tria cozollaria. primum est q̄ praxis a qua scientia dicitur primo practica est operatio imperata: non autem elicita: quoniam sola imperata non autem elicita habet primo rationem obiecti ⁊ secundario rationem actus. Secūdū est q̄ sciētia dicitur primo practica ab operatione voluntatis: non autem operationibus aliarum potētiarum nisi in ordine ad istaz quoniā sola volūtatis opatio habet primo rationem obiecti cum sit finis omniū aliarum ⁊ secūdario rationem actus: quoniaz omnes alie operationes sunt volite propter operationē voluntatis Tertium est q̄ operatio intellectus vt volita ⁊ ꝑata habet rationem praxis: quoniam talis primo habet mō obiecti cū voluntas vez vult actū huiusmodi intellectus quem imperat: ⁊ secundario per modum actus. quare ⁊c. ¶Q; etiā sciētia speculativa dicat̄ speculativa a veritate cōsimili mō sumpta ꝓbat. q; ita se habet scientia speculativa ad veritatem sicut practica ad praxim seu operationē. ergo sicut practica dicitur practica ab operatiōe ꝓmo cōsiderata per modū obiecti ⁊ secūdario habita modo actus: ita ⁊ illa sciētia dicitur speculativa que quidem respicit veritatem non vt obiectum tantum: quō respicit eam intellectus tantum considerans ⁊ non assentiens seu iudicans esse verum nec falsum hoc q̄ō considerat. vt considerans an astra sint paria an non/neutri parti assentiendo. talis enim non respicit veritatem per modum actus cum veritas sequatur actū consensus vel dissensus: nec sēcario dicitur speculativa a veritate quā respicit econuerso videlicet tantum per modu; act⁹ vt eaz respicit intellectus habens actum consensus vel dissensus non reflectens se super euz: nec tertio a veritate quā respicit primo vt actum ⁊ secūdario vt obiectū: quo modo eam respicit intellectus per actum reflexum quo p̄cipit suum assensum: sed dicit speculativa a veritate quā respicit ecōuerso: videlicet primo vt obiectū ⁊ secūdario sicut actum: quomodo habet eam intellectus considerās primo aliquam cōclusionez veram quam infert post ea ex p̄missis. ¶Sed ista opinio licet subtilis est tñ dubia: nec videntur vera in ea contenta superius explicata. non em̄ primo videt esse de ratiōe sciētie practice hoc q̄ō dicit: videlicet habere aliquaz operationē prīo q̄ modū obiecti ⁊ sēcario mō act⁹: qm̄ null⁹ pōt hr̄e opationē aliquā sibi ad exequēdū ipossibilē: sicut actū: lz ipsā posset respicere vt obiectū: sed aliqua opatio pōt ee: ⁊ est de facto subiectuz sciētie practice seu obiectū: q̄ tñ est ipossibilis scientie et scienti: vt appet de medicina cōsiderante motus superiorum corpoū: q̄s q; sibi impossibiles nō pōt habere vt actum: sed tñmō eos respicit vt obiectū: sed constat q̄ medici ꝓsideratio circa motus huiusmodi lz sibi impossibiles/est practica. ḡ ⁊c. ¶Sed forte dicetur q̄ licet medic⁹ non possit habere per modum actus illam operationem eandem quam respicit vt obiectum: habet tamen aliam circa quā dirigitur ꝓpter primam quaz respicit vt obiectū. per notitiā em̄ supiozē dirigit circa ep̄ationem seu curationem corpoum humanoum. hoc autem sufficit ⁊ est necessarium ad hoc q̄ aliqua scientia dicatur practica: videlicet q̄ habeat aliquam opationez primo p̄ modum obiecti ⁊ secundo q̄ habeat seu habere posset ⁊ si nō illā saltē aliā mō actus: sicut est in ꝓposito de medico. ¶Cōtra. prīo q; nec hoc ad sciētiā practicā videtur esse necessarium: videlicet praxim aliquā agibilē respicere vt obiectum. nō em̄ min⁹ nō agibile pōt eē obiectū sciētie practice q̄ agibile sciētie speculative: lz ꝓstat q̄ sciētia speculativa ē de praxi agibili vt de suo ꝓpō subiecto: sicut appet de metaphysica q̄ ē de vitijs ⁊ virtutib⁹ ⁊ etiā de logica q̄ est de actib⁹ itellect⁹: ⁊ tñ tā metaphysica q̄ logica vt cōtē ꝓcedit ē speculativa. q̄re ⁊c. ¶Secūdo. q; cū ib̄ sit obiectū sciētie practice ⁊ speculative nec speculativa nec practica denoīaī: nec vna ab alia distinguit ex obiecto: lz si sciētia practica determinaret sibi certum obiectū puta praxim operabilē ipa vtiq; denomina reī ⁊ distingueret ex obiecto. ḡ ⁊c. ¶Cōfirmat̄. q; lz sciētia dicat̄ practica a praxi: ñ tñ ab illa quā ꝓsideraret obiectū cū ciusdē sit scientia speculativa: lz ab illa quā dictat et docet elicere sicut actū. ois em̄ scientia illa est vere practica que est alicuius praxis agibilis dictativa: sed notitia hīs obiectū aliq̄d non agibile distinctum a praxi est praxis dictativa: vt apparet de ista deus ē super omnia diligendus: cōstat enim q; licet istius notitie subiectum seu obiectū sit deus ab omni praxi agibili distinctus: q; tñ est notitia ostensiua praxis circa ipsum deum agibilis ⁊ habende: ideo dicit ⁊ est vere practica. ḡ ⁊c. ¶Secundo arguitur contra illa cozollaria. non enim videtur vera illa tria cozollaria q̄ infert opinio supradicta. nō esset videt esse de ratione scientie practice q̄ opatio a q̄ sciētia dicitur practica sit imperata nec etiā elicita. esto em̄ q̄ nunq̄ medicus praxim quam consideraī vt agendam eliceret nec imperaret nihilominus ipsa medicina esset scientia practica. quare ⁊c. ¶Nec valet ratio que

ad probandu; cozollariū hoc adducitur: q; vt dictum est non oportet operationē a qua scientia dicitur practica elicī: nec per ꝓns habere rationem actus. ¶Confirmat̄ quia scientia omnis dicitur practica que est praxis agibilis dictativa: sed nulla sciētia est praxis agibilis dictativa nec ostensiua quia ipsa operatio est imperata nec quia elicita: cū esto q̄ nunq̄ operatio a qua scientia dicitur practica posset imperari nec elici a sciēte nihilomin⁹ esset practica. ergo ⁊c. ¶Secundum cozollarium videt contradicere primo predicto: qm̄ actus voluntatis non est imperat⁹ sed elicitus. nec enim voluntas imperat sibi sed alijs: sed vt dicitur in hoc secundo cozollario actus voluntatis est praxis a qua dicitur scientia primo practica. ergo non dicitur primo practica ab operatione imperata: sed ab elicita: cuius contrarium dicit primum cozollariū supradictum. ¶Preterea nec istud secundum cozollarium in se continet veritatē: quoniam non minus propie ⁊ eque primo medicina dicitur scientia practica q̄ moralis sciētia que est de electiuis virtutib⁹ ⁊ de alijs voluntatis actibus: sed medicina nō dicitur practica ab actu voluntatis. ab illa em̄ praxi quā docet agere denominatur practica. talis autem non est volitio nec nolitio sed sanitatis operatio seu bone dispositiōis in anima inductio ⁊ indebite amotio. ergo ⁊c. ¶Tertiuz cozollarium vno modo intellectum est verum ⁊ alio modo falsū. Si enim intelligatur q̄ actus intelligendi solum quia ꝑatus ⁊ volitus dicatur praxis quōcunq; consideraī a qua praxi omnis scientia de ipso possibilis sit practica sic est falsum. non enim minus de actibus intellectus licet imperatis ⁊ volitis ⁊ quōcunq; per modum obiecti ⁊ actus habitis potest esse scientia speculativa q̄ de virtutibus ⁊ de omnibus voluntatis actibus: sed cōstat q̄ de istis non tantum est scientia practica puta moralis/ sed etiam speculativa videlicet naturalis vel metaphysica. ergo ⁊c. ¶Confirmat̄. quia vt dicetur inferius/nulla scientia licet sit de praxi vt de obiecto est practica nisi sit dictativa vel ostensiua praxis fiende: sed potest esse sciētia de actibus intelligēdi ⁊ de alia omni praxi vt de obiecto absolute vt videlicet ē talis nature absq; hoc q̄ dicet vel ostendat praxim huiusmodi exequendam. ergo ⁊c. Si autem intelligatur per cozollarium supradictum q̄ operatio intellectus vt aliquo modo considerata potest habere rationem praxis a qua scientia ipsā considerans dicetur ⁊ vere erit practica / sic est verū: sed ad hoc nihil facit q̄ ipsa sit volita vel imperata: sed solū ex hoc ipsa huiusmodi intellectus operatio dicetur praxis a q̄ scientia de ipsa vt de obiecto erit practica si considereaī tur nō absolute vt talis nature puta generis qualitatis: sed vt bona vel mala/exequenda vel respuēda: sicut magis declarabitur infra. quare ⁊c. ¶Preterea nec illud quod dicit vltio de veritate ista opinio/videtur eē verū: vez q̄ sciētia dicat̄ speculativa a veritate quā respicit primo per modum obiecti ⁊ sēcario mō actus. quoniam cū veritas de q̄ est hic sermo sit actus intelligendi complexi: puta ipsius propositionis non res significate conformis: per ꝓns talis veritas non videt posse intelligi: sicut nec aliqs actus intelligēdi alius simplex aliter q̄ p actum intelligēdi reflexū: sed de ratione speculative sciētie non videtur esse q̄ eaz habens se reflectat super actū suum: nec hoc ipsa docet: sed tantum vt suum obiectus quod nō est aliquis actus eius. aliud enim est subiectuz scientie seu obiectuz ⁊ aliud actus eius. per nullum autem habitum neq; actum cognoscitur nisi eius obiectuz quare ⁊c. ¶Confirmatur. quia non omnis scientia speculativa est de vero complexo. Sunt enim multe de reb⁹ significatis non de eorū signis: cuiusmodi sunt oīa vera complexa vocalia vel mentalia. sed omnis scientia considerans siue respiciens aliquam veritatem per modum obiecti est de ipso vero complexo rei extra significatiuo vt de obiecto. ergo ⁊c. ¶Et quando dicitur q̄ intellectus considerans primo aliquaz conclusionē primā quā infert postea ex p̄missis habet ipsam primo vt obiectū ⁊ postea sicut actum: hoc non est ad propositum: esto q̄ sit verum. quoniam ad nullam scientiam spectat considerare conclusionez propriam esse veram. solū enim per actū ⁊ habitū sciētificū ⁊ quēcunq; aliuz habz tēdere intellect⁹ in actus ⁊ habitus obiectum. conclusio autem ipsa non est illius scientie in qua formatur ⁊ probatur obiectū nec subiectum: sed res significata per ipsam tantum. ergo nullius scientie practice vel speculative est cōsiderare vt obiectum veritatē alicuius conclusionis probate: sed veritatē rei significate. quare ⁊c. ¶Cōfirmatur. quia aut intelligis q̄ scientia dicatur speculativa a veritate primo per modum obiecti habita rei significate: aut a veritate siue conclusionis illate. sed non potest poni primum: quia tam practica scientia q̄ speculativa est de veritate rei significate: cum res ipsa vt significata sit vtriusq; subiectum. nec per consequens ab ipsa vtriq; scientie puenire potest magis practica denominari q̄ speculativa. nec secundum etiam potest poni: quia vt dictum est/nec scientie speculative realis nec practice est obiectum aliquod verum complexuz. nec per consequens conclusio aliqua sed eius significatum. quare ⁊c.

Et ideo quantum ad istum articulū aliter est dicendū.

Ad cuius euidentiaz est sciendum: q̄ scientia speculativa dicitur a speculatione: ⁊ practica a praxi seu operatiōe non vniuersaliter ⁊ absolute ista accipiēdo. quoniā omnis speculatio est praxis seu operatio: licet non econuerso omnis operatio sit speculatio. ⁊ ideo si diceretur practica ab operatiōe absolute accepta/omnis scientia speculativa esset practica/licet non econuerso omnis practica esset speculativa. si etiam scientia diceretur speculativa a speculatiōe vniuersaliter sūpta: tūc cū omnis scientie vniuersaliter sit speculari suū propriū subiectum: quod considerat: omnis sciētia practica esset speculativa: quod est euidēter falsum. ¶Tunc igitur sic est intelligendum scientiam esse speculativam a speculatione veritatis non quōcunq; inten te: sed vt vltimum et proprium finem suum. ¶Practica vero dicitur a praxi qō idem est quod operatio: ad cuius directionem ⁊ executionem ipsa scientia q̄ practica nuncupatur vt in finem p̄priū ⁊ vltimū ordinatur. ali⁹ esset finis astrologie ⁊ alterius medicine vel ipsius medicine ⁊ metaphysice: licet sit consideratio vtriusq; aliqua circa idem. considerat eē tā metaphysicus q̄ medicus humanum corpus eiusq; proprietates ⁊ accidētia differēt: q; metaphysica talia cōsiderat vt eorum veritatē ⁊ naturam agnoscat: ita q̄ veritatis rei agnitio est finis vltimus quē intendit. medicina autem eadem considerat non vt in eorum speculatiōe seu agnitione persistat sed vt ad opationem aliā exterem procedat: ⁊ hoc est qō philosophus intelligit secūdo metaphysice: vbi dicit q̄ finis speculatiue veritas/practice vero opus. licet enim non tantum speculativa sed etiam practica veritatem ostendat/non tamen vt suum finem vltimum in quo sistat. ⁊ ideo dicitur q̄ speculativa est gratia sui: quia ad actum intellectuum proprium videlicet ad speculationem veritatis agnite ordinatur. practica autem dicitur gratia alterius videlicet operationis alterius rationis ab operatione intellectus vel executionis ipsius intellectionis: vt declarabitur inferius.

Hoc p̄missō pono quatuor cōclusio

nes. ¶ Prima est ꝙ nulla sciẽtia dicit practica ab aliqua praxi quia praxis est eius subiectum vel obiectum. ¶ Hec apparet: quia praxis est obiectum notitie vtriusq; videlicet tam practice ꝙ speculatiue: sed illud a quo scientia dicitur practica non est commune sibi ⁊ speculatiue: sicut nec illud a quo sciẽtia dicitur speculatiua. ergo ⁊c. ¶ Confirmat. quia licet omnis sciẽtia ⁊ quecũq; notitia cuius obiectũ est praxis possit dici practica obiectiue ⁊ extrinsece seu denominatiue denominatione sumpta ab extrinseco eius obiecto modo quo theologia dicitur diuina/quia de deo: non tamen quidditatiue notitia practica vt a speculatiua distincta specie potest dici a praxi. quia ipsa praxis est obiectum eius: cum vt dictuʒ est eadem omnino praxis notitie speculatiue ⁊ practice sit obiectum. non enĩ aliter notitia potest dici practica: quia est de praxi vt de obiecto: ꝙ vt dicatur speculatiua: quia eius actus est speculatio seu agnitio veritatis. quoniam sicut hoc obiectum quod est praxis est cõmune practice notitie ⁊ speculatiue/ita ⁊ actus speculationis: sed constat ꝙ licet scientia speculatiua vt communiter sumpta possit denominari speculatiua extrinsece a speculatiõe quõcunq; accepta: non tamen scientia speculatiua potest dici a speculatione sic sũpta vt speculatiua scientia a practica est distincta: cũ speculatio tam practice ꝙ speculatiue sciẽtie sit cõis. ergo consimiliter de praxi obiecto notitie speculatiue ⁊ practice est dicendum: videlicet ꝙ ab ipsa nõ dr̃ q̃dditatiue notitia practica: vt practica a speculatiua notitia ẽ distincta. ¶ Et si ꝯ ꝯclusionẽ istã arguatur: q2 tam actus ꝙ habitus distinguunt denoĩant ⁊ specificant ex obiectis. Dico ꝙ hoc est verũ sane itelligẽdo de actibus vel habitibus diuersa obiecta sibi determinãtibus. non aũt de actibus vel habitibus eorundem obiectorum. lʒ enim actus audiendi ⁊ videndi possint argui distincti ex eorum obiectis distinctis cũ actus eiusdẽ rõnis non sibi determinẽt obiecta alteri⁹ rationis qualia sunt color ⁊ sonus: non tñ ĩtellectio ⁊ volitio possunt denoĩari nec specificari vt actus distĩcti specie ex obiectis cũ idẽ ⁊ oĩno indistinctũ sit eorũ obiectũ: sʒ sic ẽ in ꝓposito de obiecto notitie practice ⁊ speculatiue. q̃re ⁊c. ¶ Secũda ꝯclusio ẽ: ꝙ notitia dicit practica a praxi cuius executionis est dictatiua: vel ad ipsam exequẽdã inductiua. ¶ Hec apparet: qm̃ ꝯstat ꝙ notitia practica respicit aliquo mõ praxim a q̃ vt distincta a speculatiua denoĩat et practica nuncupat. q̃ro quõ? aut enĩ respicit eã absolute vt obiectũ cui⁹ naturã ⁊ ꝓprietatẽ ostẽdit: aut vt illud quod esse fiendum ⁊ fiendi modum exprimit: aut vt illud ad qđ exequẽdũ aliquo mõ allicit ⁊ inducit: sed non põt poni primũ: q2 vt dictũ est in alia p̃cedẽti conclusiõe eadem praxis est obiectũ notitie practice ⁊ speculatiue. et per ꝯñs vtraq; notitia istarũ respicit praxim vt obiectũ cui⁹ naturã ⁊ ꝓprietatẽ ostẽdit. ex eisdẽ enĩ elemẽtis metaphysic⁹ ⁊ medicus corp⁹ hũanũ esse cõpositũ ostẽdit ⁊ eius infirmitatẽ ac sanitatẽ consimiles eius dispositiones esse dicit. q̃re ⁊c. ¶ Cõfirmatur. q2 finis practice secundũ phm̃ est opus nõ vtiq; aliud ꝙ praxis ipsa a q̃ notitia nuncupatur practica: sed praxis nõ potest esse finis illius scientie q̃ tantum ostẽdit naturã eius absolute: nõ autem exprimit ipsam esse fiendaʒ nec ad hoc allicit seu inducit. qm̃ opus nõ dicitur finis scientie practice nisi vt exequẽdũ exterius seu fiendũ. nõ enĩ est eius finis vt cognitum absolute tanq̃ existens talis vel talis nature: cũ operatio siue praxis vt sic sũpta sit cõmunis notitie practice ⁊ speculatiue. ergo relinquit secundũ vel tertiũ qđ est propositum: videlʒ quia notitia solũ illa dicatur practica q̃ praxim vt fiendam exprimit siue que ad ipsam agendam seu eliciendã allicit ⁊ inducit. ¶ Preterea ad idem arguitur. Ad cuius euidentiam est sciendum: ꝙ iste tres propositiones/dilectio dei est qualitas/dilectio dei est eliciẽda/⁊ deum diligere siue circa ipsum dilectioneʒ elicere est bonum: sunt propositiões sic distincte. pria enim que est praxis expressiua est speculatiua. Secunda autem que est praxis exequende dictatiua: et tertia que est ad ipsam exequendã inductiua/est practica. Quod apparet. quoniam vt dictum est non minus de praxi agibili ꝙ de alio non agibili potest esse notitia speculatiua: sed omnis notitia est sui obiecti cognoscenti expressiua. ergo nulla notitia quia praxis expressiua/est practica. Hec autem prima propositio/dilectio dei est qualitas/est notitia praxis tantummodo expressiua. est enim propositio cuius subiectum est intellectio actus diligendi: ⁊ p̃dicatũ similiter est notitia eiusdem rei. ergo cum nulla notitia praxis vt obiecti absolute significatiua sit practica magis ꝙ notitia alteri⁹ rei nõ agibilis sequitur ꝙ predicta prĩa propositio non est practica sed speculatiua. Alie autem due: quarũ prĩma est praxis exequende dictatiua: ⁊ alia ad exequendum inductiua sunt practice: quia ad executionem operis ordinate. omnis enim notitia cuius finis est praxis dicitur practica sed talis notitia complexa est vtraq; propositio supradicta. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia constat ꝙ notitia practica differt praxi a notitia speculatiua. quero tunc quomodo? aut enim differt praxi tanq̃ obiecto significato ꝑ ipsam seu expresso: aut tanq̃ aliquo dictato per ipsã vt exequendo siue vt illo ad quod notitia practica allicit exequendum. sed nõ potest poni primum. quia praxis vt sic sumpta videlicet vt obiectum notitie absolute acceptum magis spectat ad speculatiuam notitiã ꝙ ad practicam. nec enim prima propositio trium predictarum videlicet dilectio dei est qualitas: quia praxis absolute sũpte non vt exequẽde expressiua/est practica sed speculatiua. magis enĩ ad metaphysicũ ꝙ ad medicum noscitur pertinere. ergo relinquitur secundum ⁊ tertium qđ est propositum. propositio eniʒ dictatiua praxis exequẽde vt ista/deus est diligendus/est cõclusio practici syllogismi. ⁊ illa alia que est allectiua ad ipsam exequendam/vt ista deum diligere est bonum. cognitio enim qua aliquid fiendum cognoscitur esse bonum/allicit cognoscentẽ ad ipsum exequendum. est minor propositio eiusdem syllogismi: quare ⁊c. ¶ Ex predicta conclusione apparet mihi posse concludi corollarie ꝙ logica non est scientia practica vt imaginantur aliqui: ⁊ aliquando idem sensi: sed poti⁹ speculatiua. ¶ Hoc potest probari. nõ q2 logica est de actibus intellectus: quia actus intelligendi est vtiq; vera praxis a qua aliqua scientia practica potest dici vt videbitur in conclusione seq̃nti: sed poti⁹ ex hoc ꝙ logica est de actibus intellectus vt absolute sumptis: nõ autem est de eis vt de exequendis. sic enim logica explicat quid sit syllogismus ꝙ non dicit ipsum esse fiendum nec ipsum fieri esse bonum. sed vt dictum ẽ nulla notitia practica vt specie a speculatiua distincta dicitur practica a praxi: cuius tantum vt obiecti est expressiua: immo talis est speculatiua. illa autem est practica que est praxis exequende dictatiua vel ad eius executionem allectiua. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia eo modo scientia que est de actibus intellectiuis est speculatiua quo modo est speculatiua scientia de actibus volũtatis vel de alia omni praxi. sʒ scientia que est de volitione vel de quacunq; alia operatione non vt exequenda: sed tantum vt absolute accepta non est practica sed speculatiua vt apparet de ista amor est qualitas/vel domus componitur ex tecto parietibus ⁊ fundamento: ⁊ de alijs omnibus similibus naturam praxis vt absolute sumpte non vt fiende vel respuende exprimentibus. si enim talis notitia esset practica nulla posset esse de praxi specula-

tiua notitia: quod est falsum: ergo consimiliter cum logica non sit de actibus intellectiuis vt exequendis vel respuendis sed tantum vt absolute sumptis: per consequens non est practica sed speculatiua. ¶ Assumptũ videlicet ꝙ logica tantuʒ naturam eorum de quibus est absolute exprimat: non autem ad exequendum inducat nec aliquid esse fiẽdũ dictet/apparet: lʒ enĩ ista ꝓpositio sit logica syllogism⁹ ꝯstat ex trib⁹ ꝓpositionib⁹: vel est oratio in qua q̃busdã positis ⁊ cõcessis necesse est aliud accidere: sicut ⁊ ista/diffinitio est mediũ in demõstratiõe non tñ ista/syllogismus est fiendus/vel diffinitio ẽ in demõstratione ponẽda: nec ista bonũ est syllogismũ facere vel diffinitionẽ ꝓ medio ĩ demõstratiõe ponere/ad logicã sed magis ad moralẽ sciẽtiã dicit ptinere: cũ enĩ spectet ad politicũ ordĩare q̃s quã sciẽtiã debeat acq̃rere: ꝑ ꝯñs etiam ad eũdẽ videt ptinere dicere causationẽ demõstrationis ꝑ quã scientia acq̃rit bonã existere ⁊ fiẽdã. Sed q̃cq̃d sit de ista affirmatiua/videlʒ de scientia ad quã spectat duplex ꝓpositio supradicta: saltem constat de negatiuã puta ꝙ neutra est logica nec ad ipsã aliquo mõ spectans. quare ⁊c.

Sed contra hoc aliquí arguunt: probã

tes ꝙ logica sit sciẽtia practica. p̃mo q2 oĩs sciẽtia sciẽti in suis opib⁹ directiua est pratica: sed talis ẽ logica. ipsa enĩ dirigit intellectũ in suis actib⁹. ergo ⁊c. ¶ Secũdo. q2 oĩs notitia est practica: cui⁹ ꝯclusio est practica. ẽ enĩ notitia practica ex obiecto qđ quidẽ est eius ꝯclusio: sed ꝯclusiones logice sunt practice: qm̃ lʒ non sint dictatiue sunt tñ actuũ intellect⁹ ⁊ operũ ostẽsiue. nõ tñ aũt ꝯclusio dictatiua sed ẽt ostensiua praxis est practica. ergo ⁊c. ¶ Tertio. q2 nõ minus logica p̃cedit ⁊ dirigit actionem intellect⁹ ꝙ moralis sciẽtia actionẽ appetit⁹: sʒ moralis scientia: q2 sic p̃cedit praxim ⁊ dirigit: est practica. ergo ⁊ logica ꝓpter ꝯsimilẽ rationẽ. ¶ Quarto. quia aut sciẽtia dicit practica ex obiecto: aut ex fine intento. sed quocũq; istorũ dato ipsa logica est ponenda practica: qm̃ taʒ ei⁹ obiectũ ꝙ finis est praxis agibilis. ergo ⁊c. ¶ Quĩto quia logica diuidit cõiter in docẽtẽ ⁊ vtẽtẽ: sʒ talis vsus non videtur esse aliud ꝙ praxis. ergo ⁊c. ¶ Sexto. quia sciẽtia speculatiua non facit suum obiectum: sed logica facit suũ obiectum. ergo ⁊c.

Ad ista apparet respõsio ex prædictis.

Ad primuʒ dicendum est ꝙ falsuʒ assumit in minori. nõ enĩ logica est intellect⁹ ĩ suis actib⁹ directiua: q2 nec ẽ ipsorũ actuũ seu executionis eorũ dictatiua: nec ad hoc inductiua: sed tantum est eorum ostensiua. ex hoc autem non arguitur esse practica/quia cũ omnis notitia sit sui obiecti expressiua: per consequens si ideo logica argueretur practica: quia praxis puta operationis intellect⁹ vt obiecti proprij expressiua seu ostẽsiua: oĩs notitia praxis vt obiecti esset practica: nec de praxi posset esse aliqua speculatiua notitia. qđ est falsũ. quare ⁊c. ¶ Ad secundum apparet ꝙ illud dupliciter deficit. primo quia falsum est qđ supponit. videlʒ ꝯclusionẽ scientie esse subiectã eius seu obiectum. nõ enĩ cõclusio est obiectum sciẽtie: sed poti⁹ actus eius: vt patet ex dictis in p̃cedẽtibus ¶ Secundo quia esto ꝙ conclusio esset scientie obiectũ ex hoc nõ sequeretur ꝙ ex ipsa licet praxis foret vel practica scientia diceret practica: cũ praxis omnis vt sepe dictum est sit obiectum non tãtuʒ notitie practice: sed etiã speculatiue. ꝓpter qđ falsum est qđ apponitur quãdo dicitur ꝙ scientia nominatur practica ex obiecto. ¶ Tertio. quia conclusiões logice non sunt practice. vt accipit in minori: immo sunt speculatiue. Et quando arguit: ꝙ sint practice ex hoc q2 sunt praxis ostensiue: conclusio autẽ dicitur practica siue illa q̃ est praxis dictatiua siue illa que est eius ostensiua. Dico ꝙ hoc est falsum. si enĩ omnis notitia praxis vt absolute sumpte ostensiua esset practica: de nulla praxi posset esse aliq̃ notitia ĩtuitiua: cuʒ omnis notitia sit sui obiecti expressiua seu ostẽsiua: hoc autem est falsũ. ergo nulla propositio est practica solũ: q2 praxis vt absolute non vt fiende vel respuende ostensiua: sed quia ẽ executionis praxis dictatiua: vel ad ipsã agendã allectiua: quia bonitatis eius expressiua: sed nulla logicalis conclusio est talis. ergo ⁊c. ¶ Ad tertiũ aliq̃ respondent dicẽtes ꝙ non oĩs scientia cuiuscũq; praxis directiua est practica: sed tñ illa que ẽ directiua praxis alterius ab actibus intellectus. ⁊ ideo licet tã logica ꝙ moralis scientia sit praxis directiua: quia tñ logica non dirigit nisi circa actus intellectus: moralis autem scientia dirigit circa alios: ideo ista ẽ practica ⁊ nõ illa. ¶ Sʒ ista solutio nõ valʒ. primo: q2 falsuʒ accipit vt dicet ĩ alia conclusione qñ dicit ꝙ scientia nõ dicit practica: q2 praxis intellectus directiua. nõ tñ enim illa pars moralis scientie que est de virtutib⁹ electiuis: puta de fortitudine iustitia ⁊ temperantia: est sciẽtia practica: sed etiam illa que est de prudentia: cũ tamen prudentia sit actus ⁊ habitus intellectus. quare ⁊c. ¶ Secũdo quia sciẽtia practica a praxi dicitur practica: sed praxis non minus dicitur de actibus intellect⁹ ꝙ de actibus voluntatis vel de alijs exterioribus quibuscũq;. ergo ⁊c. ¶ Et ideo ad rationem illam aliter est dicendum. est enĩ falsum id qđ assumitur in maiori: videlicet quia sicut moralis sciẽtia dirigit actionẽ appetit⁹/ita ⁊ logica intellectus. nulla enĩ scientia dirigit nisi actionem illã quam dictat exequẽdam ⁊ explicat tanq̃ bonam. hoc autem facit moralis scientia de praxi sua a qua dicitur practica: non autem logica que tantum est de actibus intellectiuis: puta de syllogismis propositionibus ⁊ terminis non vt fiendis vel respuendis: sed vt absolute acceptis. quare ⁊c. ¶ Ad quartum apparet ꝙ falsum accipit quãdo dicit ꝙ finis logice est praxis agibilis. solius enĩ illi⁹ scientie praxis est finis que est dictatiua executionis eius ⁊ ad ipsam allectiua. non auteʒ illius que tñ est eius vel talis nature absolute sumpte expressiua: nisi dicas ꝙ finis omnis notitie ẽt speculatiue q̃ est de praxi vt de obiecto/est praxis: quod est falsum: quia tũc esset practica: sed logica ẽ de actibus intellectus vt sepe dictum est absolute: non autem vt fiendis tanq̃ bonis: vel vt malis vitandis. ergo ⁊c. ¶ Ad quĩtum dicendũ ꝙ falsum est illud assũptuʒ videlicet logicã in docentem diuidi ⁊ vtentẽ. nõ enĩ magis logica que est sermocinalis scientia ꝙ grammatica vel rhetorica sic diuidit: in vtentẽ videlicʒ ⁊ docẽtẽ. Aliqui tñ diuisionẽ istã logice sustinere vel poti⁹ glossare volentes dicunt ꝙ per logicam docentem debet intelligi ipsa sermocinalis scientia que est de syllogismis propositionibus ⁊ terminis: ⁊ ista est vere logica distincta ab omni alia scientia. per logicam vero vtentem est intelligenda non ipsa sermocinalis scientia que est vera logica nec aliqua alia vna scientia sed plures: videlicet omnis scientia directiua actionis intellectus. talis enĩ non est eadem in omnibus scientijs: sed alia ⁊ alia in diuersis. respectu enim vnius oportet diffinitionem formalẽ esse medium demonstrationis: ⁊ respectu alterius descriptioneʒ sumptam ab effectu: que quidem scientie actionum intellectus directiue ostendũt actiones huiusmodi esse bonas perse ⁊ communitati. ⁊ ideo logice vtentes huiusmodi sic accepte sunt partes moralis philosophie tam illius partis que est circa operationes appetitus ꝙ etiam alterius que est circa operationes intellectus. ¶ Ad sextum ⁊ vltimuʒ respondetur ꝙ licet logica causet suũ obiectũ: non tñ considerat eius causationẽ nec ipʒ

vt causabile ab isto vł illo: sed tm̄ vt absolute acceptum ⁊ ideo non est practica sed speculatiua. ¶Tertia ꝯclusio est ꝙ praxis a q̄ dicit̄ sciētia practica mō p̄dicto in alia cōclusione est omnis operatio tā exterior ꝙ̄ interior non tm̄ affectus: sed etiam intellectus. ¶Hec apparet. quoniā vt dicebat̄ superius scientia practica dicitur a praxi cuius est directiua vel dictatiua: sed non magis ꝓprie ē praxis operatio exterior nec interior appetit⁹ ꝙ̄ opatio intellectus. cū etiā est regulabilis seu dirigibilis opatio ītellectus: sicut operatio appetitus. ergo ⁊c. ¶Cōfirmat̄ quia omnis illa scientia est practica cuius finis est opus qualis est sola illa que dictat praxim seu operationē aliquam exequēdā: sed non minus pōt esse sciētia dictatiua praxis seu operationis intellectus exequēde ꝙ̄ praxis affectus seu cuiuscunq̧ alteri⁹. ergo ⁊c. ¶Sed cōtra cōclusionē istam aliq̄ arguūt per illud qđ ponit ph̄us vbi dicit: ꝙ intellectus extensione fit practic⁹. ex hoc eñ arguunt sic. intellectus nō dicit̄ extendi ad actū ꝓpriū: sed ad aliū cuius est directiuus ⁊ regulatiu⁹: sed non est practicus nisi qm̄ extensus q̄ extensione fit practicus. ergo non a propria praxi eius: sed alterius puta affectus vel cuiuscunq̧ alterius operationis ab actu intellectionis cuius scientia est dictatiua / dicit̄ practica. ¶Ad hoc pōt dici concedendo ꝙ intellectus extensione fit pratic⁹ nō extensione ad actū aliū ab actu intelligendi: cū etiā posset extendi ad actum aliū puta volūtatis ⁊ potentie executiue vt ad obiectū manēs speculatiu⁹: q̄ ⁊ de oī praxi potest eē sciētia speculatiua: sed dicitur ītellect⁹ extēsiōe fieri practic⁹ pro quāto eius notitia nō ē practica nisi q̄ ad executionē praxis extensa: ⁊ vt ad finem eius ꝓpriū ⁊ vltimū finaliter ordinata. hoc aūt est scientie extrīsecū videlȝ fieri suū obiectū: cū notitia speculatiua precipue sit sui obiecti app̄hēsiua: nō aūt ꝓductiua nec ꝓductionis seu executiōis etiā dictatiua. quare ⁊c. ¶Quarta ⁊ vltima conclusio est ꝙ praxis a qua notitia dr̄ practica ē vł̄iter oīs illa cuius executiōis ipsa notitia est directiua siue praxis ipsa sit possibilis sciēti siue impossibilis effectiue. ¶Hec ꝓbat̄: qm̄ si notitia directiua praxis impossibilis effici a sciente non posset poni practica / hoc h̄ret esse q̄ de ratiōe notitie practice esset praxim cuius est directiua ipsa pratica notitia / poni in esse seu fieri aliūde a sciēte. ¶Hoc apparet: qm̄ si respectu praxis nūq̄ fiende pōt eē sciētia practica: ⁊ etiā respectu ipsius lȝ fieri a sciēte impossibile pōt poni: sed nō ē de rōne notitie practice ꝙ praxis respectu cui⁹ dicit̄ practica ponat̄ ī esse aliq̄n a sciente. esto eñ ꝙ medicus nūq̄ curaret infirmū nec operet̄ praxim: cui⁹ sua scientia est directiua adhuc nihilomin⁹ ei⁹ notitia eēt vere practica. ergo ⁊c. ¶Cōfirmat̄. q̄ non tm̄ si nūq̄ medic⁹ scđȝ medicinā ageret: immo etiā esto ꝙ nec agere posset puta q̄ infatuat⁹ adhuc habit⁹ eius manens in aīa eēt vere practic⁹ lȝ habēti ipsū hmōi habitū esset īpossibilis oīs actus. ergo non est de ratione habitus practici nec etiā actus ꝙ praxis a qua dicitur practicus sit possibilis sciēti. ¶Cōsequētia est euidens. ⁊ antecedēs ꝓbatur / quoniam si nullus morb⁹ esset curabilis nec praxis a qua medicina dicit̄ practica esset possibilis: nec tm̄ ꝓpter hoc medicina esset tunc minus practica ꝙ̄ sit mō cū illa esset tūc sicut nūc eius directiua et solū ex hac scientia dicat̄ practica: videlicet q̄ praxis directiua. ergo ⁊c. ¶Ex hoc apparet falsā esse imaginationē quorundam dicentium: ꝙ licet notitia angeli de motu celi sit practica in ipso: notitia tamē nostra de eodē motu nō potest esse practica: sed speculatiua cū mot⁹ huiusmodi sit ab angelo qui ipsum exequitur operabilis nō a nobis. ¶Hoc siquidem non est verum quoniam motus iste ⁊ alia omnis praxis potest intelligi ⁊ practice ⁊ speculatiue tam ab angelo ꝙ̄ a nobis. nihil enim est intelligibile ab aliquo intellectu creato aliquo modo vel quacunq̧ notitia / ꝙ non sit consimili mō ⁊ notitia eiusdē rationis intelligibile ab omni alio intellectu creato. quare ⁊c. ¶Hec de primo.

Quantū ad secūdū est opinio cuiusdā dicentis ꝙ aliud est aliq̄d esse finem alicuius moraliter ⁊ aliud naturaliter intentū: qm̄ finē moralit̄ intendi est ad ipsū cōsequēdū eius amore moueri. nec eñ finē moraliter intentū causare est aliud ꝙ̄ eius amorē ad ipsū cōsequendum amantē mouere. ⁊ ita finis theologie moraliter intentus est multiplex ⁊ diuersus scđm ꝙ diuersi ad eius inuestigationē ⁊ cōsecutionem amore diuersorū mouentur. finis autem naturaliter intentus est ille q̄ scđm naturalē ordinē formarū a ꝯditore nature institut⁹ est haberi ⁊ seq̄ ad illud cuius dicit̄ esse finis ipsūq̧ finis hmōi p̄supponit. ⁊ de tali theologie fine naturalit̄ ītēto loquēdo ei⁹ finis est dilectio dei. ipsa eñ dei dilectio presupponit notitiam theologicā: ⁊ nata est seq̄ seu haberi post ipsam. ad hoc eñ ꝙ viator deū diligat tot modis ⁊ dilectionibus quot theolog⁹ ⁊ etiā oīs alius catholic⁹ tenet̄ eū amare / presupponit̄ theologia: qua exñte pōt theolog⁹ in tales act⁹. ad hoc eñ ꝙ deus diligat̄ vt trinus ⁊ vnus presupponitur ꝙ quilibet cum diligēs intelligat eum ac consentiat fore talem ⁊ de omni alia conclusione theologica consimiliter est dicendū. quelibet enim explicat deū esse talē: vt qualis est diligēdus. nec eñ aliquid potest diligi vt tale ab aliquo nisi precognoscat̄ sibiq̧ assentiat̄ siue sciatur esse tale ab ipso. quare ⁊c. ¶Cōfirmatur. q̄ finis dicit̄ communit̄ causa eorū que sunt ad ipsum. aut q̄ dicit̄ cā eorū q̄ realit̄ ⁊ vere agit ad ipsa. aut tm̄ metaphorice: quia est id cuius dilectio mouet ad ea. vel tertio mō: q̄ presupponit ipsa ⁊ natus est sequi ad ea secūdū ordinem naturalem. sed non potest dici ꝙ aliquid dicat̄ finis naturalis theologie nec alicuius alterius primo mō / quia finis de quo hic est sermo / sequitur ⁊ in esse ponitur post ordinata ad ipsū. posterius autem non agit realiter ad productionem prioris. nec potest poni secūdo mō aliq̄d eē finis alicui⁹ alteri⁹ naturalis: qm̄ talis finis cuius videlicet p̄cogniti amor mouet amantem ad ordinata ad ipsum / nō est / vt p̄dictum est / finis naturalis sed moralis. ergo relinquitur ꝙ finis theologie naturalis sit tm̄ illud qđ scđm ordinē naturalē p̄supponit ipsā et natū est sequi ad eā. hoc aūt est: vt dictū est / amor diuinus. ergo ⁊c. ¶Sed hic dicēdi modus videtur esse dubius: qm̄ non tm̄ deus est diligendus: sed etiā omne aliud ens creatū propter ipm̄. ⁊ sicut amor dei p̄supponit notitiā eius post quā natus est sequi. ita ⁊ amor oīs rei alterius p̄supponit notitiā eius post quā consimiliter pōt haberi. sed scđm p̄dictū dicēdi modū ideo dilectio dei est finis naturalis theologie q̄ presupponit ipsā ⁊ nata est sequi ad eam. ergo cum cuiuscunq̧ alterius entis creati amor presupponat consimiliter eius notitiam ⁊ natus sit haberi post ipsum / per consequens sequit̄ ꝙ finis naturalis cuiuscūq̧ sciētie est dilectio sui obiecti. ⁊ ita vlterius seq̄tur ꝙ cū scđm opinātē theologia sit practica: q̄ ad dilectionē vt ad finē ꝓprium ordinata: per consequēs oīs alia scientia cuiuscunq̧ rei create erit practica propter consimilem rationem. hoc autē est falsum. ergo ⁊c. ¶Confirmatur. q̄ finis naturalis alicuius magis nat⁹ est sequi ad ipsum ꝙ̄ alius ei cōtrarius: sed ad notitiam theologicam a viatore habitam potest sequi odiū dei in ipso viatore deum cognoscente. non eñ quia cognosco ⁊ credo deum esse trinum et vnum / ideo necessario naturaliter loquendo eum diligo: immo possum eum sic intellectum non diligere ⁊ odire seu nolle: sȝ non plus dei amor ꝙ̄ odium presupponit eius notitiam: nec magis ad ipsam habitā potest seq̄ amor ꝙ̄ odiū. ergo nō magis amor dei ꝙ̄ odium est naturalis finis theologie: supposito vt supposuimus ꝙ ideo amor sit finis theologie: quia p̄supponit ipsam ⁊ natus est haberi post eam. ¶Preterea ad idem sic arguo. manente re qualibet substantialit̄ inuariata manet etiā īuariatus ordo naturalis eius ad finem sibi debitū: sed deo reuelante seu infundente sui notitiam theologicam eandē quā nunc habemus / amor dei non esset finis eius: supposito ꝙ ipse ad eū nos nō obligāret nec ad ipsū notitiā huiusmodi ordinaret. hoc eñ supposito tā ꝙ̄ possibili nō, video q̄re magis amor ꝙ̄ odiū existeret finis eius. ⁊ tamē theologia ipsa tūc eēt eadē sicut modo. ergo ⁊c. ¶Confirmatur. quia deus ꝯditor nature potuit ⁊ posset nūc statuere nō dare gratiam nisi habēti albedinē: quo supposito gratia p̄supponeret albedinē: ⁊ posset haberi post ipsam: nec tamē ex hoc gratia esset finis naturalis ipsius albedinis aliter ꝙ̄ sit modo. ergo cōsimiliter in ꝓposito: licet deus notitiā theologicā quam reuelauit ad diligēdū seipsum / eius obiectū ordinauerit: ⁊ propter hoc ipsam cōcauit: ex hoc non sequitur ꝙ dilectio sit finis huiusmodi notitie theologie naturalis. ¶Et si dicat̄ ꝙ nō est simile de albedine respectu gratie ea mediāte cōferēde: ⁊ de intellectione respectu dilectionis. ex hoc quia dilectio necessario p̄supponit notitiā sic ꝙ non est possibilis naturaliter sine ea. nō autem gratia sic necessario albedinem naturaliter p̄supponit. hoc non obuiat: qm̄ nec propter hoc sequitur ꝙ dilectio sit finis intellectionis: ꝓpter duo. ¶Primo. q̄ esto ꝙ amor notitiā p̄supponat nō tm̄ ad ipsam magis necessario natus est sequi naturaliter vt dictū est ꝙ̄ odium / nec ꝑ ꝯsequēs magis est finis eius. ¶Secūdo. quia nec oē aliud p̄supponēs quo mediāte potest naturaliter acq̄ri: dicit̄ finis eius. omnis eñ actus hominis cognitiuus ⁊ appetitiu⁹ presupponit corporeū organū: quo mediāte potest sequi vt visio oculū / auditio aurem: ⁊ sic de aliis. nec tm̄ actus huiusmodi dicuntur fines corporis nec speciei sensibilis vel intelligibilis: nec notitia intuitiua obiecti: qđ tm̄ necessario p̄supponit. quare ⁊c. ¶Et ideo quantū ad istum articulū aliter est dicēdū distinguēdo de fine morali supnaturali ⁊ naturali. finis eñ moralis alicuius seu moraliter intētus dicitur esse illud qđ actu amatū mouet ad adhibēdū: ⁊ q̄rēdū que sunt ordinata ad ipsū. Finis naturalis illud ad qđ sic aliquid ordinat̄ naturaliter ꝙ existente illo puta ad finē huiusmodi ordinato nō potest finis ei⁹ naturalis ne eueniat naturaliter impediri: nec potest sine ipso naturaliter haberi. sicut anima potest dici hoc modo finis naturalis corporis organici / ⁊ ad ipm̄ vltimate dispositi. Finis autem supnaturalis alicuius est illud quod ipsū necessario p̄supponit naturaliter. ad quod naturaliter p̄suppositū vt finis eius sequatur ordinatū est supnaturaliter. hoc tertio modo amor dei potest dici finis habitus ⁊ actus theologici. quoniā constat ꝙ amor p̄supponit necessario naturaliter loquēdo obiectū intellectū: nō eñ incognita possumus diligere nec odire sed theologia est notitia de deo habitā. ergo ipsā amor dei necessario p̄supponit accipiēdo theologiā ꝓ notitia actuali / nō autē pro notitia habituali: cum nullus habitus sit simpliciter necessarius ad amandū. sic autem tā amor dei ꝙ̄ odiū sibi contrariū p̄supponit eius notitiam theologicā / ꝙ post ipām habitā ex diuino ⁊ supnaturali statuto amor ⁊ nō odiū debet sequi. ergo licet amor notitiā naturaliter necessario p̄supponat: quia tm̄ ad ipsū nō est necessariū sequi naturaliter magis amorē ꝙ̄ odiū: sed solū ex statuto dei supnaturaliter sequi debȝ: ⁊ etiā scđm dictamen debite rationis: ideo amor potest dici finis notitie theologice supnaturalis: ⁊ etiā aliqualiter: non tm̄ proprie ⁊ simpliciter naturaliter. videlicet ꝓ quanto vt dictū est / amor dei nō tantū ex statuto supernaturali: sed scđm dictamen rōnis naturalis debitū ad notitiā theologicam debet sequi. ¶Et si q̄ras quis sit finis theologie naturalis ꝓprie sumptus. Dico ꝙ finis naturalis ꝓprie sumptus alicuius est illud ad qđ sic illud cuius est ipse finis ad finē ordinat̄ ꝙ nihil ad ipm̄ in esse positum et necessario p̄suppositū sequit̄ finis eius ꝙ nō potest nō sequi naturaliter nec sine eo poni: vt apparet de anima respectu corporis dispositi. vel esto qđ non necessario sequatur: nō tm̄ potest sequi aliquid fini naturali cōtrariū: et cōpossibile ad illud qđ dicit̄ ordinatum ad ipsū. nullo horū modorū dilectio potest dici finis theologie: sed si aliquid reperiatur qđ sic theologiam p̄supponat ꝙ ipsam habitā vel necessario naturaliter sequatur: vel saltē non possit sequi naturaliter aliquid illi incōpossibile ⁊ ꝯtrariū: tale potest dici eius finis naturalis. Si aūt nihil tale est nec theologie ē finis aliquis naturalis. nec hoc est inconueniēs dicere: quia nec omniū effectuū oportet ponere finē aliquē naturalē: cū non omnia necessario ordinent̄ nisi ad finē vltimū supnaturalē. Eo tm̄ modo quo dicit ph̄s scđo metaph̄. ꝙ finis sciētie speculatiue est veritas: practice vero opus: vt expositū fuit superius: potest dici ꝙ si theologia est speculatiua: eius finis est veritas, si practica vero opus illud: videlicet opus cuius ipsa est dictatiua. ¶Ad illa que ꝓ opinione alia sunt arguta apparet ꝙ nō ꝯcludūt. ¶Quādo eniȝ dicit̄ primo ꝙ finis naturalis est qui secūdum naturalem ordinē formarum natus est sequi: dico ꝙ verum est si sic naturaliter sequi est natus ꝙ non est natus sequi finis alius sibi ꝯtrarius sicut est in ꝓposito de theologia: ad quā potest sequi diuinū odiū amori cōtrariū: quia tamē a cōditore nature supnaturaliter est statutū: vt sequatur amor ⁊ nō odiū / sicut etiam sic debere fieri dictat ratio naturalis: ideo amor dei potest dici finis theologie tā naturalis ꝙ̄ supnaturalis modo p̄exposito. quare ⁊c. ¶Ad cōfirmationē apparet ꝙ non valet ex dictis. quoniā nec illorū triū modorū potest dici aliquid esse finis alterius naturalis. sed solū vt dictū est quādo sic illud qđ est finis illud cuius est finis p̄supponit ⁊ natum est sequi ad ipsum ꝙ non potest sequi: vel nō est natum sequi aliquid sibi cōtrarium. hic aūt est oppositū. quare ⁊c. ¶Hec de secundo.

Quantum ad tertium & vltimum vbi est respondēdū ad q̄situ: videlicet an habitus theologic⁹ sit practicus an speculatiuus: est opinio cuiusdā doctoris dicētis ꝙ oēs ꝯclusiones theologice sunt aliquo mō practice: ⁊ aliquo modo non. ¶Ad cuius euidētiam est sciēdum scđm eū: ꝙ ꝯclusio practica triplex est. vna eniȝ est cōclusio practica de exequēdo dictatiua: vt ista / deus est diligēdus vel proximus ꝓpter deū. Alia est ad exequēdū allectiua seu bonitatis actiōis exp̄ssiua. vt ista / dilectio dei est bona. ⁊ talis ꝓpositio ē minor in syllogismo dictatiuo. Tertia conclusio practica potest dici omnis illa q̄ est a deo reuelata ad exercēdū actū aliquē virtuosum: ⁊ vt homo perfectius operetur. ⁊ talis vtiq̧ pōt dicī practica. quia ad opus extensa / seu ordinata ex intētione auctoris nature ipām hoīs reuelātis. ¶Tūc ista distinctione p̄missa de triplici cōclusione practica / dicit ꝙ non oēs conclusiones theologice sunt practice primo modo nec secūdo / sed tertio mō tātum. ¶Primū: videlicet ꝙ nec primo / nec secūdo mō omnis ꝯclusio sit practica: apparet: q̄ cōstat ꝙ nec oīs ꝯclusio theologica est de exequēdo dictatiua: nec bonitatis executiōis seu praxis agībilis exp̄ssiua. Ista eniȝ deus est trinus ⁊ vnus: vel alia quecūq̧ ꝓpō theologica cuius tā subiectū ꝙ̄ p̄dicatum est dei cōceptus: nec aliquā praxim agibilē eē dictat: nec ipsam bonam / nec malā explicat: cū per ipsam nihil agi-

bileimportetur. sed ꝓpō practica primo mō est praxis agibilis dictatiua: secūdo autē mō est eius bonitatis expressiua. ergo ⁊c. ¶ Scōm. videlicet ꝙ tertio mō oēs cōclusiones theologice sint practice/ declarat ex hoc: qm̄ oīs ꝯclusio theologica ⁊ assensus ea mediante causatus requiritur ad actum volūtatis virtuosū respectu dei: ⁊ hoc immediate: ⁊ illo mediāte ad actiones seu operationes virtuosas aliarū que ad finē ipsum vltimatū ordinātur. ⁊ ꝓpter hoc sunt ꝯclusiones oēs theologice diuinitꝰ reuelate. ḡ omīs ꝯclusio theologica est practica isto mō. ¶ Cōseqntia ē euidēs ex hypothesi. videlicȝ ꝙ talis oīs ꝯclusio possit dici practica. Antecedēs ꝓbat. primū quā tū ad primā eius partē: videlicet ꝙ oīs cōclusio theologica sit imediate necessaria ad actū volūtatis virtuosuȝ circa deum exercēdum. qm̄ ad hoc ꝙ aliquis colat ⁊ diligat deum: vt trinū ⁊ vnū: tāq̄ patrē ⁊ omniū creatorem ipsiqȝ vt tali debitū exhibeat latrie cultū/ oportet ꝙ intelligat ac assentiat ipm̄ esse talē: videlicet trinū ⁊ vnuȝ generantē filiū ⁊ creatorē oīȝ. ergo oēs iste tres ꝓpōnes theologice ⁊ assensus mediātibus eis causati: videlicet deus est trinus ⁊ vnus: pater generat filiū: ⁊ deus est creator omniū: requirūtur immediate ad actum virtuosum diligendi ⁊ colēdi deum. ⁊ sic mō cōsimili est de omnibus propōnibus theologicis alijs arguēdū. quia alia mediāte quacūqȝ potest ꝑfectior cultꝰ deo exhiberi q̄ sine ipa. quare ⁊c. ¶ Scōa pars aātis: videlicȝ ꝙ etiā ꝯclusiōes theologice oēs mediante actu p̄dicto ordinētur seu requirātur ad alia opa virtuosa ad finē vltimū ordinata/ apparet. qm̄ nullus actus respectu alterius a deo est simpliciter virtuosus: nec perfectus: nisi sit eliciēdus ꝓpter deū/ et per ꝯsequēs oīs actus virtuosus cū sit ꝓpter deū elicitus exigit ⁊ supponit deum ipsum esse dilectū. sed ad hoc ꝙ deus ꝑfecte diligatur: requirit̄ ꝙ intelligat̄ oībꝰ illis modis quibus ꝑ ꝯclusiones oēs theologicas explicatur: sibiqȝ vt tali assentiat̄: qualis ꝑ ipsas oēs ꝯclusiones theologicas affirmatur. ḡ oēs ꝯclusiones ipse theologice sunt immediate necessarie ad actū virtuosum practicū eliciendū circa deū finē omniū vltimū: ⁊ mediante illo ad actū virtuosum eliciēdum circa alia ordinata ad ipsum. quare ⁊c. ¶ Sed iste modus dicēdi deficit: qm̄ licet sint vera quasi oīa q̄ exprimit: ex illis tm̄ nō sequit̄ ꝯclusio: quā ꝯcedēdā ⁊ vt verā ex eis supponit: videlicȝ ꝙ oīs theologica ꝯclusio/ ⁊ ꝑ cōsequēs theologia tota sit practica. nō eñ sequit̄: omnis cōclusio theologica est ꝓpter praxim virtuosam: puta dilectionē dei ⁊ ꝓximi ꝓsequēdam diuinitus reuelata: ⁊ ad hoc ordinata. ḡ ipsa est practica. quod ꝓbo primo sic. nō magis cognitio dei ꝯplexa que est ꝓpō theologica est necessaria ad deum virtuose ⁊ perfecte diligēdū: q̄ notitia cōplexa vel incōplexa cuiuscūqȝ creature ad eā diligendā. ¶ Hoc apparet: qm̄ sicut deus nō pōt diligi vt talis: puta trinus ⁊ vnus infinitus et omniū ꝓductiuus: nisi intelligat̄ ⁊ credat̄ existere talis: ita nec aliquod ens creatuȝ pōt diligi vt tale quale est mō quo ⁊ diligēdū est: nisi etiā tale esse itelligatur ipsiqȝ vt tali assentiatur. ergo cum oīs ꝓpō theologica sit practica vt dicit opinio ista: quia est ad deū diligēdū necessaria ꝓ quāto est expressiua eius vt talis qualis est diligēdus: sequitur ꝓpter cōsimilē rationē ꝙ oīs ꝓpō metaphysica ⁊ alterius cuiuscūqȝ sciētie erit practica: nec erit aliqua speculatiua: cū omnis rē extra significans explicet sui subiecti significatū: qȝ est aliquod ens creatum esse tale qual̄ est in se: ⁊ vt diligendū ab hoīe ꝓpter deū. ⁊ sic ꝑ ꝯsequēs oīs sciētia erit practica: qȝ est falsuȝ. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur. quia notitia theologica nō est necessaria ad praxim circa deū eliciēdā: puta ad deū diligēdū: nisi quia est ipsius dei diligibilis ostēsiua. sed oīs notitia est ostēsiua sui obiecti: circa qȝ pōt ipsuȝ intelligēs elicere praxim: videlicet amorē obiectū cognitū exigētā. ergo si notitia theologica quia obiecti praxis puta dei diligibilis ostēsiua/ dicit̄ practica: oīs alia notitia erit practica/ nec esse poterit aliqua speculatiua cū oīs sit necessaria ad eliciēdū actū aliquē virtuosū. hoc aūt ē falsuȝ. ergo ⁊c. ¶ Preterea secūdo arguo sic ad idē. magis notitia illa debet dici practica: q̄ est praxis ostēsiua: seu expressiua: ⁊ significatiua: q̄ illa que est tm̄ obiecti ipsiꝰ praxis agibilis ostēsiua. ¶ Hoc apparet. quia ex quo notitia denominatur a praxi practica: quāto praxim immediatius respicit: tāto ab ipsa videtur magis posse denominari: sed notitia cuiꝰ obiectū est praxis immediatius et ꝓximius respicit praxim q̄ illa cuius obiectuȝ nō est praxis: sed aliquid ab ea distinctū qȝ pōt esse praxis obiectum. ergo magis illa pōt denominari practica q̄ ista. sed nulla notitia que est p̄cise praxis vt absolute sumpta ostensiua seu significatiua est practica. ¶ Hoc apparet. quia cū oīs notitia sit sui obiecti ostēsiua ⁊ significatiua si notitia praxis vt obiecti absolute ostēsiua esset practica/ nulla posset esse de praxi vt de obiecto intuitiua notitia: cū nulla possit esse praxis notitia q̄ nō sit eius ostēsiua. hoc autem est falsum. ergo si notitia praxis absolute sumpte nō vt exequute ostēsiua nō est practica: sed speculatiua: multo minus debet dici practica illa notitia: que nec est praxis vt obiecti ostēsiua seu significatiua: nec dictatiua: sed tm̄ obiecti circa qȝ potest praxis ipa elici expressiua: sed multe sunt ꝓpōnes theologice vt oēs deum tantūmō importātes: que nec praxim significāt vt absolute sumptā neqȝ dictāt eā etiaȝ vt fiēdā. ḡ ⁊c. ¶ Cōfirmatur. quia nulla ꝓpō vt dictū est in p̄cedēti articulo dicitur practica nisi vel illa que est praxis exequēde dictatiua: vel illa q̄ ē sue bonitatis expressiua. sed nō oīs ꝓpō theologica ē aliqua istaꝝ. ḡ ⁊c. ¶ Et si dicas ꝙ imo etiā pōt vocari ꝓpō practica oīs illa q̄ est ad praxim necessaria/ tūc hēmꝰ cōcedere ꝯsequēter ꝙ oīs notitia pōt dici practica: nec aliqua est speculatiua. qȝ apparet. ¶ Primo. quia omnis notitia cuiuscūqȝ obiecti est necessaria ad eliciēdā praxim aliquā circa ipsum. cuȝ enim nullus scōȝ cōe dictū possit diligere incognitū ꝑ ꝯsequēs notitia cuiuscūqȝ obiecti est necessaria ad actū diligendi ipsum. ¶ Secūdo. quia nō magis notitia ad praxim necessaria qualis ē oīs notitia cuiuscūqȝ obiecti alteriꝰ ad praxim ostēsiua/ ē practica: q̄ notitia ipsius praxis vt obiecti ꝓprij expssiua. sed oīs notitia theologica quia ostēsiua obiecti praxis: ⁊ ꝑ cōsequēs ad praxim ipaȝ: puta ad dilectionē eliciēdā circa ipȝ necessaria/ ē practica vt cōcedit opinio supradicta. ergo ⁊ oīs alia notitia praxis vt obiecti ostēsiua cū etiā sit necessaria ad eliciēdā praxim aliā circa ipsaȝ erit practica. ⁊ ita ꝑ ꝯn̄s cum oīs notitia sit praxis vel obiecti ipsius: omnis notitia esset practica ⁊ nulla speculatiua. hoc autem est falsum: nisi practicū accipiatur contra cōmunem modum accipiendi ipsum. ergo ⁊c. ¶ Aliorum opinio est dicentium ꝙ notitia est duplex: quedam que ordinatur ad praxim directe ⁊ per se vt illa que est praxis vt obiecti sicut notitia amoris/ vel cuiuscūqȝ alterius operationis. non enim magis amor nisi preintellectus potest diligi q̄ aliud quodcunqȝ obiectum. ⁊ ita sicut intellectio cuiuscunqȝ obiecti alterius a praxi est necessaria ad eius amorē/ vel odium: sic cōsimiliter de notitia amoris: ⁊ cuiuslibet alterius praxis est dicēdum. Alia aūt est notitia ad praxim vt sic directe ordinata vt notitia alteriꝰ obiecti a praxi: circa qȝ praxis potest elici. Directius enim ordinatur notitia praxis ad praxim q̄ notitia obiecti ipsius ordinetur ad eā. ⁊ sic dicūt ꝙ notitia ad praxim idirecte ordinata qualis est oīs notitia alterius obiecti a praxi est speculatiua nō practica. notitia autē directe ordinata ad ipsaȝ praxim qualis est notitia ipsius praxis vt obiecti est practica. ¶ Primū ꝓbatur. quia omnis notitia est ad praxim directe vel indirecte ordinata: cū oīs sit vel praxis vel obiecti circa qȝ debet ipsa praxis elici ostēsiua: ⁊ ita si omnis notitia ad praxim quōcūqȝ ordinatā esset practica/ nulla eēt speculatiua: sed quelibet practica. qȝ est falsum. quare ⁊c. ¶ Scōm ꝓbatur. quia cōstat notitiā practicā esse practicā a praxi ad quā ordinatur. aut ergo est practica illa que ordinatur indirecte ⁊ quōcūqȝ: vel illā que tm̄ directe. sed nō pōt poni primū. ḡ scōm: qȝ est ꝓpositū. ¶ Ex hoc ad ꝓpositū dicitur: ꝙ cū ꝯclusionū theologicarum alie sint expressiue obiecti praxis putā ipsius dei diligibilis: vt ista: deus est trinus ⁊ vnꝰ/ vel pater generat filiū. et sic de consimilibus: alie sint expressiue praxis: vt hec: diliges dominū deū tuū: ⁊ per ꝯn̄s alie sunt speculatiue: quia nec ad praxim directe ordinate: alie autēȝ practice propter cōtrariā rationē: quia videlicet ad praxim ordinantur directe. ¶ Sed nec iste modus dicēdi est ponibilis. qm̄ scōm ipȝ seq̄retur ꝙ de nulla praxi posset esse aliqua sciētia speculatiua. sed ꝯn̄s est falsum ⁊ incōueniēs ergo ⁊ aн̄s. ¶ Consequētia apparet. qm̄ scōȝ modū dicēdi p̄dictū: omnis notitia ad praxim directe ordinata est practica. sed scōm eundē: oīs notitia q̄ est de praxi vt de obiecto/ est ad praxim ordinata directe. que aūt est de obiecto praxis/ indirecte. ergo omnis notitia cuius obiectū est praxis est practica. ⁊ omnis alia cuiꝰ obiectū est aliqȝ ens aliud a praxi/ est speculatiua. quare ⁊c. ¶ Confirmatur. quia vt dictū est: notitia nō dicitur practica: nisi quia praxis exequēde dictatiua vel bonitatis sue executionis expssiua. sed nō omnis notitia praxis vt obiecti est sue executiōis dictatiua/ nec bonitatis expssiua. ḡ ⁊c. ¶ Ex hoc apparet ꝙ nō valet ratio que ad ꝓbandū cōclusionē istā adducitur: qm̄ nec illa notitia q̄ est de praxi vt de obiecto absolute sumpto: nec illa que est de praxis obiecto consimili modo sumpto/ ordinat̄ directe ad praxim modo quo oportet scientiam practicam ordinari ad ipsam. quare ⁊c.

Et ideo ad quæstionem istam aliter est dicēdum. Ad cuius euidētiā est sciendū: ꝙ alia est theologia in se: vt dei: alia intellectus creati: que est duplex: videlicet beatoꝝ/ ⁊ viatoꝝ. Hoc p̄misso in prima q̄stione huius primi ꝓlixius declarato: ⁊ supposito etiā ex p̄dictis ꝙ omnis notitia practica sit executionis praxis dictatiua vel bonitatis expssiua/ pono quatuor ꝯclusiōes.

Prima est, ꝙ oīs notitia practica respicit praxim/ a qua dicitur practica: vt obiectū. ¶ Hec ꝓbatur. qm̄ oīs practica notitia est praxis executionis dictatiua: vel bonitatis expssiua. sed oīe ꝑ notitiā aliquā expressum vel dictatū est eius obiectū. ḡ ⁊c. ¶ Cōfirmat̄. qꝛ omnis notitia practica est regulatiua ⁊ directiua praxis. sed nō posset regulare eā nisi cōsideraret ipsam. ergo praxim a qua sciētia practica dicitur: respicit ipa sciētia vt obiectū. ¶ Preterea arguo sic ad idē. omnis scientia practica respicit praxim dirigibilē seu regulabilē: cuius ipse practicus est actiuus. sed practicus ꝑ artē practicā nō agit nec inducit nisi p̄cognitū per notitiā practicam. nec eñ vt videtur medicus induceret sanitatē: nec expelleret ꝑ medicinā infirmitateȝ: nisi medicina esset notitia vtriusqȝ. omne eñ ꝓductū ab artifice est p̄cognitū. ergo notitia practica respicit praxim ꝓducibilē vt obiectuȝ. ¶ Nec cōtra hoc est illud qȝ superius dictū fuit: videlicet ꝙ notitia practica pōt esse praxis impossibilis practico effectiue. vt notitia motus celi in homine. qm̄ maior rōnis p̄dicte nō est sic intelligenda ꝙ ipse idē practicus sit praxis actiuus: cuius habet notitiā. sed ipse vel alius habēs notitiā practicā eiusdē rationis ⁊ respectu eiusdē praxis. vt apparet de motu celi ad hominē ⁊ angeluȝ in quibus est eius notitia practica cōparata. licet autē homo nō sit talis motꝰ executiuꝰ: tm̄ notitia practica quā habet de eo ipm̄ respicit vt obiectū. sed nō minus notitia practica q̄ est illius practici qui est actiuus praxis a qua sua notitia dicit̄ practica: respicit praxim huiusmodi vt obiectū: q̄ notitia practica q̄ est illius sciētis cui est impossibilis talis praxis. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur. quia omnis notitia practica est cōplexa: puta ꝓpō formata practica. sed cuiuscunqȝ ꝓpōnis practice obiectū est praxis. ergo ⁊c. ¶ Maior apparet. quia notitia practica vt sepe dictū est habet esse executionis praxis dictatiua: vt ista: dilectio dei est exequēda. vel bonitatis expssiua: vt ista: executio dilectionis diuine est bona. sed nulla simplex notitia ꝑ terminū iportata est executiōis alicuius dictatiua: nec bonitatis expssiua. omnis eñ intellectus aliquid esse fiendū dictans: vel ipm̄ fieri eē bonū explicās/ est affirmās. nec eñ sine cōpositione seu affirmatione vnius de alio pōt esse talē dictamē: nec explicatio. sed vbi est tm̄ notitia simplex seu incōplexa ꝑ terminū importata/ ibi nō est aliqua cōpositio nec affirmatio. ergo nec notitia practica potest eē aliqua notitia incōplexa. ¶ Cōfirmatur. quia si aliqua notitia incōplexa eēt practica/ vel illā cuius obiectū est praxis aliqua: vel alia cuius obiectū est aliquid a praxi distinctū. sed nō potest poni primū. quia tūc cū talis notitia ideo p̄cise esset practica/ qꝛ praxis vt absolute sumpte expssiua seu apprehensiua: seq̄retur ꝙ omnis notitia de praxi: vt de obiecto foret practica: nec posset esse de ipsā aliqua speculatiua: cum oīs notitia de praxi sit sui obiecti apphensiua. hoc autē est falsum. ergo ⁊c. ¶ Nec potest poni scōm vt apparet euidētius. quia tūc etiā seq̄ret̄ ꝙ de nulla alia re a praxi posset esse aliqua notitia speculatiua. quod est manifeste falsum. ergo ⁊c. ¶ Maior. videlicet ꝙ obiectū oīs ꝓpōnis practice sit praxis/ apparet: qm̄ ꝓpōnis mētalis vel vocalis obiectū/ nō est aliud q̄ res significata ꝑ ipaȝ. sed oīs practice ꝓpōnis mētalis subiectū vel p̄dicatū vel vtrūqȝ istoꝝ est itellectio praxis: ⁊ ꝑ ꝯn̄s significat praxim ipām vt suū obiectū. q̄re ⁊c. ¶ Minor apparet ꝑ ꝓpōnes oēs practicas discurrēdo. ꝓpōnis eñ practice executiōis praxis dictatiue: vt istius: dilectio dei est exequenda/ subiectū est cognitio praxis: puta ipius dilectionis. p̄dicatū vero est cognitio executionis. Si eñ dicat̄ deus est diligēdus/ apparet ꝙ licet predicatuȝ istius sit intellectio dei: tm̄ predicatū est intellectio praxis vt exequēde circa deuȝ: vt debitū eius obiectū: huiusmodi etiā ꝓpōnis executio dilectionis est bona/ q̄ nō est dictatiua: sed expssiua subiectū est cognitio executiōis praxis siue ipius praxis puta dilectionis nō vt absolute assumpte: sed vt fiēde seu exequēde: sed nulla est ꝓpō practica: alia q̄ dictatiua praxis fiende vel sue bonitatis expressiua. ergo ⁊c.

Sed contra conclusionem prædictam forsitan arguetur. ¶ Primo. quia medicus practicus non tātū cōsiderat praxim puta sanitatē ⁊ infirmitatē sed etiā taliū subiectū puta corpꝰ aīalis qȝ cognoscit ⁊ assentit sicut ⁊ medicus vel naturalis phs/ esse cōpositū ex quatuor elementis. sed cōstat ꝙ talis notitia medici qua corpus vt sic vel aliter ꝯpositū intelligit: nō respicit nec habet praxim aliquā vt obiectū cū tamē sit practica ergo nō oīs notitia practica respicit praxim/ a qua dicit̄ practica/ ꝓ obiecto. ¶ Secūdo. quia idē est subiectum sciētie ⁊ obiectū. sed nō oīs practica sciētia habȝ praxim aliquā ꝓ subiecto. nec enim subiectū medicine videt̄ esse praxis a medico inducēda/ puta sanitas nec infirmitas

sed potiꝰ aīal:qꝫ est subiectū taliuꝫ receptiuū. ergo ꝛc̄.
¶Tertio.quia nō oportet scientiā practicā:nec aliquaꝫ aliā sibi determinare aliq̄d ꝓ obiecto nisi quia denominatur ꝛ specificatur ab ipso.sed sciētia practica nō dicit practica ex obiecto.ergo nō oportet tpaz praxim aliquā respicere vt obiectum. ¶Quarto. qꝛ nō magis notitia practica sibi necessario determinat praxim aliquam pro obiecto q̄ notitia speculatiua sibi determinet obiectum contrarium/puta aliquid a praxi distinctū quale est non agibile: sed tm̄ speculabile. ¶Hoc apparet. quia sicut scientia nō practica qualis est speculatiua sibi determinat obiectū ꝓtrariū: puta aliquid a praxi distinctum ad praxim:ita se videt habere practica ad nō praxim.ꝛ ita si non practica puta speculatiua est indeterminata ad praxim ꝛ ad nō praxim: videlicet sic ꝙ vtrūꝫ horū pōt esse eius obiectū:ꝛ de notitia practica ꝟsimiliter est dicēdū. sed cōstat ꝙ notitia speculatiua est ideterminata ad praxim ꝛ ad nō praxim.tā de praxi eīm q̄ de alio ab ipa pōt esse vt de obiecto scientia speculatiua. ergo ꝛc̄.

Ad primū quando dicitur ꝙ notitia

qua medicus cognoscit corp⁹ aīalis: est practica: Dico ꝙ de corpore aīalis pōt haberi triplex notitia.vna simplex ꝛ incomplexa: ꝛ ista nō est practica sicut nec aliqua alia incōplexa etiā cui⁹ obiectū est praxis ipa.alia complexa:ꝛ hec est duplex: videlicet vna qua de ipo intelligitur ꝛ affirmatur aliqua praxis agibilis circa ipm: vt ꝓpō qua affirmaī aīal ipm sic debere sanari: ꝛ alia qua de ipo intelligitur aliquid nō agibile a praxi distinctum vt ꝙ est ex quatuor elementis distinctis ꝟpositū vel substātia ꝛ similia:prima notitia ꝟplexa seu ꝓpositio forma ta est practica:secūda aūt nō/sed speculatiua. ꝛ ideo falsum est qꝫ accipitur quando dicit ꝙ notitia medici qua cognoscit corpus aīalis esse ꝓpositū/sit practica.ꝗre ꝛc̄.
¶Et si ꝓtra hoc arguaī.quia ꝓpositio speculatiua non pertinet ad scientiā practicā: sicut nec practica ad speculatiuā.sed ista ꝓpositio corpus animalis est ꝓpositus ex q̄tuor elemētis/ponit in medicina: ꝛ spectat ad ipaz que tamē est scientia practica.ergo ꝛc̄. ¶Respondeo:ꝙ ista ratio non magis ꝓbat ꝙ sit practica q̄ ꝙ sit speculatiua:qm̄ cōstat ꝙ ista ꝓpō est naturalis pbīc ꝛ metaphysice.sed tā metaphysica q̄ naturalis pbia ē speculatiua.ergo si ad scientiā speculatiuā nō spectat nisi ꝓpositio speculatiua/sequitur ꝙ ista non sit practica sed speculatiua. Tūc ꝯ dico: ꝙ ꝓpō ista in quacūꝫ scientia formata est vere speculatiua:ꝛ nō practica.cum nec sit praxis exequēde dictatiua/nec eius modo aliquo exp̄ssiua. et ideo ꝛcedo vlterius ꝟsequēter ꝙ magis ad scientiam speculatiuam ptinet q̄ ad practicam: nec ꝓ ꝟsequēs ad medicinā.quia tm̄ scientie multe sunt sibi mutuo subseruientes/ideo sepe ꝓpō vnius scīētie ꝓpria accipitur in alia:non tā̄ in ipa principaliter intenta:sed vt vtilis ꝛ deseruiēs ad aliquā aliā ab illa que ad eā principaliter ptinet:sicut est ī ꝓposito. medicina eīm principaliter ꝛ ꝙ se itēdit praxim ꝛ exprimit vt in aīalis corpus inducēdam.ꝛ ita oīs ꝛ sola ꝓpositio ad ipam ptinet de directo cuius significatū est praxis ipa exequēda.quia tamē cognitio subiecti praxis ad medicum ptinētis puta aīalis vtilis est ad executionē praxis.nec eīm faciliter/nec quienter medicus curaret aīalis corpus indispositū:ni si cognosceret aliquo modo naturā ipius.ideo ꝓpositio explicans naturā ꝓpriam ꝛ ꝯditionē aīalis/licet sit speculatiua/formaī tamē in medicina quia vtilis ꝛ deseruiēs ad praxim itēraz finaliter exequēdā. vnde ista ꝓpositio aīal est talis nature:vel sic ꝟpositū/ordinatur ꝛ vtilis est ad istā/aīal infirmū est hoc modo curandū. que quidem ꝓpositio est vere practica ꝛ medicinalis.quare ꝛc̄. ¶Est autē sciēdū ꝙ licet ꝓpositio eadē speculatiua formetur tam a practico q̄ a speculattuo: nō tm̄ vnifōrmiter siue ꝓpter cūdē finē. ꝓpositio eīm speculatiua est finis scientie speculatiue: sicut ista/ aīal est substātia vel ꝓpositum ex quatuor elemētis/seu veritas ꝙ ipam exp̄ssa est finis scīētie speculatiue cuius est. nec eīm scientia speculatiua intendit aliquid aliud a veritate. nō est aūt talis ꝓpositio seu veritas q̄ eam exp̄ssa finis scīētie practice vltimatus cū nec practicus puta medicus formet ipam ꝓpter rem eius significatā agnoscendā: sed ꝓpter praxim ad quaꝫ seruit quā ꝛ ipe intēdit:principaliter ꝛ finaliter exequēdam.quare ꝛc̄. ¶Ad scōm quādo dicitur ꝙ idē est subiectum sciētie ꝛ obiectū/ꝛcessa ista ꝛ minori sub ea assumpta videlicet ꝙ subiectū medicine est corpus aīalis:Dicendū ꝙ ista maior si est vera nō est vera de corpore animalis vt absolute sumpto.qm̄ vt sic magis ptinet corp⁹ ipz ad metaphysicū q̄ ad medicū.ꝫ de corpe vt sanabili vel infirmabili: cū nec medicus ꝟsideret corpus nec intēdat ipm vt tale ens absolutū:sed vt subiectū praxis exequende quā intēdit principaliter receptiuū. ex quo sequit ꝙ falsum minor illa accipit quādo dicit ꝙ subiectū medicine nō est praxis exequenda: puta sanitas vel infirmitas:sed aīal ipm talū receptiuū:qm̄ illud est scientie subiectū:qꝫ principalius est in ipsa intentū. sed taz medici q̄ omīs alia scīētia practica intēdit principaliꝰ praxim a qua dicitur practica: q̄ aliquid aliud distinctū ab ipa qm̄ nihil aliud a praxi distinctū ꝟsideraī nec intēdit:nisi tm̄ ꝓpter praxim. Si eīm ꝟsideraret aliquid a praxi distinctū: non in ordine ad praxim:sed vt p se absolute acceptū/nō eēt practica sed speculatiua.sed ꝓpter qꝫ vnū qꝫ tale/ꝛ illud magis.ꝯ cū oīs scīētia practica ꝟsideret praxim vt exequēdā:ꝛ ꝓpter ipam ꝟsideret oēz aliā rem qua cōsiderat ab ipa distinctam:sequitur ꝙ praxim principalius ꝟsideraī ꝛ intendit q̄ aliquid ab ea distinctū.qꝫ aūt in aliqua sciētia est minus principaliter intētū nō pōt poni magis eius subiectū q̄ illud qꝫ ī ipa principalius est intētū.ergo ꝛc̄. ¶Ad tertiū concedo ꝙ scīētia nō dicitur practica ex obiecto nec distinguīt a speculatiua ex ipo: cū vt dictū est ī ꝛcedētibus/ eadē oīno praxis sit subiectū vel obiectū vtriusꝫ notitie/practice videlicet ꝛ speculatiue.sed distinguīt a speculatiua ꝛ dicitur practica ex fine intento:q̄ quidē est ipa eadē praxis non vt est scīētie obiectū ꝟsideratū:sed vt est aliquid ī effectu exterius exequēdū.eo eīm modo est finis scīētie practice quo practica sciētia ordinatur ad ipaz.sed practica scientia nō ordinatur finaliter ꝛ vltimo ad praxim aliquā cognoscendā.sed ad ipam exterius ꝟsequendā.vnde ꝛ per hoc scīētia practica ꝛ speculatiua:quoꝝ subiectū est praxis eadē: distinguūtur: quia sciētia speculatiua ordinaī ꝑcipue ad praxim huiusmodi agnoscēdā. nō aūt practica:sed vltimo ordinatur ad ipam exequēdā.quia tm̄ practicus nō potest praxim exequi:nisi praxis fuerit antea sibi nota:ideo oportet praxim esse obiectum scientie que dicitur practica ꝓpter ipam: non quia scientia practica dicatur practica ex obiecto:sed quia ex fine intento.q̄ finis intētus videlicet praxis executio in re extra/supponit eius notitiā in anima:ꝛ ꝙ ꝟsequēs ipam p̄existere vt obiectū. Falsuꝫ ergo est illud qꝫ assumīt: vbi dicīt ꝙ scīētia practica nō oportet ꝙ respiciat praxim vt sui obiectū nisi dicatur practica ex obiecto. non eīm ex hoc/sed ex alio vt dictū ē/ praxim a qua dicitur practica hz respicere vt obiectū.quare ꝛc̄. ¶Ad quartum ꝛ vltimū:apparet ex dictis ꝙ nō est simile de scientia practica ad non praxim:ꝛ de speculatiua cōparata ad praxim:qm̄ vt dictū est/huiusmōi scīētie:videlicet practica ꝛ speculatiua non ex obiecto cōsiderato:sed ex fine intēto vltimo distinguūtur. ꝓpter qꝫ licet ī idē subiectū seu obiectū possint

cōincidere:non tamen in eūdem finē ꝓpriū vltimate intētum.sed finis ꝓprius practice sciētie est praxis executio in qua non potest nisi sit practico primo nota.ergo oportet necessario omnē practicā scientiā dare de praxi: cui⁹ executio est ei⁹ finis/ a quo dicitur practica/notitiā:ꝛ ꝙ cōsequēs ipam respicere vt obiectū. nō eīm medicina sanitatē inducere posset nisi ipam vt obiectū primo ꝟsideraret. ¶Nec valet si dicatur ꝙ sufficit. ꝙ ipam sanitatem ꝟsideret vt finem ꝓpriū. non oportet autem ꝙ eam respiciat vt obiectū. ¶Primo.qua praxis non est finis scientie practice:vt sanitas medicine:nisi vt ipa mediāte a practico ponitur vel potest poni actualiter in re extra non pōt autē vt dictū est/aliquis pscientiā practicā eam in re ꝓducere vt effectū nisi ipaz ī mēte ꝟhabeat vt obiectū. ¶Secūdo.quia si praxis est finis ꝓpter quē omnia alia ab ipa distincta in sciētia practica ꝓtractātur ꝛ cōsiderātur:ergo multo magis ꝛ ꝓncipalius vt arguebaī supius/finis ipe eius qui dicit praxis ī ipa intēditur. ꝛ ꝓ oīs est eius obiectū.quare ꝛc̄. ¶Confirmatur. qꝛ nō est finis ītmediatus sciētie nisi cognitio sui subiecti in ipa principaliter intēti.ergo si praxis est finis scīētie practice ꝛ obiectū:cui⁹ videlicet praxis cognitio/licet sit finis sciētie practice immediatus/nō tm̄ vltim⁹ : quia tūc esset speculatiua cuius finis vltimus est veritas agnita vt dictū est supra.sed finis vltimus sciētie practice est ipsius praxis ꝓcognite ꝓsecutio in re extra.ꝛ ꝙ hoc sciētia practica distinguīt a speculatiua: cuius finis nō est praxis ꝓducto ī re extra:sed cognitio in anima.ꝓpter qō licet sciētia speculatiua praxim respiciat vt obiectum nunq̄ tm̄ eā potest habere nec respicere vt effectū ea mediante positū ī re extra.ꝗre ꝛc̄. ¶Sed cōtra hoc fortiter argue tur.qꝛ omnis sciens aliquā praxim ꝛ eius subiectū videt posse in ipo inducere praxim illā.sed speculatiuus ꝙ solam speculatiuā sciētiā potest scire praxim aliquā puta sanitatē vel infirmitatē:ꝛ eius receptiuū subiectū:puta aīal.ergo pōt in ipo inducere tales praxes.ꝛ ꝙ ꝓsequēs eas habere seu respicere primo vt obiectum: ꝛ postea vt effectū. ¶Ad hoc respōdeo.negādo qō assumitur ī maiori.nō eīm ꝙ omnē scientiā praxis pōt induci: licet ꝙ oēz scientiā cognoscatur:qꝛ nō similiter/sed aliter cognoscit ipam speculatiuus ꝛ aliter practicus.speculatiuꝰ eīm vt metaphysicꝰ cognoscit sanitatē absolute:vt ē talis naturę: puta de genere qualitatis ab aliꝭ entibus alterius generis sic distincta: nō sic aūt medicus ipam ꝟsiderat sed vt est talis humoꝝ ꝓportio ex talibus causis inducibilis:ꝛ ex aliꝭ impedibilis.ꝛ ideo ipe potest eā mediāte sua scientia inducere:ꝛ non ille qui speculatiue eam considerat:quia non vt sit possibilis seu inducibilis:sed tātū modo absolute.quare ꝛc̄.

Secunda conclusio est ꝙ theologia in

se qualis est sola illa quā habet deus pōt dici practica ꝛ speculatiua respectu diuersoꝝ. ¶Dce ꝓbatur.qm̄ theologia in se que est notitia qua deus cognoscit/vnita est et indistinctā respectu omniū cognoscibiliū. eadē eīm oīno notitia qua deus intelligit semetipm cognoscit quodlibet ens creatū.sed huiusmodi notitia vt est dei est intuitiua:vt aūt est alioꝝ possibilium potest dici vere practica.ergo ꝛc̄. ¶Maior ꝓbaī ex dictis in ꝛcedētibus: qm̄ oīs notitia dictatiua alicuius opabilis vel exp̄ssiua bonitatis sue executionis dicit practica. speculatiua aūt est illa vt dictū est supra:que est alicuius obiecti nō opabilis absolute.sed theologia in se videlicet diuina notitia existens vnica/est notitia dictatiua cuiuscūq̄ praxis opabilis:ꝛ exp̄ssiua bonitatis sue executionis.est etiam tertio alicuius obiecti inopabilis absolute. ergo ipa est practica respectu praxis exequēde cuius est dictatiua et etiā respectu executionis ipius cuius bonitatis est exp̄ssiua.respectu autē obiecti necessariꝰ nō agibilis est speculatiua. ¶Minor apparet quātū ad oēs tres ptes ei⁹: qm̄ solus deus est nō agibilis/nec ꝙ ꝓsequēs praxis:qꝛ necesse esse omne ab ipo aliud est possibile: ꝛ ꝙ ꝓsequēs praxis cū sit agibilis. omne autē ꝓductuꝫ in esse ex tpe deus nouit ab eterno vt tali tpe ꝓducēdū.nec tantū nouit ipm vt tali tpe ꝓducēdū:sed etiā nouit ꝙ ꝓduci ipm tali tempore erat bonū. ꝛ eadē notitia qua nouit vtrūꝫ istoꝝ intelligit semetipz.ergo cū cognoscere primū illoꝝ videlicet oīa possibilia esse tali tēpore ꝓducēda sit dictare de praxi fienda: secundum autem videlicet bonū esse ipa ꝓduci /cognoscere: sit bonitatē executionis praxis exprimere:ꝛ tertium videlicet intelligere diuinā essentiā non sit dictare:nec aliquo modo intelligere praxim aliquā exequēdā:sed rerū notitiā totaliter a praxi distictā per ꝟsequēs sequitur ꝓpositum:videlicet ꝙ huiusmodi theologia in se q̄ est ipa diuina notitia a diuina essentia indistincta/ potest dici practica ꝛ speculatiua respectu diuersoꝝ intelligibiliū obiectoꝝ. ¶Cōfirmatur.quia deus est artifex sempiternus.omniū eīm est artifex oēm habēs virtutē:oīa ꝟspiciens:vt dicitur sap̄.7.sed etiā de trinā sanctoꝝ/vt Augusti. ꝛ alioꝝ/deus agit ad extra artificialiter seu partē.sed omnis artifex ꝑ partē seu artificialiter agens anteq̄ ꝓducat in esse effectum: p̄cognoscit eū in mēte vt ficndū:ꝛ etiam vt ipm fieri esse bonū. indebite eīm ageret nisi agere seu effectum ꝓducere esse bonū p̄cognosceret. ergo deus artifex inobliquabilis sempiternꝰ anteq̄ aliquid in re extra ꝓducat vtrūꝫ istoꝝ cognoscit videlicet ꝛ ꝙ tale ens est ꝓducibile:ꝛ ꝙ ipz ꝓducere est bonū.sed primū cognoscens istoꝝ habet de praxis executione notitiā dictatiuā.ꝛcōm aūt habet de eius bonitate notitiā exp̄ssiuā.vtraq̄ aūt istaꝝ est practica.vnica aūt eadē notitia deus cognoscit se ꝛ alia omnia. vt autē huiusmodi notitia est suiꝑ⁹ vt obiecti:cū nō habeat praxis ꝓ obiecto:nō potest dici practica ꝛ speculatiua.ergo eadem diuina notitia potest dici practica ꝛ speculatiua.
¶Sed ꝓtra ꝛclusionē istā fortiter arguek.primo: qꝛ vt dictū fuit supius: oīs notitia practica est ꝟplexa.nulla eīm notitia incomplexa seu simplex ꝙ terminū importata est executionis praxis dictatiua:nec bonitatis eius exp̄ssiua:nec ꝙ ꝓsequēs pōt dici practica:scōm supradicta.sed diuina notitia qua deus ipe nouit se/ꝛ alia est incōplexa et simplicissima.ergo ꝛc̄. ¶Secūdo.quia distincta specie nō possunt ī idē coincidere. sed notitie iste due: videlicet speculatiua ꝛ practica/speciē sunt distincte.ergo nō possunt in idē coincidere: nec ꝙ ꝓsequēs diuina notitia pōt dici practica ꝛ speculatiua respectu diuersoꝝ cū respectu omniū sit in se vnica ꝛ penitus indistincta. ¶Ad primū dicēdū est ꝙ cōplexa notitia pōt dici dupliciꝭ: videlicet formaliē ꝛ ꝟtualiter. Formaliē notitia ꝟplexa est ꝓpō in mēte fōata ex diuersis notitiis ei⁹ ptiꝫ ꝓstituta.ꝛ hoc modo sumēdo notitiā complexā est verū qō assumitur.in minore. videlicet ꝙ diuina notitia nō est cōplexa:sed simplicissima. Alio aūt modo videlicet virtualiter cōplexa notitia pōt dici oīs illa simplex formaliter ꝛ vnica qua tm̄ cognoscūtur oīnia intelligibilia tā incōplexa notitia q̄ ꝟplexa.ꝛ talis ꝟplexa notitia sic accepta nō est alicuius intellectus creati: sed tm̄ increati. diuinus eīm intellectus tam illa que ab intellectu creato cognoscūtur notitia simplici incomplexa q̄ etiam omnia intellecta notitia mediante complexa:puta ꝓpō in mente formata intelligit vnica notitia simplicissima:ꝛ ꝙ oīs incomplexa a seipa indistincta totaliter ī re extra: ꝛ talis notitia cum sit dictatiua executionis praxis ꝛ suę bonitatis ex p̄ssiua/ potest dici practica. ¶Maior eīm assumpta ꝗ ꝑcedētibus est ꝓcessa:videlicet ꝙ oīs notitia practica est

complexa est vera. ⁊ sic est intelligēda accipiendo noti-
tiā ꝯplexā altero p̄dictoꝝ duoꝝ modoꝝ puta formaliter
modo quo omnis notitia practica intellectꝰ creati est cō
plexa: qꝛ ꝓpō ī mēte formata ex diuersis ꝯceptibus ꝯsti-
tuta vel virtualiter tm̄ modo quo notitia practica intel
lectus diuini est ꝯplexa: quia praxis exequēde incōpara
biliter eminētius dictatiua ꝙ̄ notitia aliqua ītellectus
creati. licet ista notitia creati ītellectus dictatiua sit for
maliter cōplexa: notitia aūt dei formaliter incomplexa.
quare ⁊c̄. ¶ Cōfirmatur. quia notitia intellectus creati
nō dicitur practica quia cōplexa. alias oīs eius notitia
cōplexa esset practica: qđ est falsum. sed dicitur practica
quia praxis exequende dictatiua vel quia bonitatis sue
executionis exp̄ssiua. ꝙ autē oīs talis notitia ītellectꝰ
creati sit cōplexa / hoc non est quia practica absolute: sed
qꝛ est talis intellectus: videlicet creati non valentis exe-
cutionē praxis dictare: nec ipām esse bonā exprimere me
diante vnica notitia: sed pluribus successiue in mēte for-
matis / ex quibꝰ cōponi dicit̄ ipsa ꝓpositio dictatiua vel
exp̄ssiua. q̄ quidē est ipa notitia complexa. ergo respectu
illius intellectus qui oīa fienda dictat ⁊ explicat vnico
actu tantū: nō minus pōt cōcedi esse notitiā practicam
licet simplicem ⁊ vnicā incōplexā ꝙ̄ in illo qui nō est ali-
cuius praxis fiēde dictatiuus nec exp̄ssiuus nisi mediā-
te ꝓpositione formata ex diuersis notitijs cōstituta. sed
intellectus diuinus vt dictū est: omnia fiēda dictat ⁊ ex-
plicat vnico actu / que intellectus creatus dictat ⁊ expli
cat mediante ꝓpōne in mēte formata ex diuersis ꝯcepti
bus constituta. ergo nō minus intellectus increatus po
test dici practicus ꝙ̄ creatus. quare ⁊c̄. ¶ Ad scđm ꝯce
do ꝙ distincta specie nō possint ī idē coincidere saltē illa
que sic specie distinguūtur sicut res extra animam essen
tialiter differentes. qđ dico ꝓ tanto: qꝛ nō omnes diuerse
species īportāt tales res sic extra animā differentes: vt
alibi est prolixius declaratū. Et quādo postea additur ī
minore ꝙ notitia practica differt specie a speculatiua:
Dico ꝙ verū est de notitia speculatiua ⁊ practica intelle
ctus creati. nō autē de notitia practica ⁊ speculatiua in
tellectus increati. etenim ꝯcedo ꝯclusionē que debet in
ferri ex predictis p̄missis: videlicet ꝙ notitia practica ⁊
speculatiua intellectus creati nō possint ī idē coincide-
re. īmo vbicūqꝫ sunt tales notitie realiter ⁊ specifice sunt
distincte. ex hoc tamē nō sequitur ꝙ in deo notitia spe-
culatiua ⁊ practica distinguātur / nisi tm̄ penes obiecta
intellecta ꝑ ista vocabula cōnotata. notitia eñ omnis in
creata alterius rōnis est ab omni notitia creata. q̄re ⁊c̄.
¶ Cōfirmatur. quia ꝑ rationem istā ꝓbaretur ꝙ oēs
scientie sint distincte in deo / arguēdo sic. theologia / logi-
ca / metaphysica / ⁊ oēs alie scientie sunt distincte specie:
nec ꝑ ꝯsequēs possunt in idē coincidere in aliquo in quo
sint. sed sunt in deo. cōstat eñ ꝙ deus nouit obiecta oīm
scientiarū. ⁊ ꝑ ꝯñs habet oīm sciētias. ergo in ipō sciētie
distinguūtur. sicut ista ratio nō concludit: qꝛ falsum sup-
ponit: videlicet scientias que sunt distincte specie esse in
deo: cuꝫ deus ipe vnico actu intelligat tam se ꝙ̄ alia oīa.
ita ꝯsimiliter de notitia eius speculatiua ⁊ practica est
dicendum. qm̄ sic notitia illa vnica diuina a sua essentia
indistincta dicitur theologia: vt ꝑ ipsam deus intelligit
semetipm̄. logica: vt ꝑ eādē intelligit syllogismū. ⁊ sic dis
currēdo ꝑ alias scientias pōt noībus omniū nominari ī
ordine ad obiecta omniū quoꝝ est app̄hensiua. licet in se
sit vnica ⁊ formaliter indistincta. ita ꝯsimiliter ꝑ omnē
modum de notitia speculatiua ⁊ practica que dicūtur de
diuina notitia / est intelligendum. quare ⁊c̄.

Tertia conclusio. ꝙ theologia omnis

beatoꝝ est eiusdem rationis cū theologia viatorū non
simpliciter: sed tm̄ quantū ad practicum ⁊ speculatiuū.
¶ Hec ꝯclusio quātū ad primā partē: videlicet ꝙ theo-
logia beatoꝝ nō sit simpliciter eiusdē rationis cū theolo
gia viatorum / apparet tam de theologia actuali incom
plexa: ꝙ̄ de actuali complexa ⁊ habituali. qm̄ intelle-
ctio intuitiua alterius rationis est simpliciter in essendo
ab omni notitia abstractiua / licet eiusdē obiecti / ⁊ ꝑ ꝯñs
idem secū videlicet cū intuitiua in significando. sed theo
logia incomplexa actualis beatoꝝ est intellectiua vi-
sio seu intuitiua dei: theologia aūt viatoꝝ actualis simi
liter īcōplexa est ītellectio abstractiua eiusdē obiecti. er
go licet huiusmodi actus theologici incomplexi beato
rum ⁊ viatoꝝ sint idem ī significādo distinguūtur tm̄ spe
cie simpliciter in essendo. ¶ Confirmat̄. quia visio dei est
beatifica vt ꝯtēta effectiue seu virtualiter in aliquo bea
toꝝ. intellectio aūt dei quā habet viator nō est beatifica
et est ab ipō effectiue elicita. ergo ab illa beatifica specie
est distincta. ¶ Cōsequētia est euidēs. q̄ sūt eiusdē ratio-
nis ī his q̄ sunt eiusdē rōnis virtualiter ꝯtinent̄: nec vnū
pōt esse magis beatitudo ꝙ̄ alterū. quare ⁊c̄. ¶ Ex hoc
ꝓbato apparet scđꝫ: videlꝫ ꝙ etiā theologie ꝯplexe bea
torū ⁊ viatorū sunt alterius rationis. qm̄ theologie ꝯple
xe sunt ꝓpōnes theologice. huius enim mentis ꝓpōnes
theologice sunt notitie dei ꝯplexe. ⁊ ideo dicunt̄ theolo-
gie actualis ꝯplexe. sed huiusmodi ꝓpōnes theologi-
ce beatoꝝ alterius rationis sunt in essendo a ꝓpōnibus
theologicis / licet eadē significantibus / viatoꝝ. ergo ⁊c̄.
¶ Minor apparet. qꝛ vt dictū fuit in p̄cedentibus ꝓpō
formata ab intuēte rē ꝑ cā significatā mediāte eius no-
titia intuitiua alterius rationis est a ꝓpōne eiusdē rei si
gnificatiua formata ab ītelligēte rē cuiꝰ significatū abs-
tractiue tm̄ mediāte ipa sola notitia abstractiua. sed be
atus ꝓpōnes deū significātes vt istā: deus est trinꝰ ⁊ vnꝰ
pater generat filiū ⁊ alias theologicas ꝯsimiles format
mediāte notitia intuitiua: qua nouit deū talium ꝓpōnū
significatū. nō sic aūt format tales ꝓpōnes viator: cū nō
habeat de deo talē notitiā intuitiuā: sed tm̄mō abstracti
uā. ergo ⁊c̄. ¶ Confirmat̄. qꝛ nulli viatori pōt esse aliqua
talis ꝓpō seu eius significatū eque euidens sicut est cui
libet beatoꝝ: sed posset vtiqꝫ si ꝓpōnes ipsoꝝ omniū es-
sent eiusdē rationis. qm̄ eoꝝ q̄ sunt eiusdē rationis vnū
licet impfectius altero pōt fieri eque perfectū. ⁊ ita actꝰ
intelligēdi ꝯplexus viatoꝝ / seu ꝓpō ipa theologica eoꝝ
posset naturaliter esse tante pfectionis ⁊ euidētie quāte
est ꝓpositio theologica beatoꝝ. hoc aūt est falsum. nullo
eñ mō viatoribꝰ possunt esse naturaliter eque euidētes
tales ꝓpōnes theologice: sicut sunt ꝯp̄hēsoribꝰ. ergo ⁊c̄.
¶ Ex hoc secundo apparet tertium: videlicet ꝙ si beati
comprehensores acquirunt habitum theologicum sicut
acquirunt ipsum viatores mediātibus theologicis pro-
positiōibus supradictis / alterius rationis est in essendo
theologia habitualis beatoꝝ a theologia habituali cu-
iuslibet viatoꝝ. qm̄ habitus acquisiti ex actibus alteriꝰ
ratiōis / sunt etiā alterius rōnis. sed actus beatoꝝ tā īcō
plexi ꝙ̄ ꝯplexi: cuiusmōi sūt p̄dicte theologice ꝓpōnes
sunt alterius rationis ab actibus in significādo ꝯsimili-
bus viatoꝝ. ergo habitus talibus actibus mediātibus
acquisiti istoꝝ ⁊ illoꝝ sunt alterius ratiōis. ⁊ sic apparet
prima ps ꝯclusionis p̄dicte quātū ad oīa tria in ipsa cō
tēta: videlicet ꝙ oēs theologie tā actuales simplices in
cōplexe ꝙ̄ cōplexe ꝙ̄ habituales ex eis causate viatorū
sunt in essendo alterius rationis a theologicis in signi-
ficādo cōsimilibus beatoꝝ. ¶ Secūda pars: videlicet ꝙ
sint eiusdē rationis quātū ad esse practicum vel specula
tiuū / apparet. qm̄ theologie simplices incōplexe sunt ꝯsi
militer speculatiue tā beatoꝝ ꝙ̄ viatoꝝ. nullus eñ actꝰ
intelligendi simplex seu incōplexus cuiuscūqꝫ creati in-

tellectus potest esse dictatiuꝰ nec bonitatis executionis
praxis exp̄ssiuus: vt dictū fuit superius: nec ꝑ ꝯñs pra-
cticus: sed speculatiuus. sed theologie simplices viatoꝝ
et beatorū nō sunt aliud ꝙ̄ actus intelligendi incōplexi
per terminū importati ipsoꝝ. ergo eiusdē rationis sunt
quātū ad esse speculatiuū theologie simplices actuales
beatoꝝ ⁊ omniū viatoꝝ. ꝯsimiliter est dicendū de theolo-
gijs ꝯplexis tā actualibus ꝙ̄ habitualibus: videlicꝫ ꝙ
sunt eiusdē rationis quātū ad esse practicū vel specula-
tiuū: quia vniformiter quelibet istarū est practica vel spe
culatiua in eis. qđ ꝓbo. qm̄ notitia cōplexa actualis vel
habitualis: nō est practica nisi qꝛ praxis exequende di-
ctatiua: vel qꝛ bonitatis sue executionis exp̄ssiua. ergo
oēs ille theologie ꝯplexe sunt vniformiter ⁊ cōsimiliter
practice / q̄ sunt cōsimiliter praxis dictatiue / vel sue exe-
cutionis exp̄ssiue. ⁊ ille oēs sunt cōsimiliter speculatiue
que ab istis sunt cōsimiliter aliene: qꝛ videlicet nec sunt
dictatiue praxis exequēde: nec executionis eius exp̄ssi-
ue. sed notitie cōplexe taꝫ actuales ꝙ̄ habituales beato
rum ⁊ viatorū sunt huiusmodi. ita eñ in beatis sicut ī no
bis sunt alique ꝓpositiones theologice dictatiue praxis
exequēde: vt ꝙ deus est diligēdus ⁊ colendus / ⁊ alie exe
cutionis praxis exp̄ssiue: vt ꝙ deum colere ⁊ sup omnia
diligere est bonū. ⁊ alie que nec praxim exequēdā dictāt
nec eius executionem significant: vt sunt iste: deus est
trinus ⁊ vnus / deus pater generat verbū / pater ⁊ filius
spirant spiritū sanctū / ⁊ oēs alie deum tm̄ ⁊ nihil aliud
importantes. ergo ⁊c̄. ¶ Confirmatur. quia notitia non
dicitur practica nec speculatiua quia talis vel talis in
essendo: sed quia talis vel talis ī significādo. qđ apparet
quia practicū ⁊ speculatiuū dicūtur tā de increata noti-
tia ꝙ̄ de creata: vt dictū est supra. hoc autē verū nō esset
si ista videlicet practicum ⁊ speculatiuū / supponerēt no
titias determinatas tales / vel alias in essendo. ergo que
sunt notitie siles in significādo sunt etiā eiusdē rationis
et cōsimilis quantū ad esse practicum ⁊ speculatiuū. sed
oēs theologie beatorū tā actuales simplices ꝙ̄ cōplexe
ꝙ̄ habituales sunt eiusdē rationis penitus ī significādo
et eorūdē obiectorū cū theologijs alijs viatorū. ergo ⁊c̄.
¶ Sed cōtra cōclusionē istā aliqui arguūt. Et primo cō
tra primā partē eius. qm̄ eiusdē rei simplicis intelligibi
lis non possunt esse plures actus nec habitus intellecti
alterius rationis. sed deus theologie tā viatorū ꝙ̄ beato
ruꝫ obiectū est simplicissimus. ergo nec actuales nec ha
bituales theologie beatoꝝ sunt in essendo alterius ratio
nis a theologijs viatorū. ¶ Maior assumpta probatur.
qm̄ impossibile est / vt dicūt / eidē rei simplici plura esse si
milia: quorū neutrū sit simile alteri: sed cōceptus seu in-
telligēdi actꝰ sunt siles obiecto cuiꝰ sunt: qꝛ sunt tales ī
esse obiectiuo q̄lis est res extra eorū obiectū in esse subie
ctiuo. eorū aūt que sunt alterius speciei vnū nō est simi-
le alteri. ergo ⁊c̄. ¶ Secūdo arguunt alij cōtra secūdam
partē ꝯclusionis. qm̄ omnis theologia ⁊ alia quecunqꝫ
notitia practica est alicuiꝰ praxis regulatiua: sed theo-
logia beatorū nō est regulatiua praxis ipsorū: sicut theo
logia viatorum est regulatiua praxis ipsorum. ergo ⁊c̄.
¶ Minor ꝓbatur. qꝛ notitia practica est regulatiua pra
xis possibilis / nō aūt alicuius impossibilis practico effe
ctiue: sed amor quo beati deū diligūt est eis impossibilis
effectiue. amor aūt viatorū est ab eis effectiue. ergo respe
ctu huius praxis exequēde: videlicet dilectionis diuine
esse potest ⁊ est in viatoribus theologia practica praxis
huius dictatiua. nō aūt in beatis: nec ꝑ ꝯsequēs theolo-
gie viatorū ⁊ beatorum sunt similes quantū ad practicū
et speculatiuū. ¶ Ad primū istorū negāda est illa maior
assumpta. eiusdē eñ rei sensibilis sunt actus sentiendi ⁊
intelligendi specie distincti: nec minus etiā eiusdem rei
simplicis ītelligibilis possunt esse actus intelligēdi spe-
cie distincti: vt intuitiuus ⁊ abstractiuus: quos constat
esse alterius speciei. ¶ Ad ꝓbationē huiꝰ maioris quā-
do dicitur ꝙ impossibile est eidē rei simplici plura esse
similia ⁊c̄. Dico ꝙ hoc est verū de similitudine loquēdo
que est indiuiduorū eiusdē speciei: qualis similitudo nō
est inter ipm̄ intelligendi actū ⁊ suū obiectum. non enim
actus intelligēdi est realiter silis suo obiecto: sicut vna
albedo assimilatur alteri: ⁊ sicut sunt similia quecunqꝫ
alia eiusdē speciei: cū omnis actus intelligendi sit a suo
obiecto alterius rationis. sed dicitur actus intelligendi
silis suo obiecto nō siltudine rerū in essendo: maxime lo
quendo de actu recto ⁊ de eius obiecto: sed similis tantū
modo dicitur actus obiecto in significando: ꝓ quāto vi-
delicet omnis verus intelligendi actus / ⁊ alius quicūqꝫ
cōceptus rep̄sentat rem talē qualis in seipa existit. qua
re ⁊c̄. ¶ Ad scđm apparet ꝙ illud deficit dupliciť. p̄mo
quia licet fruitio beatifica nō sit beato possibilis effecti-
ue / ex hoc nō sequitur vt patet ex dictis in p̄cedentibus
ꝙ respectu eius nō sit vel esse possit notitia practica ī be
ato: cū homo etiā in p̄senti ⁊ angelus possit acq̄rere sciē-
tiā practicā praxis sibi īpossibilis dictatiuā: vt in p̄cedē
tibꝰ est ꝓbatū. ¶ Scđo. qꝛ esto ꝙ hoc sit verū: videlꝫ ꝙ
beatus nō possit respectu sue fruitiōis beate acq̄rere no
titiā practicā ex hoc nō sequit̄ ꝯclusio q̄ īfert̄: videlicꝫ ꝙ
aliter sit loquendū de theologia viatorū / ⁊ de theologia
beatoꝝ quātū ad esse practicū ⁊ speculatiuū: īmo magis
sequit̄ oppositū: videlꝫ ꝙ sint siles quātū ad hoc theo-
logie ipsorū: qm̄ nō magis viator ꝙ̄ beatus pōt respectu
fruitionis beate habere notitiā practicā: nec minus bea-
tus ꝙ̄ viator pōt effectiue in amorē vt beatificū ipsiꝰ dei
et ꝑ ꝯñs respectu eiꝰ sibi effectiue sicut ⁊ viatori possibi
le habere notitiā dictatiuā practicam vt viator habet.
Ex quo apparet ꝙ minor huiꝰ rōnis scđe falsuꝫ accipit:
nec eiꝰ ꝓbatio ꝯcludit: qꝛ vt ostēsum ē dupliciter deficit.

Quarta & vltima cōclusio est: ꝙ aliqs

habitus ⁊ actus theologicus viatorum ⁊ etiam beato-
rum est practicꝰ: ⁊ alius speculatiuꝰ. ¶ Hec ꝓbatur ex
oībꝰ supradictis: qm̄ oīs actꝰ ⁊ habitꝰ executiōis praxis
dictatiuus vel exp̄ssiuus est practicus. speculatiuus aūt
oīs alius: qui videlicet nullā praxim exequēdā dictat:
nec aliquo mō significat. sed tā beatorū ꝙ̄ viatorū aliqs
actus intelligēdi ꝯplexus est praxis exequēde dictatiuꝰ
vt ille quo tā beati ꝙ̄ viatores intelligūt deū esse sup oīa
diligendū. alius actus ipsorū est executionis bonitatis
praxis exp̄ssiuus: vt ille quo intelligūt deū diligi vel eiꝰ
dilectionē exequi esse bonū. alius aūt actus ipsorū theo-
logicus ⁊ ꝓprius ꝙ̄ duplex p̄dictus est nulliꝰ praxis exe
quēde dictatiuus: nec mō aliquo exp̄ssiuus siue significa
tiuus: vt ille quo intelligunt deū ipm̄ esse trinū ⁊ vnū / pa
trem generare filiū / ⁊ similia. per q̄ nō importatur nec si-
gnificatur aliqua res creata: sed tm̄mō īcreata. ergo ⁊c̄.
¶ Confirmat̄. quia cū vt patet ex p̄cedētibus omnis no
titia practica praxim aliquā significet vt obiectū: ꝑ ꝯñs
nulla notitia potest poni practica ꝑ quā nō significatur
praxis aliqua: sed oīs talis est speculatiua. sed ꝓpō theo
logica ꝑ cuiꝰ subiectū ⁊ p̄dicatū nihil importatur a deo
distinctū qualis est ista: deus est trinus ⁊ vnus: pater ge
nerat verbū ⁊ alie multe / nullaꝫ praxim aliquo mō signi
ficant nec importāt. ergo nec aliqua talis ꝓpositio theo
logica ē practica / sed speculatiua. econuerso autē omnis
illa est practica q̄ est exequēde praxis dictatiua vel exe-
cutionis exp̄ssiua. nō tamē aliqua talis ꝓpositio seu cō-
plexa cognitio practica est sic ꝓprie ⁊ perfecte theologi
ca sicut alia speculatiua. qm̄ cū ꝯplexa cognitio siue qđ
idē est ipa ꝓpositio dicatur theologica: quia dei theolo-

gie subiecti significatiua/ꝑ ꝯsequēs ꝑfectius ⁊ amplius
est theologica omnis illa cuius tā subiectum ꝙ̄ ꝑdicatū
significat solū deū ꝙ alia cuius ꝑdicatū vel subiectū im
portat aliquid ab ipo deo distinctum. sed ꝓpositio theo-
logica speculatiua est talis: ꝙ nec ei⁹ subiectū nec ꝑdica
tū significat nisi deū. dei em̄ notitia est eius subiectū ⁊ ꝑ-
dicatū vt patet in qualibet ꝑdictarū. cuiuscūq; autē ꝓ-
positionis practice theologice subiectū vel ꝑdicatū est
cognitio praxis: et per ꝯñs significat rem aliquam a deo
distinctam. ergo ⁊c.

Ex prædictis apparet quid sit dicēdū

ad questionē istā qua q̄rit an habit⁹ theologicus sit pra
cticus an speculatiuus: qm̄ nec oīs habitus theologic⁹
est practicus: nec oīs speculatiuus: sed aliq̄s practicus
vt oīs acq̄situs mediātibus actib⁹ ꝯplexis itellectiuis
practicis cuiusmōi sunt ꝓpōnes in mēte formate praxis
exequēde circa deū dictatiue: vel bonitatis executionis
ipi⁹ exp̄ssiue. ⁊ alius est speculatiu⁹: vt oīs mediātib⁹ ꝓ
pōnib⁹ speculatiuis theologicis (q̄les sunt oēs solū deū
significātes ⁊ nihil aliud) acquisitus. ¶ Sed cōtra hoc
forsitan arguit̄ p̄mo. q2 oīs notitia practica respicit pra
xim aliquā vt obiectū: sed nulla notitia theologica habꝫ
praxim aliquā ꝓ obiecto. Hoc ꝓbat̄. quia idē est theolo-
gie subiectū ⁊ obiectū: sed totius theologie subiectū est
deus: nō aliquid ab eo distinctū. ergo nec praxis est eius
obiectū. quare ⁊c. ¶ Scđo. quia esto ꝙ actus ⁊ habitus
theologici sint plures / magis tm̄ vident̄ esse idē inter se
ꝙ̄ cū alijs actibus ⁊ habitibus nō theologicis practicis
vel speculatiuis: sed non essent si aliqui ipsoꝝ practici ⁊
alij speculatiui existerēt. qm̄ magis oīs habitus practi-
cus distinguit̄ a speculatiuo: ⁊ ecōuerso speculatiuus a
practico: ꝙ̄ distinguātur speculatiui vel practici inter se
et ita magis distinguet̄ actus ⁊ habit⁹ theologicus pra
cticus a speculatiuo theologico / ꝙ̄ ab alio aliquo practi
co cuiuscūq; rei create: ⁊ similiter magis theologia spe-
culatiua differret a theologia practica ꝙ̄ a metaphysica
vel a logica / vel ab omni alia sciētia speculatiua. hoc aūt
est falsum. ergo ⁊c. ¶ Ad p̄mū ꝯcedo ꝙ oīs notitia pra-
ctica respicit praxim aliquā ꝓ obiecto. sed tūc nego mi-
norē q̄ dicit ꝙ notitia theologica nullā praxim respicit
pro obiecto. Ad ꝓbationē eius quādo dicitur ꝙ idē est
theologie subiectū ⁊ obiectū: Dico ꝙ subiectum theolo
gie ⁊ cuiuscūq; alterius sciētie potest poni duplex: vnū
qđ significatur ꝑ subiectū ꝯclusionis illius sciētie. subie
ctū em̄ ꝯclusionis alicuius scientie est cōceptus rei q̄ est
illius sciētie subiectū. ⁊ hoc modo accipit̄ ꝯmuniter ⁊ ꝓ
prie subiectū. Alio modo potest esse ꝓpe: licet nō sic acci
piatur cōiter dici subiectum significatum ꝑ ꝯclusionis
predicatū: esto ꝙ res significata per ipm̄ sit alia a re si-
gnificata ꝑ subiectū. qđ dico ꝓ tanto: quia aliquādo est
sic / ⁊ aliqn̄ aliter. aliq̄ enim imo multiplex ē ꝯclusio the
ologica vt oīs specultiua nullius rei create significatiua
cuius tā subiectū ꝙ̄ ꝑdicatū significat tm̄ deū. alia autē
est / vt oīs practica / cui⁹ ꝑdicatū vel subiectū significat
aliquid a deo distīctū puta praxim: a qua dicit̄ practica.
Tūc igit̄ qn̄ dicit̄ ꝙ toti⁹ theologie subiectū est deus nō
aliquid ab eo distinctū: Dico ꝙ hoc est verum ꝑcipue de
theologia icōplexa que nō est practica, sed speculatiua.
nullus em̄ actus intelligēdi simplex ⁊ ꝯplexus est theo
logicus nisi cuius obiectū est deus. nō aūt est verū de oī
theologia cōplexa: sed tm̄ de intuitiua. oē em̄ ꝑ notitiam
theologicā significatū siue ꝑ eius ꝑdicatū siue ꝑ subie-
ctū pōt dici eius obiectū ⁊ subiectū: sed oīs practice the-
ologie subiectū vel ꝑdicatū significat aliquid a deo dis-
tinctū qđ dictatur ꝑ theologiā huiusmodi exequendū
vel ipm̄ exequi exp̄mit̄ eē bonū. ergo ⁊c. ¶ Si tm̄ ꝑ theo-
logie subiectū precise itelligat̄ res significata ꝑ cōclu-
sionis theologice subiectū / tūc negāda ē illa maior assū-
pta q̄ dicit ꝙ idē ē theologie subiectū ⁊ obiectū. nullus
em̄ pōt ponere i aliquo aliquē cōceptum cuius nullū sit
obiectū significatū. sed multe sunt ꝓpōnes theologice vt
oēs practice: q̄rū alteꝝ extremoꝝ ꝑdicatū videlꝫ vel sub
iectū est ꝯceptus cui⁹ obiectū significatū ⁊ itellectū nō
est deus: vt ista / dilectio dei ē exequēda: vel deus ē diligē
dus. cui⁹ ꝑdicatū est ꝯcept⁹ nō dei: sed praxis: videlꝫ dile
ctionis debite ipi. prime aūt ꝓpōnis subiectū est ꝯcept⁹
eiusdē nō tm̄ dei in casu genitiuo. Deus em̄ debꝫ eē vel ꝑ
se tm̄: vl' cū aliquo sibi apposito significatū ꝑ subiectū cu
iuscūq; theologice ꝯclonis: q2 semꝑ subiectū sciētie cu-
iuslibꝫ debꝫ eē significatū subiecti cuiuslꝫ ꝯclusiōis ipsi⁹
est em̄ subiectū ꝯclusiōis sciētie ꝯcept⁹ subiecti: ꝑdicatū
ꝯo ꝯcept⁹ denoīatiu⁹ q̄ ē passio subiecti ipi⁹ sciētie. de⁹
aūt est subiectū theologie vt videbit̄ i alia q̄stiōe. q̄re ⁊c.
¶ Ad scđꝫ ꝯcedo ꝙ act⁹ ⁊ habit⁹ speculatiui magis in
ter se ꝙ̄ cū practicis ꝯueniūt q̄dditatiue: nō aūt obiecti-
ue. seu subiectiue: cū idē possit eē subiectū act⁹ seu habit⁹
practici ac spec'latiui ex sola diuersitate alicui⁹ sibi appo
siti. eadē em̄ ꝓpō quātū ad s'biectū / diuersificata tm̄ q̄tū
ad ꝑdicatū est practica ⁊ speculatiua: vt iste due: deus est
trin⁹ ⁊ vn⁹: ⁊ deus est suꝑ oīa diligēd⁹: nō differūt quo ad
subiectū: cū vtriusq; subiectū sit ꝯcept⁹ rei eiusdē: videlꝫ
dei theologie subiecti: sed tm̄ quo ad ꝑdicatū. q2 ꝑdicatū
primo ē ꝯcept⁹ trinitatis ⁊ vnitatis idistīcte a deo signi
ficato subiecti. ꝑdicatū vero scđe ē ꝯcept⁹ praxis exeq̄n
de: videlꝫ dilectiōis diuine. ⁊ ideo ista dicit̄ practica. pri-
ma aūt speculatiua. ¶ Tūc igit̄ ꝯcedo ꝙ oēs actus ⁊ ha
bitus theologici ꝯplexi sunt iter se magis idē ꝙ̄ cū alijs
subiectiue seu significatiue ꝓpter idētitatē subiecti oīm
videlꝫ dei: nō autē quidditatiue nec etiā significatiue in
ordine ad ꝑdicatū qđ multarū ꝯclusionū theologicaruꝫ
est ꝯceptus alicuius rei create. magis autē distīguit̄ res
creata puta praxis ꝑ ꝑdicatū importata / a re icreata ꝑ
subiectum ꝯclusionis theologice significata: ꝙ̄ vna res
creata ab alia. q̄re ⁊c. ¶ Q2 autē nō sit icōueniēs ꝯcede
re act⁹ vel habit⁹ theologicos aliquos puta practicos
⁊ speculatiuos magis inter se ꝙ̄ ab alijs differre q̄ddita
tiue / apparet. quia nō est magis incōueniēs dicere actuꝫ
vel habitum speculatiuū magis differre ab omni practi-
co quidditatiue ꝙ̄ ab aliquo alio speculatiuo: ꝙ̄ dicere
vnū actum intelligendi ituitiuū magis differre ab omnē
alio obiectiuo: licet eiusdem obiecti: ꝙ̄ ab aliquo alio
intuitiuo: licet alterius obiecti. sed secundū nō est incon-
ueniens: imo ꝯceditur tāꝙ̄ verum. ergo sicut de deo sunt
possibiles actus theologici intelligendi intuitiui ⁊ abs-
tractiui magis quidditatiue: nō tm̄ significatiue inter se
distincti: ꝙ̄ actus intuitiui distinguātur ab actibus abs-
tractiuis: nec abstractiui ab intuitiuis alioꝝ omniū obie
ctoꝝ. ita ⁊ in ꝓposito de speculatiua dei notitia ⁊ practi-
ca potest dici. quare ⁊c. ¶ Sic ad questionē. ¶ Ad ratio
nes in principio apparet solutio ex ꝑdictis. ¶ Ad pri-
mam em̄ apparet ꝙ falsum accipit quando dicit ꝙ oīs
actus theologici habitus est practicus. nec valet eius ꝓ
batio. quādo em̄ dicit ꝙ omnis actus theologicus ordi
natur ad praxim: dico ꝙ nō est verum eo modo quo opor
tet notitiam practicam ordinari ad praxim. sola enim
illa notitia est practica que sic ordinatur ad praxiꝫ sicut
dictatiuū seu dictans ad rem dictatam vt exequendā
vel sicut expressiuum seu exprimens eius executionē esse
bonam. hoc autem modo apparet ex dictis ꝙ nō omnis
notitia theologica est ad praxiꝫ ordinata: sed aliqua que
est practica ⁊ non alia: que quidem est speculatiua. qua-
re ⁊c. ¶ Ad scđꝫ in contrariū quando dicitur ꝙ obiectū
actus ⁊ habitus theologici est solus deus: Dico ꝙ verū

est de actu theologico incōplexo ⁊ de actu ꝯplexo ⁊ de
habitu theologico speculatiuo nō aūt de actu ꝯplexo
nec de habitu practico. qm̄ cuiuscūq; actus practici et
ꝑ ꝯñs habitus ipm̄ sequētis significatū obiectuꝫ est ali
quod ens ꝯtingens puta praxis. vt em̄ dictuꝫ est cū nul
la notitia ꝯplexa sit practica nisi praxis exequende di
ctatiua vel bonitati sue executiōis exp̄ssiua / ꝑ ꝯñs opor
tet praxim esse ꝑ notitiaꝫ practicā significata. nulla ei
notitia dictat nec explicat aliq̄d qđ nō significat: sꝫ cu
iuscūq; notitie significatū est eius obiectū. nec em̄ aliud
est dicere aliquid esse actus notitie obiectū ꝙ̄ dicere eē
ꝑ ipsum significatū. ꝯ aliq̄d a deo distinctū est cuiuscun-
q; notitie practice theologice obiectum vel per ei⁹ sub
iectum vel per predicatum significatū. quare ⁊c.

QVęsito de actu & de hitu theo

logico quero tertio ⁊ vltimo de eius obiecto
siue subiecto. ¶ Et primo vtrum subiectum
theologie ⁊ cuiuscūq; alteri⁹ sciē sit omniuꝫ
passionū eius ⁊ veritatū ꝯclusione virtualiter ꝯtentuꝫ.
Et videt̄ ꝙ sic. q2 illud continet virtualiter aliquā pas-
sionem ꝑ qđ ꝓbatur talis passio de quocūq; de quo pro
batur: sed ꝑ diffinitionem subiecti sciē ꝓbant̄ oēs ꝯclu
siones ⁊ ꝑ ꝯñs passiones de illis de quibus sunt demon
strabiles. ꝯ ⁊c. ¶ Cōtra. q2 qđ est alicuius virtual'r con-
tētiuū est ei⁹ causal'r ꝓductiuū: sꝫ sciē subiectū nō ē pas
sionum eius nec ꝯclusionuꝫ causaliter ꝓductiuū. ꝯ nec
virtualiter cōtētiuum. ¶ Responsio. vbi sic ꝓcedā. p̄mo
em̄ inquirā quid sit ponēdū in sciā subiectū. Scđo dicā
ad quesitū vcꝫ an sciē subiectū sit veritatum ꝯclusionū
suarū oīm vniuersaliter contentiuum.

Quātum ad primū est opinio cuiusdā

dicētis ꝙ subiectum sciē est subiectum ꝯclusionis scite
hoc em̄ est subiectū sciē qđ passioni ꝓbate subijcit̄ in cō
clusione. q̄ quidē ꝯclusio ex subiecto ⁊ passione probata
ꝯstituta / est totalis sciē obiectū licet eius subiectū sit al
tera pars ipsius ꝯclusionis tm̄. ¶ Pro ista ꝯclusione
vcꝫ ꝙ subiectum ꝯclusionis scite sit subiectū sciē / argui
tur primo. q2 cū ad sciam nō requiratur aliquid aliud ꝙ̄
ꝯclusio ex premissis illata / oportet subiectū sciē eē alte
rum istorum vcꝫ ꝯclusionē vel alterā p̄missarum vel ali
quem simplicem terminū alicuius istarum ꝓpositionū
puta maiorem vel minorē extremitatem vel mediū: sed
constat ꝙ nō est aliqua p̄missaruꝫ nec ꝯclusio ipsa tota
ex eis illata: q2 ꝯclusionis ꝑdicatum demonstrat̄ de sub
iecto sciē: non demōstratur aūt de cōclusione nec de pre
missis nec est medium q2 mediū non ponit̄ in ꝯclusione
i qua ponit̄ subiectū cū de ipo ꝓbetur passio: nec maior
extremitas: q2 maior extremitas est passio de subiecto
ꝓbanda. ergo relinquit̄ ꝙ subiectū sciē sit minor extre
mitas q̄ est subiectū ipsius cōclusionis scite. ¶ Confir-
matur. q2 scia pōt haberi sine oīi eo qđ nō ē ꝯclusiōis
subiectum nec maior extremitas nec altera p̄missarum
nec ꝯclusio ipsa. sed nō potest haberi sine eius subiecto.
ergo oportet ponere eius subiectum esse alterū ꝑdicto-
rū. nō potest aūt esse sciē subiectū aliqua ꝓpositionuꝫ ꝑ
dictarū: q2 cū de subiecto sciē probetur passio in ꝯclusio
ne ex premissis illata oportet ipsum esse aliquid tam a
p̄missis ꝙ̄ a ꝯclusione distinctū. nec potest esse medium
nec maior extremitas ꝯclusionis ꝑdicatū. ꝯ oportet ꝙ
subiectuꝫ sciē sit minor extremitas q̄ est ꝯclusionis sub
iectum. ¶ Scđꝫ vcꝫ ꝙ ꝯclusio ipsa tota sit totalis sciē-
tie obiectū / ꝓbatur. qm̄ habitus denoīatur ex obiectis
ipsoꝝ: sed scia dr̄ cōiter habitus ꝯclusionū: sicut intelle-
ctus habitus principioꝝ. ꝯ ꝯclusio est obiectum habi-
tus scientifici ⁊ principiū habitus intellectiui. ¶ Cōfir
matur. q2 idem est obiectum actus ⁊ habitus: sed obie-
ctum actus sciētifici nō est aliqđ incōplexū: sed ꝯplexū
non qđcūq;: sed conclusum ex alijs ꝯplexis notioribus
ergo ⁊c. ¶ Sed hic modus dicēdi est omnino irrationa
bilis q̄tum ad vtrūq; ꝑdictorum duoruꝫ que ponit: vcꝫ
ꝙ conclusio sit totale obiectum sciē: ⁊ secundo ꝙ eius
altera pars tm̄ puta subiectū sit sciē subiectum. qm̄ sub
iectū sciē non est partiale obiectum sciē: sed totale. nul
la em̄ ratio pōt poni quare magis vna pars obiecti sciē-
tie ꝙ̄ altera sit eius subiectū: sed conclusio vt ꝯcedit est
totale sciē obiectū. ergo nō magis vna pars ei⁹ ꝙ̄ alia
est subiectū. ¶ Sed forte ista ratio nō concludit nec ꝯ
opinantis intensionem arguit. q2 vt etiā patet ex q̄bus
dā dictis in questione precedenti / aliqualiter posset dis
tingui inter subiectū sciē ⁊ obiectum. Et ideo cōtra opi
nionē istaꝫ aliter arguo. Prīo sic. oīe subiectū sciētie
⁊ obiectum est scitum: sed nec cōclusio alicuius sciē nec
aliqua eius pars puta subiectum vel ꝑdicatuꝫ scit̄ nec
sciri seu intelligi pōt mediāte illa scia cuius est. ꝯ nec cō
clusio demōstrata pōt dici sciē obiectum nec ei⁹ vcꝫ cō-
clusionis subiectum scientie subiectuꝫ. ¶ Maior appa
ret. nihil em̄ potest eē obiectū habituale scientie nisi ha
bitualiter nec actuale nisi actualiter intellectuꝫ: sicut
nec aliquid pōt esse obiectuꝫ sensationis nisi sensatum
nec visionis nisi visum. non em̄ sonus pōt esse visiōis ob
iectuꝫ q2 ipsi repugnat videri. quare ⁊c. ¶ Minor etiā
est euidēs. qm̄ cōclusio sciē in mēte formata nō est aliud
ꝙ̄ notitia cōplexa sciētifica ex actibus intelligēdi sim
plicibus puta subiecto ꝑdicato ⁊ copula constituta: sed
notitia sciētifica nō potest seipā actu nec habitu eē sci-
ta. nullus enim actus nec habitus intellectiuus causa
tus pōt esse idē cū obiecto intellecto per ipsum. ꝯ nulla
conclusio sciētifica nec pars eius aliq̄ pōt esse scita seu
intellecta actu nec habitu ꝑ illam sciam ad quā dr̄ per
tinere. quare ⁊c. ¶ Cōfirmatur. quia non omnis scia ē
de actibus intelligendi simplicibus nec cōplexis: sed es
set si conclusio esset sciē omnis obiectum / et eius subie
ctum scientie subiectum. ¶ Hoc apparet. q2 sciētia non
est de alio ꝙ̄ de suo obiecto vel subiecto: q2 hoc soluꝫ est
per sciam cognitum videlicet suum subiectū ⁊ obiectū
nō est autem scientia de alio ꝙ̄ de illo qđ cognoscit̄ ꝓ-
pter ipsam: sed omnis conclusio in mente formata est
notitia complexa ex multis incomplexis notitijs con-
stituta. ergo si sola ipsa est scientie obiectum ⁊ eius sub
iectum ipsius sciē subiectum / sequitur propositum vi-
delicet ꝙ oīs scientia est de solis actib⁹ intellectiuis
cū nec ex alijs rebus significatis aliqua propositio con
stituatur. hoc autē est euidenter falsum. ergo ⁊c. ¶ Pre
terea secundo arguo sic ad idem. idem est obiectū act⁹
sciētifici ⁊ habit⁹ eo mediante causati: sed obiectū act⁹
scientifici non ē cōclusio nec eius subiectum est etiam
actus subiectum. ergo ⁊c. ¶ Minor apparet. quoniaꝫ
actus scientificus est assensus intellectus mediante cō
clusione ex premissis demonstrationis illata causatus
cuius q̄dē assensus obiectuꝫ nō pōt esse ꝯclusio ipsa: sed
res per eam significata. quoniam idem est conclusiōis
⁊ assensus ea mediante causati obiectum. conclusio au
tem ipsa non potest esse suiipsius obiectum: cum vt di-
ctum est nullus actus intelligendi creatus possit esse
suiipsius obiectum. Ex eodem apparet ꝙ nec conclu-
sionis subiectum pōt eē scientie subiectum: quia cōclu-
sionis subiectum est actus intelligendi: cuius significa
tum non ipse actus eius signuꝫ vt dicetur infra / est sciē
tie subiectum. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia nec actus
scientificus est obiectum sciē nec aliqua ei⁹ pars est ei⁹
subiectū. ꝯstat enim ꝙ ista vcꝫ oīs actus scientie ⁊ eius

subiectum siue obiectum realiter distinguuntur:sꝫ con-
clusio ipsa scientie in mēte formata est actus scientie ⁊
si nō imediat⁹ saltem prim⁹ quo mediante causat̄ act⁹
scientificus immediatus. ¶ Hoc apparet.q: act⁹ scien
tie imediat⁹ est assensus itellect⁹ mediāte notitia ꝯple
xa demōstrata ⁊ ex p̄missis illata causatus:sꝫ hmōi noti
tia ꝯplexa nō est aliud ꝙ ipsa cōclusio demōstrata.ḡ ⁊c.

Et ideo quantū ad istum articulum ali
ter est dicendū. ¶ Ad cuius euidentiam est sciendū:ꝙ
aliud est subiectū scie:⁊ aliud ratio subiecti scie:⁊ aliud
subiectum ꝯclusionis demonstrate.qm̄ subiectū sciētie
est res significata p minorem extremitatē q̄ est conclu
sionis subiectū.ratio aūt subiecti d̄r esse duplex ꝯcept⁹.
vcꝫ medius termin⁹ qui est diffinitio posita in p̄missis/⁊
diffinitū qd̄ est conclusionis subiectuꝫ. Alius eīm est cō
ceptus diffinitiōis seu diffinitio/⁊ alius diffiniti seu dif
finitū. subiectuꝫ aūt ꝯclusionis est ratio subiecti sciētie
nō vtraq̄ p̄dictarū duarū:sed altera tantum ipsarū vcꝫ
diffinitū in ꝯclusiōe ipa subiectū. ¶ Ista tria oīa decla
rāt̄.Et primo primū:vcꝫ ꝙ scie realis subiectū sit res ex̄
p ꝯclusionis subiectū ⁊ ēt per p̄dicatū ac p totā demon
strationē significata.qm̄ scia causat̄ aliqualr̄ ⁊ habet̄ p
demōstrationē:sꝫ p demonstrationē nō pōt haberi scia
nisi de re significata p eā.ḡ res p demōstrationē signifi-
cata est de qua vt de obiecto habet̄ scia:sed illud cuius
vt obiecti est scia p demōstrationē causata/est ipsi⁹ scie
subiectū.ḡ ⁊c. ¶ Confirmat̄.q: aut subiectū realis scie
hꝫ esse aliqua pars demōstrationis vel demōstratio ipa
tota vel res p eā significata.sed nō pōt poni primū nec
scōm ꝑpter duo inter alia. p̄mo q: nō omnis scie immo
nec alicuius reale subiectū est act⁹ intelligendi cōple-
xus nec incōplexus:sola eīm logica ꝓprie est de eis:sꝫ de
monstratio mentalis nō includit aliq̄d nisi tm̄ actus in
telligēdi cōplexos puta ꝓpōnes ⁊ icōplexos vcꝫ ꝓpō-
nuꝫ terminos.ḡ nihil eius pōt poni scie realis subiectū
cū talis scia nō sit de cōceptib⁹ mētis:sed de reb⁹ extra
p ꝯcept⁹ hmōi significatis. ¶ Scdō.q: scia ⁊ eius act⁹
scientificus q̄ est assensus/causat̄ p totam demōstratio-
nē nō p aliquā ptē eius tm̄:sꝫ hmōi assensus sciētificus
nō pōt esse respectu ipsi⁹ totius demōstrationis nec ali
cuius ptis eius cū iste assensus p̄supponat suū obiectū
cuius est esse cognitū.nec demōstratio aūt nec pars ei⁹
aliqua est p demōstrationē cognita:sed tm̄ res p eam si
gnificata.ḡ ⁊c. ¶ Preterea ad idē arguit̄ sic scdō.scōm
philosophū ⁊ scōm cōiter de subiecto scie loq̄ntes. De
subiecto scie habent̄ due p̄cognitiones an̄ demōstratio
nē:vcꝫ q̄d est ⁊ q: est:sed hmōi due p̄cognitiones nō ha-
bent̄ de ꝯclusionis subiecto:sed eius significato.ḡ subie
ctum scie nō est ꝯclusionis subiectū:sed ei⁹ significatū.
¶ Minor appet.nō eīm an̄ demōstrationē nec etiā post
ipaꝫ formatā rē extra significantē oportet p̄cognosce-
re aliquē ꝯceptū simplicē nec cōplexū:nec p ꝯn̄s demō
strationē ipam nec aliquā ei⁹ ptē:sed tm̄ rē significataꝫ
p eā puta p ꝯclusiōis subiectū. nō eīm demōstrantē nec
p demōstrationē rē extra significatā sciētē oportet hēre
actū itelligēdi reflexū:qd̄ tm̄ oporteret si ꝯclusiōis sub
iectū vel alia q̄cūq̄ eius pars cognosci haberet:cū que
libet sit act⁹ intelligendi q̄ nō pōt intelligi ab illo ī quo
est/nisi p actū reflexū.ḡ cū p̄cognitiōes hmōi nō sint ali
cuius actus intelligēdi nec p ꝯn̄s alicuius ptis demō-
strationis significantis:sed rei significate:sequit̄ ꝙ nec
subiectū scie pōt dici subiectū ꝯclusiōis nec aliqua alia
pars demōstrationis:sꝫ res ipa significata quā oportet
p̄dicta precognitione duplici p̄cognoscere demōstrātē.
¶ Confirmat̄.q: diffinitio subiecti scie realis est mediū
ad ꝓbandū aliquā passionē de ipso:sꝫ cōstat ꝙ hmōi dif
finitio nō ē diffinitio alicui⁹ cōceptus mentis quale est
subiectū ꝯclusionis ⁊ alia q̄libet pars demōstrationis
nulli⁹ eīm demōstratiōis nec alicui⁹ alteri⁹ ꝓbabilis ra
tiōis mediū est diffinitio nec descriptio subiecti ꝯclusio
nis/nec alicui⁹ alteri⁹ partis talis rōnis.q: talis descri
ptio vel diffinitio eēt intellectio reflexa:cū eius obiectū
esset actus intelligēdi.mediū aūt demōstrationis vl̄ cu
iuscūq̄ alteri⁹ rōnis rē ex̄ significātis nō est aliqua refle
xa intellectio:sed recta rei extra significatiua.ḡ ⁊c.

Sed cōtra p̄dicta forte arguet̄.non eīm
videt̄ verū eē qd̄ dictū est:vcꝫ ꝙ subiectū scie sit res ipa
importata p totā demōstrationē.qm̄ in demōstratione
nō tm̄ ponit̄ subiectū seu diffinitū significās ipm ⁊ eius
diffinitio idē significās:sed etiā passio ei⁹.sed passio nō
videt̄ esse idē cū subiecto nec ipm importare:sꝫ aliquid
ab eo distinctū.ergo ⁊c. ¶ Scdō arguitur ꝙ nulla res
extra aīam ēt significata p solum ꝯclusionis demōstra
te subiectū sit subiectū scie.qm̄ oīs res extra aīam est re
aliter singularis:sed singulare nō est subiectū scie.ergo
⁊c. ¶ Minor ꝓbat̄ dupl̄r.p̄mo q: q̄ra rōne vnum aliqd̄
singulare eēt alicui⁹ scie subiectū eadē oīa alia ēt infini
ta possibilia eiusdē rōnis cū ipso.et sic nullius scie esset
aliqd̄ vnū subiectū:sed infinita.qd̄ est falsū. Scdō.q: de
singularib⁹ non pōt a nobis haberi certitudo.eis enim
abeuntibus nullus pōt esse cert⁹ an sint vel non sint:sed
de subiecto scie est nobis possibilis certitudo.ergo etc.
¶ Confirmat̄.q: scia nō est de corruptibilibus:sed tm̄
de impossibilib⁹ aliter se hēre:sed singularia sunt corru
ptibilia ⁊ variabilia.ergo ⁊c.

Ad primū dicendū est ꝙ licet passio ī
demōstratione posita sit distincta realr̄ a subiecto scie
est tn̄ eius significatiua.qm̄ passio q̄ in demōstratione
ponitur nō est aliud ꝙ quidam mētis cōcept⁹ qualita-
tiuus denoīatiue p̄dicat⁹ de ꝯclusiōis subiecto ⁊ de me
dio termīo in p̄missis idē significās cū vtroq̄ vcꝫ cū cō
clusionis subiecto ⁊ cum medio termino q̄ ē eius diffini
tio/licet aliq̄d distinctū cōnotet ab vtriusq̄ significato
risibile enim lꝫ cōnotet vel p̄ncipal̄r significet possibi-
lē actū ridēdi tn̄ cū hoc importat rē extra q̄ est subiectū
scie eandē quā iportat diffinitū ꝯclusionis subiectū qd̄
est hō ⁊ diffinitio q̄ est mediuꝫ puta aīal rōnale.q̄re ⁊c.
¶ Ad scōm appet.ꝙ rō illa eque ꝓbat ꝯclusionis sub
iectū nō esse scie subiectū sicut nec rē extra significataꝫ
p ipm.qm̄ oīs ꝯclusionis subiectū est aliqs ꝯcept⁹ men
tis.q̄ quidē in essendo est eque singularis sicut res signi
ficata p ipm:⁊ ita nō magis vnus cōceptus singularis
ꝙ infiniti possibiles eiusdē rōnis pōt eē alicui⁹ scie sub
iectū.ipe etiā ꝯcept⁹ mētis est eq̄ corruptibilis ⁊ varia
bilis sicut res extra aīam significata p ipꝫ.ergo nō ma
gis ꝙ ipsa pōt eē alicuius scientie subiectū. ¶ Tūc igit̄
respōdet̄ ad rōnē in forma ꝯcedēdo sicut ⁊ hn̄t ꝯcedere
sic arguentes/ꝙ cum res singularis extra significa-
ta sit subiectum sciētie/qua ratione singulare aliquod
vnum est scientie subiectum/eadem omnia alia eiusdē
rationis secū ēt si sint possibilia infinita:tn̄ sic scientia
est de eis ꝙ non requirit ipa esse sic multiplicata seu nu
merata actualiter nec distincta:immo cum sit indiffe-
renter de eis omnibus videlicet de rebus singularibus
eiusdem rationis:consimiliter esset/nec esse de ipsis sibi
repugnaret si omniū eorum esset natura vnica singula
ris.Et hoc modo ē intelligendum dictuꝫ vulgatum do
ctorum dicentium ꝙ scientia non est de singularibus:
sed tm̄ de vniuersalib⁹.vcꝫ ꝙ lꝫ cuiuslibet scie subiectū
sit singulare significatū/hoc tn̄ scia nō req̄rit:cū vnifor
miter esset scientia perfecta ⁊ eiusdem rationis:esto ꝙ

eius subiectū esset res vl̄is ⁊ non aliq̄ singularis.nec eī
scia que est de angelo requirit ꝙ eius subiectum sit Ga
briel vel Raphael nec aliquis alius angelus singula-
ris:nec ꝙ singulares angeli sint inter se distincti:cū sil̄r
esset sciētia de eis si natura angelica esset vnica ⁊ indis
tincta in eis. ⁊ hoc modo est intelligendum vnius scien
tie esse vnum subiectū:vcꝫ quia passiones ꝓbate in sciē
tia lꝫ sint vere de pluribus indiuiduis singularibus vt
risibile de pluribus hominibus q̄ omnes possunt dici ⁊
sunt subiectum scie q̄ est de homine: non tn̄ q: plures ⁊
distincti:cū consimiliter esset scientia de hoīe esto ꝙ nō
esset possibilis nisi vnus vel ꝙ oēs essent nūero vn⁹ ho-
mo. ¶ Et qn̄ addit̄ ꝙ de singularibus nō habet̄ certitu
do q̄nata est haberi de scie subiecto/hoc negatur.quo-
niam scientia non certificat an suum subiectum sit nec
ne. nec enim sciens est certus propter scientiam an sub
iectum sue scientie sit existens an non existens. ⁊ ista in-
certitudo nō alia hētur de singularib⁹ abeūtib⁹ seu no-
bis absentibus.quare ⁊c. ¶ Ad cōfirmationem illam
cōsimiliter respōdet̄:vcꝫ ꝙ scia d̄r esse p̄rio de icorrupti
bilibus non ꝙ oīa de q̄bus est sint incorruptibilia:sꝫ
q: scientia non requirit ꝙ sint corruptibilia cū ꝯsimilit̄
foret de eis esto ꝙ nunq̄ corrumperentur nec corrum
pi possint. ¶ Secūdo d̄r esse de impossibilibus aliter se
habere pro quanto est de rebus quibus inesse positis ī-
possibile est ꝓpositiones demonstrationis res hmōi im
portantes quibus mediantibus causatur ipsa scia esse
falsas.nō aūt ē intelligendū q̄n res ipse de quibus sunt
scientie sint possibiles aliter se habere cū sint corrupti-
biles ⁊ mlt̄iplicit̄ variabiles.q̄re ⁊c. ¶ Secūdū decla
randū vcꝫ ꝙ ratio subiecti scie nominetur ab auctorib⁹
conceptus eius duplex p̄dictus videlicet tam diffinitū
qd̄ est conclusionis subiectū ꝙ diffinitio eius que est me
dium/apparet primo.quia etiam vulgariter cognitio
rei vocatur ratio ei⁹.vnde ⁊ diffinitio d̄r rei cui⁹ est q̄d-
ditatiua ratio: cum tamen diffinitio nō sit aliud ꝙ cōce
ptus multiplex rei cuius est expressiuus. ⁊ ita oīs rei
conceptus potest dici ratio eius.conceptus aūt est du-
plex: videlicet diffinitiuus ꝓpositioni aliqualiter equi
pollens quia ex pluribus conceptibus constans:⁊ diffi
nitum seu eius conceptus vnicus per simplicem termi-
num importatus.ergo ⁊c. ¶ Secūdo.q: ratio subiecti
scientie ponit̄ in demōstratione:sed in demonstratione
non ponuntur nisi tres termini puta diffinitū qd̄ est cō
clusiōis subiectū:diffinitio q̄ ē mediū: ⁊ passio p̄dicata
de ipso ꝯclusionis subiecto.ergo oportet alterum istorū
vel omnia esse rationem subiecti scie:sed oīa nō possunt
dici esse ratio subiecti. non enim passio d̄r esse ratio rei
saltem quidditatiua cū sit cōceptus quidditatiuus nō
in quid p̄dicabilis/sed in quale.sunt etiā mlt̄e passiōes
conceptus cōnotatiui ⁊ expressiui aliorum a subiecto
scie realiter distinctorum vt appet de risibili cōnotante
seu explicāte actū ridēdi ab homine/⁊ de creatiuo crea
turam possibilem a deo realiter differentem.quare ⁊c.
¶ Sed contra hoc forsitan arguetur primo q: oīs cō-
ceptus rei potest dici ratio eius:sed passio subiecti sciē
tie est conceptus eius.ḡ ⁊c. ¶ Secundo.q: in demōstra
tione ꝯcluditur ⁊ probatur passio de subiecto sciētie per
rōnem ipsius:sed sola diffinitio subiecti est p quā demō
stratur saltem demonstratione potissima passio de ipso
scientie subiecto.ergo sola ipsa nō autē diffinitū ꝯclusio
nis subiectū est ratio subiecti scie. ¶ Ad primū appet
responsio ex predictis.qm̄ lꝫ vt dictum est passio sit con
ceptus rei q̄ est scie subiectum/nō tn̄ d̄r ei⁹ ratio: vel q:
nō est ꝯceptus ei⁹ soli⁹/sꝫ etiā alicui⁹ alteri⁹. vel q: si est
cōcept⁹ ei⁹ solius nō tn̄ q̄dditatiuus sꝫ qualitatiu⁹ seu
denoīatiuus. ⁊ ideo lꝫ possit dici rō subiecti large nō tn̄
proprie vt hic est sermo de ipsa.quare ⁊c. ¶ Ad secūdū
dicendum ꝙ passio non p̄dicatur de subiecto scie:sed de
subiecto conclusionis.qm̄ passio demonstrata de illo p̄
dicatur qd̄ sibi subijcitur in propositione in qua ponit̄:
sed in nulla ꝓpositione subijcitur nec ponitur res signi
ficata:sed eius signum puta conceptus si propositio est
mentalis:vel vox in ꝓpōne vocali.ergo cum subiectuꝫ
scientie realis sit res extra significata vt dictum est su-
pra/subiectum aūt ꝯclusionis ⁊ cuiuscunq̄ alterius ꝓ-
positionis mentalis sit concept⁹ mentis/per ꝯn̄s cōce
ptus denominatiuus qui d̄r passio nō p̄dicat̄ de subie-
cto scie:sed de subiecto ꝯclusionis qd̄ est diffinitū:⁊ etiā
de subiecto maioris p̄misse qd̄ est diffinitio.q: tamē pas
sio hic p̄dicata de cōceptu verificatur tamē de re extra
significata siue de conceptu subiecto vt supponēte pro
re ipsa:ideo dicitur passio de subiecto scie demonstrari
⁊ predicari q: tam conclusio ꝙ premisse demonstratio-
nis verificātur pro tribus significatis lꝫ nulla res signi
ficata predicetur nec subijciatur in eis. ¶ Et quādo ad
ditur ꝙ passio probatur p rationem subiecti scientie:
Dico ꝙ verum est per rationem subiecti sumptā p dif-
finitione:qualis ratio subiecti non est diffinitum qd̄ est
conclusionis subiectum.ex hoc tamen non sequit̄ quin
possit dici ratio ei⁹ alio modo sumpta:licet proprie rei
ratio dicatur eius diffinitio. ¶ Tertium ⁊ vltimum de-
clarandum videlicet ꝙ subiectum conclusionis sit ra-
tio subiecti sciētie/apparet ex dictis.quoniam subiectū
conclusionis est conceptus quidditatiuus subiecti sciē
tie:sed talis siue sit diffinitum qualis est iste/siue diffini
tio quale est mediū in premissis assumptum/d̄r esse ra-
tio rei cuius est.ergo cum subiectum sciētie sit res ipsa
tam per medium ꝙ per conclusionis subiectum signifi-
cata sequitur propositū. vcꝫ ꝙ ratio ei⁹ potest dici vtrū
q̄ istorū. ¶ Ex q̄bus omnibus apparet differētia inter
tria predicta:videlicet inter subiectum scie/subiectum
cōclusionis demōstrate ⁊ rationem subiecti sciētie.quo
niam subiectum scientie realis est res extra significata
ratio subiecti est duplex eius conceptus:vcꝫ diffinitio ⁊
diffinitum qd̄ est conclusionis subiectuꝫ.sic tamen diffi
nitio potest dici ratio subiecti scientie qd̄ est res extra
ꝙ non ratio subiecti cōclusionis qd̄ est cōceptus in ani
ma.quoniam conceptus non dicitur ratio proprie nisi
sui obiecti:sed diffinitio rei extra nō habet pro obiecto
conceptum in anima quale est conclusionis subiectuꝫ
ergo ⁊c. ¶ Sic igitur patet ex dictis qd̄ erat in primo
articulo declarandum:videlicet quid sit ponenduꝫ sciē
tie subiectum:quia res extra per demonstrationis me-
dium ⁊ per conclusionis subiectum importata. ¶ Ad
illa que pro opinione alia superius sunt adducta/appa
ret solutio ex predictis. Prima eīm ratio ⁊ sua cōfirma
tio falsum accipit quando dicit ꝙ ad scientiam non re-
quiritur nisi conclusio ex premissis illata ⁊ subiectum
nec maior extremitas:per consequēs nec minor nec ali
qua propositionum.qm̄ scientia non potest haberi sine
suo subiecto vt est eius obiectum:sed scientie subiectuꝫ
qd̄ ē eius obiectū non ē de numero predictorum cuꝫ qd̄
libet predictoruꝫ sit mentis conceptus in anima:⁊ sub
iectum realis scientie sit res extra.q̄re ⁊c. ¶ Ad aliud
quando arguitur ꝙ scientia dicitur habitus conclusio
num:Dico ꝙ non denominatur scientia a conclusione
vt ab eius obiecto vel subiecto:sed vt ab eius aliq̄ mo-
do immediato principio effectiuo.mediante enim con-
clusione demonstrata causatur assensus rei significate
per ipsam:qui assensus dicitur actus scientificus:ex
quo postea acquiritur ipse habitus. ⁊ hoc modo non
alio intellectus dicitur habitus principiorum ⁊ scien-
tia conclusionum.quare ⁊cetera. ¶ Ad confirmationē

appet ꝙ falſū accipit qñ dicit ꝙ actus ſciētificus reſpi
cit ꝯplexū vt obiectū.qm̄ aut ꝑ actū ſciētificū intelligis
aſſenſum aut actū intelligendi ꝯplexum:ſed nec aſſen=
ſus nec actus intelligendi ꝯplexi obiectū pōt poni cō
plexum:ſed incōplexū puta res ipſa tā per actū intelli
gendi ꝯplexum q̄ ꝑ aſſenſum ſequētem ipm̄ ſignificata
vt oñſū ē ſupra arguēdo ꝯ̄ opinionē p̄dictā.Hec de p̄io.

Quātum ad ſecūdum eſt opinio cuiuſ
dam tenentis ptē negatiuā:vz ꝙ nō eſt de rōne ſubie=
cti alicuius ſciē virtualiter continere paſſiones ipſius.
¶Hoc probat p̄mo.qz aut intelligit̄ ꝑ ſubiectum con
tinere virtualiter paſſionem ſubiectū poſſe cauſare ī ſe
ipſo paſſionē ipām vt rē aliquā in eo formalr̄ exiſtētem
ſeu exiſtere potentē:aut poſſe cauſare eius cōceptū in
aīa.ſed nō poteſt poni p̄mum:qz nō omnis paſſio eſt res
aliqua a ſubiecto diſtincta.nec ſcd̄m.qz nulla res crea=
ta eſt notitie alterius rei virtualiter cōtentiua:ſed que
libet eſt intellectus ad ſui notitiam tantū motiua.ergo ⁊c.
¶Confirmatur.qz nō impfecti⁹ cōtinet cā efficiēs ſuū
effectum q̄ ſubiectū cōtineat ſuā ꝓpriam paſſionē:ſed
cā efficiens nō cōtinet virtualiter notitiā ſui effectus.ergo
nec ſubiectū notitiā paſſionis. ¶Scd̄o.qz ſi ſubiectū
ꝯtineret virtualiter notitias ſuarū oīū paſſionū ipſo co
gnito poſſet cognoſci naturalr̄ q̄libet eius ꝓpria paſſio
ſed hoc ē falſum.qz nec cognita aīa pōt naturalr̄ intelli
gi ꝙ ſit beatificabilis:nec ītuitiue ēt vidēs calorē ⁊ ſuā
etiā intelligēs paſſionē puta calefactiuū poſſet ſine ex
periētia cognoſcere calorē ipm̄ eſſe calefactiuū.Et hoc
eſt ꝓpter qd̄ iſte ꝓbat ꝙ notitia ſubiecti ⁊ paſſionis nō
ſemper continent notitiā ꝓpōnis immediate. qm̄ iſta
eſt īmediata/calor eſt calefactiuus:q̄ tn̄ nō pōt intelligi
ex notitia paſſiōis puta calefactiui ⁊ ſubiectiui.q̄re ⁊c.
¶Tertio.qz cōtinētia virtualis notitie paſſionis ⁊ cō
cluſionis demōſtrationis magis eſt attribuēda medio
q̄ ſubiecto:ſed demōſtrationis mediū interdum eſt ſub
iecto extrinſecū ⁊ oīno ab ipſo diſtinctū.vt patet de īter
poſitione terre ꝑ quā probat̄ eclypſis de luna.ergo ⁊c.
¶Quarto.qz nihil ducit in notitiā alterius niſi qd̄ vir
tualiter continet ipſum:ſed ſubiectū nō cōtinet virtuali
ter oēm ſuā paſſionē:cū aliqua paſſio ſit notior ſuo ſub=
iecto.ergo ⁊c.¶Sed ꝯ̄ opinionē iſtam arguitur p̄mo ſic.
oīs cā cōtinet virtualiter illud reſpectu cui⁹ dr̄ eē cā:ſz
ratio ſubiecti eſt aliquo mō cā ꝯcluſionis ⁊ p̄dicate in
ipſa paſſionis.ergo ⁊c.¶Minor probatur ꝑ philoſophū
dicentē ꝙ demōſtratio eſt ex p̄mis ⁊ veris ⁊ immedia
tis cauſis ꝯcluſionis.ex hoc em̄ appet in demōſtratiōe
eſſe aliqd qd̄ eſt aliquo mō cā ꝯcluſiōis.hoc aūt nō pōt
eſſe aliquod cōplexū per ſe totū:qz cuiuſlibet p̄miſſarū
altera pars eſt ꝯſtituens ꝯcluſionē.ergo hmōi cā habet eē
aliqs ꝯceptus incōplexus qui eſt pars alicuius p̄miſ=
ſarū.talis nō pōt eē aliqs illoꝝ q̄ ponunt̄ in ꝯcluſiōe:ſz
p̄ter illas null⁹ ali⁹ eſt niſi medi⁹ terminus q̄ ē rō ſubie
cti.ergo ⁊c.¶Confirmat̄.qz mediū eo mō continet virtua=
liter illud cui⁹ dr̄ cauſa quo eſt eius cā:ſed mediū ipm̄
vt probat̄/eſt aliquo mō cā ꝯcluſiōis:cū demonſtratio
ſit ex cauſis.cōſtat aūt ꝙ nō eſt cā eius tanq̄ alicui⁹ exi
ſtentis in re extra aīam.nec em̄ ꝓpter diffinitionē alicu
ius rei nec ꝓpter ēt totā demōſtrationē cauſat̄ aliquid
in re extra ꝑ diffinitionē ſeu demōſtrationē ſignificata
⁊ ita ꝑ ꝯ̄ñs hmōi cauſalitas eſt intelligenda in ordine
ꝯceptuum:vt ſubiectum eē cām veritatū vel continere
oēs veritates nō ſit aliud q̄ ꝙ rei q̄ eſt ſubiectū ſciē ex
hoc ꝙ eſt talis qualem requirit ꝑ ſe diffinitio p̄ma ei⁹
ꝯuenit ꝙ ꝑ ipā nate ſunt v̓itates ſeu paſſiōes illi⁹ ſciē
p̄dicari ⁊ verificari.ſicut qz hō eſt talis res qualis ipor
tat̄ ꝑ aīal rōnale:nō de ipō vel ꝓ ipſo verificat̄ riſibile ⁊
oīs alia paſſio ī ſciā hoīs de ipō hoīe demōſtrata.q̄re ⁊c.

Et ideo q̄tum ad iſtum articulū reſpon
detur aliter ⁊ meli⁹ ſeq̄ndo opinionē doctoris ſubtilis
dicentis ꝙ de rōne p̄mi ſubiecti cuiuſcūq; ſciē eſt cōti
nere aliquo mō virtualiter oēs veritates ipſius.¶Ad
cuius euidentiam eſt ſciendum ꝙ hoc puta p̄mum ſci
entie ſubiectum virtualiter continere veritates illius
ſciētie poteſt tripliciter intelligi.Uno modo intelligen
do ꝑ hmōi veritates in eo virtualiter cōtentas aliqua
in ſubiecto ſciē exñtia ⁊ ab eo cāta.alio mō intelligen=
do ꝑ iſtas veritates p̄cipue diuerſos ꝯceptus cōplexos
puta ꝓpōnes formatas nō in ſubiecto de quo eſt ſciā:ſz
in ſubiecto in quo eſt vz ī ſciēte formaliter exñtes.⁊ ſic
intelligēdo veritates ſciē ſubiectū ꝯtinere eas virtuali
ter pōt intelligi dupliciter.vno modo ꝙ ꝯtineat ipſas
virtualiter hoc eſt effectiue ſeu cauſaliter modo q̄ vnus
ignis cōtinet aliū/⁊ oīs alia cā effectiua ſuū ſibi poſſibi
lem effectū.alio mō ꝙ ꝯtineat ipās nō effectiue ſeu cau
ſaliter:ſed antecedēter:pro q̄to vz eſt illud quo poſito
ponit̄ oīs paſſio ⁊ verificat̄ de quocūq; alio de q̄ ipſum
p̄mū ei⁹ ſubiectū verificat̄ oīm alio circunſcripto:nec
poteſt verificari de aliquo alio ab illo de quo ipſum
verificatur.hoc em̄ eſt eſſe p̄mū paſſionis ſubiectum
vz eſſe illud de quo verificat̄ p̄io paſſio ⁊ de oī alio ꝓ
pter ipm̄.quod cū ſe hz ad alterū vt añs ad ꝯ̄ñs/pōt ali
q̄ mō dici cā ipſius licet non effectiua:vt dicetur infra.

Hoc p̄miſſo pono tres cōcluſiones.

¶Prima eſt:ꝙ nec ſubiectum ſciē nec rō ei⁹ ꝓpria cō
tinet v̓tualr̄ aliquā veritatē nec paſſionē illius ſciē p̄
mo mō trium p̄dictoꝝ intelligendo. ¶Hec appet.qm̄
paſſiones p̄dicabiles de p̄mo ſubiecto ſciē ſunt diuerſi
ꝯcept⁹ denoīatiui de aliq̄ cōceptu q̄dditatiuo ꝓpōnis
ſubiecto verificabiles ꝓ re q̄ eſt ſciē ſubiectū ⁊ vtriuſq;
terminoꝝ ꝓpōnis ſignificatū:ſz cōſtat ꝙ ꝯcept⁹ hmōi
nō ſunt cābiles in re extra q̄ eſt ſubiectū de q̄ eſt ſciā:ſz
tm̄ in aīa q̄ eſt ſubiectū in quo eſt ipā ſciā.ergo ⁊c. ¶Con=
firmatur.qz ſubiectū ſciē realis eſt res extra. p̄ma ei⁹
ratio que eſt etiā p̄mū paſſionū ſubiectum eſt ſua diffi
nitio de qua eſt p̄io not⁹ q̄ de aliquo alio p̄mus ꝯce=
ptus illi⁹ rei denoīatiu⁹:ſed nec ſubiectū ſciē qd̄ eſt res
extra nec diffinitio ſua q̄ eſt p̄ma ei⁹ ratio ⁊ p̄mū nō
ſciē ſz paſſionis ſubiectū cauſant aliquā paſſionē in re
extra:nec em̄ ꝑ demōſtrationē aliquid cauſat̄ in re ꝑ eā
ſignificata:ſed tm̄ in aīa.ergo ⁊c. ¶Sed cōtra.qz aliq̄
paſſio demōſtrata eſt res diſtincta a ſubiecto ⁊ cauſata
ab ipſo vt calor ab igne.¶Reſpōſio.ꝙ calor cauſatus
ab igne et exiſtens in eo non eſt eius paſſio demōſtrabi=
lis vel predicabilis de eo:ſed tantum concept⁹ ipſi⁹ vt
calefactiui vel calefactibilis calorē ſignificans non vt
actualiter:ſed vt poſſibiliter exñtem.hmōi aūt cōcept⁹
demonſtrabilis non eſt in igne:ſed in mente.quare ⁊c.
¶Secunda cōcluſio eſt:ꝙ nec ſubiectum ſciē nec ratio
eius cōtinet virtualiter aliquā veritatē nec paſſionē il
li⁹ ſciē ſcd̄o mō trium predictoꝝ:vz cauſalit̄ ſaltē tota
liter ſiue ꝑ modū cauſe totalis.¶Hec ꝓbat̄.⁊ p̄mo de
ſubiecto ſciē:qm̄ ſubiectū ſciē ⁊ oīs notitie abſtractiue
pōt eſſe ⁊ eſt nō exñs conſilr̄ ſicut exiſtens actualiter in
re extra:ſed illud qd̄ nō eſt aliquid in re extra nō poteſt
eſſe cauſa alicuius effectiua totalis nec etiā partialis.
ergo ⁊c.¶Confirmatur.qz nullus effectus realis pōt
eſſe ab aliquo nō ente:ſed ſubiecto ſciē non ente nec exi
ſtente actualiter in re extra fiunt demonſtrationes de
ipſo:⁊ ꝓbātur ac in mente formantur paſſiones proba
biles de conceptu ſubiectum ipſum ſcientie importan=
te.ergo iſta nō poſſunt ab ipſo fieri effectiue.¶Secūda
pars vz de diffinitiōe q̄ dr̄ eſſe ratio ſubiecti ſciētie vz

ꝙ nec ipſa ſit cā paſſionum ſciē effectiua ſaltē totalis
appet p̄mo.qz oīs actus intelligēdi eſt ab intellectu
vel totaliter vl̄ ſaltē ꝑtialiter effectiue:nec ꝑ ꝯ̄ñs aliqd
ab ipſo diſtinctū qualis ē ratio ſubiecti q̄ eſt diffinitiua
intellectio rei/pōt eſſe totalis cā effectiua alicuius alte
rius actus intelligēdi:ſz paſſiōes hmōi demōſtrabiles
⁊ de ſubiecto ꝯcluſionis p̄dicabiles nō ſunt aliud q̄ qui
dam actus intelligēdi denoīatiui.ergo ⁊c. ¶Scd̄o.qz
qd̄ cauſatur alio nō exñte nō pōt eſſe ab ipſo totalr̄ nec
ēt partialiter effectiue:ſz nō exñte diffinitiuo conceptu
cauſat̄ ꝯcept⁹ qualitatiuus qui dr̄ eſſe paſſio in mente.
ergo ⁊c.¶Minor appet.qz ſicut termini ꝓpōnis ⁊ pro
poſitiones ſyllogiſmi vocalis ꝓferuntur ore ſucceſſiue
necq̄ñ ꝓfertur ſecunda ꝓpō/eſt p̄ma:ſed deſinit eē/ſi
cut ⁊ p̄mo ꝓpoſitionis termino deſinēte format̄ ſecū=
dus:ita ⁊ de ſyllogiſmo ⁊ de ꝓpōnibus eius mentalib⁹
eſt dicēdū.⁊ ita ſicut deſinēte maiori ꝓpoſitione pōt for
mari poſt ipſā deſinētē minor in mēte:ita ⁊ p̄dicatū ma
ioris qd̄ eſt paſſio/pōt formari ei⁹ ſubiecto qd̄ eſt diffini
tio formata in mēte antea/deſinēte.vt cū dr̄ aīal ratio=
nale ē riſibile nō oportet actu manere ſubiectū p̄mo for
matū qñ ꝓfert̄ ſeu format̄ ore vel mēte p̄dicatū.ergo hmōi
ſubiectū qd̄ eſt diffinitio nō pōt eē cauſa effectiua paſſio=
nis de ipſa p̄dicate totalis nec ēt ꝑtialis. ¶Tertia et
vltima cōcluſio eſt:ꝙ nec ſubiectum ſciē:ſed eius ratio
ꝓpria eſt virtualiter continens oēm illi⁹ ſciē paſſionē
tertio mō illorū trium p̄dictoꝝ. ¶Hec ꝓbat̄. Ad cui⁹
ꝓbationis euidētiā eſt ſciendū:ꝙ cōtinere virtualr̄ iſto
modo paſſiōes oēs ſciē nō eſt aliud q̄ eē p̄mū mediū ꝓ
bandi p̄mam concluſionem:ex cuius ꝓbatione depen
dent ꝓbationes aliarū oīm ꝯcluſionū poſterioꝝ talis
ſciē.nā eſſe illud de quo ſcd̄m p̄dicationē directam eſt
ſic ꝑ ſe notū p̄mū ꝯceptū denoīatiuum verificari ꝙ ad
eius verificationē euidētē de aliquo eſt euidēs ꝯceptū
illum denoīatiuū verificari de eodē eſt eſſe cauſā talis
ꝯcluſionis ſeu eius veritatis ꝑ modū añtis ꝯ̄ñs inferē
tis:ꝓ q̄to vz ad oēm ꝓpōnē veram in qua p̄dicat̄ de
aliquo tale p̄mū paſſionis ſubiectū qd̄ ⁊ eſt ad ꝓban=
dū ipſā de eodē mediū/ſequit̄ ⁊ arguit̄ veritas talis cō
cluſionis in qua vz p̄dicat̄ paſſio ipſa de eodē de q̄ p̄=
mū eius ſubiectū fuerat p̄dicatū. ¶Hoc p̄miſſo appet
ꝯcluſio q̄tū ad p̄mā eius partē:vz ꝙ ſubiectū realis
ſciē non eſt cauſa ēt modo tertio ſupradicto ꝯtinens vir
tualiter paſſionē.qm̄ res extra ſignificata nec eſt paſſio
nis ſubiectū nec eſt ad ꝓbandū ipſam de aliquo mediū
ſz qd̄ eſt cauſa paſſionis ſiue ꝯcluſionis ipām annunciā
tis iſto mō vz ꝑ modum antecedētis ipā ꝯcluſionem
ſeu ei⁹ veritatē inferētis/eſt ipſi⁹ paſſionis p̄dicati cō=
cluſionis p̄mū ſubiectū:⁊ ideo ad ꝓbandū ipām de oī
alio mediū.ergo ⁊c.¶Maior eſt euidēs.qz res extra ſigni
ficata lz ſit ſubiectū ſciē non tn̄ pōt dici ſubiectū alicui⁹
ꝓpōnis nec ꝑ ꝯ̄ñs paſſionis.qz paſſionis ſubiectū vel ē
illud in quo paſſio ipſa ſubiectiue recipit̄:⁊ hoc non eſt
niſi anima vel aliqua intellectualis forma.in nulla em̄
re alia poteſt actus intelligēdi recipi ſubiectiue.vel eſt
illud de q̄ in ꝓpōne paſſio p̄dicat̄:⁊ tale nō pōt eē res ex
tra ſignificata:ſz ꝯcept⁹ vl̄ vox ſignificatiua.ergo ⁊c.¶Se
cūda pars ꝯcluſionis vz ꝙ p̄ma rō ſubiecti ſciē ſit
modo p̄dicto cā virtualit̄ ꝯtinēs veritates ꝯcluſionū
talis ſciē ꝓbatur.qm̄ qd̄ eſt p̄mū paſſionū ſubiectū et
mediū ad ꝓbandū ipſas de omni alio de q̄ verificant̄ cō
tinet virtualiter veritates oīū cōcluſionū in q̄bus paſ=
ſiones p̄mi ſubiecti talis ſciē p̄dicantur. ¶Hoc appet.
qz vt p̄miſſum eſt/nō eſt aliud in ꝓpoſito aliqd cōtinere
virtualiter paſſionem q̄ inferre eam de aliquo ſeu eſſe
mediū ad ꝓbādū ipſam de eo.nec v̓tualiter cōtinere cō
cluſionem ſeu ei⁹ veritatē eſt aliud q̄ eē mediū ad infe=
rendū ipām ſeu ꝓbandū vt veram:ſz p̄dicta ratio ſubie
cti ſciē eſt hmōi p̄mū paſſionū ſubiectū ⁊ ad ꝓbandū
eas mediū.¶Hoc apparet.qz nec ꝑ p̄mam rationem
ſubiecti ſciē eſt hic aliud intelligendū q̄ illam diffini=
tionē vel deſcriptionē eius de qua p̄mus cōceptus de
noīatiuus talis ſciē eſt p̄mo notus ⁊ ꝯcluſus in acqui
ſitione ipſius ſciē:⁊ ꝑ ꝯ̄ñs mediū ad probandū p̄mam
cōcluſionē ex cuius ꝓbatione depēdēt ꝓbatiōes aliaꝝ
ꝯcluſionū poſteriorum in tali ſciā.ergo ⁊c. ¶Cōfirma
tur.qz oīe illud de q̄ p̄mo verificat̄ aliqua paſſio cōti=
net ipſam virtualiter eo mō ahter ꝙ ad verificationem
ipſi⁹ de aliquo ſequit̄ ⁊ infert̄ a priori verificatio paſſio
nis de eo:⁊ ſilr̄ ad falſificationē ei⁹ de aliq̄ ⁊ paſſio ē fal
ſa de ipſo q̄cūq; alio poſito.De nullo em̄ pōt falſificari
paſſio de quo verificat̄ illud qd̄ ipām dr̄ virtualiter con
tinere.nec de aliq̄ pōt verificari de q̄ ipm̄ qd̄ vz eam vir
tualiter cōtinet/falſificat̄:ſz in oīm demōſtratiōe cuius
p̄miſſe ſunt indemōſtrabiles eſt aliqs talis cōcept⁹ ſic
ſe hñs ad cōceptū denoīatiuū p̄dicabilē in quale q̄ qui
dem cōceptus eſt paſſio.¶Hoc appet.qz nulla ꝓpō eſt
indemōſtrabilis in qua p̄dicat̄ paſſio de ſubiecto ſuo nō
p̄mo:cū oīs ꝓpō cuius ſubiectum eſt nō p̄mū paſ=
ſionis p̄dicate ſit demōſtrabilis ꝑ ꝓpōnē aliā cui⁹ p̄di=
catū ē ipſa paſſio ⁊ ſubiectū eius ſubiectū p̄mū.ergo ⁊c.

Ex p̄dictis apparet ꝙ rōnes p̄dictæ fa=
cte ꝯ̄ opinionē doctoris nō ſunt ꝯ̄ mētē eius.qm̄ nō intē
dit doctor dicere ꝙ rō ſubiecti ſciē contineat paſſiones
ſeu cōcluſiones ei⁹ virtualr̄ effectiue ſiue ꝑ modū cau=
ſe efficiētis ꝯ̄ qd̄ arguūt rōnes ille:ſz ꝙ cōtinet virtualr̄
illa oīa ꝑ modū añtis ꝯ̄ñs aliqd̄ neceſſario inferētis.ſi
cut em̄ cā efficiēs cōtinet virtualr̄ ſuū effectū quē pōt ꝓ
ducere:ita ſuo mō añs pōt dici veraciter cōtinere v̓tua
liter ꝯ̄ñs qd̄ ex ipſo neceſſario ſequit̄ ⁊ infert̄.qz ſicut cā
effectiua eſt qua poſita ſequit̄ effectus ita ⁊ añs eſt ad
qd̄ poſitum ſequit̄ ꝯ̄ñs.⁊ iſtam cauſalitatē nō aliā reſpē
ctu cōcluſionū ⁊ paſſionū ſciē intēdit doctor attribuere
ſubiecto vel rōni ſubiecti ſciē.ꝯtra quā nō vadūt nec ar
guunt rationes p̄dicte vt appet ꝑ ſingulas diſcurrēdo.
¶Ad p̄mam em̄ patet ꝙ maior falſum accipit:⁊ ab ī
ſufficienti petit qz ꝑ ſubiectū continere virtualiter paſ=
ſionem nō eſt intelligēdū aliquod illoꝝ duorū:ſz tertiū
ſuperius expreſſum:videlicet ꝙ ſubiectū continere vir=
tualiter paſſionem eſt rōnem ſubiecti eē p̄mū ei⁹ ſub=
iectum ⁊ mediū ad ꝓbādū eā de quocūq; alio de q̄ vera
citer p̄dicat̄:nec ſequit̄:rō ſubiecti nō cōtinet paſſionē
nec ꝯcluſionē effectiue.ergo nec v̓tualit̄ dicto mō.qm̄ cum
hoc ꝙ rō ſubiecti ſciē q̄ eſt p̄mū paſſionis ſubiectū nō
cōtinet effectiue ſeu cauſaliter paſſionē nec demonſtra=
tionis ꝯcluſionē/ſtat ꝙ eſt illud de quo p̄mo verificatur
paſſio q̄ ⁊ ꝑ ipm̄ ꝓbatur verificari de oī alio:⁊ hoc eſt ip
ſam rationē ſubiecti alia ꝑ eam demonſtrabilia virtua=
liter ꝯtinere:ſicut licet premiſſe nō cauſarēt cōcluſionē
effectiue qz tn̄ concluſio ipſa eſt vera ſeu arguit̄ ⁊ infert̄
vt vera qz premiſſe ſunt vere:ideo premiſſe dicuntur cō=
cluſionem virtualiter continere.quare ⁊cetera. ¶Ad
confirmationem apparet conſimiliter ꝙ non vadit ad
mētem doctoris contra quem arguit:quia non accipit
ſicut debet accipere:⁊ doctor intendit concedere ſub
iectū p̄mū ſciē paſſiones ⁊ veritates ſciē naturalr̄ cō=
tinere.alia em̄ cōtinentia naturalis eſt illa qua cā effi=
ciens cōtinet ſuū effectū:⁊ alia illa qua ſubiectū ſciē vl̄
eius rō continet ꝓpriā paſſionē ⁊ cōcluſionē. Quando
ēt dr̄ ī minore ꝙ cā efficiēs non continet v̓tualr̄ notitiā
ſui effectus/ſi intelligatur ꝙ non continet ipſā virtua=
liter effectiue/eſt verum:ſed tunc nihil ad propoſitū:
quia nec aliquod ſubiectum continet virtualiter iſto

modo aliquā passionem. Si aūt intelligatur de ꝯtinentia medij demonstrationis ⁊ subiecti cōclusionis / sic est falsuꝫ. q᷑ aliq̄ notitia lꝫ nō q̄libet cause cōtinet virtualiter aliquā notitiā effect⁹ / mō quo mediū demōstrationis continet virtualr̄ passionē siue cōclusionē cuius p̄dicatū est passio ip̄a. quare ⁊c. ¶ Ad scōm d᷑ ꝙ habito ꝯceptu diffinitiuo ꝑfecto subiecti scīe ⁊ sufficienti possunt haberi ⁊ ꝓbari ex ipso oēs conceptus denoīatiui q̄ passiones dicuntur. nō oportet aūt ipsas passiōes posse ꝓpter ꝯceptū subiecti lꝫ sufficiētē ⁊ ꝑfectū cognosci cū nec ītelligant̄ nisi ꝑ actū reflexū. ¶ Et qn̄ arguit̄ ꝙ cognoscēs aīaꝫ n̄ pōt ītelligere ip̄aꝫ eē v̄rificabilē: R̄ndetur ꝙ si hoc est veruꝫ / cā huius ē: q᷑ de aīa nō pōt haberi naturalr̄ ꝯceptus q̄dditatiu⁹ ꝑfectus. q᷑ nec precognitiōes euidētes de ipso ad talē ꝯceptū h̄ndū necessarie sunt nobis possibiles ꝑ naturā. ¶ Ad tertiū qn̄ d᷑ ꝙ ꝯtinētia hm̄ōi virtualr̄ est attribuēda medio / ꝯcedo nec hoc est ꝯ̄ ꝓpositum: q᷑ vt patet ex dictis mediū demōstratiōis potissimū p̄me ꝯclusiōis subiectū ⁊ rō propria subiecti scīe idē dicūt. nō ē aūt ītelligēdū ꝙ hm̄ōi cōtinētia virtualis p̄dicta sit subiecti scīe q̄ est res ex̄ significata: sꝫ p̄me rōnis hoc est diffinitionis siue descriptionis ipsius ꝑ quā subiectuꝫ scīe explicat̄ ⁊ de qua ꝓpria passio p̄dicat̄ ⁊ ꝑ ipsaꝫ de om̄i alio ꝓbat̄. ¶ Ad vltimū qn̄ d᷑ ꝙ subiectū non ꝯtinet virtualr̄ suam passionē: dico ꝙ verum est de subiecto scīe: nō aūt de p̄mo subiecto ꝓprie passionis. q᷑ subiectū est mediū demonstrationis. tale em̄ subiectuꝫ mō p̄exposito ꝯtinet virtualr̄ passionē pro q̄to est mediū probādi eā de om̄i alio de q̄ ipsuꝫ p̄dicat̄. ¶ Et qn̄ arguit̄ ꝯ̄ hoc q᷑ īꝑfectius nō continet ꝑfectius virtualr̄ / si loquatur de cōtinentia cause efficientis nihil ad ꝓpositū. q᷑ nec de ista est hic sermo. loquendo ēt de ista nō arguit̄ q̄n subiectū possit eē causa etiā effectiua saltē partialis ⁊ si non totalis passiōis seipso nobilioris. Si aūt loquat̄ de cōtinentia nō cause efficientis: sed antecedētis aliq̄ꝺ ꝯn̄s inferētis: qualis cōtinētia est p̄mi subiecti passionis: sic istud assumptuꝫ est falsum. q̄m descriptio seu diffinitio subiecti scīe de q̄ prima passio est primo nota est mediuꝫ ad probandum ip̄am ⁊ alias de q̄cunq; de quo ip̄a hm̄ōi descriptio vel diffinitio p̄dicat̄. ⁊ hoc siue conceptus hm̄ōi denoīatiui q̄ sūt passiōes / sint oēs īꝑfectiores tali medio siue aliqui sint ꝑfectiores eo. q̄re ⁊c. ¶ Sic ad q̄stioneꝫ. ¶ Ad rationem in principio apparet solutio ex predictis.

SEcundo quero. vtrum aliquod vnicū ens creatū vel increatū sit toti⁹ theologie subiectū. ¶ Et videt̄ ꝙ sic. q᷑ idē est totius theologie subiectū ⁊ cuiuslibet veritatꝭ theologice obiectū: sꝫ oīꝫ veritatum theologicarū obiectum est vnicū increatū vꝫ deus ipse. ḡ ⁊c. ¶ Cōtra. q᷑ vt patuit supra aliqua theologia est practica cui⁹ obiectum est praxis ⁊ alia speculatiua cui⁹ obiectum vel subiectū nō est praxis sꝫ de⁹: sed deus ⁊ praxis nō sunt vnicū ens creatū nec īcreatū. q᷑ praxis ē ens creatū / de⁹ aūt increatū. ergo ⁊c. ¶ Respōsio. vbi p̄mo excludā duplicē opinionē. Scđo dicā alit̄ ad q̄stionē. Tertio soluā ad aliq̄ q̄ possunt moueri dubia circa q̄stionis solutionem.

Quantum ad primum: opinio excludēda est cuiusdā ponentis ⁊ dicentis ꝑ ordinē ista q̄tuor. ¶ Primū est: ꝙ ratio subiecti scīe ⁊ subiectū ipsuꝫ sunt idem omnino. ¶ Scōm: ꝙ subiectū theologie viatoruꝫ est subiectū cōclusiōis theologice eoꝝ. ¶ Tertiū: ꝙ subiectū ꝯclusionis theologice ⁊ ꝑ ꝯn̄s theologie beatoꝝ est de⁹ ipse. ¶ Quartū q̄ꝺ sequit̄ ex p̄dictis est ꝙ nō est aliq̄ꝺ vnū subiectū toti⁹ theologie viatoꝝ. ¶ Primuꝫ ꝓbat primo. q᷑ impossibile est habere sciāꝫ sine scita rōne subiecti: sꝫ scīa pōt haberi ignorato quolibet alio ab omnibus ꝑtibus demōstrationis. ergo oportet rationē subiecti esse aliquā earū. nō pōt aūt esse alia q̄ subiectū ergo ⁊c. ¶ Scđo. q᷑ sicut se habet rō agendi ad actum ita rō subiecti ad sciām: sꝫ sic se hꝫ rō agendi ad actū ꝙ semꝑ cōcurrit ad eam. ergo ⁊ rō subiecti ad sciām. sꝫ ad ip̄am ꝯcurrere nō oporteret si a subiecto differret. ergo ⁊c. ¶ Scōꝫ vꝫ ꝙ subiectū theologie viatoꝝ sit sbiectū cōclusionis theologice ip̄oꝝ / ꝓbat p̄mo. q᷑ impossibile est h̄ri sciam sine notitia sui subiecti: sed scīa pōt haberi sine notitia cuiuscūq; q̄ꝺ nō est cōclusio nec aliqua p̄missarum nec mediū nec cōclusionis subiectū nec p̄dicatum. ergo alterū hoꝝ oportet esse scīe subiectū: sꝫ nec mediū nec aliqua ꝓpositionū nec ꝯclusiōis p̄dicatū potest esse hm̄ōi scīe subiectū. ergo ⁊c. ¶ Scđo. q᷑ oē scīe subiectū est aliq̄ꝺ incōplexū: sꝫ preter cōclusionis subiectum p̄dicatū ⁊ mediū nō est aliud incōplexum q̄ꝺ possit esse scīe subiectū. ergo ⁊c. ¶ Tertio. q᷑ illud est subiectū scīe de quo considerantur ⁊ probantur passiones et ꝓprietates in illa scīa: sꝫ hoc nō est aliud q̄ cōclusionis subiectum: ergo ⁊c. ¶ Quarto. q᷑ illud est subiectū scīe quo posito oī alio circūscripto habet̄ subiectū scīe: et q̄ amoto non pōt haberi quocūq; alio posito: sꝫ cōclusionis subiectum est hm̄ōi. ergo ⁊c. ¶ Tertium vꝫ ꝙ deitas sit subiectum cōclusionis theologice beatorum ex hoc declarare videt̄. q᷑ subiectuꝫ theologie ip̄orū ē res extra nō aliq̄s cōceptus in aīa: sꝫ idē est subiectū theologie ⁊ conclusionis theologice. ergo res extra vꝫ deitas ip̄a est subiectū cōclusionū theologicarū oīꝫ beatorū. ⁊ q᷑ idē est subiectū cōclusionis theologice ⁊ theologie: cōclusio aūt theologica est q̄dā ꝓpō in mēte formata: nō addit ꝙ dicētes ꝑtes cuiuscūq; ꝓpōnis p̄dicatuꝫ vꝫ ⁊ subiectū esse ītellectiōes nō aūt res extra intellectas oportet ponere ꝯn̄ter ꝙ de⁹ nulli⁹ theologie ē subiectū nec beatoꝝ nec ēt viatoꝝ. ¶ Quartū ⁊ vltimum vꝫ ꝙ nō sit aliq̄ꝺ vnū subiectū toti⁹ theologie viatoꝝ sequit̄ vt euidēter ap̄pet ex scđo. q̄m cū scōm illud subiectū theologie sit subiectū ꝯclusiōis theologice ꝑ ꝯn̄s quot sunt subiecta cōclusionū theologicarū tot sūt subiecta theologie: sꝫ subiectū ꝯclusionū theologicarū oīꝫ ip̄oꝝ viatoꝝ nō ē tm̄ vnū sꝫ multa. nō em̄ oīꝫ ꝯclusionuꝫ theologicarū viatoꝝ ē idē ꝯcept⁹ subiect⁹: sꝫ ali⁹ ī vna ⁊ ali⁹ in alia. sec⁹ em̄ est de ꝯclusionib⁹ beatoꝝ: supposito ꝙ subiectū illarū oīm sit res ex̄ puta deitas ip̄a. hoc em̄ supposito idē ⁊ vnicū erit subiectū oīm theologicaꝝ ⁊ ꝑ ꝯn̄s toti⁹ theologie ip̄oꝝ nō aūt si cōcept⁹ mētis ponatur esse subiectū cōclusionū eoꝝ sicut viatoꝝ. hoc em̄ supposito ita oportet ponere multa subiecta theologie beatorum sicut viatorum.

Hec opinio est omnino improbabilis quātū ad oīa q̄tuor supradicta in ea cōtēta: vt patet discurrēdo ꝑ singula. ¶ Primū em̄ ap̄pet esse falsuꝫ ex dictis in q̄stione p̄cedēti. ibi em̄ est ōnsum ꝙ subiectū scīe realis est res extra. rō aūt subiecti est duplex ei⁹ conceptus in aīa non sunt aūt idē res extra significata ⁊ ei⁹ signum puta cōcept⁹ exn̄s in aīa. q̄re ⁊c. ¶ Ad primaꝫ rōnē in ꝯ̄riū cōcedo maiorem: sꝫ nego minorē. q᷑ immo scīa pōt h̄ri ignorata tota demōstratiōe ⁊ q̄libet ei⁹ ꝑte nō aūt pōt h̄ri ignorata re ex̄ ꝑ eā significata. q᷑ nec scīa ē demōstratiōis nec alicui⁹ ꝑtis ei⁹ vt obiecti: sꝫ tm̄ rei. ip̄a em̄ demōstratio ⁊ q̄libet ei⁹ ꝑs est act⁹ ītelligendi: q̄ nō est obiectū act⁹ recti: sꝫ reflexi. scīa aūt habita ꝑ demōstrationē rem extra significātē est h̄itus ⁊ act⁹ rectus nō reflexus. quare ⁊c. ¶ Ad secundā dico ꝙ alr̄ se habet ratio agēdi ad agēs ⁊ ad actionē: ⁊ aliter rō subiecti scīe ad subiectum ⁊ ad sciām. q̄m ratio agendi vel ē realiter ipsum agēs vel est in eo vt pars in toto vel forma in subiecto / supposito ꝙ per agens intelligatur non illud a quo est actio seu res acta: sed vel eius subiectum modo quo aqua d᷑ calefaciēs: vel compositum ex ipso modo quo totum compositū ex forma et materia dicit̄ generans cuꝫ tn̄ generatio non sit a materia: sꝫ a forma ipsa etiam ratio agēdi sumpta pro immediato principio actionis est ab ipsa actione distincta. nō sic auteꝫ se habet ratio subiecti ad subiectuꝫ nec ad sciām: q᷑ ratio subiecti cū sit ꝯceptus rei nec est ipsum subiectum puta res cuius d᷑ esse ratio / nec in eo aliquo modo. sic aūt se habet ad sciāꝫ ꝙ est ipsa seu eius actus cū sit rei que est subiectum scientie ꝯceptus. ⁊ ideo quando ꝯcludit̄ ꝙ ad scientiam oportet cōcurrere rationem subiecti / si per scientiam intelligas habitum: ꝯcedo ad habitū scientificū ⁊ ad omnem aliū naturaliter acquisitū ꝯcurrere rationem sui subiecti vt ꝓpriū suuꝫ actum quo mediante intellectus acquirit habituꝫ. si autem ꝑ sciām intelligas non habitū sed scientificuꝫ actū: sic dico ꝙ ad sciāꝫ nō oportet ꝯcurrere rationeꝫ subiecti tanq̄ aliq̄d ab ipsa diuersū: q᷑ hoc suppositum nō est veruꝫ cū ratio subiecti sit ipsa scīa sic accepta. quare ⁊c̄. ¶ Scōꝫ etiā dictū huius opiniōis vꝫ ꝙ subiectū theologie viatoꝝ sit subiectum ꝯclusionis theologice ipsorum / apparet euidenter esse falsum. ¶ Primo. q᷑ subiectum theologie tam viatorum q̄ beatorum est aliqua res extra animaꝫ significata: nō aliquis conceptus in anima. sed secundum euꝫ ⁊ scōm veritatē subiectū ꝯclusionis theologice viatoꝝ ⁊ omnis alterius ꝓpōnis est conceptus mētis. ergo ⁊c̄. ¶ Secundo. q᷑ oēm theologuꝫ oportet scire theologie subiectū: sed nullū theologū oportet scire alicui⁹ theologice ꝯclusiōis subiectū. ergo ⁊c̄. ¶ Minor apparet. q᷑ nullum h̄ntem actum intelligēdi rectū simplicē vel ꝯplexū oportet habere aliū actū reflexum nec per ꝯn̄s intelligere primum rectū: cū nec euꝫ possit intelligere ꝑ seipsum: sed tantūmodo per reflexum: sed omnis ꝯclusio ⁊ q̄cūq; alia ꝓpō theologica in mēte formata est notitia recta ꝯplexa. est enim intellectio rei extra significatiua. ḡ ⁊c̄. ¶ Ad primā rationē in cōtrariū ap̄pet ꝙ falsum accipit in minore. q᷑ immo vt dictum ē ꝑ sciām rei extra nullius illorum habetur notitia: cum q̄libet eorū sit ꝯceptus in aīa: quē non intelligit sciēs p̄cise rem aliquā extra. ⁊ ideo scīa real̄ recta habet̄ vti ꝙ sine omni notitia alicuius illoruꝫ: nō aūt sine notitia rei extra ab eis omnibus distincta. quare ⁊c̄. ¶ Ad secundam dico: ꝙ si per incomplexū intelligas terminū puta ꝓpositionis subiectum vel p̄dicatū / nō magis tale incōplexum q̄ cōplexum pōt esse subiectū alicuius scīe rei extra qualis est theologia. si aūt ꝑ incōplexum ītelligas rē extra significatā ꝑ terminū puta ꝑ ꝯclusionis theologice subiectū / cōcedo tale incōplexū eē theologie nō aūt ꝯclusionis theologice subiectū: sꝫ cōclusionis subiectū est ꝯcept⁹ rei q̄ est subiectū theologie. ⁊ sic dicēdū est de subiecto cuiuscūq; alterius scīe recte et de subiecto ꝯclusionis sue. vꝫ ꝙ subiectū scīe est res extra sꝫ subiectū ꝯclusionis est ꝯcept⁹ eius significatiuus. q̄re ⁊c. ¶ Ad tertiā apparet ꝙ ītelligēdo ꝑ ꝓprietates vel passiōes sicut ⁊ debet intelligi / ꝯcept⁹ denoīatiuos in q̄le p̄dicabiles hm̄ōi passiones dicunt̄ considerari ⁊ ꝓbari in scīa tā de subiecto ipsi⁹ scīe q̄ꝺ est res extra q̄ etiā de subiecto ꝯclusionis q̄ꝺ est ꝯcept⁹ in aīa differenter. considerantur em̄ de re extra vt signa de signato. de illo em̄ talia aliq̄ mō cōsiderāt̄ circa q̄ꝺ formant̄. quia nec ꝑ passionem in scīa cōsiderari est intelligendū passionē ip̄am in scīa intelligi: sꝫ formari. nō em̄ sciētē rē extra oportet vt dictū est intelligere aliquē suū cōceptuꝫ sed passiones p̄dicabiles nō sunt aliud q̄ q̄dā denoīatiui cōcept⁹ mētales. ḡ nō dicunt̄ cōsiderari nec ꝓbari in scīa tanq̄ aliq̄ obiecta intellectiua: sꝫ dicunt̄ cōsiderari hoc est formari. vn̄ cū d᷑ ꝙ ad talē sciām ꝑtinet tal̄ passionis ꝯsideratio / nō est aliud itelligēdū q̄ ꝙ ad ip̄aꝫ siue ad sciētē ꝑtinet ipsius passionis formatio. actus aūt intelligendi format̄ seu ab intellectu ꝓducit̄ circa obiectum ꝑ eū significatū: ⁊ ita cū subiectū scīe sit passionū talis scīe obiectū significatū ꝑ ꝯn̄s de ip̄o dicunt̄ ꝯsiderari hoc est circa ip̄m dicunt̄ formari seu ꝓduci. nō aūt de conclusionis subiecto considerant̄ hoc modo: q᷑ nec cōclusiōis subiectū q̄ꝺ est mentis cōceptus est ipsaruꝫ obiectū significatū: sꝫ poti⁹ subiectū de quo dicunt̄ seu affirmant̄ ⁊ verificant̄ nō ꝑ se: sed ꝑ re significata. quare ⁊c. ¶ Ad quartaꝫ ap̄pet ex dictis ꝙ minor est falsa quia vt dictū est subiectū cōclusionis est cōcept⁹ mētis q̄ nō pōt eē scīe rei extra subiectū: sed ei⁹ signū. ¶ Tertiuꝫ dictū suū videlicet ꝙ deitas sit subiectū cōclusiōis theologice beatoꝝ ap̄pet esse euidēter falsū: p̄mo q᷑ nō minus cōclusio ⁊ oīs alia mētis ꝓpō beatoꝝ q̄ viatoꝝ est intellectio cōplexa: sed nulla intellectio cōplexa cōponit̄ ex reb⁹ intellectis alijs ab intellectionibus. ergo nec cōclusio theologica beatoꝝ nec ꝑ ꝯn̄s ei⁹ subiectū nec predicatum pōt eē deitas increata: sꝫ aliq̄ notitia formata. ¶ Scđo. q᷑ nō magꝭ alicui⁹ ꝓpōnis subiectū q̄ p̄dicatū pōt esse aliq̄d ab actu intelligēdi distinctum ⁊ ita si deitas vel alia res quecūq; ab intellectiōe distincta pōt esse ꝓpōnis subiectū ⁊ p̄dicatuꝫ / tūc sequit̄ ꝙ possit fieri ꝓpō aliqua cōposita tm̄ ex rebus significatis vt illa cui⁹ vtrūq; extremoꝝ p̄dicatū vꝫ ⁊ subiectū est res significata ab om̄i intellectione distincta: et alia cōposita ex actu intelligendi ⁊ ex re extra significata vt illa cui⁹ alterū extremoꝝ erit cōcept⁹ ⁊ alterū res significata ꝑ ip̄m: sꝫ quodlibet hoꝝ est falsuꝫ. sicut eī vtrūq; extremoꝝ ꝓpōnis vocalis est vox vꝫ tā subiectū p̄mo formatū q̄ copula q̄ predicatū: quoꝝ vnuꝫ post alterū ꝓfertur successiue a loquēte: ita de ꝓpōne mētali ꝯsimiliter est dicēdū: vꝫ ꝙ non constat nisi ex actib⁹ intellectiuis successiue in mēte formatis. quare ⁊c. ¶ Tertio. q᷑ beatus nō minus format in se q̄ viator totaꝫ cōclusionē theologicā ⁊ aliā oēm ꝓpōnem q̄ mediāte aliquid intelligit q̄ꝺ ⁊ pōt naturaliter intelligere ꝑ seip̄m sed nulla ꝓpō cuius subiectuꝫ vel p̄dicatum est deitas pōt formari ab aliquo beato nec ab alio: q᷑ formatio ꝓpōnis dicit formationē seu factionē cuiuslibet partis eius vꝫ tam subiecti q̄ p̄dicati: deitas aūt q̄ supponit̄ altera pars ꝓpōnis nō potest ab aliquo fieri nec formari. ḡ ⁊c. ¶ Quarto. q᷑ vbi est tm̄ vnicus cōceptus vel nullus ibi nulla pōt poni ꝓpō: cū om̄is ꝓpō mētis m̄ltos includat cōceptus: sed si in mente b̄tī deitas sit subiectum sue cōclusionis in ip̄o vel tm̄ erit vnic⁹ act⁹ intelligēdi vꝫ p̄dicatū vel null⁹: supposito ꝙ sicut subiectū est deitas ita ⁊ p̄dicatum eius sit res alia ab ītellectiōe distincta. ḡ ⁊c. ¶ Nec valet si dicat̄ ꝙ esto ꝙ deitas sit cōclusiōis b̄tī subiectū adhuc hm̄ōi cōclusio poterit cōstare ex duob⁹ actib⁹ intelligēdi vꝫ ex copula ⁊ ex p̄dicato. q̄m nō magis copulā ꝓpōnis mētis nec p̄dicatuꝫ oportet eē cōceptū in mēte formatū q̄ eius subiectū. et iō si ꝓpō in mēte formata pōt h̄re rē ex̄ aīam ꝓ subiecto / eadē rōne poterit ip̄am h̄re tā pro copula q̄ ēt ꝓ p̄dicato. quare ⁊c. ¶ Confirmat̄. q᷑ nullus intellectus creatus pōt mediante vnico solo actu intelligere cōponendo nec diuidendo siue negādo vel affirmādo: sed omnis intellectus creatus siue beatus siue non beatus in quo est propositio formata / intelligit componendo vel diuidendo: puta vnum de alio affirmando vel ab eo negando. ergo sunt in ipso plures actus intelligendi

quoꝝ vnus affirmatur de alio vel negatᷓ:actus autē af
firmatus vel negatus dicitur ꝓpositionis p̄dicatū:il
le autem de quo affirmatur vel negatᷓ dr̄ eius subiectū.
ergo ⁊c. ¶ Ad rationem in ꝯtrium appet ꝙ falsa est mi
nor q̄ dicit ꝙ idem est subiectum theologie beatorum ⁊
ꝯclusionis theologice ipsorum.cū eñ vt dictū est oīs
ꝓpositionis tam beatoꝝ q̄ viatorum subiectū sit cōce
ptus in aīa:subiectum aūt theologie vtrorūq; sit res ex
tra vt dicetᷓ infra:ꝑ ꝯñs non magis est idem subiectum
theologie ⁊ ꝯclusionis theologice tam beatorū q̄ via
torum/q̄ signum exñs in anima ⁊ eius significatū exñs
in re extra.quare ⁊c. ¶ Quartum ⁊ vltimū ēt est falsū
⁊ ex falso illatū:qd̄ aliq̄ ꝓbāt ꝑ hoc/theologia est vnicꝰ
habitꝰ.ḡ ⁊ vnicū est subiectū eius. ¶ Sed ista ratio de
ficit.qr añs falsum accipit:sunt eñ vt dictum est ⁊ ostē
sum in p̄cedentibus/diuersi habitus theologici non tm̄
vnicꝰ. ¶ Et iō alr̄ ꝯ dictum illud quartū pōt argui sic.
subiectum theologie nō est vt illud dictum supponit ꝯ
clusionis theologice subiectum:sed res extra significa
ta ꝑ ipsum:sed res extra significata ꝑ subiecta omniū
ꝯclusionum proprie theologicarum tam beatorū q̄ ēt
viatorum est vnica vt dicetur in sequenti articulo.ḡ ⁊c.
Hec de primo.

Quantum ad secundum vbi ad q̄stio-

nem istā est aliter r̄ndēdū.dico ꝙ loquēdo ꝓprie de sub
iecto/deus sub ratione deitatis est subiectū totiꝰ theolo
gie.⁊ hec est opinio cōmunior ⁊ verior. ¶ Pro ista ꝯclu
sione arguit vnus doctor primo.qr illud est subiectum
theologie cuius precognitiones presupponuntᷓ in ipa
sed hoc est solus deus in theologia.qr omni alio a deo
ignorato pōt in theologia fieri syllogismꝰ fidei.ergo ⁊c.
¶ Secūdo.qr nullus habitus potest acquiri sine noti
tia sui subiecti : sed habitus theologie pōt acquiri sine
notitia cuiuscūq; alterius a deo.ergo nihil a deo distin
ctum est theologie subiectum. ¶ Tertio.qr illud ē sub
iectum theologie quo posito verificantur syllogismi et
illatiōes fidei:⁊ quo non posito nō possunt verificari:s;
hoc est deus ipse solus.ergo ⁊c. ¶ Quarto.qr illud est
subiectū theologie qd̄ est subiectū fidei īfuse ⁊ acq̄site:
sed deus ipse est subiectum fidei acquisite ⁊ infuse.ḡ ⁊c.
¶ Sed iste rationes cōclusionē p̄dictā nō ꝓbāt.prime
eñ tres accipiunt minores falsas vt patet discurrēdo
per singulas. ¶ Falsa eñ est minor prime rationis que
dicit ꝙ deꝰ est quo posito potest in theologia fieri syllo
gismus omnis fidei.qm̄ nullum credibiliū humanitatē
Christi exprimentium potest ꝓbari nec formari posito
deo solo:cū quodlibet talium exigat ⁊ exprimat aliqd̄
ens creatū deo ꝑsonaliter copulatū:sed vnūqdq; taliū
credēdoꝝ est verū complexum theologicum.ergo etc.
¶ Confirmatᷓ.qr oīs ꝓpō in mente formata est notitia
cōplexa cuiuscūq; rei significate ꝑ vtrūq; eiꝰ extremo
rum p̄dicatū vc; ⁊ subiectū:s; multe sunt ꝓpōnes theo
logice nō tm̄ ꝯtingētes:sed etiam necessarie:quarū al
terum extremoꝝ p̄dicatū vc; vel subiectū significat ali
quid a deo realr̄ distinctū vt deꝰ est humanatꝰ passus ⁊
resuscitatꝰ:⁊ q̄libet aliarū ꝓpōnum ꝯtingētium. Idē
etiā appet in ꝓpositionibus necessariis ꝯnotantibꝰ ali
q̄d a deo distinctū:vt deꝰ est creatiuꝰ:cuius p̄dicatū cō
notat vel principaliter significat creaturā:⁊ deꝰ est glo
rificatiuus/cuiꝰ p̄dicatū significat gloriā vt possibilē
ergo oīs talis ꝓpō theologica in mēte formata est noti
tia ꝯplexa alicuius distincti a deo:sed posito seu cogni
to solo deo non pōt cognosci nec probari aliqua cōclu
sio importans aliq̄d distinctū ab ipso.ergo falsa est illa
minor q̄ dicit ꝙ posito solo deo ⁊ oī alio ignorato pōt fie
ri in theologia oīs syllogismꝰ fidei. q̄re ⁊c. ¶ Ex eisdē
appet falsitas minoris scd̄e rōnis q̄ dicit ꝙ theologia
pōt acq̄ri sine notitia cuiuscūq; alteriꝰ a deo:qm̄ sine q̄
pōt acquiri habitꝰ/⁊ actus:s; multi sunt actꝰ theologi
ci q̄ nō possunt acquiri sine notitia aliquoꝝ a deo reali
ter distinctoꝝ vt oēs assensus causati mediātibus noti
tiis ꝯplexis seu ꝓpōnibus formatis aliquid importan
tibꝰ p̄ter deū cuiusmōi sunt oēs ꝓpōnes theologice ꝯti
gētes ⁊ ēt aliq̄ necessarie:qm̄ q̄libet taliū est notitia cō
plexa alicuius distincti a deo.assensus aūt mediāte ꝓ
pōne causatus hēt pro obiecto rē ipam totam p̄cogni
tā ⁊ ꝑ ꝓpōnem significatā.ergo ⁊c. ¶ Confirmatᷓ.quia
sicut ista ꝓpō hō est risibilis se h; ad actū ridēdi/vl̄ ista
ignis vel sol est calefactiuus / ad calorē possibilē:ita ⁊
ista deus est creatiuus / q̄ est theologica/ad creationē
⁊ ista deꝰ est beatificatiuꝰ / ad beatitudinē cōicabilē:s;
ꝯstat ꝙ p̄me nō possunt formari nec formate ꝓbari nisi
cognita re significata tā ꝑ subiectū earū q̄ ꝑ p̄dicatum
nullus eñ intelligēs p̄cise hominē vl̄ ignē vel solē sine
calore ⁊ actu ridendi vt possibili ītellecto pōt cognosce
re hoīem esse risibilē nec solē vel ignē esse calefactiuū
ergo ⁊ de ista ꝓpōne ꝯsil̄i theologica deus est creatiuꝰ
ꝯsimilitᷓ est dicēdū:vc; ꝙ ad ipsam formādā ⁊ formatā
ꝓbādā oportet preintelligere creaturā siue rē aliquā
possibilē.secus aūt est de ista deus est trinus ⁊ vnus vel
pater generat filiū ⁊ de oñi alia theologica nihil disti
ctū a deo significante.quare ⁊c. ¶ Ex p̄dictis tertio ap
paret falsitas minoris tertie rationis:q̄ est ꝙ deꝰ ē quo
solo posito verificantur syllogismi oēs ⁊ illatiōes fidei
in theologia.hoc siquidē euidenter apparet falsum.ni
si homo enim fuisset verbo vnitus nullus articulus fi
dei humanitatē Christi exprimēs esset verus vt etiā ꝓ
batū est.solo deo cognito nulla ꝓpō theologica expri
mēs aliquid distinctū ab ipso deo posset in mēte forma
ri nec formata ꝓbari.ergo ⁊c. ¶ Minor ēt quarte rati
onis q̄ est ꝙ solus deus est subiectū fidei acq̄site ⁊ infu
se nō videtur per se nota:nec forte simpliciter est vera.ē
eñ fides tam infusa q̄ acquisita de oñi re significata ꝑ
quēlibet articuloꝝ fidei.qm̄ fidei actus est assensus cu
ius obiectū est totū significatū ꝑ articulum fidei ꝯple
xum quo mediāte causatᷓ:sed licet articuli fidei ꝑtinē
tes ad diuinitatem aliqui significēt solū deū / oēs tamē
ad humanitatē spectantes ⁊ aliqui etiā ad diuinitatē
vt ꝙ deꝰ est creator celi ⁊ terre / significant aliquam rē
creatā a deo distinctā.ergo ⁊c. ¶ Et ideo predictum cō
mune dictum ⁊ communiter ꝯcessum vc; deū eē theolo
gie subiectum est aliter ꝓbandū. ¶ Ad cuius euidētiā
est sciēdū:ꝙ subiectum actus ⁊ habitus sciētifici duplr̄
potest sumi.vno modo ꝓprie ⁊ alio modo large. Subie
ctum sumptū proprie scīe est precise illud cuius ratio
continet virtualiter modo preexposito in alia questiōe
omnes cōclusiones demonstrabiles in sciā . ⁊ subiectū
scīe sic acceptum est cuius ꝯceptus est subiectum oīs
ꝓpositionis directe ⁊ proprie talis sciētie . nec enim est
directa scientie ꝓpositio nisi illa cuius subiectū est sub
iecti scīe rō.esto ēt ꝙ passio sit subiicibilis in ꝓpositiōe
scientifica ꝓpria ⁊ directa/adhuc habetᷓ ꝓpositū: vc;
ꝙ rō siue ꝯceptꝰ subiecti scīe est subiectū talis ꝓpōnis.
qm̄ l; ratio rei ꝓprie dicatᷓ ꝯceptus eius quidditatiuꝰ
tamen large etiā potest dici rō eius oīs ꝯceptus ipsius
denoīatiuꝰ. passio aūt subiecti scīe nō ē aliud q̄ ꝯceptꝰ
eius denoīatiuꝰ.subiectū igitᷓ hoc modo vc; ꝓprie sum
ptū est res cuiꝰ ꝯceptꝰ q̄dditatiuꝰ p̄supponitᷓ in sciā tā
q̄ illud de q̄ ꝓpria passio eius est notior ⁊ ꝑ ꝯñs vt me
diū ad ꝓbandū ipam ⁊ alias posteriores de oñi alio de
quo verificātur. Subiectū aūt scīe large sumptum pōt
dici omne qd̄ est ipsius scientie obiectum . quale est oē
tā subiecti q̄ p̄dicati cuiuscūq; ꝓpōnis sciētifice signifi
catū.idē eñ est obiectum actus ⁊ habitus.sed conclusio
scientifica est actus scientificus:cum sit notitia comple
xa conclusa: cuius obiectum est tam sui subiecti q̄ pre
dicati significatum.ergo ⁊c.

Hoc p̄misso pono quatuor cōclusiōes

¶ Prima est.ꝙ aliqua est ꝯclusio theologica q̄ signifi
cat deū.⁊ aliqua q̄ iportat aliq̄d ab eo distinctū. ¶ Hec
apparet.quoniā illud/ꝓpositio ī mēte formata ex intel
lectionibꝰ simplicibus ꝯstituta significat cuius eiꝰ ex
trema:vc; subiectū ⁊ predicatū sunt actus intelligēdi.
hoc eñ est cuiuslibet ꝓpositionis significatū:qd̄ est par
tim eius obiectū.sed aliqua est ꝓpositio theologica vt
ista/deus est trinus/vel pater generat verbū:⁊ alie mul
te:quorū vtrūq; extremū:vc; subiectū ⁊ p̄dicatum sunt
actus intelligēdi deū tātū:nō aliq̄d ab eo distinctū.alie
aūt sunt vt iste/deus est diligēdus/deus est omniū crea
tiuus:quarū alterū extremoꝝ est actus intelligēdi ali
quod ens creabile vel creatū/a deo distinctum. ergo ⁊c.
¶ Cōfirmatᷓ.qr vt dictū fuit superius in quadā questio
ne/omnis ꝓpositio practica est praxis exequēde dicta
tiua vel expressiua:⁊ ꝑ ꝯsequēs significatiua:sed multe
ꝓpositiones theologice sunt practice.ergo ⁊ praxis:et
ꝑ ꝯñs rei a deo distincte significatiue. ꝙ autem sint alie
multe solius dei significatiue est euidēs .ergo ⁊c. ¶ Se
cūda ꝯclusio est.ꝙ accipiēdo large subiectū:aliqs ha
bitus theologicus respicit solū deū vt subiectū:⁊ aliqs
alius aliq̄d ab ipso distinctū. ¶ Hec apparet:⁊ sequitur
ex predicta.qm̄ idē est actus ⁊ habitus/obiectū ⁊ subie
ctū large sumptū.sed ꝓpositionū theologicarū que sūt
actus intelligēdi theologici cōplexi/alie sunt quarū ob
iectū significatū est solus deus:⁊ alie quarum obiectū si
gnificatū est aliq̄d a deo distinctū.vt apparet ex predi
cta ꝯclusione prima.ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatᷓ.qr nec ꝑ sub
iectū de quo est notitia large sumptū est aliud intelligē
dum q̄ obiectū ꝑ ipsam notitiā intellectū.sed multe no
titie ꝯplexe theologice sunt aliorū obiectoꝝ a deo:alie
aūt solius dei tm̄.ergo ⁊c. ¶ Tertia ꝯclusio est.ꝙ oñis
actus incōplexus theologicus/⁊ etiā habitꝰ ex ipo ge
neratus/supposito ꝙ nō tātū ex cōplexis:sed etiā ex in
cōplexis actibus generetᷓ aliquis habitus/respicit pro
subiecto solū deū:nō aliq̄d ab eo distinctū/etiā large ac
cipiendo subiectū. ¶ Hec ꝯclusio est euidēs:supposito
ꝙ ꝑ vnū simplicē actū ītellectus creatus nō intelligat
nisi vnū obiectū tantū:qm̄ tā actus q̄ habitus denoīatᷓ
theologicus ex obiecto intellecto:vc; ex deo:nec ꝑ ꝯñs
aliqs actus intelligendi nō deū sed tm̄ aliq̄d ab ipso dis
tinctū/pōt dici theologicus/s; supposito ꝙ vnus actꝰ
intelligēdi intellectus creati nō possit esse pluriū obie
ctorū:nullus actus intelligēdi incōplexus vnicus pōt
esse obiecti creati ⁊ increati:vc; dei:⁊ ita ꝑ ꝯñs nullius
actus simplicis theologici obiectū pōt esse aliq̄d a deo
distinctū:sed qd̄ nō pōt esse alicuius actus obiectū/nec
subiectū de quo est etiā large sumptū. ¶ Cōfirmatᷓ.qr si
actus theologicus vel habitus incōplexus pōt esse ali
cuius alteriꝰ obiecti q̄ dei/aut erit illiꝰ solius: aut ip
sius ⁊ alterius:puta dei.sed primū nō pōt poni:qr nullꝰ
actus nec habitus est theologicus cuius obiectū nō est
deus:s; aliq̄d ab ipso distictū tm̄.nec pōt etiā poni scd̄m:
supposito vt supponitᷓ:ꝙ vnꝰ actus intelligēdi simplex
intellectꝰ creati nō possit esse pluriū subiectoꝝ.ergo ⁊c.
Si aūt assumptū negetᷓ ⁊ dicatᷓ ꝙ immo vnꝰ ⁊ idē actꝰ
simplex intelligēdi pōt esse pluriū obiectoꝝ/vt dei ⁊ al
terius entis creati/tūc ꝯsequēter est neganda cōclusio
supradicta:qm̄ sicut actus intelligendi cōplexus:puta
ꝓpositio in mēte formata dicitᷓ theologica:licet sit alte
rius rei a deo vt obiecti significatiua:qr denoīatᷓ theolo
gica nō ab illa sed ab alia:puta a deo:q̄ est etiā eius ob
iectū significatū ⁊ ꝑ eam intellectū:ita ⁊ de actu intelli
gēdi simplici/supposito ꝙ possit esse dei ⁊ alteriꝰ entis
creati cōsimiliter est dicendū:vc; ꝙ talis actus denoīa
bitᷓ theologicus:nō a re creata sed ab increata ꝑ eum si
gnificata seu intellecta. quare ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima
cōclusio est.ꝙ accipiēdo subiectū sciētie ꝓprie/solꝰ deꝰ
est subiectū totiꝰ theologie. ¶ Hec ꝓbatᷓ.qm̄ illud dicitᷓ
sciētie subiectū ꝓprio modo sumptū/cuius cōceptꝰ est
omniū ꝯclusionū ⁊ quarūcunq; etiā aliarū ꝓpositionū
illius scientie subiectū:sed deus ipse sub rōne deitatis ē
cuius ꝯceptus aliqs quidditatiuus vel qualitatiuus ē
subiectū oīm ꝓpositionū theologicarū.ergo ⁊c. ¶ Mi
nor apparet.nulla eñ ꝓpositio ē ꝓprie theologica nisi
cuius vel vtrūq; extremoꝝ vel saltē alterū:vc; vel subie
ctū vel predicatū significat ipsum deū.nulla eñ ꝓposi
tio cuius vtrūq; extremū significat ens creatū tantum/
potest esse theologica.ergo oportet ꝙ omnis ꝓpositio
nis theologice subiectū vel predicatū sit ꝯceptus dei.ꝓ
prior aūt est ꝓpositio in qua p̄dicatᷓ aliqua passio de cō
ceptu dei ꝓprio q̄dditatiuo q̄ in qua fit econuerso:vc;
predicatᷓ cōceptus dei quidditatiuus de ꝓpria passiōe
ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatᷓ.qr cōstat ꝙ deus est cuius notitia
intenditᷓ in theologia/q̄ etiā ab ipso denoīatur.vñ ipse
deus est de cuius cōceptu ꝓprio ⁊ simplici concludun
tur ⁊ probantᷓ in theologia oēs cōceptus denoīatiui tā
ad intra q̄ aliqua cōnotantes ad extra:vt deū esse trinū
⁊ vnū sapientē ⁊ iustū omniū creatorē:⁊ similia de cōce
ptu dei proprio p̄dicata. Aut ergo cōceptꝰ dei propriꝰ
de quo cōcluduntᷓ ⁊ predicantur in theologia est passio
siue cōceptus denoīatiuus:aut quidditatiuus.sed non
potest poni primū:ergo scd̄m.illud aūt est theologie ⁊
cuiuscunq; alterius scientie subiectū/cuius cōceptꝰ q̄d
ditatiuus est cōclusionū illius sciētie subiectū.ergo ⁊c.

Ex hoc sequitur corollarie ꝙ ratio po-

tissima subiecti theologie qd̄ est deus est predictꝰ quid
ditatiuus eius cōceptꝰ simplex ⁊ proprius ꝑ nomē dei
importatꝰ:quoniā illa est potissima ratio subiecti sciē
tie cuiuscūq; de qua sue passiones in cōclusionibꝰ predi
cantᷓ:sed ꝓprius ⁊ simplex dei conceptus est hmōi. Iste
enim propositiones/deus est trinus ⁊ vnus sapiēs ⁊ iu
stus/deus est diligendus/creauit mundū.⁊ alie similes
sunt theologice cōclusiones:quarū oīm p̄dicata dicuntᷓ
de conceptu dei quidditatiuo in talibus cōclusionibus
subiecto.ergo ⁊c. ¶ Sed tūc est dubiū:cū oporteat dare
aliquod mediū in quacunq; scientia de quo passiones p̄
dicentᷓ notius:⁊ ꝑ cōsequēs per ipsum ꝓbentᷓ de illis de
quibus in cōclusionibus predicantᷓ:qd̄ est in theologia
tale mediū ad probandū passiones theologicas de con
ceptu dei simplici quidditatiuo de quo in cōclusionibꝰ
theologicis predicantᷓ. ¶ Ad hoc respōdetᷓ:ꝙ hmōi me
diū est iste cōceptꝰ cōplexus:puta ens infinitū sumptū
pro substantia infinita/nō pro ente transcēdente:qr ta
le ens infinitū cōsimiliter p̄dicatur de cōceptu dei ⁊ sa
pientie:⁊ alioꝝ omniū:qd̄ nō est verum de illo qd̄ est me
diū ad ꝓbandum passiones de ꝯceptu quidditatiuo et
ꝓprio diuinitatis.ꝙ autē hoc sit verū:vc; ꝙ ens infini
tum sit tale mediū declaratur:qm̄ illud est mediū ad ꝓ
bandum passiones seu ꝯceptus qualitatiuos ⁊ denoīa
tiuos de ꝯceptu quidditatiuo subiecti scientie:de quo
passiones seu ꝯceptus denominatiui hmōi notius pre
dicantᷓ:sed inter oēs dei ꝯceptꝰ de nullo notius predicā
tur passiones theologice maxime cōcurrente fide q̄ de
isto ꝯceptu:vc; de ente infinito.ergo ⁊c. ¶ Sic igitᷓ po
tissima ratio subiecti theologie est ꝯceptꝰ dei simplex
quidditatiuus ⁊ cōceptus entis infiniti ꝯplexus tamē

differenter: qꝛ ꝯceptus dei simplex est prima ratio q̄ est
subiectū passionū q̄ in ꝯclusionib⁹ theologicis p̄dicant
cōceptus autē entis infiniti est prima ratio de qua sub
iecta in premissis passiones theologice notius predicā
tur ⁊ per quam de cōceptu dei simplici subiecto in con-
clusionibus inferuntur. ¶ Hec de secundo.

Quantum ad tertiū vbi est responden
dum ad aliqua que possent argui ꝯtra dicta/sunt inter
alia duo dubia: quoꝝ p̄mū est de hoc qđ dictū est: vꝫ ꝙ
subiectū theologie ꝓprie sumptum est vnū. Secūdū. ꝙ
ens infinitū est ꝯceptus de quo passiones theologice
notius predicant. ¶ Arguit enī ꝯtra primū primo. qꝛ
theologia nō tractat de paucioribus immo de plurib⁹
q̄ in alijs sciētijs pertractet: sed aliquarū scientiarū nō
potest poni vnū subiectū propter diuersitatē rerū de qui
bus in eis agit. ergo nec ī ista. ¶ Minor patet. qꝛ subie
ctum cuiuslibet realis scientie est res extra que non est
vnica sed multiplex ⁊ diuersa. ergo ⁊c̄. ¶ Secūdo. qꝛ nō
omēs ꝯclusiones theologice sunt de deo: nec omniū sub
iectū est cōceptus dei. ergo nec deus est subiectū totius
theologie: sed aliquid ab ipso distinctū est alicuius par
tis subiectū. ¶ Cōsequētia est euidēs. qꝛ vt dictū est sub
iectum sciētie proprie etiā proprie sumptum/est res ex-
tra cuius ꝯceptus est ꝯclusionis scientie subiectū. vt ēt
dictum est/illud est totius theologie subiectū: cuius cō
ceptus est subiectū omniū theologicarū ꝯclusionū. er-
go si ꝯcept⁹ dei nō est subiectum oīm ꝯclusionū theolo-
gicarum: sed ꝯceptus alicuius rei alterius est aliquaꝝ
subiectū: nec solus deus est totius theologie subiectum:
quare ⁊c̄. ¶ Secundo arguit ꝯtra secundū dictū p̄mo.
qꝛ de illo passiōes theologice nō sunt p̄mo note: de q̄ an
ipsi cōueniāt dubitat: sed ens infinitum est hmōi: a mul
tis enī dubitatur ⁊ querit: an ens infinitū sit trinū ⁊ vnū
⁊ etiā an deus sit ens infinitū: vnde ⁊ in scientijs natura
libus ꝓbatur deum esse ens infinitū. ergo nec ꝑ ꝯn̄s ex
istis premissis probat ꝙ deus sit trinus ⁊ vnus. q̄re ⁊c̄.
¶ Secundo. qꝛ ꝯceptus negatiuus qualitatiuus ⁊ cō-
plexus nō videt esse notissim⁹/nec de ipso passiones no-
tius q̄ de alijs p̄dicari: sed ens infinitū est talis ꝯcept⁹
vꝫ negatiuus qualitatiuus nō quidditatiuus ēt cōple
xus. ergo ⁊c̄. ¶ Tertio. qꝛ habēs cōceptū veritates sciē
tie virtualiter ꝯtinentē pōt in ipsas naturaliter deueni
re. sed viator habet de deo theologie subiecto istū conce
ptum: vꝫ ens infinitū: nec tamē ex eo potest ad verita-
tes ꝯclusionū theologicarū naturaliter deuenire. ergo
hoc est qꝛ talis ꝯceptus nō est ipsarū virtualiter cōten-
tiuus: nec ꝑ ꝯn̄s mediū sufficiēs ad ꝓbandū eas. quare
⁊c̄. ¶ Quarto. qꝛ prima ratio subiecti de qua passio pri
mo verificat: ⁊ ꝑ quā de alijs probat/videtur esse prior
predicatione ⁊ cōmunior subiecto cōclusionis: sed ens
infinitū non est isto modo prius nec cōmunius cōceptu
simplici dei qui est ꝯclusionis subiectū de quo passiōes
theologice p̄dicant. ergo ⁊c̄. ¶ Ad ista respōdet. ad pri
mum qđ arguit ꝯtra primū dictum dicit. ꝙ tam theolo
gie q̄ cuiuslibet alterius sciētie est subiectū vnicum. sed
differēter. In theologia enī est vnitas tā in subiecto q̄ in
ratione subiecti. Deus enī qui est theologie subiectum
est res vnica ⁊ singularissima. eius etiā ꝯceptus quiddi
tatiuus qui dicit ratio subiecti scientie ⁊ subiectū ꝯclu
sionis est vnus. In alijs autē scientijs licet sit vnitas ex
parte rationis subiecti que sufficit ad vnitatē sciētie: nō
tamē ex parte subiecti: vꝫ rei extra. nullius enī scientie
alterius a theologia subiectū est aliqua vna res singu-
laris tantū: cū omnia indiuidua eiusdē ratiōis licet dis
tincta essentialiter in re extra sint eiusdē scientie subie
cta. licet tamē sint diuersa oīa: sunt vnū quodā modo
equiualēte pro quāto omniū est vnus diffinitiuus cōce-
ptus: ⁊ hoc vꝫ talis vnitas diffinitiōis rerū extra suffi
cit ad sciētie vnitatē. ¶ Tūc igit ad rōnē dicit: ꝙ licet
in theologia multa cōtineant ⁊ tractent: solū tamē con
clusiones iste sunt theologice proprie: quarū subiectū
est cōceptus dei. ⁊ large etiā ille que ex isto dei cōceptu
qui est prima ratio subiecti theologie/depēdēt. alie au
tem inducunt ad declarationē ipsarū: que tamē nō sunt
theologice proprie. ¶ Ad secundū ꝯsilr̄ respondet. qm̄
sicut omnis ⁊ sola res extra cuius ꝯceptus quidditati-
uus est subiectum ꝯclusionis sciētie/est subiectū sciētie
ita ⁊ sola ꝯclusio illa est illius sciētie cuius subiectū est
cōceptus quidditatiuus rei que est subiectū talis scie
tie: ⁊ ita ꝯclusiones quarū subiectū non est ꝯceptus dei
nō sunt proprie conclusiones theologice: sicut ista con-
clusio/homo est risibilis/nō est theologica: sꝫ ista/deus
fecit hominē risibilem: qꝛ in ista ꝯceptus dei subijcitur:
nō aūt in prima. quare ⁊c̄. ¶ Ad alia que arguunt ꝯtra
secūdū. ¶ Ad primum dicit ꝙ sicut si esset demōstratio
naturalis illa ratio qua ꝓbat deum esse trinū ⁊ vnum
ꝑ ens infinitū presupponeret ꝑ experiētiā ꝯclusionem
ipsam probandā: seu rem per eam significatā esse notā
puta ꝙ deus est trinus ⁊ vnus: ⁊ tunc quereret propter
quid/⁊ diceret ꝙ quia ens īfinitū: de quo ꝯceptu passio
etiā alia quelibet theologica esset notissima supposita
ipsa experimētali notitia: ita nunc supposita fide loco
experientie syllogizādo ex p̄missis p̄dictis probat ⁊ in-
fertur ꝯclusio euidēter/nō cuilibꝫ: sed catholico. est enī
ens infinitū acceptū pro medio ꝯceptus de quo verifi-
cātur noti⁹ q̄ de aliq̄ alio theologice passiōes: ⁊ si nō no
titia naturaliter euidēte saltem notitia fidei innitente.
¶ Et quādo arguit. ꝙ dubitat ⁊ querit an ens infinitū
sit trinū: dicit ꝙ verū est fidei notitia circunscripta: non
aūt ipa supposita. Et quādo addit ꝙ deū esse infinitū
ꝓbat in scientijs naturalibus: Dicit ꝙ verum est acci-
piendo deū pro illo ꝙ scitur naturaliter deū esse: ⁊ vt sic
accipiēdo deū ꝯcedit ꝙ nō est notissimū de ipo ens infi
nitū. qꝛ de eo vt sic sumpto querit et ꝓbat: nō aūt querit
nec ꝓbat de ipo vt accepto a theologo mō quo nō pōt
sciri naturalit̄ nec ꝓbari: sed tm̄ supnaturaliter deū esse
⁊ ideo de deo vt sic sumpto vꝫ theologice sic fide sup-
posita ens infinitū ē notissimū ꝙ de nullo alio est noti⁹
q̄ de eo. ¶ Et si querat. quomō deus accipitur a theolo
go: modo quo nō est notū naturaliter/nec demōstrabile
ipsum esse/⁊ quo alio mō deus sumptus scitur naturalr̄
⁊ probat esse: ¶ Ad hec respōdetur ꝙ deus dupl'r pōt
sumi. vno mō pro ente eminētiori quocūq alio possibili
per se sumpto. Alio modo pro ente eminētiori ⁊ perfe-
ctiori: nō tantū omni alio ꝑ se sumpto: sed ēt oībus possi
bilib⁹ simul sumptis. Primo modo ꝓbatur in scientijs
naturalibus: ⁊ sic scitur ipsū esse. Scđo aūt modo quo
accipit a theologo non potest sciri nec ꝓbari naturalr̄
deum esse. ¶ Ad secundū negat illud in maiore assum
ptū. licet enī infinitū ens sit ꝯceptus negatiuus: esto ēt
ꝙ sit ꝯceptus qualitatiuus ⁊ ꝯplexus: de ipo tm̄ notius
q̄ de aliquo alio predicant theologice passiōes. q̄re ⁊c̄.
¶ Ad tertium respondet. ꝙ maior illa assumpta non
est vera: vꝫ ꝙ habēs ꝯceptū cōtinentē veritates scien-
tie possit in eas naturaliter deuenire est tātū vera de cō
ceptu illo veritates hmōi virtualiter ꝯtinente: qui qui
dem conceptus habetur ꝑ experientiā: ⁊ ꝑ quē ꝑ ꝯn̄s
concludunt omēs in eo contente veritates virtualiter
euidenter. In proposito aūt hmōi dei cōceptus: vꝫ ens
infinitum/nec sic habetur: vꝫ ꝑ experientiā: sed per fi-
dem: ⁊ ideo licet per eum possint sciri ⁊ concludi omnes
theologice veritates posteriores fide mediāte: nō tamē
naturaliter euidenter. quare ⁊c̄. ¶ Ad quartū ⁊ vltimū
respōdet. ꝙ pria ratio subiecti de quo passiōes prio ve
rificant est equalis ambitus cum cōclusionis subiecto
cū quo tamē stat ꝙ ratio prima hmōi subiecti sciētie cō
tinet virtualiter cōclusionem ꝓ quanto est mediū ad in
ferēdū ipsam. qꝛ enī passio euidentius p̄dicat de ratiōe
subiecti scientie: vꝫ de diffinitione q̄ de subiecto conclu
sionis: puta de diffinito: ⁊ qꝛ passio primo conuenit diffi
nitioni nec alicui pōt cōuenire nisi cui ꝯuenit diffinitio:
ideo ipsa dicit cōclusionē in qua passio p̄dicat de diffini
to/virtualiter cōtinere: nec tamē ex hoc oportet diffini
tionē ipsam esse vniuersaliorē diffinito. notius enī est ri-
sibile de animali rationali q̄ de homine: licet animal ra
tionale nō sit vniuersalius ipso hoīe diffinito. ¶ Sic ad
q̄stionē. ¶ Ad rōnē in p̄ncipio appet solutio ex p̄dictis.

CIrca primā distinctio-
nem in qua magister inquirit ma
teriā huius libri/que quidē ma-
teria est deus absolute secundū
rationē sue ꝑfectionis acceptus
quo solo vt hic ostendit est fruen
dū/⁊ omni alio ab ipo vtendum:
Quero primo. vtrū eodē actu q̄
quis diligit propter deum aliquod ens creatū diligat
ipsum deū. ¶ Et videt ꝙ sic. quoniā impossibile est dili-
gi aliquod ens vnū propter alterū nisi vtrūq actualit̄
sit dilectū: sed si diligēs aliquid propter deū non eodem
actu sed alio diligeret vnū illorū: ⁊ alio alterum/posset
vno illoꝝ destructo/puta illo quo diligebat deus/mane
re alius quo diligebat aliud ens creatū: ꝑ quē actū ho
mo ferret in suū obiectū: sicut antea ferebat. per eundē
enī actū vniformiter potentia tendit in obiectū: ⁊ ita ꝑ
ꝯn̄s diligeret propter deū illud obiectū creatū sicut an
tea diligebat: sed nō existēte actu diligēdi deum: nō pos-
set deus ipse esse dilectus: ergo sequit ꝙ si diligens ens
creatū propter deū alio actu diligat creaturam ⁊ alio
deum: ꝙ poterit diligere ens creatū propter deum non
dilectū: hoc autē est impossibile. ergo ⁊c̄. ¶ Contra. qꝛ
actus fruendi ⁊ vtendi sunt realiter distincti: sed diligēs
ens creatū ordinate propter deū: diligit vtrūq ⁊ fertur
in vnū: puta in creaturā actu vtendi: in deum autē actu
fruendi. ergo ⁊c̄. ¶ Respōsio. vbi sic procedā. primo enī
inquirā quid sit obiectū dilectionis dei propter seipsū.
scđo an sit virtuosus ⁊ moralit̄ bon⁹ vterq istoꝝ actuū.

Quantū ad primū est opinio quorun-
dam dicentiū: ꝙ sicut actus intelligendi cōclusionē pro
pter principiū: obiectū est vtrunq istorū: vꝫ tam cōclu-
sio ipsa q̄ principiū: ita ⁊ in proposito: actus quo quis
aliquid diligit propter deum dilectū: in quē vꝫ deū di
lectū refert dilectū aliud ꝓpter ipsum/respicit pro obie
cto vtrunq horū: vꝫ tam deū q̄ aliud ens creatum pro
pter deū dilectum. ⁊ hic actus potest vocari/licet essen-
tialiter vnicus/actus fruēdi ⁊ vtēdi respectu diuersoꝝ
obiectorū suorū. sicut enī idem actus dicitur actus con-
clusionis: vt eius obiectum est cōclusio: ⁊ actus princi-
pij vt eius obiectum est principiū: ita in proposito iste
actus vnicus diligēdi pōt dici actus fruendi vt est dei:
vtendi autem vt est alterius obiecti: puta entis creati.
¶ Sed hic modus dicendi deficit in duob⁹. Primo in
cōclusione quā ponit. Secūdo in exemplo quod ad ꝓ-
bandum adducit. ¶ Primū. vꝫ ꝙ nō sit vera cōclusio
quā cōcedit: vꝫ ꝙ amor alicuius propter deū respiciat
vt obiectū vtrunq istorū: probatur primo. qꝛ creaturā
propter deū diligere/est deum ipsum dilectionis huius-
modi creature finē constituere: sed deū finē dilectionis
creature constituere est amorē eius prehabere/virtute
cuius causetur amor creature. ergo deus nō est obiectū
talis amoris: sed prioris ad istum secundum mouentis.
¶ Secundo. qꝛ sicut illius actus intelligendi cuius ali
qua plura simul sunt obiectū neutrū eoꝝ est propter alte
rum intellectū obiectum: ita nec actus diligēdi aliqua
plura vnum eorū est ꝓpter alterum obiectum dilectum
ergo ꝑ cōtratrium illius actus quo vnum diligit ꝓpter
alterum nō est vtrunq eorū obiectum: licet enī vtrunq
ipsorum sit dilectū: nō tamē ꝑ eundem actum. quare ⁊c̄.
¶ Confirmat. qꝛ sicut aliud est cōclusionē ꝓpter princi
pium siue rem significatā ꝑ vtrunq istorū esse intelle-
ctionis obiectū: ⁊ aliud qđ principiū causet cōclusionis
siue rei significate ꝑ eam assensum: quia nec ad hoc ꝙ
hmōi assensus qui est actus scientificus causet per prin
cipiū sufficit ꝙ vtrūq horū sit eiusdē actus obiectum:
sed oportet actū intelligēdi significatū ꝑ principiū esse
alium ab actu tam intelligendi q̄ assentiendi significa-
to ꝑ conclusionē: ita ⁊ in ꝓposito: cum amoris quo crea
tura diligit ꝓpter deum/causa sit amor dei: sicut princi
pium causa cōclusionis ⁊ assensus sequētis: ꝑ cōsequēs
ad veritatē huius/creatura diligit ꝓpter deum/nō suf-
ficit vn⁹ actus cui⁹ sit obiectū vtrūq istoꝝ: sed alius est
necessarius respectu vnius: vꝫ dei: ⁊ alius respectu al-
terius: vꝫ creature: cuius prior qui vꝫ est dei/dicitur
esse causa. quare ⁊c̄. ¶ Secundū. vꝫ ꝙ exemplū sit in-
cōueniens qđ ponit/apparet. qm̄ exemplū qđ ad ꝓpo-
situm declarandū accipit: vꝫ ꝙ actus intelligendi con
clusionē ꝓpter principiū respicit ꝓ obiecto vtrunq isto
rū: vel nō est ad ꝓpositū vel est falsum. qđ apparet: quo
niā aut intelligit dicere sicut facit: ꝙ actus iste ītelligē
di cōclusionē aliquā ex p̄missis causet ꝑ syllogismū ipꝫ:
ita ꝙ intellectus nō possit facere syllogismum quin eo
ipso intelligat eius cōclusionē ⁊ p̄missas ꝓpter quas ī
tellectas intelligat cōclusionē: aut ꝙ intellectus solū
intelligat ipsum syllogismū: nō qꝛ actu factū: sed siue sit
siue nō modo quo pōt domū existentē siue nō existentē ⁊
quodcūq ꝯplexū aliud notitia abstractiua intelligere.
¶ Si primū detur: est falsum. si secūdū/exemplū nō est
ad ꝓpositū. ¶ Primū apparet. qꝛ nullus syllogizās ꝑ
syllogismū intelligit nisi significatū ꝑ syllogismū: qđ ē
res extra vl' aliqua alia ab ipo syllogismo distincta. nec
enī syllogismus nec aliqs alius intelligēdi actus cōple
xus vel incōplexus significat seipm̄: sed tantū significa
tur ꝑ actū reflexū: ⁊ ita sicut eliciēs circa aliqđ obiectū
extra actū incōplexū intelligēdi vel sentiendi non intel
ligit talē actū: sed tantū eius obiectum: ita de actu in
telligendi cōplexo qualis est syllogismus ⁊ ꝓpositio in
mente formata/cōsimiliter est dicendū: vꝫ ꝙ ꝑ nullū ta
lem actum intelligendi cōplexum intelligit actus ipse:
puta syllogismus vel ꝓpositio: sed eius significatū tan
tū: cuius etiam est assensus causatus ꝑ ipm̄: cū idem sit
obiectū actus intelligendi cōplexi: ⁊ assensus eo mediā
te causati: vt in p̄cedentibus fuit dictum. ergo ⁊c̄. ¶ Ex
hoc plixius in precedentibus declarato apparet falsi-
tas tam opinionis illorū qui dicunt: ꝙ intellectus for-
mans ꝓpositionem vel syllogismū eodem actu intelli-
git ꝓpositiones ⁊ eius terminos ⁊ conclusionē ⁊ p̄mis-
sas: q̄ aliorum dicentiū ꝙ ista omnia intelligit non ta-
men eodē actu: sed alio terminū ⁊ alio ꝓpositionē alio p̄
missam ⁊ alio conclusionem illatā: quoniā nec ꝓpositio
nem formans/nec syllogizans intelligit nec potest in-
telligere nisi vltra ꝓpositionem ⁊ syllogismum aliqđ
aliud sit in ipso/syllogismum nec eius cōclusionem nec
aliquā premissarum nec aliquē terminorū actu intelli-
gendi vnico nec diuersis: quoniā nullus potest intellige
re aliquod intelligibile obiectū nisi ꝑ aliquem actum
ab ipso distinctum: sed terminus ꝓpositionis mentalis

ꝛ ipsa ꝓpositio ac syllogismus totus est quoddā intelligibile obiectū in mēte formatū a re extra significata distinctū. ergo sicut intellectus creatus rem extra nō pōt intelligere nec sentire nisi p actū in se existentē: ꝛ ab ipa re differētē: ita nec aliquē actū intelligēdi simplicē qualis est terminus ꝓpositionis /nec complexus qualis est propositio ipsa: vel ex propositionibus cōstitutum: qualis est syllogismus /potest intelligere nisi p actū alīū in se existentē ꝛ ab hmōi obiectis intelligibilibus: puta ꝓ positionibus terminis vel syllogismis realiter differētē, ex quo sequit ꝓpositū: vcz q nullus syllogizās vel ꝓ positionē vel aliquē terminū eius formās seu in mente ꝓducēs potest aliquod istorū itelligere vnico actu: nec pluribus: supposito q nō sit in ipo aliqs actus a talib⁹ obiectis itelligibilib⁹ distinctus. quare ꝛc. ¶ Cōfirmatur. q: actus rectus nō intelligit nisi p reflexum ab ipso realiter distinctū: sed tam ꝓpositio q̄ eius terminus q̄ syllogism⁹ rei extra significatiu⁹ in mente formatus /est actus intelligēdi rectus. ergo nō pōt ab intellectu creato intelligi: nisi p aliū ab ipso distinctū. quare ꝛc. ¶ Cōfirmat. q: nō est magis incōueniēs intelligere rē extra mediāte aliquo actu recto nō intellecto/q̄ videre albedinē visione nō visa: nec etiā itellecta. diuersor cm̄ itelligibiliū realiter vnū pōt intelligi alio non intellecto. sed ois actus intelligēdi rectus simplex vel cōplexus qualis est syllogism⁹ ꝓpō ꝛ ei⁹ termin⁹ /est ab eius obiecto distinctus. ergo potest esse syllogismus ꝓpositio ꝛ eius terminus rei extra significatiuus nō intellect⁹. quo tamē intelligat res extra significata a quolibet horū realiter distincta. quare ꝛc. ¶ Sed aliqui ad ꝑdicta videntur respōdere velle negādo qō in eis supponit: vcz q ꝓ positio eius terminus ꝛ syllogismus sit mētis concept⁹ dicūt enim q ista nō sunt actus intelligēdi/sed quedaz intelligibilia obiecta ab intellectu nō per actum intelligendi: sed ꝓ alium ab illo producta: vt propositio per actū cōponendi ꝛ diuidendi qui est alius ab actu intelligēdi. ¶ Contra hoc arguit primo. q: impossibile est aliquē habere in mēte syllogismū formatū: vel ꝓpositionē ꝛ nihil intelligere: sed si ꝓpositio vel syllogismus esset ab omni actu intelligendi distinctus posset vtiq; libet demōstrare ꝛ propositionē in mente formare ꝛ nihil intelligere: cū ad nullum obiectum intelligibile ab omni actu intelligēdi distinctū sequatur necessario actus intelligendi ipsum. ergo ꝛc. ¶ Secūdo. q: sicut ꝓpositio vocalis ad voces: ita mentalis ꝓpositio ad mētis conceptus. sed termini ꝓpositionis vocalis sunt precise voces ore formate. ergo ꝛ termini propositionis mētalis non sunt aliq̄ conceptus animi seu actus intelligendi in mēte formati. quare ꝛc. ¶ Tertio. q: ꝓ syllogismū demonstratiuū causatur actus scientificus: qui quidez vt dictū fuit in ꝑcedentibus est assensus rei significate ꝓ ipsum: sed assensus nō potest esse nisi circa ꝑcognitum. semp enim actus assentiendi ꝑsupponit actū intelligēdi: licet non ecōuerso. ergo cū post syllogismū imediate sequatur assensus scientificus, oportet rē significatā ꝓ ipsum cuius vt obiecti est ipse assensus /esse ꝑintellectā hoc autē nō oporteret si syllogismus ꝛ aliud quodcūq; cōplexum obiectū in mente formatū esset ab omni intellectione distinctū. ergo ꝛc. ¶ Quarto. q: assensus intellectus nō ꝑsupponit nisi obiectū cuius est esse ꝑintellectū actu intelligēdi cōplexo: sed ꝑsupponit ꝓpositionē in mente formatā: nullus em̄ sine ipsa mediante in mente existente pōt alicui assentire intellectualr nec dissentire. ergo talis ꝓpositio in mēte ꝑsupposita qua sola existente causat assensus huius vel dissensus: nō est aliud q̄ actus intelligendi cōplexus eiusdē obiecti: cuius est ipse assensus qui post eū sequit vel dissensus. quare ꝛc.

¶ Quinto. questo q hoc esset verū: puta q hmōi ꝓpositio vel terminus eius ꝛ syllogismus mētis nō esset act⁹ intelligēdi: sed eoꝝ obiecta intelligibilia: ex hoc nō sequ retur q syllogizans vel ꝓpositionē in mente formās haberet intelligere talia obiecta formata actu vnico: nec pluribus: immo magis cōtrariū: cū ad nullū obiectū intelligibile in intellectu positū necessario sequat actus aliquis intelligēdi ipsum. quare ꝛc. ¶ Sic igitur apparet q si exemplū ꝑdictū de intellectu intelligēte cōclusionē ꝛ ꝓpositionē ꝛ terminū intelligat modo ꝑexposito/ nō est verū. ¶ Et ideo quātū ad istū articulū aliter ē dicendū. Ad cuius euidentiā est sciendū q proximū vel quodcūq; aliud diligere ꝓpter deū /est deum esse finem moraliter mouentē ad diligendum alterū ꝓpter ipsum cū em̄ hic dicit aliquid diligi ꝓpter alterū ly ꝓpter dicit causalitatem finis moralis illius cui additū: qua vcz ipsum est finis dilectiōis alterius q̄ dicit diligi ꝓpter eum. aliquid aūt esse finē moralez alterius /vel causare ipsum p modū talis finis est ipsum amari amore cuius virtute causat effectus ille respectu cui⁹ dicit esse finis.

Hoc p̄misso pono quatuor cōclusiōes

¶ Prima est. q obiectū actus diligēdi primū vel q̄ cunq; aliud ꝓpter deū nō est hoc totū verum cōplexum proximus est diligendus ꝓpter deum. ¶ Hec apparet. q̄m amor nō est obiecti incogniti: q: secūdum Augustinū inulsa diligere possumus nō autē incognita: sed licet ꝓpositio cōplexa formata in mēte sine omni alio actu reflexo: vcz proximus est diligendus ꝓpter deū /est incognita: cū actus rectus simplex vel cōplexus qualis est ista ꝓpositio: nō posset esse intellectus p se sine reflexo: ergo amor sequēs ꝓpositionē hmōi dictatiuam non est ipsius ꝓpositionis cōplexe incognite: sed rei p eā significate. ¶ Cōfirmat. q: nō magis act⁹ volūtatis sequēs ꝓpositionē dictatiuam formatā rei extra significatiuā habet ꝓpositionem ipsam ꝓ obiecto: q̄ assensus intellectus ꝓpositionē ipsam etiā sequēs ꝛ actū ꝑueniens voluntatis: sed assensus intellectus sequēs ꝓpositionē nō respicit ꝓ obiecto ipsam: sed rem p eam significatā: quae sola nō ipa ꝓpositio est intellecta. ergo ꝛ de actu volūtatis cōsimiliter est dicendū: cū nō minus q̄ assensus intellectus exigat suū obiectū ꝑexistere ⁊ tellectum. ¶ Ex hoc apparet improbabilitas opinionis dicentiū: q ꝓpositio formata actus intelligendi qui eā sequit: est eius vt obiecti. primo siquidē hoc est falsum: ꝛ improbabile. q: nō eodem actu intelligitur actus aliquis intelligēdi et suū obiectū: sic intelligendo q actus aliquis quo aliqꝭ suum obiectū intelligit possit esse ratio intelligendi se ipsum: sed ꝓpositio in mēte formata rei extra significatiua est actus intelligēdi obiectū ab ipsa realiter distinctū: post quē actum nō oportet sequi aliū actū in intellectu in quo format. ergo nec actus intelligendi qui est in intellectu ipsa formata est eius vt obiecti: cū actus huiusmodi intelligēdi sit ipsamet ꝓpositio: ꝛ nullus actus possit esse obiectū suū ꝑsius. ¶ Secūdo. q: tunc sequeretur q actus diligendi primū ꝓpter deū: q̄ sequit istud cōplexum dictatū formatū /primus est ꝓpter deū diligēdus /nūq̄ esset saltē totaliter virtuosus: q̄m actus diligēdi ꝓformis recto intellectus dictamini est eiusdē obiecti: cuius est ipsum dictamē prcuius intellectus ꝛ assensus medians inter dictamen ipsum prcuium ꝛ voluntatis actū: sed ista ꝓpositione dictatiua formata in intellectu posita /homini est appetēdū vltimū premiū ꝓpter deū /actus intelligendi ꝛ assentiendi qui sequit̄ est vt dicit̄ ipsius ꝓpositionis formate. ergo ꝛ amor qui tali dictamini ꝓformiter elicit̄. Tūc quero: q: aut act⁹ huiusmodi diligendi siue p̄cipiū appetendi est vt obiecti

precise ꝑdicte ꝓpositionis formate /aut simul eius ꝛ rei per eam significate? Si primū: ergo est actus totaliter vitiosus: quoniam omnis actus quo appetit̄ alicui quod est impossibile sibi est vitiosus. sed iste est talis. nec em̄ premium est possibile propositioni formate sed rei per eam significate. Si autem ponat̄ secūdū idē sequetur q licet hmōi premiū qō diligit̄ seu appetit̄ sit possibile alteri obiecto huiꝰ actus: puta rei ꝓ ꝓpositionē significate. nō tamē ipsi ꝓpositioi. ita ꝓ cōsequēs talis actꝰ erit vitiosus saltē vt ad vnū obiectorū illoꝝ duorum ꝛ si nō vt ad alterum cōparatus. quare ꝛc. ¶ Secūda conclusio est. q obiectū amoris creature ꝓpter deū conformis predicto dictamini intellectus /nō est deus: sed tantūmodo creatura. ¶ Hec ꝓbat̄ primo. q: nullū obiectū preamatū amore mouēte ad amorē alterius obiecti est obiectū illius secūdi amoris ad quē mouet ꝛ cuius dicitur esse causa: sed actus virtuosus quo creatura aliqua diligit̄ ꝓpter deum: supponit deū esse dilectū amore mouente ad amorē huius creature. ergo ꝛc. ¶ Minor ꝓbatur. q: amor virtuosus quo creatura diligit̄ ꝓpter deus respicit deū ꝑfine morali a diligente creaturā intento. sed cū aliqd esse finē moralem alterius non sit aliud q̄ ipsum esse amatū amore cuius virtute causat̄ eius effectus: ꝓ cōsequēs nunq̄ dilectio creature respicit deū vt finē moraliter intentū: nisi deus ipse ꝑametur amore cuius virtute causetur dilectio creature. ergo amor virtuosus quo creatura diligit̄ ꝓpter deum ꝓsupponit amorem aliū deū ipsum pro obiecto habentē ꝛ amorē istum creature mouentē. idē autē obiectū dilectū nō oportet esse obiectū duorū actuū diligendi realiter distinctorum quorū vnus causat alterū. ergo ꝛc. ¶ Preterea secūdo arguitur sic ad idem. circūstantia virtuosi actus nō est obiectū ipsius: sed deus ꝓpter quē diligit̄ creatura dilectione virtuosa ꝛ moraliter bona est circumstantia talis actus. ergo nō est obiectū eius. ¶ Maior apparet. q̄m circumstantie actus virtuosi quē dictat recta ratio exequendū sunt locus finis debitus ꝛ tempus: sed constat q licet recta ratio dictet deū vel primū ꝓpter ipsum esse ꝓcurrentibus talibus circūstātijs diligēdū: nō tamē ad istū actū virtuosum eliciendū oportet hominē diligere aliquā talū circūstantiaruꝫ talis actus: puta locuꝫ nec tēpus nec etiā finē intentū iam predilectū. ergo nullum horū est actus virtuosi cuius est circūstantia obiectū. Dico autē actus cuius est circūstantia: q: bene est obiectū alterius ꝑcedentis: puta dictaminis cui est dilectio bona moraliter cōformanda. sunt enim predicta omnia circūstantie morales nō ipsius precedētis dictaminis sed dilectionis ei conformis. q̄re ꝛc. ¶ Minor videlicet q deus sit circūstātia omnis actus diligēdi aliud ꝓpter ipsum /apparet. q: omnis actus debit⁹ ꝓpter quem dictat ratio recta actum aliquē exequendū est moralis ꝛ principalis circumstantia talis actus: sed deus predilectus est finis debitus propter quez a recta ratione dictatur proximus diligendus. ergo deus non est obiectuꝫ dilectionis qua diligitur primus propter eum. ¶ Preterea tertio arguit̄ sic ad idem. actus diligendi proximū ꝓpter deum in debito loco ꝛ tempore est actus virtuosus ꝛ perfecte charitatiuus: sed nō esset si hoc totū videlicet proximū ꝓpter deū /pro obiecto haberet: tunc em̄ posset esse nō sic virtuosus. puta: si aliquis videns se nunq̄ beatitudinem posse consequi nisi per actum diligendi: hoc totū videlicet proximum propter deum /ex sola beatitudinis ꝑcupiscētia motus hūc actuꝫ eliceret: talis inquā non esset actus perfecte charitatiuus nec moraliter virtuosus: quia fine debito sibi carens. ergo ꝛc. ¶ Preterea quarto arguo sic. solū deū diligens ꝛ ꝓpter ipsum proximum diligendū cognoscens /potest nouiter diligere ipsum proximum tantum propter actū ꝑcedū diligendi deum. sed dilectio omnis proximi causata ex dilectione dei ꝑuta est virtuosa ofi obiecto dilecto nouiter circūscripto. ergo ꝛc. ¶ Confirmatur. q: si ideo actus diligendi proximū ꝓpter deum respiciat deū vt obiectum: quia recta ratio dictatiua ꝑcedens talem actū dictat: vcz propter deum, primū esse diligendū: eadem ratione debes dicere q actus iste habet locū ꝛ tempus idoneum pro obiecto: cum etiā eadē ratio dictet deum esse diligēdū loco ꝛ tempore opportuno: sed hoc est falsum. ergo ꝛc. ¶ Et si dicas q non est similе: q: ratio recta dictat proximū esse diligendum propter deum dilectū: non aūt in loco dilecto nec in tempore dilecto: sed i loco ꝛ tempore opportuno: Dico q hoc est verum: ꝛ ex hoc sequit̄ propositum: quoniā nec ratio recta dictat proximum esse diligendū ꝓpter deum dilectū dilectione terminata ad ꝓximum: sed ad deū mouentē ad dilectionem aliam ad ꝓximum terminatam. quare ꝛc. ¶ Tertia cōclusio est. q licet eodē actu possit diligi proximus ꝛ deus: que quidem duo videlicet deus ꝛ primus important̄ p hoc complexum: diligēdus est proximus ꝓpter deū /non tamen talis actus esset virtuosus nec eo mediante ꝓpter deum diligeretur ꝓximus. ¶ Hec apparet primo. q: vt dictuꝫ est ꝓ actū quo duo obiecta aliqua infimul diliguntur vel intelliguntur neutrum eorum diligitur nec intelligitur ꝓpter alterum: cum vnum diligi ꝓpter alterum sit ipsum diligi ꝓ pter alterum predilectū amore ad amorem eius inducē tem: nec p consequens talis actus est virtuosus cum careat debito sibi fine. ¶ Secundo. quia nullus actus dilectionis elicitus est virtuosus nisi cōcors recto dictamini prcuie rationis: sed actus vnicus quo simul diligitur deus ꝛ proximus / nō est talis: quia actus diligendi proximum concors recte rationi est actus vtendi elicitus ꝓpter actum fruendi. ratio enim recta dictat deū primo debere ꝓpter se diligi amore mouēte ad dilectionem proximi. primus amor videlicet dei est actus fruendi. Secundus autem videlicet proximi est actus vtendi: ad quem mouet primus: videlicet actus fruendi. vbi autem duo diliguntur actu vnico / ibi neutrum illoꝝ dilectorū mouet ad diligendum alterum: nec per consequens propter vnuꝫ diligitur reliquū. ergo ꝛc. ¶ Quarta ꝛ vltima cōclusio est: q actus virtuosus quo diligit̄ ꝓpter deum proximus /est alius ab illo quo diligitur deus. vtrunq; tamen istorū actu vel habitu diligit: videlicet deum ꝛ proximū /omnis virtuose diligens primū ꝓpter deum. ¶ Hec apparet quātum ad primā partē ꝛ sequitur corollarie ex predictis. quoniam vt dictū est diligere virtuose proximū ꝓpter deum: est dilectio proximi causata mediante prcuio amore dei: sed vnus ꝛ idē actus non causatur ex seipso nec mouet aliquē ad seipsum: sed ad alium. ergo alio actu diligit deum ꝛ alio proximum diligens vnum ꝓpter alterum. ¶ Secunda pars conclusionis: videlicet q vtrūq; diligat /sequitur ex eodem: quoniā nullus actualiter mouetur ad alterū diligendū ꝓpter aliquod predilectum: nisi eius actu vel habitu dilectio sit in ipso: sed diligens proximū ꝓpter deum cōmouet̄ ad diligendum ipsum proximum ꝓpter deum actu vel habitu predilectum. ergo ꝛc. ¶ Hec de primo.

Quātum ad secundum pono quatuor

conclusiones. ¶ Prima est. q ponentes conclusionem nō rem significatam per ipsam esse actuꝫ sciēdi /nō possunt ponere deum sed complexum significans ipsum esse obiectum actus huiusmodi virtuosi: videlicet diligēdi deum ꝓpter se. ¶ Hec ꝓbat̄. q̄m idem est obiectū

actus diligendi virtuosi ⁊ actus intelligendi dictatiui quid diligendū. hoc apparet: nullꝰ enim actus dilectionis potest esse virtuosus nisi sit cōformis recto dictamini rationis: nō potest autē sibi esse cōformis nisi sit eiusdē obiecti: sed dictamē rectū qđ supponit iste actus virtuosus diligendi deū est ista ꝓpositio practica in mente formata/ deus est ꝓpter seipsum sup omnia diligendus que quidē propositio vt cōcedūt nō autem res significata per eam est obiectū actus practici sciendi: puta assensus ea mediante causati. ergo ipa eadē ꝓpositio nō suū significatū: qđ est res extra/ erit amoris tali cōformis dictamini obiectū. ¶ Cōfirmat. q2 hic voluntas virtuose tantū diligit: qđ intellectus esse diligendū credit ipsiq3 vt tali vc3 diligendo assentit. ¶ Hoc apparet. q2 nec voluntas aliquid saltē extra se diligit/ nisi qđ intellectus ei vt diligendū ostēdit. hoc autem ⁊ nō aliud intellectꝰ voluntati vt diligendū ostendit qđ diligendū esse credit ipsiq3 vt tali consentit. sed si obiectū actus sciendi est ꝓpositio in mente formata nō res per ea3 significata: hec propositio practica/ deus est propter se diligendus/ non res ꝑ eā significata est obiectū actus sciendi ea mediāte causati: ⁊ per ꝯñs ipsa nō eius significatum est cui assentit practicus intellectus: cū sciendi actus nō sit aliꝰ ꝙ̄ assensus mediāte ꝯclusione causatus: ⁊ ꝑ cōsequens ipa nō eius significatū est hoc qđ sic diligendū esse intellectus credit: ipsiq3 nō rei ꝑ ipsa3 significate vt tali assētit. ergo ⁊ amor sequens post istū consensum practicum si sit ipsi ꝯformis habet habere idem obiectū. quare ⁊c̄.

¶ Secunda conclusio est. ꝙ ponētes deum nō posse in presenti intelligi secundū se: sed tantum in aliquo esse ficto supponente pro eo/ habent dicere ꝯsequenter ipsum non esse secundū seipsum: sed tantū secundum illud esse fictū hmōi actus amoris obiectū. ¶ Hoc apparet eodē medio sicut primū. quoniam hoc solum diligitur qđ ꝑ intelligitur ⁊ secundū illud esse qđ intelligitur: nō autē aliquid videtur posse diligi secundum illud esse secūdū qđ nō potest intelligi: sed vt dicunt deus secūdum se nō pōt in p̄nti naturalr intelligi: sed tantū in aliq esse ficto supponente pro ipso licet distincto ab eo. ergo ⁊c̄. ¶ Cōfirmatur. quia hoc solum ⁊ nihil aliud a voluntate virtuose diligitur qđ sibi ab intellectu recte dictāte vt diligendum ostenditur: sed intellectus non potest aliquid vt diligendum ostendere: qđ non potest percipere. ergo si deum secundum se non potest intelligere: nec vt diligendum voluntate ostendere: nec per cōsequens deus ipse secundum se potest talis actus virtuosi obiectum existere. ¶ Ex predictis duabus conclusionibus apparet omnimoda improbabilitas et falsitas vtriusq3 duarum opinionū dictarum: cum quelibet earū habeat negare hominem posse in actum istum diligendi deum propter se: cum tamen ad ipsum sit necessario obligatꝰ.

¶ Tertia cōclusio est. ꝙ obiectum huius actus virtuosi: puta dilectionis dei propter se: est deus ipse secundu3 se absolute sumptus. ¶ Hec apparet. quoniā aut hmōi actus deus secundū se est immediate obiectū: vl' secūdū aliquod esse ab ipso distinctum: vel nullo modo deus est talis actus obiectum: sed aliquod aliud ens creatum. sed non potest poni secundum, nec tertium: quia nec aliquod aliud ens creatum nec deus secundū aliquod esse a se distinctum est virtuose propter se diligendus: cum nullo a deo alio sit fruendum ⁊ omni eo sit fruēdum qđ est propter se diligendum. ergo relinquitur primum qđ est propositu3. ¶ Confirmatur. quia hoc est huiusmodi actus immediatū obiectū de quo sic diligendo est datū preceptum: sed preceptum hmōi est tantū de deo solo secundū se non de aliquo alio diligēdo. ergo ⁊c̄. ¶ Quarta ⁊ vltima conclusio est. ꝙ aliter quantum ad aliquid deus est diligendus propter seipsum: ⁊ aliter quodlibet aliud propter eum. Hec apparet: quoniā creatura est diligenda propter deum ⁊ propter finem predilectum dilectione mouente ad dilectionem ipsius creature: vt in precedenti articulo est ostensum: nō sic autē deus est propter se diligendus. nec enim hic ly propter se importat partem obiecti dilecti: alias sequeretur ꝙ deus ipse dilectus esset bis obiectum eiusdem actus. nec importat etiā deū ipsum esse preamatum sibi: quia alias sequeretur ꝙ deus non posset dici ꝓpter se dilectus nisi mediātibus duobus actibꝰ diligendi: quorū vnus moueret ad alium. qđ est falsum. ergo ⁊c̄. ¶ Cōfirmatur. quia actus diligendi creaturam propter deum licet sit solius creature vt obiecti: tamen p̄supponit actum aliū diligendi vc3 dilectionem dei: vt eius aliquo modo causam: sed nō est sic in ꝓposito de ista dilectiōe dei propter se. ergo ⁊c̄.

¶ Sed tunc sunt hic tria dubia. ¶ Primum est. qualis actus est iste actus diligendi deum propter se. Secundum. an ly ꝓpter se hic notet causalitatem finis istius actus diligendi deu3 ꝓpter se: sicut notat in actu diligēdi qđcūq3 aliud p̄ter deum. hic enim vt in alio articulo fuit dictū notat ly propter deu3 ꝙ deus dilectus est causa finalis amoris creature. Tertium. an deus sit ꝓpter se summe diligēdus: quia summe bonus: an propter aliquam aliam rationem. ¶ Ad primū respōdetur ⁊ bene ꝙ actus huiusmodi virtuosus diligēdi deū propter se ē ordinata dei fruitio regulata ꝑ istum syllogismum practicū dictatiuum: deus est propter se ⁊ super omnia diligendus. sed iste videlicet pater filius ⁊ spiritussanctus est deus. ergo est super omnia diligendus. cum enim omnem dilectionē seu electionem moraliter bonam rectum dictamen precedere debeat sine quo nulla electio moraliter bona existat: per consequens nec actus huiusmodi diligendi deu3 propter se bonus moraliter esse posset: nisi ipsum syllogismus dictatiuus predictus precederet. ¶ Ad secundum respondetur. ꝙ ly propter tenetur hic positiue ⁊ notat causalitatem finis: aliter tamen ꝙ̄ cum dicitur ꝙ creatura debet diligi propter deum. vt propter preintellectum ⁊ predilectum dilectione mouēte ad hūc creature amorem per modum quo finis amatus mouet amantem ad alia ordinata ad ipsum. Deus autem dicitur esse diligendus propter se non vt propter predilectum: sed tantum vt propter p̄intellectum intellectione practica dictatiua mouente similiter aliqualiter per modum finis moralis precogniti licet non predilecti ad amorem ipsum suggerendo vt taliter exequādum. ⁊ ita ly ꝓpter deum importat in prima ꝓpositiōe deum ipsum esse predilectum: ⁊ per consequens intellectu3. in secunda autem importat rem diligenda3 esse tātum precognitam esse deum. quia ⁊ ꝓpter hoc quia deꝰ est super omnia diligendus: ⁊ ipse non vt p̄amatus: s3 vt p̄cognitus est causa finalis istius actꝰ. quare ⁊c. ¶ Ad tertium ⁊ vltimum respondetur ꝙ deus est sup omnia diligendus ꝓpter p̄ceptum ab ipo de hoc datu3. ex quo sumitur maior vniuersalis que est ista/ oē qđ est deus est sup omnia diligēdu3. hoc enim accipitur ex lege vniuersalis p̄cepti/ Diliges dominum deum tuum. ⁊ etiam ꝓpter hoc quia deus. ex quo sub maiore p̄dicta accipitur minor ista: sed iste est deus. ergo ⁊c. ¶ Ex hoc sequitur ꝙ non dilectio sed consyderatio deitatis non bonitatis est medium ad probandum deum esse sup omnia diligendum. ¶ Hoc apparet. quoniam dilectio dei non est exequenda: quia nec sic exequi precipitur/ propter ipsum vt propter preamatum: sed tantum propter eum vt propter preintellectu3 esse deum solum: sic ꝙ si ꝑ impossibile deitas ⁊ bonitas distinguerētur in ipo/ adhuc deitas non bonitas esset finis talis actus: ⁊ ꝑ cōsequēs

magis cognitio deitatis ꝙ̄ bonitatis est mediū ad probandum eum esse sup omnia diligendum. si enim quia bonus argueretur sup omnia diligendus: quilibet magis deberet diligere qđ est seipō melius. qđ est falsū: nisi dicatur aliter sicut forsitan posset dici vt in tertio ostendetur. ¶ Hec de secundo.

Quantum ad tertium & vltimum est sciendum ꝙ dupliciter potest intelligi actū aliquē existere virtuosum. vno modo supernaturaliter/ modo quo est virtuosus actus omnis premio dignus eterno: ⁊ hoc modo nullus actus est virtuosus nisi ipsum exercēs sit gratia informatus. Alio modo naturaliter quo modo ē virtuosus omnis actus moraliter bonus: qui etiā est dignus premio saltē aliquo tēporali. hic aūt non accipit actus virtuosus primo modo: q2 vt sic cōstat ꝑ fidē nullum actū esse virtuosum ex se nec ex operāte nisi gratia mediāte. s3 accipit actus virtuosus scđo mō: qualis nō exigit gratiam nec aliquam supnaturalem aliā formā.

Hoc p̄misso pono quatuor cōclusiōes

¶ Prima est. ꝙ nullus actus est intrinsece seu essentialiter virtuosus. ¶ Hec probat. quoniā illud qđ est essentialiter ⁊ intrinsece tale nō potest desistere esse tale: sed omnis actus homini vel cuicunq3 alteri creature intellectuali possibilis potest esse non virtuosus. ergo nullus est essentialiter ⁊ intrīsece virtuosus. ¶ Minor probatur. oīs actus creature intellectuali possibilis potest immediate a deo fieri: ⁊ factus creature cōmunicari: sed nullus actus ad quē operat solus deus est virtuosus/ nec aliquo premio dignus. nec enim fruitio beatifica est actus virtuosus: quia ad ipsam nō operat effectiue aliquis beatus sed solus deus. ⁊ ita cōsimiliter de quolibet actu alio a solo deo facto ⁊ cōmunicato alteri est dicēdū: vc3 ꝙ nullus talis est virtuosus. ergo nullus ex se est virtuosus. ¶ Nec valet si dicat. ꝙ actus bonꝰ aliquis vt amor dei ꝓpter se nō potest cū spiratione actiua ⁊ passiua fieri quin sit bonꝰ ⁊ virtuosus: quoniā si huiusmodi actiua spiratio ⁊ passiua sit aliqđ ab ipso amore distinctū potest vtiq3 amor ipē immediate ⁊ totaliter a deo fieri cū vtroq3 istorū: nec tamen sic factus esset virtuosus/ nec aliquo premio dignus. quare ⁊c̄. ¶ Nec valet secūdo si dicat. ꝙ licet supnaturaliter aliquis actus posset eē non virtuosus/ nō tn̄ naturaliter a causa secūda factus. Primo siquidē hoc nō valet: quia ex hoc habetur ꝓpositum: vc3 ꝙ nullus actus sit essentialiter virtuosus cum tale essentialiter ⁊ intrinsece nō possit etia3 supernaturaliter desinere esse tale. ¶ Secundo. quia etiam assumptum nō videtur verum: vc3 ꝙ actus aliqs non posset naturaliter fieri non virtuosus: cum omnis actus virtuosus requirat circunstantias debitas: puta locum ⁊ tempus ⁊c̄. que nō sunt eius obiecta sine quibꝰ vel eoru3 aliquo possit fieri per naturā. quare ⁊c. ¶ Secunda conclusio est. ꝙ primus actus predictorum duorum: videlicet diligēdi aliquid propter deum/ est virtuosus. ¶ Hec probatur. quia omnis electio seu dilectio cōformis dictamini recto practico est bona ⁊ moralit virtuosa: sed amor creature propter deu3 est huiusmodi. ergo ⁊c̄. ¶ Minor apparet. quoniam sicut deum esse propter se super omnia diligendum est dictamen rectu3 practicum/ quod supponit actus diligendi eum propter se ipsum: ita creaturam propter deum esse diligendam est rectum dictamen cui est creature ipsius dilectio conformanda: quoniam omnis intellectus intelligens finem aliquem consequendum recte dictat esse exequendum omne qđ intelligit vt necessarium ad finem huiusmodi obtinendum. sed creature dilectio ꝓpter deū est homini necessaria vt ad finē ipsi debitū consequendū ⁊ ad deu3 etiā ipsum pfecte diligendū: nullus enim potest deū pfecte virtuose diligere nisi etiā diligat oē illud qđ vult diligere ipsum deus. ipē autē deus vult hominem diligere proximum propter se. ergo ⁊c̄. ¶ Tertia conclusio est. ꝙ actus secūdus: vc3 diligendi deū ꝓpter seipsu3 est actus virtuosus. ¶ Hec apparet. q2 omnis dilectio quā supponit dilectio virtuosa/ est virtuosa: s3 dilectio proximi ꝓpter deum que est virtuosa p̄supponit dilectionem dei ꝓpter seipsum vt eius aliquo modo causam. ergo ⁊c̄. ¶ Cōfirmatur. q2 omnis dilectio ꝯformabilis recto dictamini potest existere virtuosa: sed dilectio dei ꝓpter se est hmōi: est eñ conformabilis isti dictamini practico/ deus est ꝓpter se sup omnia diligendus: hoc ens trinum ⁊ vnum est hmōi. ergo ⁊c. cum eñ deus sit sic diligendus solu3 q2 deus vt apparet ex precepto: ꝑ ꝯñs a nullo alio ꝙ̄ a deitate est sumendu3 medium ad ꝓbandum eum esse taliter diligendum: non oportet autē deitatē esse p̄amatam ⁊ preintellectā ad hoc vt postea cōcludat ipsam esse ꝓpter se sup omnia diligendā: q2 dilectio dei ꝓpter se est p̄dilectio virtuosa simpliciter: nec ꝑ consequens ad hoc ꝙ sit virtuosa aliam p̄supponit. Ex quo apparet ꝙ aliter est dicendū de dilectione creature ꝓpter deum ⁊ aliter de dilectione dei ꝓpter seipsu3. quoniam prima presupponit non tantum notitiam practicam dictatiuam: sed etiam praxim ipsam dictatam: puta dei amorē: nec eñ virtuose creatura potest diligi propter deum nisi ꝓpter ipsum preintellectum ⁊ p̄dilectu3 vt notitia practica dictatiua intelligitur diligendus: videlicet dilectione amorem creature virtualiter cōtinēte ⁊ ad ipsum inducente. vnde medium ad cōcludendu3 deum ꝓpter se diligendū est tantu3 notitia dei practica dictatiua sine aliqua praxi supposita. medium aute3 ad concludendum creaturam esse diligendam ꝓpter eum est notitia practica dictatiua aliquā praxim supponēs puta amorem dei/ ⁊ aliam dictās: videlicet amorē creature. ⁊ quia vtraq3 notitia dictatiua est vera ⁊ recta ta3 prima videlicet qua dictatur ꝙ deus est sup omnia diligendus/ ꝙ̄ secunda qua dictatur ꝙ proximus est propter eum diligendus: ideo vterq3 istorum actuum dilectiōis est virtuosus tali presupposita notitia practica dictatiua. quare ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima conclusio est. ꝙ predictorum duorum actuum virtuosoru3 primus est amor dei propter se. ¶ Hec apparet ex dictis: qm̄ causa prior est suo effectu: sed vt dictum est/ amor dei propter se est aliquo modo causa motiua amoris creature propter deum. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. q2 actus aliū necessario presupponens est ipso posterior aliquo modo: sed amor virtuosus creature ꝓpter deum p̄supponit amorem dei ꝓpter seipsum. ergo ⁊c. ¶ Et quia amor dei ꝓpter se est actus primus inter actus volūtatis: ideo sicut p̄mum intellectus dictamē nullum aliud presupponit: ita nec istum voluntatis actum aliquis prior alius antecedit secus autem est de amore proximi ꝓpter deum qui est actus secūdus: qui etiam stāte dictamine nisi simul cū ipso esset dilectio finis/ non sufficeret sola eius consideratio ad hoc ꝙ actus hmōi debite ⁊ virtuose fieret: cū ad ipsum mouere debeat finis intēti: vc3 dei dilectio/ nō sola cōsideratio. aliter enim deus est finis moralis actꝰ diligendi ipsum: ⁊ aliter actus diligendi proximum ꝓpter eum: quia primi actus est finis moralis solum: q2 eius cōsideratio quā precise supponit ad eum inducit. scđi aūt actꝰ est finis moralis: q2 nō eius cōsideratio immediate/ sed amor cōsiderationē seu itellectionē supponēs est cuius virtute causatur. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in p̄ncipio appet solutio ex predictis.

Secundo quero. Vtrū actus vtē di necessario presupponat actum fruendi. Et videtur q̄ sic. quoniā actus fruendi est amor dei ꝓpter se. actus aūt vtendi est amor creature ꝓpter deum. sed constat ex questione p̄cedenti q̄ amor creature ꝓpter deum p̄supponit amorē dei ꝓpter seipsum. ergo ꝛc. ¶ Contra. q̄non omnis actus vtendi est virtuosus: immo tam actus vtendi q̄ fruēdi aliquis est vitiosus: sed nullus actus vtendi cuius causa est actus fruendi qualis est amor creature ꝓpter deum/est vitiosus/sed virtuosus. ergo non omnis actus vtendi p̄supponit vt causam sui actum fruendi. ¶ Resp̄ōdeo. vbi sic est procedendū. est enim primo videndū quid sit vti ꝛ frui: ex quo apparebit quesitū: an vez vnus istorū actuū p̄supponat aliū. Secūdo an creatura intellectualis sit principium istorum actuum effectiuum.

Quantum ad primum Magister diffinit ista/vez frui ꝛ vti/in litera sic dicens: Frui est amore inherere alicui rei ꝓpter seipsā. Vti vero illud q̄ in vsū venerit referre ad obtinendum illud quo fruendum est. Ex ista descriptione magistri data de frui ꝛ vti sequitur: q̄ frui non est aliud q̄ amor alicuius rei absolutus: nullum amorem alium p̄supponēs vt causam sui ad ipsū inducentem: qualis amor est precise ille quo aliquid diligitur ꝓpter se vt ꝓpter finem moraliter tātummodo intellectū: non autem ꝓpter finem moraliter p̄dilectum: quia vt dictum est in alia questione: amor quo aliquid diligitur ꝓpter se: licet p̄supponat sui obiecti notitiam: non tamen dilectionē. Vti autē est amor nō sic absolutus sed relatus quodāmodo seu referibilis ad amorem alterius ꝛ alteri⁹ obiecti a suo ꝓprio quē supponit. est enim actus diligendi vnum ꝓpter alterum p̄dilectum amore mouente ad causandum ipsum actum vtendi. Et quia talis actus vtendi si debitus p̄supponit amorez non cuiuscunq̄ obiecti: sed finis vltimi: videlicet dei tātummodo cuius amor p̄supp̄situs est fruitio: quia absoluta dilectio: ideo dicit magister in descriptione predicta q̄ vti est id q̄ in vsum venerit referre ad obtinendū id quo fruendū est. q̄ nō sic est intelligendū quasi actꝰ vtendi sit quo mediante habeatur actus fruendi: cū sit potiꝰ ecōuerso: quia actus fruendi est causa actus vtendi: sed quia actus fruendi licet p̄suppositus vel eius obiectum deus est aliquo modo finis eius. ad finem autem dicuntur referri posse ꝛ ordinari omnia que sunt ad ipsum. ideo actus ipse vtendi dicitur referri in deum quo fruendum. Vel etiam potest dici: q̄ cū fruitio dei sit duplex: videlicet vna beatifica que est in patria: ꝛ alia nō beatifica que est in via: ad vtranq̄ istarum potest referri actꝰ rectus huiusmodi vtēdi/tamē differēter. ad primam enim non beatificam referturꝫ nō vt ad aliquid per ipsum habendum: sed vt ad aliquid ipsi p̄suppositum: vt eius aliquo modo causam. ad aliam autem videlicet ad fruitionem beatificam sicut ꝛ fruitio non beatifica p̄supposita referri potest: sicut ꝛ oīs actus meritorius vt ad aliquid obtinendum. sic igitur vt apparet ex dictis frui est precise amor alicuius ꝓpter se: vti autem amor alicuius ꝓpter alterum. ¶ Ex quo infero corollarie primo. q̄ solus deus est obiectū debitum actus fruendi: oīe autem aliud posittuum a deo creatum est obiectum similiter debitum actus vtendi. Secundo. q̄ omnis actus vtendi supponit actum aliquem fruendi/ ꝛ non econuerso. Tertio. q̄ creatura intellectualis non potest eodem actu frui vno obiecto ꝛ vti alio quo vtitur propter illud quo fruitur. Quarto. q̄ nec eodem mediā te actu potest frui ꝛ vti insimul eodem obiecto. ¶ Pu-

mum corollarium apparet. quoniam cum actus fruendi sit vt dictum est amor alicuius propter se: p cōsequēs solum illud est huius actus vt virtuosi obiectum debitum: qō est propter se tantummodo diligendum: ꝛ p cōtrarium cum actus vtendi sit amor alicuius propter alterum: illud est eius obiectum debitum qō nō est ꝓpter se sed ꝓpter alterum diligendum: sed solus deus finis vltimus est ꝓpter se diligendus: non autem aliquod entium alioruꝫ: sed tantūmodo ꝓpter ipm. ergo ꝛc. ¶ Cō firmatur q̄ magistrum in litera dicentem q̄ res quibus fruēdum est sunt pater filius ꝛ spiritussanctus: que nos beatos faciunt. res autem quibus vtendum est/mūdus est ꝛ in eo contenta creatura. hoc enim solo est fruendum cuius amor debitus est primus nullum alium p̄supponens. ꝛ per contrarium illo tantummodo est vtendum cuius amor debitus non est primus: quia amorem alium non sui sed alterius p̄supponens. nullius enim alterius a deo amor virtuosus est primus: cum amorez alterius videlicet finis vltimi p̄supponat. ergo ꝛc. ¶ Sed contra hoc fortsitan arguetur: quoniam actus ex se bonus non p̄supponit alium vt sit bonus: sed amor proximi per se sumptus est ex se bonus. ergo ꝛc. ¶ Minor probatur. quia actus qui ex se repugnat malo est forma liter ex se bonus: sed amor proximi ex se repugnat odio proximi: qō est malum. ergo ꝛc. ¶ Ad hoc respōdetur. q̄ si per actum ex se bonum intelligatur actus habens obiectum debitum/actus diligendi proximum est hoc modo vtiq̄ ex se bonus: ꝛ hoc modo repugnat odio proximi cuius obiectum est indebitum. si autem per actum ex se bonum intelligatur actus omni circunstantia ipsi debita informatus/actus diligendi proximum non est sic ex se bonus. vnde diligens absolute proximum nō ꝓpter deū: licet diligat bene ꝛ virtuose prio mō vez obiectiue: nō tñ secōo mō: qr nō diligit sicut debz cū careat debita intētiōe: videlicet amore finis vltimi ꝓpter quē debet elicere talē actum. licet aūt amor proximi sine amore dei p̄supposito elicitus nō sit cōplete bonꝰ nec meritorius: non tamē semp est demeritorius: nisi quādo est sine amore dei actu ꝛ habitu. nec em̄ actus moraliter bonus qualis est ipse/est demeritorius q̄cūq̄ in fine vltimuz actualiter nō referturꝫ immo licet actualiter nō relatus est meritorius dum tamen habitualiter referatur. quare ꝛc. ¶ Secundum corollarium/videlicet q̄ actus vtendi semper supponat actum fruendi ꝛ non econuerso/apparet: quoniam amor alicuius absolute precise supponit notitiam sui obiecti: non autem amorem aliquem eius nec alterius. econuerso autem omnis amor vnius ꝓpter alterum p̄supponit amorem illiꝰ videlicet ꝓpter quem diligit primū: nullus enim diligit vnum ꝓpter alterum non dilectum: sed actus fruendi vt dictum est: non est aliud q̄ amor alicuius ꝓpter seipsum. ergo nullum alium actum diligendi: nec per consequens vtendi supponit. actus aūt vtendi est amor vnius ꝓpter alterum. ergo supponit amorem alīū ꝛ alterius obiecti. de cuius amore supposito quero: quoniā aut est amor eius ꝓpter se vel ꝓpter alterum. si ꝓpter se. ergo est actus fruendi: ꝛ p consequēs habetur p̄positū: videlicet q̄ actus vtendi p̄supponit actū fruēdi. Si aūt dicaꝫ q̄ amor iste p̄suppositus sit amor eius ꝓpter alterum. ergo p̄supponit amorem illius alterius cuius amor oportebit q̄ sit amor ꝓpter se cū nō sit in talibus processus in infinitum: ꝛ omnis actus diligēdi vnum ꝓpter alterum supponat alium actum a se distinctum: et ita sequitur propositum: videlicet q̄ cum oporteat deuenire ad amorem alicuius ꝓpter se. p̄suppositū ab actu vtendi: q̄ actus vtēdi supponit aliquem actum fruendi. ¶ Et si queras qualem actum fruendi

supponat. Respondeo q̄ aliquis actus vtēdi est rectus et debitus ꝛ alius indebitus. primus supponit actū fruēdi debitum qualis est amor dei propter se. secundus aūt supponit actum fruendi indebitum qualis est amor creature ꝓpter se in deum nullo modo relatus. ¶ Ex hoc apparet solutio questionis qua queritur an oīs actus vtendi supponit aliquem actum fruēdi: quoniam si tam bonus q̄ malus actus vtendi supponit aliquem actum fruēdi: cum non sit alius ab istis: nec per consequens est aliquis actus vtendi sine existente secum actu fruendi. ¶ Sed est hic dubium primū: an omnis actus volendi sit actus fruendi vel vtendi: vel sit aliquis neuter ab istis aliꝰ ꝛ diuersus. Scōz an nolitio possit dici fruitio. ¶ Ad primum respondetur q̄ est vtiq̄ aliquis actus alius ab actu fruendi ꝛ vtendi: sic intelligendo q̄ non est aliquis istorū actualiter: sed bene habitualiter. sicut diligēs creaturam nihil de deo actualiter cogitando habet actum diligendi creaturam neutrum. nec enim talis dilectio creature est vsus: quia nō est ꝓpter alterum actualiter p̄dilectum: nec ꝓprie est fruitio: quia nō est dilectio creature propter se vt ꝓpter p̄cintellectam taliter diligēdam: sed est dilectio creature absolute nō propter se isto modo quo dilectio rei ꝓpter se est fruitio: nec propter alterum. ¶ Cōfirmatur. quia dilectio qua quis diligit creaturam aliquam absolute nihil de deo cogitās: nec p cōsequens propter eum ipsam diligēs non est mala nec demeritoria: sed omnis fruitio rei qua est vtendū est vitiosa et demeritoria. ergo cū creatura qualibet sit vtēdū eius absoluta dilectio sine dilectione dei p̄supposita existēs non est fruitio. constat etiam q̄ non est actus vtendi cū talis fruitionē supponat. ergo ꝛc. ¶ Sed licz sic dicatur communiter: tamen forte posset dici aliter. ¶ Ad cuius euidentiam est sciendum q̄ sicut actuū intellectus alius est simplex seu incomplexus ꝛ alius complexus puta p positio in mente formata qua mediante non autē ex solo vnico actu intelligendi incomplexo sequitur seu causatur actus assentiendi vel dissentiendi intellectus: ita consimiliter posset poni duplex volēdi vel nolēdi actus vnus incomplexus: qualis posset dici ille qui immediate sequeretur post actum intelligēdi incomplexum ante p positionem in mente formatam: ꝛ per consequens ante aliquem intellectus assensum nec dissensum. nec enim vidētur inconueniens dicere ꝛ concedere voluntatē posse aliquem actum licet non omnem elicere circa obiectum quomodocūq̄ ꝛ qualicūq̄ actu intellectum. alius autē actus volūtatis posset dici complexus: vt ille qui sequeretur post actum assentiēdi intellectus p̄supponētē actū intelligendi complexum puta propositionē formatam. ꝛ talis actus volūtatis est oīus electio seu volitio sequēs post dictatuū practicū syllogismū: qualis volitio solum modo est virtuosa ꝛ moraliter bona. sola enī illa est talis que est recto dictamini practico conformis. ¶ Cūc hac distinctione actuū voluntatis suppositā posset dici q̄ cū omnis actus vtendi ꝛ fruendi sit vitiosus vel virtuosus et moraliter bonus vel malus: ꝛ nullus actus volūtatis sit talis nisi complexus: puta ille qui sequitur post dictatuū practicum syllogismū. alius cūm simplex nec bonus natus est esse moraliter neq̄ malus. per consequens loquendo de actu volendi complexo non est dare aliquem qui non sit vel actus fruendi vel vtēdi. quoniā cū omnis talis volūtatis actus supponat practicū syllogismū de diligēdo dictatiuū/aut obiectū cuius est actus diligendi fuit dictatum vt propter se: aut propter alterū diligēdū. Si primū est actus fruēdi debitus si dictamen fuit verū indebitus aūt si dictamen fuit erroneum. Si autē ponatur cōm: ergo ꝛ actus volendi ipsi conformis est actus vtēdi debitus vel indebitus. omnis enim actus diligēdi

aliquid propter se quod fuit dictatum ꝛ preintellectum vt taliter diligendum/est actus fruendi: ꝛ omnis actus diligēdi aliquid propter alterum propter quod ipsum esse diligēdum fuit dictatum ꝛ preintellectum/est actus vtendi. sed nihil intellectus dictat vt diligendum nisi alterō istorum duorum modorum videlicet propter seipm vel propter alterum. ergo omnis actus volendi complexus predictus/qualis solus natus est esse fruitio vel vsus/est alter istorum. Loquēdo autem de actu volendi simplici p̄cedente omnē actum complexum ꝛ assensum vel dissensum: ꝛ per consequēs omne dictamen p̄tūū intellectꝰ/nō oportet q̄rere an aliquis talis actus sit neuter ab istis duobus: videlicet fruitione ꝛ vsu: cū nullus talis sit aliquis istoꝝ: nec possit esse. Et ideo quādo dicitur q̄ possum diligere creaturā absolute nihil cogitādo de deo cōcedo. Et quando additur q̄ talis actus nec erit vsus nec fruitio creature: dico q̄ verū est si sit actus incōplexus p̄cedēs omne dictamen practicū ꝛ p̄tūū syllogismū. nō aūt aliter. quare ꝛc. ¶ Ad scōm: dico q̄ fruitio sumpta proprie ꝛ vt sumitur a doctoribus non est nolitio: sed sola volitio seu dilectio. non em̄ odiēs seu nolēs dicitur frui nolito seu oditorum: si dicas q̄ damnati fruūt deo: qō est falsum: sed tātum diligēs frui vel vti dicit re dilecta. frui si ipsaz ꝓpter se: vti aūt si ꝓpter aliud. Si tamen aliquis vellet vocare fruitionē omnē actū quo volūtas tendit in vnū ꝓpter seipm/ꝛ actū vtēdi quēcūq̄ q̄ quē tendit in vnū ꝓpter alterū: sic vtiq̄ nolitio aliqua posset dici fruitio: vt illa qua quis odit seu respuit aliqō obiectū ꝓpter seipm: ꝛ alia actus vtēdi: vt illa qua quis odit vnū propter alterū. ¶ Tertiū ꝛ vltimū corollarium videlicet q̄ creatura intellectualis alio actu fruatur et alio vtaꝫ: nō eodē saltē simul/potest ꝓbari ex dictis: qm̄ actus fruēdi est causa actus vtēdi: ꝛ actus vtendi p̄supponit actū fruendi vt aliquā causam sui: vt apparet ex dictis in p̄cedentibus. sed idē nō potest se p̄supponere vt aliquā causam sui. ergo ꝛc. ¶ Confirmatur. quia sicut se habet intelligens vnū ꝓpter alterū puta cōclusionē seu rem per eā significatā ad p̄incipiū/ seu eius significatiū ad vtrūq̄ obiectū intellectū: ita ꝛ volēs seu diligens vnū propter alterū ad vtrūq̄ obiectū volitū seu dilectum. sed sic se habet intelligēs vnū propter alterū ad vtrūq̄ obiectum intellectum q̄ non eodem sed alio actu intelligit vnū ꝛ alio alterum. nullo enim modo eorum que intelliguntꝰ actu eodem vnū vel actus intelligendi ipsum est ratio nec aliquo modo cā actus intelligendi alterum. ergo et in proposito de diligente vnū propter alterū p̄dilectū qualis est omnis vtens ꝛ fruens/consimiliter est dicendū videlicet q̄ alius est actus vtendi quo diligit vnū ꝓpter alterū: ꝛ alius actus fruendi quo illud ꝓpter qō diligit alterum diligit per seipm. hic enim p̄dilectū actu fruēdi seu ipse actus fruendi est causa inducēs ad diligendū alterū actu vtēdi. qō fieri nō posset si respectu vtriusq̄ obiectoꝝ vnicus actus esset. q̄ ꝛc. ¶ Sed nunqd successiue posset esse idem actus frui ꝛ vti? ¶ Ad hoc forte dicere q̄ sic. quoniam si aliquo fruente aliqua re creata hoc est ipsaz ꝓpter se diligente anteq̄ actū istū dimitteret deū diligere inciperet: ꝛ postea vidēs propter eū dilectum eē rem huiusmodi diligendam/ eam hoc modo videlicet propter deū diligeret/ idem actus in ipso vt videtur remanere posset: ꝛ in illo eodem actu quo re/illa creata antea fruebatur/ nūc tali casu posito vtcretur. sicut etiam posset vt videtur contingere econuerso: videlicet q̄ actꝰ esset primo vsus ꝛ postea fruitio. quia diligens aliquid propter deum: et per consequēs vtens illo posset dimittere deum diligere actu illo quo aliud ab ipso diligit remanēte. sed cōstat q̄ actus iste tūc nō esset. ergo actꝰ vtēdi cū q̄ ipsum nō diligeret vnū ꝓpter alterū. ergo ꝛc.

¶Si hoc non placeat potest forte aliter dici. ¶Ad cuius euidentiam est sciendum: q sicut actus intelligendi complexi concluſi puta concluſiones ꝛ actus assentiendi eis mediātibus causati ex medijs ac premiſſis alterius rationis sunt alterius rationis: alias nō posset probari q fides scientia et opinio essent alterius speciei: ita consimiliter posset dici de actibus voluntatis: videlicet q actus huiusmodi causati mediantibus diuersis dictaminibus seu intelligendi actibus alterius rationis/essent etiam alterius rationis: sed actus diligēdi aliquid propter se sequens dictamen sibi conforme preuiū in mente/ꝛ actus diligēdi ipsum propter alterum postea sequens dictamen aliud superuenies similiter sibi conforme/sunt huiusmodi actus tales. ergo tales nō essent eiusdem: sed alterius rationis: nec per consequēs idem actus esset primo actus fruendi: ꝛ postea actus vtendi. ¶Sed hoc non videtur sufficere: quia dictamine remanente eodem quo videlicet intellectus dictat creatura esse vtendum / voluntas poterit frui ea primo: ꝛ postea vt ipsa. ¶Ad hoc forsitan diceretur: q non tantum actus volendi causati mediantibus diuersis dictaminibus practicis ītellectus sunt alterius rationis: sed etiā illi quorum vnus causatur mediante vno: quo mediante alius non causatur: sed sic est in proposito. actus enim fruendi creatura non causatur mediante dictamine precedente quo intellectus dictat ipsa esse vtēdum: quo tñ mediante causatur actus superueniens: vcz vsus rectus qui postea sequitur. quare ꝛc. ¶Quartum ꝛ vltimū corollarium supradictum: videlicet q nec eodem actu posſit simul frui ꝛ vti eodem obiecto aliqua creatura intellectualis / videtur sequi ꝛ posse argui ex predicto: quoniam non magis est possibile eodem obiecto frui ꝛ vti simul mediante eodem actu q̄ frui vno obiecto ꝛ vti alio. sed secundū creatura intellectualis non potest vt probatum est. solus enim deus est qui eodem actu vtitur ꝛ fruitur non tamen respectu eiusdem obiecti: quia fruitur semetipso ꝛ vtitur quolibet alio. ergo ꝛc. ¶Confirmatur. quia omnis fruens diligit illud quo fruitur propter se: vtens autem illud quo vtitur propter alterum. sed nullus eodem actu potest idem obiectum diligere propter seipsum ꝛ propter alterum prędilectum: cum actus diligendi vnum propter alterum supponat vnū alium actū a se distinctū vt sui aliquo modo causaz. ergo ꝛc. ¶Sed nūquid saltem mediantibus diuersis actibus potest homo frui ꝛ vti simul eodem obiecto? ¶Ad hoc videtur dicendum q sic. quoniam sicut intellectus ex diuersis medijs infert diuersas conclusiones in essendo: licet sint eedem in signifi cando quibus mediātibus sequunt in ipso diuersi consensus: vt consensus sciētificus / fidei / ꝛ opinatiuus: ita consimiliter potest dici q mediantibus diuersis dictaminib⁹ practicis de aliquo diligēdo possūt act⁹ diligendi causari diuersi. sed vnū ꝛ idem obiectum potest esse ab intellectu practico apprehēsum ꝛ dictatum vt diligendum quantum ad aliquid propter seipsum ꝛ quātū ad aliquid propter alterū. ergo potest simul diligi vtroq; istorum modorum: ꝛ per consequens tam actu fruendi q̄ etiam vtendi. ¶Quia tamē vnum ꝛ idem non possit esse intellectum vt diligēdū simpliciter: ꝛ tantūmodo propter se: ꝛ simpliciter ꝛ tantūmodo propter alterum: ideo vocando actum vtēdi tantum illum qui est cōformis actui dictandi obiectum esse simpliciter ꝛ tantū propter alterum diligendū / ꝛ actum fruendi similiter illum qui est cōformis dictamini quo obiectū cuius est fruit dictatum vt simpliciter ꝛ tantū propter se diligēdū / nō possunt vt sic sumpti actus fruendi ꝛ vtendi concurrere insimul in eodem fruente ꝛ vtente respectu eiusdē obiecti. ¶Sed forte aliquis dubitando querere posset, quia actus vtendi necessario presupponit actum fruēdi magis q̄ ecōuerso. cū vt dictū est / actus huiusmodi essentialiter sint distincti eorum enim que essentialiter distinguūtur / neutrū ꝓsupponit alterum. ¶Ad hoc est dicēdū: q sicut aliud est effectum aliquem fieri vel conseruari absolute: ꝛ aliud est ipsum fieri vel esse ab ista determinata causa. primū enim non supponit causam istam existere: sed secundū / cū a nō existēte non possit aliquid fieri: neq; esse seu conseruari actualiter postq̄ factū. ita cōsimiliter in proposito aliud est intelligere vel diligere aliquid absolute vt tale ens / ꝛ aliud est ipsum intelligere vel diligere propter alterum primū enim non exigit nec supponit aliquod obiectū alterū intellectū nec dilectū. sed secundū: cū illud alterum seu eius intellecto vel volito sit causa ītellectionis vel volitionis eius: ꝛ omnis effectus exigat suam causam a qua actualiter est dependens: sed actus vtendi non est actus diligendi aliquid absolute: sed est actus diligendi vnū propter alteruz p̄dilectum actu fruendi: sicut actus sciendi est actus assentiendi conclusioni seu rei per eam significate nō absolute: sed propter aliū assensum mediātibus premiſſis causatus. ergo licet destructo actu fruēdi posſit manere idē actus qui prius dicebatur vsus / tamen tam tunc nō posſit vocari actus vtēdi: sed actus absolute aliquid diligendi: cum actus vtendi dicat actū diligendi vnū propter alterum prędilectum alio actu nūc vt supponitur circūscripto: ꝛ ita talis actus non potest ſic dici vsus magis q̄ lumen solis destructo sole conseruatum a deo dicatur conseruari a sole. secus autem est de actu fruendi comparato ad actum vtēdi: quoniā actus vtendi nullo modo dicitur esse causa actus fruendi: nec actus aliquis denominatur fruitio in ordine ad actum vtendi. quare ꝛc. ¶Hec de primo.

Quantum ad secundum est sciendum

q̄ fruitio est duplex in genere: videlicet inordinata ꝛ ordinata. Fruitio inordinata dicit̄ omnis illa qua aliquid diligitur propter se q̄ō est ꝓpter aliud diligēdū. ꝛ talis est omnis actus fruendi quocūq; alio a deo: cū nihil ab ipso aliud sit propter se nec summe diligendum. Fruitio aūt ordinata est illa qua diligitur propter se diligendum. et quia solus deus est propter se diligendus: ideo talis fruitio est solius dei nec alicuius alterius esse potest. ¶huiusmodi autē talis fruitio ordinata est duplex. est enim vna quietans: vt fruitio patrie beatifica: ꝛ alia non quietās fruentem vt fruitio vie. tam comprehensor enim q̄ viator diligit deum propter se: ꝛ per consequens fruitur ipso. non tamen fruitione eiusdem sed alterius rationis cum fruitio comprehensoris sit quietatiua et satiatiua ipsius: nō autē fruitio viatoris. ¶Ex quo sequit corollarie q̄ fruitio beatifica ēt letitia seu delectatiōe realiter indistincta. ¶hoc ī quarto prolixius ostēdēdū apparet hic breuiter. quoniam eorū que ab omni delectatiōe ꝛ cōplacētia cōsimiliter realiter sunt distincta / vnū nō potest esse magis quietatiuū appetit⁹ siue satiatiuū q̄ alterū. ¶hoc apparet. quia nec appetitus ipe creatus aliquis intellectiuus nec etiā sensitiuus satiatur nec quietatur formaliter nisi delectatione ꝛ complacentia mediante in ipso actualiter existēte. sed fruitio patrie est quietatiua: non autem fruitio vie. ergo hoc est quia fruitio patrie est delectatio seu cōplacentia ipsa a qua fruitio vie realiter est distincta. ¶Cōfirmat. quia inter alia ideo ꝓbatur q̄ fruitiones iste videlicet vie ꝛ patrie sunt alterius rōnis: q: vna est quietatiua ꝛ nō alia: sed nisi fruitio patrie esset quietatiua formaliter semetipsa ꝛ p consequēs a delectatione siue letitia indistincta / ista ratio nulla esset: quoniā si fruitio patrie est ab omni cōplacētia realiter distincta ipsa nullo modo esset ḋletatiua q̄ se antecedēter: sed tātū

mediante complacentia cōsequēter eā contingēter concomitante: sed ex hoc non sequitur nec arguitur fruitionem ipsam patrie vt sumptā scōm se esse a fruitione vie scōz se sumpta alterius rationis: quoniā huiusmodi letitia cōsimiliter posset sequi ad fruitionem viatoris sicut ad fruitionē comprehēsoris: cum ab vtraq; realiter ponatur esse distincta: nec fruitio comprehēsoris magis q̄ fruitio viatoris sit eius receptiuū subiectū: sed ipsa intellectualis creatura. ergo ꝛc. ¶Sic igit apparet q̄ fruitio ordinata vna est comprehensoris ꝛ alia viatoris ab illa cōphensoris alterius rationis. huiusmōi autē fruitio ordinata viatoris potest subdiuidi: quoniam alia potest dici fruitio ordinata perfecte / ꝛ alia ordinata tamen aliqualiter imperfecte. fruitio viatoris ordinata ꝛ perfecta est illa qua deus est obiectū propter se / ꝛ summe quātum potest diligi ab ipso viatore fruente diligitur. Dico autem quantum potest ab ipso diligi: ꝛ non quantum deus ipse est diligibilis. quia cum sit diligibilis ꝛ intelligibilis in infinitum ꝛ actu īfinito creature intellectuali impossibile: nulla creatura pōt diligi nec ītelligi quātū in se est diligibilis ꝛ intelligibilis. fruitio autē viatoris ordinata tamē quātū ad aliquid imperfecta est illa qua quis deum diligit propter se: non tamē quantum potest esto q̄ ipsum super omnia diligat. talis inquā fruitio liceat sit ordinata quia habet obiectum debitum ꝛ bonu n finem intētum / est tamē aliquantulum imperfecta: quia tepida seu remissa: non tamen est intelligendum ex hoc q̄ sit demeritoria nec moraliter vitiosa: immo est moraliter bona ꝛ meritoria / non tamen quantum esset si intensior existeret. non enim preceptum de dilectione dei exequenda sic obligat ad supremū dilectionis gradum homini possibilem q̄ ipsi homini imputetur aliquod peccatum si eliciat actū dilectionis aliquē citra illum.

His premiſſis pono quantū ad istum

articulum tres conclusiones. ¶Prima est: q̄ creatura intellectualis est principium effectiuum actus vtendi. ¶hec ab omnibus concedit vt per se nota ꝛ cuidens: quoniam constat q̄ creatura intellectualis potest omne obiectum diligere q̄ō potest intelligere: ꝛ eo modo ipsuz potest diligere quo preintelligitur ꝛ sibi vt diligendum ostenditur. sed ens creatum quo tantummodo est vtēdū est naturaliter intelligibile. ꝛ potest esse intellectum seu dictatuz / ꝛ sic est de facto ab intellectu practico vero vt propter aliud diligendum modo quo diligi est vti. ergo et quocunq; ente creato potest vti. sed non posset nisi talem actum virtualiter contineret. ergo ꝛc. ¶Confirmatur. quia aut circa obiectum creatum intellectum ꝛ dictatum vt propter aliud diligēdum potest voluntas aliquem elicere actum vel nullum. sed non est dandum secūdum quoniam omne intellectum potest esse volitum vel nolitum: q̄ō non esset nisi volūtas circa ipsum aliquem actum elicere posset. ergo relinquitur primum: videlicet q̄ aliquem actum circa ipsum voluntas elicere posſit: sed licet volūtas possit diffoumiter eligere dictamini prouio intellectus / nō tamē necessario. alias electio discordans a recto dictamine non esset mala moraliter nec vitiosa cum nō esset in volūtatis potestate ei⁹ oppositā videlicet electio concors. ergo cum voluntas possit concorditer eligere recto dictamini intellectus ꝛ intellectus verus dictet ens creatum esse propter aliud diligēdum: ꝛ per consequēs eo esse vtendum: sequitur q̄ volūtas ipsa effectiue poterit in hunc actū. ¶Secunda conclusio. q̄ creatura ītellectualis est principium effectiuū seu productiuum actus fruendi nō beatifici. ¶hec apparet eodem modo sicut prima: quoniam voluntas creata potest velle naturaliter oē obiectum prcintellectum eo modo quo sibi ostēditur ꝛ preintelligitur vt volendū alias vel nullum actum volendi elicere circa ipsum posset / vel actum offormitē a recto dictamine habere elicere: q̄ō est falsuz. sed aliquod obiectū puta primū est q̄ō intellectus verus intelligit ꝛ volūtati ostēdit vt propter semon propter aliquid aliud diligēdum. ergo ꝛ sic potest diligi: ꝛ per consequēs voluntas potest in actum fruēdi. ¶Confirmatur. quia omnis actus vtendi supponit aliquem actum fruendi: vt dictum est in articulo precedēti sed nec actus aliquis volendi nec intelligēdi homini naturaliter possibilis qualis est iste actus vtendi supponit actum aliquem sibi naturaliter impossibilem effectiue. ¶Preterea ad idem secūdo arguitur. quoniam nullus actus volūtatis est meritorius nec moraliter bonus nec malus nisi a volūtate creata effectiue elicitus: sed actꝰ diligēdi deū propter se qui ē actus fruēdi possibilis viatoꝝ cum ad ipsum sit ex precepto obligatus / est meritorius ꝛ moraliter bonus. ergo est volūtati create naturaliter possibilis effectiue. ¶Confirmatur. quia actus diligendi aliquid propter deum non est perfecte moraliter bonus nec meritorius: nisi propter actus ꝓsupposituꝝ coexistētē sicut quo actu fruēdi diligitur ipse deus. vnde ipse solus sine alio positus est perfectus: ꝛ complete moraliter bonus: non autē aliquis alius sine ipso. ergo non minus iste q̄ alius est in potestate volūtatis create / ma xime cum ad ipsum sicut ꝛ ad alium puta vsum sit obligatus quilibet ex precepto: ꝛ nullus sit ad actuz aliquē sibi impossibile obligatus. ¶Hec valet q̄ō ꝛtra hoc ali qui obiciunt. q: homo est obligatus ad meredū / ad precepta implendū / ꝛ ad peccata vitandum: cū tamen ex se non posſit in aliquod istoꝝ sine diuina gratia mediāte. q: homo nō est obligatus ad meredū: nec per consequēs ad precepta meritorie implēdum: nec ad peccata meritorie vitandum / sic intelligēdo q̄ peccaret mortaliter in non faciēdo quodlibet vel aliquod p̄dictorum. quoniam cōstat ex fide nullum sine gratia posse mereri vitam eternam: nec per consequēs sine ipsa posse meritorie isto modo implere precepta: nec vitare peccata: nec tamē propter hoc sic tenetur peccata vitare / ꝛ precepta meritorie implere: q̄ nō vitando peccata nec implendo precepta isto modo videlicet meritorie peccet mortaliter nec etiam venialiter. non enim existēs extra statum meredi puta in aliquo mortali peccato peccat mortaliter in vitando aliquod mortale vel venale peccatum: nec in implendo aliquod preceptum: puta in honorando parētes. sed constat q̄ talis nec unplet preceptum meritorie nec vitat peccatum. ergo licet quilibet teneatur vitare peccatum ꝛ implere preceptum absolute / non tamen sic videlicet meritorie: sic intelligendo q̄ peccet precepta sic non implendo ꝛ peccata omnia non vitando: cum aliter q̄ meritorie possit sine peccato vitare. ¶Tunc ergo dico q̄ eo modo quo quilibet obligatur ad vitādum peccata ꝛ ad implendum precepta potest vtiq; ex seipso in quodlibet istoꝝ. q̄ autem sancti dicunt nullum ex se naturaliter posse ista sine diuina gratia mediante / est dupliciter verū. vno modo quia nullus potest ī ista meritorie / licet absolute sine gratia existente: que impossibilitas precise oritur ex diuino statuto quo deus ipse vult solius existētis in gratia actum bonum acceptare vt vita eterna dignum. Alio modo potest intelligi dictum sanctorum q̄ sine gratia nullus potest etiam absolute nō tantum meritorie implere precepta: nec vitare peccata faciliter sicut ipsa gratia mediante: immo licet hoc sit possibile simpliciter: tamen valde difficulter.

¶Sed circa predicta posset quer ab aliquo que fruitio nō beatifica sit viatoꝝ possibilis effectiue: videlicet vtrū ordinata vel ioordinata: et si ordinata / an perfecta vel tā

tūmodo imperfecta. ¶ Ad hoc videtur esse dicendū pri-
mo: ꝙ ipsi est possibilis effectiue tā inordinata fruitio ꝗ
ordinata. secūdo/ ꝙ tam ordinata perfecte ꝗ etiam im-
perfecte. ¶ Primū apparet. quoniam viator potest frui
vtendis ⁊ vti fruēdis. ergo ipsi est possibilis tam actus
fruendi ꝗ vtendi inordinatus. ¶ Cōsequētia est euidēs.
quia omnis actus est inordinatus cuius obiectum est in
debitum. licet enim non omnis actus sit ordinatus cu-
ius obiectum est debitum: cum aliunde ꝗ ex obiecto
possit esse inordinatus: tamen nullus actus transiens
super obiectum indebitum potest existere ordinatus: sed
obiectum quo est vtendum est fruitionis obiectum in-
debitum sicut ⁊ aliud quo fruendum ipsius actus vten-
di. ergo ⁊c. ¶ Antecedēs apparet tam ex sanctorum do
ctrina ꝗ ex ratione etiā: quoniā cum voluntas possit eli
gere ⁊ cōformiter ⁊ difformiter recto vel erroneo ratiōis
dictamini precedēti/ per ꝯsequēs potest vti eo quo intel
lectus dictat esse fruendū: ⁊ frui eo quo dictat esse vten-
dum. quare ⁊c. ¶ Secundum videlicet ꝙ tam ordinata
perfecte ꝗ imperfecte sit viatori possibilis effectiue ap-
paret. quoniā illa fruitio dicitur perfecte ordinata qua
obiectum propter se diligibile diligitur propter se ⁊ per-
fectissime quantum diligens ex se potest. illa autem est
imperfecte ordinata que est obiecti debiti puta dei pro-
pter se diligibilis: non tamen suprema in quam diligens
ex se potest: sed cōstat ꝙ vtroꝗ istorum modorum potest
viator quilibet frui deo: videlicet suprema fruitione non
absolute sed sibi possibili effectiue: ⁊ aliqua alia inferio-
ri vel remissiori. ergo ⁊c. ¶ Tertia conclusio est ꝙ crea-
tura intellectualis non est principium productiuum ali
cuius actus fruendi/ nec vtendi in aliquo alio a seipsa.
¶ Hec apparet. quia vt in tertio ⁊ in quarto vbi ista con
clusio prolixius ostēdetur postea declarabitur/ actꝰ hu
iusmodi nō possunt produci a creatura intellectuali: nisi
actione immanente: nec magis intellectualis creatura
potest extra se tales actus producere ꝗ ignis calorem
gignere nisi tantūmodo in seipso: vt videbitur in secūdo.
¶ Quarta conclusio est. ꝙ creatura intellectualis non
est beatifice fruitionis principiū productiuū. ¶ Hec pro
banda prolixius in tertio ⁊ in quarto/ apparet hic breui
ter: quoniā solius dei est pro meritis premiare seu bea-
tificare/ non tātum obiectiue sed etiā effectiue. sicut ⁊ so
lus ipse habet effectiue pro demeritis condemnare. sed
ab illo effectiue est beatitudo a quo est ista fruitio: quia
nec beatitudo est aliud ꝗ talis fruitio vt ostendetur in
quarto/ ergo cū nulla creatura intellectualis sit sui bea-
tificatiua: nec ꝑ ꝯñs talis fruitiōis beate virtualiter cō-
tētiua. ¶ Confirmatur. quia volūtas est libera respectu
omnis actus sibi possibilis effectiue. sed respectu fruitio
nis beate nulla est ī volūtate beati libertas. ¶ Maior ē
euidens. quia nullū actum voluntatis necessario/ sed sic
contingēter ⁊ libere in se causat ꝙ potest ipsum nō cau
sare: ⁊ postꝗ causatus est suspēdere seu ab ipso desistere.
¶ Minor etiam est euidens. quoniam non magis gloria
est in potestate beati vt possit seipā priuare beatus ꝗ pe
na in potestate damnati: sed cōstat ꝙ nec damnatus po-
test a se penam expellere: nec beatus gloriam perdere. er
go nec in supposito respectu pene sue: nec in beato respe
ctu sue glorie est libertas aliqua. quare ⁊c. ¶ Sed cōtra
istam conclusionem arguit quidam. primo: quia volūtas
per fruitionē est perfecte quietata: sed nō esset si ad ipsā
tantum passiue ⁊ nullo modo actiue se haberet. non enī
plus modo voluntas quietaretur ꝗ si per aliam rea-
litatem foret actiua: ⁊ per aliam passiua. si autē sic esset
nullo modo perfecte quietari posset nisi ⁊ passiue recipe
ret ⁊ actiue produceret. ergo ⁊c. ¶ Secundo. quia actio
aliqua voluntatis est ipsi magis conueniens ꝗ alia. ex
quo sequitur ꝙ voluntas nō tantū in recipiēdo: sed etiā
in agendo magis ꝑficitur per vnam ꝗ per aliam actio-
nem. sed in talibus non potest poni processus in infinitū
quia tunc sua actiuitas nō posset quietari. ergo oportet
ponere statum ad actum aliquē quo perfecte quietetur
actiue. sed talis nō potest poni aliꝰ a beatifico. ergo ⁊c.
¶ Tertio. quia eo modo anima premiabitur quo meru-
it: sed actiue meruit. ergo ⁊c. ¶ Tunc igitur ponit iste
qui sic arguit tres modos dicendi. quorū vnus est ꝙ ani
ma ipsa ⁊ omnis alia creatura beata actiue se habet ad
fruitionem beatam: non tantum passiue. Hoc autē vt di-
cit tripliciter potest poni: vno mō dicēdo ꝙ licꝫ visio dei
sit totaliter effectiue a deo/ tamen eius fruitio sequens
efficitur a voluntate: ⁊ ab eius visione beatifica precedē
te. ⁊ quia non cuicunꝗ habenti meliora naturalia datur
perfectior visio: ideo nec omnis perfectior in naturalibꝰ
potest in fruitionem perfectiorem: cum in nullam fruitio
nē possit ex se sine visione secū causante. ¶ Secūdꝰ mo-
dus quē iste idem doctor ponit est/ ꝙ licet actus fruendi
sicut ⁊ intelligendi sit a deo totaliter effectiue: tamē ani
ma per ipsum quē recipit actiue in obiectum tendit. est
enim amor motus anime ad rem/ nō tātū ī instāti ꝓ quo
producitur: sed etiam toto tempore quo amor a quocūꝗ
ꝓductus manet in anima postꝗ ꝓductus. est enī amor
quedam actio immanens per quā anima ipso informa-
ta amore actiue tendit in eius obiectū. ¶ Tertius mo-
dus quē ponit est: ꝙ licet fruitio non possit effectiue po-
ni primo in esse nisi tantum a deo: tamen postꝗ de nō esse
nouiter accipit esse ab ipsa potest ad eam agere effectiue
ipsam necessario conseruando voluntas ipsa beata cui
est a deo communicata. nec est inconueniens ponere ali-
quem effectum soli deo possibilem ad nouiter producen
dū: respectu cuius postꝗ est productus creatura aliqua
habeat aliquā causalitatem: cum etiam anima respectu
charitatis ⁊ aliarum omniū virtutum supernaturalium
soli deo effectiue possibiliū habeat causalitatē subiecti.
dicit tñ finaliter ꝙ primus istorū modorum dicēdi est ra
tionabilior inter omnes. ¶ Sed mihi videtur ꝙ omnes
isti modi dicēdi sint irrationabiles ⁊ absurdi. Et ideo ar
guo contra ipsos. ⁊ primo ꝯtra primū quē reputat ratio
nabiliorem. primo sic. non magis fruitio beatifica ꝗ vi
sio est in potestate beati nec per consequens effectiue ab
ipso. ¶ Hoc statim apparet. quia vel fruitio est tota bea
titudo vt ostēdetur in quarto: vel saltem ad beatitudinē
non minus/ immo principalius pertinet ꝗ visio: sed cre-
atura intellectualis non potest ex se in visionem dei: nec
etiam alicuius alterius rei: vt fuit ostensum in prologo
qđ etiam ipse concedit. ergo ⁊c. ¶ Sed ad hoc ipse re-
spōdet dicēs ꝙ non est simile de visione ⁊ de fruitiōe: quo
niam fruitio ipsa est motus anime ad rem. non autem vi
sio. ¶ Sed ista solutio dupliciter deficit. primo quia
falsum accipit quando dicit ꝙ fruitio ⁊ non visio est mo
tus anime ad rem. quoniam aut intelligit ꝙ fruitio sit
vere ⁊ proprie motus: vel tantum metaphorice ⁊ si-
militudinarie pro quanto sicut per motum mobile ten-
dit in terminū ita ⁊ per fruitionis actum voluntas fru-
ens tendit in obiectum. sed constat ꝙ non potest pone-
re primum. non enim fruitio postꝗ facta ⁊ tota in esse po
sita/ dicitur esse motus. si autē accipiatur vt in fieri vna
pars post aliam acquiritur successiue: vt sic non est mo-
tus anime ad rem videlicet ad eius obiectū: sed magis
posset dici motus vel vnius partis ad aliam cum sit ac-
quisitio partium successiua/ vel ipsarum partium ad ea-
rum subiectum: modo quo tam visio sic sumpta ꝗ alia
omnis forma cuius vna pars post aliam acquiritur suc-
cessiue/ consimiliter dicitur esse motus. ergo relinquitur
primū videlicet ꝙ motū hic accipiat secūdo mō. sed nec

sic potest accipere: quia non minus per visionem ꝗ per
fruitionem anima tendit in obiectum: ⁊ ita si motus hic
dicitur omnis actus per quem habens ipsum tendit in
suū obiectū/ nō magis fruitio ꝗ visio dicitur esse motus
esto ꝙ sit ꝑfectior actꝰ. sic ergo apparet ꝙ solutio supra
dicta primo deficit: quia falsum accipit quando dicit ꝙ
fruitio est motus anime ad rem: non autem visio. ¶ Se-
cundo deficit. quia esto ꝙ assumptū sit verum sane intel-
lectum modo quo dicitur ꝙ dilectio non autem visio est
transformatiua amātis in amatum/ tamen ex hoc nō se-
quitur propositū qđ infertur: videlicet ꝙ magis fruitio
ꝗ visio sit effectiue in potestate nature create. nō enī oīs
dilectio trāsformatiua amantis in amatū est ī potestate
amātis: esto ꝙ aliqua. sicut ⁊ aliqua visio sit ī potestate
videntis: licet nulla sit transformatiua vidētis in suum
obiectum. non enim quia visio nō est sic in obiectū vt di-
lectio trāsformatiua/ ideo sequitur ipsam visionē minus
ꝗ fruitionē ꝯtineri effectiue in ptāte nature create: cū
fruitio licet transformatiua ⁊ nō visio/ non sit ex hoc im
perfectior: immo perfectior visione: ⁊ in ipsa sit beati-
tudo: vel vt credo totaliter vel saltem principaliter: nec
magis natura intellectualis videatur esse vnius actus
beatifici ꝗ alterius virtualiter contentiua. quare ⁊c.
¶ Confirmatur. quia non magis actus beatificus est in
facultate actiua seu potestate alicuius creature ꝗ ha-
bitus glorie: sed iste habitus glorie non ponitur existere
effectiue ab alio ꝗ a deo. ergo ⁊c. ¶ Secundo arguo cō-
tra secundū modum dicēdi: quia cōsimiliter deficit dupli
citer sicut primus: videlicet primo qr concedit qđ nega-
re ⁊ impugnare intēdit. secūdo quia ad suū propositum
ostendēdum accipit vnū falsū. ¶ Primū apparet. qm̄
ipse arguit contra illos qui dicunt fruitionem beatificā
esse effectiue tantum a deo: sed iste secūdus modus dicē-
di quē ponit/ hoc expresse concedit: videlicet tā fruitio-
nem ꝗ visionem esse tantū a deo effectiue: ⁊ non a beato.
quare ⁊c. ¶ Secūdum videlicet ꝙ falsum sit qđ accipit
ad ostendēdum propositum qđ intendit/ apparet: qr ipse
intēdit ostendere ꝙ beatus se habeat ad suū actum bea-
tificum aliqualiter effectiue. ad qđ declarādum dicit ꝙ
per actum beatificū ipse actiue tendit in eius obiectum
hoc siquidē nec est verum nec aliquid facit ad suū propo
sitū ostēdendū. ¶ Primū apparet: quoniā nihil pōt dici
actiuū principiū nec se habere actiue nisi in ordine ad ali
quid ab ipso productum: sed licet fruens per ipsum frui-
tionis actum tendat in obiectū: nullum tamē ex hoc ha-
bet effectum a se productum magis ꝗ si non tenderet in
obiectum. ¶ Hoc apparet: quia ex quo ipsa fruitio tota
liter hic conceditur esse a deo effectiue/ per consequens
ipsa non est effectus fruentis. nec potest dici ꝙ quia bea-
tus tendit in deum per huiusmodi fruitionē: ideo produ
cat aliquid aliud in seipso nec in aliquo alio a seipso. nō
enim minus fruitione ꝗ visione potest omni alio circū-
scripto tendere in obiectū. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia
aut beatum per fruitionis actum actiue tendere in ob-
iectum dicit in beato aliquid productū ab ipso: aut nō.
sed primū nō potest poni: quia sicut/ vt dictū est/ visione
informatus tēdit in obiectū oī alio a visione remoto: ita
et de fruitione consimiliter est dicēdum. ergo relinquitur
secūdum. sed cū nō magis fruitio ꝗ ipsa visio vt hic con
cedit sit effectiue a beato: nec magis per ipsam ꝗ per vi
sionem tendat beatus in obiectum: per consequēs si bea
tum se actiue habere ad fruitionis actum: ⁊ precise ten-
dere in obiectum/ sit idē: nō magis debet negare beatū
ipsum visionem ꝗ fruitionē respicere effectiue: qđ tamē
facit. quare ⁊c. ¶ Secūdū videlicet ꝙ esto ꝙ anima bea
ta actiue per fruitionē ⁊ non per visionem tendat in ob-
iectum/ ex hoc nō sequatur propositū/ puta ꝙ creatura
intellectualis beata se habeat ad fruitionē magis ꝗ ad
visionem actiue/ apparet. quoniā nulla res quia produ-
cit aliquid realiter distinctū ab aliquibus duobus in ipsa
virtualiter non contētis dicitur magis se actiue habere
ad vnū illorū ꝗ ad alterum: sed visio ⁊ diuina fruitio sunt
duo: quorum vtrūꝗ vt concedit est tantū effectiue a deo
non ab aliquo beatorū. ergo per hoc ꝙ beatus aliquid
in se producit qđ ab istis duobus realiter est distinctum/
nō magis ad vnū illorū ꝗ ad alterū potest se habere acti-
ue: sed si per fruitionem ⁊ nō per visionem tēdit actiue in
obiectū/ hoc habet eē vt dictū est ꝓpter aliquid a se pro
ductum. impossibile enim est nullum habēs productū
esse actiuū seu effectiuū. tale autē ꝓductū a beato fruē-
te quo mediante ipse tendat effectiue in obiectū: licet nō
possit poni: tamē si ponatur nō minus a fruitione distin
guitur ꝗ a visione. ergo nec propter ipm̄ dicitur beatus
magis se habere actiue ad fruitionē ꝗ ad visionē. qua-
re ⁊c. ¶ Et quando additur ꝙ amor est actio immanēs/
si per actionem immanentē intelligas ipsum actū alicui
precipue amanti actualiter inherētem/ cōcedo tam amo
rem ꝗ intellectionē ꝗ etiam sensationē esse actionē im-
manentem. si autē per actionem immanētem intelligas
aliquid ab amore distinctū per se vnitalē actionē nō de-
bes ponere magis respectu amoris ꝗ intellectionis. vel
esto ꝙ ponas/ ex ipa nihil habes: quoniā siue talis actio
sit a volūtate beati effectiue siue non ꝓpter ipsam nulla
arguit in beato actiuitas respectu fruitionis ab actiōe
ipsa realiter differētis. quare ⁊c. ¶ Tertio arguo cōtra
tertium modū dicendi. quoniā cū dicis ꝙ volūtas beati
potest postꝗ fruitio est in ipsa a deo posita effectiue/ ad
eā agere effectiue: aut ꝑ agere effectiue ītelligis tātum
recipere subiectiue: aut aliquid in esse ponere/ aut in esse
positū conseruare. sed non potes dicere primū. primo qr
recipere formā aliquā subiectiue non est ad ipsam agere
effectiue: nisi dicas ꝙ materia ꝓducit effectiue formā sub
stantialē quā recipit subiectiue: qđ est falsū. ¶ Secūdo
quia nō magis fruitionē ꝗ visionē beatus recipit subie-
ctiue: ⁊ ita si ꝓ hoc dicitur fruitionē producere effectiue
quia ipam recipit subiectiue/ vniformiter visionē ⁊ frui-
tionē elicit effectiue: qđ negas. ¶ Tertio. quia si idē eēt
fruitionem producere effectiue/ qđ ipsam recipere subie
ctiue/ nō oporteret querere nec disputare an fruitio vel
visio beatifica sit effectiue a beato: cū nullum sit dubiū
apud catholicū quin sit subiectiue in ipo. ¶ Nec pōt po
ni scđm videlicet ꝙ ꝑ agere effectiue hic intelligas ali-
quid in esse ponere. Primo. quia nihil in beato poni-
tur preter actum ⁊ habitum beatificum: sed nec habi-
tus glorie/ nec charitatis/ nec aliquis actus beatificus
ponitur in esse ab ipso: sed tantū a deo. ¶ Secundo. quia
esto ꝙ aliquid ab istis distinctū poneretur in esse seu fie-
ret a beato/ ex hoc non sequeretur propter illud ab ipso
productum beatum se habere actiue magis ad fruitionē
ꝗ ad visionem. quare ⁊c. ¶ Nec potes ponere tertium:
videlicet ꝙ ꝑ agere hic intelligas conseruare: quia non
aliter fruitio ꝗ visio conseruatur in beato. ⁊ ita nō plus
beatus agit ad vnū istorum actum ꝗ ad alterum effecti
ue: supposito ꝙ agere non sit aliud ꝗ cōseruare. ¶ Se-
cundo. quia aut beatus dicitur conseruare fruitionē ali-
quid ad ipsam agendo/ vel tantum ipsam recipiendo: sed
non potest poni aliquod istorū vt apparet ex dictis. qua
re ⁊c. ¶ Nec valēt rationes eius adducte superius con-
tra oppositam cōclusionē ꝑdictam: vt apparet per singu
las discurrendo. ¶ Ad primā enī dico ꝙ minor est falsa
nec valet eiꝰ ꝓbatio. qñ enī dicit ꝙ si volūtas ꝑ aliā rea-
litatē ꝓduceret effectiue ⁊ ꝑ aliam reciperet subiectiue
nūꝗ quietari posset nisi reciperet ⁊ eliceret: Dico ꝙ imo
illa realitas q̄ tñ esset passiua quietaret̄ ꝑ solā receptio-

nẽ.neutra enim per se sumpta vt distincta ab alia posset quietari per vtrũq; istorũ:cũ neutri vt supponitur essent possibilia ista duo: videlicet recipere subiectiue ⁊ elicere effectiue:sed sic est in ꝓposito:quoniã creatura beatificabilis est ꝑcipue fruitiõis beate receptiua ⁊ nõ actiua nihil autem potest per aliquid sibi impossibile quietari ergo ⁊c. ¶ Ad secũdum nego illud assumptũ quando dicitur ꝙ in actionibus volũtatis non potest poni status in aliquo actu alio ab huiusmõi actu beato. est enĩ aliqs ab illo alterius rationis quo nullus superior seu perfectior beato effectiue possibilis potest esse: ⁊ de tali posset dici ꝙ beatus siue nõ beatus in producẽdo ipsum perficeretur actiue vocando naturam beatificabilẽ esse perfectam ⁊ quietatam ipsam actiue attingere sup̃mã possibilem sibi formam.quare ⁊c. ¶ Si quis etiam cõtẽderet ꝙ imo in talibus actionibus est possibilis ꝓcessus in infinitum sic intelligẽdo ꝙ omni actu volendi quẽ anima potest efficere actu posset alium perfectiorem producere in infinitum:illud qđ ex hoc infertur puta ꝙ sua actiuitas non posset quietari/forte nõ esset incõueniẽs. nõ enĩ est maius inconueniẽs dicere suam actiuitatẽ quietari nõ posse ꝙ̃ suam passiuitatem seu receptiuitatẽ : sed ista non potest sic quietari:videlicet ꝙ aliquis actus quãtũcũq; perfectus sit in ea receptibilis quo perfectior non possit in ipsa recipi subiectiue/ omni enĩ visione vel fruitione beata possibili alicui ꝯmunicata alia perfectior est possibilis ⁊ per consequens cõmunicabilis:cũ omni forma intensibili qualis est fruitio ⁊ visio/sit possibilis alia perfectior eiusdẽ rationis:nisi poneretur aliqua infinita possibilis:qđ est falsum.ergo ⁊c. ¶ Ad tertiũ dico ꝙ voluntas nõ meretur per actum vt ipsum recipit.quia nec vt sic in sua potestate existit:sed vt ipm̃ elicit modo quo dicit̃ respectu eius habere libertatẽ: quia potest elicere vel suspendere:actum tamen elicitum non libere sed naturaliter ⁊ necessario recipit.⁊ ita si cõsimiliter p̃miatur sicut meretur ⁊ nõ aliter/sequitur ꝙ eius premiũ tãtum consistit in eliciendo ⁊ non in recipiẽdo.hoc autem est falsum.ergo ⁊c. ¶ Sic ad questionẽ. ¶ Ad rationẽ in principio apparet solutio ex predictis. licet enim oĩs actus vtendi presupponat actum aliquem fruendi:non tamen necessario ordinatum qualis est fruitio dei: sed istum vel alium.quare ⁊c.

TErtio quero:vtrum vnus istorũ actuũ predictorum: videlicet fruendi ⁊ vtẽdi sit alterius principium productiuũ. ¶ Et videtur ꝙ sic: quoniam actus vtendi est amor vnius propter alterum predilectũ actu fruẽdi: sed amor illius propter quẽ preamatum aliud est amatum est causa illius amoris non alia vt videtur ꝙ̃ effectiua.ergo ⁊c. ¶ Contra.quia actus libere productus nõ videtur esse effectiue ab aliquo naturali agẽte: sed omnis actus volũtatis in quẽ potest volũtas/libere ꝓducitur quãdo ꝓducitur. nullum autẽ aliud a voluntate est agens liberũ sed naturale.ergo ⁊c. ¶ Responsio. vbi sic procedã. primo enĩ inquiram quid sit istorũ actuũ obiectũ debitum. Secũdo dicam ad quesitũ: videlicet qđ sit ipsorũ principium effectiuũ. Tertio soluam vnũ dubium: videlicet an possit demonstratiue probari nos obligari ad quẽlibet istorum actuum.

Quãtum ad primũ est opinio cuiusdã dicentis ꝙ obiectum fruitionis tam cõp̃hẽsorũ ꝙ̃ viatorũ est visio diuina: nõ aũt ipsa essentia visa. ¶ Sed ista opinio est impossibilis ⁊ absurda. primo quia fruitio est obiecti p̃intellecti: sed obiectũ ante fruitionẽ preintellectum nõ est visio nec aliqua alia res creata: sed diuina essentia sola. ergo ⁊c. ¶ Secũdo: quia fruitio cũ sit amor obiecti amati propter seipsum est eius obiecti ⁊ non alicuius alterius qđ est propter se diligẽdum. sed tale est solus deus: nõ eius visio magis ꝙ̃ ipsa fruitio vel quecũq; alia res creata. ergo ⁊c. ¶ Tertio. quia in nulla re creata vt in obiecto potest creatura intellectualis beatificari. nullum enim creatũ est beatificatiuũ obiectiue nec effectiue: sed fruitionis obiectũ est beatificatiuũ. ergo ⁊c. ¶ Quarto. quia obiectum fruitionis comprehẽsoris nõ est imperfectius obiecto fruitionis viatoris: nec fruitio comprehẽsorum est imperfectior fruitione viatorum: sed vtiq; esset inordinata ⁊ imperfectior ⁊ imperfectioris obiecti si eius obiectum esset visio. nulla enim re creata est fruendũ: sed tantũmodo increata: cuius videlicet dei est fruitio viatoris. hoc enim est sue fruitionis obiectum: de quo propter se diligendo super omnia est preceptũ. ꝫ ⁊c. ¶ Quinto. quia omnis intellectio ⁊ dilectio sequens ipsam tam cõp̃hẽsoris ꝙ̃ viatoris sunt eiusdẽ obiecti: cũ nec dilectio sit vt cõmuniter dicitur nisi rei p̃intellecte: sed visionis obiectum est solus deus. ergo ⁊ fruitionis obiectum nõ est visio sed tantum deus. ¶ Et ideo quãtum ad istum articulum aliter est dicendum: videlicet ꝙ obiectum actus fruendi ordinati tam comprehẽsorum ꝙ̃ viatorũ est solus deus. obiectũ aũt actus vtẽdi est ens creatum. hoc probatur: quoniã illud est obiectum actus fruendi ordinati debitum: qđ est propter se diligibile. ⁊ illud est obiectum debitũ actus vtendi qđ est diligibile ꝓpter alterum: sed solus deus est secundũ rectũ iudicium rationis ꝓpter se diligibilis. ens autẽ creatum est diligibile propter ipsum: vt in questione alia fuit dictũ. ꝫ ⁊c. ¶ Confirmatur. quia omnis actus fruẽdi aliqua re creata ⁊ vtendi increata sic est malus ⁊ vitiosus ꝙ nullo modo potest moraliter esse bonus: sed omnis actus habens obiectum debitũ potest esse virtuosus ⁊ moraliter bonus ergo nec deus est obiectũ debitũ act⁹ vtẽdi: nec aliquod ens creatũ actus fruendi. sed ecõuerso. ergo ⁊c. ¶ Ex p̃dictis apparet falsam ⁊ omnino improbabilẽ esse opinionẽ predictã dicẽtiũ ꝙ tam fruitio patrie ꝙ̃ vie habet aliqđ vtile pro obiecto videlicet visionẽ dei que est obiectum vt dicunt actus fruendi beatorum ⁊ desiderij viatorum: cum quo tamen vt dicunt stat ꝙ tam isti ꝙ̃ illi diligunt deum propter se. ¶ Hec enim opinio ponit inconnexa ⁊ ex terminis repugnãtia: puta ꝙ aliquis diligat deũ ꝓpter se: ⁊ tamen ꝙ tantum diligat eius visionem ab ipso realiter differẽtem: quoniam si tam viator ꝙ̃ comprehensor diligũt deum propter se: ⁊ tantũ obiectum fruitionis vtriusq; est dei visio quã beatus obtinet ⁊ viator desiderat ⁊ expectat: ergo tã comprehensor ꝙ̃ viator tendit ꝑ actum aliquẽ volũtatis in vtrũq; istorum: videlicet in deum/ ⁊ in visionis actum. Quero tunc vtrũ eodẽ actu/ aut alio in vnum ⁊ alio in alterum: si alio/ille quo beatus tendit in deum est beatificus: non autem ille quo tendit in visionem magis ꝙ̃ ille quo tendit in angelum/ vel in quodcũq; aliud ens creatũ. ille etiã quo viator tẽdit in deũ propter se est actus charitatis perfectus ad quẽ ex precepto est quilibꝫ obligatus: nõ autẽ alius quo appetit huiusmõi visionẽ. Si autem dicatur ꝙ vtrunq; istorum videlicet deus ⁊ visio sit eiusdem actus obiectũ talis actus nec erit beatificus nec charitatiuus: vt est visionis: sed tantummodo vt est dei. quare ⁊c. ¶ Preterea quando dicitur ꝙ vtile est obiectum tam fruitionis comprehensorum ꝙ̃ desiderij viatorum/ aut per vtile intelligunt delectabile seu delectationem ipsam amore concupiscentie appetibilẽ: aut talis delectationis obiectũ terminatiuũ ⁊ principiũ ꝓductiuũ. si primũ ꝫ nõ debẽt ponere visionẽ dei esse obiectũ fruitionis beatorum nec desiderij viatorum: quia visio vt a fruitiõe distincta nõ est

delectatio: nec per cõsequẽs amore cõcupiscẽtie appetibilis: sed tota delectatio seu cõplacẽtia est ipsa fruitio: vt in q̃stione alia fuit dictum: ⁊ in quarto prolixius ostẽdetur. ¶ Si autem ponant secũdũ: videlicet ꝙ per vtile hic intelligant ipsius delectationis vtilis ⁊ cõcupiscibilis obiectum terminatiuũ/ ⁊ principium effectiuũ: cõstat ꝙ delectabilis seu vtilis summe delectabilis obiectũ nõ potest existere nisi deus. ergo ⁊c. solus igitur deus est obiectum actus ordinati fruendi ⁊ creatura actus ordinati vtendi. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secũdum vbi est vidẽdũ an vnus istorum actuũ predictorũ sit alterius principiũ effectiuũ: Est sciendum ꝙ vnũ esse alterius principiũ effectiuũ põt dupliciter intelligi: videlicet proprie/ mõ quo ignis est causa ignis: ⁊ omnis causa alia sui effectus qui ab ipsa ponitur effectiue. Alio modo large vocãdo causam effectiuam effectus alicuius oẽ illud qđ nõ est finis eius: nec materialis nec formalis causa: ⁊ tamen sic est ad ipm̃ ꝓducendũ necessario requisitũ: ꝙ ipso posito mediante effectus est possibilis per naturã: non autem ipso circũscripto.

Hoc premisso pono hic quatuor conclusiones. ¶ Prima est. ꝙ nec actus fruendi est actus vtendi: nec ecõuerso principium effectiuũ ꝓprie sumptũ. ¶ Hec probatur. quoniã cũ omnis actus voluntatis nobis effectiue possibilis de quo hic ẽ sermo: sit ĩ nostra potestate: vt videlicet fiat vel nõ: quocũq; in anima existẽte per consequẽs solũ illud videtur esse omnis talis actus principium productiuũ proprie sumptũ qđ est liberum et contingenter omnis actus sibi possibilis non necessario productiuũ: sed sola intellectualis substantia nõ aliqua forma accidẽtalis: nec per cõsequẽs volitio ipsa est tale principium: videlicet contingenter et libere productiuũ/ et si nõ cuiuscũq; actus sibi possibilis saltẽ omnis actus voluntatis. ergo nullus actus voluntatis potest esse proprie effectiue ab aliquo alio ꝙ̃ a voluntate. ¶ Cõfirmatur. quia aliquis deum magis diligens propter se ipsum: ⁊ per consequens perfectiorem actum fruendi habens ꝙ̃ alius / quandoq; diligit proximũ propter deum minus: ⁊ per consequẽs habet actum vtẽdi remissiorem sed si actus fruendi esset causa effectiua actus vtendi vel ecõuerso/ hoc non esset: sed semper habens actum perfectiorem fruendi videretur habere actum perfectiorẽ vtẽdi ⁊ ecõuerso: quoniã causa perfectior naturaliter agẽs quale est omne aliud a volũtate ⁊ ꝑ ꝯsequens actus huiusmodi fruendi ⁊ vtendi/ in perfectiorem potest effectũ: immo necessario agit ad ipsum. ¶ Nec valet si dicatur ꝙ licet vnus actus istorũ sit perfectior ĩ vno ꝙ̃ in altero: et per consequẽs quantũ est ex se posset in effectũ perfectiorem: quia tamen nõ agit ad ipsum sine volũtate que est agens liberũ potens coagere imperfectiori cause ad perfectiorem effectum: ⁊ perfectiori ad imperfectiorem: ideo habens actum perfectiorem fruendi potest habere imperfectiorem actum vtendi. ¶ Hoc non valet: quoniã licet voluntas sit libera respectu actus sui ab ipsa immediate causati: non tamen respectu alicuius causati in eo aliquo mediante ab ipsa realiter differente: ⁊ in ea formaliter existente. nõ enim inquã respectu alicuius taliũ est libera consequẽter esto ꝙ antecedẽter: sicut apparet euidenter de habitu ⁊ de actu saltem aliquo vt de tristitia ⁊ letitia. non enim est de potestate anime post actus electiuos nõ acquirere ⁊ in se recipere habitũ electiuũ: nec est in sua potestate post obiectum nolitum non tristari: nec de volito non letari: cũ tamẽ scdꝫ cõmuniter loquẽtes tã tristitia ꝙ̃ letitia ab omni actu volendi ⁊ nolẽdi realiter sit distincta. ergo consimiliter in proposito si vnus istorũ actuũ causaretur alio mediante posito prior actu antecedẽte nõ posset volũtas nõ ponere nec etiã retinere cõsequentem. quare ⁊c. ¶ Si quis tamen vellet tenere cõclusionem oppositã faciliter posset soluere ad predicta. ¶ Secunda cõclusio est. ꝙ actus fruendi est actus vtẽdi principium effectiuũ aliquo modo: videlicet large sumptum. ¶ Hec apparet. quoniam omne illud dicitur isto modo causa alterius effectiua qđ nec est eius causa finalis/ nec materialis/ nec formalis: ⁊ tamen ad ipsum fiẽdũ naturaliter est necessario requisitũ: sed sic se habet actus fruendi ad actum vtendi. ergo ⁊c. ¶ Minor est euidens. quoniam constat ꝙ actus fruendi non est formalis nec materialis causa actus vtendi: nec etiam finis eius. quia actus vtẽdi debitus est amor alicuius propter deum nõ propter aliquid ab ipso distinctum. ⁊ ita per consequens solus deus est vltimus eius finis: ⁊ tamen actus fruendi est sic ad actum vtendi requisitus necessario ꝙ nõ potest fieri sine ipso. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia vt dictum fuit in precedentibus/ omnis actus vtendi presupponit aliquẽ actum fruendi: sed non presupponit ipsũ vt eius causam materialem formalem nec finalem: ergo vt efficientem. ¶ Preterea ad idem arguitur. quoniam actus vtendi est amor vnius propter alterũ predilectũ: sed constat ex precedentibus in quadã alia questione hui⁹ dist. ꝙ ly propter importat aliquã causalitatem tam in obiecto predilecto ꝙ̃ etiam in eius dilectione presupposita que est actus fruendi/ non aliam in dilectione a causalitate agentis vel finis. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. qꝛ cõstat ꝙ aliquis potest diligere duo aliqua absolute vt deum ⁊ proximum: neutrum propter alterum diligendo. ergo actus fruẽdi deo propter quẽ presuppositũ quis diligit proximũ habet seu importat causalitatem aliquam super actum diligendi proximũ. ¶ Cõsequẽtia est euidẽs. quoniam si nullam causalitatem vnus istorum actuũ super alium importaret: nec magis proximus propter deũ ꝙ̃ ecõuerso deus propter proximũ esset dilectus: nec vnũ diligere propter alterũ esset aliud ꝙ̃ diligere ambos simul: nec per cõsequẽs posset aliquis diligere aliqua duo simul: quin vnũ eorũ diligeret propter alterũ. hoc autem est falsum ⁊ cõtra antecedẽs predictum. ergo ⁊c. ¶ Tertia conclusio est ꝙ actus vtẽdi nullo modo est causa effectiua: nec aliqua alia actus fruendi. ¶ Hec apparet. ⁊ sequitur ex p̃dicta. quoniã qđ p̃supponit alterum iam productum nõ est necessariũ ad ipsum producẽdum: nec per consequẽs potest esse eius principiũ productiuũ etiam large sumptũ. sed vt dictũ est actus vtendi presupponit actum fruendi. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia in causis ⁊ effectibus nõ potest esse circulus: videlicet vt vnũ sit causa alterius ⁊ econuerso. sed vt dictũ est/ actus fruẽdi est causa modo p̃dicto actus vtẽdi. ergo ⁊c. ¶ Qꝛ etiam nõ sit eius causa finalis/ apparet: quia amoris presuppositi vt finis omniũ post deũ ⁊ motiuũ principium non potest aliquis amor alius esse finis: sed actus fruẽdi ordinatus qui videlicet est amor solius dei ꝓpter se/ est talis amor ergo ⁊c. Qꝛ autẽ nõ sit causa materialis nec formalis/ apparet. ¶ Quarta ⁊ vltima ꝯclusio est: ꝙ p̃intellectio obiecti actus fruẽdi est causa ipsius actus fruẽdi ꝯsimiliter sicut actus fruẽdi dicit̃ esse causa act⁹ vtẽdi. ¶ Hec ꝓbat̃ quoniam sicut vtẽs diligit obiectũ quo vtitur ꝓpter alterũ: videlꝫ ꝓpter illũ quo fruitur: ita ⁊ fruens diligit illud quo fruit̃ ꝓpter ipm̃: qđ quidẽ ꝓpter ipm̃ importat aliquam causalitatẽ respectu actus fruendi cõsimilem ei quã importat ly ꝓpter alterum respectu actus vtendi. nisi enĩ causalitatem aliquam importaret non posset dici deus ipse diligi propter se. esto ꝙ diceretur diligi absolute sed constat ꝙ deus non dicitur diligi propter se pre

dilectum: sed tātū ꝓpter se pintellectum: vt taliter dili-
gēdū. si eñ propter se pdilectū / oporteret ipsum esse dile
ctum per duplicem dilectionis actum ad hoc ꝙ esset ꝓ-
pter se dilectus: vt in quadaꝫ alia questione arguebatur
superius. Deus igitur propter se dilectus est dilectus ꝓ
pter se pintellectum vt taliter diligendū. ergo sicut crea
turā propter deum esse dilectam: supponit aliū dilectio-
nis actum: ita ⁊ deuꝫ ꝓpter se eē dilectū psupponit actū
diligēdi ipsum: vt taliter diligēdum. ⁊ ita per cōsequēs
sequitur ꝓpositū: videlicet ꝙ cū deus similiter dicatur
diligi ꝓpter se pintellectum: sicut creatura ꝓpter eum
dilectū: ꝙ cōsimilē hoc importat causalitatē ꝓpter se in
preintellectione dei psupposita sicut ꝓpter deuꝫ in eius
dilectione. ¶ Confirmatur. quia aliquis potest deum in-
telligere ⁊ creaturā etiā absolute nō vt ꝓpter deum dili
gendū: nec deū etiā vt ꝓpter se diligēdum: sed tantūmo-
do absolute: sed eo modo potest deus diligi: quo pintelli
gitur: ⁊ ita p cōsequēs absolute: ergo deum diligi ꝓpter
se importat sup eius intellectionē presuppositā causali-
tatem aliquā: vt videlicet ꝓpter intellectionē ipaꝫ psup
positaꝫ qua deus percipitur ⁊ pintelligitur vt taliter di-
ligendus / moueretur animus ad ipsum conformiter dili
gendū: sed istam ⁊ nullam aliā causalitatem dicit ꝓpter
deū respectu actus diligendi aliud ꝓpter ipꝫ in dilectio
ne dei psupposita. ergo ⁊c. ¶ Consequentia est euidens.
quia nisi deum ꝓpter seipm diligi importaret causalita-
tem aliquā super intellectionē dei psuppositam: sed so-
lum diceret actum diligendi ⁊ intelligendi ipsum abso-
lute: cum omnis deum diligens sit eum intelligens: oīs
eum diligens ipsum ꝓpter se diligeret: qd est falsum. er-
go ⁊c. ¶ Sed forte contra pdicta arguetur. quoniam il-
lud cui⁹ virtute mouetur homo ad aliud: videť esse eius
principium effectiuū: non tātum large: sed etiā proprie
sumptū. sed vt nūc est concessum: ⁊ etiā in questione alia
quadaꝫ fuit dictū / amor dei est cuius virtute ille qui frui
tur mouetur ad hūc actū vtendi: videlicet diligēdi crea-
turam ꝓpter deum: ⁊ dei intellectio practica dictatiua:
qua deus ipse dictatur vt propter se diligendus / est qua
mediante mouetur animus ad ipsum cōformiter huic di
ctamini diligendū. ergo ⁊ dei intellectio presupposita est
actus fruendi ⁊ eius dilectio actus vtendi causa nō tan
tum large / sed etiam proprie effectiua: cuius cōtrarium
fuit dictum. ¶ Ad hoc potest dici ꝙ maior assumpta nō
est vniuersaliter vera. premisse enim sunt: quarū virtute
intellectus assentit conclusioni ex eis illate siue rei p ip
sam significate: nec tamen premisse ipse sunt cause effe-
ctiue talis consensus: accipiēdo ꝓprie causam effectiuā
cum premissis ipsis non existentibus actu: sed preceden
tibus sequatur talis cōsensus: ⁊ nihil quo non existente
aliquid sequitur / possit dici proprie causa eius: sed large
pro quāto fit eo mediāte: licet non existente: sed precedē
te / effectus sequitur: qui non fieret nisi illud quod dicitur
causam eius antea precessisset. ⁊ ita consimiliter in pro-
posito est dicendum. non enim amor dei mouet ad amo-
rem proximi: nec cognitio dei ad amorem dei: tāꝙ motor
moueat mobile ad possibilem ipsi formam: vt calidū cale
factibile ad calorem. cum forma ista: puta amor dei vel
proximi: non ab intellectione nec a dilectione alia pre-
supposita / sed immediate ab ipso mobili puta ab intel-
lectuali substantia inducatur. quia tamē talis substātia
mediantibus talibus presuppositis puta intellectione
et dilectione inducunt in se actus huiusmodi effectiue:
ideo a talibus actibus presuppositis moueri dicitur effe
ctiue: ⁊ non aliter. quare ⁊c. ¶ Hec de secundo.

Quantum ad tertium & vltimum: est

opinio cuiusdam dicentis ꝙ deus potest diligi propter
se super omnia dupliciter. vno modo: vt cadit sub pcepto
et vt sic constat non posse probari ratione naturali dile-
ctionem dei sup omnia esse virtuosam: nec nos esse obli-
gatos ad ipsam: cum dei dilectio sic accepta nō sit possi-
bilis sine psupposita charitate. qd sola fide ⁊ sanctoꝝ au
ctoritate est notum: nō aliqua naturali ratione. Alio mo
do potest sumi: vt est naturaliter possibile modo quo nō
tantum deum sed etiam aliud ens creatum potest natu-
raliter diligere plus ꝙ omnia alia: ⁊ nec sic potest pro-
bari demōstratiue istum actū esse virtuosum: nec ad ipm
esse aliquem obligatum. ¶ Sed licet conclusionē huius
opinionis crediderim esse verā: non tñ hanc distinctionē
quā ponit de duplici dilectione dei super omnia: quarum
duarum illa que est ex precepto supponit charitatem et
alia nō. Unde cōtra hoc arguo sic. omnis faciens cōtra
aliquod preceptum peccat mortaliter. sed nullus extra
charitatē existens in diligēdo deū sine charitate peccat
mortaliter: nec etiā venialiter. ergo nō facit ꝯtra pceptū
nec per cōsequēs ex pcepto ad diligendū deū sup omnia
obligatur. ¶ Confirmatur. quia nō tātum peccat morta
liter omnis qui omittit actum de quo exequendo habet
preceptū: sed etiā exequēs ipsum si omittit aliqd cū quo
inexistente eum tenetur exequi ex precepto. ¶ Hoc ap-
paret. quoniam non tantum omissio actus: sed etiā cir-
cūstantie alicuius debite actui est peccatum vt apparet
de quocūꝙ actu quātūcūꝙ bono ex obiecto ad finē inde
bitum ordinato: sed exequi actū diligendi deū ꝓpter se ⁊
super omnia sine charitate in diligēte existēte nō est pec-
catum: ergo nec charitatis assistentia est ex pcepto circū
stantia ad hūc actū homini debitum requisita. quare ⁊c.
¶ Et ideo ꝑtermissa distinctiōe opinionis pdicte dicēdū
est ꝯformiter cū eius principali ꝯclusiōe. primo ꝙ homi-
nem esse ad istū actū diligendi deū super omnia obligatū
nō potest demōstratiue ꝓbari aliter ꝙ articuli fidei. esto
ꝙ possit aliqualiter ꝓbabiliter persuaderi. Scdo: ꝙ cō-
similiter est dicendum de actu vtendi videlicet diligendi
alia ꝓpter deum. Tertio ꝙ nec potest etiā demōstratiue
probari aliquē istoꝝ actuū existere virtuosuꝫ. ¶ Primū
probatur. qñ oīs ratio q potest adduci ad ꝓbationē hu
ius ꝯclusionis puta ꝙ debeā deū sup oīa diligere / habet
arguere ex supma dei perfectione ⁊ sua nobilitate vel ex
eius causalitate. non eñ potest arguere ex pcepto: quia
preceptū esse de sic diligendo deū / sola fide est notū. sed
nulla rō ex aliquo istoꝝ duoꝝ arguēs seu iferēs deū esse
super oīa diligēdū cōcludit: qꝛ maior falsuꝫ accipit. ergo ⁊c.
¶ Minor ꝓbatur. ⁊ primo ꝙ maior rationis arguens ex
dei nobilitate sit falsa: quia omnis talis ratio que ꝓba-
ret deum esse sup oīa diligendū esset ista. quāto vnūqdꝙ
est pfectius tāto est a quolibet diligēdum amplius. sed
deus est perfectior omnibus. ergo est sup omnia diligen-
dus. cōstat autē ꝙ maior istius rationis est falsa: nisi di-
cas ꝙ magis teneris diligere angelum ꝙ teipsuꝫ: qd nō
est verū. quare ⁊c. ¶ Secundo hoc idē apparet de ma-
iore rationis arguentis ex dei causalitate: quoniam ex
dei causalitate sic haberet argui. magis quilibet tene-
tur diligere illud a quo habuit suum esse ꝙ aliquod alio-
rum: sed deus est causa omniū. ergo ⁊c. ¶ Constat ꝙ ma
ior huius ratiōis est falsa. nisi dicas ꝙ magis teneor di-
ligere parentes a quibus habeo esse meum ꝙ meipsum
et magis etiā solē ⁊ alia superiora que sunt etiā aliquo
mō cāe inferiorum / debeo diligere ꝙ angeluꝫ / nec aliquē
alium meū ꝓximū: qd est falsum. quare ⁊c. ¶ Cōfirmať.
qꝛ circūscripto diuino pcepto nulla rō naturalis videť
ꝯcludere aliquē deo obligatū eē nisi sicut pme cause vni
uersi ⁊ totius cōitatis eius duci: sed naturalis ratio iu-
dicaret me citius debere velle et eligere tam principem
ꝙ omnes alios totius communitatis esse vitiosos ꝙ

me solum: ⁊ p ꝯñs magis me velle vnuꝫ viuere ⁊ diligere
ꝙ omnes alios simul sumptos. ergo ⁊c. ¶ Nec valꝫ si cōtra
hoc insteť. qꝛ ratio naturalis dictat hoīem se morti debe
re exponere pro re publica. qñ hoc est verum alia vita
supposita vel obligationis ad hoc extāte lege aliq posi-
tiua: aliter non. nisi eñ rō naturalis ex morte ad quā iudi
cat esse hominē exponendū premiū aliquod expectaret
vel diuinum preceptum ad hoc obligatiuū supponeret:
nunꝙ hominē se morti ꝓ alio exponere debere ꝓ re aliq
iudicaret. nullus eñ ꝓpter pmium qd non credit futurū
iudicat aliqd meritū exequendum: sed aliā vitam esse vł
diuinuꝫ preceptū de morte in casu aliquo eliciēda / nō est
naturaliter notuꝫ sed fide tñ. ergo ⁊c. ¶ Q aūt nos obliga
ri ad actum predictum possit demonstrari: sicut demon-
strantur omnes articuli fidei / apparet. qꝛ ex eisdem mi-
rabilib⁹ que deus supernaturaliter extitit operatus me
diātibus setis articulos fidei confitentib⁹ ⁊ asserentib⁹
ex qb⁹ ꝯcludiť vitas ipsoꝝ articuloꝝ vt sup ꝓlogū fuit
dictum / concluditur ⁊ ꝓbať quēlꝫ esse obligatum ad istū
actū / videlꝫ deū sup oīa diligēdū: tū qꝛ ⁊ ipsi sic deuꝫ sup
oīa dilexerunt: tū qꝛ ⁊ ad hoc se obligatos asserurūt qd
si verum non esset non fecissent vel si fecissent eis mediā-
tibus falsū asserētib⁹ nō fuisset deus talia mirabilia opa
tus. qre ⁊c. ¶ Sic ergo appet primū: vcꝫ quō potest ꝓba
ri ⁊ quomō nō hoīeꝫ ad actuꝫ fruendi deo existere obliga
tum. ¶ Secundū vcꝫ ꝙ ꝯsimiliter sit dicenduꝫ de actu
vtendi apparet. qñ per nullam rationē potest ꝓbari ali
quem existere obligatum ad aliquem actum necessario
exigentem alium ad quem obligari hominem non est no
tum: sed actus vtendi aliqua re creata: qui est actus dili-
gendi ipsam propter deum supponit actū fruendi videlꝫ
diligendi deum propter seipsum: ad quem actum nos
obligari non potest a nobis demonstrari ratione aliqua
naturali alia ꝙ illa qua ꝓbanť fidei articuli vt probatuꝫ
est. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. qꝛ cuicūꝙ est notū se esse obli-
gatū ad aliqd est notum se esse obligatuꝫ ad oē aliud qd
illud necessario presupponit: sed actus vtendi psupponit
actum fruendi / ergo eo mō ⁊ non aliter est notum ⁊ demō
strabile nos obligatos existere ad actuꝫ vtēdi q ad actū
fruendi quē actus vtendi necessario psupponit. qre ⁊c.
¶ Tertiū videlicet ꝙ nō possit demōstrari aliquē actuū
predictorū existere virtuosum / ꝓbatur. quoniam nullus
actus ꝓbatur virtuosus nisi ꝓbeť ꝙ est debite circunstā
tionatus: sed naturaliter nō videť posse ꝓbari aliter ꝙ ꝓ
bentur articuli fidei aliquē istorū actuuꝫ esse debite ⁊ pfe
cte circunstantionatū. ergo ⁊c. Minor probatur. quia inter
ceteras circunstātias actui debitas sine qb⁹ nō pōt ali-
qs actus esse moraliť virtuosus est conditio agētis actū
ipsū exequentis. qd apparet: qꝛ vnus ⁊ ideꝫ actus circa
idem obiectum elicitus ⁊ ad eūdem finem ordinatus ac
alijs circunstantijs sibi debitis informat⁹ / est vni bon⁹ ⁊
in alio vitiosus. qd esse non potest nisi propter circūstan-
tias ⁊ ꝯditiones varias agentium seu exequentiuꝫ actū
ipsum: vcꝫ qꝛ vni actus est debitus ⁊ alteri indebit⁹. Ex
quo seqť ꝙ oīs actus q ꝓbať esse alicui virtuosus ꝓbať
esse eidem debitus: sed actū diligēdi deum sup oīa ⁊ alia
propter ipsū / nō pōt ꝓbari esse homini debituꝫ / esto ꝙ ꝓ
betur esse bonum eius obiectū ⁊ finē intentū. nulli eñ ali
ter ꝙ per fidem vel aliter ꝙ ꝓbentur fidei articuli potest
notum esse nec probari ipsum debere aliquid aliud dilige
re ampli⁹ ꝙ seipꝫ. ergo nec ipsi pōt ꝯstare aliter ꝙ per fidē
nec ꝓbari aliter ꝙ ꝓbetur veritas oīm fidei articuloruꝫ
aliquē actuū pdictoꝝ existere virtuosuꝫ. ¶ Cōfirmať. qꝛ
nec vt videť ex dictis pōt ꝓbari actum diligendi deū sup
oīa habere debitum obiectū: cū hoc aliter nō ꝓbeť ꝙ vł
ex dei nobilitate vel ex causalitate: ex quorū neutro seqť vt
dictū est ꝯclusio q infertur. quare ⁊c. ¶ Sic ad questio-
nē. ¶ Ad rationē in principio appet solutio ex pdictis.

Q Varto quero: vtrum actus p-
dicti videlicet fruēdi ⁊ vtēdi necessario psup-
ponāt eorū obiectū pexistere intellectū. ¶ Et
videtur ꝙ sic. qñ nō minus oīs act⁹ volēdi ⁊
nolēdi psupponit obiectū intellectuꝫ: ꝙ act⁹ appetitus
sensitiui obiectū sensatū: sꝫ sic act⁹ oīs appetit⁹ sensitiui
supponit obiectū sensatū: qꝛ null⁹ obiectū aliqd nisi actu
sentiendi aliq apprehensū pōt sensibiliť respuere nec am
plecti seu appetere. ergo ⁊c. ¶ Contra. quia nullus effe
ctus possibilis videtur ad sui fieri neꝙ esse necessario ex
igere nisi qd est ipsius aliq mō causa. illud eñ qd non est
causa aliq alicuius nō videtur eē necessariū ad ipm ꝓdu
cenduꝫ: nec ad ꝓductū postea ꝯseruandū: sed intellectio
non est cā alicuius act⁹ volēdi vel nolēdi. ergo ⁊c. ¶ Rñsio
vbi sic procedam. Primo eñ inqrā an actus intelligen-
di obiectū volitū vel nolitū sit volitionis vel nolitionis
principiū ꝓductiuū. Secundo dicam ad qsitū: vcꝫ an om
nis actus volendi ⁊ etiā nolendi exigat necessario obie-
ctum volitū vel nolitū pexistere intellectuꝫ.

Quantum ad primum est opinio quo-

rūdā tenentiū ptcꝫ affirmatiuā. videlꝫ ꝙ intellectio obie
cti est causa effectiua actus volendi vel nolendi obiectū
ipsuꝫ qd volitio vel nolitio psupponit existere intellectū.
imaginantur enim ꝙ sicut in diuinis secunda persona
tantum ꝓducitur a pma: tertia autē a secūda insimul ⁊
a pria: ita ī creatura itellectuali ad imaginē dei facta cō-
similiter est dicendū: vcꝫ ꝙ cū in ipsa intellectuali substā
tia notitia ⁊ amore ꝯsistat trinitatis psonarū imago: se-
cūda ps imaginis q ē notitia verbi diuini repsentatiua
est tñ a pria vcꝫ ab ipsa intellectuali forma psone pris
repsentatiua. sicut secūda psona diuina tñmō est a pri-
ma. tertia autem videlicet amor representatiuus sancti
spiritus est a secunda insimul ⁊ a prima: videlicet a noti
tia ⁊ ab anima: sicut tertia diuina persona quā represen
tat vcꝫ sanctus spiritus insimul a patre ⁊ a filio est spi-
ratus. ¶ Pro ista ꝯclusiōe arguiť. qñ vbicūꝙ reperiať
illud propter qd omne aliud esse ponitur ⁊ conceditur ꝓ
ductiuū principiū alicuius / ipsū etiam debet poni eē prī
cipiū ꝓductiuū: sed ī intellectione respectu volitionis vł
nolitionis obiecti intellecti reperiť totuꝫ illud ꝓpter qd
omne aliud qd est ꝓductiuū principium alicuius / arguiť
esse principiuꝫ ꝓductiuū eius. ergo ⁊c. ¶ Minor appet. qñ
non est via alia ad ꝓbandū aliquid esse pricipiū alicuius
actiuū seu ꝓductiuū nisi qꝛ ad positionē vnius sequiť ⁊
poniť alterū: ⁊ illud ad cuius positionem ponitur alterū
non est causa eius materialis nec formalis nec finalis. sꝫ
ꝯstat ꝙ intellectio nō est causa formalis nec materialis
nec finalis actus volūtatis. ⁊ tamen est sic necessaria ad
omnē ei⁹ actū ꝙ ipsa posita pōt seqˀ ⁊ fieri actus ipse vo
lendi vcꝫ vel nolendi: non aūt ipsa amota: cū nullus pos
sit odire nec diligere nisi obiectū actualiť itellectū ergo
⁊c. ¶ Cōtra opinionē istā arguit qdam sic. in quocūꝙ
qd est ꝓductiuū principiū alicuius forme absolute opor-
tet ponere actionē aliquā respectiuā: qñ effectus absolu-
tus sibi possibilis actualiť fit ab eo: sed talis actio respe
ctiua actus voluntatis productiua non pōt in alio ponī
ꝙ in intellectuali natura. ergo sola ipsa est oīs actus volun
tatis causaliter ꝓductiua. ¶ Maior ꝓbať. qꝛ qñ ad ve-
ritatem alicuius propositionis non sufficiūt aliqua pau
ca oportꝫ ponere plа: sed ad vitatē hui⁹ ꝓpositiōis vnū
ens absolutum est ab alio effectiue / non sufficiunt ipsa en
tia absoluta quorum vnum dicitur alterius esse causa: cū
eis quōcūꝙ mō se habētib⁹ possit ꝓpositio cē falsa sicut
⁊ est vtroꝙ ipsorum vel altero a solo deo producto ⁊ in

esse posito. ergo ad hoc q̄ sit vera oportet ponere in illo qō dicitur esse causa formaꝫ aliquaꝫ respectuam: qua existente non possit ꝓpositio esse falsa. ¶Minor videlicet q̄ talis actio respectiua nō possit poni respectu actꝰ voluntatis in intellectione nec in aliquo alio a natura intellectuali; ꝓbatur. qm̄ si aliqua forma alia ab aīa esset causa talis actionis/ſp talis forꝫa q̄diu ī aīa existeret ageret ⁊ causa talis actionis esset. qō pōt non pōt: qz cū posita quacunq; forma in aīa ipsa aīa posset velle vl̄ non velle: ꝑ ꝑns si ī aliq̄ forma ī aīa exīte esset actio ꝓductiua actꝰ volendi vel nolēdi esset ibi actio sine aliq̄ ꝓducto termino qō est impossibile. ergo ⁊c. ¶Confirmatur. qz nullum non vnuꝫ quale est omne ab aīa ⁊ a q̄cunq; natura intellectuali distinctum pōt esse principiū ꝓductiuū alicuⁱ actus/cuius productio vel suspensio est in nr̄a ptāte: sed posita quacunq; forma in aīa ipsa pōt libere actū volendi vel nolendi elicere ⁊ suspendere. q̄ talis actꝰ non pōt esse effectiue ab alio q̄ ab ipsa. ¶Sed licet huⁱ⁹ rationis ꝯclusionē reputē verā nō tñ valet/nec ꝯcludit ipsa rō q̄ ꝓbat ⁊ ꝯclusio supradicta sibi ꝓtraria impugnatur. qm̄ maior ē falsa quā accipit: ⁊ ēt mīor. hoc suppōsito qō cōcedit qui sic arguit. ¶Primum vez q̄ maior sit falsa in secundo ostendetur: vbi in prima q̄stione plīre ꝓbabitur q̄ nec productio actiua nec passiua est in re extra forma aliqua per se vna a ꝓducēte ⁊ a ꝓducto distincta. nō em̄ minus calor pōt ꝓducere calorem/⁊ vnus calor fieri ab alio sine tali actione vel passione mediante ab vtroq; calore realiter differente: q̄ talis actiua ꝓductio vel passiua sine actiua ꝓductione ⁊ passiua alia mediāte. qō tñ fieri oportet eū ꝯcedere ⁊ oēs tales formas respectiuas ponentes: vel ponere in eis ꝓcessū in īfinitū: vt vez vna sit mediāte alia sine fine. hoc aūt poni non pōt. ergo ⁊c. ¶Nec valet ratio quam adducit ad ꝓbationē maioris ꝑdicte: q̄m non tñ absolutuꝫ: immo etiā omnez respectū ab isto absoluto distinctum pōt deus totaliē facere per se ipsuꝫ. oē em̄ q̄ ꝓducit mediāte causa secunda aliq̄ secū concurrēte: pōt ī mediate ꝓducere per se. qō sic probo. oē illud qō posit̄ est destructū deus per se pōt reparare: potuit ⁊ per se primo ꝓducere q̄m nouiter est ꝓductum: sed quodcunq; ens positiuum vt hic suppono ex dicendis in q̄rto/posit̄ destructū pōt deus idē in nūero reparare: ⁊ ꝑ se nō causa secunda aliqua mediāte: cum naturaliē nihil interruptum sit reparabile. ḡ si talis actio regulatiua sit forma aliqua positiua ab extremis distincta/pōt fieri a solo deo: ⁊ per ꝑns ad veritatem istius actio ꝓductiua vel passio ignis est ab igne/non sufficit ignis ⁊ actio vel passio magis q̄ ad veritatē huⁱ⁹ ignis est effectiue ab igne sufficiant duo ignes. ergo oportet ponere actionē. esse ab agente mediante alia actiōe in infinitū. quod poni nō pōt quare ⁊c. ¶Preterea scōz̄ habit⁹ est causa actus: nec tñ in habitu respectu actꝰ vt dicit est aliqua actio respectiua. ḡ ad hoc q̄ aliq̄d agat ad effectum aliquē/nulla talī indiget actione seu actiua vel passiua productione.

¶Secundum vez q̄ minor etiam non sit vera suppositō q̄ omne agens agat tali mediāte actione quod ponit apparet. nō em̄ video vel saltē nō ꝓbat rō q̄ talis actio sit intellectioni ī possibilis respectu volitionis: nec est notū talem actionem non posse esse ab intellectione ⁊ in ipsa q̄ volitionem. immo videretur notius intellectionem nō posse in volitionē q̄ nō posse hr̄e huiusmodi actionē.

¶Nec valet illud qō adducitur ad ꝓbandū qm̄ dicitur q̄ semper intellectio q̄diu in aīa existeret talē actionez haberet. qz hoc non sequitur. qz cui est impossibilis effectꝰ ⁊ actio productiua huius respectiua eius. non ꝑns etiaꝫ semper effectum non habet semper actionem ꝓductiuā sed cū intellectio si ponatur causa volitionis ponat causa partialis non totalis: q̄ ꝑns non pōt per se ipsa anima eius subiecto agente in talem effectum. anima autem ipsa ad talem effectum potest non agere quacunq; intellectione fuerit informata. ergo nec oportet q̄ intellectio ipsa licet sit volitionis ⁊ nolitionis partialiter ꝓductiua semp̄ habeat agere in anima q̄diu est in ipsa. quare ⁊c.

¶Tunc igitur dico ad rationem in forma negādo maiorem ⁊ minorem. ¶Ad cuius maioris ꝓbationem dico q̄ imo ad veritatē huⁱ⁹ ignis ē effectiue ab igne/sufficiūt duo ignes sine aliq̄ media actione. Et qñ contra hoc arguitur. qz ꝓpositio potest esse falsa ipsis existentibus/cōcedo: sed ex hoc non sequitur q̄n ipsi ad veritatem huius ꝓpositionis sufficiant. illa enim ad aliq̄d sufficiunt: q̄b⁹ solis existentib⁹ illud potest accidere vel pōt non accidere absq; aliquo alio eis appōsito vel amoto: sed sic est, in ꝓposito: qm̄ hic ignis pōt nullo mediante respectu fieri ⁊ ab isto igne alio ⁊ a deo. si primum ꝓpositio erit vera: si secundum/ꝓpositio erit falsa. hoc mō ⁊ non alio habes tu respondere ad rationem que consimiliē arguit cōtra ponentes huiusmodi actionem respectiuam: qz cum deus posset in omne possibile per se solū/poterit ī hmōi actionem vel passionem respectiuam: ⁊ ita p̄ consequēs poterit fieri a deo actio seu actiua ꝓductio illa qua vnⁱ⁹ ignis est natus ꝓducere alium ⁊ facta poni in igne. quo suppōsito falsum erit dicere talem actionē seu actiuaꝫ ductionem esse ab igne. qō enim est a solo deo ꝓductum non potest dici esse effectiue ab aliquo alio: esto q̄ sit receptum subiectiue in eo. ex quo apparet q̄ falsum dicit opinio cum arti: q̄ contradictionem implicat. actionē ponere subiectiue in aliquo non agente ipsa mediante. qm̄ nulla res potest dici agens nisi cui correspondet aliquid ab ipsa ꝓductum ⁊ in esse positum: sed si actio seu productio qua ignis vnus ꝓducit aliū/est forma aliqua ab vno igne realiter distincta/potest fieri a deo cū eius termino puta igne illo: qui ea mediante poterit fieri ab igne alio q̄ q̄dem productio potest vtiq; cōcari illi igni a qua potuit cum suo termino fieri effectiue: sed cōstat q̄ per hoc q̄ sibi communicaretur ipse nullus haberet a se ꝓductū qz quero qⁱ⁹ non huiusmodi actionē seu actiuā ꝓductionem: nec eius terminū puta ignem: cum vtrūq; istorū ponatur a deo tñmō esse factum: nec aliq̄d aliud ab istis distinctum. ḡ ⁊c. Cū igit̄ vt cuidenter apparet/posset esse actio ꝓductiua suppositō q̄ sit talis forma qualis ab ipso ponitur ꝓpositione exīte falsa q̄ dicit actionem esse a tali principio absoluto. ergo si illa vt accipit non sufficiunt ad veritatem ꝓpositionis quibus quōcūq; existentibus ⁊ se habentibus potest ꝓpositio esse falsa: ꝑ consequens nec ad veritatem huⁱ⁹/ḡnatio ignis est ab igne effectiue/sufficit ignis ⁊ ḡnatio. ⁊ ita ponas inter ignē et generationē vnā aliaꝫ mediantē priorē ⁊ iter illā ⁊ ignez aliam in infinitū. quācūq; responsionē tu vabis hic eādē tibi dabo negando actionē respectiuam hmōi quā tu ponis. quare ⁊c. ¶Confirmatur. qz per te habitus ē actiuⁱ actꝰ absq; actione aliqua mediāte: ⁊ tñ ꝓstat q̄ idē actꝰ ī quē pōt habit⁹ simul cū potētia habita potest fieri a deo ⁊ factus cōtari potentie. q̄ posito ita ista esset falsa. habitus est causa effectiua actus. sicut ista/potentia est causa ipsius: ⁊ tñ vt ꝯcedis ad veritatē huius habitus est causa actus/nulla actio ꝓductiua in habitu: sed tantuꝫ ī potentia est ponenda: nec etiam pōt poni. ergo lz ad veritatem huius habitꝰ est causa efficiēs actuū/sufficiant actꝰ ⁊ habitus sine actione media vniⁱ ad alterū: propositio tñ ipsa potest esse falsa actu ⁊ habitu in anima existentibus. quare ⁊c. ¶Ad confirmationem etiam quā apponit/apparet q̄ non concludit. quontā esto q̄ nihil ab aīa ⁊ ab omni intellectuali natura distinctū posset esse totale nec etiam principale actuū principium actus liberē ꝓducti: tamen diceretur a multis q̄ pōt esse talis actꝰ

principium productiuum minus principale: ⁊ hoc modo intellectio poneretur ab eis ad actum volendi ⁊ nolendi concurrere effectiue. ¶Et ideo nō īnitendo predicte rationi nec sue confirmationi: sed ꝓcedēdo ꝓclusionez dico quantum ad istum articulum aliter.

Ad cuius euidētiam pono quatuor cō clusiones.

¶Prima est: q̄nō potest euidēter ostendi seu probari intellectionem esse nec non esse principium productiuū actus volendi vel nolendi ipsum necessario exigentis. ¶Hec probāt. qm̄ nulla ratio adducit nec etiaꝫ vt videtur adduci pōt ab aliquo pro vna ꝑte nec pro alia q̄ concludat nec euidenter aduersariū ꝓuincat. ḡ neutra pars pōt euidenē probari: nec per consequens est ab aliquo ꝓtinaciter asserenda. ¶Consequentia est euidens: ꝫz antecedēs probāt: ⁊ prio q̄ nulla ratio posset adduci ad probandum partem affirmatiuam: vez q̄ sit principium productiuum: nisi a posteriori vez qz videm⁹ vnum sequi ad alterum. ⁊ causa effectiua alicuius dicitur esse ad quā presentem seq̄tur effectus: sed nō omne illud ad cuius p̄sentiam seq̄tur alterū qō nō pōt ad absentiā eius seq̄re causa eius. ergo esto q̄ posita intellectione possit sequi actus voluntatis non autem ipsa amota/ex hoc non sequitur nec arguitur euidenter q̄ intellectio ipa sit actꝰ voluntatis principiū effectiuū: sed non pōt hoc ꝓbari ex alio. ergo ⁊c. ¶Maior est euidens. constat em̄ q̄ nullus posset scire calidum magis q̄ frigidū esse calefactiuum ⁊ caloris principiū ꝓductiuū sicut ⁊ frigidū infrigidatiuū nisi videret ad vnū calidū seq̄ alterū calidū ⁊ ñ frigidū: et econuerso ad vnā frigiditatē seq̄ aliā ⁊ nō caliditatē: nec scīremus hominē magis q̄ equū esse risibilē nisi propter actū ridendi quē videmus seq̄ ad hoīem non ad equū. nō em̄ qua vnus calor est eiusdem rationis cum calore ⁊ alterius a frigore/ideo seq̄tur q̄ calor non sit ꝓductiꝰ frigoris: sed caloris. cum nō oē ens factum sit alterius eiusdem rationis secū principiū ꝓductiuū: ⁊ aliqua īmo multa sint principia productiua aliorū ab eis ⁊ alterius rōnis. quare ⁊c. ¶Minor videlicet q̄ ex hoc non posset argui saltē euidēter q̄lz esse cuiuslibet qō sic ad ipsū seq̄re q̄ non potest fieri sine eo/principium ꝓductiuum/appetin multis non em̄ organū sensus: sed tñ aīa sensitiua ꝑ se vel simul cum specie est sensationis principiuꝫ ꝓductiuum. ⁊ tamen nullus sentiendi actus pōt fieri naturaliē nisi sensus organo mediāte. assensus ēt ꝯclusiōis seu rei per eam significate non causat nisi p̄missis mediantib⁹ ad ipsas aūt seq̄tur: nec tñ ipse p̄missę sūt causę assensus huiusmodi producti: cū eis non existentib⁹ assensus huiusmodi ꝓducatur. De alijs multis posset instari q̄ non sunt causę ꝓductiue quoūdam. q̄ tñ fiunt mediantibus ipsis nec possūt fieri naturaliē sine eis. ergo ⁊c. ¶Secō ꝓbatur q̄ non possit euidenter ꝓbari alia pars: vez q̄ intellectio non sit causa ꝓductiua actus voluntatis ipsam necessario exigentis. q̄n nihil pōt ꝓbari non esse alicuⁱ⁹ principium ꝓductiuum in quo repit̄ respectu eius totuꝫ illud ex quo quodlibet alterum principiū ꝓductiuū arguitur ⁊ scit̄ esse effectus sibi possibilis principium ꝓductiuū: sed ī intellectiōe respectu actꝰ voluntatis repit̄ totū illud ex quo vnus ign⁹ arguitur cā alterius effectiua: ⁊ oē aliud agens arguit̄ esse causa sui effect⁹. ḡ ⁊c. ¶Maior apparet. quia vt dictum est ex nullo alio arguit̄ q̄ vnus ignis sit causa alterius effectiua nisi qz seq̄t ad eius presentiam ⁊ non ad eius absentiam nec ad p̄sentiā alteriꝰ puta aque: sed sic est in ꝓposito: q̄n oē intellectum pōt esse volitum vel nolitū: nō aūt aliq̄d nō p̄intellectū. ⁊ ita ad presentiam intellectionis potest seq̄ actus volūtatis ⁊ non ad absentiam. ḡ ⁊c. ¶Ad istaꝫ rationem respōdet doctor: ille cui⁹ alia rō superi⁹ ꝓbatur: ⁊ dicit q̄ non est vna ars vtiter in omnib⁹ ad ꝓbandum q̄cūq; esse alicuius principium ꝓductiū. ⁊ posito q̄ illud assumptū esset vtile medium ad probandum aliq̄d esse alterius principium ꝓductiuum: puta quia ad vnum seq̄tur alterum oportet addere hoc: vez nisi aliunde ī notescat q̄ tale ad cuius positionem sequitur alterum non sit causa ipsius vt accipiatur ista maior/ois illud ad cuⁱ⁹ positionē seq̄t alterū ē ponēdū ei⁹ principiū ꝓductiuū nisi q̄ nō possit poni aliūde sit notū: ſz ī ꝓposito sic est q̄ lz ad intellectionē sequatur actus voluntatis tñ nobis notum est intellectionem non posse causam existere actꝰ volūtatis aliam de. puta ¶Primo ex hoc qz posita omni intellectione ⁊ alia forma quacūq; in anima in eius potestate est velle vel non velle ⁊ per ꝑns cū principiū talium actuum sit contingenē ⁊ libere eliciuū ipsoruꝫ nullum distinctum ab anima pōt poni eoū principiū ꝓductiuū: cū nullū ab aīa distinctū sit effectꝰ sibi possibilis libere sed mere naturaliter ꝓductiuū. ¶Secō. qz nullū agēs naturale qualis est intellectio pōt poni esse actuū principium illius q̄ aliq̄n ꝓducitur intensius ⁊ ꝑfectꝰ ipso existente debiliori siue remissiori. nunq̄ em̄ calidum nec aliud q̄cunq; naturale agens debilius agit nec pōt agere ad effectū ꝑfectiōrē. sed exprimur interdū in nobis esse dilectionem ꝑfectiorem ⁊ intellectionē remissiorem/ ⁊ econuerso intellectionem ꝑfectiorē ⁊ dilectionē remissiorē. ergo ⁊c. ¶Sed ista responsio vupliciē deficit. ¶Primo. qz falsum accipit: q̄n dicit q̄ non est vnus mod⁹ cōis in omnibus arguendi aliquid esse alterius p̄cipuum ꝓductiuuꝫ. nec em̄ ipse dat nec potest viā aliā ad ꝓbandū vnū esse causam alterius effectuā nisi qz ad vnū seq̄t alterum. non em̄ vt dictum est̄ ꝓbari pōt q̄ vnus ignis sit ꝓductiuus alterius ⁊ non aque qz est cū ipso ⁊ non cum aqua eiusdem rationis: cum agentiuꝫ alia sint equiuoca ⁊ alia vniuoca. cū nec quodlibꝫ sit alterius eiusdem rationis secū principium ꝓductiuum: sed aliqua sint actiua ⁊ principia productiua aliorum ab eis alterius rōnis ⁊ non aliquorum cum eis eiusdem rōnis: vt sol est ꝓductiuꝰ caloris: ⁊ non alterius solis. q̄re ⁊c. ¶Secūdo deficit predicta responsio: qz esto q̄ regula seu ars p̄dicta ad ꝓbandum aliq̄d esse alterius p̄cipium ꝓductiuuꝫ sit intelligenda cum illa modificatione seu specificatiōe per cū apposita tñ falsuꝫ est q̄ addit postea quādo dicit q̄ aliunde nobis innotescit q̄ intellectio non pōt esse cā effectiua actuum voluntatis. hoc siq̄dem non est verum vel si est/nō ꝓbatur ꝑ eū. ¶Unde ad primū ꝑ q̄ ꝓbat assumptum/Respōdeo q̄ minor est falsa: vel saltem non est nobis euidēs q̄ sit vera. Si ei euidenē ꝓstaret q̄ nullum ab anima distinctū esse posset talū actuum q̄ libere ꝓducuntur p̄cipiū effectiuū nō oporteret q̄rere q̄ hic q̄ritur/videlz an intellectio esset actus volūtatis principium ꝓductiuum: q̄n ꝓstat intellectionem ab aīa nostra ⁊ ab omni natura intellectiua realiter distinguiꝫ ⁊ actiuꝫ volendi vel nolendi in nobis ⁊ a nobis libere ⁊ contingenter produci. Et q̄n dicitur q̄ nullū ab aīa distinctum est effectus sibi possibilis libere sed naturaliē ꝓductiuū/ cōcedo de illo qō est totale principiū effectiuuꝫ. intellectio autem non sic est causa videlicet totalis nec etiam principalis volitionis nec nolitionis: sed ptialis ⁊ min⁹ principalis. ⁊ ideo lz ad ipsam q̄tū est ex se ꝯcurrat naturaliē ⁊ sic agat/tñ qz causa alia puncipalis vez volūtas habz in sua potestate non agere vel agere intellectione manēte: ideo actus ipse voluntatis libere dicitur ꝓduci absolute ⁊ simpliciter: esto q̄ non in ordine ad intellectionez in cuius potestate non est vt actus seq̄tur voluntate nolente ad ipsum agere nec vt non sequatur voluntate volente agere ⁊ agente. non est em̄ q̄ se notum nullū agēs naturale posse concurrere ad effectum libere sic ꝓductū

cum secūdum multos obiectum q̄cunq; intellectum ⁊ volitū vel nolitū sit cōcā tam actus intelligēdi q̄ actus volendi vel nolendi. qȯ quidē obiectū ↄstat ꝙ nō minus sit agens naturale q̄ actus aliq̄s intelligendi. quare ⁊c. ¶ Ad secundum ↄsimiliter est dicendum: qm̄ illa maior assumpta est vera de illo naturali agente: qȯ vel est causa effectus totalis vel principalis concurrens cū alia causa naturali vniformiter q̄tum est ex se semꝑ agente nec intēsius vno tempore q̄ alio: vel circa vnū obiectū q̄ circa aliud agere valente / et omnibꝰ vniformiť se hn̄tibꝰ ad actum ꝓducendū necessario req̄sitis. non aūt maior ista est vera de naturali ꝑtiali agente: cum quo hēt ↄcurrere ad effectum sibi debitum ꝓducēdum agens alteruȝ liberū ipsius effectus difformiť: qꝛ intensioris vel remissioris principium ꝓductiuū quōcūq; se habente ipso naturali agente. hoc appet clare in exēplo sensibili de duobus vel q̄tcūq; necessarijs ad motuȝ alicuius grauis. cōstat enī ꝙ vno eorū existēte fortioris virtutis motiue potest mouere si vult illud graue cū alio secū mouente debiliori fortiꝰ ⁊ cū alio fortiori q̄ fuerit primuȝ concurrēs secum debilius: sed sic est in proposito vt apparet euidēter de voluntate ⁊ de intellectione ↄcurrentibus effectiue ad ꝓducendum actum aliquem voluntatis. ergo ⁊c. ¶ Sed contra predicta potest argui ex q̄busdam dictis doctoris predicti. primo qꝛ nullū agens naturale pōt existens in passo sibi debito carere naturaliter loquēdo suo effectu cuꝰ dicitur esse naturaliter productiuum. ¶ Hoc apparet in euidenti exemplo de igne stupe vel cuicūq; alteri combustibili applicato: sed intellectio est agens naturale cuiuscūq; effectus sibi possibilis: ⁊ constat ꝙ non semper habet in anima actū aliquē voluntatis. ergo ⁊c. ¶ Secundo qꝛ nulla res simplex causatur mediantibus duabus actionibus seu actiuis ꝓductionibꝰ respectiuis sed actus voluntatis est forma simplex ad quem si concurrerent intellectio ⁊ aīa haberēt agere duabus ꝓductionibus mediantibus: cum sint agentia realiter distincta. ergo ⁊c. ¶ Ad primum respōdeo: sicut dictū est in precedentibus: vȝ ꝙ illa maior assumpta tantum est vera de naturali agente totali / vel etiam de ꝑtiali non depēdente in agendo ab aliquo libero: sed tantūmodo ab aliq̄ naturali. non autem est vera saltē euidenter de naturali agēte ab agente libero dependente: sic ꝙ agente naturali in subiecto disposito existente effectꝰ ab ipso ⁊ ab alio agēte libero dependens non ponať vel non est totaliť in potestate agentis liberi ⁊ non naturalis: sed sic est in ꝓposito. non enī est simile de intellectione respectu volitiōis ad quam ꝓducendum habet ↄcurrere agens liberuȝ puta voluntas: ⁊ de igne respectu ignis vel caloris: ad cuiꝰ ꝓductionem non concurrit aliqua secunda causa libera sed tantūmodo naturalis. quare ⁊c. ¶ Ad secundum respondeo primo: ꝙ nec vnam nec plures respectu alicuiꝰ effectus oportet ponere actionē tanq̄ formā aliquam ꝑ se vnam a producente agente ⁊ ab effectu ꝓducto distinctā. Scd̄o ꝙ si tales actiones ponantur nō est maius inconueniens concedere respectu eiusdem effectus simplicis concurrere tales actiones diuersas q̄ diuersa principia ꝓductiua: ⁊ ita q̄t agentia sunt necessaria ad effectū aliquem simplicem vel compositum producendū tot possunt ⁊ debent concedere ↄcurrere actiōes seu actiuas ꝓductiones ponentes ipsas. nec ex hoc qꝛ vȝ diuersis ꝓductionibus partialibus idem effectus ꝓducitur / seq̄tur ꝙ idē bis vel pluries ꝓducať magis q̄ qꝛ a diuersis agētibus ꝓducitur / hoc sequatur. quare ⁊c. ¶ Secunda cōclusio est: ꝙ rationabilius ⁊ probabilius est ponere intellectionem non esse q̄ esse actuuȝ voluntatis videlȝ volendi ⁊ nolendi principium ꝓductiuū. ¶ Hec videtur posse ꝓbari ex hoc / qꝛ lȝ rationes q̄ adducūť ad ꝓbādum vnā partem vel aliā non demonstrent nec euidenter ↄcludāť quin ꝓbabiliter omes ab aduersatio solui possint: tn̄ ille q̄ adduci possunt ad ꝓbandū partem istam videlicet negatiuam / puta ꝙ intellectio non sit causa volitionis effectiua / ꝓbabiliores sūt alijs q̄ ꝓ parte contraria adducūtur sicut posset ostendi (nisi ꝓpter ꝓlixitateȝ) ꝑ singula discurrendo. nulla enī ratio alicuius apparentie adduciť ad ꝓbandum partem affirmatiuam nec adduci pōt nisi qꝛ actus volendi vel nolendi possunt sequi post actū intelligendi ⁊ nullatenus sine ipso. sed ex hoc vt dictum est supius nō sequiť euidenter ↄclusio q̄ inferť: videlicet ꝙ intellectio sit causa taliū actuū effectiua. pro parte autem alia adducuntur alia ꝓbabiliora vt oīa supradicta q̄ licet vt ostensum est non arguant euidenter / ꝓbabiliora tn̄ sunt alijs q̄ ꝓ pte alia arguunť. q̄re ⁊c. ¶ Confirmatur. qꝛ qȯ est ꝑfectionis in formis inferioribus non videť sine ratione cogente formis supioribus ⁊ ꝑfectioribus denegandum: sed formam actiuam posse ꝑ modum cause totalis efficientis in effectuȝ sibi debitum / est ꝑfectionis in forma ⁊ conuenit formis inferioribus. calor enim est caloris ⁊ frigus frigoris totale principium ꝓductiuum ergo cū natura intellectiua sit forma ꝑfectissima cuiꝰ effectꝰ ꝓprius est actus intelligendi ⁊ volendi vel nolendi respectu quoꝝ ipsam habere totalem causalitatē actiuā nullā appareat repugnantia: ꝑ ↄn̄s nec hoc qȯ est perfectionis est sibi sine ratione aliqua denegandū. quare ⁊c. ¶ Preterea ad idē arguiť: qꝛ nulla vnica naturalis forma videtur esse cōtrariorum effectuū totale nec etiā ꝑtiale principium ꝓductiuum. nec enī calidū agit ad frigidum: sed tantum ad calidum: sicut nec frigidū ad calidū: sed ad frigidum: ⁊ sic de quolibet aliorum agētiū naturaliū videť esse dicendū. sed post intellectionē rei eiusdem rationis sequūtur actus volūtatis ↄtrarij puta volendi ⁊ nolendi diligendi ⁊ odiendi. re enī intellecta ⁊ eius intellectione eiusdem rationis existente q̄nq; sequiť ⁊ eliciťur circa ipsam velle ⁊ aliq̄n nolle. ergo hm̄oi actꝰ ↄtrarij non possunt esse effectiue ab intellectione cum sit agens naturale. ¶ Ex predictis infero corollarie ꝙ non est hic vna pars nec alia ꝑtinaciter asserenda / esto ꝙ vna sit ꝓbabilior q̄ altera: qm̄ qȯ nec est per se notum nec ex aliq̄ per se noto demonstrabile nec etiam fide certum non videtur eē ab aliq̄ pertinaciter asserendū: sed neutra pars est in ꝓposito per se nota / vȝ nec affirmatiua puta ꝙ intellectio sit actus voluntatis causa effectiua: nec negatiua vȝ ꝙ non sit: nec demonstrabilis ex aliquo ꝑ se noto nec fide certa. ergo ⁊c. ¶ Sed ꝯ̄ ꝑdicta forsitā arguet: qm̄ secundum ea nec ꝙ ignis sit causa ignis nec caloris calor nec aliqua alia causa secunda alicuius effectus / est ab aliquo asserendum: cū nec aliter cōstet q̄ qꝛ ad vnuȝ seq̄tur alterum. ¶ Respōdeo. ꝙ hoc / puta ad vnū semꝑ sequi alterum / est cōueniēs mediū ad ꝓbandum vnū fore causam alterius effectiuam in illis oībus in quibus nulla potest ostendi repugnantia euidenter nec ꝓbabiliť ponere vnū esse causam alterius effectiuaȝ: sicut est in proposito de ignibus ⁊ caloribus ⁊ multis alijs: quorum vnum seq̄tur ad alterum: nec pōt ꝓbari euidenter nec ꝓbabiliter fore inconueniēs sed ad ipsū vt ad sui principium ꝓductiuuȝ sȝ in ꝓposito non ē sic. qm̄ volitio vel nolitio q̄ post intellectionē seq̄tur / ꝓbať ēt si nō euidēter tn̄ ꝓbabiliť ꝙ non pōt sequi ad ipsam vt ad eius principium effectiuum q̄re ⁊c. ¶ Tertia conclusio ē ꝙ vocando vniuersaliť causam effectiuā oē illud quod ad ꝓducēdum effectum ē necessarium non vt eius forma nec vt materia nec vt finis / intellectio ē causa effectiua volitionis ⁊ nolitionis. ¶ Hec ē euidēs. certum enim ē ꝙ intellectio ipsa non ē volitionis nec nolitionis forma nec materia neq; finis: ⁊ tn̄ ꝙ est ad ipsam saltē ad aliquam ꝓducēdam vt dicetur in sequenti articulo necessario req̄sita. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. qꝛ non minus ꝓprie pōt dici aliquid sine q̄ existente alteruȝ non pōt fieri / causa eius: q̄ aliq̄d dicatur causa effectiua illius qȯ fit ipso non existente: sed ꝑmissis nō existentibus causať ↄclusionis assensus: cuius ipse ꝑmisse dicuntur cause effectiue. ergo non minus intellectio sine q̄ actualiter existente non causať actus aliq̄s voluntatis dici poterit causa eius. ¶ Quarta ⁊ vltima conclusio ē ꝙ alicuiꝰ actus voluntatis causa īmediata ē actus ītelligendi / ⁊ alicuius alterius causa immediata non ē actꝰ intelligendi ꝑcedens: sed actus assentiēdi ipsum sequēs ⁊ inter actum volendi vel nolēdi ⁊ inter ipsuȝ actum intelligēdi medians. ¶ Hec ꝓbať. qm̄ illū actū intellectꝰ hic voco causam actus volūtatis immediatā postq̄ īmediate seq̄tur actus ipse volendi vel nolēdi: sed aliqua volitio vel nolitio est q̄ īmediate seq̄tur post actum intelligendi ante actum assentiendi et dissentiendi: vt illa que sequitur post actū simplicem intelligēdi. cū solo enī actu simplici intelligendi nō pōt esse aliquis assensus nec dissensus intellectus: cuȝ tales actꝰ intellectꝰ semꝑ supponant actus intelligendi complexos: puta ꝓpositiones ī mente formatas. nec tn̄ videtur īpossibile circa tale obiectum solo actu intelli gendi simplici apprehensum voluntatē aliquem volendi vel nolendi elicere actuȝ. Alia autem est volitio vel nolitio sequens īmediate post actū assensus vel dissensus: vt illa q̄ sequiť post actum intelligendi complexum: qm̄ post actum ↄplexum intelligēdi immediatius seq̄tur actus intellectus assentiēdi vel dissentiendi q̄ aliq̄s volendi vel nolendi. actus enī ipse assētiendi vel dissentiendi mediat inter actum ꝑcedentem intelligendi: ⁊ inter actū sequentē volendi vel nolendi. ergo ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum est sciendum ad euidentiam dicendorum: ꝙ obiectū volitū vel nolitū oportere preexistere intellectū pōt dupliciť ītelligi. vno mō ꝙ hoc sit necessariuȝ simpliciter ⁊ absolute: sic ꝙ nec naturaliter nec supnaturaliť aliq̄d nō intellectū possit esse volitum nec nolitū. Alio mō ꝙ sit necessariū non simpliciter: sed tn̄ naturaliter: sic intelligendo ꝙ naturaliť nullus possit diligere nec odire nisi ꝑintellectuȝ. ⁊ vt sic adhuc pōt intelligi dupliciť. vno mō ꝙ oporteat ipsū obiectum volitum vel nolitum esse ꝑintellectū tn̄ virtualiť. Alio mō actualiť ⁊ vt sic dupliciť: qꝛ vel ꝙ hoc sit verū de omni obiecto volito vel nolito vȝ ꝙ oporteat esse ipsum actu ꝑintellectum: vel tn̄ de aliq̄ ⁊ non de alio puta de obiecto volito vel nolito volenti ⁊ nolenti extrinseco ⁊ extra ipȝ existēte: nō aūt de actu ꝓprio subiectiue existēte ī ipō. Et si de oī obiecto siue de aliq̄ ītelligať ītellectionē esse ad volitionem necessariam dupliciter pōt intelligi. vno mō ꝙ sit necessaria ad ipsam nouiť ꝓducendā sic ꝙ nullus nouiter posset velle nec nolle nisi actualiter intellectum. Alio mō ꝙ sit necessaria non tn̄ ad ipsam nouiť ꝓducendam: sed ad ꝓductā etiam ↄseruandā sic ꝙ nullus possit naturaliter permanere sub volitiōe nec sub nolitiōe nisi intellectiōe obiecti voliti vel noliti ī ipso actualiter remanente.

Hoc premisso pono quatuor cōclusiones. ¶ Prima est ꝙ obiectum non intellectum nec aliq̄ mō cognitum pōt esse supnaturaliter volitū vel nolituȝ. ¶ Hec quā alias ꝓlixius ꝓbaui in q̄dā q̄libȝ appet mihi euidens ⁊ a quolibȝ theologo ↄcedēda. qm̄ actus volēdi ⁊ nolendi ab omni actu cognoscendi tam intelligendi q̄ sentiendi realiter sunt distincti: sed quorumcūq; realiter distinctorū quodlibet potest supernaturaliť sine alio fieri: ⁊ factum subiecto eius naturaliter receptiuo cōicari. ergo omnis actus volendi ⁊ nolendi naturaliter possibilis mediante actu intelligendi pōt fieri ⁊ cōicari nature intellectuali supernaturaliter sine eo: sed omnis forma intellectiua hn̄s actū volendi vel nolendi vult ꝑ velle ⁊ odit ꝑ nolle: sicut intelligit ꝑ intelligere. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. qꝛ nulluȝ vnū accidēs magis necessario exigit alterum: nec ꝑ ↄn̄s volitio vel nolitio intellectionem q̄ suum subiectū: sed nec volitio vel nolitio nec aliqȯ aliud accidens exigit necessario suum subiectū simpliciter: cū possit sine ipso fieri supnaturaliter. ergo ⁊c. ¶ Secunda cōclusio est ꝙ obiectum actu primo intellectum ⁊ volitum vel nolitum potest postea saltē aliquo modico tempore naturaliter remanere volitum vel nolitum intellectiōe preuia desinente. ¶ Hec probať. qm̄ non magis volitio vel nolitio dependet ab intellectione q̄ notitia intuitiua a re visa: nec q̄ species rei sensibilis ab eius obiecto presente. sed non sic notitia intuitiua dependet a re intellecta nec species rei sensibilis ab obiecto q̄n naturaliter aliquo tempore tam notitia intuitiua sine sui obiecti presentia / q̄ species sensibilis possit esse. licet eī nec species nec intellectio intuitiua nec sensatio possit primo naturaliter fieri re absente / tn̄ vtrunq; istorum postq̄ est factū potest aliquo tempore obiecto non existente naturaliter conseruari sicut ⁊ de facto accidit: vt in q̄dam questione super prologum fuit dictum. ergo ⁊ in ꝓposito de actu volēdi vel nolendi comparato ad actum intelligendi cōsimiliter pōt dici. ¶ Cōfirmať. qꝛ nec magis actus volendi vel nolendi videtur necessario dependere ab actu intelligendi q̄ actus intellectus assentiendi vel dissentiendi ab actu intelligendi: sed sic actus assentiendi vel dissentiendi depēdēt ab actu ↄplexo ītelligendi: ꝙ lȝ n̄ naturaliť sine ipso possint fieri: pn̄t tn̄ eo destructo aliquo tempore remanere. ergo ⁊c. ¶ Et si cōtra hoc arguatur. qꝛ nullꝰ pōt diligere incognitū scd̄m August. Dico ꝙ eo mō ē intelligēdum nullum posse diligere incognitum: q̄ est verū nulluȝ posse intuitiue cognoscere aliqȯ non existens obiectum hoc aūt est verum duobus modis: ⁊ falsum alijs duobus. Si enī intelligas ꝙ supernaturaliter non possum sentire ⁊ intuitiue intelligere obiectum absens: ⁊ nullo modo existens / sic est falsum: vt super ꝓloguȝ est ostēsum. Si ēt intelligas ꝙ nec naturaliter aliquo modico tēpore possum intuitiue cognoscere non existens / etiā est falsum vt ibidē ē ꝓbatuȝ. Si aūt intelligas ꝙ obiectum non existēs anteq̄ intellectum non possit primo intuitiue naturaliter cognosci: nec existens q̄n primo cognitū si postea desinat esse / potest naturaliter diu manere ītuitiue cognitum: sic est verū. ergo ⁊ in proposito consimiliter est dicendū vȝ ꝙ incognita possunt supnaturaliter diligi ⁊ etiā naturaliter aliquo paruo tempore / si q̄n primo nouiter diligi incepere cognita extitere. non autem incognita possunt naturaliter primo nouiter diligi anteq̄ vnq̄ fuerit intellecta: nec postq̄ intellecta diu manere dilecta eorū intellectione preuia circumscripta. ¶ Tertia conclusio ē: ꝙ si aliqȯ obiectuȝ nunq̄ intellectum potest eē volitū ⁊ nolitum tale videtur esse actus aliquis interior volentis vel nolētis: puta actus intelligēdi vel volēdi vel aliq̄s aliorū. ¶ Hec probatur. qm̄ ītelligens aliqȯ obiectum sibi displicēs pōt omni alia cognitiōe reflexa circūscripta delectari delectatiōe q̄ aut ē ipsa volitio aut aliq̄d eaȝ seq̄ns sȝ talis delectatio non pōt esse de obiecto intellecto: q̄a supponiť ꝙ sit displicēs / lȝ eius notitia sit accepta: nec pōt poni de aliq̄ alio q̄ de ipsa notitia q̄ supponiť eē placens ⁊ cōueniēs: lȝ eius obiectū sit displicēs. ergo cuȝ notitia eius vt obiecti ē delectatio: ⁊ ꝑ ↄn̄s volitio sit ignota: seq̄tur ꝓpositum: vȝ ꝙ actus ītelligēdi nō ītellectus pōt eē volitus. ¶ Consimiliter arguitur de actu volendi quoniam volēs aliquid volitione non ītellecta pōt de vo

litiõe huiusmodi delectari:sed nihil insensibile est anime
intellectiue placens nec acceptum nisi volitum.ergo vo
litio non intellecta potest esse volita.¶ Nec valet si dica
tur ꝙ idem est actus voluntatis rectus ⁊ reflexus:⁊ ita
omnis volitio est non tantum obiecti:sed etiam suip-
sius. propter quod ad eam volendum non est necessaria
alia intellectio ab illa q̄ est sui obiecti:qm̄ si hoc eēt verū
videlicet ꝙ idem esset actus voluntatis rectus ⁊ reflex⁹
seq̄retur ꝙ nullus sine pctō posset diligere deum ꝓpter
se. qḋ apparet.qm̄ nullus sine peccato pōt diligere ꝓpē
se aliquam rem creatā:sed si idem est actus volūtatis re
ctus ⁊ reflexus/eodem actu fruitionis q̄ quis diligit deū
ꝓpter se diligit rem creatam vꝫ actum ipsuꝫ:⁊ ꝑ ꝯñs co
fruitur sicut deo.hoc autem non potest fieri sine peccato
ergo.⁊c.¶ Consimiliter videt̄ posse argui de alijs acti-
bus vꝫ sentiendi anime coniuncte corpori.nisi forte di-
catur ꝙ non est simile de istis ⁊ de actibus intelligendi ⁊
volendi:qm̄ lꝫ aliq̄n intellectio obiecti displicentis ⁊ no
liti sit ꝯuenīēs:⁊ ideo possit eē delectatio talis actus vt
obiecti ⁊ non obiecti ipsius:non sic tm̄ ē de actibus sentiē
di:cum tales non possint esse ꝯuenientes anime nisi eoꝝ
obiecta sit conueniētia: nec disconueniētes nisi sint discō
uenietium obiectorum.¶ Sed hoc non obstat: quia nec
etiam volitio est nisi obiecti conuenientis ⁊ nolitio discō
uenientis:cū nihil apprehensum vt disconueniens sit vo
litum nec vt cōueniens nolitū.⁊ tamē pōt esse ⁊ sepe est
delectatio in volēte:non tm̄ de re volita:sed etiam de vo
litione ipsa non ītellecta:sed oī ei⁹ notitia circūscripta.
⁊ ita cōsimilit̄ posset dici de actibus sentiendi tā appre-
hensiuis q̄ appetitiuis/maxime si oēs actus hmōi tam
sensitiui vꝫ q̄ intellectiui ponant̄ existere in eadem aīa
subiectiue.¶ Et si queratur:quomō actus hmōi possunt
esse voliti cum non sint intellecti? respondet q̄dā doctor
tenens conclusionem p̄dictam:ꝙ lꝫ actus huiusmodi nō
sint intellecti actualit̄: sunt tm̄ intellecti virtualiter:sic ī
telligendo/ꝙ aīa recipiēs tales actus ex hoc ꝙ recipit
eos puta actum intelligendi ex hoc ꝙ ꝯponit hoc ꝯple-
xum ego intelligo vel diligo / si dilectionē recipit statim
huic assentit.⁊ hoc vocat̄ hic actū intelligi virtualit̄: vꝫ
posse aliqualit̄ experiri ipsū post formatū ꝯplexū.¶ Sꝫ
ista responsio dupliciter deficit.p̄mo/q: suppositum interi-
mit.secūdo q: incompossibilia ⁊ cōtraria accipit.¶ Pri
mum appet.qm̄ hec p̄dicta conclusio q̄ est sua supponit
ꝙ actus non intellectus sit volitus.hoc aūt ista respon-
sio interimit:q: ponit ꝙ ideo actus pōt esse volitus : q:
post ipsum habitum ⁊ ꝯplexum formatū quo dicitur ego
intelligo vel diligo/intellectus pōt cōsentire. constat eñi
ꝙ ꝓpositio non formatur in mente nisi ex actibus sim-
plicibus seu incomplexis intelligēdi: q̄ vocantur ipsius
ꝓpositionis termini.ḡ istam ꝓpositionē/ego ītelligo vel
diligo/nullus format nisi eius significata/puta intelligē
di vel diligendi actum importatū ꝑ predicatum ⁊ alterū
importatuꝫ per ly ego subiectum intelligat:cuius oppo
situm supponebatur:vꝫ ꝙ actus sic erat volitus ꝙ non
intellectus.quare ⁊c.¶ Confirmatur.q: ꝓpositio mēta-
lis non ꝯstat nisi ex intellectionibus:sicut nec vocalis ni
si ex vocib⁹: ⁊ ita istius ꝓpōnis ego diligo/ predicatū nō
potest esse actus diligendi:sed intellectio ipsius actus di
ligendi vt obiecti.ex quo seq̄tur ꝙ oīs diligens q̄n ꝓpo-
sitionem istam/ego diligo/habet in mente formatā habꝫ
suum diligendi actū: vt obiectum actualit̄ intellectum.q̄
re ⁊c.¶ Consimilit̄ pōt argui de intelligente ⁊ ꝓpōnem
istam/ego intelligo / in mēte formāte.qm̄ aut hmōi ꝓpō
nis p̄dicatū est intellectio recta/aut reflexa q̄ intelligit̄
ipsa recta.sed non pōt dici ꝙ recta: qm̄ sicut subiectum
eius qḋ est ego ē intellectio intelligētis: ita ⁊ predicatuꝫ
qḋ est intelligo habet esse notitia intellectionis recte p̄-
supposite in intelligente.q̄re ⁊c.¶ Cōfirmatur.q: si hu-
ius ꝓpōnis subiectū eēt notitia ītelligētis:⁊ p̄dicatum
eius recta notitia non reflexa/in nullo intelligēte se pos-
set esse notitia alicuius obiecti recta sine ꝓpōne ista for-
mata:sed hoc est euident̄ falsum .ergo ⁊c.¶ Secundum
vꝫ ꝙ falsum accipiat solutio supradicta/apparet ex pri
mo p̄dicto:qm̄ dicit ꝙ actus pōt esse volitus q: tantum
virtualiter non autem actualit̄ cognitus. hoc eñi appet
non eē cum primo connexū:immo ipsi cōtrariū:cū ex pri-
mo seq̄tur/non est ꝓbatū/actū ipsum actualiter p̄existe
re intellectum.quare ⁊c.¶ Et ideo aliter ē dicēdum vꝫ
ꝙ tenēdo conclusionē p̄dictā:puta ꝙ actus non ītelle-
ctus possit eē volit⁹/nō pōt assignari alia causa possibili
tatis istius nisi q: actus est talis nature ⁊ in aīa ipsa reci
pitur subiectiue.plura eñi req̄runtur ad volendum extrī
secuꝫ ⁊ a voluntate separatū q̄ ad volēdū nō quodcūq; si
bi intrīsecum obiectum/sed tm̄ ꝓprium suū actū.¶ Si
autem hoc neget̄:⁊ dicatur ꝙ non magis actus q̄ aliud
obiectū pōt eē volit⁹ vel nolit⁹ anq̄ sit actualiter intelle-
ctus/tunc oportet negare alterum duorum assumptoruꝫ
supius vel vtrūq;:vꝫ ꝙ actus non intellectus potest eē
delectabil's siue de ipso vt de obiecto potest eē delectatio
⁊ ꝙ talis delectatio vel ē ipa volitio vl' aliquid eā seq̄ns
ac añ se p̄supponēs.Ex his duobus ꝓbatū ē supi⁹ actū
non p̄intellectū posse eē volitum.⁊ iō negato horum duo
rum altero vel vtroq;:non seq̄tur cōclusio q̄ infert̄/vꝫ ꝙ
actus non intellect⁹ possit eē volit⁹.sꝫ primū horū nō vi-
detur posse negari:cū illud posset in se quilibꝫ expiri:vꝫ
ꝙ de intellectione alicuius obiecti noliti non ꝑcepta po
test delectari: ⁊ similiter de volitione: cum de omni actu
conueniēti in anima posito ꝑ se solo possit sequi ī anima
delectatio seu letitia ⁊ de discōueniēti tristitia.lꝫ eñi ob-
iectū letitie beatifice beatoꝝ sit de⁹:tñ nihilominus ipsi
beati etiā videt̄ delectari de actu tam visionis q̄ fruitio-
nis ipsorum tanq̄ de actibus eis conueniētibus: ꝓpt̄ qḋ
eēt in eis delectatio de talibus esto ꝙ non essent actua-
liter ītellecti.¶ Confirmat̄ p̄mo.q: volūtas pōt vt vide
tur velle animam non hr̄e aliquā intellectionē:q̄ volitio
ne stante nulla habetur intellectio:⁊ ita ꝑ ꝯñs erit in aīa
volitio:⁊ nulla intellectio.¶ Secundo . q: stante quacū
q; vnica cognitione sola voluntas pōt velle vel nolle il-
lam:cum possit ab ea auertere intellectuꝫ. non eñi ab ip
sa intellectum auerteret nisi eam nollet : nec vt ipsi con-
traret imperaret nisi ipsam vellet:sed vbi est sola vna in
tellectio vel alia q̄cunq; cognitio/non potest esse ab illo
in q̄ ē ītellecta cū null⁹ act⁹ ītelligēdi possit intelligi nisi
actu ītelligēdi alio mediante . ergo ⁊c.¶ Scḋꝫ vꝫ dice
re in aīa intellectiua esse delectationē obiecti insensibil'
qualis delectatio ꝑtinet ad intellectiuā:sicut alia ad sen
sitiuam:q̄ quidem intellectualis delectatio non sit voli-
tio:nec ipsam volitionem supponēs:est contra commune
dictum ⁊ suppositum ab omnibus tanq̄ verū.quare ⁊c.
¶ Quarta ꝯclusio ē ꝙ opinio ponens obiectum extrin
secum ab actu distinctum posse esse volitum vl' nolitum
postq̄ sensatum lꝫ non intellectum/ non posset euident̄
improbari immo posset ꝓbabiliter sustineri.¶ Hec ꝓba
tur:qm̄ hec positio non posset vt videt̄ aliter impugnari
nisi aut ꝓpter auctoritates August.⁊ aliorum dicentiuꝫ
ꝙ incognita non possunt diligi:aut q: actus volēdi ⁊ no
lendi causat̄ mediante actu intelligendi:nec ꝑ conseq̄ns
potest naturaliter sine ipso causari.sed primum non ob-
uiat:maxime ponendo eandem aīam esse subiectum rece
ptiuū cognitionis sensitiue ⁊ intellectiue.qm̄ hoc suppo
sito obiectum sensatum non intellectū ab anima intelle-
ctiua volitum non eēt ab ea totalit̄ incognituꝫ.lꝫ eñi nō
esset intellectione esset tm̄ sensatiōe cognitū.ex auctorita
tibus autē nō hētur nisi ꝙ totalit̄ īcognita non pñt eē di

lecta volita:nec nolita.quare ⁊c. ¶ Confirmatur.quia
si act⁹ vno mō cogniti pñt eē voliti/nō min⁹ alia obiecta
aliq̄ mō cognita intellectiōe vꝫ vel sensatiōe pñt eē voli
ta ⁊ nolita.ḡ ⁊c.¶ Et si dicatur:ꝙ illud assumptum vꝫ
ꝙ aliq̄d nullo mō cognitū possit eē volitum ē ꝯ auctorita
tē August.⁊ alioꝝ/dicitur ꝙ nō est/q: ītellect⁹ taliū au-
ctorū dicentiū/ꝙ incognita non possunt diligi/est ꝙ oīs
res dilecta est mō vel fuit prius cognita q̄n nouit̄ īcepit
esse dilecta:vel ē ipse actus cognitiuus aut appetitiuus.
¶ Sed ꝯ hoc arguit̄.primo/q: ītellectio est volitiōis ali
q̄ mō cā:cū ea mediante causetur vt dictum ē in alia que-
stiōe.sꝫ effectus nō pōt fieri naturaliter sine sua causa. ḡ
nec volitio sine intellectione.¶ Scḋo.q: non minus de-
pendēt volitio ⁊ nolitio ab intellectione q̄ assensus vel
dissensus ītellectus ab intellectione cōplexa/puta ꝓpo
sitione in mente formata.sed nec assensus vel dissensus
pōt esse nec fieri sine ꝓpositione huiusmodi in mente for
mata.ergo ⁊c.¶ Ad primū respōdet̄ ꝙ verū ē de illa vo
litione q̄ causat̄ nō alit̄ q̄ mediāte p̄uia intellectione:q̄-
lis est intellectio obiecti insensibilis alterius ab oī actu
intelligentis ⁊ volētis.non autem de volitione actus in-
telligendi vel volendi:nec etiam obiecti sensati cuꝫ taliū
volitio sit nata causari sine p̄uia intellectione: vt dictū
est.¶ Ad scḋm negat̄ maior ⁊ minor.lꝫ eñi nullus p̄beat
assensum nisi prius formet complexū: aliq̄d tñ pōt velle
qḋ nō p̄fuit intellectū. ergo plus depēdet assensus ītelle
ctus a complexo in intellectu formato q̄ volitio saltem
oīs ab intellectiōe:⁊ ita apparet ꝙ maior ē falsa.¶ Mi-
nor etiā negat̄:q: lꝫ nec assensus nec dissēsus ītellect⁹ pos
sit fieri sine formatiōe ꝯplexi:tñ postq̄ fact⁹ pōt ipō ꝯple
xo desinēte aliq̄ tpe ꝑmanere.q̄re ⁊c.¶ Sꝫ nūq̄d alia ob
iecta īsensibilia ab oī actu apprehēsiuo ⁊ appetitiuo dis
tincta possunt eē volita vel nolita anteq̄ actualiter ītel
lecta? Ad hoc videtur eē dicēdū:p̄io ꝙ talia nō pñt esse
naturalit̄ volita quousq; p̄fuerit intellecta.¶ Scḋo: ꝙ
postq̄ fuerīt ītellecta ⁊ volita pñt manere volita:esto ꝙ
ñ remaneāt ītellecta.¶ Primū ꝓbat̄.q: si talia obiecta
insensibilia nūq̄ ītellecta nec ꝑ ꝯñs aliq̄ mō nota possēt
naturaliter eē volita/seq̄ret̄ ꝙ dormiens posset diligere
deum:⁊ ꝑ ꝯñs mereri per talē dilectionis actū. hoc autē
est falsum.ergo ⁊c.¶ Sꝫ forte ista rō nō cōcludit: q: nec
dormiens pōt diligere actus sentiēdi sibi inexistētes: nec
eorum obiecta sensata:cū tñ forte/vt dictū est/dilectio ta
lium actuū ⁊ obiectoꝝ sensatorū non necessario p̄suppo-
nat ītellectionē ipsoꝝ.ꝙ aūt vigilans magis q̄ dormiēs
pōt talia diligere vel odire hoc habet eē ex dr̄a vtriusq;
q̄cunq; sit illa q̄ posset poni hui⁹ causa.Et iō illud assum
ptum aliter pōt ꝓbari.¶ Primo.q: de talibus obiectis
vidētur ītelligēde esse auctoritates sanctorū dicētiū ꝙ in
cognita non pñt esse volita nec nolita.¶ Scḋo.q: ⁊ q̄lꝫ
hoc in se expitur:vꝫ ꝙ nullum taliū diligit nec respuit
quousq; ipsum ꝑcipit.¶ Sꝫ ꝯ hoc arguit̄ primo/q: vo-
luntas potest velle oppositum eius qḋ recta ratio dictat
⁊ precipit esse volendum:sed tale est incognitū.ergo ⁊c.
¶ Secundo.quia voluntas potest imperare intellectui
vt consideret deum:qḋ non faceret nisi ipsum vellet quā
do hoc imperat.sed quando imperat intellectionem dei
exequendam non habet ipsam.ergo deus est volitus an-
teq̄ actualiter intellectus.¶ Ad primum concedo ma-
iorem:sed nego minorem.non enim oppositu3 eius quod
dictatur esse volendum seu eliciendu3 est incognitū: imo
est intellectuꝫ:⁊ si non notitia dictatiua q̄ dictet̄ non sim
pliciter eliciendū/tamen vel sola notitia simplici absolu-
ta vel etiam dictatiua q̄ dictatur ⁊ volūtati obiicit̄ non
vt simpliciter:sed vt secūdum q̄d:puta quia delectabile
eliciendum.eadem eñi ratio q̄ dictat temperate viuere
esse simpliciter eliciendum:dictat intemperate viuere es
se delectabile bonum:⁊ ideo secundum quid eliciendum
licet simpliciter respuendum.quare ⁊c.¶ Ad secundum
dico dupliciter. primo ꝙ voluntas imperat intellectui
considerationem dei tā actu existentē. Secundo dico ꝙ
ītellectui habēti aliquā cognitionē dei ī vniuersali ⁊ ī cō
fuso imperat voluntas aliā ꝑfectiorem seu magis distin-
ctam.facile est dare exemplū.¶ Secundum videlicꝫ ꝙ
p̄dicta insensibilia obiecta possint postq̄ fuerint intelle-
cta ⁊ volita manere volita:esto ꝙ desinant existere intel
lecta/ꝓbatur.qm̄ non plus req̄rit actus interior volūta
tis intellectionem q̄ ꝑsecutio seu executio actus exteri
oris req̄rat actum voluntatis.sed libera meritoria execu
tio exterioris actus:lꝫ exigat p̄cedentem non tamen sem
ꝑ manentē actū volūtatis.alias nullus vadens ad scm̄
Jacobū vl' continuans quemcūq; exteriorem aliū actuꝫ
bonum quē īchoauit ꝓpter deū mereret̄ in ꝯtinuādo ipꝫ
nisi semꝑ actu intelligeret ⁊ diligeret deū.Hoc autem est
falsum.ergo ⁊c. ¶ Sic ad questionem.¶ Ad ratione in
principio respondetur dupliciter.vno mō negādo maio-
rem:q: non est simile de actu sensitiuo ⁊ de actu ītellecti-
uo:q: actus sensitiuus non causatur nisi ad trāsmutatio
nē organi:nec etiā act⁹ sensitiui appetitus:cui⁹ cōtrariū
est de actu intelligendi ⁊ volendi.Secūdo negando mi-
norem. ad actuꝫ eī imaginationis ꝯuenientis alteratur
organum appetit⁹ sensitiui:non tm̄ respectu rei imagi-
nate:sed etiam respectu ipsius imaginationis.sed talis
actus imaginationis non est apprehensus nec sensibili-
ter notus ergo.⁊c.

QVinto quero:vtrum viator vel
comprehensor fruatur contingent̄ an necessa
rio deo distincte p̄intellecto.¶ Et videt̄ ꝙ ne-
cessario:q: obiectū qḋ ds nō pōt odire videt̄
necessario diligere:sed nullus obiectuꝫ aliqḋ sibi osten-
sum sub ratione omnis boni ⁊ sub nulla ratione mali
mō quo deus distincte intellectus ostēdit̄/potest odire.ḡ
⁊c.¶ Cōtra q: secūdū August.nihil est in nr̄a ꝑtāte am-
plius q̄ voluntas hoc est actus volēdi:sed nullus act⁹
quē aliq̄s necessario elicit ī sua libera potestate existit. ḡ
nullum actum fruendi nec vtendi viator nec comprehen
sor elicit necessario:sed tm̄mō ꝯtingenter ⁊ libere.¶ Re
sponsio.vbi sic ꝓcedā.Primo enim dicam ad q̄situm /vi
delicet an necessario an libere tm̄ viator vel comprehen
sor diligat deū p̄intellectum.Secundo inq̄ram an sic di-
ligat contingenter deum ꝙ posset odire ipsum.

Quantum ad primum est sciendum:ꝙ
duplex ponit̄ dei fruitio ⁊ intellectio.oīs eñi dilectio dei
propter se est fruitio:dei autem dilectio ē duplex:vꝫ bea
tifica ⁊ nō beatifica. q̄ est duplex: vna viatorū ⁊ alia btō-
rū.non eñi beati q: deū clarius q̄ nos vidēt sunt īpoten
tiores nobis ad aliquem dilectionis actum eliciendum
circa deum eis facialiter demonstratuꝫ:sed talis dilectio
nis seu fruitionis actus eis effectiue possibilis nō pōt eē
beatific⁹ q̄a ille ē soli⁹ dei effect⁹ . igit̄ ē aliq̄s ali⁹:⁊ ita
fruitio nō btīfica ē cōis tā cōprehēsoribus q̄ viatoribus
⁊ sicut comprehensorum est duplex fruitio ita ⁊ duplex
intellectio respectu eiusdeꝫ obiecti videlicet dei.alia eñi
est dei intellectio intuitiua cui correspondet fruitio bea-
tifica.⁊ alia abstractiua:q̄ potest esse in eis ⁊ effectiue ab
ipsis sicut ⁊ a viatoribus.

Hoc præmisso pono quatuor cōclusio
nes.¶ Prima est ꝙ beatus necessario fruitur deo frui-
tione beatifica.¶ Hec probatur. quoniam illa fruitione
beatus necessario fruitur deo in cuius potestate non est
eius suspensio nec positio:sed fruitio beatifica est huius-

modi.non enim eius productio nec suspensio est in po-
testate alicuius beati.ergo.rc. ¶ Maior apparet.quia
nullus stãte fruitiõe ĩ ipso põt nõ fruitalis fruitiõis ob-
iecto:sicut nec nõ intelligere vel sentire obiectũ ꝙdiu ha
bet in se intelligendi vel sentiendi actum. ergo omnis il
le necessario fruitur aliquo cuius fruitionem quam ha-
bet non põt tollere a seipso:sed in cuius potestate nõ est
fruitionis habite suspensio:nec eius a se amotio. quare
rc. ¶ Minor est euidens:quia suppono hic ex alibi sepe
dictis:ꝙ nec fruitio beatifica nec visio potest fieri nec
destrui nisi a solo deo.quare rc. ¶ Sed contra hoc for-
sitan arguetur:quoniam licet supernaturaliter forma
non possit fieri nisi a solo deo/supernaturalr̃ tamen post
ꝙ facta est ꝛ subiecto communicata videt̃ in ipso posse
naturaliter conseruari:sicut apparet in euidẽti exemplo
de charitate ꝛ ceteris virtutibus supernaturalibus infu
sis anime in baptismo.tales eñ licet supernaturaliter fi
ant a deo videntur tamen naturaliter conseruari in sub-
iecto puta in anima nõ min⁹ nec aliter ꝙ scientia vł alia
quecunq; forma naturaliter acq̃sita.ğ ꝯsimilr̃ ĩ ꝓposito
de istis actibus beatificis puta visione ꝛ fruitione videt̃
esse dicendum:vꝫ ꝙ lꝫ fiant supnaturalr̃ a deo:nec pos
sint aliter fieri ꝙ ab ipso:ꝯseruãtur tñ naturaliter ĩ bea
to:sed diligens ꝛ intelligens per actus in se et a se con-
seruatos videtur posse ab huiusmodi actibus cessare:et
ꝑ consequens non necessario sed libere per ipsos in eorũ
obiectum tendere.ergo rc. ¶ Ad hoc potest dici ꝙ volũ-
tas nec actum a se ꝓductum nec a deo sibi infusum po-
test suspendere:nec ab ipso cessare deo non permittente:
posset autem ipso sinente. ꝛ ideo concedo ꝙ actus hmõi
beatifici a deo btĩs infusi ab eis naturaliter cõseruarẽt si
deus sic eos infunderet ꝙ ĩ ptãte btõꝝ eorũ cõtinuati
onẽ vel suspensionem dimitteret:ꝛ tunc possent vtiq; btĩ
ex se ab hmõi actibus cessare:ꝛ ꝑ ꝯñs lꝫ ꝑ eos vt a deo ꝓ
ductos ꝛ eis communicatos nõ libere:sed necessario ĩ eo
rum obiectũ tenderent:non tñ sic:sed aliter:vꝫ libere et
ꝯtingenter per ipsos vt continuatos: qꝛ eorũ ꝯtinuatio
non aũt ipsoꝝ prima positio esset in eoꝝ libera potestate
nunc aũt est aliter:qm̃ deus vult ꝛ statuit semꝑ act⁹ hu-
iusmodi ꝑmansuros:ꝛ ideo dñr non naturaliter sed sup-
naturaliter conseruari lꝫ in eorum subiecto naturalr̃ eo
rum receptiuo continue cõseruẽt.nõ eñ dñr supnaturali
ter ꝯseruari mõ q̃ accidẽtia sine subiecto in eucharistia
ꝯseruant̃.ita eñ accidẽtia sic supnaturalr̃ ꝯseruant̃ ꝙ
nullo mõ vt sic ꝑmanẽtia possent naturalr̃ ꝯseruari:nec
sic aũt actus btĩfici:qm̃ ipsi nõ minus ꝙ alij actus ĩtelli
gẽdi vel volendi aĩe possibiles effectiue/vt albedo ĩ sup-
ficie/sũt post ꝙ a deo cõicati cõseruabiles per naturã.sꝫ
qꝛ actus intelligendi vel volendi illi dñr ꝓprie natura-
liter ꝯseruari q̃ possunt a conseruante suspendi:ꝛ isti non
pñt deo sic supernaturalr̃ statuẽte:ideo dñr supnatura-
lr̃ ꝯseruari. ¶ Ex quo apparet:ꝙ aliter supernaturalr̃
creant̃ ꝛ aliter supnaturaliter ꝯseruant̃:qm̃ sic superna
turaliter ꝓducuntur ꝙ naturaliter ꝓduci non possunt
nõ sic aũt supnaturaliter conseruantur:cum postꝙ ꝓdu
cti ꝛ subiecto ĩpressi sũt possent ab ipso naturaliter cõser
uari:sed tñ dñr supnaturaliter ꝯseruari:qꝛ non possunt
naturaliter destrui ex statuto supernaturali dei. ¶ Sed
ꝯtra hoc forsitã arguet̃:qm̃ nec charitas/nec aliq̃s ali⁹
habitus ĩfusus vel naturalr̃ acq̃sit⁹ põt corrũpi natu-
ralr̃ ab aĩa.nõ eñ ei⁹ destructio ẽ in sua ptãte.nec tñ ex
hoc negat̃ ꝙ ĩ ipsa naturalr̃ cõseruetur. ẽsto ẽt ꝙ ignis
nõ possit suũ calorẽ a se expellere nec amouere nihilomi
nus dicit̃ ipꝫ naturalr̃ ꝯseruare.ğ ꝛ ĩ ꝓposito ex hoc ꝙ
hmõi act⁹ beatifici nõ pñt ab eoꝝ subiecto naturali cor-
rũpi nõ habet̃ ꝙ supnaturaliter ꝯseruent̃. ¶ Respõdeo
ꝙ secus est de habitu ꝛ de calore ignis:ꝛ secus de actib⁹
beatificis ꝛ alijs omnibus actibus intelligendi vel vo-
lendi ꝛ etiam sentiendi.quoniaꝫ charitas ꝛ oĩs alius ha
bit⁹ tam ĩfusus ꝙ naturaliter acq̃sit⁹/ꝛ calor ignis sunt
forme a causis effectiuis ipsarũ dependentes in fieri nõ in
esse.omnis aũt actus intelligẽdi vel volẽdi naturalis vł
supnaturalis ẽ sicut lumẽ in medio depẽdens nõ tantuꝫ
a subiecto:sed ẽt ab eius principio effectiuo.ꝛ esto ꝙ ideꝫ
sit talis actus naturalis subiectum receptiuũ ꝛ pricipiũ
ꝓductiuũ/tñ dependet continue in fieri ꝛ in esse ab ipso
sub vtraq; istarũ rationũ:vꝫ tã vt ĩ ipso recipit̃ subiecti-
ue ꝙ vt ab eo ꝓducit̃ effectiue.ꝛ qꝛ effect⁹ depẽdẽs a sua
effectiua causa ĩ fieri ꝛ ĩ esse sic in ipsa naturalr̃ ꝯseruat̃
ꝙ in ei⁹ potestate est ei⁹ suspensio seu destructio/vel ipa
causa amota ꝛ absente si sit causa naturaliter agens vt
appꝫ de sole respectu luminis ab ipso ĩ medio gñati:vel
nõ amota nec mutata si sit causa libere effectum ꝯseruãs
vt appꝫ de aĩa intelligente ꝛ volente:ideo oĩs actus in-
telligendi vel volẽdi siue supnaturaliter infusus siue na-
turaliter elicit⁹:cui⁹ suspensio nõ est in ptãte subiecti sui
sed solius dei/dicitur supnaturalr̃ ꝯseruari/sicut si deus
statueret lumen a sole genitũ nunꝙ ex solis absentia nec
ab aliquo naturali agẽte alio corrũpẽdũ/ei⁹ ꝯseruatio dr̃
ceretur supnaturalis lꝫ eius ꝓductio existeret natura-
lis.nõ sic aũt de habitu nec de formis alijs a suis causis
dependentibus tm̃ in fieri ꝛ nõ ĩ esse ꝯtinue ẽ dicẽdũ.cuꝫ
eñ taliũ ꝯseruatio naturalis non sit a causis ipsoꝝ effe-
ctiuis:ꝑ ꝯñs nec eorũ suspẽsio siue destructio ẽ ab eis. ex
quo seq̃tur ꝙ null⁹ taliũ effectuum põt dici supnaturalr̃
ter ꝯseruari:esto ꝙ a sua causa effectiua nõ possit destrui
seu corrumpi.quare rc. ¶ Ex p̃dictis omnibus videtur
mihi corollarie inferri posse ꝙ lꝫ act⁹ btĩfic⁹ sit ꝯsilr̃ter
ĩgñabil̃ ꝛ naturalr̃ ĩpossibil̃ ad fiẽdũ:sicut ãgel⁹ vł alia
substãtia spiritualis vel corporalis ĩgñabil̃:nõ tñ est cõ-
silr̃ter immo difformr̃ incorruptibilis. ¶ Primũ appa-
ret:vꝫ ꝙ vniformiter sit ingñabilis. qm̃ illa oĩa q̃rũ q̃dlꝫ
bet ẽ eq̃ ĩpossibile fieri ꝑ naturã vniformiter sunt ingña-
bilia ꝛ naturalr̃ ĩpossibilia:sed act⁹ btĩficus ẽ eq̃ ĩpossibi
lis effectiue cuicũq; cause scđe sicut q̃cũq; ĩcorruptibilis
substãtia ꝛ alia omnia ĩcorruptibilia.nulla eĩ causa scđa
posset btĩficare:nec actũ beatificũ magis ꝙ angelũ cau-
sare.ergo rc. ¶ Scđm videlicꝫ ꝙ difformr̃ sint ista ĩcor-
ruptibilia/appꝫ.qm̃ illa oĩa sũt difformr̃ ĩcorruptibilia
quoꝝ vnũ ꝛ nõ alterũ ẽ deo ꝑmittẽte corruptibile ꝑ natu
rã:sꝫ angelus ꝛ alia oĩa spũalia sic sũt ĩcorruptibilia ꝙ a
nulla cã scđa ẽt ꝑmittẽte pria pñt magis corrũpi seu de
strui ꝙ effectiue fieri.act⁹ aũt btĩfic⁹ nisi a deo cẽt supna
turalr̃ ꝯseruat⁹ posset vtiq; ab ipo cessare btũs:ꝛ ꝑ ꝯñs
ꝑmittẽte pria cã põt naturalr̃ desinere eẽ:lꝫ nõ possit ĩ-
cipe.vñ illo mõ videt̃ eẽ btĩtudo ĩcorruptibilis q̃ erũt in
corruptibilia corpora beatorum:aliter aũt illa erunt in
corruptibilia ꝙ aĩe ipsorũ vt ĩ q̃rto ostẽdet̃.ꝛ ita ꝯsilr̃ de
corruptibilitate btĩtudinis ꝛ ãgeloꝝ ac aliorũ simplicr̃
corruptibiliũ sicut ꝛ ingenerabiliuꝫ ẽ dicẽdũ.nõ eĩ ẽ ĩcon
ueniẽs ponere formã aliquã simplicr̃ ingenerabilẽ:ꝛ ꝑ
ꝯñs naturalr̃ impossibilẽ ad fiẽdũ:ꝛ tñ simplicr̃ corru-
ptibilẽ:lꝫ nõ scđm q̃d ꝛ naturaliter possibilẽ ad eẽ totalr̃
ter desinẽdũ. ¶ Scđa ꝯclusio ẽ ꝙ btũs fruit̃ deo fruitio-
ne alia a btĩfica mere libere ꝛ nõ necessario. ¶ Hec ꝓbat̃
ꝑ rationẽ ꝯtrariã ei q̃ facta ẽ ꝓ p̃cedẽti ꝯclusiõe:qm̃ oĩs
aliq̃ obiecto fruẽs ĩ cui⁹ ptãte ẽ sue fruitiõis suspẽsio fru
itur tali obiecto p̃cise libere ꝛ ñ necessario:sꝫ ĩ ptãte bea
toꝝ ẽ cuiuscũq; fruitiõis ĩpoꝝ alteri⁹ a fruitiõe btĩfica
suspẽsio/sicut ꝛ positio: talis eĩ fruitio nõ btĩfica ꝛ natu-
ralr̃ causat̃ ꝛ naturalr̃ ꝛ ꝑ ꝯñs libere ꝯfuat̃.ğ rc. ¶ Mi
nor appꝫ.prĩo/qꝛ nulla volũtas creata ꝯfuat necẽrio seu
manutenꝫ actũ quẽ libere a se elicit effectiue.ñ eĩ ẽ liberi
oꝛ in causãdo actũ ꝙ in ꝯseruãdo seu manutenẽdo ipm
sed fruitionẽ nõ btĩficã q̃libet btũs sicut ꝛ nõ btũs libe-
re elicit effectiue.nullus eñ act⁹ volũtatis elicit̃ natu-
ralr̃ aliter ꝙ libere.ğ rc. ¶ Scđo.qꝛ q̃d nõ tollit a bea
to libere posse ĩtelligere nũc vnã creaturã nũc aliã vt ꝓ
pter deũ diligẽdã:ñ tollit ab ipo posse creaturã ꝓpt̃ deũ
diligere ꝛ ꝑ ꝯñs frui deo ꝛ postea a tali actu fruendi ces
sare. ¶ Hoc apparet.qm̃ nullus est liberior in intelligẽ
do ꝙ in diligẽdo cõformiter intellectioni preuie dictati
ue.sꝫ beat⁹ põt ĩtelligere notitia abstractiua/q̃ dicit̃ eẽ
rerũ in ꝓprio gñe vespertina/nũc istã creaturã nũc aliã
notitia practica dictatiua ipsam esse ꝓpter deũ diligen
dã:a qua dictatiua notitia põt cessare.ergo ꝛ a dilectio
ne ipsi ꝯformi qua diligebat antea creaturã ꝓpter deũ
fruitione alia a beatifica p̃dilectã. ¶ Assumptũ vꝫ ꝙ
beati libere possint nũc vnũ nũc aliud ĩtelligere:nec sẽ-
per eadẽ intelligãt sed diuersa/apparet.quia cõstat ꝙ
orationes viatorũ ipsi nouiter intelligũt:ꝛ ꝑ earũ exau
ditione ad deũ nouiter se ꝯuertunt:nec tamẽ in actu in
telligẽdi orationes viatorũ nec deprecãdi pro eis deuꝫ
semꝑ existũt.nec eñ est verisimile viatores ꝙ cõprehen
sores esse ad intelligendũ liberiores loquẽdo de notitijs
intellectiuis eis possibilibus naturaliter effectiue.ğ cũ
omnis diligẽs ꝯformiter notitie practice dictatiue pos
sit suspẽdere ꝛ suspẽdat actũ diligẽdi nõ manẽte actu di
ctãte:sequit̃ ꝙ cũ in potestate beati sit deliberatio siue
dictamẽ de aliquo diligẽndo ꝙ ꝯsimiliter erit in sua po
testate oĩs dilectio sibi possibilis effectiue/illo dictami-
ne mediante. ¶ Sed forte hic diceret̃:ꝙ licet beatus in
telligat notitia practica dictatiua deũ esse propter se su
per oĩa diligendũ:ꝛ alia oĩa ꝓpter ipsum:nõ tñ põt ipm
diligere amore a se elicito:qꝛ ipsum diligit alio amore p̃
supposito:vꝫ beatifico. Si eñ deus infunderet alicui
amorẽ ꝯformẽ recto dictamini de diligẽdo tali dictami
ne circũscripto:si postea ille tale dictamẽ de diligẽdo ac
q̃reret / ex hoc nõ nouiter diligere inciperet:cũ iaꝫ amo
rẽ cõformẽ tali dictamini prehaberet:sed sic est in ꝓpo
sito de fruitiõe beatifica beatorũ.ergo rc. ¶ Cõtra istã
responsionẽ arguit̃ primo.qꝛ falsum accipit/qñ dicit ꝙ
fruitio beatifica est ꝯformis notitie dictatiue de diligẽ
do/beato possibili effectiue. ¶ Secũdo.qꝛ falsum etiam
est aliud q̃d supponit ꝛ ex hoc deducit: vꝫ beatum nõ
posse in aliquã dei fruitionẽ. ¶ Primũ probo sic.dile-
ctio qua res aliqua diligit̃ absolute:alia est ab illa qua
nõ sic diligit̃ absolute.sed fruitio beatifica est dilectio q̃
btũs deũ diligit absolute:nõ aũt hoc mõ diligit̃ illa frui
tiõe qua diligit̃ ꝓpt̃ se p̃intellectũ notitia dictatiua na-
turalr̃ possibili vt taliter diligẽdũ.ergo rc. ¶ Minor
apparet.qm̃ fruitio beatifica sic absolute ad diuinã essẽ
tiã terminat̃:ꝙ nullo mediãte alio a quo depẽdeat cau
sat̃.nõ eñ magis a visione ꝙ visio ab ipsa dependet.illa
aũt fruitio q̃ est ꝯformis notitie practice dictatiue:qua
nõ tñ viator sed etiã cõprehẽsor apprehẽdit deũ vt pro
pter se p̃intellectũ nõ ꝓpter aliq̃d aliud diligẽdũ:licet
ad eãdẽ essentiã termiet̃:tñ alio mediãte puta notitia
ad ipsam inducente causat̃.ğ rc. ¶ Cõfirmat̃. qꝛ sicut
alia est notitia qua res aliqua intelligit̃ absolute ab il-
la qua intelligitur ꝓpter aliq̃d aliud primo notũ:ita et
alia dilectio illa qua aliq̃d diligit̃ absolute/nõ ꝓpter ali
q̃d p̃dilectũ:ꝛ alia illa qua diligit̃ vel ꝓpter aliq̃d p̃di-
lectũ vel ꝓpter aliq̃d p̃intellectũ.hec eñ causat̃ virtu-
te alicui⁹ cognitionis vel dilectionis p̃supposite ꝛ non
prima:sed fruitio beatifica est qua deus eius obiectuꝫ
diligit̃ absolute/non ꝓpter aliq̃d p̃dilectũ nec p̃intelle
ctũ.esto eñ ꝙ visio diuina sit aliquo ordĩe prior ipsa:nõ
tñ ei⁹ nec alicui⁹ alteri⁹ creature virtute causat̃.fruitio
aũt ꝯformis notitie practice abstractiue ꝛ dictatiue tã
cõprehensorũ ꝙ viatoꝝ nec sic est diuine essentie absolu
te:qm̃ causat̃ aliquo mõ virtute notitie practice dictati
ue qua tã viator ꝙ cõprehensor deũ intelligit vt ꝓpter
se sup oĩa diligẽdũ.sicut eñ creatura nõ posset dici di-
ligi ꝓpter deũ dilectũ/nisi dei dilectio esset dilectionis
eius aliquo modo causa:vt in quadã questione superi⁹
fuit dictũ:ita nec deus diceret̃ ꝓprie diligi ꝓpter se/vt
hic sumit̃/nisi eius intellectio p̃uia dictatiua esset talis
dilectiõis causa aliqualr̃.ꝛ hinc est ꝙ fruitio beatifica
nõ est hoc modo dilectio dei ꝓpter se nec ꝓpter alterũ:sꝫ
dei dilectio absoluta.quare rc. ¶ Preterea arguo sic
ad idem:tam actus fruendi deo ꝙ etiam actus vtendi
quo creatura diligit̃ ꝓpter eũ sequens notitiã practicã
dictatiuã est alterius ratiõis a fruitiõe beata:qua de⁹
tñ diligit̃/nõ aliq̃d aliud ꝓpter ipsuꝫ:q̃ etiã fruitio bea-
ta nõ sequit̃ aliq̃d dictamẽ practicũ vt eius virtute cau
sata:sed tã viator ꝙ cõprehensor intelligit notitia dicta
tiua deũ vt sup oĩa diligẽdũ ꝛ alia ꝓpter ipsum:qua me
diãte notitia ꝛ eius virtute nata est sequi ꝛ fieri dilectio
cõformis ipsi.ergo ista fruitio beatifica nõ est cõformis
notitie beatoꝝ practice dictatiue:nec ꝓprie ꝯformabil̃
seu regulabil̃:cũ nõ sit ipsa mediãte possibilis:sed frui-
tio ꝓprie ipsi conformis/que ꝛ naturaliter est possibilis
est ab ipsa alterius rationis. ¶ Secũdũ:vꝫ ꝙ nõ sit ve
rũ dicere beatũ nõ posse in fruitionẽ dei aliquã effectiue
põt deduci ꝛ argui ex p̃dictis:qm̃ potẽs habere ex se ef-
fectiue notitiã aliquã practicã dictatiuã de aliquo dili
gendo dilectiõe nõdũ habita:potest dilectionẽ hmõi cõ
formẽ tali dictamini elicere effectiue:sed nõ minus com
prehẽsor ꝙ viator deũ intelligit notitia abstractiua a se
elicita/vt sup oĩa diligẽdũ:ꝛ vt ꝓpter quẽ est diligẽdũ
quodlibet alioꝝ:talis autẽ dictata dilectio exequenda
circa deũ ꝛ circa alia ꝓpter eum non habet̃ a beato an
te hmõi notitiã practicã dictatiuam.est eñ a fruitione
beatifica sicut ꝛ notitia practica supradicta a visiõe al-
teri⁹ ratiõis vt ꝓbatũ est:nec est ipsi impossibilis:sicut
nec notitia abstractiua qua mediãte causat̃ est ĩcõpossi
bilis notitie intuitiue.ergo rc. ¶ Cõfirmat̃.qꝛ nõ min⁹
dei ꝙ alteri⁹ obiecti notitia abstractiua ꝛ ĩtuitiua sunt
simul ꝯpossibiles in eodẽ.sꝫ cõstat ꝙ notitia intuitiua ꝛ
abstractiua eiusdeꝫ obiecti creati sunt simul possibiles
in eodẽ:ğ ꝛ obiecti ĩcreati:ꝛ ꝑ ꝯñs amor causabilis me
diãte notitia abstractiua practica dictatiua/ꝛ ali⁹ bea
tificus.q̃re rc. ¶ Preterea arguo sic ad idem.cũ nõ sit
actiuior anima nõ beata ꝙ beata:ꝑ ꝯñs ĩ oẽm effectum
in quẽ põt nõ beata põt ꝛ beata.sꝫ nõ beat⁹ põt in actũ
intelligẽdi deũ abstractiuũ ꝛ in actũ diligẽdi ipsum illi
cõformẽ.ğ cũ isti nõ sint incõpossibiles actib⁹ beatificis
sequit̃ ꝙ in ipsos poterit effectiue quilibet beatorum.
¶ Confirmat̃.qꝛ omnino videt̃ irrationabile dicere ꝙ
beatus nõ possit circa deũ aliquẽ elicere intellectionis
actũ:vel ꝙ possit circa ipsum elicere aliquã intellectio
nẽ nõ tñ dilectionẽ.ꝯstat eñ ꝙ sicut beat⁹ põt ĩtelligere
abstractiue quodlibꝫ creatoꝝ eẽ diligẽdũ ꝓpter deũ:ita
ꝛ põt ĩtelligere silr̃ notitia abstractiua deũ ipsuꝫ vt sup
oĩa diligẽdũ:ğ etiã sic diligere põt ipm/ꝛ alia ꝓpter eũ.
dilectio auteꝫ cuius virtute diligit alia propter ipsum
nõ potest esse beatifica:cũ illa nõ sit ĩ sua potestate/nec
vt videt̃ ei⁹ virtute causari possit naturaliter alia.qua-
re rc. ¶ Ex predictis patet ꝙ non est simile de fruitione
beatifica respectu fruitionis ꝯformiter elicibilis dicta
mini practico beatoꝝ ꝛ de fruitione cõicata sine dicta
mine eiusdem rationis cum illa que posset causari na-
turaliter virtute dictaminis precedentis:quoniã beati
fica est ab illa ipsi naturaliter possibili dictamine pra-
ctico mediante alterius rationis non minus ꝙ noti-
tia speculatiua a practica : et ideo beatus licet ha-
beat beatificam/potest in aliam post habitam no-

titiã practicã dictatiuã:nõ aut̃ posset si aliã cũ illa ante dictam̃ haberet.quare ꝛc. ¶Tertia conclusio est.q̃ omni fruitione qua viator fruitur deo/fruitur libere nõ necessario. ¶Hec apparet/ꝛ sequitur ex predicta.quoniam nõ magis nõ beatus q̃ beatus est ad diligẽdũ deũ dilectione vtrũq; possibili necessitatus:sed beatus vt dictum est ad nullã dei fruitionẽ seu dilectionẽ aliã a beatifica est necessitatus:cũ possit nõ frui deo omni tali fruitione nõ beatifica.nulla alia aũt est nõ beato possibilis q̃ nõ beatifica.ergo ꝛc. ¶Cõfirmat.q; necessario fruẽs aliquo non põt delistere frui eo/vt apparet de quolibet beato non valente desinere frui deo fruitione beatifica. sed viator omnẽ dilectionẽ sibi naturaliter possibilẽ in presenti potest suspẽdere:ꝛ ab ipsa cessare:nec minus dilectionẽ dei qua ipsum diligit ꝓpter se ꝛ sup̃ omnia/potest suspendere q̃ dilectionẽ cuiuscunq; rei create.ꝫ ꝛc. ¶Preterea adidẽ arguitur.q; per omnẽ actũ quẽ voluntas a se ꝛ in se elicit:libere in eius obiectum tendit. sed omnẽ diuine fruitionis actũ/quo viator in deum tendit/ipse in se elicit.ergo ꝛc. ¶Maior est euidẽs.qm̃ voluntas creata nullũ actũ volendi vel nolẽdi necessario sed libere elicit:ꝫ nõ magis necessario ipꝫ ꝓtinuat q̃ eliciat.ergo omnẽ actũ quẽ ex se effectiue elicit libere continuat:ꝛ per ꝓsequẽs põt suspẽdere.ꝓoẽm aũt actũ quẽ põt suspendere dicit̃ in obiectũ libere tẽdere:q; nec ipsã in obiectũ libere tendere est ipsam manente actu posse in obiectũ nõ tẽdere:q; hoc est impossibile:sed est ipsam posse actũ suspendere.q̃ suspẽdere est in obiectũ nõ tendere.ergo ꝛc. ¶Cõfirmat.q; omnis actus meritorius est libere in potestate merentis:tã quantũ ad suã inchoationẽ q̃ etiã quantũ ad suã cõtinuationẽ:nullũ em̃ necessariũ est meritoriũ:ꝛ ita si alicuius inchoatio vel continuatio sit necessaria ꝛ nõ libera/nõ est meritoria:ꝫ cõstat q; tam inchoatio q̃ ꝓtinuatio fruitionis dei est meritoria viatoris.ergo ꝛc. ¶Sed cõtra cõclusionẽ istam ꝛ aliã secundã arguit̃ primo.q; potens nõ diligere aliq̃ obiectũ/potest odire seu nolle ipsum. ¶Hoc apparet.q; odire seu nolle nõ videt voluntati repugnare nisi ꝓpter diligere:ꝛ ita in quo põt nõ esse actus volendi vel diligẽdi/in eo potest existere actus nolẽdi seu odiendi:sed nullus intelligẽs deũ potest odire seu nolle ipsum.ergo ꝛc. ¶Secundo.q; omnis fruens in patria est cõfirmatus in gloria:sed potẽs nõ frui deo nõ est cõfirmatus in gloria.ergo ꝛc. ¶Tertio.q; vbi cognitio obiecti delectabilioris inducit maiorẽ difficultatẽ nõ fruendi ipso/ibi cognitio obiecti infinite bonitatis ꝛ delectabilitatis iducit infinitã difficultatẽ:ꝛ ꝓsequẽs impossibilitatẽ:sed cõstat q; quãto obiectũ intellectũ apprehẽdit vt delectabilius ꝛ melius/tanto ipsum nõ diligere est intelligenti difficilius.ergo cũ deus intelligatur vt delectabile infinitũ/est intelligenti ipsum impossibile nõ tẽdere ꝓ amorẽ in cũ. ¶Ad primũ dicendũ est q; maior est falsa: licet em̃ omnis potẽs aliquid odire possit illud nõ diligere: nõ tamen ecõuerso.plus em̃ importat odire q̃ nõ diligere:quia non diligere seu non velle nullũ importat actus sed eius priuationẽ siue suspensionẽ:nolle aũt seu odire importat actũ positiuum cõtrariũ illi quẽ priuat nõ diligere seu nõ velle:sed nõ sequit̃ possum suspendere talẽ actũ:ergo possum elicere actũ illi cõtrariũ. ¶Ad ꝓbationẽ:quando dicit̃ q; odire nõ repugnat voluntati nisi ꝓpter actũ diligendi ei cõtrariũ:Dico q; odiũ repugnare volũtati potest dupliciter intelligi. Uno modo.q; repugnet ipsi subiectiue:vcz vt in ipsa recipiatur.ꝛ vt sic concedo.ꝛhinc est q; voluntati existẽti sine actu diligẽdi potest a deo imprimi actus odiendi. Alio modo põt intelligi q; repugnet ipsi effectiue:puta q; ab ipsa efficiatur:ꝛ sic nego.non enim volũtati repugnat elicere effectiue actũ odiẽdi deum ꝓpter actum diligendi ipsum in ea necessario existentẽ.sed si repugnat:hoc est ꝓpter aliã rationẽ:de qua in sequẽti articulo inquiret. ¶Ad secundũ dico ad minorẽ q; potens nõ frui deo fruitione beatifica nõ est ꝓfirmatus in gloria:potẽs aut̃ nõ frui fruitione nõ beatifica est cõfirmatus in gloria:cũ tamẽ nõ possit nõ frui fruitiõe beatifica:sed sic est in ꝓposito. quare ꝛc. ¶Ad tertiũ respondet vno modo.q; maior illa assumpta est falsa de potẽtia libera:aliter ꝓbaret q; non tantũ in patria sed etiã i via homo frueretur deo necessario:qõ est euidẽter falsum.quare ꝛc. ¶Alio modo respõdetur.q; nõ est intelligendũ obiectũ intellectũ reddere difficultatẽ sic q; ꝓpter ipsum potẽtia tardius eliciat vel suspẽdat actũ:cũ subito ꝛ in instanti eliciat vel suspendat ipsum.sed q; cũ maiori pena ipsum elicit puta ꝛtrariũ ꝛ suspendit ꝓpositũ:ex hoc aũt non sequit̃ q; bonitas ffinita obiecti inducat ipossibilitatẽ ad actũ ꝓpositũ suspẽdendũ:sed maiorẽ penã q̃ quodcũq; limitatum ꝛ finitum obiectũ. ¶Quarta ꝙclusio ꝛ ultima est. q; fruitio nõ beatifica cõprehẽsoriũ est in essendo alteri⁹ rationis a fruitione omniũ viatoriũ. ¶Hec videt ex hoc posse probari:qm̃ sicut actus assensus intellectus causant ex diuersis mediis seu premissis alterius rationis arguunt̃ esse in essendo licet nõ in significãdo alterius ratiõis:alias nõ posset argui assensum sciẽtificũ esse ab assensu fidei ꝛ opinatiuo alterius rationis:ita ꝛ act⁹ volendi causati mediantib⁹ notitijs dictatiuis alteri⁹ rationis videnẽ etiã posse argui alterius rationis:sed notitie abstractiue beatoriũ quibus mediantibus causanẽ ab eis fruitiones ipsoriũ:sunt vt ꝓbatũ est sup̃ ꝓlogus alterius rationis a notitijs abstractiuis viatoriũ:quib⁹ etiam mediantibus causanẽ fruitiones ipsoriũ alterius rationis,nottia enim abstractiua qua beatus intelligit deum:causatur in ipso ꝛ ab ipso mediante notitia intuitiua:vel esto q; non mediante ipsa/sic intelligendo q; eius virtute causetur:supposito q; ipsa nullo modo sit in potestate beati:tamen omnis intuitiue videns rez aliquam videtur causare posse de ipsa certiorem ꝛ euidentiorem notitiam abstractiuam:q̃ alius non videns ipsam.quare ꝛc. ¶Confirmatur.quia tlle notitie sunt alterius rationis:quarum vna quantumcunq; intensa nunq̃ potest esse eque certa ꝛ euidens sicut alia:sed tales esse videntur abstractiue notitie beatorum ꝛ viatorum:non enim est verisimile q; aliquis viatorum possit habere ex se eque euidentem notitiam abstractiuam de deo sicut est abstractiua notitia cuiuslibet beatorum.ergo ꝛ notitie abstractiue ipsorum:ꝛ per consequens fruitiones ipsorum sunt alterius rationis. ¶Quia tamen effectus eiusdem rationis multi fiunt a causis alterius rationis:ideo rationes iste licet sint probabiles non demonstrant. ¶Sed est hic dubium.quoniam si abstractiua notitia cuiuslibet beatorum est perfectior q̃ notitia abstractiua viatorum.ergo etiam ꝛ dilectio dei causata mediante tali notitia abstractiua est perfectior in quolibet cõprehensorum q̃ in aliquo viatorum:qõ non videtur verũ. ¶Ad hoc potest dici q; nõ est inconueniẽs concedere consequẽs qõ infertur. ¶Alio modo potest responderi negando ꝓpiam.quia nec volũtas cõprehensoris nec viatoris fruit̃ deo tali fruitiõe de quali est hic sermo/necessario sed libere. Et ideo ita potest beatus sicut alius non beat⁹ vel ipsam intẽsam elicere vel remissam. Quia tamen ois habituatus in perfectionẽ potest actũ q̃ nõ habituatus:ꝛ habituatus habitu perfectiori in perfectionem q̃ alius habitu imperfectiori:ideo concedi potest q; quia notitia abstractiua qua mediante elicit beatus fruitionez perfectionem est illa qua mediãte elicit viator:q; perfectionem fruitionẽ potest elicere

quilibet comprehensorum q̃ aliquis viatorum:nõ sic tamen oportet esse de facto. ¶Hec de primo.

Quantũ ad secundũ est opinio aliquorum dicentiũ q; anima nõ potest in patria nec in via exsuis naturalib⁹ causare odiũ dei ꝓpter se. qõ est oppositũ fruitioni. ¶Hoc probãt.qm̃ nõ plus potest voluntas efficaciter odire deũ ꝓpter se q̃ intellectus possit assentire q; deus sit malus ꝓpter sc:vcz q; deus.sed constat q; intellectus huic nõ potest assentire.ergo ꝛc. ¶Maior apparet.q; tale odiũ quo quis odiret ꝓpter se deũ haberet causari mediante tali assensu intellectus:nec aliter videtur causari posse:ꝛ ita si huiusmodi assensus est impossibilis/ꝛ talis odij actus eo solo mediante naturaliter causabilis. ¶Minor vcz q; talis assensus intellect⁹ sit impossibilis/apparet.q; est principiũ practicũ oppositũ principio per se noto. ¶Cõfirmat.q; nõ plus potest intellectus assentire q; deus ex hoc q; de⁹ sit mal⁹:q̃ huic nullum bonum est appetendũ/vel omne malũ est appetendũ/vel q; viuere virtuose ꝛ secundũ dictamẽ ratiõis debite nõ est bonũ:sed cõstat q; intellectus nõ potest talibus oppositis principior practicor assentire:nec per consequẽs volũtas põt causare velle odiũ boni:nec velle dilectionẽ mali.ergo ꝛ in ꝓposito de odio dei cõsimiliter est dicẽdũ. ¶Sed cõtra opinionẽ istã arguo:quoniã opinio ista videt supponere vnum falsũ:vcz q; volũtas nõ possit causare aliquẽ odiendi nec diligẽdi actum nisi post assensum vel dissensum intellectus prestitũ.ex hoc em̃ videlicet q; talis cõsensus requisit⁹ ad odiũ dei causandũ est impossibilis:ideo arguit ꝛ odiũ esse impossibile fieri per naturã. Q; aũt hoc suppositũ non sit verũ/sic probo.voluntas potest velle vel nolle omne actualiter intellectũ:sed obiectũ põt esse actualiter intellectũ absq; aliquo voluntatis assensu vel dissensu.ergo ad volendũ vel nolendum nõ est necessarius talis actus. ¶Maior vcz q; omne intellectum possit esse volitum vel nolitum sic ꝓbari potest:qm̃ ad actũ volendi vel nolendi eliciẽdum nõ aliud videtur necessariũ esse q̃ obiectũ ostensuz sed omne obiectũ est voluntati ostẽsum eo ipso quo intellectũ.ergo ꝛc. ¶Cõfirmatur.quia nõ minus immo magis videt omne obiectũ intellectũ posse esse volitum vel nolitum q̃ aliquod nõ intellectũ:sed vt dictũ est ꝛ alia questione/aliqõ obiectũ licet nõ intellectũ põt esse ꝛ est interdũ volitũ:vt ibi est explicatũ de actu intelligẽdi ꝛ volendi.ergo ꝛc. ¶Maior vcz q; obiectũ possit esse actualiter intellectum absq; omni assensu ꝛ dissensu/apparet: quoniã hmõi assensus ꝛ dissensus ꝓsupponit actũ cõplexum intellectus:puta ꝓpositionẽ aliquã in mente formatã.nũq̃ enim intellectus assentit nec dissentit alicui qõ cognoscit/quousq; actu cõplexo ipsum esse vel nõ esse tale intelligit:sed ante actũ intellectus complexum est actus intelligẽdi simplex seu incõplexus:q̃ dicit̃ actus cõplexi/puta ꝓpositiõis animi termin⁹.ergo sine omni assensu ꝛ dissensu consequente est obiectũ actu simplici naturaliter intellectũ. ¶Posset etiaz intelligi actu cõplexo absq; omni tali assensu vel dissensu:ꝛ sic nõ per naturã saltẽ per diuinã potentiã.qm̃ ad nullũ prius sequit̃ necessario simpliciter absolute aliquod posteri⁹ distinctũ realiter ab ipso:sed actus assensus ꝛ dissensus intellect⁹ distinguit̃ realiter ab omni actu intelligẽdi tam simplici q̃ cõplexo/ꝛ est posterior ipso:ergo esto q; naturaliter post aliquẽ actũ intelligendi cõplexũ habeat sequi aliquis assensus vel dissensus necessario naturaliter loquendo:nõ tamẽ simpliciter absolute:quia ne sequat̃ potest per diuinã potentiã impediri. ¶Sed forte ad rationes predictã diceret sicut ꝛ aliqui dicunt:q; licet post actuz simplicẽ intelligẽdi aliqõ obiectũ ante actũ intelligendi cõplexũ ꝛ per cõsequens ante aliquẽ assensuz nec dissensum intellectus ꝑfectũ volũtas possit aliquẽ eliccre actũ nõ tamẽ velle nec nolle:sed aliũ abistis:qm̃ actus volendi ꝛ nolẽdi necessario ꝓsupponit actũ intelligẽdi cõplexum. ¶Sed cõtra istud qõ isti accipiũt:videlicet q; velle ꝛ nolle actũ intelligendi cõplexum supponunt argutũ est supra ꝙ hoc:qm̃ nõ minus aliquod obiectum actu aliquo incõplexo intellectũ potest esse volituz vel nolitũ q̃ nullo actu cõplexo nec simplici intellectũ:sed vt dictũ est aliquod obiectũ nullo actu simplici vel complexo actualiter intellectũ potest esse volitũ.ergo nõ minus sino multo magis obiectũ solo actu simplici intellectũ.nec q; cõsequens est verũ qõ dicit:vcz q; velle ꝛ nolle semp supponant actũ intelligendi cõplexũ.quare ꝛc. ¶Et ideo quantũ ad istũ articulum aliter quãtũ ad aliquid est dicendũ. Ad cuius euidẽtiã est sciendũ:q; licet actus volendi ꝛ nolendi possint forte causari vt argutũ est/ante actũ intelligendi cõplexũ:ꝛ ꝓ ꝙsequẽs ante oẽz assensuz intellect⁹ ꝛ dissensum:tũ talis act⁹ volẽdi ꝛ nolendi sic causabilis solo actu intelligẽdi simplici mediãte alterius rationis esse videt ab actu volendi ꝛ nolẽdi causato mediante actu intelligendi cõplexo ꝛ assensu vel dissensu prestito.quia ꝛ illa quibus mediãtibus causanẽ actus isti volendi ꝛ nolendi sunt alterius rationis pura assensus ꝛ actus intelligendi cõplexus ꝛ incõplexus:nec magis solo actu intelligẽdi simplici mediante videt posse causari naturaliter act⁹ volẽdi vel nolẽdi causabilis post assensum intellectus vel dissensum ꝙ per medio syllogismi ꝓbabilis causatiuo opinionis possit causari assensus scientificus.

Tũc igitur hoc ꝓmisso pono quatuor cõclusiones. ¶Prima est.q; voluntas põt odire deum sub ratione veritatis actu solo simplici apprehensum. ¶Hec probat.qm̃ si deũ taliter apprehensuz nõ posset odire/hoc esset q; volũtas nõ esset nisi mediãte actu cõplexo intelligendi ꝛ assensu sequẽte talis odij virtualr cõtẽtiua.sed hoc falsum est vt dictum est.ergo ꝛc. ¶Cõfirmat.q; non magis ad odiũ alicui⁹ causandũ ab aliq̃ requirit̃ in ipso cõsensus quo cõsentiat illud esse malum ꝛ actus intelligendi cõplexus quo ipsum vt malũ intelligat respuendũ:q̃ ad actũ intelligendi requirat cõsensus quo consentiat ipsum esse bonum:ꝛ vt tale ꝓintelligat diligendũ:sed ad volitionẽ seu dilectionẽ nõ requiritur talis actus intelligendi cõplexus nec cõsensus:cuz vt dictũ est aliquod obiectũ nullo modo intellectũ possit esse volitũ ꝛ dilectũ.ergo ꝛc. ¶Secunda cõclusio est q; voluntas potest odire deum sub ratiõe veritatis actu complexo apprehensum odio causato effectiue a se mediante tali actu intelligendi complexo et assensu prestito ab alio sibi impresso. ¶Hec probatur.quoniam omnis actu complexo aliquid intelligens esse malum ipsiꝫ vt tali assentiens potest causare mediante tali assensu actum odiendi ipsum. ¶Hoc apparet.quoniam sicut omnis intelligens ac assentiens obiectum aliquod esse bonum/potest diligere ipsum:ita et odire qõ credit et percipit tanq̃ malum. nec enim ad eliciendum odium circa aliquod obiectum plus videtur esse necessarium q̃ actus complexus intelligendi ꝛ consensus ipsum esse malum:sed licet intellectus non possit deum sub ratione veritatis apprehensum credere esse malum:tamen potest actu complexo a se elicito intelligere ipsum esse malum.nisi enim hoc intelligeret huic non dissentiret:cum omnis dissensus intellectus sicut et consensus presupponat actum intelligendi complexum.potest ergo intellectus in actum intelligẽdi cõplexum a se eliciti⁹ quo percipiat deum esse

malum.post quē actū licet naturaliter loquēdo nō pos
sit sequi ꝯsensus sed dissensus:tamen supernaturaliter
per diuinā potentiā posset fieri ecōuerso:posset eñi deꝰ
suspendere dissensum ⁊ causare ac imprimere ipsi cōsen
sum/quo crederet ipsū esse malū ⁊ ideo respuēdū.ergo
sequitur ꝓpositum:vȝ ꝙ possit actu a se elicito ipsum
actu cōplexo ꝯsimiliter a se elicito apprehensum odire.
¶Cōfirmat̄.qꝛ omne illud in qđ posset anima median
te aliquo ipsi possibili naturaliter potest illo mediante
ei infuso supernaturaliter:sed si in anima posset esse na-
turaliter actus intelligēdi deū vt deū esse malū:⁊ actus
cōsentiendi seu credendi ipsum esse talē/ꝓductiua:ipsa
posset vtiq3 talibus actibus mediantibus eū respuere
seu odire:qꝛ ꝙ nūc non posset eū odire hoc est vt cōcedi
tur qꝛ actū consentiendi ipsum esse malū ad hoc neces-
sarium nō pōt ex se habere.ergo in idē odiū poterit ha-
bito huiusmodi actu cōsentiēdi ad ipsum necessario vn
decūq3:sed cōstat ꝙ pōt ipsum supnaturaliter recipere:
nō eñi talis actus est ens prohibitū seu impossibile ma-
gis ꝙ ipsū odiū diuinū:⁊ ita tam dei odiū ꝙ actus iste
credendi deū esse malū posset ꝑ diuinā potētiā fieri ⁊ cō
municari.quare ⁊c.¶Ex hoc potest cōcludi corollarie
ꝙ nō tantū deus vt deus potest odiri supernaturaliter
actu odiendi ab ipso producto ⁊ alteri cōmunicato:sed
etiā aliquo modo naturaliter:vȝ cōsequenter:licet sup
naturaliter añcedēter:quoniā sicut cecus illuminatus
supernaturaliter nō minus naturalit̄ cōsequēter elicit
actū videndi ꝙ alius:ita ⁊ oīs supnaturaliter recipiēs
aliquod añs ad quod natū est sequi naturalit̄ aliqđ cō-
sequens/potest dici naturaliter posse in tale cōsequens
licet nō nisi antecedēte supnaturaliter habito mediāte
sed actus assentiendi seu credēdi deū esse malū est añs
quo qualitercūq3 habito mediante natū est fieri hoc cō
sequens qđ est diuinū odiū:ergo licet hmōi antecedens
nō possit aliter haberi nisi supnaturaliter:tñ cōsequēs
posset haberi naturalr̄:⁊ hoc supposito ipo antecedēte.
¶Tertia cōclusio est.ꝙ etiam sine tali assensu p̄dicto ī
mo existēte in anima ipsi cōtrario:puta actu credendi
deum esse sicut ⁊ est summū bonum ⁊ sup omnia diligen
dum posset anima odire deū odio a deo ipsi impresso nō
autē a seipsa effectiue causato.¶Hec apparet.quoniā
anima potest odire deū ⁊ aliud qđcūq3 obiectū odio ipsi
possibili:nō autē aliquo ipsi impossibili:sed anime exi-
stenti sub actu assentiendi seu credendi deū esse summe
bonū ⁊ sup oīa diligendū/est possibile a deo īprimi odiū
eiusdē rationis cū illo qđ posset causari naturaliter me-
diante assensu cōtrario in anima existente:non aūt tale
odiū potest causari ab anima.ergo ⁊c.¶Minor appa
ret.qñ licet prima causa possit ꝑ se īmediate omne pos
sibile sine omni alio mediāte ab eo realit̄ differente:nō
tamē secūda causa:sed odiū dei/de quo est hic sermo/est
possibile naturalit̄ ꝓduci mediāte actu assentiendi siue
credendi deū malū ⁊ ideo respuendū.ergo licet natura-
liter nō possit fieri sine ipso:tamē potest fieri supnatura
liter ꝑ seipsum.quare ⁊c.¶Cōfirmat̄.qꝛ odiū nō est cō
trariū formaliter nec repugnans nisi amori eiusdē obie
cti:sed existente in anima actu intelligendi complexo ⁊
assentiendi siue credēdi deū esse summe bonū ⁊ sup oīa
diligendū/potest suspendi etiā naturaliter om̄is actus
diligēdi vt apparet ex articulo precedēti.odiū aūt nul-
li videt̄ repugnare si repugnat alicui nisi amori vel ali-
cui alteri amorē ipsum necessario inferenti.ergo est com
possibile odiū dei:⁊ ꝑ ꝯñs pōt per diuinā potētiā fieri si
mul cū actu intelligēdi ⁊ credēdi deū esse summe bonū
⁊ sup oīa diligendū/sicut ꝯtrarius ipsi amor posset fieri
cū actu intelligēdi ⁊ credēdi obiectū amatū esse malū/
⁊ totaliter odiendū.¶Sed est hic dubiū:an saltē illud
odiū qđ est naturalit̄ causabile post actū incōplexū in
telligēdi ante actū cōplexum ⁊ assensum aliquē habitū
possit manere naturaliter cum actu isto intelligēdi cō-
plexo ⁊ actu credēdi obiectū ipsū intellectū esse bonū
⁊ sup omnia diligendū.¶Ad hoc videtur dicēdū ꝙ sic.
qñ nullā formā in subiecto aliquo prius existentē opor
tet remoueri ꝓpter aliquā sibi cōpossibilē subsequentē
sed actus cōplexus intelligēdi ⁊ credēdi obiectū esse bo
num ⁊ sup omnia diligendū sequens odiū causatū post
actū intelligendi incōplexū non est repugnās ipsi.non
enim magis imo minus repugnat ipsi ꝙ alteri odio na
to causari naturaliter mediante actu ꝯplexo intelligē
di ⁊ credendi:puta obiectū esse bonū ⁊ sup omnia diligē
dum.huic aūt odio tali actu mediāte naturalit̄ causabi
li nō repugnat actus ipse cōplexus intelligēdi nec cre-
dēdi:cū vt dictum est actus hmōi intelligendi ꝯplexus
⁊ assensus sit ab omni amore distinctus:nec ad ipsū ali
quis amor sequat̄ necessario naturalit̄ sed tantūmodo
contingenter.ergo ⁊c.¶Quarta ⁊ vltima cōclusio est.
ꝙ nullus pōt odire deū odio a se elicito mediante actu
intelligendi ꝯplexo ⁊ credendi ipsum esse malū ⁊ odien
dum sibi possibili naturaliter effectiue.¶Hec apparet
quoniā talis actus credēdi nulli creature est possibilis
effectiue.licet eñi possim naturaliter deū esse malū ītel-
ligere nō tamē huic cōsentire.Ex quo potest argui sic in
forma.cui est naturalit̄ impossibile illud qđ est necessa-
rio requisitū ad effectū aliquē naturaliter ꝓducendum
est etiā naturaliter impossibilis talis effectus:ȝ aliqđ
est odiū licet nō omne qđ nō potest naturaliter fieri sine
notitia sui practica p̄cedente ⁊ dictāte ipsum esse malū
⁊ odiendū:⁊ assensu cōformi tali dictamini p̄cedēti.hic
aūt assensus nō potest de deo nec de aliquo bono sine o-
mni ratione mali apprehēso haberi ab aliquo causali-
ter ꝑ naturā:nullus eñi potest assentire seu credere actu
a se elicito ꝙ deus nec aliqđ quodcūq3 bonū sine omī cō
ditione mali apprehensum sit malū:nec ꝑ cōsequēs re-
spuendū.ergo ⁊c.¶Dico aūt bonū apprehensum vt bo
nū/vel deū apprehensū vt deum:quoniā bene deus ap
prehensus sub aliqua alia ratione siue conditione mali
puta in ratione punientis ⁊ affligētis:vt sic inquā pōt
credi malus:⁊ vt sic pōt odiri ⁊ de facto oditur actu odi
endi cōformi assensui practico p̄cedēti similiter ab odiē
te ipso elicito effectiue:quo vȝ assensu deus creditur
esse malus.Cōsimili modo dico de fine morali apphēso
in vniuersali:vt si huiusmōi finis sit viuere virtuose seu
secundum dictamen rationis debite/huic vt sic absolu
te apprehenso nullus potest consentire credendo esse
malam vitam huiusmodi virtuosam:nec per cōsequēs
potest tali odio de quo est hic sermo/odire ipsam vt tali
ter apprehensam.potest tamen ipsam apprehensam se-
cundum aliquam cōditionem extrinsecam/puta vt dif-
ficilem et penalem credere esse malam:et ideo ipsam
vt sic intellectam odire odio causato mediante consen-
su practico quo creditur et assentitur existere ipsam ma
lam:et ideo odiendam.Et hoc modo intelligendo est ve
ra opinio multorum doctorum dicentium ꝙ finis ap-
prehensus etiam in vniuersali non potest esse obiectum
odij:nec ab aliquo potest odiri:quia videlicet finis vt
sic intellectus non potest ab aliquo credi malus:nec ꝑ
consequens potest odiri odio causato mediante consen
su quo obiectum oditum fuit antea intellectum ⁊ credi
tum tanꝙ malum.nō autem ex hoc sequitur ꝙ talis fi
nis necessario diligatur:sic ꝙ ab eius dilectione elici-
ta nullus possit cessare:quoniam licet odium talis
obiecti sit naturaliter impossibile propter carentiam
consensus ad ipsum producendum necessarij:non tñ
ex hoc amor ipsi ꝯtrarius est sic necessarius qñ possit eli

ci:⁊ postꝙ est elicitus suspēdi:⁊ ita respectu fruitionis
talis finis nulla est absoluta necessitas in fruitiōe:licet
posset esse aliqua cōditionata siue necessitas ꝯsequētie
sicut si aliquis prius vel in generali exequi omne per-
tinens ad hoīem virtuosum/⁊ secūdo apprehendat dei
dilectionē esse ad hoc necessariam/sic ꝯcedi pōt ꝙ talis
necessario deū diligit nō absolute ȝ necessitate cōsequē
tie ꝓueniente ex determinatione volūtatis p̄cedente ⁊
remanente:qua vult exequi omne apprehensum vt ne-
cessariū ad hoīem virtuosum.nec talis necessitas est so
lū in fruitione finis:sed etiā in volitiōe oīm aliorū:sicut
apparet de ꝓiciente merces in mare:qui necessario ꝓ-
iectionē hmōi eligit supposito ꝙ velit euadere ⁊ intel-
ligat nō posse euadere aliter ꝙ talia expellendo.¶Ex
p̄dictis posset īferri corollarie ꝙ damnati possēt odire
deū odio a se elicito mediāte cōsensu q̄ ꝯsentiūt siue cre
dūt deū esse malū ⁊ odiēdū vt taliter apphēsū.¶Hoc
apparet.qñ ipsi eū intelligūt vt eos punientē ⁊ actuali
ter affligētē.vt sic aūt potest vt dictū est credi malus:⁊
odiri:licet nō vt absolute apprehēsus vt deus.quare ⁊c.
¶Sed cōtra predicta forsitā arguet̄.qñ voluntas po-
test eligere cōtra dictamē intellectus preuiū ⁊ cōformē
ipsi cōsensum p̄stitū:ergo esto ꝙ intellectus dictet deū
esse bonum ⁊ sup omnia esse diligendū:⁊ huic assentiat:
nec cōtrariū credere valeat:vȝ ꝙ sit malus:ex hoc non
sequit̄ quin voluntas possit difformiter tali dictamini
⁊ cōsensui ipsi cōformi eligere:⁊ ꝑ cōsequens deū odire.
¶Ad hoc dicendū est.ꝙ aliqñ intellectus intelligit et
dictat duo incōpossibilia esse elicienda:vnū vt simplicit̄
⁊ aliud vt secūdū qđ bonū:vt viuere virtuose dictat eli-
ciendū vt simplicit̄ bonū:voluptuose autē vt secūdū qđ
puta quia bonū delectabile:⁊ vtriq3 istorū potest assenti
re intellectus nō tamen simul.sicut enim actus intelli-
gendi dictamini taliū contrariorum sunt simul possibi-
les:ita ⁊ cōsensus tales actus sequētes.nullū eñi est im
possibile cōsentire ⁊ credere simul ꝙ viuere virtuose est
vt bonum simpliciter eliciendū ⁊ vt penale respuendū:
⁊ viuere voluptuose quia delectabile eliciendū.⁊ quia
actus volendi vel nolendi sequens notitiā practicā di
ctatiuam causatur mediāte cōsensu interueniēte inter
actum ipsum volendi vel nolendi:⁊ actum dictatiuum
complexū intelligendi:ideo tali casu in quo sunt dicta
mina intellectus ⁊ cōsensus de cōtrarijs eligendis pōt
vtiq3 voluntas difformiter eligere vni illorum dictami-
ni ⁊ conformi ipsi consensui conformiter eligendo alte-
ri:⁊ ita nunꝙ eligit conformiter cuicunq3 dictamini:sed
alicui.qñ autē est in intellectu vnicū tñ dictamē ⁊ ꝯsen
sus ipsi cōformis de aliq̄ eligendo:tūc licet volūtas pos
sit eligere difformit̄ tali dictamini ⁊ cōsensui negatiue si
ne ꝯtradictiōe:qꝛ pōt nō eligere qđ dictatū p̄fuit eligē-
dū:nō tñ positiue vel cōtrarie pōt cōtrariū eligere siue
diligere:nec odire:nisi loquar de odio vł amore possibi
li elici circa obiectū ignotū vł circa cognitū actu simpli
ci tñ.nō eñi amor vel odiū qđ causat̄ mediāte solo intel
lectus cōsensu p̄supponente notitiā ꝯplexam practicā
dictatiuā pōt magis sine istis p̄suppositis causari na-
turaliter:ꝙ sine actu simplici intelligendi.nec enim ali
quod incognitū:nec quomodocūq3 sed tñ actu cōplexo
cognitū pōt esse volitū vel nolitū volitione ⁊ nolitiōe q̄
exigit ꝯsensum intellectus p̄stitū.¶Sic ad questionē.
¶Ad rationem in principio apparet solutio ex predi-
ctis.maior enim est falsa.

Sexto & vltimo quantum ad dis
tinctionē istam quero.Utrū sit possibile ali
quem videre diuinam essentiam ⁊ frui ipsa tā
tum non visa nec dilecta aliqua personarū:
vel vnam personam videre ⁊ ea frui/nō visa aliqua alia
rum.¶Et videtur ꝙ sic.quia quorūcunq3 realiter vel
quomodocunq3 in re extra aliter distinctorum vnum
potest diligi ⁊ videri non viso altero nec dilecto.sed di-
uine persone sunt inter se distincte realiter ⁊ ab essentia
aliqualiter/tamē aliter ꝙ realiter ī re extra:cū essentia
sit vnica ⁊ ꝑsone plures/⁊ vnū nō possit esse cū pluribꝰ
idem totaliter in re extra.ergo ⁊c.¶Cōtra.quia vnum
⁊ idem omnino obiectū non potest simul existere intelle
ctum ⁊ non intellectum/volitum ⁊ nō volitum.sed tres
persone diuine sunt vnicum obiectum fruitionis ⁊ visio
nis:quia vnus deus:quo tantūmodo est fruēdum.ꝗ ⁊c.
¶Responsio.vbi sic ꝓcedam.quia sine omni illo quodli
bet est diligibile:sine quo est intelligibile:ideo primo in
quiram an vnū illorū sit intelligibile intuitiue ⁊ abstra
ctiue sine altero:puta essentia diuina sine aliqua perso-
narum/⁊ vna persona tantū sine qualibet aliarū.¶Se
cundo ex hoc apparebit an vnum istorum per se tātum
sine quolibet aliorum possit esse fruitionis obiectum.

Quantum ad primum est opinio mul-
torū tenentiū partē negatiuā:vȝ ꝙ est impossibile in-
telligere essentiā non intellecta qualibet personarū vel
vnā ꝑsonā tantū.¶Pro ista cōclusione arguit̄ diuersi
mode a diuersis:quorū vnꝰ arguit p̄io sic.nō est possibi-
lius nec minorē implicās ꝯtradictionē videre vnā ꝑso-
nā nō visa alia:ꝙ vnā ꝑsonā creare alia nō creāte.Hoc
apparet.qꝛ tota ratio īpossibilitat̄:quare.s.est impossi-
bile vnā ꝑsonā creare sine alia:vł eēntiā sine q̄libet ꝑso
na/ē idētitas ī re ꝑsonarū:ȝ eadē rō est ī ꝓposito:ȝ ꝯstat
scđm esse īpossibile:vȝ vnā ꝑsonā creare sine alia.ꝗ ⁊c.
¶Scđo.qꝛ si vnū horū posset ītelligi sine alio/hoc esset
qꝛ vnū nō est de intellectu alteriꝰ.sed hoc non sufficit ad
hoc ꝙ vnū sine alio intelligi possit:quando illa quorū
vnum non est de intellectu alterius sunt vna res:sicut ē
in proposito.quare ⁊c.¶Tertio.quia nūꝙ debēt ꝯcedi
cōtradictoria nisi habeant̄ ex sacra scriptura:vel ex de-
terminatione ecclesie:vel ex talibus necessario arguā-
tur.sed vnam personam diligi vel videri non visa nec
dilecta alia/vel essentiā videri nō visa ꝑsona/sunt ꝯdi-
ctoria:cū hic ꝯtingat affirmatio ⁊ negatio eiusdē de eo
dē.ad q̄ ꝯtradictoria cōcedēda nō ꝯpellit fides catho
lica:cū nec ista sint ī scriptura explicata nec ab ecclesia
determinata.ergo ⁊c.¶Quarto.qꝛ si hoc esset possibi
le vȝ vnum istorum videri sine alio sequeretur ꝙ aliq̄s
posset primo videre eēntiā ⁊ ꝑsonā:⁊ post eodē actu ma
nēte mediāte videre eēntiā ⁊ non personā:ȝ hoc est im
possibile.qñ a ꝯdictorio in cōtradictoriū nō potest fie
ri transitus sine aliqua mutatione vel temporis succes
sione:quorum neutrum est in ꝓposito.ꝗ ⁊c.¶Quinto.
qꝛ impossibile est aliquid affirmari de aliq̄ ⁊ negari de
eo qđ est totaliter realiter idē secū.sed essentia ⁊ ꝑsona
sunt vnica res.ergo si essentia videtur ⁊ persona debet
concedi videri.consimiliter est dicendum de vna perso-
na ad aliam comparata:cū licet ꝑsona vna sit ab alia
distincta est tamen idem cum essentia ab omnibus per-
sonis indistincta totaliter in re extra.quare ⁊c.Et ideo
Augustinus primo de trinitate loquens de patre ⁊ filio
dicit ꝙ neuter ostendi potest sine altero.¶Ex hoc do-
ctor iste infert ꝙ philosophi ⁊ alij infideles lȝ vnū deū
tñ ponāt essentialiter ⁊ ꝑsonaliter ⁊ per consequens ne
gent trinitatē ꝑsonarū/tamē notitia ipsorū quā habēt
de deo/non tñ est essentie:sed etiam cuiuslibet ꝑsonarū
licet enim ipsi nesciant se intelligere tres personas ta-
men vere intelligunt eas:quoniam intelligunt diuinā
essentiam:sed ipsa diuina essentia intellecta est tres per
sone:⁊ ab eis totaliter indistincta.ergo ipsi vere intelli-

sunt tres personas:licet nesciant seu non credant se in-
telligere eas:quia nec sciunt rem ab eis intellectaꝫ:vi-
delicet ipsam diuinam essentiam esse ab eis videlicet a
personis realiter indistinctam.¶Et si contra predictū
modum suum arguendi instetur:quia pater generat ⁊ fi
lius generatur:diuina essentia est pater ⁊ filius:nec ta-
mē generat nec generaᷣ.ergo nec ī proposito sequitur:
diuina essentia videtur/essentia est tres persone.ergo o-
mnes tres ꝑsone videnᷣ.Respōderet ꝙ nō est simile.q2
prima contradictoria:vcꝫ eandē rē generare ⁊ nō gene
rare/generari ⁊ non generari:habent concedi ex fide ꝓ
pter determinationē ecclesie secundū quā essentia ipsa
diuina non generat nec generaᷣ:sed est pater qui gene-
rat/⁊ fili⁹ q̄ generaᷣ/⁊ spiritussanct⁹ qui spiraᷣ.Ad ista
autem cōtradictoria cōcedēda:puta ꝙ eadē res videa
tur ⁊ non videatur:non est determinatio ecclesie nec fi-
des.quare ⁊c.¶Secundo alius doctor ad eandē cōclu
sionem arguit primo sic.aut intellectione qua intelligi
tur diuina essentia non intellecto patre intelligitur ali-
quid a patre distinctū/aut nō.sed nō potest poni primū
quia tunc essentia que intelligitur nō esset pater:qđ est
falsum.ergo relinquitur secundū.sed si essentia intelle-
cta est a patre omnino indistincta.ergo nō est plus ꝙ̄ pa
ter intellecta.quare ⁊c.¶Secūdo.quia si pater posset
intelligi nō intellecto filio/aut hoc esset quia pater eēt
prius beatus ꝙ̄ filius/aut quia essentia diuina ⁊ rela-
tio distinguūtur.sed neutrū horum est verum.ergo ⁊c.
¶Tertio.q2 ad regulandū in concedendis ⁊ negandis
de deo sufficit logica philosophoꝝ cū theologia catho-
licorū.sed nec logica philosophoꝝ nec theologia catho
licorū impedit istum syllogismū/omnis essentia diuina
est a te intellecta:sed quelibet personarū est essentia.er
go ⁊c.nec istum expositoriū/hec essentia est intellecta a
te:hec essentia est hic pater vel filius ⁊ spiritussanct⁹:er-
go ⁊c.sed cōstat ꝙ cū regulam philosophorū nec theo-
logorū datam de concedendis ⁊ negandis in diuinis/q̄
est ꝙ omnia in diuinis sunt vnū/vbi non obuiat opposi-
tio:nō posset impedire aliquis predictoꝝ syllogismorū
per cōsequēs concedenda est ꝯclusio vtriusqꝫ.quare ⁊c.
¶Tertio alius arguit ad idem primo sic.cuius consti-
tuentia sunt seorsum cōceptibilia oportet constitutum
ex eis esse cōpositū:sed diuina persona nō est cōposita
sꝫ simplicissima vt habeᷣ extra de trinitate ⁊ fide catho
lica.Firmiter credim⁹.ergo ⁊c.¶Secūdo.quia essen-
tia ⁊ relatio nō ponunt in numerū:alias esset in diuinis
quaternitas rerū:cuius cōtrarium diciᷣ extra de sūma
trinitate ⁊ fide catholica.Damnam⁹.sed que sunt seor
sum cōceptibilia habēt ꝓprias vnitates:⁊ per ꝯn̄s po-
nūt in numerum.ergo nullo modo essentia potest con-
cipi sine ꝓprietate relatiua:nec ꝑ consequens sine ꝑso-
na.¶Tertio.quia ꝑ conceptum essentie concipiᷣ quic
quid pertinet ad obiectū beatificū seu pertinet ad bea-
titudinem obiectiue:sed oēs ꝓprietates relatiue sunt
huiusmodi:alias non magis esset beatificū videre ꝑso-
nas diuinas ꝙ̄ creaturas.ergo ⁊c.¶Quarto.q2 si essentia
posset videri nō visa ꝑsona tūc sequereᷣ ꝙ volūtas crea
ta posset etiā naturaliter frui essentia nō fruendo ꝑso-
na.hoc aūt est falsū.ergo ⁊c.¶Quinto.q2 aut cōcipiēs
primo essentiā tm̄ sine ꝑsona qn̄ nouiᷣ incipit intellige-
re ꝑsonā intelligit aliquid qđ nō ītelligebat antea:aut
nō.sed nō potest poni primū:q2 tūc ꝑsona diceret aliqđ
essentie additū ⁊ ab ipsa distinctū qđ est falsum.ergo re
linquiᷣ secūdū qđ est ꝓpositū:qm̄ si qcq̄d est nūc a te in
tellectū erat antea intellectū nō plus nūc ꝙ̄ prius ꝑso-
na est a te ītellecta.quare ⁊c.¶Primus triū ꝑdictoꝝ
sic arguentiū ad eandē ꝯclusionē in qua oēs cōcordāt
ponit ꝙ licet de ꝯceptu essentie ⁊ diuersarū ꝑsonarū ve
rificenᷣ cōtradictoria aliqua:tn̄ nō istud:immo est omni
no impossibile videri essentiā sine persona ⁊ vnā ꝑsonaꝫ
sine alia.¶Secūdus ponit ꝙ ex hoc ꝙ in diuinis oīa
sunt vnū/vbi nō obuiat relatiōis oppositio ꝯcludiᷣ ꝙ ē
cōtradictio videre vnā ꝑsonā nō vidēdo aliā/vel essen-
tiā nō vidēdo ꝑsonā.¶Tertius dicit ꝙ huiusmodi im-
possibilitas cōcludiᷣ ⁊ arguiᷣ ex indiuisione que est īter
diuinā essentiā ⁊ relationeꝫ.oēs tamē tres ꝑdicti ⁊ aliꝫ
multi cōcedūt eādeꝫ cōclusionē.¶Cōtra cōclusionem
istā arguitur.⁊ primo probaᷣ ꝙ possit intelligi vna per
sona aliquo cōceptu quo nō intelligitur alia.⁊ hoc ostē-
ditur primo sic.hec propositio ī mēte formata est vera ⁊
catholica/pater est alius ⁊ distinct⁹ a filio ⁊ spiritusan
cto.ergo quelibet ꝑsonarum est conceptibilis proprio
cōceptu seorsum sine altera.Antecedēs est certum ⁊ a q̄
libet catholico cōcedēdum.¶Cōsequētia sic ꝓbatur.
oīs propositio in mēte formata est ex diuersis intelle
ctionibus cōstituta.ergo ⁊ ista ꝑdicta.Tūc queritur de
intellectionibus simplicibus:quarū alia est subiectum
⁊ alia predicatum.quoniam aut illa que est subiectuꝫ/q̄
quidem est intellectio patris/est tantum ipsius patris:
aut nō tantū eius sed ⁊ aliarū omnium personarum.sed
nō pōt poni scđꝫ:q2 tūc hmōi ꝓpositio nō esset vera sed
potius falsa.Si eñ hoc qđ dico/pater/est ītellectio oīꝫ
ꝑsonarū.ergo pater qui in ista ꝓpositione subijciᷣ represen
tat indifferēter oēs personas:puta filiū ⁊ spiritumsan
ctū:a quibus pater ipse in ꝓpositione ista subiectus di-
citur alius.ergo dicere patrem esse aliū a filio ⁊ a spiri-
tusancto est dicere patrem filium ⁊ spiritumsanctū esse
alium a filio ⁊ a spiritusancto:hoc aūt est falsum.¶Cō-
firmaᷣ.q2 si subiectū huius ꝓpositionis/pater est alius
a filio ⁊ a spiritusancto/est conceptus cōiᷣr personarū
oīm representatiuus/eadem ratione ⁊ ꝑdicatū qđ est fi
li⁹ ⁊ spiritussctūs:ex quo sequiᷣ ꝓpositū:vcꝫ ꝙ tūc ista
propositio est falsa/nec magis ꝯcedenda ꝙ̄ ista/pater fi
lius ⁊ spiritussanctus est alius a patre filio ⁊ spiritusan
cto.ergo relinquiᷣ primū:vcꝫ ꝙ oportet ꝯceptū mētis ī
ista ꝓpositione subiectū esse prime persone tm̄:⁊ conce-
ptū aliū eiusdem propositiōis predicatum aliarū duaꝝ
tantū ꝑsonarū significatiuū:ex quo habetur intētū:vcꝫ
ꝙ aliquo cōceptu concipitur aliqua vna ꝑsona tantuꝫ
⁊ nō aliqua aliarum.¶Cōfirmaᷣ.q2 nulla ꝓpositio ne-
gatiua est vera cuius vtrūqꝫ extremoꝝ est significatiuū
totaliter eorundē.¶Hoc est euidēs.quoniam ex illis si
gnis mētalib⁹ vel vocalib⁹/q̄ totaliter idē significāt/o-
mnis ꝓpositio cōstituta affirmatiua est vera:⁊ ꝑ ꝯn̄s ne
gatiua falsa:dū tn̄ signa hmōi supponāt in ꝓpositione
nō materialiter ꝓ seipsis sꝫ ꝓ rebus significatis:sꝫ con-
stat ꝙ ista ꝓpō negatiua:pr̄ nō est fili⁹ nec spūssctūs/est
vera ei⁹ terminis supponētibus nō ꝓ seipsis:q2 īmo vt
sic est falsa:sꝫ ꝓ reb⁹ significatis.ergo oportet ei⁹ extrema
sic esse diuersoꝝ significatiua ꝙ vnum puta subiectum
aliqđ īportet qđ nō īportaᷣ ꝑ alterū vcꝫ ꝑdicatū:⁊ econ
uerso.quare ⁊c.¶Si dicaᷣ ad rationē istā ꝙ licet ꝓ quā
to subiectū ꝓpositiōis ꝑdicte qua diciᷣ ꝙ pr̄ nō ē filius
supponit.tm̄ pro prima ꝑsona significet ipsaꝫ tm̄:tn̄ per
ipm̄ non tantum intelligiᷣ illa sed quelibet aliarū.pro-
positio aūt ē vera ꝓ illo ꝓ q̄ supponit subiectū qđ ⁊ tm̄
significatur/licet nō tm̄ ītelligaᷣ ꝑ ipꝫ.¶Cōtra hoc ar
guiᷣ:qm̄ vbi significari nō ē aliud ꝙ̄ ītelligi:ibi qcq̄d in
telligiᷣ totū significaᷣ:sꝫ ī ꝓposito significari ꝑ ꝯceptū
ꝓpōnis ꝑdicte subiectū vel ꝑdicatū nō est aliud ꝙ̄ intel
ligi ꝑ ipsuꝫ.nō eñ aliqs mētis ꝯcept⁹ significat nisi suū
obiectū:totū aūt suū obiectū ē ꝑ ipꝫ significatū ⁊ ītelle-
ctū.ergo ⁊c.¶Confirmaᷣ.q2 nullus terminus vocalis nec
mētalis supponēs in ꝓpositione aliqua non materiali-
ter pro seipso:supponit pro aliquo alio a seipso:et non
pro altero:nisi quia significat vnum:vcꝫ illud pro quo
supponit/⁊ nō alterū ꝓ quo nō supponit.sꝫ ī ista ꝓpōne/
pater est alius a filio/subiectum non supponit materia
liter pro seipso sed pro suo significato:⁊ non supponit vt
conceditur nisi tantum pro prima persona.ergo ipsa so
la ⁊ nulla alia est conceptus subiecti istius ꝓpositionis
significatum:sed vt dictum est idem est dicere aliqđ esse
conceptus significatum/⁊ obiectum ꝑ ipsum ꝯceptū in
tellectū:nec aliqđ ꝑ ꝯceptū pōt esse intellectū/nisi qđ ē
ꝑ ipsum significatū.ergo ⁊c.¶Preterea secūdo ad idē
arguiᷣ sic.eque est possibile vnā personā intelligi intel-
lectione incōplexa sicut cōplexa nō intellecta alia:sed
vna ꝑsona potest intelligi ⁊ sic de facto intelligiᷣ intel-
lectione cōplexa nō intellect: alia tali intellectione cō
plexa:sicut ponitur exemplū de ista ꝓpositione in men-
te formata/prima ꝑsona est ingenita/secūda genita/ter
tia spirata.cōstat ꝙ ꝑ primam ꝓpositionem nō intelligi
tur nisi pater:nec ꝑ secundā nisi filius:nec ꝑ tertiam ni-
si spiritussanctus/intellectiōe ꝯplexa:que est ꝓpositio
ipsa.ergo ⁊c.¶Preterea tertio.non est impossibilius
vnā ꝑsonam intelligi alia nō intellecta ꝙ̄ vnā incarna-
ri alia nō incarnata.sed ꝯstat secundū esse possibile ⁊ de
facto est.ergo ⁊c.¶Nec valet qđ hic diciᷣ:vcꝫ ꝙ istud
puta vnā ꝑsonā posse incarnari sine alia incarnata:con
cedimus ꝓpter fidem:quia ita dicitur in scriptura:non
diciᷣ autē istud.⁊ ita sicut non sequiᷣ/vna ꝑsona potest
incarnari sine alia/ergo ⁊ creare:ita nec in proposito.
¶Hoc siquidē nō valet:quoniā omne illud de quo est fi
des ⁊ est in scriptura expressum/est verū ⁊ possibile.nul
lius enim impossibilis est fides.sed nulla apparet ma-
ior impossibilitas ꝙ vna ꝑsona sit intellecta sine alia:ꝙ̄
ꝙ vna sit incarnata sine alia.ergo licet nec fides sit de
hoc nec in scriptura expliceᷣ:tamen ex quo hoc appa-
ret eque possibile sicut illud de quo est fides:et nullum
possibilium sit deo negandum:per cōsequēs nec hoc qđ
nō apparet eē impossibile/nec cōtradictionē implicās
est denegandum.¶Nec valet qđ dicitur de creatione.
quoniā deum creare est ipsuꝫ velle rem fieri siue esse.vel
le autem est essentiale qđ est omnibus ꝑsonis cōmune:
nō aūt ꝑsonam videri magis ꝙ̄ incarnari oportet dicere
aliqđ essentiale ꝑsonis cōmune:sed tātū notionale.qua
re ⁊c.¶Secundo probatur ꝙ possit intelligi essentia
absqꝫ ꝑsona aliqua intellecta.Et arguiᷣ primo sic.eque
est possibile intelligi essentiam intellectione incōplexa
sicut cōplexa sine ꝑsona intellecta:sed potest vtiqꝫ intel
ligi ⁊ de facto intelligitur essentia multis intellectioni
bus cōplexis quibus nō intelligiᷣ aliqua personarum.
ergo ⁊c.¶Minor apparet de multis ꝓpositionibus in
mente formatis que sunt intellectiones cōplexe:quarū
nulla verificatur de aliqua persona:sed tantū de essen-
tia:vt essentia diuina nō producitur nec producit:essen-
tia diuina est eadē in tribus ꝑsonis/vel est ipse tres per
sone:per nullam istarum nec aliarum multarum propo
sitionum catholicarum significatur nec per cōsequens
intelligitur aliqua ꝑsonarum.Si enim subiectum alicu
ius predictarū propositionum duarum esset conceptus
alicuius personaruꝫ significatiuus falsa esset ꝓpositio
vtraqꝫ istarum:cum quelibet persona sit producens vel
producta/⁊ nulla persona sit insimul tres persone.ergo
⁊c.¶Si dicaᷣ.ꝙ ꝑ tales cognitiōes seu propositiōes
complexas bene intelligitur tantū essentia ⁊ non perso
na:quia hoc credere compellit fides catholica:nō autē
per aliquā aliarum que non sunt in scriptura expresse.
¶Cōtra.q2 nō est possibilius essentiā ītelligi sine ꝑsona
vna intellectione cōplexa vl' incōplexa ꝙ̄ alia:sed de fa
cto multis intellectionib⁹ cōplexis a quolibet catholi
co cōcedēdis cōcipiᷣ essentia q̄bus nō cōcipitur aliqua
ꝑsona.ergo ⁊c.¶Tertio arguiᷣ.ꝙ etiā econuerso intelli
gatur aliqua intellectione cōplexa ꝑsona/nō intellecta
essentia.qm̄ cū diciᷣ ꝙ pater est realiter distinct⁹ a filio
q̄ ꝓpositio est vera ⁊ ab omni catholico cōcedenda:aut
subiectū isti⁹ est ꝯcept⁹ essentie ꝯsiᷣr sicut ꝑsone:aut nō
sed solius persone.sed nō potest poni primū:q2 tunc non
magis ꝑdicta ꝓpositio esset vera ꝙ̄ ista/essentia est dis-
tincta realiter a filio.hec autē est falsa ⁊ heretica.ergo
etiā ista similiter esset falsa/pater est distictus realiter
a filio/supposito ꝙ subiectum eius esset ꝯceptus essen
tie cōsimiliter vt persone:sed cōstat ꝙ nō est falsa/sꝫ ve
ra ⁊ catholica.ergo ⁊c.¶Et ideo quantum ad istū ar-
ticulū aliter est dicendū.Ad cuius euidentiā est sciendū
ꝙ essentiaꝫ videri seu intelligi sine ꝑsona intellecta/vel
vnā personam intelligi posse alia non intellecta/dupli-
citer potest intelligi.Uno modo sic ꝙ vnū istorū intelle
ctum esset aliquid in re extra distinctum ab alio non in
tellecto:vt essentia intellecta a ꝑsona nō ītellecta.⁊ tūc
hoc modo intelligendo sensus questionis hui⁹ esset:an
ista/puta ꝑsone diuine/sint tam inter se ꝙ̄ ab essentia sic
in re extra distincte:ꝙ possit intelligi vna earū sine alia
⁊ sine essentia/tāꝙ̄ vna res sine alia ab ipsa distincta/mo
do quo diciᷣ ꝙ pōt intelligi sortes sine platone:⁊ omne
aliud sine illo qđ est alia res ab ipō.Et hoc modo potest
intelligi dupliciter vnū istorum intelligi sine altero.vno
mō ꝙ intelligaᷣ sine ipso tāꝙ̄ sine illo qđ sic est ab ipso
realiter distinctuꝫ ꝙ nō est aliqua vna res cū ipso:vt ap
paret in exēplo ꝑdicto de sorte ⁊ platone:⁊ de alijs oīi
bus creaturis realiter distinctis.Alio modo.ꝙ intelli-
gaᷣ sine ipō tāꝙ̄ sine illo/qđ licet ab eo realiᷣ sit distin-
ctum est tn̄ vnica ⁊ eadem res cū ipso.Alio modo tertio
posset intelligi vnū istorū videri seu intelligi sine alio:nō
tāꝙ̄ vnaꝫ rem sine alia ab ipsa distincta:sed sic intelli-
gendo ꝙ sit aliqua intellectio ꝑ quā constet intelligen
ti ꝙ res intellecta est vnū istorū:puta deitas:⁊ nō cōstet
ipsi ꝙ sit reliquuꝫ:puta paternitas vel trinitas:esto ꝙ
paternitas ⁊ deitas sint in re totaliter indistincta.sicut
nō obstante ꝙ color ⁊ albedo in isto indiuiduo sit vnica
forma simplex omnino indistincta in re extra:tn̄ homo
dicitur a remotis videre colorē sine albedine:non tāꝙ̄
vnaꝫ rem sine alia:ita ꝙ color visus sit res alia ab albe
dine sine qua dicitur esse visus:nihil enim est in hoc in-
diuiduo a remotis viso quod non sit visum:cum nec co-
lor et albedo distinguantur in ipso.quia tamen visio hu
iusmodi a remotis est talis ꝙ per ipsam constat viden-
ti rem visam esse colorem:non autem constat ipsi per
eam an sit albedo:ideo dicitur videri color potius ꝙ̄
albedo.

Hoc ꝑmisso pono quatuor cōclusiōes

¶Prima est.ꝙ impossibile est videri vnum istorum
sine altero:puta essentiam sine persona/vel vnam per
sonam sine alia/primo modo predictorum trium hoc
intelligendo.¶Hec est euidens.nec de ipsa est ali-
qua dubitatio nec questio apud catholicum:quoniam
illa quorum vnum potest intelligi sine alio isto mo-
do:sic realiter distinguuntur:ꝙ non sit aliqua res vni
ca ab eis indistincta:sed constat omnes diuinas per-
sonas esse rem vnicam:videlicet vnum deum essentia
liter:licet distinguantur personaliter.ergo ⁊ ceᷣ.¶Se
cunda conclusio est.ꝙ vna persona potest intelligi si
ne alia:non tamen essentia sine persona:nec econuerso
persona sine essentia secundo modo.¶Hec est euidens.
et primo quantū ad primam partem.quoniā cōstat per
sonas diuinas sic realiter esse distinctas ꝙ tamen sunt
vnica res ab eis oībus indistincta.cōstat aūt vnā ꝑsona
rū posse sine alia ītelligi vt ꝓbatū est supra.sꝫ illoꝝ vnū

intelligitur sine alio isto secundo modo:quoꝝ vnum po
test concipi sine altero:⁊ tamen omnia licet inter se rea-
liter distincta sunt vnica res omnino ab eis indistincta
ergo ⁊c. ¶ Secunda pars:videlicet ꝙ nec essentia sine
persona/nec persona sine essentia possit intelligi isto mo
do/apparet:quia ista nullo modo sunt realiter distincta
sed indistincta totaliter in re extra:vt postea ostēdetur
in sequentibus suo loco.ergo ⁊c. ¶ Tertia conclusio est
ꝙ tam persona sine essentia ꝙ̄ econuerso ipsa essentia si
ne persona.potest intelligi tertio ⁊ vltimo modo:⁊ hoc
notitia complexa. ¶ Hec apparet euidēter ex illis que
cōtra opinionē aliam superius sunt argumētata.quo
niam vt ibi dictū est multe sunt theologice ꝓpositiōes
quarum alie sunt vere de aliqua vna ꝑsona tantū ⁊ nō
de essentia/vt pater generat verbum/filius generatur/
⁊ spiritussanctus spiratur.alie sunt tantū vere de essen-
tia ⁊ non de aliqua persona:vt essentia nō producit nec
producitur:essentia est pater filius ⁊ spiritussanctus.sꝫ
nulla talium propositionū nec aliarū similium esset ve-
ra nisi essentia posset per aliquem cōceptum significari
⁊ intelligi sine aliqua persona significata et intellecta
per eum.cum enim dicitur ꝙ essentia non producit nec
ꝓducitur si per conceptum in ista ꝓpositione subiectū
significatur ⁊ intelligitur eque primo ꝑsona sicut essen-
tia:⁊ similiter ꝑ subiectū huius/pater generat/idem im
portatur totaliter:⁊ ꝑ subiectū istius/filius generatur:
impossibile est omēs istas esse veras magis ꝙ̄ istas/pa-
ter generat ⁊ pater non generat.filius generatur ⁊ filiꝰ
non generatur.essentia non producit nec producitur/
essentia producit ⁊ producitur.ergo ꝑ contrarium cū cō
stet propositiones illas primas ⁊ non istas alias esse ve
ras nec cōpossibiles:sed vnam verā ⁊ aliā falsam:opor
tet ꝙ hoc sit quia per huiusmodi propositiones ⁊ extre
ma ipsarum significatur ⁊ per consequens intelligitur
cum hic significari idem sit qđ intelligi/aliqua persona
tantum sine alia:⁊ per alias puta per illas que sunt ve-
re de essentia ⁊ non de persona:⁊ econuerso significatur ⁊
intelligitur ita essentia ipsa ꝙ non aliqua ꝑsonarum.sꝫ
personam sine essentia intelligi vel ecōuerso essentiam
sine persona non intelligi/non potest esse verum aliquo
primorum duorū predictorum modorum:quia essentia
nō distinguitur realiter a persona:nec ecōuerso persona
ab essentia.ergo relinquitur ꝙ hoc sit intelligendū ter-
tio modo tantum:videlicet ꝙ licet essentia ⁊ ꝑsona sint
res vnica:quia tamen aliqua est possibilis intellectio ꝑ
quā constat talem rem esse deitatem ⁊ non personam:et
alia econuerso per quā constat esse ipsam personam nō
autem deitatem:ideo per hoc vnum horum dicatur si-
ne alio intellectum. ¶ Quarta ⁊ vltima cōclusio.ꝙ etiā
essentia potest ītelligi sine persona ⁊ ꝑsona sine essentia
modo predicto notitia incōplexa. ¶ Hec apparet.⁊ se-
quitur corollarie ex predicta.quoniam notitia comple
xa que nō est aliud ꝙ̄ ꝓpositio in mēte formata constat
ex notitijs incōplexis:quarū altera est ipsiꝰ ꝓpositiōis
subiectū ⁊ alia p̄dicatū:hm̄oi autē notitia cōplexa seu
ꝓpositio formata illa eadem significat ⁊ nō alia que im
portant eius extrema predicatū vꝫ ⁊ subiectū que sunt
notitie incōplexe.sed vt ostensum est alique sunt ꝯplexe
notitie seu ꝓpositiones theologice que tantū significāt
diuinā essentiā nō ꝑsonā:alie autē econuerso importāt
nō essentiā sed ꝑsonā.ergo eadē ⁊ non alia per extrema
ipsaꝝ q̄ extrema sunt notitie incōplexe seu simplices/ī
portantur ⁊ intelliguntur.quare ⁊c. ¶ Cōfirmatur.qꝛ ꝑ noti-
tiam cōplexā nō est aliud intelligendū ꝙ̄ diuerse notitie
incōplexe quarū vna affirmatur de alia vel negatur.ex quo
sequitur ꝙ nihil ꝑ ꝓpositionē seu cōplexā intellectionem
significatur nec intelligitur distinctū a significatis ⁊ intelle
ctis ꝑ notitias simplices q̄ sunt eiꝰ extrema.quare ⁊c.
¶ Ad rationes in cōtrariū superius recitatas: ¶ Ad ꝑ
mā illius primi doctoris respondetur:ꝙ non est simile de
creatione ⁊ de visione vel alia quacūqꝫ intellectiōe:quo
niā creatio est dei volitio qua vult creaturā poni in esse
volitio autē ista est vnica ⁊ eadem omniū personarū.si
autē posse creare cōueniret vni persone ⁊ non alteri/ali
qua volitio qua videlicet res creatur cōueniret vni per-
sone ⁊ nō alteri.qđ est impossibile:cum volitio huiusmo
di sit deus.in proposito autem primam personam intel
ligi non intellecta aliqua aliarū non est aliud ꝙ̄ aliquā
intellectionem esse in mente representantem rem illam
que est eius obiectum esse primam personam ⁊ non aliā
licet eadem res/puta deitas sit omēs persone:ita ꝙ hic
affirmatio ⁊ negatio sunt ꝯditiones nō rei represētate si
ue significate ⁊ intellecte:sed intellectionis representā
tis.nec enim primam personam intelligi nō intellecta
secunda est aliud ꝙ̄ intellectionem esse in mente:cuius
veritas videtur per se ꝙ eiꝰ obiectū sit prima persona
⁊ non sic requirit ꝙ sit secunda:immo eius veritati non
repugnaret ꝙ res illa non esset secunda persona.indif
ferēter enim actus huiusmodi esset verus:esto ꝙ res il-
la non esset filius:sed tantū pater:sicut modo est verus
quoniam est simul pater ⁊ filius:⁊ ita esse patrem ⁊ non
filium intellectum est vnam intellectionem esse que re
presentat suum obiectum esse patrem nō existente alia
intellectione que nata est representare idem obiectum
esse filium.sicut patet in exemplo de notitia qua intelli-
gitur color non tamē albedo.ex quo sequitur ꝙ cum di
citur ꝙ pater intelligitur conceditur aliquid pro vno
actu intelligendi:sicut cum dicitur/color videtur.cum
autē additur filius nō videtur negatur idem qđ fuerat
antea affirmatum pro alio actu intelligendi.non sic au
tem est nec dici potest cum dicitur/pater creat ⁊ filius
non creat.ergo ⁊c. ¶ Ad secundum dicendū.ꝙ vna res
potest intelligi diuersis conceptibus:per quorum vnū
constat intelligenti rem ipsam esse hoc ⁊ non illud:licet
sit vtrunqꝫ illorum.sicut conceptu albedinis ⁊ coloris
constat rem illam esse colorē ⁊ nō albedinem licet secū-
dū veritatem sit ipsa albedo.ergo multo magis in pro
posito cum persone diuine sic sint vna res ꝙ etiam sunt
diuerse res:poterunt concipi diuersis conceptibus mo
do preexposito ⁊ seorsum. ¶ Ad tertium quando dici-
tur.ꝙ contradictoria non sunt concedenda nisi habean
tur ex scriptura.Si cōtradictoria proprie accipiantur
pro illis:quorum vno existente vero oportet alterū esse
falsum:nec ambo possunt simul existere vera:nulla ta-
lia contradictoria continentur in scriptura:nec per con
sequens sunt cōcedenda ex ipsa.si autē ꝑ cōtradictoria
intelligantur vniuersaliter omnis affirmatio ⁊ negatio
que predicantur ⁊ verificantur de diuersis conceptibus
eiusdem rei/sic falsum est qđ accipitur in minore:quādo
dicitur ꝙ vnam personam vel essentiam videri non visa
alia persona sunt talia contradictoria:ad que cōceden-
da non compellis ex scriptura:quoniam scriptura ⁊ fi-
des catholica concedit ⁊ asserit tanꝙ̄ veras multas ꝓ-
positiones:⁊ alias repellit vt falsas:sicut ꝯcedit istas/
pater generat / filius generatur / et spiritussantus spi-
ratur.negat autem istas / essentia generat vel genera
tur/essentia distinguitur a personis.sed hoc esset impos
sibile ponere et falsum vt superius est deductum/nisi
aliquis conceptus esset ita vnius persone ꝙ non al-
terius / nec essentie:et aliquis econuerso esset ita es-
sentie ꝙ non persone.ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur.qꝛ nullꝰ
catholicꝰ debet negare tanꝙ̄ īpossibilia illa q̄bus fidelis
esse de facto ꝯfitetur q̄ etiā ad ea q̄ ī scriptura habentur ne
cessario sequuntur:sꝫ ista/puta essentiā posse aliq̄ ꝯceptu

intelligi ꝑsona non intellecta per illum:⁊ econuerso ꝑ-
sonā nō intellecta eēntia ipsa nec alia ꝑsona / sūt hm̄oi
ergo ⁊c. ¶ Minor apparet.⁊ primo ꝙ̄tum ad primā ꝑ-
tem:vꝫ ꝙ predictis similia sint ab omni catholico ꝯsi
derāda/apparet.constat enim omnem catholicum opor-
tere confiteri ista:vꝫ filiū esse incarnatū nō aūt patrē
nec spiritūsanctū:sed huic ꝯsimiliter est possibile filiū
esse cognitū ⁊ non patrē nec spiritūsanctū.nunꝙ̄ enim
poterit aliqua ratio assignari quare aliter sit possibile
filium sine patre et spiritusancto incarnari ꝙ̄ intelligi
quare ⁊c. ¶ Ex eodem apparet secunda pars vꝫ ꝙ ad
illa que sunt ī scriptura expressa necessario sequūtur ista
vꝫ ꝙ vna persona potest videri sine alia seu intelligi:⁊
essentia sine ꝑsona ⁊ ecōuerso.qm̄ nisi subiectū huius ꝓ
positionis/filius est incarnatꝰ/esset conceptus soliꝰ se-
cunde ꝑsone:non aūt prime nec tertie:ꝓpositio ipsa eēt
falsa/sicut ⁊ ista.omnes tres ꝑsone sunt incarnate.⁊ iđ
falsum est qđ assumitur cum dr̄ ꝙ iste ꝓpositiones non
habentur in scriptura.quia immo habentur ⁊ si non in
se saltem in suis similibus ⁊ in illis ad quarum verita-
tem oportet cōcedere ⁊ ponere istas veras.non enim iste
ꝓpōnes / prima ꝑsona ē pater/prima ꝑsona nō est filiꝰ/
nec secūda pater/plus possunt esse vere ꝙ̄ iste / ꝑma ꝑso
na cognoscitur aliquo conceptu ⁊ secūda nō cognoscitur
eodem conceptu.nec enim tales ꝓpōnes theologice nec
multe alie ꝯceduntur nisi ꝓpter diuersos conceptus.q̄
rum vno/vna ꝑsona tm̄:⁊ alio/alia significatur ⁊ intelli
gitur.quare ⁊c. ¶ Ad quartum.qn̄ dr̄ ꝙ tunc sequeretur
ꝙ nunc videns essentiam ⁊ ꝑsonā posset manente eodē
actu videre alterū tm̄:Dico ꝙ falsū est.non enim eodē
actu:sed alio ab isto posset postea videre alterum horū
tm̄.sicut enim habens conceptū quo intelligit suum con
ceptū obiectum esse colorem ⁊ albedinē/non potest per
talem conceptū manētē sed bene per alium possibilem
intelligere alterum hoꝝ tm̄ puta tale obiectum esse co
lorem.ita consimiliter in proposito est dicendum:nisi
velis concedere ꝙ ꝑ diuinā potentiam posset manere
conceptus aliquis in mēte eius obiecto incognito exn̄-
te. ¶ Ad quintū apparet ꝙ maior est falsa.qꝛ essentia ⁊ ꝑ
sona sunt vna res totaliter indistincta:⁊ tamen vnū et
idem affirmatur de ꝑsona ⁊ negatur de essentia:qꝛ ꝑsona
est ꝓducens ⁊ ꝓducta/essentia autē non.⁊ ecōuerso ali
quid affirmatur de essentia qđ negatur de ꝑsona.quia essen-
tia est pater filius ⁊ spiritussanctus non aūt aliqua ꝑso
narum.⁊ ita nō magis sequitur/si essentia videtur ꝙ ꝑ
sona videatur:vel econuerso si persona videtur ꝙ videa
tur essentia:ꝙ̄ si vna persona generat vel generat ꝙ ge-
neret vel generet alia / nec essentia.q̄re ⁊c. ¶ Ad illud
verbum Augustini.respōdetur:ꝙ Augustinus intelli-
git vnam ꝑsonam non posse ostendi sine alia:hoc est q̄n
ostendatur res ipsa que est eadem essentialiter cū alia.
non sequitur aūt videns vnam ꝑsonam videt rē q̄ est alia
ergo videt aliam.sicut non sequitur videns a remotis
colorem videt rem que est albedo.ergo videt albedi-
nem.qꝛ nullus dr̄ videre albedinē nisi habeat visionem
qua discernat ⁊ sciat rem visam esse albedinem.pōt aūt
habere visionem cuius obiectum licꝫ sit albedo ⁊ color
non tamē per ip̄am discernitur nec intelligitur nisi ꝙ ē
color.cōsimiliter in proposito est dicēdū.quare ⁊c. ¶ Ex
hoc apparet falsū esse qđ doctor iste infert corollarie:qm̄
dicit ꝙ infideles trinitatē negantes ⁊ vnū deū tm̄ essen
tialiter agnoscentes intelligunt tres ꝑsonas.nullus enim
dr̄ intelligere tres ꝑsonas nisi habeat notitiā earum re
ꝑsentatiuā.⁊ ideo licꝫ res quā ipsi cōcipiunt sit tres ꝑsone/
qꝛ tm̄ notitia ista eoꝝ hoc eis nō repsentat:ideo nō dicū
tur ꝑ ip̄ā ītelligere tres ꝑsonas.sicut nec vidēs a remo
tis colorem dr̄ videre albedinem licꝫ res visa veraciter sit
albedo.quare ⁊c. ¶ Ad rationes alteriꝰ doctoris.Ad
ꝑmam concedo ꝙ intellectione qua intelligitur sola diui
na essentia nō intelligitur aliquid distictū a patre.nec ta
men ex hoc sequitur.qđ infertur:vꝫ ꝙ pater intelligatur.si
cut nec sequitur:visione qua aliquis videt colorē aliquē
a remotis nō videtur aliquid distinctū ab albedine.ergo vi-
detur albedo.qꝛ ꝑ istā albedo videtur nō tm̄ est intelligē
dum ꝙ albedo siue res q̄ est albedo sit obiectum visum
sed ꝙ hm̄oi obiectū discernatur ꝑ talē notitiā vt albe-
do.ꝯsimiliter est dicēdū in ꝓposito.et ideo qꝛ potest ha
beri aliqua notitia qua eius obiectum ita discernitur esse
deus ꝙ nō ꝑsona licꝫ vere sit ꝑsona:⁊ ecōuerso alia qua ꝑ
sona ⁊ nō deitas ipsa:ideo ꝑ aliquem conceptum dr̄ ītel
ligi vnū hoꝝ ⁊ ꝑ alium alterum licꝫ vtriusqꝫ obiectum sit
vnicū ⁊ indistinctū.sicut ꝑ aliam visionē dr̄ videri color
⁊ ꝑ aliam albedo licet eadem res oīno sit vtriusqꝫ obie
ctum. ¶ Et si q̄ras:ex quo inter albedinē ⁊ colorem vel
ꝑsonam ⁊ essentiā nulla est distinctio ī re/ quō aliquis
actus pōt esse magis vnius istorum repsentatiuus ꝙ̄ al
terius ⁊ ꝑ ꝯñs potest cōstare obiectum esse magis vnū
hoꝝ ꝙ̄ alterum puta colorem ꝙ̄ albedinem vel essentiā
ꝙ̄ ꝑsonam. ¶ Ad hoc dicēdum est ꝙ actus ille videndi
dr̄ esse coloris ⁊ nō albedinis.qui est talis cōditionis ꝙ
nō requirit suum obiectum esse albedinē.immo eiusdē
rationis actus ipse existeret si suum obiectū albedo nō
esset:sicut apparet de visa albedine a remotis.nō enim vide
tur visione alterius rationis ab illa qua videtur nigredo
similiter a remotis.⁊ iđ ꝑ talem actū non potest videns
apprehendere rem visam esse albedinem:sed tm̄ colorē
hoc enim ꝑcipit ipsum esse qđ exigit ipsum esse.nō exigit
aūt ipsū esse aliud ꝙ̄ colorē.ergo nec ꝑcipit nisi colorē.aliꝰ
aūt est actus sic albedinis vt obiecti ꝙ non posset actꝰ
manere eiusdem ratiōis si obiectū visū esset aliud ꝙ̄ al
bedo.⁊ ꝑ talem exigētem suum obiectū esse albedinem
dr̄ ꝑcipi albedo:nec tm̄ ex hoc est inter albedinem ⁊ colo
rem:sed tm̄ inter vnum conceptū ⁊ aliū intelligendi ali
qua distinctio in re extra.Cōsimiliter est dicēdum in ꝓ
posito.qm̄ aliquis pōt esse actus intelligendi diuinam
essentiam q̄ non requirit ipsam esse cum ꝑsona eandem
immo si ꝑ impossibile essentia esset a persona reali-
ter distincta/ per eundē actū apphenderetur ip̄a essen
tia ꝑ quā modo.aliꝰ aūt actꝰ est alterius rōnis vꝫ ille
quo apphenditur essentia ⁊ ꝑsona.quare ⁊c. ¶ Confirma
tur.qꝛ non magis sequitur essentia visa non est aliud ꝙ̄ ꝑ
sona nec albedo aliud ꝙ̄ color.ergo ꝑsona vel color vide
tur.ꝙ̄ sequatur econuerso ꝑsona generās ⁊ genita non
est aliud ꝙ̄ essentia.ergo essentia est generans ⁊ genita.
vel essentia q̄ nō est generās nec genita est idē cū ꝑsona.
ergo nec ꝑsona est generās nec genita.quare ⁊c. ¶ Ad
secūdam apparet:ꝙ cōsimiliter potest argui si valet illa
ratio ad ꝓbandū ꝙ essentia generet sicut pater.qꝛ aut
pater potest generare ⁊ nō eēntia nec aliqua alia perso
na:qꝛ pater ip̄e est potētior ꝙ̄ essentia.aut qꝛ est ab ip̄a
distinctꝰ.sed neutrum hoꝝ est dandum.ergo consimili-
ter in ꝓposito est dicēdum vꝫ ꝙ pater potest intelligi
nō intellecto filio nec essentia/ nō qꝛ prius beatꝰ nec qꝛ
ab essentia distinctus:sed hoc sic est ponēdū qꝛ ⁊ ad ta
lia cōcedēdū ꝯpellit fides catholica ⁊ scriptura. ¶ Ad
tertiā respondetur ⁊ bene:ꝙ nec scđm logicā philoso
phorum nec scđm regulam catholicorum tenet plꝰ for
ma syllogistica in illis paralogismis ꝙ̄ in istis.omīs es
sentia diuīa est improducēs ⁊ īproducta:q̄libꝫ ꝑsonarū
est eēntia diuīa.ergo q̄libꝫ ē īproducēs ⁊ īproducta.vel sic.
hec diuīa eēntia ē nō generās nec genita:hec eēntia di
uina est hic pater ⁊ hic filius.ergo nec pater est generans
nec filius genitꝰ.constat ꝙ cōclusio est falsa ⁊ heretica
nō minꝰ ꝙ̄ illa q̄ infertur in illis paralogismis de q̄bꝰ ar

guit. τ p ꝯñs oportet dicere ꝙ nec illa nec ista seqͣt ex p̃
dictis p̃missis / τ propter cõsimilez defectum in istis et
in alijs syllogismis: τ ita consimili modo possunt solui
illi sicut τ isti. quomõ aũt ad talia sophistica sit soluen
dũ dicet in dist. sequenti. ¶ Ad p̃mam rationẽ alterius
doctoris apparet ꝙ falsũ illis imponit ꝯ quos arguit
nõ em̃ ponẽtes essentiã posse videri sine psona τ ecõuer
so intẽdũt dicere nec ꝯcedere psonã esse q̃d ex aliq̃bus
seorsum conceptibus in re extra distinctis constitutum
sed tm̃ ꝙ eiusdem rei intellecte possunt esse plures con
ceptus quorum vnus rep̃sentet rẽ illã esse deum τ nõ p
sonam τ alius econuerso. ꝯ hoc aũt ratio nõ cõcludit: q2
nec talis ꝯceptuum possibiliũ multitudo aliquã cõpo
sitionem nec rerũ vel formalitatuz diuersitatez dicit in
aliqua psonarum. quare τc. ¶ Ad secũdam cõsimiliter
est dicẽdũ. non em̃ est intelligẽdum nec est dictum rela
tionem seu psonam τ essentiam esse seorsum conceptibi
lia sicut aliqua plura in re extra distincta: ꝯ qđ p̃cise ar
guit ista ratio sicut prima: sed p essentiam esse intelligi
bilem sine psona non est aliud intelligẽdum q̃ esse pos
sibilem aliquã intellectionẽ rep̃sentãtẽ suũ obiectũ eẽ
deitatem τ nõ paternitatem. ¶ Ad tertiã consimilr est
dicẽdũ. ꝯcedẽdũ em̃ est ꝙ nihil a diuina essentia distictũ
est obiectuz beatificũ nec ad beatitudinis obiectũ per
tinẽs. ex quo sequit ꝙ p ꝯceptũ diuine essentie cõcipit
totum obiectũ beatificũ. nõ tamen oportet tale obiectũ
beatificũ intelligi esse patrẽ nec filiũ p omnem eius con
ceptum. põt em̃ haberi cõceptus cuius obiectum intel
ligetur tm̃modo esse deus / nõ pater nec filius nec spiri
tussanctus: nec tamẽ ex hoc sequitur ꝙ ꝓprietates / ꝙ
relatiue / ab obiecto beatifico sint distincte nec extra ob
iectum beatificũ. Et ideo qñ dr ꝙ p conceptũ eẽntie cõ
cipit quicquid ptinet ad obiectũ beatificũ seu est ipsuz
ista est duplex: τ ĩ vno sensu est vera τ in alio falsa. sicut
ista. p omnez cõceptũ coloris isti⁹ cõcipit quicq̃d est hic
color. si em̃ intelligatur ꝙ quicq̃d realiter est hic color
sit absolute talis cõceptus obiectuz / sic est vera: si aũt ĩ
telligat ꝙ quicq̃d realiter est hic color sit sic talis con
ceptus obiectum ꝙ intelligit esse tale p ipsum / sic est
falsa. q2 albedo est hic color. nec tñ p actum vidẽdi oẽz
quo velut obiectum visum app̃henditur coloratũ / ap
p̃hẽditur esse album. τ ita consimiliter in ꝓposito est di
cẽdum. ¶ Ad quartã dicẽdum est ꝙ nullum est incõue
niens ꝯcedere ꝯñs qđ ĩfertur: vz ꝙ volũtas creata pos
sit frui etiam naturaliter essentia non fruẽdo aliqua p
sonarum. nec infideles trinitatẽ psonarum negãtes et
deum vnum ponẽtes ac p se diligẽtes fruuntur trib⁹ p
sonis: cũ nec eas intelligãt: sz tm̃modo vno deo. fideles
etiaz viatores possunt frui essentia diuina nõ fruẽdo ali
qua psonarum. qm̃ omne obiectum intellectũ põt eẽ di
lectione eius intellectioni p̃uie practice dictatiue con
formi dilectum: sz viator potest tam incõplexa notitia
q̃ ꝯplexa intelligere vnum deũ nõ intelligẽdo aliquam
psonarũ: sicut τ de facto intelligit p istam ꝓpositionem
in mẽte formataz / essentia nõ generat nec generat nec
spirat nec spirat. nec em̃ ista ꝯplexa intellectio rep̃sen
tat nec significat aliquã psonarũ: sz tm̃modo vnũ deum
ḡ post istam intellectionem ꝯplexam q̃ intelligit solum
deũ põt elicere aliquẽ sibi ꝯformẽ fruitionis actuz q̃ p
ꝯñs fruetur deo tm̃ τ non aliqua psonarum. quare etc̃.
¶ Ad quintã dico ꝙ ille q̃ p̃mo intellexit essentiã tm̃
non incipit aliquid intelligere qñ incipit intelligere p
sonaz qđ q̃dẽ nouiter intellectũ ab illo qđ intelligebat
antea sit distinctum: sz incipit nouã intellectionẽ habe
re p quã illud idẽ obiectuz qđ p intellectionẽ priorẽ tã
tum intellexerat esse deũ / nũc intelligit eẽ patrẽ vel ali
quã aliarũ psonarum. nec sequitur: quicq̃d p secũdaz in
tellectionẽ intelligit p̃fuit p primam intellectũ: sz p se
cũdã ĩtelligitur fili⁹ vel aliqua alia psona: ergo τ p pri
mam. sicut nec sequit / q̃cquid p secũdam ꝓductionẽ di
uinam puta p spirationẽ producitur p̃fuit cõmunicatũ
p primam. p̃fuit em̃ essentia q̃ est oĩs psona. sed spiritus
sanctus scđa ꝓductione ꝓducitur: q2 spiratione spirat
ergo τ generatiõe generat vel cõicatur. Vel aliter pos
set responderi vt patet ex dictis in precedẽtib⁹. ¶ Hec
de primo.

Quãtum ad secundum licet appareat
ex p̃cedentibus q̃d dicenduz: ad maiorẽ tñ euidẽtiã est
sciendũ: ꝙ supposito ꝙ aliquẽ frui essentia nõ fruẽdo p
sona vel vna psona nõ fruendo alia possit intelligi om̃i
bus supradictis tribus modis quib⁹ dictũ est ĩ articu
lo p̃cedẽti posse intelligi aliquẽ videre essentiã nõ vidẽ
do psonam vel vnam psonam sine alia / põt hic q̃ri aut
de fruitione ordinata aut de fruitiõe absolute sumpta
siue de ĩordinata. τ siue de vna puta ordinata siue de ĩor
dinata siue de absolute sumpta q̃lis esset illa quã nõ p̃
cederet dictamẽ debite rõnis supposito ꝙ talis natura
liter sit possibilis põt hic q̃ri vel de fruitiõe viatoꝝ vel
de fruitione comprehensorum.

Hoc premisso pono quatuor cõclusio
nes. ¶ Prima est ꝙ viator põt frui fruitione ordinata
vna psona nõ fruẽdo alia: τ eẽntia ñ fruẽdo psona: τ ecõ
uerso psona nõ fruendo essentia. τ hoc illo modo quo di
ctum est in articulo p̃cedenti qđlibet p̃dictorum posse ĩ
telligi sine alio intellecto. ¶ Hec ꝓbatur. qm̃ om̃is frui
tio est ordinata q̃ est cõformis recto τ practico dictami
ni rationis: sed tali fruitione vz conformi recto ratio
nis dictamini potest viator frui quolibet p̃dictorũ non
fruendo alio. ḡ τc. ¶ Minor appet. qm̃ cõstat ex articu
lo p̃cedẽti viatorem p aliquam ꝓpositionem in mente
formatam vt p istam pater generat / intelligere solũ pa
trem: τ p aliam vt p istam essentia non producit nec ꝓ
ducitur / solam essentiam non aliquam psonam: sz cũ cu
iuslibet taliũ intellectionis obiectũ sit summũ bonũ et
super omnia diligendum potest intellect⁹ viatoris vnã
psonam sine alia intellectam dictare vt sup omnia dili
gẽdã: quã notitiã dictatiuã sibi possibilẽ constat esse ve
ram τ rectam. potest aũt viator conformiter eligere cui
cũq3 dictamini rationis. ḡ τc. ¶ Confirmatur. q2 omne
intellectum põt esse dilectũ: τ sine quocũq3 aliquid põt
esse intellectum / τ dilectũ dilectione conformi p̃uie in
tellectioni τ p ꝯñs ordinata: sz quelibet psonarũ potest
intelligi sine alia / τ essentia sine psona modo p̃exposito
in alio articulo. ḡ consimiliter potest diligi τ p ꝯñs or
dinate. ¶ Preterea ad idẽ arguit. qm̃ volẽs ordinate
credere in aliquã psonarum tm̃ vult ordinate aliquam
psonarũ tm̃: sz quilibet viator põt τ debet credere τ vel
le credere / cũ nõ possit credere nisi volẽs / in omnes pso
nas de quib⁹ sunt diuersi articuli: quoꝝ vn⁹ est notitia
tm̃ vnius τ alius alterius sic ꝙ vnus esset vnius esto ꝙ
alius nõ eẽt alteri⁹ / posset etiã viator credere vnũ negã
do alterũ. nec oportet credẽtẽ vni⁹ significatũ actu cre
dere nec intelligere alterũ: cũ possit q̃s ĩtelligere patrẽ
generãtẽ non intelligẽdo filiũ genitũ nec spiritũsanctũ
spiratũ. ḡ τ ꝯsilr põt diligere. ¶ Scđa ꝯclusio ẽ. ꝙ etiã
ꝯprehensor potest cõsimiliter ordinate frui fruitione nõ
beatifica vno p̃dictorum nõ fruẽdo alio. ¶ Hec proba
tur eodem medio sicut prima. qm̃ sine quo aliquid est ĩ
telligibile / τ diligibile nõ minus a ꝯprehẽsore q̃ a via
tore: sz nõ minus ꝯp̃hẽsor q̃ viator põt notitia abstracti
ua intelligere vnũ hoꝝ sine alio intellecto modo preex
posito in precedenti articulo: τ taliter intellectum põt
p̃cipere τ dictare ipsum eẽ sicut τ est super omnia diligẽ
dum. ḡ τ potest ipso frui fruitione cõformi tali dictami
ni τ p ꝯñs ordinate. ¶ Minor apparet. qm̃ nõ tm̃ via
tor: sed etiaz comp̃hensor format huiusmodi ꝓpõnes
p quaruz aliquas sola essentia sine aliqua psonarũ / τ p
alias vna psona tm̃ ĩtelligit τ significatur: que sunt iste.
essentia nõ generat nec generat. essentia est vnica nũe
ro: essentia est p̃ncipium omniuz creatuũ. τ alias mul
tas format p quas sola diuina essentia intelligit nõ ali
qua psonarum. alie aũt p quas non significatur nec in
telligit essentia: sz persona nõ omnis / sz tm̃ aliqua / sunt
iste. pater generat: filius generatur: spiritussanctus spi
rat: pater distinguitur a filio: fili⁹ est incarnatus. et alie
multe sunt cõmunes viatorib⁹ τ cõprehẽsorib⁹: p quas
nõ essentia sed psona aliqua significatur τ intelligitur.
cũ igitur quilibet possit frui re intellecta fruitione ꝯfor
mi suo dictamini: τ intelligens vnũ p̃dictorum sine alte
ro nõ possit dictare esse fruendũ qđ p ipsuz non est intel
lectum: sz tm̃ illo quod actu ĩtelligit / p ꝯñs sequitur ꝓ
positum vz ꝙ sicut ꝯp̃hẽsor vnum p̃dictorum sine alio
intelligit τ vt intellectũ sic dictat ipso esse fruẽdum: ꝙ
potest vtiq3 frui vno istorum sine alio ordinate. ¶ Nec
valet si ꝯ hoc obijciatur: q2 comp̃hensor notitia beatifi
ca intuitiua intelligit simul om̃ia: τ sic percipit nullo
illorum per se sine alio esse fruendum. qm̃ illi intuitiue
notitie nõ correspondet sta fruitio nõ beatifica: sz alia
beatifica: que est eorũdem quorum est ipsa notitia bea
fica. hmõi aũt fruitio de qua est hic sermo non ꝓducitur
mediãte intuitiua notitia sz abstractiua / τ ita ex cõfor
mitate ad ipam hz existere ordinata. quare τc̃. ¶ Sed
nunquid intelligens simul omnia puta tres psonas τ es
sentiam posset frui vno istorum nõ fruendo alio ordina
te? ¶ Ad hoc videtur esse dicẽdum ꝙ sic / cõparãdo vnã
psonam ad aliã: esto ꝙ nõ cõparando essentiam ad pso
nam. ¶ Primũ appet. qm̃ realiter distinctorũ siue vno
actu siue diuersis intellectorũ vnum videt posse diligi
alio non dilecto. nec talis dilectio videt necessario esse ĩ
ordinata: cũ vnuz illorum possit dictari vt actualiter di
ligendũ altero non sic actu dictato lz actualr sit intelle
ctum. nõ em̃ omne obiectũ intellectũ qđ est diligendum
oportet semp intelligi vt actualr diligendũ. sed diuine
psone realiter sunt distincte. ḡ eis om̃ibus ĩtellectis nõ
videt impossibile frui vna tm̃ ipsarum actu sine alia ẽt
ordinate. ¶ Scđm / vz ꝙ nõ sic sit possibile frui eẽntia
sine psona vel ecõuerso psona sine essentia / ex hoc videt
q2 ista nõ ponunt innumerũ: sz sunt vnicũ omnino obie
ctum illius act⁹ quo ipm obiectum hmõi intellectũ ap
p̃hendit sic essentia τ psona puta de⁹ τ pater / ꝙ eodem
actu mediãte nõ potest apprehendi alterum hoꝝ tãtũ
sicut nec actu vidẽdi quo obiectum visum percipit co
lor existere τ albedo posset videri vnuz istoꝝ tm̃. nec ista
apprehenduntur vt duo: sed vt vnicum sicut τ vere sunt
vnum tm̃modo in re extra. sz dilectio maxime ordina
ta nõ videt posse esse alicuius obiecti vt vno modo con
ceptibilis q̃n sit eiusdẽ sub alio modo cõceptibilis: qm̃
vtroq3 illorum siue sub vtraq3 illarũ rationum actuali
ter est cõceptũ. q2 nec taliter cõcipiens põt dictare vere
ipso vt vno modo cõceptũ est siue sub vna ratione fruen
dum: sicut videns istam albedinez non põt p̃cipere tali
actu colorem istũ τ nõ albedinem esse diligendũ. q̃re τc.
¶ Tertia ꝯclusio est ꝙ beat⁹ nõ põt frui fruitione bea
tifica vno p̃dictorum alio nõ fruendo. ¶ Hec apparet.
qm̃ huiusmodi fruitio beatifica: nullo modo est in po
testate beati: non enim põt ipa nõ frui: sz necessario frui
tur p ipsam omni illo qđ est eius obiectuz: nec per cõse
quens potest frui vno τ non alio eorum que sunt ipsius
obiectum. sed tam essentia q̃ quelibet personarum est
eius obiectuz. ergo quilibet comprehẽsoruz habet frui
necessario q̃libet p̃dictoꝝ. sicut em̃ visio ipsoꝝ ita τ bea
fica fruitio est omnium horuz: nec magis beatus posset
frui vno horum τ nõ alio q̃ videre vnum puta vnaz per
sonam non visa alia. ¶ Sz nunquid per diuinam potẽ
tiaz posset cõmunicari beato visio beatifica τ fruitio al
terius rationis ab actibus istis beatificis quos nũc hz
q̃ quidem eẽt alicuius personarum tm̃ non omnium / vt
essentie τ non persone / vel ecõuerso persone τ non essen
tie? ¶ Ad hoc videt esse dicẽdum ꝙ nõ. qm̃ notitia ĩtui
tiua nõ potest eẽ alicuius q̃n sit etiã cuiuscũq3 qđ est vl
totaliter idẽ secũ: vel est aliqua res que est totaliter idẽ
secũ: sz persona est cũ essentia idẽ totaliter. q̃ quidem es
sentia est cũ qualibet aliarũ personaruz idẽ. ꝯsimiliter
ḡ visio non potest esse essentie τ non persone: q2 sunt vna
res: nec vnius persone τ non alterius: quia etiã oẽs per
sone sunt vna essentia: q̃ quidem habet videri visa qua
libet personarũ. ḡ τc. ¶ Quarta τ vltima conclusio est
ꝙ fruitiones beatoꝝ q̃bus ipsi possunt frui vno p̃dicto
ruz sine alio sunt alterius rationis in essendo a fruitio
nibus viatorum. ¶ Hec apparet. q2 cõsimiliter differre
vident fruitiones istorum τ illorum: sicut τ absolute no
titie dictatiue quibus mediãtibus ꝓducunt. sed hmõi
notitie abstractiue beatoꝝ sunt in essendo lz nõ ĩ signifi
cãdo alterius rõnis ab abstractiuis notitijs viatorum
lz em̃ ꝓpõnes eadem importantes formet viator τ com
p̃hensor / vt pater generat filium / pater τ fili⁹ spirãt spi
ritũ / essentia non ꝓducit nec ꝓducit / τ alias om̃es theo
logicas τ ab omni catholico confitendas: alterius ta
men rõnis existũt in essendo ꝓpositiones huiusmodi in
comprehẽsoribus τ alterius in viatorib⁹: q2 τ euidẽtio
res notitias complexas τ incomplexas habent beati
q̃ viatores vt super ꝓlogũ fuit dictũ. quare etc̃. ¶ Sic
ad q̃stionem. ¶ Ad rationem patet solutio ex p̃dictis.

CIrca distinctionẽ secũ
dam in qua magister ꝓbat p scri
pturas diuine essentie vnitatẽ / τ
psonarum pluralitatẽ q̃ sunt res
q̃bus tm̃modo est fruendũ / que
ro primo vtrũ deuz esse sit ꝓpõ p
se nota: an demõstrabilis euiden
ter? ¶ Et videt ꝙ sit p se nota. q2
idem verum ꝯplexum est per se notũ qđ apud nullũ in
tellectum formantẽ ipsum est dubiũ: sz tale est istud / de⁹
est. ḡ τc. ¶ Cõtra. q2 de⁹ est trinus essentialiter τ vn⁹ p
sonaliter: sed esse aliquod vnum tale ens videlz trinum
in psonis τ vnũ in eẽntia nec est p se notum nec etiã de
mõstrabile ex aliq̃ p se noto. ḡ τc. ¶ Responsio. vbi sic
ꝓcedaz. Primo inquirã. an ista ꝓpõ de⁹ est / sit ꝓposi
tio p se nota. Scđo supposito ꝙ nõ / saltez illa q̃ format
ab intellectu viatoris: videbit an sit demonstrabilis.

Quantum ad primum est sciendum ꝙ
p ꝓpõnẽ p se notã: nõ est intelligẽdũ ꝙ ꝓpõ sit p se nec
aliquo mõ obiectum notitie qua dr p se nota: nec ẽt est
intelligendum ꝙ ꝓpositio aliqua dicat per se nota q2
est per se notitie vel assensus sequẽtis notitiaz p̃ncipiũ
ꝓductiuũ: sz per propõnẽ per se notam est intelligẽduz
ꝓpõnẽ sic euidentẽ ꝙ statim per ipsam formatã nat⁹ est
causari assensus cui⁹ obiectũ est nõ ꝓpõ ipa formata: sz
res per eã significata. quo mediãte assensu intellectus
assentit ꝓpõnẽ hmõi esse veram. ¶ Primũ istoꝝ: vz ꝙ
ꝓpõ per se nota nõ dicat q2 est per se nec aliquo alio mo
do notitie alicui⁹ obiectũ / apparet. qm̃ omnis proposi
tio in mẽte formata est intellectio ꝯplexa: q̃ nõ põt esse
sui ipsius: sz alicuius notitie alteri⁹ obiectũ. nõ em̃ itelli

gitƺ nisi per actū reflexū. Si ergo ꝓpō aliqua diceretƺ per se
nota qꝛ ꝑ se eēt obiectū notitie alicui⁹ / aut igitƺ sui ipsi⁹
aut alteri⁹. sꝫ nō pōt poni p̄mū: qꝛ īpossibile est aliquaꝫ
ꝓpositionē nec aliquā aliā rē quācūq̄ intelligi ab aliq̄
intellectu creato nisi mediāte aliquo actu intelligendi
a se realiter differente: nec ꝑ ꝯñs obiectū aliquod intel-
lectum pōt sui ipsius esse obiectū. ¶ Nec pōt poni scōꝫ
primo. qꝛ nō plus vna ꝓpō q̄ alia pōt esse obiectum al
teri⁹ notitie a seipa: cū oīs ꝓpō sit ītelligibilis actu
reflexo: ꝛ ita vna ꝓpō nō posset dici magis ꝑ se nota q̄
alia isto modo. ¶ Secūdo. qꝛ oīs ꝓpō ꝑ se nota / est per
se nota statim vt est formata anteq̄ sit actualiter intel-
lecta. statī em̄ vt formatƺ ista ꝓpō totū ē mai⁹ sua pte aū
q̄ intelligatƺ actu reflexo ꝙ sit vera dr̄ ꝑ se nota nō in or
dine ad seipsam adhuc ignotam: sed in ordine ad rē co-
gnitā ꝑ ipam significatā. ¶ Tertio. qꝛ ꝓpō ꝑ se nota nō
exigit aliquā aliā ꝓpōnem nec incōplexā reflexā intel
lectionē: sꝫ ipsa nō pōt eē obiectū cognitū nisi ꝑ notitiā
reflexam ꝯplexam vꝫ ꝑ aliam ꝓpōnem formataꝫ vel ī
complexā. ergo sequiƺ ꝓpositum: vꝫ ꝙ ꝓpō nō dr̄ ꝑ se
nota qꝛ est alicuius notitie obiectū: cū anteq̄ sit cogni-
ta possit dici ꝑ se nota. quare ꝛc. ¶ Scōm vꝫ ꝙ nec di
caƺ ꝓpō ꝑ se nota qꝛ causatiua ꝑ se sue notitie nec assen
sus ipsam sequētis / appet. qm̄ ꝓpō nō est causatiua no
titie q̄ est ipsa. nihil em̄ eē potest sui ipsi⁹ cā: nec notitie
reflexe qua ipsa ꝓpō potest intelligi nisi eo modo quo
q̄libet obiectū intellectū est cā sue notitie dicente Au
gustino ꝙ oīs res quā cognoscim⁹ cōgenerat ī nobis
notitiam sui. qđ quō sit intelligendū alibi est ostensuꝫ. ergo
propositio non dr̄ ꝑ se nota aliter q̄ q̄libet aliud obie-
ctum qꝛ notitie principium effectiuū nec qꝛ assensus ea
mediante causati obiectum terminatiuū. qꝛ assensus q̄
ipsa mediante causatur nō respicit vt obiectum ꝓposi-
tionē ipsam: sꝫ rem ꝑ eam significatam: vt sup̄ prologū
fuit dictū. quare ꝛc. ¶ Ex p̄dictis sequiƺ tertium ꝛ vlti
mum: vꝫ ꝙ per propositionem per se notā non sit aliud
intelligendū q̄ propositionem sic ꝑ se sine ꝓpositione
alia euidentem ꝙ ipsa formata statim sine oīm alia cau
satur nō notitia aliqua: cū ꝓpō in mēte formata sit ipsa
notitia causata: sed assensus non ipsius ꝓpōnis: sed rei
per eam significatē. virtute cuius assensus statim intel
lectus qñ sup ꝓpōnem se ꝯuertit eius veritati assentit.
ꝛ ꝑ hoc distinguiƺ ꝓpositio ꝑ se nota ab omni alia nō ꝑ
se nota lꝫ vera. qm̄ ꝓpositio nō ꝑ se nota lꝫ vera nō est ꝑ
se sine alia causatiua: vel illud quo solo mediāte causaƺ
assensus rei significate ꝑ ipsum. nec sibi intellectus as-
sentit qñ se sup eam ꝯuertit ipsaꝫ sicut ꝑ se notā credēs
esse veraꝫ. sic ergo ꝓpter duo aliqua ꝓpō vt ista / totū ē ma
ius sua parte / dr̄ ꝑ se nota: quorum vnuꝫ sequiƺ ad alte
rum. ¶ Primū est. qꝛ est notitia complexa qua sola me
diante sine omni alia intellectus causat assensuꝫ sui ob
iecti p̄intellecti. Scōꝫ est qđ sequiƺ ad p̄dictuꝫ: qꝛ ipaꝫ
intellectus absq̄ omni alia formata eā ꝓbante intelli-
git qñ se ad eam conuertit esse veram. lꝫ em̄ eam veram
intelligat ꝑ aliam propositioneꝫ / tm̄ ꝓpositio illa ipaꝫ
non probat: sed tm̄ significat esse vel annunciat eam ve
ram. His duobus duo ꝯtria sunt in omni ꝓpositione non
ꝑ se nota vt in ꝯclusione illata. nec enim intellectus as-
sentit rei per eā negate ea sola mediante lꝫ ipsa sit eius
notitia cōplexa sicut ꝓpō ꝑ se nota: sed assentit sibi me
diantibus p̄missis ea notioribus ex qb⁹ infertur: nec as
sentit etiā siue credit ipsam esse veram vt per se absolu
te formatam: sed tantum vt ex p̄missis illatam.

His præmissis pono quantum ad istū
articulum quatuor conclusiones. ¶ Prima est: ꝙ ista
ꝓpō deus est / formatur tam a viatore q̄ etiā a ꝯp̄henso
re. ¶ Hec appet. qm̄ propositio ista est articulus fidei ī
symbolo explicat⁹: sed omes fidei articulos format taꝫ
viatoꝛ q̄ etiā ꝯprehēsoꝛ. ergo ꝛc. ¶ Minoꝛ appet quan-
tum ad primā partē: vꝫ de viatore: qm̄ constat ꝙ viatoꝛ
omnis catholicus credit oīa significata ꝑ quēlibet fi.
dei articulorum: sed omnis actus credendi qui non est
aliud q̄ actus assentiendi / p̄supponit notitiam ꝯplexā
vꝫ ipsam propositionem in mente formatam. nec eī ali
ter q̄ ipsa mediante talis credendi seu assentiendi act⁹
potest naturaliter causari. nec em̄ assensus nec etiā dis-
sensus aliquis intellectus pōt esse vt dictum fuit in p̄ce
dētibus alicuius ignoti: nec etiam obiecti sola simpli
ci notitia seu incōplexa intellecti. ergo ꝛc. ¶ Scōa pars
vꝫ ꝙ etiaꝫ articulos formet beatus / apparet. qm̄ lꝫ in
beatis non oporteat ponere actus credendi / tm̄ ipsi dei
ꝛ alioꝝ q̄ vidēt in ipso possunt formare notitias abstra
ctiuas. possunt em̄ vt dictum fuit in p̄cedentibus circa
deum obiectū eoꝝ beatitudinis aliquē elicere tā frui
tionis q̄ intellectiōis nō intuitiue sꝫ abstractiue actuꝫ.
potens aūt aliquid abstractiue intelligere intellectiōe
incomplexa / ꝛ complexa puta ꝓpositione formata ex
diuersis abstractiuis intellectionibus constituta. ergo ꝛc.
¶ Confirmatur. qꝛ non minus comp̄hensoꝛ immo ma-
gis q̄ viatoꝛ potest intelligere aliqua vna notitia sim-
plici abstractiua diuinam essentiaꝫ actu visam / ꝛ alia si
militer abstractiua ꝑsonas: sed habens duas notitias
abstractiuas vnam de essentia ꝛ aliaꝫ de ꝑsonis potest
formare istam ꝓpositionem in mēte vnam illarum noti
tiarum de alia affirmādo: tres ꝑsone sunt vnus de⁹. po
test etiā quilibet beatoꝝ intelligere similiter abstracti-
ue solū patrē vna notitia ꝛ filium alia / vel solum filium
ꝛ hominem assumptuꝫ: ꝛ formare istas propositiōes: so
lus filius est a patre generatus: ꝛ solus filius est huma
natus: ꝛ sic de alijs omnibus fidei articulis tam ad hu-
manitatem q̄ ad diuinitatem pertinentibus siue neces
sarijs siue contingentib⁹. quare ꝛc. ¶ Secūda ꝯclusio
est: ꝙ ista ꝓpositio / de⁹ est / formata a cōprehēsore ē cuꝫ
ipsa formata a viatore eiusdem rationis in significādo
sed omnino alterius in essendo. ¶ Hec appet quantuꝫ
ad primam partē. qm̄ constat ꝙ ꝑ istam ꝓpōnem in mē
te tam viatoris q̄ comp̄hensoris formatam idem omni
no ꝯprehensoꝛ intelligit qđ viatoꝛ: sꝫ ille ꝓpōnes in mē
te formate sunt idē in significando quarū obiectū ꝑ eas
intellectum est idē. nec em̄ ꝓpō mētis significat nisi suū
obiectum ꝑ eam intellectum. ergo ꝛc. ¶ Secunda pars vi
delicet ꝙ sint alterius rationis in essendo / ꝓbaƺ. qm̄ il
le ꝓpōnes mentis sunt in essendo alteri⁹ rationis qua-
rum vna quantūcūq̄ ꝑfecta nunq̄ posset alteri adequa
ri: sed ista propositio deus est / a viatore formata nunq̄
quantūcūq̄ perfecta posset adequari ꝓpositioni consi
mili in significando formate a comprehensore. ergo ꝛc.
¶ Minoꝛ ꝓbatur. qm̄ nullam de re aliqua habens no
titiam intuitiuam non potest habere de ipsa aliquam
ita euidentem nec perfectam notitiam abstractiuā nec
per consequens propositionem formatam ex ipsis abs
tractiuis notitijs constitutam: sicut ille qui rem ipsam
facialiter intuetur. ¶ Hoc apparet ꝑ exemplum de ce-
co ꝛ de vidente. non enim cecus potest de coloꝛe habere
aliquam notitiam abstractiuam eque euidentem sicut
videns: cuius nulla est alia ratio nisi qꝛ videns coloreꝫ
format notitiam abstractiuam de ipso mediante visiōe
qđ non potest facere cecus. notitia autem abstractiua
mediante intuitiua formata est euidētioꝛ quacūq̄ alia
sine ipsa naturaliter habita. sed comprehēsoꝛ habet dei
notitiam intuitiuam qua mediante format istius ꝓpo
sitionis / de⁹ est / subiectum ꝛ p̄dicatum: q̄ sunt due noti
tie abstractiue. taleꝫ autem notitiā intuitiuā nō habet

viatoꝛ de deo: nec ꝑ cōsequēs eius virtute potest forma
re abstractiuas notitias que sunt subiectū ꝛ predicatū
propositionis predicte. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmatur. quia o-
mnes propositiones sunt in essendo alterius rationis q̄
rū oīa extrema vꝫ subiectū ꝛ p̄dicatū sūt alteri⁹ rōnis
sꝫ subiectū ꝛ predicatuꝫ propositionis p̄dicte / vt viato-
ris / sunt alterius rationis a subiecto ꝛ a predicato ipsi⁹
vt formate ab intellectu cōprehensoris. ergo ꝛc. ¶ Mi
noꝛ apparet. qꝛ notitia abstractiua mediāte ītuitiua for
mata est alterius rōnis a notitia abstractiua: licet eius-
dem obiecti: sine ipsa notitia intuitiua formata: sed sub
iectū ꝛ predicatū huius ꝓpositiōis quā format beatus
sunt notitie abstractiue de deo formate ꝟtute notitie ī-
tuitiue: subiectū aūt ꝛ p̄dicatū ipsi⁹ quā format viatoꝛ
sunt notitie similiƺ simplices abstractiue formate sine
aliqua precedente notitia intuitiua. ergo sicut scientifi
cus creditiuus ꝛ opinatiuus assensus quia ex diuer-
sis medijs causatus arguiƺ alterius rationis: ita pro-
pter consimilem rationem notitie abstractiue incōple-
xe ꝛ per consequens cōplexe / videlicet propositiones
ex eis formate de deo a viatorib⁹ ꝛ a beatꝭ / sunt ꝛ argui
possunt esse alterius rationis. Ex quo sequiƺ. ꝙ nō tan
tum iste fidei articulus / deus est / sed etiā omnis alius a
beatis mediante visione formatus est in ipsis ꝛ in via-
toribus alteri⁹ rationis. Q̄đ pōt ex hoc iteruꝫ cōfirma
ri: qm̄ mediante notitia ꝯplexa: puta ꝓpōne ī mēte for
mata eiusdē ratiōis: semꝑ sequiƺ assens⁹ eiusdē rōnis. ergo
ille propositiones mētis sunt alterius rationis quibus
mediantibus sequitur in formantib⁹ ipsas cōsensus al
terius rationis: sed consensus beatoꝝ significatis arti-
culorum in eis ꝓducti mediāte formatione ipsoꝝ est al-
terius rationis a consensibus viatoꝝ. cōsensus em̄ via-
toꝝ significatis articuloꝝ est creditiu⁹: nō aūt est talis
cōsensus beatoꝝ. ergo ꝛc. ¶ Tertia ꝯclusio est ꝙ ista ꝓ
positio / deus est / quā format viatoꝛ non est ꝓpō per se
nota. Hec ꝓbatur. qm̄ ꝓpositio per se nota est precise il
la vt dictū est que per se sine alia est causatiua assensus
rei significate ꝑ eam ꝛ terminatiuaꝫ assensus veritatis
sue absq̄ aliq̄ alia ꝓbatione: sꝫ ista propositio quā for-
mat viatoꝛ non habet aliqđ istoꝝ. ergo ꝛc. ¶ Minoꝛ appa
ret. qꝛ sola propositio ꝑ se euidēs ꝛ ex notitijs euidenti
bus incōplexis ꝯstans / est talis vꝫ causatiua assensus
rei significate in intellectu formāte ipsam ꝛ terminati-
ua assensus eiusdē vꝫ intellectus ipsam formantis sue
veritatis sine alia ꝓbatione: sed ista ꝓpositio de⁹ est / vt
a viatore formata nō est euidens: qꝛ nec ex euidentibus
sed ex ineuidētibus notitijs incōplexis ꝯstans puta ex
abstractiuis notitijs rei non vise. ergo ꝛc. ¶ Confirma
tur. qꝛ non magis ista propositio de⁹ est / formata ab illo
q̄ deū non intueƺ / est ꝑ se nota q̄ alia q̄cunq̄ in q̄ existe-
re p̄dicaƺ de aliq̄ alio a deo siliƺ nō viso. sed nulla ꝓpō in
q̄ existere p̄dicaƺ de angelo vl' de aliq̄ q̄cūq̄ alio a deo
formata ab illo qui rē que esse affirmatur non intuetur
est per se nota. lꝫ enim si vidēs rem aliquam puta albe-
dinem formet istam ꝓpositionem albedo est: talis pro-
positio sit ꝑ se nota: non tamē propositio talis formata
ab aliquo rem ipsam non intuente potest existere ꝑ se
nota. ergo ꝛc. ¶ Si forte dicatur ꝙ nō est simile de deo
ꝛ de alijs entibus: qꝛ deus est ens necessarium impossi-
bile non esse: quodlibet alioꝝ est possibile nō esse qꝛ con
tingens. notius aūt est ens necessarium existere q̄ cōtin
gens. q̄re ꝛc. ¶ Hoc nō valet p̄mo. qꝛ alius conceptus
est necessarium ens vel necesse esse ꝛ alius deus. ꝛ ideo
alia ꝓpositio est illa in qua p̄dicaƺ esse de deo ꝛ alia in q̄
p̄dicaƺ esse de ente necessario siue de necesse esse. ꝓpter
quod non sequitur: si ista ens necessarium vel quod est
necesse esse et impossibile non esse est / est per se nota ꝙ
ista sit per se nota deus est. ¶ Secūdo. quia nec ista / ne
cesse esse est / videtur etiam existere per se nota vt a via-
tore formata: qꝛ conceptus in ipsa subiectus nō est via-
tori euidens nisi fide: ꝛ ideo licet p̄dicatum includatur
in ratione subiecti / sicut p̄dicatū hui⁹ maius deo ē / nō
tamē ex hoc sequitur ꝙ sit ꝑ se nota: sicut nec ista / mai⁹
deo est. quare ꝛc. ¶ Quarta ꝛ vltima cōclusio est ꝙ ista
ꝓpositio deus est / quā format ꝯprehēsoꝛ / est ꝓpositio ꝑ
se nota. ¶ Hec ꝓbatur ꝑ rationem cōtrariam ei que fa
cta est ad ꝯclusionem aliā. qm̄ illa oīs ꝓpositio est ꝑ se
nota q̄ est in formante ipsam ꝑ se sine alia causatiua cō-
sensus rei per eam significate ꝛ etiā terminatiua assen-
sus veritatis sue: sed ista ꝓpositio deus est a comp̄hēso
re formata est talis. nulla em̄ alia ꝓbatione mediante
quilibet beatoꝝ assentit rei significate ꝑ ipsum ꝛ credit
existere ipsaꝫ veram. ergo ꝛc. ¶ Confirmaƺ. qꝛ oīs ꝓposi
tio est ꝑ se nota que sic est euidens intellectui in quo est
ꝙ nullo modo cōtingit dubitare de ea: sed ista ꝓpositio
est talis apud omnem beatū diuinam essentiā intuentē
sicut ꝛ oīs alia in qua p̄dicaƺ esse de re ītuitiue cogni
ta. est em̄ ꝓpō cōstans ex notitijs incōplexis euidētib⁹
qꝛ mediante visione causatis. ergo ꝛc. ¶ Preterea ad idē
arguiƺ. qꝛ omnis notitia experimentalis vel ea mediā
te causata videƺ esse alicuius actualiter existentis: sed
beatus experimētaliter cognoscit diuinā essentiā exi-
stere sicut ꝛ omnis alius rem illam quā intuetur: cū no
titia intuitiua naturaliter habita p̄supponat salteꝫ qñ
fit nouiter / existentiā sui obiecti. ergo ꝛc. ¶ Confirmaƺ. qꝛ
nullus vidēs intuitiue rem aliquā existentem pōt dubi
tare de ꝓpositione aliqua ꝑ eum formata de tali re ītui
tiue cognita tūc actualis existētie p̄dicante: sed omnis
ꝓpositio de cuius veritate non ꝯtingit dubitare eā for-
mantem / dr̄ ꝑ se nota. ergo ꝛc. ¶ Preterea. qꝛ illa ꝓpō
est in beato per se nota de deo qua nulla alia est notioꝛ
sibi q̄ nec ꝑ cōsequens ꝓbatur ex alijs: sed mrte alie de
mōstrātur ex ipsa: sed talis est ista: nulla em̄ ꝓpō est no
tioꝛ rem existere intuenti illa in qua de ipsa seu eius cō
ceptu conceptus actualis existentie p̄dicatur. ergo ꝛc.
¶ Ex ista conclusione apparet veritas secūde partis se
cūde conclusionis: vꝫ ꝙ ista ꝓpositio est in beato alte
rius rationis in essendo q̄ sit in nō beato. omnis em̄ ꝓ-
positio ꝑ se nota est alterius rationis a ꝓpōne non ꝑ se
nota: ꝛ hoc in essendo esto ꝙ nō in significando qñ sunt
eiusdem rei significatiue: sed tales sunt iste due proposi
tiones / quarum vna formatur a beato ꝛ alia a non bea-
to vt ꝓbatū est. ergo ꝛc. ¶ Sed nunquid si de⁹ infunde
ret viatori speciem aliquam deum rep̄ntanteꝫ / ista pro
positio ꝑ eum formata existeret ꝑ se nota? ¶ Ad hoc po
test dici ꝙ sic: dum tamen species illa sibi infusa sic vicē
visionis diuine siue causalitatē suppleret ꝙ ea median
te causari possēt abstractiue notitie euidētes ex quib⁹
talis ꝓpositio in qua p̄dicaretur cōceptus existētie de
cōceptu diuine essentie / formaretur. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum vbi est viden
dum an deum esse sit demonstrabile euidenter / est scien
dum ꝙ ꝑ deum potest intelligi vel ens primum tm̄ vel
ens infinitum vel ens necessarium vel ens trinuꝫ ꝛ vnū.
quodlibet em̄ istorum est conceptus complexus seu cō
positus solius dei significatiuus. Nō accipio autē nūc
in questione ista deū pro ente necessario nec pro trino et
vno nec pro ente infinito qꝛ de hoc erit sequens questio
vꝫ an deum esse infinitum sit per se notum: sed ꝑ deum
hic tantum intelligo ens primum: vt idē sit dicere deuꝫ
esse qđ ens primū esse. Et tale ens primuꝫ posse demon
strari existere potest dupliciter intelligi. vno modo pro
prie videlicet ꝙ sic demonstretur ꝑ rationem euidentē

ꝙ nullus ad ipsam posset soluere cum colore. Alio modo vocando demõstrationē large omnem rationem cuicũq; etiã indifferenti ⁊ indeterminato ad alterã ptē huiꝰ q̃stiõis euidētiorē ꝗ̃ eēt solutio q̃ posset dari ad ipã.

Hoc p̃misso pono quatuor cõclusiões

¶ Prima est. ꝙ ista ꝓpositio / deꝰ est / formata ab intellectu viatoris nõ est demõstrabilis demõstratione, prĩo modo accepta. ¶ Hec ꝓbatur. qm̃ p nullam viã aliam primum ens esse est demonstrabile ꝗ̃ p statum in causis ⁊ causatis ab ipsis omnibus sic arguẽdo. aliq̃d est productũ aut a ꝓducente improducto aut a producente ꝓducto. Si primuꝫ sequit̃ ꝓpositum vꝫ ꝙ est ens p̃mũ. Si secundũ aut tale ꝓducens ꝓductũ est ꝓductum ab īproducto vł a producto. si primũ / hẽbo intētũ. Si secũdum q̄ram iterũ de tali ꝓducente ꝓducto a quo sit productũ. ⁊ ita cum in causis ⁊ effectibus non sit ꝓcessus ī infinitũ oportet ponere causam aliquã improductã ⁊ ī effectam ⁊ p ꝯñs p̃mam. ¶ Assumptum vꝫ ꝙ nõ sit ꝓcessus ī infinitũ in causis / ꝓbatur. q2 si sic: aut in causis essentialiter aut in causis accidẽtaliter ordinatis. sꝫ nõ in p̃mis: q2 causas essentialiter ordinatas oẽs oportet concurrere ad effectuꝫ aliquẽ ꝓducẽdũ. nõ possunt aũt existere infinita, nec in causis accidentaliter ordinatis: q2 tota multitudo causatoꝝ tã in accidẽtaliter ꝗ̃ in essentialr̃ ordinatis est causata ⁊ nõ ab aliq̃ illiꝰ multitudinis: sꝫ ab aliq̃ ex ipaꝫ: qḋ p ꝯñs oportet eē incausatũ: ⁊ ita sequitur ꝓpositum vꝫ ꝙ est primũ: aut causatum a causis essentialiter ordinatis ⁊ tunc sequit̃ idem cuꝫ in talibꝰ causis sit status. quare ⁊c. ¶ Sed ista ratio lꝫ sit euidentior ꝗ̃ solutio q̃ daret̃ ad ipaꝫ nõ tñ sic est euidens totaliter q̄n aduersarius posset ipsaꝫ euadere aliqualiter cũ colore. qḋ apparet. q2 negaret aduersariꝰ p̃dictum assumptũ: vꝫ non esse in causis ⁊ causatis ꝓcessum in infinitũ. Et qñ arguitur ꝙ non in causis essentialiter ordinatis / q2 istas omnes oportet cõcurrere ad effectuꝫ: hoc nõ est p se notũ esto ꝙ verũ: sicut nec alteruꝫ qḋ additur qñ d2 ꝙ īfinita nõ possunt simul esse: cũ etiã hoc a magnis viris neget̃. Et quando additur ꝙ tota multitudo oĩm causatoꝝ est causata ab aliquo extra totam multitudinē ipsoꝝ qḋ p ꝯñs oportet existere incausatũ cũ nullũ causatũ sit extra totam multitudineꝫ causatoꝝ. diceretur ꝙ si hoc ē verũ ꝓbat continuum ex pũctis ⁊ successiuuꝫ ex instantibus esse ꝯpositum / ⁊ in actibus reflexis intellectus esse statum ⁊ alia multa falsa. signato em̃ aliquo puncto in linea dicto a. quo est posterior omnis ps ipsiꝰ linee / arguaꝫ vt tu arguis: quelibet pars siue tota multitudo oĩm ptium huius linee habet aliquid priꝰ se citra a. sed illud prius tota ista multitudine citra a. nõ põt habere aliq̃d priꝰ se citra a. q2 tunc esset pars illiꝰ mł̃titudinis. ḡ est immediate post a. ⁊ ita punctus est imediate post pũctũ: ⁊ p ꝯñs est ex eis continuum constitutũ. ¶ Consimiliter arguitur status in actibus intellectus sic. tota multitudo possibilis actui intellectus habet aliquẽ actum posteriorē se: sed talis posterior non habet posteriorē se: q2 sic esset pars predicte multitudinis: nec p ꝯñs esset ipsa tota posterior. ergo ⁊c. ¶ Secunda conclusio est ꝙ propositio supradicta a viatore formata est demonstrabilis demonstratione secũdo modo accepta. ¶ Hec apparet ex ratione p̃dicta ad conclusionem primam adducta: ⁊ ex respõsiõe ad eam data, qm̃ ꝯstat rationem istaꝫ cuicũq; etiã indifferenti ⁊ ad neutram ptem huius cõclusionis determinato esse incõparabiliter euidentiorem ꝗ̃ predictaꝫ ad eam datã solutioneꝫ. nec potest dari aliqua alia solutio sic euidẽs sicut est ratio supradicta: sed ratio illa ꝓbat deuꝫ esse / accipiẽdo deum vt in ꝓposito sumit̃: vꝫ ꝓ ente p̃mo. ḡ ⁊c. ¶ Confirmat̃. q2 omnino ꝓpõ ista videtur euidens ⁊ a quolibet ꝯcedẽda: vꝫ ꝙ tota multitudo effectuũ causatoꝝ siue inordinatis accidẽtaliter siue eēntialiter est causata ab aliquo extra illam multitudineꝫ cuꝫ nihil esse possit suiipsius causa: sed ex ista premissa sequitur ⁊ infert̃ necessario p̃dicta conclusio vꝫ ꝙ deꝰ est. ergo ⁊c. ¶ Nec valet illud qḋ obijcitur ꝯ ꝓpositionem p̃dictam: qñ d2 ꝙ ꝓbaret̃ p ipsam in actibus intellectus esse statũ ⁊ ꝯtinuum ex īdiuisibilibꝰ esse ꝯpositũ q2 licet hec passio q̃ est causari eo ipso quo ꝯuenit cuilibet parti diuisim multitudinis causatoꝝ cõueniat totali mł̃titudini ꝯiũctiꝫ: ⁊ p ꝯñs p hoc ꝙ quelibet pars multitudinis causatoꝝ est causata ⁊ tota ipsa multitudo cõiunctim accepta / bene ꝓbet̃ causalitatis p̃mitas in subordinatis scd̃m cãm ⁊ effectũ: tamē forte hec passio que est habere prius vel posterius se lꝫ ꝯueniat diuisim cuilibet parti multitudinis ordinatoꝝ scd̃m sitũ vł scd̃m durationē / nõ tamen toti multitudini ⁊ omnibus eius partibꝰ ꝯiũctim. quo supposito / de quo dicet̃ prolixius in scd̃o / falsa esset vtraq; ꝓpõnuꝫ p̃dictarum: vꝫ ꝙ tota multitudo actuũ possibiliũ intellectus hꝫ actuꝫ se posteriorē: ⁊ ꝙ tota multitudo ptium linee citra a. hꝫ aliquid prius se citra a. quare ⁊c. ¶ Tertia conclusio ē ꝙ ista ꝓpositio deꝰ est / accipiẽdo deũ ꝓ cõceptu simplici / ⁊ ꝓpõ deitatis formata ab intellectu ꝯp̄hẽsoris nõ est demonstrabilis aliquo p̃dictorum duorum modorum. ¶ Hec probatur. qm̃ nulla ꝓpõ prima ⁊ p se nota est demonstrabilis aliquo modo. ¶ Hoc apparet. q2 oē veruꝫ quocũq; modo large vꝫ vel ꝓprie demonstrabile supponit aliquid notius se: sed ista propositio deus est / sumẽdo deum huius ꝓpõnis subiectum ꝓ conceptu simplici ⁊ proprio deitatis tm̃ est vt a ꝯprehensore formata prima ⁊ per se nota vt dictum est in articulo precedẽti. ḡ ⁊c. ¶ Confirmatur. q2 vt dictum fuit in articulo p̃cedenti / nulla ꝓpositio videtur esse notior rem intuẽti ꝗ̃ illa in qua ꝯceptus existentie de conceptu rei intuitiue agnite p̃dicatur qñ vterq; istorum conceptuum virtute intuitiue notitie formatur. nec videtur ꝓpõ notior si eius subiectũ sit diffinitio ꝗ̃ si sit diffinitum. quare ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima conclusio. ꝙ ista ꝓpositio deus est sumendo deum alio modo vꝫ pro ente primo / sicut accipiebatur in p̃mis duabus cõclusionibus / est. demõstrabilis non per se nota vt a cõprehẽsore formata. ¶ Hec ꝓbatur. qm̃ ꝓpositio ista deus est / sumendo deum eius subiectum pro conceptu solius deitatis proprio nulliꝰ alteriꝰ ꝯnotatiuo notior ē beato ꝗ̃ q̃cũq; alia in q̃ p̃dicat̃ ꝯceptus existentie de cõceptu dei proprio ⁊ alicuiꝰ alterius ꝯnotatiuo. qualis ꝯceptus est hoc qḋ dico primum ens. primum em̃ dicitur illud a quo omnia et quo nihil priꝰ. ⁊ ita ꝯnotat ⁊ īportat alia ab illo qḋ dicitur esse primum. ergo ista propositio deus est / cuius nulluꝫ extremorum importat nisi solum deuꝫ / notior est beato ꝗ̃ ista primum ens est: cuius subiectum importat seu cõnotat aliquid affirmatiue vel negatiue vł vtroq; modo a deo distinctum. vnde istam videt̃ beatus demonstrare posse ex alia sic arguendo in tertia figura. deus est: sed deus est primum ens. ergo primum ens est. nec minor ēt hic assumpta videlicet ꝙ deus est primum ens / videtur esse per se nota: sꝫ ꝓbabilis ex alia notiori videlicet ex ista / omne illud qḋ est causa omnium ⁊ cuius nulla potest esse causa est primum ens: sed deus est huiusmodi. ḡ ⁊c. ¶ Confirmatur. q2 nulla ꝓpositio est per se nota cuius p̃dicatum est conceptus existentie dictus de conceptu rei licet vise ineuidenti: sed ista propositio primuꝫ ens est / est talis. lꝫ enim deus per huiusmodi ꝓpositionis subiectum qḋ est primũ ens significatus sit euidẽs cuilibet eum intuentium beatoꝝ: nõ tamen vt significa

tus p quēcũq; ꝯceptũ: q2 nec omnis cõceptus de re visa formatus est vniformiter euidens. nec em̃ vidẽti albedinem est eque euidẽs ꝙ albedo sit effectꝰ aliq̃s ab alio dependens sicut est euidẽs ꝙ est exñs. ⁊ ita cõsimiliter in ꝓposito hic cõceptus de deo viso formatus: vꝫ ens primuꝫ quo nullũ aliud est possibile prius / nõ est vniformiter euidẽs: sicut q̃libet alius quē format de deo beatus. ergo nec ꝓpõ in qua p̃dicat̃ ꝯceptus existentie de ipso est p se nota. ¶ Ex quo sequit̃ ꝙ alia ꝓpõ est ista in essendo ⁊ alterius rõnis / deꝰ est / ab ista primũ ens est. q2 lꝫ p̃dicatũ sit idē vtriq; nõ tñ subiectũ: ꝗ̃uis eiusdeꝫ rei significate sit signum. et ideo prima est ꝓpõ per se nota nõ aũt secunda. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio qñ d2 ꝙ ista ꝓpõ / deus est / nõ est dubia apꝰ formantē: Dico ꝙ verum est de ipsa vt a beato formata accipiendo deum modo p̃dicto. accipiẽdo etiã deuꝫ alio modo vꝫ pro ente primo / esto ꝙ beato nõ sit dubia. non tñ est p̃ma sed ꝓbabilis ex alia prius nota. neutra aũt est p se nota vt a viatore formata. q2 etiã vtraq; istarum est dubia sibi nisi veritate fidei illustretur vel ex aliquibus alijs notioribus demõstretur vt superiꝰ est ostẽsum. quare ⁊c. ¶ Ad aliã in contrariũ appet. ꝙ non sumitur in questiõe ista sic deꝰ qñ d2 ꝙ deum esse est demõstrabile a viatore. qm̃ constat ꝙ trinitas psonaruꝫ cum vnitate essentie nõ est demõstrabilis nec viatori p se nota vt postea ostendetur. sed accipiendo deuꝫ ꝓ ente primo. concedo tñ ꝙ etiã accipiẽdo deũ pro ente vno ⁊ trino ipsum vt sic sumptũ etiam est p se notũ cuilibet beatorum vel demonstrabile ex aliquo notiori / loquẽdo nõ de visione beatifica p quã constat totam trinitatē personarum ⁊ essentie vnitatem existere euidenteꝫ: sed de abstractiuis notitijs tali visione mediante de diuina essentia ⁊ de psonis formatis: quarum notitiarum tam complexarum ꝗ̃ incomplexarum formatarum ex incõplexis alie sunt alijs euidentiores. quare. ⁊c.

Secundo quero vtrum deum eē infinitũ sit p se notum an demonstrabile euidenter ex aliquo p se noto. ¶ Et videt̃ ꝙ sit p se notũ. q2 oĩs illa ꝓpõ est per se nota ⁊ indemonstrabilis que est euidens ex solis suis terminis incomplexis: sed ista deꝰ est infinitꝰ est talis: qm̃ cuicunq; intelligenti quid per deuꝫ importat̃ ⁊ p infinitũ / est euidens deum existere infinitũ. nec põt quis istam propositionem formare ⁊ dubitare de ipsa formata an sit vera. ḡ ⁊c. ¶ Cõtra. q2 nulla ꝓpõ est p se nota p cuius extrema importantur aliqua in re extra distincta: sꝫ talis est ista: qm̃ īfinitas est ī re extra a deitate distĩcta sicut gradus intrĩsecus q̃dditatis ab ipa quidditate. nõ em̃ idē potest esse suijpsius gradus. ḡ ⁊c. ¶ Respõsio. vbi sic ꝓcedã. Primo em̃ inquiram an infinitum in ista ꝓpõne p̃dicatum dicat aliquid in re extra a deitate distinctuꝫ. Secundo dicam ad quesitum: vꝫ an istud verũ p̃dictũ complexum sit demonstrabile an per se notum.

Quantum ad primum est opinio quorũdam dicentiũ ꝙ infinitas est in re extra aliquid a deitate distictuꝫ: sicut ⁊ finitas a qualibet re creata. Est em̃ finitas vt dicunt gradus intrinsecus cuiuslibet quidditatis create / ⁊ infinitas increate. talis aũt gradus ē vt dicunt in re distinctus a quidditate cuius d2 esse ḡdus. ¶ Pro ista opinione arguit̃. Et primo ꝙ infinitas sit a deitate distincta ⁊ ab omnibus relationibꝰ originis ⁊ ab attributis. qm̃ illud quo nõ multiplicato alia sunt multiplicata q̃ omnia dicũt̃ formalit̃ talia propter ipꝫ ab eis omnibus est distinctum: sed diuina infinitas est vnica / qua essentia ⁊ alia omnia multiplicit̃ attributa dicuntur formaliter infinita: relatiões em̃ originis sunt diuerse: ergo infinitas est distincta ab istis omnibus in re extra. ¶ Scd̃o arguit̃ idē de finitate vꝫ ꝙ distinguatur ab om̃i quidditate creata. qm̃ illud de quo aliquis potest esse certus distinguit̃ ab omni illo de quo põt eē dubius exñs de alio primo certus: sꝫ existentes certi de q̃dditate creata dubitant de eius finitate vel possibili infinitate: sicut etiã de q̃dditate diuine relatiõis existẽtes certi ꝙ est ad aliud dubitãt mł̃ti ēt magni an sit formaliter infinita. ḡ ⁊ infinitas a relatione diuina ⁊ finitas similiter est distincta ab omni quidditate creata. ¶ Sed opinio ista est omnino improbabilis ⁊ absurda. vnde arguo sic contra ipsam. Et prĩo probo ꝙ infinitas non sit in deo aliquid positiuũ ab ipso distinctũ. qm̃ aut sumis infinitũ formaliter aut fundamentaliter. Si primo modo / infinitũ non videtur dicere aliquid positiuũ ab illo de quo dicitur distinctũ magis ꝗ̃ incorruptibile vel immortale vel inuisibile. nullum em̃ istorum nec similiũ vt formaliter sumptũ / dicit aliq̃d positiuũ: nec putatiuũ: sed tm̃modo negatiuũ ꝓ quanto illa quoꝝ talia sunt vel dicunt negationes sunt impossibilia subiectis de q̃bꝰ negatiui cõceptꝰ hm̃oi p̃dicãt̃. sicut corruptibilitas repugnat subiecto de quo d2 incorruptibilitas: finitas ei de q̃ d2 īfinitũ ⁊ sic de alijs. igit̃ ⁊c. ¶ Si aũt accipias fundamẽtalr̃ infinitũ ꝓbo ꝙ nec sic dicat aliq̃d a deo distĩctũ. qm̃ sicut illud d2 īmortale cui repugnat mortalitas et incorruptibile cui repugnat corruptibilitas ita ⁊ illud d2 fũdamẽtalr̃ īfinitũ cui repugnat oĩs finitas quocũq; ab ipso alio circũscripto: sed deitas est cui omni alio circũscripto repugnat omnis finitas. ergo ⁊c. ¶ Minor apparet primo. quoniam non minus finitas repugnat diuine essentie nullo mediante alio a se ipsa ꝗ̃ immortalitas anime rationali vel visibilitas: sed constat ꝙ nec aĩa nec angelus d2 immortalis nec īuisibilis aliquo positiuo mediante ab eorum aliq̃ differente. ergo ⁊c. ¶ Secũdo. q2 seipo simpliciter ⁊ vniuersaliter pfecto repugnat etiã ex seipso nõ ex aliquo alio oĩs imperfectio ⁊ p ꝯñs finitas seu limitatio: sed diuina essentia est pfectissima ex seipsa. ḡ ⁊c. Confirmatur. q2 quodlibet qḋ est tale seipso est perfectiori modo tale ꝗ̃ si esset tale aliq̃ mediante a se distincto: sicut q2 angelus seipso est incorruptibilis / ideo perfectiori modo est incorruptibilis ꝗ̃ esset aliquid qḋ poneretur esse incorruptibile tm̃ p aliquē sibi impressum habitum vel qḋcũq; aliud sibi appositum: sed deitas est ponẽda modo pfectissimo infinita. ergo ⁊c. ¶ Preterea arguo sic ad idem. nihil est possibile in re extra qḋ sit perfectius deitate: sꝫ si infinitas est ab ipsa distincta ipsa īfinitas erit perfectior ꝗ̃ deitas. ergo ⁊c. ¶ Minor probatur. quia perfectius est illud cui ex se repugnat oĩs impfectio ꝗ̃ illud cui ex seipso non repugnat: sed tãtum ex aliquo alio ab ipso distincto: sed si infinitas ⁊ deitas distinguũtur / infinitati ex se repugnat omnis finitas seu limitatio ⁊ per consequẽs impfectio / non autē deitati nisi ꝓpter infinitatem ab ipsa vt supponit̃ differentem. ḡ ⁊c. ¶ Confirmatur. quia aut huiusmodi infinitas seipsa ē perfecta: ipsiq; ex se repugnat oĩs īperfectio: aut mediante aliquo alio. si primum: eadem ratione fuit standum in diuina essentia ponendo ipsam ex se perfectam cum nihil possit ea perfectius reperiri. si autem ponas secundum querã de illo alio in infinitũ: ergo ⁊c. ¶ Preterea arguo sic ad idem. omne qḋ seipso excedit improportionaliter quodcũq; finitum / seipso est formaliter infinitum: sed diuina essentia seipsa excedit improportionaliter omne finitum. ergo ⁊c. ¶ Minor apparet. qm̃ aut excedit omne finitum vltra omnem proportionem aut non: sed tantum secundum aliquam. sed non põt po

nl secūdum:qꝛ tunc poneretur esse formaliter finita.oē
enim ens secundum aliquam proportionem finituȝ ex-
cedens est finitum.ꝗ relīquitur primum qđ est ꝓpositū.
¶Nec valet hic responsio aliquorum dicentium ꝙ di
uina essentia vt secūdū se sūpta:nec est finita nec īfinita
nec pfecta nec īpfecta:ꝛ ita nec pōt esse pfectioꝛ nec ī-
perfectioꝛ cum omne perfectius sit perfectum:nec p cō
sequens potest vt sic sumpta excedere aliquid intensi-
ue. ¶Hec siquidem solutio est abominabilis. horroꝛ
em̄ est dicere diuinam essentiam que est obiectum beati
ficum per seipsam ꝛ propter se super oīa diligendam
nullam dicere perfectionem. qm̄ sicut corruptibilitas
non repugnat nisi ei qđ est seipō nullo mediante alio in
corruptibile nec moꝛtale nisi ei qđ seipso ē imoꝛtale/ita
ꝛ finitas nulli repugnat nisi ei qđ seipso nec alio mediā
te est formaliter infinitum:sed constat ꝙ finitas non re
pugnat nisi summe perfecto.repugnat autem diuine es
sentie.ergo ipsa ex se est summe pfecta.quare ꝛc. ¶Se
cundo potest argui consimiliter contra illud qđ dicitur
de finitate/ꝓbando ꝙ nec finitas ipa est aliquid a crea
tura distinctum.qm̄ sicut diuina essentia seipsa excedit
improportionabiliter qūlibet rem creatam ita ꝛ que-
libet res creata exceditur ab ea consimiliter semetipsa
ꝛ ita p ꝯsequens est seipsa finita sicut diuina essentia in
finita. ¶Secundo.qꝛ sicut quidditate increata nihil p
fectius est in ipsa ita nec quidditate creata potest esse p
fectioꝛ aliqs eius gradus ab ipsa distinctus:sed hoc ne
cessario habent dicere videlicet aliquē gradum quiddi
tatis create esse rem ipsaȝ perfectioꝛem omnes ponen
tes huiusmodi finitatem vt gradū pfectionalem a crea
tura qualibet differētem.quoniam ex se perfectuȝ vt su
perius est argutū est illo perfectius qđ nec est ex se per
fectum formaliter nec imperfectum:sed secundum po-
nētes gradus hmōi quidditas creata vel increata nul-
lam dicit perfectionē:sed tota ei⁹ perfectio est hic gra-
dus puta infinitas diuine essentie ꝛ finitas rei create.
ergo ꝛc. ¶Tertio.qꝛ sicut nihil formaliter est deus cui
nō repugnet finitas:ita nec est aliqđ in aliqua re crea-
ta cui non repugnet infinitas:cum nec infinitas de qua
hic loquimur sit aliud ꝙ̄ deitas.oīe aūt illud est finitū
cui repugnat infinitū:ꝛ eodem est finitum quo distīgui-
tur ab infinito.quodlibet aūt a deo infinito distīctū ab
eo distinguitur semetipso.ergo ꝛc. ¶Consimiliter po-
test argui contra illud qđ ponit idem doctoꝛ de existen-
tia ꝛ eternitate dicēs ꝙ existentia similiter est gradus
seu modus intrinsecus cuiuscunqꝫ rei create ꝛ increate
ab ipsa extra animam distinctus.ꝛ similiter eternitas
vt dicit est gradus intrinsecus deitatis distinctus ab
eo.quoniam omne qđ est in re extra creata vel increata
vniformiter est existens quantum ad hoc ꝙ vnum non
magis existit forma semetipso ꝙ̄ alteruȝ:ꝛ maxime qđ
est īperfectius.sed si existentia rei create distinguat ali
quid poni tantum ab essentia cuius est distinctuȝ extra
intellectum /illud nō poterit esse perfectius immo im
perfectius essentia.ergo non magis erit existēs seipsa
ꝙ̄ essentia:ꝛ ita si existit seipsa eadem ratione ꝛ essentia
nec per consequens vt esse existat opoꝛtet ponere existē
tiam tanꝙ̄ aliquid distinctum ab ipsa.si autem dicatur
ꝙ existit aliquo alio mediante queram de illo in infini-
tum.quare ꝛc. ¶Consimiliter arguitur de eternitate.
videlicet ꝙ non sit aliquid a deo distinctum. quoniam
eternitas non est aliud ꝙ̄ diuina existentia que ab essen
tia est totaliter indistīcta.nec enim earū que sunt in deo
vnū ē exn̄s nec etnū magꝭ ꝙ̄ alterū formaľr p se ipȝ.q̄re
ꝛc. ¶Cōfirmaṫ.qꝛ cū modus vt dicunt sit aliquo oꝛdi-
ne nature posterioꝛ re cuius diciṫ esse mod⁹ ipamqꝫ reȝ
necessario p̄supponat/ magis videretur ꝙ deberent po
nere omnem rei modum seu gradum ab ipsa quōcunqꝫ
distinctum existere propter rem:ꝙ̄ econuerso rem ipsaȝ
existere ꝓpter modum.ergo essentia non existit existen
tia:nec diuina essentia est eterna eternitate:sed existen
tia existit essentia ꝛ eternitas est deitate eterna/ suppo
sita differētia iter ista.q̄re ꝛc. ¶Preterea qꝛ sicut qđli
bet seipso ꝛ non alio est finituȝ qđ circunscripto omni a
se alio est finitum ita ꝛ seipso non aliquo alio vndecūqꝫ
est existēs formaliter ꝛ eternū qđ omī a se alio circūscri
pto per possibile vel impossibile esset existens actualiṫ
ꝛ eternū:sed omīs res seu quidditas producta existeret
circūscripto quocūqꝫ alio a seipsa:oīe etiā qđ est deus
esset vniformiter quocūqꝫ ab ipso distincto vel p possibi
le circūscripto.ergo ꝛc. ¶Nec valet si dicas ꝙ existen-
tia non existit nec eternitas est eterna.qꝛ omne non exi
stens est nihil: ꝛ exn̄s non eternū est tempoꝛale seu hn̄s
principium.impossibile em̄ est aliquid ꝓductum actua
liter non exn̄s:sed tota quelibet res creata et quicunqꝫ
eius modus intrinsecus siue gradus totuȝ est a deo pro
ductum realiter ꝛ creatum:nihil etiaȝ in deo est habēs
principium:sed quicquid est in eo caret pn̄cipio forma
liter semetipso:hoc auteȝ est esse formaliter sempiternū
videlicet non habere principium nec terminū secūdum
nominis significatum .quare ꝛ cetera. ¶Et ideo quan
tum ad istum articulum aliter est dicendum. Ad cuius
euidentiā est sciendū ꝙ dupliciṫ potest accipi infinituȝ
veȝ formaliṫ ꝛ fūdamētaliter. Infinitū sumptū forma-
liter est negatio non priuatio finitatis sicut immoꝛtale
moꝛtalitatis et incoꝛruptibile coꝛruptionis seu coꝛru-
ptibilitatis.tā infinituȝ enim ꝙ̄ immoꝛtale ꝛ īcoꝛrupti
bile negat qđ est impossibile subiecto de quo p̄dicatur
qđlibet istoꝛum.nec enim finitas est possibilis ei de quo
dicitur infinitum :nec moꝛtalitas ei de quo immoꝛtale
nec coꝛruptibilitas ei de q̄ īcoꝛruptibile:sicut nec visibi
le ei de quo inuisibile p̄dicatur:sed priuatio est negatio
ei⁹ qđ est possibile subiecto priuato vt apparet de ceci
tate respectu aīalis cui visio est possibilis.ergo nullū p̄
dictoꝛum vt formaliter sumptum est priuatio:sed abso-
luta ꝛ nuda negatio. Infinitum alio modo sumptum
videlicet fūdamētaľr nō est aliud ꝙ̄ illud ens cui repu
gnat finitas ipsa sicut inuisibile qđ est videri impossibi
le/ ꝛ īcoꝛruptibile qđ coꝛrumpi est īpossibile.et hoc mo
do infinitū sumptum potest describi vt dicatur ꝙ infini
tum est qđ excedit omne finitum vltra oēȝ proportionē
vel qđ est perfectius quocūqꝫ finito possibili.hoc em̄ est
infinitum excedere improportionabiliter finitū : vide-
licet omne pfectius omī finito possibili. omī em̄ illo qđ
secundum aliquam ꝓportionem excedit aliquod finitū
pōt esse aliud finitum perfectius. ¶Ex quo apparet ꝙ
male arguunt contra istam descriptionem datam com
muniter de infinito aliqui dicentes ꝙ si deus faceret
infinitas albedines actualiter existentes quarum vna
esset semp pfectioꝛ alia ascēdēdo aliqua excederet aliā
vltra omnem ꝓpoꝛtionem:nec tamen propter hoc exi-
steret infinita.qm̄ hoc non est verum.non enim excedit
aliquod finitum vltra omnem propoꝛtionem illud cui
potest fieri equale vel perfectius aliud finitum. vľ ꝯesto
ꝙ talis albedo excederet aliam vltra omnem propoꝛ-
tionem in specie albedinis ꝛ ideo esset in tali specie infi
nita non tamen excederet ipsam simpliciter in genere
siue in ratione entis finiti possibilis nec per consequēs
foꝛet simpliciter infinita.quare ꝛc.

Hoc premisso pono quatuor cōclusio
nes. ¶Prima est ꝙ infinitū p̄mo mō veȝ formaľr sum-
ptum nō est possibile existere in re extra. ¶Hec ꝓbaṫ.
qm̄ si infinitū vt sic sumptuȝ veȝ ꝓ negatione finitatis

possibilis est possibile existere in re extra aut in deo aut
in aliq̄ re creata.sed nō pōt dici ꝙ sit ī aliqua possibili re
creata:qm̄ sicut cecitas nō pōt esse vbi est visus ita nec
negatio finitatis in aliqua re finita:qꝛ tunc idē eēt infini
tum actualiter ꝛ finitū:sed oīs res creata vel creabilis ē
finita/cuius finitatis negatio dicit precise infinitum vt
sic sumptum.ergo ꝛc. Nec pōt dici ꝙ formaliṫ sit in deo.
¶Primo:quia qđ nihil est ī nullo ente ꝛ maxime in deo
q̄ est essētia sibi possibilis existere potest:sed īfinitū vt sic
sumptū nihil est cū sit negatio absoluta. ¶Secūdo:qꝛ si
infinituȝ vt sic sumptū dicatur esse aliquid/nō nisi finitū.
est em̄ negatio finitatis.negatio autem ex affirmatione
sibi opposita mēsuraṫ. ꝛ ita cū finitas moꝛtalitas ꝛ coꝛ-
ruptibilitas ac alia oīa positiua de deo negata sint finita
ꝛ negationes taliū erūt finite eo modo quo dicunṫ esse pu
re denominatiue vel aliter quōcūqꝫ:sed deus nō est essen
tialiter aliqđ finitū.ꝗ ꝛc. ¶Et si q̄ras quomō ergo deus
diciṫ infinit⁹ ex q̄ infinitas non est in ipso? ¶Rn̄deo:ꝙ
sicut angelus diciṫ inuisibilis nō inuisibilitate tanꝙ̄ ali-
q̄ in ipso actualiter existente/nec etiā possibiliter : sed qꝛ
coloꝛ est ipsi īpossibilis qui solus dicitur esse visibilis:ita
consimiliter deus dicitur formaliter infinit⁹ nō infinita-
te tanꝙ̄ aliquo ab eo distincto existēte in ipso:sed qꝛ disti
ctus essentialiter a qualibet re significata:cum nec esse ī
finitum sit aliud ꝙ̄ non finitum: ꝛ esse non finitum nō sit
aliud ꝙ̄ esse ab omni finito distinctum. ¶Ex hoc appaꝛȝ
quomō sit impossibilis imaginatio quoꝛūdam dicētium
relatiōes originis nō esse infinitas formaliṫ nec finitas
qm̄ aut p eē formaliṫ infinitū intelligūt esse formaliṫ p̄ci
se negatiuū qđ solū impoꝛtat hmōi infinitū: aut ens ali
quod positiuū ab īfinito huiusmodi denoīatum. Si dcetur
primum ꝯsimiliṫ debent dicere ꝙ nec diuina essentia est
infinita formaliṫ nec finita nec aliquod ens aliđ positiuū
quoniā nullū ens ē formaliṫ nihil.sed eē infinitū hoc mō
est esse nihil.ergo.ꝛc. Si autem ponāt secundum sicut et
ponere intendūt:tunc manifeste est falsum ꝛ impossibile
qđ accipiunt qm̄ dicunt ꝙ relatiōes ille nec sunt infinite
formaliter nec finite:quoniam de quolibet est verum al-
teruȝ cuiuscunqꝫ cōtradictionis extremum:sed finitū ꝛ ī
finitum non sunt priuatiue:sed cōtradictoꝛie opposita. ꝗ
ꝛc. ¶Confirmaṫ.qꝛ esse infinituȝ vt dictū est non est aliđ
ꝙ̄ non posse esse finitum:sicut etiā inuisibile est non posse
videri:sȝ eē q̄libȝ relatio originis sicut ꝛ diuina essentia
distīguitur semetipsa a qualibȝ re finita:nec pōt essentia
liter seu identice eē ipsa.ergo ꝛc. ¶Secunda ꝯclusio est
ꝙ infinitū secundo modo sumptū videlicet fūdamētaliṫ
est tantum ens increatum. ¶Hec appet:qm̄ infinituȝ vt
sic sumptum est p̄cise illud ens qđ vltra oēm ꝓpoꝛtionē
excedit quodcunqꝫ aliud ens possibile limitatū vel etiaȝ
aliquo modo illimitatū : supposito ꝙ de⁹ possit facere ef
fectum aliquē infinitū : de quo postea inquiretur.sed nul
lum aliud ens ab increato est possibile ꝙ sic excedat nec
etiā aliq̄ mō excedat oē ens aliud possibile:cū nullū ens
aliud ab increato sit possibile cui nō possit fieri aliud eq̄
le ꝛ etiā foꝛsitā maius ipso.ergo ꝛc. ¶Cōfirmatur.quia
infinitum hoc mō sumptum dicitur tm̄ illud qđ ab oī en-
te finito possibili est distinctum:quia necesse hoc mō infi
nitum:vt p̄dictū est supra/ē aliud ꝙ̄ esse ens nō finitū. eē
aūt ens nō finitū nō est aliud ꝙ̄ eē ens ab oī finito distin
ctū:sed solū ens īcreatū est ab oī ente simpliciṫ finito dis
tinctū.omne em̄ aliud a deo possibile est simpliciṫ finitū
esto ꝙ aliqđ sit possibile scđȝ qđ īfinitū:scđȝ imaginatio-
nē aliq̄rū.ꝗ ꝛc. ¶Tertia ꝯclusio ē/ꝙ infinitū primo mō
veȝ formaliṫ sumptū nō impoꝛtat positiue:sȝ tm̄ negati-
ue aliqđ a deo distīctum. ¶Hec appet.qꝛ oīs negatio si-
gnificat non positiue sed priuatiue seu negatiue affirma-
tionē sibi oppositā/sicut ꝛ priuatio habitū/vt cecitas vi-
sionem ꝛ nō hō hoīem:ꝛ sic de aliis:sȝ infinitū hoc mō sum-
ptū dicit p̄cise negationē oīs entis finiti possibilis: sicut
nō hō solꝰ hoīs.ꝗ sicut nō hō īpoꝛtat hoīem negatiue ab
oī illo de q̄ ipsum non hō diciṫ equaliter differentē/ ita ꝛ
infinitū īpoꝛtat negatiue q̄libȝ rē finitā a deo distīctā
de q̄ solo dicitur infinitū. ¶Confirmaṫ.quia oīs res cre
ata est aliqđ positiuū a deo distinctū:sed infinitū vt sic sū
ptū impoꝛtat negatiue quodlibȝ ens creabile vel creatū
ergo ꝛc. ¶Quarta conclusio ꝛ vltima ē ꝙ infinitū scđo
mō videlicet fūdamētaliṫ sūptū nō īpoꝛtat aliqđ a deo
distinctū:sed tm̄mō īpoꝛtat deū ipsū. ¶Hec appet ꝛ eui-
denter seq̄tur ex p̄dictis:qm̄ infinitū vt sic sumptū diciṫ
p̄cise ens quod est ab oī infinito possibili distinctum et
īproportionabiliṫ excedit ipsum:sed solꝰ deus seipso nul
lo alio mediāte est distinctꝰ ab oī ente finito.ꝗ ꝛc. ¶Ex p̄
dictis appet q̄d dicendū ē ad istū primū articulū vbi erat
videndū an infinitū qđ est huius ꝓpositionis/deus est i-
finitus/predicatū dicat aliqđ a deo distīctū:qm̄ bn̄ infini
tum aliq̄ mō sumptū impoꝛtat negatiue aliqđ a deo essē-
tialiṫ distīctū:qꝛ significat ens creatū:nullo aūt mō īpoꝛ-
tat aliquid increatū a deo distinctū.nulla em̄ ē distīctio
inter īcreata nisi tātū inter diuina supposita.nec em̄ ī di
uinis sunt nisi tria/q̄ q̄dē tria sunt vnū.si aūt īfinitas eēt
in diuina essentia aliqđ distinctū ab ipsa poneret īnūerā
cū ipsa: cū oīa in re extra distincta sint nūerata seu plura
ꝛ ita in diuinis essent plura distīcta ꝛ nūerata ꝙ̄ tria sup
posita.hoc aūt est impossibile:ꝛ cōtra determinationē ec
clesie contentā cap.de summa tri.ꝛ fide catholica. firmiṫ
credim⁹.ꝗ ꝛc. ¶Ad illud qđ primo arguebatur supius
in contrarium appet ꝙ falsū accipit qm̄ dicit ꝙ īfinitas
est aliqđ vnum in diuinis quo plura dn̄r esse formaliter i-
finita.nihil em̄ est in diuinis infinituȝ mediante alio a se
ipso/sicut nec aliquod creatum est finitū nisi tantummō
p seipȝ. ¶Ad aliud qđ postea addiṫ qm̄ diciṫ ꝙ multi du
bitāt an quidditas creata de qua sunt certi possit eē in-
finita:Dico ꝙ falsū est loquendo de infinito simpliciter
de q̄ tm̄mō est hic sermo:qꝛ tale infinitū ē solus de⁹:ꝛ ita
per ꝯn̄s an aliqđ ens creatū possit fieri infinituȝ esset du
bitare an possit fieri deus:de quo nunꝙ̄ fuit dubitatum
ab aliquo sane mentis. Si autem accipias infinitum se
cundum q̄d de q̄ loquuntur aliqui concedentes deum
posse facere albedinem vel omnem formam aliam inten-
sibilem infinitam: sic arguiṫ nihil ad propositū: quia cō
stat tale infinitum esse a quidditate finita distinctum vt
vnum indiuiduum ab alio non vt gradus a re cuius di-
citur esse gradus. Nec dubitare an ista albedo de qua sū
certus possit fieri infinita / est aliud ꝙ̄ dubitare an pos-
sint infinite albedines fieri ꝛ facte ipsi addi. ¶Et quan
do addiṫ ꝙ de relationibus originis dubitatur an sint in
finite : Dico ꝙ dubitari an relatio originis sit infinita
est dubitare an sit deus. accipiendo enim formaliter in-
finitum constat vt patet ex dictis omne quod est ab om
ni finitate possibili distinctum existere infinituȝ. tale au
teȝ est solus deus.quare ꝛc. ¶Et si queras/quomodo er-
go ens diuiditur per finitum ꝛ infinitum? dico ꝙ ens in
communi sumptū diuidiṫ per finitum ꝛ infinitū nō tanꝙ̄
per aliqua impoꝛtantia aliqua diuersa a diuina essentia
ꝛ ab alia re creata : sed tanꝙ̄ per affirmatiuum ꝛ sibi cō-
tradictoꝛie oppositum negatiuum:ꝛ hoc vt infinitum su-
mitur formaliter.vt sic enim infinitum dicit conceptum
tantummodo negatiuum. si autem fūdamētaliter/ens
diuiditur per finitum ꝛ infinitum sicut ens absolute sum
ptum per ens creatum ꝛ per ens increatum. ¶Hec de
primo.

Quantum ad secūdū est opinio aliquo-
rum dicentium ꝙ infinitum dupliciter potest sumi.vide

licet vno modo pro ente perfectiori quocunq; possibili ꝑ
se sumpto. Alio modo pro ente perfectiori quibuscunq;
alijs simul sumptis etiam infinitis. ¶ Tunc dicunt ꝙ
primo modo sumendo ens infinitum potest demonstra=
ri naturaliter ꝛ probari saltem probatione que esset eui=
dentior sua solutione ꝙ deus est infinitus: non autem ac
cipiendo secundo modo infinitum. ¶ Primum probant
quia causa perfectissima equiuoca perfectior est suo effe
ctu: sed deus est causa equiuoca omnis effectus causabi
lis perfectissima. ergo ꝛc. ¶ Scđꝫ probant: qꝛ primū ens
non probatur infinitū nisi ex medio supradicto puta ex
causalitate: sꝫ ex cālitate non probatur esse infinitū isto
modo: sed primo accipiendo infinitum: quoniā perfecta
causalitas saluaretur in causa equiuoca ponendo ipsaꝫ
esse nobiliorē quolibet effectu suo diuisim. ex hoc aūt ꝙ ip
sa poneret nobilior omni suo effectu diuisim nō sequeret
ꝙ esset nobilior omnibus simul sumptis cōiunctim. qua
tuor enim ꝯtinēt duo ꝛ tria diuisim non aūt coniunctim.
ergo ꝛc. ¶ Sed hic modus dicendi nō videtur sufficere:
primo quia non est per se nota altera premissarum q̄ assu
mitur ad probandum deum esse infinitum infinitate pri
mo modo sumpta: vꝫ quia causa equiuoca est ꝑfectior
suo effectu: quoniam aliquid esse causam alterius non ꝓ
bamus nec scimus nisi a posteriori/ videlicet quia vnū se
quitur ad alterum: sed aliquando ad presentiam īꝑfectio
ris videmus sequi perfectius: vt mixtum generat ex ele=
mentis ꝛ herba ex terra: dicēte scriptura: germinet terra
herbam virenteꝫ ꝛc. scđm etiā multos accidētia sunt ge
neratiua substātie: vt apparet in sacramēto eucharistie
vbi accidētia sine subiecto existentia sunt eorūdē corru=
ptiua ꝛ generatiua quorum erant antea mediāte substā
tia: si etiā calor ꝛ alia ignis accidentia essent sine ignis
substātia iuxta aquā/ nō minꝰ q̄ nūc forte corrūperet aq̄
ꝛ generaret ignis. ergo ꝛc. ¶ Nec valet si dicat ꝙ hoc
fieret tunc sicut fit nūc in sacramēto eucharistie virtute
prime cause supplentis vicē secunde deficiētis: qm̄ hoc lꝫ
sit verū non tn̄ est per se notum nec probabile ex aliquo
per se noto. ¶ Nec valet etiā si dicat ꝙ lꝫ causa secunda
equiuoca possit esse imperfectior suo effectu nō tn̄ prima
quia ꝑfectissima. quia aut accipis ꝛ supponis eā esse ꝑfe
ctissimam in ratione entitatis: vel in rōne causalitatis.
Si primū: accipis ꝛ supponis qđ probare intendis. hoc
enī est hic ꝓbandum videlicet primā causaꝫ esse hoc mō
ꝑfectissimā: quia formalit infinitā. Si aūt ponas secūdū
cū vt dictum est nullū entium scias habere causalitateꝫ
respectu alterius effectiuam: nisi quia ad presentiā vniꝰ
sequitur productio alterius: per ꝯñs omne illud arguit
perfecte causalitatis existere ad qđ solū positum seqtur
alterum: sꝫ scđa causa suo effectu imperfectior in entita=
te ē talis respectu sui effectꝰ ꝑfectioris. ¶ Et si dicas ꝙ
nō: qꝛ a tali cā non seqtur talis effectus ipsa ꝑfectior vir
tute solius ipsius sed prime cause secū īsimul ꝯcurrētis
¶ Hoc non valet primo: qꝛ licet hoc sit veruꝫ nō tn̄ ē ꝑ se
notum nec ab oībus concessuꝫ/ cū multi dicāt primā cau
sam non oportere ꝯcurrere cū secūda ad effectū sibi debi
tū ꝓducendū. Secūdo: qꝛ esto ꝙ ꝯcurrat sicut ꝛ facit: nō
tamen plus cū vna causa respectu effectꝰ imꝑfectioris q̄
cum alia ad ꝓducendū effectum ꝑfectiorem ipsa. q̄re ꝛc.
¶ Alia etiā ratio que adducit ad ꝓbandum aliā cōclu=
sionē secundā videlicet ꝙ non possit ꝓbari deum esse in=
finitum infinitate scđo modo sumpta nō cōcludit: qm̄ qn̄
dicit ꝙ sufficit ponere causaꝫ equiuocā ꝑfectā esse perfe
ctiorem quolibet suo effectu diuisim non omnibus simul
coniunctim/ hoc non videtur verum: quoniam cā nō po=
nitur ꝑfectior isto vno vel illo nec alio suo effectu/ nisi qꝛ
iste ꝛ ille ꝛ alius est ab ipsa. ergo cā ꝑfectissima ꝑfectior debꝫ
poni omnibus simul ꝛ cōiunctim sūptis q̄ oīa sunt ab ip=
sa. ¶ Cōsequētia ē euidēs: qm̄ si ideo causa aliq̄ ponit eē
perfectior aliquo vno solo effectu vel duobꝰ: qꝛ vnus tm̄
vel duo sunt effectiue ab ea. ergo si infiniti sint ab ipsa/ ꝑ
fectior eis omnibus debet poni. sed in ꝓposito ipse sic ar
guens omnia possibilia ꝯcedit fieri posse a prima cā ēt
sine omni alia ꝯcurrente/ alias non esset verū qđ accipit
qn̄ dicit ꝙ prima causa est causa equiuoca perfectissima.
nulla enī causa efficiens potest dici perfectissima que in
nullum potest effectū sine alia concurrēte ꝛ cōcausāte se
cū. ergo ꝛc. ¶ Et si dicatur ꝙ nō valet: quia licet causa
ꝑfecta arguatur esse perfectior omnibꝰ illis effectibus ī
quos potest simul/ nō tn̄ illis in quos nō pōt insimul: sed
in vnū post aliū successiue: sicut nec ignis est ꝑfectior infi
nitis ignibus in quoꝝ vnum potest post alium successiue.
primā aūt causā posse simul ꝑ se in omnia possibilia non
est notum. ¶ Hoc non valet: quoniaꝫ ex quo supponit eē
causa perfectissima non debet negari ipsam posse simul ī
omnia. ¶ Scđo: quia esto ꝙ non posset adhuc nō seqtur
quin ipsa sit ꝑfectior omnibus effectibꝰ possibilibꝰ simul
sumptis: qm̄ licet ignis: quia causa vnica ignis/ nō argu
atur perfectior omnibus ignibus sibi possibilibus nec
etiā vno tm̄ quia est cuiuslibet causa vnica/ tn̄ si esset cā
equiuoca perfectior esset vno tm̄ ꝛ oībus simul sumptis.
perfectior enī est angelus q̄ essent ignes simul sumpti
infinities infiniti. ergo et in ꝓposito de prima causa q̄ ē
oīm causa equiuoca quolibet per se sumpto ꝑfectior con
similiter est dicendum: vꝫ ꝙ eo ipso ꝙ ponit ꝑfectior quolꝫ
per se sumpto/ ꝛ omnibus simul sumptis. ¶ Nec valet il
lud qđ adducitur de q̄tuor cōtinētibꝰ duo ꝛ tria diuisim
non aūt duo ꝛ tria coniūctim: qm̄ aliter ē dicēdum de ꝯtē
nente aliq̄ continentia quodāmodo quantitatiua ꝛ alit
de continente alia continentia quodammodo intēsiua: q̄
videlicet continens non est ꝯtentis excessiue maius: sed
intensiue ꝑfectius. qꝛ licet continēs primum qđ vꝫ ē cō
tentis extensiue siue discretiue maius: nō oporteat neqꝫ
possit ꝯtinere omnia illa cōiunctim q̄ cōtinet diuisim: tn̄
secus est de cōtinente alia scđo modo vꝫ ꝑfectionaliter
seu intensiue: sic intelligendo ꝙ cōtinens est ꝯtentis ꝑfe
ctius intensiue. omne enim tale continens eo ipso q̄ con
ceditur ꝑfectius aliq̄bus pluribus ab ipso distinctis spe
cie ꝛ alterius rationis diuisim sumptis/ debꝫ etiā poni ꝛ
concedi esse ꝑfectius oībus simul sumptis: sicut appet
de angelo: q̄ eo ipso quo est ꝑfectior isto igne ꝛ alio alteri
us rōnis ab ipso/ est ꝑfectior omnibus ꝯiūctim sūptis ēt
infinities infinitis: sed prima causa non potest poni prio
modo sed isto scđo esse omniuꝫ effectuum sibi possibiliū
contentiua. ergo ꝛc. ¶ Et ideo q̄tum ad istū articulū alit
ter ē dicēdū. ¶ Ad cuius euidētiā est sciēdum ꝙ sicut di
ctum fuit in alia q̄stione de ista ꝓpositione/ deus est/ ꝙ vi
delicet alterius rationis ē illa quā format ꝯprehēsor et
alterius illa quā format viator/ ita ꝛ de ista deus est in
finitus/ de qua hic q̄ritur/ ꝯsimiliter ē dicēdum. oīes enī
ꝓpōnes licet eiusdē rei significatiue sīt ī essēdo alterius
rationis quorū vnius ꝛ non alterius vtrunq; extremorū
vel tantum alteruꝫ est notitia abstractiua formata medi
ante intuitiua eiusdem rei cuꝫ ipsa significatiua. sed nul=
lius ꝓpositionis deum signantis formate a viatore ali=
quod extremorum est notitia mediante intuitiua dei for
mata: cū talis nō habeatur ab ipso: cuius contrarium est
de propositionibus deum significantibus beatorū. ergo ꝛc.
¶ Posset igitur q̄stio ista qua querit/ an deū eē īfinituꝫ
sit demonstrabile an per se notum/ intelligi vel de propo=
sitione illa q̄ est viatoris vel de ipsa q̄ ē cōp̄hensoris. ꝛ si de
illa q̄ ē viatoris adhuc dupliciter. Vno mō an talis sit per
se nota viatori eam formanti: an demonstrabilis ab ip=
so. Alio modo/ an sit demonstrabilis si non ab ipso saltē
a comprehēsore. non potest autem q̄ri an illa q̄ est ꝯp̄hē=

soris sit econuerso demonstrabilis a viatore: quia talis
notitia non est sibi compossibilis ex suis naturalibus/ cū
formetur/ vt dictum est/ mediante dei notitia intuitiua.

Hoc p̄misso nō distiguēdo de īfinito vt
distiguit predicta opinio: sed intelligēdo ꝑ infinitū oē ꝑ=
fectius quocunq; possibili diuisim sine alio ꝑ se sumpto ꝛ
etiam cōiunctim omnibus simul sumptis: pono quatuor
conclusiones. ¶ Prima est: ꝙ ista ꝓpō deꝰ est infinitus
quā format beatꝰ est ab ipso demōstrabilis: nec per ꝯñs
est per se nota. ¶ Hec ꝓbatur. qm̄ omnis illa ꝓpō est de
monstrabilis: nec ꝑ ꝯñs per se nota: ad quam ꝓbandam
possunt adduci alie notiores/ q̄bus mediātibus firmior
causatur assensus tam de re per ꝓpōneꝫ ipsam significa=
ta q̄ de sua veritate. sed ista ꝓpō deus est īfinitꝰ a beato
formata est hm̄ōi. ergo ꝛc. ¶ Minor apparet. qm̄ lꝫ ista
ꝓpositio quā format beatꝰ cū dicit/ deꝰ ē infinitus/ sit eui
dentior q̄ illa eiusdeꝫ rei significatiua quā format viator
cū ꝓpositio cōprehēsoris ꝯstet ex extremis ꝑfectioribꝰ
puta ex notitijs abstractiuis incomplexis clarioribus
q̄ illa alia viatoris: tamen non sic euidens est sibi quin
sit alia euidentior ea ex qua ista potest ꝯcludi/ ꝛ illa me=
diante istam inferente eius veritati ꝛ rei ꝑ eā significate
firmior assensus p̄beri: vt ista: oē illđ qđ ē ꝑfectius oībus
alijs possibilibꝰ etiā simul sūptis/ ē infinitū. ex ista enī ad
dita sibi minori ista: sed deus est ꝑfectior oībꝰ alijs ab ipo
possibilibꝰ ēt simul sūptis pōt syllogizando btūs ꝓbare
ꝛ arguere deū existere infinitū. ¶ Sꝫ ꝯ hoc forsitā argue
tur. qm̄ per esse infinitū vt dictū ē nō est hic aliud intelli
gēdū q̄ esse ꝑfectius oībus alijs simul sumptis. ergo ꝓbare
deū esse infinitū qꝛ est oībus alijs ꝑfectior: est ꝓbare ideꝫ
per idē. ¶ Respōdeo/ ꝛ ꝯcedo añs: sed nego ꝯñaꝫ: qm̄ lꝫ
esse ꝑfectius oībus alijs significet ideꝫ: nō tn̄ est idem cū
hoc qđ dico infinitum: sicut licet aīal rationale signifi=
cet idem qđ hō/ nō tn̄ est idem cum eo: nec posse seu aptuꝫ
natuꝫ ridere est idē qđ risibile: lꝫ significet idem cū eo. nō
enī diffinitio seu descriptio est eiusdē ꝯceptꝰ lꝫ eiusdē rei
significatiuꝰ cū diffinito seu descripto. eē aūt ꝑfectiꝰ oībꝰ
alijs possibilibꝰ simul sūptis est diffinitio seu descriptio
ipsū aūt infinitū est sicut diffinitū vel descriptū. diffinitio
aūt vel descriptio notior pōt esse de aliq̄ q̄ diffinitū: alias
nūq̄ de aliq̄ posset ꝓbari vnū istoꝝ ꝑ alterū qđ ē falsū. ar
guit enī sic: oē animal ratiōale ꝛ mortale est hō: sꝫ fortes
est animal rationale ꝛ mortale. ergo ꝛc. hic notiꝰ p̄dicat
aīal rōnale de forte q̄ hō alias nulla eēt ista ratio. ꝛ ita ī
ꝓposito hec ꝓpositio deus ē ꝑfectior oībus alijs in qua
p̄dicat de deo diffinitio siue descriptio īfiniti/ notior pōt
esse q̄ ista deus est infinitus: in q̄ p̄dicat ipsuꝫ diffinitum
siue descriptum vꝫ infinitū. ¶ Confirmatur. qꝛ nō minꝰ
ꝓpositio ī qua predicat de aliquo diffinitio pōt eē notior
illa in qua predicat diffinitū de eodem: q̄ illa in q̄ p̄dicat
passio aliqua de diffinitione sit notior illa ī qua predicat
de diffinito: sed ꝯstat ꝙ ꝓpositio cuiꝰ subiectū est diffini=
tio ꝛ predicatum passio: sicut ista/ aīal rationale ꝛ morta
le est risibile notior est q̄ ista homo est risibilis/ ī q̄ p̄dica
tur eadem passio de diffinito: cū ista sit demonstrationis.
ꝯclusio ꝛ alia sit p̄missa. ergo ꝛc. ¶ Nō ergo dicit ꝙ si per
hec ꝙ deus est perfectior oībus alijs ꝓbaretur ꝙ esset
infinitꝰ/ seq̄ret ꝙ ꝓbaretur ideꝫ ꝑ idē: si intendis inferre
ꝙ ꝯclusio demōstrata sit cū illa minore p̄missa idē in essē
do/ nego: qꝛ vt dictuꝫ est/ in ista p̄missa deus est perfectior
omnibus/ predicatur diffinitio. in conclusione aūt diffini
tum. diffinitio autem alterius rationis est in essendo liceꝫ
non in significādo a ꝯceptu diffiniti. ꝛ ita cōsimilit ꝓpō
ī q̄ p̄dicat vel subijcit diffinitio/ alterius rationis est ab
illa cuius subiectū vel p̄dicatum est diffinitum. Si auteꝫ
intendas inferre ꝙ conclusio demonstrata sit eadem in
significando cum p̄missa p̄dicta/ concedo/ nec sic ꝓbare
idem per idem est inconueniens: immo vt veruꝫ euidens
concedēdū. cuiuscūq; enī demōstrationis cōclusio signifi
cat idem penitus cū altera p̄missaruꝫ: nec aliter pōt aliq̄
propositio demōstrari q̄ ꝑ aliquā aliā eādē secū in signi=
ficando sed diuersam in essendo: modo quo ista/ homo est
risibilis/ demōstrat ꝑ istā animal rationale est risibile. q̄
nihil aliud significat q̄ precedens. quare ꝛc. ¶ Secunda
conclusio est ꝙ ista ꝓpō deus est infinitus/ quam format
viator/ non est sibi nec alicui alteri per se nota. ¶ Hec se=
quitur ex prima ꝓbata: quoniam nulla ꝓpositio formata
a viatore de deo est sibi euidentior seu notior q̄ sit ꝓpō
idem cum illa significans comprehensori formata ab ip
so. ¶ Hoc est euidens. qꝛ propositio in mente formata tā
to est euidentior ꝛ notior quanto notitie incomplexe ex
quibus constat sunt euidentiores: sed notitie incomple=
xe ex quibus cōstat formata ꝓpō a beato de deo cum for
metur intuitiua dei notitia mediante sunt euidentiores
notitijs abstractiuis cuiuscunq; ꝓpōnis de deo formate
a viatore. ergo oīs ꝓpositio comprehensoris de deo ali=
quid predicans est euidētior ꝛ notior sibi q̄ sit ꝓpositio
viatoris idē significans ipsi viatori: sed ista ꝓpositio deꝰ
est infinitus quā format beatus/ non sic ipsi est euidēs ꝙ
sit ipsi totaliter per se nota vt dictum est supra. ergo mul
to minus ipsa vt a viatore formata potest existere per se
nota sibi nec alteri: quia nullus alius intellectus creatꝰ
potest propositionis significata ītelligere ꝑ ꝓpositioneꝫ
nec etiā ꝓpositionem ipsam nisi ille in quo est ipsa ꝓpō
subiectiue: maxime supposito ꝙ nullus possit naturalit ī
telligere alterius mentis ꝯceptum. ꝛ esto ꝙ possit natu
raliter vel quōcunq; aliter intueri per moduꝫ obiecti al=
terius conceptū incomplexum vel complexum puta ꝓ=
positionem formatam/ non tamen potest intelligere ꝑ ta
lem alterius mentis conceptum simplicem vel comple=
xum eius obiectum. nullus enim intelligere nec sentire
potest aliquid per actū aliquem non in se: sed in alio exi=
stentem. ꝛ ita esto ꝙ istam propositioneꝫ a viatore forma
tam ꝛ in ipsius mente actualiter existentem/ deus est in=
finitus/ intelligeret beatus vel quicunq; alius intellectꝰ
non tamen diceretur nec dici posset sibi talis propositio
per se nec alio modo nota: quoniam propositio non dicit
per se nec ꝑ aliā nota qꝛ est notitie obiectū vt ī questiōe
alia fuit dictum: sed tantum: quia per ipsam intelligens
eius obiectuꝫ per eā significatum tendit sic vel aliter cō
sentiendo in ipsum. sed esto ꝙ btūs possit predictam via
toris ꝓpositioneꝫ ꝑcipere vt obiectū/ nō tn̄ pōt ītelligere
eius significatū: nec ꝑ cōseq̄ns in ipsum aliquo modo tē=
dere per assensum causalē mediāte ꝓpositione p̄dicta: cū
nec ꝓpositio aliqua sit causatiua consensus nisi ī intel=
lectu intelligēte per ipsam. quare ꝛc. ¶ Sꝫ possent hic
moueri tria dubia. Primū/ an deꝰ istā eādē nūero ꝓposi
tionē quā format viator deus est infinitus/ possit īprime=
re cōprehensori ipa eadē remanēte in intellectu viatoris.
¶ Secūdum: an supposito ꝙ sic q̄libet eorū intelligeret
per hm̄ōi ꝓpositionē seu conceptum complexū eiꝰ obie=
ctuꝫ videlicet rem per eam significataꝫ. ¶ Tertium. sup
posito ꝙ sic/ an ista esset euidentior vni istorum q̄ alteri
puta comprehensori q̄ viatori. ¶ Ad primum videtur
dicendum ꝙ sic: quoniam non est impossibilius vnum
accidens quodcunq; in diuersis subiectis esse q̄ idem
corpus in diuersis locis: sed secundum est per diuinā om
nipotētiā possibile: imo etiā ē de facto/ vt appet de chri=
sto existēte ī celo ꝛ ī eucharistie sacramēto. ergo ꝛc. ¶ Ad
secundum videtur consimiliter esse dicendum ꝙ sic: qm̄
nec videtur posse esse aliquis actus cognitiuus comple=
xus vel īcōplexus in aliq̄ intellectu creato nō ītelligēte
ꝑ ipꝫ. nō enī videt possibilis ītellectū creatū intelligere

sine actu in ipso existente q̄ non intelligere actu intelli-
gendi in eo manente: sed primuȝ est impossibile. ergo ⁊c.
¶ Et si dicatur ꝙ immo esset possibile videlicet intelle-
ctum habentem actum intelligendi non intelligere / de
quo in tertio amplius inquiretur. ergo multo magis de
bet concedi vt possibile omnem intellectum intelligere
per actū intelligendi in eo realiter existentem / ⁊ ita per
consequens si predicta propositio a viatore formata
eadem numero que est in ipso esset per diuinam potenti-
am in beato / non minus per eam beatus intelligeret
q̄ viator: quia nec viator per talem propositionem nec
per aliam quamcunq̄ intellectionem complexam vel in
complexam intelligit vt ipsam elicit effectiue: sed vt re-
cipit subiectiue: sed istaȝ propositionem ⁊ viator ⁊ cōpre
hensor vniformiter subiectiue recipent: ergo ⁊ per eam
eis inexistentem vniformiter intelligerent. ¶ Confirma
tur. quia mirabilius videretur ꝙ ipsam neuter intellige
ret vel ꝙ vnus ⁊ non alius intelligeret: cum vterq̄ ip-
sam vniformiter reciperet vt supponitur: q̄ ꝙ ambo si-
mul. imo nec hoc videtur aliquod mirabile: sed magis cō
trarium videtur implicare impossibile supposito ante-
cedente / videlicet ꝙ eadem cōplexa intellectio esset actu
aliter ⁊ consimiliter in vtroq̄. ergo ⁊c. ¶ Ex hoc videtur
corollarie concludendum ꝙ de potentia absoluta dei om
nes electi possent beatificari ⁊ premiari eodeȝ actu frui-
tionis numero mediante in omnibus existente vt eorum
premium esset numero vnum sicut ⁊ obiectum premij ip
sorum. ¶ Hoc apparet: quoniam sicut catholici concedē
tes per diuinam potentiam vnum corpus posse esse in
pluribus locis simul / eo ipso concedunt ipsum posse esse
vbiq̄ in omnibus locis simul: ita consimiliter in propo
sito videtur esse dicenduȝ / videlicet ꝙ si omnis actualis
forma: ⁊ per consequens fruitio ⁊ visio beata potest exi-
stere in pluribus subiectis simul: ꝙ etiam in omnibus.
sed vt dictum est omnis habens actum intelligendi intel
ligit / ⁊ actum diligendi diligit. omnis autem deum vidēs
⁊ fruitione illa beatifica diligēs est beatus. ergo omnes
electi possent vnico fruitionis actu numero ⁊ alio visio-
nis esse beati ⁊ premiati / non tamen vt videtur possent ī-
equaliter esse beati supposito ꝙ equalem ⁊ eundeȝ actū
fruendi habentes non possint esse inequaliter perfruen-
tes. Si autem diceretur ꝙ immo per equalē actum q̄d
ditatiue secundum seipsuȝ possent diuersi inequaliter tē
dere in eius obiectum / de quo in tertio etiam aliquid in
quiretur / tunc etiaȝ beati possent poni in premio inequa
les / cū nec aliquis dicatur alio beatior quia habet actū
beatificum ꝑfectiorem vt secundum se quidditatiue sum
ptum: sed quia per ipsum tendit efficacius in eius obie-
ctum diligendo amplius ipsum. quare ⁊c. ¶ Ad tertium
⁊ vltimum videtur esse dicendum ꝙ non. nunq̄ eñ eadeȝ
propositio nec aliqua incomplexa cognitio similiter ea-
dem tam in essendo q̄ in significādo videtur posse eē eui-
dentior vni q̄ alteri: quoniam cognitio complexa vel in
complexa non dicitur euidētior vna q̄ altera / nisi quia ꝑ
ipsam habens eam ⁊ cognoscens tendit in suum obiectū
q̄d cognoscit clarius ipsiq̄ assentit firmius: sed per ean-
dem cognitionem in essendo ⁊ significando nullus vide-
tur posse cognoscere clarius nec obiecto ipsius cogni-
to assentire firmius. ergo ⁊c. ¶ Et si contra hoc argu-
tur. quia beatus habens istam eandem propositionem
quam habet viator / probaret eam ex premissis euidētio-
ribus q̄ sunt ille ex quibus eam probat viator: ⁊ ita per
consequens esset ipsi notior. ¶ Dico ꝙ ille euiden-
tiores premisse non probarent istam: sed aliam ab ea al-
terius rationis in essendo: videlicet illam quā modo for-
mat beatus. nec eñ ex premissis alterius rationis ꝯclu-
sio illata est eiusdeȝ sed alterius rationis in essendo: esto
ꝙ sit eadem sicut ⁊ premisse in significando. quare ⁊c.
¶ Tertia conclusio est: ꝙ ista ꝓpositio deus est infinit⁹
quam format viator non est demonstrabilis ab ipso de-
monstratione euidenter aduersarium conuincente: licet
sit demonstrabilis demonstratione large sumpta: que vi
delicet esset euidētior solutiōe que daretur ad eā. ¶ Hec
apparet. quoniam ista propositio non videtur a viatore
aliter posse probari q̄ per viam causalitatis efficien-
tis vel finalis. saltem ex hoc videtur posse sumi ad eam
probanduȝ efficacius medium: videlicet quia deus ē om
niuȝ causa perfecta equiuoca efficiens ⁊ finalis. talis au
tem causa oportet ꝙ sit perfectior omni suo effectu / ⁊ per
consequens infinita: cum nec per infinitum hic aliud in
telligatur q̄ illud q̄d est perfectius omnibus alijs possi
bilibus simul sumptis. sed licet ista ratio sit euidentior
solutione q̄ posset dari ad ipsaȝ / non tamen conuincit to
taliter ⁊ euidenter aduersarium vt superius fuit dictum
quare ⁊c. ¶ Confirmatur. quia premisse ex quibus
ista propositio esset probanda sunt iste due: quarum
maior est ꝙ omnis causa equiuoca finalis ⁊ effectiua
totalis omnis effectus possibilis est perfectior ipso effe
ctu quocunq̄ possibili: ⁊ per consequens infinita. Mi-
nor est ꝙ ipse deus est omnium possibilium talis causa. sȝ
neutra premissarum istarum est per se nota vt dictum fu
it supra. ergo ⁊c. ¶ Sed contra conclusionem istam for-
sitan arguetur. primo: quia vt dictum fuit in probatione
prime conclusionis comprehensor probat istam conclu-
sionem videlicet deū esse infinituȝ / per istas duas premis
sas. q̄rū maior est ꝙ oē perfectius quibuscunq̄ ⁊ q̄tcūq̄
alijs possibilibus simul sumptis est infinitum. Minor
autem est ꝙ deus est tale ens videlicet sic perfectum. sȝ
easdem premissas potest formare ⁊ format de facto via-
tor. ergo ⁊ conclusionem istam potest euidenter probare.
¶ Secundo. quia omne verum necessariuȝ est demonstra
bile vel per se notum: sed deum esse infinitum est verum
necessarium: vt dictum est / nec est per se notum a viatore
formatum. ergo ⁊c. ¶ Ad primum dicendum. ꝙ ille ꝑmis
se predicte quas habet viator non sunt eiusdem rationis
nec equaliter euidentes cum alijs eis consimilibus in si
gnificando quas format beatus: ⁊ ideo ex premissis via
toris quia ī euidentibus vel nō tantum euidētibus sicut
sunt premisse comprehensoris eiusdem significationis / li
cet in essendo alterius rationis nō probatur a viatore si-
cut a cōprehensore predicta conclusio euidenter: ⁊ quia
premisse in essendo alterius rationis / conclusiones infe-
runt similiter in essendo alterius rationis: ideo proposi-
tio ista deus est infinit⁹ a cōprehensore ex premissis eui-
dentibus illata ⁊ euidēter probata alterius rationis est
ī essendo ab ipsa a viatore ex premissis non sic euidētib⁹
demonstrata. ¶ Ad secūdū dicēdū est ꝙ omne verū com
plexum necessariū ē ꝑ se notuȝ vel demōstrabile aut secū
dū se aut in aliquo alio sibi equipollēti. voco aūt oīa illa
complexa equipollētia q̄ sunt eiusdem rei significatiua
sicut ista ꝓpositio deus est infinitus quam format viator
⁊ ipsa quā format cōprehēsor. ⁊ ita lȝ ista propositio vt ē
viatoris non sit per se nota nec demonstrabilis euidēter
in se: quia non ex premissis viatoris quia ineuidētib⁹ vt
dictum est: nec ex premissis euidentibus comprehēsoris
quia ille non inferunt ipsam: sed aliā ab ea alteri⁹ ratio
nis: est tñ demonstrabilis in alia sibi in significando eq̄-
pollenti puta in illa quaȝ ꝓbat beatus. ¶ Ex quo appa
ret ꝙ ista ꝓpositio maior assumpta vcȝ ꝙ oīs ꝓpō vera
necessaria vel est demōstrabil' vl' ꝑ se nota a viatore forma
ta / non ē vera nisi cum glossa. nullus eñ fidei articulorȝ
a viatore formatus est per se notus nec naturalit' demon
strabilis ex per se notis secundum scilicet in suis equi-
pollentibus cuiusmodi sūt illi eadē significātes q̄s for-

mant beati. quorum alij sunt per se noti vt deus est / alij
autem demonstrabiles / vt deus est infinitus / deus est tri
nus ⁊ vnus. ¶ Quarta ⁊ vltima conclusio est ꝙ nec etiā
ista propositio quaȝ format viator / deus est infinitus / est
demonstrabilis ab aliquo comprehensore. ¶ Hec appa-
ret. qm̄ si sic / aut demōstraretur ab ipso ex premissis eius
dem rationis cum illis viatoris vel ex premissis ab illis
alterius rationis. sed non potest poni primum: quia ta-
les premissas beatus non habet. nec secundum: quia ex
premissis alterius rationis non sequitur nec probatur
conclusio eiusdem sed alterius rationis salteȝ in essendo
licet non in significando. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia
omnis conclusio demonstrata est a demonstrante forma
ta: sed comprehensor non potest formare istam proposi-
tionē deus est infinitus taleȝ videlicet qualis est illa quā
format viator. ergo nec talem potest probare. ¶ Minor
apparet ex dictis: quoniaȝ vt dictum est / ista propositio
deus est infinitus / quam format beatus constat ex noti-
tijs simplicibus habitis mediante visione diuina: sine q̄
habet viator notitias abstractiuas ex q̄bus format con-
similem propositioneȝ. sed vt dictum est supra / omnes ta
les ꝓpositiōes sūt in essendo alterius rationis: ergo ⁊c.
¶ Si autem dicatur ꝙ licet comprehensor videat deum
tamen per se sine visione concurrente potest notitias for
mare tam incomplexas abstractiuas q̄ complexas eius
dem rationis cum illis quas format viator: tunc cōcedē-
dum est consequenter ꝙ ꝓpositio ista quam format via-
tor / deus est infinitus: vel alia eiusdem rationis cum ipa
est formabilis non tamen demonstrabilis a comprehēso
re magis q̄ a viatore. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad ratio
nem in principio apparet solutio ex predictis. falsum eñ
est q̄d accipitur in minore quando dicitur ꝙ ista proposi
tio deus est / ex terminis suis est nota vt apparet per pre-
cedentia.

Tertio quæro: vtrum deum esse essentialiter vnum sit per se notum vel demon
strabile euidenter ex aliquo naturaliter per se
noto. ¶ Et videtur ꝙ sic. quoniaȝ nullus tene
tur credere indubitanter nisi illud q̄d sibi constat certitu
dinaliter esse verum: sed esse essentialiter vnum deum q̄-
libet tenetur credere indubitanter. est enim primus arti
culorȝ fidei in symbolo explicatus. ergo constat cuilibȝ
certitudinaliter esse verum. sed non potest constare hoc
nec aliquod aliud complexum esse verum nisi vel sit ꝑ se
notum vel demonstrabile euidenter ex aliquo per se noto
ergo ⁊c. ¶ Contra. quia esse vnum principium primum
improductum aliorum omnium productiuum nec est per
se notum nec demonstrabile ex aliquibus per se notis: sȝ
tale ens primū principium omnium ꝓductiuū nō est aliud
q̄ deus ipse. ergo ⁊c. ¶ Respōsio. vbi sic procedam. pri-
mo enim inquiram / an solus deus inquātū deus sit de se
hoc indiuiduū numero vnum. Scd̄o dicam ad quesitum
videlicet an ipsum essentialiter esse vnum sit demonstra-
bile vel per se notum.

Quantum ad primum est sciēdum ad
euidentiam dicendorum: ꝙ rem aliquam esse per se vel de
se talē puta hominē vel deū esse de se indiuiduū / dupliciē
potest intelligi. Uno modo ꝙ sit de se hoc indiuiduū hoc
est absq̄ aliqua alia re ⁊ quocunq̄ alio sibi apposito ab
ipso aliquo modo in re extra distincto: modo quo forte q̄
libet res quanta de se siue per se dicitur quanta: supposi-
to ꝙ quantitas non sit res aliqua ab ea distincta sibi ap
posita q̄ sit quāta. Alio modo potest ītelligi ꝙ homo vel
deus vel alia res quecunq̄ sit de se vel per se hoc indiui-
duum: hoc est ꝙ ipsa vt est talis qualis per suam diffini-
tionem specificam importatur / requirat ꝙ sit tale indiui
duū / sicut humanitas eo ꝙ humanitas exigat ꝙ sit sor-
tes: sibiq̄ repugnet ꝙ distiguat' a sorteitate ⁊ ab oī alia
differentia indiuiduali. ⁊ hoc modo rem aliquam esse de
se vel per se hoc indiuiduum potest intelligi dupliciter
Uno modo ꝙ sit ipsum in primo modo dicēdi per se: quo
modo esset de se hoc indiuiduum si sua diffinitio explica-
ret ꝙ res per eam significata a tali indiuiduo esset indis
ticta. Alio modo ꝙ sit tale indiuiduū de se siue per se se-
cundo modo: videlicet quia diffinitio rem ipsaȝ explicās
requirit ꝙ res significata primo per eam ab hoc indiui-
duo sit indistincta licet hoc in diffinitione non ponatur
sicut licet diffinitio hominis non explicet risibile: tamē
exigit ꝙ res quam primo significat puta homo est risibi
lis. ⁊ ideo homo dicitur risibilis non in primo: sed in se-
cundo modo dicendi per se. ⁊ ita consimiliter omnis res
illa potest dici de se vel per se in secundo modo hoc in-
diuiduum cuius diffinitio specifica requirit licet non ex
primat ꝙ res quā primo significat sit implurificabilis
⁊ indistincta ab isto indiuiduo.

Hoc præmisso pono quatuor cōclusio
nes. ¶ Prima est: ꝙ omnis res est de se siue per se hec
siue indiuidua ⁊ vna numero primo modo. ¶ Hec pro-
batur. quoniam eo quodlibet ens est in se vnum quo ab
omni alio est diuisuȝ seu distinctum ⁊ in se indistinctum.
sed vnumquodq̄ est seipso non aliquo mediante sibi ap-
posito ab eo distincto ab omni alio distinctum ⁊ in se nu-
mero indistinctum. ergo ⁊c. ¶ Minor ꝓbatur. quoniam
nihil est in se indistinctum nec per consequens ab alio es-
sentialiter distinctum: cū eodē sit in se indistinctum ⁊ ab
alio distinctum per illud a quo est distinctum. ¶ Hoc ap-
paret. omnino enim videtur impossibile dicere aliquid es
se sibi idem ⁊ in seipso indistinctum per illud a quo est
distinctum: cum tali circunscripto ipsum nihilo minus ī
mo amplius esset tale videlicet in se indistinctum. sed eo
quo res est in se nūero īdistincta ⁊ ab alia re distincta ē nu
mero vna ⁊ indiuidua. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia ni-
hil est indiuiduum nec numero vnum per aliquid aliud
a quo numero est distinctum: sed quecunq̄ in re extra dis
tincta / numero sunt distincta. ergo nullum in re extra dis
tinctorū est vnū numero: nec per consequens indiuiduū
per alterū: sed q̄libȝ per seipsuȝ. ¶ Minor apparet. quo
niam quecūq̄ plura quorum quodlibet est numero vnū
sunt distincta numero. sicut enim specie vnum vel ge-
nere / est distinctum specie vel genere ab omni alio nu-
mero consimiliter specie vel genere alterius speciei vel
generis: ita ⁊ omne numero in se vnū est ab omni alio nūe
ro vno numero distinctum: sed quorumcunq̄ in re extra
distinctorū q̄libȝ est numero in se vnum. ergo ⁊ ab omī
alio numero est distinctum. quare ⁊c. ¶ Ex ista conclusi
one in secundo prolixius explicanda ⁊ probanda appa-
ret improbabilitas ⁊ impossibilitas imaginatiōis quo
rundam dicentium omne indiuiduum creatum esse rea-
liter constitutum ex indiuiduali differentia ⁊ ex quiddi-
tate specifica: vt sortem ex humanitate ⁊ sorteitate. qua
quidem sorteitate humanitas ipsa sortis est vna nume-
ro ⁊ distincta ab humanitate platonis. ¶ Hoc siquidem
est falsum vt est in secundo prolixius ostendēduȝ: ⁊ esto
ꝙ esset verum videlicet ꝙ indiuiduum sic esset composi
tum vt sortes ex humanitate ⁊ sorteitate: nullo modo
vnum istorum duorum componentium esset numero vnū
per alterum nec ab aliquo alio numero distinctum: nec ī
diuiduum ipsum totum compositum esset etiam nume-
ro vnū magis per vnum istorum q̄ alterum. ⁊ si aliq̄ mō
eēt magis vnū ꝑ aliq̄d istorū q̄ ꝑ alterū magis eēt vnū ꝑ

quidditatem specificam ꝙ per indiuidualem differētiā. ¶Primum apparet: quoniam ponentes indiuiduum puta sortē esse compositū ī re extra ex sorteitate ⁊ ex humanitate/vtrunqꝫ istorum duorū videlicet tam sorteitatē ꝙ hūanitatē hn̄t ꝓcedere ⁊ ꝓcedūt esse nūero in se vnū ⁊ ab alio distinctuꝫ. oē enīꝫ qđ est in sorte ⁊ in alio quocūqꝫ indiuiduo est vnum numero: ⁊ per consequens distinctum numero a quocunqꝫ alio ab ipso numero in se vno. sed vt dictum est nullum numero distinctorum est vnum numero per alterum. ergo nullo modo humanitas sortis est sorteitate numero vna cum ab ipsa numero sit distincta. ¶Confirmatur. quia eorūꝫ quorum qđlibet est in se eque indiuisum per seipsum ⁊ ab alio diuisum siue distinctum/neutrum potest esse per alterum numero vnuꝫ nec numero ab aliquo distinctum: nec ꝑ consequens indiuiduum: sed quodlibet componentium aliquod indiuiduū vnum/totum est eque in se vnum seu indiuisum ⁊ ab alio distinctum sicut alterum per seipsum: vt apparet per exemplum de forma ⁊ de materia constituētibus substantiam compositam: quoniam licet forma sit perfectior ꝙ materia non tamen est aliter ꝙ ipsa in se indiuisa seu indistincta ⁊ ab omni alia re distīcta. ergo si humanitas ⁊ sorteitas sunt duo aliqua in re extra sortem ipsum cōstituentia non magis humanitas erit vna numero nec īdiuidua sorteitate ꝙ sorteitas humanitate. ¶Secundum videlicet ꝙ nec totum indiuiduum constitutum sit etiā magis vnum numero ⁊ indiuiduū per vnum predictoruꝫ ꝙ per alterum puta sortes per sorteitatem ꝙ per humanitatem: sed potiꝰ ecōuerso: apparet. qꝛ aut sortes dicitur esse tale indiuiduum numero vnum per illud sine quo sibi intrinseco existente. est impossibile ipsum esse: vel dicit indiuiduuꝫ vnum numero principaliter illo qđ principalius est in ipso. si primuꝫ constat secūdū eos ꝙ non est possibilius sortem esse sine vno istorum ꝙ sine alio. vtrumqꝫ enim est sibi intrinsecū: sicut ⁊ quodcunqꝫ cōponentiū est composito ex eis intrinsecum/sine quorum vtroqꝫ est impossibile existere ipsum compositum. quare ⁊c. ¶Si autem dcꝫ secundum: tunc seqtur ꝙ magis sortes sit indiuiduum per humanitateꝫ ꝙ per sorteitatem: qm̄ scđꝫ eos quidditas specifica est perfectior: ⁊ per consequens ī omni indiuiduo principalior ꝙ sua indiuidualis differentia. ergo ⁊c. ¶Confirmatur. qꝛ aut indiuiduum puta sortes est aliqđ a predictis duobus componentibus simul sumptis distinctum: aut non/sed est tantummodo ista duo componētia puta sorteitas ⁊ humanitas simul sumpta. si ponas primum/ergo habes concedere ꝙ tale indiuiduum constitutum est numero distinctum ab omnibus suis principijs ipsuꝫ constituentibus simul sumptis. nec per consequens potes dicere ꝙ sit formalit̄/esto ꝙ causaliter eis nec eoꝝ aliquo vnuꝫ numero: cum vt dictū est nihil possit dici vnum nūero formaliter ꝓpter illud a q̄ distinguitur numero. Si aūt ponas secūdum: vēꝫ ꝙ sortes non sit aliud ꝙ hūanitas ⁊ sorteitas: ergo non potes ponere ꝙ aliqđ a sorte distinctum sit sorteitate numero vnū quia quero quid est illud: nō enim est aliqđ ex humanitate ⁊ sorteitate constitutum: quia vt concedis sortes non est nisi humanitas ⁊ sorteitas. humanitas autem ipsa vt probatum est non est singularis seu vna numero sorteitate magis ꝙ econuerso: immo si vnum istorum esset ponendum vt alterius ad vnitatem aliquam contractiuuꝫ magis debet dici ꝙ humanitas sortis cōtraheret sorteitatem ad talem vnitatem videlicet numeralem: ⁊ per consequens ꝙ sorteitas esset vna numero humanitate ꝙ econuerso humanitas sorteitate: etiam secundum cōcessa ab eis videlicet quodlibet indiuiduum ex talibus esse compositum ponentibus: quoniam vt concedūt qđditas specifica perfectior ⁊ nobilior est ꝙ indiuidualis differentia: vt humanitas ꝙ sorteitas: sed quorumcunqꝫ constituentium aliquod compositū/ magis qđ est constitutiuū perfectius est imperfectioris actuatiuū seu cōtractiuum vel determinatiuum ꝙ econuerso: sicut appet in exemplo de materia ⁊ de forma ex q̄bus constat substantia composita per se vna. non enim materia dicitur actuare nec specificare siue ad aliqđ determinare formam: sꝫ potius econuerso materia ipsa dicitur determinari siue actuari ex forma. ergo ⁊c. ¶Ista opinio supradicta omnino absurda ⁊ improbabilis nunꝙ fuit doctoris subtilis: licet ipsi attribuatur a multis modernis: quoniam scđꝫ ipsum vt colligi potest expresse ex his que dicit in secundo dist. tertia questione. vi. natura specifica in isto angelo vel in illo vel in isto homine vel in illo est de facto idem omnino realiter ⁊ eadeꝫ res extra animam cum differētia indiuiduali talis indiuidui puta huius hominis vel angeli. point etiam ibidem ꝙ quelibet res extra animam est realiter singularis: ⁊ ꝙ natura specifica nō est vna numero in pluribus indiuiduis: sed alia ⁊ alia in diuersis: ⁊ ꝙ natura specifica vnius indiuidui non potest esse in alio: licet hoc/videlicet esse in alio/sibi ex sua diffinitione non repugnet. sed ex istis omnibus ⁊ ex multis alijs eius dictis ostenditur euidenter ꝙ ipse nunꝙ conclusionem opinionis predicte senserit/sed contrariam posuerit: videlicet nullum indiuiduuꝫ sic realiter esse cōpositum vt doctores aliqui moderni intelligunt ipsiqꝫ attribuunt: videlicet ex quidditate specifica ⁊ ex indiuiduali differentia tanꝙ ex duobus distinctis in re extra ergo ⁊c. ¶Minor probatur. primo quia impossibile est aliqua plura realiter aliquod compositum cōstituentia esse aliquid vnum tantum. ergo ponens differentiam indiuidualem ⁊ naturam specificaꝫ esse in re extra aliquod vnuꝫ solū non ponit nec ponere intendit ex eis aliqđ cōpositum indiuiduum realiter constitutum: sed doctor subtilis dicit naturam specificam ⁊ indiuidualē differentiā esse in re extra vnuꝫ tm̄: qꝛ vt dictū est supra pōit ꝙ natura specifica in homine isto vel in angelo ⁊ ī quocūqꝫ alio singulari est de facto idem omnino realiter ⁊ vna res extra animā cū differentia indiuiduali. ergo ⁊c. ¶Preterea secundo arguo sic ad idem. nullum singulariū realiter ⁊ numeralit̄ diuersoꝝ potest dici singulare nec īdiuiduū numero vnum per alterum vt superius fuit declaratum sed secundum istum doctorem vt patet ex dictis eius supra quelibet res extra animam est realiter singularis: ergo non intendit ponere aliquam vnaꝫ esse singularē nec numero vnam per alteram: nec per consequens quidditatem specificam per indiuidualem differentiam/supposito vt supponis/ ꝙ ista sint duo in quolibet indiuiduo in re extra animam quomodocunqꝫ distincta. quare ⁊c. ¶Tertio quia quodcūqꝫ realiter componentium aliquod compositum vnum potest ab altero separari ⁊ extra ipsum alibi reperiri. ¶Hoc apparet. quia omnia realiter distincta sunt per diuinam potentiam separabilia sed omnia cuiuscunqꝫ compositi realiter constitutiua sūt realiter distincta: ergo ⁊ separabilia: sed secundum doctorem istum vt patet vbi supra/alia natura specifica est in vno indiuiduo ⁊ alia in altero. nec natura specifica vniꝰ indiuidui vt dicit potest esse in alio: licet hoc sibi ex sua diffinitione non repugnet. ergo non intendit doctor ponere indiuiduum aliquod realiter esse ex natura specifica ⁊ ex indiuiduali differentia constitutum. ¶Ad illa que a modernis doctoribus adducuntur ad probandum conclusionem predictam videlicet compositionem ex natura specifica ⁊ ex indiuiduali differētia in re extra/respōdebitur prolixius in secundo. ¶Ex predictis apparet ꝙ non solus deus est cuius natura diuina est de se siue per se hoc indiuiduum singulare: intelligendo per esse

per se hoc indiuiduū esse hoc indiuiduū non per aliqđ in re extra sibi appositum: sed tm̄mō per se ipsum. quoniaꝫ isto modo non minus natura hūana ⁊ alia quecūqꝫ creata ꝙ diuīa essentia est īdiuidua seu singularis: ⁊ vna nūero formalit̄ semetipā nulla re alia sibi apposita mediāte. ¶Secunda conclusio est ꝙ nullum indiuiduum creabile vel creatum est cuius natura specifica sit de se siue per se hoc indiuiduum secundo modo intelligendo vel tertio: vt videlicet sit sensus ꝙ natura specifica puta hūanitas ipsa ex hoc ꝙ est talis qualem requirit ⁊ exprimit diffinitio sua sit aliquod indiuiduuꝫ nūero per se vnuꝫ puta sortes vel plato vel aliquod aliorum. ¶Hec conclusio sic intellecta probatur ⁊ bene / ab vno moderno doctore subtili in questione ista exponente primo sic. natura humana sortis ex hoc ꝙ est talis res qualem significat ⁊ explicat diffinitio specifica hominis / nō requirit ꝙ sit sortes. ergo nec sibi ex hoc ꝙ est talis res qualem significat diffinitio eius specifica puta ex hoc ꝙ est humanitas/repugnat distingui a sorte distinctione aliqua in re extra. ¶Consequentia est euidens. Antecedens etiam apparet. quoniam si diffinitio eius hoc requireret: videlicet ꝙ humanitas quā significat/esset sortes/omnis res significata per eam esset sortes: et ita vel nullus homo aliꝰ eēt possibilis nisi sortes: vel omnis homo alius esset sortes. hoc autem euidenter est falsum. ergo ⁊c. ¶Confirmatur. quia ei qđ de se requirit vnum oppositorum: de se repugnat alterum: sed nature humane ex hoc ꝙ est talis qualeꝫ significat sua diffinitio / nō repugnat de se nō esse sorteꝫ. alias nullus homo esset possibilis nisi sortes ergo nec de se sibi conuenit ꝙ sit sortes nec aliquod aliđ indiuiduum isto modo. ¶Secūdo arguit sic ad idem. si natura humana sortis requireret ex hoc ꝙ est humanitas ꝙ esset sortes/nullus a sorte alius esset homo: nec ꝑ consequens sortes ⁊ plato plus conuenirent ꝙ sortes ⁊ asinus in re extra. ¶Tertio. quia vnum ⁊ idem indiuiduum est idem cuꝫ alio specie: ⁊ differt nūero ab ipso: sed hoc esse non posset nisi ipsum esset tale: cum ex hoc ꝙ est natura specifica per diffinitionem importata non repugnaret ꝙ alio cōueniret cum ipso/⁊ alio differret ab eo. si enim hoc sorti inquantum est homo repugnaret videlicet ꝙ alio a platone differret ⁊ alio secum idem existeret/nunꝙ ab eo distinctum nūero ⁊ idem specie secū esset ergo ⁊c. ¶Quarto: quia nature humane ex hoc ꝙ est scibilis scientia que est de hoīe non repugnat distingui a quolibet homine singulari: sed ipsa est scientie obiectum vt est diffinitionis significatū. ergo sibi vt ē talis natura qualem significat sua diffinitio non cōuenit ꝙ sit sortes nec aliquod aliud indiuiduū singulare: nec per conseqns est de se indiuiduum aliquod isto modo. ¶Quinto ⁊ vltimo. quia nature humane sortis ex hoc ꝙ est humanitas non repugnat ꝙ sit minus vna sorti ꝙ sortes sibi ipsi: sed hoc sibi repugnaret si ex hoc ꝙ est humanitas sortes esset. ergo ⁊c. ¶Minor probatur primo/quia demonstrata aliqua sensatione alicuius sensibilis vt radiū vnius quē per talem sensationem confusam homo non potest distinguere ab alio/nature talis rei sensibilis nō repugnat ex hoc ꝙ est talis sensationis cōfuse obiectū/distingui a differentia indiuiduali ipsius sensibilis: ⁊ per consequens ab indiuiduo sensibili ipso toto sicut vnum realiter cōstituentium seu componētiū a composito seu realiter constituto: sed talis res sensibilis est talis confuse sensatiōis obiectū vt est diffinitionis nature specifice significatum. ergo ⁊c. ¶Maior apparet. quia si de facto natura specifica talis esset distīcta ab isto indiuiduo adhuc esset cōsimiliter tali confusa sensatione sensibilis sicut mō. sicut si iste color a remotis visus visione cōfusa ⁊ ideo nō distiēte inter ipsū colorē albū visum ⁊ nigrum eēt distīcte realiter ab albedine/adhuc videretur eadem visione: cū nec modo videatur vt albedo: sed vt color: sicut nec illud sensibile singulare videt̄ vt ab alio singulari sensibili nūero est distinctuꝫ. quod enim vt sic ꝑcipitur ab alio a percipiente distinguit̄. ergo ⁊c. ¶Secundo. quia nature huius ignis vel caloris non repugnat ex hoc ꝙ est principium generationis vniuoce ꝙ sit distincta ab indiuiduali differentia huius ignis vel caloris. ergo nec ipsa est de se hoc indiuiduū neqꝫ illđ. ¶Antecedens est euidēs. quia si nature ignis specifice repugnaret distingui ab hoc igni nō magis hic ignis vel calor esset idē cū alio ꝙ cū aqua vel cum sole: ⁊ ita non plus calor ꝙ sol vniuoce generaret calorem: cum nec plus calor vnus esset idem cum alio ꝙ cū sole. hoc autem est falsum. ergo ⁊c. ¶Hoc modo ꝓdicto in ꝯclusione ⁊ sua probatione contento est intelligendū dictum doctoris subtilis quandoqꝫ ponentis ꝙ natura specifica ⁊ sua indiuidualis differentia sunt non idem formaliter in re extra. non enī doctor intēdit dicere ꝙ distinguantur sicut duo aliqua numerata indiuiduum constituētia: cum ponat ꝙ sunt vnica res tantum. sꝫ qꝛ licet indiuiduū per eādem rem sit indiuiduū puta sortes ⁊ homo: immo sortes ⁊ homo in ipso sunt idem omnino de facto: tamen ex diffinitione hominis specifica nō repugnat homini distingui in sorte ⁊ a sorte ⁊ a q̄libet alio homine singulari. ⁊ ideo licet eadeꝫ res sit indiuiduum ⁊ natura specifica: quia tamen vt res ipsa est conceptus diffinitionis obiectum sibi non repugnat aliud indiuiduum ab illo qđ ipā est de facto distinctū: ideo natura specifica dicit̄ ab indiuiduali differētia diffinitiōe distincta ⁊ non eadē formaliter sibi. ¶Tertia conclusio est: ꝙ deus est tale indiuiduum cuius natura diuina specifica est hic deus de se predicto modo hoc intelligendo. ¶Hec ꝓbatur: quoniā sicut natura hūanitatis non est de se hic hō: qꝛ ipsa scđꝫ se non determinat sibi hūc hominē nec sibi repugnat distingui ab ipso: licet de facto vt est in ipso non distinguat̄ ab eo: ita econtrario omnis illa natura est de se hoc indiuiduum isto mō: cui ex se conuenit ꝙ sit tale indiuiduum ita ꝙ sic determinat sibi ipsum ꝙ non potest esse alteruꝫ sed deitas est talis natura. qm̄ nisi deitas sibi determinaret hoc indiuiduum sibi ex se/non repugnaret alterum: nec per cōseqns esset aliqua repugnātia existere plures deos. hoc autem est euidenter falsum. ergo ⁊c. ¶Confirmatur: qꝛ si deitas ex hoc ꝙ deitas non requireret ꝙ eēt hic solus deus nūero vnus sibi ex hoc ꝙ deitas nō repugnaret ꝙ esset ab hoc deo distinctus: sed hoc est falsum ergo ⁊c. ¶Consequentia est euidēs. qꝛ sicut qꝛ hūanitas non requirit ꝙ sit sortes: ideo posset ꝙtū est ex se nisi sibi hoc repugnaret aliunde ab eo esse distincta ⁊ cum ipso facere compositionem: ita in ꝓposito est dicendum: videlicet ꝙ deitati non repugnaret ex se compositio cū hoc deo: nisi sibi ratione deitatis conueniret indistinctio ab hoc deo: sꝫ deitati repugnat oīs compositio: ⁊ si nō per se primo modo q̄ mō sibi repugnat vt deitas: tamen sibi repugnat secūdo modo: quoniā sicut hoī repugnat hinnibile secundo modo: qꝛ homo secunduꝫ se determinat sibi secūdo modo risibile: ita quia deus ex hoc ꝙ deus sibi determinat omnem ꝑfectionem simpliciter cui repugnat oīs īꝑfectio/⁊ ꝑ ꝯñs ꝯpositio/repugnat deo scđo mō. ¶Preterea ad idē sic arguit̄ ab eodē. deitas reqrit ꝑ se ꝙ nō sit alius deus ꝙ iste vnicꝰ singularis: sed oīs natura ex se reqrens nō eē aliqđ singulare nisi vnicū tm̄/ē de se singularis. sicut enī qꝛ hūanitas nō reqrit vnicū singulare tm̄: iō dr̄ ꝙ nō ē de se singularis: ita ꝑ cōtrariū oīs natura cui ex se repugnāt plā singularia debꝫ dici ex se singularis. ꝫ ⁊c. ¶Maior apparet: quoniam constat ꝙ deitati repugnat ꝙ sint plures dij: sed hoc sibi minime repugnaret nisi vnicū solū deū sibi determinaret: ⁊ ꝑ ꝯñs non esse aliuꝫ deuꝫ

requireret: quare ⁊c. ¶Confirmatur. quia magis diuina essentia reqrit ꝙ sit eadem cum hoc deo ꝙ̄ essentia angelica cū hoc angelo: vel natura hūana cū isto hoīe singulari: qꝛ alias non plus repugnaret deo cōpositio ꝙ̄ āgelo vel alteri rei simplici create: sed si deitas ex hoc ꝙ deitas non reqreret ꝙ esset hic deus/ nec plus reqreret ꝙ esset idē cum isto deo ꝙ̄ natura angelica cū isto: cū de facto ita natura angelica sit hic angelus sicut ⁊ deitas est hic deus. q̄re ⁊c. ¶Sic igitur appet ex dictis ꝙ deitas est singularis ex se altero p̄dictorum duorū modoꝝ vltimorum supius expressorū intelligēdo: vꝫ vel in primo vel in scđo mō dicendi ꝑ se: qꝛ deitas vel alia q̄cūq res non tm̄ dicitur esse ex se illud qđ cadit siue significatur per diffinitionē: sed etiam oē illud qđ eius diffinitio reqrit scđo mō/ sicut hō ꝑ se dicitur risibilis: qꝛ lꝫ risibile non ponatur in diffinitiōe tn̄ diffinitio ipsa exigit ꝙ diffinitū sit tale puta risibile: ⁊ ita siue naturā diuinaꝫ sibi determinare hoc singulare ⁊ esse indistinctā ab ipso ponatur ī sua diffinitione siue nō: sed diffinitio exigat diffinitū existere tale: semp saluaꝛ ꝙ deitas sit de se singularis. ¶Quarta ⁊ vltima ꝯclusio est ꝙ deitas est singularis de se siue per se secundo mō dicēdi ꝑ se nō primo. ¶Hec probatur qm̄ constat ꝙ deitas est de se singularis speciali mō: puta aliter ꝙ̄ aliq natura creata sit singularis. ¶Hoc apparet: qꝛ nisi aliter esset de se singularis ꝙ̄ alia q̄cūq natura creata/ nō aliter sibi repugnaret plurificari ꝙ̄ nature create. aut ergo deitas dicitur singularis de se: qꝛ non per aliqd sibi appositum ab ea distinctum: aut qꝛ ex hoc solo ꝙ est deitas est sic tale īdiuiduū singulare ꝙ nō pōt esse alterum: ⁊ hoc in primo vel ī scđo mō dicēdi ꝑ se. sꝫ nō pōt poni primū: qꝛ hoc est cōmune cuicunq nature create: vꝫ ꝙ de facto ē vt dictuꝫ ē singularis nullo sibi apposito a se alio mediāte. nec scđm vꝫ ꝙ sit de se singularis in p̄mo mō dicēdi ꝑ se. qm̄ nihil est ī primo mō dicendi ꝑ se aliqd nisi illđ qđ ponit in sua diffinitiōe: sed in diffinitiōe deitatis nō cadit esse īplurificabile: nec esse īdistinctū ab isto deo: lꝫ hoc sibi ꝯueniat: sicut nec risibile ponit in diffinitione hoīs: lꝫ sibi ꝯueniat ex se scđo mō. g̃ ⁊c. ¶Confirmaꝛ. qꝛ deitas dicit de se singularis/ qꝛ sibi repugnat distingui ab hoc singulari ⁊ eē aliud singulare. g̃ eo mō ē de se siue ꝑ se singularis quo sibi conuenit indistinctio eius ab hoc indiuiduo ⁊ distinctio ab omni alio. sed hoc non ꝯuenit sibi in primo: sꝫ in secūdo mō. nō eñ magis in diffinitione deitatis cadit eius indistinctio in se nec distinctio ab alio ꝙ̄ risibile in diffinitione hoīs. sicut tn̄ hō rōne humanitatis sibi determinat risibile/ ita ⁊ deus ratione deitatis indistinctionem ab isto indiuiduo singulari. ergo ⁊c. ¶Ex predictis oībꝰ apparet ꝙ solus deus est ꝑ se īdiuiduū ⁊ nullum aliud ab ipso cuiꝰ natura specifica est ipsū de se mō p̄expositо intelligēdo: qm̄ soli diuine essētie ex hoc ꝙ est deitas repugnat ꝙ sit plꝛes dij eiusdem ratiōis: cū soli sibi ⁊ nulli alteri repugnet distīgui ab isto deo īdiuiduo singulari ⁊ eē cōem mltis. opposita aūt his cōueniunt omnibus naturis specificis entium creatoꝝ. quare ⁊c. ¶Hec de primo.

Quantum ad secundum vbi est respondendum ad q̄situꝫ: vꝫ an deū modo preexposito esse vnū sit per se notum vel demōstrabile: est sciendum ꝙ hoc puta deum esse vnum esse demonstrabile potest intelligi tribus modis. vno modo an sit demōstrabile ab intellectu comprehensoris. Alio modo an ab intellectu viatoris. hec enim propositio deus est vnus/ est vtriq videlicet tā viatori ꝙ̄ ꝯprehensori cōis: lꝫ in essendo sit alterius rationis in vno ⁊ alteriꝰ in alio. sic ⁊ oīs alia ꝓpositio quā format vterq de deo vt sepe in p̄cedentibꝰ fuit dictum. hoc autem modo puta a viatore demonstrari posse deum vnum esse adhuc potest dupliciter intelligi. vno modo ꝙ demonstretur per premissas proprias huic conclusioni tantum ita ꝙ mediū ex q̄ arguit non inferat nec demonstret aliam conclusionem ab ista. Alio modo probetur per cōe mediuꝫ quo probātur vniuersaliter omnia in scriptura contenta. ¶Hoc premisso ⁊ supposito cum isto ꝙ hic accipitur demonstratio non tantum pro ratione simpliciter ⁊ totaliter euidenter aduersarium conuīcente sed etiam pro quacunq que sit euidentior ꝙ̄ solutio que posset ab aliquo dari ad ipsam/ pono quatuor conclusiones.

Prima est: ꝙ ista propositio deꝰ est vnꝰ quā format comprehensor/ nō videtur sibi esse per se nota totaliter: sed est ab ipso demonstrabilis euidenter. ¶Hec probatur. quia vt dictum fuit in precedentibus omnis illa propositio est demonstrabilis: nec est per consequens per se nota/ q̄ sunt alie proprie notiores ex qbꝰ causatur assensus firmior rei per eam significate antecedenti ⁊ veritati sue ēt consequenti: sed ista ꝓpositio deꝰ est vnus: quam format comprehensor/ est talis. ergo ⁊c. ¶Minor apparet. qm̄ ꝓpositio in qua p̄dicaꝛ passionis diffinitio de subiecto notior esse videꝛ ꝙ̄ illa in qua predicatur ipsa passio diffinita. que quidē videlicet propositio constituta ex subiecto ⁊ ex diffinitione passionis est propria premissa/ videlicet minor ex qua alia puta propositio in qua p̄dicatur passio de subiecto infertur. est eñ propositio talis conclusio demōstrationis: sed vnum est passio cuius diffinitio est esse in se indiuisum ⁊ ab alio diuisum siue distinctum. ergo ista propositio deus est vnus videtur posse esse conclusio istius demōstrationis: omne in seipso indiuisum ⁊ ab alio distinctum est vnum: sed deꝰ est in se īdiuisus: ⁊ ab omni alio distinctus. ergo est vnus quare ⁊c. ¶Sed contra hoc forsitan arguetur: quoniam sicut vnuꝫ est passio ita et existens: sed ꝓpositio ista quā format ꝯprehensor/ deus existit/ est sibi euidens ⁊ ꝑ se nota vt dictum est in prīa questione huius dist. ergo nō omnis propositio in qua p̄dicaꝛ passio de subiecto est demōstrabilis. ¶Ad hoc pōt dici vel negando qđ assumitur in maiori. non enim conceptus existentie est passio sicut conceptus vnius: vel si est ꝙ non est diffinibilis sicut vnum: vel si est passio diffinibilis siue descriptibilis ꝙ deum esse potest vtiq demonstrari ex diffinitione siue descriptione existentie vel dei sumpta pro medio: nisi dicatur ꝙ licet aliqua propositio in qua predicatur diffinitio sit notior illa in qua predicatur diffinituꝫ: non tamen omnis/ sed aliqua puta ista deus existit/ quā format beatus est sibi notissima: nec per consequens est demonstrabilis per aliquam notiorem. ¶Secunda conclusio est ꝙ ista propositio deus est vnus quam format viator non est ꝑ se nota. ¶Hec apparet primo. quia non est notior ꝙ̄ propositio consimilis cōprehensoris: sed illa vt dictum est non est per se nota cū sit demōstrabilis. ergo ⁊c. ¶Scđo qꝛ nulla propositio in qua p̄dicatur de aliquo illđ qđ est singulare in eo: est per se nota illi intellectui qui de ipso non potest habere proprium cōceptum nisi ex alijs sumptū: in q̄rū nullo tale p̄dicatū propriū reperitur: sꝫ potiꝰ contrarium. ¶Hoc apparet. qm̄ si de hoīe nullus posset aliquē habere ꝯceptū nisi ab equo cōcepto abstractū/ nūꝙ̄ propositio in qua p̄dicatur risibile de hoīe esset nota sibi nec ab eo demōstrabilis ex alia notiori: ⁊ hoc quia in illo ꝙ soluꝫ sibi format notū nō risibile/ hinnibile sibi cōtrariū reperiret: sꝫ de deo nullū ī via hēmꝰ ꝯceptū: nec naturaliꝛ hr̄e possumꝰ nisi quē colligimꝰ ex creaturis p̄cōceptis. ergo nulla ꝓpō in qua p̄dicatur de deo illđ qđ est sibi proprium ⁊ cuius contrarium reperitur in oībus creaturis est viatori per se nota nec etiā demōstrabiꝛ ex alijs simpliciter per se notis: sed talis est ista propositio deus est vnus: intelligendo ipsam modo p̄expositо in articulo p̄cedenti. constat eñ ex dictis in articulo p̄cedēti ꝙ solus deus est de se vnus ratione diuinitatis: cui repugnat oīs pluralitas ⁊ diuersitas essentialis. hoc aūt modo non est vnū aliquod ens creatū. ergo ⁊c. ¶Tertia cōclusio est. ꝙ ista propositio quam format viator/ deus est vnus/ est demōstrabilis ex vnī medio quo demonstrantur alia in scriptura ꝯtēta. ¶Hec est euidēs. nec de ista est q̄stio. quoniā constat ꝙ ille due ꝓpositiones ex quibus fidei articuli demonstrātur/ modo quo super prologū fuit dictū/ nō minus ꝓbant ⁊ inferūt deum esse vnicū ꝙ̄ quēlibet aliorū fidei articulorū ⁊ quorūcūq in scriptura explicite contētoꝝ. omnia eñ in scriptura expssa ⁊ aliqua theologicis cōfessa ex illis cōsimiliter demōstrātur. nihil autē est expressius in scriptura tam noui ꝙ̄ etiam veteris testamēti ꝙ̄ vnitas dei. ergo ⁊c. ¶Quarta ⁊ vltima conclusio est. ꝙ ista ꝓpositio deus est vnus/ quā format viator/ est etiā demōstrabilis ex proprio medio demonstratione que est euidētior sua responsione. ¶Hec apparet ex rationibus factis ꝓ probatione tertie cōclusionis articuli p̄cedētis. quelibet eñ illarū ꝓbantiū deum esse per se siue de se vnū/ est euidentior ꝙ̄ solutio siue respōsio que posset dari ad ipsam: vt apparere potest eas considerare volenti. quare ⁊c. ¶Ad ꝓbandū etiā conclusionem istā: videlicet deū esse vnū/ doctor subtilis arguit primo ex infinito intellectu dei ⁊ ex infinita volūtate. ¶Scđo ex infinita bonitate: videlicet quia tūc plures dij essent diligentiores: ⁊ ꝑ consequēs meliores ꝙ̄ coꝝ aliqs per se solus: nec per consequens esset aliquis summe bonus. ¶Tertio ex potētia infinita: videlicet qꝛ eiusdē effectꝰ non possunt esse plures cause totales. ¶Quarto ex infinita pluralitate: videlicet quia si essent plures dij: non repugnaret eis diffinitiue ꝙ eēnt īfiniti: cū nec dei diffinitio tunc magis ꝙ̄ nūc diffinitio hominis sibi determinet certum numerū hominū/ sibi determinaret certum numerum deorum. ¶Quīto ex necessitate. quia si essent duo necesse eēt/ ꝙ eorū diffinitioni specifice nō repugnaret ꝙ alio conuenirēt: ⁊ alio differrent: nec per consequēs ꝙ cōpositi existerent. sed iste oēs rationes doctoris vt videꝛ probabiliores sunt si bene deducātur ⁊ intelligantur ꝙ̄ respōsiones q̄ darētur ad ipsas. ergo ⁊c. ¶Sed sunt hic duo dubia: quoꝝ primū ē an ꝯclusio ista possit demōstrari a viatore sicut a ꝯꝓhēsore: videlicet ꝑ descriptionē vnitatis arguēdo sicut arguebatur superius deuꝫ esse vnū: quia est in se indiuisus ⁊ ab omni alio distinctus. ¶Secundū est. an beatus per medium supradictū probet deū esse vnū absolute tātū: modo quo est vnū etiā quodlibet ens creatum vel per se siue de se/ modo videlicet p̄exposito quo solus deus dicitur vnus. ¶Ad primū videꝛ dicēdum ꝙ nō. quoniā licet easdē p̄missas in significando quas format comprehensor formet viator: nō tamē sunt idem in essendo/ sed alterius ratiōis. ⁊ ita ista minor quā format viator ex qua cōclusionē istā ꝓbat comp̄hensor: videlicet ꝙ deus est in se indistinctus: ⁊ ab omnibꝰ alijs distinctus: nō est sic euidens: nec ꝑ consequēs ad cōclusionē istā ꝓbandā sufficiēs/ sicut est illa quā format cōprehensor. ¶Ad secūdū dicēdū est ꝙ alia est descriptio vnitatis singularis absolute qua aliqd dicitur vnū ꝑ se qꝛ nō ꝑ aliquid sibi additū ab ipso distīctū modo quo qđlibet ens vt dictū est dicitur ꝑ se vnū: ⁊ alia vnitatis singularis qua aliquid dicitur vnū per se primo vel secūdo modo dicēdi per se/ modo quo deus dicitur per se vnus numero. Descriptio eñ vnitatis primo modo sumpte est esse indiuisum in se: ⁊ ab omni alio numero diuisum: ⁊ per istam ꝓbat beatus deū esse vnicum absolute. Descriptio autē vnitatis singularis secūdo modo sumpte est esse aliquid qđ sibi ex diffinitione sua determinat vnicum singulare tātū: a quo differre sibi repugnat in secūdo modo dicendi per se. ⁊ ꝑ istā potest ꝓbare beatus deum esse alio modo vnū: videlicet illo modo expresso superius quo nullum aliud ens ab ipso est possibile esse vnum. ¶Sic ad questionem. ¶Ad rationem in principio apparet solutio ex predictis.

QVarto quero: vtrum deū esse trinū personaliter sit ꝑ se notū vel demōstrabile euidenter. ¶Et videꝛ ꝙ sic. qm̄ ꝑsonarū trinitas ⁊ essentie vnitas idē dicunt totaliter in diuinis. sed essentialis vnitas est demonstrabilis. ergo et trinitas ꝑsonalis. ¶Contra. quia naturaliter inintelligibile nō est demōstrabile. sed trinitas personarum diuinarū est naturaliter inītelligibilis a quocūq ītellectu creato. ergo ⁊ indemōstrabilis. ¶Responsio. vbi sic ꝓcedam. primo eñ inquirā an huiusmodi trinitas personarū diuinarū sit demōstrabilis absolute. Scđo vtrum a nō beato tn̄ supnaturaliter eleuato. Tertio si ab intellectu separato in puris naturalibus cōstituto. Quarto si ab intellectu cōiūcto simpliciter in solis naturalibus sumpto.

Quātum ad primū est opinio cuiusdā moderni ponētis quatuor cōclusiones. ¶Prima est. ꝙ trinitas ꝑsonarū nō est demōstrabilis absolute. ¶Hec probaꝛ. qm̄ nulla ꝓpō ꝑ se nota est demōstrabilis ab illo cui est per se nota. sed trinitas personarū est ꝑ se nota cuicūq ipsam intuēti ⁊ ꝑ ꝯsequēs cuilibet beatoꝝ. ergo nō est demōstrabilis ab aliquo coꝝ. ¶Secūda est. ꝙ si per impossibile ostendereꝛ alicui diuina essentia intuitiue nō ostensis tribus personis nec cōmunicabilitate essentie: tali intellectui posset demōstrari ꝙ diuina essentia est cōmunicabilis. ¶Hec ꝓbaꝛ. qm̄ omnis ꝑ se passio nō nota de subiecto euidenter cognito potest demonstrari de ipso sic euidēter cognito tali intellectui ipm̄ euidēter cognoscenti. sed cōmunicabilitas est passio diuine essentie. ergo ⁊c. ¶Tertia cōclusio est: ꝙ nulla relationū diuinarum posset de diuina essentia tali intellectui demōstrari. ¶Hec ꝓbatur. qm̄ oīs ꝑ se passio demonstrabilis de subiecto cōcomitatur ipsum vbicunq reperiatur. sed nulla relationū ꝑsonarū cōstitutiuarum concomitatur essentiam vbicūq repertā: cū essentia sit in oībus personis in quarū nulla est aliq relatio originis. ergo ⁊c. ¶Quarta ⁊ vltima quā ponit/ ē ꝙ trinitas formaliter ⁊ actualiꝛ nūꝙ̄ demonstrari potest. ¶Hec ꝓbaꝛ. qꝛ omne constans ex indemonstrabilibus est indemonstrabile. sed trinitas cōstat ex relationibꝰ indemōstrabilibꝰ. ergo ⁊c. ¶Ultimo addit ista opinio ꝙ quia ī diuinis nō est aliqua aptitudo ad intra ab actu separata: nec ꝑ ꝯñs diuina essentia potest demōstrari cōmunicabilis: quin eo ipō ꝯsequēter inferaꝛ ꝙ est de facto cōicata. sicut si homo esset actꝰ purus ⁊ necessarius/ omnis demōstrans eū risibilem demonstraret ipm̄ actu esse ridentem. ideo due cōclusiones vltime supradicte in quibus dicitur ꝙ nec relatio originis nec trinitas est demōstrabilis sunt intelligēde de demōstratione hoc primo demōstrante: nō autē de illa qua antecedēter demōstrareꝛ ꝙ diuina essentia est cōicabilis ex qua ꝑ ꝯñs argueretur ꝯsequenter ꝙ esset actualiter cōicata. ¶Sed ista opinio ē irratiōabilis ⁊ inepta quātum ad oīa supradicta in ea contēta: vt patet ꝑ singula discurrēdo. vnde primo arguo contra primā ꝯclusionem sic. potens habere p̄missas sufficiētes ad cōclusionē aliquā demōstrabilē īferēdā potest ex illis ꝯclusionē huiusmodi demōstrare. sed trinitas ꝑsonarū est demōstrabilis de deo: ad quā demōstrādā de ipso potest beatus habere

premissas sufficientes.ergo ꝛc. ¶ Maior est euidēs. Pro
batio minoris.qm̄ vt concedis ꝛ expresse ponis in princi
pio sequentis articuli huius questionis/ oīs intellectus
habēs de diuina essentia notitiā abstractiuā causatā me
diante specie ꝓpria eius repn̄tatiua potest demōstrare
ipm̄ esse cōmunicabilē tribus:ꝛ ꝑ ꝯn̄s deum esse persona
liter trinū:cū in diuinis nō sit aptitudo separata ab actu
sed beatus mediante notitia intuitiua potest de deo for-
mare notitias abstractiuas eiusdē rationis cū notitijs
abstractiuis possibilibus haberi mediante specie supra
dicta vel perfectiores eis:ꝛ ꝑ ꝯn̄s potest ex illis forma-
re p̄missas cōsimiles illis vel euidentiores:ex quibus ali
quis habēs speciē supradictā diuine essentie repn̄tati-
uam demōstraret huiusmodi ꝯclusionē.ergo ꝛc. ¶ Con-
firmatur.quia vt dictū fuit in p̄cedētibus/ beati nō tātū
habēt de deo notitiā intuitiuam:sed multiplicem abstra
ctiuā intuitiua mediante causatā:sed tales habētes no-
titias icōplexas possunt ex eis formare cōplexas: puta
ꝓpōnes ipsas: inter quas si alique se habēt ad alias vt p̄
misse ad ꝯclusionē possunt ex talib' ipsaȝ inferre ꝛ ꝓba
re.ergo cū deum esse personaliter trinū sit ꝯclusio demō-
strabilis/vt ē ꝓpō formata ex notitijs abstractiuis/ ꝛ ta
lis sit beato possibilis cum p̄missis ad eius ꝓbationem
necessarijs:per ꝯsequens sequitur propositum videlicet
ꝙ ipa erit demōstrabilis a beato. ¶ Nec valet ratio quā
adducit: quoniam quādo dicit ꝙ nulla ꝓpositio ꝑ se no
ta est demōstrabilis ab illo cui est ꝑ se nota/ cōcedo. Sed
tunc quādo dicitur in minore ꝙ trinitas personarū est ꝑ
se nota beato ipsam intuenti/ dico ꝙ licet sit ipi ꝑ se nota
notitia incōplexa intuitiua beata qua ipsam vt eius ob
iectū propriū sicut visum intuetur:nō tñ ꝓpositio cōple-
xa ex abstractiuis notitijs cōstituta:in qua trinitas ipsa
p̄dicat de deo/est ꝑ se nota: sed demōstrabilis ex alijs no
tioribus:nō minus a beato ꝙ̄ ab alio nō beato.non enim
quia color visus est videnti ꝑ se not' ꝛ nō ceco/est minus
demōstrabilis omnis ꝓpō de ipso formabilis a vidente
ꝙ̄ a ceco.quare ꝛc. ¶ Secūdo arguo contra secundā cō-
clusionē. qm̄ aut intelligis diuinam essentiā esse cōmu-
nicabilē posse tali intellectui demōstrari a seipso: aut ab
alio intellectu creato: aut supnaturaliter tm̄ a deo. Si di
cas ꝙ a seipso/cōtra primo.quia nullus intellectus cre-
atus potest naturaliter intelligere:nec ꝑ ꝯsequēs demō
strare de aliquo aliquā aptitudinē nisi a posteriori pro-
pter actum inexistentē. ¶ Hec sepe fuit in diuersis passi
bus declarata in quibus ostēsum est ꝙ nullus quātum
cūqȝ intuitiue intelligeret hominē posset cognoscere ipȝ
esse risibilem nisi cū aliquādo videret ridentē:nec vnum
ignem esse alterius ꝓductiuū nisi ad vnū videret vel ali-
quādo vidisset sequi alterū:ꝛ sic de quolibet alioꝝ apti-
tudinē importantiū : sed esse cōmunicabile dicit aptitu-
dinē sicut ꝛ risibile. ergo nō magis videns essentiā diui-
nam nō cōmunicatā posset naturaliter intelligere: nec ꝑ
cōsequēs demōstrare eam esse cōmunicabilē: ꝙ̄ videns
hominē nūꝙ̄ risisse intelligeret vel demōstraret ipm̄ risi
bilem esse. ¶ Secūdo : qꝛ nō magis videns essentiā non
cōmunicatā potest intelligere nec demōstrare ipsam esse
communicabilem ꝙ̄ videns ipsam actu cōmunicatam.
¶ Hoc apparet ꝑ exēplū de duobus:quoꝝ vnus videret
hominē actu ridentē:ꝛ alius nō ridentē. non enī primus
minus ꝙ̄ secūdus posset intelligere ꝛ demōstrare hoīem
esse risibilē.sed beatus videt diuinā essentiā tribus per-
sonis actu cōmunicatā:ꝛ tñ nō potest vt dicis demōstra-
re ipsam esse cōmunicabilē.ergo multo minus hoc face-
re possent q̄ ipsam nō cōmunicatā actu intelligeret.qua
re ꝛc. ¶ Ex eisdē apparet: ꝙ nec potest intelligi secundo
modo: videlicet ꝙ tali intellectui posset ab aliquo alio
intellectu creato huiusmōi ꝯclusio demōstrari: quia nec
non videnti hominē actu ridentē potest aliquis natura-
liter demōstrare ꝙ homo sit risibilis magis ꝙ̄ videnti ipȝ
actu ridere. ¶ Preterea:quia licet vnus intellectus cre
atus possit instruere: ꝛ docere aliū mediātibus aliquib'
signis rerū de quibus est eruditio expssiuis: nō tñ potest
vnus docere alium causando in ipso aliquem intellectio
nis actū incōplexū nec cōplexū:nec ꝑ ꝯsequēs ꝯclusionē
alicuius demōstrationis:nec aliquā p̄missarū.quare ꝛc.
¶ Si autē intelligat tertio modo:videlicet ꝙ talis de-
mōstratio sit possibilis supnaturalit̄ a deo/ contra: quia
aut huiusmodi ꝯclusio puta essentiā diuinā esse cōmuni
cabilē/est demōstrabilis nō videnti essentiā cōmunicataȝ
vel nō.si nō:ergo nō potest ab aliquo tali intellectui de-
monstrari.nec enī qđ est impossibile potest deus. si autē
dicatur ꝙ ē demōstrabilis/nulli est dubiū quin possit su
pernaturaliter tali itellectui demōstrari. ¶ Ad rationē
eius quando dicit ꝙ omnis passio potest demonstrari de
suo subiecto cognito euidēter: Si intelligas ꝙ possit de
ipso sic cognito euidēter demōstrari supnaturaliter: hoc
nulli est dubiū:supposito ꝙ ꝓpō ex tali passione ꝛ subie-
cto sic cognito euidenter sit demōstrabilis. Si autē intel
ligas cuiuscūqȝ talis ꝓpōnis demonstrationē esse possi-
bilem naturaliter / sic est falsuȝ tā de passione importāte
rē a subiecto differētē sibi actualiter inherentē: vt calor
inheret i igne:ꝙ̄ etiā de alia iportāte rē aptitudinaliter
existētē:vt risibile in hoīe.cū enī oīs cognoscēs distincte
ignē ꝛ euidēter nec demōstrare nec scire posset eū esse calē
dū:ita nec cognoscēs distincte ꝛ euidēter hominē demon
straret eum esse risibilē:nisi actu ridēdi sibi inexistere ali-
quādo cognouisset.quare ꝛc. ¶ Tūc ad rationē in forma
cōcedo maioreȝ:videlicet ꝙ omnis passio de subiecto co
gnito euidēter nota est demōstrabilis:sino est actualiter
demōstrata:supposito ꝙ sicut subiectū est notitia simplī
ci incōplexa cognitū euidēter/ita ꝛ passio sit de eo mediā
te notitia cōplexa cognita euidēter. nec enī ꝯclusio de-
mōstrabilis dicitur euidēs notitia quousqȝ ē ex p̄missis
demōstrationis illata:cū illis mediātibus efficacior seu
firmior p̄beat assensus rei significate ꝑ ipsam ꝙ̄ sine eis.
¶ Et quādo postea addit in minori ꝙ cōmunicabilitas
est passio essentie diuine/detur etiā totū hoc:quia nec ex
istis p̄miss's sequitur ꝯclusio quā intēdis: quia licet cō-
municabilitas sit passio deitatis: non tamen est nota de
ipsa licet euidēter cognita ab illo qui eā videlicet deita-
tem cognosceret actu nō cōmunicatā.quare ꝛc. ¶ Pre-
terea maior huius rationis sue ꝯtradicit euidēter ꝯclu-
sioni p̄dicte sue prime.qm̄ notior est videnti diuinā essen
tiam cōmunicatā ꝙ̄ nō videnti ipsam cōmunicatā cōmu-
nitas de ipsa diuina essentia:sed vt dicit maior huius ra
tionis/ oīs passio nota de subiecto euidenter cognito est
demōstrabilis de ipso intellectui eā sic cognoscenti.ergo
magis beato videnti essentiā cōmunicatā ꝙ̄ alteri viden-
ti ipsam nō cōmunicatā est demonstrabile ipsam esse cō-
municabilē:qđ est cōtra primā ꝯclusionē . ¶ Tertio ar-
guo cōtra tertiā ꝯclusionē.quoniam omnis ꝓpositio ne
cessaria non ꝑ se nota videt esse demonstrabilis: vel in se
ipsa vel in aliqua sibi equipollēti alia:sicut in questione
secūda hui' distinct. fuit supius declaratū.sed ista ꝓposi
tio /diuina essentia est filiatio paternitas ꝛ spiratio/ ꝛ ꝑ
ꝯsequēs tres persone/est vera ꝛ necessaria: nec tñ est ꝑ se
nota vt a viatore nec etiā vt a cōprehēsore formata. er-
go ꝛc. ¶ Confirmatur.quia oīs ꝓpositio nō ꝑ se nota cu
ius p̄dicatū dicitur de subiecto in scđo modo dicendi per
se est demōstrabilis.sed talis est ꝓpō supradicta : in qua
relationes originis de diuina essentia predicātur. q̄libet
enim relatio originis dicitur de essentia nō in p̄mo:sed in
secūdo modo dicēdi ꝑ se:vt videbitur postea in questiōe
alia:nec aliqua ꝓpō in qua p̄dicatur aliqua ipsarū de ea

est per se nota.ergo ꝛc. ¶ Ad rationē in cōtrariū quādo
dicitur ꝙ nulla relatio cōcomitatur essentiā diuinā vbi-
cūqȝ repertā/ dico ꝙ ipsa relatio oīs originis ꝯcomitat
essentiā diuinā nō sicut ꝯsequēs antecedēs ab ipso diffe
rens:sed sicut illud qđ est ab ipsa indistinctū penitus in
re extra: vt videbitur in q̄stione alia:nec ꝑ ꝯn̄s est inter
ipsa talis cōcomitantia ꝓprie dicta. ¶ Et quādo dicitur
ꝙ nulla relatio originis est in oībus personis: Dico ꝙ
licet ista sit vera sane intellecta vt exponetur in questi-
one alia: tamē cū ipsa stat ꝙ quelibet relatio originis est
res puta deitas ipsa que est omnis ꝑsona.sed magis pa-
ternitas diuina cōcomitatur oēs personas: quia est res
a personis oībus indistincta/ꝙ̄ si esset in oībus vt ali-
quid distinctū ab oībus. vel esto ꝙ hec inter alia non sit
cōcomitantia ꝯcedēda:cū concomitantia videat impor
tare vel supponere diuersa aliqua in re extra saltem /nō
minus de essentia est demōstrabilis ꝛ scibilis oīs relatio
originis:quia oīs relatio originis est essentia ipsa que est
omnis persona:ꝙ̄ si oīs relatio esset i omni persona sicut
essentia:nō tamē esset res que est oīs persona. quare ꝛc.
¶ Ex predictis ergo apparet ꝙ falsa est ꝯclusio quarta
quā ponit:quia vt p̄dictū ē quelibet relatio originis est
predicabilis de diuina essentia in scđo modo:nec tñ ꝓpō
in qua p̄dicatur est ꝑ se nota.ergo ꝛc. ¶ Ad rationē eius
apparet ꝙ nō concludit: quia ꝛ principium petit ꝛ fal-
sum est qđ accipit quādo dicit ꝙ relationes sunt idemō
strabiles.hoc enī est qđ hic queritur ꝛ negatur.quare ꝛc.
¶ Qđ etiā addit vltimo ista opinio ad expositionē dua
rū eius ꝯclusionū vltimarum/ nō videtur verū qm̄ vt di
ctū est essentia nō potest naturaliter demōstrari cōmuni
cata quia cōmunicabilis:cū non possit realiter intelligi
naturaliter cōmunicabilis nisi qꝛ cōmunicata:sicut nec
homo risibilis nisi qꝛ actu ridens:sed i demōstrationib'
non potest esse circulus: videlicet vt p̄ncipiū sit ꝯclusio
et ecōuerso.ergo ꝛc. ¶ Confirmatur.quia cū dicis ꝙ di-
uina essentia poterit demōstrari cōmunicata quia cōmu
nicabilis/q̄ro a quo itelligis ꝓprietatē posse demōstrari
esse cōmunicatā actualiter isto modo: videlicet quia est
cōmunicabilis? ꝯstat ꝙ nō nisi ab illo qui ipsam scit ꝛ in
telligit esse cōmunicabilem.ille enī qui eā non intelligit
esse cōmunicabilē quō eā poterit demōstrare esse cōmu-
nicatā ꝑ medium sibi ignotū puta per huiusmodi cōica-
bilitatē ab ipso vt supponitur ignoratā? sed beatus qui
videt diuinā essentiā ꝛ eius cōmunicabilitatē nō potest
demōstrare scđȝ primā eius ꝯclusionē ipsaȝ esse cōmuni
cabilē:nec actu cōmunicatā:alias posset demōstrare per
sonarū trinitatē: qđ negat.ergo multo minus potest de-
mōstrari ipsam esse cōmunicatā : quia cōmunicabilē ab
aliquo alio diuinā essentiā nō vidente vel ipsam intuēte
vt absolute sumptā/non autem vt actu communicatam.
quare ꝛc.

Et ideo quantum ad istum articulum
aliter est dicendū. Ad cuius euidentiā est sciendū ꝙ bea
tum deū intuitiue videntē ꝛ trinitatē personaꝝ/posse de
mōstrare trinitatē ꝑsonarū/pōt tripliciter itelligi. Uno
modo ꝙ demōstret ꝯclusionē istam videlicet ꝙ deus est
trinus personaliter seu tres persone ꝑ actū beatificum
tñ quo deuȝ ꝛ personā quālibet intuetur. Alio modo ꝙ
demōstret nō ꝑ actum beatificum incōplexū: sed ꝑ noti-
tiaȝ cōplexas puta per ꝓpōnes formatas ex intuitiuis
notitijs causatis mediante beatifica notitia cōstitutas.
Tertio modo ꝙ demōstret ipsam nō aliquo p̄dictoꝝ mo
doꝝ:sed ꝑ p̄missas ex abstractiuis notitijs causatis me-
diante visione beatifica constitutas.

Hoc p̄misso pono quatuor cōclusiōes

¶ Prima est: ꝙ ista ꝓpositio quā format comprehensor
deus est trinus personaliter seu tres persone/non est sibi
per se nota nec demōstrabilis ꝑ actū intelligendi beatifi
cum eius tantū. ¶ Hec apparet primo quantū ad primā
partē:videlicet ꝙ nō sit sibi ꝑ se nota. primo quia non est
sibi notior ꝙ̄ sit ista:deus est vnus:vel deus est infinitus.
nō enī trinitas personalis notius p̄dicat de deo ꝙ̄ infini
tas vel vnitas essentialis.sed nulla p̄dictarū duaruȝ est
sibi ꝑ se nota vt apparet ex alijs q̄stionibus supra. ḡ ꝛc.
¶ Secūdo.quia sola illa ꝓpositio est ꝑ se nota qua me-
diante formata absqȝ aliqua alia eā ꝓbante firmiter as-
sentitur rei ꝑ eā significate ꝛ veritati sue : vt in prima q̄-
stione huius dist. fuit expositū.sed ista ꝓpositio deus est
trinus ꝑsonaliter/ nō est talis magis ꝙ̄ ista deus est vn'
essentialiter vel ifinitus formaliter. ḡ ꝛc. ¶ Scđa pars
videlicet ꝙ nō sit demōstrabilis per actū beatificū tātū
apparet.quoniā nulla ꝯclusio est demōstrabilis per actū
vnicū incōplexū. sicut enī ꝯclusio demōstrabilis est intel
lectio cōplexa:quia ꝓpositio in mēte formata ex diuer-
sis simplicibus seu incōplexis notitijs cōstituta: ita nec
potest aliter ꝙ̄ ꝑ cōplexas notitias demōstrari. sed act'
intelligēdi beatificus est actus intelligēdi vnicus incō-
plexus.ergo ꝛc. ¶ Confirmatur.quia ꝑ illud ex quo cō-
clusio demōstrat ꝯclusionis demōstrate rei significate et
sue veritati firmius assentitur.sed nullo mediante vnico
actu intelligēdi icōplexo aliquis assensus nec dissensus
sequitur nec causatur.oīs enī actus intellectus assentiē
di ꝛ dissentiēdi p̄supponit actū ꝯplexū intelligēdi: puta
propositionē aliquā in mēte formatā. ergo ꝛc. ¶ Scđa
conclusio est.ꝙ nec p̄dicta ꝓpositio quā format beatus
est demōstrabilis ab ipso ꝑ notitias cōplexas: videlicet
per ꝓpōnes ex diuersis intellectionibus intuitiuis cau-
satis mediante visione beatifica cōstitutas. ¶ Hec ap-
paret.qm̄ omnis talis ꝓpositio est naturaliter loquēdo
impossibilis beato.qđ apparet. qꝛ omnis dei notitia in-
tuitiua ē beatifica / in quā nō potest naturaliter vt alias
ostēsum est aliquis beatorū.sed tales notitie ex quibus
p̄misse ad ꝯclusionē huiusmodi ꝓbandā sunt necessarie
sunt notitie dei. qꝛ nec hic cū dicitur ꝙ deus est trinus
personaliter aliquid p̄dicat nec subijcitur nisi dei cōce-
ptus seu notitia incōplexa.ergo impossibile est p̄missas
naturaliter beato possibiles ad istā ꝯclusionē ꝓbandam
cōstitui ex notitijs intuitiuis mediāte beatifica visione
habitis. ¶ Cōfirmatur.quia nec notitia beatifica est al-
terius notitie beatifice:sicut nec fruitio alterius fruitio
nis ꝓductiuū principiū nec mediū per qđ possit in aliqđ
istorū aliquod ens creatum.sed omnis ꝓpositio in mēte
formata cōstat ex pluribus intellectionibus. nec enī vni
ca incōplexa intellectio est nec esse potest ꝓpositio. ergo
nulla ꝓpositio ex notitijs beatificis quales sunt oēs in
tuitiue dei / cōstās / potest mediāte visione beatifica for-
mari ab aliquo beatoꝝ.quare ꝛc. ¶ Tertia cōclusio est.
ꝙ p̄dicta ꝓpositio quā format beatus/est ab ipso demō-
strabilis tertio modo:videlicet ꝑ ꝓpōnes ex diuersis in
tellectionibus abstractiuis causatis mediāte visione be
atifica cōstitutas . ¶ Hec ꝓbatur. ꝛ sequitur ex p̄dictis
qm̄ constat ꝙ ista ꝓpositio deus est trinus personaliter
quā format beat'/ est vera ꝛ necessaria: nec ꝑ se nota:er
go demōstrabilis in se vel in alia sibi equipollenti.nec ꝑo
test dari secūdū videlicet ꝙ in alia.qm̄ ꝓpositio equipol
lēs sibi ab ea alterius ratiōis nō est nisi ꝓpositio viato
ris.talis autē nō est demōstrabilis vt statim dicetur. er-
go ipsa scđȝ se ē demōstrabilis.qꝛ si dicatur ꝙ īmo ꝓpo-
sitio possibilis mediāte specie diuine essentie repn̄tati-
ua ē demōstrabilis / que tamē est ab ista ꝓpōne beatorū
formata mediāte visione beatifica alteri' ratiōis / nulla
apparet ratio quare magis illa ꝙ̄ ista sit demonstrabilis

cum neutra sit ꝑ se nota ⁊ ad vtrāq; sint p̄misse vel esse possint ipsam necessario inferētes. nō em̄ minus beatus potest visione mediāte q̄ nō beatus mediāte specie in tales p̄missas ex quibus potest ꝓpositio huiusmodi demōstrari. sed nō potest beatus ipsam demōstrare ꝑ actū beatificū tantū: nec ꝑ ꝓpōnes ex ītuitiuis notitijs constitutas. ergo oportet ꝙ ꝑ alias videlicet ex abstractiuis intellectionibus cōstantes. ¶ Cōfirmatur. quia ista ꝓpositio a beato formata / deus est trinus / est notitia ꝯplexa abstractiua. nō em̄ vt dictū est / aliam de deo habere ex se effectiue potest nisi tm̄modo abstractiuā: cum intuitiua sit beatifica q̄ est possibilis soli deo. sed ꝓpositio ex abstractiuis notitijs cōstans nō videt aliter demōstrabilis esse naturaliter q̄ ex p̄missis similis cōditionis quantū ad hoc: vez quia ex abstractiuis nō intuitiuis notitijs cōstitutis. ⁊ esto ꝙ ꝓpositio abstractiua sit ex se demōstrabilis ex ꝓpōnibus intuitiuis: siue ex intuitiuis intellectionibus incōplexis cōstātibus: nō tamē ab illo intellectu qui nō potest effectiue ex se in tales p̄missas ex incōplexis intuitiuis notitijs cōstitutas. nullus autē intellectus creatus potest in aliquā dei notitiā intuitiuā: nec per cōsequēs in ꝓpositionē aliquā ex talibus cōstitutā. ergo ⁊c. ¶ Et si cōtra hoc arguatur. quia beato est ꝑ se nota trinitas personarū: q̄d autē est ꝑ se notū: nō potest demōstrari: Dico ꝙ licet beato sit ꝑ se nota trinitas personarū notitia incōplexa intuitiua: qua ipsaȝ facialiter intuetur: nec ꝑ ꝯsequēs talis eius intuitiua cognitio sit demōstrabilis sicut nec sensitiua visio absoluta albedinis: nō tamē est sibi trinitas ꝑ se nota: vt ipsa est p̄dicte propōnis ꝑ eū formate obiectū. quia nec ipā ꝓpō que est abstractiua ꝑ eū formata ⁊ cōplexa intellectio est per se nota. ⁊ ideo ista que nō est ꝑ se nota est demōstrabilis: nō autē alia beatifica ꝑ se nota. Nec est aliquod īcōueniēs vnū ⁊ idē obiectum cōcedere ꝑ se notū vna notitia: ⁊ non per se notū alia notitia mediāte: magis q̄ sit incōueniēs vni ⁊ eidē firmiter ⁊ sine formidine assentire vt est ꝑ conclusionē demōstrationis significatū: ⁊ cū formidine nec sic firmiter vt est ꝯclusionis topice rationis obiectum. cōstat em̄ ꝙ tā cōclusio demōstrationis q̄ alia que est ꝓbabilis rationis / potest habere idē significatū cui vna cōclusione mediante assentitur firmiter ⁊ sine formidine / cū formidine aūt alia mediante. quare ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima ꝯclusio est. ꝙ tā cōclusio supradicta formata a comprehēsore q̄ tota demōstratio videtur esse perfectior ꝯsimili cōclusione ⁊ demōstratione formatis a nō beato habēte speciē distincte diuinā essentiā rep̄sentantē. ¶ Hec apparet. qm̄ diuina visio notior esse videtur quacūq; specie dei rep̄sentatiua. sed notitia ꝓducta mediāte nobiliori ⁊ perfectiori medio nobilior ⁊ perfectior esse videtur ergo notitia abstractiua incōplexa formata a beato de deo mediāte ei⁹ notitia intuitiua / ꝑfectior est q̄ alia formata a nō beato mediāte specie diuinā essentia sibi rep̄sentante. ex perfectioribus aūt incōplexis notitijs perfectior constituitur notitia omnis cōplexa puta ꝓpō ipsa formata: siue sit demōstrationis conclusio siue premissa. ergo ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quantū ad secūdum ponit idē doctor cuius est opinio illa in p̄cedēti articulo impugnata / quatuor ꝯclusiones. ¶ Prima est. ꝙ habēs notitiam abstractiuā de diuina essentia sub ratione sua propria potest demonstrare ipsam esse cōmunicabilem tribus suppositis. ¶ Hanc ꝓbat. quia omnis habēs speciē alicuius obiecti eius ꝓpriā quidditatē rep̄sentātē / potest demōstrare de ipso eius ꝓpriā passionē: sed cōicabilitas tribus suppositis est ꝓpria passio deitatis. ergo ⁊c. ¶ Secūda est. ꝙ talis intellectus potest demōstrare: licet nō prima demōstratione: ꝙ est actu cōmunicata. ¶ Hāc ꝓbat: quia omnis intellectus aptitudinē alicui⁹ obiecti summe necessarij intelligens potest eoipso arguere actū ad quem est huiusmodi aptitudo. sed deus est summe necessarius ergo cognoscēs diuinā essentiā esse cōmunicabilē potest cognoscere ipsaȝ esse ꝯmunicatā. sicut si homo esset ens necessariū ⁊ purus actus / eoipso ꝙ cognosceretur risibilis cognosceret ꝙ actualiter esset ridēs. ¶ Tertia cōclusio est. ꝙ ꝓprietas cuiuslibet persone est demōstrabilis de diuina essentia. ¶ Hanc probat eodē modo videlȝ quia de omni necessario est demōstrabilis actus de quo est demōstrabilis aptitudo ad ipsum. sed cōicabilitas essentie cuilibȝ persone potest demōstrari de essentia. ergo ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima est. ꝙ tota trinitas pōt demōstrari. ¶ Hanc probat. quia vt dicit tota trinitas constat ex relationibus. q̄ quidē possunt demonstrari. ¶ Sed prime due ꝯclusiōes dupliciter deficiūt. primo quia falsuȝ accipiūt. Scd̄o. quia nec ipse nec alie sequētes due ad ꝓpositum faciūt. ¶ Primū apparet. qm̄ oīs viator fidelis habet de diuina essentia sub ratione ꝓpria notitiā aliquā abstractiuā: nec tamē potest de ipsa demonstrare sed tātum fide credere personarū trinitatē. ergo falsa est prima cōclusio que dicit ꝙ omnis habēs de diuina essentia sub ratione ꝓpria notitiā abstractiuā potest demōstrare trinitatem siue ipsam esse tribus suppositis cōmunicabilem. ¶ Consequētia est euidēs. ⁊ antecedēs quātū ad secūdā partē: que est ꝙ viator nō potest demōstrare diuinā essentiam cōmunicabilē. q̄d etiā ꝑ eum cōceditur: ⁊ inferius ostēdetur. ¶ Secūda pars videlȝ ꝙ viator catholicus cognoscat deū notitia abstractiua sub ratione ꝓpria / apparet. qm̄ sub illa ratione ipsum abstractiue vel intuitiue intelligit sub qua ipm̄ diligit: sed ipse videlicet quilibet viator tenetur ī via deum diligere sub ratione ꝓpria deitatis. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur. quia obiectū maxime diligenti extrinsecū dilectū videtur oportere p̄existere intellectum. sed deus sub ratione ꝓpria deitatis habet a viatore diligi. ergo ⁊ sic potest intelligi nō notitia intuitiua: quia talis est beatifica. ergo abstractiua. ¶ Preterea arguo sic ad idē. viator tenetur deū diligere ꝓpter se ipsum: ⁊ suū proximū ꝓpter eū. ⁊ cōstat ꝙ ⁊ deum ꝓpter seipm̄ tenetur sup omnia diligere: ⁊ proximū ꝓpter deū ratione deitatis. quia nec aliud est fruitionis obiectum debitū: nisi deus sub ratione ꝓpria deitatis: intātū ꝙ si ei⁹ deitas ⁊ bonitas ꝑ īpossibile distinguerētur / ista dilectio ipsi deberet ratione diuinitatis nō ratiōe bonitatis sed nec proximus potest diligi ꝓpter deū nisi ꝓpter ipm̄ predilectū vt deū: ⁊ p̄intellectum vt sic diligēdum: sicut nec deus etiā diligitur ꝓpter seipm̄ nisi vt ꝓpter se non predilectū sed p̄intellectum ⁊ p̄dictatū vt taliter diligēdum: vt in p̄cedēti dist. fuit ꝓlixius declaratum. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia oīs electio ⁊ dilectio bona moraliter ⁊ virtuosa p̄supponit dictamen sibi conforme debite rationis: cuius dictaminis ⁊ dilectionis est idē obiectū. sed dilectio qua viator diligit deum scd̄m rationē diuinitatis sup omnia ꝓpter seipm̄ ⁊ alia ꝓpter eū / est bona et moraliter virtuosa. ergo ipsam p̄cedere potest dictamen preuiū de diligendo idē obiectum. quare ⁊c. ¶ Sic ergo apparet primū: videlicet ꝙ cōclusio prima ⁊ etiā consimiliter secunda eisdē rationibus deficiunt: quia falsum accipiūt quādo dicūt ꝙ omnis habēs notitiā abstractiuam de diuina essentia sub ratione ꝓpria potest demonstrare ipsam esse cōmunicabilē vt dicit prima: ⁊ etiā actu cōmunicatā tribus suppositis vt ponit scd̄a conclusio. ¶ Secundū: videlicet ꝙ nec iste nec alie due vltime sint ad ꝓpositum: esto ꝙ dicerēt verū / apparet. qm̄ hic est sermo de intellectu nō beato: tamē supnaturaliter eleuato videlicet an talis possit demōstrare trinitatē personarū

sed nō per omnē notitiā abstractiuā dei intellectus dicit supnaturaliter eleuari. qm̄ ꝑ solū illud dicitur esse eleuatus supnaturaliter: q̄d ipse non potest ex se naturaliter: sed potest vtiq; effectiue in notitiā dei aliquā abstractiuā ad diuinā essentiā scd̄m rationē suā ꝓpriā terminatā alias vt dictū est nō posset deus vt sic diligi virtuose ab aliquo viatore sup oīa. q̄d est falsum. q̄re ⁊c. ¶ Cōfirmat. quia licet viator nō possit habere de diuina essentia notitiam abstractiuā talem qualem habet beatus mediante notitia intuitiua beatifica: tamē ex hoc nō sequitur quin sibi sit possibilis aliqua alia eadē cū illa in significādo licet ab ipsa in essendo alterius rationis. constat em̄ ꝙ et viator ⁊ cōp̄hensor formāt notitias cōplexas puta ꝓpositiones eadē importātes: vt ꝙ deus est trinus ⁊ vn⁹ ꝙ pater solus generat filium: ⁊ pater ⁊ filius spirāt spiritūsanctū: ⁊ alias oēs ꝓpōnes theologicas deum tātū modo īportātes. omnis aūt formās in mēte ꝓpositionē habet significati ꝓpōnis incōplexā intellectionē: cū nec propositio ipsa sit aliud q̄ multe ītellectiōes simplices: quaȝ vna affirmatur de alia vel negatur. ergo cū nō sōtm̄ cōp̄hēsor sed etiā viator formet in mēte ꝓpōnes tantū modo importātes deum / per ꝯsequēs sequitur ꝙ vterq; habet de deo sub ratione ꝓpria deitatis notitias abstractiuas tam īcōplexas seu simplices q̄ ꝯplexas / licet nō eiusdē in essendo sed alterius rationis. quare ⁊c. ¶ Ad rationē pro prima ꝯclusione apparet ꝙ illa ratio nihil facit ad ꝯclusionē: nec in aliquo ꝓbat eā. qm̄ quādo accipit in maiore ꝙ habens speciē rep̄sentatiuā obiecti potest de ipso demōstrare suā ꝓpriā passionem: licet ista maior assumpta sit falsa: cū nō oīs passio possit haberi ex sola notitia sui subiecti vt dictū fuit in articulo p̄cedenti: tamē detur sic intelligendo ꝙ habēs speciē rep̄sentatiuam obiecti illius de quo in specie presentato est possibile notitiā haberi naturaliter tali specie mediante: quia nec demōstratio fit ex speciebus: sed ex ītellectibus: nec ex ista aut maiori: nec ex minori sub ipā assumpta q̄ est ꝙ communicabilitas tribus suppositis est passio deitatis sequitur ꝓbāda ꝯclusio supradicta: videlicet ꝙ oīs habens notitiā abstractiuā de diuina essentia sub ꝓpria ratione possit ipsam esse cōmunicabilē demōstrare: q̄ etiā sine specie mediāte diuinā essentiā p̄sentante pōt haberi de ipsa: ⁊ sic habet a viatore nō valēte eā demōstrare cōmunicabilē notitia abstractiua. quare ⁊c. ¶ Cōfirmat. quia nec etiā habēs de diuina essentia notitiā abstractiuam mediante specie ꝓpria diuine essentie vel beatifica visione causatā / videretur posse demonstrare nec etiā intelligere diuinā essentiā ipsam esse cōmunicabilē nisi eā intelligeret actu cōicatā: sicut nec aliquis intelligit hominē risibilē / licet intuitiue videat ipsum / nisi p̄intellexerit actū ridēdi ipsi aliquādo inexistētē. ergo ⁊c. ¶ Ex hoc apparet ꝙ nec valet ratio pro secūda ꝯclusione adducta. quia illa supponit omnē habentē de deo notitiam abstractiuā posse cognoscere diuinā essentiā esse cōmunicabilē ⁊ demōstrare: q̄d nō est verū: nec diuina essentia videtur naturaliter loquēdo intelligi cōmunicata: quia cōmunicabilis: sed potius ecōuerso: sicut homo intelligit risibilis: quia fuit aliquādo visus ridens: magis q̄ econuerso. ¶ Tertia ꝯclusio ⁊ quarta que dicunt ꝓprietates personarū esse demōstrabiles de diuina essentia: aut intelligūt ꝙ sint demōstrabiles de ipsa a beato / ⁊ etiā a non beato supnaturaliter eleuato modo inferius explicādo et sic cōcedo. nō tamē ad hoc vadunt: nec hoc ostendunt rationes ꝓ eis adducte. aut intelligūt ꝙ sint demonstrabiles ab oībus habentibus notitiā abstractiuā quācūq; de diuina essentia sub ratione ꝓpria deitatis: ⁊ sic est falsum: quia talē notitiā potest habere naturaliter quilibet viator: cū tamē nō possit aliquis demōstrare trinitatem personarū. quare ⁊c. ¶ Et ideo quantū ad istū articulum aliter est dicendū. Ad cuius euidentiā est sciendū ꝙ per intellectum nō beatū esse supnaturaliter eleuatū nō est aliud intelligendum q̄ ipsum esse aliqua specie rep̄sentatiua diuine essentie in quā ipse non potest naturaliter / informatū. ¶ Hoc apparet. qm̄ nō est intelligendū supnaturaliter eleuatū ipm̄ esse actu visionis diuine essentie informatū: q talis est beatus: hic aūt q̄rit de ītellectu non beato. nec est etiā intelligēdū ꝑ intellectū supnaturaliter eleuatū ipȝ esse aliquā specie sibi infusa a deo rep̄sentatiua alterius obiecti q̄ dei vel actu intelligēdi ipsum videlicet aliquod obiectū creatū existere informatū. qm̄ talis intellectus licet esset supnaturaliter eleuatus: non tamē magis q̄ alius posset intelligere deum: nec ꝑ ꝯsequēs eū demōstrare trinū personaliter nec vnū essentialiter. hic aūt q̄rit de ītellectu sic supernaturaliter eleuato ꝙ quia supnaturaliter eleuatus potest aliter deū intelligere q̄ ali⁹ nō sic supnaturaliter eleuat⁹. nisi em̄ taliter eleuatus posset aliquo modo aliter q̄ alius intelligere deuȝ / nō oporteret q̄rere de ipso magis q̄ de alio an posset demōstrare trinitatē personarū. ergo relinquitur ꝓpositū: videlicet ꝙ hic vocat intellectus supernaturaliter eleuatus omnis intellectus qui ꝓpter aliquā supnaturalem speciē deum rep̄sentantem qua est informatus potest aliquā de essentia diuina habere notitiā nō intuitiuā sed abstractiuā / quā nō potest habere alius tali specie nō informatus nec ꝑ ꝯsequēs sic supnaturaliter eleuatus. licet em̄ talis vt intellectus viatoris possit habere ⁊ de facto etiā habeat de deo aliquā notitiā abstractiuaȝ: nō tamē illi cōsimilē sed ab ipsa in essendo alterius rationis. huiusmodi autē species supnaturalis qua mediante intellectus dicitur supnaturaliter eleuatus / posset esse rep̄sentatiua vel diuine essentie tm̄ vel vnius personarū vel simul omniū: qm̄ sicut fuit in dist. alia declaratum intellectus creatus potest intelligere essentiā tātū nō intelligēdo aliquā personarū: ⁊ ecōuerso. sed nō min⁹ diuina essentia sine persona vel ecōuerso persona sine essentia vel vtrūq; simul potest esse ꝑ speciē aliquā supernaturaliter possibilem obiectum representatū q̄ obiectū actu intelligendi intellectum. ergo ⁊c.

Hoc premisso pono quatuor conclusiones. ¶ Prima est. ꝙ intellectus supnaturaliter eleuatus ꝑ speciem rep̄sentantē sibi diuinā essentiā tm̄ sine aliqua personarū non potest demōstrare trinitatē personarū. ¶ Hec ꝓbatur. qm̄ intellectus supnaturaliter eleuatus potens demōstrare trinitatē personarū pōt ipsam intelligere aliter q̄ alius nō supernaturaliter eleuatus sed in suis naturalibus cōstitutus. ¶ Hoc apparet. quia suppono ex dicēdis in sequētibus articulis ꝙ nullus intellectus creatus potest ex puris naturalibus trinitatem personarum demōstrare. ergo nec aliquis alius non valens aliter q̄ ipse trinitatē intelligere. Cōsequētia est euidēs. quia omne demonstrabile ab vno ⁊ nō ab alio est aliter intelligibile ab vno q̄ ab altero: sed supnaturaliter eleuatus ꝑ speciē rep̄sentantē essentiā diuinā tm̄ nō aliquā personarū nō aliter intelligit nec potest intelligere aliquā personarū nec ꝑ ꝯsequēs trinitatē q̄ alius nō supnaturaliter eleuatus. ergo ⁊c. ¶ Minor apparet. qm̄ intellectus supnaturaliter eleuatus non potest aliter q̄ alius nō sic eleuatus deū intelligere: nec aliū de ipso conceptū habere nisi precise ꝓpter talē speciē qua sola mediante eū īformāte dicit supnaturaliter eleuatus. sed ꝓpter istā speciē nō potest intelligere aliquam personarū aliter q̄ alius non supernaturaliter eleuatus: quia propter ipsam non potest intelligere nisi eius obiectum tm̄ per eā rep̄sentatū. supponit aūt ꝙ non rep̄sentet aliquā

personarū:nec p ꝓsequēs trinitatē:sed tm̄modo deitatē ergo ꝛc. ¶Cōfirmat. quia nō magis habēs speciē repsentantē tantū diuinā essentiā:ꝛ ipsam eius notitiam abstractiuā/potest demōstrare trinitatē personaꝝ q̄ ille qui p possibilē vel impossibilē cognosceret intuitiue tm̄ ipsam essentiā nō cognita tali notitia intuitiua nec alia aliqua aliq̄ psonarū.sed talis qui intuitiue solā deitatē ꝛ nō trinitatē cognosceret nullo modo trinitatē demōstrare posset.quia omne demōstratū est demōstranti notū:cū nec ipsa ꝯclusio demōstrata sit aliud q̄ complexa intellectio.ergo ꝛc. ¶Preterea arguo sic ad idē. nō magis nō beatus p speciē suprādictā supnaturaliter elcuatus pōt trinitatē demōstrare quā ꝑpter talē speciē nō potest itelligere:q̄ beatus p notitiā aliquā abstractiuā mediante intuitiua habitā qua solā essentiā intelligit/possit demō strare aliquā personarū.sed beatus p nullā talē notitiā potest demonstrare quia nec cognoscere trinitatē:p nullas etiā p̄missas cognitionē eius talē iferētes vel demōstrantes demōstrat aliqua personarū.ergo ꝛc. ¶Minor apparet p exēplum de ista cōplexa intellectione seu propositione/diuina essentia nō ꝓducit nec ꝓducit:quā qui dē formar nō tm̄ viator:sed etiā cōprehēsor. cōstat em̄ q̄ per istā ꝓpōnē in mēte viatoris formatā nō significatur nec p ꝓsequēs ab eo intelligit aliqua personarū: cū ois persona sit ꝓducens vel ꝓducta.sed p nullā complexā intellectionē seu ꝓpōnē demōstrari pōt aliquid qō nullo modo est p ipsam intellectū nec significatū. ¶Hoc apparet.qꝛ ꝯclusio ista ꝓstat ex duob⁹ terminis:quoꝝ vn⁹ puta subiectū/ēminoꝝ alius videlicet p̄dicatū/est maior extremitas in p̄missis.nulla etiā ꝓpositio ꝑbās p̄dictā videlicet diuinā essentiā nō ꝓducere nec ꝓduci videt ꝓbare aliquā personarū.ergo ꝛc. ¶Ex p̄dicta cōclusione potest cōcludi corollarie.q̄ nec etiā intellectus supnaturaliter elcuatus p speciē repsentantē personarum trinitatē ꝛ nō deitatē posset demōstrare aliquā personarū esse deum. ¶Hoc apparet p idē medium.quia oē demonstratū esse tale est a demōstrāte ipm cognitū ē tale. sed supnaturaliter elcuatus p speciē supradictā nō posset cognoscere aliquā personarū esse deum magis q̄ videns colꝛatū a remotis posset ipm intelligere esse album. ergo sicut cognoscens aliquid esse colꝛatum tm̄ nō potest demōstrare ipm esse album:ita nec cognoscēs aliquam vel qualibet personarū ignorans vel nō intelligēs ipsamet deū pōt hoc p intellectionē huiusmodi demōstrare. quare ꝛc. ¶Secūda cōclusio est:q̄ intellectus supnaturaliter elcuatus p speciē repsentantē sibi diuinā essentiam ꝛ aliquā personarū vel aliquas tm̄ nō oēs/nō posset demō strare trinitatē psonarū. ¶Hec apparet consimiliter sicut ꝓxima.qm̄ nec taliter supnaturaliter elcuatus posset p huiusmōi speciē sic cū supnaturaliter elcuatē intelligere oēs tres psonas sed tm̄ aliquā vel aliquas aliter q̄ alius nō supnaturaliter elcuatus.ergo licꝫ aliter q̄ ille nō sic elcuatus supnaturaliter posset demonstrare esse vnā vel duas psonas:nō tamē tres:nec p ꝓns trinitatē. ¶Tertia cōclusio est. q̄ intellectus supnaturaliter elcuatus p speciē repsentātē sibi diuinā essentiā ꝛ quālibet personarum/potest demōstrare trinitatem personarum. ¶Hec ꝓbatur.qm̄ omnis ꝓpositio vera necessaria nō p se nota cōstans ex intellectionibus abstractiuis mediāte specie repsentatiua rei p eā significate est demōstrabilis ab illo qui ipsam potest formare tali specie mediāte: sed ista ꝓpositio formata mediante specie deum ꝛ personas repsentante ex notitijs abstractiuis/deus est trinus psonaliter/est vera ꝛ necessaria:nec tm̄ p se nota.ergo ꝛc. ¶Maioꝛ est euidēs.qm̄ aut ꝓpō demōstrabilis est p̄dicta:videlicet cōstās ex notitijs abstractiuis habitis mediante specie siue rei significate repsentatiua:aut sine aliqua mediante specie intelligibili psentante mediāte:aut cōstans tm̄ ex notitijs intuitiuis.sed nō potest poni scōz nec tertiū.ergo relinquit primū.qō est ꝓpositum. ¶Minor apparet.qm̄ si sola ꝓpō constans ex diuersis intellectionibus intuitiuis esset demōstrabilis/nulla ꝓpō formata de deo ab aliquo beatorū nec ab aliquo alioꝝ esset demōstrabilis.quia nulla talis est possibilis.nec cm̄ aliquis viatoꝝ habet nec habere potest aliquā dei intellectionē intuitiuā nec aliquis cōprehēsoꝝ nisi vnicā tm̄.p positio aūt omnis in mēte formata constat ex pluribus. ¶Nec pōt dici scōm q̄ ꝓpō aliqua sit demōstrabilis:cuiꝰ extrema sunt notitie abstractiue rei nō repsentate aliq̄ speciemediāte:sed tm̄ habite ex auditu:qm̄ tūc non magis videt q̄ cecus posset de coloribus demōstrare:nec p cōsequēs sciētiā acquirere:qō est falsum.tunc etiā omne ab aliquo auditū non p se notū esset demonstrabile ꝛ scibile p ipsum cōsimiliter nō visum sicut visum:qō est similiter cuidēter falsum ꝛ cōtra pbm dicētē q̄ deficiēte sensu oportet ꝛ sciētiā deficere que habet p ipsum.ergo oportet cōcedere tertiū ꝛ vltimū:videlicet q̄ sola illa ꝓpō de deo est demōstrabilis:cuius extrema sunt notitie abstractiue habite de re vel in se visa vel ī aliqua sui ꝓpria specie p̄sentata.sed nō pōt dici q̄ solū illa que est de re visa:quia nec visio rei requirit ad habēdā de ipsa notitiam abstractiuā: nisi quia est eius repsentatiua.nō tm̄ aūt in intellectiōe elicita:sed etiā in specie ꝓpria supponit eē repsentata.ergo ꝛc. ¶Cōfirmat.qꝛ q̄ ꝓpō ista: deus est trinus psonaliter/quā format ille qui habet deum ꝛ oēs personas repsentatas ī vnica vel in pluribus speciebus nō pōt demōstrari ab ipso: aut hoc est quia est p se nota sibi: aut quia nō potest formare alias notiores ex quib⁹ istā inferat sibiq̄ siue rei p eā significate firmius consentiat.sed non pōt poni primū nec scōm: quia omnis obiectum aliquod videt vel in ꝓpria specie ipsum prius habēs pōt diuersas notitias de ipso formare tam incōplexas q̄ cōplexas alias alijs euidētiores sibiq̄ notiores: esto q̄ eiusdē rei intellecte significatiuas.ḡ ꝛc. ¶Quarta ꝛ vltima cōclusio est:q̄ tam ꝯclusio supradicta q̄ demōstratio eius tota formata a beato est ꝑfectior q̄ ipsa formata ab itellectu nō beato supnaturaliter modo ꝓpositio elcuato. ¶Hec ex hoc videt posse ꝓbari.quia notitia intellectiua ītuitiua ꝑfectior est quacūq̄ specie supnaturali intellectum nō beatū supnaturaliter elcuante: sed quāto illud quo mediāte ꝓducit notitia/est ꝑfectius tanto ꝛ ipsa notitia ꝓducta ꝑfectior esse videt. ergo notitia abstractiua producta virtute notitie intuitiue ꝑfectior est q̄ alia producta specie mediante. ¶Ex hoc videtur posse corollarie concludi q̄ tam cōclusio supradicta demōstrabilis q̄ tota eius demonstratio puta q̄libet p̄missa ad eius probationē necessaria / ē alterius rōnis vt formata a beato ꝛ alterius vt formata ab alio nō beato modo ꝓpositio supnaturaliter elcuato. ¶Hoc videtur ex hoc posse ꝓsuaderi:qm̄ nec actus sciētificus creditiuus ꝛ opinatiuus arguūtur eē alterius rationis nisi ex diuersitate mediorꝝ quibus mediantibus producuntur sed nō minus visio intuitiua dei est alterius rationis ab omni specie intelligibili/licet repsentatiua eiusdē obiecti/q̄ medium syllogismi demōstratiui creditiui ꝛ topici vel q̄ oēs ipsi huiusmōi syllogismi.ḡ ꝛc. ¶Cōfirmat.qꝛ q̄ sic se habēt q̄ vnū quātūcūq̄ itēsū nō pōt eē eque ꝑfectum sicut alterū:talia omnia videtur eē alterius rationis.sed sic se videtur habere notitia abstractiua mediante visione: ꝛ alia mediāte itelligibili specie habita.sicut em̄ nulla species quātūcūq̄ ꝑfecta videt posse eē tante ꝑfectionis quāte est actus visionis:ita nec notitia abstractiua virtute speciei mediātis producta videt posse esse eque ꝑfecta sicut alia notitia abstractiua producta mediāte intuitiua/nisi supnaturaliter loquēdo puta deo supplente causalitatē notitie intuitiue seu imꝑfectionē speciei intelligibilis.quare ꝛc. ¶Hec de secundo.

Quantū ad tertium est opinio prędicti

doctoris: qui ponit quantū ad istū articulū duas cōclusiones. ¶Prima est. q̄ intellectus separatus pōt ex puris naturalibus intelligere trinitatē psonarū. ¶Hanc probat. quontā potēs intelligere aliquē respectū pōt intelligere vtrūq̄ eius extremū:sed intellectus separatus pōt intelligere respectū creature terminatū ad trinitatē personarū.ergo ꝛc. ¶Minor apparet.quontā talis itellectus pōt intelligere qōlibet ens creatū:ꝛ oē in creatura formaliter repertū:sed in omni creatura est vestigium trinitatis: qō vestigiū est respectus aliquis creatus:cuius terminus est trinitas psonarū.ergo ꝛc. ¶Cōfirmat primo:qꝛ spiratio amoris creati habet ꝓformitatē ad spirationē spiritussancti:ꝛ ꝓductio seu generatio verbi nostri ad generationē verbi diuini:sed intellectus separat⁹ pōt huiusmodi cōformitates intelligere.ergo etiā terminos ipsarū:videlicet spiritūsanctū ꝛ verbū. ¶Secō. qꝛ anima nostra est facta ad imaginē trinitatis:sed intellectus separatus pōt intelligere animā ipsam nō tantum vt absolute sumptā sed vt ad imaginē trinitatis factā.ergo ꝛc. ¶Secūda cōclusio est : q̄ intellectus seperatus nō pōt demōstrare trinitatē psonarū. ¶Hāc ꝓbat. qm̄ oīs cognoscēs demōstrattue vnū p alterū prius cognoscit illud p qō demōstratiue cognoscit alterū: q̄ ipsum qō cognoscit demōstratiue p illud alterū: sed oīs itelligens relationē prius vel simul cognoscit eius terminū.ergo per respectū cognitū nō pōt demōstrare ipsum:nec p oēs intellectus aliquis creatus pōt demōstrare p respectū cognitū creature ad deū trinitatē psonarū. ¶Sed hic modus dicēdi deficit in vtraq̄ cōclusione p̄dicta. Quando em̄ dicit in prima ꝯclusione q̄ itellect⁹ separat⁹ pōt itelligere trinitatē psonarū: aut intelligit q̄ possit eā itelligere notitia eiusdē rōnis cū illa quā habuit anteq̄ eēt a corꝑe sepat⁹:aut notitia alteri⁹ rōnis ab illa. Si ꝓmo mō/pōt ꝓnūc cōcedi: sed hoc nihil ad ꝓpositū:quia nec est hic sermo de intellectu cōiūcto nec separato vt ꝓsimiliter sicut cognoscit coniūctus ꝛ eiusdē rationis notitia cognoscēte. Si aūt detur scōm sicut ꝛ doctor iste intelligit cōclusionē:tūc arguo cōtra ipsam vt sic intellectam. De deo nō videt posse haberi naturaliter notitia alteri⁹ rationis ab ista quā habet viator:nisi mediāte specie intelligibili deū ipsum repsentāte. cōstat em̄ ex alibi declaratis q̄ nullus creatus intellectus pōt causaliter in notitiā intuitiuā nec in abstractiuā:nisi vel in notitiā fidei vel in aliquā aliā possibilē haberi mediāte specie intelligibili repsentatiua dei.sed intellectus separatus nō pōt ex se habere huiusmodi speciē magis q̄ coniūctus.ḡ ꝛc. ¶Cōfirmat. qꝛ nec intellectus separatus nec cōiūctus pōt vt cōcedit etiā iste doctor/ aliquē elicere actū nisi circa obiectū sibi p̄sentatū vel in seipso vel alio modo. q̄ro tūc quō trinitas p̄sentat in ratione obiecti intellectui separato vel em̄ p̄sentat scōz se sibi/vl mediāte aliqua specie sensibili/vel itelligibili.sed nō pōt poni primū.nō em̄ deus est scōz se in ratiōe obiecti aliter p̄sens intellectui separato nisi beato:q̄ nō sepato. ¶Nec scōm etiā pōt poni primo: qꝛ talis species sensibilis nō habet locū in anima separata in qua nō ponit cōmuniter actus aliq̄s sentiēdi. Secūdo.qꝛ nec tali specie mediāte posset intelligi alia notitia ab illa qua itelligit a quolibz viatore:qꝛ nec talis species posset poni nisi alicuius soni audibilis. tali aūt mediante habet de deo ab oī catholico notitia abstractiua:videlz notitia fidei q̄ est p auditū.ḡ ꝛc. ¶Adrationē eius ꝛ simul ad ꝓmationē vtriq̄ dico q̄ tā ratio q̄ cōfirmatio peccat duplicit. ¶Primo qꝛ in eis supponit falsuz videlicet q̄ creature ad deū sit respect⁹ aliq̄s tā q̄ forma aliq̄ q̄ se vna a deo ꝛ a creatura distincta.vt em̄ in scōo plixius ostēdet/oīs creatura seipsa refert ad deū. sīa etiā itellectiua seipa ē ad imaginē dei facta nō mediante aliq̄ forma absoluta nec respectiua sibi apposita.q̄re ꝛc. ¶Scōo. qꝛ concesso isto p̄dicto qō p̄dicta opinio supponit/falsum esset qō postea addit:quādo dicit q̄ intelligens respectū possit intelligere eius terminū.nō em̄ oportet intelligētē vnā rē aliquā intelligere aliā ab ipsa essentialiter differētē.ergo nec potētē intelligere aliquā rē creatā oportet posse itelligere increatam. sed relatio creature ad deū vt dicis est aliquod ens creatū q̄ se vnū nō minus ab ipso distinctū q̄ suū fundamētū.ḡ nō magis intelligētē respectū albedinis vel angeli ad deū oportet intelligere deum talis respectus terminū: q̄ intelligentē talis respect⁹ fundamētū puta albedinē vel angelū. ¶Confirmat.quia quanto magis aliqua sunt distincta tanto minus intelligētē vnū eoꝝ oportet intelligere alterū:sed si relatio creature puta angeli ad deū est aliquid q̄ se vnū a deo ꝛ ab angelo distinctū: nō minus ꝛ imo magis q̄ angelus distinguit a deo/vt probabitur ī scēo.ergo ꝛc. ¶Scōa ꝯclusio quā ponit est vera, tamē ꝓdicit ꝑme predicte. qm̄ cū ista ꝓpō:deus est trin⁹ ꝓsonaliter/ sit demōstrabilis quia non p se nota/pōt demōstrari ab omni intellectu diuinā essentiā, ꝛ ꝓsonarū trinitatē cognoscēte vel intuitiue vel etiā abstractiue specie repsentatiua taliū mediante.sed hoc modo ipse in prima ꝯclusione intelligere ꝛ ponere videt:videlicet q̄ itellectus separat⁹ pōt intelligere trinitatē.ergo ꝛc. ¶Confirmat. quia relatio creature ad deum nō est species repsentās deū magis q̄ suū fundamētū:sed deus nō pōt itelligi aliter q̄ notitia abstractiua possibili viatoꝝ nisi vel ituitiue vel abstractiua notitia habita mediāte specie repsentatiua dei sub eius propria ratione.ergo ꝛc. ¶Ad rationē quā pro ista cōclusione secunda adducit/apparet q̄ nō cōcludit quia falsum supponit:videlicet q̄ intellectus separatus intelligit deum ꝛ trinitatē ꝓsonarū q̄ respectus creature ad ipsum. nō em̄ talis respectus est actus intelligēdi nec species repsentatiua:nec p cōsequēs video si talis relatio cōcedat quare magis deus p eā dicetur intelligi q̄ p quācūq̄ aliā rē creatam. ¶Preterea esto q̄ p̄dictū assumptū sit verū/ adhuc ratio deficit:qꝛ ꝛ maioꝛ ꝛ minoꝛ rē falsam accipit.non em̄ oportet prius formari p̄missas q̄ conclusionē ex eis demonstrabilē.licet em̄ propter p̄missas formatas firmioꝛ ꝑbeatur assensus rei significate per conclusionē/tamē ante ipsas sicut ꝛ post eas pōt cōclusio ipsa formari: nec p cōsequēs est verū qō assumitur in maioꝛ:videlicet q̄ semp demonstratum oporteat esse posterius notum illo p qō est demōstratum. ¶Et si dicatur q̄ quando conclusio formatur ante p̄missas tūc res per eam significata non cognoscitur ex eis sed tantū qñ formatur post ipsas. tūc autē semp cognoscit posterius et ex eis. ¶Hoc non videtur adhuc verū.quontā licet propter p̄missas ꝑbeatur rei significate p conclusionē consensus firmioꝛ ꝛ alterius rationis a priori/ nō tamē fortē oportet notitias sic distingui posterioꝛ videlicet a priori vel esto q̄ oporteat sicut ꝛ videtur probabili⁹/ saltē sufficit q̄ demōstratū potuit ꝓfisse intellectū anteq̄ demonstratū. ꝛ ita esto q̄ deus ꝛ trinitas ꝓsonarū ꝓintelligātur ante relationē/ex hoc non sequitur q̄ non possint demōstratiue cognosci p eam.quare ꝛc. ¶Minoꝛ etiam quā assumit est euidēter falsa.quontā non magis primo cognitum potest esse notum per posterius intellectum q̄ prius cognitum possit demonstrari per posterius intellectum siue demonstratiue cognosci.ergo si deuina essentia vel trinitas ꝓsonarum ꝓintelligitur ante relationē crea-

ture ad ipam/nullo modo p relationē huiusmodi potest intelligi trinitas personarum: sed potius econuerso. Si autē dicas q non pintelligitur.sed simul ambo puta relatio ⁊ terminus eius ītelligunt̄:nec sic p relationē deus potest dici intelligi.quoniā eoꝝ que simul intelliguntur quoꝝ neutrū est species repñtatiua alterius:sed ambo sunt sicut diuersa obiecta intellecta:neutrum videtur esse ratio intelligēdi alterū magis q̄ nigredo visa sit ratio vidēdi albedinē.sed relatio huiusmodi non ponitur sicut species repñtatiua dei.ergo ⁊c. ¶Et ideo quantū ad istum articulū aliter est dicēdum: videlicet q intellectus talis nullo modo pōt demōstrare nec demōstratiue cognoscere trinitatē psonarū. ¶Hec de tertio.

Quātum ad quartum & vltimū consimiliter est dicēdum. Est tamē sciēdum q trinitatē psonarum demonstrari dupliciter pōt intelligi. Uno mō q demōstretur demōstratiōe habēte euidētiaꝫ ex obiecto/ modo quo fiūt demōstrationes cōmuniter in sciētijs. Alio modo q demonstretur demonstratione non sic habente euidētiam ex obiecto significato/sed tātū ab extrinseco:modo quo demonstrantur vel rationabiliter psuadētur oīa in scriptura cōtēta. Primo mō est intelligēdū qd dictū est in vtroqꝫ articulo pdictoꝝ duoꝝ vltimoꝝ: videlicet trinitatē nō posse demonstrari ab aliquo separato intellectu:nec etiā a coniūcto in puris naturalibus existente nō aūt scdo modo. ¶Sic ad questionē. ¶Ad primā rationē in principio dicēdum est primo: q licet trinitas in diuinis ⁊ vnitas idē dicant:nō tamē ex hoc sequitur vnū hoꝝ esse demōstrabile quia alterum est demōstrabile: cū propōnū idē omnino significātiū alia sit demōstrabilis ⁊ alia indemōstrabilis:⁊ p se nota. ¶Scdo. q trinitas ab eodē videlicet ab intellectu beato ⁊ etiā ab alio supnaturaliter eleuato est demonstrabilis sicut ⁊ vnitas. ab alio aūt intellectu in puris naturalibus existēte magis demonstrat̄ vnitas essentialis q̄ trinitas psonalis. ¶Ad aliam in cōtrariū apparet solutio ex pdictis.non enī trinitas est omnino naturaliter intelligibilis:cū notitia fidei qua cognoscit̄ a viatorib⁹ catholicis nō sit naturalit̄ possibilis.sed bene est naturaliter ītelligibilis notitia intuitiua ⁊ abstractiua mediante specie eius repñtatiua habita:sine quarum notitiarum duarū altera ipsa est indemonstrabilis vt apparet ex predictis.

Quinto quero vtrū diuina essentia ⁊ persona seu ꝓprietas psonalis relatiua sint in re extra totaliter indistincta. ¶Et videtur q sic.qm̄ in diuinis nō sunt nisi tantum tres res vt habetur extra de sum.trini.⁊ fi.catholica.sed si diuina essentia esset distincta in re a qualibet personarū ibi essent quatuor res:videlicet tres psone seu proprietates relatiue ⁊ essentia.ergo ⁊c. ¶Contra.quia oē illud qd est plura realiter distincta existēs in seipō vnū/est a quolibet istoꝝ distinctū.sed diuina essentia existēs in se vna est tres psone seu proprietates relatiue realiter distincte.ergo ⁊c. ¶Maior pbat̄. quia impossibile est vnū et idē totaliter in re extra esse idē cū aliquo ⁊ distinctum ab eo.sed si aliquid existēs vnū in se esset idē omnino ī re extra cū pluribus realiter int̄ se distīctis:hoc necessario seqretur:videlicet q quodlibet illoꝝ pluriū esset idē totaliter ⁊ nō idē cū alio in re extra. ergo ⁊c. ¶Respōsio vbi sic procedā. Primo enī excludā vnā opinionē. Scdo dicam aliter ad questionē. Tertio soluā ad aliqua q̄ possent argui contra ista.

Quantū ad primū est opinio aliquorū dicētiū q aliqua est diuersitas in re extra ⁊ inter essentiā et ꝓprietatē relatiuā ratione cuius diuersitatis relatiua ꝓprietas multiplicatur essentia nō multiplicata. Ex quo pōt argui ad ꝓpositū:videlꝫ ad ꝓbādū diuersitatē huiusmōi īter ista. ¶Primo:qꝛ illa oīa quoꝝ vnū multiplicat̄ altero vnico remanēte ⁊ immultiplicato oportet aliquo mō eē distīcta.sed ꝓprietates relatiue sunt multe realiter ⁊ distincte: essentia aūt tm̄ vnica.ḡ ⁊c. ¶Scdo. qꝛ qñ aliqua sunt ex natura rei oībus modis idē quicqd cōuenit vni ⁊ alteri:sed aliqd cōuenit essentie qd nō ꝯuenit alicui relatiōi originis nec psone: qꝛ essentia est q̄libꝫ personarū ⁊ relationū originis.nulla aūt psona est alia: nec vna relatio est alia.ergo ⁊c. ¶Cōfirmat̄. qꝛ si essentia ⁊ relatio significant idē oīno in re sunt nomina synonyma ⁊ p ꝯñs quicqd verificat̄ de vno istoꝝ significatiue sumpto verificabit̄ de alio simili mō sumpto. hoc aūt est falsum:qꝛ vt dictū est/ ipa essentia est ꝯmunicata ⁊ ꝯmunicabilis tribus psonis:nō aūt relatio originis. essentia etiā est vnica:relatiōes aūt originis sunt diuerse realiter et distīcte sicut ⁊ supposita.ergo ⁊c. ¶Et si q̄rat̄ ab istis qualis sit distinctio inter ista: respōdēt q duplex est distinctio in re.vna rerum q̄ dicit̄ eē realis. ⁊ talis non pōt poni inter essentiā ⁊ relationē/sed bene inter psonas diuinas.alia distinctio est formalis: qua vnū distinctoꝝ non est formaliter alterū. ⁊ talis distinctio est inter illa oīa quoꝝ vnū nō est de cōceptu:vel quoꝝ vni aliquid cōuenit aliquo mō qd nō cōpetit alteri.⁊ talis distinctio est in ꝓposito.nec enī aliqua relatio originis est de p se primo intellectu deitatis:⁊ aliqd cōuenit essentie ⁊ dr̄ vere de ipa quia ⁊ ipi ꝯuenit/qd nō ꝯuenit alicui relationi originis. ¶Et si q̄rat̄ an possit cōcedi q distinguātur formaliter vl' magis debeat dici q formaliter sint nō idē: Respōdēt q pōt vtiqꝫ cōcedi q formaliter distinguūtur: intelligēdo p distinctionē nō aliquā affirmationē: sed solā negationē.nec tm̄ sequit̄:formaliter distinguūtur/ ergo distinguūtur absolute:qꝛ in negatiuis nō tenet ꝯsequētia a determinabili cū determinatiōe sumpto ad determinabile ipꝫ absolute acceptū. ¶Cōtra istā opinionē arguit̄ multipliciter. Et primo: qꝛ ista opinio videt̄ ponere ⁊ cōcedere incōnexa ac incōpossibilia:videlicet q inter essentiā ⁊ relationē sit aliqua diuersitas in re extra qualis non est eiusdē ad se:puta essentie vel relationis ad seipsam. ⁊ tm̄ q nō debeāt dici distīcta absolute:sꝫ tm̄ cū modificatiōe siue determinatione.qm̄ q̄cūqꝫ plura in re extra/possunt et debent concedi esse absolute distincta absqꝫ omni determinatione apposita. sed si essentia sit in re extra magis q̄ a seipa a relatione distincta/essentia ⁊ relatio ipa sunt in re extra plura ⁊ numerata. hoc apparet:quia aut sunt plura aut vnicū solū.si vnū tm̄:ergo nō plus distinguit̄ essentia a relatiōe nec ecōuerso/q̄ vnū a seipso/nec per ꝯsequēs q̄ essentia vel relatio a seipsa:qd negas. ergo habes ponere q essentia ⁊ relatio sunt plura in re extra ⁊ numerata. ¶Cōfirmatur.quia p te aliquid verificatur in re extra de essentia: qd nō de relatione.sed hoc nō videtur fieri posse nisi ista essent plura ⁊ diuersa. quoniā de eodem totaliter in re extra non potest idem affirmari ⁊ negari.ergo si de essentia aliquid vere affirmatur qd de relatione negatur/hoc est quia relatio ⁊ essentia nō sunt vnū in re. si enīꝫ essent in re vnū:qd negatur vel affirmat̄ de vno/ ⁊ de altero indifferēter cū essent noīa synonyma penitus vnū importantia. sed q̄cūqꝫ in re extra existētia non vnū/ sunt plura. vbicūqꝫ enim est vnū ⁊ vnū a primo vno distinctum q̄tūcūqꝫ modicū in re extra/ibi oportet necessario esse plura:cū nec plura importēt aliud q̄ vnū ⁊ alterum.sed omnis ponēs relationē originis distinguī in re extra ab essentia in diuinis/habet necessario concedere in omni persona diuina esse vnū ⁊ vnū/ puta relationem ⁊ essentiā. ergo habet ponere ista plura. quare ⁊c.

¶Preterea arguo sic ad idē/iō ꝓbas relationē distingui in re extra ab esse/qꝛ essentia est vnica ⁊ relatio multiplex.essentia est tres oēs relationes et tres persone vna aūt relatio non ē alia nec vna psona alia:sꝫ ex istis ⁊ similibus rationibus arguit̄ ⁊ ꝯcludit̄ euidēter q relatio est in re extra alia ab eētia:sꝫ si relatio est alia ab essentia:ergo relatio ⁊ essentia sunt plura.nullo enī modo est alietas nisi vbi est pluralitas.sed vt dictū est inter quecūqꝫ est pluralitas in re extra debet ꝯcedi diuersitas absoluta:ḡ dicere essētiā ⁊ relationē eē plura ī re extra qd dicit pdicta opinio ponēs ipa ī re extra diuersa/⁊ cū hoc dicere q nō possunt dici esse distincta absolute:sꝫ cū illa modificatiōe siue determinatione apposita est dicere incōnexa ⁊ incōpossibilia.quare ⁊c. ¶Nec valet ratio in ꝯriū qñ arguit̄ q in negatiuis nō tenet ꝯña ⁊c.qm̄ nō magis p distinctionē istam formalem in pdictis concessam p opinionē istam debet intelligi negatio ⁊ nō affirmatio q̄ p distinctionem realem de psonis diuinis concessaꝫ vel de alijs quibuscūqꝫ.qd probo.qm̄ cū dr̄ q relatio ⁊ essentia sunt nō idē formalit̄ vel distinguunt̄:aut ītelligis p hmōi formalē distīctionē quā cōcedis/importari pcise negationē ⁊ nō affirmationeꝫ:qꝛ nulla p ipaꝫ significatur diuersitas extremoꝝ/sꝫ negat̄: aut qꝛ inter relationē ⁊ essentiā ipaꝫ diuinā nō est distinctio tāq̄ forma aliqua positiua ab eis distincta: aut qꝛ inter ipsa est diuersitas minima possibilis in re ex̄.sꝫ primum nō potes dicere vt probatū est. Si enī ab essentia ⁊ a relatiōe oīs diuersitas negaret̄ nō magis essentia esset idē sibiipsi q̄ relatiōi/ qd negas:ḡ aliqua habet affirmari de ipsis positiua diuersitas ī re ex̄ q̄ negatur de vtroqꝫ ipsoꝝ respectu suiipsi⁹. Nec potes dicere secundū:qꝛ nec etiā distinctio realis psonarū nec essentialis quarūcūqꝫ creaturarū quantūcūqꝫ distinctarū īportat isto mō aliquid positiuū,ab eis distinctū:nulla enī distīcta sunt distincta distinctiōe tanq̄ re aliqua p se vna ab extremis distinctis diuersa.nec enī diuersitas psonarū diuinarum nec idētitas nec equalitas nec similitudo q̄ dicunt̄ relationes cōmunes in diuinis dicūt aliquid ī re extra distinctum ab ipsis psonis:vt videbit̄ qñ de hmōi erit sermo.ḡ nō magis formalis distinctio cōcessa de relatione ⁊ essentia importat negationeꝫ sine affirmatione isto mō q̄ distinctio psonalis siue realis quā oportet ꝯcedere de psonis:nec etiā q̄ alia quecūqꝫ distinctio essentialis:cuꝫ nulla distinctio sit aliud q̄ distincta vt in secūdo ostēdetur ⁊ iā alibi pluries est probatū. ¶Nec potes ponere tertium ⁊ vltimuꝫ:vꝫ q iō hmōi formalis distīctio dicat̄ importare negatiōnē ⁊ nō affirmationem.qꝛ est minima distinctio possibilis in re extra.qm̄ ex hoc non sequitur q nō sit ꝯcedēdum q sit distinctio absolute. ¶Primo.qꝛ sicut albū quātūcūqꝫ remissum potest dici absolute albū/ita ⁊ q̄cūqꝫ quātūcūqꝫ modicum in re extra distincta possunt dici absolute distīcta. ¶Secūdo.quia quecūqꝫ possunt dici plura in re extra possunt ēt dici ⁊ sunt absolute distincta:sed si essentia ⁊ relatio distinguātur in re extra magis q̄ illoꝝ alterum a seipso/ipsa sunt in re plura/⁊ nō vnum tantum:cū nullum vnum tm̄ sit a se in re extra distinctum.ergo ⁊c. ¶Confirmat̄.qm̄ sicut nō omnia alba sunt equalit̄ alba:quo tamen non obstante album dr̄ etiā absolute oē subiectum quātūcūqꝫ albedine minima informatū:ita cōsimiliter in proposito quātūcūqꝫ nō omnia absolute dicta distincta sint intelligenda equaliter esse distincta tamē quecūqꝫ in re extra plura ⁊ nō vnum possunt dici ⁊ vere sunt absolute distincta.sed essentia ⁊ relatio sunt in re extra plura:ergo quātūcūqꝫ inter ipsa sit minima distinctio ⁊ ipsa sint magis idem q̄ alia quecūqꝫ plura in re extra distincta/ex hoc non habetur quin distincta dici debeant absolute. ¶Tertio.quia si ideo ista nō debēt dici absolute distincta quia modicum sunt distīcta cum omnia alia sint distinctiora q̄ ista : nec debent dici etiā idem existere absolute cum magis quodlibet eoꝝ sit idem sibiipsi q̄ alteri absolute:psone etiaꝫ diuine nō debent dici distincte realiter absolute cum earuꝫ realis distinctio sit minima possibilis reperiri : nulla enim est possibilis realis distinctio cuius extrema distincta realiter sint vnica res nisi tm̄ ista.sed hoc est falsum.tam psone enim diuine sunt ⁊ dici possunt distīcte realit̄ absolute q̄ essentia ⁊ relatio idem esse.ergo ⁊c. ¶Quarto. quia sicut ly formaliter est determinatiuū distīctionis: cū dr̄ essentia ⁊ relatio sunt distincta formaliter:ita ⁊ ly realiter cum dicitur q diuine psone sunt distincte realiter.ergo si a determinabili sumpto cū determinatione ad determinabile absolute sumptū nō tenet ꝯsequētia ita modicum sequitur psone diuine sunt distincte realiter ergo distincte absolute:sicut essentia ⁊ relatio distīguūtur formaliter:ergo distinguūtur absolute vel simpliciter.hoc autem est falsum.ergo ⁊c. ¶Quinto.quia licet a determinabili sumpto cū determinatione distrahēte et ipsuꝫ totaliter destruente vt mortuum vel pictū determinant hominē/non possit inferri determinabile absolute sumptum.non enim sequitur/homo mortuus vel pictus:ergo homo absolute sumptus:tamē a determinabili sumpto cum determinatione nō totalit̄ distrahēte seu destruēte ipsuꝫ: sed diminuēte ⁊ remittēte tm̄: bene potest inferri ipm determinabile vt absolute sumptum:cum tale determinabile intensibile et remissibile absolute sumptum sicut album dicatur de quocūqꝫ sub ipso cōtento tam intenso q̄ remisso:nec per consequens qd absolute dicitur esse tale intelligi debeat esse tale intense:sicut qd dicitur absolute albuꝫ non sequitur q sit intēse album:alias nō sequeretur hoc est albū remissuꝫ ergo albuꝫ.qd est falsum.sed in proposito ly formaliter determinās distinctionem intēsibilem ⁊ remissibilē/aliqua enim minus ⁊ alia amplius distinguūt̄/non distrahit nec totaliter destruit determinabile puta distīctionem cui apponitur:immo supponit ipam ⁊ exprimit licet paruam:sicut remissum determinans albū ⁊ specificās supponit albedinem/licet paruaꝫ.omne enī qd exprimit plura ī re extra exprimit ⁊ supponit nō destruit totalem eorum diuersitatem:cuꝫ impossibilis sit pluralitas in re extra aliquorum sine diuersitate eoꝝ : ⁊ ecōuerso vbicūqꝫ est in re extra diuersitas ⁊ pluralitas: sed vt probatum est opinio ista habet concedere essentiaꝫ ⁊ relationeꝫ esse plura in re extra:ergo ⁊ distincta.quare ⁊c. ¶Minor iterū confirmatur:videlicet q opinio ista concedat essentiam ⁊ relationem esse plura in re extra. quoniam omnis ponens dualitatem concedit pluralitateꝫ.nec enim plus intelligo hic per aliqua esse plura q̄ ipsa esse non vnum tantum/⁊ per consequens plura q̄ vnum:sed omnis ponens essentiam distingui a relatione in re extra amplius q̄ a seipsa ponit essentiam ⁊ relationem esse in re extra plura q̄ vnum eorum tantummodo per seipsum.nisi enim hoc cōcederet et sibi expresse contradiceret ponendo essentiā magis distingui a relatione in re extra q̄ a se.quia tunc ideꝫ esset hoc dicere sicut dicere q essentia magis distinguitur a se q̄ a se. Si enim relatio ⁊ essentia sunt in re extra tantū vnū nihil aliud per relationem q̄ per essentiam est intelligēdum.quare ⁊c. ¶Ex predictis potest secundo argui cōtra conclusionem principalem huius opinionis que est q essentia et relatio distinguuntur formaliter in re extra. Et hoc sic.conclusio ponens relationem et essentiā esse in re extra distincta/ponit ipsa esse plura et non vnum tantum:sed hoc est falsum et impossibile videlicꝫ

essentiam τ relationem dicere esse plura. Sūt em̄ tātū vnicum in re extra et nō plura. ergo ꝛc. ¶ Maior apparet ex p̄dictis. ¶ Minor puta ꝙ essentia τ relatio non sint plura ꝓbatur p̄s̄o auctoritate ecclesie. extra de sūma trini. τ fi. catho. sic dicētis τ determinātis ca. dānamus. Nos aūt sacro approbante cōcilio credim⁹ τ confitemur vna cum primo ꝙ vna quedam res est incomp̄hensibilis τ ineffabilis q̄ veraciter est pater filius τ spiritussanctus tres simul p̄sone ac singillatim quelibꝫ earūdem. τ ideo in deo solūmodo est trinitas non quaternitas. quia quelibet triū p̄sonarum est illa res videlicꝫ substantia/essentia/seu natura diuīa: τ illa res nō est generans nec genita nec ꝓcedens: sed est pater qui generat/filius q̄ gignitur/τ spiritussanct⁹ qui ꝓcedit. vt distictio sit in personis τ vnitas ī natura. In ista ecclesie determinatione duo inter alia tangunt̄ ex quorum vtroqꝫ apparet veritas illius minoris ꝓbande. Primū est ꝙ in diuinis non est quaternitas: sed tm̄ trinitas. Scd̄m ꝙ distinctio est in personis τ vnitas in natura. ¶ Ex primo istorū arguo primo sic. vbicūqꝫ est maior pluralitas q̄ trium ibi est ad minus quaternitas. ¶ Hoc est de se euidēs. omnis em̄ minor pluralitas q̄ quaternitas est trinitas vel dualitas. nulla autem talis est maior q̄ trinitas: sed si essentia diuīa τ ꝓprietas relatiua sunt plura in re extra/in diuinis est maior pluralitas q̄ sit trinitas: quia sunt tres relationes originis seu p̄sone τ quartum qd̄ concessum ab istis omnibus distinctū est essentia ipsa diuina. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmatur. qꝛ nulla in re extra distincta vident̄ esse minus eē numerata τ plura q̄ illa q̄ sic sunt distincta ꝙ tm̄ sunt res numero vna: sed diuine p̄sone sic distinguuntur in re ꝙ tamē sunt vna res quo non obstante conceduntur esse plures res quia distincte: ergo omnia quōcūqꝫ in re extra distincta habēt poni plura. τ ꝑ cōsequens si essentia τ relatio sunt in re extra distincta/sunt plura: ex quo sequit̄ quaternitas īpossibilis ī diuinis. q̄re ꝛc. ¶ Nec valet hic solutio aliq̄rum dicentiū ꝙ licet relatio ab essentia sit distincta sūt tamē vna res/nec per ꝯn̄s sequitur quaternitas reruꝫ cū essentia non ponat innumerum contra relationem. ¶ Primo siquidē hoc nō valet. qꝛ etiā p̄sone seu ꝓprietates relatiue qd̄ idē est sunt vna res/τ tm̄ plures qꝛ distincte: ergo consimiliter in ꝓposito esto ꝙ essentia τ relatio sint res vna/ex quo tamē ponūtur distincta esse ī re extra/habent poni plura. ¶ Secundo. qꝛ qn̄ dicis ꝙ essentia τ relatio sunt vna res nec ponūt īnumerū: aut intelligis ipsa esse vnum sicut idē sibi/nec ponere innumerum magis q̄ idem contra seipsum vt essentia ꝯtra se vel relatio. aut nō sic in re extra ista intelligis eē vnū. Si primum: ergo negas qd̄ dixeras: vcꝫ essentiam magis in re extra distinctam esse a relatione q̄ a seipsa. qd̄ est ꝓpositum nostrum. Si autem concedis secūdum: ḡ ponis relationem τ diuinam essentiam simul esse plura τ ꝑ cōsequēs numerata. vbicunqꝫ em̄ sunt aliqua q̄ non sunt tm̄ vnum in re extra sicut qd̄libet ipsorum est sibi ipsi idē: ibi sunt plura q̄ vnuꝫ in re. ḡ ꝛc. ¶ Tertio. quia quando dicis relationē τ essentiam esse vnam rē: aut intelligis ipsa eē rem vnam ab eis aliam: aut vnam rem que est tm̄ essentia aut tm̄ relatio ipsa τ nihil aliud in re extra: aut vnam rem q̄ est relatio τ essentia: sed ꝯstat ꝙ non potes intelligere primum. nulla enim est ī diuinis res alia a relatione τ essentia. τ esto ꝙ esset/nec relatio nec essentia esset illa: cum vnum distinctorum non sit alterum: ergo oportet ꝙ intelligas relationem et essentiam esse vnam rem aliquo aliorum modorū. sed quocūqꝫ illorū modoꝝ intelligēdo sequit̄ ꝙ essentia τ relatio in re extra sint īdistīcta totaliter: qd̄ tu negas. ergo ꝛc. ¶ Assumptū probatur. qm̄ illud qd̄ nihil ē in re extra nisi sola diuina essentia vel sola ꝓprietas relatiua nullo modo distinguit̄ ab ipsa ꝓprietate relatiua nec ab essentia in re extra: sꝫ si eēntia τ proprietas relatiua sunt res vna ab eis totaliter indistincta: q̄ quidem res ē tm̄ essentia/relatio nō est aliquid nisi p̄cise essentia in re ex̄: vel si illa res est tm̄ relatio/essentia nihil est nisi ipsa relatio in re extra: ergo essentia τ relatio nullo modo distinguūtur inter se magis q̄ quodlibet a seipso: ergo ꝛc. ¶ Idem sequit̄ si intelligat̄ ꝙ essentia τ proprietas relatiua sunt vna res vltimo illorum p̄dictorum modorū videlicet vna res que est essentia τ relatio. qm̄ aut huiusmodi res vna de relatione τ essentia ipsa dicta est sic vna sicut idē sibi/vt essentia vel relatio sibiipsi: vel non. Sed non potest poni secūdum: qꝛ tūc talis res nō tātuꝫ nō esset vna: sꝫ aliq̄ mō plures: qꝛ vt dictū est vbi est vnū τ vnū ibi nō est vnū tm̄: sꝫ vbi sunt aliq̄ que nō sic sunt idē sicut qd̄libet sibiipsi/ibi est vnū τ vnū/τ ꝑ ꝯn̄s plura nō vnū tm̄: qꝛ vnuꝫ tm̄ nō potest eē distīctū a seipso mō aliquo in re extra. ergo relinquit̄ primum: vcꝫ ꝙ res hmōi que dicitur de relatiōe τ essentia sit tm̄ vnica in re extra sicut qd̄libꝫ sibiipsi. ex quo sequitur ꝓpositū: vcꝫ ꝙ eēntia τ ꝓprietas relatiua nō sint distincta aliqualiter in re extra. qm̄ nihil est in re extra a seipso distinctū. sed si essentia τ relatio sunt tm̄ vnū a se totaliter indistīctum sicut qd̄libet a seipso: nō magis est essentia a relatione q̄ a seipsa distincta: ergo ꝛc. ¶ Nec valet si dicat̄ ꝙ ꝑ eādē rōneꝫ ꝓbat̄ ꝙ p̄sone diuine non sint plures res cū sint vnica ab eis omnib⁹ totaliter indistincta. qm̄ licet p̄sone diuine τ proprietates relatiue sint vna deitas ab eis omnibus totaliter indistincta/tamē ipse vcꝫ p̄sone vel ꝓprietates relatiue inter se realit̄ sunt distincte licꝫ ab essentia indistincte: τ ita ꝑ ꝯsequens nō tm̄ sunt vna res: sed plures. sꝫ hoc nō pōt dici in ꝓposito. qm̄ sic relatio τ essentia sunt vna res ꝙ nec a tali vna re nec inter se distinguūt̄. quia si inter se distinguūt̄ τ numerāt̄ quātūcūqꝫ sint ab vno aliquo indistincta. sicut diuine p̄sone numerantur quia inter se distinguūtur licet sint indistīcte ab essentia totaliter in re extra. quare ꝛc. ¶ Nec valet qd̄ hic tertio dicunt aliqui concedentes relationeꝫ esse non rem aliquam: sꝫ formalitatem seu quidditatem aliam ab essentia. Primo siquidē hoc non valet: qꝛ ista omnia sunt nomina synonyma eadē penitus importantia: puta forma formalitas quidditas ens entitas res τ realitas. nec potest poni aliquid in re extra qd̄ dicat̄ forma vel formalitas vel quidditas: qd̄ cōsimiliter nō possit dici realitas et entitas. quidditas enim realitas τ entitas sunt nomina synonyma τ eque trāscendentia ac conuertibilia. τ ita vbicunqꝫ est alia formalitas vel q̄dditas τ alia entitas τ realitas τ ens ac res. q̄re etc̄. ¶ Secundo. quia ecclesia in determinatione predicta ponit solam trinitatem in diuinis: τ negat seu excludit omnem quaternitatem ab eis non tantum rerum sed q̄rūcunqꝫ aliorum quōcūqꝫ vocentur distinctorum aliq̄līter in re extra: sed ponens relationem τ essentiam eē diuersas quidditates seu formalitates siue rationes formales τ plures in re extra/concedit et ponit expresse in diuinis quaternitatem τ si non rerum saltem aliorum aliter vocatorum in re extra animam distinctorū. ergo ꝛc. ¶ Tertio. quia constat ꝙ quelibet relatio originis ē res sic ꝙ tres relatiōes originis sūt tres res. essentia etiam diuina dicitur vere res: alias nisi ipsa diceretur vere res proprietates relatiue seu persone diuine non possent dici vna res: cum non dicantur vna res nisi illa que est deitas siue essentia diuina. sed pluralitas τ diuersitas quorūcūqꝫ in re extra animam distinctorū quorū qd̄libꝫ est res/est pluralitas τ diuersitas rerū: ḡ si essentia τ proprietas relatiua sunt in re ex̄ distincta:

τ plura/pluralitas τ diuersitas ipsoruꝫ erit pluralitas τ diuersitas rerum extra. quare ꝛc. ¶ Quarto. qꝛ si eēntia diuina τ proprietas non possunt dici plures res licꝫ distinguant̄ τ ꝯcedantur esse plura in re extra: aut hoc est qꝛ ambo ipsa sunt vna res: aut quia neutrum est res: aut quia vnum tantum ipsorum est res τ non alterū. sꝫ primum non obuiat: quia ēt p̄sone diuine siue ꝓprietates relatiue sunt vna res: τ tm̄ sunt et dicunt̄ plures res quia distincte inter se/lꝫ ab essentia indistincte: τ ita oīa in diuinis distincta quoruꝫ qd̄libet est vera res possunt τ debent dici plures res esto ꝙ sint vna res. secūdū aūt non potest poni/nec tertium: qꝛ vt dictum est tam essentia diuina est vera res increata q̄ etiam proprietas relatiua. ergo ꝛc. ¶ Nec valꝫ si dicas ꝙ ideo ꝓprietates relatiue dicuntur plures res qꝛ realiter inter se distinguunt̄/nō autem ab essentia: qꝛ aut intelligis relationē hmōi seu p̄sonas distīgui realiter qꝛ sunt sic diuerse res ꝙ non sunt aliqua vna res: aut qꝛ licet sint vna res sunt tm̄ diuerse. sed non potes dare primū qꝛ hoc est falsuꝫ et hereticū vt apparet ex determinatione ecclesie supradicta: ergo relinquit̄ secūdum: sed cū tam essentia vt dictuꝫ est sit res vera q̄ proprietas relatiua/nō minus q̄ p̄sone possunt τ debent dici diuerse res: supposito qd̄ cōcedis: vcꝫ ꝙ sint aliqua plura τ in re extra distincta. ergo ꝛc. ¶ Confirmat̄. qꝛ nulla in re extra animam disticta numerata τ plura possunt magis esse idē τ min⁹ distincta q̄ illa q̄ sunt vna res ab eis omibus lꝫ inter se distinctis indistincta totaliter in re extra: sed diuine p̄sone sunt huiusmodi τ tamē realit̄ distīguūtur licet sint res vnica. ergo et alia quecūqꝫ plura in re extra animā distincta nō minus q̄ persone/nec ꝑ consequens minus q̄ realiter sunt distincta. quare ꝛc. ¶ Ex hoc videt̄ corollarie inferendum: ꝙ ꝯcedentes tam essentiam τ relationē q̄ etiam attributa diuina distīcta esse formalit̄ in re extra sint diuersa aliqua positiua quōcūqꝫ appellata/habēt cōcedere vt videtur talia oīa esse distincta realiter. ¶ Hoc apparet. quoniam vt dictuꝫ est/omnis pluralitas τ diuersitas eoꝝ quorum quodlibet est res/ē pluralitas τ diuersitas rerū: sꝫ tā eēntia q̄ ꝓprietas relatiua q̄ qd̄libet attributū est res vera increata: ergo ponētes τ concedentes pluralitateꝫ τ diuersitatem īter ista extra animam/ponūt pluralitatem τ diuersitatē reruꝫ: sed plures res τ distincte extra animā non possunt minus distingui q̄ persone τ ꝓprietates relatiue que sunt vna res τ tamē distincte realiter: ergo ꝛc. ¶ Confirmat̄ quia ꝙ alique res plures τ distīcte extra animā sint minus distincte τ magis idem q̄ p̄sone que realiter distinguunt̄/hoc habet esse qꝛ tales plures res licet distīcte extra aīaꝫ inter se magis tamē τ intimius sunt vna res ab eis indistincta q̄ p̄sone: sꝫ hoc est falsum omnino τ impossibile. nulle em̄ res diuerse extra animā quātūcūqꝫ modicum possunt esse magis vna res nec intimius q̄ ꝑsone diuine sint vna essentia īcreata: cū huiusmodi eēntia increata diuina sit ab omnib⁹ diuinis personis et a qualibet ipsarum totaliter indistincta sicut idē penit⁹ a seipso. ergo ꝛc. ¶ Minor apparet. qꝛ sicut diuine p̄sone realiter distincte nō sunt magis idē q̄ alia distincta realiter in creatis/nisi quia oīa creata realiter distincta sic sunt diuerse res ꝙ nō sunt vna res. diuine aūt ꝑsone seu ꝓprietates relatiue cuꝫ hoc ꝙ sunt diuerse res sunt etiam vna res ab eis omnibus indistincta. ita consimiliter nulle alie res diuerse a p̄sonis seu a ꝓprietatībus relatiuis possunt esse magis idem nec minus distīcte nisi magis τ intimius sint res aliqua vnica q̄ persone: sed hoc est impossibile vt dictum est. ḡ ꝛc. ¶ Sic ergo probata est minor illius rationis: vcꝫ ꝙ relatio et essentia diuina nō sunt plura in re extra/ex primo cōtento in determinatione ecclesie supradicta/vcꝫ ex sola rerum trinitate posita in diuinis. ¶ Secūdo ꝓbat̄ eadeꝫ minor ex alio in eadem determinatione expresso: qd̄ est ꝙ distinctio est in p̄sonis τ vnitas in natura. Quero em̄ quō intēdit dicere ecclesia vnitatem esse in diuina natura: aut enim intendit dicere vnitatem esse diuine essentie ad seipsam tantum: aut ad quālibet p̄sonarum τ relationum. Sed nō potest poni primuꝫ. ¶ Primo. quia si ecclesia intenderet dicere ꝙ vnitas est essentie ad se ipsam tantum/τ non ad aliquam p̄sonarum seu relationum: sed distinctioneꝫ eius ab omnibus istis: hoc esset contra primum qd̄ dicit: videlicet in diuinis esse tantū trinitatem et nullo modo aliam maiorem pluralitatē. qm̄ vt superius est ostensum/ex hoc quaternitas sequeretur. ¶ Secundo. qꝛ vniformiter vnitas τ indistinctio est cuiuscunqꝫ ad seipsum non tantum diuine essentie sed etiam proprietatis relatiue et cuiuscunqꝫ rei create. et ita si ecclesia intelligeret essentiam diuinaꝫ esse ab omnibus proprietatibus relatiuis τ personis distīctaꝫ in re ex̄/non magis diceret vnitatem esse in diuina eēntia isto modo/vcꝫ ad seipsaꝫ/q̄ in relatiuis proprietatibus omnibus seu personis: cum non minor sit vnitas cuiuslibet persone seu proprietatis relatiue ad se q̄ diuine essentie ad seipsam. ergo sequitur ꝙ per huiusmodi essentie vnitatem τ personarum diuersitatem ecclesia intendat dicere essentiam a personis esse totaliter īdistinctam: ipsas autem personas esse inter se distīctas licet ab ipsa essentia sint totaliter indistincte. sic ꝙ īdistinctio quā ponit sit essentie a q̄libet personarum τ ab omnibus simul sumptis: distinctio autem p̄sonarum inter se. quare ꝛc. ¶ Confirmatur. quia non est minor vnitas p̄sonarum cum essentia q̄ sit diuersitas ipsarum ꝑsonarum inter se. consimili modo etiaꝫ ecclesia videtur intelligere vnitatē esse in natura diuina/sicut ponit distinctioneꝫ existere in p̄sonis ad se: sed distinctio quā tribuit p̄sonis/nō est alicuius p̄sone ad se: sed vnius ad alteram: ergo ꝯsimiliter vnitas quā attribuit essentie/nō tantum est ipsius ad se: sed etiam ad quālibet personarum. ¶ Nec valet si dicatur ꝙ ex quo essentia nō plus distīguit̄ ab aliqua p̄sonarū in re extra q̄ a seip̄a/ꝑ ꝯn̄s idem est dicere vnitatem esse in natura diuina siue essentie ad proprietatem relatiuaꝫ siue personā τ ad seip̄aꝫ τ ita non magis oportuit dicere vnitatem esse in natura diuina ad personā q̄ ad seipsam vel q̄ cuiuslibet p̄sonarum etiam ad seipsam. ¶ Hoc siquidē non valet. qm̄ licet assumptum sit verū/puta ꝙ essentia non magis ē distincta ab aliqua persona q̄ a seipsa/tamē quia essentia est vnica τ persone sunt tres realiter distincte: ideo potuisset aliquis credere essentiam non tantum cum ꝑsonis esse idem quantum cum seipsa: sed distinctam esse ab eis omnibus aliqualiter in re extra. τ ideo ad errorē huiusmodi excludēdū ecclesia posuit vnitatē esse in natura diuina non maiorem in re extra ad seipsam q̄ ad quālibet p̄sonarum inter se realiter distinctarū. ¶ Nec valet si dicas secūdo: ꝙ si vniformiter est sumenda τ intelligenda vnitas in natura diuina/sicut distinctio in ꝑsonis: ergo cum distinctio sit inter diuersa in re extra: et vnitas etiam erit inter diuersa. τ ita cum sit inter essentiam τ personam seu relatiuam proprietatem per consequens ista erunt diuersa in re extra: cōtra qd̄ hic arguitur. quia ꝙ vnitas sit inter diuersa vt diuersa hoc est īpossibile: sicut ꝙ distīctio seu diuersitas sit eiusdē ad se. Et ita qd̄ dictū est supra: vcꝫ vnitatē vniformit̄ esse ītelligendam in essentia/τ distinctionem in personis/non debet intelligi quasi ꝙ vnitas sit essentie ad aliquid distīctum ab ipsa in re extra: sicut est distinctio in personis. quia talis vnitas perfecta est impossibilis: videlicet

inter aliq̃ in re extra distincta solis duntaxat diuinis p=
sonis exceptis: quarū vnitas ⁊ diuersitas ē pfecta: sꝫ q2
vt dictum est propter essentie vnitatem ⁊ personarum
pluralitatem aliqua diuersitas potuisset credi esse in=
ter personas ⁊ essentiam/ideo ecclesia hoc remouēs di
cit vnitatē esse in natura vt comparata ad quālibet p
sonarū: q2 ad illud qđ poterat reputari ab ipsa in re ex
distinctuꝫ: sicut persone ipse adinuicem sunt distincte.
⁊ ita quātum ad hoc est intelligendum ecclesiam vnita
tem attribuere cōformiter essentie siue diuine nature/et
distinctionem psonis. q2 sicut ponit diuersitatē seu dis=
tinctionem inter psonas q̄ veraciter distinguunt: ita et
vnitatē inter essentiam ⁊ psonam non tanq̄ inter distin
cta: q2 tunc nō esset ponēda vnitas sed diuersitas inter
ipsa: sed tanq̄ inter illa que poterant videri distincta cū
tamē nō sint: sed penitus idē sunt qđlibet sibiipsi vt ap
paret ex supradictis. quare ⁊c. ¶ Sic ergo appet mi=
nor pdicta probata ex auctoritate ecclesie. ¶ Secūdo
pbatur etiā diuersis rationib9 a diuersis. Arguit em̄
primo sic. nō sunt plura necesse esse: sꝫ tm̄ vnū. sꝫ si pternitas
vel alia q̄cūq3 relatiua ppetas ⁊ diuina eēntia sūt plura i
re ex distincta: vel plura erūt necesse eē: vel nulla ppie
tas relatiua vt ab essentia distincta erit necesse esse: sꝫ
cōstat q vtrūq3 istorum est incōueniēs. ergo ⁊c. ¶ Falsitas
cōsequētis ē euidēs: q2 nihil est de9 nisi qđ est impossibi
le non esse:/⁊ p cōñs necesse eē: sꝫ quelibet proprietas re=
latiua est verissime de9. quare ⁊c. ¶ Nec valet si dicat
q ppietas relatiua est diuina essentia nō formalit seu
quidditatiue sed idētice/itelligēdo p hoc aliquā diuer
sitatē in re extra inter essentiā ⁊ relatiuā ppietatē. qm̄
q̄ vniformit realr sunt necesse eē / vniformit realit sunt
de9 siue deitas i abstracto: sꝫ q̃lib3 relatiua ppetas ē realr
⁊ vniformit ⁊ eq̃lit necesse eē: sicut ipa deitas: q2 nec ē i
possibilius deitatem nō esse q̄ pternitatem vel aliā quā=
cūq3 relatiuam ppietatē. ergo ⁊c. ¶ Consequentia pbat.
quoniā aut sola diuina essentia est necesse eē: aut nō/sed
aliquid distinctū ab ipsa. si ponatur primū ita q nihil a
diuina essentia in re extra distinctum sit necesse esse: ergo
nulla proprietas relatiua erit necesse esse: supposito q
sit alia ab essentia in re extra. si aūt ponat secūdum vꝫ
q necesse esse nō sit essentia tantū: sed aliq̃d in re extra
ab ipsa distinctū: ergo plura sūt necesse esse. ¶ Confirmat.
q2 necessitas diuine essentie in nullo distiguitur ab ipa
⁊ ita sicut ppietas relatiua est alia a diuina essentia i
re extra/ ita ⁊ a sua necessitate: sed nullum ab altero dis
tinctū est formaliter necessariū p ipsum: q2 sicut qđlib3
ens cōtingens est cōtingens formalit p se solū nullo alio
mediāte/ita mlto magis oē necessariū est necessariū
p seipsum formaliter nō p aliquid a se quōcūq3 in re ex
distinctū. ergo ppietas relatiua si ab essentia diuina ē for
maliter alia ⁊ distincta /nō est formalit necessaria p diui
nam essentiā: sed tātūmō p seipsam. ⁊ ita sequit q erūt
duo necesse esse in re extra distincta quoꝝ qđlibet erit
necesse esse seipso nō alio mediante. hoc aūt est omino
impossibile. ergo ⁊c. ¶ Nec valꝫ si dicas: q cū sint tres
psone quarū quelibet est necesse esse q p cōñs erūt tria
necesse esse. q2 ita etiā quelibet psona est de9 nec tm̄ p=
pter hoc sunt tres dij sed vn9 solus: q2 omnes tres sunt
vna deitas ab eis indistincta totaliter in re extra: ⁊ ita
ppter eādē rōnē dicuntur vnū necesse eē. nō sic aūt pos
sunt hoc ponere nec saluare ponētes psonam siue rela=
tiuā ppietatem ab essentia diuina in re extra esse dis=
tinctam. qm̄ tales nō possunt dicere q aliqua proprie=
tas relatiua vt a deitate formalit distincta sit de9 nec sit
necesse esse per deitatem: cum nullum necesse esse nec
de9 sit necesse eē nec de9 formaliter p aliquid a se distin
ctū: sꝫ tm̄modo p seipꝫ. ⁊ ita vel nulla erit relatiua ppe
tas ⁊ de9 nec necesse eē: vel erūt plures dij ⁊ plura neces
se eē. quorū vtrūq3 ē impossibile ⁊ absurdū. q̄re ⁊c. ¶ Pre
terea secūdo arguo sic ad idē. si eēntia diuina ⁊ ppetas
relatiua sunt duo in re extra distincta/aut sunt eq̃ pfecta
aut nō. sꝫ nec pōt poni pmū nec scdm: ergo nullo mō ista
possunt poni vt duo aliqua in re extra. ¶ Minor pbat
qm̄ si dicat q essentia diuina ⁊ ppietas relatiua sint
duo eque pfecta. ergo sūt duo dij ⁊ duo necesse eē. ¶ Cō
sequētia est euidēs. q2 nec p deū hic est aliud intelligen
dū vt in pcedētibus fuit dictū/nisi ens primū pfecti9 oī
bus alijs possibilib9 etiā simul sumptis: sꝫ si diuina eēn
tia ⁊ ppietas relatiua sint duo eque pfecta qđlibet ip
sorū erit ens sic primū pfectius alijs oīb9 simul sumptis
ergo ⁊c. ¶ Si aūt dicat q nō sint eque pfecta: sꝫ eēntia
sit pfectior ppietate relatiua vl econuerso/ tūc sequunt
duo absurda. Primū est: q magis distinguunt ppietas
relatiua ⁊ essentia q̄ psone. Scdm q nulla relatiua ppe
tas est deitas vel q deitas nō est deitas. ¶ Primū ap
paret. q2 pfectius magis distinguit ceteris pibus ab i=
pfectiori q̄ distinguant duo eque pfecta maxime perfe
ctione ab eis totaliter indistincta: sed oēs diuine psone
sunt eque pfecte pfectiōe a q̄ sunt totalr indistincte: ergo si
essentia ⁊ proprietas relatiua sint inequaliter pfecta
magis q̄ persone ⁊ per cōsequēs essentialiter distiguū
tur. nulla enim videntur magis esse distincta q̄ realit
mō quo distinguunt psone nisi tm̄ distincta essentialit
ergo ⁊c. ¶ Secundum appet ⁊ sequit ex pmo. qm̄ nul
lum a deo essentialiter distinctū nec impfectum est de9
siue deitas in abstracto: sꝫ si diuina essentia ⁊ ppietas
relatiua sint inequaliter pfecta sunt essentialiter distin
cta vt est pbatū. eorum etiam alterū puta qđ est altero
imperfectius est impfectū. oē em̄ illud dr impfectum q̄
est perfectius aliqđ alteruꝫ ab ipso distinctū. ergo cū nihil a
deitate essentialiter distinctū sit essentialiter de9 nec re
latiua ppietas erit de9: cū nullū etiā impfectum vel
aliquo alio impfectius sit deus nec relatiua ppietas
erit de9: supposito q sit impfectior q̄ eēntia. si aūt pfe
ctior ipa diuina eēntia/nō poterit esse de9. ergo ⁊c. ¶ Cō
firmatur. q2 aut deitas ⁊ relatiua ppietas puta pterni=
tas sunt eiusdē aut alteri9 ratiōis. Si eiusdē: ergo sunt eq̃
perfecta. omnia em̄ eiusdem rationis existētia non intē
sibilia nec remissibilia qualia habent poni ista/ sunt eq̃
liter pfecta: ⁊ ita p consequens erunt plures dij vt supe
rius est pbatū. Si aūt sint alterius rationis: ergo erūt
inequaliter perfecta saltē secūdū mltos ponētes (de q̃
rum numero est ipse cuius est opinio supradicta) q illa
que sunt alterius rationis nō possunt esse equalis pfe=
ctionis. ergo ⁊c. ¶ Cōsimiliter pōt argui de omnib9 re=
latiuis ppietatib9 adinuicē cōparatis. qm̄ ex quo oēs
ab essentia distinguunt aut vt distincte ab essentia ipsa
sunt inter se eiusdē vel alterius rationis. sꝫ non pōt iste
dicere q eiusdē. ¶ Primo q2 ponit q paternitas ⁊ filia
tio min9 cōueniūt q̄ plures paternitates vel filiatiōes
inter se cōuenirent si per impossibile ibi essent. ¶ Secū
do. q2 vt dicit omne qđ est in diuinis est de se hoc implu=
rificabile in plura eiusdeꝫ rōnis. quia qua rōne possent
ibi esse aliqua eiusdem rationis plura eadem etiā infi
nita. ¶ Tertio. q2 scdm principia eiusdeꝫ nō eēt maior
rō q̄re vna ppietas relatiua eēt paternitas ⁊ filiatio
q̄ econuerso ex quo omes essent eiusdē rōnis. ergo etc.
¶ Nec potest secundo dicere q sint alterius rationis
q2 cū nulla alterius rationis esse possint vt cōcedit eq̃=
lis pfectionis/p cōñs haberet dicere consequēter q per
sone diuine nō sunt perfecte eq̃liter. hoc aūt ē impossibile
euidēter. ergo ⁊c. ¶ Nec valet si dicat cōtra rōnē pdictam
obijciendo q p ipsam consilr pbaret q vel non oēs pso
ne sūt de9 vel sūt plres: ⁊ hoc arguēdo sicut de relatiōe

⁊ essentia est argutū. q2 aut omnes psone sunt pfecte eq̃
liter: aut inequaliter. Si pmum. ergo plures dij. Si se=
cūduꝫ. ergo psona alia impfectior: nō erit de9. ¶ Respō
deo: q ista ratio hic nullaꝫ hꝫ euidētiā nec cōcludit. qm̄
concedo q diuine psone omes sunt pfecte equalit: nec
tamē ex hoc sequit q sint plures dij/sicut supius seque
batur. ⁊ ratio huius est q2 pfectio oīm psonarū est nūe=
ro vnica ab ipsis lꝫ inter se distictis totaliter indisticta.
⁊ ideo q2 earum omniū pfectio tota q̄ est deitas ipsa/est
vna ⁊ a psonis indistincta/p cōñs licet omnes psone sint
pfecte non tamē sunt nec dici possunt plura pfecta: sꝫ tā
tum vnum ⁊ p cōsequēs vnus deus propter vnitatē per
fectionis totalis vꝫ deitatis ab eis indistincte totalit
in re extra. hoc autem nō possunt illi dicere q̄ cōcedūt dei
tatem ⁊ relatiuam ppietatem esse duo aliqua in re ex=
tra disticta: q2 vt pbatum est supra nō minus hoc suppo
sito distinguūt q̄ psone inter se: nec p cōsequens magis
ppietas potest dici deitas nec econuerso q̄ vna psona
dicatur alia. ⁊ ita relatio ⁊ eēntia hoc supposito nō pos
sunt dici vnum pfectuꝫ sicut psone: sed plura ⁊ disticta.
quare ⁊c. ¶ Alie rationes efficaces ⁊ meo iudicio isso=
lubiles a catholicis scdm illa q̄ sunt tenenda ⁊ creden=
da de diuinis possent cōtra predictam opinionē adduci/q̄s
o mitto causa breuitatis ⁊ etiā quia earuꝫ aliq̃ in seq̃n
ti articulo adducētur. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum vbi ad q̄stio=
nem istam est aliter respondēdum/pono quatuor cōclu=
siones. ¶ Prima est q si ppietates psonales eēnt dis
tincte a diuina essentia in re extra/necessario esset qua=
ternitas in diuinis. ¶ Hec iam est probata in articulo
pcedēti/vbi est argutū cōtra opinionē primaꝫ. qm̄ vbi
cunq3 sunt tria inter se realiter distincta ⁊ aliquid vltra
ipsa distinctum ab eis omnibus quantūcūq3 modicum
in re extra/ibi sunt quatuor in re extra distincta: sed i di
uinis scdm veritatem fidei sunt tres ppietates relati
ue seu psone realiter distincte: ergo si vltra omnia ista
tria est aliquid puta essentia distincta ab eis omibus i
re extra /sequit euidēter quaternitas in diuinis. ¶ Cō
firmatur. q2 omne positiuū distinctū in re extra ab ali=
quibus ponit in numerū cū ipsis. ergo vbi sunt tria in=
ter se distincta ⁊ aliquid vltra ipsa distinctum ab omni
bus in re extra /ibi sunt quatuor numerata: sed in diui=
nis sunt tres psone q̄ nō dicunt tres siue numero terna=
rio numerate nisi q2 in re extra disticte: ergo si pter ista
essentia ipsa est distincta a psonis trib9 oīb9 in re extra
ibi erūt tria/vꝫ supposita/⁊ quartū qđ est eēntia diuina
⁊ p cōñs quaternitas: cū tria ⁊ vnū faciant quatuor: esto
q vnum qđ est quartuꝫ nō tm̄ distinguat ab illis trib9
quātū ipsa inter se distinguunt. lꝫ em̄ plus diuine psone
distinguant a qualibet re creata q̄ iter se. q2 tn̄ nō tm̄ a
creatura sꝫ etiā inter se distinguunt in re extra/ideo ve
rū est dicere q tres psone diuine ⁊ quelibet res creata
sunt quatuor in re extra: ergo cōsimiliter in pposito esto q
deitas minus distinguat a qualibet psonarum q̄ vna
psona ab alia: si tamen ab eis omnibus distiguitur in re
extra/sequit q nō tm̄ sit trinitas: sꝫ etiā quaternitas in
diuinis. ¶ Nec valꝫ si dicas q deitas nō ponit in nūe=
rum cū psonis nec p cōñs habet quaternitas. qm̄ si non
ponit in numerū: ergo nō est aliq̃d ab eis in re extra distin=
ctū. oīa em̄ in re extra distincta positiua sunt plura ⁊ p
cōñs numerata seu numerabilia. ergo ⁊c. ¶ Confirmat. q2
aut deitas est precise psonalis ppietas: aut aliq̃d disti
ctum ab ipa in re extra. Si pmū. ergo nō est aliq̃d ab ipa i
re distinctuꝫ. ⁊ sic bene est verum q nō ponit nec potest
ponere in numerum. idem em̄ nō numeratur nec diuidi
tur cōtra seipsum. Si autem ponas secundum: ergo habes cō=
cedere numerū. eque em̄ ē impossibile disticta in re extra
positiua nō esse plura ⁊ numerata p cōñs seu numerabi=
lia sicut vnū indistinctū esse cōtra seipsum numeratum
⁊ distinctū. qm̄ nec p aliqua esse numerata est aliud itel
ligēdum q̄ ipa esse plura. impossibile aūt est esse aliqua
in re extra distincta q̄ nō sint plura. ⁊ ita si deitas est dis=
tincta ab omibus ppietatibus relatiuis quantūcūq3
modicū in re extra/plura sunt tres ppietates relatiue
seu psone cū diuina essentia q̄ sine ipsa. non essent autē
plura nisi essent quatuor in re extra. ergo ⁊c. ¶ Nec valet
si dicas q persone non possunt sumi sine essentia. qm̄ si
itelligas q nō possunt sumi hoc ē esse sine essentia: cōce
do. sed ex hoc nō sequitur q nō sit maior pluralitas es=
sentie cū psonis q̄ psonarum sine essentia. q2 nec etiam
aliqua personarum potest esse sine alia ⁊ tamen maior
pluralitas est earum omnium puta trium q̄ duaruꝫ vl
vnius tm̄. Si autem intelligas q nō possunt sumi hoc ē
intelligi sine essentia / hoc est falsuꝫ vt in pcedētibus est
pbatū. ostēsum em̄ est in alia dist. q tam visio q̄ fruitio
potest esse persone ⁊ non essentie ac ecōuerso. ⁊ hoc ma
xime debent cōcedere ponentes deitatē esse in re extra
distinctam a qualibet personarū. omne em̄ ens taꝫ crea
tū q̄ etiā increatū videtur esse intelligibile ⁊ diligibile
ab aīa sine illo a quo distiguitur in re extra/ nō minus
si non potest q̄ si potest existere sine eo. q̄re ⁊c. ¶ Pre=
terea esto q istud assumptū sit verū: vꝫ q psona nō pos
sit sumi hoc est intelligi vel diligi sine essentia/ ex hoc
non sequitur ppositum qđ intēdis: vꝫ q non sit maior
pluralitas essentie ⁊ psonarū q̄ psonarum tantum. qm̄
nec scdm multos vna psona pōt intelligi nec diligi sine
q̃libet aliarū: cum quo tamē oportet eos ponere q ma
ior est pluralitas oīm psonarū q̄ duarū vel vnius tm̄. ergo
cōsimilit in pposito potest dici. ¶ Cōfirmatur. q2 plu=
ralitas maior vel minor aliquoꝝ in re extra non atten=
ditur nec accipitur ex compositione ipsorum ad intel=
lectuꝫ: videlicet q sunt sic vel aliter intelligibilia puta
seorsū vel non/sed omia simul tm̄. sed omnia in re extra
distincta quōcūq3 intelligibilia sunt plura ⁊ per conse=
quens numerata vel numerabilia. quare ⁊c. ¶ Secun
da conclusio est q si proprietates personales seu perso
ne essent distincte a diuina essentia in re extra/esset qua
ternitas rerum et distinctaruꝫ realiter i diuinis. ¶ Hec
quātum ad primam partem cōsimiliter est pbata in ar
ticulo pcedēti. qm̄ p rem nō ē aliud itelligēdū q̄ aliqđ
positiuum qđcūq3 exñs actualiter in re extra: ⁊ ita oīs
quaternitas quorūcūq3 in re extra aīam distinctoꝝ est
quaternitas reruꝫ: sꝫ si deitas esset distincta in re extra
a tribus proprietatibus relatiuis/in diuinis esset q̄ter=
nitas aliquorum positiuorum increatorum puta trium
diuinorum suppositorum ⁊ essentie existētiū ⁊ differētiū
in re extra. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia constat q q̃li=
bet persona est res: nec minus deitas potest dici res q̄
aliqua personarum: sed vbicūq3 sunt quatuor i re extra
distincta quoruꝫ qđlibet est res vera ibi necessario sunt
quatuor res: ergo ⁊c. ¶ Secunda pars conclusionis vꝫ q
huiusmodi quaternitas eēt rerū realit distictaꝝ/ēt fuit
pbata superius. quoniā vt ibi i articulo pcedēti fuit di
ctum nulle res plures distincte in re extra animaꝫ pos
sunt esse minus disticte q̄ ille que sunt vnica res ab eis
omnibus indistincta: sed persone diuine sunt vnica res
quia vna deitas ab eis omnibus indistincta: ⁊ tamē q2
licet sint vna res sunt etiam plures/ideo realiter distin
guūtur. ergo quecunq3 res plures distincte in re extra
realiter sunt distincte: sed diuina essentia est res: ergo si
est distincta a qualibet psonarum nō minus q̄ realiter
est distincta. quare ⁊c. ¶ Confirmatur. quia non magis
plures res disticte extra aīaꝫ possunt eē idisticte realr q̄

vna res possit esse distincta seu plures res realiter. sꝫ cō
stat scōm esse impossibile. nulla em̄ res vna realiter pōt
esse plures quarū quelibꝫ sit ab ipsa distincta realr̄. vn-
de nec deitas posset esse aliqua psonarū si psone ipse es-
sent ab ipsa realiter distincte. ergo ⁊c. ¶ Nec valet qđ
hic aliqui somniādo dicūt ꝙ ꝓprietas relatiua seu que
libet psona est idētice licet nō formaliter essentia. quia
immo formaliter est ab ipsa alia in re extra. vna autem
psona nec formaliter nec idētice est alia: ⁊ ita plus disti
guitur vna psona ab alia ꝙ̄ ab essentia. ¶ Hoc siquidē
nō potest stare. qm̄ vt dictum est nulla potest esse maior
idētitas inter aliqua distincta in re extra ꝙ̄ inter illa q̄
cum hoc ꝙ sunt distincta sunt res tātum vna: sed talia
sunt diuine psone. ergo nulla alia distincta possunt esse ma
gis eadē in re extra: nec per ꝯñs essentia potest dici ma
gis identice ꝓprietas relatiua ꝙ̄ vna persona dicatur
alia. ¶ Cōfirmatur. q: quero quid tu intelligis quādo
dicis ꝙ deitas est idētice paternitas. aut enim per hoc
intendis dicere ꝙ paternitas ⁊ deitas sunt idem totali
ter ī re extra sicut quodlibet sibiipsi: vt per aliquid esse
tale identice intelligas esse idē sibiipsi. aut intelligis ꝙ
paternitas est identice deitas q: est idē secū nō tm̄ tota
liter in re extra. Si primū intelligis: ergo ponis ista es
se in re extra totaliter īdistincta. ¶ Si aūt secūdū: ꝯtra
primo: q: consimili modo deberes concedere vnam pso
nam esse identice aliam. qm̄ constat ꝙ quelibet psona
est res q̄ est altera. nullo autem alio modo magis iden-
tice vnum ab aliquo distinctum potest esse ipsum ꝙ̄ isto
mō: vcꝫ ꝙ sit res ab illo penitus indistincta. ¶ Secūdo
q: nullum ab aliquo equaliter distinctorum potest dici
illud magis identice ꝙ̄ alterum ab eo non plus distin-
ctum: sed supposito ꝙ deitas ⁊ relatiua ꝓprietas disti
guant̄ sicut duo aliqua in re extra / non minus distiguū
tur ꝙ̄ psone inter se vt patet ex dictis tā in isto articulo
ꝙ̄ alio. ergo nō magꝭ idētice deitas est pr̄nitas ꝙ̄ pr̄nitas
sit filiatio vel ꝙ̄ pater sit filiꝰ. ¶ Cōfirmatur. q: per pa
ternitatem esse deitatem idētice / nō potest intelligi pa
ternitatem esse cum deitate vnum ⁊ idem totaliter ī re
extra: supponendo vt concedunt ꝙ distinguātur. nec p
hoc videtur ꝙ possint aliud intelligere sic dicentes nisi
ꝙ licet paternitas ⁊ deitas sint duo distincta tamē cuꝫ
hoc sunt vnū: sed ex hoc nō magꝭ pr̄nitas ⁊ deitas pos-
sunt dici vnū seu idem identice ꝙ̄ persone: q: etiam ipse
psone sunt ens vnicum tantum: vcꝫ vnus deus. nec plus
seu intimius paternitas potest esse deitas / supposito ꝙ
sit ab ipsa in re extra distincta / ꝙ̄ vna persona sit altera
cum equalis distinctio vt probatū est habeat vtrobiqꝫ
poni. ergo ⁊c. ¶ Ex predictis concludo corollarie pri-
mo: ꝙ si deitas ⁊ relatiua proprietas distinguerentur ī
re extra / in diuinis esset quaternitas personarum. Se-
cūdo: ꝙ nullo modo est possibilis imaginatio aliquorū
dicentiū ꝙ infinitas est ratio propter quā illorū que in
diuinis distinguūtur formaliter in re extra vnum verifi
catur de alio in abstracto. ideo enim vt dicunt paterni-
tas est deitas nō autē filiatio in abstracto / q: licet pa
ternitas distinguat̄ a deitate / deitatis tamen infinitas
idētificat sibi ipsam: qđ nō potest facere filiatio cuꝫ nec
sit formaliter īfinita. ¶ Primū apparet. qm̄ om̄is res
increata est psona: ⁊ quot ponunt̄ res increate tot cōce-
duntur ⁊ persone / licet non tot dii: cum omnes persone
sint essentialiter vnꝰ deus: sed vt probatum est si deitas
⁊ relatiua proprietas distinguantur in re extra / in diui
nis habent poni quatuor res. quot enim sunt distincta
tot sunt res. ergo ⁊ psone. ¶ Secūdū de quo alias in se
quentibus suo loco ꝓlixior erit sermo / apparet. ¶ Pri
mo. q: infinitas nihil est in re nisi deitas vt in p̄cedenti
bus est ostensum: ⁊ ita non plus potest dici ꝙ deitas sit
paternitas ꝓpter infinitatem ꝙ̄ ꝙ sit infinitas ꝓpter
deitatē. esto etiā p impossibile ꝙ infinitas deitatis eēt
ab ipsa deitate distincta / nō esset propter ipsam deitas
paternitas nec paternitas deitas ī abstracto. nullo eē
mediāte alio a deitate ipā deitas est quelibet psonalis
ꝓprietas seu psona: tū q: vltra diuinā essentiā ⁊ ꝓprie-
tates psonales nihil est ī diuīs: tū q: esto ꝙ eēt puta ta
lis infinitas / nulla pōt rō assignari q̄re magis deitatis
infinitas seipsa esset ꝓprietas psonalis ꝙ̄ deitas. si aūt
deitas propter infinitatem suā eēt idētice quelibet ꝓ-
prietas psonalis / ipā deitatis infinitas esset seipā que
libꝫ talis proprietas personalis. q: si nō seipsa / vel non
esset: vel si esset non nisi alio mediāte. sed nō potest poni
primū: q: illud qđ non est proprietas psonalis forma
liter nō potest esse causa essendi ipam alicui alteri. nec
secundum: q: tunc sequeret̄ ꝓcessus in infinitū. ergo ⁊c.
¶ Secūdo: q: q̄to magis aliqua sunt idē in re extra tā
to magis vnū eorū potest dici identice alterū in abstra
cto: sed magis sunt idē illa q̄ sunt aliquod vnū seipsis
sic ꝙ illud vnū est ab eis totaliter īdistictū / ꝙ̄ illa quo
rum vnum dr̄ alterū ꝓpter aliquod tertiū ab vtroqꝫ dis
tinctū. psone aūt diuine sunt seipsis vnū ab eis totalit̄
indistinctū vcꝫ vna deitas. ergo magis sunt idē: ⁊ p ꝯse
quēs magis vna potest dici alia ꝙ̄ deitas ⁊ personalis
ꝓprietas sint vnū: supposito ꝙ sic in re extra distiguā-
tur ꝙ sint diuersa positiua q̄rū vnū nō dicat̄ alterū nisi
ꝓpter tertium ab vtroqꝫ distinctū puta propter infini-
tatem distinctā tam a deitate ꝙ̄ etiam a qualibet pso-
nali ꝓprietate. hoc aūt vcꝫ deitatem magis distingui a
persona. ꝙ̄ vnam psonam ab alia ⁊ magis personā vnā
esse aliam identice ꝙ̄ diuinam essentiā / est impossibile
ergo ⁊c. ¶ Confirmatio. quoniam si infinitas deitatis
est a deitate distincta in re extra / non pōt idētificare ꝓ-
prietatem deitati. duorum enim distinctorū in re extra
animā vnū non potest identificare tertiū ab vtroqꝫ dis-
tinctum alteri magis ꝙ̄ sibi. sed proprietas personalis
non minus distinguitur a deitate ꝙ̄ ab īfinitate si talia
ponantur esse distincta. ergo infinitas non magis iden-
tificat personalem proprietatem deitati ꝙ̄ sibi: sed sibi
non identificat: q: vt dicunt ipsa non est infinita forma
liter nec finita. ergo ⁊c. ¶ Nec valet si dicant ꝙ licet
nō sit infinita formaliter est tamē infinita idētice. Pri
mo: q: nec secūdum eorum principia essentia debet dici
formaliter sed tātum idētice infinita: cum infinitas vt
cōcedūt sit extra ꝯceptum deitatis diffinitiuū: ⁊ tamē
dicūt ꝙ essentia est infinita non autem ꝓprietas relati
ua. ¶ Secūdo: q: nō magis proprietas personalis est
īfinita idētice ꝙ̄ deus. equaliter em̄ est idem deitati ⁊ ī
finitati: esto p īpossibile ꝙ īfinitas ⁊ deitas distinguant̄
ergo nō magis infinitas identificat ꝓprietatem psona
lē deitati ꝙ̄ deitas īfinitati. ¶ Preterea aut intelligis
ꝙ infinitas deitatis idētificat deitati ꝓprietatem per-
sonalem formaliter / vel realiter. sed nō potes ponere p̄
mum: q: per te deitas ⁊ psonalis ꝓprietas semper ma-
nēt distincta formaliter in re extra. nulla aūt distincta
sunt eadē seu idētifica eo modo quo distincta. Nec scđm
primo: q: vt p̄dictū est quecūqꝫ distinguunt̄ in diuinis ī
re ex̄ / realiter distiguūt̄: ⁊ ita si deitas ⁊ psonalis ꝓprie
tas distinguūtur in re extra / realiter sunt disticta. reali
ter autem distincta non possunt esse realiter identifica.
¶ Secūdo. quia esto ꝙ sint distincta formaliter ⁊ idem
realiter adhuc nō possunt dici esse idētifica realr̄. q̄ em̄
semp fuerant eadē nec possunt esse diuersa nō videt̄ pos
se dici esse identifica maxime mediante aliquo alio a se
ipsis quo tamen ipsa non sunt idem / sed tātūmō semet
ipsis. ¶ Hoc apparet: nisi dicas ꝙ vnūqđqꝫ sibi idētifi
cat semetipsum. qđ nihil est dictu. sed si deitas ⁊ perso-

nalis proprietas sunt idem realiter ⁊ distincta formalr̄
sunt eadē ⁊ disticta seipsis ⁊ semp eternaliter extiterūt
sic eadem ⁊ distincta. ergo nō magis aliquo ab eis alio
mediāte possunt dici nec sunt identificata realiter ꝙ̄ di
uersificata formaliter. quare ⁊c. ¶ Tertia cōclusio est
ꝙ deitas ⁊ quelibet psonalis ꝓprietas sunt in re extra
om̄ibus modis idem sicut qđlibet sibiipsi. ¶ Hec seq̄
tur corollarie ex p̄dictis. quoniam constat ꝙ in diuinis
est tm̄ trinitas ⁊ vnitas. iuxta illud p̄me cano. Joan. v.
Tres sunt qui testimonium dant in celo: pater verbum
⁊ spiritussanctus: ⁊ hi tres vnum sunt. cui ⁊ cōcordat de
terminatio ecclesie in p̄cedenti articulo explicita. sed
vt ꝓbatum est si deitas ⁊ psonalis ꝓprietas distingue
rētur in re extra sequeretur quaternitas in diuinis etiā
psonarum vt videtur secūdum predicta: vel esto ꝙ non
psonarum saltem aliquorum in re extra distinctorū. quo
rūcūqꝫ autem maior pluralitas ꝙ̄ trinitas est omnino ī
possibilis in diuinis. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia cuꝫ
dicitur in auctoritate Joā. p̄dicta ꝙ tres diuie persone
sunt vnum / aut p huiusmodi vnum intelligitur aliquid
ab omnibus tribus in re extra distinctum / aut non sꝫ ab
eis omnino indistinctum. sed nō pōt poni primum: quia
tūc nō tm̄ essent tres sed quatuor in celo testimoniuꝫ p
hibētes. tria em̄ ⁊ vnum ab eis distinctum faciunt qua
tuor vt in p̄cedentibus est argutum. relinquitur secūdū
qđ est propositum. ¶ Preterea arguo sic ad idē. ꝓprie
tas relatiua est idē cum deitate summa idētitate. ergo non
est inter ipsa distinctio aliq̄ in re extra. ¶ Cōseq̄ntia est
euidens. q: inter nulla in re extra aliquo modo disticta
potest esse identitas summa: cum nec ista sit nisi eius-
dem ad se. Antecedens ꝓbatur. quoniam si proprietas
psonalis non est cum deitate idem summa identitate. ergo
inter ipsa est aliqua non identitas realis qua proprie-
tas ⁊ deitas non sunt idē. sed ꝯñs est falsum: q: illa que
nō sunt idē om̄i idētitate reali distinguunt̄ aliqua diuer
sitate reali: sed inter ꝓprietatem: ⁊ deitatem nulla con-
ceditur esse realis diuersitas. ergo ⁊c. Cōsequētia ꝓba
tur. q: ad negationē inferioris sequit̄ negatio superioris
indefinite ⁊ singulariter lꝫ nō vniuersalit̄. sicut bene se-
quitur: si nullus homo est albus: ergo animal nō est al-
bum. sed summa identitas est inferius ad realē identi-
tatē. vbicūqꝫ em̄ est summa idētitas / ⁊ realis. nō tamē
ecōuerso / vt dicunt qui huiusmodi formalē diuersitatē
inter proprietatem ⁊ deitatem in re extra ponunt. ergo
sicut vbi deficit hō ibi deficit aliquod aīal ita ⁊ quibus
deficit summa idētitas etiā deficit aliq̄ realis idētitas.
quare ⁊c. ¶ Cōfirmatur. q: si deitas ⁊ proprietas eēnt
in re extra distincta nihil posset esse idem cū aliqua re-
latiua ꝓprietate summa idētitate: sꝫ hoc videtur incō-
uenies: quia vt dictum est inter que non est summa idē
titas est aliqua realis diuersitas. ergo ⁊c. ¶ Consequē
tia probatur. quia nihil pōt eē magis idē cum ꝓprieta
te psonali ꝙ̄ deitas: sed deitas vt supponitur non ē idē
cū ea summa idētitate. ergo ⁊c. ¶ Preterea arguit̄ sic
ad idē. nihil a deitate distictū ē beate fruitiōis obiectū
sꝫ q̄libet ꝓprietas psonalis est eiꝰ obiectū. ergo ⁊c. ¶ Ma
ior appet. q: fruitiōis obiectū est vnicū sup oīa diligen
dū. licet em̄ tribꝰ psonis sit fruēdū tm̄ ille nō sunt plura:
sed vnicum visionis ⁊ fruitionis obiectuꝫ: qđ poni non
posset si relatio psonalis a deitate differret. ergo ⁊c. ¶ Mi
nor apparet. q: omne illud quo non est vtendum est de-
bitum fruitionis obiectum: sed constat ꝙ nulla psona
seu personali proprietate ē vtēduꝫ. ergo ⁊c. ¶ Cōfirma
tur. quia solo deo est fruendum: ⁊ quocūqꝫ alio ab ipso
quōcunqꝫ in re extra distincto vtendum: ⁊ ita si ꝓprie-
tas psonalis ab ipsa deitate in re extra aliquo mō dif-
ferret / ipā vtendum non autem fruendum esset. hoc au
tem est falsum. ergo ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima ꝯclusio est
ꝙ deitas ⁊ psonalis proprietas non sunt idem per se in
primo modo dicendi p se. ¶ Hec probatur. Ad cuiꝰ eui
dentiam est sciendum ꝙ per istā nō idētitatem deitatis
⁊ proprietatis in primo modo dicendi per se / non ē intel
ligēda aliqua inter ista diuersitas in re extra: alias ista
cōclusio contradiceret p̄cedēti: sed tm̄ est intelligēda di
uersitas diffinitionū seu conceptuū: quorꝫ significatū li
cet sit vnicum in re extra: conceptus tamen ipsi diffini-
tiui illiꝰ rei significatiui sic sunt diuersi in aīa ꝙ vnus
non est alius: nec significato vnius repugnat distingui
a significato alterius quantum est ex talibus diffiniti
uis conceptibus sic distinctis licet aliunde sit repugnā
tia: sicut licet res significata per deitatē ⁊ p paternita-
tem sit vnica ⁊ totaliter indistincta tamē nō repugnat
ipsi vt significatur p conceptum diffinitiuū vel descri
ptiuū deitatis distingui a significato p cōceptum aliuꝫ
vcꝫ paternitatis. ⁊ ideo quia ex hoc ꝙ ipsa res extra si
gnificata est talis qualem requirit seu exprimit descri-
ptio deitatis non requirit seu exigit licꝫ de facto sit ta
lis qualem exprimit descriptio paternitatis / dicuntur
ista in primo modo dicendi p se esse distincta: vocādo il
la esse distincta vel nō eadē in primo modo: q̄ sunt diuer
si conceptus: quorū vnus non exigit alium: nec res vt
significata per vnum requirit ꝙ sit eadem cum re si-
gnificata p alterum. requirit dico ex parte talium con
ceptuū: q: bene aliūde requirit. ⁊ est repugnātia taꝫ in
re extra ꝙ̄ etiā in secundo modo dicendi per se non esse
vnam rem per tales cōceptus huiusmodi importataꝫ.
Hoc modo intendit doctor subtilis ponere diuinaꝫ es-
sentiam esse non eandem formaliter cum relationibus
originis nec etiam cum attributis / intelligendo per nō
identitatem formalem non diuersitatem aliquam in re
extra vt aliī p̄cedentes intelligunt: sed tantum diuersi-
tatem cōceptuum / quorum vnus non dicitur de alio in
primo modo dicendi per se. sicut p contrarium illa ipse
vocat esse formaliter eadē quorum vnū cadit in diffini
tione alterius. Ista em̄ duo simul stant: videlicet ꝙ ali
qui conceptus sint eiusdem rei ⁊ tamen ꝙ vnus non po
natur in diffinitione alterius: nec sit repugnantia ex p
te ipsorum ꝙ eis correspondeant diuersa significata:
licet hoc sit impossibile aliunde. ¶ Hec conclusio sic in
tellecta probatur primo sic. descriptio significans rem
illam increatam esse paternitatem non cadit in diffi-
nitione significante ipsam esse deitatem: nec econuerso
diffinitio seu descriptio deitatis in diffinitione paterni-
tatis. ergo ex hoc ꝙ res est talis qualem requirit pri-
mo et per se diffinitio deitatis ipsi non repugnat a pa-
ternitate distingui: ⁊ per consequēs ista formalit̄ sunt
non idem. non autem debent dici formaliter diuersa ꝓ
pter malum intellectum quo aliquis posset intellige-
re diuersitatē huiusmodi existere in re extra. ⁊ hoc ē ꝓ-
pter quod doctor licet dicat deitatem ⁊ proprietatem
eē non idē formaliter / nunq̄ tamē concedit ꝙ formalit̄
distinguantur. ¶ Antecedēs probatur. qm̄ si diffinitio
seu descriptio deitatis requireret per se primo modo ꝙ
res quā significat esset pr̄ / nulli posset cōpetere descri
ptio deitatis cui non competeret descriptio paternita-
tis: ⁊ ita cuicūqꝫ persone diuine competit ꝙ sit deus / ve
re conueniret ꝙ esset iste pater. hoc autem est falsum. q:
filius ⁊ spiritussanctꝰ realiter a pr̄e distinctus est deꝰ. ergo
si aliquid a patre distinctū realiter est deus / sequit̄ pro
positum vcꝫ ꝙ pater sit a deo indistinctus. hoc nō sibi
ꝯuenit ex diffinitione deitatis. si em̄ ex descriptione dei
tatis repugnaret patri a deo distingui ⁊ esset necessario
secuꝫ ideꝫ: cuicunqꝫ qđ est deus repugnaret distingui a
patre: quod est falsum. ergo ⁊ cetera. ¶ Confirmatur.

q2 nō sequit̃.ista res est iste deus.ergo est iste pater.ergo
deo ex descriptione deitatis nō repugnat distīgui a pa-
tre siue a re vt significata p descriptionē pr̄is. ¶Cōse-
quētia est euidēs.q2 si descriptio deitatis reqreret p se
p̄mo mō q res quā significat eēt pater/nulla res posset
poni deus nisi pater.τ ita bene sequeretur. ista res est
de⁹.ergo pater.sicut quia descriptio hominis requirit
q omnis res quaʒ significat sit animal/ideo omnis hō
est animal.quare τc. Antecedens est euidens.quia fili⁹
et spiritussanctus est de⁹.quare τc. ¶Preterea argui-
tur sic ad idem.licet eadem om̄ino res extra sit de⁹ τ pr̄
tamen non est idē significare vel intelligere rē hmōi esse
deum τ patrem.immo sic ista distinguūt̃ q vt in distin-
ctione alia est ostēsuʒ/posset res ista videri visione qua
videns esset certus q res ipsa visa esset de⁹:nec tamen
sciret q esset pater:ergo lʒ diffinitio cōueniēs illi rei se
cūdum vnū deitatis significet rem hmōi esse deum/non
tñ significat ipsam esse patrē quantūcūq ipsa in rei ve
ritate sit pater: τ ita p ɔñs illi rei ex hoc q est talis res
qualem requirit illa diffinitio p se p̄io vcʒ deitas/non
repugnat q nō sit paternitas siue pr̄. ¶Cōseqntia est
euidens.q2 omne illud cui ex hoc q est tale quale īpor-
tatur p conceptum deitatis repugnat q non sit pr̄ni-
tas habet intelligi eodē conceptu quo concipitur dei-
tas:sed vt dictum est licʒ eadē res sit deitas τ paterni-
tas potest tamen res huiusmodi cōcipi aliquo cōceptu
quo cōstabit ipsam esse deitatem τ nō paternitatem.q̄-
re τc. ¶Confirmatur.q2 etiā cōsimiliter est in creatis:
vcʒ q nulla substātia d2 pr̄ nec filius aliquo sibi apposi
to mediāte vt alibi est ostēsum.τ tamē q2 in descriptiōe
substātie non cadit paternitas nec filiatio.accidit em̄
substantie vt est talis res qualem requirit sua diffinitio
q ab ipsa sit alia substātia q̄ quidem sit eiusdem ratio-
nis cū eo qō quidem p̄cise τ nihil aliud est esse patrē τ fi
lium dum tamē substantia ipsa a qua est alia sit viuēs
intellectuali vita.ideo dicitur q substantia nō ē pater-
nitas vel filiatio in primo modo.ergo τc. ¶Hec dicitur
fuisse opinio doctoris subtilis. nunq̄ em̄ doctor intelle
xit q aliqua in re extra esset diuersitas inter deitatem
τ psonalem ppꝛietatem puta paternitatem vel filiatio
nem:sed q res ipsa significata p deitatem τ quālibet p
sonalem proprietatem est talis pro qua est verum dice-
re deitas est deitas τ paternitas:τ ecōuerso deitas est
paternitas:nō tamē formaliter hoc est in p̄mo modo di
cēdi p se propter diuersitatem nō significatorum sed cō
ceptuum significantiū quorʒ vnus dicitur de altero li
cet non pro seipsis sed pro eorum significatis.nec min⁹
realiter τ proprie talis res est diuinitas τ paternitas fi
liatio τ paterna spiratio q2 est seipsa quodlibet istorum
q̄ si esset ista p diuersa:sicut non minus realiter τ forma
liter deus dicitur sapiens et iustus q2 seipso nec mediā
te alio dicitur de eo quodlibet horum:q̄ creatura intel
lectualis in qua ista tam inter se q̄ ab ipsa realit̃ sunt
distincta. ¶Et si queras quomodo est possibile vnicaʒ
rem esse tres realiter distinctas absq aliqua diuersita
te eius ab aliqua illarum trium realiter distinctarum:
Dico q hoc est a viatore inintelligibile nisi sit lumine
fidei illustratus. vnde hoc solū meo iudicio est ad intel
ligendum impossibilius p naturam τ difficilius q̄ alia
que sunt fidei omnia simul sumpta. Doctores tamē an
tiqui imaginantur deitatem τ tres res relatiuas ab
ipsa indistinctas quasi vnam naturam simplicissimam
angelicam vel humanam cui apponerentur tria reali-
ter distincta taʒ inter se q̄ ab illa tali natura:quo facto
per om̄ipotentiā deo remoueret̃ oīs distictio cuiuslibʒ
illorum triū ab illa natura simplicissima diuersitate ip
sorum īter se sicut erat antea remanēte. Hoc em̄ suppo
sito lʒ sit īpossibile vna res eēt tres res : q̄ tres res eēnt
realiter distincte non distictione qua vna earū non esset
eadem alicui cui alia est idem/cum omnes essent vnica
res tm̄:sed distinctione q̄ vna non esset altera. Sic in p
posito est intelligēdū:vcʒ generationē actiuā τ passiuā
ac spirationem passiuā esse tres res realiter distinctas
nō distinctiōe qua vna nō sit aliqua res que est quelibet
aliarum : sed qua vna non est alia. ¶Et si dicas quomō
ex quo vna non est alia possunt omnes eē aliqua vna ab
eis omnibus indistincta? Dico q constat ex fide q vna
psona non est alia:τ tamē q omnes sunt vnus deus:sed
facilius est intelligere vel saltem non difficilius q oēs
psone sint vna res ab eis omnibus indistincta q̄ q sint
vna res ab eis omnib⁹ distincta. qm̄ ideo vna persona
non est alia quia est ab ipsa distincta.ergo nec om̄es si-
mul persone sunt aliquod vnum qō ab oībus est distin-
ctuʒ aliqualiter in re extra:maxime cum tale si ponere
tur sic distinctum non minus esset a psonis distinctū q̄
psone inter se ab inuicem distinguantur vt in preceden-
tibus est probatum.quare τc. ¶Hec de secundo.

Quantum ad tertium & vltimum ar-
guitur contra p̄dicta.Et primo p opinione p̄ma sup⁹
improbata sic.hec deitas ē hec paternitas:h ec filiatio
est hec deitas.ergo hec filiatio ē hec paternitas.cōstat
q ɔclusio non sequitur ex premissis:sed sequeretur nisi
inter deitatem τ proprietates istas psonales aliqua in
re extra diuersitas poneret̃.non enim de eodem pōt idē
affirmari τ negari: sed paternitas affirmatur de deita-
te τ negatur de filiatione.ergo deitas τ filiatio distin-
guūtur:alias consimiliter posset paternitas negari de
deitate τ affirmari de filiatione sicut econuerso/nisi eēt
diuersitas aliqua inter ista.quare τc. ¶Secūdo.quia
vt dicit̃.extra de summa trinitate τ fide catholica.Fir
miter. sancta trinitas secundum communē essentiaʒ ē
indiuisa τ secūdum personales proprietates distincta:
sed idem non videtur eē secundum idem diuisum τ indi
uisum / siue distinctuʒ τ indistinctum.ergo essentia secū
dū quā trinitas dicitur esse īdiuisa/ a proprietatibus p
sonalibus secūdum quas est diuisa/est distincta aliqua
liter in re extra. ¶Tertio.quia essentia diuina non dis-
tinguitur ab aliqua persona:quelibet autem vna perso
na distinguitur ab alia.ergo et essentia distinguitur a
psona. ¶Consequētia apparet.quia idē non pōt ab eo
dem esse distinctum τ non distinctum:sed essentia est a
filio indistincta:pater autem est distinctus a filio. ergo
essentia aliquo modo est distincta a patre. ¶Ad ista
omnia tria simul dico duo. Primū est:q si probant ali
quam diuersitatem inter deitatem τ personalem ppꝛie
tatem in re extra/probant ipsam diuersitateʒ huiusmo
di esse realem. Secūdum : q nullam probant diuersita
tem in re extra inter ista . ¶Primum apparet primo.
quia vt probatum est in precedentibus : nulla potest
esse minor diuersitas in re extra q̄ sit diuersitas psona-
rū:quā tamen constat esse realem.ergo τc. ¶Secundo
quia eque est impossibile vnam rem esse patrē τ non pa
trē siue paternitatem τ non paternitatem discretam τ
non discretam siue distinctam τ non distinctaʒ:sicut ho
minem τ non hominem vel humanitatem τ non huma
nitatem.ergo sicut quecunq positiua in re extra existē
tia quorum vnum est humanitas vel alia res quecun-
q/τ alterum non/arguuntur esse diuersa realiter τ dis-
tincta:ita consimiliter quecunq quorum vnum est pa-
ternitas et alterum nullo modo est paternitas/vel
quoꝝ vnū est discretū vel distinctū τ alterū nō/arguunt̃
esse distincta realiter:si ex hoc distincta aliqualiter ar-
guant̃:quoniā cuiuscūq contradictionis extrema sunt

equaliter eiusdē rei incōpossibilia:τ ita nō est possibili⁹
eandē rem esse patrē τ nō patrē/filiū τ nō filiū/distinctā
vel discretā τ nō distinctā:q̄ hominē τ nō hoīeʒ vl' ange
lū τ nō angelū τ sic de alijs oībus cuiuscūq ɔdictionis
extremis:sed p̄dicta tria probāt deitatem τ psonalem
ppꝛietatē esse distincta in re extra p ista cōtradictionis
extrema de eis verificata paternitas vel filiatio τ non
paternitas vel nō filiatio siue passiua spiratio/diuisum
τ non diuisum/distinctuʒ τ nō distinctū:vcʒ quia deitas
est paternitas: filiatio aūt nō paternitas:τ etiā deitas
est filiatio τ spiratio passiua:paternitas autē nec est fi-
liatio nec passiua spiratio:deitas est indiuisa τ indistin
cta vel trinitas secundū ipsam non aūt secūdū persona
les ppꝛietates:immo secundū ipsas est distincta realit̃
seu diuisa.ergo τc̄. ¶Scdm̄ vcʒ q p̄dicta nullā distin-
ctionē pbēt in re extra inter ista:vcʒ inter deitatē τ pso-
nalem proprietatē/apparet primo de omnibus in vni-
uersali.quoniā cōstat q non probāt diuersitatē impossi
bilē:puta realē quā etiaʒ nec concedunt.nec concedere
possunt illi qui sophistica illa adducunt:sed vt pbatuʒ
est/si pbarent diuersitatē aliquam probarēt ipsam esse
realem.ergo τc̄. ¶Secūdo apparet in speciali p singu
gula discurrendo.Ad primū quādo dicit̃ q hec deitas
est hec paternitas/τ tamē hec filiatio nō est hec pater-
nitas:aut p istam negatiuam tu intelligis q hec filia-
tio nō sit illa res q̄ ē paternitas:aut q illi rei ex hoc q
est paternitas non conuenit q sit filiatio:licet sit res q̄
est ipsa. Si primo modo intelligat̃ negatiua p̄dicta est
falsa:nec sic est a catholico cōcedenda:cū secūdū fidem
omnes persone sint vna deitas:τ per cōsequēs quelibet
est res que est altera. Secūdo aūt modo intelligēdo/sic
est vera:sʒ ex hoc nō seqt̃ aliqua distinctio ī re extra īter
paternitatē τ deitatē:nō em̄ sequit̃ deitas est res que est
paternitas/filiatio est eadē res que est paternitas: nō
tamen conuenit ipsi vt est paternitas/siue ex hoc q est
paternitas q sit filiatio.ergo deitas τ filiatio vl' pater
nitas distinguunt̃. ¶Ad secundū cōsimiliter respōdet̃.
quoniā p istam negatiuam/trinitas secundū cōmunem
substantiā nō est diuisa/non est intelligendū q trinitas
nō sit psone ipe que sunt distincte:sed q trinitati ex hoc
q est essentia diuina nō conuenit aliqua distinctio:sed
nō sequit̃:trinitas scdʒ personales ppꝛietates est discre
ta siue distincta:τ sibi ex hoc q ē hec essentia diuina nō
conuenit talis distinctio.ergo trinitas secundū perso-
nales ppꝛietates distinguit̃ ab hac essentia. ¶Ad ter-
tiū.quādo dicit̃ q diuina essentia non distinguit̃ ab ali-
qua personarū/apparet q cōsimiliter est dicendū:quia
ista negatiua habet duplicē ītellectū.vnū q essentia di-
uina nō sit res que distinguit̃ ab ipā persona: τ sic est fal
sa:τ in isto sensu cōclusio sequeret̃.si em̄ persona est res
que distinguit̃ ab alia psona: τ essentia non esset aliqua
res distincta a psona:bene sequeret̃ q essentia esset dis-
tincta etiā realiter a persona. Alius eius ītellectus po-
test esse q ex hoc q res ista est diuina essentia nō conue-
nit ipsi q sit distincta a persona:τ sic est vera:nec tamē
ex ipsa sequit̃ aliqua diuersitas in re extra inter essen-
tiam τ personā.Et ita hoc modo distinguendo oēm pro
positionē negatiuā in qua essentiale predicat̃ de notio-
nali vel notionale de essentiali in propositione affirma
tiua negat̃:pōt ad talia τ alia eis similia sophistica re-
sponderi. ¶Secundo respondet̃ aliter ad p̄dicta distin
guēdo p̄missas ī eis assumptas secūdū ītellectū siue sen
sum vniuersalē siue particularē:aliqua em̄ ppositio in
diuinis est vera vt particulariter nō autē vt vniuersalit̃
intellecta:sicut ista/essentia patris est filius/est vera vt
singularit̃ nō aūt vt vniuersalit̃.sumpta:modo quo ista/
hec essentia est deus/est vera.q2 om̄e qō est hec essentia
est deus:non autē omne qō est essentia patris est filius:
quia pater τ spiritussanctus sunt essentia patris/nec ta
mē aliquis ipsorū est filius.Et ideo quādo dicit̃ in p̄io
argumento.q hec deitas est paternitas/ista est vera nō
vt vniuersaliter intellecta:modo quo inferret cōclusio-
nē quā intendit:quia si hec esset vera vniuersaliter.hoc
est/om̄e qō est essentia esset paternitas/τ filiatio est hec
essentia:bene sequeret̃ q filiatio esset paternitas:sʒ ma
ior nō ē vera vt sic vniuersaliter/sed vt particularit̃ sum
pta sic intelligēdo / aliquid qō est hec essentia est filius:
sed tunc nō sequit̃ cōclusio sic arguendo:aliquid qō est
hec essentia est paternitas/hec filiatio est hec essentia.
ergo est paternitas. ¶Ad secundū τ ad tertiū cōsimili
ter est dicendū.quoniā quādo dicit̃ q trinitas secundū
essentiam est indiuisa/est vera vt singulariter intellecta
puta q est indiuisa secundū aliqd qō est hec essentia: nō
autē vt vniuersaliter intellecta:puta q trinitas secun-
dum omnia que sunt essentia sit indiuisa:quia secūdum
proprietates est diuisa que sunt ab essentia indistincte.
¶Cōsimili modo est tertia propositio distinguēda:que
dicit q essentia non est distincta ab aliqua personarum
quia si intelligat̃/ q non sit aliquid qō sit distinctum ab
aliqua psonarū/ est falsa:essentia em̄ est pater quē ɔstat
esse distinctū ab vtraq aliarū personarū duarū. ¶Ter-
tio respondetur ad primū:q per istā/hec deitas est hec
paternitas/intendit fides q ipsa deitas requirit secun
dum se q sit paternitas:licet paternitas ipsa non sit de
primo sed de secūdario deitatis intellectu.per istā autē
paternitas non est filiatio/intēdit significare q illa ea
dem res requirit secundū se ex hoc q paternitas/ q dis
tinguat̃ a filiatione. Iste aūt ppōnes due sunt cōpossibi
les sine distinctione aliqua in psona:videlicet q eadem
omnino res sit deitas τ paternitas:τ tamē q vt deitas
ipsi repugnet distingui a filiatione/non autē vt paterni
tas.τ ideo nō sequit̃/hec deitas est hec paternitas/hec
filiatio est hec deitas.ergo τc̄. ¶Cōsimiliter ad alia re
spondet̃.quia per istā/distinctio est in personis/intēdit
fides significare q illa res requirit secundū se ex hoc q
est pater filius τ spiritussanctus/q psone distinguant̃
sicut τ per istā/trinitas est distincta secūdū psonales p-
prietates.per istas autē trinitas secundū cōmunē sub-
stātiā est indiuisa/τ vnitas ē in natura:intēdit q illa ea
dē res requirit q sit vna τ indiuisa ex hoc q est natura
diuina. ¶Ad alias rationes superius adductas consi
militer est respōdēdū sicut ad predictas. ¶Ad primaʒ
em̄ quādo arguit̃:q essentia est vnica/τ personales pro
prietates plures:si ītelligas q sic est vnica q nullo mo
do plura:τ personales proprietates ecōuerso sic plures
q nullo modo vnū/sic est falsuʒ:cū τ essentia sit persone
τ persone sint essentia. Si aūt intelligas:q essentia est
res vna secundū se immultiplicata/est tamē omnia illa
multiplicata τ actualiter nūerata:sic ɔcedo:sed ex hoc
nō sequit̃ qō infertur/vcʒ q essentia sit a personis distin
cta:τ si sequeret̃/realis imo τ essentialis distictio seque
ret̃/oē em̄ qō sic est multa q nullo mō est vnū ab eis īdi
stinctum:distinguit̃ essentialr̃ ab omni eo qō sic est vnuʒ
q non est aliqua plura τ multiplicata ab ipso totaliter
indistincta:τ ita si diuina essentia sic sit vna τ immulti-
plicata q non sit a psonis distinctis τ multiplicatis to
taliter indistincta/sequitur q ab eis essentialiter sit dis
tincta:hoc autem est impossibile τ absurdum. ergo τc̄.
¶Ad secundā concedo q quando aliqua sunt idem to-
taliter:omne qō conuenit vni τ alteri:hoc est quod cōue
nit vni τ conuenit rei que est alterum:τ ideo quia deitas
τ quelibet psonalis proprietas sunt idem penitus in re
extra/quicquid conuenit deitati τ conuenit rei que ē q̄
libet proprietas:cuʒ nec aliqua personalis proprietas

sit aliqd nisi tantū deitas.vnde sicut cōuenit essentie ꝙ sit filius:ita ⁊ rei que est pater cōuenit ꝙ sit ille idem filius.⁊ quādo dicitur ꝙ ꝑsona vna non est alia:⁊ ita nec pater est filius:hoc est verū modo ꝓexposito intelligendo:nō eñ est intelligēdum:ꝙ pater nō sit res q̄ est filius sed ideo pater dicitur nō esse filius:qꝛ ex hoc ꝙ est pat̄ non conuenit ipsi secundū se ꝙ sit filius.nec eñ ita sunt incompossibilia:vcꝫ ꝙ pater sit illa essentia q̄ est filiꝰ/⁊ ꝙ ipsi nō ꝯueniat scḋm se ex hoc ꝙ est pater ꝙ sit filius. Ex quo apparet ꝙ licet ĩ istis/essentia est filius/pater nō est filius/affirmetur idem ⁊ negetur de eodē:cū essentia de qua filius affirmatur/⁊ pater de quo negat̄ sint idem totalit̄ in re extra:nō tamen fides intendit ꝑ propositiones ꝓdictas affirmare ⁊ negare idē de eodē vniformit̄:sꝫ potius different̄:qꝛ filius affirmat̄ de essentia absolute:quia essentie secundū se cōuenit ꝙ sit q̄libet ꝑsonarū:negat̄ aūt de patre nō sic absolute:cū pater vere sit res q̄ est filius:sed cū reduplicatione ꝓdicta/vt ita pater non est filiꝰ equipolleat isti/patri ex hoc ꝙ pater non conuenit ꝙ sit idē cū filio essentialiter:sꝫ ex hoc ꝙ est diuina essentia. Ex quo apparet:ꝙ ista / pater nō est filius / nō est isti/essentia est filius/cōtradictorie opposita:sꝫ esset si ista affirmatiua esset reduplicatiua sic ītelligēdo ipsaꝫ/essētia secūdū rationē essentie est filiꝰ:qꝛ ista inferret istā/om̄e qḋ est essentia est filiꝰ.ꝯstat aūt istā eē cōtradictorie oppositā huic/pater nō est filius/vniuersalis eñ affirmatiua ⁊ particularis negatiua contradictorie opponunt̄.quare ⁊c. ¶ Ad tertiā ⁊ vltimam quādo dicit̄:ꝙ essent nōĩa synonyma/concedēdum est istud vocādo nomina synonyma omnia idē totaliter in re extra significātia:cū hoc tamē stat ꝙ res illa eadē imponatur ꝑ ista nomina secundū diuersas eius descriptiōes formales:qua ita vere ei cōueniunt/immo verius ⁊ ꝑfectius q̄ si eis corresponderēt diuersa aliqua in re extra. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio apparet solutio ex predictis.

SExto quero. Vtrum opinio ponens aliā esse indiuisionē relationis originis a seipsa ab illa q̄ est eiꝰ a diuina essentia/coincidat cū opiniōe exclusa in q̄stione ꝓdicta ⁊ cum hoc ponat incompossibilia ⁊ absurda. ¶ Et videtur ꝙ sic.quoniā omnis opinio ponēs deitatē ⁊ ꝑsonalē proprietatē distingui aliquo modo in re extra:nō tamē realiter coincidit cū opinione illa dicētiū ipsa in re extra distingui tantum formalr̄. ¶ Hoc apparet.quoniaꝫ nec ista opinio supradicta aliud ponit nisi ꝙ ista sunt distincta in re extra:nō tamē tantū quantum ꝑsone q̄ realiter sunt distincte.sꝫ opinio hec ponēs huiusmodi indiuisiones/hec habet ponere velit nolit:vcꝫ diuinaꝫ essentiam ⁊ relationē distingui aliqualit̄ in re extra.quoniaꝫ alias indiuisio essentie a relatione vel econuerso nō esset alia ab indiuisione ipsiꝰ relationis a seipsa.nec ista opinio hoc posset ponere nisi cōcederet ista aliquo modo in re extra differre.si autē hoc non ponit/dicit vt inferiꝰ ostendet̄/incōnexa ⁊ incōpossibilia.ergo ⁊c. ¶ Cōtra.quia opinio ista negat illā predictā:nititur etiā saluare diuinarū ꝑsonarū simplicitatē:⁊ ponere in diuinis tantūmodo trinitatē:sꝫ illa opinio habet ponere vt patuit in alia questione quaternitatē in diuinis.ergo ista alia est ab illa. ¶ Respōsio. vbi sic ꝓcedā.primo recitabo opinionē istam ⁊ eius motiua. Secundo ostendā ꝙ coincidit in idē totalit̄ cum alia supradicta. Tertio.ꝙ si opinans non intendat coincidere:vel esto etiā ꝙ intēdat coincidere cū illa accipit incōpossibilia ⁊ absurda.

Quantum ad primum doctor iste opinionis huiusmodi inuentor ponit duas cōclusiones ad propositū in secūda q̄stione sui quodlibeti. ¶ Prima est ꝙ aliqua est indiuisio paternitatis a se ipsa extra aīam que nō est ipsius a deitate:quia deitas ipsa est indiuisa a paternitate quadā alia indiuisiōe a prima que est paternitatꝭ a se.ideo saluat̄ diuine ꝑsone simplicitas:⁊ cū hoc conceduntur affirmatio ⁊ negatio de eisdē. ¶ Istam cōclusionē probat primo sic.si in deo esset multitudo paternitatū nō ex hoc esset in ipso multitudo deitatū nec ecōuerso.ergo nec indiuisio paternitatꝭ est indiuisio deitatis. ¶ Cōsequēs ꝓbat̄ primo.qꝛ sicut mō essentia est eadē/⁊ tamē sunt multe ꝓprietates relatiue:ita ⁊ tunc esto ꝙ essent multe paternitates/essentia esset vnica sicut modo. ¶ Secūdo.quia secūdū Augu.v.de trinita. cap.vi.si pater nō genuisset nihil minus esset īgenitus:ex quo sequitur ꝙ ablatio paternitatis non est ablatio deitatis:sed quorum vnius ablatio nō est remotio alterius:nec multiplicatio eius est multiplicatio illiꝰ.ḡ ⁊c. ¶ Secundo arguit̄ sic ad idē.alia est repugnantia essētie diuine ad diuisionē ⁊ alia paternitatis.ergo ⁊ alia ē indiuisio vnius ⁊ alia alterius. ¶ Antecedēs apparet. quia essentie repugnat pluralitas ex se:paternitati aūt quia est eadē ipsi.ergo ⁊c. ¶ Cōsequētia est euidēs.qm̄ nec alicuius indiuisio est aliud q̄ sui repugnantia ad diuisionē. ¶ Tertio arguit.qꝛ paternitas fundat ꝓpriam diuisionē sui a filiatiōe/ḡ multo magis fundat ꝓpriā indiuisionē sui a se. Añs patet.qꝛ paternitas distinguit̄ a filiatione nō aūt essentia. ¶ Consequētia probat̄ prīo. quia quodlibet prius est indiuisum in seipso q̄ diuisum ab alio. Secundo.qꝛ quodlibet inquātum fundat diuisionem sui ab alio/oportet esse vnū in seipso. ¶ Quarto arguit.qꝛ essentia est indiuisa a filiatione aliqua indiuisione q̄ non conuenit paternitati.ergo multo magis est indiuisa a seipsa aliqua indiuisione que non cōuenit paternitati. ¶ Quinto.qꝛ aliter indiuisio essentie esset indiuisio trium omniū personarū:cuius contrariū habet̄ extra de summa trinitate ⁊ fide catholica Firmiter credimus.vbi dicit̄ ꝙ hec sancta trinitas est secundum cōmunē substantiam indiuisa:⁊ secundū proprietates personales discreta. ¶ Sexto.qꝛ si oīs indiuisio essentie esset ꝑsone hoc non esset nisi qꝛ essentia esset ꝑsona. sed id ex hoc nō sequit̄.primo:qꝛ nō solum essentia est quelibꝫ persona singillatim:sed etiam omnes ꝑsone simul coniunctim. Secundo.quia licet absolute essentia sit ipse ꝑsone/ex hoc nō sequit̄:ꝑsone distinguunt̄ ergo essētia distinguit̄:⁊ ita nec etiā ĩ ꝓposito sequit̄ ꝯsimilit̄.essentia est indiuisa tali indiuisione.ergo ⁊ ꝑsona. ¶ Septimo. qꝛ paternitas est incōmunicabilis aliqua incōmunicabilitate qua essentia nō est incōmunicabilis.ergo eadē ratiōe pōt dici īdiuisa aliqua īdiuisione qua essentia nō est īdiuisa. ¶ Octauo.qꝛ ad saluandū fidē vel oportet ponere ꝙ cōtradictoria verificant̄ de eodē ratione infinitatis:vel ꝙ deitas ⁊ relatiua proprietas realit̄ distinguunt̄:cū de eis cōtradictoria verificent̄:vel oportet ponere tertiū:vcꝫ aliquem modū idētitatis seu īdiuisiōis deitatꝭ ad seipsā ꝓpriū/⁊ aliū ab illo q̄ est sui ad ꝓprietatē relatiuā.sed prima duo nō possunt poni:qꝛ oīno sunt īpossibilia.ergo ⁊c. ¶ Nono.qꝛ res ꝑ prius est īdiuisa ī se q̄ diuisa ab alio:sed cū ꝓori stat oppositū posterioris: ergo licet paternitas nō sit distincta a deitate tñ pōt retinere ⁊ sic retinet ꝓpriam īdiuisionem sui ī se siue a se. ¶ Scḋa ꝯclusio quā ponit ī articulo scḋo eiusdē q̄stionis ꝓpōne quarta arguēdo contra opinionē ꝓmā est:ꝙ hmōi īdiuisiōes supradicte sunt ī re extra aīam. ¶ Hāc cōclusionē ꝓbat ipse articulo scḋo eiusdē q̄stionis in ꝓpōne quarta arguēdo ꝯtra ꝓmā opinionē.qꝛ scḋm cum priuatiōes habituū sunt in re extra ītellectū:vt cecitas

in oculo ⁊ tenebra in medio.priuationes etiā formaruꝫ sunt in materia.sed hmōi īdiuisiones sunt q̄dā priuationes.ergo ⁊c. ¶ Maior ꝓbat̄ ꝑ phm ꝓmo physicoꝝ:⁊ ēt ꝑ rationē:qꝛ omni actu intellectus circūscripto cecus est ꝓuatus lumine:⁊ aer tenebrosus ꝓuatus luce.sed illud quo aliqua res extra aīam est talis omni actu intellectus circūscripto/est vere extra intellectuꝫ aliquid in re extra.ergo ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quantū ad secundū vbi est ostēdendū ꝙ ista opinio coincidit in idē totaliter ī re cū prima/differēs sola voce/est sciendū:ꝙ doctor iste in opinione ista ꝓdicta ꝑ indiuisionē nō pōt intelligere nec intelligit/vt apparet ꝑ rationes quas adducit ad primā cōclusionē nisi tñ indistinctionē.ꝑ hmōi eñ indiuisioneꝫ ipse nitit̄ saluare ⁊ ꝑsone simplicitatē ⁊ vitare in diuinis oēm pluralitatē trinitate maiorē.hoc aūt nō faceret nisi ꝑ indiuisionē relationis ab essentia indistinctionē ītelligeret. vñ hec indiuisio nō est negatio seu ꝓuatio diuisiōis vt diuisio distinguit̄ a distinctione:sꝫ vt diuisio est idē qḋ distinctio.non eñ inter q̄cūq₃ est distinctio ⁊ diuisio:cū multa distincta sint cōiuncta ⁊ vnita:nec ꝑ cōsequēs diuisa:sꝫ licet oīa diuisa sint distincta:tñ hic nō videt̄ doctor iste sumere indiuisionem vt est negatio seu ꝓuatio diuisiōis vt diuisio se habet in plus q̄ distinctio:sed tñ vt diuisio est distinctio. Ex quo infero ꝙ ꝓprius loqueret̄ si hmōi indiuisiones quas ponit vocaret indistinctiones:qm̄ in diuinis nulla est necesse pōt diuisio.est aūt īter ꝑsonas distinctio.⁊ ideo ad insinuandū nullā eē inter relationē ⁊ essentiā distinctiōnē in re extra possibilē ī diuinis/melius diceret̄ relationis ab essentia esse indistinctionē negantē distinctionē existētē inter ꝑsonas diuinas/q̄ indiuisionē negātē diuisionē īpossibilē in diuinis. Sed tñ qꝛ nō est curandū de voce qñ cōstat de re/ideo sufficit ad ꝓpositū ꝙ hic indiuisioneꝫ accipit iste doctor ꝓ indistinctione. ¶ Hoc supposito ꝓbo ꝙ ipsiꝰ opinio nō est alia q̄ prīa:ꝯ quā ipe arguit.qm̄ scḋm ꝯclusionē primā alia est indiuisio paternitatꝭ a se / ab illa q̄ est paternitatꝭ ab essentia.ḡ paternitas ⁊ essentia sunt ī re extra distincta sed ꝑ te ⁊ scḋm veritatē nō distinguūt̄ realr̄.ergo aliquo alio mō minꝰ.hoc aūt ⁊ nō plus ponit opinio illa prīa. ḡ ⁊c. ¶ Añs est suū.ꝓbo ꝯñam.qm̄ oppositū ꝯsequētis infert oppositū añtis:si eñ paternitas ⁊ deitas sūt idē totaliter sicut qḋlibet sibiipsi:ḡ nō est alia indiuisio seu indistinctio paternitatis a deitate ab illa q̄ est paternitatis a se:alias ideꝫ esset dicere ꝙ alia indiuisio seu indistinctio est paternitatis a se:⁊ alia eiꝰ ab essentia:qḋ dicere aliā esse indiuisionem paternitatis a se ab indiuisiōe paternitatis a se:qḋ nihil est dictu.q̄re ⁊c. ¶ Cōfirmat̄.qꝛ cū dicis aliā indiuisionē paternitatis a seipsa ab illa q̄ est eiꝰ a deitate/aut ꝑ paternitatē ⁊ deitatē intelligis idē totalit̄ in re extra:aut nō/sꝫ aliqua diuersa. sed nō potes ponere primū:qꝛ tūc oīno esset falsū qḋ accipis:vcꝫ aliā esse īdiuisionē paternitatis a se ab illa q̄ ē paternitatis a deitate.nō eñ est alia indiuisio paternitatis a se ab illa q̄ est a paternitatꝭ a se vnica eñ est indiuisio seu īdistinctio sicut ⁊ vnitas eiusdē a se.ḡ ꝑ paternitatē ⁊ deitatē habes ītelligere aliq̄ in re extra diuersa nō realiter vt dicis.ḡ aliquo alio mō minus q̄ realit̄. hoc autē ⁊ nihil aliud ponit opinio illa quā reprobas.ḡ in nullo ꝯclusio ista differt ab illa:nisi tantū in voce:vcꝫ qꝛ illa opinio dicit īter paternitatē ⁊ deitatē esse formalē diuersitatē siue distinctionē/quā tu vocas īdiuisionē aliā tñ ab illa q̄ ē ipsiꝰ paternitatꝭ a se. ¶ Preterea arguo sic ad idē.aut indiuisio q̄ est paternitatis a deitate ē maior īdiuisiōe seu īdistinctiōe q̄ est paternitatꝭ a se vel equalis vl̄ minor. ¶ Hoc apparet.qm̄ ex q̄ alia est vt dicis ab illa / oportet te dare alterū triū ꝓdictoꝝ.sꝫ nō potes dicere ꝙ sit maior:qm̄ nō pōt eē maior īdiuisio seu īdistinctio vel vnitas in re extra q̄ eiusdem ad se:nec potes dicere ꝙ sit equalis:qm̄ nulliꝰ ab alio quocūq₃ in re extra distincto indiuisio seu indistinctio est tāta quāta est īdistinctio eiusdē a se:sꝫ ex quo vt accipis alia est īdiuisio p̄rnitatis a se ab illa q̄ est eiꝰ a deitate/aliq̄ mō paternitatē ⁊ deitatē habes concedere distingui in re magis q̄ istoꝝ alterū a seipso. ḡ relinquit̄ tertiū:qḋ est ꝓpositū:vcꝫ ꝙ minor sit indiuisio in re scḋm opinioneꝫ tuam paternitatis a deitate:q̄ a se ipsa:⁊ ꝑ ꝯñs ꝙ inter paternitatē ⁊ deitatē sit aliqua diuersitas in re extra:qḋ ꝓcise ponit opinio quā īpugnas. ¶ Cōfirmat̄.qꝛ tu ponis hmōi īdiuisiones alias ⁊ diuersas ad saluandū vt dicis cōtradictoria q̄ dicunt̄ de deitate ⁊ de relatiua ꝓprietate/ipe eñ relatiōes originis dicunt̄ diuerse ⁊ multe nō aūt essentia. ipa aūt essentia ecōuerso dicit̄ vnica tñ nō aūt ꝑsone siue iste ꝓprietates relatiue.sed nisi intēdas aliquā diuersitatē īter ista ponere in re extra:nō saluas talia nec aliqua alia ꝯtradictoria verificari de istis magis q̄ de eodē totalr̄ indistincto.esto eñ ꝙ alia sit īdiuisio cuiuslibet relatiōis originis a seipa/⁊ alia eiꝰ ab essētia:cū ꝯtradictoria ꝓdicta nō dicant̄ de talibꝰ īdiuisionibꝰ/sꝫ de ipsis īdiuisis seu īdistinctis:essētia eñ ipa dicit̄ vna ⁊ ꝓprietates plures:ꝑ ꝯñs si ꝓprietates nō ponas magis ī re ex̄ diuersas esse ab essentia q̄ essētia ipa differat a seipa:nō magꝭ ꝓpt̄ hmōi īdiuisiōes saluas talia cōtradictoria posse verificari de essentia ⁊ de relationibꝰ ꝑse tñ. ¶ Cōsequētia est euidēs.qm̄ ꝓpōnes affirmatiue vel negatiue quarū termini supponūt nō ꝓ seipsis sed ꝓ coꝝ significatis semꝑ sunt vniformiter ꝯtradictorie ⁊ īcōpossibiles:qñ subiecta ipsarū licet diuersa de qbꝰ idē affirmat̄ ⁊ negat̄ significant idē.sicut si lapis significaret idē oīno qḋ hō/nō minꝰ ista essent ꝯtradictoria ⁊ īcōpossibilia/hō est aīal/lapis nō ē aīal:q̄ ista/homo est aīal/hō nō est aīal:licet non ista/hō est dissyllaba vox:nō aūt angeiꝰ:qꝛ in istis est suppositio terminoꝝ q̄ subiiciunt̄ in talibꝰ ꝓpōnibꝰ ꝓ seipsis ⁊ nō pro rebus significatis:sed cū dicit̄/deitas est vna tñ/ꝓprietates ꝑsonales sunt plures ⁊ nō vna tantū/vterq₃ istarū ꝓpōnū terminꝰ subiectꝰ supponit nō materialiter pro seipso sꝫ tñ ꝓ suo significato.ḡ si deitas subiecta ī prima ꝓpōne ⁊ ꝑsonalis ꝓprietas q̄ subiicit̄ in alia significāt idē totaliter in re extra/nō magis ista possunt esse simr̄ vera/deitas ē vna/⁊ ꝑsonalis ꝓprietas ē multiplex/vel deitas ē cōicabilis multis non aūt paternitas:q̄ ista/deitas est vna ⁊ nō vna seu multiplex/deitas est multis cōmunicabilis/⁊ deitas non est multis cōmunicabilis.quare ⁊c. ¶ Ex ꝓdictis concludo corollarie primo.ꝙ ista opinio nō magis saluat q̄ alia prima diuine ꝑsone simplicitatē ꝓpter hmōi indiuisionē. Secūdo.ꝙ nec vitat magis q̄ illa quaternitatē in diuinis. ¶ Primū apparet.qm̄ vt ꝓbatū est ꝑ hmōi indiuisionē paternitatis a deitate nō pōt intelligere totalē indistinctionē eiusdē ad se:nec maiorē indistinctionē seu vnitatē q̄ ista.qꝛ talis est impossibilis.ergo habet intelligere aliquaꝫ vnitatem minorem illa qua quodlibet est idē sibi.talē aūt tantū ponit alia opinio.sed ponētes inter diuinitatē ⁊ ꝑsonaleꝫ proprietatē equalē vnitatē vel diuersitatē vniformiter saluare possunt eius simplicitatē:maxime si in aliis ad simplicitatē req̄sitis necessario nō discordant:sicut nec iste opiniones faciūt.ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat̄.quia quādo dicis ꝙ ideo saluat̄ ꝑsone simplicitas:qꝛ deitas est indiuisa a paternitate alia īdiuisione ab illa q̄ est paternitatis a seipsa/habes intelligere vt ꝓbatū est:ꝙ diuinitas est indiuisa a paternitate minori indiuisione q̄ sit indiuisio paternitatis a se.q̄ tamē indiuisio licet minor illa

sufficit ad simplicitatē:sed hoc idē ꝛ nihil aliud ponit p̄dicta opinio quā impugnas:in hoc em̄ ꝙ dicit ꝙ paternitas aliquo mō distinguit̄ in re extra a deitate ꝛ nō a se ipsa:ponit minorē esse indiuisionē:qꝛ aliquā maiorē distinctionē inter deitatē ꝛ relatiuā ꝓprietatē ꝙ̄ inter proprietatē vel deitatē ꝛ seipsā.ergo sicut tu dicis istā indiuisionē licet minorē sufficere ad saluandū ꝑsone diuine simplicitatē/ita potest idē dicere opinio supradicta:cū illa maior distinctio quā ponit inter deitatē ꝛ ꝓprietatē maior vꝫ ꝙ̄ sit distictio alicuiꝰ istoꝝ a seipō:nō sit aliud ꝙ̄ hmōi minor indiuisio seu idistinctio:quā tu ponis ergo ꝛc.¶Secundū sequit̄ ex primo p̄dicto.qm̄ ponentes alicubi eq̄lē diuersitatē ponunt equalē pluralitatē sed ista opinio ꝛ p̄cedēs ponūt in diuinis equalē diuersitatē tā extensiue ꝙ̄ etiā intēsiue.qꝺ apparet.qꝛ vt ꝓbatū est/hec opinio ponit diuersitatē in re extra inter relationē originis ꝛ essentiā:ꝯstat etiā ꝙ ponit iter ꝑsonas: inter nulla aūt alia ab istis ponit alia opinio distinctionē aliquā in diuinis:ambe ēt opiniōes iste ponūt inter ꝑsonas ꝛ habēt ponere diuersitatē intēsiue equalē:vꝫ realem cū identitate essentiali.inter essentiā etiaꝫ diuinā ꝛ relationē habēt ponere diuersitatē equalē:qꝛ minimā possibilē in re extra:quā prima opinio vocat formalē.secūda aūt vocat eā indiuisionē minorē indiuisiōe q̄ est cuiuslibet a seipso.ergo cū ambe opiniōes iste ponāt in diuinis tam intēsiue ꝙ̄ extēsiue equalē in re extra diuersitatē:sequit̄ cōsequēter ꝙ habeant ponere equalē pluralitatē:nec ꝑ ꝯn̄s magis pōt ista ꝙ̄ alia vitare quaternitatem.¶Cōfirmat̄.qꝛ oēs vniformiter ponentes tria realiter distincta ꝛ vnū aliqꝺ vltra ipsa ab eis omnibus distinctū aliqualiter ꝛ cōsimiliter in re extra/ponūt ꝛ habēt ponere vniformiter quaternitatē.nō eī possunt poni tria ꝛ vnū ab eis distinctū in re extra quin ponant̄ quatuor.sed ambe opiniones p̄dicte ponūt tres ꝑsonas realiter distinctas/ꝛ vnuꝫ ab eis oībus minus ꝙ̄ realiter:tn̄ in re extra aliqualiter distinctū:ergo ambe vident̄ ponere in diuinis cōsimiliter quaternitatē:nec saluare pōt magis ista ꝙ̄ alia in diuinis esse tātūmō trinitatē.Ex qbꝰ oībꝰ apparet:ꝙ cōtra istā opinionē quātū ad primā eius ꝛ pricipalē cōclusionē nō est aliter arguēdū ꝙ̄ eo modo quo contra opinionē aliaꝫ in questione alia est argutum.¶Hec de secundo.

Quātū ad tertiū & vltimū.vbi est ostēdēdū:ꝙ siue iste opinās intendat cū opiniōe p̄dicta coincidere/siue nō:accipiat incōpossibilia ꝛ absurda/ostēdo.Primo:ꝙ si nō intēdit coincidere cū opiniōe illa ꝙ prima cōclusio sua accipit incōnexa ꝛ incompossibilia. Secūdo:ꝙ siue intendat coincidere cū ipsa:siue deuiare ab ea/ꝙ scōa ꝯclusio eiꝰ sit falsa ꝛ īpossibilis.¶Primū appet euidēt̄ ex dictis ī articulo precedēti:qm̄ hec opinio nō pōt deuiare a prima/nisi neget oēm diuersitatē in re extra inter deitatē ꝛ ꝑsonalē ꝓprietatē:ꝛ ꝑ cōsequēs ꝙ cōcedat nō plus esse idē paternitatē sibiipsi ꝙ̄ deitati:sed si hoc facit sibiipsi ꝯtradicit ista prima eius cōclusio quā accipit qn̄ dicit ꝙ alia est indiuisio paternitatis a deitate ab illa paternitatis a se:qm̄ eiusdē a se nō est alia ꝛ alia indiuisio seu indistinctio nisi vnica tantūmō in re extra.ergo ꝛc.¶Cōfirmat̄.qꝛ cū dicit aliā indiuisionē esse paternitatis a se ꝛ aliā paternitatꝭ a deitate/habet intelligere minorē esse indiuisionē paternitatis a deitate:qꝛ maiorē distinctionē ꝙ̄ paternitatis a se:sed eiusdē a se in re extra totaliter indistincti due indiuisiōes seu idistictiōes/quarū vna sit maior ꝛ altera minor/sunt īcōpossibiles.ergo ꝛc.Preterea cū ꝑ deitatē ꝛ paternitatē idē oīno intelligere habeat ī re extra:supposito vt supponit̄/ꝙ discordet ab opinione predicta:

ꝑ ꝯn̄s nō magis pōt dicere indiuisionē seu idistinctionē p̄rnitatis a seipsa eē maiorē ꝙ̄ idistinctionē eiꝰ ab essentia/ꝙ̄ ecōuerso:puta ꝙ maior sit idistinctio seu idiuisio p̄rnitatꝭ ab eēntia ꝙ̄ a seipsa:hoc aūt ē falsū.ḡ ꝛc.¶Maior apparet.qꝛ ex quo idē oīno ꝑ paternitateꝫ ꝛ ꝑ deitatē intelligis/nō video quare magis indiuisionē seu idistinctionē paternitatis ab essentia dicis esse minorē illa q̄ est a seipsa/ꝙ̄ ecōuerso.Si em̄ idē oīno ꝑ hoīem ꝛ ꝑ angelū importaret̄/oīs ꝓpō affirmatiua vel negatiua cuius termini supponerēt nō pro seipsis sꝫ pro significatꝭ esset vniformiter vera de vtroq; vl' falsa:ꝛ ita tunc sicut hec ꝓpō esset falsa indiuisio seu indistinctio angeli a seipso est alia ꝛ maior īdiuisione seu īdistinctiōe eiꝰ ab angelo:ita ꝛ sua ꝯuersa indistinctio hoīs a seipso est maior indistinctione eius ab angelo:vel si vna esset vera cōsil'r ꝛ altera:cū idē ꝑ vtranq; importaret̄ totalit̄ in re extra. ergo ꝛ in ꝓposito cōsimiliter est dicendū ꝓpter cōsimilē rationē.¶Minor est euidēs.qꝛ vt sepe dictum est/nulla potest esse maior indiuisio seu indistinctio indiuisione q̄ est eiusdē a seipso.¶Cōfirmat̄.qꝛ sicut se habēt eadē diuersa ad diuersitatē siue distinctionē/ita vnū ꝛ idē oīno in re se habet ad indiuisionē seu indistinctioneꝫ sui a se: sed quecūq; diuersa eadē ꝛ vniformiter sumpta sic se habēt ad diuersitatē siue distinctionē/ꝙ vniꝰ ab altero nō est maior ꝛ minor distinctio nec diuisio.nec em̄ est veruꝫ dicere ꝙ sortis a platone/vel hoīs ab asino/vt ista vniformiter adinuicē comparant̄/sit vna diuisio seu distinctio maior altera.licꝫ eī plus differat sortes ab asino ꝙ̄ a platone/ꝛ a platone vt vno mō sūpto/ꝙ̄ ab ipō vt alio modo sumpto in re extra diuersificato:nunꝙ̄ tn̄ eis vniformiter se habētibꝰ in re extra ꝛ similiter comparatis est verū dicere aliā ꝛ aliā siue maiorē ꝛ minorē esse diuisionē seu distinctionem vnius ab alio.ergo etiā ꝛ de vno ꝛ de eodē in re extra oīno inuariato vt cōparato ad indiuisionē seu indistinctionē ꝯsil'r ꝑ oīa est dicendum:vꝫ ꝙ eius a seipō est vnica indiuisio seu idistinctio/nō plures quarū vna sit maior alia.sed vt cōcedis si opinioni alteri ꝯtradicis/paternitas ꝛ deitas sunt in re extra omnibus modis idē sicut quodlibet sibiipsi.ergo ꝛ inter ipsa est vnica idiuisio/talis vꝫ ꝛ tāta qualis ꝛ quāta ē cuiuslibet a seipso.quare ꝛc.¶Secūduꝫ:vꝫ ꝙ scōa cōclusio eius sit oīno falsa ꝛ impossibilis/apparet:qm̄ ī diuinis nō est nisi trinitas ꝑsonarū:sed nec trinitas ista nec aliq̄ ꝑsona nec essentia est ꝓuatio nec negatio:quā importat vt dicis oīs talis indiuisio.ergo nulla talis idiuisio est ī deo:nec in aliquo in re extra. nihil em̄ existēs in diuinis nec per cōsequēs aliqua proprietas personalis est indiuisa a seipsa:nec ab essentia mediāte aliquo positiuo ꝛ ꝓuatiuo existente in aliqua re creata.quare ꝛc.¶Cōfirmatur.qꝛ quero qꝺ ītelligis per hmōi indiuisiones predictas quas dicis in ista cōclusione secūda existere ī re extra?aut em̄ ꝑ eas intelligis p̄cise ipsa īdiuisa seu īdistincta:puta deitatē ꝛ personalē proprietatē:aut aliqꝺ positiuum vel ꝓuatiuum vel negatiuū ab eis distinctū. Sed nō potes dicere p̄mū īter alia ꝓpter duo.¶Primo.qꝛ nulli est dubium maxime catholico qn̄ diuinitas et quelibet personalis proprietas sit actual'r ī re extra aīam:ꝛ ideo nō oporteret te dicere tales īdiuisiones existere ī re extra:si per ipsam precise ītelligeres ipsa īdiuisa:nisi supponas apud aliquē esse dubiuꝫ/an deus sit ī re extra aīam an ī aīa tantum ꝛ quelibet personaruꝫ. ¶Secundo.qꝛ si per hmōi duas indiuisiones quarum vna est paternitatꝭ a seipsa ꝛ alia eiꝰ a diuina essentia/ītelligas tantum ista īdiuisa:vꝫ paternitateꝫ ꝛ essentiā ergo dicere aliam esse ī re extra aīam īdiuisioneꝫ paternitatis a seipsa ꝛ aliam paternitatis a diuina essentia est dicere ꝙ paternitas ipsa sit distincta ab essentia ī re

extra:quod habet negare si opinioni predicte vult contradicere vt superius est probatū.ergo ꝛc.¶Assumptū vꝫ ꝙ dicere aliā esse indiuisionē in re extra paternitatis a seipsa:ꝛ aliā paternitatis ab essentia:sit cōcedere paternitatē esse distinctā ab essentia in re extra:si ꝑ huiusmodi indiuisiōes nō intelligatur aliud ꝙ̄ ipsa indiuisa:apparet:qm̄ indiuisiones hmōi cōcedit esse plures ꝛ existere in re extra.ergo ꝛ paternitas ac essentia cū quibus indiuisiones hmōi sunt idē totaliter vt supponitur in re extra/sunt plura ꝛ existētia in re extra:quecūq; autē talia oportet distincta existere in re extra.non magis em̄ plura vt plura in re extra existentia possunt esse vnū tantū/ꝙ̄ qꝺ est vnum tātūmodo sit plura.ergo ꝛc.¶Cōfirmat̄.qꝛ idē nō est maius nec minus seipso:sed vt cōcedis indiuisio paternitatis a se est minor indiuisione paternitatis a deitate.ergo si per istas indiuisiones duas nō intelligas nisi tātū paternitatē ꝛ deitatem/habes cōcedere ꝛ ꝯcedis paternitatē esse in re extra a deitate distinctā magis ꝙ̄ a seipsa.sic ergo apparet primū:vꝫ ꝙ nō potes ponere ꝙ ꝑ istas indiuisiones ipā indiuisa tātum intelligant̄.ergo sequit̄ secūdū vꝫ ꝙ ꝑ eas habes intelligere aliqꝺ ab eis distinctū ꝓuatiuū vel negatiuū sed nihil positiuū vel ꝓuatiuū ab oībus proprietatibus relatiuis ꝛ a deitate distinctū est ponibile in diuinis.ergo ꝛc.¶Preterea arguo sic ad idē.nō magis indiuisio seu indistinctio est aliqꝺ in indistinctis seu in īdiuisis ꝙ̄ diuisio in diuisis seu distinctio in distinctis qꝺ q̄dem sit distinctū ab eis:sed nulla diuisa nec distincta sunt diuisa nec distincta mediāte aliqua diuisione nec distinctione tāꝙ̄ aliquo positiuo vel priuatiuo ab ipsis diuisis vl' distinctis aliqualiter differente ac in eis actualiter siue realiter existente.ergo ꝛ cet̄.¶Minor apparet.quia sicut similia vel equalia eo precise sunt similia ꝛ equalia quo vnum est tale ꝛ tantum quale et quantum est alterum:ita diuersa vel dissimilia eo sunt dissimilia ꝛ diuersa quo vnū nō est tale quale alterū/vel nō est ipsum:sꝫ ꝙ vnū diuersorum vel dissimiliū nō sit alterum/vt ꝙ angelus nō sit homo:ꝛ ꝑ ꝯsequēs sit ab eo aliꝰ:hoc nō habet formal'r ab aliquo alio.a se ḡ ipso.ergo ꝛc.¶Cōfirmat̄. qꝛ nec vnio est aliqꝺ realiter ī extremis vnitis distinctū ab eis/nec diuisio in diuisis.ergo nec indiuisio in indiuisis.¶Ans prolixe probabit̄ in tertio ꝛ ī quarto.¶Cōsequētia est euidēs:tum qꝛ indiuisio videt̄ dicere negationem vl' ꝓuationē diuisionis secūdū istum doctorē:nō magis autē ꝓuatio ꝙ̄ habitꝰ ipsi ꝯtrarius est aliqꝺ realiter in subiecto.Tum qꝛ vnitas siue vnum nō est aliqꝺ ab eo cuius est distinctū existēs in ipso vt in aliquo diuiso ab ipso:sed indiuisio hmōi nō videtur aliud importare ꝙ̄ vnitatem.ergo ꝛc.¶Nec valēt rationes eiꝰ quas adducit pro prima nec pro secūda ꝯclusiōe.¶Ad istas oēs cōclusiones adductas ad probādum primam conclusionem:vꝫ aliam esse īdiuisionem paternitatis a se ꝛ aliam eius a deitate:respōdeo cōsimiliter sicut respōsum est:ꝛ ad omnia argumenta facta in q̄stione alia pro opinione p̄ia.Dico em̄ sicut ibi dictū est.¶Primo.ꝙ omnes iste rationes si aliquid probant/probant diuersitatem realem inter proprietatem ꝛ deitatem.Secundo:ꝙ nihil probāt.¶Primum apparet primo.qꝛ vt ꝓbatum est/eiusdem a se non potest esse maior ꝛ minor indiuisio seu indistinctio:sed omnes iste rationes probāt aliam esse indiuisionem paternitatis a se/ꝛ aliam eius a deitate:ꝛ constat ex dictis in precedētibus ꝙ supponunt maiorē indiuisioneꝫ esse paternitatis a se ꝙ̄ a deitate.ergo omnes probant diuersitatem esse aliquam in re extra inter deitatem ꝛ personalem proprietatem:sed nulla diuersitas in re extra potest esse minor illa que est personarum diuinarum:quaꝫ constat esse diuersitatem

realem/vt probatum est in alia questiōe.ergo ꝛc.¶Secūdo.quia aut proprietas personalis:puta paternitas est res indiuisa indiuisione deitatis a seipsa:aut non sꝫ est res indiuisa indiuisione paternitatis a se ꝛ a deitate sed opinans secundum primam conclusionem quaꝫ ponit ꝛ secundum rationes quas ad eius probationē adducit:non videtur posse ponere primum:quoniam si paternitas est tantum res puta deitas indiuisa indiuisione sui a se:vꝫ deitatis a deitate:non est vera conclusio quam accipit:vꝫ ꝙ alia est indiuisio paternitatis a se/ꝛ paternitatis a deitate:quia qꝺ est res tātummodo indiuisa indiuisione deitatis a deitate nō est res indiuisa alia indiuisiōe ab ista.hoc eī est oīno impossibile:dicere paternitatē esse rem tātūmodo indiuisaꝫ indiuisiōe deitatis a deitate:ꝛ cum hoc esse rem indiuisaꝫ alia indiuisione.ergo habet ponere secūdum:vꝫ ꝙ paternitas nō est res indiuisa indiuisione deitatis a deitate:sed est res indiuisa indiuisiōe paternitatis a paternitate ꝛ paternitatis a deitate:ꝛ ita per ꝯsequens sequitur ꝙ magis sit distincta a deitate ꝙ̄ deitas a seipā:sed vt dictum est supra/omnia distincta in re extra sunt distincta realiter ergo ꝛc.¶Cōfirmatur sic arguēdo:hec deitas est indiuisa ista indiuisiōe ab hac deitate/hec deitas est illa res que est paternitas.ergo illa res que est hec paternitas est indiuisa hac indiuisione ab ista deitate/illa vꝫ ꝛ nō alia qua deitas est indiuisa a seipā.constat aūt ꝙ tu negas istam cōclusionem ex predictis premissis illatam cum ponas paternitatem esse indiuisam alia indiuisione ab illa qua deitas est indiuisa in seipsa:sed ꝯclusionē istam non potes negare vt probabo concedendo vtranq; premissarum.ergo oportet te negare alteram:ꝛ constat ꝙ nō potes negare maiorem:que est ꝙ hec deitas est indiuisa ista īdiuisione ab hac deitate.ergo oportet negara minorem que est/ꝙ hec deitas est res illa que est paternitas:sed si deitas non est res que est paternitas plus distinguitur deitas a paternitate ꝙ̄ distinguantur persone:cum quelibet ꝑsona sit res que est alia:ꝛ ita per consequens paternitas ꝛ deitas nō tantum realiter sed amplius etiā ꝛ per consequens essentialiter distinguuntur:hoc autem est omnino falsuꝫ ꝛ impossibile.ergo ꝛc.¶Assumptum vꝫ ꝙ illatio conclusionis predicte rationis non posset impediri vtranq; premissarum cōcessa apparet.quoniam si modus arguendi predictus nō teneret/maxime hoc esset vbi obuiat relatiōis oppositio sed ibi valde bene tenet vt apparet sic arguēdo.hec deitas est filiꝰ/hec deitas est illa res que est pater.ergo pater est illa res que est filius.constat ꝙ hic vbi tamē arguitur in terminis relatiuis/ꝯclusio sequitur:ꝛ modus arguendi est bonus.ergo ꝛc.¶Secundum vꝫ ꝙ hmōi rationes non probent conclusionem quam intendit/apparet primo de omnibus in vniuersali.quia conclusio omnium quam probarēt si aliquam probarēt/est impossibilis:cum probent vt dictum est diuersitateꝫ in re extra inter deitatem ꝛ personalem proprietatem/que poni non potest vt in precedentibus dictum est.ergo ꝛ cet̄. ¶Secundo apparet in speciali per singulas discurrendo.¶Ad primam enim respondetur ad antecedens:ꝙ si essent multe paternitates quaruꝫ quelibet esset talis qualis est ista:nunc de facto necessario sequeretur ꝙ essent plures deitates:cū enim ista paternitas sit totalit̄ idē qꝺ deitas/ipā multiplicata ꝛ deitas haberet multiplicari:ꝛ ita falsum est antecedens vt sic intellectuꝫ. ¶Ad primam eius probationem apparet ꝙ non est simile de pluralitate proprietatuꝫ:que modo sunt de facto:ꝛ paternitatū.quoniam paternitas est talis ꝙ non possent eē plures sibi similes de facto:nisi essent plures deitates:ex hoc autem ꝙ paternitas filiatio ꝛ spiratio:

que modo sunt plures de facto/non sequitur plures dei
tates. ❡Ad secūdā probationē respōdet: ꝙ si pater nō
genuisset ita ꝙ generatio que nūc est de facto nō fuisset
nec deitas esse potuisset: cū nec generatio sit aliud ꝗ dei-
tas. ex quo sequitur vltra ꝙ iste ingenitus non fuisset: ⁊
hoc per consequētiā necessariā gratia materie: nō tamē
esset ꝯña formalis. ⁊ sic intelligit Augustinus: qꝛ illi rei
ex hoc ꝙ est ingenita/hoc est ex hoc ꝙ est talis qualem
formalis descriptio īgeniti reqrit: nō repugnat ꝑ̄mo ⁊ ꝑ
se ꝙ nō genuisset: licet aliunde ipsi repugnet. quare ⁊c.
Hoc modo potest cōcedi vt verū/antecedēs predictum
sic intelligēdo ipsum: ꝙ si multitudo paternitatū taliū
esset ꝙ cuilibet formalis descriptio paternitatis cōue-
niret: nō sequerent multe deitates quātum est ex descri
ptione paternitatis: hoc est/quia paternitas sic multi-
plicata est talis qualē exprimit ⁊ requirit diffinitio siue
descriptio sua. et ideo est concessum in alia questione ꝙ
licet paternitati diuīe repugnet realiter distingui a dei
tate: non tamen primo ⁊ ꝑ se: prout vꝫ est talis qualem
eam explicat descriptio sua. sed ex hoc nō sequit ꝙ alia
sit indiuisio paternitatis a se ⁊ a deitate: qꝛ hmōi indiui
siones sunt indiuisiones que nō possunt poni diuerse re
spectu eiusdē rei ad se: licet possit cōcedi ꝙ nō repugnat
paternitati ꝑ se ⁊ primo mō habere aliā indiuisionē sui
a se ab illa que ē sui a deitate: sicut nec repugnat ipi hoc
modo ꝙ distinguat a deitate: repugnat aūt ipsi realiter
⁊ totaliter in re extra. ❡Uel potest aliter ⁊ breuius re-
sponderi: cōcedēdo añs ⁊ negando cōsequētiaꝫ: qꝛ si es-
sent plures pr̄nitates se habentes ad deitatē sicut se ha
bēt ad ipsā pr̄nitas filiatio ⁊ spiratio/nec de facto mul
titudo paternitatū nō esset multitudo deitatuꝫ: sed vna
deitas: sicut modo tres ꝑsone sunt vna deitas: nec tamē
ex hoc sequit ꝙ mō de facto paternitatis īdiuisio nō sit
indiuisio essentie: immo oppositū: quoniā eo ipso ꝗ tunc
deitas esset quelibet illarū paternitatū/sequeret ꝙ in-
diuisio cuiuslibet paternitatis esset indiuisio seu indisti
ctio deitatis. ergo cōsimiliter modo: qꝛ deitas est queli
bet ꝓprietas ꝑsonalis/sequit ꝙ indiuisio ⁊ indistinctio
cuiuslibet ꝓprietatis est indiuisio ⁊ indistinctio deitatꝭ
quare ⁊c. ❡Ad secundā negat illud assumptum quan-
do dicitur ꝙ alia est repugnantia ⁊c. sicut eñ deitati re
pugnat plurificari ex hoc ꝙ est deitas ⁊ paternitas: ita
⁊ paternitati cōsimiliter. est eñ etiam deitas ⁊ paterni
tas: ⁊ ideo nō plus repugnat deitati plurificari ex se ꝗ pa
ternitati: nec plus paternitati/qꝛ est eadē deitati/ꝗ ecō
uerso repugnet deitati: qꝛ est eadē pr̄nitati: sꝫ ꝯsimilis ē
per omnia repugnantia vtrobiqꝫ quantuꝫ est in re: nec
per consequens aliqua repugnantia ad diuisioneꝫ: nec
indiuisio conuenit deitati, que non conueniat paternita
ti. ❡Ad tertium dicendum ꝙ tam antecedens ꝗ conse
quens est falsum. nec enim paternitas fundat diuisionē
sui a filiatione: nec indiuisionem sui a seipā: cum nec hu
iusmodi diuisio nec indiuisio sit aliquid in re extra disti
ctum ab istis que dicuntur diuisa vel indiuisa. Et quan-
do dicitur ꝙ paternitas distinguitur a filiatione et non
ab essentia: aut intelligitur ꝙ essentia non sit illa res
que distinguitur a filiatiōe: ⁊ sic est falsa: cū sit pr̄nitas
ipsa que differt a filiatione, aut ꝙ paternitati non cō-
uenit secundum se per se primo ex hoc ꝙ est deitas/sed
tantum quia paternitas/ꝙ distinguatur a filiatione: et
sic est verum. ex hoc aūt nō sequitur ꝙ paternitas ⁊ dei
tas seu indiuisio vnius ⁊ indiuisio alterius distinguant
sed tantū ꝙ illi rei ex hoc ꝙ est deitas non repugnet pri
mo ⁊ ꝑ se/sed aliunde/distingui a filiatione. ❡Ad quar
tam cōsimiliter est dicendū. quando eñ dicit ꝙ essentia
est indiuisa a filiatione aliqua indiuisione que nō cōue-
nit paternitati: falsum est: sic intelligēdo ꝙ paternitas
nō sit de facto res illa ꝗ sic est a filiatione indiuisa. si au-
tem intelligat alio modo: vꝫ ꝙ illi rei ex hoc ꝙ est pa-
ternitas non cōuenit secūduꝫ se ꝙ sic sit a filiatione indi
uisa: sic est verum: sed ex hoc nō sequitur ꝙ de facto alia
sit indiuisio paternitatis ⁊ alia deitatis: sed tātuꝫ ꝙ ali
qua indiuisio repugnat illi rei ex hoc ꝙ deitas: ꝗ nō ipsi
repugnat ex hoc ꝙ paternitas primo ⁊ ꝑ se/licet aliun-
de. quare ⁊c. ❡Ad quintam: concedo ꝙ indiuisio essen
tie est oēs indiuisiones trium ꝑsonaruꝫ: qꝛ nec indiuisio
essentie est nisi essentia/nec indiuisio ꝑsone aliud ꝗ ꝑso
na: sꝫ essentia est oēs ꝑsone. ergo ⁊c. Nec ecclīa ꝑ hoc ꝙ
dicit trinitatē eē secūdum communē substantiam indi-
uisam/secūdum proprietates ꝑsonales diuisaꝫ/intēdit
negare essentiam eē indiuisiones omniū ꝑsonarum: sed
tantum vult dicere ꝙ esse indiuisuꝫ cōuenit trinitati ex
hoc ꝙ ꝑsone sunt vna deitas: ⁊ nō ex hoc ꝙ sunt pater
filius ⁊ spiritussanctus: ⁊ ꝑ ꝯtrarium esse distinctum cō-
uenit eidē rei ex hoc ꝙ est tres ꝑsone: ⁊ non ex hoc ꝙ est
vna deitas. ❡Ad sextam/ꝯceditur ꝙ qꝛ essentia est ꝗli
bet ꝑsona ideo omnis indiuisio essentie est ꝑsone: ⁊ econ
uerso. ❡Ad primam propositionē in contrarium appa
ret ꝙ illa ratio est ad oppositum: quoniam sicut diuina
essentia nō tātum est ꝗlibet ꝑsona singillatim/sꝫ ēt oēs
simul coniunctim: ita ⁊ indiuisio ipsius essentie ad seip
sam ē indiuisio cuiuslibet ꝑsone ⁊ omnium simul. ❡Ad
secundam dicitur ꝙ nō est simile de distinctione ⁊ de in-
diuisione. ideo eñ negatur hec cōsequētia/ꝑsona distin
guit a ꝑsona: essentia est ꝑsona: ergo essētia distinguitur
a ꝑsona. quia ꝑ hoc consequēs intelligitur secūdum cō
munē intellectum ꝙ distinguitur a ꝑsona/cōueniat essē
tie ex hoc ꝙ est deitas: ex quo sequeretur concedēdo cō
sequens sic intellectum pluralitas deitatuꝫ. ⁊ ideo hoc
mō intelligendo cōsequēs/nō valet cōsequentia. nō eñ
sequitur/pater de facto distinguitur a filio. ergo ex hoc
ꝙ pater est deitas competit ipsi distingui ab ipso. sed qꝛ
in proposito cum arguitur/ꝑsona est indiuisa tali indiui
sione/essētia est ꝑsona/ergo ꝑsona est indiuisa ab essen-
tia: ⁊ ꝑ ꝯñs ecōuerso/intelligit scđm ꝯmunē hominū in
tellectuꝫ ꝙ ꝑsona sit de facto essentia que est indiuisa a
seipsa ista indiuisiōe: ideo ista ꝯña admittit ⁊ nō prima
que etiā ad fidē admitteret: si ꝯñs in ipsa illatum ꝑ̄ten
deret cōsimilē intellectū ei quē ꝑ̄tendit ꝯñs hic assum-
ptū. si eñ ꝯñs illud/qđ est/ergo essentia distinguit a ꝑso
na/signaret ꝙ essentia est res ꝗ distinguit a ꝑsona/ cōce
di posset: qꝛ ⁊ verū esset: est eñ essentia pater ꝗ distingui
tur a filio/⁊ filius ꝗ a patre. ❡Ad septimā cōsilr respō
det: nō eñ est simile de incōicabilitate ⁊ de indiuisione:
qm̄ ꝑ istā/paternitas nō est cōmunicabilis/nō intelligi
tur ꝙ paternitas nō sit de facto illa res ꝗ est cōmunica
bilis: sꝫ ꝙ ipsi ex hoc ꝙ est paternitas nō cōuenit secun
dum se ꝙ sit idē filio quē pōt ꝓducere in essentiali idēti
tate. hoc aūt ꝯuenit ipsi ex hoc ꝙ est essentia. sꝫ nō sequi
tur/hoc cōuenit ipsi ex hoc ꝙ deitas/ergo ex hoc ꝙ pr̄-
nitas. in ꝓposito aūt est alr: qm̄ hic nō querit an aliqua
īdiuisio cōueniat patri ex hoc ꝙ pr̄nitas/ꝗ nō ꝯueniat
ipsi ex hoc ꝙ deitas: sed an de facto cōueniat aliqua in-
diuisio pr̄nitati/ꝗ nō ꝯueniat realit deitati. ❡Ad octa
uā appet ex p̄dictis ꝙ ꝑ hmōi īdiuisiōes nō saluant illa
ꝗ secūdū fidē sunt cōcedēda: ꝗ oīa possunt saluari absqꝫ
hoc ꝙ ꝯ̄dictoria ꝯcedāt vera: ⁊ absqꝫ talibꝰ indiuisioni
bus ⁊ diuersitate aliqua in re extra inter essentiaꝫ ⁊ ꝑso
nā: ⁊ hoc mō ē expositio in q̄stione alia ⁊ in ista: vꝫ dādo
intellectus ꝯpossibiles ꝓpōnū scđm quos nulla requi
rit distinctio in ꝑsona: sic vꝫ ꝙ ꝑ negatiuā cōcessam in
fide: vt ꝑ istā deitas nō distinguit a filio: vel pr̄nitas nō
est cōicabilis filio: ⁊ ꝑ ꝯsimiles nō itelligat ꝙ res signifi
cata ꝑ subiectū nō sit illa eadē ꝗ significat ꝑ p̄dicatū ne

gatū/mō quo est vera ista/hō nō est asinꝰ/⁊ oīs ꝓpō ne-
gatiua alia in creaturis: sed ꝙ illi rei vt importat ꝑ sub
iectū nō cōueniat primo modo dicēdi ꝑ se illud qđ signi
ficat ꝑ p̄dicatū quantūcunqꝫ realit ⁊ de facto sic ab ipo
totaliter indistinctū. ❡Ad nonā qñ dicit: ꝙ res prius
est indiuisa in se ꝗ diuisa ab alia: hec est falsa euidēter si
per ipsam intelligat ꝙ res possit esse indiuisa in se: ⁊ sto
ꝙ nō sit diuisa ab alio: modo quo ꝯcedit oīe prius pos
se a posteriori separari. Si aūt maior ista assumpta itel
ligat sic ꝙ res illa est prīo indiuisa in se ꝗ diuisa ab alio
ꝙ ex sua ratione ꝗdditatiua nō repugnaret ipsi ꝙ in se
esset indiuisa ⁊ nō diuisa ab alia: licet hoc ipsi aliūde re-
pugnet: sic pōt cōcedi. cōclusio etiā huius argumēti cō
cedēda est: vꝫ ꝙ paternitas est indiuisa in seipā: nec est
etiā a deitate distincta: ⁊ ꝑ ꝯñs est ab ipsa ꝯsilr indiuisa
cū eñ hic ꝑ indiuisionē nihil aliud sit intelligendū ꝗ in-
distinctio/ꝑ ꝯñs a quo aliqđ est indistinctū ⁊ indiuisuꝫ.
❡Ad rationē vltimā ꝑ quā probat ꝯclusionē secundā
dico ꝙ accipit vtrāqꝫ p̄missam falsam tam maiorē vꝫ
ꝗ minorē. Primū vꝫ ꝙ maior sit falsa/ostendet plixꝰ
in secūdo: vbi de hoc vꝫ an p̄uatio sit aliquid ī re extra
erit questio specialis: in qua ꝓbabit plixe ꝙ p̄uationes
nō sunt magis ꝗ negationes aliqđ in re extra. qđ etiaꝫ
pōt breuit hic ꝓbari. ❡Prīo: qꝛ posito subiecto habi-
tus receptiuo sine ipso habitu ⁊ omni alio ab ipso subie
cto ⁊ habitu circūscripto ipm subiectū veraciter ⁊ reali
ter est priuatū. ergo priuatio non dicit aliqđ in re extra.
❡Antecedēs apparet in exemplo euidēti de aere/qui
positus sine lumine in ipo existente omni alio circūscri-
pto ab ipso aere differente/vere dicitur existere tenebro
sus: ⁊ oculus cecus solū qꝛ videre nō valēs: ⁊ sic de alijs
ꝗbuscūqꝫ. ❡Cōsequētia est euidēs: qꝛ qđ est tale aliquo
mediāte a se differēte/nō pōt tale existere sine illo: sicut
subiectū nō pōt esse album sine albedine: nec mediū il-
luminatū sine lumine. sed si priuatio esset aliqđ in re ex
tra/omne subiectū priuatū esset priuatū formalr aliquo
mediāte a se differente: nec ꝑ cōsequens posset priuatū
existere sine illo: ergo per cōtrariū/si omne subiectū ha
bitus susceptiuum est priuatū habitu in ipso nō posito
nec aliquo alio ab ipso distincto: sequit ꝙ priuatio nō ē
aliqđ in re extra distinctū a subiecto priuato. ❡Secun
do. qꝛ cōceptꝰ affirmatiuus ⁊ negatiuus idē oīno signi
ficāt differenter: nisi eñ vidēs ⁊ cecus/lumen ⁊ tenebra
homo ⁊ nō homo ⁊ sic de alijs oībus taꝫ priuatiue ꝗ cō
tradictorie oppositis/idē omino significarēt: sibi nō re
pugnarēt nec ꝯtradicerēt respectu eiusdē significati. sꝫ
cōstat ꝙ cōceptus affirmatiuus nō significat esse aliqđ
distinctū ab omni positiuo. ergo cū ꝯceptus negatiuus
vel p̄uatiuus significet precise nō esse hoc qđ cōceptus
affirmatiuus significat esse: ꝑ ꝯsequēs nec cōceptus ne
gatiuus significat aliqđ tale. ❡Cōfirmat duplr. primo
qꝛ cōceptus negatiuus non significat esse aliquid: sꝫ tā-
tum non esse. qđ apparet: qꝛ si significaret aliqđ esse/vel
illud idem qđ affirmatiuus: ⁊ hoc nō/qꝛ tūc nō esset cō-
ceptus ipsi oppositus. vel aliud: ⁊ hoc nō/tū qꝛ vt dictū
est/nō significat aliquid nisi illud qđ significat affirma
tiuus ipsi ꝯtradictorie vel priuatiue oppositus. Tū qꝛ
illud tale suū significatū aut esset incōpossibile signifi-
cato ꝯceptus affirmatiui: ⁊ sic esset talis cōceptus non
negatiuus nec priuatiuus sed contrarie oppositꝰ: aut
cōpossibile: ⁊ sic esset cōceptus positiuus disparatus.
ergo significatū priuationis vel negationis non est ali
quid in re extra. ❡Secūdo. qꝛ cū dicit ꝙ cecitas vel te
nebra est/aut affirmat aliqđ esse aut negat. sꝫ nō pōt di
ci ꝙ aliqđ affirmet: ergo negat. affirmaret aūt si talia
dicerēt aliqđ ī re extra: sicut affirmat aliqđ esse cū dicit
albedo ē, ergo ⁊c. ❡Minor: vꝫ ꝙ ꝑ talia nihil affirme-
tur/euidēter apparet. qꝛ si aliqđ/quero qđ est illud. cō
stat ꝙ nō est habitus eis oppositus. nō eñ tenebra affir
mat esse lumē/nec cecitas visionem: nec aliqđ aliud ab
istis distinctū. Tū qꝛ vt dictum est/tenebra nō significat
negatiue nisi qđ lumen significat positiue: ⁊ sic de omni
alia priuatione ⁊ negatiōe. Tū qꝛ si tenebra aliqđ signi
ficaret distinctū a lumine ipsi incōpossibile: lumen ha-
beret duo ꝯtradictorie sibi opposita: vꝫ nō lumen/⁊ il-
lud aliud ꝑ tenebrā importatū. hoc aūt est falsum: nihil
eñ est cōtradictoriū seu priuatiue oppositū lumini nisi
vnum: nec alicui alteri habitui. ergo ⁊c. ❡Sic ergo ap
paret primū: vꝫ falsitas illiꝰ maioris. ❡Scđm vꝫ ꝙ
etiā minor sit falsa/que est/ꝙ hmōi indiuisiones sint p̄-
uationes/ꝓbo sic. nulla negatio est priuatio nisi cuius
habitus negatus est aptus natus existere ī subiecto de
quo dicit talis negatio. ❡Hoc apparet: nō enim lapis
dicit cecus: sed aīal. qꝛ habitus ꝑ cecitateꝫ negatus est
possibilis aīali ⁊ nō lapidi. sed diuisiones siue distinctio
nes negate ꝑ huiusmodi indiuisiōes dictas de deo sunt
impossibiles in diuinis. impossibile eñ est ꝓprietatē ꝑ-
sonalē vel essentiā esse diuisam seu distinctam diuisione
seu distinctione opposita indiuisioni qua dicitur indiui
sa. ergo ⁊c. ❡Cōfirmatur. qꝛ quicqđ est ad intra possibi
le in diuinis/totū est necessario ⁊ de facto: ergo nulla ne
gatio dicta de deo est in ipso p̄uatio: sed tantuꝫ negatio
absoluta vt a priuatione distincta: prout vꝫ negatio tā
tū dicit carentiā rei negate sine aptitudine habēdi ipsā
a subiecto de quo dicit negatio. cōtrariū est de priuatio
ne. quare ⁊c. ❡Et si dicat: ꝙ non tm̄ p̄uatio ꝓprie sum-
pta/sed etiā negatio est in re extra. ❡Cōtra. qꝛ tunc in
quolibet tam in deo ꝗ in oīni alio ente creato essent rea
liter infinita: qm̄ negatiōes dicunt numerari penes eis
cōtradictorie oppositas affirmationes: sed taꝫ deus ꝗ
quodlibet ens creatuꝫ est nō qđcunqꝫ aliud ens ab ipo
⁊ ꝑ cōsequens infinita: vel saltē oīa alia ab ipso negātur
ab eo. ꝗ cū tot sint negatiōes quot res negate tot erunt
realr ī quolibet ente quot sunt entia ab eo distincta. sed
hoc est omnino falsum ⁊ impossibile. ergo ⁊c. ❡Confir-
mat. qꝛ negatio/vt dictū est/nō affirmat aliqđ esse: sicut
nec p̄uatio: sed tantūmodo negat esse illud ideꝫ qđ affir
mat affirmatio: quia idem significat. ergo ⁊c. ❡Sic er
go apparet ex dictis: ꝙ falsa est tā maior ꝗ minor illiꝰ
rationis: quia nec priuationes habituum sunt in re ex-
tra intellectum: nec huiusmodi indiuisiōes quas ponit
in diuinis sunt p̄uationes: sed potius negatiōes in eis.
❡Et quando dicitur ꝙ omni actu intellectus circun-
scripto cecus est priuatus lumine ⁊ aer tenebrosus: con
cedo. sꝫ ex hoc nō sequit/ꝙ tenebra nec cecitas sint ali-
quid in re extra: quia nec cum dicitur ꝙ aer est tenebro
sus vel homo est cecus/aliqđ affirmatur esse sed potius
negatur. non enim magis tenebra dicta de aliquo af-
firmat aliquid esse de ipso ꝗ non homo vel non quod
cunqꝫ aliud ens creatum dictum de deo. Et ideo quan-
do additur: ꝙ illud quo aliquid est tale circunscripto
omni actu intellectus est aliqđ in re extra: Dico ꝙ verū
est de illo solo: quo aliqđ existente in eo aliquid est tale.
sed hoc modo aer non est tenebra tenebrosus nec ho-
mo cecus: non eñ aer est tenebrosus. propter aliquid in
eo existens: sicut homo dicitur albus: sed propter ali-
quid non existens. quare ⁊ cete. ❡Sic ad questionem.
❡Ad rationem in principio apparet solutio ex predi-
ctis. ostensum enim est ꝙ nec opinio ista potest negare
aliam: nec magis ꝗ illa saluare in diuinis simplicitatē
nec ponere tantummodo trinitatem. quare ⁊c.

Sequitur Quæstio. VII.

S Eptimo & vltimo quantum ad distinctionē istā quero: Utrū ꝑsone diuīe sint ex essentia ⁊ ex ꝓprietatibꝰ relatiuis realit̄ cōstitute. ¶ Et videt̄ ꝙ sic: qm̄ res ex illis cōstituūt̄ ꝑ quorū vnū conueniunt ⁊ ꝑ alterū distinguūt̄: sed ꝑsone omnes cōueniūt ⁊ sunt idez in essentia: distinguūtur autem proprietatibus relatiuis. ergo ⁊c. ¶ Cōtra. qꝛ oīa cōstituentia sunt distincta in re extra / ⁊ cōstitutuz ex eis est cōpositū: sed nec relatio originis ⁊ essentia sūt aliqua in re extra distincta: nec ꝑsone diuine sunt cōposite sed simplicissime. ergo ⁊c. ¶ Respōsio. vbi sic procedam. Primo enī inquirā: an aliquid sit in vna ꝑsona qđ non in altera. Secundo: an ꝑsone sint se totis distincte. Tertio ex his dicam ad questitum: vez an ꝑsone diuine dici debeant constitute.

Quãtum ad primum sunt duo ad propositum necessaria p̄mittenda. Primū est ꝙ dupliciter potest intelligi aliqđ esse in aliquo. vno modo proprie. ⁊ alio modo large: tamē vsitate. ¶ Primo mō oīe qđ est in aliquo est aliquo modo distinctū ab ipso. hoc modo dicit̄ esse in aliquo sicut pars in toto / vel accidens in subiecto: ita ꝙ semꝑ esse in aliquo isto mō importat distinctionē aliquaz in re extra inter illud qđ dicit̄ esse, in alio ⁊ illud in quo dicit̄ esse. Alio modo sumit̄ large: licet nō minus vsitate / modo quo aliqđ esse in aliquo nō est aliud q̄ illud in q̄ aliqđ dicit̄ esse / esse ipm: ita ꝙ ī re nulla est diuersitas inter illa quorū vnū dicit̄ esse in altero. hoc modo dicit̄ esse humanitas in sorte. per quā propositionē nō est intelligenda aliqua diuersitas in re extra: sed tātū ꝙ humanitas est tota entitas sortis: vel ꝙ sortes est humanitate homo. ¶ Secundū p̄mittenduz est. ꝙ aliquid esse in vna persona qđ nō in alia: pōt intelligi multis modis. Uno modo accipiēdo esse in alio primo modo: prout vez ꝑ ipsuz aliqua distinctio importat̄. Alio aūt secundo modo: vt vez per ipsuz nulla importatur distinctio. ⁊ vt sic potest ītelligi dupliciter. Uno modo ꝙ aliquid sit cōcedendū tanq̄ veruz de cōceptu vniꝰ persone tantū ⁊ nō de cōceptu alterius in cōcreto vel in abstracto: qđ quidem concessum ⁊ affirmatum de vna ꝑsona tantū nō sit idem essentialiter cuz alia. Alio modo ꝙ sit idem essentialiter cū ipsa: sit tamen personaliter distinctum ab ea.

His p̄missis pono quatuor cōclusiōes.

¶ Prima est. ꝙ nihil est in aliqua persona diuina distīctum ab alijs omnibus: accipiendo esse in / ꝓprie primo modo. ¶ Hec est euidens intelligendo ipsaz de his que dicunt̄ esse in diuinis adintra. qđ dico propter humanitatē assumptam: que dicitur ī verbo existere isto modo. Loquēdo aūt de increatis: ꝙ nihil sit hoc mō in aliqua ꝑsonarū / ꝓbat̄. qm̄ nihil est ponibile ī diuinis qđ sit distīctū aliq̄ mō in re extra ab oībꝰ personis: alias sequeret̄ quaternitas in diuinis. sed oīe qđ est in alio isto modo est in re extra distinctū ab ipso. ergo nihil est hoc mō in aliqua personarum. ¶ Cōfirmatur. qꝛ si aliquid est isto modo accipiendo eē in alio in aliqua persona: aut ī vna tantum: aut in qualibet. sed nō potest poni primū: quia nihil potest dici esse in vna persona ⁊ non in alia nisi sua proprietas relatiua / vt paternitas in patre. non magis autem paternitas potest dici esse ī patre q̄ filiatio in filio / ⁊ passiua spiratio in spiritusancto. ergo nō potest dici ꝙ magis in vna persona q̄ in alia sit aliquid isto modo. Nec simul in oībus: quia illud tale qđ poneretur esse hoc modo in qualibet personarum: aut esset vnum ⁊ idem in omnibus: aut vnum in vna ⁊ alterum in alia. Sz primum non potest poni: quia si in oībus personis esset aliquod vnum distinctum ab oībus in re extra / sequeretur ꝙ ī diuinis essent quatuor res: vez tres ꝑsone ⁊ quartū puta illud vnū qđ esset in oībus vt aliqđ distinctum ab eis. Nec potest poni secunduz: vez ꝙ vnū sit in vna persona ⁊ alterum in alia isto modo: quia tunc in diuinis essent sex res: vez tres ꝑsone: et alia tria ab eis vt supponit̄ distincta: quoꝝ vnū esset in prima ⁊ alterū in secūda ⁊ reliquū in tertia. ergo nihil est hoc mō ī aliqua persona qđ ab alijs sit distinctū. qđ dico ꝓ tāto: qꝛ bene vna persona est in alia isto mō: cū realiter sit ab ipsa distincta: ⁊ tamē est in ipsa secundū sententiā saluatoris dicētis. Jo. 12. Ego in patre ⁊ pater ī me est. qđ quomodo sit intelligēdū in sequētibus inquiretur. ¶ Secūda cōclusio est. ꝙ nihil est modo predicto ī vna persona tanq̄ aliquid realiter idem secum / ⁊ aliquo modo in re extra distinctum qđ nō sit in alia. ¶ Hec apparet ⁊ sequit̄ ex predicta: qm̄ vt probatū est nihil est in vna ꝑsona distinctum ab ipsa nisi quelibet alia. vt in prima non est aliqđ distinctum ab ea nisi secūda ⁊ tertia: sed secūda ⁊ tertia realiter distinguuntur a prima. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur. qꝛ si aliquid posset dici isto mō existere ī vna persona qđ non in alia / hoc haberet esse illa relatio originis q̄ dicit̄ ipsi esse propria: vt paternitas diceretur esse tātū in patre / filiatio in filio / ⁊ spiratio passiua in spiritusancto. Sz hoc poni nō potest: quoniā huiusmodi proprietates relatiue nō sunt in re extra aliquid aliud q̄ persone. in nullo enī distīguitur a patre paternitas / nec a filio filiatio / nec a spiritusancto spiratio in re extra. ergo ⁊c. ¶ Minor apparet. quia vt dictū est in probatiōe p̄cedētis cōclusionis / si hmōi relationes originis distinguerent̄ aliqualiter a ꝑsonis / sex res existerent in diuinis: cū tñ sint tātū tres: que oēs sunt vna res summa. ergo ⁊c. ¶ Ex predictis duabꝰ cōclusionibꝰ apparet quō tales ꝓpositiones vulgate sint intelligende: puta paternitas est tātū in prima ꝑsona / filiatio in secūda / ⁊ passiua spiratio ī tertia. si enī intelligas paternitatē esse in prima ꝑsona tanq̄ aliqđ ab ipsa aliquo modo in re extra distinctum vel tanq̄ aliquid eius: ita ꝙ prima persona vltra paternitatē aliquid ab ea distinctū includat: falsa omnino est talis ꝓpositio. nec enī deitas est aliqđ distinctū a ꝓprietatibus relatiuis: nec ꝑ cōsequēs aliqua persona est aliquid aliud in re extra q̄ ipsa proprietas relatiua: vt prima paternitas seu generatio actiua / scđa passiua ⁊ tertia spiratio passiua. vñ ista ī diuinis sunt oīno noīa synonyma: pater paternitas / prima persona / ⁊ gñatio actiua: sicut ⁊ ista. filius / filiatio / secūda ꝑsona / ⁊ generatio passiua: ⁊ ista / tertia persona / spiritussanctꝰ / et spiratio passiua. ergo ⁊c. Si autem per propositiones istas / paternitas est in prima persona tantum / filiatio in secūda / ⁊ spiratio in tertia / intelligas primam personam tātuz esse patrem / secundam filium / ⁊ tertiaz spiritumsanctū. sic est vera quelibet talium propositionuz. ¶ Tertia cōclusio est. ꝙ nihil est in vna ꝑsona qđ nō sit in alia secundo modo. ¶ Hec apparet. quoniam constat ꝙ quelibet persona est res ab omnibus personis alijs essentialiter indistincta: sed qđ est in aliquo isto mō ⁊ non in alio / est distinctum essentialiter ab omni illo in quo non dicitur esse. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia quelibet diuina persona est tam in concreto q̄ in abstracto omne quod dicitur esse in ipsa excepta alia persona. de cuius modo existendi in alia hic non agitur. sed constat ꝙ nulla persona est aliquid distinctuz essentialiter ab aliqua alia persona: nec enim pater est nisi deus vel deitas et pater vel paternitas: nec in ipso aliquid dicitur esse nisi deitas ⁊ paternitas a deitate totaliter indistincta: sed quodlibet istoꝝ est idē essentialiter cū qualibet personarū. g̃ ⁊c.

¶ Quarta ⁊ vltima ꝯclusio est: ꝙ aliquid est in vna persona quod nō est in altera tertio ⁊ vltimo modo. ¶ Hec apparet. qm̄ constat ꝙ aliquid est verū tam in ꝯcreto q̄ in abstracto de vna ꝑsona qđ nō est verū de alia. quia est a qualibet aliarū distinctū personaliter: licet sit ab eis essentialiter indistinctū. ergo aliquid isto modo est in vna persona qđ nō est in aliqua aliarū. ¶ Cōsequētia est euidens. Antecedens etiā apparet. hec enī est vera / prima persona est pater ⁊ paternitas nō autē secūda nec tertia sic intelligēdo ꝙ sit secū idē personali idētitate sed tm̄ essentiali. quare ⁊c. ¶ Cōfirmatur. quia oēs ꝑsone sunt realiter distincte / sic ꝙ vna non est altera: sed nō possent realiter esse distincte nisi aliquid esset ī vna qđ nō in altera isto modo / hoc est nisi vna esset aliquid qđ non altera aliquo modo. ergo oportet ꝙ vna sit aliquid tā in cōcreto q̄ in abstracto qđ nō est altera. quero quomodo: quia aut vna est aliquid qđ nō est altera essentialiter: aut personaliter. sed non potest poni primū / quia omnia realiter distincta / quoꝝ vnū nō est idē cū alio essentialiter / sunt essentialiter distincta: persone aūt sunt essentialiter indistincte. ergo reliquitur secundū qđ est ꝓpositū: videlicet ꝙ vna persona nō est altera / nec ipsi idē personaliter sed essentialiter tm̄. quare ⁊c. ¶ Sed cōtra hoc arguitur primo sic. hec essentia diuina est filius. hec essentia diuina est hec paternitas. ergo paternitas est filius. ¶ Secūdo potest argui ex opposito sic. hec essentia est filius / hec paternitas nō est filius. ergo hec paternitas nō est hec essentia. sed cōstat ꝙ cōclusio est falsa / ⁊ nō maior. ergo minor. quare ⁊c. ¶ Tertio arguit̄ etiā vniuersaliter sic. oīs essentia diuina est filius / nulla paternitas diuina est filiꝰ ergo nulla paternitas diuina est deitas. cōclusio est falsa et nō maior: ergo minor: nec ꝑ ꝯñs aliquid ē verū de vna persona qđ nō sit verū de alia: cū illud tale nō possit poni nisi relatio originis. ergo ⁊c. ¶ Ad ista respondent aliqui dicētes ꝙ p̄dicti arguendi modi ⁊ alij omnes eis ꝯsimiles sunt defectuosi / peccantes ꝑ fallaciā accidētis quoniā diuina essentia est tres res distincte. ⁊ ideo eius vnitas nō sufficit ad cōcludendū vnū extremū de altero eoꝝ videlicet que inter se realiter sunt distincta ⁊ ab essentia indistincta totaliter in re extra. nūq̄ enī quādo p̄misse habēt vī oppositiōis relatiue ī diuinis sequit̄ ꝯclusio ex eis: cū nō sit ibi vnitas medij ad hoc necessario requisita. sic autē est in ꝓposito cū arguitur. hec diuina essentia est filius / hec diuina essentia est paternitas. g̃ ⁊c. ¶ Sed iste modus soluēdi nō videtur sufficere. qꝛ ⁊ falsum videtur accipere quādo dicit̄ ꝙ in p̄dicto modo arguendi deficit vnitas medij. quoniā mediū ibi est conceptus diuine essentie: sed diuina essentia significata nō est diuersa sed vnica: licet enī sint tres persone: nō tamē minus essentia omniū ꝑsonarū est vnica ⁊ eadē numero q̄ essentia cuiuslibet creature sit eadē sibiipsi. q̄re ⁊c. ¶ Cōfirmat̄. quia illa vnitas sufficit ad mediū syllogismi non variātis mediū que sufficit ad contradictionē. ad ipsam enī cōtradictionē requirit̄ maxima vnitas rei significate: cū cōtradictio sit vnius ⁊ eiusdē scđm idē ⁊ eodē modo. sed vnitas diuine essentie ad hoc sufficit: qm̄ ꝯstat ꝙ ista sunt cōtradictoria / essentia patris nō est / essentia filij est: nō minꝰ q̄ ista sortes est / sortes nō est. ergo nec minor est vnitas deitatis q̄ sortis quātūcūq̄ sortes sit tantum vna res ⁊ diuinitas sit tres res. quare ⁊c. ¶ Et ideo ad p̄dicta respōdet̄ aliter ⁊ melius dando intellectus p̄missarū modo quo in p̄cedētibus ad cōsimilia est respōsum. ¶ Ad primū enī dicit̄ ꝙ maior q̄ est ꝙ diuina essentia ē filius / est vera sic intellecta ꝙ diuina essentia est res q̄ est filius. ⁊ in intellectu cōsimili est vera minor sub ea accepta. essentia enī etiā est res q̄ est paternitas. ex istis aūt premissis nō sequit̄ ꝯclusio que infertur: sed sequitur ista hec paternitas est res que est filius puta essentiā que est filius. ⁊ hoc est verum. Qꝛ autem modo predicto / ⁊ nō aliter debeat intelligi ⁊ concedi vtraq̄ premissarum huius syllogismi / apparet: quoniā cū dicitur ꝙ hec essentia est filius / aut ītelligit̄ ꝙ hec essentia ex formali descriptiōe deitatis reqrit ꝑ se primo modo ꝙ sit filius / aut ꝙ ipsa est realiter res que est filius: sed nō potest poni primū vt in p̄cedentibus est ostēsum. ergo ⁊c. ¶ Cōsimiliter distinguēdū est ⁊ dicēdum de minori. ideo autē ex talibus premissis non sequitur cōclusio que infertur: videlicet ꝙ paternitas est filius: quia intellectus ⁊ sensus huius videtur esse ꝙ paternitas scđm se sit filius / qđ est falsum: cū scđm se ab ipso realiter distinguatur. ¶ Ad secūdū cōsimiliter est dicēdum: videlicet ꝙ maior p̄missarū est vera cum illa predicta determinatione intellecta. Minor autem falsa vt cū cōsimili determinatione accepta. quoniā sicut hec essentia est res que est filius ita ⁊ hec paternitas: ⁊ ꝑ ꝯsequēs hec cōclusio negatiua cū ista determinatione intellecta / hec paternitas nō est filius: est falsa. Si autē p̄misse accipiātur absolute sunt multiplices ⁊ ideo distinguēde: cū in vno sensu sint vere ⁊ a fide cōcesse ⁊ in alio false nec catholice cōcedēde. ¶ Ad tertium similiter respondet̄. cū enī dicit̄ in minore ꝙ nulla paternitas est filius / si ītelligat̄ ꝙ nulla diuina paternitas est res q̄ est filius: est falsum ⁊ hereticū. Si aūt intelligatur ꝙ paternitas ex hoc ꝙ paternitas nō habet ꝙ sit filius: sic est verum: ⁊ etiā cōclusio que sequitur ex talibꝰ sic intellectis p̄missis est ista / nulla paternitas diuina ex hoc ꝙ paternitas est essentia: que est vera: quia cum ipa stat ꝙ sic paternitas est realiter diuina essentia ꝙ est ab ipsa indistincta totaliter in re extra: vt sepe dictum est supra. quare ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quātū ad secūdum: licet appareat ex precedētibus quid dicēdū / ad maiorē tamē euidētiā est sciendū: ꝙ personas diuinas esse se totis distinctas pōt dupl'r intelligi. Uno modo realiter: sic intelligēdo ꝙ illud quo vna persona distinguit̄ ab alia sit ipsa tota ꝑsona distincta nō aliquid eius tm̄. ⁊ sic persone ipse dicātur se totis distincte: qꝛ illa quibꝰ distinguūtur sunt ipsemet persone tote distincte. Alio modo ꝙ illud quo vna persona distinguitur ab alia sit nō tātū realiter sed etiā ꝑ se primo modo ex sua formali diffinitione relatiua ipsa tota persona distīcta. Cōsimiliter duplici modo potest intelligi ipsas ꝑsonas esse idē seu cōmuniter se totis. ¶ Hoc p̄misso ponunt̄ hic quatuor cōclusiones. ¶ Prima est: ꝙ persone diuine nō sunt distincte se totis scđo mō ītelligēdo. ¶ Hec apparet. quia illud cui ex sua diffinitione non repugnat aliqđ cōe habere cū alio / ⁊ aliquid ꝓpriū quo distinguatur ab ipso / nō est isto mō videlicet per se primo distinctū ab eo se toto: sed q̄libet persona diuina vt ad alteram comparata est talis / videlicet ꝙ sibi ex sua diffinitione relatiua nō repugnat includere in se talia plura distincta: licet aliunde ipsi repugnaret ⁊ totaliter in re extra / vt dictum fuit supra. ergo ⁊c. ¶ Secunda conclusio est: ꝙ nec diuine persone sunt idem seu cōueniūt se totis isto secundo modo predicto. ¶ Hec apparet eodem medio sicut prima. ¶ Tertia ꝙ persone diuine distīguūtur personaliter se totis modo primo. ¶ Hec probatur. qm̄ simplicissimū a quocūq̄ distinguit̄ se toto distinguit̄ isto modo. ¶ Hoc apparet. quoniam non cōtinēs seu includens plura non potest distingui ab aliquo per aliqđ sui tantū: sed simpliciter simplex nō continet in se plura ergo non potest distingui ab aliquo aliter q̄ se toto: sed ꝑsone diuine sunt simplicissime. ergo ⁊c. ¶ Nec valet si dicatur ꝙ pluralitas et simplicitas simul stant. primo qꝛ hoc non est verum in eadem persona. secundo / quia ester

q esset verū videlicet q pluralitas nō repugnaret simplicitati/nec simplicitas pluralitati aliquoꝝ extra aīaꝫ distinctoꝝ:tn̄ sic de facto q̄libet ꝑsona est simplex q nulla pluralitas est ī ipsa aliquoꝝ distinctoꝝ quātūcūq modicū ī re extra:cū vt patet ex dictis ī p̄cedētib⁹ deitas ꝛ ꝑsonalis ꝓprietas ī nullo extra animā distīguant̄. ergo ꝛc. ¶Cōfirmat̄.quia in diuinis nō sunt nisi tres res.sed nisi persone diuine essent se totis distīcte isto modo: videlicet realiter / sic q illa quibus realiter distinguūtur nō sint alia ab ipsis ꝑsonis distinctis/seq̄ret̄ q in diuinis essent sex res:ꝛ q deitas ꝛ ꝑsonalis ꝓprietas distinguerentur aliqualiter in re extra.ergo ꝛc. ¶Minor apparet. qm̄ si illa quibus ꝑ se distinguūtur nō sunt ꝑsone sed aliqua ꝑsonaꝝ/ nō possunt poni nisi ꝓprietates personales/ꝛ ita cū iste sint tres si tres ꝑsone distinguātur eis tāq̄ aliquibus ab ipsis aliquo modo in re extra distinctis sequitur q sint sex res in diuinis:videlicet tres ꝑsone ꝛ tres proprietates relatiue q̄ ab ipsis ꝛ ꝑ ꝯn̄s ab essentia ponunt̄ distincte aliqualiter in re extra. hoc aūt est impossibile. ergo ꝛc. ¶Quarta ꝛ vltima cōclusio est: q ꝑsone diuine sunt primo modo p̄dicto idē seu ꝯueniūt se totis. ¶Hec probatur eodē modo quo alia est ꝓbata:qm̄ cōstat q ꝑsone diuine sunt vnū ꝛ idē essentialiter sicut distinguūtur personaliter.aut ergo sunt idē se totis vel tm̄ aliquibus ipsarū. sed nō potest poni secūdū: tū q2 in nulla ꝑsona est aliqua pluralitas/nec ꝑ ꝯn̄s aliquid ꝛ aliquid. tū q2 si ꝑsone cōuenirēt seu idē existerēt p̄cise in aliquibus ipsarū per ꝯn̄s distinguerent̄ nō se totis: sed aliquibus q̄ essent distincta ab istis in quibus tm̄mō vt supponitur conuenirēt:ꝛ tūc seq̄retur q q̄libet persona esset cōposita ex aliquo sibi ꝓprio/ꝛ ex alio cōmuni cuilibet aliarū distincto ab illo ꝓprio in re extra/ꝛ per ꝯn̄s essent sex res in diuinis:imo etiā nouē.qm̄ nō magis illa q̄bus ꝑsone realiter distinguūt̄ q̄ illa quib⁹ sunt idē oportet eē ab ipsis ꝑsonis distincta:ꝛ ita si illa tria quibus tres persone distinguūtur sunt aliquo modo a ꝑsonis distīcta ī re extra et illa in quibus cōueniūt si sunt plura/vel illud si cōueniūt tm̄ vno.ex quo sequitur q vel essent noue res in diuinis si rationes conueniēdi seu idētitatis personarū essent tres/sicut tres ꝓprietates quibus dicunt̄ distingui vel saltē septē si ratio cōueniētie seu idētitatis personarū ponat̄ vna tm̄:sed quodlibet p̄dictoꝝ est erroneū ꝛ absurdū.ergo ꝛc. ¶Et si q̄ras quomodo eadē possunt eisdē puta seipsis conuenire seu esse idē realiter ꝛ differre: Ad hoc faciliter respōdetur q et si hoc nō sit possibile eodē modo/potest tn̄ fieri differēter: videlicet q sint idem tali idētitate ꝛ diuersa diuersitate nō illi idētitati opposita sed alia disparata sicut est ī ꝓposito. Diuine eīm persone sunt idē seipsis essentialiter ꝛ distinguūtur nō cōsimiliter puta essentialiter sed personaliter.Et q hoc sit possibile videlicet eadē in diuinis distingui seipsis vno modo ꝛ esse idē alio/habēt necessario ꝯcedere illi qui ponūt inter deitatē ꝛ personalē ꝓprietatē diuersitatē aliquam in re extra:qm̄ scd̄m eos deitas ꝛ paternitas sunt idem realiter: nō tn̄ summa idētitate quāta est idē q̄d̄libꝫ sibi ipsi. est ergo inter ipsa aliqua diuersitas ī re extra ꝛ realis idētitas:sed cōstat q nō possunt ponere q cōueniāt seu sint idem nec differant nisi tm̄mō semetipsis.ergo ꝛc.

Sed contra predictas quatuor conclusiones arguitur.Et primo cōtra primā. quoniā ei q̄d est simplicissimū repugnat ōis cōpositio: ꝛ ꝑ ꝯn̄s plura includere in quoꝝ vno cōueniat cū aliquo ꝛ ꝑ alterū distinguatur ab ipso:sed quelibet persona diuina est simplicissima·ergo ꝛc.¶Secūdo arguit̄ cōtra scd̄am.qm̄ que nō sunt se totis idē/ꝛ tn̄ sūt idē/oportet aliquo ꝯuenire seu idē esse ꝛ aliquo alio differre:ex quo etiā supponūtur esse distincta: sed diuine persone differūt/ꝛ sunt idē:nec tamē sunt distīcte se totis nec idē secūdum istas duas primas conclusiones : ergo alio differunt/ ꝛ alio sunt idem. hoc autem est falsum/ꝛ in p̄cedentibus reprobatum.ergo ꝛc. ¶Tertio arguitur cōtra tertiā conclusionē. Primo sic arguēdo.hec essentia est omnino indistincta in tribus ꝑsonis:hec paternitas indistincta est in vna persona/ꝛ nō in alijs:ergo ꝑsone nō distinguūt̄ se totis.¶Secūdo.q2 licet aliqua possint per vnū ꝛ idē aliquo modo variatū cōuenire ꝛ differre:nō tamē ꝑ ipsum oīno inuariatū: sed essentia diuina est in personis oīno eadem ꝛ inuariata.ergo per ipsam persone sic ꝯueniūt/ꝛ sunt idē q nullaten⁹ distinguūtur.quare ꝛc.¶Tertio. quia illud q̄d includit aliquid q̄d est in alio/ꝛ aliquid q̄d nō est ī ipso/ nō distinguitur ab eo se toto: sed quelibet persona includit aliq̄d q̄d est in alia persona/ꝛ aliquid q̄d nō est in ipsa.ergo ꝛc. ¶Quarto.quia si persone essent se totis distincte nō magis essent vnus deus q̄ vna persona/cū eodē q̄libet deus existeret ꝛ persona.¶Quarto arguitur cōtra quartam conclusionē. Primo quia aliquid persone est cōmunicabile ꝛ aliquid incōmunicabile:sed persone non cōueniūt nisi in hoc q̄d est cōmunicabile/ꝛ oībus cōicatū.ergo ꝛc. ¶Secūdo:quia omne illud in quo est paternitas est pater/ꝛ in quo est filiatio filius: sed si persone sunt idē se totis omne q̄d est in vna et in alia.ergo ꝛc. ¶Tertio.q2 si persone sunt seipsis idē/ multo magis generatio ꝛ spiratio erūt idē.q̄d est falsum.quare ꝛc.¶Quarto.quia si ꝑsone essent idem seipsis/essentia esset triplicata sicut persona:cū nec essentia sit aliud q̄ persona. hoc autē est impossibile.ergo ꝛc.¶Quinto.q2 scd̄m Augustinū non eo deus quo pater/sed pater tm̄ est idē cū alijs ꝑsonis illo quo est deus.ergo ꝛc. ¶Cōfirmat̄ per eūdē Augustinū dicētē q oē q̄d relatiue dicit̄ est aliquid excepto relatiuo.

Ad primū contra primā cōclusionem potest dici q licet persona diuina sit realiter simplex sibi q repugnantia reali repugnet eis compō:nō tn̄ ꝑ se primo mō ex diffinitiōe sua includit simplicitatē/nec ꝑ ꝯn̄s excludit cōpositionē possibilē vt etiā in p̄cedētibus fuit tactū.q̄re ꝛc.¶Ad scd̄m ꝯtra scd̄am ꝯclusionē apparet euidēter q in nullo arguit ꝯtra ipsam. ¶Ad alia oīa q̄ arguunt̄ ꝯtra alias vltimas duas ꝯclusiones/ꝯsilr̄ respōdet̄ sicut fuit respōsuꝫ ad alia argumēta facta istis ꝯsilia in p̄dictis.¶Ad p̄mū ꝯtra tertiā ꝯclusionē dicēdū ē q vtraq p̄missarū est multiplex.Maior eīm q̄ dicit q essentia est idistīcta ī trib⁹ ꝑsonis/pōt hr̄e duplicē intellectū Unū q essētia sit ī trib⁹ ꝑsonis tāq̄ aliq̄d distīctū ab eis et sic est falsa nec a catholico admittēda: q2 tūc esset quaternitas ī diuinis.Aliū q essētia ē tres ꝑsone siue tres ꝑsone sunt essentialiter vn⁹ deus:ꝛ sic est vera.Minor etiā que ē q paternitas est ī vna ꝑsona tm̄/pōt ītelligi dupliciter.Uno mō q sit ī ipsa tāq̄ aliq̄d ei⁹ q̄d nō sit in alia.ꝛ sic est falsa ꝓpter ꝯsimilē rōnē illi q̄ dicta est:q2 videlicet seq̄ret̄ maior pluralitas q̄ trinitas ī diuinis/ꝛ etiā cōpositio ī ꝑsonis.Alio mō q paternitas dicat̄ tm̄ eē in vna ꝑsona:q2 tm̄ vna ꝑsona est pater:ꝛ sic est vera. ꝛ ita vtraq p̄missarū istarū est falsa si ꝑ ipsas intelligant̄ aliq̄ duo in re extra distincta:quoꝝ vnū dicat̄ esse ī vna ꝑsona ꝛ alterū nō ī illa sed ī alia.ītelligēdo autem ꝑ maiorē q oēs tres ꝑsone sunt vna essentia/ꝛ ꝑ minorem q vna persona distinguitur ꝑsonaliter ab alia/vtraq est vera: nec tamen ex ipsis sic intellectis sequitur conclusio que infertur:videlicet q persone nō sint se totis distincte. ¶Uel potest dici aliter ad minorem. Si eīm intelligatur q paternitas sit res que est tantum in vna persona et non in alia:falsa est cum sit diuina essentia que est omnis persona vt accipitur in maiore. Si autem intelligatur q paternitati ex sua diffinitione nō cōuenit q sit essentialiter filius nec spiritus sanctus:nec per ꝯn̄s q sit in eis sic cōcedit̄:nec ex ipsa sic ītellecta sequit̄ nisi q ꝑsone nō habēt ex suis diffinitionibus ꝑ seipsas q distinguant̄ se totis.hoc aūt in p̄cedētibus est cōcessum. ¶Ad secūdū respōdet̄: q licet in diuinis nō sit variatio essentialis est tamē ibi variatio ꝑsonalis.ꝛ ista sufficit.vnde ꝑsona diuina vt ꝑsona/est talis q licet nulla sit ī ipā distinctio possibilis de facto/est tn̄ ita verisilr̄ ꝛ ꝑfecte pater ꝛ deus sicut esset si in ipsa paternitas distingueret̄ a deitate. et hoc est q̄d sufficit ad idētitatē essentialē ipsius cū alia ꝑsona a qua distinguit̄ ꝑsonaliter.sicut eīm distinctio essentialis solū requirit varietatē essentialē/ita ꝛ ꝑsonalis varietatē tm̄mō ꝑsonalē.nec eīm ad distīctionē ꝑsonalē solā requirit̄ nisi q non oē quod est hec essentia sit hec ꝑsona sic aūt est in ꝓposito.q̄re ꝛc.¶Ad tertiū apparet q minor est falsa.q2 tūc vt dictū est/seq̄ret̄ maior pluralitas q̄ trinitas ī diuinis:nec aliqua ꝑsona est idē cū alia ꝑ essentiā suā sicut tm̄ ꝑ alterā eius ꝑtē: cū nihil sit in ipsa nisi sua essentia ab ea totaliter indistincta.¶Ad q̄rtū respōdetur q nō sequit̄ illud q̄d infert̄.q2 nomē dei est essentiale cōueniēs oīb⁹ ꝑsonis ex hoc q sunt essentialiter vn⁹ deus.significat eīm illā summā rē q̄ est essentialiter tres persone.sed nomen ꝓpriū cuiꝫ ꝑsonarū vt hoc nomē pater significat vnā personā tm̄ esse distinctā ab alijs. hoc aūt nomē ꝑsona significat cōmunius ꝛ magis ꝯfuse quā libet ipsarū vt ab alia ꝑsonaliter est distincta:ꝛ ideo plurificatur. quia eīm hic sunt plura pluralitate personali/ ideo fides catholica vtitur aliquibus noībus talia īportātibus in plurali: alijs aūt tm̄ in singulari: illis videlicet q̄ significāt rem illā nō vt est ꝑsonaliter plura sed vt est essentialiter q̄libet ꝑsona quo mō est res vnica.¶Uel scd̄o respōdet̄ alit̄: q licet eadē oīno res sit illa q̄ pater ē deus ꝛ qua est ꝑsona:q2 tn̄ nō oē q̄d est ipsi idē idētitate qua sit vn⁹ deus scd̄m/est idē ei idētitate qua sit vna ꝑsona tm̄:ideo nō sequit̄/sunt plures ꝑsone ergo plures dij q2 ꝑ istā ꝓpōnē pater ꝛ filius ꝛ spirit⁹ sanctus sunt plures dij/ītelligit̄ q sint essentialiter distincti. ꝛ ideo talis ꝓpō repellit̄ tāq̄ falsa.ꝑ istā aūt pater/fili⁹/ꝛ spūs sctūs sunt plures ꝑsone/intelligit̄ solū q ꝑsonaliter distinguūtur. q̄d ꝛ verū est.q̄re ꝛc.¶Ad primū eoꝝ que arguūtur cōtra quartā ꝯclusionē quādo dicit̄ q aliquid ꝑsone est cōmunicabile/ ꝛ aliquid incōicabile:si intelligatur q in qualibꝫ persona sint duo in re extra distincta/ quoꝝ vnū sit cōicabile: ꝛ nō alterū.sic est falsum. Si aūt ꝑ ista puta aliquid ꝑsone esse cōicabile/ꝛ aliquid incōicabile intelligatur q q̄libet ꝑsona est ab alia essentialiter idistincta/ꝛ ideo est res cōicabilis:ꝛ ꝑsonaliter distincta/ꝛ ideo incōicabilis: sic est verū.nec tn̄ ex hoc sequit̄ ꝯclusio que infert̄.vnde ꝑ illā aliquid ꝑsone est cōicabile/ debet intelligi q ꝑsona ipsa pōt ꝓducere aliā eādē sibi essentialiter. ꝑ istā autē aliquid ꝑsone est incōicabile/est intelligēdū q ꝑsona nō potest ꝓducere aliā eandē sibi ꝑsonaliter. ex his autē sic intellectis nō sequit̄ q̄d infertur:videlicet q ꝑsone nō sint idē se totis. ¶Ad scd̄m dicendū q licet cōcedēdū sit q paternitas est res que est filius: nō tn̄ est cōcedēdū nec sequitur q sit filius:quia paternitas distinguit̄ realiter a filio: licet nō essentialiter.per istā aūt ꝓpōnē paternitas est filius: designat̄ q paternitas nō distinguat̄. nō autē ꝑ istā: paternitas est res q̄ est filius /intelligit̄ q nō distinguat̄ realiter:sed tm̄ q nō essentialiter. ꝛ ideo hec admittit̄ ꝛ nō illa.Et quādo dicitur q oē illud in quo est paternitas est pater:Dico q verū est de illo in quo sic est paternitas seu est ipsa paternitas q distinguit̄ realiter a filio ꝛ a spiritu sancto.nō aūt de quocūq in quo est absolute paternitas/siue q̄d est res que est paternitas:cū q̄libet ꝑsona sit deitas:q̄ est totaliter ī re extra idē q̄d paternitas. ¶Ad tertiū: qm̄ dicit̄ q generatio ꝛ spiratio extra idē/ꝯcedēdū est si sit sermo de generatione ꝛ de spiratione actiua. si aūt de spiratiōe passiua nō sequit̄:q2 talis ꝑsonaliter distinguit̄ a ḡnatione tā actiua q̄ passiua.nec tn̄ est intelligēdū q oē q̄d est spiratio actiua sit generatio actiua:cū etiā ḡnatio passiua realiter a generatione actiua distincta sit idē cum ipsa spiratione actiua: sed q aliquid quod est spiratio actiua est generatio actiua. ¶Ad quartum apparet q non sequitur triplicatio essentie/sed magis oppositum: cum eadē essentia simplicissima sit tres persone coniūctim ꝛ ipsarū q̄libet singillatim.si eīm essentia esset triplicata ꝑsone nō essent vna essentia:ꝛ ita ꝑ cōtrariū cū oēs ꝑsone sint vna essentia:sequit̄ q ipā nō pōt existere triplicata. quare ꝛc.¶Ad quintū ꝛ vltimū respōdet̄: q illō/ nō eo deus quo pater est: sic intelligit̄: q licet eadē res oīno sit illa qua est deus ꝛ pater:tn̄ ipsi ex hoc q est pater nō cōuenit q sit deus/nec ecōuerso ex hoc q est deus ipsi cōuenit ꝑ se primo q sit pater:/alias oīs ꝑsona q̄ est deus esset pater/q̄d est falsuꝫ. vnde si ꝑ īpossibile distinguerētur deitas ꝛ paternitas in re extra: adhuc nihilominus esset pater ꝛ deus.vel ideo dicit̄ nō eo deus quo pater/q2 nō quilibet qui est deus est pater.vnde nō est ꝯn̄a formalis: est de⁹:ergo pater.¶Ad ꝯfirmationē respōdet̄ q verū ē q oē relatiue dictū est aliq̄d excepto relatiuo.ꝛ hoc scd̄m diffinitionē. oē eīm relatiue dictū est talis res cui ex hoc q est relatiua nō repugnat ꝑ se primo q esset in ipso entitas distincta a relatiuo/licet in ꝓposito aliunde repugnet de facto.vel ideo hoc dicit̄ q2 verū est q p̄ma persona nō tm̄ est pater/sed deus.ꝛ ideo dicit̄ aliq̄d excepto relatiuo/nō q sit distinctio inter ista in re extra:sed quia prima ꝑsona ita est vere deus ꝛ pater sicut si in ipsa deitas ꝛ paternitas distinguerētur.¶Hec de secundo.

Quantū ad tertium & vltimū vbi est respondēdū ad q̄sitū:apparet euidēter ex precedētibus quid dicendū.nullo eīm mō ꝯcedēdū est/ nec sine periculo dici pōt ꝑsonas diuinas esse realiter cōstitutas: cū oē realiter ꝯstitutū includat plura īter se extra aīam distincta puta ꝯstituētia ipsa:ꝛ in nulla ꝑsona sint talia sic distincta:vt est ex p̄cedētibus declaratū.¶Cōfirmat̄.quia nulla res cōstituit realiter semetipsaꝫ. ¶Hoc apparet. siue accipiat̄ cōstituens ꝓprie ꝛ formaliter ꝓ incluso in cōstituto/siue large ꝛ īproprie:videlicet virtualiter siue causaliter: vt vocet̄ cōstituens alterū hoc q̄d est ꝓducēs ipm̄.sed nulla diuinarū ꝑsonarū includit aliq̄d a se distinctū aliqualiter in re extra:ergo nulla pōt poni realiter cōstituta: nisi voces constitutū ab aliquo ꝓductū ab ipō.hoc eīm mō ꝯstitutū accipiēdo q̄d est abuti vocabulo oīs ꝑsona ꝓducta pōt dici ꝯstituta ex ꝑsona alia ꝓducēte non etiā ex essentia ꝛ ꝓprietate relatiua tāq̄ ex aliq̄b⁹ pluribus ꝑsone ītrinsecis ꝛ in re extra distinctis: cū vt sepe dictū est īter deitatē ꝛ ꝑsonalē ꝓprietatē nulla sit distinctio ī re extra.q̄re ꝛc.¶Si tn̄ alicubi dictū reperiat̄ ꝑsonā esse cōstitutā ex ꝓprietate ꝛ deitate/puta prima ꝑsona ex paternitate ꝛ deitate/ ꝑ huiusmōi ꝯstitutionē siue ꝑsonā primā ꝯstitutā ex paternitate ꝛ deitate nō ē aliud intelligēdū q̄ ipsam eē deū ꝛ patrē verū nō min⁹ ꝑfecte et veraciter q̄ si ī ipsa paternitas eēt a deitate distincta et ꝑ ꝯn̄s alio esset deus ꝛ alio pater: ex quibus duobus ipsa persona prima esset realiter ꝯstituta.¶Sed hic est dubiū an ex simplicitate diuine ꝑsone possit argui omnimoda identitas in re extra inter deitatem ꝛ personalem proprietatē.Et videtur q non. quoniā si simplicitas potest stare cū maiori diuersitate/multo amplius cum minori. sed summa simplicitas diuina stat cū distīctiōe reali ꝑsonarū que maior est distīctiōe illa q̄ ponit̄ a quod-

inter deitatem ꝛ relatiuā ꝓprietatē/ cū nec talis ponat ab eis realis. ergo ꝛc. ¶ Ad hoc dicendū est: ꝙ vtiqꝫ oīs diuersitas in re extra inter deitatē ꝛ personalē ꝓprietatem tolleret persone diuine simplicitatē: ꝛ ꝑ ꝯñs ex eius simplicitate arguit oīmoda idētitas īter ista. ¶ Hoc ꝓbatur. qm̄ oē simplicissimū est vnū. ergo illa plura q̄ sic sunt in aliquo: ꝙ nō sunt aliquod vnū nullo modo continens ipsa/ pōt esse simplicissimū: sed si deitas ꝛ ꝑsonalis proprietas eēnt ī re extra distincta/ nullo mō possent eē aliquod vnū tm̄ vt pōt ex p̄cedētibus euidēter probari. ergo ꝛc. ¶ Ex hoc apparet: ꝙ nō est simile de diuersitate ꝑsonarū ꝛ de ista: qm̄ ꝑsone diuine sic distinguūtur ꝙ sunt vnica res: videlicet vna deitas ab eis oībus ꝛ ab earū qualibet in re extra totaliter indistincta. ꝛ ideo nō magis deitas ꝯponit cū aliqua ꝑsona q̄ cum seipa: nec vna persona cū alia/ cū nec vna sit aliquid in re extra nisi res que est q̄libet alia. hoc aūt impossibile esset ponere si ꝑsona seu ꝓprietas ꝑsonalis ꝛ essentia distinguerent aliqua distinctione in re extra. quare ꝛc. ¶ Confirmat. qꝛ nulla distinctio posset esse in eadē ꝑsona inter deitatē ꝛ ꝑsonalem ꝓprietatē nisi essentialis vt apparet ex dictis in p̄cedētib⁹: sed talis diuersitas est summe simplicitati incompossibilis. ergo ꝛc. ¶ Sic ad questionē. ¶ Ad rationem in pricipio apparet solutio ex p̄dictis. nō eñ vt dictū est ꝑsone diuine alio couenīūt/ ꝛ alio distinguūtur: sed eodē penitus videlicet semetipsis.

Circa dist. tertiam in qua magister ostēdit quomō vnitas diuine essentie ꝛ trinitas ꝑsonaꝝ cognoscit ex creaturis/ Quero vtrū de deo possint haberi aliq̄ cōcept⁹ denoīatiui ab omni ei⁹ cōceptu q̄dditatiuo distincti: ¶ Et videt ꝙ sic. qꝛ de omni subiecto sciētie habent tales cōceptus: cū ꝛ ex eis constet cōclusio ipsa in sciētia demōstrata. sed deus est subiectū sciētie puta theologie etiam possibilis viatori. ergo ꝛc. ¶ Contra. qꝛ si de aliqua re simplici possent haberi conceptus ꝓprij multi/ eadē ratione infiniti. hoc aūt est falsum. ergo cū deus sit ens simplicissimū nō possunt de ipo tales diuersi cōcept⁹ haberi. ¶ Respōsio. vbi sic ꝓcedēdū. Quia eñ cōcept⁹ huiusmodi si ponant possibiles eē plures/ nō possunt distingui quātū est ex pte obiecti nisi scd̄m rationē: licet sint distincti ex pte sui: ideo ad vidēdū qualē ordinē habeāt/ est inquirēdū. Primo an qualē ordinē habēt aliqua vbi distinguūt realiter/ talē habeāt vbi scd̄m rationē tm̄mō distinguūtur. Scd̄o dicendū est ad q̄situ: videlꝫ an de deo possint plures ꝯcept⁹ haberi.

Quātū ad primū dicitur ꝙ propositio ista que est doctoris / vera est si intelligat debite isto mō: qualē ordinē habēt aliqui cōceptus vbi eis correspōderet distinctio in re: talē habēt vbi eis nulla correspondet distinctio in re: quātū ad hoc ꝙ sicut vnus coꝝ nō cadit ī diffinitiōe siue descriptiōe q̄dditatiua alt'i⁹ vbi eis correspōdet distictio ī re: ita nec vbi nulla eis in re distinctio correspōderet: sicut apparet de sapiētia/ iustitia/ ꝛ de trāscēdētib⁹ q̄ dicūt de deo: ī q̄ eis nō correspōdēt distīcta sꝫ eadē oīno indistīcta: ꝛ de creatura vbi eis distincta realiter correspōdēt. ꝛ tm̄ sicut in creaturis vnus istoꝝ conceptuū nō ponit in diffinitione alterius: ita nec etiā in diuinis. nō magis eñ iustitia dicta de creatura ponit in diffinitione sapiētie dicte de ipsa: cum tm̄ sapiētie ꝛ iustitie dictis de creaturis correspōdeant realiter distincta: sapiētie aūt ꝛ iustitie dictis de deo idē oīno ꝛ totaliter ī re extra vt postea ostēdetur. ¶ Hec ꝓpositio sic intellecta probatur primo. quia coꝝ quoꝝ vnū cadit in diffinitione alteri⁹/ vnū p̄dicatur de alio in primo modo dicēdi ꝑ se: sed taliū ꝯceptuū vn⁹ nō p̄dicatur de alio in primo modo dicēdi ꝑ se vbi eis nulla correspondet distinctio in re magis q̄ vbi eis distincta realiter correspondēt: sicut ostendetur quādo de distinctione attributoꝝ agetur. ergo ꝛc. ¶ Secūdo. quia oē transcēdēs vt in distinctione ista dicetur/ est ꝯceptus vniuocus deo ꝛ creature de vtroqꝫ vniuoce p̄dicatus. sed cōceptus vniuoci sic se habent ad oīa respectu quoꝝ sunt vniuoci/ ꝙ non magis vnus cadit in diffinitione alterius pro vno puta ꝓ re simplici q̄ ꝓ alio videlicet pro re cōposita vbi talibus cōceptibus distincta realiter correspondēt. ¶ Hec ꝓbatur. quoniā si vn⁹ taliū conceptuū caderet ī descriptione formali alt'ius vt dicūtur de re simplici in qua eis idē realiter corresponderet: non autem vt supponūt pro re composita: in qua eis distincta realiter correspondēt: sequeretur ꝙ conceptus vtriqꝫ subiectus quidditatiuus nō esset eiusdē rationis sed alterius vt rei simplicis ꝛ cōposite: sicut ponat exēplū de substātia dicta de deo/ ꝛ de creatura. quia si sapiētia dicta de substātia cū dicitur/ substātia est sapiēs: cadat ī diffinitione ipsius vt supponētis pro substātia simplici increata: nō autē vt dicitur de creatura: sequitur ꝙ substātia dicit equiuoce de deo ꝛ de creatura. in nulli⁹ eñ diffinitione conceptus vniuoce dicti de aliquibus cadit aliquid vt cōceptus ille dicitur de vno coꝝ/ q̄d nō cadit vt dicitur de altero. hoc aūt vꝫ conceptus huiusmodi transcēdētes quidditatiuos vel denominatiuos equiuoce dici de deo ꝛ de creatura/ est incōueniēs: quia tūc seq̄retur ꝙ nulla vna cōclusio deo ꝛ creature cōis posset ꝓbari. ergo ꝛc. ¶ Tertio. quia licet sapiētia ꝛ iustitia dei sit a sua substātia indistinca/ ꝛ a substātia creata omnis sua sapiētia ꝛ iustitia distinguat: tamē sicut ista est vera substātia creata est sapiens sapiētia existēte realiter ab ea diuersa: ita esto per īpossibile ꝙ diuina substātia esset sicut creata distīcta a sua sapiētia: nihilomin⁹ hec esset vera / substātia diuina est sapiēs. ergo veritas huius propositionis nō requirit idētitatē inter diuinā substātiam et suā sapientiā. ¶ Antecedēs apparet. quia licet sequatur gratia materie: substātia diuina est sapiens/ ergo sua sapiētia est realiter ipsi idē: nō tamē est formalis consequētia. qꝛ alias teneret in omni materia: q̄d non facit. ¶ Cōsequētia apparet. quia nullū ꝯsequēs requirit aliquod antecedēs cū cuius opposito posset stare: sed veritas huius ꝓpositionis deus est sapiēs: posset stare cū diuersitate sapientie diuine a sua substātia si talis diuersitas ꝑ īpossibile poneretur. ergo ꝛc. ¶ Quarto. quia ad hoc ꝙ vnus cōceptus cadat in formali descriptione alterius non sufficit ꝙ vterqꝫ idē significet in re extra: alias ista ꝓpositio/ deus est sapiens vel iustus vel pater/ esset ita per se sicut ista deus est deus: q̄d falsum est. ꝛ ita p̄ter idētitatē rei significate videtur requiri ꝙ sint concept⁹ eiusdē coordinationis p̄dicabiliū: vel ꝙ veritas ꝓpōnis in qua vn⁹ ꝯceptus de alio p̄dicat/ req̄rat ꝑ se ꝙ res significata ꝑ p̄dicatū sit q̄dditas vel ps q̄dditatis rei significate ꝑ subiectū. sed hmōi ꝯditiones nō existūt ī illis ꝯceptib⁹: qui sic se habēt īter se respectu diuersoꝝ q̄bus ꝯueniūt ꝙ vnus nō cadit in descriptiōe alterius: sicut apparet in ꝓposito de oībus cōceptibus trāscēdētibus. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmat. quia vniuoca sunt quoꝝ vnū nomē ꝯmune est ꝛ ratio substātie eadē. ex quo sequit ꝙ oē vniuocū vbicūqꝫ reptū habeat eadē diffinitionē siue descriptionē. sed cōceptus hmōi trāscēdētes reperiunt vniuoce in diuinis ꝛ in creaturis. ergo ꝛ scd̄m eadē diffinitionē: nec ꝑ ꝯñs aliquid cadit in diffinitione alicuius vt dicti de deo q̄d nō cadit in diffinitione ipsius vt dicit de creatura. ꝛ ita nō magis vnus est de ratione alteri⁹ in diuinis vbi idē oīno in re correspōdet eis: q̄ ī creaturis: vbi eis distincta realiter correspondēt. quare ꝛc. ¶ Cōtra ꝯclusionē istā doctoris sic expositā ꝛ ꝓbatā: arguit vnus qui ipsam falsam reputat. Primo sic. aut intelligitur ꝑ ꝓpōnē p̄dictā: ꝙ vnū in re sit plura ratiōe/ ꝛ sic est falsa: aut ꝙ vnū scd̄m rem habeat multos cōceptus qui talē habeāt ordinē qualem haberēt si eis distincta correspōderēt: ꝛ sic etiā ꝓpō intellecta est falsa. ¶ Primo: quia tūc sequeret ꝙ sicut homo ꝛ albedo ordinātur vt subiectū ꝛ accidēs/ ita ꝛ cōcept⁹ ipsoꝝ/ cū vt dicit talem habeāt ordinē. hoc aūt est falsum. ¶ Secūdo. quia si ꝯceptui hominis ꝛ aīalis correspōderēt aliqua distincta in sorte: talia ordinarētur sicut actus ꝛ potētia: non aūt coꝝ cōceptus hoc modo existerēt ordinati. ¶ Tertio. quia si deus ꝛ deitas distinguerētur/ vnū esset perfectius alio/ nec tm̄ mō cōceptus huiusmodi sic se habēt. ¶ Quarto. quia si homo ꝛ animal distinguerētur: nō se haberēt sicut superius ꝛ inferius. ergo nec modo conceptus ipsoꝝ. sed hoc est falsum/ quia nūc de facto cōcept⁹ aīalis est superior ad ꝯceptū hominis. ergo ꝛc. ¶ Quinto. quia quādo dicit ꝙ qualem ordinē haberēt aliqua si distinguerētur realiter/ talē habēt secūdū rationē/ vbi ratione tm̄modo distinguūtur/ aut intēdit doctor ponere possibile aut impossibile. si primū/ nihil ad ꝓpositum cū hoc sit īpossibile. si īpossibile/ adhuc ꝓpositio ista est falsa. ergo ꝛc. ¶ Ad ista apparet ꝙ nō arguūt cōtra mētem doctoris nec vadūt ꝯtra intellectū p̄expositū dicte propositionis: vt apparet ꝑ singula discurrendo. ¶ Ad primū eñ apparet ꝙ ꝯña nulla est. quia nō dicit in propositione p̄dicta ꝙ talē habeāt ordinē ꝯceptus in essendo qualem habent ipsoꝝ significata. ꝛ ideo licet significatū vnius ꝯceptus sit subiectū significati alt'ius/ nō tm̄ oportet ꝯceptū vnū esse alt'ius subiectū. cū hoc tm̄ stat ꝙ cōceptus huiusmodi cōponētes ꝓpōnē verā ꝓ subiecto et accidēte si couenīāt rei simplici/ non tm̄ cōposite/ nō magis vnus cadit in diffinitione alteri⁹ vt sunt rei simplicis: q̄ vt sunt rei cōposite. et hoc sufficit ad veritatē ꝓpōnis doctoris scd̄m eius intellectū p̄missum. ¶ Ad scd̄m cōsimiliter respōdet: videlicet ꝙ nō valet ꝯña. qm̄ vt dictū est: nō dicit in ꝓpōne ꝙ cōceptus habeāt īter se oēm ordinē talē qualē haberēt sua significata in essendo si esset distinctio inter ipsa: sed tm̄ ꝙ cōcept⁹ illi sic se habēt ꝙ vnus nō cadit in diffinitione formali alteri⁹: sicut se haberēt ꝯsimiliter si eis aliq̄ distinctio correspōderet. nūq̄ etiā vnus est alterius diffinitiu⁹ siue sint respectu eiusdem rei signate/ siue respectu diuersarū. ¶ Ad tertiū ꝯsimiliter est dicēdū. ¶ Ad quartū: si intelligat ꝙ cōceptus aīalis ꝛ hoīs haberēt eūdē ordinē ī essendo quē coꝝ significata si essent distincta/ nō est verū/ nec hoc intēdit ponere doctor ꝓpō supradicta. Si autem intelligatur/ ꝙ si in hoīe esset distīctio inter humanitatē ꝛ animalitatē ꝙ tūc vnus cōceptus nō esset superior ꝛ cōmunior in significando alio sicut ꝛ modo: falsum est. ¶ Ad quintū si doctor qm̄ ꝓpositionē illā sic format īpossibile ponat/ nō est verū q̄d assumit videlicet ꝙ ꝓpō vt sic ītellecta sit falsa. immo est vera: nec hoc esset inconueniens ponere: esto ꝙ antecedēs q̄d supponitur sit impossibile quia sepe aliqua cōsequētia est necessaria grā materie/ licet nō sit cōsequētia formalis. sed licet tā antecedens q̄ ꝯñs sit necessariū: tamē quia ꝯsequētia non est formalis cōtingit inferre ꝙ oppositū ꝯsequētis natū est quātū est ex forma cōsequētie stare cū antecedēte/ ꝛ ꝑ ꝯñs ꝙ añs natū esset fore verū: esto ꝙ ꝯñs ꝑ impossibile esset falsū. et isto mō est intelligēdū in ꝓposito. ꝓbat eñ ꝙ p̄dicatū nō cadit in formali descriptione subiecti in ꝓpōne cōposita ex terminis ꝯcretis/ vt cū dicit substātia ē sapiēs qꝛ ad veritatē istius nō sequit formali ꝯña ꝙ res significata per p̄dicatū sit quidditas nec pars quidditatis rei significate per subiectum. ¶ Hec de primo.

Quantū ad secūdū est opinio cuiusdā dicētis ꝙ īpossibile est de eadē re simplici diuersos cōceptus haberi: quoꝝ vnus sit quidditatiuus/ ꝛ alius denominatiuus sine oī distinctione intrinseca vel extrinseca eis correspōdēte. ex quo infert ꝙ oīs p̄dicatio est per se primo mō dicēdi ꝑ se/ in qua nihil īportat ꝑ p̄dicatū vel p̄dicabile de subiecto q̄d sit extrinsecū ipsi subiecto. ex hoc vlterius sequit q̄d ꝛ cōcedit/ ꝙ oēs cōcept⁹ attributales de deo dicti sint conceptus quidditatiui. ¶ Pro ista ꝯclusione arguit primo sic. impossibile est ꝙ eidē rei simplici sint duo sil'ia: quoꝝ neutrū sit sil'e alteri: sed cōceptus est sil'is illi cui⁹ est. ḡ eiusdē rei simplicis nō possūt esse plures cōcept⁹: quoꝝ vn⁹ sit dissil'is alteri. cōceptus aūt q̄dditatiu⁹ ꝛ denoīatiu⁹ sunt dissil'es. ḡ ꝛc. ¶ Scd̄o qꝛ oīs ille cōcept⁹ est q̄dditatiu⁹ ꝑ quē exp̄mit tota q̄dditas/ ꝛ nihil aliō. sed ꝑ oēꝫ cōceptū attributalē de deo dictū nihil ei extrinsecū cōnotantē exp̄mit tota quidditas dei/ ꝛ nihil ipsi extrinsecū. ḡ ꝛc. ¶ Tertio. qꝛ oīs ꝯceptus ille ē q̄dditatiu⁹ respectu alicui⁹/ q̄ supponit primo pro ipsa quidditate/ ꝛ nō ꝓ aliquo alio subiecto vel denoīato ab ipa quidditate: sed ī ista deus est sapiēs vel iustus/ sapiētia vel iustitia supponit tm̄ ꝓ diuinitate/ q̄ nec est subiectū/ nec aliquo mō denoīatū ab aliquo significato ꝑ sapiētiā vl' iustitiā. ḡ ꝛc. ¶ Quarto. qꝛ ꝯceptuū idē totaliter exprimētium vnus nō pōt esse denominatiuus si alt⁹ sit quidditatiu⁹: sed cōcept⁹ sapiētie vel iustitie de deo dictus nō exp̄mit aliud q̄ cōceptus entis vel substātie vel dei/ nec habet etiā aliū modū significādi. q̄libet aūt istoꝝ est cōceptus quidditatiu⁹. ḡ ꝛc. ¶ Quinto. qꝛ cōcept⁹ diuine sapiētie eq̄liter abstrahit a deitate sicut a sapiētia creata. ergo nō magis respectu vnius q̄ respectu alterius est cōcept⁹ q̄dditatiu⁹/ sed respectu sapiētie create est cōceptus q̄dditatiu⁹. ḡ ꝛc. ¶ Sexto. qꝛ qua rōne de eadē re simplici possent eē plures tales cōceptus: quoꝝ alius esset quidditatiu⁹/ ꝛ alius denoīatiu⁹: eadē rōne infiniti. nec eñ ex pte ītellectus nostri nec ex pte obiecti posset dari aliqua ratio q̄re ad certū numerū haberēt reduci. hoc aūt est incōueniēs. ḡ ꝛc. ¶ Septimo qꝛ nō videt ꝙ res aliter sit cōceptibilis abstractiue q̄ ītuitiue. sed intuitiue nō est visibilis nisi visione eiusdē rationis distincta ab eodē intellectu: lꝫ possit videri a pluribus ītellectib⁹/ pluribus visionib⁹: quarū vna sit magis/ ꝛ alia min⁹ distincta/ siue cōfusa. ḡ ꝛc. ¶ Octauo. qꝛ nisi intellectu existēte eodē ꝛ obiecto/ cōceptus/ q̄ est eorū effectus/ argui posset idē/ nulla eēt via ad ꝓbādū veritatem alicuius effectus. hoc aūt est incōueniēs. ergo ꝛc. ¶ Cōtra ꝯclusionē istā arguit primo sic. illa ꝓpō nō ē ꝑ se p̄mo modo dicēdi ꝑ se/ q̄ ad hoc ꝙ sit vera nō req̄rit ꝙ res significata ꝑ p̄dicatū sit q̄dditas/ nec ps q̄dditatis rei significate ꝑ subiectū: sed talis est ista: deus est iustus vel sapiēs/ ꝛ alia oīs in qua p̄dicant cetera attributa de deo. ḡ ꝛc. ¶ Maior apparet. qꝛ veritas cuiuscūqꝫ p̄dicationis ī q̄ aliq̄d p̄dicat p̄mo mō dicēdi ꝑ se/ req̄rit ex formali habitudine terioꝝ ꝙ p̄dicatū significet q̄dditatē vel q̄dditatis ptē rei significate ꝑ subiectū. ¶ Minor ꝓbat. qꝛ ista ꝯña nō est formalis: deus ē sapiēs: ḡ sapiētia est deitas vel ps deitatis: īmo hec ꝓpō eēt vera q̄tū ē ex formali habitudine terminoꝝ: esto ꝑ impossibile ꝙ deitas et sapientia essent in re extra distincta sicut substantia creata et sua sapiētia distinguūtur. ergo ꝛc. ¶ Nec valet si dicatur: ꝙ per istā rationem consimiliter probaretur ꝙ ista propositio nō esset necessaria/ q̄d tm̄ est falsum. ¶ Respondet eñ ad hoc ꝙ nō est verū. qꝛ ad hoc ꝙ aliqua ꝓpositio sit necessaria/ sufficit ꝙ eadē res īportetur

per suū subiectū ⁊ ꝑ predicatū:sicut in ꝓposito eadē res oīno importatur ꝑ subiectū ⁊ ꝑ p̄dicatū ꝓpōnis p̄dicte. hoc aūt nō sufficit ad hoc ꝙ ꝓpositio sit in primo modo dicēdi ꝑ se vera:sed oportet ꝙ res signata ꝑ subiectū sit quidditas vel pars q̄dditatis rei significate ꝑ p̄dicatū sic necessario ex habitudīe terīoꝝ ꝙ si aliter accideret ꝓpositio vera esse nō posset.aliter eñ est loquēdū de perseitate rei significate:⁊ aliter de perseitate ꝓpōnis significātis.loquēdo eñ de ꝑseitate rei nulli est dubiū quin deꝰ sit ꝑ se sapiēs atq3 iustus:⁊ q̄libet alioꝝ q̄ predicant̄ de ipso.nō eñ est iustus nec sapiēs aliquo mediāte alio a se ipso.cū hoc tñ stat ꝙ ꝓpō ī qua aliquod taliū p̄dicat̄ nō sit ꝑ se primo modo ꝓpter rationē p̄dictā. ¶Cōfirmat̄. q2 ꝓpōnē esse necessariā nō est aliud q̄ ipsam rē ꝑ eā significatā necessario esse talē qualē ꝓpō significat esse eā sed ꝓpōnē esse verā in primo modo dicēdi ꝑ se/ est eius p̄dicatū requirere ad hoc ꝙ sit vera ꝙ eius significatū sit quidditas vel pars quidditatis rei significate per subiectū:siue q̄d idē ē ꝙ p̄dicatū sit subiecti diffinitiuū. nō minus eñ subiectū ⁊ p̄dicatū huius ꝓpōnis: aīal est homo significāt idē q̄ p̄dicatū ⁊ subiectū eiusdē ꝓpōnis cōuerse/ homo est aīal:⁊ tñ ista est vera ꝑ se in primo mō:⁊ non prima:cuius ratio nulla est alia nisi q2 terminus aīal est hoīs diffinitiuus:⁊ nō ecōuerso.quare ⁊c̄. ¶Preterea scd̄o arguit̄ sic ad idē.oīs ꝓpōnis ꝑ se in primo modo p̄dicatū aut est tota diffinitio:aut pars diffinitionis subiecti.¶Hoc apparet. q2 nec scd̄m phm̄ in primo poster. aliud est intelligēdū ꝑ p̄dicatū dici de subiecto ī p̄mo mō q̄ esse diffinitiuū ipsius.sed nec sapiēs nec aliquod alioꝝ attributoꝝ est cōceptus dei diffinitiuus. ergo nec de ip̄o in primo mō dicēdi ꝑ se p̄dicatus.¶Minor ꝓbat̄.q2 ille terminus nō est alterius diffinitiuus : quoꝝ duoꝝ terminoꝝ distinctio rei significate nō infert ꝑ formalē ↄsequētiā ꝓbationē in qua vnꝰ p̄dicat̄ de alio / eē falsa3. ¶Hoc apparet.q2 distinctio rei significate ꝑ subiectū ⁊ ꝑ p̄dicatū ꝓpōnis ꝑ se in primo mō infert ipsam esse falsa3: sicut si aīalitas distingueret̄ ab humanitate/hec ꝓpō esset falsa/homo est aīal:sed distinctio rei significate ꝑ cōceptus hmōi attributales dictos de deo ⁊ ꝑ ↄceptū dei subiectū de quo p̄dicant̄ nō infert ꝑ ↄsequētiā formalē ꝓpōnē in qua ipsi p̄dicant̄ de deo esse falsam.nō eñ hec ꝓpō/deus est sapiēs vel iustus/esset falsa : esto ꝑ īpossibile ꝙ iustitia ⁊ sapiētia essent distincta a diuina essentia in re extra ergo ⁊c̄. ¶Nec valet si dicat̄ ꝙ hic arguit̄ ex suppositione īpossibilis:ex qua nō sequit̄ ↄclusio vera. primo q2 īmo etiā argumētū currit de facto.arguit eñ ex īpossibilitate qua de facto ista ē īpossibilis:totaliter deitas distiguit̄ a diuina sapiētia:⁊ de īpossibilitate qua hec est īpossibilis etiā de facto:deitas totaliter distinguit̄ a sua entitate. licet eñ de facto vtraq3 sit īpossibilis nō tñ similiter:sed dissimiliter:q2 sic se habet īpossibilitas prime ꝙ nō arguit ꝓpōnē in qua p̄dicat̄ sapiētia de deo eē falsa3. impossibilitas autē scd̄e ꝓpōnis argueret ꝓpōnē illam deus est ens/esse falsam. ex hac aūt differētia taliū īpossibilitatū q̄ ē de facto/ ꝓcedit argumētū.quare ⁊c̄. ¶Secūdo:q2 falsu3 est q̄d accipit̄ quādo dicit̄ ꝙ ex suppōne impossibilis nō potest aliqua ↄclusio sequi vera . Si eñ hoc esset verum nō oporteret q̄rere an si spiritus sanctꝰ nō ꝓcederet a patre ⁊ a filio posset ab vtroq3 distigui : et alia multa q̄ sepe ex suppositione impossibilis a doctoribus ptractant̄.quare ⁊c̄.¶Cōfirmatur hoc ꝑ Augustinū dicētē:ꝙ pater diuinus nō eo ē pater quo īgenitꝰ.q̄d quidē ipse ꝓbat ex suppositione impossibilis/cū subiungit:quia si non genuisset nihil prohibuisset ipsum esse ingenitū. constat eñ ꝙ hoc suppositum videlicet patrem nō genuisse/non est minus impossibile q̄ sapientiā diuinam et essentiā distingui aliqualiter ī re extra,ergo sicut Augustinus arguit ꝙ pater nō eo generat quo est ꝑsona nō ꝓducta/ꝑ hoc q2 nō sequit̄ ꝑ ↄsequētiā formalē:est persona nō ꝓducta.ergo generat eā.q2 esto ꝙ ꝑ impossibile nō genuisset nihil minꝰ quātū est ex forma ↄñe eēt ꝑsona nō ꝓducta.cōsili mō pōt argui in ꝓposito. q̄re ⁊c̄. ¶Preterea arguit̄ scd̄o cōtra opināte ex ꝓpriis ciꝰ dictis.Primo.q2 vt ↄcedit/ista ꝓpō:deus est pater/nō est in primo mō dicēdi ꝑ se:sed nō magis sapiētia vl' q̄cūq3 aliud attributū dictū de deo īportat totaliter idē cū ip̄a q̄ paternitas: vt apparet ex dictis in p̄cedēti dist.⁊ esto ꝙ ipse hoc negaret/saltē cōcedit ꝙ īpossibile est cognoscere deitatē nō cognoscēdo paternitatē:⁊ ꝑ ↄsequens ꝑ oēm cōceptū quo ↄcipit̄ paternitas habet ↄcipi deitas. sed scd̄m eūdē ideo hec ꝓpositio:deus est sapiens:est ꝑ se in primo modo dicēdi ꝑ se: q2 idē ꝑ subiectū ⁊ ꝑ p̄dicatū importat̄.ergo ⁊c̄. ¶Secūdo.quia cōcedit trāscēdētia puta cōceptū substātie ⁊ sapiētie vniuoce p̄dicari de deo et de creatura:sed hoc nō esset verū si sapientia p̄dicaret̄ in primo mō de deo.q̄d apparet: q2 conceptus oīs dicit̄ scd̄m eādē oīno descriptionē de illis oībus de quibꝰ vniuoce p̄dicatur:sed illud in cuius descriptiōe vt dicit̄ de vno cadit aliquid q̄d nō cadit ī eiꝰ descriptione vt dicit̄ de alio/nō dicit̄ de vtroq3 scd̄m eādē descriptionē totalē: nec ꝑ ↄñs vniuoce. in descriptione aūt substātie vt dicte de creatura nō cadit sapiētia:nec sapiētia vt dicta de ip̄a creatura cadit ī eius diffinitione.ergo consilr̄ est dicēdū de ipsis vt dicūtur de diuinis:supposito vt cōcedis ꝙ dicātur vniuoce de eis ⁊ de creaturis. ¶Confirmatur.primo:quia secūdū eū ista ꝓpō:deus est sapiēs: ideo est ꝑ se in primo mō dicēdi ꝑ se:q2 sapiētia eque abstrahit̄ a deo et a sapiētia creata sicut cū dicit̄/ sapientia creata est sapientia.sed cū dicit̄ deus est pater:consimiliter paternitas eque abstrahit̄ a deitate ⁊ a paternitate creata.ergo consilr̄ erit ista ꝑ se/ deus est paternitas/sicut ista paternitas creata est p̄ñitas:q̄d tñ negas. ¶Scd̄o.q2 ideo nō videt̄ concedere hāc eē ꝑ se p̄mo mō dicēdi ꝑ se: deus est sapiēs:q2 non solū verificat̄ de deo sapiens ī concreto sed etiā ipsa sapiētia ī abstracto.sed silr̄ est in ꝓposito.cō simili eñ modo deus dicit̄ paternitas in abstracto sicut pater in concreto.ergo non minus debes concedere istā esse veram in primo modo q̄ aliam.quare ⁊c̄.

Et ideo quantum ad istum articulum aliter est dicēdū:loquēdo conformiter dictis istius doctoris cuius sunt oēs rationes p̄dicte facte contra aliā opinionē.¶Ad cuiꝰ euidētiā est sciēdū:ꝙ ī hoc distiguit̄ p̄dicatio ꝑ se in p̄mo mō a p̄dicatiōe ꝑ se ī scd̄o:q2 p̄dicatū ꝓpōnis p̄mi modi ꝑ se est conceptꝰ q̄dditatiuꝰ subiecti de quo p̄dicat̄ diffinitiuꝰ. p̄dicatū aūt ꝓpōnis scd̄i modi non ē conceptꝰ subiecti diffinitiuꝰ nec q̄dditatiuꝰ:sed q̄litatiuꝰ seu denoīatiuꝰ.hmōi aūt denoīatiuꝰ cōceptꝰ ē duplex.vnꝰ eñ ē alterius rei significatiuꝰ ab illa q̄ ꝑ subiectū de quo dicit̄ p̄dicat̄: vt conceptꝰ albi vel etiā sapiētie p̄dicatus de creatura.⁊ iste potest subdiuidi:q2 q̄dā ē cuiꝰ significatū est subiecto de quo dicit̄ inexistēs vt album. alius cuius significatū seu connotatū nō est inexistens actualiter sed possibiliter:vt risibile vl' calefactiuū .aliꝰ aūt est oīno eiusdē rei significatiuus cū illa q̄ ꝑ subiectū de quo dicit̄ īportat̄:vt conceptꝰ patris vel sapiētie dictus de deo. Cōceptꝰ etiā quidditatiuꝰ maxime large sumptꝰ posset poni duplex.vnꝰ large tñ ⁊ īproprie sumptus condiuisus ↄtra ↄceptū denoīatiuū primo modo sumptū:vt videlicet diceret̄ conceptus alicuius quidditatiuus oīs ille qui est cū ipso eiusdē rei significate totaliter expssiuꝰ siue sit siue nō sit eius diffinitiuꝰ. Alio modo ⁊ ꝓprie conceptus quidditatiuus dicit̄ tñ ille q̄ est alterius diffinitiuꝰ ⁊ eiusdē rei cū ipso significatiuus.

Hoc premisso pono quatuor conclusiones. ¶Prima est.ꝙ nullus cōceptus denoīatiuꝰ ꝓprie sumptus significatiuus alicuiꝰ diuersi a deo existēs in eo est possibilis haberi de ipso.¶Hec videt̄ eē euidēs cuicūq3 catholico:nec de ipsa ē aliqua q̄stio.qm̄ de nullo simplici tali mō ꝙ nō pōt aliq̄d in ipso formalit̄ eē ab eo in re extra aliquo modo distinctū/ pōt talis ↄceptus haberi.Hoc apparet:q2 talis cōceptus vt supponit̄ significat aliquid distinctū a significato subiecti dici:quo dicit̄ existēs ī ipso:vt apparet de albo ⁊ de sapiēte dicto de cōceptu alicuius rei create.sed talis res sic distīcta nō pōt esse in aliquo summe simplici q̄d est oē q̄d habet siue q̄d est in ipso.ḡ ⁊c̄. ¶Ex hoc sequit̄ corollarie: ꝙ nulla pōt esse p̄dicatio in scd̄o mō de deo cuius p̄dicatū sit talis cōceptꝰ denoīatiuꝰ. Et si ad istū intellectū opinio supius ī probata diceret sapiētiā ⁊ alia attributa p̄dicari de deo nō in scd̄o sed in primo mō dicēdi ꝑ se: verū dicit:sed tñ ī propriissime ⁊ aliter q̄ phs accipit p̄dicari ꝑ se in primo mō.nō eñ omnē ꝓpōnē cuius p̄dicatū ⁊ subiectū idē significāt/phs dicit esse primi modi:nec est dubiū abutēdo vocabulo isto mō oīa talia p̄dicari de deo in primo mō ꝑ se:⁊ nullatenus in scd̄o: cū constet ꝑ nullū taliū īportari nisi deū tm̄mō in re extra.¶Scd̄a ↄclusio est:ꝙ cōceptꝰ denoīatiuus etiā ꝓprie sumptus cōnotatiuus alicuꝰ diuersi a significato subiecti ē possibilis hr̄i de deo.¶Hec apparet tā de cōceptu cōnotatiuo alicuiꝰ ad extra disticti essentialiter a deo vt ē creatiuū/q̄ etiā de ↄceptu ↄnotatiuo alicuius ad intra distincti realiter nō a diuina essentia sed a ꝑsona/vt generatiuū ⁊ spiratiuū.ↄstat eñ ꝙ deus est creatiuus:pater solus generatiuus ⁊ generās:⁊ pater ⁊ filius sunt vnū principiū spiratiuū ⁊ spirans.sed q̄libet istoꝝ est ↄceptus denoīatiuus alicuius distincti realiter ab illo de quo dicit̄ cōnotatiuꝰ. sicut eñ risibile cōnotat actū ridēdi vt possibilē:⁊ calefactiuu3 calorem: ita ⁊ creatiuū q̄libet rē creabilē:generatiuū personā generabilē:⁊ spiratiuū spirabilē seu spiratū.ergo ⁊c̄.¶Minor videlicet ꝙ q̄libet p̄dictoꝝ sit cōceptus denoīatiuꝰ siue qualitatiuus/apparet.q2 oīs ↄceptus est respectu illius denoīatiuꝰ siue qualitatiuus cuius nō est diffinitiuꝰ sed nec creatiuū est dei/nec generatiuū ꝑsone diuine diffinitiuū.ergo ⁊c̄.¶Nec valet si cōtra hoc arguat̄.q2 generatio est idē cū patre: est eñ essentialiter īmo ⁊ totaliter ipse pater.q2 ex hoc nō sequit̄ ꝙ sit diffinitiua: q2 etiā cōceptus sapiētie dictus de deo importat totaliter idē cū ipso:nec tñ ex hoc sequitur ꝙ sit eius diffinitiuus.cōsimiliter in ꝓposito est dicēdū:q2 licet ꝑ patrē ⁊ ꝑ ḡnationē et ꝑ deū oīno idē īportet̄ in re extra/sunt tñ cōceptus diuersi quoꝝ vnus nō est alterius diffinitiuꝰ.q̄d apparet ꝑ Augustinū dicētē:vt fuit supius allegatū. ꝙ si pater nō genuisset nihil minus ipse īgenitus fuisset: hoc aūt oīno falsum existeret si generatio actiua cōceptus diffinitiuꝰ eius esset.si eñ generatio esset diffinitiua prime ꝑsone sicut aīal hoīs:ista eēt formalis ↄñā/nō est generatio actiua/ergo nec prima ꝑsona: sicut ista/ nō est aīal / ergo nec hō.hoc aūt negat Augustinus vbi supra.ḡ ⁊c̄. ¶Tertia cōclusio est:ꝙ de deo possunt haberi: ⁊ habent̄ cōceptus denoīatiui nihil ab ipso distictū significātes nec aliquo modo cōnotātes.¶Hec apparet: ꝙ tales cōceptꝰ sunt sapiēs/iustus/bonus/⁊ similes attributales.constat eñ nullū taliū q̄ dicunt̄ de deo aliquid significare nec cōnotare distinctū ab ipso:cū deus seipso sit sapiēs:⁊ q̄libet predictoꝝ est de eo dictū omni ab ipso alio circūscripto: nec tñ vt ꝓbatū est supra/aliq̄s istoꝝ ↄceptuū est q̄dditatiuus cū nō sit dei diffinitiuus.ḡ ⁊c̄. ¶Minorē l3 ꝓbatā in p̄cedētibꝰ:videl3 ꝙ nullus talis cōceptꝰ sit dei diffinitiuꝰ/declarat doctor p̄dictꝰ ꝑ hoc:qm̄ qñ eidē rei simplici cōueniūt cōceptus diuersi:⁊ diuersoꝝ ordinū p̄dicabiliū:nullus ↄceptus ꝓpriꝰ vniꝰ ordinis cadit ī descriptiōne formali alicuiꝰ ↄceptus alterius ordinis.exēplū huius ponit de substātia relatiōe ⁊ quātitate.q̄bus tribꝰ ḡnibꝰ scd̄3 aliq̄s correspōdet eadem res significata.⁊ tñ hoc nō obstāte:videl3 rei significate idētitate:q2 tria ista sunt cōceptus ordinū diuersoꝝ:ideo nūq̄ ī diffinitiōe istius rei significate data scd̄3 ↄceptū vniꝰ ordinis / cadit aliq̄s ↄceptus alterius duoꝝ ordinū. nec eñ hec p̄dicatio hoc ē quātitas vel quātus vel relatus siue relatio est p̄dicatio ꝑ se in p̄mo mō:q2 nec aliq̄s hoꝝ ↄceptuū q̄ de hoīe p̄dicant̄ est eius diffinitiuus lic3 nō sit alicuius rei ab eo alterius expssiuꝰ siue significatiuus.sed deus licet nō sit ī genere tñ ipsi cōueniūt diuersi ordines cōceptuū.ex hoc eñ ꝙ est substātia ipsi cōuenit ordo cōceptuū cōmuniū ipsi et aliis substātiis:q2 sapiētia/q̄dā ipsi cōueniūt conceptus cōmunes ei ⁊ aliis sapiētiis:q2 est q̄dā generatio/ cōueniūt ipsi cōceptus cōmunes ei ⁊ aliis generationibus.ḡ in descriptione quidditatiua formali qua debet describi scd̄m conceptū suū primi ordinis nō debet poni aliquis cōceptus alicuius alterius ordinis:qm̄ cōceptū ↄmunē describi ꝓ re descriptione formali/est ip̄m describi ꝑ ↄceptus cōes ꝓprios sui ordinis p̄dicabiliū.ḡ p̄dicatū huiꝰ ꝓpōnis: deꝰ ē sapiēs:nullo mō cadit ī diffinitiōe sbiecti magis q̄ p̄dicatū istiꝰ angelꝰ ē sapiēs/ī diffinitiōe āgeli cū ↄceptꝰ huiusmōi trāscēdētes eādē habeāt diffinitionē ⁊ eiusdē rōnis existāt vbicūq3 siue de q̄cūq3 dicantur: alias nō vniuoce sed equiuoce dicerent̄: q̄d falsum est:vt postea ostēdet̄.ḡ ⁊c̄.¶Quarta ⁊ vltima ↄclusio ē:ꝙ oēs cōceptus denoīatiui p̄dicti p̄dicant̄ de deo ī scd̄o mō dicēdi ꝑ se:vel saltē magis p̄dicatio taliū est reducibil' ad modum illū q̄ ad aliū. ¶Hec apparet.qm̄ cōstat ꝙ accipiēdo p̄dicationē ꝑ se primo mō sicut sumitur a phō ⁊ cōmuniter ab oībꝰ q̄ nō abutunt̄ tali vocabulo/talis p̄dicatio istoꝝ cōceptuū de deo nō est p̄dicatio in p̄mo mō cū vt dictū est/nullus taliū cōceptuū p̄dicabilium sit dei diffinitiuꝰ:licet eiusdē rei cū ipso significatiuꝰ.nulla etiā alia p̄dicatio a p̄dicatione scd̄i modi inuenitur:cui ista p̄dicatio taliū ↄceptuū de deo tm̄ q̄tū isti assimilet̄.ḡ ⁊c̄. ¶Cōfirmatur.quia subiectum huius p̄dicationis: deus est sapiēs/ est cōceptus quasi specificus in coordinatiōe cōceptuū quibus cōuenit cū substātiis:⁊ p̄dicatū est alterius rationis seu coordinationis. ergo cū non possit p̄dicari de ip̄o in quid/oportet ꝙ predicetur ⁊ verificetur de eo in quale. quare ⁊c̄.

Ad alia quæ pro opinione alia sunt arguta respōdet̄. Ad primū apparet euidēter ꝙ falsu3 accipit in maiore loquēdo de illa silr̄tudine q̄ ↄceptꝰ dicit̄ esse similis suo obiecto ↄcepto.nō eñ est inter ↄceptū ⁊ suū obiectū silr̄tudo aliqua in essendo qualis est īter illa indiuidua q̄ sunt eiusdē rōnis:sed tm̄ cōceptus dicit̄ rei cōcepte silr̄is in significādo/ꝓ quāto videlicet ↄceptꝰ talem rem esse representat seu exprimit qualis ipsa in se existit. Q2 aūt de tali similitudine maior intellecta/sit falsa apparet:quoniam constat eandē rem posse concipi notitia sensitiua ⁊ intellectiua intuitiua et abstractiua notitia creata et increata:qui omnes conceptus videlicet sensitiuus/intellectiuus /intuitiuꝰ /creatus ⁊ increatus ⁊ abstractiuꝰ sunt alterius rationis: ⁊ tamen eiusdē obiecti.ergo ⁊c̄.¶Ad scd̄m apparet ꝙ falsu3 accipit in maiori.nō eñ ↄceptꝰ aliq̄s dicit̄ q̄dditatiuꝰ ꝓprie l3 large q2 q̄dditatis expssiuꝰ sed q2 eiꝰ diffinitiuꝰ /apud nullū eñ ē dubiū q̄n vocādo q̄dditatiuū dei ↄceceptū omnē illū q̄ īportat idē q̄d deus ⁊ ꝑ ↄñs totā eiꝰ q̄dditatē oēs ↄceptus attributales de ipso dicti sunt vere q̄dditatiui l3 aūt hoc mō oīs cōceptus de ip̄o dictꝰ sit q̄dditatiuus.

nō tñ oīs dicit̄ de ipso in primo mō. quare, ⁊c. ¶ Ad tertiū cōsimiliter est dicēdū. vocādo eñ cōceptū quidditatiuū ꝯceptū subiecti de quo dicit̄ diffinitiuū: ⁊ ꝑ ꝯñs in primo mō p̄dicatū/maior assumpta est falsa. ¶ Ad q̄rtū apparet cōsimiliter ꝙ accipit falsum in maiore. quia ad hoc ꝙ cōceptus aliquis dictus de aliquo sit quidditatiuus nō sufficit ꝙ importet eādē quidditatē cū ipo sed ꝙ predicet̄ de ipso in primo modo. nō aūt oīm importātiū eādē q̄dditatē vnū p̄dicat̄ de alio isto mō. nec eñ substātia dicit̄ quāta nec similis vł dissimilis isto mō: cū tñ nec quātū nec simile vel dissimile importet aliq̄d distinctuȝ ab ipsa substātia: de cuiꝰ cōceptu dicit̄ ī re extra. q̄re ⁊c. ¶ Et si q̄rat̄: ex quo cōceptus aliqui sunt eiusdē obiecti totaliter indistincti vnde magis pōt cognosci vel argui vnū eoꝝ q̄ alterū esse quidditatiuū? ¶ Ad hoc respōdet̄ et bene ꝙ dupl'r. Primo eñ hoc cognoscit̄ ex habitudīe terminoꝝ: sic intelligēdo ꝙ quādocūq; ex p̄dicatione cōcreta vnius de alio nō sequit̄ formali ꝯña ꝙ res importata ꝑ p̄dicatū/sit quidditas nec pars quidditatis rei significate ꝑ subiectū tale p̄dicatū nō cadit in diffinitione subiecti: nec ꝑ ꝯñs est eius quidditatiuꝰ: q2 nec diffinitiuus. sicut ponit̄ exēplum de ista: deus est sapiens: cuius veritas nō requirit formali ꝯña ꝙ sapiētia ꝑ p̄dicatū significata sit deitas nec aliquid eiꝰ. Ecōtrario aūt tūc cōceptus de aliquo p̄dicatus cognoscit̄ esse eius quidditatiuus qñ veritas ꝓpōnis exigit ꝙ res significata ꝑ p̄dicatā sit quidditas vel ps quidditatis rei significate ꝑ subiectū: vt ponit̄ exēplū de ista: homo est aīal: vel deus est substātia. Alio mō cognoscit̄ vnū cōceptū nō esse alterius diffinitiuuȝ nec ꝑ ꝯñs quidditatiuū ex diuersitate coordinationis p̄dicabiliū: videlicet q2 sunt diuersarum taliū coordinationū: licet idē oīno significēt in re extra. ¶ Ad quintū qñ dicit̄ ꝙ ꝯceptus sapiētie equaliter abstrahit̄ a deitate sicut a sapiētia creata/hoc ē verū realiter: sic intelligēdo ꝙ cōceptus sapiētie nō est magis cōceptus vnius q̄ alterius. ex hoc tñ nō sequit̄ ꝙ de deitate ⁊ de sapiētia creata vniformiter p̄dicet̄. nō eñ vniformiter cōceptus sapiētie abstrahit̄ a deo sumpto scd'm cōceptū in ista ꝓpōne subiectū: deus vel substātia increata est sapiens/⁊ a sapiētia creata. cōcedit̄ tñ ꝙ equaliter ⁊ vniformiter abstrahi pōt a deo scd'ȝ aliquē eius cōceptū sicut a substātia creata scd'ȝ eius ꝯceptū. ⁊ ideo sicut predicat̄ ꝑ se p̄mo mō de ꝯceptu aliquo substātie create/ita p̄dicat̄ ꝯsimili modo de ꝯceptu cōsimili substātie increate. nō tñ de isto qui subijcitur in ꝓpōne ista: deus vel substantia prima est sapiens: sed de subiecto huius sapiētia infinita est sapiētia. ¶ Ad sextū apparet ꝙ ista ratio est cōtra iōm cōsiliter. qñ scd'm eū cōceptus aliqui cōnotatiui affirmatiui ⁊ negatiui ⁊ etiā cōceptus paternitatis et filiationis p̄dicant̄ in quale nec ꝑ ꝯñs in primo modo de cōceptu diuinitatis. ⁊ ita qua ratione sunt tot isti/ eadē vt arguis īfiniti. vnde an ꝯceptꝰ de deo p̄dicabiles nō per se primo quos de ipso habemus: ipsiq; ex fide attribuimus sint finiti vel infiniti: ⁊ si finiti quot sint: hoc nō videt̄ existere nobis certū: cū multi alij quos ignoramꝰ in p̄senti sint de ipso p̄dicabiles forsitan isto mō. hoc aūt nobis modo cōstat: videlȝ tales cōceptus huiusmodi eē plures: esto ꝙ nobis eoꝝ certus numerus nō sit notꝰ: sicut habet ipsemet q̄ sic arguit respōdere. ¶ Ad septimū respōdet̄ ꝙ minor est falsa. posset eñ res eadē sicut deus videri visionibus alterius rōnis: ꝑ quarū vnā vidēs ītelligeret deū ipm: sic ꝙ discerneret īter eū ⁊ q̄dlȝ ens creatū: nō tñ iudicaret eū esse trinū sed tñ deū: ꝑ aliā aūt iudicaret eū ⁊ app̄hēderet eē trinū. Esto etiā ꝙ minor sit vera maior est falsa: q2 mediante vnica visione potest intellectus cōponere ⁊ diuidere: ⁊ sic mediante cōpositione et diuisione causare cōceptꝰ simplices abstractiuos alteriꝰ rationis. ¶ Ad octauū constat: ꝙ veritas omnis cause non arguit nec ꝓbat veritatē effectus cū idē sit effectiuū alterius ratiōis principiū ꝓductiuū: ⁊ maxime agēs liber. saltē quicquid sit de hoc sufficit ꝙ in proposito nō obstante vnitate intellectus ⁊ obiecti / alia potest poni causa diuersitatis talium conceptuū: videlicet vel variatio visionū vel cōpositionis ⁊ diuisionis. mediante enim alia ⁊ alia cōpositione natus est alius ⁊ alius cōceptus causari. quare ⁊c. ¶ Sic ad questionē. ¶ Ad rationem in principio apparet solutio ex predictis.

Secundo quero vtrū conceptus predicabiles de deo in secūdo modo dicēdi ꝑ se sint demōstrabiles de ipso. Et videt̄ ꝙ sic. quia oīs ꝓpositio vera necessaria ꝑ se nō euidens nec totaliter ꝑ se nota/videt̄ esse demōstrabilis ex alia notiori: sed ꝓpōnes in quibꝰ p̄dicant̄ huiusmodi cōceptus denomiatiui de deo: puta deus est sapiēs iustus. ⁊ sic de alijs/sunt necessarie: nec tñ totaliter per se note. ergo ⁊c. ¶ Cōtra. quia oīs ꝓpō demōstrabilis exigit medium aliquod cui prius cōueniat ⁊ de quo sit notius p̄dicatū. sed huiusmodi cōceptus de deo p̄dicabiles isto modo nō vident̄ esse notiores de aliquo alio: nec prius p̄dicabiles q̄ de ipso. ergo ⁊c. ¶ Respōsio: vbi sic ꝓcedēdū Primo eñ videbit̄ quid est mediū ī demōstratiōe. Scd'o queretur an ꝯceptus huiusmodi p̄dicabiles in secundo modo sint demonstrabiles de deo de quo sunt predicabiles a comprehensore. Tertio supposito ꝙ sic/ an naturaliter a viatore.

Quantum ad primū dicitur ꝙ duplex est demōstratio. est eñ vna potissima cuius ambe p̄misse sunt indemōstrabiles simpliciter. alia aūt nō sic potissima cuiꝰ p̄misse lȝ sint imediate ꝯclusioni q̄ non pōt etiā ꝑ alias ꝓbari efficacius q̄ ꝑ ipsas/sunt tñ ipe demōstrabiles ꝑ alias ꝓpōnes priores. Tūc dicit̄ ꝙ mediū demōstrationis p̄mo mō sumpte est diffinitio. mediū aūt in demōstratione alio mō sumpta nō oportet ꝙ sit diffinitio: sed pōt eē cōceptus vniꝰ rei: puta illius q̄ est cā alterius q̄d ꝓbat̄. ¶ Primū apparet. qñ ꝓbatio p̄missaꝝ nō cessat quousq; ꝯceptus subiecti īplicitꝰ ⁊ mediū significēt idē. licet eñ ꝑ ꝯceptū vnius rei ꝓbet̄ cōceptus de alia re a priori vt per animā ꝙ hō sit susceptibilis discipline tñ semꝑ manet q̄stio ꝓpter q̄d hō ē susceptibilis discipline quousq; habeat̄ cōceptꝰ diffinitiuus aīe. cōceptus autē iste habitus dicit cām explicite veritatis ꝯclonis: vltra quā nō oportet q̄rere aliā. ¶ Sed ē tūc dubiū q̄ diffinitio est illa q̄ debȝ esse mediū ī demōstratiōe. ¶ Ad hoc respōdet̄: ꝙ aliud est mediū ꝓbādi ꝯceptū īplicitū passionis de subiecto/⁊ aliud mediū demōstrādi ꝯceptū diffinitiuū datū ꝑ additamētū passiōis de sbiecto ⁊ ad mediū demōstrādi diffinitionē ītrinsecā passionis seu descriptionē cōpositā ex ꝯceptibꝰ q̄dditatiuis passionis de subiecto. cōceptus eñ īplicitus passionis seu simplex demōstratur de ꝯceptu simplici subiecti ꝑ diffinitionē passiōis datā ꝑ additamēta. nihil eñ exp̄mit ꝑfecte īmediatā cāȝ īherētie passiōis sbiecto nisi q̄ īcludit naturā vtriusq;/passionis videlȝ ⁊ sbiecti. hoc āt facit diffinitio passiōis data ꝑ additamēta: ⁊ lȝ tal' demōstratio nō sit potissima simpl'r: ē tñ potior q̄cūq; alia q̄ possit ꝯclio huiusmōi demōstrari nulla eñ alia demōstratio est eq̄ efficax ad ꝓbāduȝ talē ꝯclonē. Diffinitio āt passiōis data ꝑ additamētū ꝓbat̄ de subiecto ꝑ diffinitionē formalē passionis datā ꝑ ītrīseca sui gñis. q2 eñ passio est talis/iō req̄rit tali īherere subiecto: sicut q2 aīa est q̄ viuimꝰ/ sentimꝰ/ ⁊ ītelligimꝰ/ iō arguit̄ ꝙ aīa ē actꝰ corpis. Diffinitio aūt format̄ passionis demōstrat̄ de subiecto ꝑ diffinitionē sbi. Hec de p̄mo.

Quantū ad secūdū vbi est respondendum ad quesitum/videlicet an propositiones hmōi in q̄bus predicant̄ tales cōceptus denominatiui de deo sint demōstrabiles/ sunt duo premittēda ad euidentiam dicēdorū. ¶ Primū est. ꝙ tales ꝓpōnes alterius rationis ī essendo lȝ non in significādo formant̄ a cōprehensore ⁊ alterius a viatore. ¶ Hoc probat̄: q2 ꝓpōnes sunt alterius rationis quarum termini simplices vcȝ subiectū ⁊ p̄dicatuȝ sūt alterius rationis: sȝ omnes termini simplices talium ꝓpositionū sunt alterius rationis in comprehensore ⁊ alterius ī viatore: q2 hmōi termini sunt notitie incōplexe abstractiue formate a comprehensore mediāte diuina visione. viator autēȝ format tales notitias incomplexas abstractiuas ex q̄bus ꝯponunt̄ ꝓpōnes per eum formate sine tali visione: ⁊ ꝑ ꝯñs eius notitie huiusmodi sue tam simplices abstractiue q̄ cōplexe: puta ipse ꝓpōnes formate/sunt perfectiores alijs notitijs ꝯprehensoris et ab eis alterius ratiōis: cū omnis notitia abstractiua formata mediante intuitiua sit alteriꝰ rōnis ab illa q̄ formatur sine intuitiua mediante ⁊ sine aliquo alio eiꝰ causalitatē supplente. Questio ergo ista q̄ q̄ritur an ꝯceptus hmōi sint de deo demōstrabiles pōt intelligi tam de ꝯceptibus ⁊ formatis ꝓpositionibus a cōp̄rehēsoribus q̄ et de istis formatis a viatoribꝰ: nō an sint demōstrabiles ab eis puta a viatoribus: quia de hoc est sermo in seq̄nti articulo: sed an secundum se sint demonstrabiles esto ꝙ nō ab eis. ¶ Secundum p̄mittendū est ꝙ cū demōstratio dicatur esse ex causis conclusionis/dupliciter hoc pōt ītelligi. vno mō sic: ꝙ res significata ꝑ mediū terminū mediet īter rem significatā per subiectū ⁊ inter rem significataȝ per p̄dicatum ꝯclusionis demonstrate: ⁊ sit de facto causa ipsius. Alio modo sic ꝙ p̄misse se habeant ad ꝯclusionē quantū ad predicationem vel mediationem ⁊ immediationem ꝯceptuū vniformiter sicut se haberent si ꝑ īpossibile esset in re talis mediatio ⁊ distictio. ¶ Primo mō intelligendo demōstrationē eē ex causis/non oportet q̄rere nec hic q̄rit̄ an aliquid sit demonstrabile de deo. ꝯstat eñ ꝙ nō: q2 ꝑ subiectuȝ ⁊ ꝑ p̄dicatū cuiusq; ꝓpositionis affirmatiue in qua de ipso aliquis taliū ꝯceptuū p̄dicat̄ idem penitus importatur: nec per consequēs inter eorū significata cum non sint diuersa sed vnicū potest aliquid mediare/vt causa ipsius inter deū ēt ⁊ ab ipso distincta quorū ꝯceptus cōnotatiui p̄dicantur de ipso: vt cū dicit̄ ꝙ deus est creatiuꝰ omnium vel creauit omnia/nulla res est media: cuȝ nec creatio actio sit aliquid distinctū a deo nec creatura per ipsam cōnotata sit a deo mediante aliq̄ alio ab ipsa creatura ⁊ a deo distincto. ergo seq̄tur ꝙ demōstratio de qua hic queritur habet intelligi esse ex causis secūdo mō ⁊ hoc sufficit ad verā demōstrationē: qñ si omnis demōstratio perfecta haberet esse ex causis p̄io mō hoc intelligēdo/nulla demonstratio esset vera cuius medium est diffinitio vel commune subiectum ꝑ q̄d ꝓbat̄ passio de aliquo inferiori sub eo cōtēto. constat eñ ꝙ diffinitio eandem rem īportat cū diffinito. nec per conseq̄ns demonstratio cuius mediū est diffinitio passionis vel subiecti/est ex causis sic intelligēdo ꝙ res significata ꝑ medium sit causa realiter ꝯclusionis siue rei significate per eam. consimiliter dico de cōmuni subiecto. non eñ hō significat rem mediātē inter risibile ⁊ sortem: de quo risibile cōcludit̄ ꝑ hoīeȝ. quare ⁊c. Sole igitur p̄misse dr̄ cause ꝯclusionis: q2 sunt euidētiores ipsa licet idem in re significent cum ea: ⁊ sūt q̄bus mediātibꝰ efficacius assentitur veritati conclusionis ⁊ rei per ipsā significate: ⁊ ideo assimilantur cause reali extra intellectum: quia sicut causa est ad quam sequit̄ effectus ita ⁊ premisse demōstratiōis sunt/ quarum virtute sequit̄ talis assensus scientificꝰ rei per conclusionem significate: ⁊ ideo licet res significata per p̄missas demōstratiōis nec possit dici causa rei significate per conclusionem: nec etiam ipsius ꝯclusionis: tñ premisse ipse dici possunt ⁊ sunt aliquo mō cause/⁊ si nō conclusionis saltē assensus sciētifici conclusionem seq̄ntis ⁊ etiam aliqualiter conclusionis.

His premissis pono quatuor conclusiones. ¶ Prima est: ꝙ nulla ꝓpō formata a viatore cōstans ex aliquo dei ꝯceptu quidditatiuo subiecto ⁊ ex alio denoīatiuo p̄dicato / est demonstrabil'. ¶ Hec ꝓbat̄ qñ si aliq̄ talis vt ista/deus est sapiens vel iustꝰ ⁊ q̄cūq; alia silis esset demōstrabilis: q̄ro a q̄: qñ vel a viatore vł a comp̄hensore: sed nō a viatore vt ꝓbabit̄ in seq̄nti articulo: nec etiaȝ a beato. ḡ ⁊c. ¶ Scd'a pars minoris/vcȝ ꝙ talis ꝓpō nō sit demōstrabilis a btō/ꝓbatur: qñ si beatus posset demonstrare aliquā talem ꝓpōnem a viatore formataȝ/vel illam eādē nūero quam format viator/vł aliā eiusdem rōnis cū illa: sȝ cōstat ꝙ non potest poni primuȝ: q2 nec illa pōt esse in ipo: nec per ꝯñs demōstrari ab eo: oīs etiam ꝯclusio demonstrata est cōplexa notitia demōstrantis: ⁊ ꝑ ꝯñs est in ipso vt accidēs ī subiecto: nec videtur posse poni scd'm ꝓpter consimilē rōnē: q2 vcȝ nec beatus pōt formare p̄missas ex quibus possit talis ꝓpō demōstrari/esto ꝙ ipsa possit eiusdē rōnis cū illa q̄ ē viatoris a beato haberi. ¶ Hoc ꝓbatur. qñ hmōi premisse ex q̄bus beatus demonstraret aliquā talem ꝯclusionem aut essent ꝑ se note ⁊ euidētes: aut nō. si ꝑ se note vel quōcunq; euidentes ex eis non sequeret̄ ꝯclusio eiusdem rōnis in essendo cū ꝯclusione viatoris: qñ nulla talis ꝯclusio viatoris est nec esse pōt sic euidēs sicut esset ista ꝯclusio q̄ a btō ex p̄missis euidentibꝰ inferretur. oīs eñ ꝯclusio ē euidens q̄ ex p̄missis euidentibꝰ est illata. ergo nec ipsa esset eiusdē sed alterius rōnis ī btō ⁊ alterius ī alio. non eñ due cognitiones simplices vel cōplexe sūt eiusdē īmo alterius ratiōis: quarū vna nūq̄ pōt esse tāte euidētie quāte est alia: sed ꝯstat ꝙ nulla talis conclusio a viatore formata posset esse tante euidētie quāte esset cōsilis cōclusio in significando illata ex p̄missis euidētibus ⁊ ꝓbata. quare ⁊c. Si autem dicat̄ ꝙ p̄misse ꝯprehensoris essent ineuidētes: ex eis nō pōt aliqua ꝯclusio demōstrari. nec eñ ex talibus p̄missis vcȝ īeuidentibꝰ pōt aliqua ꝯclusio demōstrari. quare ⁊c. ¶ Confirmatur. q2 aut beatus format istam ꝓpōneȝ deus est sapiens vel trinꝰ ⁊ vnꝰ vel quācūq; aliā idē significantē cū ꝓpōne viatoris mediāte visione beata/aut ꝑ se sine ipsa ad hoc aliq̄d operante. Si primum/ergo ꝓpō ista formata est alterius rationis in essendo ab illa quam format viator: qñ oīs notitia abstractiua mediāte intuitiua formata ē alterius rōnis in essendo ab illa q̄ hētur sine notitia tali intuitiua mediante: sicut alterius est rationis notitia abstractiua quaȝ de coloribus habet cecus ab illa quaȝ habet vidēs: deus aūt non videt̄ ab aliquo viatorum. ḡ ⁊c. Si autem ponatur scd'm/vcȝ ꝙ lȝ beatus videat semꝑ deū tñ pōt formare aliquam abstractiuā notitiā simplicem ⁊ ꝯplexā sine notitia intuitiua ad hoc concurrente: que per consequēs formata ꝓpō erit eiusdē rōnis ī essēdo cū illa quā format viator: nec talis ab ipso poterit demōstrari: qñ aut p̄misse ex q̄bus haberet seu posset ipse ꝓpōnē hmōi demōstrare erūt euidentes ⁊ mediāte visiōe ac eius virtute formate: aut non sicut ipsa ꝯclusio demonstrāda. Si primū: ex talibus p̄missis euidentibꝰ ꝯclusio seq̄tur ⁊ demōstrabit̄ euidens: ⁊ per ꝯñs ab illa que supponit̄ non eē euidens/ alterius rationis. sicut enim ex p̄missis ineuidētibꝰ non infertur ꝯclusio euidēs/ita ⁊ ex euidentibꝰ nō infert̄ nisi euidens. quare ⁊c. Si aūt dctur scd'm/vcȝ ꝙ tales p̄misse non sint euidentes nec virtute notitie intuitiue forma

te/ex eis non pōt talis ꝯclusio demōstrari magis a bea-
to ꝙ a viatore:tū qꝛ ex p̄missis ineuidentibus vt dictum
est/a nullo aliqua ꝯclusio demōstrari pōt:tum qꝛ sicut ta-
lis ꝯclusio ita ⁊ eius totales ineuidētes premisse sine vi-
sionis mediante virtute formate sunt eiusdē rōnis in via
torib⁹ ⁊ in beatis:nec ꝑ ꝯñs pōt magis ab vno ꝙ ab alio
ex talibus p̄missis talis ꝯclusio demōstrari. ¶Secunda
ꝯclusio est/ꝙ nec ecōuerso aliqua ꝓpō formata a ꝯpre-
hēsore de deo est demōstrabilis a viatore. ¶Hec apparet
qm̄ aut illa est alterius rōnis in essendo ab omni ea q̄ est
possibilis viatori/aut eiusdē. si alteri⁹/nō pōt ab ipso de-
monstrari:qꝛ nec haberi. si eiusdem:nec talis potest vt di-
cetur in articulo sequēti. Et quia omnis notitia compre-
hensoris habita de deo virtute notitie intuitiue est alte-
rius rationis a quacunq̄ habita sine ipsa ⁊ intuitiua dei
notitia est impossibilis viatori:ideo nec etiam aliqua ꝓ-
positio tali mediante notitia dei intuitiua formabilis est
a viatore demōstrabilis:cū oīs talis sit sibi impossibilis.
Ex quo sequitur ꝙ ꝓpter causam aliam ꝓpō a viatore for
mata de deo non pōt demonstrari a beato ⁊ ꝓpter aliam
econuerso ꝓpositio formata de deo a beato nō pōt demō-
strari ab aliquo non beato:qm̄ ideo propositio viatoris
est a beato indemonstrabilis:quia licet sit forte ipsi possi
bilis tn̄ ipsa secundum se est simplicit̄ indemonstrabilis.
nec per ꝯñs pōt ab aliquo demōstrari. oīs em̄ ꝓpō cōstās
ex ꝯceptibus ineuidentibus qualis est omnis ꝓpō quā
habet viator de deo:⁊ etiam illa quā habet ꝯprehensor si
ne visionis virtute formata est simplicit̄ indemōstrabilis
vt potest patere ex dictis. propositio autem quam for-
mat comprehensor est a viatore indemōstrabilis : non ꝙ
ipsa ex se sit indemonstrabilis:quia immo est demonstra-
bilis:cum ⁊ ab ipso ꝯprehēsore possit demōstrari vt dicet̄
in q̄stiōe sequēti:sꝫ qꝛ est īpossibilis sibi vcꝫ viatori. ¶Ter
tia ꝯclusio est ꝙ omnis ꝯcept⁹ denominatiu⁹ deo ⁊ crea
ture cōmunis talis qualem format btūs pōt demonstra-
ri de deo a quolibꝫ beatoꝝ. ¶Hec ꝓbat̄ sic p̄io: oīs con
ceptus denoīatiuus pōt de quocūq̄ demōstrari per illud
de quo p̄dicat̄ notius ꝙ de illo/⁊ hoc ab omi ītellectu in
quo est conceptus ille de q̄ ꝯceptus hmōi denoīatiuus
p̄dicatur notius:sed oīs ꝯceptus denoīatiu⁹ deo ⁊ crea-
ture cōis cuiusmodi est q̄libꝫ attributalis ꝯcept⁹ q̄litati
uus vt sapiētia intellectus ⁊c. p̄dicatur notius ⁊ prius
de conceptu ꝯplexo diffinitiuo siue descriptiuo dei euidē
ti/q̄lē hēt beat⁹/ꝙ de cōceptu q̄dditatiuo dei simplici. ergo
btūs pōt oēm talē ꝯceptū denoīatiuū demōstrare de ꝯce
ptu dei q̄dditatiuo simplici per ꝯceptū ei⁹ ꝯplexū diffini
tiuū. ¶Maior est euidēs:qꝛ oīs illa ꝓpō est demōstrabil̄
qua est alia notior ⁊ euidentior habens idem p̄dicatū se-
cum:qꝛ ⁊ ex tali illa prima ꝓbat̄:sed talis est oīs illa cui⁹
p̄dicatū est noti⁹ de aliq̄ alio subiecto. ergo ⁊c. ¶Minor po
test ꝓbari multipliciter. primo in vniuersali:qꝛ gñaliter
loquēdo passio notius predicat̄ ⁊ prius predicat̄ de diffi
nitiōe ꝙ de diffinito:vt risibile de aīali rōnali ꝙ de homīe
alias nunq̄ diffinitio subiecti esset medium ad ꝓbanduꝫ
passionem aliquā de subiecto. diffinitio etiā passionis no
tior ē de subiecto ꝙ passio:⁊ passio de ipsa ꝙ de subiecto
alias nec diffinitio passiōis siue descriptio eēt mediū ꝯue
niēs ad ꝓbādū passionē aliquā de ꝯceptu diffiniti subie-
cti. qđ siliter nō est verū. ergo ꝯsiliter in ꝓposito q̄libet cōce
ptus denoīatiuus deo et creature cōis habens modum
passionis dei⁹ ⁊ euidēti⁹ siue notius p̄dicat̄ de diffinitio-
ne siue descriptione dei cōposita ex cōceptibus q̄dditati-
tiuis ꝙ de aliquo dei ꝯceptu simplici. ¶Confirmat̄. qꝛ
talis denoīatiu⁹ ⁊ cōis cōceptus de deo p̄dicabilis aut ē
cōpositus ex cōceptibus cōibus:aut est simplex. sꝫ vter-
q̄ istorum est notior ⁊ euidētior de ꝯceptu alio ꝙ de con
ceptu dei simplici q̄dditatiuo. ergo ⁊c. ¶Minor declara

tur:⁊ primo de conceptu denominatiuo ex conceptibus
cōibus composito:qm̄ q̄libet pars talis cōceptus cōpo-
siti est cōis cōceptus:⁊ per consequens habet aliquē cō-
ceptum cōem q̄dditatiuum dei de quo p̄io p̄dicat̄. ¶Cō
sequentia est euidens:qꝛ omnis ꝯceptus denominatiu⁹
respicit conceptuꝫ aliquē q̄dditatiuū vt eius adequatū
subiectum quo posito ipse verificatur omi alio circūscri-
pto:⁊ quo nō posito non pōt verificari alio q̄cūq̄ posito.
sed nullus conceptus dei ꝓprius pōt esse tale adequatū
subiectū respectu alicuius conceptus denominatiui deo
⁊ creature cōmunis. ergo talis ꝯceptus denominatiui cōm
munis subiectum adequatū est concept⁹ aliq̄s q̄dditati
uus deo ⁊ creature cōis. ¶Ex hoc arguit̄ ad ꝓpositum:
quia oīs concept⁹ denominatiuus prius immediati⁹ et
notius p̄dicatur de cōceptu q̄dditatiuo sibi adequato ꝙ
de aliquo particulari sub illo ꝯtento. ¶Hoc appet. qm̄
etiā tale adequatum subiectum est mediū ad ꝓbandū ip
sum de q̄cunq̄ alio sub ipso ꝯtento. nullum aūt aliud sub
ipso ꝯtentū est mediū ad ꝓbandum ipsuꝫ de eo:cū subie-
ctum adequatum dicat̄ illđ quo posito talis cōcept⁹ ve
rificat̄ de eo oī alio circūscripto:⁊ ipo remoto non possit
verificari de aliquo:sed q̄libet ps cōcept⁹ denoīatiui cō
plexi dei est cōceptus cōmunis cuius subiectū adequatū
est aliquis conceptus quidditatiuus non dei vel creatu-
re proprius/sed vtriusq̄ cōis/sicut ⁊ ipse denoīatiuus ꝯce
ptus. ergo omnis talis denominatiuus conceptus eui
dētius ⁊ immediatius siue prius predicatur de tali con-
ceptu q̄dditatiuo cōmuni ꝙ de aliquo ꝯceptu ꝓprio dei
q̄dditatiuo. ¶Ex hoc vlteri⁹ arguitur ꝙ talis cōcept⁹
denominatiuus ex talib⁹ cōibus ꝯceptibus ꝯstitut⁹ eui
dentius ⁊ prius p̄dicetur de ꝯceptu dei q̄dditatiuo com-
posito ex q̄dditatiuis illis denoīatiuis correspōdētibus
ꝙ de simplici cōceptu ei⁹ q̄dditatiuo:qm̄ si q̄libet pars
concept⁹ denoīatiui complexi habet pro subiecto primo
de q̄ notius p̄dicat̄/aliquē cōmunē cōceptū in descriptio
ne dei cadenteꝫ:ergo ⁊ totalis ille cōplexus cōceptus deno
minatiu⁹ dei ꝓprius p̄dicatur noti⁹ de totali illa descri-
ptione dei. ¶Secūdo declarat̄ secūa ps illius minoris/vcꝫ
ꝙ etiam cōceptus simplex denoīatiuus sit euidētior de
alio conceptu ꝙ de conceptu simplici dei q̄dditatiuo:q̄-
niam tali conceptui simplici denoīatiuo pōt correspon-
dere aliqua descriptio ex cōceptib⁹ cōmunib⁹ cōstitu-
ta. de quocūq̄ autem talis conceptus descriptiuus com
positus est notior / ⁊ concept⁹ simplex descript⁹ : sed ta-
lis concept⁹ complexus denoīatiu⁹ ex multis concepti
b⁹ denominatiuis constitut⁹ notior ⁊ euidētior ē de con-
ceptu complexo dei q̄dditatiuo diffinitiuo ꝙ de simplici
eius conceptu. ergo de simplici potest demonstrari per ip-
sum eius conceptū q̄dditatiuū complexū sicut ꝓbatum
est statim supra. ergo ⁊c. ¶Preterea secūdo arguit̄ sic ad idē
concept⁹ ptis est mediū ad ꝓbādū illud de toto qđ de ip
sa parte est notius ꝙ de eo vbi reperiunt̄ concept⁹ consi-
milit̄ se hn̄tes/⁊ de aliquo licet simplici consili ordie ve-
rificabiles:sicut ꝯcept⁹ toti⁹ ⁊ ptis ibi ex talib⁹ potest fie
ri syllogism⁹ demonstratiu⁹ consilis ei q̄ fit ex conceptu
toti⁹ ⁊ ptis:ꝑ cuiusmodi cōceptū de toto aliq̄d demōstra
tur:sed multi concept⁹ concreti denoīatiui sunt verifica
biles de deo eodē gn̄e seu modo p̄ceitatis in q̄d vel in q̄le
⁊ eodē modo mediationis vel īmediationis q̄ verificar̄e
tur de ipso si eēt ex ptibus constitutus. sicut em̄ tūc ali-
q̄s conceptus primo verificaretur de conceptu ptis/⁊ ꝑ
ipsum ꝓbaret̄ de conceptu toti⁹/ita consili modo se hn̄t
iste p̄misse. ex q̄ ꝓbat̄ conclusio ista/oē illud qđ est ītelle-
ct⁹ vel affect⁹ vel habet ītellectū ⁊ affectū est ītellectiuū
⁊ volitiuum:sꝫ de⁹ est huiusmodi. ergo ⁊c. Constat enim
ꝙ p̄misse hui⁹ siliter se hn̄t īter se tā q̄ ad ꝓbationē termī
noꝝ ꝙ etiā quo ad īmediationē eoꝝ:sicut si intellectus ⁊

voluntas esset ps dei sicut aīa ipsa intellectiua est ps ho
minis. consimili em̄ mō ītellectiuū ⁊ volitiuū est cōcept⁹
denoīatiuus de deo p̄dicabilis sicut de hoīe. sicut etiam
probando hominem esse intellectiuum ꝑ maiorem predi-
ctam/maior illa est notior cōclusione. intellectiuū em̄ et
volitiuū euidentius ⁊ notius p̄dicatur de illo conceptu
ꝯplexo sui diffinitiuo qui accipit̄ pro medio in premissis
ꝙ de ꝯceptu simplici puta de hoīe q̄ est subiectum cōclu
sionis. ita ⁊ in ꝓposito consimilit̄ ꝑ oīa est dicēdum. ergo
⁊c. ¶Cōfirmatur. qꝛ si tales conceptus non sint demon
strabiles de cōceptu dei simplici:aut hoc est qꝛ nulla res
reperitur a significato p̄dictorum duoruꝫ cōceptuum dis-
tincta cuius cōcept⁹ possit esse medium ad ꝓbandū vnū
de alio:aut qꝛ nullus alius reperitur cōceptus dei q̄ddita-
tiuus de q̄ sit notior talis ꝓbandus de conceptu dei sim-
plici denominatiuus conceptus. sed primū licet sit verū
non tn̄ obuiat secūdū aūt est falsuꝫ. ergo ⁊c. ¶Prima pars
minoris ꝓbat̄. qꝛ si illđ obuiaret nūq̄ diffinitio posset eē
medium ad ꝓbandum aliquid de diffinito cum per diffi-
nitionem ⁊ per diffinituꝫ vnum ⁊ idē totaliter importet̄.
hoc aūt est falsum. quare ⁊c. ¶Secūa ps minoris est ꝓba
ta supra vbi ostensum est ꝙ cōcept⁹ hmōi denominatiui
tam simplices ꝙ cōplexi sunt notiores de conceptu dei
q̄dditatiuo complexo ꝙ de eius cōceptu simplici incom
plexo. ergo ⁊c. ¶Preterea arguit̄ sic ad idem. oīs concept⁹
denoīatiuus est demonstrabilis non de subiecto eius pri
mo:sed de alio sub ipso cōtento per suum primū subiectū.
hec fuit superius declarata. sed conceptus dei q̄dditati-
uus simplex non est primum subiectū taliū cōceptuū:sed
primū eius subiectū est conceptus q̄dditatiuus dei com
plexus. ergo ⁊c. ¶Minor licet iaꝫ ostensa supra iterū decla
ratur:qꝛ forte diceret̄ ꝙ de deo non pōt haberi aliq̄s con
ceptus q̄dditatiuus alius a cōceptu simplici/q̄ possit pri
mum subiectū taliū poni. ¶Contra hoc arguitur: qꝛ qm̄
dicit phūs describendo primū subiectum ꝙ primū sub-
iectum alicuius cōceptus est quo posito conceptus ille
verificat̄ omni alio circūscripto:aut per hmōi subiectuꝫ
primū sic descriptū intelligit aliquā rē extra:aut tātū cō
ceptum in aīa. sꝫ nō primum:qꝛ subiectum dicit phūs eē
demonstrationis medium ad ꝓbandū cōceptū denoīati-
uum de ipso adequate dictuꝫ de q̄cunq̄ alio cōtento sub
eo. res aūt extra nō pōt eē pars ꝓpōnis:nec per ꝯñs me
dium demonstrationis. ergo relinq̄t̄ secūm:sꝫ de deo ⁊ omni
alia re simplici possunt diuersi conceptus q̄dditatiui ha
beri:licet nō diuersorū:sed vnius ⁊ eiusdē significati. nec
magis est inconueniens vnum taliū pluriū ꝯceptuū esse
conceptus denominatiui subiectuꝫ primū ꝙ alterū/ꝙ in
cōceptib⁹ q̄dditatiuis ⁊ denoīatiuis aliorū entiū scꝫ cre-
atorum. nō magis etiā est inconueniens tales denoīati-
uos cōceptus eē notiores de vno dei q̄dditatiuo ꝯceptu
ꝙ de alio:sꝫ vterq̄ idem significet totaliter in re extra ꝙ
in creatis passionem eē notiorem de diffinitione vt risibi
le de animali rationali ꝙ de homine diffinito : cum non
min⁹ diffinitio ⁊ diffinitū cuiuslibet entis creati sint cō-
ceptus significatiui eiusdem rei ꝙ diuersi conceptus dei
q̄dditatiui. ergo ⁊c. ¶Quarta ⁊ vltima cōclusio est ꝙ p̄di-
cti cōceptus denominatiui possunt demōstrari de suo sub
iecto primo sicut ⁊ alia oīs passio. ¶Hec apparet ex p̄-
dictis:qm̄ subiectum primum passionis dicit̄ vno modo
qđ est primum primitate adequationis/vcꝫ qꝛ conuertit̄
cum tali passione siue p̄dicato denoīatiuo. Alio mō: qꝛ p̄
dicatū ipsum denominatiuuꝫ est notū de ipso prius ⁊ eui
dentius ꝙ de aliq̄ alio. nō em̄ de omni subiecto adequa-
to p̄dicatū denoīatiuū est notius:qm̄ diffinitio ⁊ diffinitū
cōuertuntur:⁊ per consequens si vnum istorū est primuꝫ
subiectū primitate adeq̄tionis respectu alicuius p̄dica-
ti/⁊ alterū:nec tn̄ p̄dicatuꝫ ipsum est eque notū de vno si-

cut de alio. notior enim est passio ⁊ oīs denoīatiuus con-
ceptus de diffinitione ꝙ de diffinito. sed oē illđ de q̄ aliqđ
p̄dicatum demōstrabile ē notius ē mediū ad ꝓbādū ipsū
de alio de q̄ non sic est notum. ergo conceptus denoīatiuus
est demonstrabilis de suo primo subiecto isto mō sumpto
¶Confirmo. qꝛ cōceptus denominatiui ꝓprij tam sim-
plices ꝙ complexi sunt demōstrabiles de cōceptu q̄ddi-
tatiuo dei simplici per cōceptū eius q̄dditatiuū cōplexū
sed cōceptus dei q̄dditatiuus simplex est primum subie-
ctū taliū quia adequatū. ergo ⁊c. ¶Cōtra istam cōclusioneꝫ
arguit q̄dam ⁊ ꝓbat ꝙ nulla passio demōstrat̄ de suo sub
iecto primo:loquendo de demōstratione simpliciter q̄ ꝓ-
bat de oī ⁊ semꝑ primo:qꝛ subiectum primū est illud cui
cōuenit passio omni alio circūscripto:⁊ quo circūscripto
nulli alteri cōuenit:sed de tali impossibile est passionem
demōstrari:qꝛ tunc passio cōueniret demōstrationis me-
dio subiecto primo eius circūscripto:nec per cōsequens
primum subiectuꝫ esset primū. ¶Secūdo: qꝛ demonstratio
est ꝑ mediū cui passio demōstrabilis p̄io conuenit:ergo nō
potest demōstrari de subiecto cui cōuenit p̄io. ¶Tertio
qꝛ ꝓpositio in q̄ p̄dicatur passio de suo subiecto primo/ē
immediata:sed ꝓpō immediata est īdemōstrabilis. ergo ⁊c.
¶Sꝫ ista appet ꝙ non arguūt nec vadūt ꝯ mētē seu in-
tellectū conclusionis p̄dicte:qꝛ non accipiūt subiectū pri
mum sicut accipitur in ipsa. conclusio enim illa accipit
subiectū primū ꝓ conceptu q̄dditatiuo simplici incom-
plexo de q̄ aliq̄s denoīatiuus conceptus conuertibiliter
predicatur. In oīb⁹ aūt istis rationibus accipit̄ primuꝫ
subiectum pro illo cui p̄dicatū denoīatiuū conuenit pri⁹
siue de q̄ p̄dicat̄ notius. tale aūt subiectū primū passionū
est conceptus q̄dditatiuus nō incomplex⁹/sꝫ diffinitiu⁹
complexus/vt dictum est superius. quare ⁊c. ¶Hec de
secundo.

Quantum ad tertium dicendum est ꝙ
nō. nulla em̄ ꝓpositio theologica videtur esse naturalit̄
in via demonstrabilis ab aliq̄ viatore. ¶Hoc ꝓbat̄ p̄io
sic/oīs demonstratio p̄supponit duas p̄cognitiones sub-
iecti conclusionis siue rei significate ꝑ ipm̄:vcꝫ si est ⁊ q̄d
est rei:sꝫ iste due p̄cognitiones non pn̄t haberi de deo na-
turaliter ab aliquo viatore. ergo nec de ipso seu de eius con
ceptu potest in via a viatore aliq̄d demonstrari. ¶Ma-
ior habet̄ a phō ī p̄io posterioꝝ. Minor declarat̄: qm̄ co
gnitio si est dicit̄ eē illa virtute cuius cognoscēs assentit
rem cognitā eē. cognitio aūt q̄d rei est cognitio q̄dditati
ua quaꝫ habemus virtute prime cognitionis vcꝫ si est: sꝫ
intelligēdo per deū sicut ītelligit theologus ens ꝑfecti⁹
alijs omnibus simul sumptis/deum esse non cognoscitur
naturalit̄:nec ꝓbat̄ euidēter:ergo nō magis de deo possum⁹
in via aliq̄d demonstrare ꝙ de illo de q̄ non constat nobis
esse ens possibile:qꝛ nec de ipso habemus notitiā aliquā
siue p̄cognitionē q̄d est ad demonstrationē necessario re-
q̄sitā nisi quid noīs tantum. qđ est consimilit̄ possibiliū ⁊
īpossibilium. ¶Confirmat̄. qꝛ si aliq̄d posset demonstra-
ri de deo a viatore istorum q̄ credunt̄ de ipso:aut cognitio
per quam talia ꝓbarent̄ de ipso/esset cognitio dei ītuiti-
ua aut abstractiua mediante intuitiua vel aliqua specie
dei representatiua causata. aut esset aliqua alia notitia
arguitiua qualem habemus de vno qđ concludit̄ ⁊ pro-
bamus esse per alteruꝫ:vt subiectum ꝓpter accidēs sibi
inherens. sed non potest poni aliqđ istoꝝ:qm̄ omnes iste
tres notitie de deo sūt naturaliter īpossibiles viatori. nec
em̄ habet dei cognitionem ītuitiuā:nec speciē eius rep̄-
sentatiuaꝫ:nec notitiaꝫ alicuius alteri⁹ a deo ex qua pos
possit arguere euidēter deū esse eo modo q̄ ponit̄ ⁊ credit̄
nec em̄ fidelis plus ꝙ infidelis videt deū nec hēt aliquā
speciē rep̄sentantem eum/nec plus ꝙ ipse potest conclu-

dcere deū esse p sensibilia vel p q̄cunq̧ alia sibi nota. q̄re
⁊c. ¶Sed ꝯ hoc arguit̄ primo: q2 scd̄m doctrinam sctō-
rum ad ꝓbandū illa q̄ sunt fidei adduci possunt necessa-
rie ratiōes. ¶Secūdo: q2 ꝯceptus denominatiu⁹ ꝓbat̄
de omni ꝯceptu q̄dditatiuo simplici p conceptū q̄ddita
tiuum eius ꝯplexuȝ / vt in alio articulo fuit dictuȝ: sȝ nō
tm̄ cōprehensor / sed etiā viator hēt de deo cōceptum de-
nominatiuū ⁊ q̄dditatiuuȝ simplicē ⁊ complexū. ḡ non
magis potest comp̄hensor q̄ viator talia demonstrare.
¶Tertio. q2 ꝓpō necessaria nō p se nota est demonstra-
bilis a quocūq̧ eam formare valēte. ¶Hoc appet: quia
talis dependet ex p̄missis aliq̄bus per se notis ad quas
potest viator formans eam naturalit̄ deuenire maxime
cū termini ip̄arū ꝯtineant̄ sub ꝯceptu entis: quē ipse via
tor pōt naturalit̄ habere: ⁊ per ꝯn̄s ab eo p compositio-
nē ⁊ diuisionē descēdere vsq̧ ad ꝓprios conceptus ex q̄-
bus ꝯponunt̄ ꝓpōnes hmōi per se note: sȝ ꝓpōnes theo
logice quas format viator / vt deus est trin⁹ ⁊ vnus intel
ligens vel volens ⁊ alie sunt necessarie nec tn̄ p se note. ḡ
⁊c. ¶Quarto. q2 potens hr̄e cōceptum subiecti pōt in-
ferre omnes veritates de ipō ꝯclusibiles: sed viator pōt
habere naturalit̄ ꝓpriū conceptum dei / cū deus ipse sit
subiectū theologie possibil̄ viatori. ḡ ⁊c. ¶Maior ꝓba-
tur: q2 ꝯceptus subiecti cōtinet virtualit̄ illa q̄ sunt ī sci
entia: ⁊ eius diffinitio est mediū ad ꝓbāduȝ ipsa. ¶Quī
to. q2 ex creaturis ꝓbat̄ euidēter deū esse. ḡ de ipso an̄q̄
aliq̄d demōstretur de eo / pōt haberi p̄cognitio si est: ⁊ per
ꝯn̄s ea habita potest demōstrari ipsum esse trinū: ⁊ alia
necessaria fide de ipso nota. ¶Ad ista respondetur per
ordinem. ¶Ad primuȝ dicit̄: q̄ lȝ ad ꝓbandum illa q̄ sūt
fidei adducant̄ necessarie rōnes / non tn̄ tales sunt nobis
euidētes. licet eīm q̄ tales rationes cōcludāt necessario
sit fide certum / non tn̄ euidenter notū: sicut si arguatur
sic / oē ens primū vel infinitū vel necessariū est trinum et
vnum intellectiuū ⁊ volitiuū vel quodlibet aliorū q̄ deo
attribuuntur: sed deus est hmōi. ḡ ⁊c. Talis inquāȝ ratio
bene ꝯcludit necessario: vt credim⁹. hoc tn̄ aliter q̄ per fi
deȝ nescimus: q2 nec aliqua p̄missarū nec ꝯclusio est alī-
ter nobis certa. q̄re ⁊c. ¶Ad secundum dicēdum ē q̄ nō
omnes ꝯceptus denominatiui sunt demōstrabiles de q̄-
cunq̧ cōceptu q̄dditatiuo: sed tm̄ ꝯceptus denoīatiui q̄
habentur post p̄cognitionē rei si est de conceptu q̄ddita
tiuo eoꝝ subiecto habito similiter post p̄cognitionē rei
si est: q̄ q̄dem cōceptus denoīatiuus est de tali conceptu
q̄dditatiuo simplici demōstrabilis p ꝯceptū q̄dditatiuū
sui diffinitiuū: q̄ q̄dem dicitur esse quid rei. nullus aūt cō
ceptus denominatiuus alicui⁹ de quo non habet̄ p̄cogni
tio si est: nec per ꝯn̄s potest haberi de ipso q̄d rei / sȝ noīs
tm̄ / est demōstrabilis: cū medium demonstrationis nō sit
q̄d noīs: sed q̄d rei: q̄d quidē nō pōt esse alicui⁹ impossibi
lis / nec alicuius alterius q̄d euidēter nescitur eē possibi
le: cum de tali nō possit haberi notitia si est quā supponit
q̄d rei. sȝ cōceptus tā denoīatiui q̄ q̄dditatiui quos for-
mat viator de deo habētur sine p̄cognitione euidenti dei
si est. nec enim viator habet de aliq̄ credibili nisi ꝯceptuȝ
q̄d noīs tm̄. ḡ lȝ conceptus viatoris ⁊ cōprehensoris taȝ
simplices q̄ complexi de deo habiti / sint idem in signifi-
cando / sunt tn̄ oīno in essendo alterius rōnis: cū ꝯcept⁹
ꝯprehensoꝝ sequat̄ p̄cognitionem euidētē dei si est / q̄me
diante notitia intuitiua euident̄ intelligūt et assentiunt
deum esse: ⁊ ideo habent de ipso q̄d rei: non aūt viatores
nisi q̄d noīs tm̄: ꝓpter ꝯtrariam rōnē: vȝ q2 nō pn̄t habe
re de deo p̄cognitionē si est. q̄re ⁊c. ¶Ad tertiū cōsimilit̄
est dicēdum. falsuȝ eīm accipit̄ in maiori qn̄ dicit̄ q̄ oīs
ꝓpō non per se nota necessaria est demōstrabilis. nō eīm
est demonstrabilis nisi ꝓpō illa q̄ format̄ post p̄cognitio
nem si est. illa enim q̄ sine tali p̄cognitione formatur / nō
magis est demonstrabilis q̄ aliqua ꝓpositio in q̄ aliq̄d
de aliquo impossibili predicat̄: q2 nec de subiecto talis ꝓ
positiōis siue de subiecti significato habet̄ alia notitia
q̄ q̄d noīs tm̄: q̄ est impossibilium consimiliter sicut possi
bilium. non eīm alicuius possibilis pōt haberi q̄d rei quo
usq̧ de ipso habeatur notitia si est: ⁊ p ꝯn̄s sciat̄ q̄ possi-
bile est. ¶Et qn̄ additur q̄ termini p̄missarū ex q̄b⁹ ta-
lis ꝯclusio dependet cōtinet̄ sub conceptu entis quē via
tor naturalit̄ pōt habere / dicit̄ q̄ sicut termini cōclusio-
nis non sunt nisi ꝯceptus quid nominis tm̄: ita ⁊ termini
quarumcunq̧ p̄missarum quas viator pōt adducere ad
ꝓbationem eius / sunt etiam cōceptus ꝯsimiles: nec per
ꝯn̄s pn̄t esse euidentes premisse ex eis formate nec alicu
ius ꝯclusionis demonstratiue. quare ⁊c. ¶Ad quartuȝ
respondet̄ q̄ non oīs conceptus subiecti continet illa q̄
sunt in sciētia eius: sed si aliq̄s est talis non nisi ille quo
constat esse illam rem significatam q̄ dicit̄ subiectū: q̄ ⁊ p
conceptum denoīatiuum importat̄: vel aliq̄s conceptus
alius sequēs istuȝ vȝ diffinitiuū dicēs q̄d rei nō noīs tm̄
sed talē cōceptū non pōt habere naturalit̄ intellect⁹ via
toris de deo in via. ḡ ⁊c. ¶Ad quintum ⁊ vltimū respon
detur: q̄ licet euidenter ꝓbetur deū esse accipiēdo deū ꝓ
aliquo ente primo / nō tn̄ accipiēdo deū vt accipit̄ a theo-
logo: nec per consequens de deo vt sic sumpto haberi po
test nisi cōceptus q̄d nominis tm̄. esto etiā q̄ ꝓbetur pri
mum ens esse: ⁊ ipsum ens primū sit trinū ⁊ vnum: ex hoc
non seq̄tur q̄ ꝓbetur deum trinum ⁊ vnū esse q2 lȝ eadeȝ
res significetur per istas duas ꝓpōnes / primum ens est
⁊ ens trinum ⁊ vnum est / tn̄ hoc nobis notum nō ē: nec ēt
notū naturaliter esse pōt. quare ⁊c. ¶Sed est hic dubiū
quoniam ex q̄ de primo ente pōt haberi p̄cognitio si est: vi-
det̄ etiā q̄ de ipso possit haberi q̄d rei nō tm̄ q̄d nominis
⁊ per consequens de ipso ⁊ si non de deo alio modo sūpto
demonstrari posse conceptus hmōi denoīatiuos. ¶Ad
hoc dici pōt q̄ lȝ de primo ente viator habeat p̄cognitio
nem si est / non tn̄ de ꝯceptib⁹ eius denoīatiuis siue de ip
so primo ente vt taliū cōceptuū significato. hoc autē re-
quiritur ad hoc q̄ ipsi possint de aliquo demonstrari. nō
eīm sufficit p̄cognoscere demōstrantem si est res vt ipsa ē
significatū subiecti cōclusionis puta conceptus q̄ddita
tiui: sed oportet etiam eū habere p̄cognitionem si est ip-
sius vt est significatum p̄dicati puta cōceptus denoīati
ui de conceptu q̄dditatiuo demōstrati: q2 taȝ de subiecto
q̄ etiam de passione oportet precognoscere si est.

TErtio quero: vtrum aliquis con
ceptus vnus numero deo ⁊ creature cōis sit
nobis possibilis. ¶Et videtur q̄ sic: q2 oīs
conceptus est illis cōis de q̄bus est predicabi
lis: sed oēs cōceptus transcendentes quos ꝯstat nobis
esse possibiles / quoꝝ q̄libȝ est vnus nūero / sūt p̄dicabiles
de deo ⁊ de creatura. ḡ ⁊c. ¶Contra: q2 oīs concept⁹ vn⁹
respicit aliq̄d vnū obiectū p ipsū apprehensum / sȝ nulluȝ
in re extra pōt esse obiectū cōe intelligibile deo ⁊ creatu
re. ergo nec aliq̄s cōceptus. ¶Responsio. vbi sic ꝓcedaȝ
Primo eīm ostēdam q̄ oportet cōcedere cōceptū aliquē
deo ⁊ creature esse cōem. Scd̄o inquiram an ipsuȝ opor
teat ponere vnicum. Tertio an eius sit aliquod vnum
tm̄ obiectum significatū se extendens ad deum ⁊ ad q̄li
bet ens creatum.

Quantum ad primum: q̄ aliquis conce
ptus sit deo ⁊ creature communis: hoc multipliciter po
test ꝓbari: nec ab aliquo debet negari. Potest siq̄dē hoc
ꝓbari primo per primum principium: quod est / de quoli-
bet affirmatio vel negatio vera. qm̄ constat q̄ subiectum
huius ꝓpōnis sicut ⁊ cuiuslibet consimilis alterius vni

uersalis est cōmune deo ⁊ cuilibet creature / sicut ⁊ vtro-
biq̧ ꝓpō ipsa est vera: sed hmōi subiectum nō est aliud q̄
actus intelligēdi: sicut nec etiam p̄dicatū. ḡ ⁊c. ¶Con-
firmat̄. q2 si nullus actus intelligēdi posset esse cōis deo
⁊ creature: hoc eēt solū q2 nihil in re extra potest eis esse
cōe: sed hoc nō obuiat: q2 nec aliqua alia entia creata dis
tincta possunt in re extra in aliquo cōuenire: sed omnia
sunt se totis realiter distincta vt ꝓbabit̄ in scd̄o prolixe
⁊ ēt distictiōe ista ostēdet̄ postea. ⁊ ita si ideo deo ⁊ crea-
ture nullus posset esse conceptus communis: quia deus
⁊ creatura in nullo eis cōi ꝯueniunt in re extra: ꝓpter cō
similēȝ rōneȝ nullis aliis ī re extra distictis posset eē aliq̄s
cōceptus communis: nec per ꝯn̄s eēt possibile aliq̄d vl̄e
cū nec vniuersale sit aliō q̄ de plurib⁹ p̄dicabile. nihil aūt
est de pluribus p̄dicabile nisi conceptus eis cōmunis in
ꝓpositione mentali vel vox in ꝓpōne vocali. hoc aūt est
euidenter falsum. cōstat eīm eē vniuersalia non tm̄ voca-
lia sed etiam mentalia de pluribus p̄dicabilia: ⁊ per ꝯn̄s
eis communia. ḡ ⁊c. ¶Secundo arguit̄ sic ad idem. non
plus negat negatio q̄ ponat ipsi contradictorie oppo-
sita affirmatio: sed ens ⁊ nihil vel non ens se habent sicut
conceptus affirmatiuus ⁊ negatiuus: ergo quicquid ne
gatur per vnum affirmat̄ p alterū: sed constat q̄ non ens
seu nihil negat oē ens. ḡ et ens ipsi ꝯdictorie oppositum
affirmat̄ siue ꝯmunit̄ se hēt ad oē ens. ¶Confirmat̄. q2
nisi conceptus entis se extenderet ad omne ens / nihil si-
ue non ens ⁊ ens non essent contradictorie opposita / q̄d
est falsum. quare ⁊c. ¶Et si forte dicatur q̄ ens non est
vnus cōmunis cōceptus sed insimul omnes / contra hoc
potest argui primo per rationē doctoris de conceptu cer
to ⁊ dubio: q2 viator potest esse cert⁹ de aliquo q̄ sit ens
existens dubius an sit infinitū an finitū / increatuȝ an cre
atum. ergo conceptus entis alius est a quolibȝ aliorum.
¶Consequentia est euidens: q2 eadem propō non potest
eidem intellectui esse certa ⁊ dubia: sȝ ista a. est ens est cer
ta: hec autem / a. est deus vel creatura substantia vel acci
dens est dubia. ergo oportet primaȝ ꝓpōnem esse aliam
a secunda. nō est aūt alia quo ad subiectū nec quo ad co-
pulam: ergo quo ad p̄dicatū. ex q̄ seq̄tur ꝓpositū: q̄ vȝ
conceptus entis est ali⁹ a quolibȝ alioꝝ: nec p ꝯn̄s est ali
quis ipsorum eo inferiorū: sed in se vnus aliisq̧ omnibus
sub ipso contentis communis ⁊ de eis p̄dicabilis sicut q̄
libet conceptus alius vl̄is de suis inferioribus sub eo cō
tentis. ¶Tertio ad ideȝ arguit̄: qm̄ omne simpliciter trā-
scendēs est vniuersaliter oībus cōmune: sed cōstat q̄ taȝ
ens q̄ alia multa sunt transcendentia. ḡ q̄libet tale est
deo ⁊ creature commune. Maior est euidens: qm̄ omne
p̄dicabile est cōmune illis de q̄bus est p̄dicabile: sed q̄lȝ
transcendens est p̄dicabile tam de deo q̄ de quolibȝ alio
ente creato. ḡ ⁊c. ¶Confirmatur. quia cōstat q̄ ista ꝓpō
in mente formata / ens est p̄dicabile de deo ⁊ de ente crea
to / est vera. q̄ro tūc de huius ꝓpōnis subiecto: qm̄ aut ei⁹
subiectum est conceptus cōis enti creato ⁊ increato: aut
ꝯceptus ꝓprius alteri istoꝝ: aut duplex conceptus vn⁹
vȝ entis increati: ⁊ alius entis creati. sed nō pōt poni se
cūdum nec tertium: q2 tūc nō esset vera: sed falsa ꝓpō su-
pradicta. ḡ relīquit̄ primū q̄d est ꝓpositū vȝ q̄ aliq̄s cō
cept⁹ deo ⁊ creature cōmunis est nobis possibilis. ¶Mi
nor / vȝ q̄ ens ⁊ omne aliud p̄dicabile secū cōuertibile
sit transcendens / est euidens: qm̄ sicut hō vniformiter se
habet ad omnē hoīem singulareȝ ita ⁊ ens ad quodcūq̧
possibile vel existens: quantum ad hoc q̄ sicut hō est pre
dicabilis vl̄r ⁊ indifferenter de quocunq̧ termino seu
conceptu supponēte ꝓ quocūq̧ hoīe singulari: ita et ens
de q̄cūq̧ supponēte ꝓ q̄cūq̧ possibili vl̄ actualit̄ existēte.
¶Nec valet si dicat̄ q̄ nō est idē cōcept⁹ entis q̄ p̄dicat̄
de deo ⁊ de ente creato: nec per cōsequēs aliq̄s vnus con
ceptus est eis cōmunis: qm̄ nec est ideȝ conceptus hoīs
q̄ p̄dicatur de sorte ⁊ q̄ p̄dicat̄ de platone. alia eīm ē ꝓpō
in qua subiicitur sortes: ⁊ alia in qua plato. ergo ⁊ alius
conceptus predicat̄ in vna alius ī alia. ¶Consequētia ē
euidens: q2 sicut in ꝓpōne vocali terminus vocalis vni⁹
ꝓpositionis nō pōt esse alterius: cum vox nō possit post
q̄ formata est seu ꝓlata ꝓferri eadeȝ nūero realiter siue
q̄dditatiue: sed tm̄ equalēter ⁊ significatiue: ita ⁊ de cō-
ceptu termino ꝓpōnis mentalis cōsimiliter est dicēdū: vȝ
q̄ cōceptus alicuius mētalis ꝓpōnis terminus non po-
test idem in numero realiter esse termin⁹ alterius forma
te propositionis ante vel post illam: cum nec conceptus
interruptus possit idem in numero naturaliter reparari.
ḡ alius ꝯceptus hoīs predicat̄ in ista ꝓpōne / sortes est
hō: ⁊ alius in ista plato ē hō ꝓut ꝓpōnes hmōi sunt men
tales: sicut ⁊ voces etiaȝ sunt diuerse qn̄ ꝓpōnes ipse sūt
vocales: ⁊ tn̄ hoc non obstante hō dicitur esse cōis oīb⁹
hominibus ⁊ de eis p̄dicabilis: q2 esto q̄ de facto ali⁹ cō
ceptus de vno ⁊ alius de alio p̄dicetur: hoc non est q̄n q̄-
libet ex se indifferenter sit p̄dicabilis de q̄libet: cū nulluȝ
singulariū magis q̄ alterū sit obiectū p ipsū significatuȝ.
sed de ꝯceptu entis respectu oīm alioꝝ ꝯsimiliter ē dicē-
dū. ergo ⁊c. ¶Cōfirmat̄. q2 cum ens diuidat̄ in ens crea-
tum ⁊ increatū siue finitū ⁊ infinitū: q̄ro q̄d est subiectuȝ
huius ꝓpositionis in intellectu formate / entis aliud est ī
finitum ⁊ aliud finitū: aut eīm hmōi subiectū est aliq̄s cō
ceptus deo ⁊ creature cōis: aut aliq̄s ꝓprius deo tm̄ vel
creature: aut vtriq̧ vȝ ꝓprius deo ⁊ ꝓprius creature. sȝ
non pōt poni scd̄m: quia tunc ꝓpō esset falsa: sicut ⁊ com
munit̄ omnis alia ex transcendētib⁹ constituta: nec ter-
tiū ꝓpter ꝯsimileȝ rationē: ⁊ etiam q2 tunc ens nō diuide
retur in infinitū ⁊ finitū sicut vl̄e siue supius ī sua inferio
ra: cum omne vniuersale superius sit aliquis conceptus
vnus a suis inferioribus distinctus. ergo ⁊c. ¶Hec de
primo.

Quātum ad secundum est opinio cuius
dam tenentis partē negatiuā: vȝ q̄ nec cōceptus entis
nec aliquis ali⁹ deo ⁊ creature cōis cōuenit vniuoce eis.
¶Ad cuius euidentiam ipse in primo suo. dist. scd̄a. q. i.
distinguit de cōceptu dicēs q̄ concept⁹ pōt accipi vno
modo ꝓ intellectiōe ipsa: ⁊ alio mō pro rōne obiectali cō
cepta. Primo mō ꝯceptus entis sumpt⁹ est vt dicit intel
lectio confusa q̄ intelligit̄ totus ambitus entis. cum eīm
hoc signuȝ oē distribuat pro toto significato entis: p ꝯn̄s
non est dubium / vt dicit / q̄n intellectus vnica entis intel-
lectione cōfusa transeat super totum entis significatum.
¶Tunc hac distinctione premissa ponit tres conclusio-
nes. ¶Prima est q̄ intellectioni confuse entis non cor-
respondent multe rationes obiectales rerum diuersaruȝ
proprie eis simul copulate vel discrete. ¶Hanc probat.
qm̄ si multe rōnes obiectales correspondērent tali en-
tis intellectioni cōfuse: aut ei⁹ totalis rō obiectalis esset
aggregata ex ꝓpriis rationib⁹ obiectalib⁹ oīm indistin
ctorum: aut ex omnib⁹ specierum ⁊ generum subalterno
rum ⁊ generalissimorum: aut ex rationibus dei ⁊ substā-
tie / vel dei et accidentis tantum. Sed non potest poni
primum: quia tunc esset ex infinitis aggregata ⁊ infini-
ta essent in aīa. Nec secundum: q2 laici concipiūt ens cuȝ
tamē non habeāt ꝓpriū cōceptū oīm generū. nec eīm ha-
bent conceptū ꝓpriū vbi nec qn̄. ergo ⁊c. Nec potest po-
ni tertiuȝ nec quartū. q2 si ratio entis esset aggregata ex
ꝓpria ratione dei ⁊ substantie tm̄ / hec esset falsa / accidēs
est ens: sicut et ista / substātia est ens / si eēt aggregata ex
propria ratione dei ⁊ accidentis tm̄. ergo ⁊c. ¶Secūda
conclusio est: q̄ nec ītellectioni confuse entis correspon-
det vna rō obiectalis simplex cōcepta q̄ sit cōis omnib⁹

alijs.¶Hanc pbat primo:qz si esset vna talis ratio obiectiua communis omnib⁹ illa seipsa descenderet sine differentia addita in rationes pprias singulorum:τ esset eadem cuʒ eis.ɔñs ē falsum.qz tunc etiam singulorū pprie rationes essent eiusdem rōnis inter se.q̄ cū sunt eiusdeʒ rōnis in tertio τ inter se.hoc aūt est falsū.ergo τc.¶Secundo:qz hmōi ratio obiectiua entis aut esset absoluta aut respectiua si vna.sed nō pōt dici absoluta:qz tunc nō ɔueniret respectiuis.nec respectiua: q̄a tūc nō ɔueniret absolutis.ğ τc.¶Tertio.qz rationes p̄dicamētales obiectiue sunt simplicissime τ maxime absolute cuʒ sint se totis diuerse:τ p ɔñs vltra illas non est aliqua vna rō obiectalis in qua conueniant.quare τc.¶Tertia τ vltima ɔclusio principaliter intenta est q̄ lʒ intellectio entis cōfusa sit vna non tñ est vniuoca.¶Hanc pbat: qm̄ omni intellectioni vniuoce correspōdet aliq̄ obiectalis rō vna ğ illa nō est vniuoca cui nulla correspondet obiectalis rō vna:sed talis est intellectio entis ɔfusa:vt probatum est supra.ergo τc.¶Sed quia hic modus dicendi est oīno īpossibilis τ contradictoria implicans:vt ostēdā:ideo arguo cōtra ipʒ:τ primo ɔ̄ distinctionē quā p̄mittit.¶Secundo ɔ̄ triplicē eius ɔclusionē quā ponit.¶Contra distinctionem quā p̄mittit de ɔceptu arguo.qm̄ qñ dicit cōceptum posse sumi vno mō pro ratione obiectali ɔcepta aut accipit rationē obiectalē p re ipsa ɔcepta extra aīaʒ existente vel existere potente:vel p aliq̄ esse obiectiuo ab intellectu mediante intellectione/vt ipse alibi videt̄ imaginari/formato.sʒ vtroq̄ horū modoꝝ vel altero ipoꝝum accipiendo rationē obiectalē falsum est dicere ɔceptum posse accipi vno mō p rōne obiectali.ğ τc.¶Prima ps minoris appet:qm̄ si p̄rio mō accipiat rōneʒ obiectalē/veʒ p re extra/ɔstat q̄ talis non pōt dici intelligēdi act⁹ nec aliq̄s alius conceptus.non eñ magis aliqua substātia nec accidēs ab actu cognitiuo differēs pōt dici conceptus seu cognoscendi actus q̄ homo dicat̄ asinus.liceʒ eñ res extra a cōceptu distīcta dicat̄ cōcipi vel cōcepta in concreto quia est ɔceptus obiectū: non tñ conceptus in abstracto.sicut licet hō dicatur albus in ɔcreto qz albedinis subiectū:non tñ albedo dicitur in abstracto.ğ nō magis pōt dici conceptū posse dupliciť sumi:veʒ p intellectione formata τ p re ipsa intellecta/q̄ albedinē p tali forma accidentali τ p substantia ipsi subiecta. quare τc. ¶Confirmatur.qz forma accidentalis realius videt̄ denominare subiectū per ipsaʒ actualit̄ informatū q̄ aliq̄d aliud ab ipso distinctū τ localit̄ separatū: sed conceptus informat actualit̄ concipiētem:non autem obiectū ɔceptū a cōcipiente distinctuʒ:nec tamen cōcipiēs ipse sic a cōceptu denominat̄ q̄ ɔceptus in abstracto dicat̄.ğ multo minus aliq̄d obiectū ab ipso ɔceptu τ a cōcipiēte distinctum pōt hoc mō dici cōceptus.quare τc.¶Secunda pars minoris/veʒ q̄ ēt distīctio supradicta sit falsa accipiendo rationeʒ obiectalem scđo modo/apparet dupliciter. Prīo:qz talis rō obiectalis est īpossibilis vt alias est ostensum τ in dist.ista amplius ostēdetur.nullū aūt impossibile pōt dici ɔceptus:cū cōcept⁹ ipse supponat̄ esse possibilis:τ de facto.quare τc.Secūdo.qz esto q̄ talis obiectiua rō puta ens hmōi obiectiuū fictū poneretur nullo modo posset dici ɔceptus magis q̄ res extra habens esse extra animam subiectiuū.qm̄ cōceptus non dicit̄ nisi precise illud quo res eius obiectū cōcipit̄: sed res extra animam existēs non ɔcipit̄ nisi p̄cise mediante actu concipiendi existēte in cōcipiēte:vt in pprio suo subiecto.nō enim albedo visa vel intellecta intelligit̄ nec videt̄ aliq̄ esse obiectiuo formato mediante actu ab actu intelligendi vel vidēdi τ ab ipsa visa vel intellecta albedine differēte.ergo τc.¶Cōfirmatur.qz tale ens eē obiectiuū tantū hñs ab intellectu intelligente albedinem vel quodcūq̄ aliud obiectum formatū/si ponat̄/non min⁹ īmo plus distinguitur ab albedine intellecta τ ab actu intelligēdi eā q̄ nigredo vel alia res q̄cunq̄ habens esse aliquod subiectiuū. plus eñ distinguit̄ esse subiectiuū ab esse obiectiuo q̄d nō pōt hr̄e esse aliq̄d subiectiuū: q̄ ab aliq̄ eē alio subiectiuo.ğ non magis intelligens albedinem intelligit ipsā p tale eē obiectiuū formatū q̄ per nigredinem vel p aliud q̄dcūq̄ obiectū hñs verum esse alicubi subiectiuuʒ quare τc.¶Consequentia ē euidens: qz sicut subiectum sola albedine est albū:non aūt aliquo alioꝝ ab ipsa albedīe distinctoꝝ:ita τ obiectū sola ītellectiōe ē ītellectū:nō autem vno magis q̄ alio illoꝝū q̄ ab omni actu ītelligēdi realiter distinguuntur.quare τc.¶Scđo arguo simul ɔ̄ omnes tres ɔclusiones quas pōit.Prioꝝ: accipiūt īcōpossibilia:qm̄ īpossibile est dare aliquē vnū cōceptuʒ cui non correspondeat aliq̄d obiectū vel multiplex seu diuersum/vel saltē vnicuʒ tm̄:sed scđʒ ɔclusionē tertiā ɔcept⁹ entis est vnus.ğ eius est vnū vel multa obiecta.q̄d negat prima ɔclusio τ scđa.¶Cōfirmat̄.qz cū dicit̄ q̄ ɔceptui entis non correspondēt plures rationes obiectales nec vna:quero q̄d intelligit̄ per rōnē hmōi obiectalē:aut eñ per ipsam intelligit̄ p̄cise obiectū ītellectū:aut eius ɔceptus diffinitiuus: aut alio... formatū ab intellectu mediante intelligendi actu ... obiectum ipʒ cōceptū. sed non pōt intelligi tertium/vt pbatuʒ est supra:nec scđm nec primum:qz cuicūq̄ cōceptui correspondet necessario aliq̄d obiectū vnū vl' pl'a.nā si ei⁹ ē vnū obiectū/erit etiaʒ eius ratio obiectalis sumpta p diffinitione vna.si autem eius sint diuersa obiecta/τ rōnes obiectales ɔsimili mō sumpte etiā erūt diuerse.ğ τc.¶Preterea arguo sic ad idem.p oēm ɔceptuʒ suo inexistētem subiecto aliq̄d concipit̄.ğ τ p ɔceptum entis.sʒ obiectum cōceptū vel eius diffinitiuus conceptus pōt dici τ est ratio obiectalis cōceptui correspondens.ğ falsum est dicere conceptū entis esse vnum ɔfusuʒ τ sibi nō correspōdere aliquam rōnem obiectalē vnicā neq̄ plures.¶Confirmat̄. qz quot sunt obiecta p actum intelligēdi aliquē intellecta tot sunt rōnes obiectales tali actui correspondentes.sed p ɔceptū entis oīa intelligūtur etiā scđm ipsum.est eñ vt dicit entis intellectio ɔfusa qua intelligit̄ totus ambit⁹ entis.ğ τc.¶Ex p̄dictis apparet falsitas prime ɔclusionis/q̄ dicit q̄ intellectioni entis confuse non correspondent multe rationes obiectales rerum diuersarū copulate vel disiuncte:qm̄ per conceptum entis confusū oīa intelligunt̄ vt concedis.ergo τ multe rationes obiectales tali cōceptui correspondent.¶Consequentia est euidens:qz p rōnē obiectalē non video aliud posse intelligi q̄ vel reʒ terminantem actuʒ intelligēdi vel cōceptū eius diffinitiuū. Si primum/quot sunt obiecta intellecta tot sunt rōnes obiectales. Si scđm:aut intelligis q̄ cōceptui entis nō correspondent plures diffinitiones pprie:qz coꝝ quoꝝuʒ est conceptus iste non sunt plures diffinitiones:τ sic apparet euidenter/q̄ est falsum.aut qz lʒ sint plures diffinitiones ipsoꝝ:tñ nullā earum habet ille ī q̄ est solus cōceptus entis:nec conceptus hmōi entis est alicuius ipsarum exp̄ssiuus/τ sic est verū:sʒ nihil ad ppositū.Primo qz nec conceptui generis nec speciei nec alicui alteri conceptui simplici correspondēt multe rationes obiectales sic sumpte:nec etiā vna tm̄.Nullus eñ conceptus rei recti sed solus reflexus est diffinitionis exp̄ssiuus/cū ipsa diffinitio sit conceptus:nec p consequens diffinitio ipsa potest dici ratio obiectalis alicui⁹ concept⁹ recti:sed tm̄ reflexi.quare τc.Secūdo.qz aliud est alicuius conceptus rationē obiectalē esse aliquā rem diffinitam siue significatam:τ aliud diffinitionē esse ipsam significātē.nec enim eiusdem actus est vtriusq̄ istoꝝ obiectuʒ.τ ideo lʒ nec conceptui entis nec generis nec alicui alteri simplici recto

correspondeat diffinitio vnica neq̄ plures vt eius ratio obiectalis:correspōdent sibi tñ res diuerse diffinibiles q̄rum sunt diuerse τ proprie diffinitiones possibiles:q̄ q̄dē res diuerse non earū diffinitiōes sunt per actū hmōi ītellecte.τ hoc mō est intelligendū q̄d arguendo supius fuit dictum/conceptui entis correspondere diffinitiones diuersas:veʒ non secūdū se:veʒ vt q̄dditatiue: sed tm̄ vt obiectiue siue significatiue acceptas pro quanto res diuerse quarū sunt diffinitiōes hmōi pprie sunt talis cōcept⁹ obiecta. eadē eī res significata est obiectū diffinitionis τ diffiniti/lʒ aliter per vnū istoꝝū ɔceptuū: τ aliter p alterum intelligat̄.ğ τc.¶Confirmat̄.qz cum dicis ɔceptui entis non correspondere multas rōnes obiectales hoc ē diffinitiones:aut intelligis q̄ sibi nō correspōdent multe diffinitiones vt p ipsum significate:τ vt scđm se sumpte put veʒ a reb⁹ significatis realiter sunt distīcte:aut q̄ nō correspōdēt sibi m'te diffintiones significatiue sūpte p rebus significatis:sic intelligendo q̄ p hmōi entis cōceptū nō ītelligit̄ res aliq̄ vt nata est intelligi p suū ppriū τ diffinitiuū cōceptū.aut tertio q̄ nō correspōdēt sibi m'te diffinitiōes significatiue τ absolute p rebus sūpte sic intelligēdo q̄ non correspondent sibi aliqua diuersa diffinibilia intellecta. Sʒ ipse non potest hoc ītelligere prīo istoꝝ trium modoꝝū. Primo:qz hoc est falsum etiā scđm ipsum:qz vt cōcedit p conceptum entis intelligitur confuse totus ambitus entis.ergo τ diffinitio ipsa τ oīs cōceptus saltem alius ab ipsomet entis conceptu: cum sit de numero entiuʒ τ intra ambitū ipsoꝝ.¶Confirmat̄.qz per cōceptum entis non magis intelligit̄ vnum entiū q̄ alterū.ğ ɔsimiliter diffinitio sicut quodlibʒ alioꝝuʒ entiū extra animā existētiū est cōcept⁹ entis obiectū. vnde q̄d statim p̄dictum est veʒ diffinitionē non posse esse obiectū alicuius actus simplicis recti/videt̄ esse intelligendū de conceptu particulari puta generis vel speciei:non auteʒ videtur esse verum de actu siue conceptu transcendente qualis est cōcept⁹ entis.talis eñ vniformit̄ respicit q̄dlibet entium sicut cōceptus hoīs quemlibʒ hoīm. τ ideo sicut habēs hoīs cōceptum non magis nec aliter sorteʒ cōcipit q̄ platonem:ita nec habēs ɔceptum entis tantū aliter concipit aliq̄d obiectum diffinibile vel diffinitum q̄ suū ɔceptum diffinitiuum.quare τc.¶Secundo.quis esto q̄ hoc sit verū:veʒ q̄ conceptui entis non correspondeant diuerse diffinitiones:vt eius obiecta per ipsum intellecta:hoc non est specialiter verum de cōceptu entis sed vniuersaliter de omni alio cōceptu generis vel speciei τ alio quocūq̄ ɔceptu simplici recto.τ ita si ideo arguis conceptū entis non esse vnicum:quia sibi non correspondent plures nec vnica rō obiectalis hoc mō sumpta/consimiliter arguis τ euidētius nullū cōceptū generis nec speciei nec aliquē aliū rectū esse vnicum:q̄d est manifeste falsum.q̄re τc.¶Ex p̄dictis apparet q̄ nec potest ītelligere tertio mō:qz concedit vt dictum est q̄ totus ambit⁹ entis τ per ɔñs omne ens intelligit̄ p conceptū entis.ğ per ipsum sunt diuersa diffinibilia intellecta. quare τc.ğ relinquit̄ q̄ si per rationē obiectalē intelligat diffinitionem/hoc q̄d dicit in ista cōclusione puta cōceptui entis non correspōdere diuersas rōnes obiectales/habet ītelligere scđo mō:veʒ q̄ p conceptū entis cōfusuʒ nulla res ītelligit̄ vt nata est intelligi p suum diffinitiuū conceptuʒ hoc autē licet sit verum nihil ad ppositū:nec de hoc est aliq̄d dubium:qz nec istud dicere est aliud q̄ dicere entis conceptū non esse diffinitiuum alicuius rei propriū.per nullum enim alium conceptum a diffinitiuo cōceptu res potest cōcipi vt p diffinitiuū ɔceptū nata est ītelligi.ap̄d nullū auteʒ est dubiū entis cōceptum non esse diffinitiuū nec per ɔñs per ipsum intelligi aliq̄d obiectū vt natū est intelligi per suum diffinitiuū cōceptū.q̄re τc.¶Confirmatur.qz licet p entis cōceptum intelligatur q̄dcūq̄ diffinibile obiectum:nō tñ quocunq̄ mō quo ipsum est intelligi aptū natū:sed tm̄ illo mō q̄ res intelligit̄ per ɔceptū diffiniti:nō auteʒ illo mō quo res intelligit̄ p ɔceptū diffinitiuum: cū nec talis habeat̄ ɔceptus.lʒ eñ diffinitio sicut τ res diffinibilis sit obiectum per conceptum entis intellectū/nō tñ ex hoc sequit̄ q̄ cōceptus ipse entis sit diffinitio alicuius obiectoꝝū per ipsum intellectoꝝ:nec p ɔñs q̄ sic per eū aliquid intelligat̄ vt natū est intelligi p suum diffinitiuū ɔceptū.Ex quo appet q̄ prima ɔclusio vel nō est vera vel nō est ad ppositū nec de ipsa est aliq̄d dubium.¶Ad rationē quā p ipsa adducit/Dico primo q̄ ratio ista cōtra opinantē τ suā ɔclusionem arguit:qm̄ ɔclusio sua quā tenet est q̄ intellectio entis est vna confusa qua intelligunt̄ oīa intelligibilia/τ p ɔñs īfinita sūt in anima seu in mente vt intellectū obiectū est ī intelligēte.cōtra hoc aūt arguit ista ratio/vt appet. ğ τc.¶Tūc scđo dico ad rōnē in forma q̄ rō obiectalis ɔcept⁹ entis per ipsam intellecta est oē ens tam extra aīam q̄ in aīa existens/τ p ɔñs omnis conceptus nō tm̄ indiuiduoꝝuʒ sed etiam generū τ specierū.¶Et qñ arguitur cōtra hoc primo:qz tunc infinita essent in aīa: Dico q̄ nō sequit̄ q̄ infinita sint in aīa subiectiue sed tm̄mō obiectiue τ denominatiue quadam denoīatione extrinseca q̄ res visa dicitur esse in vidente:τ res intellecta in ītelligente. nō est autem inconueniens isto modo esse in aīa infinita vel saltem indeterminata.quot eñ act⁹ aliq̄s cognitiu⁹ est exp̄ssiuus siue significatiu⁹ tot dñr esse in aīa isto mō.nō tm̄ aūt concept⁹ entis:sed etiā hoīs vel coloris τ cuiuslibet alterius vl'is est indifferent̄ expressiuus nō distincte sed cōfuse oīm singulariuʒ possibiliū:τ p ɔñs īnumerabiliū obiectoꝝ:sicut τ hēt dicere ipsemet:cū ponat intellectionem entis esse vnā cōfusam p quā transit intellect⁹ sup ambitū entis totū.quare τc.¶Ad illud q̄d scđo arguit qñ dicit q̄ laici concipiūt ens cū tñ nō habeant cōceptum ppriū oīm generum :Dico q̄ lʒ nullius generuʒ nec specierum habeāt ɔceptū ppriū tanq̄ actū p quē tēdant in obiectū habētes solū entis cōceptū siue sint laici siue clerici:habent tamen ipsū vt obiectū confuse intellectum.eo eñ mō hñs entis ɔceptum habet cōceptū cuiuslibet generū τ specierū:q̄ hñs cōceptum hoīs hēt ītelligere quēlibʒ hoīem singulareʒ:sʒ habens hoīs cōceptū habet q̄libet hoīm singularia ipsa vt obiectū nō distincte sed cōfuse conceptū.ergo τc.¶Scđa coclusio q̄ dicit q̄ intellectioni entis non correspōdet vnica ratio obiectalis est vera si per rationē obiectalem intelligat rem conceptam. non eñ obiectum conceptus entis nec alicui⁹ alterius ɔcept⁹ vl'is est tm̄ vnicū sed multa distincta:q̄b⁹ non est in re extra cōe aliq̄d vnum q̄d possit esse talis cōcept⁹ vl'is obiectū.Si etiā p rationē obiectalē ītelligat aliquod ens finitū hñs esse tm̄mō obiectiuū ab ītellectu mediante intellectione formatū:sic etiā est vera cōclusio non tamen magis de conceptu entis q̄ de alio conceptu q̄cūq̄ vniuersali.p nullū eñ ītelligēdi actū format̄ aliq̄d tale ens hñs eē tm̄modo obiectiuū.¶Et si dicas q̄ immo conceptui generis vel speciei vt animalis τ hominis correspondet aliqua vna obiectalis ratio sic accepta/cōsimiliter potes τ debes hoc ponere in cōceptu entis.q̄d appet:qz si non:hoc esset p̄cipue qz illa q̄ sunt sub ente nō conueniunt ī aliquo in re extra:nec p consequens mediāte conceptu entis pōt formari aliq̄d tale obiectū omniū representatiuum:sed hoc non obuiat.q̄d apparet dupliciter.Primo:qz nec cōtēta indiuidua sub genere vel specie sunt sic in aliquo eis communi conuenientia:immo sunt se totis distincta taʒ inter se q̄ ab alijs in re extra:sʒ hoc nō obstāte ɔceptui gñis τ speciei:vt cōcedis correspōdet vnica ratio obiectalis.ğ τc.¶Secūdo:qz nihil ab actu

cognitiuo distinctū est in aīa rerū extra distincti⁹ represen
tatiuū siue significatiuum ꝙ actus ipse cognitiuus:nec
per ꝯñs videt̄ esse īpossibilius pluriū obiectoꝝ ī nullo cō
uenientiū eē aliqḋ tale ens fictū hñs tm̄ eē obiectiuū co
rū repñtatiuū ꝙ ipsoꝝ eē vnicū intelligēdi actū:ꝫ ꝯce
ptus entis est vnicus:lꝫ ipsorum obiecta sint tot aliter
diuersa nullo mō ꝯueniētia in re extra. ergo ꝛc. ¶Si aūt ꝑ
rōnē obiectalē intelligit diffinitionem obiecti:sic etiā cō
clusio est vera:ꝫ tñ est ꝯ primaꝫ q̄ dicit ꝙ ꝯceptui entis
nō corespōdent plures rōnes obiectales.oportet eñi vt
supra est argutuꝫ/oēm ꝯceptū hr̄e vnicū obiectū vel plu
q̄re ꝛc. ¶Si aūt ꝑ rōnē obiectalē intelligat diffinitionē
nō obiecti intellecti ꝫ ipsius ꝯcept⁹ entis:sic conclusio ē
euidenter falsa:qꝛ lꝫ entis conceptus nō sit diffinibilis dif
finitione ꝓprie sumpta:tñ cōcept⁹ ipse in se est vn⁹ ꝛ cōis
oībus. Nec rōnes cōtra hoc valent. ¶Ad primā quādo
dicit ꝙ tūc talis rō obiectalis videlꝫ cōcept⁹ entis descē
deret in rōnes siue cōceptus ꝓprios singuloꝝ/cōcedo ꝙ
conceptus entis descēdit ꝑ ꝯceptus sibi additos magis
explicitos eorūdem entiū q̄rū ipsū ens est ꝯceptus tran
scendens:nec tamē cōceptus hmōi sub entis cōceptu cō
tenti eiusq̄ diuisiui seu specificatiui sunt inter se eiusdeꝫ
rōnis lꝫ cōueniant in tertio puta in ipso entis cōceptu.si
cut nec concept⁹ diuersarū specierū sunt inter se eiusdem
rōnis:lꝫ cōueniant in tertio/puta in ꝯceptu gñis cōi eis.
¶Ad scḋaꝫ appet primo ꝙ illa rō est cōsimiliter cōtra ipꝫ
ponenteꝫ intellectionē entis eē vnā lꝫ ꝯfusaꝫ. cū eñi ē ab
ipso q̄rēdū an talis intellectio sit absoluta an respectiua.
ad qḋ ipse hēt rñdere ꝙ est absoluta in essendo: non autē
in significando: cū sit signum oīm non tm̄ absolutoꝝ sed
etiam alioꝝ. nec seq̄t/est absoluta in essendo:ergo nō conue
nit respectiuis isto modo.absolutū eñi est signum nō tm̄
absolutoꝝ:sed ēt relationum. nō tm̄ eñi absoluta sed ēt
relatiua sūt intelligibilia.intellectio aūt oīs q̄ ē signū rei ī
tellecte est absoluta:siue eius obiectū sit absolutū siue ēt
respectiuū.q̄re ꝛc. ¶Ad tertiā dicēdū est ꝙ falsū est illḋ
qḋ accipit qñ dicit ꝙ rōnes p̄dicamētales sūt maxīe ab
stracte.nihil eñi ē maxīe abstractū q̄ aliq̄d ē abstractius.
sed cōceptus entis cōis oībus gñib⁹ est eis abstractior ꝛ
vniuersalior:qḋ etiā oportꝫ ipꝫ cōcedere velit nolit cū po
nat entis cōceptū esse vnū ꝛ oīb⁹ cōem. ergo ꝛc. ¶Et qñ di
cit ꝙ sint simplicissime ꝛ se totis distīcte/cōcedo in re: cū
hoc tñ stat ꝙ aliq̄s cōceptus est eis cōis quidditatiuus
quia oīm diffinitiuus.lꝫ eñi deus sit simplicissimus ꝛ ab
omni creato ente se toto distinctus:tñ entis cōceptus est
dei ꝛ oīs alteri⁹ entis scꝫ creati q̄dditatiu⁹/cum sit cōis
oīb⁹ ꝛ coꝝ diffinitiu⁹.q̄re ꝛc. ¶Tertia ꝛ vltīa ꝯclusio ac
cipit īcōpossibilia ꝛ ꝯdictoria:vcꝫ ꝙ cōcept⁹ entis sit vni
c⁹ et nō vniuoc⁹:cū oīs cōcept⁹ scḋꝫ se vn⁹ ꝙtūcūq̄ plib⁹
sit cōis/sit vniuoc⁹:ꝫ ꝯcept⁹ ētis vt ꝯcedit ꝯclusio ē vn⁹
ergo ꝛc. ¶Cōfirmat̄.qꝛ alit̄ ē imaginādū ꝛ dicēdū de vnita
te seu vniuocatione cōcept⁹ ꝛ alit̄ de vnitate siue vniuo
catiōe vocis:qm̄ lꝫ nō oīs vox vna sit vniuoca ꝫ aliq̄ sit
equiuoca vt pl̄iuꝫ significatiua/nō scḋm aliquā eoꝝ vnicā
rōnē:oīs tñ ꝯcept⁹ vn⁹ videt̄ eē vniuoc⁹.qḋ appet:qꝛ si n̄
oīs vn⁹ ꝯcept⁹ dr̄ vniuoc⁹:ꝫ tm̄ aliq̄s ꝛ ali⁹ n̄:aut ꝯcept⁹
vniuoc⁹ ē sol⁹ ille q̄ ē p̄cise vni⁹ obiecti:aut ille q̄ ē vl̄ vni
us tm̄ vel etiā pl̄iuꝫ ī aliq̄ tñ ꝯuenietiū ī re extra:qḋ q̄dē
cōe plib⁹ ē talis ꝯcept⁹ vniuoci vnū obiectū.ꝫ non pōt
poni primū:qꝛ tūc null⁹ cōcept⁹ eēt vniuocus nisi solius
singularis de vno solo p̄dicabilis:qḋ est falsū:cū tā speci
es ꝙ gen⁹ ꝙ qḋlibꝫ alioꝝ vl̄iuꝫ sit cōcept⁹ vniuoc⁹ ꝛ vni
uoce predicabil̄ de oīb⁹ sub eo cōtētis.nec pōt poni scḋꝫ
ꝓpter eādē rōnē:qꝛ vcꝫ cū īdiuidua realit̄ distincta siue
eiusdē siue alteri⁹ speciei sint se tot; distīcta nihil cōe ha
bētia in re extra:vt ꝓbatū ꝛ ostēsū est sepe alias:ꝑ ꝯñs se
q̄ret̄ ꝙ nec ꝯceptus gñis nec speciei nec aliqḋ alioꝝ vnū
esset vniuoc⁹. ergo cū conceptus entis in se sit vn⁹/relinq̄t ꝙ
sit vniuocus:licet illa q̄b⁹ ipse ē cōis ꝛ de q̄bus est p̄dica
bilis non sint cōuenientia in re:cū nec etiā indiuidua eius
dē speciei sint sic cōuenientia.q̄re ꝛc. ¶Ad rōnē quā pro
ꝯclusiōe ista addūt qñ dicit ꝙ illa intellectio nō ē vniuoca
cui non corresp ōdet rō obiectalis vna:appet ex dictis ꝙ
ista est falsa si ꝑ rōnē obiectalē intelligat̄ vel ipsa res in
tellecta:vel ei⁹ rō diffinitiua.nec gñi eñi nec speciei nec
alicui alteri cōceptui vl̄i correspōdet vnica obiectalis rō
sic accepta:cū qḋlibꝫ taliū sit cōcept⁹ pluriū se totis rea
lit̄ diuersoꝝ non vni⁹ tm̄:cū quo tamē stat ꝙ est vniuocuꝫ
qḋlibꝫ taliū vniuersaliū lꝫ non vnius tm̄ ꝫ pluriū exp̄ssi
uum.quare ꝛc.

Alius est modus dicēdi quorūdā dicē
tiū cōceptū entis deo ꝛ creature cōem eē vniuocū:alit̄ tñ
ꝙ cōcept⁹ gñis vel speciei sit vniuoc⁹. Ad cui⁹ euidētiā
distiguūt de vniuoco ꝯceptu dicētes ꝙ q̄dā est cōceptus
vniuocus descēdens ī sua vniuocata scḋꝫ eādē rōnē ꝛ eū
dē modū essēdi eis cōem ac eūdē ordinē essentialē ꝛ etiā
scḋꝫ eq̄lem ꝑfectionis gradū.ꝛ hoc mō est vniuocatio in
sola spē specialissima. Aliud ē vniuocū qḋ descēdit ī sua
vniuocata scḋꝫ eādē rationē ꝛ eūdē modū essendi ꝛ ēt se
cūdū eūdē ordinē essētialē/nō tñ scḋm equaleꝫ ꝑfectionis
gradū:ꝛ hoc mō est vniuocū qḋcūq̄ genus subalternū. ꝑ
fectiorē eñi gradū animalis hēt hō ꝙ brutū:lꝫ aīal ipm̄
descēdat scḋꝫ eādē rationē ꝛ eūdē modū essēdi in quālibꝫ
specierū. Tertiū vniuocuꝫ est qḋ descēdit in sua īferiora
vniuocata scḋꝫ eādē rationē ꝛ eūdē modū essēdi/n̄ tñ scḋꝫ
eūdē ordinē nec scḋꝫ eq̄leꝫ ꝑfectiōis gradū.hoc mō nūer⁹
descendit in suas species. descendit eñi scḋm eādē rōneꝫ
numerus in cōi ꝛ scḋꝫ eūdē modū essendi:nō tñ scḋm eun
dē ꝫ scḋm aliū ꝛ aliū ꝑfectionis gradū/ ꝛ etiā q̄dā ordīe
essentiali:qꝛ ꝑ prius descēdit in vnā speciē ꝙ in aliā vt in
binariū ꝙ in ternariū.ꝑfectiorē tñ rōnē numeri ꝑticipat
ternarius ꝙ binari⁹. Quartū ꝛ infimū vniuocū est quod
descēdit in sua īferiora vniuocata scḋm eādē rationē tm̄
n̄ aūt scḋꝫ eūdē ꝑfectiōis gradū nec scḋꝫ eūdē ordīeꝫ nec
secūdū eūdē modū essēdi.ꝛ tale vniuocū est ens qḋ descē
dit in substantiā ꝛ accidēs:ꝛ multo magis qḋ descēdit in
deū ꝛ in ens creatū.licet eñi ratio entis sit eadē in substā
tia ꝛ in accidēte:habꝫ tñ in eis diuersum ꝑfectionis gra
dū.est eñi substātia ꝑfectior accidēte.prius etiā descēdit
ens in substātiā ꝙ in accidēs.est enim accidēs substātiā
p̄supponens. hēt ēt tertio ens aliū modū essēdi in substā
tia ꝛ aliū in accidēte:qꝛ in substantia existit indepēdēter
ab alio subiectiue.nō sic aūt sed cōtrario modo in accñte
quare ꝛc. ¶Sed hic modus dicēdi est īpossibilis ꝛ etiā
distīctio de vniuoco quā pōit:qꝛ falsū sil̄r accipit ꝛ sup
ponit.qḋ appet:qꝛ scḋm ei⁹ totū ꝓcessū supponit ꝛ expri
mit oē vniuocū importare vnū aliqḋ in re extra cōe plurī
bus ꝛ in ipsa descēdere.qḋ appet:qꝛ dicit ꝙ aliqḋ vniuo
cū descendit in sua inferiora scḋꝫ eūdē/ꝛ aliud scḋm diuer
sū ꝑfectionis gradū ꝛ essendi modū:vt ens in substantiaꝫ
ꝛ accidēs.hmōi aūt talis descēsus nō pōt ītelligi eē ipsi⁹
cōcept⁹ vniuoci:ꝫ alicuius obiecti per ipm̄ significati.
qꝛ nec cōcept⁹ ipse vniuoc⁹ nec aliq̄s alius habet extra
animam aliquem modū essēdi eundem nec diuersū nec ꝑ
fectionis gradum/ cum non sit nisi in anima ipsa tantuꝫ
ergo sic opinantes ꝛ de vniuoco distiguentes intelligunt
descendere in vniuocata puta indiuidua realiter distin
cta non conceptum ipsum vniuocum communem eis vt
signum signatis: sed aliquod obiectum vnum per conce
ptū vniuocū primo importatum vt hoīeꝫ in plures homi
nes singulares / ꝛ sic de quolibet aliorum. sed hoc sup
positum puta conceptum vniuocum aliquod vnum ha
bere obiectum commune pluribus puta vniuocis omni

bus in re extra est simpl̄r falsuꝫ ꝛ īpossibile vt pluries ē
ostēsuꝫ.nihil eñi p̄ter ꝯceptū specificū de plurib⁹ p̄dica
bilē existētē in aīa subiectiue est indiuiduis eiusdē spēi
cōe.ergo ꝛc. ¶Cōfirmat̄.qꝛ quero q̄d tu ītelligis ꝑ hoc
ꝙ dicis spēm. vel gen⁹ vel aliud quodcūq̄ vniuocū de
scēdere in sua vniuocata:puta in indiuidua existētia in
re extra:aut eñi ꝑ hoc intelligis vnum aliqḋ in re extra
plurib⁹ esse cōe ꝛ in eis distinctū ꝛ specificatū:aut soluꝫ
ipm̄ ꝯceptū cōem pluribus vt signū signatis ꝛ p̄dicabi
lē de eis ꝛ ideo specificabilē seu determinabilē ꝑ qḋlibꝫ
ipsoꝝ siue ꝑ ꝯceptū ꝓpriū cuiuslibet ipsoꝝ:vt vniuocuꝫ
in sua vniuocata descēdere nō sit aliud ꝙ ipm̄ de aliquo
ipsoꝝ p̄dicare:siue aliqḋ ipsoꝝ sibi addere:ꝛ ꝑ hoc ipm̄
specificare. Sꝫ nō pōt ītelligi primo mō:tū qꝛ hoc suppo
nit falsuꝫ:vcꝫ esse in re aliquod vnū cōe plurib⁹ realr̄ dis
tinctis/vt dictū est ꝛ sepe ꝓbatuꝫ.tū q̄esto ꝙ esset tale
vniuocū dici nō posset:qm̄ vniuocū nō dicit̄ nisi de aliq̄ p̄
dicabili:nihil aūt ē p̄dicabile nec subijcibile in aliqua
ꝓpōne nisi vox vel ꝯceptus.nec eñi res significata alia
a ꝯceptu et voce est p̄dicabilis in ꝓpōne mētali aliqua
nec vocali:cū nulla ꝓpō sit nisi tātū ex ꝯceptibus vl̄ ex
vocibus ꝯstituta.ergo sequit̄ ꝙ scḋo mō sit intelligēdū
ꝯceptū vniuocū descēdere in sua significata vniuocata
siue in eorū signa propria.nō enim superius descendere
in inferius est aliud ꝙ signo vniuersaliori addere signū
ꝑticulari⁹.ꝑ hoc eñi signū vniuersale siue mētale vt cō
cept⁹ siue vocale specificat̄:qꝛ ꝑ aliud signū particula
rius sibi appositū determinatur:vt cū dicit̄ aīal homo
vel rationale.nec ꝑ animalis descensum in hoīem est
aliud intelligendū ꝙ cōcept⁹ aīalis in anima existētis
specificationē ꝛ determinationē ꝑ alterius cōcept⁹ sub
sequētis/puta ꝑ ꝯcept⁹ rationalis appositionē.ex quo
apparet falsitas p̄dicte distinctionis de descensu vniuo
ci in sua vniuocata quātū ad oēs eius quatuor partes.
¶Falsum eñi est primū qḋ dicit:vcꝫ esse aliquod vniuo
cū vt species descēdēs in sua vniuocata scḋm eundē ꝑ
fectionis gradū essendi modū ꝛ essentialē ordinem.nec
eñi species est aliq̄d nec significat qḋ sit ī indiuidua sic
descendens:cū nec ꝑ speciē sit aliud intelligendū ꝙ con
ceptus diuersoꝝ īdiuiduoꝝ eiusdē rationis nō alicuius
rei eis cōis significatiuus ꝛ indifferenter expressiuus.q̄
re ꝛc. ¶Cōfirmat̄.qꝛ aut intelligis cōceptū specificū in
indiuidua descēdere isto mō tāꝙ aliq̄d existēs ī quolibꝫ
indiuiduoꝝ eis intrinsecū:aut nō sic:sed tanꝙ aliquod
predicabile de ꝯceptu proprio cuiuslibet ipsorum ꝛ per
ipsum specificabile. Si des primū:falsum habes ꝛ oīno
impossibilē intellectū:quia nec spēs est aliquid nec im
portat qḋ sit cōmune pluribus singularib⁹ ꝛ intrinsecū
eis:cū oē qḋ est in aliquo singulari sit singulare:nec ꝑ
ꝯñs ipsi ꝛ alteri intrinsecū:sed ei in quo existit tātū pro
priū/ꝛ realiter distinctū a quolibet alioꝝ. Si aūt intel
ligas secundo mō:sic est verū conceptū specificū ꝛ quēli
bet aliuꝫ vniuocū ī sua vniuocata descēdere:sed ex hoc
nō sequit̄ nec pōt dici ꝓprie ꝙ spēs descēdat in sua in
diuidua scḋꝫ eūdē ꝑfectiōis gradū essendi modū ꝛ scḋm
eundē essentialem ordinē.ꝑ quodlibet enim istoꝝ innui
tur ꝙ species ipsa sit aliquid seu importet qḋ sit in omni
bus indiuiduis actualiter in re extra.qḋ eñi nō est in ali
quibus realiter nō potest dici participari ab eis nec de
scendere in ea secundum eundem nec secūdum alium et
aliū perfectionis gradum ꝛ essendi modū.sed nec cōce
ptus specificus nec aliquis alius vniuocus est aliquid
nec importat qḋ sit in indiuiduis:cum tantū sit cōcept⁹
ipsorum indiuiduorum non alicuius entis eis ꝯmunis.
ergo ꝛc. ¶Secunda pars diuisionis apparet etiam
cōsimiliter esse falsa:quoniā nec genus est aliq̄d nec im
portat qḋ sit in suis vniuocatis:cū nō sit aliud ꝙ conce
ptus pluriū rerū extra distinctarū specie expressiu⁹ nō
alicuius rei cōis eis.ergo falsum est dicere ꝙ cōceptus
generis descēdit in sua significata vniuocata secunduꝫ
eandē rationē eundē modū essendi ꝛ eūdē ordinē essen
tialem ꝛ nō secūdū equalē ꝑfectionis gradū. ¶Confir
mat̄.qꝛ aut ꝑ istā vnā rōnē secundū quā ponis ꝯceptū
generis descendere in sua vniuocata significata ī re ex
tra aīam existentia/intelligis aliquā rem cōmunē tali
bus rebus vniuocatis existentē in eis aut nō. Si primū
falsum supponis vt dictū est. Si scḋm/nō est verū qḋ di
cis/ꝯceptū generis descēdere in sua significata scḋꝫ eū
dē essendi modū ꝛ essentialē ordinē:sed scḋm inequaleꝫ
ꝑfectionis gradū.qm̄ qḋ nō est in aliquibus nō pōt dici
esse tali modo in eis:puta scḋm eundē essendi moduꝫ et
inequalē perfectionis graduꝫ:sed ꝯceptus gñis necest
nec importat aliq̄d qḋ sit in suis vniuocatis existētib⁹
in re extra.ergo ꝛc. ¶Et qñ dicit̄ ꝙ homo ꝑfectiorē gra
dū aīalis habet ꝙ brutū:si ītelligat̄ ꝑ aīalis graduꝫ ali
q̄d ab homine ꝛ a bruto participatū ab eis aliquo mo
do distinctū:vt homo dicat̄ habere ꝑfectiorē aīalis gra
dū ꝙ brutū aliquo modo:sicut vnū subiectū albū habet
ꝑfectiorē gradū albedinis ꝙ alterū:sic est falsum.quia
animal nō est nec importat aliq̄d ab hoīe ꝛ bruto sic dis
tinctū ꝛ ab eis participatū:sed importat īmediate vtrū
q̄ istorum vt aliquid eis commune. esto etiam per im
possibile ꝙ sic homo haberet perfectiorē animalis gra
dum ꝙ brutum / adhuc non sequeretur ꝙ conceptus
generis seu genus ipsum vniuocū descēderet in sua vni
uocata significata puta in hominem ꝛ in brutum secun
dum diuersum nec secundum eundem perfectionis gra
dum:cum conceptus generis sit tantum in anima nō in
aliquo in re extra. Si autē intelligatur hominem habe
bere animalis gradum perfectioreꝫ ꝙ brutum:quia ho
mo est perfectius animal ꝙ brutum:non intelligendo ꝑ
animal aliquam rem distinctam ab homine ꝛ a bruto:
sed conceptum vtriusq̄ ipsorum significatiuuꝫ:sic est ve
rum:sicut ꝛ hoc modo non primo verum est dicere deuꝫ
esse perfectius ens ꝙ aliqua creatura.si enim per ens
intelligeretur aliquid distinctum a deo ꝛ a creatura cō
mune vtriq̄ in re extra:sic esset falsum dicere deum esse
ens perfectius nec imperfectius aliqua re creata:cum
deus ipse nō sit nec esse possit aliquid tale. Cōsimiliter
in proposito est dicendum:sed ex hoc non sequitur qḋ in
fertur:videlicet ꝙ conceptus generis descēdat in signi
ficata in re extra existentia secundum alium nec secun
dum eundem essendi modum:nec secundum diuersum
perfectionis gradū.quare ꝛc. ¶Ex predictis apparet
consimiliter falsitas tam tertie ꝙ quarte partis sepe di
cte distinctionis. nec enim numerus magis ꝙ aliud ge
nus descēdit secūdū diuersum ordinem in suas species
esto enim ꝙ binarius sumptus pro re extra numerata
sit prior ternario simili modo sumpto/nō tñ gen⁹ nūeri
qḋ est cōceptus cōis pluribus numeris alterius ratio
nis est predicabile prius nec aliquo modo alit̄ de bina
rio ꝙ de ternario:ꝫ indifferēter:ꝛ oīno cōsil̄r de oīb⁹ nu
meri speciebus:quarū speierū esto ꝙ vna sit nobilior al
tera nō sequit̄ ꝙ genus descēdat in ipsas scḋm inequa
lē ꝑfectionis graduꝫ:cū genus ipsuꝫ sit vnicus numero
mentis conceptus de pluribus predicabilis. ergo ꝛc.
Nec conceptus etiam entis descendit illo quarto mō
in substantiam et accidens quibus est communis vt si
gnum signatis:nec per consequens est in eis sed tantuꝫ
in anima vt dictum est supra.ergo ꝛc. ¶Confirmatur.
qꝛ substātie ꝛ accidēti nō est cōmune aliq̄d in re extra.ergo
falsuꝫ oīno ē dicere eandē rationē entis esse in substātia
ꝛ ī accidēte scḋꝫ diuersū tñ ꝑfectiōis gradū ꝛ essēdi mo
dū. ¶Cōsequētia ē euidēs.qꝛ ꝑ hmōi rōnē entis eandē

in accidēte ⁊ in substātia existētē: aut itelligis pcise ipʒ entis cōceptū existētē in aĩa: aut aliqd in re extra exñs in accidēte ⁊ in substātia. sed nō primū: qꝛ ɔcept⁹ mētis nullū extra aĩam habet essendi modū nec pfectiōis gradū cū nō sit nisi in ipsa aĩa tantū: sed secundū eū ratio entis habet extra animā in substātia ⁊ i accidēte diuersuʒ essendi modum ⁊ perfectionis gradū. ergo ⁊c.

Et ideo quātū ad istū articulū aliter est dicendū. ¶ Ad cui⁹ euidētiā est sciendū ꝙ vniuocū licʒ qñqꝫ diuidat nō tñ ꝓprie contra analogū ⁊ denoĩatiuū: sed ɔtra equocū/ mō quo vnū diuidit ɔtra plura: vel vnū vnius significatiuū cōtra vnum pluriū significatiuum. ¶ Hoc apparet. qm̄ vniuocū aut dicit de voce exteriori aut de cōceptu interiori: sicut ⁊ analogū ac denoĩatiuuʒ nullū em̄ istoꝝ dicit de re significata sʒ de voce vel de cōceptu significante: vt ista dicunt de voce/ equiuocum est oĩs vox pluriū rerū signū secūdū plures substantie rationes. ⁊ ideo dicit vnū equocū, qꝛ eque vocat seu significat plura: vniuocū aūt dicit ecōtrario vnū: ꝙ licet sit cōmune plurib⁹ nō tñ secundū diuersas sed secūduʒ eādeʒ substātie ratione: ⁊ ideo dicit vnū vniuocū: qꝛ vocat plura in vnū: hoc est in vnā substātie ratione. ꝑ quā substātie ratione pōt intelligi vel descriptio ipsa seu diffinitio significās idē cū ipso noĩe vniuoco: vel ꝓpri⁹ cōcept⁹ mētis causatus in audiente tale vnū de quocunqꝫ dictū vel pdicatū. talis em̄ ɔceptus mētis idē significās cū ipso noĩe vniuoco pōt dici ratio substātialis eius: sicut cōceptus simplex aĩal hoc est causat⁹ in audiente hoc vnum vniuocū qḋ est aĩal a quocūqꝫ ꝓlatū ⁊ de quocūqꝫ dictuʒ pōt dici ratio substātie a qua vnū ipsuʒ dicit vniuocū: ⁊ hoc modo ꝓprius ꝙ primo accipit in descriptione vniuoci ratio substātie. qḋ apparet: qm̄ diffinitio ɔuenit eis de qbus diffinitū ⁊ vniuoce: ⁊ ꝑ ɔñs secundū eandē substantie rationē: sed nō secundū rationē eandē ꝑ diffinitione sumptā: cū diffinitionis nō sit diffinitio: sed secūdū eādē ratione scḋo modo vcʒ pro ɔceptu eiusdē ratiōis causato in audiente diffinitioneʒ vel diffinitū acceptam ecōuerso aūt vnū equocū dicit significare secūdū diuersas substātie rationes cōsimili mō sumptas. sicut enim oēs audiētes vnū vniuocū vt aĩal de quocunqꝫ dictū habēt cōceptū eundē: ita ecōuerso audiētes vnū equiuocū vt canis/ habēt aliū ⁊ aliū ɔceptū: secūdū ꝙ canis dicit de diuersis. Et hoc modo sumēdo vniuocū ⁊ equocū vcʒ prout dicunt de voce/ apparet ꝙ distinguunt: sicut vnū significatiuū nō vnius rei tm̄ sed pluriū tñ secundū vnū ɔceptū: ⁊ vnū significatiuū pluriū ⁊ scḋm aliū ⁊ aliū ɔceptū. Ut aūt dicunt ista de ɔceptu nō distinguunt aliē ꝙ vnū ⁊ multa: qm̄ nec cōceptus vniuocus est ali⁹ ꝙ cōceptus vnus de plurib⁹ predicabilis in ꝓpositione mentali: ɔceptus aūt equocus est ɔcept⁹ multiplex ⁊ diuersus. ¶ Hoc appet. qm̄ ille ɔcept⁹ in ordine ad quē vnū dicit vniuocū dicit vniuocus: ⁊ ille dicit equocus in ordine ad quē vnū dicit equocū: sed vnū dicit vniuocū i ordine ad ɔceptū vnicū: equocū aūt in ordine ad cōceptuʒ multiplicē ⁊ diuersum. ergo ⁊c. ¶ Minor apparet ex descriptione vniuoci ⁊ equiuoci: qm̄ vniuocū est oĩe vnū significās plura scḋm eandē substātie ratione. equocuʒ aūt qḋ significat diuersa ⁊ secūdū diuersas substantie rationes. sʒ hic vt pdictū est ꝑ hmōi substātie rationē non est aliud intelligendū ꝙ ɔceptus mētis. ergo ⁊c. ¶ Ex pdictis apparet illud prĩo assumptū: vcʒ ꝙ licet vniuocū distinguat ɔtra equocū mō pexposito/ nō tñ ꝓprie cōtra denoĩatiuū nec ɔtra analogū vt equocū: qm̄ supius nō distinguit seu diuidit ꝓprie ɔtra inferi⁹. sʒ vniuocū respicit tā denoĩatiuū ꝙ analogū nō equocū vt supi⁹ suuʒ īferi⁹: qꝛ oē denoĩatiuū ⁊ analogū nō equocū ē vniuocuʒ licet nō ecōuerso. ¶ Hoc appet. qm̄ oē vnū pluriū significatiuū scḋm vnū ɔceptū est vniuocū: oĩs ēt ɔcept⁹ vnus est vniuoc⁹: sʒ oē vnū nō equocū pluriū significatiuū qle est denoĩatiuū ⁊ analogū ē hmōi: oē ēt vnū significatiuū pluriū est significatiuū eoꝝ scḋm diuersos vel tm̄ scḋm vnū cōceptū: sʒ tm̄ equocū est scḋm diuersos cōcept⁹ significatiuū. ğ qḋlibʒ tale vnū denoĩatiuū ⁊ analogū qḋ nō ē equocū est vniuocū. ¶ Cōfirmat arguēdo prĩo de noĩe denoĩatiō. qꝛ tale vnū puta iust⁹ idē significat cū iustitia a qua dr: sicut ⁊ ꝟtuosus cū ꝟtute. licet em̄ hmōi noĩa denoĩatiua cōcreta subiecta cōnotēt ⁊ ꝓ eis supponāt/ qḋ nō faciūt abstracta a qb⁹ ipa descēdūt: tñ tā illa q signēficāt ꝙ alia q cōnotāt oĩa licʒ diuersa scḋm eādē rōnē substātie hoc est scḋm eūdē ɔceptū īportāt sicut ⁊ abstracta. nō em̄ min⁹ causat idē ɔcept⁹ in audiēte cōcretū: puta iustū vel ꝟtuosuʒ ꝙ abstractū de q cūqꝫ pdicatū. ğ nō mīn⁹ denoĩatiuū vnū ꝙ abstractū pōt dici vniuocū. ¶ Secūdo arguit de analogo. qm̄ ad hoc ꝙ vnū sit vniuocuʒ nō requirit vt dictū ē nisi ꝙ sit pluriū significatiuū scḋm eūdē ɔceptū: ꝙ aūt vnū illoꝝ pluriū significatoꝝ sit pfectius: ⁊ ꝑ ɔñs dicat tale pri⁹ alio/ vel nō sit pfecti⁹ nec ꝑ ɔñs dicat tale pri⁹ nec posteri⁹ alio/ hoc accidit vniuoco: pōt tñ vtrūqꝫ istoꝝ duoꝝ stare cū ipo: qꝛ cū q pōt stare vnū vniuocū significatiuū pluriū scḋm vnū conceptū/ pōt stare vniuocū: sed vnū significatiuū pluriū scḋm eūdē cōceptū pōt stare cū vtroqꝫ istoꝝ duoꝝ: qm̄ tā diuersa eq pfecta ꝙ inequalr pfecta possunt eundē habere ɔceptum. vnū aūt significans plura inequalr pfecta quoꝝ vnū dicit alio pus tale dr analogū. ğ oē vnū tā analoguʒ ꝙ denoĩatiuū ab equoco distinctū est vere vniuocū. Ex q sequitur ꝙ ēt cōcept⁹ tā denoĩatiu⁹ ꝙ ēt analog⁹ est vere vniuocus: qꝛ oĩs ēt ɔceptus vnus est vniuocus: sʒ ɔceptus analogus ⁊ denoĩatiuus est vnic⁹ ⁊ predicabil de pluribus: alias vnum nō diceretur vniuocum. ergo ⁊c.

His pmissis pono quatuor cōclusiōes

¶ Prĩa est. ꝙ sumēdo vniuocū ꝓprie vt distinguit ɔtra equiuocū aliqḋ est vniuocū tam vocale ꝙ mētale deo ⁊ creature cōmune. ¶ Hec ꝓbat prĩo sic. oĩe vnū significatiuū pluriū scḋm eundē cōceptū est vere ⁊ ꝓprie vniuocū: vt vniuocū ɔtra equiuocū est distinctuʒ: sed multa sūt noĩa quoꝝ quodlibet significat deū ⁊ quodlibet ens creatū scḋm eūdē cōceptū. ergo tā vnū ꝙ ɔceptus deo ⁊ creature cōis est vniuoc⁹. ¶ Minor declarat de hoc nomine qḋ est ens: qm̄ cōcept⁹ entis nō est cōcept⁹ dei nec entis creati nec substātie nec accidētis nec oēs isti simul ğ est aliqs vn⁹ ab oĩb⁹ inferiorib⁹ ali⁹ ⁊ cōis oĩb⁹ scḋʒ quē hoc vocabulū ens est oĩm significatiuū. ¶ Añs probat: qm̄ cōstat ꝙ sicut aliqs pōt videre albedinē tali visione ꝑ quā nō ɔstabit ipsi ꝙ sit albedo: sed tantūmodo ꝙ sit color: vt apparet de vidēte ipsā albedinē a remotē ita ⁊ pōt intelligere rem aliquā tali intellectione qua nō cōstabit ipsi an res ipsa intellecta sit substātia vel accidēs: sʒ tm̄mō ꝙ est ens: nō aūt an sit deus an aliqua res creata. sed si conceptus entis esset conceptus substantie vel accidētis dei vel entis creati vel insimul oēs isti hoc esset impossibile: sicut si ɔceptus coloris foret albedinis īpossibile esset habere ɔceptū aliquē quo ɔstaret obiectū visuʒ esse coloratū quo nō cōstaret ipsum albuʒ existere. ergo cōcept⁹ entis ab omni conceptu inferiori alio est distinct⁹. qro tūc de ipo an sit cōis deo ⁊ creature an creature tm̄: nō potest dici ꝙ creature tm̄: qꝛ ɔcept⁹ entis absolute sumpti cōmunior ⁊ vniuersalior est ꝙ cōcept⁹ entis creabil vel creati. pōt ēt haberi ɔcept⁹ q cōstet de aliq ꝙ sit ens nō aūt an deus an creatura. hoc aūt cēt īpossibile si cōceptus entis cēt ꝓprius creature. ğ relinqt ꝙ cōcept⁹ entis ē vniuoc⁹ deo ⁊ creature cōis.

¶ Confirmat. qꝛ quilibet experit posse in se formare cōceptū vnū plurib⁹ cōmunē magis vel min⁹ ɔfusum secūdū maiorē vel minorē cōueniētiā ipsoꝝ nō in aliquo cōmuni eis sʒ tātūmō semetipsis: sicut ꝓpter cōuenientiā sortis ⁊ platonis intellect⁹ in se format ɔceptū hoĩs cōmunē eis: quo mediāte de eis habito assentit vtrūqꝫ ipsoꝝ esse hoĩem: sicut ⁊ ꝓpter cōueniētiā oĩm aĩalium in re extra format ɔceptū aĩalis. ergo cū oĩa entia cōueniāt in re extra aliqua tali cōueniētia ꝙ verū est dicere ꝙ qḋlibet ipsoruʒ est ens/ nulla apparet ratio qre intellect⁹ nō posset formare cōceptū aliquē entis cōmuneʒ oĩbus entib⁹: sicut format cōceptū substātie cōmunem oĩbus substātijs: ⁊ cōceptū accidētis cōmunē oĩbus accidentib⁹: maxime cū nō magis accidētib⁹ vel substātijs vel alijs qbuscūqꝫ diuersis creatis aliqd sit cōmune in re extra ꝙ deo ⁊ creature: licet magis inter se entia creata conueniant ꝙ cum deo. quare ⁊c. ¶ Preterea ad idē arguo sic scḋo. ɔceptus entis natus est causari mediāte visiōe ɔfusissima ante oēm ɔpositionē ⁊ diuisionē sed oĩs talis ɔcept⁹ sic causat⁹ est simplex ⁊ vnicus: ⁊ ꝑ ɔñs vniuoc⁹. ergo ⁊c. ¶ Maior ꝓbat. qꝛ si aliqḋ singulare videret intuitiue visione ita impfecta ꝙ virtute ei⁹ intellect⁹ nat⁹ esset existere cert⁹ solū obiectū ipm visū eē ens: tūc mediāte tali visiōe causaret i itellectu ɔcept⁹ vel is visioni hmōi correspōdēs. ɔcept⁹ aūt vel is tali visioni correspōdēs nō esset nisi cōceptus entis: qꝛ si aliqs inferior/ ergo virtute ipsi⁹ visionis nō tm̄ cognosceret ꝙ esset ens/ sed tale ens: puta substātia vel accidēs: cui⁹ cōtrariū supponit. quare ⁊c. ¶ Minor apparet. qm̄ visio ɔfusissima nō causat i mēte ɔcept⁹ ꝓprios substātie vel accidētis: ɔcept⁹ ēt cōposit⁹ vel disiūct⁹ nō pcedit oēʒ cōpositionē vel diuisionem: sed cōcept⁹ entis pōt causari mediāte visione vel alia quacūqꝫ sensatiōe ɔfusissima ante oēm ɔpositionē ⁊ diuisionē. ergo ipse nō est ɔcept⁹ copulat⁹ nec disiunctus sed simplex ⁊ vnicus: ⁊ ꝑ ɔñs vniuocus. ¶ Cōfirmat. qꝛ virtute talis cōfuse sensationis nō causat in intellectu nisi cōcept⁹ ꝓprius vel cōis illius rei sensibilis/ vel ipsius sensatiōis. sed nō pōt dici ꝙ sit cōcept⁹ ꝓprius: puta substātie vel accidētis tātuʒ vel copulat⁹ vel disiūctus. si em̄ res sensata est accidēs nō pōt causare cōceptū substātie ꝓpriū: nec ꝑ ɔñs copulatū nec disiunctū: vcʒ substātie vel accidētis: cū tā cōceptus copulat⁹ ꝙ disiūct⁹ substātie ⁊ accidētis psupponat cōceptū substātie ⁊ accidētis ꝓpriū. nec etiā potest causare cōceptū ꝓpriū accidētis/ supposito ꝙ sit sensatio magis cōfusa ⁊ impfecta illa q requirit ad talē conceptū accidentis propriū producēdū. ergo ⁊c. ¶ Secūda cōclusio est. ꝙ sumēdo vniuocū vt diuidit/ licet ī proprie/ cōtra denoĩatiuū: aliqd est vniuocū cōe deo ⁊ creature. ¶ Hec ꝓbat. qꝛ oĩe illud vnū est vniuocū isto mō qḋ est significatiuū pluriū scḋm eūdē ɔceptū diffinitiuū oĩm ipsoꝝ. ¶ Hoc apparet. qꝛ cōceptus vnus cōmunis plurib⁹ vt coꝝ diffinitiuus nō est ipsoꝝ denoĩatiuus. nō em̄ cōcept⁹ denoĩatiu⁹ cōuenit ei cui⁹ dicit cē denoĩatiuus in prĩo mō dicēdi ꝑ se: sed tm̄mō in scḋo: nec ꝑ ɔñs ponit in diffinitiōe ipsi⁹. sʒ cōcept⁹ entis scḋm quē hoc vocabulū ens significat deū ⁊ qḋlibet ens creatū/ est diffinitiu⁹ dei ⁊ cuiuslibet entis creati. ğ ⁊c. ¶ Minor probat. qꝛ oē supius pdicat de quolibʒ suo inferiori in qd et in prĩo mō dicēdi ꝑ se: sʒ predicatio entis tam de deo ꝙ de quolibet alio ente creato est pdicatio supioris de inferiori. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat. qꝛ hui⁹ syllogismi/ oĩs substātia est ens: deus est substātia: ergo ens. vtraqꝫ pmissarū est pdicatio in qd: ergo ⁊ cōclusio. nō em̄ est min⁹ pdicatio essentialis ⁊ necessaria cōclusio ꝙ ei⁹ pmisse. quare ⁊c. ¶ Añs patet. qꝛ in vtraqꝫ pmissarū pdicatuʒ est ꝑ se supius ad ei⁹ subiectū scḋm eādē pdicationē ⁊ directaʒ pdicabiliū. Scḋm em̄ directā coordinationē pdicabiliū illoꝝ in qb⁹ deus cōuenit cū alijs substātijs/ directe subordinant isti cōceptus/ deus/ substātia/ ens: sic ꝙ si de⁹ deberet describi descriptione formali secūdū cōceptum deitatis/ cōcept⁹ substātie poneret in sua descriptiōe ⁊ cōcept⁹ entis in descriptione data de ipso secūdū cōceptū substātie: cū substātia sit supi⁹ ad deū: ⁊ cōcept⁹ entis ad cōceptū substātie. quare ⁊c. ¶ Preterea secūdo arguit sic ad idē. eodē mō hoc pdicatū qḋ est ens vel substātia verificat de deo/ q ɔdictorie sibi oppositum puta nō ens vel nō substātia ipsi repugnat: sed non ens vel nō substātia repugnat deo essentialr ⁊ qdditatiue: sicut nō aĩal hoĩ. ergo ⁊ ens ac substātia ipsi cōuenit essentialr ⁊ qdditatiue nō aūt denoĩatiue. ¶ Cōfirmat. qꝛ oĩs cōcept⁹ vn⁹ qdditatiu⁹ est vniuoc⁹ vt vniuocū diuidit cōtra denoĩatiuū: sʒ cōcept⁹ siue substātie siue entis deo ⁊ creature cōmunis est vn⁹ vt probatū est supius: ⁊ est qdditatiuus. ¶ Hoc ꝓbat. qꝛ oĩs ille cōcept⁹ dr qdditatiu⁹ respectu alteri⁹ cuius veritas de ipo reqrit necessario ꝙ i portet totā ei⁹ qdditatē ꝑ illū importatā vel aliquā ei⁹ partē: sed talis cōceptus est cōceptus entis vel substantie respectu dei ⁊ cuiuslibet alteri⁹. sicut em̄ ad hoc ꝙ ista sit vera/ hō est aĩal/ requirit ꝙ aĩal importet vel totam humanitatē vel aliquā ei⁹ ptē: ita ⁊ de ista deus est ens vel substātia cōsilr est dicendū. quare ⁊c. ¶ Tertia cōclusio est. ꝙ etiā aliqd est deo ⁊ creature cōe vniuocuʒ denoĩatiuū. ¶ Hec ꝓbat: qꝛ oĩs cōcept⁹ vnus cōis plurib⁹ nō qdditatiuus alicui⁹ illoꝝ est vniuocus denoĩatiu⁹: sʒ multi sunt tales cōcept⁹ vcʒ deo ⁊ creature cōes nō qdditatiui nec pdicabiles de eis in quid siue in prĩo mō sʒ poti⁹ in secūdo vt intellect⁹ vel volūtas ⁊ alij oēs attributales ɔcept⁹. ergo ⁊c. ¶ Minor fuit ꝓbata i pcedētib⁹: ⁊ ꝓbabit adhuc amplius i sequētib⁹ qñ aget de distinctione attributoꝝ. pōt etiā hic breuiter declarari. Prĩo. qꝛ cōcept⁹ in se vnus vniformit est pdicabilis de oĩbus qbus est cōis: sed qlibet taliū conceptuuʒ attributaliū vt iustū bonū ⁊ similiū deo ⁊ creature cōuenientiū est in se vn⁹ ⁊ vniuoc⁹ nō min⁹ ꝙ entis cōcept⁹. cōstat aūt nullū taliū pdicari in prĩo mō: sʒ tm̄mō in secūdo de ɔceptu substātie create. ergo nec alr pdicat de ɔceptu substātie icreate. ¶ Secūdo. qꝛ sicut ille cōcept⁹ dicit qdditatiu⁹ q ad hoc ꝙ sit ver⁹ de aliquo oportet ꝙ importet totā ei⁹ qdditatē vel aliquā ei⁹ ptē: ita ⁊ oĩs ille cōcept⁹ dicit denoĩatiu⁹ ⁊ pdicari de aliq nō i prĩo sʒ in secūdo mō/ cui⁹ veritas de eo nō reqrit ꝙ īportet totaʒ qdditatē ꝑ ipm significatā nec aliquā ei⁹ ptē. sʒ talis ē cōcept⁹ oĩs attributalis deo ⁊ creature cōis. licet eī cōcept⁹ sapiē vel iustitie de cōceptu deitatis dict⁹ eādē oīno qdditatē īportet quā cōcept⁹ deitatis subiect⁹: tñ si ꝑ īpossibile sapiā ⁊ iustitia dei cēnt res distīcta a diuīa essentia sicut distīguit ab oī substātia creata/ nihilomin⁹ hec cēt vera de⁹ est sapiēs ⁊ iust⁹: nec ꝑ ɔñs veritas isti⁹ reqrit ꝙ cōcept⁹ pdicat⁹ īportet eādē qdditatē cū illa quā significat cōcept⁹ subiect⁹. ergo ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima conclusio est. ꝙ accipiēdo vniuocū vt distinguitur licet īproprie contra analogū/ vno modo est aliqd commune vniuocuʒ deo ⁊ creature ⁊ alio modo non. ¶ Hec declarat. Ad cui⁹ euidētiā est sciendum ꝙ tres possunt poni modi analogie noĩs vel conceptus/ quoꝝ primus est secundū diuersum moduʒ predicandi idem de diuersis. ⁊ hic modus analogie subdiuidit i duos: quoꝝ vn⁹ est conceptus predicati de vno in quid ⁊ de alio in quale accidentale. prius enim dicitur de illo de quo in quid ꝙ de illo de quo in quale accidentale: et per consequēs talis conceptus est analogus secundum prius ⁊ posterius predicabilis de diuersis. Exemplum huius ponit de ɔceptu sapiētie vel iustitie ɔcreto pdicato de ꝓpo in

diuiduo τ de indiuiduo alieno:puta de substātia.aliter eñ substātia creata dicit̄ sapiēs vel iusta/τ aliter hec iustitia dicit̄ iustitia/τ hec sapiētia sapiētia.sapiētia enī p̄dicat̄ de ista sapiētia in q̄d:de substantia aūt creata in quale etiā accidētale:cuꝫ substātia creata denoīet̄ sapiens nō nisi ab accidēte ab ipsa realiter differente.Secūdus modus analogie sumptus penes diuersum predicandi τ verificādi modū eiusdem predicabilis de diuersis/est cōcept⁹ denominās vnū denoīatione intrinseca τ p̄ ꝯn̄s prius:alterū aūt tantū denoīatiōe extrinseca:τ p̄ ꝯn̄s posteri⁹:modo quo sanū dicit̄ de aīali τ de vrina. Tertius τ vltimus anologie modus sumitur penes inequalē ꝑfectionis gradū illoꝝ de quibus dicit̄ ipse cōceptus analogus:q2 vcꝫ vnū illorum est altero ꝑfectius. ¶Ex hoc p̄misso apparet ꝯclusio.qm̄ accipiēdo analogū primo modo aliq̄s ꝯceptus vniuocus est deo τ creature cōmunis vt vniuocū distinguit̄ ꝯtra analogū sic acceptū/nō aūt vt distinguit̄ ꝯtra analogum tertio modo sumptū.¶Primū apparet:qm̄ cōceptus vniuocus de plurib⁹ vniformit̄ p̄dicabilis est vniuocus:vt vniuocū distinguit̄ ꝯtra analogū primo mō acceptū:sed oīs cōceptus attributalis τ etiā q̄libet alius deo τ creature cōmunis est ī sic vnicus vt probatū est τ vniformiter predicabilis de deo τ de creatura.sicut eñ cōceptus denoīatiui vt sapiens vel iustū predicant̄ in scd̄o modo τ in quale de substātia creata/ita τ de substātia increata licet non in quale accidētale.sicut etiā quodlibet istorū transcendentiū predicat̄ in q̄d de proprijs indiuiduis creatis vt sapientia de ista sapientia creata:ita τ cōsilr̄ de ꝯceptu sapientie increate.ꝯceptus etiā entis τ substātie predicant̄ in q̄d tā de diuina essentia q̄ꝫ de oīm substātia creata.ergo τc.¶Cōfirmat̄:q2 licet ꝯceptus sapiētie vt cōparatus ad ꝯceptuꝫ sapiētie increate τ substantie create vel ecōuerso ad cōceptū sapiētie create τ ad ꝯceptuꝫ substantie increate/ sit ꝯceptus analogus isto mō:cuꝫ prius dicat̄ de conceptu sapiētie create vel increate q2 in quid τ primo modo/q̄ꝫ de conceptu substantie create vel increate de quo tātū p̄dicat̄ in quale τ secundo mō tamē vt vniformiter siue ad ꝯcept⁹ eiusdē ratiōis vel ordinis ꝯparat̄:puta vel ad ꝯceptus substātie create τ increate vel ad ꝯceptus sapiētie increate silr̄ τ create/vniformiter est de eis predicabilis:τ p̄ ꝯsequēs est cōcept⁹ vniuocus vt vniuocū distinguitur ꝯtra analogū isto modo primo acceptū.¶Secundū vcꝫ ꝙ nullus cōceptus deo τ creature cōmunis sit vniuocus vt vniuocū diuiditur ꝯtra analogū tertio mō sumptū/apparet euidenter quoniam constat deum τ creaturam habere improporotionabiliter inequalem perfectionis graduꝫ.quare τc.

Quantū ad tertiū & vltimū sunt duo modi dicendi cōcordantes in affirmatiua:vcꝫ ꝙ conceptus entis τ cuiuscūq3 alterius deo τ creature cōmunis est aliq̄d vnū obiectū significatū deo τ creature ꝯmune. In hoc tamē discordāt isti duo modi dicēdi:q2 primus dicit ꝙ hmōi obiectū vnū nō est aliqua res habēs aliq̄d esse subiectiuū:sed tantūmodo obiectiuū.licet eñ deus τ creatura nō ꝯueniant ī esse aliquo subiectiuo/possunt tamē cōuenire in aliquo esse vno obiectiuo:q̄d esse obiectiuū est rei extrinsecū τ ab ei⁹ esse subiectiuo distinctū. ¶Maior p̄bat prīo.q2 re quātū ad eē ei⁹ subiectiuū nō multiplicata multiplicat̄ ei⁹ esse obiectiuū tā scd̄m numerū q̄ꝫ etiā scd̄m speciē:vt ptꝫ de albedine visa τ ītellecta.sicut eñ intellectio est a visiōe sensitiua alteri⁹ spēi:ita τ eē obiectiuū mediāte ītellectiōe formatū ab eē obiectiuo mediāte sensatione formato.ergo τc.¶Scd̄o.q2 re corrupta quātū ad ei⁹ esse subiectiuū in re extra manet quātū ad ei⁹ eē obiectiuū scd̄m ꝙ dicit̄ esse in aīa.ergo oportet talia esse aliquo fore distincta.Ex quo infertur ꝙ distincta totaliter quantum ad vnū istoꝝ puta subiectiuū possunt esse īdistincta quātū ad aliq̄d esse obiectiuum:sicut τ ecōuerso habēs vnicū esse subiectiuum pōt habere multiplex eē τ variū obiectiuū.ergo licet deus τ creatura sint distincta totalit̄ quātū ad esse subiectiuū eis tamē est cōe esse aliq̄d obiectiuū q̄d est ꝯceptus deo τ creature communis vnum obiectum.

Alius modus dicendi est quorūdā aliorū cōcedentiū deo τ creature aliquod vnū in re extra cōuenire nō tm̄ obiectiue sꝫ etiā subiectiue:vt entitatē eē in deo τ in creatura:q̄ entitas dei τ creature vna ī re extra est cōceptus entis deo τ creature cōmunis vnū obiectum.¶Pro ista opinione arguit̄ primo.q2 de⁹ τ creatura magis inter se cōueniūt in re extra q̄ꝫ cū nihilo:sed nō cōueniūt in rōnib⁹ ipsoꝝ proprijs:ergo in aliquo cōmuni eis.¶Scd̄o.q2 vbi est passio/τ subiectū:sꝫ vnitas q̄ est passio entis est in deo τ in creatura.ergo τc.¶Tertio.q2 deus a creatura distinguit̄ deitate magis q̄ꝫ entitate.q̄d fieri nō posset nisi ētitas ipsi τ creature ꝯmunis existeret.¶Quarto.q2 differētia diuidēs nō repugnat diuiso:īmo stat semp cū ipso:sꝫ ens diuidit̄ p̄ finitū τ infinitū.ergo τc.¶Quinto.q2 deus τ creatura sunt plura entia.q̄d nō esset nisi entitas formaliter esset numerata in eis.quare τc.¶Sexto.q2 intellect⁹ certus de aliquo ꝙ est ens aliq̄d ꝯcipit ī re extra existēs:alias nō esset certus de aliquo sed de nihilo.sꝫ intellectus pōt deū intelligere intellectiōe qua sibi cōstat precise ꝙ est ens ergo aliq̄d cōcipit in deo formalr̄ existēs:sꝫ nō ꝯcipit ratione ꝓpriā deitatis:sꝫ tm̄modo entitatis:alias nō magis ipsi cōstaret ꝙ sit ens q̄ꝫ ꝙ sit deus.quare τc.¶Septimo.q2 ens p̄dicat̄ de plurib⁹ q̄dditatiue sicut de deo τ de quolibet ente creato:sed oē tale p̄dicatū de plurib⁹ importat aliq̄d cōe eis.ergo τc.¶Sed vterq3 istoꝝ duorū modoꝝ dicēdi est simplr̄ īpossibilis τ absurd⁹.Et id̄o arguo prīo ꝯtra primū duplr̄.Prīo.q2 falsuꝫ supponit. Scd̄o.q2 nec habet ꝓpositū q̄d intēdit.¶Primū vcꝫ ꝙ falsū sit fūdamētū q̄d accipit:suppono hic ex dicēdis in sequētib⁹ ī dist.ista:vbi oñdet̄ ꝙ tale eē obiectiuū mediāte ꝯceptu ab ītellectu formatū τ ab oī eē subiectiuo distinctū nullatenus est ponēdū.nullū eñ eē obiectiuuꝫ habet obiectū cognitum q̄d sit a se τ ab actu cognoscēdi distinctū.nec eī aliq̄d dicit̄ cognoscibile nec cognitū nisi denoīatiōe extrinseca ab actu subiectiue existēte in cognoscēte accepta.hoc aūt eē obiectiuū est q̄d hic modus dicēdi prim⁹ supponit.ergo τc.¶Scd̄ꝫ vcꝫ ꝙ esto ꝙ p̄dictū suppositū esset verū adhuc nō haberet intētū: vcꝫ ꝙ ꝯcept⁹ ent̄ obiectū eēt vnū:appet.qm̄ q̄d format̄ p̄ ꝯceptū n̄ ē ꝯcept⁹ obiectū:sꝫ tale eē obiectiuū format̄ vt dicūt ab ītellectu p̄ actū ītelligēdi.ergo τc.¶Cōfirmat̄.q2 nec actus vidēdi obiectum est coloratū vel lucidū nec alicui⁹ alteri⁹ act⁹ sentiēdi aliq̄d sēsibile habēs eē extra aīaꝫ vel ī aīa subiectiuū.ergo nec act⁹ etiā ītelligēdi obtm̄ ē aliq̄d eē hmōi obiectiuū.¶Cōsequētia ē euidēs.q2 ill̄d idē q̄d ē obiectū act⁹ sentiēdi τ ītelligēdi scd̄ꝫ eī idē eē subiectiuū color ē obtm̄ act⁹ sentiēdi τ ītelligēdi.ḡ τc.¶Preterea arguo sic ad idē.nihil ē alicuius ꝯcept⁹ obtm̄ nisi q̄d ē p̄ ipꝫ ꝯceptū ītellectū vel notū sꝫ p̄ entis cōceptū nō ē ītellectū aliq̄d eē obiectiuū ab oī eē subiectiuo distictū.ḡ τc.¶Minor appet prīo.q2 q̄d cognoscit̄ p̄ actū n̄ format̄ p̄ ipꝫ.nlr̄o eī mō act⁹ cognitiu⁹ ē sui obti p̄ eū cogniti formatiu⁹:sꝫ eē hmōi obiectiuū ē vt dicūt mediāte actu cognitiuo formatū.ḡ τc.¶Scd̄o.q2 p̄ ꝯceptū ent̄ d̄o τ creature cōeꝫ nō cognoscit̄ nisi ill̄d de cui⁹ cōceptu ꝓp̄o cōcept⁹ ip̄e entis cōis veracit̄ p̄dicat̄ sꝫ ꝯcept⁹ ent̄ d̄o τ creature cōis n̄ pōt p̄dicari nec veracit̄

affirmari de aliquo tali esse hmōi obiectiuo.de nullo enim impossibili existere ens deo τ creature cōmune p̄dicat̄:sed esse hmōi obiectiuū q̄d ponūt est impossibile existere.oē eñ potēs existere/vel pōt naturaliter esse per se τ sic est substātia:vel nō nisi in alio subiectiue τ sic est accn̄s.neutro aūt istorū modorum potest esse vt ponūt isti ens hmōi obiectiuū:τ sic p̄ cōsequēs est impossibile.quare τc.¶Confirmat̄:q2 si res intellecta habet esse aliquod obiectiuū τ a se τ ab actu intelligēdi distinctū q̄d quidem esse obiectiuū est etiā intellectū τ p̄ ꝯsequēs intellectionis obiectū:aut hmōi esse obiectiuū intellectum nō habet aliq̄d esse obiectiuū a seipso τ ab intellectione distinctū:aut sic intelligit̄ ꝙ mediante eius intellectiōe aliud esse obiectiuū producit̄.Sed nō potest poni secūdū:q2 tūc esset ꝓcessus in infinitū in talibus eē obiectiuis.ergo relinquit̄ primū.sed qua ratione esse obiectiuū rei habētis esse subiectiuū est intellectum absq3 mediante esse obiectiuo alio cōsequente:eadē res quelibet potest ītelligi quātū ad suū esse exterius subiectiuū absq3 esse obiectiuo aliquo cōsequēte.quare τc.¶Preterea nō magis aliq̄d mediāte actu ītelligēdi ꝓductū potest esse actus intelligēdi obiectū q̄ꝫ act⁹ ipse suip̄si⁹ sed impossibile est actū aliquē intelligendi esse obiectū sui.sic enim intellectus intelligit per intelligendi actū eius obiectum ꝙ nullo modo pōt intelligere ipsuꝫ actū nisi p̄ alium supueniētē actū reflexum:ergo ꝯsimiliter si p̄ actuꝫ causatur esse aliquod obiectiuū ab obiecto talis actus distinctuꝫ/tale esse nō poterit intelligi p̄ actū eius causatiuum sed p̄ aliū:ergo nec tale esse pōt poni cōceptus entis obiectum.¶Cōfirmat̄.quia obiectum conceptus entis deo τ creature tantū ꝯmūnis nō est aliquid a deo τ a creatura distinctū.nō eñ ꝯcept⁹ obiectū est cōmunius q̄ꝫ ꝯceptus:ipse aūt ꝯceptus entis est vt supponit̄ deo tantū τ creature communis:sed esse huiusmodi obiectiuū est a deo distinctum τ ab omni ente creabili vel creato:cum omne ens creatū habeat eē aliquod subiectiuū q̄d nō potest habere vt ꝯcedis ens huiusmōi obiectiuū.ergo τc.¶Ad primā rationē in ꝯtrariū:quādo dicit̄ ꝙ re non multiplicata quantū ad eius esse subiectiuū multiplicat̄ eius esse obiectiuū:Dico ꝙ verum est intelligēdo p̄ esse obiectiuū actū ipsum cognitiuū cuius res ipsa dicit̄ esse obiectum:non aūt intelligendo p̄ esse obiectiuū aliquid a re ipsa cognita τ ab actu cognitiuo distinctū:cū tale esse impossibile sit:nec p̄ cōsequēs multiplex nec vnicum esse possit.quare τc.¶Ad secundam ꝯsilr̄ est dicēdū.corrupta eñ re quantū ad suū esse reale subiectiuū dicit̄ remanere eius esse obiectiuū:ītelligendo per ipsum actū cognitiuū ꝙ manet in aīa vt accidens in suo subiecto proprio re corrupta:nō aūt intelligendo p̄ esse obiectiuū aliq̄d a re intellecta τ ab actu ītelligēdi distinctū ipso actu mediante formatū.tale eñ esse obiectiuum nec fuit ante rei corruptionem nec remanet post ipsam.

Cōtra secūdū modū dicēdi arguo cōsimiliter duplr̄.Primo vcꝫ q2 supponit falsum.Secūdo. q2 nec illo falso cōcesso habet intentū.¶Primū apparet.qm̄ nihil est in re extra deo τ creature cōmune:cui⁹ ꝯtrariū supponit τ accipit iste modus.ergo τc.¶Assūptuꝫ ꝓbatur primo.q2 nihil est in diuinis q̄d a diuina essentia distinguat̄ aliqualiter in re extra.quelibet eñ relatio originis vt in distinctione alia est ostensum/est a diuina essentia indistincta totalr̄ in re extra:nec est ibi aliq̄d magis distinctū ab essentia q̄ꝫ relatio ip̄a.sꝫ nihil a diuina essentia indistinctū totalr̄ in re extra pōt esse deo τ creature cōe.ḡ τc.¶Scd̄o.q2 se totis distinctis nō pōt eē aliq̄d cōe:sꝫ de⁹ se toto distinguit̄ a q̄libꝫ creatura cū sit simplr̄ simplex.ḡ τc.¶Cōfirmat̄.q2 aut entitas dei τ creature sunt eiusdē aut alteri⁹ rōnis.si eiusdē rōnis/ḡ deitas τ sua entitas distiguūt̄ realr̄:q̄d est falsū.¶Cōsequētia ꝓbat̄.q2 oīa illa vident̄ realit̄ eē distincta quorū vnū est cū aliquo eiusdē rōnis:τ alterū ē ab ip̄o eodē alteri⁹ rōnis.īpossibile eī est vnū realr̄ eē cū aliq̄ eiusdē rōnis τ ab eodē alteri⁹ rōnis.sꝫ deitas ē ab entitate creature τ ab oī eo q̄d ē ī ipsa totalit̄ alteri⁹ rōnis.ḡ si dei entitas ē cū ētitate creature eiusdē ratiōis/seq̄t̄ ꝙ deitas τ sua entitas distinguant̄ in re extra.Si aūt dicat̄ ꝙ sūt alteri⁹ rōnis.ḡ nōmin⁹ distinguūt̄ q̄ꝫ deitas τ ꝓpria rō creature:nec p̄ ꝯn̄s de⁹ τ creature magis ī ētitate ꝯueniūt q̄ꝫ in suis ꝓprijs rōnib⁹:nec mīn⁹ de⁹ sua entitate q̄ꝫ deitate distiguit̄ a qualibet re creata:cuius ꝯtrariū ipsi dicūt.q̄re τc.¶Tertio.q2 aut hmōi entitas quaꝫ īportat ꝯceptus entis/q̄ etiā vt dicūt formalit̄ est ī deo τ in qualibet re creata/est aliq̄d in re extra distinctū a deo τ a q̄libet ente creato:aut nō.si sic/ergo ꝯcept⁹ entis nō pōt p̄dicari nec veraciter affirmari de ꝯceptu ꝓprio dei:nec alicuius alterius entis creati.q̄d est falsuꝫ.¶Cōsequētia probat̄.q2 nullus cōceptuū importātiū realiter distīcta potest vere de aliquo affirmari.sed si entitas creature distinguat̄ in re extra ab ipsa τ similiter entitas dei a deo realiter distinguit̄:cū sic ista vt dicūt realit̄ distiguātur/sicut illa quoꝝ vnū est cū alio eiusdē ratiōis τ alterū ab eodē alterius rationis:talia aūt oportet realiter eē distincta sicut τ vniuersalit̄ quecunq3 extra aīam distincta vt alias est ostēsuꝫ.ḡ cū ꝯceptus entis nō importet vt dicūt nisi hmōi entitatē/nō poterit vere affirmari de aliquo ꝓprio ꝯceptu dei significāte deitatē:nec de conceptu ꝓprio creature significāte eius ꝓpriā quidditatē ab entitate realr̄ differētē.¶Confirmat̄.q2 esto ꝙ ꝯceptus entis significet nō solā entitatē sꝫ cuiuslibꝫ ꝓpriā q̄dditatē adhuc nō poterit saltē ī prīo mō dicēdi p̄ se p̄dicari de ꝯceptu ꝓprio dei nec alicuius creature significāte nō ipsam entitatē sed aliquā determinatā et ꝓpriā quidditatē:cū nihil p̄dicet̄ de aliquo in prīo modo q̄d īportat aliq̄d realr̄ distinctū ab ip̄o.ḡ τc.¶Si aūt dicat̄ ꝙ entitas hmōi nō est in re extra aliud q̄ꝫ deitas τ creata quidditas.ḡ ꝯcept⁹ entis nō īportat aliq̄d ī re extra vnū plurib⁹ cōe:sꝫ plura puta oīa se totis distincta īmediate.q̄re τc.¶Cōfirmat̄.q2 nō tm̄ deus τ creatura sꝫ ēt q̄cūq3 entia creata sunt se totis distincta nihil cōe in re extra habētia vt declarabit̄ ī scd̄o ꝓlixius:τ ēt ostēdet̄ in dist.ista inferi⁹:ḡ nec ꝯcept⁹ entis nec aliq̄s ali⁹ pluribus cōis īportat aliq̄d vnū cōe plurib⁹:sꝫ tm̄mō illa plura prīo τ īmediate.¶Ex hoc appet falsitas opinionis q̄rūdā dicētiū ꝙ ꝯcept⁹ entis ē vniuoc⁹ ex p̄te ītellect⁹ nostri seu ex īdifferētia modi ꝯcipiēdi:nō aūt ex p̄te rei mō q̄ est vniuoc⁹ ꝯcept⁹ spēi τ gn̄is:cui⁹ obiectū signatū est vnū aliq̄d ī re extra īclusuꝫ ītrinsece ī oīb⁹ singularib⁹ vniuocatis.hoc siq̄dē stare nō pōt:q2 nec cōceptus gn̄is nec aliq̄s ali⁹ vniuoc⁹ habet ꝓ obiecto nisi q̄d ē vel eē pōt ī re:sꝫ tale vnū cōe plurib⁹ eisq3 intrinsecū extra ītellectū ē īpossibile vt oñdet̄ infra qñ q̄ret̄ quale eē habeat vniuersale.ḡ licet signata p̄ ꝯceptū gn̄is τ spēi sint silr̄ora τ magis eadē semetipsis q̄ꝫ obiecta signata p̄ conceptū ent̄/nō tn̄ magis illis q̄ꝫ istis ē cōe aliq̄d ī re extra. q̄re τc.¶Scd̄o.vcꝫ ꝙ cōcesso predicto falso supposito adhuc nō habeat intētum ista opinio/apparet.quoniā opinio ista vult saluare ꝙ conceptus entis cōmunis est aliq̄d vnū obiectum in re extra per ipsum cōceptū hmōi intellectū.sed hoc nō potest poni esto ꝙ ponat̄ ꝙ cōcept⁹ entis significet entitatē in deo τ in creatura formaliter existentem.quoniaꝫ aut hmōi entitas est a deo τ a creatura distincta vt argutū est supra:vel nō.si nō/ergo nō est vnū hui⁹ cōceptus obiectū in re extra aliter q̄ꝫ sit

vnū deus ⁊ creatura. Si sic/ꝯstat ꝙ alia est entitas dei
⁊ alia creature: quas oēs entitates tam increatā vꝫ q̄
creatā importat ꝯceptꝰ entis: alias nō esset deo ⁊ crea
ture cōis si tm̄ alterā importaret. ergo nō magis habes
vnū obiectū huius entis conceptus q̄ si poneres eius
obiectū esse deitatem ⁊ omnem creatam quidditatem.
¶ Cōsequētia est euidēs: q2 nō minꝰ sunt plura realiter
⁊ distīcta entitas increata ⁊ creata q̄ deitas ⁊ cuiuslibꝫ
creature ꝓpria q̄dditas. quare ⁊c. ¶ Nec valet si dicas
ꝙ entitas creata ⁊ increata sunt eiusdē rationis nō aūt
deitas ⁊ ꝓpria quidditas creature: qm̄ tunc sequeretur
vt ꝓbatū est supra ꝙ deitas distingueret̄ realiter a sua
entitate ⁊ simil̄r q̄dditas creata a sua: hoc aūt poni nō po
test. quare ⁊c.

Ad rationes in contrarium. Ad primā
cōcedo ꝙ deus ⁊ creatura magis inter se ꝯueniūt q̄ cuꝫ
nihilo. realiter enim inter se aliquo modo conueniunt
⁊ sunt idē nō aliquo alio q̄ seipsis. ⁊ ideo falsuꝫ est quod
addit̄ qn̄ dicit̄ ꝙ nō ꝯueniūt in rationibus ꝓpriis sed in
aliquo cōmuni eis: cū nihil cōmune habeant in re extra
preter ꝯceptū entis existētē in anima in quo cōueniunt
vt signata in signato: non tanq̄ in aliquo eis intrinseco.
¶ Ad secūdā dico ꝙ nec in deo est entitas nec vnitas in
telligēdo ꝑ ista aliqua ab ipo distincta ī re extra: q2 nec
deus nec aliqđ aliud ens creatū est ens nec vnū forma-
liter ꝑ aliqđ ipsi additū sꝫ tātūmodo ꝑ seipsuꝫ. ¶ Et qn̄
dicit̄ ꝙ passio entis q̄ est vnitas/est in deo: dico ꝙ falsuꝫ
est: passio enī entis est ꝯceptus denoīatiuus mētis: qui
sicut ⁊ cōceptus entis q̄ dicit̄ esse subiectū ipsius/nō est
in aliquo alio q̄ in anima subiectiue. intelligēdo aūt ꝑ
entis passionē puta ꝑ vnū nō ꝯceptū p̄dicabilē denoīa-
tiuū sed obiectū ꝑ ipsum significatū: sic nec entis passio
vꝫ vnū: nec ens eius subiectū est in deo nec in aliq̄ alio
ente creato: sed tam deus q̄ quodlibet alioꝝ entium est
tam passionis huius q̄ ꝯceptus entis in mēte significa
tū obiectū. quare ⁊c. ¶ Ad tertiā apparet q̄d dicendū
q2 cū deitas ⁊ dei entitas sint idē totaliter in re extra: ꝑ
ꝯn̄s falsum est illud qđ assumit̄ qn̄ dicit̄ ꝙ deitas distin
guit̄ a creatura deitate magis q̄ entitate: ⁊ hoc real̄r lo
quēdo ⁊ de facto. q2 tn̄ deitati siue rei q̄ ē deitas vt ipor
tat̄ ꝑ ꝯceptū entis ꝯmunē nō repugnat esse idē ⁊ eiusdē
rōnis cū creatura: repugnat aūt hoc ipsi vt iportat̄ ꝑ cō
ceptū ꝓpriū deitatis ita ꝙ ꝯceptꝰ ꝓpriꝰ deitatis nō aūt
entitatis est mediū ad probandū reꝫ hmōi increatā eē
alterius rōnis ab omni re creata: ideo forte dicit̄ ꝙ deꝰ
distinguit̄ a creatura magis deitate q̄ entitate: nō intel
ligēdo ꝑ hoc entitatē dei esse cōmuniorē seu minꝰ a crea
tura distinctam q̄ deitas distinguat̄ ab ipsa. quare ⁊c.
¶ Ad quartā dicendū ꝙ ꝑ hmōi diuisa ⁊ diuidētia non
sūt intelligēda distincta aliq̄ in re extra: vt aliq̄ vident̄
imaginari ⁊ male. nō enī rationalis aīalis diuisiuuꝫ vel
disgregatiuū coloris vel infinitū ac finitū entis est res
aliqua extra animā ab ipso diuiso distincta tāq̄ ab alia
re extra animā existēte: qm̄ eorū q̄ sunt extra aīaꝫ diuer
soꝝ neutrū esse potest alterius diuisiuū: cū quodlibet sit
eque singulare significatū: nec ꝑ ꝯn̄s specificabile seu de
terminabile ꝓpter alterū. In proposito autē ꝑ aliquid
esse alterius diuisiuū nō est aliud intelligendū q̄ ipsum
esse eius specificatiuū seu determinatiuū. hoc autē mō
nihil est diuisibile nec diuisiuū nisi signatuꝫ mētale vel
vocale significatiuū pluriū vel paucorū. ꝯceptꝰ enī mē
tis significatiuꝰ pluriū dicit̄ diuisibilis: q2 specificabil̄
seu determinabilis ꝑ ꝯceptꝰ significatiuos aliquoꝝ il-
loꝝ tm̄. ⁊ hoc modo est intelligendū ens diuidi ꝑ finituꝫ
⁊ infinitū: sicut ꝯceptū ꝯmuniorē ꝑ ꝯceptus inferiores
⁊ eadē sed pauciora significātes. cōcedo tamen ꝙ diui
siuum nō repugnat diuiso: nec ꝑ ꝯn̄s infinitū nec finituꝫ
ꝯceptui entis ꝑ istos duos cōceptus vꝫ finiti ⁊ infinit̄
diuiso. omnes enim conceptus huiusmodi possunt es-
se in eodem subiecto. Si autem per infinitum ⁊ finitum
nō intelligas cōceptus diuisiuos entis: sed res signifi-
catas ꝑ ipos: vt sic infinitū ⁊ finitum nō sunt aliud q̄ si
gnificata ꝑ ꝯceptū entis diuisibilē seu diuisum: nec ꝑ cō
sequēs oportet dicere ꝙ sibi non repugnēt magis q̄ ꝙ
nō repugnet vnū ⁊ idē totalit̄ sibiipsi. quare ⁊c. ¶ Ad
quintā. concedo ꝙ deus ⁊ creatura sunt plura entia. Et
qn̄ dicit̄ ꝙ nō eēnt plura entia nisi entitas eēt nūerata
ī eis: Dico ꝙ falsuꝫ est: q2 in nullis realiter distinctis est
aliquid vnū ab eis oībus distinctū aut in eis numera-
tū: nec ꝑ ꝯn̄s aliqua essent plura entia si hoc qđ assumi-
tur esset verū: qđ est falsuꝫ. quare ⁊c. ¶ Et si queras. qua
re q̄ magis deus ⁊ creatura dicūt̄ plura entia absolute
q̄ plura entia increata vel plura creata/ex quo nō magis
numerat̄ ī eis entitas absolute sumpta q̄ increata enti
tas vel creata. ¶ Ad hoc pōt dici ꝙ quecūq̄ distincta
dicunt̄ esse plura ⁊ numerata non ꝓpter aliq̄d cōmune
in eis repertū. eo enī aliqua sunt numerata ⁊ plura quo
distincta: deꝰ aūt ⁊ creatura sicut ⁊ alia oīa distincta sūt
seipsis distincta: ergo ⁊ plura aut nūerata. e cōuerso aūt
quodlibet seipso est sibi idē seu indistinctū ⁊ ꝑ cōsequēs
nō nūeratū. ⁊ ideo q2 ens absolute sumptū significat nō
aliquod vnū tm̄ sꝫ plura simul seipsis distincta ⁊ nume-
rata vt deū ⁊ creaturā: ens aūt increatū significat vnuꝫ
tantū: ideo deus ⁊ creatura nō possunt dici sicut nec sūt
plura entia increata sed plura entia absolute: licet enti
tas nō sit magis q̄ deitas cōmunis ī re extra deo ⁊ crea
turis: sicut sortes ⁊ plato dicunt̄ non plures sortes nec
plures platones: sed plures hoīes/non ꝓpter humani-
tatem ab eis distinctam ⁊ in ipsis realiter numeratam
sed propter cōsimilē rationem: vꝫ quia homo non aūt
sortes nec plato importat se totis distincta ⁊ numerata
sortes autem ⁊ plato vnum tantum. quare ⁊c. ¶ Ad se-
xtam. ꝯcedo ꝙ intellectus de deo certus existens ꝙ est
ens concipit aliquid non ab ipso distinctum qđ sit in eo
vt accipis: sed ipsum siue rē illam que est a deitate ipsa
totaliter indistincta. ¶ Et qn̄ arguitur contra hoc: q2
tunc non magis ipsi constaret ꝙ esset ens q̄ ꝙ esset deꝰ
si res quā concipit esset deitas sicut ⁊ entitas. Dico ꝙ
nō sequitur. qđ apparet primo ꝑ exemplū in creaturis
de vidente albedinem a remotis. constat enī ꝙ res visa
per ipsum est albedo sicut ⁊ color. nec eniꝫ forma illa est
albedo alio q̄ sit color sed eodem penitus in re extra: et
tamē nō obstāte hoc per actum hmōi sensibilē visionis
sic constat videnti formaꝫ ipsam visam esse precise colo-
rem ꝙ non constat ei an sit albedo vel nigredo. quare ⁊c.
¶ Secundo hoc idē apparet in diuinis. vt enim proba
tuꝫ est in alia distin. licet relatio originis sit ab essentia
indistincta totaliter in re extra: tamen potest intelligi
essentia non intellecta aliqua personarum seu relatiōe
originis: ⁊ ita per consequens potest haberi intellectio
qua constabit intelligenti obiectum intellectum esse
deum non autem patrem nec filium nec spiritūsanctū:
cum tamen res intellecta non alio et alio sit pater filiꝰ
⁊ spiritussanctus/sed eodeꝫ penitus in re extra sit deus
et quelibet personarum. quare ⁊c. ¶ Ad aliam et vlti-
mam dicendum est ꝙ falsum assumitur in minore quā-
do dicitur ꝙ predicatum quidditatiuuꝫ commune plu
ribus importat aliquid commune eis. nihil eniꝫ est eis
cōmune p̄ter predicatū ipsuꝫ oīm eoꝝ signum quorum
dr̄ eē p̄dicatū q̄dditatiuū. nec eī aīal dr̄ p̄dicari de hoīe
⁊ de asino q̄dditatiue siue ī p̄mo mō dicēdi ꝑ se q2 ipor
tat aliq̄d ī re extra cōe homini ⁊ asino: imo si tale aliq̄d
importaret/de eis hoc mō predicari non posset: q2 tale

eius significatū esset necessario/ vt alibi est deductū/ab
illis q̄bꝰ cōmune existeret puta ab hoīe ⁊ ab asino reali
ter distinctū: sed nullū predicatū importās rē distinctaꝫ
ab aliquo p̄dicat̄ in primo mō de ipso seu eius significa
to: cū nihil predicet̄ de aliquo isto modo nisi qđ est eius
diffinitiuū. Diffinitio aūt ipsa tota ⁊ q̄libet eiꝰ pars idē
oīno importāt licet differenter cū diffinito. quare ⁊c.

Et ideo quātū ad istum articulū aliter
est dicendū. Ad cuius euidentiā pono quatuor conclu-
siones. ¶ Prima est. ꝙ illis q̄ bus est cōmunis cōceptꝰ
entis nō est aliq̄d cōmune vniuocū in re extra. ¶ Hec est
euidēs. q2 deus ⁊ creatura q̄bus est cōmunis iste conce-
ptus, sunt se totis distincta: sed talibus nō pōt cōuenire
vnū aliquod in re extra. ergo ⁊c. ¶ Confirmat̄. q2 nō tā
tū deus ⁊ creatura sed etiā oīa creata distincta sunt cō-
similiter vꝫ se totis realiter distincta. ergo nō possunt
esse eadē in aliquo in re extra. ¶ Cōsequētia est euidēs.
q2 si aliquod vnū in re extra pluribus realiter distinctis
esset cōmune: vt entitas deo ⁊ creature/vel humanitas
sorti ⁊ platoni: cū nō esset idem nūero in diuersis: sꝫ vnū
in vno ⁊ alterū in alio: aut essent oīa eiusdem vel alteriꝰ
rationis: puta entitates tam dei q̄ creature/vel huma-
nitates sortis ⁊ platonis. Sed nō potest dici ꝙ eiusdē:
quia tūc sequeret̄ vt superius est argutum/ꝙ sortis hūa
nitas esset ab ipso sorte distincta realiter: ⁊ entitas dei
a deitate: ⁊ sic de aliis. qđ est falsum. nec pōt poni scdm̄:
vꝫ ꝙ sint alterius ratiōis: q2 tunc nō magis essent vnū
q̄ illa q̄bus cōueniūt: nec magis sortes ⁊ plato in huma
nitate nec deus ⁊ creatura in entitate conuenirent q̄ in
suis ꝓpriis rationibus: cuius cōtrariū dicūt qui talem
vnitatē in re extra plurium in aliquo eis cōmuni ponūt
ergo ⁊c. ¶ Scđa cōclusio est. ꝙ esto ꝙ significata ꝑ en-
tis cōceptū vel ꝑ quēcūq̄ aliū vniuocū ꝯuenirēt in aliq̄
eis cōmuni in re extra adhuc talis ꝯceptus vniuoci ob
iectū nō esset illud tale pluribus vꝫ oībus vniuocatis
cōmune. ¶ Hec probat̄. qm̄ obiectū significatū ꝑ conce
ptuꝫ vniuocū pluribus cōmunē nō est aliquid distinctū
realiter ob omnibus singularibus de quorū cōceptibꝰ
propriis est p̄dicabilis talis vniuocus ꝯceptus: sꝫ si sin
gularia vniuocata ꝯuenirēt ī aliquo eis ꝯmuni tale q̄d
esset distinctū ab omnibus eis realiter: qm̄ impossibile ē
plura realiter distincta conuenire in aliquo vno ab omi
bus realiter indistincto. ergo tale vnū ab omnibus dis-
tinctū non posset esse talis cōceptus vniuoci obiectuꝫ.
¶ Cōfirmatur. q2 nec per cōceptū hominis important̄
nisi hoīes singulares: nec per cōceptū entis nisi res sin
gulares/⁊ sic de aliis omnibus cōceptibꝰ vniuocis quo
rū quilibet importat precise singularia nō aliquid disti-
ctum a quolibet singulariū. sed si aliquid esset cōmune
omnibus singularibus vniuocatis illud esset distinctū
ab omnibus. nec enim plures homines singulares pos
sunt cōuenire in aliquo ab eis oībus realiter indistincto
ergo cū nihil ab omnibus hominibus singularibus rea
liter distinctum sit conceptus hominis obiectū: per cō-
sequens nec aliquid commune omnibus hominibus in
re extra/si esset obiectū cōceptus hominis vniuoci/po
ni posset. quare ⁊c. ¶ Tertia conclusio est. ꝙ esto ꝙ sin-
gularia vniuocata essent in aliquo eis ītrīseco cōueniē-
tia in re extra: quod quideꝫ eis cōmune vniuocū esset cō
ceptus vniuoci immediatū obiectū adhuc cōceptꝰ vni
uocus cōis pluribꝰ nō haberet vnū obiectū tantū sꝫ plu
ra ⁊ realiter distincta. ¶ Hec probat̄. quoniā illud vnū
in quo plura singularia cōueniunt nō esset vnum ⁊ ideꝫ
nūero in diuersis sed vnū in vno ⁊ alterū in alio: sed ꝯce
ptus vniuocus nō importaret vnū tantū illoꝝ sed omia
q2 si vnū tm̄ nō esset cōceptus cōmunis pluribus singu-
laribus: sed soli illi in quo existeret illud qđ ꝯceptꝰ ipse
vniuocus importaret. ergo quot sunt singularia in re ex
tra tot essent obiecta sicut ⁊ nunc sunt ꝯceptus vniuoci
eis cōmunis: esto ꝙ ipsa singularia huiusmodi ī aliquo
eis intrinseco cōuenirent: qđ ꝯmune eis intrinsecū esset
cōceptus vniuoci obiectū. nisi dicas ꝙ huiusmodi com
mune singularibus esset idem nūero in oībus. qđ ē fal-
sum: quare ⁊c. ¶ Cōfirmat̄. q2 esto ꝑ impossibile ꝙ vnū
nūero esset cōmune ⁊ intrinsecū oībus singularibꝰ vni-
uocatis adhuc cōceptus vniuoci nō esset vnū tātū obie
ctū: q2 obiectum eius nō esset tātū illud vniuocū in quo
singularia cōuenirēt: sed ipa oīa singularia: que constat
realiter esse distincta. ergo ⁊c. ¶ Assumptū ꝓbat̄. qm̄ cō
ceptus vniuocus siue entis siue generis vel q̄cunq̄ aliꝰ
nō p̄dicat̄ de aliis q̄ de suis oībus significatis seu eorū
cōceptibus ꝓpriis: sed cōstat oēm cōceptū vniuocū pre
dicari de suis oībus singularibus seu eorū cōceptibꝰ ꝓ-
priis: vt homo de sorte ⁊ platone ⁊ de quolibet alio hoīe
singulari: ⁊ ens de deo ⁊ omi ente creato alio singulari.
ergo ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima ꝯclusio est: ꝙ nec conceptꝰ
entis nec alicuius alterius vniuoci pluribus cōmunis
est vnū obiectū tantū: sed plura ⁊ realiter se totis distin-
cta. ¶ Hec sequit̄ corollarie ex oībus supradictis: quo-
niā vt dictū est/realiter distinctis q̄bus cōceptus vniuo
cus est cōmunis nihil in re extra vnū est nec esse potest
cōmune. ⁊ esto ꝙ esset/ipsum obiectū cōceptus vniuoci
esse nō posset. Et esto ꝙ esset adhuc obiectuꝫ cōceptus
huiusmodi/nō esset vniuocū: cū nec ipsum huiusmodi cō
mune pluribus sit vnū sed plura: vel esto ꝙ vnū/cōceptꝰ
vniuocus nō tātum significet ipsum: sed omnia singula
ria in eo cōuenientia: que cōstat esse plura ⁊ realiter dis
tincta. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat̄. q2 oīa illa sunt indifferēter
obiecta cōceptus vniuoci quibus ipse conceptus vni-
uocus est cōmunis ⁊ de quibus est predicabilis: sed taꝫ
conceptus entis q̄ quilibet alius vniuocus est ꝯmunis
pluribus singularibus de quoꝝ conceptibus ꝓpriis est
predicabilis. ergo ⁊c. ¶ Ex predictis apparet falsitas
opinionis quorundā dicentiū ꝙ per conceptum vniuer
salem puta speciei vel generis vel ꝑ cōceptum transcē
dentē entis nō intelligit̄ aliquod singulariū existentiū
in re extra: sed tātū aliqđ esse fictum seu obiectū ab in-
tellectu formatū singulariū representatiuū: quod q̄deꝫ
dicit̄ tale vle puta genus vel species vel trāscēdēs. hoc
siquidē stare nō pōt: qm̄ illud ē cōceptus obiectū qđ est
cōceptū seu intellectū ꝑ ipm: sꝫ nec ꝯceptꝰ hoīs nec en
tis nec alicuiꝰ alteriꝰ vniuoci ꝯceptꝰ obiectū ꝑ ipm intel
lectū ē nisi singulare existēs actual̄r vel possibil̄r in re
extra. sola enī illa vt dictū est sunt eiꝰ obiecta ꝑ ipm in-
tellecta: q̄bus ipe ꝯceptꝰ est cōis: ⁊ de quoꝝ ꝯceptibꝰ ꝓ
priis est p̄dicabilis: ꝯstat aūt ꝙ nec ꝯceptꝰ hoīs est cōis
nisi hoībus singularibꝰ: nec cōceptus entis nisi rebꝰ sin
gularibꝰ actual̄r vel potētial̄r existibꝰ: ⁊ sic de aliis oībꝰ
vniuocis ꝯceptibꝰ. nō enī magis ꝯceptꝰ hoīs specificꝰ
est cōis hoī ab intellectu formato hoīm singulariū rep̄-
sentatiuo q̄ asino vel angelo. ergo ⁊c. ¶ Et si dicas: quō
vnꝰ ꝯceptꝰ poterit eē infinitoꝝ obiectoꝝ: puta ꝯceptus
hoīs oīm hoīm singulariū ꝑ ipm vt supponit̄ ꝯceptoꝝ:
Dico ꝙ nō est ipossibiliꝰ imo ꝯueniētiꝰ ponere innume
rabilia vt oīa singl̄aria possibilia repītari posse ꝑ vni-
cum intelligēdi actū ac intelligi tamē confuse ꝑ ipsum
q̄ ꝑ vnicum obiectuꝫ ab intellectu formatum ab omni
actu cognitiuo distinctum. sed tu ponis esse possibile im
mo ⁊ de facto scdm̄. ergo nō debes reputare impossibile
esse primū. ¶ Sic ad questionē. ¶ Ad rationē in princi
pio apparet solutio ex p̄dictis: falsum enim accipit vt
ostensum est/ quando dicit ꝙ omnis vnus conceptus re
spicit aliquod vnum obiectum cum nullus conceptus
communis pluribus respiciat vnum obiectum tātum.

Quarto quero. Utrum vniuocatio cōceptus entis deo ꝛ creature ꝯmunis se extendat ad differētias vltimas ꝛ ad passiones entis. ¶ Et videt ꝙ sic: qm̄ ad illa omīa entis vniuocatio se extēdit qb⁹ ipe ꝯcept⁹ entis vniuocus ꝯmunis existit: sed cōceptus entis oībus taꝫ passionibus entis ꝙ differētijs vltimis est cōmunis. ergo ꝛc. ¶ Contra. qꝛ vniuocatio entis se extendit ꝑcise ad illa de qbus entis ꝯceptus est ꝑdicabilis in primo modo dicendi per se: nō em̄ ꝯceptus aliqs est vniuocus illis de quorū alijs est predicabilis vno modo: puta in primo: ꝛ de alijs in scđo modo dicēdi ꝑ se: sed ꝯceptus entis non est predicabilis in primo modo sed in secūdo tantum de suis passionibus ꝛ de differētijs vltimis. ergo ꝛc. ¶ Responsio. vbi sic ꝓcedam: primo em̄ inquirā qd est intelligendū per passionē entis ꝛ ꝑ differētiam vltimam. Secundo dicam ad questionem propositam.

Quantum ad primū aliqui etiā magni dicunt primo. ꝙ passiones entis/puta vnū verū ꝛ bonū importāt aliqua positiua in re extra distincta tā īter se ꝙ ab illo qđ importat per earū subiectū: puta ꝑ entis cōceptū. Secūdo. ꝙ etiā omnis differētia importat aliqd in re extra distinctū ab illo qđ importat per genus vel ꝑ quodcūqꝫ aliđ trāscēdēs cui⁹ ipsa differētia est diuisiua ꝛ ab illo qđ importat per speciē cuius est constitutiua. ¶ Pro primo arguūt primo: qꝛ omnia distincta formaliter in re extra sunt diuersa aliqua positiua: sed entitas vnitas veritas ꝛ bonitas sunt huiusmōi. ergo ꝛc. ¶ Minor ꝓbat primo: qꝛ circunscripto omni actu intellectus quelibet res est ens vera vna ꝛ bona: nec ꝑ ꝯñs ista possunt secūdū rationē tātū esse distincta. ¶ Secūdo. quia quorūcūqꝫ formaliter eorūdē vnū ꝑdicat de alio in abstracto: sed neutrum istorū predicat de alio isto modo. ergo ꝛc. ¶ Tertio. qꝛ neutrum formaliter eorūdem ꝛ idē penitus significantiū pōt addi alteri sine nugatiōe seu eiusdē repetitione: sed dicēdo ens vnū verū ꝛ bonū/nō ē nugatio seu eiusdē repetitio. ergo ꝛc. ¶ Quarto. qꝛ quecunqꝫ differūt diffinitione differūt formalr in re extra: sꝫ secūdū cōmentatorē sup illo verbo philosophi. v. meta. dicētis ꝙ ens ꝛ vnū sunt vna natura nō tñ vt vna ratiōe ostēsa ens ꝛ vnū significāt vnā naturam subiecto. diffinitiōe aūt duas. ꝗ ꝛc. ¶ Confirmat. qꝛ idē nō pōt esse realr passio suijpsi⁹: nec diuerse etiā passiones reales possunt idē omnino importare nec esse: sed ista/puta vnū verum ꝛ bonū / sunt diuerse passiōes reales entis. ꝗ ꝛc. ¶ Pro secundo: vꝫ ꝙ differētia oīs realis importet aliquid in re extra distinctū ab illo qđ importat cōceptus ꝑ ipsam diuisibilis ꝛ alius ꝑ eā specificatus ꝛ ꝯstitut⁹ arguūt quoniā omīa realiter ꝯstituentia aliquid seu cōponētia sunt distincta tā inter se ꝙ ab ipso cōstituto. sed ex significato differentie diuidentis ꝛ ex significato alio gñis ꝑ ipsaꝫ diuisibilis cōstituit significatū speciei. iuxta illud Porphirij dictū: ꝙ differētia adueniens generi constituit speciē. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmat. qꝛ illa qb⁹ aliqua sunt distincta oportet aliquo mō eē alia ī re extra ab illis in qbus ipa sunt eadē ꝛ ꝯueniētia: sꝫ species diuerse ab aliquo eodē gñe ꝯstitute ꝯueniūt in gñe: sunt aūt ꝑ differētias ꝓprias distincte: sicut ꝛ indiuidua eiusdē speciei cōueniūt in specie ꝛ distinguūt ꝑ differētias ꝓprias indiuiduales ipsoꝝ ꝯstitutiuas. ergo ꝛc. ¶ Sed qꝛ hic modus dicēdi est oīno irratiōabilis ꝛ īpossibilis iō arguo ꝯtra ipsuꝫ. Et pꝛio ꝯ primū qđ dicit de passiōib⁹ entis. Prio sic: omē positiuū qualitercūqꝫ existēs in re extra vꝉ ī aīa est vnū verū ꝛ bonū: sꝫ qōlibet istoꝝ importat aliqd positiuū ab alio distinctum vt supponit. ꝗ illud qđ importatur ꝑ qōlibet istoꝝ est vnū verꝫ ꝛ bonū. quero quoꝫ: qꝛ aut seipso aut aliq alio mediāte ipsi apposito. sꝫ non pōt poni secundū: qꝛ querereꝫ de illo alio an esset seipso vel alio ipsi addito vnū verū ꝛ bonū: ꝛ si alio/esset ꝓcessus in infinitū: ergo relinquit primū: sed eadē ratione qua illud qđ importat ꝑ vnū verū ꝛ bonū/ē seipo quodlibꝫ istoꝝ/fuit etiā in pꝛio stādū: vꝫ ꝙ positiuū īportatū ꝑ ipsuꝫ entis cōceptū eēt seipo vnū verū ꝛ bonū. quare ꝛc. ¶ Cōfirmatur. qꝛ scđm eos ponētes inter ista distinctionē aliquā ī re extra: ens aliquo modo est nobilius sua qualibet ꝓpria passiōe: sicut ꝛ oē aliud subiectū singulare sua passione singulari. sꝫ cū esse tale/puta vnū verū bonū seipso sit nobiliori modo esse tale ꝙ esse tale alio mediāte sibi apposito: ꝑ ꝯñs nō magis īmo min⁹ illud qđ significat ꝑ vnū verū ꝛ bonū poterit esse quodlibet taliū ꝑ seipsuꝫ nullo ipsi apposito mediāte: ꝙ illud qđ īportat ꝑ entis ꝯceptū: cū hoc sit illo ꝑfectius. quare ꝛc. ¶ Sed ad istā rationē respōdēt aliq dicētes: ꝙ licet tā ens ꝙ illud qđ importat ꝑ qualibet istarū passionū sit vnū verū ꝛ bonū nō tñ ꝯsimilr: qꝛ ens dicit quodlibꝫ taliū denoīatiue: et ideo ē qōlibet taliū seipo: sed alio nō sibi addito mediāte: illud aūt qđ īportat ꝑ vnū est vnū qdditatiue: ꝛ aliud qđ ꝑ verū est verū ꝯsilr qdditatiue. ꝛ ita de vno ꝯsilr est dicēdū: nec ꝑ ꝯñs aliquo mediāte sibi apposito: sed tm̄ modo seipso. ¶ Sed ꝯtra solutionē istā arguo: qꝛ nō tm̄ qđ ē tale qdditatiue sꝫ etiā qđ est tale denoīatiue pōt tale existere ꝑ seipsū nō ꝑ aliqd ipsi appositū ab eo distinctū: nec em̄ hō est risibilis: nec deus dicit sapiēs neqꝫ iustus qdditatiue sed tm̄ denoīatiue ꝛ in secūdo modo dicēdi ꝑ se: cū tñ nec hō sit risibilis nec de⁹ sapiēs neqꝫ iustus nec creatiuus sicut nec calor calefactiuus nisi tm̄ modo semetipso. ꝗ ꝛ in ꝓposito: esto ꝙ ens dicat vnū verū ꝛ bonū: nō qdditatiue sꝫ denoīatiue: ex hoc nō habet nec sequit qn possit eē ꝛ dici quodlibet taliū ꝑ seipsum. ¶ Cōfirmat. qꝛ qđ pōt esse tale seipo nō oportet ponere ipsuꝫ tale alio sibi addito mediāte: sed omē positiuū existēs siue ꝑ verū siue ꝑ bonū vel ꝑ entꝭ ꝯceptū significatū pōt esse vnū bonū ꝛ verū ꝯsilr ꝑ seipsum. ergo ꝛc. ¶ Minor ꝓbat. ꝛ primo de bono: qm̄ nō magis impfectius ꝙ ꝑfecti⁹ pōt poni bonū existere formalr ꝑ seipsum: sed si ens ab istis passiōib⁹ est distinctū est eis ꝑfectius vt cōcedūt q distinctionē istā ponūt: ergo qđ importat ꝑ entis ꝯceptū cū sit ꝑfectius illo qđ importat ꝑ bonū nō min⁹ sed magis pōt poni bonū existere ꝑ seipsum: ꝙ illud positiuū qđ importat ꝑ bonū. quare ꝛc. ¶ Secūdo arguit idē de vno/primo. qꝛ eo quodlibꝫ positiuū est vnū quo ē in se diuisuꝫ ꝛ ab alio distinctū: sed hoc vniformiter conuenit cuicūqꝫ: nō em̄ magis vnum distinctorū ꝙ alteruꝫ est seipso in se indiuisum ꝛ ab alio distinctum. ergo ꝛ cetera. ¶ Secundo. qꝛ nō magis aliqua distincta possunt seipsis esse distincta ꝙ eorū quodlibet sit seipso in se indiuisum: sed si ens vnū verum ꝛ bonum dicunt aliqua diuersa in re extra talia seipsis non aliquo mediante eis apposito sunt distincta. ergo et quodlibet ipsorum est in se indiuisum nullo alio ꝙ seipo. quo aūt aliqd est in se indiuisum eo est vnum. ergo ꝛc. ¶ Tertio arguitur simul de vnitate et veritate. quia nō minus cuilibet enti est intrinseca ꝛ idem totaliter in re extra veritas et vnitas ꝙ cuilibet actiuo principio sua actiuitas: sed quodlibet actiuum principium seipso tantum et per nullum aliud sibi additum est actiuum. sicut enim calor seipso est calefactiuus: quando agit: ita et seipso nullo alio mediante est actiuus. ergo ꝛ cetera. ¶ Preterea aut intentio entis et vnius sunt due in re extra: aut tantum vnica. si tantum vnica: ergo ens ꝛ vnum non important diuersa: cuius contrarium supponitur. si due: ergo quelibet est vna. vbicunqꝫ enim sunt duo in re extra distincta ibi sunt vnum et vnum. quare ꝛ cetera. ¶ Confirmatur. qꝛ vt iam est argutum/omē in se indiuisum

sum ꝛ ab alio diuisum seu distinctum est vnū. sed si intentiones entis ꝛ vnius sunt distīcte/ intentio entis est ī se indiuisa ꝛ ab intētione vnius distincta: ergo nō magis intentio entis est intētione vnius vna ꝙ ecōuerso. nihil enim est vnum ꝑ illud a quo est diuisum seu distinctū. sꝫ si ens ꝛ vnū importāt diuersa in re extra/nō minus intētio entis est distincta ab intētione vnius ꝙ econuerso. ꝗ ꝛc. ¶ Sed ad rationem ꝑdictam respōdet: ꝙ licet intētiões entis ꝛ vnitatis sint due nō tamē est ibi vnū ꝛ vnū qꝛ nō numeratur in eis vnitas sed intētio. ¶ Ad confirmationem etiaꝫ dr ꝙ tripliciter pōt esse aliquid indiuisum/vꝫ vno modo quidditatiue vt indiuisio ipsa. alio modo denominatiue vt indiuisionis subiectū primariū ꝛ immediatū: qđ qdem est ipsum vnū: ꝛ tertio mō denominatiue sicut indiuisionis subiectum secūdarium et remotum qđ qdeꝫ est ens. ꝛ ideo non omē quocūqꝫ istoruꝫ modorum indiuisum est vnuꝫ: sed qđ est tertio modo indiuisum. nihil enim est vnū vt cōtra vnitatem diuisum ꝛ ab ipsa abstractū/sicut nec aliquid sine albedine dr esse album. quare ꝛc. ¶ Sed ista omnia sunt absurda. Et iō primo arguo ꝯ primum. qm̄ vbicūqꝫ numerātur duo aliqua quoꝝ vtrūqꝫ est in seipso indiuisum ꝛ ab alio distinctum/ ibi numerat vnitas/ꝛ ꝑ cōsequens reperit vnum ꝛ vnū: sed si intētiōes entis ꝛ vnius sunt due in re ex distincte non magis intētio vnius ꝙ intētio entis est in se indiuisa ꝛ alia distincta. ergo ꝛc. ¶ Secūdo arguit cōtra scđm/vꝫ cōtra solutionem datam ad confirmationem. qm̄ qđ seipo omī alio circūscripto est in se indiuisū ꝛ ab omni alio distinctum/nō potest esse indiuisiōis nec diuisionis seu distinctionis subiectum primariuꝫ nec secūdarium: cum nihil possit esse suijpsius subiectū: sed rō entis scđm eos seipsa est distincta ab intētione vni⁹ veri ꝛ boni ꝛ in se indistincta: ergo ꝛc. ¶ Confirmat. quia qđ seipso est nō aliquid seipso est ab illo distinctū/nec ꝑ cōsequēs esse pōt talis distinctionis subiectum: sꝫ si ratio entis est in re extra alia a ratione vnitatis veritatis ꝛ bonitatis/ita est seipsa nō aliqua istarum/sicut homo est non asinus nullo alio ꝙ seipso. constat etiam ꝙ est secūdum se indiuisa cū nō sit diuisa. nō em̄ est nō diuisa nec ꝑ cōsequēs indiuisa alia a seipsa. ꝗ ꝛc. ¶ Secundo arguo cōtra secūdū qđ dicūt de differentijs. Primo: qꝛ ista puta genus ꝛ differētia ꝛ species sunt cōceptus ꝑdicabiles cōmunes eidem rei simplici vt forme accidētali sicut apparet de colore albedine ꝛ disgregatiuo: que omīa tria dicūtur de eodem albedinis indiuiduo singulari qđ totuꝫ importatur ꝑ quodlibet istorum. nō enim color importat vnam partem/disgregatiuum aliā/ꝛ albedo tertiā: qꝛ tūc ista tria puta gen⁹ differētia ꝛ species nō possent ꝑdicari de eodem: sed tm̄modo de distinctis realiter: qđ est falsuꝫ. quare ꝛc. ¶ Secūdo. qꝛ neuter cōceptuum diuersa ꝛ non eadem significātiū est alteri⁹ diuisiuus. nec em̄ ꝯceptus asini est diuisiuus ꝯceptus hominis: nec ꝯcept⁹ nigredinis ꝯcept⁹ albedinis/ꝛ sic de oīb⁹ alijs disparatis. sꝫ differētia dr esse gñis diuisiua seu ꝯtractiua. ꝗ oportet ꝙ sit eiusdem rei cum ipso saltē alicuius lꝫ nō oīm significatiua. nō em̄ disgregatiuū significat omnem formā: sed tm̄ aliquā quā importat color sicut nec rationale omīa sꝫ tm̄ aliqd qđ significat aīal. ergo ꝛc. ¶ Tertio. qꝛ ponētes differētiam significare aliqd diuersum in re extra a genere ꝛ a specie/ideo hoc ponūt ꝛ dicunt ꝙ imaginantur omnia indiuidua in re extra cuiuscūqꝫ speciei existentia esse ex diuersis realiter cōstituta: in quorū aliquibus puta differētijs seu earuꝫ significatis sunt distīcta/ꝛ ī alio puta in genere ꝛ in specie seu eorum significatis sunt ꝯuenientia. sed hoc eorū suppositum est omnino impossibile et falsum. vt enim alias pluries est ostēsum omīa distincta in re extra sūt se distincta totis nō in aliquo eis intrinseco ꝯueniētia. nulla etiā res extra aīam est composita ex diuersis quorum vnū ꝑ genus ꝛ alterū ꝑ differētiā importetur: cum omnia rem aliquā componentia sint realiter distincta: nec ꝑ ꝯñs cōceptus vnius eorū significatiuus sit ꝑdicabilis affirmatiue de conceptu significatiuo alteri⁹: nec cōceptus ētalicuius cōponētiū aliquod tertium ꝑdicetur in primo mō de cōceptu constituti ex eis modo quo tā genus ꝙ differentia de quolibet sub se ꝯtento indiuiduo ꝑdicatur. qre ꝛc. ¶ Cōfirmatur primo. qꝛ sola substantia ꝯstans ex forma ꝛ materia est realiter composita: nō aūt aliq substātialis nec accidentalis forma/nisi forma ītēsibilis ꝛ remissibilis: que est componibilis nō ex talibus quorum vnum sit significatū differētie et alterū generis: sed ex indiuiduis eiusdeꝫ rationis: sed nec substantia ex forma constās ꝛ ex materia/potest dici ex istis cōposita tanꝙ ex genere ꝛ differētia nec aliqua simplex substātialis forma nec accidētalis intēsa ex diuersis eiusdeꝫ rationis indiuiduis ꝯstituta. ergo ꝛc. ¶ Secūdo. qꝛ omnia cōponētia seu cōstituentia sunt realiter distincta ꝛ inter se ꝛ ēt a cōposito separabilia: sed īpossibile est colorē separari a disgregatiuo. nec ecōuerso disgregatiuū est separabile a colore: nec vtrūqꝫ istoꝝ ab albedine: ergo albedo non est aliquid ex istis realiter constitutuꝫ. quare ꝛc. ¶ Tertio ꝛ vltimo. qꝛ omnia in re ex animam distincta sunt realiter distincta et essentialiter si creata: sed genus ꝛ differētia nō important aliqua sic distincta. ergo ꝛc. ¶ Maior est alias declarata ꝛ ꝓbata. ¶ Minorem concedūt qui distinctionē inter ista talia ponūt. ¶ Et ideo quantuꝫ ad istū articulū aliter est dicendum. Ad cuius euidentiā est sciēdum: ꝙ cū passio ꝓpria vt loquimur hic de ipsa ꝛ differentia sint duo predicabilia: nihil autem sit ꝑdicabile nisi aliquod signuꝫ puta conceptus vel vox: ꝑ ꝯñs ꝑ passionem entis hic ꝛ ꝑ differentiam nō aliud intelligo ꝙ diuersos mentis cōceptus predicabiles in ꝓpositione mentali/vel voces ꝑdicabiles in propositione vocali: que omnia voces videlicet huiusmodi ꝛ conceptus possunt accipi vel quātum ad illud qđ sunt vel quātum ad illud qđ dicunt.

Hoc ꝑmisso pono quatuor cōclusiōes ¶ Prima est: ꝙ conceptus entis ꝛ eius passiones sumpte quātum ad hoc ꝙ quidditatiue sunt/realiter differūt. ¶ Hec ꝓbatur. qm̄ quecūqꝫ separabilia siue seorsū acceptibilia ꝛ successiue ꝓducibilia sunt realiter distincta: sed ens ꝛ eius passiones vt ista accipiūtur scđm id ꝙ sunt quidditatiue/sunt diuersi cōceptus seu voces ꝑdicabiles separabiles seu seorsum acceptibiles ꝛ successiue ꝓducibiles. ergo ꝛc. ¶ Minor apparet. qm̄ omnis demōstratio cōstat ex tribus terminis realiter distīctis successiue formatis: sed quelibet passionum entis ē demonstrabilis de quocunqꝫ contento sub ente per ipsum entis cōceptum / sic arguendo. omē ens est vnuꝫ verum ꝛ bonum: sed deus vel creatura vel quodlibet aliorū est ens: ergo ꝛc. ꝗ quelibet entis passio sumpta vel pro voce vel pro conceptu est terminus ab ente realiter distinctus. ¶ Confirmatur. qꝛ sicut in demonstratione vocali ꝓpositiones et earum termini simplices successiue formantur/ita ꝛ in demonstratione mentali cōcept⁹ eadem cum vocibus importantes consimili modo formantur. ergo sicut vocaliter arguēdo/ens est vnum verum et bonum. homo est ens. ꝗ ꝛc. primo formatur ore hec vox ens ꝙ eius vocales passiones vt sunt vnum verum ꝛ bonum: que quidem etiā diuerse ꝛ successiue formate voces sunt seorsum acceptibiles: ita ꝛ de conceptibus mentis talibus vocibus correspondentibus ex quibus componit mentalis demonstratio cōsimiliter

ꝑ oĩa est dicendum:vꝫ ꝙ primo habet̃ seu formatur ĩ mēte conceptus quidditatiuus entis ꝙ̃ concept⁹ qualificatiu⁹ seu denominatiuus sue passionis:qui etiā cōceptus lꝫ eiusdem rei significatiui/sicut ꝛ voces eis correspōdētes/sunt seorsuꝫ acceptibiles. potest eñ haberi ꝯceptus entis quo res concipitur absolute sine conceptu vnius quo concipitur vt sic puta vt in se est indiuisa ergo ꝛc. ¶Secunda conclusio est. ꝙ ens ꝛ oēs sue passiones p̄dicte dicunt seu significāt vnũ ꝛ idem totaliter in re extra. ¶Hec apparet ex dictis supra in arguēdo ꝯ̄ contrariam conclusionem. Et confirmatur. qm̃ vt dictum est in alia questione/cōceptus entis deo ꝛ creature cōmunis nō importat aliquod vnũ tm̃:sed simul oĩa ergo illud idem importatur ꝑ ipsum entis conceptũ qꝺ importatur ꝑ quālibet suarũ passionũ puta vnum verũ ꝛ bonum. ¶Consequētia est euidens. qm̃ oppositũ consequētis infert oppositum antecedētis. qꝛ si vnuꝫ verũ vel bonum importāt aliqͣd aliquo mō in re extra distinctum ab illo qꝺ importat̃ ꝑ entis conceptũ:ergo concept⁹ entis deo ꝛ creature cōmunis nō importat simpliciter seu vniuersaliter oĩa:sed tm̃ aliqua. ꝗ ꝛc. ¶Preterea arguo sic ad idē. impossibile est dare aliquid positiuũ qꝺ nō sit vnuꝫ verum ꝛ bonũ:ergo vnũ verũ ꝛ bonũ nō importāt aliquid ab ente distinctũ. ¶Antecedens ab oĩbus cōceditur. cōsequētia probatur. qꝛ oppositũ ꝯsequentis infert oppositũ antecedētis. Si eñ illud qꝺ importat vnũ verũ ꝛ bonum esset in re extra distictũ ab ente:cũ oĩa sic distincta sint realr̃ disticta ꝛ eēntialit̃ si creata ꝛ ꝑ ꝯñs separabilia:ꝗ posset eē ens aliqꝺ positiuum qꝺ nec esset verũ nec vnum nec bonum. quare ꝛc. ¶Confirmatur. qꝛ omnino est incōueniens ꝛ absurduꝫ dicere ens aliquod positiuũ esse verũ bonum ꝛ vnum ꝑ aliqͣ a se essentialiter distincta:cuꝫ neutrũ realiter distinctorum sit magis formaliter ꝙ̃ alterũ ꝑ seipsum aliqꝺ p̄dictorum:sed si ista puta ens verum ꝛ vnũ ꝛ bonum dicāt distincta aliqua in re extra:cum talia vt dictũ ē habeant poni distincta realiter/hoc necc̃rio sequet̃: vꝫ ꝙ ens aliquod positiuum erit vnum verũ ꝛ bonum per aliqua tam inter se ꝙ̃ ab eo realiter distincta. ꝗ ꝛc. ¶Preterea nō min⁹ ens importat idem totaliter cum omnibus suis passionibus secum ꝯuertibilibus ꝙ̃ cum aliis conceptibus singularibus secum nō cōuertibilibus. sed constat ꝙ idem importat totaliter cum illis. nihil enim importatur ꝑ hominem nec ꝑ sortem qꝺ nō importetur ꝑ ens. alias ens non posset de omnibus sub ipso ꝯtentis conceptibus singularib⁹ seu eo inferioribus predicari. ergo ꝛc. ¶Confirmatur. qꝛ nō magis passio entis importat aliquid distinctum ab ente ꝙ̃ passio alterius inferioris subiecti importet aliquid distinctuꝫ ab eo:sꝫ nulla passio demōstrabit̃ de subiecto videt̃ ĩportare aliquid in re extra distinctum ab ipso saltem vt actualiter lꝫ vt possibiliter sibi inexistens/vt appet de risibili ꝯnotante actum ab homine differentem sibi non actualiter sed possibiliter inherentem. ergo ꝛc. ¶Minor apparet qꝛ demōstrationis cōclusio in qua p̄dicat̃ passio de subiecto/est necessaria propositio:qꝺ non esset si passio reꝫ distinctam a subiecto existētē in eo vel in alio importaret. nulla enim propositio affirmatiua est necessaria sed contingens cuius p̄dicatum ꝛ subiectum importāt diuersa creata actualiter in re extra. ꝗ ꝛc. ¶Tertia ꝯclusio est. ꝙ differentia sumpta secūdum illud qꝺ est formaliter/est a genere ꝛ a specie realit̃ disticta. ¶Hec apparet. quia p̄dicabilia omnia ꝗnq; secūdũ id qꝺ sunt accepta realiter sunt distincta:cum sunt diuersi conceptus mētis vł voces seorsuꝫ formabiles seu separabiles nec de se inuicem p̄dicabiles:sed ista puta genus species ꝛ differentia sunt de numero taliũ p̄dicabiliũ seorsum formabilium ꝛ separabiliũ. ergo ꝛc. ¶Confirmatur. qꝛ cōstat ꝙ potest haberi cōceptus generis puta aĩalis/nullo habito ꝯceptu differentie nec speciei. non enim habētem cōceptuꝫ aĩalis/qui cōceptus est gen⁹/ oportet habere ꝯceptuꝫ rationalis qui est differētia/nec hominis qui est species. sicut nec hñtem conceptuꝫ coloris oportet habere cōceptũ disgregatiuũ nec albedinis nec alicuius alterius speciei coloris:nec etiā econuerso habētem conceptum qui est species puta hominis vel albedinis oportet habere cōceptus generis nec differētie. potest enim haberi ꝯceptus qui est diffinitũ sine conceptu qui est diffinitio:cũ res quelibet possit concipi vno conceptu solo:diffinitio autem multos includat conceptus:vꝫ genus ꝛ differentiam. vnde nō minus hmōi cōceptus mentales sunt distincti ꝛ separabiles ꝙ̃ voces eis correspondentes ꝛ cum ipsis eadem importantes. ꝗ ꝛc. ¶Preterea arguit̃ sic ad idem. predicabile de pluribus ꝛ in quid oportet esse distinctũ a p̄dicabili de paucioribus puta de aliquib⁹ tm̃ illorum ꝛ in quale:sed genus est p̄dicabile de pluribus ꝙ̃ species ꝛ ꝙ̃ differentia genus etiam ꝛ species p̄dicantur in quid nō aũt differētia:sed in quale. ꝗ ꝛc. ¶Confirmatur. qꝛ impossibile est vnum conceptum esse significatiuũ aliquorum ꝛ non eē significatiuũ illorum:sed cōceptus qui est genus puta color est significatiuus aliquorũ puta nigredinis ꝛ rubedinis ꝛ alioꝝ multorum:quorum nec concept⁹ differētie puta disgregatiuũ/nec species puta albedo est cōceptus significatiuus. ergo ꝛc. ¶Preterea ad idem arguo. qꝛ vni⁹ generis sunt mlte species ꝛ differētie realit̃ distincte:sed vnũ in creaturis nō pōt idē existere cũ pluribus realiter distinctis. ergo ꝛc. ¶Confirmatur. quia idē nō est suĳpsi⁹ diuisiuũ nec specificatiuũ seu determinatiuũ: sed ꝯcept⁹ gñis determinatur seu specificatur ꝑ ꝯceptũ differētie ꝛ etiā speciei. ergo ꝛc. ¶Ex p̄dictis potest inferri corollarie: ꝙ omnis differentia et species est ab ente ꝛ a quolibet alio transcēdēte realiter distincta. ¶Hoc apparet. qm̃ non min⁹ differentia ꝛ species sub ente contenta distinguuntur ab ipso ente transcendente ꝙ̃ ab aliquo alio p̄dicabili inferiori sub eo contēto:sed a genere ꝛ a specie q̄ sunt p̄dicabilia ente inferiora ꝛ sub ipso contenta/vt ꝓbatum est/species ꝛ differētia realiter sunt distincta. ergo ꝛc. ¶Sed cōtra p̄dicta forsitan arguetur. qm̃ nullum positiuum potest esse ab ente distinctũ. solũ eñ nihil est ab ente distinctum nō autem aliqͣd qꝺ nō est nihil cum omne tale sit ens: qꝺ non esset si ab ipso differret. sed cōstat ꝙ tam species ꝙ̃ differentia ꝙ̃ quodlibet aliorum predicabilium est aliquid positiuum. ergo ꝛc. ¶Confirmatur. quia constat ꝙ ista est vera. homo vel rationale est aĩal ꝛ ens:sed homo est species/rationale differentia/aĩal genus/ꝛ ens trāscēdens:ergo nō est veruꝫ qꝺ dictũ est:vꝫ ꝙ species genus ꝛ differentia ꝛ ens transcēdēs realiter sint distincta:cum nullum realiter distinctorũ sit alterum. ¶Ad euidentiam solutionis istorum est sciendum ꝙ p̄dicta omnia p̄dicabilia possunt dupliciter accipi: vꝫ vł qͣdditatiue pro seipsis: vel significatiue/vꝫ pro eorum significatis. vt primo modo sumunt̃ realiter distĩguũtur nec vnũ eorum de alio p̄dicat̃:nō aũt vt secũdo mō:sꝫ vt sic vnum de alio veraciter affirmatur. ¶Tũc ex hoc ad illud qꝺ primo arguitur qm̃ dꝛ ꝙ nullum positiuum potest esse ab ente distinctum:Dico ꝙ veruꝫ est accipiēdo ens. secũdo modo:vꝫ nō pro cōceptu significante transcendente:sed ꝓ suo significato: sic intelligēdo ꝙ nullũ positiuum est ponibile qꝺ nō sit conceptus entis significatiuum seu obiectum ꝑ eum confuse intellectum excepto ipsomet entis conceptu qui nō potest intelligi ꝑ se ipsum sed ꝑ alium reflexum. ꝛ ita concedo ꝙ tā species

ꝙ̃ genus ꝙ̃ quodlibet p̄dicabilium alioruꝫ ꝙ̃ etiā significata ipsorum sunt ens/hoc est cōceptus entis significatum:nō aũt aliquod istoꝝ sed nec aliquid aliud a conceptu entis puta aliquod eius significatuꝫ est ens alio modo sumptum vꝫ qͣdditatiue pro seipso puta ꝓ cōceptu trāscendēte oĩa importāte:imo ens vt sic sumptum est realiter distinctũ ab oĩ suo signato quod non est signum vt sunt res extra aĩam p̄ter voces:vt signum distiguitur a signato. ab aliis autem suis signatis sub primo cōtētis q̄ sunt signa cuiusmōi sunt genus/species/differētia/ꝛ alia p̄dicabilia distinguitur vt signũ vłius ꝛ pluriũ exp̄ssiuum a signis particularibus/qꝛ nō illorũ oĩm sed aliquorum tm̃ significatiuis. quare ꝛc. ¶Ad cōfirmationē cōsimiliter est dicēdũ. concedo eñ ꝙ hec est vera/hō vel rationale est aĩal ꝛ ens/vt ista oĩa accipiuntur nō qͣdditatiue ꝓ seipsis: sed ꝓ suis signatis. non eñ hic terminus qui est homo vel rōnale est hic terminus qui est aĩal/nec hic terminus q̄ est ens:sꝫ res signata per vnũ istorum terminorum est signata ꝑ alterũ. ꝛ iō tā ens ꝙ̃ aĩal verificant̃ de hoīe ꝛ de rationali supponētibus ꝓ eorum signatis nō pro seipsis: modo quo verificatur de rationali differentia ꝛ de hoīe species. ex quo apparet consit̃is variatio medĳ in istis p̄missis homo ē aĩal vel ens ꝛ hō est species:sicut in istis homo est ens/ens ē transcēdēs vel sortes est hō sortes est singulare de vno solo p̄dicabile. ꝛ ita non magis ex illis p̄missis ꝯclusio sequit̃ ꝙ̃ ex istis. quare ꝛc. ¶Quarta ꝛ vltima conclusio est. ꝙ genus species ꝛ differētia dicũt seu important vnũ ꝛ idē omnino totaliter in re extra. ¶Hec est iā ꝓbata superi⁹ arguēdo ꝯ̄ opinionē contrariam supradictam. qm̃ diffinitũ ꝛ sua diffinitio idē important totaliter in re extra: sed diffinituꝫ est ipsa species:diffinitio aũt genus ꝛ differentia simul sumpta:ꝗ genus ꝛ differētia oĩno idē dicũt cũ specie. illud ēt idē qꝺ ĩportat gen⁹/ꝛ sua differētia. qm̃ si dr̃a ĩportaret aliud ab illo qꝺ ĩportat genus/diffinitio ex genere ꝛ differētia constituta significaret realit̃ diuersa/nec ꝑ ꝯñs idē qꝺ diffinitũ: cũ ipsum diffinitũ puta cōceptus specificus rei simplicis vt angeli significet vnum tm̃. licet eñ multa indiuidua realiter distincta sint eius significatũ: qꝺlibet tñ coruꝫ est scđm seipsum vnũ nec potest esse idē cum plurib⁹ realiter distinctis. ergo ꝛc. ¶Confirmat̃. qꝛ genus ꝛ differētia p̄dicant̃ de specie ꝛ de quolibet sub ipsa contento in primo mō dicendi ꝑ se:sed nullũ p̄dicabiliũ importātiuꝫ diuersa aliqua in re extra p̄dicat̃ de altero isto mō. ergo ꝛc. ¶Sed est hic dubiũ qͣd sit ꝑ differētiā vltimaꝫ intelligēdũ:an oĩs differētia sit dicēda vltima/an tm̃ aliqua. Ad hoc potest dici ꝙ p̄dicabile vltimum potest dici vel infimũ:vel illud qꝺ est simplicissimuꝫ:qꝺ vꝫ nō est diffinibile nec descriptibile:sed in ipso stat vltimo resolutio ꝯceptuũ. Primo modo vocando differētiā vltimam/differentia vltima est sola ĩdiuidualis. sola enim ista est infima. qꝛ sola ipsa est p̄dicabilis tantum de vno nec est alia de paucioribus p̄dicabilis. Secũdo autem modo oĩs differentia etiā specifica generis diuisiua ē vltĩa. qꝛ ita ꝯceptus specificus est resolubilis seu diffinibilis ꝑ conceptum generis ꝛ differentie/ꝙ conceptus differētie nō est diffinibilis iterũ ꝑ alios ꝯcept⁹: ꝓpter qꝺ conceptus qui est differētia dꝛ simplex: nō ꝙ scđꝫ se sit simplicior specie:sꝫ qꝛ ꝯceptus specificus est ꝑ alios cōceptus cũ ipō idē significātes explicabilis:nō aũt concept⁹ differētie. qm̃ si oĩs differētia eēt sicut species diffinibilis diffinitione cōposita ex aliqͣ conceptu cōi ꝛ ex alio singulari:differētie eēt differētia: ꝛ sic eēt ꝓcessus in infinitũ in differētĳs. qꝛ hec differētia aĩalis puta rōnale hēret aliā, ꝛ illa aliā ꝛ sic in infinitũ: qꝺ poni nō pōt. quare ꝛc. Hoc modo scđo accipit̃ differentia vltima in questione ista:videlicet pro omni differentia.

Ad illa que supius ꝓ opinione alia sũt adducta: ¶Ad primũ concedo ꝙ oĩa distincta formaliter in re extra sunt realit̃ distincta:sꝫ tũc nego minoreꝫ nō eñ ens vnũ verũ ꝛ bonũ sunt in re extra distincta vt pro suis signatis sumpta:vt ostensum est supra. ¶Ad p̄mā ei⁹ ꝓbationē concedo ꝙ omni actu intellect⁹ circũscripto q̄libet res est ens vna vera ꝛ bona:sed ex hoc nō sequit̃ ꝙ talia distinguant̃:qꝛ etiā omni actu intellectus circũscripto de⁹ est realiter sapiens/iustus/infinitus ꝛ trinus:nec tamē ista sunt a deo distincta qꝛ de⁹ ipe est vere qꝺlibꝫ taliũ nō aliquo alio ꝙ̃ seipso. sꝫ sic est in ꝓposito: q̄libet eñ res est ens vera bona ꝛ vna nō aliquo alio ꝙ̃ seipsa. quare ꝛc. ¶Ad secũdũ dico ꝙ si vnũ istorum nō dicit̃ alterũ in abstracto vt veritas nō dꝛ vnitas hoc est qꝛ ista vt in abstracto sumpta accipiunt̃ ꝛ supponunt tm̃mō ꝓ seipsis nō ꝓ suis significatis. vt aũt ꝑ seipsis supponũt realit̃ vt dictũ est differũt qꝛ diuersi conceptus vł voces existunt: nec ꝑ cōsequens vnũ pōt hoc modo p̄dicari de alio. quare ꝛc. ¶Ad tertiũ dicendum ꝙ non omnis eiusdem repetitio est nugatio:sꝫ p̄cise tũc qm̃ idem ꝑ diuersa ipsum consimiliter importantia replicatur:nō aũt qm̃ vnũ ꝛ idē ꝑ diuersa ipm̃ dissimiliter signantia replicatur. nō eñ est nugatio qm̃ diffinito additur diffinitio:cũ tñ ꝑ diffinitũ ꝛ ꝑ diffinitionem idē penitus importet̃:qꝛ nō cōsimilit̃ sed dissimilit̃ ꝑ ista duo idē significatur. sꝫ sic est in ꝓposito:lꝫ eñ concept⁹ entis ꝛ vni⁹ idē significēt nō tñ cōsimiliter:sed poti⁹ different̃. quare ꝛc. ¶Ad quartũ cōcedo illud philosophi dictũ:vꝫ ꝙ ens ꝛ vnũ sunt vna natura hoc ē vna res per vtrũq; significata/nō tñ vt vna ratione ostensa. qꝛ lꝫ res ꝑ vnũ ꝛ entis conceptũ sit vnica tamē rō hoc est conceptus eius significatiuus est alius ꝛ alius: puta ꝯcept⁹ entis est alius a conceptu vnius:licet vterq; sit eiusdeꝫ rei significatiu⁹. ꝛ hoc est qꝺ cōmētator ibi ĩtelligit qm̃ dicit ꝙ ens ꝛ vnũ significant vnā naturā subiecto hoc ē in re ex̄ existētē: duas aũt diffinitiōes: hoc ē qꝛ illi⁹ nature lꝫ realit̃ eiusdē sũt due diffinitiōes ac si eēnt due res:q̄rum diffinitionũ vna est scđm cōceptuꝫ vni⁹ ꝛ alia scđꝫ ꝯceptũ entis. ¶Ad ꝯfirmationē cōcedo ꝙ idē nō ē passio suĳpsius. imo oĩs passio est distincta realiter ab illo cui⁹ est passio. diuerse etiā passiones cōcedo ꝙ sunt realiter distincte tam inter se ꝙ̃ etiā a subiecto ipsarũ:cum hoc tñ stat ꝙ diuerse passiones idē oĩno ĩportēt ꝛ significēt qꝺ subiectũ:sicut est in ꝓposito de entis conceptu ꝛ de eius passionibus vt est in p̄cedētibus declaratum. q̄re ꝛc. ¶Ad alia q̄ arguũt̃ de differētia/appet solutio ex sepe dictis in p̄cedentib⁹ q̄stionibus multis. ¶Hec de primo.

Quantum ad secundum vbi est respōdendũ ad questitum: Dicunt aliqͣ ꝙ ens dupliciter pōt sumi seu duplex est entis concept⁹. vn⁹ q̄ solũ est ꝑ se superior ad ꝯceptũ dei ꝛ ad ꝯcept⁹ decē generuꝫ. ꝛ hoc mō sumit̃ ens stricte ꝓut equipollet huic qꝺ dico ens completũ. ꝛ scđꝫ istũ ꝯceptũ ens est metaphysice subiectũ: ꝛ habet passiones puta vnũ verũ ꝛ bonũ ꝛ differētias de q̄bus nō p̄dicatur ꝑ se primo mō:sed p̄dicatione identica tm̃. Ali⁹ entis concept⁹ est q̄ ē supior nō solũ ad cōceptus predictos:sed etiam ad oēm cōceptũ aliũ cuiuscũq; entis siue sit ꝯcept⁹ rei ꝯplet⁹ siue sit cōceptus denominatiu⁹ qualis ē passio/siue sit differētia. ꝛ ens sic large ꝛ vniuersalit̃ sumptũ vt vꝫ diuidit̃ ꝯ̄ nihil nulli⁹ sciētie pōt eē subiectũ:qꝛ nec eius pōt eē aliqua passio. ꝛ vt sic ens sumptũ p̄dicat̃ in qͣd ꝛ p̄mo mō de differētĳs vltimis ꝛ de passionibus suoꝝ inferioꝝ. ꝛ ideo vniuocatis

entis vt sic si aũt vt pͥmo mõ sumpti se extẽdit ad passiones ⁊ ad oẽs differẽtias. ¶ Sꝫ ꝯ distinctionẽ istã seu entis duplicẽ acceptionẽ arguo pͥmo sic. sicut se hꝫ conceptus aĩalis ad oĩa aĩalia singularia/ita ⁊ ꝯceptus entis ad oĩa possibilia entia: sꝫ sic se hꝫ aĩalis cõceptus ad oĩa singularia aĩalia seu ipsoꝝ ꝯceptus ꝙ est indifferẽter oĩb⁹ supior ac eis cõis ⁊ de eis p̄dicabilis. Nec potest dici ꝙ sit duplex ꝯceptus aĩalis. vnus p̄dicabilis de oĩbus suis inferioribus q̄dditatiue: ⁊ ali⁹ nõ de oĩbus sic q̄dditatiue: sꝫ de aliquib⁹ pͥmo mõ ⁊ de aliis aliter puta denominatiue siue secũdo mõ. nullus em̃ ꝯceptus aĩalis est p̄dicabilis q̄dditatiue de differentiis puta de rõnali ⁊ de irrõnali: sed de speciebus ⁊ singularibus tm̃ ergo ⁊ de ꝯceptu entis ꝯsimiliter est dicendũ. quare ⁊c. ¶ Confirmat̃. q2 ꝯcept⁹ entis deo ⁊ creature cõis ĩdifferẽter respicit ⁊ signat vt suũ obiectũ ꝑ ipm̃ intellectũ oẽ ens possibile vel exñs: sꝫ nullus ꝯceptus põt esse superior nec communior illo q̄ ad oĩa exñtia ⁊ possibilia se extẽdit. ergo nec ꝯceptus entis deo ⁊ creature cõis est duplex: vn⁹ inferior ⁊ ali⁹ superior: cũ nihil possit eẽ superius eo qđ diuidit̃ ꝯ nihil. ens aũt qđ respicit omnes concept⁹ entis deo ⁊ creature cõmune est: qđ diuidit̃ cõtra nihil cũ de alio quocũq3 a nihilo ꝯceptus hmõi sit p̄dicabilis ipsiq3 cõis. q̄re ⁊c. ¶ Preterea arguo sic ad idẽ. sicut se hꝫ passio aliqua singularis ad illud cuius ẽ passio vt risibile ad hominẽ vel calefactiuum ad calorẽ ita ⁊ passio vlis seu supma ⁊ cõis vt vnũ verũ ⁊ bonũ ad entis ꝯceptũ cuius est passio: sꝫ sic se hꝫ risibile ad hominem ꝙ quõcũq3 accipiat̃ homo seu eius cõceptus semꝑ risibile est passio eius ⁊ calefactiuũ caloris ⁊ sic de oĩb⁹ aliis passionib⁹ ꝑticularib⁹ ad ipsarũ subiecta singularia compatis. nõ em̃ est dicẽdũ ꝙ risibile sit passio hominis vno mõ sumpti ⁊ nõ sit passio ei⁹ alio mõ sumpti. ergo ⁊ de entis passionib⁹ vniuersalibus seu trãscẽdentib⁹ ꝯsimiliter est dicẽdũ: vꝫ ꝙ semꝑ vniformiter sunt passiones ipsi⁹ quõcũq3 accepti: cũ non possit accipi nisi vno modo: quo vꝫ modo est ad oĩa se extendens. quare ⁊c. ¶ Confirmat̃. q2 qđ est de se tale semꝑ est tale/nec põt desistere eẽ tale nisi eẽt forte diuersimode absq3 aliquo sibi addito acceptibile seu situabile/⁊ vno mõ situatum diceretur tale ⁊ nõ vt alit̃ situatũ: vt appet de re q̄ licet scđm aliquos scipa dicat̃ quãta ⁊ ꝑ ꝯñs magna vl' parua/põt tm̃ vt declarabit̃ in quarto desistere eẽ talis. sed qđlibet istoꝝ vꝫ vnũ verũ ⁊ bonũ est passio ꝑ se ipm̃ ꝯceptus entis deo ⁊ creature cõis: ḡ nec aliquod istoꝝ põt desinere esse passio talis ꝯcept⁹: nec hmõi entis cõceptus põt nõ esse subiectũ taliũ passionũ. q̄re ⁊c. ¶ Et ideo quãtum ad istũ articulũ aliter est dicẽdũ. ¶ Ad cuius euidẽtiã est sciẽdũ: ꝙ cõceptũ aliquẽ plurib⁹ cõmunẽ eẽ vniuocũ/dupliciẽ põt ĩtelligi. Uno em̃ mõ ꝯcept⁹ põt dici vniuoc⁹ respectu oĩm. Alio mõ q2 nõ tm̃ respectu oĩm est vnus: sꝫ etiã de oĩbus est vniformiter p̄dicabilis. ⁊ ꝑ ꝯtrariũ ille ꝯceptus diceret̃ respectu aliquorum nõ vniuocus siue nõ vniuoce eis ꝯuenire de q̄b⁹ nõ esset p̄dicabilis vniformiter sed poti⁹ differẽt̃: puta q2 de aliquibus q̄dditatiue ⁊ in pͥmo modo/de aliis aũt denoĩatiue siue qualitercũq3 alio mõ: sicut appet de conceptu generis p̄dicabili de specie ⁊ de differẽtia differẽter. ¶ Ex hoc concludo corollarie: ꝙ cum ꝯceptus entis possit comparari vel ad eius signata que nullo modo sunt nec esse possunt signa/vl' ad alia eius signata q̄ etiã sunt signa cuiusmõi sunt cõcept⁹ mẽtis ⁊ voces/nõ oportet q̄rere nec est dubiũ an entis ꝯceptus sit vniuocus vt se extẽdit vl'r ad oĩa vel tm̃ ad aliqua sua signata que non sunt nec esse possunt signa: sꝫ tm̃ vt comparatur ad illa signata cuius sunt passiones ⁊ differentie et alia p̄dicabilia: que non tantum sunt signata sed signa.

¶ Hoc appet. q̄m cũ entis conceptus vt cõis oĩbus sit vnus vt ꝓbatum est in q̄stione alia/ꝑ ꝯñs ꝯstat ipm̃ esse respectu oĩm suoꝝ signatorum vniuocũ vt vniuocũ dicit ꝑcise vnũ ꝯceptũ: ḡ soluꝫ est dubiũ an ipe respectu oĩm sit vniuocus hoc est vniuoce ⁊ cõsimilit̃ p̄dicabilis de eis: an non/sed sola sua signata que sunt signa puta cõceptus vel voces. nõ aũt alie res sunt in ꝓpõne subiicibiles: ⁊ de eis est p̄dicabilis conceptus entis. nec em̃ ꝓpositio aliqua componitur nisi ex vocib⁹ vel cõceptibus nec per consequẽs lapis vel homo nec aliqua alia res a conceptu ⁊ voce q̄ quidẽ est vnũ entis signatum ⁊ non alicuius signũ/potest eẽ alicuius ꝓpõnis subiectũ nec p̄dicatum. ḡ non queritur hic nec est dubiũ an entis vniuocatio se extẽdat ad oĩa sua signata q̄ nõ sũt signa p̄dicabilia nec subiicibilia: an tm̃ ad aliq̄: sed an se extẽdat ad omnia sua signata que sunt signa p̄dicabilia et subiicibilia: an non ad omnia talia sꝫ tm̃ ad aliqua vt ad conceptum dei ⁊ oĩm generum ac specierum ⁊ nõ ad alia vt ad conceptus differentiarum ⁊ passionum.

Hoc p̄misso pono quatuor cõclusiões

¶ Prima est. ꝙ ꝯceptus entis deo ⁊ creature cõis est vniuocus respectu omnium suorum signatorum vl'r primo modo. ¶ Hec appet. q̄m conceptũ respectu aliquorum vt dictum est/esse vniuocũ isto mõ nõ est aliud q̄ ipsum esse vnicum respectu oĩm eisq3 cõmunem lꝫ differẽter: sed ꝯceptus entis deo ⁊ creature cõis respectu oĩꝫ possibiliũ est vnicus ⁊ oĩbus est cõis lꝫ differẽter. aliqua enim sunt q̄ tantuꝫ respicit vt signum signatũ: ⁊ de talibus nullo mõ est p̄dicabile cum nec aliquod tale sit in aliqua propositione subiicibile. alia autem sunt eius signata que etiã sũt signa de q̄bus ꝯcept⁹ entis est p̄dicabilis: lꝫ non vniformiter: vt dicet̃ infra. ḡ ⁊c. ¶ Cõfirmatur. q2 sicut se hꝫ cõceptus generis ad res signatas ⁊ ad diuersos conceptus eo inferiores puta ad ꝯceptuꝫ speciei ⁊ differẽtie/ita ⁊ concept⁹ entis ad res signatas q̄ non sunt signa ⁊ ad alia sua signata signa diuersa quorum alia sunt conceptus generũ vel specierum ⁊ alia cõceptus differentiarum ⁊ alia passionum: sed conceptus generis respectu illoꝝ omnium est vniuocus isto mõ. ḡ ⁊c. ¶ Est tñ sciendũ ꝙ in hoc ꝯceptus gñis respicit rem signatã ⁊ conceptum speciei vel singularis alit̃ q̄ cõceptus entis. q2 tã res signata q̄ omnis ꝯceptus inferior eius significatiuus est ꝑ entis ꝯceptũ signatus. nõ aũt hoc est verũ de ꝯceptu gñis nec de aliquo alio inferiori. ita em̃ gñis cõceptus puta aĩal significat res diuersas ex puta oĩa aĩalia singularia/ꝙ nõ significat alicuius taliũ aliquẽ inferiorẽ ꝯceptũ nec aliud vocale signum. et habitũ est ꝙ ista p̄dicatio hõ vel sortes est aĩal/nõ est vera sorte vel homine supponẽte pro se: sed pro re signata. ⁊ ꝓpter contrariã rõnẽ hec est vera/sortes vel hõ est ens/siue sorte vel homine supponente ꝓ seipso siue pro suo signato. q2 vꝫ entis conceptus est significatiu⁹ nõ tm̃ rei significate ꝑ hoĩs vel sortis ꝯceptũ in p̄dicta ꝓpositione subiectũ: sed etiã vtroq3 istoꝝ ꝯceptuũ. ¶ Secunda ꝯclusio est. ꝙ ꝯceptus entis deo ⁊ creature cõis nõ p̄dicat̃ in q̄d nec pͥmo modo de differẽtiis supponentibus pro suis signatis. ¶ Hec probat̃. q̄m oĩs ille cõceptus de quo ali⁹ est in pͥmo mõ dicendi ꝑ se p̄dicabilis est diffinibilis: sed cõcept⁹ differẽtie nõ est ꝯceptus diffinibilis: ergo nec de ipso ꝯceptus entis est p̄dicabilis isto mõ. ¶ Maior est euidẽs. q2 nihil ẽ p̄dicabile de aliquo in pͥmo mõ nisi sua diffinitio tota vel eius pars aliqua. quare ⁊c. ¶ Minor ꝓbat̃. q2 cõceptus differentie est vltim⁹ vt rei significatiuus: sic intelligẽdo ꝙ in ipso null⁹ ali⁹ est inclusus. oĩs em̃ cõcept⁹ includẽs aliũ in pͥmo mõ/est cõceptus directe ordinabilis in linea p̄di-

cãmẽtali nisi sit ꝯceptus dei in nullo genere existentis. Differẽtia aũt nõ est directus sed collateralis cõcept⁹ p̄dicamẽtalis: ergo nõ est ꝯceptus alicui⁹ alteri⁹ inclusiuus: nec ꝑ ꝯñs diffinibilis. ¶ Confirmatur. q2 si de cõceptu differẽtie sic accepto p̄dicaret̃ ꝯceptus entis isto modo/vel p̄dicaret̃ de eo solus ipe entis ꝯceptus/vl' vltra cũ aliq̄s alius. sꝫ nõ primũ. q2 oĩs ꝯceptus singularis includens aliquẽ vniuersalẽ eo cõmuniorẽ includit aliũ ꝑticularẽ secũ cõuertibilẽ. nec põt poni scđꝫ: q2 tũc differẽtia esset species. oĩs em̃ cõceptus includẽs in pͥmo mõ duos vnũ vniuersalẽ ⁊ aliũ secũ ꝯuertibilem/est ꝯceptus speciei vel singularis totius sub specie contẽti. tũc etiã differẽtie esset differẽtia in infinitũ si talis cõcept⁹ tales duos includens esset differentia. quare etc. ¶ Tertia ꝯclusio est. ꝙ nec ꝯceptus entis deo ⁊ creature cõis p̄dicat̃ in q̄d nec pͥmo mõ de ei⁹ passionib⁹ consimilit̃ sumptis: vꝫ vt supponẽtib⁹ pro suis significatis. ¶ Hec ꝓbat̃. q̄m nihil est de pͥmo intellectu illi⁹ nec ꝑ ꝯñs p̄dicat̃ de eo in pͥmo mõ qđ cadit in descriptiõe ei⁹ data ꝑ additum: sed ꝯceptus entis cadit in descriptiõe sue passionis data ꝑ additũ. ḡ ⁊c. ¶ Confirmat̃. q2 in descriptione passionis entis nõ cadit solus entis ꝯceptus sꝫ vltra ipsum aliq̄s alius. alias cõceptus descript⁹ nõ magis esset cõceptus passionis q̄ cõceptus entis. De illo cõceptu alio a cõceptu entis q̄ro an p̄dicet̃ de ipso pͥo modo cõceptus entis: an nõ? Sed nõ põt dici ꝙ sic q2 tunc talis cõceptus esset descriptibilis in cui⁹ descriptione haberet poni alius conceptus a cõceptu entis de quo cẽt iterũ querendũ an ens esset de ipso p̄dicabile isto mõ. ꝙ si sic/esset ꝓcessus ĩ infinitũ in talibus descriptionibus ⁊ p̄dicatis q̄dditatiuis de cõceptu passiõis. ergo relinquit̃ ꝙ de illo cõceptu ab entis cõceptu alio q̄ quidẽ conceptus est eius passio/nõ est entis concept⁹ p̄dicabilis isto modo. quare ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima cõclusio est. ꝙ entis cõceptus deo ⁊ creature cõis est p̄dicabilis in pͥmo mõ dicendi ꝑ se de differẽtiis ⁊ de passionib⁹ oĩbus vt supponẽtib⁹ pro seipsis. ¶ Hec ꝓbat̃. q̄m cõstat ꝙ cõcept⁹ entis est p̄dicabilis isto mõ de oĩ cõceptu gñis speciei ⁊ singularis: sꝫ tã differẽtia q̄ passio vt sic sumpta: vꝫ vt supponẽs tm̃modo ꝓ seipa/est res singularis determinate speciei ⁊ gñis: ergo nõ min⁹ de ipsa vt sic sumpta q̄ de albedine vel de sorte vel q̄cunq3 alio ĩdiuiduo cuiuscũq3 alteri⁹ speciei est p̄dicabilis cõceptus entis isto mõ. ¶ Minor appet. q̄m vt dictũ fuit in articulo p̄cedẽti tã passio q̄ differẽtia est cõcept⁹ mẽtis. oĩs aũt talis cõceptus est gñis ⁊ determinate speĩ qualitatis: ḡ nõ minus p̄dicatio entis de passione ⁊ de differẽtia sic accepta est vera in pͥmo mõ q̄ p̄dicatio entis de intellectione vel de volitione: cũ passio ⁊ differentia sint indiuidua eiusdẽ gñis qualitatis cũ intellectione ⁊ volitione ipa. quare ⁊c. ¶ Confirmat̃. q2 cõceptus entis deo ⁊ creature cõis est p̄dicabilis primo mõ dicendi ꝑ se tã de ꝯceptu dei q̄ de cõceptu cuiuslibet decẽ generum ⁊ oĩm generũ specierũ ⁊ ĩdiuiduoꝝ: sꝫ oĩs passio ⁊ differẽtia est gñis qualitatis cui⁹ etiã est oĩs species ⁊ qđlibꝫ aliud p̄dicabile. ḡ nõ min⁹ ꝯceptus entis est p̄dicabilis primo mõ de dr̃a ⁊ de passione q̄ de specie genere ⁊ accidẽte. ¶ Ex p̄dict' sequit̃ corollarie ꝙ differẽtie vno modo sumpte sunt concept⁹ collaterales generũ diuersoꝝ: ⁊ alio modo sunt directe in eodẽ gñe oĩes ⁊ cõsimiliter sicut species ⁊ alia p̄dicabilia. ¶ Hoc apparet. q̄m vt differentie sunt signa puta cõceptus supponẽtes ꝓ suis signatis vt sic sunt cõceptus collaterales generum diuersorum q2 oĩm existẽtes in omnib⁹ p̄dicamentis non vt signata in signis sed vt partes in totis. est em̃ p̄dicamẽtũ collectio p̄dicabiliũ diuersorum: quorum alia sunt collateralia vt differentie: ⁊ alia directa vt species ⁊ genera. vt aũt differentie supponũt pro seipsis: vt signata conceptuum alioꝝ sunt omnes sicut species ⁊ genera ⁊ omnia alia p̄dicabilia in p̄dicamento qualitatis vt signata in signo: non vt pars in toto. ¶ Et si queratur quomodo hoc potest esse: vꝫ ꝙ vnuꝫ ⁊ idem/vt vno modo sumptũ sit sic in p̄dicamẽto ⁊ cõceptus entis p̄dicet̃ de eo in pͥmo modo ⁊ non vt alio mõ sumptum: Ad hoc potest dici ꝙ hoc est possibile ⁊ de facto sicut potest declarari in exemplo de conceptu entis cõmunissimo ⁊ etiã de conceptu dei ꝓprio. q̄m cõstat ꝙ conceptus entis trãscendens vt pro suis oĩbus signatis supponens modo quo est transcendens nõ est cõceptus alicuius determinati generis: cum tamẽ ipe vt scđm se sumptus sit solius generis qualitatis existẽs in ipso vt signatum in signo non vt pars in toto: cum nec sit gen⁹ nec species nec differentia nec aliquod illorum p̄dicabilium quorum collectio dr̃ esse p̄dicamentum. q̄re ⁊c. ¶ Idẽ appet de conceptu dei. q̄m supposito ꝙ deus nõ sit in genere vt signatum in signo de quo postea erit sermo: nec conceptus dei ꝓprius vt dei significatiuus est p̄dicamẽtalis conceptus ⁊ tamen non minus cõcept⁹ dei proprius vt secundũ se sumptus est signatum gñis qualitatis q̄ quicũq3 alius. ḡ ⁊c.

Ex p̄dictis omnibus apparet solutio

questionis: vꝫ ꝙ vniuocatio entis se extẽdit ad passiones ⁊ ad differentias vt vno modo sumptas: vꝫ pro seipsis: nõ aũt vt alio modo sumptas puta vt supponunt pro suis signatis. ⁊ hoc accipiẽdo vniuocũ stricte ꝓ vno conceptu cõmuni pluribus ⁊ vniformiter p̄dicabili de eis. q2 conceptus entis nõ est pͥmo modo p̄dicabilis de passionibus nec de differẽtiis sed secundo. ¶ Sed contra hoc arguit̃ diuersimode a diuersis. Unus eĩ arguit primo. q2 secũdũ phm̃ ⁊ cõmẽtatorẽ ens nõn est genus: nec hꝫ differentias. q2 nihil potest subterfugere rõnem entis. ergo non potest esse aliquid cui nõ cõueniat ens q̄dditatiue ⁊ ꝑ consequẽs primo modo. ¶ Consequẽtia est euidens. q2 si aliquid esset cui ens nõ cõueniret q̄dditatiue/nõ posset poni nisi eius differentia ⁊ ꝑ consequẽs ens esset genus: qđ est falsuꝫ. ḡ ⁊c. ¶ Scđo. q2 oẽ qđ est aliquid est quidditatiue ens: cum de omni tali cõtigat querere q̄d est: ⁊ respondendo oporteat dicere ꝙ est ens sed tam passio q̄ differentia est aliquid. ḡ ⁊c. ¶ Tertio. q2 conceptus entis q̄dditatiuus se extendit ad omne illud pro quo hoc signum omne natum est distribuere: sꝫ hoc signum natũ est distribuere ꝓ omni eo qđ ẽ aliquid in re extra vel etiam in anima. ḡ ⁊c. ¶ Quarto. q2 hmõi passiones differre ⁊ distinguere non ꝯueniunt nisi ei qđ est quidditatiue ens: sed cõueniunt differentie. ergo ⁊c. ¶ Quinto. q2 iste ꝓpões cõtradicunt/hec differentia est formaliter aliquid/⁊ hec differẽtia nõ est formaliter aliquid. Si prima sit vera habet̃ ꝓpositum: vꝫ ꝙ differẽtia ẽ q̄dditatiue ens. si aũt scđa sit vera/seq̄t̃ ꝙ differẽtia sit nihil: ⁊ ꝑ cõsequẽs ꝙ id qđ differt ꝑ differẽtiã differat ꝑ nihil: qđ est impossibile. ergo ⁊c. ¶ Alius arguit alit̃ primo. q2 ens p̄dicat̃ per se de oĩ eo qđ est in genere vel est pars existentis in gñe/sꝫ oĩs passio ⁊ dr̃a est in genere. ergo ⁊c. ¶ Secundo. q2 cõceptus entis deo ⁊ creature cõis nõ minus est vniuocus ⁊ ꝑ se p̄dicabilis pͥmo modo de minus q̄ de magis distinctis: sꝫ deus ⁊ creatura de q̄bus cõceptus entis est p̄dicabilis pͥmo mõ magis distinguunt̃ q̄ vna dr̃a ab alia. ḡ ⁊c. ¶ Tertio. quia aut dr̃e cognoscunt̃ a nobis conceptu simplici ⁊ ꝓprio: aut aliquo cõi quidditatiuo: aut solũ cõceptu denoĩatiuo. sed non pͥmo mõ. q2 tũc cognoscerent̃ intuitiue. ergo scđo mõ vel tertio qđ ẽ ꝓpositũ: q2 oĩs ꝯceptus denoĩatiuus p̄supponit cõceptũ q̄dditatiuũ cui attribuit̃. ḡ ⁊c.

¶ Alius arguit aliť p̃mo. q꞉ aliq̄s pōt esse cert⁹ de passione ⁊ de dr̃a φ sit ens / dubitādo an sit substātia an accidens: ḡ hꝫ conceptū entis vniuocū differētijs ⁊ passionibus cōmunē aliū a conceptu substantie ⁊ accidētis. ¶ Scd̄o. q꞉ dr̃a ⁊ ēt passio causat cōceptū entis: sꝫ non causat nisi suū ꝯceptū q̄dditatiuū ꝓprium vel cōmunē. ergo ⁊c. ¶ Tertio. q꞉ sub illa rōne est aliq̄d q̄dditatiue ens per quā sibi repugnat nō ens enti oppositū: sed per dr̃am repugnat rei non ens differētie oppositū. ergo ⁊c. ¶ Quarto. q꞉ oīs p̄dicatio in abstracto est essentialis: sed hec est vera p̄dicatio in abstracto / rationalitas ⁊ veritas est entitas alias esset nihileitas. ḡ ⁊c. ¶ Ad ista omnia appet solutio ex p̄dictis duabus ꝯclusionib⁹ vltimis: in q̄bus est ostensum φ ens p̄dicať quidditatiue seu p̃mo mō de differētijs vt vno mō / non aūt vt alio mō sumptis. ¶ Ad p̃mum eñ cōcedo φ nō pōt eē aliq̄d cui vt scd̄m se sumpto prout vcꝫ est concept⁹ entis obiectū nō ꝯueniat ens q̄dditatiue ⁊ in primo modo: ⁊ ita nulla est dr̃a entis: cū de differētia etiā scd̄ꝫ se sumpta nō p̄dicetur gen⁹ hoc mō non eñ aīal p̄dicať de rōnali supponēte ꝓ se aliquo mō: nec etiā de ip̄o vt supponēte ꝓ re p̄dicatur p̄io modo. entis aūt ꝯceptus p̄dicať de rōnali ⁊ de omī dr̃a alia ⁊ de passione qualibet vt supponente pro se p̃mo modo. vt supponēte aūt ꝓ re nō p̄dicať de aliquo hoꝝ isto modo: sꝫ alio puta idētice. ¶ Ad secūdū cōsimiliter est dicēdum. cōcedo eñ φ dr̃a ⁊ oē aliud vt secūdū se sumptū est q̄dditatiue ens: nō aūt ꝺ꞉ q̄dditatiue ens dr̃a nec passio vt est tale predicabile supponēs pro re: nec tñ ex hoc sequiť φ sit nihil. quare ⁊c. ¶ Ad alia duo cōsimiliť ē dicēdū. ¶ Ad quintū cōcedo φ ista sunt ꝯdictoria / dr̃a est formaliter aliq̄d ⁊ dr̃a nō est formaliť aliq̄d / vt dr̃a accipiť vniformiter nō aūt vt differēter. q꞉ vt dr̃a supponit ꝓ se vt vcꝫ est gñis qualitatis / sicut oīs alius ꝯcept⁹ mētis / ꝺ꞉ vere formaliť siue p̃mo mō ens: sicut oīs alia forma accidentalis de gñe qualitatis: non aūt vt dr̃a est signū diuersoꝝ ꝓ eis supponēs mō quo ē in oī p̄dicamēto vt pars ī toto. nec sequiť / dr̃a sic acceptanō est aliq̄d p̃mo modo ergo est nihil: tuꝫ q꞉ scd̄m se sumpta est p̃mo mō ens. tū q꞉ etiā vt supponēs ꝓ suis signatis ꝺ꞉ alio mō vere ens lꝫ nō primo mō. ¶ Ad alia q̄ arguit ali⁹. ¶ Ad p̃mū apparet ex dictis solutio. concedo eñ φ ip̄a dr̃a vt scd̄m se sumpta est in gñe qualitatis: ⁊ φ de ipsa vt sic sumpta p̄dicať ens ꝯsimiliter sicut de specie vcꝫ p̃mo mō: nō aūt de ipsa vt alio mō sumpta modo q̄ est dr̃a ꝓprie ⁊ in quolibet gñe. ¶ Ad alia oīa cōsimiliter est dicēdū. oīa eñ ꝓbant φ ens p̄dicatur p̃mo mō de differētia absolute nō aūt φ p̄diceť de ip̄a vt sic sumpta. quare ⁊c. ¶ Sic ad q̄stionem. ¶ Ad rōnem in principio appet solutio ex predictis vbi de conceptu vniuoco est distinctum.

Quinto quero vtrum viatori sit possibilis aliq̄s ꝯcept⁹ ꝓprius quo ꝯcipiat solum deuꝫ scd̄m seipsum. ¶ Et videť φ sic qm̄ q̄ꝺ est possibile ab aliquo scd̄m se diligi / ⁊ cōcipi. ¶ Hoc appet. q꞉ nō diligiť cōmuniť aliq̄d nisi notū: sed de⁹ scd̄m se ē a viatore naturaľr diligibilis: ergo ⁊ itelligibilis. ¶ Minor appet. q꞉ null⁹ teneť ad aliquid sibi ipossibile: sꝫ quilibet viator teneť deū ꝓpter seip̄m diligere super oīa. ergo ⁊c. ¶ Contra. quia obiectum volūtariū ⁊ supnaturale nō est naturaliť cognoscibile scd̄m se maxime ab aliquo viatore: sꝫ de⁹ est obiectū mere supnaturale ⁊ volūtariū. ergo ⁊c. ¶ Respōsio. vbi sic ꝓcedā. p̃mo eñ dicam ad q̄situ: vcꝫ an viator possit de deo scd̄m se aliqueꝫ ꝓpriū hēre cōceptū. Scd̄o inquirā supposito φ sic quō ⁊ q̄lē possit hēre cōceptū: vcꝫ an simplicē an ꝯplexū / q̄dditatiuū an denoīatiuū.

Quantum ad primum est opinio cuiusdam dicētis p̃mo φ nec de⁹ nec aliq̄d q̄ꝺ sit ip̄e pōt cognosci a nobis in via scd̄m se in rōne obiecti. ¶ Scd̄o. φ pōt cognosci a nobis conceptu sibi ꝓprio cōposito ⁊ ēt simplici cōnotatiuo: q̄lis ꝯcept⁹ est creatiuū. ¶ Tertio φ nullius taliū ꝯceptuū nobis de deo possibiliū obiectū terminatiuū imediatū est de⁹ scd̄ꝫ seip̄m: sꝫ q̄ꝺdā obtm̄ fictū ꝓ deo supponere natū q̄ cognito de⁹ denoīať cognit⁹. nec aliť de⁹ ip̄e q̄ in obiecto hmōi ficto ab eo distincto ꝺ꞉ esse not⁹. ¶ Primū istoꝝ ꝓbat φ nihil pōt naturaliter cognosci in se abstractiue nisi p̄cognoscať intuitiue. ¶ Hoc appet p exemplum de ceco ⁊ vidente. q꞉ eñ cecus nō pōt colores videre ideo nec ip̄m scd̄m se pōt abstractiue cognoscere: q̄ꝺ pōt facere vidēs ꝓpter ꝯtrariam rōnem: sed de⁹ non pōt a viatore intelligi intuitiue: ergo nec scd̄m se abstractiue. ¶ Scd̄m: vcꝫ φ pōt cognosci cōceptu ꝯposito sibi ꝓprio ⁊ ēt simplici cōnotatiuo / appet scd̄ꝫ eū. qm̄ de deo habem⁹ cōceptū φ ē ens infinitū ⁊ φ est oīm de nihilo ꝓductiuū p̃ncipiū. p̃mus cōcept⁹ istorū est cōposit⁹: secund⁹ simplex ꝯnotatiu⁹. q̄re ⁊c. ¶ Tertiū: vcꝫ φ taliū cōceptuū obiectū imediatū ťminatiuū sit aliq̄ꝺ ens fictū ꝓbat. qm̄ aut eoꝝ obiectum est de⁹ ip̄e scd̄m se aut aliq̄d aliud supponēs ꝓ eo sꝫ p̃mū nō pōt poni vt dictū est: ergo ⁊c. ¶ Sꝫ ꝯ istū modū dicendi arguiť p̃mo p rōnem tactam in p̃ncipio. qm̄ idē ⁊ sub eadē rōne est obiectū intellectū ⁊ volitū: sꝫ de⁹ secūdū se est dilectus a viatore dilectione virtuosa qua vcꝫ de⁹ ip̄e diligiť ꝓpter se sup oīa. ergo ⁊c. ¶ Minor appet. qm̄ nihil a deo distinctū: sꝫ solus deus secūdum seip̄m est talis dilectiōis obiectū debitū. nihil eñ a deo distinctū est diligēdū sup oīa ꝓpter seip̄m. sꝫ hmōi obiectū fictū esto φ possit supponere ꝓ deo distinguiť tñ nō minus q̄ aliud ens creatū verū ab ip̄o / vt ēt ponit ⁊ concedit ista opinio. ergo ⁊c. ¶ Confirmať. q꞉ dilectio virtuosa ⁊ moraliter bona q̄ aliq̄d diligiť p̄supponit notitiam intellectus p̄uiā dictatiuā: sed notitia p̄uia dictatiua cū sit obiecti diligibilis ostēsiua / est eiusdē obiecti ⁊ sub eadē rōne accepti cuius est ip̄a dilectio sibi conformis. ergo notitia dictatiua recta qua intellectus cōcipit deum eē ꝓpter se sup oīa diligendū / deū ip̄m secūdū se non aliq̄d ab eo distictū respicit vt obiectū. si eī aliq̄d ab eo distinctū puta tale obiectū fictū respiceret vt obiectuꝫ / esset notitia erronea: cū nihil a deo distinctuꝫ sit taliter diligendū. ergo ⁊c. ¶ Preterea secundo arguo sic ad idē. nullū impossibile est obiectū act⁹ intelligendi nec diligendi deū sicut nec aliquod aliud creatū obiectum: sꝫ tale ens fictū ponere est impossibile vt dictū est in p̄cedētib⁹ ⁊ plixi⁹ ostēdeť i sequētib⁹. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmať. q꞉ esto φ intellect⁹ intelligēs posset formare tale ens mediāte actu intelligēdi aliquod obiectū ab ip̄o intelligibile / nō tñ videť posse formare tale ens p actū intelligēdi obiectū ab eo intelligibile: sꝫ secundū istum modū dicēdi de⁹ secūdū se est a nobis naturaliť intelligibilis. ergo p nullū actū intelligēdi ip̄m pōt formare intellectus noster tale ens fictū: sed nec p actū intelligēdi aliquod aliud ens creatū. nō eī p actū itelligēdi vnū obiectū formať ens fictū alteri⁹ obiecti rep̄sentatiuuꝫ. ergo ⁊c. ¶ Preterea tertio arguo. q꞉ esto φ tale ens fictū ponať ⁊ intelligať / adhuc de⁹ nō pōt dici itelligi ꝓpter ip̄m. qm̄ ꝓpter nullū obiectū intellectū quorūcūq; totaliť distinctoꝝ ab obiecto aliq̄ intellecto ip̄m non intellectū obiectū pōt dici magis q̄ ꝓpter alterū intellectū: sꝫ tale ens fictū a deo totaliť est distinctū nō minus q̄ quodlibet aliud ens creatum: ergo nō magis ꝓpter ipsum q̄ propter aliud ens nullū creatū intellectū pōt dici deus veraciť intellect⁹: nec magis q̄ ecōuerso pro-

pter deū intellectū diceretur ens fictū hmōi intellectū: sed ꝯstat φ de⁹ nō ꝺ꞉ intellectus ꝓpter intellectū aliq̄ꝺ ens creatū: nec ꝓpter deū etiā intellectū diceręť intellectum tale ens fictū si poneręť / nec aliq̄ꝺ aliud ens creatū. ḡ ⁊c. ¶ Cōfirmať. q꞉ nec etiā ens fictū hmōi videtur posse scd̄m se a nobis intelligi abstractiue. qm̄ notitia abstractiua obiecti cuiuscūq; secundū se vt accipit ille opinans / p̄supponit necessario notitiā intuitiuā eiusdē obiecti. p hoc eñ ꝓbat φ deus nō pōt a nobis intelligi secūdū se etiā abstractiue: q꞉ nō pōt cognosci intuitiue. sed nec ens fictū hmōi q̄ꝺ ip̄e ponit aliq̄s viator cognoscit intuitiue. ḡ nec pōt ip̄sum secūdū se itelligere abstractiue nec deū p ꝯn̄s ꝓpter ip̄m. ḡ ⁊c. ¶ Preterea quarto arguiť sic ad idē, nō magis ꝓpter aliquod ens fictuꝫ intellectū diciť aliquod ens verū intellectū q̄ ꝓpter intelligendi actū intellectū dicať intelligi eius obiectuꝫ. ¶ Hoc appet. qm̄ φ ꝓpter ens fictū denoīeť esse intellectū aliquod ens veruꝫ / hoc est q꞉ hmōi ens fictum est talis entis veri rep̄sentatiuū ⁊ ideo ꝓ eo supponere natum: sꝫ actus cognitiuus est sui obiecti exp̄ssius rep̄sentatiuus ⁊ iō magis ꝓ ipso supponere nat⁹ q̄ aliquod tale ens fictū ab ipso distictū: ḡ magis ꝓpter actū cognitiuū intellectiuū q̄ ꝓpter tale ens fictū pōt dici ⁊ denominari esse cognitū eius obiectū: sꝫ ꝓpter actū cognitiuum cognitū nō pōt dici nec est intellectū ei⁹ obiectū: ergo nec propter tale ens fictū esto φ ponať ⁊ intelligať aliq̄d ab eo distinctū / diciť intellectū. ¶ Minor appet. non eñ intelligentē aliquod creatū ens oportet intelligere obiectū increatū: sꝫ actus beatificus tam visiōis q̄ fruitionis est ens creatū cuius obiectum est increatū ergo nō q꞉ intelligiť act⁹ beatificus magis q̄ q꞉ intelligiť angel⁹ diciť intelligi ip̄e de⁹. quare ⁊c. ¶ Cōfirmatur. q꞉ ideo vt dicis deus diciť intellectus ꝓpter ens fictum hmōi intellectum q꞉ istud ens tale est natum pro deo supponere: sed hoc est falsum vt probabo. ergo ⁊c. ¶ Probatio minoris. q꞉ nihil ē natū supponere ꝓ aliq̄ obiecto in aliq̄ ꝓpōne nisi q̄ꝺ ē ei⁹ rep̄ntatiuū. ¶ Hoc appet p exemplum tā de voce q̄ de conceptu. nulla eñ vox in ꝓpositione vocali supponit nisi vel pro seipsa vť pro re per eā signata. cōsimiliter dico de conceptu: vcꝫ φ nec ip̄se cōcept⁹ mentis pōt supponere in ꝓpōne mētali nisi vel ꝓ seip̄o vel ꝓ solo suo significato: sꝫ tale ens fictū nō est nec eē pōt dei secūdū seip̄m rep̄sentatiuū nec aliquo mō significatiuū. ergo ⁊c. ¶ Minor ꝓbať p̃mo. q꞉ secūdū opinionē istā de⁹ secūdū se ē ab intellectu viatoris inintelligibilis: sed eē rep̄sentatiuū alicuius obiecti intellectui naturaliter possibilis presupponit suum obiectū rep̄sentatiuū esse intelligibile. nullius eñ naturaliter inintelligibilis est naturaliter ponibile aliquod rep̄sentatiuū. ergo ⁊c. ¶ Secūdo: q꞉ nō est minus rep̄sentabile aliquod obiectū p actū cognitiuū q̄ per aliq̄d aliud ab hmōi actu distictū: sed q̄ꝺ est naturaliť inintelligibile non est p actū intelligēdi naturaliter possibilē rep̄sentabile nec significabile. de⁹ aūt secūdū se vt conceditur ē naturaliť inintelligibilis. ergo ⁊c. ¶ Tertio. q꞉ oē quod est intellectui alicuius obiecti rep̄sentatiuū habꝫ esse alicubi subiectiuū. nō eñ min⁹ esse hꝫ q̄ꝺ est rep̄ntatiuū obiecti intelligibilis intellectui illo quod est rep̄sentatiuū obiecti sensibilis sensui. nihil autem ē rep̄ntatiuū obiecti sensibilis nisi q̄ꝺ hꝫ eē aliquod subiectiuuꝫ ḡ nec obiecti intelligibilis intellectui: sed hmōi ens fictū nullū hꝫ eē vt dicunt alicubi subiectiuum. ergo nec est dei rep̄sentatiuū: nec p ꝯn̄s de⁹ ip̄se secūdū se intelligibilis potest dici intelligi ꝓpter ipsuꝫ. ¶ Quarto. q꞉ eoꝝ q̄ non sunt in itellectu / vnū nō est magis itellectui rep̄ntabile nec ab eo itelligibile q̄ alterū ꝓpť seipꝫ: sed hmōi ens fictū nō est in intellectu. q̄ꝺ eī ē in intellectu nō est ens fictū: sed verū hn̄s in ipso eē subiectiuū. ḡ nō est magꝫ ab itellectu itelligibile nec ipsi rep̄ntabile p seipꝫ q̄ aliud obiectū hn̄s esse verum ab intellectu sepatuꝫ ⁊ ita p ꝯn̄s si tale fictū ens intelligiť ⁊ rep̄ntať / hoc erit aliquo ente eius rep̄ntatiuo alio mediāte. de quo quero an sit ens fictū an verū hn̄s esse subiectiuuꝫ: nō pōt dici φ sit ens verū. q꞉ tale ens verum rep̄ntatiuuꝫ nō ē aliud q̄ species vel actus cognitiuus: sꝫ neutrum hoꝝ est talis entis ficti / sꝫ obiecti veri rep̄ntatiuum. ergo ⁊c. Nec pōt dici φ sit aliud ens fictū. q꞉ q̄rerē de illo similiter sicut de p̃mo an esset rep̄ntabile intellectui ⁊ ab eo itelligibile mediante alio ente vero vel ficto ei⁹ rep̄ntatiuo: nō mediāte vero vt dictū est: nec mediante alio ente ficto intellecto. q꞉ tunc iterū q̄rerē de illo: ⁊ sic esset ꝓcessus in infinitū in talib⁹ obiectis itelligibilib⁹ fictis itellectui presentatis. ergo ⁊c. ¶ Ex p̄dictis ꝯcludo corollarie: φ ꝯtradictoria ⁊ incōpossibilia sunt illa duo q̄ ponit opinio supradicta: vcꝫ φ deus potest a nobis intelligi conceptu sibi ꝓprio simplici ⁊ ꝯplexo: ⁊ φ deus ip̄se secūdum se nullius actuū istoꝝ nobis possibiliū est obiectum terminatiuū. oē eñ obiectū intellectum est actus intelligendi obiectuꝫ terminatiuū: ⁊ ecōuerso q̄ꝺ nō est actus intelligendi terminatiuū obiectū nec est intellectum p ip̄m: sed de⁹ vt ꝯcediť non est secūdū se alicui⁹ actus intelligēdi obiectū terminatiuū. ergo nec potest esse obiectum intellectū. ⁊ ita p ꝯn̄s dicere deum posse intelligi ⁊ nullius actus intelligendi eē posse obiectuꝫ terminatiuū / est cōtradictoria ponere ⁊ idem de eodem affirmare ⁊ negare. ¶ Confirmať. q꞉ cū diciť φ de⁹ pōt a nobis intelligi ꝯceptu sibi ꝓprio simplici ⁊ composito / aut intelligiť φ talis actus intelligendi sit dei secūdū se / aut nō: sed alterius ab eo. si dei secūdū se / ergo falsum est q̄ꝺ addiť qn̄ diciť φ de⁹ nō est secūdū se obiectū alicuius actus intelligēdi terminatiuū: cū nō sit aliud obiectū esse actus intelligendi terminatiuū q̄ ipsum eē p actū talem intelligendi intellectum. si aūt dicas φ talis actus intelligendi nobis de deo possibilis nō sit dei secūdū se: sꝫ alterius obiecti puta illi⁹ entis ficti q̄ꝺ ponis: ergo falsū est q̄ꝺ accipis qn̄ dicis deū posse a nobis intelligi ꝯceptu sibi ꝓprio simplici ⁊ cōposito: cū null⁹ act⁹ intelligēdi obiectū aliquod a deo distinctū sit act⁹ ꝓprius intelligendi deū. ergo ⁊c. ¶ Et ideo quantū ad istū articulū aliter est dicendū. ¶ Ad cuius euidētiā est sciendū φ hic nō queriť an deus sit secundū se a viatore intelligibilis intellectione ituitiua: sed tm̄modo abstractiua. qm̄ nec intellectio intuitiua est viatoꝝ: sꝫ comp̄hensorum / cū sit beatifica: nec ip̄a etiā est naturaliter sꝫ tm̄ supnaturaliter possibilis alicui creato itellectui effectiue solū. ḡ hic q̄riť de actu itelligēdi deū abstractiuo

Hoc supposito pono quatuor cōclusiones. ¶ Prima est φ viator potest habere cōceptum quo intelligat solum deū nō aliquid ab ipso distinctum. ¶ Hec ꝓbatur. qm̄ oē p se sine quocūq; alio condilecto diligibile ab aliquo est etiā p se sine alio intellecto intelligibile ab eodem. sed deus est a viatore diligibilis p se sine obiecto alio condilecto. ergo ⁊c. ¶ Minor apparet. quoniam deus est diligibilis super omnia propter seipsum ⁊ quodcūq; aliud propter ipsum: sed actus diligendi deū vt obiectuꝫ aliquod propter se non p̄supponit actum diligendi aliud obiectum propter ipsum. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia non minus q̄ꝺ est ordinate diligendum propter se solum potest diligi sine quocūq; alio condilecto q̄ q̄ꝺ est diligibile tm̄ propter alterum possit diligi sine condilecto alio simul secum: sed creatura est diligibilis ordinate propter alterum nō ꝓpter se vt deus: quo non obstante potest diligi absolute sine

aliquo alio cõdilecto. ergo ꝛc. ¶ Ex concluſione iſta ſequitur corollarie. ꝙ eſto ꝙ eſſet tale ens fictum quale ſomniat alia opinio/non oporteret ipm intelligi ad hoc ꝙ deus intelligeretur: ſicut nec diligi ad hoc ꝙ de⁹ ipſe diligeretur: magis ꝙ quod cũq; non fictũ ſed verũ aliud ens creatum. ¶ Secunda concluſio eſt ꝙ de⁹ ipſe ſcõz ſe eſt intelligibil naturaliter ab intellectu viatoris. ¶ Hoc probatur ꝛ ſequitur ex predicta. qm̃ conſtat deũ eſſe naturaliter intelligibilem ab intellectu viatoris. aut ergo ẽ ab eo intelligibilis ſcõm ſe/aut non niſi in aliquo alio ente ficto vel vero. Sed nõ põt poni ſcõm. qz qõ non eſt intelligibile niſi in aliquo a ſe diſtincto non eſt intelligibile ꝙ ſe ſine alio intellecto: ſed vt pbatum eſt in alia cõcluſione de⁹ põt intelligi ꝛ diligi ſine aliquo alio cõdilecto ꝛ intellecto: ergo relinquit primum qõ eſt propoſitum. ¶ Confirmat. qz eſto ꝙ de⁹ non eſſet intelligibilis ab intellectu viatoris niſi in aliquo alio intellecto ab ipo diſtincto/adhuc videtur ꝙ ipſe ſit ſecũdũ ſe intelligibilis ab eodem. qm̃ aut hmõi intelligendi actus quo alio intellecto ꝺr eſſe intelligibilis ipſe deus/reſpicit vt obiectum intellectũ verũq; iſtoꝝ duorũ: vcz tam deum ꝙ alterum ens: vcz fictũ vel verũ ab eo diſtinctũ: aut alterũ horꝝ tm̃ puta illud a deo diſtinctũ quo intellecto dicitur intelligi de⁹ ipſe. ſed non põt poni ſecũdum. qm̃ de⁹ tũc ꝓpter tale obiectum ab ipſo diſtinctũ intellectum nullo mõ eriſteret intellectus. nihil em̃ eſt intellectum niſi qõ eſt actus intelligẽdi obiectum. g̃ relinquitur primum vcz ꝙ actus hmõi quo in aliquo a deo diſtincto intellecto deus dicit intellectus/reſpicit vt obiectũ deus ſecũdum ſeipſum nõ tm̃ illud alterũ ab eo diſtinctũ. ex quo ſequitur ꝓpoſitum: vcz ꝙ de⁹ ipſe ſit ſecũdũ ſe cognit⁹ tali actu. nec videt magis dici poſſe deũ intelligi ī alio intellecto ꝙ talem actum ꝙ econuerſo. neutrum em̃ realiter ꝛ totaliter diſtinctoꝝ eodem actu cognitoꝝ dicit intelligi ꝓpter alterũ: ſed quodlibet ꝙ ſeipm: ſicut ꝛ per ſeipſum eſt talis actus terminatiuum obiectũ. immo ſicut dicit de⁹ intelligibilis ꝓpter ſeipſũ ꝛ quodlibz ens creatũ ꝓpter eũ ꝛ nõ ecõuerſo: ita ſi alterũ horum duoꝝ obiectoꝝ eiuſdem actus intelligendi increatum vcz ꝛ creatũ dicit intelligi ꝓpter alterum/magis videt debere dici aliquo mõ illud ens fictũ vel veruz qõ eodẽ actu cuz deo intelligit intelligi ꝓpter deũ ꝙ econuerſo deuz ꝓpter ipz vel in eo. quare ꝛc. ¶ Preterea arguo ſic ad idẽ. nõ tm̃ viator tenetur diligere deũ ꝓpter ſeipſum: ſz etiã primũ ꝓpe eũ: ſz act⁹ diligẽdi primũ ꝓpter deũ/ſupponit deũ ſcõz ſe ꝛ ꝓpe ſe dilectũ ꝛ ꝙ põs intellectũ. g̃ ꝛc. ¶ Cõfirmat. qz aut dilectio q̃ diligit primꝰ ꝓpe deũ reſpicit deũ ſecũdũ ſeipm vt obiectum dilectũ: aut aliquod ens fictũ vel verũ ꝓintellectum ab eo diſtictũ. Sz nõ põt poni ſecũdũ. qz tunc primus non eſſet dilectus ꝙ actum hmõi ꝓpter deum: ſed ꝓpter aliud obiectum a deo diſtinctũ: nec ꝙ põs talis actus eſſet ꝓfect⁹ ergo relinquit primum quod eſt ꝓpoſitum. ¶ Preterea arguit ſic ad idẽ. ꝓſtat ꝙ viator formatin mẽte articulos fidei ꝓplexos: vt ꝙ pater generat filium: pater et filius ſpirant ſpiritum ſanctum: de⁹ eſt trinus ꝛ vnus ꝛ mundi creatiuus/ꝛ alias omnes veritates ꝓplexas. q̃s omnes veritates ſeu veras propoſitiones in mente formatas conſtat eſſe ex ſimplicibus ſeu incomplexis abſtractiuis intellectionibus conſtitutas. omnis em̃ ꝓpoſitio mẽtalis conſtat ex cõceptibus ſicut vocalis ex vocibus. Quero tunc quid ſit obiectũ talium intellectionum ſimplicium ex quibus huiuſmodi articuli fidei componunt⁹? aut enim obiectum eorum eſt deus ſecũdum ſeipz: aut aliquod ens fictum vel verũ ab eo diſtinctũ. ſed non poteſt poni ſecũdum. qm̃ tũc quilibet articulo⁹ fidei eẽt falſus. ¶ Cõſequẽtia eſt euidẽs. qm̃ nullum aliud ens a deo fictum nec verũ eſt trinum ꝛ vnum nec creauit mundũ: ſz ſi termini ſimplices puta notitie ſimplices hmõi articuli deus eſt trinus ꝛ vnus/reſpicerent vt obiectum aliquid a deo diſtinctuz/hoc iſta complexa propoſitio deus eſt trinus ꝛ vnus ſignificaret puta ꝙ illud ens a deo diſtinctum/qõ quidem eſſet conceptuum ſimplicium ꝓpõis obiectũ/eſſet trinuz et vnũ: ꝛ ſic de quolibet aliorum articulorum. ergo relinquit ꝓmum: vcz ꝙ obiectum cognitum terminoꝝ oĩm fidei articulorum ſit de⁹ ſecundum ſeipſum: qõ eſt ꝓpoſituz. ¶ Cõfirmatur. quia termini oĩz articulorũ fidei ſupponũt ī eis nõ ꝓ ſeipſis ſz ꝓ ſuis ſignificatis. ſicm̃ ꝓ ſeipſis ſupponerent/omnes fidei articuli ex eis taliter ſupponentibus compoſiti falſi eſſent: ſed ſi obiectum ſignificatum ꝙ terminos hui⁹ articuli /deus eſt trinus ꝛ vn⁹ ꝛ aliorum ſimilium eſſet aliquod ens fictum vel verum a deo diſtinctum/nõ minus hmõi articulus eſſet falſus eius terminis pro tali ente ſignificato ſupponentibus ꝓ ſeipſis. non minus em̃ eſt falſum dicere aliquod ens a deo diſtinctum eſſe trinum ꝛ vnum q̃ vnum terminoꝝ vocalium vel mẽtalium realiter diſtinctorum eſſe aliũ. ergo ꝛc. ¶ Tertia concluſio eſt ꝙ deus poteſt intelligi a viatore ſecundũ ſe nõ tm̃ ꝛ conceptu ſibi ꝛ alij cõi: ſed etiã cõceptu aliquo ꝓpio ſibi ſoli. ¶ Hec apparet: ꝛ ſequit ex dictis. qm̃ qõ poteſt intelligi ꝛ diligi nullo alio ītellecto nec videtur poteſt intelligi ꝛ diligi actu ſibi ꝓpio. per actum enim pluribus indifferentem cõmunem neutrum illoꝝ eſt aliter intelligibile nec diligibile q̃ alterum: ſed ſicut probatum eſt deus poteſt intelligi ꝛ diligi per ſe ſolũ nullo alio ītellecto. ergo ꝛc. ¶ Cõfirmatur. qz quod eſt diligibile ab aliquo actu diligẽdi ſibi ꝓpio eſt etiã intelligibile ab eodem actu intelligendi ſimiliter ſibi ꝓpio. ¶ Hoc apparet. qz ſicut obiectuz abſolute dilectum põſupponit abſolutũ actum intelligendi ipſum: ita ꝛ actus ꝓprius diligendi aliquod obiectũ põſupponit actum ꝓprium intelligendi ipſum: ſed deus eſt naturaliter a viatore diligibilis actu diligendi propio ſibi ſoli qualis eſt actus diligendi ipſum ſup oĩa propter ſe. ergo eſt etiaz naturaliter intelligibilis actu intelligendi ſibi propio dictatiuo talis actus diligendi ſibi propiũ exequendi. ¶ Preterea ad idem arguo. qz termini ſimplices articulorum fidei ſunt actus ītelligendi deo propiũ/ſicut ꝛ ipſi articuli fidei ſunt actus intelligendi complexi cõſimiliter ſibi ꝓpriũ: ſed conſtat ꝙ tam ipſi fidei articuli complexi q̃ eorum termini incõplexi ſunt naturaliter poſſibiles viatori. g̃ ꝛc. ¶ Maior apparet. conſtat enim ꝙ nec iſte articulus deus eſt trinus ꝛ vnus/eſt notitia complexa in mente formata/nec aliquis eius terminus notitia incomplexa niſi tm̃. dei cui ſoli eſt propria. ſi enim termini huius articuli ſimplices eſſent notitie poſſibiles alicuius obiecti a deo diſtincti/ꝛ articulus ipſe totus eſſet complexa ꝛ vera notitia eiuſdem obiecti: cum ꝓpõ que eſt vera ꝓ re ſignificata non reſpiciat aliud vt obiectum q̃ ſignificatũ ſuouz ſimplicium terminorum. hoc autem eſt falſum: videlicz ꝙ talis articulus poſſit eſſe altertus obiecti q̃ ſolius dei. ergo ꝛc. ¶ Confirmatur. quia notitie proprie cõplexe componuntur ex propijs notitijs cõplexis. immo non ſunt aliud q̃ ipſe propie notitie incomplexe. ſz viatori ſunt naturaliter poſſibiles plures notitie complexe in mente formate quales ſunt communiter fidei articuli omnes ꝛ maxime deum ad intra reſpicientes. ergo ꝛc. ¶ Quarta et vltima concluſio eſt ꝙ actus propij cognoſcendi deum naturaliter poſſibiles viatori ſunt alterius rationis ab actibus cognoſcendi deum conſimilibus beatorum. ¶ Hec fuit ꝓbata in diſt. alia ꝛ ī logo. quoniam vtibi eſt argutũ act⁹ cognitiuus abſtractiuus alicuius obiecti niſi mediante notitia eius intuitiua formata/alterius rationis eſt vt tibi probatum eſt ab actu intelligendi abſtractiuo eiuſdem obiecti ſine tali viſione mediãte formato: ſz act⁹ intelligendi deũ poſſibiles viatori naturaliter non formantur mediante viſione ītuitiua: cuz nec deus ipſe ſic ab eis poſſit intelligi. actus autem conſimiles in ſignificando beatorum deum videntiũ poſſunt ab eis formari ꝛ ſic formantur mediante intuitiua notitia dei. ergo actus intelligendi abſtractiui ipoz ſunt in eſſendo alterius rationis ab actibus intelligẽdi abſtractiuis viatorum/ſaltem loquendo de illis actibus qui formantur a beatis virtute viſionis: qz ſi ipſi licet deum videntes poſſint formare actus intelligendi abſtractiuos dei/ad quorum productionem non concurrat eoꝝ notitia intuitiua nec aliquid aliud loco ei⁹/tũc hoc ſuppoſito tales eoꝝ actus intelligendi deum abſtractiui eſſe viderentur eiuſdem rationis non tantum in ſignificãdo ſed etiam in eſſendo cum actibus intelligendi deuz viatoꝝ: ꝛ per conſequens bene poſſent formare propoſitiones ciuſdẽ rationis in eſſendo cũ articulis fidei viatorũ. qõ non poſſunt facere/ſuppoſito ꝙ oẽs ipſorum act⁹ intelligẽdi deũ abſtractiui ſint ab eis virtute viſiõis dei formati. tunc enim hoc ſuppoſito oẽs termini ſimplices huius propoſitiõis/de⁹ eſt trinus ꝛ vnus/ſũt cognitiones alterius rationis in eſſendo in comprehenſoribus ꝛ alterius in viatoribus: ꝛ põs ꝓpõ ipſa tota ꝛ eiuſdem rei ſignificatiua. ¶ Ex predictis apparet falſuz eſſe qõ accipit alia ꝓdicta opinio. quando dicit ꝙ notitia alicuj⁹ rei propria abſtractiua ꝓſupponit eiuſdẽ rei notitiam intuitiuam. ſz em̃ mediante notitia intuitiua poſſit haberi notia abſtractiua rei propria alterius rationis ab illa q̃ poteſt haberi de eadem ſine notitia preſuppoſita intuitiua nec per conſequens ille qui non habuit de re notitiam intuitiuam poſſit habere de ipſa notitiam propriaz abſtractiuam eiuſdem rationis cum illa que eſt poſſibilis habẽti notitiam intuitiuam: poteſt tamen habere aliquam ꝓpriaz ab illa alterius rationis: ſicut cecus poteſt de colore nunq̃ viſo habere aliquem actum ꝓpriũ abſtractiuuz cognoſcendi/licet non eiuſdez rationis cũ illo quẽ habet vidẽs mediãte viſione ipſa formatũ. ꝛ hoc habet cõcedere ipſemet q̃ illud ponit/ꝛ ex hoc ad ſuam concluſionem probandam arguit/cum dicat deum intelligi poſſe tm̃ in illo ente ficto qõ ponit/qõ ꝓ põs ens fictũ habet ponere eſſe intelligibile conceptu proprio abſtractiuo cum tamen non ſit intuitive cognitum: vt in precedentibus eſt argutum. quare. ꝛc. ¶ Hec de primo.

Quantum ad ſecundum prætermiſſis

diuerſorum variſs dicendi modis cauſa breuitatis pono quatuor concluſiones. ¶ Prima eſt: ꝙ deus põt a viatore intelligi conceptu ſimplici vnico ſibi proprio. ¶ Hoc ꝓbatur. quoniam conſtat deum concipi a viatore conceptu compoſito cuius quelibet partium eſt conceptus cõmunis deo ꝛ aliis: oẽs aũt ſimul cõueniunt tantum deo. ¶ Hoc apparet de iſto conceptu quo concipiẽ eẽ ens primum trinum ꝛ vnum: ſed per tales conceptus ſucceſſiue in mente viatoris formates cauſatur vnicus ſimplex cõceptus ſoli deo proprius. ergo ꝛc. ¶ Minor probatur multiplicitez/ꝛ primo ſic. viator poſt talem conceptum compoſitum multos continentẽ formatum intelligit ſolum deum: non autem aliquid preter ipſum. ¶ Hoc apparet: iam enim in precedenti articulo eſt probatum ꝙ viator poteſt intelligere deum ſolum: non autem poteſt ītelligere ipſum/vt probabitur infra/ante compoſitionẽ hoc eſt ante conceptum compoſitum ex pluribus conceptibus communibus conſtitutum. ergo poſt talem hmõi conceptum habitũ compoſituz poteſt viator intelligere deum ſolum: ſed hoc non poſſet niſi talis conceptus compoſitus vnicuz conceptũ ſimplicẽ in eo cauſaret. ¶ Hoc probatur. quoniam conceptus communes puta ens trinum ꝛ vnum/ꝛ ſimiles/quorum vnio eſt ipſe conceptus compoſitus/formantur ſucceſſiue in mente ſicut ꝛ voces eos ſignantes in oze. codẽ enim ordine temporis formãtur diuerſi conceptus in mente quo proferuntur diuerſe voces eos ſignantes oze: ſed tamen oẽs huiuſmodi cõceptus diuerſi ſucceſſiue formati/puta ens trinum ꝛ vnum ſunt cões: nec in primo iſtãti quo formatur primus/nec ī ſecundo quo formatur ſecũdus: nec etiam in vltimo quo formatur tertius ꝛ vltimus/cõcipitur ſolus deus/ꝛ ita ſi ex iſtis ſucceſſiue formatis non cauſatur in mẽte aliqꝫ vnicus conceptus ab illis omnibus diuerſis alius ſoli deo proprius ſequitur ꝙ viator non poteſt ꝓpter conceptuz hmõi compoſitum nec per conſequens ꝓ aliquem modũ alium intelligere deum ſolum non intelligendo aliquid aliud preter ipſum. hoc autem eſt falſum vt in precedenti articulo eſt oſtenſum. ergo ꝛc. ¶ Preterea ſecundo arguitur ſic ad idem. non minus deſcripto complexa dei q̃ alterius rei põt cauſare ſimplicem conceptum vnicum ab ipſa deſcriptione complexa multos conceptus includente diſtinctum: ſed deſcriptio complexa cuiuſcunq; rei create taz accidẽtis q̃ ſubſtantie cauſat conceptum vnicum ſimplicem eiuſdem obiecti a ſe diſtinctum. ergo ꝛc. ¶ Dico probatur dupliciter. Primo/qz niſi conceptus complex⁹ diffinitiuus eſſet alius a conceptu ſimplici diffiniti nulla demõſtratio poſſet fieri/cuz omnis conſtet ex tribus terminis diſtinctis: quorum vnus eſt diffinitio/et alius diffinitum. ¶ Secundo: quia põderamentum eſt coordinatio conceptuum ſimpliciũ. qõ non eſſet niſi diffinitum a conceptu diffinitiuo ſeu deſcriptiuo complexo diffiniret. ergo ꝛc. ¶ Preterea tertio arguit ſic ad idẽ. cõplexus conceptus diffinitiuus vel deſcriptiuus equipollet ꝓpoſitioni/ſicut ala rationale equalet huic/hõ eſt animal rationale: ꝛ ens infinitum huic/hoc ens ẽ infinitum ſed propoſitio nata eſt cauſare aliquẽ cõceptũ rei quã ſignificat. conſtat enim ꝙ cauſat actum credendi ſciendi ꝛ opinãdi. ergo ꝛc. ¶ Preterea quarto arguit: quia viator habet de deo aliquem conceptum ꝺditatiuũ ſibi ꝓprium: ſed talis non poteſt eſſe niſi conceptus aliqꝫ ſimplex mediãte cõceptu ꝓpoſito cauſat⁹. nõ em̃ totus conceptus cõpoſitus eſt ꝺditatiuus de deo predicabilis prime mõ: cum talis includat conceptum aliquẽ relatiuuz/vt trinum ꝛ vnum ꝛ creatiuuz/vel negatiuũ vt infinitũ: quoꝝ neutrũ eſt conceptꝰ de deo põdicabilis primo mõ. ens aũt qõ eſt altera pars talis cõceptus ꝓpoſiti/ſz ſit de deo põdicabile primo mõ/nõ tm̃ eſt conceptꝰ ipſi ꝓprius: ſz cõis mec ante conceptũ ꝓpoſitum põt viator hẽ aliquẽ conceptũ dei ꝓpriũ vt dicet infra. ꝛ ꝛc. ¶ Sz cõtra concluſionẽ ꝓdictã arguitur. primo qz nihil poteſt cauſari ab illo qõ nõ ẽſz qm̃ conceptus ſimplex poſt conceptũ ꝓpoſitũ ꝓcedentẽ cauſatur/tunc cõceptus ipſe compoſit⁹ nõ exiſtit: cũ cuius ꝙ tiales conceptus ſint/vt dictum eſt/ſibi mutuo ſuccedentes eo ordine q̃ ſuccedunt voces eis correſpondẽtes. ergo ꝛc. ¶ Secundo: quia q̃ ratione ex cõceptu compoſito duos conceptus ſimplices includente cauſatur vnus cõceptus ſimplex alius tertius/eadem ex illo tertio cũ duobus aliis cauſabitur quartus/ꝛ ex quarto q̃ntus: ꝛ ſic ī infinitum: qõ ponitnon poteſt. quare ꝛc. ¶ Tertio. quia eſto ꝙ illi conceptus diuerſi de deo habiti conceptũ vnicum cauſent/talis conceptus cauſatus non erit ſignificatiuus niſi eorundem quorum ſunt conceptus priores alij eius cauſatiui: ſed illi ſunt conceptus non ſolius dei ſignificatiui/cum non ſint ſoli ipſi ꝓpij ſed communes/ergo nec iſte ex eis cauſatus: nec per conſequens per ipſum intelligitur ſolus deus. ¶ Quar-

tor:qꝛ dicere ꝙ intellectus noster posset ex suis naturali=
bus cognoscere essentiaꝫ prime cause/est error inter Pa
risienses articulos condemnatus:sed hoc videtur pone=
re ⁊ asserere conclusio supradicta.ergo non est vera.

Ad ista per ordinem respondet͛. Ad pri
muꝫ dicitur primo:ꝙ licet qñ conceptus simplex causat͛
nõ sint conceptus alij precedẽtes/sunt tamen aliqua pu
ta species vel habit⁹ seu q̄cũq₃ alia eis mediãtib⁹ succes
siue formata causata:que sunt talis actus simplicis cau
sa imediata.ꝯceptus aũt cõpositus potest dici causa me
diata aliqua seu remota.¶ Scđo dicit͛ aliter:vcꝫ ꝙ hu=
iusmodi conceptus ꝯpositus non respicit aliuꝫ simplicẽ
eo mediante causatum:sicut causa effectum:sed sicut effe
ctus prior effectũ posteriorẽ ipsũ priorem necessario exi=
gentem.hoc aũt modo sepe effectus prior sine q̄ p̄cedẽte
nõ potest causari posterior/dicitur eius causa:modo quo
dicitur ꝙ demonstratio est causa actus sciendi/cũ tñ de=
monstratio ipsa non sit talis actus causa effectiua ꝓprie
sed anima:quia cum anima ipsa non causat actum huius
modi nisi demonstratione mediante:ideo demonstratio di
citur eius causa. quod autem hoc modo est causa non
oportet actu manere quando effectus ponitur in esse:sed
sufficit ꝙ prefuerit:sicut apparet de demõstratione respe
ctu scientie.non eñ quando post demõstrationẽ factam
causat͛ actus sciendi puta actus assentiendi rei ꝑ demon
strationẽ significate:manet demõstratio ipsa tota nec ei⁹
aliqua premissarũ.q̄re ⁊c.¶ Ad scđm dicitur ꝙ nõ opor
tet in huiusmodi conceptibus ꝓcedere in infinitũ:qꝛ cau
satio conceptus simplicis post diuisionem ⁊ ꝯpositioneꝫ
siue ꝯceptũ ꝯpositum cadit sub imperio volũtatis.non eñ
alicui⁹ rei hñs ꝯceptus diuersos successiue formatos for
mat necessario in se primo aliquẽ ab illis oĩb⁹ distinctuꝫ
ꝯceptũ:sed tñ nõ ꝯtingent͛ si vult cogitare seu intellige
re vnico solo actu obiectũ qđ diuersis ⁊ successiue forma
tis actib⁹ p̄cognouit. Sꝫ sic dicendo lꝫ ostendat͛ ꝙ nõ ne
cessario seq̄t͛ ꝓcessus in infinitum in talibus actibus:sed
potest esse status si hõ vult in actu simplici causato me=
diante actu ꝯposito vel etiaꝫ in actu cõposito:cũ nec ipꝫ
simplex conceptus necessario consequat͛:tñ nõ habet͛ qu
possit esse ꝓcessus in infinitum volũtate volẽte post ꝯce=
ptuꝫ simplicẽ ex alijs preuijs causatũ causare aliũ ⁊ post
illũ alium in infinitum:nisi dicat͛ ꝙ ille simplex causat⁹
ex cõceptu ꝯposito diffinitiuo est alterius rationis a q̄li
bet parte diffinitionis siue descriptionis:nec ꝑ ꝯñs seq̄t͛
ꝙ ex ipso possit causari aliq̄s alius:lꝫ ipse ex ꝯceptu dif=
finitiuo seu descriptiuo p̄rio fuerit cãtus.q̄re ⁊c. ¶ Ad
tertium consimiliter est dicẽdũ/vcꝫ ꝙ quia concept⁹ sim
plex sequens ꝯpositũ causat͛ libere non necessario: ideo
post illos diuersos concept⁹ successiue formatos ꝯceptũ
compositum preuium constituentes ⁊ diuersa significan=
tes potest voluntas intellectui imperare vt cogitet vel si
mul de illis omnibus q̄ successiue mediantib⁹ diuersis cõ
ceptibus p̄cognouit/vel de aliquo illoꝝ tãtuꝫ:⁊ per ꝯñs
ipso volente cogitare vnicuꝫ tñ illorum/causabit͛ actus
simplex intellect⁹ illius tantũmodo expressiuus.Et ideo
non ẽ verũ qđ assumit͛ quando dicit͛ ꝙ conceptus causa=
tus ex pluribus precedentibus sit illorum oĩm obiectoꝝ
quoꝝ fuerãt illi priores conceptus.potest eñ esse alicui⁹
illoꝝ sicut in proposito:cũ eñ habeo istos deo ⁊ alijs cõ=
munes ꝯcept⁹ ens trinũ ⁊ vnũ/post ipsos successiue habi
tos deũ ⁊ alia representãtes possuꝫ velle ꝯsiderare ⁊ itelli
gere deũ tantum nõ aliqđ alioꝝ:⁊ sic causare cõceptũ vni
cum habẽtem deum tantũmõ vt obiectum:q̄re ⁊c. ¶ Ad
quartum ⁊ vltimum respondetur ꝙ articulus ille inten=
dit condemnare opinionem ponentem intellectuꝫ posse
habere de diuina essentia notitiaꝫ intuitiuam ⁊ etiã abs=
tractiuam simplicem immediate ante compositionem ⁊
diuisionem causatam mediante notitia sensitiua vel qua
cũq₃ alia intuitiua:nõ autẽ opinionẽ ponẽtẽ quãcũq₃ no
titiã abstractiuam de diuina essentia esse naturaliter pos
sibilẽ viatori:cũ vt argutum est in precedentibus viator
possit deum diligere ⁊ per consequens intelligere nullo
alio intellecto nec secũ insimul cõdilecto. ¶ Confirmat͛
quia si articulus intẽderet negare vniuersaliter oẽm dei
notitiam abstractiuã a viatore:esset cõiter contra oĩes
ponentes viatorẽ posse habere de deo cõceptũ aliquẽ cõ
positum sibi proprium:qui cõcept⁹ ꝓprius composit⁹ ẽ
diuine essentie immediatior q̄ conceptus simplex vnic⁹
illo mediante causatus.nisi eñ aliquem conceptum pos
set viator de deo habere nec ipsũ posset/nec per conseq̄ns
teneretur adorare nec super omnia diligere ꝓpt͛ se ⁊ alia
propter ipsum vt superius est argutum.hoc autem ẽ fal
sũ.ergo ⁊c.¶ Secunda conclusio est:ꝙ deus potest a via
tore intelligi conceptu simplici vel composito denomina
tiuo.¶ Hec apparet.quia omnes attributales cõcept⁹
vt sapiens iustus bonus ⁊ alij sunt conceptus denomina
tiui non quidditatiui:cũ non sint de cõceptu q̄dditatiuo
dei proprio p̄dicabiles primo mõ:sed huiusmodi tales cõ=
ceptus omnes sunt viatori possibiles.ergo ⁊c.¶ Maior
videlicet ꝙ concept⁹ huiusmodi non sint q̄dditatiui nec
de deo predicabiles primo modo/fuit probata in prece=
dentibus ⁊ probabitur adhuc magis in sequentibus/vi=
delicet dist.8.vbi agetur de distictiõe attributorũ.¶ Sꝫ
nunq̄d cõceptus huiusmodi denominatiui dei possibiles
viatori sunt deo proprij an communes? ¶ Ad hoc potest
dici ꝙ aliqui eorũ sunt communes vt sapiẽs iustus ⁊ alij
cõiter conceptus attributales non cõnotatiui:alij ꝓprij
affirmatiui connotatiui vt creatiuũ beatificũ ⁊ similes:⁊
alij proprij negatiui vt infinitũ.¶ Tertia conclusio ẽ ꝙ
deus põt ꝯcipi a viatore cõceptu composito q̄dditatiuo
⁊ simplici proprio similiter q̄dditatiuo.¶ Hec apparet ⁊
seq̄tur ex predicta/qñ omnis ꝯceptus denoĩatiu⁹ respi=
cit aliquẽ q̄dditatiuũ de q̄ est p̄dicabil͛ tali mõ:⁊ ita de q̄
põt hr̃i ꝯcept⁹ denoĩatiu⁹/⁊ aliq̄s ali⁹ q̄dditatiu⁹.¶ Cõ
firmat͛.qꝛ hñs ꝯceptũ de aliq̄ denoĩatiuũ põt p̄dicare illũ
ĩmo ⁊ p̄dicat seu affirmat de illo seu eius cõceptu de q̄ ha
bet ipsum:ḡ ⁊ habens ꝯceptuꝫ de deo denoĩatiuũ p̄dicat
ipsuꝫ de alio dei cõceptu.quero de illo qualis sit? aut eñ
est denominatiuus aliquis alius prius habitus: aut q̄d=
ditatiuus.si q̄dditatiuus/habeo ꝓpositũ: videlꝫ ꝙ talis
est viatori possibil͛. Si denoĩatiu⁹/talis est de alio p̄dica
bilis:⁊ ita cũ oĩs ꝯcept⁹ denoĩatiu⁹ sit p̄dicabilis de alio
⁊ nõ sit in talib⁹ ꝓcessus ĩ ifinitũ oportꝫ deuenire ad ꝯce
ptũ aliquẽ q̄dditatiuũ de nullo alio p̄dicabilẽ:sꝫ de q̄ alij
omnes denoĩatiui sunt p̄dicabiles.quare ⁊c.¶ Sꝫ ẽ hic
dubiũ qualis sit hmõi concept⁹ q̄dditatiuus dei possibi=
lis viatori. Ad hoc põt dici ꝙ sibi ẽ possibil͛ dei ꝯceptus
q̄dditatiu⁹ cõis simplex ⁊ ꝯposit⁹/⁊ ẽt simplex ꝓpri⁹/nõ
aũt cõposit⁹ ꝓpri⁹.¶ Primũ appet:qñ ꝯcept⁹ tã ẽtis
q̄ substãtie ẽ ꝯcept⁹ q̄dditatiu⁹ deo ⁊ creature cõis:sꝫ cõ
stat vtrũq₃ istorũ tã seorsum q̄ simul ex eis ꝯceptũ cõpo
situm esse possibilẽ viatori.¶ Maior est euidens:q̄tũ ad
illam pteꝫ q̄ dicit ꝙ conceptus substantie ⁊ entis est deo
⁊ alicui enti creato communis.alia autẽ pars videlicet
ꝙ vterq₃ hoꝝ sit q̄dditatiuus concept⁹.probat͛:quia oĩs
conceptus diffinitiuus est q̄dditatiuus respectu diffiniti
siue sit eius diffinitio tota siue pars eius aliqua.sed tam
conceptus entis q̄ substãtie cadit ĩ diffinitione dei ⁊ ali=
cui⁹ rei create. qđ ꝓbat͛:qꝛ oĩs cõceptus superior cadit ĩ
diffinitiõe sui iferioris:sꝫ ꝯcept⁹ tã entis q̄ sbe ẽ supior cõ
ceptu ꝓpo tã dei q̄ gñis sbe.ḡ ⁊c. ¶ Scđꝫ:vcꝫ ꝙ ẽt ꝯce=
ptus simplex quidditatiuus dei proprius sit possibilis
viatori apparet quoniam vt probatum est superius:cõce

ptus cõplexus seu diffinitiu⁹ vel descriptiuus est causa=
tiuus conceptus q̄dditatiui simplicis eiusdem rei cuius
est diffinitio vel descriptio ipsa.sed viator habet de deo
conceptum propriũ complexuꝫ descriptiuũ ex ꝯceptib⁹
quidditatiuis cõibus ⁊ ex aliquo denominatiuo ꝓprio
constitutũ:vt ens vel substãtia ĩfinita vel prĩa vel oĩm de
nihilo ꝓductiua.ḡ ⁊c.¶ Confirmatur.qꝛ aut ꝯceptus il
le simplex vniuoc⁹ mediante descriptiõe dei causat⁹ est
q̄dditatiuus:aut denoĩatiu⁹.sed nõ denoĩatiu⁹:qꝛ talis
est pars descriptiõis ipsius qua mediãte causat͛ ꝯcept⁹
dei vnus ꝓpri⁹.ḡ ⁊c.¶ Tertiũ ⁊ vltimũ/vcꝫ ꝙ viator nõ
habeat de deo ꝯceptũ ꝯpositũ ꝓpriũ/apparet:qñ ꝯposi
tus ꝯceptus quo a viatore ꝯcipit͛ ipse deus/est ille q̄ me=
diante causat͛ ꝯceptus q̄dditatiu⁹ simplex dei ꝓpri⁹:sꝫ
talis vel non est ꝯcept⁹ dei ꝓprius:vel si est/nõ ẽ ex solis
q̄dditatiuis conceptibus/sed ex q̄busdam q̄dditatiuis
⁊ ex alijs denominatiuis pluribus vel tantũ ex vnico cõ
stitutus.ergo ⁊c.¶ Confirmatur.quia deus non videtur
a viatore aliter posse describi q̄ per ens infinitum vel pri
mũ vel trinũ ⁊ vnũ:q̄rũ q̄libet dicit ꝯceptũ denoĩatiuũ
ergo licet de deo viator habeat ꝯceptum q̄dditatiuũ cõ=
positum cõem/vt ꝙ est ens ⁊ substantia/non tñ propriuꝫ
nisi dicatur ꝙ mediante descriptione cõplexa dei põt in
viatore causari non tñ vnus:sed multiplex ꝯceptus dei
q̄dditatiuus vnus post aliuꝫ successiue:modo quo causã
tur seu formantur illi q̄ sunt partes descriptiõis essentia=
lis dei.¶ Quarta ⁊ vltima conclusio est/ꝙ nullus con=
ceptus simplex dei proprius possibilis viatori potest ab
ipso ante compositionem ⁊ diuisionem haberi.¶ Hec ꝓ
batur.primo/quia nullus illud qđ sic ꝯcipit/negat esse:sed
multi viatores infideles negauere deũ esse.ḡ ⁊c. ¶ Ma=
ior apparet:quia cuilibet est euidens ꝙ mediante sensa
tione rei non causatur immediate notitia propria alicu=
ius impossibilis:immo cuilibet est euidens obiectũ illđ ꝑ
cuius sensationẽ causatur immediate notitia/existere:vt
apparet de colore ĩtellecto quẽ esse possibilẽ ẽ euidẽs cui
cunq₃ intelligenti ipm/⁊ etiã existere cuicunq₃ intelligen
ti ⁊ actualiter sentienti.sed notitia obiecti simplex causa
ta ante compositionẽ ⁊ diuisionẽ causatur ꝑ preuiaꝫ ali=
quam sensationẽ:ergo cuicunq₃ cognoscenti deũ notitia
simplici ꝓpria ante diuisionẽ ⁊ compositionem causata
est euidẽs deũ esse vel saltem ipm cẽ non cẽ ĩpossibile:nec
per ꝯñs negat eum.quare ⁊c. ¶ Scđo.qꝛ per oẽm intel
lectionem quam habemus experimur nos intelligere.nõ
eñ aliter nos intelligere experimur nisi qꝛ intellectionẽ
recipimus.omnem autem intellectionẽ qua intelligim⁹
vniformiter recipimus/sed nullus experit͛ seipsum intel
ligere deum intellectione sibi ꝓpria ante compositioneꝫ
⁊ diuisionem:siue ante conceptum compositum. ergo ⁊c.
¶ Minor apparet:quia si sic experirẽtur homines se deũ
intelligere omnes vniformiter concederẽt eũ esse.hoc au
tem est falsum.ergo ⁊c.¶ Tertio.quia sensatio non cau=
sat immediate intellectioneꝫ aliquã nisi vel rei sensibilis
obiecti eius vel suiipsius:ergo non causat intellectioneꝫ
aliquam per quaꝫ nec aliquod sensibile nec ipsa sensatio
intelligatur:nec per consequens aliquam dei propriam
intellectionem per quam solus deus intelligatur. ergo
⁊c.¶ Confirmatur.quia conceptus dei proprius impor=
tatus per hoc nomẽ deus non minus excedit conceptum
albedinis:⁊ cuiuscũq₃ alterius rei sensibilis q̄ concept⁹
correspondens huic qđ est trinum ⁊ vnum.sed constat ꝙ
nullum sensibile nec aliqua eius sensatio potest causare
conceptum importatum per hoc quod est trinum ⁊ vnuꝫ
magis/immo multo minus q̄ possit causare conceptum
alicuius creature.ergo ⁊c. ¶ Quarto. quia nullum
obiectum creatum continet virtualiter nec per conse=
quens potest causare ante compositionem ⁊ diuisionem
conceptum proprium dei.sed illud obiectum/cuius sen=
satione mediante causatur ante compositionem ⁊ diuisi=
onem propria intellectio alicuius/continet aliquo mo=
do virtualiter ipsum.ergo ⁊c. ¶ Ex predictis apparet/
qualis est conceptus dei:⁊ quomõ sit possibilis viatori.
¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio di=
cẽdũ:ꝙ licet deus sit respectu notitie intuitiue beatifice
obiectum supernaturale:non tamen respectu cuiuscũq₃
alterius notitie abstractiue: cum ista vt dictum est/rea=
liter sit possibilis viatori.

Sexto quero:vtrum conceptus
entis vlis sit prior generatione q̄ aliquis
alius cõceptus eo inferior singularis. ¶ Et
videtur ꝙ sic: quoniam ille conceptus sine
quo alius non est possibilis/videtur generatione existere
prior ipso:sed conceptus entis ⁊ quicunq₃ alius superi=
or videtur esse hmõi respectu inferioris.cum enim con=
ceptus superior sit de ratione inferioris ⁊ non econuer=
so/non videtur posse haberi conceptus inferior nisi habe
atur superior inclusus in ipso:sed bene econuerso potest
esse superior sine inferiori propter contrariam rationem:
quia videlicet conceptus inferior non includitur in supe
riori.ergo ⁊c.¶ Contra:quia obiectum cognitum prius
videtur esse motiuum intellectus ad notitiam suiipsius
tantum q̄ ad notitiam aliorum: sed conceptus propri=
us cuiuscunq₃ rei intellecte est conceptus singularis:si=
cut et ipsum obiectum intellectum est singulare : con=
ceptus auteꝫ communis siue superior ⁊ vniuersalior nõ
est conceptus vnius rei tantum:sed multarum.ergo ⁊c.
¶ Responsio.vbi sic procedã. Primo enim inquiram an
sit a nobis intelligibile aliquod singulare significatum.
Secundo dicam ad quesituꝫ/videlicet an cõceptus com
munior sit in nobis generatione prior.

Quantum ad primum est duplex mo=
dus dicendi cõtrarius. Unus est cuiusdaꝫ dicentis ꝙ nõ
tantum intellectus noster in via potest intelligere singu
lare:sed etiam de facto prima eius intellectio primitate
generatiõis est ĩtellectio singularis sensibilis extra.q̄ q̄=
dem intellectio est ĩtuitiua.¶ Pro ista questione arguit
iste. Primo:quia nisi anima nostra haberet in via aliquã
intellectionẽ rei singularis intuitiuã/nulla veritas ꝯtin
gens posset euidẽter cognosci ab ipsa/cum talis veritas
non sit cognoscibilis per notitiam abstractiuã.ergo ali=
qua notitia rei singularis est possibilis ⁊ de facto in ani=
ma viatoris. sed talis non potest poni posterior abstra=
ctiua cum non dependeat ab ipsa:sed potius econuerso
abstractiua dependeat ab intuitiua.ergo ⁊c. ¶ Secũdo
quia si ĩtellectui repugnaret notitia ĩtuitiua singularis:
aut hoc esset ratione imperfectionis:aut ratione perfe=
ctionis.sed non ratione impfectionis:quia sensus imper
fectior est intellectu:⁊ tamen percipit singulare. nec rõ=
ne perfectionis:quia singulare est perfectius q̄ vniuersa
le/qđ tamen constat esse intelligibile.ergo ⁊c.¶ Tertio.
qꝛ si intellectus non posset intelligere singulare/hoc es=
set aut quia non posset immutari ab aliquo materiali/
aut quia non posset recipere aliquid materialiter.sed nõ
propter primum:quia ab eodem potest immutari intelle
ctus ad notitiam singularis a quo immutatur ad noti=
tiam vniuersalis vnius tantum licet non alterius. nec
propter secundum:quia non plus repugnat notitie sin=
gularis recipi immaterialiter q̄ notitie vniuersalis re
cipi significatiue vel materialiter.ergo ⁊c. ¶ Quarto:
quia non minus anima coniuncta in via põt intelligere
singularia q̄ sepata:sed ꝯstat ꝙ separata anima intelli=
git singularia.ergo ⁊c.¶ Quĩto:quia qđ potest potẽtie

inferior ⁊ superior ei subordinata: sed sensus ⁊ intellect⁹ sunt potentie subordinate pro statu isto: ⁊ constat ꝙ sensus qui est potentia inferior intellectu potest cognoscere singulare. ergo ⁊c. ¶ Sexto / quia illud cognoscitur prima cognitione quod precedit omnem actum cognoscendi: sed hoc est singulare: non autem vniuersale/cum sit per actum intellectiuum fabricatū. ergo ⁊c. ¶ Septimo: quia cum singulare sit per se ītelligibile: aut ē intelligibile per intellectionē propriam ipsius / aut solum ꝑ intellectionem vl'is. sed non potest poni secundum: quia cum cognitio vl'is indifferēter sit cognitio cuiuslibet singularis talis vl'is/per consequens non plus per ipsum cognoscitur vnum singularium ꝙ̄ alterū. ergo ⁊c. ¶ Octauo: quia aut singulare ⁊ vl'e sunt intelligibilia eadem intellectione aut alia ⁊ alia. sed non eadem: quia tunc nec intellectio vl'is precedet intellectionem singularis nec econuerso. ergo alia ⁊ alia. tunc queritur de notitia singularis / a quo causatur: aut eñ causatur a notitia vl'is aut ab ipso singulari intellecto vel ab eius specie: sed nō a notitia vniuersali: quia tunc p̄supponeret ipsam necessario: qđ est falsū maxime scđ3 illos qui dicūt ꝙ plures notitie intellectuales non sunt intellectui simul possibiles ergo causaᵗ a re ipsa vel a specie eius representatiua: nec per ꝯñs exigit notitiam vl'is. quare ⁊c. ¶ Secund⁹ mod⁹ dicendi huic contrarius est cuiusdam alterius ponētis in primo suo distinc. 35. q. 5. ꝙ intellectus noster non intelligit pro statu isto per se aliquod singulare significatum licet possit intelligere singulare vagum. ¶ Pro ista conclusione ipse ibi arguit primo sic. nullum singulare significatum cognoscitur nisi ab intellectu aliquo demonstrāte ⁊ significāte ipsu3 sub certo situ ⁊ ordine ad apprehendentem: sed intellectus noster pro statu isto nullam habet cognitionem per quam sic possit designare seu demonstrare aliquod singulare. ergo ⁊c. ¶ Maior probaᵗ/ quia cum indiuidua eiusdem speciei omnia sint simillima / omnis species que est similitudo rep̄sentatiua vni⁹ / ⁊ alterius: ⁊ ita per consequens cum species ex ratione sua non magis sit representatiua vnius ꝙ̄ alterius oportet ꝙ illa species per quam representatur ita vnu3 ꝙ nō alterum designet ⁊ demōstret certum sitū et ordinē obiecti rep̄sentati ad illū cui rep̄sentaᵗ vl' ꝯiunctū vt in tactu vel totaliter distātē vt in visu vl' ī auditu. ¶ Cōfirmatur primo: quia si species ex se plus rep̄sentaret vnū indiuiduum ꝙ̄ alterum eiusdem rationis secum / virtute illius posset homo distinguere inter huiusmodi indiuidua eiusdem rationis simillima. hoc aūt est falsum. cu3 enim sint simillima non potest intellectus nec sensus distiguere inter illa. ergo ⁊c. ¶ Minor probatur / videlicet ꝙ intellectus noster non habeat talem cognitionē per quā sic sub tali situ designet vel demonstret aliquod singulare: qm̄ modus representandi sequitur modū essendi. sed nec species nec notitia est in intellectu res quanta. ergo nec representat vt hic ⁊ nunc/nec per consequens sub aliquo certo situ. quare ⁊c. ¶ Confirmatur. quia si in quolibet indiuiduo esset aliquid in quo foret dissimile alteri tunc euidens est ꝙ eius cognitio propria posset haberi sed nihil est in aliquo vno indiuiduo cui consimile nō possit esse in alio / ergo nulla cognitio potest esse propria alicui nisi sit demonstratiua ⁊ designatiua ipsius sub aliq̄ certo ⁊ proprio sibi situ: sed non est in nobis talis cognitio / vt dictum est. ergo ⁊c. ¶ Contra istos duos modos dicendi arguitur. ⁊ primo contra primu3. Primo quia nec alicuius rei sensibilis nec alterius habemus in via intellectiuā notitiā intuitiuam: vt fuit probatum in prologo sed tantummodo abstractiuam: sed per abstractiuā notitiam nullū singulare videtur intelligi posse. ergo ⁊c. ¶ Minor probatur: quoniam per solam illam notitiam singulare intelligitur qua ipsum ab intelligente ab omni alio distinguitur: sed nullam in nobis notitiam experimur abstractiuam intellectiuam nec etiam intuitiuam sensitiuam per quam ante compositionem et diuisionem vnum singulare possimus ab omni alio distinguere cum quodlibet sit alteri simile. ergo ⁊c. ¶ Secundo: q2 si alicuius singularis haberemus notitiam propriā / talis notitia ita esset illius ꝙ non posset esse alicuius alterius / sicut notitia albedinis ita est ipsius albedinis ꝙ non potest esse nigredinis nec alicuius alterius coloris ab ipsa albedine alterius rationis: sed nulla notitia est in nobis que ita sit vnius singularis ꝙ non possit esse cuiuscunq̧ alterius eiusdem rationis cu3 ipso. ergo ⁊c. ¶ Minor probatur: quoniā ꝙ aliqua notitia sit ita vni⁹ obiecti ꝙ non possit esse alicuius alterius / hoc ꝓbare nō possumus nisi vel q2 talis notitia depēdet ab illo obiecto ⁊ non ab aliquo alio: vel q2 per ipsum distinguimus illud obiectū ab omni alio: sed nulla notitia nobis possibilis pro statu isto sic depēdet ab aliq̄ determinato significato obiecto: vt appet de abstractiua q̄ nō reqrit existentiā sui obiecti intuitiua autem sensitiua licet reqrat suum obiectū p̄ns non tamē aliqđ determinatū sensibile: q̄n ipso destructo ⁊ alio sibi simillimo posito loco eius eadē sensatio nūero naturaliter remaneret: ꝑ nullū etiā actu3 cognitiuū quē experimur in nobis / distinguere possum⁹ aliqđ singulare significatum ab alio sibi simillimo ⁊ eiusdē ratiōis cū ipso. nec eñ videns aliqđ albū primo pōt ipm̄ distinguere ab alio sibi simillimo ⁊ in eodem situ ⁊ loco posito cu3 priori. ergo notitia albi prioris licet intuitiua non fuit illius singularis ꝓpria. quare ⁊c. ¶ Confirmatur. q2 ideo concludimus sensationem esse alicuius sensibilis ꝓpriā puta visionem albedinis: q2 experimur ꝙ ipsa albedine primo visa remota cessat eius visio sensitiua: s3 hoc non est verum de aliqua notitia abstractiua: cu3 nulla exigat suum obiectū presens: nec per ꝯñs de aliqua ītellectiua nobis possibili naturaliter in via / cū oīs talis sit abstractiua / pōt argui ꝙ sit propria alicui⁹ obiecti. Nec etiā videtur simpliciter esse verum de intuitiua sensitiua: tū q2 etiā ista naturaliᵗ pōt aliq̄ modico tp̄e remanere sine suo obiecto manente vt fuit dictū ī ꝓlogo: tū q2 obiecto isto prius viso destructo ⁊ alio sibi simillimo ī ei⁹ loco posito vel eadē visio numero q̄ erat antea remaneret: vel si alia sic esset priori similis ꝙ per ipsam ei⁹ obiectū nō ꝑciperet ab obiecto alterius fore distinctu3: nec ꝑ ꝯñs ista nec illa pōt dici obiecti singularis. q̄re ⁊c. ¶ Preterea iste modus dicēdi deficit ī hoc ꝙ dicit notitiā singularis eē primā in nobis. l3 eñ aliq̄ mō inferi⁹ declarādo habeamus notitiā singularis nō tñ prio vt ī seq̄nti articulo ostēdeᵗ. ¶ Scđo arguitur cōtra scđ3 modū dicēdi. Primo: q2 scđ3 istū modū dicēdi ⁊ rōnē ipsius nec deus nec angelus nec aīa separata pōt intelligere aliqđ singulare: sed ꝯstat hoc falsum esse: g̃ ⁊c. ¶ Scđo quia non minus ītellect⁹ viatoris pōt h̄re ꝯceptū ꝓpriū alicui⁹ singularis creati ꝙ̄ dei sed appet ex alia questione ꝙ pōt de deo singularissimo aliquem ꝓpriū h̄re ꝯceptū. g̃ ⁊c. ¶ Nec valet si dicaᵗ ꝙ q2 deus est singulare cui nullū aliud ē simile: ideo pōt de ipso ꝓprius haberi concept⁹: non aūt de aliquo singulari creato propter ꝯtrariā rōnē: qm̄ l3 sortes ⁊ plato sint similes omnino / tñ plus ꝯueniūt duo concept⁹ alteri⁹ istorū / vt ꝯceptus replicatus seu duplicat⁹ sortis / ꝙ̄ ꝯcept⁹ sortis ⁊ platonis. alias non plus ꝯcept⁹ vni⁹ istoꝝ puta sortis distigueret sorte3 ab aliis ꝙ̄ platonē. g̃ similitudo sortis ⁊ platonis nō tollit q̄n aliq̄s possit haberi ꝯcept⁹ ꝓpri⁹ vni⁹ coꝝ tñ a ꝯceptu alterius ꝓprio alius ⁊ distinctus. ¶ Cōfirmaᵗ. q2 non minus viator pōt intelligere aliqđ singulare creatū nihil aliđ ītelligēdo / ꝙ̄ deū: s3 pōt ītelligere solum deum ex q̄ in questione alia est argutum ipsum posse habere conceptum eius proprium. ergo ⁊c.

Et ideo quantum ad istum articulū aliter est dicendū. ¶ Ad cuius euidentiā est sciendū: ꝙ aliđ est dicere intellectū intelligere rē q̄ est singularis: ⁊ aliđ est dicere ipm̄ intelligere singulare: sicut aliud est dicere visum videre a remotis rem que est albedo vel nigredo / ⁊ aliud est dicere ipsum videre albedinem vel nigredinē constat enim ꝙ res visa a remotis est albedo vel nigredo. nec enim color visus est nisi albedo vel nigredo vel aliqua alia eius species. nec tamen ex hoc conceditur / nec est verum dicere ꝙ visus videat a remotis albedinē nec nigredinem nec aliquam aliam coloris speciem: sed tantum colorem: quia videre albedinem est habere visione3 per quam obiectum visum apprehendatur ⁊ constet videnti esse album: et ita per nullum actum dicitur quis videre albedinem per quem sibi nō constat rem visam esse albedinem licet ipsa veraciter sit albedo: sed per visionem qua apprehenditur obiectum album aliquod a remotis / non cōstat videnti ipsum esse album: sed tantum modo coloratum. ergo licet res quam videt realiter sit albedo ⁊ color: ipse tamen non dicitur videre albedinem sed colorem. Cōsimiliter in proposito est dicendum / videlicet ꝙ aliud est intelligere vel sentire rem que est singularis ⁊ aliud est sentire vel intelligere singulare: quonia3 sicut videre albedinem est habere visionem qua constat videnti formam visam esse albedinem: qualis visio est sola illa que est ita propria albedinis ꝙ non potest esse nigredinis: quā non habet videns obiectum remotum: sed videns ipsum sibi propinquum: ita consimiliter videre seu intelligere albedinem istā vel quamcunq̧ rem aliam singualrem est habere actum cognoscendi sibi proprium qui solus est eius ab omni singulari alio distinctiuus: sicut sola visio sensitiua albedini propria est eius a nigredine ⁊ ab omni colore alio cuiuscunq̧ speciei alteri⁹ distinctiua. sed non omnis actus quo intelligitur res que est singularis est talis. ergo ⁊c. ¶ Secundo etiam est sciendum ꝙ cognoscere singulare dupliciter potest contingere. Uno modo: quia cognoscatur ante omnem compositionem ⁊ diuisione3. Alio modo ꝙ cognoscatur post diuisionem ⁊ compositionem siue conceptum compositu3 ex diuersis preuiis conceptibus simplicib⁹ formatis successiue ⁊ quodam ordine constitutū: modo quo viator potest habere de deo propriū conceptum: vt est in questione alia declaratum.

His præmissis pono quatuor conclusiones. ¶ Prima est: ꝙ viator potest intelligere ⁊ sentire ⁊ sic facit de facto / rē q̄ est singularis. ¶ Hec ē certa nec alicui dubia: nec q̄stio aliqua est de ipsa: quoniam constat ꝙ omnis res extra animam est singularis: nec est alia possibilis nisi tantummodo singularis: sed omnes res extra animā possibiles sunt intelligibiles ⁊ alique earū sensibiles. g̃ ⁊c. ¶ Confirmatur. quia nullus cōcept⁹ q̄tumcūq̧ vl'is est nisi rei singularis saltem in essendo / esto ꝙ aliq̄s ꝯcept⁹ sit vniuersalis in significādo. ¶ Hoc apparet discurrendo per omnes cōceptus p̄dicamētales. oīs eñ cōceptus generis substātie ē solius rei singularis: cū nō sit nisi substantiarum possibiliū existere in re extra: quarum q̄libet est singularis in essendo: nec est vl'is in significando siue in representādo: cū significare siue rep̄sentare nō sit ꝓprie nisi vl' actus cognitiui vel specifici: s3 tā act⁹ cognitiuus ꝙ̄ habitus ꝙ̄ species est de genere qualitatis genus etiam qualitatis et alius oīs conceptus illius generis nō est nisi rei singularis in essendo: cū nulla alia q̄litas sit possibilis nisi singularis: lic3 aliqua sit singularis in essendo ⁊ vniuersalis in significando: vt ꝯcept⁹ vel species plurib⁹ cōis. alia aūt ita est singularis in essendo ꝙ non est vniuersalis in significando: quia nullius rei vni⁹ nec plurium est significatiua: vt omnis qualitas alia ab actu cognoscendi ⁊ a specie intelligibili vel sensibili. Cōceptus etiam vniuersalissimus oībus ⁊ cōis entis non ē nisi reru3 singulariū in essendo / quarum alie dicunᵗ vl'es in significando / sicut ipsemet conceptus entis / vt oīa signa mentalia vel vocalia pluriū non tamen tot quot ipe conceptus entis / significatiua. Alie aute3 non dicuntur sic vniuersales / vel quia non sunt alicuius vnius nec plurium signa / vt res extra animam alie ab oībus signis mentalibus ⁊ vocalibus: qua ita significantur ꝙ non significant: vel quia sunt signa non plurium: sed vnius rei tm̄ vt signum mentale ⁊ vocale propriu3 alicuius singularium vt conceptus proprius sortis: ⁊ vnu3 ei⁹ solius significatiuu3. Sic ergo apparet / ꝙ omnis cōceptus quātumcūq̧ vniuersalis ⁊ pluribus cōis est tm̄ rerū singularium. ex q̄ sequitur propositum: vc3 ꝙ viator nihil aliud intelligit neq̧ sentit nisi rem q̄ est singularis. ¶ Preterea arguo sic ad idē. oīs ꝯcept⁹ viatori ⁊ cuicūq̧ alteri possibilis est singularis vel communis siue vl'is: sed neuter istorum est nisi rerū singulariū in essendo. ergo ⁊c. ¶ Maior est euidens. omnis enim cōceptus possibilis vel ē vnius tantum proprius: ⁊ sic est in significando ⁊ in essendo singularis: vel pluriu3 ⁊ sic est in significādo vl'is: licet sit in essendo non minus ꝙ̄ alius singularis. ¶ Minor q̄tū ad illam partem q̄ dicit ꝙ cōceptus singularis sit rei singularis tantum / apparet. ¶ Scđa pars / vc3 ꝙ etia3 cōceptus vl'is pluribus cōis sit rerum singularium: ꝓbaᵗ quia talis cōceptus / vt cōceptus aīalis vel entis vel est tm̄ entium singulariū possibilium diuersorum / vl' alicui⁹ vnius communis eis vc3 singularibus entib⁹: sed vtroq̧ istoꝝ ꝯcesso tam primo vc3 ꝙ̄ scđo / l3 sit impossibile scđ3 habetur ꝓpositū / vc3 ꝙ conceptus entis cōis non est nisi rerum singulariū tantum. ergo ⁊c. ¶ Minor apparet si detur primū vc3 ꝙ ꝯcept⁹ entis sit īmediate p̄cise oīm singularium entiu3 ⁊ ꝯceptus aīalis oīm singulariū aīaliū ⁊ sic de quolibet alioꝝ cōceptuū cōiu3 seu vl'ium. Idē apparet si ponatur secundum l3 sit impossibile / vt alias est ostensū: qm̄ aut illud pluribus cōe in re extra est vnu3 numero in eis oībus: aut non / sed ē vnū in vno ⁊ alterū in alio. si est vnum nūero / ergo est res singularis. sicut enim corpus existens in pluribus locis simul non minus ē singulare ⁊ numero vnum ꝙ̄ si esset in vno tantum: ita si vn⁹ homo numero est in omnibus singularib⁹ hominib⁹ non minus est res singularis ꝙ̄ quilibet hominu3 singulariū quib⁹ homo huiusmodi est cōis: sicut nec diuina essentia est minus singularis ꝙ̄ quelibet personarum. Si etiā dicaᵗ ꝙ non est vnū numero in diuersis: sed vnum in vno et alterum in alio: cum q̄libet talium per conceptum cōe3 seu vniuersalē significatoꝝ sit singulare significatū: ide3 sequitur: puta ꝙ ꝯceptus cōis vel vniuersalis nō est nisi singularium reru3 tm̄. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur: quia idē oīno est conceptus cōis seu vl'is obiectū ⁊ oīm cōceptuū singularium propriorum sub conceptu communi huiusmodi contentorum: sicut idem est obiectum seu obiecta significata ac intellecta per cōceptum hoīs in cōmuni ⁊ per cōceptus singulares omniu3 hoīm particulariū sub conceptu communi hominis contentoꝝ: sed obiecta conceptuum ꝓpriorum ⁊ singularium sunt singularia tantū non alia. ergo ⁊c. ¶ Secunda ꝯclusio est ꝙ viator potest intelligere singulare. ¶ Hec probatur: quia ītelligere singulare significatum est habere proprium actum intelligendi ipsum tantum: sed talis actus rei singularis est viatori possibilis. ergo ⁊c. ¶ Minor probatur: quia cui est possibil' act⁹ ꝓpri⁹ diligēdi aliqđ obiectū eidē ē possibil' act⁹ ꝓpri⁹ ītelligēdi ipm̄: s3 viatori ē possibil' act⁹ ꝓpri⁹ diligēdi obiectū singulare significatū. pōt ei diligere

viator vnum singularium tantum nullū diligendo alterꝝ
ergo ⁊c. ¶Confirmatur. quia conceptus quo distinguit
vnū singulariū a q̄libet aliorū est singulari ꝓpꝛiꝰ q̄ ꝯci-
pit ipsum singulare significatū ⁊ nullū alterū: sed talis
conceptus singularis est viatori possibilis. g̃ ⁊c. ¶Ma-
ior est euidens: quoniam sicut conceptus nigredinis ab
albedine ⁊ a quolibet colore speciei alterius distinctiuꝰ
est ipsi nigredini proprius: non autem conceptus alius
communis puta coloris per quem nec nigredo concipi-
pitur nec albedo: ita ⁊ conceptus huiꝰ singularis nigre
dinis ab omni alia nigredine singulari distinctiuus est ꝓ
prius huic nigredini singulari quo ⁊ ipsa sola concipit
non aliqua aliarum. ¶Minor probatur: quoniam viato
ri est possibilis conceptus proprius distinctiuus cuiuscū
q; rei sensibilis ab omni illo cui est dissimilis: sed singula
ria sensibilia licet sint in specie similia sunt tamen ī aliq̄
eis extrinseco dissimilia/ vt omnes albedines sunt dissi-
miles vel quantum ad perfectionis gradum: puta quia
vna intensior ⁊ alia remissior: vel quantū ad sitū: q2 vna
ꝓpinquior ⁊ alia remotior/ vel aliq̄ alio mō. g̃ ⁊c. ¶Sed
est hic dubium quid esset dicēdū de indiuiduis oīno in oī
bus similibus an videlicet intellectus posset distinguere
inter talia. ¶Ad hoc respondet vnus doctor dicens ꝙ si
deus faceret duo indiuidua omnino similia: quorum vnū
succedit alteri/ nulla via apparet per quam intellectus
noster posset apprehendere ꝙ vnum ab alio esset distin-
ctum quantumcūq; haberet proprium ⁊ distinctum vtri
usq; illorū conceptum primo prioris ⁊ secūdo posterioris
quoniam aliud est propriū alicuius habere cōceptum et
aliud scire distinguere ipsum ac percipere ab omni alio
esse distinctū. ad hoc enī ꝙ intellectus sciat distinguere ī
ter talia duo similia: quorum vnum succederet alteri ī eo
dem situ/ oportet ꝙ haberet cōceptū vnius aliq̄ mō dis-
similem ꝯceptui alterius: sed non habemus certitudinē
nec videtur ꝙ tales cōceptus sic dissimiles talium duorꝝ
obiectorū omnino similiū sibi succedētiū essent in nobis
dissimiles imo potius esse viderent̄ oīno similes sicut ipo
rum obiecta. ergo licet essent ꝯceptus ꝓpꝛij singulariū
non tñ essent distinctiui eorꝝ. ¶Sz hoc nō videt̄ rationa
bilit̄ esse dictū/ vz ꝙ aliud sit alicuius rei ꝓpꝛiū hr̄e ꝯce
ptū ⁊ aliud posse distiguere ipsū: q̄m ꝑ nullū aliū ꝯceptū
q̄ per ꝓpꝛiū pōt intellectus distinguere aliqd obiectum
ab omnibus alijs ab ipso distinctis. nō enī cōceptꝰ cōis
pluribꝰ est eorū distinctiuus: g̃ cū nullus alius ꝯceptus
sit possibilis nisi ꝓprius vel cōis/ si ꝓpꝛiꝰ nō ē distictiuꝰ
ꝑ nullū cōceptū poterit iudicare intellectꝰ aliqd app̄hē
sum obiectū ab oī alio esse distictū. hoc aūt est falsū. g̃ ⁊c.
¶Cōfirmat̄. q2 sicut se habet conceptꝰ cōis specificꝰ pu
ta cōceptus hoīs ad distinguēdū oēm hoīez a q̄cūq; alio
alterius speciei: puta ab asino ita ⁊ ꝯceptꝰ sortis ꝓpꝛiꝰ
ad distinguēdū ipsum a platone ⁊ alio homine singulari
sed primꝰ ꝯceptꝰ est oīm hoīm singulariū ab alijs īdiui-
duis alterius speciei vl̄ gn̄is distictiuꝰ. g̃ ⁊c. ¶Nec valz
si dicatur ꝙ nō est sile: q2 cōceptus hoīs lz cōis est distin-
ctiuꝰ hoīz ⁊ aliorꝝ ꝓpt̄ dissimilitudinē ipsorꝝ. q̄m ꝓpt̄ eo
rū similitudinē nō distinguit intellectus īter ipsa: sz ꝓpt̄
actū intelligendi ꝓpꝛiū istis puta hoībus ⁊ nō alijs. qd
apparet: quia nec ꝑ actū intelligēdi cōem oībus vt ꝑ ꝯce
ptū aīalis distinguit nec pōt distinguere īter ipsa q̄tūcū
q; dissilia. g̃ ⁊c. ¶Preterea īpossibile ē vnū īdiuiduū al-
teri priori ab ipo distincto realiter succedēs in eodē sic si
bi esse sile neq; idē sicut idē sibi ipsi. aliq̄ g̃ est diuersitas
⁊ dissilitudo necessario inter oīa īdiuidua realit̄ distīcta
q̄tūcūq; simillima ⁊ in eodē situ successiue posita: q̄ non
esset inter idē indiuiduū primo destructū ⁊ postea ī eodē
situ ī q̄ erat ātea repatū: sz ꝑ actū ītelligēdi ꝓpꝛiū cuius-
cūq; obiecti ꝑcipit̄ ciꝰ dissimilitudo ac diuersitas ab om
ni alio consimiliter actu proprio sibi noto. g̃ ⁊c. ¶Confir
matur: q2 sicut videre albedinē nō ē videre rē q̄ ē albedo
sed habere videndi actum ꝑ quē constat obiectū visum
esse albū vt fuit superius declaratū: ita intelligere singu
lare non est intelligere rem q̄ est singularis: q2 hoc modo
nullus intelligit nec potest intelligere nisi singulare: sed
est habere aliquem intelligendi actum per quē constat ī
telligenti obiectum intellectum esse tale singulare signi
ficatum: sed per omnem actum q̄ constat obiectū appre-
hensum esse tale singulare significatum pōt ipsum distin
guere intellectus ab omni alio singulari ꝯsimiliter appre-
henso. talis autem actus est actus ꝓpꝛiꝰ singularis nō
aliquis alius. ergo ⁊c. ¶Et ideo aliter ad hoc dubiū vi
detur esse dicendū/ vz ꝙ si intellectus non posset inter
talia obiecta sic simillima successiue posita distinguere
hoc esset: q2 nullius ipsorū posset actū intelligēdi ꝓpꝛiū
habere. ¶Sed tunc remanet idem dubiū de hoc: vz an ī
tellectus posset talis singularis sic alteri similis habere
ꝓpꝛiū intelligendi actū per quē posset ab alio sibi simil-
limo distinguere ipsum. ¶Ad hoc videtur esse dicēdū ꝙ
talem actū non pōt habere naturaliter intellectus ꝯiū-
ctus viatoris: sed bene intellectus separatus ⁊ etiā for-
te coniūctus alterius a viatore. ¶Primū ex hoc videt̄
posse declarari: quoniam intellectus viatoris sic a sensu
respectu sensibilium dependet ꝙ nō pōt habere ꝓpꝛium
intelligendi actum aliqd sensibile nisi primo sensatū ꝑ ꝓ
pꝛiū sentiendi actū: sed nulliꝰ singulariū simillimorꝝ sibi ī
eodem situ mutuo succedētium pōt sensus ꝓpꝛium habe
re actum vnius illorū singulariū ab altero distinctiuū. er
go ⁊c. ¶Maior apparet: ⁊ hoc intelligendo ipam non de
actu credendi nec de actu intelligendi sibi correspondē-
te ac ipm p̄cedente: q̄ potest haberi de re nullo sensu app̄
hensa solo auditu mediante/ alio ipaz talem existere refe
rente: modo quo catholicus hēt de deo ꝓpꝛiū conceptū
vt in questione alia fuit dictum: sed de actu alio intelligē
di causato mediante obiecto existente. oīs enī talis actꝰ
intelligendi aliqd obiectū sensibile viatoris p̄supponit
obiectum ipsum esse vel fuisse sensibiliter apprehensum.
⁊ hinc est ꝙ cecus de colore non potest ꝓpꝛiū habere cō-
ceptū intellectiuū ipso mediante colore causatū: sed tñ
mediante alio referente ⁊ ipsi dicente colorē esse tale ob-
iectū/ vel tale puta nobilissimū sensibilium. q̄re ⁊c. ¶Mi
nor apparet ad sensū. q̄libz enī experitur se non distingue
re per actū sentiendi inter istud sensibile app̄hensum et
alterū nisi p̄supposita aliqua dissimilitudine ipsorꝝ: q̄ dis
similitudo ad ea distinguendum necessaria non est diuer-
sitas nūeralis sola: quia si idem subiectum nūc ista albe-
dine informatum īformaret̄ priori destructa alia illi equa
li ⁊ omnino sili: nullo modo visus posset distinguere inter
ipsas. consili modo dico de calore tactum īmutante. Si
enim manu existēte in igne destrueretur calor ignis ⁊ ap
poneretur alius priori equalis ⁊ omnino similis/ nul-
lam diuersitatem sensus tactus apprehēderet īter calo-
res ipsum similiter immutantes. ergo ⁊c. ¶Confirma-
tur. quia actus apprehensiuus seu cognitiuus pluriū
non est proprius alicui eorum: nec per consequens distin
ctiuus: cum actus communis pluribus non sit ipsorum
distictiuus. sed idem actus numero sensitiuus alicuius
singularis videtur posse esse appprehensiuus cuiuscūq;
alterius eiusdem rationis sibi in eodem situ succedentis
⁊ omnino consimilis in alijs: ⁊ per consequens est appre-
hensiuus plurium. ergo ⁊c. ¶Minor probatur primo:
quia si deus conseruaret actum visionis huius albi in
tali loco existentis ipso destructo ⁊ alio sibi simillimo
in eodem loco posito taliter nouiter in eodem loco po-
sito videretur absq; actu alio sentiendi a priori quod nō
posset fieri nisi ille actus sentiendi esset cōmunis vtriq;

ipsorū non proprius alicui tantum. ¶Secundo. quia vi
dens rem q̄ est albedo/ quā tñ nō ꝑcipit eē albedinē sz co
lorē/ eundē nūero actū haberet si res quā videt nigredo
existeret. qd appet: q2 actꝰ apprehensiuꝰ coloris non sibi
determinat albedinem magis q̄ nigredinē: sed indifferē
ter oēm colorē cuiuscūq; speciei respicit vel potest respi-
cere vt obiectū: sed nō minꝰ vnus actꝰ nūero sensitiuus
pōt esse plurium obiectorum oīno similiū successiue vniꝰ
post alterum/ q̄ pluriū dissimilium ⁊ alterius rationis. g̃
sicut idem numero actus videndi hoc obiectū qd est al
bum/ conseruatus albo destructo posset esse apprehen-
siuus obiecti qd est nigredo positi in eodem loco: consimi
liter in proposito de actu sensitiuo cuiuscūq; singulariū
est dicendum. quare ⁊c. ¶Secundū videlicet ꝙ intelle
ctus separatus possit propriū cuiuscūq; singulariū quā-
tumcūq; similium habere actum/ ex hoc videtur: quoniā
quātūcūq; singularia sint simillima tñ realiter sunt disti
cta: sed intellectus separatus non dependens a sensu in
intelligendo potest quodcūq; obiectum ab ipso intelle-
ctum distinguere a quocunq; alio qd distinguitur ab eo.
hoc autem non pōt facere nisi per proprium eius actum
qui ita est vnius obiecti singularis ꝙ non potest esse alte
rius quantumcūq; sibi similis. ergo ⁊c. ¶Minor appet
primo: q2 vt dictū est talis intellectus nō depēdet a sensu
vt coniunctꝰ. ex hoc autem q2 coniunctus dependet ī in-
telligēdo a sensu / arguit̄ ipsum non posse alicuius singu
larium in oībus similiū ꝓpꝛium habere actum vnius eo
rū ab alio distinctiuū. ergo ⁊c. ¶Secūdo. quia omnino
videtur irrationabile dicere intellectū separatū nō posse
distinguere inter species omnino similes eiusdem ratio-
nis secū insimul existentes. ⁊ licet ipsi sint in diuersis lo-
cis ⁊ distantes/ tñ talis ipsorum diuersitas seu locorū di-
stantia nihil facit ad hoc ꝙ possit distinguere inter ipsos
cum non minus inter eos omnino indistantes posset dis-
tinguere vt videtur. ergo ⁊c. ¶Tertium videlicet de
intellectu coniuncto in statu alio/ apparet si ponatur al
terum duorum: videlicet vel ꝙ in statu illo intellectꝰ ha
bet modum intelligendi alium q̄ in isto/ quia non sic de-
pendet a sensu in statu alio vt in isto. vel ꝙ sensus po-
terit in statu illo habere proprium sentiendi actum cuius
cunq; singularium sensibilium q̄tūcūq; similium vnius
eorum ab alio distinctiuū. ¶Si aūt negetur vtrunq; isto
rum tūc alit̄ videt̄ esse dicendū de intellectu coniuncto ī
statu alio ⁊ in isto: videlicet ꝙ nec in isto nec ī illo habēt
aliqui intellectus creati nec habere possunt naturaliter
loquendo talem actum proprium vnius singularium ab
alio sibi simillimo distinctiuū. ¶Ex predictis videtur es
se corollarie concludendum / ꝙ actus intelligendi pro-
prius quo intellectꝰ separatus intelligit aliquod singu-
lare/ est alterius rationis ab actu ītelligēdi viatoris idē
numero singulare. ¶Hoc probo sic/ omnis ille actus
qui ita est proprius huius singularis puta sortis ꝙ nul-
lo modo potest esse alicuius alterius/ est alterius speciei
ab illo qui licet de facto sit eiusdem singularis videli-
cet ipsius sortis: tamen potest esse alterius: sed omnis
actus cognitiuus quo viator percipit aliquod singula-
re potest esse cognitiuus alterius singularis sibi similis
succedens/ vt supra ꝓbatum est. actus autem proprius/
quo intellectus separatus potest cognoscere aliquid sin
gulare ita est illius ꝙ nō potest esse alicuiꝰ alteriꝰ cogni
tiuus. ergo ⁊c. ¶Maior est euidens: quia omnes actus
cognitiui eiusdem rationis sunt apprehensiui obiectorū
eiusdem rationis: ⁊ ita sicut actus videndi albedinē ar-
guit̄ distinctus specie ab actu videndi nigredinem: q2 nec
ꝑ primū potest videri nigredo: nec ꝑ scdm albedo sed tñ
nigredo: ita omnes actꝰ intelligēdi argui pn̄t a se alteriꝰ
speciei: quorꝝ vnus est alicuius obiecti app̄hensiuꝰ: cuiꝰ
non pōt esse alius. ¶Scda ps minoris/ vz ꝙ actꝰ ꝓpꝛi
us q̄ intellectus separatꝰ pōt ꝑcipe singulare/ nō pn̄t eē
apprehēsiuus alicuius singularis alterius/ ꝓbatur. q̄m
vt dictum est supius/ ꝑ nullū actū cōem pluribꝰ pōt intel
lectus distiguere inter illa: sz ītellectꝰ sepatus hēt actū
intelligēdi singulare signatum quo distigūt seu pōt dis-
tinguere ipsū singulare intellectū ab omni alio singula-
ri. g̃ talis actꝰ ipsius nō est cōis pluribus. sed oīs actus
intelligendi aliquod singulare q̄ pōt intelligi aliqd alte-
rū singulare ab eo distinctū/ est cōmunis pluribus. g̃ ⁊c.
¶Confirmat̄: quia sicut actus cognoscendi ꝓprius spe-
ciei vt albedinis nō potest esse cognitiuus alterius pu-
ta nigredinis: nec enī visio albedinis potest esse nigredi-
nis: ita nec actus proprie proprius vnius singularis tñ
pōt eē alicuiꝰ singularis alteriꝰ cognitio. Dico aūt actū
intelligendi ꝓpꝛie ꝓpꝛiū: q2 vocādo actū ꝓpꝛiū ītelligē-
di oēm illū quo intelligitur de facto aliqd singulare tñ
⁊ nullum alterū/ talis actus sic proprius bene potest eē
vnius singularis: ⁊ est possibilis viatori. Potest enī via
tor intelligere vnum singulare tantū non intellecto ali-
quo aliorum: sed talis actus non est ꝓpꝛie ꝓprius singu
laris huius: cum possit esse lz non sit de facto/ alterius: sz
intellectus separatus pōt habere actum intelligendi sin
gulare signatum proprie proprium ipsius singularis ī-
tellecti ab omni alio distinctiuū: qualē actum nō potest
habere intellectus viatoris coniunctus: esto ꝙ possit sin
gulare vnum intelligere sine quocunq; alio intellecto. q̄
re ⁊c. ¶Sed contra hoc forsitan arguetur. primo/ q2 pō
tens habere actum diligendi aliqd obiectū propriū pōt
etiam hr̄e actū ꝓpꝛiū intelligendi ipm: sz viator pōt hr̄e
actū ꝓpꝛiū diligēdi aliqd singulare tñ. g̃ ⁊c. ¶Scdo. q2
hn̄tes hītus eiusdē ratiōis hn̄t ēt actus eiusdē rōnis: sz ī
tellectus separatus hēt habitus eiusdē rationis illis q̄s
habuit coniunctus: immo habet eosdē nūero: cū oēs habi
tus quos homo habuit in via remaneāt in aīa separata.
g̃ ⁊c. ¶Ad primū cōcedo ꝙ potest habere actū ītelligē
di sicut ⁊ diligendi proprium singulare signatum modo
predicto: actū vz sic ꝓpꝛiū ꝙ ꝑ ipm intelligit vnicum
singulare tñ: per quem etiam pōt distinguere ipm singu
lare ītellectū a quocūq; singulari alio existēte: cū oē aliō
de facto existens sit sibi in aliq̄ dissimile. nō aūt sic ītelli-
git ipm per actū ꝓpꝛie sibi ꝓpꝛiū/ ꝙ ꝑ eum posset distin
guere ipsū a quocūq; alio possibili fieri. ⁊ hoc mō prīo nō
scdo hēt etiā actū ꝓpꝛium diligēdi ipm singulare signa-
tū. sic enī diligit ipm tm̄mō ⁊ nō alterū ītellectū ꝙ si illo
destructo fieret alterū sibi simillimū vbi fuerat ante pri
mū/ sicut vt ꝓbatū ē supra tale singulare posset ītelligi
eodē actu nūero cū priori/ ita ⁊ diligi. vel esto ꝙ alio actu
intelligeretur ⁊ alio diligeretur: nec per huiusmodi actū
alium intelligendi ipsum a priori distingueretur seu dis-
tinctū eē perciperet̄: nec ꝓpter actum aliū diligēdi aliō
obiectum a priori diligi putaret̄. quare ⁊c. ¶Ad secun-
dum concedo ꝙ remanent in aīa separata habitꝰ quos
habuit coniuncta: ⁊ per consequens potest eis medianti
bus in actus eiusdem rationis cum illis in quos potuit
quando in via corpori vnita fuit. sz ex hoc non seq̄t/ ꝙ nō
possit in aliquos alios ab illis alterius rationis. q̄re ⁊c.
¶Tertia cōclusio est ꝙ actus intelligendi ꝓprius q̄ via
tor intelligit singulare est notitia abstractiua: que nō po-
test causari ab ipso naturaliter nec haberi ante compo-
sitionem ⁊ diuisionem. ¶Hec quantum ad primam par
tē/ videlicet ꝙ talis actus intellectiuus sit abstractiuꝰ
non intuitiuus / fuit ostēsa in prologo prius: vbi probatū
est ꝙ intellectꝰ viatoris de nullo obiecto hēt notitiā ītel
lectiuā ītuitiuā/ sz tm̄mō abstractiuā. ¶Scda aūt ps/
vz ꝙ tal̄ notitia singular̄ abstractiua n̄ carēt ī ipo aū cō
positionē ⁊ diuisionē: ꝓbat̄. q̄m aut doctores dicētes ꝙ

intellectus est vniuersalium et sensus singularium/ intelligunt ꝙ intellectus non est primo primitate originis nisi vniuersalium tantum: sensus autem econuerso est primo singularium. aut ꝙ intellectus non est tãtum singularium: sed etiam vniuersalium. sensus aũt singulariũ tantũ. sed non põt poni secundum: primo quia sensus est vniuersalium: vt imaginatiua q̃ est etiam impossibiliũ visiua etiam coloris apprehensiua tñ videtur esse vliũ nec ꝑ consequens per hoc haberet differẽtia inter sensuz ⁊ intellectum. Secundo: quia ꝙ intellectus dicatur esse singularium hoc ex alio arguere non possumus nisi quia experimur nos cognoscere singulare: sed ex hoc non sequitur ꝙ sit singulare ⁊ sit cognitum saltem ante cõpositionem ⁊ diuisionem per intellectum/ cum possit esse et sit cognitum per sensum: ergo relinquitur primum videlicet ꝙ doctores per differentiam illam quã inter intellectum ⁊ sensum ponũt: intelligunt ꝙ sensus est primo singularium non autem intellectus ante compositionem ⁊ diuisionem: sed vliũ primo tantum: est autem postea ⁊ singularium: vt dicetur in ɔclusione alia. g̃ ⁊c. ¶ Preterea arguitur ad idem. q̃ ante compositionem ⁊ diuisionez viator habet aliquam singularis propriam abstractiuaz cognitionem: aut hoc sibi innotescit ⁊ constat: quia experitur actum huiusmodi dependere a presentia talis singularis intellecti: aut quia se experitur habere actum cuius virtute cognoscit non tantum rationem specificã sed etiam conditionem eius indiuidualem propriam sic ꝙ potest ipsum distinguere ab omni alio eiusdem rationis cũ ipso. Sꝫ non põt poni primũ: qꝛ notitia abstractiua non depẽdet a presentia sui obiecti nec exigit ipsã. nec secundum: qꝛ nullũ actũ preter intuitiuum sensitiuuz experimur in nobis talem per quem videlicet possimus distinguere aliquod singulare ab omni alio sibi simillimo. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia omnis habens actuz intelligendi proprium hoc singulare tantum est certus ⁊ experitur se habere talem actum videlicet couenietez huic singulari solum: sed nullus in seipso experitur esse talem actum intelligendi aliquod singulare significatum. ergo ⁊c. ¶ Minor probatur: quia omnis actus talis alicui singulari proprius est eius ab omni alio quantumcunq̄ simillimo distinctiuꝰ: sed nullus experitur se habere actum intelligendi aliquod singulare per quem sciat distinguere ipsum ab omni alio sibi simili. ergo ⁊c.

¶ Et si contra hoc arguatur: quia tunc nec sensitiua notitia etiam esse poterit singularium: quod est contra dictum vulgatum doctorum/ ꝙ sensus est singularium intellectus autem vniuersalium. ¶ Respõdeo ꝙ non seq̄tur: quia quilibet experitur actum sensitiuum intuitiuũ puta visionem dependere ab vno obiecto magis q̃ ab alio quantumcunq̄ sibi simillimo existente simul cuz eo non sic autem est de notitia aliqua abstractiua: cum talis a nullo obiecto dependeat: per notitiam etiam sensitiuam intuitiuaz etiam singularium experimur nos posse distinguere inter ipsa: ergo tum quia intuitiua notitia sensitiua dependet ab obiecto aliquo modo quo non dependet notitia abstractiua: tum quia ipsa non autem abstractiua est singularium distictiua/ arguimus ipsam magis q̃ abstractiuam eẽ singulariũ. ¶ Sed contra hoc forsitan arguetur: quia dictum fuit superius ꝙ de nullo sensibili singulari potest haberi aliqua notitia propria sensitiua. ex quo etiam est probatum ꝙ intellectus viatoris non potest habere propriam notitiam singularis.

¶ Ad hoc dicendum est: ꝙ licet actus sentiendi non sic possit esse alicui singulari proprie proprius ꝙ sit eius ab omni alio possibili distinctiuꝰ: vt probatum est superius: est tñ sic singulari proprius ꝙ est eius ab omni alio sibi in aliquo dissimili distinctiuꝰ. nec primo autem modo nec isto secundo intellectus ante compositionem ⁊ diuisionem est singularium: ⁊ ita hic stat: ⁊ sic est intelligẽda illa differentia que ponitur a doctoribus inter intellectum ⁊ sensum seu inter actum intelligendi ⁊ actum sentiendi. ¶ Quarta ⁊ vltima conclusio est ꝙ actus intelligendi proprius abstractiuus quo viator intelligit singulare/ causatur in ipso post compositionem ⁊ diuisionem hoc est post conceptum diffinitiuum seu descriptiuuz cõpositum per viam compositionis ⁊ diuisionis habitum.

¶ Hec probatur et sequitur ex predictis: quoniam sicut viator potest diligere ita ⁊ intelligere aliquod singulare significatum: ⁊ per consequens habere propriuz eiꝰ intelligendi actum: qui actus vel habet causari in eo ante compositionem ⁊ diuisionem/ vel post: sed nõ potest ante vt probatũ est. ergo ⁊c. ¶ Preterea ꝙ isto modo possit causari in eo propria singularis intellectio: sic ꝓbaꝛ: omnis intellectus potens habere propriam descriptionem conuenientem alicui soli ⁊ nulli alteri quantũcũq̄ sibi simili potest post illam habere simplicem notitiam vniuocam eidẽ ꝓpriã: sed intellectus viatoris potest habere de singulari descriptionẽ ꝓpriam sibi soli. ergo ⁊c.

¶ Maior apparet: quia vt dictũ est in alia q̃stiõe/ omnis diffinitio seu descriptio alicui ꝓpria est q̃ mediãte nata ẽ causari simplex notitia ipsam sequẽs eiusdez rei. ⁊ ꝑ hoc ꝓbatum est ibi viatorẽ posse habere ꝓpriam ⁊ simplicem notitiam dei. quare ⁊c. ¶ Minor ꝓbaꝛ: qm̃ intellectꝰ viatoris põt de aliquo singulari vt de isto colore visibili aliquã ꝓpõnẽ formare: puta istã/ hic color est in tali situ vel est ab alio distinctus vel a me visus ⁊ sĩ'ia: quorum quodlibet est eius descriptio propria data ꝑ extrinseca. ergo ⁊c. ¶ Confirmaꝛ. qꝛ cũ intellectus viatoris dicit seu format hoc complexum/ hic color videꝛ: aut huius ꝓpõnis subiectũ est cõceptus huius coloris tantum/ aut nõ. sꝫ nõ potest dici ꝙ non: qꝛ tale ɔplexũ seu ꝓpõnẽ formans solum est hũc colorẽ demõstrans. non autem ipsum solũ magis q̃ aliud demõstraret nisi ꝓpõnis huius subiectũ eẽt eius cõceptus tantuz. ¶ Cõsĩliter arguiꝛ de ista ꝓpõne qua diciꝛ ꝙ hec albedo est distincta. non enim huius subiectũ est cõceptus alicuius alterius albedinis q̃ istius singularis. ¶ Nec valet si dicatur ꝙ sensus nõ intellectꝰ format hmõi ꝓpões: ⁊ ꝑ ɔñs ipsarũ termini sunt actus sentiendi nõ actus intelligendi: qꝛ intellectus format ꝓpositiones ⁊ syllogismos expositorios: quales sunt illi q̃ ex terminis singularibus cõstãt: vt ꝓpositiones p̃dicte. q̃re ⁊c. ¶ Sꝫ ɔ rationẽ p̃dictã aliter põt argui primo: qꝛ cũ diciꝛ ꝙ intellectꝰ viatoris format hoc ɔplexũ hic color singularis intelligiꝛ/ diceꝛ ꝙ verum est intellectione cõi sibi ⁊ alijs: nõ aũt aliqua sibi ꝓpria eiꝰ ab omni colore singulari alio distinctiua. Si eñ intelligas intellectũ viatoris posse formare tale ɔplexũ/ hic color singularis videꝛ intellectione sibi ꝓpria/ supponis ꝓbandum: vꝫ viatorẽ cognoscere singulare notitia sibi ꝓpria eiꝰ ab oĩbꝰ alijs distĩctiua. Nec valet si hoc ɔplexũ ĩ isto ĩtellectu sumptũ vis ꝓbare ꝑ sequẽs ɔplexũ alterum quo vnum singulare affirmaꝛ ab altero esse distinctum. quia diceret ꝙ hoc non apprehendiꝛ per intellectum sed per sensum videlicet talis differẽtia singularium: nec per ɔñs talis ꝓpõ põt ab ĩtellectu formari: nec ex actibus intelligẽdi componi. quare ⁊c. ¶ Secũdo. quia si subiectũ ⁊ p̃dicatum taliũ p̃dictarũ ꝓpõnũ sunt conceptus singulariũ ꝓprij nõ cões: ergo falsum est qð dicunt due cõclusiones p̃dicte/ videlicet ꝙ de nullo singulari habetur cõceptus proprius ante cõpositionẽ ⁊ diuisionẽ: sed post. ¶ Consequentia est euidẽs. quia subiectũ ꝓpõnis est ante ipsam cõpositã ꝓpositionẽ: ⁊ ꝑ ɔñs p̃cedit cõpositionẽ. ergo si propositionis subiectũ est actus intelligẽdi ꝓprius alicui singulari ante omnẽ cõpositionem seu ꝓpõnẽ vel descriptionẽ habetur de singulari ꝓpria notitia. quare ⁊c.

¶ Ad primũ concedẽdũ videtur ꝙ ex illa prima ꝓpõne hic color singularis intelligitur/ a viatore formata nõ ꝓbatur nisi plus addatur ꝙ eius subiectũ sit notitia propria huius coloris singularis tantũ. ꝓbatur aũt ex illo qð pro eius ⁊ alterius ꝓbatione adducitur quãdo subditur ꝙ intellectus viatoris format syllogismos expositorios ⁊ propõnes ex terminis singularibus constitutas.

¶ Sed quia formare syllogismũ expositoriũ nõ est aliud q̃ formare ꝓpões diuersas ex ꝓprijs intellectionibus singularium cõstitutas/ ideo qui negaret viatorẽ habere posse ꝓpriũ alicuius singularis cõceptũ/ negaret etiã cõsequẽter ipsuz formare posse talẽ expositoriũ syllogismũ. Et ideo efficacius arguitur ad ꝓbandũ ꝓpositũ: videlicꝫ viatorẽ posse habere ꝓpriũ singularis conceptũ intellectiuũ: per hoc: quia quilibet experitur se diligere ita hoc singulare ꝙ non alterũ: sed omne singulariter dilectũ est per actũ intelligẽdi ꝓpriũ intellectũ/ maxime qð est dilectum dilectione cõformi intellectus dictamini p̃cedẽti. ergo ⁊c. ¶ Ad scðm respõdet quidã doctor qui concedit et ponit duas vltimas cõclusiones p̃dictas/ ꝙ subiectũ propositionũ illarũ nõ p̃cedit omnẽ cõpositionẽ explicitam ⁊ ĩplicitã. licet eñ nõ semꝑ ɔpositio maneat actualiter quãdo subiectũ formaꝛ/ oportet tñ ꝙ saltem p̃cesserit: ⁊ ꝑ ɔñs ꝙ maneat qñ formaꝛ subiectuz virtualiter nũq̃ eñ intellectus viatoris aliquã rẽ singularẽ videns demõstrat illam rem singularẽ dicẽdo hoc singulare vel illud absolute sed implicando hoc quod video vel hoc qð est tali situ: sed hoc non est aliud q̃ cõponere. ergo ⁊c.

¶ Sed hoc nõ potest stare. Primo: quia cuiuscũq̄ propositionis tã necessarie q̃ ɔtingẽtis mẽtis subiectũ ⁊ p̃dicatũ sunt diuersi cõceptus successiue in mente formati sic ꝙ subiectũ p̃cedit durationis ordine p̃dicatũ ⁊ copulã. si etiã ex parte subiecti ponũtur diuersi/ vnꝰ eoꝝ p̃cedit aliũ. ergo cũ subiectũ huius ꝓpõnis hec albedo singularis intelligitur vel videtur/ sit vt cõceditur cõceptꝰ proprius huius albedinis singularis/ siue cũ ipso implicetur siue exprimatur aliquis cõceptus alius puta conceptus talis situs vel nullus/ constat ipsum p̃cedere p̃dicatũ ⁊ omnẽ aliũ cõceptũ ipsi ante p̃dicatũ appositum. ergo cum nullũ prius implicet aliquod posterius nec cõcepts singularis subiectũ huius ꝓpõnis implicat/ nec requirit aliquẽ cõceptũ aliũ de ipso p̃dicatũ/ nec sibi ante p̃dicatũ appositũ/ nec ꝑ ɔñs aliquã exigit explicitam nec implicitã cõpositionẽ nec ꝓpõnẽ. quare ⁊c. ¶ Scðo quia vidẽs istã albedinẽ singularẽ quã antea nũq̃ vidit nec precognouit potest formare istã ꝓpõnez/ hec albedo singularis est hic vel hec albedo videtur. huius ꝓpõnis subiectũ qð est cõceptus istius singularis albedinis tñ non sequitur sed precedit istam propositionẽ totam: nec sequitur aliquã aliã. quia si sic/ quero quid erit illius subiectũ: quia aut cõceptus ꝓprius singularis tñ. ⁊ sic habetur ꝓpositũ videlicet ꝙ ɔceptꝰ ꝓprius singularis habeꝛ ante cõpositionẽ/ seu ɔpositam ꝓpõnẽ. nisi dicas ꝙ subiectũ illiꝰ alterius ꝓpõnis p̃supponit aliã in ĩfinitũ qð poni nõ potest. aut eius subiectum est cõceptus vlis. qð etiã poni non potest: cũ nec conceptus singularis exigat ɔceptũ vniuersalẽ. g̃ ⁊c. ¶ Et ideo suppõito ꝙ subiectum talis ꝓpositionis formate ab ĩtellectu viatoris sit conceptus proprius singularis/ oportet concedere consequenter singulare posse a viatore intelligi etiam ante compositionem ⁊ omnem descriptionẽ conceptu aliquo proprio sibi soli non tamẽ eque ꝑfecto cum illo q̃ post cõpositionem seu compositã descriptionẽ causatur in ipo.

¶ Hoc ꝓbatur. qm̃ constat ꝙ tã descriptio ⁊ oĩs ꝓpositio q̃ q̃libet eius pars p̃cedit illũ conceptũ simplicẽ qui ipsa mediante causatur. partes eñ sunt priores toto: et ita si tota descriptio vel affirmatiua ꝓpõ est prior cõceptu ea mediãte causato: multo magis erit eiꝰ pars q̃libet prior eo: cũ omne prius priori sit prius posteriori: sed pars descriptionis ꝓprie singulari est cõceptus ipsi videlicet singulari descripto ꝓpriꝰ. ergo ⁊c. ¶ Minor apparet. quia descriptio huic albedini singulari ꝓpria conceditur esse ista/ hec albedo visa seu intellecta vel isto loco situata vel ab omni alia albedine distĩcta. sed talis descriptionis seu cõplexe cognitionis albedinis altera ꝑs est notitia incõplexa ipsi albedini singulari ꝓpria. ipsa eñ est subiectũ omniũ taliũ ⁊ aliarũ ɔsimiliũ ꝓpositionũ ergo ⁊c. ¶ Cõfirmatur. quia licet quãdo descriptio cõponitur ex pluribus ɔceptibus: quoꝝ nullus ꝑ se sumptus est descripto proprius sed oẽs simul/ causetur ipsius descripti mediãte descriptione tali eius notitia propria ⁊ prima quã nõ p̃cessit aliq̃ alia q̃ fuerit descripto ꝓpria/ hoc tamẽ nõ est nec esse potest quãdo descriptio cõponiꝛ ex pluribus cõceptibus quoꝝ alius est descripto ꝓpriꝰ. licet eñ ex tali descriptione causetur notitia descripto propria nõ tñ prima: cum omnis notitia que est pars descriptionis aliqua sit prior omni illa que est ipsa mediante causata. sed descriptionis ꝓprie singulari altera pars concediꝛ esse notitia ipsi ꝓpria. ergo ⁊c. ¶ Ad rationes prime opinionis. Ad primã iã fuit respõsum in prologo/ vbi dictũ est ꝙ ꝓpter notitiã veritatis cõtingẽtis nõ est necessariũ ponere in anima aliquã notitiã intuitiuã p̃ter sensitiuã. ¶ Ad secũdã dicendũ ꝙ intellectui repugnat pro statu isto habere notitiã ꝓprie ꝓpriã singularis non ratione perfectionis nec impfectionis sed ratiõe status in quo dependet in intelligẽdo assensu qui nõ est necesse potest apphẽsiuus singularis actu ꝓprie ꝓprio ipsi soli licet aliquo actu aliquo alio modo ipsi ꝓprio: vt in p̃cedẽtibus est ostẽsum. modo etiam cõsimili intellectus est singulariũ cognitiuus. Si aũt dicatur ꝙ sensus ẽ singulariũ ⁊ nõ intellectus: tũc potest dici ꝙ licet actus intellectiui sint ꝑfectiores sensitiuis quãtũ ad laudabilitatẽ virtutũ: non tñ quãtũ ad conditionẽ cognitionis singularium. q̃re ⁊c. ¶ Ad tertiã dico: ꝙ intellectus nõ est ꝓ statu isto apphẽsiuꝰ singulariũ nisi modo p̃exposito: nõ propter aliquod illoꝝ que ponit illa ratio: sed quia vt dictũ est/ ĩtellectꝰ noster ꝓ statu isto depẽdet a sensibilibꝰ que nõ possunt ipm̃ immutare ad intellectionẽ aliquam propriã alicui singulari nisi p̃exposito mõ supra. ¶ Ad quartã ⁊ quintã in p̃cedẽtibus est respõsuz. ¶ Ad sextã dico ꝙ falsum est illud qð assumitur quãdo dicitur ꝙ nihil est fabrificatũ ꝑ ĩtelligẽdi actũ. nõ eñ vle est aliquod ens fictũ ꝑ actũ intelligẽdi fabrificatũ: vt ponit ille qui sic arguit. sed est ipse actus intellectus plurium singulariũ expssiuꝰ/ sicut ostẽdetur in alia questione. quare ⁊c.

¶ Ad septimã dico: ꝙ singulare est ꝑ se intelligibile tã intellectione cõmuni q̃ ipsi ꝓpria nõ tamẽ ab intellectu viatoris nisi accipiẽdo intellectionẽ ꝓpriã modo p̃exposito supra. ¶ Ad octauã quãdo q̃riꝛ an vniuersale et singulare sint intelligibilia eadẽ notitia an alia ⁊ alia/ dico ꝙ omne vle est singulare in essendo. nec eñ vle vt declarabitur in alia q̃stione/ est aliud q̃ terminus vocalis vel mẽtalis plurium singulariũ significatiuus. omne autem tale est singulare in essendo. ⁊ ideo non oportet querere an eadẽ an alia ⁊ alia notitia intelligatur vle ⁊ singulare: quasi ista sint diuersa obiecta seorsum ĩtelligibilia. qꝛ hoc est falsum. sed bene verũ est ꝙ alia est notitia que dicitur vlis in repñtãdo/ ⁊ alia que diciꝛ singularis: cõsimili mõ sicut alia est notitia hominis in cõmuni ⁊ alia sortis in singulari: nõ ꝙ obiectum notitie vlis sit vle magis q̃ obiectũ notitie singularis: quia nullius notitie obiectũ est nisi singulare vel vnicũ tñ vt notitie singularis vel ĩdifferẽter multa vt notitie vlis. ¶ Et quãdo q̃ritur

a quo causatur notitia huius singularis: Respondetur ꝙ vna causatur mediante cōpositione siue reflexione intellectus sup sensū. vt illa que causatur mediāte descriptione siue ꝓpōne tali formata / hec albedo quā video ē hic situata vel ab illa alia distincta. alia autem causatur ante cōpositionē vt illa que est talis ꝓpōnis subiectum. ¶ Et quādo additur ꝙ cause notitie singularis possunt in ipsam absq̄ vl̄i notitia p̄cedente: Dicitur ꝙ nō est verū: q2 nec sensatio nec species qua mediāte causatur est nata mouere ītellectū primo nisi ad cōceptū vniuersalē: et hoc ꝓ isto statu / quātūcūq̄ ꝯcept⁹ ipse vl̄is nō sit cā conceptus singularis. quare ⁊c̄. ¶ Ad alia que pro opinione arguūtur. Ad primū dico ꝙ minor est falsa. habet eñ cognitionē aliquam intellectus ꝓ statu isto qua ipsi est nota res non tantū vt absolute sumpta sed etiā vt taliter situata. ¶ Ad ꝓbationē apparet ꝙ nō valet. Primo: quia nō magis sensatio q̄ ītellectio est quāta. ⁊ ideo si ideo intellectio nō potest esse rei quāte quia nō est quāta: nec aliqua sensatio esset etiā rei quāte: qd̄ est euidēter falsum. ¶ Secūdo. quia tūc sequeretur si illud qd̄ accipit ista ꝓbatio esset verū / ꝙ nec angelus nec etiam deus esset alicui⁹ singulariū cognitiuus. hoc autē est erroneū et absurdū. ergo ⁊c̄. ¶ Ad cōfirmationē concedo ꝙ indiuidua possibilia sunt simillima. ideo nō pōt ꝓ isto statu ītellectus quia nec sensus habere actū aliquē cognitiuū sic alicui singulari ꝓpriū ꝙ non possit idē esse alicuius alterius vt declaratum est superius. quia tamen quātūcūq̄ simillima omnia realiter sunt distincta: ideo sunt intelligibilia proprijs intellectionibus ab intellectu independēte in intelligēdo a sensu. ¶ Et si queras q̄re etiam sensus nō est singulariū ꝑ actus sentiendi coꝝ ꝓprios distinctiu⁹ sicut ⁊ intellect⁹: ex quo singularia huiusmodi / licet simillima sunt distīcta: Dico ꝙ quecunq̄ sit huius causa / ita esse de facto quilibet experitur pro isto statu vt in precedentibus est probatū. ¶ Hec de primo.

Quantū ad secundum vbi est respondendū ad quesitū premitto duo ad euidētiā dicendorum. ¶ Primū est: ꝙ per conceptū cōmuniorē ⁊ minus ꝯmunē nō sunt intelligēdi duo cōceptus: quoꝝ vnus sit vni⁹ obiecti tm̄ cōmunis pluribus ⁊ alius alterius cōmunis paucioribus vel vni soli: sed sunt intelligēdi duo conceptus: quoꝝ superior seu ꝯmunior est plurium singulariū q̄ inferior / vt apparet de cōceptu albedinis ⁊ coloris. eorundē eñ omniū obiectoꝝ quoꝝ est cōceptus albedinis inferior est conceptus coloris superior se cōmunior. non tñ est tm̄ illoꝝ sed etiā alioꝝ / ⁊ per ꝯn̄s pluriū: non tamē nisi singularium. ⁊ ideo dicitur cōceptus cōmunior nō in se quidditatiue cū sit cōceptus vnicus numero singularis / nec propter aliquod vnū obiectū in re extra per ipm̄ significatū cōmunius illo qd̄ importatur per inferiorem conceptū: sed p̄cise ꝓpter maiorē multitudinē singularium per ipm̄ q̄ per conceptū inferiorē signatorum. cōceptus eñ cōmunior seu supior dicitur quia pluribus cōueniēs singularibus. cōceptus aūt inferior / quia conueniens paucioribus. ¶ Secundum premittendum est ꝙ aliud est rem concipi confuse / ⁊ aliud explicite seu distincte. rem enim concipi cōfuse est ipsam concipi eo modo quo importatur per diffinitū. distincte aūt eo mō quo per diffinitionē. vnde notitia cōfusa dicit̄ hic notitia diffiniti seu ip̄ꝫ diffinitū. notititia aūt distīcta notitia diffinitiua. ⁊ q2 oīs notitia diffinitiua est ex plurib⁹ ꝯstituta / oīs cognoscēs rem explicite ⁊ distincte habet plures notitias successiue formatas: cū vt p̄dictū est rē distincte ⁊ explicite intelligere nō sit aliud q̄ eius diffinitionē habere.

His premissis pono sequendo opinionē doctoris subtilis quatuor cōclusiones. ¶ Prima est: ꝙ loquēdo de cōceptibus cōfusis primus cōceptus qui habetur a nobis p̄terite generationis seu tēporis est cōcept⁹ cōmunis specificus qualis est ille qui est ꝯmunis pluribus indiuiduis solo numero distinctis: quoꝝ aliqd̄ efficacius mouet sensum. ¶ Hec ꝓbat̄ a doctore. primo quia illud qd̄ mouet intellectū creatū ad actum / primo mouet ipm̄ ad perfectiorē actū ipsi possibilē. ¶ Hoc apparet. quia agit seu mouet naturaliter. omnis autē causa naturalis agit primo ad effectū q̄ potest perfectissimū: sed obiectū inintelligibile cū specie potest in ꝯceptū specificū: alias homo nūq̄ haberet ip̄ꝫ: qui cōceptus est ꝑfectior sibi possibilis. g̃ ⁊c̄. ¶ Secūdo. q2 metaphysica est vltima in ordine doctrine. qd̄ nō esset si cōceptus communiores essent priores: cū cōceptus seu actus eius sint cōmunissimi. ergo ⁊c̄. ¶ Tertio. quia si cōceptus cōmuniores precederēt conceptū specificum esset magnū tempus anteq̄ posset haberi a nobis conceptus specificus hoc autē est falsum. ergo ⁊c̄. ¶ Maior apparet. q2 multi sunt cōceptus cōmuniores specifici quos omnes nō pōt simul intellectus habere sed vnū post aliū successiue: et ita si omnes haberēt p̄cedere cōceptū specificum nō posset haberi cōceptus ipse specificus ante aliquod magnū tēpus. ¶ Contra cōclusionē istā arguitur diuersimode a diuersis. An⁹ eñ arguit in primo suo dist. 2. q. 2. Primo quia secūdū Auic. ens prima impressiōe imprimitur: sed cōceptus entis est cōmunissimus: nō autem specificus. ergo ⁊c̄. ¶ Secūdo. quia cōceptus entis minus req̄rit intellectū vigorari q̄ conceptus specificus. ⁊ ideo puer citius app̄hendit de re ꝙ est ens q̄ ꝙ sit albedo vel hō. ¶ Tertio. quia conceptus specificus solū habetur ꝑ inuestigationē: alias nō esset difficile videre que indiuidua sint eiusdē / ⁊ que alterius rationis. cōceptus aūt cōmuniores nō requirūt talē inuestigationē / maxime ꝯceptus entis. ergo iste ē prior. ¶ Quarto. quia ꝓpō cōposita ex terminis trāscēdētibus vt de quolibet affirmatio vel negatio vera / est prima notitia ꝯplexa. ergo ⁊ eius termini sunt prime notitie incōplexe. ¶ Quinto. quia priora generatione sunt impfectiora. agens eñ naturale procedit ab impfectiori ad perfectius. sed entis conceptus est impfectior q̄ specific⁹. g̃ ⁊c̄. ¶ Sexto. q2 posteriora sunt ad cognoscēdū difficiliora. ¶ Ali⁹ arguit: Prio / q2 primu actus obiectū p̄cedit ipm̄: sed solū singulare / nō autē vniuersale: nec ꝑ ꝯn̄s obiectum actus specifici precedit suū actū. est eñ vl̄e ens fictū qd̄ actum sequitur nō p̄cedit. ergo ⁊c̄. ¶ Secundo. q2 causa naturalis causat primo effectum perfectiorē quē potest: sed cognitio singularis in quā potest vt ī alio articulo dictū est / perfectior est q̄ aliqua cognitio vl̄is. ergo ipsa est prior. ¶ Secūdo arguit cōtra maiorem rationis p̄dicte quā accipit ꝓ se doctor ad ꝓbandū ꝯclusionē p̄dictā / ⁊ contra totā illā rationē suā primā. Primo. quia visibile distans primo causat visionē impfectiorē q̄ perfectiorē. ¶ Secūdo. q2 aut intelligitur ꝙ causa naturalis causat primo effectum ꝑfectissimū: quia agit primo ad perfectissimum indiuidui possibilis ipsi gradū / ⁊ sic est euidēter falsuꝫ: vt apparet in augmēto forme intēsibilis. aut ītelligitur ꝙ potest in effectum perfectissimū quia potest primo in indiuiduuꝫ nobilissimū speciei: ⁊ sic etiā est falsum tā de causa partiali vt apparet de anima que cū vna notitia causat primo volitionē impfectiorē / ⁊ postea cū alia perfectiorē: q̄ de causa etiā totali: quia tunc si causa totalis naturalis potest in plures effectus eiusdē rationis / non magis potest se determinare ad perfectissimū q̄ ad infimū effectū et ita vel ad neutrum eorum aget vel aget ad omnes in simul: qd̄ est falsum. quare ⁊c̄. ¶ Tertio. quia omne agēs vltimate quātū potest agit ad quodcunq̄ possibile sibi primo: sed qd̄ agit ad cōceptū specificū agit naturaliter et vltimate quātū potest. omne aūt qd̄ potest in cōceptū inferiorē / ⁊ superiorē. ergo nō prius agit ad ꝯceptū specificū inferiorem q̄ ad ꝯceptū entis ⁊ generis ꝯmunioris sed agit simul ad omnes si ratio tua valet. ¶ Quarto. quia falsuꝫ est illud qd̄ in ratione accipitur quādo dicit̄ ꝙ cognitio specifica est ꝑfectissima in quā pōt causa naturalis motiua intellectus. perfectior eñ est notitia singularis in quā potest. ¶ Tertio arguit cōtra secūdā rationē: quia tūc seq̄ret̄ ꝙ scientia de specie specialissima esset prima: qd̄ est falsum. Primo quia scd̄m ph̄m sciētia de vniuersalibus est prior ordine doctrine: ergo metaphysica: que est de trāscēdētibus ⁊ vniuersalissimis nō est vltima sed prima. ¶ Scd̄o. q2 esto ꝙ t̄mini eius vel sciētie speciei specialissime essent notissimi / nō sequit̄ ex hoc ꝙ cōplexa essent notissima / nec ꝑ ꝯn̄s ꝙ scientia ipsa esset prima. ¶ Tertio. quia nō tātū sensibilia sciūtur sed etiā insensibilia vt substantie ⁊ alia multa que non cadūt sub sensu: sed talia nō possunt intelligi nisi mediāte cōceptu entis: qui habet per ꝯn̄s esse prior. ergo ⁊c̄. ¶ Quarto ⁊ vltimo arguit contra tertiam rationē: quia si ideo ponat̄ conceptus specificus prior quia alias magnū tēpus sequeretur anteq̄ haberet̄ / eadē ratiōe cōceptus entis debet poni prior: quia ꝯsimiliter nisi ponatur prior nō poterit haberi ante magnū tēpus. ¶ Ad ista omnia ꝑ ordinē respōdetur. Et primo ad primū illoꝝ q̄ arguit primus doctor / dicitur dupliciter. Vno modo ꝙ cōceptus entis primo imprimit̄ scd̄m ordinē distincte cognitionis: nō autem scd̄m ordinē cognitionis ꝯfuse: de quo est cōclusio supradicta. Alio modo ꝙ ens dicit̄ vl̄r primo imprimi nō formaliter vt est in se ꝯceptus distinctus ab alijs omnib⁹ sed antecedēter ⁊ virtualiter ꝓ quāto quacūq̄ cognitione habita de re statim illa mediāte potest haberi cōcept⁹ entis de ipsa: ⁊ ita licet nō semꝑ primo imprimatur cōceptus entis in se explicite: tñ in impressione cuiuscūq̄ alterius cōceptus habetur cōcept⁹ entis virtualiter ⁊ antecedēter / pro quāto ꝑ omnē cōceptū aliū ab ipso cuiuscūq̄ entis realis statim potest intelligi rē illā talis ꝯceptus obiectū esse ens. nō sic aūt est de cōceptibus inferioribus oībus respectu oīꝫ suoꝝ supioꝝ: videlicet ꝙ statim ꝑ conceptū inferiorē possit haberi omnis conceptus superior / sicut ꝯceptus entis. ¶ Ad scd̄m respondet̄ ꝙ intellectus sufficiēter est ex se ad ꝯceptū specificū vigoratus. ¶ Ad tertiū respondet̄: ꝙ licet cōceptus specificus illoꝝ que nō cadūt sub sensu habeatur ꝑ inuestigationem hoc est ꝑ cōpositionē ⁊ diuisionē cōceptuū ꝯmuniū non tamen cōceptus specificus sensatorum: quia conceptus talis specificus taliū immediate habetur per sensum. Q2 autem sit difficile distinguere inter indiuidua eiusdē rationis / nō ꝓuenit ex difficultate habēdi conceptum specificū rei sensibilis: sed ex magna sil̄itudine talium indiuiduoꝝ. nō eñ intellectus potest faciliter arguere distinctionē inter aliqua nisi videat dissimilitudinē aliquā inter ipsa. omnia aūt eiusdem rationis indiuidua sūt similia valde. quare ⁊c̄. ¶ Ad quartū dicit̄ ꝙ omnis ꝓpō ex terminis transcēdētibus cōposita est primo nota in ordine cognitionis distincte nō confuse. ¶ Ad quintum dicitur ꝙ īmo semꝑ agens naturale causat primo ꝑfectissimū effectū quē potest protunc. ꝙ autē aliquando non causet primo ꝑfectissimū sed impfectiorē a quo procedat ad perfectiorē / hoc est ꝓpter aliquā indispositionē vel īpedimētū ratione cuius nō potest ꝓtūc ī effectū perfectissimū: sed in ꝓposito nullū est impedimētū ꝓpter qd̄ nō possit causari conceptus specificus prius. est autem impedimētū de conceptu singulari. ¶ Ad sextū respondetur ꝙ posteriora hoc est substantie ⁊ alia insensibilia sunt ad cognoscendū difficiliora q̄ priora / hoc est q̄ accidentia prius cognoscibilia. Si autē per priora intelligātur vniuersaliora / ⁊ per posteriora inferiora / sic hoc videlicet vniuersaliora esse priora / nō est vl̄r de omnibus verū sed tm̄ de insensibilibus. respectu autē sensibiliū non est verum. licet enim conceptus entis sit prior q̄ cōceptus specificus respectu insensibilium: non tamē respectu sensibiliū / de quibus tantū loquitur ꝯclusio supradicta.

Ad alia quæ alius arguit. Ad primum dicendū est ꝙ eadē res singularis est obiectū conceptus singularis ⁊ vl̄is. nō eñ vl̄e est obiectū aliquod sequens actum vt accipit ratio: sed est actus ipe cōmunis plurib⁹ significātibus / vt signum signatis. licet autem obiectū prime intellectionis ⁊ omnis sequētis sit singulare tamē ex hoc non sequitur ꝙ ipa p̄ma intellectio sit propria ipsi soli / nec ꝑ ꝯn̄s singularis. ¶ Ad scd̄m negatur illud assumptū quādo dicitur ꝙ ꝯceptus singularis est ꝑfectissim⁹ in quē potest causa naturalis. licet eñ sit ꝑfectior q̄ ꝯceptus specificus / nō tamē potest in ipm̄ / sed in specificū obiectū sensatū. ¶ Ad primū quod arguit contra p̄mā rationē apparet ꝙ non est ꝯtra ipam / quia obiectū visibile distās causat effectū ꝑfectissimū quē potest protūc. nō eñ potest in actū ita ꝑfectum sicut quādo obiectū ipm̄ visibile est ꝓpinquū. sed sicut quando est ꝓpinquū agit p̄mo ad conceptū specificum vt ad sup̄mū ipsi possibilē absolute / quia tūc nullū est impedimētum: ita quando est distans agit primo non ad effectum perfectissimum sibi absolute possibilem propter impedimentum / puta propter distantiam primo a sensu: sed in effectum ꝑfectissimū in quē potest ꝓtunc impedimēto huiusmodi existēte: ⁊ talis effectus ipsi ꝓtūc possibilis est visio nō speciei puta albedinis: sed coloris: qua mediāte causatur actus intelligendi impfectior ⁊ cōmunior illo q̄ est causabilis mediāte visione ꝑfectiori ⁊ distīctiori: q̄lis habet̄ de obiecto ꝓpinquiori. ¶ Ad scd̄m iam est responsum. quia vt dictum est: omnis causa naturalis agit primo ad effectū ꝑfectissimū sibi ad quē p̄mo determinatur non a seipa / sed ad prima: vt postea declarabitur in q̄rto. ¶ Ad tertiū dicitur / ꝙ visione rep̄sentante suū obiectū esse colorem tm̄ actus intelligendi ipa mediāte p̄mo causabilis est ꝯcept⁹ coloris non autē ꝯceptus entis: quia nec ad ipm̄ / nec ad aliquē alium supiorē conceptū coloris sufficiūt illa q̄ in p̄mo īstāti ꝯcurrūt ad ꝯceptū huiusmodi ꝓducēdum: sed cōceptus coloris adequat virtutē motiuā ipsoꝝ. ⁊ ideo non est verum illud qd̄ assumitur in minore: videlicet ꝙ omne potens in cōceptū inferiorem et superiorē. sic eñ visio albedinis est quā mediāte ꝓducitur cōceptus intellectus specificus ꝙ nō aliquis ali⁹ primo ante imperium volūtatis. illo tñ habito primo sine volūtatis imperio potest intellectus abstrahere ⁊ formare conceptū entis ⁊ alios supiores: ⁊ ita concedi pōt ꝙ aliquo modo non tamē īmediate ⁊ p̄mo / qd̄ potest in conceptus inferiores potest ⁊ in supiores. ¶ Ad quartū iam est respōsum. ꝙ licet notitia singl̄aris sit ꝑfectior q̄ specifica / non tñ potest in eā naturalis causa que potest in specificā. ¶ Ad illud qd̄ arguit cōtra scd̄aꝫ rationem cōceditur ꝙ scientia de specieb⁹ nō omniū sed rerū sensibilium est prima ordine doctrine scd̄m istum processum: videlicet cognitionis cōfuse. ¶ Ad primū qd̄ arguit in contrarium respondetur ꝙ scientia vniuersaliū est prior licet nō scd̄m istum ꝓcessum de quo est hic sermo: sed secūdum alium videlicet cognitionis distincte. ¶ Ad secūdum dicitur ꝙ īmo sicut termini realis scientie que videlicet ē de specie sūt primo noti in ꝓcessu p̄dicto / ita ⁊ cōplexa ex talibus terminis constituta. ¶ Ad tertiū iam in p̄cedētibus est respōsuꝫ. ¶ Ad illud qd̄ vltimo argui

tur ꝓtra tertiã rationẽ/negatur illud qđ assumitur: quia habito quocũq; cõceptu inferiori statim potest haberi cõceptus entis: sicut sciens de altquo q̃ est albedo vel color/statim si vult/sine magno tẽporis ĩtervallo põt scire q̃ est ens: non aũt ecõuerso sciens ipm esse ens potest sic statim intelligere q̃ est color. quia licet sequatur: color/ergo ens/nõ tñ ecõuerso. ex quo apparet q̃ nõ est simile quare ꝛc. ¶ Cõfirmatur. quia si anima cũ sensatione habita primo causaret conceptũ entis/eadem ratione causaret secũdo cõceptũ subst̃tie: ꝛ sic descẽdẽdo esset magnũ tempus ante q̃ haberetur cõceptus hominis specificus. ¶ Cõsequẽtia est cuidẽs. quia totalis causatio istorum omnium conceptuũ/ꝛ processus a primo videlicet a cõceptu entis vsq; ad vltimũ specificum esset mere naturalis/nec esset in hominis potestate post conceptũ entis statim causare conceptũ hois ante ꝙceptus oẽs intermedios successiue habitos. ecõuerso autẽ si anima cũ sensatione habita primo causat cõceptũ hominis statim cũ voluerit poterit causare conceptũ entis: quia habito conceptu inferiori potest haberi conceptus superior/non sic autem econuerso. quare ꝛc.

Sed sunt duo dubia circa dicta. Primũ

est: quid est sensibile efficacius ꝛ fortius sensum mouere. Scõz est. quia vt in p̃cedẽti articulo dictũ est/intellect⁹ viatoris potest habere conceptũ ꝓpriũ singulari nõ tñ specificũ: ergo sensatio qua mediante causatur ꝙceptus intellectus est virtualiter contẽtiua non tñ conceptus specifici sed etiã cõceptus ꝓpriꝫ singularis: cuius cõtrariũ dictũ est. ¶ Ad primũ respõdetur: q̃ sensibile fortiꝰ et efficacius sensũ mouere nõ est aliud q̃ ipm sensationẽ perfectiorem ꝛ distinctiorem causare: mediante qua distinctiori ꝛ perfectiori sensatione anima causat in se distinctiorẽ ꝛ perfectiorem intentionem: vt mediante sensatione per quã scitur obiectũ esse coloratũ causatur in intellectu ꝙceptus generis puta coloris: ꝛ mediante alia perfectiori que est albedinis causatur conceptus intellectus distinctior ꝛ perfectior specificus ipsius albedinis. qđ ꝓbatur. quia cause alterius rationis possunt habere altiquos effectus licet nõ oẽs alterius rationis: sed sensatio distinctior ꝛ idistinctior q̃ sunt aliquo modo cause actuũ intelligẽdi/sunt alẽius rõnis/ꝛ p̃ q̃ nõ mediãte sensatione distinctiori habetur immediate distinctior ꝛ perfectior scõz speciẽ intellectio q̃ sit illa que est nata haberi mediante sensatione cõmunior seu indistinctior ꝛ imperfectior. ¶ Confirmatur. quia dictum vulgatũ doctorũ ponentiũ q̃ confusa sunt prius nota/est verũ/ ꝛ intelligendũ scõm ꝓportionẽ intellectus ad sensum. q̃ enim sensatio nostra prius cõmuniter est indistinctior/ ꝛ postea habeẽ distinctiorẽ: ideo primo intellectio est cõmunior et vlior/ꝛ postea distinctior ꝛ singularior: tñ stante distincta sensatione nõ causatur primo origine intellectio cõmunior sed distinctior ꝛ perfectior/que est possibilis causari mediante sensatione huiusmodi. quia vt argutum est causa naturalis non impedita causat primo effectũ perfectissimũ quẽ potest: sed tam sensatio ipsa q̃ alia concurrentia omnia primo ad intellectionẽ ꝓducendam sunt cause naturales: ꝛ anima habẽs sensationẽ de altq̃ re distinctã potest illa mediãte causare conceptũ specificum correspõdẽtẽ tali distincte sensationi sibi possibilinõ autẽ conceptũ ꝓpriũ alicui singulari. ergo ꝛc. ¶ Ad scõm qđ est contra hoc/dico q̃ licet viator habeat actũ itelligẽdi sic ꝓpriũ alicui singulari q̃ p̃ ipm intelligat ipm illud/ꝛ nullum alterum/ꝛ consimili modo actũ ꝓpriũ sentiendi aliquod singulare tñ/nõ potest habere naturaliter actũ aliquẽ cognitiuũ sensitiuũ nec intellectiuũ sic alicui ꝓprium q̃ non possit idem esse alicuius alterius sibi nõo similis ꝛ eiusdem specifice rationis: nec per ꝑns aliquis actus ipsi possibilis cognitiuus est omniũ individuoꝝ eiusdẽ rationis possibiliũ sed tantũ dissimiliũ distinctiuꝰ vt dictũ fuit supius. sed nullus actus cõmunis pluribus indiuiduis eiusdẽ rationis possibilibus est singularis cõceptus sed magis specificus. ergo ꝛc. ¶ Si aũt dicatur q̃ licet actus intelligẽdi ꝓprius singulari sit possibilis viatori: nõ tamẽ nisi post cõpositionẽ ꝛ diuisionẽ: tũc diceretur ꝙsequẽter q̃ talem actũ distinctiorẽ specifico ꝛ propriũ indiuiduo nõ cõtinet virtualiter aliqua sensatio sed vltimus ꝛ pfectissimus ipsa mediante ꝓducibilis est specificus vt dictũ est supius. ¶ Secũda ꝙclusio est. q̃ inter cõceptus distinctos conceptus cõmunior est prior et inferior posteriore. ꝛ hoc in ordine accidẽtalis cognitionis. ¶ Hãc ꝓbat doctor. ꝙmo quia nihil cognoscitur distincte seu explicite nisi habeãtur oẽs conceptus p̃dicabiles de ipso in quid et primo modo/a ꝙceptu entis sumpto vsq; ad cõceptũ quidditatiuũ vltimũ descendẽdo ergo cõceptus superior seu ꝙmunior est prior q̃ inferior. ¶ Antecedẽs ꝓbat. quia cognoscere rem explicite seu distincte est eius diffinitionẽ habere: sed perfecta cuiuslibet diffinitio ꝛ completa est ex omnibus quidditatiuis conceptibus de diffinito in primo modo dicẽdi p̃ se p̃dicabilibus constituta. ¶ Hoc apparet. quia nec est aliqua ratio quare magis vnũ talium p̃dicabiliũ ponatur in diffinitione q̃ alterũ. ergo ꝛc. ¶ Consequẽtia apparet. quia ex quo distinctus seu diffinitiuus conceptus inferior includit omnẽ superiorẽ ꝛ nõ ecõuerso/ quia nec ꝙceptus inferior est de superiori p̃dicabilis primo modo/sed econuerso: per ꝑns sequitur q̃ cõceptus superior sit prior q̃ inferior cũ possit haberi sine ipso ꝛ nõ ecõuerso/loquẽdo vt nũc loquimur de cõceptibus distinctis nõ confusis. ¶ Scõo. quia metaphysica vt dicit Aute. est prior quacũq; alia sciẽtia scõm ordinẽ distincte sciendi. ergo eius conceptus qui sunt transcẽdẽtes ꝛ ꝙmunissimi sunt priores scõm istum ordinẽ. ¶ Contra ꝙclusionẽ istam arguit quidã. ꝙmo. quia omne obiectum potest distincte cognosci sine illo qđ nõ est de rõne eius essentiali/nec est essentialiter inclusum in eo. sed cõceptus entis nõ includit essentialiter in cõceptu specifico/nec aliquis alius superior in inferiori/nec est de essentia alicuius rei extra cum sit cõceptus in anima. ergo ꝛc. ¶ Scõo. quia cõceptus entis nõ minus cõuenit deo in quid/q̃ creaturę: ꝛ p̃dicatur de ipso in primo modo: ꝛ tñ sine eo deus potest distincte cognosci: cũ sit simpliciter simplex: qđ vel habet totaliter intelligi vel totaliter ignorari. ergo ꝛc. ¶ Sed ista nõ stant cõtra ꝙclusionẽ sicut ipsam doctor intelligit intellectam. Doctor enim vt dictũ est: per notitiã distinctã intelligit notitiã diffinitiuã/nec vocat aliud aliquid distincte cognosci q̃ eius diffinitionẽ hr̃i. cõstat autẽ q̃ isto modo vtẽdo vocabulo nõ potest haberi distinctus conceptus inferior sine quolibet supiori de ipso p̃dicabili primo modo. Rationes autẽ p̃dicte acciptũ distinctiuam cognitionẽ in primo modo in alio intellectu videlicet p̃ cognitione totius rei cui⁹ nihil latet cognoscẽtẽ. nõ ois autem talis distincta notitia sic accepta est diffinitiua. ꝛ ideo non sunt ad propositum. ¶ Unde ad primã quãdo dicitur q̃ omne obiectũ potest distincte intelligi sine illo qđ nõ est de ratione eius essentiali/ cõcedo si p̃ essentialem rationẽ intelligas diffinitionẽ/ꝛ per distincte intelligi rei intellecte diffinitionẽ haberi. si autẽ aliter/non est ad ꝓpositũ. Tũc ad minorem quãdo dicitur q̃ ꝙceptus entis nõ includitur in ꝙceptu specifico/nec alicuius rei extra. Dico q̃ verũ est sicut ꝑs in toto. includitur tñ et essentialiter in diffinitione ipsius quia est pars eius. semp enim ꝙceptus superior est pars nõ ꝙceptus inferioris sed diffinitionis ipsius. ꝛ ideo licet res possit distincte ꝙcipi

sine conceptu cõmuniori superiori: vocando distinctã cõceptionẽ eius totius ꝛ omniũ partiũ suarũ intellectionẽ nõ tñ vocãdo distinctã cognitionẽ ipsius cogniti diffinitionẽ. Et qñ dicit q̃ cõceptus entis est in anima/nec per consequẽs est de essentia rei extra. Dico q̃ licet nõ sit de essentia rei extra/est tñ de essentia diffinitionis sue/ sicut pars de essentia totius. res autẽ extra non potest distincte cognosci sine eius diffinitione cum nec eius distincta cognitio vt hic de ipsa est sermo sit aliud q̃ sua diffinitio. quare ꝛc. ¶ Ad secũdũ cõsimiliter est dicẽdũ. falsum enim est qđ in minore accipit quando dicitur q̃ deus potest distincte cognosci sine conceptu entis/accipiẽdo distincta cognitionẽ modo p̃dicto: videlicet p̃ diffinitione. ¶ Nec valet illud qđ ad hoc ꝓbandũ addit quãdo dicit q̃ deus est simpliciter simplex/quia licet sit simpliciter simplex in re/est tamẽ diuersis ꝙceptibus quidditatiuis vt tu ipse supponis qui sic arguis/conceptibilis puta cõceptu entis vel substantie communi ipsi ꝛ aliis ꝛ aliquo alio ꝓprio ipsi soli. omne aũt tale est diffinibile seu descriptibile: cũ nec diffinitio seu descriptio sit aliud q̃ aggregatio pluriũ conceptuũ quidditatiuorũ ipsius descripti vel diffiniti de ipso p̃dicabiliũ primo modo. nullum aũt tale est distincte conceptibile sine eius diffinitione siue descriptione/nec per cõsequẽs sine omnibus ꝙceptibus quidditatiuis et ꝓticularib⁹. quare ꝛc. ¶ Tertia cõclusio est q̃ etiam in ordine habitualis cognitionis conceptus superior est prior q̃ inferior. ꝛ hoc loquẽdo vt in cõclusione secũda de istis distinctis cõceptionibus nõ confusis. ¶ Hoc ꝓbatur. quoniã qualem ordinẽ habẽt effectus alicui cause possibiles vt ab ipsa actualiter sunt producti/ secundum talẽ in causa ipsa anteq̃ actualiter ꝓducãtur virtualiter ꝛ quodãmodo habitualiter cõtinentur: sed cõceptus superior ꝛ inferior quãdo a memoria actu aliter ꝓducũtur: talem habẽt ordinẽ q̃ prius necessario habet ꝓduci superior q̃ inferior si distinctus vt probatũ est. ergo memoria vt talis actũ virtualiter seu habitualiter cõtentiua prius continet cõmunioꝛẽ seu superiorẽ q̃ inferiorem. ¶ Confirmatur. quia causa naturalis non producit prius vnum effectũ q̃ alterũ nisi quia prius est vnius q̃ alterius virtualiter cõtẽtiua. sed memoria que est naturalis causa prius agit ad ꝙceptũ ꝙmuniorẽ siue superiorem q̃ ad inferiorẽ distinctũ: sicut econuerso prius agit ad conceptũ indistinctũ inferiorẽ puta specificũ q̃ ad superiorẽ. ergo actus distinctus cõmunior est habitualiter seu virtualiter prior q̃ inferior. ꝛ econuerso actꝰ inferior indistinctus est consimiliter prior q̃ superior. ¶ Contra istam conclusionem arguit quidam. ꝙmo: quia repugnat prioribus dictis: quoniã vt dictum est in precedẽtibus causa naturalis nõ impedita causat primo conceptũ perfectissimũ quẽ potest qualis est vt dictũ est cõceptus specificus. sed cõceptus qui primo causat primo in causa virtualiter cõtinetur. ergo conceptus primo habitualiter seu virtualiter contẽtus nõ est cõceptus cõmunissimus sed specificus. ¶ Secũdo. quia rem habitualiter cognoscere est eius speciẽ habere: ꝛ p̃ ꝑns illud cuius species est primo repsentatiua est habitualiter p̃mo notũ: sed sine sit eadẽ species vlis ꝛ minus vlis/ sine alia et alia semp videtur prius esse respectu cõceptus pfectissimi puta specifici. ergo ꝛc. ¶ Tertio. quia ille cõceptus primus in intellectu causatur qui in causa primo virtualiter cõtinetur: sed talis est vt dicit ista cõclusio/ ꝙceptꝰ cõmunior: ergo iste causatur prius q̃ specificus cui⁹ cõtrarũ dictũ est prius. ¶ Ad primũ dicẽdũ q̃ illud qđ dictũ est superius: videlicet ꝙceptũ specificũ causari prius est verũ sicut ꝛ ibi fuit dictũ/loquẽdo de ordine cognitionis cõfuse. nõ autẽ de ordine cognitionis distincte. ¶ Ad scõm respõdet: q̃ licz eadẽ species sit respectu ꝙceptus vniuersalis ꝛ singularis/nõ tamẽ oportet q̃ illa licet sit naturalis causa/primo causet effectũ perfectissimũ puta specificũ. quoniã causatio actꝰ intelligẽdi habita specie intelligibili nõ semp est necessaria sed libera. nõ enim habita specie necessario intelligit homo: sed potest non intelligere. ꝛ ideo q̃ eadem specie mediãte possit haberi cõceptus superior ꝛ inferior nõ oportet q̃ ꝓmꝰ sit inferior/nec q̃ ꝑns perfectior: sed potest esse superior imperfectior. secus autem est tamẽ quãdo causatio effectꝰ mediante causa naturali causabilis nõ est libera/ qꝛ nec est in potestate volũtatis: qualis est prima causatio intellectionis post habitã sensationẽ ante omnẽ volitionẽ ꝛ nolitionẽ. ¶ Ad tertiũ apparet solutio ex ꝓdictis. quoniã verũ est q̃ ꝙceptus cõmunior distinctus primo causatur et ideo primo in causa virtualiter cõtinetur / nec hoc est cõtra aliud dictũ superius/ vbi dictũ est q̃ ꝙceptus specificus causatur prius: quia hoc est verũ scõm ordinẽ cõcipiendi confuse vt dictũ est sepe. quare ꝛc. ¶ Quarta ꝛ vltima conclusio est: q̃ cõceptus inferior est simpliciter prior q̃ conceptus superior. ¶ Hoc ꝓbatur. qñ totus ordo cognitionis confuse est prior toto ordine distincte cognitionis. prius enim generatiõe res a nobis indistincte seu confuse ꝙcipitur q̃ explicite seu distincte. ergo qđ est prius scõm ordinẽ confuse cõcipiendi est simpliciter prius. sed cõcept⁹ inferior puta specificus est prior scõz istũ ordinẽ q̃ aliquis superior seu cõmunior alius vt ꝓbatũ est prius. ergo ꝛc. ¶ Contra cõclusionẽ istam arguit ille idem qui arguit cõtra alias p̃cedẽtes. ꝙmo quia omne qđ distincte cognoscit a sensu potest distincte cognosci ab intellectu. sed ante intellectionẽ confusam potest res distincte cognosci a sensu: ergo ꝛ ab intellectu: nec q̃ ꝑns oportet intellectionẽ confusam p̃cedere distinctã. q̃re ꝛc. ¶ Secũdo. quia multa sunt genera que nõ possunt cõcipi sine speciebus. ergo saltem in talibus cõfusa cognitio nõ p̃cedit distinctã. ¶ Ad primũ negatur illa maior assumpta. qñ nihil est distincte ab intellectu cognitũ nisi qđ est q̃ diffinitiua notitia intellectum vt hic loquimur de cognitione. sed nõ omne q̃ sensum distincte cognitum potest statim esse per diffinitionẽ intellectũ. quoniã sensatio prius causat cõceptum diffiniti natũ causari a sensu: quo mediante prius habetur etiã conceptus diffiniti natus causari ab intellectu/q̃ habeaẽ diffinitio. licet esse in illis que nõ cadũt sub sensu prius habeatur cõceptus complexus q̃ simplex/tamẽ in illis que cadũt sub sensu est cõtrarium. quia semp in talibus cõceptus cõfusi diffiniti p̃cedũt conceptus complexos indistinctos diffinitionũ. quare ꝛc. ¶ Sed hic est dubiũ quare cõcept⁹ alio mediante causatus est posterior ipso: sed vt dictũ est in p̃cedẽtibus mediãte diffinitione causatur conceptus simplex vnicus qui est diffinitũ. ergo ꝛc. ¶ Ad hoc dicendũ est q̃ cõceptus ille simplex vnicus mediante diffinitione causatus est alius a cõceptu diffiniti prioi ante cõcetum cõplexũ diffinttiuũ habito: ꝛ forte alterius rationis ab ipso. quare ꝛc. ¶ Sed quia hoc nõ videẽ rationabiliter esse dictũ/ideo aliter est dicendũ: videlicet q̃ illud qđ dictũ est i p̃cedẽtibus/videlicet conceptũ simpliciẽ causari mediante ꝙceptu diffinittiuo cõplexo/est verũ ꝛ intelligendũ de insensibilibus tñ. nõ autẽ de sensibilibus. sensibilium enim ꝓmo habeẽ cõceptus quidditatiuꝰ simplex incomplexus: sed insensibiliũ nõ nisi post cõceptum diffinitiuum seu descriptiuũ complexum. ¶ Ad scõm dicitur q̃ esto q̃ individuũ distincte cognoscatur a sensu/ non tamen ab intellectu primo: intelligẽdo q̃ distinctam cognitionẽ ipsam diffinitionẽ. nec ꝑ ꝑns videtur verũ illud assumptũ: videlicet q̃ multe sint species que non possunt cognosci sine genere. intelligẽdo enim sicut debet intelligi per speciẽ conceptũ cõmunẽ pluriꝫ differẽtiꝫ numero

et per genus conceptum communem pluribus differentibus specie potest vtiq species intelligi: hoc est conceptus qui est species haberi nō habito cōceptu qui est genus: ⁊ hoc respectu eoꝝ que cadūt sub sensu/esto ꝙ non respectu alioꝝ. ¶Sic ad questionem. ¶Ad rationem in principio apparet solutio ex p̄dictis tam in ista questione ꝙ̃ in alia questione.

Septimo quero: vtrum vniuersale habeat aliquod esse in aīa vel extra animā subiectiuū vel tm̄mō obiectiuū. ¶Et videtur ꝙ habeat aliquod esse subiectiuū: qꝛ oē ens actu existēs habet aliquod tale esse cū sit existēs vel per se vt substātia/vel in alio vt accñs in subiecto. ꝑ habere autē esse subiectiuū nō intelligitur aliud ꝙ̃ existere altero istoꝝ duoꝝ modoꝝ. sed vl'e est aliquid actu existens quandoq ⁊ ꝑ ɔñs est substātia vel accñs. g ⁊c̃. ¶Cōtra. quia omne actu in re existēs esse subiectiuū altero duoꝝ modoꝝ p̄dictorum habēs/est vnū numero singulare. sed vl'is non est aliquod singulare. ergo ⁊c̃. ¶Responsio. vbi sic ꝓcedā. Primo eñ excludā opinionē ponentium vl'e habere esse solūmodo obiectiuū. Secūdo dicā aliter ad quesitū. ostendā eñ ꝙ vl'e habet verū esse subiectiuū.

Quantum ad primū est opinio cuiusdam dicentis in primo suo dist. 2. quest. 6. ꝙ conceptus vl'is nō est aliqua intellectio cōfusa/nec species singularis in essendo ⁊ vl'is in rep̄sentādo/nec qualitas aliqua sequēs actum intelligēdi causata ꝑ ipm̄ singularia equaliter rep̄sentans. nec potest dici ꝙ sit nihil ex natura sua sed tm̄ ex institutione aliqua: sed est aliquod ens nullum habens esse alicubi subiectiuū sed tm̄ ĩ anima obiectiuū est eñ vt dicit quoddā ens ab intellectu fictū habēs tale esse in esse obiectiuo quale habet res extra in esse subiectiuo. ¶Primū: videlicet ꝙ vl'is nō sit intellectio cōfusa/probat primo. quia ꝑ intellectionē ɔfusam sicut ⁊ per omnē aliā aliquid intelligitur/sed ꝑ intellectionē confusam pluribus cōmunē vt ꝑ intellectionē hominis in cōmuni nō potest intelligi aliquod singulare tm̄ nec simul omnia/quia tūc intelligerētur actualit̄ ĩfinita. ergo habet intelligi ꝑ ipsam aliquod vl'e. obiectum autē intellectum ab actu quo intelligit̄ est distinctū. g ⁊c̃. ¶Scđm videlicet ꝙ vl'e nō sit species/probat. Primo quia non est ponenda talis species intellectionē p̄cedens. Scđo. quia esto ꝙ ponatur/nō intelligitur ꝑ actū intelligendi quo intelligitur vl'e. Tertio. quia tūc vl'e non abstraheretur/sed subiectiue generaretur. ¶Tertiū. videlicet ꝙ non sit talis qualitas/probat: quia nulla talis res est in anima q̄ ab habitibus actionibus ⁊ passionibus sit distincta. ¶Quartū. videlicet ꝙ nō sit p̄cise ex institutiōe sed aliq̄d ex natura sua significās/patet: quia alias nullum vl'e ex natura sua esset gen⁹ nec species sed ex institutione sola: ⁊ tūc deus cōsimiliter posset esse vl'is sicut quodcūq alterū: qđ est falsum. ergo ⁊c̃. ¶Quintū ⁊ vltimū: qđ vt principale intentum infert ex p̄dictis/probat. Primo quia ens diuiditur scđʒ p̄hm in ens in anima/et in ens extra animā/qđ solū diuiditur in decē p̄dicamēta sed ens in anima hic non potest sumi pro ente in anima subiectiue/quia tale est in genere qualitatis/⁊ per ɔñs ens reale. ergo sumitur ibi ꝓ ente in anima tm̄modo obiectiue. quare ⁊c̃. ¶Secūdo. quia figmenta ⁊ chimera ꝓpositiones ⁊ syllogismi de quib⁹ est logica artificialis ⁊ respectus rōnis sunt tm̄ in anima obiectiue sicut ⁊ creature fuerūt ab eterno in mēte diuina/nō alicubi subiectiue. ergo ⁊c̃. ¶Tertio. quia nisi poneretur esse huiusmodi obiectiuū nullus ɔcept⁹ posset poni cōmunis vniuocus deo ⁊ creature: cū nihil in esse subiectiuo sit eis cōe. g ⁊c̃.

¶Quarto. qꝛ aliter nō distinguerētur prime intētiões a secundis nisi ens huiusmodi poneretur. ¶Quinto. qꝛ nisi tale ens poneretur: sequeretur ꝙ nunq̃ idē nō variatū posset de pluribus p̄dicari/nec vnū gen⁹ posset poni respectu plurium specierum: quia nō idē de oībus/sed vnū de vna/⁊ alterū de alia p̄dicaretur. ¶Sexto. qꝛ tūc etiam sequeretur ꝙ idē esset subiectū in ꝓpōne vniuersali/⁊ in ꝓpōne particulari. ¶Septimo. quia auctoritates sonant ꝙ deus potest fingere talia/⁊ ꝙ intellectus noster fabricat siue format vl'ia a singularib⁹ abstracta. g ⁊c̃. ¶Sed hic modus dicēdi est oīno impossibilis. ideo arguo contra ipm̄. Primo. quia tale ens fictū nullatenus est ponendū nec potest poni. Secundo. quia esto ꝙ poneretur per impossibile non esset alicuius conceptus realis singularis nec vniuersalis obiectū. Tertio. ꝙ nec esse posset vl'e. ¶Primū ꝓbo. Primo: quia omnis substātia vel accñs est verū ens subiectiuū esse habens: nec aliquod esse positiuū est possibile ꝙ sit alterū ab vtroq istoꝝ: quia omne ens possibile vel est aptū per se existere ex se/⁊ sic ē substātia: vel ĩ alio subiectiue ⁊ sic ē accñs sed huiusmodi fictū ens esse obiectiuū tm̄ habēs nec potest esse vt dicis per se/nec in alio subiectiue. ergo non est aliquid possibile/sed oīno impossibile. ¶Confirmatur. quia qđ nullo modo potest existere simpliciter est impossibile. omne eñ possibile potest aliquo modo existere. sed tale ens nullo modo potest existere: cū oē potens existere possit existere vel per se vel in alio subiectiue. ⁊ hoc nō cōceditur esse posse aliquo istoꝝ modoꝝ. ergo nō est aliq̄d possibilius ꝙ̃ figmentū puta chimera vel quecūq ĩpossibilia. quare ⁊c̃. ¶Secūdo. ꝙ min⁹ diuersis magis vel saltē nō minus potest idē ɔceptus esse vnicus ⁊ ɔmunis ꝙ̃ magis ĩ re extra diuersis. sed huiusmōi ens obiectiuū ab intellectu fictum minus est distinctū ab omni alio vero ente creato ꝙ̃ a deo. omnino eñ est impossibile ponere aliquod ens positiuū a creatura fictum nō magis a deo distinctum ꝙ̃ ab aliquo alio vero ente creato. ergo nō minus tali enti ficto ⁊ alijs omnibus veris creatis pōt esse idē ɔceptus entis vniuoc⁹ ⁊ ɔmunis ꝙ̃ deo ⁊ creaturis. sed hoc etiā scđm ponētes tale ens fictum/est falsuʒ. nec eñ entis cōceptus se extēdit nisi ad deū ⁊ ad ens creabile vel creatū diuisum per decē genera tm̄. ergo huiusmodi ens fictū nullatenus est ponēdū. ¶Cōfirmatur. quia cōcept⁹ entis deo ⁊ creature cōmunis ad omne possibile se extēdit. ergo omne illud est impossibile cui talis cōceptus nō potest cōpetere. sed tale ens fictū est huiusmodi vt cōcedūt. nō eñ potest esse talis cōceptus obiectum, quia nec cōceptus ipse est ipsi cōmunis ⁊ alijs: sed solis entibus veris verū esse habētibus vel habere valētibus subiectiuū. ergo ⁊c̃. ¶Tertio. qꝛ vltra deum qui non est in aliquo p̄dicamētoꝝ scđm dictū vulgatū/oē aliud ens possibile positiuū est in aliquo decem generum. non sunt enim nisi decē rerū prima genera seu p̄dicamēta tm̄. sed huiusmodi ens fictum nō ponitur/nec potest poni in aliquo horum decē p̄dicamentoꝝ vt signatum in signo nec vt pars in toto: cū omne qđ est in aliquo decē p̄dicamentoꝝ aliquo istorū modoꝝ habeat verum esse aliquod subiectiuū. ergo ⁊c̃. ¶Cōfirmatur. qꝛ aut ipsi repugnat eē in genere ratione perfectionis vel ratione imperfectionis sue. sed non propter perfectionē: quia ꝑfectiora sunt alia omnia entia esse habētia subiectiuū: quorum quodlibet est in genere preter primū. nec propter imperfectionem/quia supponitur esse aliquod positiuū qđ ē obiectū actuū intelligendi vniuersalium seu cōfusoꝝ ⁊ cōmuniū: omne autē tale est in p̄dicamento vt signatum in signo qm̄ tales conceptus pluribus cōmunes sunt p̄dicabilia puta genus species ⁊ differentia/ex quibus constāt ipsa oīa p̄dicamenta. oīa autē obiecta taliū p̄dicabiliū q̄ sunt partes p̄dicamentoꝝ/quia nec p̄dicamentū est aliud ꝙ̃ collectio diuersoꝝ p̄dicabiliū/sunt ĩ p̄dicamēto vt signatū in signo. ergo ⁊c̃. ¶Quarto. quia decē sunt p̄dicamēta tm̄. sed si ponātur huiusmōi entia ficta nō erūt tm̄ decē/sed viginti vel infinita. g talia non sunt possibilia/nec ponēda. Maior cōmunit̄ ɔcedit̄ ⁊ vulgariter supponit̄ tā ꝙ̃ vera. ¶Probo minorē. qꝛ huiusmodi entia ficta habētia esse obiectiuū tm̄ sunt rerū signa ab intellectu formata: quoꝝ alia sūt vt ɔcedūt qui ea ponūt/vniuersaliora alijs vt genera speciebus. sed ex talib⁹ signis rerū cōstituitur p̄dicamētū: quia nec ipm̄ p̄dicamētū est nisi aggregatio taliū signoꝝ. ergo aggregatio taliū entiū fictorum est vere p̄dicamentū. sed nō aliquod illorum decem vulgariter positorū. g p̄ter ipsa sunt alia decē. nō eñ est verisil'e ꝙ ens fictū omniū rerū decē generū sit magis vnius p̄dicamēti vel vnū p̄dicamentū ꝙ̃ conceptus oīm habens in mente esse verum ⁊ subiectiuū. constat autē ꝙ tales cōceptus licet omnes quarūcūq rerū sint in eodē predicamēto: videlicet qualitatis vt signatum in signo non tm̄ vt partes in toto: ĩmo isto modo sunt in decē p̄dicamētis: cū omnia decē p̄dicamēta sint ex diuersis cōceptibus: vt p̄dicamentū substātie ex cōceptibus substātie predicamētū qualitatis ex cōceptibus qualitatis/⁊ sic de alijs/vt totū ex partibus ɔstitutū. ergo ⁊ de huiusmodi fictis entibus earūdē rerū signis cū cōceptibus cōsimiliter est dicēdū: videlicet ꝙ licet oīa sint significatum eiusdē generis sicut ɔcept⁹ oēs/sunt tm̄ generꝝ diuersoꝝ vt aggregationes diuersoꝝ taliū diuerse sint diuersa p̄dicamēta: puta multitudo siue collectio taliū que sunt signa substantiarū tm̄ sint vnū p̄dicamētū: ⁊ collectio aliorum que sunt signa qualitatū/alterū: ⁊ sic de alijs: et per ɔñs habebimus. 20. predicamenta: quoꝝ decē erūt collectiones conceptuū esse habentiū subiectiuū/⁊ alia decē erunt alie decē collectiones eorū earūdē rerū signorum/nullum tamē esse habentiū subiectiuū: sed tātūmodo obiectiuū. ĩmo sequit̄ ꝙ erūt vel esse poterūt p̄dicamenta huiusmodi infinita. qm̄ huiusmodi ens fictū est esse act⁹ intelligēdi obiectū. omne aūt obiectū intellectuʒ potest habere maxime vl'e quale est istud ens fictū/imo ⁊ de facto habet esse obiectiuū: qđ vt dicit̄ est ens fictū. ergo entiū fictoꝝ q̄ sunt signa rerū extra erūt alia entia priorum entiū fictorum signa que erūt ab eis aliorum p̄dicamentorum: ⁊ istorum erunt alia/⁊ sic in infinitum. quare ⁊c̃. ¶Confirmatur. quia omne predicabile est in aliquo p̄dicamento vt pars in toto/sed quodlibet ens fictū tale est aliquod p̄dicabile scđm eos. ergo est in aliquo p̄dicamēto. sed nō in aliquo istoꝝ decē. quia ista decē nō cōstant ex p̄dicabilib⁹ fictis sed veris puta ex ɔceptibus in mente esse habētibus subiectiuū. ergo sunt p̄dicamēta alia preter ista. ¶Maior est euidens. quia nec p̄dicamentū est aliud ꝙ̃ collectio p̄dicabiliū puta generū specierū ⁊ differentiarum. ¶Minor probatur. quia omne vl'e est p̄dicabile: ⁊ econuerso omne de pluribus predicabile est vl'e. sed scđm opinantē huiusmodi ens fictū est vl'e: nec est aliqđ vl'e nisi ens tale: ⁊ ita omnia genera species ⁊ differētie et alia q̄cunq vniuersalia sunt talia entia ficta. ergo vel omnia decē p̄dicamenta ab omnibus concessa sunt p̄cise ex talibus fictis entibus ɔstituta/vel p̄ter ista sunt alia. Sed primū nō pōt poni: quia diffinitio cui⁹ partes sunt genus ⁊ differentia/est notitia rei cōplexa sicut ⁊ omnis propositio: ⁊ ꝑ ɔñs oēs partes tā diffinitionis ꝙ̃ cuiuscūq mentalis ꝓpōnis sunt notitie incōplexe. nec diffinitio aūt nec mētalis ꝓpō constat nisi ex p̄dicabilibus que sunt partes p̄dicamētorū. ergo p̄dicamēta ista decē non cōstant ex fictis entibus/sed ex notitijs intellectualib⁹ seu ɔceptibus verū habētibus subiectiuū esse in mēte/sicut reale accidēs in subiecto. quare ⁊c̃. ¶Quinto. quia nō magis hmōi ens fictū est ponēdū in notitia vl'i tanq̃ aliquid positiuū a notitia ipsa ⁊ ab eius obiecto distictū ꝙ̃ in notitia singulari siue singularis rei: sed ipsi non ponūt tale ens fictū in notitia singulari. g ⁊c̃. ¶Probo maiorē. qꝛ notitia vl'is puta hoīs in generali nō est vt obiecti ꝑ ipsam intellecti nisi hominū singulariū tm̄ vt in p̄cedētibus q̄stionibus est ostēsum. ergo illa eadē singularia q̄ sunt obiecta diuersaꝝ intellectionū singulariū sunt obiecta vnius intellectiōis vl'is que est tm̄ illoꝝ. sed nulla apparet ratio: q̄re magis in vna ĩtellectione ꝙ̃ in alia illarū que sunt eorūdē obiectoꝝ sit ponendū tale ens fictū ab intellectione ⁊ ab eius obiecto distinctū. ergo ⁊c̃. ¶Confirmat̄. qꝛ intellectio singularis qua ĩtelligit̄ vnū tm̄ ꝑfectior est ⁊ distinctior ꝙ̃ intellectio vl'is qua intelligūtur plura aliqua indistincte/⁊ ita magis mediāte ipa notitia singulari ꝙ̃ vl'i potest huiusmodi ens fictū formari seu fingi: ⁊ maxime qꝛ scđm istū opināte tale ens fictū ponentē/ꝑ hoc ꝙ intellectus videt aliquā rē extra fingit consimilē in mente: sed intellectiua visio rei extra est intellectio singularis qua determinate intelligit̄ res talis: ergo hoc ens fictū mediāte visione rei singularis ꝓductū nec videt̄ esse ponēdū in notitia vl'i sed magis ĩ singulari qua sola mediāte ꝓducitur: nec videt̄ esse rep̄sentatiuū indistincte plurium singulariū/sed vnius tm̄/nec per ɔñs posse supponere/vt ponit/ꝓ plurib⁹ sed ꝓ vno solū: quoniā eiusdē obiecti videtur rep̄sentatiuū esse et ꝑ ɔñs pro ipō ⁊ non pro alio supponere posse/cuius solius fuit illa visio intellectiua qua mediāte productū extitit sed illa non fuit nisi vnius rei singularis tantū. ergo ⁊c̃. ¶Sexto. quia nec anima rationalis nec aliqua forma intellectualis est productiua nisi forme accidētalis. sed omne accidens existēs habet vel in alio naturaliter/vel per se supernaturaliter esse subiectiuū. ergo ⁊c̃. ¶Confirmatur. quia oīno est improbabile ⁊ contra omnē rationē ponere animā vel aliquā aliā causam secūdā nec etiam primā esse realiter ꝓductiuā alicui⁹ entis positi/qđ nec postq̃ productum est possit per se existere/nec in aliquo alio subiectiue. sed tale est huiusmodi ens fictū qđ ponis vt dicis. ergo ⁊c̃. ¶Secūdo probo scđm: videlicet ꝙ nō possint ponere huiusmodi ens fictū alicuius esse conceptus vl'is nec singularis realis obiectū. Primo. qꝛ omne qđ est alicuius cōceptus realis obiectū/est ĩ p̄dicamēto aliquo vt signatum ĩ signo. sed huiusmodi entia ficta vt dicūt in nullo p̄dicamēto existūt. oē eñ cuiuscūq p̄dicamēti significatū habet seu habere pōt esse aliqđ obiectiuū. g ⁊c̃. ¶Maior apparet. qꝛ oīs cōceptus realis est alicuius generis p̄dicamētalis: qꝛ aut est cōmunis plurib⁹ et sic est vl'e: qđ habet esse p̄dicabile alterū illoꝝ ex q̄b⁹ integratur oē p̄dicamētū: aut est ꝓprius vni tm̄/⁊ sic ē singulare de vno solo p̄dicabile: vt ɔceptus sortis. sed cōstat ꝙ obiectū taliū ɔceptuū cōmuniū vel singularium quoꝝ collectio est p̄dicamētū/est in ipso p̄dicamēto vt signatum in signo: qꝛ nec esse p̄dicamēti significatū ē aliud ꝙ̃ esse ꝑ aliquē p̄dicamēti ɔceptū obiectū intellectū. ergo ⁊c̃. ¶Scđo. qꝛ oīs cōceptus vl'is seu cōis est p̄dicabilis de oībus suis obiectis ꝑ cū intellectis/siue de eorū cōceptibus ꝓprijs. ¶Hoc apparet ꝑ exēplū tā de conceptu entis ꝙ̃ aīalis ꝙ̃ in oībus alijs. est eñ ɔceptus entis p̄dicabilis de ꝓprio ɔceptu dei/⁊ de ꝓprijs cōceptibus oīm creatoꝝ/sicut ⁊ cōceptus aīalis cōis de ɔceptib⁹ ꝓprijs oīm singulariū aīaliū. qꝛ qđlibet est indifferēter ei⁹ obiectū ꝑ ipm̄ intellectū. sed nec ɔceptus entis trāscēdētis/nec aliq̄s ɔceptus alius alicuius generis est p̄dicabilis de aliquo ente huiusmodi obiectiue: qꝛ vt cōcedis tale nō est nec dici pōt substātia nec accidēs/nec trāscēdēs. qꝛ tale vcʒ trāscēdēs nō ē cōe vniuocū nisi ad deū et ad ens creatū qđ est alicuius decē p̄dicamētoꝝ: de quoꝝ

numero nõ est ens huiusmodi obiectiuũ.ergo ⁊c. ¶Tertio.qꝛ qd plus distinguit a reb9 significatis seu obiectis oĩm p̄dicamentoꝝ ꝙ ipsa p̄dicamẽta seu eoꝝ significata obiecta inter se adinuicẽ sint distincta/ nõ magis põt eẽ cõceptus p̄dicamẽtalis alicuius ipsoꝝ obiectũ ꝑ cũ itel lectũ ꝙ res significata ꝑ vnũ p̄dicamẽtũ/⁊ ꝑ collectionẽ oĩʒ cõceptuũ p̄dicabiliũ cu9 ꝑticulariũ sit alt'9 p̄dicamẽti nec alicui9 ꝯceptus sui obiectũ. sed cõstat ꝙ ens fictũ huiusmodi si ponat magis distinguit ab oĩbus p̄dicamẽtis ⁊ ipsoꝝ significatis ꝙ ipsa p̄dicamẽta iter se sint distincta/nec ipsoꝝ significata:⁊ tñ sic p̄dicamẽtoꝝ saltem aliquoꝝ vt substãtie ⁊ qualitatis significata sũt disticta ꝙ nullũ obiectũ alicuius ꝯceptus vnius istoꝝ p̄dicamẽtoꝝ põt esse obiectũ alicuius ꝯceptuũ alterius. ḡ multo minus ens fictũ magis a significatis oĩm p̄dicamẽtoꝝ distinctũ ꝙ qualitas a substãtia/ poterit eẽ obiectũ ꝯceptus alicuius p̄dicamẽti nec entis trãscẽdẽtis/cũ talis vt dictũ est nõ sit/nisi dei ⁊ decẽ p̄dicamẽtoꝝ/nec ꝑ ꝯñs alicuius ꝯceptus realis/ cũ nõ sit possibilis aliquis ali9 a p̄dictis. ¶Minor quãtũ ad p̄mã ptẽ apparet.magis eñi distinguit ens fictũ nullũ habens esse subiectiuũ sed tñ obiectiuũ ab omni vero ente esse subiectiuũ habente ꝙ vnũ taliũ entiũ veroꝝ esse subiectiuũ habentiũ distinguat ab alio.cõstat aũt oĩbus vt euidens vnum taliũ entium veroꝝ esse subiectiuũ habẽtiũ distingui realiter ab alio. ḡ ⁊c.sed res significate ꝑ decẽ p̄dicamẽta/⁊ ip̃a oĩa p̄dicamẽta rerũ signa sunt vera entia in re extra.est eñi quodlibet p̄dicamẽtoꝝ collectio ꝯceptuũ existentiũ in aĩa:q̃ q̃dẽ sũt diuersa p̄dicabilia ⁊ signa rerũ extra. ḡ ⁊c. ¶Alia ps minoris videlicet ꝙ significatũ ꝑ p̄dicamẽtũ qualitatis nõ sit obiectũ significatũ ꝑ aliquẽ ꝯceptũ generis substãtie/ ẽ euidẽs. ¶Quarto.qꝛ ꝯceptus p̄dicamẽtales nõ sunt ꝯceptus rerũ ĩpossibiliũ existere saltẽ ĩ esse subiectiuo.sed hmõi entia ficta nullũ habẽt nec habere possunt esse subiectiuũ. ḡ nõ sunt obiecta p̄dicamẽtoꝝ nec alicuius ꝯceptus eoꝝ. ¶Quinto.qꝛ aut obiecta p̄dicamẽtoꝝ seu ꝯceptuũ p̄dicabiliũ puta generis speciei et differẽtie:quoꝝ diuersoꝝ diuerse collectiones sunt diuersa p̄dicamẽta/sunt hmõi entia ficta tñ: aut ipsa ⁊ entia vera simul: aut tñ vera ⁊ nõ ficta. Sed nõ põt poni p̄mũ.qꝛ tũc entia vera in re extra esse subiectiuũ habentia nõ essent a nobis intellecta:cũ nõ sint intellecta nec possint a nobis intelligi nisi ꝑ aliquẽ ꝯceptũ p̄dicamẽtalẽ tũc etiã ꝯcept9 p̄dicamẽtales puta genera/species/et differẽtie nõ essent p̄dicabiles nisi de entib9 fictis tñ seu eoꝝ ꝯceptibus ꝓpꝛijs.null9 eñi ꝯceptus cõis est p̄dicabilis nisi de ꝯceptibus ꝓpꝛijs illoꝝ q̃ sunt eius obiecta. vtrũq; aũt istoꝝ est falsũ. ḡ ⁊c. Nec potest poni scðm:qꝛ entia vera ⁊ ficta talia non sunt in eisdẽ p̄dicamẽtis/nec cõceptus entis dei ⁊ p̄dicamẽtis cõis se extẽdit ad talia entia ficta vt ꝯcedũt qui ea ponũt.sed oĩa ꝯceptuũ p̄dicamẽtaliũ obiecta sunt in p̄dicamentis vt signata in signis. ḡ relinquit tertiũ qd est ꝓpositũ:vʒ ꝙ nullius cõceptus alicuius decẽ p̄dicamentoꝝ obiectũ est aliquod ens fictũ:sed solũ ens verũ habẽs seu habere valẽs eẽ in seipso vel in alio subiectiuũ. q̃re ⁊c. ¶Sexto.qꝛ nullius ꝯceptus alicuius p̄dicamẽtoꝝ obiectũ est nisi substãtia vel accidẽs: cũ nec aliquis p̄dicamentalis cõceptus sit predicabilis de alio ꝙ de substantijs vel de accidẽtibus vel de ꝓpꝛijs eoꝝ cõceptibus.sed talia entia ficta nec cõceduntur esse substãtie nec accidẽtia: ergo nec alicui9 ꝯceptus alicuius p̄dicamẽtoꝝ possunt poni obiectũ. ¶Ex quo apparet ꝙ oĩno est falsũ qd ponit p̄dicta opinio qñ dicit:vle est ens fictũ qd est cõcept9 cõfusi seu cõis obiectũ. Primo.qꝛ vt dictũ est eadẽ singlaria sunt obiecta intellectionũ singulariũ ꝓpꝛiarũ ⁊ ꝯmuniũ cõfusarũ:nec per ꝯñs ens fictũ est alicuius intellectus cõis p̄dicamẽtalis obiectũ. ¶Scðo.quia sicut intellectio singularis predicat de vno singulari tñ/ita ⁊ intellectio cõis vt cõceptus hoĩs de plurib9 singularib9:qꝛ de oĩbus hoĩbus sed nõ p̄dicat nisi de illis seu eoꝝ ꝓpꝛijs ꝯceptib9:quoꝝ est cõis cõceptus.ergo ⁊c. ¶Tertio.qꝛ tũc res extra eẽ subiectiuũ habẽs/nõ posset cõcipi nisi ꝯceptu sibi ꝓpꝛio singulari:nõ aũt aliquo pluribus cõi.hoc aũt est falsum. ergo ⁊c. ¶Cõsequẽtia ẽ euidẽs.qꝛ cõcept9 oĩs cõis plurib9 aut est trãscẽdẽs vt cõceptus entis/aut est aliq̃s p̄dicamẽtalis cõceptus vt gen9 vel spẽs vel dĩa. qõlibet eñi istoꝝ p̄dicabiliũ est scðm veritatẽ cõcept9/ nõ ens fictũ vt ponit opinio supradicta.sʒ nullius istoꝝ ꝯceptuũ põt poni obiectũ res aliq̃ singularis extra: vt ꝓbat ista opinio.qꝛ qua rõne vt arguit vnũ singulariũ eẽt taliũ obiectũ/eadẽ qõlibet alioꝝ/⁊ ꝑ ꝯñs infinita singularia essent ꝑ quẽlibet taliũ ꝯceptuũ intellecta:qd est ĩpossibile ḡ ⁊c. ¶Falsitas ꝯñtis apparet. qꝛ nõ magis vnũ singulare in essendo licet vle in rep̄sentãdo est intelligibile cõceptu ipsi ꝓpꝛio ⁊ alio cõi cõfuso ꝙ alterũ qd ẽ singlare in essendo nec est vle in rep̄sentãdo:qꝛ nec aliq̃d rep̄sentat.Hoc apparet ꝑ exẽplũ de voce vna numero pluriũ significatiua/⁊ de q̃libet re ꝑ ipsam significata.nõ eñi pluribus cõceptibus est ĩtelligibilis vox lʒ vlis ĩ rep̄sentãdo ꝙ res ꝑ eam significata singlaris tã in essendo ꝙ oĩ alio mõ.sed oẽ tale ens fictũ ab intellectu formatũ habet necessario esse vnũ nũero singulare ĩ essendo: esto ꝙ sit vle in rep̄sentãdo: ḡ nõ magis ipm ꝙ aliqd alioꝝ singulariũ in re extra est intelligibile cõceptu aliquo tali cõfuso et pluribus cõi. q̃re ⁊c. ¶Quarto.qꝛ vt statim infra dicet nihil est vle nec de plurib9 p̄dicabile ĩcõplexũ nisi mẽtalis termin9 vel vocalis.sed nullus istoꝝ terĩoꝝ ẽ p̄dicabilis nisi de suis significatis seu eoꝝ cõceptib9 seu vocib9 ꝓpꝛijs. oĩa eñi p̄dicabilia vocalia vl mẽtalia vt spẽs differẽtie ⁊ gñã sunt p̄dicabilia p̄cise de singularib9 reb9 extra seu earũ signis ꝓpꝛijs non de entibus hmõi fictis. nec eñi hic terminus vocalis aĩal p̄dicat in ꝓpõne vocali nisi de alia voce significatiua alicui9 vl aliquoꝝ singulariũ in re extra:sicut nec cõceptus ipsius aĩalis cõis in mẽte formatus in ꝓpõne mẽtali nisi de aliquo ĩferiori et singulariori cõceptu siliter expssiuo singulariũ ĩ re extra. ḡ ⁊c. ¶Tertio ⁊ vltimo probo tertium: videlicet ꝙ ista opinio nõ possit ponere hmõi ens fictũ tale esse aliquod vle accipiẽdo vle vt accipit a philosophis ⁊ ab oĩbus doctoribus alijs. Primo. qꝛ vle vt ab oĩbus cõiter sumitur:nõ est aliud ꝙ aliquod de pluribus predicabile. sed ens fictũ tale non potest poni p̄dicabile de pluribus nec de vno:ergo nec dici vle. ¶Probo minorẽ.quia oĩs propositio vel est vocalis vel mentalis.in ꝓpositione vocali predicatur ⁊ subijcitur termin9 vocalis.propositionis autẽ mẽtalis tã subiectũ ꝙ p̄dicatũ est aliquis cõceptus mẽtis.quia sicut ꝓpõ vocalis cõponitur ex vocib9 ita ⁊ mẽtalis ex cõceptibus.partes aũt ex quibus ꝓpõ oĩs cõstat sunt eius p̄dicatũ ⁊ subiectũ.sed tale ens fictũ nõ potest esse aliquis vocalis terminus nec mẽtalis/ cũ tam vox ꝙ cõceptus mẽtis habeat aliquod verũ eẽ subiectiuũ quale negatur ab huiusmodi ente ficto. ergo ⁊c. ¶Scðo. quia ꝓpõ in mente formata est q̃dã ĩtellectualis notitia cõplexa ex subiecto ⁊ p̄dicato tã ꝙ ex diuersis incõplexis notitijs cõstituta ĩmo nõ est aliud ꝙ tales incõplexe notitie in mẽte successiue formate.ex quo sequit ꝙ nihil ab omni intellectione distinctũ põt esse alicuius talis ꝓpõnis subiectũ nec p̄dicatũ.sed tale ens fictũ ponitur esse distinctũ ab omni intellectione.sic eñi dr eẽ intellectionis confuse obiectũ:ꝙ est ab oĩ intellectione tã ab illa videlicet cuius est obiectum ꝙ ab alia quacunq; magis distinctum ꝙ substantia vel alia res extra quecũq; distinguatur a sua intellectione: cum tale ens fictum

nullũ ponatur habere nec habere posse esse subiectiuũ. ergo hmõi ens fictũ nõ est predicabile nec subijcibile in aliqua ꝓpositione mentali nec in vocali vt apparet.ergo non est vle. ¶Tertio.qꝛ eẽ vle sub ente cõtentũ ẽ aliquod illoꝝ q̃ philosophus enumerat:vʒ genus vel differẽtia/vel species/vel ꝓpꝛium/vel accidẽs. Hoc apparet.qꝛ oẽ p̄dicabile incomplexũ de plurib9 est aliqd istoꝝ quinq;.vle autem non est aliud ꝙ de pluribus p̄dicabile:sed nullum quinq; p̄dictoꝝ p̄dicabilium est ens fictum.ĩmo qõlibet est ens veruʒ.ergo ⁊c. ¶Minor apparet primo.qꝛ ex istis vt ex terminis incõplexis cõstituit oĩs ꝓpõ in mẽte formata cui9 oĩs pars vt dictũ est habet esse aliqua notitia incõplexa hñs verum eẽ ⁊ subiectiuũ non obiectiuũ tñ. ¶Secũdo.qꝛ diffinitio est cõplexa intellectio diffiniti:ptes aũt diffinitionis sunt notitie incõplexe.ergo genus ⁊ dĩa q̃ sunt eius ptes sunt ĩtellectiões:nec ꝑ ꝯñs sũt ficta entia ĩmo vera. Species etiã nõ põt esse ens fictum:qꝛ ipsa est de qua p̄dicat diffinitio.eius eñi est diffinitio primo .nõ est aũt diffinitio entis ficti:sed veri. Nec ꝓpꝛiũ dici põt ens fictũ nec etiaʒ accñs:siue ista duo vʒ ꝓpꝛium ⁊ accñs sumant pro rebus significatis extra siue vt sunt q̃dam p̄dicabilia ab alijs trib9 distincta.qm̃ ꝓpꝛiũ primo mõ sumptũ nõ est a subiecto distinctũ vt risibile ab hoĩe. Accñs etiã cõsimiliter sumptũ est ens verum eẽ hñs subiectiuũ.vt secũdo aũt modo.ista sumuntur sunt conceptus mẽtis sicut alia omnia p̄dicabilia.ergo ⁊c. ¶Quarto.qꝛ p̄dicabilia ⁊ oĩa quoꝝcũq; p̄dicamẽtoꝝ vlia sunt rerũ extra significatiua.nec enim vle aliquod p̄dicat nisi de suis significatis vel eoꝝ ꝯceptib9 ꝓpꝛijs supponẽtib9 ꝓ eis:sʒ talia ficta entia nõ possũt vt ꝓbatũ est supra esse taliuʒ rerũ signa. ḡ nec sunt p̄dicabilia:nec ꝑ ꝯñs vlia. ¶Quinto.qꝛ aut ista speciei diffinitio qua dicit ꝙ est illud qd p̄dicat de pluribus differẽtibus numero/ ꝯuenit conceptui in mẽte formato aut tali enti ficto.sʒ non põt poni scðm. ḡ relinquit p̄muʒ qd est ꝓpositũ:vʒ ꝙ vle qd est species nõ est tale ens fictum:sʒ ꝯceptus q̃ est ens veruʒ ĩ mẽte formatũ. Et sicut arguit de specie ita põt argui de gñe ⁊ de oĩ alio vli. ¶Probo minorẽ.qꝛ subiectũ ꝓpositionis in mente formate in qua p̄dicatur species vl aliud quodcunq; vle de singulari vt aĩal vel hõ de sorte nec est res extra significata nec ens fictũ eius signũ:sed rei ipsius singularis ꝯceptus. ¶Hoc appet.qꝛ nec res extra significata põt esse pars ꝓpõnis:nec respectu intellectiõis singularis sʒ tñ respectu vlis cõis ponitur ab istis tale ens fictum. ḡ huius ꝓpõnis mẽtalis ĩ qua p̄dicatur vle de aliquo singulari subiectũ nõ põt eẽ aliqd ꝙ ipsius rei singularis ꝯceptus in mẽte formatus:sʒ ꝓpositio mẽtalis nõ cõponit ex ente vero qualis est oĩs mentis ꝯceptus:⁊ ficto. ḡ talis ꝓpositionis p̄dicatum qd ẽ vle non est ens fictũ sʒ verũ:vʒ mẽtis ꝯcept9.sicut eñi ꝓpõ vocalis ꝯstituit ex solis vocib9 ita ⁊ mẽtalis ex solis ꝯceptib9:ex quo sequit ꝓpositũ:vʒ ꝙ nec diffinitio speciei nec alicuius alteri9 p̄dicabilis vlis ꝯuenit enti ficto sed vero. ¶Sexto.qꝛ qõlibet p̄dicamentũ est ens realiter eẽ verũ ⁊ subiectiuʒ hñs.qd appet.qꝛ ens realiter extra aĩaʒ vt istemet dicit q̃ hmõi entia ficta ponit diuidit in decẽ p̄dicamenta. ḡ nullũ p̄dicamẽtũ ĩcludit ens aliqd fictũ nullum eẽ hẽre valẽs subiectiuũ/sed tm̃modo obiectiuũ:sed qõlibet p̄dicamẽtũ includit mlta ⁊ diuersa vlia p̄dicabilia cũ nec sit aliud ꝙ taliũ collectio seu multitudo. ḡ nullũ taliũ est ens fictum sed verũ. ¶Ex p̄dictis apparet falsitas p̄dicte opinionis quantum ad tria oĩa in ipsa contenta.qꝛ nec tale ens fictũ qd ponit est possibile: nec est alicuius cõceptus p̄dicamẽtalis obiectum: nec aliqd p̄dicabile:nec ꝑ ꝯñs vle. ¶Quarto ⁊ vltimo ẽt põt ꝓbari ꝙ nec aliq̃s ꝯceptus esset p̄dicabilis nec vocalis termin9 vlis supposito ꝙ talium obiectũ eẽt tale ens fictũ non aliquod verũ.qm̃ hoc supposito nec termin9 vlis vocal nec mẽtalis posset supponere ĩ aliqua ꝓpõne ꝓ aliquo singulari:sʒ tñ ꝓ ente ficto signo singulariũ vli:sed si hoc esset verũ nullum vlium posset vere p̄dicari de aliquo singulari in ꝓpõne mẽtali nec vocali:nec ꝑ ꝯñs aliq̃d posset eẽ vle cũ oẽ vle sit de plib9 singularib9 p̄dicabile. ḡ ⁊c. ¶Maior appet.qꝛ nullũ p̄dicabile in aliq̃ ꝓpõne põt supponẽ nisi vl pro seipso vel ꝓ suo significato:sed res aliqua singularis extra significata nõ est aliqd p̄dicabiliũ vlium nec eorum significatũ supposito(vt cõcedit) ꝙ significatũ ꝯceptus vlis sit solũ tale ens fictũ. ḡ omne vle p̄dicatũ in aliqua ꝓpõne supponẽs ꝓ alio a seipso hʒ supponere ꝓ hoc ente ficto suo proprio significato. ¶Minor:vʒ ꝙ hoc supposito nullum vle sit p̄dicabile vere de aliquo singulari apparet.qꝛ omnis ꝓpositio in qua aliq̃s vlis terminus p̄dicatur de singulari termino supponẽte nõ pro seipso:sʒ ꝓ ente hmõi ficto est falsa.cõstat eñi ꝙ nullum ens fictum est deus: nec hõ: nec aĩal: nec angelus:nec aliquod alterum ens reale. ḡ omnis ꝓpositio in qua aliquod talium p̄dicatur de aliquo termino supponente ꝓ ente ficto est falsa:sed subiectum istaruʒ oĩm ꝓpositionum/ens infinitum est de9:homo est aĩal ⁊ oĩm similiũ q̃ non possunt verificari earũ terminis stantibus seu supponentib9 ꝓ seipsis hñt supponere ꝓ suis significatis q̃ non sunt(vt supponitur)nisi talia entia ficta. ḡ ⁊c. ¶Confirmat.qꝛ cum termini ꝓpõnis mẽtis sint conceptus nõ possunt supponere ꝓ alijs a seipsis ꝙ ꝓ rebus eis mediãtibus intellectis:sed si ens fictuʒ nõ aliquod alterũ verũ est talium vlium terminoꝝ obiectũ ⁊ ipsum solum est mediante conceptu mentis vli intellectum:ergo ⁊c.sed constat ꝙ tam vniuersalibus terminis supponentibus pro seipsis ꝙ pro talibus entibus fictis eis mediantibus(vt supponitur)intellectis communiter omnes ꝓpositiones catholice vt deus est ens infinitum trinum ⁊ vnum:pater generat verbum:pater ⁊ filius spirant spiritum sanctum:⁊ etiã alie in creatis vt homo est animal vel substãtia: albedo est accidẽs:et omnes alie consimiles erunt false:cum nulla taliũ possit esse vera nisi terminis ipsis supponentibus pro rebus extra veris pro quibus non possunt supponere supposito vt supponitur ꝙ obiectum talium terminorum significantium sit p̄cise hmõi ens fictũ.ergo ⁊c. ¶Nec potest opinans iste dicere ꝙ obiectum significatuʒ per huiusmodi conceptus vniuersales de pluribus p̄dicabiles primum ⁊ immediatum est ens fictum:obiectum autem mediatũ ⁊ remotum est qõlibet singulariuʒ quorum est signum tale ens fictum.qꝛ probat ꝙ per nulluʒ vniuersale seu confusum conceptum intelligit aliquod singularium extra.quia tunc vt arguit simul intelligerentur infinita:sed omnem cõceptum intelligit habens ipsum quodcunq; eius obiectum nõ tantum immediatum seu ꝓximum sed etiã remotum.ergo ⁊c.

Ad illa quę pro opinione p̄dicta adducuntur ꝑ ordinem respondetur.

¶Ad p̄mũ concedo maiorem ⁊ nego minoreʒ.quia ĩmo ꝑ intellectionẽ hoĩs cõfusam in cõi intelligit aliquod ens veruʒ/puta qõlibet singularium. ¶Ad ꝓbationem in cõtrarium qñ dr ꝙ tunc vna intellectio erit infinitorum.Dico ꝙ nõ est maius incõueniẽs vnam intellectionẽ ꝙ vnam vocem vel vnicum ens fictum esse vniuersale signũ innumerabiliũ obiectorum:sed constat vnũ terminuʒ vocalem ⁊ per te vnum ens fictum esse signum omnium singulariuʒ.ergo ⁊c. ¶Et quando additur ꝙ tunc simul intelligunt eodem actu infinita:Respõdetur ꝙ omnia singularia

ītelligi dupliciter pōt fieri. Uno mō ꝙ singulare aliqđ
puta plato dicat̄ tūc intelligi qñ est in mēte act⁹ intelli
gēdi: quo cōstat intelligenti obiectū cognitum eē tale ī
diuiduū. ⁊ hoc modo est cognoscere singulare distincte:
nec sic cognoscit̄ aliqđ singularium nec simul omnia ꝑ
actū intelligendi ꝯfusum. nec isto modo possunt intelli
gi omnia singularia infinita nec finita ab aliquo intelle
ctu creato ꝑ vnicum actum tm̄. Alio mō pōt dici sortez
vel aliud indiuiduū cognosci qñ habet̄ conceptus nat⁹
verificari de eius conceptu proprio supponente ꝓ ipso
indiuiduo significato. ⁊ hoc modo concedendū est ꝑ con
ceptum cōmunem vt ꝑ conceptū entis in vl'i intelligi ī
finita. q2 concipere infinita isto modo intelligendi non
est aliud q̄ habere vnicum actū intelligēdi verificabi
lem de conceptibus infinitoꝝ. ¶ Ad scdm qñ dr̄ ꝙ non
est ponenda species intentionem p̄cedens: Dico ꝙ est
falsum vt alias ostendet̄. ¶ Ad tertiū ꝯceditur ꝙ spe-
cies nō intelligit̄ ꝑ actū intelligendi vl'e nec etiam ens
fictū vt supra est ostensum: cū vl'e vt dicet̄ in sequēti arti
culo non sit aliud q̄ vocalis termin⁹ vel mētalis/ puta
ꝯcept⁹ quē ꝯstat eē distictū tā a specie q̄ ab hmōi ente
ficto/ nec ꝑ cōsequēs magis ꝓbas speciē non esse vl'e q̄
ens fictū tale: maxime cū species ponat̄ esse reale signū
plurium hñs esse aliqđ subiectiuum: ⁊ oē tale non min⁹
q̄ ens fictū possit dici ⁊ sit vl'e in repñtādo lz nō tale de
quali hic est sermo vt dicet̄ in sequenti articulo. ¶ Ad
tertium dico ꝙ vl'e nō posset vere abstrahi nisi eēt aliqđ
possibile positiuū. nec sequit̄/ subiectiue generat̄: ergo
nō abstrahit̄: cū nec vl'e abstrahi sit aliud q̄ cōceptū cō-
munem plurib⁹ realiter generari. quare ⁊c. ¶ Ad quar
tum quo ꝓbat ꝙ non est talis qualitas/ cōcedo. q2 nec
talis qualitas est ponēda: ipse tamen licet ꝓbet ꝙ non
sit/ cā ponit: cū nec tale ens obiectiuū qđ fingit aliud q̄
qualitas esse possit. ¶ Ad quintū cōcedo ꝙ nō oē vl'e ē
ex institutione: sed aliqua sunt vl'ia naturalia, ⁊ alia ar-
tificialia seu ex institutione. nō tñ vl'e a natura seu na-
turale est aliquod fictum ens sed verum ens/ puta con-
cept⁹ in mēte subiectiue exñs. ¶ Ad alia que arguunt̄
ꝓ principali ꝓposito: vz ad ꝓbandum tale ens fictum
distictū ab omni alio ente vero. ¶ Ad primū dicēdū ꝙ
ens in aīa diuisum ꝯ ens extra aīam nō est aliquod tale
esse obiectiuum: sed est omne ens possibile esse vel ēt nō
ens seu impossibile vt intellectū. vnde diuisio entis in
ens in aīa ⁊ in ens extra aīam est eadem cum ista: entiū
quoddā denominat̄ ens denominatione intrinseca ex
hoc ꝙ ipsum est vel natū est esse in rerū natura siue ītel-
ligat̄ siue non intelligat̄. ⁊ aliud dr̄ ens denominatione
sola extrinseca ⁊ metaphorica ex hoc solū ꝙ est conce-
ptus alicuius aīe obiectum. ⁊ ita conceditur ꝙ ens in
aīa contra qđ diuiditur ens extra animā sumitur non
pro ente existente in anima subiectiue sz tm̄modo obie
ctīe qđ tñ ens obiectiuū ñ ē vt arguis aliqđ eē positiuū
sequens intellectiōis actum: sed ē obiectum intellectū
sic denoīatum denominatione extrinseca: vz obiectū
intellectū vel ens obiectiuū q2 intellectionis obiectū.
sed non sequitur/ est ens intellectum: ergo ens aliqđ po
sitiuū verū nec fictum ab intellectione distinctū. si eñ
respectu cuiuscunqꝫ obiecti intellecti esset aliquod tale
esse obiectiuū vt aliquid positiuum ab actu distinctū:
cum hmōi ens obiectiuū si poneretur esset intelligibile
ꝑ ꝯñs respectu eius esset ponendum alterū in infinitū.
quare ⁊c. ¶ Ad secūdū de chimera ⁊ de artificialib⁹ cō
similiter est dicendū. tam chimera enim q̄ artificialia
dicuntur habere in mente artificis anteq̄ fiant esse ob-
iectiuū. q2 lz nihil sint sunt tamen actus intelligēdi ob
iectū quia actualiter intellecta: nec magis dom⁹ ante
q̄ fiat quia ab artifice intellecta q̄ quia volita arguit̄
habere in mente artificis esse obiectiuum aliquod siue
fictum. omnino enim est absurdum ens aliquod positi-
uum a deo distinctum eternū de facto ponere: cū etiam
secūdū aliquos hoc sit impossibile: vz fieri aliquid ab
eterno. constat aūt ꝙ omnis creatura lz in tempore siue
a principio ꝓducta fuit a deo eternaliter intellecta. ⁊ ita
si obiectum ab artifice intellectum haberet eē aliquod
obiectiuū positiuum ab actu artificis distinctū/ multa
fuissent entia sempiterna. quare ⁊c. ¶ Ad illud qđ dici
tur de ꝓpositionibus ⁊ syllogismis/ appet ꝙ non cōclu
dit q2 falsum supponit: vz talia nō esse vera entia. est eñ
oñis propositio mētalis notitia complexa multas in
cludēs notitias incomplexas successiue in mēte forma
tas/ sicut formantur termini ꝓpositionis vocalis. syllo
gismus aūt est ex multis ꝓpositionibus constitutus: ⁊
ita tam syllogismus q̄ ꝓpositio vocalis ⁊ mentalis est
verum ens non fictū. ¶ Confirmatur. q2 ꝓpōnes ⁊ syl
logismi non tm̄ sunt ex terminis vl'ibus sed etiā ex sin-
gularibus. sed scdm eū respectu singulariū nō est ponē
dū tale ens fictū: ergo nec tales propositiones vel syllo
gismi constantes ex terminis singularibus possunt po
ni constitui ex talibus fictis entibus obiectiuis. quare
⁊c. ¶ Ad aliud qđ arguitur de respectibus rōnis respō
det̄: ꝙ aut ꝑ rōnis respectū ītelligi aliquē ꝯceptū respe
ctiuū existentē in aīa cui non correspondet aliqđ respe
ctus realis extra. aut respectū qui nō est possibilis eē
in re: sed tantum cogitatur esse: aut respectum illū q̄ po
test esse nondū tñ est sed cogitatur esse. sed propter ratio
nis respectum acceptum quocūqꝫ istoꝝ modoꝝ non est
necessarium ponere tale ens fictum. q2 nec tale etiam si
poneretur magis respectus rationis q̄ absolutū ens
diceretur. ergo ⁊c. ¶ Ad tertium apparet ꝙ illa ꝯña
que assumitur ē falsa. quia licet nulla res extra sit deo
⁊ creature cōis: est tamen ⁊ esse potest eis idem conce-
ptus/ puta entis vniuoc⁹ ⁊ cōis. Nec magis qui sic ar-
guit potest ponere deo ⁊ creature esse vniuocū ⁊ cōmu-
ne vnum ens fictū q̄ istū entis cōceptū verū. sicut enim
ipse ponit illud ens fictum esse singulare in essendo/ et
tamen in representando vl'issimum/ quia dei ⁊ creature
quibus nihil est commune in re significatiuum: ita ⁊ de
hmōi entis conceptu consimiliter est dicendum. quare
⁊c. ¶ Ad quartū consimiliter cōsequētia illa que assu
mitur est neganda. q2 nec tale ens fictum si poneret̄ es-
set nec dici posset scda intētio: nec per consequēs si non
ponit̄ tollitur dr̄a intentionis secunde a prima. de qua
diuersitate vz secunde intentionis a prima dicet̄ in se-
quentibus suo loco. ¶ Ad quintum apparet ꝙ nō con
cludit. primo. q2 non magis ens fictum est idē in nume-
ro in pluribus ꝓpositionibus subiectum nec p̄dicatū
q̄ idem conceptus. ¶ Secundo. q2 consimiliter hoc ar
gumentum arguit ens fictū esse ponendum respectu sin
gularis sicut respectu vniuersalis/ cum non minus idē
terminus singularis sit in pluribus ꝓpositionibus pre
dicabilis q̄ idem terminus vl'is: sed ipse qui sic arguit
respectu singularis tale ens fictū nō ponit vt in p̄cedē
tibus dictum fuit. ergo ⁊c. ¶ Tertio. q2 falsū est qđ as
sumitur quando dicitur ꝙ nec idem non variatum pōt
p̄dicari de pluribus nec vnicum genus poni respectu
pluriū specierū. idem enim numero terminus vocalis
vel mentalis vl'is p̄dicatur ⁊ verificatur de subiecto ꝓ
plurib⁹ supponente in eadē ꝓpositione vl'i affirmatiua
vt cum dicit̄ oīs homo est aīal. ꝙ aūt in diuersis ꝓpōni
bus accipiatur alius ⁊ ali⁹ terminus/ hoc nō est quin il
le idem numero qui fuit prioris ꝓpositionis p̄dicatum
vl' subiectū posset eē alteri⁹: cū sit verificabilis nō min⁹
ꝓ re significata ꝑ scdam ꝓpositionem q̄ ꝓ re significa
ta ꝑ primam: sed q2 idem termin⁹ nūero postq̄ format⁹

⁊ destructus nō pōt naturaliter reparari. Si eñ posset
idē vocalis vel mētalis terminus repari eadem nume
ro vox p̄dicata in ista ꝓpositione hō est aīal p̄dicaretur
in omi alia subsequēte. hoc aūt est impossibile. ⁊ iō tā in
diuersis ꝓpositionibus successiue formatis vocalib⁹ q̄
mētalib⁹ in qb⁹ p̄dicat̄ de diuersis terminis q̄ est gen⁹
accipitur idē genus nō numero/ q2 hoc est naturalit̄ im
possibile/ sed tm̄ specie: ipsum tñ genus scdm se est idez
in numero p̄dicabile de diuersis. ⁊ sicut dictū est de gñe
ita consimiliter de omni alio p̄dicabili est dicēdū. ⁊ hoc
sufficit ad ꝓpositum. quare ⁊c. ¶ Ad sextum appet. ꝙ
non sequit̄ illud qđ assumit̄: q2 subiectū ꝓpōnis vl'is est
terminus vl'is vel singularis distributus ꝑ aliqđ signū
vl'e vt qlibz sortes currit. subiectū aūt ꝓpōnis singular
est terminus singularis sine hmōi signo sumpt⁹. nec est
incōueniēs cōcedere eūdē terminū taliter variatū pos-
se eē ꝓpōnis vl'is ⁊ singularis subiectū. ¶ Ad vltimum
respondet̄ ꝙ dicētes intellectū fingere talia/ puta aliq
impossibilia vel abstrahere vl'ia/ non intelligunt ipz ꝓ
ducere nec posse ī esse ponere talia entia ficta positiua
a suo actu intelligendi distincta: sed intellectum finge-
re impossibilia est intellectum intelligere ipsa. intelle-
ctum abstrahere vel causare vl'ia est ipsum causare in se
cōceptus cōes de pluribus p̄dicabiles ⁊ a singularib⁹
abstrahibiles: q2 mediātibus cōceptibus singularibus
formabiles. lz eñ sine ꝯceptibus inferiorib⁹ possint su-
periores haberi/ tñ inferioribus ⁊ minus cōib⁹ habitis
facilius cōmuniores habent̄: sicut habito concepto co-
loris facile est habere ꝯceptū qualitatis ⁊ entis. cogni
to eñ de aliquo ꝙ est color statim pōt ītelligi ꝙ est ens
⁊ qualitas: non sic aūt econuerso. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secūdum licet appareat
ex p̄cedentibus qđ dicēdū: ad maiorē tñ euidētiam est
sciendū ꝙ duplex posset intelligi esse vl'e: vz vnū forma
liter in essendo: ⁊ alterū quodāmō virtualit̄ in repñtan
do. Ul'e formaliter ī eēndo adhuc posset imaginari du-
pliciter: vz vel q2 nō esset vnū aliqđ singulare/ vl' q2 licz
esset vnū numero in seipso formalit̄/ esset tñ plura disti
cta numero inter se realiter: mō quo diuina essentia pōt
dici vl'e. q2 cū hoc ꝙ est numero vna ⁊ singularissima est
tamē plures ꝑsone inter se realiter distincte: sed ab ipsa
totaliter indistincte. Uniuersale aūt virtualit̄ in repre-
sentando dr̄ oē illud qđ lz formalit̄ sit ī se vnicū est tamē
signū plurium repñtatiuū ⁊ significatiuū. ⁊ tale vl'e po
test poni duplex: vz vnū qđ non est p̄dicabile nec subij-
cibile in aliqua ꝓpōne vt species sensibilis vel intelligi
bilis ⁊ habitus ⁊ qđcūqꝫ aliud ab actu ītelligēdi exñs
in aīa. nulla eī ꝓposito format̄ ī mēte nisi ex actib⁹ co
gnitiuis. ⁊ ita nl'la forma alia ab eis lz vl'is q2 signū plu
riū/ est p̄dicabilis nec subijcibilis sicut nec imago pluri
um rerū extra repñtatiua etiā est p̄dicabilis nec subijci
bilis magis q̄ res quas significat lz sit isto mō vl'is. Al
terum aūt est vl'e p̄dicabile ⁊ hoc ē vl'e proprie sumptū
⁊ a philosopho descriptū/ qđ est multiplex. q2 quoddā p̄
dicabile ⁊ subijcibile in ꝓpōne mentali: ⁊ tale vl'e est in
tellectuale. aliud qđ est p̄dicabile ⁊ subijcibile in ꝓpō-
ne/ exteriori aliquo sensu/ puta visu perceptibili. vt nu-
tus vel alia q̄cūqꝫ signa quocūqꝫ sensu ꝑceptibilia qui-
bus mediātibus aliqui possunt mutuo sibi loqui: ⁊ ꝑ ꝯñs
formare aliquas ꝓpōnes. Uniuersale tñ p̄dicabile sum
ptum magis vsitate ⁊ ꝓprie est vocalis ⁊ mentalis ter
minus/ vox vz ⁊ conceptus/ pluriū significatiu⁹: ⁊ de
tali vniuersali specialiter est hic sermo.

Hoc p̄misso pono quatuor cōclusiōes
¶ Prima est. ꝙ vl'e formaliter in essendo sumptum pri
mo mō duorum p̄dictoꝝ est impossibile in oīb⁹. secundo
aūt modo est necessario in diuinis: sed est impossibile in
creatis. ¶ Hec est euidens quo ad primam partem. qm̄
constat ꝙ omne ens possibile eē vt possibile diuidit̄ cō-
tra impossibile/ sub quo ente possibili continet̄ necessa-
rio esse/ est singulare significatum: nec aliquod ens crea
tum nec increatum est nec esse pōt qđ nō sit aliquod de
terminatū ⁊ in essendo singulare significatū: sed vl'e sū-
ptum primo mō in essendo formaliter esset illud vt sup-
ponit̄ qđ nō esset aliquod singulare. ꝗ tale ē simplicit̄ ⁊
vl'r impossibile. ¶ Scda pars: vz ꝙ vl'e formaliter in
essendo sumptū scdo mō sit necessario in diuinis/ appa
ret. qm̄ oīs vnica res numero in seipsa a pluribus distin
ctis rebus inter se realiter totaliter indistincta est vl'e
formaliter in essendo sumptum scdo mō in p̄cedentib⁹
explicato: sz diuina essentia est talis res necessario. ē eñ
vna res q̄ est tres res inter se distīcte: sz ab ipsa totaliter
indistīcte. ergo ⁊c. ¶ Ex hoc appet falsitas opiniōis di
centiū diuinā essentiā esse in re extra distinctam a qua
libet ꝑsonarū. hoc enim supposito diuina essentia nō es-
set aliqua ꝑsonarum: nec ꝑ ꝯñs esset vl'e hoc mō: q2 ita
esset vna res ꝙ non plures sicut oīs alia res creata. tūc
etiā necessario esset quaternitas in diuinis: q̄ ⁊ alia mul
ta sunt absurda/ q̄ ad opinionē illam sequi in dist. alia ē
ostensum. quare ⁊c. ¶ Tertia ⁊ vltima pars ꝯclusionis
p̄dicte: vz ꝙ vl'e modo p̄dicto scdo sumptū nō sit possi
bile in creatis appet. q2 impossibile est dare vnicā rem
creatam a pluribus distinctis realiter indistinctā tota
liter. hoc enim diuina essentia habet solū vt singularissi
mū ⁊ stupēdū. oīs res alia preter ipsam est distincta rea
lit̄ ⁊ essentialiter ab oībus inter se distīctis in re extra.
sed vl'e hoc modo sumptū est precise illa res singularis
vnica que est plures ⁊ ab eis totaliter indistincta. ꝗ ⁊c.
¶ Ex hoc apparet falsitas opiniōis quorūdā dicētiū
ꝙ preter vnitatem numeralem qua qōlibet singulare
est idē sibi est dare aliam in re extra/ vz specificam qua
omnia eiusdem rationis indiuidua ꝯueniūt ⁊ sunt idez
in aliquo eis cōi ⁊ intrinseco ⁊ in re extra aliquo modo
vno. q2 participatiōe speciei plures hoīes sunt vn⁹ hō
qui quidem vnus homo cōis oībus singularibus est vt di
cunt conceptus specifici īmediatū ⁊ primum obiectū.
¶ Hec inquā opinio quā aliq doctori attribuunt/ cū tñ
nunq̄ eam ipse posuerit: sed ꝯtrarium totum dixerit ⁊
scripserit vt alias ostendi: est omnino falsa et impossi-
bilis vt est ostensum aliqualiter ī quadā questione dist.
precedentis: ⁊ ostēdetur prolixius in secundo. Unde et
ista opinio videtur tale vl'e ponere in creatis quale est
in diuinis vel saltem nimis ei conforme: videlicet vnā
rem que sit plures. ¶ Qđ apparet. quoniā aut ille vn⁹
homo communis ⁊ intrinsecus omnibus singularibus
est in eis numero vnus: aut non: sed alius in vno ⁊ alius
in alio. sed ipsi non possunt dicere ꝙ sit alius in vno et
alius in alio. quoniam ponunt ꝙ homines singulares
conueniunt realiter in homine eis communi ⁊ intrinse-
co/ ⁊ distinguuntur propriis indiuidualibus differētiis
sed si alius homo numero esset in vno homine singula-
ri ⁊ alius in alio hoc stare non posset: tunc enim nō ma-
gis conuenirent in homine q̄ in differentiis ipsoꝝ: cū
non magis differentia indiuidualis vnius sit alia a dif
ferentia alterius q̄ humanitas vnius ab humanitate
alterius. non enim hoc possunt negare dicentes ꝙ dif-
ferentie hmōi sunt alterius rationis non autē humani
tates/ sed eiusdē: ⁊ ideo licet diuersoꝝ humanitates
sint diuerse nō tñ tm̄ quantū ipsorum indiuiduales dif-
ferētie. hoc siquidem ipsi non possunt dicere. Primo. q2
ponunt ꝙ homo cōmunis singularib⁹ est eis oīb⁹ sic in
trinsecus ⁊ de ipsis in p̄mo modo dictus ꝙ est ab ipsis

⁊ eorum indiuidualibus differētijs realiter indistinctus omnia autem creata alterius rationis existentia realiter ⁊ essentialiter sunt distincta. ¶ Secūdo. qꝛ ponūt ꝙ oēs homines singulares sunt idem realiter in homine eis cōi: qui homo omnibus singularibꝰ intrinsecus est in re extra aliquo mō vnus: sed nulla realiter ⁊ numero distincta in creaturis habēt talem vnitatē. ¶ Tertio. qꝛ ponūt ꝙ obiecta ꝯceptus specifici puta hoīs pluribus cōis non sunt plura singularia: qꝛ tunc ꝑ talem cōceptum essent actualiter intellecta indiuidua infinita: sed si alius homo numero est in vno hoīe singulari ⁊ aliꝰ in alio cū concedant conceptū specificum terminari ad hominem vt ad obiectum: ⁊ non possint dicere ꝙ magis terminetur ad hoīem qui est in vno ꝙ̄ ad aliū q̄ est ī alio singulari: ꝑ ꝯn̄s oportet eos concedere ꝙ terminatur ad obiecta numero distincta ⁊ singularia īfinita: puta ad tot homines seu hūanitates quot sunt hoīes singulares. hoc autem negant: cum dicant cōceptum specificum habere tm̄ obiectū vnicum cōmune pluribus in re extra. ꝗ videtur ex omnibus supradictis ⁊ ex alijs multis ab eis positis ⁊ cōcessis ꝙ ipsi habeāt ponere vnum hoīem numero esse in omnibus singularibꝰ. De isto autem vno homine oībus singularibus intrīseco q̄ro an sit idem realiter cū omnibus / an distinguat̄ realiter ab eis: nō possunt dicere ꝙ realiter distinguatur qꝛ ponunt ꝙ est aliquid intrinsecū oībus ⁊ de esse omniū. nullū aūt realiter distinctoꝝ est alteri intrinsecū nec ipsi essentiale: ergo videtur ꝙ habeant concedere ꝙ est ab oībus singularibus realiter indistinctus iste homo vnicus. ex quo sequit̄ ꝓpositum assumptum declarādū vcꝫ ꝙ ista opinio ponit vnicā rem creatā eē realiter plures singulares numero distinctas: ⁊ ꝑ ꝯsequēs ponit vl'e formaliter in essendo in rebus creatis tale quale est necessario ī diuinis. hoc aūt est oīno impossibile ⁊ absurdum. ergo ⁊c. ¶ Secūda conclusio est. ꝙ vl'e sumptum virtualit̄ quocunqꝫ p̄dictoꝝ modoꝝ superius est possibile ⁊ formaliter singulare. ¶ Hec apparet quantū ad primam partem. qm̄ constat vnum ⁊ idem esse posse et de facto esse plurium rerum signū. qꝺ appet ꝑ exemplū tam de conceptibus cognitiuis ꝙ̄ de vocibus significatiuis ꝙ̄ etiā de alijs sensibilibꝰ signis. vnꝰ em̄ ⁊ idē numero conceptus entis est oīm entiū singularium / sicut vnus conceptus animalis omnium aīalium / ⁊ vnus cōceptus hominis oīm hominū singulariū in re extra / q̄rum omniū eoꝝdem est terminus vocalis tali ꝯceptui correspondēs vt ista vox ens ⁊ ista aīal ⁊ hec hō. qꝺ potest ꝓbari ex dictis in p̄cedentibus euidēter. ¶ Prīo. qꝛ hmōi vocales termini ⁊ mentales sunt signa illoꝝ omnium de quoꝝ terminis ꝓprijs vocalibus vel mētalibus p̄dicant̄: sed ipsi ⁊ alij om̄es vniuoci termini sunt p̄dicabiles de terminis ꝓprijs oīm singularium rerū q̄bus sunt cōmunes: vt ens de omni ente: aīal de om̄i aīali / ⁊ homo de omni hoīe singulari hoc est de termino ꝓprio mentali ⁊ vocali cuicūqꝫ homini singulari. terminus em̄ cōis mentalis vt cōceptus est p̄dicabilis de ꝓprijs singularium conceptibus in ꝓpositionibus mētalibus. terminus aūt cōmunis vocalis de ꝓprijs vocibꝰ diuersorum singularium significatiuis supponentibus pro suis significatis in ꝓpositionibus ex vocibus constātibus. ergo ⁊c. ¶ Secūdo. qꝛ aut huiusmodi ⁊ quicūqꝫ alij cōmunes termini sunt significatiui diuersoꝝ singularium: aut alicuius tm̄ eorum: aut alicuius vniꝰ eis omnibus intrinseci vel extrinseci communis esse subiectiuum vel tantum obiectiuum habentis: sed non potest poni vt apparet ex predictis tam in ista questione ꝙ̄ superius in alijs in quibus est actum de vniuocatione entis / nisi tm̄ primum istoꝝ. omnia em̄ alia in p̄cedentibus sunt exclusa. ergo ⁊c. ¶ Tertio. qꝛ non magis vnus actus sentiēdi ꝙ̄ vnus actus intelligendi pōt esse indifferenter plurium rerū signum: sed vnus actus ⁊ idem numero sensitiuꝰ potest esse indifferēter pluriū singulariū. ergo ⁊c. ¶ Minor apparet in exēplo de actu vidēdi aliquod visibile a remotis: qꝺ visibile ꝑ actū sentiendi apprehensum solū discernitur coloratū. constat siquidem talem actū posse esse indifferenter quoꝝcūqꝫ colorum omnium specierum. qm̄ actus qui est ita vniꝰ obiecti apprehēsiuus ꝙ non potest esse alterius / puta albedinis ꝙ non potest esse nigredinis / est albedinis a nigredine actu consimili app̄hense vcꝫ ꝓprio distinctiuus. ꝑ ipsum etiā constat obiectum apprehensum eē tale videlicet album. sed nec per actum sentiendi visibile remotum apprehenditur visibile esse albū nec a nigro esse distinctū nec ab aliquo alio colore alterius speciei. ergo ⁊c. ¶ Quarto. qꝛ constat oēm cōmunem terminū posse distribui pro omnibus singularibus quibus dicit̄ esse cōis: vt homo pro om̄i homine ⁊ ens ꝓ om̄i singulari ente. alias nūꝙ̄ ex terminis cōibꝰ posset formari aliq̄ vl'is: sed tm̄ particularis vel indefinita ꝓpositio: nec fieri aliq̄s debitus syllogismꝰ: qꝺ est euidēter falsum: sꝫ cōmunes termini nō distribuunt̄ nisi vel pro seipsis vt dicendo omnis homo est vox: vel ꝓprius pro eorum significatis. vt dicēdo omnis homo est aīal siue currens. cōstat aūt singularia exn̄tia ⁊ ꝑmanētia in re extra ab huiusmodi terminis esse distincta: ergo cum ꝓ eis termini ipsi distribuāt̄ hn̄t esse eoꝝ significata. q̄re ⁊c. ¶ Quinto. qꝛ nisi conceptus hmōi ponerentur: quorum vcꝫ quilibet lꝫ vnus esset signum pluriū indistincte / de nulla re posset haberi aliquis conceptus nisi sibi soli ꝓprius et ipsius ab omni alia distinctiuus: sed hoc est euident̄ falsum. ergo ⁊c. ¶ Maior apparet. quia omnis conceptꝰ vnius tm̄ singularis non alicuius alterius expressiuus siue significatiuus est ei proprius ac eius ab omni alio distinctiuus. sed nisi esset possibilis vnus cōceptus plurium singularium indifferenter significatiuus / oīs cōceptus possibilis esset vnius tm̄ vel alteriꝰ singulariū: nō em̄ vt supponit̄ posset esse plurium: ergo quilibet esset alicui singulari proprius ⁊ eius ab omni alio distinctiuus. ¶ Minor: vcꝫ ꝙ hoc sit falsū apparet prīo ad sensum de actu videndi album vel nigrum aliquod multū distans: qꝺ quidem ꝑ talem actū nec apprehendit̄ esse album nec distinguitur a nō albo. Scd̄o. qꝛ tunc nullū esset vl'e p̄dicabile in aliqua propōne: cum nec tale vl'e sit aliud ꝙ̄ signum intelligibile vl' sensibile plurium singulariū indistincte. hoc autem est falsum: ergo oportꝫ ponere vnicum ꝯceptum ⁊ ꝑ ꝯn̄s etiā vnicum sibi correspondentem vocalem terminum vt plurium singulariū rerū signū. quare ⁊c. ¶ Secūda pars: vcꝫ ꝙ tale vl'e in rep̄fētādo / qꝺ ꝓbatū est eē possibile / sit singulare formaliter in essendo / appet: qꝛ vt ꝓbatū est supra sola diuina excepta essentia nullum aliud vl'e est possibile formaliter in essendo. ¶ Cōfirmat̄. quia qꝺ est realit̄ vnū numero est singulare formaliter in essendo: sed quodlibꝫ tale vniuersale est vnum numero sicut quodlibet aliud singulare. non minus enim hic terminus vocalis ens ꝙ̄ iste terminus fortes / nec minus entis cōceptus cōis ꝙ̄ cōceptus ꝓprius fortis est formaliter numero in se vnꝰ ꝗ ⁊c. ¶ Tertia conclusio est ꝙ vl'e in rep̄ntādo acceptū quocūqꝫ p̄dictorum modorum est de facto. ¶ Hec ē euidens. constat enim esse de facto multa singularia formaliter in essendo: quorum quodlibet existens formalit̄ numero in se vnum / est signum plurium singularium realiter distinctorum: sed qꝺlibet talium est vniuersale hoc modo sumptū. ergo ⁊c. ¶ Maior apparet tam in sp̄ebꝰ ꝙ̄ in conceptibus ꝙ̄ in terminis vocalibus ⁊ alijs signis sensibilibus cōibus. quodlibet em̄ taliū est pluriū rerū signum / est tm̄ in se formaliter in essendo nō minus vnū numero singulare ꝙ̄ qꝺlibet suoꝝ significatoꝝ. q̄re ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima conclusio est. ꝙ omne vl'e hꝫ esse subiectiuum verū vel in re ex̄ vel in aīa. ¶ Hec apparet. qm̄ omnis substātia vel accidēs realit̄ in aīa vel extra ipsam existens est verū ens esse subiectiuū hn̄s: sꝫ vl'ium vnū tm̄modo est vl'e formaliter in essendo puta substātia increata: alia oīa sunt vniuersalia in representando: quorum alia sunt vera accidētia in aīa existētia vt conceptus p̄dicabiles ⁊ subijcibiles in ꝓpōne mētali: alia extra aīaꝫ vt voces ⁊ alij termini sēsibiles p̄dicabiles ⁊ subijcibiles in ꝓpōne formabili extra mētē. alia etiā possunt esse substātie vt imagines corporales que sunt pluriū rerū signa: lꝫ nō p̄dicabilia nec subijcibilia sicut p̄ma: vcꝫ accidētia. nulla em̄ ꝓpositio est cōponibilis ex substātijs: sꝫ tm̄ ex accidētibus: sꝫ ꝯstat ꝙ qꝺlibꝫ vl'ium p̄dictorum est verū ens subiectiuum exn̄s: qn̄ est realiter vel in se vt substātia vel in aīa vt conceptus vel extra ipsam vt vocalis vel alius oīs p̄dicabilis terminus a ꝯceptu exn̄s in aliquo alio subiectiue. ꝗ ⁊c. ¶ Cōfirmat̄. qꝛ qꝺ in se nullū hꝫ esse verum nō pōt esse alioꝝ signum: sed vl'e oē in rep̄ntando est alioꝝ a se signum: ꝗ ⁊ in se est aliqꝺ ens verum. ¶ Preterea oē realiter productum vt signum plurium vel ex institutione vel ex natura sua est aliquod verū ens esse subiectiuū nō tm̄ obiectiuū seu fictū hn̄s: sed oē vl'e in rep̄ntādo est realit̄ ꝓductū vel ab aīa vt ꝯceptꝰ q̄ est signū pluriū a natura vel ab alio vt terminꝰ vocalis vel aliꝰ qui est signū plurium talium vcꝫ singulariū ex institutione sola. ꝙ ei ista vox hō sit significatiua pluriū ⁊ ista fortes vniꝰ tm̄ illorum / hoc nō est ex alio ꝙ̄ ex institutiōe. secus aūt est de ꝯceptu cōi hoīs ⁊ de conceptu ꝓp̄o fortis. primus eī nō ex institutione aliqua sed ex natura sua est pluriū: ⁊ secūdꝰ vnius tm̄ illorum. ⁊ hīc est ꝙ vniuersalia mētalia sunt eadē apud oēs non aūt vocalia nec aliqua alia ex institutiōe significātia. qꝺ em̄ est a natura est idē apud oēs. qꝺ aūt ex īstitutiōe ⁊ ad placitū / nō est idē apꝺ oēs oīa tm̄ vniuersalia tā naturalia ꝙ̄ artificialia sunt aliq̄ vera entia ⁊ non ficta. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia nisi vniuersalia predicabilia ⁊ subijcibilia essent vera entia / ꝑ hoc ꝙ aīa nouiter actu simplici vel ꝯplexo intelligeret nulla res de nouo sibi adueniret. quod est falsum ⁊ erroneū. ergo ⁊c. ¶ Consequētia ꝓbatur. qꝛ aīa nō intelligit nisi vel per cōceptum cōmunē pluribꝰ vt ꝑ conceptum hominis q̄ cōceptus dꝛ vl'e qꝺ est species / vel ꝑ conceptum ꝓprium alicui singularium vt ꝑ conceptū fortis tm̄ / vel per ꝯceptū ex pluribꝰ talibus constitutū vt per ꝓpositionem in mente formatā: sed si vl'e nō est aliquid exn̄s alicubi subiectiue: nec cōceptus cōmunis pluribus: cū nec vl'e in ꝓpositione mētali p̄dicabile sit aliud ꝙ̄ talis ꝯceptus / nec per ꝯn̄s ꝓpositio ex talibꝰ conceptibus ꝯstans erit aliquid exn̄s in mente. nō magis aūt ꝯceptus ꝓprius quo concipitur aliqꝺ singulare tm̄ est aliquod ens in mēte exn̄s ꝙ̄ ꝯceptus cōis pluribꝰ vt cōceptus hoīs: sicut nec magis terminus vocalis vnius tm̄ singularis significatiuus vt fortes / est aliquid in re extra ꝙ̄ alius terminus vocalis vt hic terminus hō significatiuus plurium rerū simul: ergo a p̄mo ad vltimū si vl'e nō ē aliqꝺ ens alicubi subiectiue exn̄s nihil aīe aduenit ꝑ hoc qꝺ nouiter intelligit. falsitas cōsequētis est euidēs. ꝗ ⁊c. ¶ Ex predictis oībus sequitur ꝙ omne vl'e p̄dicabile est distinctū realiter tam ab illis de quibus p̄dicat̄ ꝙ̄ ab illis pro quibꝰ verificatur de eis de quibus p̄dicatur: ⁊ hoc quando est in ꝓpositionibꝰ suppositio terminoꝝ non pro seipsis: sed pro suis significatis. ¶ Hoc apparet. qm̄ vl'e non est p̄dicabile proprie nisi de illo qꝺ est in ꝓpositione subijcibile. nihil aut̄ē est in propositiōe subijcibile sicut nec predicabile nisi terminus vocalis vel mētalis. terminus aūt respectu cuiꝰ terminus vl'is dꝛ vniuersalis ⁊ de quo est p̄dicabilis est tm̄ terminus singularis: sed oēs termini singulares siue sumpti pro vocibus siue pro proprijs singulariū cōceptibus sunt distincti a terminis vniuersalibus consimili modo sumptis. realiter em̄ est distinctus ꝯceptus hoīs a conceptu fortis ⁊ cuiuslibet alterius singularis sicut ⁊ ista vox homo ab ista que est fortes vel plato: ergo vl'e realiter est distinctū ab omnibus illis terminis singularibus de quibus est p̄dicabile: ⁊ respectu quoꝝ ⁊ cuiuslibet significati ipsoꝝ dꝛ vl'e. Qꝛ etiā realiter distinguat̄ ab illis pro quibus verificatur de p̄dictis supponentibus nō pro seipsis / appet. qꝛ ꝓpositio affirmatiua vl'is de singulari vt hoīs de forte vl' platone nō est vera nisi terminis talis ꝓpositionis mētalis vel vocalis supponentibus ꝓ rebus extra eorum significatis: sꝫ cōstat ꝙ nō minus vl'is terminus est distictus ab omnibꝰ suis significatis ꝙ̄ a terminis singularibus de quibus est p̄dicabilis eoꝝdem significatiuis. ergo ⁊c. ¶ Sꝫ cōtra. qꝛ vl'e est intrinsecū suo cuilibet singulari nec aliqꝺ singulariū potest ꝑfecte seu distincte intelligi sine vniuersali suo ⁊ superiori q̄libet intellecto: sicut fortes nō potest intelligi distincte nisi hoīe ītellecto: sꝫ qꝺlibꝫ realiter distictoꝝ potest distīcte ītelligi sine illo a q̄ realit̄ est distinctū: qꝛ nec ip̄m pōt ei esse intrīsecū. ꝗ ⁊c. ¶ Respōdeo ꝙ vl'e dicit̄ esse singulari intrinsecū nō tanꝙ̄ aliquid eius: cum sit terminus ab ipso essentialiter distinctus: sed quia est eius diffinitiuus. omnis enim conceptus superior ⁊ vniuersalior cadit in diffinitione cuiuslibet conceptus inferioris ⁊ per consequens singularis. ⁊ hoc modo non alio est intelligendum ⁊ est verum illud qꝺ additur quando dꝛ ꝙ singulare nō pōt ītelligi distīcte sine vniuersali. rem enim distincte intelligi vt hic sumitur est eius diffinitiuā notitiam haberi. omnis autē singularis diffinitiua notitia integratur ex omnibꝰ cōceptibus superioribus vt diffinitio fortis ex conceptu hominis / animalis / corporis / substātie / ⁊ entis. ⁊ iō qn̄ dicit̄ ꝙ fortes nō potest distīcte intelligi sine hoīe / verū est sic intelligendo ꝙ non pōt haberi sine conceptu hominis cōi eius ꝓpria diffinitio: q̄ hic vocat̄ sua distīcta cognitio. Ex quo apparet ꝙ minor vcꝫ ꝙ oīꝫ realit̄ distinctoꝝ vnum potest intelligi sine alio / sub maiore p̄dicta sic intellecta nō est ad ꝓpositū: qꝛ verum est ꝙ qꝺlibet talium potest intelligi sine alio intellecto / non tm̄ sine ipso intelligente posito. ⁊ ita concedo ꝙ fortes pōt intelligi sine hoīe hoc est sine conceptu hominis intellecto nō tm̄ sine ipso posito. qꝛ sicut res nō pōt indistincte ītelligi sine eius notitia indistincta posita / cū quo tm̄ stat ꝙ intelligi potest sine ea intellecta / ita nec distīcte sine notitia distincta que hic vocatur diffinitio. ad cognoscēdum autem rem distincte licet oporteat diffinitionē habere / non tamen oportet ipsam nec aliquā eius partē cognoscere. ⁊ ideo cum cōceptus hominis vl'is sit pars diffinitionis fortis / ad cognoscendum fortem distincte oportet ipsum habere non tamen eum cognoscere: cū nec notitia reflexa qua potest cognosci diffinitio ip̄a vl' pars eius aliqua / aliquid faciat ad rectam cognitionē rei distinctam vel indistinctam. quare ⁊c. ¶ Sic ad q̄stionem. ¶ Ad rationem in principio apparet solutio ex predictis.

OCtauo & vltimo quantum ad distinctionem istam q̄ro: Utrū partes vestigij ⁊ imaginis distinguant̄ aliqualiter in re extra. ¶ Et videt̄ ꝙ sic. qꝛ ꝑtes tā imaginis

ꝙ vestigij repñtant distīcte realiter distincta puta di-
uina supposita:sed vnum ꝛ idem totaliter ī re extra nō
videtur esse signum distincte expressiuum plurium dis-
tinctorum.ergo ꝛc.¶Confirmatur.qꝛ partium tā ima
ginis ꝙ vestigij vna repñtat vnam ꝑsonam et altera
aliam:sed hoc poni non posset si vna nō differret aliquo
modo ab alia in re extra.ergo ꝛc. ¶Cōtra.qꝛ memoria
intellectiua ꝛ volūtas sunt partes imaginis: ꝛ veritas
vnitas ac bonitas partes vestigij:sed ista sunt penitus
idem in re extra.ergo ꝛc.¶Responsio.vbi sic procedā.
Primo enim inquiram an potētie creature rationalis
puta memoria intellectiua ꝛ voluntas sint idem in re
extra totaliter vel distincta. ¶Secundo inquiram de
actuum harum potentiarum puta intellectionis ꝛ di-
lectionis differentia vel indifferentia.Tertio ex dictis
inferam solutionem questionis.

Quantum ad primum est opinio quo-
rūdam dicentium ꝙ ꝑdicte aīe potentie ꝛ oēs alie sunt
idem realiter:sed distinguuntur formaliter in re extra:
sicut diuersa quedam que sunt diuersorum principia ꝓ
ductiua ꝛ subiecta receptiua:vt intellectus possibilis ē
tantum receptiuus actus intelligendi cuius agens est
productiuus:voluntas aūt est productiua ꝛ receptiua
odij ꝛ amoris ꝛ sic de alijs omnibus potentijs diuersis
diuersorum actuum ꝓductiuis ꝛ receptiuis.ex hoc seq̄
tur ꝙ necessario distinguuntur taꝫ inter se ꝙ ab anima
nullius talium actuuꝫ ꝓductiua nec receptiua aliqua
liter in re extra:sed non realiter.quia tunc essent sepabi
lia.ergo tm̄ formaliter.¶Sed quia iste modus dicēdi
est omnino impossibilis:nec vnꝙ fuit de mēte doctoris
licet hoc ipsi attribuant omnes cōmuniter moderni ip
sum tenentes/ideo eo pretermisso in secundo prolixius
reprobando dico aliter quantum ad istum articulum.

Ad cuius euidētiam pono quatuor cō
clusiones.¶Prima est:ꝙ si potentie anime vel cuius
cūꝙ alterius rōnalis creature distinguerentur mō pre
dicto tam ab aīa ꝙ inter se:realiter ꝛ essentialiter eēnt
distincte.¶Hec probatur.qꝛ oīa illa realiter ꝛ essentia
liter sunt ꝛ argui possunt esse distincta:quorū vnū nul-
lius effectus est immediatū effectiuum ꝑncipium:nec
receptiuū subiectū.alia aūt ab ipso sic sunt diuersorum
realiter effectuum ꝓductiua pricipia ꝛ receptiua sub-
iecta/ ꝙ neutruꝫ est effectus alterius ꝓductiuū princi
piū nec receptiuum subiectū:sꝫ essentia rationalis crea
ture ꝛ ꝑdicte eius potētie puta voluntas ꝛ intellectus
sunt hmōi scōm opinionē ꝑdictā.ergo ꝛc. ¶Maior est
euidēs.impossibile em̄ est vnā rē eē alicuius effect⁹ pos
sibilis ꝓductiuā ꝛ nō ꝓductiuam:receptiuaꝫ ꝛ nō rece
ptiuā. Si ista negatur ꝛ dicatur ꝙ sufficit talia esse for
maliter distincta:nunꝙ qꝛ scīa est receptibilis in aīa et
non in lapide/ꝛ ecōuerso albedo in lapide ꝛ non in aīa/
arguitur aīaꝫ a lapide realiter esse distinctā:nec calorē
a frigore/qꝛ calidū est calefactiuū ꝛ nō infrigidatiuū:et
frigidū ecōuerso est infrigidatiuū ꝛ nō calefactiuū. sed
hoc est falsum.ergo necessario est cōcedēdū oē illud qꝺ
est alicuius realis effectus ꝓductiuum pricipiū vel re
ceptiuum subiectum esse realiter distinctū ab omni illo
qꝺ non est talis effectus ꝓductiuꝫ principiū nec sub-
iectum.quare ꝛc.¶Minor appet.qꝛ scōm eos essentia
intellectualis creature nullius act⁹ puta intelligendi
nec volendi vel nolendi est immediatū pricipiū ꝓducti
uum nec receptiuū subiectū.ꝛ esto ꝙ aliqui eoꝝ ponāt
ꝙ immo essentia agit simul cū potētia immediate con
currēte ad quēlibet talē actū / nullus tm̄ eoꝝ ponit nec
potest scōm sua principia ponere essentiā ipam/sed tm̄
potentiā esse alicuius taliū actuū immediatū subiectū.
potētie aūt puta volūtas ꝛ intellectus sic vt dicunt se
hn̄t ad actus ipsarum puta ad actuꝫ intelligendi ꝛ vo
lendi ꝙ intellectus est intellectionis ꝛ nō volitionis: ꝛ
voluntas econtrario est volitionis ꝛ nolitionis nō aūt
intellectionis ꝓductiuū pricipiū ꝛ receptiuū subiectū.
ergo ꝛc.¶Confirmatur.qꝛ magis illa argui possunt es
se distincta:quorum vnum est alicuius forme seu effect⁹
realis effectiuum principiū ꝛ receptiuum subiectum ꝛ
alterum nō/ ꝙ illa quorum vtrūꝙ est eiusdē act⁹ seu ef
fectus ꝓductiuū principiū ꝛ receptiuuꝫ subiectū: tm̄ de
facto vnum eoꝝ ꝛ nō alterū ꝓducit ipsum effectiue vel
recipit subiectiue:sed quecūꝙ talia quoꝝ vcꝫ vnū actus
ꝓducit vel recipit aliquid qꝺ nō ꝓducit vel non recipit
alterū lꝫ posset/realiter ꝛ essentialiter arguūt̄ esse disti-
cta.ꝯstat em̄ ꝙ oē subiectū albedine informatū est rea-
liter distinctum ab omni alio ipsa nō informato licꝫ in
formabili. omne etiā illud a quo effectus aliqs realis
est ꝓductus/est distinctū essentialiter ab omi illo a quo
non est ꝓductus de facto lꝫ potuerit ꝓduci:ergo multo
magis omnia illa realiter sunt distincta:quoꝝ vnuꝫ est
forma aliqua informatū qua non est nec esse potest alte
rum informatū/cuius etiā forme illud ea iformatū fuit
principiū ꝓductiuum ꝛ nō alterū:sed scōm opinionē ꝑ
dictam sic se hn̄t potētie rōnalis creature ꝛ essentia ad
act⁹ diuersos.ergo ꝛc.¶Scōa ꝯclusio ē: ꝙ nō oportet
ponere hmōi potētias rōnalis creature esse īter se nec
ab essentia distinctas aliqualiter in re extra.¶Hec ap
paret:qꝛ vnū ꝛ idē pōt eē principiū effectiuū ꝛ subiectū
receptiuum actuuꝫ diuersorū:sed sola diuersitas actuū
creature intellectuali possibiliū est mediū arguendi di
uersitatem potentiarum tam inter se ꝙ ab essentia ī re
extra.ergo ꝛc.¶Confirmatur.qꝛ potissimum medium
ex quo alij arguunt huiusmodi potentias puta intelle
ctum ꝛ voluntatem esse distinctas tam inter se ꝙ abes-
sentia in re extra/est qꝛ actus volendi producitur libe-
re ꝛ contingēter : actus aūt intelligēdi necessario ꝛ mo
do nature.sed ex ista minori non sequit̄ conclusio que i-
fertur:vcꝫ huiusmodi potentiarū diuersitas in re extra
quia maior ante minorem istam assumpta:vcꝫ ꝙ ab eo
dem pricipio indistincto totaliter in re extra nō potest
esse vnus effectus libere ꝛ alius modo nature ꝛ necessa
rio:non est vera in diuinis nec ēt secundum eorum prin
cipia increatis.constat enim ꝙ vnū ꝛ idem est principiū
spirandi libere nō necessario spūm ꝛ generandi mō na-
ture verbum ꝛ creandi contingent̄ qꝺlibet ens creatū.
in creaturis etiam non videtur secundum eorum princi
pia esse vera:qm̄ ꝯcedūt ꝙ oē obiectū intellectū est cō
causa sue intellectionis:sed volūtas si ab intellectu dis
tinguitur /potest esse obiectum intellectum:ergo ꝛ pōt
agere effectiue ad actum intelligendi.sed talis non ꝓ-
ducit̄ libere vt dicunt:sed modo nature:ergo voluntas
agit libere ad vnū actū puta ad volitionem vel nolitio
nem: ꝛ ad alterum necessario ꝛ modo nature : videlicet
ad intellectionem.quare ꝛc. ¶Tertia conclusio est ꝙ
huiusmodi potētie nō sunt/nec esse possunt inter se nec
ab essentia distincte mō aliquo in re extra: ꝛ hoc sumen
do quālibet potētiarū istarū pro principio effectiuo et
subiecto receptiuo actuū a quib⁹ ipsum vniuocū princi
piū ꝛ subiectū ꝑdictū diuersimode denoiat̄.¶Hec ap
paret.qꝛ oīa disticta ꝛ maxīe ī creaturꝭ in re ex̄ sūt disti
cta real̄r: immo hec est vera ī diuinis etiā vt fuit decla
ratū in quadā q. dist. ꝑcedētis. vt em̄ appet ex declara
tis ibi oīa disticta quātūcūꝙlibet modicū in re ex̄ siue ī
creatis siue in diuinis sunt distincta realiter: ꝛ ī creatis
essentialit̄:nō aūt in diuinis nisi ꝑsone distīguūt̄ realit̄ ꝛ
sūt idē eēntialit̄.ī creatis aūt q̄cūꝙ sūt disticta realit̄ ꝛ

essentialit̄.nec em̄ ī creaturis sicut in diuinis est dare ali
quam essentiam a pluribus rebus totalit̄ indistinctam
sꝫ potētie hmōi non possunt inter se nec ab essentia disti̅
gui essentialiter nec real̄r.ergo nec ī re extra aliqualit̄.
¶Minor appet.qꝛ oīa sic distincta sunt ꝑ diuinam po-
tentiam separabilia.ꝛ ita si illud qꝺ est in aīa ꝑncipiuꝫ
ꝓductiuū ꝛ subiectū receptiuū intellectionis esset disti̅
ctū realit̄ ab aīa ꝛ ab illo qꝺ est ꝑncipiū ꝓductiuū ꝛ sub
iectum receptiuum volitionis aīa posset esse sine intel
lectu ꝛ voluntate ꝛ intellectus sine volūtate/ ita ꝙ pos
set fieri aliqua creatura q̄ posset intelligere ꝛ non dilige
re nec odire: ꝛ alia econuerso puta voluntas que posset
non intelligere sed amare: hoc autem ꝛ multa alia que
sequerentur sunt impossibilia ꝛ absurda.ergo ꝛc.¶Cō
firmatur.qꝛ impossibile est dare vnam aliquam rē crea
tam esse plures / vel ecōuerso plures esse vnam.hoc em̄
est solūmodo in diuinis.sed omnia in re extra distincta
sunt plura.qꝛ nec vnū vt vnum est distinctū:omnia aūt
in re ex̄ plura sunt plures res qꝛ qꝺlibet eorū est ens vel
res:nec magis oīno possunt dici vna res vel vnum ens
ꝙ plures singulares homines vnus homo:ergo si potē
tie aīe sunt distincte in re extra sunt plura entia seu plu
res res q̄ nō possunt eē vna res.oēs aūt plures res que
non sunt vna res ab eis totaliter indistincta sunt distin
cte essentialiter.ergo a ꝑmo ad vltimum si potētie aīe
distinguunt̄ in re extra aliqualiter/et essentialiter: hoc
aūt est impossibile.ergo ꝛc.¶Et si dicat̄:cū potētie sint
plures quō possunt esse cū essentia q̄ est vnica idē essen-
tialiter in re extra?¶Ad hoc est dicendū ꝙ ipsa essen-
tia lꝫ vnica est omnium actuuꝫ sibi possibiliū naturalit̄
immediatū principiū ꝓductiuum ꝛ subiectum recepti
uum.sicut em̄ essentia caloris est effectiua caloris ita ꝛ
essentia creature rōnalis potest esse per se non median-
te aliqua potētia ab ipsa distincta effectiua intellectio
nis ꝛ dilectionis ꝛ aliorum actuū diuersorum: a quibus
sortitur diuersa vocabula. dꝛ eī potētia intellectiua vt
intellectiōis/volitiua vt volitionis/ꝛ sensitiua vt sensa
tionis productiua ꝛ receptiua. ꝛ ita per talem diuersita
tem potentiarum non est intelligenda diuersitas prin-
cipiorum ꝓductiuoꝝ ꝛ subiectoꝝ receptiuorum talium
actuum:sed ꝑcise diuersitas actuuꝫ ipsorum eidem sub-
iecto receptiuo possibilium ꝛ principio ꝓductiuo. qua
re ꝛc.¶Quarta ꝛ vltima cōclusio est ꝙ hmōi potentie
sunt distincte formaliter seu quidditatiue licet sint in re
extra totaliter indistincte.¶Hec ꝓbatur.qm̄ omnia il
la dicuntur formaliter seu quidditatiue esse non eadeꝫ
sed distincta/quorum vnum non cadit in diffinitione al-
terius lꝫ significet idem secū totaliter ī re:sed hmōi po-
tentie sic se habent tā inter se ꝙ respectu essentie ꝙ nul
la cadit in diffinitione alterius nec essentie.nec em̄ ītel-
lectus est volūtatis diffinitiuus nec essentie aīe nec ecō
uerso.ergo ꝛc.¶Cōfirmat̄.qꝛ vbicūꝙ aliqua res est ta-
lis ꝙ licet vnica est significabilis tm̄ seu conceptibilis
diuersis conceptibus quorum vnus non est alteri⁹ diffi
nitiuus/dicūt̄ esse isto modo disticta:ergo ꝛc.¶Et hoc
modo intendit doctor subtilis ponere differentiam in-
ter ista quando dicit ꝙ potētie sunt idem realiter nō tm̄
sunt idem formali ꝑdicatione.non em̄ per istam forma-
lem nō identitatē intelligit vt alij ipsi īponūt aliquā in
re extra diuersitatē.qꝛ vt exponit in primo dist. secunda
in ma. de dist. relationis ꝛ essentie in diuinis/ꝑ nō eē idē
formaliter non intelligit nisi ꝙ vnū non cadat in diffini
tione formali alterius.ad hoc autem nō sequit̄ ꝙ talia
dicant aliqua in re extra diuersa. ꝛ sic ī proposito ꝑ hoc
ꝙ dicit potētias differre seu non esse idem formaliter in
telligit ꝙ natura anime est talis ꝙ licet sit intellectus
ꝛ voluntas ꝛ quelibet aliarum potētiarū:qꝛ principiuꝫ
ꝓductiuum ꝛ subiectum receptiuum oīm talium actuū
tm̄ ex hoc ꝙ est vnum istorum puta intellectus/qꝛ intel
lectionis principium ꝛ subiectum/non repugnat sibi in
primo modo distingui ab alio puta a voluntate nec ecō
uerso:qꝛ nec diffinitio formalis intellectus includit dif
finitionem voluntatis nec econuerso.aliunde tamē sibi
repugnat hmōi distictio:repugnat inquā ei reali repu-
gnantia non tamē in primo modo/nec etiā in secundo:
cum nec vnuꝫ hoꝝ cadat in diffinitione alterius/nec nō
distingui ab eo sit passio eius.nec em̄ intellectus requi
rit ex sua descriptione specifica ꝙ non distīguatur a vo
luntate nec econuerso.quare ꝛc. ¶Sed cōtra hoc pōt
argui dupliciter. Prīo.qꝛ qn̄ dicis ista puta intellectuꝫ
ꝛ voluntatē esse formaliter nō eadem vel diuersa/aut ꝑ
intellectum ꝛ voluntatem intelligis diuersuꝫ cōceptū
in aīa formatū:aut talis conceptus obiectum.si primū
sic est verū vnū hoꝝ cōceptuū non eē alteri⁹ diffinitiuū
tm̄ vt sic ista sumpta realiter ꝛ essentialiter sunt disticta
sicut diuerse forme accidētales eidē subiecto accidēta
liter īherētes.Si aūt ponat̄ scōꝫ/sic nō videt̄ posse dici
hoꝝ vnū ab alio esse distinctū siue ipsi nō idē formaliter
hoc est diffinitiue:qꝛ nō cadit in diffinitiōe alteri⁹.tū qꝛ
ista vt sic sumpta nō sunt plura:nec ꝑ ꝯñs vnū ꝛ alterū:
sed vnū tm̄modo in re extra.tum qꝛ conceptus obiectū
extra significatū nec sui nec alteri⁹ est diffinitiuū:cū dif
finitio nō nisi ex cōceptibus cōponat̄.ergo ꝛc.¶Secū
do.qꝛ doctor ꝑ hoc probat intellectum a voluntate for-
maliter esse distinctū.qꝛ eidē nō possunt oppositi modi
agēdi ꝯpetere cuiusmōi sūt agere libere sicut agit volū
tas ꝛ modo nature quo agit intellect⁹:sꝫ ꝑ istā rōnē ex-
ꝑsse doctor ponere videt̄ inter ista ꝛ probare diuersita-
tem aliquā in re extra.quare ꝛc.¶Ad ꝑmum concedo
ꝙ intellectus ꝛ voluntas vt pro conceptibus accipiū-
tur essentialiter distinguuntur.licet enim conceptus q̄
concipitur essentia anime vt priuatiua ꝛ receptiua in-
tellectionis ꝛ conceptus quo concipitur vt priuatiua ꝛ
receptiua volitionis sint conceptus eiusdem rei/reali-
ter tamē ꝛ essentialiter sunt distincti nec ꝑ consequēs ꝑ
intellectum ꝛ per voluntatem que dicunt̄ distingui tm̄
diffinitiue seu formaliter siue quidditatiue/ꝑ que oīa
idem exprimitur/ intelligunt̄ actus huiusmodi sic di-
uersi:sed ipsorum obiectum vt diuersimode intelligibi
le per tales diuersos actus.Et est sensus cū dicitur ꝙ ī
tellectus est diffinitiue a voluntate distinctus ꝙ res il
la vt obiectum vnius istorum actuū puta vt ītelligitur
tanꝙ intellectionis principium ꝛ subiectum/nō req̄rit
ꝙ ipsa eadem sit alterius actus obiectum:vcꝫ ꝙ sit vo
litionis effectiuum principium nec receptiuuꝫ subiectū
qꝛ si per impossibile alia res esset illa que est intellectio
nis principium ꝛ subiectū ab illa que est volitionis pri
cipium similiter ꝛ subiectum/vtriusꝙ talium esset eadē
diffinitio que modo est vnius tm̄.quia eisdem diuersis
conceptibus diffinitiuis est nunc ista vnica res cōcepti
bilis/quibus essent tunc cōceptibiles ꝛ diffinibiles res
diuerse.Et quando dicitur ꝙ intellectus ꝛ voluntas vt
sic nō sunt aliqua plura:sed vnū tm̄ qꝺ nō est alicui⁹ dif-
finitiuū/cū nihil sit diffinitiuū nisi cōcept⁹ tm̄.Dico ꝙ
lꝫ sit vnum in re est tamē diuersimode conceptibile ꝛ di
uersis diffinitiōib⁹ diffinibile.ꝛ iō in ordine ad tales di-
uersos eius diffinitiuos conceptus de ipso lꝫ vno loqui
mur vt de pluribus: ꝛ licet ipsum non sit diffinitiuuꝫ/qꝛ
tamen est diuersarum diffinitionum obiectū ꝛ vt est vni
us accidit ei ꝙ sit obiectum alterius/ideo ipsi⁹ vt vni⁹
talium diffinitionum obiectum dꝛ q̄dditatiue distīgui
a se vt alterius obiecto.vel ipse diffinitiones dicuntur
tm̄ q̄dditatiue distīcte nō vt scōꝫ se sūpte/qꝛ vt sic essen
tialit̄ sūt distīcte/sꝫ ī ordine ad ipsaꝝ idē obiectū.¶Ad

scḋz dicendū ꝙ ex hoc ꝙ aīa pōt agere illis duob⁹ oppo
sitis modis agendi/bene sequitur ꝙ eius natura sit ta
lis ꝙ sibi ex diffinitione formali qua est intellect⁹/quia
agens modo nature ad intellectionē/non repugnat dis
tingui a volūtate.ex hoc aūt non sequit̄ aliqua īter ista
diuersitas ī re extra.Et iō quādo doctor dicit ꝙ p̄dicti
modi agendi ꝯrīj nō possunt ꝯuenire eidem non intelli
git ꝙ cōueniāt diuersis in re extra de facto vt vcꝫ illud
qḋ est ī aīa libere agens ad volitionem sit distīctū ab il
lo qḋ agit modo nature ad ītellectionē:sed ꝙ illi essen
tie q̄ est vtriusq; istoꝝ actuū principiū nō ꝯuenit vt pri
cipium vnius ꝙ sit principium alterius:nō ꝯuenit dico
in p̄mo mō dicēdi ꝑ se nec etiā in scḋo. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secūdum pono quatuor
cōclusiones. ¶ Prima est ꝙ dilectio ⁊ intellectio sunt
forme reales tam inter se q̄ a creatura intellectuali cui
sunt possibiles/realiter differētes. ¶ Hec ꝓbat̄.⁊ prīo
quantū ad primā ptē:vcꝫ ꝙ sint forme inter se distincte.
qm̄ experimur ꝙ multa intelligimus q̄ tn̄ nō diligim⁹
ġ intellectio ⁊ dilectio distinguunt̄. ¶ Cōsequentia est
euidēs.qꝛ oppositū ꝯñtis infert euidenter oppositum
añtis.Si enim intellectio ⁊ volitio essent idem/in quo
cūq; esset intellectio foret volitio:cum omnis intelle
ctio esset volitio ⁊ econuerso:sed oīs ille est volens in q̄
volitio est existens:ergo oīs intelligens esset volens seu
diligēs obiectū intellectū.hec aūt q̄lib; experit̄ eē fal
sum.ġ ⁊c. ¶ Confirmatur.qꝛ nō minus respectu obiecti
creati q̄ respectu increati pōt esse intellectio sine omni
volitione ⁊ nolitione:sꝫ respectu obiecti increati intelle
ctio ⁊ volitio realiter distinguunt̄: ⁊ vnū istoꝝ fuit de fa
cto separatū ab alio ⁊ positū sine ipō/vt visio sine fruitio
ne in Paulo vsq; ad tertium celum rapto.ġ ⁊c. ¶ Se
cūda pars ꝯclusionis:vcꝫ ꝙ distinguantur ab omni in
tellectuali substātia sequitur ex prima.qm̄ aīa ⁊ q̄cūq;
alia intellectualis creatura est res vnica: ītellectio au
tem ⁊ volitio plures ⁊ realiter differentes:sed impossi
bile est plures res creatas realiter distinctas esse ab ali
qua tm̄ vna realiter indistinctas.ergo ⁊c. ¶ Confirma
tur.qꝛ tam actus meritorij viatoꝝ q̄ beatifici compre
hēsoꝝ sunt distīcti realit̄ a subiectis ipsorū:sꝫ act⁹ merito
rij viatoꝝ sūt act⁹ diligēdi ⁊ credēdi:act⁹ āt btīfici sunt
visio ⁊ fruitio sēpiterna.ġ ⁊c. ¶ Preterea nō min⁹ act⁹
q̄ habitus distinguunt̄ a subiectis eorum:sed habit⁹ in
tellectiui ⁊ appetitiui taꝫ naturales q̄ supernaturales
ab aīa essentialit̄ sunt distīcti:alias nec fides nec spes
nec charitas possent dici in baptismo nec vnq̄ īfūdi:qḋ
est contra determinationem ecclesie.nunq̄ etiam ali
quis habitus virtuosus posset remitti nec intēdi sicut
nec aīa:qḋ est euidenter falsum ⁊ contra illam oratio
nem apostolorum dicentiuꝫ.Matthei.xx.Dn̄e adauge
nobis fidē.ergo ⁊c. ¶ Confirmat̄.qꝛ constat habit⁹ ad
quiri et adquisitos augeri ꝑ actū:vt charitatē per actū
diligendi ⁊ fideꝫ per actū credendi:sed hoc esset impos
sibile nisi actus hmōi essent ab eorum subiecto distīcti.
non magis enim mediāte vno actu q̄ alio generaretur
nec augeretur habitus/nec magis vnus habit⁹ q̄ ali⁹
nisi sicut vnus habitus distinguitur ab alio/ita ⁊ vnus
actus ab altero:⁊ per ꝯñs quilibet a subiecto.ġ ⁊c.

Sed circa conclusionem istam prædi-
ctam sunt duo dubia.Primū est circa primam ei⁹ par
tem.quoniam secundū Augustinum.x.et.xi.confes.di
lectio retinetur ⁊ conseruatur in memoria:sed omne qḋ
retinetur ⁊ conseruatur in memoria est intellectio:ergo
dilectio est quedam intellectio. ¶ Secundum est circa
secundam partem:quomodo huiusmodi actus ⁊ habi
tus intellectiui ⁊ appetitiui possunt corrumpi:cū nul
lum appareat contrarium qḋ sit eorum corruptiuum/⁊
nullum accidens corrumpatur nisi vel ab agente con
trario vel corrupto suo subiecto. ¶ Ad primum respon
detur:ꝙ Augustinus vocat ibi dilectionē illud qḋ cau
satur in anima mediante dilectione intellecta.semꝑ eñ
ex notitia obiecti derelinquitur in cognoscēte aliquid
quo mediante obiectum ꝑ intellectum presentante po
test anima recordari illius obiecti ⁊ intellectionis pre
terite.⁊ ideo post notitiā dilectiōis remanet in aīa spēs
eius repñtatiua:quā August.hic vocat dilectioneꝫ:⁊
dicit ipsam esse in memoria non tanq̄ ab aliquo in ani
ma distincto:sed qꝛ ipsa anima vt talium conseruatiua
denominat̄ memoria/sicut intellectus vt conseruatiua
intellectiōis/⁊ volūtas vt volitionis:⁊ ideo volitio dr̄
esse in volūtate ⁊ intellectio in intellectu. ¶ Ad secūdū
dicendū ꝙ ita modicum actus sensitiui habent contra
rium eorum corruptiuum sicut actus ⁊ habitus intelle
ctiui:ita etiam est incorruptibile subiectum eoruꝫ sicut
istorum: qꝛ idem est omniū immediatū subiectū:suppo
sito ꝙ anima intellectiua non sit in homine alia ab aīa
sensitiua:⁊ tamen experimur actus intuitiuos sensiti
uos corrūpi ⁊ destrui ad absentiam obiectorum suoruꝫ
vt visionē ad absentiā visibil̄ ⁊ sic de alijs.sꝫ sicut obie
ctū pn̄s est necessarium ad conseruationē actuuꝫ sentiē
di/ita ⁊ continuatio seu exercitium actuum est necessa
rium ad conseruationem omnium habituum.qḋ argui
mus a posteriori:vcꝫ qꝛ videmus ꝙ sicut ad absentiam
obiecti sequitur destructio actus sentiendi ita ⁊ ad cōti
nuam ⁊ diuturnam cessationem ab actib⁹ habitus seq̄
tur amissio habitus.sicut enim mediantibus actib⁹ ꝓ
ducitur ⁊ intenditur/ita ⁊ eis cessantibus remittitur ⁊
finaliter totaliter destruitur.destructo eñ illo qḋ est ne
cessarium ad conseruationeꝫ alicuius/oportet illud de
strui.⁊ ideo non est verum illud qḋ assumitur quādo di
citur ꝙ forma accidentalis nō destruitur nisi corrupto
subiecto vel ab agente cōtrario.ꝙ enim subiecto destru
cto destruatur accidens qḋ erat in ipso/hoc est quia ad
eius conseruationem subiectū est necessarium:ergo si p̄
ter subiectum aliquid aliud est necessarium ad acciden
tis conseruationem/non minus illo destructo q̄ suo sub
iecto accñs corrūpet̄:sed aliq̄ sunt accidentia ad quoꝝ
conseruationem sunt necessaria aliqua alia preter ipso
rum subiecta.ergo ⁊c. ¶ Secunda cōclusio ē.ꝙ omnis
intellectio est distincta ab actu sentiendi ⁊ volitio ⁊ no
litio ab actu appetitus sensitiui. ¶ Hec probatur pri
mo quantum ad primam partem:vcꝫ ꝙ actus intelli
gendi ⁊ sentiēdi sint distincti.quia actus causati in ani
ma ꝑ transmutationem organorum ad p̄sentiam obie
ctorum realiter sunt distincti ab illis qui causantur in
mente ab anima sine p̄sente obiecto ⁊ organo transmu
tato:sed omnes sensationes sunt tales actus qui neces
sario causantur in nobis sicut in brutis ad transmuta
tionem organorum ꝑ p̄sentiam obiectorum:nō sic autē
causantur ab anima intellectiōes.ergo ⁊c. ¶ Cōfirma
tur.quia sensatio est nobis ⁊ brutis cōis non aūt intelle
ctio. ¶ Nec valet si dicatur ꝙ intellectio est aliqua sen
satio non tamen omnis:qꝛ actus eiusdem rationis ītel
lectiui sunt possibiles intellectiue aīe sepate ⁊ ꝯiuncte
sꝫ nullus actus sentiendi credit̄ naturalr̄ eē possibilis
aīe sepate.ġ nullus act⁹ intelligēdi ipsi⁹ aīe sepate nec
ꝑ ꝯñs cōiūcte est sensatio. ¶ Scḋa pars:vcꝫ ꝙ volitio
sit distincta ab actu appetitus sensitiui/ꝓbat̄.qꝛ cōcu
piscētia sensitiua respectu rei delectabilis sensibil̄ stat
qñq; cū velle qñq; cū nolle appetit⁹ ītellectiui:ġ tā nol
le q̄ velle est ab ipsa distinctum. ¶ Consequētia est eui
dens.Antecedēs ꝓbat̄.quia si presente aliquo sensibili

delectabili necessario sequeret̄ cōsensus appetitus in
tellectiui:puta actus volēdi post ꝯsensuꝫ appetit⁹ sensi
tiui:tūc oīs delectatio seu ꝯcupiscētia sēsitiua respectu
obiecti illiciti esset mortale peccatū:qḋ est falsū.q̄re ⁊c.
¶ Cōfirmat̄.qꝛ sepe existēte cōcupiscentia seu delecta
tiōe appetitus sensitiui respectu alicuius delectabilis
volūtas nō vult illud delectabile:īmo semꝑ quando est
concors recto dictamini rationis habet nolle respectu
eius.ergo si cōcupiscentia appetitus sensitiui esset que
dā volitio sequeret̄ ꝙ aīa simul vellet ⁊ nollet ideꝫ.hoc
aūt est falsum.ergo ⁊c. ¶ Tertia cōclusio est.ꝙ omīs in
tellectio volitio ⁊ nolitio producit̄ ab aīa sine aliquo ꝓ
ducente mediāte tanq̄ forma aliqua relatiua ꝑ se vna
distincta ab anima ꝓducente ⁊ ab actu ꝓducto. ¶ Hec
intellecta nō de actibus supnaturalib⁹ vt de beatificis
vel de alijs a deo infusis:sꝫ de naturalib⁹ tm̄ ⁊ naturalit̄
ꝓductis/ꝓbat̄:⁊ prīo quātū ad primā partē:vcꝫ ꝙ oēs
act⁹ tales ꝓducant̄ ab aīa. ¶ Prīo.qꝛ sicut nihil ē ca
lefactiuū nisi potētia calefactiua:ita nec intellectiōis
nec volitionis vel nolitionis ꝓductiuū nisi potentia in
tellectiua dictatiua ⁊ potētia volitiua ⁊ nolitiua spira
tiua:sed talis potētia nō videtur esse nisi aliqua forma
vna que nō est in homine alia ab aīa.ergo ⁊c̄. ¶ Scḋo.
qꝛ illud qḋ causat volitionē ⁊ nolitionē est obedibile vo
luntati actus libere eliciti. ¶ Hoc apparet.qꝛ in hmōi
actib⁹ causatis ꝯsistit meritū ⁊ demeritū:qḋ solū respi
cit volūtariū seu liberū.illud āt qḋ causat intellectionē
est obedibile imperio volūtatis.intelligimus eñ cū vo
lumus:⁊ volūtate intellectū auertēte a cōsideratione/
intellectio desinit esse:sed nulla res non viua nec alia a
forma ītellectuali est principiū alicui⁹ effectus sibi pos
sibilis libere ꝓductiuū:nec ꝑ ꝯñs potest demereri ī aliq̄
nec mereri nec ē obedibil̄ volūtati.ġ ⁊c̄. ¶ Scḋa pars:
vcꝫ ꝙ nō sit aliqua actio seu productio relatiua mediā
te qua actus hmōi ꝓducant̄ ab aīa/probabitur prolixe
in secūdo:vbi ostēdet̄ ꝙ nullius cause secūde nec prime
actio ꝓductiua est aliqua forma ꝑ se vna distincta a ꝓ
ducente ⁊ a re ꝓducta. ¶ Contra conclusionem istaꝫ ar
guitur.Et primo contra primā eius partē.qꝛ potentia
actiua est principium trāsmutādi alterum nō seipsuꝫ:sꝫ
qḋ est hoꝝ actuuꝫ ꝓductiuū principiū est potentia acti
ua:ergo est transmutādi principium aliq̄d a se distinctū
sed illud per hmōi potētias trāsmutatur in quo actus
ipsaruꝫ predicti ab eis producti recipiunt̄.ergo cū reci
piantur in aīa non possunt produci ab ipsa. ¶ Secūdo
cōtra secundā partē primo.qꝛ ad veritatē istius/aīa di
cit verbū ⁊ spirat amorem actum/non sufficit ipā cū istis
actibus in ea existentibus:cū eis in ipsa existentib⁹ pos
sit ꝓpositio esse falsa.si eñ sint a deo producti licet ī ea
recepti ꝓpositio erit falsa.ergo ad veritateꝫ huius pro
positionis saluādā oportet ponere vltra actus istos in
anima formā aliquā relatiuam ab actibus absolutis ⁊
ab aīa ipsa distinctā:puta dictionem verbi ⁊ spirationē
actus volendi. ¶ Secundo.qꝛ sine actionibus hmōi re
latiuis:puta sine actu dicēdi ⁊ spirandi nō potest salua
ri imago in anima rationali:cū constet in diuinis esse di
ctionē verbi ⁊ spirationē spiritussancti.ergo ⁊ in anima
ad imaginē facta dei sunt ponēdi actus hmōi relatiui.
¶ Ad primum apparet ꝙ illa maior assumpta non est
vniuersaliter vera. aqua eñ est sui infrigidatiua:⁊ ꝑ cō
sequens suijpsius transmutatiua ad frigiditatē:sicut ⁊
ignis est in se caloris productiu⁹:⁊ leue sursum ⁊ graue
deorsum suijpsius motiuum:⁊ ideo maior illa tantū est
vera de p̄ncipio transmutatiuo seu actiuo actione trās
eunte:hoc est de illo qḋ est principiuꝫ producendi aliq̄d
non receptibile in seipso.cū enim omnis causa secunda
supponat aliquod subiectum effectus sibi possibilis re
ceptiuum:per consequens si ipsa non sit receptiua effe
ctus sibi possibilis oportet ꝙ supponat aliq̄d a se disti
ctum.illius autem potentia actiua dicit̄ trāsmutatiua
in quo est effectus ipsi possibilis inductiua.quare ⁊c̄.
Ecōtrario aūt potentia actiua actione immanēte hoc
est potentia ꝓductiua effectus receptibilis in seipa/po
test esse ⁊ est suijpsius trāsmutatiua:sed talis potentia
est volitiua ⁊ intellectiua.ergo ⁊c̄. ¶ Ad secundū qḋ ar
guit̄ cōtra secundā partem.dico ꝙ maior assumpta est
falsa.ille eñ res sufficiunt ad veritatē ꝓpositionis quī
bus solis existentibus aliquo modo nullo alio eis appo
sito ab ipsis distincto est vera ꝓpositio:sed aīa ⁊ act⁹ hu
iusmodi absoluti sunt talia ꝙ eis existentibus tali mō
vcꝫ ꝙ vnū sit ab alio puta actus ab anima/ꝓpositio est
vera que dicit ꝙ aīa generat verbum vel spirat amorē.
ad hoc autē ꝙ vnum hoꝝ sit ab alio effectiue nō magis
est necessaria forma aliqua media relatiua ab vtroq;
distincta q̄ ad hoc ꝙ vnū sit in alio subiectiue:cōstat au
tem ꝙ tam intellectio q̄ volitio potest esse in aīa subie
ctiue circunscripta quacunq; forma relatiua vel abso
luta distīcta realiter ab aīa ⁊ ab actu.ergo ⁊c̄. ¶ Et qñ
additur:ꝙ actu existente in anima pōt ꝓpositio esse fal
sa:cū actus possit fieri a deo: cōcedo:sed ex hoc nō sequi
tur ꝙ actus cum anima nō sufficiat ad hoc ꝙ ꝓpositio
illa possit esse vera:qḋ apparet tripliciter. ¶ Primo.qꝛ
cōstat ꝙ ad veritatem huius/actus intelligendi vel vo
lendi est in anima subiectiue nulla res alia ab actu ⁊ ab
anima est necessaria/cuꝫ omni alia destructa actus pos
sit esse in anima:⁊ tamen hoc non obstante manentib⁹
eisdem tribus si vna separetur ab alia ꝓpositio erit fal
sa.Nec tamē ex hoc ꝙ actus separabitur ꝑ differentiā
positiuam ab anima oportet ꝙ destruat̄ res aliqua:qꝛ
sicut istarū duarū rerū vnio nō requirit alicuius rei alte
rius ꝓductionē:ita nec earū separatio exigit alicuius
corruptionē.sed nō minus actus intelligendi ⁊ volendi
potest sine aliqua forma media esse ab anima effectiue
q̄ in ipā subiectiue.sicut ergo ad veritatē huius/actus
est subiectiue in anima/nō est necessaria aliqua res ter
tia:nec tamē ex hoc sequit̄ quin rebus istis duabus ma
nētibus possit ꝓpositio esse falsa:cum vna istarū possit
separari ab alia/nulla alia re corrupta:ita ī ꝓposito cō
similiter est dicendū.quare ⁊c̄. ¶ Scḋo.qꝛ sicut omē qḋ
est in subiecto potest separari ab eo:ita ⁊ omne qḋ fit ab
aliquo agente secūdario potuit nō fieri ab eo:⁊ idem po
tuit fieri ab agente primo:sed nō magis si effectus nec
ab aliqua causa secunda ꝓductus non fuisset ab ipsa sꝫ
tantum a prima in esse positus oportuisset non esse for
mam aliquā relatiuā distinctā ab effectu ⁊ a causa ipm̄
producente/ q̄ oporteat nō esse aliq̄d distinctū ab acci
dēte ⁊ a subiecto accidēte separato qḋ p̄fuit ipso existē
te in eo:sed omīs res ab accidente ⁊ a subiecto distincta
manens accidente existente in subiecto potest manere
accidente separato ab ipso:quo tamen non obstante ꝓ
positio erit falsa que antea erat vera.ergo ⁊c. ¶ Tertio
quia oīs res possibilis est immediate a sola prima cau
sa producibilis.ergo ⁊ talis actio relatiua distincta ab
anima ⁊ ab actu non tantū actus pōt fieri immediate
non ab anima sed a deo tantū:sed actu ⁊ hmōi actione
factis a deo falsa erit ꝓpositio in qua dicit̄ ꝙ anima est
causa effectiua actus.ergo si ille res non sufficiūt ad ve
ritatē ꝓpositionis quibus quomodocūq; existentibus
potest ꝓpositio esse falsa/oportet addere aliam rē quar
taꝫ ab anima actione ⁊ ab actu distinctā:de qua arguā
consimiliter sicut de actione:qꝛ cū possit fieri immedia
te a deo:nec ipsa existente necessario erit ꝓpositio vera:
immo poterit esse falsa. ¶ Ex quo sequit̄:ꝙ si ista cōse
quentia est bona/actus pōt esse in aīa ⁊ tamē nō esse ab

anima.ergo ad hoc ꝙ ista ꝓpositio sit vera/act⁹ est effe
ctiue ab anima/est necessaria aliqua res alia qua existē
te non possit ꝓpositio esse falsa:nulle res quotcunqꝫ po
nantur etiam infinite sufficiēt ad veritatem huius pro
positionis/actus est ab aīa effectiue:nec ꝑ ꝯñs ista pro
positio poterit esse vera:sicut nec aliqua alia in qua ef
fectus aliqs a sua causa secūda fieri predicetur.hoc au
tem est euidēter falsuꝫ.ꝗ ꝛc.¶Cōsequētia est euidēs.qꝛ
vt dictū ē oīe possibile est īmediate a solo deo ꝓducibi
le:sed nullus effectus ꝓductus a sola causa prima pos
set vere dici ꝓductus ab aliqua causa secunda.ergo ꝛc.
¶Nec valet qđ hic respōdet vnus dicēs:ꝙ sicut impos
sibile ē subiectū albedine informatū nō eē albū:ita ꝛ ani
mam vel aliam rem creatā informatā ꝓductione hmōi
relatiua nō esse causaꝫ.¶Primo sic̄dē hoc nō valet:qꝛ
nullū subiectū informatū aliquo effectu a solo deo ꝓdu
cto est eius causa effectiua licet subiectiua.Hoc est eui
dens:nisi dicas ꝙ anima est causa in se efficiens gratiā
in via ꝛ gloriā in patria:qđ est falsum.sed oīe accidēs
possibile quale ē vt dicis hmōi actio relatiua/est a solo
deo producibile ꝛ suo subiecto eius receptiuo cōmuni
cabile.ergo potest esse subiectū aliquod tali informatū
actione ꝓductiua sine hoc ꝙ sit causa alicuius effecti
ua.¶Secūdo.qꝛ si oīe illud in quo hmōi actio relati
ua existeret necessario causa effectiua esset:quero cui⁹?
quia vel habes dicere ꝙ esset causa effectiua talis acti
onis vł alicuius effectus absoluti possibilis ꝛ ea mediā
te ꝓducibilis.Sed nō pōt dici ꝙ esset causa effectiua ta
lis relatiue actionis:quia ipsa vt supponit̄ est a sola pri
ma causa nō ab aliq̄ alia effectiue.Nec alicui⁹ effectus
absoluti ab ipsa realiter distincti.¶Primo.qꝛ nō min⁹
talis absolutus effectus q̄ ista actio relatiua potest eē
a sola prima causa.¶Secūdo.qꝛ quorūcunqꝫ essentialr̄
distinctorū potest diuina virtute vnuꝫ ab alio separari/
ꝛ sine ipō fieri:sed hmōi actio relatiua est vt cōcedit̄ for
ma essentialiter distincta ab omni effectu ea mediāte ꝓ
ducibili absoluto.ergo diuina virtute pōt effectus abso
lutus sine actione hmōi relatiua produci:ꝛ ipsa posita
omnis absolutus effectus ne eueniat impediri.ex quo
sequitur ꝙ talis actio relatiua ꝓductiua posset fieri ēt
aliquo modo naturaliter sine aliq̄ effectu absoluto eius
termino.quoniā omnis causa naturaliter ꝓductiua vł
quomodocūqꝫ virtualiter quodā ordine cōtentiua plu
rium realiter distinctorū potest naturaliter agere nō ad
posterius sed ad prius illoꝝ in ipsa virtualiter contēto
rum absqꝫ hoc ꝙ sequatur posterius deo ipsuꝫ fieri pro
hibente.sed omnis causa secunda effectiua est virtualit̄
contentiua duorū realiter distinctorū:vcꝫ actionis rela
tiue ꝛ forme alterius absolute ꝓducibilis ea mediante:
supposito vt supponit̄ ꝙ ista realiter distinguant̄.ꝗ licet
causa scđa nō possit in effectū absolutū sine actiōe hmōi
preuia relatiua:qua sola mediante ꝯtinet ipsum:potest
tamē naturaliter esse ab ipsa talis actio relatiua nullo
alio mediāte in ea virtualr̄ cōtento absqꝫ effectu produ
cto aliquo absoluto deo ipsū supnaturalr̄ fieri ꝓhibēte.
¶Tertio ad principale arguit̄.ꝙ omne accidens in ali
quo subiecto existēs pōt ab ipso ꝑ diuinā potentiā sepa
rari ꝛ poni in alio eiusdeꝫ rationis cū primo.ergo actio
ꝓductiua qua ista anima dicit verbū vł spirat amorem
cum sit accidēs ab ipsa ꝛ ab actu differēs potest separa
ri ab ea ꝛ imprimi alteri:sed talis anima nō diceret nec
spiraret licet dictione ꝛ spiratione informata existeret.
qđ ꝓbo.qꝛ si talis anima cui deus dictionē ꝛ spirationē
que prefuit in alia imprimeret diceret ꝛ spiraret:quero
quid?quia aut diceret et spiraret hmōi dictionē ꝛ spira
tionē:aut eis mediātibus verbū aliquod ꝛ amorē.sꝫ nō
potest poni primū:tū quia nullus dicit nisi verbum/nec
spirat nisi amorem:huiusmodi auteꝫ actiones relatiue
supponunt̄ esse distincte realiter ab istis actionibus ab
solutis.Tū qꝛ etiā cū oīe dicens ꝛ spirans realiter sit
producens:nihil spirat nec dicit illud qđ nō ꝓducit:sed
anima cui de⁹ actiōes hmōi relatiuas imprimeret nul
lo mō eas effectiue ꝓduceret.ergo nec eas diceret nec
spiraret.Nec potest poni secūdū:vcꝫ ꝙ diceret vel spira
ret actū aliquē absolutū.qꝛ si sic:aut illuꝫ qui prefuit in
anima in qua fuit talis actio relatiua:aut aliū.sed nō il
lū.Primo quia nulla anima potest dicere actū aliqueꝫ
nec spirare in alia anima existentē:sed cum talis actus
absolutus ab omni tali actione relatiua cōcedatur esse
distinctus posset manere in eadem anima in qua prius
eius actione ꝓductiua ab ea separata et alteri cōmuni
cata vel posset totaliter destrui.Secundo.quia effect⁹
ab vna causa secunda ꝓductus nō pōt postq̄ est produ
ctus ab illa produci ab aliqua alia secunda:sed nec a p̄
ma nisi primitus destruatur.sed actus absolutus sup
ponit̄ fuisse ab ipsa aīa in qua prefuit talis dictio ꝛ spi
ratio relatiua/prius ꝓductus.ergo nō potest ab alia ꝓ
duci.Nec potest dici secūdū:ꝙ ꝓducat actū ab illo/aliū
Primo.qꝛ mediāte vna actione ꝓductiua nō potest na
turalr̄ produci nisi vnus effectus.Secūdo.quia esto ꝙ
īmo posset/prima tñ causa posset impedire ne fieret.ꝗ
a primo ad vltimū sequit̄ ex omnib⁹ supradictis ꝙ po
test anima nihil spirās nec dicens esse actualr̄ informa
ta dictione ꝛ spiratione relatiua:supposito ꝙ ꝑ ista in
telligant̄ aliqua distincta realiter ab actib⁹ absolutis.
quare ꝛc.¶Sed forte dicet̄ ꝙ nec actio nec forma aliq̄
alia respectiua potest sine causa secunda fieri nec facta
a suo subiecto separari ꝛ alteri imprimi.¶Cōtra ista ar
guo.Et primo cōtra primū.qm̄ omne illud potest a sola
prima causa sine secūda coagente fieri qđ postq̄ est fa
ctū ꝛ destructū potest idē in nūero reparari:sed oīe ens
possibile interruptū potest nō nisi a deo idē in nūero re
parari.ergo ꝛ ab ipso solo potuit fieri primo.¶Maior
patet.quia prima causa nō est impotentior ad producē
dū ꝑ se sine alio concurrente secū coagente omne ꝓduci
bile nouiter prīo ꝓductū q̄ ad ipsum destructuꝫ postea
reparādum.ergo qđ sine omni alia causa secūda effecti
ua potest reparare postq̄ est destructum/ꝛ ꝑ se potuit ꝓ
ducere quando fuit primo productuꝫ.quare ꝛc.¶Mi
nor quantū ad illā partē q̄ dicit ꝙ oīe ens postq̄ destru
ctū sit reparabile:ꝛ quantū ad aliā etiā que dicit ꝙ non
nisi a deo/suppono hoc ex dicēdis ī q̄rto ī materia de re
surrectione.nullū eñ ens vt ibi ōndet̄ qđ corrūpit̄ impos
sibile efficit̄:ꝛ ita cū omne possibile sit a deo ꝓducibile
ꝛ quodcunqꝫ qđ p̄fuit licet nūc destructū sit maneat pos
sibile:ꝑ consequēs est a deo ꝓducibile nō minus modo
q̄ quādo fuit ꝓductum primo.ergo si forma relatiua sit
res aliqua positiua potest eadē numero reparari:ꝛ non
nisi a sola prima causa.nō eñ aliqua causa secunda pōt
agere naturalr̄ ad aliquod ens corruptū idē in numero
reparādum.ergo ꝛc.¶Secūdo arguo cōtra secūdū du
pliciter.Primo.qꝛ esto ꝙ illud sit verū:vcꝫ ꝙ actio re
latiua puta dictio vel spiratio non possit separari a sub
iecto suo nec poni in alio/adhuc non soluitur p̄dicta rō.
Secūdo.quia hoc est falsum:vcꝫ ꝙ talis actio non pos
sit separi a suo subiecto ꝛ poni in alio.¶Primū appa
ret.qm̄ saltē nō potes negare quin actus ipse absolut⁹
dictus ꝛ alius vcꝫ amor spiratus possit separari ab ani
ma in qua fuit/ꝛ poni in alia:actiōe hmōi relatiua ꝛ spi
ratiōe remanēte in p̄ma:sed hoc supposito talis anima
non diceret aliq̄d nec spiraret:ꝛ tamē dictiōe ꝛ spiratio
ne informata existeret.ergo non est verum qđ assumitur
vcꝫ ꝙ sit impossibile aliquā rem creatā actione vł acti
ua ꝓductione informatā nullius existere causam effecti

uam.¶Secūdū:vcꝫ ꝙ p̄dictum assumptum sit falsum
supposito ꝙ relatio sit forma distincta realiter a subie
cto:probo.quoniā omnē illā formam in subiecto aliquo
existenteꝫ potest deus separare ab ipso ꝛ ponere in alio
quam post destructam pōt reparare ꝛ alteri subiecto a p̄
mo in quo prefuit ꝯmunicare seu infundere:sed si forma
respectiua est a subiecto realiter distincta:ipsa postq̄ de
structa est/est eadē ī numero reparabilis ꝛ reparata cō
municabilis nō tantū priori suo subiecto sed etiā cuicū
qꝫ alteri eiusdem rationis cum ipso.ergo ꝛc.¶Contra
istud etiā prolixius arguet̄ in quarto:vbi in materia de
eucharistia ostēdet̄ ꝙ oīe accidēs tam absolutum q̄ re
latiuū supposito ꝙ relatio sit ab extremis distincta:est
ab omni suo subiecto separabile:ꝛ nō tātuꝫ alteri cōmu
nicabile:sed etiam possibile ꝑ se esse.quare ꝛc.¶Ad ter
tium qđ arguit̄ cōtra istam scđam partē ꝯclusionis pre
dicte:Dico ꝙ immo illi minus imaginē in creatura in
tellectuali saluare possunt q̄ hmōi actiōes respectiuas
ponunt/q̄ illi qui ipas negāt.qđ apparet:quoniā ponē
tes tres ptes imaginis tantū:sicut et sunt tres ꝑsone di
uine respectu quarū dicit̄ esse imago/magis saluāt ima
ginē q̄ ponentes ptes imaginis esse septē:sed negātes
hmōi actiōes respectiuas ponūt tres imaginis partes
tm̄:vnā improductā vt mentē seu animā ipsam:ꝛ alias
duas ꝓductas:vcꝫ notitiā ꝛ amorē.Alij autem ponen
tes ꝓductiōes hmōi respectiuas actiuas ꝛ passiuas dis
tinctas realiter a ꝓducibilibus ꝛ ꝓductis ponūt septē
partes imaginis:vcꝫ tres partes absolutas ꝛ quatuor
respectiuas alias ab eis essentialiter distinctas:vcꝫ di
ctionē actiuā ꝛ passiuā:spirationē actiuaꝫ qua anima
spirat:ꝛ spirationē passiuā qua amor ab ipsa spiratur.
ergo ꝛc.¶Confirmat̄.quia sic vna ꝑsona diuina imme
diate producit̄ ab alia:ꝙ nec est ibi ꝓductio actiua me
dia a ꝑsona ꝓducente distincta:nec passiua ꝓducta.ꝗ
magis ꝛ proprius illi saluant imaginē qui ponunt eius
partes sic se habere ꝙ vna immediate sit ab alia:q̄ illi
qui ponunt vnam esse ab alia mediātibus productioni
bus diuersis a ꝓducente ꝛ a ꝓducto distinctis/actiua
vcꝫ ꝛ passiua.sed negantes huiusmodi actiones respe
ctiuas ponunt vnam partem imaginis immediate ab
alia effectiue:qđ ponere nō possunt qui huiusmōi actio
nes respectiuas ponūt.ergo ꝛc.¶Quarta ꝛ vltima cō
clusio est.ꝙ subiecta mediata actuum predictorum vi
delicet intellectionis volitionis ꝛ sensatiōis sunt diuer
sa organa corporis humani.¶Hec conclusio est inusita
ta nec multum certa:videtur tamen probabilis:et pro
batur sic ab vno doctore.quilibet homo experitur se sen
tire intelligere ꝛ velle in determinatis partibus corpo
ris.ergo determiata ꝛ diuersa sui corporis organa sunt
istorum actuum subiecta.constat autem ꝙ non imme
diata:quia subiectum immediatum omnium est idem:
vcꝫ ipsa anima.ergo ꝛc.¶Antecedēs est euidēs.quili
bet eniꝫ experitur se videre ita in vna parte corporis ꝙ
non in alia:et audire:et sic de alijs actibus sentiendi.
magis experitur etiam se homo in corde diligere q̄ ī ca
pite:ꝛ econuerso magis intelligere in capite q̄ in corde
aut in pede.¶Consequentia probatur.quia ex opposi
to consequentis sequitur oppositum antecedentis:nisi
enim horum subiecta actuum essent diuersa corporis or
gana/non magis experiremur vnum istorum in vno or
gano ꝛ alium in alio:puta visionem in oculo/intellectio
nem in capite/et dilectionem in corde/q̄ econuerso.non
enim vnum actum magis in vna parte q̄ in alia experi
mur:nisi quia actus ipse aliquo modo magis partē illā
q̄ aliam sibi determinat seu respicit vt subiectum.ergo
ꝛc.¶Confirmatur.quia nisi diuersa corporis organa
essent horum actuum diuersorum subiecta/non magis
vnus istorū actuum impediret̄ ex lesione vnius organī
q̄ alterius:sed hoc experimur esse falsum.ita enim act⁹
videndi impedit̄ ex lesione oculi:ꝙ non ex lesione alte
rius organi:ꝛ actus audiendi ex lesione auris ꝙ non ex
lesione oculi.ꝛ sic de alijs.ergo cum ipsa organa nō sint
principia effectiua taliuꝫ actuuꝫ/oportet ꝙ sint aliquo
modo ipoꝝ subiecta.¶Sed cōtra hoc forsitan argue
tur p̄mo.quia idem accñs numero non potest esse in di
uersis subiectis.sed quilibet istorum actuuꝫ est vnus nu
mero.ergo non potest esse simul in anima et in organo
corporeo aliquo:quod constat ab ipā anima esse distin
ctum.¶Secundo.quia accñs inextensum ꝛ spirituale
nō potest esse in aliquo subiecto corporeo ꝛ extenso:sed
quilibet istorum actuum est accñs inextensum.ergo ꝛc.
¶Tertio.quia nihil est subiectuꝫ horum actuum rece
ptiuum nisi qđ potest tendere in obiecta ipsorum:subie
ctum enim actus vidēdi videt/ꝛ actus intelligendi in
telligit:ꝛ sic de alijs:sed constat ꝙ nec sentire nec intel
ligere nec diligere est corporis sed anime.ergo nec istos
actus recipere subiectiue est corporis sed tantū anime.
¶Cōfirmatur:quia nec anima ipā sentit nec intelligit
nec diligit ꝑ huiusmodi actus vt eos elicit effectiue:sed
tātum vt ipos in se recipit subiectiue.ergo si corpus po
test ipsos recipere poterit ꝑ eos sentire intelligere ꝛ di
ligere:qđ est falsum.¶Quarto.quia anima separata
potest intelligere ꝛ diligere:qđ non posset nisi ipā horū
actuum totale subiectum receptiuū existeret.quare ꝛc.
¶Ad ista tenendo conclusionem p̄dictā/licet dubiā et
insolitā/posset ꝓbabiliter responderi.¶Ad p̄mum di
ceretur ꝙ licet idem accñs nō possit esse in diuersis sub
iectis totalibus:potest tamen in diuersis existere par
tialibus:sicut ꝛ forma substātialis puta anima ratio
nalis non potest esse in diuersis corporibus quoruꝫ qđ
libet sit eius adequatum subiectū:ꝛ tamen potest esse ꝛ
est de facto in diuersis subiectis ꝑtialibus/puta in oīb
bus corporis ꝑtibus:que oēs simul sumpte sunt vnū
ipsius totale ꝛ adequatum subiectum.ergo si eadē sub
stātialis forma/puta anima/potest esse in diuersis subie
ctis distātibus cuiusmōi sunt organa corporis ipā aīa
informati:multo magis videtur eē possibile vnū accñs
posse existere in diuersis subiectis ꝑtialibus indistāti
bus:sicut anima est idistās a qualibet corporis sui ꝑte.
quare ꝛc.¶Ad secundū diceretur ꝙ verum est ꝙ acci
dens inextensum non potest ꝑ se sine forma substātiali
inextensa esse in aliquo subiecto extenso:potest autem
mediāte substātiali forma inextensa in eodem subiecto
corporeo existēte in quo ipā.ꝛ ita in ꝓposito/licet act⁹
huiusmodi qꝛ inextensi ꝛ spirituales nō possint natura
liter sine anima esse in aliqua parte corporis subiectiue
possunt tamen esse in ea anima existēte in ipā/ꝛ hoc na
turaliter loquendo.supernaturaliter enim non videtur
impossibilius accidēs inextensum esse immediate sine
omni substātiali forma in subiecto extenso q̄ extensā as
sumi a deo inextenso:sed hoc multi dicūt esse possibile.ꝗ
ꝛc.¶Ad tertiuꝫ oportet negare illā maiorem.non eñ
omne illud in quo potest esse actus intelligēdi potest in
telligere ꝑ ipm̄:quia secundū illos q̄ dicunt ꝙ deus pos
set assumere accñs actus intelligendi volendi vel sentiē
di possent esse realiter in deo sicut nūc de facto humani
tas est in verbo:cum tamen sit impossibile deum ꝑ act⁹
huiusmodi sentire intelligere aut velle.ergo ꝛ cc.¶Ad
confirmationem concedo ꝙ anima intellectiua sensiti
ua ꝛ volitiua sentit intelligit ꝛ diligit qꝛ huiusmōi act⁹
recipit/non quia elicit:ꝛ ita concedo cōsequenter ꝙ o
mne istorū actuuꝫ receptiuum subiectum potest ꝑ ipos
sentire intelligere ꝛ diligere:dum tamen sit sensitiuum
intellectiuum ꝛ volitiuum:sed tale non est corpus licet

sit aliquo modo istoꝝ actuum receptiuum: non eñ omne illud dicitur intellectiuũ qd̓ est actus intelligendi receptiuũ: sed qd̓ ꝑ ipsum in se receptũ apprehēdere pōt eiꝰ obiectũ: tale autem nō est nisi intellectualis substātia. ergo ꝛc. ¶ Ad vltimũ concedo ꝙ anima separata pōt intelligere ꝛ diligere nō autem sentire. ex quo sequit̄ ꝙ licet actus intelligendi anime cōiuncte subiectũ remotum sit aliquod organũ determinatũ: sicut ꝛ actus sentiendi: sic tamen actus sentiendi respicit determinatũ corporis organũ ꝛ animā vt adequatum subiectum qd̓ non potest esse naturaliter in altero istorum tātũ: cuius contrariũ est de actu intelligēdi ꝛ diligendi vt fide tenemus. ¶ Hec de secundo.

Quantũ ad tertiũ & vltimũ est primo videndum in quibus consistit vestigiũ ꝛ imago. ¶ Ad qd̓ dicũt aliqui ꝙ vestigiũ qd̓ est cōmune omnibus creaturis ꝛ imago solũ rationalibus representant eadē: vz tria tribus appropriata ꝑsonis: puta memoriā ꝛ intellectionē ꝛ volūtatē. ī hoc tamē differũt: q2 ista tria tribꝰ appropriata ꝑsonis representant̄ ꝑ vestigium qd̓ est in creaturis irrationalibus obiectiue: ꝑ imaginem autem que est in creaturis intellectualibꝰ formal̄r. sicut eñ sapientia artificis creati aliter relucet in domo ꝛ aliter ī discipulo: quia in domo bene disposita relucet tantũ vt in effectu seu obiecto ꝓducto: in discipulo aũt quodam modo formaliter pro quāto ipe formaliter est sapiēs: cuius sapiētie causa est artifex seu magister: ita ꝛ de artifice sempiterno vt comparato ad creaturas rationales capaces memorie volũtatis ꝛ intelligētie ꝛ ad alias q̄bus talia nō conueniũt est dicendũ: vz ꝙ memoria que formaliter est in creatura intellectuali representat memoriā appropriatā patri: intelligētia intelligētiā filij: ꝛ voluntas voluntatem spiritussancti: ꝛ ita tria ista tribus appropriata ꝑsonis rep̄sentātur ꝑ imaginē quodāmodo formaliter: ꝑ vestigiũ autē rep̄sentant̄ nō sic sȝ aliter vz quasi obiectiue. sicut eñ domus licet non sit capax sapientie formaliter: tamē rep̄sentat sapientiā artificis: quia nisi fuisset in artifice sapientia non fuisset domus sic debite ordinata: ita cōsimiliter omnes alie creature ab intellectualibus licet non habeant formaliter tria predicta vz memoriā intelligētiā ꝛ voluntatē: q2 tñ omnes primo sunt determinate ꝛ certe: ideo arguunt memoriā in prima causa: q2 nō habentia memoriā non agũt ista sic determīata. Secũdo sunt distīcte: ꝛ ideo relucet in eis diuinus intellectus filio appropriatus oīa distinguēs ꝛ distincte ꝯcipiēs. Tertio habēt determinatũ ordinē: ꝛ ideo relucet in eis diuina voluntas oīa ordinans. quare ꝛc. ¶ Alij dicũt aliter: vz ꝙ vestigiũ qd̓ est creaturarũ omniũ cōsistit in vnitate ꝛ trinitate. In hoc eñ quelibet creatura est trinitatis vestigiũ: quia est in entitate vna: ꝛ in relatiua proprietate aliquo modo trina: vz in vnitate veritate ꝛ bonitate. Quelibet eñ res creata est vna vera ꝛ bona: que tria vz eius vnitas veritas ꝛ bonitas sunt eadem entitas: ꝛ ideo quelibet representat trinitatē tñ imperfecte dupliciter. Primo eñ representat vniuersaliter ꝙ vna essentia potest aliquo modo esse trina licet existēs vna. ꝛ ideo rep̄sentat aliq̄liter dei vnitatē ꝛ ꝑsonaꝝ trinitatē. Alio mō ēt rep̄sentat appropriata ꝑsonis. Ex hoc eñ ꝙ q̄libȝ creatura ē res ꝓducta arguit ꝛ rep̄sentat potentiā patris: q2 vera rep̄sentat sapiētiā filij oīa veracit̄ disponētis: q2 bona rep̄sentat bonitatē spirituisancto appropriatā. ¶ Imago aũt assignat̄ dupl̄r. Uno eñ mō sumit̄ ꝓ ipamet aīa vel quacunq3 alia intellectuali creatura cũ tribus suis potentijs: vz memoria volũtate ꝛ intelligētia: q̄ oīa vt dictũ est sunt vnũ in re extra: nō tñ formal̄r seu prīo mō vt dictũ est in prīo articulo. ꝛ ita imago vt sic sumpta representat aliquo mō distinctius q̄ vestigiũ trinitatē: q2 non tñ representat sicut vestigiũ: ꝙ aliqua res pōt esse vna essentialiter ꝛ trina ꝓprietate relatiua cōmuni viuentibus ꝛ alijs vniuersaliter omnibus: sed etiam ꝙ vna natura rationalis pōt esse trina scd̓m ꝓprietates aliquas relatiuas: sicut vna anima est aliquo modo tria p̄dicta. ¶ Secũdo sumit̄ aliter ꝛ meliꝰ imago: vt vz ponitur a sanctis ꝯsistere ī mēte siue in aīa vl̄ in quacũq3 alia intellectuali substātia notitia ꝛ amore: ꝛ vt sic sũpta rep̄sentat deũ hoc modo. Memoria eñ cuius est specie cōseruare ꝛ dicere rep̄sentat patrē filiũ generātē: ītelligēdo ꝑ memoriā nō aliud q̄ aīaȝ vel aliā ītellectualē creaturā q̄ vocat̄ memoria vt speciei cōseruatiua ꝛ verbi dictatiua. Intelligentia autē hoc est notitia ipsa a memoria producta seu dicta representat ipsum filium generatum: ꝛ amor q̄ est tertia pars imaginis spiritũsanctum spiratũ. ¶ Ex p̄dictis apparet solutio questionis. quoniā cōstat Primo: ꝙ partes vestigij sunt idē penitus ī re extra. Secũdo. ꝙ etiā partes imaginis sunt idē cōsimiliter in re extra: vt imago accipit̄ primo modo. Tertio. ꝙ partes imaginis secũdo mō sumpte realiter sunt distincte. ¶ Primum apparet: quia ptes. vestigij sunt vt dictum est scd̓m aliquos certitudo seu determinatio distinctio ꝛ ordo debitus cuiuslibet creature: scd̓m alios autē vnitas veritas ꝛ bonitas: sȝ res quelibet creata eadē penitus in re extra est determinata distincta et ordinata: ergo partes vestigij primo modo sumpti sunt idem ꝛ secũdo mō: q2 ꝓbatũ fuit in quadā questione superius: ꝙ vnitas veritas bonitas ꝛ entitas sunt idē totaliter ī re extra. ergo ꝛc. ¶ Secũdũ vz ꝙ partes imaginis primo modo sumpte sint etiā idem totaliter in re extra apparet: quia potentie anime ꝛ omnis alterius rationalis creature vt distincte ab actibus sunt tam inter se q̄ cum essentia idē totaliter in re extra: vt ꝓbatuȝ est supra. sed partes imaginis vt secundo modo sumpte sunt ipse potentie sine actibus ꝑ se sumpte. g̃ ꝛc. ¶ Tertiũ ꝛ vltimũ: videlicet ꝙ partes imaginis alio mō sumpte realiter sint distincte apparet: quoniā vt probatum est supra notitia ꝛ amor realiter distinguunt̄ tam inter se q̄ ab omni substantia intellectuali creata: sed intellectualis substantia notitia ꝛ amor sunt tres partes imaginis hoc modo sumpte. ergo ꝛc. ¶ Sic ad questioneȝ. ¶ Ad rationem in principio dicēdum est ꝙ immo vnũ ꝛ idem realiter potest esse representatiuum pluriuȝ aliqualiter ꝛ si nō ꝑfecte sicut nec perfecte imago nec vestigium est trinitatis personarum representatiuum.

Circa distinctionē quartam in qua magister determinat de generatione filij a patre: ostendit enim quomō est verum dicere ꝙ deus genuit deum: Quero primo vtruȝ sit gñatio in diuinis. ¶ Et videt̄ ꝙ sic. q2 vbicunq3 est generans et genitum ibi est actiua generatio ꝛ passiua: sed in diuinis est pater generās ꝛ filius generatus. iuxta illud ps. Dominꝰ dixit ad me filius meus es tu ego hodie genui te. g̃ ꝛc. ¶ Cōtra. q2 omnis generatio tam actiua q̄ passiua est distinctũ aliquid in re extra a generante ꝛ a genito: sed non est aliquid in diuinis distinctum a persona producente ꝛ producta: g̃ nec est ibi gñatio nec aliqua alia actiua productio nec passiua. ¶ Responsio. vbi sic procedā. Primo enim incipiendo a notioribus inquiram an sit ꝛ quomodo sit generatio in creatis. Secundo dicam ad quesitũ videlicet an sit et quomodo sit in diuinis.

Quantum ad primum dicunt aliqui ꝙ generatio ꝛ omnis productio in creaturis est respectus intrinsecus adueniens de genere relationis distinctus realiter ab omni actione ꝛ passione: actio enim ꝛ passio sunt respectꝰ extrinsecus aduenientes: sȝ ꝓductio omnis tam actiua q̄ passiua est respectꝰ intrinsecus aduenies. omnis aũt respectus intrinsecus aduenies est distinctꝰ realiter a quocũq3 alio respectu extrinsecus adueniete. ¶ Ista opinio est omnino impossibilis vt ostendet̄ post ea in secũdo: vnde quia ibi cōtra eā ꝛ eius motiua ꝓlixius arguet̄ ideo hic non oportet arguere contra ipsam: sed ea vt impossibili pretermissa dico aliter quantum ad istum articulum.

Ad cuius euidentiā pono quatuor cōclusiones. ¶ Prima est. ꝙ non oportet ponere generationem aliquā in creatis tanq̄ formā aliquā ꝑ se vnam ab extremis distinctā. ¶ Hec ꝓbat̄ sic. inter generās et genitum nullũ oportet ponere mediũ ab vtroq3 distinctũ nisi illud quo disponit̄ generationis subiectũ p̄suppositum. ergo generatio nō est forma aliqua a generante ꝛ a genito distincta. ¶ Aīs est euidēs: q2 sicut forma accidentalis caloris nullũ effectũ cōtinet prius virtualit̄ q̄ calorē nec ab ipso est ī subiecto calefactibili disposito aliq̄d aliud priꝰ eo ita: nec ab igne videt̄ eē priꝰ aliquid forma ignis subiecto eiꝰ puta materia disposita existe: sed si inter generās ꝛ genitũ oporteret esse aliqd̓ mediũ ab vtroq3 distinctũ ꝛ ab omni illo quo disponitur generationis subiectũ tale medium haberet fieri a generante ante genitũ effectiue. ergo ꝛc. ¶ Consequētia ꝓbatur. qm̄ gñatio actiua ponitur tanq̄ aliquid q̄ mediante generās generat: ꝛ passiua vt illud quo genituȝ generatur: sed tam illud quo generās generat q̄ illud q̄ genitũ generat̄ habet eē prius aliquo ordine generato quia realiter distinctorum que sunt eque īmediate ab eodē agente neutrum dr̄ fieri alio mediāte. Nec potest dici ꝙ actiua gñatio nec passiua sit materie presuposite dispositiua: q2 nulla forma incōpossibilis termino gñationis est dispositiua materie ad ipm: sed tam actiua generatio q̄ passiua est īcōpossibilis termino gñatiōis. habito enim ipso cessat oīs generatio vt ꝯcedũt. qd̓ nō esset nisi gñatiōis terminꝰ ipsi incōpossibilis existeret. ergo ꝛc. ¶ Confirmatur. q2 nulla substātia est generās q2 accidēte aliquo informata: sed tñ q2 aliqua substantia est ab ipsa. sed ad hoc ꝙ vna substātialis forma sit ab alia in materia vltimate disposita nō est necessaria aliqua accidētalis forma alia ab illa qua disponit̄ materia. g̃ ꝛc. ¶ Secũda cōclusio ē: ꝙ gñatio nō pōt poni respectꝰ aliquis intrinsecus aduenies ab eius oībus extremis differens in re extra. ¶ Hec ꝓbatur. ꝛ primo ꝙ non potest dici respectus intrinsecus: q2 aut intelligit̄ ꝙ sit intrīsecus proprie vz quia est de essentia alicuius vt ps de eētia sui totiꝰ. vel large: vz ꝓ quāto necessario ponit̄ ad positionem extremorũ. sȝ cōstat ꝙ nō prīo modo nec secũdo. q2 nullum posteriꝰ a priori essentialiter distinctũ ponit̄ priori posito necessario absolute q̄n possit non poni saltē ꝑ diuinā potentiaȝ: sed hmōi respectꝰ cōceditur esse posterior suis oībus extremis ꝛ distinctꝰ essentialit̄ ab eis. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmat̄. q2 qd̓ destruit̄ ad positionē aliquorũ nō ponitur in esse ad positionē eorũ: sed scd̓m ponētes ꝓductionē tam actiuam q̄ passiuam esse formā aliquā respectiuam ab extremis distinctam posito ꝓducēte ꝛ producto destruit̄ siue cessat oīs actiua ꝓductio ꝛ passiua. ergo ꝛc. ¶ Scd̓o ꝓbat̄ ꝙ non sit respectus de gñe relationis diuersus realiter ab extremis: qm̄ nullus talis est prior sed posterior ordine nature lȝ non durationis suis extremis. ¶ Hoc cōceditur et ponitur ab omnibꝰ ponētibꝰ tales respectus: sed gñatio ꝛ oīs ꝓductio ē prior nō posterior suis extremis supposito ꝙ sit aliq̄d distinctũ ab eis. oīno eī est inintelligibile ꝛ cōtra oēm rōnem dicere ꝙ genito in esse posito ponat̄ eius gñatio: ꝛ ꝑ cōsequēs ꝙ gñatio sit posterior genito ꝛ omnis ꝓductio suo ꝓducto. tũc eñ ꝓductum nō ꝓduceret̄ ꝓductione: sed potiꝰ ecōuerso: cũ nullo modo aliq̄d primo in esse positum possit dici esse ꝓductũ mediante aliquo posteriꝰ in esse posito: sed potiꝰ ecōuerso ergo ꝛc. ¶ Confirmat̄. q2 īpossibile est substātiā aliquā a qua est alia effectiue nō esse seu fuisse generantē: cum nec aliud sit dicere vnam substantiā generare aliam q̄ ipsam esse a qua est alia. sȝ si generatio est respectus intrinsecus adueniens posterior generato poterit esse genitũ sine ipsa: q2 nullum posteriꝰ distīctũ realiter a priori ponit̄ necessario ipso priori posito a quocũq3. ꝛ ita cũ substātia genita sit prius ī esse posita ab alia substātia vt cōcedũt q̄ sequat̄ generatio ipsa ab vtraq3 substātia tā generante vz q̄ genita realiter distincta: ꝑ ꝯñs vna substātia posita ī esse ab alia poterit nō seq̄ aliq̄ gñatio. q̄ supposito nec vna substātia erit generās nec alia genita. si nec generās dr̄ nec genita: nisi sit gñatiōe hmōi īformata. hoc aũt est falsũ. g̃ ꝛc. ¶ Tertia ꝯclusio ē. ꝙ si generatio eēt forma aliqua ꝑ se vna a generāte ꝛ a genito distincta: magis esset ponenda absoluta q̄ respectiua. ꝛ si respectiua magis de gñe actionis actiua ꝛ passiua de genere passionis q̄ de gñe relationis. ¶ Hec probatur primo quātũ ad primā partem: vz ꝙ magis eēt ponenda forma absoluta q̄ respectiua. ¶ Primo. q2 vt ꝓbatum est alias nullus respectꝰ est distinctum aliq̄d ab extremis. ergo si hmōi actiua ꝓductio seu gñatio ꝛ passiua distinguit̄ ab extremis nō pōt poni respectus aliquis. quare ꝛc. ¶ Secundo. quia generatio ꝛ omnis productio si est aliq̄d a producēte ꝛ a ꝓducto distinctuȝ est illud quo mediante ponit̄ in esse productũ: sȝ mediāte respectu non pōt poni in esse aliqd̓ absolutũ. ergo ꝛc. ¶ Tertio. q2 ꝓductio quecunq3 dicit̄ esse a ꝓducēte immediate. nō eñ ꝓductionis est ꝓductio: nec generationis generatio nec actionis actio: q2 tunc esset in hmōi actionibꝰ ꝓcessus in infinitũ. sed quāto illud qd̓ est ab aliquo agente est ab ipo indistinctius tanto ceteris paribus videt̄ posse esse ab ipso immediatius. ¶ Nec valet si cōtra hoc obijciat̄. quia generās est prius alterās cum tamen alterationis terminus sit ab ipo magis distinctus q̄ terminus generationis: quia terminus alterationis nō est a substantia generante: sed ab aliquo eiꝰ accidente alterante ꝛ materiam presuppositam disponente. ergo cum generans ꝛ omne aliud producens sit absolutum ꝛ vnum absolutum minus sit distinctum ab alio q̄ respectus vt etiam concedunt et dicunt qui respectus hmōi ab extremis distīctos ponũt ꝑ ꝯñs oīs ꝓductio cũ sit īmediate a ꝓducēte videt̄ magis posse poni forma absoluta q̄ aliqua respectiua. ¶ Scd̓a ps ꝯclusiōis: vz ꝙ si esset forma respectiua magis eēt ponenda de gñe actiōis q̄ de genere relationis ꝓbat̄. qm̄ scd̓m p̄cipia eoꝝ qui tales respectꝰ ab extremis distictos ponũt oīs respectus de gñe relationis p̄supponit vtrũq3 extremoꝝ eiꝰ: vz tā fũdamētũ q̄ terminũ. ē eñ vt dicũt posteriꝰ ordīe nature oībꝰ suis extremis cũ seq̄tur ipsa. sȝ ꝓductio nō pōt poni res aliqua sequēs sȝ magis p̄cedēs ꝓductũ: actio aũt ponit̄ p̄cedere suuȝ terminum. g̃ ꝛc. ¶ Minor: vz ꝙ ꝓductio nō posset poni aliquid sequēs terminũ sed p̄cedens apparet: tũ q2 productio cessat ꝛ desinit eē hīto ꝓducto vt cōcedit̄: sȝ qd̓ posito aliquo desinit eē ipsum nō sequit̄ sed p̄cedit. tũ q2 generatio ꝛ oīs ꝓductio ē sui termini ꝓducti effectiua aliquo mō: sed posteriꝰ non est cā prioris: ad cuius positio

nē sequit̄:nec aliqs etiā respectus de gñe relationis est
causa sui termini: sed potius ecōuerso vt cōcedūt alibi.ḡ
ꝛc.¶Cōfirmat̄.qꝛ licet actio nō sit actionis/est tamen
ad omnem formā ab actione ipsa ꝛ a passione distincta:
sed ad productionē nulla videt̄ esse actio/alias oē gene
rās ꝛ vl̄r omne ꝓducēs oporteret multis mediantibus
actionibꝰ esse agēs/quarū vna esset ad effectū absolutū
productū:alia ad ꝓductionē actiuā:ꝛ alia ad passiuam:
hoc aūt videt̄ esse falsū.ḡ.ꝛc. ¶Quarta ꝛ vltima ꝯclu-
sio est: ꝙ gñatio in creatis nō est forma aliqua ꝑ se vna
distīcta ab extremis:puta a gñante ꝛ a genito. ¶Hec
ꝓbat̄.Primo qꝛ a generāte vt generās ē/nō est effectiue
nisi substātialis forma:sicut nec ab alterāte nisi acciden
talis: sed si gñatio esset aliqua forma vna a generāte et
genito distincta haberet eē forma accidētalis:q̄ nō pos-
set esse effectiue nisi tm̄ a generāte.ḡ.ꝛc.¶Secundo:qꝛ
nulla forma accidētalis pōt eē īmediatiꝰ a generāte vt
generās ē/ꝙ forma substātialis q̄ ī ipo v̄tualr̄ ꝯtinet̄:si
cut nec a calore videt̄ posse fieri alia forma īmediatiꝰ ꝙ
calor:ꝛ sic de oī alia cā vniuoca a q̄ effectꝰ vniuocꝰ īme
diatius esse videt̄ ꝙ aliqs effectꝰ equiuocꝰ:sꝫ huiusmo-
di gñatio ꝛ alia q̄cūqꝫ ꝓductio si ponat̄ distincta forma
a ꝓducente ꝛ a ꝓducto:habet eē forma accidētalis ab
oī ꝓducēte alterius rōnis.ḡ cū sit a ꝓducēte nō pōt esse
ab ipso magis ꝙ ꝓductū vniuocū sine ꝓductiōe alia me
diāte:ꝛ ita si respectu geniti puta ignis oportet ponere
ꝓductionē p̄uiam ab igne genito ꝛ a generante distīctā
ꝛ respectu talis productionis magis ab igne generāte
distincte ꝙ sit ignis genitꝰ oportet ponere aliā ꝓductio
nē mediā:hoc aūt est īpossibile:qꝛ tūc sequeret̄ ꝓcessus
infinitus in hmōi ꝓductionibꝰ.ergo ꝛc.¶Cōfirmatur
primo:qꝛ sicut materia est substātialis forme immedia-
tū subiectū eius immediate receptiuū:ita ꝛ substantia
generans esse videt̄ talis forme immediatū principium
ꝓductiuū.ergo nec generatio passiua est ponēda in ma
teria/nec generatio actiua in substātia generāte:cū in-
ter immediata illa:vcꝫ quoꝝ vnuꝫ vel immediate est in
alio subiectiue vl̄ ab alio effectiue:nullū mediū sit ponē
dū.¶Secūdo.qꝛ nulla apparet ratio quare ab vna for
ma substātiali non possit esse eque immediate alia vt for
ma ignis a forma ignis ꝛ calor a calore/sicut talis gene
ratio vel quecūqꝫ alia actiua ꝓductio vel passiua:cum
omnis talis sit effectus equocus ꝓductus:ꝛ ꝑ ꝯñs ma
gis ab ipo distinctus ꝙ alius vniuocus absolutꝰ:sꝫ oīs
ꝓductio habet esse immediate a ꝓducēte si ponat̄ distī
cta a ꝓducto:ḡ eq̄ īmediate pōt eē ab ipo ꝓductū seu ꝓ
ducibl̄e absolutū:nec ꝑ ꝯñs talis productio a ꝓducēte
ꝛ a producto differēs est ponēda.¶Nec valet qꝺ hic di
cūt aliqui:videlicet ꝙ talis ꝓductio nō est ꝓducētis ef
fectus:sed via ad ipam:qꝛ oīs res nūc nouiter exn̄s ꝛ nō
ante est verꝰ ꝛ realis effectus nō alicuiꝰ alterius ꝙ illiꝰ
a quo ē posita in eē.nec minꝰ debet dici eius effectꝰ si po
nit̄ in esse ab ipo īmediate ꝙ si poneret̄ alio mediāte:si-
cut nec minus illud accn̄s est in subiecto qꝺ est in eo im
mediate ꝙ illud qꝺ est in ipso vnione vel quacunqꝫ for-
ma alia mediāte.sed hmōi ꝓductio quā ponūt/est vt di
cūt forma realr̄ nouit̄ ī eē posita:sicut ꝛ absolutꝰ effectꝰ.
nec pōt poni ī eē ab alio ꝙ ab eodē agēte a q̄ ponit̄ abso
lutꝰ effectꝰ eiꝰ terminꝰ.ḡ siue ꝓductio ponat̄ a ꝓducēte
in eē alia ꝓductiōe mediāte siue īmediate vere ē effectꝰ
ꝓducētis.q̄re ꝛc.¶Et si q̄ras.qꝺ ē gñatio ī creatis:Di
co ꝙ gñatio nō ē aliud ī creatis ꝙ due substātie:quarū
vna est ī materia p̄supposita īmediate ab alia:sicut nec
vniuersalr̄ ꝓductio est aliud ꝙ duo vel plura q̄cūqꝫ:quo
rum vnuꝫ est ab alio immediate effectiue.qꝺ ꝛ pōt esse.
non enim magis ad hoc ꝙ aliquid sit ab alio effectiue ē
necessariū aliquid ab vtroqꝫ distinctū/ꝙ ad hoc ꝙ vnū
sit in alio subiectiue:sed ad hoc ꝙ aliqua forma sit ī alio
vt forma substantialis in materia vl̄ accidētalis in sub
iecto/vt calor in igne/nō est necessarium aliquid ab ipa
forma ꝛ ab eius subiecto distinctum.ergo ꝛc.¶Ex hoc
apparet qꝺ erat in isto articulo primo declarandū:vcꝫ
quō sit ꝯcedendū esse in creatis gñationē.qm̄ si ꝑ gña-
tionē intelligas formā aliquā qua mediante vna substā
tia sit ab alia effectiue:que quidē generatio sic accepta
desinit esse substātia genita existēte:vt sic nō est genera
tio in creatis nec aliqua actiua productio nec passiua.
si autem per generationē intelligas vnā substantialem
formā q̄ immediate est in materia presupposita ab alia
ꝛ vniuersaliter per ꝓductionem quecunqꝫ plura:quorū
vnū est immediate ab altero effectiue:sic apparet euidē
ter esse in creatis generationē ꝛ aliā ꝓductionem.vide
mus em̄ vnū entium creatorū sequi ꝛ in esse poni ad pre
sentiā alterius ī passo presupposito:vt calorē ad presen
tiā caloris:ꝛ vnum ignē ad presentiā alterius.non ma
gis aūt ad presentiā cuiuslibet istoꝝ sequeret̄ alterum
puta ad p̄sentiā vnius ignis alius/ꝛ ad presentiā vnius
caloris alius/ꝙ frigus vl̄ aliquis eius effectus/nisi ista
taliū ꝛ nō alioꝝ essent cā.quare ꝛc.¶Hec de primo.

Quantum ad secūdum qđ est quesitū

vcꝫ an sit gñatio ī diuinis/aliq̄ videt̄ dicere ꝙ ī diuinis ē
gñatio dictio natiuitas germīatio ꝓductio ꝛ origo.ꝑ q̄
oīa īportant̄ distincta aliqualit̄ ī re extra.Quod ex hoc
probare vident̄:qꝛ aliq̄d repugnat filio inquātū est ver-
bū:qꝺ nō repugnat ei inquātū est natus:ꝛ aliquid īquā
tū est natus qꝺ nō vt genitus:ꝛ aliquid vt genitꝰ qꝺ nō
vt ꝓductus:ꝛ aliquid quarto vt productus qꝺ non ipsi
repugnat vt originatꝰ.ḡ ista oīa vcꝫ dictio natiuitas ge
neratio ꝓductio ꝛ origo aliqualit̄ sunt in re extra distin
cta.¶Cōsequētia est euidēs:qꝛ īpossibile est vnū ꝛ ideꝫ
repugnare ꝛ non repugnare eidem per idem. quare ꝛc.
¶Sed hic modus dicendi videtur mihi valde pericu-
losus ꝛ absurdus:quia ad ipsum sequitur euidenter ma
ior rerum pluralitas ꝙ trinitas in diuinis.qꝺ apparet.
Primo.quia inter nulla diuina potest esse minor distin-
ctio ꝙ inter essentiam ꝛ personam seu relatiuam pro-
prietateꝫ.sed vt probatum est in secūda distinctione nul
la distinctio quantūcunqꝫ minima in re extra potest po-
ni inter essentiam ꝛ personam:ad quā nō sequatur qua-
ternitas in diuinis.ergo ꝛc.¶Secundo.quia oēs re-
lationes diuine sunt realiter inter se distincte:licet ab es
sentia totaliter īdistincte:sꝫ per illa oīa supius n̄berata
importāt̄ relatiōes diuine:ḡ si oīa sunt distincta in re ex
tra plura ꝙ tria/sunt distincta realr̄ in diuinis:hoc autē
est falsuꝫ.ergo ꝛc.¶Cōfirmat̄.qꝛ aut ꝑ illa oīa ītelligis
p̄cise ꝑsonas aut essentiā aut aliq̄d ab istis distinctū.sꝫ
nō tantū ꝑsonas nec tantū essentiā:qꝛ inter essentiā ꝛ ꝑ
sonas nulla est distinctio in re vt ꝓbatū est ī dist.p̄dicta:
nec ꝑsone sunt nisi tres īter se distīcte ꝛ ab essentia indis
tincte:illa aūt q̄ enūeras sunt plura ꝙ tria distīcta vt as-
seris in re ex̄.ḡ ꝑ illa habes intelligere aliqua distincta
a ꝑsonis ꝛ ab essentia aliqualr̄ in re extra:sed nihil tale
est possibile ī diuinis/cū diuina essentia nō sit nec eē pos
sit nisi tm̄ tres res q̄ sunt vna summa res.ḡ ꝛc.¶Et iꝺo
quātū ad istuꝫ articulū aliter est dicendū.¶Ad cuius
euidentiā est sciēdū ꝙ dupliciter posset aliquis intelli-
gere gñationē vel spirationē existere ī diuinis.Uno mō
intelligēdo ꝑ ipsaꝫ aliq̄d in re extra distinctū a ꝑsona ꝓ
ducēte ꝛ ab alia ꝓducta quātūcūqꝫ modicū in re extra:
sic ꝙ productio actiua esset in producente et passiua
in producta:tanꝙ aliquid distinctum in re extra ab ipa.
¶Alio modo intelligendo per huiusmodi generatio-
nem seu spirationeꝫ nō aliud ꝙ ꝑsonā generātē ꝛ genitā

spirātē ꝛ spiratā:vt dicere gñationē ꝛ spirationē existe-
re in diuinis nō sit aliud ꝙ dicere ibi esse plures partes
quarum vna est immediate ab altera omni circūscripto
ab eis distincto alio quātūcūqꝫ modico ī re extra:mō q̄
vt dictū est supra/est gñatio ꝛ alia productio in creatis.

Hoc p̄misso pono quatuor cōclusiōes

¶Prima est.ꝙ in diuinis nō est nec esse potest genera
tio nec aliqua alia ꝓductio primo mō.¶Hec ꝓbat̄.qm̄
ī diuinis nō sūt nisi tm̄ tres res:vcꝫ ꝑsone q̄ sūt vna res
sed si in diuinis esset gñatio isto modo ibi essent plures
res ꝙ tres.ergo ꝛc.¶Minor apparet.qm̄ nulla ī re ex
tra distincta possunt minus esse distincta ꝙ ꝑsone:cum
apud oēs ꝑsone sint vnū:ꝛ nulla distincta ī re extra pos-
sint magis eē idē ꝙ illa q̄ sūt vnū:sꝫ ꝑsone licet sint vnū
tm̄ realiter distinguūt̄.ergo ꝛ oīa alia distincta quātun-
cūqꝫ modicū in re extra realiter sunt distincta.ꝛ ita per
cōsequēs si in diuinis esset gñatio tanꝙ aliq̄d distinctū
ab omni ꝑsona in re extra:talis gñatio esset realiter dis-
tincta a qualibet ꝑsonaꝝ:ex quo sequeret̄ maior plura-
litas realiter distinctoꝝ ꝙ trinitas ī diuinis: hoc aūt
est impossibile.ergo ꝛc.¶Cōfirmat̄.qꝛ talis gñatio vel
alia quecūqꝫ productio si eēt aliq̄d distinctū ab omi ꝑso
na:aut eēt aliq̄d ꝓductū aut improductū:sꝫ nō pōt dici
ꝙ existeret ꝓductū:qꝛ nihil ab omni ꝑsona distinctū est
ibi ꝓducēs nec ꝓductū:qꝛ sola diuina essentia est ibi nō
producēs nec ꝓducta:sed talis ꝓductio supposito ꝙ sit
distincta ab omi ꝑsona ꝛ ab omi essentia:cū nec ipsa es-
sentia sit aliq̄d distīctū ab omi ꝑsona:est em̄ precise tres
res:esto etiā ꝙ generatio sit essentia:adhuc habet̄ inten
tū/vcꝫ ꝙ gñatio nō sit in diuinis vt aliq̄d distinctū ab oī
bus ꝑsonis:cū nec essentia ipsa sit in re extra aliud ꝙ ꝑ
sone.ergo ꝛc.¶Preterea si in diuinis esset gñatio vel
spiratio isto mō/aut eēt aliq̄d subsistēs aut in ꝑsona exi
stēs.sed nō primū:qꝛ tm̄ tres ꝑsone sunt subsistentes ī di
uinis ab vna numero essentia totaliter īdistincte.nec se
cūdū.qꝛ nihil est in aliqua ꝑsona existēs ab ea differēs
nisi qꝺ est in se subsistēs:tm̄ em̄ q̄libet ꝑsona est in quali
bet sicut videbit̄ qn̄ de hoc aget̄:oīs alia ꝑsona est in se
subsistēs.ergo ꝛc.¶Cōfirmat̄.qꝛ nō minꝰ in diuinis ꝙ ī
creatis ꝓductū pōt esse a ꝓducente omi ꝓductione cir
cūscripta ab ipso ꝓducēte ꝛ a ꝓducto distincta:sꝫ ī crea
turis vt supra ꝓbatum est nulla est actiua ꝓductio nec
passiua a ꝓducēte ꝛ a ꝓducto distincta.ergo ꝛc.¶Pre
terea nihil distinctū in re extra ab omi persona est ī vna
ꝑsona magis nec aliter ꝙ in alia:sed si in diuinis esset
actiua ꝓductio ꝛ passiua isto mō:vcꝫ tāꝙ aliq̄d distīctū
ab oībus ꝑsonis/ipa nō posset poni indifferēter in oībꝰ:
tantū em̄ actiua poneret̄ in ꝑsona ꝓducente ꝛ passiua ī
ꝓducta.hoc aūt non pōt poni.ergo ꝛc.¶Cōfirmat̄.qꝛ
aut hmōi actiua ꝓductio esset in ꝓducente ꝑsona ante
productā:aut post ipsam:vel simul.sed nō primū nec se-
cundū nec tertiū:qꝛ nihil ꝑsona producens cōsequit̄ pro
pter ꝓductuꝫ.nihil em̄ pater habet a filio/sed tm̄ modo
a seipo:a quo nihil habet qꝺ distinguat̄ ab eo ꝛ ab alijs
ꝑsonis oībus in re extra ꝛc.¶Sed contra hoc forsitan
arguet̄.qꝛ prima persona ita est generās ꝙ nō genita:ꝛ
scꝺa ecōuerso nō est generās sꝫ genita.ergo aliq̄d puta
generatio actiua est in prima ꝑsona ꝛ nō in secūda:ꝛ pas
siua in secūda ꝛ nō in prima.¶Respondeo:ꝛ cōcedo an
tecedens:sed nego cōsequētiā:nō em̄ prima ꝑsona dicit̄
generās nec secunda genita nisi qꝛ prima est a qua scꝺa
nō autē secūda est a qua prima.hoc aūt nō est ꝓpter dis-
tinctū aliq̄d ab vtraqꝫ.quare ꝛc.¶Secunda ꝯclusio ē.
ꝙ ī diuinis ē actiua ꝛ passiua ꝓductio scꝺo mō sumpta.
¶Hec est euidēs apud catholicū.qm̄ vbicūqꝫ ē vna res
a qua ē altera ab ipa realr̄ distīcta / est actiua ꝛ passiua
ꝓductio isto mō.¶Hoc apparet.qꝛ nec actiua ꝓductio
vt sic sumpta importat nisi rē a qua est altera ipsaꝫ/que
est ab ea secūdario cōnotādo:sicut ꝛ passiua ꝓductio im
portat p̄cise primo rē q̄ est ab alia ipsaꝫ a qua ē scꝺario
cōnotādo:sꝫ in diuinis sunt tres ꝑsone vt tres res distin
cte:a quaꝝ prima sola/est secūda:ꝛ a prima ꝛ a secūda si
mul tertia:hec nō est demonstrabilis vt postea ī sequē-
tibꝰ ondet̄:sed catholico fide certa ꝛ nota.ḡ ꝛc.¶Sed
cōtra ꝯclusionē istā forsitā arguet̄.qꝛ ꝑsona ꝓducēs dis
tinguit̄ a ꝓducta ꝓductiōe actiua:sicut ꝛ ꝓducta a ꝓdu
cēte ꝓductiōe passiua.ergo actiua ꝓductio est aliq̄d in
persona ꝓducente ꝛ passiua in ꝓducta distinctū ab ea.q̄
re ꝛc.¶Rn̄deo:ꝙ si intelligas ꝑsonā ꝓducētē distīctā
esse a ꝓducta ꝑ ꝓductionē tāꝙ ꝑ aliq̄d sibi ꝓpriū a se in
re extra distīctū/accipis falsū.nulla em̄ ꝑsonarū est dis-
tincta ab alia aliquo alio a seipsa.Si aūt ītelligis per
ꝓductionē actiuā p̄cise ipsaꝫ ꝑsonā a qua est alia:ꝛ ꝑ ꝓ
ductionē passiuā ꝑsonā q̄ est ab alia:sic ꝯcedo ꝑsonā ꝓ-
ductā differre a ꝓducente ꝓductione passiua/ꝛ ecōuerso
ꝑsonā ꝓducentē ab ipsa esse distinctā ꝓductione actiua
qꝺ nihil aliud est dicere ꝙ ꝙ vna ꝑsona istarū ꝑ hoc ar-
guit̄ distincta ab alia:qꝛ vna est a qua altera:puta ꝓdu
cēs ꝛ ꝓducta:que quidē est ab alia.ex hoc aūt nō sequi
tur ꝯn̄s qꝺ infert̄.quare ꝛc.¶Tertia cōclusio est.ꝙ in
diuinis est actiua ꝓductio ꝛ passiua quātū ad aliq̄d cō-
similiter sicut in creaturis:ꝛ quātū ad alia dissimiliter.
¶Hec apparet:ꝛ primo silr̄itudo.qm̄ sicut in creatis nō
est actiua productio nec passiua tanꝙ forma aliqua a
ꝓducto ꝛ a ꝓducēte distincta:sed p̄cise ꝓductio in crea
tis importat aliqua plura:quorū vnū est immediate ab
alio:vt in alio articulo est ꝓbatum:ita ꝯsimili modo est
actiua ꝛ passiua ꝓductio in diuinis:vcꝫ nō vt aliq̄d distī
ctū in re extra ab extremis ꝓducēte vcꝫ ꝛ ꝓducto:sꝫ vt
ꝓductio importat plura realiter distincta:quoꝝ vnū est
ab alio.ergo ꝛc.¶Scꝺa pars conclusionis vcꝫ dissimi
litudo productionis in diuinis ꝛ in creatis apparet:qm̄
in creaturis oē ꝓducēs ab omi suo ꝓducto est distin-
ctū nō tantū realiter sed etiā essentialiter:sic intelligen
do ꝙ impossibile est reperire aliqꝺ ꝓducēs creatum qꝺ
sit cū ꝓducto ab eo vna essentia aliqua indistincta:sed
modo ꝯtrario est actiua ꝛ passiua productio in diuinis:
quoniā licet ꝑsona ꝓducēs a producta sit realiter distin
cta:sic tamē est idē essentialiter cū ea ꝙ est vnica res cū
ipa:licet em̄ oēs ꝑsone inter se realiter sint distincte sūt
tamen essentialiter indistincte:ꝛ ꝑ ꝯn̄s licet sint plures
res personaliter sunt tm̄ vnica res essentialiter ab eis oī
bus indistincta totaliter ī re extra.quare ꝛc.¶Sed cō
tra ꝯclusionē istā forsitā arguetur/ꝛ primo cōtra primā
partem.quia omnia predicamenta sunt realiter distin-
cta:sed productio in creaturis est alterius predicamen
ti a suis extremis.ergo est distincta ab eis.¶Secundo
contra secundam:quia impossibile est vnam rem esse ꝓ
ductam ꝛ non productam/producentem ꝛ non produ-
centem:sed omnis persona diuina est producens vel
ꝓducta ipsa autem essentia nec est producens nec pro
ducta.ergo ab omnibus personis realiter est distincta:
nec per consequens persone omnes sunt vna essentia.
quare ꝛc.¶Ad primum concedo ꝙ omnia predicamē
ta vt quidditatiue sumpta:videlicet vt p̄dicamētū im-
portat collectionem ꝛ multitudinem diuersorum conce
ptuum predicabilium realiter sunt distincta:nō aūt oīa
sed tantummodo aliqua sunt distincta vt significatiue
hoc est pro rebus per ipsa significatis accepta.et ita
licet predicamentum actionis formaliter seu quiddita
tiue acceptum sub quo vel in quo vt signatum in signo
est omnis actiua productio creature/sit distinctum ab
omni p̄dicamēto alio absoluto cōsimili mō sumpto:in q̄

predicamento similiter vt signatum in signo est omnis creatura absoluta producēs ⁊ ꝓducta:nō tamē ex hoc sequit̃ aliqua diuersitas ex parte rerū significatarū:vt alias est prolixius declaratū.quare ⁊c. ¶Ad secunduꝫ cōcedo maiorē sic intelligēdo ipsaꝫ:ꝙ omne producens ⁊ productū est essentialit̃ nō tantū realiter distinctuꝫ ab illo qđ nō est realiter ipsuꝫ ꝓducens suppositū nec ꝓductū. ¶Tūc ad minorē quādo dicit̃ ꝙ essentia diuīa nec est producēs nec ꝓducta:dico ꝙ ista vt sub maiore modo p̄expositō intellecta accepta est falsa:qm̄ constat ꝙ ipsa diuina essentia est pater generās:filius genitꝰ ⁊ spiritussanctus spiratus:qꝛ tñ diuine essentie vt indifferenter se habet ad tres ꝑsonas nō cōuenit ꝑ se primo generare nec generari/nec ꝓducere nec ꝓduci:ideo dicit̃ isto modo ꝙ nec est ꝓducēs nec ꝓducta:nec tamē ex hoc sequit̃ ꝙ a personis realiter sit distincta.q̄re ⁊c. ¶Quarta ⁊ vltima cōclusio est:ꝙ ista ꝓpositio sane intellecta ē vera ⁊ a catholico cōcedēda/omnis diuina ꝓductio est eliciens seu ꝓducēs vel elicita seu producta. ¶Hec probat̃.qm̄ actiua ḡnatio non est aliud in re extra q̄ pater: nec em̄ pater est aliquid ab actiua ḡnatiōe distinctū:generatio etiā passiua est idē cōuertibilit̃ cū filio:spiratio actiua idē cū patre ⁊ filio:⁊ passiua idē cū spiritusancto ergo nō minus videt̃ ista cōcedēda/generatio actiua vł paternitas generat/q̄ ꝙ pater generat.⁊ sic de alijs.q̄re ⁊c. ¶Confirmat̃.qꝛ subiectū huius ꝓpositionis/generatio actiua vel paternitas generat/non videt̃ ꝓ alio posse supponere q̄ pro patre:sicut nec subiectum hm̄oi spiratio actiua spirat/pro alio q̄ ꝓ patre ⁊ filio.nec subiectū huius/ḡnatio passiua generat̃/pro alio q̄ pro filio nec subiectū huius/passiua spiratio spirat̃/pro alio q̄ ꝓ spiritusancto.sed omnis illa propositio est vera in qua generare predicat̃ de subiecto supponēte ꝓ patre:⁊ generari de alio supponēte pro filio.⁊ sic de alijs.ergo ⁊c. ¶Nec valet si cōtra rationē istā instetur:qꝛ nec diuina essentia est aliquid distinctū a ꝑsona:nec tamē sequitur ꝙ generet nec generet̃:qꝛ licet diuina essentia nō sit distincta a persona aliqua:est tamē alia ꝑsona distincta ab illa:cuius ꝯtrariū est in ꝓposito:qꝛ nec diuīa generatio actiua distinguit̃ a patre:nec est aliqua alia persona ab ipsa distincta:⁊ ita de generatione passiua respectu filij ⁊ de spiratione passiua respectu spūssancti ꝯsilr̃ est dicēdum.quare ⁊c. ¶Sed cōtra istā conclusionē aliqui arguūt dicētes:ꝙ nullo modo aliqua productio potest dici in diuinis elicita seu producta. ¶Quod probāt primo.qꝛ nec actionis est actio nec productiōis productio:sed omnis producti est productio.ergo ⁊c. ¶Secūdo.qꝛ nulla origo primi p̄suppositi originati est originata seu ꝓducta:sed ḡnatio passiua in diuinis est origo primi suppositi originati.ergo ⁊c. ¶Maior probatur.quia nullū prius primo originato est originatū:sed generatio passiua cum sit primi originati videlicet filij cōstitutiua/est aliquo ordine prior ipso:sicut constituens constituto.ergo non potest esse producta. ¶Consimiliter per eandeꝫ rationeꝫ probaretur:ꝙ nec generatio actiua posset dici generans seu producens:quoniam nulluꝫ prius primo producente est producens:sed actiua generatio cum sit constitutiua patris primi producentis est aliquo ordine prior ipō.ergo ⁊c. ¶Preterea ad idem potest argui: quia vt dictum fuit in precedentibus tam actiua productio q̄ passiua dicunt vtrumq̄ extremorum producens videlicet ⁊ productum.ergo cuꝫ generatio actiua ⁊ passiua distinguāt patrem ⁊ filium:non magis hec erit vera/generatio actiua generat vel passiua generatur:q̄ ista pater ⁊ filius generant vel generantur. ¶Ad primum concedo ꝙ generationis seu productionis accepte pro aliquo a producente ⁊ a producto distincto:nō est productio:quia nec talis productio est possibilis in diuinis nec etiam in creaturis:bene tamen productionis passiue pro producto sumpte est productio actiua: videlicet res illa a qua est res alia producta:sed hoc modo sumitur tam in creatis q̄ in diuinis actiua productio ⁊ passiua.ergo ⁊ cet̃. ¶Ad secundum concedo maiorem:intelligendo per originem aliquid ab originante ⁊ ab originato distinctum:sed tunc minor sub maiore sic intellecta accepta est falsa:vt probatū est supra. ¶Nec valet ratio que pro ipā adducitur:quia accipit duo falsa:quorum primum est ꝙ persona diuina sit realiter cōstituta:hoc siquidem non est verum:vt in distinctione.ij. superius fuit dictum. ¶Secūdum est.ꝙ generatio passiua sit prior filio.nihil em̄ est prius filio nisi pater:⁊ ita si per generationem passiuam intelligas aliquid a patre distinctum:falsuꝫ est qđ accipis.quare ⁊c. ¶Ad tertium qđ arguit de ḡnatione actiua consimiliter est dicēdum:qꝛ nec prima persona est realiter cōstituta magis q̄ cōposita:nec generatio actiua est prior ipsa:sed ab ea totaliter distincta.quare ⁊c. ¶Ad vltimuꝫ dico ꝙ non magis generatio actiua q̄ pater connotat filium vt suū terminum correlatiuum:⁊ ita sicut pater in ista propositiōe:pater generat filiū:supponit pro prima ꝑsona tātum:alias propositio esset falsa:ita ⁊ de ista/generatio actiua vel p̄rnitas diuina ḡnat:vel ḡnatio passiua vel filiatio generatur:consimiliter est dicendum. ¶Sic ad questionem. ¶Ad rationem in principio apparet solutio ex predictis tā in vltimo q̄ ī prīo articulo q̄stionis.

SEcūdo quæro.Vtrum hęc propositio/deus generat deum/sit vt vera a quolibet catholico cōcedenda. ¶Et videtur ꝙ sic.qꝛ pater generat filiuꝫ/sed pater generās est deus:⁊ etiā filius genitus est deus:ergo deus generat deū.pater etiā ⁊ filius spirant spiritumsanctuꝫ:sed vtraq̄ persona spirās vcꝫ ⁊ spirata est deus.ḡ ⁊c. ¶Cōtra.qꝛ deus est tres ꝑsone/sꝫ tres ꝑsone nec ꝓducūt nec ꝓducunt̃.ergo ⁊c. ¶Responsio vbi sic procedā.primo enim premittā de propositione ⁊ terminorum eius suppositione vnam distinctionem. Scđo dicā ad q̄stionē.

Quantū ad primum supposito ex aliis sepe dictis:ꝙ propositio non constat ex rebus signatis sed ex signis siue terminis vel vocalibus vt vocalis:vel mētalibus puta ꝯceptibus vt mētalis.distinctio p̄mittenda de propositione et terminorum eius suppositiōe est ꝙ propositio est duplex ⁊ eius suppositio multiplex. ¶Ad cuius euidentiam est sciendum ꝙ quedaꝫ propositio est cuius termini licet sint numero distincti quia īpossibile est aliquam propositionē constare ex solo vno termino numero:sunt tamen eiusdem speciei.⁊ talis ꝓpositio dicitur oīs illa in qua ideꝫ predicatur de seipso vt homo est homo/vel albedo est albedo:nō enim idē numero dicit̃ predicari de seipso:qꝛ hoc est impossibile:tūc enim propositio constaret ex solo vno termino/cum idē numero terminus esset predicatum ⁊ subiectum:qđ fieri non potest:sed dicitur idem specie predicari de seipso quia videlicet subiectum ⁊ predicatum sunt duo vocacales vel mentales termini eiusdē speciei ⁊ oīno eiusdē rei numero significatiui. Alia est propositio cuius termini sunt voces vel conceptus alterius speciei vt om̄is illa in qua non sic idem predicatur de seipso/vt homo ē animal/sortes vel deus est ens:⁊ similes:quarum cuiuslibet predicatum ⁊ subiectum tam secundum se sumpta q̄ etiam aliquo mō vt comparata ad ipsorum significata dicuntur esse alterius rationis.licet enim conceptꝰ superior significet idem numero qđ importat cōceptus

inferior/vt cōceptus entis illud idē qđ significat conceptus dei/⁊ ꝯceptus aīalis illud idē qđ cōceptus hoīs ⁊ sortis:nō tñ significat illud p̄cise/sed multa alia ab illo alterius rōnis:cuius ꝯtrariū est de prima ꝓpōne:in q̄ idē specie dicit̃ p̄dicari de seipso hoc est de alio eiusdē spēi cū ipso.tales eñ termini idē oīno significant adequate/nec aliq̄d ꝑ vnū nisi qđ ꝑ alterū iportat̃.Et ideo ī tali ꝓpōne dicit̃ p̄dicari idē de seipō:qꝛ licet p̄dicatū sit realiter differēs a subiecto:tñ vtriusq̄ p̄dicati vcꝫ ⁊ subiecti significatū est oīno idē numero:rōne cuius significati soliꝰ est vera oīs talis ꝓpō.nulla eñ talis affirmatiua ꝓpō pōt eē vera ciꝰ t̃minis vcꝫ p̄dicato ⁊ subiecto supponētibꝰ ꝓ seipsis:sed tm̄ ꝓ significato ipsoꝝ.qđ apparet/qm̄ ipossibile est ꝓpōnes cōtradictorias simul existere veras.ergo oīs illa affirmatiua est falsa cui cōtradictorie opposita negatiua est vera:sed oīs ꝓpō negatiua in q̄ idē p̄dicat̃ de seipso mō p̄expositō est vera eius t̃minis supponētibꝰ pro seipsis:sicut ista/hō nō ē sortes/sortes nō est sortes:⁊ sic de alijs:qm̄ cū vt dictū est subiectū taliū oīm sicut et quarūlibet aliarū sit realiter a p̄dicato distictū/licet eiusdē rei cū ipō significatiuū:ꝑ ꝯñs oīs ꝓpō in q̄ vnꝰ taliū terioꝝ negat̃ ab alio/est vera:sed talis est oīs illa in qua idē p̄dicat̃ negatiue de seipō eius terīs supponētibus ꝓ seipsis.ergo nulla affirmatiua ipsi ꝯtradictoria est vera eius terminis supponētibꝰ cōsimiliter:sed aliter puta ꝓ significato tm̄ ipsoꝝ/rōne cuius dicit̃ ꝓprie idē p̄dicari de se nō rōne terioꝝ:cū vnꝰ terminꝰ nō sit aliꝰ sed sit ab ipō numero distinctus:licet specie idistictus:ꝓpō affirmatiua est vera. ¶Ex hoc sequit̃ corollarie ꝙ ī nulla ꝓpōne in qua idē dicit̃ p̄dicari de seipō vere affirmatiue esse pōt suppositio materialis. ¶Ad cuius euidentiā est sciēdū ꝙ licet sit tm̄ in vlī duplex supradicta ꝓpē:triplex tñ dicit̃ eē ī propōnibꝰ suppositio:vcꝫ materialis/simplex/⁊ personalis. Suppō materialꝭ est ī oī illa ꝓpōne cuꝰ terminus subiectus supponit nō pro suo significato extra disticto ab oī signo/sed vel pro seipō vt ī propōne vocali qua dicit̃ ꝙ hō ē nomē/vel pro alio signo ꝑ ipꝫ significato vt ī ꝓpōne formata ī mēte qua dicit̃ ꝙ cōceptꝰ entis est qualitas vel trāscēdēs.talis eñ mētalis propōnis subiectū nō pōt esse cōceptus rectus deo ⁊ creature cōmunis: sed cōceptus reflexus teriatus ad rectū conceptū vt ad eiꝰ obiectū.qđ pōt euidēter ꝓbari.qm̄ de nulla re nisi sit p̄intellecta aliq̄d p̄dicat̃ ī propōne formata ī mēte:q̄ q̄dā res intellecta siue sit cōceptus siue aliud nō est talis propōnis subiectū/sed ipā eius intellectio qua dicit̃ existere intellecta.nullus eñ mētis ꝯceptus pōt esse seipso sed tm̄ mediāte actu alio intellectus.ḡ ꝯceptꝰ entis deo et creature cōīs ī mēte formatꝰ:licet nō intellectꝰ sit veraciter p̄dicabilis ⁊ subijcibilis ī aliq̄ propōne ī mēte formata.pōt eñ aliqđ obiectū icognitū eē propōnis mētis subiectū sicut ⁊ p̄dicatū.qꝛ nec sbiectū nec p̄dicatū oportet eē p̄cognitū:sed eē ipm̄ ꝯceptū quo itelligit̃ vtriq̄ significatū.tñ de nulla pōt verificari p̄dicatū aliciꝰ ꝓpōnis mētalis nisi de p̄cognita ꝑ eius subiectū.sed hoc p̄dicatū qđ ē q̄litas vel trāscēdēs verificat̃ ī ꝓpōne p̄dicta de ꝯceptu entis cōi deo ⁊ creature.nullus eñ aliꝰ est trāscēdēs.ḡ oportet istū ꝯceptū eē itellectū a formāte istaꝫ propōnē ꝑ ipm̄ propōnis subiectū.ex quo sequit̃ ꝓpositū vcꝫ ꝙ huiꝰ ꝓpōnis subiectū/ꝯceptꝰ entis est trāscēdēs/est cōceptus reflexus teriatus ad ens trāscēdēs ⁊ ꝓ ipō supponēs:cū si pro seipō supponeret propō falsa esset:qꝛ nec cōceptus reflexus q̄lis est ipe/dicit̃ esse trāscēdēs:⁊ tñ hoc nō obstāte est hec suppositio materialis sicut ⁊ in ista/hō est nomen:vel esto ꝙ aliter q̄ ī ista:qꝛ huius subiectū supponit pro seipō:illiꝰ aūt subiectū supponit ꝓ alio vcꝫ ꝓ ꝯceptu recto ciꝰ obiecto:tñ vtraq̄ ē materialis:qꝛ vtrobiq̄ ē suppositio pro signo. Vnde duplex pōt distingui suppositio materialis.vna in qua terminꝰ supponit pro signo nō significato ꝑ ipsum terminū supponētem esto ꝙ per alium puta per predicatum de eo:vt cum dicitur/homo est nomen.hic enim homo supponit pro seipō: q̄ videlicet homo ī ista propositione terminus subiectus est signū non significatū ꝑ seipsum:esto ꝙ ꝑ p̄dicatum. Alia aūt suppositio materialis est in qua terminus supponit pro signo alio a seipō et ꝑ seipm̄ significato:vt cū dicit̃ ens est transcēdēs. Ex quo apparet illud assumptū supius declarādū:videlicet ꝙ in nulla propōne affirmatiua in qua idē p̄dicatur de se vere/pōt eē suppositio materialis.qm̄ oīs propō talis in qua esset suppositio materialis eēt falsa:cū nūq̄ sit vera nisi p̄cise rōne eiusdē rei ꝑ vtrūq̄ propōnis terminū p̄dicatū vcꝫ ⁊ subiectū significate.quare ⁊c. ¶Sic ergo apparet prima suppositio vcꝫ materialis duplex.Etiā ꝙ hoc sit verū.vcꝫ ꝙ non tm̄ illa suppositio possit dici materialis in q̄ terminꝰ supponit pro seipō:sed etiam illa in qua supponit pro alio/tñ signo ꝑ eū significato:⁊ ꝑ ꝯñs ꝙ possit poni duplex suppositio materialꝭ/pōt declarari ex hoc.qm̄ si materialis suppositio requireret ꝙ oīs subiectus ⁊ p̄dicatus terminus supponeret tm̄mō pro seipō:oīs propō ī qua esset talis suppositio eēt falsa.qm̄ cū oīs propōnis termini realiter sint distincti vt scđm se quidditatiue sumpti:ꝑ ꝯñs oīs propō affirmatiua est falsa ⁊ negatiua ipsi ꝯtradictoria vera:eius subiecto ⁊ p̄dicato supponētibꝰ pro seipis. cōstat eñ ꝙ hic vocalis terminꝰ homo ab isto q̄ ē nomē vel vox realiter est distinctus.ergo vtroq̄ istoꝝ supponēte pro seipō hec ꝓpō hō est nomē vel vox erit falsa ⁊ negatiua ipsi ꝯtradictorie opposita erit vera.ergo ad hoc ꝙ ista sit vera/hō ē nomē vel alia oīs ipi similis/oportet dicere ꝙ licet subiectū supponat pro seipso:nō tñ p̄dicatū supponit pro se:sed pro alio puta pro signo ꝑ ipꝫ significato in ista propōne subiecto:⁊ ideo qꝛ nō supponit pro re extra:sed pro eius signo licet alio a seipō/dicitur materialis suppositio.Ex quo sequitur ꝙ materialis suppositio nō requirit ꝙ oēs termini propōnis supponāt pro seipis:imo oīs talis propō affirmatiua ī qua eēt talis suppositio esset falsa vt dictū est.ergo licꝫ quādoq̄ subiectū in aliqua suppositiōe tali supponat pro seipō:possit etiā supponere q̄nq̄ pro alio:semꝑ tñ in oī tali propōne materialē suppōnē habēte vident̃ eiꝰ termini supponere ꝓ eodē:vcꝫ tā ī illa cuiꝰ subiectū supponit ꝓ seipō:vt in ista/hō ē nomē.huiꝰ eñ p̄dicatū nō videt̃ supponere ꝓ alio q̄ ꝓ hoīe in ipā subiecto supponēte etiā ꝓ seipō:q̄ etiā in illa cuius subiectum supponit pro alio a seipō:vt in ista ens est trāscēdēs.huiꝰ eñ p̄dicatū vcꝫ transcēdēs nō videtur supponere ꝓ alio nec verū esse q̄ ꝓ ipō entis conceptu deo ⁊ creature cōmuni:pro quo etiā solo supponit huius ꝓpōnis subiectū.vnde ⁊ vlr̃ hoc videtur esse verū videlicet ꝙ oīs affirmatiue ꝓpōnis subiectū et p̄dicatū supponūt ꝓ eodē.omnis eñ affirmatiua ꝓpō videt̃ esse falsa cuius subiectū supponit pro alio ab illo ꝓ quo supponit p̄dicatum:q̄re ⁊c. ¶Suppositio autem simplex dicitur esse illa in qua terminꝰ subiectus supponit vel ꝓ seipō non absolute sumpto sed in ordine ad significatum vel pro suo significato quolibet singulari extra:sic tamē ꝙ p̄dicatū non est natum verificari de ꝓprio eiꝰ ꝯceptu sed tm̄modo de ꝯmuni:vt ponitur exēplū in multis ꝓpōnibus in pħia concessis:quarum prima est ista:homo est substātia scđa. Secūda.hō est magis substātia q̄ aīal. Tertia.hō est substātia que dicit̃ de subiecto ⁊ non est in subiecto.q̄ quidē tres ꝓpōnes ponūtur a pħo in p̄dicamētis:quarū omniū p̄dicata nō vidētur eē vera nisi vel de subiectis ipārū supponētibus ꝓ seipis:nō tñ vt quidditatiue pro seipis:sed vt significatiue in ordine ad eorum significata acceptis:vel pro ipsorum significatis

videlicet pro rebus significātibus extra sumptis ⁊ supponētibus: de quoꝝ ↄceptibꝰ ꝓprijs nō sunt nata verificari: sicut etiā apparet ī ista ꝓpōne / hō est species vel p̄dicabil' de pluribꝰ dr̄ntibꝰ nūero. cōstat eñ ꝙ hō nō p̄dicat' de sorte nec de platone / nec verificat' de ipsis singularibus hoībus ī re extra: nec ipse homo supponit pro se ipso. non eñ hec est vera / sortes est homo / homine ipso p̄dicato supponēte ꝑ seipō: sed ꝑ singulari significato. sed hoc mō spēs vel qd̄ idē est p̄dicabile de pluribꝰ dr̄ntibꝰ nūero p̄dicatur ⁊ verificat' de homine in ꝓpōne p̄dicta qua homo ipse verificat' de singularibꝰ qñ p̄dicat' de eis. Dico eo modo quantū ad hoc ꝙ sicut de sorte vel de platone nō p̄dicat' hoc supponēs ꝑ seipso absolute sumpto ita nec species vel p̄dicari de pluribus differētibꝰ nūero verificat' de hoīe vt supponēte isto mō. ergo aut verificat' de eo vt supponēte ꝑ se nō absolute: sed vt sumpto significatiue: vel qd̄ videt' veriꝰ verificat' de ipō vt supponēte pro re extra q̄libet singulari vt ꝑ platone ⁊ sorte: de cuius tñ ↄceptu ꝓprio nō verificat'. nō eñ sortes est species nec substantia scd̄a. ¶Tertia suppositio est ꝑsonalis vt oīs illa in qua terminus subiectus sic supponit ꝑ aliquo indiuiduo singulari ꝙ p̄dicatū talis ꝓpōnis natū est de cōceptu eiꝰ ꝓprio verificari: vt cū dicit' homo currit. Sola aūt prima īter suppositiōes tres p̄dictas est q̄ nō pōt esse in aliqua ꝓpōe in qua idē p̄dicat' de seipso: vt probatum est prius. ex quo sequit' ꝙ in tali ꝓpōne habet esse suppositio ꝑsonalis vel simplex. ¶Sed cōtra hoc qd̄ dictū est de suppositione simplici / arguitur / ⁊ ꝓbat' dupliciter ꝙ quādo in ꝓpōe terminus supponit simpliciter vt in ista / homo est species / vel est p̄dicabilis de pluribꝰ numero differētibus / homo nō supponit ꝑ re extra: sed tñ mō ꝑ seipso. ¶Primo. qꝛ res extra significata nec pōt esse ꝓpōnis subiectū nec p̄dicatū. ergo nec huiꝰ ꝓpōnis subiectū / cōceptꝰ hoīs est p̄dicabilis de pluribꝰ / pōt supponere ꝑ alio q̄ ꝑ se. ¶Scd̄o. qꝛ p̄dicari de pluribus et esse speciē est intentio scd̄a que nō cōuenit rei extra. ergo hoc p̄dicatū qd̄ est species vel p̄dicabil' de pluribꝰ nō verificat' de hoīe vt supponēte ꝑ re: sed magis vt supponēte ꝑ se. ¶Ad primū respōdet': ꝙ licet res ipsa extra nō p̄dicet': sed eius cōceptus: ⁊ etiā subijciat': tñ ↄceptus p̄dicatꝰ verificat' de ↄceptu subiecto aliqñ vt supponēte ꝑ re ex̄ significata: aliqñ vt supponēte ꝑ seipō absolute / ⁊ aliqñ vt supponēte ꝑ se ī ordine tñ ad suū significatū vt supra ē dictū. ¶Ad scd̄m rñdet' ꝙ dupl'r pōt dici aliq̄d eē p̄dicabile. Uno mō dr̄ predicabile ⁊ subijcibile oē illud qd̄ pōt esse ps ꝓpōnis. pars eñ ꝓpōnis q̄ p̄cedit copulā: est subiectū: ⁊ illa q̄ ipsā sequit' / p̄dicatū. ⁊ sic est verū ꝙ res extra nō est p̄dicabilis nec subijcibilis in aliqua ꝓpōne. Alio mō aliq̄d pōt dici p̄dicabile vel subijcibile qd̄ est ꝑ p̄dicatū vel ꝑ subiectū ꝓpōnis significabile: ⁊ p̄dicatū et subiectū qd̄ est ꝑ ptes ꝓpōnis significatū: ⁊ vt sic ↄuenit rei extra. ⁊ ideo qñ dr̄ ꝙ p̄dicari de pluribꝰ vel spēs qd̄ est idē / ē scd̄a intētio: verū est vt p̄dicari de pl'ibꝰ vel etiā de vno solo accipit' primo mō: nō aūt vt scd̄o mō. nec tñ ex hoc videl3 qꝛ hō vt supponēs ꝑ seipso est p̄dicabil' de pluribꝰ illo mō: videlicet vt ps ꝓpōnis / sequit' ꝙ p̄dicatū verificet' de ipso vt absolute sumpto: sed vt ad significatū potius ↄpato: pro quo p̄cise nō pro seipso supponēs verificat' ipse hō de sorte ⁊ de quolibet alio homine singulari. quare ⁊c̄. ¶Hec de primo.

Quantum ad secundum vbi est respondendū ad q̄situ / pono quatuor ↄclusiones. ¶Prima est. ꝙ subiectū huius ꝓpōnis / deus generat vel spirat deū / qd̄ q̄dē subiectū est ↄceptus dei / habet in diuersis ꝓpōnibus oēs tres suppositiōes p̄dictas: videlic3 simplicē materialē ⁊ ꝑsonalē. ¶Hec apparet. qꝛ oīs ille terminꝰ habet tres suppositiones istas qui in aliqua ꝓpōne supponit ꝑ seipso: tūc eñ habet suppositionē mat'ialē: ī alia ꝑ suo significato de cuiꝰ cōceptu ꝓprio ē verū ꝓpōnis p̄dicatū: tūc eñ habet suppōnē ꝑsonalē: ⁊ ī alia pro aliquo suo significato de cuiꝰ ↄceptu ꝓprio nō est verū talis ꝓpōnis p̄dicatū. tūc eñ habet suppōnē simplicē. sed talis terminꝰ est deus. g̃ ⁊c̄. ¶Maior apparet ex dictis ī articulo p̄cedēti. ¶Minor declarat' ⁊ exēplificat' ī tribꝰ propōnibus: quarū prima est ista / deus est q̄litas. Scd̄a ista deus est generās. Tertia / deus est creans: vel tres ꝑsone et q̄libet ipsarum. Cōstat eñ ꝙ prime ꝓpōnis subiectū est cōceptus dei supponēs tñmō ꝑ seipso. Scd̄e aūt subiectum est idē ↄceptꝰ supponēs ꝑ aliquo suo significato puta ꝑ sola p̄ma ꝑsona. de cuiꝰ ↄceptu ꝓprio est verū huiꝰ ꝓpōnis p̄dicatū. hec eñ ē vera: p̄ma ꝑsona siue pater generat / cuiꝰ subiectū ē ↄceptꝰ propriꝰ soli illi ꝑsone. Tertie aūt ꝓpōnis subiectū est idē dei ↄceptꝰ supponēs pro re significata. de cuiꝰ tñ ↄceptu proprio nō ē verū tal' propōnis p̄dicatū. ↄceptꝰ eñ dei propriꝰ hic sumit' ꝑ cōceptu alicuiꝰ ꝑsonarū tñ. cōstat aūt ꝙ nulla ꝑsona sola est creās / nec tres ꝑsone. g̃ in p̄ma propōne istarū / deus habet suppōnē materialē: ī scd̄a ꝑsonalē / ⁊ in tertia simplicē. q̄re ⁊c̄. ¶Scd̄a ↄclusio est: ꝙ ista propō / deꝰ generat vel spirat deū: esset falsa: supponēte materialiter vel simpl'r deo eiꝰ subiecto. ¶Hec apparet. qñ ↄstat ꝙ nec cōceptus dei in mēte formatꝰ gñat neq3 spirat / nec etiā tres ꝑsone diuine ꝑ ↄceptū hm̄oi īportate. sed propō supradicta eiꝰ subiecto supponēte pro seipso significaret p̄mū: vel3 ꝙ ille ↄceptꝰ gñaret deū. eius aūt subiecto ꝑ suo significato simpl'r supponēte significaret scd̄3 / vel3 ꝙ oēs tres ꝑsone nō aliq̄ tñ ipsarū gñaret deū / vt apparet ex p̄declaratis. g̃ propō ista eēt falsa / altero istoꝝ modoꝝ eiꝰ subiecto supponēte ī ipa. ¶Tertia ↄclusio ē: ꝙ ista ꝓpō supradicta ē vera ⁊ necessaria vtroq3 eius termīo p̄dicato vel3 ⁊ subiecto ꝑsonaliter supponēte. ¶Hec ē euidēs. qñ oīs illa propō ē vera isto mō cuiꝰ p̄dicatū ē verū de subiecto supponēte pro aliquo suo ꝓprio significato. de cuius cōceptu propō ē verū etiā ipm̄ p̄dicatū. sed tal' propō ē ista / deus gñat deū. eiꝰ eñ p̄dicatū qd̄ ē gñare deū ē p̄mo verū de p̄ma ꝑsona seu de ↄceptu eiꝰ proprio supponēte pro ea cuiꝰ ↄceptꝰ hic dicit' propꝰus cōceptꝰ rei significate ꝑ deū huiꝰ propōnis subiectū. vnde nec deus dicit' gñare deū / nisi qꝛ p̄ma ꝑsona gñat scd̄a3 / ⁊ tā p̄ma q̄ scd̄a est deus. g̃ ⁊c̄. ¶Quarta ⁊ vltima ↄclio est: ꝙ ista ꝓpō sepe dicta ē vera ⁊ absolute ab oī catholico cōcedēda. ¶Hec apparet. ⁊ seq̄t' ex p̄dicta. qñ oīs illa ꝓpō absolute ē v̄a ⁊ sine distictiōe aliq̄ cōcedēda: de cuiꝰ subiecto ꝑsonaliter supponēte p̄dicatū ē verū: s3 talis ē ista vt ostēsū3 ē. g̃ ⁊c̄. ¶Cōfirmat'. qꝛ sicut oīs propō īdefinita: vt ista / hō currit / hab3 duas causas veritatis siue pōt dupl'r esse vera: vno mō / oī hoīe singulari currēte: ⁊ alio mō solo vno: nec minus est vera / nec magis distinguēda / nec minꝰ ꝑ ↄñs absolute cōcedēda scd̄o mō q̄ primo: ita cōsil'ter potest dici de omni alia propōne: cuius subiectū est terminꝰ indefinite acceptus pluriū rerū nō tñ essentialiter sed tñ ꝑsonaliter diuersarū significatiuꝰ: vel3 ꝙ ē absolute vera et cōcedēda siue p̄dicato ↄueniēte cuil3 subiecti significato siue vni ipoꝝ tñ. sed cōstat ꝙ gñare cōuenit ⁊ si nō oī ꝑsone ꝑ cōceptū dei huiꝰ propōnis subiectū / tñ alicui vel3 prime ꝑsone / ⁊ spirare prime ⁊ scd̄e. ergo nō minus est absolute vera ⁊ cōcedēda ista / deus gñat deū / q̄ ista / deꝰ est infinitꝰ vel creauit mūdū: sicut nec minꝰ ista est absolute vera / hō currit solo sorte currēte q̄ quocūq3 hoīe singulari. ¶Sed ↄtra cōclusionē istā arguit' mlt'ipl'r. Primo. qꝛ ꝓpō ī vno sensu vera / ⁊ ī alio sēsu falsa / nō ē absolute sine distictiōe aliq̄ p̄uia ↄcedēda: sed ꝓpō supradicta ē hm̄oi vt p3 ex alijs ↄclōnibꝰ ī qbꝰ dictū ē ꝙ eiꝰ sbiectū p̄t hr̄e

tres suppositiones: ⁊ ꝙ ipso habente suppositionē materialē vel simplicem / ꝓpō ipsa est falsa. si aūt ꝑsonalem est vera. g̃ nō est absolute cōcedēda: sed p̄mo distinguēda. ¶Scd̄o. qꝛ ꝑ illo hic in ipsa supponit eius subiectū qd̄ primo significat' ꝑ ipm̄: sed dei cōceptus in ea subiectiuꝰ primo significat deitatē seu deū qui est ꝑsonaliter trinus sed nec generare est verū de deitate / nec de deo ꝑsonaliter trino. ergo ⁊c̄. ¶Tertio. qꝛ cū cōcretū ⁊ abstractū idē significēt / idē est dicere / deū generare deū / ⁊ deitatē generare deitatē. sed ↄstat ꝙ scd̄a ꝓpō qua dicit' ꝙ deitas generat deitatē / est falsa. ergo ⁊c̄. ¶Quarto. qꝛ oīs ꝓpō indefinita qualis est ista / habet esse vera ad minꝰ ꝑ aliquo indiuiduo ꝓprio sui obiecti: sed sicut indiuiduū hoīs nō est nisi hic homo singularis: ita nec dei nisi hic deus. oīs aūt hic deus est trinus: de quo nō ē verū generare / qd̄ est huius ꝓpōnis p̄dicatū. ergo ⁊c̄. ¶Ad primū dico ꝙ si illud qd̄ assumitur ī maiori est verū / nulla ꝓpō est absolute cōcedēda: sed antea distinguēda. qñ nec ista ꝓpō / deꝰ est ens infinitū / nec trinus ⁊ vnus / nec homo est aīal vel risibilis / nec aliqua alia est vera in omni sensu intellecta nec quomodocūq3 supponētibus eius extremis subiecto videlicet ⁊ p̄dicato: imo quelibet p̄dictarū est falsa: earū subiectis ⁊ predicatis supponētibus materialiter pro se ipsis: vera aūt ipsis supponētibus ꝑ rebus significatis nec tñ ex hoc sequitur ꝙ aliqua ipsarū sit distinguenda anteq̄ cōcedēda: qꝛ apud cōmunē vsum omniū ꝓpōnes tales intelliguntur ⁊ sic cōcedūtur earū terminis supponētibus ꝑ rebꝰ significatis: sicut ⁊ iste / homo est nomē vel vox / terminis supponētibus ecōtrario ꝑ seipsis: nec in istis aliter q̄ materialiter ꝑ seipsis / nec in alijs aliter q̄ ꝑsonaliter ꝑ significatis termini supponere intelligūtur a sane ītelligētibus. ex quo sequit' ꝙ nec ꝓpositionē veram eius subiecto supponēte materialiter ꝑ seipso vt hō est nomē / nec aliā verā eiꝰ subiecto supponēte ꝑsonaliter pro significato oportet distīgui: qñ talis suppositio est nota oībus cōiter: sed pōt q̄libet taliū absolute negari vel cōcedi. quare ⁊c. ¶Ad scd̄m respōdet': ꝙ sicut cōceptus hoīs specificus licet nō significet primo sortem vt absolute sumptus: tñ primū eius significatū pro quo ipe hoīs cōceptus supponit in ista ꝓpōne / homo currit / est sortes: cū ⁊ pro ipso nō pro alio sit vera. ꝑ illo aūt supponit ꝓpōnis subiectū: ⁊ illud vt ꝓpōnis subiectū primo significat: cū nec supponere hic sit aliud q̄ significare pro quo p̄dicatū est de ipso verū: ita licet dei cōceptus specificus vt absolute acceptꝰ primo significet absolute deū nō tñ aliquā ꝑsonarū: tñ vt huius ꝓpōnis subiectū / deꝰ generat deū / pater est primū eius significatū. pro quo ꝓpositio ipsa est vera. ¶Ad tertiū respōdet' ꝙ deitas vel essentia ī abstracto significat rē ipsam siue naturā ī circa tā vt tribus ꝑsonis ↄmunē: propter qd̄ nō pōt de ipa p̄dicari aliquod notiōale qd̄ ↄuenit tñ alicui vel aliquibus personis: nō oībus. deus aūt in concreto pōt supponere indifferēter vel pro oībꝰ ꝑsonis vel tñ pro vna. quare ⁊c. ¶Ad quartū respōdet' ꝙ qñ vnū indiuiduū est plures ꝑsone sufficit ꝙ ꝓpō indefinita verificet' pro vna illarū tñ: nec oportet ꝙ verificet' pro illo indiuiduo inquantū est oēs ille ꝑsone simul. sed sic est in proposito. ergo ⁊c̄. ¶Sic ad q̄stionē. ¶Ad rōnē in principio apparet solutio ex p̄dictis: qñ licet deus sit tres ꝑsone: non tñ in ista propōne / deus generat deū / huiusmōi subiectū supponit pro tribus oībus / sed tñ pro vna ipsarū. q̄re ⁊c̄. ¶Sed cōtra primo: qꝛ scd̄m istā expositionē etiā posset concedi ista / deus est distinctus seu alius a deo / eius subiecto ⁊ p̄dicato supponētibus ꝑsonaliter: qd̄ est falsum. ¶Scd̄o quis si deus generat deū / vel se vel aliū: sed nō se: qꝛ nihil generat semetip3: nec aliū deum: qꝛ tūc essent plures dij. ergo ⁊c̄. ¶Ad primū dicitur ꝙ non est simile de ista ⁊ de alia propositione. quoniā negatio quā signat distinctio negat vniuersaliter ⁊ distributiue t'minū p̄dicatū ipsam sequentē ab omni significato ꝑ subiectū. ⁊ ideo ista / deus distīguit' a deo / equipolleret isti / deus nō est idem alicui deo. hec aūt est falsa. quare ⁊c̄. ¶Ad scd̄m cōcedi pōt ꝙ genuit se deum sic intelligēdo quia genuit personā que est idē deus secū: nec tñ ex hoc sequitur ꝙ genuit se absolute: quia generans ⁊ genitum personaliter distinguūtur. quare ⁊c̄.

Circa dist. quintā: in qua magister ostendit ⁊ determinat ꝙ diuina essentia nō generat / nec generat': Quero primo de hoc: vtrū videlicet diuina essentia possit dici generare ⁊ generari. ¶Et videtur ꝙ sic. quia oīe illud qd̄ est res generans ⁊ res genita / pōt dici vere generare ⁊ generari. sed constat ꝙ diuina essentia est res generans ⁊ res genita cū sit a ꝑsonis oībus totaliter indistincta. ergo ⁊c̄. ¶Contra. quia omne generans est a genito ⁊ vniuersaliter oē producēs distinctū realiter a producto. sed diuina essentia est ab oī persona tā producēte q̄ producta indistincta totaliter ī re extra. ergo ⁊c̄. ¶Responsio. vbi supposito tāq̄ certo et ꝑ ecclesiā determinato extra de sum. tri. ⁊ fi. cath. cap. damnamus. ꝙ ipsa essentia nec generat nec generat' nec aliquo modo producit' nec producit ad intra / sic ꝓcedā. Primo eñ inquirā quomodo hoc sit intelligēdū. Scd̄o inquirā an filius possit dici generari de substātia patris et an semper generetur.

Quantū ad primū est sciendum ꝙ ista propositio / essentia nō generat nec generat' / pōt habere duplicē ītellectū: videlicet vnū ꝙ essentia nō sit res que generat nec q̄ generat': sed ꝙ ab omni re generāte ⁊ genita distinguat': vt ista / essentia nō generat nec generat' / sit vera sicut ista / homo non est angelus: vel alia quecunq3 negatiua: ꝑ cuius p̄dicatū ⁊ subiectū importātur distincta in re extra: ratione cuius distinctionis significatorū p̄dicatū negat' a subiecto. Aliū intellectū potest habere videlicet ꝙ essentia dicatur esse non generās nec genita in primo modo dicendi per se.

Hoc premisso pono quatuor conclusiones. ¶Prima est: ꝙ ista ꝓpositio / essentia nō generat nec generat' / primo modo ītellecta posset ab illis cōcedi qui ponunt ipsam essentiā distingui a ꝑsonis oībus in re extra. ¶Hec probat'. quoniā cū tñ diuine persone alique ꝓducāt ⁊ alie producātur: nihil ab eis in re extra distinctū est res producēs nec producta. ¶Hoc apparet qꝛ nulla res alia ab oī ꝑsona diuina est ꝓducēs aliquā ꝑsonā: nec ꝑsona ꝓducta. sed cū oīa ī re extra distīcta sint res diuerse vt in p̄cedētibus est ostēsū3 / cū nulla res alia sit ibi producēs nec ꝓducta nisi sola ꝑsona diuina: ꝑ ↄñs si diuina essentia esset ab oībus ꝑsonis distincta in re extra / esset res alia ab eis. g̃ nec posset nec deberet cōcedi seu dici aliqua res producēs nec producta. ¶Cōfirmat' qꝛ nullū realiter distinctorum potest dici alterum. sed si diuina essentia est distincta a personis oībus in re extra est ab eis omnibus realiter distincta: vt probaui in dist. scd̄a. ergo nō est aliqua personarū / nec per ↄñs res producēs nec producta. ¶Preterea esto ꝙ nō distinguantur ab eis realiter sed tantum vt dicunt formaliter in re extra / adhuc non videt' ꝙ essentia ipsa possit dici ꝑsona que generat nec persona que generatur: qñ scd̄m eos si essentia est ab oī ꝑsona distīcta ꝙ est aliq̄ quidditas alia

ab omni persona: siue formalitas sicut intellectus anime
est formalitas alia a volūtate: licet realiter secū idē. sed
cōstat ꝙ licet intellectus ⁊ volūtas ⁊ aīa sint res vna/ex
quo tñ sunt plura in re extra quomōcūq; distīcta/ nō pōt
dici ꝙ intellectus sit illa formalitas seu quidditas q̄ eli=
cit ⁊ recipit actū volendi/nec ecōuerso videlicet ꝙ volū
tas sit illa que elicit ⁊ recipit actū intelligēdi: licet dicaꝶ
realiter idē secū. ergo ⁊ ī ꝓposito ꝯsimiliꝶ est dicēdū: vide
licet ꝙ cū nō minus generare sit solius ꝑsone prime ⁊ ge
nerari scđe: vel ipsa scđa/⁊ generare prima: q̄ dicere ⁊ re=
cipere verbū creatū sit intellectus: ⁊ spirare ⁊ recipere
amorē sit volūtatis: nō magis diuina essentia poterit di
ci illa res q̄ generat nec illa q̄ generaꝶ q̄ intellectus cre
atus illa volūtas q̄ spirat amorē: nec ecōuerso voluntas
ille intellectus qui dicit ⁊ recipit verbū. ¶ Cōfirmaꝶ. qꝛ
nullū in re extra distīctoꝝ est alterū in re extra vt ab ipō
distīctū: sed diuina essentia est/vt dicūt/distīcta a ꝑsonis
oībus in re extra: ergo vt sic in re extra distincta non est
aliq̄ ꝑsona: nec ꝑ ꝯn̄s res generans nec genita. ¶ Scđa
cōclusio est: ꝙ ꝓpō ista ꝑdicta/essentia nō generat nec ge
neraꝶ/in p̄mo intellectu ꝑdicto ītellecta est falsa/nec ab
aliquo ꝯcedēda. ¶ Hec ꝓbaꝶ. qm̄ oē illud qđ est a re ge=
nerāte ⁊ a re genita īdistīctū realiter in re extra/est vere
res generans ⁊ res genita. ¶ Hoc apparet ex opposito.
qm̄ qđ nō est res q̄ generat nec res q̄ generaꝶ oportet ꝙ
tā a re generāte q̄ a re genita sit distinctū. sed diuina es=
sentia est a ꝑsona tā generāte q̄ genita indistincta tota=
liter in re extra: qꝛ si esset distincta ab ipsa in re extra ali=
qualiter/⁊ realiter. nō pōt aūt distingui realiter. ergo ⁊c.
¶ Cōfirmaꝶ. qꝛ in diuinis nō sunt plures res q̄ tres. sed
nisi diuina essentia esset res ꝓducēs/ ⁊ alia res ꝓducta:
ibi essent quatuor res: videlicet vna q̄ est generās vt pri=
ma ꝑsona: alia q̄ est genita vt secūda: ⁊ tertia que est spi=
rata: quarta q̄ esset distincta a tribus predictis: videlicet
ipsa essentia: supposito ꝙ non esset res aliqua trium ꝑdi
ctoꝝ videlꝫ nec ꝓducēs nec ꝓducta. oē eñ qđ est ī re ex
tra ⁊ nō est res talis est distinctū ab ipā ⁊ ꝑ ꝯn̄s ponit in
nūerū cū ea: qꝛ oīa in re extra distīcta sūt plura: ⁊ ꝑ ꝯn̄s
numerata. ergo ⁊c. ¶ Preterea ad idē arguiꝶ. quia illud
qđ sic est realiter pater/filius/⁊ spiritus sanctus ꝙ est ab
ipsis oībus indistinctū totaliter in re extra/vere est res
que generat ⁊ res q̄ generaꝶ ⁊ alia q̄ spiratur: sed diuina
essentia est huiusmodi. ergo ⁊c. ¶ Minor habetur extra
de sum. tri. ⁊ fid. cath. c. damnamus. vbi sic dicitur: Nos
sacro approbante concilio credimus ⁊ confitemur cum
Petro ꝙ vna quedā summa res est incōprehēsibilis q̄=
dē ⁊ ineffabilis que veraciter est pater ⁊ filius ⁊ spiritus
sanctus tres simul persone ac singillatim quelibet earū=
dem. et ideo in deo solūmodo trinitas est non quaterni=
tas. ergo cum scđꝫ istā ecclesie dēterminationē sic diuina
essentia sit oēs tres persone ⁊ quelibet earū ꝙ nō ponit
in numerū cū eis/quia tantū est ibi trinitas nō quaterni
tas/per ꝯn̄s sequitur euidenter ꝙ essentia oīno est indis
tincta a personis oībus in re extra. ex q̄ sequiꝶ ꝓpositū
videlicet ꝙ ipsa vere est res generās ⁊ res generata: ⁊ ꝑ
ꝯn̄s ꝙ ꝓpō huic opposita qualꝭ est supradicta/est falsa.
¶ Confirmatur ꝑ illud qđ vbi supra subdit ecclesia: vbi
ait ꝙ diuina essentia est pater qui generat/⁊ filius q̄ ge=
neratur/⁊ spiritus sanctus qui procedit. ergo ꝓpositio
ista/essentia non est res que producit: nec res que produ
citur/est vt falsa ⁊ determinatiōi isti ecclesie cōtraria ab
omni catholico neganda. ¶ Ex predictis duabus cōclu
sionibus infero corollarie nō esse tutū dicere ꝙ essentia
diuina sit distincta ab omnibus personis quātūcūq; mo
dicū in re extra. quoniā vt apparet ex prima cōclusione
sic dicētes habēt cōcedere ꝙ essentia nō est pater qui ge
nerat/nec filius qui generatur/nec spiritus sanctus qui
procedit/cū sit distincta ab istis omnibus in re extra. et
esto ꝙ dicāt ꝙ īmo est realiter q̄libet ꝑsonarū/ nō tamē
possunt dicere que sit q̄libet earū totaliter in re extra: cū
ponāt ipsam esse distinctā ab oībus aliqualiter in re ex=
tra. sed hoc videtur esse contra determinationē ecclesie
supradictā. ergo ⁊c. ¶ Tertia ꝯclusio est: ꝙ ista ꝓpō su=
pradicta/diuina essentia nō est res q̄ generat/nec q̄ gene
ratur/nec q̄ spiratur/ scđo modo intellecta est vera et a
catholico cōcedēda. ¶ Hec ꝓbaꝶ. qm̄ nihil pōt dici vere
aliquid in primo mō dicēdi ꝑ se nisi illud qđ cadit in sua
diffinitione: sed ꝑdicatū huius ꝓpōnis/ diuina essentia
est pater qui generat vel filius qui generaꝶ: non cadit in
diffinitione subiecti. ergo ipsa non est vera primo modo.
¶ Maior est euidēs. nulla eñ ꝓpō affirmatiua est vera
in p̄mo mō: nisi illa cuiꝰ ꝑdicatū ē sui subiecti diffinitiuū.
¶ Minor ꝓbaꝶ. qm̄ subiectū ꝓpōnis huius est ꝯceptus
diuine essentie. ꝑdicatū aūt est conceptus ꝑsone. ꝙ autē
cōceptus ꝑsone nō cadat in diffinitione cōceptꝰ essentie
sic ꝓbaꝶ. cuicūq; cōpetit ꝙ sit talis res qualis īportaꝶ ꝑ
conceptū diffinitiuū diuine essentie/ ei cōuenit ꝙ sit talꝭ
qualis importaꝶ ꝑ oēm cōceptū q̄ est pars diffinitionis
essentie. ¶ Hec est euidēs in exēplo. qꝛ eñ cōceptꝰ aīa=
lis corporis substātie ⁊ entis est ꝑs diffinitionis hoīs ꝓ=
pter qđ ista ꝓpō est vera in p̄mo mō: hō est aīal corpus
substātia ⁊ ens: ideo cuicūq; ꝯuenit ꝙ sit talꝭ res qualē
importat diffinitio hoīs/necessario cōuenit ꝙ sit talꝭ q̄lē
importat quilibet ꝑdictoꝝ cōceptuū ipsam hoīs diffini=
tionē ꝯstituētiū. sed cōstat ꝙ nō oīs res īportata ꝑ diffini
tionē siue descriptionē diuine essentie ē res importata ꝑ
cōceptū talē puta alicuius determinate ꝑsone. filius dei
eñ est vere essentia diuina: nō tñ pater: nec pater est filiꝰ
nec spiritus sanctus. ergo nullius ꝑsone determinate cō
ceptus est deitatis diffinitiuus: nec ꝑ ꝯn̄s de eiꝰ ꝯceptu
predicabilis p̄mo mō. ¶ Confirmaꝶ. qꝛ oē ꝑdicatū dictū
de aliquo primo mō diciꝶ de quocūq; de quo diciꝶ eiꝰ sub
iectū: sicut de quocūq; ꝑdicaꝶ homo/ ꝑdicanꝶ aīal corpꝰ
substātia: quoꝝ q̄libet diciꝶ de hoīe p̄mo mō: sed diuina
essentia diciꝶ de tribus ꝑsonis realiter distinctis: quarū
nulla diciꝶ de altera. licet eñ deꝰ sit realiter ⁊ totaliter ī
re extra pater/filius/⁊ spūs sctūs/nulla tñ ꝑsona istarū
est altera. q̄ nec aliqua ꝑdicaꝶ de diuina essētia p̄mo mō.
quare ⁊c. ¶ Et si cōtra hoc arguaꝶ: qꝛ cū nulla ꝑsonarū
sit distincta ab essentia ī re extra/ ꝯceptus ꝑsone nō īpor
tat nisi illud idē qđ īportat cōceptus essentie. q̄ ē de ipō
ꝑdicabilis p̄mo mō. Dico ꝙ an̄s est verū: sed ꝯn̄a nō va=
let. qꝛ nec oīm cōceptuū idē importātiū in re extra vnus
est alterius diffinitiuus nec ꝑ ꝯn̄s de ipō ꝑdicabilꝭ p̄mo
mō: sed tñ illoꝝ cōceptuū diuersoꝝ vnus est diffinitiuus
alterius ⁊ ꝑ ꝯn̄s de ipso ꝑdicabilis primo modo: cuiꝰ vi
delicet conceptus diffiniti obiectū significatū quodcūq;
oportet esse tale q̄le est res significata ꝑ eius diffinitiuū
cōceptū: cuius ꝯtrariū est in ꝓposito. ⁊ ideo licet qꝛ ꝯce=
ptus ꝑsone ⁊ ꝯceptꝰ essentie idē significāt totaliter in re
extra vnꝰ ꝑdicetur de alio idētice: non tñ primo modo.
¶ Quarta ⁊ vltima ꝯclusio est: ꝙ ista ꝓpō/diuina essen
tia generat ⁊ gn̄aꝶ vel spirat ⁊ spiraꝶ/vt sic absolute sum
pta/est falsa: nec est ab aliquo catholico ꝯcedēda. ¶ Hec
probaꝶ ⁊ inferꝶ ab aliquibus ex tertia supradicta: qm̄ vt
dicūt: nulla ꝓpō in qua de vltimate abstracto ꝑdicaꝶ ali
quid natū ꝑdicari de subiecto eiꝰ sic vltimate abstracto
tñ in p̄mo mō dicēdi ꝑ se/est vera nisi sit vera ī p̄mo mō:
et ita ꝑ ꝯn̄s oīs talis in primo modo falsa est simpliciter
falsa: sed in ista ꝓpōne: diuina essentia generat vel gene=
ratur: ꝑdicatū est natū tñ ꝑdicari ī primo mō ⁊ subiectū
de q̄ ꝑdicaꝶ ē vltimate abstractū. q̄ cū ista ꝓpō scđꝫ ꝯclusio
nē tertiā supradictā nō sit vera īmo falsa ī p̄mo mō: nec
simpliciter ⁊ absolute sumpta poterit esse vera. ¶ Sed
ista ratio meo iudicio non concludit. Primo. quia scđm
istā rōnē ista ꝓpō/diuina essentia est res ꝓducēs ⁊ res q̄
producitur/ esset falsa: quoniā idē ⁊ ꝯsimiliter abstractū
est subiectū istius ⁊ alterius: nec ꝑdicatū huiꝰ qđ est res
generans seu ꝓducēs ⁊ producta/est aliter ꝑdicabile q̄
predicatū alterius: qđ est producēs ⁊ productū absolute
sumptū. ergo cū ista ꝓpositio/diuina essentia est res que
producit ⁊ que producꝶ/nō sit vera in primo modo/ nec
sumpta simpliciter erit vera si ratio ista valet. hoc autē
est falsum vt supra est ꝓbatū. ergo ⁊c. ¶ Secūdo. qꝛ non
minus creare q̄ generare est adiectiuū ꝑdicabile in pri=
mo modo. sed hoc nō obstante hec ꝯceditur tāq̄ vera/es
sentia diuina creauit omnia: cū tamē nō sit in primo mo=
do vera. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia nō minus pater=
nitas q̄ diuina essentia est abstracta/cū tamē de ipsa ꝑdi
centur vere multa cōcreta que non sunt de ipsa in primo
modo vera. paternitas eñ vere diciꝶ deus distincta a fi=
lio ⁊ a spiritu sancto: tam ipsa etiā q̄ quelibet alia pro=
prietas personalis q̄ etiā diuina essentia in abstracto de
re dicitur videri a quolibet beatoꝝ ⁊ beatificare quēlibꝫ
eoꝝ. ergo ⁊c. ¶ Alij ꝓbāt aliter ꝯclusionē ꝑdictā ꝑ hoc:
quia generare siue ꝓducere ⁊ produci nō ꝑdicantur nisi
tantū de illo de quo primo ⁊ immediate ꝑdicanꝶ: sed sup=
posita sola sunt de quibus talia immediate ⁊ primo ꝑdi=
cari possunt. ergo ⁊c. ¶ Sed nec ista ratio valet. ¶ Pri
mo. quia supponit qđ est eque dubiū sicut principale ꝓ=
positū: videlicet ꝙ generare ⁊ generari nō possint ꝑdica=
ri primo ⁊ immediate de diuina essentia. cum eñ diuina
essentia sit ab omni persona indistincta totaliter in re ex
tra/ꝑ ꝯn̄s non est magis natū generare vel generari ꝑdi
cari de persona immediate ⁊ nō de essentia/ q̄ ꝙ non pre=
dicentur de ipsa essentia abstracte. ergo ⁊c. ¶ Secundo.
quia nec maior assumpta est euidēs: videlicet ꝙ produ=
cere ⁊ ꝓduci nō possint ꝑdicari nisi de illo de quo dicunꝶ
immediate. Et primo. quoniā non magis generare ⁊ ge=
nerari dicūtur de persona primo ⁊ immediate q̄ res ge=
nerans ⁊ generata. sed constat ꝙ hoc non obstante vide=
licet ꝙ persona dicatur primo res generās vel genita/ni
hilominus vtrūq; istoꝝ dicitur de essentia: vt ꝓbatū est
supra. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmaꝶ. quia si generās vel genitum
non dicereꝶ nisi de illo de quo verificaꝶ primo/q̄ nō dice=
reꝶ de deo: qđ est falsum: qꝛ deus in ꝯcreto vere diciꝶ ꝓdu
cere ⁊ ꝓduci. ¶ Cōsequētia est euidēs. qm̄ illud ipsi ha
bēt hic vocare predicari de aliquo īmediate ⁊ primo qđ
ꝑdicaꝶ de ipso ꝯuertibiliter ⁊ adequate. sed cōstat ꝙ per
sona prima nō aūt deus est de qua ꝑdicaꝶ generare con=
uertibiliter ⁊ adequate/sicut ⁊ sola secūda ꝑsona de qua
generari/ ⁊ tertia de qua spirari dicitur isto mō. ergo ⁊c.
¶ Et si dicas ꝙ ideo hec est vera/deus generat/qꝛ huiꝰ
subiectū qđ est deus/in cōcreto supponit tātūmō ꝓ p̄ma
persona: cōsimiliter tibi diceret aduersarius ꝙ cū deitas
et deus sint equalis ꝯmunitatis/cū etiā hec sit vera/ dei
tas est pater/ nō minus ꝑ ꝯn̄s deitas in abstracto q̄ deꝰ
in concreto poterit supponere ꝓ prima ꝑsona. quare ⁊c.
¶ Aliter magister sentētiarū ꝓbat ꝯclusionē istā ī dist.
ista. caplo p̄mo. vbi sic arguit. hoc noīe essentie intelligi
mus diuinā naturā q̄ cōmunis est tribꝰ ꝑsonis ⁊ tota in
singulis: ideo nō est dicēdū ꝙ pater genuit diuinā essen=
tiā. quia si pater dicereꝶ genuisse diuinā essentiā/essentia
diuina relatiue dicereꝶ ad patrē. ⁊ subdit. Item cū deus
pater sit diuina essentia/ si eēt eius genitor esset vtiq; ge
nitor eius rei q̄ ipse est/⁊ ita eadē res seipsam genuisset.
Hec sunt verba magistri: ꝑ que ipē sic videtur velle argu
ere. Diuina essentia significat rem vt tribus personis cō
munē/⁊ ab eis totaliter indistinctam. sed constat ꝙ tres
persone nō dicūtur producere nec produci. ergo ⁊c. ¶ Cō
firmatur. quia si essentia diuina vt tribus cōmunis esset
genita/ergo vt in patre esset genita: sed essentia vt in
patre est pater: ergo pater esset genitus a seipso. ¶ Con
similiter posset argui de filio. quia si essentia vt cōmunis
tribus generat/ergo ⁊ vt in filio: sed vt in filio est filius:
ergo filius est generans semetipsum. hoc autē est falsum
et impossibile. ergo ⁊c. ¶ Sed contra istam rationē ma=
gistri etiā est illud qđ superius est argutū: videlicet ꝙ nō
magis diuina essentia q̄ deus importat rem communem
omnibus personis. ⁊ ideo si propter hoc ista dicitur esse
falsa/ essentia ꝓduciꝶ ⁊ producit/ propter eandem ratio=
nem ista erit falsa/ deus producitur ⁊ producit. ¶ Con=
firmatur. quia sicut diuina essentia vt est in patre est pa=
ter/ita ⁊ deus ē deus. et ideo sicut tu arguis ꝙ si essentia
dicatur generari/ ⁊ pater: ita ꝓpter eādē rationē potes
idem arguere si deus dicatur generare. ¶ Aliter arguūt
alij dicētes ꝙ ista propositio/ essentia generat/importat
ꝙ essentia sit quoddam ens per se existēs distinctū a ꝑ=
sonis a quo generatio capiat eē/sicut generatio a suppo
sito. sed constat ꝙ iste eius intellectus est falsus. ergo ⁊c.
¶ Ista etiāꝫ/ essentia generatur/ implicat ꝙ essentia ca
piat esse simpliciter per generationē. sed constat ꝙ hoc
est falsum. quia ipsa prefuit in patre: in quo a nullo acce=
pit esse. ergo ⁊c. ¶ Sed nec ista ratio concludit propter
duo. Primo. quia falsum est qđ accipit: videlicꝫ ꝙ ista ꝓ
positio īportet illud/ puta ꝙ essentia sit distīcta ab omni
bus personis a qua generatio capiat esse: qꝛ nec aliqua
cōsimilis propositio hoc significat in creatis: puta ista
ignis generatur/ nō importat ꝙ ignis genitus sit a quo
generatio accipiat esse: cum nec a producto sed tantum
a producente aliquid accipiat/nec productio sit in crea=
tis nec etiam in diuinis aliquid distinctum ab extremis.
¶ Secūdo. quia si ista propositio hoc importat qđ acci=
pis/ ⁊ consimili modo ista/deus generatur. ergo non ma=
gis est ista q̄ alia ꝯcedēda. hoc autem est falsum. ergo ⁊c.
¶ Et quādo dicitur ꝙ ista/essentia generatur/ implicat
ꝙ essentia capiat esse simpliciter: qđ est falsum: Diceret
aduersarius ꝙ idem implicat ista/deus generatur: vide
licet ꝙ deus ipse accipiat esse simpliciter: sed nō minus
est falsum dicere deum in concreto q̄ deitatem in abstra=
cto accipere esse simpliciter. ergo ⁊c. ¶ Vltimo arguit
doctor ille cuius est ratio supradicta / ad idem sic. sicut
album sumitur quandoq; pro aggregato ex albedine et
subiecto/ modo quo ista non est vera/ lignū est album: alī
quando autem tātum pro subiecto albedinis/modo quo
ista est vera/lignum est album: ita ⁊ producens vel produ
ctum ⁊ aliud quodcunq; concretum: et ita generās seu
producens ⁊ productum de diuina essentia predicatum
non potest aliter sumi q̄ altero predictorū duorū modoꝝ
sed vtroq; istorum modorū propositio ista est falsa. q̄ ⁊c.
¶ Minor probatur. quia si huiusmodi ꝑdicatum videli=
cet producens vel productū/ primo modo sumatur: vide
licꝫ ad similitudinē aggregati ex albedine ⁊ subiecto/ in
cludit intrinsece generationē sicut albū consimili modo
sumptū albedinē: ⁊ ita sicut album nō predicatur nisi de
cōposito ex albedine ⁊ subiecto ipsam albedinē includē
te/ ita nec generās nec genitū vel ꝓductū nisi de aliquo
productionē intrīsece includēte: sed ꝓductionē ītrīsece
nō includit illud ꝓ quo essentia diuina in ista ꝓpōne sup
ponit. nō eñ pōt supponere ꝓ ꝑsona: sed ꝓ natura oībꝰ
personis cōmuni: de cuius ꝯceptu primo nō est ꝓductio
actiua nec passiua. q̄ ⁊c. ¶ Si aūt ꝓducens vel ꝓductū
sumatur scđo modo: videlicet ad similitudinē albi ꝓ albe=
dine subiecti accepti/ adhuc propositio est falsa. quia ta
lis ꝓpositio/essentia ꝓducitur vꝭ ꝓducit/dat ītelligere
ꝙ essentie cōueniat ꝓducere ⁊ ꝓduci scđo mō dicēdi ꝑ se
sed vt sic intellecta est falsa: quia que per se alicui insunt
siue primo siue secūdo modo/ vtr̄ insunt: sed oīs res que

est essentia est pducēs nec oīs etiā est producta. ergo ⁊c. ¶ Sed nec ista ratio est sufficiēs: qꝛ cōsimili mō arguā ꝙ nec ista sit vera deus est pducēs ⁊ productus. cōstat em̄ ꝙ productio nō includit ī deo ītrīsece primo mō/nec ꝯuenit ipsi scd'o mō magis ꝙ̄ diuine essentie in abstracto et ita ꝑ eādē rōnē probat ꝙ nec ista/ de⁹ gn̄at/ erit vera accipiēdo generās quocūqꝫ illoꝝ modoꝝ. hoc aūt ē falsū ergo ⁊c. ¶ Et si dicas ꝙ nō est sile/qꝛ deus ī cōcreto supponit ꝓ ꝑsona: nō aūt diuina essentia ī abstracto magis pro vna ꝙ̄ pro alia pōt supponere sed pro oīb⁹ īdistīcte. hoc nō videt verū: qm̄ ī ista ꝓpōne q̄ vera ē/essentia ē res generās distīcta a re gn̄ata ⁊ spirata/essentia ipa supponere videt tm̄ pro pͥma ꝑsona: q̄ qdē sola ē realit distīcta a filio genito ⁊ a sancto spiritu spirato. ergo ⁊c.

Et ideo breuiter quātum ad hoc dico duo. Primū est, ꝙ cōclusio supradicta est vera ⁊ ab ecclesia deteriata. Scd'z: ꝙ nulla rō efficax pro ei⁹ probatiōe pōt adduci: excepta sola deteriatiōe ecclesie/⁊ etiā quia talis propō essentia generat seu pducit/falsuꝫ videt ptēdere intellectū. ¶ Primū apparet extra de sum. tri. ⁊ fi. cath. cap. supi⁹ allegato. Dānam⁹. vbi dicit ꝙ illa sūma res nō est generās nec genita nec procedēs. ¶ Scd'z apparet ex p̄dictis rōnib⁹ supius recitatis q̄ pro ꝯclusiōe hm̄oi adducunt: q̄ nō vident ꝯcludere/qꝛ oēs fundant in vno: vcꝫ ꝙ essentia ī abstracto nō pōt supponere pro aliq̄ sola ꝑsona. cōstat em̄ ꝙ si essentia vel deitas ī abstracto supponeret pro pͥma ꝑsona: sicut deus ī ꝯcreto: nō min⁹ esset vera ista/deitas gn̄at/ꝙ̄ ista/deus gn̄at. sed cū essentia dicat esse ꝑsona ī abstracto/nō min⁹ ꝙ̄ deus ī ꝯcreto et ecōuerso: cū em̄ est vera ista pater est essentia siue deitas/sicut ista pater est de⁹/ꝑ ꝯn̄s nō apparet aliq̄ rō q̄re essentia in abstracto nō possit supponere ꝓ ꝑsona. q̄re ⁊c. ¶ Cōfirmat. Primo ī ista propōne/essentia est res generās distīcta realiter a ꝑsona genita ⁊ spirata/essentia ipa supponit tm̄ pro pͥma ꝑsona. ergo ꝯsiliter videt posse supponere in ista: essentia est generans vel genita. quare ⁊c. ¶ Scd'o. qꝛ ꝙ albedo in abstracto nō possit supponere pro eodē pro quo album in cōcreto/ hoc est quia albū in cōcreto aliquid īportat puta subiectū distinctū realiter ab albedine ī abstracto. Si em̄ albedo ⁊ album idē oīno significarēt/nec aliqd ꝑ vnū īportaret nisi qd ꝑ alterū īportat/pro quocūqꝫ posset albū supponere ⁊ albedo: cū nec aliqs vocalis termin⁹ vel mētalis ī aliq̄ ꝓpōne supponat nisi pro illo qd aliquo mō significat: sed deus ī cōcreto nō īportat nisi tm̄ illud qd significat deitas ī abstracto. ergo ⁊c. ¶ Ex hoc videt sequi corollarie vltimum dictū: vcꝫ ꝙ ideo hec propō/essentia diuina gn̄at vl gn̄at ab ecclesia nō admittit sed vt falsa repellit: qꝛ licꝫ ipsa essentia supponēte pro pͥma ꝑsona sit vera: tm̄ qꝛ hoc nō videt ptēdere propō ipsa/sed magis ꝙ supponat pro re increata vt est indifferēter q̄libet ꝑsonarū/mō quo constat ipsam eē falsam: ideo repellit tāꝙ̄ falsa. ¶ Cōfirmat. qꝛ aut ecclesia ꝑ istā negatiuā diuina essentia nō producit nec producit/intēdit ponere siue esse rē aliquā puta ipaꝫ essentiā in diuinis que ab oī producēte ⁊ producto supposito distinguat/⁊ ꝑ ꝯn̄s ꝙ talis res nō possit dici producēs realiter nec producta/aut ꝙ essentia non dicitur producēs nec producta in pͥmo mō dicēdi ꝑ se/ aut ꝙ nō potest dici producēs nec producta propter falsum intellectū quē propō ipsa ptēdit ratione illius pro quo essentia ei⁹ subiectū supponit. Sed non potest poni primū: qꝛ tunc ecclesia sibi contradiceret: cū dicat in capl'o superi⁹ allegato ꝙ illa res summa / videlicet essentia diuina est pater qui generat filius qui generatur ⁊ spirit⁹ sanctus qui procedit. nec secundū/quia esto ꝙ huiusmodi propositio non sit vera in primo nec in secūdo modo dicēdi ꝑ se ex hoc nō sequitur vt argutū est superius/ quin sit vera/ ergo relinquit tertiū qd est propositū. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum est sciendum ꝙ per istam: filius est de substātia patris/ aut intelligit ꝙ fili⁹ sit de substātia patris tāꝙ̄ de illo qd est aliqd ei⁹ tantū: ita ꝙ ly de substātia patris dicat circūstātiā cause formalis ⁊ materialis/ vel cuiuscūqꝫ alterius partis ex qua cōpositū dicitur esse. vel tantū ꝑ ipsam intelligunt sancti qui eam ponunt ꝙ filius quia a patre genitus habet ꝙ sit eadē substantia cū ipso: vel qd idē est ꝙ filius quia a patre genitus habet ꝙ sit substātia patris. ¶ Hoc premisso pono quatuor ꝯclusiones. ¶ Prima est ꝙ filius nō est de substātia seu ex substātia patris: scd'm primū intellectū. ¶ Hec apparet. qꝛ qd est sic simplicit simplex ꝙ nulla in ipso includūtur distincta quātūcūqꝫ modicuꝫ in re extra/ nō potest dici sicut nec est de aliquo seu ex aliquo illo modo: sed quelibet personarū est sic simpliciter simplex. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat. quia diuina essentia non est intrinseca alicui personarū tāꝙ̄ aliquid tātū ipsarū: sed est tota persona quelibet diuisim ⁊ oēs simul coniūctim: nec aliqua persona importat aliquid aliquo modo distinctū ab ipsa. ergo cū patris substātia sit ipsa diuina essentia q̄ equaliter est omnis ꝑsona/nullo modo filius potest dici genitus de patris substātia isto modo. ¶ Secunda ꝯclusio est: ꝙ nec filius potest dici de patre genitus isto modo: puta scd'm primū intellectū p̄dictū. ¶ Hec apparet: quia nō magis pater est aliqd filij ꝙ̄ ei⁹ substātia seu essentia. pater em̄ a filio realiter ē distictus nec ꝑ ꝯn̄s vt sic est aliquid eius. res autē que est pater videlicet deitas que dicitur eius substātia/est tot⁹ filius sicut ⁊ totus pater ⁊ spiritus sanctus/ nō tantū aliquid eius. ergo ⁊c. ¶ Tertia conclusio est: ꝙ filius est generatus de substātia patris secūdū aliū intellectū p̄expositū. ¶ Hec apparet. quoniā constat filiū esse a patre genitū etiā eē eādē numero essentiā siue substantiā cū eo. ergo ipse filius est generatus de patris substantia illo modo. ¶ Confirmatur. quia constat scd'm doctrinā sanctorum filium esse de patris substantia generatū. que propositio a sanctis posita/nō videt posse intelligi aliter ꝙ̄ altero predictoꝝ duorū modoꝝ. sed primo modo non potest intelligi nec est vera. ergo ⁊c. ¶ Ex hoc sequitur corollarie ꝙ ly de substātia patris in ꝓpositione ista importat aliquo modo causalitatē ⁊ cōsubstantialitatē. īportat dico causalitatē originatiuā nō proprie sumptā vt in creaturis repertā/vbi omnis causa originatiua seu effectiua a producto essentialiter est distincta: sed vocādo large et ī proprie causam originalē ꝑsonā q̄libet producētē. est em̄ prima ꝑsona puta pater originatiuus filij ⁊ ꝯsubstātialis ipsi: cū sit eadē numero substātia cū ipo. ex quo sequitur/ꝙ cū ꝑ propositionē p̄dictā denominetur ꝯsubstātialitas ⁊ origo/ proprior est ista propositio in diuinis filius generatur de substantia patris vel spiritus sanctus spiratur de substātia patris ⁊ filij: ꝙ̄ aliqua cōsimilis in creatis: puta ista: ignis genitus est de substantia ignis generantis. ¶ Hoc apparet. quoniā licet ignis genitus sit originaliter a generantis substantia/ nō est ipsi tamē tantum consubstātialis sicut filius patri ⁊ spiritus sanctus patri ⁊ filio: quoniā sic oēs persone sunt ꝯsubstātiales ꝙ sunt vna numero substātia. eē aūt pductū creatū est alia essentia numero a suo pͥncipio pducēte. ergo ⁊c. ¶ Ex p̄dictis sequit corollarie ꝙ filius nō pōt dici creatus: qm̄ cū creatio sit de nihilo pductio/ nihil cui⁹ aliqd prefuit est creatū: ⁊ si nihil cuius aliquid prefuit est creatum/ multo min⁹ illud cuius tota essentia p̄fuit/pōt dici creatum: sed tota essentia filij ⁊ spiritus sancti p̄cessit in patre pducēte. passiua etiā generatio nō est aliud ꝙ̄ dei

tas in patre p̄cedens. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat. qꝛ nullū essentialiter indistinctoꝝ pōt dici ab alio creatū: sed oēs persone sunt vna essentia. ergo ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima ꝯclusio est ꝙ filius semꝑ generat ⁊ fuit eternaliter generat⁹ de substātia patris. ¶ Hec pbat ab aliquibus ꝑ hoc. qꝛ cōstitutiuū suppositi sempiterni semꝑ stātis est etiā sempiternū et actualiter semꝑ manēs. sed oīa diuina supposita sunt eterna ⁊ semꝑ ꝑmanētia: quorū pͥmi puta patris principiū cōstitutiuū est actiua generatio: filij autē passiua: ⁊ spiritus sancti spiratio passiua. ergo pductiones huiusmodi sunt eterne ⁊ semꝑ necessario ꝑmanētes. ¶ Sed ista ratio nō concludit. qꝛ falsum supponit quando dicit ꝙ ꝑsone diuine sunt realiter ꝯstitute. nō enim vt alias in p̄cedētibus dictū est magis debēt dici cōstitute ꝙ̄ cōposite. ¶ Et ideo aliter potest ꝯclusio p̄dicta pbari per hoc: qm̄ sicut illud dicit fuisse ab aliquo pductū nō tm̄ actu pduci ab ipso /qd est positū in esse ab eo/⁊ postꝙ̄ est in esse positū pōt existere sine ipso/ita illud dicitur nō tm̄ fuisse ab aliquo pductū: sed etiā semꝑ actu pduci ab ipso/ qd sic est in esse positū ab eo effectiue ꝙ nō pōt permanere actualiter sine ipso. ¶ Hoc potest haberi ab Augustino sup Gn̄. dicente ꝙ aer nō est factus lucidus sed semꝑ fuit lucidus. cuius dicti nulla alia ratio potest esse nisi quia lumen quo aer illustratur sic in esse a sole in aere ponitur ꝙ licet ab ipso positū non tamē potest manere actualiter sine ipso actualiter ꝑmanēte. ⁊ ideo dicitur ab eo ꝙ̄diu manet semꝑ generari ⁊ aer eo mediāte cōtinue illustrari. sed oīa tria diuina supposita sunt eterna quorū secundum sic est a primo/⁊ tertium a primo ⁊ a secūdo ꝙ impossibile est ipsa pducta supposita existere sine pducētibus ipsa: cum oīa sint vnica numero essentia. ergo ⁊c. ¶ Sic ad questionē. ¶ Ad rationē in principio apparet solutio ex p̄dictis in alio articulo q̄stionis.

Secundo quero: vtrum diuina essentia sit formalis terminus generationis qua filius generatur/⁊ spirationis qua spūs sanctus spirat. ¶ Et videt ꝙ sic. qm̄ essentia oīs rei pducte est formalis terminus pductionis sue: sed diuina essentia est essentia cuiuslꝫ ꝑsone diuine pducte. ḡ est terminus pductionis sue. ¶ Cōtra. qꝛ cū terminus pductionis accipiat esse ꝑ pductionē a pducēte/nihil p̄cedēs ī producēte pductionē ⁊ pductū pōt esse termin⁹ pductionis: sed diuina essentia p̄cedit in oī diuino supposito pducēte pductū ⁊ eius pductionē. est em̄ diuina essentia ipa pducēs substātia: cōstat aūt pducēs eē ꝑus ordine ꝙ̄ pductū. ḡ ⁊c. ¶ Respōsio. vbi sic ꝓcedā. Primo em̄ excludā triplicē dicēdi modū. Scd'o dicaꝫ aliter ad q̄situ. Tertio soluā ad quoddā dubiū: videlicet an diuina productio ad intra sit vniuoca an equiuoca.

Quantū ad primū sunt tres opiniones oēs cōtrarie opinioni doctoris subtil. ⁊ specialiter prime due: quarū prior est ꝙ formalis termin⁹ gn̄atiōis nō est essentia. sed gn̄atio passiua est termin⁹ formalis gn̄ationis actiue. ipsius aūt passiue gn̄ationis nō pōt eē aliquis terminus formalis. ¶ Hec tria pbat iste doctor. Et primo primū videlicet ꝙ essentia nō possit esse formalis termin⁹ gn̄ationis nec alicui⁹ alteri⁹ pductionis/ Primo ꝑ rationē factā in principio: vcꝫ qꝛ cū essentia p̄cedat gn̄ationē ⁊ oēm productionē diuinā/nō capit esse per eā qd aūt est terminus gn̄ationis capit esse ꝑ gn̄ationē. ergo ⁊c. ¶ Scd'o. qꝛ si essentia esset formalis termin⁹ gn̄ationis/aut caperet esse simpliciter ꝑ gn̄ationē: aut non: sed tm̄ esse in filio. sed primū nō pōt poni/qꝛ tūc seq̄ret ꝙ essentia filij q̄ simpliciter caperet esse/ foret distincta ab essentia patris q̄ nullatenus capit esse simpliciter. qd est falsuꝫ. nec scd'm: qꝛ licet forma aliqua cōicata vni ab alio terminet cōicationē: nō tm̄ gn̄ationē: sicut apparet de aīa: q̄ vt ī corde cōicet alīi mēbro/tm̄ nō teriat gn̄ationē qua mēbrū hm̄oi gn̄at/cū non capiat esse ꝑ illā gn̄ationē ergo ⁊c. ¶ Tertio. qꝛ oē producēs habet relationē ad terminū formalē productū. sed ī ꝓposito pater nō refert ad essentiā. ergo ⁊c. ¶ Scd'm: videlicꝫ ꝙ gn̄atio passiua sit termin⁹ gn̄ationis actiue/sequit ex primo: qm̄ in filio nō est nisi essentia ⁊ gn̄atio ipsa passiua/ ⁊ ita ꝑ ꝯn̄s alterū horū habet esse terminus formalis actiue gn̄ationis: sed nō essentia vt probatū est. ergo ⁊c. ¶ Tertiū: vcꝫ ꝙ gn̄atio passiua nullū habeat terminū/ pbat ex hoc: qm̄ si haberet terminū aliquē: aut hm̄oi eius terminus esset essentia/vel gn̄atio ipa/vel tota ꝑsona. sed nō primū vt probatū est. nec scd'm: qꝛ nihil est terminus suiipsius. nec tertiū qꝛ aut tota ꝑsona esset formalis termin⁹ ratione essentie aut ratione proprietatis relatiue: sed neutrū hoꝝ pōt poni. ergo ⁊c. ¶ Scd'a opinio est alterius dicētis ꝙ gn̄ationis passiue terminus est pater non filius: qꝛ filius refert gn̄atione passiua ad patrē/⁊ nō ecōuerso. gn̄ationis aūt actiue formalis termin⁹ nō est ipsa gn̄atio passiua nec essentia: sed ꝑsona: vcꝫ filius. ⁊ hoc nō distiguēdo t'minū pductiōis formalē cōtra totalē: sed supponēdo t'minū formalē pro illo qd capit esse ꝑ productionē: ⁊ tm̄ nō est formaliter ipsa productio. ex quo sequit ꝙ gn̄atio passiua nō possit dici formalis productiōis t'min⁹ isto mō: qꝛ ipa gn̄atio est ipsa productio: ergo nō est t'min⁹ a productiōe distinctus. ¶ Qꝛ aūt nec essentia sit eius t'minus/ pbat. Primo ꝑ rōnē alteri⁹: vcꝫ qꝛ de rōne formalis t'mini productionis est ꝙ habeat eē formale ꝑ productionē: sicut ⁊ de rōne t'mini totalis ꝙ solū ꝑ productionē habeat eē totale: sed diuina essentia nō habet esse formale ꝑ aliquā productionē. ḡ ⁊c. ¶ Scd'o. qꝛ nihil idē est p̄ncipiū pductionis elicitiuū ⁊ termin⁹: alias idē eēt prius ⁊ posteri⁹ seipso cū principiū sit prius terīo: sed essentia est oīs diuine productiōis p̄ncipiū. ergo ⁊c. ¶ Tertio. qꝛ fili⁹ habet essentiā solo vnico mō habēdi ipsam: sed habet eā vt principiū elicitiuū spirationis spūs sancti. ḡ nō vt terminus. ¶ Quarto. qꝛ si essentia diceret t'min⁹ gn̄atiōis: hoc nō esset nisi qꝛ est cōicata filio ꝑ gn̄ationē. sed ex hoc nō magis sequit ꝙ essētia sit t'min⁹ gn̄atiōis ꝙ̄ spiratio actiua que etiā ꝑ gn̄ationē cōicat filio. ergo ⁊c. ¶ Quito. qꝛ si forma p̄existeret ⁊ materia nouiter fieret/ipa materia nō forma eēt t'min⁹ formalis productionis. ergo t'min⁹ formalis productiōis nō dicit qꝛ est forā t'mini totalis/ sed qꝛ pͥmo capit eē ꝑ productionē: sed ꝑ productionē nō capit eē essentia. ergo ⁊c. ¶ Sexto. qꝛ formal t'min⁹ productiōis realiter refert ad producētē. sed essentia nō refert ad aliquā ꝑsonarū. ergo ⁊c. ¶ Tertia opinio est cuiusdā alterius dicētis ꝙ gn̄atio diuina ē cōicatio ⁊ productio. quo supposito dicit tria. ¶ Primū ē: ꝙ diuina essentia ē formalis t'minus gn̄atiōis vt gn̄atio est cōicatio. qm̄ illud est formalis terminus generationis sic sumpte qd ꝑ ipaꝫ cōmunicat. sed ꝑ generationē essentia cōicat filio sicut et ꝑ spirationē spiritui sancto. ergo ⁊c. ¶ Scd'ꝫ est ꝙ terminus formalis gn̄atiōis vt ipa gn̄atio est pductio non est essentia sed filiatio/ siue ipsa passiua gn̄atio. ¶ Hoc pbat. qꝛ illud qd p̄cedit pductionē nō pōt poni ei⁹ t'minus sed illud qd sequit: vel saltē nō p̄exigitur. sed diuina essentia preexigitur ⁊ presupponitur gn̄ationi diuine/nō aūt relatio ipsa. ergo ⁊c. ¶ Tertiū est ꝙ totalis gn̄ationis t'min⁹ est filius. qꝛ illud est totalis productiōis t'minus qd est ipꝫ totū qd producit: sed filius est ipꝫ totū qd generatur/⁊ spiritus sanct⁹ hoc totū qd spiratur. ḡ ⁊c. ¶ Cōtra omnes tres opiniones predictas arguo primo simul sic. Aut oēs iste opiniones p̄dicte intelligūt esse inter essentiā/relatiuā ꝓprietatē/⁊ ꝑsonā diuersitatē in

se extra aliquā aut nullā. Si primū/falsum supponūt: qr maiorē pluralitatē rerū ꝙ trinitatē in diuinis ponūt. Si scdm/ergo falsum est hoc in quo oēs cōueniūt: videlicet ꝙ vnū pdictorū sit formalis generationis terminus τ nō alterū: cū p vtrūqꝫ eorū importet idē totaliter ī re extra. ex quo sequit ꝙ quōcūqꝫ pdicte oēs opiniones ītelligāt diuersitatē siue oīmodā vnitatē inter pdicta existere ī re extra/nō potest alicui⁹ earū ꝯclusio esse vera. ¶ Minor declaratur. Et primo quātū ad eius primā ptē: videlicet ꝙ si p illa intelligāt diuersa aliqua in re extra ꝙ ponāt maiorē pluralitatē ꝙ trinitatē in diuinis. qm̄ impossibile est ponere aliqua distincta quātūcūqꝫ modicū in re extra quin talia sint plura in re extra eo ipso quo distincta vnde plura τ distincta sunt ꝯuertibilia. qr oīa plura sunt distincta/τ ecōuerso oīa distīcta sunt plura eo modo quo distīcta. vt si sunt distincta in aīa sunt plura in ipsa: si ī re extra/sunt plura etiā ī re extra. ergo si essentia ꝓprietas et persona sunt in re extra distincta/sequit ꝙ sit in diuinis septenarius aliquoꝝ in re extra distinctorū. sunt em̄ ibi tres psone τ tres ꝓprietates relatiue τ essentia cōis oībus: inter q̄ oīa vt supponit est diuersitas aliqua licet modica in re extra. ergo τc. ¶ Cōfirmat. quia cōcedētes aliqd puta a. esse formalē vel totalē alicuius realis ꝓductionis terminū: τ aliquid puta. b. nō esse illius ꝓductionis terminū: nō vident posse dicere talia: videlicet. a. τ. b. esse vnicū in re extra/τ p ꝯn̄s hn̄t cōcedere ꝙ sunt plura sed prima opinio triū pdictarū ponit ꝙ essentia nō pōt esse termin⁹ formalis generationis actiue/sed ipsa generatio passiua: secūda ꝙ termin⁹ generatiōis nec est essentia nec generatio passiua/sed psona: τ tertia ꝙ terminus formalis gn̄ationis vt cōicatio est essentia τ non relatio: vt aūt gn̄atio est ꝓductio ecōuerso. psona aūt est totalis gn̄ationis terminus. ḡ prima opinio ponit τ hab3 ponere inter essentiā τ gn̄ationē diuersitatē/τ p ꝯn̄s pluralitatē aliquā in re extra. scd̄a īter psonā τ gn̄ationē passiuā et essentiā: τ tertia siliter inter ista. nisi em̄ prima opinio intelligeret esse ī re extra diuersitatē inter essentiā τ relationē siue psonā/nō ꝓbaret essentiā nō posse eē ꝓductionis terminū: sed gn̄ationē passiuā: qr essentia nō capit eē p gn̄ationē actiuā nec refert ad eā ꝓducens: sed gn̄atio passiua est q̄ capit esse τ ad quā refert realiter generās. ¶ Cōsiliter nisi secūda opinio ponere ītēderet diuersitatē inter psonā τ essentiā τ gn̄ationē/ nō ꝓbaret essentiā nō posse eē terminū ꝓductiōis qr nō capit eē: nec gn̄ationē passiuā/qr ē ipsamet ꝓductio: τ idē vt arguit nō ē terminus suippsius. ¶ Cōsiliter apparet de opinione tertia videlicet ꝙ ītēdat ponere vel habeat diuersitatē aliquā inter illa. ḡ τc. ¶ Scd̄a ps minoris: videlicet ꝙ si oīa supradicta intelligāt vnū τ idē totaliter in re extra/ nō sit verū illud in quo oēs conueniūt/apparet. qm̄ si per a. et b. idē totaliter īportet/nō posset aliquis dicere ꝙ. a. magis ꝙ. b. curreret nec saltaret/nec alicuius termin⁹ ꝓductionis realis existeret: sed oēs opiniones pdicte conueniūt in hoc ꝙ vnū illorū τ nō alterū est termin⁹ ꝓductionis. ergo τc. ¶ Scd̄o arguo specialiter cōtra quālibet pdictarū opinionū. Et primo cōtra primā. Primo. qr opinio ista videt esse cōtraria opināti. quoniā ipse alibi arguit cōtra illos qui ponūt īter essentiā τ relatiuā ꝓprietatē esse dualitatē aliquā in re extra: τ nitit saluare illa que cōcedunt de diuinis a catholicis ꝓpter diuersas indiuisiones q̄s ponit: quarū alia est vt dicit deitatis a se τ alia ipsius a relatiōe: sed nisi p huiusmodi indiuisiōes diuersas ipse ītendat ponere aliquā diuersitatē īter essentiā τ relationē/ nō video quō ꝓpter ipsas possit saluare qd̄ hic dicit τ ꝓbat: vez essētiā nō posse eē gn̄ationis terminū: sed ꝓprietatē relatiuā. ḡ hoc qd̄ hic dicit est cōtra illud qd̄ alibi ex ītētione ponit. ¶ Secūdo cōfirmat. qr ex hoc ꝙ in filio nō est nisi essentia τ passiua gn̄atio ipse infert ꝙ passiua gn̄atio sit gn̄ationis actiue termin⁹/cū nō sit ei⁹ termin⁹ essentia. sed si p gn̄ationē passiuā τ essentiā ī re extra oīno idē ītelligeret. hoc nō diceret nec sic argueret. ḡ τc. ¶ Tertio. qr falsu3 est illud qd̄ addit tertio/qm̄ dicit ꝙ gn̄atio passiua nō habet terminū. qm̄ passiua generatio est idē oīno qd̄ fili⁹: cui⁹ termin⁹ pōt dici sanct⁹ spūs ab ipso τ a patre spiratus: vt in sequētibus dicetur inferius. q̄re τc. ¶ Scd̄o arguo cōtra opinionē secundā. Primo. qr etiā videt cōtradicere opinanti: cū dicat alibi ꝙ ꝓprietas relatiua nullū ponit īnumerū cū essentia in re extra. ex hoc aūt qd̄ hic ponit sequit ꝯtrariū: vez ꝙ relatio ponit innumerū: nō tm̄ cū essentia: sed etiā cū psona/τ ipsa etiā essentia cū psona. qm̄ vt hic dicit termin⁹ formalis ꝓductionis nō pōt esse essentia. qr nō capit esse per ꝓductionē: qr etiā ipsa est principiū ꝓductionis: nec per ꝯn̄s pōt eē termin⁹: nec ꝓductio vel generatio passiua qr terminus ꝓductionis nō est ꝓductio: sed psona est hmōi termin⁹ a ꝓductione distinctus. ergo expsse hic ponit ꝙ filius generatus a gn̄atione passiua sic est distīct⁹ ꝙ ipse τ nō generatio ipsa passiua est generatiōis actiue terminus. nec essentia etiā pōt esse termin⁹. ḡ cū ista oīa dicta sua non videant posse saluari ponēdo ipsam psonā productā ꝓductionē passiuā τ essentiā esse vnū tm̄mō in re extra/ p ꝯn̄s ex istis dictis ei⁹ sequit ꝙ sint plura in re extra distincta. hoc aūt est ab eo alibi negatū: est etiā in se falsu3. qr ad hoc sequeret vt deductū est superius rerū septenari⁹ in diuinis. ergo τc. ¶ Cōfirmat. qr etiā oēs sue ratiōes quibus ꝓbat essentiā nō posse esse ꝓductiōis terminū sed psonā videntur idē innuere: videlicet diuersitatē inter psonā τ essentiā: τ p ꝯn̄s pluralitatē aliquā in re extra. q̄re τc. ¶ Tertio τ vltimo arguo cōtra tertiā opinionē. qm̄ aut opinio illa p cōicationē τ p ꝓductionē intelligit oīno idē in re/aut nō. sed nō pōt poni scd̄3: qm̄ patris ad filiū nō est nisi vnica relatio: τ ita licet illa dicatur gn̄atio τ cōicatio/nō tm̄ ista īportāt in ipsa aliqua aliquo mō diuersa: sed idē totaliter ī re extra. ¶ Cōfirmat. qr nec etiā pr̄is ad filiū dicit esse vnica relatio tāꝙ aliqd distinctū in re extra ab vtroqꝫ relatiuorū. neutra em̄ psonarū refert ad alterā p aliquid ab eis distinctū. sed quelibet dicit referri ad alterā p seipsam: τ ideo cuiuslibet dicitur esse relatio vna: nō tm̄ a psona ipsa relata distincta sed qr ipsa persona relata est vna. ergo p cōicationē τ p ꝓductionē nō possunt intelligi in diuinis aliqua in re extra diuersa. ex quo sequit primū: videlicet ꝙ p ista nō intelligitur nisi vnū tm̄mō in re extra. ergo falsu3 est qd̄ accipit ista opinio qm̄ dicit ꝙ essentia nō relatio est terminus formalis huius gn̄ationis vt gn̄atio est ꝓductio. ecōuerso aūt relatio est eius terminus formalis vt est ꝓductio: psona aūt ē terminus totalis. ¶ Cōsequētia est euidēs. qm̄ si idē oīno in re extra est dicere gn̄ationē diuinā esse cōicationē τ ꝓductionē/ergo nō magis essentia pōt dici eius termin⁹ vt cōicatio: τ relatio vt ꝓductio/ꝙ ecōuerso. ¶ Preterea argui pōt scd̄o cōtra opinionē istā sicut cōtra alias pcedētes: vez p hoc qr videt expsse ponere diuersitatē inter essentiā/relatiuā ꝓprietatē/τ psonā τ īter cōicationē τ ꝓductionē. qd̄ apparet. qr nisi hoc poneret nō diceret essentiā esse terminū gn̄atiōis vt gn̄atio est cōicatio nō aūt vt ꝓductio: τ relationē seu passiuam gn̄ationē ecōuerso eē formalē terminū gn̄ationis: vez vt gn̄atio est ꝓductio τ nō vt cōicatio: τ psonā esse totale3 terminū nō formalē. nisi em̄ inter cōicationē et ꝓductionē aliquā diuersitatē ponere ītēderet/ nō video q̄re magis essentiā diceret eē terminū cōicatiōis τ relationē ꝓductionis ꝙ ecōuerso: nec magis etiā psonā diceret esse terminū totalē τ relationē formalē ꝓductiōis: essentiā aūt cōicationis/ꝙ ecōuerso/nisi ipam psonā imaginaret

sicut quoddam totū ex relatione τ essentia sicut ex duobus distictis ī re extra aliqualiter ꝯstitutū. τ ita p ꝯn̄s ponit non tm̄ essentiā distīgui a relatiōe: sed etiā psona3 a relatione ipsa τ ab essentia: sicut constitutū a duob⁹ distinctis constituentibus in re extra: s3 ista oīa sunt absurda. ergo τc. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum vbi ad quæsitum aliter est dicendū: est sciendū ad euidentiā dicendoꝝ ꝙ diuinā essentiā eē formalē gn̄atiōis terminū pōt hr̄e q̄druplicē intellectu3. Vnū quē habere vident omnes opiniones tres supradicte: ꝙ essentia sit terminus ptialis ꝓducti capiens esse simpliciter in ꝓducto per ꝓductionē mō quo dicitur ꝙ forma substātie gn̄ate est formalis terminus generationis. ¶ Secundus intellect⁹ huius pōt esse: ꝙ pria psona ꝓducta sit ex ꝓprietate relatiua τ essētia ꝯstituta: cui vez psone realiter constitute ipsa essentia que est alterū eius ꝯstituentium/sit communicata p gn̄ationem actiuā: non tm̄ vt accipiēs esse simplicit p ipsam generatione3: s3 tm̄ vt accipiens esse in supposito gn̄ato mō quo si ante generationem substantie cōposite ignis pcederet eius substantialis forma supnaturaliter creata vel per īpossibile naturaliter ꝓducta sine materia/τ postea ex ipa τ ex materia nouit creata gn̄aret nouiter ignis substantia ꝯposita/ipsa forma substantialis ignis diceretur terminus talis gn̄ationis. ¶ Tertius intellect⁹ posset esse propositionis pdicte: ꝙ filius accipiat p gn̄ationem tanꝙ per aliqd distinctū a patre generante τ ab ipso filio genito in re extra ꝙ sit essentia que vel q̄ est illud qd̄ est. ¶ Quartus intellectus etiā posset esse vt essentia dicat formalis termin⁹ gn̄ationis vel spiratiōis/nō tāꝙ alicuius distincti a ꝓducente τ a ꝓducto supposito in re extra: s3 qr ꝙ ipse filius genit⁹ sit essentia q̄ subsistit hoc habet a patre a quo est īmediate non mediante gn̄atiōe tanꝙ aliquo distincto a patre generāte τ ab ipso filio generato.

Hoc præmisso pono quatuor conclusiones: quarum tres omnes prime sunt negatiue: τ quarta tm̄ affirmatiua. ¶ Prima ē ꝙ essentia nō pōt dici formalis termin⁹ gn̄ationis nec spiratiōis diuine scd̄m primu3 intellectum. ¶ Hec probatur. primo qr psona diuina nō est cōposita/sed simplicissima in re extra: s3 si essentia eēt hoc modo terminus ꝓductionis/vez tanꝙ aliqd ꝓducti non tanꝙ tota eius natura: sed poti⁹ vt pars aliqua oīs persona ꝓducta esset ꝯposita: qr ex duobus puta ex essētia τ ex ꝓprietate relatiua distinctis ī re extra aliqualit cōstituta. ergo τc. ¶ Scd̄o: quia essentia nō magis distīguit in re extra ab aliqua ꝓprietate relatiua ꝙ a seipsa vt ꝓbatum est supra in dist. 3. sed si essentia eēt ꝓductiōis terminus isto mō vez tanꝙ aliqd ꝓducti nō vt ipm totū oporteret ipsam a ꝓprietate relatiua τ a psona tota ꝓducta esse distīctā aliqliter in re extra. ḡ τc. ¶ Tertio: qr diuina essentia est necesse esse: nec ē ꝓducēs nec ꝓducta/ vt dictū est in q̄stione alia: sed omne accipiens a ꝓducēte esse simplicit ē ꝓductū realiter. ḡ essentia nō accipit esse simplicit p ꝓductionē ab ipso ꝓducente supposito: nec p ꝯn̄s potest dici ꝓductionis terminus isto modo. ¶ Confirmatur. qr oē ꝓductū tale quale est omne accipiēs esse simpliciter/qd̄ habet seu est ab alio/est distīctu3 realiter ab ipso: sed essentia diuina est ab oīb⁹ diuinis suppositis simul sumptis τ a quolibet ipsorum indistincta totaliter in re extra. ergo τc. ¶ Secunda conclusio est: ꝙ nec diuīa essētia pōt dici forāl ꝓductiōis termin⁹ scd̄3 ītellectū scd̄3 q̄tuor pdictorū. ¶ Hec ꝓbat p eadē media excepto vltimo per que prima: qm̄ si hoc modo essentia esset formalis ꝓductionis terminus essentia esset distincta in re extra a ꝓprietate relatiua τ psona ab eis vt cōstitutum a ꝯstituentibus/vel saltem si ꝯpositū est a suis cōponentibus indistinctu3 non posset vitari vt videtur quin psona esset composita: qr ex ꝓprietate relatiua τ ex essentia constituta. s3 hoc poni non potest. ḡ τc. ¶ Confirmat. qr pater generās non cōicat filio ptem sui nec aliqd ei⁹ tm̄ cum tot⁹ filius sit a patre: sed si filius esset ex relatione τ essentia ꝯstitutus cui pater cōicaret solam essentiā/cōicaret ipsi aliqd ei⁹ tm̄: daret etiā ipsi ptē sue substātie aliquam aliā retinendo: qr essentiā cōmunicatam sibi retineret: q̄ nec vt cōceditur accipit esse per generationē simpliciter: s3 tm̄ eē ī filio: cui⁹ ꝓprietas relatiua accipit eē simplicit qr nec pfuit ī patre vt haberet ꝯcedere hic modus dicendi ponens essentiam ipsam esse gn̄ationis formalē terminū. hoc autem est oīno absurdum τ erroneū. ergo τc. ¶ Preterea oē ꝯstitutū ex aliq̄ psupposito ī alio nec per ꝯn̄s accipiente esse simpliciter in isto τ ex aliquo altero in nullo alio psupposito/est ex duobus distinctis ī re extra realiter ꝯstitutū: sed scd̄m istu3 scd̄3 intellectū ꝓpositionis pdicte omnis psona diuina ꝓducta est ꝯstituta ex essentia psupposita in supposito ꝓducente nec per ꝯn̄s esse simpliciter accipiēte/τ ex ꝓprietate relatiua nō presupposita in supposito producēte/s3 in ipsa psona producta esse simpliciter accipiēte: ḡ essentia τ ꝓprietas relatiua sunt duo in re extra distincta in q̄libet diuino supposito. hoc aūt est impossibile τ absurdu3. ḡ τc. ¶ Confirmatur. qr aut per psonam ꝓductā eius relatiuam ꝓprietatem seu ꝓductionē passiuam τ p essentiam diuinā ītelligis ide3 oīno/ aut diuersa aliqua in re extra. s3 nō videt ꝙ possit idē intelligi ab aliq̄ ponēte essentiam esse formalem ꝓductionis terminū isto mō vez secundū intellectū illū pdictum scd̄3. qm̄ ille ponit psonā ꝓductā esse ex ꝓprietate relatiua τ ex essentia cōstitutā. Si aūt p oīa ista idem oīno in re intelligeret/ hoc nō poneret nec ponere posset. nihil em̄ dicit esse ꝯstitutum realiter ex seipso. nec per ꝯn̄s magis psona ꝓducta diceret ex essentia τ ex ꝓprietate relatiua ꝯstituta ꝙ alterū horu3 tm̄ vez essentia vel ꝓprietas relatiua diceret constituta ex psona. nō possent etiā dici in plurali plura ꝯstituētia ipsa essētia τ ꝓprietas relatiua si in nullo distincta existerēt in re extra ergo oportet ꝙ iste ītellectus scd̄us quo essentia diuina dicit esse formalis ꝓductiōis termin⁹/ ponat inter essentiam τ psonam ac relatiuā ꝓprietate3 aliquā in re extra diuersitatem: sed oīs diuersitas talis est impossibilis inter ista. ḡ τc. ¶ Preterea q̄ro qd̄ iste intellect⁹ secūdus ītelligit qm̄ dicit ꝙ essentia p ꝓductionē non accipit esse simpliciter: sed accipit esse in ꝓducto. aut em̄ p ꝓductu3 intelligit aliquid in re ab essentia distinctum/aut non. si primū/ supponit τ intelligit falsum: quia essentia diuina nec a ꝓducente supposito nec a ꝓducto distinguitur ī re extra. Si secūdū/tunc nescio quid velit intelligere qm̄ dicit ꝙ essentia accipit esse in ꝓducto: qr ita posset dicere econuerso vez ꝙ ꝓductum accipit esse in essentia: vel ꝙ ꝓductū accipit ꝙ sit essentia. imo τ hoc eēt ꝓprie dictu3 qr oīs persona ꝓducta habet a ꝓducente ꝙ sit eadē secum essentia: sicut dicet infra. ḡ τc. ¶ Et si contra hoc arguatur. qr August. τ alij doctores catholici dicūt ꝙ pat cōmunicat siue pstat filio essentiam: qd̄ etiā ipsemet fili⁹ incarnatus asseruit Joānis. 10. vbi dixit. qd̄ dedit mihi pater maius omnibus est. hoc em̄ exponit de essentia sibi per generationem a patre collata. Dico ꝙ sancti nō intelligunt neqꝫ Christus ꝙ pater communicet essentia3 filio tanꝙ alicui ab ipsa communicata essētia distincto: sed ꝙ filius habet a pr̄e ꝙ sit secū vna essentia ab vtroqꝫ penitus indistincta. ¶ Tertia ꝯclusio similit negatiua est ꝙ nec essentia pōt dici termin⁹ ꝓductiōis diuine scd̄3 tertiū intellectū. ¶ Hec ex pcedentib⁹ ꝓbata est: qm̄ vt

dictū est/nulla actiua ꝓductio nec passiua diuina est di-
stincta ab aliq̄ ꝑsona diuina nec ab essentia in re extra. ſʒ
ille tertius intellectus ponit ipsam ꝓductionem diuinā
a ꝑsona ꝓducēte ꝛ a ꝓducta esse distictā in re extra. ꝙ ꝛc.
¶ Confirmat. quia nullus effectus secunde cause vel pri
me tm̄ est immediatus a sua causa effectiua scd̄a vel pri
ma ꝙ vna ꝑsona diuina ab altera vʒ a ꝓducēte ꝓducta.
sed sic est omnis effectus immediate a sua cā prima vel
secunda ꝙ nulla inter causam ꝛ effectū est ꝓductio me-
dia passiua nec actiua ab ipsa cā ꝛ a suo effectu distincta.
nec eñ creatio actiua nec passiua angeli vel cuiuscunqꝫ
alterius rei distinguitur in re extra a deo creāte ꝛ ab effe
ctu creato: nec generatio ignis ab igne generante ꝛ geni
to: vt ꝓbabit plixius in scd̄o. ergo ꝛc. ¶ Quarta cōclu-
sio affirmatiua ꝛ vltima est ꝙ diuina essentia est termin⁹
diuine ꝓductiōis formalis scd̄m q̄rtū ꝛ vltimū itellectū
superius explicatū. ¶ Hec sequit ex oībus supradictis
qm̄ nullus modus alius a quatuor supradictis videtur
esse possibilis intelligendi diuinam essentiā esse ꝓductio
nis formalē terminum: ſʒ nullus trium ꝑdictorū est possi
bilis: vt ꝓbatum est. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmat. quia cōstat ꝙ
in diuinis non sunt nisi tres res vʒ tres ꝑsone: quarum
secunda est a prima ꝛ tertia a prima/ꝛ secunda: q̄ omnes
tres ꝑsone sunt vna essentia licet differūt in hoc: qꝛ pria
persona est illa essentia non ab alio a seipsa: scd̄a autem
est ipsa a prima: ꝛ tertia a pria ꝛ a secunda: ſʒ si ꝑsona pro
ducta esset a ꝓducente talis essentia mediante ꝓductio
ne actiua ꝛ passiua ab vtraqꝫ ꝑsona disticta seq̄rent duo
absurda: quorum primū est ꝙ in diuinis esset maior plu-
ralitas ꝙ trinitas rerum. Scd̄m: ꝙ persona non esset i-
mediate ꝓductiua ꝑsone: sed mediāte duplici ꝓductiōe
actiua videlicet ꝛ passiua: ꝛ tunc seq̄ret vlteri⁹: ꝙ cū oīne
qđ ē in diuinis sit vel res ꝓducēs vel res ꝓducta/ꝙ due
res essent ꝓducētes filiū: vʒ prima ꝑsona ꝛ eius gn̄atio
actiua: a q̄bus etiā essent due res distincte ꝓducte vʒ se
cūda persona ꝛ eius gn̄atio passiua. non tm̄ etiā pater ꝛ
filius spirarent spiritū sctm̄: ſʒ spiratio actiua ab eis di-
sticta: nec solus spūs sctūs esset spūs sed spiratio passiua
ab ipso distincta. sed ista omnia ꝛ alia plura q̄ ad positio
nē illā sequunt sunt erronea ꝛ absurda. ꝙ ꝛc. ¶ Et si q̄ras
quomō diuina essentia poterit dici terminus ꝓductionis
alicuius si nulla sit ibi ꝓductio a ꝑsonis distincta. ¶ Re
spondeo: ꝙ sicut formaʒ substantialeʒ ignis geniti eē ter-
minum gn̄ationis nō est aliud ꝙ ipsam esse immediate i
materia ab igne alio generante non gn̄atione ab vtroqꝫ
igne distincta aliqua mediāte: ita nec essentiā esse gn̄atio
nis vel spirationis terminū est personā q̄ est essentia esse
ab alia persona mediante ꝓductione ſʒ imediate oīni ta
li productione distincta in re extra a ꝑsona ꝓducēte ꝛ ꝓ
ducta totalit circunscripta. nec minus ꝓprie hoc mō in-
telligendo essentia dicitur terminus ꝓductionis in diui-
nis ꝛ forma in creaturis ꝙ ponendo talē ꝓductionē me-
diam a ꝓducēte ꝛ a ꝓducto distinctā: qꝛ nec in diuinis es
sentia dicitur termin⁹ nisi illius a q̄ est originalit ꝑsona
q̄ est essentia: nec res ꝓducta aliqua in creatis nisi illius
a quo res hmōi est ꝓducta: sed nec ꝑsona in diuinis pōt
esse originalit ab aliqua ꝓductione distincta a ꝑsona/ſʒ
tm̄modo a ꝑsona/nec similiter res ꝓducta ab aliqua cā
prima vel scd̄a pōt esse causalit ab aliq̄ ꝓductione distin
cta a causa. ex q̄ sequitur ꝙ esto ꝙ ꝓductiōes hmōi disti
cte a ꝓductis ꝛ a ꝓducentibus ponerent nullo mō ꝓdu
cta aliqua intrinseca nec creata eorum termi. i ꝓprie di
cerentur. ergo ꝛc. ¶ Ex ꝑdictis seq̄tur ꝙ aliquo mō simit
ꝛ alio mō dissimiliter dicit diuina essētia formalis termi-
nus ꝓductionis in diuinis: ꝛ forma vel res ꝓducta alia
in creatis. ¶ Silitudo ē in hoc: qꝛ nec i diuinis nec i crea
turis terminus productionis est aliud ꝙ termin⁹ ꝓducē
tis: non aūt alicuius ab ipso ꝓducente ꝛ a ꝓducto distin
cti. ¶ Dissimilitudo aūt est multiplex: primo quia termi
nus ꝓductionis in creaturis est distinctus essentialit ab
eo cuius est terminus: non autem i diuinis. Scd̄o: qꝛ ter
min⁹ in creaturis est ipsa res ꝓducta: nō aūt essentia q̄
dicitur termin⁹ mō ꝑexposito est ꝓducta: sed ꝑsona q̄ est
essentia ipsa: q̄ q̄dem ꝑsona ꝓducta pōt etiā dici vere ꝓ-
ductionis terminus. Tertio: qꝛ productionis cause scd̄e
terminus ꝑsupponit aliq̄d qđ est subiectum eius recepti
uum: non autem in diuinis. ¶ Et si queras q̄uo potest di
ci persona ꝓducta magis ꝙ essentia ab ipsa totaliter in
distincta: Ad hoc respondetur: ꝙ non magis persona est
res q̄ est ꝓducta ꝙ essentia: ipa tm̄ ꝑsona dicitur absolute
ꝓducta ꝛ nō essentia. Ad qđ intelligēdū aliq̄ ponūt qđ-
dam exemplū de imagine alicuius hoīs ꝓducta in lapi-
de vel in ligno per īpossibile absqꝫ aliquo sibi addito/vʒ
ligno i quo talis poneret imago. hoc eñ supposito vere
diceretur ꝙ imago illa est a tali artifice ꝓducta/nō tm̄ li-
gnum ipsum vel lapis: ꝙtūcunqꝫ lignum ipsū vel lapis
esset vere res q̄ eēt ꝓducta: cū vt supponit imago eēt ab
eo realiter indistincta. ꝛ si hmōi imago primo in ligno ꝓ
ducta esset ꝓducta ab vna alia consimili priori imagine
a ligno similiter indisticta ſʒ ab ipsa primo ꝓducta ima-
gine disticta: talis prima imago vere diceretur ꝓducere
secundam: non aūt lignuʒ/esto ꝙ lignum esset ꝯsimiliter
res illa videlʒ pria imago ꝓducens/sicut ꝛ secūda ꝓdu-
cta. ꝛ tūc si hmōi due imagines: quarum prima secunde
ꝓductiua esset totaliter in ꝓducta/ꝓducerent tertiā ab
eis distinctā sed a ligno totaliter indistinctam: sic q̄libet
earū ꝓduceret illā tertiā/non tm̄ lignum ꝓduceret ipam
licet esset ille due res seu imagines q̄ ꝓducūt eā. sic ꝯsimit
aliquo mō est imaginandū in diuinis. Et sic intelligēdo
saluantur multa ab omnib⁹ catholicis confitēda. saluat
eñ ꝛ habet modus quo pōt intelligi primo ꝙ vna ꝑsona
tm̄ est non aliq̄ alia incarnata. Scd̄o ꝙ essentia est cōica
bilis immo actu cōmunicata omnib⁹ ꝑsonis: non autem
aliqua ꝑsonarū. Tertio ꝙ essētia est tres ꝑsone ꝛ quelibʒ
earū: non aūt aliqua ꝑsonarū tm̄ est tres persone. Quar
to ꝙ relatio distinguit ꝑsonas: non aūt essentiaʒ. ¶ Pri
mum vʒ quō vna persona pōt dici sine alia cum tm̄ sit se
cū eadē essentia/incarnata/pōt declarari ꝑ exemplum ꝑ
dictum de trib⁹ imaginibus inter se distinctis: ſʒ a ligno
totaliter indistinctis. Si enim vna istarū imaginū tm̄ in-
dumēto aliquo vestiret talis imago vere diceret tali idu
mento induta: non autē aliqua aliarū duaruʒ quātūcūqꝫ
q̄libet illarū esset illa res/vʒ lignū/qđ vere diceretur eē
tali indumento vestitum. sic ꝯsimiliter in ꝓposito est di-
cendum: vʒ ꝙ lʒ tam pater ꝙ spūs sanctus sit res q̄ ē hu
manitate induta seu incarnata: sicut etiā est res q̄ ē gn̄a
ta cum sit diuina essentia indistincta a filio generato: nō
tm̄ est incarnata ꝑsona sicut nec generata: immo tā pater
ꝙ spiritus sanctus est realiter distinct⁹ a ꝑsona genera-
ta/q̄ sola dicit incarnata. ¶ Scd̄m apparet ꝑ idem exē
plum: qꝛ sicut ꝑ istaʒ/lignum eē cōicatum tribus imagi
nibus/non esset intelligenduʒ aliq̄d ab ipis imaginibus
distinctum cū lignū vt supponit esset ab illis licet inter-
se distinctis totaliter indistinctū: sed tm̄ esset intelligen-
dum ꝙ lignum esset tres imagines/quarū nulla eēt alia
nec ꝑ ꝯñs sibi hoc mō cōmunicata: sic ꝯsimiter per istam
essentia diuina communicat tribus/nō est itelligēdū ali-
quid a trib⁹ illis distinctū: qꝛ tunc iam essent quatuor in
diuinis: sed ꝙ tres ꝑsone sunt vnus de⁹ ab eis totalit in
distict⁹ sicut ille tres imagines existerent vnū lignuʒ. nul
la aūt ꝑsona sic cōicat: cū q̄libʒ ab alijs realiter distīguat.
¶ Tertium apparet ꝯsimilit: qm̄ sic lignū diceret tres
imagines: non aūt aliqua illarū: lʒ q̄libʒ earum esset res
que est tres imagines. sic ꝯsimiliter i ꝓposito est dicēdū.
¶ Quartum ꝛ vltimum est ꝯsimiliter intelligendum: qm̄
non est intelligendū cū dicitur ꝙ relatio distinguit per-
sonas/ꝙ ipsa relatio sit aliq̄d ab oībus personis distictū
earum distinctiuū: ſʒ ꝙ quelibʒ ꝑsona ad aliam relatiue
dicta est ab ipsa distincta: non autem ab essentia: sicut q̄
libet illarum trium imaginū esset distincta ab alia non a
ligno. ¶ Et si dicatur ꝙ exemplū hmōi de imaginibus ꝛ
de ligno supponit īpossibile: vʒ ꝙ vna res sit tales plu
res imagines sic distincte ꝛ a ligno totaliter indistincte:
¶ Dico ꝙ verum est ꝙ hoc est impossibile in creatis
vʒ ꝙ vna res sit plures: non tamen est impossibile imo
simpliciter necessariuʒ in diuinis. q̄ ꝯcesso sicut est ab oī
catholico ꝯcedēdum/intelligibilius est ponere illam reʒ
vnicam/puta essentiā diuinā esse a ꝑsonis totaliter idis-
tinctam ꝙ aliquo mō in re extra distinctaʒ: tū qꝛ ad hoc
sequitur quaternitas rerum: tū qꝛ neutrū distinctoruʒ vt
sic est alterum: ꝛ ita per ꝯñs si essentia esset distincta i re
extra a qualibʒ ꝑsonarū non esset aliqua earum: nec per
consequens vna res esset plures in diuinis sicut nec in
creatis.

Ad rationes aliarum opinionū. Ad pri-

mā prime opinionis insimul ꝛ scd̄am apparet solutio ex
predictis. non eñ est intelligendum nec doctor intelligit
essentiam esse ꝓductionis terminū tanꝙ illud qđ ꝓduci
tur ꝛ in esse ponit/mō q̄ in creaturis aliq̄d terminus ꝓ-
ductionis esse conceditur/sed qꝛ ꝑsona q̄ ꝓducitur habʒ
a ꝑsona ꝓducente ꝙ sit eadem essentia cum ipsa. hoc et
modo ꝯsimili pōt dici ꝙ diuina essentia est principiū gn̄a
tionis ꝛ spirationis: vʒ non tanꝙ aliq̄d ꝑsone ꝓducētis
sed tanꝙ ipsa persona ꝓducēs: a qua est alia ꝑsona ꝓdu-
cta. quare ꝛc. ¶ Ad tertium ꝯcedo ꝙ oīs ꝑsona produ-
cens refertur seipsa ad terminum productū: ꝛ econuerso
productum ad producens. eo eñ refertur pater diuinus
ad filiū ꝛ econuerso filius ad patrem/q̄ pater est a q̄ fili⁹
ꝛ filius q̄ a patre. qꝛ nec dicere patrem referri ad filium
est aliud ꝙ dicere patreʒ eē a q̄ est filius: nec filiuʒ referri
ad patreʒ est aliud ꝙ dicere filiuʒ esse a patre: sed omnis
diuina ꝑsona producens aliam est seipsa non aliquo me
diante illud a q̄ est ꝑsona producta: sicut econuerso ipa ꝑ
sona producta seipsa formaliter est que ab alia. ergo nul-
la personarum refert ad aliā relatione aliq̄ mediante ab
eis mō aliq̄ differente. Et ideo qm̄ dicit ꝙ producēs hēt
relationem ad terminū productū ꝯcedo ad illū terminuʒ
ꝓductum qui originalit est ab ipo. habet inquā ad taleʒ
terminū relationē non tāꝙ aliq̄d ab ipso ꝛ a termino dis
tinctum: sed refert realiter mō ꝑdicto ad ipsum. ꝛ qm̄ ad-
ditur ꝙ pater non refert ad essentiā/ꝯcedo: qꝛ est ab ipsa
totaliter indistinctus. ꝛ ideo bene sequit ꝙ ipsa essentia
non pōt esse ꝓductionis terminus isto mō vʒ tanꝙ ali-
q̄d originaliter a ꝓducēte: cū oīs talis termin⁹ a suo pri
cipio ꝓducente realiter sit distinctus. non tm̄ ex hoc seq̄t
ꝙ non possit dici productionis termin⁹ alio mō explica
to superius. quare ꝛc. ¶ Ad aliud q̄ probatur ꝙ genera
tio passiua sit terminus/si per generationem passiuam i
telligat essentiam vel ꝑsonaʒ/ ꝯcedo. si aūt aliq̄d aliq̄ mō
distinctum a persona ꝛ ab essentia/talis passiua gn̄atio ꝛ
omnis alia productio est īpossibilis in diuinis. ¶ Et qm̄
dicitur ꝙ in filio non est nisi essentia ꝛ generatio passiua
Dico ꝙ intelligendo ꝑ ista aliqua in re extra disticta/pro
positio assumpta est falsa: sed hec est vera filius nō est ni
si essentia ꝛ gn̄atio passiua ab ipsa essentia penitus idis-
ticta. quare ꝛc. ¶ Ad vltimū qđ arguit ꝙ generatio pas
siua non habet terminum: qꝛ non seipsam nec essentiam
Dico ꝙ imo generatio passiua q̄ est ipse filius habet ter-
minū a se productū vʒ spm̄ sanctum ꝛ essentiam iprodu
ctam q̄ pōt dici spirationis terminus sicut et gn̄ationis
modo expresso superius. ¶ Ad primum scd̄e opinionis
quo probat ꝙ pater est terminus generationis passiue
ꝛ filius actiue/ concedo modo predicto hoc intelligen-
do: vʒ qꝛ filius ipse est q̄ a patre ꝛ pater a q̄ filius: nō au
tem intelligendo per generationeʒ actiuaʒ ꝛ passiuā ali-
qua a ꝑsonis in re extra disticta. ¶ Et qm̄ addit ꝙ forma
lis terminus gn̄ationis actiue non est ipsa passiua gn̄a-
tio nec essentia: sed ꝑsona est terminus totalis: Dico ꝙ i
telligendo vt vident ista verba sonare ꝙ ꝑsona sit quasi
quoddā totum ex gn̄atione passiua ꝛ ex essentia ꝯstitutū
qđ quideʒ non aliqđ ꝯstituentiū sit gn̄ationis terminus
hoc est falsum vt superius est ostensum. ¶ Et qm̄ additur
ꝙ gn̄atio passiua non pōt dici terminus productiōis ac
ceptus pro illo q̄ capit esse ꝑ productionem: ꝛ tm̄ est for-
maliter ipsa productio: si ꝑ productionis terminum non
esse formaliter productionē intelligas ipsū a productiōe
ꝛ a producente esse in re extra distinctum/nulla est in di-
uinis productio nec productionis termin⁹ isto mō vt pro
batum est supra. si autem per hoc non intelligas ponere
diuersitatem aliquam in re extra inter productionem et
eius terminum/nihil ad propositum: nec minus ipsa pas
siua productio ꝙ ꝑsona potest dici realiter productionis
actiue seu patris generantis terminus: cum ipsa passiua
generatio sit a filio totaliter indistincta in re extra. qua
re ꝛc. ¶ Ad primū illorꝫ q̄bus probatur ꝙ essentia nō sit
terminus/ē iā respōsuʒ supius. ¶ Ad secūdū dico ꝙ illa
maior assumpta est vera vniuersaliter in q̄bus producēs
ꝛ productum non possunt esse vna res: non autem in diui
nis propt ꝯtrariam rationem: quia vʒ ibi ꝑsona produ-
cens ꝛ producta sunt vnica essentia: q̄ per ꝯñs vt produ-
cens pōt esse ꝛ est productionis principiū/ꝛ vt producta
persona terminus modo declarato superi⁹. ¶ Ad tertiū
dicitur ꝙ lʒ propositio maior sit vera ꝛ arguat ꝯtra illos
qui ponunt essentiā habere rationē quasi materie ꝛ ter-
mini formalis: qꝛ solum altero istorum modorū est essen-
tia in qualibet ꝑsonarum: non est tm̄ vera vniuersalit sū-
pta: qm̄ sicut ignis genitus habʒ formam substātialem
ignis vt terminum generationis ignis ꝛ vt principiū ge
nerationis ignis: sic eñ est ab vno igne originaliter ꝙ ab
ipsa pōt esse alius ignis: consimiliter sic in proposito ea-
dem essentia q̄ est filius/ qui a pr̄e: ꝛ per ꝯñs gn̄ationis
terminus est potētia spirandi spm̄ sctm̄: ꝛ ꝑ ꝯñs spiratio
nis principium. quare ꝛc. ¶ Ad quartū dico ꝙ lʒ spira-
tio actiua filij et ei⁹ essentia sint ideʒ in re extra: qꝛ tm̄ ge
neratio ipsa req̄rit ꝑ se ꝙ essentia ipsa diuina sit totalis
substātia ꝑsone producte: non sic aūt req̄rit ꝙ ꝑsona pro
ducta sit spiratio actiua: ideo essētia diuina dicit gn̄atio
nis terminus ꝛ non spiratio actiua: nullā tm̄ ꝑ hoc intel-
ligendo diuersitatē inter essentiam ꝛ spirationē actiuā.
¶ Sed qꝛ essentiam eē gn̄ationis terminū non est aliud
vt in ꝑcedentibus fuit dictum: nisi filiū esse diuinaʒ essen
tiam ꝛ hoc habere a patre: non autem magis necessario
in re filius q̄ a pr̄e habet ꝙ sit deus ꝙ ꝙ sit spirās q̄cq̄d
sit de ꝑscitate propositionis q̄ nihil facere videt ad hoc
ꝙ aliq̄d dicatur vel sit terminus alicuius ꝓductionis: iō
cū per actiuam spirationē ꝛ ꝑ essentiā idem oīno impor-
tetur non est inconueniens si vtrūqꝫ horū terminus gn̄a-
tionis esse dicatur. ¶ Ad quītū apparet ex dictis ꝙ essē
tia non dicitur generationis formalis termin⁹ quasi sit
forma materie/sicut dicitur formalis gn̄ationis termin⁹
in creatis: ſʒ qꝛ est tota essentia ꝑsone ꝓducte a producē
te. ¶ Ad sextū iam est responsum. ¶ Ad primum tertie
opinionis qm̄ dicit ꝙ essentia cōicat per gn̄ationeʒ vt cō
municationē: concedo ꝙ cōicatur per generationē vt cō
municationem ꝛ vt productionem mō supius explicato.
¶ Ad secundū qm̄ dicit ꝙ essentia ꝑcedit productionem
relatio aūt seq̄tur/si intelligas per relationem rē aliquā

abessentia distinctā falsum est. concedo tñ q essentia vt est patris aliquo ordine pcedit pductionem/hoc est oēm psonam pductam: nec tñ ex hoc seqtur q non possit esse terminus: lz em non possit esse terminus pductionis tam q pductum qđ accipit esse a producente ab ipso producto realiter differēte: tñ pōt esse terminus alio modo sūpt⁹. quare ꝛc. ¶ Ad tertiū qñ dicit/q filius est totum qđ generat/concedo q filius gnatur: si tñ intelligas filiū esse totum seu totalem gnationis terminū tā q aliquid ex relatiōe et essentia pstitutum: non ē verū. nihil em est in filio nec in aliqua alia psonarū ab essentia in re extra distinctū nec per consequēs potest dici totū nec realiē pstitutū aliquod diuinum suppositū magis q essentia in re extra. q̄re ꝛc. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationē in principio apparet solutio ex superius sepe dictis.

Circa distinctionē sextā in qua magister declarat modū q est gnatio in diuinis: ꝛ inquirit/ an pater voluntate an necessitate gnet filiū: Quero pīo/ vtrū diuina gnatio ꝛ spiratio sit vniuoca. ¶ Et videt q sic: q: ois illa pductio dicit vniuoca cuius principiū ꝛ terminꝰ formalis sūt eiusdē rōnis: lz gnatio ꝛ spiratio diuina sūt hmōi: cū essentia nūero eadē sit ois diuine pductiōis principiuz ꝛ terminus: vt fuit dictum superi⁹ in alia questione. ergo ꝛc. ¶ Contra: q: pductū pductione vniuoca potest in pductū eiusdē rationis cū producente: sed filius nō est gnatiuus: lz pr̄ solus. ergo nō est ab ipso vniuoce productus nec secū eiusdem rōnis. ¶ Responsio. vbi sic pcedam. Primo em pmittaz aliqđ ad qstionis intellectū. Secundo dicam ad quesitum.

Quantum ad primum est sciendum q

generationem vel spirationem diuinam esse vniuocā vel equiuocam/ de q est qstio/ pōt habere duplicē intellectū. Vnū q pductio diuina de q qritur an sit vniuoca an equoca sit aliqđ ab oībus psonis distinctum in re extra. qđ quidem sic distinctum denotet alterum horū vel vniuocū vel equiuocū. Aliū q per hmōi pductionem non intelligatur aliqđ a psonis oībus distinctum: lz pcise ipm pducens suppositū ꝛ pductū: nec p ois pductionē esse vniuocā vel equocam sit aliud q producens ꝛ productum esse vniuoca. Producēs aūt ꝛ productū esse vniuoca vel equoca pōt intelligi dupliciter. vno modo q dicāt vniuoca: qz in aliquo eis cōueniat intrinseco in re extra cōuenientia/ab ipso tamē eis cōi aut ītrīseco aliq̄ modo distincta. Alio modo: qz se ipsis sunt eiusdem specifice rōnis non mediā te aliquo ab eis distincto ac ipsis intrīseco. Et sic adhuc dupliciter. Uno mō q sic sunt eiusdez rōnis q sunt vna essentia numero ab eis omnibus indistincta. Alio modo q lz sint eiusdem rationis specifice non sunt tñ vna aliq̄ res nūero ab eis indistincta: sed sic qōlibz ab alio est distinctum se toto q non est aliqđ eis cōe qō sit vnum nūero. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum prætermissis

causa breuitatis multis q̄ hic dicuntur a diuersis: pono q tuor cōclusiones pro solutione qstionis. ¶ Prima est: q accipiendo pductionem vniuocam ꝛ equocaz primo mō vez pro aliq̄ distincto ab ipso producente principio ꝛ producto/nulla pductio pōt dici nec est vniuoca nec equoca magis q alia nisi sola quadam denoīatiōe extrinseca. intrinsece aūt ois pductio sic accepta est vniuoca. ¶ Hec pbatur: qñ illud qō dicit tale pcise in ordine ad alterum ꝛ tñ ppter ipm ab eo essentialiter distinctū/dicit tale nō intrinsece: lz sola denoīatione extrinseca tantum: lz nulla pductio sic accepta dicit nec ē magis vniuoca q̄ altera ex seipsa: sed pcise ppter eius extrema ab ipa essentialiē distincta/ producēs vez ꝛ productū. ergo ꝛc. ¶ Minor declaratur in exēplo de pductione caloris a sole calido vtruliter ꝛ ab igne vel a q̄cunq; alio calido formaliter. q enz productio secūda magis dicatur vniuoca q̄ prima/ hoc nō est ex ipsa: cum non minus/immo eq̄liter prima pductio vez qua sol producit calorem sit vna nūero ꝛ vnius speciei specialissime: sicut illa qua vnus calor producit aliū: ꝛ ita sicut calor vnus productus ab alio non est magis vniuocꝰ intrinsece nec⁹ vnus q̄ calor productus a sole: ita nec productio caloris magis q̄ productio solis est vniuoca nec⁹ vna ex seipsa lz tñmō in ordine ad extrema: vez qz calor producens ꝛ productus sunt duo eiusdem rationis specifice: non autem sol ꝛ calor productus. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmat. qz qō ē scōm se intrinsece cuz alio eque vnum/est eq̄liter etiā cū ipso vniuocum seu vniuocatum: lz oēs ponētes productiones hoc mō/vez vt formas aliquas respectiuas ab extremis producēte vez ꝛ producto essentialiter differentes/habent concedere q productio cuiuscūq; producentis respectu cuiuscūq; producti quantūcūq; ab ipso distantis ꝛ alterius rōnis/est vniuocū indiuiduum nūero ꝛ vnius speciei: ꝛ p ois tñ vnum q̄tū pōt esse aliqua alia producto alicuius alterius producentis respectu producti eiusdez rationis cū ipso: g non magis ista q̄ illa est nec dici pōt vniuoca ex se ipsa. ¶ Scōa conclusio est: q intelligendo mō pdicto productionem vniuocam ꝛ cōuocā non est aliqua productio vniuoca nec equiuoca in diuinis. ¶ Hec apparet: qz nulla est in diuinis productio sic accepta: q vez a producente ꝛ a producto supposito sit distincta. qz vt sepe dictum est i precedentibus/ tunc sequerē q esset maior pluralitas q̄ q̄ternitas in diuinis. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmat. quia nō magis talis productio media a producēte ꝛ a producto i re extra distincta est in diuinis q̄ in creatis ponenda: imo esto q eēt sic in creaturis/ nullo mō est possibilis in diuinis: sed nec est in creatis/ vt probatuz est alias. g ꝛc. ¶ Tertia cōclusio est q nec productio secundo modo sumpta/ vez pro producente ꝛ producto q̄uenientibus in aliq̄ eis intrinseco ꝛ aliquo mō distincto in re extra ab eis est vniuoca i diuinis nec etiam i creatis. ¶ Hec apparet primo q̄tū ad primā partē/ vez q nō sit hoc mō vniuoca productio i diuinis q̄n sic oēs psone diuine q̄uenunt in essentia numero vnica q ipsa est ab eis omnib⁹ ꝛ a q̄libz earū indistincta totaliter in re extra: vt pbatum est supra. ergo ꝛc. ¶ Scōa pars vez q nec ēt isto mō sit vniuoca productio in creatis apparet: qz sic oīa creata in re extra diuersa sunt seipsis distincta q nihil extra intellectū est eis ītrinsecū nec vniuocū: vt sepe alias est pbatum. g ꝛc. ¶ Ex hoc seqtur/q vniuocatio sic accepta est simplicit impossibilis: nec em est possibilis in diuinis ppter maximā psonarū producētiū ꝛ productarū vnitatem: nec ē possibilis in creatis propē p̄trariā rationē vez propter magnā puta essentialez oīm producētium ꝛ productoꝝ diuersitatē. ¶ Quarta ꝛ vltima conclusio est q pductio vniuoca est in diuinis vt sumit secundo mō: in creatis aūt est non sic: lz pcise vt sumitur quarto mō. ¶ Hec apparet: ꝛ primo q̄tū ad primā ptez: qm productio vniuoca sic accepta non est aliū q̄ producēs ꝛ productū. q̄ qđē duo lz realiē sint distincta/ sunt tñ numero vna essentia: lz diuine psone sunt talia/ vt pt̄ ex dictis supra. g ꝛc. ¶ Scōa ps vez q nō sit in creatis possibilis productio vniuoca isto mō apparet / ppter p̄trariam rōnez: qz impossibile est aliqua creata realiter distincta cē vnicā rem seu essentiam indistinctā: immo oīa creata distincta realiter ꝛ essentialiter: lz omne productū a producente est distinctū realiter: g ꝛ in creatis essentialiter: vbi plures res non possunt esse numero vna, ergo ꝛc. ¶ Se

cunda pars: vez q in creatis sit productio vniuoca quarto ꝛ vltimo modo sumpta / apparet: qz nec aliter aliqđ dicitur in creatis pduci vniuoce ꝛ aliud eq̄uoce nisi qz producto⁹ alterum est cū producto eiusdem ꝛ aliud alteri⁹ rationis specifice: sicut calor dicit a calore vniuoce ꝛ a sole eq̄uoce gñari: quia est cum calore eiusdem ꝛ a sole alterius rōnis: sic tñ q calor productus est distinctus se toto a calore producēte: lz non tñ q̄tū a sole. ¶ Et si dicatur q etiaz eozum que sunt alterius speciei dum tñ sint eiusdez gñis/ vnū dicitur ab alio vniuoce gñari sicut mulus ab asino: potest pcedi q nec gentiuz esse vniuocū cuz gñante est aliud q̄ esse vniuocū secum seu vnū: lz non tñ illa q̄ sunt eiusdem speciei sed etiam q̄ sunt eiusdem gñis sunt aliquo modo vnuz ꝛ q̄uenientia in re extra: lz non tñ q̄tū illa que sunt eiusdē specie: ergo ꝛ talia possunt dici vniuoca ꝛ per ois vniuoce generata: non tñ ita ppie sicut illa q̄ sunt in eadem specie: qz nec tāta est vnitas inter illa quanta inter ista. quanto autem inter producens ꝛ productū est maior vnitas tāto ettā est maior vniuocatio inter ipsa. ¶ Ex quo seqtur q tñ in diuinis est pfecta vniuocatio: non autem in creatis. quoniā in solis illis ē pfecta vniuocatio inter q̄ est realis diuersitas ꝛ summa vnitas: sed diuina suppositā sunt talia: non aūt creata aliq̄. sola em diuina suppositā sic sunt realiter distincta q sūt essentialiter indistincta ꝛ vna nūero essentia. alia aūt oīa creata sunt distincta realiter ꝛ essentialiter: g pductio pfecte vniuoca non est possibilis in creatis: sed tñmō i diuinis. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationē in principio dicendum q non minus illud productuz est vniuocū ꝛ vniuoce producū qō est numero eadem res cum producente q̄ illud qō non est cum producente ipso aliqua res vna numero: lz possit producere aliquid eiusdem rationis cū ipso: sed pona diuina est vna essentia cum producente. quare autē filius non possit gñare nec spūs sanctus/ postea inquiretur qñ de hoc agetur.

Secundo quero: vtrum voluntas paterna an sola memoria sit principiū generandi verbum. ¶ Et videtur q voluntas. qz omne voluntarie productuz est a volūtate productum: sed pater generat verbuz volūtarie ꝛ libere nō coeternon em̄ liberius spirat spūs sanctum q̄ dicat verbum spiratio autem spūs sancti est libera: ergo ꝛc. ¶ Contra quia sicut voluntas est principium spirandi ita ꝛ memoria est principium dicendi: nec magis voluntas pōt esse principiū dictionis q̄ memoria spiratiōis: sed productio verbi ē dictio sicut productio spūs sancti spiratio. ergo ꝛc. ¶ Responsio. vbi sic procedam. Primo em̄ inqram an diuine productiones sint eiusdē an alterius rationis. Secundo procedā ad solutionē qstionis. Tertio tangā aliqua dubia.

Quātum ad primum intelligendo per

huiusmodi productiones diuinas nō aliqua a psonis distincta ī re extra/ vt dictum est supra/ dupliciter posset intelligi productiones hmōi seu personas esse eiusdem vel alteri⁹ rationis. Uno mō vez opando eas iter se an vna sit eiusdez rōnis cum alia. Alio mō cōparando eas ad essentiam/ an vez omnes sint eiusdez rōnis cuz essentia ipa. Aliqua aūt esse eiusdem rationis specifice non est aliud q̄ ipsa esse simillima ꝛ magis esse eadem q̄ quecūq; alia in re extra.

Hoc premisso pono quatuor conclusiones.

¶ Prima est: q non oportet q̄rere an productiones diuine vt ad essentiam opparate sint cū ipsa eiusdē vel alterius rōnis specifice. ¶ Hec pbat. qñ talis qstio pponit essentiam a productiōibus eē distinctā aliqualiter in re extra. sed hoc suppositum est falsuz/ vt supra in precedētibus est pbatuz. g ꝛc. ¶ Maior apparet: qñ de nullo vnico numero ꝛ oīno in re extra indistincto est dubitādū ab aliquo nec q̄rendum an sit formaliter eiusdē vel alteri⁹ rōnis. eo em ipso q̄ in re cognoscit esse vnuz/ scitur nō posse esse formaliter diuersaruz rōnū diuersa in re extra importantiuz. quare ꝛc. ¶ Cōfirmat: qz solū de diuersis indiuiduis numero distinctis querit an sint eiusdem an alteri⁹ rōnis/ quia pcise taliuz aliqua sunt eiusdē rōnis vt simillima ꝛ maxime q̄uenientia in re extra/ ꝛ alia alterius vt magis diuersa nec sic similia in re extra: sed diuina essentia est idē numero indiuiduū ꝛ oīno in re indistinctū cum qualibet psonarū seu productionū ꝛ cum oībus simul sumptis. g ꝛc. ¶ Scōa conclusio est: q productiones diuine seu psone sunt inter se realiter distincte. ¶ Hec apparet ex fide: quoniā q̄cunq; realiter plura realiter sunt distincta: lz productiones diuine seu psone sunt realiter plures: iuxta illud prime Joā. 5. Tres sunt q testimoniū dāt ī celo: pater verbum ꝛ spūs sctūs. g ꝛc. ¶ Confirmat. qz cū nihil scōm August. possit producere semetipsum: p ois illa oīa realiē sunt distincta quoz vnum est productū ab alio: sed scōm fidem diuine psone sunt talia. g ꝛc. ¶ Tertia conclusio est: q productiones seu psone diuine sunt magis idem in re extra etiā vt adinuicē cōpate q̄ possint esse alia q̄cunq; distincta quātumcūq; modicū in re extra. ¶ Hec pōt pbari: qñ magis illa oīa licet plura inter se realiter distincta sunt eadem in re extra q̄ sunt vna res nūero ab eis inter se distinctis penitus indistincta/ q̄ illa q̄ sic sunt distincta q non sunt aliqđ vnū ab eis indistinctū: sed pone seu productiones diuine lz inter se realiter distincte: sunt tñ vnica res numero seu essentia ab eis penitus indistincta: nulla autem alia in re extra distincta sunt sic aliqđ vnum ab eis indistinctum/ cū oīa alia a diuinis psonis distincta in re extra sint distincta realiter ꝛ essentialiē. ergo ꝛc. ¶ Et si dicatur q pclusio pdicta non loq̄tur de idētitate productionū seu psonarū diuinarū cū essentia: sed de idētitate ipsarum inter se / nec p ois est ad ppositū rō sup tacta. Dico q imo est ad ppositū: qm̄ rō ista pbat hmōi magnam identitatē productionū diuinarum inter se/ de q̄ est pclusio assumpta/ ex idētitate summa ipaū cū essētia. ex ista em̄ summa idētitate cuiuslibet psonarū cū essentia a personis penitus indistincta bene arguit ꝛ infert maior identitas personarū seu productionū diuinarū inter se q̄ possit esse iter alia q̄cunq; sic in re distincta q nōsūt aliqđ vnum ab eis indistinctum: lz nō tanta arguit nec sit idētitas vnius psone cū alia quāta est cuiuslibz cuz essentia quare ꝛc. ¶ Quarta ꝛ vltima pclusio ē: q oēs diuine productiones seu psone sunt inter se eiusdē rōnis specifice. ¶ Hec videt sēq corollarie ꝛ pbari posse ex pdicta: qm̄ cuz aliqua realiter distincta esse eiusdem rōnis specifice non sit aliud vt dictum est q̄ ipsa esse simillima ꝛ multuz q̄uenientia in re extra: nec em̄ dicit sortes eiusdē speciei cum platone ꝛ alterius a bruncllo/ nisi qz platoni multū similis/ bruncllo non sic similis sed magis dissimilis ī re extra: per ois illa q̄ sunt similiora ꝛ magis eadē seu q̄uenientia in re extra q̄ q̄cunq; alia/ magis q̄ oīa alia sūt ponenda eiusdē specifice rationis: sed oēs productiones diuine seu psone sunt magis idem ꝛ similes inter se mutuo ī re extra q̄ alia creata q̄cunq; distincta/ vt pbatuz est supra in pclusiōe tertia: ergo magis diuina suppositā sunt eiusdem rationis q̄ alia q̄cunq; creata. quare ꝛc. ¶ Et si contra hoc arguas: qz si per impossibile essent duo patres in diuinis similiores inter se existerent q̄ nūc pater sit similis filio vel spiritui sancto. ex q̄ seqtur q tunc patres essent eiusdez rationis inter se non aūt cum filio nec cū spū sancto: ꝛ ita nec p ois mō. ¶ Respōdeo q non valet. Primo

q̄ antecedens est impossibile. Sc̄do: q̄ nec ad ip̄m seq̄t aliqd̄ ꝯn̄s qd̄ infertur. ¶Primū / vꝫ ꝙ antecedens sit impossibile / apparet. nihil enim est in diuinis ad intra possibile nisi qd̄ est de facto / cū oē qd̄ est ibi sit necesse impossibile nō esse. ¶Sc̄dm vꝫ ꝙ ad hm̄oi ip̄ossibile an̄s non sequatur aliqd̄ ꝯn̄s illorum q̄ inferūtur / apparet: q̄ primum consequens qd̄ infert / est ꝙ si in diuinis essent plures patres illi essent inter se similiores. Sc̄dm est: ꝙ non essent cum filio nec cū spū sancto eiusdem rōnis sed tm̄ inter se. sed nullū istorū ex an̄te illo ip̄ossibili sequit. ergo ⁊c. ¶Minor ꝓbat: ⁊ primo ꝙ non seq̄tur primum qm̄ q̄ non possent esse magis eadem / nec magis similia ī re extra: sed sic pater est idem cum filio ⁊ spū sancto / ꝙ si per ip̄ossibile poneret alius pr̄ ab isto realiter distinctus non posset esse amplius idē secū: qm̄ nulla realiter distincta possunt esse magis idem in re q̄ illa q̄ sunt vnum ens sed si poneret alius pr̄ ab isto esset distinctus realiter ab eo: ergo nō magis esset idem cum ipso q̄ cū filio ⁊ spū sancto / cum q̄bus est ens vniuocū oīno essentialiter indistinctū. ergo ⁊c. ¶Sc̄da ps minoris / vꝫ ꝙ nec seq̄t sc̄dm cōsequens / apparet: tū q̄ sc̄dm infert ex primo / qd̄ nō seq̄tur / vt ꝓbatum est: tum q̄ nec etiā ex p̄io ꝯcesso videt sequi sc̄dm necessario: qm̄ lꝫ vna albedo sit similior cum vna q̄ cum alia in re extra / ex hoc non seq̄tur q̄n omnes sint eiusdē specifice rationis. quare ⁊c. ¶Hec de primo.

Quantum ad secundum vbi est respondendum ad q̄situm: est opinio q̄rundam modernorum dicentium / ꝙ diuina memoria ⁊ voluntas sunt in deo in re extra distincta tam inter se q̄ ab essentia: sic ꝙ memoria non voluntas est principium generādi v̄bū: ⁊ voluntas non memoria est principiū ꝓducēdi spūꝫ sanctū. cū vtroq̄ tn̄ istorū duorū pricipiorū ꝯcurrit essētia: ita ꝙ essētia cum ipsa memoria ē vnum totale principiū dicendi verbum: ⁊ eadē essentia cū voluntate est similit totale principium spirandi spūm sc̄tm̄. ¶Primum horꝫ / vꝫ ꝙ memoria ⁊ voluntas diuina sint in re extra distincta: ꝓbant ꝑ hoc: q̄ principiū ꝓductiuū vnius rationis plurium non est ex se determinatū ad certum numerū illorꝫ: sed diuina essentia in se vna est principiū pluriū ꝓductiuuꝫ: vꝫ verbi ⁊ spūs sancti: ergo oportet duo aliq̄ esse partialia principia ꝓductiua formalit q̄b⁹ essentia ipsa sit determinata ad dualitatem ꝓductorum: sed talia non pn̄t esse nisi memoria ⁊ voluntas. ergo ⁊c. ¶Sc̄dm vꝫ ꝙ memoria sit ꝓductiua verbi ⁊ voluntas spūs sancti / ꝓbatur: q̄ sola memoria est principium dicendi ⁊ voluntas spirandi: sed productio verbi est dictio: ꝓductio aūt spūs sancti spiratio. ergo ⁊c. ¶Ex hoc etiam seq̄tur diuersitas inter p̄dicta: cum memoria ita sit dictiua ꝙ non spiratiua: ⁊ voluntas econuerso spiratiua ⁊ non dictiua. q̄re ⁊c. ¶Tertium / vꝫ ꝙ essentia habeat cōcurrere cum vtroq̄ p̄dictorū / ꝓbant primo: q̄ nisi essentia principiū dicendi ⁊ spirādi existeret / nec spiratio nec dictio vniuoca ꝓductio eēt. ¶Secundo: quia nec memoria nec voluntas continent formaliter nec virtualiter essentiam q̄ est terminus gn̄ationis ⁊ spirationis. quare ⁊c. ¶Sꝫ opinio ista q̄tū ad omnia tria p̄dicta in ipsa cōtenta est oīno absurda ⁊ impossibilis: nec vnq̄ fuit de mente doctoris subtilis: lꝫ ipsi ab aliq̄bus imponat. Unde arguo cōtra ipsam. Et p̄io contra primū. ¶Primo: q̄ memoria voluntas ⁊ essentia non sunt magis distincta q̄ essentia ⁊ ꝓprietas relatiua sed ista sunt totaliter indistīcta / vt ꝓbatū est supra. ergo ⁊c. ¶Secundo: q̄ nec ista sunt magis distīcta in diuinis q̄ in creatis: sed in creatis sunt oīno idem. non enim intellectualis create substantie voluntas ⁊ memoria distinguūtur in re extra: vt ꝓbatū etiā fuit supra. ergo ⁊c. ¶Tertio: q̄ si ista essent distīcta in re extra / in diuinis esset maior pluralitas q̄ trinitas: vt de essentia ⁊ relationib⁹ ī p̄cedentibus est argutum. essent etiam distincta realiter sicut ⁊ persone: cum nulla in re extra distincta possint magis esse idem nec minus distīcta q̄ ipsa diuina supposita sed ista sunt ip̄ossibilia. ergo ⁊c. ¶Contra hoc etiam arguet prolixius q̄n de distinctione attributorū inq̄ret inferius in dist. 8. ¶Ad rationem in cōtrariū dico ꝙ maior assumpta est euidēter falsa. Primo: q̄ solum illud quod est ad plura indeterminatum / sicut materia / indiget aliq̄ determinante ipsum ad alterum ipsorꝫ. Diuina autem essentia non est sic indeterminata ad aliquam ꝓductionē. ¶Secūdo: quia non magis memoria nec voluntas supposito ꝙ ab essentia distinguant possunt determinare essentiam q̄ essentia possit determinare seipsam ad certum numerū ꝓductorum: cū determinatiuū vt sic sit ꝑfecti⁹ q̄ determinabile per ipꝫ: ⁊ nihil ꝑfectius diuina essentia possit esse. ¶Tertio: q̄ impossibile est idem realiter esse suip̄sius determinatiuū: ⁊ ita si ista determināt realiter essentiaꝫ / ab ipsa realiter distinguuntur / qd̄ est impossibile. ¶Quarto: quia quanta necessitate diuina essentia ē ī se vna res / tanta est plures ab eis totaliter indistincta nec magis indiget aliquo a se distincto ipsam determinante ad hoc ꝙ sit plures q̄ ad hoc ꝙ sit vna: cum codeꝫ omnino sit vna ⁊ plures persone: sed constat ꝙ nihil ab ea distinctum ip̄am determinat ad essentialem vnitateꝫ ergo nec ad pluralitatem ꝑsonarū. quare ⁊c. ¶Quinto quia qd̄ determinat ad aliqua ad q̄ est īdeterminatū / est distinctum a q̄libet illorum: nec ꝑ ꝯn̄s aliq̄d est determinabile a se nec ab alio ad seipsuꝫ proprie loquendo: sicut essentia est non minus in re extra ideꝫ cum qualibet persona q̄ cum seipsa: ergo non magis est a se nec ab alio determinabilis ad ꝑsonas seu ꝓductiones a ꝑsonis indistīctas q̄ ad seipsaꝫ. ¶Ex q̄ infero corollarie: ꝙ esto ꝙ maior ista assumpta esset vera / adhuc nō sequitur conclusio intenta: q̄ falsum supponitur in minori / vꝫ ꝙ essentia sit ex se indeterminata ad plura. lꝫ eñ sit pricipiū pluriū ꝓductionū: non tn̄ pōt dici ad illas indeterminata: cuꝫ sit ab eis oībus ⁊ ab earum qualibꝫ indistincta. soluꝫ autem illud pōt dici indeterminatum ad illa plura sibi possibilia q̄ ab ipso sunt distincta aliqualiter in re extra. q̄re ⁊c. ¶Sc̄do arguo contra secunduꝫ. Primo quia supponit falsum / vꝫ memoriā a volūtate in diuinis esse distīctā. ¶Secūdo: q̄ si essent distincta / cū sc̄dꝫ oēs concedētes distīctionē īter ipsa vnuꝫ corū sit ꝑfecti⁹ altero vt voluntas perfectior q̄ memoria / vel sc̄dm alios econuerso: per ꝯn̄s si ipsa essent diuersarum ꝑsonarū vꝫ filij ⁊ spūs sancti principia productiua / cum ꝓductū a nobiliori pricipio sit nobilius / vna ꝑsonarum ꝓductarū esset ꝑfectior q̄ alia / qd̄ est falsum. ¶Tertio. q̄ omnes persone seu ꝓductiones diuine sunt eiusdem rōnis inter se: vt dictum est in articulo p̄cedenti: sed non essent si diuersa ⁊ alteri⁹ rōnis principia productiua haberēt. g̃ ⁊c. ¶Quarto: q̄ productiones diuine sunt idem oīno cuꝫ principijs ꝓductiuis seu suppositis ꝓducentibus ⁊ ꝓductis: sed si voluntas ⁊ memoria distinguāt in diuinis / erūt vt videtur alteri⁹ rationis: ergo ⁊ generatio ac spiratio q̄ sunt ideꝫ cum ipsis erunt alterius rationis. hoc aūt est falsuꝫ. quare ⁊c. ¶Ad rationem in contrariū: q̄n dicitur ꝙ sola memoria est principiū dicendi ⁊ voluntas spirandi: Si per ista vꝫ ꝑ memoriā ⁊ ꝑ voluntatem intelligantur aliqua in re extra distincta / quorū vnū sit principiū vnius ⁊ aliud alterius / sic est falsum etiā in creatis: quia eadē essentia intellectualis creata est principiū ꝓducēdi verbū ⁊ amorem. vt est principium producendi verbum / vocatur memoria: vt est principiū ꝓducendi amorē / voluntas. consimiliter in ꝓposito est dicendum / vꝫ ꝙ intelligendo ꝑ memoriā ⁊ voluntatem aliqua in re extra distincta non magis memoria q̄ volūtas pōt dici principiū dicendi: nec econuerso voluntas magis q̄ memoria principiuꝫ spirādi: cum vnum ⁊ idem in re oīno sit principium ꝓductiuū et terminus formalis dictiōis verbi ⁊ spirationis spūs sancti. si tn̄ hm̄oi principium in se vniuocum vis vocare sicut ⁊ sancti vocant memoriā vt est pricipiū verbi: ⁊ illō idē vꝫ essentiā ipaꝫ voces volūtatē vt est pricipiū spūs sancti / sic est verum: sꝫ tunc nihil ad ꝓpositū. ¶Tertio ⁊ vltimo arguo ꝯtra tertiū primo: q̄ sc̄dm eos principiū ꝓductionis actiue est fundamentum ipsius: sicut ⁊ eius formalis termin⁹ est (vt dictuꝫ ē) fundamētū ꝓductiōis passiue: sed actiua gn̄atio est vn̄ca sicut ⁊ spiratio: ergo ⁊ principium: cū vnius relationis non sit nisi vnicū fundamētū. ¶Secūdo: quia ꝙ plura distincta principia ꝓductiua sint ad idem ꝓducēdū necessaria / hoc non videt accidere nisi ꝓpter imperfectionem vtriusq̄ illorꝫ. nulla enim alia ratio pōt poni: quare neutrū eorꝫ sufficiat sine alio per seipsū nisi ei⁹ ip̄fectio: sed diuina essentia q̄ est principiū eiꝫ productionum ad itra ē ꝑfectissima: ergo nihil ab ipsa distinctuꝫ oportet esse nec potest principiū taliū ꝓductionū. ¶Tertio: q̄ idē oīno ē pricipiū ⁊ terminus taliū ꝓductionū: eo mō hoc itelligēdo quo ī alia dist. esse intelligenduꝫ fuit expositum: sꝫ terminus formalis oīm productionum est essentia non aliq̄d distinctuꝫ in re extra ab ipsa. ergo ⁊c. ¶Quarto: q̄ memoria voluntas ⁊ essentia sunt / vt dictum est / idem totalit in re extra: nec per consequens possunt dici plura principia ꝓductiua quare ⁊c. ¶Ad primam rationē in ꝯtrariū iam est respōsum. ¶Ad secundaꝫ q̄n dicitur ꝙ nec memoria nec volūtas continēt virtualiter essentiā q̄ est ꝓductionis terminus / cōcedo: sed ex hoc nō seq̄tur qd̄ infertur / vꝫ ꝙ essentia vt aliquid distinctū ab istis puta memoria ⁊ voluntate / sit principiū taliū ꝓductionū: quia nec etiaꝫ ip̄a essentia continet virtualit ꝓductum nec productionis terminum: nec enim idem continet virtualiter semetipsum: sed essentia est omnino idem cum ꝑsona ꝓducta sicut cum se ipsa. ergo non eius virtualiter contētiua. ¶Confirmat. quia omne ꝓductionis principiuꝫ ꝓducti vel ꝓductiōis termini virtualiter contētiuū est vere ꝓducens cū ab ipso vere ⁊ realiter sit ꝓductū: sed diuina essentia non est ꝓducens nec ꝓducta. g̃ ⁊c. ¶Ex hoc apparet ꝙ sic arguentes male intelligunt diuinam essentiam esse ꝓductionis principium: non eñ vt ipsi intelligunt secundū ꝙ arguunt / diuina essentia est ꝓductionis principiū tanq̄ aliq̄d ꝑsone ꝓducte nec termini ꝓductiōis qd̄ ē ipsamꝫ essē tia virtualiter contentiuū: sed alio modo in vltima q̄stione dist. precedentis superius explicato. ¶Et ideo quantum ad istum articulum aliter est dicendum. Ad cui⁹ euidentiam est sciendum ꝙ propositio ista / memoria est principium generādi verbum / vel ista / voluntas sola non memoria est principiū spirandi spūm sanctū pōt habere duplicē intellectum. Unū ꝙ aliq̄ res importet per vnū istorū videlicet per memoriā distīcta ab illa q̄ importat per voluntatē: ⁊ ꝙ illa p̄ia vꝫ īportata per memoriā sit principium dicendi verbū ⁊ non spirādi spūm sanctū. alia aūt principium spirādi spiritum sanctum nō sit illa res que est principium dicēdi verbū. Et aliū: ꝙ licꝫ ꝑ ista duo idē in re importetur oīno sic ꝙ eadem omnino res sit memoria ⁊ voluntas: tn̄ ꝙ vt est principiū dicendi verbum nō requirit in primo modo ꝑ se ꝙ sit voluntas sed ꝙ sit memoria: ⁊ consimiliter ecōuerso vt est principium spirandi spiritum sanctum requirit ꝙ sit voluntas ⁊ non ꝙ sit memoria.

Hoc præmisso pono quatuor conclusiones. ¶Prima est: ꝙ si memoria esset principiuꝫ dicēdi verbū ⁊ voluntas spirandi spiritū sc̄tm̄ sc̄dꝫ primū intellectum / sequeretur ꝙ ista vꝫ volūtas ⁊ memoria realiter essent distincta. ¶Hec apparet: quia vnum ⁊ idē realiter non pōt esse ⁊ non esse respectu eiusdem ꝓducti pricipiū ꝓductiuum: ergo si memoria est res q̄ est principiū dicendi verbum ⁊ voluntas non est illa: ⁊ ecōuerso volūtas sit res q̄ sit principium spirandi spūm sanctum: ⁊ memoria non est illa: seq̄tur ꝙ ista realiter sint distincta. ¶Nec valet si contra istam rationem instet: q̄ ꝑsona gn̄at ⁊ gn̄at ⁊ non essentia diuina: nec tamē seq̄tur ꝙ essentia ipsa sit distincta realit a ꝑsona. qm̄ immo essentia ip̄a diuina est illa res q̄ gn̄atur: ⁊ illa q̄ gn̄at: sed in proposito supponit contrarium: vꝫ ꝙ memoria non sit res illa q̄ est spirādi principium: nec volūtas econuerso sit illa q̄ est principiū dicēdi verbum. quare ⁊c. ¶Cōfirmat. quia nulla distincta quantumcunq̄ modicum in re extra possunt esse minus distincta q̄ diuina supposita. hec alias fuit declarata. sed diuina supposita realiter sunt distīcta: ergo memoria ⁊ voluntas essent distincta in re extra si memoria esset verbi ꝓductiua ⁊ voluntas sancti spiritus spiratiua secundum istum intellectum predictū. ergo ⁊c. ¶Sc̄da conclusio est / ꝙ predicto primo modo intelligēdo voluntas nō est magis spiratiua q̄ memoria / nec memoria ecōuerso est magis q̄ voluntas verbi ꝓductiua. ¶Hec sequitur corollarie ex predicta: quoniam inter nulla alia nisi tantū inter personas est possibilis aliqua realis distinctio in diuinis / sed si memoria esset magis q̄ volūtas productiua verbi / ⁊ voluntas magis q̄ memoria spiratiua spiritus sancti / inter ista esset realis distinctio vt dicit precedens conclusio. ergo ⁊c. ¶Confirmatur. quia nec per memoriam nec per voluntatem importatur nisi sola diuina essentia que tantum est verbi dictiua ⁊ sancti spiritus spiratiua. quare ⁊c. ¶Tertia cōclusio est ꝙ nec voluntas est principium dicendi verbum nec memoria spirandi spiritum sanctum secūdum alium intellectū videlicet secundum vltimū supradictū. ¶Hec declarat: q̄niam sicut licet eadem essentia anime sit productiua intellectionis ⁊ volitionis / tamē ipsa vt intellectionis productiua ⁊ receptiua modo quo dicitur intellectus nō requirit per se p̄io ꝙ sit elicitiua nec receptiua volitionis in ordine ad quam denominatur voluntas: ⁊ ita per cōsequens recipit intellectionem non inquantum est volūtas sed inquantum est intellectus: ⁊ econuerso recipit volitionem vt voluntas non vt intellectus. ita consimiliter in proposito est dicendum / videlicet ꝙ licet diuina essentia sit intellectus ⁊ voluntas / non tamē est productiua verbi vt voluntas / nec spiratiua spiritus sancti vt memoria / sed vt producentis natura. ita enim generatio verbi ⁊ spiratio spiritus sancti requirit per se ꝙ eius pricipium sit natura producens / ꝙ non sequitur / hec generatio requirit ꝙ eius principium sit natura producens ergo requirit per se primo modo ꝙ sit memoria vel volūtas. oppositum enim consequentis posset stare cum antecedente nisi esset repugnantia aliunde. ergo ⁊c. ¶Confirmatur. quia licet intellectus ⁊ voluntas sint idem cuꝫ deo omnino in re / tamē nec intellect⁹ seu memoria nec voluntas predicatur de ipso in primo modo dicendi per se vt in distinctione octaua declarabitur: sed principium generandi verbum ⁊ spirandi spiritum sanctum est essentia vt deus: sic ꝙ si per ip̄ossibile esset deus ⁊ non intellectus nec voluntas adhuc esset spirandi principium ⁊ dicendi nō aūt econuerso / videlicet si esset intellectus vel voluntas ⁊ non deus: hoc est talis res qualem importat conceptus quo cognoscitur ipsum esse voluntatē ⁊ intellectū ⁊ non talis qualem importat conceptus quo cognoscit ꝙ est deus. ergo ⁊c. ¶Hec est expressa intentio magistri in distinctione ista in qua ad argumentum quod facit cōtra seipsum probando ꝙ deus genuit filium voluntate

cuius contrarium ipse dixerat:quia voluntas et diuina essentia seu natura idem sunt:⁊ ita non magis filius est natura filius ꝙ̄ voluntate. Respondet ꝙ nō sequitur.qḋ declarat per exemplum:quia licet voluntas diuina ⁊ sua prescientia sint idem omnino in re extra:non tamen qcquid dicitur de vno istorum dicitur ⁊ de alio.⁊ ita concludit ꝙ sic est in proposito:videlicet ꝙ licet vnum sit natura dei ⁊ voluntas:dicitur tamen pater genuisse filiuꝫ natura nō volūtate/⁊ deus natura non volūtate. ¶ Quarta ⁊ vltima conclusio est:ꝙ memoria potest dici principium dicendi verbum / ⁊ voluntas principium spirandi spiritum sanctum secundum intellectum predictum ⁊ hoc non proprie sed appropriate. ¶ Hec apparet primo quantum ad primam partem:quoniam nihil dicitur ꝓprie memoria nisi respectu intellectionis/sicut nec volūtas nisi respectu volitionis:sed diuina essentia que sola est principium dicendi verbum ⁊ spirandi spiritum sanctū/est ab intellectione ⁊ a volitione oīno indisticta: nec magis vt productiua verbi requirit ꝙ sit intellectio ꝙ̄ ꝙ sit volitio: nec econuerso vt spiratiua spiritus sancti magis ꝙ sit volitio ꝙ̄ ꝙ intellectio:cum neutra harum productionum requirat nisi ꝙ earum productiuū principium sit essentia producentis qua est deus vt dictum est:nec magis etiam verbum est intellectio ꝙ̄ amor nec spirit⁹ sanct⁹ magis amor ꝙ̄ intellectio.ergo ⁊c. ¶ Secunda pars videlicet ꝙ appropriate memoria dicatur a sanctis generatiua verbi ⁊ voluntas spiratiua spiritus sancti:et hoc modo possit dici: appꝫ:quia licet verbum non sit realiter nec magis proprie intellectio ꝙ̄ volitio/nec econuerso spiritus sanctus magis amor seu dilectio ꝙ̄ intellectio:tamē verbo appropriatur ītellectio et spiritui sancto dilectio:ergo etiaꝫ ipsa essentia potest dici isto modo memoria vt verbi generatiua/⁊ voluntas vt est sancti spiritus spiratiua.quare ⁊c. ¶ Hec de secundo.

Quantū ad tertium sunt inter alia octo dubia in questione ista. ¶ Primum est/an volitio sit principium generandi verbum. ¶ Secundum:an huiusmodi generatio sit cognitio ⁊ dilectio. ¶ Tertium: an cognitio sit principium generandi verbum. ¶ Quartum:an pater producat filium voluntate imperāte ⁊ memoriam cum intelligētia copulante. ¶ Quintum/an ꝓducat ipsum voluntarie. ¶ Sextum an ꝓducat cum voluntate approbāte. ¶ Septimū/an producat ipsum natura siue naturaliter. ¶ Octauum ⁊ vltimū/an producat ipsum necessitate. ¶ Ad prima tria est consimiliter per omnia respondendum sicut ad questionē principalē est responsum/videlicet ꝙ sicut principiū generandi verbum est a voluntate indistinctum: non tamen hec generatio requirit ipsum esse voluntatē sed deitatem:ita ipsū idem principium est volitio ⁊ intellectio:ipsa etiam generatio ē cognitio ⁊ dilectio:sicut ⁊ essentia ab istis oīb⁹ indistincta:tamen illi rei per ista omnia īportate inquantum est volitio vel intellectio/non conuenit ꝙ sit talis ꝓductionis principium/vt de voluntate ⁊ memoria superius fuit dictum. ¶ Ad quartum dicendum ꝙ non.hec eñ productio non requirit ꝙ voluntatis imperium sit ei⁹ principium: qm̄ ista productio est deus cui⁹ nulla est nec esse pōt causa finalis.ergo nec huius ꝓductionis est causa finalis:cuius amor moueat ad imperādū ipam. ¶ Cōfirmatur.qr in ꝓductiōe hmōi nullus potest accidere error:ergo nec ad ipsam requiritur deliberatio nec amor finis necessarius ad excludenduꝫ errorē actionis: nec per consequēs imperium voluntatis qḋ respicit amorē finis ergo ⁊c. ¶ Et si contra hoc arguatur:quia pater ꝓducit sicut ⁊ diligit filium propter se cum fruatur eo: ⁊ ita per consequēs filius est causa finalis hui⁹ productionis. Respondetur ꝙ pater diligit ⁊ producit filium non propter finem alium:sed producit eum tanꝙ̄ finem vltimum nō suiipsius sed aliorum a se:⁊ ita producit ipsum non propter finem alium:sed sic propter se tanꝙ̄ propter finem vltimum aliorum a deo:non tamē tanꝙ̄ propter causam finalem productionis que est omnino eadem essentia cū seipso/propter quod ipsa ꝓductio non requirit amorem alicuius finis pro principio. ¶ Ex hoc apparet ꝙ nec requirit etiam ꝙ eius principium sit copulans memoriaꝫ cum intelligentia:tum quia talis copulatio seu compositio fit mediante voluntatis imperio. Tum quia deus non componit nec diuidit nec procedit ab imperfecta notitia ad perfectam. ¶ Ad quintum respondetur:ꝙ aut per patrem producere filiuꝫ voluntarie intelligitur ꝙ ꝓducit ipsum contingenter:⁊ sic non producit voluntarie cum producat ipsum necessario:aut ꝙ producat volens producere ipsum:⁊ sic potest dici ꝙ producit voluntarie vult enim producere omne quod producit.non tamen sic producit volens seu voluntarie ꝙ productio ista requirat ꝙ eius principium sit voluntas volens. ¶ Ad sextū consimiliter est dicendum/videlicet ꝙ producit filium voluntate approbante: non ꝙ productio ista requirat ꝑ se acceptationem seu approbationem hmōi esse principium sui:sed quia pater de facto productioneꝫ huiusmodi approbat ⁊ acceptat. ¶ Ad septimum respondetur: ꝙ productio huiusmodi est naturalis/nō vt naturale diuiditur contra supernaturale:sed vt diuiditur contra violentum ⁊ etiam contra voluntarium. nec enim est productio violenta nec voluntaria:hoc est medio voluntatis. est enim eius principium natura patris non inquantuꝫ volitiua:sed vt intellectiua:cui vt sic non repugnat esse principium agendi non libere.quare ⁊c. ¶ Ad octauum ⁊ vltimum respondetur/ꝙ producit filium vtiqꝫ necessario non necessitate violentie nec indigentie sed necessitate opposita contingentie. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio apparet solutio ex p̄dictis tam in secundo ꝙ̄ in tertio articulo questionis.

Circa distinctionē septimam in qua magister inqrit/an filius possit gñare/ et vtrū sit in ipo potentia generādi / quero de istis duobus. Et primo de primo: vtrū filius possit gñare. ¶ Et videtur ꝙ sic:qr omnia quorum est vnicum principiū ꝓductiuū possunt ꝑ ipm īdifferēter in ideꝫ ꝓductū:ſꝫ diuina essentia q̄ est pricipiū dicendi verbum/ est eadem oīm ꝑsonaruꝫ:ergo nō magis pater per ipsam pōt ꝙ̄ filius vel etiā ꝙ̄ spūs sanct⁹ generare. ¶ Contra.qr si posset gñare/ aut seipsum:aut aliuꝫ filium.sed non primuꝫ:quia nihil pōt ꝓducere semetipsū nec secundum:quia non sunt possibiles plures filij in diuinis.ergo ⁊c. ¶ Responsio.vbi sic procedam. Primo enim dicam ad questionem. Secundo tangā aliqua dubia circa solutionem.

Quantum ad primum pono quatuor conclusiones. ¶ Prima est: ꝙ filius non potest generare sicut nec spiritus sanctus spirare. ¶ Hec est euidens per fidem catholico:quoniam omne qḋ est in diuinis ad intra possibile/ est de facto:sed constat per fidem ꝙ nec filius generat de facto nec spiritus sanct⁹ spirat. ergo ⁊c. ¶ Secunda conclusio est:ꝙ ista conclusio potest probabiliter persuaderi catholico. ¶ Hec apparet. potest eñ per rationem factam in principio:videlicet/quia non po

test generare seipsuꝫ nec patrē qr pater generat eū:nec spiritū sanctū:quia spiritus sanctus nō est genitus sed ꝓcedens siue spiratus:nec quartā personā/qr talis est impossibilis.ergo ⁊c. ¶ Cōfirmaꝛ.qr nulla ē necessitas ponēdi ꝑsonā quartā esse possibilē in diuinis.ergo nō est ponēda:nec ꝑ ꝯñs potest filius generare:cū nō possit generare patrē nec spiritū sanctū. ¶ Antecedēs ꝓbaꝛ.qr constat ꝙ ex fide nō ē necessitas ponendi immo negādi quartā personā:nec potest accipi talis necessitas ex aliqua ratione:qr potissima ratio que ad hoc potest fieri/ē quia filius est equalis potētie cū patre:⁊ per ꝯñs potest generare sicut ipse:sed ista ratio nō cōcludit. ¶ Primo quia secūdū Augustinū in litera ꝙ filius non possit generare / hoc nō ē ex defectu sue potētie:cū sit eiusdē essētie ⁊ potētie cū patre:sed hoc est qr non oportuit:veꝫ ꝙ nullus filius est ab ipo possibilis generari. ¶ Secundo qr si ista ratio cōcluderet/ꝓbaret diuinarū ꝑsonarū multitudinē infinitā.ergo ⁊c. ¶ Tertia cōclusio est.ꝙ ꝯclusio hmōi veꝫ filiū nō posse generare:nō pōt euidēter probari nec etiaꝫ ꝑsuaderi infideli trinitatē neganti. ¶ Hec apparet.qr talis negat filiū sicut ⁊ patrē ⁊ spiritum sanctū:nec pōt ipsi ꝓbari ꝙ filius sit ⁊ ꝙ generare non possit.esto etiā ꝙ ipsi ꝓbetur vel quomodocūqꝫ declaretur ꝙ filius sit sicut esse crediꝛ a catholicis/veꝫ patri in oībus equalis eiusdē essētie ac potētie: nullo mō ipsi posset ꝓbaretur ꝙ nō posset generare:sed magis cōtrariuꝫ veꝫ ꝙ generare posset:cū eiusdē essentie cū patre ⁊ equalis potētie ponatur.quare ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima conclusio est.ꝙ ista conclusio est mere credita:nec potest ē catholico trinitatē ponēti demonstrari. ¶ Hec ꝓbatur dupliciter. Primo.qr ponēs trinitatē diceret ꝙ pater ⁊ filius vel solus filius generaret tertiā ꝑsonā:quā quidē poneret esse filiū filij:nec cōtra horū duorū aliquod posset nisi ex creditis argui euidēter.qḋ eñ fides tenet patrē ⁊ filiū spirare ⁊ nō generare spiritū sanctū:ipse negaret dicēdo ꝙ talis eorꝫ ꝓductio nō est spiratio sed generatio vel eiusdē rationis cū illa qua solus pater generat filiū vel alterius ab eo.si etiā poneret ꝙ solus filius generaret sicut ⁊ a solo patre generatur:non posset nisi ꝑ illa q̄ sunt fidei euidēter impugnari.quare ⁊c. ¶ Secundo.quia oēs rationes que a doctoribus adducūtur: licet earū alique sint ꝓbabiles sunt faciliter solubiles/ nec ꝯcludūt vt patet ꝑ singulas discurrendo. ¶ Arguitur eñ ad cōclusionē istam ꝓbandam diuersimode a diuersis. Quidā arguit primo.qr impossibile est in eodeꝫ fūdamēto esse plures relationes oīno eiusdē ratiōis nisi ꝓpter diuersitatē terminorꝫ absolutorum:sed in diuinis nō sunt diuersa absoluta.ergo non possunt ibi fundari plures generationes eiusdē rationis. ¶ Secūdo. quia idē ꝓducens naturale ⁊ totale nō potest ꝓducere de eodem nisi vnicum vnius rationis tantū.ergo nec diuina essentia q̄ est vnica potest esse p̄ncipiuꝫ naturale ⁊ totale ꝓducendi filium nisi vnū. ¶ Tertio:quia quando aliqua sunt oīno eiusdē rationis nihil est ꝯpossibile vni cui simile nō sit cōpossibile alteri:sed si filius generaret tūc alia paternitas eēt ꝯpossibilis cū sua filiatione:⁊ aliqua paternitas eiusdē rōnis cū paternitate patris.ergo cū paternitate patris ingeniti esset aliqua filiatio ꝯpossibilis:qḋ est falsū.quare ⁊c. ¶ Alius arguit p̄mo.qr q̄cq̄d recipiꝛ in aliq̄ recipiꝛ ꝑ modū rei recipiētis:sed generatio actiua recipiꝛ in deitate.ergo cū deitas nō sit quedā res ꝑticularis:sed natura simplr ⁊ q̄ditas tota subsistēs/⁊ generatio simil'r erit natura simpliciter ⁊ q̄ditas tota subsistēs:sed talis nō pōt plurificari.ergo ⁊c. ¶ Secūdo.qr vni notitie tantū pōt correspōdere vnū ens obiectiuū.sed gñari in diuinis est cōstitui in esse obiectiuo.ergo ⁊c. ¶ Tertio.qr gñatio constituēs patrē est tota subsistēs sic ꝙ nō pōt plurificari:ergo nec fili⁹ pōt plurificari.quare ⁊c. ¶ Quarto. qr a sia nr̄a ꝑ vnā notitiā solū ꝯstituit vnū ens obiectiuū.ḡ multo fortius in diuinis.quare ⁊c. ¶ Alius tertio arguit p̄mo.qr qḋ nō est ex se determinatū ad aliqḋ vnū nec ē determinatū ad certū numerū indiuiduorū eiusdē ratiōis cū eo:sed potest stare quantū est ex se cū infinitis:sed filiatio diuina nō pōt stare cū īfinitis / alias de facto eēnt infiniti filij in diuinis.ergo ⁊c. ¶ Secūdo.qr vbi est vnicū p̄ncipiū qḋ habet vnā ꝓductionē necessariā semꝑ stātem simulqꝫ adequatā /ibi nō pōt esse nisi ꝓductio illi sola:sed in diuinis nō est nisi vnicū p̄ncipiū generandi:veꝫ memoria fecūda que habet vnā ꝓductionē sibi adequatā ⁊ necessariā ac semꝑ stātē.ergo ⁊c. ¶ Tertio.qr qḋ ē de se hoc nō potest multiplicari:sed filiatio diuina est de se hoc.ergo ⁊c. ¶ Alij vt doctores antiqui arguūt ad cōclusionē istā aliter. Primo.qr cum nulla quarta res sit possibilis in diuinis:qr tota virtus diuina est exhausta: ꝑ ꝯñs non potest in diuinis alius filius gñari.quare ⁊c. ¶ Secūdo.qr gñatio actiua est hec:hoc est pater.ḡ non plus potest filius gñare ꝙ̄ possit esse idē ꝑsonaliter cum patre. ¶ Tertio.qr generatio diuina est semꝑ stās ⁊ terminū adequatū habēs veꝫ filiū.ergo nō pōt filius generare aliū generatione ista nec alia:qr tūc filiatiōes infinite essent possibiles in diuinis.ergo ⁊c. ¶ Quarto.qr qḋ est eiusdē ratiōis nō pōt plurificari nisi ratione materie:ſꝫ filiatio diuina est īmunis ab oī materia.ergo ⁊c.

Qr autē iste rationes nō cōcludāt licet alique earū ꝓbabiles existāt/patet ad singulas rñdendo. ¶ Ad primā eñ illius doctoris p̄mi:dico ꝙ dupliciter deficit. Primo.qr falsū vt videꝛ supponit:veꝫ relationē fundari in essentia:idē eñ non fundaꝛ in seipo:ſꝫ essētia est ab omni relatione originis indistincta in re extra nō minus ꝙ̄ a seipa.ergo nullo mō filiatio ꝓprie loquēdo fundaꝛ in essentia:nec etiā fundareꝛ si eēt multiplex ⁊ nō tātū vna. ¶ Secūdo.qr esto ꝙ filiatio dicaꝛ fundari in essentia nō videreꝛ pho infideli mai⁹ incōueniēs cōcedere in essentia fundari posse diuersa eiusdē rationis sine distinctiōe absolutorꝫ ꝙ̄ diuersa alteri⁹ ratiōis cuiusmodi sit actiua gñatio ⁊ passiua.q̄re ⁊c. ¶ Preterea,rō illa nō ꝓbat quin saltē fili⁹ posset generare filiū a se alterius rationis ⁊ etiā eiusdē.qr nec ꝓbat quin ista eadem actiua gñatio q̄ est vt dicit in patre possit esse in filio.nō eñ esset magis incōueniēs immo min⁹ pho concedere actiuā ⁊ passiuā gñationē fundarꝛ in eodē supposito ꝙ̄ in eadē potētia qḋ tu ponis:cū etiā ſm cōiter loquētes actiua ꝓductio ⁊ passiua fundenꝛ in eodē supposito in creaturis.nō tñ potētia generādi actiua ponit ab eis eē eadē cū passiua.quare ⁊c. ¶ Ad secūdā dico ꝙ illa etiā multipliciꝛ deficit. Primo.qr ꝓbat ꝙ pater non possit spirare spiritum sanctum:nō enim videꝛ impossibilius pho infideli vnū ⁊ idem esse principium producendi diuersa eiusdem ꝙ̄ alterius ratiōis.sed diuina essentia nō potest esse vt accipit ratio principium naturale producēdi diuersa eiusdē rationis.ergo nec aliquo mō poterit esse p̄ncipiū naturale vel qualecūqꝫ ꝓductiuū filij et spiritus sancti:que due ꝑsone supponunꝛ esse alterius rationis. ¶ Secūdo.qr cū oēs ꝑsone vt ꝓbatū est supi⁹ sint eiusdē rationis:ꝑ ꝯsequēs essentia nō poterit eē generatiua ⁊ spiratiua:qḋ est falsum. ¶ Tertio.quia saltē nō ꝓbat ratio ꝙ non possit ꝓducere filium alterius rationis. ¶ Ad tertiū apparet simil'r ꝙ nō valet. Primo quia esto ꝙ filius generaret nihil in ipso existeret nisi qḋ modo est in eo/excepto filio generato:sicut nec modo paternitas prime persone est aliquid ab ipsa et a secūda distinctū existēs in prima magis ꝙ̄ in scḋa:qr nec

přimā ꝑsonā esse patrē est paternitatē esse in ipsa tanꝙ aliquid distinctum ab ea et a filio gn̄ato/sed est precise ipsam primam personā esse a qua est secūda q̄ filius nūcupatur:⁊ ita si filius aliū filiū generaret nullam paternitatem acquireret vt aliquid distinctum a seipso et a filio gn̄ato.quare ⁊c̄.¶Secundo.q᷑ esto ꝙ paternitas aliqua esset in filio generāte diceret̄ ꝙ illa nō esset cum paternitate prime ꝑsone eiusdē rationis vt ratio supponit.¶Tertio.q᷑ nec illa maior assumpta multū est euidēs:qm̄ spiratio actiua habet secū in filio generationē passiuā:⁊ tn̄ in patre in quo est eadē q̄ in filio actiua spiratio sane ītelligēdo nihil gn̄atiōi passiue ꝯsimile correspōdet.⁊ ita ī ꝓposito ꝯsimiliter diceret̄.q̄re ⁊c̄.¶Ad illa que arguit alius doctor que nullā penit᷒ habēt ꝓbabilitatē.Ad primū apparet ꝙ multipliciter deficit ¶Primo.q᷑ falsu₃ accipit qn̄ dicit generationē recipi in deitate.idē eñ nō dicit̄ ꝓprie recipi in seipso.oīs aūt ꝓductio diuina est idē cū essentia.¶Secūdo.q᷑ ꝓbat ꝙ nō possint esse plures ꝑsone.nō magis eī gn̄atio passiua est tota quidditas subsistēs ⁊ natura simpliciter ꝙ ꝑsona:ergo nō magis poterit multiplicari ꝑsona ꝙ generatio passiua qđ est euidēter falsum.¶Tertio.q᷑ falsu₃ est qđ accipit qn̄ dicit ꝙ deitas nō est natura singularis q᷑ immo est singularissima cū sit summe vna.¶Quarto.q᷑ ex hoc ꝙ deitas ⁊ passiua generatio est vna simpliciter ⁊ quidditas tota subsistēs/nō sequit̄ cōclusio qua₃ infert:vc₃ ꝙ nec deitas nec gn̄atio passiua sit plurificabilis.Prīo.q᷑ ꝑsona est plurificabilis q̄ tn̄ est a deitate indistincta.Secundo.q᷑ oīs substātia creata dicitur subsistēs ⁊ ꝑ se stās:cū tn̄ nō minus sit plurificabilis ꝙ accidēs nō subsistēs.quare ⁊c̄.¶Ad secundū apparet ꝙ etiā illud multipliciter deficit.Prīo.q᷑ duo falsa supponit:vc₃ ꝙ ꝑ notitiā ꝓducat̄ aliqđ eē obiectiuū ab ipsa notitia ⁊ ab eius obiecto distinctū:qđ est supius improbatū:⁊ ꝙ in diuinis generari sit ī tali esse obiectiuo constitui.hoc eñ est omnino abominabile ⁊ absurdum.¶Secūdo.q᷑ hoc cōcesso:vc₃ ꝙ verbū diuinū sit aliqđ in esse obiectiuo productum:maior quam accipit ista ratio negaretur:q᷑ nec ipsa est notior cōclusione ꝓbāda.nō eñ est euidētius infideli vnā diuinā notitiā ab essentia indistinctā posse esse plura in esse obiectiuo ꝓducta/⁊ ꝑ ꝯn̄s plures filios q̄s tu intelligis ꝑ hmōi entia obiectiua/ꝙ esse plura alia realiter distīcta nō sic in tali esse obiectiuo ꝓducta.quare ⁊c̄.¶Ad alia duo apparet solutio ex p̄dictis.¶Ad primū alteri᷒ doctoris apparet.Primo ꝙ nō ꝓbat si aliqđ ꝓbat nisi ꝙ nō sit possibilis alius fili᷒ eiusdē ratiōis cu₃ isto:nō aūt ꝓbat q̄n sit possibilis ali᷒ ab isto alteri᷒ ratiōis.¶Scđo ꝙ etiā nō ꝓbat esse impossibile₃ aliū filiū eiusdē rationis cum isto:qm̄ vt dictū est in p̄cedētibus oēs diuine ꝑsone sunt eiusdē rationis:quo nō obstante est determinat᷒ ⁊ certus numer᷒ ꝑsonarū.quare ⁊c̄.¶Ad scđm dico ꝙ etia₃ illa ratio deficit.Primo.q᷑ falsum supponit:vc₃ principiū dicēdi verbū esse distinctū a principio spirandi spiritū sanctū.eadē eñ essentia nō aliqđ distinctū in re extra ab ipsa est tā principiū ꝙ formalis termin᷒ modo exposito in p̄cedētib᷒ istarū duarū ꝓductionū.¶Scđo q᷑ generatio diuina est adequata essentie:q᷑ dicit̄ eius p̄ncipiū et semꝑ stās:⁊ ita ꝑ cōsequēs si illa maior assumpta est vera/nō erit spiratio:nec ꝑ ꝯn̄s ꝑsona tertia ī diuinis.quare ⁊c̄.¶Tertio.q᷑ quero quomodo ītelligis principiū generādi habere ꝓductionē adequatā:quia aut intelligis ꝙ habet ipsam adequatā intensiue/sic ꝙ est cum ipso eque perfecta:vel extensiue:vc₃ quia nulla alia generatio est possibilis.Si primo modo:cōcedo p̄ncipiū esse generatiōi adequatū sicut idē penitus sibi ipsi sed ex hoc nō sequit̄ cōclusio ꝓbanda:vc₃ ꝙ nō sit possibilis alia gn̄atio.q᷑ etiā oīe agēs vniuocū in creatis vt ignis ꝓducens aliū ignē/habet ꝓductū sibi intēsiue adequatū.quo nō obstāte tā ignis generās ꝙ genit᷒ potest in īfinitū in vnū aliū ignē post alterū.Si aūt intelligas secūdo modo/petis ꝓbandū.hoc eñ est ꝓbandum vc₃ ꝙ filius ꝓductus sit eius gn̄atiuo principio termin᷒ adequatus:sic ꝙ ꝑ ipsum nō possit ꝓduci alius.quare ⁊c̄.¶Ad tertiū qn̄ dicit̄ ꝙ filiatio diuia est de se hec/si ītelligis ꝙ est de se hec/hoc ē nullo addito:ꝯcedo.s₃ ex hoc nō sequit̄ ꝙ nō possit esse alia filiatio eiusdē ratiōis quia ⁊ ꝑsona est de se hec ⁊ oīs alia res creata isto modo Si aūt ītelligis ꝙ est de se hec hoc est īmplurificabilis q᷑ nec potest esse alia eiusdē nec alterius rationis:hoc ē qđ querit̄ nec ꝓbat̄.quare ⁊c̄.¶Ad p̄mū qđ arguit̄ ab antiquis/apparet ꝙ ipsi ꝑ hoc ꝙ dicūt totā diuinā virtutē generatiuā esse exhausta₃ nō possunt aliud intelligere ꝙ ꝙ nullus alius filius est possibilis ī diuinis.hoc aūt est qđ querit̄.quare ⁊c.¶Ad secūdū ⁊ tertiū iā est dictū.¶Ad quartū dicendū ꝙ illa maior assumpta est simpliciter falsa ⁊ cōdemnata vt apparet tā in angelis ꝙ in accidētib᷒ in q̄bus oībus est diuersitas seu multiplicatio sine omni materia.quare ⁊c.¶Hec de primo.

Quantū ad secundū vbi est respondendū ad aliq̄ dubia q̄ possent moueri circa dicta:¶Primū dubiū est.q᷑ nō videt̄ ꝙ ꝑsone diuine sint eiusdē immo alterius rationis:cuius cōtrariū dictū est:qm̄ sic filius est a patre ⁊ spiritus sanct᷒ a patre ⁊ a filio/ꝙ est impossibile ecōuerso:vc₃ primā ꝑsonā esse secūdā/secundā tertiā/⁊ tertiā secūdā ꝑsonā/⁊ ꝑ ꝯn̄s ab illa q̄ nūc ē scđa eē illā q̄ nūc est pri̇a/⁊ primā eē a scđa ⁊ a tertia.s₃ eoꝝ q̄ sunt eiusdē rōnis eq̄ vnū pōt esse ab alio sicut ecōuerso.ergo ⁊c.¶Secūdū est.q᷑ videt̄ ꝙ filius posset generare eade₃ gn̄atione actiua qua pater.Prīo q᷑ generatio actiua non potest esse incommunicabilis filio ex hoc q᷑ opposita relatio est in ipso:quia saltem tunc posset communicari spiritui sancto in quo non est passiua generatio:nec ex se est incommunicabilis cum sit quedam quidditas specifica sicut spiratio actiua.ergo ⁊c.¶Secundo.quia generatio actiua necessario cōsequitur essentia₃ que communicatur filio:sed nihil sequitur necessario illud qđ est alicui sine ipō.ergo ⁊c.¶Tertiū est.quia videtur ꝙ filius possit generare saltem alia generatione eiusdem rationis cum ista:quonia₃ filius est omnipotens.ergo potest tantum quantum pater.quare ⁊c.¶Quartum est.quia videtur ꝙ de facto generet ⁊ eadem generatio sit in ipso que est in patre:quia alias non esset eque necesse esse sicut pater:quia pater esset necesse esse tam propter essentiam ꝙ propter huiusmodi generationem actiuam/non autem filius nisi propter alterum tantum istorum.ergo ⁊c.¶Ad primum dico ꝙ licet illa minor sit vera in creaturis in quib᷒ effectus ꝯtingenter est a sua causa/nec magis hic ignis est effectiue ab illo ꝙ econuerso nisi quia iste precessit illud qđ fuit cōtingenter a prima causa sic determināte:qua determināte contrarium sicut ⁊ facere potuit/fieri contrarium potuisset:videlicet ꝙ ignis qui nunc est effect᷒ esset causa illius qui nunc dicitur causa eius vt in quarto declarabitur prolixius:tamē in diuinis vbi nulla est cōtingentia sed omnimoda necessitas non sic sed aliter est dicendum:quoniā nec min᷒ necessario ⁊ īmutabilit̄ vna ꝑsona est ab altera oībus eiusdē rationis existētib᷒ ꝙ esset si existerēt ꝑ impossibile alteri᷒ rōnis.quare ⁊c.¶Et si cōtra hoc arguas:q᷑ oīa illa sunt alteri᷒ rōnis quorū vnū potest in aliqđ:⁊ alterum non potest in aliqđ eiusdem rationis cum illo:sed spūs sctūs nō pōt ꝓducere aliqđ eiusdē rōnis cū filio quē gn̄at pater nec secum quē spirat pater ⁊ filius.ergo ⁊c̄.¶Respōdeo ꝙ licet filius nō possit generare sicut pater/nec spūs sanct᷒ spirare sicut pater ⁊ filius:tam filius tn̄ ꝙ spiritus sanct᷒ est essentia que est res generās ⁊ res spirās:vc₃ deitas ipsa:sed non minus immo magis illa sunt vni᷒ rōnis q̄ sunt vna essentia/licet vnū ꝓducat aliqđ ⁊ nō alterū/ꝙ illa q̄ sunt diuerse essentie licet ꝓductiue rerū eiusdē rōnis specifice.⁊ illa maior assumpta est tn̄ vera in creaturis:vbi oīa diuersa essentialiter sunt distincta.¶Ad secūdū dicendū ꝙ generationē actiuā alicui ꝑsone communicari/nō est aliud ꝙ ipsā esse generantē:filius autē nō potest esse generās semetipsum nec aliū/nō ex īpotētia sua/sed q᷑ nihil est generabile nisi solus ipē q̄ nō pōt generari a se.¶Ad primū in cōtrariū respōdet̄.ꝙ actiua generatio est incōmunicabilis de se:hoc ē nullo alio mediāte:licet nō sic sit de se īcōmunicabilis ꝙ īcōmunicabilitas sit de p̄mo ītellectu ipsi᷒:sicut nec hoc modo deus est pater nec filius nec spūs sanctus:cū quo tamē stat ꝙ sic est de se quelibet ꝑsona:ꝙ non aliquo mediante:cū nec aliq̄ ꝑsona sit in re extra ab eo distincta.¶Ad secūdū dicēdū est ꝙ esto ꝙ illud qđ sequit̄ aliqđ vniuersalit̄ sit vbicūꝗ est illud/nō tn̄ qđ sequit̄ aliqđ nō sic vniuersaliter:sicut est ī ꝓposito.actiua eñ generatio nec sic vniuersalit̄ sequit̄ essentiā:q᷑ licet sic dicat̄ sequi eēntiā ꝙ sit ipsa:nō tamē est oīs res ab essentia indistincta ⁊ ideo licet essentia sit in filio:hoc est sit ipse fili᷒:tn̄ ipsa actiua gn̄atio sicut ⁊ pater cū quo est idē totalit̄ in re extra/ab ipō filio realiter est distincta.quare ⁊c̄.¶Ad tertiū respōdet̄ negando ꝯn̄am.nō eñ sequit̄/est oīpotēs.ergo pōt generare.esto ꝙ sequat̄ ꝙ posset quantū est ex se nisi esset repugnātia aliunde.qm̄ omnipotentia p̄cise respicit possibile vt diuisum ꝯtra necesse esse:non aūt vt cōtra impossibile.nec eñ deus dicit̄ oīpotēs respectu suiipsius/sed respectu cuiuscūꝗ alterius.q̄re ⁊c̄.¶Ad quartū ⁊ vltimū apparet.ꝙ cū gn̄are nō sit aliud ꝙ pater/sicut nec gn̄ari aliud ꝙ filius:ꝑ ꝯn̄s nō magis fili᷒ potest dici gn̄are ꝙ dicat̄ pater:nec pater gn̄ari magis ꝙ ꝙ sit filius.¶Ad illud qđ arguit̄ in ꝯtrariū respōdet̄ ꝙ tā pater ꝙ fili᷒ est necesse esse eadē necessitate vc₃ deitate.¶Et qn̄ dicit̄.ꝙ īmo pater est necesse esse duplici necessitate vc₃ deitate ⁊ paternitate/nō sic aūt fili᷒/apparet ꝙ falsum assumit̄:q᷑ deitas ⁊ p̄rnitas siue actiua generatio non sunt duo/sed vnū tantūmō in re extra:nec ꝑ ꝯn̄s ꝓpter ipā pater dicit̄ necesse eē duplici necessitate:nō magis etiā p̄rnitas seu actiua gn̄atio ꝙ passiua est necesse esse.⁊ ita eadē oīno necessitate qua pater est necesse esse nō ab aliquo a se distincto/⁊ filius est necesse esse formalr̄ ex seipō/⁊ originaliter ab alio vc₃ a patre:nō tamē alia necessitate persona ꝓducta est necessaria ab alia ꝙ illa qua ꝓducēs dicit̄ necessaria ex seipsa.¶Sic ad questionem.¶Ad rationem in principio apparet ex dictis ꝙ maior est falsa in diuinis.

Secundo quæro.Vtrū in deo sit potentia generādi ⁊ spirandi.¶Et videtur ꝙ sic.qm̄ oīe generās ⁊ spirans est potens generare ⁊ spirare:s₃ pater est generās:⁊ ipē cū filio ē spirans.ergo pater potest generare/⁊ ipse cum filio potest spirare.sed omne potens generare ⁊ spirare habet potentiam generandi ⁊ spirandi.ergo ⁊c̄.¶Cōtra.quia in eo quod est purus actus non potest esse admixta potentia aliqua:sed deus est actus purus nec potest esse aliquid alicuius potentialitatis in aliqua persona diuina.ꝙ ⁊c.¶Responsio.vbi sic ꝓcedā.Prīo eñ dicam ad quesitum:videlicet an in deo sit potētia generatiua ⁊ spiratiua.Secūdo supposito ꝙ sic/inquirā q̄d sit hmōi potētia:vc₃ an sit ipā diuina eēntia an ꝓꝑetas relatiua an aliqđ ab istis distinctū aliqualr̄ in re extra.

Quātum ad primū est opinio cuiusdā dicētis ꝙ solū pater dicit̄ posse gn̄are filiū ad illū intellectū secūdū quē dicit̄ ꝙ pōt esse deus.nō autē est in ipō aliqua potētia generatiua/sicut nec in aliqua alia ꝑsona est potētia ꝓductiua.¶Hoc aūt ipē ꝓbat p̄mo.quia nulla diuina ꝓductio ad intra est elicita.si enim gn̄atio actiua esset elicita/cū pater ꝯstituat̄ ꝑ eā/pater ꝯstitueret̄ ꝑ aliquid elicitū:qđ est falsum.ergo talis actiua ꝓductio nō requirit aliquā potentiam q̄ sit eius p̄ncipiū.¶Scđo.q᷑ si aliqua talis potētia generandi esset in p̄ma ꝑsona ⁊ nō in secūda/aliqua ꝑfectio simpliciter eēt in vna ꝑsona que non esset in alia:qđ est falsum.ergo ⁊c̄.¶Tertio.q᷑ aut huiusmodi potētia generādi est generatio ipsa:aut essentia:aut tota ꝑsona.sed nō pōt dici ꝙ sit gn̄atio:q᷑ potentia generādi est principiū gn̄ationis ⁊ ideo oportet ipsa₃ ab ea eē aliqđ distinctū.nec eēntia ꝓpter idē:nec tota ꝑsona:quia tunc pater esset potētia suiipsius.ergo ⁊c.¶Quarto.quia in ente simpliciter necessario non differt potentia ab actu.sed si in diuinis esset talis potentia ipsa esset ab actu distincta.ergo ⁊c̄.¶Quinto.quia tunc filius esset impotēs:cum careret vna reali potentia que esset in patre.¶Sexto.quia si aliqua potētia generandi esset in patre/illa esset aliqđ absolutum:sed omne absolutum qđ est in patre est in filio:in quo tamen non est potentia generandi.ergo ⁊ce.¶Contra opinionem istam arguitur.quoniam aut opinio ista intendit dicere ꝙ potentia generatiua vel spiratiua non est in deo tanꝙ aliquid distinctum in re extra ab ipso:vel ꝙ non est in ipso eo modo quo dicimus ꝙ in ipso est intellectus voluntas ⁊ omnipotētia:per que in deo existentia non importantur aliqua a deo diuersa in re extra.Si primo modo/concordat cum aliis.omnes enim communiter hoc sentiunt ⁊ sentire debent ꝙ nec potentia generandi nec spirādi nec aliquid aliud qđ d᷑ esse in deo sint aliquid distinctum ab eo:quia nec relationes originis licet plures sunt distincte a diuina essentia in re extra:nec per consequens est in deo aliqua relatio originis isto modo.Si autem intelligas secūdo modo/sic est falsum:quia nec hoc modo esse in aliquo potētiā generādi est aliud ꝙ ipsum posse generare:sed null᷒ sane mentis potest negare deum posse generare ⁊ spirare.ergo nec magis potest negare ipsum potentiam generandi ⁊ spirandi habere.¶Confirmatur.quia sicut ī deo esse potentiam intellectiuam non est aliud ꝙ dicere ipsum posse intelligere non potentia ab actu distante:ita nec in deo esse potentiam generandi est aliud ꝙ dicere deum semper generare:⁊ per consequens posse generare:vt posse seu possibile diuiditur nō cōtra necesse esse sed tantū vt diuidit̄ ꝯtra impossibile:sed nullus potest negare deum intelligere ⁊ gn̄are ac spirare esse possibile vt possibile diuidit̄ cōtra impossibile.ergo nec negare in deo esse potentiā intelligendi generādi ⁊ spirandi.¶Cōsequētia est euidēs.q᷑ nec dicere in hoc igne eē potētiā actiuā generādi aliū ignē:⁊ in igne gn̄abili ab eo potētiā passiuā est aliud ꝙ dicere istū ignē eē a quo ali᷒ est possibilis:per hoc eñ solum ꝙ ab hoc igne pōt poni alius in esse ipse dicit̄ habere actiuam:⁊ alius ab eo possibilis passiua₃ potentiā generādi:sed ꝯstat ꝙ prima ꝑsona est a qua secūda pōt generari:⁊ p̄ma ⁊ scđa a q̄bus tertia pōt spirari.ergo ⁊c.¶Preterea arguo sic ad idē nō minus creare excepto termino cōnotato est idem cū deo ꝙ generare ⁊ spirare.ergo sicut in deo d᷑ esse potentia creādi quātūcunꝗ creatio nō sit elicita seu ꝓducta q᷑ nec a re creata distincta ⁊ a deo creante:ita licet generatio vel spiratio non sit elicita:q᷑ tn̄ persona gn̄ata

ꝛ spirata est elicita seu ꝓducta potest dici esse in deo potentia generādi ꝛ spirandi:licet aliter q̄ potentia creādi quantū ad hoc quia potētia creandi respicit terminū cōtingētē ab ipa essentialiter differētem:potētia autez generandi terminū necessariū ab ipa simpliciter indistinctū. ¶ Confirmat̄.qꝛ eo modo quo aliq̄d respectu alicuius dicit̄ esse potēs/est in eo potētia respectu ei⁹: sed omne illud a quo est originaliter alterū est potēs respectu ipsius licet differēter:qꝛ si illud est necessariū dicit̄ potēs in ipsum nō ꝯtingenter sed necessario.nō enim tantūmodo ens cōtingēs dicit̄ possibile fieri ab aliquo sꝫ etiā necessariū dicit̄ possibile ꝓduci ab illo a quo ꝓducit̄:vt possibile ꝯtra īpossibile diuidit̄.nō tātū aūt ꝓducēs ens cōtingēs sed etiā ens possibile non contingens potest aliqualiter dici potens.si autem producibile ab aliquo est contingēs/ipsum principium productiuum dicitur potens respectu eius contingenter.ergo ꝛc̄.

Et ideo quantum ad istum articulū aliter est dicendū. Ad cuius euidētiā est sciendum ꝙ in deo esse potētiam generandi vel spirādi:potest dupl'r intelligi. Uno modo.ꝙ sit in ipo/vt dictū est/sicut aliquid distinctū ab eo. Alio modo nō sic:sed ꝙ p potentiā istā esse in deo ītelligat̄ deū esse talē potētiā:sicut nec p istā deitas est in patre intelligit̄ nisi ꝙ pater est deitas:alias ꝓpositio est falsa/si p eam intelligat̄ aliqua diuersitas in re extra īter significatū p subiectū ꝛ p significatū ipsi⁹. Et isto mō in deo esse potentiā generādi ꝛ spirandi pōt quadrupl'r intelligi. Uno modo.ꝙ ista potētia sit principium gn̄ationis ꝛ spirationis vt aliquoꝝ distinctoꝝ a ꝑsonis. Alio mō ꝙ sit p̄ncipiū ꝓductiuū tm̄mō ꝑsonaꝝ nō aliquoꝝ ab eis distīctoꝝ. Alio mō sūpto ꝙ sit ꝓductiuū ꝛ alteri⁹ originatiuū. Alio mō ꝙ nō sit p̄ncipiū ꝓductiuū sic ꝙ ab ea original'r sit ꝓductū:sꝫ sit illō p qō ꝯuenit p̄ncipio ꝓductiuo. ¶ Hoc p̄misso pono q̄tuor ꝯclōnes. ¶ Prima est.ꝙ in deo nō est aliqua potentia ꝓductiua ad intra nec ad extra secūdū p̄mū intellectū. ¶ Hec probat̄.quoniā sicut in illo qō est sapiēs p seipm nō p aliq̄d ab eo distinctū nō est sapiētia tanq̄ aliq̄d distinctum ab ipo in re extra:cū nullum in quo sit talis sapiētia sit sapiēs semetipso:sed tantū mediāte alio:ita nec in illo qō seipo potest in quodcūq; possibile tam necessariuꝫ q̄ cōtingens potest esse potentia isto modo:sed deus seipo ē gn̄atiuus ꝛ spiratiuus possibilis necessarij ꝛ creatiuus cuiuscūq; possibilis cōtingētis.ergo nec potentia generādi nec spirandi nec creandi potest in ipso existere isto modo. ¶ Minor declarat̄.qꝛ nō minus deus est potens gn̄are spirare ꝛ creare seipo nullo alio mediante q̄ oīs causa secunda possit in effectū sibi debitū p seipsam:sed omnis causa secunda sic seipa est effectus sibi possibilis ꝓductiua ꝙ sua potentia ꝓductiua est ab ipsa penitus indistincta.nec em̄ ignis potest generare ignem aliquo alio q̄ seipo:nec calor ꝓducere calorē:nec aīa vel alia q̄cūq; intellectual' creatura dicere ītellectionē nec spirare amorē:ꝛ sic de aliis oībus:vt alias fuit declaratū prolixius.ergo ꝛc̄. ¶ Cōfirmat̄.quia esto ꝙ in creaturis potentia ꝓductiua differret ab essentia:hoc tamē non potest poni in diuinis vbi non sunt nisi tres res que sunt vna summa ab eis penitus indistincta.quoniā talis potētia sic distincta vel esset aliqua ꝓprietas relatiua vel ipa diuina essentia vel aliq̄d distinctū tam ab essentia q̄ ab omī ꝓprietate relatiua.sed nō pōt poni tertiū.qꝛ tūc in diuinis nō esset tantū trinitas sed aliqua maior pluralitas distinctorū in re extra:que est om̄ino impossibilis.g̃ relinquit̄ p̄mū vel scōm:qō est ꝓpositū:cū oīs relatio originis sit ab eēntia diuina totalit̄ īdistincta. ¶ Secūda ꝯclusio est.ꝙ nec in deo est potētia generandi nec spirādi nec etiā creādi scōm intellectū secundū. ¶ Hec apparet.qm̄ ꝓductiones ad intra diuine sunt a ꝑsonis totalit̄ indistincte:sicut etiā creatio actiua est a deo indistincta ꝛ passiua a qualibet re creata:sed esse in deo ꝓductiuā potentiā isto mō supponit ꝯtrariū:vcꝫ tales ꝓductiones esse ab ipsis ꝓductis ꝛ a ꝓducentibus distinctas.ergo ꝛc̄. ¶ Tertia ꝯclusio est.ꝙ in deo est potētia generatiua ꝛ spiratiua scōm tertiū ꝛ etiā quartū intellectū. ¶ Hec apparet.qm̄ constat ꝙ in diuinis est aliqua res nec ꝓducēs nec ꝓducta ad intra:que tn̄ est ratio ꝓducēdi.est etiā ibi vna res a qua alia generat̄ ꝛ alia spirat̄.prima em̄ ꝑsona est a qua gn̄atur scōa:prima autē ꝛ secūda a qb⁹ spirat̄ tertia.sed illud a quo aliq̄d generat̄ vl' spirat̄ dicit̄ potētia generādi ꝛ spirādi tertio mō. illud aūt p qō ꝑsona generat vel spirat dicit̄ potētia generādi quarto mō sumpta.ergo ꝛc̄. ¶ Cōfirmat̄.qꝛ sicut in igne esse potētiā generādi nō est aliud q̄ ignē esse cuius virtute potest alius ignis poni:ita nec in diuinis eē potētiā generādi ꝛ spirādi est aliud q̄ vel esse ibi vnam rē a qua potest alia ab ipa distincta realiter generari et alia spirari:vel esse ibi aliq̄d ratione cuius ista res generās pōt gn̄are ꝛ alia spirās spirare:sed in diuinis sunt ista:est em̄ ibi vna ꝑsona alteri⁹ gn̄atiua/ꝛ due tertie spiratiue:ꝛ essentia ab oībus īdistincta:q̄ est ratio generādi ꝛ spirādi.g̃ ꝛc̄. ¶ Et si ꝯ hoc arguas.qꝛ essentia ꝛ ꝑsona sunt totalit̄ indistincta.g̃ nō pōt dici eēntia magis rō gn̄andi nec spirādi q̄ ꝑsona:nec ꝑsona magis gn̄are vel spirare q̄ essentia. ¶ Ad hec ꝛ alia similia q̄ possent cōtra p̄dicta argui in p̄cedentib⁹ est respōsuꝫ. ¶ Quarta ꝛ vltima cōclusio est.ꝙ ī deo est potētia creādi nō quarto mō sꝫ tertio mō sumpta siue ꝑm tertiū nō aūt ꝑm quartū ītellectū. ¶ Hec apparet.qm̄ sic oēs ꝑsone sunt creātes ꝛ q̄libet ipsaꝝ:ꝙ etiā essentia ab oībus īdistincta cōcedit̄ ꝛ vere dicit̄ creās:ꝛ ab ipa nō tantū a ꝑsonis dicit̄ fieri q̄libet creatura:sed illud dicit̄ potētia ꝓducēdi ꝑm tertiū intellectū a quo originaliter est ꝓductū:ꝛ illud secūdū quartū intellectū supius expositū a quo originalit̄ nō dicit̄ esse ꝓductū sed est ratio p quā est a ꝓducēte ipꝫ ergo potētia creatiua nō est in deo quarto mō sed tantū tertio mō sumpta. ¶ Ad rationes illi⁹ doctoris in ꝯtrariū respondet̄. ¶ Ad primā apparet solutio ex p̄dictis. qm̄ nō est intelligēdū potētiā generatiuā esse p̄ncipiuꝫ generationis actiue/sed ꝑsone genite:ꝛ hoc altero duorū modoꝝ supius expssoꝝ q̄bus in diuinis dicit̄ esse potētia generādi. ¶ Ad scōam respōdet̄ p̄mo.ꝙ ratio ista arguit etiā ꝯtra opinantē.qm̄ ꝑm eū ꝛ ꝑm veritatē gn̄atio actiua est tm̄ in patre:hoc est gn̄atio actiua est sola p̄ma ꝑsona ꝛ nō aliqua alia:sꝫ ipa est ꝑfectio simpl'r.g̃ aliq̄ ꝑfectio est in vna ꝑsona q̄ nō est in alia. ¶ Scōo respōdet̄.ꝙ nō arguit ꝯ potētiā generādi sūptā vt cōiter sumit̄ a doctorib⁹.qm̄ tal' potētia vt dicet̄ ī alio articulo est essentia:ipa em̄ est qua p̄ma ꝑsona pōt gn̄are ꝛ q̄ p̄ma ꝛ scōa pn̄t spirare:sꝫ essentia est ī oīb⁹ ꝑsonis.g̃ ꝛc̄. ¶ Et si q̄ras.quare g̃ fili⁹ nō pōt gn̄are ex quo est ī ipo sicut ꝛ ī p̄re potētia generādi? ¶ Ad hoc r̄ndet̄.ꝙ diuina essentia ita est qua p̄r pōt gn̄are/ꝙ nō qua fili⁹ nec spūs sctūs:sicut aīa ita est qua potest esse visio in oculo ꝙ nō in tibia nec in pede:licet anima ipsa realiter sit vbiq;. ¶ Nec valet si dicat̄.ꝙ posse ꝓducere seu generare ꝑsonam est ꝑfectio simpl'r/non min⁹ q̄ posse ꝓducere creaturam:quoniam verum est ꝙ esse potentiam qua pater potest generare est ꝑfectio simpl'r:ꝛ ideo conuenit essentie in qualibet ꝑsonarum:quia constat ꝙ tam essentia filij q̄ spiritus sancti est potētia qua pater pōt gn̄are.ex hoc tamē nō sequitur ꝙ filius possit generare nec spūs sanctus:qꝛ nec esse potētiā qua potest filius vl' spiritus sanctus gn̄are est ꝑfectio aliqua cū īcludat repugnātiā

vt tenemus p fidē. ¶ Ad tertiā iam dictuꝫ est ꝛ dicetur in sequenti articulo ꝙ potentia generādi ꝛ spirandi potest dici essentia modo preexposito. Et quando dicitur ꝙ essentia non potest esse principium generationis alicuius persone:cum sit ab omnibus indistincta:concedo ꝙ nō potest esse principiū generandi ꝑsonā tanq̄ a quo persona ipsa est originata seu generata:nec p ꝯn̄s hoc modo est principiū generandi sed aliquo mō alio supra dicto. ¶ Ad quartā apparet ex dictis ꝙ falsuꝫ accipis in minore:qꝛ siue voces actū generationē actiuā siue ꝑsonam seu generationē passiuā/potentia generatiua nō distat magis q̄ intellectiua ab actu. ¶ Ad quintā apparet solutio ex p̄dictis tam in ista q̄ in alia questione. ¶ Ad sextā iam est responsuꝫ:ꝙ licet esse absolutū qō ē in patre sit in filio ꝛ in spiritu sancto:nō tamē illud est oībus potentia generādi. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secūdum aliqui dicūt ꝙ sola ꝓprietas ꝑsonalis est potentia generandi:qꝛ act⁹ generādi cōuenit soli patri.ergo ꝛ potentia generandi. ¶ Sed hec ratio nō cōcludit:quia ꝓprietas patris est ab essentia filij indistincta:cuꝫ eadē sit essentia vtriusq; vcꝫ patris ꝛ filij:que quidē essentia est ab oībus ꝓprietatibus ꝑsonalibus indistincta.ergo quādo dicit̄ ꝙ ꝓprietas ꝑsonalis patris cōuenit soli patri:ꝛ actus generandi si intelligat̄ ꝙ sic cōuenit soli patri ꝙ nō est aliq̄d qō sit in aliqua alia ꝑsonarū:est euidēter falsuꝫ.ergo ꝛc̄. ¶ Preterea aut p actū generādi ꝛ p potentiā generādi intelligis idem in re:aut nō/sed aliqua diuersa. Si p̄mū:ergo nō magis ꝓbas potentiā generandi esse aliq̄d cōueniēs soli patri quia actus generādi cōuenit ipsi soli:q̄ posses arguere ecōuerso. ¶ Cōfirmat̄.qꝛ ꝓprietas personalis nō dicit̄ potētia generandi respectu suij ꝑsi⁹ sed actus gn̄ationis actiue est ipa patris ꝓprietas personalis.ergo ꝛc̄. ¶ Si aūt ponas secūdū:vcꝫ ꝙ p actuꝫ generandi intelligis aliquid diuersuꝫ in re a potētia generādi:ergo tibi cōtradicis:cū dicas ꝛ ꝓbare intendas ꝙ potētia generādi sit ꝓprietas patris quā cōstat esse indistinctā a gn̄atiōe actiua.ipa em̄ gn̄atio actiua sola est patris ꝓprietas ꝑsonalis.quare ꝛc̄. ¶ Alij dicūt aliter: ꝙ aut p potētiā generādi ītelligit̄ potētia qua hec persona generat deū sibi similē:aut illa qua generat ꝑsonā a se distinctā.est em̄ hec generatio assimilatiua et distinctiua.vt primo modo potētia generandi est diuina essentia:secūdo aūt modo ꝓprietas relatiua. ¶ Sꝫ nec hic modus dicēdi est ratiōabilis:quoniā nō minus immo multo magis in diuinis q̄ in creatis vnū ꝛ idem est potētia ꝓducēdi simile ꝛ distinctū:sed sic apparet in creaturis ꝙ vnū ꝛ idē est ꝓductiuū p̄ncipiū simile ꝛ distinctū: sicut ꝛ ipsum ꝓductuꝫ vnū ꝛ idem est producti simile ꝛ ab eo distinctū.nec em̄ ignis generatus est generāti similis ꝛ ab eo distinctus alio ꝛ alio sed tantūmodo semetipso:sicut ꝛ eadē ignis generantis essentia fuit ꝓductiua ignis similis ꝛ distincti.ergo ꝛ in diuinis consimiliter est dicēdū.quare ꝛc̄. ¶ Cōfirmat̄.qꝛ si aliq̄d eēt principiū ꝓducendi sibi simile ꝛ nō distinctū a se/g̃ esset principiū ꝓducendi seipsum:hoc autem est falsum.g̃ ꝛc̄.

Et ideo quantū ad istum articulū aliter est dicendū. ¶ Ad cuius euidentiā est sciendū ꝙ potentia generādi tripliciter pōt sumi. Uno modo ꝓ illo quo ꝑsona est potēs generare ꝛ generat:nō tamē ipsum generat qō dicit̄ potētia sic accepta. Alio mō ꝓ illo qō potest gn̄are. ꝛ tertio modo/ꝓ illo qō dicit̄ potētia primo modo nō tantum vt est illud quo persona pōt gn̄are/sed quo actu gn̄at. ¶ His p̄missis pono quatuor ꝯclusiōes. ¶ Prīa est.ꝙ diuina essentia est potētia generādi ꝛ spirādi p̄mo mō sumpta:vcꝫ ꝓ illo q̄ ꝑsona pōt gn̄are ꝛ spirare. ¶ Hec declarat̄.qm̄ sicut essentia dicit̄ termin⁹ generatiōis ꝛ spirationis nō tanq̄ aliq̄d accipiēs esse ipa gn̄atione vel spiratione mediāte:sed qꝛ est tota essentia ꝑsone generate ꝛ spirate:que q̄dē ꝑsone sunt termini generationis ꝛ spirationis vt accipiētes esse a generāte ꝛ a spirāte:ita cōsimilit̄ essentia patris generātis pōt dici principiū generādi:qꝛ licet ab ipsa nō generet̄ ꝑsona est tamē patris generātis natura:qua pater ipe est potēs generare. ¶ Cōfirmat̄ p magistrum q̄ dicit in litera ꝙ potētia generādi est ipsa natura patris:que q̄dem licet eadē sit in filio:nō tamē ipa sic est in filio ꝙ p eā possit fili⁹ generare:sed sic est in filio sicut potētia qua pōt ipse filius generari.ergo ꝛc̄. ¶ Secūda conclusio est.ꝙ potētia generādi secūdo modo sumpta ꝓ illo a quo originaliter est ꝑsona genita/est p̄cise ipsa patris persona. ¶ Hec est euidens.qꝛ solus pater est a quo potest fili⁹ generari:nō aūt patris essentia:cū sit a filio totalit̄ indistincta:ꝛ om̄e genitū a generāte oporteat real'r eē distinctū ergo ꝛc̄. ¶ Tertia ꝯclusio est.ꝙ om̄is potētia gn̄atiua ꝛ vniuersaliter ꝓductiua in creatis primo modo/est potētia etiā ꝓductiua secūdo modo sumpta. ¶ Hec apparet.qm̄ in creatis illud idē qō est producēs est ratio producendi distincta realiter a ꝓducto.nec em̄ magis forma accidētalis ignis vt calor ꝓducens aliū/distinguit̄ realiter a ꝓducto q̄ eius essentia:sed in diuinis ideo distinguimus inter potētiā ꝓducēdi ꝛ ꝓducentē:siue inter potētiā ꝓducēdi sumptā ꝓ ꝓducente:ꝛ potētiā ꝓducēdi sumptā ꝓ ratione ꝓducēdi que est ipsa essentia ꝓducentis:qꝛ licet ꝓducēs a ꝓducto realiter distinguatur/eadē tamē numero est om̄ino essentia vtriusq;:nec p cōsequēs potest dici ꝓducens ꝓprie nec ꝓducta.ergo per cōtrariū cū essentia omnis forme create agētis sit sicut ꝛ forma ipa distincta realit̄ ab effectu forme:nec effect⁹ forme create causa ꝓductiua sit nisi eēntia ipsi⁹:seq̄t̄ ꝙ in creatis idē est ꝓducēs ꝛ rō ꝓducēdi. ¶ Ex hoc sequit̄ corollarie p̄io.ꝙ nō oporteat distinguere ī creatis:sꝫ tātūmō in diuinis inter potētiā ꝓducēdi p̄mo illoꝝ duoꝝ modoꝝ ꝛ īter potētiā ꝓducēdi scōo mō acceptā. ¶ Secūdo.ꝙ aliter diuīa essentia dicit̄ potētia ꝓductiua ad ītra/ꝛ aliter essentia oīs rei create actiue. ¶ Primū apparet ex dictis. ¶ Sꝫ ꝯtra hoc forsitā arguet̄.qm̄ ignis ꝯpositus ex materia ꝛ ex forma dicit̄ generās:potētia aūt generādi dicit̄ ei⁹ forma.g̃ etiā in creatis est distinctio inter generātē ꝛ potētiā generādi. ¶ Preterea nō magis distinguit̄ p̄r generās ab essentia dicta alio mō potētia generādi q̄ eēntia cuiuscūq; forme create ꝓductiue ab ipa forma ꝓducēte.g̃ nō magis est distinguēdū in diuinis q̄ ī creatis inter ꝓducētē ꝛ īter potētiā ꝓducēdi alio mō sumptā. ¶ Ad primū respōdeo ꝙ solū illō dicit̄ ꝓprie ꝓducere cui⁹ virtute ponit̄ ꝓductū ī eē:hoc aūt nō est materia ignis generātis respectu ignis geniti:sꝫ tm̄mō ei⁹ forma:q̄ sepata a materia seq̄ret̄ ei⁹ v'tute mediāte idē effectus penit⁹: sicut ꝛ calor sepat⁹ a subiecto ē calefactiu⁹ ꝯsil'r sicut p̄mo.ꝛ hoc est signū a posteriori arguēdo:ꝙ nec subiectū accn̄tis aliq̄d facit ad ꝓductionē seu actionē ipsi⁹:nec materia ad gn̄ationē substātialis forme:nec ēt ꝯpositū:tū qꝛ est a partib⁹ indistinctū:tū qꝛ esto ꝙ distinctū/ipo corrupto ꝛ sola substātiali forma manēte idē effect⁹ seq̄ret̄ ea sepata a materia remanēte q̄ fuisset secut⁹ antea ab ipa in materia exn̄te. Ex quo sequit̄ ꝙ sola ipa dr̄ ꝓprie eē agēs cū a sola ipa effect⁹ sequat̄:nec ei⁹ subiectū dr̄ agēs nisi denominatiue tantum et quadaꝫ denominatione extrinseca: vcꝫ qꝛ est subiectū agentis puta forme:nec ꝯpositū etiā dicit̄ agēs nisi eo modo quo homo totus dicit̄ crispus vel simus.quare ꝛc̄. ¶ Ad scōm dico ꝙ licet non plus distin-

guatur persona generans vel spirans ab essentia q̃ forma creata agens seu producens a sua essentia: tamẽ sic persona producens est distincta realiter a persona producta: ꝙ producens est essentia a producto sicut ꝛ a ꝓducente totaliter indistincta: propter q̃d ipa vtriusq̃ ꝑsone vz producentis ꝛ producte essentia/nec producẽs dicitur nec producta. contrarium autem est de essentia omnis rei create, agentis: quoniaꝫ illa sic est cum re ipa agente idẽ ꝙ ab omni illo realiter distinguitur a quo ipa realiter est distincta. quare ꝛc. ¶ Secundum corollariũ sequit̃ ex p̃mo. quoniam diuina essentia non dicitur generatiua ꝛ spiratiua sic ꝙ spiratũ ꝛ genitũ originaliter sit ab ipsa: cum nec ipa sit generans nec spirans/neq̃ genita nec spirata. essentia aũt omnis rei create actiue et producentis sic dicitur productiua ꝙ productum quãdo in esse ponitur est ab ipa: sicut etiam isto modo ipsa diuina essentia dicitur ꝓductiua ad extra vz creatiua. ¶ Quarta ꝛ vltima cõclusio est. ꝙ generatio actiua potest dici potentia generãdi tertio modo sumpta. ¶ Hec apparet. quoniam sicut in creatis aliquando causa dicitur illud a quo potest esse effectus: et vt sic non semper sunt simul causa ꝛ effectus: modo quo dicitur ꝙ sortes est causa domus: aliquando autem dicitur causa illud q̃d actu causat: ꝛ vt sic causa semper est insimul cuꝫ effectu: modo quo domificator dicitur causa domus: ita consimiliter suo modo potest dici in proposito de potentia generandi: videlicet ꝙ sumpta pro potentia vt est illud quo persona non tantum potest generare sed etiam actu generat/vt sic potẽtia generatiua importat essentiam a generante ꝛ a genito indistinctam: ꝛ generationem actiuam non a generante sed tantum a genito realiter differentem ꝛ etiam a spirato. ¶ Ad hoc etiam declarandum adducitur exemplum in precedentibus positum de tribus imaginibus in ligno existẽtibus ab ipo tamen totaliter indistinctis/licet inter se distinctis. Si enim lignum illud esset prima illarum imaginum nõ ab aliquo a se nec ab imagine alio: ꝛ cuꝫ hoc esset illud quo ipsa prima imago faceret ꝙ secunda imago idem esset omnino ligno: hoc modo vere tunc diceretur ꝙ prima imago generaret secundam: ꝛ ꝙ lignum ipsum esset potentia qua ipsa esset potens generare secundam: lignuꝫ autem simul cum generatione actiua ab eo indistincta que actiua generatio esset potentia actu generans non tantum generare potens. sic consimiliter suo modo est imaginandum in proposito. nec tamen est intelligendũ ex p̃dictis ꝙ ĩ diuinis posse generare vel spirare ꝛ actu generare vel spirare aliqualiter distinguantur: nec per consequens ꝙ potentia generandi sumpta pro illo quo persona potest generare vel spirare sit distincta a potentia generandi vel spirandi sumpta pro illo quo actu generat siue spirat. cum hoc tamen stat ꝙ potentia generandi primo modo sumpta/que est patris essentia/est a generante ꝛ a genito indistincta. potentia autem generandi sumpta secundo modo includit generationẽ actiuam a persona genita realiter differẽtem licet ab essentia generantis persone ꝛ genite totaliter indistinctam. Ex quo sequitur: ꝙ potentia generandi isto vltimo modo sumpta est omnino idem cum potentia generandi secundo modo sumpta: quoniam potentia generandi secundo modo sumpta/vt dictum est supra/est persona generans: que includit generationem actiuam: vel est ipa generatio actiua. quare ꝛc. ¶ Sic ad questionẽ. ¶ Ad rationeꝫ in principio apparet solutio ex predictis: quia vt dictum est non magis potentia generatiua q̃ intellectiua distat in deo ab actu. licet autem puro actui repugnet potentia distans ab actu/non tamen indistans ab ipso.

Circa distinctionẽ octauam in qua magister determinat de ꝓprietatib⁹ diuine essentie cõmunib⁹ ꝑsonis oĩbus ꝛ specialit̃ de duabus: vz de simplicitate et immutabilitate: est querendũ de istis duabus. Et p̃mo de p̃ma vz de simplicitate diuina q̃ro: Utrũ repugnet simplicitati diuine esse ĩ aliquo genere. ¶ Et videt̃ ꝙ sic. quia cui repugnat oĩs ꝯpositio/ei repugnat esse in genere: sed diuine simplicitati repugnat omnis compositio. ergo ꝛc. ¶ Maior ꝓbatur. qꝛ omne ens cõpletum directe existẽs in genere est cõpositũ ex significato gñis ꝛ ex significato differẽtie in re extra. nec em̃ genus ꝛ differentia q̃ sunt partes diffinitionis qua est diffinibile omne existẽs in gñe/significãt idem penitus in re extra. ergo ꝛc. ¶ Contra. qꝛ multa sunt simplicissima/que tamen sunt in genere: sed hoc fieri non posset si simplicitati esse ĩ genere repugnaret. ergo ꝛc. ¶ Maior apparet de aĩa ꝛ de angelo. omnis em̃ intellectualis forma est simplicissima omni carens cõpositione: ꝛ tamen est in genere substantie. quare ꝛc. ¶ Respõsio. vbi sic ꝓcedã. Primo em̃ inquirã an deus saltem aliquo modo posset poni seu concedi esse in genere. Secũdo, supposito ꝙ sic/sumendo genus vno modo nõ autem alio mõ/dicã ad quesitũ an illo modo vz quo sumendo gen⁹ deo repugnat esse in genere/ipsi repugnet ratione simplicitatis ei⁹. Tertio ostendã q̃d est illud genus in quo deus potest dici existere. Quarto tãgã aliq̃ dubia circa ista.

Quãtum ad primũ dicitur cõmuniter

ꝙ deus nullo modo est in aliquo genere. ¶ Hoc aũt probat̃ primo. qꝛ cuius ꝯceptus nõ est species alicui⁹ gñis nec ipm̃ est indiuiduũ alicuius gñis: sꝫ ꝯcept⁹ dei specificus nõ est species alicui⁹ gñis. g̃ ꝛc. ¶ Maior apparet quia genus nõ significat nisi illa que significantur per suas species: sed illud cuius conceptus specificus non est species non importatur per aliquam speciem. ergo nec per genus. quare ꝛc. ¶ Minor apparet. quia solus conceptus predicabilis de pluribus differentibus numero est species: sed talis non est conceptus dei: conceptus em̃ specific⁹ significat multa indiuidua possibilia q̃d nõ facit ꝯceptus dei: cũ sint impossibiles plures dii. ergo ꝛc. ¶ Secũdo. qꝛ nulli rei in genere existenti repugnat per se primo modo nec secũdo ꝙ partibus diffinitionis specifice ipsi cõuenientis correspondeant in ipsa re partes diuerse. sed cuicunq̃ de quo verificatur descriptio dei specifica repugnat per se primo vel secundo modo ꝙ partibus descriptionis correspondeãt partes diuerse in re videlicet in deo. ergo ꝛ cet̃. ¶ Maior declaratur. quia omnis diffinitio specifica cuiuscunq̃ existentis in genere est vniformiter communis pluribus ꝛ verificabilis de eis. ergo nec plus requirit ꝙ suis partibus correspondeat eadem res in eodem indiuiduo q̃ in diuersis: sed constat ꝙ in diuersis hoc nõ requirit. ergo nec in eodeꝫ hoc requirit per se primo nec etiã scd̃o modo dicendi per se: licet contrarium sit de facto videlicet ꝙ in quolibet vno indiuiduo eadem realitas correspondet partibus sue diffinitionis de facto. ¶ Minor apparet. quia omnis imperfectio ꝛ ꝑ cõsequens compositio repugnat summe deo: ꝛ ita ꝑ consequens repugnat ipsi primo vel secũdo mõ. quare ꝛc. ¶ Preterea tertio. qꝛ nõ plus põt ꝯcept⁹ substãtie q̃ ẽ gen⁹ significare deũ q̃ ꝯcept⁹ sapiẽtie q̃ ẽ spẽs q̃litatis: sꝫ cõcept⁹ iste sapiẽtie nõ dr̃ de deo: alias ita sapiẽtia ĩcreata sicut creata eẽt q̃litas ꝑ se: q̃d ẽ falsũ. g̃ ꝛc. ¶ Preterea q̃rto. null⁹ ꝯcept⁹ cõis

ꝑluribus coordinationibus p̃dicabiliũ seu diuersis p̃dicamẽtis est genus: sed oĩs cõceptus simplex tam substãtie q̃ entis q̃ relatiõis deo ꝛ creature cõis est cõis diuersis p̃dicamentis. ergo nullus talis põt esse gen⁹: sꝫ nec conceptus dei proprius. constat ergo cũ nullus conceptus de deo p̃dicabilis sit genus: ꝙ nec ip̃e de⁹ põt esse in gñe. ¶ Minor assumpta declarat̃: qꝛ scd̃m doctores accidẽs nõ est genus: sed nulla alia ratio põt dari quare accidẽs nõ sit gen⁹: nisi qꝛ est cõceptus cõmunis multis p̃dicamentis. non em̃ potest dici ꝙ non sit genus qꝛ nõ habet differentias: qꝛ immo habet differentias cũ diuidat̃ ꝑ absolutũ ꝛ respectiuũ. ergo ꝛc. ¶ Cõtra opinionẽ istã arguo dupliciter. Primo. qꝛ genus vt describit̃ a logico ꝛ sumit̃ a pħo non est aliud q̃ p̃dicabile de pluribus differentibus sp̃e in eo q̃d quid: omnis ergo conceptus talis vz sic de taliter differẽtibus p̃dicabilis est genus/in quo sunt omnia sic differẽtia quibus ꝯceptus hmõi est cõmunis ꝛ de q̃bus seu de ipoꝝ conceptibus ꝑ priꝰs est p̃dicabilis: sed multi sunt cõceptus tales deo ꝛ creature cõmunes vt dicetur infra. ergo ꝛc. ¶ Secundo. qꝛ nõ omne cuiuscunq̃ generis significatũ est aliq̃d ꝑ se vnum: solũ em̃ genus quãtitatis substantie ꝛ qualitatis significat aliq̃d ꝑ se vnũ: nõ autẽ aliq̃d alioꝝ: sed simĺr plura: vt actio ꝓducẽs ꝛ ꝓductũ: vbi locũ ꝛ locatũ ꝛ sic de quolibet alioꝝ: sed nec genus actionis nec vbi nec relationis sibi determinat vtrũq̃ extremorũ que significãt esse tantũmõ ens creatũ: vt etiã magis explicabitur infra: omne aũt ꝑ aliquod genus vĺ ꝑ aliquã eius speciẽ significatũ est in genere vt hic loquimur de esse in genere. ergo ꝛc.

Et ideo quantum ad istum articulũ dico aliter.

¶ Ad cuius euidẽtiã p̃mitto duo. Primũ est. ꝙ cũ genus de quo hic querit̃ sit gen⁹ gñalissimũ multa sub se cõtinẽs inferiora: vel etiã ꝑ genus hic posset intelligi totũ p̃dicamentũ q̃d est multitudo seu collectio p̃dicabiliũ eoꝝ que sunt in gñe quocũq̃ p̃dictoꝝ modoꝝ sumpto: alia sunt in ipso vt signatũ in signo: alia sunt in ipo sumpto ꝓ toto p̃dicamento vt ꝑtes in toto: ꝛ in gñe sumpto nõ ꝓ toto p̃dicamẽto: sꝫ ꝑ solo gñalissimo: nõ vt signatum in signo nec vt ꝑtes in toto: sed vt signa ꝑticularia seu minus vniuersalia sub signo vniuersaliori ꝛ cõmuniori/eorũdẽ tñ cũ ipis signis minus vniuersalibus significatiuo: ꝛ nõ tñ illoꝝ sed aliquoꝝ alioꝝ. Exemplũ huius põt poni de gñe substãtie in quo p̃mo mõ sumpto ꝓ toto p̃dicamẽto sunt in ipo genus generalissimũ: puta cõcept⁹ substãtie: alia genera subalterna/vt cõcept⁹ corporis ꝛ aĩalis: ꝛ species specialissime/vt cõcept⁹ hominis vel asini ꝛ lapidis: ꝛ differẽtie vt cõceptus rationalis: omnia inquã ista ꝛ quodlibet alioꝝ sunt in p̃dicamẽto substantie vt ꝑtes in toto: qm̃ nec p̃dicamentũ est aliud q̃ collectio p̃dicabiliũ: p̃dicabilia aũt vt alias dictũ est sunt mẽtales termini: puta ꝯceptus vel voces. g̃ p̃dicamẽtum nõ constat vt totũ ex ꝑtibus ex aliis q̃ ex cõceptibus vel ex vocibus/vt alias fuit declaratũ ꝓlixius. In gñe scd̃o mõ vz vt signatũ in signo/ est oĩs res extra aĩam singularis: que ita est signatum seu obiectũ ꝑ cõceptũ gñis intellectum ꝙ nõ est signum: vt oẽs homines asini angeli lapides ꝛ q̃cũq̃ aliẽ substãtie singulares. In gñe aũt sũpto tm̃mõ ꝓ supmo seu gñalissimo p̃dicamẽti substãtie sunt tertio mõ oẽs ꝯcept⁹ inferiores siue generũ siue differentiarũ siue spẽrũ ꝛ etiã singulariũ: ꝯcept⁹ em̃ corporis est nõ ꝓprie in ꝯceptu sꝫ sub cõceptu substãtie q̃ est gen⁹ supmũ vt signum earũdẽ rerũ quarũ ꝯcept⁹ substãtie est signũ: nõ tñ tot rerũ quot substãtie ꝯcept⁹ est signũ. ꝛ iõ ꝯcept⁹ substãtie dr̃ signũ vniuersali⁹. nõ qꝛ signũ rei vĺioris ꝛ plurib⁹ cõis/sꝫ qꝛ signũ pluriũ. hoc mõ etiã est sub ꝯceptu corporis q̃libꝫ alioꝝ ĩferiorũ ꝯceptuũ vt aĩalis ꝛ hoĩs ꝛ rõnalis: q̃ oẽs sunt sub ꝯceptu substãtie. ¶ Ex p̃dictis ĩfero ꝙ deus nõ põt poni eẽ in gñe nisi vno triũ p̃dictoꝝ modoꝝ: vz vt signatũ in signo mõ quo est in gñe obiectũ q̃dcũq̃ ꝑ ꝯceptũ gñis intellectũ. licet em̃ ꝯceptus dei possit intelligi esse ĩ gñe ꝓ p̃dicamẽto sumpto vt ꝑs in toto: vel esse in gñe ꝓ generalissimo vel ꝓ alio oĩ gñe vniuoco supiori accepto vt signũ minus cõe sub signo vniuersaliori: nõ tñ deus ip̃e signatus vel ꝯceptus põt poni in gñe cũ nõ sit signũ sed signatũ aliquo istorũ duorũ modorũ: sed tm̃ vt signatuꝫ in signo: ꝛ de hoc tantũ est q̃stio. ¶ Secũdũ p̃mittenduꝫ est. ꝙ genus gñalissimũ ꝛ totũ ipm̃ p̃dicamentuꝫ dupĺr põt sumi. Uno mõ vt gen⁹ dicat̃ vniuersalit̃ omñe p̃dicabile in q̃d de plurib⁹ differentib⁹ sp̃e q̃cunq̃ ꝛ cuiuscũq̃ cõditionis sint hmõi sic diuersa. ꝛ hoc mõ gen⁹ describitur a Porphyrio. Alio mõ magis specialit̃ ꝛ vsitatius sumit̃ gen⁹ p̃cise ꝓ p̃dicabili de plurib⁹ sp̃e sic diuersis ꝙ nulli eoꝝ specie diuersoꝝ repugnat habere alterũ indiuiduũ ab ipo essentialit̃ distinctũ eiusdẽ rationis secũ mõ quo sola creata entia dicunt̃ specie esse distincta sic ꝙ quodlibet eorũ est significabile seu ĩtelligibile ꝑ conceptũ spẽi specialissime intermediũ inter cõceptũ generis ꝛ ꝯceptũ ꝓpriũ singularis. qui q̃dem ꝯceptus specificus intermedius respicit vt sua obiecta aliqua plura singularia possibilia eiusdẽ specificerationis. ¶ Consimiliter põt sumi dupĺr p̃dicamentũ: vz vno mõ vniuersalit̃ ꝓ collectione seu multitudine quorũcũq̃ p̃dicabiliũ cõmuniũ ꝛ min⁹ ꝯmuniũ seu singulariũ/ꝛ vt sic includit vt ꝑtẽ sui genus p̃mo mõ acceptũ. Alio mõ specialiter põt sumi ꝓ collectione seu multitudine tm̃ illoꝝ ꝯceptuũ p̃dicabiliũ: quoꝝ cuilibet rei singulari ꝑ q̃dcunq̃ taliũ p̃dicabiliuꝫ significate ꝯuenit ꝯceptus specificus intermedi⁹ vt dictũ est inter ꝯceptũ inferioris gñis ꝛ inter cõceptũ ꝓprium singularis. et hoc mõ p̃dicamẽtum sumptũ includit vt ꝑtem sui genus nõ p̃mo modo: sꝫ tm̃ scd̃o mõ acceptũ: qm̃ genus vt p̃mo mõ sumptũ vniuersalior ꝯceptus est q̃ supmũ genus p̃dicamẽti isto mõ scd̃o sumpti. null⁹ aũt ꝯceptus vĺior ꝯceptu supmo p̃dicamẽti est aliquid illius p̃dicamenti. quare ꝛc.

His p̃missis pono quatuor cõclusiões.

¶ Prima ẽ. ꝙ de⁹ ip̃e ẽ vere ĩ gñe p̃mo mõ accepto vt signatũ ĩ signo. ¶ Hec ꝓbat̃. qꝛ oẽ illõ vere ẽ ĩ tali gñe isto mõ q̃d ẽ obtm̃ ꝑ ꝑm̃ significatũ seu ĩtellectũ: sꝫ mĺti sunt ꝯcept⁹ quoꝝ q̃libꝫ ẽ gen⁹ isto mõ sũptũ: quoꝝ oĩꝫ obtm̃ ẽ de⁹. g̃ ꝛc. ¶ Maior app̃et. qꝛ gen⁹ isto mõ sũptũ ẽ ꝯcept⁹ oĩs vĺ vocal̃ termin⁹ p̃dicabiĺ de pĺib⁹ dr̃ntib⁹ sp̃e in q̃d quõcũq̃ se hñtib⁹. ꝯstat aũt tã entĩ ꝯceptũ q̃ substãtie cõeꝫ deo ꝛ creature: qꝛ vtriusq̃ istoꝝ obtm̃ significatũ ac ꝑ eũ ĩtellectũ ẽ indr̃nt̃ de⁹ ꝛ creatura: ꝛ ẽ talẽ ꝯceptũ: vz de pĺib⁹ sp̃e dr̃ntib⁹ in q̃d p̃dicabilẽ. g̃ ꝛc. ¶ Cõfirmat̃. qꝛ oĩs ꝯcept⁹ de pluriũ singulariũ ꝯceptib⁹ tam specificis q̃ ꝓpriis singularib⁹ p̃dicabilis ẽ gen⁹ isto mõ sumptũ: ꝛ ꝑ ꝯñs oẽ illud ẽ in gñe sic accepto vt signatũ ĩ signo: de cui⁹ ꝯceptu vĺ specifico vĺ singulari ꝓprio ẽ p̃dicabile tale gen⁹: sꝫ mĺti ꝯcept⁹ quoꝝ q̃libet est genus hoc mõ sũptũ sũt p̃dicabiles ꝛ si nõ de ꝯceptu dei specifico q̃ est ĩpossibilis/tñ de ꝯceptu singulari ipĩ soli ꝓprio sicut app̃et de ꝯceptu entĩ ꝛ substãtie ꝛ de aliis ĩferi⁹ explicãdis p̃dicabilib⁹ vniuoce de ꝯceptib⁹ tã specificĩ q̃ aliis creature q̃ etiã de ꝯceptu dei ꝓprio singulari licet nõ de ꝯceptu specifico ĩpossibili. g̃ ꝛc. ¶ Scd̃a ꝯclusio ẽ ꝙ ꝯceptus dei est ĩ gñe ꝓ p̃dicamẽto sumpto p̃mo modo vt pars in toto: ꝛ in genere pro vno solo predicabilĩ sumpto vt signũ minus vniuersale siue singulare sub signo superiori ꝛ vniuersaliori. ¶ Hec apparet. quoniam

predicamētū vt sic acceptū est in se cōtinens ⁊ pplectēs vt totū suas partes/omne cōceptum predicabile vel de pluribus vel tantū de vno/siue illud vnū sit cōceptibile cōceptu specifico cōi plurib⁹ indiuiduis eiusdē ratiōis siue nō/ſz tm̄ pceptu sibi ꝓprio ⁊ cōi sibi ⁊ alijs ab eo alteri⁹ rōnis.genus etiā sumptū ꝓ vno ꝑdicabili est oīne predicabile in quid de pluribus specie differentibus absolute:⁊ per ꝑs cōtinet sub se vt superius seu cōmuni⁹ inferius ⁊ minus cōmune:omne ꝑdicabile de aliquo tā tū vel aliquib⁹ illoꝝ de quib⁹ oībus est predicabile ipm genus:sed cōceptus dei ꝓprius est quoddā predicabile de vno tantū illozū de quibus est predicabile genus hoc modo sumptū qō est pars:predicamēti cōsimili mō sumpti.ergo ꝛc. ¶Minor apparet.qz cōceptus substātie q̄ est genus supremū predicamēti substātie:⁊ conceptus specificus qui est genus sub illo contentū/est predicabilis de deo seu de eius conceptu ꝓprio:⁊ de cōceptib⁹ ꝓprijs tam singularibus q̄ specificis diuersarū creaturarū.Deus em̄ dicit̄ spiritus:aīa ⁊ angelus.etiā dicuntur ſpūs:ꝯcept⁹ aūt dei ꝓprius est ꝑdicabilis tantū de deo sicut ꝯceptus angeli de angelo.⁊ sic de alijs.ergo quilibet taliū ꝯceptuū inferior est sub ꝯceptu generis eis cōmuni:vt ſignum inferius ⁊ singularius sub signo cōiori ⁊ vniuerſaliori.quare ꝛc. ¶Cōfirmat.qz in eodē gñe ꝓ ꝑdicamēto sumpto in quo est res vt signatū in signo/est eius ꝯceptus vt pars in toto/⁊ in ipō genere vt pro vno predicabili sumpto vt signū particularius sub signo cōmuniori ⁊ vniuerſaliori:sed vt probatū est:deus ipse qui est res extra significata ⁊ tellecta est in gñe hoc mō sūpto qō gen⁹ est pars predicamēti ꝯsimili modo sumpti vt signatū in signo.ergo ꝛc. ¶Minor apparet.quia nec res intellecta est in ꝑdicamento vt signatū in signo:nisi qz est obiectū alicuius ꝯceptus seu actus intelligēdi:q̄ est pars predicamēti.ergo ꝛc. ¶Tertia cōclusio est.q deus nō est in gñe nec in aliquo predicamēto secūdo modo accepto vt signatū in signo. ¶Hec apparet.quoniā nulla res est obiectū vel signatum gñis sic accepti nisi que est intelligibilis cōceptu aliquo speciei intermedio inter cōceptū ipſū generis ⁊ cōceptū ꝓprium singularis rei ipſius. ¶Hoc apparet ex illo secūdo p̄missō superi⁹ sed deus nō est ꝯceptibilis aliquo tali ꝯceptu.ergo nec est in genere nec in ꝑdicamento aliq̄ sic accepto. ¶Minor ꝓbatur.qz cū cōceptus speciei ſpecialiſſime de q̄ ſolo est sermo/sit ꝯmunis pluribus indiuiduis eiusdem rationis:omnis res tali conceptu intelligibilis potest habere altam eiusdē ratiōis secūm:sed deus nō est talis res. cōtradictionem em̄ implicat esse plures deos.ergo ꝛc. ¶Nec valet si dicat:q sunt tres diuine persone quarū q̄libet est deus:qz oēs ꝑsone sunt vnicum indiuiduū essētiale⁊ indistinctū:cū sint vnica essentia numero:ꝯceptus aūt oīs specificus est cōis plurib⁹ indiuiduis essentialiter distinctis:vt apparet de cōceptu hoīs aſini ⁊ cuiuſcunq; alterius speciei.quare ꝛc. ¶Quarta ⁊ vltima cōclusio est.q cōceptus dei proprius nō est in gñe sumpto pro predicamento secūdo modo predicto vt pars in toto/nec in genere pro vno solo predicabili cōsimili modo sumpto vt signum minus commune seu inferius sub signo ꝯmuniori siue superiori. ¶Hec ſequitur ex tertia sicut secūda ex prima.quoniam omnis res intellecta est in genere qō est pars ꝑdicamenti vt signatum in signo cuius cōceptus est sub ipso genere vt signū inferius sub superiori:⁊ est secū eiusdē predicamenti:sed vt probatū est in tertia ꝯclusione:deus non est in aliquo genere isto modo sumpto vt signatum in signo:cum genus hoc modo sumptum precise habeat pro obiecto intellecto rem conceptibilem cōceptu ſpecifico communi pluribus in diuiduis eiusdem specifice rationis:qualis cōcept⁹ est deo impossibilis.ergo dei conceptus nō est ordinabilis in aliquo predicamēto sic sumpto:nec de eo est predicabile genus aliquod talis ꝑdicamenti:vez ex predicabilibus tantū de indiuiduis conceptibus ſpecificis cōſtitutis.ergo ꝛc. ¶Ad primā rationē illius doctoris apparet ꝙ nō arguit contra dicta.quoniam illa sua maior assumpta est vera de genere ſecūdo modo:nō autem de genere p̄mo modo accepto.Accipiēdo enim genus large vez p̄mo modo ꝑdicto/omne illud potest dici indiuiduū generis/hoc est obiectum ꝙ conceptum generis intellectum/de cuius ꝓprio conceptu est ꝑdicabilis conceptus communis pluribus differētibus ſpecie ⁊ de eis in quid ꝑdicabilis:cum omnis talis cōceptus ſit gen⁹ isto modo acceptum:sed deus est tale obiectum:licet em̄ de eius conceptu ſpecifico nihil ſit ꝑdicabile:quia nec conceptus ſpecificus est possibilis de ipso haberi: est tamen ꝑdicabilis de conceptu ſibi ꝓprio ſingulari conceptus communis pluribus ſp̄e differentibus absolute ergo licet cōceptus dei ſpecificus hoc est ꝓprius nō ſit species nec de ipō etiā ſit ꝑdicabilis conceptus alioꝝ q̄ ſit ſp̄es ſpecialiſſima:ex hoc nō ſeq̄t ꝙ ñ ſit de ipō ꝑdicabilis cōceptus generis isto modo acceptus:nec ꝙ ꝑs ꝙ non ſit in genere ſic accepto. ¶Ad ſecundā cōſimiliter est dicendum. ¶Ad tertiā appet ꝙ maior assumpta est falſa:q̄m licet cōceptus ſubſtātie dicte a ſubſtādo accidētib⁹ nō magis ſignificet deū q̄ ꝯceptus qualitatis:ſignificat tm̄ ipm ⁊ repſentat ſeu reſpicit vt obiectū.cōceptus ſubſtātie dicte a ꝙ ſe exiſtēdo.esto etiā ꝙ ꝯceptus ſubſtātie nō ſignificaret deū:ex hoc non ſequit̄ quin aliquis alius qui est gen⁹ esto ꝙ nō ſuꝑmū in ꝑdicamento ſubſtātie/ſicut est ipe ꝯceptus ſubſtātie/poſſet ſignificare eū ac reſpicere vt obiectū.quare ꝛc. ¶Ad quartā apparet p̄mo.qz illa maior nō est vera loquēdo de gñe modo ꝑdicto:vez vniuerſaliter ꝓ oīni ꝑdicabili de pluribus differētibus ſpecie accepto. ¶Secūdo cōceſſa maiore vez ꝙ nullū tale ꝑdicabile diuerſis ꝑdicamētis ꝯmune est genus vez aliquod determinatū alicuius ꝑdicamenti tātū illoꝝ: sed vel oīm vel nullius acciptendo genus ꝑcise ꝓ ꝑdicabili vnius ſolius ꝑdicamenti. ¶Minor q̄ ſub maiori ſta accipitur est falſa:est em̄ de deo ꝑdicabilis conceptus vnius ſolius coordinationis ꝑdicamenti vt ꝯcept⁹ ſubſtātie ſpūs ⁊ alij diuerſi/de q̄b⁹ in tertio articulo erit ſermo.quare ꝛc. ¶Hec de primo.

Quantū ad ſecundū est ſciendū ꝙ du

plicit̄ pōt diſtingui ſimplicitas vna qua aliq̄d sic ē ſimplex de facto ꝙ ipſi tm̄ nō repugnat ꝙ ſe ꝑmo ex.ſua diffinitiōe nec ēt ꝙ ſe ſcōo mō ꝓpoſitio.⁊ talis ſimplicitas ē i mītis creat⁹.nō tm̄ em̄ nō ē intrinſece aliq̄ ꝓpoſitio ī angelo nec ī aīa ītellectiua:imo sic q̄libz ītellectualis forma ē de facto,ſimplex ⁊ īdiuiſibil⁹ ꝙ nihil pōt ītrinsece ſimplici⁹ eē ea.licz aūt sic ſit de facto ſimplex tm̄ ex diffinitiōe ſua q̄ diuerſis realr̄ ꝓuenit/ipſi nō repugnat ꝓpoſitio ꝙ ſe ꝑmo mō:nec ēt ſcōo mō:cū nec ſimplicitas ſit paſſio ei⁹:ſicut riſibilitas hoīs. Alia aūt ſimplicitas ē q̄liq̄d sic ē ſimplex ꝙ ſibi repugnat oīs ꝓpoſitio vl̄ ꝙ ſe ꝑmo mō vl̄ ꝙ ſe ſcōo mō:⁊ sic est ſolūmodo deus ſimplex.

Hoc ꝑmiſſo pono quatuor cōcluſiōes

¶Prima ē.q ſimplex ꝑmo mō vez ſolū de facto nullam ꝓpoſitionē hñs/ē i gñe. ¶Hec appet.qz oē ens creatuz qō ē ſignatū ⁊ nō ſignū ē vt ſignatū i ſigno nō tm̄ in gñe large ſz ēt i gñe ꝓpe ſūpto:ſz mīta vt dictū ē ſunt entia creata ſimplicia isto mō vt oēs forme itellectuales.q̄ ꝛc ¶Maior appet:qz oīs res creata ē ꝯceptibilis ꝯceptu ſpecifico q̄ est ſpecies cōmunis plurib⁹ indiuiduis eiusdē rōnis:ſz oīs res cui⁹ ꝯcept⁹ ſpecific⁹ ē ſpēs ē indiuiduū alicuius generis etiā ꝓprie sumpti:⁊ ꝙ cōſequens est in ipſo vt obiectū conceptum ⁊ ſignificatum in conceptu eius ſigno.omne em̄ conceptibile cōceptu q̄ est ſpecies ē incōceptibile ꝯceptu qui est gen⁹ etiā ꝓprie sumptus ſz non econuerſo.ergo ꝛc. ¶Unus tamen contra maiorē ꝑdictam dicit ꝙ partes ſubſtantie eſſentiales nō ſūt in genere.qz genus vt dicit est cōceptus ꝑdicabilis de pluribus pluſ q̄ numero differentibus:quox nulluz est pars eſſentialis alterius. ¶Sed hoc qō iſte accipit nō est verum:vez ꝙ conceptus generis non ſe extēdat ad partes eſſentiales alicuius.nō enim minus pars eſſentialis ſubſtantie:puta materia ⁊ forma potest eſſe in genere q̄ eī⁹ ps quātitatiua vel ītegralis.ſed talis eſt ī genere:q̄libet em̄ ps ītegralis aque eſt ī ſpecie ⁊ i gñe aq̄: ergo ⁊ quelibet pars eſſentialis eſt in genere ⁊ in ſpecie ſui totius vel quod videtur multis ꝓbabili⁹,in genere ꝓprio. conceptus enim tā ſpecificus q̄ generis de talibus partibus predicabilis alterius rationis eſſe videtur a conceptu generis ⁊ ſpecifico predicabili de toto. ¶Secunda concluſio eſt ꝙ ſimplicitas oēm cōpoſitionem excludēs de facto non est ratio ex qua poſſit ꝓbari ꝙ repugnet deo eſſe in genere illo modo ſumpto in quo non potest eſſe. ¶Hec ſequitur cozollarie ex alia p̄ma. q̄m ex illa ſimplicitate que eſt alicuius in genere exiſtentis nō pōt ꝓbari ꝙ repugnet alicui eſſe in genere: ſed ſimplicitas iſta de qua eſt concluſio ꝓpoſita est vt dictum eſt multorum creatorum exiſtentium in genere illo modo ſumpto in quo deus ipſe non potest eſſe.ergo deo non repugnat eſſe in genere tali ex ſimplicitate huiuſmodi.quare ꝛc. ¶Tertia cōcluſio eſt ꝙ alia ſimplicitas vez ſecunda qua deus eſt ſimplex modo ꝑpoſito/est ratio ad ꝓbandum conueniens ꝙ deo repugnat eſſe in genere illo modo ſumpto in quo ipſe eſſe non potest. ¶Hec ꝓbatur.q̄m vt dictum eſt nulli exiſtenti ī tali genere repugnat ꝓpoſitio ꝙ ſe ꝓprio nec ſcōo: licz nulla compoſitio ſit in ipſo de facto:ſed qō est ſimplex ſimplicitate hoc ſcōo modo ſumpta vt deus/non tm̄ ē ſimplex de facto:ſed etiā ſic eſt ſimplex ꝙ ſibi repugnat ꝙ ſe omnis cōpoſitio.ergo ꝛc. ¶Confirmatur.qz eſſe ī genere iſto modo ſumpto requirit ꝙ diffinitioni ipſi⁹ in genere exiſtentis non repugnet primo modo dicendi ꝙ ſe nec ſcōo ꝙ partibus diffinitionis correſpondeant diſtincte partes i indiuiduo cui ꝓuenit talis diffinitio:ſz hoc repugnat diffinitioni dei.ergo ꝛc. ¶Quarta ⁊ vltima concluſio eſt:ꝙ non tm̄ ex ſimplicitate ꝑdicto mō accepta:ſed etiam ex alijs pōt ꝓbari ꝙ repugnat deo eſſe in genere ſic accepto. ¶Hec ꝓbatur.qz oīne illud ex quo ꝓbatur dei vnitas numeralis ⁊ omnis eius multitudo ſeu diuerſitas impoſſibilis/est medium ad ꝓbādū ipm deū non poſſe eſſe in genere ſic accepto. ¶Hoc ſtatiz apparet.qz vt argutum eſt ſuperius illud cuius ꝯceptus ſpecificus non potest eſſe ſpecies alicuius generis/non potest eſſe in genere ſic accepto:ſed illud qō ſic ē vnum numero ꝙ nihil ab eo diſtinctum poteſt fieri eiusdē rationis cum eo non ē ꝯceptibile cōceptu qui ſit ſpecies:ergo omne illud ex quo probatur dei vnitas numeralis ē medium ad probandum ꝙ ꝯceptus eius aliquis non potest eē ſpecies:nec ꝑ ꝑs ipe poteſt eſſe in genere ſic accepto:ſed ꝙ deus ſit neceſſario vnus nec poſſint eſſe plures/non tantum ꝓbatur ex ſimplicitate:ſed ēt ex eſſendi neceſſitate ⁊ ex omnipotentia et alijs mītis vijs. ergo ꝛc. ¶Hec de ſecundo.

Quantum ad tertium est ſciendum.ꝙ

ꝑdicamento:uz alia ſunt quoꝝ qōlibet ꝑdicabile in eis contentū ſignificat aliquid ꝙ ſe vnum de cuius conceptu ꝓprio ſupponēte ꝙ eo est ꝑdicabile: vt ꝑdicamē tū ſubſtātie quātitatis ⁊ q̄litatis. Alia aūt oīa reſpectiua ſunt quoꝝ nullū ꝑdicabilium in eis cōtentoꝝ ſignificat aliquid ꝙ ſe vnum ſed plura ſimul: ꝙ quibus tantuz poteſt ſupponere.nec em̄ actio aliqua ſignificat niſi ꝓducens ⁊ ꝓductum/nec vbi niſi locū ⁊ locatū/nec aliquod ꝑdicamentum aliorum illorum importat niſi vtrunq; extremorum vt hic ſuppono ex alibi declarat⁹ vbi ꝓlixe ꝓbatum eſt ꝙ nullus reſpect⁹ est in re extra aliud q̄ extrema a ſeipſis relata:ergo cum deus nō poſſit eſſe in genere niſi vt ſignatum in ſigno /⁊ eorum que ſunt in genere iſto modo alia ſint quoꝝ quodlibet ꝙ ſe vnum eſt in genere vt totale eius ſignatum in ſigno/vt illa omnia que ſunt in ꝑdicamento ſubſtantie quātitatis ⁊ qualitatis: alia aūt quoꝝ nullus vnicum per ſe ſumptum eſt in ipſo vt totale ſed tm̄ vt ptiale ei⁹ ſignatum vt illa que ſunt in alijs ſeptez generib⁹ reſpectuis ꝙ conſequens ꝺupliciter poteſt intelligi deum eſſe in ꝑdicamēto. ¶Uno modo ꝙ ſit in ipſo vt totale eius ſignificatum:⁊ hoc ſi ſit in aliquo ꝑdicamento ꝑdictoꝝ triū. Alio modo ꝙ ſit in aliquo aliorum vt ptiale eius ſignificatum. ⁊ hoc modo deum eſſe in genere vez vt eius ſignificatuz ptiale/poteſt intelligi/vno modo ꝙ ſit in genere deus eſſentialiter ſumpt⁹ vt vnus:modo quo oēs tres ꝑſone erunt vnicum ſignificatum generis ptiale: cum quibus omnib⁹ aliqua creatura ſumpta erit ſignificatum totale:ꝙ quo toto non ꝙ horum duoruz altero poſſit ſupponere genus ipm. Alio modo ꝙ deus ptialiter ſumptus vt trinus ſit in genere ſic ꝙ nulla ꝑſonarū tm̄ ſit totale ſed ptiale generis ſignificatū:⁊ oēs ſimul ſumpte vel etiam tantum due ſint ſine aliquo ente creato alio totale gñis ſignificatum/ꝙ quibus ⁊ poſſit ſupponere genus ipſum.

Hoc ꝑmiſſo pono quatuor cōcluſiōes

¶Prima est ꝙ deus nullo modo est in genere quātitatis nec ſitus nec qualitatis vt alicuius horum aliquod ſignificatum. ¶Hec eſt euidēs.q̄m ſignificatū ꝑcipuum generis quantitatis est res tm̄ habens ptes extra ptes q̄ quidem res/ſic diſtantes ⁊ diſpoſitas habens partes non tm̄ est generis quātitatis ſignificatū totale:ſz etiaz ſitus ſignificatum ptiale.est enim ſitus totale ſignificatuz corpus ⁊ locus in quo circūſcriptiue exiſtit ipſz corpus.ſignificatū aūt totale gñis qualitatis est accidēs ab omni ſubſtantia realiter differens:ſed conſtat deum non eſſe aliquod ꝑdictoꝝ.ergo ꝛc. ¶Secunda ꝯcluſio est.ꝙ deus vt eſſentialiter vnus acceptus eſt in genere ſubſtantie aliquo modo ſumpte vt ſignificatū eius totale:⁊ in alijs omnibus ſaltem alijs a ꝑdicamēto habitus vt eorum ptiale ſignificatum. ¶Hec ꝓbat quantum ad omnes tres eius ptes.Et primo declaratur prima:vez ꝙ ſit gñis ſubſtātie debito modo ſumpte totale ſignificatum.q̄m ſignificatum totale generis ſubſtātie aut est ens vt ꝙ ſe abſolute exiſtēs/aut vt alteri ſubſtās vez accidenti. ſed non videt eſſe ponendum ſecūdū.q̄m ſignificatū totale generis ſubſtātie eſt aliquod vnū ens ꝙ ſe:ſed hoc totum vez ens accidenti ſubſtans non eſt ꝙ ſe vnum ens immo plura que ſunt generū diuerſoꝝ.ergo ꝛc. ¶Confirmatur.qz ſubſtātie ꝑdicamētum nulluz includit ꝑdicabile qō ſit ſignum alicuius accidentis a ſubſtātia realiter differentis. alias non plus diceretur genus ſubſtātie ꝙ accidentis ſi ſignum exiſteret vtriuſq;:ſed ſi eius ſignificatuz eſſet hoc totum qō est ens accidenti ſubſtans/eius partiale ſignificatū eſſet accidēs nec aliqua ſubſtantia ab omni accidēte eſſet in genere ſubſtātie: qō est falſum:ergo ſignificatum generis ſubſtantie non est ens vt alteri ſubſtans ſed ꝙ ſe ſtans nulli inherens:ſed ꝓſtat ꝙ de⁹ est tale infinitū ens ⁊ ſuꝑmū

ergo ip̄e est ꝑ se sine alio generis substantie totale significatum.¶ Secunda pars ꝯclusionis: vȝ ꝙ etiā deus ipse sit aliorum sex generum partiale obiectum significatū/appet ꝑ singula discurrēdo. significatū enim, totale vbi/non est nisi locus ⁊ res alia quecūq; exn̄s in ipso. significatū actionis ⁊ passionis ꝓducens ⁊ ꝓductuȝ ⁊ p̄suppositum passum. Significatū quando/tempus et res temporalis qualis potest dici omnis coexistens ipsi: vȝ tempori. significatum relationis ex materia aliqua absoluta: vt similitudinis duo alba similia: ⁊ diuersitatis diuersa. ⁊ sic de alijs.¶ Ex hoc pōt argui ad propositū sic in forma. oē qđ realiter est in loco est vbi partiale ⁊ cum ipso loco totale significatum: oē etiā a quo aliquid est ꝓductum ab ipso essentialiter distinctum in passo p̄supposito est cum producto ⁊ p̄supposito sibi passo significatū totale actionis ⁊ passionis: omnia ēt realiter relata absoluta vt eadem vel diuersa similia vł dissimilia sunt totale significatum relationis: ⁊ omne qđ ē in tp̄e siue cum tp̄e/quādo. sed deus est realiter in om̄i loco: ꝓducit omnia extra se aliqua eorū creando ⁊ alia in subiecto p̄supposito ꝓducendo: est ab omni creatura realiter distinctus illiq; dissimilis ⁊ inequalis: ⁊ ꝑ cōsequens ad ipsam relatus est etiā simul cum tempore: ergo ipse cum creatura potest dici significatū totale oīm sex generum p̄dictorum: vȝ cum loco vbi: cum re ab eo causata actionis ⁊ passionis: cum creatura vt ab ip̄a distinguit̄ ⁊ eo minor illiq; dissimilis ꝰ significatum relationis: ⁊ cum tp̄e quando.¶ Confirmatur. qꝛ nullū sex generum p̄dictorum dicit rem aliquam ꝑ se vnam: sȝ tm̄ plura realiter distincta: vt vbi locum ⁊ locatuȝ: actio et passio ꝓducens ⁊ ꝓductum: ⁊ sic de quolibet aliorū: sȝ constat ꝙ deus non minus realiter est in loco nec minꝰ ꝓducit realiter creaturam q̄ aliqua causa scđa: nō minus etiam ab omni re creata distinguitur illiq; inequalis ac dissimilis ꝰ immo magis q̄ aliqua vna res creata alteri: nec minus est simul cū tēpore. ergo ⁊c.¶ Tertia ꝯclusio est ꝙ si significatum habitus totale est om̄e habēs ⁊ omne habitum in ipso realiter sustentatum solus dei filiꝰ pōt dici eē in genere habitus vt partiale significatuȝ eius.¶ Hec appet. qꝛ in solo ip̄o humanitas assumpta est realiter sustentata: nec realiꝰ aliquod ens creatum habituatum suum sustentat habitum q̄ solus ipse dei filius hominem sustentet assumptum: ḡ si gn̄is habitꝰ significatum est om̄is res habēs ⁊ habita in habente realiter sustentata: seq̄tur ꝓpositum: vȝ ꝙ solum verbuȝ diuinū est cum assumpto homine habitꝰ significatum.¶ Quarta ⁊ vltima cōclusio est ꝙ deus ip̄e vt personaliter sumptus hoc est oēs tres ꝑsone vel tātum due sunt totale significatū gn̄is relationis.¶ Hec apparet. qm̄ omnia eadem realiter vel distincta similia vł dissimilia sunt relata ⁊ ꝑ ꝯn̄s relationis puta identitatis vel diuersitatis similitudinis vł dissimilitudinis totale significatum: sed diuine ꝑsone inter se sunt distīcte realiter ideȝ essentialiter similes ⁊ equales: que omnia dicunt relatiōes. ḡ ⁊c.¶ Sed nunq̄d diuine ꝑsone etiaȝ ꝑ se sumpte sine aliqua re creata possunt dici significatum actionis ⁊ passionis?¶ Ad hoc potest dici ꝙ aut actio ⁊ passio siue actiua ꝓductio ⁊ passiua que sunt sup̄ma genera actionis ⁊ passionis / dicūt vł̄r producens ⁊ ꝓductum: aut tm̄ ꝓducens ⁊ ꝓductum ab ip̄o ꝓducēte essentialiter distinctum: aut ꝓducens ⁊ ꝓductū ⁊ passum p̄suppositum. Si ponatur p̄mum / cū cōstet in diuinis esse realiter ꝓducens ⁊ ꝓductuȝ/ꝑ ꝯn̄s ꝑsona ꝓducens ⁊ ꝓducta erunt totale significatum gn̄is actionis ⁊ passionis: cuȝ nec tale significatū sit vt supponit̄ aliud q̄ ꝓducens realiter ⁊ ꝓductum. Si autem ponat̄ secūdum vel tertium est dicendum ꝯ̄uum/cuȝ nec in diuinis ꝓductum a ꝓducēte essentialiter sit distinctum nec de aliquo passo p̄supposito sit ꝓductum.¶ Hec de tertio.

Quantum ad quartum vbi est respondenduȝ ad aliqua q̄ possent argui cōtra p̄dicta / arguit̄ p̄mo cōtra omnes ꝯclusiones quatuor supradictas. Et primo ꝯ̄ p̄mam. qm̄ oē qđ ꝰ vere magnuȝ ⁊ quantum / ꝑ ꝯn̄s est gn̄is quantitatis significatū: sed deus dicitur magnus imo maximus / qꝛ infinitus. ergo quantus ⁊ in loco ꝑ ꝯn̄s situatus: cū oē quantum exn̄s in loco possit habere situm in eo.¶ Qꝛ etiaȝ sit significatum gn̄is q̄litatis arguit̄. qꝛ de ip̄o aliq̄d p̄dicatur in quale qđ ē ꝓprius modus p̄dicādi gn̄is qualitatis.¶ Scđo arguitur ꝯ̄ secūdā. Prio. qꝛ ens creatū diuidit̄ in decē gn̄a: ḡ deus non continetur sub aliquo illorum.¶ Secūdo. qꝛ impossibile est idem cōtineri in gn̄e substantie ⁊ accidētis: sed omnia alia gn̄a a genere substantie sunt gn̄a accidentium diuersorum: ergo nihil potest esse in gn̄e substātie ⁊ in aliquo aliorum.¶ Tertio. qꝛ omnino videt̄ absurdum dicere deū esse in gn̄e passionis cum passio sit iꝑfectionis sicut quando ⁊ vbi.¶ Quarto. qꝛ nec deus ⁊ creatura sunt actio nec passio: nec deus ⁊ tp̄s sunt qn̄ nec deꝰ ⁊ locus vbi: cum vbi scđm illum auctorē sit circūscriptio corporis: nec deus ⁊ creatura sunt relatio: ergo ip̄e deꝰ nō est cū creatura significatū alicuius gn̄is p̄dictorum.¶ Tertio arguitur contra tertiaȝ. qꝛ hō assumptus non est habitus: ergo nec dei filius est cū ipso significatū ipsiꝰ.¶ Quarto arguit̄ contra quartā. qꝛ ī diuinis ꝑsonis non est aliqua relatio realis exceptis relationibus originis que nō sunt in p̄dicamento relationis. ergo ⁊c.¶ Preterea ꝙ deus non sit in gn̄e arguit̄ p̄mo ꝑ articulum excommunicatū: qui dicit ꝙ ponere deum esse in genere/est error.¶ Secūdo. qꝛ nec ens nec aliquod aliud transcendens deo ⁊ creature commune videtur esse genus.¶ Ad primum respondet Augusti. dicens. v. de tri. ca. i. Intelligamus deum sine quantitate magnum ⁊ sine situ vbiq; p̄ntē. non enī mole magnꝰ dicitur sed ꝑfectione. nec ꝑ consequens situaliter est in loco.¶ Ad secundum dicēdum ꝙ non omne p̄dicatum in quale est generis qualitatis: sed illud cuiꝰ significatum est ꝑ se vnum: qđ q̄dem a significato substātie de cuius ꝯceptu ꝓprio p̄dicatur realiter est distinctum. nullum autem tale de deo predicatur in quale. quare ⁊c.¶ Ad primum eorum q̄ arguuntur contra secūdam cōclusioneȝ potest dici ꝙ immo philosophus diuidit ens reale absolute sumptuȝ in decē gn̄a. Qđ si negetur: ⁊ dicatur ꝙ immo tm̄modo ens creatum: dicendum est ꝯsequenter ꝙ deus non est in aliquo generū in que diuidit̄ ens creatuȝ: cum hoc tn̄ stat ꝙ ip̄e vere est modo p̄exposito in quolibet generum p̄dictorum: que illo supposito erunt alia ab omnibus decē generibus creatorum. nec hoc debet incōueniens aliquod reputari: qꝛ cōstat deū esse ens ꝑ se subsistens in hoc cum substantia creata cōueniens. est etiam in loco: ⁊ agit ad extra ac est cū tēpore simul: sed significatum generis substantie nō est nisi ens subsistens: vbi nisi locus ⁊ locatū: ⁊ sic de quolibet aliorum: ergo si tu dicis predicamentum substātie nō significare nisi ens subsistens creatum nec aliquod aliorum/cum cōstet non minus deum ꝑ se existere in loco et simul cum tempore esse ⁊ agere q̄ aliquod ens creatuȝ non minus ista omnia poterunt significari aliquo vno incomplexo nomine vel/cōceptu p̄dicabili qui poterit dici genus saltem large sumptum siue sit idem cū alijs vel diuersuȝ ab eis: qꝛ in hoc non est diuersitas nisi tantum verbalis. magis etiaȝ modus quo deus est in loco conuenit cuȝ modo essendi rerum spiritualium creatarum q̄ modus essendi istaruȝ cum modo essendi corporalium: ⁊ ita si tam angelus q̄ corpus existens in loco significatur ꝑ vbi eiusdem gn̄is / nō minus deus ⁊ angelus in loco conformius existentes.¶ Nec obstat. qꝛ deꝰ est vbiq; non in aliquo loco significato tm̄ sicut quodlibet ens creatum. qꝛ si ꝑ omnipotentiam dei corpus aliquod esset vbiq; / nihilominus ita tūc sicut ⁊ nūc esset significatū vbi. quare ⁊c.¶ Ad scđm concedo ꝙ ideȝ nō potest esse in p̄dicamento substantie ⁊ in p̄dicamēto accidētis a substantia realiter differentis: modo quo solū p̄dicamentum qualitatis ⁊ secundum alios quantitatis non autem aliquod aliorū maxime septē respectiuorum vt alias ꝓlixius est ostensum.¶ Ad tertium dicendum ꝙ passio siue passiua ꝓductio dicit duo vel tria: videlicet ꝓducens / ꝓductum ab ipso essentialiter distinctum / ⁊ passum p̄suppositum. primum horum nō est imꝑfectionis: sed tertium ⁊ secūdū. licet enim tam ꝓductū a ꝓducente essentialiter distinctum q̄ passum p̄suppositum sit imperfectum / non tm̄ ꝓducens ip̄m. ⁊ ideo concedo ꝙ est absurdum dicere deū esse in genere actionis vel passionis vt eius partiale significatum tertium vel secundum: nec deus ipse est in gn̄e vt tale eius partiale significatum: cum nec possit esse tale ens productum a ꝓducente essentialiter distinctum nec passum p̄suppositum. nō tamen est inconueniens dicere ipsuȝ esse taliū generum primum partiale significatum: cū constet ip̄ȝ esse principium ꝓductionis omnium creatorum.¶ Ad quartum dicendum est ꝙ cum similitudo duorum alborum non sit in re extra nisi tm̄modo ipsa alba: nec vbi nisi locus ⁊ res existens in eo: ꝑ consequens non appet ratio q̄re duo alba nō possunt dici similitudo ⁊ om̄ia alia illud qđ ip̄ortāt p̄cise ip̄a: nisi forte talis predicatione getur ꝓpter aliquem modum significādi varium terminorū.¶ Ad illud qđ arguit̄ ꝯ̄ tertiā cōclusionē concedo ꝙ hō assumptꝰ nō est habitꝰ si vocas habitū tunicā vel aliud simile indumentū. ⁊ ita si genus habitꝰ significat tm̄ talē habitū de pāno factū ⁊ aliquid aliud ipso indutum constat dei filiuȝ non esse talis habitus sic accepti totale nec etiā ꝑtiale significatū.¶ Ad illud qđ arguit̄ cōtra quartā ꝯclusionē qn̄ dicitur ꝙ in diuinis nō ē aliqua relatio realis nisi tm̄ originis: Si ꝑ relationē realē intelligis formā aliquā ꝑ se vnam a relatis distinctaȝ / dico ꝙ ī diuinis nulla est relatio realis nec originis nec alia vt patet ex dictis in p̄cedētibꝰ. Si aūt ꝑ relationē intelligas p̄cise extrema relata / vtiq; in diuinis ꝰ esse relatio realis. realiter enī diuine ꝑsone sunt similes ⁊ eq̄les eedē ⁊ distincte. qꝛ tn̄ hm̄oi p̄dicabilia relatiua non p̄dicant̄ ꝯtingent̄ / sed necessario de ꝑsonis ideo nec possunt dici esse de gn̄e accidētis etiaȝ large sumpti: modo q̄. vij. gn̄a respectiua dicunt̄ accidētiū gn̄a: nō qꝛ diuersam rem a substantia ⁊ a qualitate importantia: sed qꝛ p̄dicabilia accidētaliter seu ꝯtingenter: modo quo etiā multa p̄dicabilia dicunt̄ de deo vt omnia q̄ verificātur ex tp̄e de ipso qualia sunt oīa respiciētia ⁊ exigētia creaturam vt dominꝰ maius seu ꝑfectius ⁊ similia respectiua.¶ Ad articulū excōmunicatū dico ꝙ nullus negat ꝯceptū p̄dicabilem de differētibus specie p̄mo mō esse cōem deo ⁊ p̄dicari de ipso: sed ꝑ genus in quo dicit̄ esse deus ego nō intelligo aliud q̄ talem ꝯceptū in quo oīa illa esse dicunt̄ vt signata in signo quibꝰ ip̄e est cōis. ⁊ ita articulus ille nō intēdit ꝯdemnare vt erroneū dicere deū eē in gn̄e sic accepto: sed ponere ipsum esse in genere alio mō sumpto.¶ Ad vltimū dicūt aliqui ꝙ ens non est genus. qꝛ est cōe ad om̄ia gn̄a. alij ꝙ ideo / qꝛ nō habet differentias.¶ Sed primum horum non sufficit: qꝛ de rōne gn̄is vł̄r sumpti nō est nisi ꝯceptꝰ p̄dicabilis de differentibus specie vt dictum est supra: nec genꝰ vt sic sumptum videtur requirere aliquam differentiaruȝ ⁊ esto ꝙ requirat / ens habet eas saltem vt aliquo modo sumptum. quare ⁊c.¶ Quia tn̄ non est disputandū nec contēdendum de nomine qn̄ constat de re ideo cōcedo tibi ꝙ ens non est genus sumptū vt tu accipis arguēdo: vȝ pro aliquo p̄dicabili qđ est tm̄ vnius p̄dicamenti: ex hoc tn̄ non sequit̄ nec habetur q̄n deus sit ī genere etiā sumpto pro aliquo determinato p̄dicabili qđ est vnius solius p̄dicamenti vt apparet ex articulo precedenti.¶ Sic ad questionem.¶ Ad rationem in principio apparet solutio ex p̄dictis.

Secundo q̄ro vtrum diuine simplicitati repugnet aliqua diffinitiōe ꝓpria diffiniri.¶ Et videt̄ ꝙ sic. qꝛ cui repugnat esse in genere: ⁊ diffiniri ꝓprie.¶ Hoc appet. qꝛ omnis diffinitio ꝓpria cōstituitur ex genere ⁊ ex differentia: sed diuine simplicitati repugnat esse in genere saltem sumpto ꝓprie vt dictum est in alia questione. ergo ⁊c.¶ Contra. qꝛ cui repugnat esse diffinibile repugnat esse intelligibile conceptu cōi ⁊ ꝓprio illiꝰ cōmunis diuisiuo ⁊ specificatiuo.¶ Hoc appet. qꝛ nec diffinitio constat ex alijs q̄ ex istis: vȝ conceptu aliquo ꝓprio ⁊ ex alio communi: sed diuine simplicitati nō repugnat ꝙ deus ipse possit concipi conceptu ꝓprio ⁊ communi. ergo ⁊c.¶ Responsio. vbi sic procedam. Primo enī inquiram an partes diffinitionis que sunt genus ⁊ differentia / dicant idem penitus in re extra. Scđo: an omnia habeāt differentias essentiales vȝ tam composita q̄ simplicia. Tertio dicam ad q̄situm: vȝ an deꝰ sit diffinibilis diffinitione proprie dicta. Quarto, an oēs differentie sint ponende in quacūq; diffinitione ꝯpleta.

Quātum ad primum duo sunt modi dicendi concordantes in negatiua: videlicet ꝙ non dicant idem. Quorū vnus ponit ꝙ dicunt diuersas ꝑtes eiusdem totius: qđ totuȝ significat ipsa species: sicut color ⁊ disgregatiuum signant diuersa in re extra ex q̄bus tanq̄ ex partibus diuersis constituit̄ ipsa albedo. differentia enim adueniens generi constituit speciem. hoc autem non potest intelligi de specie gn̄e ⁊ differētia acceptis pro conceptibus p̄dicabilibus: cum vnus conceptus non sit constitutiuus alterius: ergo habet intelligi de istis sumptis ꝓ rebꝰ significat̄. quare ⁊c.¶ Sȝ ista opinio vt ostendetur prolixius in secundo/est omnino impossibilis. omnes eniȝ partes rem aliquam cōponentes sunt realiter differentes: nec totuȝ seu ꝯceptus eius p̄dicatur de aliqua talium ꝑtium nec de ꝓprijs cōceptibus earum. ⁊ ita si genus ⁊ differentia dicerēt partes alicuius rei composite significarent realiter diuersa ac sep̄abilia: nec ꝑ ꝯn̄s possent de sp̄e nec de aliq̄ eius indiuiduo p̄dicari. hoc auteȝ est falsuȝ. quare ⁊c.¶ Ad motiua huius opinionis in secundo respondebit̄: vbi ⁊ contra opinionem ipsam ⁊ contra eius motiua ꝓlixius arguetur.¶ Secundus modus dicendi est cuiusdā moderni dicentis ꝙ differētia dupliciter potest sumi. Uno modo ꝓ aliquo existente in re extra quo innotescit nobis differentia vnius ab altero: sicut hoc modo aīa pōt dici differentia. ⁊ vt sic sumpta differētia non p̄dicat̄ de illo cuius est. Alio modo sumitur dr̄a pro aliquo p̄dicabili non in quid sed in quale: ꝑ quē conceptuȝ aliquibus conuenientem ⁊ alijs repugnantem innotescit nobis distinctio illius cui conuenit ab illo cui repugnat ⁊ differentia sumpta hoc modo de qua querit̄ in ꝓposito distinguitur a genere sicut conceptus partis a cōceptu totiꝰ. genus enim dicit totam rem: sed differentia aliquam eius partem. est enim concretū alicuiꝰ abstracti significātis p̄cise ꝑtem rei: vt rationale significat an-

mam intellectiuam. idē em̄ cõcretū significat cū abstra
cto. ¶ Hoc autem vȝ ꝙ genus ⁊ dr̄a sic distinguantur/
ꝓbat primo. q2 nisi genus a dr̄a sic distingueret̄/ sed per
genus ⁊ dr̄am totum idem importaretur/ nõ magis ge
nus in quid ⁊ differentia in quale ꝙ econuerso predica-
retur. ¶ Secundo. q2 alias genus ⁊ dr̄a essent omnino
conceptus synonymi cum essent eiusdem penitus obie
cti: nec per ɔ̄ns magis vnus esset gen⁹ vel dr̄a ꝙ alius.
¶ Tertio. q2 querenti quid est homo respõdetur ꝙ ani
mal: ⁊ qualis/ dr̄ ꝙ ē rationalis: ȝ talis diuersitas in hu
iusmodi respõsionib⁹ ad questiones istas non esset si ab
eodem sumeret̄ genus ⁊ dr̄a. ergo ⁊c. ¶ Quarto. q2 sim
plicia sunt in genere: ergo genus eorum nõ pōt sumi a ꝑ
te sicut sumitur differentia. quare ⁊c. ¶ Contra opinio-
nem istā ⁊ contra opinantē arguit̄ ⁊ rationabilit̄. Pri-
mo sic. ab illo eodem qđ seipso distinguit̄ ab alio ⁊ cõue
nit cū eo potest sumi ɔceptus ꝓprius sibi ex hoc q2 ipm̄
distinguit̄ ab alio: sicut ⁊ cõis sibi ⁊ alteri q2 ⁊ seipso cõ
uenit in eo: sed oīa q̄ sunt in genere sunt talia vt cõcedit
vȝ ꝙ seipsis ɔueniunt ⁊ distinguunt̄: ergo sicut ab ali-
quo toto q2 seipso ɔuenit cū alio potest accipi ɔceptus
gn̄is vtriꝗ cõmunis/ ita ⁊ eadē ratione ab eodē cū etiā
seipso distinguatur ab alio alterius gn̄is potest sumi cõ
ceptus dr̄e ꝓprius sibi soli: nec ꝑ ɔ̄ns oportet differētiā
magis ꝙ genus sumi a parte. ¶ Scđo. q2 qđ est totalis
differētia alicuius est totalis entitas. ¶ Hoc apparet.
q2 vnūquodꝗ ens eo ɔuenit cuȝ alio ⁊ differt ab eo q̄ est
ens: nõ est aūt totum aliquod ens totaliter ꝑ aliquā sui
ꝑtem: ergo cum pars non sit totalis entitas rei/ nec con
ceptus ab ipsa sumptus erit dr̄a totius. ¶ Cõfirmat̄.
q2 omnia creata diuersa sunt aliquo modo idem ⁊ cõue
nientia in re extra: ⁊ ita nõ est aliqua pars alicuius to-
tius sic diuersa a parte alterius quin sit etiam idē secū
seu ɔueniat aliqualiter ī re extra. Quo supposito pōt
argui ex hoc sic. a quibuscūꝗ alterius rationis ɔueniē-
tibus ⁊ differentibus potest accipi conceptus gn̄is eis
cõis: ⁊ differentie ꝓprius eis: sed pars totius a qua vt
dicis accipit̄ dr̄a: puta anima rationalis a qua sumit̄
rõnale qđ est dr̄a/ conuenit cum partibus alteri⁹ ratio-
nis/ puta cum animabus animaliū sensitiuis ⁊ etiā cuȝ
vegetatiuis ⁊ distinguit̄ ab eis: ergo potest ab ipsa aīa
accipi conceptus cõis eis ⁊ ꝓprius alicui ipsarum tm̄
sed talis conceptus dr̄e ꝓprius non potest dici ꝙ acci-
piatur ita a tota parte/ puta a tota aīa: sed ab aliq̄ eius
parte: tū q2 anima est indiuisibilis carens partibus: tū
q2 esto ꝙ haberet ꝑtes cū non esset processus in infinitū
in talibus tandem oporteret deuenire ad aliquas ꝑtes
quarū non essent partes priores: cum tales partes non
possint esse quantitatiue seu extense q̄ ponūtur dissimi-
les in infinitū. ⁊ ita de illis vltimis partibus a quib⁹ ac
ciperentur ꝓprij cõceptus nõ posset dici ꝙ conceptus
hmōi acciperentur nisi ab ipsis totis ꝑtibus. sed ab eis-
dē q2 conuenientibus potest accipi concept⁹ cõmunis
eis: ergo conceptus gn̄is ⁊ dr̄e respectu partium alte-
rius rationis possunt accipi totaliter ab eodem: ȝ non
minus ab eodem toto conueniente seipso cum alio et se
differente ab ipso potest sumi conceptus gn̄is cõis pro
pter eorum conuenientiam ⁊ alius proprius ꝓpter co
rum differentiam/ ꝙ ab eadem parte. ergo ⁊c.

Et ideo quantum ad istum articulum
aliter est dicendum. ¶ Ad cuius euidentiam est sciēdū
ꝙ per genus non est aliud intelligendum ꝙ conceptus
in quid p̄dicabil̄ de pluribus specie differentibus: quo
rum cuilibet est cõis conceptus specificus conueniens
plurib⁹ eiusdē rationis indiuiduis. Per speciē aūt intel
ligo ɔceptum ipm̄ specificuȝ solis indiuiduis eiusdē rõ
nis cõem ⁊ de eis similit̄ in q̄d p̄dicabilē. Per dr̄am au-
tem ɔceptum de pluribus in quale p̄dicabilem vt diffe
rētia specifica: vel de vno solo vt dr̄a īdiuidualis. Sumi
tur aūt hic p̄dicari ꝓut conuenit ꝑti alteri ꝓpositiōis
q̄ dicitur p̄dicatum: nõ autē ꝓut dicit̄ de re que est talis
p̄dicati significatū. ¶ Hoc p̄misso ponunt̄ hic quatuor
conclusiones. ¶ Prima est ꝙ genus species ⁊ dr̄a licet
sint quidditatiue disticta non tm̄ significatiue respectu
eiusdem indiuidui de quo omnia p̄dicantur/ ȝ absolute
siue vt vniuersaliter sumpta sint etiā significatiue disti
cta. ¶ Hec conclusio ꝓbatur quātum ad oēs ꝑtes ipsi⁹
Et p̄mo p̄ma pars: vȝ ꝙ p̄dicta omnia sint q̄dditatiue
distincta/ appet. qm̄ conceptus seorsum haberi possibi-
les sunt quidditatiue ⁊ essentialit̄ differentes: sed tales
conceptus sunt tria p̄dicta: vȝ genus species ⁊ differē
tia. potest em̄ haberi cõceptus coloris cõis plurib⁹ dif
ferentib⁹ specie non habito conceptu alicuius specie-
rum nec differentiarū. pōt etiā haberi ɔcept⁹ speciei si-
ne conceptu gn̄is ⁊ dr̄e: cū res possit concipi vt impor-
tatur ꝑ diffinitum non habita diffinitione. cõcept⁹ etiā
gn̄is prius ordine aliquo temporis formatur in mente
diffinientis ꝙ conceptus differentie. ergo ⁊c. ¶ Confir
matur. q2 cõstat ꝙ ista tria sunt diuersa p̄dicabilia. oīa
aūt diuersa p̄dicabilia essentialiter sunt distincta. qua-
re ⁊c. ¶ Secunda pars: vȝ ꝙ etiā vt absolute ⁊ vniuer
saliter sumpta significatiue sint distincta/ appet. quia li
cet omnia significata conceptus speciei sint significa-
ta conceptus gn̄is ⁊ differentie specie superioris/ nõ tm̄
ecõuerso. plura em̄ significat conceptus aīalis ꝙ homi
nis/ sicut hoīs ꝙ conceptus sortis. oīa enim illa signi
ficat quilibet conceptus de q̄bus est p̄dicabilis: sed cõ
ceptus generis est p̄dicabilis de eisdem de quib⁹ q̄libet
species sub eo contenta/ ⁊ de pluribus ꝙ aliqua vna spe
cies per se sumpta / ȝ non de pluribus ꝙ oēs species
eius simul sumpte. ergo ⁊c. ¶ Tertia ⁊ vltima pars: vi
delicet ꝙ tria omnia p̄dicabilia supradicta vt de eodeȝ
indiuiduo affirmata/ puta albedo disgregatiuum ⁊ co-
lor dicta de eodem indiuiduo/ puta de hac albedine sin
gulari/ non dicant respectu eius diuersa sed idem peni-
tus in re extra/ puta ipsum totum indiuiduum de cui⁹
ɔceptu ꝓprio p̄dicantur/ appet. quoniam aut dicūt ipȝ
totum: vȝ ipsam totam albedinem singulareȝ: ⁊ ꝑ ɔ̄ns
dicunt idem. aut vnum istorum dicit vnam eius parteȝ
⁊ aliud alteram. Sed non pōt poni secūdum. q2 quelibȝ
pars huius albedinis est albedo color ⁊ disgregatiua.
non enim vna eius pars est albedo alia color ⁊ alia dis-
gregatiua. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. q2 nullus cõcept⁹
significans solam partem alicuius totius est p̄dicabil̄
de toto seu de eius conceptu ꝓprio. nec enim anima est
p̄dicabilis de homine: nec materia neꝗ forma de substā
tia composita: sed p̄dicta tria omnia p̄dicabilia sunt p̄
dicabilia de eodem toto indiuiduo seu eius conceptu ꝓ
prio: ergo significāt totū ipsum: ⁊ ꝑ consequēs respectu
ipsius idem penitus. ¶ Secunda conclusio est. ꝙ con-
ceptus generis ⁊ dr̄e possunt sumi ab eodeȝ toto ⁊ etiā
a diuersis ei⁹ partib⁹. ¶ Hec ꝓbat̄. ⁊ p̄mo p̄ma ꝑs ei⁹
videlicet ꝙ sumantur qn̄ꝗ ab eodem toto. qm̄ vt dictū
est supius/ qn̄ idem totū indiuiduum eodē vȝ semetipō
est idem seu conuenit cū alio ⁊ differt ab eo/ de ipō eodē
toto potest haberi vnus conceptus quo conueniat cuȝ
illo/ hoc est quo apprehendatur vt cum eo ɔueniens: q2
conceptus ille est vtriꝗ indifferēs: ⁊ vnus alius ipsi so
li proprius quo per consequens appr̄hēdatur vt ab alio
differēs. ¶ Hoc est euidēs. qm̄ ex quo talis res seipā cõ
uenit cum alia ⁊ distinguitur ab eadeȝ/ qua ratione po
test concipi ꝑ conceptuȝ sibi ⁊ alteri communem/ eadē
rõne ⁊ ꝑ conceptum ꝓprium sibi soli: sed cõcept⁹ hmōi

ꝓprius si est adiectiuus p̄dicat̄ in quale: ⁊ ꝑ ɔ̄ns est dr̄a
si non est adiectiuus nec p̄dicabilis in quale/ sed in quid
potest haberi conceptus adiectiuus concretus eiusdē
rei significatiuus cum illo qui est conceptus speciei vel
indiuidui. talis autem erit conceptus dr̄e. ꝗ ⁊c. ¶ Cõfir
matur. q2 adiectiuum significans idem cum gn̄e inferio
ri est essentialis differentia generis superioris: sed hmōi
adiectiuum sumitur ab eodem toto a quo sumit̄ substā
tiuum qđ dicitur esse genus. ergo ⁊c. ¶ Maior declara
tur. qm̄ omne p̄dicatum adiectiuum significans eandē
essentiam cum gn̄e est essentiale ⁊ in quale predicabile.
oē autem tale est differentia essentialis. nec em̄ p̄dica
tum aliquod dr̄ essentiale nisi significatiue: vȝ q2 essen-
tie significatiuum. nec differētia/ nisi q2 alicui ꝓpriuȝ ⁊
ꝑ consequens illius ab omni alio distinctiuū: nec p̄dica
bile in q̄le nisi significet adiectiue. adiectiuū aūt ideȝ si
gnificans cū gn̄e inferiori vt corporeum cuȝ corpore hȝ
omnia supradicta. ergo ⁊c. ¶ Minor: vȝ ꝙ tale adiecti
uum significet ideȝ siue sumat̄ ab eodē toto a quo gen⁹
appet de corporeo ⁊ incorporeo ꝑ q̄ substātia diuiditur.
constat em̄ ꝙ corporeū non minus dicit totum ⁊ sumit̄
ab eo ꝙ substantia siue corpus: sicut nec incorporeum
vt ad genus suum contentū sub substantia compatum.
quare ⁊c. ¶ Scđa ꝑs conclusionis: vȝ ꝙ aliqn̄ conce-
ptus hmōi generis ⁊ differentie sumantur a diuersis ꝑ
tibus eiusdeȝ rei: declarat̄ ꝑ exemplū de corpe ⁊ de dr̄a
aīalis. corpus em̄ qđ est genus nõ tm̄ dr̄ de toto homi
ne: sed etiam de altera eius ꝑte: ita ꝙ indiuiduū corpis
qđ est genus est non tm̄ totū aīal: sed etiam altera pars
ipsius. ex quo sequit̄ ꝙ hoc genus vȝ ipm̄ corpus non
tm̄ sumitur a toto: sed etiam ab altera ꝑte eius. Q2 etiā
aliqua dr̄a sumatur similiter ab alia ꝑte ponit̄ exem-
plum de aīali ⁊ non aīali per que potest corpus diuidi
sicut substātia ꝑ corporeū ⁊ incorporeum qđ nõ ē aliud
ꝙ non corporeuȝ. hmōi enim dr̄a que est aīale sumi pōt
ab altera ꝑte aīalis toti⁹: vȝ ab aīa sensitiua: ꝗ corp⁹
qđ est genus ⁊ aīale qđ est differētia ei⁹ sumi possunt a
diuersis ꝑtibus: sicut etiam conceptus generis substā
tie diuisus ꝑ corporeum ⁊ incorporeum est cõmunis nõ
solum substantie toti: sed etiā cuilibet eius ꝑti: non aūt
corpus qđ est genus sub substātia contentuȝ nisi toti et
eius alteri ꝑti tm̄/ ȝ enim quelibet ꝑs totius substātie
dicat̄ substantia non tm̄ eius omnis ꝑs: sed sola ipa sub-
stantia tota ⁊ eius ꝑs altera dicit̄ esse corpus. ergo ⁊c.
¶ Confirmatur. q2 non minus potest vtrunꝗ istorum
vȝ ipm̄ totum ⁊ q̄libet ꝑs ipsius esse indiuiduum illius
communis generis substantie ꝙ quelibet ꝑs lapidis
⁊ aque sit indiuiduum conceptus inferioris: vȝ speciei
qm̄ vbi ꝑtes alique sunt eiusdem rationis ⁊ eque cõue-
niunt cõuenientia gn̄is sicut alie conuenientia specifi-
ca/ qua rõne cõceptus specificus est communis istis ea
dem ⁊ conceptus gn̄is poterit esse cõmunis alijs: sed si
cut ꝑtes homogenee integrales aque vel ignis conue-
niunt conuenientia specifica q2 sunt eiusdeȝ specifice rõ
nis/ ita ⁊ ꝑtes eēntiales/ puta forma substātialis ⁊ ma
teria ɔueniūt ɔuenientia gn̄is. nõ em̄ q2 sunt alteri⁹ ra-
tionis sequit̄ q̄n eque cõueniant ɔuenientia gn̄is sicut
ꝑtes integrales ignis ɔueniunt ɔuenientia specifica. ꝗ
⁊c. ¶ Et si contra hoc arguatur. q2 nec forma nec mate
ria est ꝑ se: sed ꝑ reductionem in gn̄e substantie. Respō
detur ꝙ falsum est vocando ꝑ se esse in genere substātie
illud de cuius conceptu ꝓprio p̄dicatur conceptus ge
neris substantie p̄mo modo ⁊ in quid. non minus em̄ cõ
ueniunt hō ⁊ corpus suum ꝙ homo ⁊ lapis: ȝ idem con
ceptus generis est cõmunis homini ⁊ lapidi: ergo ⁊ ho
mini ⁊ suo corpori: ⁊ cuilibet substantie toti ⁊ sue parti.
quare ⁊c. Si autem accipis esse in genere substantie
non ꝑ se sed ꝑ reductionem/ esse illud de quo licet genus
substantie sit consimiliter p̄dicabile sicut de omni alio
suo indiuiduo: ipm̄ tamen natum est esse ꝑs essentialis
alicuius totius ꝑ se in genere substantie existētis: sic po
test concedi tales ꝑtes esse in genere isto modo. ¶ Ter
tia conclusio est ꝙ nec genus nec differentia que sumit̄
a toto requirit ꝑ se ꝙ solū sumatur ab ipō. ¶ Hec decla
ratur. ⁊ p̄mo de genere. Primo. q2 non plus requirit cõ
ceptus gn̄is ꝙ conceptus speciei ꝙ sumatur a toto: q2
nec significat essentialius seu plus ipm̄ totum ꝙ conce
ptus speciei: sed cõceptus speciei nõ requirit ꝙ signifi-
cet solum totū cum dicat̄ non tm̄ de toto sed de qualibȝ
eius ꝑte. quelibet enim ꝑs ignis est ignis ⁊ cuiuslibȝ al
terius eiusdem rationis cum toto ꝑtes habentis. ꝗ ⁊c.
¶ Secundo. q2 etiam aīal non solum cõuenit toti ȝ ꝑti
omnis enim substātia animata sensibilis est aīal: sed si
anima sensitiua est extensa in corpore quelibet ꝑs cor-
poris animati anima sensitiua est talis substātia: ɔstat
etiam ꝑtes quorūdam animaliū vt anguille que viuūt
a toto diuise eē tales substātias: vȝ sensibiles aīatas.
si etiam anima sensitiua hominis est ab intellectiua dis
tincta non tm̄ totus homo sed etiā altera eius ꝑs ē sub
stantia animata sensibilis: nec ꝑ ɔ̄ns aīalitas requirit
ꝑ se ꝙ tm̄ ɔueniat toti: corpus etiā qđ est gen⁹ ɔuenit
non solum toti aīali: sed etiam alteri eius ꝑti. illa eī ꝑs
aīalis que informatur anima est corporeitas q̄dam ve
ra. ergo ⁊c. ¶ Tertio. q2 omnis conceptus p̄dicabilis
de aliquo in quid est p̄dicabilis vniformiter de ipō siue
alteri coniuncto siue sepato ab eo: sed sepata quacunꝗ
ꝑte ignis integrali vel essentiali dr̄e substantia p̄dicat̄
in quid de ipā. querēti em̄ q̄d ē materia ignis vel forma
a materia sepata/ vere respondetur ꝙ est substantia. er
go etiam ꝑtes hmōi ɔiuncte in toto vere sunt indiuidua
gn̄is substantie sicut totum: nec minus in diffinitiōe cu
iuslibet taliuȝ ꝑtium ꝙ totius substantie ex eis compo
site cadit conceptus generis substantie. q̄re ⁊c. ¶ Con
firmatur. q2 aliqn̄ ꝑs conuenit cū alijs indiuiduis eius-
dem generis sicut totuȝ: vt corpus hominis plus cõue
nit cum igne ⁊ lapide vel ligno ꝙ homo. ꝗ non min⁹ po
test abstrahi conceptus corporis cõis ipsi corpori hoīs
⁊ alijs ꝙ eis ⁊ toti homini. quare ⁊c. ¶ Secundo ꝓbat̄
idem de dr̄a: vȝ ꝙ nec requirat ꝙ significet solum totū
Primo. q2 si ɔceptus differentie eque conueniret ꝑti si
cut toti/ adhuc non minus totum ipm̄ distingueret̄ eēn
tialiter ab omī alio a quo distīguit̄ modo: sed si cõueni
ret ꝑti non tm̄ significaret totū. ergo ⁊c. ¶ Secūdo. q2
non solum a ꝑtibus alterius rationis a toto sumit̄ diffe
rentia: sed etiam a ꝑtibus eiusdem rationis cum ipō: ȝ
omnis talis conceptus a ꝑtibus cum toto eiusdem ra
tionis acceptus est communis toti ⁊ cuilibet eius ꝑti
ergo ⁊c. ¶ Confirmatur ꝑ exemplum de multis. corpo
reum em̄ qđ est differētia substantie conuenit toti ⁊ ꝑti
saltem alicui: ⁊ substātiale omni ꝑti ⁊ toti. ¶ Quarta
⁊ vltima ɔclusio ꝙ genus ⁊ dr̄a non requirunt ꝙ sumā
tur ab eadem ꝑte: immo eis nõ repugnat significare ꝑ
tes diuersas ⁊ sumi ab eis. ¶ Hec ꝓbatur ꝑ hoc. q2 aliq̄
ꝑs alicuius totius est eiusdem generis remoti cuȝ toto
⁊ alia eiusdem generis ꝓpinqui cum ipso: sicut ponitur
exēplū de homine: cuius vna pars vȝ corpus est eiusdē
generis remoti cuȝ ipso. diffinitio enim corporis qđ est
genus ipsum remotum conuenit toti homini ⁊ isti eius
parti. si autem anima sensitiua distinguatur ab intelle
ctiua: illa pars hominis que est composita ex corpore ⁊
ex anima sensitiua est eiusdem generis ꝓpinquioris cū
homine ipso toto. animalitas enim conuenit toti ⁊ tali
parti non autem alteri: videlicet corpori. ergo nõ repu
gnat generi propinquo ⁊ remoto/ nec ꝑ consequens ge

neri ⁊ differentie ꝙ sumantur a diuersis ptibus. ¶ Ad illa q̄ pro opinione alia adducuntur faciliter respondetur. ¶ Ad primum dicendum est ꝙ genus ⁊ differentia nō habent talem diuersum modum p̄dicandi vȝ ī quid ⁊ in quale ꝓpter diuersitatem obiecti significati: sȝ modi significandi: vȝ quia vnū significat adiectiue q̄d alterum significat substantiue. ¶ Ad secundum respondetur ꝙ licet significent idem respectu eiusdem indiuidui non tamen ex hoc sunt conceptus synonymi. qꝛ conceptus generis est cōmunior cōceptu differētie. ¶ Ad duo alia apparet responsio ꝑ p̄dicta. ¶ Hec de primo.

Quātum ad secundum est sciēdum ꝙ simplicia habere differentias essentiales: sicut ⁊ composita/dupliciter potest intelligi secundum ꝙ differentia dupliciter p̄t sumi. Uno modo ꝓ re extra. Alio modo ꝓ conceptu p̄dicabili existente in anima. ⁊ ita posset intelligi composita habere differētias p̄mo modo sumptas sicut simplicia: vel secundo modo: vȝ sic intelligēdo ꝙ sicut genus rerum compositarum vt concept⁹ animalis diuiditur in species ꝑ differentias ita ⁊ gen⁹ rerum simpliciū/puta color. Et hoc modo etiā esse differētiam simplicis rei potest dupliciter intelligi. vno modo ꝙ sit differentia ꝯuertibilis cum conceptu specifico. vl' de aliqua alia differentia non cōuertibili cuȝ eo. ¶ Hoc p̄misso pono quatuor cōclusiones. ¶ Prima est. ꝙ vniformiter rei simplicis ⁊ composite est differentia primo modo sumpta. ¶ Hec apparet. quoniam differentia vt sic sumpta est p̄cise illud quo vna res ab alia est distincta: sed talis distinctio vnius ab alio cōsimiliter est in simplicibus sicut ⁊ in compositis. ergo ⁊c. ¶ Minor ꝓbatur. quoniā tam simplicia q̄ composita distinguunt̄ cōsimiliter semetipsis: sicut vn⁹ homo se toto ab asino: ⁊ vnus angelus ab alio. ergo nec in simplicibus nec ī cōpositis differentia vt sic sumpta est aliud q̄ distincta. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. qꝛ licet totum compositum dicat̄ cōmuniter distingui per formā: tum qꝛ forma est ps ei⁹ p̄ncipalior ⁊ nobis notior: tū qꝛ forma vnius ꝯpositi magis a forma alteri⁹ saltē alterius rōnis q̄ materia vnius a materia alterius est distincta: tamen cōstat ꝙ vnū compositum ab alio ē distinctū qualibȝ eius pte: cū nō magis materia vnius sit materia alterius q̄ forma vnius sit forma alteri⁹. sed differentia vt sic sumpta supponitur esse illud quo vna res distinguit̄ ab alia. esto etiaȝ ꝙ dr̄a vt sic sumpta tantum dicatur de forma ꝑ quā p̄ncipaliter innotescit nobis diuersitas vni⁹ rei ab alia/adhuc in simplicibus est nō minus q̄ in compositis differentia sic accepta. quare ⁊c. ¶ Secunda conclusio est ꝙ etiam in simplicibus est differentia sumpta secundo modo: sic intelligendo ꝙ genus rerum simplicium est diuisibile per differentias pro conceptibus p̄dicabilibus in quale acceptas sicut genus cōpositorū. ¶ Hec ꝓbatur ex dictis in articulo p̄cedenti. quoniam ꝯcept⁹ gn̄is ⁊ conceptus differentie possunt sumi ab eodem in re extra et significare idem omnino non minus in simplicibus q̄ in compositis: sed ꝓpter nullam aliam rationem posset repugnare generi rerum simplicium posse diuidi ꝑ differentias nisi qꝛ genus ⁊ differentia haberēt significare diuersa in re extra: qualis diuersitas nō est in reb⁹ simplicib⁹. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. qꝛ negātes conclusionem istam ideo negant eam ⁊ ꝓbant contrariam: videlicet ꝙ conceptus generis reruȝ simplicium non sit diuisibilis ꝑ differentias: qꝛ dicunt ꝙ conceptus generis sumitur a toto: conceptus autem differentie a pte. ⁊ ita ꝑ consequens illa oīa quibus cōcept⁹ generis ⁊ differentie ꝯueniunt/habent esse composita: sed q̄d ipsi supponunt: vȝ cōceptū dr̄e esse ptis tm̄mō non toti⁹/falsuȝ est: vt ꝓbatum est sup̱ius. g̃ ⁊c. ¶ Sed contra conclusionem istam arguit̄ p̄mo. quia concept⁹ oēs illi sunt synonymi qui sunt signa eiusdem rei: sed genus ⁊ differentia non sunt conceptus synonymi: g̃ non possunt esse eiusdem rei. q̄d tamē essent si res simplex esset obiectum vtriusq; eorum. ergo ⁊c. ¶ Secundo. qꝛ oē habens genus ⁊ differentiam est diffinibile: sed accidētia non sunt diffinibilia cum tamen sint conceptibilia conceptu generis: ergo hoc est qꝛ ipsorum nulla p̄t eē talis differentia gn̄is diuisiua: cuius rō non potest esse aliqua alia nisi qꝛ sunt simplicia. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. qꝛ aut accidēs non est diffinibile ꝓpter dependētiā eius ad subiectuȝ: aut qꝛ non potest intelligi sine substātia: aut qꝛ imperfectuȝ: aut qꝛ licet habeat differentias tamen sunt nobis ignote: aut qꝛ nō hȝ differentias. Sȝ non propter p̄mum: qꝛ non minus dependet substantia composita q̄ tamen est diffinibilis/a partibus ⁊ ab oībus suis caussis naturalibus q̄ accidētia a subiecto. nec ꝓpter secūdum: qꝛ q̄d potest sentiri sine alio/⁊ intelligi sed accidens est sensibile sine substantia. g̃ ⁊c. nec propter tertiū. qꝛ minus excedit substantia accidēs q̄ de⁹ substantiaȝ creatam: q̄ tamen est diffinibilis. nec ꝓpter quartum. qꝛ notiora sunt nobis accidentia q̄ substātie: q̄ tamen sunt diffinibiles. ergo ꝓpter quintū: vȝ qꝛ non habet differētias: cuius nulla p̄t causa poni nisi ei⁹ simplicitas. ergo ⁊c. ¶ Ad p̄mum respondetur ꝙ maior assumpta non est vera: vȝ ꝙ omnes conceptus eiusdē rei sint synonymi. qm̄ hm̄ōi/puta synonymum equiuocum ⁊ vniuocū/sunt ꝓprietates vocis signātes nō concept⁹ mētis: vel esto ꝙ ꝯceptus adhuc illi nō possunt dici synonymi quorum vnus est alio communior: vel si equales sint ambo vnus tn̄ se habet ad alium sicut concept⁹ sumptus a toto ad conceptū sumptū a pte lȝ ambo sumant̄ a toto. quare ⁊c. ¶ Ad secunduȝ ⁊ ad confirmationē in simul respondetur concedēdo ꝙ accidēs non ē diffinibile diffinitione cuius ptibus correspondeat nec correspōdere possit diffinito composito ex ptib⁹ essentialibus in re extra. ⁊ ideo non diffiniuntur tali diffinitiōe sumpta vȝ ex diuersitate ptium essentialium rei extra. qꝛ sunt simplicia simplicitate opposita ꝯpositioni ex materia ⁊ ex forma: cū hoc tn̄ stat ꝙ accidēs ⁊ omnis alia forma simplex est diffinibilis diffinitiōe ꝓprie sumpta ⁊ ex cōceptibus quidditatiuis sui generis constituta. ¶ Tertia conclusio ꝙ respectu rei simplicis potest esse differentia essentialis cum conceptu specifico conuertibil'. ¶ Hec ꝓbatur ⁊ sequitur ex p̄dictis. qm̄ omnis differētia diuisiua superioris est cōuertibilis cum inferiori: vt corporeū diuisiuum substātie cū corpore/⁊ incorporeuȝ cum spiritu/⁊ sic de alijs: sed non minus genus infimū substātie sicut animal/⁊ accidens vt color/est diuisibile ꝑ dr̄as q̄ alia genera superiora: ergo cum inferius tali genere sit tm̄ conceptus specificus: ꝑ consequens habetur ꝓpositū: vȝ ꝙ aliqua est differentia essentialis cū conceptu specifico cōuertibilis non minus in simplicibus q̄ in compositis: cum nec talis differentia habeat esse cōceptus/vt dictum est sup̱ius/alteri⁹ rei ab illa q̄ conceptus generis est obiectum. quare ⁊c. ¶ Cōfirmatur. qꝛ adiectiuū idē significās cū inferiori conceptu est dr̄a essentialis diuisiua sup̱ioris ⁊ constitutiua ip̄ius inferioris: cū sit pars sue diffinitionis qua ꝓbatur omne illud cui cōuenit talis diffinitio ab omni alio cui nō cōpetit esse distinctum. ¶ Hec apparet ꝑ exemplum de corporeo q̄d est adiectiuū idē significās cū corpore inferiori gn̄e substantie ꝑ q̄d ipsa substātia diuiditur ⁊ corpus seu ei⁹ completa diffinitio constituitur: sed tale adiectiuum non minus in simplicibus q̄ in compositis repit̄. ergo ⁊c. ¶ Maior ꝓbatur. qꝛ ad differentiam essentia-

lem sufficiunt ista quinq;. Primū est: ꝙ significet essentiā totā vel aliquaȝ eius ptem. Scōȝ ꝙ p̄dicetur de cōceptu specifico in quale. Tertium ꝙ sit pars diffinitionis specifice date ꝑ conceptus ꝓprij gn̄is. Quartū ꝙ ꝑ eam differat species ab aliquo cum quo ꝯuenit in genere cōmuniori. Quintū. qꝛ licet dr̄a ipsa sumat̄ ab eodem a quo ꝯceptus gn̄is tn̄ ꝑ se hoc diffinitio specifica nō requirit: sȝ ista oīa cōueniunt tali adiectiuo p̄dicto. ergo ⁊c. ¶ Minor etiā ꝓbatur. qm̄ nō minus in simplicibus q̄ in compositis est descensus siue ꝓcessus a cōceptu cōi ipsorꝫ simpliciuȝ ꝑ eius diuisionem ad diffinitionem siue descriptionem ꝓpriam cuiuslibet eorꝫ. sicut en̄ substātia diuiditur ꝑ corporeū ⁊ incorporeū/⁊ substātia corporea est diffinitio corporis: ita ⁊ in simplicibus est diuisio ꝯsil'is/vȝ gn̄is ꝑ diuersa adiectiua: lȝ nō semper sint noīa imposita. eo en̄ ip̄o quo rei simplicis sunt multi ꝯceptus quidditatiui p̄dicabiles ī quid possunt etiā esse mlti p̄dicabiles ī q̄le cuiusmōi sunt oēs essentiales dr̄e. nec tamē oportet dr̄as hm̄ōi importare aliq̄d distinctū ab illo q̄d importat̄ ꝑ ꝯceptum gn̄is vel ꝑ ꝯceptum specificū in re extra: sicut nec diuersis q̄dditatiuis cōceptibus subordinatis p̄dicabilib⁹ in quid de eodē oportet correspōdere nec correspōdēt diuersa aliqua in re ex̄. nec en̄ in angelo sunt tot ptes quot de ip̄o sunt p̄dicabiles cōceptus isto modo. g̃ ⁊c. ¶ Cōtra ꝯclusionē istaȝ arguitur primo. qꝛ cōceptuū ꝯuertibiliū eiusdē rei non magis vnus est p̄dicabilis in q̄d q̄ ali⁹: sed tam ꝯcept⁹ generis q̄ alius vȝ speciei est p̄dicabilis in q̄d non aūt ꝯceptus dr̄e. g̃ ⁊c. ¶ Secundo. qꝛ respectu eiusdem obiecti omino nō possunt esse plures ꝯceptus ꝯuertibiles alias qua rōne plures: ⁊ infiniti. ergo ⁊c. ¶ Ad primum respōdet̄ negando maiorē. nō en̄ corpus p̄dicat̄ in quid ⁊ corporeū in quale qꝛ diuersa significant in re extra: sȝ quia corporeum est adiectiuū nō aūt corp⁹ ip̄m. ¶ Ad scōm negat̄ illa consequentia. qꝛ sicut eiusdē rei possūt esse diffinitiones siue descriptiones diuerse nō tn̄ infinite/ita ⁊ de ꝯceptib⁹ incōplexis cuiusmōi sunt genus et dr̄a est dicendū. quare ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima cōclusio est ꝙ oīe ens creatū est diffinibile etiā diffinitiōe sumpta ꝓprie. ¶ Hec sequit̄ corollarie ex p̄dictis. qm̄ cum diffinitio ꝓprie sumpta nō constet nisi ex gn̄e ⁊ ex dr̄a/ꝑ ꝯn̄s potest esse cuiuscūq; cuius est iste duplex ꝯceptus possibilis vȝ dr̄e ⁊ gn̄is: sed hm̄ōi duo concept⁹ vt probatū est/sunt non tm̄ ꝯpositorum sed etiā simplicium. g̃ ⁊c. ¶ Confirmatur. qꝛ illa diffinitio est ꝓpria cuius ptibus que sunt genus ⁊ dr̄a nō repugnat ꝑ se licet aliūde ꝙ eis correspōdeant diuersa ex pte cuiuslibet rei significate: sed diffinitio qua quodlibet ens citra deū nō minus simplex q̄ compositū est diffinibile/est talis. g̃ ⁊c. ¶ Minor appet. qꝛ oī enti creato est vel eē p̄t aliud simile ⁊ secū idē in specie. diffinitio autem non est vni⁹ tātum indiuidui: sed equaliter conuenit ei ⁊ cuicūq; alteri sibi simili: ergo non plus requirit ꝙ illud q̄d correspōdet generi sit illud q̄d correspondet differētie in eodē q̄ ꝙ illud q̄d correspondet generi in alio indiuiduo sit illud q̄d correspōdet dr̄e in isto. quare ⁊c. ¶ Hec de scōo.

Quantum ad tertium apparet ex p̄cedētibus quid dicēdū. Ad maiorē tn̄ euidētiā est sciēdū ꝙ diffinitio est duplex: vȝ vna ꝓprie siue stricte et alia large sumpta. Diffinitio ꝓprie sumpta est oīs illa q̄ cōstat ex gn̄e ⁊ differētia ꝓprie sumptis cuiusmōi sunt illud genus ⁊ illa dr̄a q̄bus existentibus in aīa nō repugnat ꝑ se p̄mo modo nec scōo ꝙ eis in eodē indiuiduo cui ꝯuenit diffinitio ex eis cōposita correspōdeat distinctio ī re extra. Diffinitio large sumpta est q̄ componit̄ ex gn̄e ⁊ dr̄a large sumptis: que vȝ non sunt p̄dicte cōditionis qꝛ vtriq; repugnat ꝑ se rei cui ꝯuenit diffinitio ex tali genere ⁊ ex tali dr̄a constituta: ꝙ talibus diffinitionis ptibus correspondeat aliqua distinctio in re ex̄. ¶ Hoc p̄misso pono quatuor conclusiones. ¶ Prima est ꝙ deus non est diffinibilis diffinitione sumpta proprie vȝ p̄mo modo. ¶ Hec apparet. qm̄ oīe sic diffinibile est ꝯceptibile ꝯceptu gn̄is sumpti ꝓprie ⁊ ꝯceptu dr̄e talis cōceptus gn̄is diuisiue. ¶ Hoc appet. qm̄ diffinitio ꝓpria oīs est ex talibus cōceptibus constituta: sȝ deus non est talibus conceptibus conceptibilis: ergo nec ꝓprie diffinibilis. ¶ Minor ꝓbat̄. qm̄ nulli rei existenti in genere sumpto ꝓprie/q̄ q̄dēres sola est ꝯceptibilis talib⁹ duobus conceptib⁹/repugnat ꝑ se p̄mo nec scōo modo ꝙ istis duobus distinctis conceptib⁹ videlicet generi ⁊ dr̄e correspondeat distinctio in re ipsa. hec fuit sup̱ius ꝓbata. sed deus est res cui ꝑ se repugnat talis distinctio sicut oīs ꝯpositio ⁊ ip̱fectio alia. ergo etc̄. ¶ Confirmatur. qꝛ deus nō est ī gn̄e ꝓprie sumpto vt dictuȝ est in alia questione. eius aūt q̄d non est in gn̄e nulla p̄t esse dr̄a generis diuisiua: ergo nec diffinitio ꝓp̄e sumpta ex tali genere ⁊ dr̄a constituta. ¶ Scōa cōclusio est ꝙ simplicitas absolute sumpta non est cā ex qua possit argui ꝙ deo repugnet ꝓprie diffiniri. ¶ Hec appet. qꝛ ꝓpter idem arguitur deū non esse diffinibileȝ proprie ꝓpter q̄d habet̄ ⁊ ꝓbat̄ ꝙ nō est in gn̄e sumpto proprie: sed hoc non arguitur ex simplicitate absolute sumpta cū multa omnino simplicia in re vt dictum est ī alia questione sint in gn̄e et ꝑ ꝯn̄s diffinibilia proprie. ergo ⁊c. ¶ Tertia conclusio est ꝙ simplicitas dei est rō ex q̄ potest argui ꝙ sibi repugnet modo p̄exposito diffiniri. ¶ Hec apparet. qm̄ ex eodē arguit̄ ꝙ sibi repugnat diffiniri ꝓprie ex quo arguitur ꝙ sibi repugnat esse in genere: sed sibi repugnare esse in genere sumpto ꝓprie arguitur ex eius tali simplicitate ꝙ sibi repugnat oīs cōpositio ⁊ ꝑ ꝯn̄s distinctio in re ꝑ se p̄mo vel secūdo modo/qualiter non repugnat alicui rei create/lȝ sibi repugnet aliunde. cū en̄ diffinitio oīs rei create ꝯueniat pluribus indiuiduis ꝑ ꝯn̄s non plus requirit ꝑ se ꝙ non sit distinctio in eodem indiuiduo q̄ ꝙ non sit in diuersis. g̃ ⁊c. ¶ Et si querat̄ an ex sola simplicitate dei tali possit argui ꝙ repugnet sibi posse proprie diffiniri: p̄t dici ꝙ non: quoniam ex illis oībus arguitur ꝙ non p̄t sic diffiniri ꝓprie ex quibus arguit̄ ꝙ nō p̄t esse in gn̄e sumpto ꝓprie: sed hoc ex multis alijs q̄ ex simplicitate arguitur vt dictum est in q̄stione alia. ergo ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima ꝯclusio est ꝙ de⁹ est diffinibilis diffinitione secundo modo accepta. ¶ Hec appet. qm̄ oē illud est diffinibile isto mō q̄d est conceptibile cōceptu q̄dditatiuo cōi p̄dicabili in q̄d/⁊ cōceptu etiā alio simili' q̄dditatiuo p̄dicabili in quale: sed de⁹ est hm̄ōi. ergo ⁊c. ¶ Maior appet. qm̄ diffinitio large sumpta ē ex gn̄e ⁊ differētia large sumptis constituta. genus autē large sumptū est oīs conceptus differentibus specie cōis ⁊ de eis p̄dicabilis in quid. Differentia aūt ꝯsimili modo sumpta ē cōceptus magis ꝓp̄us p̄dicabilis in quale de aliq̄bus illorum de quibus conceptus generis est p̄dicabilis in quid. omne ergo conceptibile talibus duob⁹ quidditatiuis conceptibus/quoruȝ vȝ vnus est communis ⁊ in quid p̄dicabilis/ali⁹ vero specialis magis ⁊ in quale p̄dicabilis/ē diffinibile diffinitione ꝯstāte ex genere ⁊ ex differētia large sumptis: sȝ de⁹ ē hm̄ōi. ¶ Hoc appet. cōstat en̄ ꝙ deus est conceptibilis conceptu entis cōi sibi ⁊ alijs ⁊ in quid p̄dicabilis de oīb⁹ eis. est etiam cōceptibilis alijs multis conceptibus sibi ꝓprijs de ipso in quale p̄dicabilibus vt ꝙ est ens infinitū p̄mū trinuȝ ⁊ vnū. ergo ⁊c. ¶ Ex hoc appet falsitas opiniōis cuiusdam dicentis ꝙ ideo deus non est diffinibilis proprie

quia omnis diffinitio ꝓpria componitur ex partibus alterius rationis quaruȝ vna est determinabilis ⁊ alia determinans/de qua quidem determināte predicatur vniuersaliter determinabilis ⁊ non econuerso:sed talis diffinitio repugnat deo cum non sit nisi compositorum.ergo ⁊c. ¶ Hec inquā opinio falsum accipit in minore rōnis huius:qm̄ non oīs diffinitio ex talibus partib⁹ constans est compositorum:immo etiā pōt esse simplicium nec p ɔñs repugnat deo ꝓpter simplicitatem.cōstat eī conceptum entis esse determinabilem p infinitū vel p primum ⁊ p trinum ⁊ vnum:⁊ de quolibet horum etiam vniuersaliter p̄dicabilem ⁊ non econuerso:ergo si oīs diffinitio ex talibus ptibus constituta est ꝓpria/deo nō repugnat diffinitio ꝓpria:qd̄ est falsum etiam secundū opinionem istam.quare ⁊c. ¶ Hec de tertio.

Quantum ad quartum & vltimum est sciendum ꝙ diffinitio potest poni duplex:vcȝ vna q̄ est completa ⁊ explicita rei cognitio complexa:⁊ alia que est medium sufficiens ad ꝓbandum aliquam passioneȝ simplicem vel complexam.non enim omnis sufficiens diffinitio secundo modo/est perfecta p̄mo modo lȝ ecōuerso. licet enim omnis explicita et perfecta rei cognitio complexa sit medium ad ꝓbandum omnem passionem demonstrabilem de subiecto:non tamen econuerso omnis diffinitio sufficiens ad ꝓbādum quācūq; passionem de subiecto est ꝑfecta ⁊ sufficiens rei cognitio p̄mo modo. ¶ Hoc p̄misso pono quatuor ɔclusiones. ¶ Prima est.ꝙ q̄to in diffinitione ponunt̄ plures differentie tanto diffinitio ip̄a est completior ⁊ ꝑfectior. ¶ Hec ꝓbatur.qm̄ cum diffinitiuus conceptus sit ꝑfectior diffinito siue ɔceptu nominis sicut conceptus explicit⁹ cōceptu implicito/ p ɔñs quāto diffinitio est magis explicita:nec eñ aīal rōnale est conceptus magis explicit⁹ q̄ homo nisi q: aīal rationale sunt duo ɔceptus/hō aūt vnus tm̄.ergo ⁊c. ¶ Confirmat̄.q: sicut tanto aliq̄d ꝑfectius cognoscitur qualitatiue quāto plures passiones sciuntur de ip̄o:ita ⁊ ꝑfectius q̄dditatiue quāto plures ɔceptus quidditatiui vel in quid vel in quale p̄dicabiles habent̄ de ip̄o:sed diffinitio data p intrinseca est talis cognitio:vcȝ comp̄hēdens diuersos quidditatiuos ɔceptus:ergo tāto est ꝑfectior quanto cōplectitur in se plures ɔcept⁹ tales:sicut ⁊ diffinitio data p additamētū:tanto est ꝑfectior quanto in ip̄a plures ponunt̄ accidentales differentie.ergo ⁊c. ¶ Secunda conclusio est ꝙ in omni diffinitione completa modo p̄dicto sumpta q̄ videlicet est ꝑfecta cognitio rei explicita/debet poni omnis differentia. ¶ Hec sequitur ex p̄dicta.qm̄ si diffinitio omnis tanto est ꝑfectior quanto in ip̄a ponūtur plures differētie:ergo nulla potest esse ꝑfectissima nec sufficienter explicita nisi illa q̄ est omnes differentias ⁊ etiā oīa genera comp̄hendēs. ¶ Cōfirmat̄.q: nulla pōt assignari ratio quare magis ī diffinitione alicuius ponatur vna eius differentia q̄ alia sibi essentialis consimiliter sicut illa:⁊ ita p ɔñs in diffinitione ꝑfecta hoc modo sumpta vcȝ ꝓ notitia rei explicita / aut hȝ poni omnis differentia aut nulla:sed nō pōt poni scd̄m:ergo relinquitur p̄muȝ qd̄ est ꝓpositum. ¶ Ex hoc videt̄ corollarie concludendū ⁊ concedendū ꝙ nullus viator potest alicuius rei habere diffinitionem ꝑfectaȝ ⁊ hoc naturaliter loquēdo.non videtur eñ ꝙ possit habere oēs ɔceptus de aliquo ī q̄d ⁊ in quale p̄dicabiles p̄mo mō: sȝ oēs ɔcept⁹ huiusmodi sūt necessarij ad ꝑfectā diffinitionem cuiuscūq; rei.ergo ⁊c. ¶ Tertia conclusio est ꝙ non oportet oēs differētias ponere in omni diffinitione ꝑfecta secūdo modo accepta. ¶ Hec appet.q: oīs diffinitio illa secūdo modo sumpta est ꝑfecta q̄ est sufficiēs medium ad ꝓbandum passionem aliquam de subiecto sed non ē necessaria oīs differentia diffinitioni sufficiēti ad ꝓbandum passioneȝ quālibet de subiecto.ergo ⁊c. ¶ Minor ꝓbatur.q: ad ꝓbandum de subiecto p diffinitionem aliquam passionem sufficit in diffinitione hm̄ōi ponere illud quod reddit causam talis passionis. sicut si passio demonstrabilis sit specifica vt risibile/sufficit ponere differentiam specificam hominis vltimam que sola explicat eius causam puta rōnale. Si autem passio demonstrabilis esset cōmunior oporteret in diffinitione eam ꝓbante apponere aliquam cōmuniorem differentiā causam passionis huiusmodi exp̄mētem:nisi forte conceptus generis exp̄meret talem causam:ergo ⁊c. ¶ Hoc modo est intelligendum qd̄ ponit philosoph⁹.vij.metaphy.vbi dicit loquēs de diffinitiōis vnitate ꝙ sola differentia vltima debet poni cum gñe in diffinitione.hoc siquidem non est verum loquendo de diffinitione p̄mo modo sed tm̄ isto secundo modo sumpta:vcȝ vt est medium sufficiens ad ꝓbandum risibile de homine vel quācūq; aliam passionem specificam de subiecto cum enim sola differentia vltima dicat causam tal' passionis que sola sufficit ꝓ medio ad eius ꝓbationeȝ:per consequens nulla est alia necessaria p̄ter ip̄am ad diffinitionem vt ꝓbantem passionem:licet sit necessaria ad eam vt existentem ꝑfecte explicitam rei cognitionem. ¶ Quarta ⁊ vltima cōclusio est ꝙ diffinitio in qua ponitur genus ⁊ differentia siue multiplex siue tm̄ vnica non est nugatoria. ¶ Hec declarat̄.qm̄ cum dicitur animal rationale/ly rationale qd̄ est differentia animalis non debet accipi scd̄m descriptionem ip̄m aīal explicite includentē vt videlicet rationale equipollet huic qd̄ est animal habens animam rationalem:sed secūduȝ descriptionē aliam ip̄m non sic explicite includentem vt videlicet rationale est idem qd̄ habens aīam rōnalē non includendo explicite animal. Primo enim modo esset nugatio dicendo animal rationale:q: idem eēt ac si diceretur aīal animal habens animam rationalē:nō autem secundo modo:q: vt sic dicendo ꝙ sortes est animal rationale est sensus ꝙ sortes est aīal hñs aīam rationalem.Et hoc modo loquētes exponunt illud philosophi dictum p̄mo posteriorum:vbi philosophus ip̄e ꝓbat ꝙ genus non p̄dicat̄ p se p̄mo modo de dr̄a q: aīal hō essent duo aīalia. hoc eñ sic declarāt:genus nō potest esse ps descriptionis illius differentie sibi addite q̄ ponenda est loco ip̄ius quia tunc vnum animal eēt plura animalia:quoniā si sortes est animal rationale ⁊ aīal sit ps descriptionis ponende loco ip̄ius rationalis/tūc ista sortes est animal rationale valeret istā sortes ē aīal aīal habens aīam rationaleȝ:⁊ cum in descriptione nō debeat esse nugatio sequitur ꝙ huic descriptioni hoīs que est animal rationale correspondeāt duo animalia: ⁊ p consequens sortes qui est vnuȝ animal erit duo animalia.ergo ⁊c. ¶ Nec valet si dicatur ꝙ nec etiam erit nugatio dicendo aīal homo:quia dicetur consimiliter: vcȝ ꝙ homo sumetur consimiliter sicut rōnale:vcȝ non vt est animal rationale sed vt est idem qd̄ habens animam rationaleȝ.qm̄ hic terminus substātiuus hō non est determinatiuus animalis sicut adiectiuum suuȝ determinat substātiuū vt etiam significat in adiacētia ad conceptuȝ animalis cui additur.⁊ ideo si homo debeat describi non sufficit prius exp̄ssisse cōceptum animalis sed oportet ꝙ conceptus animalis nouiter ponatur in descriptione sua cum non significet in adiacentia ad ipsum. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in p̄ncipio appet solutio ex predictis.

Sequitur Questio Tertia.

Tertio quero:vtrū diuinæ simplicitati repugnet ꝙ deus non sit ɔsiliter p se sapiens iustus/⁊ alia attributa que de ipso predicātur/sicut dicitur esse deus. ¶ Et videtur ꝙ sic:qm̄ diuine simplicitati repugnat omnis distinctio excepta sola distinctione personarū:⁊ per ɔñs distinctio in re extra inter talia attributa:sed cui repugnat distinctio aliquorum de ipso dictorum ei repugnat nō eē p se qd̄libet coruȝ/sicut qd̄cūq; alterū a q̄ qd̄libet illorum est indistinctuȝ totalit̄ in re extra.g ⁊c. ¶ Cōtra:q: nō magis attributa q̄ relationes originis sūt idem cum diuina essentia ī re extra:sȝ non obstāte summa idētitate essentie ad quamlibȝ relationem originis/vcȝ tāta quanta est ipsi⁹ essentie ad seipsam/adhuc nulla relatio originis dicitur de diuina essentia per se primo.ergo ⁊c. ¶ Responsio.vbi sic procedā. Primo eñ inq̄raȝ/an attributa q̄ dñr de deo habeant aliquā distictionem. Scd̄o dicā ad q̄stionem.

Quantum ad primum est sciendum:ꝙ attributa huiusmodi dupliciter pñt sumi.vcȝ vno mō scd̄ȝ se q̄dditatiue:vt sunt q̄dā p̄dicabilia de cōceptu proprio deitatis.⁊ alio modo significatiue/puta ī ordine ad significatum per attributa hm̄ōi importatum.

Hoc præmisso pono quatuor conclusiones. ¶ Prīa est ꝙ omnia attributa diuina vt prīo mō sumpta sunt tam inter se q̄ a deo realiter distīcta. ¶ Hec est euidēs:qm̄ diuersi conceptus seorsum formabiles ⁊ p̄dicabiles sunt realiter differentes.sȝ intellectus voluntas vel sapiētia ⁊ cetera attributa de deo dicta siue de cōceptu eius ꝓprio predicata/vt cū dicit̄/deus est sapiens ⁊c.non sūt aliđ vt sic sūpta vcȝ primo mō q̄ diuersi concept⁹ mēt' seorsū formabiles ī aīo ⁊ de codē deitatis ɔceptu p̄dicabiles.possū eī hr̄e ɔceptū q̄ ītelligā deū eē sapiētē nō habēdo ɔceptuȝ q̄ intelligā eū iustū:⁊ sic de alijs oīb⁹ q̄rū q̄libet pōt sine alio hr̄i ⁊ hr̄itus de ɔceptu dei ꝓprio p̄dicari.g ⁊c. ¶ Secūda ɔclusio ē ꝙ oīa attributa vt scd̄o mō sūpta sunt tā inter se q̄ a deo indistincta totaliter ī re extra. ¶ Hec ꝓbatur. Prīo sic/si iustitia vel sapiētia vel quodcūq; aliđ attributū īportaret aliq̄d a deo distinctuȝ q̄tūcūq; modicū ī re extra/tale a deo distīctū eēt minus necesse esse q̄ deus ipse:sȝ hoc ē īpossibile/vcȝ deū eē aliq̄d a se realit̄ distinctū qd̄ sit min⁹ necesse eē q̄ ip̄e seu ei⁹ deitas.ergo ⁊c. ¶ Maior ꝓbatur:qm̄ cum deitas distinguatur ab illo quantumcūq; modicum in re extra:aut sunt duo necesse esse siue due necessitates essendi dualitate correspondēte illi distinctioni:aut vna tantū. Sed nō potest poni secundum:quia essendi necessitas est ipsa deitas:a qua sapientia vel iustitia distincta esse supponitur in re extra.nihil autem distinctum a necessitate essendi vt distinctū potest esse necesse esse:ergo si deitas ⁊ sapientia sunt in re extra distincta:⁊ tamen non sunt plura necesse esse saltem pluralitate correspondente tali eorum distinctioni/sequitur ꝙ sapientia vel quodcūq; aliud attributum vt a deitate distinctum non est necesse esse sed possibile non esse vt distinctum a necesse esse.hoc autem est impossibile.ergo oportet ponere primum/videlicet ꝙ sunt duo necesse esse dualitate aliqua in re extra:sed nec hoc est possibile:quoniam aut huiusmodi due essendi necessitates essent equales/vel inequales. si equales:ergo sunt eiusdem rationis:et per consequens qua ratione vna earum/eadem et altera erit deus:et per consequens erunt plures dij pluralitate aliqua in re extra quod est impossibile. Si autem dicatur ꝙ sunt inequales:ergo altera erit magis possibilis non esse vel minus impossibilis non esse:puta illa que distinguitur a suprema necessitate essendi.ei enim qd̄ est minus necesse esse minus repugnat non esse:⁊ per consequens minus est necesse esse q̄ ei qd̄ est magis necesse esse. hoc autē est īpossibile/videlicet ꝙ aliqua possibilitas essendi ⁊ non essendi sit compossibilis alicui necesse esse.ergo ⁊c. ¶ Secundo arguitur sic ad idem:si diuina essentia ⁊ sua sapientia sunt in re extra distincta:aut se totis:aut non se totis:sed in aliquo cōueniunt ⁊ in alio distinguūtur. sed nō potest poni primum:quoniam omnia in re extra se totis distincta sunt realiter distincta.tanta eñ ⁊ talis est aliquorum distinctio in re extra quanta ⁊ qualia sunt eorum distinctiua.impossibile auteȝ est ꝙ talia realiter distinguantur:cum sola personaruȝ distinctio in diuinis sit realis. Nec potest poni secundum:quoniam aut illud distinctiuum ⁊ alterum quo sunt idem sunt vnum et idem sūma identitate:aut non. Si sunt idem ī re extra summa identitate:ergo non magis deitas ⁊ sapientia conueniūt seu sunt idem in vno istorum q̄ in alio. Si non:querendū est de istis sicut de primis/videlicet de deitate ⁊ de sapientia an sint se totis distincta vel in aliquo conueniant ⁊ in alio differant:⁊ cum non sit in talibus processus ī infinitum oportet deuenire ad aliqua se totis distincta et per consequens realiter:qualiter non possunt distingui aliqua ī diuinis solis exceptis personis.quare ⁊c. ¶ Cōfirmatur.quia vt sepe in precedentibus argutū est nulla distincta quantumcunq; modicū in re extra possunt minus esse disticta q̄ illa que sunt vnica res seu essentia ab eis totaliter indistincta:sed diuine persone licet sint res vnica numero/realiter distinguuntur:ergo ⁊ omnia alia distinguuntur realiter que sunt distincta quantumcunq; modicum in re extra.quare ⁊c. ¶ Nec valet si dicatur ꝙ non magis predictus arguendi modus est contra distinctionem attributorum q̄ contra distinctionem diuinorum suppositorum:de quibus consimiliter sicut de attributis potest queri an distinguantur se totis vel non:quoniam concedendum est personas diuinas distingui personaliter se totis ⁊ esse idem essentialiter consimiliter se totis. nullo enim modo est concedendum diuinas personas cōuenire seu idem esse in aliquo ⁊ distingui aliquo alio ab illo in re extra distincto:quia tunc in qualibet persona essent duo aliqua in re extra disticta/quod est omnino impossibile.⁊ ita cum persone diuine sint tres res ⁊ vnica ab eis totaliter indistincta:nec per conseq̄ns alio ⁊ alio sed eodem sint tres res ⁊ vna/videlicet seipsis non per aliquid distinctum ab eis:per consequens cōcedere oportet diuinas personas ⁊ se totis esse vnam rem ⁊ per consequens idem/⁊ etiam plures res ⁊ per consequens distinctas non ab illa vnica:sed inter se. non potest autem sic dici de attributis:quia diuina essentia non ē nisi tres ꝑsone:sed si attributa distinguantur in re extra ab essentia ⁊ ab omni persona:ergo deitas nō erit iustitia nec sapientia nec aliquod aliorum:sed sic erit distincta ab istis omnibus ꝙ non erit talium aliquod in re extra. ¶ Consequentia est euidens.tum quia vt dictum est essentia nō est aliquid distinctum a personis omnibus in re extra:tū quia nec est aliquid distinctum a seipso quantumcunq; modicum in re extra.nulla enim personarum ab ea distinguit̄ magis in re q̄ persona vel essentia a seipsa.ergo ⁊c. ¶ Preterea arguo sic ad idem.in diuinis non sunt plura in re extra distincta q̄ tria:sed essent si huiusmodi attributa vt sic sumpta a deitate differrent quantumcunq; modicuȝ in re extra.ergo ⁊c. ¶ Maior est ab omni catholico concedenda. ¶ Minor apparet:quoniam omnia in re extra distincta ab essentia/⁊ a qualibet persona:ergo si attributa huiusmodi sunt distincta ab essentia et ab omni persona:⁊ per consequēs sequitur propositū/videlicet ꝙ in diuinis essent plures res q̄ tres persone

❡Consequentia est euidens:quoniã lȝ diuina essentia quia indistincta a psonis / non ponat innumerũ cũ eis/tñ oĩa distincta tam ab essentia q̃ a psonis oĩb⁹ in re extra ponunt cum eis ĩnumerũ:⁊ p ɔñs psone sumpte cum talibus sunt plura q̃ per se tñmõ sine eis.quare ⁊c. ❡Confirmatur.qꝛ si deitas distinguit ab attributis hmõi in re extra:aut ipsa distincta sunt eiusdẽ rõnis:⁊ tũc seqt pluralitas deoꝝ vt in p̄cedẽtibus est argutum: aut alterius ⁊ tunc seqtur ꝙ vnum sit alio pfectius:⁊ per ɔñs alterũ impfectũ:sed vtrunqꝫ hoꝝ est ĩpossibile.ergo ⁊c. ❡Nec valet si fiat argumentũ simile de psonis:qm̃ persone diuine sunt oĩno eiusdẽ rõnis specifice:nec tñ seqtur ꝓpt hoc ꝙ sint plures dij:cum deitas sit vnica ⁊ ab eis in re extra penitus indistincta. hic autem supponitur contrariũ videlicet ꝙ attributa ab ipsa diuina essentia sint distincta.quare ⁊c. ❡Tertia conclusio est:ꝙ licet eadem res omnino per deitatem ⁊ per sapientiam vel per oẽ aliud attributũ importetur:tñ illi rei ex hoc ꝙ est deitas non cõuenit p se primo ꝙ sit sapientia vel iustitia vel qdcunqꝫ aliud attributum. ❡Hec ꝓbatur:quoniã sicut in descriptione cuiuscũqꝫ cui ex hoc ꝙ homo ɔuenit aĩal p se primo/ponit aĩal:ita ⁊ in descriptione significante rẽ increatam esse deitatem ponitur omne illud qd sibi ɔuenit p se in primo mõ dicendi per se:sed in descriptione representante illam rẽ esse deitatem non includitur cõcept⁹ ĩportatus p sapientiam vel iustitiam/nec econuerso in descriptione eiusdem rei significante ipsam esse sapientiam includitur conceptus significans ipsam esse deitatem vel iustitiam:⁊ sic de alijs oĩbus attributis.ergo ⁊c. ❡Preterea arguitur sic ad idẽ: Descriptio deitatis representat rẽ cuius est esse deitatẽ ⁊ non iustitiam neqꝫ sapiẽtiã sicut nec econuerso descriptio sapientie/hoc est representans rem illã esse sapientiam/representat eam esse deitatem nec iustitiam nec intellectũ nec aliqd aliud attributum:nec econuerso alicui attributoꝝ/hoc est descriptiõi significanti eandem rem esse aliquod attributũ/conuenit per se primo descriptio deitatis:nec descriptio vnius attributi alteri:vt descriptio significans rem illam esse sapientiam non includit iustitiam. ❡Añs appet:qm̃ si per impossibile res increata esset deitas ⁊ non sapientia/adhuc esset talis qualem ipsam ĩportat descriptio deitatis qd non esset si in ea caderet sapiẽtia. consimilit si econuerso res illa per impossibile esset sapientia ⁊ non deitas nec iustitia/ adhuc esset talis qualis per descriptionem sapientie ĩportat.ergo ⁊c. ❡Cõseqntia est euidẽs:qꝛ qd cõuenit alicui p se primo sic ponitur ĩ ei⁹ descriptiõe/ꝙ si p ĩpossibile res nõ eẽt talis qualis per illd qd ipsi p̃o mõ ɔuenit ⁊ ĩ eius descriptione ponit/ĩportat:nec p ɔñs eẽt talis qualem ipsam esse importat descriptio eius tota: ḡ p ɔtrariũ illud q̃ posito vel p ĩpossibile amoto res eẽt talis q̃lem esse antea aliq̃ descriptio eius tota importabat sibi vcȝ tali descriptioni vel rei vt p eã significate nõ ɔuenit p se p̃o mõ dicẽdi p se. q̃re ⁊c. ❡Cõfirmat.qꝛ ĩ illis q̃rũ vnũ ɔuenit alteri p̃o mõ dicendi p se:qꝛ vcȝ est eius diffinitiuũ/semp est formalis ɔña vel negatiue vel affirmatiue ab vno ad alterum arguendo:sicut bene sequitur formali consequentia/est hõ:ergo animal:⁊ econuerso negatiue/non est animal ergo nec hõ:sȝ in istis nulla est ɔña formalis.lȝ enim demonstrando rem increatã sit gratia materie ɔña necessaria/hec res est sapiẽtia:ergo iustitia ⁊ econuerso:non tñ est bona ɔña gratia forme:alias valeret in oĩ materia:qd est falsum.ergo ⁊c. ❡Hoc modo ẽ intelligendum qd aliqñ dici a doctoribus cõsueuit/vcȝ ꝙ attributa tam inter se q̃ ab essentia sunt q̃dditatiue hoc est diffinitiue distĩcta: p q̃to vcȝ res ĩcreata lȝ vnica ẽ tñ nata describi seu diffiniri plurib⁹ descriptiõib⁹ seu diffinitionibus:quarum vna importat eam esse sapientiam et alia iustitiam:quarum vna nõ magis includit primo mõ in alia q̃ si eis corresponderẽt diuersa aliqua in re extra. ❡Quarta ⁊ vltima conclusio est:ꝙ illi rei increate ex hoc ꝙ est deitas hoc est talis qualis per descriptionem qua cognoscitur ꝙ est deitas ĩportat/ɔuenit per se scdo mõ ꝙ sit sapiẽtia ⁊ iustitia/⁊ talis qualis importatur tã per ista q̃ etiam p oĩa alia attributa. ❡Hec ꝓbatur:qm̃ eo modo quo repugnat alicui oĩs ĩperfectio ɔuenit ipsi omnis pfectio:sed deitati hoc est rei vt significate p descriptionem importantẽ ipsam esse deitatẽ repugnat omnis imperfectio non primo mõ:cũ nulla pfectio ponatur in eius diffinitione:sed scdo mõ.ergo ⁊c. ❡Confirmatur qꝛ per descriptionem deitatis/hoc est repñtãtẽ rem istã increatam esse deitatẽ/nescit ipsam esse iustitiam nec sapientiam:nec aliquid importatum per aliquod aliud attributum:sed p eam scit tñ rem huiusmodi esse deum:sed per omnem descriptionem habetur conceptus rei in descriptione ipsa ɔtentus:ergo nulla attributalis pfectio ponitur in descriptione deitatis:nec per ɔñs opposita ĩperfectio ipsi repugnat primo modo:ergo repugnat ipsi scdo modo.quare ⁊c. ❡Hec de primo.

Quantum ad secundum vbi est respondendũ ad q̃situm licet satis appareat ex precedentibus quid dicendum/est tñ sciendum ad maiorem euidentiam dicendorum ꝙ deum esse per se iustum vel sapiẽtẽ potest dupliciter intelligi. Vno modo ꝙ dicatur talis p se pseitate rei excludente videlicet omnem aliam rẽ quamcũqꝫ vt sit sensus/deus est per se sapiens vel iustus/hoc est nõ per aliquid a se distinctum quantumcũqꝫ modicũ in re extra. Alio modo ꝙ dicatur talis per se perseitate propositionis:quia vcȝ est res talis importata per deitatem ⁊ sapientiam vel iustitiam:ꝙ consimiliter hec ꝓpositio/de⁹ est sapientia/vel deus est sapiens/est per se vera sicut ista deus est deus. ❡Hoc premisso dico ex precedentibus in alio articulo corollarie inferendo. Primo ꝙ deus est ita per se sapiens vel iustus ⁊ quodlibet aliorum que de ipso dicuntur:sicut dicitur esse deus/loquendo de perseitate primo modo sumpta videlicet omnem rem aliam excludente. ❡Secundo ꝙ deo conuenit esse per se hoc modo quodlibet talium propter summam eius simplicitatem cui repugnat nõ esse vniformiter per se quodlibet talium siue illud quod per talia importatur:sicut sibi repugnaret ꝙ non sit per se deus loquendo de perseitate rem aliam excludente. ❡Tertio ꝙ loquendo de perseitate secundo modo/videlicet propositionis/aliter est dicendum. ❡Primũ apparet:quoniã qd est aliqua nullo alio a seipso/est quodlibet illorum vniformiter per se/loquendo de perseitate rem aliam excludente:sed deus non magis nullo mediante alio a seipso est deus q̃ sapiens iustus ⁊ aliorum quodlibet que de ipso dicuntur.vt enim ꝓbatũ est in articulo precedenti talia hmõi attributa non dicunt in deo aliqua distincta:ergo cum deus eodem sit iustus sapiens ⁊ aliorum quodlibet quo est deus:per cõsequens sequitur propositum:videlicet ꝙ vniformiter ẽ hoc modo quodlibet talium sicut de⁹. ❡Et si contra hoc arguatur:quia voluntas dei non intelligit sed intellect⁹ sicut nec intellectus vult sed voluntas:ergo inter ista videtur esse aliqua distinctio in re extra: Ad hoc respondetur/ꝙ non sequitur:quoniam aut per añs vbi dicit ꝙ voluntas diuina non intelligit nec intellectus vult:intelligitur ꝙ voluntas dei non sit res que intelligit nec intellectus res que vult:⁊ sic est falsum. aut intelligitur ꝙ licet res eadem que est voluntas intelligat sicut ⁊ illa que est intellectus:non tamen intelligit per se primo ex hoc ꝙ voluntas:nec res q̃ est intellectus vult ex hoc ꝙ intellectus:et sic est verum.ex hoc eĩ ꝙ res est talis q̃lis

importatur per intellectum non diligit:nec econuerso intelligit qꝛ talis qualis importatur per voluntatem. Ex hoc autem antecedente sic intellecto:nõ seqtur ɔñs qd ĩfert.quare ⁊c. ❡Scdm vcȝ ꝙ diuine simplicitati repugnat distingui a predictis:⁊ per consequens ꝙ propter summam eius simplicitatẽ sit ita per se hoc modo qdlibȝ talium sicut deus/apparet:qm̃ non minus distinctio talium ab essentia diuina repugnat diuine simplicitati q̃ distinctio personarũ seu relationũ originis:sed distinctio personarũ non inter se sed ab essentia diuine simplicitati repugnat:vt in distinctione alia fuit dictum. ergo ⁊c. ❡Nec valet si dicatur ꝙ saltem attributa pñt esse ĩter se distincta/esto ꝙ non ab essentia:nec hoc repugnat diuine simplicitati.quoniam lȝ non omnis distinctio quorumcũqꝫ in re extra repugnet diuine simplicitati:immo aliqua ipsi necessario conueniat:⁊ de facto cũ ipsa ⁊ ĩ ipa existat:non tamen nisi sola realis distinctio personarum hac eñ sola excepta nulla alia in re extra potest poni diuersitas in diuinis. Cõcedẽdũ tñ hic esse videtur ꝙ attributorum distĩctio inter se non repugnaret diuine simplicitati:quoniã cui non repugnat maior distinctio/neqꝫ minor:sed maior est diuersitas psonarum q̃ illa q̃ ab aliquibus ponit inter attributa inter se adinuicẽ comparata. ergo ⁊c. ❡Tertiũ ⁊ vltimum vcȝ ꝙ loquendo de perseitate ꝓpositionis/ aliter sit dicẽdũ/apparet:quoniam de⁹ lȝ non per aliquid a se distinctum sit sapiens neqꝫ iustus sed eodem penitus quo est deus: tñ hec ꝓpõ deus est de⁹ est vera in primo modo dicendi p se:nõ autem ista/deus ẽ sapiens vel iustus:qm̃ ad veritatem ꝓpõnis per se p̃o modo non sufficit identitas rei importate p subiectum ⁊ p̄dicatum ipsius:sed vltra hoc requiritur ꝙ predicatum ipsum sit subiecti diffinitiuum:vt cũ dicitur/deus est ens. conceptus eñ entis cadit in diffinitione cõceptus dei ⁊ omnis alterius inferioris/q̃b⁹ ipse est communis:vel ꝙ subiectum ⁊ predicatum sint conceptus eiusdẽ rõnis/vt quando idem p̄dicatur de seipso:vt cũ dicitur de⁹ ẽ deus sed neutrũ istoꝝ est cum dicitur ꝙ deus est sapiens vel iustus vel intelligens vel volens.lȝ eñ per subiectum ⁊ p p̄dicatũ cuiuslibet talium idem esse in re extra totaliter ĩportetur:tñ subiectum ⁊ predicatum sint conceptus diuersi ⁊ alterius rationis:quorum vnus non est alterius diffinitiuus:quia non cadit in diffinitione ipsius. ⁊ ideo nulla talium ꝓpositionum est vera per se primo mõ quãtumcunqꝫ sit omnino idem ⁊ indistinctum subiecti ⁊ predicati significatum. ❡Ex hoc apparet falsitas opiniõis cuiusdam dicentis contrariũ vcȝ ꝙ vniuersaliter oĩs illa propositio est vera primo modo dicendi per se cuius termini significant idem realiter nihil extrinsecũ ɔnotando hoc siquidem est falsum:qm̃ termini huius ꝓpõnis/de⁹ est pater/ idem omnino significant:nec aliqd extrinsecum connotant:cum nulla relatio originis distinguatur in re extra ab essentia magis q̃ essentia a seipsa:⁊ tamen propositio ista non est per se primo modo vera.quod ꝓbatur quia omne quod vere affirmatur de aliquo primo modo vniuersaliter affirmatur de ipso/hoc est de omni contẽto sub eo:sicut qꝛ homo est per se p̃o modo animal/ oĩs hõ est animal:qꝛ etiam deus est per se primo substãtia ⁊ ens ideo omne quod est deus est substantia ⁊ ens:sed constat ꝙ non omne qd est deus est pater nec fili⁹.ergo ⁊c. ❡Cõfirmatur.quia si hec propositio/deus est pater/cuius termini idem significãt/esset ꝓpositio per se primo modo vera sequeretur ꝙ esse deũ conueniret trib⁹ psonis equoce sed hoc ẽ absurdũ ⁊ impossibile.ergo ⁊c. ❡Maior ꝓbat. qm̃ si esse patrẽ est de primo ɔceptu dei:qd est si ista ꝓpõ deus est pater/est vera in primo mõ dicẽdi p se:ḡ in his ꝓpositionibus puta psona siue pater est de⁹/filius est de⁹/ ⁊ spũs sctũs est deus/de⁹ ipse equiuoce predicatur: qm̃ omne illud predicatũ dicitur equoce de illis qd vt dictum de vno includit aliqd qd non includit vt dictum de alio:sed deus vt dictus de prima persona includit p̃o mõ esse patrem:nõ aũt vt dictus de aliqua aliarũ.ergo ⁊c. ❡Assumptum vcȝ ꝙ esse patrẽ includatur in deo vt p̄dicato de prima psona: apparet:qꝛ prima persona ĩcludit p̃o modo esse patrem ⁊ deus p̄dicatus de ipsa: supposito ꝙ ista sit per se primo modo de⁹ est pater.nec eñ potest poni per se isto modo nisi p̄dicatum includatur in subiecto. Ex quo sequitur ꝙ dicentes ꝓpositionem istam deus est pater/esse veram per se primo mõ/ haberẽt concedere cõsequenter: ꝙ etiam esse patrem ɔuenit per se primo filio ⁊ spũi sctõ:qm̃ sicut oẽ illud qd est homo includit p se primo mõ dicendi p se quicq̃d includit in hoĩe isto modo puta animal substãtiã ⁊ corpus:ita ɔsimiliter oẽ qd ẽ deus ẽ per se primo mõ dicendi per se oẽ qd in deo includit isto modo:sed si ista ꝓpõ deus est pater filius vel spũs sanct⁹ est per se primo mõ/esse patrem ⁊ filiũ ⁊ spiritũ sanctũ cadit in descriptione dei cui qdlibet hoꝝ ɔuenit p se p̃o:ḡ omne qd est deus est per se primo pater filius ⁊ spũs sanctus. hoc autem est euidenter falsum:qꝛ pr̃ est deus qui a filio personaliter ⁊ realiter est distinctus: ⁊ econuerso filius a patre cõsimiliter distinctus est deus.ḡ ⁊c. ❡Minor videlicet ꝙ tres personas esse deum equiuoce sit impossibile / apparet: quia omnes sunt vnus deus ⁊ vnica deitate ab eis omnib⁹ indistincta:sed plura nõ possũt esse equoce aliqd vnum ab eis ɔsimiliter indistinctum. ḡ ⁊c. ❡Ex hoc vlterius apparet falsitas opinionis eiusdẽ dicentis ꝙ sic sapiẽtia infinita est formaliter bonitas vel deitas ĩfinita:ꝙ si quodlibet hoꝝ esset diffinibile/ cuilibȝ esset vna diffinitio correspondens. hoc siq̃dem non est verum:qm̃ licet p ista oĩa sicut ⁊ per deitatem ⁊ per paternitatẽ idem omnino importetur in re extra:res tñ hmõi increata lȝ vnica est diuersimode ɔceptibilis.põt eñ cõcipi conceptu q̃ intelligitur ꝙ est pater:non tñ ꝙ est deus alias ista ꝓpositio esset falsa/pr̃ distĩguit realiter a filio ⁊ ista/omnes psone realiter sunt distincte:quoniam constat vtriusqꝫ istarũ ꝓpõnũ subiectũ esse psonarũ ɔceptũ. aut ergo hmõi ɔcept⁹ in his ꝓpõnibus subiectus est tñ modo personarũ:aut non:sed etiã deitatis. Si primũ/habetur ꝓpositum vcȝ ꝙ põt haberi conceptus q̃ intelligatur omnes psone vel vna nullo conceptu habito deitatis Si aũt ponat scdm:ḡ ꝓpõ ẽ falsa cũ de⁹ sit a psonis oĩb⁹ ĩdistĩct⁹:ḡ tã ex p̄dictis q̃ ex alijs multis ꝓpõnib⁹ theologicis oportet ɔcedere rẽ illam increatã lȝ vnicã diuersis ɔceptib⁹ esse conceptibilẽ:⁊ scdm diuersitatem taliũ ɔceptuum diuersimode descriptibilẽ. alia enim descriptio ipsi conuenit secũdũ ɔceptum q̃ ɔcipit ꝙ est deus: ⁊ alia scdm conceptum alium q̃ intelligitur ꝙ est sapientia vel talis vel alia persona.nec magis vna istarum descriptionum includit aliam primo modo q̃ conceptus simplex q̃ intelligit ꝙ est deus/includat illũ aliũ simplicẽ quo potest intelligi esse sapientia vel iustitia vel persona. quare ⁊c. ❡Hoc modo doctor subtilis posuit ⁊ ponere intellexit inter essentiam proprietatem psonalem ⁊ attributa non identitatẽ formalem siue ex natura rei:non intelligendo/vt aliqui ipsi attribuunt qui male ipsum exponũt/per huiusmodi non identitatem formalem seu ex natura rei diuersitatem aliquam in re extra:sed quia natura rei increate est talis ꝙ licet pro ipsa sit verum dicere formaliter/hec est in primo modo deitas est deitas vel sapientia est sapientia:non tamen deitas est sapientia isto modo / videlicet primo.quantũcũqꝫ enim eadẽ res per deitatẽ ⁊ p sapiẽtiã ĩportet:⁊ p ɔñs deitas sit sapientia realit nõ tñ formalit/hoc ẽ p̃o mõ ꝓ q̃to ɔcept⁹ sapiẽtie nõ plꝰ cadit ĩ diffinitione illius rei scdm vnũ vcȝ ɔceptũ deitatis sibi correspõdẽtẽ q̃ si ĩter ista puta ĩter deitatẽ ⁊ sapiẽtiã

esset distinctio aliqua in re extra: nec aliud doctor iste intellexit ꝑ nō esse idē formaliter ex natura rei/ nisi ꝙ natura rei est talis ꝓ qua talis p̄dicatio non est hoc mō vꝫ primo modo dicēdi ꝑ se vera: sicut nec ꝑ aliqua esse idem formaliter aliud intelligit q̃ esse idem p̄rio mō dicēdi per se. ad quod nō sufficit ꝙ res sit vnica: sꝫ oportet ꝙ illi cōceptus eā īportantes sint eiusdē rōnis: vel si alterius/ ꝙ vnus sit diffinitiuus alterius vt dictū fuit supius. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio apparet solutio ex predictis. falsum eñ est qd accipit in minori qñ dicitur ꝙ cui repugnat distingui ab aliquo ei repugnat non esse per se illud. diuine eñ essentie repugnat distingui in re extra ab omni ꝑsona/ nec tamē ex hoc seq̄tur ꝙ persona dicatur per se primo modo de ipsa: vt dictum est supra.

Quarto q̄ro: vtrū attributa diuina distinguant tā inter se q̃ ab essentia distinctione aliq̄ rationis. ¶ Et videt ꝙ sic: qm̄ illa quorum vnum nō dicit de alio in primo modo dicendi per se/ videtur saltem secundum rationem esse distincta: sed talia sunt attributa tam vt inter se q̃ vt ad essentiam comparata/ vt dictum fuit in q̄stione alia. ergo ꝛc. ¶ Contra: quia nō magis realiter indistincta possūt dici secundū rationē distingui q̃ econuerso illa q̄ sunt secundum rationē eadem dicantur realiter esse distincta: sꝫ illa que sunt secundum rationem aliq̄d vnū tantum ꝛ indistinctum totalit in aīa: non possunt esse diuersa aliqua in re extra. ergo ꝛc. ¶ Respōsio. vbi sic ꝓcedam. Primo eñ dicam ad quesitum. Secundo soluā ad vnū dubium quesito annexum.

Quantum ad primū est opinio cuiusdā dicētis ꝙ nullo modo attributa hmōi p̄nt dici secūdū rationem distingui. quoniam aut ista attributa sunt in deo formaliter ꝛ subiectiue: aut tantummō obiectiue. sed non potest poni secundū: quia qd habet esse tantū obiectiuū nō est diuina essentia: sꝫ q̄libꝫ attributū est diuina essentia. ergo relinquit primum. sed q̄ sunt subiectiue in re extra nō p̄nt dici scd̄m rōnem distingui. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmatur. qꝛ q̄ cadūt sub primis diuidentibus nō possunt coincidere in idem: sꝫ ens primo diuidit in ens reale ꝛ in ens rationis: ergo ens rationis habēs esse tm̄ obiectiuū nō pōt esse aliqd ens reale quale est deus. ergo ꝛc. ¶ Cōtra opinionem istā arguit. qm̄ aut opinio ista dicens vnā rē non distingui ab alia nec a seipsa distīctiōe aliqua rōnis intendit dicere ꝙ nō distinguit distinctione rōnis tāq̃ aliquo sibi intrinseco eius ab aliquo distinctiuo: aut ꝙ non pōt etiā denominari distincta denominatione extrīseca ab aliq̄bus ratione distinctis. Si primū/ sic est verū: sꝫ nihil ad ꝓpositū: quia nullus ponit rē aliquā extra a seipsa nec ab alia scd̄m rōnem hoc mō esse distinctam. Si autē ponat scd̄m/ est falsum vt declarabitur infra. g̃ ꝛc.

Et ideo quantum ad istum articulū aliter est dicendū. ¶ Ad cuius euidētiam est sciēdū ꝙ attributū vt dictū fuit in alia q̄stione dupliciter pōt sumi. Vno mō ꝓ aliquo ꝓbabili de deo ꝛ de ꝑsonis oībus ꝯiunctim ꝛ diuisim. Alio modo ꝓ re extra/ vꝫ ꝓ ꝑfectiōe diuina ꝑ q̄libet taliū p̄dicabiliū importata. Primo modo attributa sumpta sunt multa realiter ēt distincta. sunt eñ vt sic conceptus diuersi communes predicabiles ī ꝓpōne mētali de conceptu ꝓprio dei. vel etiā possunt dici noīa personis communia p̄dicabilia in propositiōe vocali tā de nomine proprio dei omnibus ꝑsonis communi q̃ etiā de ꝓpriis noībus ꝑsonarum supponentibꝰ non ꝓ seipsis sed ꝓ eorum significatis/ vꝫ ꝓ ꝑsonis. Secundo autem modo attributū acceptū est vnicum tm̄ vꝫ ipa essentia diuina. ¶ Tunc igitur quando querit an attributa sint aliqua rationis distinctione distincta: aut accipiūt attributa scd̄m primū intellectum mō quo accepta sunt plura ꝛ ꝓprie attributa: aut scd̄m aliū itellectū scd̄m: mō q̄ non est nisi vnicū attributū vꝫ ipsa deitas: q̄ nec ꝓprie dicitur attributum sed magis attributoꝝ oīm significatum. Et hoc mō talem rem videlicet essentiā distingui rōnis distinctione potest intelligi dupliciter: qꝛ vel ꝙ distinguatur aliqua distinctione repta in ipsa vel fabricata a rōne: vel ꝙ denoīetur extrinsece distincta ꝓpter diuersitatem ꝯceptuum rōnis quorum oīm est obiectum.

Hoc præmisso pono quatuor conclusiones. ¶ Prima est: ꝙ attributa primo mō sumpta a diuina essentia realiter sunt distincta. ¶ Hec ē euidens: nec de ipsa est questio: qm̄ attributa vt p̄rio mō sumpta se habent ad diuinam essentiā vt diuersa entia creata cū sint quedam p̄dicabilia realiter distincta ad ens increatū corum omnium significatum. sunt eñ attributa hmōi vt sic sumpta diuersi mētis cōes ꝯceptus: quoꝝ omnium significatum obiectū est deus de cuius ꝯceptu ꝓprio p̄dicantur. q̄re ꝛc. ¶ Secunda ꝯclusio est: ꝙ attributū scd̄o mō sumptū vꝫ ꝓ essentia diuina q̄ est attributoꝝ primo mō acceptoꝝ obiectū significatum/ non distinguit vt est obiectū taliū ꝯceptuū diuersoꝝ distinctione rōnis tanq̃ aliq̄ a rōne inuento in ipsa diuina essentia existēte. ¶ Hec apparet: qm̄ omne quod sic distinguit secundum rōnem ab aliquo/ distinguit in re extra ab ipso. nec eñ rō distinctionem aliquam inuenit in re extra nisi illā q̄ existit in ea: sꝫ diuina essentia nullo modo distinguit in re extra magis q̃ a seipsa a sua sapientia/ hoc est a significato eiꝰ/ nec alicuius attributi alterius ꝓ quo supponit: quoniam de cōceptu dei ꝓprio p̄dicatur/ vt in questione alia est ꝓbatū. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmatur. qꝛ attributū scd̄o modo sumptū vꝫ pro re significata per omnia attributa primo modo sumpta de deo dicta non est nisi vnicum tantum vt dictū est: sed si res extra vt significatū taliū attributalium ꝯceptuum diuersorum esset diuersa diuersitate aliqua in ipa a ratione reperta non esset omnium talium conceptuum significatum vnicum sed diuersa: quia nec in re vna vt sic aliqua diuersitas reperitur. ergo ꝛc. ¶ Tertia conclusio est: ꝙ nec attributum secundo modo sumptum/ videlicet vt conceptuum omnium attributalium est obiectum potest dici distingui distinctione rationis tanq̃ aliquo in ipsa a ratione realiter fabricato. ¶ Hec apparet: quoniā intellectus per suum intelligendi actum non causat aliquid realiter ī obiecto. nihil enim obiecto cognito vel dilecto aduenit qd realiter sit ī ipso propter tales actus intelligendi vel diligendi. nec eñ intelligens vel diligens causat aliquid nisi actus huiusmodi qui non causantur in obiecto intellecto vel dilecto sed tantummō in ipso intelligente et diligente: ergo nec per huiusmodi attributales conceptus causat seu fabricat intellectus aliquid in obiecto ipsorum. quare ꝛc. ¶ Confirmatur. quia constat ꝙ intellectus non potest aliq̄d fabricare qd realit sit in deo propter actum intelligendi vel volendi ipsum: sed deus est obiectum omnium istorum attributalium conceptuum diuersorum. ergo ꝛc. ¶ Quarta ꝛ vltima conclusio est ꝙ attributum predicto modo sumptum / videlicet ipsa diuina essentia/ pōt dici rationis distinctione esse distincta quadam denominatione extrinseca vt est obiectū talium conceptuum attributalium realiter diuersorum. ¶ Hec apparet: qm̄ nō minus res pōt dici distincta quia obiectum actuum distinctorum/ q̃ dicatur intellecta sensata vel dilecta quia talium actuum est obiectum: sed constat ꝙ obiectum talium actuum puta intelligendi

vel sentiendi vel volendi dicitur q̄dā denominatione extrinseca intellectū volitū ꝛ sensatū. non eñ color dicitur visus nec intellectus propter aliquid sibi intrinsecū nec coniunctū: sꝫ p̄cise ꝓpter actū ab eo separatū. ergo sicut res denominatur talis puta intellecta ab actu itelligendi vnico: ita ꝛ potest denominari denominatione extrīseca scd̄m rationē distincta a diuersis actibus rationis: q̄rum omnium est obiectum. ¶ Confirmat. qꝛ non minus res vnica secundū se pōt a diuersis actibus quoꝝ est obiectū dici extrinseca denominatione distincta seu multiplex: q̃ res diuerse ꝛ multe dicant vna ab vno actu intelligēdi eis cōmuni: sed res licet multe realiter ꝛ distincte dicuntur tm̄ vnum: quia vnius actus cōmunis omnibus sunt obiectū: mō q̄ dicit ꝙ participatione speciei plures homines sunt vnꝰ homo/ sicut ꝛ potest dici ꝙ participatione generis plura aīalia lꝫ specie distincta sunt vnum animal. ergo ꝛc. ¶ Ex hoc apparet quomodo est intelligendum illud qd aliquādo consueuit dici/ vꝫ ꝙ vnū ꝛ idē pōt scd̄m rationem a seipso esse distinctū. nō eñ est hoc itelligendum primo nec scd̄o mō triū p̄dictoꝝ: sꝫ vltio tm̄ quia eñ vnum ꝛ idē pōt esse obiectū diuersoꝝ actuū rōnis: ideo vt obiectū vnius dicitur denominatiue distigui a seipso vt est obiectū alteriꝰ. ꝛ hoc mō pōt ꝯcedi diuinā essentiā distigui scd̄m rōnē a sua iustitia ꝛ a sapiētia: ꝛ sapientiā diuinā similiter a iustitia. qm̄ lꝫ res significata per ista omnia sit vnica tamen est ꝯceptibilis diuersis conceptibus per q̄rum vnum illa res vnica intelligat esse deꝰ ꝛ ꝑ aliū sapiētia: ꝛ ꝑ tertiū iustitia/ ꝛ sic de aliis acsi talibꝰ diuersis ꝯceptibꝰ correspōderet aliq̄ diuersitas ī re extra. ¶ Ex hoc apparet vlterius opinionē p̄dictā esse irrationabilem: qm̄ aut habet negare rem illam increatā vnicam posse intelligi ꝯceptibus diuersis ꝛ alterius rōnis: aut ponere ꝛ concedere habet cōem modum ꝛ vulgatum loquendi doctorum concedentiū rem eādem scd̄m rōnem distingui: mō p̄expositio hoc intelligendo/ vꝫ qꝛ ē obiectum actuū diuersorū: mō ꝯsimili q̄ ꝯcedūt rē intellectam esse in mente intelligentis. nec eñ obiectum intellectū nōdū in esse positū pōt dici realiter esse in aliq̄: nec per ꝯñs pōt dici esse sicut nec est in itellectu nisi p̄cise denoīatiue ꝛ q̄dā extrinseca denoīatione sumpta ab actu ī intellectu existente: sed non magis nec ꝓprius res nō existens realiter in aliquo pōt dici esse in intellectu propter eius actum cuius ipa est obiectū/ q̃ possit dici distigui ꝓpter diuersitatē actuū q̄rū ipsa etiā ē obiectū. g̃ ꝛc. ¶ Ad rationem in contrarium concedo ꝙ attributa vt plura non sunt in deo formaliter sed in intellectu: cum sint diuersi ꝯceptus q̄rum quilibet est a diuina essentia vt ens creatum ab increato distinctus. cū q̄ tm̄ stat ꝙ qꝛ essentia ipsa diuina est eorū oīm obiectū: iō ipsa dicit denoīatiue distingui secundum rōnē ꝓpter distinctionem talium cōceptuū diuersorū. ¶ Et quādo dicitur ꝙ illud qd hēt esse obiectiuum non est diuina essentia: Dico ꝙ attributa nō tantum hn̄t esse obiectiuū: imo etiā verū esse subiectiuū non alibi q̃ in mēte: nec per ꝯñs ipsa vt sic sūpta sunt diuina essentia: sꝫ ab ea realiter distincta lꝫ de ea seu de eius conceptu proprio predicabilia: vt dictum est supra. ¶ Et quando additur ꝙ illa q̄ sunt subiectiue in re extra non possunt distingui secundum rationē: Dico ꝙ falsum est modo p̄expositio intelligendo vꝫ denoīatiue: modo q̄ res extra dicit intellecta. nō magis enim diuina essentia nec aliter dici pōt actu rōnis intellecta q̃ ꝑ actus diuersos ītellectus quorū est obiectum distincta q̄re ꝛc. ¶ Ad cōfirmationē appet ꝙ multipliciter deficit. Primo: qꝛ vt dictū est supra ipsa attributa quōcūq̧ sumpta verū esse habent subiectiuū creatum vel increatū non tm̄mō obiectiuū vt videt supponere argumentū. Scd̄o: qꝛ lꝫ ens rōnis acceptū ꝓ impossibili cui vꝫ repugnat eē/ nō possit dici ens reale nec econuerso ens reale sit tale ens rōnis: tm̄ ens rōnis denominatiue sumptum vꝫ ꝓ obiecto actus rōnis vere dicitur ens reale: ꝛ econuerso omne ens reale intellectū potest denoīatiue dici ens rationis ꝓ quāto vꝫ est obiectū actus rōnis. ꝛ licet diuisio entis per ens reale ꝛ per ens rationis primo modo sumptū sit diuisio per incompossibilia/ non tm̄ illa q̄ est in ens reale ꝛ in ens rōnis scd̄o mō sumptū. ꝛ ita concedo ꝙ qꝛ deus est ens reale nō potest esse ens rōnis primo sed scd̄o modo sumptū cū possit esse actuū rationis obiectū. ꝛ ideo sicut hoc mō dicitur ens rationis videlicet denoīatiue: ita etiam ꝛ cōsimili mō ꝛ ꝓpter cōsimilē rationem pōt dici distingui distictione aliqua rōnis: qꝛ vꝫ est obiectū diuersorū actuum rationis. ¶ Consimiliter respōdendū est ad alia oīa que adducunt pro opiniōe illa p̄dicta ab eo cuius est. oīa eñ arguunt solū ꝙ res extra non pōt dici intrinsece secūdū rationem distingui/ ꝛ hoc verū est: non aūt ꝓbant q̄n denominatiue possit dici distingui/ sicut dicitur itelligi vel sentiri. quare ꝛc. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundū: dubium hic soluendū est/ an p̄dicta puta deitas possit dici distīgui a sapientia ꝛ ab aliis attributis ꝛ ipsa attributa etiā inter se per respectus rōnis. ¶ Ad hoc respōdet ille cuiꝰ est opinio in alio articulo improbata: ꝛ dicit primo ꝙ nō sūt ponendi respectus hmōi rōnis. Secundo ꝙ si ponerentur nullo mō distīguerēt attributa: cū nō essent de essentia eorum: immo essent totaliter eis accidētales. ¶ Sed cōtra primū arguit hic sicut argutū est cōtra eū in articulo p̄cedenti. qm̄ aut intelligit ꝙ non p̄nt esse plures respectꝰ rationis q̄ sint essentia diuina ꝛ sua attributa: aut ꝙ itellectus non causat in deo aliqua q̄ distinguant ipm̄ intrinsece: aut ꝙ non possint poni p̄res ꝯceptꝰ respectiui eiusdē rei increate: q̄rū vnus repsentet ipsā esse deitatē tm̄ ꝛ aliꝰ sapiētiā ꝛ sic de aliis. si ponat primū vl scd̄m/ dicit verum: sed nihil ad ꝓpositum: qꝛ nullus ponit talia sic distīgui ꝑ respectꝰ rōnis. si autem ponat tertiū dicit falsum. ¶ Et ideo q̄tū ad istū articulū aliter est dicendū. ¶ Ad cuius euidentiam est sciēdū: ꝙ ꝑ respectus hmōi rōnis non est aliud intelligendum q̃ diuersos conceptus intellectus respectiuos. Cōceptuū eñ intellectus aliꝰ est absolutus vt ille q̄ res aliqua intelligit vt absolute sumpta: ꝛ alius respectiuus/ vt ille q̄ res eadem intelligit vt ad aliam ꝯparata: sicut ꝯceptus q̄ intelligeret deus/ vt res alia oīa īproportionabilr excedēs: ꝛ q̄ itelligeret sapientia/ vt illud q̄ aliquis est formaliter sapiens vel potest sapienter operari ꝛ sic de aliis. vnū enim ꝛ idem omnino est conceptibile conceptu absoluto ꝛ conceptu alio respectiuo. ¶ Hoc premisso ꝛ supposito appet ex dictis in precedenti articulo quid ad istud dubium sit dicendū quoniam cum res intellecta dicatur denominatiue distīcta denominatione sumpta ex diuersitate conceptuum quorum res ipsa licet vnica est obiectum/ hinc est ꝙ si cōceptus huiusmodi diuersi sint respectiui ipsa potest dici distingui ex diuersitate respectuū hoc est respectiuorum actuum rationis: sicut ex diuersitate obiectorum actuū rationis dicitur distingui non per respectus sed ꝑ actus absolutos rationis. sed quot conceptus absoluti possunt de diuina essentia haberi/ tot ꝛ respectiui. ergo ꝛc. ¶ Minor appet. ꝯstat eñ de diuina essentia diuersos a nobꝫ haberi conceptus huiusmodi respectiuos: quorum vnus significat illam rem esse pro qua verum est dicere ꝙ deus est illud q̄ maiꝰ cogitari nō pōt: ꝛ aliꝰ ipā ꝓ q̄ ē verū dicere ꝙ deus ē formalit sapiēs/ ꝛ sic de aliis: ita ꝙ quot modis deus est cōceptibilis absolute/ tot respectiue: siue q̄t ꝯceptꝰ sūt possibiles hr̄i de ipo absoluti/ tot ꝛ respectiui. Hoc mō exponunt ꝛ exponi p̄nt doctores multi antiqui

quorū alij dixerūt q̄ p̄dicta puta essentia sapiētia ⁊ alia
attributa distinguūtur p̄ ꝯceptus absolutos. alij q̄ p̄ re-
spectiuos. nec isti enim nec alij intelligunt q̄ essentia sa
pientia ⁊ alia attributa sint aliqua ī deo diuersa: q2 hoc
falsum est: nec etiā q̄ ista vt p̄ diuersis ꝯceptib9 mentis
sumpta sint per tales mētis ꝯceptus distīcta: qm̄ vt sic
sumpta non tm̄ denoīatiue ⁊ extrinsece / immo realiṫ ⁊ in
trinsece sunt distincta: nec pñt dici distingui extrinsece ⁊
denoīatiue p̄ tales rōnis ꝯceptus / cū vt sic sūpta nō sint
q̄dditatiue nisi ipsi hmōi conceptus distīcti essentialiter
vt dictum fuit supius: sed intelligunt doctores p̄dicti q̄
ipsa diuina essentia q̄ est obiectum taliū ꝯceptuum diuer
soꝝ vt sic / dicitur denoīatiue distincta ex diuersitate ip
sorum quorum est obiectum. ⁊ quia ipsa est obiectū diuer
sorum conceptuū absolutoꝝ ⁊ etiā respectiuorū: ideo alij
dicunt ipsam distingui p̄ ꝯceptus absolutos ⁊ alij p̄ ꝯce-
ptus respectiuos. tam ꝯceptus eīn sapiētie q̄ iustitie q̄
oīs alius quo est intelligibilis deus / pōt esse absolutus ⁊
respectiuus. quare ⁊c. ¶ Nec huic dicto horū doctorū ob
uiat qđ dicūt aliqui modernorū / vez q̄ attributa sunt ex
natura rei distincta. hoc enim est sic intelligendum q̄ ta-
lis est natura rei p̄ concept9 attributales diuersos intel-
lecta q̄ est ita conceptibilis diuersis conceptibus tā ab-
solutis q̄ respectiuis sicut si in ipsa essent diuersa talib9
diuersis ꝯceptibus correspōdētia. ¶ Ex quo sequitur q̄
doctores quorū alij dicūt attributa distingui scđm rōnez
p̄ ꝯcept9 absolutos vel p̄ respectiuos: alij q̄ distinguunṫ
formaliter vel ex natura rei: ⁊ alij ponētes ipa distingui
tm̄mō ratione vel intentione: nō discordāt si bñ intelligā
tur in re sed tm̄ in voce. ¶ Et si queras an ꝯcept9 hmōi
respectiui sint eiusdē an alterius rōnis / pōt dici q̄ tā re-
spectiuoꝝ q̄ absolutoꝝ conceptuum: alij sunt eiusdē ⁊ alij
alterius rationis. Exemplum de primis respectiuis: quī
vez sunt eiusdez rōnis / vt cū dicit illud q̄ deus ē formaliṫ
sapiens est illud q̄ est formaliter sapiens. hui9 eīn p̄pō-
nis in mente formate subiectū ⁊ p̄dicatū sunt ꝯcept9 sa-
piētie respectiui eiusdē speciei. Exēplū de alijs: vt cū dr̄
illđ q̄ de9 est formaliṫ sapiens ē illđ q̄ ē formaliṫ iust9. sub
iectum enim hui9 p̄pōnis ē ꝯceptus sapientie respectiu9
p̄dicatū vero ꝯcept9 iustitie siliter respectiu9. ¶ Sic ad
questionē. ¶ Ad illđ qđ ali9 ī cōtrariū arguit qñ dicit q̄
respectus hmōi nō sūt intrinseci attributis: nec p̄ ꝯñs ip
sa pñt distiguere si ponanṫ / appet q̄ nō valet: q2 nec act9
intelligendi ē ītrīsecus obiecto: ⁊ tñ ab ipō obiectū diciṫ
intellectū. ¶ Ad primā rōnē ī pricipio appet ex p̄dictis
q̄ attributa sumpta p̄ ꝯceptib9 q̄rū vnus non dicitur de
alio in primo mō dicendi per se de q̄b9 illa rō arguit / non
tm̄ secūdū rōnē sed ēt realiter ⁊ essentialiṫ distinguunṫ.
¶ Ad scđam in cōtrariū appet q̄ falsum accipit in mino
re: qm̄ sicut illud qđ est realiter vnū diciṫ scđm rationem
denoīatiue multiplex ⁊ diuersum q2 est diuersorū actuuz
ratiōis obiectū: ita etiā ecōuerso qđ est realiṫ multiplex
⁊ diuersum pōt dici vnū secūdū rationē ⁊ indistinctum: q2
vni9 act9 rōnis obiectū: mō q̄ diciṫ q̄ p̄ticipatiōe speciei
hoc est ꝯceptus cōis specifici plures hoīes vez oēs sin-
gulares q̄b9 ꝯceptus hmōi est cōis sunt vnus hō. q̄re ⁊c.

Quinto q̄ro: vtrū de9 licet sim-
plicissim9 possit esse formaliṫ sapiēs iust9 bo-
nus ⁊ alia oīa q̄ de ipō ⁊ de p̄sonis oīb9 affir-
mātur. ¶ Et videṫ q̄ sic. q2 non min9 formaliṫ
est tale qđ est tale seipso q̄ illud qđ ē tale mediāte alio
a se diuerso: sed deus est sapiens iustus ⁊ bonus ⁊ alia se-
metipso: creata autem alio a se mediante. ergo ⁊c. ¶ Cō
tra: quia cuicūq3 qđ est formaliter tale cōuenit descriptio
seu diffinitio illius q̄ dicitur esse tale: sed descriptiones
seu diffinitiones proprie sapientie iustitie ⁊ aliorum que
dr̄ de deo sunt diuerse ⁊ diuersoꝝ aliq̄liter ī re extra: nec
per ꝯñs pñt ꝯuenire alicui simplici qualis est deus. ergo
⁊c. ¶ R̄nsio. vbi sic p̄cedam. Primo enim excludaz vnā
opinionem. Scđo dicam aliqualiter ad q̄stionē. Tertio
soluā ad aliqua q̄ possent moueri dubia circa dicta.

Quantum ad primū: opinio excludēda
est cuiusdā doctoris dicentis q̄ noīa attributalia de deo
dicta sunt connotatiua aliquoꝝ ad extra: sic vez q̄ inclu
dūt conceptuz deitatis in recto ⁊ alia a deo aliqua ī obli
quo. ¶ Hoc aūt p̄bat primo inductione: quoniā nomē iu
stitie significat idē qđ deitas qua tribuitur cuilibet qđ ē
suuz. clementia etiā est deitas qua egeni a miseria releuā
tur: ⁊ sapientia ipsamet deitas qua in deo relucēt alia ob
iectiue ⁊ sic de alijs omnibus quoꝝ qđlibz deitatē in re-
cto ⁊ aliquid aliud cōnotat in obliquo. q̄re ⁊c. ¶ Scđo
p̄bat idez rōne sic. ꝯceptus attributales diuersi signi-
ficant aliq̄ aliquo mō distīcta: sz talia distincta coꝝ signi
ficata nō possent esse in deo: quia nec hoc p̄mittit simpli-
citas eius summa. ergo ⁊c. ¶ Maior p̄batur: quoniā hec
est vera deus intelligit malum: ⁊ hec falsa / deus vult ma
lū: sed si velle ⁊ intelligere non īportarēt aliqua distincta
non magis vna esset vera q̄ alia. ergo ⁊c. ¶ Minor p̄baṫ
qm̄ si talib9 ꝯceptibus diuersis correspōderēt in deo aliq̄
distincta: aut inter ipa esset distīctio scđm q̄d ⁊ realis idē
titas: aut hmōi sic distīcta eēnt diuerse formalitates īter
quas tñ oēs esset realis idētitas: aut tertio esset inter il-
la non identitas aliq̄ in re: nō tñ realis diuersitas: aut q̄r
to talia essent idē realiṫ: nō tñ formaliṫ: hoc est ī p̄rio mō
dicēdi p̄ se. Sed nō pōt pōi primū. tū q2 distīctio nō susceṗ
pit magis ⁊ minus nisi scđm magis ⁊ minus ī extremis:
tū quia deitas est entitas simpliciter ⁊ iustitia sua simi
liter. ergo non pñt ista scđm q̄d esse distīcta. Nec pōt po-
ni secundum / q2 si esset ibi pluralitas formaliter esset ibi
aliqualis cōpositio ipsorū. Nec tertiū: q2 si deitatis ad
sapiētiā esset aliqua nō idētitas ī re extra: ḡ ⁊ diūsitas: q̄
pōi nō pōt. Nec q̄rtū etiā potest poni. Mī p̄bat. ¶ Pri
mo p̄ Ansel. moralṫ 16. ⁊ 17. vbi dicit q̄ p̄fectiones huius
modi non p̄dicāt quale aut q̄ntū: sed q̄d sit essentia. ⁊ sub-
dit in fine q̄ oīa vna consideratiōe dr̄ de deitate. ¶ Se
cundo per August. qui dicit. 7. de tri. q̄ eo deus quo sapi
ens: non tamē eo deus quo pater. Tertio: quia non min9
quidditatiue deitas est sapientia q̄ sapientia creata: sed
omnis sapientia creata dicitur sapientia in quid ⁊ in pri
mo modo. ergo ⁊c. ¶ Tertio: quia aut deitas est seipsa sa
piētia ⁊ omnis perfectio alia simpliciter: aut nō. sed ñ po
test poni secundum: q2 tunc aut non esset simpliciṫ perfe-
cta. vel si sic hoc esset quia ex diuersis p̄fectionibus ab ip
sa differentibus integrata: quoꝝ neutrū pōt poni. ergo re
linquitur primū qđ est p̄positum. ¶ Quarto: q2 aut con-
ceptus sapientie esset in genere: aut esset transcendens.
sed non pōt poni primum: q2 tunc deus cui cōuenit talis
conceptus esset in gñe: qđ est falsū. nec scđm: q2 tūc seq̄re
tur q̄ sapiētia creata contineref sub duplici ꝯceptu: quo
rum vnus nō esset sub alio: qđ fieri nō pōt. ergo ⁊c. ¶ Ter
tio ⁊ vltimo probat hoc idem per magistrum sententia-
rum dicentem dist. 45. q̄ cum dicitur deus est sciens vel
volens / diuina essentia predicatur ⁊ deuz esse enunciatur
sed cum dicitur deus scit / essentia diuina predicatur non
absolute ⁊ simpliciṫ: sed ita vt sciente que ipse est / omnia
subiecta mōstentur. ¶ Contra opinionem istam arguiṫ
primo sic / deus est realiter ⁊ dicitur p̄prie ac aliter sapi-
ens ⁊ volens vel sapientia in abstracto ⁊ volitio ⁊ alia at
tributa q̄ dicatur angelus vel homo vel aliqua alia
res creata: sed hoc non potest saluare ista opinio supra
dicta: īmo habet ꝯcedere q̄ deus nō diciṫ p̄prius nec ali
q̄ mō aliter sapiētia vel iustitia nec ītellect9 q̄ lapis vel

angel9 vel q̄cūq3 alia res creata. ergo ⁊c. ¶ Maior ⁊ ab
oībus cōiter ꝯceditur: ⁊ ab Augu. habeṫ. ipe eīn Aug.
in q̄daz homilia sup illud Joā. Ego sū vitis vera. sic dicit
Sic dr̄ vit3 p̄ siltudinē: nō p̄ p̄prietatē: queādmodū ouis
agn9 leo petra lapis angularꝭ ⁊ cetera hmōi q̄ magis ipa
sunt vera ex q̄bus ducūtur iste similitudines nō p̄prieta-
tes. Hec August. sed cōstat q̄ nō sic p̄ siltudinē: sz aliter
vez p̄ p̄prietatez deus diciṫ sapiēs vel sapientia clemēs
vel clemētia ⁊ alia q̄ de ipso dr̄ in scriptura p̄fectionem
simpliciter īportantia. ergo ⁊c. ¶ Minor p̄batur: qm̄ nō
magis deitas p̄ se releuat egentes a miseria: nec est illud
in q̄ relucēt obiectiue oīa: ⁊ reddit cuilibz qđ est suū: q̄ p̄
ducat lapidē ⁊ āgelū ⁊ qđlibz alioꝝ entiū creatoꝝ: sz scđz
opinionem istā de9 solū diciṫ clemēs quia est illud q̄ ege
ni a miseria releuanṫ: sapiens quia ī ipō oīa p̄ncipiātur.
ergo consimiliter pōt dici lapis angelus ⁊ alia oīa: q2 ab
ipso oīa p̄ducuntur ⁊ causanṫ. ¶ Cōfirmaṫ. q2 nō magis
deitas est reddēs cuilibet qđ ē suum q̄ det cuilibet effecti
ue esse p̄priuum: ⁊ ita sicut clemētia importat deitatē ī re
cto ⁊ alia in obliquo / ita ⁊ quodlibz alioꝝ. q̄re ⁊c. ¶ Pre
terea arguitur sic ad idem. nō seq̄tur: calor est q̄ p̄duci-
tur calor / ⁊ sol etiam est q̄ p̄duciṫ calor: ergo sol est calor
ita p̄prie ⁊ ꝯsiliter sicut calor. q2 hoc est falsum. non eīn
oīne p̄ducens calorē est calor nec omne p̄ducens hoīem
dicitur esse homo cū nō omnis causa sit vniuoca. ergo cō-
similiter ī p̄posito nō seq̄tur deitas est qua egeni releuāṫ
ergo deitas est clementia: magis q̄ sequāṫ deitas est qua
creantur oīa: ergo est formaliter oīa. quare ⁊c. ¶ Confir
maṫ: q2 aliud est aliq̄d esse tale formaliter ⁊ aliud virtua
liter. qđ eīn est calor virtualiter / q2 vez caloris p̄ductiuū
principium / non est similiter calor cuz illo qđ est calor for
maliter. sz non magis aliquid arguitur nec diciṫ esse cle
mēs formaliter q2 est illud q̄ releuanṫ egeni: q̄ dicaṫ ca-
lor formaliter quia est illud quo calor in esse ponitur cau
saliter. quare ⁊c. ¶ Preterea: aut sapiētia iustitia ⁊ alia
dicta de deo proprie non similitudinarie seu figuraliter
dicunt perfectionem simpliciter quantum ad totum eoꝝ
significatum: aut tantum quantum ad alterum videlicz
quantum ad illud qđ dicunt in recto: non autem quantū
ad alia deo extrinseca que īportant in obliquo. Sz sic di
centes non possunt ponere primuz: quia huiusmodi crea
ta extrinseca que important in obliquo vt dicūt non sūt
perfectiones simpliciter. nec enim miseria egeni quā im
portat clementia / nec lapis cuius representationē in deo
importat sapientia / est perfectio simpliciter: ergo relinq̄ṫ
secundum vez q̄ nullum istorum importat p̄fectionē sim
pliciter quantum ad suum totum significatū. ex q̄ sequiṫ
q̄ non magis proprie nec aliter possit dici de deo q̄ illud
significatum qđ non est p̄fectio simpliciter tm̄modo p̄ se
sumptum. non enim magis proprie deus diciṫ deus ⁊ la-
pis q̄ lapis tantum. ⁊ ita naturaliter loquēdo nihil īpor
tans deitatē ⁊ vltra ipam aliquam rem creatam pōt dici
de deo magis p̄prie nec aliter formaliṫ q̄ aliq̄d īportās
tantummō huiusmodi rē creatā: quoniā sicut ad verita-
tem copulatiue vt huius fortes ⁊ plato currūt / req̄riṫ ve-
ritas vtriusq3 p̄tis: ita etiam nullū p̄dicatū plura signifi
cās est verū de aliq̄ de q̄ nō est veruz alterū eius significa
tū: sz vt dicūt iustitia ⁊ sapiētia ⁊ cetera oīa de deo dicta
important aliquam rem creatā quā constat non posse di-
ci de deo proprie seu formaliter: sed tantum similitudina-
rie seu figuraliter. ergo ⁊c.

Ex his appet īprobabilitas nō tm̄ opi-
niōis p̄dicte sz ēt aliarū triū: q̄rū p̄ria est q̄ ista puta sapi
entia ⁊ alia nō sūt in deo formaliṫ: sz tm̄mō eminēter. nec
eīn vt dicūt cū dicim9 deū esse sapiētē vel iustū ⁊ silia aliđ
significare intendimus q̄ q̄ est aliq̄d excellētius omni
sapientia ⁊ iustitia. Alia quorūdam dicētiū q̄ per istam
deus est sapiēs vel iustus / solū intelligiṫ q̄ deus pōt cau
sare sapientiā ⁊ iustitiā. Tertia est alioꝝ dicentiū q̄ per
istam deus est sapiens / soluz intelligiṫ q̄ deus agit ita p̄
fecte ⁊ sapienter sicut si in ipso esset sapientia: sicq3 deus
denomiatur sapiens solum in ordine ad effectū suum quī
est ab ipso ita sapiēter sicut effectus sapientis a sapiēte.
¶ Harū triū opinionū īprobabilitas appet ex hoc qđ est
argutum contra aliam opinionē primā: q2 vez nulla ista-
rum magis q̄ prima saluat: sed negat deum esse forma-
liter ⁊ p̄prie sapientem vel iustū / nec alio modo q̄ asinuz
vel qđcunq3 aliud ens creatum: qm̄ non minus deus est
eminentius ens q̄ lapis ⁊ angelus ⁊ aliud qđcunq3 ens
creatuz / nec minus continet virtualiter quodcunq3 ⁊ po
test ipsum causare: non minus etiam potest agere ita per
fectum effectum sicut angelus vel quodcunq3 aliud ens
creatum q̄ sit ens eminentius sapientia ⁊ iustitia creata
eiusq3 virtualiter cōtentiua / ⁊ q̄ possit agere ita perfectū
effectuz sicut ē effectus sapientis. sz secundum opinionē
primā deus solū dicitur sapiens iustus ⁊ volens vl' ītelli
gens ⁊ similia: q2 est eminentius ens omnibus. scđm aūt
secūdam ideo dicitur talia: quia potest causare ipsa ⁊ vir
tualiter continet ea. et scđm tertiam ideo dicitur sapiēs
⁊ iustus: quia pōt causare ita perfectum effectū / sicut oīs
alius sapiens ⁊ iustus. ergo nulla istarū opinionū poniṫ
deū dici aliṫ sapientem nec iustū nec aliqđ aliorum simi-
liū q̄ lapidē vel asinū ⁊ quodcūq3 aliud ens creatuz. q̄re
⁊c. ¶ Cōfirmatur. quia secundum opinionē primā esse sa
pientiam non est nisi deitatem cōtinere eminēter oēm sa
pientiā. Scđz secundā esse sapientiā vel iustitiam ē deū
posse causare ipsam. Et scđm tertiam posse agere ita per
fecte / sicut si haberet sapientiam: sed deus cōtinet eminē
ter ⁊ potest causare quodcūq3 possibile a se distinctū: ⁊ po
test ita p̄fecte agere sicut ipm̄: ergo non est deus aliter sa
piens neq3 iustus q̄ lapis vel angelus vel qđcunq3 aliđ
ens creatum. hoc aūt est absurdū. ergo ⁊c.

Cum predictis tribus opinionibus vi
dentur coincidere alie due / quarum prima est aliquorum
dicentiū q̄ deus denoīatur sapiens ⁊ iustus ⁊ sic de alijs
denoīatione negatiua. dicitur eīn deitas sapientia ⁊ iustī
tia quia ipsi repugnat insipientia ⁊ iniustitia ⁊c. q̄ hmōi
p̄fectiones deo attribuere non est aliud q̄ ab ipso īp̄fectio
nes eis oppositas remouere. ¶ Secunda est aliquoꝝ di-
centium q̄ de9 denoīatur sapiens denominatione respe-
ctiua ad intra. dicitur eīn sapiens q2 sufficiens sufficien
tia supplente vicē habit9 cognitiui eternoꝝ: ⁊ volens vt
sufficiens sufficientia supplente vicem actus volitiui: et
sic de quolibet aliorū. ¶ Q2 aūt iste due opiniones coin-
cidant cum tribus alijs / sic p̄batur. aut deo repugnat in
sipientia: vt dicit prima opinio: ⁊ vt dicit secunda opinio
est sufficiens sufficientia sapientie eternorum cognitiue
quia est formaliter: aut tm̄ q2 virtualiter sapiētia. sed nō
possunt dicere q̄ propter primū / videlicet quia est forma
liter sapientia: quia prima opinio dicit q̄ de9 denominaṫ
sapiens sola denominatiōe negatiua. scđa aūt dicit q̄
denominatione respectiua ad intra. sed qđ est formaliter
sapientia denominatione absoluta ⁊ positiua nō dr̄ sapiē
tia: nec aliqđ īdiuiduum sapiētie diciṫ sapiētia q2 ipsi re-
pugnat insipientia: nec est supplens vicem habitus co-
gnitiui eternorum: sed ipsum est habitus eternorum co-
gnitiuus cui repugnat insipientia. ergo relinquitur secū
dum / videlicet q̄ vtraq3 opinio duarum predictarum
habet dicere / q̄ deus est virtualiter sapientia tantum.
ex quo sequitur propositū videlicet q̄ vtraq3 istarū opi-
nionū duarū coīcidit cū tribus alijs supradictis. ¶ Cō-
firmatur. q2 nō magis nec aliter deo repugnat insipiētia

nec in iustitia ꝙ lapis vel asin⁹ vel q̄cunq; alia creatura.
Qđ apparet:quia deo non repugnat causare insipiētiā
vel iniustitiam effectiue/sed tantū ipsi repugnat esse insi
pientiam ꝛ iniustitiam quidditatiue:sed cōsimiliter ipsi
repugnat omnis alia res creata:sed secūdum primā opi
nionem vltimarum duarum deus denominatur sapiens
ꝛ iustus solū quia ipsi repugnat insipientia ꝛ iniustitia:
ergo non aliter dicitur sapiēs neq; iustus ꝙ lapis vel asi
nus vel quodcunq; aliud ens creatum.¶ Idē seq̄tur ad
opinionē vltimam:quoniā secundū ipsā deus dicitur sa
piens ꝛ iustus quia est sufficiens supplere vicē sapientie
ꝛ iustitie:sed supposito ꝙ deus non sit formaliter sapiēs
per deum supplere vicem sapientie ꝛ iustitie non potest
itelligi aliud ꝙ ꝙ ipse potest agere sic perfecte sicut ali⁹
sapiens.ex hoc autem non sequitur ꝙ deus dicatur sapi
ens neq; iustus aliter ꝙ lapis vel angelus vel qđcunq;
aliud ens creatum:cū vt superius est argutum deus pos
sit ita perfectum effectū agere sicut aliquod ens creatū
quare ꝛc.¶ Ad primum eoꝝ que pro prima opinione ad
ducta sunt superius:respondet̄ ꝙ sicut disgregatiuū non
est albedini intrinsecū: sed extrinsecum: ita nec posse re-
leuare miseriā est de rōne clemētie etiā create:nec redde
re cuilibet qđ est suum de ratione iustitie:sed iustitia di-
cit pfectionem aliquam absolutā cuius proprietas sibi
tamen extrinseca est vt habens eam reddat cuilibet qđ
est suum:sicut ꝓprietas albedinis est disgregare visum.
Et ideo quādo dicitur ꝙ iustitia dicta de deo est ipsa dei-
tas qua redditur cuilibet qđ est suum/si intelligatur ꝙ
tribuere cuilibet qđ est suum/sit significato iustitie intrī
secum/sic est falsum.si autem intelligatur ꝙ iustitie signi
ficatum est aliqua pfectio absoluta puta deitas ipsa/cu-
ius ꝓprietas de ea denominatiue dicta est reddere cuili-
bet qđ est suum/sic est verum:quoniā sicut albedo signi-
ficat tantum rē aliquā absolutā:cuius ꝓprietas est dis-
gregare:ita ꝛ de iustitia/clementia/sapiētia : ꝛ de alijs
consimilibus est dicendum.Ex q̄ seq̄tur:ꝙ falsum est illđ
qđ accipit ista opinio quādo dicit ꝙ iustitia ꝛ alia attri-
buta de deo dicta significant deitatem in recto ꝛ conno-
tant alia in obliquo.non plus enim aliqđ talium signifi-
cat aliquid a deo distinctum ꝙ albedo importat hoc qđ
dico disgregare visū.¶ Ad secūdū negatur illa assum
pta maior/videlicꝫ ꝙ huiusmodi attributa de deo dicta
significent aliqua distincta:licet eñ sint conceptus disti-
cti:sunt tamen omnino eiusdē obiecti.¶ Et quando di-
citur ꝙ deus intelligit malum:ꝛ tñ nō vult ipsum:respō-
detur ꝙ vna ꝛ eadem res est in deo intellectio ꝛ volitio:
ꝛ idē est vtriusq; obiectū:ꝛ per ꝯñs si per istam deus non
vult malū intelligatur ꝙ deus non est volitio cuius obie
ctum est malum/sic est falsum:quia tñ res illa non vt vo-
litio sed vt intellectio habet malū pro obiecto:ideo dici
tur ꝙ deus intelligit ꝛ non vult malum.¶ Est tñ hic vl-
terius concedēdū/ꝙ licet per deitatē ꝛ per sapientiam
idem importetur totaliter in re extra:non tamen hec ꝓ-
positio est per se primo modo vera / diuina essentia est
sapientia ¶ Ad primū qđ contra hoc arguitur in ꝯtra-
rium/respōdetur ꝙ licet pfectiones huiusmodi non im-
portent quale nec quantū de genere accidentis a substā-
tia differentis:sunt tñ pdicabilia in quale non in q̄d:non
eñ p ipsa respōdetur ad interrogationē factā per quid
de deo:sumēdo tñ pdicatum q̄dditatiuū siue in q̄d vt dis-
tinguitur contra pdicatū importans accidens a subie-
cto distinctum/sic qđlibꝫ istoꝝ dicit q̄d. ꝛ hoc mō itelligit
Ansel.ipsa pdicare non in quātū nec q̄le/sed q̄d:non aūt
sumendo pdicatū in quid pro illo qđ dicit̄ de alio ī primo
modo dicendi per se.¶ Et qñ additur:ꝙ oīa vna conside
ratione dicuntur de deitate/respondetur ꝙ hoc est veruꝫ
sic intelligendo ꝙ quacunq; consideratione posita est de
rum dicere ꝙ deitas est res que est eius obiectum ꝛ iu-
stitia ꝛ quodlibꝫ alioꝝ . siue eñ cōsideret̄ res illa vt dei-
tas siue vt iustitia/semꝑ ē verū dicere ꝙ res q̄ ē deitas iu
stitia sapiētia ꝛ qđlibꝫ alioꝝ est talis ꝯsiderationis obie
ctū:nō tñ ꝯsideratio eius ī q̄tū ē deitas ē ꝯsideratio ei⁹
in q̄tū est iustitia:qꝛ nec illo ꝯceptu q̄ ꝯstat rē illā eē dei-
tatē ꝯstat ipsā eē sapientiā nec iustitiā.sicut lꝫ visionis q̄
videt̄ coloratū aliqđ a remotis obiectū sit res q̄ ē albedo
nō tñ albedo dr̄ videri sꝫ color:ꝓ quāto p actū illū nō cō-
stat obiectū visū eē albū: sꝫ tm̄mō coloratū.¶ Ad scđm re
spōdet̄ ꝙ sicut sortes eo ipso dicit̄ eē risibilis qꝛ hō: ꝛ ecō
uerso:qꝛ hō ꝛ risibile ꝯuertūt:ita ꝛ ī ꝓposito eo de⁹ q̄ sa
piens:qꝛ oē qđ ē de⁹ ē sapiēs:ꝛ ecōuerso oē sapiēs sapiē-
tia īcreata ē de⁹:nō tñ isto mō eo de⁹ q̄ pr̄:qꝛ nō oē qđ est
de⁹ ē pr̄:nec p ꝯñs ex hoc ꝙ aliq̄d ē de⁹ seq̄t̄ ꝙ sit pr̄. ex
hoc aūt Aug. nō itelligit ꝙ magis sit p se prīo mō dicē-
di p se ista pdicatio de⁹ ē sapiēs ꝙ ista deus ē pr̄.q̄re ꝛc.
¶ Ad tertiū respōdet̄ ꝙ lꝫ res significata p cōceptū dei-
tatis vt ē sapiētia dicat̄ sapiētia ī prīo mō dicēdi p se con
siliter sicut de sapiētia creata pdicat̄ sapiētia:nō tñ hec p
dicatio diuina essētia ē sapiētia/ē sic in prīo mō vera per
se sicut ista/sapiētia creata ē sapiētia.¶ Ad q̄rtū ꝯcedit̄
ꝙ deitas ē seipa simplicit̄ pfecta:ꝛ p ꝯñs sapientia:iusti-
tia:ꝛ qđlibꝫ alioꝝ.nō eñ ꝓpt̄ aliq̄d a se distīctū ē res ta
lis q̄lis īportat̄ p qđcūq; tale qđ dr̄ pfectio simplicit̄:cuꝫ
hoc tñ stat ꝙ alia formal̄ descriptio ē illi⁹ rei vt ē deitas
ꝛ alia ī q̄tū ē sapiētia:ac si talib⁹ diuersis descriptionib⁹
correspōderēt diuersa aliq̄ ī re extra.¶ Ad q̄ntū dicit̄ ꝙ
ꝯcept⁹ sapiētie deo ꝛ creature cōis nō ē ꝯcept⁹ gñis ma
xime sūpti ꝓprie:sꝫ trāscēdētis.¶ Et qñ arguit̄ ꝙ tūc sa
piētia creata ꝯtineret̄ sub duob⁹ ꝯceptib⁹/ꝯcedit̄ tāꝙ ve
rū. cōtinet̄ eñ sub ꝯceptu sapientie qui est gen⁹ q̄litatis
ꝛ sub alio cōiori q̄ vꝫ ē trāscēdēs sub q̄ ꝯtinet̄ prior vt ī
feri⁹ siue min⁹ cōe sub supiori siue cōiori.oīs eñ sapiētia
creata ē īdiuiduū gñis ꝛ sapiētie transcēdētis.ꝛ iō falsuꝫ
est qđ accipit̄ qñ dr̄ ꝙ vnus illoꝝ duoꝝ ꝯceptuū sub q̄b⁹
cōtinet̄ sapiētia creata nō est sub alio.¶ Ad illud qđ ar-
guit̄ p magistrū sentētiarū appet ꝙ ex illo nō seq̄t̄ ꝯclu-
sio quā intēdit ista opinio.qñ ex illis verbis magister nō
intēdit nisi ꝙ sicut cū dicit̄ iste scit vel intelligit deū/dei
cōceptus ē pdicatū:sic cū dicit̄ iste scit creaturas pdicat̄
iste conceptus cōplexus/vꝫ sciēs creaturas:ꝛ p ꝯñs cō-
ceptus creaturarū est ps hui⁹ ꝓpositiōis/sicut solus dei
concept⁹ prioris.ex hoc aūt nō seq̄t̄ ꝙ ꝯcept⁹ sciētie in-
cludat ꝯceptū diuinitatis vt ipa ē q̄ creature relucent in
deo obiectiue:qꝛ nec ꝯceptus dei pdicatur primo mō di-
cendi p se de ꝯceptu scientie.q̄re ꝛc.¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum vbi est dicen-
dū aliter ad q̄situm/est sciendū ad euidētiam dicēdorum
ꝙ aliq̄d esse formaliter tale pōt itelligi dupliciter.¶ Uno
eñ mō esse tale formaliter non ē aliud ꝙ esse tale actuali
ter ꝛ realiter:mō quo dicim⁹ ꝙ ignis est calid⁹ formaliter
qꝛ calore informatus realiter:nō aūt sol:sꝫ tantuꝫ virtua
liter ꝓ quanto potest ab ipo fieri calor causaliter. ꝛ hoc
modo adhuc potest dupliciter intelligi aliquid esse tale
formaliter hoc est realiter. Uno mō:quia est tale realit̄
seipo nullo alio mediante sibi actualiter inherēte:modo
quo forte vt dicetur in quarto res quelibet extensa est
quanta realiter nullo alio ꝙ seipa vt talit̄ dispositas ha
bet partes.oē eñ illđ seipo est realiter tale cui ꝯuenit de
scriptio illius q̄cunq; alio posito vel amoto/sicut omne il
lud est seipo realiter sapientia qđ per se nō per aliq̄d sibi
appositū est talis res qualis p descriptionē ipi⁹ sapiētie
importat̄.Alio modo aliq̄d est realiter tale nō seipo:sed
alio mediante in eo existente:quia videlicet non est ta-
lis res qualis importatur per descriptionē illius q̄ dicit̄

esse talis:sed est eius subiectū:modo quo ignis dicitur ca
lidus ꝛ homo albus. ¶ Alio mō esse formaliter tale ac-
cipitur prout dicit determinationē siue specificationem
veritatis ꝓpōnis:ꝛ vt sic esse formaliter tale nō est aliud
ꝙ esse tale in primo modo dicēdi per se.

Hoc premisso: pono quatuor conclu-
siones.¶ Prima est:ꝙ deus nō est formaliter sapiēs nec
iustus/nec aliquid taliū intelligendo esse sapiēs formali
ter secundo modo triū pdictorū.¶ Hec est euidens.quia
esse tale formaliter illo modo est aliquid esse realiter ta-
le mediāte aliquo alio a seipso:sed deus nec est iust⁹ nec
sapiens nec bonus/nisi tm̄modo p seipm: tū quia actus
purus:tū quia simplicissimus. nullū aūt tale aliquo me-
diante ab eo differēte in ipo existente est actus purus cū
sit ab illo quo mediāte dicit̄ esse tale actualiter aliquali
ter ꝛ perfectū.nec est etiā ens simplicissimū cum aliquid
sit ipsi cōponibile imo actu cū ipso cōponat: puta illud
quo dicitur esse tale.ergo ꝛc.¶ Confirmatur. quia illud
qđ p seipm est talis res qualis p descriptionem sapiētie
iustitie ꝛ alioꝝ cōceptuū attributaliū īportatur/ seipso
est sapiens ꝛ iustū:ꝛ p ꝯñs nō alio mediante:sed deus est
huiusmodi.ergo ꝛc.¶ Minor apparet.tū quia vt dictū
est/deus est actus purus/tū quia nec sapientia nec iusti-
tia nec aliquod taliū omnibus psonis cōmuniū possunt
magis a deo distingui ꝙ relationes originis que ab ipso
sunt totaliter indistincte in re extra.tū tertio:quia deus
est talis formaliter puta sapiens/ iustus/ modo eminen-
tissimo.sed ille eminētius est sapiens ꝛ iustus qui seipso
est tal̄ ꝙ ille q̄ nō seipo sed alio mediāte ī ipo existēte.er
go ꝛc. ¶ Ex hoc apparet īprobabilitas ꝛ īpossibilitas
opiniōis dicētiū ꝙ ista videlicet sapiētia/iustitia/ ꝛ alia
attributa dicunt in deo distīcta aliqua in re extra. Hec si
quidē opinio ē oīno īprobabilis ꝛ īpossibilis.¶ Primo
quia tunc deus nō esset magis ꝙ homo sapiens neq; iu-
stus realiter p seipm:sed esset sapiens/iustus/ꝛ alia p di
uersas pfectiones tā inter se distinctas ꝙ ab essentia ī re
extra:qđ est cōtra Augustinū dicentē vbi supra:ꝙ deus
eo sapiens quo deus.¶ Secūdo.quia tūc nec diuina es-
sentia esset seipa pfecta nec actus purus nec simplicissi
ma/nec tm̄ tria supposita sed alia plura ī re extra distin
cta et ita eēt maior pluralitas distīctoꝝ in re extra ꝙ tri
nitas in diuinis.¶ Tertio. quia si in deo essent talia sic
distincta aut quodlibet istoꝝ esset obiectū beatificū aut
vnū tantū ipoꝝ.si quodlibet:ergo sunt multa obiecta
beatifica ī re extra distincta:quoꝝ quodlibet est sine alio
beatificū:qđ est falsuꝫ.¶ Nec valet si cōtra hoc instetur
arguendo de psonis multis:quarū quelibet est beatifica
tiua.qñ psone huiusmodi licet multe ꝛ inter se distincte
oēs tñ sunt vna essentia ab eis indistincta in re extra.ista
autē attributa scđm eos dicūt in deo distincta tā inter se
ꝙ a diuina essentia in re extra.ergo ꝛc.¶ Si autē dicat̄
ꝙ non oīa ista sunt beatitudinis obiectū:sed vnū eoꝝ tm̄
contra. Primo.quia tūc seq̄retur ꝙ illud ab oībus alijs
realiter esset distinctū.oīno eñ est impossibile ꝙ illa sint
idem realiter nec etiā essentialiter quoꝝ vnū est beatifici
actus obiectum ꝛ non alterum magis ꝙ illa quorū vnū
est obiectum sensitiue visionis vt color ꝛ non alterum pu
ta sonus.¶ Secundo.quia tale obiectum beatificū non
posset poni essentia vt ab omni alia pfectione distincta
cū obiectū beatificū sit pfectissimū: ꝛ essentia vt sic sum-
pta nō videatur esse pfecta:quia nihil ab omni pfectione
distinctū vt sine omni pfectione acceptū potest dici ma-
gis pfectū ꝙ aliquod subiectū sine albedine sumptū al-
bū/nec aliquod alioꝝ posset dici beatificū obiectū. Pri-
mo.quia sola deitas nō aliquid ab ea distinctum est obie
ctum beatificū.Secūdo/quia si aliquod alioꝝ ab ipa dei
tate distinctū esset obiectum beatificū/qua ratione vnū ꝛ
alterū.nulla enim ratio posset poni quare magis diuina
sapientia esset beatificatiua ꝙ iustitia nec ecōuerso: q̄re
magis iustitia ꝙ sapientia/ꝛ sic de omnibus alijs in diui
na essentia vt supponitur existētibus ꝛ ab ipa distinctis:
sed pdicta omnia ꝛ plura alia q̄ ad opinionē pdictā se-
quūtur sunt incōueniētia ꝛ absurda.ergo ꝛc.¶ Si cōtra
cōclusionē pdictā arguatur:quia non magis aliquid po
test dici sapiens ꝙ albū formaliter p seipm:Concedo vni
formiter ista accipiēdo videlicet esse album ꝛ esse forma
liter sapientē:vt videlicet sicut esse formaliter album est
esse albedinis subiectū:ita cōsimiliter esse formaliter sa-
pientē sit esse subiectū sapientia informatū.non autē ista
difformiter accipiēdo:videlicet esse albū ꝓ subiecto albe
dinis/ ꝛ esse sapientē ꝓ re p descriptionē sapiētie impor-
tata modo quo deus dicitur formaliter sapiēs:vel ꝓpri⁹
ipsa sapientia.Nullo aūt alio modo aliquid potest eē al-
bū nisi qꝛ est albedinis subiectū. sapiens autē potest esse
et est aliquid quia sapientie est subiectū vt creatura in-
tellectualis: ꝛ aliquid vt deus tm̄modo p seipsum.qua-
re ꝛc.¶ Secūda cōclusio est:ꝙ deus nō est formaliter sa
piens / nec iustus/nec aliquod taliū accipiendo formali-
ter tertio modo:videlicꝫ vt est determinatio ꝓpositiōis.
¶ Hec ꝓbata est in pcedentibus questionibus: vbi osten
sum est ꝙ licet p diuinam essentiā/sapientiā/iustitiā/et
alia omnia attributa idē importetur totaliter ī re extra
tñ quia sunt cōceptus diuersi intellectus:quoꝝ vnus nō
plus cadit in diffinitione alterius ꝙ si essent obiectorum
realiter diuersorū:ideo nec ꝓpō aliqua in qua vnus pre-
dicatur de alio ꝓ re significata est p se pmo vera:cum nec
ad ꝓpōnē talem videlicet affirmatiuā in pmo modo di-
cendi p se verā sufficiat idētitas rei significate p subie-
ctum ꝛ predicatū:sed vltra hoc scđm phm in libro post.
sit necessariū ꝙ predicatū ipsum sit subiecti diffinitiuū.
ergo ꝛc.¶ Tertia cōclusio est:ꝙ deus est formaliter iu-
stus et sapiens accipiēdo ly formaliter pmo mō. ¶ Hec
apparet.qñ illud est hoc modo formaliter sapiens et iu
stū qđ est talis res p se qualis p descriptionē sapientie ꝛ
iustitie importatur. sed deus est huiusmodi.ergo ipse est
formaliter sapiens vel sapientia iustus siue iustitia/ꝛ sic
de alijs. ¶ Minor ꝓbatur. qñ nisi deus esset talis res
qualis p descriptionē sapientie ꝛ iustitie importatur/nō
aliter nec ꝓprius diceret̄ sapiens ꝙ lapis vel angelus.
¶ Cōsequētia apparet.qñ aut deus dicitur sapiēs ali-
quo mediante existēte in ipso p descriptionē sapiētie im
portato/modo quo dicitur sapiēs angelus vel homo:vel
quia continet virtualiter siue causaliter vel eminēter sa
piētiā/vel quia est tal̄ res qualē importat descriptio sa
pientie:ꝛ p ꝯñs est formaliter ipsa sapientia. sed non po-
test poni pmū:vt in pma cōclusione/ ꝛ sepe in precedēti-
bus est ꝓbatū. ergo relinquitur tertiū qđ est ꝓpositum
vel scđm: ad qđ sequitur illud assumptū predictū:videlicꝫ
ꝙ nō aliter deus dicatur sapiēs nec iustus nec bon⁹ nec
aliquod similium ꝙ asin⁹ ꝛ quodcūq; aliud ens creatū.
¶ Falsitas cōsequētis est euidēs ex scriptura ꝛ ex san-
ctoꝝ doctrina:scđm eñ sacrā scripturā et sanctorum do-
ctrinā ita ꝓprie ꝛ realiter deus dicitur intelligens vo-
lens ꝛ sapiens sicut generans ꝛ spirans.nō autē sic dicit̄
leo nec lapis nec vitis nec aliquod alioꝝ entium creato
rum:sed tm̄ figuraliter seu similitudinarie scđm Augu-
stinū/vt fuit supius allegatū.quare ꝛc.¶ Cōfirmatur.qꝛ
sapientia/iustitia/ꝛ quodlibet alioꝝ q̄ dicūtur de deo isto
modo formaliter/est pfectio simpliciter:sed non esset nisi
deus ipse esset tal̄ res qualis p descriptionē cuiuslibet
taliū importatur.ergo ꝛc.¶ Minor ꝓbatur. Primo. qꝛ
illud dicitur esse pfectio simpliciter qđ est ī quolibet me
lius ipsum ꝙ nō ipsum.sed si descriptio sapientie ꝛ alioꝝ

que dicūtur de deo nō significaret talē rem qualis est diuina essentia/ sed aliā ab ea/ nullum talium esset melius in quolibet ipm ꝙ non ipm: cū nullum eorū foret deo cōpossibile magis ꝙ aliquod ens creatū. qđ aūt est deo impossibile non est melius in quolibet ipm ꝙ nō ipm. ergo ⁊c. ¶ Secūdo. quia nullū ens creatū nec aliquis eius solꝰ ꝯceptus ē ꝑfectio simpliciter: sed si deus nō est talis res qualis ꝑ descriptionē sapiētie vel iustitie importatur/ ꝑ ipsam huiusmodi descriptionē sapientie vel iustitie res creata aliqua importatur. ergo nec ipsa nec eius significatum est ꝑfectio simpliciter: nec dicitur de deo aliter ꝙ quodlibet aliud ens creatū. hoc aūt est falsum. ergo ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima cōclusio est: ꝙ deus ꝓprius dicitur formaliter modo ṗexposito intelligendo sapientia ⁊ iustitia ⁊ alioꝝ quodlibet in abstracto/ ꝙ iustus vel sapiēs in concreto. ¶ Hec apparet. quia sicut albedo nō dicit̄ ꝓprie esse alba/ ita nec sapientia sapiens: sed deus cum sit res importata ꝑ descriptionem sapientie vere est sapiētia. sicut eñ illud qđ est res importata ꝑ diffinitionē albedinis est albedo: nō aūt album ꝓprie in concreto: ita cum sit deus res importata ꝑ descriptionē sapientie ꝓprius ⁊ intelligibilius dicit̄ sapiētia ī abstracto ꝙ sapiēs in concreto. vtraqꝫ tñ ꝓpō videlicet tam illa in qua ṗdicatur de ipso sapientia in abstracto ꝙ illa etiā in qua ṗdicatur de eo sapiens in concreto/ est vera: hoc intelligendo ꝑ huiusmodi concretū ⁊ abstractū idē penitus nō diuersum: modo quo etiā in creatis aliquādo abstractū ⁊ concretū ṗdicātur de eodē: vt quādo aliquid est tale nō mediāte aliquo sed seipso: sicut linea dicitur in abstracto quātitas/ ⁊ in cōcreto quanta: quia est quanta nō alio a suis partibus differēte sed tantūmodo ꝑ seipsam: qꝛ videlicet taliter dispositas habet partes.

Sed contra ista arguitur: & probatur ꝙ deus non dicatur sapiens nec iustus nec similia formaliter sed eminēter. ¶ Primo qꝛ deus est sapiens eminētiori ⁊ perfectiori modo quo potest: sed nobilior modus habendi sapiētiā ⁊ omnē aliā ꝑfectionē est habere ipsam eminenter ꝙ formaliter. ergo ⁊c. ¶ Secūdo. quia sapientia cū sit creatura aliqua limitata nō minus dicit imꝑfectionē ꝙ asinus vel quodcūqꝫ aliud ens creatū: ergo non cōuenit deo formaliter/ sed tātūmō eminēter. ¶ Tertio quia nulla res extra animā ē vniuoca deo ⁊ creature: sed si deus diceret̄ sapientia formaliter magis ꝙ aliqua alia res creata/ hoc necessario seq̄retur. ergo ⁊c. ¶ Quarto. quia cōceptus sapiētie ⁊ oīs alius viatoris importat aliquā imꝑfectionē cū sit creature cōmunis: sed nullus cōceptus talis imꝑfectionē importans dicitur de deo formaliter. ergo ⁊c. ¶ Quinto. quia nō plus deus cōuenit cum sapiētia creata ꝙ cū lapide. ergo nō plus potest cōceptus sapientie attribui deo ꝙ ꝯceptus lapidis. ¶ Ad ista ꝑ ordinē respondetur. ¶ Ad primū negatur illa minor que dicit ꝙ nobilior modus habēdi est habere perfectionē eminēter ꝙ formaliter. hec eñ nō est vera de ꝑfectione simpliciter licet de aliis. alias seq̄retur ꝙ nobiliꝰ esset habere deitatē eminēter ꝙ formaliter. qđ est falsuꝫ et impossibile. quare ⁊c. ¶ Ad scđm dico: ꝙ licet conceptus sapientie sit q̄dā creatura/ ⁊ ꝑ ꝯñs sit ens limitatū et imꝑfectum: est tamē signū non tñ rei imperfecte puta sapientie accidētalis create sed etiam rei ꝑfectissime: videlicet substātialis sapientie increate. ⁊ ideo deus dicitur sapiētia/ nō ipa sapiētia ꝓ se supponēte magis ꝙ dicatur asinus: sed dicitur sapientia/ supponēs ꝓ re ꝑ eam significata. ⁊ hoc modo dicitur sapientie conceptus magis ꝙ lapis vel angelus conuenire deo: quia videlicet deus est nō ipse sapientie conceptus magis ꝙ lapis vel asinus: sed quia est res significata per ipsum. ¶ Ad tertium respōdetur ꝙ ex hoc ꝙ deus formaliter dicitur sapiens: non sequitur ꝙ aliqua res significata per conceptum sapientie ṗdicatū sit vniuoca deo ⁊ creature: sed tñ cōceptus ipe. ¶ Ad quartū respondet̄: ꝙ licet cōceptus ille cuius significatū quodcūqꝫ est imꝑfectum non possit dici de deo: potest tñ de ipo dici oīs ille cuius licet aliquod significatū sit imꝑfectum: alterū tamen est ꝑfectū. sed talis cōceptus est cōceptus sapientie/ sicut ⁊ cōceptus entis ⁊ omnis alius deo ⁊ creature cōis. q̄re ⁊c. ¶ Ad quintū respōdetur ꝙ licet deus ⁊ lapis non plus cōueniāt in re imo minus ꝙ deus ⁊ sapiētia creata: plus tamen deus ⁊ sapientia creata conueniunt vt signata in signo ꝙ deus ⁊ lapis in descriptione sapiētie transcēdēti. talis eñ descriptio est cōmunis deo ⁊ sapientie create nō aūt alicui alteri creature/ licet cum deo magis cōuenientē ꝙ ipa creata sapientia loquendo de conuenientia in re extra. ¶ Hec de secundo.

Quantum ad tertium & vltimū vbi est respondendū ad aliqua que possent moueri dubia circa dicta: ¶ Primū dubiū est: an actus videndi deū beatificus sit visio diuine essentie an sapiētie. hoc est: an sit actꝰ quo constet beato obiectū visum esse deum tñ an sapientiam vel iustitiā vel aliquod alioꝝ: an omnia simul ista. ¶ Scđm est: quid est intelligendū ꝑ attributum: an videlicet ꝑ ipm sit intelligendū aliquod signū an eius signatum. ¶ Ad primū dicendum est ꝙ actus beatificus est actus videndi diuinā essentiam tantū. nullus eñ actus deo ⁊ creature ꝯmunis est beatificus: sed actus quo obiectū intellectum constat intelligēti esse sapiētiā vel iustitiā vel intellectum ⁊ sic de aliis attributis est deo ⁊ creature cōmunis. ergo nullus taliū est beatificus: sed solus ille quo cōstat videnti obiectū visum esse deū. quia tñ habens conceptū inferiorē/ statim potest habere suꝑiorem vt habēs cōceptū hominis potest formare cōceptū aīalis: ideo quilibet beatoꝝ habens diuine essentie cōceptū beatificū quo ipsi constat obiectū visum beatificū eē deū potest isto mediāte formare ꝯceptus suꝑiores deo ⁊ creature cōes/ cuiusmōi sunt ꝯceptus sapiētie vel entis et oēs attributales transcēdētes. qui quidē cōmunes cōceptus formati a beatis mediātibus eoꝝ actibus beatificis vidētur esse in essendo licet nō in significādo alteriꝰ rationis a cōceptibus cōsimilibus viatoꝝ: sicut tam in prologo ꝙ sepe alibi in ṗcedētibus fuit dictū. ¶ Ad secūdū respondet̄ ꝙ sicut ṗdicatū ꝓpōnis vel subiectū aliquādo sumitur ⁊ ꝓprius ꝓ altera ꝑte ꝓpōnis: aliquādo etiā transfertur ad taliū ꝓpōnis ꝑtiū significatum: ita ⁊ de attributo cōsimiliter est dicendū: videlicet ꝙ vno mō potest sumi ꝓ illo qđ attribuitur: sicut vna pars ꝓpōnis attribuitur alteri ꝑti eiusdē ꝓpōnis. ⁊ vt sic attributum sumptū est ṗcise signū/ cum nec ex aliis ꝙ ex signis ꝓpōnes alique cōponantur. Alio modo potest accipi ꝓ re significata ꝑ ipm attributū ṗdicto modo acceptū: q̄ quidē res dicitur denominatiue attribui. sicut eñ ꝑ denoīationem extrinsecā res dicitur intelligi ex hoc ꝙ eius ītellectio est ī mēte/ sic etiā potest dici attribui ex hoc ꝙ eius cōceptus alicui attribuitur: vt ꝯceptus denominatiuus ei cuius est ꝯceptus denoīatiuꝰ: ⁊ vt sic nō signū sed res significata dicitur attributū: vt est significatū talis ṗdicati denoīatiui: qđ quidē dicitur primo modo attributū: et vt sic vna ⁊ eadē res dicitur attributum: ⁊ illud cui fit attributio: sicut res īcreata de cōceptu cuiꝰ ꝓprio deitatis ṗdicat̄ sapiētia. vt est deitas hoc est significatū cōceptus subiecti dicitur esse illud cui fit attributio. vt autē est sapiētia hoc est significatū ꝯceptus sapiētie ṗdicati dicitur attributū. Primo modo sumēdo attributū sunt multa attributa. quia multa sunt talia ṗdicabilia denominatiue de cōceptu ꝓprio deitatis. Secūdo aūt modo sumēdo attributū est tñ nomē: cū ꝑ omnia attributa primo modo sumpta de deo ṗdicabilia nomen tñ videlicet ipsa sola diuina essentia importetur: que tñ licet vnica in essendo est obiectū cōceptuū multoꝝ ⁊ realiter diuersoꝝ vt sepius ī ṗcedētibus fuit dictū. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad primā rationē in principio dico ꝙ licet deus sit se ipso nō aliquo alio mediante sapiens/ iustus/ ⁊ bonus/ ex hoc nō sequitur ꝙ aliquod hoꝝ sit verū de ipso formaliter: hoc est in primo modo dicendi ꝑ se: sed tñ accipiendo formaliter alio modo in ṗcedētibꝰ explicato. ¶ Ad aliā in contrariū cōcedo maiorē: sed nego minorē. licet eñ descriptiones ꝓprie sapientie/ iustitie/ ⁊ alioꝝ que dicūtur de deo formaliter modo ṗexposito sint quidditatiue diuerse/ sunt tamē eiusdē rei signate/ nec eis licet diuersis oportet correspondere in deo diuersa. quare ⁊c.

Sexto & vltimo quantū ad distinctionē istā quero de vltima eius parte videlicet de dei immutabilitate: vtrū deus sit oīno immutabilis. ¶ Et videtur ꝙ sic. quia quod est īmutabile substātialiter ⁊ accidētaliter/ est immutabile totaliter seu vniuersaliter. sed deus est īmutabilis substantialiter siue essentialiter cum sit necesse esse nec ꝑ ꝯñs possit incipe nec desistere esse: ⁊ accidentaliter cū nullius subiectū possit existere/ nec ꝑ ꝯñs de nouo possit ipsi aliquid aduenire. ergo ⁊c. ¶ Contra. quia omne qđ potest īcipe ⁊ desistere agere est mutabile: sed deus ē huiusmodi: quia etiam de facto agere incepit iuxta illud Ge. i. In principio creauit deus celū ⁊ terrā. ⁊ postea tādem ab actione cessauit: vt scriptura vbi supra exprimit cū subiungit. Cōpleuit deus die. vii. opus suū ⁊ cessauit ab vniuerso opere qđ patrarat. ergo ⁊c. ¶ Respōsio. vbi sic ꝓcedā. Primo eñ incipiendo a notioribus inquirā vtrum sit possibile esse immutabile aliquid a deo distinctū. Secūdo dicā ad quesitū. Tertio soluā ad aliqua que possent argui contra dicta.

Quantū ad primū quod est facile: est sciēdū ꝙ cū aliq̄d mutatū esse sit ipꝫ se habere aliter nūc ꝙ prius/ tres possunt poni mutationes: quarū due sunt proprie: quibus ⁊ cōuenit supradicta mutationis descriptio. tertia autē dicitur mutatio large sumpta: quia nec ipsi ꝯuenit mutatiōis descriptio supradicta. Prima mutatio est accidētalis modo quo ē mutatū oē illud qđ est quantū ad aliquid ipsi extrinsecū/ ⁊ ab ipso distinctū realiter variatū: ⁊ ꝑ ꝯñs est se habens aliter nūc ꝙ prius: qꝛ videlicet ante fuit in eo aliquid qđ nūc nō existit: vel ecōuerso nūc est in ipso aliquid qđ prius nō fuit/ vel ipm est alicubi vbi nō fuit/ vel nō est vbi antea extitit. Alia ē mutatio substātialis siue essentialis: q̄ potest poni duplex. vna ꝓprie sumpta: scđꝫ quā essentialiter mutatū manet aliter nūc ꝙ prius/ ⁊ ꝑ ꝯñs dicit̄ ꝓprie esse mutatū. ⁊ talis mutatio essentialis ē oīs variatio ī aliquo ad essentiā pertinente eius qđ dicitur variari: quo quidē subtracto manet illud qđ dicitur variatū isto modo: licet aliter ꝙ maneret prius ꝓpter qđ dicit̄ essentialiter variatū. Hoc modo potest dici variari seu mutari totū aliquod habēs partes vel extensas vt corpus/ vel nō extensas vt forma intensa: ⁊ hoc ꝑ appositionē vel subtractionē taliū ꝑtiū ad eius essentiā ꝑtinētiū. Substātialis aūt seu essentialis mutatio large sumpta est scđꝫ quā vel nūc nō existit vel prius nō fuit qđ sic dicitur eē mutatū. hoc modo res que nouiter in esse ponitur vel que totaliter destruit̄ mutari essentialiter dicitur. ideo tñ ī proprie qꝛ vt dictū est solū illud ꝓprie est mutatū qđ se habet aliter nūc ꝙ ante sed nec illud qđ nouiter eē īcipit/ nec qđ esse desinit se habet aliter nūc ꝙ prius: quia nec qđ esse īcepit ṗcessit/ nec qđ esse desinit existit/ nec ꝑ ꝯñs primū nec scđm se habet aliter nūc ꝙ prius. qđ eñ se habet aliter nunc ꝙ ante: ⁊ prius fuit ⁊ modo existit. Hoc aūt vltimo modo ⁊ etiam aliis duobus prioribus aliquid esse mutabile pōt dupl̄r contingere: quia vno modo ꝙ possit mutari a seipso. alio modo ꝙ nō a seipso sed ab alio effectiue. ⁊ hoc modo adhuc dupliciter: quia vel ab aliquo agente naturali vel tantum a supernaturali.

His premissis pono quatuor conclusiones. ¶ Prima est: ꝙ aliquod ens creatū est omnino immutabile tā substantialiter ꝙ accidētaliter a seipso: ⁊ etiā substātialiter seu essentialiter a quocūqꝫ agēte alio naturali. ¶ Hec apparet. quantū ad primā partem. qm̄ omne illud est substātialiter seu essentialiter ⁊ accidētaliter immutabile a seipso: qđ nec ī se potest aliquid sibi extrinsecū ⁊ accidentale inducere/ nec aliquod tale in ipo existēs a se remouere/ nec se quantū ad aliquid sibi essentiale seu intrinsecū variare: sed tale ens creatū est aliqđ vt materia. constat eñ ꝙ materia nō est alicuius sibi intrinseci corruptiua nec aliquo modo transmutatiua: nec alicuius sibi extrinseci accidētis nec forme substātialis in se existentis destructiua/ nec alicuius taliū sibi possibilium in seipsa causaliter inductiua vel effectiua. ergo ⁊c. ¶ Secūda pars cōclusionis: videlicꝫ ꝙ sit etiā aliquod ens creatū essentialiter immutabile nō tm̄modo a seipso sed etiā a quocūqꝫ alio naturali agente/ apparet: quia oē naturaliter incorruptibile est naturaliter essentialiter īmutabile: ⁊ hoc immutabilitate opposita mutationi essentiali secundo modo ⁊ tertio modo sumpte: vel saltem immutabilitate opposita mutabilitati essentiali tm̄ tertio modo sumpte: sicut illud cuius ꝑtes essentiales licet possint ꝑ subtractionē ⁊ appositionē naturaliter variari non tñ ꝑ totalē alicuius earū ꝓductionē nec corruptionem. sed multa sunt entia creata ingenerabilia ⁊ īcorruptibilia vt ipsa materia prima: cuius ꝑtes licet possint naturaliter ipsi subtrahi ⁊ apponi: non tamen simpliciter fieri nec corrūpi. alia aūt vt forme ītellectuales sunt simpliciter incorruptibilia ⁊ ingenerabilia ac substātialiter inuariabilia ꝑ naturā: quia nec aliquid ꝑtinens ad essentiā alicuius taliū potest naturaliter fieri nec corrūpi/ nec ab ipso aliquid subtrahi/ nec ipsi apponi: quia vt nō habēt ꝑtes sed sunt forme oīno simplices: vel si habēt scđm imaginationē aliquoꝝ antiquoꝝ ponentiū q̄libet talem substantiā esse ex forma ⁊ ex materia constitutam/ tñ nec talium ꝑtiū ipsoꝝ vnio nec diuisio nec ꝑ ꝯñs alicuius pertinentis ad ipsam essentiam subtractio nec appositio potest fieri ꝑ naturā. ergo ⁊c. ¶ Secūda ꝯclusio est: ꝙ aliquod est ens creatū quod licet sit essentialiter immutabile ꝑ naturā/ est tñ accidētaliter mutabile tam ab alio ꝙ etiā a seipso. ¶ Hec apparet. qm̄ oē essentialiter incorruptibile sui motiuum ad diuersa accidētia sibi possibilia ⁊ ipsoꝝ huiusmodi accidētiū a seipso expulsiuū est accidētaliter mobile a seipso: sed multa sunt talia vt omnis intellectualis forma. tale eñ substantialiter incorruptibile ⁊ ꝑ ꝯñs immutabile per naturā potest in se diuersos actus intelligēdi ⁊ volendi vel nolēdi inducere/ ⁊ a talibus desistere/ ac ab vno istoꝝ actuū accidentaliū ad aliū se transferre. ergo ⁊ potest accidētaliter se mutare. ¶ Tertia ꝯclusio est: ꝙ omne ens creatū incorruptibile est suꝑnaturaliter mutabile essentialiter accipiendo mutationē essentialē large: non tñ accipiendo ipsam ꝓprie. ¶ Hec apparet quantū ad primā ꝑtem. qm̄ ab illo/ oē naturaliter incorruptibile ⁊ ingenerabile est mutabile essentiali mutatiōe large sumpta/ a quo potest fieri nouiter: ⁊ postꝙ factū ē annihilari totaliter: sed

oē ens nō minus īcorruptibile per naturā q̄ corruptibile est a deo creabile/⁊ de facto om̄e tale in esse positū est ab ipso creatū: a quo etiā posset totaliter annihilari sicut et nouiter potuit ꝓduci. ergo ⁊ potest ab ipso essentialiter tñ īproprie mutari. Dico aūt improprie: quia sicut dictū fuit supra illud solū dicitur ꝓprie esse mutatū qđ nūc existit ⁊ prius fuit/ tñ difformiter: sed nō sic se habet illud qđ est mutatū essentialiter dicto modo. ergo ⁊c. ¶ Secūda pars videlicet ꝙ ꝓprie nō omne ens creatū incorruptibile sit etiā supnaturaliter mutabile essentialiter / apparet: quia illud ꝓprie est essentialiter mutabile qđ manens est quantū ad partes sibi essentiales ⁊ intrinsecas variabile vel ꝑ alicuius ipsarū destructionē vel subtractionē: sed nō oē naturaliter īcorruptibile est tale. est eñ aliquod nō sic variabile essentialiter/ vt anima ītellectiua ⁊ alia omnis intellectualis forma. oīs eñ talis caret partibus: quia esto ꝙ sit cōposita ex materia ⁊ ex forma saltem ipsa forma q̄ est eius pars altera/est simplex: nec per ꝯsequēs variabilis: sic ꝑ partes ad eius essentiā ꝑtinētes/ cū tales nō habeat/vel si habet scđm quorūdā imaginationē falsam ponētiū potētias talis forme esse formalitates diuersas in re extra ab ipsa forma realiter indistinctas/ adhuc nō possunt forme huiusmodi penes tales ipsarū potētias modo p̄dicto essentialiter variari in aliquo seu mutari. qr cū tales potentie omnes sint vt dicūt eas ponētes ab essentia forme realiter indifferentes per ꝯñs nulla earū potest ab essentia subtrahi nec ānihilari ipsa forme essentia remanēte. ergo ⁊c. ¶ Quarta et vltima cōclusio est: ꝙ nulla res a deo alia est possibilis q̄ sit totaliter ⁊ vniuersaliter īmutabilis. ¶ Hec est euidēs ex p̄dictis. qm̄ oīs res alia a deo est esse ⁊ nō esse possibilis. sed oīs talis est essentialiter mutabil' vel ꝓprie si habeat partes variabiles ipsa manēte vel ꝑ alicuius subtractionē vel corruptionē/vel large si careat ꝑtibus talibus vt dictū est prius. tale eñ est essentialiter mutabile sicut mutationis essentialis terminus: licet nō vt subiectū ipsius. ergo ⁊c. ¶ Q etiam quodlibet aliud a deo possibile sit mutabile subiectiue siue accidētaliter/apparet. quia esto ꝙ forte non oē ens possibile sit aliquo accidēte informabile: tñ oē ens possibile creatū vel ē aliquo accidente īformabile/vel saltem in subiectū receptibile: et ab ipso saltē supnaturaliter separabile: sed omne tale est accidētaliter mutabile. ergo ⁊c. ¶ Sed numquid esse potest aliquid essentialiter mutabile a seipso? Ad hoc videtur esse dicēdū ꝙ nō: loquēdo de mutatione essentiali qua nouiter in esse positū vel nouiter destructū large dicitur esse mutatū. ¶ Hoc quātū ad primam mutationē est euidens. qm̄ cōstat ꝙ nihil potest ꝓducere nec in esse ponere semetipm̄: imo omne ꝓductū oportet a producente ipm̄ realiter esse distinctū. sed ab illo a nō esse ad esse mutari essentiali mutatione dicitur illud qđ ꝓducit nouiter a quo in esse ponit causaliter. ergo ⁊c. ¶ Loquēdo etiam de mutatione que est ab esse ad nō esse/ idē videtur esse dicendū. nō eñ magis aliquod ens creatū videtur existere suipsius destructiuū q̄ ꝓductiuū: ⁊ ita sicut omne nouiter factū arguit alterū ens a quo sit factū/ita ⁊ corruptū vel quomōcūq; destructū/alterū a quo sit destructū. quare ⁊c. ¶ Nec valet si instet de accidente qđ pōt destrui non effectiue ab aliquo suo destructo subiecto. qm̄ aut subiectū destruit naturaliter aut supnaturaliter. si naturaliter/ prius destruit accidēs q̄ suū subiectū. nec ꝑ ꝯñs destruit destructo subiecto. sicut eñ prior est forme accidētalis introductio q̄ substātialis: ita ⁊ corruptio eius q̄ corruptio forme substātialis. quare ⁊c. Si autē supnaturaliter/tūc nō oportet accidēs destrui subiecto destructo. si aūt destruat de facto/ab eodē supnaturali agēte est accidētis destructio ⁊ subiecti. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum: vbi est respondendū ad quesitum: videlicet an deus sit immutabil'/est sciendū ad euidentiā dicendorum: ꝙ aliud est querere vtrū deus sit immutabilis/⁊ aliud vtrū ipsum esse immutabilē possit ꝓbari aliqua ratione que vel aduersarium cōuinceret/vel saltē euidētior esset q̄ solutio que ad ipsam dari posset. ⁊ hoc loquēdo nō tñ de demonstratiua ratione procedēte ex creditis: sed etiā de illa q̄ procederet ex aliquibus naturaliter notis. constat eñ ꝙ ex creditis arguendo bene ꝓbatur deū esse īmutabilē catholico euidēter.

Hoc premisso: pono quatuor conclusiones. ¶ Prima est: ꝙ deus est oīno īmutabil'. ¶ Hec apparet. quia qđ ē immutabile tā essentialiter q̄ accidētaliter/ est immutabile vl'r: sed deus est immutabil' vtrorum istorum modorum. ergo ⁊c. ¶ Scđa ꝯclusio est: ꝙ deū esse substātialiter seu essentialiter immutabilē/potest ꝓbari per rationē naturalē vel aduersariū cōuincentē/vel saltē per rationē que ꝓbabilior esset q̄ solutio que ad ipsam ab aliquo dari posset. ¶ Hec ꝓbatur. qm̄ ad ꝯclusionem istā ꝓbandā potest argui tam ex creditis q̄ ex aliis notis naturaliter sine fide: sed ratio ex p̄mis ꝓcedēs videt ꝯclusionē euidēter īferre: ⁊ ꝑ ꝯñs aduersariū cōuincere. alia aūt ꝓbabilior ⁊ euidētior videt eē viro indifferēti q̄ eius solutio. ergo ⁊c. ¶ Minor declaratur. et primo quātum ad primā partē videlicet ꝙ euidenter possit ꝓbari predicta ꝯclusio ex aliquo credito arguēdo. qm̄ constat oē illud essentialiter esse immutabile qđ nec potest incipere nec desinere esse: sed deus est huiusmodi. ergo ⁊c. ¶ Minor assumpta ꝓbatur ex credito: videlicet ex hoc ꝙ deus est necesse esse. ꝯstat eñ ꝙ nullū ens necessarium qđ est impossibile nō eē/ potest incipere nec desinere esse ex primo celi ⁊ mūdi in fine/sed deus est ens necessarium qđ impossibile est non esse. hoc est creditū a catholico fideli: non tñ cōcederet ab alio infideli. ergo ⁊c. ¶ Scđa pars minoris: videlicet ꝙ etiā ex naturaliter notis possit ad ꝯclusionē p̄dictam adduci euidētior ratio q̄ esset aliq̄ eius solutio/ apparet sic arguēdo. primū ens a nullo alio ente ꝓductū sed oīū aliorum causaliter ꝓductiuū est īmutabile essentialiter. ¶ Hoc ꝓbatur. qr qđ non pōt ab aliquo ī esse poni nec destrui est essentialiter immutabile omne eñ annihilabile est ab alio ꝓducibile: sed ens primū cū sit non factū ab aliquo nō potest ab aliquo fieri: ergo nec destrui. sed qđ nō potest fieri nec destrui est essentialiter immutabile: cū nec possit mutari a nō esse ad esse/nec ecōuerso ab esse ad nō esse. ergo ens primū ē essentialiter immutabile. sed est dare aliquod tale ens primū a nullo factum: sed aliorū omniū a se principiū effectiuū. ¶ Hoc probatur sicut ꝓbatū fuit supius in distīctiōe prima/per per hoc. quia constat ꝙ tota multitudo ꝓductorum siue sit finita siue infinita est ꝓducta. sed illud a quo est ꝓducta non potest esse aliqua pars talis multitudinis: alias idē esset a seipso ꝓductū. ergo cū omne ens ꝓductū sit pars talis multitudinis sequit ꝙ est dare aliquod ens primū improductum a quo alia omnia sunt producta. quare ⁊c. ¶ Tertia ꝯclusio est: ꝙ deū esse accidētaliter immutabilē potest ꝑsuaderi ⁊ ꝓbabiliter declarari: nō tñ naturaliter demōstrari. ¶ Hec apparet adducēdo ratiōes secūdū quas ꝯclusio ista ꝓbatur: q̄ vt videbitur: licz sint ꝓbabiles ⁊ alique etiā ꝓbabiliores q̄ ipsarū solutiones: non tamē sunt euidēter aduersarium cōuincētes. ¶ Arguit quidē primo. qr scđm phm̄. 7. phys. omne qđ mouetur ab alio mouetur. sed nō est dare processum infinitū in talibus motis ⁊ mouentibus. ergo oportet deuenire ad aliqđ mouens immobile primū. ¶ Secūdo. quia qđ est actus primus nō existēs in potētia ad aliquid qđ nō habet: est

accidentaliter immutabile. sed primū ens qđ est deus: est tale ens. ergo ⁊c. ¶ Tertio. qr si primū ens esset mutabile maxime argueretur tale quia est mouens: sed ex hoc nō sequitur ꝙ moueatur qr mouet ꝑ modū ītellecti ⁊ desiderati. qđ aūt est mouēs taliter nō est motum. ergo ⁊c. ¶ Quarto arguitur ꝑ cōmē. 35. quia aliqđ est ī vniuerso motū ⁊ nō mouens ⁊ aliqđ motū ⁊ mouēs. ergo etiā est dare aliquid mouēs/⁊ nullo modo motum. ¶ Quinto arguitur ex ꝯmē. 31. 11. metaphysic. sic. quāto aliquid plus distat a materia/tāto est minus mutabile. ergo illud qđ distat ab ipa in infinitū sicut deus /nullo modo potest eē mutabile. ¶ Sexto quia deo cōuenit omnis ꝑfectio simpliciter quā melius est habere q̄ nō habere. sed immutabilitas totalis est ꝑfectio talis. ergo ⁊c. ¶ Predicte rationes oēs accepte ex diuersis cōmētis ⁊ principiis Aristotelis/licet sint ꝓbabiles: nō sunt tñ aduersariū euidēter cōuincētes: quia nec ꝯclusionē euidēter inferētes vt apparet ꝑ singulas discurrendo. ¶ Ad primā eñ diceretur ꝙ maior illa phi est vera de motione qua aliquid mouetur ab aliquo sicut a causa finali/⁊ etiā de motiōe qua aliquid mouetur essentialiter sicut ab efficiente puta de illa qua aliqđ mouetur de nō esse simpliciter ad esse simpliciter. nō aūt de actione accidētali qua aliquid habēs esse simpliciter mouetur subiectiue ad aliquid sibi possibile quo carebat ante. ¶ Ad scđm cōsimiliter diceretur ad minorem videlicet ꝙ licet primū ens quod est deus sit actus purus nō existēs ī potētia essentiali ad esse simpliciter: ⁊ ad nō esse/ cum sit necessario esse/ nec per ꝯñs sit mobile ab aliquo motiōe essentiali videlicet a non eē simpliciter ad esse simpliciter/nec etiā econuerso ab esse huiusmodi ad nō esse: non tñ est sic actus purus ꝙ careat omni potētia accidētali ad quodcūq; ipsi extrinsecū qđ potest in eo esse ⁊ nō esse. ⁊ ideo sicut agens liberū mouet seipm̄ nō de potentia essentiali ad actū essentialem et simpliciter: quia hac motione ab alio habet moueri: sed de potētia accidētali ad aliquē accidentalē ipsi possibilem actū: ita ⁊ de primo ente poneret aduersarius cōsimiliter esse dicendū. quare ⁊c. ¶ Ad tertiū consimiliter diceretur sicut ad primū: videlicet ꝙ quia agens primū mouet per modum amati ⁊ desiderati non arguitur ꝙ sit mobile: sed ꝙ sit immobile/ non simpliciter siue vl'r sed eo mō quo vnū mouet ab alio vt a causa finali. Hoc modo moueri ab alio/ vt a cognito ⁊ desiderato/est moueri ab ipso isto modo: videlicet metaphorice vt a fine. illud aūt potest esse causa finalis sui in essendo/ ⁊ esse in potentia vt moueatur a seipso etiā sicut a causa finali nō suipsius/sed alicuius sibi possibilis effectus. quare ⁊c. ¶ Ad quartū cōsimiliter diceretur: videlicet ꝙ ille modus arguēdi phi quo arguit ex medio ⁊ ex vno extremorum/ alterū tenet ī motione qua aliquid mouetur ab aliquo/vt a fine. si eñ est dare hoc extremū puta motū ab aliquo vt a fine ⁊ mediū qđ est mouēs ⁊ motum similiter ab aliquo ꝑ modum finis/ est dare alterum extremū qđ videlicet est mouens nō motū ab aliquo vt a fine. nō aūt valet hic arguendi modus de motione effectiua accidētali: licet etiā vt dictū est valeat de motione effectiua essentiali qua aliquid possibile est mobile ad esse simpliciter/⁊ ad non esse ab alio effectiue. ¶ Ad quintū apparet ꝙ non concludit: qm̄ illa maior quā accipit non videtur vera de aliqua mutabilitate videlicet nec de accidētali nec etiā de essentiali. cū eñ materia sit ingenerabilis ⁊ īcorruptibil' nulla forma creata quātūcūq; ab ea distincta potest esse minus mutabil' q̄ sit ipsa loquēdo de mutabilitate qua possibile dicit mobile ad esse simpliciter et quādo est ad nō esse totaliter. nō videtur etiā eē vera de mutabilitate accidentali. quia hoc modo materia est immobil' a seipa: nō aūt omnis forma. Si aūt maior illa intelligitur de mutabilitate essentiali non que est a non esse totaliter ad esse simpliciter: sed de illa q̄ est a potentia materie essentiali ad actū forme substātialis: sic est vera: ex ipsa tñ nō sequitur nisi ꝙ deus sit tā a se q̄ ab alio immutabil' isto modo subiectiue videlicet sicut ad actū alicuius forme substātialis. nō aūt sequitur ex hoc quin possit moueri accidētaliter seu ad actū forme accidentalis. ¶ Ad sextū apparet etiā ꝙ non cōcludit euidēter. qm̄ vtraq; p̄missarū ab aduersario negaretur. argueret eñ primo aduersarius ꝙ maior sit falsa: videlicet ꝙ oīs ꝑfectio quā melius est cuilibet habere q̄ nō habere sit in deo: qm̄ posse existere ⁊ agere circūscripto omni alio supposito ab isto realiter distincto est ꝑfectio quā melius eēt isti ⁊ cuilibet alteri supposito habere q̄ non habere. esse etiā necesse esse a seipso nō ab aliquo alio ꝓducēte est talis perfectio vt diceret aduersarius. sed ista nō cōueniūt diuinis suppositis. nō eñ aliquod diuinū suppositū pōt existere nec agere sine alio ab ipso realiter differēte. nullū etiā suppositū diuinū ꝓductū est necesse esse a seipso sed ab alio originaliter vz a se ꝓducente ipsum. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia ꝑfectionis esset in omni supposito ꝙ nihil esset in ipso nisi qđ est ꝑfectio simpliciter. sed hoc vt diceret aduersarius nō cōuenit alicui diuino supposito: cū nulla ꝓprietas ꝑsonalis sit ꝑfectio simplicit': nec etiam multi doctores catholici cōcedūt. ergo ⁊c. ¶ Sic igitur apparet ꝙ licet p̄dicta ꝯtra maiorē illius rationis obiecta nō valeant nec cōcludant/tñ ipsam ineuidētem reddunt ⁊ de eius veritate aduersariū dubitare faciunt. ¶ Minor etiā negaretur. diceretur eñ ꝙ talis totalis immutabilitas nō esset ꝑfectionis/sed imꝑfectionis/⁊ tolleret omnē cōtingētiā istorū inferiorū ⁊ aliorum omniū futurorum. qđ eñ est oīno immobile/ nō est indeterminatū ad posse agere ⁊ non agere/ad posse vnū acceptare/⁊ alterū respuere. ⁊ ita omne qđ est ab agēte totaliter immutabili est ab ipso nō contingēter: sed omnia sunt a deo cōtingēter nō necessario. ergo ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima ꝯclusio est: ꝙ euidētius ꝓbatur deū esse immutabilē essentialiter q̄ accidentaliter. ¶ Hec apparet ex predictis rationibus adductis ad ꝓbandū deū esse immutabilem vtroq; istorum modorum. qm̄ tā illa ratio q̄ probat deum esse essentialiter immutabilē quia est ens necessariū/ q̄ illa alia qua arguitur idem quia est ens primum est incōparabiliter euidētior ⁊ p̄missas accipit notiores q̄ aliqua sex aliarū p̄dictarū quibus ꝓbatū est deū esse immutabilē vl'r: nō tñ specialiter sed etiā accidētaliter: vt apparet ex respōsionibus datis ad eas. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia cuicūq; tā catholico q̄ heretico est notius ꝙ primum ens est necesse esse /impossibile nō esse simpliciter q̄ ꝙ sit ens nullam potētiā habēs ad aliquod accidēs vel ad aliud quodcunq; ab ipso distinctū qđ possit in ipso esse accidentaliter ⁊ non esse. sed ex hoc ꝙ primū ens est necesse esse arguitur immutabile essentialiter. ex hoc aūt ꝙ nō est in potētia ad aliqđ sibi possibile arguit esse accidētaliter immutabile. ergo ⁊c. ¶ Maior apparet. quia etiā scđm veritatē fidei in verbo diuino sustētat realiter homo/nec minus scđm multos doctores catholicos ponētes accidēs esse a diuino supposito assumptibile/posset accidēs in eo hoc supposito sustentari q̄ ipse homo assumptus sustentetur de facto/homo etiā assumptus posset dimitti/⁊ iterum reassumi. sed hoc videlicet hominē vel quodcunq; aliud ens creatum sustentari de nouo in deo nō videt posse fieri nisi deus ad hoc esset aliquo modo ī potētia accidētali: qua vz sine mutatiōe aliqua tñ sui esset in potētia ad tale ens in eo sustētabile assumēdū vel nō assumēdū. nullo aūt mō potest poni in potentia essentiali que est ad esse simpliciter ⁊ ad nō esse. ergo ⁊c. ¶ Hec de secundo.

Quantũ ad tertium & vltimũ: vbi est respondendũ ad aliqua que possent argui contra aliqua supradicta: Arguitur primo: ꝙ deus sit mutabilis essentialiter: quoniã nõ est maior repugnãtia inter esse ⁊ non esse dei ꝙ̃ inter esse ⁊ nõ esse cuiuslibet alterius rationis entis creati: qm̃ equaliter sunt repugnantia cuiuscunqꝫ cõtradictionis extrema. ergo nõ minus potest esse transitus ab esse dei ad nõ esse ꝙ̃ ab eẽ entis creati ad nõ esse. quare ⁊c. ¶ Secũdo arguitur ꝙ eius sciẽtia sit mutabilis: qr deus potuit scire heri aliquid esse futurũ qđ modo non scit esse futurum. ergo eius sciẽtia est mutabilis. ¶ Tertio arguitur de volitione. quoniã deus potuit voluisse quid fore qđ mõ nõ vult fore. ergo ⁊ ei⁹ volitio potuit eẽ mutata. ¶ Quarto arguitur: ꝙ sit mutabilis: imo ꝙ etiam de facto mutatus fuerit accidentaliter: quoniã omne illud in quo aliquid ab ipso distictũ realiter potest recipi ⁊ existere nouiter/ est mobile accidẽtaliter: sed de⁹ est in quo etiã de facto homo assumptus ab eo distinct⁹ accidẽtaliter fuit nouiter: ergo sicut nouiter dealbatus accidentaliter est mutatus: ita et nouiter humanatus. ¶ Confirmaꝛ. quia nõ magis albedo videtur nouiter sine aliqua mutatione posse poni in deo ꝙ̃ in aliquo ente creato: sed in nullo ente creato potest realiter poni albedo nouiter quin eo ipso illud dicatur mutatũ accidẽtaliter: cũ nec accidẽtaliter esse mutatũ sit aliud ꝙ̃ ipm̃ esse sub aliquo accidẽte qđ nõ erat in eo ante/ vel carere eo iam quod habebat prius. sed in deo potest esse accidens realiter de nouo/ supposito ⁊ cõcesso ipm̃ posse assumi ab eo. ergo ⁊c. ¶ Quinto arguitur: ꝙ possit ꝓbari ita euidẽter ⁊ ꝯsimiliter deum esse immutabilem accidẽtaliter sicut ꝓbatũ est ipsum esse immutabilẽ essentialiter: cui⁹ contrariũ dictũ est in articulo p̃cedẽti. hoc aũt apparet accipiẽdo totã multitudinẽ entiũ mutabiliũ: ⁊ de ipsa arguendo sicut argutum est in p̃cedẽtibus de multitudine entiũ p̃dictorũ sic. tota multitudo entium mutatorũ est mutata: sed nõ potest esse mutata ab aliqua parte eius. ergo oportet dare aliquod ens immobile mouẽs ipsam. quare ⁊c. ¶ Ad ista p ordinẽ respõdetur. ¶ Ad primũ. si intelligatur ꝙ equalis sit repugnantia inter omnia contradictionis extrema vt simul sumpta/ potest cõcedi: qr cuiuscũqꝫ cõtradictionis extrema vt simul sumpta sunt impossibilia. sed ex hoc nõ sequitur qđ infertur. non eniꝫ sequitur: ita est impossibile ⁊ ꝯtradictionẽ implicans lapidẽ vel hominẽ sicut deũ simul esse ⁊ non esse: ergo non minus potest esse transitus successiuus ab esse lapidis vel hominis ad non esse ꝙ̃ ab esse dei ad non esse ipsius. Si autẽ intelligatur ꝙ sit equalis repugnantia inter p̃dicta diuersarum contradictionũ extrema non vt simul sumpta/ sed vt successiue acceptibilia/ sic est euidẽter falsum: quia inter nullius entis contingẽtis quale est omne aliud a deo/ esse ⁊ post esse non esse/ est aliqua repugnantia que tñ est inter esse ⁊ nõ esse dei. cum enim deus sit necesse esse: ⁊ per consequẽs impossibiꝉ nõ esse: eque est impossibile post dei esse sequi non esse sicut ipsum deum vel quodcũqꝫ aliud ens creatum esse insimul ⁊ non esse. quare ⁊c. ¶ Ad secundũ respõdetur ꝙ licet deus heri vel ab eterno potuerit scire aliquid esse futurum qđ nũc nõ scit esse futurum/ ex hoc non sequitur ꝙ sua scientia sit mutata. quia ꝙ modo deus non sciat illud futurum: aut hoc est quia ipsum quod preuidit futurum est iam in esse positum/ nec per consequẽs scitur a deo vt futurum sed vt presens/ vel hoc est quia deus nunꝙ̃ illud presciuit licet prescire potuerit esse futurum. sicut enim potuit facere aliud vniuersum/ ita ⁊ potuit preuidere ab eterno ipsum esse futurum. Si ponaꝛ primũ/ nõ sequitur ꝙ diuina sciẽtia sit mutata. eodem enim actu omnino inuariato/ quo deus cognoscit aliquid fiẽdũ esse futuruꝫ anteꝙ̃ sit factũ ipsum intelligit esse factum ⁊ non futurum quãdo est in esse positum. Si ponatur secundum consimiliter est dicendum: nec enim si deus presciuisset ⁊ voluisset ab eterno aliud vniuersum/ ex hoc eius volitio vel intellectio esset innouata in aliquo nec mutata. nec enim ex hoc ꝙ aliquid potuit esse obiectum intellectionis ⁊ volitionis diuine qđ nũc nõ est nec fuit ab eterno obiectum/ arguitur aliqua mutabilitas in eius intellectione nec in volitione. potuit enim aliquid esse obiectum ipsius qđ non fuit de facto absqꝫ aliqua sui mutatione. quare ⁊c. ¶ Ad tertium consimiliter est dicendum. ¶ Ad quartum in tertio est respõsum. ¶ Ad quintum ⁊ vltimũ apparet ꝙ nõ est simile nec potest sic argui de mutatione accidentali sicut arguitur de productione siue de mutatiõe essentiali. quoniã arguendo de mutatione accidentaliter mutabilium/ minor illa est falsa que dicit ꝙ multitudo accidentaliter mutatorum non potest esse mutata ab aliqua ei⁹ parte: quoniam licet idem nõ possit seipsum producere: nec per consequens aliquid possit mutari substantialiter seu essentialiter a seipso: potest tamen vnum ⁊ idẽ mouere accidẽtaliter semetipsum. idem enim potest esse mouens ⁊ motum: licet non producẽs ⁊ productum. ⁊ ideo licet arguendo de multitudine omniũ entium producibilium ⁊ essentialiter mutabiliũ ista minor que dicit ꝙ tota multitudo entium producibilium vel productorũ seu a non esse ad esse simpliciter mutatorum nõ potest eẽ ꝓducta ab aliqua parte eius/ sit vera: cum idem vt dictũ est non possit producere semetipsum: non tamen ista est euidens licet vera que dicit ꝙ tota multitudo entiũ accidentaliter mutabilium non potest mutari ab aliqua parte taꝉ multitudinis: quia nec ista potest probari nisi ex hoc ꝙ idem non potest mouere seipsum. hec autem negatur vt predictum est de motione accidentali/ licet sit vera de motiõe essentiali. quare ⁊c. ¶ Sic ad questionẽ. ¶ Ad rationem in principio negatur illa maior assumpta. non enim ad hoc ꝙ deus dicatur nouiter agens/ requiritur nisi nouus effectus: sicut nec ad hoc ꝙ dicatur nouiter dominus requiritur nisi tantummodo nouus seruus. non videtur etiam esse vera in agẽte creato. non eñi ad hoc ꝙ vnus ignis producat nouiter alium est necessarium ignem producentem mutari ad formam aliquam a producto igne differentem ipsi nouiter aduenientem/ puta ad actionem seu productionem aliquam relatiuam: quoniam productio effectus minus distincti a producẽte non magis exigit mutationẽ ad formam aliquaꝫ aliã a forma producentis ꝙ̃ productio effectus magis a producente distincti: sed actiua ignis productio et passiua magis per te distinguitur ab igne producente ꝙ̃ ignis ꝓductus. ergo sicut ponis huiusmodi actiuam productionem esse ab igne effectiue: ⁊ in ipso recipi nouiter subiectiue absqꝫ forma aliqua precedẽte ad quã sit prima mutatio generantis ignis: eadem ratione potes ⁊ debes cõcedere ab isto igne posse fieri nouiter alium effectiue absqꝫ mutatione aliqua ignis generãtis ad formam aliquã precedentem vel sequentem ab ipso igne genito realiter differentem. quare ⁊c. ¶ Confirmatur. quia non magis forma aliqua a subiecto producta potest recipi nouiter ĩ subiecto non mutato ad formam aliam precedentem/ ꝙ̃ aliqua alia possit nouiter fieri sine mutatione tali ab eo et in ipso tamen nõ recipi subiectiue: sed ignis ꝓductus non recipitur in producente subiectiue: sed est ab ipso tãtummodo effectiue. productio autem hm̃õi respectiua diciꝛ ab ipso fieri effectiue/ ⁊ in eo non mutato ad formã aliam recipi nouiter subiectiue. ergo ⁊c.

CIrca distinctionẽ nonã in qua magister ostendit primo qđ est de generatione filij sentiendum Et secũdo qualiter est de ipã loquẽdũ: Quero de istis duobus. Et primo de primo: vtrũ in diuinis sit generatio/ ⁊ inter generans ⁊ genitũ aliqs ordo. ¶ Et videtur ꝙ sic. qr vbicũqꝫ est ꝓducens suppositum ⁊ productum ibi est vera generatio/ ⁊ inter generans ⁊ genitum aliquis ordo: cum inter quecũqꝫ quorũ vnũ est ab alio sit aliquis ordo: sed ĩ diuinis est producẽs suppositũ et productũ. ergo ⁊c. ¶ Contra. quia vbi est vnicum ens tantũmodo nõ potest esse generatio nec aliqua alia realis ꝓductio: sed nec aliquis ordo: cũ tã oĩs ꝓductio ꝙ̃ ordo habeat esse inter distincta: sed in diuinis est tantũ vnicum ens numero ⁊ nõ plura. ergo ⁊c. ¶ Respõsio. vbi sic procedam. Primo eniꝫ inquirã an in diuinis sit realiter generatio ⁊ spiratio. Secundo. an inter productum suppositum ⁊ producens sit aliquis ordo. Tertio soluã aliqua dubia circa ista.

Quãtum ad primũ: est opinio cuiusdã dicẽtis tã ĩ distinctione ista ꝙ̃ ĩ distĩctione tertia q̃stione de imagine ꝙ in diuinis esse generationem potest sic ꝓbari. In quocũqꝫ est intellectio ibi est oẽ illud qđ p se ꝯuenit intellectioni: sed in deo est intellectio cũ in eo sit oĩs pfectio simpliciter. g̃ ⁊ in ipso est qđ p se ꝯuenit intellectioni: sed esse illud quo intellectus format obiectũ actiue in esse obiectiuo p se cõuenit intellectiõi: ergo in diuinis est intellectio qua obiectũ formatur actiue in esse obiectiuo sed obiectũ primũ sic formatũ nõ est ens diminutũ nec inherens cũ nulla sit in deo impfectio. ergo est perfectum ⁊ subsistens. sed hoc ⁊ nihil aliud est deum dici vel generari. ergo ⁊ generatio est in diuinis. ¶ Sed ista ratio nõ cõcludit. Primo. quia falsum supponit: vcꝫ ꝙ intellectioni ꝯueniat ꝙ p ipsam obiectũ eius in aliquo esse formetur. hoc eñi falsum est etiã in creaturis vt in p̃cedẽtibus fuit dictũ: ⁊ multo magis ĩ diuinis: qm̃ intellectio diuina est ab essentia totaliter indistincta. qua quidẽ intellectione prima ꝑsona nõ aliter scđam ĩtelligit ꝙ̃ tertiã vel seipsam et essentiã ab oĩbus indistinctã: ⁊ ita si diuine intellectioni cõueniret ꝓducere obiectũ intellectum ĩ esse cognito seu obiectiuo: nõ magis secunda ꝑsona ꝙ̃ tertia: nec magis ꝙ̃ ꝑsona nec ꝙ̃ essentia esset tale obiectũ ꝓductũ: qđ est euidẽter falsum. ¶ Secũdo. quia intelligere cõuenit omnibus ꝑsonis. ergo ⁊ verbũ dicere seu generare: supposito vt cõcedis ꝙ verbũ dicere nõ sit aliud ꝙ̃ deũ intelligere seipm̃/ ⁊ p huiusmodi intelligẽdi actũ ꝓducere in esse obiectiuo primũ eius obiectũ. hoc autem est falsum. ¶ Tertio. quia diuina essentia nõ habet p ꝓductionem aliquã ꝙ cognoscat seipsam/ nec ipsi p ꝓductionẽ cõuenit ꝙ sit cognita a seipsa. ergo nec ꝯuenit deo p ꝓductionẽ ꝙ sit in esse cognito. sed vt dicit ista opinio deus ĩ eẽ cognito est filius ⁊ in esse dilecto spiritus sanctus. ergo filius nõ est ꝓductus nec etiã spiritus sanctus. ¶ Cõsequẽtia est euidẽs. qm̃ qđ ꝯuenit deo sine ꝓductione non est ꝓductũ: sed ꝙ deus sit cognitus vel dilectus/ hoc nõ habet ex aliqua ꝓductione. ergo ⁊c. ¶ Quarto. qr si deũ generari seu dici non est vt accipit ista opinio nisi ipm̃ in esse obiectiuo ꝓduci/ quelibet ꝑsona erit verbũ genitum qđ est abominabile ⁊ absurdũ. ¶ Consequẽtia ꝓbaꝛ. qm̃ deũ in esse obiectiuo ꝓduci vt dicis est ipm̃ intelligi. ergo oẽ illud qđ est deus a se intellectus est in esse obiectiuo ꝓductũ/ ⁊ p ꝯñs verbũ genitũ a quocũqꝫ a quo in esse obiectiuo hm̃õi est ꝓductũ: sed q̃libet ꝑsona est deus tã a se ipsa ꝙ̃ a qualibet alia intellectus. ergo q̃libet est verbũ genitũ tã a seipsa ꝙ̃ ab omni alia. hoc aũt est euidẽter falsum. ergo ⁊c. ¶ Et ideo quantũ ad istũ articulũ aliter est dicẽdũ. ¶ Ad cuius euidẽtiã est sciẽdũ ꝙ aliud est q̃rere vel dicere in diuinis esse ꝓductionẽ/ ⁊ aliud hoc posse ꝓbari p aliquã rationẽ/ ⁊ aliud ꝙ hoc possit ꝓbari p rõnẽ aduersariũ ꝯuicẽtẽ/ ⁊ aliud ꝙ possit ꝓbari nõ p talẽ infidelẽ aduersariũ cõuincẽtẽ: sed p aliquã aliã catholicum in fide aliqualiter roborantẽ. aliud etiã est ꝓbare conclusionẽ istã videlicet diuinã ꝓductionẽ infideli p naturalẽ rationẽ/ ⁊ aliud p miracula ⁊ supernaturalia signa.

Hoc premisso: pono quatuor conclusiones. ¶ Prima est: ꝙ ĩ diuinis est ꝓprijssime ⁊ realiter duplex necessaria ꝓductio: passiua videlicet generatio et spiratio. ¶ Hec est nota catholico: qm̃ constat ex fide esse tres personas: a quarũ prima est secũda/ ⁊ a prima et a secũda tertia. sed ꝓductio non est aliud ꝙ̃ aliqua realiter distĩcta: quoꝝ vnũ est ab altero. ergo ⁊c. ¶ Maior habetur in symbolo Athanasij: vbi dicitur ꝙ filius a patre solo est nõ factus nec creatus sed genitus/ ⁊ spiritus sanctus a patre ⁊ filio nõ creatus nec genitus sed ꝓcedẽs. Quare aũt magis ꝓductio filij ꝙ̃ ꝓductio spũs sancti dicaꝛ generatio: ⁊ quare ecõuerso ꝓductio spirit⁹ sancti et nõ ꝓductio filij dicatur spiratio: postea in sequẽtibus dicetur. ¶ Secunda ꝯclusio est: ꝙ ista ꝯclusio vcꝫ in diuinis esse ꝓductionẽ/ ꝓbari potest tã fideli ꝙ̃ etiã infideli p miracula vt p q̃dam supnaturalia signa. ¶ Hec apparet. qm̃ cũ deus nõ approbet aliquã falsitatẽ: nec p cõsequẽs assentiat alicui asserenti eam p ipsum aliqua mirabilia operãdo: sequitur ꝙ omne illud sit verum qđ quidem diuersis asserentibus ⁊ pro ipso in diuersis mundi partibus se morti exponentibus deus ipse astitit ad operãdum per ipsos diuersa mirabilia sibi soli possibilia: sed huiusmodi articulus fidei ⁊ omnes alij sunt tales vt apparet in diuersis martyribus pro eorum veritate defensanda se morti exponentibus: per quos deus fuit mirabilia ⁊ portẽta ĩnumerabilia operatus. ergo ⁊c. ¶ Tertia conclusio est: ꝙ cõclusio ista videlicet ꝙ in diuinis sit generatio vel alia quecunqꝫ productio nõ potest per rationem aliquam naturalẽ probari alicui infideli. ¶ Hec est euidens. quia omnis cõclusio que potest probari alicui habet aliquas premissas ea notiores ipsi: sed ad istã cõclusionem ꝓbandam infideli nõ possunt alique premisse accipi: quarum vtraqꝫ sit ipsi euidentior siue notior ipsa conclusione probanda: immo vel vtraqꝫ vel saltem altera premissarum naturaliter possibilium viatori/ ex quibus potest cõclusio ista probari/ est eque incuidẽs sicut ipsa probãda cõclusio infideli/ nec per ꝯñs ex eis mouereꝛ ad cõclusionem huiusmodi cõcedẽdam. g̃ ⁊c. ¶ Cõfirmatur. quia trinitas personarum cũ vnitate essentie ab eis in re extra totaliter indistincte nullo modo est demõstrabilis nec attingibilis naturaliter in hac vita. q̃re ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima cõclusio est: ꝙ in diuinis esse productionẽ potest ꝓbari catholico p aliquã rationẽ nõ euidẽter ꝯclusionẽ huiusmodi inferẽtẽ sed eius assensuꝫ fideli roborantẽ. ¶ Hec ꝯclusio apparet discurrẽdo per rationes doctorũ catholicorũ que adducũtur ad hoc ꝓbandũ videlicet generationẽ ⁊ spirationẽ existere in diuinis. licet eñi rationes huiusmodi quas ꝓpter vitãdã ꝓlixitatẽ recitare hic omitto/ cõclusionẽ istã euidẽter nõ inferant: fidem tñ fidelis roborant p hoc: quia p tales rationes articulus iste min⁹ apparet fideli impossibilis ꝙ̃ ante ipsas. potest eñi fidelis nõ obstante fide sua habere cõtra articulũ fidei aliquã rationẽ quã nescit soluere: cui⁹ rationis solutio ipsi apparere poterit ꝓpter ratiões ipsi adductas ad probandum articulum supradictum. sed

omne illud est roboratiuū assensus fidei per qđ potest fidelis soluere aliquid qđ videtur esse cōtra articulū fidei. ergo ꝛc. ¶Hec de primo.

Quantū ad secundum est sciendum: ꝙ alius ē ordo nature/alius ordo originis/ ꝛ alius ordo durationis vel tēporis. Ordo eñ durationis vel tēporis est inter illa quorū vnū est prius alio duratione: sic ꝙ prius duratione est aliquādo puta in illo priori/illo quod est ipo posterius non existēte. Ordo aūt nature est inter illa quorū vnū est sic alio prius ꝙ minus ipsi repugnat ꝙ p̄cedat etiā duratione vel tēpore alterū qđ videlicet dicit̄ posterius eo scđʒ naturā/ꝙ ecōuerso: nisi aliud obuiaret Ordo aūt originis ē īter illa quoꝝ vnū ē alteri⁹ ꝑncipiū ꝓductiuū: cui etiā min⁹ repugnat p̄cedere t͏pe siue duratiōe suū ꝓductū posteri⁹/ ꝙ ecōuerso nisi aliđ obuiaret.

Hoc premisso pono quatuor conclusiones. ¶Prima est: ꝙ oēs tres ordines supradicti/ vcʒ tēporis siue durationis/nature/ ꝛ originis attēdūtur penes eadē signa mēsure vcʒ penes īstantia temporis differēter. ¶Hec apparet. qm̄ eē prius natura alio est posse existere sine eo/vel ipsi minus repugnare illud quo dicit̄ esse prius p̄cedere ꝛ sine eo existere ꝙ ecōuerso. prius aūt origine significat illud idem: ꝛ cū hoc addit ꝙ posterius origine sit a priori. prius autem duratione est precedens suū posterius sic de facto ꝙ pro illo īstāti quo p̄fuit pri⁹ non erat posterius. sed prius ꝛ posterius quocūqʒ predictorū modorū vidētur accipi penes tēporis instātia differenter. ergo ꝛc. ¶Contra cōclusionem istam arguunt multi: tenētes oppositam: videlicet ꝙ nec ordini nature nec originis correspondeāt signa alicui⁹ mēsure. qđ quidem probāt. Primo. quia aut signa huiusmodi essent entia realia vel rationis. sed non rationis cū omni tali ente circūscripto qđ est prius natura vel origine est prius. nec entia realia. quia aut essent ipsemet res que ordinantur/ aut aliqua alia ab eis distincta. non primū: quia nihil mēsurat seipsum. nec scđm: quia omni alio a priori ꝛ a posteriori natura vel origine circūscripto manet prius ꝛ posterius sicut ante. ergo ꝛc. ¶Secūdo. quia esse prius natura alio/est posse existere alio nō existente: esse aūt prius origine est eē illud a quo est posterius: sed omnib⁹ signis vel instantibus circūscriptis adhuc prius natura potest esse sine posteriori: ꝛ prius origine est a quo posterius. ergo ꝛc. ¶Tertio. quia totum p̄cedit quālibet sui partem aliqua prioritate. ergo si sic precedere est habere talia signa/ totū esset in aliquo signo nature in quo non esset aliqua eius pars. hoc autē est impossibile. ergo ꝛc. ¶Quarto. quia ī diuinis ē ordo originis ꝛ nature: sed ordo talis in diuinis non potest attēdi penes instantia tēporis siue durationis. ergo ꝛc. ¶Sed cōtra opinionē istā arguitur quia videtur ꝯcedere ꝛ ponere opposita ꝛ oīno incōnexa qm̄ si esse prius natura alio est vt concedit posse existere sine eo/ergo qđ est prius natura alio potest esse in aliquo instanti durationis sine illo. ex quo sequitur ꝙ hic ordo est respectu instantiū tēporis. ergo ponere nature ordinē inter aliqua/ꝛ ponere ipsum nō debere attendi penes signa siue instātia temporis aliqua/ est ponere opposita. ¶Ad primū qđ arguitur ī cōtrariū/respōdetur ꝙ signa huiusmodi sunt instātia vel partes tēporis. ꝛ ita ponentes ꝙ tēpus nō est aliquid extra in re: sed tm̄ in mēte seu in imaginatione/habēt dicere consequēter ꝙ talia signa sunt entia rationis nō realia sine quibus nō conciperetur prius ꝛ posterius/nec per consequēs ordo. ¶Ad secundum respōdetur ꝙ nō est vera maior assumpta: videlicet ꝙ esse prius natura alio sit posse existere sine ipso: quoniā tūc etiā accidēs esset prius natura substātia: cū possit existere sine ea. Nō potest etiā dici ꝙ esse prius natura sit posse esse sine alio/ꝛ nō ecōuerso. quia tunc nihil esset prius natura alio in creatis: cū quorūcunqʒ realiter distinctorū vnū possit ꝑ diuinā potentiā fieri sine alio ꝛ ecōuerso: sed prius natura dicit̄ eē illud cui ex sua ꝓprietate ꝛ cōditione magis cōuenit posse existere sine alio ꝙ ecōuerso/licet etiā alteri qđ videlicet dicit̄ posterius natura/ possit cōpetere hoc puta sine priori existere absolute. Et quādo addit̄ ꝙ sine talibus signis prius pōt esse sine posteriori: dico ꝙ hoc est impossibile. q2 si potest esse sine alio/ergo in instanti temporis vel eui vel eternitatis. ¶Ad tertiū appet ꝙ maior assumpta est falsa. nō eñ totū est prius sed est posteri⁹ natura/licet sit prius ꝑfectione: alias posset existere sine eis: cum prius vt proprie sumptū sit posse existere sine posteriori. quare ꝛc. ¶Ad quartū dicēdum ꝙ ī no ordo nature ꝛ originis in diuinis est attendenda penes instātia tēporis modo in sequentibus explicando. ¶Secunda conclusio est: ꝙ in diuinis nō est/nec esse potest aliquis ordo durationis. ¶Hec est euidens. quoniā ordo durationis tantū est possibilis inter illa quorū vnū potest sic alterū p̄cedere ꝙ potest esse in illo priori/ipso posteriori non existente: sed hoc est impossibile diuinis personis: tum propter ipsarū essentialē idētitatem quā nō habent illa quoꝝ vnū potest esse sine alio: tum ꝓpter ipsarū omniū essendi necessitatē. q2 videlicet quelibet est necesse esse/cui repugnat non esse. cū eñ omnes sint vna diuinitas ꝛ vna essendi necessitas/ sequit̄ ꝙ non esse vniformiter ꝛ equaliter repugnat cuilibet ꝑsonarum/nec per consequēs potest vna aliam duratione precedere. quare ꝛc. ¶Tertia cōclusio est: ꝙ in diuinis est ordo nature aliquo modo ꝛ non alio modo sumptus. ¶Hec declaratur. Ad cuius euidētiam est sciendum ꝙ ordo nature quantū spectat ad ꝓpositum dupliciter potest sumi. Uno modo ꝓprie vt diuiditur cōtra ordinē durationis: ꝛ sic est inter illa quorū prius licet de facto sit cum posteriori simul duratione: tamen ex cōditione sua magis duratione posset p̄cedere illud quo dicitur prius ꝙ ecōuerso. hoc modo dicitur ꝙ substantia est prior ordine nature suo accidēte ipsi etiā coeuo: quia licet accidēs ipsum posset duratione substantiam precedere ꝛ sine ea existere/sicut ecōuerso substantia sine accidente: magis tamē cōuenit substantie posse accidēs p̄cedere ꝛ sine eo existere ꝙ econuerso. Alio modo accipitur ordo nature vt etiam diuiditur cōtra ordinē duratiōis/ vt est inter illa quorum prius nō potest existere sine posteriori nec ecōuerso. esset tamen minor repugnātia ꝙ illud qđ dicitur prius eēt sine alio ꝙ ecōuerso nisi aliud obuiaret. ¶Hoc secūdo modo ordo nature sumptus magis distinguitur cōtra ordinē durationis ꝙ vt primo modo sumptus. qm̄ ordo nature vt primo modo sumptus est cōpossibil̄ cum ordine durationis: nō autē vt secundo modo acceptus. ¶Tunc ex hoc apparet cōclusio: quoniam ordo nature vt primo modo sumptus nō est in diuinis magis ꝙ ordo durationis: sed tātum vt secundo mō acceptus. ¶Primū ꝓbatur. quoniā ordo nature illo primo mō sumptus est p̄cise inter essentialiter distincta. vnde ordo nature vt sic sumptus est ordo inter diuersas essentias seu naturas cōstat enim ꝙ omne potēs existere sine alio/sicut potest prius natura isto modo esse sine posteriori suo/est distinctum essentialiter ab eo: sed in diuinis non est aliqua diuersitas sed omnimoda vnitas essentialis. ergo ꝛc. ¶Cōfirmatur. q2 illoꝝ q̄ sunt equaliter necesse esse nullū pōt esse sine alio: sed oēs diuine ꝑsone sunt necesse eē: ergo nō tm̄ de facto sūt sim̄l eternitatis duratiōe: sʒ etiā īpossibile est aliter se habere. q̄re ꝛc. ¶Scđm vcʒ ꝙ alio mō sumptus ordo nature sit in diuinis/ declarat̄. qm̄ vbicūqʒ sūt aliqua quoꝝ vni min⁹ repugnaret nisi aliq̄d hoc

impediret p̄cedere alterū duratione ꝙ econuerso ibi ē ordo nature isto modo. sʒ in diuinis sunt suppositum ꝓducens ꝛ suppositum ꝓductuʒ: ꝛ lʒ q2 ꝓductum suppositū ꝛ ꝓducens sunt ideʒ necesse esse nō magis ꝓducēs possit esse sua ꝓductio ꝙ ꝓductū suppositum sine ipso ꝓducente econuerso tm̄ nisi hoc impediret vtiqʒ minor repugnantia esset ꝙ ꝓducens suppositum p̄cederet ꝓductum ꝙ econuerso. nullo eñ modo aliquod ꝓductū etiam a ꝓducente essentialiter distinctum pōt duratiōe p̄cedere suum principium ꝓductiuum: sed bene ecōuerso vt apparet in creaturis. ergo ꝛc. ¶Quarta ꝛ vltima cōclusio est ꝙ in diuinis est ordo originis. ¶Hec apparet. quia ordo originis est inter quecūqʒ quoꝝ vnum est ab alio: puta posterius a priori: cui vcʒ priori min⁹ repugnaret nisi aliud obuiaret esse sine posteriori seu ipsʒ p̄cedere ꝙ ecōuerso: sed sic se hn̄t diuine ꝑsone vt apparet. ergo ꝛc. ¶Et si dicas ꝙ ordo originis nō potest poni nec ordo nature nisi inter essentialiter distincta/ ꝯcedo accipiendo ordinem nature illo mō superius explicato/ꝛ ordineʒ originis consimiliter: vcʒ vt est inter illa q̄rum vnum puta illud qđ est alterius ꝓductiuuʒ potest existere sine eo cuius est ꝓductiuum. non aūt accipiendo ordinem nature ꝛ originis vt eis seu eorū extremis nō est cōpossibilis aliq̄s ordo durationis. hoc eñ mō ordo nature ꝛ originis nō tm̄ potest esse inter essentialiter indistincta/imo nec pōt esse inter aliqua alia essentialiter diuersa. ꝛ ita ī diuinis pōt eē ordo nature: cū iste nō solū sit inter illa quorum prius potest sine posteriori eē modo quo est in creatis: sed etiā īter illa quoꝝ vni puta priori min⁹ repugnaret nisi aliud obuiaret/p̄cedere duratione posteri⁹ ꝙ ecōuerso. est etiā ibi ordo originis/q2 nō tm̄ min⁹ repugnaret p̄ori existere sine posteriori/ꝙ ecōuerso nisi aliud obuiaret: sʒ ēt prius ipm̄ est posterioris originatiuū seu principium ꝓductiuū. qđ quidē dupliciter dicitur esse pri⁹ alio origine ī diuinis. Uno modo sicut suppositum ꝓducens est prius supposito ꝓducto. alio modo sicut illud qđ conuenit vtriqʒ dr̄ pri⁹ origine conuenire maxime si sit absolutū ꝓducenti supposito ꝙ ꝓducto. Cōsimiliter dupliciter aliquid pōt dici prius ordine nature alio in diuinis vt vcʒ non tm̄ suppositum producens dicatur prius nature ordine supposito producto/ sed etiam illud quod conuenit vtriqʒ dicatur prius nature ordine conuenire producenti supposito ꝙ ꝓducto: q2 non tm̄ esset nisi aliud obuiaret seu impediret/minor repugnantia ꝙ suppositum ꝓducens p̄cederet duratione productum ꝙ econuerso: sed etiaʒ ꝙ illud qđ est cōe vtriqʒ supposito producenti vcʒ ꝛ ꝓducto/prius duratione conueniret ꝓducenti supposito ꝙ producto. quare ꝛc. ¶Hec de secundo.

Quantum ad tertium & vltimum vbi est respondēdū ad aliqua q̄ possent argui ꝯtra dicta/arguitur primo ꝙ in diuinis non sit ordo nature. qm̄ inter illa que sunt simul natura non est prius aliquid alio secundum ordinem nature: sed om̄ia correlatiua ꝛ per cōsequens ꝑsona producens ꝛ producta siue actiua ꝓductio ꝛ passiua sunt simul natura. ergo ꝛc. ¶Confirmatur. q2 ordo nature non videtur distingui in aliquo ab ordine originis in diuinis. ¶Secundo arguitur ꝙ ibi nō sit ordo originis. qm̄ illa que sunt simul natura eodem sunt priora vel posteriora: sed actiua ꝓductio ꝛ passiua sicut ꝛ ipsum producens suppositum ꝛ productum sunt simul natura. constat autēʒ ꝙ productio passiua nō est prior origine producto magis ꝙ ipsum productum suppositum sit prius origine semetipso: ergo nec actiua ꝓductio nec producēs suppositum est prius origine ꝙ ꝓductum. quare ꝛc. ¶Confirmatur. quia productio passiua non est aliud ꝙ productuʒ. ꝛ ita si precederet origine ipsum/vnū ꝛ idem esset prius origine semetipso. hoc autem est impossibile. ergo ꝛc. ¶Tertio arguitur ꝙ nō omne illud quod conuenit persone diuine a se precedat origine personam aliam productam. quoniam alias sequeretur ꝙ pater pri⁹ spiraret seu videret ꝛ esset beat⁹ ꝙ esset filius generatus cum spirationem habeat a seipso. hoc autem est falsum. ergo ꝛc. ¶Quarto ꝛ vltimo arguitur ꝙ etiam de facto minus repugnet prime persone precedere secundam duratione ꝙ econuerso. quoniam propter plura hoc repugnat prime persone ꝙ secūde. Prime enim persone non repugnat precedere secundam ex hoc ꝙ est ingenita/ nec ex hoc ꝙ est productiua secūde: quia si precederet ipsam duratiōe adhuc cum hoc posset stare ꝙ esset ingenita ꝛ secunde persone productiua. quare ꝛc. ¶Ad primum dico ꝙ omnes ꝑsone sunt simul natura: nec vna est ordine nature prior alia vt prius natura dicitur de illo cui ex conditione sua minus repugnat esse sine posteriori ꝙ ecōuerso. Et sic loquendo de ordine nature concessum est ꝛ ꝓbatum superius ꝙ in diuinis non est prius ꝛ posterius sed oīa sunt hoc modo simul. cum hoc tamen stat ꝙ accipiēdo ordinem nature alio modo/videlicet vt dicitur esse īter illa quorum vni minus repugnaret nisi aliud obuiaret esse sine alio ꝙ econuerso: in diuinis est prius ꝛ posteri⁹ isto modo: nec persone diuine sunt simul nature ordine vt sic sumpto. ¶Ad confirmationem: nō est inconueniens ꝙ eadem diuina persona vt ab ipsa est alia dicatur origine prior ipsa. vt autem sibi repugnaret minus nisi aliud obuiaret esse sine secunda siue ipsam duratione precedere ꝙ econuerso/dicatur nature ordine prior ipsa. quare ꝛc. ¶Ad secundum quando dicitur ꝙ illa que sunt simul natura eodē sunt priora ꝛ posteriora/ cōcedo loquēdo de illo genere prioritatis q̄ sunt simul/nō autem de alio. Et ideo quia actiua diuina productio et passiua sunt simul duratione ꝛ nature ordine modo preexposito intellecto/ eodem ꝛ omni illo quo vnum istorū est prius alio istis modis: videlicet duratione ꝛ ordine nature/ꝛ alterum. cuʒ hoc tamen stat ꝙ inter ipsa ē alius ordo prioritatis ꝛ posterioritatis videlicet originis pro quanto vnum eorum est ab alio ꝛ non econuerso. ¶Ad confirmationem concedo ꝙ passiua ꝓductio diuina non est aliud ꝙ productum sicut nec actiua aliud ꝙ producens. ꝛ ideo nullo prioritatis ordine passiua ꝓductio p̄cedit suppositum productum: sicut nec actiua producens: cum eodem ad seipsum non possit esse aliq̄s ordo realis qualis est ordo originis nature et durationis. nec quia persona producens ꝛ producta sunt simul natura sequitur ꝙ producta sit prior seipsa eo mō quo producens est prior ea videlicet origine. imo sequit̄ cōtrariū: quia sicut eē pri⁹ origine est esse alteri⁹ ꝓductiuuʒ/ita esse posterius est esse ab illo priori ꝓductū. prioritas autem ꝛ posterioritas originis stat cum simultate nature ordinis intellecti modo p̄expósito in diuinis. quare ꝛc. ¶Ad tertium conceditur ꝙ spiratio actiua prius origine conueniat patri ꝙ filio modo prius exposito hoc intelligendo: videlicet illo secundo modo quo vnum vt superius fuit dictuʒ dicitur prius origine alio in diuinis. nec tamē ex hoc sequitur ꝙ spiratio passiua que est simul nature ordine cum actiua/ precedat filiuʒ origine: quia vt dictum est eorum que sunt simul nature ordine vnuʒ potest esse prius alio origine: sicut in proposito. licet enim spiratio actiua ꝛ passiua sint simul natura/actiua tamē est prior origine ꝙ passiua. ¶Et quādo dicitur ꝙ tunc sequeretur ꝙ prius pater spiraret videret ꝛ esset beatus ꝙ filius existeret generatus: Si ꝑ hoc consequens videlicet per patrem prius spirare vel beatum esse ꝙ filium existere/intelligatur precise talis prioritas ꝙ minor esset repugnantia nisi aliud

obuiaret patris fruitionē ⁊ spirationē p̄cedere filiū ꝙ̄ econuerso conceditur ꝯñs. Si aūt ꝑ ipm̄ intelligaꝛ aliqua durationis prioritas vel quecūqꝫ alia a p̄dicta: inter patrem spirantem ⁊ beatum ⁊ filium generatum: cōsequētia est neganda. ¶ Ad quartum ⁊ vltimū respōdetur ꝙ falsum est illud assumptū: vcꝫ ꝙ pluribꝰ vijs seu propter plura repugnet reali repugnātia secunde ꝑsone p̄cedere primam ꝙ̄ econuerso. ¶ Ad ꝓbationem qñ dicitur ꝙ non repugnat persone inquantum est ingenita nec vt est secunde ꝓductiua ipsam p̄cedere: respōdetur ꝙ cum p̄ma ⁊ secunda sint idē essentialiter / nō sicut talis p̄cessio repugnat realiter secunde ꝑsone inquātū est genita: ita equaliter repugnat p̄me vt ipsa est eadē essentialiter cū ipsa secunda ꝑsona genita ⁊ cū eiꝰ gñatione passiua. ⁊ sicut hmōi talis vcꝫ durationis p̄cessio non repugnat ꝑsone prime inquantum est ingenita nec inquantum generat sed aliunde repugnat: ita nec repugnat secunde ꝑsone ex hoc ꝙ ipsa est eadem essentialiꝛ ꝑsone ingenite nec quia eadem essentialiter ꝑsone gñatiue: sed aliunde vcꝫ qꝛ idem secuꝫ absolute: ita ꝙ quot modis prioritas durationis repugnat realiter vni ꝑsone tot modis repugnat realiter cuilibet aliarum: cum omnes sint essentialiter idem necesse esse: ⁊ talis repugnātia non sit ꝑsonalis sed essentialis. ¶ Sic ad q̄stionem. ¶ Ad rationem in principio dicendum est ꝙ in diuinis licet sit vnicum ens essentialiter sunt tamen plures persone distincte realiter. quare ⁊c.

Secundo quero de secunda parte huius distinctionis: in q̄ magister inq̄rit quō de eterna generatione filij est loquēduꝫ vtrum debeat dici ꝙ dei filius semꝑ gigniꝛ vel semper est genitꝰ vel semꝑ gignetur. ¶ Et videtur ꝙ posset dici congrue quodlibet p̄dictorum. qm̄ eternū ⁊ immutabile ac totaliter inuariabile vniformiter pōt dici fuisse semꝑ esse ⁊ futurum siue ꝑmansurū eē: sꝫ constat ꝙ diuina generatio est eterna ⁊ inuariabiliter semper manens. ergo ⁊c. ¶ Contra. qꝛ illud quod est perfectum ⁊ completum / nec potest dici esse in fieri nec futurū: sed cōstat ꝙ diuina generatio est perfectissima ⁊ cōpleta: ergo nec potest dici esse in fieri nec futura: sed qđ generaꝛ videtur esse in fieri: qđ autem generabiꝛ est futurum. ergo ⁊c. ¶ Responsio vbi sic ꝓcedam. Primo cū incipiendo a notioribus ostendam quo modo sit vtēdū seu loquendum talibus sermonibus in creatis. ¶ Secundo ex hoc dicam ad quesitum: vcꝫ an sint proprij in diuinis.

Quantum ad primum dico ꝙ aliquis effectus cause est de quo vere dicitur ꝙ est ab ipsa ꝓductus ⁊ ꝙ producitur ⁊ etiam ꝙ producetur. Alius aūt qui ita dicitur ꝓductꝰ ꝙ non dicitur ꝓduci simul nec producēdus. ⁊ alius de quo dicitur ꝙ ꝓducitur ⁊ ꝙ ꝓducetur non autem ꝙ sit productus. ¶ Ad quoꝝ euidentiam est sciendum ꝙ siue actiua ꝓductio ⁊ passiua sit forma aliqua per se vna a causa secunda ⁊ a suo effectu distincta / siue non / qđ puto verius / triplex pōt poni differentia effectuum causarum secundarum quantuꝫ spectat ad ꝓpositum. effectuum enim causarum secundarum alius acquiriꝛ successiue: vcꝫ vna eiꝰ pars post aliam: sic tamen ꝙ taꝫ partes p̄cedentes ꝙ̄ sequentes postꝙ̄ adquisite sunt actualiter permanētes. hoc modo introducitur seu producitur naturaliter omnis forma intensibilis ⁊ remissibilis vt albedo. Aliꝰ aūt est effectus qui producitur simul totus sicut forma substantialis supposito ꝙ non sit intensibilis. Et tertiꝰ effectꝰ est qui sic successiue adquiritur ⁊ vnaq̄ꝫ eius pars post aliam inducitur ꝙ nunꝙ̄ partes eius sequentes sunt cuꝫ precedentibus simul actualiter permanentes. talis effectus ponitur esse tempus vel motꝰ / supposito ꝙ motus sit forma aliqua ꝑ se vna distincta a mobili ⁊ ab eiꝰ termino in re extra: de quo īquiretur postea in secūdo. Predictoꝝ omniuꝫ effectuū aliqui sunt a causis suis in fieri ⁊ in esse continue dependentes. alij autem dicūtur a suis causis dependere in fieri non in esse. omnis ille effectus dicitur a sua causa effectiua dependere ī fieri ⁊ in esse qui sic tam quantum ad suum fieri ꝙ̄ etiam quantum ad suum esse exigit suam causam ꝙ nec pōt naturaliter fieri nec factus manere actualiter sine ipsa ita ꝙ exigit causam ⁊ quantum ad suam efficientiam ⁊ quantum ad suam ꝑmanentiaꝫ. talis effectus est lumē a sole ꝓductum in medio ⁊ species genita ab obiecto. ille aūt effectꝰ dꝛ a sua causa dependere in fieri non in esse qui licet exigat causam quantum ad suam efficientiā non tamen quantum ad suam ꝑmanentiam: qꝛ postꝙ̄ ē factus potest causa eius a qua fuit productus posita vel amota vniformiter ꝑmanere. ¶ Ex hoc p̄misso ⁊ cōmuniter concesso apparet illud assumptum declarādū vcꝫ ꝙ aliquis effectꝰ dicitur factus esse ⁊ non fieri: vt ille cuiꝰ vna pars post aliam adquiritur successiue: sic tm̄ ꝙ postea eius partes omnes sunt actualiter permanentes: ⁊ magis ille cuius partes sic successiue adquiruntur ꝙ nunꝙ̄ possunt esse insimul permanentes vt tempus et motus. nec enim tempus vel motus ꝙ̄diu manet / nec etiam calor ꝙ̄diu successiue vna eius pars post aliam inducitur / dicitur perfecte factus sed fieri quando autem cessat adquisitio calor dicitur esse factꝰ nō autem fieri. tunc autē motus nō est qñ fieri eius cessat. Alius aūt effectus de quo nunꝙ̄ dicitur fieri sed factum vel futurum esse / est omnis ille qui adquiritur simul totus: nec dependet a causa sua quantum ad permanentiam: sed tantum quantū ad suā efficiētiā. nec eīꝫ supposito ꝙ ignis vnus generet aliū simul totum pōt dici ꝙ ignis generatur: sed ꝙ est vel erit generatus. de illo autem effectu qui dependet a sua causa in fieri et in esse potest dici continue fieri ⁊ factum esse: maxime si ꝓducitur simul totus / ⁊ etiā ꝙ fiet. sicut vere dicitur ꝙ lumē a sole in medio ꝓductum est vel fuit ab ipso ꝓductum / continue ꝓducitur ⁊ semꝑ ꝓducetur ꝙ̄diu remanebit. In hoc tamē differenter dꝛ talis effectus siꝛ totꝰ ꝓductus vt lumen a sole ⁊ species ab obiecto continue fieri ⁊ ille alius effectus cuius vna pars ꝓducitur post aliam successiue. qꝛ ꝑ hoc ꝙ prior effectus qui videlicꝫ est simul totus ꝓductus continue fieri dicitur nihil ipsi apponi intelligiꝛ sicut nec apponiꝛ. cuiꝰ cōtrariū est de illo cuius vna pars fit post aliam successiue. nec enī talis cōtinue fieri dꝛ nisi quia vna pars eius post aliam ꝓducitur. nō sic aūt dꝛ fieri continue alius effectus vt lumen a sole vel species ab obiecto: sed tm̄ qꝛ a cā sua dependet continue quo ad esse vnum. nec lumen generari a sole continue est aliud ꝙ̄ ipm̄ ab eo quo ad eē cōtinue dependere. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum vbi est respōdēdū ad quesitū pono quatuor ꝯclusiones. ¶ Prīa cōclusio est. ꝙ de q̄libꝫ ꝑsona diuina ꝓducta vere dꝛ ꝙ est ꝓducta ꝙ actu ꝓduciꝛ ⁊ ꝙ eternaliꝛ ꝓduceꝛ. ¶ Hec ꝓbaꝛ. qm̄ oē ꝓductū ab aliquo simul totū vel etiā successiue sine quo ipꝫ nō pōt fieri nec manere / dꝛ vere ab ipo eē vel fuisse ꝓductū ac ꝓduci ⁊ ꝙ ēt ꝓduceꝛ ꝙ̄diu ꝑmanebit. ¶ Hoc appet ꝑ exēplū adductū supiꝰ in creatis sꝫ sic se hꝫ oīs ꝑsona ꝓducta ad ꝓducētem ī diuinis vt appet catholico. g̃ ⁊c. ¶ Confirmaꝛ. qꝛ si effectus cause scōe solū qꝛ ñ pōt manere sine ipa naturalꝛ / dꝛ sp ꝓduci ab ipsa ꝙ̄diu manet: cum tamen posset supernaturaliꝛ existere sine ipa: multo magis diuia ꝑsona ꝓducta quā sine ꝓducente esse est impossibile simpliciter potest dici ꝓduci eternaliter. ¶ Secūda conclusio est. ꝙ melius ⁊ conuenientius est dicere ꝑsonam diuinam ꝓductam semper esse ꝓductam vt filium semper esse generatum ⁊ spūm sanctum spiratū ꝙ̄ filium generari ⁊ spiritū sanctum spirari. Hanc ponit ⁊ eius rōneꝫ reddit magister in litera. ¶ Tertia conclusio est: ꝙ nec verbū potest dici esse generatum nec generari cōtinue nec ꝙ gñabiꝛ consimiliter eo modo quo dicunꝛ talia ī creatis / supposito ꝙ in eis actiua ꝓductio ⁊ passiua sit forma aliqua a ꝓducente ⁊ a ꝓducto distincta. ¶ Hec appet. qꝛ illo supposito de nullo in creatis dꝛ ꝙ est generatū nisi de illo cuius generatio est destructa vel manens cum ipso si sit effectus dependēs a causa in fieri ⁊ in esse: qui nō tm̄ fieri continue dꝛ sed etiā factus esse: nec de aliquo dicitur ꝙ generaꝛ nisi de illo qđ generatione ab ipso distincta realiter informaꝛ: nec ꝙ generabitur nisi de illo qđ generatione tali informabitur: sed cum actiua ꝓductio diuina non distinguaꝛ a ꝓducente ꝑsona nec passiua a ꝓducta / ꝑ consequens nulla ꝑsona diuina pōt dici ꝓduci nec producta esse nec ꝙ producetur realiter isto modo. ¶ Quarta conclusio est ꝙ supposito qđ ⁊ verū reputo ꝙ ꝓductio non differat in creatis a producēte ⁊ a ꝓducto in aliquo similiter ⁊ in alio dissimiliter / sicut in creatis / potest dici in diuinis ꝙ ꝑsona est producta ꝓducitur ⁊ producetur. ¶ Hec appet. quoniam in hoc est similitudo primo: quia sicut in diuinis persona ꝓducta est immediate a ꝓducente sine productione media ab vtraqꝫ differente: ita ⁊ in creaturis omnis effectus ē cōsimiliter a sua causa. ¶ Secundo. quia sicut effectus in creatis qui ꝓprie dꝛ ꝓduci ꝓductus esse ⁊ ꝙ etiam producetur / sic semper dependet a sua causa ꝙ nec potest esse nec fieri sine ipsa: ita ⁊ in diuinis persona producta sic est a producente ꝙ nec potest produci nec manere sine ipsa: cum sit essentialiter idem cuꝫ ea. ¶ Est autē dissimilitudo p̄mo: quia persona producta est a producente essentialiter indistincta. omne autem productū ī creatis est a producēte distinctuꝫ essentialiter. ¶ Secundo. quia per hoc ꝙ persona continue produciꝛ nihil nouuꝫ ipsi adquiritur. in creaturis aūt aliquis effectus producitur continue cui cōtinue aliquid apponitur / vt ille cuius vna pars post aliam adquiritur: non autem ille qui totus simul producitur vt lumē a sole ī medio ⁊ species ab obiecto. immo tale consimiliter cōtinue produci dꝛ quātum ad hoc ꝙ sicut ꝑsona semper producitur in diuinis. in alijs multis est maxima dissimilitudo ⁊ modica similitudo. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationeꝫ in principio concedo ꝙ illud quod est completum ⁊ perfectum non potest dici esse in fieri nec futurum eo mō quo dicitur esse in fieri illud cuius vna pars post aliam adq̄ritur successiue: ⁊ futurum esse illud quod nondum est. hoc autem modo verbum nō dicitur nec potest dici semper generari nec etiam ꝙ generabitur. illud autē quod est completum ⁊ perfectum bene potest dici semper eē in fieri siue produci ⁊ futurum eo modo quo effectꝰ aliquis simul totꝰ a sua causa productus sine qua nō potest existere dicitur ab ipsa continue ꝓduci ⁊ etiam ꝙ ꝓducetur licet iam perfecte ⁊ totaliter sit ꝓductꝰ: vt apparet de lumine producto a sole in medio ⁊ de specie genita ab obiecto. hoc autem modo non alio est verū dicere in diuinis ꝙ persona secunda ⁊ tertia semper fuit et est producta ꝙ continue producitur ⁊ ꝙ etiam eternaliter producetur. quare ⁊c.

Distinctio. X. Quæstio. I.

Circa distinctionem decimam / in qua magister postꝙ̄ determinauit de gñatione filij īcipit determinare de ꝓcessiōe scti spūs sempiterna: ⁊ p̄io de ipso sancto spiritu procedente: q̄ro vtrum spiritus sanctꝰ sit amor semꝑ natꝰ. ¶ Et videtur ꝙ sic. qꝛ omne libere a voluntate ꝓductum est amor spiratus: sed spiritus sanctus est a voluntate libere ꝓductus / sicut filiꝰ a memoria naturaliter generatꝰ. ergo ⁊c. ¶ Cōra. qꝛ nullū essentiale tribus diuinis ꝑsonis cōe est spiratū nec generatum nec generans neqꝫ spirās: sꝫ amor est essentialis in diuinis ⁊ tribus cōis ⁊ indistinctus ab oībꝰ. spūs autem sanctus distinguiꝛ realiter a filio ⁊ a patre. ergo ⁊c. ¶ Responsio. vbi sic ꝓcedam. Primo em̄ inquiram an natura diuina inquantū est volitiua ꝑsone cōuenientis ad spirādū / sit principiū spirandi spūm sanctū. Scđo dicam ad q̄sitū. Tertio soluā quoddā dubium.

Quantum ad primum pretermissa illa opinione que diciꝛ ꝙ volūtas ⁊ memoria diuina sūt aliqua in deo distincta: quorum vnū vcꝫ memoria est p̄ncipiū generandi verbum: alterū aūt vcꝫ volūtas est p̄ncipiū spirandi spūm sanctū: ꝯ quā opinionē est arguꝫ in p̄cedētibꝰ: est hic sciendū ad euidētiaꝫ dicendorum. ¶ Primo ꝙ querere an diuina essentia inquantū ē volitiua sit p̄ncipiū spirandi spūm sanctū / nō est aliud ꝙ̄ q̄rere / vtruꝫ hec ꝓpō sit ꝑ se / diuina essentia vt volitiua est spiratiua magis ꝙ̄ ista diuia eētia vt est ītellectualis natura ē volitiua. qđ est: supposito ꝙ sic diuina essentia ī quātū est volitiua sit spiratiua ꝙ si ꝑ impossibile nō esset intellectiua sꝫ tm̄modo volitiua adhuc esset nihilominus spiratiua: sicut ista diciꝛ ꝑ se / aīa vt volitiua siue voluntas diligit seu pōt diligere / nō aūt ista intellectus vel aīa vt ītellectiua diligit. qꝛ si ꝑ impossibile vel ꝑ possibile scđm ponētes potētias aīe ab ipa esse realiꝛ differētes aīa esset volitiua ⁊ nō ītellectiua / hoc ē hēret potentiaꝫ volēdi ⁊ nō ītelligēdi / adhuc posset diligere nō tamen intelligere. ¶ Secundo est aduertendum ꝙ dupliciter potest accipi volitiuū. Uno modo enim potest sumi vt est dr̄a essentialis nature volitiue. Alio modo vt ē nomē potētie idē significās qđ potētia volitiua seu voluntas ipsa. ¶ Hec apparet. qm̄ secundum ponētes intellectum ⁊ volūtatem differre vel realiter vel formaliter in re extra ab angelo ⁊ ab aīa / nō tm̄ volitiuum dꝛ de potētia actus volendi immediate elicitiua: sed etiā de essentia in qua est talis potentia: qua etiā ab ipa per diuinā potētiā sepata adhuc ipsa essentia existeret volitiua ⁊ intellectiua cū esset talis ꝙ sibi essent nate competere hmōi passiones. Ex quo sequitur ꝓpositum: vcꝫ ꝙ esse volitiuū vel intellectiuū nō tm̄ ꝯuenit ītellectui ⁊ volūtati siue rei ī quātū est ītellectꝰ ⁊ volūtas siue sub istis / supposito ꝙ distinguaꝛ ab eis: sed etiā ꝯuenit sibi inquantū est substātia intellectualis siue sit distinctio inter intellectualē substātiā ⁊ tales eius potētias siue non sit sicut nec est distinctio aliqua in re ex. nō eī talis idētitas tollitur qn natura ipa siue substātia sit ita ꝑ se ītellectualis ⁊ volitiua sicut esset si distīcta existeret ab huiusmodi potentijs in re extra.

His premissis pono quatuor cōclusiones. ¶ Prima ē. ꝙ si volūtas eēt aliq̄d distīctū a diuina essentia in re extra ipsa nō eēt sancti spūs spiratiua. ¶ Hec ꝓbaꝛ p̄mo. qꝛ volūtas talis nō est ꝓductiua nisi amoris: sed amor diuinus non est spirabilis nec aliquo mō ꝓducibilis cum sit cōis oībus ꝑsonis ⁊ indistinctꝰ totaliter in re extra ab eis. Unde spiritus sanctus vt

eetur in sequenti articulo non est proprie lʒ appropriate magis amor q̄ pater vel filius.ergo ⁊c. ¶Secūdo. qꝛ si talis volūtas eēt sancti spūs spiratiua vl̄ p se tm̄ vl̄ cum essentia simul:sed non p se vt ab eis conceditur a q̄bus inter diuinam essentiam ⁊ huiusmodi potentiā differentia ponitur: nec cum essentia:tū quia vt alias fuit argutum in p̄cedentibus respectu cuiuscūqꝫ termini ꝓducti sufficit vnicum principium ꝓductiuum pfectum nec possunt poni duo quorum vtrunqꝫ sit perfectū:tum quia tunc sequeretur ꝙ esset duplex actiua spiratio in diuinis ⁊ alia multa absurda.ergo ⁊c. ¶Secunda conclusio est. ꝙ diuina essentia inquantum est volitiua accipiēdo volitiuum pro potentia non ē sancti spiritus spiratiua. ¶Hec sequitur ex p̄dicta.qm̄ si potentia volitiua non est spiratiua:ergo nec essentia siue substantia vt est ipsa. ¶Confirmatur primo.qꝛ nec potētia volitiua necessentia p ꝯn̄s vt ipsa est principium producendi nisi amorem odio contrariuʒ.talis autem amor est perfectio simpliciter communis omnibus psonis vniuersaliter:nec per consequens est spiritus sanctus specialit̄. ergo ⁊c. ¶Secundo.qꝛ nec volūtas nec essentia vt voluntas/est principium ꝓducendi aliquid a producente essentialiter indistinctum:sicut oīs psona ꝓducta est a ꝓducente indistincta. ¶Tertio.qꝛ sicut posse generare non est posse intelligere ita nec posse spirare videtur eē ideʒ qd̄ posse diligere:sed natura increata ex hoc ꝙ est voluntas non habet nisi ꝙ pōt diligere.ergo ⁊c. ¶Tertia conclusio est. ꝙ diuina essentia inquantum est volitiua accipiendo volitiuum pro essentiali differentia/hoc est inquantum est talis res qualis importat̄ p volitiuū huiusmodi sic acceptum/est principium sancti spūs spiratiuum. ¶Hec ꝓbatur p̄mo.qꝛ licet non ꝓprie tamen appropriate spūs sanctus d̄r esse amor sicut ⁊ filius sapientia:sed non alia de causa principaliter amor videt̄ appropriari spiritui sancto nisi quia essentia est p se volitiua vt eius spiratiua.ergo ⁊c. ¶Secundo.qꝛ spirit⁹ sanctus habet ex spiratione ꝙ sit amor modo in sequenti articulo declarando:sed hoc nō haberet nisi hm̄oi ei⁹ spiratio suum principium spiratiuū requireret p se esse volitiuum:non autem p̄mo modo sumēdo volitiuuʒ.ergo ⁊c. ¶Quarta ⁊ vltima conclusio est. ꝙ consimiliter se habet diuīa essentia vt intellectiua ad generationeʒ verbi/sicut vt volitiua ad spirationem spiritus sancti. ¶Hec appet.quia sicut spiratio spirit⁹ sancti requirit pro principio diuinam naturam inquantum est volitiua modo p̄exposito hoc intelligendo:ita ⁊ gn̄atio verbi requirit ipsam inquantum est natura intellectiua. sicut em̄ spūs sanctus ex spiratione est deus ⁊ amor ita ⁊ verbum habet ex generatione sua ꝙ sit de⁹ ⁊ verbum: ⁊ sicut si voluntas diuina p īpossibile esset distincta ab essentia ipsa volūtas non esset sancti spiritus spiratiua ita ⁊ de memoria respectu generationis verbi consimiliter est dicendū si p impossibile esset distincta ab essentia in re extra. ¶Hec de primo.

Quātum ad secundum est sciendum ꝙ dupliciter accipit̄ amor a sanctis ⁊ doctorib⁹ catholicis. Uno em̄ modo sumit̄ amor vt diuidit̄ contra odiū sicut sapientia contra stultitiā. Alio modo sumit̄ ꝓ producto p naturam rationalem inquātū volitiua est. Accipiendo amorem primo mō/dupliciter posset intelligi spūʒ sanctū eē amorē spiratū:vcʒ ꝓprie ⁊ appropate. ⁊ siue sic siue sic adhuc dupl̄r:scꝫ ꝙ ly spiratū amori appositū pōt eē amoris specificatiuū: vt sit sensus/spirit⁹ sanctus est amor spirat⁹ hoc est amor q̄ quidē amor est spirat⁹.vel pōt esse nō ipsi⁹ amoris specificatiuum:sʒ p̄dicatū ab eo distinctū de spū sancto dictuʒ:vt sit sensus spūs sanctus est amor spiratus hoc est spūs sanct⁹ est amor ⁊ cū hoc est spirat⁹:ita ꝙ spiratū nō dicat̄ de amore:sed de spiritu sancto. ¶Consimilibus modis duob⁹ pōt apponi spiratū amori secūdo modo accepto/ vcʒ vt eius specificatiuum ⁊ vt p̄dicatum distinctum.

Hoc p̄misso pono quatuor cōclusiōes

¶Prima est. ꝙ spūs sanctus d̄r amor p̄mo modo sumptus non tm̄ ꝓprie sed appropriate. ¶Hec appet p̄mo quantum ad p̄mā ptē:vcʒ ꝙ non sit spūs sanctus ꝓprie talis amor.qm̄ nulli psone d̄r esse ꝓprium illud qd̄ omībus est cōe ⁊ ab eis totaliter indistinctū in re extra:sed amor sic sumptus est hm̄oi. Unde August.xv.de tri.ca. xix. In illa summa trinitate nō solus spūs sanctus est charitas.ergo ⁊c. ¶Secunda pars:vcʒ ꝙ spūs sanct⁹ dicat̄ amor appropriate/apparet.constat enim taʒ ex scriptura q̄ ex sanctoꝝ doctrina ꝙ d̄r amor siue charitas sicut filius dei sapientia:sed nec filius est sapientia nec spūs sanctus amor sic acceptus ꝓprie:ergo appropriate.qd̄ em̄ oībus psonis est cōe nulli psone pōt eē ꝓprium sed bene appropatū. ¶Et si querat̄ q̄re spirit⁹ sanctus d̄r appropriate amor sic sumptus ⁊ filius sapiētia: ¶Respondetur ꝙ ratio huius potissima est.qꝛ spiritus sanctus ꝓducit̄ p naturā diuinā inquantū est volitiua.est aūt inquātū intellectiua verbi gn̄atiua. ¶Secūda ꝯclusio est ꝙ spūs sanctus non pōt dici ꝓprie nec appropriate amor spirat⁹ p̄dicto p̄mo mō vt spiratum est ipsi⁹ amoris specificatiuū:sed bn̄ vt est p̄dicatuʒ ab amore distinctū ⁊ de ipso spū sancto dictū. ¶Hec ꝓbatur.qm̄ nō magis amor vt sic sumpt⁹ ꝓducit nec ꝓducit̄ q̄ essentia in diuinis:sʒ si spūs sāctus diceret̄ amor spiratus vt spiratū est amoris specificatiuum/sequeret̄ ꝙ amor esset spiratus:⁊ sic p̄dicaret̄:qꝛ intellect⁹ talis ꝓpōnis eēt iste/spūs sanct⁹ est amor q̄ est spirat⁹.hec aūt ꝓpō nō magis est vera q̄ ista spūs sanct⁹ est deitas q̄ est spirata.nō em̄ magis amor q̄ deitas est spirat⁹.ergo sicut ista spūs sanct⁹ est eēntia spirata/est falsa/ ita ⁊ ista spūs sanct⁹ est amor spirat⁹ mō p̄exposito intellecta. ¶Secunda ps ꝯclusionis:vcʒ ꝙ ꝓpō ista sit vera dū tm̄ ly spiratū nō sit amoris determinatiuū nec de ipo sʒ de spū sancto p̄dicatū/ appet.qꝛ ꝯstat spūʒ esse ꝓprie spiratū ⁊ appropate amoreʒ.⁊ hoc est qd̄ dicūt aliq̄ distiguētes p̄dicationē quadruplicit̄ in diuinis. Aliq̄ enī sunt vera de aliqua psona determinata ꝓpe ⁊ non appropriate vt gn̄are de p̄re gn̄ari de filio ⁊ spirari de spiritu sancto.hec em̄ est vera ꝓpe/p̄r generat fili⁹ gn̄at̄ ⁊ spūs sanct⁹ spirat̄. Alia aūt ꝓpō est vera ī diuinis nō ꝓprie sed appropriate:vt qm̄ p̄dicat̄ aliqd̄ cōe oībus psonis de aliqua tm̄ cui est appropriatum/licet aliis sit cōe vt cū d̄r ꝙ filius est sapientia vel spūs sanctus est amor. Alia auteʒ tertia est vera non ꝓpe nec appropriate:vt cum p̄dicatur de aliqua psona illud qd̄ oīb⁹ est cōe īdifferenter nec est alicui appropatū specialiter:vt cū d̄r ꝙ p̄r vel filius vel spūs sanct⁹ est deitas. nec em̄ diuina essentia ē appropriata alicui psonarū. Alia aūt ꝓpō affirmatiua est vera in diuinis ꝓpe simul ⁊ appropriate:vt illa cuius p̄dicatū est ꝯpositū ex vno p̄dicato ꝓpo et ex alio appropriato:sicut ista spūs sanctus est amor spiratus: ⁊ ista filius est notitia genita.est enim amor p̄dicatū spiritui sancto appropatum/spiratū auteʒ ꝓpriū:sicut ⁊ notitia sil̄r est p̄dicatū appropatum filio genitum aūt ꝓprium.qd̄ em̄ dictū est de amore spirato/cōsil̄r est verum ⁊ intelligendū de notitia:videlicet ꝙ illo modo quo hec est vera:spūs sanctus est amor spirat⁹:⁊ ista filius est notitia genita. sicut econtrario hec est falsa ī illo intellectu sūpta in q̄ altera vt dictū est superi⁹ nō ē vera. ¶Tertia ꝯclusio ē. ꝙ spūs sanct⁹ est nō appropate

sed proprie amor secundo modo sumpt⁹. ¶Hec appet. quia amor vt sic acceptus non est psonis cōis:sed tantū tertie psone ꝓprius.immo est illa psona sola nō aliqua aliarum.sola em̄ psona tertia est q̄ requirit essentiā sui ꝓductiuū p̄ncipiuʒ existere volitiuū:sʒ amor vt sic sumptus est p̄cipue ꝓductum p naturam rōnalem inquantuʒ volitiua ē vt supius dictū est.ḡ ⁊c. ¶Sed nūq̄d etiā sapientia pōt sumi sic dupliciter sicut amor vcʒ eēntialiter ⁊ psonaliter: Ad hoc respondet̄ ꝙ non.sancti eniʒ ⁊ doctores catholici tm̄ sumunt sapientiā essentialiter nō aūt psonaliter.nunq̄ em̄ dicunt sapiētiā p se sumptā esse filio ꝓpriam sʒ appropriatā:qꝛ omnibus cōmuneʒ. amorem aūt sumūt nō tm̄ essentialiter vt oībus psonis cōmunem ⁊ spiritui sancto appropriatū:sed etiā psonaliter ꝓ ꝓducto p naturā rationalem vt est volitiua. ⁊ lʒ consimiliter posset accipi sapientia:vcʒ psonaliter pro ꝓducto ab eadē natura inquantum est intellectiua nō tm̄ sic de facto accipit̄ a sanctis/forte vt dicūt aliqui ad vitandū dicta hereticorum qui erant temporibus eoꝝ. ¶Et si queratur.q̄re spirit⁹ appropriatur tertie psone cū omnibus ꝯueniat:qꝛ omnes sunt spūs. Ad hoc respōdet̄ ꝙ lʒ spūs vt diuidit̄ ꝯ corp⁹ sit essentiale ⁊ cōe oīb⁹/ nō tm̄ vt spiritus est idē qd̄ spiratus:modo quo in creaturis amor d̄r spūs qꝛ spirat⁹.⁊ hoc mō spūs spūs d̄r de tertia psona tm̄ non de aliq̄ aliarū. ¶Quarta ⁊ vltima ꝯclusio est ꝙ spūs sanctus dicitur ꝓprie amor spiratus p̄dicto secūdo mō sumptus.⁊ hoc qucūqꝫ accipiat̄ ipʒ spiratū:vcʒ siue vt amoris specificatiuū siue vt p̄dicatū ab eo distinctū de spū sancto dictum. ¶Hec appet.qm̄ amor vt sic sumptus nō est aliud q̄ spūs sanctus quātū ad significatū lʒ nomē sit distinctū:sed ꝯstat ꝙ spiratuʒ vere ⁊ ꝓprie d̄r de spū sancto:ḡ cū amor vt psonalit̄ sumptus sit tm̄ spūs sanctus:sicut ista est vera amor est spirat⁹/ita ⁊ ista spūs sanctus est amor qui amor est spiratus:⁊ sic p ꝯn̄s est vera vt spiratū est amoris specificatiuuʒ. constat etiā ꝙ est vera vt est p̄dicatū distinctum de spū sancto:qꝛ spiritus sanctus ⁊ vere ac ꝓprie dicitur amor sic sumptus/⁊ vere ac proprie d̄r esse spirat⁹.quare ⁊c. ¶Hec de secundo.

Quantum ad tertium & vltimum:dubium soluendum est quō spūs sanctus d̄r ꝓcedere p modum amoris. ¶Ad hoc respondet̄ diuersimode a diuersis. Unus em̄ doctor ponit ꝙ cū in creaturis amans p actum amandi constituatur in quodā lato esse seu donato respectu amati/hoc pōt sine om̄i impfectione deo attribui.⁊ sic pōt dici ꝙ spūs sanctus nō emanat vt amor sed vt spirit⁹ amoris:sic ītelligēdo ꝙ spūs non est aliud q̄ deus in esse lato seu dato positus per vim amoris sui. ¶Tunc scd̄m hoc diceret iste doctor ꝙ spūs sanct⁹ procedit p moduʒ amoris:hoc est qꝛ ꝓducitur p actū amoris. ¶Alii dicunt aliter:ꝙ qꝛ in diuinis ꝓductio filii est p̄ma sicut in creata imagine ꝓductio notitie:ꝓductio autem spūs sancti qꝛ scd̄a sicut ꝓductio amoris est secūda in imagine creata:ideo ꝓductio filii qꝛ p̄ma/ d̄r p modum notitie:ꝓductio autē spūs sancti qꝛ secūda/p modū amoris. ¶Alii dicūt ꝙ qꝛ ꝓductio filii est tm̄ ab vno sicut ꝓductio notitie ī imagine creata:ꝓductio autem spūs sancti a duobus sicut ꝓductio amoris qui est in imagine creata ab intellectu ⁊ ab obiecto vel ab ipa cognitione:ideo prima dicitur ꝓductio p modum notitie ⁊ alia per modum amoris. ¶Alii quarto dicunt ꝙ hoc est qꝛ cognitio est principium ꝓducendi verbum:dilectio autem spiritum sanctum. ¶Alii quinto dicūt ꝙ hoc est quia sicut notitia producitur impressiue modo nature per motionem rei ad animam:amor autem expressiue vel remissiue per motionem anime ad rem:⁊ filius producitur p̄mo istorum modorum:spiritus auteʒ secundo modo:ideo filius dicitur ꝓduci modo notitie ⁊ spiritus sanctus per modum amoris. ¶Alii sexto dicunt ꝙ hoc est quia intellectus est principiuʒ productiuum filii:voluntas autem spiritus sancti. ¶Sed null⁹ p̄dictorum modorum dicēdi videtur sufficere nec predictum dubiū soluere. Primus em̄ modus dicendi supponit falsum:vcʒ ꝙ spiritus sanctus sit deus p actuʒ amoris productus.nec enim in diuinis nec in creaturis producitur vt ab isto doctore assumitur obiectum cognitū p actum intelligendi in aliquo esse abstractiuo/ nec obiectum dilectum in esse lato seu donato p actum amandi. Si enim per actum amoris amans poneret obiectū in aliquo esse ab actu distincto/ qua ratione vnum obiectum ⁊ quodcunqꝫ alterum obiectum dilectum:sed q̄libet persona diuina diligit aliam ⁊ seipsam:ergo quelibet producit seu ponit in huiusmodi esse lato seu donato p actum amoris tam aliam q̄ seipsam:sed spirit⁹ sanctus vt dicit ista opinio nō est aliud q̄ deus per actum amoris in esse lato seu donato positus:ergo quelibʒ persona est spiritus sanctus tam a seipa q̄ ab omni alia ꝓductus.hoc autē est euidenter erroneū.ergo ⁊c. ¶Nec secundus modus dicendi valet:tum quia si per impossibile productio spiritus sancti esset prima ⁊ productio filii secunda/ adhuc productio filii diceretur esse p modum notitie ⁊ productio spiritus sancti p modum amoris conformiter sicut modo.tum quia non omnis notitia ꝓducitur primo in imagine creata:sed aliqua primo ⁊ alia secundo:nec tamen magis ꝓductio prime q̄ secūde est per modū notitie.q̄re ⁊c. ¶Nec terti⁹ mod⁹ dicendi sufficit. Primo.quia si per impossibile spiritus sanctus esset ab vna tantum persona adhuc esset p modum amoris.nō enim quia greci dicunt ipsum tantum ab vna persona esse spiratum/ideo negant eum per modum amoris esse productum. ¶Secundo.qꝛ forte non est veruʒ qd̄ accipit iste modus dicendi. non enim vt cōmunius dicitur amor ꝓducitur ī imagine creata a pluribus q̄ notitia:quia nec notitia est amoris causa effectiua licet sit ad eaʒ necessario requisita.ergo ⁊ cetera. ¶Nec quartus modus dicēdi valet: qꝛ falsuʒ accipit: videlicet ꝙ intellectio sit principium generandi verbū ⁊ volitio spirandi spiritum sanctum. non enim diuina essentia vt notitia est generatiua verbi/nec vt amor est spiratiua spiritus sancti.licet cum hoc stet ꝙ ipā essentia qd̄ est generationis ⁊ spirationis principium sit notitia ⁊ amor vt in precedentibus fuit dictum.quare ⁊c. ¶Nec q̄nt⁹ modus dicendi potest stare quia similiter falsum accipit. non enim amor est magis q̄ notitia motus anime ad rem: nec notitia ecōuerso producitur magis q̄ amor per motum rei ad animam. tam notitia etiam q̄ amor in creaturis producitur de potentia subiecti.nec plus vnus istorum actuum q̄ alius exprimitur a subiecto:licet ad p̄sentiam agentis positis omnibus ad actum intelligendi necessariis sequatur necessario productio intellectionis ⁊ non volitionis:sed tantummodo contingenter.quare ⁊c. ¶Preterea esto ꝙ hoc assumptum esset verum:videlicet ꝙ sic differenter producuntur amor ⁊ notitia in creatis/non est verum illud quod additur quando dicitur ꝙ filius producitur in diuinis vno modo p̄dictorum: ⁊ spiritus sanct⁹ alio. nullo em̄ modo est dicendum ꝙ filius ⁊ spiritus sanct⁹ ꝓducātur taliter.quare ⁊c. ¶Nec sextus ⁊ vltimus modus dicendi valʒ:quia falsuʒ accipit sicut quart⁹.nō eī diuina essentia est generatiua verbi nec voluntas spiratiua spūs sancti saltem vt ipsi intelligunt. ¶Et iō alit̄ respondetur ad dubiū supradictū:vcʒ ꝙ iō spūs sanct⁹ dicit̄ ꝓduci per modum amoris/ qꝛ eius ꝓductio requi

rit ꝑ se ꝙ eius principium sit diuina essentia inquātum est natura volitiua suppositi ꝯuenientis ad spirandū. sicut enim amor in imagine creata ꝓducit̄ ꝓductione q̄ requirit ꝑ se ꝙ eius principiū sit essentia volitiua: ita ⁊ de productione sancti spiritus est dicendum. ⁊ iō quia spiritus sanctus ꝓducit̄ ꝑ modum illum quo amor producitur in imagine creata quantum ad conditionē p̄dictam licet in multis alijs dissimiliter producat̄ dicitur ꝓduci per modum amoris. ¶ Q̄ aūt hoc sit verum: vȝ ꝙ spiritus sanctus dicat̄ ꝓduci per moduȝ amoris/ apparet ꝑ Augustinum dicentē. v. de tri. ca. xiiij. ꝙ spirit⁹ sanctus exit nō quō natus sed quō datus. ¶ Item ideȝ dicit. xv. de tri. ꝙ in hac trinitate non dicit̄ verbum nisi filius nec donū nisi spiritus sanctus sed p̄mum donum vel datum in creaturis dicitur esse amor. nihil em̄ aliud donatur nisi in virtute amoris. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur. quia spiritui sancto conuenit ex modo ꝓcedendi ꝙ sit amor. hoc aūt ipsi nō cōueniret nisi ꝑ modum amoris ꝓcederet. ergo ⁊c. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rōnē in principio apparet solutio ex predictis.

Secundo quero. vtrum spiritus sanctus producatur libere. ¶ Et videtur ꝙ sic. qꝛ omne illud libere producitur qd a natura diuina inquantum est volitiua ꝓducit̄: sed spiritus sanctus vt predictum est in p̄cedenti q̄stione sic a natura diuina ꝓducitur: vȝ inquantum est volitiua. ergo ⁊c. ¶ Contra. qꝛ vbi est omnimoda necessitas nulla potest esse libertas: sed ꝓductio sancti spirit⁹ est omnino necessaria. ergo ⁊c. ¶ Responsio. vbi sic procedam. Quia em̄ constat spiritum sanctum necessario spirari sicut filium generari/ ideo p̄mo inquiraȝ: an vnū ⁊ idem possit esse respectu eiusdeȝ principiū libere ⁊ necessario ꝓductiuum. Secūdo ex hoc app̄ebit quid sit dicendum ad quesitum.

Quantum ad primum est sciēdum. ꝙ triplex potest poni libertas sicut est triplex ipsi opposita necessitas. Est em̄ vna necessitas violēte coactionis qua q̄dē necessitate graue ꝓiectū necessario ascēdit. Alia naturalis inclinationis qua graue necessario descēdit. Tertia est necessitas cuiusdam spontanee immutabilitatis: qua necessitate de⁹ necessario se diligit. Ita ⁊ liberum potest dici. Uno modo illud qd est liberum a violenta coactione. Alio modo illud qd est liberum a naturali inclinatiōe seu determinatiōe. Et tertio mō illud qd ē liberū a spōtanea īmutabilitate. ¶ Hoc p̄misso ponunt̄ hic q̄tuor ꝯclusiōes. ¶ Prima est: ꝙ nihil pōt esse principiū alicuius necessario ꝓductiuum trib⁹ modis necessitatis omnibus supradictis. ¶ Hec est euidens. qꝛ necessitas tertia que vȝ est spontanee immutabilitatis/ est necessitas solius liberi arbitrij. nihil em̄ dicitur spontaneum nisi liberum arbitrium: sed liberum arbitrium non est necessarium necessitate violentantis coactiōis/ nec alia necessitate que est naturalis determinationis. non enim ex se est determinatū sicut graue ad deorsum ⁊ leue ad sursum ad aliquem vnum actum. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. qꝛ illud ad qd aliquid est violentatum non videtur esse spontaneum. ¶ Secūda cōclusio est: ꝙ vnum ⁊ idem potest esse ⁊ respectu eiusdem vl̄ saltem respectu diuersorum principium liberū p̄dicta triplici libertate. ¶ Hec apparet. quoniā volūtas creata viatoris est respectu cuiuslibet sui actus libera omnibus illis modis. nec em̄ est in ea necessitas coactionis nec naturalis determinationis nec spontanee immutabilitatis: cum nec ad aliqueȝ actum quē elicit sit naturaliter determinata sicut graue ad deorsum: nec coacta sicut graue ad sursum. nō enim potest violētari ad actū eliciendum licet possit violentari ad ipsuȝ recipiendū. vel esto ꝙ possit tamen de facto non sic violētatur. Nō est etiam in ea necessitas spontanee immutabilitatis cum omne qd vult possit nolle ⁊ non velle. In deo aūt ⁊ in beatis ē etiā libertas oīs triplex p̄dicta respectu diuersorū. de⁹ em̄ libere diligit quēlibȝ btōrū: ⁊ q̄libet btōrum etiam libere deum quo beatifice fruitur libertate opposita naturali determinationi ⁊ alia opposita violente coactioni: non autem libertate opposita spontanee immutabilitati: sed hoc modo diligunt libere qdlibet ens creatum. deus etiam ip̄e libere dicitur producere spirituȝ sanctū vt dicetur in sequenti articulo: ⁊ hoc libertate opposita coactioni ⁊ naturali determinatiōi non autem libertate opposita immutabilitati: sed tali libertate agit libere ad extra. ergo ⁊c. ¶ Tertia cōclusio est. ꝙ vnum ⁊ idem non potest esse respectu eiusdem principium productiuum necessario quocunqȝ modorum necessitatis predictorum/ ⁊ liberum libertate quacūqȝ triplici supradicta illis tribus modis necessitatis opposita. ¶ Hec est euidens. qꝛ qd est principium alicui⁹ libere ꝓductiuum libertate predictis trib⁹ modis accepta est contingenter principiuȝ productiuum: sed qd est alicuius principium contingenter productiuum nō potest esse eiusdem principium necessario productiuuȝ. vnum em̄ ⁊ idem non potest ab eodem ꝓduci contingēter ⁊ necessario. qꝛ qd producit̄ ab aliquo necessario ꝓducitur ab eo immutabiliter sic ꝙ non potest non produci. qd autem producitur contingenter potuit nō produci. ergo ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima conclusio est ꝙ vnuȝ ⁊ idem potest esse respectu eiusdem principium productiuum necessario necessitate immutabilitatis spontanee ⁊ liberum a necessitate tam naturalis inclinatiōis seu determinationis q̄ etiā violente coactionis. ¶ Hec probatur. quoniam posse peccare nec est libertas nec pars libertatis: sed nisi libertas cum aliqua immutabilitatis necessitate stare posset/ vtiqȝ posse peccare de ratione libertatis existeret: ergo libertas ⁊ immutabilitatis necessitas simul sunt compossibilia ⁊ de facto sunt in eodem ⁊ respectu eiusdem. ¶ Minor apparet. qm̄ si posse peccare esset de ratione libertatis/ nec deo libertas competeret neqȝ sanctis cum nec deus nec beatus possit peccare. hoc autem est falsum secundum Anselmū in lib. de libero arbi. ca. x. & ⁊c. ¶ Minor etiā apparet. quia in quo est peccādi incompossibilitas in eo ē aliqua immutabilitatis necessitas quia ⁊ ipsa ad peccandum peccato omissionis impossibilitas est ad faciendū qd est fiēdū necessitas. quare ⁊c. ¶ Et si queras quomodo aliquis potest dici libere agere illud quod nō potest omittere: ¶ Ad hoc respondetur ꝙ dupliciter aliquod principium potest respectu alicuius dici liberum vt liberum diuiditur contra naturale. Uno enim modo dicitur principium liberum alicuius quia de facto pōt ad ipsum agere vel non agere concurrentibus ad ipsuȝ producendum omnibus necessario requisitis, ⁊ tale ē illius talis effectus productiuum principium contingenter. Alio modo aliquid potest dici p̄ncipium alicuius libere productiuum quia licet de facto non producat ipsum contingenter: tamen sic vt contingenter ipsum producere posset nisi aliud obuiaret. Exemplū huius apparet tam in comprehensoribus q̄ in illis viatoribus qui impeccabiles fuerūt. tales em̄ peccatuȝ libere vitauerunt. pro quanto licet de facto necessario ip̄m vitauerint: cum nec peccare potuerint vt supponitur: tamē quilibet eoruȝ peccare potuisset nisi aliud obuiasset: sicut ⁊ omnes beati peccare possent nisi de⁹ hoc fieri īpediret. ⁊ ita licet qd est principiū alicui⁹ necessariū necessitate immutabilitatis spontanee nō possit esse liberū primo modo/ potest tamē esse liberum modo secūdo. ¶ Confirmatur. quia expresse videtur esse de intentione beati Anselmi in libro de libero arb. ꝙ simul stant libertas ⁊ necessitas in eodem scdȝ enim eū. deus libere vult seipsum: quilibȝ etiā beatorum diligit ipsuȝ libere ⁊ tamen necessario. ¶ Nec valet si arguas cōtra hoc. qꝛ actus beatificus non est in potestate beati: ergo per ipsum non transit beatus libere super obiectuȝ. tuȝ quia licet actus ille non sit in potestate beati tamen esset nisi aliud obuiaret. tum quia esto ꝙ non sit in ei⁹ potestate ex hoc nō sequit̄ nisi ꝙ beatus deum non diligit contingenter sed necessario: cum hoc autem stat ꝙ libere diligat: cum nec deus possit nō velle se/ ⁊ tamen dicit̄ scdm Anselmum libere velle se. quare ⁊c. ¶ Sed circa hoc est vnum dubium. qm̄ voluntas creata non videtur necessitari posse ad actum eligendū: lȝ ad ip̄m recipiendū: sed cum voluntas viatoris teneatur ad actū aliquē eliciendum: ꝑ consequens non videtur posse fieri impeccabilis nisi necessitata ad act⁹ sibi debitos exequēdos. ergo non potest īpeccabilis fieri. ¶ Ad hoc potest dici ꝙ concesso illo assumpto: vȝ ꝙ creatura intellectualis non possit necessitari ad actum aliquem volendi vel nolendi sibi debitum exequēdū/ adhuc potest īpeccabilis fieri/ vel deo eam obligari nolente ad exequendum aliquem actum/ vel statuente ipsum ipsi infundere quādo ad eum ipsam statuit obligari. ¶ Hec de primo.

Quātum ad secundum vbi est respondendum ad quesitum/ est sciendum ꝙ hic non queritur nec ab aliquo catholico dubitat̄ an spirit⁹ sanctus libere producatur libertate opposita necessitati immutabilitatis. qm̄ qd sic ꝓducitur cōtingenter ꝓducitur: spiritus aūt sanctus non minus necessario ꝓducitur q̄ fili⁹ cum sit secum essentialiter idem deo. soluȝ igitur hoc q̄ritur an spiritus sanctus ꝓducatur libere libertate aliqua stante cum necessitate sicut ⁊ stare potest: sicut ⁊ in p̄cedenti articulo dictum est. ¶ Hoc p̄misso dicendū est ad questionē ꝙ spiritus sanctus ꝓducit̄ libere. ¶ Hoc autem declarat vnus doctor ⁊ probat ꝑ hoc: qꝛ libertas vt dicit non debet attendi penes contingenter agere: sȝ penes amorem complacentie. in hmōi em̄ amore ꝯplacentie consistit libertas. sed spiritus sanctus emanat ꝑ vim amoris complacentie. ergo libere. ¶ Sed hic modus dicendi deficit qꝛ falsa est vtraqȝ p̄missarū q̄s ad cōclusionem istam probandam accipit. Est siquidem primo falsa maior. qm̄ quando dicit̄ in ipsa ꝙ libertas cōsistit in amore complacentie/ aut accipitur liberum vt diuiditur contra naturale/ aut vt cōtra violentū vl̄ seruum. Si p̄mo modo/ falsa est. qm̄ deus posset infundere anime actus maxime ꝯplacentie: sed respectu talis actus in quo tn̄ anima summe ꝯplaceret nullam causalitatem actiuā nec ꝑ cōsequens libertatē haberet/ vt liberum diuiditur contra naturale. ergo ⁊ cet̄. Si autem libertas accipit̄ scdo mō/ tūc nihil ad ꝓpositū qꝛ vt sic nō magis sp̄us sanctus q̄ filius libere est ꝓductus. nō em̄ magis ꝓductio sp̄us sancti q̄ filij est ab oī coactione ⁊ seruitute libera ⁊ immunis. & ⁊c. ¶ Minoris falsitas app̄et ex dictis in alia q̄stione. non em̄ vt ibi dictuȝ est sp̄us sanctus ꝓducitur ꝑ vim amoris marie illo mō quo doctor iste imaginat̄. ¶ Et iō quantū ad hoc aliter est dicendum: vȝ ꝙ ideo spiritus sanctus dr̄ ꝓduci libere ⁊ non filius/ qꝛ ꝓduci libere vt hic sumit̄ nō est aliud q̄ ꝓduci ꝓductione ꝑ se requirente ꝓ ꝑ se principio naturā volitiuā: cui ex hoc ꝙ ē volitiua agere cōtingēter competere posset nisi aliud obuiaret: sed hoc mō spirit⁹ sanctus non autē filius est ꝓductus. ergo ⁊c. ¶ Minor apparet. qm̄ lȝ vnū ⁊ idē totaliter ī re extra sit gn̄atiuū ⁊ spiratiuū p̄ncipiū/ tn̄ ꝓductio sp̄us sancti req̄rit hmōi p̄ncipium esse liberū hoc est voluntariū. qd q̄dē voluntariū dr̄ liberū vt liberū est ꝯtra naturale diuisū: cui vt sic non repugnaret ꝙ cōtingenter ageret nisi aliud obuiaret: vȝ essentialis idētitas inter ꝓducens suppositum ⁊ ꝓductum. ꝓductio aūt filij requirit suum principium esse intellectuȝ: cui nō sic conuenit agere contingenter. quare ⁊c. ¶ Sic ergo app̄et ꝙ libertas qua sp̄us sanctus dr̄ spirari est libertas qua principium spiratiuum est liberum a coactione ⁊ a naturali inclinatiōe seu alio modo nature in principiando. necessitas aūt qua necessario ꝓducit̄ est necessitas spontanee libertatis q̄ stat cum libertate p̄dicta. ¶ Et si queratur quomō igit̄ modus nature seu naturaliter ⁊ libere agendi opponūtur ex quo tam illa productio que est modo nature q̄ alia ē necessaria: Ad hoc respondetur ꝙ per hoc distinguuntur: qꝛ principio naturali repugnat posse contingēter p̄cipiare ex hoc ꝙ est p̄cipiū naturale: posito ꝙ sibi non repugnaret aliūde. volitiuo autem principio non repugnat ex hoc ꝙ volitiuum est posse contingent̄ p̄ncipiare. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio app̄et solutio ex predictis.

Circa distinctionem vndecimā ī q̄ magister determinat de ꝓcessione spiritus sancti a patre ⁊ a filio/ ostendens ꝙ ꝓcedit insimul ab vtroqȝ/ quero primo de hoc: vȝ vtrum spiritus sanctus ꝓcedat a patre ⁊ a filio an ab altero horum tm̄. ¶ Et videt̄ ꝙ īsimul ab vtroqȝ. Primo per illud symboli Athanasij. Spirit⁹ sanctus a patre ⁊ filio non creat⁹ nec genitus sed procedens. ¶ Secundo. qꝛ nulla apparet ratio q̄re magis spiritus sanctus ꝓcederet ab vno istorum q̄ ab alio: ⁊ ita vel procedit ab vtroqȝ vel a neutro: sȝ secundum est impossibile. ergo ⁊c. ¶ Contra primo per illud Joā. xv. vbi Christ⁹ dixit. Cū aūt venerit paclet⁹ ⁊c. q̄ a patre procedit. vbi nullam fecit de filio mentionē. ¶ Secundo. qꝛ vnum suppositum ꝑfectissimum est sufficiens ꝑ seipsum ad omne ab eo ꝓducibile ꝓducendū: sed suppositum paternū tam filij q̄ sancti spiritus ꝓductiuum est sufficientissimū ⁊ ꝑfectissimū. ergo non minus est ꝑ seipsum solum spiritus sancti q̄ filij productiuum. ¶ Responsio. vbi sic procedam. Primo enim dicam ad quesitum. Secundo inquiram vnum dubiuȝ quesito annexum/ puta an si per impossibile spiritus sanctus non procederet a filio distingueretur ab ipso personaliter sicut modo.

Quantum ad primum est vnum certū ⁊ aliud dubium. Hoc qd est certū apud catholicum est conclusio ipsa in se: videlicet ꝙ spiritus sanctus procedit a patre ⁊ a filio. nec circa conclusionem istā oportet insistere. est enim euidens tam ex sanctorum doctrina vt magister explicat in litera/ q̄ etiaȝ ex ecclesia: cuius auctoritate conclusio ista fuit determinata ⁊ vt articul⁹ fidei in symbolo misse posita. vbi sic dicit̄. Et ī spiritum sanctum dominum viuificantem: qui ex patre filioqȝ procedit. qd symbolum fuit factuȝ in concilio Niceno sicut apparet dist. xv. Canonis. ¶ Hoc autem greci negant dicentes spiritum sanctum tantum a patre procedere ⁊ non a filio. Hoc autem probant principaliter ex duobus. Primo. quia Christus loquens de processiōe spirit⁹ sancti patrē solū nō aūt filiū noīauit Jo. xv. vbi dixit Cū venerit ille ⁊c. spi. v̄itatis q̄ a p̄re ꝓcedit

ille me clarificabit. ¶ Secund o. q in quodam symbolo p̃mo edito tm̃odo continetur q filius p̃cedit a patre: tã fine symboli sub anathemate prohibetur vt nullus de fide trinitatis aliud docere nec p̃dicare audeat q̃ ibi contineatur: ex quo inferunt greci latinos eē anathematicos: quia addiderunt filioq; procedit contra ꝯhibitionem predictam. ¶ Sed nec ista nec alia que adducunt pro se/ꝓcludunt. Unde ad p̃mum respõdet glo. dist. xv. Canones. dicẽs q ideo Christus nominauit patrem vbi supra vt patri attribueret dignitatem spirandi: p quanto vꝫ pater non habet q̃ spiret ab alio sed a seipso: filius autẽ non habet a se sed a patre. Q; autem Christus p illa verba non intellexerit spũm sctm̃ nõ eē a filio appet p illud qõ ibidem subdidit quando dixit quia de meo accipiet: non enim spũs sancti a filio, aliquid accipet nisi ab ipso p̃cederet: sicut nec pater accipit aliq̃d a filio nec a spiritu sancto nec filius a spiritu sctõ q; non procedit ab ipo. nihil em̃ p̃sona aliq̃ diuina accipit nisi tantum ab illa a qua p̃cedit. ergo ꝛc. ¶ Ad secundum respondet etiam glo. p̃dicta q licet ꝓhibeat in symbolo illo vocere aliquid q̃ sit contrarium alicui in illo symbolo contentorum non tamen ꝓhibeꝫ quin possit aliud doceri q̃ explicat ꝛ declarat aliq̃d qõ in illo symbolo cõtinetur: sicut hoc vꝫ filioq; p̃cedit/q̃ latini ī alio p̃dicto symbolo addidere/illud q̃ ī alio erat positum declaraut. Unde iuxta hoc beatus Anselm⁹ de p̃cessione spũs sancti. q̃m nisi maior hmõi esset vera non posset ostendi q̃ sicut pater est eternus creator ꝛ iustus q̃ filius esset talis. eadem em̃ resp̃sio dareꝫ hic q̃ ibi. ¶ Minor quantum ad primam partem que dicit q̃ spiratio actiua conuenit patri/est nota ꝛ a grecis cõcessa. Secunda pars: videlicet q̃ nulla incompossibilitas relatiua obuiet quin conueniat filio/probatur. quoniam talis incompossibilitas non potest habere ortuꝫ ex parte filij: quia nulla repugnãtia ē q̃ p̃sona p̃ducta modo nature p̃ducat modo voluntatis: nec ex hoc q̃ spiratio actiua est eadem cum gñatione actiua que est incompossibilis cũ passiua: quia etiam diuina essentia est idem cum generatione actiua: ꝛ tamen hoc non obstante ipsa est compossibilis cum generatiõe passiua a qua actiua realiter est distincta. nec quia spiratio actiua est de se incommunicabilis: q; hoc non est verum: cũ, vnitas deitatis requirat om̃e q̃ est in patre cui nõ obuiat relationis oppositio esse cõmunicabile: nulla autem hic obuiat oppositio relatiua. ergo ꝛc. ¶ Tertio arguitur sic ad idem. filius prius habet potentiam spirandi q̃ sibi correspondeat terminus spiritus: ergo filiꝰ p hmõi potentiam spirat. ¶ Cõsequẽtia est euidẽs: alias sine negaretur nũ q̃ probaretur q̃ opera trinitatis ad eē essent inducta ita q̃ quelibet p̃sona produceret creaturam a patre creatam. non em̃ aliter hoc ꝓbatur nisi per hoc q̃ omnes p̃sone habeãt potentiam creandi ante q̃ eis correspondeat terminus creatus. quare ꝛc. ¶ Antecedens est euidẽs. quia spiritus sanctus producitur p modum amoris: filius autem naturaliter p modũ nature etiã scõm grecos: sed p̃ductio per modũ amoris p̃supponit p̃ductionẽ aliquã mõ nature: ꝙ filiꝰ mõ nature p̃ductus prius habet potentiã spirãdi q̃ spiritꝰ sanctus sit productus. ¶ Quarto arguit sic ad idem. om̃e qõ conuenit patri est filio tribuendum nisi contrarium sit in scriptura expressum vel per se notum vel ab ecclesia determinatum: sed producere spiritum sanctum cõuenit patri: nec q̃ non conueniat filio est expssum ī scriptura nec deducibile ex ipa nec p se notũ nec deducibile ex aliquo p se noto nec determinatũ ab ecclesia. ꝙ ꝛc. ¶ Sed iste rationes nõ arguũt euidenter vt patet per singulas discurrendo. ¶ Ad p̃mam quando dicitur q̃ p̃sone diuine in omnibus sunt idem in quibus non obuiat oppositio relatiua: Dicetur q̃ verum est q̃ proditum ab alio: sed ambo a tertio. ¶ Et quãdo dicitur q̃ distinctio talium relatiuoꝝ disparatorum nõ posset stare cũ summa simplicitate ista/negareꝫ. nõ em̃ q; vna p̃sona p̃dueꝫ ab alia arguiꝫ ex hoc q̃ summa simplicitas in diuinis: sed q; essentia est a p̃sonis indistincta totaliter in re extra: sed siue ponatur q̃ spũs sanctus p̃cedit a filio siue ponaꝫ q̃ nõ vt dicũt greci/consimilis ꝛ equalis identitas est inter essentiam diuinã ꝛ spirationẽ passiuã: ꝛ p̃sõs ꝛ equalis diuersitas inter p̃sonas. nõ em̃ q; greci ponunt spiritum sanctum procedere a solo p̃re ꝛ non a filio ꝓpelluꝫ ponere maiorem diuersitatem esse inter filium ꝛ spiritum sanctum q̃ inter patrem ꝛ filiuꝫ ꝛ inter patrem ꝛ spiritum sanctum: nec aliquaꝫ maiorẽ diuersitatem inter essentiam ꝛ spirationem passiuam q̃ inter ipam ꝛ generationem actiuam ꝛ spirationeꝫ actiuam. consimiliter enim ponunt omnes p̃sonas essevnã numero essentiaꝫ/sicut nos/ab omnibus indistinctã; totaliter in re extra. quare ꝛc. ¶ Ex hoc appet q̃ nec valet cõtra grecos ratio aliquoꝝ qua arguitur ex summa germanitate. dicũt em̃ q̃ inter diuinas p̃sonas est summa germanitas que non esset nisi spiritus sanctus a patre ꝛ a filio procederet. quoniam aut sic arguentes vocant summam germanitatem summam identitatez cũ reali diuersitate possibilem siue cõsubstantialitatẽ: aut eorum quorum est talis germanitas vnius ab alio processionem. Si primo modo/falsum accipiunt in minore quando dicunt q̃ non esset inter p̃sonas summa germanitas nisi esset processio sancti spiritus ab alijs. non em̃ minor consubstantialitas esset inter personas si p̃ ipos sibile nulla esset ab alia/q̃ sit modo: duꝫ tamen omnes essent vnica essentia sicut modo. Si aũt germanitatez

Aliud aũt quod est hic dubiũ: est. vtrũ

p̃dicta conclusio nota latino possit contra grecos ꝓbari aliqua ratione naturali. ¶ Ad hoc respõdetur q̃ sic. vnde ad ipsam probandam arguitur primo sic. tanta est identitas ꝛ simplicitas diuinarum p̃sonarum q̃ in omnibus sunt idem in quibus non obuiat oppositio relatiua nõ qualiscũq;: sed distinctio que est inter correlatiue opposita. nec enim distinctio absolutoum stat cum summa simplicitate nec distinctio relatiui ab absoluto nec etiã distinctio vnius relatiui ab alio disparato cui non opponitur relatiue. nec enim tali distinctiõi repugnat omnimoda vnibilitas saltem tanta quanta est ibi distinctio. ergo si spiritus sanctus non p̃cederet a filio non posset distingui ab eo: cuꝫ nulla inter eos esset relatiua oppositio. quare ꝛc. ¶ Secundo arguitur sic. om̃e qõ cõuenit patri conuenit alteri p̃sone diuine si non obuiat incõpossibilitas relatiua: sed spiratio actiua conuenit patri: ꝛ nulla incompossibilitas relatiua obuiat q̃ conueniat p̃sone alteri: ꝙ conuenit ipsi. sed nõ conuenit spiritui sancto q; alias spiraret seipsum: ergo conuenit filio. ¶ Maior est nota ꝛ tam a latinis q̃ etiaꝫ a grecis concedenda. Ad cuius ꝓbationẽ, arguit sic Anselmus de p̃cessione spũs sancti. q̃m nisi maior hmõi esset vera non posset ostendi q̃ sicut pater est eternus creator ꝛ iustus q̃ filius esset talis. eadem em̃ resp̃sio dareꝫ hic q̃ ibi. ¶ Minor quantum ad primam partem que dicit q̃ spiratio actiua conuenit patri/est nota ꝛ a grecis cõcessa. Secunda pars: videlicet q̃ nulla incompossibilitas relatiua obuiet quin conueniat filio/probatur. quoniam talis incompossibilitas non potest habere ortuꝫ ex parte filij: quia nulla repugnãtia ē q̃ p̃sona p̃ducta modo nature p̃ducat modo voluntatis: nec ex hoc q̃ spiratio actiua est eadem cum gñatione actiua que est incompossibilis cũ passiua: quia etiam diuina essentia est idem cum generatione actiua: ꝛ tamen hoc non obstante ipsa est compossibilis cum generatiõe passiua a qua actiua realiter est distincta. nec quia spiratio actiua est de se incommunicabilis: q; hoc non est verum: cũ, vnitas deitatis requirat om̃e q̃ est in patre cui nõ obuiat relationis oppositio esse cõmunicabile: nulla autem hic obuiat oppositio relatiua. ergo ꝛc. ¶ Tertio arguitur sic ad idem. filius prius habet potentiam spirandi q̃ sibi correspondeat terminus spiritus: ergo filiꝰ p hmõi potentiam spirat. ¶ Cõsequẽtia est euidẽs: alias sine negaretur nũ q̃ probaretur q̃ opera trinitatis ad eē essent inducta ita q̃ quelibet p̃sona produceret creaturam a patre creatam. non em̃ aliter hoc ꝓbatur nisi per hoc q̃ omnes p̃sone habeãt potentiam creandi ante q̃ eis correspondeat terminus creatus. quare ꝛc. ¶ Antecedens est euidẽs. quia spiritus sanctus producitur p modum amoris: filius autem naturaliter p modũ nature etiã scõm grecos: sed p̃ductio per modũ amoris p̃supponit p̃ductionẽ aliquã mõ nature: ꝙ filiꝰ mõ nature p̃ductus prius habet potentiã spirãdi q̃ spiritꝰ sanctus sit productus. ¶ Quarto arguit sic ad idem. om̃e qõ conuenit patri est filio tribuendum nisi contrarium sit in scriptura expressum vel per se notum vel ab ecclesia determinatum: sed producere spiritum sanctum cõuenit patri: nec q̃ non conueniat filio est expssum ī scriptura nec deducibile ex ipa nec p se notũ nec deducibile ex aliquo p se noto nec determinatũ ab ecclesia. ꝙ ꝛc. ¶ Sed iste rationes nõ arguũt euidenter vt patet per singulas discurrendo. ¶ Ad p̃mam quando dicitur q̃ p̃sone diuine in omnibus sunt idem in quibus non obuiat oppositio relatiua: Dicetur q̃ verum est q̃ proditum ab alio: sed ambo a tertio. ¶ Et quãdo dicitur q̃ distinctio talium relatiuoꝝ disparatorum nõ posset stare cũ summa simplicitate ista/negareꝫ. nõ em̃ q; vna p̃sona p̃dueꝫ ab alia arguiꝫ ex hoc q̃ summa simplicitas in diuinis: sed q; essentia est a p̃sonis indistincta totaliter in re extra: sed siue ponatur q̃ spũs sanctus p̃cedit a filio siue ponaꝫ q̃ nõ vt dicũt greci/consimilis ꝛ equalis identitas est inter essentiam diuinã ꝛ spirationẽ passiuã: ꝛ p̃sõs ꝛ equalis diuersitas inter p̃sonas. nõ em̃ q; greci ponunt spiritum sanctum procedere a solo p̃re ꝛ non a filio ꝓpelluꝫ ponere maiorem diuersitatem esse inter filium ꝛ spiritum sanctum q̃ inter patrem ꝛ filiuꝫ ꝛ inter patrem ꝛ spiritum sanctum: nec aliquaꝫ maiorẽ diuersitatem inter essentiam ꝛ spirationem passiuam q̃ inter ipam ꝛ generationem actiuam ꝛ spirationeꝫ actiuam. consimiliter enim ponunt omnes p̃sonas essevnã numero essentiaꝫ/sicut nos/ab omnibus indistinctã; totaliter in re extra. quare ꝛc. ¶ Ex hoc appet q̃ nec valet cõtra grecos ratio aliquoꝝ qua arguitur ex summa germanitate. dicũt em̃ q̃ inter diuinas p̃sonas est summa germanitas que non esset nisi spiritus sanctus a patre ꝛ a filio procederet. quoniam aut sic arguentes vocant summam germanitatem summam identitatez cũ reali diuersitate possibilem siue cõsubstantialitatẽ: aut eorum quorum est talis germanitas vnius ab alio processionem. Si primo modo/falsum accipiunt in minore quando dicunt q̃ non esset inter p̃sonas summa germanitas nisi esset processio sancti spiritus ab alijs. non em̃ minor consubstantialitas esset inter personas si p̃ ipos sibile nulla esset ab alia/q̃ sit modo: duꝫ tamen omnes essent vnica essentia sicut modo. Si aũt germanitatez

acceptãt secundo modo/sic petũt ꝛ supponunt ꝓbandũꝫ ꝛ a grecis negatum: quãdo dicunt q̃ inter diuinas p̃sonas est talis germanitas. hoc enim est qõ queriꝫ ꝛ a grecis negatur. quare ꝛc. ¶ Ad secũdam etiam rationem dicereꝫ q̃ oppositio relatiua que est filij ad patrẽ obuiat ne filio spiratio actiua cõueniat. cũ em̃ actiua spiratio ꝛ actiua generatio sint idem totaliter in patre generante ꝛ spirante: nõ est minor incõpossibilitas q̃ filio cõueniat spiratio actiua q̃ q̃ ipsi q̃ueniat generatio actiua: cũ enim actiua generatio ꝛ actiua spiratio sint idem omnino/cui repugnat generare ꝛ spirare: sed constat q̃ actiua generatio repugnat filio. ergo ꝛ actiua spiratio. ¶ Nec valet illud qõ arguiꝫ contra hoc de essentia q̃ est idem cum generatione actiua: ꝛ tamen est cõueniẽs filio cui repugnat ipsa actiua generatio: quoniam hoc est quia ipsa essentia est tres res puta generatio actiua passiua ꝛ spiratio passiua. ꝙ sic essentia est quelibet istarum trium rerum q̃ nulla istarum est alia licet sit essentia ipsa que est illa: cum sit insimul omes ille tres. ergo cum, actiua spiratio sit vna illarum trium rerũ ab alijs duabus realiter distincta: licet ab essentia que est illarũ quelibet indistincta: q̃ nõ licet actiua spiratio sit res que est passiua generatio: non tamẽ ipa actiua spiratio magis q̃ actiua generatio potest dici gñatio passiua: imo est ab ea vt dicerẽt greci realiter distincta cõsimiliꝫ sicut gñatio actiua: nec p nõs magis filio cõmunicabilis potest esse actiua spiratio q̃ actiua generatio. quare ꝛc. ¶ Ex hoc etiã apparet q̃ nec valet ratio contra grecos qua arguunt aliqui ex hoc q̃ pater ꝛ filius habent eandem vim spiratiuaꝫ respectu spiritus sancti. quoniã aut p istam vim spiratiuam intelligunt spirationẽ actiuam: ꝛ tunc supponũt qõ probare intendũt vꝫ q̃ pater ꝛ filius spirant: aut intelligũt essentiam diuinam vt est cõueniens suppositũ ad spirandũ: ꝛ tunc ꝓsimiliter supponũt ꝓbandũ vꝫ filiũ esse cõueniẽs suppositũ ad spirãdũ: hoc em̃ greci contra quos isti arguunt nõ cõcedunt: aut tertio p vim spiratiuam intelligunt essentiam absolute sumptam: vt ab omni diuino supposito indistinctam: ꝛ tũc nõ magis ꝓbant q̃ filiꝰ possit spirare q̃ generare: nec q̃ q̃ spiritus sanctus possit spirare: cũ tam filius habeat cũ patre eãdẽ vim generatiuã ꝛ spiritus sãctus cũ patre ꝛ filio eãdẽ vim spiratiuam ꝛ etiã generatiuam p̃exposito modo sumptã. quare ꝛc. ¶ Ad tertiaꝫ rationẽ posset responderi primo ad antecedens: secundo ad cõsequentiam. posset enim primo negari antecedens: dicerent enim greci q̃ cum filius non habeat aliquẽ terminũ a se spiratũ; q̃ nõ ẽ verũ q̃ ipse habeat potentiam spirandi prius q̃ habeat terminum spiratum: hoc em̃ suppositũ ꝓbandũ ē vꝫ spiritum sanctuꝫ esse a filio spiratũ. ¶ Cõfirmatur. quia quãdo dicis q̃ filius habet potentiam spirandi: aut ꝙ potentiam spirãdi intelligis spirationem actiuam: aut essentiam vt est cõueniens suppositum ad spirandũ: aut essentiam ipsaꝫ vt absolute sumptam. Si ponas primũ vel secundum supponis ꝓbandum. Si tertiuꝫ/ nõ arguis nec habes ītentum vt argutũ est prius. ergo ꝛc. ¶ Secundo negaretur cõsequentia. concesso em̃ antecedẽte sub isto intellectu/filius habet potentiam spirandi: hoc est habet essentiam seu est ipsa essentia que est potẽtia spiratiua: nõ sequit/ergo potest spirare: quia etiam spiritus sanctus habet isto modo potentiam spiratiuã ꝛ filius potentiaꝫ generatiuam. ¶ Nec valet si dicatur. q̃ nec filius habeat potentiam generandi ante terminũ generatũ: nec spiritus sanctus potentiam spirandi ante terminũ spiratũ: quia ex hoc non sequitur nec ꝓbatur q̃ filius non possit generare nec spiritus sanctus spirare vt ꝓbatuꝫ fuit in p̃cedẽtibus. ergo ꝛc. ¶ Ex hoc apparet q̃ nec valet illa ratio cõtra grecos qua aliq̃ arguunt cõtra ipos ex hoc q̃ pater cõmunicat filio omnẽ vim p̃ductiuam ipsi non repugnãtem: nõ repugnat autẽ ipsi vis spiratiua. q̃m hoc est qõ greci negãt/intelligẽdo q̃ vim spiratiuam, sicut habent intelligere sic arguentes essentiam diuinã vt est q̃ueniens suppositum ad spirandũ. nisi enim negarẽt filium esse cõueniens suppositũ ad spirandum nõ negarent eum magis q̃ patrẽ spirare spũm̃ sctm̃. ꝙ ꝛc. ¶ Ad quartã rationẽ appet q̃ illa nullã habet euidentiã ꝓ grecos: q̃m ipsi negant illa ola que accipit minor eius. Dicunt em̃ primo: q̃ spiritum sanctum non p̃cedere a filio est expssum in scriptura/vt supius fuit dictũ ¶ Secũdo q̃ est determinatũ p̃mo ab ecclesia etiã latinorũ modo dicit cõtrariũ: dicerẽt ipsi q̃ in hoc errauit sicut ꝛ expresse dicunt: nec p nõs aliquod argumẽtũ sit per determinatiõe ecclesie latinoꝝ fundatũ valet aliq̃d cõtra eos. ¶ Secũdo etiã dicerẽt q̃ spiritũ sanctũ nõ p̃cedere a filio ẽ deducibile ex aliquo p se noto catholico vꝫ ex hoc q̃ spiritus sanctꝰ p̃cedit a patre: ꝛ p nõs spiratio actiua est idẽ cũ ipso ꝛ sua gñatione actiua: que ẽ incõpossibilis generationi passiue. quare ꝛc. ¶ Et ideo dico breuiter: q̃ exceptis auctoritatibus scripture ex q̃bus probari potest spiritũ sanctũ a patre filioq; p̃cedere nõ video q̃ ratione aliam possit euidentius argui cõtra eos q̃ illam que posita est in principio questionis: vꝫ q; nulla potest assignari ratio quare magis spiritꝰ sanctus p̃cedat a patre q̃ a filio: nec ad hoc est scriptura sacra: sed magis ad oppositũ: ꝛ ita cum nõ possit dici q̃ nõ sit a patre nec a filio: cõcedere oportet q̃ est insimꝫ ab vtroq;: vel saltem non habes nec ꝓbare potes q̃ magis sit a solo patre q̃ a solo filio: immo vbi non est catholico fide notũ an spiritus sanctus esset a patre ꝛ a filio simul an ab altero horũ duorum magis ponẽs ipm spiritũ sanctũ p̃cedere ab vnica p̃sona tantũ deberet ponere vt videꝫ spiritũ sanctũ procedere a filio q̃ a patre quoniã ponens spiritum sanctũ, p̃cedere a filio solo non a patre saluaret om̃i p̃sonarũ germanitatẽ in cõsubstãtialitate ꝛ origine consistentem: qõ non faceret aliꝰ qui spiritũ sanctum poneret esse procedentem non a filio ꝙ a patre. hoc enim supposito nulla esset origo inter filiuꝫ ꝛ spiritum sanctũ: sed tantum inter patreꝫ ꝛ alias duas personas. esto autẽ q̃ spiritus sanctus nõ esset immediate nisi a filio: q; tamẽ filius est a patre / ideo licet spiritꝰ sanctus nõ esset immediate originatus a patre: esset tamen originatus a filio originato seu generato a patre. quare ꝛc. ¶ Et si dicas. q̃ immo q̃ hoc ꝓbatur spiritum sanctum p̃cedere a patre ꝛ non a filio: quia actiua spiratio est idem cum gñatione actiua que realiꝫ distinguitur a gñatione passiua: hoc nullum habet colorem: quoniã tu non potes ꝓbare q̃ actiua spiratio sit magis idez cũ gñatione actiua q̃ cum generatione passiua: nisi quia supponis spiritum sanctum spirari a solo patre ꝛ non a filio: spiratio autẽ patris est idem cum, ipo ꝛ cum sua generatiõe actiua a se totaliꝫ indistincta: ꝙ hoc qõ tu supponis est falsum ꝛ ꝓbandũ: vꝫ q̃ spiritus sanctus spiretur a solo patre. nec enim magis potest ꝓbari q̃ spiretur a solo patre q̃ q̃ a solo filio: ꝛ ita sicut tu arguis q̃ spiratio actiua est idem totaliter cum generatione actiua: quia spiritus sanctus spiraꝫ a solo patre: ita etiã tibi econtrario arguẽt q̃ spiratio actiua est idem totaliꝫ cum generatione passiua: quia spiritus sanctus spiraꝫ a solo filio non a patre. ergo ꝛc.

Tunc igitur pono quantum ad istum articulum quatuor ꝓclusiões/eas oẽs quasi ex dictis

corollarie inferendo. ¶ Prima est. ꝙ nulla via potest ꝓbari spiritũ sanctũ magis spirari a solo patre q̃ a solo filio. ¶ Hec apparet. quia si sic: aut hoc ꝓbaret̃ ex aliqua auctoritate sacre scripture: vel ex determinatione ecclesie / vel ex sanctorum doctrina / vel ex ratione aliqua. sꝫ non ex aliquo istorũ. cõstat enĩ ꝙ ex scriptura hoc nõ ꝓbat̃ sꝫ cõtrariũ: qꝛ esto ꝙ alicubi sacra scriptura loquẽs de ꝓcessione sancti spiritus nõ exp̃mat nisi ꝑsonam patris vt greci arguunt / ex hoc nõ habet̃ ꝙ neget licet nõ ponat sanctum spiritum a filio procedere. ⁊ ita ex hoc nõ potest argui propositum: tum qꝛ locus ab auctoritate non tenet negatiue sed tantũ affirmatiue: tũ quia licet scriptura ibi ꝑsonã patris tantum exp̃mat tñ alibi etiam ꝑsonam filij esse a qua spiritus sanct⁹ ꝓcedit / explicat. ergo ⁊c̃. ¶ Secunda conclusio est. ꝙ vbi nõ esset ab ecclesia determinatũ nec nobis diuinitus reuelatuꝫ an spirit⁹ sanct⁹ ꝓcederet a patre ⁊ a filio vel ab altero horum tantũ: nec nobis constaret a qua istarum ꝑsonarum esset determinate: sed tantum sub indeterminatiõe sciremus ꝙ esset ab vna vel alia puta a patre vel a filio vel insimul ab vtroqꝫ: cõueniẽtius esset ponere ipsuꝫ esse a solo filio q̃ a patre. ¶ Hec appet. quoniam licet ex quo nulla appareret tunc ratio sicut nec appet modo q̃re magis posset spirare vna ꝑsona q̃ alia: non posset cõuenienter poni determinate alteram ꝑsonarum tantuꝫ esse sancti spiritus spiratiuaꝫ: tamẽ qui hoc poneret maiorem germanitatem seu originem inter ꝑsonas saluaret vt dictum est / vcꝫ omnis ille qui spiritum sanctuꝫ poneret esse ꝓcedentem a filio non a patre / q̃ alius qui poneret econuerso ipm̃ spiritum sanctum non ꝓcedere a filio: sed a patre. ergo ⁊c̃. ¶ Tertia conclusio est. ꝙ esto ꝙ nec esset in scriptura exp̃ssum nec ab ecclesia determinatum adhuc esset ponendum patrẽ ⁊ filium nõ alteruꝫ horum tantũ spirare spiritum sanctũ. ¶ Hec appet. qm̃ sicut in creaturis omnis ille effectus qui potest esse ab aliquibus pluribus causis simul / quem non constat magis esse ab vna illarũ q̃ ab alia effectiue / est ponendus esse ab illis omnibus simul sumptis cum nulla appareat ratio quare magis sit ab vna illarum q̃ ab alia: ita in ꝓposito consimiliter est dicendum: vcꝫ ꝙ cum spiritus sanctus possit ꝓcedere a duobus suppositis: vcꝫ a patre ⁊ a filio / ab vtroqꝫ esset credẽdus ꝓcedere ab illo cui non constaret ipm̃ ꝓcedere ab altero horũ tantuꝫ sed hoc vcꝫ spiritum sanctum ꝓcedere ab altero horum tantum nulli in rei veritate constare posset cum sit impossibile: esto ꝙ nec esset in scriptura exp̃ssum nec ab ecclesia determinatum ꝙ ꝓcederet insimul ab vtroqꝫ. ergo ⁊c̃. ¶ Confirmat̃. quia nullam habens rationem ꝓpter quã ponat spiritum sanctum magis spiratum esse ab vna ꝑsona q̃ ab alia: vel debet eũ ponere esse insimul ab vtraqꝫ nisi hoc sibi ostendatur impossibile: vel a neutra: cum nec magis possit vt supponit̃ ponere ipm̃ esse spiratum ab vna q̃ ab alia: sed nulla determinatione facta ab ecclesia nec exp̃ssione seu mentione aliqua facta in scriptura sacra de ꝓcessione spiritus sancti ab vna ꝑsona tantum vel a pluribus nulla posset haberi ratio ꝓpter quã spiritus sanctus magis posset credi rationabiliter spirari ab vna ꝑsona q̃ ab alia / saltem magis a patre q̃ a filio: esto ꝙ aliqualiter magis appareret aliqualis licet non sufficiens ratio ꝙ esset econuerso vt dictuꝫ est supra vcꝫ a filio magis q̃ a patre vbi esset ponendũ alterum horum tantum. ergo ⁊c̃. ¶ Quarta ⁊ vltima cõclusio est. ꝙ spiritus sanctus ꝓcedit a patre in filio ⁊ a filio in patre. ¶ Hec appet. quoniã omnis ꝑsona diuina est ꝑ circũsessionẽ in qualibet alia: ⁊ hoc vcꝫ ꝙ sit in alia habet ab omni illa ꝑsona a qua est ꝓducta: sed spiritus sanctus est ꝓductus a patre ⁊ a filio: ⁊ est ĩ patre ⁊ ĩ filio ergo habet hoc a patre ⁊ a filio. ex quo sequit̃ non tantum ꝙ spiritus sanctus sit a patre in filio ⁊ a filio in patre econuerso: sed etiam ꝙ sit a patre in seipo ⁊ a filio in seipo modo explicando quando de circũsessione mutua ꝑsonaꝝ in sequentibus erit sermo. ¶ Hec de p̃mo.

Quantũ ad secundum dicunt aliqui ꝙ istud dubiuꝫ de quo hic querit̃ / est: an in filio sit p̃ter spirare gñatio passiua quo distigueret̃ a spiritu sancto esto ꝙ non spiraret eum. ¶ Sed hoc est irrationabiliter dictum. Primo quia apud nullũ est dubium filiũ esse genitum magis q̃ patrem genuisse ipm̃. ergo non magis est querendum an filius sit genitus seu an passiua generatio sit in eo / q̃ an actiua generatio sit in patre. ¶ Secũdo. qꝛ passiua gñatio idẽ est oĩo in re extra q̊ actiua spiratio in filio: sicut ⁊ gñatio actiua idẽ q̊ spiratio actiua in patre: vt dicet̃ in alia questione. actiua aũt generatio est ip̃e pater gñans / sicut ⁊ passiua ip̃e filius generat⁹. ḡ cũ actiua spiratio non differat a patre ⁊ a filio nec a generatione actiua ⁊ passiua / nõ est ꝓprie dictum esse in filio p̃ter spirare generationem passiuam nec in patre actiuam. ¶ Et ideo alit̃ est dicendum: vcꝫ ꝙ p̃ncipalis immo ⁊ totalis intentio huius dubitatiõis est an ista consequentia sit bona / spiritus sanctus non spirat̃ a filio: ergo non distinguit̃ ab eo. Nec aliud doctores catholici intendũt querere ꝑ istam questionem: vtrũ si spiritus sanctus non ꝓcederet a filio distingueret̃ ab eo nisi de consequentia supradicta. ¶ Hoc supposito p̃mitto duo ad euidentiam dicendorum. Primum est. ꝙ cõsequentia est duplex: vcꝫ materialis ⁊ formalis. Illa dicit̃ esse consequentia formalis que tenet ex formalibus rationibus terminorum: vcꝫ antecedentis ⁊ consequentis: ita ꝙ antecedens ⁊ cõsequẽs ex eorum formalibus rationibus requirunt ꝑ se vel p̃mo vel secundo modo ꝙ consequentia sit bona. ꝑ se p̃mo modo / sicut cuꝫ dicit̃ est albedo: ḡ est color. ꝑ se secundo modo / sicut cum arguit̃ / est albedo: ḡ est disgregatiuuꝫ. Cõsequẽtia autem materialis dicit̃ esse illa que non tenet ex formalibus rationibus terminorum / vcꝫ antecedentis ⁊ consequentis p̃mo nec secũdo modo / tamẽ tenet de facto in aliqua certa materia ratione alicuius idẽtitatis vel diuersitatis in ipa / sicut ponit̃ exemplum de intellectu ⁊ voluntate. hec est enim bona consequentia / intellectus recipit intellectionem: ḡ ⁊ voluntas. tenet siquidem ista cõsequẽtia gr̃a materie: vcꝫ ratiõe identitatis rei significate ꝑ intellectum ⁊ ꝑ voluntatem / supposito ꝙ sit vna. nõ autem est bona consequentia formalit̃ quantum est ex rationibus terminorum: cum nec vnum istorum sit diffinitiuum alterius nec passio eius. ¶ Secundum premittendum est: ꝙ disputantes de consequentia supradicta possunt esse ĩ duplici dr̃a: quia vno modo possunt supponere spm̃ a p̃re non ꝓcedere ⁊ tamen cum hoc ipm̃ realit̃ ac filium existere: ⁊ tunc querere an sequat̃ / spũs sanctus est ⁊ filius a quo tamen non est ip̃e spũs / ergo necẽ ab eo distinctus. Alio modo de ista cõsequentia disputare possunt non supponentes spm̃ sctm̃ ⁊ filiũ simul esse.

His premissis pro solutiõe ad istud dubium pono quatuor conclusiones. ¶ Prima est. ꝙ ista consequentia non est bona formalit̃ / spũs sanctus nõ ꝓducit̃ a filio. ḡ nõ distinguit̃ ab eo. ¶ Hec ꝓbat̃. quoniã sola illa est formalit̃ bona consequẽtia que infert̃ ex formalibus rationibus terminorum: vcꝫ antecedẽtis ⁊ cõsequentis. sed ista non est talis. ḡ ⁊c̃. ¶ Minor appet. qꝛ non repugnat genito ⁊ spirato ex formalibus rationibus eorum ꝙ distinguant̃ sicut aliqua dispata quorum neutrum est ab alio sed ambo a tertio. nec enim in ratio

ne diffinitiua geniti nec spirati includit̃ ꝙ spiratum sit a genito magis q̃ econuerso. ergo ⁊c̃. ¶ Cõfirmat̃. quia non magis ista cõsequentia de qua queritur est formalis q̃ ista / filius nõ generatur a patre: ergo non distinguit̃ ab ipso. sed ista non est bona cõsequẽtia gr̃a forme: licet teneat gr̃a materie. ergo ⁊c̃. ¶ Minor ꝓbat̃ ꝑ August. dicentẽ. v. de trinita. cap. vi. ꝙ si p̃ma ꝑsona non genuisset adhuc cũ hoc stare posset ꝙ esset ingenita: sed si ingenita / ergo distincta a ꝑsona qua genita: esto ꝙ ꝑ impossibile vt supponit̃ / nõ esset ab ipa. ergo ⁊c̃. ¶ Secunda conclusio est. ꝙ nec cõsequentia supradicta est materialit̃ seu gr̃a materie bona / si eam faciens supponat in antecedente tam filiuꝫ q̃ spm̃ sanctũ esse. ¶ Hec appet. quoniã non existente in filio illo quo ip̃e nõ distinguit̃ a spiritu sancto nec spiritus sanctus ab eo / nõ sequit̃ vnũ suppositum istorum non distingui ab alio: sed fili⁹ non distinguit̃ a spiritu sancto ꝑ spirationẽ actiuã sibi relatiue oppositã: sed ꝑ gñationem passiuaꝫ disparatam: ⁊ hoc supposito vt suponit̃ ꝙ taꝫ filius sit q̃ spiritus sanctus: nec tamẽ spiritus sit a filio spiratus sed tantum a patre. nõ enim potest supponi ab aliquo esse patrem ⁊ filium ⁊ negari ab eo distinctio ꝑsonalis ipsorũ. ergo ⁊c̃. ¶ Confirmat̃. quia consequentia ista / spiritus sanctus non ꝓducit̃ a filio / ergo non distinguit̃ ab eo / non tenet etiam gr̃a materie nisi in virtute istius / nulla ꝑsona diuina potest distigui ab altera nisi ꝓprietate relatiua opposita qualis nõ est inter illas ꝑsonas quaꝝ vna est ab alia: sed omnis supponens filium ⁊ spiritum sanctũ esse: ⁊ non tamen spiritum sanctum ab ipo filio ꝓcedere: negat illud assumptũ ⁊ ponit spiritũ sanctum distingui a filio non ꝑ relationem seu ꝓductionem oppositam modo quo distinguit̃ filius a patre: sed ꝑ ꝓductionem disparatam. ergo ⁊c̃. ¶ Tertia conclusio est. ꝙ consequentia supradicta est bona gr̃a materie in rei veritate / supposito ꝙ in antecedente istius q̊ est / spiritus sanctus non ꝓducit̃ seu ꝓcedit a filio / non supponat̃ filium nec spiritum sanctum esse necnon esse. ¶ Hec ꝓbat̃ p̃mo. quia si spiritus sanctus non ꝓcederet a filio. ergo non esset: nec ꝑ consequens ab aliquo distingui posset. Antecedẽs ꝓbat̃. ¶ Primo. quia spiratio actiua est idem cum gñatione passiua sine qua filius esse non potest. ¶ Secũdo. quia in diuinis omnia sunt vnum vbi nõ obuiat relationis oppositio: sed si spiritus sanctus non ꝓcederet a filio non esset inter eos relatiua oppositio. ergo nec distictio. ¶ Tertio. quia si spũs sanctus non ꝓcederet a filio: ergo nec a p̃re: cum non minus actiua spiratio sit in filio ideꝫ q̊ filius seu generatio passiua / q̃ in p̃re idem cum p̃re seu generatione actiua: sed si nõ ꝓcederet a patre nec a filio / non esset: nec ꝑ consequens distingui ab alio posset. ergo ⁊c̃. ¶ Quarto. quia si spũs sanctus a filio non ꝓcederet / spiritus sanctus nõ esset. ergo nec ab aliquo distingui posset. Antecedens ꝓbat̃. quoniã spũs sanctus est patris ⁊ filij nexus. vnde August. vi. de trini. ca. v. dicit / ꝙ spiritus sanctus non est pater nec filius sꝫ aliquis ab eis alius in quo vterqꝫ eorum coniungit̃: sed nisi ab vtroqꝫ ꝓcederet vtriusqꝫ nexus nõ esset: nec vterqꝫ vcꝫ tam pater q̃ filius in spiritu sancto coniungeret̃: nisi ip̃e ab vtroqꝫ eorum ꝓduceret̃. ergo ⁊c̃. ¶ Quinto. quia si spũs sanctus non ꝓcederet a filio non esset in diuinis nisi vnica actiua ꝓductio. ergo nec esset nisi vnum ꝓductum. Probatio vtriusqꝫ ꝯñe: quia si spũs sanct⁹ ꝓduceret̃ a solo patre / actiua spiratio cũ essentia in patre solo esset omnino indistincta a generatione actiua: ⁊ ita esset omnino vnica ꝓductio cum ea: sed si tantum esset vna ꝓductio actiua / ⁊ tãtum vna passiua cum semꝑ multiplicentur correlatiua. quare ⁊c̃. ¶ Sexto. quia si spiritus sanctus distinguit̃ a filio / ergo ꝓcedit ab eo ergo econtrario sequitur / videlicet ꝙ si non ꝓcedit ab eo non distinguitur ab ipo. ¶ Antecedẽs ꝓbat̃. quoniã aut spiritus sanctus distinguitur a filio sicut ꝓductum modo nature distinguit̃ ab alio simili mõ ꝓducto: ⁊ hoc non / quia tunc esset filius: aut sicut ꝓductum modo voluntatis a ꝓducto modo naturalis ꝓductionis intellectus. ꝙ si sic / ergo ꝓducitur a verbo non tantum a p̃re: sicut amor in imagine creata ꝓducitur secundum aliquos non tantum ab anima ꝓducente verbum sed etiaꝫ ab ipo verbo ꝓducto. ¶ Quarta ⁊ vltima conclusio est. ꝙ licet consequentia supradicta sit modo p̃dicto videlicet gratia materie in qua fit / bona ⁊ teneat veracit̃: nõ tamen euidenter. ¶ Hec appet. quoniam consequentia siue formalis siue materialis tenens euidenter omnib⁹ intelligentibus est nota ⁊ ab omnibus conceditur indifferenter: sed non est talis consequentia supradicta: non enim a grecis conceditur sed negatur. ergo ⁊c̃. ¶ Confirmatur. quia omnis consequentia euidens aut est euidens ꝑ se vcꝫ ex suis terminis sicut ista / est homo / ergo anima: aut ex alijs ꝑ se notis euidentibus ex quibus est demonstrabilis ⁊ deducibilis. sed cõstat ꝙ cõsequentia ista / spiritus sanctus nõ ꝓducit̃ a filio / ergo nõ distinguitur ab ipo / nõ ẽ ꝑ se nota / videlicet ex terminis suis: nec enim aliquid ꝑ se notum ex suis terminis negatur a viris intelligentib⁹ ⁊ peritis. nec est euidens secũdo modo / videlicet quia deducibilis ex alijs ꝑ se notis: quoniam licet illa ex quibus ꝓbata est in p̃cedẽtibus sint ꝓbabilia: nõ tamẽ euidẽtia nec ꝑ se nota nec grecos ꝯuincentia. ergo ⁊c̃. ¶ Assumptum videlicet ꝙ rationes p̃dicte cõtra grecos euidẽter nec arguãt nec eos cõuincant / apparet ꝑ singulas discurrendo ⁊ ipas soluendo. ¶ Ad p̃mam enĩ respõdẽt greci negãdo illam cõsequẽtiam que infert̃ in antecedẽte. ad cuius ꝓbationem apparet ꝙ nõ arguit cõtra eos: quia ipsi exp̃sse dicũt contrariuꝫ eius q̊ in ea accipitur: videlicet ꝙ spiratio actiua nõ est idem cum generatione passiua sed realiter distincta ab ea: nec tamẽ ex hoc sequitur q̊ aliqui inferũt: videlicet ꝙ nisi spiratio actiua esset cuꝫ generatiõe passiua idem ⁊ filij cõstitutiua ac distinctiua sicut generatio ipa passiua / tunc spiratio actiua esset filio quasi affixa: quoniam secũdum eos nõ magis actiua spiratio q̃ generatio actiua est in filio: nec ꝑ ꝯsequẽs potest dici ꝙ sit in eo quasi accidentalit̃ seu affixa: cum realiter sicut ⁊ generatio actiua ab ea sit distincta secũdum eoruꝫ opinioneꝫ. nõ enim actiua spiratio est idem cum aliquo supposito nõ spirante: sed secũdum eos filius nõ spirat / sed solus pater. ergo ⁊c̃. ¶ Ad secũdam diceret greci: ꝙ illa maior est vera accipiẽdo seu vocãdo relatiõis oppositionẽ omnem relatiuorum siue oppositorum siue disparatorum distinctionem: sed talis relationum disparatarum oppositio obuiat ne spiritus sanctus a patre solo spiratus sit. filius. licet enĩ spiratum ⁊ generatũ nõ sint relatiue opposita sicut generãs ⁊ generatum: sunt tamẽ disparata. quare ⁊c̃. ¶ Ad tertiaꝫ cõsimiliter respõdẽt sicut ad primam rationem negãdo illam cõsequentiam / cuius probatio nõ valet cõtra grecos: quia supponit actiuam spirationem esse idem cum generatiõe passiua: q̊ ipsi vt dictum est negãt: cum nõ ponãt personã generatam spirare: sed tãtummodo generãtem. quare ⁊c̃. ¶ Ad quartam respõderẽt greci similiter negando cõsequẽtiam: ad cuius probationem dicerẽt ꝙ spiritus sanctus nõ dicitur patris ⁊ filij nexus quia ab vtroqꝫ productus: sed quia est appropriate licet nõ proprie amor mutuus quo pater diligit filium / ⁊ quo filius ecõuerso diligit patrem suum. ¶ Et si cõtra hoc arguatur: quia tũc etiam filius posset dici nexus patris ⁊ spirit⁹ sancti: cum sit appropriate sapientia qua sapit vterqꝫ:

dicerẽt q nõ sic aliqua dicuñ esse in intellectiõe sicut in dilectione cõexa. ¶Ad quintam dicerẽt greci: q licet in diuinis nõ sit nisi vnica actiua productio secũduz rem/cum actiua gñatio ꝛ spiratio sint idem totaliter: tamen isti rei vnice que est actiua gñatio ꝛ spiratio correspõdẽt diffinitiones diuerse/ac si eis correspõderet ire diuersitas. ¶Et quãdo addit q oportet ꝓmultiplicari correlatiua/dicerẽt q verũ est sic intelligẽdo q vbi est gñatio actiua/ꝛ passiua: vbi spiratio actiua/ꝛ passiua. nõ oportet tamẽ pductiones actiuas esse plures si passiue sint plures. ¶Ad sextam ꝛ vltimam dicerẽt similiter greci: q falsum assumit in illo antecedẽte: quia immo debet dici cõtrarium/vcz q quia spiritus sanct9 distinguit a filio non ꝓcedit ab eo: cum actiua spiratio sit realiter distincta a filio. ¶Ad ꝓbationem appet q nõ valet. tum quia nõ in omnibus partes imaginis create se habẽt sicut psone diuine: tum quia nec forte est verũz illud assumptum: vcz q amor in imagine creata ꝓducatur a verbo. quare ꝛc. ¶Sic ad questionem. ¶Ad rationem in pncipio appet solutio ex pdictis. q eñ ad spirandũ spiritũ sanctũ cõcurrãt pater ꝛ filius/nõ est ꝓpter imꝑfectionem alterius: sed quia eadem est vtriusq potẽtia spiratiua: sicut omnium personarum potẽtia creatiua est vnica/ꝓpter qõ sunt indiuisa oĩa trinitatis opa.

Secundo quæro. Vtrũ pater spiret spiritũ sanctũ p filium. ¶Et videt q sic. quoniã nõ minus ꝓprie potest dici q pater spiret at spũm sanctũ p filium: q agit omnia ad extra p ipm. sed pater dicit ad extra oĩa agere p filium. iuxta illud Joan. i. Oĩa p ipm facta sunt/ꝛ sine ipo factũ est nihil. ergo ꝛc. ¶Cõtra. quia eoruz que sunt essentialiter idem ꝛ vnum/neutrum potest dici aliquid agere p alterum magis q̃ econuerso. sed oĩes tres psone sunt vna essentia. ergo ꝛc. ¶Respõsio. vbi sic ꝓcedã. Primo eñ dicaz ad questũ. Secũdo soluã vnũ dubiũ: vcz quõ actiua spiratio se habeat ad ꝓcez ꝛ ad filiũ.

Quãtũ ad primũ: qđ est facile: est sciendum q quatuor modis vnũ dicit agere aliquid p alterum. Uno modo eñ subiectum ꝓncipij ꝓductiui alicuius denoñiatiue dicit agere p alterum/puta p ipm ꝓductiuum ꝓncipium cuius est subiectum: sicut aqua dicitur infrigidare p frigiditatem/ꝛ ignis calefacere p caliditatem. Alio modo aliquid dicit agere p alterum/sicut p instrumẽtum quo meditãte attingit effectum/modo quo artifex dicit per serram scindere lignum: vel aliquid aliud facere p martellum. Tertio modo aliquid dicitur agere p alterum/vt prima causa p secũdam: modo quo prima causa dicitur mouere celum p intelligentiam/ꝛ omnem alium effectum ad quem ꝓducẽdum cõcurrit secũda causa aliqua agere p ipam causam secũdam. Quarto vnum dicit agere p alterũ tã q̃ p illud qđ est essentialiter idem secum ꝛ habet ab eo eandem cum ipo potentiam ꝓductiuam: modo quo pater dicit oĩa facere p filium: vt in pncipio est argutum. ¶Hoc ꝑmisso appet quid dici debeat ad questitum. constat enim q pater non spirat p filium spiritum sanctum aliquo trium primorum modorum: sed quarto ꝛ vltimo modo tãtum. ¶Primũ appet. quoniam omne quod agit p alterum aliquo illorum trium modorum/est ab ipo essentialiter distinctum: sed omnes psone diuine sunt essentialiter indistincte ꝛ vna numero essentia. ergo ꝛc. ¶Scõm vcz q pater dicatur spirare p filium quarto modo hoc intelligendo/apparet. quoniam cõstat ex dictis in alia questione q filius spirat nõ tantum pater: sed q filius spiret hoc originaliter habet a patre. ab eodem eñ habet q spiret a quo habet q sit deus. ergo ꝛc. ¶Confirmat. quia in eodem intellectu in quo est verũz dicere patrem creare vniuersum p filium/est verum dicere ipm p eum spirare spiritum sanctum. sed ꝑmum: videlicet patrem creare p filium/est verum secũdum istum quartuz ꝛ vltimum intellectum. ergo ꝛc. ¶Ex hoc potest cõcludi corollarie. Primo. q vna causa secũda nõ potest dici agere p aliam ab ipa. ꝓducta vt ignis generãs p ignẽ ab eo genitum: quoniam licet ignis genitus habeat ab igne generãte potentiam agendi: videlicet potentiam alium ignem generãdi/non tamẽ eandem cum potẽtia ignis generãtis: sed ab illa aliam ꝛ essentialiter differẽtem. ¶Secũdo. q nulla psona diuina ꝓducta potest dici agere aliquid p ꝓducentem. quoniã licet omnium sit vna potentia creatiua: ipam tamẽ huiusmodi potẽtiaz creatiuam nõ habet psona diuina ꝓducens a ꝓducta: sed cõuerso ꝓducta a ꝓducente. ¶Tertio. q deus pater potest dici creare oĩa nõ tantum p filium sed etiaz p spiritum sanctum. quoniam nõ minus spirit9 sanctus q̃ filius habet a patre potentiam creatiuam. ¶Quarto. q etiam filius potest dici creare p spiritum sanctum. quoniam spiritus sanctus nõ tantum habet a patre sed etiam a filio potentiam creatiuam. ꝯ ꝛc. ¶Hec de ꝓmo.

Quantũ ad secundum aliqui dicunt q spiratio actiua q̃ est in patre ꝛ i filio vna numero/est distincta formaliter in re extra a patre ꝛ a filio ꝛ a gñatione actiua ꝛ passiua: licet ab eis sit realiter ẽ distincta. sic etiã actiua spiratio se habet ad ꝓcez ꝛ ad filiũ q̃ nõ cõstituit in esse psonali aliquẽ ipoz. nec eñ pater cõstituit nisi generatione actiua/nec filius nisi gñatiõe passiua: ipa autem actiua spiratio aduenit vtriq; vcz tam patri q̃ filio iam in esse psonali pcõstituto. ¶Primũ horz/vcz q spiratio actiua distinguat in re extra a gñatione actiua ꝛ a passiua/ꝑbant eisdem rationibus quibus ꝑbat distinctio essentie a relationibus. ¶Secũdũ. vcz q hmõi spiratio actiua nõ sit cõstitutiua/probãt primo. q diuersa constituta non cõueniũt in vltimo ꝯstitutiuo: sed pater ꝛ filius sunt diuerse psone q̃bus vltimo aduenit spiratio actiua. ergo cũ in ipa cõueniant nõ potest esse constitutiua ipsarũ. ¶Secũdo. q cõstitutiuũ vltimo aduenies est magis ꝓprium q̃ ꝓcedens: sed spiratio actiua ẽ in patre ꝛ in filio posterius q̃ actiua gñatio sit in ꝑe/ꝛ passiua in filio: nec tamẽ est magis ꝓpria imo minus cum sit vtriq; cõmunis. ergo ꝛc. ¶Tertio. q nullũ communicabile constituit suppositũ in esse incõmunicabili sed spiratio actiua est pluribus ꝓmunicabilis. ergo ꝛc. ¶Quarto. q nullũ cõstitutũ in esse vltimato potest cõstituere q aliquid sibi supueniẽs: sed pater cõstituit in vltimato esse p gñationẽ actiuaz/ꝛ filius p passiuã. ergo ꝛc. ¶Sed ista opinio quãtũ ad oĩa in ipa ꝓtẽta est abominabilis ꝛ absurda. Primũ eñ q̃ ponit/vcz actiuã spirationẽ eẽ in ꝑe ꝛ in filio vnã numero distinctã ab vtroq; ꝛ a gñatione actiua ꝛ a passiua in re extra formal9 licet nõ realiter/est ipossibile simplr. ¶Secio. q sola diuina essentia nõ aliqđ abea distinctũ i re extra est plures res: nullũ aũt vnũ ab ipa distinctũ ẽ realiter plura: cz spiratio actiua vt dicũt est distincta ab essentia in re extra: ꝛ est vna nũero in patre ꝛ in filio. ꝯ nõ pot esse plura inter se realiter distincta: qualia sunt psone/vcz ipe pater spiras ꝛ filius: vel actiua gñatio ꝛ passiua. ¶Secũdo. q si actiua spiratio distingueret in re extra ab oib9 psonis ꝛ eaꝝ ꝓprietatib9 relatiuis: tũc eẽt ẽternitas i diuinis/vcz gñatio actiua ꝛ passiua/spiratio actiua ꝛ spiratio passiua q̃ ab aliis oib9 idistincta asserit ire extra. hoc aũt est ipossibile. ꝯ ꝛc. ¶Cõfirmat. q nulla ꝓprietas relatiua distincta in re extra ab alia pot minus distingui abea q̃ distinguant inter se relatiões ille que sunt vna essentia sz tres ꝓprietates relatiue diuine licet sint essentia vna tamẽ iter se realiter sunt distincte. ergo actiua spiratio si ponat ab illis tribus distincta: erit etiã realiter distincta ab eis: ꝛ p ẽs habebitur quaternitas rerũ distinctaruz realiter in diuinis. hoc aũt est ipossibile. ergo ꝛc. ¶Ex hoc appet falsum esse illud qđ dicit secũdo ista opinio: vcz spirationẽ actiuã aduenire suppositis constitutis. ¶Hoc siquidẽ est falsum ꝛ impossibile. Primo. q nihil aduenire dicit sibi ipsi: sed actiua spiratio est idẽ qđ ipz spiras suppositũ in re extra. ergo ꝛc. ¶Scõdo. quia falsum est qđ supponit istud dictũ/vcz diuina supposita q̃bus aduenit spiratio actiua esse realiter cõstituta: nullũ eñ diuinũ suppositũ potest dici necesse cõstitutũ magis q̃ compositũ. ¶Ex quo infero corollarie: q licet cõclusio quã ꝓbant quatuor rationes supradicte sit vera: vcz q spiratio actiua nõ sit alicui9 psone diuine cõstitutiua cũnec aliqua psona sit realiter cõstituta: oẽs tamẽ ille rationes falsum accipiunt in ꝑmissis. oẽs eñ in ꝑmissis accipiũt: q pater ꝛ filius sunt due psone realiter cõstitute gñatione actiua ꝛ passiua: quibus pcõstitutis talib9 duabus ꝓprietatibus relatiuis aduenit vltimo actiua spiratio. vtrũq; autẽ istoz est oñino impossibile ꝛ absurdũ. vt eñ fuit in pcedẽtibus explicatũ hmõi ꝓductiões diuine actiue ꝛ passiue idẽ totaliter sunt in re extra cuz q̃ sonis ꝓducentibus ꝛ ꝓductis. quare ꝛc. ¶Et ideo quãtũ ad istũ articulũ aliter est dicẽdũ: vcz q nulla actiua spiratio est distincta a spirãte filio ꝛ a patre siue ab actiua gñatione ꝛ a passiua realiter nec formaliter: intelligendo q diuersitatẽ formalẽ diuersitatẽ aliquã in re extra. si tũ q differre formaliter intelligat nõ esse idẽm ꝑmo mõ dicẽdi p se: sic bene põt concedi q pater ꝛ filius a spiratione actiua formaliter distinguunt: modo quo dictũ ꝛ ꝓbatũ fuit in ꝓcedentibus q diuina essentia intellectus sapiẽtia ꝛ alia similia sunt non idem formaliter: q̃ licet vnũ ꝛ idem in re extra q̃ ista oĩa importeatur: tamẽ nullus istorum cõceptus cadit in diffinitione alterius. ¶Primũ vcz q nulla inter spirationẽ actiuaz ꝛ psonas spirãtes sit distinctio in re extra/appet. tum quia vt dictũ est in diuinis non sunt nisi tres res: essent autem quatuor si spiratio actiua a personis spirantibus esset distincta. Tum quia nulla diuina actiua productio vel passiua distinguitur in re extra ab omnibus personis producentibus ꝛ productis/vt sepe ostensum est in precedentibus. ergo ꝛc. ¶Secundum. vcz q ista possint dici ꝛ sint distincta formaliter hoc est non eadem in primo modo/apparet. quoniam illa omnia licet eiusdem rei significatiua dicuntur esse formaliter non eadem isto modo quorum vnum nõ est alterius diffinitiuũ: sed talia sunt ista. licet enim eadem res per spirationẽ actiuaz ꝛ per quod libet spirans suppositum importetur: tamen non plus conceptus patris spirantis vel filij siue actiue vel passiue generationis includit in suo primo diffinitiuo intellectu conceptum spirationis actiue/q̃ si conceptibus istis diuersis correspõderent in re extra diuersa. ergo et cõceptus hmõi realiter diuersi sunt formaliter non idem. ꝛ res licet omnino eadem vt est ipsorum obiectum dicitur denominatiue similiter non eadem formaliter isto modo: pro quanto videlicet vt est significatum obiectũ seu intellectum vnius istorum conceptuum non exigit alterum: immo potest intelligi per quemlibet istorum actuum sine actu alio existente: cum nec magis vnus conceptus istorum requirat alterum q̃ si haberet distinctum ꝛ diuersum obiectũ totaliter in re extra. quare ꝛc. ¶Sic ad questionem. ¶Ad rationem in principio apparet solutio ex predictis.

Circa distinctionẽ duodecimã in qua magister inquirit quõ spiritus sanctus ꝓcedit a patre ꝛ a filio/postq̃ ostendit q abvtroq; ꝓcedit/quero ꝑmo. Utrũ pater ꝛ filius spirent spiritũ sanctũ vna spiratiõe tm. ¶Et videt q sic. qm̃ vni ꝓductiõi passiue nõ correspõdet nisi vnica sola actiua: sed spiratio passiua est vnica tãtum sicut ꝛ ipm spiratũ suppositus. ergo ꝛc. ¶Cõtra. q spiratio actiua est idẽ totaliter in re cũ suppposito spirãte/vt dictũ est in alia questione/sicut ꝛ passiua est idem cũ suppposito spirato: sed suppositũ spirãs nõ est vnũ tantũ: sed duo realiter distincta sunt supposita spirantia. ergo ꝛc. ¶Rñsio. vbi sic ꝓcedã. Primo enim dicam ad questũ. Secũdo inquiraz an pater ꝛ filius sint vnicũ spiritus sancti pncipiũ spiratiuũ. Tertio tangã ꝛ soluam aliqua dubia circa dicta.

Quantũ ad primũ apparet quid dicendũ. quoniã questio ista est p ecclesiã determinata. extra de sum. trini. ꝛ fide catho. lib. 6. cap. Fideliter. vbi sic dicit: Fatemur q spiritus sanctus ex patre ꝛ filio nõ duabus spirationib9 sed vna spiratiõe ꝓcedit. Iste iusmodi autẽ ecclesie determinatio dupliciter posset itelligi. Uno mõ eñ posset intelligi q ecclesia vellet dicere spũm scũm a patre ꝛ a filio vna spiratione ꝓcedere tanq̃ aliq̃ mediãte vel quomõcũq; se habẽte ab ipis spirantibus supꝓpositis differente aliqualiter in re extra. Alio modo. q ꝓcedat vnica spiratiõe nõ tãq̃ aliq̃ a suppositis spirãtib9 differẽte: sed vt aliquo ab essentia que vnica est oĩa indistincto. ¶Tunc hoc supposito est dicendum: q pater ꝛ filius spirãt spiritũ sanctum vnica spiratione tantum: non secũdum ꝑmum intellectũ/sed ꝑm secundum. ꝛ hoc modo est intelligẽda ista ecclesie determiatio: mõaliter/vt exponit a ꝙdam. ¶Primũ. vcz q pater ꝛ filius nõ spirẽt vnica spiratiõe vt aliquo ab eis distincto ꝑbatũ est in alia questione: qm̃ vt ibi est ostensum/talis spiratio est ipossibilis: vcz que ab ipis spirãtib9 suppositis sit distincta. ergo ꝛc. ¶Cõfirmat. q eo mõ pater et filius spirãt vna spiratione quo pater generat filiũ vna gñatione actiua: ꝛ filius gñatur vna gñatione passiua ꝛ spiritus sanctus spirat vna spiratiõe passiua. sed nec pater gñat vna gñatiõe actiua ab eo distincta/nec filius isto mõ generat vna gñatione passiua/nec spiritus sanctus vna spiratione passiua: cũ ꝓductio actiua in diuinis nõ sit aliud q̃ ꝓducẽs: nec passiua aliũ q̃ psona ꝓducta. ꝯ ꝛc. ¶Ex hoc appet: q ꝑbates spirationẽ actiuã eẽ vnã p hoc/q volũtas ei9 pncipiũ ꝛ fundamẽtũ est in ꝑe ꝛ in filio vna numero: male arguunt/ꝛ spirationem actiuã esse vnã numero indebite itelligũt vt ꝓtẽdit ista ratio quã adducũt. ¶Primum appet. quia in argumẽto videntur supponere voluntatem seu ipam essentiaz vt volitiuam esse in ꝓsonis vt aliquid aliquo modo i re extra distinctuz ab eis: ꝛ esse etiã fundamẽtũ spiratiõis actiue/vt alicuius rei ab ipa distincte: quorum vuorum vtrunq; est simpliciter falsum. ¶Secundum videlicet q indebite intelligant spirationem actiuam esse vnam appet ex eodem: quoniam intelligunt/vt ꝑbat earum ratio supradicta/ipsam esse vnam secundum ꝑmum intellectum falsum/videlicet tanq̃ aliquid distinctum ab omnibus ꝓsonis spirantibus. hoc autem est falsum/et determinationi ecclesie contrarium. quare ꝛc. ¶Ex ꝓdictis sequitur secundum ꝓncipale assumptum: videlicet q determinatio ecclesie sit secundo modo intelligẽda/puta q spiratio actiua sit vnica modo quo essentia

ꝑsonarum omnium dicitur esse vna ab omnibus ꝑsonis
licet inter se distinctis realiter indistincta. quoniã sicut
se habet illud qđ est cõmune tribus ꝑsonis ad oẽs tres:
ita cõmune duabus ad duas. ergo sicut esse qđ est trib⁹
cõmune/vt sapientia/iustitia/vel creatio actiua ⁊ sic de
alijs omnibus est in eis immultiplicatũ ⁊ vnũ tantum
ab eis omnibus indistinctũ: nõ enim est vnũ ab eis plu-
ribus distinctũ: ita ⁊ in ꝓposito de spiratione actiua cõ-
muni tantum duabus ꝑsonis/vꝫ patri ⁊ filio/ est dicen
dũ. ¶ Sed cõtra hoc arguit̃ ꝑmo. quia aut actiua spira
tio est essentia tantũ: aut vtrunq; suppositoꝝ spirantiũ:
si est essentia tantũ/ergo est cõmunis omnib⁹ ꝑsonis/qđ
est falsum. si vtrunq; suppositorũ spirantiũ/ergo cum ta
lia supposita sint plura/ipa spiratio actiua non poterit
dici vna. ¶ Secundo. q: si spiratio actiua est pater ⁊ fi-
lius cõiunctim/nõ potest supponere ꝓ altero eorũ diui-
sim: cum due ꝑsone non sint tantũ vnica. si aũt est altera
ꝑsona istarum tantũ: ergo nõ spirãt simul ambo. si autẽ
est ꝑcise essentia: ergo est cõmunis tribus ꝑsonis omni-
bus/sicut ipa essentia: qđ est falsuꝫ. quare ⁊c. ¶ Tertio.
quia si spiratio est cõmunis patri ⁊ filio/nõ aũt gñatio/
ergo spiratio ⁊ gñatio distinguũtur. ¶ Quarto. q: rela
tio in diuinis multiplicat̃ ad multiplicationẽ nõ funda
mẽti: cũ essẽtia eadẽ nũero sit oĩm fundamẽtũ: sꝫ ad mul
tiplicationẽ suppositorũ relatiuorũ. sed supposita spirã
tia spiratione actiua relata sunt multa. ergo ipa actiua
spiratio nõ est vna. ¶ Quinto. quia spiratio est ꝓductio
libera: sed nõ esset si foret tantũ vna ab actiua gñatione
⁊ a passiua indistincta: cũ non sit ꝓductio libera actiua
gñatio nec passiua. ¶ Sexto. quia si actiua spiratio est
vna: aut est generatione ꝑor aut posterior. sed non po-
test dici ꝑor: quia alias pater ꝑus spiraret q̃ gñaret: cũ
simul sint actiua spiratio ⁊ passiua. nec est posterior ipa
quia tunc nõ esset ab ea indistincta: cuius cõtrariũ sup-
ponit̃. q̃re ⁊c. ¶ Ad ꝑmũ. cõcedo tibi q spiratio actiua
est ⁊ essentia ⁊ ambo supposita spirantia. ¶ Et quando
arguis cõtra ꝑmum. quia tunc erit cõmunis omnib⁹ ꝑ-
sonis seu est oẽs ꝑsone: Dico q falsum est: nec hoc sequi
tur ex illo cõcesso / magis q̃ sequat̃: generatio actiua ẽ
essentia que est cõmunis omnibus ꝑsonis seu ẽ oẽs ꝑ-
sone: ergo et gñatio ipa actiua. licet eñ generatio acti-
ua sit essentia que est a ꝑsonis omnibus indistincta: ipa
tamen est ab alijs personis/vꝫ a filio ⁊ a spiritu sancto
realiter distincta. Cõsimiliter in ꝓposito est dicẽdum.
¶ Ad illud qđ arguitur cõtra secundũ similiter rñdeo.
q non sequitur illud qđ infertur: videlicet q actiua spi
ratio non sit vna si est duo supposita spiratiua: quia diui
na supposita sunt tria realiter distincta: ⁊ tamen est vni
ca essentia: non minus q̃ illoꝝ quodlibet ꝑ seipm. qua
re ⁊c. ¶ Ad secundum rñdetur: q hic terminus actiua
spiratio significat illam rem summam/videlicet diuinã
essentiã/inquantũ ipa est ꝓductio spirit⁹ sancti: que qui
dem est pater ⁊ filius coniunctim: ⁊ vterq; eorum diui-
sim: sicut sapientia importat eandem rem vt est tres ꝑ-
sone simul coniunctim ⁊ quelibet iparum diuisim. ⁊ si-
cut eadem sapientia vel deitas est simul tres ꝑsone con
iunctim ⁊ quelibet earum diuisim: nec tamen tres ꝑso-
ne sunt quelibet earum diuisim: nec aliqua vna iparum
est insimul omnes coniunctim: ita in ꝓposito actiua spi
ratio est pater ⁊ filius simul coniunctim ⁊ vterq; eoꝝ
diuisim: nec tamen alter eorum est vterq; cõiunctim. nõ
enim valet in diuinis talis modus arguendi/diuina es-
sentia est tres ꝑsone: vna ꝑsona est essentia: ergo vna ꝑso
na est tres ꝑsone. licet sequatur q vna ꝑsona est res, que
est tres ꝑsone. consimiliter in ꝓposito non sequitur: hec
spiratio est due ꝑsone simul/pater est hec spiratio/ergo
pater est due ꝑsone. licet bñ sequatur q sit res q̃ est due
ꝑsone. ¶ Ad tertium consimiliter est dicendum. nõ eñ
magis sequitur/actiua spiratio est communis duabus
ꝑsonis/non autem generatio/ergo spiratio ⁊ generatio
distinguũtur/q̃ sequatur/essentia est cõmunis tribus ꝑ-
sonis/non autẽ aliqua iparũ/ergo essentia est distincta
in re extra a qualibet ꝑsonarum. quare ⁊c. ¶ Ad quar-
tum negandum est illud qđ assumitur in maiore. nõ eñ
relatio cõmunis pluribus ꝑsonis siue que est plures ꝑ-
sone/vt spiratio aliter denominat ꝑsonas ipas q̃ essen-
tia: nec ab eis est amplius distincta. ergo ⁊c. ¶ Ad quin
tum appet ex dictis in ꝑcedentibus/q spiratio non di-
citur ꝓductio libera nisi quia spiritus sanctus requirit
ꝓ ꝑ se ꝑncipio ꝓductiuo naturam volitiuam: cui ex hoc
q volitiua est/posset ꝯpetere contingenter agere nisi si
bi repugnaret aliunde. ex hoc autẽ quia spiratio spiri-
tus sancti dicit̃ libera isto modo/non sequitur q sit a ge
neratione actiua ⁊ passiua distincta. eadem enim ꝓdu-
ctio potest dici in ordine ad ꝓductũ naturaliter seu mo
do nature quo ꝓducitur filius/ naturalis: ⁊ libera in or
dine ad spiritum sanctum ꝑ modum amoris vel volun-
tatis ꝓductum. quare ⁊c. ¶ Ad sextum ⁊ vltimum rñ-
detur q generatio actiua non ꝑcedit in re spirationem
actiuam vt ipa actiua spiratio est patris: nec est poste-
rior ipa: cuꝫ nullo modo in re sit distincta ab ea: licet rei
importate ꝑ ista duo vꝫ ꝑ generationem ⁊ ꝑ spiratio-
nem patris actiuam/corñdeant diuerse diffinitiones.
ꝓpter qđ hec ꝑdicatio/pater generãs spirat/non est ve
ra in ꝑmo modo dicendi ꝑ se: cum eius ꝑdicatuꝫ vꝫ spi
rans non sit diffinitiuum subiecti qđ est generans: quã-
tumcunq; eadem res omnino ꝑ vtrunq; importetur. cuꝫ
hoc tamen est concedenduꝫ q generatio actiua est ꝑus
origine q̃ spiratio actiua cõueniat filio: ꝑus eñ origine ꝑ
ma ꝑsona generat q̃ secũda habeat q sit deus: ac ꝑ cõ-
sequens q sit sapiens vel spirans: ⁊ hoc sane intelligen
do. ¶ Hec de Primo.

Quantũ ad secundũ apparet cõsimili-
ter sicut ad ꝑmum ex determinatione ecclesie quid dicẽ
dum. Ecclesia enim conclusionem istam sicut ⁊ aliam ꝑ-
cedentem determinat/de summa trinita. ⁊ fide catholi
ca cap. quo supra. vbi dicit sic. Fatemur q spiritus san
ctus procedit ex patre ⁊ filio non tanq̃ ex duobus ꝑn
cipijs/sed tanq̃ ex vno. hoc autem est intelligendum/
videlicet spiritum sanctuꝫ esse ex patre ⁊ filio vt ab vno
ꝑncipio non vt ex aliquo ab eis distincto: sed vt ab vno
deo ab eis in re extra totaliter indistincto/modo quo ex-
positum est in articulo ꝑcedenti esse intelligendum spi-
ritum sanctum ꝓcedere vnica spiratione tantũ. Et hoc
est qđ dicit Augu. quinto de trini. cap. 17. Sicut inquit
pater ⁊ filius ⁊ spiritus sanctus se habent ad creaturaꝫ
relatiue sicut vnum ꝑncipium: ita pater ⁊ filius se ha-
bent ad spiritum sanctum sicut vnum principium: sed
constat q tres ꝑsone dicuntur vnum principium crea-
ture: quia sunt vna potentia creatiua ab eis omnibus ĩ
distincta totaliter in re extra. ergo consimiliter pater ⁊
filius dicuntur vnum ꝑncipium sancti spiritus: q: sunt
vnica numero potentia spiratiua ab eis consimiliter in
distincta. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia nullum essentia
le seu pluribus commune multiplicatur/nec per conse
quens dicitur pluraliter/sed tantum singulariter in di-
uinis: sed sicut esse ꝑncipium creature est essentiale: q:
tribus ꝑsonis commune: ita esse ꝑncipium spiritus san
cti est commune duabus. ergo ⁊c. ¶ Minor ꝓpet. qm̃
cum dicitur q pater ⁊ filius sunt vnuꝫ ꝑncipium sancti
spiritus/idẽ est ac si diceretur q pater ⁊ filius sunt vn⁹
deus principians siue spirans spiritum sanctum: si eñ
ꝑ istam tu aliquid intelligas/puta q pater ⁊ filius sunt

vnum suppositum spirans spiritum sanctum: cõstat q
ista ꝓpositio/pater ⁊ filius sunt vnum ꝑncipium spirit⁹
sancti/sic intellecta est falsa. Alio autem modo/vꝫ quo
ipa est intelligenda/est vera sicut sua expositoria. qua-
re ⁊c. ¶ Hec de secundo.

Quantum ad tertium est circa istã ma
teriam dubium. Primo. an pater et filius possint dici
plures spiratores/an tantũ vnus spirator. Secũdo. an
pater ⁊ filius debeant dici vnus spirans/an plures spi-
rantes. Tertio. vtrum pater ⁊ filius sint eo modo ꝑnci-
pium spiritus sancti quo tres ꝑsone dicuntur esse vnuꝫ
ꝑncipium creature. Quarto. an ꝑncipiuꝫ hic de ꝑsonis
dictum sit essentiale an notionale. ¶ Ad ꝑmum dicitur
q pater ⁊ filius non magis debent dici duo spiratores
q̃ duo creatores. ex hoc/quia ꝑ istam daretur itelligi q
essent duo dualitate spirationuꝫ siue virtutis spiratiue
cum enim spirator sit substãtiuũ vltimate ꝑ istud adie-
ctiuũ duo determinatũ/ꝑ cõsequens ita ꝑ eam datur in-
telligi q pater ⁊ fili⁹ sint duo dualitate virtutis spira-
tiue/sicut ꝑ istã/pater ⁊ fili⁹ sunt duo dij/dat̃ intelligi du
alitas ⁊ multiplicatio deitatis. ¶ Nec valet si dicat̃/si-
cut ⁊ ab aliquib⁹ dicit̃/ cũ spirator possit supponere nõ
tm̃ ꝓ essentia diuina: sed etiã ꝓ ꝑsona q ꝑ cõsequẽs ista
pater ⁊ fili⁹ sunt duo spiratores: est vera ⁊ cõcedenda ꝑ
dicato qđ est spiratores supponẽte nõ ꝓ essentia: sed tã
tũmodo ꝓ ꝑsona. quoniã non tm̃ spirator: sed etiã deus
potest supponere ꝓ ꝑsona. nec tamẽ ista cõceditur sed vt
falsa repellitur: pater ⁊ filius sunt duo dij/ꝓpter falsuꝫ
eius intellectum quẽ ꝑtendit secundũ suum ꝓprium si-
gnificatũ. ⁊ ita in ꝓposito de ista/pater ⁊ filius sunt duo
spiratores/ cõsimiliter est dicendum. quare ⁊c. ¶ Ad se
cundũ dicitur q pater ⁊ filius possent dici vnum spirãs
⁊ etiam plures spirantes. sunt enim vnus deus spirãs
⁊ plures ꝑsone spirãtes. ¶ Et si dicatur q similiter pos
sent dici cõsimilibus intellectibus plures spiratores et
vnus spirator: dicit̃ q nõ est simile de spiratore ⁊ de spi-
rante: quia spirans non est substãtiuum sed adiectiuum
ꝓpter qđ ipm nõ est per duo ei appositũ vltimate specifi
catũ seu determinatũ. sꝫ hoc adiectiuũ duo ponit suã ꝑ-
limitationẽ circa ꝑsonã. nõ ei hoc adiectiuũ duo apposi
tum huic adiectiuo spirantes ponit suam significatio-
nem circa adiectiuũ cui additur nisi ĩ ordine ad suũ sub
stantiuũ. secus est cum dicitur duo spiratores: cum spi-
rator sit substantiuũ vt in alio dubio fuit dictum. ¶ Si
tamen ꝑ istam/pater ⁊ filius sunt duo spiratores/tu nõ
intelligas nisi q sunt due ꝑsone spirantes: cõstat q hu-
iusmodi ꝓpositio vt sic intellecta non est magis negan-
da q̃ ista/pater ⁊ filius sunt plures spirantes. ꝑma ta-
men negatur a doctoribus ꝓpter falsum intellectum
quem ꝑtendit vt superius dictum fuit. ¶ Ad tertiuꝫ di
cendum q consimiliter pater ⁊ filius sunt vnum ꝑnci-
pium sancti spiritus: sicut omnes tres ꝑsone dicuntur
vnicum ꝑncipium creature non solum quãtum ad hoc
q sit vna essentia que est ꝑncipium cõe spirandi sicut
⁊ creandi: sed etiã quantum ad hoc q sicut tres ꝑsone
dicunt̃ vnus deus creans in ꝯcreto: ita ⁊ due vnicus de⁹
spirans. ¶ Ad quartum ⁊ vltimum respondetur q es-
sentiale dicitur dupliciter. Uno modo dicitur essentia-
le illud qđ est omnibus ꝑsonis commune. ⁊ notionale
qđ non sic est omnibus ꝑsonis commune ⁊ vt sic cõstat
q ꝑncipium spirandi spiritum sanctum est notionale
cum non cõueniat ꝑsonis oibus: sed tantũ duab⁹. Alio
modo potest dici notionale illud ꝑcise qđ conuenit tan
tum vni ꝑsone: ⁊ essentiale qđ conuenit pluribus siue o
mnibus siue tantum duabus. ⁊ vt sic ꝯstat q ꝑncipium
spirandi spiritum sanctum non dicitur notionale sed po
tius essentiale. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem
in ꝑncipio apparet solutio ex predictis.

Secũdo quero. Vtrum pater &
filius spirent spm̃ sctm̃ inquantum sunt vnũ
essentialiter/an inquantum plura ꝑsonali-
ter distincta realiter? ¶ Et videtur q ꝑmo
modo vꝫ vt vnum essentialiter: quoniaꝫ pater ⁊ filius
spirantes spiritum sanctum dicuntur esse vt visum est ĩ
alia questione/vnum ꝑncipium spiratiuum ⁊ non plura
realiter nec distincta: sed hoc non eẽt verum si pater ⁊ fi
lius spirarẽt nõ vt vnum essentialiter: sed inquantũ sũt
plura ꝑsonaliter. ergo ⁊c. ¶ Contra. quia ꝑdicatum ve
rum de aliquo subiecto reduplicato est veruꝫ de ipo vni
uersaliter sumpto: sicut si homo inquantum homo est ri
sibilis/omnis homo est risibilis: sed hoc ꝑdicatum qđ ẽ
spirare non est verum de omni eo qđ est deus: non eñ spi
ritus sanctus qui est deus spirat. ergo nec est verum de
patre ⁊ filio inquantum pater ⁊ filius sunt essentialiter
vnus deus. quare ⁊c. ¶ Responsio. vbi sic ꝓcedaꝫ. Pri-
mo inquiram: an pater ⁊ filius spirent inquantum sunt
vnum essentialiter. Secundo. an spirent inquantum sũt
plura ꝑsonaliter: hoc est plures ꝑsone distincte realiter.
Tertio ⁊ vltimo tangam duo dubia: ⁊ soluam ad ipa.

Quantum ad primum est sciendum q
ly inquantum et omnis alia reduplicatio equipollens
quadrupliciter potest sumi. Uno enim modo est nota ꝑ
cisionis. Alio modo reduplicationis. Tertio modo spe
cificat causalitatem. Quarto et vltimo conditionem
aliquam sine qua non. ¶ Exemplum de ꝑmo. vt cum di
citur/humanitas inquantum humanitas est tantũ hu-
manitas non vna nec plures. ⁊ sic sumendo inquantũ/
ꝓpositio in qua ponitur exponitur per aliam talem ꝓ-
positionem/humanitas sumpta sine omni eo qđ nõ est
de suo ꝑmario intellectu est tãtum humanitas: nec ꝑ cõ
sequens est plures nec vna magis q̃ alba vel nigra: cuꝫ
neutrum horum cadat in sua diffinitione: ⁊ ipa accipiat̃
cum ꝑcisione eoꝝ omnium que non cadũt in sua diffini-
tione. ¶ Exemplum de secundo: videlicet vt inquantuꝫ
accipitur reduplicatiue: sicut cum dicitur/homo inquã
tum homo est risibilis vel aĩal: in qua ꝓpositione ly in-
quantum denotat q res ꝓ qua subiectum supponit/ex
hoc q est talis q̃lis significat̃ ꝑ subiectũ ipꝫ reduplica-
tum reqrit ꝑ se q sit talis q̃lis significat̃ eẽ ꝑ ꝑdicatũ ẽt
ꝑ se vel ꝑmo modo dicendi ꝑ se vel secundo: ⁊ ideo talis
ꝓpositio/sortes inquantum homo est risibilis vel aĩal
significat ⁊ importat q sortes ex hoc q est homo requi
rit ꝑ se q sit risibilis et animal. ⁊ vt sic accipiatur inquã
tũ apparet ratio: quia talis ꝓpositio cuius subiectũ est
hoc modo reduplicatũ infert vlem ꝓpositionem: maxi
me quando illud sup quod cadit reduplicatio est termi
nus sine circũlocutiõe distribuibilis: qđ addit̃ ꝓpter alĩ
quas instãtias q̃ possẽt fieri de diuinis: sicut ista/sortes
inquantum homo est animal vel risibilis/infert istã vni
uersalem/omnis homo est animal ⁊ risibilis. quoniam
ea que alicui insunt ꝑ se siue ꝑmo siue secundo mõ dicen
di ꝑ se/ vniuersaliter insunt: sed ly inquantuꝫ vt redupli
catiue sumptum importat q ꝑdicatum insit ꝑ se subie-
cto reduplicato. ergo ⁊c. ¶ Exemplum de tertio: vide-
licet quando inquantum specificat causalitatem siue
conditionem rei secũdum quam res est causa quare ipsi
conueniat ꝑdicatum: sicut cuꝫ dicitur/sortes inquantũ
homo ridet: vel albedo inquantum albedo disgregat: ⁊
frigus inquantum frigus infrigidat: ⁊ sic de alijs simi-
libus. licet eñ sortes nõ reqrat ꝑ se ꝑmo nec scđo mõ q
actu rideat/nec calor q actu calefaciat: tamẽ sorti con
uenit actus ridendi per suam humanitatem sicut per
eius per se causalitatem: ⁊ consimiliter calefacere con-

uenit huic caloꝛi ⁊ disgregare huic albedini. vnde ista ꝓpositio/sortes inquantū homo ridet/equipollet isti/sortes ridet ꝓ suam humanitatem sicut ꝓ suum ꝓ se ꝑncipium actus ridendi. modo consimili est vera ⁊ exponenda ista/ens inquantum ens est subiectum metaphysice: qꝛ videlicet omne ens ꝓ suam entitatem sicut ꝓ suum ꝓ se essendi ꝑncipiū est metaphysice subiectū. ¶ Exꝑplū de quarto/vcz quando ly inquantum significat conditionem aliquam concomitantem: quam quidem conditionem illud ꝑdicatum requirit conuenire rei de cuius cōceptu ꝓpositionis subiecto ꝑdicatur: vt cum dicitur ꝙ color inquantū extensus vꝫ debite approximatus ē immutatiuus visus. ⁊ talis potest ⁊ debet exponi ꝓ aliquā copulatiuam sicut ꝓ istā/color est immutatiuus visus. ⁊ ad hoc ꝙ sit immutatiuus requiritur ꝙ sit extensus et debite visui approximat⁹. ¶ Hoc ꝑmisso ꝓbatur ex ipō ꝙ sit vera ista ꝓpositio/pater ⁊ filius spirant inquantū sunt vnus essentialiter/⁊ etiam ista/pater ⁊ filius spirāt inquantū sunt vnū ꝑncipiū spirās. ¶ Prīa ꝓbaꝫ. quoniam omnis ꝓpositio habēs multas causas veritatis est vera: et vt vera conceditur absolute existentibus ulis causis plurib⁹ veritatis vel aliqua tm̄ earū: si ista ꝓpositio/pater ⁊ filius inquantum vnum essentialiter spirāt/habet quatuoꝛ causas veritatis secundum ꝙ ly inquantum potest accipi quadrupliciter vt dictum est: et hec est vera saltem accipiendo ⁊ intelligendo ly inquātum stare in ea quarto modo: vcz prout explicat conditionem quam requirit necessario predicatum ad hoc ꝙ cōueniat seu verificetur de subiecto. ergo ꝛc. ¶ Minoꝛ appet. quia sicut extensio ⁊ approximatio coloris ē conditio sine qua existente color ipe nō posset visum immutare: ita ⁊ vnitas patris ⁊ filij est sine qua pater ⁊ filius non possunt spirare. vnde hec copulatiua est vera/ spiratio est vna ⁊ ideo requirit ꝙ eius ꝑncipiuꝫ sit vnū ergo in eodem intellectu accipiēdo inquantum in quo ista coloꝛ inquantum extensus vel approximatus videtur est vera: ē etiam ista vera/pater ⁊ filius inquantum sunt essentialiter vnum spirant. quare ꝛc. ¶ Secunda autem propositio que est ista/pater ⁊ filius inquantum sunt vnum principium spirans spirant/ est vera ꝓut inquātum accipitur secundo ⁊ etiā tertio modo: vcz reduplicatiue ⁊ specificatiue. ¶ Qꝫ ꝓbaꝫ: ⁊ prīo ꝙ vt reduplicatiue: quoniam ista ꝓpositio/pater ⁊ filius ex hoc ꝙ sunt vnum principium spirans requirunt ꝑ se ꝙ spirent: est vera: sicut ⁊ est vera ista/sortes ex hoc ꝙ homo requirit ꝙ sit animal ⁊ risibilis. sed ꝓpositio supradicta est equipollens isti pater ⁊ filius inquantum sunt vnum principium spirans spirant: ⁊ est expositiua ipsius: sicut ista/sortes ex hoc ꝙ homo requirit ꝙ sit animal ⁊ risibilis / est expositoꝛia isti⁹/sortes inquātū hō ē animal et risibilis. ergo non minus est ista vera/pater ⁊ filius inquantum sunt vnum principium spirās spirāt: ꝙ ista/pater et filius ex hoc ꝙ sunt vnum principium spirans requirunt ꝙ spirent. ergo ꝛc. ¶ Secundo ꝓbatur ꝙ etiam sit vera alio mō/videlicet specificatiue: quoniam sic sumendo inquantum / ista propositio/pater ⁊ filius inquantum sunt vnum principium spirans spirant/equipollet isti/pater ⁊ filius spirant per vnam potentiam spiratiuam ⁊ per vnam spirationem quibus sunt vnum principium per se spirans: sed constat ꝙ hec est vera: ergo ⁊ prima per istam exposita. ¶ Sed numquid etiam propositio ista/pater ⁊ filius inquantū sunt vnū principium spirans spirant/est vera accipiendo inquantum primo modo/videlicet vt est nota precisionis omniū illoꝝ que sunt extra rationem subiecti reduplicati: vt accipitur cum dicitur/humanitas inquantū humanitas est tantum humanitas non vnica nec⁹ plures? ¶ Ad hoc pōt dici ꝙ sic. quoniam sicut ista/humanitas inquantū humanitas ꝛc. est vera circunscripto quocunq; qō non est de humanitatis primario intellectu: ꝑpter quod dicitur esse vera vt ly inquantum tenetur ꝑmo modo: videlicet prout est nota precisionis: ita et de ista/pater ⁊ filius inquantum sunt vnum ꝑncipium spirans spirant/consimiliter est dicēdum: non autē de ista pater ⁊ filius inquantum sunt essentialiter vnuꝫ spirāt quoniam spiratio licet non importet aliquid ab eo distinctum tamen non est de ipsoꝝ primario intellectu: ꝫ constat ꝙ circunscripta spiratione actiua pater ⁊ filius non spirarent. ergo ꝛc. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum apparet ex p̄

cedentibus quid dicendū. quoniā vt potest ꝓbari ex dictis in articulo p̄cedēti/nullo modo est vera nec cōcedēda ista/pater ⁊ filius inquantū sunt plures ꝑsone distincte realiter spirant. ¶ Qꝛ ꝓbatur. qm̄ si ista esset vera oporteret ipam esse verā accipiendo ly inquantū aliquo illoꝝ quatuoꝛ modoꝝ in p̄cedenti articulo exꝑssoꝝ: sed quocunq; illoꝝ modoꝝ accipiēdo inquātum: propositio ista est falsa. ergo ꝛc. ¶ Minoꝛ declaratur discurrendo per omnes quatuoꝛ modos istos. Si ē accipiatur primo modo/videlicet vt est nota precisiōis apparet ꝙ est falsa: quoniam inquātum hoc modo sumptum prescindit a termino cui additur oīe illud quod non est de eius primario intellectu: quo circunscripto ⁊ precisso adhuc predicatum est verum de subiecto hoc modo reduplicando. sed in proposito est oppositum: quoniam circunscripta seu precisa spiratione actiua que non est de primario intellectu patris ⁊ filij quibus additur ly inquantum: licet non importet aliquid ab eis distinctum/pater ⁊ filius non spirarēt. ergo ꝛc. ¶ Hec potest dici ꝙ sit vera sumpto inquantum secundo modo/videlicet reduplicatiue: quoniam ista propositio/pater ⁊ filiꝰ inquantum sunt distincte persone spirant/sumpto in ea isto modo inquantum/valet istam/pater et filius ex hoc ꝙ sunt distincte persone requirunt per se ꝙ spirent spiritum sanctum. sicut enim ista/sortes inquantum homo est risibilis vel animal/exponitur per istam cui equipollet/sortes ex hoc ꝙ est hō siue ꝓpter suā humanitatem requirit per se primo ꝙ sit animal ⁊ per se secundo modo dicendi per se ꝙ sit risibilis: ita ⁊ ista/pater ⁊ filiꝰ inquantum sunt persone distincte spirant/sumpto inea inquantum consimiliter vt in ista exponitur per predictam/videlicet per istam/pater ⁊ filius ex hoc ꝙ sunt distincte persone requirunt per se ꝙ spirent. sed hec est falsa: quia quantum est ex formali ratione terminorum non sequitur/pater ⁊ filius sunt distincte persone: ergo spirant: immo simul staret quantum est ex se ratione terminoꝝ ꝙ pater ⁊ filius essent distincte persone: et tamen ꝙ non spirarent nisi esset repugnantia aliunde. ergo ꝛc. ¶ Confirmatur. quia propositio vera cum inquātum isto modo accepto exigit ꝙ predicatum eius sit de primo intellectu vel de secundo subiecti: sed spiratio nō est de per se intellectu filij nec⁹ patris: licet non importet aliquid distinctum ab eis. ergo ꝛc. ¶ Tertio probatur ꝙ nec sit vera accipiendo inquantum tertio modo/videlicet vt est nota causalitatis: modo quo ista est vera sortes inquantum homo ridet. quoniam licet pater ⁊ filius sint principium spirandi: tamen ipsa spiratio non requirit per se ꝙ sint distincte persone sic intelligēdo ꝙ precisoeis conueniat spirare quia sunt distincte persone. sicut precise per se conuenit sorti ridere qꝛ homo est: ⁊ calor calefacere quia calor. quoniam sicut quia homini conuenit ridere quia homo: ideo nulli alteri conuenit nisi homini: et conuenit omni homini: ita si patri ⁊ filio

quia sunt distincte persone conueniret spirare/nō conueniret nisi tantum distinctis personis ⁊ conueniret omnibus distinctis personis. sed vtrūq; istoꝝ est falsum: quoniam nec spirare conuenit solū personis distinctis cōuenientibus videlicet patri ⁊ filio/ cū conuenisset cuilibet eoꝝ diuisim non tantum vtriq; coniunctim. nec cōuenit omnibus ꝑsonis distinctis: sed solis duab⁹. ergo ꝛc. ¶ Quarto ⁊ vltimo probatur: ꝙ nec sit vera sumendo ly inquantum quarto modo videlicet vt specificat conditionem sine qua nō/per se requisitam ad spirationem spiritus sancti/modo quo est vera ista: coloꝛ inquantum extensus est visus imutatiuus. ¶ Primo. quia nec tunc si sic esset vera spirare competeret vtriq; istarum duarum personarū diuisim sed tantum vtriq; coniuncti: cum nulli earum sine alia sumpta cōueniat esse personas distinctas. sicut enim quia ista/coloꝛ vt extensus est visus imutatiuus/ est vera sumpto in ipsa isto modo inquantum: ideo arguitur et est verum ꝙ nullus coloꝛ nisi extensus est visus immutatiuus: qꝛ alias extensio nō esset conditio ad hoc ꝙ coloꝛ videreꝫ necessario requisita: ita consimiliter in ꝓposito si ꝑsonarum distinctio est conditio ad spirandum spiritum sanctum necessario requisita/ nulli persone vni sed tantum pluribus cōiūctim conuenit spirare. hoc autē est falsum. sic enim cōuenit ambabus personis cōiūctim ꝙ etiā conuenit vtriq; earū diuisim. ergo ꝛc. ¶ Secūdo qꝛ spiratio actiua spiritus sancti est tantū vnica: sed vna productio/licet sit de facto plurium/non tamē hoc videt̄ per se requirere videlicet ꝙ sit plurium ꝑductiua/⁊ non vnius tantum. ergo ꝛc. ¶ Hec de secundo.

Quantum ad tertium: primum dubiū

hic soluendum est: quomodo est intelligendum spiritum sanctum esse amoꝛem mutuū ⁊ patris ⁊ filij nexum. Secundo/ quomodo est intelligendū ipm̄ spirari ex amore mutuo. vtrūq; enī istoꝝ duoꝝ reperitur in dictis sanctoꝝ. ¶ Ad primū respondetur: ꝙ spiritus sanctus dicitur amoꝛ mutuus dupliciter: vcz ꝓprie ⁊ appropriate. Dupliciter enim amoꝛ sumitur in diuinis. Uno modo vt est perfectio simpliciter: videlicet prout opponit odio et vt sic spiritus sanctus non dicitur ꝓprie amoꝛ sed appropriate: modo quo filius dicitur sapientia ⁊ pater potentia. quelibet enim personarū est amoꝛ realiter sic acceptus. Alio modo dicitur amoꝛ mutuus persona ꝑducta per spirationem perfectā. sicut ⁊ in creaturis amoꝛ perfectus mutuus est per spirationē productus. ⁊ hoc modo spiritus sanctus dicitur proprie non appropriate amoꝛ mutuus. Dicitur etiam a sanctis/⁊ vocatur patris ⁊ filij nexus: pro quanto a patre ⁊ filio est productus. solus enī spiritus sanctus est in cuius productione pater et filius connectuntur. ⁊ ideo quia cum ipso producto idem essentialiter existunt/ appellatur nexus ipsoꝝ. non autem creatura dicitur nexus omniū personarum: quoniam licet in eius creatione connectantur omnes persone tamē non cōnectuntur secum in essentiali idētitate. quare ꝛc. ¶ Ad secūdū respōdetur ꝙ aliquādo a sanctis amoꝛ mutuus appellatur/ potētia spiratiua. ⁊ sic sumēdo amoꝛē mutuū est verū spiritū sanctum spirari ex amoꝛe mutuo: hoc est ex perfecta potentia spiratiua in qua pater et filius ad perfecte spirandum ipsum spiritum sanctū connectūtur. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio quādo dicitur ꝙ ꝑdicatū verū de subiecto reduplicato est verū de ipso vniuersaliter sumpto: Dico ꝙ nō est verū quādo reduplicatio accipit tertio vel etiā ꝗrto mō: put vcz ly inquantū specificat causalitatē: vt cū dicitur sortes inquantū homo ridet. nō ēm̄ ista infert vniuersalē puta ista/oīs homo ridet. Hec etiā est verū quādo inquātū accipit quarto modo: vcz prout notat seu specificat cō

ditionē aliquā sine qua nō/necessario requisitā. non enim sequitur/coloꝛ nō potest videri nisi ipo existēte talis cōditionis: ergo oīs coloꝛ talis est visibilis. sicut licet coloꝛ nō sit immutatiuus visus nisi approximatus/non tm̄ oīs approximatus est visus immutatiuus: qꝛ vltra approximationē est aliud necessariū. sed in ꝓpone ista/pater ⁊ filius inquātū sunt vnū essentialiter spirant/ly inquantū tenetur quarto modo. explicat enī vnitatē patris ⁊ filij sicut cōditionē necessariam sine qua pater ⁊ filius nō spirarent. licet autem ista conditio sit necessaria ad spirādū videlicet personarū vnitas: nō tm̄ ipa huiusmodi vnitas vt absolute sumpta sufficit ad spirandū/ nec per ꝑns ex ista/pater ⁊ filius spirant inquātū sunt essentialiter vn⁹ deus/sequitur ꝓpositio vniuersalis: videlicet ꝙ omne qō est vnus deus essentialiter spiret.

Circa distinctionē decimātertiā in qua magister inquirit an spiritus sanctus debeat dici genitus vel ingenitus: ¶ Quero primo de hoc. vcz vtrum spiritus sanctus sit a patre ⁊ a filio veracīt generatus. ¶ Et videt ꝙ sic. quia omne ꝓ ductū ꝑductione que est gñatio est vere genitū: sed spiratio qua spiritus sanct⁹ est ꝑductus est perfecta generatio cū sit productio substantie/⁊ generatio non sit aliud ꝙ substantie producto. ergo ꝛc. ¶ Cōtra hoc arguitur ꝙ illud symboli Athanasij. Spiritus sanctus a patre ⁊ filio non factus nec creatus nec genitus/sed procedens. ¶ Responsio. vbi sic procedam. Primo enim inquirā/an spiritus sancti spiratio sit generatio. Secūdo ex hoc apparebit questionis solutio: vcz an spiritus sanctus sit genitus vel ingenitus.

Quantum ad primū est sciendum ad

euidentiā dicendoꝝ: ꝙ generatio tripliciter potest sumi videlicet largissime/large/⁊ ꝓprie. Largissime vocat̄ generatio ꝑductio cuiuscūq; rei siue substātie siue accidentis que nō est creatio. Large aūt vocat̄ generatio solius substātie ꝑductio que etiā nō est creatio: siue talis ꝑductio sit mō nature siue quocūq; alio modo. Proprie vero generatio sumpta dicit̄ tm̄ ꝑductio substantie q̄ ꝑducit̄ modo nature: modo quo distinguit̄ gñatio ⁊tra ꝑductionē modo volūtatis. Hic aūt nō ꝗritur an spiratio sit generatio primo nec scōo mō sumpta: vt vcz generatio dicitur ⁊tra creationē. qm̄ cōstat nec de hoc aliquis dubitat ꝙ spiratio est generatio sic accepta. nō ēm̄ est creatio sed ꝑductio a creatione distincta: nō cuiuscūq; rei: sed tm̄ substātie increate. ergo relinquit̄ ꝙ hic accipit̄ generatio tertio ⁊ vltimo modo tm̄: vt vcz est productio modo nature distincta ⁊tra ꝑductionē q̄ est modo voluntatis. spiratio aūt de qua querit̄ an sit gñatio sic vcz tertio modo sumpta/est duplex/actiua videlicet ⁊ passiua.

Hoc prēmisso: pono quatuor conclu-

siones. ¶ Prima est: ꝙ spiratio actiua diuina est a generatione ꝓprie sumpta actiua ⁊ passiua indistincta totaliter in re extra. ¶ Hec apparet. qm̄ actiua spiratio ī diuinis nō differt a ꝑsonis spirātibus in re extra. sed ꝑsone spirātes nō sunt aliud q̄ ipsa actiua gñatio/ ⁊ passiua. pater enim est generatio actiua ⁊ filius passiua. ergo ꝛc. ¶ Confirmatur. quia nulla est distinctio in re inter illa que conueniunt vni et eidem persone. sola enim personis propria a ꝑsonis ipsis oīno indistincta sunt realiter distincta. que autem personis siue omnibus siue pluribus sunt omnia sunt immultiplicata in re extra ⁊ totaliter indistincta tam inter se q̄ ab ipsis personis. nullo enim

modo distinguūtur in re extra illa que sunt in eadem per
sona. sed actiua spiratio est cōmunis patri ⁊ filio/ ꝑ con-
sequens est in eadem persona cum generatione actiua ⁊
similiter in eadem persona cū generatione passiua. ꝗ ⁊c̄.
¶ Secūda cōclusio est: ꝙ spiratio passiua est distincta re
aliter tā a generatiōe actiua ꝙ̄ etiā a passiua. ¶ Hec ap
paret. quoniam constat ꝙ spiritus sanctus a patre ⁊ a fi
lio realiter est distīctus: sed spiritus sanctus est spiratio
passiua/ nō autem actiua generatio nec passiua. ⁊ ecōuerso
autē pater est generatio actiua/ ⁊ filius passiua. nullꝰ au
tem eorum est spiratio passiua cum nullus spiretur passi
ue/ sed spiret actiue. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia si spi-
ratio passiua esset idem cum generatione passiua filij/ et
cum generatione actiua patris/ esset etiam idē cum spi
ratione actiua ipsi opposita: cum ista non sit aliud vt di-
ctum est ꝙ̄ ipsa actiua generatio ⁊ passiua. sed hoc est im
possibile: quia tunc idem spiraret seipm̄/ nec spiritus san
ctus spiratus distingueretur a spirantibus eū/ nec ꝑ cō-
sequens esset trinitas personarum distinctarum realiter
in diuinis. ergo ⁊c. ¶ Tertia cōclusio est/ ꝙ spiratio pas
siua ⁊ generatio actiua ac passiua habent ꝙ distinguan-
tur realiter a seipsis et etiam suo principio differenter.
¶ Hec probatur. quoniam distinguuntur seipsis forma
liter. ꝙ autem inter se sic distinguantur formaliter hoc
habent ab essentia que dicitur esse eorꝫ principium origi-
naliter: ergo tam seipsis ꝙ̄ ex suo principio non tamen ab
ipso distinguūtur differenter. ¶ Consequētia est euidēs.
sed probatur antecedens. Primo quātum ad primā par
tem videlicet ꝙ huiusmodi relatiōes originis sint distin
cte formaliter semetipsis: quoniam eodem vnum est ab
alio formaliter distinctum quo quodlibet est in se indis-
tinctum: sed quelibet relatio originis est seipsa in se for-
maliter indistincta. ergo ⁊ ab omni alia a qua realiter dis
tinguitur est ꝯsimiliter distincta formaliter semetipsa. q̄-
re ⁊c. ¶ Confirmatur. quia aut huiusmodi originis rela
tiōes diuine seu productiones realiter distīcte distinguū
tur formaliter ex seipsis vel ex essentia: sed secundum nō
videtur esse dicendum/ nec conceditur: quoniā nulla dis-
tincta realiter possunt dici distīcta formaliter ex illo qđ
est ab eis indistinctū totaliter. omnino enim videtur esse
contra rationem dicere ꝙ aliqua realiter distincta dis-
tinguantur formaliter per illud qđ est idem cum eis to-
taliter. non enim ex illo sunt distincta formaliter: sed po-
tius eadem in re extra. sed diuina essentia vt hic suppo-
no ex dictis in p̄cedentibus est idem totaliter in re extra
cum omnibus personis seu relationibus originis. ergo
nullo modo ex ipsa distinguūtur formaliter: sed sunt idē
nō inter se sed cū ipsa essentia ab eis totaliter indistīcta.
¶ Secunda pars antecedētis p̄dicti vꝫ ꝙ relationes
diuine seu persone dicantur distingui ex essentia ipsa q̄si
originaliter/ ex hoc potest declarari. quoniā licet essen-
tia non sit originans nec originata cum sola persona pro
ducat ⁊ sola persona ꝓducatur: non autē essentia licet a
persona ꝓducente ⁊ a persona ꝓducta indistincta: tamē
essentia est principiū ꝓductionis actiue ⁊ terminus cu-
iuslibet passiue: sane hoc intelligēdo videlicet vt est in p̄
cedentibus declaratū. ergo ipsa diuina essentia est ꝑ quā
prima persona generat secūdam/ et prima ⁊ secūda spi-
rant tertiam. sed omnia producta realiter distincta pos-
sunt dici originaliter distingui tam inter se ꝙ̄ a producē
te ea ex illo qđ est principium ꝓductionis/ ⁊ ꝑ cōsequēs
distinctionis ipsorum. sic duo ignes ab vno igne generati
distinguūtur originaliter ex essentia ignis generantis tā
inter se ꝙ̄ etiam ab ipso igne generante. ergo ⁊c. ¶ Ex
hoc concludo corollarie ꝙ etiam secūda persona potest
dici distingui originaliter ab omni alia ex prima tantum:
tertia autē ex prima ⁊ secūda. quoniā secūda tantū origi
natur ex prima. tertia autē ex prima ⁊ secūda. quare ⁊c̄.
¶ Quarta ⁊ vltima cōclusio est: ꝙ spiratio actiua est ge
neratio ꝓprie sumpta: non autē spiratio passiua. ¶ Hec
sequitur corollarie ex p̄dictis. quoniam generatio ꝓprie
sumpta est vt p̄dictū est ꝓductio modo nature distincta
cōtra ꝓductionē modo volūtatis. sed spiratio actiua est
talis ꝓductio videlicet naturalis: nō aūt spiratio passi-
ua: imo ipsa est ꝓductio modo volūtatis. ergo ⁊c. ¶ Mi
nor apparet quātū ad primā eius partē videlicet ꝙ spi
ratio actiua sit ꝓductio modo nature: ⁊ ꝑ cōsequēs ge-
neratio ꝓprie sumpta. quoniā cōstat ꝙ filij actiua gene-
ratio ⁊ passiua est talis ꝓductio videlicet naturalis seu
modo nature: ⁊ ideo dicitur generatio ꝓprie. sed spiratio
actiua est ipsa actiua generatio ⁊ passiua. est eñ vtraqꝫ
istarū cōiūctim ⁊ quelibet earū diuisim vt ī distīctiōe. 7.
est ꝓbatū. ergo ⁊c. ¶ Secūda pars minoris videlicet ꝙ
spiratio passiua nō sit talis ꝓductio videlicet ꝑ modum
nature apparet. q: si sic/ aut est actiua gñatio patris/
aut passiua filij/ aut alia ab istis. sed nō pōt poni primū
nec secūdū: quia tūc nō esset in diuinis trinitas ꝑsonarū.
si eñ passiua spiratio esset actiua patris generatio/ spiri
tus sanctus nō esset a patre distinctus nec a filio si esset
eius passiua generatio. nec potest poni tertiū: quia tunc
essent plures filiationes seu filij in diuinis cū filiatio nō
sit aliud ꝙ̄ passiua generatio sumpta ꝓprie videlicet ꝓ
productione que est modo nature distīcta ab illa que est
per modum volūtatis. ergo ⁊c. ¶ Sed cōtra cōclusionē
istā vltimā arguitur dupliciter. Primo. quia si spiratio
actiua est generatio actiua: ergo ⁊ passiua est generatio
passiua. ¶ Cōsequētia probatur. qm̄ omne a generante
productū est genitum. sed si spiratio actiua est generatio
actiua: nō minus ꝓprie pater generat spiritū sanctū ꝙ̄ fi
lium. ergo spiritus sanctus est vere genitus/ ⁊ ꝑ ꝯñs pas
siua generatio: ⁊ ita si cū hoc est spiratus passiua spira-
tio est passiua generatio. ¶ Secūdo. quia scđꝫ Damasc.
primo lib. c. 8. generare est sibi simile in natura de sua sub
stantia producere. sed constat ꝙ pater ꝓducit spiritum
sanctū sibi similem in natura/ ⁊ de sua substātia. ergo ge-
nerat ipm̄: ⁊ ita ꝑ ꝯñs passiua spiratio est vere gñatio.
¶ Ad primū respondēdum est negando consequētiā. li-
cet eñ spiratio actiua sit generatio actiua ⁊ etiā genera
tio passiua/ non tamē spiratio passiua vt ꝓbatū est supra
est actiua generatio nec passiua: imo est ab vtraqꝫ istarū
realiter distincta. ¶ Ad ꝓbationem cōcedo illud qđ as-
sumitur in maiore: videlicet ꝙ omne a generāte vt gene-
rans ꝓductum est vere genitum. sed nego minorem: licet
enim in patre nō distīguat̄ actiua generatio ⁊ actiua spi
ratio tñ pater ita generat filium ꝙ non generat sed spi
rat spiritū sctm̄. sicut licet actiua spiratio ⁊ passiua gña
tio sint idem in filio: tamē ita filius generatur ꝙ spiritū
sanctū non generat sed spirat. non enim minus pater po
test spirare generatione actiua ꝙ̄ filius generatione pas
siua: quia tamē licet spiratio actiua ⁊ generatio dicant
idem omnino in re/ illa res inquātū est generatio nō req̄
rit ꝑ se ꝙ sit spiratio/ nec ecōuerso. nō enim ipsi ex sua dif
finitione formali qua est spiratio repugnaret ꝙ distin-
gueretur a generatione: sicut nec econuerso ex diffinitio
ne formali qua est generatio hoc est talis res qualem im
portat generationis diffinitio. repugnat ꝙ non sit spi-
ratio/ hoc est talis res qualem importat ipsius spira-
tionis diffinitio: sed huiusmodi/ repugnantia est ex alio
videlicet ex simplicitate diuina vt sepe fuit in preceden
tibus declaratum. Ideo non debet dici ꝙ pater generet
spiratione/ nec ꝙ spiret generatione: sicut nec ꝙ deus in
telligat voluntate sed intellectu/ nec ꝙ velit intellectu
sed voluntate. eo tamen modo quo ista est vera/ deus in-
telligit voluntate/ ⁊ ista/ pater spirat generatione actiua

et filius generatione passiua. sicut eñ prima est vera nō
per se primo mō perseitate ꝓpositiōis cū predicatū eius
nō sit diffinitiuū subiecti: sed est vera ex idētitate rei si-
gnificāte ꝑ subiectū ⁊ p̄dicatū: quia eādē rē importat vo
lūtas ⁊ diuinus intellectus: ⁊ ideo deus ītelligit volūta-
te: sic intelligendo ꝙ volūtas diuina est illa res qua deus
intelligit: sic ⁊ in proposito consimiliter est dicendum: vi-
delicet ꝙ ista/ pater ⁊ filius spirant spiritum sanctū ge-
neratiōe/ non est vera per se primo modo sicut nec ista/ pa
ter generat ⁊ filius generatur spiratione. neutra tamen
istarum est falsa absolute loquendo. constat enī ꝙ pater
⁊ filius spirāt spiritū sanctum seipsis non aliquo mediā-
te ab eis distincto: sed nec pater est nisi generatio actiua/
nec filius nisi passiua. ergo ⁊c. ¶ Ad secundum responde
tur ꝙ illud dictum Damasc. est verum tantum de gene-
ratione large sumpta: non autem de ipa proprie accepta
vt videlicet diuiditur contra productionem voluntariā
seu modo voluntatis. ad hoc enim ꝙ hoc modo sit gene
ratio aliqua productio non sufficit ꝙ productum sit de
substantia producētis ⁊ ipsi simile in natura: sed oportet
cum hoc ꝙ sit ꝓductio naturalis: vt naturale diuiditur
contra voluntarium: immo hoc tantum sufficit ad gene-
rationem hoc modo sumptam. sol enim dicitur generare
vermē cū tamen non producat eum de substātia sua: nec
sit ipsi similis in specie. quare ⁊c. ¶ Sed est hic dubiū q̄re
magis productio verbi ꝙ̄ spiritus sancti dicitur produ-
ctio naturalis/ ⁊ per consequēs generatio. ¶ Ad hoc di
uersorū opinionibꝰ p̄termissis dicēdum est vt in distictio
ne. 10. fuit dictū: videlicet ꝙ hoc est quia passiua spiratio
spiritus sancti est talis ꝙ requirit ꝓ per se principio na
turam volitiuā inquantū est volitiua conueniēter suppo
siti ad spirandū: cui vt tali nō repugnaret nisi aliūde re-
pugnātia esset/ ꝙ cōtigēter principiaret. Productio au-
tem verbi dicitur naturalis: quia est talis ꝙ requirit ꝑ se
ꝙ suū principium sit natura diuina inquātum est intelle
ctualis: ⁊ per consequēs inquātum est naturalis: vt natu-
rale diuiditur cōtra volūtarium. ⁊ ideo illi rei summe di-
uine ex hoc ꝙ est principiū ꝓductionis verbi repugnat
per se contingenter p̄ncipiare formali repugnantia: non
autem ex hoc ꝙ est principium ꝓductionis spiritus san
cti. quare ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quātum ad secundū apparet euidēter
ex articulo precedenti quid sit respondēdū ad quesitum
immo etiā realiter est respōsum. quoniā cū in diuinis ꝓ-
ductum quodcūqꝫ nō sit aliud ꝙ̄ ꝓductio passiua/ sicut
nec ꝓducēs suppositū aliud ꝙ̄ actiua/ per cōsequēs nul
lum suppositū diuinū a generatione passiua distinctū po
test dici nec est generatū: sed spiritus sanctꝰ a generatio-
ne passiua nō minus ꝙ̄ ab actiua realiter est distinctus.
ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur. quia spiritus sanctus nō est nisi
spiratio passiua: sed spiratio passiua ab omī generatiōe
tā actiua ꝙ̄ passiua vt ꝓbatum est supra realiter est dis-
tincta. ergo ⁊c. ¶ Preterea ad idē arguit̄. quia deus pa
ter nō generat nisi filiū/ nec filius generat/ sed tantū cuꝫ
patre spirat spiritū sanctū actiue. ergo nec spiritus san-
ctus est passiue genitus sed spiratus. ¶ Cōfirmatur. q:
omne genitū est ꝓductū modo nature/ sed spiritus nō sic
videlicet isto modo sed alio est ꝓductus vt dictū est supe
rius. ergo ⁊c. ¶ Sed est hic dubiū an saltem ipse spiritꝰ
sanctus/ ex quo nō est genitꝰ/ possit dici ingenitꝰ. ¶ Ad
hoc dicendū est ꝙ sic vno modo/ ⁊ non alio modo. ¶ Ad
cuius euidētiam est sciēdū ꝙ ingenitū dupliciter potest
sumi. Uno modo ꝓprie: videlicet ꝓut est idē qđ nō geni
tū. Alio modo vt est idē qđ nullo mō ꝓductū. Primo mo
do accipiēdo ingenitum spiritus sanctus vere est inge-
nitus: cū vt sic ingenitū nō sit aliud ꝙ̄ nō genitū: ⁊ spiritꝰ
sanctus vere sit nō genitꝰ. Et hoc ē qđ dicit Hieronymꝰ
in regulis diffinitionū: vt magister recitat in litera. Spi-
ritus (inquit) sanctus nō est pater/ sed ingenitus atqꝫ in
factus. Scđo aūt modo accipiēdo ingenitū apparet ꝙ
spiritus sanctus nec genitus nec ingenitus potest dici.
Unde Augustinus ad Orosiū: vt magister recitat in lite
ra: sic ait. Spiritū sanctū nec genitū nec īgenitū fides ca
tholica declarat: q: si dixerimus ingenitū duos patres
affirmare videbimur. Si aūt genitū/ duos filios credere
culpabimur. sicut eñ solus filius dicit̄ genitꝰ/ ita ⁊ solus
pater dicit̄ ingenitus eo ꝙ ab alio nō sit. hec Augustinꝰ
Ex quo apparet ꝙ aliter accipit ingenitū Hieronymus
et aliter Augustinus. Et hoc est qđ ponit magister in li-
tera: vbi ꝯcordās dicta istorꝫ duorꝫ doctorꝫ/ sic ait. Ut istā
que videtur repugnantiā de medio abigamus dicimꝰ ꝙ
Hieronymus aliter accipit nomē īgeniti/ ⁊ aliter Augu
stinus. accipit eñ Augustinus ingenitum qui vel qđ ab
alio nō est/ ⁊ scđm hoc de solo patre dicitur. Hieronymus
vero dicit ingenitū nō genitum. ⁊ scđm hoc potest dici de
spiritu sancto: cū spiritus sanctus nō sit genitus. ¶ Sic
ad questionem. ¶ Ad rationem in principio apparet so-
lutio ex predictis. non enim vt dictum est/ omnis substā
tie ꝓductio est generatio ꝓprie sumpta: esto ꝙ sit gene-
ratio large sumpta.

Secundo supposito ꝙ spiritus
sanctus nō sit genitus/ sed tantum a patre et
a filio spiratus: Quero vtrū sit spiratus vni-
formiter equaliter eque ꝑ se ⁊ eque ꝓprie ab
vtroqꝫ. ¶ Et videtur ꝙ sic. quia omne spiratū vel quali-
tercūqꝫ ꝓductum a pluribus eadem numero potētia ꝓ-
ductiua ⁊ ꝓductione est ꝓductuꝫ vniformiter equaliter
eque per se ⁊ ꝓprie ab eisdē. sed spiritus sanctus est spi-
ratus a patre ⁊ a filio ꝑ eādem potētiam spiratiuam/ et
vnica spiratione sola vt dictū ⁊ ꝓbatū est supra. ergo ⁊c.
¶ Contra. quia ab illis ꝓducentibus ꝓductum non est
vniformiter nec equaliter nec eque per se ⁊ ꝓprie ꝓdu-
ctum: quorum vnū producit ipsum ex se/ ⁊ non alterum
sed pater spirat spiritum sanctum a se: non autem filius
sed a patre. ergo ⁊c. ¶ Respōsio. vbi sic procedā. Primo
enim dicam ad questionem ꝓpositam. Secūdo tangam
aliqua dubia circa ipsam.

Quātum ad primū pono quatuor con
clusiones. ¶ Prima cōclusio est: ꝙ spiritus sanctus spi-
ratur a patre ⁊ a filio vniformiter vno modo: ⁊ difformi-
ter alio modo. ¶ Hec ꝓbatur. quoniam omne ꝓductum
eodē numero principio ꝓductiuo ⁊ eadem ꝓductione a
producentibus ipm̄ habitis differenter/ ꝓducitur ab eis-
dem quantum ad aliquid vniformiter/ ⁊ quantum ad ali
quid difformiter. sed spiritus sanctus est huiusmodi. ꝓdu
citur enim seu spiratur a patre ⁊ a filio ꝑ idem p̄ncipiū ꝓ
ductiuū/ ⁊ vnica spiratione sola: quā tamē spirationē et
potentiam spiratiuam habent pater ⁊ filius differenter.
ergo ⁊c. ¶ Maior apparet. quia sic ꝓductum est vnifor-
miter ꝓductum quantum ad hoc ꝙ est ab eodem princi
pio productiuo et eadem productione numero. difformi-
ter autem quantum ad hoc ꝙ producentes ipm̄ habent
talia differenter. ergo ⁊c. ¶ Minor apparet quantum ad
primam ꝑtem: videlicet ꝙ potentia spiratiua sit vnica
⁊ spiratio ipa/ ex dictis supra ī distīctiōe. 7. ¶ Scđa aūt
pars vꝫ ꝙ pater ⁊ filius non habeant vniformiter talia
seu sint ipa/ vꝫ potētia spiratiua/ ⁊ spiratio ab ea indis-
tīcta/ apparet. q: pater habꝫ hoc a se. filꝰ aūt nō habet
ꝙ spiret a se/ sed tantum a patre. ergo ⁊c. ¶ Confirma
tur. quia querens an pater et filius spirent vniformiter:
aut intendit querere vtrum spirent spiratione quam

vniformiter habeant:vel que spiratio ipsi sint:⁊ sic cōstat ꝙ nō:q2 patri cōuenit spirare a se ⁊ filio a patre. an vtrū spirent vniformi spiratione/et potētia spiratiua. ⁊ tūc si vniformiter importat conformitatem aliquorum distinctorum in re extra/ apparet ꝙ nec sic possunt dici spirare vniformiter nec difformiter cum non spirent distinctis spirationibus nec distinctis potentijs spiratiuis. si autē per ly vniformiter importetur tm̄ idētitas actionis ⁊ potētie spiratiue/ vt sit sensus ꝙ pater ⁊ filius spirāt eadē spiratione ⁊ potētia spiratiua/ apparet ꝙ sic ex declaratis in p̄cedentibus.quare ⁊c. ¶ Secūda conclusio est: ꝙ spiritus sanctus spiratur omnino equaliter nullo modo inequaliter a filio ⁊ a patre. ¶ Hec est euidens. qm̄ nullū productū a pluribus eadē ꝓductione ⁊ vnica potētia ꝓductiua potest magis ꝓduci ab vno eorū ꝙ̄ ab alio/nec ꝑ ꝯn̄s inequaliter sed omnino equaliter: sed spiritus sanctus spiratur vt dictum est a patre et a filio/nō ab vnico principio spiratiuo ⁊ eadem spiratione.ergo ⁊c. ¶ Confirmatur.quia nō minus pater ⁊ filius spirāt oīno equaliter spiritū sanctū ꝙ̄ omnes tres ꝑsone ꝓducant equaliter q̄libet ens creatū:sed tres ꝑsone cū agāt ad extra eadē creatiōe ⁊ potētia creatiua/nō possunt agere inequaliter sed oīno equaliter ad quodlibet ens creatū. omnia eīm ad idē vel ad diuersa īequaliter agenda essentialiter sunt distincta.ergo ⁊c. ¶ Et si cōtra ꝯclusionē istā arguatur.quia fili⁹ spirat ꝓpter patrē:sed ꝓpter qd̄ vnūquodq3 tale ⁊ illud magis. ¶ Respōdet ꝙ illa ꝓpositio assumpta/ꝓpter qd̄ aliquid agit ⁊ illud magis /est vera ī genere causarū finaliū essentialiter distinctarū.hoc aūt modo filius nō spirat ꝓpter patrē.quare ⁊c. ¶ Ex hoc sequit corollarie ꝙ pater nō spirat principalius ꝙ̄ filius: quia alias nō equaliter sed inequaliter spirarēt. ¶ Sed ꝯtra hoc videtur esse Augustinus.15.de tri.c.17. ꝙ spiritus sanctus principaliter ꝓcedit de patre. ¶ Ad hoc respōdetur: ꝙ vno modo ꝑ ly principaliter posset intelligi potentia spiratiua maior vel spiratio efficacior in patre ꝙ̄ in filio:⁊ sic nullo modo pater spirat pricipaliter. nec sic intelligit Augustin⁹. Alio autē modo ꝑ ly principaliter potest intelligi nō aliud ꝙ̄ esse a quo alterū habet aliqd. et isto modo Augustin⁹ ītelligit/⁊ est verū ꝙ pater principaliter spirat:quia ē illud a quo filius habet ꝙ spiret. nec aliud Augustinus intēdit dicere quādo ait ꝙ pater principaliter spirat/ nisi ꝙ pater nō habet ab alio ꝙ spiret:sed tantūmodo a seipso:filius aūt habet a patre. Et ꝙ ista sit ītētio Augustini apparet ꝑ illud qd̄ vbi supra ip̄e subdit exponens quomō sit intelligendū qd̄ dixerat vc3 spiritū sanctū principaliter ꝓcedere de patre: De patre addidi(inq̄t Augustin⁹) q2 ⁊ de filio spiritū sanctū ꝓcedere reperitur.sed hoc illi pater dedit. ¶ Cōsili mō itelligēdo pōt dici ꝙ pater pricipali⁹ creat ꝙ̄ fili⁹/⁊ etiā ꝙ̄ sp̄us sanct⁹:⁊ fili⁹ ꝙ̄ sp̄us sctūs. q2 sicut filius habet spirare a patre ita ⁊ creare.spiritus aūt sanctus ab vtroq3. quare ⁊c. ¶ Tertia cōclusio est: ꝙ spiritus sanct⁹ potest dici a patre ⁊ a filio eque per se spirat⁹ vno modo/⁊ alio modo nō. ¶ Hec declarat. quoniā ꝓductū ab aliquibus quoꝝ q̄libet agit ad ip̄3/nō ꝑ aliquid a se distinctū vt ꝑ principiū ꝓductiuū sed tantūmodo ꝑ seip̄m/ꝙ tn̄ vnum agat habet ab alio ⁊ nō ecōuerso: ꝓducitur eque ꝑ se ab eis vno modo/⁊ alio modo nō.in hoc siquidē talia plura productiua ꝓducētia illud ꝓducūt eque ꝑ se q2 q̄libet agit ad ip̄m nō ꝑ aliquid a se distinctū tāꝙ̄ ꝑ principium productiuū:modo quo ignis nō calefacit cū calefaciat ꝑ principium calefactiuū: puta ꝑ calorem a se distinctum In hoc aūt ꝓducūt nō eque ꝑ se: quia vnū habet ꝙ ꝓducat a seip̄o/nō autē alterū sed ab alio.sed spiritus sanct⁹ spirat isto modo a patre ⁊ a filio vt apparet ex p̄dictis. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur.quia cū queritur vtrum eque ꝑ se spirret spiritus sanctus a patre ⁊ a filio/ aut queritur de perseitate propositionis que vc3 propositio sit magis per se:an illa in qua spiritus sanctus spiratus p̄dicatur de patre: vt cū dicitur/ pater spirat: an illa in qua de filio:vt cū dicitur/filius spirat. Et sic dicendū est ꝙ neutra est per se/ nec ꝑ ꝯsequēs vna magis nec minus ꝙ̄ alia. aut q̄ritur de perseitate rei significate an videlic3 vna ꝑsona eque spiret nō ꝑ aliquid distinctū ab ipsa sicut alia. et sic dicendū est ꝙ ita vno modo p̄dicto videlicet ꝑ quāto neutra spirat ꝑ aliquid a se distinctū vt ꝑ spiratiuum principiū:⁊ alio modo non: vt videlicet vna spirat nō ab alio a seipsa:⁊ alia non sic vt dictum est. ¶ Quarta ⁊ vltima conclusio est: ꝙ spiritus sanctus est a patre ⁊ a filio spiratus eque proprie vno modo/ ⁊ alio modo nō. ¶ Hec probatur. quoniam aut per spirare proprie intelligitur idem qd̄ spirare nō translatiue/ aut idem qd̄ spirare a se. Si primo modo/constat ꝙ spirant eque proprie. non autem secundo modo sumendo spirare proprie:cum pater spiret a se:filius autem a patre.ergo ⁊c. ¶ Et quia spirari proprie dicitur cōmuniter ⁊ proprie:primo modo videlicet non transumptiue:ideo simpliciter est concedendū ꝙ spiritus sanctus est eque proprie spiratus a filio et a patre. ⁊ propter eandem rationem potest concedi absolute ⁊ sine aliqua distinctione ꝙ est ab eis spiratus vniformiter equaliter ⁊ eque per se. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum : vbi sunt soluenda aliqua que circa materiam istam ꝯsueuere queri: Primū dubium hic soluendum est: an pater prius spiret ꝙ̄ filius. Secundum. vtrum pater spiret filio mediāte. Tertiū est:vtrum pater spiret per filium. Quartum: vtrum spiritus sanctus spiretur nato filio an non nato. si enim spiratur nato filio/ergo est posterior ipso. si autē spiratur non nato filio/est ecōuerso.quia videlicet est prior eo:cum tamen in trinitate nihil sit alio prius neq3 posterius:sed tote tres persone coeterne sibi sunt ⁊ coequales vt dicitur in symbolo Athanasij. ¶ Ad ista per ordinem . ¶ Ad primū dubium apparet quid dicendum: quoniam constat ꝙ in diuinis non est prioritas durationis:de qua prioritate ⁊ posterioritate est intelligendum illud symboli. In hac trinitate nihil pri⁹ neq3 posterius. nec est ibi prius nec posterius in natura nisi eo modo sumendo ordinem nature quo potest accipi large vt fuit dictum in distinctione.9.nec est ibi prius causalitate:quia nec est ibi causa ⁊ causatum: cum causa dicatur illud ad cuius esse sequitur aliud/⁊ per consequens inter causam et causatum sit diuersitas essentialis qualis est impossibilis in diuinis.est autem ibi prioritas originis: cum nec prius origine sit aliud intelligēdū ꝙ̄ esse a quo alterum ab eo distinctum essentialiter vt in creaturis vel tātum personaliter vt in diuinis. ⁊ ita intelligendo per patrem spirare prius filio origine/ ipsu3 spirare a seipso ⁊ filium ab eo/ constat ꝙ prius spirat pater ꝙ̄ filius isto modo. ¶ Confirmatur.quia minor esset repugnantia/ patrem spirare spiritum sanctum filio non spirante ipsum ꝙ̄ ecōuerso nisi aliūde hoc repugnaret vt fuit declaratū in distinctione.9.sed patrem spirare prius origine ꝙ̄ filiū non est aliud ꝙ̄ ipsum spirare a se/⁊ filiū ab ipso : cui videlicet patri minus repugnaret nisi aliud obuiaret spirare filio non spirante ꝙ̄ econuerso.ergo ⁊c. ¶ Ad secundum respondetur ꝙ aut per producens mediatum intelligitur producens qd̄ non producit nisi per medium vt per productiuum principium ab ipso distinctum: aut intelligitur aliquod vnū producens suppositum: a quo habet alterū suppositum ꝙ producat vnum ⁊ idem secū. Si intelligat primo modo/nullo modo est concedendū patrē spirare mediāte filio:sed bene scd̄o mō hoc intelligēdo.

¶ Primū ꝓbatur. quoniā principiū sancti spiritus spiratiuū est vnicum a patre ⁊ a filio īdistinctū/ nec magis filius est principiū huiusmodi spiratiuū patri/ꝙ̄ pater filio.ergo nec magis pater spirat mediāte filio isto modo ꝙ̄ ecōuerso. ¶ Confirmatur.quia si pater hoc modo mediāte filio spiraret/aut hoc esset quia spiratio ipsi immediate nō cōueniret/aut quia spiratio ipsi īmediate cōueniēs nō terminaretur īmediate ad spiritū sanctū.sed non pōt poni primū cū pater sit ipsa spiratio actiua/nec scd̄3 cū eadē sit spiratio actiua patris ⁊ filij: nec ꝑ ꝯn̄s spiratio vnius possit terminari īmediatius ad spiritū sanctū ꝙ̄ alterius.ergo ⁊c. ¶ Scd̄m videlicet ꝙ scd̄o mō intelligēdo ꝑ patrē spirare mediāte filio sit ꝯcedēdū ip̄m sic spirare mediāte eo/appet. quoniā cōstat vt sepe in p̄cedētibus fuit dictū/ ꝙ pater ⁊ filius spirāt spiritum sanctū quē quidē spiritū sanctū spirare habet filius a patre.ergo ⁊c. ¶ Et si contra hoc arguatur: quia spirare immediate est spirare sine omni medio:pater autem spirat immediate:ergo nō mediante filio: ¶ Ad hoc respondetur ꝙ licet pater dicatur spirare ⁊ spiret īmediate spiritum sanctum/⁊ sine omni medio vt est spiratio actiua immediate ad spiritum sanctum terminata:tamē inquātū ip̄e pater est a quo fili⁹ habet ꝙ spiret/vt sic spirat vtiq3 nō sine omni medio: sed scd̄m ordinē originis supradictum. nullū eīm est incōueniēs dicere/patrē spirare immediate vt est spiratio actiua ad spiritū sanctum terminata/⁊ mediāte filio inquātum est suppositū a quo filius habet ꝙ spiret. ¶ Ad tertiū iam fuit responsum in scd̄a questione distinctiōis.11. ¶ Ad quartū ⁊ vltimū respōdetur ꝙ si ꝑ istam/ spiritus sanctus spiratur nato filio/ intelligatur ꝙ spiritus sanctus incipiat spirari postꝙ̄ filius est nat⁹ propositio est falsa. quia tres persone coeterne sibi sunt ⁊ coequales: cuius contrarium daret intelligere ista ꝓpositio modo p̄exposito intellecta. ¶ Et quando arguitur: ꝙ si non spirat nato filio/ergo est posterior eo:apparet ꝙ nō sequitur.non enim valet magis illa cōsequētia ꝙ̄ ista/filius non precedit spiritum sanctū tēpore siue duratione ergo spiritus sanctus precedit filiu3 isto modo. quoniā nec per istā/spiritus sanctus non spiratur postꝙ̄ filius est generatus/importatur nisi ꝙ ipse spiritus sanctus non est posterior tēpore siue duratione ꝙ̄ filiu3.quare ⁊c. ¶ Si autem per istā /spiritus sanctus spiratur nato filio/ intelligatur ꝙ spiritus sanctus sit posterius posteritate originis spiratus ꝙ̄ sit filius generatus/sic potest concedi: nec contra hoc est illud symboli vbi dicitur ꝙ tres ꝑsone sibi sunt coeterne/nec est in trinitate prius nec posterius:quia ibi nō negatur nisi illa prioritas ⁊ posterioritas que repugnat personis diuinis. talis autem non est prioritas nec posterioritas originis: sed durationis vel temporis.quare ⁊c. ¶ Sed nunquid pater prius origine generat filium ꝙ̄ spiret spiritum sanctū? ¶ Ad hoc dicendum est ꝙ non. tum quia actiua patris generatio ⁊ spiratio sunt idem totaliter in re extra.ordo autē originis nec potest esse nisi inter distincta aliqualiter in re extra, tum quia licet filius habeat ꝙ spiret a patre: et ideo possit dici spirare posterius origine ꝙ̄ pater/ non sic intelligendo ꝙ iste ordo originis sit spirationis ad spirationem vt absolute sumptam: cū actiua patris et filij spiratio sit vnica:sed patris spirātis ad filium: tamen pater ipse nec spirationem nec generationem nec aliquid habet ab aliquo alio:sed tantummodo a seipso. ergo cum nihil existens in patre possit dici prius origine aliquo existente in ipso vt existente in ipso: licet vt existente in altero:nec per consequens pater potest dici prius generare nec posterius origine ꝙ̄ spirare. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio apparet solutio ex predictis.

Circa distinctionē decimāquartā in qua magister incipit determinare de processione spirit⁹ sancti tēporali/ postꝙ̄ determinauit in p̄cedentibus de eius processione eternali:quia ipse Magister primo ostendit ꝙ sanctus spirit⁹ procedit a patre ⁊ a filio tēporali processione: secundo querit vtrū spiritus sanctus detur aliquādo ab aliquo viro sancto:ideo quero de istis duobus. Et primo de primo. vtrū spiritus sanctus detur seu mittatur tēporaliter a seipso/ an tantū ab alio:videlicet a filio ⁊ a patre. ¶ Et videtur ꝙ non tantum ab alio:sed etiam a seipso. quia cum indiuisa sint omnia trinitatis opera/omnis effectus in re productus est totius trinitatis ⁊ cuiuslibet personaru3:sed missio sancti spiritus seu donatio creature facta est aliquis effectus visibilis vel inuisibilis secundū ꝙ differenter mittitur seu donat ipse sanctus spiritus vt dicetur in sequētibus.ergo ⁊c. ¶ Cōtra.quia ab eodem tantum ⁊ non ab alio persona diuina datur seu mittitur a quo producitur.sed spiritus sanctus non ꝓducitur a seipso sed a patre ⁊ a filio.ꝗ ⁊c. ¶ Respōsio. vbi sic procedam. Primo enim inquiram quid per tēporalem sancti spiritus processionem/missionem/⁊ donationem sit intelligendum. Secundo dicam ad quesitū. Tertio soluam vnum dubium.

Quantum ad primū dicitur communiter ⁊ bene ꝙ trinitatem dare spiritum sanctum creature:est ipsam trinitatem dare aliquod donū creature quo mediante natum est ipsi manifestari spiritum sanctū per modum volūtatis esse sicut ⁊ est/ productū. Trinitatem autē mittere spiritū sanctū nō est aliud ꝙ̄ ipsam mittere creature itellectuali aliquod donū ꝑ qd̄ ipi natū sit fieri manifestū spiritū sanctū sic esse ꝓductū. Spiritū sanctū procedere tēporaliter a trinitate nō est aliud ꝙ̄ ab ip̄a trinitate tota ꝓcedere aliquod donū quo natum est manifestari creature spiritū sanctū ip̄m esse mō p̄dicto ꝓductū. ¶ Ista ꝓbātur ꝑ magistrū dicētē.c.1.huius distinctiōis ꝙ missio hm̄ōi est dei operatio:⁊ ꝑ hoc ꝓbat ꝙ quelibet persona mittat:videlicet quia trinitatis op̄a sunt indiuisa.missio autē sancti spirit⁹ est op̄atio ad extra aliqua manifestans ꝑsonā ꝓductā que sola mittitur. non enim persona improducta qualis est solus pater dicitur vnꝙ̄ missus.vnde Augustinus.2.de tri.c.5. Solus inquit pater nūꝙ̄ legitur missus. ergo cū scd̄3 magistrū sentētiarū spiritus sancti missio/vel datio/ seu temporalis ꝓcessio non sit aliud ꝙ̄ aliqua dei operatio manifestans personā productā que nō manifestatur aliter nisi ꝑ hoc ꝙ manifestatur suus modus procedendi a ꝑsona ip̄am ꝓducēte siue sua passiua ꝓductio/ꝑ ꝯsequens bene dictū est ꝙ spiritū sanctū ꝓcedere temporaliter vel dari vel mitti non est aliud ꝙ̄ donū aliquod a tota trinitate procedere/ seu creari creature dari seu mitti:quo mediante natū est ipsi fieri manifestum spiritum sanctū esse tali modo ꝓductū. ¶ Ex quib⁹ apparet ꝙ ista noīa/spiritus sancti tēporalis processio/missio/⁊ datio sunt nomina synonyma ⁊ idē omnino significātia:videlicet donū aliqd̄ a deo esse collatum sancti spiritus manifestatiuū. ¶ Et si queratur quomodo donū huiusmodi possit magis rep̄sentare vnā ꝑsonā ꝙ̄ aliā cū sit effectus cōmunis totius trinitatis:⁊ per ꝯn̄s omniū ꝑsonarū: ¶ Ad hoc respōdetur ꝙ hoc est vel q2 effectus ille/licet omniū ꝑsonarū/est tn̄ appropriatus alicui ip̄arū:vc3 ꝑsone illi ꝓducte q̄ dicit mitti mediāte effectu tali: vel quia effectus ille pertinet ad secundam vel ad tertiam partem imaginis create. ⁊ ideo effectus

pertinens ad secundā partē imaginis rep̄sentat secūdā personam productā modo intellectus sicut est producibilis talis effectus: videlicet mētis cōceptus seu intelligendi actus. si aūt pertinet ad tertiā partē imaginis/ vt scꝫ ē amor/ rep̄sentat tertiā ꝑsonā ꝓductā mō volūtatis. ¶Et si contra hoc arguatur: quia tunc sequeretur ꝙ si esset effectus pertinens ad primam partem imaginis vt species pertinens ad memoriam/ representaret primam personā esse missam: cū tamen prima persona nō legatur missa. ¶Ad hoc respondetur: ꝙ licet talis effectus rep̄sentaret primam personam: nō tamē representaret eam missam: quia effectum representare personam missam est ipsum rep̄sentare personā esse productā. ⁊ ideo quia prima persona nō est ꝓducta: nec ꝑ cōsequēs potest ꝑ effectum aliquē rep̄sentari siue manifestari vt producta seu vt improducta: ideo nec dicitur mitti/ nec vt missa representari nisi velis cōtra cōmunē vsum doctorū vtentiū talibus vocabulis personam mitti/ personā ipsam manifestari esse productā si est ꝓducta/ ⁊ improductā si improducta. hoc eīn mō accipiēdo vocabulum missionis seu tēporalis spiritus sancti processionis: non tantum dicitur mitti persona ꝓducta: sed etiam improducta. ¶Sed cōtra hoc qđ dictū est/ vcꝫ effectū pertinentē ad diuersas partes imaginis representare seu manifestare diuersas personas/ vt effectū pertinētē ad secūdam partem/ secūdam/ ⁊ ad tertiā partē/ tertiā ꝑsonā/ videtur posse argui: quia omnis notitia pertinet ad secūdā partē imaginis create ⁊ amor ad tertiā: sed aliqua notitia a deo creature intellectuali infusa posset esse representatiua ⁊ manifestatiua spiritus sancti vel patris nō secūde persone videlicꝫ filij: aliquis etiā actus amoris videretur magis esse representatiuus prime vel secūde ꝑsone diuine ꝙ̄ tertie. ergo nō omnis effectus ꝑtinēs ad primā partē imaginis rep̄sentat ꝑsonā primā/ nec pertinēs ad secūdam partē/ scđaꝫ/ nec ad tertiā tertiā: sed aliquādo ecōuerso. ¶Minor ꝓbatur. quia notitia rep̄sentat seu manifestat suū obiectum magis ꝙ̄ aliquid aliud qđ nō est eius obiectū. amor etiā si est alicuius rei rep̄sentatiuus magis videtur esse sui obiecti rep̄sentatiuus seu manifestatiu⁹ ꝙ̄ alicuius alterius. idē dico de specie ad primā partē imaginis ꝑtinente: videlicꝫ ꝙ magis obiectū suū ꝙ̄ aliquid aliud manifestat. sed species ipsa potest eē nō patris sed filij vel spirit⁹ sancti rep̄sentatiua vt sui obiecti. notitia aūt ecōuerso/ licꝫ ad secūdā partē imaginis ꝑtinēs/ pōt esse prime ꝑsone vel tertie trinitatis/ ⁊ amor ad tertiam imaginis partē spectās potest esse prime vel secūde ꝑsone. ergo ⁊c. ¶Ad hoc potest dici ꝙ duplex est manifestatio seu rep̄sentatio. Una eīn est quasi vniuoca/ ⁊ alia quasi equoca. Rep̄sentatio seu manifestatio vniuoca hic vocatur illa q̄ fit ꝑ aliquid aliquo modo simile rep̄sentato. et hoc modo diuerse partes create imaginis manifestāt seu rep̄sētāt diuersas ꝑsonas trinitatis. Rep̄ntatio aūt equiuoca hic vocatur que non sic fit per simile/ sed magis per dissimile obiecto rep̄sentato: modo quo termin⁹ vocalis vel conceptus mētis rep̄sentat obiectū ꝓprium vt signū suūꝫ signatum. non eīn signū est simile/ sed potius dissimile suo signato. vnde magis omnes voces et mentis ꝯceptus sunt īter se similes ꝙ̄ cū rebus significātis. nec tamē vnū horum signorum est alterius signū representatiuū: sed omnia sunt signa rep̄sentatiua suorum signatorum/ licet ab eis magis ꝙ̄ ip̄a inter se differāt/ distinctorum. ¶Tunc ad ꝓpositum dico ꝙ licet non semp effectus ꝑtinēs ad primā partē imaginis rep̄sentet primā ꝑsonā/ nec pertinēs ad secundā partē scđam/ nec ad tertiā tertiā isto secūdo modo videlicet equiuoce: modo quo signū rep̄sentat suūꝫ obiectum signatum: immo isto modo vt arguit ⁊ bene/ prima pars imaginis possit esse representatiua secūde ꝑsone vel tertie: ⁊ secūda pars prime ꝑsone vel tertie: ⁊ tertia pars prime ꝑsone vel secūde: tm̄ nō est sic primo modo accipiēdo rep̄sentationem seu manifestationē puta vniuocā: q̄ vcꝫ fit ꝑ aliquid aliquo modo simile obiecto rep̄sentato. Hoc eīn modo oīs notitia q̄ est scđa pars imaginis/ est rep̄sentatiua filij: esto ꝙ sit patris vel sancti spiritus vt obiecti: q2 oīs notitia cuiuscūqꝫ ꝑsone diuine/ vel etiā rei create/ est in hoc similis verbo increato: ⁊ ideo eius rep̄sentatiua: q2 exigit qn̄ naturaliter ꝓducitur ꝑ ꝑ se principio ꝓductiuo naturā intellectualē inquātū itellectualis est: cui vt sic repugnat agere cōtingēter seu libere. ⁊ ideo dicit ꝓduci modo nature. Consimile suo modo est in verbo increato vt fuit in precedentibus declaratū. Amor etiā qui est tertia pars imaginis est tm̄ hoc mō: vcꝫ ꝑ modū similis rep̄sentans solā tertiā trinitatis ꝑsonā ꝓ quāto sicut illa exigit pro per se principio ꝓductiuo naturā volitiuā inquātū volitiua est: cui vt talis est cōuenit agere libere nō mō nature pro quāto ipsi vt hoc modo considerate nō repugnaret etiā ad intra nisi aliūde oriretur huiusmodi repugnantia agere ꝯtingēter: ita ⁊ de amore create aliquo mō ꝯsimiliter est dicēdū. ¶Et ideo ad ꝓpositū vel ꝑsonā mitti est ipsam manifestari in aliquo quomodocūqꝫ eius rep̄sentatiuo/ vel nō nisi in aliquo eius rep̄sentatiuo ꝑ modū quo simile alterū sibi aliquo mō simile manifestat. Si primū dicat: vtiqꝫ ꝯcedendū est secūdā ꝑsonā posse mitti nō tm̄ mediāte aliq̄ dono ad secūdā ꝑtē imaginis sed etiā ad primā vel ad tertiā pertinēte vt mediāte specie vel amore ipsi⁹ tātūmodo vt obiecti. Cōsimiliter de ꝑsonis alijs est dicēdū. videlicꝫ ꝙ hoc modo possunt ꝑ diuersas ꝑtes imaginis p̄sentari. Si aūt ponat secūdū: vt sic nec missio quia nec rep̄sentatio seu manifestatio alicuius determinate ꝑsone fit nisi mediāte determinato effectu ad determinatā partē imaginis ꝑtinēte: sicut filius isto modo manifestat ꝑ notitiā/ ⁊ spiritus sanctus ꝑ amorē vel per aliqua diuersis appropriata ꝑsonis: vt fili⁹ ꝑ habitualē sapientā/ ⁊ spirit⁹ sanctus ꝑ gratiam. ¶Hec de primo.

Quātum ad secundum dicitur ꝙ mittere duplr̄ pōt sumi. Uno modo large: ⁊ sic non est aliud ꝙ̄ manifestare personam aliquam productam per donū aliquod ipsi appropriatū ipsam representans esse productam. ⁊ vt sic accipiendo mittere cum non sit aliud ꝙ̄ tale donum creature conferre/ ⁊ donū huiusmodi sit cōmunis totius trinitatis effectus/ per consequēs ⁊ mittere conuenit personis omnibus: ita ꝙ spiritus sanctus non tantū mittitur isto modo a patre ⁊ a filio/ sed etiam a se ipso. nec hoc est inconueniens: imo sic est necessario dicēdū: cum omnis effectus a personis oībus ꝯsimiliter ꝓducatur. sicut eīn oēs tres ꝑsone operate sunt humanitatem assumptā/ ⁊ ipsam ꝓductā vniuerūt vni ipsarū tantum modo quo plures homines possent vnū tantū induere ex seipsis/ ita ⁊ tres oēs ꝑsone possunt effectiue manifestare creature vnā de seipsis tantū ꝑ aliquod donū qđ rep̄sentat personā istam manifestatā esse productam. ⁊ ideo sicut ipse dei filius humanitatem quā assumpsit produxit/ sibiqꝫ vniuit: ita ⁊ potest donum aliquod eius representatiuum producere ⁊ creature conferre/ ⁊ ꝑ cōsequēs se mittere. Cōsimiliter est dicēdū de spiritu sancto. Alio autē modo sumitur mittere magis stricte. ⁊ sic nō est idē qđ manifestare absolute: sed manifestare cū auctoritate mediāte tali dono collato ꝑsonā/ que missa dicit/ eē productā. ⁊ isto modo sumēdo mittere nō oēs persone dicūtur mittere/ sed tantū ꝑsona ꝓducēs dicit mittere ꝑsonā productā manifestatam. vnde ⁊ hoc mō accipit mittere Augustinus secundo de tri. c. 5. vbi loquens de missione filij/ dicit ꝙ exire a patre et venire in mundum/ hoc est

mitti. semper enim persone producēti attribuitur auctoritas licet non maior nobilitas ꝙ̄ persone producte. Et ideo intelligendo per primam mitti ipsam manifestari ꝑ esse ab illa cui attribuitur auctoritas/ sicut sola persona producta dicitur missa/ ita ⁊ a sola persona ipsam producente dicitur esse missa. ⁊ hoc modo non dicitur spiritus sanctus mitti a seipso: sed tantū a filio ⁊ a patre: sicut nec filius a seipso/ nec a spiritu sancto: sed a patre solo. Primo autem modo accipit mittere Augustin⁹. 2. de tri. c. 5. vbi dicit ꝙ filius a patre sine spiritu sancto mitti nō potuit. constat enim ꝙ illo primo modo accipiendo mittere nulla sine alijs omnibus potest mittere sicut nec aliquid ad extra agere. Ex quo apparet ꝙ aliter est loquēdum de mittere actiue ⁊ aliter de mitti passiue. quoniam quomodocūqꝫ sumatur mitti passiue potest esse vnius solius persone: non autem mittere effectiue. ¶Hec de secundo.

Quantum ad tertium & vltimū: dubiū hic soluendū est: vtrum spiritus sanctus detur creature siue mittatur in propria persona vel tantū mediāte aliquo suo dono. ¶Ad hoc respondet magister sententiarū in litera distinctione ista. c. 2. ꝙ vtiqꝫ spiritus sanctus datur non tantum in aliquo eius dono: sed etiam in seipso et in sua propria persona. qđ etiam probat ibi ꝑ Augustinū ⁊ Ambrosiū satis prolixe. ¶Sed tūc est dubium quo modo sit intelligendum. constat enim ꝙ tota trinitas est realiter ⁊ secundum se vniformiter semper presens cuilibet creature: nec per consequens aliqua persona diuina secūdū se nouiter aduenit creature/ sicut nec magister intendit dicere nec alij vt Augustinus ⁊ Ambrosius/ per quos ꝓbat spiritū sanctū dari seu mitti in ꝓpria ꝑsona. ¶Et ideo hoc exponitur. Uno modo ꝙ spiritus sanct⁹ dicatur donari in propria persona ex hoc quia donū creatum rep̄sentans ipsum esse productum quo datur/ non solum denominat effectū sancti spiritus videlicet seip̄m sancto spiritui appropriatū dari creature: sed etiam secūdum aliquē modum loquēdi sanctorum denominat ip̄m spiritum sanctū secundū se ⁊ in propria persona esse datum creature/ seu missum. cū personā mitti seu dari creature ratiōali/ hoc ē esse manifestatā actu vel habitu ipsi sit ipsaꝫ per aliquod donū tali persone appropriatū manifestari ei esse productam. vnde Augustinus q̄rto de tri. cap. penl̄. Spiritui sancto donū eē ē a patre procedere ⁊ mitti est cognosci qđ ab illo procedit. ex quo apparet ꝙ Augustinus non intendit dicere ꝙ spiritus sanctus mittatur/ nec mitti dicat/ nec filius tēporaliter creature rationali in ꝓpria persona: nisi quadā denoīatione extrinseca sumpta ab isto dono ipsi appropriato collato creature rationali cui ꝑsona ꝓducta ꝑ tale donū rep̄sentata dicitur mitti. ¶Alio modo exponit ⁊ cōmunius ꝙ spiritus sanctus dicitur in ꝓpria persona datus ꝓ quāto ad collationē doni creati aīe rationali ipse spiritus sanctus est ipsi datus ad eam diligendū/ ac ad bonū sibiqꝫ ꝓficuū excitandū: ⁊ ideo dicitur ipsi dari sicut amicus dicit esse illi quē diligit datus/ pro quāto ille ab eo dilectus potest ipso vti in omnibus ipsi vtilibus licitis ⁊ honestis. ⁊ licet hoc videlicet creaturam rationalem diligere ac ipsaꝫ ad bonum mouere mediante ipsi collato dono gratie sit toti trinitati cōmune: appropriatur tamen spiritui sancto propter donū ipsum collatum: quo mediante fiūt talia ipsi appropriata. ¶Sic ad questionem. ¶Ad rationes in principio apparet solutio ex predictis. est enī vera cōclusio vtriusqꝫ ratiōis/ accipiēdo mittere diuersis modis. Si enim accipiatur large/ est omniū personarum vt probat prima ratio. si autem proprie/ est solius producētis persone vt probat ratio secunda.

Secundo quæro de secundo de quo magister inq̄rit in vltima parte hui⁹ distinctionis: videlicet vtrum spiritus sanctus detur alicui seu mittatur ab aliquo viro sancto. ¶Et videtur ꝙ sic. quoniam ab eodem spiritus sanctus creature ratiōali mittitur siue datur a quo ei donū gratie vel quodcūqꝫ aliud sancti spiritus procuratur. sed constat ꝙ dona sancti spiritus obtinētur ⁊ procurantur multis a viris sanctis ⁊ iustis. ergo ⁊c. ¶Cōtra. quia spiritum sanctū mittere est aliquod eius donū conferre: sed talis doni productio ⁊ collatio est possibilis soli deo non alicui viro sancto. ergo ⁊c. ¶Responsio. vbi sic procedā. Primo enim inquiram an spiritus sanctus detur aliquādo sine dono charitatis. Secūdo dicam ad quesitū: videlicet an spiritus sanctus detur a viris sanctis. Tertio. ostendā quomodo mitti conuenit vel non conuenit omnibus personis.

Quātum ad primū dicitur ꝙ spiritus sanctus non datur rationali creature perfecte sine charitate seu gratia gratum faciente. quia sicut dicit magister in litera/ temporalis perceptio sancti spiritus est ad sanctificādū creaturam. nulla autē rationalis creatura potest perfecte sanctificari nisi mediante gratia spiritus sancti. ergo nec sine ipsa habita datur spiritus sanctus perfecte: cū nullū alium nisi habentem ipsam deus acceptet ad vitā eternam. potest tamen imperfecte ⁊ secundum quid dari sine charitate ī alijs gratijs gratis datis. ¶Sed hic modus dicendi non videtur conueniēs. quoniam vt dictum est in alia questione: spiritū sanctū dare nō est aliud ꝙ̄ cōferre creature aliquem effectū rep̄sentātem ipsum spiritum sanctum esse taliter procedētem. ergo in quocūqꝫ manifestante seu representante spiritū sanctum isto modo/ dari potest ip̄e spiritus sanctus siue mitti. sed sine omni gratia gratum faciēte potest conferri homini aliquis effectus ipsi sancti spiritus expressiu⁹ seu manifestatiuus. omnis enim actus amoris est representatiuus spiritus sancti ⁊ processionis eius quodāmodo vniuoce. notitia autem est representatiua ipsius quodā modo equiuoce: vt dictum est in alia questione. ergo cum vtrūqꝫ istorum videlicet tam amor ꝙ̄ notitia possit haberi ⁊ a deo infundi sine gratia gratum faciente: sequitur ꝙ sine ipsa possit spiritus sanctus dari. ¶Confirmatur. quia si spiritum sanctum dare est effectum ipsi appropriatum ac representantem ipsum esse productum creature rationali conferre/ quāto effectus homini collatus est spiritui sancto magis appropriatus ac ipsi⁹ ⁊ productionis ei⁹ magis seu euidētius representatiuus: tanto magis proprie ⁊ perfecte potest dici spiritus sanctus datus. sed amor actualis est effectus magis spiritui sancto appropriatus ac magis eius ac sue productionis representatiu⁹ ꝙ̄ amor habitualis: qualis amor est gratia gratum faciens. notitia etiā spiritus sancti euidentius est equiuoce eius rep̄sentatiua ꝙ̄ ip̄a habitualis gratia. ergo ⁊c. ¶Et ideo quantū ad istū articulū aliter est dicēduꝫ: vel saltem est illud qđ cōmuniter dicit exponēdum. ¶Ad cuius euidentiā est sciēdū ꝙ dupliciter potest intelligi spiritū sanctū perfecte dari seu mitti creature rationali. Uno mō quo dicat perfecte datus quoniam effectus creature rationali collatus/ in quo ipse dicitur esse datus/ est perfecte ipsum rep̄sentans quātū est possibile ip̄m ꝑ creaturam aliquā representari seu manifestari. et hoc vel vniuoce vt representat per actū amoris sibi appropriatū: vel equiuoce vt representaretur per actuꝫ cognitionis ipsius spiritus sancti licet verbo appropriatum si talis actus īfunderet. Alio modo potest intelligi

et sic cōmuniter a sanctis et ab aliis intelligitur spiritū sanctū dari perfecte perfectione supernaturali: qualis p fectio hic vocatur precise illa forma que est signū ppriū electoū per quā rationalis creatura sanctificatur: quia vt digna eterna gloria acceptatur. ⁊ ideo isto mō spiritus sanctus dicit creature rationali pfecte dari vtiliter siue perfectione vtili/cū nihil ipsi in hac vita possit esse vtilius tali forma vel gratia gratū faciēte supnaturali. ¶Primo autē modo dicit dari pfecte pfectione se tenēte ex parte repsentātis signi vel ipsius effectus collati creature rationali: in quo effectu ipse spiritus sanctus est perfecte ⁊ euidentius p̄ in aliis impressis.

Hoc premisso: pono quatuor conclusiones. ¶Prima est: q accipiēdo missionē seu dationē sancti spiritus primo mō/sanctus spiritus pōt a deo cōferri seu mitti creature rationali etiā pfecte absq; aliquo charitatis dono: nō tñ sic dat cōiter de facto. ¶Hec quā tū ad primā ptē: vel q possit pfecte dari sine dono gratie isto mō/pbata est supius: qñ quanto effectus in quo dat sanctus spiritus est magis ipsi appropriat⁹ vel magis manifestās seu repsentās ipm esse pductū/ tāto ipe spiritus sanctus dicit datus seu missus pfectius isto modo: sed alia a charitate seu gratia gratū faciēte sunt spiritu sancto magis appropriata vel cuidētius eius repsentatiua vel vniuoce vt actus amoris: vel equiuoce vt actus cognitionis. q̄ cū deus ipse possit infundere vtrūq; istoū actuū tam cognitionem videlicet spiritus sancti p̄ dilectionē actualē ipsius vel alterius sine gratia gratū faciente: in vtroq; horū per cōsequēs posset pfecte sanctum spiritū dare seu mittere isto modo. ¶Secunda pars: videlicet q non sic ꝓmuniter fiat de facto/ apparet tum quia nec cōmuniter deus infundit actum cognitiuū nec appetitiuū sed habitum: tum quia nec actum nec habitum infundit cōmuniter sine gratia gratū faciēte. cōstat enim q quando in baptismo fides/spes/⁊ virtutes alie infundūtur cum eis gratia simul infundit. ⁊ hinc est q indispositus ad gratiam vt ficte veniēs ad baptismū nō recipit aliquam aliarum virtutum. quia nullam aliarum deus statuit infundere sine gratia gratum faciente: licet postp̄ contulit ipsas simul cum gratia eas non auferat siue subtrahat cuicūq; subtraxit gratiam: alias nō maneret in aliquo existente in peccato mortali fides nec spes nec aliqua virtus alia. qō est falsum. quando etiam postea deus infundit augmentum talium virtutum cum charitate insimul infusarum infundit augmētum ipsius charitatis: cum augmentum huiusmodi infundatur propter aliquē actum meritorū/ qui quidē principalius meretur aliquē gradum charitatis. ergo ⁊c. ¶Secūda cōclusio est: q spiritus sanctus primo datus seu missus cū charitatis dono remanet modo p̄dicto videlicet primo datus sine ipso charitatis dono prius collato. ¶Hec sequitur corollarie ex p̄dictis. quonā existente in creatura rationali supnaturali aliquo dono dei repsentāte ipsū aliquā diuinā personā p̄ductam que sola dicitur mitti seu dari/ manet in ea talis persona datū ipsi per donū supernaturale huiusmodi p̄sentata. sed fides supnaturalis infusa simul cū gratia est habitus cognitiuus personarū diuinarū omniū p̄ductarū. per fidē enim cognoscimus filium esse a patre/⁊ spiritū sanctū a patre ⁊ a filio eternaliter p̄cedentē. huiusmodi autē fides manet vt dictū est cum mortali peccato: ⁊ per consequēs subtracto gratie spiritus sancti dono. ergo licet spiritus sanctus nō detur nec filius sine charitatis dono/ tamē datus cum ipso remanet in multis datus spirit⁹ sanctus ⁊ filius sine ipo. ¶Et si queratur an talis habēs sine charitate talia supnaturalia dona dei vt fidem ⁊ spem possit sine charitate mereri eorū augmētum: Ad hoc videtur esse dicendū q non. licet enim talis possit fidem ⁊ spem alterius rationis a fide ⁊ a spe infusis acquirere ac eorum augmentū ex diuersis actibus modo quo acquiruntur alij naturales habitus: non tamen augmentum istorum habituum infusorum: quoniam isti supponuntur esse habitus supernaturales soli deo effectiue possibiles: nec per cōsequēs possunt postp̄ habiti perfici seu intendi magis q̄ primo nouiter fieri/ nisi sola virtute dei. sed sicut de⁹ statuit eos primo non conferre sine charitate ita nec postea statuit eos perficere: seu ipsorum augmentum infundere sine ipsa. q̄re ⁊c. ¶Tertia conclusio est: q accipiendo donationem sancti spiritus secundo modo/ nulli creature rationali mittit siue donatur sine charitatis dono. ¶Hec apparet tantum ex fide. constat enim: licet non aliter q̄ per fidem/ gratiā esse homini necessariam ad vitam eternam: quia gratia dei vita eterna: sed spiritum sanctū dari perfecte isto modo est ipsum dari in aliquo effectu sic perfecte vtili creature rationali q eo mediante ipsa acceptatur vt vita eterna digna. talis autem effectus non est nisi gratia gratum faciens. ergo ⁊c. ¶Quarta ⁊ vltima conclusio est: q licet spiritus sanctus non detur isto modo sine gratia gratum faciente: tamē non datur in sola gratia ipse: sed etiam in aliis donis que cum ipsa insimul conferuntur. ¶Hec apparet. quoniam in quocūq; effectu representante sanctum spiritum vel filium esse p ductum necessario homini ad salutem datur sanctus spiritus vel etiam filius isto modo. sed fides que est de generatione verbi ⁊ spiratione spiritus sancti ⁊ per consequens representans istas duas personas diuinas esse p ductas/ est necessaria homini ad salutē. ergo ⁊c. ¶Hec de primo.

Quātum ad secundum est sciendum q dupliciter potest spiritus sanctus dari. Uno enim modo potest dari ab aliquo causaliter seu effectiue: modo quo datur ab illo qui immediate efficit ⁊ infundit illud donū in quo spiritus sanctus dat. ⁊ hoc modo cōstat spiritum sanctū nō posse dari ab aliquo alio q̄ a deo: saltē quādo datur mediante aliquo dono supnaturali nulli effectiue possibili nisi ipsi. ⁊ hoc modo accipit Augustinus spiritū sanctū dari. 15. de tri. c. 26. vbi dicit. quomō deus nō est q̄ dat spiritū sanctus? Secō mō potest dici dari ab aliquo occasionaliter/ modo quo dat ab illo qui licet nō sit causa efficiēs nec infundēs homini illud donū in quo spirit⁹ sanctus dicit ipsi dari/ est tñ occasio illius. ⁊ hoc mō spūs sanct⁹ dat nō tñ a viris sanctis: sed etiā ab iniustis. hoc em̄ modo oēs ministrātes tā iusti q̄ iniusti debite aliq̄ ecclesiasticum sacramētū dāt ipsi vel illi cui ministrāt occasionaliter spiritū sanctū. est em̄ quilibet eoꝝ occasio q illi gratia cōferatur: cū sacramētū per ipm illi ministratū sit antecedēs ad q̄ collatū deus statuit p̄ferre talē p̄sequēs puta gratie donū: in quo dicit ipsi dare spiritū sanctū. Hoc etiam modo oēs licet mali alium in fide instruētes ⁊ tandē ad bonū cōuertētes dicuntur ipsi spiritū sanctum dare. boni autem viri ⁊ iusti dicuntur nō solum sic dare aliis spiritū sanctū: sed etiam alio modo videlicet meritorie: vt pro eis orando ⁊ bona alia faciendo quibus mediantibus merentur eis gratiam sancti spiritus: q̄ non possunt sic facere peccatores cū non sint in statu merendi. ¶Hec de secundo.

Quantū ad tertium & vltimū apparet ex precedentibus quid dicēdum. quoniam si temporalis persone diuine missio seu donatio diceretur ipsius persone manifestatio/ p̄stat q̄ mitti idifferēter p̄sonis ofb⁹ cōueniret. nō em̄ magis vna p̄sona p̄ alia ē creature rōnali

manifestabilis aliq̄ effectu ipsi appropriato mediante ipsam repsentante: sed non sic sumitur a doctorib⁹ catholicis nec a sanctis missio personarum: qñ missio p̄sone diuine vt a sanctis accipitur p̄ter manifestationē includit et exigit q̄ p̄sona diuina missa seu manifestata sit p̄ducta. ⁊ ideo ly prima persona possit creature rationali per aliquod donū ipsi appropriatum manifestari: tñ ex hoc q̄ non est p̄ducta ab alia: ideo nō dicitur ipsi mitti. vnde Auguſt. 4. de tri. cap. vltimo de hoc loquens sic ait: Pat̄ eū ex tempore a quocūq; cognoscit non dicit missus. cui⁹ rationem ponit cuz subdit. Nō em̄ habet in quo sit aut ex quo p̄cedat. Sic ergo hoc mō p̄prie accipiendo missionem p̄sone sicut ⁊ a sanctis accipitur/ cum missio p̄sone sit manifestatio solius p̄sone p̄ducte: per cōsequens mitti non conuenit p̄sonis omnibus sed solis duabus p̄ductis vel filio ⁊ spiritui sancto. vtraq; aūt istarū p̄sonarū legit de facto missa in scriptura sacra. filium inquā missum asserit apostolus ad Galatas. 6. dicens. At vbi venit plenitudo temporis in q̄ misit deus filium suum. Spūm aūt sanctum christus misit ⁊ mittere apostolis p̄misit Joan. 15. cuz dixit. Cū venerit paracletus quē ego mittā vobis a patre spiritum veritatis ⁊c. Pater autem nunq̄ legit esse missus. ¶Sic ad questionem. ¶Ad rōnē in principio apparet solutio ex predictis.

Circa distinctionem decimam quintā in q̄ magister inquirit an spiritus sanctus mittat temporaliter a seipso/⁊ an patri conueniat missio: viso de istis duobus ex p̄cedentibus in dist. alia q̄d dicendū: Quero hic primo vtrum missio filij ⁊ spūs sancti sit secundum eadē donа dei. ¶Et videtur q̄ sic: quia idē donum dei sicut donū fidei est repsentatiuum filij ⁊ spūs sancti: sed omnis persona p̄ducta dicitur mitti creature rationali mediante dono collato ipsi representante ipsaz personam p̄ductam. q̄ ⁊c. ¶Contra: quia diuersis personis diuersa appropriantur: sed omnis p̄sona p̄ducta dicitur mitti mediāte effectu aliquo ipsi appropriato: ⁊ ideo eam magis q̄ aliam repsentante siue manifestante. q̄ ⁊c. ¶Responsio. vbi sic p̄cedam. Primo em̄ dicam ad q̄stū videlicet an filius ⁊ spūs sanctus mittant̄ secundum eadem an secūdum diuersa dona. Secō soluam quoddā dubiz/ videlicet an vna persona diuina mittatur sine alia.

Quantum ad primū dicitur communiter q̄ non mittuntur secūdum eadē dona: sed secundū diuersa: q: ⁊ diuersa sunt dona filio ⁊ spiritui sancto appropriata. dona em̄ ptinentia ad voluntatem appropriātur spiritui sancto: alia aūt ptinentia ad intellectum filio: et ideo mediantibus primis dicit̄ mitti spūs sanctus: ⁊ mediantib⁹ scōis vez ptinētibus ad intellectū filius. nec tñ ex hoc ē intelligendum q̄ sicut quotiēs volūtas inflamatur charitate totiens spūs sanctus mittit̄: q̄ ita etiaz totiens dei filius mittat̄ quotiens intellectus ad cognoscendum verum aliq̄ illustrat: quia nec filius dicitur p̄prie mitti nisi qñ donum supnaturaliter ptinens ad intellectum simul cum dono charitatis ad volūtatem ptinētis infunditur. nec enim in cognitione naturali dicit̄ p̄prie filius mitti nec pfecte ī aliqua alia nisi simul cū ipa charitas infundatur. ¶Sed cōtra istum modum dicēdi arguo: quoniam oīs p̄sona p̄ducta pōt p̄prie dici missa ī quocunq; dono supnaturali collato creature rationali representante p̄sonam illam esse p̄ductam: sed donum supnaturale appropriatuz vni p̄sone est repsentatiuū nō tñ illius cui est appropriatum: sed etiam alterius differenē.

Quantū ad secundū & vltimum distinguitur de duplici missione. Est enim vna missio persone visibilis q̄ fit mediante aliquo signo sensibili: qualis missio fuit verbi apparētis in specie hois/⁊ spūs sancti missi in die pentecostes apostolis in linguis igneis: ⁊ talis p̄stat q̄ est missio vnius persone sine alia. solus em̄ deus filij⁹ humanitatē assumpsit: nec per oīs p̄sona alia in specie hominis visibiliter missa fuit. Spūs etiam sanctus dicitur apīs in illis linguis ignеis tñ missus: q: licet ignis ille resperceret quamlibet personarum/ vt effect⁹ suum principium effectiuum: non tñ vt signum signatū nisi tñ spūm sanctum. ille em̄ ignis materialis exterior erat signuz ardoris seu incendij amoris interioris apostoloruz quo fuerunt accensi mediante charitate spiritui sctō appropriata. ¶Alia missio est inuisibilis que fit mediante aliquo spirituali ⁊ inuisibili dono dei. ⁊ loquendo de missione hu

huiusmodi constat ꝙ pōt etiam mitti vna persona sine alia accipiendo etiam missionē quocūqꝫ illorum duorum modorum expressorum in articulo p̄cedenti/vcꝫ tam ꝑ manifestatione vniuoca: q̄ etiam ꝑ manifestatione siue rep̄sentatione equoca. Potest em̄ infundi actus vel habit⁹ cognitiuus vnius ꝑsone tm̄ ꝓducte vt filij vel spūs sancti: ꝛ per consequens in ipso talis persona mitti vt in signo ipsam equiuoce rep̄sentante. posset etiā infundi act⁹ seu habitus voluntatis representans vniuoce spūm sanctum sine aliquo actu ꝛ habitu itellectus representante consimiliter verbum dei: ꝛ econuerso actus vel habitus intellectus sine aliquo actu ꝛ habitu voluntatis. ergo ꝛc. Licet autem de possibili vna ꝑsona posset mitti sine alia tm̄ nō sic saltē vt communiter/fit de facto. cui⁹ em̄ intellectum deus illuminat per sapientiam in qua mittit filiuꝫ ꝛ affectum īflammat per gratiaꝫ in qua mittit spūm sanctum: ꝛ etiam econuerso. quare ꝛc. ¶ Sic ad questioneꝫ. ¶ Ad rationem in principio apparet solutio ex p̄dictis quia vno modo vt dictum est ꝑsone mittunť mediante eodem dono vt ꝓbat rō prima: ꝛ alio modo accipiendo missionem non mediante eodem sed diuersis mediantib⁹ vt probat secunda.

Secundo quæro: vtrum aliquis possit dici verbum diuinum vel spūm sanctū dare seu mittere sibiipsi. ¶ Et videtur ꝙ sic quia oīs potens cōicare alicui effectum aliquem alicui ꝑsone ꝓducte appropriatum personam illā esse ꝓductam rep̄sentantem/dicitur illi ꝑsonam talē per effectum huiusmodi representatam mittere seu donare: sed creatura oīs rationalis pōt in seipsa talē effectum ꝓducere. potest em̄ cognitionem rep̄sentātem filij dei generationem: ꝛ dilectionē rep̄sentātem spūs sancti spirationem in se elicere effectiue. ergo ꝛc. ¶ Cōtra: quia nulla diuinarum ꝑsonarum mittiť seu datur alicui creature rōnali nisi mediante aliquo dono supnaturali: sed tale donum supnaturale nulli alteri a deo est possibile. ergo ꝛc. ¶ Responsio. vbi sic ꝓcedam. Primo em̄ premittā vnam distinctionem. Secundo dicam ad questionem.

Quantum ad primum distinctio præmittēda necessaria ad solutionē q̄stionis ē ꝙ duplex pōt poni mittens personam diuinā: siue dupliciter potest sumi. Vno em̄ modo pōt dici mittens ꝑsonam diuinā vl'iter omnis ille q̄ ꝓducit effectiue i creatura rōnali/cui ꝑsona diuina diciť tm̄ mitti/effectum ipsi vcꝫ ꝑsone ꝓducte appropriatū vt ipsam rep̄sentantem esse ꝓductam / siue tale effectum hmōi ꝓducens sit distinctum efficiēs ab ipsa creatura ratiōali/siue nō. Alio mō ꝛ magis vsitate vocať mittens personam non omnis talem effectū ꝓducēs: sꝫ precise illud agens qđ est differens ꝛ distinctū ab illo cui imprimitur seu in q̄ recipitur effect⁹ huiusmodi subiectiue: vt mittens sic sumptū siue conferens spiritum sanctū vel dei filiū non dicatur omnis ꝯferens seu ꝓducens effectum talibus ꝑsonis appropriatū seu alteri ipsarum: sed tantummō illud qđ a recipiente effectū hmōi est distīctū. ¶ Et si dicas ꝙ nullo modo mittens ꝑsonaꝫ potest dici primo mō sed tm̄ secundo mō sumptum/concedo vt sumitur communiter: quia nec primo mō mittens appellatur a doctoribus nec a sanctis vulgariter: tamē noīa sunt ad placitum: nec minus videť hoc vocabulum qđ est mittere personaꝫ diuinā qđ est solius dei vt ꝓprie sumptū/trāsferri posse ad esse illud qđ est effectus persone diuine appropriati ipsiusqꝫ rep̄sentatiui principiū ꝓductiuū: esto ꝙ non sit a subiecto talis effectus receptiuo distinctum q̄ ad illud qđ nullo modo est talis effectus principiū ꝓductiuum: sed est solū occasio ꝯferendi seu acquirendi ipꝫ sed mittere diuinam ꝑsonam transferť ad tale/qđ apparet: quia vt dictuꝫ est in alia distinctione spūs sanctus dicitur mitti seu dari a viris sanctis ꝛ etiā ab iniustis: cuꝫ tm̄ ꝯstet nec iustum nec iniustuꝫ esse respectu illius cui dicitur mittere siue dare spiritum sanctuꝫ/alicuius effect⁹ in quo spūs sanctus datur principium ꝓductiuū. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundū supposito primo ꝙ nullus potest dici dare seu mittere spiritum sctm̄ nec dei filiū sibiipsi/accipiendo dare seu mittere secundo mō prout vcꝫ missio ipsa exigit mittentem distinctum ab illo cui fit missio: ¶ Secundo ꝙ persona diuina potest mitti seu dari vno mō in aliquo effectu ipsam vniuoce representāte: ꝛ alio mō in effectu eam equoce quodam mō manifestāte: vt in p̄cedentib⁹ fuit hoc expositū: pono quatuor conclusiones. ¶ Prima est: ꝙ creatura itellectualis potest in seipsa ꝓducere ꝛ de facto ꝓducit effectus seu act⁹ distinctos personas tam vniuoce q̄ equoce representantes. ¶ Hec apparet: quoniam ꝑtes imaginis create saltem due vcꝫ notitia ꝛ amor ꝓducuntur a creatura itellectuali effectiue ꝛ recipiunť in ipsa subiectiue: sed iste due ꝑtes imaginis rep̄sentant duas ꝑsonas ꝓductas/vcꝫ filium ꝛ spūm sanctum vtroqꝫ p̄dictorum duorum modoꝝ. ergo ꝛc. ¶ Minor apparet: ꝛ primo ꝙ tales ꝑtes imaginis representent filium ꝛ spūm sanctum vniuoce: qm̄ illđ hic vocatur rep̄sentare vniuoce qđ est representato aliq̄ mō simile: ꝛ ideo ipsū/q: sic est ei simile / rep̄sentat: sed predicte due ꝑtes create imagīs ī hoc dn̄r a sctis ꝛ a doctorib⁹ catholicis ꝑsonis ꝑ eas rep̄sentatis silēs: ¶ Primo quia sicut verbum diuinū ꝓduciť prius origine spū sancto: ita ꝛ notitia ipꝫ rep̄sentans prius amore sctm̄ spiritū representante. ¶ Secūdo: q: sicut ꝓductio verbi diuini dicitur naturalis seu mō nature q: exigit ꝑ ꝑ se principio naturam intellectiuam inq̄tū intellectiua est: q̄ vt sic agit modo nature: spiratio autem spiritus sancti dicitur libera: ꝛ spūs sanctus spirari libere non modo nature sed voluntatis: quia exigit ꝑ per se principio naturam volitiuam inq̄tū volitiua est: cuius natura talis est agere non modo nature sed libere vt est declaratū in p̄cedentibus: ita ꝛ notitia q̄ est secunda pars imaginis filiū representans est effectiue ab intellectu seu ab anima vel a quacūqꝫ alia creatura rōnali vt intellectiua est. Amor autem q̄ est tertia pars imaginis spūm sanctum rep̄sentans est libere a volūtate ipsi ab ipsamet cadē rōnali creatura: inq̄tū volitiua est. ¶ Tertio: q: sicut secunda ꝑsona puta filius gn̄atur tm̄ ab vna vcꝫ a p̄re: spūs autem sanctus a duabus vcꝫ a filio ꝛ a p̄re: ita etiam secūdū aliquos notitia ꝓduciť ab vno solo vcꝫ a mente siue memoria fecunda que est prima ꝑs imaginis personam diuinā primam representans. amor autem spūm sanctum representans vt dicūt ꝓducitur a duobus vcꝫ ab ipsa cadem mente fecunda create imaginis prima parte ꝛ a secunda parte vcꝫ ab ipsa notitia. ergo ꝛc. ¶ Secunda pars illi⁹ minoris vcꝫ ꝙ etiam iste create imaginis due ꝑtes rep̄sentent interdum personas equoce/apparet: qm̄ hic vocatur illud representare alterum equoce qđ non representat ipsum q: sibi in aliquo simile: sed q: eius signum: ita ꝙ representans seu manifestans respicit representatum siue manifestatum non vt simile suum simile: sed vt signū suum signatum: modo quo omnis actus cognitiuus suuꝫ ꝓprium rep̄sentat obiectum. sed notitia licet verbo appropriata eiusqꝫ vniuoce modo p̄expositio representatiua/sicut ꝛ amor spūs sancti: potest tm̄ esse sancti spiritus vt obiecti: ꝛ amor consimiliter dei filij vcꝫ vt obiecti. ergo ꝛc. ¶ Secunda conclusio est: ꝙ p̄dicte due ꝑtes vltime imaginis que sunt naturales magis rep̄sentant vni-

uoce licet non equoce duas ꝑsonas ꝓductas diuinas q̄ partes imaginis supnaturales. ¶ Hec apparet: quoniā actus intelligendi ꝛ volēdi naturaliter a creatura rōnali producti hic vocantur ꝑtes imaginis naturales. Supnaturales aūt illi actus intelligēdi ꝛ volendi q̄ sunt soli deo possibiles effectiue vt visio ꝛ fruitio beata: sed constat ꝙ lꝫ hmōi actus supernaturales q: alijs naturalib⁹ ꝑfectiores ꝑfectius ꝑsonas diuinas quarum sunt equoce representent: saltem visio si dicatur ꝙ actus dilectionis non habet obiectum presentare sed p̄sentatū supponere: non tm̄ vniuoce: immo vt sic actus hmōi supnaturales personas diuinas imꝑfectius rep̄sentant q̄ alij naturales. qđ apparet: quia cum hmōi supernaturales actus non sint sicut alij naturaliť ꝓducibiles a creatura intellectuali: per ꝯn̄s nec inter ipsos ꝛ diuinas ꝑsonas sunt ille tres similitudines supradicte q̄ sunt inter actus hmōi naturaliter ꝓducibiles ꝛ naturaliť ꝓductos ꝛ ꝑsonas ꝑ eos representatas. quare ꝛc. ¶ Cōfirmať. q: actus hmōi supnaturales a solo deo ꝓducti ita diuinas personas vt obiectum per ipsos signatum ꝛ per ꝯn̄s equoce rep̄sentāt ꝙ nullo mō vniuoce aliter neqꝫ magis q̄ alie creature ꝛc. ¶ Tertia conclusio est/ꝙ nulli habitus sunt ita ꝑfecte diuinaruꝫ ꝑsonarū manifestatiui equoce nec vniuoce sicut actus p̄dicti vcꝫ intelligēdi ꝛ volēdi. ¶ Hec est euidens quantū ad primam partem: vcꝫ ꝙ non ita ꝑfecte representet obiectum habitus equoce sicut actus. expressius em̄ signum obiecti est actus q̄ habitus. ¶ Secunda pars videlicet ꝙ nec vniuoce ita perfecte diuine ꝑsone rep̄sentent per habitus sicut per act⁹ p̄dictos/apparet: qm̄ nec habitus aliq̄ assimilanť duabus ꝑsonis diuinis ꝓductis in oībus illis tribus in q̄bus actus eis assimilantur: esto ꝙ in aliq̄bus. lꝫ em̄ aliq̄ habit⁹ sicut ꝛ act⁹ requirant pro suo principio ꝓductiuo naturam intellectiuam/ꝛ alij volitiuam: non tamen primi vt intellecti ꝓducuntur immediate sicut actus intelligendi a natura itellectiua: nec alij vt appetiti a natura volitiua: sꝫ tm̄ tā isti q̄ alij ex actibus multis preuijs generanť. quare ꝛc. ¶ Quarta ꝛ vltima conclusio est: ꝙ vocando mittētē siue danteꝫ personas diuinas ꝓductas primo mō/vcꝫ quēcunqꝫ cōmunicātē effectiue effectus personis appropriatos earūqꝫ rep̄sentatiuos: creatura intellectualis potest dici etiam ꝓprijssime diuinas personas dare seu mittere sibiipsi. ¶ Hec appꝫ et seq̄tur corollarie ex p̄dictis: qm̄ potens cōmunicare sibi effectus ꝑsonis ꝓductis appropriatos earumqꝫ rep̄sentatiuos potest vt supponiť dici personas ipsas per tales actus representatas dare seu mittere sibiipsi. hoc appꝫ: q: nec ꝑsonas mittere seu dare est aliud vt supponitur q̄ tales effectus eas ꝓductas manifestantes cōmunicare. Ex q̄ seq̄tur ꝙ quāto ꝑ act⁹ hmōi communicatos ꝑsone diuine ꝓducte expressi⁹ siue euidentius manifestanť vel rep̄sentanť/tanto in eis ꝑsone mittuntur isto mō ꝓprius seu donanť: sed creatura rationalis potest sibiipsi communicare ꝛ de facto cōicat tales effectus puta actus intelligendi ꝛ volendi personis ꝓductis vcꝫ filio ꝛ spiritui sancto appropriatos/ipsasqꝫ personas hmōi expressius vniuoce vt ꝓbatum est representantes ꝛ euidentius q̄ alij sibi possibiles infundi supnaturales actus vel habitus. pōt etiam creatura rōnalis in se ꝓducere actum rep̄sentantē equoce vcꝫ vt signū signatum quamlibet diuinarū ꝑsonarum. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmatur: quia non minus ille q̄ meretur sibiipsi aliqueꝫ effectum diuinitus sibi dari appropriatum alicui ꝑsonarum/vt sapientiaꝫ filio vel gratiā spūi sancto appropriatam ꝑ actus a se ꝓductos easdē ꝑsonas consimiliter vel euidēti⁹ representātes/potest dici tales diuinas ꝑsonas dare seu mittere sibiipsi q̄ alius q̄ sibi meretur similia vľ est occasio quocunqꝫ vt sibi detur illa sine omi actu ꝓprio alicui ꝑsone appropriate ei⁹ rep̄sentatiuo: sed ministrās alteri debite sacramētū vel quōcūqꝫ aliter existens occasio ꝙ ipse consequať gratiam appropriatam spiritui sancto vel sapientiā filio diciť illi mittere seu dare tales diuinas personas/esto ꝙ nō fuerit occasio ipsi dandi talia personis missis appropriata ꝑ aliquos act⁹ meritorios ipsis ꝑsonis appropriatos earumqꝫ rep̄sentatiuos. ergo multo magis ille q̄ per actum elicitum ꝯtēplationis appropriatum filio meretur sibiipsi sapientiam/ꝛ ꝑ actuꝫ dilectionis appropriatum spūi sancto gratiam eidem sancto spiritui appropriatam potest dici ꝑsonas diuinas ꝓductas dare seu mittere sibiipsi. Nec hoc debꝫ ab aliquo inconueniens reputari magis q̄ concedere ꝙ creatura rationalis pōt deum ponere in seipsa. cum em̄ obiectum denominetur denoīatione extrinseca intellectum: ꝛ dicatur etiam esse in mente ab actu existente in ipsa: per ꝯn̄s ꝓducens in se actum intelligendi deum diciť ponere in se deū: sed nō est in re aliud dicere aliquē dare sibiipsi aliquam diuinam ꝑsonā q̄ dicere ipsum ponere in se eā mediante actu in se ꝓducto persone appropriato eiusqꝫ representatiuo. ergo ꝛc. ¶ Sed nunq̄d omnis intellectio rep̄sentat filium ꝛ oīs dilectio spūm sanctum? ¶ Ad hoc est dicendū ꝙ sic loquendo de rep̄sentante vniuoce: non aūt equoce/vcꝫ vt signum signatum/representat verbū nisi illa notitia q̄ est eius vt obiecti cogniti: nec similiter amor hoc modo est spūs sancti nisi ille q̄ est eius vt obiecti dilecti. Unde istoꝝ actuū alij representant ꝑsonas vľ aliquā personam tm̄ vniuoce: alij tm̄ equoce/ꝛ alij vtroqꝫ modo. ¶ Primo mō vcꝫ tm̄ vniuoce rep̄sentat illa notitia v̄bū dei q̄ nō ē ipsius filij: sꝫ tm̄ spūs scti: vel cuiuscūqꝫ alteri⁹ vt obiecti. talis inquaꝫ notitia diciť rep̄sentare vniuoce verbū dei ꝓpter similitudīes supius positas īter eius ꝓductionem ꝛ verbi dei generationem. ꝛ ꝓpter ꝯsimilē rōnem amor non spūs sancti sꝫ filij vel alterius obiecti creati dicitur representare ꝯsimiliť spūm sanctum licet ipm non respiciat vt obiectum dilectū: et ideo nec talis amor rep̄sentat spūm sanctuꝫ nec predicta notitia filium equiuoce mō quo signum representat suū signatū q̄tūcūqꝫ ab ipso diuersum. ¶ Secundo mō vcꝫ equoce tantum representat spūm sctm̄ oīs notitia ipsuꝫ respiciens vt obiectū cognitū/ꝛ amor filiū quē respicit vt obiectū dilectū: quia nec amor diciť silis filio: nec notitia spūi sctō: sꝫ ecōuerso ¶ Tertio mō/vcꝫ vniuoce ꝛ equoce rep̄sentat v̄bū diuinū oīs notitia ipꝫ respiciēs vt obiectū. talis īquā notitia sicut ꝛ omnis alia cuiuscūqꝫ alterius obiecti d̄r v̄bo silis in trib⁹ p̄dictis supius: ꝛ ideo ipsum vniuoce rep̄sentat sicut ꝛ oīs alia notitia: ꝛ vltra hoc ista notitia respicit verbū ipsum vt signum signatū: cū v̄bū vt supponiť/sit ei⁹ obiectū per ipsam intellectū: ꝛ per ꝯn̄s equoce rep̄sentatum: pro quanto signum vt signum non exigit ꝙ sit siľe suo signato: lꝫ in proposito oppositum sit de facto. ꝯsimile exempluꝫ potest poni de amore q̄ est sancti spūs vt obiecti: lꝫ non sic ꝓprie dilectio sicut intellectio dicatur signū sui obiecti rep̄sentatiuum. ¶ Sic ad q̄stionē. ¶ Ad rationem in principio apparet solutio ex predictis.

Circa distinctionem decimam sextam in qua magister distinguit diuersos modos missiōis spūs sancti: ostendit em̄ ipsum ꝛ etiā verbum mitti visibiliť ꝛ inuisibiliter: Quero primo/vtrum tām dei fili⁹ q̄ spūs sanct⁹ fuerit visibiliter nobis missus. ¶ Et videtur ꝙ sic. primo de filio per apostoluꝫ dicentem ad Galatas. 6. Misit de⁹ filium suum factum ex muliere. sed ꝯstat ꝙ ista missio in qua de muliere assumpsit naturaꝫ hominis fuit visibilis

ergo ꝛc. ¶ Secundo idem apparet de spū sancto in colūbe specie/vt dicitur Matth.3. descendente. constat enim talem columbam fuisse visibilē.ꝫ ꝛc. ¶ Contra: qz inuisibile ꝛ oīno insensibile non videtur visibiliter nec aliq̄ mō sensibiliter posse mitti:sed q̄libet diuina ꝑsona est oīno insensibilis.ꝫ ꝛc. ¶ Responsio.vbi sic procedam. Primo eñ ostendam q̄d sit diuine persone missio visibilis. Secūdo dicam ad q̄stum/videlicz an talis missio fuerit facta nobis. Tertio ad quid fuit vtilis.

Quantum ad primū potest dici ꝙ missio visibilis est apparitio rerum corporalium sensibiliuz facta homini/ipsi personam diuinam missam ꝛ eius missionem inuisibilem representans. ¶ Dicit primo i descriptione ista ꝙ hmōi visibilis missio est rerum sensibilium apparitio. ¶ Hoc apparet:qm ꝛ per hoc differt missio visibilis ab inuisibili missione. Inuisibilis eñ missio ꝑsone diuine fit mediante aliquo effectu inuisibili aīe impsso.visibilis aūt mediante aliquo sensibili signo.vnde impossibile est sine aliq̄ signo sensibili personam diuinam sensibiliter mitti. ¶ Scdo dicit ꝙ est apparitio talis rei facta homini.qm̄ hz ꝑsona diuina possit insensibiliē mitti seu dari oi creature rōnali siue spūali siue etiam corporali: cum q̄libz sit capax illius omnis effect⁹ insensibilis q̄ mediante ipsi diuina ꝑsona isensibiliter mittit seu donatur:nō tñ pōt dari seu mitti sensibiliē creature intellectuali alteri ab homine propter ꝓtariam rationem:vcz qz solus homo non aliqua alia intellectualis creatura est capax illius effectus sensibilis q̄ mediante ꝑsona sensibiliē mittitur.hz eñ angeli possint sensibilia intelligere:nō tñ sentire.persona aūt diuina non dicitur ꝓpriē mitti sensibiliter mediantib⁹ rebus sensibilibus vt intellectis sed potius vt sensatis.quare ꝛc. ¶ Tertio additur ꝙ talis res sensibilis representat personam missam. Hoc apparet:qm̄ hz res sensibilis sit effectus oīm ꝑsonarum:nō tñ est signum oīm sed alicuius eoꝝ.alias si oīm esset signuz sicut ꝛ indifferēter oīm est effectus/non magis tali re sensibili media̅ te diceret mitti sensibiliter vna ꝑsona ꝙ alia quod est falsum.ꝗre ꝛc. ¶ Quarto ꝛ vltimo additur ꝙ etiam talis res sensibilis seu missio visibilis repsentat ipsius persone misse sensibiliter aliam vcz inuisibilem missionem/hoc est effectū inuisibilē personam repsentantem existentē in anima illius cui ꝑsona diuina visibiliter mittitur seu donat.Hoc ꝓ tanto additur:qm̄ nunq̄ missio ꝑsone sensibilis seu visibilis fuit facta sine missione inuisibilē existente in illo cui ipsa visibilis missio fuit facta. In quocūq̄ eñ est gratia in ipso est spūs sanctus missus inuisibiliter seu donatus. Talem aūt missionem inuisibilē factam per gratiā repsentat missio visibilis:non sic intelligendo ꝙ semp missio visibilis qñ fit significet missionem inuisibilē tunc primo fieri:sed significat ipsam vel ꝑ fuisse ꝛ adhuc sine aliq̄o sibi addito pmanere: vel significat ipsam prefuisse ꝛ adhuc cuz augmento sibi facto non uiter remanere. ¶ Exemplum de primo apparet in Christo super quē spūs sanctus in columbe specie visibiliter descendit:nec tamen ex hoc christus aliquā de nouo gratiam recepit:nec per ois huius sctī spūs visibilis missio fuit signuz alicuius missionis inuisibilis tunc facte:nec ēt augmēti missionis inuisibilis ꝑsistētis:ꝫ tñ fuit signū illius ꝑsistentis missionis inuisibilis ꝑmanentis. ¶ Exemplum de secundo apparet in apostolis:q̄bus in die pēthecostes spiritus sanct⁹ visibiliē fuit missus. qui licz tūc non receperint primo gratie donū cū ꝓhaberēt ipsū/receperūt tñ eius augmentū:ꝛ ideo missio visibilis eis facta fuit signum missionis inuisibilis in eis ꝑsistentis ꝛ augmenti ꝓsus.nūq̄ aut ꝛz talis visibilis missio fuit signū inuisibilis missionis tunc ꝓ gr̄am sumꝫl cum ipsa missione visibili primo facte:quia nec vnq̄ diuina persona fuit visibiliter missa nisi tam ꝑexistenti in gr̄a.in gr̄a aūt ꝑexistenti non potest isto mō diuina ꝑsona inuisibiliē primo mitti.quare ꝛc. ¶ Hec de primo.

Quantū ad secundum:non oportet immorari. qm̄ ꝓstat primo omni catholico ꝙ dei filius fuit missus visibiliter i assumpta hūanitate.secundo ꝙ spūs sanctus fuit missus Christo i specie columbe.vt habetur Matth.3. ꝛ argutū fuit in principio.tertio ꝙ etiam spūs sanctus fuit missus apostolis in linguis igneis in die pēthecostes. Ex quo sequitur ꝙ tam filius ꝙ spūs sanctus visibiliter in lege euangelica fuit missus. ¶ Sed est dubium an etiam talis missio visibilis diuinarum ꝑsonarum fuerit etiam facta aliq̄bus ante Christum in veteri testamēto. Ad hoc respōdet August.4.de tri.16.17.ꝛ.19. ꝙ non. ¶ Sed contra hoc arguit primo per illud qō habetur Danielis.7.Aspiciebam in visione noctis/ꝛ ecce in nubibus celi quasi filius hominis veniebat. In his enim verbis Daniel videt innuere ꝙ sibi apparuit sensibiliter dei filius vt postea hō factus. ¶ Secūdo per illō Gene. 19.vbi dicit ꝙ venere duo angeli Sodomam.ꝑ quos secūdum August.2.de tri.11.representabatur persona filij ꝛ ꝙ sona spūs sancti. ¶ Tertio ꝙ idem Heſi.18.vbi dicitur ꝙ apparuerunt Habrahe tres viri.ꝑ quos repsentari potuerunt tres persone diuine essentialiter vn⁹ de⁹:cū ꝛ de illis dicatur ꝙ Habrahā tres vidit ꝛ vnum adorauit.quare ꝛc. ¶ Sed ad hec respondetur: ꝙ hz in lege veteri ante Christū facte fuerit tales sensibiles appitiones:qz tñ ille non repsentabāt sicut ꝛ iste ꝙ facte fuerūt in nouo testamēto/diuinaruz ꝙsonarū inuisibilē missionem:sed fiebant ꝓpter alias rōnes:ideo nō dīr fuisse ꝑfecte ꝑsonaruz diuinarū visibiles missiones:nec missio visibilis legitur in scriptura nisi in nouo testamēto: quia ꝛ illo tpe debuit hoī innotescere per hmōi apertam ꝛ publicā missionem ꝙ tunc debuit ꝑfecte sanctificari ꝓpter ianuā sibi clausaz antea et Christi merito reseranda. ¶ Sz ē dubium quales res ille fuerunt in q̄bus diuine ꝙsone apparuerūt sensibiliē post aduentum dei filij. ¶ Ad hoc respōdetur ꝙ fuerunt vere res.constat eñ ꝙ humanitas in q̄ filius dei apparuit ꝛ missus visibiliē extitit res vera eiusdem speciei cum alijs hominibus fuit.colūbe etiam spēs in qua spiritus sanctus sup Christuz descēdit res vera ꝛ sensibilis fuit:vel talis vcz ꝛa ꝛ realis colūba qualis apparuit:ꝛ ignis in q̄ spūs sanct⁹ apostolis fuit missus: potuit esse etiam verus ignis qualis ꝛ apparuit: vel potuerunt esse alie res abilis: habentes tñ exteriora accidentia accidentibus ignis ꝛ colūbe similia.vtrunq̄ eñ hoc possibile extitit:ꝛ sicut deo placuit ita ꝛ factuz fuit.semp tñ hoc est verum ꝙ ille fuerunt vere res quia ꝛ visibiles. ¶ Hec de scdo.

Quantum ad tertium & vltimum dicitur ꝙ visibilis spūs sancti missio vtilis fuit:ꝛ hoc modo vcz visibiliter ipse sanctus spūs mitti debuit. ¶ Primo quia missio sensibilis seu visibilis ꝛ intellectualis seu ad sensum ꝛ ad intellectum magis mouet cōmunem ꝓditionem hoīm ꝙ missio q̄ fit ad intellectum tñ. ¶ Scdo:qz eadem missio publice facta coram multitudine magis ē nata mouere cōmunitatē ecclesie ꝙ multe missiones priuate intellectualiē tñ facte. ¶ Tertio:qz redemptio facta publice per vnum deū ꝛ hoīem redemptorem debuit habere testimonium per publicā sancti spūs missionem. ꝛ ideo missus est spūs sanctus visibiliē in linguis igneis in columbe specie ꝛ in flatu facto apostolis.dei autem filius missus est in specie hoīs pro redemptione humani generis.non tñ vniformiter dei filius apparuit i homine ꝛ spūs sanctus in igne vel in colūbe specie. Sic eñ dei filius missus fuit in hoīe ꝙ ipsum in quo apparuit sibi assumpsit ꝛ ꝙsonaliter copulauit.nec sic autez spūs sanct⁹ missus fuit nec apparuit in colūbe specie nec in igne nec in flatu.nullum eñ horum fuit tpis vt homo dei filio copulatū. Et ideo due dicuntur facte in nobis visibiles missiones:quarum vna que fuit dei filij fuit facta per realem assumptionem nature create sensibilis/vcz humanitatis in vnitatem ipsius persone sensibiliter nobis misse. alia autez triplex ꝓdicta q̄ fuit facta missio visibilis sancti spiritus in igne specie columbe ꝛ in flatu fuit sine assūptione alicuius istorum. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio apparet ꝙ falsum accipit in maiori quia immo insensibile potest mediante aliquo signo sensibili apparere ꝛ mitti:ꝛ ita hz persone diuine sint insensibiles tamē sensibiliter possunt mitti eo modo quo dictū est in ꝓcedentibus ipsas mitti.

Secundo quæro: vtrū tam dei filius ꝙ spūs sanctus fuerit missus inuisibiliter ante Christum. ¶ Et videtur ꝙ sic: qz missio diuinarū ꝙsonarum inuisibilis est missio intellectualis que fit per aliqua dona spiritualia ipis personis missis appropriata: vt dei filius mittit inuisibiliter alicui per collatam sibi sapiētiā: ꝛ spūs sanctus eidem per collatam gratiam:sed cōstat ꝙ deus ante Christum multis dedit sapientiam illustrantem ꝛ gratiam inflammantem.ergo.ꝛc. ¶ Contra:quia cum humana cognitio eorum habeat in ꝓsenti a sensu/missio personarū sensibilis debuit ꝓcedere earum inuisibilē ꝛ insensibilem missionem. sed ante Christum non fuit vt dictū est in alia questione missio diuine persone sensibilis.ergo ꝛc. ¶ Responsio.vbi sic procedam. Primo enim ostendā quid sit intelligendum per diuinarum personarum inuisibilē missionem. Secundo dicam ad questionem.

Quantum ad primum est sciendum: ꝙ cum dicitur diuinas personas mitti vel missas fuisse dupliciter vcz visibiliter ꝛ inuisibiliter / ista duo aduerbia puta visibiliter ꝛ inuisibiliter non spectant siue determināt ipsas personas missas:cum nulla diuinarum ꝙsonarum sit visibilis:nec per consequens possit esse alicuius ipsarum missio visibilis:sed tñ inuisibilis.propter qō missio inuisibilis distincta ꝓtra visibilem non vocat hic missio persone inuisibilis seu non vise:cuz hoc modo ois diuine persone missio sit inuisibilis: sed missio visibilis ꝛ inuisibilis dicitur in ordine ad effectum in quo persona ipsa mitti dicit / ita ꝙ visibile ꝛ inuisibile seu visibiliter ꝛ inuisibiliter denominant seu determinant non ꝙsonā missaz:hz effectus varios scdz quos ꝙsona mittit. Dicitur eñ missio visibilis qñ ꝙsona mittit mediāte aliquo effectu sensibili. Inuisibilis aūt quando fit mediante aliquo dei dono vel cuiuscunq̄ alterius effectu insensibili. Et vt sic sumpta missio inuisibilis potest poni dupliciter/vcz vna q̄ fit mediante aliquo supernaturali dono dei illum cui ipsa ꝙsona per tale donū repsentata mittit ad finem vltimum ordinante, ꝛ hoc mō a sanctis ꝛ a doctoribus catholicis missio diuine persone:quo modo sumpta nulli saltez principaliter et causaliter est possibilis nisi deo cuius solus est infundere tale donum. Alia large sumpta missio ꝙsone diuine pōt poni ꝛ vocari vniuersaliter omnis manifestatio ipsius diuine persone ꝓducte facta rationali creature per aliquem effectum supnaturalem vel naturalem tñ spirituale ipsi ꝙsone misse appropriatum ac eius repsentatiuum ipsi creature rōnali naturaliter vel supnaturaliter cōmunicatū. vtroq̄ eñ istorū modorū potest fieri vt ex precedentibus satis patet. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum:vbi est respondendum ad questum/apparet quoniam si stat hic sermo de missione ꝙsonarum diuinarum inuisibili primo modo sumpta q̄ videlicz fit mediante aliquo supnaturali dono a deo collato hominem ad finem vltimum ordinante/missio inuisibilis sic accepta fuit facta vniuersaliter omnib⁹ electis tam Christum ꝓcedentibus ꝙ cum sequentibus. Si autem accipiatur missio inuisibilis scdo modo vt videlicet fit per effectum naturaliter habitū persone misse appropriatum eiusq̄ repsentatiuum / nec omnibus Christum ꝓcedentibus nec omnibus cum sequentib⁹ hz tantum aliq̄bus tam istorum ꝙ aliorum missus fuit dei filius ꝛ spūs sanctus isto modo. ¶ Primā apparet:quoniam constat vt videbitur in prima questione distinctionis sequentis/nullū electorū Christum sequentium vel ꝓcedentium sine gratia fuisse gloriam consecutus. oīes ergo electi nūc saluati ꝑfuerunt in gratia in ꝓsenti:sed gratia est donū supnaturale dei ordinans ad salutē eternam:q̄ mediante spiritus sanctus cui appropriatur dicitur omni ipsam habēti inuisibiliē ꝛ supnaturaliter mitti ergo ꝛc. ¶ Qz etiaz dei filius fuerit consimiliter i aliquo supernaturali dono missus/apparet.quia sicut gratia affectum inflammans appropriatur spiritui sancto: ita et sapientia ꝛ q̄cunq̄ habitus cognitiuus intellectum illuminās filio:qui ꝛ potest in tali supnaturali habitu cognitiuo dei mitti sicut ꝛ spiritus sanctus in dono gratie.sed sicut post Christuz electis omnibus infundit deus donū gratie pertinentis ad effectum/ꝛ fidei pertinentis ad intellectum: ita fiebat etiam ante Christum: videlicet ꝙ omnibus electis fuit datum non solum donum gratie:hz etiam aliquius fidei vel qualiscunq̄ habitus cognitionis ꝛ omnes Christū precedentes saluati sunt in fide futuri tunc mediatoris Christi:ergo ꝛ eis omnibus fuit missus tam dei filius ꝙ spiritus sanctus mediantibus talibus duobus donis collatis omnib⁹ electis/eis vcz filio ꝛ spiritui sancto appropriatis. ¶ Et si cōtra hoc arguat per illud Joan.7.vbi dicit ꝙ nondū erat spiritus datus quia Jesus non erat glorificatus: ¶ Ad hoc respōdetur dupliciter.vno mō ꝙ nondū erat datus spiritus sanctus visibiliter i linguis igneis sicut post Christi glorificationē ꝛ ascensionem fuit datus apostolis. Alio modo ꝙ licet esset datus antea spiritualiē ꝛ inuisibiliter:non tamen ita abundanter sicut postea fuit datus saltez extensiue:quoniam intensiue multis sanctis patribus abundanter fuit datus. ¶ Secunduz vcz ꝙ accipiendo missionem ꝙsonarum inuisibilem secundo modo/vcz que fit mediante alio quo effectu naturaliter ꝓducto persone ꝓducte appropriato eiusq̄ repsentatiuo/nō omnib⁹ electis sed aliq̄bꝰ fuerit facta missio sic accepta/apparet:qm̄ tales actꝰ naturaliter possibiles ꝙsonis appropriatt earūq̄ repsentatiui modo in precedentibus explicato sunt actus intelligendi ꝛ volendi:sed tales actus non fuerunt in electis omnibus:sed tantummodo in adultis.non eñ fuerunt in paruulis ante vsum rationis decedentibus:nisi forte alicui fuerint supnaturaliter communicati:sicut legitur de beato Joanne in matris sue vtero post salutationem virginis exultante.quare ꝛc. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationē in principio dicendum ꝙ missionez visibilē deus noluit facere ante dei filium in humanitate assumpta visibiliter apparentē: ꝛ ideo cū sine inuisibili missione facta mediante gr̄a supna non possit haberi ab aliq̄ salus eterna:per ois necessariuz fuit vt missio inuisibilis fuerit ante missionē visibilem:necessariū dico fuit omnibus Christum precedentibus.

Circa distinctionem decimamseptimam in qua postq̃ magister determinauit de modo missionis visibilis spūs sancti/incipit determinare de mō missionis inuisibilis ipsius:q̃ quidem missio inuisibilis fit per charitatez: quero primū vtrum oporteat ponere charitatez tanq̃ formam aliquam supnaturalē creatā accidētalē cuicūq; nature ītellectuali deo chare actualiter inherentem. ¶Et videtur q̄ sic quoniam omnis deo charus seu acceptus est vita eterna dignus: sed nullus potest esse vita eterna dignus nec ad ipsam ordinatus nisi charitate superna actualiē informatus.iuxta illud Roma.6.gratia dei vita eterna.ergo ꝛc. ¶Cōtra:quia illud q̄ō est deo minus vel nullo mō acceptum non est necessarium ad hoc q̄ sit ipsi charus illud q̄ō ip si secundum scip̄m ampli⁹ est acceptum: sed charitas accepta pro tali accidētali forma nullo mō est nec esse pōt deo accepta seu chara sicut rationalis creatura vel saltē non tantū ꝑtū ipsa. ¶Hoc apparet:q̄ rōnalem creaturam esse deo acceptam est ipsam esse a deo ad gloriam ordinatam.hoc aūt mō non pōt charitas esse accepta deo cum nec sit beatificabilis magis q̄ aliqua alia irrationalis creatura.q̄ ꝛc. ¶Responsio.vbi sic ꝓcedam. Prīo enim exponam questionem. Secundo ꝓcedam ad eius solutionem.

Quantum ad primum est sciendū primo q̄ per formam supernaturalem hic intelligo omnez illaz q̄ est soli deo possibilis effectiue. Est em̄ duplex habitualis charitas. Una naturalis q̄ ex actib⁹ diligēdi deū frequentatis potest naturaliē acq̄ri ab hoīe ratione vtēte tam iusto q̄ iniusto.ꝛ de tali charitate non est ista questio/an sit ponenda necessario: qm̄ hic queritur de charitate qua informatus est deo acceptus ꝛ vita eterna dign⁹ talis aūt charitas non est ista naturaliter ex talib⁹ actibus generabilis:tuz q; nec talis charitas est puulox sed tm̄modo adultorum:cuz tm̄ paruuli sint per charitatem seu gratiam ad gloriam ordinati:tum q; charitas hmōi naturalis est communis ꝛ naturaliter possibilis tam iustis q̄ peccatoribus seu iniustis:cū oīs q̄tūcūq; iniustus possit in actum diligendi deū:ꝛ per oīs per ip̄m frequentatū naturaliter acquirere talē habitum charitatis. charitas autem de qua hic q̄ritur est tm̄mō electorum.quare ꝛc. Alia charitas est supernaturalis/que soli deo est effectiue possibilis non ex actibus naturaliē generabil/nisi tm̄ meritoue:mō q̄ etiam gloria acquiritur ꝓpter act⁹. sicut em̄ per actus bonos homo merē p̄mium futurum ita ꝛ hui⁹ charitatis ꝑexistentis augmentum.de tali charitate q̄ est tm̄ iustoꝝ tam pulloꝝ q̄ aliorum querit hic:ꝛ ideo dicit an oporteat ponere charitatem tanq̃ formam supnaturalem ad excludendū aliā naturalē. Talē autez charitatem supernaturalem oportere ponere pōt dupliciter intelligi:q; vel q̄ sit ponēda necessario absolute tā q̄ illud sine q̄ natura intellectualis non posset deo grata seu chara existere:sicut nec subiectū esse albū sine albedine:vel q̄ sit ad hoc necessaria nō absolute ſz stāte diuina ordinatione. ¶Scdo q̄tum ad hoc q̄ ponitur q̄n dicitur an charitas sit inherens nature intellectuali deo chare: est sciendum q̄ per naturam intellectualem esse deo charam non est aliud intelligēdū q̄ ipsaz esse a deo vt dignam gloria acceptatā.sicut em̄ deum odire iniustum nō est aliud q̄ ipsum ordinare ad supplicium:ita nec iustum esse deo charum siue ab eo dilectum est aliud q̄ ipm esse ad p̄miū acceptatū.Est ergo ex omnibus supradictis intellectus questionis an in quocunq; actualiter ordinato ad p̄mū oporteat vel simplicit absolute vl saltē stante diuina ordinatione ponere charitatem non naturalem sed supernaturalem tantū. ¶Hec de primo.

Quantum ad secundum:vbi est ad solutionem questionis procedendū/primo excludam vnā opinionem.Secundo dicam aliter ad questionem. Tertio inquiram/supposito q̄ charitas sit ponēda/ad quid est necessaria. ¶Quantum ad primum opinio excludenda est cuiusdam tenentis ꝓtem affirmatiuam/vez q̄ sic charitas est nature ītellectuali necessaria ad hoc q̄ sit deo grata q̄ nullo mō ēt de potētia dei absoluta pōt sine ipa existere ipsi grata.ea autem inexistente sic est ipsi grata siue chara q̄ non posset esse nō chara. Ponit aūt iste opinās ad declarationē sue opinionis duas cōclusiones. ¶Prima est: q̄ aliqua forma creata est q̄ necessario ex natura rei cadit sub dei ꝓplacētia per cuius inexistētiaz alia vel q̄cūq; alia intellectualis natura necessario efficitur deo chara siue grata. ¶Hanc ꝓbat primo: q; nullus actus immutabilis ꝛ eternus trāsit de nouo sup obiectū aliqō nisi quia ab illo ꝓticipat aliqō eius obiectū immutabile ꝛ eternum:ſz actus diuine intellectionis immutabilis ꝛ eternus transit de nouo nūc sup hoc obiectū creatū/nūc super alterum.modo em̄ diligit deus dilectione charitatiua hūc mō aliū.q̄ hoc est quia ab eis ꝓticipat formaliē inherens aliquod diuine dilectionis obiectum imutabile ꝛ eternum.tale aūt obiectum non est diuina essentia nec aliqua alia substantia:quia nec increata substantia nec creata alicui est inherens.ergo est aliqō accidens. ¶Secundo: q̄ sicut se habet esse oditum a deo ad deum odientem:ita ꝛ esse dilectum ad deum diligentem:sed nihil pōt esse a deo oditum nisi illud in q̄ reperitur aliqd odibile vt peccatū qō ex natura rei est ab eo odibile:ergo nec aliqd potest esse dilectū seu acceptum nisi propter aliqd ex natura rei acceptabile in eo reptū. ¶Cōfirmatur:quia cuz forme opposite habeant formaliter effectus contrarios ex natura rei vt albedo q̄ dat cē album ꝛ nigredo esse contrariuz:per oīs cū inq̄tas ꝛ charitas opponantur/sicut inq̄tas ex natura rei dat necessario esse detestabile ꝛ oditum/ita ꝛ charitas esse acceptabile siue charum. ¶Tertio:q; omnis necessario diligens aliquam virtutē necessario diligit eam'habētē saltem in q̄tū illam ꝓticipātem sed deus diligit necessario charitatez ꝛ iustitiā ꝛ oēm virtutem aliam.est em̄ iustissimus ꝛ virtuosus:nec per oīs potest odire aliquam iustitiam nec virtutem: cum etiam omnis virtus sit q̄daz pulchritudo:ꝛ pulchrum sicut ꝛ oē bonum sit deo acceptū.ergo ꝛc. ¶Secunda ꝓclusio est q̄ charitas ista qua anima necessario redditur deo grata non ponitur in ipa aīa ex acceptatione diuina. ¶Hāc ꝓbat primo:q; illud q̄ inexistēte acceptatur aīa ꝛ nō antea/non ponit in ipsa ex acceptatiōe precia:sed charitas est huiusmodi.ergo ꝛc. ¶Secundo:quia cuz anima non possit esse accepta ante gratiam: nec p oīs pōt gratia ipsi dari ꝓpter acceptationem diuinaz. ¶Tertio:q; sicut se habet vltis dilectio dei ad illud sup q̄ō trāsit/ita ꝛ charitatiua q̄ est dilectio spiritualis ad aīam acceptatam: ſz ex vlt dei dilectiōe qua sibi complacuit in oī creatura nō ꝓfluit aliqua creatura:altas cū imutabiliter diligat omnem creaturam immutabiliter omnis creatura fieret:q̄ō est falsuz:ergo nec charitas ꝓfluit in anima grata ex dei dilectione charitatiua. ¶Sz ista opinio est omnino absurda q̄tum ad omnia in ipsa ꝓtenta.ꝛ ideo arguo cōtra eam. ¶Et primo contra duas ptes prime ꝓclusionis: q̄rum prima est:q̄ est aliqua forma creata puta charitas ipsa q̄ necessario cadit sub dei complacentia. Secūdo q̄ per eius inexistentiā ītellectual' natura necessario efficit deo chara seu grata. ¶Contra primū istorum arguo primo sic.q̄ō deus potest annihilare ꝛ q̄cq̄ de facto annihilat seu destruit non necessario diligit:sed charitatem in quocunq; actualiter existētē potest annihilare ꝛ de facto ꝓpter quodcūq; peccatum mortale annihilat:q̄ ipsam nō necessario diligit seu acceptat. ¶Maior declarat: q; deus diligere vnum obiectum ꝛ odire alterum nulla ꝓrsus mutat diuersitatem in ipso nec in aliq̄ existente in eo ad intra:cum eodem actu immutabili ipse feratur sup omnia tam dilecta q̄ alia non dilecta:sed tm̄ ista ꝓnotāt aliquā diuersitatem ad extra:sicut hoiem a deo diligi est ipsum ad bonū vltimū acceptari: odiri aūt est ipsum puniri vel ad supplicium ordinari:ergo aliam rem quācūq; deū diligere non est aliud q̄ ipsaz ad bonum ipsi possibile ordinare vel de facto ipsi ꝓferre, charitati aūt non est possibile nec potest conuenire supnaturale bonum ab ipsa distinctum puta p̄mū sempiternum:cum non sit natura beatificabilis:ſz tantuz bonū sibi intrinsecū/q̄ ipsa est formaliter,talis natura:ergo cū deū ipsam diligere non sit aliō q̄ deuz ipsā velle in tali esse sibi debito permanere:p oīs in hoc esse ipsam non necessario ꝓseruat:sed q̄cq̄ annihilat/nec ipsam necessario diligit seu acceptat. ¶Confirmatur:quia non minus deus diceret odire illuz hominē vel angelū quē totaliter annihilaret ꝓpter culpaz vel ꝓpter quamcunq; aliam causam q̄ illum quem statuit non annihilare sed semper punire:ergo deum rem odire maxime rem illaz cui nec pena alia potest inferri nec gloria:cum nec sit beatificabilis:qualis est charitas ꝛ omnis res alia insensibilis:est deū ipsum velle non esse. non enuz q̄ō deus vult nō esse dicitur velle esse:nec p oīs acceptare/sed charitatem pōt velle non esse seu nolle esse ipsam totaliter destruendo.q̄ ꝛc. ¶Preterea scdo arguo sic ad idē.nullū obiectum ꝓtingens esse possibile ꝛ non esse de⁹ necessario diligit:sed charitas ē tale obiectū sicut quodlibet aliud ens creatum.q̄ ꝛc. ¶Maior ꝓbatur:quoniaz cum deus dicatur diligere seu acceptare oīa q̄ō fecit nō autem aliquid q̄ō nunq̄ factur⁹ est/quero q̄d est deuz acceptare illa possibilia q̄ sunt facta ꝛ non alia q̄ possent fieri melioraz? Nō pōt dici q̄ hoc sit aliud nisi deū velle ista existere ꝛ nō illa.nulla em̄ alia pōt dari causa:q̄re deus diligere istud vniuersum ꝛ non alterum q̄ō potuit facere isto ꝑfectius:nisi quia hoc voluit fieri ꝛ non illud. Ex quo sequitur q̄ per hoc q̄ deus dicitur diligere siue velle rem creatam maxime insensibilem non beatificabilem nihil aliud importatur q̄ ipsum velle eā fieri siue esse:ſz ꝑstat q̄ deus omne ens possibile contingenter nō necessario fecit seu fieri voluit sicut ꝛ contingenter manutenet in esse q̄ diu existit:sicut ꝛ illud quod fieri potuit deus contingenter fieri noluit:quia illud potuit facere et hoc omittere. ergo et hoc q̄ō fecit vult ꝛ aliud q̄ō non fecit non vult tantum'modo contingenter. ¶Confirmatur.quia si deus aliquod ens contingens vellet necessario tale non esset ens infimum ꝛ imperfectū sed perfectū non enim est verisile q̄ magis necessario deus velit seu acceptet ens infimum ꝛ imperfectissimum q̄ perfectum sed charitas cum sit forma accidentalis est ens incomparabiliter imperfectius q̄ suum subiectum q̄ō est natura intellectualis:ergo nō magis necessario ipsam acceptat q̄ suū subiectum: q̄ō constat ipz diligere cōtingenter.quare ꝛc. ¶Preterea tertio ad idez arguo sic.illud q̄ō deus necessario diligit necessario si ē agibile seu possibile agit et plus diligit q̄ illud quod diligit contingenter:sed deus charitatem nec necessario agit seu produxit nec ipsaz magis q̄ naturam rationalez eius subiectum immo minus diligit:cum deum magis aliquod obiectum diligere nō sit aliud q̄ ipz illud obiectum nobilius velle esse ꝛ ad bonum amplius ordinare.ergo ꝛc. ¶Maior probatur: quoniam deus non dicitur diligere aliquod possibile nisi q̄ fiendum:sed tantum factum ab ipso vel fiendum:cum nec deum vt dictum est diligere aliquod ens creatum vl creabile non beatificabile sit aliud q̄ deum ipsum velle esse:sicut nec diligere beatificabile sit aliud q̄ ipsum velle esse beatum. ¶Ex hoc sic arguo. sicut se habet deum aliquod ens diligere ad ipsum velle illud ens existere:ita se habet deum necessario tale ens diligere ad ipsum tale ens necessario velle esse:sed deum charitatem diligere nō est aliud q̄ ipsum charitatem velle existere: ergo nec deum charitatem necessario diligere est aliud q̄ charitatez necessario velle esse:sed q̄ō deus necessario vult esse necessario fit.ergo ꝛc. ¶Confirmatur.quia quero quomodo intelligis quando dicis charitatem esse formam creatazque ex natura rei cadit necessario sub diuina complacentia.aut enim intelligis q̄ sic cadit sub dei complacentia:quia deus necessario acceptat seu diligit vel vult eā esse:aut quia vult eam non esse:aut quia vult eam necessario absolute non vt non existentem nec vt actualiter existentem. Sed non potest poni secundum nec tertium quia nulli complacet in hoc q̄ posset facere ꝛ non vult ipsum facere neq; esse: ergo si deus vult charitatem non esse/charitas non cadit sub eius complacentia.ergo relinquitur primum quod est propositū/videlicet q̄ si charitas necessario sub diuina complacentia cadit/ipsam sic deus necessario diligit q̄ necessario existere ipsam facit quare ꝛc. ¶Ex hoc sequitur secunda pars maioris:videlicet q̄ plus tale ens diligit quod necessario acceptat. quoniam magis illud videtur diligere q̄ō non potest nō diligere q̄ illud quod quandoq; diligit ꝛ quandoq; odit quandoq; producit ꝛ postea destruit.quare ꝛc. ¶Secūdo arguo contra secundam partem conclusionis predicte. Primo: quia deum creaturam rationalem diligere est ipsum ei velle premium conferre: sed nulle creature ītellectuali quantumcunq; in gratia existenti deus necessario sed mere contingenter vult conferre premium. q̄ō probatur:tum quia si necessario vellet statim conferret tum quia ꝛ maius premium q̄ posset vellet et conferret quoum vtrunq; est falsum.quare ꝛc. ¶Secundo:quia eum quem deus potest annihilare vel manentem eternaliter condemnare : non necessario habet accepta re nec ad premium ordinare:sed existentem in charitate posset totaliter annihilare charitate manente: ꝛ ipsum etiam simul cum charitate existentem posset eternaliter condemnare.nulla enim creatura qualis est charitas impedit nec impedire potest q̄ō deo possibile est. existentez autem in charitate esse in pena/ simul nullam implicat impossibilitatem:cum etiam de facto Christus simul fuerit non tantum in gratia:sed etiam in gloria ꝛ in pena.nō magis autem gratie repugnat pena eternalis q̄ aliqua temporalis.que enim sunt compossibilia pro aliquo tempore ꝛ pro semper.ergo ꝛc. ¶Tertio:quia nō magis charitas est necessaria ratio acceptandi iustum q̄ iniquitas odiendi iniquum. hec est tua: sed nulla iniquitas est necessaria ratio odiendi iniquum.Hoc probatur:quia cū deum odire iniquum sit ipsum punire vel velle seu statuere punire: quez necessario odit/ꝛ necessario punit seu puniendum statuit:sed nullum quantumcunq; reprobuz ꝛ iniquum necessario punit seu puniendum statuit: sed mere contingenter: ꝛ sic punit q̄ posset non punire si vellet:nec tantum non punire sed etiam premiare. ergo ꝛc. ¶Ultimo arguo contra secundam conclusionem:q̄ est q̄ charitas non ponitur in anima ex acceptatione diuina.quoniam aut intelligis q̄ diuina acceptatio qua anima acceptatur vt vita eterna digna/nō precedit charitatem sic intelligendo q̄ prius anima sit acceptata vt vita eterna digna q̄ ipsi conferatur gratia: ꝛ sic nihil

ad propositum.nec hoc oportuit te dicere: tum quia nec istud est dubium apud catholicum:sed ex fide cuilibet p se notum:tum quia hoc iam fuerat in alia conclusione positum. Aut intelligis q̄ charitas nō profluit in animā ex aliqua dei acceptatione absoluta ꝛ vniuersaliter sumpta:ꝛ sic est falsum:quoniam nisi hoc vez charitatē ponit in anima deus acceptaret non faceret:cum nec deum aliquid acceptare vt dictum est sit aliud q̄ ipsum illud velle fieri siue esse. ergo ꝛc. ¶Confirmatur.quia finis in intentione agentis/ etsi non in executione/precedit aliquo modo ordinata ad ipsam:sed charitas ordinatur ad felicitatem:ergo licet ab eterno deus voluerit omnibus electis et conferre pro tempore statuerit vtrumq; istorum duorum/videlicet charitatem et felicitatem:magis tamen quia eis voluit felicitatem voluit ꝛ conferre statuit charitatem q̄ econuerso:ergo licet in executione felicitas presupponat preexistere charitatem:non tamen in diuina intentione eterna:sed poti⁹ econuerso.quare ꝛc. ¶Nec valent illa que pro opinione ista superius sunt adducta/vt patet per singula discurrendo. ¶Ad primum eorum que pro prima conclusione arguunt/dico q̄ deficit multipliciter. Primo:quia supponit falsum videlicet aliquod ens creatum puta charitatem esse obiectū volitionis diuine immutabile ꝛ eternum.solus enim deus ipse est tale obiectum non aliquod ens contingens/ vt superius est argutum.q̄ enim potest esse ꝛ non esse et de facto aliquando est ꝛ postea non est/non potest esse diuine volitionis obiectum immutabile ꝛ eternum. ¶Nec valet si dicas q̄ licet charitas non semper sit in actuali existentia: manet tamen semper in acceptatione diuina:quoniam aut intelligis deum ab eterno acceptare ꝛ velle charitate:quia voluit ipsam fieri ex tempore:aut quia immutabiliter voluit ipsam esse. sed non potest poni secundum:quia potuit non fieri. Si primum:ergo nō aliter charitas q̄ quodlibet aliud ens creatum fuit obiectum a deo volitum ab eterno.quare ꝛc. ¶Secundo quia nec propter istud falsum suppositum/ esto q̄ esset verum/haberet intentum/videlicet q̄ omnis charitate informat⁹ esset a deo necessario acceptatus. sicut em̄ nō sequitur si video vel diligo colorem q̄ videam vel diligā eius subiectum ab ipso colore essentialiter distinctum: ita ꝛ in proposito est dicendum: maxime cum propter vnum obiectum necessario dilectum q̄ nec potest existere nō dilectum qualis charitas esse supponitur/ necessario illud quod contingenter diligitur sit dilectum.quare ꝛc. ¶Tunc ergo ad rationem in forma dico q̄ illa maior assumpta est simpliciter falsa: quoniam cum actum diuine volitionis transire super aliquam rem creabilem vel creatam non sit aliud q̄ deum velle rem illam fieri siue esse/ꝛ deus possit ꝛ potuerit ab eterno nullum ens cōtingens fieri voluisse eius velle immutabiliter permanente: per consequens actus eius non requirit transire necessario super aliquod ens contingens: sed actus qui potest esse idem et omnino inuariatus esto q̄ nullum obiectū habeat q̄ habebat antea super quod transeat potest etiam transire nūc super vnum obiectum nūc super alterū absq; aliqua renouatiōe ꝛ participatiōe alicuius immutabilis ab aliquo talium contingentium obiectorum:quia nec ex illo obiecto immutabili/si ponatur ab aliis participari/vt charitas ab anima nouiter deo grata/saluatur plus immutabilitas actus diuine volitionis q̄ si non ponatur. quoniam aut actus diuine volitionis fertur seu transit precise super charitatem ab anima participatā:aut super ipsam ꝛ animam.si primum:ergo deus non acceptat animam/sed tantummodo charitatem.si secundum:ergo cum anima sit obiectum volitum contingenter:per consequens actus diuine volitionis licet immutabilis est obiecti contingenter et nouiter acceptati: nec minus sine charitate q̄ cum ipsa potest acceptari:cum ipsa charitate existente in ea/contingenter non necessario acceptetur. ¶Ad secundum apparet ex dictis q̄ falsum accipit in minore:quia cum homīnem a deo esse oditum sit ipsum a deo esse punitēdum ꝛ deus posset punire et annihilare hominem innocentem: per consequens posset ipsum absq; aliquo peccato existente in eo odire. ¶Ad confirmationem consimiliter est dicendum. ¶Ad tertium dico q̄ maior ꝛ minor est falsa.non enim diligens rem aliquam diligit necessario aliam ab ipsa essentialiter differentem:nec per consequens diligens charitatem diligit necessario ipsam habentem. falsa etiam est minor que dicit q̄ deus necessario diligit charitatem ꝛ omnem virtutem. ¶Nec valet ratio qua probatur/videlicet quia virtus est pulchritudo ꝛ bonum:quia melior ꝛ pulchrior est natura intellectualis ad imaginem dei facta contingenter non necessario a deo dilecta.quare ꝛc. ¶Ad primum ꝛ secundum eorum que adducuntur pro alia conclusione concedo q̄ anima non acceptatur a deo vt premio digna quousq; est charitate actualiter informata: nec per consequens charitas profluit in animā ex tali acceptatione presita de facto licet posset fieri econuerso:cum sine gratia anima posset(vt dicetur in alio articulo)esse deo grata. ¶Ad tertium dicendum q̄ falsum accipit in minore:quia immo ex vniuersali dilectione dei qua sibi complacet in omni creatura / producitur quelibet creatura immo nec deum vniuersali dilectione ꝛ cōmuni omni creature diligere creaturam est aliud q̄ ipsum velle fieri ipsam:nec tamen ex hoc sequitur q̄ō infert videlicet q̄ creatura immutabiliter producitur:quia ab immutabili ꝛ invariabili potest aliquid variabiliter fieri. ¶Hec de primo.

Quantum ad secundum:vbi ad quæstionem istam est aliter respondendum/pono quatuor conclusiones. ¶Prima est: q̄ sine charitate ꝛ sine omni alia forma creature intellectuali actualiter inherente potest ipsa intellectualis creatura existere deo chara siue grata. ¶Hec probatur:quoniam intellectualem creaturam esse deo charam vt premissum est/ꝛ in quarto prolixius declarabitur/ non est aliud q̄ ipsam esse a deo acceptam vt vita eterna dignam:ergo sine omni illo potest intellectualis creatura deo esse grata seu chara sine quo potest a deo esse accepta vt vita eterna digna:sed sine omni charitate ꝛ alia quacunq; forma sibi actualiter inherente potest intellectualis creatura esse accepta siue ad vitam perpetuam ordinata: quoniam sine omni illo deus potest creaturaz beatificabilem ad beatitudinem ordinare ꝛ vt dignam beatitudine acceptare/sine quo potest ipsam actu beatificare:sed sine omni charitate seu gratia ꝛ alia quacunq; forma ab ipsa beatitudine realiter differente potest deus absolute loquendo creaturam beatificabilē actu p̄miare seu beatificare.ergo ꝛc. ¶Cōfirmatur:quia ad beatitudinez non est necessaria aliqua creatura a natura beatificabili ꝛ a beatitudine essentialiter distincta.sed charitas est huiusmodi.non enim minus charitas q̄ fides vel spes vel alia quecunq; virtus theologica vel moralis est distincta a beatitudine sempiterna.ergo ꝛc. ¶Contra:quia sicut est impossibile aliquem sine albedine formaliter esse album:ita et sine charitate esse charum vel sine gratia esse gratum. ¶Respō deo q̄ verum est si arguas de facto vt statim dicetur: nō tamen tenet similitudo de dei potentia absoluta. ratio cuius est/quia licet de facto fuerit diuinitus statutū nullus existere deo gratum siue charum nisi gratia informatum:hoc tamen non fuit absolute necessarium quin aliter fieri potuisset:cum hominē esse deo gratum non sit aliud q̄ ipsum esse ad gloriaz actualiter ordinatum:ad qō si deus voluisset non magis gratia q̄ albedo necessaria extitisset.nec forma illa nunc charitas seu gratia nuncupata est charitas seu gratia magis q̄ virtus alia ex natura rei sed ex ordinatione dei.qō apparet.quoniam ex hoc vocatur gratia seu charitas quia ipsa mediante anima dicitur deo chara ꝛ grata:hoc est accepta vt vita eterna digna:sed hoc illa forma non habet ex se ipsa magis q̄ alia virtus vel quecunq; alia res creata: sed tātum ex ordinatione dei statuētis rationalem creaturam tali forma sibi ab eo data informatam acceptare vt vita eterna dignam.sed sicut de ista forma statuit/ ita ꝛ si voluisset de omni forma alia creature beatificabili possibili statuere potuisset:vt videlicz illa puta fide vel spe vel temperantia vel alia morali quacunq; virtute ꝛ non aliqua alia mediante acceptasset animam vel quamcunq; creaturam beatificabilem vt vita eterna dignā.quo statuto possibili existente beatificabilis creatura fuisset mediante forma illa ipsi inexistente chara ꝛ deo grata:ꝛ per consequens forma illa charitas seu gratia nuncupata.ergo ꝛc. ¶Ex hoc apparet inter esse album ꝛ gratum siue charum maxima dissimilitudo:quoniam esse album non est aliud q̄ esse tali forma determinata ꝛ non aliqua alia informatum. Esse autez gratum nō est esse forma aliqua informatuz sed ad vitam perpetuam acceptatā:ꝛ hoc loquendo de possibili absolute. De facto autem concedo q̄ esse gratum exigit esse tali forma informatum. ¶Secunda conclusio est. q̄ intellectualis creatura potest esse deo non chara seu grata et etiā ingrata charitate vel quacunq; alia intellectuali forma sibi actualiter inherente. ¶Hec apparet.quoniam quocunq; existente in natura beatificabili ipsa potest a deo ordinari non ad vitam sed ad penam eternam:potest etiam illo manente non tantum non esse deo grata sed etiam ingrata actualiter seu odita. ¶Hoc apparet:quia sicut creaturam beatificabilem a deo diligi non est aliud q̄ ipsam ab eo vt eterna vita dignam acceptari et ordinari vel actu premiari:ita nec ipsam a deo odiri est aliud q̄ ipsam ad penam ordinari siue actu puniri. ¶Hec valet si intelligat de Christo ꝛ de aliis factis q̄ fuerunt a deo summe dilecti et tamen puniti:vt ad hoc respondebitur in quarto:sed intellectualis creatura quātacunq; charitate vel gratia informata potest a deo nūq̄ premiari ꝛ etiam eternaliter cōdemnari.propter nullam enim creaturam in natura beatificabili existentē deus necessitatur ad gloriam conferendam:nec impossibilitatur ad puniendum. ergo ꝛ cetera. ¶Hec valet si contra hoc arguas.q: sicut nullus nō potest esse albus albedine informatus:ita nec non gratus gratia informatus:quoniam esse album non est aliud q̄ esse albedine informatum.et ideo non magis subiectum aliquod potest esse non album et albedine informatum/q̄ esse albedine informatum et non informatum: sed esse deo aratum non est etiam de facto esse gratia informatum sed actu ad gloriam acceptatū.licet enim de facto nullus sit vt dignus gloria acceptus nisi gratia informatus:posset tamen esse gratia ipsa priuatus ad gloriam ordinatus et actualiter premiatus. sed nullus potest esse actu ad gloriā acceptatus vel premiatus nisi deo gratus:quia sicut esse album est precise esse albedine informatum:ita etiam deo gratū esse est esse ab ipso ad premium acceptum vel actualiter premiatum.ergo licet de facto nullus sit deo gratus nisi gratia informatus/ tamen non dicitur proprie deo gratus quia gratia informatus:siue esse deo gratum non est esse gratia informatum/sed esse ad gloriam ordinatum, illud enim non est proprie esse gratum sine quo creatura beatificabilis posset formaliter esse grata/sed magis illud quo posito in natura intellectuali nō potest non esse grata ꝛ quo non existente non potest existere grata.sed esse ipsam ad gloriam acceptam ad q̄ō non est necessaria gratia absolute/est huiusmodi:non autem esse gratia informatam.ergo ꝛ cetera. ¶Ex predictis duabus conclusionibus sequitur corollarie q̄ charitas nō est simpliciter ꝛ absolute necessaria ad hoc q̄ natura beatificabilis sit deo chara seu grata:nec propter hoc necessario est ponenda:loquendo vt hic loquimur de dei potentia absoluta.quoniam illud non est necessarium nature beatificabili ad hoc q̄ sit deo grata sine quo ipsi inexistente posset esse grata deo:ꝛ quo inexistente posset ipsi esse ingrata:sed charitas seu gratia est huiusmodi vt probatum est ex duabus conclusionibus supradictis.ergo ꝛc. ¶Tertia conclusio est. q̄ natura beatificabilis non potest esse deo chara stante ordinatione diuina nisi charitate informata. ¶Hec apparet.quoniam sine illo non potest creatura intellectualis deo esse chara seu grata ex ordinatione diuina sine quo deus statuit ipsam non premiare nec acceptare vt dignam vita eterna.sed charitas est talis forma.ergo ꝛ cetera. ¶Maior apparet. quia vt dictum est/esse deo charum seu gratum est esse acceptum ab ipso vt vita eterna dignum. ¶Minor est nota per fidem ex scriptura sacra et sanctorum doctrina.est etiam per ecclesiaz determinata vt dicetur infra. ¶Quarta ꝛ vltima conclusio est. q̄ intellectualis creatura non potest non esse deo chara seu grata inexistente sibi charitate seu gratia ꝛ manēte ordinatione diuina. ¶Hec apparet.quoniam quibus manentibus creatura intellectualis non potest a deo non acceptari vt digna vita eterna:nec potest ipsi non esse grata seu chara. ¶Hoc apparet.quia vt sepe hic est dictū ꝛ in quarto p̄ lixius declarandum/ deo esse charum hominez siue gratum non est aliud q̄ ipsum esse ad vitam perpetuam actualiter ordinatum vel premiarum:sed ordinatio diuina ꝛ charitas superna sunt ista quibus videlicet mediantibus non potest intellectualis creatura a deo non acceptari vt vita eterna digna. ¶Hec similiter est nota ex fide.ergo ꝛc. ¶Ex predictis duabus vltimis conclusionibus sequitur corollarie q̄ charitas est de facto ex diuina ordinatione necessaria ad hoc q̄ natura intellectualis sit deo accepta ꝛ vita eterna digna:quoniam illud est ad hoc necessarium sine quo hoc nō potest haberi:et quo existente non potest impediri:sed vt probatum est ex predictis duabus conclusionibus/charitas est huiusmodi:nullus enim ex diuina ordinatione pōt nō acceptari:nec cū ipsa sibi inexistente actualiter reprobari nec odiri.ergo ꝛc. ¶Ex predictis oīb⁹ apparet solutio questiōis qua querit an oporteat ponere charitatē tanq̄ formā aliquā supernaturalē nature intellectuali deo chare actualiter inherentē:qm̄ vt p̄batū est oportet vtiq; oēm catholicū ponere ꝛ concedere talem charitatē. ¶Nō appet. Primo ex scriptura. Scōo ex sanctoꝝ doctria. Tertio ex determiatiōe ecclesie. ¶Primū apparet p apl'm dicētē.i.ad Corith.xiij. Si linguis hoim loquar ꝛ angeloꝝ:charitatē aūt nō habeā factus sum velut es so.aut cymba.ti.ꝛ subdit in fine cap. Nunc aūt manēt fides spes charitas tria hec maior aūt his ē chart. ¶Item ad Roma.iij. Justificati gratis per gratiaz ipsius.ꝛc. ¶Item ad Ro.v. Charitas dei diffusa in cordibus nostris per spiritum sanctum qui datus est nobis.hoc expresse ponit charitatem a spiritu sancto esse distinctam. ¶Item ad Titum.iij. Ut iustificati gratia ipsius heredes simus scōz spem vite eterne. ¶In multis ēt aliis scripture locis exp̄sse hēt ꝛ ponit charitas.

¶ Secundum videlicet ꝙ etiam ipsam ponant sancti ⁊ doctores catholici apparet per Augustinū dicentē.xv. de trini.cap.xx.ꝙ sola charitas diuidit iter filios regis ⁊ filios perditionis/⁊ ꝙ nihil est dono charitatis excellentius. ¶ Item magister sententiarum licet in distinctione ista videatur dicere contrarium/tamen in secūdo distin.xxvij.cap.i.expresse ponit charitatem tanꝙ virtutem creatam a spiritu sancto distinctam.ibi enim tractans de gratia querit quid sit virtus/⁊ respōdet ꝙ virtus est vt ait Augustinus bona qualitas mentis qua recte viuitur:⁊ qua nullus male vtitur:quam solus deus in homine operatur. Hec virtus sicut ipse exponit ibi postea non est nisi charitas seu gratia. In hoc etiam cōcordat omnium aliorum doctorum doctrina. ¶ Tertiū videlicet ꝙ ista conclusio sit per ecclesiam determinata apparet in lib.vij.de summa tri.⁊ fide catholi.vbi dominus papa recitatis diuersis opinionibus de effectu baptismi:subdit ⁊ determinādo sic dicit: Nos attendētes generalem efficaciam mortis Christi que per baptisma applicatur pariter omnibus baptizatis/opinionē secundam/que dicit tam paruulis ꝙ adultis cōferri in baptismo informantem gratiam ⁊ virtutes/tanꝙ probabiliorem ⁊ dictis sanctorum ac doctorum modernorum theologie magis consonam ⁊ concordem sacro approbante concilio dicimus eligendam.ergo ⁊ cetera. ¶ Hec de secundo.

Quantum ad tertium & vltimū vbi est videndū ad quid charitas est necessaria:dicit vnus doctor ꝙ homo indiget charitate seu gratia propter duo. Primo.vt sit per eam supernaturaliter iustus in habitu/videlicet per amorem habitualem ipsi infusum:quo si permaneat habituatus ⁊ perseueret in eo debeatur vita eterna ipsi ex misericordi ꝓmissiōe dei. Secūdo indiget charitate:vt per eam sicut per habitum supernaturalis iustitie sibi inherentem possit meritorie implere mandata dei ⁊ consilia Christi.nullus enim sine charitate potest seruare mādata nec aliquid agere deo gratum:nec per consequens sibi meritorium. ¶ Sed hoc non videtur rōnabiliter esse dictū:quoniā aut intelligit gratiam seu charitatem esse huiusmodi ad duo predicta simpliciter necessariam absolute:aut non sed tantū supposita ordinatione diuina. Si prīo modo/falsum est vt ex dictis in articulo satis patet:quoniam per hominem esse charitate iustum non potest aliud intelligi ꝙ ipsum esse deo acceptum.per hominem etiam non posse sine charitate meritorie agere non potest intelligi nisi ꝙ nullus actus hominis extra charitatem existentis acceptatur a deo tanꝙ dignus premio sempiterno reddēdo pro eo prosequenti ipsum.sed vtrūꝙ istorū duorū est necessarium non simpliciter absolute sed ex sola ordinatione diuina.sicut enim sine charitate existente posset deus absolute hominem acceptare:ita ⁊ eius actum moraliter bonum vt vita eterna dignum.ergo ⁊c. ¶ Si autem intelligat secundo modo charitatē esse homini necessariam propter illa duo predicta/adhuc non videtur verum. Primo.quia paruuli mortui ante vsum rationis nullum impleuere nec implere potuerunt preceptum nec agere aliquod opus bonum.ergo nec charitate indiguere propter illam causam secundā vꝫ ad mādata vel consilia meritorie adimplenda. Secundo.quia nullus tenetur implere precepta meritorie/sic intelligēdo ꝙ si impleat non meritorie peccet mortaliter nec ēt venialiter.non enim ille qui in peccato mortali existēs precepta obseruat peccat quando precepta obseruat: cum tamen constet ꝙ ipse meritorie non obseruet saltē merito quo quis meretur premium sempiternum,ergo ⁊c. ¶ Tertio.quia nullus tenetur semper ad obseruantiam omnium preceptorum.licet enim omnia precepta obligent semper/non tamen pro semper:non enim semper teneor honorare parentes/nec semper prosequi illa que explicantur per alia precepta affirmatiua:⁊ tamē semper ⁊ pro semꝑ homo tenetur habere charitatem. ergo non tenetur eam habere nec indiget homo ipa saltem semꝑ ad precepta obseruāda. ¶ Et ideo quātū ad istum articulum aliter est dicendum/videlicet ꝙ gratia est necessaria omnibus electis ad finem vltimū eis debitum consequendum.sicut enim omne ordinatum ad finem impossibilem consequi sine illo est necessarium cuicunꝙ volenti ⁊ debenti consequi finem illū:ita cū charitas sic sit ex diuino statuto ad finē vltimū ꝯsequēdū ordinans quēlibet electorū/⁊ ad finē istū habendū eis necessaria/ꝙ finis iste est īpossibilis sine ipsa stante ordinatiōe diuīa/ꝑ ꝯñs est necessaria cuilibꝫ ꝯsecuturo finē istū ad ipm̄ consequendū:sicut illud qd ordinatur vel ordinat ad finem est necessarium ad ipsum obtinendum. Nec tantū est omnibus electis vniuersaliter necessaria isto modo siue propter causam predictam:sed etiā adultis ad mandatorum obseruantiam obligatis est necessaria ad mandata ipsa ⁊ alia supererogationis opera perfecte salubriter adimplenda:sic intelligendo ꝙ nullus potest sine charitate mandata seruare/nec aliquid aliud agere qd sit deo acceptum vt vita eterna dignum sicut nec sine charitate potest consequi vitam ipsam. ¶ Sed nunquid ad actum meritorium est sic charitas necessaria/ꝙ sit impossibile absolute aliquem actum meritorium fieri sine ipa? ¶ Ad hoc aliqui dicūt ꝙ sic. sed tamen hoc est falsum vt apparet ex precedentibus: quoniam non plus est necessaria ad actum meritorium ꝙ ad prosequentem ipsum esse deo acceptū:sed ad hoc ꝙ homo sit deo acceptus non requiritur simpliciter necessario absolute sed tantum ex ordinatione diuina ꝙ sit informatus gratia.ergo ⁊ cetera. ¶ Confirmatur. quia cum deus sit pronior ad misericordiam ꝙ ad iustitiam/non est impossibilius absolute ipsum acceptare vt vita eterna dignum aliquem bonum actum/ꝙ malum imputare ad eternum supplicium cuiuscunꝙ in puris naturalibus existentis:maxime cum actus etiā de facto sit meritorius vel demeritorius:quia voluntarius.ꝙ autem sit voluntarius hoc non habet a charitate sed precise a voluntate.sed constat malum actum existentis in puris naturalibus sine omni charitate sibi imputari ad penam:ergo ⁊ bonus si deus voluisset sibi imputari potuisset ad gloriam sempiternā. ¶ Et ideo aliter est dicendum/videlicet ꝙ accipiendo charitatē pro forma creata a spiritu sancto distincta/vt loquimur hic de ipsa:licet de facto ex diuino statuto nullus actus possit esse meritorius sine ipsa:posset tamen loquendo de dei potentia absoluta. ¶ Si autem vocas charitatem dei gratuitam voluntatem/sicut magister hic accipit charitatem quando dicit ꝙ charitas est spiritus sanctus:sic est impossibile absolute non tantum de facto ex diuino statuto aliquem mereri vitam eternam nec ipsam consequi sine charitate. Et hoc modo est vera opinio magistri ponentis in distinctione ista charitatem esse a spiritu sancto indistinctam/videlicet accipiendo charitatem pro illo fine quo est impossibile absolute mereri nec consequi vitam eternam. Nec enim charitas sic accepta potest dici aliqua res creata: sed sola dei voluntas gratuita spiritui sancto appropriata. quare ⁊ cetera. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio apparet solutio ex predictis: quoniam bene concludit ꝙ charitas creata non est absolute necessaria ad hoc ꝙ intellectualis creatura sit deo grata:

non tamen quin possit esse ad hoc necessaria ex ordinatione diuina vt dictum est supra.

Secundo supposita ex predictis charitatis necessitate cuilibet intelligēti catholico euidenti:quero de eius augmento intensiuo vel extensiuo possibili/vꝫ vtrum charitas possit secūdum suam essentiam tam intensiue ꝙ etiam extensiue diminui ⁊ augeri. ¶ Et videtur ꝙ sic quoniam omnis forma composita vel componibilis ex partibus eiusdem rationis est remissibilis vel intensibilis ⁊ etiam extensibilis:cum sit diuisibilis in partes in ipsa actualiter existentes:⁊ quantum secundum philosophum.v.metaphysi.sit illud qd est diuisibile in ea que insunt:sed charitas est talis forma/vt videbitur infra.ergo ⁊c. ¶ Contra.quia nulla forma simplex ⁊ spiritualis est extensibilis nec intensibilis:cum omne intēsibile ⁊ remissibile sit componibile:sed charitas est forma spiritualis ⁊ simplicissima.ergo ⁊c. ¶ Respōsio.vbi sic procedam. Primo enim inquiram an charitas sit intensibilis ⁊ remissibilis. Secundo.an sit extensibilis.

Quantum ad primum est sciendum ꝙ formam intendi vel remitti potest tripliciter intelligi. Uno modo.ꝙ vna ⁊ eadem forma numero omnino sit ꝑmo remissa seu imperfecta:⁊ postea intensa siue perfecta:vel econuerso/vꝫ ꝙ sit prius perfecta ⁊ postea imperfecta. Alio modo.ꝙ non sit eadem intensa ⁊ remissa seu iperfecta ⁊ perfecta:sed alia ⁊ alia. Et hoc potest dupliciter intelligi. Uno modo:ꝙ forma remissa et intensa siue imperfecta ⁊ perfecta sint sic diuersa sicut aliqua disparata:quorum neutrum est alterum nec aliquid in ipso inclusum. Alio modo:ꝙ sint forme diuerse nō sicut disparata:sed sicut illa quorum vnum licet non sit alterum:est tamen aliquid in ipso inclusum:modo quo distinguitur pars a toto.

Hoc ꝑmisso pono quatuor cōclusiōes

¶ Prima est,ꝙ nec charitas nec aliqua forma alia est intensibilis nec remissibilis primo modo. ¶ Hec probatur.quoniā nullum essentialiter ⁊ totaliter quātum ad illud qd est inuariabile est intensibile nec remissibile illo modo:sed tam charitas ꝙ alia res quecūꝙ ꝙdiu manet est inuariabilis secundum essentiam suam totam.ergo non potest dici nūc perfecta ⁊ postea imperfecta:nec econuerso.quare ⁊c. ¶ Maior apparet:quoniā impossibile est vnum ⁊ idem esse intensius siue perfectius nec imperfectius semetipo:omne autem inuariatum vt sic est illud idem nunc qd fuit tunc.quare ⁊c. ¶ Minor declaratur:quoniam omne illud est ꝙdiu manet essentialiter inuariabile:cui nec potest aliqd subtrahi neꝙ addi qd sit de eius essentia:sed tam charitas ꝙ alia res quecunꝙ est tale ens:nulla enim res potest existere non existentibus omnibus ad eius essentiam pertinentibus. ergo cum illud dicatur isto modo essentialiter variari: cui subtrahitur vel additur aliquid ad eius essentiā pertinens:et nullum tale sit possibile:sequitur ꝙ nec est aliquid essentialiter variabile isto modo.quare ⁊ cetera. ¶ Confirmatur.quoniam si vna ⁊ eadem forma potest esse primo minor seu imperfectior et postea maior seu perfectior:aut hoc erit absꝙ aliquo sibi addito vel propter aliquid sibi additum. Sed non potest poni primum:quia vt videbitur in sequentibus/nulla forma intenditur nisi quia aliquid eiusdem rationis secum sibi apponitur.nec secundum.quoniam licet ex forma precedente et ex alia sequente prius adueniēte forma composita sit perfectior tam precedente ꝙ sequente per se sumpta:nec tamen precedens secundum se efficitur perfectior per sequentem sibi aduenientem:nec econuerso sequens per precedentem.nec enim aliquorum realiter distinctorum eiusdem rationis existentiū cuiusmōi sunt forma precedens et sequens/vnum est alterius perfectiuum.ergo nec forma remissa precedens est maior seu perfectior vel intensior per sequentem:nec forma intensa qualis est illa que componitur ex sequente et ex precedēte/efficitur remissa seu imperfecta propter subtractionem siue destructionem alterius partis eius.qd enim est destructum non dicitur esse remissum.sed destructa aliqua parte constituente totum/et totum ipsum dicitur ē destructū.ergo ⁊ cetera. ¶ Nec valet si cōtra hoc arguatur.quia ad sensum apparet subiectum calidius effici minus calidum non nisi propter aliquem caloris gradum subtractum.quoniam licet hoc sit verum/non tamen est in aliquo contra predictam cōclusionem:nec contra eius probationem:quia licet subiectum efficiatur minus calidum propter aliquem caloris gradum destructum:et calor in eo remanens illo destructo sit minor seu imperfectior toto calore in ipso subiecto antea existente:non tamen ex hoc sequitur ꝙ calor ille totus proprie posset dici remissus cum sit destructus:licet ille fuerit calor maior seu perfectior:⁊ iste nunc remanens imperfectior siue minor.nec calor iste etiam remanens potest dici remissus respectu suiꝑsius:vt neꝙ accept⁹ sine calore subtracto dicatur remissior seipso vt accepto antea cum calore illo sibi modo subtracto:quoniā ex cuius subtractione calor remittitur ex eius appositione intenditur:sed iste calor nunc remanens non fuit intensior siue perfectior propter calorem nunc sibi subtractum primo appositum:quoniam vt dictum est/eorum que sunt eiusdem rationis/vnum non est alterius perfectiuum.ergo ⁊ cetera. ¶ Secunda conclusio est. ꝙ charitas est forma intensibilis secundo ⁊ tertio modo hoc intelligendo. ¶ Hec probatur.quoniam illa forma est hoc modo intensibilis que est ex pluribus formis eiusdem rationis componibilis:sed charitas est talis forma.ergo ⁊ cetera. ¶ Maior apparet.quoniam sicut vna res non est maior alia extensiue nisi propter plures quantitatis partes extra se inuicem existentes: ita nec perfectior intensiue nisi quia ex pluribus indistantibus partibus constituta.eorum enim que sunt eiusdem rationis nullum est alio perfectius nisi quia cōpositius:⁊ illud est imperfectius alio qd est incompositius ipso/vt magis explicabitur in sequentibus questionibus.ergo omnis illa forma potest esse perfectior siue intensior alia que potest esse compositior ipsa:⁊ est eiusdem rationis cum ea.sed forma ex pluribus formis eiusdem rationis componibilis potest esse ex pluribus constans ꝙ alia vel ab ipsa disparata vel non disparata sed ī ipa īclusa:sicut tota albedo ex multis indiuiduis albedinis cōstituta est compositior qualibet sua parte in ea inclusa ⁊ alia quacunꝙ albedine disparata pauciora indiuidua albedinis includente.ergo ⁊ cetera. ¶ Minor videlicꝫ ꝙ charitas sit talis forma sic videlicet ex pluribus charitatis indiuiduis eiusdem rationis componibilis/apparet:quoniam constat ex fide omnem in gratia existentem acquirere successiue per diuersos meritorios actus diuersos charitatis gradus: quorum prior non destruitur propter sequentem. tum quia actus meritorius non meretur charitatem aliquā destrui sed infundi.sicut enim actus habitus non est ei⁹ destructiuus:sed potius productiuus:ita cum actus charitatiuus seu meritori⁹ charitatē ꝑsupponat:nō est ratio destructiōis illius:sꝫ poti⁹ appositionis alterius. Tū scđo.q: nec ī itēsione alicui⁹ forme grad⁹ ꝑcedēti de

struitur propter aduentum sequentis vt in sequẽtibus ostendetur.ergo in quocunq̧ in gratia existente et continue meritorie operante sunt diuersi charitatis grad⁹ ex quibus omnibus non minus efficitur vel constituit̃ vna charitas q̃ ex diuersis albedinis gradibus vna albedo:vel ex diuersis coloribus vnus color.non enim est dicendum ꝙ huiusmodi diuerse partiales charitates sint vnum tantum vnitate subiecti:quia magis sunt inter se vnum ⁊ essentialiter indiuise q̃ cum fide nec cum spe nec cũ aliqua alia virtute naturaliter acquisita.ergo ⁊c.¶Confirmat̃.quia vt ex fide tenemus glorie beatorũ sunt inequales secundũ inequalitatẽ gratiarũ eorũ sed nisi gratia seu charitas esset forma intensibilis tam p̃rio q̃ secũdo modo/hoc poni nõ posset.ergo ⁊c.¶Minor est euidẽs:quoniã sicut vna anima intensiua non dicitur essentialiter ꝑfectior alia:quia non est intẽsibilis forma:ita nec charitas seu gratia aliqua posset esse ꝑfectior seu intensior q̃ alia nisi ipsa esset intensibilis isto modo ꝙ gratia vnius posset esse intẽsior:⁊ alia ab ea disparata/vz illa que est alteri⁹ subiecti/remissior siue minor:sed eorum que sunt vnius rationis neutrũ põt esse altero ꝑfectius nisi q̃ est ipso cõpositius:⁊ ecõuerso oẽ intensibile cõpositius est perfectius:ergo cũ tota charitas superioris beati sit cõpositior non tñ charitate tota cuiuslibet alterius inferioris beati ab eo disparata:sed etiam qualibet sua parte in ip̃a inclusa:per consequens sequitur ꝙ ipsa est perfectior tam charitate alia disparata q̃ charitate nõ disparata sed in ipsa inclusa.ex quo habetur intentum:vz ꝙ ipsa est forma intensibilis vtroq̧ illorum duorum modorum superius predictorum. ¶Tertia conclusio est.ꝙ charitas est forma remissibilis eisdem modis quibus est intensibilis.¶Hec app̃et ⁊ sequitur ex predicta:quoniam sicut vnum quantũ nõ dicitur extensiue maius nisi respectu alterius minoris: ⁊ quot modis vnum quantum dicit̃ alio maius/ tot modis potest alterum dici minus:ita consimiliter in proposito est dicendum:videlicet ꝙ sicut vna charitas nõ potest esse seipsa perfectior nunc q̃ prius:ita nec imperfectior seu remissior erit:sicut vna charitas est perfectior intensiue alia siue disparata siue etiam non disparata sed in ea inclusa:ita consimiliter eadẽ charitas potest esse imperfectior alia tam disparata q̃ non disparata sed ex ipsa ⁊ ex alia addita vt totum ex diuersis partibus constituta.¶Confirmatur.q: vna charitas nõ est perfectior intensiue nisi alia imꝑfectior:sed cõstat vnã charitatem esse perfectiorem alia tam disparata q̃ non disparata.ergo ⁊ de facto quelibet illarũ est minor seu remissior q̃ illa.quare ⁊c.¶Ex hoc infero corollarie nõ esse verum dictum aliquorum ponentium ꝙ licet charitas sit remissibilis et intensibilis de possibili/nunq̃ tamen de facto remittitur:licet aliquando vt per peccatum mortale totaliter destruatur.hoc siquidem falsum est:quoniam charitas remissa non est aliud q̃ charitas imperfecta sicut nec intensa aliud q̃ perfecta:nec charitatem remitti est aliud q̃ charitatẽ imperfectam fieri:sed constat ꝙ de facto vna charitas est imperfectior alia.ergo ⁊c.¶Confirmatur.quia licet charitas de facto nõ remittatur per hoc ꝙ eius pars aliqua corrumpatur alia remanente:ex hoc nõ sequit̃ ꝙ ipsa non dicatur de facto remissa:quoniam nec aliqua forma alia puta calor intensus dicitur remissus esse:quia aliquis ei⁹ gradus est corruptus:sed tantum gradus caloris remanens post illum corruptum est calor remissior et imperfectior illo toto calore corrupto ex ipso calore remanente et ex alio amoto constituto.et sicut nunc gradus huiusmodi caloris remanens dicitur esse imperfectior q̃ esset calor totus quando erat ex ipso et ex alio constitutus:ita consimiliter idem calor quando erat pars illius caloris totius erat imperfectior seu remissior ipso toto ex calore isto et ex alio ex partibus constituto:nec per consequens calor iste nunc remanens dicitur esse remissus:quia alius gradus caloris ipsi propius coniunctus est nunc destructus:sed propter nullam aliam causam dicunt modo predicto loquentes charitatem de facto non remitti:nisi quia nullius charitatis totius aliqua pars de facto destruitur alia remanente:cum propter peccatum mortale tota charitas subtrahatur.nulla autem pars eius subtrahitur nec destruitur propter peccatum aliquod veniale.ergo ⁊ cet.¶Quarta et vltima conclusio est.ꝙ licet de facto alia charitas sit remissa et alia intensa:tamen quantum ad aliquid charitas nõ remittitur de facto ꝯsimiliter sicut forme alie intensibiles remittuntur.¶Hec apparet.quoniam quelibet alia forma naturalis et naturaliter intensibilis ac remissibilis alteri forme eiusdem rationis equalis potest fieri et fit de facto ea minor et per consequens remissior propter alicuius gradus subtractionẽ siue corruptionem:sed non sic aliqua charitas supernaturalis de facto remittitur:quia nulla eius pars remanente altera destruitur:cum propter nullum peccatum veniale pars eius aliqua destruatur.propter mortale autem tota ipsa charitas subtrahitur.ergo ⁊ cetera. ¶Sed ista ratio non concludit:quia in minore falsum accipit:quando dicit ꝙ forma naturaliter remissibilis de facto remittitur quia aliquis eius gradus corrumpitur:quoniam vt dictum est supra/ante corruptionem talis gradus alius gradus post eius corruptionem remanens erat iam antea minor seu imperfectior intensiue tota forma ex talibus pluribus gradibus constituta ergo propter vnius gradus subtractionem alius gradus remanens non efficitur minor:cũ iam esset minor seu imperfectior intensiue tota forma ex gradu illo subtracto et ex alio remanente realiter constituta:nec etiã ipso gradu subtracto:quia aut gradus subtractus fuit perfectior q̃ remanens/aut imperfectior.si primum:ergo hic remanens non est factus eo remissior propter eius corruptionem:cum ipsi non corrupto adhuc coniunctus antea esset minor ipso.si autem ponatur secundum:ergo nec nunc etiam est minor ipso:sed maior siue perfectior intensiue.quare ⁊c.¶Et ideo aliter est probanda et intelligenda conclusio supradicta/videlicet ꝙ solum ex hoc charitas supernaturalis non dicatur de facto remitti consimiliter sicut forma alia naturalis quia vna forma naturalis et naturaliter remissibilis puta calor sic de facto remittitur ꝙ forma ipsa que erat alteri equalis antea corrũpitur remanente aliqua eius parte:que tamen non dicitur proprie esse remissa: cum nec sit in se perfectior vt alteri coniuncta q̃ vt ab ipsa diuisa.non sic autem est de charitate vt apparet ex fide.ergo ⁊ cetera.¶Sed quia nec corruptum dicitur proprie esse remissum nec etiam pars totius forme corrupte remanens propter subtractionem siue destructionem partis alterius:ideo loquẽdo proprie magis posset dici ꝙ charitas consimiliter de facto remittitur sicut remittuntur forme alie naturales q̃ ꝙ dissimiliter remittatur.¶Hec de primo.

Quantũ ad secundũ suppono ex alibi declaratis ꝙ nec extensum est aliud q̃ res habens partes distantes:nec extensibile est aliud q̃ quodcunq̧ tales partes habere possibile.¶Hoc supposito pono quatuor conclusiones.¶Prima est.ꝙ res substantialis vel accidẽtalis naturalit̃ extẽsibilis nõ põt esse ꝑ naturam actualit̃ inextẽsa.¶Hec ꝓbat̃.qm̃ res naturalr̃ extẽsibilis dr̃ eẽ res corporea apta nata habẽ ꝑtes distãtes ⁊ extra se inuicem existentes:res autem actualiter inextensa est omnis res carẽs partibus vel habens partes totaliter indistãtes:sed nulla res extensibilis potest per naturam priuari omnibus partibus nec habere partes totalit̃ indistantes.ergo ⁊c.¶Secũda conclusio est.ꝙ res omnis naturaliter extensibilis vel extensa potest ꝑ diuinam potentiam effici inextensa.¶Hec probatur ꝑ rationem contrariã ei que facta est ad cõclusionẽ precedentem.quoniã cuius virtute partes alicuius rei extẽse distantes possunt fieri indistãtes:⁊ res illa extensa potest fieri actualiter inextensa:sed per virtutem diuinam partes rei extense distantes possunt fieri indistantes.ergo ⁊c.¶Minor probatur.quoniã nõ est maior repugnãtia partes vnius rei corporee seu extense fieri indistãtes q̃ diuersas res corporeas seu extensas quarũ vna nõ est pars alterius nec omnes alicuius totius.sed secundũ est deo possibile:q̃ apparet in plurib⁹ corporibus in eodem loco possibilibus esse simul.ergo ⁊c.¶Confirmat̃. quia que nõ determinãt sibi certã ⁊ determinatã distantiam sed possunt etiã per naturã distare nunc plus vel minus q̃ prius/possunt esse totaliter indistantia virtute diuina:sed partes rei extense substantialis vel accidentalis/vt ignis vel caloris/non determinant sibi certam siue determinatã distantiã:cum res tam substãtialis q̃ accidentalis extensa possit fieri rarior vel densior:res autem rarefacta habet partes distantiores ⁊ condensata ꝓpinquiores.ergo ⁊c.¶Ex hoc apparet ꝙ nõ potest ꝓbari albedinẽ vel aliam quamcunq̧ formã corporeã accidentalẽ non posse recipi in anima vel in aliqua alia spirituali substantia:quia est forma extensa que non potest recipi in subiecto extenso.¶Primo.q: licet albedo sit forma extensa potest tamen vt probatum est per diuinam potentiam fieri inextensa.ergo licet non possit recipi in subiecto inextenso manens extensa:nec per consequens naturaliter:cum nec per naturã possit esse aliter q̃ extensa:non tamen sequitur quin supernaturaliter possit esse.¶Secundo.quia manens extensa videtur posse per diuinam potentiam recipi in substãtia inextensa:quoniam sicut forma substãtialis indiuisibilis vt anima est in subiecto extenso:puta in toto corpore q̃ informat ⁊ in qualibet eius parte:⁊ etiã separata a corpore est in aliquo toto loco ⁊ in qualibet eius parte:ita videtur per diuinam potentiam formam accidentalem extensam a substantia corporea separatam posse recipi in aliqua substantia inextensa:que quidem tota sit sub tota illa forma extensa ⁊ sub qualibet eius parte.ergo ⁊c.¶Tertia conclusio est.ꝙ nec charitas nec aliqua alia spiritualis forma licet composita ex diuersis partibus quia intensibilis est extensibilis per naturam. ¶Hec probatur.quoniam non magis res naturaliter apta nata habere partes indistantes et per consequẽs esse inextensa/potest per naturam habere partes extensas:et per consequens esse quanta seu extensa:q̃ econuerso res habens partes distantes possit eas habere indistantes.sed secundum est impossibile per naturam.ergo et primum.¶Quarta et vltima conclusio est.ꝙ nec charitas nec aliqua alia forma spiritualis licet intensibilis:⁊ per consequens componibilis:est etiã per diuinam potentiam extensibilis.¶Hec non potest probari per hoc quia charitas et omnis alia forma spiritualis est indiuisibilis:quoniam hoc est falsum:nullum enim compositum ex pluribus realiter distinctis et separabilibus est indiuisibile:immo omne tale est diuisibile:omne enim habens partes realiter differentes ⁊ separabiles est diuisibile.sed tam charitas q̃ alia omnis forma spiritualis accidentalis est composita ex partibus eiusdẽ rationis:cum sit forma intensibilis:que quidem partes sunt realiter differentes et separabiles.sicut enim de facto vnus gradus charitatis post alium acquiritur:ex q̃bus omnibus vt totum ex partibus vna charitas constituitur:ita et per diuinam potentiam posset vnus ab alio separari vel vno destructo et alio remanente/vel vtroq̧ etiam remanente.¶Ex hoc sequitur ꝙ nec potest probari conclusio supradicta per hoc ꝙ charitas non potest habere partes extra partes:quia partes diuise sunt vel esse possunt distantes:et per consequens extra seinuicem existentes:sed partes charitatis ⁊ cuiuscunq̧ alterius forme spiritualis intensibilis possunt esse diuise et ab inuicem separate existere vel in subiecto vel extra omne subiectum virtute diuina.ergo et cetera.¶Ex hoc sequitur secundo ꝙ licet omne quantum seu extensum habeat partes extra partes/nõ tamen econuerso omne habens vel habere potens partes extra partes potest esse quantum siue extensum:cũ nulla spiritualis accidentalis forma possit esse quanta seu extensa:licet eius partes possint esse diuise ⁊ existere per diuinam potentiam separate.quoniam solum totum illud est extensum q̃ est vnũ ex partibus extra se existentibus constitutum:sed partibus vnius charitatis diuisis ⁊ extra se positis modo quo vna forma substantialis potest esse extra aliã/vt anima extra animã et vnus angelus extra alium/non magis remanet vna charitas q̃ ex multis animabus fiat vna anima/vel ex diuersis angelis in diuersis locis ꝯtinuis et contiguis existẽtibus fiat vnus angelus.ergo sicut duo angeli nõ possunt dici aliqua res continua seu extensa:quia nec sunt vnum nec aliquis eorum habet partem aliquã extra partẽ:ita nec charitas cuius partes sunt per diuinam potentiam separate ⁊ extra se inuicem existentes est aliquid vnum magis q̃ nunc sint vne charitates diuersorũ electorũ:nec aliqua pars charitatis ab alia separata habet partes distantes sed totaliter indistãtes. ergo ⁊c.¶Et hoc est per q̃ potest argui ad cõclusionẽ predictam:puta ꝙ charitas non est forma extensibilis etiam per diuinam potentiam:vz q: impossibile est diuersas charitates separatas ⁊ extra se existẽtes sic cõtinuari ꝙ ex eis possit fieri aliquid ꝑ se vnũ:sed solum illud precise est cõtinuũ seu extensum/ex cuius ꝑtibus extra se existentibus ⁊ distantibus ipsum est totum aliq̃ per se vnũ.ergo ⁊c.¶Et si queratur quare magis per diuinam potentiã potest res extensa fieri inextensa q̃ econuerso res inextensa ⁊ maxime diuisibilis/quia ex diuersis partibus ꝯstituta/fieri res extensa:cum non magis partes rei distantes possint fieri indistantes q̃ indistantes distantes.¶Ad hoc apparet quid dicendum.quoniam si hic queratur de re inextensa supnaturaliter tãtum qualis esset oĩs res naturalit̃ extẽsibilis/vt albedo vel substãtia corporea cui⁹ ꝑtes eẽnt ꝑ diuinã potentiã indistãtes:ꝯstat ꝙ talis res ĩextẽsa põt fieri extẽsa.Si autẽ querat̃ de re naturaliter inextẽsa qualis est charitas ip̃a ⁊ oĩs alia spiritualis forma:talis res inextensa licet ex diuersis partibus ꝯstituta nõ potest fieri res extensa:quia nec eius partes possunt distare nec extra se existere ipsa forma tota vnica remanente.econtrario res naturaliter extensa potest manere vna eius partibus factis indistantibus.non enim minus:sed aliquo modo magis ista albedo est vna numero eius partibus existentibus indistantibus q̃ distantibus.ergo ⁊ cete. ¶Et si queras vlterius causam talis diuersitatis: Ad hoc est dicendum ꝙ causa huius diuersitatis quare vz albedo potest manere vna et eadem numero ⁊ nõ charitas eius partibus distantibus existentibus vel indistantibus:non est nisi quia albedo est talis nature et charitas alterius.¶Sic ad questionem.¶Ad rationẽ in principio ꝯcedo ꝙ oĩs res ꝯposita vel ꝯponibilis ex

partibus eiusdem rationis indistantibus est intensibilis ꝛ remissibilis/modo preexposito in primo articulo hoc intelligendo:non autem omnis res talis est extēsibilis vt dictū est in secundo articulo. ¶ Et qm̄ ꝓbatur ꝑ philosophum dicentē.v.metaphy. ꝙ quantū est diuisibile in ea que īsunt:Dico ꝙ nō om̄e diuisibile in ea q̄ insūt est quantū/cū om̄e habēs partes realiter distinctas sit sic diuisibile nō tamē quantū:cū non habeat ptes hmōi in quas est diuisibile distantes sed indistātes/vt apparet ꝑ exemplū de intellectione vel scientia ꝛ gratia et de alia omni forma accidētali intensibili ꝛ remissibili inextensa.solum ergo illud qđ est diuisibile in ea que insunt puta in partes distātes dicitur esse quantū:ꝛ tale est diuisibile naturaliter nisi sit incorruptibile:sicut celū.illđ autē qđ habet ptes indistantes licet sit diuisibile nō tamē est magis quantū seu extensum q̄ illud qđ est totaliter indiuisibile:qꝛ carens omni parte:sed talis res est charitas ꝛ alia omnis forma spiritualis cuius partes sunt totaliter indistantes.vnde nec aliqua talis res cuius partes sunt indistātes est naturaliter diuisibilis sic in partes ꝙ possint ꝑ naturam sed tantū ꝑ diuinā potentiam existere adinuicem separate. ¶ Et ideo quādo dicitur ꝙ quantum est diuisibile in ea que insunt:Dico ꝙ verum est:ꝛ sic intelligit philosophus:non tantuꝫ supernaturaliter sed etiam naturaliter.hoc autem modo non est diuisibilis res aliqua licet corruptibilis:habēs partes totaliter indistantes.quare ꝛc.

Tertio quero. Vtrū charitas sit intēsibilis siue augmentabilis intēsiue ex diuersis gradibus eiusdem specifice rationis/puta ex diuersis īdiuiduis charitatis. ¶ Et videtꝰ ꝙ sic:qm̄ eoꝝ que sunt eiusdem specifice rationis solum illud est perfectius altero qđ est cōpositius ipso:sed charitas intensa est eiusdē speciei cū remissa/ꝛ ē ea perfectior:ergo ꝛ cōpositior.sed charitas intēsa nō magis includit q̄ remissa aliq̄d alteriꝰ rōnis specifice ab ipa charitate.ergo ꝛc. ¶ Cōtra.qꝛ nō magis ex diuersis formis accn̄talibꝰ q̄ ex diuersis substātialibꝰ eiusdē ratiōis pōt fieri aliqua vna forma:sꝫ cōstat ꝙ ex diuersis formis eiusdē rationis substātialibus saltē spiritualibꝰ nō pōt fieri vna forma/nec ex diuersis aīabus vna aīa.ergo nec ex diuersis charitatibꝰ vna charitas.quare ꝛc. ¶ Respōsio.vbi sic ꝓcedā. Primo est respōdēdo ad quesitū ostēdā ꝙ charitas ꝛ alia oīs forma intēsibilis intenditꝰ ꝑ appositionē gradus eiusdē secū specifice rationis. Secūdo inquirā an gradus ꝓexistēs remaneat cum sequente intensionem huiusmodi terminante.

Quantum ad primum est sciendum ꝙ hic non intelligitur nec est intelligendum formam aliquam intensibilem precedentem posse intendi seu perfici intensiue:quia nec aliq̄ forma est intensibilis isto modo/vt dictū est in primo articulo alterius questionis/sꝫ tantum charitas ꝛ alia omnis forma intensibilis dicitꝰ hic intēdi ꝑ appositionē gradꝰ charitatis eiusdē rationis:quia ex tali gradu nouiter adueniente ꝛ ex alio precedente efficitur seu constituitur vna forma perfectior intensiue qualibet eius parte:ꝛ per consequens illo gradu precedente/qui tamen precedens gradus non dicitꝰ per appositionem alterius esse intensus.

Hoc supposito ex predictis in alia questione pono hic quatuor cōclusiōes. ¶ Prima est.ꝙ charitas ꝛ alia omnis forma intēsibilis intenditꝰ ꝑ appositionē graduū seu indiuiduorum realiter distinctorum. ¶ Hec ꝓbatur.qm̄ aut forma isto modo intēditꝰ/vꝫ qꝛ vnū alteri apponitꝰ/ex quoꝝ vtroq; ꝑfectior forma cōstituitꝰ:aut qꝛ forma p̄cedens remissa corrūpitꝰ ꝛ alia ꝑfectior ꝓducitꝰ.Sed nō pōt poni secūdū.Primo.qꝛ nō semper forma sequēs est ꝑfectior immo est aliquādo imperfectior q̄ p̄cedens.Secūdo.qꝛ nec quando forma in subiecto intenditꝰ aliqua p̄cedēs destruitꝰ/vt in alio articulo ostendetur.ergo ꝛc. ¶ Confirmatꝰ.qm̄ sicut se habēt actus habitū p̄cedētes ad ipm̄ habitū eos sequentē:ita actus subsequētes ad vlteriorē gradū habitꝰ subsequētem. ¶ Hoc appar et.quoniam cū actus sequens habitum nō sit īꝑfectior immo ꝑfectior actu habitū precedēte:ꝑ cōsequens nō magis mediante primo actu habitū precedente potest acquiri aliquis gradus habitus q̄ mediante actu secūdo primū gradū habitus supponente:sed constat primū habitus gradū esse ex actu p̄cedente ipsum habitū acquisitū.ergo et aliquis gradus alterius habitus acquiritꝰ ex actu primū gradū habitus subsequente:cum nec habitus intendatur aliter q̄ ꝑ actus. Actus aūt habitus nō corrumpit ipsum sicut nec actꝰ meritorius corrūpit charitatis habitū queꝫ supponit. ergo ꝛc. ¶ Preterea arguo sic ad idem.quodcunq; subiectū naturaliter transmutatū de nouo aut acquirit aliquid qđ non habebat primo:vel priuatꝰ aliquo qđ habebat antea.sed cōstat ꝙ subiectū tale factum magis tale vt albū cū fit albius/vel calidū calidius seu magis calidū/est realiter transmutatū:nec tamē amisit aliquid qđ habebat prius/vt probabitur inferius.ergo de nouo aliquid acquisiuit.quare ꝛc. ¶ Cōfirmatꝰ.qꝛ illud qđ inuariatū absq; aliquo ipsi apposito nec subtracto potest esse nūc minꝰ ꝛ postea magis tale est tale simpliciter semetipso nullo alio mediante ab eo realiter differente:ꝛ ꝑ cōtrarium qđ non potest simpliciter esse tale seipso:sꝫ alio sibi apposito mediāte/nec existēs tale/potest sine aliq̄ sibi addito fieri magis tale:sed cōstat ꝙ subiectū nō potest esse albū nisi albedine mediante ab ipso realiter differente:nec aīa deo grata seu chara de eius potētia ordinata nisi mediāte charitate ab ipa realitꝰ differēte.ergo ꝛc. ¶ Ex hac cōclusione ꝓbata apparet falsitas ꝛ improbabilitas opinionis dicentiū ꝙ quando forma intenditur nihil nouiter ipsi vnitur:sed tantū depuratꝰ ꝛ separatꝰ a suo contrario magis q̄ prius:ita ꝙ formā intēdi non est aliud q̄ ipsam depurari ꝛ ab alia forma ipsi cōtraria separari. ¶ Hec inquā opinio est improbabilis/vt apparet. Primo ex dicta cōclusione ꝛ sua ꝓbatione. Secundo.quia nō omnis forma intensibilis ꝛ remissibilis habet contrarium.nec enim luci nec lumini aliquid opponitur contrarie/sed tantūmodo priuatiue:ꝛ tn̄ tā lux q̄ lumē est forma ītēsibilis ꝛ remissibilis:ergo formā ītēdi nō ē ipsā ab alia forma ipsi cōtraria separari seu depurari. ¶ Confirmatur.quia aliquis gradus virtutis potest esse in aliquo gradu vitij sibi contrarie oppositi existente in ipso:sed non minus habēs virtuosum habitum imperfectum sine aliquo vitio sibi cōtrario potest acquirere habitū ꝑfectum:q̄ habens habitum virtuosum simul cū vitio ei contrario opposito.nec enim forma contraria puta calor exigitur ad intensionē frigiditatis.ergo nec formā aliquā perfici seu intendi est ipsam a forma sibi contraria depurari. ¶ Contra conclusionem tamen istā ꝓ opiniōe p̄dicta adducūtꝰ alique auctoritates phi. Dicit em̄ phus.3.Topi. ꝙ illud est albius qđ est nigro īpermixtius.ex quo videtꝰ ab eo innui ꝙ aliquid esse albius est ipsum minus permisceri cum nigro ipsi contrario.quare ꝛc. ¶ Preterea idem philosophus in predicamentis attribuit susceptionem magis et minus illis que habent contrarium.vnde ꝛ ante proprietatem suscipiendi magis ꝛ minus premittit proprietatem de habere cōtrariū.ergo videtꝰ innuere ꝙ nihil intēditꝰ nec remittitꝰ nisi qđ suo ꝯtrario ꝑmiscetꝰ. ¶ Preterea qꝛ fm̄ ipm̄ philosophū ꝛ cōmentatorē.10.metaphysice.Mediū cōponitur ex extremis.ex quo sequitꝰ ꝙ contraria concurrunt insimul in eo/puta albedo ꝛ nigredo in rubrum:et per consequens vnū contrariorum intēditur:quia alterū sibi coniunctū remittitꝰ. ¶ Ad ista ꝑ ordinē respondetur. ¶ Ad primū dicitꝰ ꝙ quādo phus dicit.iij.Topico. ꝙ illud est albius qđ est nigro impermixtius non accipit impermixtionem ꝓprie:sed improprie/vꝫ pro maiori dissimilitudine.quanto enim subiectuꝫ est albius tāto est nigro dissimilius:ꝛ ideo dicitur impermixtius ipi q̄ minus album:quātūcunq; nigredo nō magis realitꝰ sit admixta remisse albedini q̄ intense.ꝛ esto ꝙ esset/adhuc non diceretur subiectū albius quia nigro impermixtius:sed tantū quia cōpositius/vꝫ ex pluribus indiuiduis albedinis. Nec philosophꝰ dicit ꝙ subiectū sit albius quia nigro impermixtius/sed tantum ꝙ illud est albius qđ est nigro imꝑmixtius:ꝛ hoc est verū:non tamen est in aliquo cōtra conclusionē predictā. ¶ Ad secundum dicitur:ꝙ licet philosophus attribuat precise magis ꝛ minus illis generibus quibus conuenit habere cōtrarium:non tamen attribuit magis ꝛ minus tantum illis speciebus que habent cōtraria/cum lux ꝛ lumen intellectio ꝛ multa alia cōtrariū non habētia sint intensibilia ꝛ remissibilia vt dictum est supra. ¶ Ad tertium respondetꝰ.ꝙ pro quanto medium ē extremis similius q̄ vnum extremorum alteri:ideo philosophus vocat medium esse compositum ex extremis.non autem est intelligendum extrema esse in medio vt partes ī toto. ¶ Secunda conclusio est.ꝙ illa omnia per quorum appositionē forma intenditur sunt eiusdem specifice rationis. ¶ Hec ꝓbatur.quoniā qđ est tale nunq̄ potest effici magis tale ꝑ aliquid dissimile a ppositū ei quo dicitꝰ simpliciter esse tale:sicut albū non potest fieri albius ꝑ aliquid appositum albedini dissimile albedini ipsi.sed sola indiuidua eiusdē specifice rationis sunt ꝑfecte similia:omnia alia alterius rationis specifice existētia sunt dissimilia.ergo ꝛc. ¶ Cōfirmatꝰ.qꝛ eodem quo subiectū aliquod dicitꝰ magis tale dicitꝰ ēt simpliciter esse tale.ergo illo subiectum nō potest dici magis tale quo nō potest dici simpliciter esse tale:sed constat ꝙ subiectū sola albedine dicitur simplicitꝰ esse album:nigredine nigruꝫ ꝛ calore calidum:ꝛ sic de alijs.ergo ꝛc. ¶ Preterea ad idem arguitur:qꝛ non magis forma intensa q̄ remissa includit aliquid alterius rationis ab ipsa:immo quanto forma est intensior tanto est ipsi omnis alia forma alterius rationis incōpossibilior:sed forma intēsibilis licet remissa nō includit aliquam formam alterius rationis ab ipsa.ergo ꝛc. ¶ Cōfirmatur.quia ex diuersis rebus alterius specifice rationis nō videtur fieri aliquid per se vnum nisi eorum altero ad reliquum existēte vt informabile ꝛ aliquo modo actuabile ꝑ ipsum:sed charitas ꝛ alia omnis forma intensa est per se vna ex diuersis realiter:quorum neutrū est informabile nec aliquo modo actuabile ꝑ alterum/constituta.ergo ꝛc. ¶ Ex hoc concludo corollarie. Primo.ꝙ non est dare aliquā charitatem indiuisibilem/nec aliquā formam aliam intensibilem ꝛ remissibilem:sed omnis talis forma est composita ex diuersis indiuiduis vt charitas ex diuersis charitatibus partialibus eiusdē specifice rationis:ꝛ quāto est compositior tanto est intēsiue perfectior. ¶ Secūdo.ꝙ omnis res creata est intensibilis ꝛ remissibilis ex cuius pluribus eiusdem rationis specifice indiuiduis indistātibus potest fieri aliquid per se vnum. ¶ Primū probatur:quoniam sicut omnis pars rei extense est quanta extensiue:ita ꝛ omnis pars rei intense seu perfecte est quāta intensiue:ꝛ sicut res extensa tanto est maior ceteris ꝑtibus quāto ꝯpositior:ꝛ ꝯstās ex pluribꝰ ꝑtibus distātibus:ita ꝛ res omnis intensibilis tanto est intensiue ꝑfectior quanto est compositior:hoc est constans ex pluribus eiusdē rationis indiuiduis indistātibꝰ.nec em̄ inter indiuidua eiusdem rationis eque simplicia potest esse aliquis ordo secundum perfectius ꝛ imperfectius:vt vꝫ vnum sit perfectius alio:sed solum illud est inter talia ꝑfectius qđ est compositius.ergo ꝛc. ¶ Secundum corollarium probatur.quoniā sicut res extensa non est aliud q̄ res habens ptes distantes:nec potest eē res aliq̄ inextensa cuius partes vnite sint distantes:ita nec res intensa seu extēsiue perfecta/vt hic est sermo de ipa/est aliud q̄ res aliqua ex diuersis eiusdem rationis indiuiduis indistātibꝰ ꝯstituta:nec pōt esse aliq̄d sic ex talibus constitutum qđ non sit intensum seu intensiue ꝑfectum.nec enim in alio albedo intēsa distīguitꝰ a remissa/nisi quia intēsa est ex pluribus indiuiduis albedinis indistantibus composita q̄ remissa.nec potest poni ratio aliqua quare magis vna res ex talibus pluribus indistantibus componibilis sit intensibilis ꝛ remissibilis q̄ alia.ergo ꝛc. ¶ Sed contra ista duo corollaria supra dicta arguitur. Et primo contra primum arguit vnꝰ doctor:cuius opinio est:ꝙ charitas augmentatur per aliam realitatem a priori realiter differentem:cum ipsa tamen vnum facientem:que quidem realitas adueniens non participat rationem charitatis:nec per consequens potest dici charitas sed magis cōcharitas:que quidem non potest fieri sine priori a deo:nec etiam intelligi ab aliquo intellectu creato. ¶ Pro ista opinione quantum ad eius principalem conclusionem/vꝫ ꝙ forma non intendatur per appositionem indiuiduorū participantium eandem specificā rationeꝫ/arguit primo quia non aliter charitas vel alia quecunq; forma intēsibilis videtur intendi q̄ curuitas vel raritas ꝛ asperitas:sed curuum non efficitur magis curuum propter aliam curuitatem:nec rarum rarius propter aliam raritatem:nec asperum asperius propter aliam asperitatem sibi additam.ergo ꝛc. ¶ Secundo.quia charitas intensa est vna forma:sed diuerse charitates non possūt cōstituere vnam numero charitatem.non enim possunt facere vnum vnitate compositionis:cum vna charitas nō sit in potentia ad alteram:nec etiā vnitate homogeneitatis:quia homogenea nō vniuntur nisi ꝑ continuationem qualiter diuerse charitates nō possunt vniri.ergo illa ex quibus cōponitur charitas intensa nō sunt diuersa charitatis indiuidua.quare ꝛc. ¶ Secūdo arguitur cōtra secūdū corollarium. Primo.qꝛ nec substātialis forma nec etiā materia est intensibilis:sed tā materia q̄ substātialis forma pōt ꝯstitui ex pluribꝰ eiusdē ratiōis ꝑtibus indistātibus.ergo nō omne ex talibꝰ componibile est intēsibile. ¶ Scđo.qꝛ nulla appet rō q̄re magis aliqua eiusdē rōnis īdiuidua q̄ oīa alia possint sibi vnita mutuo facere aliq̄d ꝑ se vnū:ꝛ ita ꝑ ꝯñs si om̄e tale est ītensibile/ꝛ oīs res creata erit ꝯsimilr ꝛ vniformiter intēsibilis:qđ est falsuꝫ.quare ꝛc. ¶ Tertio.quia corpus rarum album quando condensatur apparet albius q̄ prius:sed propter condensationem nō apponitꝰ ipi aliqua albedo de nouo.ergo ad hoc ꝙ aliquid intendatꝰ non oportet ꝙ ex pluribus indiuiduis eiusdem rationis indistātibus cōponatꝰ. ¶ Sed ista nō cōcludūt/vt appet ꝑ singula discurrendo.vnde opinio istius doctoris cōtra primū corollarium arguētis accipit duo falsa:quorum primum est ꝙ charitas p̄cedens intēditꝰ ꝑ realitatē sequētē q̄ nō ꝑticipat rationē charitatis. ¶ Secundū.ꝙ huiusmodi sequēs realitas nō pōt fieri nec ītelligi sine realitate p̄cedenti. ¶ Quod enim p̄mū horuꝫ sit falsuꝫ appet quoniam nulla res intenditur ꝓpter appositioneꝫ alicuius sibi dissimilis:quale est om̄e illud qđ ē ab ipa alte

ri⁹ specifice rõnis.ḡ oẽs realitates charitatẽ vł quã-
cũq3 formã aliã intendentes ⁊ cõstituentes sunt eiusde3
specifice rationis:sed de omnib⁹ indiuiduis eiusdem spe
cifice rationis est predicabilis ide3 conceptus specifi-
cus primo modo:ergo nõ magis charitas precedẽs di
citur charitas q̃ sequens realitas ipsam augens seu
intendẽs.¶Cõfirmat̃.quia charitas p̃cedẽs non plus
conuenit cum charitate alia p̃cedente in subiecto alio
existente q̃ cũ realitate ipsi adueniente eã intendente:
nec p ꝯsequens magis due charitates p̃cedentes sunt
indiuidua eiusdem specifice rationis q̃ charitas p̃ce-
dens ⁊ alia ipsi adueniens:sed constat omnes charita-
tes diuersorũ subiectorum p̃cedentes esse eiusde3 speci
fice rationis.ergo ⁊c.¶Secũdũ etiã qd̃ ponit ista opi-
nio appet esse falsum.quoniam quecũq3 realiter distin-
cta sunt seorsum intelligibilia:⁊ p diuinã potẽtiã sepa-
rabilia:sed forma p̃cedẽs ⁊ realitas ipsi aduenies sunt
realiter distincta/vt habent concedere ⁊ concedunt.er-
go nõ magis prima potest fieri ⁊ intelligi sine secunda
q̃ econuerso.¶Confirmatur.quia forma p̃cedens ⁊ se-
quens sunt eiusdem rationis:⁊ nec sequẽs includit p̃ce
dentẽ magis q̃ p̃cedens sequentẽ:sed quorumcũq3 eius
dẽ vel alterius rationis realit̃ distinctorum quorũ neu
trum includit alterũ/vnũ potest fieri sine alio indifferẽ-
ter ⁊ etiã intelligi.ergo ⁊c.¶Ad p̃mũ qd̃ arguit̃ p opi
nione p̃dicta/respõdeo ꝙ secus est dicendũ de intensiõe
charitatis ⁊ cuiuscunq3 alterius qualitatis:⁊ aliter de
extensione vel minoratione quantitatis:qm̃ quãtitas
secũdũ aliquos non dicit rem distinctã a re quãta vt de
clarabitur postea in quarto:⁊ ita sicut res est quãta sim
plicit̃ semetipsa:quia ve3 sic dispositas ⁊ distantes rea-
liter habet partes:ita potest effici maior seu extẽsior ex
sola partium maiori distãtia absq3 aliquo sibi apposito
ab eius partibus distĩcto:⁊ minor ex sola partiũ appro
ximatione maiori absq3 aliquo subtracto a partib⁹ dis-
tincto.⁊ ita ad hoc ꝙ curuũ efficiatur curuius nõ opor-
tet aliquid ipsi addi:sed eius partes magis mutuo sibi
approximari:sicut nec rarũ efficitur rarius ex alicuius
appositione:sed ex partium maiori remotione.partes
autem rei extẽse possunt fieri distantiores vel p̃pinquio
res nullo eis apposito nec subtracto.non sic aũt est de
qualitatis intensione vel remissione:quoniã qualitas ẽ
res distĩcta realiter a subiecto suo qd̃ quidẽ nullo modo
sine qualitate ab ip̃o realiter differente ⁊ in eo actualit̃
existente dicitur simpliciter esse tale:sed qd̃ non est ta-
le nisi aliquo mediante ab eo diuerso existẽte in eo nec
existẽs tale/potest effici magis tale nisi mediante alio
sibi addito eiusdem rationis cum illo.quare ⁊c.¶Si
autẽ dicat̃ ꝙ immo quãtitas est sicut ⁊ qualitas res dis
tincta ab illo cuius est/tunc dico ꝙ hoc supposito consi
militer est dicendum de intensione curuitatis vł rarita
tis ⁊ de intensione charitatis ⁊ cuiuscũq3 alterius qua-
litatis quantum ad hoc ꝙ quodlibet istorum est intensi
bile tantũ p partes eiusdem rationis ⁊ non aliter.qua-
re ⁊c.¶Ad secundum apparet ꝙ falsum accipit in mi
nore:quando dicit ꝙ diuerse charitates non possunt cõ
stituere aliquam per se vnam.¶Ad probationem quã
do accipit ꝙ nõ possunt facere vnum compositione / cũ
vna non sit in potentia ad alteram nec homogenice/cũ
non possint per continuationem vniri:apparet ꝙ ista to
ta probatio arguit cõtra ipsum ⁊ eius cõclusionem:quo
niam nec charitas vel alia quecũq3 forma intensibilis
precedens est in potentia ad realitatem sequentem ma
gis si illa non ponatur q̃ si ponat̃ charitas:nec põt ipsi
per continuationẽ vniri velut homogenea hoc est eius-
dem rationis secum:supposito ꝙ precedẽs sit charitas
⁊ non sequens.ergo si ista ratio ei⁹ valet/sequitur cõtra
eum ꝙ forma intensa non est per se vna ex forma prece-
dente ⁊ ex realitate sequente alia constituta.quare ⁊c.
¶Tunc igitur dico ad rationem ĩ forma ꝙ diuerse cha
ritates eiusdem rationis vnite faciunt vnicam charita
tem vnitate compositiõis ⁊ homogeneitatis.¶Et qñ
dicitur ꝙ vnum eorum que sunt eiusdem rationis nõ est
in potentia ad alterum:Dico ꝙ verum est tanq̃ infor-
mabile seu actuabile per ipsum:sed sicut ad illud cui ẽ
vnibile.¶Et quando additur ꝙ homogenea non pos-
sunt facere vnum nisi per cõtinuationẽ:Dico ꝙ hoc est
euidenter falsum ⁊ contra conclusionem arguentis vt
dictum est. non enim minus ex diuersis charitatibus
q̃ ex diuersis albedinib⁹ potest fieri aliquid per se vnũ
cum tamen charitates non sint per continuatione3 vni
biles sicut diuerse albedines.ergo ⁊c.¶Assumptu3 ap
paret euidenter.quonia3 magis sunt vnibilia illa q̃ vni-
ta sunt indistantia q̃ illa que postq̃ vnita sunt distantia:
sed vnita per continuationẽ sunt distantia:vnita aũt si-
ne continuatione vt diuerse charitates ⁊ alia quecunq3
similia/sunt indistantia.ergo non magis prima possunt
vnum facere q̃ secunda.quare ⁊c.¶Ad primum alioꝝ
que contra secundũ corollarium adducuntur:respõdeo
ꝙ immo tam materia q̃ etiam omnis forma illa substã
tialis est intensibilis illius virtute per quam potest cu3
alia eiusdem rationis secum indistante ab ea facere ali
quid per se vnum.vnde si diuerse forme ignis substãtia-
les non possunt vniri per naturam in eadem parte ma-
terie ad constituendũ formam aliquam per se vnam/nec
naturaliter est intensibilis forma ignis:si autem hoc po
test fieri per diuinam potentiam/⁊ per ipsa3 est superna
turaliter intensibilis.¶Ad secundum dicendum ꝙ il-
lud assumptum est falsum:quando dicitur ꝙ qua ratio
ne aliqua indiuidua eiusdem ratiõis possunt facere ali
quid per se vnũ/⁊ q̃cũq3 alia.licet eñ diuerse albedines
possint facere vnam albedine3:⁊ diuerse charitates vni
cam charitatem:non tamen diuerse anime intellectua-
les vnam animam: nec diuersi angeli eiusdem speciei
vnum angelum:cuius ratio non est alia nisi quia vt di-
ctum est supra:albedo vel charitas est talis forma:⁊ ani
ma vel angelus alia.quare ⁊c.¶Sed contra hoc forsi-
tan arguetur.quoniam totum nõ est in re extra aliquid
preter partes.ergo diuerse albedines partiales ex qui-
bus dicitur constitui vnica totalis albedo non sunt dis-
tincte ab illa vnica albedine:nec illa albedo vnica ẽ ali
ud q̃ multe vnite albedines partiales:sed non min⁹ pos
sunt vniri ⁊ esse indistantes diuerse anime vel angeli in
ter se q̃ diuerse albedines vel charitates.ergo non mi-
nus diuerse anime vnite possũt dici vna anima vel diuer
si angeli vnus angelus q̃ diuerse albedines vna albedo
⁊ diuerse charitates vna charitas.¶Ad hoc dicendu3
est concesso ⁊ pronunc supposito illo assumpto de quo
erit sermo in tertio/videlicet ꝙ totum non sit aliquid
preter partes:ꝙ non sic diuerse anime vel angeli sunt
vnibiles nec per consequens dici possunt vna forma si-
cut diuerse charitates vel albedines vna albedo.nec se
quitur:diuerse anime vel angeli possunt esse equaliter
indistantes sicut diuerse albedines vel charitates:ergo
vniformiter sunt vnibiles.quare ⁊c.¶Ad tertium re-
spondetur:ꝙ corpus album quando nouiter condensa-
tur non est albius q̃ prius:videtur tamen albius p̃-
pter partium albedinis maiorem approximationem:
quoniam sicut plura lucida magis illuminant quan-
do coniuncta/et alia similiter omnia agentia fortius
agunt quando approximata q̃ quando distantia: ita
et huius albedinis plures partes magis seu effica
cius mouent sensum et per consequens magis viden
tur quando propinquiores q̃ qñ sunt remotiores si-

ue distantiores:sed in subiecto condensato sunt p̃pin-
quiores q̃ in rarefacto.ergo ⁊ cetera.¶Tertia conclu
sio est.ꝙ illa omnia eiusdem rationis indiuidua p quo-
rum appositionem ⁊ multiplicationẽ forma intẽditur
faciunt vnam formam numero qñ vniũtur in eodẽ sub-
iecto:vel esto etiam ꝙ inter se vnita sint ab ipso p diui-
nam omnipotẽtiam separata.¶Hec p̃batur.qm̃ diuer
sa accidẽtia eiusdem rationis solo numero differentia
non possunt esse saltem naturaliter in eodem subiecto
nisi ex eis omnibus numero distinctis fiat aliquid per
se vnum:sed constat ꝙ diuerse charitates sunt in eade3
aĩa hñte charitatem intẽsam ⁊ diuerse caliditates so-
lo numero distincte in eadem aqua intense calefacta et
sic de omĩ alia forma a subiecto intẽse p̃ticipata:ḡ opor
tet esse ex illis omnibus formis accidentalib⁹ eiusde3
rationis in eodẽ subiecto existentibus vnam formã nu-
mero constitutã.¶Confirmatur.qr non minus est vna
numero forma intensa q̃ remissa:sed cum forma intẽsa
includat plura q̃ remissa nõ posset esse vna nũero sicut
ipsa nisi ex illis omnib⁹ que includit fieret aliquid per
se vnum.immo nec etiam esset dare aliquam formã in-
tensibilem quãtũcũq3 remissa3 numero p se vnã:cũ oĩs
quantũcũq3 remissa includat plura realiter distincta vt
dictum fuit supra.ergo ⁊c.¶Sed cõtra hoc forsitan ar
guetur primo.qr distincta numero nõ possunt facere ne
q3 esse vnũ numero:ergo si illa ex quibus componit̃ res
intẽsa sunt numero solo diuersa ⁊ eiusdem rationis spe
cifice/extensa nec possunt esse nec facere aliquid per se
vnum.¶Secundo.quia totũ non est aliquid preter p̃-
tes:ergo cum partes forme intense sint numero solo di-
uerse ⁊ ab ipsa forma intensa indistincte totaliter in re
extra:per cõsequens forma intensa non est vna numero
sed plures ve3 omnes partes solo numero vt supponit̃
differentes.¶Ad primum est dicendum ꝙ illa que sic
differunt numero ꝙ vnũ non est alterum vtrũq3 tamen
eorum est pars toti⁹ talia vtiq3 numero sic diuersa sunt
vel faciunt vnum numero/alias nullũ totu3 esset nume
ro vnũ cũ includat multa numero distincta.illa autem
q̃ sunt diuersa numero:sicut diuersa tota que non sunt
alicuius eiusdem toti⁹ partes/non sunt nec faciũt ali-
quid p se vnũ.sed non isto modo sed primo/partes for-
me intense sunt numero distincte.quare ⁊c.¶Ad secun
dum supposito illo assumpto ve3 ꝙ totum nõ sit aliqd
preter partes dicẽdũ est ꝙ diuersa numero vno modo
possunt esse vnũ numero alio mõ:sicut diuerse p̃tes eius
de3 toti⁹ sic distinguuntur numero ꝙ vna nõ est alia:sic
tamen cũ hoc sunt vnũ numero ꝙ vna non est separata
ab alia:sed ipsi cõiuncta. nec tamẽ ex hoc sequit̃ ꝙ oĩa
coniũcta sic sint vnũ cũ non omnia vniformiter sint vni
bilia nec coniũcta.quare ⁊c.¶Quarta ⁊ vltima cõclu
sio est.ꝙ forma intensa ⁊ remissa sunt eiusdem rationis
specifice.¶Hec probat̃.qm̃ omnis forma intensibilis ẽ
homogenea ⁊ p ꝯñs ipsa tota est eiusde3 rationis cum
qualibet sua parte:sed tota forma intensibilis cõpara-
tur ad quãlibet suã p̃tem sicut forma intensa ad remis-
sam.ergo ⁊c.¶Confirmat̃.quia albedo est species spe-
cialissima:ergo omnia indiuidua sub ipsa cõtenta sunt
eiusdem specifice rationis:sed sub ipsa continentur in-
tensa albedinis indiuidua ⁊ remissa.cõsimiliter de cha
ritate ⁊ de omni re alia intensibili potest argui.ergo ⁊c.
¶Sed ꝯ hoc arguit̃ primo.qr natura sub aliquo deter
minato magnitudinis gradu sumpta:puta albedo de-
cem graduũ videtur esse species respectu omniũ indiui
duorum p̃ticipantiũ tot gradus:ergo illa omnia indiui
dua sunt alterius speciei ab alijs inferioris magnitudi
nis albedinis intensiue.quare ⁊c.¶Antecedens p̃ba-
tur.qr qd̃ est p̃dicabile p se primo de plurib⁹ indiuiduis
solo numero distinctis videtur esse species respectu ip̃o
rum:sed natura tante magnitudinis intensiue vt albe
do tot graduũ est p̃dicabilis de plurib⁹ numero differẽ
tib⁹:puta de omnibus indiuiduis albedinis tot grad⁹
participantibus.ergo ⁊c.¶Secundo.qr plures albe-
dines eque intense plus inter se conueniunt q̃ cũ remis
sis:ergo ab eis potest abstrahi aliquis conceptus com
munis tantum eis:sed talis conceptus communis plu
ribus indiuiduis videtur esse specificus.ergo ⁊ cetera.
¶Ad primum:negandu3 est illud antecedens assum-
ptum . non enim albedo aliquo gradu magnitudinis
specificata:puta tãta vł tanta:sed vt absolute accepta
est species specialissima.¶Ad probationem appet ꝙ
non valet:primo.qr natura sic specifica non est p̃dicabi
lis in quid sed in quale de illis plurib⁹ indiuiduis qui-
bus est communis. Secũdo.quia natura sic specificata
⁊ p talem magnitudinis gradum determinata non est
aliud q̃ natura ad aliquod indiuiduũ contracta/cũ nec
gradus intense magnitudinis albedinis sit aliud q̃ cu
mulus indiuiduorum vnitorum eiusdem rationis:s3 in-
diuiduũ non potest poni species siue sit signatum siue
vagum.nec enim q̃dã hõ est species magis q̃ iste homo
puta sortes vel plato.ergo ⁊c.¶Ad secundũ responde
tur ꝙ licet plus cõueniant plures albedines intense in
ter se q̃ cũ remissis:esto etiam ꝙ possit haberi aliq̃s cõ-
ceptus communis solis albedinibus intensis ⁊ alius si
militer communis solis remissis:ex hoc tamen nõ sequi
tur ꝙ aliq̃s istorum sit species. qm̃ ad habendũ conce
ptum specificum propriũ istis ⁊ non alijs oportet ꝙ il-
la alia sic se habeant ꝙ in nullo eorum sit aliquid simil
limum alicui qd̃ est in aliquo aliorum quib⁹ tm̃ conce-
pt⁹ ille specificus est communis. sicut qr nihil est ĩ ali
quo eq̃ simillimum alicui qd̃ sit intrinsecum alicui ho-
mini nisi sola materia:ideo potest haberi concept⁹ spe-
cificus in omnib⁹ hominib⁹ tm̃ p̃prius.ergo p contra-
rium ab illis non potest abstrahi concept⁹ aliq̃s speci-
ficus p̃prius tm̃ eis ⁊ non alijs in quorum nullo est ali-
quid nisi simillimũ ei qd̃ est in altero siue qd̃ est ip̃m:sed
sic se habent intẽse albedines ad remissas . nihil eñ est
in albedine intensa qd̃ nõ sit simillimũ cuicũq3 albedini
remisse.qm̃ licet tota albedo intẽsa vna sit similior alte
ri albedini toti intense q̃ alteri remisse:quelibet tñ ei⁹
pars videlicet albedinis intense est eque similis alicui
alteri albedini/immo ⁊ cuicũq3 remisse sibi equali:sicut
tota albedo intensa est similis cuicũq3 alteri albedini
eque intense.quare ⁊c.¶Hec de primo.

Quantum ad secundum est opinio ali-
quorum dicentium ꝙ in augmẽto charitatis ⁊ cuiuscũ
q3 alterius forme intẽsibilis tota forma p̃cedẽs destrui
tur ⁊ alia illa perfectior nouiter adueniẽs producitur.
¶Pro ista opinione arguit̃ primo.qr termini motus
sunt incompossibiles:sed forma remissa p̃cedens est ter
minus a quo motus intensionis cuius termin⁹ ad quẽ
est forma adueniens intẽsa seu intensiue perfecta.ḡ ⁊c.
¶Secundo.qr ex duobus in actu non fit vnum secũdũ
philosophũ.vij.metaphysice:sed charitas ⁊ alia oĩs
forma intensa est vna forma:ergo non includit plura in
actu ⁊ diuersa:qualia sunt gradus forme p̃cedens ⁊ se-
quens.quare ⁊c.¶Tertio.qr idẽ subiectũ non dr̃ simul
esse magis ⁊ minus charũ nec album:sed sic denomina
retur si in ipso maneret forma p̃cedens remissa ⁊ alia se
quens intensa.ergo ⁊c.¶Quarto.qr consimiliter ẽ di-
cendum de intensione forme intensibilis ⁊ de augmẽto
seu extensione quantitatis:sed in augmento quantita-
tis molis tota quantitas p̃cedens corrumpit̃ vt appa
ret in corpore nouiter rarefacto. si enim corporis rare-

factī p̄cedēs quātitas remanet ī corrupta: aut igit̄ ī eodem subiecto in quo antea: aut in alio. sed non p̄mū. qꝛ tunc in eodem subiecto essent simul plures quātitates vꝫ p̄cedens ⁊ sequēs rarefactionem terminans ⁊ corpus ip̄m rarefactum augens realiter seu extendēs. nec potest poni secūdum. qꝛ accidēs non migrat ab vno subiecto in alterum. quare ⁊c. ¶ Sed ista opinio est multū irrationabilis.

Et ideo quantum ad istum articulum aliter est dicendum. Ad cuius euidentiā pono quatuor conclusiones: ex quarum qualibet potest argui contra opinionem p̄dictam. ¶ Prima est. ꝙ si adueniente subiecto aliquo gradu forme intensibilis cum priori in eo existente eiusdem specifice rationis corrūperet̄ semper totus gradus p̄existens / non semꝑ post appositionē noui gradus seu indiuidui forme intensibilis in subiecto esset forma illa intēsior in eo q̄ prius siue ꝑfectior intēsiue. ¶ Hec ꝓbatur. qm̄ non semꝑ gradus forme superueniēs est ꝑfectior / immo aliqñ imꝑfectior ⁊ remissior q̄ p̄cedēs. qꝺ apparet. qm̄ gradus forme p̄cedens / puta calor aliqs introductus in aquā / prius pōt esse ꝓductus a calido intēsiori ⁊ alius caloris gradus post illum adueniens a calido remissiori siue imꝑfectiori: sed calidū ⁊ qꝺcunq̄ actiuum p̄ncipium quāto ꝑfectius tāto actiuius: ergo cū gradus caloris p̄cedens sit ꝑfectior succedente qꝛ ꝓductus a fortiori agente: ꝑ ꝯñs si illo adueniente p̄cedens destruit̄ / ꝓpter eius aduentū calor in subiecto non ꝑfectior sed imperfectior efficitur. quare ⁊c. ¶ Confirmat̄ arguēdo in speciali de charitate sic. quāto actus est magis meritorius tanto meretur gradum ꝑfectiorem charitatis ⁊ etiam felicitatis: sed non semꝑ actus bonus sequens est melior nec magis meritorius seu deo acceptus q̄ p̄cedens / immo interdum est cōtrarium vꝫ ꝙ actus p̄cedēs est melior ⁊ magis meritori⁹ q̄ sequēs. possum em̄ nunc deum diligere ꝓpter se ⁊ ꝓximū ꝓpter eū intensius ⁊ postea remissius. quāto autem talis actus est magis intensus tanto ceteris paribus est magis meritorius. ergo cū charitatis gradus prior quē meret̄ primus actus meritorius / puta actus diligendi deuꝫ magis intensus / sit ꝑfectior intensiue q̄ alius posterior quē meret̄ secundus actus meritorius ꝑ ꝯñs sequitur ꝙ si adueniente gradu secūdo charitatis corrumpitur prior / ꝓpter aduentū charitatis posterioris non adquiritur nec habetur maior seu ꝑfectior ītensiue charitas in anima: sed imꝑfectior q̄ erat antea ¶ Secunda conclusio est. ꝙ si subiecto existenti sub aliquo gradu forme intensibilis adueniente aliquo alio eiusdem rationis corrumperetur prior forma / non intēderetur ꝑ appositionem graduum nec esset intensior qꝛ ex gradibus compositior. ¶ Hec apparet. qm̄ si adueniēte gradu forme intēsibilis posteriori corrūpet̄ prior hoc non esset nisi qꝛ posterior priori incompossibilis existeret nec cum ipso vnum facere posset: sed intensio formarum nō potest esse ex appositione seu compositione graduum incompossibilium vnum facere / non valētiuꝫ simul esse: quia impossibilis est compositio taliuꝫ. ģ ⁊c. ¶ Confirmatur. qꝛ aut gradus posterior qui est vt dicitur ꝑfectior q̄ prior est ipso compositior vel non sed est eque simplex. sed non potest poni ꝙ sit compositior: qꝛ albedo non potest poni composita nisi ex diuersis partibus seu indiuiduis albedinis: qualem compositionē vꝫ ex talibus indiuiduis / dicunt esse impossibilem ponētes ꝙ adueniēte gradu seu īdiuiduo albedinis posteriori corrumpitur prior gradus. si enim ex plurib⁹ eiusdem rationis gradibus seu indiuiduis compositionem esse possibilem concederent / corruptionem prioris ꝓpter aduentum posterioris non ponerent. ergo relinquit̄ ꝙ oportet ponere illo supposito gradum posteriorem lꝫ priori ꝑfectiorem esse eque simpliceꝫ cum ip̄o. ex quo sequitur propositum: vꝫ ꝙ forma nō intenditur ꝑ appositionem graduum nec est intēsior qꝛ compositior quia nulla est composita: sed quelibet est eque simplex. ¶ Ex p̄dictis duabus cōclusionibus apparet falsitas ⁊ improbabilitas opinionis p̄dicte dicentium formam p̄cedentem corrumpi ꝓpter sequentem. qm̄ cōstat ⁊ ad sensum apparet formam intensibilem continue fieri intensiorem ⁊ perfectiorem ꝑ cōtinuam appositionē graduum eiusdem rationis vt etiā argutum est in p̄cedenti articulo. eoꝝ que sunt eiusdem specifice rationis nullū est alio ꝑfectius nisi qꝺ est ipso compositi⁹: sed ista duo habet negare ista opinio vt appꝫ ex duabus conclusionibus supradictis. ergo ⁊c. ¶ Tertia conclusio. ꝙ quādo forma intensibilis intendit̄ seu ꝑfectior efficit̄ gradus p̄cedens non corrumpitur sed manet insimul cuꝫ sequente. ¶ Hec apparet primo corollarie ex p̄dictis. secundo qꝛ si gradus p̄cedens forme intēsibilis puta caloris corrumperetur ꝓpter aduentum sequētis / quero a quo agente: aut em̄ corrumpetur semꝑ ab eodem agēte a quo fuit ꝓductus / puta a calido: vel a cōtrario puta a frigido. sed non potest poni p̄mum qꝛ calidum non corrumpit calidū: sed ꝓducit ⁊ conseruat ip̄m. nec pōt dici ꝙ corrūpatur ab eius effectu: puta a gradu sequente caloris inducto / ꝓpter eandem rationeꝫ: qꝛ non magis illud calidum q̄ alterū qꝺ est eius effectiuum principium corrumpit calidum sed frigidum. nec potest dici secundo ꝙ corrumpatur ab agente contrario: qꝛ tale agens non est vt supponitur p̄ñs passo. ergo ⁊c. ¶ Tertio. qꝛ actus sequens habituꝫ non corrumpit ip̄m habitum quem supponit: sed ꝑ talē actum habit⁹ adquirit̄ aliquis vlterior gradus eius: alias habitus non adquireret̄ nec intenderetur successiue ꝑ diuersos actus: qꝺ ē falsuꝫ: ergo actus habitus ⁊ gradus p̄cedens ⁊ sequēs ipsius sunt insimul in eodem. quare ⁊c. ¶ Confirmat̄. quia ex vno actu non generatur totus habit⁹: sed si adueniente vltimo gradu habitus adquisito ꝑ vltimum actum eius corrumperet̄ totus habitus p̄cedens / ꝑ illum vnicum actum vltimum esset totus habitus post ipsum remanens adquisitus. ergo ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima conclusio est. ꝙ quando forma intensa remittit̄ nullus eius gradus nouiter generatur. ¶ Hec appꝫ p̄io. qꝛ vnum intensum non remittitur nisi ꝑ aliquod sibi cōtrarium / vt calidum ꝑ frigidū: sed vnū contrarioruꝫ nō est alicuius gradus alterius ꝓductiuum: sed poti⁹ corruptiuum: ergo calido frigidum remittente non ꝓducitur sed potius destruitur aliquis grad⁹ frigidi: nec ecōuerso producit̄ aliquis gradus calidi a frigido remissi. ¶ Secundo. qꝛ nulla forma remittitur: sed potius intenditur quando nouum indiuiduum eiusdeꝫ rationis secum sibi apponitur. ¶ Nec valet si dicatur ꝙ ꝑ hoc remitti dicit̄ qꝛ indiuiduum corruptum p̄cedens fuit ꝑfectius q̄ sit istud sequens nouiter generatum. Primo qꝛ vt dictum est vnum contrariorum non est alicui⁹ gradus alteri⁹ ꝓductiuum. Secundo. qꝛ diuersi grad⁹ forme intensibilis ⁊ remissibilis non sibi repugnāt: nec ꝑ consequens ꝓpter vnum oportet destrui alterum. quare ⁊c. ¶ Ad p̄mum illorum que superius sunt adducta ꝓ opinione alia / respondetur ꝙ terminus a quo intensionis forme non est gradus ipsius forme p̄cedens vt accipitur in minore: sed negatio seu nō esse forme sequētis. ¶ Sed contra hoc argui̊t primo. quia motus secundū philosophum est inter terminos positiuos. est em̄ a subiecto in subiectū: ergo negatio non potest esse termin⁹ a quo motus intensionis. ¶ Secundo. qꝛ forma precedens ꝑ se requiritur ad istū intēsionis motū: sed non potest requiri ad ipsum aliter q̄ vt terminus ꝑ se a quo ei⁹ ergo ⁊c. ¶ Ad ista respondetur ꝙ motus vt a mutatione distinctus est a subiecto affirmato in affirmatum nō sicut a ꝑ se termino a quo: sed sicut ab aliquo necessario requisito ad motum vt a mutatione distinctum. non em̄ motus vt a mutatione distinctus dꝛ esse nisi inter plura positiua receptibilia in eodē subiecto. non tamen alterum horum positiuorum oportet esse terminū a quo. Et quando dꝛ ꝙ forma p̄cedens ꝑ se requirit̄ ad istū intēsionis motū / concedit̄: sed tamen non vt terminus ꝑ se a q̄ eius / sed sicut aliquid coexistēs cū ipso termino a quo aptum natū facere vnum ꝑ se cū termino ad quē. quare ⁊c. ¶ Ad secūdum dicendum est ꝙ ex duobus in actu alterius rationis non fit vnum nisi alterū eoꝝ sit in potentia ad reliquū ⁊ informabile seu actuabile ꝑ ipꝫ. ⁊ de talibus tm̄ intendit loqui philosophus non auteꝫ de illis que sunt eiusdem rationis. ¶ Ad tertium concedo ꝙ idem subiectuꝫ non dꝛ simul magis ⁊ minus album. nec tamen ex hoc sequitur ꝙ in ip̄o non remaneat forma p̄cedens puta albedo remissa qua dicebatur antea min⁹. Et qñ additur in minori: ꝙ si in ipso maneret albedo remissa p̄cedens ⁊ alia sequens simul denominaretur magis ⁊ minus album: hec est falsa. qm̄ subiectuꝫ non dicitur minus album nisi qꝛ est tanta albedine ⁊ nō ꝑfectiori informatum. Unde esse minus album duo īportat. vnum positiuū: vꝫ habere albedinem minorem ⁊ aliud negatiuum: vꝫ non habere maiorem. ex quo sequitur ꝙ cū adueniente gradu albedinis posteriori albedo sit ꝑfectior in subiecto q̄ prius / ꝙ subiectum ip̄m non potest dici tunc minus sed magis album lꝫ eadem albedine qua antea informatum. ⁊ hoc modo philosophus vocat. v. physi. magis album ⁊ minus album esse contraria: non ꝙ ista importent aliqua incompossibilia cum dicant indiuidua eiusdem specifice rationis: sꝫ ꝓpter diuersos modos denominationis ipsorum ⁊ incōpossibiles supradictos. quare ⁊c. ¶ Ad quartum ⁊ vltimū si teneatur communis opinio de quātitate: videliceꝫ ꝙ sit res distincta realiter a re quāta / est diff cile vel forte impossibile respondere. tenendo autem ꝙ non est res distincta apparet solutio ex dictis in articulo p̄cedenti hoc em̄ supposito falsum est illud qꝺ assumitur qñ dicit̄ ꝙ consimiliter est dicēdum de intensione forme intensibilis ⁊ de augmento seu extensione quantitatis molis. quare ⁊c. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio appꝫ solutio ex p̄dictis ī primo articulo q̄stiōis.

Quarto & vltimo quātū ad istā distinctionem quero. vtrum charitas vł alia quecūq̄ forma intensibilis summa sit possibilis. ¶ Et videt̄ ꝙ sic. qꝛ infinitū est summū sed charitas ⁊ alia omnis forma intensibilis potest fieri infinita. ergo ⁊c. ¶ Minor ꝓbatur. qꝛ qꝺ est indeterminatū ad certū numeruꝫ indiuiduoꝝ potest stare cū infinitis. cum enim oīa finita sint determinata: per consequens qꝺ non potest stare cuꝫ infinitis est determinatū ad finita: sed forma intensibilis ⁊ remissibilis: puta albedo sicut ⁊ omnis alia species ē indeterminata ad certum numerū indiuiduoꝝ: ergo potest eē cum infinitis: sed īfinita vnita cōstituerēt vnā formā accidentaliter īfinitam. ergo ⁊c. ¶ Cōtra. qꝛ nihil ē summū cui pōt fieri alterum equale: sed cuicūq̄ charitati vel alteri forme ītensibili possibili posite in esse potest fieri alia similis et equalis siue illa in esse posita sit finita siue etiam infinita. ergo ⁊c. ¶ Responsio. vbi sic procedam. Primo em̄ excludam opinionem vnam. Secundo dicam aliter ad questionem.

Quantum ad primum: opinio excludenda est aliquoꝝ dicentium ꝙ potest vtiq̄ de⁹ facere charitatem seu gratiam ⁊ quācūq̄ aliam intensibileꝫ formam summā. ¶ Hec aūt probatur primo. qꝛ aut ascēdendo a forma intensibili imperfectiori ad ꝑfectiorē est status ad sup̄mam ⁊ summe perfectā possibileꝫ aut nō. sed non potest poni secūdū. qꝛ tunc sequeretur ꝙ eēt aliqua forma possibilis q̄ in infinitum excederet istam puta albedinē imperfectā: ⁊ tunc illa eēt infinita. quanto em̄ albedo superior magis excedit istam inferiorem imperfectam tāto ē perfectior: ⁊ ita ꝑ consequēs q̄ excedit ipsam in infinitū est īfinita: sed infinita est impossibilis ergo ⁊c. ¶ Secūdo. qꝛ illa charitas vel albedo ē sūma vt hic sūmū accipit̄ q̄ nulla ē possibilis superior: sꝫ talis charitas vel albedo est possibilis. ergo ⁊c. ¶ Minor ꝓbatur. qꝛ deus potest creare tantā charitatem vel albedinē quanta est possibilis: sed charitate in esse posita tāta quanta est possibilis fieri / nō potest aliqua alia esse maior. nulla em̄ charitas creata est tanta quanta ē creabilis qua alia perfectior est possibilis. ergo ⁊c. ¶ Tertio. qꝛ in finitis non est processus in infinitum: sed gradus forme intensibilis sunt finiti: nō em̄ forma aliqua ītensibilis est possibilis infinita: ergo ascēdēdo a forma intensibili imperfecta ad ꝑfectiorem non est ꝓcessus ī infinitū: ⁊ ꝑ consequēs est in ꝓcessu hm̄ōi dare statū: sed non potest eē status nisi in forma sup̄ma ⁊ summe perfecta qua nulla alia perfectior pōt esse. ergo ⁊c. ¶ Quarto. qꝛ deus potest facere tantam charitatem vel aliam quācūq̄ intensibilem formā quanta est receptibilis in subiecto. nulla em̄ forma accidentalis in subiecto nō receptibilis est possibilis: sed in subiecto non est receptibilis forma accidentalis quantecūq̄ ꝑfectionis: ģ nec est possibilis nisi determinate ⁊ certe ꝑfectionis. ex quo sequit̄ ꝓpositum: vꝫ ꝙ ē possibile dare ipsam summā qua vꝫ non est alia eiusdeꝫ rationis ꝑfectior possibilis ¶ Contra opinionē istā arguitur primo sic. illa forma intensibilis non est summa qua alia est possibilis ꝑfectior. sed quacūq̄ data alia potest fieri perfectior. ergo ⁊c. ¶ Minor probat̄. qm̄ nulla albedo vel alia quecūq̄ forma intensibilis potest poni in esse cui non possit fieri alia similis ⁊ equalis: sed illi alteri equali potest addi gradus vlterior eiusdem rationis: cū omnia indiuidua forme intēsibilis sint vnibilia: ⁊ quanto plura talia vniuntur tanto ꝑfectior forma constituitur vt dictuꝫ est in alia questione: ergo illa forma secūda cum sit prima cōpositior erit ea ꝑfectior. quare ⁊c. ¶ Confirmat̄. qꝛ nulla forma ītēsibilis pōt esse sūma sicut nec quātitas augmētabilis pōt eē maxīa nec diuisibilis minima. oīe em̄ intēsibile pōt fieri ꝑfecti⁹: ⁊ extēsibile mai⁹: ⁊ diuisibile min⁹: sꝫ nulla charitas vł albedo ē possibił nisi ītēsibił hoc ē q̄ alia nō sit ꝑfectior possibił. ģ ⁊c. ¶ Minor ꝓbat̄. qꝛ oīs forma possibilis ē finita. nō em̄ vt etiā cōcedit opinio supradicta / pōt fieri albedo nec charitas vel aliqua forma alia infinita: sed sicut quātitas finita molis efficit̄ extensior ex appositione quantitatis: nec potest fieri quātitas finita sic magna que nō possit maior fieri cū possit pars aliqua sibi addi vel sine appositione aliqua ꝑ rarefactionē amplius extēdi: ita quantitas finita virtualis puta albedo finite perfectionis potest effici ꝑfectior ex appositione alterius albedinis cōsimilis seu equalis vel etiā minoris ꝑfectionis / nō sic ītelligendo ꝙ albedo precedens sit perfectior ꝓpter sequentem: sed ꝙ ex sequente ⁊ precedente efficitur aliq̄ perfectior q̄ esset precedens antea per se sumpta. quare ⁊c. ¶ Preterea ad idē arguitur. quia cuicūq̄ enti creabili in esse posito potest fieri ens alterum simillimum:

sed ei cui nihil potest esse equale / nec summe simile. ergo cuicūq; enti possibili posito in esse potest fieri alterū equale. que quidem plura entia equalia si sunt speciei intensibilis inductiua / sunt vnibilia: ⁊ per consequens ꝑfectionis constitutiua eorum quolibet ꝑ se sumpto: nec ꝑ consequens eorum aliquod fuit summū. ꝙre ⁊c. ¶ Cōfirmatur. qz nulla albedo vel alia quecūq; forma intensibilis potest fieri cui nō possit addi alia eiusdem rationis specifice: ergo nulla potest fieri summa. ¶ Cōsequētia est euidens. qz nulla forma intensibilis cui potest addi alia eiusdē ratiōis / est summa: cuz ex illa forma addita ⁊ ex alia ꝓcedente constituatur forma ꝑfectior ꝙ esset prior antea ꝑ se sumpta. ergo ⁊c. ¶ Ad rationē ꝓpinione ꝓdicta apparebit euidētius solutio ex dicēdis in sequenti articulo. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum vbi dicēdum

est aliter / est sciendum ꝙ hic nō accipit summū simpliciter: qz sic solus deus est summus: sed accipit summum in tali specie albedinis vel charitatis vel cuiuscunq; alterius speciei intensibilis. Et hoc modo indiuiduū aliquod in aliqua specie esse summuz / potest dupliciter intelligi: vez positiue / sic intelligendo ꝙ sit ꝑfectius omni alio indiuiduo possibili eiusdez speciei. vel negatiue: sic intelligendo ꝙ nullum alterum possit eē eo perfectius sed equale. ¶ Hoc ꝓmisso pono quatuor conclusiones. ¶ Prima est. ꝙ quacūq; charitate vel omni alia forma intensibili posita in esse deus potest facere ꝑfectiorem in infinitū. ¶ Hec sequit̄ ⁊ apparet ex dictis i primo articulo contra opinionem ibi excluſaz. qm̄ vt ibi est argutum cuicūq; forme intensibili potest alia eiusdem rationis addi / ex qua cum priori efficitur forma perfectior ꝙ esset antea sola prior. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. qm̄ aut ē in ista vnione possibili diuersorum eiusdem rationis indiuiduorum ꝓcessus in infinitum: aut est dare statum in forma aliqua sic ꝑfecta ꝙ non potest aliqua alia ipsi addi. Sed non potest poni secūdum. qm̄ nō minus vnibilitas est passio ⁊ proprietas omnis forme intēsibilis ⁊ cuiuslibet sui indiuidui possibilis ꝙ risibilitas hois: ꝙ sicut non potest esse aliquis homo singularis non risibilis: ita nec potest esse indiuiduum alicuius forme intensibilis alteri possibili non vnibilis: cum em̄ omnia albedinis indiuidua vel charitatis sint eiusdem specifice rationis / si aliquod esset possibile alteri nō vnibile quodlibet esset tale. sicut si aliquis homo singularis non esset risibilis / nec aliquis aliorum. ergo relinquitur primum vez ꝙ in hmōi possibili vnione talium indiuiduorū eiusdem rationis est processus in infinituz: sic intelligendo ꝙ num ꝙ est deuenire ad formam aliquaz talem cui alia non sit vnibilis: ꝙ quolibet indiuiduo vnibili alteri eiusdem rationis potest eē aliud ꝑfectius eiusdem speciei intensibile: puta illud quod pōt ex talibus plurib⁹ vnitis constitui. semper enim compositum in talibus est ꝑfectius quolibet componentium ꝑ se sumpto: cum indiuiduum forme intēsibilis quanto compositi⁹ tanto sit ꝑfectius vt dictum fuit superius. ergo ⁊c. ¶ Secūda cōclusio est. ꝙ summa charitas vel albedo vel alia quecūq; forma intensibilis est impossibilis. ⁊ hoc accipiendo summum vel positiue vel etiam negatiue. ¶ Hec appet ⁊ sequitur corollarie ex ꝓma predicta. qm̄ illud indiuiduum non potest esse summum positiue nec etiam negatiue quo potest fieri alterum perfectius eiusdem cū eo specifice rationis: sed secundum conclusionem predictam nullius forme intensibilis potest fieri aliquod indiuiduum sic ꝑfectum: ꝙ non possit fieri alterū eiusdem rationis eo perfectius. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. qz sicut nulluz extensiue quantum est maximum quo posset esse maius / nec minimum quo potest esse minꝰ: ita nec aliquod indiuiduum intensiue perfectum potest eē supremum seu summe perfectum quo potest fieri perfectius intensiue: sed quocūq; indiuiduo forme intensibilis in esse posito ⁊ quantūcūq; ꝑfecto potest alterum eiusdem rationis fieri perfectius. ergo ⁊c. ¶ Ex hoc cōcludo corollarie primo. ꝙ nullum tale forme indiuiduū potest fieri infinitum. Secundo ꝙ licet gratia aīe Christi sit summa tam positiue ꝙ negatiue respectu omniuz aliarum de facto existentium: non est tamen aliquo modo summa respectu gratiarum fieri possibilium absolute. ¶ Primum apparet. qm̄ nullum indiuiduum intēsiue perfectum quo potest fieri perfectius alteruz eiusdē rationis secū est summum nec formaliter infinitum: sed vt supra ꝓbatū est / quocunq; indiuiduo forme intensibilis in esse posito potest fieri perfectius alterum eiusdez rationis secum: ergo nullum potest fieri formaliter infinitum. ¶ Confirmatur. qz cum indiuiduum forme intēsibilis non sit alio perfectius vt dictum est in alia q̄stione superius / nisi quia est eo compositius: ꝙ consequens si aliquod posset fieri infinitū illud in se ꝓtineret actualiter ⁊ includeret indiuidua eiusdem rationis partialia numero infinita: sed fieri indiuidua infinita est impossibile. non enim deus potest facere tot indiuidua q̄n possit facere adhuc plura. illa autez indiuidua non sunt numero infinita sed finita quibus possunt addi alia: ⁊ per cōsequens possunt esse plura ꝙ ipsa. quare ⁊c. ¶ Secūdum corollarium sequitur ex ꝓdicto. qm̄ Iz gra anime Christi sit perfectior intensiue gratia cuiuslibet aliozuz non tamen est impossibile aliam ei equalem fieri ⁊ maiorem. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. qz gratie anime Christi posset alia eiusdem rationis addi: ergo ⁊ alia gratia ea perfectior potest fieri. ¶ Consequētia appet ex ꝓdictis tam in ista ꝙ in alia questione. ¶ Tertia cōclusio est. ꝙ quātūcūq; q̄cūq; indiuiduo forme intensibilis ineē posito possit fieri alterum ꝑfectius in infinitum / non tamen ex hoc sequitur ꝙ sit possibile fieri ens aliquod infinitum. ¶ Hec ꝓbatur. qm̄ effectu producto semp existente finito ⁊ limitato est in infinitum ascendere ad ꝑfectiorem effectum: ergo ex isto ascensu ab imperfectiori ad perfectius in infinitum non sequitur nec habetur ꝙ sit possibilis effectus aliquis infinitus. ¶ Consequentia est euidens. qz ex quo effectus ꝓductus semper supponitur esse finitus: quo non obstante est ab ipso ad perfectiorem in infinitum ascensus: ergo non est ex tali processu in infinituz ponendus effectus aliquis infinitus. ¶ Antecedens ꝓbatur. qz si ascendendo ab effectu producto finito ad perfectiorem / puta ab albedine remissa siue intensa tamen finita ad intensiorem / esset stat⁹ ad aliquam finitam summā / hoc esset qz nulla albedo alia posset fieri nisi illa. Hoc appet. qz si alia ab illa eēt possibilis esset ipsi vnibilis: ⁊ per consequens esset alia ꝑfectior possibilis: nec in ipsa ꝙ consequens esset stat⁹: ꝙ hoc vez fieri aliquā albedinē post quā n̄ possit fieri alia est impossibile. nec em̄ deus pōt facere vnicam nec plures tot albedines ꝙ non sint adhuc possibiles fieri eis plures. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. qz esto ꝙ impossibile ꝙ deus faceret talia hmōi indiuidua numero infinita / puta infinitos calores / adhuc possent fieri plures. ex quo sequitur ꝙ infiniti nō sunt possibiles. ¶ Ꝯ ꝓbat. quoniam deus non potest facere aliquod calidū cui repugnet calefacere: sicut nec hominem cui repugnet ridere: ergo omnis calor a deo ꝓductus vel producibilis est caloris alterius productiuus quia calefactiuus: sed si essent calores infiniti a deo producti nullus illorum posset producere aliquem aliorum cum quilibet poneretur a deo esse productus: ergo omnes calores hmōi infiniti

essent ꝓductiui caloꝝ aliorum scōm numerū a seipsis ex quo sequitur propositum: vez ꝙ deꝰ non potest facere tot talia indiuidua quibus plura non sint possibilia fieri etiam per naturam: esto per impossibile ꝙ fierent infinita: ⁊ multo minus seu euidentius si indiuidua oīa in esse producibilia ponātur esse finita. ex quo habetur intentum: vez ꝙ ab effectu ꝓductiuo semper finito ad ꝑfectiorem effectum Iz semper finitum est possibilis ꝓcessus i infinitum: sicut a paucioribus ad plura secūdū numerum semp tamen finitum. qm̄ cum quecūq; ⁊ quot cūq; indiuidua forme intensibilis sint vnibilia ⁊ quāto vniuntur plura tanto constituatur ex eis forma magis ꝑfecta / ꝙ consequens si in multitudine indiuiduoꝝ possibilium talis forme nō est status / nec in perfectione alicuius indiuidui intensiua. quare ⁊ cet. ¶ Preterea arguo sic ad idem. non magis qz quocūq; effectu quātūcūq; ꝑfecto est possibilis alius perfectior in infinituz / sequitur ꝙ sit dare effectum aliquem infinitum ꝙ qz cōtinuū est diuisibile i infinitū ⁊ semper in partes minores / sequitur ꝙ sit dare aliquam minimaz eius partem: vel ꝙ sit deuenire ad continuum maximum seu extensiue infinitū / qz ipsum est augmentabile seu extensibile in infinitum: sed vt hic suppono ex dicendis in secundo cōtinuū est semper extēsibile ⁊ minorabile qz diuisibile semper i partes minores in infinitum: nec tamen est possibile aliquod continuum infinitum: nec minimum cum quodlibet cōtinuum sit diuisibile. nullum aūt diuisibile potest esse minimum. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. qz ꝓis non interimit antecedens: sed si effectus aliquis infinitus eēt possibil⁹ / ꝓcessus in infinitū ab effectu iperfectiori ad ꝑfectiorem semper ascendendo versus superius videretē impossibilis vel saltēnō sic esset euidens sicut est ponēdo omnem effectum possibilem existere finitum: ꝙ ascēsus ab effectu imperfectiori ad perfectiorem i infinituz non infert effectum aliquem esse possibilem infinitum: sed magis contrarium vez ꝙ nullus est possibilis effectus nisi tm̄ finitus. ¶ Minor apparet. qm̄ licet oīa albedine finita possit fieri alia perfectior: nec ꝙ cōsequēs possit esse status in aliqua albedine sic finita: non tamē albedine infinita videtur posse fieri alia perfectior: sed ascendendo ab imperfectiori ad perfectius in illo videtur esse status quo aliud nō est possibile ꝑfectius: ergo cum ad albedinē positam vel poni possibilem infinitaz videatur sequi status in ascendendo ad ꝑfectius / ꝙ consequens ex opposito vez ex processu in infinitum in tali ascensu ad perfectius non sequitur ꝙ sit possibilis effectus aliq̄s infinit⁹. ¶ Ex hoc appet quō sit debile imo nullū fundamentū cui innitit opinio supradicta: que videlicet ponit statū esse in aliquo indiuiduo forme intensibilis summo Iz finito ⁊ vltimate perfecto. qz alias eēt possibilis effectus talis aliquis infinitus nisi esset status ad aliquem summum ⁊ vltimate perfectuz. hoc em̄ non sequitur: sed magis contrarium vt superius est probatum. quare ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima cōclusio est. ꝙ oē possibile continuum est finitum: nec per consequens est possibile aliquod esse summum seu maximum quo non possit maius fieri extensiue. ¶ Hec probatur ꝙ ꝓdicta. qm̄ nullum potest fieri continuum ita magnum quo nō possit fieri maius: ergo nullum est possibile infinitum. ¶ Consequntia est euidens. Antecedens ꝓbat. qm̄ sicut omne continuum possibile est diuisibile in minus ita et augmentabile seu extensibile amplius per rarefactionem vel per alicuius alterius cōtinui appōnē. ¶ Nec valet qō hic dicunt aliqui. ꝙ continuum infinitum i lōgum nō haberet aliquod extremum: nec ꝙ consequens posset aliquid ipsi addi per cuius appositionem efficeretur maius. qm̄ tale continuum infinitum posset diui

di: quo diuiso posset vtriq; eius parti addi aliud continuum tante longitudinis quante fuit ipsum totum antea ꝙ diuisum: cum nullum continuum sit possibile cui non posset fieri alterum equale vel saltem maius ꝙ sit pars alia per se sumpta: sed tale constitutum ex altera parte illius continui diuisi ⁊ ex alia maiori parte alia diuisa esset maius illo primo ꝓtinuo ex predictis. vnde nūc diuisis partibus antea ꝓstitutis: ergo illud primum continuum non ꝑfuit infinitum. quare ⁊c. ¶ Sed sunt hic dubia. ꝓmū est: an continuū absq; alicuius appositione ex sola ꝓtium eius rarefactione sit augmētabile seu extensibile in infinitum. Secūdum: an subiectum determinet sibi formam in ipso receptibilem vt anima charitatem ⁊ corpus albedinem secundum aliquem certum ⁊ determinatum perfectionis gradū / an non: sed possit recipere ipsam quantūcūq; perfectā: ⁊ ꝙ consequens semper perfectiorem in infinitum: sicut et semper in talibus est ascensus ab imperfectiori ad perfectius vt probatum est superius. ¶ Ad primum videtur probabiliter esse dicendum ꝙ non. immo in tali extensione que fit ex sola continua rarefactione est statꝰ quia alias sequeretur ꝙ corpus quantūcūq; pue quantitatis vt faba vel vna scintilla ignis posset absq; aliquo sibi inherente appositio tantum rarefieri ⁊ extendi ꝙ non posset in toto vniuerso recipi. hoc autez videtur omnino ridiculum. quare ⁊c. ¶ Ad secundum videtur esse dicendum etiam ꝙ subiectum nullam formam i eo receptibilem sibi determinat secundum aliquem certū magnitudinis siue perfectionis gradum: sed ꝙ tante perfectionis forma accidentalis intensibilis est in subiecto receptibilis quante ipsa est fieri possibilis. ⁊ ita sicut ipsa potest in infinitum perfectior fieri sic ⁊ semper in infinitum perfectior in subiecto recipi. qm̄ nulla forma accidentalis in subiecto nō receptibilis / est possibilis: sed si forma accidētalis posset fieri tante perfectionis ꝙ ipsi repugnaret recipi in subiecto / hoc necessario sequeretur. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia forme eiusdē rationis sunt receptibiles in eodem subiecto: sed oīa indiuidua forme intensibilis ascendendo ab iperfectiori ad perfectius sunt semper eiusdem rationis. nulla eē albedo quantūcūq; perfecta ⁊ intensa potest fieri que sit alterius rationis ab albedine imperfecta: ergo i eodem subiecto in quo potest recipi albedo imperfecta ⁊ alia quantūcunq; perfecta. quare ⁊c. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad primum illorum que pro opinione excludēda in precedēti articulo adducūtur / apparet ex dictis ꝙ falsum accipit in minore quando dicit: ꝙ nisi ascendendo a forma imperfectiori ad perfectiorem esset status in aliqua summa finita ⁊ vltimate perfecta / eēt aliqua possibilis que excederet aliam inferiorem in infinitum: que quidez ꝓ consequens esset formaliter infinita hoc eē nō sequit̄. qm̄ vt superi⁹ est probatū ex tali ascēsu ad perfectius non sequitur ꝙ possit accipi infinitum nec per consequens ꝙ possit aliquis effectus fieri alioz inferiorem eiusdem rationis in infinitum excedens Iz semper finite. non enim quia deus potest facere oī charitate creata aliam perfectiorem: sequitur ꝙ possit facere infinitam: nec ꝙ ons aliquā ab alis in infinitū distantē immo hoc consequens videtur interimere vt dictū fuit supius istud suppositū. si enim deus potest facere charitatem in infinitum aliam excedentem: ⁊ per ꝙsequens infinitam: ergo non quacūq; creata potest facere aliaz perfectiorem cum nulla videatur posse fieri perfectior finita. quare ⁊c. ¶ Sed contra hoc arguitur. quia qualibet charitate finita potest fieri charitas maior: Iz nulla charitas finita est maior omni charitate finita: ergo charitas infinita est possibilis. ¶ Ad hoc respondetur

ꝙ vtraqꝫ premissarum est vera: non tamen sequitur nec est vera conclusio ex eis illata. sicut enim non sequitur deus potest facere aliquem diem post omnem diem: sed nullus dies distans finite potest fieri post omnem diez: ergo potest facere post omnem diem alium diem in infinitum distantem: ita nec in proposito sequitur conclusio propter defectum consimilem vtrobiqꝫ. quoniaꝫ maior que dicit ꝙ omni charitate finita potest fieri charitas maior/est vera ipsa charitate supponente cõfuse nõ determinate pro aliqua charitate. in conclusione autez illata que est ꝙ potest fieri charitas infinita/charitas supponit determinate. ⁊ ideo quia variatur suppositio non sequitur conclusio. ¶ Confirmatur. qꝛ ista oĩ charitate finita potest fieri maior est vera qꝛ q̄libꝫ singularis est vera: vt ꝙ ista charitate finita põt fieri maior ⁊ ista alia maior ⁊ sic de q̄libet aliarũ: ⁊ ideo sicut q̄libet hoĩe singulari ꝯcurrẽte est hec vera oĩs hõ currit: ita ⁊ ista oĩ charitate finita potest fieri maior lꝫ sit vera tamen hec est falsa aliqua charitas determinata põt fieri maior omni charitate finita. nulla enim charitas signata potest esse maior oĩ charitate possibili finita. sicut enim quelibet singularis prime vlis videlicꝫ huius oĩ charitate finita potest fieri maior/est vera: ita ⁊ quelibꝫ singularis istius aliqua charitas potest fieri maior oĩ charitate finita/est falsa. quia quacunqꝫ charitate signata demõstrata de ipsa nõ est verum dicere ꝙ sit maior oĩ charitate finita. vnde sicut non sequitur: post quãlibet diuisionem continui potest fieri diuisio: ergo post omnẽ diuisionem potest esse diuisio: ita nec sequitur in ꝓposito sic arguendo. omni charitate finita potest fieri maior ergo potest fieri maior aliqua charitas omni charitate finita. sicut nec sequitur. oĩs homo est aliquod aĩal. ergo ꝯuerso aliquod animal est omnis homo. quare ⁊c̃.

¶ Ad secunduꝫ apparet ratio similiter ex predictis ꝙ talem accipit in minore. ¶ Ad ꝓbationem quando dicitur ꝙ deus potest creare tantam charitatem quanta est possibilis: Dico ꝙ falsum est sic intelligendo ꝙ nulla alia ꝑfectior sit possibilis illa quaꝫ põt creare. nulla enĩ charitas est creabilis qua alia perfectior sit impossibilis. qm̃ sicut deꝰ non potest facere tot charitates q̄bus non possit facere adhuc plures/ita nec potest facere aliquam charitatem imperfectam qua non possit facere aliam perfectiorem vt superius est ꝓbatum. ergo ⁊c̃.

¶ Sed contra. qꝛ tantam charitatem potest deus creare quãta est ab ipso creabilis: sed nulla charitas ẽ possibilis maior illa que est a deo creabilis. ergo ⁊c. ¶ Cõfirmatur. qꝛ cuꝫ deus possit creare tantam charitatem quantã potest creare: ergo hec ẽ possibilis deꝰ creat tãtam charitatem quantam potest creare: sed tali charitate nõ potest aliqua alia esse maior. ergo ⁊c. ¶ Ad primum potest concedi vtraqꝫ p̄missarum: quia nec cõclusio que ex eis sequitur est in aliquo contra dicta. lꝫ eĩ deus possit creare tantam charitatẽ quãta est ab eo creabilis/⁊ nulla alia maior sit possibilis/ex hoc nõ sequit̃ ꝙ de facto aliqua summa qua maior non possit fieri possit a deo creari: cũ nec talis sit possibilis vt probatũ est. quare ⁊c. ¶ Ad ꝯfirmationẽ dico ꝙ licꝫ hec sit vera de possibili. deus potest creare tantam charitatem quantam potest creare: qꝛ idem predicat̃ hic de seipso: nõ tñ hec est vera de inesse: deus creat tantam charitatẽ quãtam potest creare. immo est impossibile ipsuꝫ creare de facto tantam charitatem quantam potest de possibili: cum quãtacũqꝫ creata possit creare maiorẽ. sicut enim est impossibile continuum esse de facto tantum diuisuꝫ quantum est diuisibile de possibili: ita ⁊ charitatem eẽ tante perfectionis de facto quãte est possibilis. q̄re ⁊c.

¶ Ad tertium quando dicitur ꝙ in finitis non est processus: Dicendũ ꝙ hoc est falsum: nec eĩ in cõtinuo sunt partes actualiter infinite: sed finite: quo non obstante ipsum est diuisibile in infinitum: ⁊ ideo licet gradꝰ forme intensibilis possibiles sint finiti non est tamen ĩ eis status. nec quia tales gradus infiniti sunt impossibiles ex hoc sequitur ꝙ sit in eis status sed magis contrariũ vt in precedentibus est probatuꝫ. quare ⁊c. ¶ Ad quartum ⁊ vltimum apparet ex dictis ꝙ falsum est qđ accipitur in minori. vt eniꝫ dictum est/omnis forma accidẽtalis quantecũqꝫ perfectionis est in subiecto aliquo receptibilis. quare ⁊c. ¶ Ad rationem in principio apparet ex dictis ꝙ minor est falsa que dicit ꝙ forma intensibilis potest fieri infinita. ¶ Ad probationem apparet etiam ꝙ falsum accipit quando dicit ꝙ indeterminatum ad certum numerum indiuiduorum potest stare cũ infinitis. deus enim est indeterminatus ad producẽduꝫ certum numerum effectuum cum nõ possit tot producere q̄n possit ꝓducere adhuc plures sicut etiaꝫ ⁊ qđlibet agẽs creatum nec tñ potest producere infinitos. Continuũ etiã est indeterminatũ ad certũ numerũ diuisionuꝫ nec enim potest diuidi tot diuisionibus nec in tot partes quin possit adhuc diuidi amplius: non tamẽ potest esse diuisum infinitis diuisionibus nec in partes etiaꝫ infinitas. Ipsum etiam cõtinuum est indeterminatum ad certam magnitudineꝫ ⁊ paruitatem: nec tamen potest fieri maximum nec minimum: cũ omni continuo quanto possit fieri maius ⁊ minus vt dictum est superius. quare ⁊c̃.

Circa distinctionem decimãoctauã ĩ qua magister postꝙ determinauit de processiõe tẽporali spiritus sancti ostẽdit quõ spiritus sanctus vt temporaliter missus dicitur donum seu datum in quo alia condonant̃: quero primo. vtrum donum sit spiritui sancto ꝓprium eius a personis aliis distinctiuum. ¶ Et videtur ꝙ sic per magistrum dicentem in litera ꝙ ipse spiritꝰ sanctꝰ dicitur donũ ex proprietate quã habuit ab eterno. vnde ⁊ ab eterno fuit donũ. sempiternum enim fuit donum non quia daretur sed quia processit a patre ⁊ a filio. sed qđ conuenit soli spiritui sancto ab eterno est ipsi ꝓpriũ eius ab omnibus personis aliis distinctiuuꝫ. ergo ⁊c. ¶ Contra. qꝛ sola spiratio passiua est proprietas spiritus sancti eius a personis aliis distinctiua: sed non magis passiua spiratio q̄ generatio actiua vel passiua dicitur esse donum. ergo ⁊c. ¶ Responsio. vbi sic ꝓcedam. Primo enim dicam ad q̄situm. ¶ Secundo soluam ad quoddã aliud dubiuꝫ. qđ quidem est: an ipse spiritus sanctus dicatur esse eo donum quo dicitur esse deus.

Quantum ad primum est sciendum ꝙ secundum philosophum quarto topi. donũ est datio irredibilis. est enim donum proprie sumptum datio liberalis ⁊ ꝑ consequens irredibilis. qđ enĩ dat̃ ratione alicuius reddendi non dat̃ liberaliter: sed precise illud qđ datur gratia recipientis. sicut nec recipiens liberaliter recipit nisi tñ recipiat grã ⁊ amore dantis nõ alicuius indigentie siue necessitatis. ex quo sequitur ꝙ amor est cui primo conuenit ratio doni: quoniam ⁊ amor est libere ab amante in amatum: ⁊ ab ipso vt a motiuo principio procedit omne aliud verum donum. ¶ Hoc premisso pono quantum ad istum articulum quatuor conclusiones. ¶ Prima est. ꝙ spiritus sanctus est ⁊ dicitur vere donum. ¶ Hec non potest probari aliter q̄ per auctoritates sanctorum: sed ipsaꝫ expresse ponũt sancti ⁊ doctores catholici vt apparet ꝑ magistrum in litera adducentem diuersas auctoritates sanctorum dicẽtiũ spiritum sanctum esse donum. ¶ Secunda cõclusio est. ꝙ spiritus sanctus dicitur donum vno modo proprie et alio modo non proprie sed appropriate. ¶ Hec appet. quoniam donum potest accipi vel pro amore vel etiam pro producto a volũtate. nõ enĩ amor dicit̃ produci magis q̄ essentia in diuinis. Si primo modo videlicet pro amore: sic spiritus sanctus dr̃ donum nõ ꝓprie sꝫ appropriate. dicitur enĩ spiritus sanctus appropriate amor sicut filius sapientia ⁊ pater potentia. Si autem secũdo modo accipiatur donum: vcꝫ pro ꝓducto ꝑ voluntateꝫ sic spiritus sanctus dicitur nõ appropriate: sed proprie donũ: nõ sic intelligendo ꝙ voluntas que dicitur spiratiua spiritus scĩ sit aliquid in re extra distinctum a memoria que dicitur generatiua filii: sed quia licet idẽ ĩ re sit generatiuũ ⁊ spiratiuum: ipm̃ tamen non est spiratiuum vt memoria sed vt voluntas: nec econuerso est generatiuũ vt voluntas sed vt memoria: sicut fuit in p̄cedentibus declaratum. hoc enĩ modo intelligendo spiritus sanctus tñ est productus ꝑ voluntatem: ergo ⁊ ip̄e solus non appropriate: sed ꝓprie dicitur esse donuꝫ. Et hoc est qđ vult Augusti. iiij. de tri. vbi vt magister recitat hic in litera/dicit ꝙ sicut natum esse est filio a patre esse/ita spiritui sancto donũ dei esse est a patre procedere ⁊ a filio. que verba Augustini exponẽs ip̄e magister subdit sic dicẽs. Hic apte ostẽditur ꝙ spiritus sanctꝰ donum est eo ꝙ procedit a patre ⁊ a filio: sicut filius eo est a patre ꝙ natus est a patre. quare ⁊c. ¶ Tertia conclusio est ꝙ donum altero p̄dictorum modorum acceptum est ꝓprietas personalis. nullo modo tñ loquẽdo ꝓprie potest dici proprietas constitutiua ꝑsone. ¶ Hec apparet quantum ad primã partem. qm̃ proprietas ꝑsonalis distincta non ab essentia sed ab oĩ alia persona nõ est aliud q̄ ꝑsona ipsa: sicut generatio passiua non est nisi filius nec actiua nisi pater nec spiratio passiua nisi spiritus ipse sanctus: sed donum vt altero p̄dictorum duorum modoꝝ acceptum/dicit tm̃ spiritum sanctum cum solus ipse sit ꝓductus ꝑ voluntatem sane intelligendo vt in p̄cedentibus est expositum: ⁊ donũ dicat tm̃modo tale ꝓductum. ergo ⁊c. ¶ Secunda pars: vcꝫ ꝙ non sit ꝓprietas constitutiua ꝓprie loquendo appet. qm̃ cum ꝑsona sit simplicissima non constituta magis q̄ cõposita: ꝑ consequens nihil est eius constitutiuũ magis q̄ cõpositiuũ/vt etiã pluries fuit in p̄cedentibus declaratũ. quare ⁊c. ¶ Confirmatur tota conclusio ꝑ magistrũ in litera sic dicentem. Nõ ea proprietate dicit̃ filius esse a patre qua spiritus sanctus. naꝫ filius dicit̃ esse a patre quia genitus ab eo: spiritus sanctus vero dicitur esse a patre ⁊ a filio qꝛ spũs sanctus est donum patris ⁊ filii: quia procedit ab vtroqꝫ. eo enĩ dicit̃ spiritus quo donũ ⁊ eo donum quo ꝓcedens. ergo cum secũdum magistrũ vt ex istis verbis eius appet/idem sit dicere spiritũ sanctum donũ esse qđ ipm̃ a patre ⁊ a filio procedere: consimiliter donum vt sic sumptum vcꝫ pro ꝓducto ꝑ voluntatem sicut ⁊ talis ꝓductio seu spiratio siue ꝓcessio passiua eterna esse dicitur ꝑsonalis proprietas seu persona. quare ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima conclusio est. ꝙ licet spiritus sanctus tantum dicatur donum preexposito modo sumptum/non tamen solus spiritus sanctus dicitur esse datus. ¶ Hec appet. quoniaꝫ omnis persona missa dicitur eẽ data. vnde cui conuenit mitti ⁊ dari. sꝫ mitti passiue cõuenit oĩ ꝑsone ꝓducte. nec enĩ spũs sanctus solus sed etiam filius dicitur esse missus: ergo ⁊ datus. ¶ Confirmatur ꝑ illud Esaie. ix. vbi dicit̃ de Christo ꝙ paruulus natus est nobis ⁊ filius datus est. Et si queras quare filius nõ potest dici donũ cum dicat̃ datꝰ ⁊ omne datum possit proprie dici donuꝫ: Ad hoc dicẽdũ est ꝙ non omne datũ potest dici nec est donũ ꝓprio modo sumptum. nec enĩ ꝓprie sumptũ donũ dicit̃ nisi amor vel aliquid ꝑ modum amoris hoc est ꝑ actum voluntatis ꝓductum. verbum autem diuinum nec est appropriate amor nec ꝓprie nec aliquo modo productum per modum amoris hoc est ꝑ actum voluntatis sed intellectꝰ: intelligendo hoc sicut predictum est supius. quare ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum vbi est videndum: an spũs sanctus eo dicatur donũ quo deus: est sciẽdum ꝙ spiritum sanctum dici eo donũ quo deũ/põt dupliciter intelligi. Vno modo ꝙ illud quo spiritus sanctus dicitur donum ⁊ deus simul sit idem ⁊ vnicum ĩ re extra totaliter indistinctum. Alio modo ꝙ sic spiritus sanctus sit eo donum quo deus ꝙ ista duo sint conuertibilia: vcꝫ esse donum ⁊ esse deum/ita ꝙ eo ipso quo aliquid est deus sequatur ꝙ sit donum ⁊ econuerso: modo quo secũdum Augustinum pater eo deus quo sapiens quia oẽ qđ est deus est sapiens: ⁊ econuerso oĩs sapiens sapientia increata est deꝰ. ¶ Hoc p̄misso pono quatuor conclusiones. ¶ Prima est. ꝙ secundum veritatem spiritus sanctus eo est donũ quo deus tam ꝓprie q̄ appropriate p̄mo modo p̄dictorum duorum modorum hoc intelligendo. ¶ Hec appet. qm̃ secundum veritatẽ vt hic suppono ex dictis in p̄cedentibꝰ/diuina essentia qua q̄libet ꝑsona dicitur esse deus est ab omnibꝰ ꝑsonis quarum tertia dicit̃ ꝓprie ⁊ appropriate donum ⁊ ab amore ac ab omni alio attributo indistincta totaliter in re extra: sed spũs sanctus dr̃ donum qꝛ talis ꝑsona sic producta: dicitur autem deus quia diuina essentia. ergo ⁊c. ¶ Secunda conclusio est. ꝙ secũdũ opinionẽ ponẽtiuꝫ relationem originis distingui in re extra ab essentia in diuinis/spiritꝰ sanctus nõ est p̄dicto p̄mo modo ꝓprie eo donum quo deꝰ. ¶ Hec appet. quoniam spiritus sanctus dr̃ ⁊ est donum ꝓprie vt a ꝑsonis aliis est distĩctꝰ. nec enĩ spiritus sanctus dicitur esse donuꝫ ꝓprie nisi qꝛ ꝓductus a voluntate vt supradictũ est: sed spũs sanctꝰ taliter ꝓductus est a spiratione indistinctus ⁊ idẽ secũ totaliter in re extra. ergo cũ spũs sanctus sit donum qꝛ talis ꝑsona sic ꝓducta: deus aũt qꝛ diuĩa essentia: ꝑ cõsequens si essentia est distincta a ꝓp̄etate relatiua et a ꝑsona qualibꝫ in re extra/alio spũs sanctus erit donũ ⁊ alio erit deus. ¶ Confirmatur. qꝛ sicut filius verbum ⁊ secunda ꝑsona ideꝫ dicunt/ita donũ ⁊ spiritus sanctꝰ. sed si ꝑsonalis ꝓprietas seu ꝑsona esset distincta ab essentia in re extra/alio in re extra tertia ꝑsona eẽt spiritus sanctus: sicut ⁊ secunda filius ⁊ prima pater: ⁊ alio earum quelibet esset deus. ⁊ sic etiam concedunt esse de facto omnes ponentes essentiam esse in re extra distinctam ab omnibus relationibus originis ⁊ ꝑsonis. ergo ⁊c. ¶ Tertia ꝯclusio est: ꝙ nec spũs sãctꝰ dicit̃ appropriate modo p̄dicto eo donuꝫ quo deus: sed alio ⁊ alio: secũdum opinionẽ ponentium attributa esse distincta a diuina essentia in re ex̃. ¶ Hec appet. qm̃ spiritus sanctꝰ dr̃ ⁊ est deitate deꝰ: donum aũt appropriate dicit̃ quia amor. sed secũdũ p̄dictã illorum opinioneꝫ amor sapiẽtia ⁊ alia attributa omnia sunt distincta ab ip̄a diuina essentia in re extra. ergo ⁊c. ¶ Quarta conclusio est. ꝙ nec secundũ veritatẽ nec scđꝫ opinionem aliquã catholicam spũs sanctus dr̃ eo donum quo deꝰ secundo mõ p̄dictoꝝ duoꝝ hoc intelligendo. ¶ Hec appet. qm̃ cõstat ꝙ non omne qđ est deus est donuꝫ ꝓprie nec etiã appropriate sumptũ: sed solũ ꝑsona ꝑ voluntatem ꝓducta vt dictum est supra. ergo eo modo quo est verum dictũ Au

gustini dicentis ꝙ pater eo deus quo sapiens nō tm̄ eo deus quo pater: qꝛ non om̄e qđ est deus est pater: est etiam verum dicere ꝙ spiritus sanctus non eo deus quo donū: cum nec omnis ꝑsona diuina sit donum sed tertia tm̄. ❡ Sic ad questionem. ❡ Ad rationem in principio apparet solutio ex predictis. quoniam vt dictū ē donū spiritus sanctus ꝛ passiua spiratio idem dicunt.

Secundo quero vtrum spiritus sanctus sit donū ab eterno/an ex tempore tm̄tum datum. ❡ Et videtur ꝙ ab eterno. qm̄ secundum August. v. de tri. ca. xvij. spirit⁹ sanctus exit a patre non quō nat⁹: sed quō datus. sed constat spūm sanctum esse a patre eternaliter emanantem. ergo ꝛc. ❡ Contra. qꝛ spūs sanctus nō datur nisi creature: sed creatura est temporalis nō eterna: ǧ ꝛ spūs sanctus nō eternaliter: sed tm̄ temporalit̄ fuit dat⁹. ❡ Responsio. vbi sic ꝓcedam. Primo em̄ inquirā q̄re tertia ꝑsona dicitur magis ꝙ̄ prima ꝛ ꝙ̄ secunda spūs sanctus cum constet quālibet ꝑsonarum esse spiritum sanctum. Secundo dicam ad quesitum.

Quantum ad primum cōstat ꝙ tertia ꝑsona non est in re magis spūs ꝙ̄ prima nec ꝙ̄ secunda nulla em̄ ꝑsonarū est corpus: sed q̄libet est equalr̄ spūs ꝛ equalr̄ sāct⁹. nō ē eī sanctior vna ꝑsonaꝝ ꝙ̄ alia: sꝫ q̄libet est sanctissima. Ex q̄ seq̄t̄ ꝙ hoc nomē spūs sanct⁹ est cōe trinitati ꝛ cuilibet ꝑsonarū. tota em̄ trinitas ꝛ q̄libet ꝑsona est spūs sanctissimus: quo tn̄ nō obstāte hoc nomē spiritus sanct⁹ appropriat̄ tertie ꝑsone. Cui⁹ rationem duplicem ponit beat⁹ Augustinus. ❡ Prima quaꝫ ponit. xv. de tri. ca. xxv. est ista. qm̄ spirit⁹ sanct⁹ ꝓcedit a patre ꝛ a filio: fili⁹ auteꝫ ipse a solo patre: ꝛ ideo ne mens humana aliquod indignum existimaret de tertia ꝑsona dicendo ipsam ꝓcedere ab vna ꝑsona vt a patre ꝛ ab alia vt a matre/nomē spirit⁹ sancti cōmune oībus ꝑsonis ipsi appropriatur ad opinionē hm̄oi remouendam. ❡ Secunda ratio est. quaꝫ ponit. vi. de tri. ca. xij. qm̄ pater ꝛ filius concurrunt ad spiritum sanctum producendum/ꝛ ꝑ ꝯn̄s connectuntur in ipso vt in principiato ab eis ꝓducto. ꝛ ideo qꝛ in eo cōnectunt̄ realr̄ attribuitur ipsi nomen eis commune vt vcꝫ in ipō pater ꝛ filius connectant̄ nominaliter seu verbaliter/ad insinuandū ꝙ in eo realiter connectunt̄. ❡ Hec de primo.

Quātum ad secūdum vbi est respōdēdum ad quesitum apparet scđm magistruꝫ in litera q̄d dicendum. qm̄ spiritus sanctus vt dicit magister in dist. ista/sicut ab eterno ꝓcedit/ita ꝛ ab eterno donū ē: nō qꝛ donetur a patre filio vel a filio patri: sed quia ab eterno ꝓcessit donabilis. ergo secundum magistrum lꝫ spirit⁹ sanctus dicatur eternaliter donum ꝛ donabile nō tamē datum. ❡ Confirmatur. quia cū spūs sanctus nō detur secūdū mētē magistri prī nec filio/nō restat ipm̄ dari nisi tm̄modo creature: sed constat creature non esse datū nisi temporaliter tm̄. ergo ꝛc. ❡ Hoc idē dicit Augusti. xv. de tri. ca. xviij. vbi vt magister recitat sic ait. Semꝑ spūs sanctus ꝓcedit ꝛ non ex tꝑe sed ab eternitate: sed quia sic ꝓcedebat vt esset donabilis/iā donū erat ante ꝙ̄ esset cui daretur. nam donū pōt esse etiam anteꝙ̄ det̄. donatum autem nisi datum fuerit nullo modo dici pōt. sempiternum ergo spūs est donuꝫ: temporaliter aūt datū. ergo ꝛc. ❡ Sꝫ cōtra hoc est illud qđ idem Augustinus dicit. v. de tri. ca. xvij. qđ posituꝫ fuit in pricipio. vcꝫ ꝙ spūs sanctus exit a patre non quō natus: sed quomō datus. ꝛ ideo non đr filius quia innatus est. ❡ Ad hoc pōt dici dupliciter. Uno modo ꝙ Augustin⁹ vocat hic datum ipꝫ donū qđ đr donabile ab eterno: vt sit sensus spūs sanctus non est a patre natus qꝛ nō ꝓcedit ab ipō modo nature: sꝫ est ab ipso vt donū hoc est ꝑ modū amoris ꝛ libere ꝑactū voluntatis/modo p̄expositio in precedētibus hoc intelligendo. ❡ Alio mō potest dici aliter. Ad cuius euidentiā est sciēdū ꝙ dupliciť pōt intelligi donū qđ est sanctus spiritus alicui esse datū. Uno modo in ꝑsona ꝓpria: vt vcꝫ spūs sanct⁹ dicat̄ datus ei in q̄ est scđm se ab illo a quo hꝫ ꝙ sit ī ipso. Alio mō ꝙ spiritus sanct⁹ dicat̄ esse datus eo mō quo đr esse missus: vcꝫ in aliquo effectu ipsi appropriato ac ipm̄ repn̄tante sicut in dist. xvi. fuit ꝓlixi⁹ declaratū. ❡ Hoc p̄missio dicendum est ꝙ accipiendo primo modo spūm sanctū dari ipse sanctus spūs est nō tm̄ donū sed etiam donū datum ab eterno: nō aūt secūdo mō nisi ex tꝑe tm̄. ❡ Primum apparet. qm̄ cōstat ꝙ cuꝫ quelibet ꝑsonarū sit in alia/spūs sanct⁹ est in filio ꝛ in patre: sed ab eodē a quo spūs sanct⁹ ꝓducit̄ habet ꝙ sit in qualibꝫ alia ꝑsonarū in qua est: ergo spūs sanct⁹ est in patre a filio ꝛ ab ipō prē in filio ecōuerso. quare ꝛc. ❡ Hoc mō est verū dictū Augustini supius recitatū: vcꝫ ꝙ spūs sanct⁹ exit a patre ꝛ etiā a filio nō quō natus sed quō datus: ꝛ ꝑ ꝯn̄s ꝙ est non ex tꝑe sed ab eterno datus sicut ꝛ donū. ❡ Sed contra hoc forsitā arguet̄ p̄mo. qꝛ tunc etiā pater diceret̄ dare spūm sanctū nō tm̄ filio: sed etiā sibiipsi: sicut ꝛ filius similiter sibiipsi nō tm̄ patri: cū spūs sanct⁹ ꝓducatur ab vtroqꝫ: ꝛ ꝑ ꝯn̄s ꝙ sit in vtroqꝫ habeat ab vtroqꝫ. ❡ Secundo. qꝛ tūc etiā consimilit̄ posset dici ꝙ fili⁹ est a prē quō datus: qm̄ filius est in spū sancto: ꝛ ita per ꝯn̄s potest ipsi dici datus: ꝛ non nisi a patre a quo solo est genitus. ergo ꝛc. ❡ Tertio. qꝛ ꝙ filius spiret spiritū sanctum qui đr esse donuꝫ/habet a prē: pater aūt spirat ipm̄: nec ꝙ spiret eū hꝫ a filio sed tm̄modo a seipso: ergo lꝫ pater possit dici dare spūm sanctū filio nō tn̄ prī filius econuerso. quare ꝛc. ❡ Ad primum potest dici vel ꝙ non est inconueniens cōsequens qđ infert̄: vcꝫ ꝙ pater ꝛ filius dent sibiipsis spūm sanctū. vel si est inconueniens/ꝙ non sequitur: qꝛ inter dantē spūm sanctum et illud cui datur oportet esse realē diuersitatē. quare ꝛc. ❡ Ad secūdum est sciēdū ꝙ lꝫ donū sit vel esse possit datuꝫ/nō tn̄ omne datū est necesse potest ꝓprie sumptū donum. cū donum ꝓprie sumptum sit amor vel ꝑ modum amoris ꝓductum. ꝛ ideo lꝫ filius dicatur dari: ꝛ ꝑ consequēs posset dici ꝓductus vt datus creature temporaliter vel etiam forte spiritui sancto eternaliter absolute non tamen tanꝙ̄ donū cum nec ipse sit donū nec ꝑ consequēs alicui donabilis tāꝙ̄ ipm̄. sed hoc modo sol⁹ spiritus sanctus dicitur donabilis vel donatus. quare ꝛc. ❡ Ad tertium concedi potest ꝙ quantum ad illud spiritus sanctus nō dat̄ vniformiter seu indifferenter patri a filio ꝛ filio a patre: sed tm̄ filio a patre. ꝛ non econuerso: vocando ꝑsonam dantem spūm sanctū illam solam que spirat ipm̄ a se ꝛ a qua habet ꝙ spiret eū ꝑsona alia cui dat̄. cū hoc tamē stat ꝙ alio modo vtēdo vocabulo potest dici ꝙ spūs sanctus datur tam filio a patre ꝙ̄ ēt ipsi patri a filio econuerso. ❡ Sic ergo apparet primū videlicet ꝙ illo p̄mo mō accipiendo spiritum sanctuꝫ dari potest dici ꝛ est datus ab eterno. ❡ Secundum videlicet ꝙ secundo modo non sit datus nisi ex tempore apparet. qꝛ nec hoc modo dat̄ nec est donabilis nisi tantummodo creature ītellectuali. sola em̄ ipsa est capax talis effectus sibi appropriati ac eius repn̄tatiui. q̄ mediante ipse spiritus sanctus dicitur dari. sed creatura omnis est temporalis. ergo ꝛc. ❡ Hoc modo intelligit magister in litera ꝛ Augustinus. xv. de tri. sanctum spiritum non eternaliter sed tantum temporaliter esse datum. ❡ Sic ad questionem. ❡ Ad rationes in principio apparet solutio ex predictis.

Circa distinctionem decimamnonam in qua magister premisso ꝙ equalitas omnium personarum diuinarū cōsistit in coeternitate magnitudīe ꝛ potestate: primo ostendit ipsarum personarum esse equalem magnitudinem per essentie indiuisionem: ꝛ secūdo ꝑ illam concludit earum circuminsessionem: quero de istis duobus/videlicet de personarū eq̄litate in magnitudine/ꝛ de earū circūinsessione. ❡ Quantum ad primū quero vtrum persone diuine sint equales perfecte in magnitudine. ❡ Et videtur ꝙ sic: quoniam omnia illa sunt eq̄lia quorū nulluꝫ est īpfectum. non enim inequalitas est nisi inter illa quorum alterum est ꝑfecti⁹ siue maius: ꝛ per consequens alterum imperfectum. sed nulla persona diuina est imperfecta sed perfectissima. ergo ꝛc. ❡ Confirmatur per illud Athanasij symboli/vbi dicitur ꝙ tres persone coeterne sibi sunt et coequales. ❡ Contra: quia cum secundum philosophum in predicamentis proprium sit quantitati secundum eam equale ꝛ inequale dici/equalitas ꝛ inequalitas tantum sunt in illis que sunt de genere quantitatis: sꝫ persone diuine nō sunt de genere quantitatis. ergo ꝛc. ❡ Responsio. vbi sic procedam. Primo enim excludam duplicem dicendi modum. Secundo dicam aliter ad quesitum.

Quantum ad primum primus modus dicendi hic excludendus est quorundam dicentium ꝙ inter personas diuinas est identitas similitudo ꝛ equalitas. quoniam licet in deo non sit ratio communis alicuius generis: est tamen in ipso ratio speciei aliquoruꝫ puta species qualitatis et etiam quantitatis. est enim in ipso essentia magnitudo ꝛ sapientia: que tamen non in re extra sed tantum secundum rationem sunt distincta. sed vnum in substantia facit idem in qualitate simile ꝛ in quantitate equale secundū philosophum. ergo ꝛc. ❡ Sꝫ hic modus dicendi est omnino irrationabilis: quoniam licet vera sit conclusio quam ponit: videlicet ꝙ inter personas diuinas est equalitas: omnino tamen est falsum hoc qđ accipit/quando dicit ꝙ in diuinis est ratio speciei: non tamen alicuius generis. quoniam esto ꝙ forte e conuerso in aliquo posset reperiri ratio generis sine ratione alicuius speciei: non tamen ratio speciei sine ratione generis/sicut ratio hominis sine ratione animalis. ergo si de deo verificatur ratio alicuius speciei/ꝛ generis. ❡ Confirmatur. quia arguendo a specie ad genus et ab omni inferiori ad superius constructiue semper est bona consequentia: dum tamen termini consequētie puta inferius et superius supponant non simpliciter pro seipsis: sed personaliter pro rebus significatis. sed cum dicitur ꝙ in deo est magnitudo vel ꝙ ipse est magnus magnitudine que est species quantitatis/hic termin⁹ magnitudo qui dicitur esse species quantitatis non potest supponere pro seipso sed pro re extra significata: ergo non minus sequitur/deus est magnus: ergo quantus: vel sapiens: ergo qualis qualitate que est de genere qualitatis: ꝙ̄ sequitur/fortes est homo: ergo animal et substantia. quare ꝛc. ❡ Secūdus modus dicendi est aliquorum dicentium ꝙ licet in diuinis personis non sit equalitas similitudo vł identitas vt ista accipiuntur proprie: sunt tn̄ inter ipas personas diuinas ista omnia large sumpta. ❡ Primum videlicet ꝙ non sint inter eas ista vt proprie sumpta/declaratur per hoc: quia secundum philosophum. 5. metaphysice ista tria sunt tres relationes que vt ꝓprie sumpte ꝛ stricte tribus generibus sunt appropriate vt identitas substantie equalitas quantitati ꝛ similitudo qualitati. est em̄ identitas vnum in substantia/eq̄litas vnum in quantitate/ꝛ similitudo vnum in qualitate: ita ꝙ fundamētū ꝓximū idētitatis est tm̄ substātia/eq̄litatis quātitas/ꝛ similitudinis q̄litas. sꝫ ꝯstat ꝙ in diuinis nec ē rō generis substantie nec ꝙ̄titatis nec q̄litatis. ǧ ꝛc. ❡ Secūdū vcꝫ ꝙ sint ibi ista large sumpta/declarat̄ ꝑ hoc. qm̄ oē ens est in seipso q̄d: hēt aliquē ꝑfectiōis gradū: ꝛ ē forma vel habens ipsaꝫ: ꝛ ita sup q̄đcūqꝫ ens vt sic tripliciter ꝯsideratuꝫ fundat̄ triplex relatio supradicta cōiter ꝛ large sumpta: vt identitas fundat̄ sup ipsum vt est q̄d: eq̄litas sup ipsum vt ē magnū/hoc ē hn̄s aliquē ꝑfectionis gradū: ꝛ similitudo vt est quale. hoc mō sunt īter diuinas personas relationes hm̄oi trāscēdētes. ❡ Sed nec iste modus dicēdi videtur rationabilis propt̄ tria q̄ accipit ꝛ videt̄ supponere q̄ sūt falsa. Quoꝝ primū ē ꝙ ista puta identitas sil̄itudo ꝛ eq̄litas sunt aliq̄ in re extra ab extremis relatis distīcta ꝛ in altero coꝝ vcꝫ in fundamēto fundata realiter seu existentia vt accipitur in subiecto. hoc siquidem non est verū: vt alias est ostensum/ꝛ adhuc ostēdetur in dist. 31. vbi de hoc agetur. ❡ Secūdum est ꝙ relationes hm̄oi vno mō sunt determinati ḡn̄s/vcꝫ ꝓut eq̄litas dicit̄ de quātitate/sil̄itudo de q̄litate/ꝛ identitas de substātia. Alio aūt mō sūt trāscēdentes ꝓut vcꝫ dn̄r de q̄libꝫ ente tā creato ꝙ̄ ēt increato. ❡ Hoc siquidem non ē verū: qm̄ identitas consimiliter ꝛ ꝑm candē rationē dicit̄ de q̄litatibus vel quantitatib⁹ sicut ꝛ de substantijs: ꝛ sil̄itudo ac eq̄litas de substantijs sicut de q̄litatib⁹ vel quātitatib⁹. nec em̄ vna albedo dicit̄ sil̄is alteri nisi qꝛ est talis qualis ipsa: qđ non hēt formaliter ab alio a seipsa. sed sicut vna albedo ē talis q̄lis alia semetipsa: ita ꝛ vna substātia vel ꝙ̄titas est similiter talis qualis altera. sicut ēt vna ꝙ̄titas ē tanta ꝙ̄ta alia nō maior ipsa: ꝛ ideo dicit̄ ei eq̄lis: ita ꝛ vna substātia vel q̄litas tanta quāta alia vel maior ipsa: ergo eq̄lis. ꝯsil̄r est dicendū de identitate. ergo ista tria puta idētitas sil̄itudo ꝛ eq̄litas ꝛ eis opposita puta diuersitas dissil̄itudo ꝛ ieq̄litas n̄ magis sūt determinati ḡn̄s vt appropriātur specialit̄ diuersis ḡnib⁹ ꝙ̄ vt dn̄r vl̄iter de oīb⁹. ❡ Cōfirmat̄: qꝛ oē accidēs substātie īexistēs ꝛ ab ipsa realit̄ differens est alicuius determinati ḡn̄s nō trāscēdēs: sꝫ scđm opinionē istā ponēteꝫ relationes istas ꝛ alias distīgui realiter ab extremis nō magis idētitas substantiarum sil̄itudo qualitatum ꝛ eq̄litas ꝙ̄titatū sūt accidētia ab extremis diuersa ꝙ̄ identitas q̄litatū vel quātitatū sil̄itudo substātiarū vel ꝙ̄titatū ꝛ eq̄litas substātiarū vel q̄litatū: qm̄ ꝑ cādē rōnē q̄ ꝓbat opinio ista sil̄itudinē q̄litatum puta duarum albedinū vel identitatē duarū substātiarū vt duorum angelorum esse formā distinctā realiter ab extremis: quia videlicet est forma que destruitur destructo solo altero extremorum reliquo remanente: arguitur ꝛ probatur ꝙ similitudo angelorum ꝛ equalitas ipsorum ab eis sit distincta realiter quia separabilis: et per consequens ꝙ sit forma accidentalis. nec enim ex quo ponitur esse res separabilis potest poni nisi accidentalis forma ab eis realit̄ distincta. ergo similitudo angelorum vel equalitas non minus est generis determinati ꝙ̄ ipsorum identitas. q̄re ꝛc. ❡ Tertiū falsuꝫ qđ videtur ponere opinio predicta ē ꝙ ista vcꝫ idētitas similitudo ꝛ eq̄litas sunt ī diuinis ꝑsonis tanꝙ̄ aliqua distincta aliqualiter ī re extra ab eis. hoc siq̄dem non est verum vt in dist. 31. prolixius ostendet̄ quare ꝛc. ❡ Hec de primo.

Quātum ad secundum: vbi ad q̄stionē est aliter respōdēdū/ē sciēdū ꝙ magnū qđ đr eq̄le vł ieq̄le vt ad alterū ꝯparatuꝫ idem est quod ꝑfectum. dicitur autem perfectum seu magnuꝫ aliquid multis modis. videlicet intensiue et extensiue. Intensiue dupliciter. Uno mo

ꝰo dicitur intensiue magnum siue perfectum: illud quod est ex diuersis eiusdē rationis indiuiduis indistantibus realiter constitutum: mō quo albedo ꝛ oīs alia forma itē sa dicitur esse pfecta/veȝ quia ex talibus constituta vt ꝓbatū est in dist.17. Alio modo aliquid dicit̄ intensiue magnum siue pfectum: non qꝛ ex aliq̄bus ꝯstitutum siue cōpositum cum sit simplicissimū. hoc mō tā angelus ꝙ deꝰ dicitur magnus intensiue non extensiue perfectus. scōm enim August.6.de tri. in his q̄ nō sūt mole magna idē est esse melius qȝ maius. Extēsiue etiaȝ dicit̄ dupliciter eē magnū siue perfectū. Uno modo potest dici extēsiue magnum siue pfectū illud qȝ includit aliqua pl'a discreta nō cōtinua nec p se vnū aliqȝ faciētia: modo q̄ numerꝰ ꝙto est pluriū tanto dicit̄ esse maior siue pfectior. hoc eī mō ppl'us vel exercitus dr̄ magnꝰ. Alio mō ꝛ ꝓprius extensiue dicitur esse magnū illud qȝ includit ꝛ ꝯtinet ī se pl'a distantia/tamen cōtinua ꝛ vnita: ex quoꝝ vnione ꝛ continuatione ipm̄ est vt aliquod p se vnū totū realiter constitutum. Sicut magnū dicitur quatuor modis p̄dictis/ita ꝛ equale vel inequale dicitur totidē modis. dicit̄ eñi eq̄le vnum perfectū simplex alteri simplici: vt angelus angelo/ꝛ vnum pfectū siue magnum cōpositum alteri cōsili modo magno vt vna albedo intensa alteri: ꝛ numerꝰ numero: ꝛ continuum alteri continuo.

Hoc præmisso apparet quid sit dicendum ad quesitum: quoniam ꝯstat personas diuinas non esse equales secundum magnitudinem extēsiue acceptā nec etiam intensiue primo mō sed tantum secundo modo sumptā. ¶ Primū apparet: quoniaȝ in nulla psona diuina est aliqua magnitudo extensiua continua nec discreta nec intēsiua ꝯposita: sed simplicissima. ergo ꝛc. ¶ Secundum videlicet ꝙ sit inter ipsas eq̄litas scōm magnitudineȝ alio modo sumptam veȝ ꝓ ente perfecto simplici/apparet: qꝛ omnis res taȝ simplex ꝙ ꝯposita alteri cōparata est ea pfectior vel impfectior vel eq̄ pfecta: sȝ vna psona diuina nō ē pfectior nec īperfectior alia: ergo eq̄ pfecta: ꝛ per ꝯn̄s equal̄: cū nihil aliud sit dicere aliqua distincta esse secundum magnitudinem taleȝ equalia ꝙ ipa esse eq̄ pfecta. q̄re ꝛc. ¶ Sed hic sunt tria dubia. Primū est quid sit itelligēdū p hmōi eq̄litatē diuinarū psonarū. Scōm/an eq̄litas similitudo ꝛ idētitas differāt in diuinis. Tertiū/an vna psona diuīa dicat̄ eq̄lis alteri ꝓpter vnitatē deitatis omnibꝰ cōis: vel ꝓpt̄ ꝓprietatē relationis. ¶ Ad primū dico ꝙ si eēt vera opinio vulgata coꝝ qui dicūt ꝙ equalitas similitudo ꝛ identitas sunt forme accidentales in creaturis distincte realiter ab extremis omnis eq̄litas similitudo vel idētitas cuiuscūq; rei create ad alteram comparata esset talis forma accidentalis ab extremis realit̄ distincta. nō eī magis pl'es res spūales/vt angeli vel aīe intellectuales/possunt seipsis esse idem similes ꝛ equales: ꝙ plures res eiusdē rationis et eq̄lis pfectiōis alie corporales vt pl'es albedīes vel quātitates vel substātie corpales. ꝛ ita si talia corporalia nō possunt dici idem nec similia nec equalia sicut nec alba vel nigra nisi identitate similitudine ꝛ equalitate tanꝙ formis accidentalibus ab eis differētibus realiter informata/consimiliter ꝛ de omnibus creaturis spiritualibus est dicendum. Quicquid autem sit de hoc in creaturis nullo modo in diuinis potest poni equalitas similitudo nec identitas tanꝙ aliquid distinctum in re extra aliq̄liter a personis. ¶ Ad secundum consimiliter est dicendū videlicet ꝙ nec ista vt de personis diuinis dicta sunt īter se sicut nec a personis distincta. sunt enim diuine psone idem totaliter diuerse equales ꝛ simpliciter similes semetipsis: quia quelibet per seipsā est talis ꝛ tanta qualis ꝛ quāta alia ꝛ vna essentia cū ipsa: licet alia persona ab ea. ¶ Confirmatur. quia etiam due res create vt due albedines equalis perfectionis sunt distincte numero idē specie equales ꝛ similes semetipsis non mediantibus aliquibus eis appositis ab eis distinctis: ergo multo magis hoc debet poni in diuinis vbi sunt tantuȝ tria distincta realiter ꝛ non plura. quare ꝛc. ¶ Ad tertium ꝛ vltimum est dicendum ꝙ cū diuina essentia in nullo sit distincta a proprietate aliqua relatiua magis ꝙ a seipsa vt in precedentibus pluries est probatum: per consequens nō oportet querere/an persone diuine dicantur equales similes eedem an diuerse propter essentiam an propter relatiuam proprietatem/ tanꝙ inter ista sit aliqua diuersitas in re extra. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio apparet solutio ex predictis. quoniam equale et inequale non tantum dicuntur de magnitudine extēsa seu continua ꝛ discreta que sunt de genere quantitatis sed etiam de magnitudine intensiua seu intensa tam composita ꝙ simplici: qualis magnitudo dicitur de personis diuinis.

SEcundo quæro de secundo: videlicet de circūinsessione personarum/vtruȝ quelibet diuina persona sit realiter in qualibet alia. ¶ Et videtur ꝙ sic: quoniam vt dicit saluator de seipso Joannis.14. Ego in patre ꝛ pater in me est: sed non plus pater est in filio ꝛ econuerso ꝙ in spiritu sancto ꝛ ipse sanctus spiritus in patre ꝛ in filio. ergo ꝛc. ¶ Contra: quia si pater est in filio ꝛ filius in patre econuerso/pater est in seipso: sed hoc est falsum. nihil enim dicitur proprie existere in seipso: sed in alio. ergo ꝛc. ¶ Responsio. vbi sic procedam. Primo enim inquiram quid sit intelligendum per istam circuminsessionem personarum. Secundo dicam ad quesitum.

Quantum ad primum aliqui dicunt ꝙ huiusmodi personarum circuminsessio siue inexistentia vnius persone in alia est respectus aliquis distinctus in re extra aliqualiter ab ipsis personis. ¶ Quod probat̄: quoniaȝ constat ꝙ quelibet persona realiter est in altera ergo oportet ꝙ huiusmodi esse in seu inexistentia vnius persone in altera sit aliquid distinctum a personis omnibus in re extra. sed non potest poni aliquid absolutum. ergo ꝛc. ¶ Confirmatur. quia nec in creaturis inexistentia vnius eorum in alio vt locati in loco vel alterius cuiuscunq; existentis in alio est aliquid absolutum: sed tm̄ respectiuum ab extremis distīctū. ¶ Sed hic modus dicendi est impossibilis: quoniam tantum sunt in diuinis tres relatiōes videlicet originis indistincte totaliter a personis: ergo impossibile est per huiusmodi circuminsessionem siue inexistentiam vnius personarum in alia importari aliquid respectiuum nec absolutū a personis distinctum. ¶ Confirmat̄. quia in diuinis non sunt nisi tres res: que quidem sunt vna ꝛ summa res: ergo huiusmodi circuminsessio personarum non potest poni in diuinis tā ꝙ aliquid distinctum ab ipsis personis. ¶ Nec valet ratio qua probatur predicta conclusio. quando enim dicit̄ ꝙ vna persona realiter est in altera/concedo: sed ex hoc non sequitur quod infertur: videlicet ꝙ sit in ipsa mediāte inexistētia diuersa ab ipsis personis omnibus in re extra: quia etiam omnes persone sunt realiter et ex tempore in qualibet re creata: nec tamen sunt in ipsa mediante tali inexistentia: sed non minus vna persona potest esse et est ab eterno in alia omni tali relatiua inexistentia circunscripta distincta ab ipsis personis omnibus in re extra/ꝙ persone omnes sint immediate ex tempore in qualibet creatura. quare ꝛc. ¶ Ad con-

firmationem dico ꝙ falsum accipit: quia vt ostēdetur in secundo ꝛ in quarto/nec inexistētia locati in loco nec alicuius creati alterius in alio est in re extra distinctum aliquid ab extremis. vnde confirmatio illa est ad oppositū. ¶ Et ideo q̄tū ad istū articulū aliter est dicendū. Ad cuius euidentiam est sciendum ꝙ huiusmodi circūīsessio siue vnum esse in alio importat diuersitatem ꝛ aliquaȝ eorū vnitatē siue intimitatē. ¶ Primū veȝ ꝙ circūinsessio dicat diuersitatem/apparet: quia nec ideȝ dicitur ꝓprie existere in seipso: ergo omne qȝ est realiter ꝛ ꝓprie in aliquo oportet ꝙ realiter distinguat̄ ab eo. quare ꝛc. ¶ Secundum videlicet ꝙ importat etiam aliquam intimitatem seu vnitatem/apparet. impossibile enim est aliq̄d esse in altero nisi sit vnituȝ ꝛ per ꝯsequens aliquo modo vnū cū eo. nisi eñi vnuȝ esse in alio importaret aliquam extremorum intimitatem seu vnitatem: sed diceret solaȝ diuersitateȝ: quodlibet esset in quolibet vniformiter: qȝ est falsum. ergo vnum esse in alio vltra diuersitatem importat aliquam vnitatē. Nec tamen per istam diuersitateȝ nec vnitatem siue intimitatem est intelligendum aliquid in re extra distinctum ab illis quorum vnum dicitur esse in alio. Sic igitur per huiusmodi circuminsessionē siue existētiam vnius in alio non est intelligendum aliud ꝙ diuersitatem aliquorum ꝛ intimitatem seu aliquam vnitatem ipsorum. Unde quod est ab alio distinctum ꝛ tamen ab eo indistans ipsiq; realiter vnitum seu presens potest dici in eo existens: sed ad hoc ꝙ aliquid sit distinctum ab alio ꝛ indistans ab eo/non requiritur aliquid ab eis in re extra distinctum: ergo nec ad hoc ꝙ vnum sit in altero. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum est sciendum ꝙ duplex est inexistentia vnius in alio. quedam enim est per solam presentiam vnius in alio: siue talis presentia sit contenti in continente vt locati in loco/siue vnius indistantis cū alio indistante ipsiuȝ tamen non continente. Alia inexistentia est que vltra presentiam seu indistantiam realiter distinctorum/quorum vnum dicitur esse in alio/importat consubstantialitatem siue essentialem ipsorum identitatem. ꝛ talis inexistentia vnius in alio est perfecta: quia dicit realem diuersitateȝ ꝛ essentialem idētitatem: ꝛ per consequens perfectam vnitatem siue intimitatem. ¶ Hoc supposito ita premisso apparet quid sit dicendum ad quesitum. Cōstat enim primo ex scriptura sacra vt argutū est in principio: ꝙ vna psona est in altera. Secundo ꝙ non potest esse in ipsa primo mō accipiendo inexistentiam: sed secundo. quoniam inter personas diuinas nō tm̄ est realis diuersitas cum presentialitate seu indistantia vnius ab alia: sed etiam cum consubstātialitate siue ipsarum essentiali identitate. ergo ꝛc. ¶ Sed nunq̄d posset poni aliquod exempluȝ in creaturis in quo sit aliquo modo consimilis modus essendi vnius in alio sicut vna persona diuina existit in altera? ¶ Ad hoc respōdent aliqui ꝙ sic: ponentes exemplum de partibus ꝛ de toto. est enim inter totum qȝ est in partibus ꝛ partes ipsas cōsubstantialitas siue essentialis identitas. Ex quo arguunt sic ad ꝓpositū/videlicet ad probandū ꝙ vna psona possit eē ī alia p circūīsessionē. qm̄ nō plꝰ repugnat vni psone eē ī alia ꝛ ecōuerso p circūīsessionē ꝙ r̄pugnet toti esse in suis partibus ꝛ econuerso. sed secundum philosophum quarto physicorum/totum est in partibus ꝛ econuerso ptes in ipso toto. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmatur: quia si vna psona nō posset esse in alia/ꝛ econuerso: aut hoc esset quia īpossibile eēt vnū esse in alio ꝛ ecōuerso: aut hoc esset scdō quia persone sunt vnum essentialiter: aut qꝛ nō est sufficiēs distinctio inter psonas: aut quarto quia vna persona non continetur seu ambitur ab alia ꝛ econuerso.

Sed primū non impedit: quia falsum accipit/vt appareȝ in toto ꝛ ī partibus. Nec secundū: quia ēt totuȝ ꝛ partes sunt vnū essentialiter: ꝛ tamen totum est in partibus ꝛ ꝑtes in eo. Nec tertium: quia inter personas est realis diuersitas. Nec quartuȝ: quia nec totum ambit partes nec partes totum magis ꝙ idem seipsum. ꝛ tamen hoc nō obstante vnum istoꝝ est in alio ꝛ econuerso. quare ꝛc. ¶ Sȝ hoc videt̄ irrationabiliter dictū. qm̄ nulla creata realiter distincta sunt cōsubstantialia hoc est essentialit̄ indistincta. ¶ Hoc apparet: qm̄ ibi precise reperit̄ realis diuersitas ꝛ consubstantialitas siue essentialis idētitas/vbi sūt plures res q̄ oēs sūt vna res siue essentia ab eis totaliter indistincta. sȝ hoc est tm̄mō ī diuinis: non aūt est possibile in creatis: ergo nec pōt reperiri exēplū aliqȝ ī creatis in q̄ vnū sit ī altero sicut vna psona diuina ē ī alia: sic veȝ ꝙ sit inter illa creata q̄rū vnū est ī alio ꝯsubstātialitas ꝛ realis diuersitas. ¶ Cōfirmat̄ arguendo de exēplo quod adducūt de partibus ꝛ de toto. quoniam aut totum ipm̄ est a partibus omnibus simul sumptis realiter indistinctum vel distinctum. Si primum: ergo vnū non est in alio magis ꝙ idem in seipso. huiusmodi enim inexistentia vt dictum est diuersitatē importat realē. Si auteȝ ponatur secundum: ergo non potest poni inter totum ꝛ partes cōsubstantialitas: cum inter quecūq; creata realiter diuersa sit etiam essentialis diuersitas. vbi autem est essentialis diuersitas non potest poni consubstantialitas. quare ꝛc. ¶ Ex hoc apparet ꝙ ī nullo ꝯcludit p̄dicta ratio nec eiꝰ ꝯfirmatio/qua probatur ꝙ vna persona sit vel esse possit in altera. Et ideo aliter est dicenduȝ: videlicet ꝙ nulla creata sunt nec esse possunt quorum vnum sit in altero sicut vna persona diuina est in alia: cū inter sola diuina supposita non inter alia sit simul ꝛ realis diuersitas ꝛ consubstantialitas siue essentialis identitas. Nec vnā personam esse in altera ꝛ ecōuerso potest probari aliter ꝙ ꝓbetur inter ipsas esse diuersitatem realem ꝛ consubstantialitatem seu identitatē essentialem: cum nec aliud sit vnā personam esse in alia vt dictum est/ꝙ ipsas esse indistantes consubstantiales et realiter diuersas. Ista auteȝ omnia de personis diuinis sunt cuilibet catholico fide nota. quare ꝛc. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio dicenduȝ est ꝙ non sequitur qȝ infertur/videlȝ ꝙ pater sit in seipso. non enim seq̄tur/pater distinguitur a filio ꝛ est ipsi consubstantialis ac ab eo indistans: et similiter a patre filius econuerso: ergo ꝛ idem a seipso. sed vnam personam diuinam esse in alia importat omnia ista veȝ cōsubstātialitatē ꝛ diuersitatem: vt dictum est supra. ergo ꝛc.

Circa distinctionē vigesimam in qua magister ostendit diuinas personas esse eq̄les secundū potentiā in agendo: postꝙ ostendit ipsas esse equales secūduȝ magnitudinē in essendo: Quero pmo vtrū diuine persone sint equales ī potētia. ¶ Et videtur ꝙ sic. qm̄ omnia que licet realiter distincta/sunt tm̄ sic vnum omnipotens ꝙ vnuȝ sine alio nihil potest/ sunt equalia in potentia: sed psone diuine sunt huiusmodi. sūt enim omnes vnū omnipotens: nec vna potest in aliquod possibile sine altera. sunt enim secundum Augustinuȝ indiuisa omnia trinitatis opa. ergo ꝛc. ¶ Contra. quia non minꝰ est potētius aliquo illud qȝ pōt ꝓducere ens aliqȝ īfinitū qȝ ipȝ nō pōt ꝓducere: ꝙ qȝ pōt ꝓducere ens aliqȝ limitatum qȝ alterum nō pōt ꝓducere: sed pater pōt gn̄are filium sibi equalem ꝛ per ꝯsequens infinitū: pater

⁊ filius pñt spirare spūm sanctū similiter eis equalez:nec filius aūt pōt generare filium nec spūs sctūs spirare nec ꝓducere aliquid sibi equale.ergo ⁊c.¶Responsio.vbi sic ꝓcedam.Primo eñ inq̄ram q̄d sit hic intelligēdum ꝑ potentiam diuinarū ꝑsonarū.Scd̄o dicam ad quesitū.

Quantum ad primum est sciendum:ꝙ per istam diuinarū personaruz potentiā non ē ītelligēdū aliq̄d in re extra ab ipsis ꝑsonis distinctū:vt sit ītellect⁹ q̄stionis/an diuine ꝑsone sint eq̄les an īequales ī potētia vt ī aliq̄ ab eis ꝑticipato ac distincto aliq̄lit̄ ī re extra ¶Q̄d appet p̄io:q: nihil ē ī ꝑsōis diuinis oīb⁹ distictū ab eis.tā essentia eñ q̄ potētia ab ipsa indistincta ē idez in re extra totalit̄ in ꝑsonis.si eñ essentia vel potētia cēt aliq̄d in re extra distinctum a ꝑsonis seq̄ret̄ ꝙ esset maior pluralitas distinctoꝝ q̄ trinitas in diuinis:sz hoc ē īpossibile.ergo ⁊c.¶Scd̄o:q: nō magis creature actiue sūt potentes seipsis q̄ diuine ꝑsone:nec per ꝯn̄s magis potētia diuine ꝑsone distinguit̄ ab ipsa q̄ potētia creature distinguat̄ ab ea:sed in creaturis potētia rei create nō ē ab ipsa distinctū aliq̄d in re extra:sicut potētia calefactiua nō distinguit̄ a calore:nec ḡnatiua ignis ab igne ⁊ sic de alijs:ergo nec potentia creatiua ab aliqua diuina ꝑsona. q̄re ⁊c.¶Sic ergo appet ꝙ ꝑ hm̄ōi potētiā ipsarū ꝑsonaruz non est intelligēdū aliq̄d ab eis distinctū.Ex q̄ seq̄t̄ ꝙ cū potētia ꝑsonarū sit ab eis indistincta:sicut ēt potētie rerū creatarū ab eis:ꝑ ꝯn̄s sicut q̄rere/an aliq̄ duo entia creata puta duo ignes sint eq̄les ī potētia:nō ē q̄rere an sint eq̄les ī potētia tanq̄ in aliq̄ ab eis distincto ⁊ eq̄liter ꝑticipato:sed an in tot effectus ⁊ eq̄ ꝑfectos possit vnus sicut ali⁹ nō aliq̄ mediāte alio q̄ seipso:ita ꝯsilit̄ ī ꝓposito est dicēdū.in hoc tñ dissimiliter ī diuinis ⁊ in creatis:q: in diuinis ꝑsa vt oēs diuine ꝑsone sūt vna nūero potētia q: vna essētia oīm possibiliū creatiua.oīa aūt creata realiter distīcta actiua sūt diuerse potētie ⁊ diuersoꝝ realit̄ effectiue.¶Sz ē hic dubiū/an potētia de q̄ hic q̄rit̄ sit cōis ad potētiā ḡnatiuā ⁊ spiratiuā ⁊ ad potētiā creatiuam/an tñ dicat̄ creatiua.¶Ad hoc ē dicēdū ꝙ potentia ꝓductiua pōt sumi dupliciter.Vno mō large vt respicit qd̄cūq̄ ꝓducibile siue necessariū siue possibile. Alio mō magis ꝓprie vt respicit tñ possibile diuisum ꝯ necesse esse. Vt primo mō sūpta potētia ꝯstat ꝙ est cōis tā ad potētiā ḡnandi q̄ spirādi q̄ ēt creādi.vt aūt scd̄o mō sumit̄ nō cōtinet sub se potētiā ḡnatiuā nec spiratiuā ad intra ⁊ hoc mō accipiūt potētiā cōit̄ scti ⁊ doctores catholici ī q̄stione ista.¶Hec de primo.

Quantū ad secūdū est sciēdū:ꝙ hic nō querit̄/an ꝑsone diuine sint eq̄les ī potētia ītensiue tāq̄ in aliq̄ eq̄ ꝑfecto ab eis ꝑticipato siue totalit̄ īdistīcto.q: ꝯstat ꝙ vt sic sūt eq̄les/vt appet ex dictis in alia q̄stione vt eñ ibi dictū ē oēs diuīe ꝑsone sūt ꝑfecte eq̄les ī ꝑfectionis magnitudīe.sz q̄rit̄/an sint eq̄les in potētia extēsiue:sic ītelligendo ꝙ totidē ⁊ eadē sint ꝓducibilia ab oīb⁹ ꝑsonis:an nō:sz aliq̄d sit ꝓducibile ab vna qd̄ nō alia. ¶Hoc supposito appet ex p̄cedentibus q̄d dicēduz ad q̄situm:quoniā extendendo potentiā ad potētiā ḡnatiuā ad spiratiuam ⁊ creatiuā ꝯstat ꝙ ꝑsone diuine non sunt equales in potentia/sed poti⁹ ineq̄les:sine omī tñ impfectione alicuius ꝑsonarū.vocando aūt potentiam sicut et cōiter vocant sancti solaz potētiā creatiuā rei possibilis ꝓductiuā/sic oēs ꝑsone sunt eq̄les totaliter ī potētia sic accepta.¶Primuz apparet:q̄m dicere ꝑsonas diuinas esse eq̄les in potentia large sumpta/est dicere oēs ipsas esse quorūcūq̄ ⁊ eorūdem ꝓducibiliū ꝓductiuas.sz hoc ē falsum:nec eñ filius est ꝓducibilis nisi a p̄re:nec spūs sanctus nisi a patre ⁊ a filio:ergo cum aliquid sit ꝓducibile ⁊ productum a patre qd̄ non a filio:⁊ aliq̄d a patre ⁊ a filio qd̄ nō a spū sancto:per consequens sequitur ꝙ persone diuine non pn̄t dici equales in potētia sic accepta. ¶Ex hoc seq̄tur corollarie: ꝙ si omnipotentia includeret seu diceret vl̄iter potentiam cuiuscūq̄ ꝓducibilis ꝓductiuā/nec filius nec spūs sanctus posset dici omnipotens:sed pater solus:cū ipse sol⁹ sit oīs ꝓducibilis ꝓductiuus.nec tamē ex hoc seq̄tur ꝙ pater sit perfectior q̄ filius nec spiritus sanctus:quia ꝙ pater ⁊ non filius nec spiritus sanctus possit generare/⁊ pater ⁊ filius spirare non autem spūs sanctus/hoc nō arguit aliquam maiorē perfectionem in patre q̄ in filio vel in spiritu sancto.non eñ generare seu spirare est maioris ꝑfectiōis in patre q̄ generari in filio ⁊ spirari in spiritu sancto.q̄re ⁊c.¶Secundum videlicet ꝙ persone sint eq̄les extensiue in potētia alio mō sumpta/apparet per contrariam rationē:vcz quia nihil est creabile vel quomōcūq̄ ad extra ꝓducibile ab vna ꝑsonaruz qd̄ non sit producibile a qualibet aliarum.sed illa dicuntur esse equalia in potentia a quib⁹ eadez sunt ꝓducibilia.ergo ⁊c.¶Hoc mō sancti ⁊ doctores catholici accipiunt potentiam quando dicūt ꝙ diuine persone sunt equales in potētia: ⁊ ꝙ q̄libet ꝑsona est omnipotens.si eñ per omnipotētiā intelligerent vel sub ipsa ꝯprehenderent potentiā generādi ⁊ spirandi siue posse generare ⁊ spirare:nec omnes ꝑsonas dicerēt esse ī potentia equales:nec omnes omnipotētes.¶Et si q̄ratur quare sancti accipiunt potentiā nō intelligēdo per ipaz potentiam generatiuanz ⁊ spiratiuam.¶Ad hoc respōdetur:ꝙ quia sancti loquūtur contra hereticos qui dicebant filium esse patre minorem ⁊ imperfectiorem: ideo ad errorē huiusmodi excludēdū ⁊ ad insinuandum personas esse omnino equales secundum ꝑfectionē/non vocāt potentiā nisi illā que ꝑsonis omnibus est cōis:qualis nō est generatiua nec spiratiua sed tantummodo creatiua que respicit tantuz possibilia vt possibile diuiditur ꝯtra necesse esse non vt diuiditur contra īpossibile.¶Sic ad questionem.¶Ad rationez in principio apparet solutio ex predictis.

Secundo quæro:vtrum potentia generatiua ⁊ spiratiua ad ītra contineātur sub omnipotentia.¶Et videtur ꝙ sic: quia omnipotentia distribuit pro quacunq̄ potentia:sed tam potentia generatiua q̄ spiratiua est aliqua potentia.ergo ⁊c.¶Contra:quia persone diuine sūt equales in potentia vt dictum est in questione alia:sed ipse persone diuine non sunt equales in potentia generatiua nec spiratiua:ergo nec potentia generatiua nec potētia spiratiua est potentia:nec per consequens cōtinetur sub omnipotentia.¶Responsio.vbi sic procedam. Primo enim inquiram/an potentia generatiua ⁊ spiratiua sit potentia.Secūdo dicam ad quesituz/an potentia generatiua dei vel spiratiua contineatur sub omnipotētia.

Quantum ad primum apparet ex questione alia quid dicendum.quoniam potentia actiua potest sumi dupliciter.Vno modo vniuersaliter ꝓ oī potentia ꝓductiua. Alio modo specialit̄ tñ ꝓ potētia effectiua.in plus eñ se habet ꝓductiuū q̄ effectiuū ⁊ ꝓducibile q̄ effectibile:quoniā potentia effectiua dicitur tantuz respectu ꝓducibilis a producente essentialit̄ differētis:sicut ⁊ effectibile dr̄ p̄cise illd̄ qd̄ ꝓductū a ꝓducēte essētialit̄ ē distictū.⁊ hic ē ꝙ effectibile seu effectū vl̄ factū nō dr̄ nisi de ente possibili esse ⁊ nō esse:nec potentia primo effectiua dicitur nisi respectu talis entis sic possibilis.soluz enim tale ens ꝓductiuū est a ꝓducēte essentialit̄ distictū

⁊ ideo per oppositum nec potentia ḡnatiua dei nec spiratiua dicitur effectiua:nec aliqua ꝑsona diuina dicit̄ aliā efficiens nec ab ipsa effecta:quia vna ab alia est essentialiter īdistincta.Productiua aūt potētia dicit̄ respectu ꝓducibilis cuiuscūq̄ siue a ꝓducēte essentialit̄ siue tñ realiter differentis.sicut ⁊ ꝓducibile ab aliquo seu ꝓductuz dicit̄ vniuersaliter oē illd̄ qd̄ est ab ipso poni possibile seu de facto in esse positum siue sit ab eo essentialiter siue tñ realit̄ distinctū.Ex q̄ seq̄tur ꝙ cū nō oē ꝓductū sit factuz nec omne ꝓducibile effectibile nec oē ꝓducēs efficiens:sz ē conuerso omne efficiens ꝓducens vel effectiuū ꝓductiuū ⁊ omne effectibile ꝓducibile/ꝙ in plus se habet potētia ꝓductiua q̄ effectiua. ¶Hoc p̄misso apparet omni catholico:primo ꝙ potentia generatiua ⁊ spiratiua dei ad intra/est potentia ꝓductiua.Secundo ꝙ non est potentia effectiua.Vtrunq̄ istoꝝ apparet:q̄m potentia generatiua vel spiratiua respicit tantum personā ꝓductaz a persona ꝓducente realiter non essentialiter differentez sed vt dictū est potētia ꝓductiua ē respectu cuiuscūq̄ ꝓducibilis.Non aūt effectiua dicit̄ nisi tñ respectu ꝓducibilis a ꝓducēte essentialit̄ differētis.ergo ⁊c. ¶Ex p̄dictis appet q̄d ad istum primū articulū sit dicēdū: q̄m potētia ḡnatiua ⁊ spiratiua ē vtiq̄ ⁊ dicit̄ potētia actiua primo mō vcz vniuersaliter sūpta:non aūt scd̄o mō accepta vcz pro potentia effectiua.¶Hec de primo.

Quātum ad secundum:vbi respondendum est ad q̄sitū: est sciendū ꝙ potētiā ḡnatiuā ꝯtineri sub oīpotētia nō est ipsam ꝯtineri sub ea vt singulare dicit̄ cōtineri sub vl̄i vt sortes sub oī hoīe:quasi ly omne additum potētie cū dicit̄ oīpotētia distribuat potētiā ipaz cui additur pro quacūq̄ potētia:sicut cū dicit̄ oīs homo hoc signū oīs distribuit ⁊ stare facit hoīem ꝓ oī hoīe singulari.non eñ hoc mō potentia distribuit̄ pro oīpotētia singulari formalit̄ nec etiam eminēter cū dicit̄ omnipotentia.nō enim deus omnipotēs ē formalit̄ oīs potētia: ⁊ lz oēz potētiā singularē ⁊ oē ens ꝯtineat eminent̄:nō tñ ex hoc dr̄ oīps.q: si ꝑ impossibile cēnt duo dij eq̄ potētes quilibet diceretur oīpotens:nec tñ oīpotentia vnius ꝯtineret aliquo mō oīpotētiam alterius.solū ergo ex hoc deus dicit̄ oīps:q: potest in oē possibile.nec eñ oīpotēs quātū ad significatū suū ꝓpriū dicit aliud q̄ illd̄ qd̄ est ī oē possibile potēs.¶Ex q̄ seq̄t̄ primo:ꝙ cū dr̄ oīpotētia vel oīpotens/nō distribuit̄ ꝑ ly omne potētia ꝓ oī potētia nec potens ꝓ omni potēte singulari:sed omnipotētia vel omnipotēs est vnum nomē equalens vni termino recto specificato per signū distributiuū ⁊ suū distribuibilem terminuz.qd̄ appet:quia vt dictum est oīpotens idez est qd̄ potens in oē possibile.¶Secundo: ꝙ querere an potentia generatiua ⁊ spiratiua cōtineatur sub oīpotentia/non est querere an genituz ⁊ spiratū cōtineatur vt singulare sub vl̄i sub ente possibili omni qd̄ respicit oīpotentia seu omī potens. Hoc apparet:q̄m constat ꝙ potētia ḡnatiua et spiratiua dei est ipsa diuina essentia:⁊ per ꝯn̄s omnipotētia:que non est aliud q̄ diuina essentia.eodem eñ de⁹ vcz seipso est potens generare ⁊ spirare siue generans necessario atq̄ spirans quo pōt creare:ergo nō oportet q̄rere an potentia ḡnatiua vel spiratiua contineat̄ sub oīpotētia q̄si singulare sub vniuersali/vt sortes sub oī hoīe:cum oīpotētia sit illa eadē numero singularis potētia vcz ipsa diuina essentia quā importat potētia ḡnatiua et spiratiua:sz est dubiuz qd̄ hic q̄rit̄/an ipsa diuīa essentia dicat̄ oīpotētia vl̄ de⁹ oīps vl̄ respectu oīs ꝓducibil̄ sub q̄ ꝯtiet̄ fili⁹ genit⁹ ⁊ spūs sctūs spirat⁹/vel tñ respectu rei possibilis effectibil̄ sub q̄ non ꝯtinet̄ suppositū diuinū nō genitū nec spiratū. ¶Ex quo apparet/ꝙ ista questio magis est verbalis ⁊ de significato vocis q̄ realis. ꝯstat eñ hic de re vcz ꝙ omnes diuine persone possunt ꝓducere omnē possibile ab eis essentialiter distinctuz quale est possibilē diuisum cōtra necessarium.non aūt oēs pn̄t ꝓducere oē possibile absolute sumptum vt cōtra impossibile diuisum quia nec omne tale possibile est ꝓducibile/sicut paternū suppositum improductum.alia aūt duo supposita/licet sint producibilia et producta/non tamen ab omnibus personis.Ex quo sequitur ꝙ qui vellet vocare omnipotens solum illud quod potest in omne producibile absolute ⁊ vniuersaliter sumptum/haberet dicere consequent̄ ꝙ solus pater est omnipotēs:non aūt filius cum nec possit generare:nec spūs sanctus/cū nec possit generare nec spirare.⁊ tunc secundū hoc esset dicendum ꝙ potētia generatiua ⁊ spiratiua cadit seu ꝯtinet̄ sub oīpotentia mō preexposito hoc intelligēdo.Qui aūt vellet vocare omnipotens p̄cise illud qd̄ pōt ī oē possibile diuisum contra impossibile/talis q̄ hoc vocabulo abuteretur h̄ret dicere consequēter ꝙ oīpotēs ē impossibile:nec aliqua persona diuina nec trinitas ipa tota est oīpotēs:cū nec aliq̄ diuīa ꝑsona nec oēs simul̄ possint ꝓducere oē possibile sic acceptum/cū non omē taliter sumptū sit ꝓducibile sicut suppositū paternū qd̄ impossibile est esse ꝓductū.Vocādo autem tertio oīpotēs illud qd̄ pōt in omē possibile diuisū contra ens necessariū mō q̄ accipitur a sanctis oīpotēs ⁊ omnipotentia:sic ꝯñter est dicendum ꝙ oēs ꝑsone sunt oīpotētes:nec potētia ḡnatiua vel spiratiua cōtinet̄ sub omnipotētia sic accepta.¶Ex q̄ sequitur ꝙ hoc mō accipiendo oīpotētiā nō est verum dicere ꝙ oīpotēs est soluz qd̄ pōt in oē illud qd̄ non implicat contradictionem.nō enim īplicat ꝯtradictionē filium generari nec spūm sctm̄ spirari:nec tñ pōt fili⁹ generari nec spūs sctūs spirari ab omni persona omnipotente.¶Confirmat̄.q: oīpotēs vt sic sumptū non respicit oē ꝓducibile possibile vt cōtra īpossibile diuisum:sed vt ꝯ necessariū:sed possibile ꝓducibile cōtradictionē nō īplicās dicit̄ oē ꝓducibile necessarium vel ꝯtingens:⁊ ꝑ ꝯn̄s ē possibile ꝓduci vt diuisum cōtra īpossibile.ergo ⁊c.¶Sed cōtra hoc pōt argui:q̄a August.ꝓbat filium esse equalem patri per hoc:q: si p̄r non pōt ḡnare filium sibi equalez/seq̄tur ꝙ sit impotens sed hoc non seq̄ret̄ nisi posse generare esset simplicit̄ posse.ergo ⁊c.¶Ad hoc respondetur ꝙ licet consequentia August.predicta sit bona:vcz ꝙ si pater nō posset ḡnare filium sibi equalē non esset oīpotens sed impotēs:nō tñ ex hoc seq̄tur ꝙ posse generare sit posse simplicit̄ vt loq̄mur hic de posse:cū posse vt hic sumit̄ solū sit r̄spectu possibil̄ ꝯtingētis.⁊ iō sicut bñ seq̄t̄/p̄r nō ē de⁹:ergo nō ē potēs nec tñ ex hoc seq̄t̄ ꝙ deū eē sit posse:ita ꝯsilit̄ ī ꝓposito ē dicēdū.¶Sic ad q̄stionē.¶Ad rōnes ī p̄cipio appet solutio ex predictis in vtroq̄ articulo q̄stionis.

Circa distinctionē vigesimam primā in qua magister incidēter determinat aliqua de q̄busdam dictionib⁹ exclusiuis ostēdēdo quō possūt verificari de diuinis ꝑsonis vt quō possit dici ꝙ tāta ē sola vna persona quāta oēs tres simul sumpte:⁊ vtrum sit verū dicere ꝙ solus pater est deus:⁊ ꝙ trinitas est sol⁹ deus:quero de istis duobus. Et primo de primo.vtrum hec sit vera:vcz ꝙ tanta est vna sola ꝑsona diuina quāta trinitas simul tota.¶Et videt̄ ꝙ sic:q: sola vna ꝑsona ē diuina essentia:sed diuina essentia ē tāta quāta tota trinitas:immo est trinitas ipa tota.ergo ⁊c.¶Cōtra:q: vna res non ē tot nec tantum quot ⁊ quantum sunt tres:quarum altera est ipsa/alie autem due sibi equales sunt ab eo realiter differentes.sed vna persona diuina sola est tan-

tum vna res. trinitas autez ipsa importat tres res equales et realiter differentes.ergo ⁊c. ¶Responsio.vbi sic ꝓcedā. Primo enim ostendam quomodo ad questionem istam est respondendum sm opinionem ponentium diuinam essentiaz esse ab omnibus personis distinctam in re extra. Secundo quid est ad ipsam dicendum secundum veritatem:ponendo opinionem aliam veram / videlicet ꝙ nulla est inter essentiam et personas diuersitas in re extra.

Quantum ad primum est sciendum:ꝙ vnum esse tantum quantum alterum est ipsum esse eque perfectum. et hoc vel intensiue: vt vna albedo dicitur tanta quante alia quia eque intensa.vel extēsiue:vt vnū continuum dicitur tantum quantum alterum. vel discretiue: vt vnus numerus vel exercitus dicitur tantus quātus alius. In proposito autem quando queritur/an vna sola persona sit tanta quanta trinitas tota/nō accipitur tantum et quantum extensiue nec discretiue: sed intensiue.nec enim vna persona nec omnes simul sunt aliquid continuum:nec vna sola persona est discretiue tot persone quot simul omnes.ergo non querit/an vna persona sola sit tanta quanta omnes simul aliquo predictorum modorum primorum duorum: sed tertio modo tantum/vez an sit tante perfectionis vna persona intensiue per se sola quante est trinitas ipsa tota. ¶Hoc supposito videt mihi ꝙ ponentes diuinam essentiam esse a personis omnibus simul sumptis distinctam existere in re/habent dicere consequenter ꝙ nullo modo vna sola persona est tāta quanta trinitas simul tota. ¶Hoc probo sic. impossibile est vnum per se sumptum esse tante perfectionis intensiue quante est ipsum idem ⁊ alterum ab eo distinctuz sibi equale: sed diuine persone omnes sunt in perfectionis magnitudine equales ⁊ realiter differētes sic ꝙ nec vna est altera nec res aliqua que sit ipsa: supposito ꝙ diuina essentia communis omnibus sit distincta ab eis omnibus in re extra.ergo ⁊c. ¶Maior est euidens:quoniaz aut illud alterum dicit aliquem perfectionis gradum a perfectione primi per se sumpti distinctum/vel nō. sed nō potest poni secundum/ videlicet ꝙ nullū dicat perfectionis gradum a perfectione alterius distinctū:quia supponitur ꝙ est equalis perfectionis secum.illa autem duo q̄rum vnum est perfectissimum:⁊ alterum nullū dicit perfectionis gradum/non possunt equaliter esse perfecta:ergo relinquitur primum:vez ꝙ importet aliquem pfectionis gradum a perfectione alterius distinctuz:sed non magis vnum per se solum potest esse tante pfectionis intensiue quante est ipsum simul ⁊ alterum eque perfectum secum:q̄ aliquod vnum continuum possit esse tantū extensiue per se sumptum quantum est sumptum cum alio ipsi apposito ac equali.ergo ⁊c. ¶Minor quantum ad primam partem est euidens/videlicet ꝙ persone diuine sint equales.alia pars videlicet ꝙ sic sint realiter differētes ꝙ nec vna sit alia:nec res aliqua ab vtraqꝫ indistincta:ē etiā euidens/supposito vt supponitur ꝙ essentia sit distincta a personis omnib⁹ in re extra.nec enim vna persona potest dici res que sit alia nisi quia est diuina essentia:sed si deitas cōmunis omnibus personis distinguitur ab ipsis personis omnibus in re extra:ex hoc ꝙ quelibet psona est deitas nō sequitur ꝙ sit res que est altera.ergo ⁊c. ¶Confirmat.quia ꝙ vna sola persona dicat tanta quāta est trinitas tota:aut hoc est:quia vna persona est omnis alia persona ⁊ trinitas tota:aut quia est res puta deitas q̄ est omnis persona formaliter vel eminenter. Sz cōstat ꝙ primū non potest poni.non enī vna persona est aliqua alia que ab ipsa realiter sit distīcta. Nec scōz potest poni supposito ꝙ essentia diuina sit distincta a personis omnibus in re extra. Nec tertiū:quia si deitas esset eminenter omnis psona seu ꝓprietas relatiua seq̄retur ꝙ ipsa esset perfectior omni persona seu ꝓprietate relatiua: ⁊ per consequens ꝙ omnis psona esset īperfecta ⁊ ab ipsa essentia diuina realiter distincta. q̄cūqꝫ enim q̄rū vnuz est eminenter alterum sunt realiter sic diuersa ꝙ vnū est alio imperfectius:⁊ per consequēs īperfectū.nec enī realiter eorundem vnū pōt esse altero perfecti⁹: nec ꝑ ꝯńs ipsum existere eminenter.sed ista videlicet ꝙ essentia diuina sit ab omnib⁹ psonis realiter distīcta ac eis pfectior ⁊ per ꝯńs ꝙ omnis psona sit imperfecta/sunt īpossibilia ⁊ absurda.ergo ⁊c. ¶Si dicat ꝙ licet diuina essentia sit distincta a personis omnibus in re extra:non tū realiter sed realiter est omnis persona:⁊ ideo licet vna psona non sit alia:est tū res puta ipsa diuina essentia q̄ est ip̄a cū sit ab omi persona realiter indistincta. ¶Hoc nō valet. primo quia vt ꝓbatū est supra in dist.4.si diuina essentia sit distincta a personis omnibus in re extra/non minus ab eis omnibus q̄ vna psona ab altera est distincta:ergo nō magis hoc supposito diuina essentia esset aliqua psonarum q̄ vna psona sit altera. Secūdo:quia esto ꝙ hoc esset verum videlicet ꝙ essentia esset distincta in re extra ab omi persona:⁊ ꝙ esset realiter omnis persona:non tamē sic esset omnis persona:nec ei idem sicut sibiipsi:cū ab omni ꝑsona ⁊ non a seipsa supponatur esse distincta in re extra: ergo nec vna persona posset esse tanta/nec etiam ipsa diuina essentia/q̄ta est trinitas ipsa tota. ¶Consequentia ꝓbatur:quoniam vt dictum est supra/vnum per se sumptū non est tantum quantum sumptum cū alio ipsi equali ac ab eo in re extra distīcto:sed omnes persone diuine vel ꝓprietates relatiue habēt poni eque pfecte cū diuina essentia:alias si essentia esset eis perfectior ipse essent īpfecte ⁊ ab essentia realiter distīcte:ergo si essentia est ab eis omnibus distincta in re extra/nec vna persona nec ipsa essentia potest dici tanta quanta est trinitas simul tota.quare ⁊c. ¶Ex his predictis apparet impossibilitas ⁊ improbabilitas opinionis predicte ponētis diuinam essentiaz esse distinctam a psonis omnibus in re extra. ad illaz enī opinionem sequitur maior pluralitas q̄ trinitas in diuinis:⁊ ꝙ nulla persona sit alia nec res que ē ipsa:⁊ per cōsequens ꝙ persone omnes non sint vnicum ens perfectū sed ista ⁊ alia multa que ad eam sequuntur sunt inconuenientia ⁊ absurda.quare ⁊c. ¶Hec de primo.

Quantum ad secundum dico primo ꝙ scōm veritatem vna sola persona diuina est tanta quanta est trinitas simul tota. Secundo ꝙ hoc potest saluare opinio que ponit diuinam essentiam esse in re extra totaliter indistinctā a personis omnibus simul sumptis. ¶Primum apparet:quoniam quelibet persona diuina est per se infinita non tantum trinitas ipsa tota: sed infinito nihil perfectius esse potest:ergo nec omnes tres psone simul sumpte sunt aliquid perfectius q̄ earum altera per se sola:ergo ⁊ quelibet est tanta quanta est trinitas simul tota. ¶Confirmatur.quia non tantuz omnes tres persone simul sunt deus:sed etiaz quelibet earum est de⁹ nec prima habet aliquo modo ꝙ sit deus ab aliqua aliarum:nec secunda etiam nec tertia nisi tantum originalit̄. formaliter enim quelibet persona est deus seipsa non aliqua alia mediāte.ergo nec oēs simul persone sunt aliq̄d perfectius q̄ vna ipsarū tantū. ¶Cōsequētia est euidēs quia eo qꝺ est deus nihil pōt esse perfectius:sed quelibet persona est deus formaliter semetipsa non tantum trinitas simul tota.ergo ⁊c. ¶Secunduz:videlicet ꝙ pdictā veritatem possit saluare opinio illa que ponit diuinā essentiam esse indistinctam totaliter in re extra a qualibet personarum ⁊ ab omnibus simul sumptis: probatur.

quoniam opinio ponens personam quamlibet esse rem aliquam a personis omnib⁹ īdistinctā euidēter pōt ponere imo expresse ponit ⁊ saluat quamlibet personam esse tante pfectionis quante est trinitas simul tota. ¶Hoc ē euidens:quia qꝺ est idem totaliter cum pluribus tantuz est q̄tum oīa illa plura:nec solum ip̄m qꝺ est idē cū illis pluribus:sz etiā oē illud qꝺ est idez totalit̄ in re extra cū illo ab illis pluribus indistincto:sed opinio q̄ ponit diuinam essentiam esse indistinctam totaliter in re extra a q̄libet personaruz ⁊ ab omnibus simul sumptis/ponit quālibet personarum esse rem aliquam puta diuinam essentiam que ē trinitas simul tota cum sit ab omnibus trib⁹ personis indistincta totaliter in re extra.ergo ⁊c. ¶Confirmatur. quia licet vna persona non sit alia cum sit ab ipsa realiter distincta:est tamē res videlicet diuina essentia que est omnis persona:cum a nulla magis q̄ a seipsa sit distincta in re extra.sed qꝺ est res a personis omnibus indistincta/esto ꝙ non sit omnis persona est tante perfectionis quante est omnis persona.ergo non tantum diuina essentia que est omnis persona est tanta quanta trinitas simul tota:sed etiam quelibet personarum:cum quelibet sit essentia que est omnis persona:licet vna persona non sit alia.et hoc expresse ponit opinio supradicta. quare ⁊c. ¶Sed nunquid deus per se solus potest dici tante perfectionis quante est ipse simul sumptus cum quelibet vel cum aliqua re creata? ¶Ad hoc est dicenduz/ꝙ licet deus ⁊ creatura simul sint aliquid perfectius formaliter extensiue q̄ deus solus tantummodo per se sumpt⁹ quia tamen deus est omnis perfectio possibilis a se alia eminenter:ideo deus solus est tantus formaliter vel eminēter quantus ipse ⁊ quelibet res creata. ¶Sic ad questionem. ¶Ad rationem in principio apparet solutio ex predictis: quoniam maior illa assumpta que dicit/vna res non est tanta quanta plures/vera est de illa re que sic est vna ꝙ nec est plures nec aliqua vna a pluribus indistincta.non sic autem est vna res aliqua vna persona cuz quelibet vt dictum est sit diuina essentia a pluribus rebus videlicet ab omnibus personis indistincta totaliter in re extra.

Secundo quæro de secundo: videlicet vtrū hec ꝓpositio sit vera:sola vna ꝑsona puta solus pater vel solus filius vel solus spiritus sanctus est de⁹. ¶Et videtur ꝙ sic:q̄m sola trinitas est deus:sed solā vna psona est res que est tota trinitas.est enī essentia diuina q̄ est omnis ꝑsona.ergo ⁊c. ¶Cōtra: q: nō omne qꝺ ē deus est vna psona sola.ergo nec sola vna psona est deus. ¶Cōseq̄ntia ē euidens.q̄m ꝓpositio affirmatiua cum exclusiua dictiōe accepta infert vlēm de terminis trāspositis:sicut ista/solus homo est risibilis vel currit/infert istam:ergo oē risibile vel currēs ē hō.quare ⁊c. ¶Respōsio.vbi sic ꝓcedā. Primo enim dicam ad q̄stiū/vez an ista sit vera:sola vna persona est deus. Scōo inq̄ram an hec sit vera/sola trinitas est deus.

Quantum ad primum est opinio quorundaz dicentium ꝙ dictio exclusiua addita vni correlatiuoꝝ non excludit alterum:⁊ ita ꝑ hoc ꝙ dicit pater solus/non excluditur filius: quoniam nihil potest excludi ab eo qꝺ est de intellectu ipsius: sed vnum relatiuorum est de intellectu alterius cum ponatur in diffinitione ipsius.ergo ⁊c. ¶Tunc secundum opinionem istam forsitan diceretur ꝙ ista est vera /solus pater est deus: quia cum dictio exclusiua addita patri non excludat filium cum ista/ solus pater est de⁹/ stat ꝙ filius sit deus. ¶Sz hic modus dicendi deficit. Primo quia falsum accipit quando dicit ꝙ dictio exclusiua addita vni correlatiuorum non excludit alterum.si enim hoc esset verum sequeretur ꝙ ista propositio esset falsa/ solus pater est pater/vel solus filius est filius:et ista vera/sola creatura est sed hoc est falsum.prima enim est vera ⁊ secunda falsa. ergo ⁊c. ¶Consequentia probatur:quoniā hec est falsa/pater ⁊ filius sunt pater:⁊ hec vera/omne quod est est creator vel creatura/vel sola res creata ⁊ increata est.sed si dictio exclusiua vni relatiuo addita non excludit sed includit alterum:ista propositio / solus pater est pater/equipollet isti/pater et filius est pater:quam constat esse falsam: ⁊ ista / sola creatura est/equipollet isti / creator et creatura est:quam constat esse veram.ergo ⁊c. ¶Confirmatur.quia dictio exclusiua addita alicui subiecto excludit omne ab illo subiecto distinctum realiter ⁊ negatum: sicut cum dicitur solus homo / excluditur omne illud quod non est homo:sed constat ꝙ pater non est filius sed ab eo realiter est distinctus.ergo ⁊c. ¶Nec valet ratio que ad probandum conclusionem predictam adducitur. non enim sic vnum correlatiuorum est de intellectu alterius ꝙ omni conceptu quo concipitur vnum concipiatur ⁊ alterum : alias hec propositio in mente formata/pater est persona improducta vel generat vel distinguitur realiter a filio/esset falsa:cum tamen sit vt vera ab omni catholico cōcedēda.quare ⁊c. ¶Consequentia apparet:quoniaz propositio ista sicut ⁊ omnis in mente formata constat ex diuersis actibus intellectus: quorum alius videlicet conceptus patris est subiectum:de quo quero/an sit conceptus seu actus intelligendi patrez tātum an patrem simul et filium? Si primum: ergo habeo propositum / videlicet ꝙ non sic filius est de conceptu patris quin possit concipi pater aliquo conceptu quo non concipitur filius ⁊ econuerso. Si autez ponatur secūdum:ergo propositio supradicta est falsa sicut et ista/pater et filius sunt persona improducta vel generant et a filio realiter distinguūtur. Hoc autem non est verum.ergo ⁊c. ¶Secūdo deficit modus dicendi predictus:quia esto ꝙ esset verum hoc quod accipit/non sequeretur ꝙ hec esset verā:solus pater est deus:quoniam spiritus sanctus non est relatiuum patris secundum ꝙ pater est: sed solus filius:ergo esto ꝙ cum dicitur solus pater non excludatur filius supposito ꝙ dictio exclusiua addita vni correlatiuorum non excludat alterum:ex hoc tamen non habetur quin excludat spiritum sanctum: de quo tamen vere dicitur predicatum vez deus:quare ⁊c. ¶Et ideo quantum ad istum articulum aliter est dicenduz sicut dicitur communius. Ad cuius euidentiam est sciendū ꝙ dictio huiusmodi exclusiua solus/potest teneri seu accipi in propositione dupliciter/videlicet precisiue ⁊ exclusiue. Et primo modo videlicet precisiue accipitur nihil a subiecto cui additur per ipsam remouetur seu excluditur : sed tantum denotatur ꝙ predicatum conuenit subiecto et est verum de ipso per se accepto nullo alio mediante. Et autem secundo modo videlicet exclusiue:quo modo proprius ac communius sumitur:excluditur seu remouetur per ipsam a subiecto cui additur / oē vere ab eo negatum: ⁊ significatur per talem propositionem ꝙ predicatum sic competit subiecto adequate ꝙ nulli alteri conuenit a quo subiectum ipsum negatur. ¶Hoc premisso apparet quid dicendum:quoniam si solus accipiatur primo modo videlicet precisiue:sic propositio ista potest concedi tanq̄ vera / solus pater vel solus filius vel solus spiritus sanctus est deus. non autem si secundo modo/ videlicet exclusiue accipiatur : immo vt sic est falsa. ¶Primum apparet / quoniam constat ꝙ hec propositio est vera / pater seipso non aliquo alio a se distincto mediante est deus : sed ista / solus pater est

deus idem significat qḋ illa vt ista dictio exclusiua solus accipitur primo mō videlicet p̄cisiue. vnde ista ꝓpositio solus pater est deus/vt solus accipitur p̄cisiue/exponiẗ per istam pater seipso non aliquo alio est deus. hanc autem propositionem constat esse verā. ğ ꝛc. ¶Secundum veȝ ꝙ sit falsa vt ly solus accipitur secundo modo/quomō nō prio p̄dicto accipitur exclusiue ꝓbatur: quoniam ista solus pater est deꝰ vt ly solus accipiẗ exclusiue īfert istam vlem terminis transpositis/omnis deus est pater sed cōstat ꝙ ista est falsa. ergo ꝛ p̄ria. ¶Maior apparet/ qm̄ per ꝓpositionem omnem cuius subiecto apponitur dictio exclusiua exclusiue sumpta/significatur ꝙ p̄dicatum ꝯuenit soli subiecto nō alicui alteri ab eo negato: ergo per istā/solus pater est deus significatur ꝙ predicatū eius qḋ est deus ꝯuenit soli patri non alicui alteri: sed si nihil a patre distinctum est deus/oīs deus ē pr̄. ¶Cōfirmatur per regulaȝ adductā in p̄cipio/veȝ ꝙ semper ab exclusiua ad vniuersalem affirmatiuam de terminis trāspositis est bona ꝯn̄a: sicut si solus hō est compositus ex aīa intellectiua ꝛ corpore: ğ oē sic cōpositū est hō. q̄re ꝛc. ¶Et qꝛ ista ꝓpositio solus pr̄ est deus ꝛ alia omnis ī q̄ ponitur consimilis dictio exclusiua/accipitur cōmuniter ꝛ intelligiẗ in sensu illo in q̄ teneẗ ipsa exclusiua dictio exclusiue: ideo absolute ꝛ simpliciẗ est dicendum ꝙ non est vera: sed falsa ꝓpositio supradicta. ¶Hec de primo.

Quātum ad secundum consimiliter est dicendum sicut dictum est ad primū: veȝ ꝙ ista ꝓpō sola trinitas est deus: est vera si sola teneatur p̄cisiue: qm̄ constat ꝙ trinitas est deus p̄cise seipsa. si autē teneaẗ exclusiue non videtur esse vera: quoniam vt apparet ex regula allegata in articulo precedenti ista ꝓpositio sola trinitas est deus mō p̄exposito intellecta infert istam vlem de terminis transpositis omnis deus vel oē qḋ est deus est trinitas: sȝ hec est falsa. non em̄ pater est trinitas nec filius nec sp̄us sanctus: cum deus vere dicatur non tm̄ de trinitate tota: sed etiam de ꝑsona qualibet ꝑ se sumpta ergo ꝛc. ¶Sȝ contra regulā supradictam instaẗ: ꝛ ꝙ nō sit vniuersaliter vera ꝓbatur: quoniam non seq̄tur/tātū necessariū de necessitate est verum: ergo omne verum de necessitate est necessariū. ¶Ad hoc respōdeẗ ꝙ regula illa est vera qn̄ exponentes exclusiuam sunt ꝯuertibiles cum ipsa. quādo aūt aliqua expōnēs non est ꝯuertibilis nec regula illa est vniuersalis: sicut declaraẗ ī exemplo ꝓposito. exponens em̄ predictam exclusiuaȝ tm̄ necessariū de necessitate est verum/q̄ quidem expōnēs est ista nihil aliud a necessario est de necessitate verum/non est conuertibilis nec simpliciter vera: ꝛ ideo non seq̄tur: tm̄ necessarium de necessitate est verū/ğ omne verū est de necessitate necessariū: sed debet inferri: ergo omne qḋ est de necessitate verum est necessariū. In ꝓposito aūt oēs exponentes istam exclusiuaȝ sola trinitas vel solus pater ē deus sunt simpliciter ꝯuertibiles: ꝛ ideo hic tenet rl̄a. ¶Sȝ nunq̄d salteȝ ista propositio/trinitas est solus deus/pōt cōcedi vt vera? ¶Ad hoc respondet August. lib. 6. de trinitate secūdū ꝙ magister recitat in litera/ita dicēs. Trinitatem dicimus deū solū q̄uis semper sit cum spiritibꝰ animabus sanctis: sed solum dicimꝰ quia non aliud q̄ ipsa trinitas deus est. non em̄ illi cū illa deus sunt vel aliq̄ alia: sed ipsa trinitas tantū non illi vel alia deus est. Hec August. Ex q̄bus habetur ꝙ si per istam/trinitas est solus deus/intelligatur ꝙ non aliud q̄ trinitas vel ꝑsona aliqua trinitatis est deus/vel ꝙ trinitas est deus tantuȝ non aliquid ab ea distinctum/potest ꝯcedi propositio lȝ impropria tanq̄ vera. si autem per eā intelligaẗ ꝙ trinitas est deus solitarius qḋ ꝛ magis per eam intelligi daẗ vt sic ꝓpositio non est vera. ¶Sic ad questioneȝ. ¶Ad rationem in principio apparet solutio ex predictis. non enim vt dictum est hec est vera simpliciter/sola trinitas est deus. esto etiam ꝙ esset vera non sequereẗ ꝙ ista esset vera/solus pater est deus: nisi illo mō q̄ in precedentibꝰ est ostensum.

CIrca distinctionē vigesimamsecundā in qua magister determinat de quibusdam noībus q̄bus deꝰ est a nobis nominabilis: ꝛ hoc in ḡnali ostēdens quomō deus ipse diuersimode ꝛ diuersis noībus noīatur: Quero primo: vtrum deus sit nominabilis aliquo nomine sibi imposito a viatore? ¶Et videtur ꝙ sic: quoniā de facto deus nominatur multis nominibus sibi a viatore impositis: sed talia noīa viator ad deū significandum imponere non potuisset nisi deus ipse eis noīabilis extitisset. ergo ꝛc. ¶Cōtra: qꝛ oē illud cui potest ab aliquo nomē imponi potest ab ipso conceptu aliquo sibi ꝓprio intelligi sed deus nō est sic ab intellectu viatoris intelligibilis. ergo ꝛc. ¶Responsio. vbi sic ꝓcedam. Primo em̄ p̄mittā de nominibus quandam cōmunem distinctionem. Secūdo dicam ad questionem.

Quantum ad primum distinctio communis de nominibus premittenda est: ꝙ noīm alia sunt prime ꝛ alia secunde impositionis. Nominū prime impositionis alia sunt prime ꝛ alia secunde intētionis. Nomina prime impositionis ꝛ etiaȝ prime intentionis dicunẗ esse illa q̄ significant res veras extra animam existentes vt hō angelus color ꝛ corpus. illa aūt dicuntur esse prime īpositionis ꝛ secūde intentionis q̄ significant ꝯceptꝰ mentis ꝛ pro eis supponunt: non aūt ꝓ rebus extra animam talium ꝯceptuum obiectis. ꝛ talia noīa sunt predicabile vle genus species differentia diffinitio ꝛ diffinituȝ licet quodlibet istorum possit supponere non tantum ꝓ conceptu mentis: sed etiā pro voce. non tm̄ em̄ conceptꝰ mentis sed etiaȝ oratio vocalis dicitur diffinitio: ꝛ nomē etiā diffinituȝ ac vle cū sit p̄dicabile in ꝓpōne vocali sicut conceptus in ꝓpositione mētali. Noīa autem secūde impositionis dicūtur esse illa que significant non res extra signatas nec earum conceptus in anima existentes: sed voces rerum significatiuas vel vocū significatiuarū ꝯditiōes siue ꝓprietates: cuiusmodi noīa sunt nomē verbum pticipiū casus numerus ꝛ similia proprietates nominum importantia. non aūt de numero talium videtur esse ꝓpō: quoniā ꝓpositionum alia est vocalis ꝛ alia mētalis: ꝛ ideo propositio non tantum dicitur de voce complexa: sed etiam de conceptione seu intellectione similiẗ complexa in mente formata. Unde posset dici ꝙ nominū alia significant res extra que ita sunt signata ꝙ non signa/vt homo lapis ꝛ similia. ꝛ talia dicūtur nomina prime intētionis ꝛ prime impositionis. Alia autem sunt q̄rum significata sunt aliorū signa ita ꝙ simul sunt significata ꝛ signa: alia tamen a significatis suorū signorum. ꝛ ista sunt in duplici differentia. alia enim sunt que tantuȝ significant conceptū īportatū vt conceptus vel actus intelligendi vel intellectio sensatio ꝛ similia nomina quorum signata sunt precise res existentes in anima: q̄ quidē sunt signa existentiū in re extra. Alia aūt sunt que tātū significant voces rerum significatiuas vel earuȝ ꝓprietates vt illa de q̄bus est exēplificatū supra: q̄ dn̄r noīa scđe īpositiōis. Alia aūt tertio sūt q̄ significāt tā voces q̄ cōceptus vt diffinitio ꝛ diffinitū ꝓpositio p̄dicabile ꝛ vle. Alia aūt sūt q̄ significāt tria oīa supradicta veȝ tam res q̄ earum conceptus ꝛ voces significatiuas vt qualitas

ens ꝛ aliud omne trāscēdēs. tam albedo em̄ vel alia oīs qualitas in re extra significata q̄ eius cōceptus q̄ vox significatiua dicitur qualitas ꝛ ens ac aliud quodcunq̄ transcēdens puta vnū verum ꝛ bonū. ¶Ex p̄dictis pōt concludi falsam esse opinionē quorūdā dicētiū ꝙ omnis vox significatiua signat primo mentis conceptū: et scđo rem extra eius obiectū. quoniā vt apparet ex dictis aliqua sunt nomina que ita significāt rē cōceptā ꝙ nō eius conceptū vt hō ꝛ angelus. Alia que ita significāt conceptum ꝙ nō significāt obiectū per eū app̄hensum: vt intellectio ꝛ sensatio. Alia aūt sunt q̄ significāt vtrūq̄ istorum tam conceptū videlicet q̄ eius obiectū eque primo vt qualitas ꝛ ens. ergo falsum est dicere omnē vocē significare primo mentis cōceptū ꝛ secūdario rē extra que est eius obiectū. ¶Consequētia est euidēs. sed antecedens probatur. quoniā omnis vox potest supponere in ꝓpōne vocali pro suo significato. sed nec homo nec angelus nec alia aliqua vox q̄ est significās rē extra vt significatiue sumpta potest supponere nisi pro re extra: nec intellectio vel sensatio nisi ꝓ actu siue cōceptu in anima existente. q̄litas autē ꝛ ens vel aliud omne transcēdēs potest supponere ꝓ vtroq̄ istorꝫ indifferēter: quoniā tam res extra q̄ eius cōceptus in anima affirmatur siue dicitur qualitas et ens ꝛ aliud omne transcendēs. ergo ꝛc. ¶Nec valet si instetur de ista ꝓpōne/homo est species/vel aīal est genus: ī qua homo nō supponit nec aīal ꝓ re extra. quoniā in tali ꝓpōne homo nō accipitur significatiue. non enim supponit pro suo significato: sed tantummodo ꝓ seipso. ¶Ex quo sequitur corollarie: ꝙ licet cōceptus mētis dicatur vere genꝰ vel species quia p̄dicabilis ī ꝓpōne mētali sicut vox in ꝓpōne vocali: nō tamē in ista ꝓpōne vocali/homo est species/p̄dicatū qḋ est species verificatur nec affirmatur de ipso mētis conceptu sed tantū de voce significāte: quoniā nullius ꝓpōnis p̄dicatū verificatur nec affirmatur ī ipsa ꝓpōne/nisi vel de eius subiecto supponēte pro seipso: vel de alio a subiecto si subiectū supponit ꝓ eo. sed huiusmodi ꝓpōnis vocalis/homo est species/subiectū nō potest supponere ꝓ mētis cōceptu: quia nec significat eū. nullus autē terminus potest supponere nisi vel ꝓ seipō vel ꝓ suo significato. ergo ꝛc. ¶Sed cōtra hoc arguitur: ꝛ ꝓbatur ꝙ omnis vox significet mētis conceptū. Primo ꝑ illud ph̄i dictum in p̄mo peri hermenias: quia voces sunt signa earū q̄ sunt in anima passionū. Secūdo quia scđm Priscianū/nihil aliud est esse partē orationis q̄ mētis ꝯceptū significare. Ex quo seq̄tur ꝙ omnis pars orationis significat conceptū mētis quare ꝛc. Tertio. quia voces sunt inuente ad exprimēdū mētis ꝯceptū. sed illud significāt etiā p̄mo ꝓpter qḋ exprimendū sunt inuēte. ergo ꝛc. ¶Ad primū respondetur ꝙ ph̄s p̄cise intendit dicere ꝙ voces ꝛ mētis conceptus quos ibi vocat passiones sunt signa eiusdē rei ordinata: quia cū res prius cōcipiatur q̄ ad ipsam significandum nomē ipsi imponatur: ꝑ ꝯsequēs prius res ipsa ꝑ conceptū q̄ ꝑ vocē significatur. ꝛ quia vox est signū rei posterius p̄supponēs conceptū vt signū eiusdē rei prius: ideo dicitur ꝙ vox significat hoc est dat intelligere ꝛ supponit seu exigit ꝯceptū/quo mediāte est imposita ad significādū. non autē ph̄s intēdit dicere ꝙ voces significent passiones seu mētis cōceptiones vt ipsarū ꝓpria significata: alias ꝯtradiceret sibiipsi cū in multis locis dicat cōtrariū veȝ ꝙ vox significat rē non aūt eius ꝯceptū: vt quādo dicit pluries ꝙ diffinitio est oratio siue sermo indicās tātūmodo quidditatē siue essentiā rei. constat em̄ ꝙ conceptus rei in mēte formatus nō est essentia seu q̄dditas eius: nec ꝑ ꝯn̄s importatur scđm ph̄m ꝑ sermonē diffinitiuū. quare ꝛc. ¶Ad scđm respōdetur ꝙ ꝯceptus mētis aliquādo appellatur omne cognitū ab intellectu et hoc modo vocando mētis conceptū obiectū intellectum est verū illud Prisciani dictū: veȝ ꝙ oīs pars orationis significat mētis ꝯceptū non ꝓprie veȝ ꝓ actu in mēte existēte vt accidens in subiecto/modo quo est hic sermo de ipō/sumptū: sed vocādo mētis ꝯceptū obiectū cōceptū. quare ꝛc. ¶Ad tertiū negatur illḋ qḋ assumiẗ in maiore. non em̄ oēs voces sunt inuēte nec institute ad exprimendū mētis cōceptū: sed alique ad exprimēdum ipsos mētis cōceptus vt intellectio ꝛ sensatio: alie ad exprimendū affectiōes: vt ista vox amor vel odiū/ꝛ alie passiōes cōsequētes p̄dictas affectiōes sicut gaudiū vel letitia ꝛ tristitia/delectatio ꝛ dolor: que ꝓprie ꝑtinent ad sensitiuā sicut letitia ꝛ tristitia ad ītellectiuā. alie ad exprimendū res extra: vt homo vel angelus ꝛ substantia. et alie ad exprimēdū voces: vt nomē verbū ꝛ oīa alia secūde impositionis. alie aūt voces institute sunt ꝛ inuēte ad exprimendū vle ꝛ differenter oīa supradicta vt ens ꝛ alia omnia transcendentia vt dictum est supra. quare ꝛc. ¶Hec de primo.

Quātum ad secūdū vbi est respondēdum ad quesitū: pono quatuor ꝯclusiones. ¶Prima est ꝙ deus est noīabilis noībus impositis ad eū significādū a quolibet hominū cōprehēsorū. ¶Hec est euidens. quia quilibet beatorum intelligit distincte et clare deum/nec minus homo cōprehēsor q̄ viator potest formare vocale signū: sed omnis potens distincte intelligere aliquod obiectū ac formare vocale signū potest ipm̄ īponere ad significandū obiectū distincte app̄hēsum vbi iam sit ab alio impositū/ꝙ si sic: potest vti eo vt signo talis signati ad qḋ significanduȝ est impositum. ergo ꝛc. ¶Scđa cōclusio est: ꝙ etiā deus est noīabilis noībus impositis ad eū significandum a viatore. ¶Hec ꝓbatur sic ab vno doctore. si viator nō posset instituere seu īponere nomen aliquod ad significandū diuinā essentiā/hoc nō esset nisi quia nō posset distincte ītelligere ipsam. sed hoc nō obstat quia vox aliqua potest aliquid distīcte significare qḋ nūq̄ p̄fuit distincte intellectum: sicut apparet de ista voce/homo/que distincte significat omnē hominē tam p̄sentē q̄ futurū: cū tn̄ hō futurus nō fuerit distincte intellectꝰ ab imponente ipsam ad significādū. ergo ꝛc. ¶Confirmatur. quia nisi aliquid posset distīctius significari q̄ intelligi/cū substantia nō intelligatur a nobis nisi in cōceptu entis cōmuni: ꝑ ꝯn̄s nullū nomē impositū a viatore posset significare aliquā rē de genere substātie distincte qḋ est falsum. quare ꝛc. ¶Sed ista ratio accipit dubium veȝ ꝙ nō oporteat ad aliquid distincte significandū siue ad nomē distincte significās imponēdū ipȝ esse distincte intellectū. sicut em̄ nullus pōt nomē aliquod īponere ad significādū aliquid nō p̄intellectū/ita nec ad significādū distincte nisi distincte p̄intellectum. nō em̄ magis absolute significatū oportet esse intellectum q̄ distincte significatū distincte intellectū. sed cōstat ꝙ nullus pōt nomē aliquod ad significādū imponere nisi rem absolute ꝛ simpliciter intellectam. ergo nec distincte nisi distincte intellectam. ¶Cōfirmatur. quia nūq̄ hec vox homo potuit imponi ad significādū magis istā rē q̄ aliā: vt omnē hominē q̄ lapidē: ꝛ lapis ecōuerso ad significādū magis lapidē: nisi aliquis cōceptus fuisset habitus ꝓprius homini quo nō intelligebaẗ lapis ꝛ alius ꝓprius lapidi quo hō nō p̄fuit intellectus. sicut em̄ hoc nomen substantia significat īdistīcte hominē ꝛ lapidē: ꝛ hoc nomē ens qḋlibet ens tam substātiā q̄ accidēs similiter indistīcte: ita ꝛ omne aliud nomen indistincte ista omnia īportaret nisi nomina ad significādū imponēs ipsa significata distīcte intelligeret. quare ꝛc. ¶Nec valet illud qḋ arguiẗ quādo dicitur ꝙ hoc nomē homo significat distincte omnem

homine. quia hoc falsum est. non enim hoc nomen homo imponitur ad significādum distincte aliquem hominem singularem sed indistincte: sicut ens significat qlibet sic muliter indistincte. quare ꝛc. ¶ Ad cōfirmationē dico q falsum accipit quādo dicit q substantia nō est cōceptibilis a nobis nisi in ꝯceptu cōmunis entis. omnis enim ille cōceptus est substātie ꝓprius quo ita cōcipitur substantia ipsa q non aliquod accidēs. ꝓ conceptū eius cōmunē entis non magis substātia intelligitur q̄ accidēs/nec accidens q̄ substātia ecōuerso. sed aliquis cōceptus est possibilis viatori quo ita cōcipitur substātia q nō accidēs sicut ꝛ aliquis quo ecōuerso ita intelligitur accidens q nō substātia. ergo ꝛc. ¶ Et ideo est aliter probāda conclusio supradicta q hoc. quia omnis distincte intelligens rē aliquā ꝛ vocem formare potens/potest vocem ipsam a se formatā imponere ad significandū rem distincte ꝓintellectam: sed viator potest deum distincte intelligere/ ꝛ voces diuersas formare. ergo ꝛ ipsas ad eum significādum imponere. ¶ Minor quātum ad secūdā partē: videlicet q viator possit voces diuersas formare/ē euidēs. ¶ Prima pars videlicet q viator possit deum distincte intelligere/probatur: quia illud hic voco distincte intellectum qē solū est p actum aliquē apphensum nullo alio apphē so per ipm. ¶ Hoc apparet. ideo enim hominis ꝯceptus dicitur indistinctus quia p ipsum nō magis nec distincte cōcipitur vnus homo singularis q̄ alius: sed quilibet indistincte. ꝛ p contrariū ideo sortis cōceptus est distinct⁹ quia ita p ipsum intelligitur vnus homo singularis vel ipse sortes q nō aliquis alt⁹: sed viator potest habere et habet cōceptū quo ita intelligit deum tantū q non aliquod aliud ens creatū. ergo ꝛc. ¶ Minor apparet. quia potens diligere aliquod obiectū ablq; altquo cōdilecto potest ipsum intelligere ablq; alio intellecto: sed viator potest super omnia deū diligere ꝓpter seipsum: cuius dilectionis actus solus deus est obiectum nō aliquod ens creatū. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmatur. quia viator super omnia deū diligens ꝓpter se pintelligit ipm eē taliter diligendū alias talis dilectio nō esset virtuosa nec moraliter perfecta nisi eam ꝓcederet notitia dictatiua ipsi cōformis. sed per talem dictatiuā notitiā qua deus ꝓintelligitur ꝛ dictatur vt sup oīa diligēdus/nō intelligit nisi deus. q̄ ꝛc. ¶ Preterea ad idem arguitur. quia viator formatꝛ formare potest tales ꝓpositiones in mēte/deus est īfinitus deus est obiectum beatificū ab omni re creata distinctū: et similes: de quorū subiecto quero an sit ꝯceptus solius dei an nō/sed eius ꝛ alicuius alterius entis creati? Non potest poni secūdū: quia tunc quelibet ꝓpōnū taliū esset falsa. ergo relinquitur primū q̄ est ꝓpositū: scz q viator potest habere cōceptū dei ꝓpriū quo intelligit ipsuz: qui conceptus nullius obiecti alterius esse potest. quare ꝛc. ¶ Cōfirmatur. quia sic distincte intelligens aliquā vnā rem q nō aliquā aliam vel vtrāq; distincte intelligens potest nomen imponere ad significandū ita vnam q nō aliam: vel etiā diuersa nomina: vel idē ad significandum vtrāq;: sed viator potest vt dictum est deū distincte intelligere p conceptū ipsi ꝓpriū. ergo ꝛc. ¶ Tertia cōclusio est: q ettam angeli ꝛ anime separate possunt formare signa rerum non tamen sensibilia sicut homo sine assumpto corpore. ¶ Hec apparet. quonia tam angeli q̄ anime separate possunt mutuo sibi loqui/et vnus angelus dicitur illu nmare ꝛ docere alium. sed omnis alteri loquens ipsum illuminans ꝛ docens causat aliquid. nō potest autem angelus nec anima separata causare ī aliquo alio a se cui loqr̄ actum aliquem intelligēdi nec aliquid aliud preter tale aliquod spirituale nō sensibile signum rerū de quib⁹ loquitur expressiuū vt in secūdo prolixius ostendetur. ergo ꝛc. ¶ Sed nunquid angeli vel anime separate possunt signa huiusmodi ab eis formabilia ad significandū imponere? ¶ Ad hoc dicēdum est q nō: supposito q signa huiusmodi significent illa que significant a natura. nec enim signa naturalia significant ex impositione aliqua: sicut intellectio vel sensatio vel species non significāt illa que representant ex impositione: sed naturaliter ex seipsis. si autem possunt aliqua signa formari ab eis sicut a nobis que non sint signa aliquoꝝ determinata/ nec aliquid significent a natura: possunt vtiq; talia imponere ꝛ instituere ad significandū. de hoc autez quid sit verius apparebit in secūdo prolixius: vbi agetur de locutione angelorum. ¶ Quarta ꝛ vltima cōclusio: q signa a viatoribus imposita possunt esse eiusdē rationis in essendo cum signis impositis ab hominibus comprehensoribus: nō autem cum signis angelorum vel animarum separatarum in essendo: sed tantummodo in significādo. ¶ Hec apparet quantum ad primam partē: quoniam licet conceptus quo comprehensor intelligit deum sit alterius rationis ab illo quo viator intelligit eū tamen propter diuersitatem conceptuū signorum rerum naturalium non arguitur diuersitas vocum signorum earundem rerum ad placitum. omnes enim potentes formare huiusmodi sensibilia signa seu vocalia eadem possunt ipsa formare ad significandū quecunq; obiecta imponere nisi tam sint imposita licet obiecta huiusmodi sint diuersis ꝛ alterius rationis accidētibus intellecta: sed viatores ꝛ comprehensores homines possunt eadem signa sensibilia formare. non enim est verisimile quin beatus possit in patria verba vocalia eiusdem rationis formare que formauit ꝛ proferre nouit ī via. ergo ꝛc. ¶ Sed suppositio sicut ꝛ tenendum est q inter beatos homines fit sermo vocalis/nunquid omnes vtuntur eodem idiomate an diuersis in patria sicut fecerunt in vita? ¶ Ad hoc videtur probabiliter esse dicendum: licet non sit certū quia nec in scriptura expressum/ q idē sit idioma vocale omniū hominū beatorum. Si autem ponatur esse diuersuz ita q sint illa eadē idiomata/ ꝛ sic diuersa apud diuersos in patria que fuerunt apud eosdem in via: tunc non quilibet posset intelligere alium loquentem sensibiliter nisi deo supernaturaliter cuilibet omnia idiomata que in via non nouerat reuelante: sicut nec etiam si loquūtur eodem idiomate qō est probabilius/potest quilibet intelligere quēlibet nisi a deo supnaturaliter vel quo modocunq; aliter nouiter fuerit eruditus. quoniam aut vnicum omniū idioma est distinctum ab omnibus que fuerunt in via nota diuersis beatis: aut aliquod illorum. si primum: ergo cum illud nulli in via fuerit notum/ nec p consequens aliquis beatorum hominū potest intelligere ipsum nisi fuerit nouiter eruditus. si etiam ponatur secūdum: cum id non fuerit antea notuz omnibus sed quibusdam/nec in patria possunt ipsum intelligere illi qui non nouerant antea nisi etiā nouiter sint instructi. quare ꝛc. ¶ Secunda pars conclusionis predicte videlicet q signa angelorum vel animarum separatarum non sint in essendo sed in significādo eiusdem rationis cū signis vocalibus hominum comprehensorum vel viatorum/apparent: quoniam sensibile ꝛ insensibile non sunt eiusdem rationis in essendo licet in significādo/ si sensibile ꝛ insensibile sint signa eorundem obiectorum: sed signa quibus loquūtur angeli vel anime separate sunt insensibilia/eorundem tamen obiectorum significatiua quorum signa nostra vocalia sunt ad placitum significatiua. ergo ꝛc. ¶ Si ad questionem. ¶ Ad rationem in principio apparet ex predictis q ratio illa falsum in minore accipit qñ dicit q deus non potest aliquo ꝯceptu sibi proprio intelligi ab intellectu viatoris.

Secundo quero vtrum nomina dicta propie de deo significēt aliquid qō formaliter sit ī ipso. ¶ Et videtur q sic. quonia deus dicitur ꝓprie et formaliter sapiens immortalis ꝛ ens: nō aūt leo nec vitis: sed tantū metaphorice. sic em scōm Augustinū in quodā sermone dicit vitis per similitudinē nō p ꝓprietatē. sed nisi nomina supradicta puta ens ꝛ sapiens importarēt aliquid qō formaliter sit in deo/nō ꝓprius nec magis formaliter q̄ alia dicerētur de eo. ergo ꝛc. ¶ Cōtra. quia qō significat aliquid distinctū a deo/nō importat aliquid qō formaliter sit ipso cū nihil distinctū a deo formaliter sit in eo. sed p̄dicta nomina importāt aliqua a deo distincta. ergo ꝛc. ¶ Respōsio. vbi sic procedam. ꝑmo enim excludam vnam opinionē. Secundo dicam aliter ad questionem.

Quantum ad primū est sciendum q

eorum que dicūtur de deo ꝓprie dimissis alijs que dicuntur de ipso transumptiue ꝛ similitudinarie/alia sunt nomina positiua omnibus ꝑsonis cōmunia: vt ens/ sapiēs intellectus/volūtas/memoria/ꝛ similia essentialia. alia sunt notionalia nō oībus personis cōmunia vt generatio actiua ꝛ passiua ꝛ spiratio. alia aūt sunt negatiua vt immortalis incorporalis vel īcorruptibilis ꝛ īfinitus. ¶ Nō dicitur aūt de ipso nomē aliquod priuatiuū. cuius ratio est: quia nomē priuatiuū ꝓprie sumptū est p̄cise illud qō negat habitū possibilē cuicūq; qō tali priuatiuo nomine nūcupatur: sicut apparet exemplū de ceco. nullus em nominaē cecus nisi cui est possibilis visus. sed deus non caret aliquo sibi possibili. ergo nec potest dici priuatus nec priuatiuo aliquo nomine nominatus. ¶ Hoc premisso et suppositio etiā q negatio nō est aliquid extra animā existens in illo de quo dicitur/nec p ꝑs est dubiū de noīb⁹ negatiuis an significent aliquid qō formaliter sit in deo cū illa que negant sint ipsi incōpossibilia: eoꝝ aūt negationes nō sint aliquid in re extra: quātū ad alia nosa positiua de quibus est questio/est opinio excludēda que ponit q deus nō dicitur sapiens sīue intelligens sīue volēs nec ens nec pater nec filius nec generās nec genit⁹ nec aliquod similū sīue eoꝝ que dicūtur essentialia sīue aliorum que dicūtur notionalia formaliter: sed tantum perfectionaliter. ¶ Pro ista conclusione vcz q nullum p̄dictorū dicatur de deo formaliter/arguitur. ꝑmo q nulla ratio cōtrahibilis est formaliter in deo. sed oīs ꝓfectio transcēdēs vt entitas vel sapientia ꝛ quecūq; alia/est talis ratio sic contrahibilis p rationes inferiores. ergo ꝛc. ¶ Secūdo. quia nihil abstractū ab vno se toto distincto ab alio in re extra est ī illo: sed omne qō attribuim⁹ deo abstrahim⁹ a creatura se tota ab ipso deo distincta. q̄ ꝛc. ¶ Tertio. quia in deo nō est formaliter nisi vnica sola ratio deitatis: qua quidem ipse ab omni alio est distinctus sed ratio deitatis cū sit a nobis intelligibilis nō est aliqua istarū transcēdentiū que a nobis intelligūtur ꝛ deo attribuuntur: ergo nec aliqua talū formaliter est in deo. ¶ Quarto. quia illa que scōm suas rationes formales distinguūtur manēt distincta vbicūq; formaliter existūt: sed huiusmodi perfectiones transcēdētes puta intellectus volūtas intellectio ꝛ volitio ꝛ alia sunt formaliter distincta: ꝛ in deo nō sic sunt distincta. ergo nec ī ipso sunt formaliter. ¶ Quinto. quia deus nō vult p intelligere: q̄ nec p aliquid ab ipso indistinctū: sed in deo velle ꝛ intelligere idē dicūt: ergo deus nō intelligit p ītelligere magis q̄ per velle/nec p velle vult magis q̄ per intelligere: sed si in ipso esset intelligere ꝛ velle formaliter/ vtiq; ipse p velle diligeret seu vellet/ꝛ p intelligēdi actū ītelligeret. ergo ꝛc. ¶ Sexto. quia continēs formaliter perfectionē duorum oppositorū nō est formaliter aliquod illorū: sed cū deus eodē actu velit ꝛ nolit/idem actus eius cōtinet perfectionē volitionis ꝛ nolitionis. ergo talis actus eius nec est formaliter volitio nec nolitio. ¶ Septimo ꝛ vltimo arguitur de notionalibus. quoniā vbicūq; est formaliter paternitas ꝛ filiatio ibi est actiua ꝛ passiua generatio a paternitate ꝛ a filiatione distincta. sed diuina paternitas ꝛ actiua generatio sunt idē sicut ꝛ filiatio cū gene ratione passiua. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmatur. quia vbi est paternitas ꝛ generatio actiua/ibi paternitas est ꝓducta q ipsam generationē actiuā: sed diuina paternitas est simpliciter īproducta. ergo ꝛc. ¶ Secūdō/ videlicz q̄ dicatur p̄dicta omnia eminēter sīue perfectionaliter/ ꝓbat per Damasc. dicētē ꝓmo lib. sentētiarū. c. 4. q deus nihil est eoꝝ que sunt: nō vt sit nō ens sed sup omnia ens et sup ipsum esse ens. ¶ Cōtra opinionē istā arguo. Primo sic. deus aliter dicitur ens sapiens et similia q̄ dicatur lapis vel angelus et quodlibet alterū ens creatum sed si nō dicitur formaliter ens nec sapiēs seu intelligēs sed trīs perfectionaliter seu eminenter nō dicit aliter qōlibet istorum q̄ dicatur quodlibet ens creatū puta lapis vel angelus/ꝛ quodlibet aliorū entiū creatorū. ergo ꝛc. ¶ Minor ꝓbatur. quīa deus vt dicit ista opinio nō dicit ens nec sapiēs/nec aliquod aliorū transcēdētiū nisi trīs modo eminēter. sed cōsimiliter potest dici quodlibet ens creatū: quīa deum eminēter seu perfectionaliter esse aliqd nō est aliud q̄ ipsum esse perfectiozē illo. cōstat aūt deum esse eminētiozē seu perfectiozē nō trīs ꝑdictis que dicunt de ipso/supposito q deus nō dicatur aliquod talium formaliter: sed etiā omni ente creato. ergo ꝛc. ¶ Confirmaē quia constat q hec est vera/deus est eminētior sīue perfectior qualibet re creata. sed dicere deum esse eminēter qō libet ens creatū nō est aliud q̄ dicere ipm esse perfectiorem ꝛ eminētiozē omni ente creato. g̃ deus vere dicit eminēter quodlibet ens creatū. sed nō aliter scōm opinionē istam dicitur ens nec sapiēs seu intelligens nec̄ volens. ergo ꝛc. ¶ Preterea arguo sic ad idē. cū deus dicitur sapiens/aut sapiens supponit pro sapiētia increata vel p creata vel pro aliqua alia vtriq; cōi: vel p seipso vcz vt est tale p̄dicabile transcēdēs nō pro aliquo solo significato. sed nō potest dici q supponat vltimo modo videlz simpliciter pro seipso/modo quo hic supponit cū dicit q sapiētia est transcendēs. qñ sapientia vel entitas vt sic sumpta nō est aliud q̄ vox vel cōceptus mētis/sicut nec aīal qō dicitur esse genus. solus em terminus vocalis vel mētalis est p̄dicabilis nō res extra. p eū significata. ꝛ ita sapiens dictū de deo supponēs pro seipso nō est aliud q̄ talis terminus vocalis si p̄dicatur in ꝓpone vocalt vel mētalis si in ꝓpone mēteli. sed cōstat q ista proposito/deus est sapiens vel ens vel pater vel generans nō est vera aliquo eius termino supponēte p seipso: modo quo hec animal est genus vel homo est species/ est vera: sed p suo significato. quero tūc qō est istud significatū pro quo supponit huiusmodi p̄dicatū: ꝛ pro quo ꝓpō ipsa est vera? Nō potest dici q sit aliqd cōmune deo ꝛ creaturę. quia nihil est eis cōmune in re extra: vt etiā ponit opinio ista. ergo aut huiusmodi res significata p qua supponit sapiens vel ens de deo p̄dicatum est creata vel increata. si creata: ergo nō aliter dicitur ens nec sapiēs q̄ angelus vel lapis. nō em plus deus est eminēter sapientia accidētalis creata q̄ quecūq; alia creatura. si aūt dicaē q est res īcreata: ergo est deitas ipsa: ꝛ p ꝑs deus nō dicit de⁹ formaliter/sed eminēter: qō est abominabile ꝛ absurdū. quare ꝛc. ¶ Cōfirmatur. quia p̄dicatū huius ꝓpositionis in mēte formate/deus est ens vel sapiens/est cōceptus deo ꝛ creature cōmunis: cuius significatū nō potest esse aliqua res deo ꝛ creature ꝯmunis: quia talis re

est impossibilis: sed eius immediatū significatū seu obiectū per cū cognitū est deus ⁊ creatura. ergo cū ꝓpositio ista sit vera eius ꝑdicato supponente ꝓ suo significato aut supponit simul ꝓ deo ⁊ ꝓ creatura/aut tm̄ ꝓ creatura/aut tm̄ ꝓ deo. sed nō potest poni primū nec secundū quia si supponeret ꝓ deo ⁊ ꝓ re creata: ergo deus esset deus eminēter/⁊ quelibet res creata. si autē supponeret tm̄ ꝓ creata: ergo nō diceretur aliter ens vel sapiens q̄ angelus vel equus: que omnia sunt absurda. ergo relinq̄tur tertiū videlicet q̄ tm̄ supponat ꝓ deo. sed deus non potest dici eminenter sed formaliter omne illud q̄ dicit̄ de deo: ⁊ supponit tm̄ ꝓ deo magis q̄ dicatur deus eminēter ⁊ nō formaliter: quia licet cōceptus ille puta entis vel sapiētis et aliox transcēdētiū sit alius a cōceptu deitatis: non tm̄ supponit ꝓ alio obiecto significato: sed pro illo codē verificat̄ ꝓ quo supponit. ergo ꝛc. ¶ Preterea cū dicitur q̄ prima persona est pater: aut ītelligitur q̄ sit pater paternitate creata aut increata: et similiter secūda filia⁹ filiatione creata vel increata. si creata cōcedo q̄ ꝑma ꝑsona est pater/⁊ secūda filius eminēter/hoc est nobilior omni patre ⁊ filio creato. sed hoc modo nō magis vna ꝑsona potest dici pater nec filia⁹ q̄ alia: nec q̄ trinitas ipa tota. omnis em̄ divina ꝑsona et trinitas tota est incōparabiliter nobilior seu eminētior omni paternitate ⁊ filiatione creata sicut ⁊ quacūq; alia creatura. si aut̄ ītelligatur de paternitate ⁊ de filiatione increata/impossibile est dicere ꝑmā ꝑsonā esse patrē ⁊ secūdam filiū magis q̄ deū existere eminēter: cū talis paternitas ⁊ filiatio videlicet increata sit a deitate indistincta totaliter in re extra. quare ꝛc. ¶ Cōfirmatur. quia cuiuscūq; ꝓpositionis affirmatiue vere nō formaliter sed tātū perfectionaliter seu eminēter subiectū ⁊ ꝑdicatū supponūt ꝓ diversis realiter: sed huius ꝓpōnis/prima ꝑsona est pater/vel secūda filius/vel deus est ens/⁊ similiū subiectū ⁊ ꝑdicatum supponūt ꝓ eadē re significata ꝓ qua vnum vez ꝑdicatū de alio puta de subiecto veraciter affirmatur. ergo ꝛc. ¶ Maior apparet. quia sicut illud dicitur alterū virtualiter q̄ potest tm̄ efficere causaliter sicut sol dicitur virtualiter calidus: quia potest calorem efficere: ⁊ ꝓ ois cū nihil possit efficere semetipm̄: sed alterum ab ipo essentialiter distinctum: cuiuscūq; ꝓpōnis in qua vnum verificatur de alio isto modo/vt calidū de sole subiectū ⁊ ꝑdicatū oportet significare essentialiter distincta ⁊ supponere ꝑ eisdē rita ⁊ de omni ꝓpōne cuius ꝑdicatum verificatur de subiecto eminenter seu ꝑfectionaliter cōsimiliter est dicēdū. ⁊ ꝓpter consimilē rationē q̄m̄ nō minus q̄ est ꝑfectius altero oportet esse distinctū ab eo q̄ effectiuū principium alicuius distinguatur ab ipso cuius est principium effectiuū: ergo ꝛc. ¶ Hec de ꝑmo.

Quātū ad secundū vbi ad quæstionem

istam est aliter respondēdū: est sciēdum q̄ nomina posſtiua predicta dicta de deo significare aliquid q̄ formaliter sit i ipo/dupliciter potest intelligi. ¶ no modo q̄ eorum significatū sit in re extra aliquo modo distinctū a deo et tm̄ q̄ formaliter sit in ipo. ⁊ hoc modo acciperetur ꝓpie esse in: cū idē nō possit dici ꝓprie esse formaliter in se ipo. ¶ lio modo q̄ eorū significatū esset in re extra a deo totaliter indistinctū/nec ꝓ ois dicatur in ipo ꝓprie esse nisi eo modo quo quādoq; idē dicitur esse formaliter i se ipo vt humanitas i homine/deitas in ꝑsona/⁊ memoria ⁊ intelligētia ⁊ volūtas in divina essentia ⁊ etiā in ꝑsona. ¶ Secūdo est sciēdum q̄ aliquid potest formaliter dici tale dupliciter. ¶ no modo quia ꝓ vtrūq; vez ꝓ subiectuz ꝓpōnis ⁊ ꝓ ꝑdicatum idē importatur: ⁊ vnū verificatur de alio ꝓ codē significato totaliter ꝓ vtrunq;: vt cū dicit̄ homo est animal vel substātia. ¶ lio modo: quia licet subiectum ⁊ ꝑdicatū significēt distincta realiter: vnum tm̄ significatum est i alio actualiter: vt cum dicitur q̄ homo est albus. q̄m̄ aūt ꝓpōnis subiectū ⁊ ꝑdicatū significant diversa realiter quorum neutrum est in altero actualiter/nec ꝓpositio ipa affirmatiua ex talib⁹ terminis cōstituta potest esse vera formaliter.

His premissis: pono quatuor conclusiones.

¶ Prima est: q̄ ꝑdicabilia predicta vocalia vel mētalia ꝓprie dicta de deo significant aliquid distinctum a deo: q̄ formaliter sit in ipo. ¶ Hec est cuidēs. q̄m̄ ꝑdicabilia transcēdētia vt ens sapiens pater filius ⁊ similia nō significāt rē aliquā deo ⁊ creature cōmunē cū i nullo in re extra cōueniāt deus ⁊ creatura. ergo huiusmodi ꝑdicabilia significāt immediate ⁊ ꝑcise deū ⁊ creaturam: sed creatura que sola est distincta a deo nō est formaliter in ipo. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmatur. quia licet omne transcendēs significet indifferēter deum ⁊ ens creatū: tm̄ nulla ꝓpositio affirmatiua in qua predicatur aliquis cōceptus transcēdēs de deo est vera nisi ꝑdicato ꝓ solo deo nō pro aliquo alio supponēte: sicut nec quando transcēdēs ꝑdicat̄ de aliqua creatura ꝓpositio est vera nisi ꝑdicato supponēte ꝓ sola re creata ipa: sed nullum transcēdēs dictū de deo supponēs tantū ꝓ eo significat aliquid distinctuz ab ipo ꝓ quo sit vera ꝓpositio. ergo ꝛc. ¶ Secūda conclusio est: q̄ huiusmodi ꝑdicabilia dicta de deo nō sunt vera de ipo formaliter illo secūdo modo ītelligēdo. ¶ Hec apparet ⁊ sequit̄ ex prima ꝑdicta. q̄m̄ illa ꝓpō est vera formaliter isto modo cuius subiectū ⁊ ꝑdicatū signāt distincta realiter quorum vnum est in alio actualiter: vt cum

dicitur/homo est albus: sed huiusmodi transcēdentia de deo dicta nō significāt aliquid ab ipso distinctū q̄ sit i eo vt dicit̄ ꝑcedēs conclusio. nihil em̄ est in deo distinctū ab eo nisi eo mō quo homo assumptus dicitur esse in verbo cū nec relationes originis sint distincte a diuina essentia in re extra: vt ꝓbatū fuit supra. ergo ꝛc. ¶ Confirmatur. quia huiusmodi predicabilia transcēdētia vniformiter ⁊ cōsimiliter ꝑdicātur de deo ⁊ de ente creato/siue de conceptu proprio dei/⁊ de alio conceptu ꝓprio entis creati: sicut omne vle de suis inferioribus: vt animal de homine et asino/⁊ homo de sorte ⁊ platone cōsimiliter ꝑdicatur. sed conceptus transcēdēs puta ens sic ꝑdicatur de ente creato puta de homine ⁊ de quocūq; alio q̄ nō verificat̄ de ipo ꝓ aliquo significato distincto ab eo q̄ formaliter sit in ipo. nec em̄ cū dicitur homo vel angel⁹ est ens/est sensus q̄ ens ꝑdicatū importet entitatem ab homine ⁊ ab angelo differentē/⁊ in vtroq; actualiter existētē: quia nec entis ꝛceptus/nec aliquis alius cōmunis significat aliquod vnum in re extra ꝑmune pluribus creaturis magis q̄ deo ⁊ creaturis: sed tm̄ cōcept⁹ entis importat deū immediate ⁊ quodlibet ens creatū: eum quecūq; creata realiter distincta sint se totis distincta nō in aliquo ꝑmuni eis conuenētia in re extra: vt alias ostēsum est. q̄ ꝛc. ¶ Ex hoc apparet improbabilitas ⁊ falsitas opinionis excluse in articulo ꝑcedenti dicētis: q̄ non ponētes aliquid vniuocū deo ⁊ creature nō possūt ponere aliquā istarum perfectionū trāscēdētium esse in deo formaliter. sed hoc possunt ponere illi qui cōcedūt aliquid esse vniuocū deo ⁊ creature. ¶ Hoc siquidē est falsum simpliciter. q̄m̄ aut opinio ista intelligit ꝓ huiusmodi trāscēdētia aliquas in re extra diversas: aut tm̄ diversos mētis cōceptus idē in re extra penitus ꝑportātes. Si primū: nullus potest ponere/nec intendit vel saltē nō debet intēdere/quia nec est possibile ponere talia in deo: cū oē q̄d est in ipo sit distinctū in re extra ab eo. Unde nec ponēs aliquid esse vniuocū deo ⁊ creature magis q̄ negās potest ponere q̄ in deo sint formaliter entitas memoria volūtas et alia tā q̄ in re extra tam inter se q̄ a deitate distincta: cū nec huiusmodi vniuocū sit nisi in ꝛceptu mētis/cuius obiectum sit significatū nō est aliquod vnū ꝑmune pluribus in re extra sed omnia insimul illa plura. ergo ꝛc. ¶ Si autē ꝓ huiusmodi transcēdētia ꝑcise intelligat diversos mētis conceptus idē penitus importātes: nec etiā vt sic aliquis siue ponat aliquid esse deo ⁊ creature vniuocū siue neget pōt ponere talia in deo formaliter existere: cū huiusmodi trāscēdētia nō sint aliud hoc supposito q̄ diversa i mēte existentia subiectiue: quorum significata prima ⁊ immediata sunt deus ⁊ creatura. ergo ꝛc. ¶ Tertia conclusio est: q̄ ꝑdicta ꝑdicabilia positiua dicūtur de deo siue de eius cōceptu ꝓprio ⁊ sunt vera de ipso ꝓprie ⁊ formaliter primo modo ꝑdictoꝝ duorum accipiēdo aliquid formaliter esse tale. ¶ Hec apparet. et sequitur ex ꝑdictis. q̄m̄ ois illa ꝓpō affirmatiua est vera formaliter isto modo cuius subiectū ⁊ ꝑdicatū idē significant/⁊ ꝓ codē supponūt penitus in re extra. sed talis ꝓpō est omnis illa in qua ꝑdicatur aliquis conceptus trāscēdēs vt ens vel sapiens de cōceptu ꝓprio dei vel etiā de ꝛceptu ꝓprio entis creati: cū dicit̄/deus est ens vel homo/vel quecūq; alia res creata est ens. nūq̄ em̄ cōceptus entis nec aliquis alius vle supponēs ꝓ aliquo alio a significato cōceptus ipo inferioris ꝑdicatur de eo vez cōceptu inferiori. sicut aīal supponēs ꝓ asino nō potest verificari de homine: nec cōceptus hominis supponens ꝓ platone de sorte. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmatur. quia vt dictū est ꝛceptus trāscēdēs significat tm̄ deum ⁊ ens creatū. ergo cum dicitur q̄ deus est ens/que ꝓpositio est vera eius vtroq; extremoꝝ supponēte nō ꝓ seipso sed ꝓ suo significato: aut ꝑdicatū qō est entis ꝛceptus/supponit tm̄ pro deo significato ꝓ conceptum ꝓprii veritatis huius ꝓpōnis subiectum: aut ꝓ ente creato: aut insimul pro vtroq;: videlicet ꝓ deo ⁊ pro creatura. sed nō potest poni scōm nec tertiū: quia vtroq; istoꝝ modoꝝ entis cōceptu supponēte in ꝓpōne ipsa ꝓ positio esset falsa: cū nec deus sit ens creatum tm̄ nec increatū insimul ⁊ creatum. ergo relinquitur primū: qō est propositū. ¶ Quarta ⁊ vltima conclusio est: q̄ ꝑdictoꝝ predicabiliū trāscēdētū aliqua dicuntur de deo siue de eius cōceptu ꝓprio formaliter primo modo ꝑ se. alia aūt licet dicātur de ipso formaliter modo ꝑpositio/non tm̄ per se primo modo. ¶ Hec ꝓbatur. q̄m̄ solus cōceptus ille est ꝑdicabilis de alio ꝑ se primo modo qui est eius diffinitiuus: quia vez habet poni in diffinitione siue descriptione ipsius. sed ꝑdictoꝝ ꝑdicabiliū de cōceptu dei proprio aliqua sunt diffinitiua ipsius: vt cōceptus entis ⁊ substātie. alia aūt non sunt eius diffinitiua vt personalia puta cōceptus paternitatis filiationis ⁊ passiue spirationis. null⁹ em̄ horū ꝛceptuū ponitur in diffinitione cōceptus proprii veritatis: licet idē cum ipso totaliter significet in re extra: vt ista omnia fuerūt in ꝑcedentibus declarata. ergo ꝛc. ¶ Sic ad quēstionem.

Ad primū illorum que in articulo pre

cedenti pro opinione alia adducūtur: quādo dicit̄ q̄ nulla ratio cōtrahibilis est in deo/ꝑcedo. sed quando addit̄ in minore ꝓ tam entitas q̄ omnis alia ꝑfectio transcendens est ꝛtrahibilis: si ꝓ entitate intelligas aliquid in re extra animam: dico q̄ falsum est. nihil em̄ est in re extra animā nisi tm̄ singulare se toto distinctū ab omni alio singulari. nullū autem tale est cōtrahibile. quare ꝛc. Si aūt ꝓ ens ⁊ per aliud omne trāscēdēs intelligas sicut debes nō aliquid aliud q̄ cōceptū existentē in anima subiectiue/cōcedo q̄ oīne trāscēdēs vt sic sumptū sicut ⁊ est sumendū/ est cōceptus contrahibilis q: ꝑmunis ꝑ alios inferiores cōceptus: nec aliquod trāscēdēs sicut nec aliquod aliud vle est in deo nec in aliquo alio ente creato nisi tm̄ in anima vt accidēs in subiecto. nec tm̄ ex hoc sequitur quin deus sit formaliter ens: quia nec deū nec aliquō aliud ens creatū esse formaliter ens est tm̄ esse ens entitate tā q̄ aliquo differēte ab ipo ⁊ existētē in eo: sicut nec isto modo sortes est formaliter homo nec animal nec corpus nec substantia: cum nullū horū dicat aliquid distinctum a sorte existens in ipso vt dictū est supra. sed sortes dicitur formaliter homo corpus ⁊ substātia: quia est talis res qualis importat̄ per quēlibet istoꝝ cōceptuū ꝑdicabilium. ⁊ hoc modo deus ⁊ quodlibet aliud ens creatum est formaliter ens: nō aūt lapis vel angelus nec aliquod aliud ens creatū. ¶ Ad scōm dico q̄ se totis distincta in re extra possunt ꝙuenire in aliquo vno cōceptu eis ꝑmuni existētē in anima ab vno eoꝝ abstracto: alias nullum vle esset possibile: cum vle nō sit nisi cōceptus existēs in anima cōmunis singularibus distinctis se totis in re extra. ⁊ ideo falsum est illud q̄ accipit̄ in maiori quādo dicitur q̄ nihil abstractū ab vno cōuenit alteri se toto distincto ab ipso. a re em̄ nihil abstrahi dicitur nisi cōcept⁹ quo res ipsa concipitur. vnus aūt ⁊ idem conceptus/vt cōceptus animalis abstractus ab homine: cōuenit asino ab homine ipso in re extra se toto distincto: sicut ⁊ conceptus hominis abstractus a sorte cōuenit platoni a sorte se toto distincto. cōuenit dico non tā q̄ aliquid existēs in eo: sicut homini dicitur cōuenire albedo. hoc enim modo cōceptus nō cōuenit nisi creature intellectuali ꝛcipiēti sed cōuenit ipsi sicut obiecto q̄ eū cōcepto: modo quo cōuenit alteri a quo est abstractus. ⁊ ita in ꝓposito ꝛcept⁹ entis ⁊ alius oīs transcēdēs a creatura abstractus cōuenit isto mō deo licet ab ipsa creatura distincto ī re extra

se toto abstractus.quare ⁊c. ¶Ad tertiū apparet ꝙ ex falsa imaginatione ꝓcedit.imaginatur eī̄ rationē entis esse rationē aliquā in re extra vnā cōmunē oībus entibꝰ que sit obiectū ꝑcise intellectum ꝑ istū entis ꝯceptū.hoc aūt est falsum.obiectū eī̄ huius ꝯceptus nō est aliquod vnū cōe pluribus in re extra vt dictū est supra:sed sicꝫ oīa sicut obiectū ꝯceptꝰ aīalis est oē aīal singulare nō vnū aliqđ cōe eis oībus ī re extra.Et ideo ad ꝓpositū ꝯcedo illud in maiore assumptū:vcꝫ ꝙ in deo nō est nisi vnica ratio deitatis.ꝯcedo etiā ꝙ nec deitas nec aliqua alia res creata ab actu intellectus distincta est aliqđ transcēdēs nec ꝓ seipō supponēs:qꝛ trāscēdēs nō est aliud ꝙ̄ conceptus mētis de pluribus ꝑdicabilis vt supponēs nō simpliciter ꝓ seipō/sed ꝑsonaliter ꝓ quolibet illoꝝ suo significato.sicut eī̄ homo dicit̄ formaliter aīal:nō vt aīal supponit ꝓ seipso.hoc eī̄ mō aīal cū sit quidā vocalis terminus vel mētalis est ab omni hoīe essentialiter distinctꝰ sed vt supponit ꝓ re extra significata.ita ⁊ de ꝯceptu entis ⁊ de oī alio trāscēdēte ꝯsimiliter est dicēdū:vcꝫ ꝙ quilibet taliū ē ꝑdicabilis formaliter ⁊ ꝓprie de deo ⁊ de alio ente creato nō vt supponit ꝓ seipso/sed vt supponit pro suo significato.¶Et quādo addit̄ ꝙ ratio deitatis est a nobis īintelligibilis:Dico ꝙ falsum est:qꝛ īmo ratio deitatis est a nobis intelligibilis saltē ꝑ rationē entitatis ⁊ quācūqꝫ aliā trāscēdētē:ꝑ quā nō est intelligēdū vt accipit argumētū aliquod obiectū intellectū:sed ipm̄ intelligēdi actū:cuiꝰ obiectū est tā deus ꝙ̄ qđlibet ens creatū: vt supius fuit dictū.quare ⁊c. ¶Ad quartū/apparet ex dictis ꝙ nō ꝯcludit:quia falsum accipit ⁊ supponit.imaginatur eī̄ ꝯceptus hmōi trāscēdētes cōes oībꝰ significare diuersa in re extra in quolibet ente existētia:qđ falsum est.nō eī̄ significāt nisi īmediate qđlibet singulariū quibus cōceptus hmōi sunt cōes. Et ideo qn̄ dicitur ꝙ trāscēdētia sunt formaliter distīcta:puta intellectus/volūtas/⁊ alia:si ꝑ trāscēdētia diuersa intelligas sicut debes ꝯceptus diuersos cōes deo ⁊ creature/cōcedo tales cōceptus etiā realiter eē distinctos.si aūt intelligas tales trāscēdētes ꝯceptus significare diuersa ī re extra cōmunia oībus qbus ꝯceptus hmōi sunt cōes:sic ē falsuꝫ. hoc eī̄ mō ens verū vnū ⁊ bonū volūtas ⁊ ītellectus nō sunt formaliter distīcta:sed bn̄ alio mō possunt ꝯcedi formalit̄ eē distīcta:cū oī tn̄ idētitate coꝝ ī re extra quātū ad ipoꝝ significata:vt fuit alias in ꝑcedētibꝰ declaratū. ¶Ad qntū qlibi supra est respōsuꝫ.¶Ad sextū qn̄ dicit̄ ꝙ actus quo deus vult ꝯtinet ꝑfectionē actus volēdi et nolendi/cōcedo de actu volēdi ⁊ nolēdi creato:nō aūt de actu increato.nō eī̄ idē seipꝫ ꝯtinet eminēter:sed qđ est imperfectius ipso/⁊ ꝑ ꝯn̄s ab eo distinctum realiter. Ex hoc aūt non sequitur nisi ꝙ in deo non est velle nec nolle creatū formaliter/qđ constat esse verū.¶Ad septimū et vltimū dico ꝙ maior est falsa.nec eī̄ etiam in creaturis actiua generatio distiguitur a paternitate/nec passiua a filiatione vt alias prolixius est probatū.vel esto ꝙ maior assumpta sit vera de paternitate ⁊ de generatiōe ac filiatione creatis:nō tamen de diuinis. Si tamen per rationem istam velis probare ꝙ in diuinis non sit formaliter paternitas nec generatio tāꝙ̄ aliquid distinctū in re extra a diuina essentia/ꝯcedo.probatum eī̄ est in ꝑcedētibus ꝙ diuina essentia est ab omni relatiōe originis sicut a seipsa indistincta totaliter in re extra.qre ⁊c.¶Ad cōfirmationē ꝯsimiliter est dicendū:vcꝫ vel ꝙ maior est vlr̄ falsa/vel si alicubi est vera nō nisi ī creaturis: vel ꝙ vera est cōclusio quā infert vcꝫ in deo nō esse paternitatē nec generationē tāꝙ̄ aliq̄ distincta inter se/⁊ ab essentia ī re extra:cū hoc tn̄ stat ꝙ deꝰ vere ꝓprie ⁊ formaliter sit generans atqꝫ pater.¶Ad rationem in principio apparet solutio ex predictis.

Circa distinctionē vigesimātertiā ī qua magister determinat in speciali de tribꝰ diuinis nominibꝰ:vcꝫ de noīe persone/substātie/⁊ essentie: Quero primo: vtrū persona dicatur vniuoce de oībus personis tā creatis ꝙ̄ etiā increatis. ¶Et videt̄ ꝙ sic. qn̄ sicut conceptus entis se habet ad omnia entia:ita cōceptus ꝑsone ad omnē personā. sed conceptus entis sic se habet ad omnia entia ꝙ est vnus ⁊ vniuoce ꝑdicabilis de cōceptibus omniū:videlicet tam dei ꝙ̄ cuiuslibet alterius entis creati vt in ꝑcedētibus est ostēsum. ergo ⁊c. ¶Contra. quia omnia illa quibus est ꝯmune aliquid vniuocum de eis predicabile sunt in genere:cum tale commune vniuocū de pluribus ꝑdicabile videatur esse alicuius generis conceptus:sed nec deus nec aliqua persona diuina est in aliquo genere.ergo ⁊c. ¶Responsio.vbi sic ꝓcedā. Primo enim dicam ad questitum. Secūdo inquiram an persona dicatur ad se/an ad alterum.

Quantum ad primū est sciendum:ꝙ personam dici vniuoce de omnibus personis tā creatis ꝙ̄ increatis potest intelligi duobꝰ modis. Uno modo sic. ꝙ cōceptus ꝑsone significet aliquid in re extra cōmune personis oībus:qđ quidē sit eius primū ⁊ immediatū obiectū ab illis quibus cōuenit in re extra distinctū. Alio modo sic: ꝙ cōceptus ꝑsone non significet aliquod tale vnū nec ipm̄ respiciat vt obiectū:sed immediate ⁊ eque primo ac indifferēter quālibet ꝑsonarum increatarum ⁊ creatarum.

Hoc premisso pono quatuor conclusiones. ¶Prima est:ꝙ persona nō dicit cōceptū vniuocum cōmunē personis creatis ⁊ increatis/ꝑmo modo intelligēdo. ¶Hec est euidens.quia se totis distinctis non potest esse cōmune aliquid in re extra: sed persona increata distinguit̄ se tota ab omni ꝑsona creata.ergo nihil in re extra vnū potest esse eis ꝯmune ⁊ intrinsecū:qđ quidē sit talis cōceptus persone cōmunis obiectum. quare ⁊c. ¶Confirmatur primo.quia nullus cōceptus etiā tantū creaturis pluribus ꝯmunis potest esse vniuocus isto modo:cū omnia creata realiter diuersa sint se totis distīcta in nullo eis cōmuni ac intrinseco conuenientia in re extra sed multo minus cōuenire possunt hoc modo ens creatū et increatū ꝙ̄ plura entia creata.ergo ⁊c. ¶Secundo.qꝛ nihil est intrinsecū deo nec in eo distinctum ab ipso.ergo omnis cōceptus ꝑdicabilis de eius cōceptu ꝓprio/verificabilis de eo nō ꝓ seipso sed ꝓ suo significato significat solum deū.⁊ si est cōmunis aliis significat etiā ens creatum: non autem aliquod vnū eis cōmune ⁊ intrinsecum. ¶Antecedēs ⁊ etiā ꝯsequētia est euidēs ex pluries declaratis in ꝑcedētibus. ¶Secunda cōclusio est:ꝙ nec etiā ꝑsona dicit ꝯceptū vniuocū modo ꝑdicto intellectū cōmunē personis tantūmodo increatis. ¶Hec ꝓbatur. quia nihil personis diuinis est cōmune in re extra nisi sola diuina essentia.sed ipsa est ab eis oībus ⁊ a qualibet ꝑ se sumpta indistincta totaliter in re extra. ergo persona nō dicit conceptū vniuocū cuius obiectū sit aliquid vnū personis omnibus intrinsecū ⁊ ab eis ī re extra distīctū. ¶Confirmatur. Primo.quia persona de solis personis diuinis ꝑdicabilis est cōceptus cuius obiectū immediatum est quelibet personarū:sicut ⁊ cuiuscūqꝫ alterius cōceptus cōmunis pluribus obiectū immediatū est quodlibet illorū.nō enim potest esse vnicum:cum pluribus nō possit esse aliquod in re extra vnum cōmune intrinsecum

ac ab eis distinctū vt fuit in precedētibus declaratū/et est etiam in secūdo prolixius declarandū.ergo ⁊c.¶Secūdo.quia ꝑsona de solis diuinis personis ꝑdicabilis nō potest dicere aliquid cōmune eis nisi essentiā diuinā.sed diuina essentia est ab eis indistincta totaliter in re extra vt hic suppono ex dictis in ꝑcedentibus.ergo ⁊c.¶Tertia cōclusio est:ꝙ ꝑsona dicit cōceptū vniuocū secūdo modo acceptū cōmunē tribus personis diuinis. ¶Hec ꝓbat̄. qꝛ omnis ꝯceptus vnus cōmunis pluribus vt obiectis per eū īmediate ⁊ indifferenter intellectis est vniuocus: sed talē cōceptū dicit ꝑsona.importat siquidē vnum conceptū cōmunē tribus diuinis ꝑsonis ꝑ eū intellectis:de quarū cōceptibus ꝓpriis est ꝑdicabilis ꝑ se primo:dicendo ꝙ pater/filius/⁊ spiritus sanctus est ꝑsona. ergo ⁊c. ¶Minor ē euidēs. qn̄ vniuoca sūt:quoꝝ nomē est ꝯmune ⁊ ratio substātie scd̄m illud nomē est eadē/hoc est conceptus:qui vcꝫ cōceptus vnus nō dicitur cōmunis pluribus vniuocatis nisi vt obiectis ꝑ eū primo ⁊ immediate intellectis:⁊ eodē nomine scꝫ ꝯceptū istū eis impositū nūcupatis. ¶Minor videlicet ꝙ ꝯceptus ꝑsone sit vnꝰ et distinctus a cōceptibus ꝓpriis ꝑsonarū diuinarū pōt probari ꝑ rationes illas oēs vel saltē ꝑ aliquas earum quibus fuit probata supius vnitas cōceptus entis communis oībus:vt ꝑ illā rationē doctoris subtilis de cōceptu certo ⁊ dubio.qn̄ intellectus creatꝰ potuit ante incarnationē dei filii esse certus ꝙ aliqua ꝑsona diuina esset incarnanda:dubitans an ꝑma an scd̄a an tertia. sed cōceptus certus siue certificans intelligentē est aliquis vnus ⁊ distīctus ab omni alio nō sic certo nec certificāte ipm̄.ergo ⁊c.¶Cōfirmatur.qꝛ oē ꝑdicabile de pluribus scd̄m idē nomē ⁊ scd̄m eādē diffinitionē est vniuocū ⁊ vniuoce ꝑdicabile de eisdē.sed ꝑsona sic est ꝑdicabilis de tribus ꝑsonis diuinis.ergo ⁊c. ¶Quarta ⁊ vltima ꝯclusio est:ꝙ ꝑsona dicit cōceptū vniuocū modo secūdo ꝑexpositū intellectū ꝯmunē oībus ꝑsonis tā increatis ꝙ̄ creatis. ¶Hec apparet/⁊ ꝓbari potest ꝑ eandē rationē ꝑ quā ꝓbata est tertia cōclusio supradicta.¶Cōfirmatur. qꝛ sicut cōceptus entis communis oībus se habet ad oīa:ita et conceptus ꝑsone ad omnē personā: sed conceptus entis est respectu omniū sic vniuocus ꝙ omnia respicit vt sua obiecta ꝑ ipm̄ indifferenter ⁊ vniformiter intellecta nō aūt aliquod vnum eis cōmune sed simul oīa:de quoꝝ omniū cōceptibus ꝓpriis est ꝑdicabilis.ergo ⁊ de conceptu ꝑsone respectu omniū ꝑsonarū ꝯsimiliter est dicēdū. quare ⁊c. ¶Sed circa ista aliqui querunt. ¶Primo an etiā relationibus originis sit aliquis cōceptus vniuocus ⁊ cōmunis de eis seu de earū cōceptibus ꝓpriis ꝑdicabilis. ¶Scd̄o:an conceptus diuine essentie sit vniuocus ꝑdicabilis de ꝑsonis. ¶Tertio.an deus ⁊ quelibet persona possit dici substātia. ¶Quarto.an cōceptꝰ substantie sit vniuocus ⁊ vniuoce ꝑdicabilis de ꝑsonis/supposito ꝙ dicatur de eis. ¶Ad primū dico ꝙ sic.quia ꝓprietates ꝑsonarū relatiue sunt idem in re totaliter cū ꝑsonis/⁊ qlibet est vere ⁊ pōt dici ꝑsona:⁊ ecōuerso ꝑsona pōt dici ꝓprietas relatiua.vere eī̄ paternitas est pater ac ꝑsona/⁊ ecōuerso pater siue ꝑsona patris dicitur vere paternitas siue actiua generatio ⁊ relatio que est ꝯmunis oībus relatiuis ꝓprietatibꝰ seu ꝑsonis. ¶Ad scd̄m aliqui dicūt ꝙ cōceptus essentie nō est ꝓprie vniuoce ꝑdicabilis de ꝑsonis.qꝛ vniuocus ꝯceptus ꝓprie sumptꝰ significat aliqđ numeratū ī suis vniuocatis.essentia aūt nō numerat̄ in ꝑsonis.quare ⁊c.¶Sed sic dicētes irrationabiliter loquūt̄.qn̄ licꝫ essentia sit vnica/persone tn̄ sunt plures:qbus oībus cōceptus essentie est cōmunis ⁊ de ꝯceptu ꝓprio cuiuslꝫ ꝑdicabilis.sed hoc sufficit ad cōceptū ꝓprie vniuocū:cū nec aliqs ꝯceptus vniuocꝰ cōis pluribus obiectis ꝑ eū intellectis significet aliqđ numeratū ī ipsis distictū ab eis:sed tn̄ ipsa numerata.nec eī̄ cōceptus hoīs significat nisi singulares oēs hoīes numeratos.sed cōceptus essentie īportat diuersas ꝑsonas realiter/⁊ ꝑ ꝯn̄s nūeratas.ergo ⁊c. ¶Et ideo aliter est dicēdū videlicet ꝙ conceptus diuine essentie est vere et proprie vniuocus ⁊ vniuoce ꝑdicabilis de pluribꝰ distinctis non essentialiter sed realiter:vcꝫ de ipsis ꝑsonis essentialiter indistinctis. ¶Cōfirmat̄.qꝛ si ꝑ īpossibile oēs hoīes singulares essent essentialiter vnus hō:nō minus īmo magis nūc ꝙ̄ tūc cōceptus hoīs esset vniuocus/et vniuoce ꝑdicabilis de oībus hoībus singularibꝰ essentialiter indistinctis.ergo ⁊c. ¶Ad tertiū dicēdū est ꝙ tā deus ꝙ̄ qlibet ꝑsona diuina dicit̄ substātia nō a substando accidentibus/sed a per se essendo dicta. ¶Ad quartum est dicēdū de cōceptu substātie cōsimiliter sicut de cōceptu essentie fuit dictū.qꝛ tn̄ substātia scd̄m ꝙ ꝓprie dicit̄ ⁊ sonare videtur accipitur a substando qđ nō cōuenit deo/ideo prius essentia ꝙ̄ substātia noīatur. ¶Hec de primo.

Quātū ad secundū vbi est videndū an diuina ꝑsona sit ad se an ad aliud/est sciēdū ꝙ refert dicere ꝑsonā vel quodcūqꝫ aliud esse ad alterū ⁊ ad aliud.qn̄ alter vel alius īportat tn̄ diuersitatē realē.aliud aūt diuersitatē essentialē.vn̄ qlibet ꝑsona diuina licet dicat̄ eē et sit alia vel altera a reliqua:nō tn̄ aliud.qꝛ licet sit īter ipsas diuersitas realis:tn̄ est inter eas idētitas seu vnitas essentialis. Personā autē diuinā eē ad alterū vel ad aliud dupliciter potest intelligi. Uno mō ꝙ sit ad aliud vel ad alterū aliquo mediāte ab oī persona differēte:ita ꝙ hoc ꝑdicatū ad aliud vel ad alterū significet aliquid ī re extra ab vtroqꝫ extremoꝝ distīctū:a quo ī ꝑsona existēte ipsa ꝑsona sola denoīet̄. Alio modo ꝙ ꝑsona dicat̄ ad aliud vel ad alterū nō ꝑ aliquid sibi appositū/sed per se ipsam:vcꝫ quia est illud a quo est alterū ab ea tn̄ realiter vel aliō ab ea essentialiter distīctū:ita ꝙ hoc ꝑdicatū ad aliud vel ad alterū dicat ꝑcise duo extrema distincta in re extra quorum vnū est ab alio nō aliquid ab eis distinctū/vcꝫ ab ipsa ꝑsona ⁊ ab illo alio a ꝑsona distincto. a se aūt dicit rē vnā tn̄ nō plura quoꝝ vnū sit ab alio.

Hoc premisso: pono quatuor conclusiones. ¶Prima est: ꝙ persona diuina nō est ad alterū vcꝫ ad ꝑsonā aliā/primo modo hoc intelligendo. ¶Hec apparet.qn̄ in diuinis non est maior pluralitas ꝙ̄ trinitas distīctoꝝ in re extra vt hic suppono ex dictis supra sed si vna ꝑsona diceretur ad aliā seu referretur ad eam isto modo vꝫ mediāte aliquo diuerso a personis oībus in re extra: tūc sequeretur ꝙ esset maior pluralitas ꝙ̄ trinitas in diuinis.ergo ⁊c.¶Confirmatur.quia relatio qua vna persona dicitur ad aliā vt paternitas vel generatio actiua qua pater refertur ad filium/nō magis distinguitur a personis quarū vna refertur ad aliā/ꝙ̄ essentia.sed ipsa diuina essentia est vt ꝓbatū est in ꝑcedentibus idem in re extra totaliter cum personis.ergo ⁊c.¶Secunda cōclusio est ꝙ nec diuina persona dicitur ad aliud vcꝫ ad ens creatū ab ipsa essentialiter distinctū primo modo ꝑdicto.¶Hec apparet.quoniā ꝑ hoc ꝙ deus creaturā ꝓducit nihil ipsi nouiter aduenit. sed quia creatura a deo producitur deus ꝓprie ad eā dicitur seu refert̄.ergo hoc videlicet deum esse seu referri ad ens creatū:nō dicit aliquid ab vtroqꝫ distinctū.¶Confirmatur.quia nihil fuit ab eterno nisi solus deus:qui nō fuit ab eterno sed tantū ex tempore ad creaturā relatus.sed dei ad creaturā vel econuerso creature ad deum nullum est mediū ab vtroqꝫ distinctum quo vnū referatur ad alterū:quia nec isto modo vnū creatorum refertur ad alterū vt alias prolixius est probatum.ergo ⁊c. ¶Tertia conclusio est:ꝙ ꝑsona

diuina est eternaliter ad alterum/hoc est ad personā aliā ab ea essentialiter indistinctam secūdo modo p̄dictorum duorum hoc intelligendo.¶ Hec apparet.quoniā cōstat primam personā esse a qua est ab eterno secūda: ⁊ ipsam et secūdam a quibus est tertia similiter ab eterno:que q̄dem omnes tres persone sunt essentialiter indistincte:nec vna est ab alia mediāte alio ab eis distincto.sed q̄libet illorum essentialiter indistinctorꝫ dicitur isto modo eternaliter ad alterū:quorū vnum est realiter ab alio ab eterno nullo mediante ab eis distincto.ergo ⁊c.¶ Confirmatur.quia hoc modo vna persona est ad aliam quo vna est ab alia.sed nulla ꝑsona est ab altera mediante aliquo ab eis ĩ re extra diuerso:sed omni tali circūscripto ab eis secūda est a prima/ et tertia a prima et a secunda.ergo ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima cōclusio est.ꝙ omnes ꝑsone sunt ad aliud tēporaliter/ videlicet ad creaturā ab eis distinctaȝ essentialiter.⁊ hoc eodē secūdo modo p̄dicto intelligēdo. ¶ Hec apparet.quoniā nō tantū effectus dicitur seu refertur ad causam:sed etiā ecōuerso omnis causa dicit̄ realiter seu refertur ad suū effectū.⁊ hoc eo modo quo effectus est ab ea.qꝛ nec cām dicere referri ad effectū est aliud q̄ dicere ipsaȝ esse illud a quo est effectus:sicut nec effectum dicere esse relatum ad causam est aliud q̄ dicere ipȝ esse a causa. sed constat ꝙ oēs tres diuine ꝑsone sunt vna causa a qua est imediate quelibet creatura/non mediāte aliqua ꝓductione actiua vel passiua tāq̄ forma aliqua relatiua ab ipa causa creatiua ⁊ a creatura distīcta. ergo ⁊c.¶ Cōfirmatur.quia nec diuina ꝓductio actiua nec passiua ad intra est aliquid in re extra distinctū a ꝑsona ꝓducēte ⁊ a persona ꝓducta:sicut nec a diuina essentia vt ꝓbatū est supra:nec creatio actiua nec passiua aliquid distinctuȝ a deo creante ⁊ ab ente creato vt ꝓbabit̄ in secūdo.sed hoc nō obstāte vna ꝑsona refert̄ ad alterā/ et oēs ad creaturā. ergo hoc non est mediante aliquo ab vtroqꝫ extremorꝫ relatiuorū distīcto.quare ⁊c.¶ Minor apparet.qꝛ vt dictū est vnū referri ad alterū nō est aliud q̄ vnū esse a quo alterū/vel q̄ ab alio:sed ꝯstat ꝙ vere ⁊ realiter vna persona est ab alia ⁊ ab omnibus insimul q̄libet res creata.ergo ⁊c.¶ Ex hoc cōcludo corollarie: ꝙ negantes deum referri realiter ad creaturam: vel male et indebite accipiūt hoc vocabulum/ videlicet esse relatum:vel nō dicūt verum.¶ Hoc apparet.quoniā aut vocant hic aliquid ad alterū realiter esse relatum ipm esse relatione tāq̄ forma aliqua ab vtroqꝫ extremorū relatorum distincta īformatū: aut ipm esse a quo alterū vel q̄ ab ipso. Si primū/ male vtuntur hoc vocabulo:⁊ falsum supponūt/vcȝ vnū ad alterū esse relatuȝ quia tali forma informatū.nec em̄ creatura hoc modo refertur ad deum magis q̄ deus ad ipsam/nec aliquod entiū creatorū ad alterū/nec vna ꝑsona diuina ad aliā : cū quorūcūqꝫ relatorū tam diuinorū suppositorū q̄ aliorū omniū creatorū relatio sit ab eis omnibus simul sumptis videlicet ab extremis relatis indistincta totaliter in re extra: vt pluries in p̄cedētibus fuit dictū/ ⁊ etiā ꝓbabitur prolixius ĩ secūdo.ergo ⁊c.¶ Si autē detur secūdū/ apparet euidēter ꝙ falsum est q̄ accipiūt/quādo dicūt ꝙ deus nō refertur realiter ad creaturā.eque em̄ realiter deus est causa a qua est realiter creatura/ sicut creatura ipsa ecōuerso est effectus realis q̄ realiter est a deo:sed sicut ens creatum dicere ad deū realiter esse relatū/ nō est aliud q̄ dicere ipm esse eius effectū/⁊ ab eo necessario depēdētē:ita nec dicere deū ad creaturā realiter eē relatum/ est aliud q̄ dicere ipȝ esse realiter eius causam.ergo ⁊c.¶ Sed nūquid ꝑsona vt absolute sumpta prout vcȝ est cōmunis ad creatā ⁊ ad increatā dicit rē ad se an ad aliud hoc est absolutū an respectiuū? ¶ Ad hoc dicēdū est ꝙ sicut conceptus entis nō dicit aliquid cōmune pluribus in re extra sed immediate ⁊ eque primo illa plura oīa sunt eius obiecta per eū intellecta quibus ipse est cōmunis vt dictum est supra:ita ⁊ de cōceptu ꝑsone cōmuni ꝑsonis omnibus tā creatis q̄ increatis ꝯsimiliter est dicēdū/vcȝ ꝙ importat primo ⁊ imediate/⁊ significat vt suū obiectū ꝑ cum cognitū quālibet ꝑsonarū tā increatarū q̄ etiā creatarū Et quia ꝑsona quelibet diuina est necessario ad alterū siue relatiua modo p̄expositio hoc intelligendo : persona aūt oīs creata est ad se non relatiua vt persona est. esto em̄ ꝙ aliqua vna ꝑsona creata sit aliquo modo ab alia vt homo ab homine:nō tm̄ hoc exigit nec requirit homo necessario vt ꝑsona:ideo potest dici ꝙ conceptus ꝑsone oībus ꝑsonis cōmunis īportat ꝑsonā aliquā relatiuam vt oēȝ increatā/ ⁊ aliā absolutā vt oēm vel saltē aliquā creatam:licet etiā oīs creata possit dici relatiua in ordine ad deum:ad quē refertur realiter quelibet res creata. ¶ Sic ad q̄stionē. ¶ Ad rationem in principio pōt dici vel ꝙ deus est in genere aliquo mō sumpto vt dictū fuit in p̄cedētibus/vel ꝙ nō oīs ꝯceptus pluribus cōis ⁊ de eis vniuoce p̄dicabilis est cōceptus alicuius generis:cū nullus ꝯceptus trāscēdēs sit ꝯceptus alicuius generis saltē ꝓprie sūpti sed cōis oībus decē p̄dicamētis.Et ita hoc supposito negādū est illud q̄ accipit̄ quādo dicit̄ in maiore: ꝙ oē vniuocū p̄dicabile vniuoce de pluribus est cōceptus generis.nec em̄ cōceptus entis nec aliq̄s aliꝰ deo ⁊ creature cōis est ꝯceptus generis:licet sit vniuocꝰ et vniuoce p̄dicabilis de eis saltē vt genus accipitur proprie:nec ꝑ ꝯn̄s sequitur ꝙ deus sit in genere:licet de ipa sit p̄dicabilis talis cōceptus vniuoce.

SEcundo quero vtrū hoc nomē persona sit prime an secunde ītētionis.¶ Et videt̄ ꝙ prime.qm̄ illud nomē est prime intētionis ⁊ nō secūde/q̄ significat rē extra/ꝑ q̄ etiā respōdetur ad interrogationē factā ꝑ quid de re ipa: sed tale nomē est hoc nomē ꝑsona.significat em̄ rē extra animā existētē tā creatā q̄ increatā.per ipm etiā respōdet̄ ad īterrogationē factā ꝑ q̄d de tali re.q̄rēti em̄ quid tres res increate:respōdetur scd̄m Augustinū conueniēter ꝙ sunt tres ꝑsone.ergo ⁊c.¶ Cōtra.quia nomē significās cōceptū de pluribus p̄dicabilē est nomē secūde intētionis non prime:cū nec ipm de pluribus p̄dicabile sit prima intētio/sed secūda. sed hoc nomē ꝑsona significat talē cōceptū pluribus cōmunē/⁊ de eis p̄dicabilem. ergo ⁊c.¶ Responsio.vbi sic procedam. Primo enim inquiram quid est persona ⁊ quid suppositū. Secundo dicam ad quesitum.

Quātum ad primū describitur suppositum sic a quodā.Suppositū est ens cōpletū nō constituēs aliquod ens vnū/ nec natum inherere alteri/nec natum ab aliquo alio sustētari.Hāc descriptionē exponēs dicit ꝙ per primā eius particulā excluditur quelibet entitas partialis siue actualiter cōponat/ siue nō.qꝛ nihil q̄ pōt esse pars/ est ens cōpletū: sed tm̄ ens partiale. ⁊ ita excludit̄ anima separata ⁊ quelibet substantialis forma ⁊ etiā materia.¶ Per secūdā aūt excluditur diuina essentia:quia licet ipsa sit ens completū tm̄ cōstituit ens vnū vcȝ patrē ⁊ filiū ⁊ spiritū sāctū. ꝓpter idē relatio nō est suppositum.quia videlicet cum essentia cōstituit ipm suppositum.¶ Per tertiam particulam excludit̄ omne accidens: cum oē accidēs sit natum inherere: esto ꝙ nō sit actu inherens.¶ Per quartam autem ⁊ vltimam excluditur natura humana a verbo assumpta: quia licȝ sit nata per se existere:est tamen de facto in alio sustentata. quare ⁊c. ¶ Sed nec predicta diffinitio suppositi siue descriptio videtur conueniens: nec eius etiā expositio.

¶ Primū vcȝ ꝙ descriptio nō sit conueniens/sic ꝓbat̄. oīne ens positiuū creatū est natum in alio sustentari:sȝ scd̄m descriptionem p̄dictam suppositum importat tm̄ ens non natum in alio sustentari:nec aliquid est suppositū nisi tale ens solum:ergo nullū ens creabile nec creatū potest dici suppositum.sed constat hoc esse falsum:g̊ ⁊ illud ex quo sequitur/puta q̄ in descriptione p̄dicta ponit̄:vcȝ ꝙ solū illud sit suppositum q̄ nō est natum ĩ alio sustētari.¶ Maiorē vcȝ ꝙ oē ens creatum sit natū sustentari in alio/hic suppono ex dicendis in tertio:vbi ꝓbabit̄ ꝙ quodlibet ens creatum est assumptibile a diuino supposito.omne aūt a diuino supposito assumptibile est ab ipso sustentabile:sicut ⁊ assumptum actualit̄ sustentatuȝ.ergo ⁊c.¶ Confirmatur.qꝛ licet solus homo assumptus sit actu in alio sustentatus / tm̄ non solꝰ ipse sed alius omnis homo est sustentabilis in alio qꝛ assumptibilis ab eo.ergo si de ratione suppositi est nec actualiter nec aptitudinaliter in alio sustentari:nec hō assumptus est suppositū nec aliquis alius non assumptus.hoc autem est falsum.ergo ⁊c.¶ Secundū vcȝ ꝙ nec sit cōueniens expositio descriptionis p̄dicte ꝓbat̄. qm̄ falsum est illud quod accipit qn̄ dicit ꝙ essentia diuina nō est suppositum nec etiā relatio.qꝛ vtrūqꝫ istorū ꝯstituit ens vnū vcȝ ipsum suppositūȝ.nō em̄ diuinū suppositū est realiter cōpositū:nec ꝑ ꝯn̄s potest dici ꝓprie nec realiter constitutum:cū nec ꝯstitutū sit aliud q̄ cōpositum.quare ⁊c.¶ Confirmatur.qꝛ aut diuina essentia ⁊ relatio sunt tam inter se q̄ a ꝑsona constituta disticta aliqualiter in re extra:vel nō.sed nō potest poni primum vt pluries in p̄cedentibꝰ est ꝓbatū:g̊ relinquitur secūdū.sed idē non constituit realiter semetipm:g̊ cum ꝑista omnia puta relationem diuinā essentiā ⁊ suppositum vel ꝑsonam idē in re totaliter importet̄/nō magis pōt dici ꝙ ꝑsona sit ex relatione ⁊ ex essentia ꝯstituta q̄ ecōuerso relatio ipsa ex essentia ⁊ ꝑsona vel essentia ex relatione ⁊ ꝑsona.quare ⁊c. ¶ Preterea qn̄ dꝛ ꝙ nec essentia nec relatio est suppositum:aut intelligit̄ ꝙ aliquid importat̄ ꝑ personam q̄ non ꝑ essentiā nec ꝑ relationē / vel ecōuerso aliq̄d ꝑ essentiam vel relationē q̄ nō ꝑ ꝑsonam:vel quia nihil ꝑ vnū istorꝫ in re extra significatur nisi q̄ ꝑ alterum importatur.Si p̄mū vel scd̄m falsum supponit̄.qꝛ vt sepe dictum est nec essentia a relatione nec a ꝑsona/nec ꝑsona a relatione ⁊ essentia distinguit̄ in re extra.si tertiū falsū est hoc q̄ dꝛ vcȝ ꝙ nec essentia nec relatio est suppositū nec ꝑsona.immo debȝ dici ꝙ tā essentia q̄ relatio est suppositum ⁊ ꝑsona.illa em̄ affirmatiua ꝓpositio est vera ⁊ negatiua opposita sibi falsa ꝑ cuius subiectū ⁊ p̄dicatū īportat̄ vnum ⁊ idē totaliter in re extra/ipis vcȝ subiecto ⁊ p̄dicato supponentibus nō simpliciter ꝓ seipsis:sed ꝑsonaliter pro re significata.sȝ ista propositio diuina essentia siue relatio est suppositum vel ꝑsona est talis:ergo hec est vera ⁊ negatiua contradictorie opposita ipsi falsa.¶ Confirmatur.qꝛ hec est vera/diuina essentia vel paternitas vel generatio actiua est pater filiatio vel passiua generatio ē filius ⁊ passiua spiratio spūs sanctꝰ.sed de quo dicitur affirmatiue pater vel filius vel spūs sanctꝰ de eodem potest cōcedi ꝑsona.ergo ⁊c.¶ Nec valet si contra hoc arguatur.qꝛ ꝑsona diuina ꝓducit̄ ⁊ ꝓducit:sȝ essentia ⁊ relatio est ꝑsona diuina:ergo ꝓducit̄ ⁊ ꝓducit.hoc auteȝ est falsuȝ.g̊ ⁊c.Quia nō magis sequitur:essentia est persona q̄ producitur ⁊ ꝓducit:ergo ⁊ essentia ꝓducit̄ ⁊ ꝓducit:q̄ sequat̄ essentia est pater qui generat filiꝰ q̄ gn̄atur ⁊ spūs sanctꝰ qui spiratur:ergo essentia ipa generat generat̄ ⁊ spirat̄.quare ⁊c. ¶ Preterea falsum esse videt̄ q̄ in expositione descriptionis p̄dicte p̄mo accipit qn̄ dicit ꝙ ꝑ primā descriptiōis ꝑticulā excludit̄ a supposito oīs entitas partialis q̄ vcȝ est vel esse pōt pars alicuius totius:cū nullū tale q̄ vcȝ pōt esse pars alterius sit ens completū:nec ꝑ ꝯn̄s suppositū. qm̄ si hoc eēt verum nulla substātia corporea ⁊ extēsa posset dici suppositum:cum possit esse pars alicuius totius per se vnius ex ipsa ⁊ ex alia ipsi addita cōstitui:sicut oīs ignis vel aqua ⁊ omne aliud elemētū licet sit de facto totum potest esse tamen pars cuȝ possit ipsi addi aliud eiusdē rationis ex quo cum ipso possit constitui aliquod totuȝ maius.idem dico de mixto vt de subiecto ex corpore et ex vegetatiua anima cōstituto/maxime si aīa ipsa vegetatiua ponatur esse per totum corpus ea īformatum extensa.hoc enim supposito tam corpus ipsum q̄ eiꝰ anima ⁊ ꝑ ꝯn̄s totum ex eis compositum est natum esse ꝑs alterius maioris totius.ergo nulluȝ istorū pōt dici suppositum.sed hoc est falsum.ergo ⁊c.

Et ideo quantum ad istum articulū aliter est dicendum.vcȝ ꝙ suppositum potest dici vl̄r quodlibet ens completum siue ꝑfectum nullius informatiuum nec a forma substātiali informabile nec in aliquo alio sustentatū. Accipitur hic ens completū seu ꝑfectū nō simpliciter:qꝛ sic solus deus est perfectus ⁊ completus:sed vl̄r ꝓ omni eo q̄ vl̄ est totum ex partibꝰ cōstitutū:⁊ ꝑ ꝯn̄s ꝑfectius qualibet suaruȝ partium: vel est simplex cuiꝰ nec ē aliqua pars nec ipsum potest eē alterius pars:⁊ per consequens dꝛ esse ꝑfectum quia nō potest aliquid ipsi addi ex quo ⁊ ex ipso possit totū aliq̄ ꝑfectius constitui.¶ Per hoc q̄ dicitur primo: ꝙ suppositum est ens completum:modo p̄dicto intelligendo excluditur a supposito quelibet pars totius.lȝ em̄ tota aliqua substantia puta hic ignis sit suppositum/ nō tm̄ proprie eius ꝑtes integrales dicunt̄ supposita.licet q̄libet sit sicut ⁊ totū ex forma substantiali ⁊ materia constituta:quelibet tamen talium partium diuisa a toto dꝛ suppositum:qꝛ tunc est totū ꝯpletum.Per hoc q̄ secūdo additur ꝙ nō est alicuius informatiuū/excludit̄ oīs forma taȝ accidētalis q̄ substātialis mere vel substantie ꝯposite q̄lis ē rōnalis aīa ꝑfectiua.Per hoc q̄ tertio additur ꝙ nec est īformabile a forma substātiali/excluditur materia ⁊ etiā substātia ꝯposita informabilis tali forma.nec em̄ corpus humanū nec aliquod alteruȝ sensitiua vl̄ vegetatiua aīa īformatū dꝛ ꝓprie suppositum.Vltimū q̄ dicit̄ vcȝ ꝙ nō sit in alio sustentatū / addit̄ ꝓpter hoīem a diuino verbo assumptum qui non est suppositū qꝛ in alio sustentat̄.oīs aūt aliꝰ homo dꝛ suppositū:qꝛ lȝ sit in alio sustentabilis nō tm̄ sustentat̄ de facto.ꝑ hoc aūt q̄ est sustētabile in alio non negat̄ eē suppositū vt supius est ꝓbatū.¶ Ex descriptione suppositi supradicta apparet ꝙ licet aīa intellectiua nō sit suppositum quilibet tm̄ angelorꝫ vere dicit̄ suppositum . qꝛ lȝ angelus sit simplex forma sicut ⁊ ipa aīa:nō est tamē forma vt aīa alicuius ꝑfectibilis informatiua. ¶ Viso quid sit suppositum appet q̄d etiā ꝑ ꝑsonam sit intelligendū.qm̄ ꝑsona nō est aliud q̄ ītellectuale suppositū. vnde suppositum ⁊ ꝑsona se habent sicut supius ⁊ inferius:qꝛ oīs ꝑsona est suppositū:nō aut̄ ecōuerso oē suppositū ē ꝑsona.qꝛ nec oē suppositū est ītellectuale:q̄ q̄dem est tm̄modo ꝑsona.Et hoc est q̄ innuūt Boetius ⁊ Richar.Boetiꝰ em̄ describēs ꝑsonā dicit ꝙ ꝑsona est rōnalis ⁊ īdiuidua substātia.Richardꝰ vero dicit ꝙ est ītellectualis nature incōmunicabil̄ eēntia.¶ Hec de.1.

Quātū ad secundū vbi est respondēdū ad q̄situm:est prio vidēdū q̄d sit p̄ma intētio ⁊ scd̄a.Secūdo ex hoc appebit rn̄sio ad q̄situ̅.¶ Quātū ad p̄mū dꝛ a q̄busdā ꝙ p̄ma ītētio dꝛ vl̄r oīs q̄dditas cuiuslȝ rei vt absolute accepta.vt vcȝ abstrahibilis ab oī eo quod

non est de sua intrinseca ratione. Scōa aūt intētio est vt dicunt aptitudo conuenies tali quidditati in secūdo modo dicendi p se. nō em̄ minus quidditas hois est scōz se p̄dicabilis de plurib⁹ ĩdiuiduis q̄ sit risibile. ista aūt hmōi p̄dicabilitas ẽ quedā aptitudo sicut ꝛ risibilitas conuenies homini eodem modo dicendi p se vcz in secūdo. ſz talis p̄dicabilitas est intētio scōa. vbe em̄ qnō est aliud q̄ de plurib⁹ p̄dicabile / est scōa intētio. ġ ꝛc. Vocāt aūt isti hmōi aptitudines quas dicūt esse scōas intētiões / respect⁹ fundamētales de gñe relatiōis: supposito q̄ sint alicui⁹ gñis determinati. nō ek sunt ꝑpter aliquius p̄dicamenti determinati ſz trāscēdētes: cū sint ab eo⁹ fundamēto realiter indistincti ſz distincti formaliter in re extra. ¶ Sed ista opinio quantū ad oīa q̄ dicit tam de intētione prima q̄ etiā de scōa est falsa. Et iō arguo ꝺ eaz. ¶ Et p̄mo cōtra hoc qō dicit de intētione p̄ma: vcz q̄ est quidditas oīs rei absolute sumpta. ꝑ ꝛio. qr nulla prima intētio est scōa: nec etiā ecōuerso aliqua scōa est prima. sed oīs rei q̄ditas est prima intentio vt ponit ista opinio. ġ nulla res est scōa intentio: nec ꝙ ꝑs scōa intētio est aliq̄d sed mere nihil. qō em̄ nō est aliqua quidditas necesse aliqua res nec aliquid sed totaliter nihil. sed hoc est falsum. ġ ꝛc. ¶ Secundo. qr oē qō ẽ alicuius generis determinati est aliqua quidditas: sed secūda intētio oīs est de gñe relationis. qr cū sit respect⁹ vt dicit distinctus in re extra a fundamēto ꝛ a termino ꝛ ꝙ ꝑs realiter / cū oīa creata in re extra distincta realiter ꝛ essentialiter sint distincta vt alias est ꝓbatū / oportet ipsum esse alicuius gñis determinati: ꝛ nō alterius a genere relationis vt concedit. sed oīs res cuiuscunq̄ generis determinati est aliqua q̄ditas: ergo cū nulla scōa intētio sit prima nec oīs quidditas est prima intentio. ¶ Confirmat. qr q̄ditas aliq̄ditas seu aliq̄d ens ꝛ res sunt nosa equipollentia ꝛ eque trancēdētia: ꝛ ita si omnis quidditas esset p̄ma intētio ꝛ omne ens: nec ꝙ ꝑs posset poni scōa intētio. qō est falsuz. q̄re ꝛc. ¶ Secūdo arguo contra hoc qō ponit de scōa intētiõe vcz q̄ est aptitudo conueniens extra aīam quidditati in secūdo modo dicendi ꝙ se. ꝑ ꝛio. qr risibilitas nō est secūda intentio: sed risibilitas ipsa est hmōi aptitudo: ergo non oīs aptitudo talis ẽ scōa intentio. nec pōt poni aliqua ratio quare magis vna talis aptitudo q̄ alia sit scōa intentio: sicut nec q̄ vna sit magis q̄ alia passio. ġ ꝛc. ¶ Scōo. quia si vniuersalitas siue p̄dicabilitas de pluribus numero differentibus esset aptitudo cōueniens extra aīam hoī sicut ipsi conuenit risibilitas vcz in secūdo modo: sicut sequit̄ homo est risibilis: sortes est homo ergo est risibilis: ita consimiliter sequeret̄ conclusio sic arguendo / hō est species seu p̄dicabilis de plurib⁹ differentibus numero: sed sortes est hō. ergo ꝛc. hoc aut̄ est falsum. quare ꝛc. ¶ Tertio. qr syllogismus ꝓpō diffinitio ꝛ sīlia quorum nullū importat talē aptitudinē dicūtur intentiones scōe. ġ ꝛc. ¶ Quarto. qr aptitudo vt risibile est vere p̄dicabilis de conceptu supponente pro re extra aīam quā ĩportat: sed scōa itētio significat tm̄ modo ens in aīa subiective existens vt dicet infra. ġ ꝛc. ¶ Quinto. qr considerās ꝓpriā passionem hz cōsiderare etiā eius subiectum scōm suā ꝓpriam rationē. ſz logicus hz considerare intētiones scōas q̄ sunt vt dicit ista opinio passiones ꝓprie rerū extra: ġ ꝛ consideratio oīz q̄ditatū seu rerū ex aīaz ptinet ad logicū. hoc aūt ẽ falsum: ergo ꝛ prima ex quo sequit̄: vcz q̄ scōa intētio sit ꝙ pria passio rei seu q̄ditatis ex aīam existētis. ¶ Sexto qr terminus scōe intētionis vt vel genus vel species nō est p̄dicabilis de aliquo supponente pro re extra: ſz tm̄ modo ꝙ se ipso: sed oīs terminus significās aptitudinē rei extra aīam est p̄dicabilis de alio termino ꝙ illa re ex aīaz supponēte: vt appet de risibili p̄dicabili de hoīe supponente ꝙ suo significato nō simpliciter pro seipso. ergo ꝛc. ¶ Maior patet. qm̄ cū arguit̄ sic: homo est species vel aīal est genus seu vbe de plurib⁹ p̄dicabile: sortes est hō ꝛ aīal: ġ est species ꝛ genus: non sequitur ꝓclusio. cui⁹ ratio ponit̄: quia medium qō est homo vel aīal variatur. qm̄ ĩ maiore in qua ꝺr ꝙ hō est species vel animal est genus / supponit homo ꝛ aīal ꝙ seipso simpliciter nō aut̄ ꝙ aliquo significato suo ꝙsonaliter. cū aūt dicit in minori ꝙ sortes est hō vel aīal supponit aliter vcz pro re extra. ſz si terminus scōe intētionis puta genus vel species esset p̄dicabilis de termino ꝑme intentiōis vt de homine vel animali supponentibus pro suis significatis ꝙsonaliter nō pro seipsis simpliciter: consimiliter esset vera ista maior ꝓpositio ꝙ re extra / aīal est genus vel homo ẽ species: sicut minor q̄ est ꝙ sortes est homo: nec ꝙ ꝑs variaret medium in ꝑmissis: ꝛ ita sequeretur conclusio vcz ꝙ sortes sit species ꝛ gen⁹: sicut sequitur ꝙ sit risibilis qr homo. hoc ẽ falsuz. ġ ꝛc. ¶ Nec valz illud qō arguit̄ qñ dicitur ꝙ quidditas hois est p̄dicabilis sicut ꝛ risibile. hoc siquidem est falsum. qr nihil dicitur p̄dicabile nec p̄dicatum nisi vocalis terminus vel mentalis. ¶ Confirmatur. qr vt argutuz est si quidditas hois esset de pluribus p̄dicabilis sicut est risibile / hmōi p̄dicatū quod est de pluribus p̄dicabile conueniret cuilibz homini singulari ꝛ ꝓbaret de ipo ꝙ homine sicut risibile. hoc autem est falsum. ergo ꝛ cetera. Alia etiam multa falsa continet opinio: puta id qō dicit de respectib⁹ fundamētalib⁹: ꝙ vcz sūt a fundamēto realiter ꝺistincti ꝛ distincti formaliter in re ex: contra q̄ alias est argutum. ¶ Et ideo opinione ista vt ꝓbabili ꝛ omni no irrationabili quantum ad oīa in ipsa contenta pretermissa ad istum articulum aliter est dicendum. ¶ Ad cuius euidentiam est sciendum. ꝙ rerū alie sunt extra animam alie in anima vt accidentia in subiecto. Existētium extra animam subiectiue alie sunt signa ad placitum instituta vt voces significatiue: alie sunt talium significata: quarum alie sunt precise ita significata ꝙ nō signa saltem ad placitum instituta: esto ꝙ aliqua sint naturalia rerum signa: vt species sensibiles ĩ medio ꝛ i organo existentes. alie autez sunt signata ꝛ signa respectu diuersorum ꝛ ad placituz instituta. Et hec sunt ꝛ multiplici differentia: quia aliqua sunt signa vocum tantuz vt hoc vocabulum nomen vel verbum vel participium vel vox et alius omnis vocalis terminus non natus in aliqua ꝓpositione supponere nisi tm̄ pro voce significāte nō autem pro re extra pervocem significata. alia aūt sunt signa conceptuum in anima existētium tm̄ vt hec vox ꝺcept⁹ vel cognitio vel sensatio. Alia tertio sunt signa vtriusq̄ p̄dictorum vcz tam conceptuum in aīa q̄ nominum in re extra vt iste omnes voces gen⁹ species predicabile vel predicatum subiicibile vel subiectuz ꝙ positio syllogism⁹ diffinitio ꝛ diffinitum. qōlibet horū ꝛ aliorum multorum potest supponere tam pro cōceptu q̄ pro voce formata nō aut̄ ꝙre extra significata. nulla em̄ res alia ab actu intelligendi ꝛ a voce significante est predicabilis nec subiicibilis in propositione: nec per consequens vbe nec genus nec aliquod predictorū quorum quodlibet dicitur tam de voce significāte q̄ de conceptu in anima existente. alia enim est diffinitio vel diffinitum propositio terminus predicabilis ꝛ subiicibilis ꝛ syllogismus mēt alis ꝛ alius vocalis. Alia aūt quarto sunt signa omnium videlicet tam conceptuum q̄ vocum q̄ etiam rerum omnium aliarum: vt ens ꝛ qō libet aliud transcendens. Existentium autem in anima alia sunt predicabilia ꝛ subiicibilia ex quibus potest cōponi omnis propositio q̄ formatur in mēte vt actus intelligēdi. sicut em̄ oīs ꝓpō vocalis ꝙ ponit ex vocib⁹ ita ꝛ mētalis ex conceptib⁹. nec em̄ in ꝓpone mētali est p̄dicabile nec subiectibile nisi conceptus: sicut nec in ꝙ positione vocali nisi vocalis termin⁹. Alia sunt ex quibus ꝓpositio non potest in mēte formata cōstitui vt habitus species intelligibilis ꝛ actus volendi vel nolēdi ꝛ alia omnia ab actibus cognoscendi. solus enim act⁹ intelligendi ꝛ forte etiā sentiēdi suppositio q̄ componere ꝛ diuidere sit non tm̄ intellectus sed etiā sensus / pōt esse ꝓpōis in mēte formate subiectū ꝛ p̄dicatū: vocādo p̄dicatū ꝛ subiectū ptes ꝓpositiōis nō res significatas per ipsas.

Hoc p̄misso pono quatuor cōclusiões.

¶ Prima est. ꝙ prima intētio potest vocari vbe omnis res siue in anima siue extra aīam existens alia ab actibus cognitiuis nō aūt act⁹ aliquis cognitiuus. ¶ Hec apparet. quoniā ꝑma intentio ꝛ secūda sunt duo quorū alterū ꝺr de quocūq̄ nō aūt de aliquo ambo: sed omnis ꝛ solus actus cognitiuus saltem intellectiuus ꝺr secūda intentio vt dicet̄ in alia ꝓclusione: ergo oīe aliud ꝺr intentio ꝑma siue sit in anima siue extra. ¶ Maior apparet. sicut em̄ finitum ꝛ infinitum vel creatū ꝛ increatum sunt duo p̄dicabilia quoꝝ alterū nō aut̄ vtrūq̄ est verū de quocūq̄: ita ꝛ de ꝑma intentione ꝛ de secūda cōsimiliter est dicēdū. ¶ Ex q̄ apparet falsuz esse qō. dicit opinio sup: adicta vcz ꝙ oīs quidditas sit prima intentio. qr quidditas ꝛ entitas siue ens ꝛ res idem omnino important. ꝛ ita si omnis quidditas diceret̄ prima intētio oīs res ꝛ ens siue entitas: nec ꝙ consequēs esset aliquid de quo diceret̄ secūda intētio vel de vno ꝛ eodē taz ꝑma q̄ scōa itētio diceret̄: quoꝝ vtrūq̄ est falsū. est ei secūda itētio aliq̄d ꝛ tñ nō aliq̄d qō sit pria: magis q̄ idē dicet̄ finitū ꝛ infinitū creatū ꝛ increatū. ergo ꝛc. ¶ Confirmatur. qr nō est aliqua ratio quare magis aliqua prima intētio q̄ oīs alia prima dicet̄ secūda. ꝛ ita si oīs q̄ditas vel res esset prima intentio ꝛ aliqua res esset scōa intētio / ꝛ quecūq̄ alia. hoc aūt ẽ falsuz. ergo ꝛc. ¶ Secunda ꝓclusio est. ꝙ secūda intētio ꝺr esse omnis ꝛ sol⁹ actus cognitiuus vel saltē intellectiuus. ¶ Hec ꝓbat̄. qm̄ illud de quo est logica vt de subiecto est secūda intētio: sed logica videtur esse tm̄ de actibus intellectiuis. ergo ꝛc. ¶ Maior appet ꝙ Auicen. dicentē ꝙ logica ẽ de secundis intētionib⁹ adiectis ꝑmis. Minor appet. qm̄ aut logica est de cōceptibus aut de vocibus aut de alijs rebus ab istis oībus. sed nō videt̄ ꝙ sit de vocibus nec em̄ est sermocinalis scīa vt grāmatica: nec de alijs rebus significatis distinctis a conceptib⁹ ꝛ vocibus significatiuis vt scīa naturalis vel metaphysica vel quelibz alia realis scīa specialis vt geometria vel arithmetica. tunc enim logica non diceret̄ scīa rationalis magis q̄ alia scīa. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmatur. qr constat ꝙ logica est de terminis p̄dicabilibus ꝛ subiicibilibus incōplexis ꝛ de propositionib⁹ ac syllogismis ex eis formatis sed ista tm̄ sunt rerū signa vocalia vel mentalia. logica aūt magis videt̄ esse de conceptibus q̄ de vocibus. ergo ꝛc. ¶ Maior appet. est em̄ logica de quinq̄ p̄dicabilib⁹ puta de gñe / specie / ꝺfa / ꝓpio / ꝛ accidēte: q̄ nō sunt nisi q̄dam dicibilia incōplexa. agit̄ etiam ĩ logica noua tota de syllogismis ꝛ de ꝓpositionib⁹ ex p̄dictis terminis incōplexis p̄dicabilibus ꝛ subiicibilibus constitutis: vt de demonstrationibus de diffinitionibus ꝛ de diffinitis in libro posteriorum: de syllogismis probabilibus in topicis / ꝛ de alijs ſ alijs libris. ġ ꝛc. ¶ Minor quā tū ad ꝑmam ptem vcz ꝙ p̄dicta sint rerū signa apparet. nulla enim propositio nec syllogismus nec diffinitum componitur ex rebus significatis: sed ex conceptib⁹ vel ex

telligēdi. sicut em̄ oīs ꝓpō vocalis ꝙ ponit ex vocib⁹ ita ꝛ mētalis ex conceptib⁹. nec em̄ in ꝓpone mētali est p̄dicabile nec subiectibile nisi conceptus: sicut nec in ꝙ positione vocali nisi vocalis termin⁹. Alia sunt ex quibus ꝓpositio non potest in mēte formata cōstitui vt habitus species intelligibilis ꝛ actus volendi vel nolēdi ꝛ alia omnia ab actibus cognoscendi. solus enim act⁹ intelligendi ꝛ forte etiā sentiēdi suppositio q̄ componere ꝛ diuidere sit non tm̄ intellectus sed etiā sensus / pōt esse ꝓpōis in mēte formate subiectū ꝛ p̄dicatū: vocādo p̄dicatū ꝛ subiectū ptes ꝓpositiōis nō res significatas per ipsas.

Hoc p̄misso pono quatuor cōclusiões.

¶ Prima est. ꝙ prima intētio potest vocari vbe omnis res siue in anima siue extra aīam existens alia ab actibus cognitiuis nō aūt act⁹ aliquis cognitiuus. ¶ Hec apparet. quoniā ꝑma intentio ꝛ secūda sunt duo quorū alterū ꝺr de quocūq̄ nō aūt de aliquo ambo: sed omnis ꝛ solus actus cognitiuus saltem intellectiuus ꝺr secūda intentio vt dicet̄ in alia ꝓclusione: ergo oīe aliud ꝺr intentio ꝑma siue sit in anima siue extra. ¶ Maior apparet. sicut em̄ finitum ꝛ infinitum vel creatū ꝛ increatum sunt duo p̄dicabilia quoꝝ alterū nō aut̄ vtrūq̄ est verū de quocūq̄: ita ꝛ de ꝑma intentione ꝛ de secūda cōsimiliter est dicēdū. ¶ Ex q̄ apparet falsuz esse qō. dicit opinio sup: adicta vcz ꝙ oīs quidditas sit prima intentio. qr quidditas ꝛ entitas siue ens ꝛ res idem omnino important. ꝛ ita si omnis quidditas diceret̄ prima intētio oīs res ꝛ ens siue entitas: nec ꝙ consequēs esset aliquid de quo diceret̄ secūda intētio vel de vno ꝛ eodē taz ꝑma q̄ scōa itētio diceret̄: quoꝝ vtrūq̄ est falsū. est ei secūda itētio aliq̄d ꝛ tñ nō aliq̄d qō sit pria: magis q̄ idē dicet̄ finitū ꝛ infinitū creatū ꝛ increatū. ergo ꝛc. ¶ Confirmatur. qr nō est aliqua ratio quare magis aliqua prima intētio q̄ oīs alia prima dicet̄ secūda. ꝛ ita si oīs q̄ditas vel res esset prima intentio ꝛ aliqua res esset scōa intētio / ꝛ quecūq̄ alia. hoc aūt ẽ falsuz. ergo ꝛc. ¶ Secunda ꝓclusio est. ꝙ secūda intētio ꝺr esse omnis ꝛ sol⁹ actus cognitiuus vel saltē intellectiuus. ¶ Hec ꝓbat̄. qm̄ illud de quo est logica vt de subiecto est secūda intētio: sed logica videtur esse tm̄ de actibus intellectiuis. ergo ꝛc. ¶ Maior appet ꝙ Auicen. dicentē ꝙ logica ẽ de secundis intētionib⁹ adiectis ꝑmis. Minor appet. qm̄ aut logica est de cōceptibus aut de vocibus aut de alijs rebus ab istis oībus. sed nō videt̄ ꝙ sit de vocibus nec em̄ est sermocinalis scīa vt grāmatica: nec de alijs rebus significatis distinctis a conceptib⁹ ꝛ vocibus significatiuis vt scīa naturalis vel metaphysica vel quelibz alia realis scīa specialis vt geometria vel arithmetica. tunc enim logica non diceret̄ scīa rationalis magis q̄ alia scīa. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmatur. qr constat ꝙ logica est de terminis p̄dicabilibus ꝛ subiicibilibus incōplexis ꝛ de propositionib⁹ ac syllogismis ex eis formatis sed ista tm̄ sunt rerū signa vocalia vel mentalia. logica aūt magis videt̄ esse de conceptibus q̄ de vocibus. ergo ꝛc. ¶ Maior appet. est em̄ logica de quinq̄ p̄dicabilib⁹ puta de gñe / specie / ꝺfa / ꝓpio / ꝛ accidēte: q̄ nō sunt nisi q̄dam dicibilia incōplexa. agit̄ etiam ĩ logica noua tota de syllogismis ꝛ de ꝓpositionib⁹ ex p̄dictis terminis incōplexis p̄dicabilibus ꝛ subiicibilibus constitutis: vt de demonstrationibus de diffinitionibus ꝛ de diffinitis in libro posteriorum: de syllogismis probabilibus in topicis / ꝛ de alijs ſ alijs libris. ġ ꝛc. ¶ Minor quā tū ad ꝑmam ptem vcz ꝙ p̄dicta sint rerū signa apparet. nulla enim propositio nec syllogismus nec diffinitum componitur ex rebus significatis: sed ex conceptib⁹ vel ex vocibus significatiuis. nō em̄ syllogismus nec ꝓpositio constat ex albedine vel nigredine nec ex aliquo accidēte alio existente extra animaz distincto a vocibus in re extra / nec ex lapide vel ligno nec ex aliqua alia substātia. ergo ꝛc. ¶ Secūda ꝑs videlicz ꝙ logica magis sit de conceptibus q̄ de vocibus appet. qr vt dictum est, voces magis spectant ad grammaticū q̄ ad logicum. ergo ꝛc. ¶ Si tamen dicatur sicut et probabile videtur ꝙ logica non tantum sit de cōceptibus sed etiā de vocibus: consequēter videt̄ esse dicendum ꝙ nō omne illud de quo ẽ logica est intentio secunda. vox em̄ ꝑma intentio dicitur nō secūda. vel nec dicitur prima intētio nec secunda: sed signum prime intentionis ꝛ secunde: vt ꝑma intentio dicatur res significata tam a vocibus q̄ a conceptibus significantibus distincta / ꝛ signū eius omnis vox significans talem rem: vt ista homo vel animal ꝛ similes: quarum quelibet potest dici nomen prime intentionis. Secunda autem intentio dicatur conceptus in anima ꝛ eius signum vox significans ipsuz: siue significet eum tātum vt ista vox intellectio: siue significet ipm simul ꝛ vocem significātē vt ista vox genus vel species vel diffinitio vel ꝓpositio. quodlibet eum horum dicitur tam de conceptu in anima q̄ de voce in re extra formata. ꝛ talis vox omnis potest dici secunde intentiōis. ¶ Q̄z autem logica sit de vocibus non tantuz de cōceptibus ex hoc videt̄: q illa oīa que in logica declarā tur de omnib⁹ sup: adictis vcz de syllogismis ꝓpōib⁹ diffinitionibus ꝛ de terminis incomplexis conueniunt tam conceptibus q̄ vocibus: ergo logica est de omnib⁹ istis. ¶ Antecedens apparet. q enim syllogism⁹ sit ex duabus ꝑmissis ꝛ tribus terminis / q̄ propositio omnis constet ex predicato et subiecto / diffinitio ex genere ꝛ differentia / terminorum simplicium alius est predicabilis de pluribus differētibus specie in quid vt genus / alius de pluribus differentibus tantum numero vt species / et alius in quale vt differentia: ista inquam omnia ꝛ alia de predictis in logica declarata cōueniūt tam conceptibus q̄ vocibus significantibus. sicut enim ista vox animal est predicabilis de diuersis specie ſ propositione vocali: ita ꝛ conceptus animalis in ꝓpositione mentali: que quidem componitur ex duobus conceptibus incomplexis / quorum alius est subiectum et alius p̄dicatum ꝛ medius copula / sicut propositio vocalis: syllogismus etiam formatus in mente consistit ex totidem propositionibus ꝛ terminis ꝛ similiter successiue formatis sicut syllogismus vocalis: ꝛ sic de omnibus alijs. ergo ꝛ cetera. ¶ Et quando arguitur ꝙ gramatica est de vocibus / potest dici ꝙ non est inconueniens idem considerari in diuersis scientijs differenter, gramaticus enim considerat circa voces congruum et incongruum: logicus autem considerat ipsas vt sunt rerum signa p̄dicabilia ꝛ subiicibilia: metaphysicus aūt absolute vt entia. quare ꝛc. ¶ Tertia conclusio est. ꝙ aliud est prima intentio ꝛ aliud nomen prime intentionis: sic intelligendo ꝙ vel nullum nomen est prima intētio vel saltem non illa prima intentio respectu cuius dicitur esse nomen prime intentionis. ¶ Hec probatur. quoniam nomen prime intentionis denominatur a prima intentione sicut signum a signato. sic enim dicitur nomen prime intentionis sicut actus visionis vel intellectionis dicitur albedinis vel cuiuscunq̄ alterius obiecti cogniti. sed non minus distinguitur signum vocale a suo signato q̄ mentis conceptus vel alius quicunq̄ actus a suo obiecto. ergo ꝛ cetera. ¶ Confirmatur. quia prima intentio proprie sumpta dicitur res ipsa significata tā per conceptum mentis q̄ per cōceptum vocis. ꝛ licet vox possit dici prima intētio vocando primā

intentionem large ⁊ vniuersaliter omnẽrem extra animam existentem: constat tamen ꝙ vox ipsa ab illa prima intẽtione cuius dicitur esse nomen realiter est distincta. res enim respectu cuius vox dicit esse nomen ꝑme intentionis est substãtia vel accidẽs extra aiaz ꝑmanẽter existens: sed nullum taliũ est vox ipsa formata. ℊ ⁊c.

¶ Quarta ⁊ vltima est. ꝙ nomen secunde intentionis sic dicit a secũda itẽtione ꝙ nullũ nomẽ scõe intẽtiõis est aliq̃ scda intẽtio. ¶ Hec appet. qz solus ꝯceptꝰ mẽtis ꝺr intẽtio secũda: nomen aũt secũde intẽtionis sicut ⁊ ꝑme vox ipsa formata. nomen eñ secũde intentionis ꝺr esse vox significatiua cõceptus tñ vt intellectio: vel ꝯceptus ⁊ vocis prime intentionis: nõ aũt ipsius prime intentionis sumpte ꝓpue pro re extra a voce ⁊ a conceptu mentis distincta vt genus species subiectũ ꝑdicatũ ꝓpositio ⁊ diffinitio ⁊ syllogismꝰ. quodlibet eñ horũ ꝺr vt dictum est supertus tam de vocibus ꝙ de conceptibus: non aũt de alijs rebus extra aiam significatis ab istis distinctis. sed constat ꝙ nulla vox est aliquis cõceptus mẽtis. ergo nec secũda intentio. ¶ Confirmatur. qz secũda intentio est conceptus mẽtis ꝑdicabilis ī ꝓpositione mẽtali de alijs conceptibꝰ: vt conceptus aialis de conceptibus ꝓpijs asini ⁊ hominis ⁊ platonis ⁊ sortis supponentibus ꝓsonaliter ꝓ rebꝰ significatis nõ aũt simpliciter ꝓ seipsis. non eñ hec ꝓpositio homo est aial: nec ista sortes est homo est vera terminis eius vocalibus vel mẽtalibꝰ ꝓ seipsis supponẽtibꝰ sed ꝓ suis significatis. nomẽ aũt scõe intẽtionis est ꝑdicabile ī ꝓpositione vocali de alto noĩcnõ secũde intẽtionis ſ3 prime: ⁊ hoc non vt supponit ꝓsonaliter ꝓ suo significato: sed tñ vt simpliciter ꝓ seipso. Primũ vcz ꝙ nullus nomen secũde intẽtionis sit ꝑdicabile de alio nomine alterius intẽtionis secunde sed ꝑme/ appet. non eñ hec ẽ vera sed falsa species est genus vl differẽtia: sed ista hõ est species ⁊ ista aial est genus ⁊ rationale est ꝺra. hõ autem aial ⁊ rationale sunt noia nõ secũde intẽtionis vt genus species ⁊ ꝺra: sed ꝑme. Nõ est tñ vera hec ꝓpositio homo est species vel aial est genꝰ vel rationale ẽ ꝺra hoĩe aiali ⁊ rationali supponentibus ꝓsonaliter pro rebus significatis: sed tñ simpliciter ꝓ seipsis. nullaq; res extra aiam significata ꝙ terminũ aialis est genus: nec ꝙ terminus hoĩs est species: nec ꝙ rationalis est ꝺra sed tñ ista sunt vera: puta genus species ⁊ ꝺra de vocibus ⁊ de conceptibus: qz nec alia a vocibus ⁊ conceptibus sunt ꝑdicabilia in aliq̃ ꝓpositione nec subijcibilia qõ aũt non est ꝑdicabile nec subijcibile non põt dici genus nec species nec differentia. ergo ⁊c.

Ex prædictis apparet primo differentia inter noa intẽtionis prime ⁊ secũde. noa eñ ꝑme ī tẽtionis sunt signa rerũ existentiũ extra aiam vt homo lapis corpus substãtia ⁊ similia: vel etiam existentium in anima aliarum omnium ab actibus cognitiuis vt habitus dilectio seu amor vel odium letitia vel tristitia ⁊ alia omnia nomina significantia res in anima existentes a conceptibus differentes. omne enim nomen dicit prime intentionis cuius res significata ad quã est ꝓsolum est ipsa prima intentio. Potest autẽ dici prima intentio omne qõ non est secunda intentio nec nomẽ scõe intentionis nec ꝑme. Scõa aũt intentio est solus mentis cõceptus vt dictũ est supertius. ergo ⁊c. Nomina autem secunde intentionis dicunt esse illa que ex sua institutione seu impositione significant tñ scõas intentiones vcz mẽtis ꝯceptiones vt genus species ꝺra diffinitio ꝓpõ ⁊ similia: quoꝝ qõlibet ſ3 ꝑdicabile de noĩbus ꝑme intẽtionis nõ tñ cõsimiliter sed aliter ꝙ noa ꝑme intẽtionis. aliter eñ hec ꝓpõ aial ẽ genꝰ/ est vera: ⁊ alia ista aial est corpus vel substãtia. genus eñ qõ est nomẽ scõe intẽtionis ꝑdicat ⁊ verificat de aiali supponente simpliciter pro seipso non ꝓsonaliter ꝓ aliquo eiꝰ significato extra aiam existente. econuerso aũt corpꝰ ⁊ substãtia q̃ sunt ꝑme intẽtionis noia dicunt ⁊ verificant de ipso aiali vt supponente nõ simpliciter sed singulariter seu ꝓsonaliter ꝓ omi suo significato extra aiam existente. quare ⁊c. ¶ Secũdo etiã appet ⁊ sequitur ex predictis: ꝙ sicut nominũ alia dicunt intentionis ꝑme ⁊ alia secũde: ita ⁊ intentionũ secũdarũ alie sunt prime intentionis ⁊ alie secũde. qm̃ illa mentis ꝯceptio que est secũda intentio ꝺr prime intentionis cuius obiectum ꝙ eaz intellectum est ipsa prima intẽtio. illa aũt est secunde intentionis cuius obiectũ est secũda intẽtio. Sz mẽtis cõceptuum alij sunt primarũ intẽtionũ vt actꝰ intelligendi recti quoꝝ obiecta sunt res extra aiaz vel etiã in anima existẽtes alie ab actibꝰ cognitiuis. Alij aũt sunt secũdarũ intẽtionũ vt obiectoꝝ: sicut omnes actus reflexi. qualis quidem actus est nõ subiectũ sed ꝑdicatũ cuiuscũq; ꝓpositionis mentalis vere de ipso subiecto non ꝓsonaliter supponente pro suo significato sed simplicit ꝓ seipso: vt istius ꝓpositionis non in ore sed in mẽte homo est aial est genus vel homo est species ⁊ similiuz. constat eñ ꝙ ꝳ subiectum eius qõ est conceptus hominis ⁊ animalis fit conceptus rei extra aiam existẽtis/ nõ tñ ꝑdicatũ qõ est genus vel species est cõceptꝰ alicuius rei extra animam nec in aia existentis alterius ab ipso cõceptu mẽtis in tali ꝓpositione subiecto. nec eñ aliqđ a mẽtis ꝯceptu est immediate species neq; genus. Ista lis conceptus ad conceptũ mẽtis ꝙ eum intelligentis terminatus est actus reflexus. ergo ⁊c. ¶ Cõfirmatur. quia aut huius ꝓpõnis in mẽte formate aial est genus ꝑdicatũ est actus intelligendi rectus aut reflexus. sed nõ potest poni rectus: qz tunc sicut subiectũ qõ est aial põt supponere ⁊ supponit in alia ꝓpõne vt ista animal currit vel est substãtia/ pro re extra significata: ita ⁊ hoc ꝑdicatũ qõ est genus posset in aliqua ꝓpõne supponere ꝓ re alia ab actu intelligendi: cũ cõceptus possit supponere non tñ pro seipso simpliciter: sed etiã ꝓsonaliter ꝓ suo significato. sed hoc est falsum. solus enim mentis conceptus est genus vel species. nec aliud significat genus vel species in mente formata q̃ mentis cõceptum nec ꝙ põs pro alio potest supponere in aliqua ꝓpositione in mente formata. ¶ Nec valet si contra hoc arguatur. quia ista ꝓpositio in mẽte formata/ amor vel odium est species vel habitus intellectuꝰ vel moralis virtus est genꝰ/ est vera: cũ tñ nullꝰ subiectũ istarũ sit actꝰ cognitiuus. quoniã hoc est falsum. qz immo subiectũ vtriusq; istarum est actus intellectiuus nõ habitus nec virtus nec odium neq; amor. nõ enim aliqua propositio in mente formata constat nisi ex actibus cognitiuis: ergo nec habitus nec aliquid alioum potest esse subiectum talium ꝓpositionũ ⁊ ꝑdicatũ. qz nec species neq; genꝰ veraciter affirmatur nisi de aliquo ꝑdicabili de pluribꝰ in quid: sed constat ꝙ nihil existens in anima distinctum ab actibus cognitiuis est ꝑdicabile sicut nec subijcibile in propositione mentali. nec aliquid distinctum a vocibus est subijcibile nec predicabile in propositione vocali: ergo sicut cum formatur ista propositio in mẽte homo est species vel etiaz istius homo est animal subiectũ est conceptus hominis non autem res extra eius obiectum ꝙ eum intellectũ: ita ⁊ subiectum huius amor vel odium est species est actus intelligendi amoꝝ vl odiuz nõ amor ipse vel odiũ talis actus obiectum. cõsimiliter dico de subiecto huius habitus intellectus moralis virtutis: puta temperantia vel iustitia est genus. ergo ⁊c.

¶ Sic igitur apparet ꝙ licet subiectum huiꝰ ꝓpõnis

in mẽte formate hõ est species vel aial est genus ⁊ similium sit actus rectus intelligendi rem extra: non tñ ꝑdicatũ qõ est species vel genus potest poni actus rectus. ergo relinquit ꝙ sit actus intelligendi reflexus terminatus ad actũ rectum/ nõ ad alium q̃ ad illum in predicta propositione subiectũ. sicut eñ huiꝰ ꝓpositionis vocalis homo est species ꝑdicatũ est vox cuius significatũ de quo verificatur est nomen in ipsa subiectum vcz hec vox homo. ita ⁊ consimilis ꝓpositionis formate in mẽte ꝑdicatum est actus intelligendi cuius obiectũ significatũ ꝙ eum intellectũ nõ est aliud q̃ actus rectus qui est huius ꝓpositionis subiectũ. quare ⁊c. ¶ Tertio apparet ex dictis ꝙ secũde intẽtiões nõ sunt de genere relationis sed qualitatis. oẽ eñ existens in aia subiective est de genere qualitatis. ¶ Quarto ꝙ secũde intentiones ⁊ aliqne prime nõ tñ oẽs sunt eiusdẽ generis. qm̃ vt dictum est oĩs res extra animam ⁊ etiam in aia alia ab actu cognitiuo simplici vel complexo est prima intẽtio: sed constat ꝙ multa sunt tam extra animam q̃ i anima existentia subiective distincta ab omnibus accidentibꝰ q̃ sunt de genere qualitatis: non tamen omnia in re extra animã existentia. nec eñ substãtia nec quãtitas si ponatur res distincta ab ea ⁊ a qualitate est de genere qualitatis. ergo ⁊c. ¶ Est tamẽ hic aduertẽdũ ꝙ aliter secũde intẽtiones ⁊ aliter ille prime que sunt qualitates siue in anima siue extra aiam ipsam existẽtes sũt in ꝑdicamento qualitatis. qm̃ cũ ꝑdicamentum in mẽte formatum sit collectio seu multitudo diuersoꝝ conceptuum ꝑdicabilium: ꝙ consequens secũde intẽtiones q̃ sunt hmõi ꝯceptus ꝑdicabiles/ dicũtur esse in ꝑdicamẽto qualitatis vt partes in toto. sicut eñ ꝑdicamentũ, vocale constat tñ ex vocibus vt totum ex partibus/ ita ⁊ ꝑdicamentum mentale ex conceptibus. prime aũt intẽtiones distincte ab actibus cognitiuis q̃ sunt qualitates siue in anima siue extra aiam existẽtes/ sunt in ꝑdicamento qualitatis non vt ptes in toto sed vt signata in signo: eo modo quo sunt in ꝑdicamẽto substantie oẽs substantie. sicut eñ ꝑdicamentũ substantie est tota coordinatio cõceptuũ diuersorum: immo oĩa substantiaruz que q̃dem substãtie sunt obiecta ꝙ tales ꝯceptus diuersos significata ⁊ intellecta: ⁊ ꝙ consequens substãtie ꝓ se dicuntur esse in substantie ꝑdicamẽto vt signata in signo: ita ⁊ in ꝓposito de qualitatis ꝑdicamento cõsimiliter est vicẽdũ. ℊ ⁊c. ¶ Et si contra hoc arguat: qz etiam secũde intẽtiones que sunt mẽte cõceptiões possunt diuersis conceptibus intelligi: quoꝝ ꝯceptuum multitudo potest esse ꝑdicamẽtũ in quo ꝙ põs erũt secũde intentiones non vt partes in toto: sed vt signata in signo: cũ oĩe obiectum intellectũ sit ito mõ in actu intelligẽdi ipm. ¶ Respõdeo cõcedendo cõclusionem illatã. nec eñ minus intellectio q̃ albedo põt intelligi conceptu gñis cõmuni pluribus differentib⁹ specie ⁊ ꝯceptu alio speciei cõi distinctis solonumero: ⁊ ꝙ põs existere ī vtro q; vt signatum in signo. nec hoc est cõtra aliqđ ꝑdictorum. qm̃ hoc qõ dictũ est supra: vcz aliquas ꝑmas intẽtiones ⁊ secũdas oẽs esse indifferẽter in ꝑdicamento q̃litatis: qz ꝑme sunt in eo vt signata in signo: secũde aũt nõ sic: sed vt partes in toto: est intelligẽdũ de ꝑdicamento ex rectis conceptibus ꝯstituto: nõ autem de ꝑdicamẽto ꝯstante ex actibus intelligendi reflexis. nec enim obiectum ꝑmo significatũ ⁊ intellectuz ꝙ aliquẽ talis ꝑdicamẽti ꝯceptũ est prima intẽtio sed scõa. quare ⁊c.

Ex ꝑdictis omnibus apparet responsio ad q̃stũ. videl eñ ex ꝑdeclaratis corollarie inferẽdum ꝙ tã suppositũ q̃ ꝓsona est nomẽ ꝑme intẽtionis nõ aũt scõe. qm̃ illud est nomẽ nõ scõe intẽtionis ſ3 ꝑme qõ un-

positũ est ad significãdũ ꝑmas intẽtiones ex aiam vel ꝙ aia existẽtes: sed tale est hoc nomẽ suppositus ⁊ hoc nomẽ ꝓsona ⁊ etiã singulare vl individuũ. qõlibet eñ horum significat rẽ ex aiaz existẽtẽ. ꝓsona eñ ⁊ suppositũ significat substãtiã tñ: individuũ vero ⁊ vnũ numero tã substantiam q̃ accidẽtia siue in aia siue extra animam existẽtia. vñ tam ꝑma intẽtio q̃ secũda ꝺr individua. et numero vna. quo tñ non obstante dicũtur nomina nõ scõe intẽtionis sed ꝑme: sicut ens ⁊ aliud oẽ transcendẽs ꝺr cõmuniter nomẽ prime intẽtionis. si tñ nomẽ denominetur a quolibet suo significato/ oĩa ꝑdicta puta vnũ singulare vel idiuiduũ ens ⁊ aliud oẽ trãscẽdẽs potest dici nomen tam prime q̃ secũde intẽtionis nõ autem suppositum nec ꝓsona: cũ nullum hoꝝ significet nisi primam intẽtionẽ nec quãcũq; sed substantiã tñ. quare ⁊c. ¶ Confirmat. qz nomẽ secũde intẽtionis est tñ in ꝓpositione vocali ꝑdicabile de nominibꝰ ꝑme intentionis nõ supponentibus ꝓsonaliter ꝓ suis significatis sed tñ simpliciter pro seipsis. ¶ Hec appet de hoc nolle species vel genus ⁊ de alijs oĩbus secũde intẽtiõis. nec enim genus nec species est ꝑdicabile in ꝓpositione vocali nisi de noĩbus prime intentionis vt genus de aiali ⁊ de colore ⁊ species de homine ⁊ de albedine nec ꝑdicãtur de istis vt supponentibus ꝓsonaliter pro suis significatis: sed vt simpliciter pro seipsis. non eñ verificat in ꝓpositione vocali genus de animali supponente pro re significata: sed tñmodo pro ipsa voce significãte. nec eñ aliqua res ex aiaz significata ꝙ aial est genus: sicut nec species aliqua significata per hominem. sed hoc nomẽ ꝓsona ⁊ suppositum est ꝑdicabile de nominibus prime intẽtionis supponentibus non simpliciter pro seipsis sed personaliter ꝓ suis significatis. sicut eñ hec/ sortes currit vel est homo vel aial/ est vera sorte ipso existente pro ꝺ subiecto supponente non simpliciter pro seipso/ sed personaliter pro suo significato extra animam existẽte: ita ⁊ ista sortes ⁊ omnis alia substantia intellectualis tam creata q̃ etiã increata vt deus pater filiꝰ ⁊ spiritus sanctꝰ est suppositum ⁊ persona. ergo ⁊c. ¶ Ex hoc appet falsitas opinionis contrarie dicentium ꝙ persona ⁊ suppositum sunt nomina secunde intentionis. ¶ Nec valet si arguatur ꝓ hoc. qz sicut individuum se habet in oĩ ente: ita ⁊ suppositũ in natura substãtiali ⁊ persona ī natura intellectuali: sed individuũ qõ est ꝑdicabile de oĩbus est nomẽ scõe intẽtiõis: ergo ⁊ suppositũ ac ꝓsona. Hec siquidem ratio nõ valet: qz falsum accipit in minore. nec eñ individuũ nec singulare nec vnum numero est nomẽ ꝑdicabile de noĩbꝰ ꝑme intẽtiõis supponentibꝰ simpliciter ꝓ seipsis sicut genus ⁊ species ⁊ alia noa scõe intẽtionis: sed ꝓsonaliter ꝓ suis significatis. ſ3 talis noia sunt ꝑme intẽtionis vt dictũ est supra. ℊ ⁊c. ¶ Cõfirmatur. qz esto ꝙ oĩe nomẽ significãs secũdã intentionem denominet ab ipsa ⁊ dicat nomẽ secũde intẽtionis: ad hoc nõ sequitur ꝙ singulare vel individuũ ⁊ vnum sint magis secũde intentionis noa q̃ ꝑme: cuz qõlibet istoꝝ significet nõ tñ intẽtionẽ scõam sed etiã ꝑmã. ſ3 suppositũ ⁊ ꝓsona sunt noa significãtia tñ ꝑmam intentionẽ ℊ ⁊c. ¶ Sed cõtra hoc arguit. ⁊ ꝓbat ꝙ singulare vel īdiuiduũ sit nomẽ scõe intẽtiõis nõ ꝑme. Primo. qz sicut se ħ3 species ad genus: ita singulare vel individuum ad speciẽ: sed species dicit intentionẽ nõ ꝑmam sed scõam intẽtionẽ inferiorẽ illa intẽtiõe scõa q̃ importat ꝙ genꝰ ergo ⁊c. ¶ Scõo. qz illud nomẽ in cuius diffinitione ponit scõa intẽtio est nomẽ scõe intẽtionis: ſ3 ī diffinitione huiꝰ noĩs singulare vel istꝰ qõ est individuũ ponit scõa intẽtio. ꝺr eñ ꝙ singulare vel idiuiduũ est illud qõ est ꝑdicabile de vno solo. ꝑdicabile aũt est nomẽ scõe ītẽtionis. ℊ ⁊c. ¶ Ad ꝑmum dicit ꝙ quãtũ ad hoc singulare vl

indiuiduũ ſe habet ad ſpeciem conſimilr̃ ſicut ſpecies ad genus. qꝛ ſicut de quocũqȝ p̄dicat̃ illud qđ dicit̃ ſpẽs puta homo/de eodẽ p̄dicat̃ illud qđ dꝛ genꝰ vcȝ aĩal: ⁊ nõ econuerſo: ⁊ hoc hoĩe ⁊ aĩali ſupponẽtibꝰ nõ ꝓ ſeipſis ſed ꝑſonalr̃ pro ſuis ſignificatis: ita ⁊ de indiuiduo ſiue ſingulari ⁊ de ſpecie conſimiliter eſt dicẽdũ. nõ aũt eſt ſimile quantũ ad ꝓpoſitũ ad qđ applicat̃ ſed omnino diſſimile: qm̃ ſingulare vel indiuiduũ ſignificat veram rem extra aĩam exiſtentẽ. oĩs eñ res extra aĩam dꝛ ſingularis ⁊ indiuidua: nõ aũt ſpecies neqȝ genus. nullum eñ hoꝝ dꝛ niſi vel de conceptu in aĩa vel de voce. quare ⁊c. ¶ Et ſi contra hoc arguat̃. qꝛ plura ſingularia in re extra vt omnes homines dicunt̃ eſſe realiter eiuſdẽ ſpeciei ⁊ gñis circũſcripto oĩ actu ratiõis: ⁊ ꝑ ꝯñs denominant̃ ab intẽtione ſecũda: ¶ Dico ꝙ falſum eſt. non eñ oẽs hoĩes dicunt̃ eſſe vnius ſpeciei niſi qꝛ cõceptibiles ꝯceptu eis cõi qui eſt ſpecies: nec homo ⁊ aſinus eiuſdẽ gñis niſi in ordine ad conceptũ eis cõem ⁊ de eis haberi poſſibileȝ qui eſt genus. cũ hoc tñ ſtat ꝙ circũſcripto omni actu rationis vnus hõ eſt magis idẽ realiter cuȝ alio hoĩe quolibet ſingulari q̄ cum aliquo alio indiuiduo alterius ſpeciei. ¶ Ad ſecũdũ dico ꝙ falſum eſt illud qđ accipit̃ in maiore: vcȝ ꝙ omne illud nomẽ ſit ſecũde intẽtionis in cuius diffinitione ponit̃ ſecũda intẽtio. ſi eñ qꝛ p̄dicari ponit̃ in diffinitiõe ſingularis vel ĩdiuidui arguitur ꝙ vtrunqȝ iſtorum nominũ ſit nomen ſcđe intẽtionis nullũ erit nomẽ intẽtionis p̄me ſed qđlibet erit ſecũde. qm̃ de omni nomine poteſt dici ꝙ eſt p̄dicabile de pluribus vel de vno: de pluribus vt oẽ nomen plura ſignificãs ſicut hõ vel aſinus aĩal ⁊ corpus ⁊ alia omnia noĩa vl'ia: de vno ſolo vt ſortes vel plato ⁊ quodcũqȝ aliud nomen impoſitũ ad ſignificãdũ talẽ rem determinatam aliquã ſingularẽ: ergo ſortes plato homo aĩal ⁊ corpus ⁊ alia omnia ſunt ſecũde intẽtionis noĩa qđ eſt falſum euidenter. quare ⁊c. ¶ Confirmat̃. qꝛ nomen ſecũde ĩtẽtionis p̄dicat̃ in ꝓpõne vocali de alio nomine nõ intentionis ſecũde ſed p̄me ſupponẽte non pro re quã ſignificat: ſȝ ꝓ ſe: ſicut hõ dicit̃ ſpecies ⁊ aĩal genus vt dictũ fuit ſuperius. ḡ non magis ſequit̃ ꝙ ſingulare vel indiuiduũ dicat̃ nomẽ ſcđe intẽtionis qꝛ de ipo dꝛ p̄dicari qđ quidẽ eſt ſecũda intẽtio: q̄ ꝙ hõ ſit nomẽ ſecunde intentionis qꝛ de ipſo p̄dicatur ſpẽs que ẽ etiã ſecunda intẽtio. ſicut eñ hec/hõ eſt ſpecies/eſt vera homine ſupponente non ꝓ ſuo ſignificato: ſed ꝓ ſeipſo: ita ⁊ iſta/ſingulare vel indiuiduuȝ eſt p̄dicabile de vno tñ. Ex quo ſequitur ꝙ iſta deſcriptio indiuidui vel ſingularis nõ eſt deſcriptio ſeu diffinitio exprimẽs quid noĩs. qm̃ oĩs diffinitio exprimẽs q̄d noĩs eſt p̄dicabilis de nomine diffinito ſupponẽte pro ſuo ſignificato. ſed iſta videlicet p̄dicari ſeu p̄dicabile de vno ſolo nõ eſt vera de ſorte nec de alio nomine ſingulari ſupponente pro ſuo ſignificato extra aĩam exiſtẽte: cũ vt ſepe dictũ eſt nihil ſit p̄dicabile nec ſubijcibile ꝓprie niſi vocalis terminꝰ vel mẽtalis. talis aũt eſt diſtĩctꝰ ab oĩ re ex̄ ꝑ cũ ſignificata. ergo ⁊c. ¶ Et ſi querat̃ circa ꝓpoſitum p̄ncipale q̄re magis actꝰ cognitiuꝰ dicit̃ ſecũda intẽtio ⁊ alia ab ipſo oĩa dicuntur intẽtio prima/ q̄ econuerſo: ¶ Ad hoc videtur eſſe dicẽdũ ꝙ noĩa ad placitum ſunt impoſita nec ꝑ ꝯñs oportet querere rationẽ quare magis hoc nomẽ impoſitum fuerit ad ſignificandum iſtam rem ⁊ alteruȝ ad ſignificãdũ aliã q̄ econuerſo. ⁊ ita hoc nomen ſecũda intẽtio dꝛ de actibus cognitiuis: alterũ aũt vcȝ p̄ma intẽtio de alijs. quia ita placuit inuentori: qui forte hoc potuit moueri qꝛ intellectus prius tendit in ſui actus obiectum ⁊ intendit etiam ipſum q̄ propriuȝ ſuũ actum. quia nec aliqua potentia cognitiua ĩtẽdit actũ niſi propter obiectum. prius ẽt percipit obiectũ q̄ actũ prior enim eſt actus rectus q̄ reflexus. ſed res videtur denominari ⁊ dici intentio qꝛ ipſa eſt quã intellectꝰ intẽdit ⁊ in quã tendit. ergo quia intellectus prius tendit ĩ obiectum ab actu diſtinctum q̄ in proprium ſuum actũ ⁊ prius ac principalius intendit ipſuȝ: ideo forte actus cognitiuus dictus eſt intẽtio ſecunda: aliud autem qđcũqȝ ab eo diſtinctum qđ poteſt eſſe eius obiectum intẽtio prima. ¶ Sic ad queſtionem. ¶ Ad rationem ĩ principio apparet ex dictis ꝙ falſum accipit in minore. non enim ꝑſona ſignificat conceptum aliquem exiſtentem ſubiectiue in anima ſed rem extra videlicȝ intellectualẽ ſubſtãtiã vt dictum eſt ſupra.

Circa diſtinctionem viceſimãquartam in qua magiſter determinat de quibuſdam nominibus numeralibus ⁊ etiaȝ de vno/oſtẽdẽs q̄d iſta nomina vnũ ⁊ plura ſeu vnus ⁊ plures vt duo ⁊ tres ſignificent in diuinis: quero primo. vtrũ deitas ⁊ eius vnitas diſtinguant̃ aliqualiter in re extra. ¶ Et videtur ꝙ ſic. quoniam ſicut ſe habet vnitas in cõi ad entitatem ĩ communi: ita talis vnitas ad talem entitateȝ in ſpeciali/puta vnitas deitatis ad deitatem: ſed vnum ⁊ ens in communi diſtinguuntur in re extra: cum ſe habeant ſicut paſſio ⁊ ſubiectũ: ⁊ idem nõ poſſit eſſe paſſio ſuĳpſiꝰ ergo ⁊c. ¶ Contra. quia nõ magis vnitas diſtinguitur in re extra a re que dicitur eẽ vna q̄ pluralitas ab illis q̄ dicuntur plura: ſed pluralitas eſt ab illis de quibus dicit̃ totaliter indiſtincta in re extra. nulla enim diſtincta ſiue in anima ſiue extra animam exiſtẽtia dicuntur plura aliquo eis addito mediante ab eis differente aliqualiter in re extra. ergo ⁊c. ¶ Reſponſio. vbi ſic procedam. Primo enim inquiram an vnum qđ cum ente cõuertitur ⁊ eius paſſio dicitur ſit idem cum vno qđ ẽ numeri principium/an ab eo diſtinctum. Secundo dicam ad queſitum.

Quãtum ad primum dicunt aliqui: ꝙ vnum quod eſt numeri principium diſtinguitur ab illo qđ cum ente conuertitur ⁊ eius paſſio ponitur. quoniã vnum quod eſt principium numeri eſt generis determĩnati. vnum autem qđ eſt paſſio entis non eſt alicuius generis determinati ſed eſt tranſcendens: ſicut ⁊ eius ſubiectum qđ eſt ens. ſed qđ eſt alicuius generis determinati non poteſt eſſe idem cuȝ illo qđ non eſt alicuius generis determinati. ergo ⁊c. ¶ Maior probatur. ⁊ p̄mo quantum ad primam eius partem: videlicet ꝙ vnũ quod eſt numeri principiũ ſit generis determinati. quoniam principium numeri qđ eſt vnuȝ/eiuſdem generis eſt cum numero. cum enim vnum aliquotiens replicatum reddat numerum ipſum totum: ꝑ conſequens magis eſt eiuſdem generis cuȝ eo q̄ punctus cũ linea que nunq̄ poteſt conſurgere ex ipſo quãtũcũqȝ infinities replicato. ſed ipſe punctus non ponitur niſi in genere linee puta quantitatis cõtinue: ergo multo magis vnũ quod eſt numeri principium eſt in genere quantitatis diſcrete ſicut ⁊ numerus ipſe. ¶ Secunda pars videlicet ꝙ vnum quod eſt paſſio entis non ſit alicuius generis determinati: ſed ſit tranſcendens: apparet. quia tale vnum eſt equalis ambitus ſicut ens ipſuȝ eius ſubiectum. ſed conſtat ꝙ ens non eſt alicuius generis determinati. ergo ⁊ cetera. ¶ Confirmatur. quia illa que nõ differunt niſi ſicut diuiſibile ⁊ indiuiſibile non differũt genere: ſicut ponitur exemplum de linea ⁊ de puncto que ſunt eiuſdem generis: quia nec differunt niſi ſicut

diuiſibile ⁊ indiuiſibile. ſed numerus ⁊ vnitas q̄ eſt principium eius conſtituens eũ nõ differũt niſi ſicut diuiſibile ⁊ indiuiſibile. ḡ ⁊c. ¶ Preterea qꝛ oĩs mẽſura diſcreta ꝑmanẽs eſt de gñe quãtitatis diſcrete: ſed vnitas ex qua componit̃ numerus eſt hmõi. eſt eñ mẽſura numeri. ḡ ⁊c. ¶ Confirmatur. qꝛ alia eſt vnitas q̄ conſequitur numerũ vt ꝓpria paſſio ſuũ ſubiectũ: ⁊ alia illa q̄ eſt eiꝰ principiũ conſtituens ipm̃. nec eĩ prima q̄ vcȝ eſt eiꝰ paſſio conſtituit ipm̃ ſicut nec aliqua paſſio ſuũ ſubiectum ſed p̄ſupponit eũ ꝯſtitutũ. ſcđa aũt conſtituit eũ. eſt eñ numerꝰ ex vnitatibꝰ cõſtitutus. ſed iſta ſe habet ad numerũ ſicut vnitas cõuertibilis cũ ente ad ipm̃ ens: ⁊ ita cõtinet̃ ſub vnitate illa ſicut numerus ſub ente: nõ autẽ alia vnitas ex qua componit̃ numerus. ḡ ⁊c. ¶ Contra opinionẽ iſtã arguo: ⁊ ſpecialiter ꝯ̄ tria que in eã cõtineri vident̃ falſa. Primuȝ eſt ꝙ vnum qđ cũ ente ꝯuertitur diſtinguitur ab illa vnitate ex qua numerus componitur. Secundum: ꝙ vnitas numeri ex qua ipſe componitur diſtĩguitur ab eo ſicut ĩdiuiſibile a diuiſibili. quo tñ non obſtante eſt in gñe quantitatis diſcrete. Tertiuȝ eſt ꝙ in numero eſt duplex vnitas: vna vcȝ ex qua cõponitur: ⁊ alia q̄ ipm̃ conſequit̃. ¶ Contra primũ iſtorũ arguit̃ primo ſic. numerus nõ diſtĩguit̃ a rebꝰ numeratis ſed eſt idem cũ eis totaliter in re extra: ḡ nec vnitas ex qua numerus ꝯponit̃ diſtĩguit̃ ab illa vnitate q̄ cũ ente cõuertit̃. ¶ Antecedens hic ſuppono vt ꝓbandũ in q̄ſtione ſequenti in qua de ipo ſpecialiter erit ſermo. Sȝ ꝓbo ꝯſequentiã. qm̃ ſicut ſe hȝ numerus ad oĩa numerata ſimul ſumpta/ita ⁊ quelibet pars numeri vcȝ vnitas ex qua ꝯponitur/ad qđlibet numeratoꝝ entiũ ꝑ ſe ſumptũ: ſic intelligendo ꝙ nõ magis vnũ ex quo numerꝰ cõponit̃ importat aliq̄d in re extra diſtinctũ ab illo ente ꝯ̄ alia numerato ⁊ ab eis diſtincto de quo dꝛ: q̄ numerus totus importet aliquid diſtinctũ ab oĩbꝰ numeratis entibꝰ ſimul ſumptis. ergo ſi numerus p̄ciſe ſignificat numerata ⁊ vnũ ex quo ꝯponit̃ p̄ciſe/ſimilr̃ importat illud ens qđ eſt alterũ numeratoꝝ de quo ſolo dꝛ. ſȝ omne ens tã creatũ q̄ etiã increatũ eſt numerabile ⁊ actu nũeratũ vt ad alterũ ꝯparatũ: ḡ vnũ ex quo numerus cõponit̃ eſt trãſcẽdẽs: nec ꝑ ꝯñs ab vno qđ cũ ente ꝯuertitur differens ſeu diuerſuȝ aliq̄d ſignificãs in re extra. Iſta ꝯſequẽtia vltima ex hoc patet. qꝛ ad quot numerꝰ ſe extendit ⁊ vnitas que ipm̃ ꝯponit. ¶ Hoc ap̄pet. qꝛ qđlibet entiũ nũeratoꝝ qđ dꝛ vere vnũ vnitate q̄ ẽ nũeri principium ſeu conſtitutiuũ/importat vl'r oẽ ens vt ab alio diſtinctũ ⁊ ꝑ ſe ſumptũ: ſed hoc ⁊ nihil aliud ĩportat vnũ qđ dicit̃ eſſe paſſio entis. nõ eñ tale vnũ ſignificat aliquid enti alicui additũ: cũ qđlibet entium vt dicet̃ inferius ſit vnũ ꝑ ſeipm̃ non ꝑ aliq̄d ei appoſitum. ergo ⁊c. ¶ Confirmat̃. qꝛ aut intelligit̃ ꝙ vnuȝ qđ eſt paſſio entis diſtinguat̃ ab vno qđ eſt p̄icipiũ numeri in eſſendo vel in ſignificãdo: ſȝ neutrũ hoꝝ videt̃ eſſe ponẽdũ. ḡ ⁊c. ¶ Probo minorẽ. Et primo ꝙ nõ differãt ĩ eſſendo. qm̃ oĩa ſigna ſiue vocalia ſiue mẽtalia vt ꝯceptus diuerſi ĩ eſſendo diſtinguunt̃ aut ſicut ſupius ſiue cõius ⁊ minꝰ cõe ſiue inferius ſicut vox vel ꝯceptꝰ hoĩs ⁊ aĩalis: aut ſicut diuerſa aliqua diſparata vt vox vel cõceptus hominis ⁊ lapidis vl' platonis ⁊ ſortis. ſȝ vnũ quod eſt paſſio entis cũ eo ꝯuertibilis/nõ diſtĩguit̃ ab vno qđ ẽ p̄icipium numeri primo mõ. qꝛ vt dictũ eſt oẽ ens numerabile ⁊ vnũ qđ ponit̃ eſſe nũeri p̄icipiũ/dꝛ de quolibȝ numeratoꝝ ⁊ ſignificat qđlibet ipſoꝝ: nec ꝑ ꝯñs vnũ qđ ẽ ꝯuertibile cũ ente põt eẽ cõius ſeu vl'ius ſignũ ipo. Nec põt dici ꝙ diſtinguant̃ ſecundo modo videlicet ſicut diuerſa aliqua diſparata. qꝛ vnum diſparatorum nõ dicit̃ de alio: ſed qđlibet numeratorum ꝑ ſe ſumptum eſt vnũ vnitate q̄ dꝛ eſſe numeri principiuȝ: ⁊ cũ hoc dꝛ vere ens ⁊ ꝑ ꝯñs vnum vnitate q̄ eſt paſſio entis. ergo ⁊c. ¶ Secũda pars minoris/vcȝ ꝙ nõ differãt in ſignificãdo/apparet ex eodem medio. qꝛ ſi diſtinguerent̃ in ſignificando aut hoc eẽt qꝛ vnũ ſignificaret pl'a q̄ alterũ: ſicut cõceptus aĩalis importat eadem q̄ conceptus hominis ⁊ plura: aut qꝛ vnuȝ ſignificaret aliquid determinate ⁊ alterum non illud ſed aliud ab illo diſtinctum: ſicut conceptus hoĩs ⁊ lapidis vel platonis ⁊ ſortis. ſed neutrum hoꝝ eſt in ꝓpoſito. illa enim omnia ⁊ eadem ⁊ non alia q̄ ſignificat conceptus entis ⁊ vnĩꝰ ſecũ cõuertibilis ſignificat ⁊ importat vnũ quod eſt numeri principium: cũ oẽ ens ſit nũerabile. ſicut eĩ oĩa plura entia ſũt numerꝰ: cũ nec nũerꝰ dicat aliud q̄ entia nũerata: nec ꝑ ꝯñs numerus diſtĩguit̃ ab ente niſi ſicut plura ab vno: ita nec vnũ qđ eſt numeri principium importat niſi illud idẽ ⁊ totũ quod ſignificat ꝯceptus vnius cum ente cõuertibilis: ita ꝙ hoc vnum ⁊ nullum alterum eſt numeri principiũ ſicut illa eadem ⁊ oĩa q̄ importat ens ſignificat numerus a numeratis totaliter indiſtinctus. quare ⁊c. ¶ Secundo arguo ꝯ̄ ſecũdũ. ⁊ ꝓbo ꝙ non oĩs vnitas ex qua omnis numerus ꝯponit̃ diſtinguat̃ ab ipſo ſicut indiuiſibile a diuiſibili. qm̃ vnitas qua res dicit̃ vna non eſt aliud q̄ res ipſa. ergo vnitas rei continue eſt continua ⁊ ꝑ ꝯñs diuiſibilis nõ ĩdiuiſibil': cũ nullũ ĩdiuiſibile ſit continuum. ſed numerus non tñ componit̃ ex vnitatibus rerũ indiuiſibiliũ ſed etiã diuiſibiliũ ⁊ quantarum alius eñ eſt numerus continuorum ⁊ alius angelorum ⁊ quorũcũqȝ indiuiſibilium aliorum: ergo lȝ vnitas rei ĩdiuiſibilis ſit indiuiſibilis non tamen vnitas rei diuiſibilis ẽ minus propter numerabil' q̄ ſit res ĩdiuiſibilis. quare ⁊c. ¶ Confirmat̃. quia eque eſt impoſſibile vnitatem rei continue eſſe indiuiſibilem ſicut econuerſo vnitatem rei indiuiſibilis eſſe diuiſibilem. vniformiter eniȝ vnitas qua qđlibȝ eſt formal'r in ſe vnũ eſt idẽ ſecũ: ſȝ cõſtat ꝙ vnitas rei indiuiſibilis nõ poteſt eſſe diuiſibilis. ergo ⁊c. ¶ Preterea ꝙ vnũ ſit indiuiſibile ⁊ tñ in genere quantitatis diſcrete/eſt omnino impoſſibile. nullum eñ indiuiſibile eſt quantum: nec ꝑ conſequens in genere quantitatis. oñis eniȝ quantitas diſcreta dicit plura diſcontinua ⁊ diſtincta: vnum auteȝ vt ſic non importat talia ſic diſtincta. ergo ⁊c. ¶ Confirmat̃. qꝛ aut intelligit̃ ꝙ vnitas ex qua componit̃ numerus eſt in genere quantitatis diſcrete ſicut pars in toto: modo quo cõceptus oĩs p̄dicabilis ĩcõplexus eſt ĩ aliquo p̄dicamẽto aut ſicut res extra aĩam exñs dꝛ eſſe in gñe vcȝ vt ſignatum in ſigno. Sed nõ p̄mo mõ. qꝛ ſolus terminꝰ numeralis importans plura diſcontinua ⁊ diuiſa eſt hoc modo in gñe quãtitatis diſcrete vt duo vel tria quatuor ⁊ alij termini nũerales. nec ſcđo modo: qꝛ hoc mõ ſolũ plura entia diſcõtinua ꝑ numeralem vocalem vel mentalem terminum importata ſunt in gñe quantitatis diſcrete: ſed vnũ quod eſt numeri principium nõ eſt talia entia. ḡ ⁊c. ¶ Secundo arguo ꝯ̄ tertiũ. qm̃ qñ dꝛ ꝙ in nũero ſũt due vnitates: ex quarum altera vcȝ priori ipſe numerus ꝯponit̃: alia aũt q̄ eſt poſterior numerũ ipȝ cõſequit̃: aut per numerum ⁊ per iſtas eius vnitates intelligitur aliquid a rebus numeratis diſtinctum: aut non. ſi p̄mum falſum ſupponitur vt in queſtione alia videbitur. ſi ſcđȝ ergo cum quelibȝ res nũerata ſit vna ſeipſa nõ vnitate tanq̄ aliquo ipſi addito ab ea diuerſo/ꝑ ꝯñs cum nec omnes res numerate ſimul ſumpte ſint vnum mediante aliquo alio a ſeipſis/falſum eſt dicere in numero eſſe duas vnitates ex quarum altera componit̃ ⁊ alia ipſuȝ conſequitur. idẽ enim non cõſequitur ſemetipſum. quare ⁊c. ¶ Confirmatur. qꝛ vnitas ex qua numerus componi dicitur eſt preciſe res quelibet numerata ⁊ ab alia ſimiliter numerata diſtincta. nec enim numerus cõponit̃

dicit̄ nisi ex rebus numeratis a suis vnitatibus ꝓpriis indistinctis. numerū aūt ipm̄ nulla vnitas consequitur qꝛ nec aliqua vnitas a re cuius esse dꝛ distinguit̄. nō em̄ magis vnitas numeri distinguit̄ a numero ꝙ̄ vnitas q̄ dꝛ esse vna res q̄libet numerata/distinguat̄ ab ea: sꝫ quelibet res numerata est vna seipsa non aliquo eam consequente: ergo nec numerus siue sit idē cum rebus numeratis siue etiam sit distinctus ab eis. quare ⁊c.

Et ideo quantum ad istum articulū ali

ter est dicendū. Ad cuius euidētiam est sciēdum ꝙ tam numerus ꝙ̄ vnuꝫ qꝺ dicitur eius principiū potest sumi dupliciter. Uno modo vt supponit simpliciter ꝓ seipo alio modo vt supponit ꝑsonalit̄ ꝓ suo significato. Primo modo nec numerus nec vnū qꝺ est eius principium est aliquid nisi vel cōceptus in aīa vel vocalis termin⁹ ore ꝓlatus. ⁊ hoc mō numerus acceptus est illud q̄ res ab aīa numerant̄. Secūdo aūt modo numerus significat res ipsas actualiter numeratas. Unū etiā qꝺ dꝛ ei⁹ principiū pōt poni duplex sicut ⁊ numerus ipse similit̄ dicitur esse duplex: vcꝫ abstractus ⁊ cōtractus: sicut denarius hominū est cōtractus ⁊ specificatus: denari⁹ autem entiū est abstractus ⁊ indeterminatus. consimilit̄ oēs vnitates primi numeri dicuntur cōtracte: scd̄i vero abstracte. sicut em̄ ens est abstractū hoc est ꝯmunissimū ita ⁊ ens vnū: ⁊ sicut homo non sic est aliquid cōmunissimum seu abstractū/ita nec vnum ipsi additum.

Hoc p̄misso pono quatuor cōclusiōes.

¶ Prima est ꝙ vnū cū ente ꝯuertibile qꝺ est eius ꝓpria passio/⁊ vnū qꝺ est numeri p̄ncipiuꝫ primo modo sumptum vt vcꝫ supponit simpliciter pro seipso et est principium numeri abstracti/ sunt ideꝫ totaliter tam ī essendo ꝙ̄ in significando. ¶ Hec ꝓbatur. quoniā sicut om̄e vnū vel bonū cōuertibile cum conceptu entis est passio eius/ita ⁊ om̄e vnū: sed vnum qꝺ est principium numeri transcendēs sumptū isto primo mō vcꝫ simpliciter ꝓ se ipso est cū ente conuertibile. ad quot em̄ se extēdit conceptus entis tot respicit ꝯceptus vni⁹ sic sumpt⁹. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. qꝛ om̄e nomē p̄dicabile in secundo modo tam de ipso entis conceptu transcendēti ꝙ̄ de oī alio inferiori de quo conceptus hmōi entis transcendentis est p̄dicabilis primo modo est eius passio: sꝫ vnū qꝺ est principium numeri transcendentis est hmōi. cuꝫ enim dꝛ vnum ens duo vel tria entia/ly vnum enti additum est conceptus deo ⁊ creature communis sicut ipse conceptus entis. nec est p̄dicabilis conceptus entis de aliquo inferiori conceptu/puta dei vel creature in p̄mo modo/de quo ꝯceptus huiusmodi vnius non sit p̄dicabilis secundo modo: quo etiā modo p̄dicatur de conceptu entis transcendenti cū dicit̄ ens est vnum. ergo ⁊c. ¶ Secūda cōclusio est. ꝙ tam vnū qꝺ est principiū numeri transcendētis sumptū secundo modo ꝙ̄ etiam ip̄e numerus consimili modo sumptus/vcꝫ pro suo significato/est p̄cise significatū vni⁹ qꝺ est passio entis cū ipso conuertibilis. ¶ Hec appet ⁊ sequitur ex prima p̄dicta qm̄ si vnum qꝺ est principium numeri transcendentis p̄mo modo sumptum vcꝫ pro seipso est vnum qꝺ est entis passio: ergo ⁊ significatū eius est significatū passionis entis. ¶ Confirmatur. qꝛ cū conceptus entis ⁊ conceptus vnius q̄ est passio ei⁹ significēt oē ens ⁊ respiciant vt obiectum intellectū ꝑ vtrūqꝫ taꝫ increatū vcꝫ ꝙ̄ creatū: ꝑ ꝯn̄s omnis concept⁹ cui⁹ obiectū ꝑ eū intellectum est oē ens/ īportat totū significatū vni⁹ qꝺ est passio entis: sed significatū ꝑ ꝯceptū vni⁹ qꝺ est principiū numeri trāscēdētis est omne ens. ꝗ ⁊c. ¶ Tertia cōclusio est. ꝙ vnū isto mō sumptū vcꝫ pro suo significato non est entis passio. ¶ Hec ꝓbat̄. qꝛ passio entis est aliquod p̄dicabile de ipso cōuertibiliter in secūdo modo: sed obiectū significatū seu intellectū ꝑ vnius ꝯceptū nō est p̄dicabile nec subiicibile in aliqua ꝓpositiōe: saltē illud obiectū qꝺ ē ab om̄i voce distinctū: cū vt sepe in p̄cedentibus fuit dictuꝫ non sit in aliqua ꝓpōne p̄dicabile nec subiicibile nisi vox vl̄ ꝯcept⁹. ꝗ ⁊c. ¶ Cōfirmat̄. qꝛ vnuꝫ qꝺ est passio entis est aliq̄s ꝯcept⁹ vnus de illis omnibus p̄dicabilis quibus est cōis ipse cōceptus entis: sed nec obiectū ꝑ ipsum intellectū ac significatū est vnū tm̄ nec de omnib⁹ predicabile excepta sola voce. ergo ⁊c. ¶ Ex hoc pōt inferri corollarie. ꝙ licet non omne significatū ꝑ vni⁹ cōceptū sit passio entis aliqꝺ tm̄ significatum eius potest dici passio entis. ¶ Hoc appet. qm̄ om̄e conuertibiliter p̄dicabile de ente in scd̄o modo dicendi ꝑ se est passio entis: sꝫ hec vox vnū q̄ est obiectū significatū seu intellectū ꝑ vnius cōceptū est p̄dicabilis isto modo in ꝓpōne vocali de omni voce supponente ꝓ quocūqꝫ significato. omnis em̄ ꝓpō vocalis est vera in secūdo mō dicēdi ꝑ se in qua p̄dicatur vnū de alia quacūqꝫ voce aliq̄d significante: ⁊ hoc ipsis p̄dicato vcꝫ ⁊ subiecto supponētib⁹ ꝓ suis significatis nō simpliciter siue materialiter ꝓ seipsis. quare ⁊c. ¶ Minor quantū ad primam ꝑtem que est ꝙ hec vox vnū est obiectū significatū seu intellectū ꝑ vnius cōceptū/appet. qm̄ cū cōceptus entis ⁊ vnius sint equalis ambitus oē qꝺ est obiectū vnius ⁊ alterius: sed oīs vox est obiectū intellectuꝫ ꝑ entis ꝯceptū. qꝺ appet: quia ⁊ ꝯcept⁹ entis est p̄dicabilis de cōceptu vocis sicut de conceptu ꝓprio cuiuscūqꝫ alteri⁹ rei tā create ꝙ̄ etiā increate. eo em̄ modo hec ꝓpō vox est ens est vera quo ista de⁹ vel homo est ens. ꝗ ⁊c. ¶ Secunda pars vcꝫ ꝙ oīs ꝓpō vocalis in qua p̄dicat̄ vnū de aliqua alia voce ipo subiecto ⁊ p̄dicato supponentibus ꝓ eoꝝ significato sit vera in secūdo mō: ⁊ ꝑ ꝯn̄s ꝙ hec vox vnū sit in ꝓpōne vocali p̄dicabilis isto modo: appet. qm̄ eo modo quo est vera ꝓpō mētalis cōstans ex ꝯceptibus / est vera alia ipsi correspōdēs vocalis constans ex vocibus idē significātibus cū illis conceptibus ꝓpositionem primam in mente formatam cōponentib⁹: sed hec ꝓpō in mēte formata in qua p̄dicat̄ ꝯcept⁹ vni⁹ vel de ꝯceptu entis cōi vel de conceptu proprio entis creati vl̄ increati/ē vera secūdo mō subiecto eius ⁊ p̄dicato supponentibus ꝓ suis significatis. ꝗ ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima ꝯclusio est. ꝙ etiaꝫ vnū qꝺ est principiū numeri cōtracti ad determiīata entia nūerata/est passio entis ꝯsilr̄ sicut alio mō sūptū vcꝫ ꝓ seipō vl̄ etiā ꝓ voce significata ꝑ ipm̄: nō aūt ꝓ alio a voce ⁊ ꝯceptu. ¶ Hec appet. qm̄ sicut cū dꝛ de⁹ vel hō est ens/nō p̄dicatur de deo nec de hoīe nisi ꝯcept⁹ entis trāscēdētis oīb⁹ cōis: ita etiā cū dꝛ vnus hō vel de⁹/p̄dicat̄ ꝯcept⁹ vnius nō contractus sed cōis. ¶ Ex hoc pōt sic argui ad ꝓpositū. ꝯcept⁹ vni⁹ vl̄ vox deo ⁊ creature cōis est passio entis: sed vnū ex quo numer⁹ contract⁹ vt hoīm vel angeloꝝ componit̄ est vnū cū ente cōuertibile. qꝛ vt dictuꝫ est sicut ens p̄dicatum de angelo ē cōe cuilibet enti tā creato ꝙ̄ increato: ita ⁊ vnum. ergo ⁊c. ¶ Ex p̄dictis omnibus sequitur corollarie ꝙ vnum qꝺ est principiū numeri non est de genere quantitatis. ¶ Hoc appet p̄mo. qꝛ vt ꝓbatū est tale vnū est passio cū ente conuertibilis: sꝫ vnum conuertibile cū ente non est de genere quātitatis ergo ⁊c. ¶ Secūdo. qꝛ nulla substātia vel qualitas vna ⁊ indiuisibilis videt̄ esse obiectū alicuius cōceptus generis quātitatis: sed quelibet substātia ⁊ q̄litas nō tm̄ extensa sꝫ etiā inextēsa ⁊ indiuisibilis est obiectū significatū seu itellectū ꝑ cōceptū vni⁹ sicut ⁊ ꝑ ꝯceptū entis cū ꝑ istos duos ⁊ voces eis correspondentes eadē penitus importentur. ergo ⁊ cetera. ¶ Confirmatur. qꝛ cum

dicitur ꝙ vnū qꝺ est numeri principiū est in gn̄e quantitatis. Aut accipitur vnū pro voce aut pro cōceptu aut pro omni alia re ab istis significata tam per vocem ꝙ̄ ꝑ cōceptū vnius. Si primo modo/cōstat ꝙ oēs voces sunt eiusdē gn̄is: nec ꝑ ꝯn̄s magis ista vox vnū ꝙ̄ ista deus vl̄ angelus vel intellectio est in genere quantitatis. si secūdo modo/vcꝫ pro cōceptu/aut intelligitur ꝙ cōceptus vnius sit in genere quantitatis vt res signata in signo modo quo lapis dicit̄ esse in predicamento substātie. et hoc non potest dici: quia hoc modo oīs cōceptus etiam substantie tā create ꝙ̄ increate est in genere qualitatis aut ꝙ sit in ipo vt pars in toto: modo quo conceptus lapidis ⁊ hoīs est in genere substantie: ⁊ cōceptus albedinis in p̄dicamento qualitatis. ⁊ nec sic potest poni: qm̄ cōceptus cui⁹ obiectū est vna substātia vl̄ extensa vel inextensa de cuius solius cōceptu proprio ipse est predicabilis nō videtur esse de genere quātitatis: sed cōceptus vnius est hmōi: est enim predicabilis de cōceptu ꝓprio cuiuslibet substantie ꝑ se sumpte tam create ꝙ̄ increate. ergo ⁊c. ¶ Ex eodē sequit̄ ꝙ nec vnū tertio modo sumptum/vcꝫ pro re significata alia a ꝯceptu ⁊ a voce significāte/potest poni ī gn̄e quātitatis: qm̄ talis res nō potest esse in genere nisi vt signatum in signo. nihil aūt est in genere quātitatis hoc modo nisi res illa cuius cōceptus est genus quātitatis. sed ꝯceptus vnius nō est vt dictū est gn̄is quātitatis magis ꝙ̄ ꝯceptus entis. ꝗ ⁊c.

Ad primum illorum quę arguuntur ꝓ

alia opinione apparet ex dictis ꝙ falsum in maiore accipit quādo dicit ꝙ vnum qꝺ est principium numeri est generis determinati. ¶ Ad ꝓbationem dico ꝙ vel nūerus cū sit a rebus numeratis indistinctus nō est alteri⁹ generis ab eis: vel si est puta generis quātitatis nō est eiusdem generis secū vnū qꝺ dicit̄ eius principiuꝫ. sicut enim similitudo quia est cōceptus vnius albedinis ad aliam cōparate est alterius generis a conceptu albedinis absolute sumpte: nō tamē ꝯceptus vnius albedinis absolute accepte ab alio cōceptu eiusdē vel alterius simili modo sumpte: ita licet ꝯcept⁹ numeri quia pluriuꝫ rerū distinctarū sit alterius p̄dicamēti a cōceptu cuiuslibet illarū ꝑ se sumpte: nō tamē vnus ꝯceptus ipsius est alterius p̄dicamenti ab alio ꝯceptu eiusdē: sed ꝯcept⁹ vnius albedinis vel substantie ⁊ alterius substātie vel albedinis sunt eiusdē ⁊ vnius obiecti: conceptus auteꝫ albedinis vel substātie nō est predicamēti quātitatis. ꝗ ⁊c. ¶ Et quando addit̄. ꝙ vnum aliquotiēs replicatuꝫ reddit numerū: Dico ꝙ nō est verū itelligēdo ꝑ numerū aliq̄d in re extra a rebus numeratis distinctū. Unū aūt replicatum dicitur reddere numerum sic intelligendo ꝙ plura quorum quodlibet est vnum sunt conceptus vl̄ vocis numeralis obiectum significatū. ex hoc autē non sequitur ꝙ sit de genere quātitatis. ¶ Nec valet illud qꝺ additur de puncto: quia punctus nihil est in ꝯtinuo secundū aliquos/quib⁹ ⁊ assentio: supposito ꝙ cōtinuū ipsum non sit ex indiuisibilibus ꝯstitutum: ⁊ si in linea aliquid esset in eodem genere secum poni nō posset: nec etiam in eadem specie. quare ⁊c. ¶ Ad ꝯfirmationē apparet ex dictis ꝙ tam maior ꝙ̄ minor est falsa. quia nec diuisibile ⁊ indiuisibile sunt in eodē genere nisi forte eēt hic sermo de diuisibili extenso ⁊ de indiuisibili inextenso eiusdē ratiōis cū eo/vt albedo esset indiuisibilis si fieret inextensa: nec vnum qꝺ est omnis numeri principiū est indiuisibile nec extensum vt supius fuit dictū. ¶ Ad secundū quando dicitur ꝙ vnitas est mensura numeri: dico ꝙ aut accipis ista duo/puta vnuꝫ ⁊ numerū pro cōceptibus rerū signis: aut pro ipsis rebus signatis eorū obiectis: aut accipis tertio numerū pro ꝯceptu ⁊ vnum pro re significata ꝑ ipsum. si primis duob⁹ modis/vnū nō est mēsura numeri magis ꝙ̄ econuerso numerus sit mensura vnius: sunt enim diuersi conceptus quorū vn⁹ non est mensura alterius. Nec vt accipiunt̄ secūdo mō/vcꝫ pro suis obiectis: quia quelibet res numerata est ꝑ cōceptū vnius significata: nec tantū quelibet ꝑ se sumpta sed etiā omnes simul/cum etiam numerus totus dicatur vnus. ergo ⁊ cet̄. Tertio auteꝫ modo ⁊ vltimo potest dici vnū mēsura numeri modo quo obiectū dicit̄ mēsura actus intelligendi ipsum. est em̄ numerus vt sic sumptus quidā cōceptus immediate formatus habēs obiecta diuersa/videlicet omnia numerata/quoꝝ quodlibet est vnū. qꝺ auteꝫ isto modo est mensura numeri nō est de genere quātitatis/nisi dicas ꝙ substātia etiā absolute sumpta om̄is tam inextensa vcꝫ ꝙ̄ extensa sit de genere quātitatis: qꝺ poni non potest. quare ⁊c. ¶ Ad confirmationē appet solutio ex p̄dictis. ¶ Hec de p̄mo.

Quantū ad secundum vbi est respōdē

dum ad quesitū: est sciendū ad euidentiā dicendoruꝫ ꝙ ens ⁊ ei⁹ passio que est vnū possunt sumi duplicit̄. Uno modo vt supponunt simpliciter pro seipsis. Alio modo vt supponunt ꝑsonaliter pro suis significatis. Primo modo supponit ens quādo de ipso p̄dicatur trāscendēs ⁊ vnū quando de ipso dicitur passio. solus em̄ terminus entis vel vnius mētalis vel vocalis est trāscēdēs: quia omnis cōmunis ⁊ de eis p̄dicabilis nō aliquod eius significatū: sicut nec etiaꝫ dicit̄ passio p̄dicabilis in scd̄o modo dicendi ꝑ se obiectū significatū ꝑ cōceptū vnius ab ipso ⁊ a voce distinctum. Secūdo modo aūt supponunt cū dicit̄ aliq̄d de eis/vcꝫ de ente vel de vno/qꝺ est verū de coꝝ significato/vt cum dicitur ens quoddam ē finitum ⁊ aliud infinitum. ꝯsimiliter cum dicitur ꝙ de⁹ est vnus/hmōi ꝓpositionis subiectum ⁊ predicatuꝫ possunt sumi predictis duobus modis/vcꝫ vl̄ pro seipsis vl̄ pro eorum significatis.

Hoc p̄misso pono quatuor cōclusiōes

¶ Prima est. ꝙ ens ⁊ vnum vt secundo modo sumunt̄/realiter ⁊ etiā specifice distinguuntur. ¶ Hec apparet: quoniam vnus ⁊ idē ꝯceptus nō est passio suiipsius nec alterius eiusdē rationis cū eo. omnis enim ꝯceptus de alio p̄dicabilis in secūdo modo est alterius rationis ab eo. sed conceptus vnius est passio cōceptus entis de ipo ⁊ omni alio inferiori eo predicabilis in secūdo modo. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat̄. qꝛ nōminus distinguunt̄ ꝯcept⁹ diuersi illi quorū vn⁹ est predicabilis de alio secundo modo ꝙ̄ illi quorum vnus est p̄dicabilis de alio p̄mo modo sed oēs tales ꝯceptus quoꝝ vnus est alteri⁹ diffinitiu⁹ vt ꝯceptus hoīs ⁊ aīalis vel entis distinguūt̄ specie nō tātū numero. plus em̄ distinguit̄ ꝯceptus animalis vl̄ corporis ⁊ entis a ꝯceptu hominis ꝙ̄ duo cōcept⁹ hoīs quoꝝ vn⁹ cū dicit̄ hō est hō/p̄dicatur de alio/distinguātur. ꝗ ⁊c. ¶ Scd̄a ꝯclusio est. ꝙ ens ⁊ vnū vt scd̄o mō sumūt̄/vcꝫ ꝓ re significata/sunt idē totalit̄. ¶ Hec apparet. qꝛ nulla res est vna nec vera nec bona aliq̄ sibi apposito mediante: sed p̄cise seipā. sed ꝯceptus vnius importat precise illud quo quodlibet ens est vnuꝫ. ꝗ ꝑ vnū nō importat̄ aliq̄d ab ente distinctum. quare ⁊c. ¶ Maior vcꝫ ꝙ omnis res sit vna ⁊ vera ⁊ bona nullo mediante alio a seipsa/fuit ꝓbata in distin. iij. superius q̄stione quarta. ¶ Confirmatur. quia ꝑ subiectum ⁊ p̄dicatum equalis ambitus cuiuscunqꝫ ꝓpositionis affirmatiue necessarie nō importantur diuersa: sed omnino idē in re extra. ¶ Hoc apparet. qm̄ oīa distincta in re extra sunt distincta realiter vt alias est ostēsum: sed nulla affirmatiua ꝓpositio pōt esse vera necessario cuius p̄dicatū im

portat rez distinctã realiter a subiecto siue a re illa quã importat subiectũ:sz ista ꝓpositio/ens vł hocens puta homo vel lapis vel quodcunq; aliud demonstratum est vnũ/est necessario vera.impossibile eñ est aliqñ ens nõ esse vnũ.ergo ꝙ ens ꝛ vnum idem penitus importatur. ¶Ex predictis apparet:ꝙ licz ꝯceptꝰ entis ꝛ cõceptꝰ vnius sunt diuersi realiter ꝛ essentialiter in essendo:sunt tamen idem totaliter in significando:ꝛ. hoc modo est intelligendus pbus quãdo dicit ꝙ idem est dicere ens hõ ꝛ vnus homo.non enim intelligit ꝙ sint idem ens ꝛ vnũ sed ꝙ est idez vtriusq; significatũ. diuersi enim ꝯceptus realiter possunt habere idem obiectum significatũ totaliter.quare ꝛc. ¶Tertia conclusio est.ꝙ cuz dicit ꝙ deꝰ est vnus/deus qñ est subiectuz ꝛ vnus quod est predicatum realiter ꝛ essentialiter distinguuntur vt pro seipis accipiuntur. ¶Hec apparet cõsimiliter sicut prima.nõ enim minus conceptus vnius est distinctus ab omni cõceptu inferiori cõceptu entis:ꝛ ꝙ ons a ꝯceptu deitatis q̃ ab ipso cõceptu entis.non enim minus passio distinguit ab aliquo cõtento sub suo adequato subiecto q̃ ab ipso adequato subiecto/vt risibile a cõceptu sortis q̃ a conceptu hois.sed vnum qñ est passio entis distinguit essentialiter ab ipo entis cõceptu:ergo ꝛa quocũq; alio sub eo ꝯtento. ¶Cõfirmatur.qꝛ ons ꝓpositio si vocalis ꝓponit ex diuersis vocibus:si autẽ mẽtalis ex diuersis ꝯceptibus.ergo ꝛ ista.quare ꝛc. ¶Quarta ꝛ vltima cõclusio est.ꝙ vnus vel vnũ p̃dicatũ de deo significat aliquid distinctũ ab eo:nõ tamẽ supponit pro ipo sed tantũ pro deo. ¶Hec ꝓbatur primo quantũ ad primã partez ꝙ significet aliquid distinctũ essentialiter a deo ꝙ quodlibet ens creatũ:quoniã sicut vocalis terminus illud idem totũ significat vt in ꝓpositione positus qñ significat ꝙ se sumptus:ita ꝛ omnis simplex conceptus seu incomplexus:sed cõstat ꝙ cõceptꝰ vniꝰ ꝙ se sumptꝰ cum sit idez in significãdo cũ ꝯceptu entis subiecto ei significat omne ens tam creatum q̃ etiã increatũ:sicut ꝛ cõceptus entis qui est eius subiectum.ergo ista oñia importat non tantũ vt ꝙ se sumptus sed vt in ꝓpositiõe positus ꝛ de quolibet ꝯceptu inferiori alio affirmatus. quare ꝛc. ¶Secũda pars ꝛcz ꝙ vt predicat de deo nõ supponat nisi tantũ pro deo/apparet:qꝛ tunc falsa esset ꝓpositio ipsa/ꝛcz vno eius p̃dicato supponẽte pro quocunq; alio:sicut ꝛ ista ꝓpositio/homo est animal/est falsa animali supponẽte pro aliquo alio ab homine.ergo ꝛc. ¶Ex predictis apparet solutio questiõis.ꝛcz ꝙ vnitas nõ importat aliquid in deo distinctũ ab eo quo deus ipse dicatur vnus:qñ ista ꝓpositio/deus est vnus/est veracius predicato supponente pro solo deo non pro aliq; alio distincto ab eo.sed p̃dicatuz supponit pro illo quo deus est vnus.ergo hoc nõ est aliquid distinctũ ab ipso. ¶Cõfirmatur.quia etiã quodlibet ens creatũ est vnuz formaliter per seipsum nõ p aliquid sibi additũ:vt in distinctiõe.iij.queſt.iiij.prolixius est probatũ.ergo multo magis hoc est verũ de deo.quare ꝛc. ¶Sic ad q̃stionẽ. ¶Ad rationẽ in principio apparet solutio ex p̃dictis: qñ verũ est ꝙ ens ꝛ vnũ distinguunt realiter in essendo nõ aũt in significando:ꝯceptus aũt vniꝰ ꝛ dei distinguũtur similiter in essendo ꝛ etiam in significando mõ predicto quo distinguunt omnes conceptus quorũ vnus est communior ꝛ se extendit ad illa omnia ad que aliꝰ inferior et ad plura.

SEcũdo quẽro. Vtrũ trinitas ꝑsonarũ diuinarũ sit verus nũerus ab ipsis ꝑsonis distinctꝰ. ¶Et videt ꝙ sic:qñ oñs pluralitas rerum distinctarũ realiter est verꝰ numerus ab omnibus rebus numeratis distinctꝰ:sed trinitas diuinarũ ꝑsonarum est talis pluralitas.ergo ꝛc. ¶Maior apparet:quia que sunt in diuersis generibus realiter distinguunt:sed pluralitas siue numerus est in genere quantitatis:multe aũt res numerate sunt alterius generis.ergo saltẽ ab illis omnibus numerus est realiꝰ distinctus. ¶Cõtra.qꝛ nullũ accidẽs est in deo:sed si trinitas ꝑsonarum esset numerus ab ipsis personis numeratis distinctus in re extra / esset accidẽs de genere quãtitatis.ergo ꝛc. ¶Respõsio.vbi sic ꝓcedã. ꝓmo eñ inquirã an omnis numerus vniuersaliter sit a reb⁹ numeratis distinctus. Secũdo dicã ad questũ:ꝛ ostẽdam ꝙ trinitas personarũ est verus numerus a ꝑsonis tamẽ numeratis in re extra totaliter indistinctus.

Quantum ad primum est opinio quorũdã dicẽtiũ ꝙ oĩs nũerus est forma aliqua ꝑ se vna a rebus numeratis distincta:que quidem secundũ aliquos est tantũ in anima ꝛ secundũ aliquos in re extra:ꝛcz ire bus numeratis:que ꝛcz forma numeri est forma absoluta vt dicũt aliqui:ꝛ relatiua vt dicunt alij. ¶Pro conclusione omnibus istis opinionib⁹ cõmuni/ꝛcz ꝙ numerus sit forma a rebus numeratis distincta/ arguit. ꝓmo.qꝛ vnum ꝛ idem non est in diuersis ꝑdicamentis sed numerus secũdũ philosophũ in lib. ꝓdicamẽtoꝝ est in genere quantitatis:res autẽ numerate sunt alterius generis.ergo numerus est distinctus ab eis. ¶Ex hoc arguit a multis ꝙ forma numeri est in re extra realiter a reb⁹ numeratis distincta.quoniã qñ est in predicamento est verum ens extra animã ꝛ realiter distinctũ a quocunq; alterius ꝑdicamẽti. ¶Cõfirmat ꝓmo.quia subiectũ scientie realis est in re extra distinctuz realit a subiecto alterius scientie realis:sed numerus est subiectũ arithmetice que est scientia realis:res autẽ numerate sunt subiecta aliarũ diuersarũ scientiaruz. ergo ꝛc. ¶Secũdo.qꝛ obiectũ per se sensus est aliquid extra intellectũ distinctũ ab illo qñ non est eius obiectũ:sed numerus secũdũ philosophũ.ij. de aĩa est de numero sensibilium:nõ autẽ est sensibilis omnis res numerata.ergo ꝛc. ¶Tertio.qꝛ illud qñ habet ꝓprietates reales est ẽt aliquid in re extra:sed numerus est huiusmodi/vt appꝛet ꝙ philosophũ.iij.Metaphyſi.ꝛ primo ꝓsterio.ergo ꝛc. ¶Ex hoc inferũt aliqui ꝛ arguunt ꝙ numerꝰ sit forma absoluta:qñ oĩs quantitas est forma absoluta.

Alii autem probant ꝙ sit forma relatiua. ꝓmo.quia forma circuiens omne genus non est absoluta sed relatiua:sed numerus est hmõi:cuz sint numerabiles omnes res cuiuscunq; generis ꝛ etiã ꝑsone diuine que nõ sunt in gñe.ergo ꝛc. ¶Secundo.qꝛ nulla forma absoluta fundatur sup relectiuã:sed numerus fundatur super respectus:cum omnis respectus sit nũerabilis.ergo ꝛc. ¶Tertio.quia illud cuius esse cõsistit in habitu dine ꝛ ꝓprietates sunt relatiue/est relatiuum sed numerus est huiusmodi.est enim numerus rei numerabilis numerus.eius etiã ꝓprietates sunt paritas ꝛ paritas que videntur esse relatiue sicut equalitas ꝛ inequalitas.ergo ꝛc.

Alii autem dicentes ꝙ numerus distinguitur a rebus numeratis nõ est tamen in re extra:sed in anima:ꝓbant hoc. ꝓmo.qꝛ nulla forma realis extra animã eiusdẽ specifice rationis fundat realiter sup res cuiuslibet generis nec sup entia rationis nec super aliquid qñ sit secum eiusdẽ rationis specifice:sed numerus binarius vł ternarius ꝛ quicunq; alius quarũcũq; rerum cuiuscũq; generis est eiusdem rationis siue sit rez extra aĩam/vt binarius substantiaꝝ ꝛ albedinũ/siue

sit entiũ rationis/vt binarius syllogismorũ q̃ est eiusdem rationis cum binario angelorꝝ:binarius etiam duorum binariorũ est eiusdẽ rationis cuz vtroq; eorum.ergo ꝛc. ¶Secũdo.qꝛ omnis forma realis accidentalis que est in subiecto extenso est extensa:sed numerus nõ est extẽsus licet sit rerũ extensarũ.eiusdẽ eñ rationis est binarius vel ternarius hominũ ꝛ angelorũ.qñ nõ esset si nũerus rerum extensarũ esset forma extẽsa.ergo ꝛc. ¶Confirmat ꝙ ꝑm dicentẽ.iiij. ꝓphyſi.cap.de tpe.ꝙ cũ sit impossibile numerantẽ esse impossibile est ꝛ numeruz esse sed qñ dependet ab anima numerãte nõ potest esse aliq̃d ĩ re extra.q̃ ꝛc. ¶Alioꝝ opinio est distinguẽtiũ de nũero. Dicunt eñ ꝙ est vnus numerus ꝑs diuisionem continui.ꝛ talis numerus qui tantũ est quantitatum ꝛ rerũ omniũ extensarũ est species quãtitatis:ꝛ est in re extra distinctus a rebus numeratis. Alius aũt est numerus q̃ sequit diuisionẽ formalẽ siue distinctionẽ quarũcunq; rerũ.ꝛ talis numerus est quedã multitudo transcendens nullã rem distinctam importãs a rebus numeratis.nec enim ternarius angelorũ distinguit a trib⁹ angelis:nec trinitas diuinorũ suppositorũ ab ipsis diuinis suppositis numeratis. ¶Sed qꝛ ꝓdicta oĩa sunt incõpossibilia ꝛ absurda:ideo arguo cõtra ipsa. Et primo cõtra cõclusionẽ ꝓdictis oibus opinatibus cõmunẽ/ꝛcz ꝙ numerꝰ saltem aliquis sit aliq̃d a rebus numeratis distinctum. Qꝛ eñ numerus sit a rebus numeratis indistinctus arguit primo sic.cũ numerus supposito ꝙ sit aliquid a rebus numeratis distinctũ habeat poni accidẽs ꝛ ꝑ oñs in aliquo subiecto existẽs:aut existit in reb⁹ numeratꝫ aut in aĩa numerante aut in aliquo alio a numerante ꝛ a nũerato.sed non põt poni in aliquo istoꝝ existere subiective.ergo ꝛc. ¶Probat minor. Et primo. qñ in rebus numeratis.qñ aut in omnibus/puta aut numerꝰ denarius angelorꝝ vel hoĩm est subiective in oñib⁹.aut tñ in vno.sed nõ põt dici ꝙ sit subiective in oñibus:qꝛ vnũ ꝛ idem numero accidẽs nõ potest saltẽ naturaliter secũdũ se totũ existere in diuersis subiectis localiter distantibus ꝛ diuisis:sed numerus denarius vel millenarius est vnũ accidẽs numero sicut ꝛ binarius/suppositoꝙ numerus a rebus oĩb⁹ nũeratis sit distinctus:vt etiã cõcedunt q̃ hoc dicũt:ergo cũ decẽ vel plures vel pauciores hoĩes numerati sint distincti realiter ꝛ diuersi seu separati localiter:nõ potest numerus aliqs vnus in eis omnibus existere subiective. ¶Confirmat.qꝛ oñe subiectũ aliquo accidẽte realiter informatũ denominat ab ipso:sicut corpus dicit albũ ab albedine ꝛ anima vel angelus intellectus ab intellectione.sed si numerus esset subiective in oñibus numeratis / quelibet res numerata esset numero vt accidẽte ab ea distincto realiter informata:ergo quelibet denominaret a tali nũero:ꝛ ꝑ oñs non tantũ decẽ hoĩes vel mille dicerent tot ꝛcz decẽ vel mille:sed etiã quelibet ipsorum.hoc autẽ est euidenter falsum.ergo ꝛc. ¶Ex hoc sequit vlterius ꝙ nec numerus possit poni subiective in aliquo numeratoꝝ tantũ. ꝓmo.quia vt dictũ est oñe subiectum accidente aliquo ĩformatũ est ab eo denominatũ/vt ab albedine albũ.sed nullũ numeratorũ per se sumptũ denominat a numero nullũ eñ entium numero binario vel ternario numeratorũ est duo nec tria/vt dictũ est.ergo ꝛc. ¶Secũdo.qꝛ nulla potest assignari ratio:quare magis ternarius vel aliꝰ quicunq; numerus angelorum vel aliorũ quorũcũq; numeratorũ esset in vno eorum q̃ in alio subiectue. ¶Tertio.quia destructa aliqua vna re non oportet necessario destrui aliquam aliam abilla essentialiter differentem ꝛ localiter distantẽ:sed numerus denarius vel quicunq; alius est accẽs ab omnibus numeratis localiter distantibus essentialiter differens ꝛ in vno eorũ tantum existens.ergo manente eius subiecto potest remanere numerus ipe in eo/destructo quocũq; alio et etiaz aliꝫ omnib⁹ nouẽ simul.hoc autem est falsum.ergo ꝛc. ¶Cõfirmat.quia etiã omne accidens a subiecto realiter differẽs potest ꝙ diuinã potẽtiam fieri sine eo nõ tantũ sine alio qñ nõ est eius subiectũ:nec ꝓtra hoc est aliq̃ ĩstãtia de absoluto nec de respectiuo accidẽte vt in secũdo ꝛ in quarto prolixius ostendẽ.sed impossibile est eũ numerũ sine rebus numeratis:nõ eñ põt esse numerꝰ denarius sine decẽ rebus numeratis ꝛ hic de quolibet aliorũ.ergo ꝛc. ¶Secunda pars minoris ꝛcz ꝙ numerꝰ nõ possit poni subiective in anima numerãte:ꝓbat primo.qꝛ anima numerans nõ denominat a numero suo ꝙ dicatur decẽ vł viginti:sed res ipe numerate hoc modo denominant a numero:qꝛ ipse vere dicuntur esse numerate.sed vt dictum est oñe subiectũ denominatur ab accidente ipsum realiter informante. ¶Nec valet si dicatur ꝙ immo anima denominat a numero cũ dicat nũeras:quoniã ẽt isto modo sol denominatur a calore/ꝛcz quia est calorem producens: non tamen ex hoc conceditur ꝙ sit formaliter calidus:quia non est calozis subiectũ susceptiuũ:sed principiũ effectiuz. sed anima vt supponit est numeri subiectũ.ergo ipsa nõ tantũ potest dici numeras actiue sed etiã numerata passiue:hoc autem est falsum.ergo ꝛc. ¶Secũdo.qꝛ in anima intellectiua numerante nõ est aliq̃d subiective nisi species intelligibilis actus cognitiuus vel appetitiuus passio vł letitia vel tristitia sequẽs tales actus ꝛ habit⁹:sed nũerus nõ est aliqñ istoꝝ vt euidẽter appet.ergo ꝛc. ¶Confirmat.qm̃ res diuerse eodẽ sunt numerate quo sunt distincte:sed res extra animã nõ sunt distincte nec tot puta decẽ vel viginti aliquo mediãte subiectiue in aĩa existẽte.q̃ ꝛc. ¶Tertia ꝛ vltima pars illi⁹ minoris/ꝛcz ꝙ numerus nõ sit subiectiue in aliquo alio a rebus numeratis ꝛ ab aĩa numerãte/est euidens ꝛ probat ꝑsimiliter sicut ꝓbatũ est supra ꝙ nõ sit in rebus numeratis/ꝛcz qꝛ nec potest esse in aliquo vno tm̃ nec simul in pluribus.q̃ ꝛc. ¶Cõfirmatur.qꝛ omnino est absurdũ dicere aliqñ subiectũ accidẽtis nõ denominari ab eo in ipso realiter existente:sed denominari ab eo aliud in quo ipsum accẽs realiter non existit:sicut ꝙ substãtia informata albedine nõ sit alba ꝛ q̃ alia nõ informata sit alba:sed res numerate denominãtur a numero nõ aũt alie.ergo numerus non põt esse accẽs existẽs in aliquo alio ab oĩbus nũeratis.quare ꝛc.

Ad primã rationẽ in cõtrarium quãdo dicit ꝙ vnũ ꝛ idem nõ põt esse in diuersis ꝑdicamẽtis Dico ꝙ verũ est sicut pars in toto modo quo diuersi cõceptus mẽtis sunt in diuersis ꝑdicamẽtis.nõ enim vnꝰ ꝛ idem ꝯceptus generis differẽtie vel speciei potest esse nisi ĩ vno solo ꝑdicamẽto in quo esse dicit sicut pars ĩ toto.est eñ ꝑdicamentũ collectio diuersorũ cõceptũ predicabilium incõplexorũ.cũ hoc tñ stat ꝙ vnũ ꝛ idez potest esse in diuersis ꝑdicamẽtis vt signatũ in signis modo q̃ res ꝯcepta ẽsse in actu cõcipiendi. Sadẽ eniz albedo nũero q̃ vt absolute cõcepta est obiectũ cõceptus absoluti speciei ꝛ gñis/ꝛcz albedinis ꝛ colouris:qui q̃dẽ cõceptus sunt partes ꝑdicamẽti qualitatis:vt ad albedinẽ cõparata est obiectũ ꝯcept⁹ relatiui puta similitudinis vt ad aliã albedinẽ:vł dissimilitudinis vt ad nigredinẽ ꝓpter.q̃ quidẽ ꝯceptus dicunt esse ꝛtes ꝑdicamẽti relationis. Et ita ꝙm̃ in ꝓposito est dicẽdũ/ꝛcz ꝙ licet res numerate vt plures substãte vel qualitates sint obiectus conceptus q̃ dicit esse pars gñis quãtitatis discrete sicut etiã eadẽ q̃litas vel substãtia q̃ vt absolute sumpta est obiectuz ꝯceptus gñis qualitatis:si qualitas ꝛ sub

ſtātie ſi ſubſtātia/ eſt obiectū ɔceptus gn̄is quātitatis
cōtinue vt habet vnā partē extra aliā.qđ habere pōt ſe
cūdū aliquos nullo addito mediāte ab ipſis ptib⁹ diffe
rēte.ex hoc tm̄ nō habet ꝙ numerus ſit a rebus numera
tis diſtinct⁹:nec quātitas ɔtinua a re quāta/vt ī quar
to oñdet ⁊ ſepe alibi ꝓlixius eſt oſtenſum.quare ⁊c.

Secundo arguo in ſpeciali contra opi/
niones p̄dictas.Et primo cōtra primā dicentiū oēz nu=
merū eſſe in re extra a rebus numeratis diſtinctū.Pri=
mo.qꝛ hoc ſaltē ē falſuꝫ de trinitate pſonaꝝ diuinarū.nō
enī nūer⁹ pſonarū ternarius pōt eē ab eis ī re extra diſ=
tinctus:alias eſſet in diuinis quaternari⁹ rerū.ſi enī tri
nitas eſſet a tribus pſonis diſtincta in re extra/eſſet res
quarta:⁊ ita ī diuinis eſſet quaternitas:qđ eſt impoſſibi
le ⁊ abſurdū.ergo ⁊c.¶Secūdo.qꝛ ſi numerus eſſet ī re
extra in rebus numeratis creatis vl' increatis diſtinct⁹
ab eis poneret innumerū cū eis:ſic ītelligēdo ꝙ res nu=
merate ſumpte ſimul cū nūero eſſent plures ꝙ̄ ſine nūe=
ro ꝑ ſe ſumpte.¶Cōſequētia eſt euidēs:qꝛ quodcunq̄
ab alio in re extra diſtinctū ponit cū eo innūerū:ſed hoc
eſt falſuꝫ tam in diuinis ꝙ̄ etiā in creatis:vcꝫ ꝙ nume=
rus ponat innumerū cū rebus numeratis:ergo ⁊ illud
ex quo ſequit/vcꝫ ꝙ numer⁹ ſit in re extra a rebus om̄i=
bus numeratis diſtinctus.¶Falſitas ɔn̄tis ꝓbat.qm̄
tunc ſequeret ꝓceſſus in infinitū in reb⁹ extra aīam exi
ſtentibus nūeratis.Accipio enī tres res increatas vel
creatas.ſi iſtarū numer⁹ ternarius eſt in re extra ab oī=
bus eis diſtinctus.ğ tres res numerate ⁊ earū numer⁹
ternarius ab eis diſtinctus ſunt quatuor.De quo vcꝫ de
numero quaternario triū rerū ⁊ numeri ternarij/quero
an ſit idē in re extra cū iſtis quatuor numeratis/an diſ=
tinguat ab eis.Si idem:ergo eadē ratiōe fuit ſtandū in
primo vcꝫ in numero ternario ponēdo ipſū eſſe a tribus
rebus numeratis indiſtinctū totaliter in re extra.nō eī
minus tres diuine pſone poſſunt eſſe tres:⁊ ꝑ ɔn̄s nume
rate ſeipſis om̄i numero circūſcripto tāꝙ̄ aliquo ab eis
in re extra diſtincto:ꝙ̄ pſone ipe ⁊ earuꝫ trinitas ab eis
in re extra diſtincta ſint quatuor:⁊ ꝑ ɔn̄s numerata ſe=
ipſis.nō minus etiā tres ſubſtantie create poſſunt dici
tres ſeipſis ꝙ̄ ipe ⁊ earū numerus ternarius qui dicitur
eſſe accidēs dicant eſſe ſeipis quatuor in re extra.ergo
⁊c.¶Si aūt dicat ꝙ numerus quaternarius triū reruꝫ
⁊ numeri ternarij ipſarū eſt ab ipſis reb⁹ nūeratis in re
extra diſtinct⁹:ğ ɔſtituit cū eis numerū maiorē:vcꝫ q̄na
riū:qui cōſimiliter cū alijs quatuor numeratis cōſtituit
numerū ſenariū ⁊ ſenarius ſeptenariuꝫ ⁊ ſic in infinitū.
ſed ꝓceſſus in infinitū talis eſt īpoſſibilis:quad hoc ſe=
quit nō tantū infinitas in potētia vni⁹ poſt aliū/modo q̄
cōtinuū eſt diuiſibile/⁊ deus poteſt facere vnū effectum
poſt aliū ⁊ pfectiorē eo in infinitū:ſed etiā infinitas rerū
in ſimul exiſtentium actualis/vcꝫ numerorū q̄ ponunt
eſſe res in numeratis extra aīaꝫ exiſtētes.nec enī ꝑ hoc
ꝙ tres ſubſtātie actu ab aīa numerant/aliq̄d eis adue
niēs nouiter ɔſequitur.ergo oīs numerus:quo ſunt nūe
rabiles in eis exiſtit ſiue actualiter ſiue non actualiter
numerent:ſed vt ꝓbatū eſt ipe ſunt numerabiles nume
ris infinitis in eis exiſtētib⁹ ⁊ ab eis differētib⁹/ſuppo=
ſito ꝙ numerus ſit a rebus numeratis diſtinct⁹ in re ex
tra.ğ in eis ſunt actualiter infinita.hoc aūt eſt falſuꝫ ⁊ ī=
poſſibile.ğ ⁊c.¶Ad ratiōnē in ɔtrariū appet ex dictis
ꝙ falſum accipit in maiore.nō enī vt dictū eſt quorūcū=
q̄ diuerſoꝝ p̄dicamētoꝝ obiecta q̄ dicunt eſſe in eis vt ī
ſignis ſignata ſunt in re extra diſtincta.q̄re ⁊c.¶Ad p̄
mā ɔfirmationē dico ꝙ nō oēs ſciētie realit diſtincte ha
bēt ſubiecta in re extra diſtincta cū eiuſdē rei poſſint eē
tā act⁹ ꝙ̄ habit⁹ ſpecie diuerſi.ſicut enī aliū ɔceptū ha=
beo de vna albedine qñ eā intelligo abſolute/⁊ aliū qñ
ɔparo ipſā ad aliā intelligēdo ꝙ eſt talis qualis illa:et
ꝑ ɔn̄s ipſi ſilis:ita ɔſilr aliū ɔceptū ⁊ habitum habere
poſſum de plurib⁹ reb⁹ ſimul ſumptis ab earū nūero diſ
tinctis:⁊ aliū de qualibet ipſarū tantūmō ꝑ ſe ſumpta
quare ⁊c.¶Ad ſcđam ɔcedo ꝙ numer⁹ ſi ab ipſis colo
rib⁹ eſſet diſtinct⁹ cū nō ſit viſibilis rerū ſenſibiliū eſt ſē
ſibilis:qꝛ ab ipſis reb⁹ numeratis ſenſibilibus indiſtin
ctus.nō enī binarius coloꝝ eſſet viſibilis ſi ab ipis colo
ribus eſſet diſtinctus:cū nō ſit viſibilis niſi tantūmodo
lux vel color.quare ⁊c.¶Ad tertiā qñ dicit ꝙ numer⁹
habet aliquas reales ꝓprietates:Dico ꝙ falſuꝫ eſt ītel
ligēdo ꝑ numerū aliq̄d in re extra a rebus nūeratis diſ
tinctū:⁊ ꝑ ꝓprietates ei⁹ aliqua ipſi inherētia ipſumq̄
realit informātia mō quo maior aſſumpta eſt vera/vcꝫ
ꝙ habēs ꝓprietates reales eſt aliq̄d ī extra.Dicit aūt
numerus habere ꝓprietates ꝓ quāto de ipo ſunt aliq̄
p̄dicabilia ⁊ demōſtrabilia:vt ꝙ eſt par vl' impar ⁊ alia
q̄libꝫ:ſicut diuerſi ɔcept⁹ in aīa:nō tm̄ ſignificāt aliqua
diuerſa a reb⁹ numeratis nec a numero in re extra.

Secundo arguo contra illorum opinio
nē q̄ dicūt ꝙ numerus eſt forma reſpectiua a rebus nu
meratis in re extra diſtincta.qm̄ cū oīs reſpectus vn⁹
exigat fundamētū ⁊ terminū:quero quod ē fūdamentū
⁊ terminus numeri ternarij vel alteri⁹ cuiuſcūq̄.aut eī
nūeri ternarij fundamētū ſūt oēs tres res ſimul nūerate
aut vna tm̄:aut due ipſarū.Sꝫ nō poſſunt dicere ꝙ oēs
tres nec etiā tm̄ due.¶Prīo.qꝛ vni⁹ accn̄tis vnicū eſt
ſubiectū:nec aliqđ accn̄s vnū ſm̄ ſe totū pōt eſſe ī plurī
b⁹ ſubiectꝫ diuiſis ⁊ diſtātib⁹ cuiuſmōi ſunt nūerata/vt
ſupius ēt eſt argutū:ſed numer⁹ ternari⁹ ſicut ⁊ q̄cunq̄
ali⁹ ꝑ ſe ſumpt⁹ eſt vnica accn̄talis forma reſpectiua vt
ɔcedūt:ğ nō plura ſed vnicū tm̄ habet ſubiectū.¶Se=
cūdo.qꝛ ſi oēs tres res eſſent nūeri ternarij fundamētuꝫ
nihil poſſet poni ei⁹ termin⁹:cū termin⁹ oīs reſpectus
realis vt ɔcedūt a fundamento realit ſit diſtinct⁹:nec ꝑ
ɔn̄s idē poſſet eſſe eius fundamētū ⁊ termin⁹/nec aliq̄d
a trib⁹ reb⁹ quarū eſt numer⁹ ternari⁹ diſtīctū poſſit po
ni nūeri ternarij ternari⁹ cū numerus ternari⁹ nō depē
deat niſi tm̄ a trib⁹.ergo ⁊c.¶Nec poſſunt ēt dicere ꝙ
fundamētū numeri ternarij ſit vnica tm̄ illaꝝ triū reruꝫ
Prīo.qꝛ nulla pōt aſſignari rō quare magis vna ꝙ̄ alia
eſſet talis nūeri fundamētū:cū numer⁹ iſte nō dicat ma
gis de vna ꝙ̄ de alia:ſed de oībus trib⁹ ſimul.¶Scđo.
qꝛ fundamētū reſpect⁹ denoīat ab ipo/nō aūt aliq̄d aliđ
a fundamēto.nihil enī vt dicūt eſt ſimile niſi qđ eſt ſli=
tudinis fundamētū ſiue ſubiectū:ſicut nec albū niſi qđ
eſt albedine informatū.ſꝫ nulla res vna denoīat a nūero
ternario ſed tres omnes.ergo ⁊c.

Ad primum eorum que arguuntur in
cōtrariū:qñ đr ꝙ forma circuiēs oē gen⁹ nō eſt abſoluta
ſed reſpectiua:Dico ꝙ nec ē abſoluta nec reſpectiua:in
telligēdo ꝑ ipſā vt q̄ ſic arguūt intelligūt/aliq̄d in re ex̄
exiſtēs ī reb⁹ oīm generū ab oīb⁹ eis diſtinctū.talis enī
forma circuiēs oē gen⁹ eſt īpoſſibilis:nec numer⁹ eſt tal'
forma:cū nō dicat aliq̄d a reb⁹ nūeratis diſtinctū.¶Et
qñ đr ꝙ oēs res cuiuſcūq̄ gn̄is ſūt nūerabiles/ɔcedo:ſꝫ
tm̄ nūero mediāte tāꝙ̄ aliq̄ ex̄ aīam exn̄te ⁊ a reb⁹ nūera
tis oīb⁹ differēte.Si tm̄ ꝑ formā reſpectiuā ītelligas p̄ci
ſe relata:ɔcedo ꝙ nūerus īportat formā relatiuā.oīs eī
termin⁹ nūeralis vocalis vl' mētalis īportat p̄ciſe nūe
rata cuiuſcūq̄ gn̄is vel etiā ex̄ gen⁹ exn̄tia:ſicut iſte ter
min⁹ tres ſignificat tres res quaſcūq̄ tā creatas ꝙ̄ etī ī
creatas.⁊ iđ eſt p̄dicabilis de terminis ꝓprijs vl' ɔcepti
b⁹ oīm triū rerū nō tāꝙ̄ īportās aliq̄d diſtinctū a ſignifi

catis illoꝝ oīm terminoꝝ ſiue ɔceptuū ꝓpriorum:ſicut
nec ɔcept⁹ entis de oīb⁹ p̄dicabilis ſignificat aliq̄d ab
eis oībus diſtinctū vt in p̄cedētib⁹ fuit dictū.quare ⁊c.
¶Ad ſecūdū/appet ex dictis ꝙ falſum accipit.ſuppo=
nit enī res nūerari nūero mediāte tāꝙ̄ aliq̄ in eis funda
to ⁊ exiſtēte actualr in re extra.hoc aūt eſt falſuꝫ.quare
⁊c.¶Ad tertiū ɔcedo numerū eſſe relatiuū terminū ſi=
cut ſimilitudo/vcꝫ qꝛ īportat p̄ciſe nūerata ſicut ſilitu=
do vl' ſimile ipa extrema ſimilia appellata nō aliq̄d ab
eis in re extra diſtinctum.

Tertio arguo contra opinionem di/
cētiū ꝙ numer⁹ eſt diſtinct⁹ a reb⁹ nūeratis/nō ē tm̄ in re
extra ſed in aīa.qm̄ aut intelligūt numerū habere eē in
aīa ſubiectiuū ſicut habet eē accn̄s in ſubiecto:aut tm̄
mō obiectiuū.ſꝫ neutrū pōt poni iſtoꝝ.ergo ⁊c.¶Pro=
bo minorē.Et prīo ꝙ nūerus nō ſit in aīa ſubiectiue vt
accn̄s in ſubiecto.qm̄ in aīa nūerāte nō eſt aliqđ accn̄s
ab ea differēs niſi ſpēs intelligibilis ⁊ actus vel habit⁹
rerū numeratarū:ſꝫ neutrū iſtoꝝ ē nūerus.nō enī magis
ſpecies vel act⁹ vel habitus intellectiu⁹ rerū nūerata=
rum eſt numerus/ꝙ̄ ɔceptus hoīs ſit hō.ergo ⁊c.¶Cō=
firmat.qꝛ ſi actus intellectiu⁹ vel habit⁹ vl' aliud quod
cūq̄ exiſtēs in aīa ſubiectiue eſt numer⁹:aut illud ē vni
cū tm̄:aut plura realit ⁊ diſtincta.Sed nō pōt dici ꝙ ſit
vnū tm̄:qꝛ oīs numer⁹ eſt q̄dā pluralitas:nō magis aūt
vn⁹ act⁹ nūero vel aliud qđcūq̄ exiſtēs in aīa ꝙ̄ vn⁹ hō
vel alia quecūq̄ vnica res extra aīaꝫ pōt dici plura pu=
ta duo vel tria:nec ꝑ ɔn̄s numer⁹.Si aūt dicat:ꝙ illud
exiſtēs in aīa ſubiectiue qđ đr numer⁹ nō eſt vnicū ens
ſed plura:ergo oīs nūerus eſt a reb⁹ nūeratis totaliter
indiſtinct⁹:qđ negas:nec oīs nūerus eſt ſubiectiue ī aīa
ſed aliq̄s in re extra.Probatio ɔn̄e:qm̄ nō min⁹ plura
entia realit diſtincta ⁊ extra aīam exiſtētia pn̄t eſſe nūe
rata ⁊ a ꝓprio ipſoꝝ nūero indiſtincta ꝙ̄ plura accn̄tia
exiſtētia in aīa ſubiectiue:ſed plura accidētia ī aīa ſub
iectiue exiſtētia ɔcedunt eē numer⁹.ergo ⁊c.¶Ex hoc
apparet ſecūda ɔn̄a /vcꝫ ꝙ nō oīs nūerus eſt ſubiectiue
in aīa:qm̄ vbi ſunt res nūerate ⁊ numer⁹ ab eis vt ꝓba
tū ē indiſtinct⁹.ſꝫ nō oēs res nūerate ſunt ī aīa ſubiecti=
ue:cū ī ipa nō ſint ſubiectiue/vt dictū eſt/niſi tm̄ aliqua
accidētia q̄bus mediātib⁹ dicunt eſſe obiectiue alia in
ipſa.ergo ⁊c.¶Cōfirmat.qꝛ cū format iſta ꝓpoſitio in
mēte/ſortes ⁊ plato ſunt duo/aut ꝑ ei⁹ ſubiectū ⁊ p̄dica
tū importat idē penitus:aut aliud ⁊ aliud in re extra.ſi
idē/ habeo intētū/vcꝫ ꝙ nūerus binarius nō ſignificat
aliq̄d in aīa nec in re extra niſi tm̄mō nūerata.Si autē
dicat ꝙ diuerſa aliqua īportant:cōtra.qꝛ aut illud qđ ī
portat p̄dicatū qđ eſt duo eſt in aīa aut in re extra/vcꝫ ī
platone ⁊ ſorte.ſed nō in re extra vt ɔcedis.nec ī aīa:qꝛ
aīa ꝓpoſitionē formāte vt ſic ſunt tm̄ duo ɔcept⁹ quoꝝ
vn⁹ eſt ſubiectū ſimplex vel copulatū/vt cū đr/ſortes et
plato:⁊ ali⁹ p̄dicatū.qꝛ ſi eſt vnicus ⁊ ſimplex ɔceptus
ſeu incōplexus ſicut eſt p̄dicatū huius ꝓpōnis ſortes ⁊
plato ſunt duo/nō pōt dici nec eſt duo:licet ſit ɔceptus
duoꝝ:ſicut ɔcept⁹ ſilitudinis p̄dicat⁹ cū đr/ſortes ⁊ pla
to ſunt ſiles.ergo ⁊c.¶Probatur.quia ſi hoc p̄dicatuꝫ
duo importaret aliq̄d diſtinctū a ſorte ⁊ a platone exn̄s
in aīa/nō aūt ſortē ⁊ platonē exn̄tes ī re ex̄:tūc iſta ꝓpō
ſortes ⁊ plato ſunt duo vel pſone diuīe ſunt tres/eēt fal
ſa:qm̄ iſta ꝓpō nō eſt vera ei⁹ terminis ſupponentib⁹ ꝓ
ſeipſis:nec pōt eſſe vera eis ſupponētib⁹ ꝓ coꝝ ſignifi=
catis ſuppoſito ꝙ ſignificēt realr diſtincta ⁊ ſepata ſi=
cut faciūt/vt ɔcedis:cū ponas ꝙ duo ſignificat aliquid
exn̄s ī aīa:⁊ ꝑ ɔn̄s ſepatū realr ⁊ diſtinctū ab illo qđ in
portat ꝑ ɔceptū copulatum ſubiectū vcꝫ ꝑ platonē et
ſortē/cū ꝑ hoc n̄ īportet aliq̄d ī aīa:ſꝫ tm̄mō ī re ex̄.ğ ⁊c,
¶Cōfirmat.qꝛ p̄dicatū cuiuſcūq̄ ꝓpōnis affirmatiuē
ei⁹ terminis ſupponētib⁹ ꝓ ſuis ſignificatis debꝫ affir
mari de termino ꝓprio illi⁹ qđ ſignificat:nō aūt de ter=
mino alteri⁹ rei a ſuo ſignificato diuerſo.¶Hoc appa=
ret in exemplo de iſta ꝓpōne vocali vl' mētali/hō ē aīal/
vel ſortes eſt hō/⁊ de iſta/lapis eſt aīal vel brunellus eſt
hō.prīme enī due ſunt vere:qꝛ earū termini ſupponūt pſo
nalit ꝓ ſignificatis nō ſimplr ꝓ ſeipſis:⁊ termini q̄ ſunt
p̄dicata ī eis/vcꝫ aīal ⁊ hō/ affirmant de alijs terminis
ꝓprijs ſignificatiuis rerū q̄ importāt ꝑ eos.Et ꝓpt cō
trariā rationeꝫ alie due ſunt falſe:qꝛ vcꝫ termini q̄ ſunt
eaꝝ ſubiecta ſignificāt res diſtinctas realiter ab oībus
reb⁹ ſignificatis ꝑ p̄dicata ipſarū.ſꝫ ſi hoc p̄dicatū duo
importat p̄ciſe aliq̄d exiſtēs in aīa ſubiectiue/nō min⁹
ſignificata ꝑ ſubiectū ⁊ p̄dicatū iſtius ꝓpōnis/ſortes ⁊
plato ſunt duo ſūt īdiſtīcta/ꝙ̄ ſignificata ſubiecti ⁊ p̄di
cati iſti⁹/lapis eſt aīal/vel brunellus eſt hō.ergo illa nō
erit magis vera ꝙ̄ iſta:hoc aūt eſt falſum.ğ ⁊c.¶Pre=
terea.qꝛ aut illud exiſtēs in aīa ſubiectiue qđ nūc dicat
ꝑ duo ē vnicū tm̄/aut duo:ſꝫ neutrū horū pōt poni/vt ſu
pra ꝓbatū eſt.nec enī duo ſignificat vnū ſolū ſed plura
nec plura magis in aīa ꝙ̄ extra aīaꝫ exiſtētia:ſed q̄cūq̄
plura tot vcꝫ tm̄ duo:ſicut terminus ens ſignificat qđ
cunq̄ ens ſiue in aīa ſiue in re extra exiſtens.ergo ⁊c.
¶Cōfirmatur.qꝛ ſicut hic terminus aīal ſignificat illa
oīa vniformiter de quorū ꝓprijs terminis ꝓ eorū ſigni=
ficato ſupponētibus p̄dicat ⁊ vere affirmatur:ita ⁊ hic
terminus duo.ſed cōſtat ꝙ ipſe vere affirmat nō tātum
de exiſtētib⁹ in aīa ſed etiā de exiſtētibus ī re extra:hoc
eſt de ꝓprijs terminis ſignificantib⁹ hec ⁊ illa.ergo ⁊c.
¶Sic ergo apparet prima pars illius minoris ſupi⁹
accepte:vcꝫ ꝙ numerus nō eſt habēs eſſe tm̄ in aīa ſub
iectiuū.¶Secūda pars vcꝫ ꝙ nec obiectiuū a reb⁹ nu
meratis diſtinctū/probat:qm̄ nihil đr habere eſſe ī aīa
obiectiuū niſi qđ eſt eius obiectū ꝑ actū cognitiuū ali=
quem apprehenſum:ſed oīa talia vcꝫ obiecta cognita ⁊
ab anima apprehenſa ſiue ſint in aīa ſiue extra ſunt ipa
ſa entia numerata/a q̄bus oībus vt dicit ipe numer⁹ eſt
diſtinctus.ergo ⁊c.¶Cōfirmat.qꝛ aut hmōi ens obie=
ctiuū qđ dicis eſſe numerū aliquē/puta binariū vel ter=
nariū vel quecūq̄ aliū/eſt vnicū vel plura.ſed neutrum
hoꝝ poteſt poni vt ꝓbatū ē ſupra.ergo ⁊c.¶Preterea
qꝛ cū tale ens nō poſſit eē ſubſtātia habet poni accn̄s:ſꝫ
oē accn̄s hꝫ eē naturalr loquēdo in aliquo ſubiectiue.ğ
⁊ numer⁹/nec ꝑ ɔn̄s pōt habere eſſe tm̄ obiectiuū nullū
alicubi ſubiectiuū.qꝛ nec pōt habere eē ſubiectiuū in re
extra nec in aīa vt ꝓbatū eſt.ſi enī oīs nūerus eēt ſubie=
iectiue in aīa nulla res alia ab aīa eēt nūerata:⁊ q̄libet
aīa vna diceret nūerata.hoc aūt ē falſuꝫ.ergo ⁊c.¶Cō
firmat.qꝛ ſi hic terminus duo vel q̄cūq̄ ali⁹ numeralis
plura ſignificās īportaret p̄ciſe vnū vel plura habētia
eſſe tm̄ ī aīa obiectiuū nō aliqđ ſubiectiuū de nullo alio
poſſet p̄dicari nec veracit affirmari niſi de termino ens
hmōi vcꝫ eē habēs obiectiuū nō aliqđ ſubiectiuū ſigni=
ficante.ſed hoc eſt falſum.ergo ⁊c.

Ad primū eorū que in cōtrariū arguū
tur:ɔcedo ꝙ numer⁹ nō eſt in re extra tāꝙ̄ aliq̄d diſtin=
ctū a reb⁹ numeratis exiſtēs in eis ſubiectiue.ex hoc tm̄
nō ſequit ꝙ ſit ens habēs ī aīa eſſe tm̄:cū nō ſit aliud ꝙ̄
oīa numerata ſiue ſint in aīa ſiue extra.¶Et qñ đr:
ꝙ numerus binarius oīm vel ternari⁹ ſeu q̄cunq̄ alius
eſt eiuſdē rōnis:Dico ꝙ falſum eſt intelligendo ꝑ nume
rū binariū vel quecūq̄ aliū aliq̄d a reb⁹ nūeratis diſtin
ctū ꝑ numerū ipm ſignificatū:ſicut intelligēdo ꝑ entis
ɔceptū aliqđ obiectū ꝑ ipm ītellectū ⁊ ſignificatū/hec
eſt falſa/ɔcept⁹ entis eſt eiuſdē rōnis in oībus q̄bus eſt

cõmunis.cũ ↄceptus entis ⁊ alius q̃cunq; vlis sit cõceptus imediate respiciens vt obiecta ꝑ ip̃m idistincte significata ⁊ intellecta/illa oĩa q̃b⁹ est cõmunis ⁊ de quorũ ↄceptib⁹ ꝓprijs est p̃dicabilis nõ aliq̃d cõmune eis ab ip̃o ⁊ ab eis distinctũ:cũ nec tale cõe pluribus creatis sit possibile/vt sepe alibi est ostensum.sic ↄsilr̃ in proposito est dicẽdũ/vz ꝙ sicut aĩal dicit̃ esse eiusdẽ rõnis in oĩbus aĩalibus ⁊ ens in oĩbus entib⁹:ꝑ q̃d nõ est aliq̃ intelligẽdũ q̃ ↄceptũ etiã numero vnicũ cõem esse oĩbus aĩalibus q̃ dicit̃ aĩal obiectiue:⁊ ↄceptũ entis oĩbus entibus:ita ⁊ terminus numeralis vocalis vel mẽtalis vt hic termin⁹ duo vl̃ q̃cũq; alius q̃ vocat̃ nũerus obiectiue/q: vz significatiuus pluriũ numeratoꝝ/q̃ q̃dẽ numerata sunt formalit̃ ip̃e numer⁹/dicit̃ esse eiusdẽ ratiõis respectu oĩz:cũ etiã vnicus quilibet taliũ numeraliũ terminoꝝ nũero sit idistincte oĩz significatiu⁹:nec ip̃e tñ est nũerus:nec aliq̃d significat a rebus numerat̃ distinctũ.nec eñ cũ dicit̃/duo vel tria sunt numerus/ly duo supponit simplr̃ seu materialr̃ ꝓ seip̃o.nõ eñ magis hec ꝓpõ/duo vel tria vel mille sunt nũerus/est vera ei⁹ subiecto supponẽte ꝓ seip̃o q̃ ista/vnũ est nũerus:q: nec magis hic terminus duo vel mille est nũerus q̃ iste vnũ vel vn⁹ vt s̃m se q̃dditatiue acceptus.q: tñ hic termin⁹ vnus nõ sic significat plura vt iste termin⁹ duo vel mille/ideo numerus nõ p̃dicat̃ de ip̃o.quare ⁊c̃.¶ Ad sc̃oz dico ꝙ cũ nũerus sit ip̃e res nũerate:quarũ alie sunt extense ⁊ alie inextense:ꝑ ↄñs numerus alius est extẽsus/vt nũer⁹ denarius vel quicũq; ali⁹ q̃titatũ/⁊ ali⁹ inextensus vt numerus denarius angeloꝝ.¶ Et q̃n contra hoc arguit̃:q: forma extensa ⁊ inextensa nõ sunt eiusdez rationis:sed oĩs numerus denarius tã angeloꝝ q̃ aliorũ extẽsorũ est eiusdẽ specifice rationis:apparet ex dict̃ in alia solutione quõ hoc sit intelligendũ.nõ eñ hoc est verũ accipiẽdo ꝓprie numerũ:sed vocãdo numerũ ip̃m numeralẽ vocalẽ terminũ vl̃ ↄceptũ q̃ numero vnus sic est pluriũ numerabiliũ significatiuus ꝙ est de oĩbus p̃dicabilis vt duo de oĩbus entibus duob⁹ seu de eoꝝ ꝓprijs ↄceptibus/nõ de aliquo eoꝝ vnico ꝑ se sumpto.cuius cõtrariũ est de alijs terminis cõibus seu vl̃ibus non numeralibus/vt de ente vel substãtia ⁊ de quolibet aliorũ p̃dicabilium de omni suo inferiori vnico ꝑ se sumpto.¶ Ad auctoritatẽ ph̃i dicẽtis ꝙ nõ est nũer⁹ nisi sit nũerãs:Dico ꝙ ex hoc nõ sequit̃ ꝙ numer⁹ sit in aĩa tanq̃ aliq̃d a rebus numeratis distinctũ:sed ꝙ numerus est p̃cise res nũerate.res aũt nõ sunt nũerate nisi ab aĩa nũerãte eas distincte ↄcipiẽte.ideo ph̃s forte dicit non esse numerũ nisi exñte aliq̃ numerãte ⁊ nũerata intelligẽte.

Quarto & vltimo arguo cõtra opinionẽ vltimã eorũ q̃ dicũt ꝙ numerus q̃titatũ est aliq̃d eis appositũ nõ aũt aliorum entiũ:q̃m que vniformiter sunt distincta ⁊ plura seip̃is oĩm alio eis apposito circũscripto possunt a quocũq; ea intelligẽte numerari vniformiter ꝑ se nullo alio mediãte in eis formalit̃ existente.sed nõ magis plures hoĩes vel alia q̃cunq; idiuidua q̃ata sunt seipsis distincta ⁊ plura q̃ plures angeli vel alia quecũq; indiuidua inextensa.ergo ⁊c̃.¶ Cõfirmat̃ q: q̃cunq; entia siue extẽsa siue inextẽsa plura puta duo vel tria vel quatuor manẽt tot circunscripto quocunq; ab eis oĩbus realiter differẽte.¶ Hoc app̃et.q: nec sunt tot formalit̃ ꝓpter illud.nec eñ sortes ⁊ plato sunt duo hoĩes ꝓpter aliquod ens tertiũ ab eis realit̃ distinctuz ⁊ ita ꝑ ↄñs sortes ⁊ plato sempꝑ manẽt duo quocunq; ab eis distincto realit̃ circũscripto.sed numerus binari⁹ vt cõcedit̃ est ab eis realiter distinctus.ergo sortes ⁊ plato ⁊ alia duo q̃ta quecũq; vniformiter manẽt duo numero binario eis apposito vel amoto:nec ꝑ ↄñs ꝓpter ip̃z sunt duo.quare ⁊c̃.¶ Preterea.quia aut huiusmodi numerus binarius vl̃ quicunq; alius quantoꝝ numeratorũ existẽs subiectiue in eis est accñs extẽsum vel inextẽsum:sed nõ põt poni extensum nec inextensum.ergo ⁊c̃.¶ Maior ꝓbat̃.⁊ primo ꝙ nõ possit esse extẽsum.Primo.q: vnũ ens extẽsum nõ est numerus aliorum extẽsorũ.nõ eñ plura extẽsa puta plures hoĩes vel lapides sunt plures nec numerati ꝓpter aliq̃d ens extensuz seu quantũ ab oĩbus eis diuersum.¶ Secũdo.q: cũ omnia realiter distincta possint esse numerata ⁊ numerus oĩm extensoꝝ sit extẽsus ⁊ ab eis oĩbus distinctus:sequit̃ ꝙ sortes ⁊ plato vl̃ alia quecunq; entia duo q̃ata ⁊ eorũ numerus binarius simil̃r q̃atus erũt tria:quoꝝ triũ extẽsoꝝ realit̃ distinctoꝝ nũerus ternarius erit silr̃ extẽsus:⁊ ꝑ ↄñs ab illis trib⁹ realr̃ distinct⁹:ex q̃b⁹ trib⁹ ⁊ ex numero quaternario ab eis distincto resultabit nũerus quinarius ⁊ ex illo senarius:⁊ sic erit in formis extẽsis hm̃oi ꝓcessus in infinitũ:imo erũt de facto in q̃buscũq; rebus extensis forme extense actualit̃ infinite.hoc autẽ est ipossibile.ergo ⁊c̃.¶ Tertio.q: numer⁹ nõ dicitur esse q̃titas cõtinua sed discreta:sed oĩe extẽsum est cõtinuũ.ergo ⁊c̃.¶ Secũda pars minoris:vz ꝙ numerus nõ sit accñs inextẽsum/apparet.Primo.q: nõ magis accñs inextẽsum põt esse in subiecto extẽso q̃ extẽsum in subiecto inextẽso.¶ Secũdo.q: nõ magis diuersa entia extẽsa sunt diuersa nec numerata aliquo inextẽso mediãte in eis existẽte q̃ plura inextẽsa mediãte aliquo extẽso in eis actualit̃ existẽte.quare ⁊c̃.¶ Cõfirmatur.q: si numerus binarius vel q̃cunq; alius est accidẽs in rebus q̃tis numeratis existẽs:aut simul in oĩbus aut in aliqua tñ ip̃saꝝ.sed neutrũ põt poni istoꝝ/vt in precedentibus est probatũ.ergo ⁊c̃.

Et ideo q̃tũ ad istũ articulũ aliter est dicendũ.Ad cuius euidentiã est sciẽdũ.ꝙ numerus in vl̃i ⁊ quilibet numeralis termin⁹ in ꝑticulari/vt duo vl̃ tria ⁊ q̃cũq; ali⁹ numeralis termin⁹ de q̃ dicit̃ nũerus/põt sumi duplr̃.Uno mõ vt supponit simplr̃ ꝓ seip̃o:mõ quo accipit̃ cũ dicit̃ ꝙ numer⁹ est gen⁹ ad binariũ ⁊ ad ternariũ:⁊ binarius ⁊ ternari⁹ ⁊ quaternarius sunt species numeri:nõ eñ magis spẽs neq; gen⁹ p̃dicat̃ de binario vel de aliquo alio numerali termino supponẽte ꝓ suo significato q̃ gen⁹ p̃dicet̃ de aĩali vl̃ spẽs de homĩe ↄsilr̃ supponẽte:vz ꝓ re extra significata.⁊ iõ sicut ista/hõ est spẽs vel aĩal est genus/est vera hoĩe ⁊ aĩali supponẽtib⁹ ꝓ seipsis nõ ꝓ aliquo eoꝝ significato:ita ⁊ ista numerus est genus/vel ista binarius ⁊ ternarius sunt species nũeri.¶ Alio mõ põt accipi nũerus ⁊ q̃libet alius particularis numeralis termin⁹ vl̃ ↄcept⁹ vt supponit ꝑsonaliter ꝓ suo significato:mõ quo sumit̃ nũerus cũ dicit̃ ꝙ oĩs numerus est quedã pluralitas distinctoꝝ/vel cũ dicit̃ ꝙ binarius vel ternarius est numer⁹.sicut eniz ista ꝓpõ/sortes est hõ/est vera subiecto ⁊ p̃dicato supponẽtibus ꝓ suo significato non ꝓ seipsis:ita ⁊ ista/binarius est numerus/nõ autem ista/binarius est species numeri:sicut nec ista/homo est species animalis.

Hoc p̃misso pono quatuor cõclusiões

¶ Prima est.ꝙ numerus p̃mo mõ sumptus/vt vz supponit simplr̃ ꝓ seip̃o est distinctus realit̃ a reb⁹ numeratis ꝑ ip̃m significatis:nõ est tñ in eis.¶ Hec app̃et.nec de ip̃sa est questio:q̃m oĩe signũ tã vocale q̃ mẽtale q̃lis est ↄceptus in mẽte formatus est distinctũ realit̃ ab omni suo significato:nec tñ est in ip̃so.sed nũerus vt sic sumptus non est aliud q̃ vox vel ↄceptus significãs numerata:sic tñ ꝙ nõ est p̃dicabilis de eorũ aliquo ꝑ se sũpto seu de termino ei⁹ ꝓprio:sed de omnibus simul sumptis seu de terminis eoꝝ ꝓprijs.nec eñ sortes nec aliq̃d aliud vnũ ens dicit̃ duo sed sortes ⁊ plato ⁊ sic de alijs oĩbus numeralibus terminis.ergo ⁊c̃.¶ Cõfirmat̃.q: tam vox q̃ ↄceptus distinguit̃ a re significata:sed nũerus vt sic sumptus nõ est aliud q̃ vox vel ↄceptus.g̃ ⁊c̃.

¶ Secũda cõclusio est.ꝙ si numer⁹ vt secũdo mõ sumptus aliquoꝝ numeratoꝝ puta quantoꝝ esset ab eis distinctus/⁊ quorũcũq; aliorũ nõ q̃atoꝝ cõsimilit̃ distingueret̃ ab eis.¶ Hec apparet.q: nulla potest ratio assignari:quare magis multitudo hominũ vel alioꝝ quorũcunq; extẽsoꝝ sit nũerus ab eis oĩbus distinctus q̃ multitudo angeloꝝ vel quorũcũq; indiuisibiliũ alioꝝ.q̃ eñ seipsis vniformit̃ sunt plura ⁊ distĩcta/vniformiter sunt numerabilia.sed oĩa indiuidua siue extẽsa siue inextẽsa sunt plura vniformit̃ ⁊ distincta.ergo si aliquoꝝ puta extẽsorũ numerus est ab eis distinctus/⁊ oĩm alioꝝ.¶ Cõfirmat̃.q: ph̃s ponẽs numerũ esse in genere q̃titatis discrete nõ distinguit inter numerũ istorũ entiũ ⁊ illoruz puta extẽsorũ ⁊ inextẽsorũ.quare ⁊c̃.¶ Tertia ↄclusio est.ꝙ nullus numer⁹ p̃dicto secũdo mõ accept⁹ est aliq̃d q̃ ip̃sa numerata/siue numerata sint extẽsa siue inextẽsa.¶ Hec ꝓbata superius ↄtra opinionẽ cõtrariam arguẽdo iterũ cõfirmat̃.q̃m impossibile est esse tres vl̃ quatuor substãtias sine numero ternario vel quaternario nec quõcunq; plures sine aliquo numero:cũ oĩs pluralitas sit numer⁹.sed de⁹ põt facere oẽm substãtiã ⁊ aliã rem quãcũq; sine oĩm alio ab ea realiter differẽte vt patebit in secũdo ⁊ in quarto.ergo numerus nõ est aliq̃d a numeratis distinctũ.¶ Cõfirmat̃.q: oĩs substantia põt esse sine oĩm accñte ipsi actualit̃ ihẽrẽte nec mõ aliquo existẽte:sed impossibile est eẽ tres angelos vel hoĩes sine numero ternario:ergo numer⁹ hm̃oi non est aliquod accñs nec substantia ab eis distincta.quare ⁊c̃.¶ Preterea:q: nõ plus nũerus vt sic sumpt⁹ est a rebus oĩbus numeratis distinctus q̃ vnitas ꝓpria cuiuslibet numeratorũ sit distincta a quolibet eorũ:sed vnũ nõ importat aliq̃d alicui appositũ quo ip̃m dicat̃ vnũ esse/vt in questiõe alia fuit dictũ.ergo ⁊c̃.¶ Cõfirmat̃.q: si numerus vt sic sumptus esset a numeratis distinctus faceret cum eis innumerũ.de quo nũero maiori vz de ternario duorũ hoĩm ⁊ numeri binarij ab eis distincti q̃ sit ipsoꝝ tñ duoꝝ hominũ:quero an sit idem cũ numeratis/vz cum duob⁹ hoĩbus ⁊ eoꝝ numero binario:an nõ.Si idẽ:ergo eadẽ ratione in p̃mo numero vz in binario hoĩm fuit stãdũ.si aũt dicat̃ ꝙ nõ sit idẽ:sed aliq̃d ab eis distinctũ:sequit̃ ꝓcessus in infinitum:q̃ poni non potest/vt in p̃cedentibus est argutũ.ergo ⁊c̃.¶ Quarta ⁊ vltima cõclusio est.ꝙ numerus vt sic sumptus nõ dicit̃ ꝓprie ens sed entia.¶ Hec apparet ⁊ sequit̃ ex tertia supradicta:q̃m nõ magis plura entia realiter distĩcta vt sic possunt dici vnũ ens q̃ econuerso vnũ ens dicat̃ plura:sz numerus vt sic sumptus est p̃cise numerata:⁊ ꝑ cõsequens plura.ergo ⁊c̃.¶ Cõfirmat̃.quia plura loco ⁊ subiecto separata ex q̃bus ꝑ cõsequẽs nõ resultat aliquid per se vnũ/nõ possunt dici ens aliq̃d ꝑ se vnũ:sed numerus vt sic sumptus est precise numerata loco ⁊ subiecto totaliter separata ⁊ sic distincta ꝙ ex eis nõ resultat nec potest resultare ex aliquibus vt ex pluribus hominib⁹ vel angelis aliquid per se vnum.ergo ⁊c̃.¶ Sed cõtra hoc arguit̃.quia numerus vere dicitur quantitas cum sit in genere quantitatis:sed q̃d dicitur quantitas potest etiam dici ens vnum.ergo ⁊c̃.¶ Ad hoc respondeo:ꝙ aut quantitas predicata de numero est conceptus seu terminus significans quodcunq; predicabile per q̃d respondet̃ ad questionem factam per quantum vel quot:aut est cõceptus significans rem aliquam quantam extra ⁊ pro ip̃sa supponens.si primo modo/potest propositio ista concedi/numerus est q̃titas.oĩs enim numeralis terminus vel cõceptus est per quẽ respondetur ad questionẽ factam ꝑ quot.⁊ ideo q̃titas isto modo sumpta verificatur de oĩm nũero supponẽte non pro suo significato modo quo fuit dictũ ꝙ non poterat dici vnũ ens sed plura entia:sed tantũmodo pro seipso:modo quo predicat̃ ⁊ ↄceditur genus de animali ⁊ species de homĩe.⁊ hoc modo accipiẽdo q̃titatẽ potest dici ꝙ vniuersalr̃ oĩs numerus tam quantoꝝ q̃ indiuisibiliũ vt angelorũ est de genere quantitatis quantũcũq; res numerate ꝑ ip̃m significate nõ sint q̃ate.Si aũt secũdo modo q̃titas accipiatur vt ⁊ proprie sumit̃/vz vt importat rez extra quantã:sic ista ꝓpositio/numerus est quantitas/nõ est vera:quia aut res numerate sunt extense/⁊ sic earuz numerus vt supponẽs pro eis potest dici q̃titates i plurali:non autẽ magis potest dici quantitas in singulari q̃ homines plures dicant̃ vnus homo.aut res numerate sunt inextense/vt angeli:⁊ sic nũerus ꝓ eis supponẽs nec põt dici q̃titas in singulari nec quantitates etiã in plurali.vt autẽ numeralis terminus supponit pro se ip̃so non potest dici quantitas sic accepta.

Sed est dubium quoniam si omnis numerus est species q̃titatis:ergo ⁊ oẽs res numerate ⁊ ꝑ ↄñs angeli sunt in genere q̃titatis.¶ Ad hoc potest dici ꝙ intelligẽdo ꝑ speciẽ quantitatis omnẽ cõceptum vel terminũ de pluribus p̃dicabilẽ ꝑ quẽ potest respõderi ad questionẽ factã ꝑ quantũ est vel quot sunt oĩs numerus est species q̃titatis ⁊ oĩa numerata sũt in genere q̃titatis:nec tñ sequit̃ ꝙ sint q̃ata:sed ꝙ sint talis cõceptus obiecta.nõ autem omnia talis conceptus obiecta sunt quanta.Intelligendo autem per speciẽ quantitatis solũ terminũ vel cõceptũ significãtẽ tãtũmõ rẽ extẽsam:constat ꝙ non oĩm numerus sz quãtorũ est de genere quantitatis.¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum vbi est respõdendũ ad quesitũ:est opinio quorũdã dicentiũ ꝙ trinitas diuinarũ personarum nõ est numerus.nõ eñ in diuĩnis potest esse aliquis numerus extra aĩaz/sed tãtũmõ in creaturis:quoniã vbicũq; est realiter numerus ibi ẽ aliquid numerabile:sed licz in creaturis sit aliq̃d numerabile nõ tamẽ in diuinis est secũdũ rem aliq̃d plurificabile seu numerabile.ergo ⁊c̃.¶ Maior ꝓbat̃.quia si in diuinis esset aliq̃d numerabile seu plurificabile:aut illud esset essentiale aut notionale.sed nõ essentiale:oĩe eñ essentiale est vnicũ tñ/nec secũdũ ipsuz est aliq̃s numerus i diuinis.nec notionale:q: nullũ cõe plurificabile s̃m rẽ est de se hoc:sed q̃cq̃d est in diuinis est de se hoc ergo ⁊c̃.¶ Cõfirmat̃.q: vbicũq; est aliq̃d plurificabile s̃m rẽ ⁊ nũerabile in aliq̃b⁹ ibi est plus de ꝑfectione in plurib⁹ q̃ in paucioribus:sicut maior ꝑfectio est in tribus hoĩbus q̃ tñ in duob⁹.sed nõ est maior ꝑfectio i oĩbus trib⁹ ꝑsonis simul q̃ in vna tñ earũ.g̃ ⁊c̃.¶ Sz cõtra istã opinionẽ arguo.q̃m q̃n dicit ꝙ nõ est realit̃ aliq̃s numerus in diuinis ꝑsonis/aut itelligit ꝙ nõ sit numerus in eis tanq̃ aliq̃d distinctũ in re extra ab eis:aut ꝙ ꝑsone ip̃e nõ sunt realit̃ extra animã nũerate:nec per ↄñs est numerus in eis a rebus numeratis idistinctus.si primo mõ/nõ oportet distiguere inter diuinarũ ꝑsonarũ nũerũ ⁊ numerũ creaturarũ:dicẽdo ꝙ i creaturis ẽ realiter numer⁹ nõ aũt in diuinis.hoc eñ falsum est:q: vt ĩ p̃cedẽti articulo est ꝓbatũ/in nullis rebus nũeratis est numer⁹ tanq̃ aliq̃d distinctũ i re extra ab eis.Si autẽ intelligat secũdo modo/falsum accipit euident̃.ↄstat eñ ꝑsonas diuinas esse extra aĩam vere plures:q: tres realiter distinctas.sed quecũq; realit̃ extra aĩam plura ex

distincta sunt vel esse possunt extra aīam nūerata.ḡ ꝛc. ¶Cōfirmat̄.q2 vt dictū est in p̄cedēti articulo/numer⁹ vt supponit ꝓ suo significato nō est aliud ꝙ pluralitas aliqua distinctoꝝ.vbicūqꝫ ergo est pluralitas seu multitudo rerū realit̄ distinctarū:ibi est vere nūerus ab hmōi rerū pluralitate seu multitudine indistinctus.sed ꝯstat ꝑ fidē ꝙ in diuinis est rerū pluralitas/puta trinitas.ergo ꝛc.¶Preterea si trinitas diuinarū ꝑsonarū non est realiter numerus/aut hoc est q2 est idē cū personis/aut q2 nō est realr/aut q2 nō est essentialr distīctoꝝ.sꝫ nō ꝓpt̄ primū:q2 tūc nec trinitas nec quaternitas angeloꝝ vel quorūcūqꝫ alioꝝ entiū creatorū esset numerus/vt patet ex dictis in articulo p̄cedēti.nec ꝓpter secūdū/q2 hoc ē falsum.est em̄ trinitas ꝑsonaꝝ trinitas rerū realr distinctarū.nec ꝓpter tertiū:q2 ex hoc non habet̄ nisi ꝙ trinitas ꝑsonarū nō est numerus rerū essentialit̄ distinctaꝝ: ex hoc nō sequit̄ ꝙ nō sit numerus rerū distinctaꝝ:sicut licet trinitas hoīm vel quorūcūqꝫ aliorū eiusdē speciei nō sit numerus rerū specie diuersarū:ex hoc nō sequit̄ ꝙ nō sit numer⁹ absolute.ergo ꝛc.¶Cōfirmat̄.q2 oīs pluralitas rerū quarū quelibet dicit̄ vere vna ab alia distīcta est vere ꝛ dici pōt numerus.sic em̄ se habet numer⁹ ad plura sicut vnū ad quodlibet illoꝝ pluriū distinctoꝝ sed trinitas ꝑsonarū est talis pluralitas.quelibet enim diuina persona dicit̄ vere vna ab omi alia distincta:non aūt omes simul dicuntur nec sunt vna persona.ergo ꝛc.

Ad rationem in contrarium quādo dicitur:ꝙ vbi est numerus ibi est aliqd numerabile:si per numerabile ꝛ in plurib⁹ plurificabile intelligas aliqd vnū in re extra existēs in pluribus nūeratis ꝛ distinctuꝫ aliquo modo ab eis:Dico ꝙ falsum accipis:q2 hoc mō nec in diuinis nec in creaturis est aliqd numerabile:nec per ꝯn̄s esset numerus si hoc qð in maiore accipis esset verū.nec em̄ homo dicit aliqd in re extra cōe oībus singularib⁹ hominib⁹ existēs in eis ꝛ distinctū ab eis:sed immediate importat oēs hoīes singulares seipsis totis in re extra distinctos/vt alias est ostensum.Si autē per numerabile intelligas nō aliqd vnū cōmune plurib⁹ in re extra sed plura realiter distincta:q2 nec vnū est numerabile nec plurificabile:sed tantū plura sunt nūerabilia sic maior est vera ꝛ minor sub ipsa sic ītellecta assumpta falsa:cū in diuinis sint plura ꝛ si nō essentialiter tn̄ realiter distincta.quare ꝛc.¶Et quādo queris qd sit nūerabile in diuinis:Dico ꝙ illud qð est ibi multiplex in re extra. hoc aūt est ꝑsona.alia est em̄ ꝑsona patris alia filij ꝛ alia spiritus sancti.sꝫ ꝑ personas numeratas nō est aliud intelligendū ꝙ ꝑsonas ipsas esse multas realiter ꝛ diuersas.ergo ꝛc.¶Ad illud qð primo arguit̄ contra hoc qn̄ dicit̄ ꝙ nullū plurificabile ē de se hoc:dcē ꝛ etiā minor/vcꝫ ꝙ omē qð est in diuinis sit de se hoc/intelligēdo ꝑ hoc singulare. oīs em̄ diuina ꝑsona est de se hoc.sꝫ ex hoc nō sequit̄ nisi ꝙ nulla vna diuina persona sit plurificabilis:qð ꝛ verū ē. ex hoc aūt nō sequit̄ ꝙ ꝑsone nō sint plurificate seu plures.quare ꝛc.¶Cōfirmat̄. q2 ēt omē ens creatū est de se seu ꝑ se ꝑseitate rei hoc/hoc est nullo sibi addito singulare:ꝛ ꝑ ꝯn̄s hoc ens.ergo si rō ista valet nō tm̄ arguit ꝙ in diuinis nō sit aliqd plurificabile nec numerus:sed ꝙ nec etiā in creaturis.hoc autē est falsum.quare ꝛc.¶Ad cōfirmationē dico ꝙ plura essentialr distīcta sunt ꝑfectiora ꝙ alterū tm̄ coꝝ:nō aūt plura essentialr īdistincta.ꝛ q2 oīa īdiuidua creata sunt essentialr distincta:iō de talib⁹ est vlr verū illð assūptū/vcꝫ ꝙ maior ꝑfectio est in plurib⁹ ꝙ in paucioribus. nō aūt est hoc verū de ꝑsonis diuinis essentialr īdistīctꝭ cū em̄ qlibet ꝑsona sit eētia ab oī ꝑsona alia īdistincta totalr ī re extra:ꝑ ꝯn̄s oēs persone simul nō sunt aliqd perfectius ꝙ vna tantum earum.quare ꝛc.

Et ideo quantum ad istum articulum aliter est dicēdū.¶Ad cui⁹ euidētiā est sciēdū ꝙ ista ꝓpositio/trinitas ꝑsonarū est nūer⁹/est duplex:ſm ꝙ ei⁹ extrema q̄ sunt diuersi termini/vcꝫ trinitas ꝛ nūer⁹ possunt supponere materialr ꝓ seipsis/vel ꝑsonalr ꝓ suis significatis/vcꝫ ꝓ reb⁹ nūeratis.Et p̄mo mō/nō q̄rit̄ hic de ipsa:quia cōstat ꝙ vt sic sumpta nulla ꝓpō affirmatiua est vera:cū ei⁹ extrema realr sint distīcta:nec ꝑ ꝯn̄s vnū possit affirmari de alio sed negari.vn̄ etiā in ista ꝓpōne/aīal est gen⁹/licꝫ subiectū supponat ꝓ seipō nō tn̄ p̄dicatū qð est gen⁹:cū ipm gen⁹ p̄dicatū ab aīali subiecto realr sit distinctū:nec ꝑ ꝯn̄s aīal possit dici ipm.sed supponit ꝓ suo significato qð ē aīalis vocalis termin⁹ vel ꝯcept⁹.ꝯsilr mō de ista/aīal est vox.si em̄ vox ꝓ se sicut aīal supponeret ꝓpō falsa esset.ergo in ꝓposito nō querit̄ nec ab aliq̄ dubitat̄ an trinitas ꝑsonarū vl creaturaꝝ dicat̄ nūer⁹ ipō nūero p̄dicato ꝛ trinitate ꝓpōnis subiecto supponētib⁹ ꝓ seipsis:sed pro suis significatis.

Hoc p̄misso pono quatuor cōclusiōes ¶Prima est.ꝙ trinitas ꝑsonarū diuinarū est ꝛ dicit̄ vere nūerus.¶Hec appet.qm̄ vt dictū est in p̄cedētibus nūerus nō est aliud ꝙ res nūerate.ḡ oīs pluralitas rerū numeratarū dicit̄ vere nūerus.sed trinitas est talis pluralitas.ergo ꝛc.¶Cōfirmat̄.q2 negātes ꝑsonarū trinitatē dici numerū/ideo negant q2 supponūt numerū esse aliquid in reb⁹ nūeratis distinctū ab eis:sed hoc est falsum:vt appet ex p̄cedētib⁹.ergo ꝛc.¶Secūda ꝯclusio est.ꝙ etiā diuine ꝑsone oēs vel tm̄ due possunt vere dici nūerus.¶Hec sequit̄ ex p̄ma p̄dicta.qm̄ si nūerus est p̄cise nūerata:ḡ oīa plura ꝛ realr nūerata possunt dici numerus:sed tā tres diuine ꝑsone ꝙ due sunt res nūerate realr ꝛ distincte.ḡ ꝛc.¶Cōfirmat̄.q2 sicut de quocūqꝫ p̄dicat̄ hō/ꝛ aīal:ita ꝛ de qbuscūqꝫ p̄dicant̄ duo vel due tria vel tres/ꝛ numer⁹.sed de ꝑsonis diuinis p̄dicantur hec em̄ est vera/pater fili⁹ ꝛ spūs sctūs sunt tres vl tria pater ꝛ fili⁹ sunt due vel duo.sunt em̄ oēs tres ꝑsone vel tria supposita.ergo ꝛc.¶Preterea.q2 nūerus vere predicat̄ de oībus plurib⁹ simul sumptis de quoꝝ quolibꝫ ꝑ se sūpto dicit̄ vere vnū:sed ꝑsone diuine sunt talia plura.ḡ ꝛc.¶Cōfirmat̄.q2 qn̄ ꝑ ꝯcretū nō īportat̄ aliqd nisi tm̄ illud qð īportat̄ ꝑ abstractū:de quocūqꝫ vere affirmat̄ vnū istoꝝ/ꝛ alterū.¶Hoc appet ꝑ exemplū de quātitate ꝛ quāto.q2 em̄ quātū nō īportat nisi solū illud qð significat quātitas in abstracto/vcꝫ rē extensam partē vnā extra aliā habētē:iō oē qð dr̄ vere quātitas ꝛ quātū/ꝛ ecōuerso vt alias est ostēsuꝫ.sed sic se habēt in ꝓposito ista duo/vcꝫ nūerus in abstracto ꝛ nūerata seu nūerabilia in cōcreto:ꝙ vcꝫ ꝑ ipa idē importat̄ totalr in re extra:vt ꝓbatū est supra.diuine autē ꝑsone dicunt̄ vere nūerate.ergo ꝛc.¶Tertia ꝯclusio est.ꝙ licet trinitas diuinarū ꝑsonarū sit nūer⁹ est tn̄ vere vnicū ens.¶Hec est euidēs.q2 oēs ꝑsone licet plures sunt vna deitas numero ab eis indistincta totalr in re extra.sed trinitas ꝑsonarū nō est aliud vt dictū ē ꝙ ipse ꝑsone.ergo trinitas ꝑsonarū diuinarū licet sit numerus est tn̄ vnicū ens cum sit essentialit̄ vnus deus.¶Cōfirmat̄.q2 illa q̄ licet īter se plura ꝛ realr distīcta sic sunt idē cū aliq̄ vno ab eis oībus indistincto in re extra sicut quodlibet sibiipsi/nō minus possunt dici vnū ꝙ plura:sed diuine ꝑsone sunt huiusmodi:sunt em̄ vna essentia que nō plus distinguit̄ in re extra ab aliqua ipsaꝝ nec ab oībus simul sumptis ꝙ ꝑsona aliqua a seipsa/vt ꝓbatū est supra in distin.iij.ergo ꝛc.¶Ex hoc cōcludo corollarie:ꝙ aliter numer⁹ ternari⁹ ꝑsonarū diuinarū dicit̄ numer⁹ quātū ad aliqd:ꝛ

aliter numerus ternarius quarūcūqꝫ creaturarū.quoniā nullus numerus ternarius nec alius creaturarū dicitur vnicū ens/sed plura:vt dictum fuit supra in articulo p̄cedēti.trinitas aūt diuinarū personarum vere dicitur esse vnū ens:cū hoc tn̄ vere dicitur esse plura.si em̄ diceretur vnū tm̄modo ꝛ nō plura/nullo modo posset dici numer⁹ cū oīs numerus sit pluralitas aliqua siue multa.ꝛ ratio huius diuersitatis ī diuinis ꝛ in creaturis nō est alia nisi quia in diuinis sunt tres res que sunt vnica ab eis oīb⁹ indistincta.in creaturis aūt hoc est impossibile reperire videlicet ꝙ sint vna res aliqua plura realiter distincta. ergo ꝛc.¶Quarta ꝛ vltima cōclusio est:ꝙ diuine ꝑsone dicūtur numerus vel numerate sicut alie res create quantū ad aliquid similiter ꝛ quantum ad aliquid dissimiliter.¶Hec apparet ex p̄dictis.quoniā quecūqꝫ tres res create dicūtur numerate siue numerus puta ternarius ab ipsis rebus creatis numeratis totaliter indistinctus.nec ipse tamen res create numerate:nec earum numerus ab eis indistictus dicitur esse aliquod vnum ens sed multa tantū vt superius est probatū. sed trinitas ꝑsonarum diuinarū est etiā numerus ab ipsis personis numeratis indistinctus. q2 esto ꝙ numerus esset distinctus a rebus numeratis in creatis hoc impossibile est ponere in diuinis.sic tamē persone diuine vel earum trinitas dicitur numerus ꝙ tā persone ipse ꝙ earū numerus ternarius ab eis indistinctus est vnum ens:vt dictū est supra. ergo ꝛc.¶Sic ad questionē.¶Ad rationē in principio apparet solutio ex predictis.nō enim numerus est accidens sumptū pro re que potest subiecto adesse ꝛ abesse. et hoc accipiendo numerum pro suo significato.Si autē accipiatur numerus pro termino numerali de pluribus predicabili/sic cōcedo ꝙ omnis numerus est accidēs/licet respectu aliquorum dicatur essentialis vt respectu illorū ex quibus nunꝙ potest fieri aliquid vnum/sed semper ꝙdiu manent habent esse distincta.ꝛ per cōsequens propositio in qua predicatur terminus numeralis de eis est necessaria: vt numerus animarum vel hominū ꝛ angelorum.respectu autē aliorum dicitur accidentalis: vt respectu illorum que licet sint nūc distincta/ꝛ per consequēs numerata / possunt tamē postea facere aliquid ꝑ se vnum/ꝛ per consequens nō semper de eis secundum essentias suas totas dicitur seu affirmatur idem terminus numeralis:vt apparet de numero igniū vel aquarū. decem enim ignes/nunc possunt postea esse vnus :ꝛ multe aque similiter vna aqua:ꝛ sic de alijs similibus. quare ꝛc.

Circa distinctionē vigesimāquintā: in qua Magister determinat specialiter de noīe ꝑsone Quero p̄mo vtrū hoc nomē ꝑsona et hoc nomē essentia idē significēt totaliter in re extra.¶Et videtur ꝙ sic.quia ꝓprietas ꝑsonalis non distinguit̄ in re extra a deitate magis ꝙ deitas a seipsa.sed persona nō importat nisi deitatē ꝛ relatiuā ꝓprietatē.hoc nomē essentia significat deitatē.ḡ ꝛc.¶Cōtra.q2 hoc nomē essētia īportat rē a qualibet ꝑsonarū totaliter indistinctā. hoc aūt nomē ꝑsona significat vnā rē a qualibet aliarū ꝑsonarū realiter differētē.ḡ oportet ꝙ significatū vnius istoꝝ noīm sit a significato alteri⁹ aliquo mō distīctū.¶Responsio.vbi sic ꝓcedā.Primo em̄ ostēdā quō hic ē respōdēdū ſm opinionē illoꝝ q̄ ponūt īter essentiā ꝑsonā ꝛ relationē originis aliquā ī re extra distīctionē. Scðo dicā alit̄ ad q̄stionē.

Quantum ad primū : videtur mihi ꝙ omnes illius opinionis habēt cōcedere ista quatuor inter alia.Primū est:ꝙ nec diuina essentia nec relatio originis est persona/nec ecōuerso persona potest dici essentia nec relatio originis seu ꝓprietas relatiua.Scðm:ꝙ nec essentia nec relatio originis est ens ꝑfectū. Tertiū: ꝙ hoc nomē ꝑsona nō significat idē qð significat essentia.Quartū:ꝙ nec essentia significat idē qð ꝓprietas relatiua:nec ipa ꝓprietas relatiua idē qð essentia.¶Primū istorū probo sic.nullū ex aliquibus realiter cōstitutū potest dici nec ē alterū illoꝝ ipꝫ ꝯstituētiū: sicut nec ecōuerso alterū ꝯstituētiū est ipꝫ cōstitutū.sed ſm opinionē ponentiū aliquā in re extra diuersitatē inter deitatē ꝛ relatiuam ꝓprietatē/ex ipsa deitate ꝛ ex relatiua ꝓprietate tāꝙ ex duobus distinctis in re extra cōstituit̄ diuina ꝑsona.ergo ꝛc.¶Cōfirmat̄. q2 esto ꝙ totū possit dici oēs partes simul/ꝛ econuerso oēs ꝑtes simul sumpte ꝛ vnite sint totū/ꝛ similiter omnia simul sumpta cōstituētia constitutū:supposito ꝙ nec totū ab oībus suis partibus nec cōstitutū ab oībus suis cōstituētibus simul sumptis sit in re extra distinctū:tamē nullo modo altera ꝑtiū est totū/nec alterū constituētiū cōstitutū.sed scðꝫ opinionē istoꝝ licet ꝑsona non sit totū nec essentia ꝛ relatio ꝑtes eius:tn̄ persona est ꝛ vere dicit̄ cōstituta/ꝛ essentia ꝛ relatio ipsa dicunt̄ ꝛ sunt realiter eā ꝯstituētia.ḡ ꝛc.¶Secūdū:vcꝫ ꝙ oportet eos dicere ꝯsequēter ꝙ nullū hoꝝ constituētiū p̄dictorū sit simpliciter ꝑfectū:sequit̄ ex primo p̄dicto. qm̄ vt dictū fuit in scða q̄stiōe distīctiōis.23. persona est oē suppositū intellectuale . suppositū aūt dicitur ens cōpletū seu ꝑfectū nullius informatiuū nec ab aliqua substātiali forma informabile/nec in alio sustētatū.ergo ens ꝙ nō dicit̄ ꝑsona: aut hoc est/q2 nō est ītellectualis nature:aut q2 alicui⁹ alteri⁹ informatiuū seu ꝑfectiuū/aut quia ab alio informabile:aut q2 in alio sustētatū/aut quia aliquo modo imꝑfectū.sed nec relatio originis nec essentia dicit̄ suppositū nec ꝑsona. nō pōt aūt dici ꝙ hoc sit q2 nullū hoꝝ est ītellectualis nature/nec q2 alterius informatiuū/nec q2 ab alio īformabile/nec q2 in alio sustētatū.ergo q2 aliquo mō īꝑfectum:hoc est q2 nullū hoꝝ duoꝝ ꝯstituētiū est sic ꝑfectū ens ꝛ cōpletū sicut ꝑsona ex eis realiter ꝯstituta.q̄re ꝛc. ¶Cōfirmat̄. q2 sicut nulla ꝑtiū totū aliqð actualiter cōponētiū dicit̄ suppositū:sed tm̄ totū ipm cōpositū sicut aliqd cōpletius ꝛ ꝑfectius qualibet ꝑtiū:vt ī q̄stiōe p̄dicta sup⁹ fuit dictū ita ꝛ de quolꝫ ꝯstituētiū respectu cōstituti ex eis realit̄ cōsilr est dicēdū.sed vt dictū est ſm opinionē istoꝝ essentia ꝛ ꝓprietas relatiua sunt duo ī re extra distīcta ꝑsonā cōstituētia.ḡ ꝛc.¶Tertiū:vcꝫ ꝙ hoc nomē ꝑsona nō significet idē qð hoc nomē essētia ſm eos/appet ex dictis qm̄ hoc nomē ꝑsona vt dicūt significat rē īcreatā ex duob⁹ ī re extra distictis realiter ꝯstitutā.hoc aūt nomē essentia significat tm̄ alterū illoꝝ duoꝝ ꝯstituētiū.sed vt dictū est nullū realiter ex plurib⁹ ꝯstitutū ē alterū illoꝝ. ergo ꝛc.¶Cōfirmat̄.q2 nō magis aliqð ex plurib⁹ realiter ꝯstitutū est alterū cōstituētiū ꝙ totū sit aliqua suarū ꝑtiū.sed ꝑsona vt dicūt significat qðcūqꝫ diuinū suppositū ꝯstitutū.hoc nomē aūt essentia p̄cise importat alterū constituentiū.ergo ꝛc.¶Quartū ꝛ vltimū vcꝫ ꝙ nec essentia significet idē qð ꝓprietas relatiua ſm opinionē eoꝝ/appet.qm̄ nō min⁹ ꝯstituētia sunt īter se distīcta ꝙ a cōstituto ex eis:sicut nec minus partes totius distinguūtur inter se ꝙ a toto.sed ista duo vocabula/essentia ꝛ proprietas relatiua significant illa ex quibus vt dicunt distinctis in re extra ꝯstituit̄ persona diuina. ḡ ꝛc.¶Cōfirmatur.quia si essentia diuina ꝛ proprietas relatiua significarent idem totaliter in re extra: ergo inter deitatem omnibus personis cōmunem ꝛ relatiuas proprietates diuersis personis proprias nulla eēt diuersitas.hoc

autē licet sit verum/tamē ipsi negant cū aliquā diuersitatem ponant inter huiusmodi in re extra.ergo ꝛc. ¶Qz etiā ꝓprietas relativa nō significet idē qđ essentia scōm opinionē eorū/apparet.quia vt dictū est ista scōm eos significant illa ex quibus constituitur persona diuina: inter que vt dicit est diuersitas aliqua in re extra.ergo ꝛc. ¶Et quia p̄dicta omnia sunt absurda/apparet quomodo sit rationabilis ꝛ impossibilis opinio supradicta ad quā ipa sequūtur ꝛ alia multa absurdiora vt sepe in p̄cedentibus est ostensum. ¶Hec de primo.

Quantum ad secundum vbi ad quæstionem istā est aliter respondēdū:est sciēdū ad euidētiā dicēdorum ꝙ ista duo nomina videlicet essentia ꝛ ꝑsona dupliciter possunt sumi: vez vlr vt dicūtur de omnib⁹: ꝛ specialiter vt dicūtur tātūmodo de diuinis vt essentia diuina ꝛ ꝑsona diuina. Et p̄mo modo videlicet vt sunt cōmunia tam increatis q̄ etiā creatis dupl'r potest intelligi ipsa significare cadē vel diuersa. vno mō ꝙ significent diuersa totaliter disparata sic ꝙ nullum significatū vni⁹ sit significatū alterius.alio modo ꝙ significent diuersa nō sic vniuersaliter disparata:sed quia aliquid est significatum vnius qđ nō alterius:nō tamē ecōuerso: modo quo homo ꝛ animal ꝛ omne inferius signū ꝛ suprius dicūtur significare seu importare diuersa.

Hoc p̄missō pono quatuor conclusiones. ¶Prima est:ꝙ essentia ꝛ persona vt primo modo sumpta videlicet vt dicūtur tam de increatis q̄ etiā de creatis significant diuersa secūdo modo hoc intelligēdo nō primo. ¶Hec apparet.quoniā essentia vt sic sumpta est nomē nō minus cōmune q̄ esse seu ens vel entitas et ita ꝙ ꝓ̄is est nomē transcēdēs significans omne possibile vt diuisum cōtra impossibile.sed ꝑsona nō significat omne tale possibile:sed aliquod tm̄ videlicet intellectuale suppositū tā creatū q̄ etiā increatū.ergo omnis ꝑsona est essentia:nō tm̄ econuerso ois essentia est ꝑsona.quare ꝛc. ¶Cōfirmat.quia licet ꝑsona vt sic absolute sumpta sit transcēdēs ꝙ quāto significat tam creata q̄ etiā increata:nō tamē significat omnia creata. essentia autē sicut ꝛ ens significat oīa.de nullo em̄ dicitur ens de quo nō dicatur essentia.et ita ꝙ ꝓ̄is sic se habēt essentia ꝛ ꝑsona sicut cōmunius ꝛ minus cōmune vt animal ꝛ homo vel ens ꝛ substātia.sed omnia talia significāt diuersa modo p̄dicto intelligēdo vez quia aliquid significatur per illud qđ est ꝑmum⁹ qđ nō significatur ꝙ illud qđ est minus cōe:nō tm̄ econuerso.ergo ꝛc. ¶Scōa ꝓclusio est:ꝙ hoc nomē ꝑsona nō significat aliqđ additū illi reiquā importat hoc nomē essentia. ¶Hec ꝓbat. qm̄ nō min⁹ essentia q̄ens significat qcūq; possibile positiuū. sed sic ens significat quodcūq; totū possibile positiuū siue increatū siue creatū:ꝙ nullū nomē alterū pōt significare aliquid quo significato additū ꝛ ab eo distinctū.nihil enī est possibile positiuū qđ non sit entis significatum.ergo ꝛc. ¶Cōfirmat.qz ois vlis vocalis terminus vel cōceptus significat imediate oīa singularia de quoꝝ terminis vel cōceptibus ꝓpri⁹ est p̄dicabilis:nō aūt aliquid in re extra cōmune eis.non em̄ aīal significat rē aliquā cōmunē homini ꝛ asino/sed imediate ipm totū hominē ꝛ asinū et quodlibet aīalū singulariū altorū/nec ꝙ ꝓ̄is asin⁹ nec homo nec aliquod aliud aīal singulare importat aliqđ additū et qđ est significatū ꝙ aīalis terminū vel cōceptū vt fuit sepe tā i hoc libro supius q̄ alibi plrius declaratū. sed hic vocalis termin⁹ vel cōceptus esse qui nō est alius q̄ entis cōceptus respicit hūc terminū ꝑsona/ sicut superius siue cōmunius minus cōmune seu iferius / vt apparet ex cōclusione alia. preterea:esto etiā ꝙ alia inferiora aliquid adderēt sup significatū suoꝝ superiorꝝ: vt homo sup aīal:nōtū ꝑsona/cū ꝑsona dicat ꝑcise tale puta intellectuale suppositū qđ sup naturā nō addit aliqđ positiuū vt in tertio ostēdetur.ergo ꝛc. ¶Tertia conclusio est:ꝙ essentia ꝛ persona vt secūdo modo sumpta videlicet ꝓut dicūtur tātūmodo de diuinis vt essentia diuina ꝛ ꝑsona diuina/nō significāt diuersa:sed idez penitus in re extra. ¶Hec probat.quoniā si ista nomina sic accepta significarēt diuersa aliqua in re extra/habceret esse altero duorū predictorū modorū:videlicet aut quia eorū significata essent disparata:videlicet quia nullū significatum vnius esset significatū alterius:aut qz aliqđ significaret ꝙ vnū qđ nō ꝙ alterū/licz nō ecōuerso.sed neutrū pōt poni istoꝝ.nec em̄ horū significata sunt disparata/ nec vnū eorū significat aliqđ qđ nō significet alterū.vtrūq; enim istorū vez tā essentia q̄ ꝑsona significat tantū vnā rē que est tres res ꝛ nō aliquid vltra.ergo ꝛc. ¶Cōfirmatur.qz deitas nō magis in re extra distinguit a ꝓprietate aliqua relativa q̄ a seipsa vt ꝓbatū est supra in distinctione. 4. nec est in diuinis aliquid ab essentia ꝛ a ꝓprietate relativa distinctū.sed hoc nomē essentia diuina significat deitatē:hoc nomen ꝑsona relativa ꝓprietatē.ḡ ꝛc. ¶Preterea qz nō magis essentia ꝛ ꝑsona significāt diuersa i diuinis q̄ in creaturis.sed essentia ꝛ ꝑsona vt dicuntur de quacūq; alia re creata nō significāt diuersa.licz em̄ essentia plura significet q̄ ꝑsona:cadē tm̄ oīno res creata que significat ꝙ ꝑsonā/ꝛ essentiā.nec dicit res illa ꝑsona ꝓpter aliqđ additū ei qđ significat hoc nomen essentia vt dictū est supra.ḡ ꝛc. ¶Cōfirmat.qz ꝙ ꝑmā iportat tm̄ intellectuale suppositū creatū vel increatu: sed nec diuina essentia increata nec creata est suppositū ꝙ aliquid sibi additū ab ea in re extra distinctū.ergo ꝛc. ¶Sed cōtra cōclusionē istā fortitan arguet.qz qđ intelligi potest sine alio est aliqđ diuersum ab eo:sed deitas pōt intelligi sine aliqua ꝑsona vt ꝓbatū fuit supra in distinctiōe.1.ergo cū deitas significet ꝙ essentiā aliqđ iportat essentia distinctū ab hoc qđ significat ꝑsona. ¶Ad hoc appet solutio ex dictis tā i distinctione.1.q̄.6.q̄ etiā ex dictis i distinctione.2.q̄stione.5.Non em̄ est intelligendū deitatem posse intelligi sine ꝑsona tanq̄ sine alia re ab ipsa:sed qz possum intelligere rē illā increatā esse deum/nō intelligēdo eā esse patrē nec filiū nec spiritū sanctū/ licet res illa nō alio sed eodē penitus in re extra sit deus pater ꝛ filius et spiritus sanctus vt ibi est prolixius declaratū.ḡre ꝛc. ¶Quarta ꝛ vltima ꝓclusio est:ꝙ etiā diuina essentia et quelibet ꝑsona determinata puta pater vel filius vel spiritus sanctus importāt idē penitus i re extra. ¶Hec ꝓbatur.qm̄ nō tm̄ oēs ꝑsone diuine simul sumpte vel ꝑsona in cōmuni accepta vt dicit de oībus/sed etiā nomē ꝓpriū vel cōceptus cuiuslibet determinate ꝑsone diuine significat rē que est deitas: cū nihil a deitate distinctū sit possibile i diuinis.sed eādē rē ꝛ nullā aliā significat hoc nomē essentia.ergo ꝛc. ¶Cōfirmat.qz licet pater significet rē distinctā realiter a filio ꝛ a spiritu sancto/nō tamē a deo:cū deus sit a ꝑsonis oībus ꝛ a qualibet totaliter indistinctus.sed nomē cuiuslibet ꝑsone determīate significat nō tm̄ rē ab alia realiter distictā/sed etiā deitatē ab omnibus indistinctā.essentia autē nō aliud significat ꝙ huiusmodi deitatē que ē vnica summa res ꝛ tres.ergo idē est significatū essentie et ꝑsone. ¶Sic ad q̄stionem. ¶Ad rationē in principio apparet solutio ex p̄dictis. qm̄ vt dictū est ꝑsona etiā determinata vt pater non tm̄ importat rē ab alijs personis realiter distinctā: sed etiā essentiam ab omnibus indistinctam. essentia etiā nō tm̄ significat deitatē a personis oībus indistictam: sed etiā omnes personas inter se realiter distinctas/licet ab ipa essentie indistinctas. quare ꝛc.

Secundo quero vtrū hoc nomē persona sit absolutū an relativū. ¶Et videt ꝙ absolutū.quoniā omne illud nomē dicitur absolutū qđ sic significat aliquod vnū q̄ non exigit alterū ad hoc ꝙ dicatur de illo seu ve eiꝰ cōceptu proprio seu nomine ipsum significāte. sed tale nomen est persona.ergo ꝛc. ¶Contra.quia significatū ꝙ nomē absolutū in diuinis est vnicū tm̄.sed hoc nomē ꝑsona non significat vnū tm̄ sed plura:vez tria diuina suppositā realiter distincta.ergo ꝛc. ¶Respōdeo.vbi sic procedā. Primo em̄ ostēdā quid est intelligēdū ꝙ nomē relativū ꝛ per nomen absolutū. Scōo inquirā quid est huiusmodi nois persone significatū. Tertio ex istis dicā ad quesitum.

Quātum ad primū pono quatuor conclusiones. ¶Prima est:ꝙ nullus nomē dicitur relativū magis q̄ alterum formaliter ex seipso. ¶Hec est cuidēs. quia omnis vox formata est formaliter res aliqua absoluta.nō magis em̄ ista vox similitudo est relatiō q̄ albedo nec relatiua nisi ꝑcise in ordine ad significatū.sed talē ordinem ad significatū nō habet vox aliqua ex seipsa:sed ex impositione sola.ergo ꝛc. ¶Secūda est:ꝙ nec vnum etiā vocabulum aliquod dicitur magis relativū q̄ alterum in ordine ad eius significatuz aliquod per se vnum. ¶Hec ꝓbatur.quoniā si aliquod nomē diceretur relativū vt similitudo ꝓpter eius significatū aliquod per se vnum: aut huiusmodi eius significatum esset res aliqua ab omni ente absoluto distincta: aut non/sed ens aliquod absolutū.sed nō potest poni primū: quia vt ꝓbabitur in ſcōo:ꝛ est ꝓbatū etiā in hoc libro distinctione.30.nullus respectus in creaturis est in re extra distictū aliquid ab extremis:nec ꝑter entia absoluta est aliquid in re extra. nec potest poni secūdū:qz hoc est cōmune omni nomini significatiuo absoluto/ vez ꝙ eius est significatū aliqđ ꝙ se vnum:vt homo ꝛ albedo ꝛ similia:quorū qōlibet licet multa significet/quodlibet tm̄ eoꝝ est ens aliquod per se vnū.ergo ꝛc. ¶Tertia cōclusio est:ꝙ nomē dicit relatiuum in ordine ad diuersa eius significata simul sumpta: quorumvnum sine alio acceptum nō est eius significatū. nomē aūt absolutū dicit in ordine ad significatū eius alicuod ꝙ se vnum de quo ipm̄ verificat quocūq; alio circūscripto. ¶Hec ꝓclusio declarat quātuz ad vtrāq; ptē si mul.quoniā quero quare simlitudo dicitur nomē relatiuū ꝛ albedo absolutū.aut em̄ hoc est quia similitudo importat rē aliquā per se vnā ab extremis puta a duabus albedinibus distinctā realiter.que quidem dicitur relatio a qua hoc vocabulum similitudo dicitur relatiuum. albedo autē nō importat talem rem: sed vtrūq; eius extremoꝝ absolutoꝝ:quorum quodlibet per se sumptum est eius significatū.aut hoc est quia simlitudo sic significat illa plura extrema videlicet plures albedines simul sumptas q̄ nō vnicā per se tantū:cuius contrariū est de isto nomine qđ est albedo/ꝛ de oīi alio qđ dicitur albū. sed primū nō potest pom vt hic suppono ex declaratis ꝛ probatis alibi.ergo relinquitur scōm qđ est ꝓpositum. ¶Ex hoc concludo corollarie.ꝙ omne nomē plurale vt albedines vel homines vel etiā quodcūq; singulare multa significans nō alterum tātū eoꝝ vt numerus vel populus vel exercit⁹/ potest dici et est vocabulū relativū. ¶Hoc apparet.quoniā vt dictum est simlitudo nō dicitur vocabulum relativū nisi quia sic est plurium simul significatiuū ꝙ nō alicuius vnius eorum tantū de quo sine alio possit dici. sed nec albedines nec aliquod aliud vnum in plurali nec populus nec exercitus nec numer⁹ significat aliquod vnū tantū sed plura distincta.ergo ꝛc. ¶Quarta ꝛ vltima cōclusio est:ꝙ sicut dictū est de vno nomine absoluto ꝛ de alio respectiuo ita cōsimiliter est dicēdum de vno conceptu absoluto ꝛ de alio respectiuo. ¶Hec ꝓbatur.quoniam sicut vnū nomen non dicitur magis q̄ alterū relativū formaliter ex seipso ita nec vn⁹ conceptus magis q̄ alius dicitur respectiuus:cū quilibet sit formaliter in anima qualitas absoluta: nec vnus magis refertur q̄ alius ad suū significatum videlicet ad obiectum per eum intellectū.nō potest etiā cōceptus aliquis magis q̄ nomē dici relativus ex aliquo vno eius significato distincto ab omnibus absolutis: quia tal⁹ res significata vt dictū nō est possibilis in creatis.ergo relinquitur ꝙ in tertio modo quo nomē vnum dicitur absolutum ꝛ alterū relativū: similiter cōceptus vnus denominetur absolutus/ videlicet ille qui potest esse solus vni⁹ obiecti per eū intellecti/ꝛ alius relativus videlicz ille q̄ nō potest esse nisi tātum plurium obiectorum ipsimul cognitoꝝ.ergo ꝛc. ¶Cōfirmatur.quia septem ponūtur cōmuniter p̄dicamenta respectiua ꝛ tria alia absoluta. sed cum predicamentū vt alibi ostensum est sit collectio seu multitudo diuersoꝝ conceptū predicabilium/hoc non posset poni nisi ponēdo aliquos conceptus formatos in aīa absolutos ꝛ alios respectiuos.ꝙcept⁹ aūt respectiui vt dictū est nō possunt dici formaliter ex seipsis:cū quilibet sit absolutus formaliter ex seipso: nec ex vno aliquo eius significato/ cum omnis ꝙceptus absolutus sit vni⁹ obiecti significati seu intellecti.ḡ ꝛc. ¶Hec de primo.

Quantum ad secundū: est opinio cuiusdam dicentis in primo suo in distictione ista ꝙ ꝑsona diuina significat primo suppositū ꝛ intellectuale diuinū:sicut ꝑsona absolute sumpta significat suppositū intellectuale absolute sumptū tā increatū vez q̄ creatum.ꝛ qz nec essentia diuina nec relatio ē formaliꝰ ꝛ intellectuale suppositū:sed qđ est ex essentia ꝛ relatiōe ꝓstitutū/hoc tm̄ ē diuinū suppositū:ideo ꝙ ꝓ̄is ꝑsona significat tm̄ hmōi diuinū suppositū ex relatiōe ꝛ ex essentia ꝓstitutū:nō aūt essentiā ipsaz nec relationē magis q̄ relatio puta paternitas vel filiatio seu passiua spiratio significet essentiam nec ecōuerso magis q̄ essentia significet aliquā relationē. ¶Sed hic mod⁹ dicēdi est irrōnabilis: qz videt supponere duo falsa.quorū ꝑmū ē:ꝙ iter essentiā/relationē/ et ꝑsonā sit aliqua diuersitas in re extra. Scōm est ꝙ ꝑsona diuina sit ex relatione ꝛ ex essentia vt ex duob⁹ distinctis aliqualiter in re extra realiter constituta. vtrūq; em̄ istoꝝ est absurdū vt sepe in p̄cedētibus est ostensum. quare ꝛc. ¶Et ꝑterea cū suppositū nō sit notius q̄ ꝑsona/ꝙ ꝓ̄is nō est cōueniēter dictum ꝙ persona absolute sumpta significet intellectuale suppositū taz creatū q̄ increatū ꝛ persona diuina tantū suppositū increatum. quia nec suppositū increatū siue diuinū est notius q̄ persona increata vel diuina.nō enim est notius quid per vnū horum nominū importetur q̄ per alterum. ¶Et ideo quātum ad istum articulum aliter est dicendū sicut tam in p̄cedentibus fuit dictū/videlicet ꝙ ꝑsona seu intellectuale suppositū significat omne ens intellectuale cōpletum in nullo alio sustentatū nec informabile ab aliqua substāriali forma/ nec etiā alicuius informatiuū siue formaliter perfectiuū.Quomodo aūt ista descriptio sit intelligēda dictū est in q̄stione scōa distinctionis. 23. ¶Ex hoc sequitur ad ꝓpositum: ꝙ diuina essentia vel ꝓprietas relativa vere potest dici ꝛ est suppositū ꝛ ꝑsona cū ipsi ꝙueniat descriptio suprадicta.est em̄ tā essentia q̄ relatio secūdē totaliter in re extra ens intellectuale ꝑfectū in nullo alio sustentatum nec ab alio informabile/nec alicui⁹ alterius informatiuum. Tuncigitur dico: ꝙ licet persona absolute sumpta plura significet q̄ diuina essentia cū significet tam increata q̄ creata:non tm̄ persona diuina

aliquid importat nisi illud idē qd̄ significat essentia ꝛ ꝓ-
prietas relatiua vt dictū est in q̄stione alia. nō eñ min⁹
in diuinis q̄ in creaturis eadē res totaliter est essentia ꝛ
persona.sed in creaturis oīs ꝑsona est essentia nō ꝑ ali-
quid ipsi additū:sicut nec econuerso essentia creata aliq̄
est suppositū nec ꝑsona ꝑ aliquid positiuū distinctuȝ ab
ipsa essentia.ergo ꝛc. ¶Sed cōtra hoc forsitan arguet̄.
qm̄ in diuinis nō est tm̄ vnicū suppositū seu ꝑsona. sed di
uina essentia est nūero vnica.ergo ipsa nec debet dici sup
positū nec ꝑsona. ¶Respōdeo. ꝙ p̄misse sūt vere:sed nō
sequitur ex eis ꝯclusio que īfert̄ magis q̄ sequatur ꝙ nec
deus sit aliqua ꝑsona nec aliqua ꝑsona sit deus:sic argu
endo sicut tu arguis:nō est vnicum suppositum tm̄ vel ꝑ
sona in diuinis:sed deus est vnus numero:ergo sic est dis
tinctus ab oībus ꝑsonis deus ꝙ nec aliq̄ ꝑsona est deus
nec deus est aliqua ꝑsonarū.ꝯstat ꝙ ista ꝯclusio est falsa
nec sequit̄ ex illis p̄missis.q2 cū dicit̄ ī minore ꝙ deus est
vnus numero: aut intelligit̄ ꝙ est vnus numero ꝑ exclu
sionē oīs pluralitatis quorūcūq3 realiter distinctorū:et
sic est falsa.qm̄ sic deus est vna res numero/ ꝙ etiam est
plures que inter se realiter sunt distincte:aut intelligitur
ꝙ deus est vnus numero : sic tm̄ ꝙ est a pluribus rebus
numero ꝛ realiter inter se distinctis vȝ a ꝑsonis indistin
ctus totaliter in re extra/ꝛ sic est minor vera:sed ex ipsa
nō sequitur conclusio illa sed ei opposita vȝ ꝙ deus est
oīs ꝑsona.cōsimiliter in ꝓposito quādo arguit̄ de ꝑsona
vel de supposito est dicēdū. non eñ est intelligendū ꝙ in
diuinis sint tria supposita vel tres persone sic diuerse ꝙ
nō sint aliquid vnū ab eis totaliter indistinctū/nec ꝙ in
diuinis sit sic vna nūero essentia ꝙ ipsa nō sit aliq̄ plura
realiter inter se distincta/licet ab ea totaliter indisticta.
q̄re ꝛc. ¶Ex p̄dictis cōcludo ꝙ hoc nomē ꝑsona diuina
importat tm̄ illud qd̄ hoc nomē deus in cōcreto vel dei-
tas seu diuina essentia in abstracto. ¶Sed contra.quia
oēs ꝑsone sunt vnus deus.nō sunt aūt vna ꝑsona.ergo ꝑ
deum ꝛ ꝑ ꝑsonā nō importatur idē totaliter in re extra.
¶Respondeo: ꝙ ratio est ad oppositū.qm̄ sic oēs ꝑsone
sunt vnus deus ꝙ etiā deus vere est quelibet ꝑsonarum.
etiā quelibet ꝑsona dicit̄ essentialiter esse deus . hoc aūt
nō esset si deus ꝛ ꝑsona importarēt aliqua diuersa ꝛ ī re
extra distincta.ergo ꝛc. ¶Cōfirmatur.quia nō tm̄ deus
in ꝯcreto sed etiā deitas vel diuina essentia in abstracto
dicitur vere pater filius ꝛ spiritus sanctus. de omni aūt
de quo dicit̄ pater vel filius vel spiritus sanctus dicitur
et ꝑsona diuina.ergo diuina essentia ꝛ oīs ꝓprietas rela
tiua vere dicitur esse ꝑsona.q̄re ꝛc. ¶Hec de secūdo.

Quantū ad tertium & vltimū : vbi est
respondendū ad q̄situ:est sciēdū ad euidētiam dicendoꝝ
ꝙ aliter est loquēdū de hoc nomine cōmuni ꝑsona ꝛ ali-
ter de multis noībus specialibus sub eo cōtētis:de quo
rū quolibet supponente ꝓ re significata est p̄dicabile vt
superius de inferiori hoc nomē persona. taliū eñ nomi-
nū sub ꝑsone nomine cōtētorum aliqua cōstat esse abso-
luta vt sunt homo angelus ꝛ deus:alia relatiua vt pater
et filius saltē in natura ītellectuali.oīs eñ talis pater
vel filius est persona:nō tm̄ ecōuerso.nec tm̄ sequitur/ pa
ter ꝛ filius est ꝑsona:sed pater ꝛ filius sunt noīa relatiua
ergo ꝛ ꝑsona:magis q̄ sequatur pater ꝛ filius vel pater-
nitas ꝛ filiatio vel similitudo est ens :ergo ens est nomē
relatiuum sicut quodlibet istorum.

Hoc premisso pono quatuor conclu-
siones. ¶Prima est: ꝙ hoc nomē ꝑsona nō est relatiuū
sed absolutū. ¶Hec apparet.qm̄ illud nomē nō est rela-
tiuū sed absolutū qd̄ licet significet plura qd̄libet tm̄ eoꝝ
est aliquid ꝑ se vnū ꝛ talis noīs significatū ꝑ se p̄mū sum
ptū quocūq3 alio circūscripto.sed tale est hoc nomē ꝑso-
na.omne eñ suppositū intellectuale vnicū ꝑ se sumptuȝ
dicit̄ ꝑsona vt quilibet vn⁹ angelus vel vn⁹ hō. licet eñ
ad hoc ꝙ vnus hō vel angelus dicat̄ filis vel dissimilis
requiratur aliud ens ab ipso:nō tm̄ ad hoc ꝙ dicatur ꝑ-
sona.ergo ꝛc. ¶Cōfirmatur ꝑ descriptionē supius posi-
tā de ꝑsona dicētē quid nois.nō eñ descriptio illa respi-
cit necessario seu exigit plura sic ꝙ nō conueniat alicui
illoꝝ ꝑ se accepto:sed tm̄ omnibus siue pluribus simul
sumptis.ergo ꝛc. ¶Secūda cōclusio est: ꝙ nec etiā ista
duo nomina persona diuina sunt relatiua/sed absoluta.
¶Hec apparet.quia nō magis diuina persona seu diui-
nū suppositū est nomē relatiuū q̄ deus. sed deus non est
nomē relatiuū sed absolutū:nec ꝑsona etiā ē relatiuū no
mē vt ꝓbatū est ī ꝯclusione alia.ergo ꝛc. ¶Cōfirmat̄.q2
si ꝑ īpossibile nō eēt nisi vnicū suppositū ī diuinis adhuc
illō diceret̄ ꝑsona diuina.ergo nō magis ꝑsona diuina q̄
creata significat suppositū vnū in ordine ad alterū siue
oīa insimul sumpta tm̄:sed qd̄libet ꝑ seipm̄.hoc aūt non
faceret si nomen relatiuū existeret: cum tale vt dictum
est in primo articulo sic significet plura simul ꝙ dicatur
de coꝝ aliquo ꝑ se sumpto.quare ꝛc. ¶Nec valet si ꝯtra
hoc arguatur.q2 ꝑsona diuina significat tres ꝑsonas.q2
etiā homo significat multos hoīes singulares:nec tm̄ est
nomē relatiuū: q2 sic significat illos oēs ꝙ īportat quē-
libet per se sumptū:ꝛ dicit̄ de ipso omni alio circūscripto
cuius cōtrariū est de noīe relatiuo.ꝯsimiliter dico de ꝑso
na cum dicat̄ de quolibet diuino supposito absolute sum
pto ꝛ per impossibile quocūq3 alio circūscripto. ergo ꝛc.
¶Tertia ꝯclusio est: ꝙ res significata ꝑ hoc nomē ꝑso-
na est realiter relatiua. ¶Hec ꝓbat̄. q2 oīs res illa dicit̄
realiter relatiua q̄ necessario exigit seu respicit aliā ab
ea realiter distinctā sine qua īpossibile est existere ipsam.
¶Hec fuit alias declarata: vbi fuit ꝓbatū ꝙ nulla res
dicit̄ ad alterā relata q2 relatione informata tāq̄ forma
aliqua ab illis rebus distincta: sed oīs res importata ꝑ
hoc nomen persona est talis.ergo ꝛc. ¶Minor apparet.
qm̄ constat ꝙ nulla res creata potest existere sine increa
ta ab ipsa essentialiter distincta.res etiā increata est tres
persone:quarū vna non potest existere sine aliis duabus
tā inter se q̄ a tertia realiter distinctis:licet essentialiter
indistinctis.sed oīs res significata ꝑ hoc nomē ꝑsona est
creata vel increata.ergo ꝛc. ¶Cōfirmatur. quia omnis
res est relatiua que vel est originaliter ab alia vel ab ipa
est alia que non potest existere sine ea.sed omnis res cre
ata per ꝑsonā significata est ab alia puta ab increata si-
ne qua nō potest existere.qd̄libet etiam diuinū suppositū
per personā significatū vel est a quo alterū vt primū:vel
qd̄ ab aliis tantū vt tertium:vel qd̄ ab alio ꝛ a quo alte-
rum vt medium videlicet verbū.ergo ꝛc. ¶Sed cōtra cō
clusionem istā forsitan arguetur. Primo.quia omne no-
men dicitur relatiuū cuius significatū realiter est relatū
sed hoc nomē ꝑsona nō est tale/nec etiā diuina ꝑsona vt
dictū est supra.ꝯ nec oē ei⁹ significatū est realiter relatū.
¶Scd̄o.q2 diuina essentia nō refert̄ realiter: q2 nec ꝓdu
cit nec ꝓducit̄.sed ꝑsona significat diuinā essentiā.ergo
non oīs res ꝑ ꝑsonā significata est realiter relata. ¶Ad
primū dico ꝙ maior est falsa.alias si esset vera/oē nomē
esset relatiuū:cum omnis res significata tā creata q̄ in-
creata sit realiter res relata.ergo nomē nō dicitur relati
uū quia eius significatū realiter est relatum: sed quia nō
habet significatū aliquod ꝑ se vnū de quo dicatur omni
alio circūscripto.nō oē autē nomen est tale sicut nec hoc
nomē ꝑsona.licet eñ res ꝑ ipȝ significata sit realiter rela
ta:nō tm̄ sic significat hoc nomen illa plura quorū vnum
dicitur referri ad alterum vt simul sumpta: quin etiam
significet ipsorum quodlibet per se sumptum. quare ꝛc.

¶Ad secūdū dico ꝙ īmo diuina essentia est res que re-
fertur que ꝓducit ꝛ que ꝓducitur.est enim tres persone
quarū vna refert̄ ad aliā:ꝛ alia est tantū ꝓducēs vt p̄ma
alia ꝓducēs ꝛ producta vt secūda/ꝛ alia tantū ꝓducta
vt tertia.quare ꝛc.cum hoc tamē ꝙ essentia est totaliter
indistincta a persona ꝓducente ꝛ a producta stat ꝙ ipsa
essentia non producit nec ꝓducitur realiter nec refertur.
qd̄ quidē quomō sit intelligēdū superius in distictiōe.5.
est prolixius declaratū. ¶Quarta ꝛ vltima cōclusio est:
ꝙ aliqua nomina propria personarū tā diuinarū q̄ etiā
creatarum aliquarū sunt relatiua. ¶Hec apparet.quia
vt dictum est illa nomina omnia dicūtur relatiua: quorū
quodlibet significat sic aliqua plura quorū vnū refertur
ad alterum ꝙ nō importat aliquod ipsorū tantū:de quo
seu de ei⁹ nomine ꝓprio dicatur alio circūscripto.sed ali
qua propria nomina personarū tam increatarū q̄ etiam
aliquorū nō tm̄ omniū creatorum sunt talia vt pater ꝛ fi
lius generās genitum ꝛ spiratum.ergo ꝛc. ¶Minor ap-
paret. quodlibet enim nominū predictorū esto ꝙ primo
significet aliquod vnū suppositum/sic tamē cōnotat al-
terum ꝙ nō dicitur de primo principaliter significato si
ne alio p̄intellecto.nullum eñ diuinū suppositū nec crea
tum dicitur pater nisi existente filio /nec generās nisi exi
stēte genito/nec filius econuerso nisi existente patre.ho-
rum autem nominū vltimū tantū videlicet spiratū signi
ficat tantū personam tertiam increatā: nō aliquam crea
tam.licet eniȝ persona intellectualis creata vt angelus
dicatur spirans actiue/nō tamē passiue:quia nec res spi
rata est persona sed accidētalis forma. ꝛ ita licet spirās
significet personam tam increatam q̄ creatam sicut ꝛ di
cens:licet etiam spiratum sicut ꝛ dictū importet tā per-
sonam increatam q̄ etiā aliquā rem creatā/nō tamē ali
quā personā creatā: cum omnis creata spirata vel dicta
sit accidētalis forma que nec est nec dici pōt ꝑsona. alia
aūt omnia vȝ pater filius generās ꝛ genitū sunt nomi-
na significātia aliquas ꝑsonas increatas ꝛ aliquas etiā
creatas.hō eñ dr̄ generās ꝛ genitus pater ꝛ filius: non
autē angelus.quare ꝛc. ¶Cōfirmatur.quia illud nomē
significās ꝑsonas aliquas increatas vel creatas vel insi
mul has ꝛ illas dicit̄ relatiuū: qd̄ ita respicit plura quo-
rum vnum dicitur referri ad alterū: ꝙ nō dicitur de ali-
quo illorū solo ꝑ se sumpto/altero ꝑ impossibile circūscri
pto.sed talia sunt nomina supradicta.si eñ ꝑ impossibile
esset vnicū tm̄ suppositū increatū/illud licet diceret̄ ꝑso
na vt dictū ē supra:nō tm̄ eēt nec eē posset pater nec fili⁹
nec generās nec genitū nec3 spirās. ꝯsilr̄ dico de omi
alio supposito creato vnico ꝑ se sumpto : vȝ ꝙ nec tale
denoīaret̄ aliquo taliū nominū p̄dictoꝝ.ergo ꝛc. ¶Sed
nūquid hoc nomē spiritus sanct⁹ ē de numero p̄dictorū
noīm relatiuoꝝ? ¶Respōdeo. ꝙ nec hoc nomē spirit⁹
nec hoc adiectiuū sanctus nec vtrūq3 istorū simul vȝ spi
ritus sanctus est nomē alicui persone diuine ꝓpriū/ nec
est nomē etiā relatiuū. ¶Primū apparet.q2 nomē cō-
mune plurib⁹ ipsa oīa indifferēter importās nō pōt dici
eē ꝓpriū alicui illoꝝ:sed vtrūq3 hoꝝ duorū nominū ꝛ am
bo simul sumpta sunt cōmunia oībus ꝑsonis increatis ꝛ
multis etiā creatis.cōstat eñ ꝙ tā pater q̄ filius est spi
ritus/non corpus:est etiā sanctus/imo sanctissimus:nec
tm̄ quelibet ꝑsona diuina:sed etiā oīs alia creata incor-
porea/qual' est oīs alia ab hoīe/ dicit̄ spiritus:vt oīs an
gelus.nō tm̄ dicit̄ sanctus nisi beatus.ergo spiritus san-
ctus non sunt noīa tertie ꝑsone diuine ꝓpria/sed tm̄ ap-
propriata ꝓpter rationē in scd̄a q̄stione.18.distinctionis
supius explicatā. ¶Scd̄m vȝ ꝙ nec spiritus sanctus
sit nomē relatiuū/appet.qm̄ sic īportat quālibet ꝑsona-
rū ꝑ se sumptā ꝙ diceret̄ de ipsa sicut ꝛ hoc nomē ꝑsona
omni ꝑsona alia circūscripta.nec eñ aliqua ꝑsona īcrea-
ta nec creata dicit̄ spiritus sanct⁹ q2 ꝓducit ꝑsonā aliā
nec q2 ab alia est ꝓducta:sed vt ꝑ se absolute accepta.q̄-
re ꝛc. ¶Sic ad q̄stionē. ¶Ad rationē in p̄ncipio appet
solutio ex p̄dictis.qm̄ eñ dicit̄ ꝙ nomē absolutū in diui-
nis significat vnuȝ tantum/si intelligat̄ ꝙ sic significet
vnū ꝙ illud vnū eius significatū nullo mō sit aliq̄ plura
realiter inter se disticta/sic est falsuȝ vt supius fuit dictū
nec eñ hoc nomē de⁹ qd̄ dicit̄ absolutū significat aliq̄d
sic vnum: cū diuina essentia quā significat sic sit vna ꝙ
tm̄ est plura:vȝ tres ꝑsone disticte realiter nō ab ipa sed
inter se.ꝛ sicut hoc nomē absolutū deus significat vnum
qd̄ tm̄ vnum est plura:ita ꝛ hoc nomen persona significat
illa plura que tamē sunt vnum.sicut eñ deus nō signifi-
cat solū vnum ita nec hoc nomen ꝑsona importat seu si-
gnificat tantum plura.quare ꝛc.

CIrca distinctionē vige-
simāsextā/in qua Magister deter-
minat in generali de ꝓprietatib⁹
personalibus a quibus aliqua no-
mina diuersa ꝑsonis ꝓpria impo-
nūtur: Quero primo:vtrū paterni
tas filiatio siue actiua ꝛ passiua ge
neratio ac spiratio/que dicūtur ꝓ-
prietates personales/sint relationes reales. ¶Et videt̄
ꝙ sic.qm̄ ꝓprietates ꝑsonales ꝑsonas ꝯstituētes neces-
sario sunt reales.sed p̄dicta sunt ꝑsonas ꝯstituētes earū
q3 ꝓprietates.ꝯ ꝛc. ¶Cōtra.q2 nō magis ista in diuinis
q̄ in creaturis sunt obiecta realia ab extremis distincta.
sed nullū horū īportat in creaturis aliq̄d distinctū reali-
ter ab extremis oīb⁹ absolutis:sed oīa ista īportāt p̄cise
extrema quorū vnū est ab alio.ergo ꝛc. ¶Respōsio.vbi
sic ꝓcedā.Primo eñ inquirā an ista sint relationes rea
les in creatis.Secūdo dicā ad q̄situ: videlicet an sint re
lationes reales in diuinis.

Quantum ad primū est sciendum: ꝙ
ista videlicet generationē actiuā vel passiuā paternita-
tē vel filiationē vel spirationē esse realia in creatis pōt
intelligi duobus modis. Uno modo: ꝙ qd̄libet istoꝝ sit
res aliqua ꝑ se vna respectiua distincta realiter ab extre
mis absolutis quorū vnū est ab alio effectiue. Alio modo
ꝙ ista sint realia:quia p̄cise sunt extrema ipsa absoluta
que ꝯstat esse realia ꝛ vnum realiter eē ab alio effectiue.

Hoc premisso pono quatuor conclu-
siones. ¶Prima est: ꝙ nullū p̄dictoꝝ puta actiua vel
passiua spiratio vel gn̄atio vl' paternitas vel filiatio est ī
creaturis res aliq̄ respectiua p̄mo mō sumpta. ¶Hec ꝓ
bat̄.qm̄ nulla res talis est possibilis in creaturis. oē eñ
ens creatū est absolutū, ꝛ licet sit relatū:q2 vnū ꝛ idē pōt
absolutū existere ꝛ relatum:nō tm̄ est relatum quia rela-
tione tāq̄ forma aliqua distincta ab ipso ꝛ ab alio ad qd̄
relatum dicitur informatum.ergo nullum horum est res
aliqua respectiua modo p̄exposito ītellecta. ¶Cōseque-
tia est euidens.quia qd̄libet horū/vȝ tam actiua gene-
ratio q̄ passiua paternitas vel filiatio/importat aliquid
vel aliqua plura in re extra existentia.sed res respectiua
sic intellecta nō est aliquid ī re extra.ergo nec actiua ge
neratio nec passiua nec paternitas nec filiatio potest di-
ci res huiusmodi respectiua. ¶Antecedēs alias tam in
scd̄o ꝓbādū q̄ alibi sepe ꝓbatū prolixe/breuiter hic de-
claro sic.ꝯstat ꝙ nullum accidens absolutum vt albedo
vel intellectio est respectus vt concedunt qui formas hu
iusmodi respectiuas ab extremis distinctas in creaturis
ponūt:sed nō magis similitudo vel paternitas vel filia-
tio vel actiua vel passiua generatio vel alia quecūq3 ab

eis posita relatio potest dici respectus aliquis ꝙ̄ albedo vel aliud quodcūqꝫ accidēs absolutū: supposito illo qḋ ab eis cōcedit/puta ꝙ talis forma respectiua sit aliqua per se vna ab oībus extremis distincta. ergo ꝛc. ¶ Probatio minoris. qm̄ aut similitudo vel alia q̄cunqꝫ relatio dicitur magis respectus realis ꝙ̄ albedo vel aliud qḋcūqꝫ accidēs absolutū: qꝛ est alicuius vt subiecti in quo fundatur/aut qꝛ est nō tm̄ alicui⁹ vt subiecti/sed etiā est ad alterū vt ad terminū absolute ꝛ de facto/aut qꝛ simpliciter sic est vnius istoꝝ ad alterū ꝙ nullo modo pōt existere sine vtroqꝫ eorū: quorū alterū respicit vt terminū ꝛ reliquū vt subiectū. Sed nō potest poni primū: qꝛ etiā oē accidēs absolutū est alicuius vt subiecti ꝑ ipsum actualiter informati nisi ab ipso subiecto ꝑ diuinā potētiā separatū. nec scḋm: quia etiā multe forme accidentales vt oēs actiue sunt alicuius vt subiecti/ et ad alterum vt ad terminū: sicut calor respicit ignem vt subiectū/ꝛ aliū calorem ab ipso producibilem vt terminū. nec potest poni tertium: quia quecūqꝫ essentialiter distincta/sunt ꝑ diuinā omnipotētiā separabilia vt in scḋo ꝛ ī quarto ꝓlixi⁹ est ꝓbādū: sed vt dicūt oīs realis relatio in creaturis est distincta essentialiter ab oībus suis extremis. ergo ꝛc. ¶ Si dicat ꝙ licet accidēs absolutū respiciat subiectū et terminū/nō tn̄ ꝑ seipꝫ. est eīn in subiecto inherētia mediāte: ꝛ refert ad terminū puta ad effectū sibi possibilem alio respectu mediāte. forma aūt respectiua vt similitudo vel paternitas vel filiatio nec subiectum nec terminū respicit mediāte alio a seipsa. ¶ Cōtra. Primo: qꝛ assumptū est falsum: vꝫ ꝙ accidēs absolutū sit in subiecto mediāte alio a seipso. nec eīn accidētis inherētia est ab accidente ꝛ a subiecto distinctū aliqd ī re extra vt in q̄rto in materia de eucharistia est ꝓbādū. nullū etiā accn̄s absolutū nec quodcūqꝫ aliud ens principiū alicuius alterius productiuū est eius ꝓductiuū nec ꝓducēs quando actu producit ipm mediāte aliquo a ꝓducēte ipo ꝛ a ꝓducto distincto vt ostēdetur in scḋo. sicut eīn calor est nullo a se alio mediāte in subiecto receptibil: ita ꝛ similiter per se ipm est ꝓductiuus alterius caloris sibi possibilis. ergo nec subiectū nec terminū respicit mediāte aliquo sibi apposito sed seipso. quare ꝛc. ¶ Scḋo. qꝛ esto ꝙ hoc assumptū esset verū adhuc nō soluitur argumētū nec habet intētū: vꝫ ꝙ magis vna forma accidētalis aliqua ꝑ se vna ꝙ̄ alia sit respectiua. qm̄ scḋm oēs ponentes inherētiam accidētis esse formā ꝑ se vnā ab accidēte ꝛ a subiecto distinctā/ oīs forma accidētalis tam absoluta ꝙ̄ respectiua alia ab inherētia est in subiecto ipsa inherētia mediante tāꝙ̄ forma aliqua ab accidēte ꝛ a subiecto realiter differēte. ergo cū scḋm eosdē tā paternitas ꝙ̄ filiatio vel actiua vel passiua generatio vel similitudo sit forma accidētalis alia realiter ab inherētia: nulla istarū formarū magis ꝙ̄ albedo vel quecūqꝫ forma alia absoluta est in subiecto immediate sed inherētia mediāte. nulla etiā istarum formarū immediate respicit terminū. nulla eīn creatura distincta realiter a ꝓductiuo principio ꝛ a ꝓducto termino ac a subiecto p̄supposito producti termini receptiuo respicit immediatius ꝓductū terminū ꝙ̄ eius ꝓductiuū principiū ꝛ subiectū: sed similitudo caloris ꝓducētis cū calore ꝓducto est vt dicūt aliqua creatura distīcta essentialiter tā a calore ꝓducēte ꝙ̄ a ꝓducto ꝙ̄ a passo p̄supposito: sicut etiā paternitas ac filiatio vel actiua vel passiua generatio. ergo nec similitudo īmediatius respicit calorē ꝓductū ꝙ̄ calor eius ꝓductiuū principiū/nec ꝙ̄ subiectū eius receptiuū: nec paternitas nec filiatio nec aliqua actiua vel passiua productio suū terminū ꝙ̄ subiectum/ nec ꝙ̄ principiū productiuū respiciat terminū ab eo productū. sed vt dicūt nec aliquod accidēs distinctum ab inherētia in subiecto immediate recipitur/nec ipsum nec aliquis alius cause secunde effectus a sua causa effectiua immediate producitur: sed mediāte ꝓductiōe actiua ꝛ passiua. ergo ꝛc. ¶ Ex predictis infero corollarie primo: ꝙ ponentes respectum in creaturis tāꝙ̄ formā aliquam ꝑ se vnā distinctā essentialiter ab extremis/habēt ponere ꝛ concedere cōsequēter omnē formā accidentalē actiuam ꝛ etiam substātialem materialem/hoc est alicuius perfectibilis seu informabilis perfectiuā esse formā respectiuā. ¶ Hoc probo. quoniā omnis talis est vnius ad alterum. respicit eniꝫ subiectū ꝛ terminū puta aliquē sibi possibilē effectum/nec potest a subiecto excepta sola anima ratiōali naturaliter separari: supnaturaliter aūt potest vt dictū est tā ipsa ꝙ̄ alia omnis forma ab eo essentialiter distincta: qualis conceditur esse forma quelibet respectiua. ergo ꝛc. ¶ Nec valet si dicat ꝙ forma absoluta actiua pōt esse etiā naturaliter sine termino: vꝫ sine effectu sibi possibili: qḋ nō pōt dici de forma respectiua. qm̄ hoc est falsum supposito ꝙ forma actiua huiusmodi absoluta habeat passum dispositū sibi p̄sens. nō eīn ē naturaliter impossibilius similitudinē sine termino existere ꝙ̄ calorē calefactibile subiectū sibi ꝓpinquū nō calefacere/ꝛ ꝑ ꝯn̄s in ipso calorē īducere effectiue. quare ꝛc. ¶ Scḋo īfero similiter etiā corollarie ex p̄dictis: ꝙ nec ponentes respectū esse in creaturis modo p̄dicto vꝫ tāꝙ̄ aliquid per se vnū distinctuꝫ essentialiter ab extremis omnibus simul sumptis/possunt saluare ꝙ tal' respect⁹ sic ab eis positus sit ad aliud magis nec aliter ꝙ̄ quodcunqꝫ aliud accidens absolutum/ nec etiā magis nec aliter ꝙ̄ forma substantialis corruptibilis. ¶ Hoc probo. quoniam quando dicunt ꝙ paternitas vel filiatio vel alius omnis respectus est ad aliud: aut intelligunt ꝙ est ad aliud quia est essentialiter duo distincta: quorum vnū refertur ad alterum. aut quia licet sit aliquid per se vnū ab illis duobus distinctum/exigit tamē necessario vtrūqꝫ illorum duorum. Sed non possunt ponere primū: quia contrarium dicunt videlicet ꝙ talis respectus qui dicitur ad aliud ab extremis suis omnibus simul sumptis essentialiter est distinctus. ergo relinquitur secundū. sed ex hoc non habetur ꝙ vna aliqua accidētalis forma magis ꝙ̄ alia sit ad aliud. tum quia supnaturaliter ꝛ simpliciter loquendo nulla magis ꝙ̄ alia exigit necessario aliquid a se distinctum essentialiter: cū omnia distincta essentialiter sint separabilia supnaturaliter. naturaliter aūt nō magis est separabilis aliqua forma vna accidētalis ꝙ̄ alia a subiecto/nec etiā ꝙ̄ forma substātialis corruptibilis. eque eīn est impossibile naturaliter loquēdo calorē istuꝫ esse sine subiecto ꝛ sine termino puta alio calore ab eo ꝓducto circa passum dispositū ipsi p̄sens: sicut similitudinem vel quācunqꝫ formā aliā respectiuā sine extremis. quare ꝛc. ¶ Secundo. quia illud non potest dici ad aliud qḋ nec est illud ad/nec illud aliud/nec refert ad ipꝫ nec est ratio qua aliquid referatur ad ipsum. sed paternitas vel filiatio vel alia quecunqꝫ relatio supposito ꝙ sit distincta realiter ab extremis/nō est aliquod illorū/nec per consequēs est ad/qḋ dicitur de fundamēto: nec aliud qḋ dicitur de termino. fundamētū eīn dicitur ad terminū vt vnum ens ad alterū. nec est ratio propter quā fundamentum referatur siue dicatur ad terminū: quoniam eo vna albedo dicitur ad alterā/quia ipi similis: ꝛ ad nigredinem quia ipsi dissimilis: quo est talis qualis est alia albedo et non talis qualis nigredo. eo etiam generans refertur ad genitum et econuerso: et vnum puta generans dicitur pater et genitum filius: quo vnum est a quo alterum: ꝛ alterum quod ab illo: sed nec vna albedo est talis qualis alia/nec nō talis qualis nigredo mediante alio a seipsa ipsi accidentaliter inherēte/nec generās est a quo genitū propter aliquid ab vtroqꝫ distīctū. ḡ ꝛc.

¶ Cōfirmatur arguēdo sic ad principalē conclusionē. si paternitas vel actiua generatio seu passiua ꝛ filiatio hominis sūt forme accidētales ab hoīe ipso gn̄ante ꝛ a genito essentialiter differētes/q̄ro in quo subiecto existūt. aut eīn sunt in corpore hominis vel in aliqua eius forma vel ī ipso toto homine ex anima ꝛ corpore resultāte/supposito ꝙ totū a ꝑtib⁹ sit distinctū. Sed nō potest dici ꝙ in corpore nec in toto homine. tū quia tūc sequeretur ꝙ essent forme extēse: cū forma accn̄talis inextensa non sit in subiecto aliquo corporeo seu extēso. hoc autē videtur oīno irrationabile concedere: qꝛ tūc ꝯsequēter oporteret dicere ꝙ quelibet pars corporis hominis generātis eēt generans ꝛ pater: qꝛ generationis actiue ꝛ paternitatis parte aliqua īformata: sicut q̄libet ꝑs corporis dealbati dicitur esse alba. ꝛ ita per ꝯn̄s diuisa aliqua ꝑte corporis hoīs amoueret ꝛ diuideret ab ipso aliqua pars paternitatis vel filiationis ꝛ actiue vel passiue generationis: q̄ omnia vidētur absurda. tū secūdo: qꝛ si generatio vel paternitas est forma aliqua accn̄talis nō videt existere subiectiue nisi in potētia generatiua a qua est genitū effectiue: sed potētia hoīs ꝛ cuiuscūqꝫ alterius aīalis generatiua/est ab anima indistincta vt patebit in. 2. ergo ꝛc. Nec pōt dici ꝙ huiusmodi forme sint subiectiue in aliqua forma hoīs corporea/puta in forma corporis ꝓpter easdem rationes. Nec ī aīa. Primo. quia tūc esset forma indiuisibilis ꝛ spiritualis sicut ꝛ aīa eius subiectū. Secūdo. qꝛ remaneret in aīa a corpore separata vel remanere posset cū respectus nō destruat nisi destructo altero extremoꝝ vel vno ab alio separato. sed neutrū hoꝝ est ponēdū. ḡ ꝛc. ¶ Preterea ad idē arguit. qꝛ remanētibus duobus hominib⁹/quorū vnus fuit genitus ab alio/ necessario vn⁹ vt ille qui genuit est pater/ꝛ alius qui est genitus est fili⁹ nō alterius ꝙ̄ eius a quo est genitus. sed si ille qui genuit esset pater precise/quia paternitate tāꝙ̄ forma distincta ab ipso realiter: ꝛ alius qui est genit⁹ filius filiatione ab eo distincta similiter informatus: genitus posset non esse filius eius a quo est genitus ꝛ esse filius alterius a quo nūꝙ̄ fuit genit⁹. ꝛ sil' generās posset nō eē pater ei⁹ quē genuit ꝛ esse pater eius quē nūꝙ̄ genuit: vt alias hoc prolixe ostēsum fuit cum alijs multis inconueniētibus que sequūtur ad opinionē istā ponētiū generationē paternitatē ꝛ filiationē esse formas accidētales in creaturis distinctas realiter ab extremis. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmatur. qꝛ homo ꝑ hoc ꝙ generat hominē nullam formā accidētalem ꝑmanētem extensā vel inextēsam producit causaliter in seipso nec recipit ab homine generato/nec talis paternitas que in ipso ponitur vt forma accidentalis permanēs in subiecto videtur posse esse seu fieri effectiue ab alio ꝙ̄ a generante vel a genito/sicut nec filiatio in genito: in quo similiter non videtur fieri saltem necessario ab aliquo ipsorum: cum nullus cause secūde effectus sit ab ipsa necessario: sed possit a prima causa ne eueniat impediri. non potest autem impediri ne duorum hominum existentium quorum vnus genuit alium/ generās sit pater ꝛ genitus filius. ergo ꝛc.

Secunda conclusio est: ꝙ nec aliquod predictorum dicit tantum ens vnicum absolutū. ¶ Hec euidens est. quia constat ꝙ nullum ens creatum vnicum potest esse generans nec genitum/nec pater nec filius ꝑ seipsum omni alio ente creato ab ipso distincto realiter circūscripto. nullus enim potest esse generans nec genitus/nec pater nec filius nisi respectu alicuius alteri⁹ ab ipso realiter differentis. sed si quodlibet horum diceret tantum ens vnicum absolutum/hoc necessario sequeretur: videlicet ꝙ vnicum solū ens positiuū esset generās vel genitum pater vel filius per seipsum omni alio circūscripto: cum generatio non possit poni sine generante et genito nec paternitas nec filiatio sine patre ꝛ filio. ergo ꝛc. ¶ Confirmatur. quia si actiua generatio vel passiua vel paternitas vel filiatio dicit in creatis ens tantū vnicum absolutuꝫ: aut huiusmodi ens vnicum est generans tantum vel genitū tm̄/aut simul generans ꝛ genitū/aut nec generans nec genitum sed tam a generante ꝙ̄ a genito realiter distinctū. Sed nō potest dici ꝙ sit generās tm̄ nec genitum tm̄: quia impossibile est etiam in diuinis vnū ꝛ idem esse generans semetipsum. ꝛ ita vbicūqꝫ est generans vel quodcunqꝫ producens oportet ponere productum ab ipso producente realiter distinctum. nec potest dici ꝙ non sit generans nec genitum: quia impossibile est ponere generationem nec paternitatem nec filiationem sine generānte ꝛ genito realiter ab ipso generante distincto. ergo ꝛc. ¶ Preterea quia si aliquod predictorum importaret tantum ens vnicum absolutū: aut huiusmodi ens esset accidēs/ aut substātia. sed non accidens: quia cum omne accidēs absolutum possit per diuinam potentiam ab omni creata substantia separari seqretur ꝙ posset esse tam generatio actiua ꝙ̄ passiua tā paternitas ꝙ̄ filiatio sine omni creata substantia: qḋ est falsum. nec potest dici ꝙ sit vnica sola substantia. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmatur. quia nullū horū importat min⁹ seu pauciora vt in abstracto ꝙ̄ si sumatur in concreto. sed cōstat ꝙ quodlibet istorum vt sumitur in concreto videlicet generans vel genitum pater ꝛ filius importat nō vnicum tātum/sed plura realiter distincta. ergo ꝛc. ¶ Maior apparet. quoniā si generatio non importaret tot quot generans vel genitum: sed tantum diceret formam aliquā per se vnam: vt albedo. generans autem in cōcreto ꝛ genitum significarent eandem formam connotādo aliquid ab ea distinctum ipsa realiter informatum vt albū quod connotat seu importat subiectum albedine informatum sicut albedo potest esse nō existente aliquo subiecto albo licet non econuerso: ita etiam cōsimiliter posset esse tam actiua generatio ꝙ̄ passiua nullo generante nec genito existēte: ꝛ filiatio similiter sine filio/ꝛ paternitas sine patre: licet non econuerso. ¶ Consequentia est euidens. qꝛ non magis vna forma accidētalis ꝙ̄ alia saltē absoluta potest a suo separari subiecto. ¶ Falsitas consequentis est manifesta. quare ꝛc.

Tertia conclusio est: ꝙ nec aliquod nominū predictorum significat plura insimul absoluta quomodocunqꝫ accepta siue in esse posita. ¶ Hec probatur. quoniam si paternitas vel filiatio/et actiua vel passiua generatio importarēt plura aliqua entia absoluta: vt quomodocūqꝫ sumpta ꝛ in esse posita: a quocunqꝫ talia plura per huiusmodi importata vel eorum alterum poneretur in esse/vniformiter diceretur in esse actiua ꝛ passiua generatio paternitas et filiatio. ¶ Hoc declaratur per exemplum de similitudine vel dissimilitudine. qꝛ enim similitudo importat plura quorum vnum est tale quale alterum absolute ꝛ a quocunqꝫ illa in esse ponantur: ideo vniformiter talia sunt similia a quocunqꝫ agēte in esse posita: vel dissimilia illa quorum vnum non est tale quale alterum. non enim est maior similitudo inter duas albedines eque intensas productas ab vno agente ꝙ̄ ab alio effectiue. sed illa plura/ que per predicta nomina importantur/ videlicet per actiuam vel passiuam generationem paternitatem ꝛ filiationem/sic se habent ꝙ vt vnum eorum ponitur in esse ab alio talia dicuntur de eis: non autē si ponātur ambo in esse a tertio. non enim si illi duo homines quorum vnus fuit in esse positus mediante alio/ fuissent immediate a deo vnus eorū diceretur generans videlicet pater: nec alius

ab alio genitus nec eius filius.ergo nec actiua nec passi
ua generatio nec paternitas vl' filiatio dicit plura entia
absoluta vt quomodocūq accepta/seu a quocūq in esse
posita seu producta.¶Confirmatur.quia si actiua gene
ratio vel paternitas vel filiatio seu passiua generatio hu
ius hominis dicit plura quomodocūq accepta ꝛ a quo-
cūq in esse posita:aut tantum dicit duos homines quo-
rum vnus dicitur generans ꝛ pater/ꝛ alius genitus et
eius filius absolute:hoc est vt a quocunq in esse positos
siue videlicet vnus eorum sit ab alio/siue ambo a tertio:
aut vltra istos duos aliquid eis appositum/ac ab eis dis
tinctū. Sed non potest poni primū:quia tunc si ambo fie
rent ab aliquo tertio puta a deo:consimiliter vnus esset
pater ꝛ generans ꝛ alius filius eius ac ab eo genitus/si-
cut modo vno eorum alterū producente.hoc autē est fal-
sum.ergo ꝛc.Nec potest poni secundum/quia omne ens
positiuum potest fieri a deo immediate/ꝛ totaliter omni
causa secūdaria circūscripta. ꝛ ita ꝑ cōsequēs nō tātum
duo homines absoluti quorū vnus est ꝓductus mediāte
alio:sed etiam quodcūq aliud positiuū qd importat ab
eis distinctū realiter potuit immediate a deo fieri causa
liter omni agēte alio circūscripto.esto etiā ꝙ illud addi-
tum non fieret a deo:sed ab alio agente creato: nullo mo
do vnus duorum hominum a deo solo immediate ꝛ tota
liter productorum posset dici generans nec pater respe-
ctu alteri⁹ nec alius eius fili⁹ nec ab eo genitus. q̄re ꝛc.

Quarta & vltima cōclusio est:ꝙ quod
libet nominū ꝓdictoꝝ īportat ꝓcise plura absoluta entia
isto mō videlicet vt vnū eorū est in esse positū ab alio: nō
autem aliquid aliud ab eis distinctum aliqualiter in re
extra.¶Hec probatur.Et primo quātū ad primā partē
videlicet ꝙ importet plura quorū vnū est ab altero effe-
ctiue.quoniam illud significat actiua generatio vel passi
ua paternitas ꝛ filiatio huius hominis:quo posito omni
alio circūscripto vnus homo dicitur vere pater et alius
eius vere filius/ vnus generās ꝛ alius genitus: sed posi
tis duobus hominibus quorū vnus sit product⁹ ab alio
seu in esse positus mediante ipso omni ab eis alio circū-
scripto vnus necessario est pater ꝛ generans ꝛ alius fili⁹
ab eo genitus:non autem posito vno eorum tantum nec
etiam ambobus productis ab alio. ergo quodlibet pre-
dictorū nominū significat tātū duo absoluta puta duos
homines nō quomodocūq in esse positos:sed hoc modo
videlicet vt vnus est ab alio effectiue.¶Ex eodem sequi
tur pars secunda cōclusionis: videlicet ꝙ nullum nomi
nū predictorū significet aliud ꝙ duo predicta entia abso-
luta ꝑexposito modo sumpta:quoniā vno eorum ab alio
posito ꝛ ambobus videlicet homine generāte ꝛ genito ꝑ
manētibus vnus est necessario pater alteri⁹ ꝛ alius ei⁹
filius quocūq ab eis distincto realiter circūscripto.hoc
autē verū nō esset si hominē esse patrē vel filiū generātē
vel genitum diceret aliquid in re extra duobus homini-
bus appositum/ac ab eis distinctum.ergo ꝛc.¶Confir-
matur.quia illud precise importat quodlibet horū vide-
licet actiua vel passiua generatio paternitas ꝛ filiatio:
quo posito vniformiter habetur generans ꝛ genitum pa
ter ꝛ filius omni alio posito vel amoto. nō aūt significat
illud propter qd positū nō magis aliquis est pater nec
generans nec filius nec genitus ꝙ ipso amoto. sed sola
duo entia absoluta puta duo homines quorum vnus est
ab alio/ sunt hmōi. eis eñ manentibus quocūq ab ei s
distincto posito vel amoto vniformiter vnus est pater al
terius/ꝛ vnus generans alius genitus. nullo autem ab
eis distincto eis addito vnus est magis pater nec alius
filius ꝙ illo amoto.ergo nullum nominū predictorū im-
portat aliquid in re extra nisi precise aliqua plura entia
absoluta preexposito modo sumpta:quorum vnū dicitur
generans ꝛ pater alterius qd dicitur genitū ꝛ filius ei⁹.
¶Si forte dicatur ꝙ impossibile est vnam substantiam
vel aliam rem quācūq creatam fieri ab aliqua causa se-
cūda nisi mediante productione tanꝙ forma aliqua a ꝓ-
ducente ꝛ a producta distincta:ꝛ ita eo ipso quo genera-
tio importat vnam substantiam generantem ꝛ aliam ge
nitam significat generationem actiuam et passiuam ab
vtraq substantia distinctam:Contra hoc in diuersis lo-
cis est argutum/ et in prima questione.2. sententiarum
prolixius arguetur.ꝛ ideo ex iam dictis ꝛ etiam ex dicē-
dis in secundo suppono hic hoc simpliciter esse falsum.
quare ꝛc.¶Ex predictis apparet primo quid sit dicen-
dum ad dubium in isto articulo pertractādum:videlicet
an actiua gñatio vel passiua paternitas vel filiatio sint
respectus reales in creaturis.qm̄ si vocas respectū rea
lem formam aliquam per se vnam ab omnibus absolu-
tis realiter differentem/nullū horum respectum aliquē
importat ī creatis:cū respectus talis nō sit possibilis vt
patet tam ex dictis superius ꝙ ex declaratis alibi proli-
xius. Si autem vocas respectum ipsa extrema absolu-
ta quorum vnum per seipsum nō per aliquod sibi apposi
tum dicitur referri ad alteruz/ sic concedo ꝙ ista omnia
dicunt respectus reales in creaturis.important eñ plu
res res extra animā existentes:quarum vna realiter est
ab alia vt ab aliqua eius causa vt declaratum est supra.
quare ꝛc.¶Scd̄o etiā ex ꝓdictis apparet ꝙ opinio ista
que ponit respectū in creaturis esse indistinctū totaliter
ab extremis/saluat qd nō potest facere alia ipsi cōtraria
vulgata/oēm respectū esse ad aliud . qm̄ hoc qd dico ad
aliud duo importat:quorū vnū dicit̄ ad alterū. nihil eñ
vnicū vt cōparatū ad seipm̄ potest dici ad alterū vel ad
aliud.ergo opinio ista saluat respectum esse essentialiter
ad aliud que ponit respectū ipm̄ nō esse aliquid ꝑ se vnū
sed duo distincta quorū vnū respicit alterū:nō aūt opinio
illa que ponit respectū esse formā ꝑ se vnā essentialiter
distinctā ab omnib⁹ illis quorū vnū dicitur ad aliud. sed
opinio prima que dicit respectū nō eē aliud ꝙ extrema
seipsis relata/ponit respectū essentialiter esse illa quorū
vnū est ad alterū.hoc aūt nō ponit sed negat alia opinio
vulgata que dicit respectū esse formā aliquā ꝑ se vnā ab
extremis omnibus absolutis realiter differētē. ergo ꝛc.
¶Nec valet si dicat̄ ꝙ relatio est ad aliud:qꝛ est ad fun
damētū ꝛ ad terminū: qꝛ ex hoc nō habes ꝙ sit ad aliud
essentialiter: cū vt dicis relatio distinguat̄ tā a fundamē
to ꝙ a termino realiter ꝛ essentialiter. nec etiā habes ꝙ
sit ad aliud aliter ꝙ forma absoluta/vt visio:vel alia qcū
q sensatio q̄ similiter est ꝛ ad subiectū in quo existit ꝛ ad
terminū puta ad obiectū sensatū in qd anima eius subie
ctū tēdit.quare ꝛc.¶Hec de primo.

Quantum ad secundū: vbi est respon-
dendū ad q̄situ:an vez ꝓdicta sint relatiōes reales in di-
uinis/ ꝓmitto ad euidētiā dicendoꝝ qd ꝓmisi in articulo
precedenti:vez ꝙ generationē vel spirationē actiuā vel
passiuā paternitatē vel filiationē diuinā esse relationem
realē pōt dupliciter intelligi.Uno mō intelligēdo ꝑ rela
tionē realē aliquid distinctū a ꝑsonis oībus in re extra.
Alio mō intelligendo ꝑ ipsam relationē realē nihil in re
extra aliud ꝙ ꝑsonas diuinas:quarū vna dicit̄ referri re
aliter ad aliā per seipsam/nō ꝑ relationē tāꝙ ꝑ aliquid
distinctū a ꝑsonis diuinis oībus in re extra.

Hoc premisso pono quatuor conclu-
siones.¶Prima est:ꝙ nullum ꝓdictorū est realis rela
tio in diuinis primo modo hoc intelligēdo:vez intelligē-
do ꝑ relationē aliqd distinctū a ꝑsonis oībus ī re extra.

¶Hoc ꝓbatur:quoniam nihil est in diuinis distinctum
ab omnibus personis:ergo nec est ibi relatio realis tan
ꝙ aliquid distinctum ab eis.¶Cōsequentia est euidens.
Antecedens probatur: qm̄ in diuinis non sunt plura in
re extra distincta ꝙ tria quorum qdlibz est suppositum ꝛ
persona.Hanc hic suppono ex dictis ī dist.17.sed si acti-
ua vel passiua productio paternitas ꝛ filiatio essent ī di-
uinis relationes reales distincte ab oībus personis aliq̄
liter ī re extra/necessario seq̄ret̄ ꝙ esset maior pluralitas
distinctorum in re extra ꝙ trinitas in diuinis . ergo ꝛc.
¶Confirmatur.quia p̄ñitas vel generatio actiua non
magis dicitur de prima ꝑsona ꝙ de secunda/nec econuer
so generatio passiua ꝛ filiatio magis de secunda ꝙ de pri
ma:nisi qꝛ prima ꝑsona est a qua secūda ꝛ secūda q̄ a pria
modo nature/ꝛ nō econuerso.sed ex hoc ꝙ secunda perso
na est q̄ a prima ꝛ prima a qua secunda ꝛ tertia q̄ ab vtra
q tam a prima vez ꝙ a secunda nec oportet ponere nec
potest poni paternitatem vel gñationem actiuam esse in
prima persona/nec gñationem passiuam vel filiationem
in scd̄a/nec spirationem in tertia tanꝙ aliqd distinctum
a personis omnib⁹ in re extra.ergo ꝛc.¶Minor probat̄
ꝛ primo quantum ad primā partem:vez ꝙ non oporteat
supradicta esse in personis tanꝙ aliqua distincta ab eis
in re extra: ex hoc ꝙ vna persona est ab alia.qm̄ non mi-
nus prima ꝑsona pōt generare secundam ꝛ prima ꝛ scd̄a
spirare tertiam absq aliquo existente in aliqua ꝑsonaruz
distincto ab ipsis personis oīb⁹ in re extra/ꝙ aliqua cau
sa secūda possit in debitum ꝛ possibilē sibi effectum omi
alio circunscripto distincto a causa ꝛ effectu ꝛ in eorum
altero existente:sed causa secunda potest in effectum sibi
debitum vt ignis gñat ignem ꝛ hō hoīem nullo median-
te in gñante vel in genito existente ꝛ ab vtroq differēte.
vt eñ apparet ex articulo ꝓcedente nec actiua nec pas-
siua ꝓductio nec paternitas nec filiatio significat aliqd
in creatis distinctum realiter ab extremis vez a generā-
te ꝛ genito patre ꝛ filio.quo non obstante vere vnū ens di
citur generans ꝛ pr̄ ꝛ aliud genitum ꝛ filius.ergo multo
minus hoc potest poni in diuinis ꝑsonis essentialiter in-
distinctis.quare ꝛc.¶Secunda pars vez ꝙ nec possint
poni talia esse a ꝑsonis distincta/apperet:quia tūc vt di-
ctum est in diuinis esset maior pluralitas ꝙ trinitas dis-
tinctorum aliqualit̄ in re extra:qd est impossibile.quare
ꝛc.¶Confirmatur.qꝛ illud qd est vna ꝑsona tm̄ siue sibi
soli ꝓprium non plus distinguitur ab ipsa ꝙ essentia q̄ ē
omnis persona:sed paternitas vel gñatio est sola prima
ꝑsona sicut filiatio ꝛ passiua generatio sola secūda ꝛ spi-
ratio passiua tertia.essentia autem q̄ est oīs persona ē ab
omnib⁹ ꝑsonis īdistincta totaliter in re extra vt ꝓbatū
est supra in dist.secunda questione.5.ꝛ.6.ergo ꝛc.

Secunda conclusio est : ꝙ quodlibet ꝓ-
dictorum est realis relatio in diuinis indistincta totali-
ter a ꝑsonis : vt paternitas ꝛ generatio actiua a patre:
filiatio ꝛ passiua generatio a filio : et passiua spiratio a
spiritu sancto.¶Hec apparet ꝛ sequitur corollarie ex pri
ma predicta:quoniam constat solam primam ꝑsonam eē
generantem ꝛ p̄rem/secūdam genitam et filium: tertiaz
autem spiratam:ꝛ realiter immo realissime ꝛ ꝑfectissime
qdlibet istoꝝ:nec prima autem persona est pr̄ nec gñans
nec secūda filius nec genita nec tertia spirata aliquo me
diante a ꝑsonis omnibus differente aliqualiter in re ex-
tra/vt ꝓbatum est in ꝯclusione alia.ergo ꝛc.¶Cōfirma
tur.quia paternitas vel actiua gñatio ꝛ passiua/ ꝛ etiaz
passiua spiratio importat rem vnam q̄ est ad alteram ab
ipsa essentialiter indistincta per seipsaz vt aliquo mediā
te ab eis differente:sed tm̄ persone diuine nō aliqd ab eis
distinctum sunt res essentialiter indistincte: quarum vna
est realiter ad alteram:ergo ꝑ nullum horū importatur
aliquid ab omnibus ꝑsonis distinctum. quare ꝛc. ¶Sz
contra conclusionem istam forsitan arguetur.qm̄ iaz aut
pr̄ vel paternitas vel actiua generatio importat vnaz ꝑ
sonam vez primam tm̄:aut primaz insimul ꝛ secundam.si
vnam tantū:ergo si per impossibile non esset aliqua alia
illa sola diceretur pater ꝛ actiue gñans:qd est falsū.si au-
tem importat primam insimul ꝛ secūdam:ergo ista ꝓpō
pater distinguitur realiter a filio vel pater generat filiū
est falsa sicut ꝛ ista / pater ꝛ filius generant filium/cui il-
la equipollet supposito ꝙ pater primam ꝑsonam signifi
cet ꝛ secūdam.hoc aūt est falsum.ergo ꝛc.¶Ad hoc dicē
dum est ꝙ sicut in creaturis nullum hoꝝ vez pater vel ge
nerans vel filius vel genitus significat vnum tm̄ sed plā
non absolute:sed ꝓexposito modo sumpta in articulo ꝓ-
cedenti:quo tm̄ non obstante aliqñ supponit in ꝓpositiōe
qdlibet noīm ꝓdictorū pro altero significato vez pro pri
cipali istorum duoꝝ:ita ꝛ de istis in diuinis ꝯsimiliter est
dicendum/vez ꝙ lz quodlibz hoꝝ noīm siue in concreto si
ue etiam in abstracto acceptorum significet plures ꝑso-
nas: quarum vna est ab alia:vna tm̄ est principale ꝛ pri-
marium significatū/ꝛ alia connotatum siue secundariū
vel minus principale significatum:vt prima est principa
le ꝛ primū significatū per patrem vel ꝑ paternitatem et
per generationem actiuam:ꝓ qua sola supponit qdlibet
istorum non pro secunda q̄ est connotatū seu minus prin-
cipale eorum significatum cū dicit̄ ꝙ pr̄ generat filium
ꝛ distinguitur realiter ab ipso:vel cū dicit̄ econuerso ꝙ fi-
lius generat̄ a patre ꝛ distīguitur realiter ab ipso.ex hoc
autem non seq̄tur ꝙ si per impossibile esset vna ꝑsona ꝙ
illa esset nec dici posset generans nec genita:nec fili⁹ ne
q pater:qꝛ licet pater vel generans possit supponere ꝓ
vnica persona sicut ꝛ supponit in ista ꝓpōne/pater gene
rat verbum:non tm̄ pōt supponere nisi pro illa vnica ꝑso-
na a qua est alia:sicut nec filius nec genitus nisi pro illa
que est altera:non autem ꝓ illa q̄ non est ab aliqua:sicut
nec pr̄ nec generans neq spirās ꝓ aliqua vna a qua nul
la est alia.quare ꝛc.

Tertia conclusio est:ꝙ ponendo prædi
cta omnia videlicet generationem actiuam ꝛ passiuā ac
spirationem paternitatem ꝛ filiationē esse indistincta to
taliter a ꝑsonis/nobiliori mō ponit̄ ꝛ saluatur ꝙ vna per
sona realiter est generans ꝛ pater:ꝛ alia filius et genita:
et tertia spirata : ꝙ ponendo ꝓdicta esse distincta a per-
sonis oībus in re extra.¶Hec ꝓbatur:quoniam sicut qꝛ
deus est sapiens seipso non aliquo mediāte sibi apposito
nobiliori et eminentiori mō est sapiens ꝙ aliqua intelle-
ctualis creatura q̄ est sapiens sapiētia sibi addita mediā
te ab ipsa realiter differēte:ita ꝯsimiliter qd est pater ali
cuius ꝛ cum gñans vel filius ꝛ genitus ꝑ seipsum nō ali
quo mediante ab vtroq differente ꝑfectiori modo ꝛ emi-
nentiori est tale : puta pater vel filius generans vel ge-
nitus : ꝙ si esset tale aliquo sibi apposito mediante ab ip
so generante ꝛ a genito differente.sed ponētes ista puta
actiuā ꝛ passiuaz generationem ac spirationē paternita
tem ꝛ filiationem esse aliqua distincta a ꝑsonis oībus in
re extra/dicūt vnā ꝑsonarum esse generantem ꝛ patrē/et
aliam genitam ꝛ filium/ꝛ aliam videlicet tertiā spirataz
non seipsis sed aliis mediantib⁹ ab eis omnibus in re ex
tra distinctis.ponentes autē predicta esse a ꝑsonis tota-
liter indistincta dicūt ꝑsonas denominari a talib⁹:vt pri-
mam a paternitate ꝛ a generatione actiua:secūdā a filia
tione ꝛ a gñatione passiua:ꝛ tertiaz a spiratione passiua
non tanꝙ ab aliquibus ab eis distictis aliqualit̄ in re ex
tra:sicut nec deus dicitur sapiens a sapientia ab ipso dis
tincta:sed totaliter indistincta. ergo ꝛc. ¶Confirmatur

quia non plus ad hoc ꝙ prima persona dicat generans
est in ipsa necessaria gñatio tanꝙ aliqd distinctum ab ip
sa q̄ dicat formaliter seu realiter gñare:ꝙ ad hoc ꝙ dica
tur ⁊ sit spirans/sit necessaria spiratio actiua ab ipsa et
a persona spirata distincta. nobiliori etiam modo ponit
primam ꝑsonam esse generantem secūdū ille q̄ ponit eā
generare sicut ⁊ spirat nullo alio mediāte a generante ⁊
a genito differente:ꝙ ille q̄ ponit ipsam generare mediā
te generatione actiua distincta a ꝑsona gñante ⁊ ab alia
genita:spirare aūt nulla tali spiratione mediante ab ip-
sa ꝑsona spirante ⁊ ab alia spirata distincta.sed pr̄ ⁊ filiꝰ
spirant nulla spiratione actiua mediante ab eis differen
te.vt eñi ꝓbatum est in dist.10.spiratio actiua totaliter ē
indistincta ab ipsis personis spirantibꝰ in re extra. ꝗ ⁊c.

Quarta & vltima conclusio est: ꝙ ista

questio nullum habet dubium apud catholicum. ¶Hec
ꝓbatur.quoniam qñ querit vtrum p̄dicta vcꝫ gñatio pa
ternitas ⁊ alia sint relationes reales in diuinis: aut per
hmōi relationes reales intelligūt aliq̄ a ꝑsonis diuinis
omnibus distincta in re extra:aut tm̄ intelligunt ipse ꝑ-
sone:vt vna earum puta scōa est a prima:⁊ tertia ab vtra
qꝫ.sed in nullo intellectu istorum ista q̄stio habet dubiuꝫ
apud catholicum.ergo ⁊c.¶Minor apparet. qm̄ ꝯstat
catholico in diuinis esse tm̄ tres personas in re extra dis
tinctas ⁊ non plura ꝙ ista tria supposita in re extra disti
cta. ꝯstat ipsi etiam tria ista supposita esse realissima ⁊ ꝑ
fecta.ergo siue ꝑ relationes reales intelligantur aliqua
a personis in re extra distincta siue non/sed tm̄ ipse ꝑso-
ne:nullū est apud catholicum dubium/an ista sint in diui
nis relationes reales.constat enim ipsi ꝑsonas oēs esse
reales ⁊ vnam esse realiter ab alia.constat etiā ipsi per fi
dem non esse aliquid ab ipsis ꝑsonis distinctum in diui-
nis:cuꝫ ꝯstet ipsi esse ibi tm̄ trinitatē distinctorū in re ex
tra.ergo ⁊c.¶Confirmat.quia cōstat catholico ex fide
esse tm̄ tres res increatas:quarū vna est realiter ab alia
puta secunda a prima ⁊ tertia a prima ⁊ secunda.sed per
p̄dicta puta per paternitatem vel filiationē passiuaꝫ ge-
nerationem ⁊ spirationem diuinā non potest intelligi vt
probatum est aliquid ab istis tribus rebus increatis dis-
tinctum in re extra:vel si intelligat ꝯstat non esse talia in
diuinis.ergo ⁊c.¶Sic ad questionē ¶Ad rationem in
principio qñ dicitur ꝙ predicta sunt ꝑsonarum constitu-
tiua:Dico ꝙ falsū ē intelligēdo per constitutiuum aliqd
a constitutis pluribus in re extra distinctum vt dicetur
in q̄stione sequenti.

SEcundo quero:vtrum persone
diuine constituant ꝑsonaliter et distinguan
tur realiter ꝑ relatiōes originis an ꝑ ꝓprie-
tates aliquas absolutas.¶Et videtur ꝙ ꝑ
relationes originis.quoniaꝫ per illud quelibet ꝑsona cō
stituitur ⁊ a qualibet alia distinguit qḋ sibi est ꝓpriū:nō
autē ꝑ illud qḋ oībus est cōmune ⁊ ab omnibus indistin-
ctum.sed sole relationes originis diuerse sunt diuersis ꝑ
sonis ꝓprie vt generatio actiua patri/passiua filio/ ⁊ spi
ratio passiua spiritui sancto.essentia aūt ⁊ oē absolutuꝫ
increatū est cōe ꝑsonis ⁊ indistinctum ab eis totaliter in
re extra.ergo ⁊c.¶Contra.qꝛ essentia diuina absoluta ē
ab omni relatione originis ⁊ a ꝑsona totaliter īdistincta
ergo non magis relatio originis ꝑsone ꝓpria ꝑsonā ipaꝫ
constituit nec distinguit ꝙ essentia absoluta.¶Respon-
sio.vbi sic ꝓcedam.Primo eñi p̄mittam qd est intelligē
dum per relationem originis diuinam ⁊ per proprietatē
absolutam.Secundo dicā ad questionem propositam.

Quantum ad primum est aduertendū

ꝙ sicut fuit ꝓbatum ⁊ declaratū supra ī dist.2. licet essen
tia diuina non sit in re extra magis distincta a ꝑsona ali-
qua ꝙ a seipsa:⁊ per consequens sit res q̄ ꝓducit ⁊ ꝓdu-
cit cū sit q̄libet ꝑsonarum:ipsa tm̄ non dicit ꝓducens nec
producta.¶Hoc supposito pono quatuor conclusiones.
¶Prima est. ꝙ nec ꝑ ꝓprietatem absolutam nec ꝑ rela
tionem originis in diuinis est intelligendum aliqd in re
extra distinctum a ꝑsonis.¶Hec apparet:qm̄ diuina es-
sentia est a ꝑsonis īdistincta totaliter in re extra:vt hic
suppono ex dictis in distinctione scōa ⁊ alibi sepe supra.
sed non magis aliqua relatio originis alicui ꝑsone pro-
pria distinguit ab ipsa ꝑsona ꝙ essentia a ꝑsonis oībus
indistincta:nec aliquid absolutum ab essentia in re extra
distinctum est in diuinis. ergo ⁊c. ¶Confirmatur.quia
vt dictū est in alia q̄stione cum ī diuinis non sit maior plu
ralitas ꝙ trinitas distictoꝝ in re extra/per relatiōes ori-
ginis non est intelligēdū aliqd a personis oībus distictū
sed quodcūqꝫ absolutum qḋ est deus/est etiam idem pe-
nitus in re extra cum q̄libet personarum ⁊ cum oībus si-
mul sumptis:ergo nec per proprietatem absolutam nec
per relationem est intelligendum aliqd a diuinis ꝑsonis
distinctum.¶Secūda ꝯclusio ē:ꝙ nec ꝑ relationem ori
ginis est intelligendū aliqd distinctum in re extra in diui
nis a ꝓprietate absoluta.¶Hec appet. qm̄ per ꝓprieta
tem absolutaꝫ diuinā non est aliud intelligēdū ꝙ diuina
essentia:sed ipsa diuina essentia est ab omnibus relationi
bus originis ⁊ personis totaliter indistincta.ꝗ ⁊c.¶Cō
firmatur.qꝛ cum relationes originis in diuinis sint tres
distincte realiter/si ꝓprietas absoluta esset ab eis distin-
cta esset maior pluralitas ꝙ trinitas in diuinis.hoc autē
est impossibile.ꝗ ⁊c.¶Tertia ꝯclusio ē:ꝙ per relationē
originis diuinam non est intelligendum aliud ꝙ vna ꝑso
na a q̄ est altera vel q̄ est ab alia:vt per generationē acti
uam seu paternitatem primam ꝑsonam a qua est scōa: et
per generationem passiuā seu filiationē secūdaꝫ q̄ ē a pri-
ma: ⁊ per spirationem passiuā tertia q̄ est a prima ⁊ a se-
cunda.¶Hec apparet ex q̄stione p̄cedenti. quoniam vt
ibi dictum est nec in diuinis nec in creaturis ꝑ actiuaꝫ vel
passiuam ꝓductionem est intelligendum aliquod vnū tā
tū:sed plura quoꝝ vnū est ab alio:sed ī diuinis nō ē plura
litas aliquorum q̄rū vnū sit ab alio nisi tm̄mō ꝑsonarū.ꝗ
⁊c.¶Confirmat.quia aut ꝑ relationes originis diuinas
intelliguntur tm̄ ꝑsone quaruꝫ vna est ab alia:aut aliqd
distinctum ab ipsis personis omnibus in re extra.sed se-
cundum est impossibile vt dictū est:ergo relinqtur primū
qḋ est ꝓpositum.¶Quarta ⁊ vltima ꝯclusio est:ꝙ ꝑ ꝓ-
prietatem absolutam diuinā est intelligenda ipsa diuina
essentia q̄ nec ꝓducit nec ꝓducit.¶Hec seqt ex p̄dictis
quoniam sicut illud hic dicitur relatiuum qḋ est alterius
ꝓductiuum vel ab alio ꝓductū:ita ⁊ illud ecōtrario dici-
tur absolutū qḋ nec est ꝓducēs alterū nec ꝓductū.sꝫ oīs
diuina persona est ꝓducens vel ꝓducta vel ꝓducens si
mul ⁊ ꝓducta. essentia autem ipsa nec ꝓducens dicitur
nec ꝓducta.ꝗ ⁊c.¶Cōfirmatur.qꝛ illud hic vocatur ab-
solutum qḋ non refertur ad aliquā ꝑsonarum:sed omnis
persona diuina refert ad aliā: ad nullā aūt ꝑsonam refert
essentia/ cum sit ab oībus ⁊ a qualibet indistincta totali
ter in re extra.ergo ⁊c.¶Ex predictis omnibꝰ concludo
⁊ infero corollarie:ꝙ ꝑ ꝓprietatē absolutam diuinā et ꝑ
relationem originis vnum ⁊ idem importat realiter tota
liter in re extra.¶Hoc apparet:qꝛ relatio originis īpor-
tat personam: ⁊ ꝓprietas absoluta essentiam diuinā:sed
essentia diuina est in re extra idem totalit cū persona.ꝗ
⁊c.¶Si contra hoc arguat:quia īpossibile est vnū ⁊ idē
esse ꝓducens ⁊ non ꝓducēs/ꝓductū ⁊ nō ꝓductum.sed
essentia nec est ꝓducēs nec ꝓducta. personarū autē alia
est tm̄ ꝓducēs:alia tantum ꝓducta:⁊ alia ꝓducēs rea-

liter ⁊ ꝓducta.ergo ab oīi ꝑsona essentia est distincta.
¶Ad istud ⁊ alia multa respōsum est supius in distictiōe
secunda.¶Hec de primo.

Quantum ad secundum:vbi est respō

dendum ad questionem ꝓpositā/est sciendum ꝙ ꝑsonas
diuinas esse constitutas ⁊ distinctas per relationes origi
nis vel per ꝓprietates absolutas/dupliciter potest intel
ligi.Uno mō:ꝙ constituantur ⁊ distinguant per aliqua
distincta ab eis oībus in re extra.Alio modo ꝙ illa q̄ vo
cantur ꝑsonarū ꝯstitutiua ⁊ distinctiua non sint ab ipsis
personis distincta. Personā diuinā etiā esse ꝯstitutā du-
plicit pōt intelligi.Uno mō ꝓprie:⁊ alio mō large.Cōsti-
tutū ꝓprie sumptū dicit esse illud qḋ cōtinet aliqua plꝛa
constituentia inter se distincta.nullum eñi vnicuꝫ carens
multitudine oīm distinctorum dicit ꝓprie ꝯstitutū:sicut
simplex forma vt anima intellectiua nō dicit ꝓprie ꝯsti-
tuta.Alio mō large pōt vocari lꝫ improprie ꝯstitutū qḋ
cunqꝫ in esse positum vnū ab alio distinctū quātūcūqꝫ sim
plicissimū nec continens in se seu includens aliqua in re
extra distincta:vt esse ꝯstitutum sic sumptū non sit aliud
ꝙ esse vnicū ⁊ distinctum ab oīi alio ꝑ seipsum.

Hoc premisso: pono quatuor conclu-

siones.¶Pria est:ꝙ accipiendo ꝓprie ꝯstitutū nulla ꝑ
sona diuina est realiter ꝯstituta.¶Hec apparet.qm̄ oīe
realiter ⁊ ꝓprie ꝯstitutum includit in se seu ꝯtinet plura
ꝯstituentia inter se distincta.¶Hoc appet.nec eñi aīa in
tellectiua dicit ꝯstituta:sed homo:qꝛ nec aīa ꝯtinet seu ī
cludit aliqua plꝛa distincta sed hō:sed nulla ꝑsona diuina
continet seu includit aliqua plura in re extra distincta si
bi intrinseca:cum nulla sit in diuinis pluralitas distincto
rum in re extra nisi tantūmō ꝑsonarum.ergo ⁊c. ¶Cōfir
matur.qꝛ ponētes ꝑsonam diuinā esse realiter ꝯstitutam
dicunt ipsam ex relatione ⁊ ex essentia existere ꝯstitutaꝫ
sed essentia non distinguit in re extra ab aliqua relationū
nec ab aliq̄ ꝑsonarū magis ꝙ a seipsa:ergo non magis ꝑ
sona ꝯstituit ex relatione ⁊ essentia ꝙ essentia ex relatiōe
⁊ ꝑsona/nec ꝙ relatio ex essentia ⁊ ꝑsona.¶Preterea ad
idē arguitur.qꝛ coꝝ quoꝝ qḋlibet est eque simplicissimuꝫ
vnum non est magis realiter cōstitutuꝫ ꝙ alterū:cū oīe
ꝓprie ꝯstitutum sit ꝯpositū.sed q̄libet diuina ꝑsona est
eque simplicissima/sicut essentia ⁊ ꝓprietas relatiua. ꝗ
⁊c.¶Cōfirmatur.qꝛ diuina essentia nec ē realiter ꝯstitu-
ta nec est res aliqua q̄ sit ꝓprie ꝯstituta:cū oīs talis sit
cōposita:sꝫ diuina essentia est oīs ꝑsona diuina:ergo nul
la ꝑsona diuina est ꝓprie ꝯstituta.¶Secūda ꝯclusio est
ꝙ accipiendo large ⁊ improprie ꝯstitutū q̄libet ꝑsona di-
uina dicit ꝯstituta. ¶Hec apparet.qm̄ oē vnū ab omni
alio realiter distinctum dicit isto modo constitutum: sed
quelibet ꝑsona diuina est vna ⁊ ab oīi alio realiter dis-
tincta.ꝗ ⁊c.¶Cōfirmat.qꝛ ꝑ ꝯstitutum hoc mō sumptū
non intelligit ꝯpositū:sed quodcūqꝫ vnū tm̄ ab oīi alio
realiter distinctū.sed lꝫ diuina essentia nō sit res vna tm̄
sic eñi est vna numero ꝙ est plꝛa vcꝫ tria supposita inter
se realiter distincta sed ab ipsa essentia totaliter indistin-
cta:q̄libet tm̄ ꝑsona est tm̄ res vnica nō plures:⁊ disticta
ab oī alia tam creata ꝙ etiam increata.ergo ⁊c. ¶Ex p̄
dictis concludo corollarie:ꝙ dicere tria esse diuina sup
posita cōstituta/nō est aliud ꝙ dicere tria esse diuina sup
posita realiter distincta . si aliud ꝙ istud ꝑ ꝓpositionem
istam intelligat non video ꝙ sit ꝓpō vera nec catholice
admittenda.intelligendo eñi per ꝯstitutuꝫ ꝯpositū ꝯstat
nullam ꝑsonam diuinā magis ꝙ essentiā esse realiter ꝯsti
tutā: cū nec ꝑsona sit ꝯpositior ꝙ essentia: nec ab ea dis-
ticta magis ꝙ essentia a seipsa.¶Et si queras: quare er
go magis persona dicit ꝯstituta ꝙ essentia/cum nō sit dis
tincta ab ipsa essentia in re extra? Ad hoc pōt dici ꝙ si-
cut essentia est distincta ab vna ꝑsona ita et a q̄libet alia
rum.est eñi tres ꝑsone seu tria supposita constituta: ⁊ ꝑ
ꝯñs essentia non potest dici vnicū ens tm̄ seu suppositū
ꝯstitutum sed plura realiter distincta inter se lꝫ non ab
essentia ipsa.q̄libꝫ aūt ꝑsona est tm̄ vnum illoꝝ trium dis
tinctum realiter non ab essentia:sed a quolibet aliorum.
quare ⁊c.¶Tertia ꝯclusio est:ꝙ ꝑsone diuine nō dicunt
esse modo p̄exposito videlicet large ⁊ improprie ꝯstitute
per relationes originis nec ꝑ ꝓprietates absolutas tan
ꝙ per aliqua ab ipsis ꝑsonis distincta aliqualit in re ex-
tra. ¶Hec apparet.qm̄ nihil ē ꝯstitutū per illud qḋ nō
cōtinetur nec est in ipso qḋ dicitur ꝯstitutū:sed nihil abso
lutum vel respectiuum ab oībus diuinis ꝑsonis in re ex-
tra distinctū est in aliqua personarū vt supius est ꝓbatū
ergo ⁊c.¶Cōfirmatur.qꝛ sola ꝑsona diuina dicit relatiua
⁊ essentia cōis oībus absoluta.sed nec ꝑsone diuine dicū-
tur relatiue nisi quia vna earum est ad alteram non aliq̄
alio ꝙ seipsa:nec essentia est distincta a persona aliqua ī
re extra.ergo ⁊c.¶Quarta ⁊ vltima ꝯclusio est:ꝙ perso
ne diuine eo mō q̄ dicūtur ꝯstitute sunt ꝯstitute non ꝑ ꝓ
prietates absolutas:sꝫ ꝑ ꝓprietates originis relatiuas
ab ipsis ꝑsonis ꝯstitutis in re extra totalit indistinctas.
¶Hec ꝓbatur:⁊ primo quantuꝫ ad primam ꝑtem nega
tiuam/videlicet ꝙ non sint cōstitute ꝓprietatibus abso
lutis.qm̄ illa hic vocant ꝑsonarum ꝯstitutiua q̄bus ipe
ꝑsone realiter sunt distincte.sed persone nō distinguūtur
per aliqd absolutū.essentia eñi diuina q̄ sola est absoluta
ab eis oībus q̄bus est cōis est totaliter indistincta:nec ꝑ
ꝯñs per eā vna ꝑsona distinguitur ab alia.ergo ⁊c.¶Cō
firmatur.quia ꝑsonarū ꝯstitutiua nō tm̄ sunt a personis
constitutis īdistincta sicut ⁊ essentia:sed etiā sunt plura
⁊ distincta realiter sicut ⁊ ꝑsone. sed ꝯstat ꝙ ꝓprietas di
uina absoluta puta essentia est vnica licet a pluribus in-
distincta.ergo ⁊c.¶Scōa ps videlicet ꝙ ꝯstituant ꝑ ꝓ
prietates originis respectiuas/seqtur ex pria.non eñi est
in diuinis nisi essentia absoluta vnica:⁊ triplex ꝓprietas
relatiua:sed essentia nō est ꝑsonarū ꝯstitutiua et distincti-
ua.ꝗ ⁊c.¶Cōfirmatur.qꝛ vt dictum est ꝑsonarū ꝯstituti-
ua ⁊ distinctiua sunt plura realiter ⁊ distincta sicut ⁊ ipa
supposita ab eis indistincta totaliter constituta: sed ibi
non est pluralitas rerū seu ꝓprietatū absolutarū sed re-
spectiuarū.ꝗ ⁊c.¶Mior appet.qꝛ ꝑ rē respectiuā increa
tā vel creatā non est intelligendū vt in q̄stione alia fuit di
ctum nisi vnam rem ad aliam relatam non aliquo mediā
te sed tm̄modo per seipsam.qualis res videlicet ad aliaꝫ
seipsa relata ⁊ per ꝯñs respectiua est omnis illa de qua ē
altera vel q̄ est ab alia.sed oēs tres ꝑsone q̄ tm̄ in diuinis
multiplicant ⁊ distinguunt realiter/sic se habēt ꝙ vna vt
prima est a q̄ secūda ⁊ tertia:secunda aūt est q̄ a prima ⁊
a qua tertia:⁊ tertia q̄ a prima ⁊ a scōa.ergo ⁊c. ¶Ter-
tia ⁊ vltima pars ꝯclusionis vcꝫ ꝙ relationes hmōi ori-
ginis personarū ꝯstitutiue sint ab ipsis ꝑsonis ꝯstitutis
indistincte totaliter in re extra / ꝓbata est in p̄cedētibus
tum qꝛ vt argutum est alias sequeret ꝙ in diuinis esset
maior pluralitas ꝙ trinitas distinctoꝝ aliq̄liter in re ex-
tra: ⁊ ꝙ nulla ꝑsona esset simplicissima sed cōposita:cuꝫ
oīe ex aliquo a se distincto realiter ꝯstitutū sit aliqualī
ter compositum.tū qꝛ sicut in creatis ita ⁊ in diuinis nec
persona ꝓducens ꝓducit nec ꝓducta ꝓducitur ꝓducti-
one aliqua mediante a ꝑsonis ipsis ꝓductis ⁊ ꝓducenti
bus distincta ꝙtūcūqꝫ modicū in re extra.sed hoc habēt
negare necessario sicut negant oēs ponētes hmōi ori-
gines ꝑsonarū ꝯstitutiuas esse a ꝑsonis ipsis distinctas
aliqualiter in re extra.ꝗ ⁊c.¶Confirmat.qꝛ per relatio-
nes originis non est intelligēdū aliud ꝙ res plures qua
rum vna ē ab alia.non eñi relatio originis in diuinis nec

etiam in creaturis dicitur aliqua res p se vna vt absolu
ta ab omni alia ab ea diuersa:s3 tm̄ dicitur res a q̄ est alia
vel q̄ est ab altera:sed in diuinis non sunt nisi tres res tm̄
quarum vna est ab alia vt secunda ⁊ tertia a prima:prima
autem a q̄ est vtraq3 illarū duarum.ergo p hmōi relatio
nes personarum distinctiuas sunt intelligende tm̄ ipe p
sone non aliqd ab eis omibꝰ distinctu3 in re extra.¶Ex
p̄dictis sequitur corollarie:ꝙ diuine psone sūt seipsis dis
tincte. ¶Hoc appet primo.q2 eisdē ɔstituūtur ⁊ distinguū
tur vc3 relationibus originis supradictis:sed vt dictum
est hmōi originis relationes sunt idē totaliter cū psonis
ergo ⁊c.¶Scdo:q2 res diuerse simpliciē simplices disti
cte non pñt distīgui nisi seipsis:sed oēs diuine psone sunt
simpliciter simplices:⁊ tm̄ distincte:ğ nō alijs mediātibꝰ
a seipsis.¶Tertio:quia si psone diuse cōstituerētur ⁊ dis
tinguerenē non ex seipsis sed alijs ab eis distictis:vel nō
se totis sed aliqbus distinguerenē ⁊ in alijs ab illis disti
ctis cōuenirent:seqretur primo ꝙ in diuinis essent plura
distincta in re extra q̄ tria.Secundo ꝙ q̄libet diuina per
sona esset aliq̄ mō ɔposita:q2 ex pluribꝰ ɔstituta.sed ista
omnia sunt absurda.ğ ⁊c.¶Quarto:q2 etiā oīa creata
simplicia vel composita realiter distincta sunt seipsis et
se totis distincta/vt declarabitur prolixius in scdo.ğ ⁊c.

Sed contra predicta arguitur multipli
citē. ¶Primo:q2 illa in q̄bus est aliqd vnū ab eis oībꝰ tota
liter indistinctum nō pñt esse distincta seipsis:s3 diuine p
sone sunt hmōi.est em̄ in eis essentia vnica ab oībus ipis
indistīcta totaliter in re extra.ğ ⁊c.¶Scdo:quia psona
diuina ɔstituitur ex omī eo qd in ipsa includitur:sed ipsa
non tm̄ includit relatiuā ꝓprietatē:sed ēt deitatē:ğ que
libet persona ɔstituitē p ꝓprietatem absoluta3 vc3 p essen
tiam non tm̄ per relationē sibi ꝓpriam. ¶Cōfirmatē.q2
essentia absoluta ⁊ relatio originis idem sunt/vt ɔcedit
totaliter in re extra:ergo non magis aliqua psona ɔsti
tuitur ex relatione originis sibi ꝓpria q̄ ex essentia abso
luta.¶Tertio:q2 psona ꝓprietas relatiua ⁊ essentia idē
dicūt:ğ nō magis potest dici psona ɔstituta q̄ essentia vl
ꝓprietas relatiua.nec magis psona pōt dici ɔstituta nec
distīcta ab alia ꝓprietate relatiua sibi ꝓpria q̄ ecōuer
so ꝓprietas relatiua dicaē p psonā vt pr̄nitas vl actiua
gñatio p patrē ɔstitui ⁊ distīgui.ğ ⁊c. ¶Quarto:q2 pri
ma persona est generans generatione actiua:q̄ distingui
tur a filio cōstituto gñatiōe passiua/⁊ a spū sancto spira
tione passiua:sed nisi gñatio actiua esset in pr̄e/passiua ī
filio ⁊ passiua spiratio in spū sancto non magis pater q̄
filius generaret nec magis filiꝰ q̄ pr̄ generaretē nec spi
ritus sanctus realiter magis q̄ pater vel filius spiraretē
ergo ista psonis ꝓpria sunt in eis ⁊ per ɔñs aliquo modo
distincta ab eis.quare ⁊c.

Ad ista per ordinem. Ad primum dico
ꝙ si aliq̄ essent sic inter se realiter distincta ꝙ tñ in eis es
set aliqd vnū distinctum aliquo modo ab eis/talia nō pos
sent dici seipsis totis esse distincta saltem extrinsece licet
intrinsece.que em̄ tm̄ in aliquo eis cōi ab oībus tñ distin
cto cōueniūt/nō aūt in aliq̄ ab eis indistīcto/non dñr esse
idē/seu cōuenire intrinsece sed extrinsece:mō q̄ plura sub
stantialiter distincta vna numero albedine alba dicerenē
in albedine conuenire.illa aūt q̄ sic sunt distincta ꝙ etia3
sunt vnū aliqd ab eis omnibus totaliter indistinctū:⁊ se
ipsis totis sunt idē seu conueniūt/⁊ seipsis etiā differunt
sed talia sunt diuina supposita.Et ideo quando dr̄ in ma
iori:ꝙ illa in q̄bus est aliqd vnum ab eis indistinctum nō
possunt esse seipsis distincta:Dico ꝙ falsum est:q2 ex quo
supponuntur esse eadem ⁊ distincta:aut sunt eadem ⁊ dis
tincta seipsis totis:aut sunt distincta aliqbꝰ ꝓprietatibꝰ
ipsoꝝ ⁊ eadē in aliquo vno eis communi ab omnibꝰ illis
ꝓprietatibꝰ psonis ꝓprijs distincto.Sed non pōt poni se
cundū:q2 supponitē ꝙ illud vnum cōe psonis oībus sit ab
eis ⁊ a qualibet earu3 indistinctū totaliter in re extra:er
go relinqtur primum qd est ꝓpositum.¶Confirmatē.q2
aut ista ratio intendit ꝓbare ꝙ q2 psone sunt vnum puta
vna essentia numero ab eis oībꝰ indistincta/non sunt seip
sis totis distincte tm̄:sed sunt ide3 insimul ⁊ distincte nō
aliquo alio q̄ se totis:aut ꝙ nullo mō sunt distincte se to
tis sed aliqbus distinguunē ⁊ in aliquo vno eis cōi ɔueni
unt ⁊ sunt idē.Si primū ītēdat ꝓbare:ɔcedo ɔclusionē.
sicut enim essentia non est tm̄ vnica res sed plures distin
cte realiter licet vna:cū sit omnis diuina persona:ita nec
persone tres sunt tm̄ distincte.cū hoc em̄ ꝙ sunt distin
cte realiter sunt vnum etiam essentialiē:⁊ hoc bene ꝓbat
ratio.impossibile em̄ est illa pⁱa q̄ cum hoc ꝙ sunt realiē
distincta sunt vnum ab eis oībus indistinctum esse seip
sis distincta tm̄mō ⁊ non idem.Si autem intendat ꝓba
re scdm:ergo ꝓbat quālibet personam diuinam esse con
stitutam ex duobus in re extra distinctis:quoꝝ vnum vc3
ꝓprietas relatiua est ipsi ꝓprium et ciꝰ ab alia distincti
uum.alterū aūt ē ipsi ⁊ alijs ɔmune vc3 ipsa essentia.hoc
autem est impossibile ⁊ inconueniens:⁊ etiā est rōnē ipsa3
seu illud qd in ea accipitur interimens.ergo ⁊c.¶Mior
apparet:et primo ꝙ sit inconueniens.qm̄ ad hoc vt argu
tum est superiꝰ seqretur maior pluralitas distictoꝝ extra
animam q̄ trinitas in diuinis:⁊ etiam ꝙ q̄libet psona es
set ɔposita/cum illud sit compositum qd est ex pluribus
distinctis realiter constitutū:que duo cōstat esse īcōuenie
tia ⁊ absurda.quare ⁊c.¶Scda pars minoris/vc3 ꝙ rō
ista si conclusione3 p̄dictā intēdat seipsam interimat/ap
paret:qm̄ ipsa supponit ⁊ accipit in maiori ꝙ psone diui
ne sunt vna essentia cōis omnibus non tñ aliqd ab eis ī
re extra distinctū s3 totaliter indistinctum.hoc aūt euidē
ter est cōtra cōclusione3 p̄dictā.ğ ⁊c.¶Et si queras/quō
potest esse vnū qd est a tribus totaliter indistīctum:⁊ ita
cum essentia sit vnica quō potest esse idem cum tribꝰ pso
nis totaliter in re extra:cum impossibile videaē idem to
taliter in re extra esse tm̄ vnū ⁊ plura?¶Respōdeo:⁊ cō
cedo ꝙ vnū ⁊ idem nō potest esse vnum tm̄ ⁊ plura:q2 qd
est plura non est tm̄ vnum:nec qd est tm̄ vnum est plura:
alias idem esset tm̄ vnum ⁊ non tm̄ vnū.l3 aute3 idem nō
possit esse tantū vnum ⁊ plura:quia tunc seqretur cōtra
dictio manifesta:potest tñ esse vnum ⁊ plura:⁊ hoc opor
tet concedere omnem catholicū:vt apparet extra de sū
ma trinitate ⁊ fide catholica.Ibi em̄ expresse habeē ꝙ di
uina essentia q̄ est vnica nō ꝓducēs nec ꝓducta est pr̄ fi
lius ⁊ spūs sanctus:q̄ q̄dem psone sunt tres realiter disti
cte.hoc aūt videre l3 sit difficile immo ⁊ īpossibile sine fi
de:īpossibilius tamē seu difficilius esse videē intelligere
diuinam essentiam esse rem vnicā distinctam a personis
omnibus in re extra:⁊ tñ esse quamlib3 psonaru3 nec po
nere cum eis innumerū:cum omnia distincta in re extra
sint plura nec vnu3 eorum sit alterum.ergo.¶Ad secun
du3 qñ dicitur ꝙ persona diuina cōstituitur ex omni illo
qd in ipsa includitur:Respondeo ꝙ qñ dicitur vnam p
sonam distingui ab alia per suā ꝓprietatē relatiuam non
autem per essentiam cōem oībus absolutā/non est intel
ligendum essentiam et hmōi ꝓprietatem vt paternitatē
vel gñationē actiuā esse duo aliqua distincta in re extra
in patre:quoꝝ vno puta ꝓprietate relatiua distīguatur
a filio/⁊ alio vc3 essentia nō distinguaē ab eo.contra istū
vnum intellectum superius est argutū.sed q2 l3 essentia
diuina ⁊ paternitas vel pr̄ dicant idem:essentia tñ signi
ficat rem illam increatam vt vnā ⁊ eandē in personis oī
bus/non vt plures:proprietas autem relatiua puta pr̄
nitas vel generatio actiua significat rem eādem non vt

sic vnā oīm psonarum sed p̄cise vnā tm̄ psonam ab alijs
realiter distinctā.ideo ista ꝓpō/pater distinguitur ⁊ con
stituitur paternitate/concediē:⁊ non ista/pater distingui
tur ⁊ constituitur essentia:q2 essentia supponit ꝓ omibꝰ
tribus personis īq̄tum sunt vnū.nulla aūt psona ɔstitu
itur nec distinguitur tribus psonis:pater aūt vel paterni
tas vel actiua generatio supponit tm̄ ꝓ vna psona ab oī
alia distincta seipsa:nec tñ ex hoc seqtur ꝙ pr̄ seu pater
nitas vel actiua gñatio non importat idem cum essentia
quia īportat psonam que est res p essentiam significata
ab alijs psonis oībus indistincta:non tñ in ꝓpōne suppo
nit pro psonis omnibus sicut essentia sed tm̄ ꝓ vna.q̄re
⁊c.¶Ad confirmationē consimiliter est dicēdum.ɔcedi
tur em̄ ꝙ q2 essentia ⁊ ꝓprietas relatiua puta generatio
actiua significāt idem penitꝰ in re extra non magis paē
constituiē nec distinguiē per rē quā importat gñatio acti
ua q̄ per rem importatā per essentiam:q̄ tñ non obstante
ꝓpō ista/pater distinguitur gñatione actiua/conceditur
⁊ est vera:non aūt ista/pater distinguiē essentia.cuius p̄
cisa rō est diuersa suppositio istorum terminorū vc3 essen
tie ⁊ gñationis actiue.constat em̄ ꝙ pr̄ distinguiē a filio
per rem q̄ est essentia:cū paternitas siue pr̄ ⁊ actiua gña
tio sit ab ipsa essentia indistincta:non tñ pater a filio dis
tinguitur nec cōstituitur per filiū nec p spūm sanctū.⁊ q2
pro eis oībus indistīcte supponit essentia:ideo ⁊c.¶Cō
firmatur:q2 l3 essentia ⁊ psona ac ciꝰ proprietas relatiua
idē significēt totaliter in re extra:tñ intellectꝰ seu sensus
huius ꝓpōnis/paē distinguiē a filio p essentia3 est ꝙ pr̄
⁊ filius nō sint vna essentia sed alia ⁊ alia.hic aūt sensus
est falsus:q̄ non est huius ꝓpōnis/pater distinguiē a filio
per generationm actiuā siue per paternitatē ipam:ergo
⁊c.L3 tñ psone nō dicanē distingui essentia sed ꝓprietati
bus relatiuis:cōmuniter tñ cōcediē ꝙ q̄libet ɔstituiē ex
essentia ⁊ ex ꝓprietate relatiua:qd q̄dē est ī vno sensu ve
rum ⁊ in alio sensu falsum.Si em̄ intelligaē ꝙ psona cō
stituatur ex ꝓprietate relatiua ⁊ essentia tanq̄ ex duobꝰ
aliquo modo in re extra distinctis/sic est omnino falsum.
si autem per psonam esse ex deitate ⁊ relatiua ꝓprietate
constitutā intelligatur ipsam psonā quamlibet esse verū
deū ⁊ cū hoc esse relatiua3 cū sit q̄ ab alia vel a qua altera
sic est verum:nec hoc mō intelligendo psonam esse ɔstitu
tam/est negatū in p̄cedentibꝰ psonā magis ɔstitui ex ab
soluta deitate q̄ ex relatiua ꝓprietate:sed vt constitutū
importat aliquod vnum ab alio distinctum.Hoc em̄ mo
do accipiendo constitutū nō magis persone dñr ɔstitui
ex essentia q̄ distingui.¶Ad tertiu3 apparet solutio ex
p̄dictis.oportet em̄ concedere ꝙ cum res īportata per il
la omnia sit eadem:non magis res quā īportat persona ē
constituta q̄ illa quā importat essentia.vnde ⁊ hec ē ve
ra/essentia est res constituta.est em̄ q̄libet psona q̄ diciē
modo p̄exposito constituta.licet aūt diuina essentia dica
tur res q̄ est cōstituta:nō tñ essentia immediate diciē con
stituta:sicut licet dicaē res puta psona que ꝓduciē ⁊ alia
q̄ ꝓducit:non tñ ipsa ꝓducens diciē nec ꝓducta vt decla
ratum est in distinctione q̄nta.cōsilr̄ ꝓpter consimilē ra
tionem in ꝓposito est dicendum.q̄re ⁊c.Concedo aūt ꝙ
non magis psona aliq̄ potest dici constituta nec ab alia
persona distincta q̄ sua ꝓprietas relatiua.eque em̄ pr̄ni
tas distinguiē a filio sicut pater:nec video quin ista sit cō
cedenda/paternitas est psona ⁊ gñat/sicut ista/pater est
persona et generat.¶Et qñ dicitur ꝙ nō magis psona
poterit dici cōstituta ꝓprietate relatiua q̄ ecōuerso/nul
lu3 est inconueniens si concedaē cōclusio sane intellecta
per istam em̄ prima psona cōstituiē ⁊ distinguiē gñatiōe
actiua/non est aliud intelligēdum nisi ꝙ prima psona tm̄
⁊ nulla alia gñat non aliquo tñ sibi addito mediante ab
ipsa ⁊ ab alia psona genita differente.seipsis em̄ vt dictū
est persone sunt distincte.sed nō minus ista/gñatio actiua
diuina vel paternitas est psona vel gñat filiū/est vera q̄
ista/prima psona gñat vel est pater.ğ ⁊c.¶Ad q̄rtū ⁊ vl
timum apparet ex dictis in p̄cedentibꝰ ꝙ si per gñatio
nem actiuā ⁊ passiua3 ⁊ p spirationē intelligaē aliqd ab
omnibus personis distinctum q̄tūcunq3 modicū in re ex
tra/nulla persona generat neq3 spirat nec gñatur nec spi
ratur.nulla em̄ psona diuīa ꝓducit nec ꝓducitur aliquo
mediante in ipsa existente ⁊ ab vtraq3 ꝓducente vc3 ⁊ ꝓ
ducta differente.sicut em̄ similitudo nō est aliud in re ex
tra q̄ aliqua plura puta duo alba quoꝝ vnum est tale q̄
le alterum p seipsum nō per aliqd ei appositum ab vtro
q3 distinctū:ita nec ꝓductio est aliud q̄ aliq̄ plura quo
rum vnum est ab alio nullo alio mediāte.¶Tunc igitur
ad rationem in forma.qñ diciē in maiori ꝙ prima psona
est gñans gñatione actiua qua distinguitur a filio cōstitu
to gñatione passiua/⁊ a spiritu sancto constituto spiratio
ne passiua:Dico ꝙ falsum est intelligendo per ista vc3 p
generationem actiuam ⁊ passiuam ⁊ p spirationē passi
uā aliq̄ ab ipsis psonis in re extra distincta.¶Qd ꝓbo
primo:quia tunc vt argutū est supius seqreē compositio
psonarū ⁊ maior pluralitas q̄ trinitas in diuinis.¶Se
cundo:quia si ista tria p̄dicta sunt a psonis distincta ⁊ ab
essentia:aut oīa sunt ꝓducta:aut oīa improducta:aut ali
qua producta vt gñatio ⁊ spiratio passiua:et primu3 vc3
generatio actiua improducta.S3 non potest poni primū
vc3 ꝙ omnia sint producta.¶Primo:quia omē ꝓductū
a suo producente realiter est distinctu3:sed si paternitas
vel actiua generatio est ꝓducta non potest esse ꝓducta
ab alio q̄ a pria psona:ergo ab ea realiter est distincta.nō
minus aūt distinguitur gñatio passiua a secūda persona
nec spiratio passiua a tertia q̄ gñatio actiua a prima:er
go in diuinis erūt sex res realiter differentes/qd est im
possibile ⁊ absurdū.q̄re ⁊c.¶Secūdo:q2 pr̄ tm̄ generat
filiu3 ⁊ spirat spū3 sctm̄:nihil aūt ꝓducit ad ītra ab vtro
q3 horum distinctum:nec filius ꝓducit aliqd distinctu3 a
spū sancto:sed ta3 generatio q̄ spiratio passiua poniē eē
distincta in re extra a filio ⁊ a spū sctō:ğ nullū hoꝝ potest
ꝓduci a pr̄e nec a filio nec a spiritu sancto cum spūs san
ctus non producat aliqd sed tm̄ ꝓducatur.ğ ⁊c.¶Ter
tio:q2 nihil a filio ⁊ a spū sancto in re extra distinctum est
in diuinis ꝓductū:ergo nec aliqd horu3/supposito ꝙ ab
eis omnibus distīguatur.¶Quarto:q2 si aliqd horū vel
oīa essent ꝓducta/vel igiē mediante alia ꝓductione acti
ua ⁊ passiua:vel non Sed non pōt dari primū:q2 tunc es
set ꝓcessus infinitus in diuinis in ꝓducētibꝰ ⁊ ꝓductis:
ergo relinquiē scdm.sed nihil a supposito ꝓducente diui
no est immediatius ꝓducibile q̄ alterum suppositu3:vc3
nihil immediatius est ꝓducibile a psona prima q̄ secūda
nec a secunda ⁊ a prima q̄ tertia.ergo ⁊c.¶Nec pōt po
ni secūdum/vc3 ꝙ illa oīa sint improducta:q2 tunc in di
uinis essent quatuor improducta in re extra:immo.5.dis
tincta:vc3 essentia pater gñatio actiua ⁊ passiua ⁊ spira
tio passiua.Hoc autem est falsum:q2 sola prima psona et
essentia idem secu3 est improducta.ergo ⁊c.¶Secundo
quia tunc etiam seqretur ꝙ ista essent distincta realiter a
psonis ꝓductis:cū omē ens improductu3 ab essentia di
uina distinctum quale conceditur qdlibet p̄dictorum ab
omni ꝓducto realiter sit distinctum.ista ⁊ alia multa ab
surda sequunē.ğ ⁊c.¶Nec pōt dici tertiū ꝙ gñatio acti
ua sit improducta ⁊ alia duo ꝓducta:q2 eadem inconue
nientia seqrentur videlicet ꝙ essent plura q̄ tria in diui
nis realiter distincta.essent em̄ quatuor ꝓducta vc3 filiꝰ
generatio actiua ⁊ spiritus sanctus ac eius spiratio pas
siua:⁊ alia duo immo tria improducta vc3 essentia pater
⁊ eius generatio actiua:que tria cōcedunē distīcta exist
re in re extra.ergo ⁊c.¶Confirmatur.q2 vt supra argu

ebatur nihil immediatiꝰ potest esse originaliter a pr̃e ꝙ̃ filius nec a patre ⁊ a filio ꝙ̃ spũs sanctus: sed constat ꝙ si ḡnatio passiua ꝓduceret non nisi immediate a pr̃e omni generatione ab ipsa alia circunscripta: sicut nec spiratio passiua nisi a pr̃e ⁊ a filio consimiliter immediate. ergo nec ad generandũ filiũ oportet ponere ḡnationẽ nec ad spirandũ spũm sanctum spirationem aliquã distinctã a ꝑsonis ꝗ̃tũcunq; modicum in re extra. q̃re ⁊c. ¶ Ex p̃dictis apparet ꝙ falsũ rõ supradicta in minore accipit qñ dicit ꝙ nisi ḡnatio actiua esset ĩ patre passiua in filio ⁊ spiratio passiua in spiritu sancto / non magis pr̃ ꝙ̃ filiꝰ ḡnaret: nec magis filius generaret ꝙ̃ pater: nec spũs sanctus magis spiraretur. hoc siquidem falsum est. qm̃ vt dictum est nec pr̃ dicitur ḡnare ḡnatione actiua mediante in ipso existente ⁊ ab eo ac a filio differente: nec tali ḡnatione sic intellecta dicitur pr̃: nec filius filiatione filius nec ḡnatione passiua genitus: nec spũs sanctus spiratione passiua spiratꝰ: sed tm̃ prima ꝑsona est generans ⁊ pr̃ quia ab ea est tali mõ secunda: ⁊ secunda filius ⁊ genita q̃ est econuerso ab ipsa: ⁊ tertia spirata quia est a prima ⁊ a scd̃a. ad hoc aũt ꝙ secũda sit a prima vel tertia a prima ⁊ a scd̃a nõ req̃ritur nec p̃ot poni aliqua actiua ꝓductio nec passiua distincta in re extra a ꝑsonis quarũ vna est ab alia / vt probatum est supra. q̃re ⁊c. ¶ Sic ad q̃stionem. ¶ Ad rationem in principio apparet solutio ex predictis.

CIrca distinctionem vigesimamseptimã / ĩ qua magister ostẽdit primo ꝙ ꝓprietates ꝑsonales quas assignat August. sunt eedem cũ illis quas ponit Hilarius: Secũdo ꝙ verbũ et filius idem dicũt. eo enim verbum q̃ filius. quia de primo istoꝝ vcȝ de ꝓprietatibꝰ ꝑsonalibꝰ in p̃cedentibꝰ est q̃situm: ⁊ de earuȝ idẽtitate ac diuersitate: ideo illo dimisso quero de verbo. Et primo incipiendo a notioribꝰ q̃ro de verbo creato / vtrũ verbum creatum sit notitia actualis exñs in creatura intellectuali vt accidẽs in subiecto. ¶ Et videt ꝙ sic: quia secundum August. verbum creatũ est ipsa cogitatio: sed cogitatio non est aliud ꝙ̃ notitia elicita existens in creatura intellectuali actualiter cogitãte / vt accidens ĩ subiecto. g̃ ⁊c. ¶ Contra. q̃ vbũ vocale significat verbum mentale / vt accipit ⁊ expresse habetur ab August. 15. de trinitate. cap. 12. vbi dicit / ꝙ verbum qd̃ foris sonat est signum verbi quod intus latet. sed verbum vocale non significat notitiam existentẽ in aĩa subiectiue: sed potius rem intellectam existentem in aĩa tm̃ obiectiue. ergo ⁊c. ¶ Responsio. vbi sic procedam. Primo enim excludam duplicem dicendi modum. Scd̃o dicã aliter ad quesitum.

Quãtum ad primum est vnus modus dicendi quorũdam dicentium ꝙ verbum nr̃m non est aliq̃d absolutum puta notitia actualis seu actus intelligẽdi: nec tm̃ aliquid respectiuũ puta actus dicendi: sed ex vtroq; istorum duoꝝ vcȝ ex actu absoluto intellectionis vt ex materiali ⁊ ex respectu dictionis vt ex formali vnũ aliquid ꝯstitutum. ¶ Primum videlicet ꝙ nõ sit tantũ actus intelligendi absolutus / ꝓbatur. q̃ illud qd̃ secũdũ suam rationẽ formalẽ est ad aliud non est aliq̃d absolutũ sed verbũ est hm̃oi. secundũ em̃ August. verbũ eo qd̃ verbum est ad verberãtem ⁊ ad dicẽtem. ergo ⁊c. ¶ Secundum vcȝ ꝙ nec tm̃ sit aliq̃d respectiuum puta actus dicendi / ꝓbatur: q̃ omne qd̃ est ad aliud est aliq̃d excepta relatione secundũ August. sed verbũ refert: g̃ preter dicere qd̃ est respectus est in ipso aliq̃d absolutum. ¶ Confirmatur. quia verbum est genituȝ: sed dicere non est genitũ ergo ⁊c. ¶ Tertium vcȝ ꝙ verbum nr̃m sit aliq̃d constitutum ex actu absoluto intelligendi ⁊ ex respectu dicẽdi probat. q̃ omne concretuȝ ꝯstituitur ex subiecto ⁊ ex forma denominante: sed verbũ est quoddã concretũ: ergo cõstituit ex actu absoluto tãꝙ̃ ex subiecto: ⁊ ex actu dicẽdi respectiuo tanꝙ̃ ex forma denoĩante: modo q̃ subiectum denoĩatur ab albedine esse album. ¶ Sed hic modus dicendi est ĩpossibilis ⁊ irrationabilis: quia falsum supponit ⁊ accipit fundamẽtũ / vcȝ ꝙ actꝰ dicẽdi sit respectiuꝰ aliquis per se vnus ab intellectu dicente seu ꝓducente ⁊ ab actu intelligendi absoluto dicto siue ꝓducto distinctꝰ. Hoc siquidẽ non est verum vt sepe in p̃cedẽtibus est ostẽsum. non em̃ magis intellectꝰ ad ꝓducendũ actũ intelligendi sibi possibilem absolutuȝ indiget aliquo respectu ab ipso ⁊ ab actu illo absoluto distincto in re extra / ꝙ̃ alia causa secunda ad ꝓducendum effectũ aliũ sibi possibileȝ absolutum: sed nec ignis ad ꝓducẽduȝ ignem nec aliqua alia causa scd̃a ad ꝓducendum effectũ aliquẽ aliũ sibi debituȝ indiget tali respectu ab ipsa ⁊ ab eius effectu in re extra distincto: cum nec sit possibilis talis respectꝰ sic supͥus / vt ꝓbatum est in p̃cedentibus. ergo ⁊c. ¶ Cõfirmatur. q̃ vt ꝓbatum est in prima q̃stione dist. p̃cedentis / nec actiua generatio nec passiua est in creatis nec etiã in diuinis aliq̃d per se vnum a ꝓducente ⁊ a ꝓducto distinctũ sed p dictioneȝ hm̃oi verbi nõ p̃ot intelligi nec intelligũt qui eã ponunt aliud ꝙ̃ ꝓductionẽ actus intelligẽdi actiuam ⁊ passiuam. g̃ ⁊c. ¶ Preterea: q̃ intellectus circa obiectũ sibi p̃sentatuȝ specie mediante nihil immediatiꝰ nec prius elicit ꝙ̃ actum absolutuȝ intelligendi ipm̃: sed si ꝓductio actus intelligendi est ab actu intelligendi distincta / ea primo elicita mediante elicit actus intelligendi. inintelligibile em̃ est oĩno ꝙ ꝓductũ in esse positum seq̃tur non p̃cedat eius actiua ꝓductio vel passiua. g̃ ⁊ ꝓductio actꝰ intelligẽdi absoluti est ab ĩtellectu mediãte alia ⁊ illa mediãte alia ĩ ĩfinitũ. hoc aũt poni nõ p̃ot. g̃ ⁊c. ¶ Cõfirmat. q̃ nõ est ponẽda pluralitas vbi nulla apparet necessitas: sed nulla est hic necessitas ponendi hm̃oi actum dicendi medium respectiuũ inter ĩtellectũ dicẽteȝ creatum ⁊ actũ intelligendi ab eo ꝓductũ seu dictũ: sicut nec inter actum volẽdi spiratũ ⁊ volentẽ spirantẽ aliquẽ actum spirandi cõsimiliter respectiuũ: cum actus hm̃oi absoluti intelligendi ⁊ volẽdi eq̃ immediate possint esse ab eoruȝ principijs ꝓductiuis sicut actꝰ alij respectiui. g̃ ⁊c. ¶ Preterea verbũ videtur dicere aliq̃d p se vnum nõ per accidẽs tm̃ quale est oẽ ex subiecto ⁊ accidente ab eo distincto realiter ꝯstitutũ. ergo esto ꝙ intellectus non ꝓduceret actũ intelligendi absolutum nisi mediante actu dicendi respectiuo ab eo essentialiter differente: sibiq; vt suo subiecto accidentaliter inherente: adhuc verbum nõ esset compositum ex vtroq; istoꝝ essentialiter distinctoꝝ sed esset alterum eoꝝ tm̃. ¶ Confirmat. q̃ nec etiam ĩ diuinis verbum includit plura aliq̃ in re extra distincta: sȝ vnum tm̃: cum ḡnatio passiua non sit aliq̃d in re extra nisi ꝑsona ipsa genita / vt dictũ est supra. g̃ ⁊c. ¶ Preterea nullum subiectũ ꝓducit nec ꝓductũ ꝯseruatur mediãte aliq̃ accidente ab ipo realiter differẽte ⁊ in eo actualiter existente. Hoc est euidens. quia accidens supponit suum subiectum: ⁊ ideo non potest esse mediũ ꝓducendi nec cõseruandi ipsum: sed potius ecõuerso. sed dictio verbi passiua seu ꝓductio est accidens respectiuum vt dicunt existens in actu intelligendi absoluto ꝓducto vt ĩ ꝓprio suo subiecto: ergo nec ipso mediante actus ĩtelligendi absolutus ꝓducitur nec ꝓductus ꝯseruatur mediante dictione actiua existente subiectiue (vt dicũt) in intellectu. q̃a intellectus eque per se p̃ot ꝯseruare immediate actũ intelligendi absolutum sicut talẽ respectiuũ actum: ⁊ ita si

non potest conseruare hm̃oi actum sic respectiuum nisi mediante alio: nec illũ aliũ nisi mediante alio: ⁊ sic in infinitũ / qd̃ poni nõ potest. quare ⁊c. ¶ Ad primũ qd̃ arguit qñ dicitur ꝙ illud qd̃ est ad aliud non est aliq̃d absolutũ: Dico ꝙ verũ est ꝙ tale non est aliq̃d absolutum nec etiã respectiuum tm̃ vnũ. nullũ em̃ vnuȝ tantũ est essentialiter ad aliud / cum ad aliud dicat plura realiter distincta. ⁊ ita si verbum est ad aliud importat duo absoluta: quoꝝ vnũ est ad alterum: ⁊ ideo dicit relatiuum. non tm̃ est respectꝰ intelligendo per respectum aliq̃d per se vnum. quare ⁊c. ¶ Ad scd̃m quo probat ꝙ non est actus dicendi / cõcedo intelligendo vt intelligit qui sic arguit per talem actum dicendi respectiuũ aliq̃d ab omni ente absoluto distinctũ quia nec talis actus dicendi sic intellectus est possibilis in creaturis nec etiaȝ in diuinis. non em̃ memoria increata nec creata generat verbũ mediante aliquo ab ipsa memoria ⁊ a verbo distincto. Illud em̃ Augustini dictum quomõ sit intelligendum in dist. 30. ostendetur. ¶ Ad tertium quo ꝓbatur ꝙ verbum sit tale constitutũ: quia omne concretum constituit ex subiecto et ex forma: Dico ꝙ ista est vl̃r falsa. concretum em̃ ⁊ abstractum tantum dicunt de vocibꝰ vel cõceptibꝰ significatiuis: nec vox autem nec conceptus est aliquid ex talibus constitutũ seu compositũ: sed res significata per ipm̃. Si autem hoc mõ accipiatur vcȝ ꝙ concretum quodcũq; significat rem cõpositam ex forma ⁊ subiecto: Dico ꝙ nec etiaȝ hoc est verum. est em̃ aliquod ꝯcretũ quod non significat nisi tm̃ illud qd̃ significat suũ abstractũ vt sic ⁊ quãtum / supposito ꝙ q̃titas nõ sit distinctũ aliq̃d a re quãta. hoc em̃ supposito de q̃ dicetur in q̃rto / q̃tũ non importat nisi reȝ extensam partes extra partes habentem / eandẽ vcȝ quã importat quãtitas in abstracto. simile etiã illud idẽ ĩportat et nihil aliud ab illo qd̃ importat similitudo in abstracto. et sic de quocũq; alio noĩe relatiuo. nulla em̃ res per ipsum significata creata vel increata est ad aliam rẽ relata mediante aliquo alio ab vtroq;. Ex quo sequitur ꝙ vnum relatiuũ in cõcreto ĩportat tm̃ ipa extrema relata vt aliq̃d ab eis distinctum: sed illud idẽ ⁊ nõ aliud significat relatio in abstracto. secꝰ autẽ est qñ subiectũ denoĩat tale aliquo sibi addito mediante vt album albedine. De tali em̃ cõcreto significante rẽ a subiecto distinctã ipm̃ denoĩantẽ est verũ istud assumptuȝ: vcȝ ꝙ aliquo mõ importat tã subiectum ꝙ̃ etiam formã denominantem ipm̃. sed nõ est tale concretũ verbum. quare ⁊c.

Alia opinio excludenda est quorundam dicentium ꝙ vltra speciẽ / habitũ / ⁊ intelligendi actum / quorũ qd̃libet est in anima subiectiue existens in ipsa realiter vt accidẽs in subiecto / est aliqd̃ obiectũ formatũ singularium rerũ signũ: qd̃ vocãt cõceptũ formatum per intelligendi actũ: ⁊ hoc obiectum sic formatũ singularium rerum hẽt esse non subiectiuum sed tm̃mõ obiectiuũ in intellectu intelligente aliqd̃ cõe nullo singularium intellecto: vt qñ intelligit hominem sine platone ⁊ sorte ⁊ sine quocũq; alio singulari homine intellecto. talis enim actus intelligendi cum non habeat pro obiecto aliquem hoĩem singularẽ nec aliquid per ꝯñs habens extra aĩaȝ esse aliqd̃ subiectiuũ / oportet ꝙ eiꝰ obiectũ sit aliqd̃ ens ab intellectu formatũ cẽ habens in ipo tm̃mõ obiectiuũ qd̃ est idolũ ⁊ signum oĩm hoĩm existẽtiũ in re extra: quorũ quilibet dicit in illo intelligi vt signatum in signo: ⁊ tale dicitur vl̃e puta genus / species / ⁊ qd̃libet p̃dicabiliũ aliorum. qñ em̃ dicitur ꝙ aĩal est genus vel homo est species: hoc ẽ verũ aĩali ⁊ hoĩe supponẽtibꝰ ꝓ hm̃oi obiectis formatis pluriũ singulariũ rerũ signis. ¶ Tũc dicũt isti ꝙ verbũ vt ab August. accipit / dicit nõ tm̃ actꝰ ĩtelligendi simplex vel ꝯplexꝰ exñs ĩ aĩa subiectiue: sed etiã ꝯceptus p̃dictꝰ seu obiectũ mediãte actu ĩtelligendi formatũ hñs esse ĩ aĩa tm̃mõ obiectiuũ. Hoc aũt ꝓbãt p beatuȝ August. 15. de tri. cap. 2. sic dicẽtẽ. De his nũc disseruimꝰ q̃ nũc cogitamꝰ ⁊ nota sũt nobis etiã si nõ cogitẽtur a nobis: sed certe si ea dicere velimus nisi cogitata nõ possumus. ¶ Ex istis verbis vt dicũt intelligit August. ꝙ nõ tm̃ actꝰ intelligẽdi seu cogitandi exñs subiectiue ĩ mẽte sed etiã illa q̃ cogitant q̃ q̃deȝ non pñt esse nisi in mente nec sine cogitatione pñt dici verba: sicut vt dicunt propositiones ⁊ conceptus non possunt cogitari nec possunt esse nisi actualiter cogitentur. ⁊ ita ista omnia possunt dici verba. ¶ Sed hic modꝰ dicendi deficit dupliciter. Primo eniȝ ꝯsimiliter sicut prior deficit / vcȝ q̃ sicut ille ita ⁊ iste falsũ fundamentũ accipit: vcȝ ꝙ in intellectu sit tale obiectum formatũ per intelligẽdi actũ habens esse tãtũmõ obiectiuũ. Secũdo: q̃ esto ꝙ hoc assumptũ esset verum tale ens habens esse tantũmodo obiectiuũ nõ ꝑ posset dici verbũ. ¶ Primũ / vcȝ ꝙ illud assumptũ sit falsũ pluries in precedentibus est ostensum vbi cõtra tale esse obiectiuuȝ p intelligẽdi actũ fabricatũ ꝓlixiꝰ est argutũ ⁊ probatum ꝙ nullo modo esse hm̃oi est ponendũ. nulluȝ eniȝ ens est possibile cui repugnat esse per se ⁊ in alio subiectiue: cum omne ens possibile sit substãtia vel accidens si accidens potest esse in alio subiectiue: per se autem / si substantia. quare ⁊c. ¶ Cõfirmat. q̃ diuersis intelligentibus aliquod cõmune puta hoĩem nõ intellecto aliquo homine singulari / constat ꝙ actus isti diuersi ⁊ diuersorũ intellectuum non possunt terminari ad vnũ numero obiectum formatũ. non em̃ diuersi intellectus possunt hr̃e saltem naturaliter eundem actum intelligendi sed diuersos: per quos si formant aliqd̃ obiectum non possunt formare vnum obiectum numero sed diuersa. Hoc supposito quero quare vnus intellectꝰ potest intelligere magis obiectum a se ꝙ̃ ab alio intellectu formatum: et in ipso dicitur intelligere res extra singulares quarum hm̃oi obiectum formatum dicitur esse signũ. aut enim hoc est: quia ab eo hoc obiectum ⁊ non alterũ est formatum effectiue aut quia hoc obiectuȝ ⁊ non alterum est in eo subiectiue. Sed non potest poni primũ / videlicet ꝙ q̃ est ab ipso effectiue: quoniam hoc nihil facit ad hoc ꝙ possit intelligi magis ꝙ̃ alterũ ab ipso nõ effectum. nõ em̃ minus actus intelligendi vel volendi a deo ĩfusus creature ĩtellectuali p̃ot ab ipsa intelligi per actũ reflexũ ꝙ̃ actus ab ipsa elicitus effectiue. si etiam p impossibile intellectus creatus posset ꝓducere aliq̃d extra se non magis tale ens ꝓductũ posset esse eius ꝙ̃ alterꝰ intellectus obiectũ. Nec p̃ot poni ab eis secũdũ: tũ q̃ vt dicũt tale obiectũ formatũ nullũ hẽt esse alicubi subiectiuũ: nec p ꝯñs magis est ĩ intellectu formante ꝙ̃ in alio nõ formãte ipm̃: tũ q̃ esto ꝙ esset subiectiue ĩ intellectu ipm̃ formãte nõ magis posset ab ipso intelligi ꝙ̃ ab alio intellectu maxime separato. nihil em̃ preter actum seu mẽtis conceptuȝ ⁊ velle vel nolle est in aliquo intellectu creato subiectiue qd̃ nõ possit consimiliter intelligi ab alio ĩtellectu sepato sicut ab illo in q̃ existit subiectiue. Iȝ enim intellectus vnus non possit vti specie in alio existente modo quo ipse ea vtitur videlicet vt signo quo mediante tendit in obiectum per eam representatũ: nec etiam habitu vt eo mediante eliciat actum promptius sicut facit habituatus: vtrũq; tm̃ istoꝝ videlicet tam speciem ꝙ̃ habitũ ꝙ̃ oẽ aliud p̃ter actus p̃dictos existẽs in intellectu subiectiue potest habere sicut ⁊ ille in quo existit actualiter vt obiectuȝ. quare ⁊c. ¶ Preterea arguo sic ad idem. si obiectum actus intelligendi hominem in communi est aliq̃d per actum intelligendi ibi formatum habens esse tantummodo obiectiuũ / quero per quem intelligendi actũ formatur ens huiusmodi obiectiuũ. aut em̃ formatur per ipm̃met actũ

cuius est obiectum:aut p alium puta per actū intelligen
di aliquem hominem singularem.sed nō potest poni pri-
mum:q2 per nullū intelligendi actū formatur nec ꝯstituitur ī
aliq̄ esse ab eo distīctū suū obiectū.nec eñ creatura a deo
ab eterno intellecta ꝛ volita habuit aliqd eē ab ei⁹ actu
cuius fuit obiectū eternum distinctū. nec pōt etiam poni
secundum.qm̄ si per aliquem intelligendi actum formatur
aliqd tale obiectū intelligibile vt signū seu idolum repñ-
sentatiuum alicui⁹/nō nisi illud qd fuit obiectū p actum
hmōi intellectū:ergo per actum intelligendi sortem vel
quemcūqꝫ aliuꝫ hoīem singularem nō pōt formari aliqd
obiectum repñsentatiuum oīm hoīm.nō eñ aliq̄d p actuꝫ
intelligendi formatū pōt magis esse repñsentatiuum plu
riū obiectoꝝ q̄ ipse actus ei⁹ formatus:sed act⁹ ītelligē-
di sortē vł quēcūqꝫ aliū hoīeꝫ singularē tm̄ nō pōt eē oīm
hoīm.ergo ꝛc. ¶ Cōfirmatur.q2 null⁹ act⁹ ītelligēdi magis q̄
volēdi vel sentiēdi est productiu⁹ seu formatiuus alicui⁹
ab ipso distincti non existentis in eius subiecto.producitur
enim acctione immanente: quia nec ipse nec aliquid per
eum producitur extra eius subiectum ipsius principium
productiuum:sed ens huiusmodi obiectiuum non ponitur ī
eo esse/cum nullū ponatur habere esse alicubi subiectiuuꝫ.
ergo ꝛc. ¶ Secundum/vcꝫ q̄ esto q̄ poneretur tale obie-
ctum p̄dictum formatū non posset dici verbū/de quo hic
est sermo/ꝓbatur.quoniam hic nō loquimur nisi tm̄ de ver
bo mentis interiori/de quo dicit August.9.de trini.cap.
8.Sic veracē notitiam tanq̄ verbum apud nos habem⁹
ꝛ dicēdo īteri⁹ gignim⁹ nec a nobis nascendo discedit.sꝫ
secūdum opinanteꝫ p̄dictū obiectū illud qd ponit forma
tū per intelligēdi actū nō est interi⁹ in mēte intelligētis.
cū eñ vt dicit nullū alicubi eē habeat subiectiuū nō ma-
gis est in intellectu ipm formāte q̄ in alio.ergo ꝛc. ¶ Cō
firmatur:quia qd est in intellectu habēs esse subiectiuuꝫ
ꝛ cuꝫ hoc est rei intelligibilis repñsentatiuū signū/magis
videtur posse dici verbū mētis q̄ illud qd lꝫ sit rei signū:nul
lū tm̄ hēt ī mēte eē subiectiuū:sꝫ spēs ītelligibilis q̄ est ī-
telligibilis rei signū existit in aīa vt accidēs ī subiecto:
nec tm̄ dr̄ verbū:ergo min⁹ pōt dici verbū tale obiectū forma
tū nullū hn̄s esse ī aīa subiectiuū. ¶ Preterea verbū pōt
esse ꝛ frequēter ē ī aīa nō ītellectū.sufficit eñ q̄ sit intel-
lectū ei⁹ obiectū.sꝫ ens hmōi qd ponitur obiectiuū nō pōt
manere vt ponit opināns nisi actualiter intellectū:nec tm̄
ꝓpter ipm intellectū pōt dici ītelligi ei⁹ obiectū cui⁹ ipꝫ
vt ait opināns dicitur eē signū.Hoc ꝓbatur.qm̄ lꝫ ītellect⁹
intelligat ꝛ sensus sentiat obiectū p speciē repñsentanteꝫ
ipm qm̄ vtitur specie nō vt obiecto tendēdo in ipsā p actuꝫ
sꝫ vt medio tēdēdo in obiectū p eā:nō tm̄ qm̄ ipsā respicit
vt obiectum intelligēdo eā ex hoc dr̄ intelligere ei⁹ obie
ctū magis q̄ q2 ītelligit angelū dicatur ītelligere asinū.ꝓ
pter nullum eñ obiectū intellectū vel dilectū pōt dici in
telligi nec diligi aliqd alterū obiectū ab eo essentialiter et
totaliter distinctū.sed tale obiectū formatū qd intellect⁹
intelligit vt opinio ista ponit qm̄ ītelligit aliqd cōe puta
hoīem/est distīctū totaliter ab oī re singulari cui⁹ dr̄ esse si-
gnū etiā magis q̄ vnū singulariū ab alio distinguatur:ergo ꝓ
pter tale obiectū formatū intellectū nullū singulariū per
ipm significatū pōt denoīari existere intellectū magis ī-
mo minus/q̄ ꝓpter vnū singulare intellectū puta sorteꝫ
plato dicatur intellectus:cū magis hō cōis hn̄s esse tm̄ ob
iectiuū sit distinctus ab oñi homine singulari q̄ vn⁹ hō
singularis ab alio.q̄re ꝛc. ¶ Confirmatur.quia per hoc.q̄
aīa intelligit vel diligit nullum ens habet aliquod esse
obiectiuum nisi illud qd est talium actuum obiectuꝫ: qd
videlicet est intellectum actualiter ꝛ dilectuꝫ. sed res ha
bens esse extra animā subiectiuū potest esse taliū actuū
obiectum.non potest autem actu esse obiectum nisi intel
lectu actu intelligente:ergo non minus res extra aīam
existens actualiter intellecta pōt dici verbum q̄ tale ob
iectum formatum magis ab actu intelligendi distinctuꝫ
q̄ res habens esse subiectiuum distinguatur ab ipso.sed
hoc est falsum.non enim res aliqua intellecta ab omni
actu intelligendi distincta dicitur proprie esse verbum.er
go ꝛc. ¶ Ad illud quod opinans predictus primo argu-
it quando dicit q̄ intellectus potest intelligere homineꝫ
non intelligendo aliquem hominem singularem/appa-
ret ex declaratis in distinctione tertia quomodo hoc sit ī
telligendum. Si enim intelligatur vt qui sic arguit intel
ligit q̄ conceptus quo intelligitur homo nullo singulari
homine intellecto sit cōceptus alicui⁹ vnius obiecti dis-
tincti ab omni homine singulari:sic est falsuꝫ:quia nec ali
qd obiectū distinctū ab oñi homine singulari est magis
homo q̄ asinus:nec per consequens actus aliquis intel
ligendi aliquod tale obiectum distinctū ab omni homie
singulari potest dici conceptus hoīs magis q̄ asini vel
angeli si sit alterius obiecti ab eis.nō ergo est intelligen
dum nullo singulari homine intellecto posse intelligi ho
minem tanq̄ aliquod obiectū distinctū ab omni homine
singulari:modo quo est verum dicere intellectum posse
intelligere angelum vel lapidem nullo intellecto homi-
ne singulari:sed q2 potest haberi conceptus aliquis con-
fusus per quem lꝫ apprehendantur omnes homines sin-
gulares:nullus tamen distincte magis q̄ alius ꝑcipitur
sicut videns album ꝛ nigrum a remotis dicitur videre co
lorem ꝛ non albedinem nec nigredinem:non q̄ color qui
dicitur visus sit res alia a nigredie ꝛ ab albedine:sed q2
per actum ipsum quia confusum ꝛ imperfectum sic albe-
do ꝛ nigredo videntur indistincte ꝛ imperfecte q̄ per ta-
lem actum sensus non potest distinguere inter ipsa. sic si-
militer in proposito est dicendum:vt in precedētibus fuit
pluries declaratum. ¶ Et quando additur q̄ illud obie
ctum formatū est species ꝛ genus ꝛ oē aliud p̄dicabile:
Dico q̄ falsum est.nihil eñ distinctum ab oñi conceptu
ꝛ voce significante est species neqꝫ genus nec aliqd vle:
cū omne vle sit de pluribus predicabile ꝛ solus cōcept⁹
ꝛ vocalis terminus sit predicabilis vt dictum ꝛ ꝓbatuꝫ
est sepius in precedentibus. ¶ Ad illam auctoritatem
Augustini apparet q̄ male illa auctoritas ꝛ contra men
tem August.exponitur. non eñ August.intendit nec ex
auctoritate ista innuit q̄ verbum dicatur obiectum cogi
tatum: qd quidem non potest esse nisi in mēte actu cogi
tante:sed q̄ rem aliquaꝫ non possumus dicere hoc est ex
primere alteri nisi cogitatā/hoc est actu preintellectam.
ex hoc autem non sequitur q̄ obiectum cogitatuꝫ sit ver
bū.Et esto q̄ hoc intendat Augustinus: videlicet q̄ illd
obiectum cogitatum dicatur verbum quod precise est
in mente actu cogitante:ex hoc non sequeretur q̄ esset
verbum hoc de quo tu arguis/videlicet obiectum forma
tum singularium rerum signum.quoniam huiusmodi ob
iectum vt dicis/non est in mente subiectiue sed tantum
modo obiectiue.sed res extra animam existens non ali-
quod tale ens fictum est qd habet esse tantum in mente
obiectiuum ꝛ non nisi in mēte actualiter cogitante:ergo
magis hoc obiectum verum q̄ tale fictum deberet poni
verbum si hoc qd ille qui sic arguit accipit esset verum.
sed hoc est falsum.ergo ꝛc. ¶ Preterea falsum etiam est
aliud quod addit vltimo quando dicit q̄ propositiones
ꝛ conceptus sunt talia que non possunt esse nisi actuali-
ter cogitentur.quoniam nullus actus intelligendi rect⁹
simplex/vel complexus qualis dicitur propositio forma
ta in mente/exigit actum reflexum:sed nullus concept⁹
intellectus creati rectus intelligitur nisi p aliū actum
videlicet per reflexum: ergo potest esse in mente cōcept⁹
simplex rectus:ꝛ complex⁹ videlicet propositio ipa abs-
qꝫ hoc q̄ actualiter intelligantur. ¶ Confirmatur. quia

per nullū actū intelligendi simplicē vel cōplexum pōt
intelligi nisi eius obiectū. sed nullus actus intelligēdi
alicuius intellectus creati pōt esse obiectū suiꝑsi⁹ sed
alterius actus ab ipso realiter distincti.ergo licet nec ꝓ
positio nec aliq̄ alia simplex notitia possit esse in mēte
per quā eius obiectum nō intelligatur:pōt tamē esse abs-
qꝫ hoc q̄ ipsa ītelligatur.quare ꝛc. ¶ Preterea ꝓpositio
omnis in mente formata nullū esse habet subiectiuū.est
eñ in mēte sicut accidēs in subiecto.ꝯstat eñ ex duob⁹
actibus intelligēdi simplicib⁹:quorū vnus dicitur subie-
ctū ꝛ alius p̄dicatū/vt in p̄cedētib⁹ fuit sepius declara-
tū.ergo falsū est qd iste supponit hic/vcꝫ ꝓpositionem ꝛ
cōceptū aliquē habere esse in mēte tantūmō obiectiuuꝫ
non aliquod subiectiuū. ¶ Cōfirmatur.q2 oñe accñs rea
liter existens exigit subiectū in quo actualiter est exñs.
sed oīs ꝯceptus vt ab obiecto ꝯcepto distinctus siue sit
simplex siue cōplexus vt ꝓpositio ipa formata/est acci
dēs realiter ꝛ de gñe qualitatis.ergo tā ꝓpositio in mē
te formata q̄ etiā ꝓpositio ore ꝓlata habet esse aliqd
subiectiuum.quare ꝛc. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum vbi ad quesi-
tum aliter est dicendū:est sciendū q̄ verbū vt potest ha-
beri ex dictis Aug.in diuersis libris de trinitate multi-
pliciter potest sumi:ꝛ hoc loquēdo de verbo intus in mē
te formato:de quo solūmodo hic est sermo.qūocunqꝫ au
tē verbū ab Aug.acceptū semꝑ verbū est signū.licet eñ
nō oñe signū sit verbū: ecōuerso tm̄ oñe verbū est signū
existēs in anima.Existūt aūt in anima aliqua subiecti-
ue vt actus tam cognitiui q̄ iudicatiui q̄ appetitiui et
habitus ac spēs:alia obiectiue tantū/vt oīs res extra
animā ab ipsa anima intellecta.omne eñ obiectum co
gnitum dicitur esse obiectiue in cognoscēte mediāte actu
cuius est obiectū. Act⁹ aūt cognitiuus est multiplex/
videlicet sentiendi/ꝛ intelligendi/simplex/ꝛ ꝯplexus/
rectus/ꝛ reflexus.

Hoc p̄misso pono quatuor cōclusiōes

¶ Prima est.q̄ nihil est verbū qd habet esse in intelle-
ctu tātūmō obiectiuū. ¶ Hec ꝓbatur.qm̄ vt supius est ar
gutū/verbū de quo est hic sermo est interius realiter/vcꝫ
in mente intelligētis:sed qd habet esse in ipso tantū ob
iectiue nō subiectiue vt accidēs in subiecto/nō est in eo
realiter:sed tantū intentionaliter.nec eñ lapis intelle-
ctus est in intelligēte realius q̄ alius nō intellectus:q2
lapis intellectus solū dicitur esse in intelligēte denomina
tiue:denoīatiōe sumpta ab actu exñte in ipo ītelligente
actus aūt huiusmodi a lapide eius obiecto non minus
q̄ ab alio qui nō est eius obiectū/realiter est distīctus :nec
per ꝯñs propter ipsum lapis eius obiectū est in intelle-
ctu realius q̄ alius lapis qui nō est eius obiectuꝫ.ergo
ꝛc. ¶ Cōfirmatur.q2 oñe verbū est signū:sꝫ nullū ens ha-
bēs in intellectu esse tm̄ obiectiuū nō aliqd subiectiuuꝫ
est intētionale seu mētale signū sed poti⁹ significatū.er
go ꝛc. ¶ Minor apparet.qm̄ aut hmōi ens esse in ītelle
ctu obiectiuū habēs est extra aīam subiectiue:aut nul-
lū habet esse alicubi subiectiuū:sed tm̄ in aīa obiectiuū.
sed secūdū nō pōt poni:q2 tale ens vt ꝓbatū est impossi-
bile est.ergo relinquitur primū.sed res extra ītellecta nō
est signum intellectuale sed significatū cū sit obiectum
intellectū p ipsi⁹ intellectus ꝯceptū.ergo ꝛc. ¶ Preter
ea ad idē arguitur p Aug.qm̄ ipe Aug.a quo p̄ncipaliter
est habitū ī creaturis hoc vnū/nūq̄ vocat verbū obiectū
intellectū.nec eñ lapis vocatur verbū nec aliqd obiectū
aliud intellectū ab oī actu intellectus distinctū.qua ra
tiōe eñ vnū taliū diceretur verbū/eadē qdlibet alioꝝ.qua
re ꝛc. ¶ Cōfirmatur.q2 nō min⁹ verbū intellectuale q̄ vo
cale distinguitur a suo significato obiecto.sed sic distingui
tur verbū vocale a suo significato:ꝛ sic verbū vocale dr̄
de voce significatiua q̄ nō dicitur de aliqua alia re signifi
cata p ipsaꝫ.ergo ꝛc. ¶ Secūda ꝯclusio est.q̄ nihil etiā
vocatur verbū qd est in aīa subiectiue ꝛ est distinctū ab oī
actu cognitiuo iudicatiuo ꝛ intellectiuo. ¶ Hec appa-
ret.nec eñ aliqs actus appetitiuus vt amor vel odium
nec aliqs habitus appetitiu⁹ vel cognitiuus/nec act⁹
etiā sensitiuus nec spēs aliqua dicitur esse verbū.nec Au
gust.eñ in lib.de tri.in quo specialiter loquitur ꝛ dicit mul
ta de verbo:nec aliqs alioꝝ doctorū hoc vocabulo vten
tiū vocat verbū aliq̄d p̄dictoꝝ:nec qdcūqꝫ alterū in aīa
ponatur qd ab oñi actu intellectus taꝫ cognitiuo q̄ iudi
catiuo realiter distinguatur. ¶ Tertia ꝯclusio est. q̄ ver-
bū ab Aug.vocatur oīs actus intellectiuus tam simplex
q̄ cōplexus apprehēsiuus q̄ etiā iudicatiuus. ¶ Hec
apparet.vocat eñ August. verbū omnē intellectiuum
actū vłr.decimoq̄nto de tri.cap.xi.vbi sic dicit:Si ver-
ba nō sonāt ī corde tuo q̄d vtiqꝫ cogitas?quasi dicat ni
hil:q2 nullus pōt aliquid mētaliter cogitare nisi exñte
in eius mēte aliqua cogitatione.oīs aūt cogitatio ītel
lectualis siue incōplexa siue cōplexa dicitur esse verbum
alias posset aliqs aliq̄d cogitare verbo nō existēte ī ipo
quod non est verum/magis q̄ econuerso secundum Au
gustinū:vt vcꝫ aliquid cogitetur verbo nō existēte ī ipso
intellectu alibi. Secūdo Aug.vocat verbū nō vłr oēm
intellectiuū actū/sed p̄cise actū cōplexū p quē alicui as
sentitur vel dissentitur/vt apparet decimoq̄nto de trinit.
c.xvi.vbi sic dicit:Verbū vero nō est nisi qd de re que sci
tur gignitur.falsum est isto mō verbū nostrū:nō est cū falli
mur. cū aūt dubitamus nondū est verbū de re de qua du
bitam⁹.hic cōstat q̄ August.vocat verbū nō vłr omneꝫ
intelligendi actū sed tantū illū p quē alicui assentitur vel
dissentitur:q2 ꝛ act⁹ talis vcꝫ assētiēdi vł dissentiēdi seu iu
dicādi sequitur post actū intelligendi complexū:ꝛ ideo di
citur generari de re scita:hoc est preintellecta.non eñ
potest haberi actus assentiendi vł dissentiendi nec iudi
candi nisi presupposito actu intelligendi.nec enim po-
test aliqs iudicare ignotū nec ipsi assentire nec etiā dis-
sentire.hmōi auteꝫ actus assentiendi vel dissentiendi et
iudicandi/vt ostensum est alibi/est distinctus ab omni
actu intelligendi.ergo ꝛ ce. ¶ Consimili modo videtur
accipere verbum decimoq̄nto de trini.cap.xi.vbi sic di-
cit:Necesse est cum verbum loquimur.i.qd scimus loq̄
mur q̄ ex ipsa scientia quā memoria tenemus nascatur
verbū.ꝛ subdit. Formata q̄ppe cogitatio ab ea re quaꝫ
scimus verbuꝫ est quod in corde tenemus:quod nec gre
cum est nec latinuꝫ nec lingue alicuius alterius. Alibi
etiam accipit verbum pro notitia cum amore producta
vt nono de trinitate cap.octauo:vbi dicit q̄ verbū amo
re concipitur. ¶ Sic igitur ex predictis ꝛ alijs multis
in diuersis libris Augustini contentis/patet q̄ Augu-
stinus aliquando vocat verbum ꝛ sic potest vocari vni-
uersaliter omnis actus intellectus siue sit actus intelli
gendi simplex vel complexus/vt propositio in mente
formata: siue sit actus assentiendi vł dissentiendi vel iu
dicandi sequens actum intelligendi complexuꝫ. ¶ Sꝫ
est hic dubium an actus intelligendi dicatur verbum
precise vt ab intellectu creato productus:an vt absolu
te et quomodocunqꝫ in esse positus et acceptus. ¶ Ad
hoc dicendum est q̄ vnus ꝛ idem numero actus totali-
ter tam essentialiter q̄ accidentaliter inuariatus nul-
lo sibi addito nec amoto potest produci immediate et
totaliter a prima causa/secunda puta memoria creata
ad ipsum nullatenus coagente:ꝛ ab ipsa causa secunda
videlicet a memoria creata insimul ꝛ a prima.non enim
p hoc q̄ effect⁹ aliqs cause sc̄de possibilis ab ipa cā sc̄da

producitur aliquid positiuū est in ip̄o qđ nō possit esse in eo vt a prima causa tm̄ producto: cū prima causa possit per se agere ad om̄e positiuū producibile a secūda causa absq3 ipsa secunda causa ad ipsum agente / vt alias in secundo prolixius ostendetur: cum hoc tamen stat ꝙ licet effectus vt a prima causa tantum vel vt ab ipsa prima ꝛ a secunda insimul productus sit idem ꝛ totalit̄ inuariatus / potest vocari vno nomine vt a secūda causa ꝛ alio vt a prima causaliter est productus: sicut si a prima causa maxime si sine passo p̄supposito est product⁹ dicitur creatus non generatus: econuerso autem si a secunda causa actus intelligēdi est productus dicitur generatus: nec tamen generatus est accidētaliter nec substantialr̄ seu essentialit̄ alius ꝙ̄ creatus. ꝛ ita ad propositum: cum noīa sint ad placituz imposita: hoc qđ dico verbum potest dici vel de actu intelligendi intellectus creati a quocūq3 in esse positi vel de ipso vt tm̄ a memoria creata producto. ꝛ vt sic positus in esse actus intelligēdi vocatur ab Aug. ꝛ ab alijs doctorib⁹ cōiter v̄buz sicut enim in diuinis persona producta modo nature dicitur verbū: ita ꝛ in creaturis actus intelligendi nō q̄uocūq3 in esse posit⁹: s3 mō nature ꝓduct⁹ vocat̄ a doctoribus verbū. ¶ Ex p̄dictis apparet falsum esse dictū quorūdā ponētiū ꝙ actus intelligēdi a solo deo creatus nō est verbū: quia caret dictione passiua sine qua actus intellectiuus nō dicit̄ esse verbū. hoc em̄ falsum est intelligendo vt ipsi intelligūt per dictionem passiuam formā aliquā positiuam actui inexistentē: ꝛ ab eo realit̄ differētem. nec enim passiua nec actiua dictio est aliqua talis forma: ꝛ esto ꝙ esset posset vtiq3 actus intellectiuus simul cum ipsa fieri a prima causa sine creata memoria coagente. ergo actus intellectiuus a deo productus nō ideo nō dicitur verbum quia caret aliquo qđ habet qñ a memoria creata est dict⁹: sed solū q2 hoc nomē verbū nō est īpositū ad significandū talē actū vz intellectiuū nisi vt a mēoria creata modo nature ꝓductū. ꝛ ideo non dicit̄ de ip̄o vt a supnaturali agēte libere ꝓducto: sicut nec hoc vocabulū creatū dicit̄ de aliquo effectu ab aliqua causa secunda sed tantū a prima ꝓducto: licet vn⁹ ꝛ idē effectus secūde cause possit esse prime. eūdē em̄ calorē numero ꝓductum ab igne potuit ꝓducere deus: a quo product⁹ sine subiecto p̄supposito dicitur creatus non autem vt ab ipso igne causatus: cum tm̄ scđm se sit totaliter inuariatus. ꝛ ita in proposito de verbo cōsimiliter est dicendū. quare ꝛc. ¶ Quarta ꝛ vltima ꝯclusio est. ꝙ etiā amor factus dicit̄ spiratus ille solus qui est a voluntate creata productus: non autē ille qui est a deo creatus: nec tamen amor a deo vel a volūtate creata ꝓductus est essentialr̄ nec accidētaliter variatus. ¶ Hec apparet ex p̄cedentibus. qm̄ sicut doctores vocant verbum actū intelligendi: qđ etiā vocāt dictū: nō vt a quacunq3 causa sed tantum vt a memoria ꝓductum: a qua tamen producitur productione seu dictione actiua nec passiua mediāte ab ipso actu ꝛ a memoria differēte: ita ꝛ de amore consimiliter ꝑ oīa est dicendū. q̄re ꝛc. ¶ Sic ad questionē. ¶ Ad rationē in principio dicendū est ꝙ August. nō intendit dicere ꝙ omne verbū vocale significet verbum intellectuale loquentis: accipiendo ꝓprie significare prout est signi respectu signati: sed pro quāto verbū vocale ꝛ mentale sunt eiusdem signati duo signa ordinata: quorum primū est verbū intellectuale ꝛ secūdum vocale. ꝛ ideo q2 vocale exigit ꝛ supponit mentale seu intellectuale: licet non vt suuz significatum: sed vt p̄uium signum quo mediante vocale verbum imponitur ad significandum illud idē qđ per ipsum intellectuale verbum est significatum: propter hoc tantum dicitur eius signum.

Secundo quero de verbo increato: Utrū solus dei filius sit verbū increatuz. ¶ Et videt̄ ꝙ sic. quia in diuinis est vnicum verbū tantū. sed dei filius dicit̄ verbū. iuxta illud Joan. p̄mo. Verbū caro factū est. ergo nulla alia ꝑsona diuina dicit̄ esse verbū. ¶ Cōtra. q2 omnis intellectualis notitia dicit̄ esse verbū: sed omnis persona diuina non magis vna ꝙ̄ alia est sapiētia seu intellectualis notitia increata. ergo ꝛc. ¶ Respōsio. vbi sic ꝓcedam. Primo em̄ inquirā an solus dei fili⁹ sit suppositū genitū increatū. Secūdo dicā ad quesitū: vz an sit verbum.

Quantum ad primum est opinio cuiusdā dicentis ꝙ in diuinis nihil absolutū est genitū. Quod probat. qm̄ secundū beatū Augustinū primo de trinit. semp est realis distinctio inter generās ꝛ genitū. sed nihil absolutū in deo distinguit̄ realiter ab aliquo qđ sit ī ipso. ergo ꝛc. ¶ Ex hoc infert secūdo: ꝙ genitū suppositū diuinū est persona relatiua: hoc aūt nō pōt vt dicit ratione ꝓbari: sed habet sola fide teneri. ¶ Sed hic modus dicendi dupliciter deficit. Primo. quia nō magis ostēdit dei filium esse genitum ꝙ̄ spiritū sanctū. non em̄ magis filius dei est ꝑsona relatiua ꝙ̄ spiritus sanctus. ergo quia ꝑsona relatiua / nō sequit̄ ꝙ sit gn̄at⁹ magis ꝙ̄ spiritus sanctus: quem constat non esse genitum sed spiratū. ¶ Secundo. q2 videtur ista opinio ponere in diuinis diuersitatē aliquā in re extra inter absolutū ꝛ relatiuū in diuinis: cum tamē talis diuersitas sit omnino impossibilis vt sepe in precedētibus est probatū. ¶ Assumptuz apparet. quoniā illud absolutū qđ ponit esse ī genitū a relatiuo qđ dicit esse genitū innuit sicut ꝛ alibi expresse ponit esse distinctū in re extra. hoc aūt est īpossibile. ergo ꝛc. ¶ Nec valet ratio ꝑ quam arguit. quoniam quādo dicit ꝙ nihil in diuinis absolutum est genitū aut ꝑ absolutū intelligit vnū ens tantū ad nullum alterū a se distinctū realiter cōparatum: ꝛ sic cōcedo ꝙ nec in diuinis nec in creaturis generatur nec ꝓducitur aliquod absolutum: cum nihil possit ꝓducere realit̄ semet ipsum. aut ꝑ absolutum intelligit quodcūq3 vnicuz ens relatum seu cōparatū ad alterum ꝑ seipsum non aliquo mediante ab vtroq3 eoꝝ differēte. ꝛ sic est falsuz. hoc em̄ modo om̄e ꝓductū tā increatū ꝙ̄ creatū est absolutū: licet ad ꝓducens ipsum realit̄ sit relatū. non em̄ vt in precedētib⁹ est probatū: ꝓducit̄ ab eo mediante ꝓductiōe tāꝙ̄ aliquo a ꝓducente ꝛ a ꝓducto distincto: sed sicut ē ab ipso immediate productū: ita est ad ipsum immediate relatū: cū nec ꝓductū ad ꝓducēs eē relatū sit aliud ꝙ̄ ip̄m ab eo esse ꝓductū. ¶ Et qñ addit̄ ī minore ꝙ nihil absolutū distinguit̄ ab aliq̄ qđ sit in ip̄o: cōcedo accipiēdo absolutū p̄mo mō: vz ꝓ aliq̄ vno tm̄ a quo nullū alterū est ꝓductū: mō quo essētia dicit̄ absoluta: nō aūt accipiendo absolutū scđo mō: vz ꝓ ente ꝑ se vno ꝑ se relato ad alterū ꝓducēs ip̄m: mō quo oīs ꝑsona diuīa ꝓducta dr̄ ad ꝓducentem relata. ¶ Et iđ qñ infert scđo p̄dicta opinio ꝙ suppositū diuinū genitū est ꝑsona r̄latiua: si ꝑ ꝑsonā relatiuā ītelligas rē aliquā distinctā ab essentia absoluta q̄ nec dr̄ generās nec genita: sic ē falsū. si aūt ꝑ ꝑsonā relatiuā ītelligas rē ab eēntia absoluta īdistīctā ꝛ tm̄ a ꝓducēte realr̄ distinctā ꝛ ad eā relatā nō mediante aliq̄ ab vtroq3 distincto: sic ꝯcedo: s3 ex hoc nō sequit̄ qđ opinio ista p̄dicta ītēdit: vz ꝙ ꝑsona diuīa ꝓducta sit relatiua aliq̄ mediāte ab ip̄a ꝛ ab alia ꝓducēte distīcto. ¶ Et iđ quantū ad istū articulū alit̄ est dicēdū. Ad cui⁹ euidētiā est sciendū ꝙ genitū dupliciter potest sumi. Uno modo large ꝓ om̄i substātia ꝓducta ab alia. ꝛ alio modo stricte tantum pro substantia producta modo

nature siue primo modo siue secundo accipiatur genitū dupliciter pōt ītelligi substātiā creatā vel ꝑsonā increatam esse genitā. Uno modo ꝙ sit genita gn̄atione mediante ab vtraq3 substantia. vz tam a generante ꝙ̄ a genita differente. Alio modo: ꝙ sit genita absq3 tali generatione aliqua mediante.

Hoc p̄misso pono quatuor cōclusiōes

¶ Prima est. ꝙ accipiēdo genitū primo mō / filius dei est genitus. ¶ Hec apparet. quia omnis substantia producta ab alia dicitur genita isto modo. sed constat dei filium esse substantiam increatam productam a substātia increata: videlicet a patre vt tenemus ex fide. ergo ꝛc. ¶ Secunda est. ꝙ nō solus dei filius est genitus accipiendo genitū dicto modo. ¶ Hec apparet. qm̄ nō min⁹ spiritus sanctus ꝙ̄ filius est substātia increata ꝓducta a substātia increata. sed om̄e tale ꝓductū dicit̄ genituz isto modo. ergo ꝛc. ¶ Tertia est. ꝙ accipiendo genituz secūdo modo vz ꝓ substātia modo nature ꝓducta / sola filij ꝑsona est genita nec aliqua alia ī diuinis. ¶ Hec apparet. qm̄ licet idē sit p̄ncipiū generatiuū verbi ꝛ spiratiuū spiritus sancti: vz ipsa diuina essentia: tamen ipse dei filius solus procedit a patre modo nature: spirit⁹ autem sanctus ꝓcedit ab vtroq3 ꝑ modū volūtatis: vt ostēsum fuit supius in dist. nona. sed genitū hic vocat̄ qđ est ꝓductū ab alio isto modo vz ꝑ modū nature: nō aūt qđ est ꝓductū ꝑ modū volūtatis. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmat̄ per illud symboli. Filius a patre solo est nō factus nec creatus s3 genit⁹: spiritus aūt sanct⁹ a patre ꝛ a filio non factus nec creatus nec genitus sed ꝓcedēs. Quomō aūt sit intelligendū filiū ꝓduci ꝑ modū nature ꝛ spiritū sanctum ꝑ modū volūtatis / apparet ex dictis in p̄cedentibus vbi supra vz in disti. nona: ꝛ alibi sepe. ¶ Quarta ꝛ vltima conclusio est. ꝙ dei filius est a patre genit⁹ non mediante aliqua gn̄atione distincta ab ip̄o ꝛ a patre generāte: sicut ꝛ ꝯsilr̄ spiritus sanctus est spiratus a filio ꝛ a patre vz absq3 aliqua spiratione mediāte a ꝑsonis distincta. ¶ Hec apparet ex sepe dictis in p̄cedētib⁹. vt enim frequēter superius est argutū / si diuina productio ad intra esset in re extra distincta, a ꝑsona producente ꝛ a ꝑsona ꝓducta / essent in diuinis plura distincta ī re extra ꝙ̄ tria. hoc aūt est impossibile. ergo ꝛc. ¶ Assumptū apparet. quia cōstat ibi esse tres personas. ꝛ ita si earuz ꝓductiōes puta actiua ꝛ passiua generatio ꝛ spiratio sunt distincte ab eis oībus in re extra / erunt ibi sex distincta: vz tres ꝑsone ꝛ tres ꝓductiones: quaruz due sunt passiua gn̄atio ꝛ passiua spiratio ꝛ vna actiua vz generatio ipsa ꝛ essentia: quam similiter ponunt isti predicta concedentes esse distincta / distingui ab eis omnib⁹ in re extra. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmatur. quia non minus productum potest attingi a producente passiue sine productione mediante passiua ꝙ̄ producens attingat ipsum actiue sine aliqua mediante productione actiua ab ip̄o ꝛ a producto distincta. ¶ Hoc conceditur ab omnib⁹ ponentibus huiusmodi productiones distinctas a ꝓducētibus ꝛ productis tam in creaturis ꝙ̄ etiam in diuinis. oēs em̄ ponunt in producēte productionem actiuam sicut ꝛ in producto ab ipso productionem passiuaz. sed pater ꝛ filius spirant actiue spiritum sanctuz absq3 aliqua spiratione actiua distincta ab eis ꝛ ab ipso spirato sancto spiritu in re extra. ergo nec in spiritu sancto oportet ponere spirationem passiuam tanꝙ̄ aliquid ab eo in re extra distinctum: nec per consequens generationez passiuam in filio nec actiuam in patre. non enim est magis necessaria aliqua actiua productio nec passiua media ad producendum filium ꝙ̄ ad producendum spiritū sanctum. ¶ Minor vz ꝙ actiua spiratio nō sit aliquid distinctum a personis spirantibus ꝛ a persona spirata / cōceditur etiā ab illis qui generationē actiuā ꝛ passiuam ac spirationem passiuam ponūt esse distincta existere a personis. non enim ponunt nisi tres relationes originis cōstitutiuas trium ꝑsonarū: sed si ponerēt spirationem actiuam esse distinctā sicut gn̄ationē actiuā ꝛ passiuam ac spirationē passiuā: haberēt ponere res quatuor realr̄ differentes. ergo ꝛc. ¶ Sed forte dicetur ꝙ nō est simile de spiratione actiua ꝛ de alijs ꝓductionib⁹ diuinis: vz de gn̄atione actiua ꝛ passiua ac spiratione passiua: pro quanto q̄libet harū est cōstitutiua alicuius ꝑsone / vt generatio actiua patris / passiua filij / ꝛ spiratio passiua spiritus sancti. spiratio autē actiua non est alicuius ꝑsone cōstitutiua: nec ꝑ ꝯn̄s oportet ipsam ponere sic in patre ꝛ in filio spirantib⁹: sicut generatio actiua ponit̄ ī patre passiua in filio ꝛ spiratio passiua in spiritu scō. ¶ Sed sic dicentes dupl'r deficiunt. Primo q2 rationem nō soluunt. Secūdo quia dubiū accipiūt. ¶ Primū apparet quoniam esto ꝙ sane intelligēdo tres ꝓductiones p̄dicte sint triū ꝑsonaꝝ constitutiue: non aūt quarta que est spiratio actiua: ex hoc nō habet̄ ꝙ minus spiratio actiua distinguat̄ a suppositis spirantibus nō ꝯstitutis per ipsam ꝙ̄ ꝑsone distinguant̄ ab illis trib⁹ alijs ꝓductionibus ex quibus cōstituunt̄. nō enim qđ aduenit cuicunq3 cōstituto vel cōposito min⁹ distinguit̄ ab eo ꝙ̄ illud qđ est eius constitutiuū ipsiq3 intrinsecuz: immo magis cum illud eius vz nō cōstitutiuum sed iam ꝯstituto adueniēs sit ꝯstituto extrinsecū: constitutiuuz aūt eius sit ipsi intrinsecum. sed spiratio actiua aduenit suppositis spirantibus cōstitutis: generatio autē actiua ꝛ passiua ꝛ spiratio passiua ꝯstituunt personas. ergo si actiua generatio ꝛ passiua distīguunt̄ ab ipsis ꝑsonis in re extra: multo magis ipsa spiratio actiua: ꝛ ecōuerso si spiratio actiua est a suppositis spirātib⁹ indistincta totaliter in re extra / ꝛ actiua gn̄atio ꝛ passiua. ¶ Cōfirmat̄. q2 nō minus realiter pater ꝛ filius spirāt ꝙ̄ pater generet filius generetur ꝛ spiritus sanctus spiret̄. ergo non plus oportet ponere patrem generare nec filiū generari mediante generatione ab eis distīcta: nec spiritū sanctum spirari mediante spiratione passiua: ꝙ̄ patrem ꝛ filium spirare mediante spiratione actiua ab eis distincta. quare ꝛ ce. ¶ Secundum: videlicet ꝙ accipiant dubium / apparet quoniam quando dicūt patrem constitui generatione actiua / filium passiua / ꝛ spiritum sanctum spiratiōe passiua / nō autem aliquam personam constitui spiratione actiua: aut intelligūt tres personas constitui dictis tribus productionibus tanꝙ̄ aliquibus distinctis ab eis omnibus in re extra: aut non sic: sed vocāt patrē constitui generatione actiua ipsum generare: filiū cōstitui generatione passiua ipsum generari: ꝛ spiritum esse spiratione passiua cōstitutuz ipsum esse spiratum. Si ponāt primum / intelligunt ꝛ accipiunt falsum vt sepe in precedentibus est probatuz. nulla enim diuina persona est ex aliquibus diuersis inter se nec ab ipsa persona realiter cōstituta: cum sit simplicissima. Si autem ponant secūdum / apparet ꝙ accipiunt dubium: quando dicunt ꝙ persone spriantes non constituuntur per spirationem actiuam: cum vt dictum est eque realiter pater ꝛ filius spirent sicut pater generat filius generatur et spiritus sanctus spiratur. quare ꝛ cetera. ¶ Confirmatur quia per istam / pater constituitur generatione actiua non videtur aliud posse intelligi nisi ꝙ pater est generatio ipsa actiua. ergo si pater non constituitur spiratione actiua: et accipiatur vniformiter constitui vtrobiq3: maior diuersitas in re extra ponit̄ īter p̄rem ꝛ spirationē actiuā ꝙ̄ īter ip̄3 ꝛ gn̄ationē actiuā. s3 tal' diuersitas est impossibilis. ꝓbatū em̄ est supra ī dist. 12. ꝛ. 13. ꝙ

actiua spiratiõe a pre ⁊ a filio siue ab actiua gnatiõe ⁊ a passiua totaliter indistincta. g̃ ⁊c. ¶Hec de primo.

Quantum ad secundum vbi est respõdendũ ad questũ: aliqui dicunt q̃ filius dei solus in diuinis dicit verbũ: qz verbũ importat ꝓstitutũ ex aliquo absoluto ⁊ ex dictione passiua: sed filius dei est tale suppositũ ex dictione passiua ⁊ ex absoluta essentia cõstitutũ: nullũ aũt suppositũ diuinũ alterũ est sic cõstitutũ. ergo ⁊c. ¶Sed hic dicẽtes deficiũt: qz falsum innuũt ⁊ supponũt/vcz filiũ dei esse ex essentia ⁊ ex dictione passiua tanq̃ ex aliquib⁹ distinctis in re extra quãtũcũq; modi cũ cõstitutũ. hoc em̃ est impossibile: qz nec essentia est in re extra distincta a ꝑsona nec a ꝓprietate aliqua relatiua vt sepe in ꝓcedẽtibus est ostẽsum: nullũ etiã verbum creatũ est ex talib⁹ cõstitutũ: cum eius ꝓductio passiua seu dictio nõ sit aliq̃d distinctũ ab eo ⁊ a memoria ꝓducente/vt dictũ est in alia questiõe. ⁊ ita hoc q̃ ꝓdicti accipitur est falsum tam in diuinis q̃ etiam in creatis. quare ⁊c. ¶Alij dicũt aliter. vcz q̃ filius dei dicit verbũ qz est notitia seu sapientia actualis: verbũ autẽ importat talẽ notitiã taz creatã q̃ etiã increatã. quare ⁊c. ¶Sz nec hoc sufficit. qm̃ licet filius dei dicat sapiẽtia seu notitia actualis appropriate nõ tamẽ ꝓprie magis q̃ pater vel spiritus sanctus. oẽs em̃ ꝑsone sunt vna sapiẽtia sicut ⁊ vna essentia. g̃ si verbũ importat notitiam actualem tm̃: non magis ꝓprie dicit de filio dei q̃ de patre et de spiritu sancto. hoc aũt est falsum. ergo ⁊c. ¶Et ideo aliter est dicendũ. Ad cuius euidentiã est sciẽdũ: q̃ verbũ ꝓprie sumptũ dicit de quocũq; a memoria ꝑmo producto. Dico aũt primo ꝓpter habitũ a memoria creata mediãtib⁹ actib⁹ ⁊ ideo nõ primo ꝓductũ. qui q̃dem habit⁹ nõ dicit verbũ: sed tãtũ intellectiuus actus. nec aliud ab actu intellectiuo est verbum creatũ: qz nec aliũ ab ipso ꝓducit a memoria primo. om̃e igitur ꝓductũ siue increatum siue creatum q̃ inquantũ tale exigit suũ principium sui primo productiuum esse memoriam/dicitur esse verbum. ⁊ hinc est q̃ actus intelligẽdi intellectus creati non dicitur esse verbum vt absolute sumpt⁹ sed tantũ vt naturaliter ẽ productus. qm̃ vt naturaliter est productus exigit memoriã pro suo principio productiuo: cum a nullo alio q̃ a memoria concurrente possit taliter vcz naturaliter esse productus. supnaturaliter autem potest: quia licet per illud idem per q̃ deus agit ad intra agat ad extra: tamen effectus eius non sic requirit illud esse memoriam sicut dei filius generatus.

Hoc ꝑmisso pono quatuor cõclusiões

¶Prima est. q̃ secũda ꝑsona diuina que sola est genita requirit q̃ eius generatiuum principiũ q̃ est essentia sit memoria intellectiua: ita q̃ essentia diuina inquãtũ talis memoria est generatiua. ¶Hec apparet. quoniaz secũda ꝑsona est intellectuale suppositũ mõ nature productũ scõz doctrinã sanctorũ: sed om̃e tale ⁊ taliter productũ requirit memoriã ꝑ ꝑse suo ꝓncipio ꝓductiuo. g̃ ⁊c. ¶Confirmatur. qz sicut spiritus sanctus dicitur ꝓduci per modum voluntatis: qz exigit volũtatẽ vt suũ principium productiuum: ita ⁊ filius per modũ intellectus: qz vcz requirit intellectũ esse suũ principiũ ꝓductiuũ. non tamen sic intelligendo vt aliqui male intelligũt / q̃ intellectus seu memoria ⁊ voluntas sint aliqua duo distincta: quorum vnum sit ꝓncipium verbi ⁊ alterũ spiritus sancti. eadem ẽ omnino essentia ⁊ indistincta totaliter in re extra est principium generandi verbũ ⁊ spirãdi spiritũ sanctũ: sane hoc intelligẽdo vt ĩ ꝓcedẽtibus fuit expositũ. sed quia sic illa essentia vnica vt verbi generatiua est memoria intellectiua: hoc est talis res qualis p memoriã importat: q̃ si ꝓ ĩpossibile nõ esset talis qualez importat volũtas adhuc esset generatiua verbi: nõ autem si esset volũtas ⁊ nõ memoria: sed tunc esset spiratiua spiritus sancti: hoc modo est intelligendũ sicut ⁊ plures in precedẽtib⁹ est expositũ/memoriã esse principiũ verbi ⁊ voluntatẽ spiritus sancti. ¶Secũda cõclusio est. q̃ secunda ꝑsona diuina dicit ꝓprie verbum ⁊ filius. ¶Hec apparet ⁊ sequit ex ꝓdicta. qm̃ tam filius q̃ verbũ significat oẽ ẽ intellectuale suppositũ p memoriã productũ. om̃e em̃ intellectuale suppositũ ab alio eiusdem rationis secũ qualitercũq; ꝓductũ dicit ꝓprie ei⁹ filium. verbũ aũt sic ab eo hoc modo vcz p memoriaz modo ꝓexposito est ꝓductum. sed secũda persona diuina ẽ intellectuale suppositũ a patre essentialiter eodẽ secuz productum: cuius principium ꝓductiuum est memoria vt dictũ est in cõclusione alia. ergo ⁊c. ¶Tertia conclusio est. q̃ secũda ꝑsona eodẽ penitus dicit verbũ ⁊ filius nõ alio ⁊ alio in re extra. ¶Hec apparet. qm̃ nulla quã tũcunq; diuersa signa vocalia vel mẽtalia significantia aliq̃d vnũ simplicissimũ nullã pluralitatẽ includẽs possunt dicta de illo supponere pro diuersis: sed penit⁹ proeodẽ totaliter in re extra. sed secunda persona diuina sicut ⁊ quelibet alia est simplicissima non includẽs in se aliqua in re extra diuersa. ergo ista duo nomina verbuz ⁊ filius ipsam significantia non importãt aliqua distincta in ipsa existẽtia in re extra. quare ⁊c. ¶Cõfirmatur. qz esto q̃ secũda ꝑsona esset vt dicũt alij ꝓstituta ex generatione passiua ⁊ ex essentia tanq̃ ex duobus in re extra distinctis tam inter se q̃ etiã ab ipsa persona/adhuc verbum ⁊ filius idem in ipsa penitus importarẽt: vcz ꝑsonam ipsam ex talibus cõstitutã non aliquod tantum illoz ꝓstitutiuũ nec etiã ambo simul: sz tm̃ cõstitutũ. ergo ⁊c. ¶Preterea secũda ꝑsona dicit filiũ. qz est suppositũ intellectuale generatũ ab alio eiusdẽ rationis secum. verbũ est: qz est suppositũ dictũ: hoc est q̃ memoriã productũ. sed secũda ꝑsona nõ est dicta aliquo alio q̃ ꝓducta. ergo ⁊c. ¶Cõfirmat. qz sicut eadẽres omnino dicitur color ⁊ albedo. nec em̃ ista qualitas visibilis alio ẽ albedo ⁊ alio color: licet color dicat de pluribus q̃ albedo. ita ⁊ in ꝓposito cõsimiliter est dicendũ: vcz q̃ licet filius in plus habeat se q̃ verbum vel saltem dicatur de aliquo de quo nõ dicit verbum: illud tamen de quo dicitur vtrunq; istorum nõ alio ⁊ alio sed eodez dicitur filius atq; verbum. quare ⁊c. ¶Quarta ⁊ vltima cõclusio est q̃ verbum ⁊ filius tam vt ad eorum significata oẽia cõparantur q̃ etiã vt secundũ se accipiuntur/nõ idẽ sed diuersa esse dicunt. ¶Hec apparet. qm̃ ꝓstat q̃ filius ⁊ verbũ non sunt eadem vocabula formaliter sed diuersa. non sunt etiam nomina synonyma/nec etiã se habẽtia vt superius ⁊ inferius sicut se habẽt color ⁊ albedo/aial ⁊ homo. de aliquo enim dicit vnũ istorũ de quo nõ dicit alterũ ⁊ ecõuerso. nec em̃ omnis filius est verbum nec oẽ verbũ est filius. homo em̃ ab homine genit⁹ dicit eius filius: non tamẽ verbũ. ecõuerso autẽ actus intelligẽdi a memoria creata ꝓductus dicit verbũ eius nõ tm̃ filiũ excepta sola secũda ꝑsona diuina nõ est aliq̃d increatũ nec creatũ q̃ simul dicat filiũ ⁊ verbũ. nullũ em̃ aliorũ q̃ est filius est verbũ: nec q̃ est verbũ est filius. g̃ licet secũda ꝑsona diuina ꝑ ista significata sit vnica ⁊ indistincta totaliter ĩ re extra: nõ tm̃ ipa hmõi ei⁹ signa vt vbr ⁊ absolute sũpta: nec ẽt vt ad sua significata oĩa ꝓpata sunt cadẽ sed diuersa etiam disparata: cum sola secunda diuina ꝑsona excepta nullum alterum ens vnum creatum nec increatum sit vtriusq; istorum significatum. ¶Confirmatur. quia omnes illi vocales termini vel mentales sunt diuersi ⁊ etiam quodam modo disparati per quoz vnum aliquid importatur q̃ nõ per alterũ ⁊ ecõuerso,

¶Hec apparet. quoniam illi termini in ordine ad significata ipsorum dicuntur diuersi non tamen disparati sz subordinati: quorum vnus importat omnem rem quaz alius ⁊ non econuerso: sicut se habẽt color ⁊ albedo: vel aial ⁊ hõ: ⁊ oẽ superius ⁊ suũ inferius: oẽ em̃ obiectũ cõceptus inferioris vel vocis / ⁊ superioris: non econuerso. non enim omne q̃ est color dicitur albedo: sed econuerso omnis albedo dicitur vere color. illi autem vocales termini vel mentales dicuntur diuersi esse ⁊ etiam disparati nec subordinati: per quorum vnum aliquid significat q̃ non per alterum ⁊ econuerso: esto q̃ aliquod vnũ tantum sit eorum significatum. sed talia sunt ista: vcz filius ⁊ verbum: quoniam vt dictum est sola secũda persona diuina excepta nihil aliud dicitur verbum ⁊ filius: ⁊ ita p consequens habent diuersa significata ⁊ disparata: cum aliquid significetur per vnũ istorum q̃ non per alterum ⁊ econuerso. ergo ⁊c. ¶Sic ad questionem. ¶Ad rationem in principio apparet solutio ex predictis. non enim vt dictum est dicitur verbum aliqua notitia nisi illa que est a memoria producta: ⁊ per consequens realiter ab ipsa distincta: notitia autem siue sapientia diuina non est producens nec producta: cum sit ab omni persona totaliter indistincta. quare ⁊c.

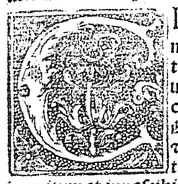

Circa distinctionẽ vigesimam octauam in qua magister determinat specialiter de duobus diuinis nobis priuatiuis / videlicet de ingenito et de innascibili: ¶Quero primo. vtrum ingenitum ⁊ innascibile dicantur de solo patre. ¶Et videtur q̃ sic. quoniam ingenitum et innascibile dicitur solum illud quod non est ab altero: sed omne diuinum suppositum ꝓter primum / videlicet paternum est ab alio productum. ergo ⁊c. ¶Contra. quia omne non genitum potest dici ingenitum / ⁊ non natum innascibile seu innatum: sed non solus pater sed etiam spiritus sanctus est tam non genitus q̃ non natus. ergo ⁊c. ¶Respõdeo. vbi sic procedam. ¶Primo enim premittam aliquid ad videndum significata istorum vocabulorum. ¶Secũdo dicam ad questũ.

Quantum ad primum est sciendum q̃ ista / videlicet ingenitus ⁊ innascibile dupliciter possunt sumi. Uno modo vt ingenitum importat precise genitum ⁊ innascibile natum: vt ingenitum sic sumptum idẽ sit q̃ non genitus ⁊ innascibile idem q̃ nõ nascibile seu non natum. nec ista videlicet natum et nascibile non nata ⁊ non nascibile differunt in diuinis esto q̃ in creaturis. licet enim possit reperiri aliquod ens creatum nascibile ⁊ generabile quod tamen non est genitum nec natum: sicut homo immediate creatus a deo: in diuinis tamen omne non natum est innascibile ⁊ non genitum ingenerabile. Alio modo possunt ista accipi vt ingenitum negat non tantum genitum ⁊ innascibile similiter non tantum natum sed vniuersaliter qualitercunq; productum: ⁊ vt sic accipiuntur plus negant q̃ vt primo mõ: sicut plura negat non animal q̃ non homo. sic enim productum est supertus ad genitum et ad natum / sicut animal ad hominem ⁊ ad asinum. omne enim natum vel genitum est productum: non tamen econuerso omne ꝓductum est genitum siue natum. ergo ⁊ omne non ꝓductum est non natum ⁊ non genitum: non tamen ecõuerso omne non natum vel nõ genitum est nõ productum. ¶Consequẽtia est euidẽs. quia ad negationem inferioris nõ sequitur superioris negatio: licet ad positionem sequatur positio. quare ⁊c. ¶Ex predictis apparet q̃d ista significẽt siue de quib⁹ dicãtur: videlicet innascibile ⁊ ingenitum: quod quidem erat in isto articulo declarãdum. quoniaz aut quaeritur de illo quod significãt negatiue / aut de illo pro quo possũt supponere positiue. Si ꝓmo modo / cum illud idem q̃ significat affirmatio positiue significet opposita sibi negatio vel priuatio negatiue seu priuatiue / vt visus ⁊ cecitas / homo ⁊ non homo: per cõsequẽs ingenitũ vt primo modo sumptũ vcz ꝓut negat solũ genitum / significat idem negatiue q̃ significat genitum positiue: ⁊ innascibile seu innatum vel nõ natum idem q̃ natum: sicut nõ homo idem q̃ homo. Ut autem accipiũtur secũdo modo videlicet prout negãt vniuersaliter esse productum nõ tãtũ gentũ nec tãtum natum: cõsimiliter est dicẽduz: vcz q̃ significãt idez negatiue q̃ importat productũ sumptũ vniuersaliẽ positiue. Si autem queratur de illo pro quo ista possũt supponere positiue: que etiam possũt dici eoruz significata secũdario: sic dicẽdũ est q̃ ingenitũ vt primo modo sumptũ importat oẽ ens positiuũ nõ genitum: sicut nõ homo / oẽ ens q̃ nõ est homo: ⁊ innascibile cõsimiliter sũptum / oẽ ens positiuum q̃ nõ potest esse natuz. vt autem ista vcz ingenitus ⁊ innascibile accipiũtur secũdo modo puta prout negãt oẽ productum ingenitum ⁊ innascibile / significãt tãtum illud q̃nõ est nec esse potest productum. ¶Ex q̃ cõcludo corollarie: q̃ ista videlicet ingenerabile ⁊ innascibile vt primo modo sumpta importãt diuersa / nõ autẽ vt secũdo modo accepta. ¶Ad apparet quoniam licet natum ⁊ genitum idem dicãt formaliter in diuinis: tãtum em̃ in diuinum suppositum natum dicitur genitum: nõ tamẽ vniuersaliter oẽ natum est genitus nec econuerso oẽ genitum est natum. oẽis em̃ substãtia creata naturaliter producta dicitur gnata nõ tamẽ nata nisi sola intellectualis substãtia. nõ enim proprie ignis dicitur nasci sed gnari. econuerso etiam notitia naturaliter producta dicitur nasci de memoria nõ tamẽ ꝓprie gnari: cum nõ sit substãtia: cui⁹ solius est gnatio ꝓprie sumpta. Augustinus tamẽ vocat innumeris locis notitiam mẽtis nostre prolem: quam dicit nasci ⁊ gnari de memoria. ⁊ ideo vide do istis vocabulis sicut ipse eis vtitur / potest dici q̃ oẽ natum est genitum: nõ tamẽ econuerso oẽ genitum est natum. ¶Primum apparet. qm̃ nulla creatura dicitur proprie nata nisi intellectualis substãtia ⁊ accidẽtalis notitia: sed quelibet istarũ dicitur gnata. ergo ⁊c. ¶Secũdum apparet. quoniam nulla alia creatura a duabus predictis dicitur proprie nata: sed multa alia dicũtur esse proprie gnata. ergo ⁊c. ¶Ex his apparet propositum / vcz q̃ vt ingenitũ ⁊ innascibile accipiũtur primo modo / diuersa significãt: qm̃ ingenitum significat oẽ q̃ nõ est genitũ: innascibile autẽ oẽ q̃ nõ est natũ: sed nõ est idem natũ ⁊ genitũ vt probatũ est. g̃ ⁊c. Et aũt innascibile ⁊ ingenitũ sumunt̃ scõ mõ vcz ꝓut negãt vbr ⁊ qualitercũq; ꝓductũ / appet q̃ vt sic idẽ dicũt totaliter: qz nec isto mõ est aliq̃d innascibile nec ingenitũ nisi solũ paternũ suppositũ vt dicet in sequenti articulo. quare ⁊c. ¶Hec de primo.

Quantum ad secundum vbi est respõdendũ / ad questũ apparet ex ꝓcedẽtib⁹ q̃d dicẽdũ. qm̃ si accipiant innascibile ⁊ ingenitũ ꝑmo mõ illoz duoz in ꝓcedẽti articulo positoz / cõstat q̃ pater dicit innascibile ⁊ ingenit⁹ / nõ tm̃ solus. si aũt accipiant ista scõ mõ / solus pater est innascibilis ⁊ ingenit⁹: nõ aliquod alterum suppositũ increatũ nec etiã ens creatũ. ¶Primũ apparet. quoniaz oẽ nõ genitũ nec natum nec generabile nec nascibile dicitur ingenitus ac ingenerabile isto modo: vt vcz ista negant tantum genitum atq; natũ. sed cõstat q̃ tã pater eternus q̃ spiritus sanctus est hmõi: qz

nec pater nec spiritus sanctus est gñatus nec gñabilis nec natus nec nascibilis: ergo tam pater ꝙ spiritus sanctus est innascibilis et ingenitus isto modo. quare ꝛc.

¶ Secundum / vcꝫ ꝙ vt secundo modo predicta accipiũtur solus pater dicatur innascibilis ꝛ ingenitus / est euidens. quoniam solum illud ꝛ nihil aliud dicitur innascibile ꝛ ingenitum isto modo qõ a nullo alio est productum sed est totaliter improductũ. sed ꝑstat ꝙ solũ paternum ꝛ increatum suppositus est simpliciter ꝛ vniuersaliter improductum: omne autem alterum suppositus increatum ꝛ quodcunꝙ etiã ens creatũ est realiter productum. ergo ꝛc.

¶ Sed contra hoc forsitan arguetur. quoniam tam trinitas personarum diuinarum ꝙ etiaꝫ essentia ipa diuina dicitur ingenita. sed persona patris nõ est trinitas nec idem totaliter cum essentia. ergo nõ solus pater dicitur ingenitus.

¶ Ad hoc dicendum est ꝙ trinitas dicitur ingenita ratione alterius persone videlicet patris tantum: vt ingenitum accipitur ꝓ mõ vcꝫ prout est idem qõ non productum / vel ratione duarum personarum vcꝫ patris ꝛ spiritus sancti: hoc ꝓut ingenitũ sumit scõo modo / vcꝫ vt est idez qõnõ genitũ. non enim trinitas personarum est aliud ꝙ pater filius ꝛ spiritus sanctus: nec per consequens ista / trinitas psonarum est ingenita / est magis vera trinitate supponẽte collectiue ꝓ omnibus suis significatis / vcꝫ ꝓ tribus personis: ꝙ ista / omnes tres persone sunt ingenite. constat aũt istã esse falsam: cũ aliqua persona nullomodo sit ingenita sicut filius. ſz vniuersalis affirmatiua nõ potest esse vera particulari negatiua sibi contradictoria existente vera. ergo ꝛc.

¶ Diuina etiam essentia licꝫ dicatur non generans nec genita: ꝛ per consequens ingenita: non tñ sic quin ipa sit vere res que est generans ꝛ res que est genita / quia pater ꝛ filius: cuꝫ sit ab oñi psona diuina indistincta totalitꝫ in re extra. Quomõ aũt cum hoc stet ꝙ ipsa nec est generans nec genita vide superius in distinctione. v.

¶ Sic ad questionem.

¶ Ad rationem in principio quãdo dicitur ꝙ ingenitum ꝛ innascibile dicitur tantum illud qõ non est ab altero / concedo accipiendo ista secundo modo: vcꝫ vt ingenitum ꝛ innascibile idem est qõ nõ producibile nec productum. ꝛ ita vt sic verum est vt supradictum est / ꝙ solus pater dicitur innascibilis ꝛ ingenitus / non autem vt ingenitũ ꝛ innascibile accipiuntur primo modo: vcꝫ ꝓ non genito ꝛ non nato. vt sic enim spiritus sanctus est innascibilis ꝛ ingenitus vt dictum est. ꝛ hoc probat non aliud ratio que adducitur in contrarium. quare ꝛc.

Quantum ad primum est sciendum ꝙ

omnia ista nomina supradicta: vcꝫ pater innascibile ꝛ genitum / possunt sumi dupliciter. Uno modo vt ista dicuntur de diuinis specialiter: ꝛ alio modo respectu oiꝫ significatorum suorum vniuersaliter: vcꝫ vt dicũtur taꝫ de diuinis ꝙ etiam de creatis. licet enim innascibile ꝛ genitum sumpta ꝓ non producto nõ dicãtur de creaturis sed tantum de vnico supposito increato: tamen vt innascibile ꝛ ingenitum est idem significans qõ non genitum neq; natum / quodlibet horuꝫ dicitur tam de duobus suppositis increatis ꝙ etiam de multis alijs creatis. nullum eñ ens a solo deo creatum est genitum neq; natum. ꝛ per consequens quodlibet talium potest dici ingenitum ꝛ innascibile: si non est ab alio eiusdem rationis producibile: vt omnes substantie separate. si autem sit producibile ab alio eiusdem ratiõis / vt homo immediate creatus a deo / potest dici ingenituꝫ ꝛ innatuꝫ: nõ tamen ingenerabile nec innascibile. Cõstat etiaꝫ ꝙ hoc nomen pater est cõmune prime persone diuine ꝛ multis creaturis: sicut ꝛ hoc nomen generans vel genitum. ꝓma autem duo nomina priuatiua / vcꝫ innascibile ꝛ ingenituꝫ siue specialiter vt de diuinis siue vniuersaliter vt de diuinis ꝛ de alijs dicta / habent duo significata: quoꝝ vnum est primum ꝛ determinatum: alterum autem eorum significatum potest dici secundarium ꝛ indeterminatum. Significatũ primum ꝛ determinatum per hoc nomen ingenitum est illud idem qõ est significatum ꝑ hoc nomen genitum: ꝛ hoc nomen innascibile significat illud idem qõ significat hoc nomen nascibile: ramẽ differenẽ: quia genitum ꝛ nascibile vel natum signficant talem rẽ positiue: ingenitũ aũt ꝛ innascibile negatiue. dicunt enim eiusdem rei remotionem cuius genitum ꝛ natum dicunt positionem. sed sicut rei remotio non potest intelligi sine re ipsa ĩtellecta: ita nec significari sine ea significata. Significatum autem secũdarium ꝛ indeterminatum talium nominum potest dici omne illud ens cui repugnat primum eorum significatum per ipsa negatiue importatum vcꝫ esse genitum atq; natũ. Qõ probatur. quoniam oñe illud potest dici nominis significatum ꝓ quo distincto a nomine potest supponere nomen ipsum.

¶ Hec apparet. quia nec nomẽ aliquod videtur in aliqua propositione posse supponere nisi vel ꝓ seipso / vt hoc nomen homo supponit quãdo dicitur ꝙ homo est vox: vel ꝓ suo significato ꝑ quo supponit nomen ꝑdictum cum dicitur ꝙ homo currit vel est animal. sed vtrunq; duorum nominum ꝑdictorum ꝛ quodcunq; nomen aliud negatiuum vel priuatiuũ potest supponere ꝓ quocunq; cui repugnat res per ipsum negata. ergo ꝛ oñe tale vniuersaliter potest dici eius significatum.

¶ Minor apparet. constat enim ꝙ omne illud cui ꝛepugnat generari ꝛ nasci dicitur ingenitum ꝛ innascibile seu innatũ: ꝛ ꝑ quocunq; tali ente põt supponere vtrunq; istorum: sicut non homo ꝓ quocunq; quod non est homo: ꝛ non creatum seu increatum dicitur. esse omne illud cui repugnat esse creatum / ꝛ sic de quolibet aliorum.

¶ Ex predictis sequitur corollarie. ꝙ vt ingenitum significat precise non genitum: ꝛ innascibile tantum non natum / vtrunq; istorum nominũ importat multa. significat enim tam duo suppositа increata ꝙ alia multa creata. omnia enim illa modo preexposito important quibus repugnat generari et nasci. sed talia sunt duo suppositа increata videlicet pater ꝛ spiritus sanctus ꝛ alia multa creata. vt autem ingenitũ ꝛ innascibile negant vniuersaliter oñe qualitercũq; ꝑductũ sic tãtum significãt vnicũ suppositũ increatũ. solũ eñ ꝓmum suppositũ diuinũ vcꝫ paternũ ẽ ꝛ nullũ alterũ: qõ

est impossibile eẽ ꝑductũ. ꝙ ꝛc.

¶ Sic igit apparet ex dictis quid significent predicta nomina negatiua: videlicet ingenitum ꝛ innascibile: ꝛ ista alia positiua vcꝫ pater et generans siue paternitas et generatio. impoꝛtant enim plura suppositа intellectualia eiusdem rationis: quoꝝ vnum est ab alio tali modo vcꝫ ꝓ modũ nature. non eñ pater vel generans in cõcreto importãt plura ꝙ paternitas et generatio in abstracto. nullum etiam horum in abstracto nec in cõcreto significat tãtũ vnũ sed plura distincta vel essentialr vt in creaturis: vl tñ realiẽ vt in diuinis: nõ vt absolute vel quõcũq; sumpta: sed vbsic / vcꝫ vt vnũ taliũ pluriũ realiẽ vel essentialiter distinctoriũ est a quo alterum.

¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum vbi est respõ

dendũ ad questiũ apparet ex precedẽtibus qd dicendũ.

¶ Ad maiorẽ tñ euidentiã pono quatuor cõclusiones.

¶ Prima est. ꝙ ingenitũ ꝛ innascibile vt vlr sumpta nõ significãt idẽ totaliter sed diuersa.

¶ Hec apparet. qm̃ ingenitũ vt vlr sumptũ significat nõ genitũ: ꝛ innascibile seu innatũ nõ natũ. sed genitũ ꝛ natũ nõ sunt idẽ totaliter sed diuersa. ergo ꝛc.

¶ Minor apparet. qm̃ licet oẽ natũ dicaꝫ genitũ / nõ tñ ecõuerso oñe genitũ dicit esse natũ: cũ natũ nõ dicaꝫ nisi de ꝑducto viuo vel saltẽ de ꝑducto ab ipo aliquo licet nõ de oñibus nõ quo notitia intellectiua nõ tamẽ dilectio licet sit ab eodẽ vitali ꝓncipio ꝓdiciꝫ esse nata. ignis aũt vel lapis vel aliud quodcunq; ꝑductũ nõ viuũ nec ab aliqua causa ſcõa viua ꝑductũ licet dicaꝫ gñatũ: nõ tamẽ dicit̃ ꝑprie esse natuꝫ. ergo ꝛc.

¶ Scõa ꝛclusio est. ꝙ ingenitũ ꝛ innascibile vt singulariter sumpta significãt idẽ totaliter in re extra.

¶ Hec apparet. qm̃ ista dicunẽ sumi singulariter vt cuilibet eoꝝ significãtũ est tantũ vnicũ / modo quo sumitur qñ significãt totalit̃ improductũ: cũ tale / vt dictũ ẽ / sit tm̃ vnicũ suppositũ increatũ. sed hmõi vnicũ suppositũ increatũ tantũ est vt tuſq; hoꝝ noũn vt sic acceptoꝝ significatũ. ergo idẽ habẽt significatũ tam primarũ qõ est ꝑductũ ꝙ vtrunq; negatũ / ꝙ etiã secũdartũ qõ est suppositũ vnicũ increatũ: cui repugnat primũ eoꝝ significatũ / vcꝫ esse ꝑductũ.

¶ Tertia ꝛclusio ẽ. ꝙ pater ꝛ generãs idẽ dicũt totaliter ꝛ cõsilr in diuinis / nõ autez in creaturis vt sumunẽ vlr. ꝓut aũt dicũt̃ de aliqb⁹ specialiter / idẽ importãt in re extra totalit̃ / tñ aliqualr differẽter.

¶ Hec apparet. Prio quãtũ ad primã partẽ: vcꝫ ꝙ ista noĩa idẽ totaliter ꝛ etiã cõsilr significent in diuinis. qm̃ pater significat a quo est alterũ ꝙ modũ nature originatũ. sed hoc idẽ ꝛ cõsilr significat generãs. nõ eñ importat gñationẽ tanꝙ aliqd distinctũ a supposito generãte ꝛ a genito in re extra.

¶ Secũda pars vcꝫ ꝙ nõ idẽ significent vlr in creatis / apparet: qm̃ plura importat generãs ꝙ pater. licet eñ ois pater fuerit generãs non tñ ecõuerso oñe generãs dicit̃ esse pater. non eñ ignis dicit̃ pater ignis nec aliqua causa equiuoca sui effect⁹ nec etiã vniuoca nõ viua vita intellectiua vel saltẽ sensitiua. ergo licet oĩa que significat pater / ꝛ generãs / nõ tamẽ ecõuerso. ergo ꝛc.

¶ Tertia ꝛ vltima pars / vcꝫ ꝙ respectu illoꝝ specialiter de qbus ambo ista dicunẽ vt respectu hoĩs qui dicitur generãs atq; pater / idem importent realiter tñ aliqualiter differenter / apparet: qm̃ vt ꝓbatũ est in ꝓcedentibus / nullũ horũ nominũ importat aliqd tm̃ vnũ sed insimul plura quoꝝ vnũ est a quo alterũ / in hoc tamẽ aliqualiter differẽter qꝛ pater significat hominẽ a quo est generatus alius absolute: ꝛ ideo vtroq; manẽte semꝑ vnus dicit̃ pater alterius. generãs aũt significat hoĩez vt ab ipo est alt⁹ ñ absolute ſz nomit̃ generatus. ꝛ ideo hõ nõ dicitur semꝑ generãs sicut dicitur semꝑ pater manente generato. quare ꝛc.

¶ Quarta ꝛ vltima cõclusio est. ꝙ predicta duo nomina / videlicet pater ꝛ generans / non significant idem qõ ingenitũ ꝛ innascibile significant primo sed bene idem qõ ista significant secũdo vt aliquo modo nõ autem vt alio modo sumpta: ꝛ hoc vt ista omnia dicũtur de diuinis. vt autem dicuntur de creaturis: nec significatum ꝓmarium nec secundarium habent totaliter idem.

¶ Hec apparet. primo quantũ ad primã partẽ / vcꝫ ꝙ significatũ ꝓmarũ horum nominũ nõ sit idem in diuinis nec etiã in creaturis. qm̃ ingenitũ ꝛ innascibile significant negatiue primo vt dictũ est supra genitum ꝛ natũ vel productum vt alio modo sumpta: sed nec pater nec generans hoc important: cuꝫ ꝓpse vt dictũ est significẽt suppositũ a quo tali modo alterũ est ꝑductũ: ꝛ ita in diffinitiõe cuiuslibet istoꝝ cadit ꝑductũ. ergo ꝛc.

¶ Secunda pars vcꝫ ꝙ etiam significent idem qõ illa significant secũdo vt vno modo nõ autem vt alio modo sumpta / apparet: quoniã vt innascibile ꝛ ingenitũ sunt idem qõ nullo mõ productum / non significant secũdo nisi vnicum tantum suppositum increatum. sed nec pater nec generãs significant aliud in diuinis nisi tantũmodo istud idẽ vnicuꝫ suppositum increatũ: ergo idem significãt cum eis / vcꝫ cum ingenito ꝛ innascibili vt sic sumptis. vt autem ingenitũ ꝛ innascibile dicunt tantũ nõ genitum ꝛ non natum / significant secundario duo suppositа increata: vcꝫ patrem ꝛ spiritũ sanctũ. sed nec pater nec generãs significat nisi alterum horũ tantũ. ergo non omnino idem significant vt sic sumpta.

¶ Tertia ꝛ vltima pars vcꝫ ꝙ vt dicuntur de creaturis omnino significent idẽ primo non autẽ secundo in eis / apparet. quoniam taꝫ pater ꝙ generans cõnotat genitum per ingenitum ꝛ natuꝫ per innascibile negatiue significatũ. sed non ꝓ omni ente creato pro quo potest supponere. hoc qõ dico ingenituꝫ vel innascibile potest supponere generans neq; pater / nec econuerso aliquod ens creatum qõ dicitur pater vl generans dicitur innascibile nec ingenitum vocando ingenitum tantum illud cui repugnat generari: sicut ꝛ innascibile dicitur qõ nõ potest nasci. nullus enim homo est innascibilis nec ingenerabilis licet pater. ergo ꝛc.

¶ Sic ad questionem.

¶ Ad rationem in principio apparet solutio ex predictis tam in secũdo ꝙ in primo articulo questionis.

Circa distinctionẽ vigesimamnonam in qua magister determinat de hoc nomine principium / ostendens ꝙ dicitur de psonis omnibus differenter: quia tam pater ꝙ filius dicitur principium ad intra: spiritus autez sanctus ad extra tantum / videlicet respectu omnium creatorum: quoꝝm omnes tres persone diuine dicuntur vnum principium.

¶ Quero primo. Utrum pater ꝛ filius sint vnum principiuꝫ spiritus sancti: ꝛ pater ꝛ filius ꝛ spiritus sanctus vnum principiuꝫ cuiuslibet entis creati.

¶ Et videtur ꝙ sic. quia que sũt vna forma seu entitas numero / que quidem est principium productiuum aliquorum / possunt et debent dici vnum principium illorum. sed omnes tres persone diuine sunt vnica deitas numero: que quidem deitas vnicũ est principium spirandi spiritum sanctum / ꝛ producendi omne aliud ens creatum. ergo pater ꝛ filius spirantes sunt vnum principium spiratuum / et omnes tres persone creãtes vnicũ numero ꝑncipiũ creatuũ.

¶ Cõtra. qꝛ ratio ꝑncipij est respectiua q̃ multiplicaẽ multiplicatj fundamẽtis. ſz psone diuine ꝛ relatiões supq̃a videl̃ fũdari nõ ꝑncipij sunt distincte realr in diuinis. ꝙ ꝛc.

¶Reſponſio.vbi ſic procedam.Primo em̄ excludam vnū dicendi modum.Secundo dicā aliter ad queſituꝫ.

Quantum ad primum eſt opinio cuiuſdā dicētis ꝙ pater ⁊ filius ſunt vnū ꝑncipiū ſpūs ſancti ⁊ oēs tres ꝑſone cuiuſlibet creature nō principiū tantū qd̄ nec tm̄ quo:ſed vnū principiū qd̄ eſt mediū inter iſta vcꝫ inter illud qd̄ dicit̄ ꝑncipiū quo/⁊ illud qd̄ dicit̄ tm̄ principiū qd̄.Ad cuius euidentiā ponit ꝙ in creaturis aliqd̄ dicit̄ principiū alicuiꝰ quo tantū/vt calor principiū calefactionis:aliqd̄ principiū qd̄ ⁊ nō q̄:ſicut ignis vel aliud om̄e corpus caloris ſubiectū dr̄ calefactionis ſeu caloris principiū ꝓductiuū:⁊ aliqd̄ tertio dicit̄ ꝑncipiū mediū inter duo ꝑdicta/qd̄ quidē partim habꝫ rationē ꝑncipij quo/⁊ partim rationē ꝑncipij qd̄/vt cōcretū caloris vcꝫ calidū:hoc em̄ qd̄ dico calidū reſpectu caloris habet rationē ꝑncipij qd̄.calidū em̄ calefacit calore.reſpectu aūt ignis q̄ calefacit vt calidus habꝫ rōneꝫ ꝑncipij quo.¶Tunc hoc ad ꝓpoſitū applicādo dicunt ꝙ pater ⁊ filiꝰ reſpectu ſpūs ſancti ⁊ oēs tres ꝑſone reſpectu cuiuſlibet creature ſunt vnū ꝑncipiū non tm̄ quo nec tm̄ qd̄/ſꝫ vnū ꝑncipiū qd̄ ē mediū īter illud qd̄ ē tm̄ ꝑncipiū qd̄/cuiuſmōi ꝑncipiū ē ſuppoſitū:⁊ illud qd̄ eſt tantū ꝑncipiū quo:quale ꝑncipiū ſpūs ſancti eſt vis ſpiratiua ⁊ cuiuſlibet entꝭ creati potētia creatiua.⁊ hmōi ꝑncipium inter predicta intermediū eſt cōcretum vis ſpiratiue ⁊ ꝯcretū potētie creatiue.cōſtat em̄ ꝙ vis ſpiratiua eſt in filio ⁊ in patre:⁊ potētia creatiua in oībus ſimul tribus vna nūero ⁊ totaliter indiſtincta.⁊ ideo licet ꝑncipiū ſpirās ⁊ creās qd̄ quidē eſt tm̄ qd̄ vcꝫ ipꝫ diuinū ſuppoſitū nō ſit vnū tm̄:tn̄ cōcretū tā vis ſpiratiue ꝙ̄ etiā creatiue ſignificās vim hmōi ſpiratiuā ⁊ creatiuā ꝑ modū habētis ipſaꝫ intrinſece quā quidē ſuppoſitū habꝫ extrinſece/quod q̄dē eſt hmōi ꝑncipiū intermediū/eſt nūero vnū:ſicut hoc ꝯcretū qd̄ eſt albū eēt nūero vnū ſi in pluribꝰ eſſet eadē albedo nūero.ꝗ cōſilr̄ ī ꝓpoſito hoc ꝯcretū qd̄ eſt ſpirās vel creās:cū ſit vniꝰ nūero potētie ſpiratiue ⁊ creatiue:erit ēt vnicū nūero/licet tale abſtractū ſit pluriū.q̄re ⁊c̄.¶Sed iſte modꝰ dicendi deficit.Prīo in diſtinctione quā ponit de triplici ꝑncipio in creatis.Secūdo in applicatione quam facit ⁊ dicit poſtea in diuinis.¶Primū appet.qm̄ falſum eſt hoc qd̄ ponit qn̄ dicit ꝙ ſubiectū forme eſt ꝑncipiuꝫ qd̄ forma aūt q̄ tm̄/⁊ ꝯcretū mediū inter iſta.¶Cōtra iſta tria oīa arguo.Et ꝑmo ꝯtra ꝑmū/vcꝫ ꝙ ſubiectū forme nō ſit efficiēs.qd̄ ſic ꝓbo.illō ſolū dicit̄ cauſa efficiēs alicuius effectus cuiꝰ virtute ſequit̄ ad eius ꝑſentiā talis effectus circa paſſuꝫ diſpoſitū ſibi ꝑn̄s.nō aūt illud pōt dici ꝑncipiū qd̄ efficiēs alicuiꝰ/quo poſito nō magis illud ſequit̄ ꝙ̄ ipō amoto.ſꝫ ſubiectū forme eſt hmōi.ꝗ ⁊c.

¶Minor appet ad ſenſuꝫ in oībus.nō em̄ minus diſgregat viſuꝫ albedo ſeparata a ſubiecto ꝙ̄ exn̄s in ipō.nec calor minꝰ calefaceret a ſubiecto ſeparatꝰ ꝙ̄ ipſi ꝯiūctꝰ niſi ſubiectū forte eēt talis forme ꝑncipiū equoce ꝓductiuū/vt ignis q̄ cāt in ſeipō calorē.nec tn̄ ignis ſine calore poſitꝰ videret̄ eſſe in aliqd̄ paſſuꝫ ſibi extrinſecū caloris ꝑncipiū inductiuū:ſed in ſeipō tm̄:de quo in ſequētibꝰ erit ſermo ſuo loco.ergo ſubiectū forme nō pōt dici agens in paſſum extrinſecū ſed tm̄mō forma ipſa/cū ad ipſaꝫ poſitā ſiue ī ſubiecto ſiue extra ſubiectū vniformiter ſequat̄ actio ⁊ forme introductio in paſſo diſpoſito exiſtente:nō aūt ad ſubiectū poſitū ſine forma ſalteꝫ ad quodcūꝗ ſubiectū.¶Cōfirmat̄.qꝛ om̄e qd̄ dicit̄ agens ſeu efficiens reſpectu alicuiꝰ effectus/ad cū totalit̄ vel ſaltē partialiter operat̄:ſed ſubiectū forme ſaltē illō qd̄ nō ꝯtinet virtualiter ſeu originalit̄ ipſaꝫ formam/ſicut ignis ꝯtinet calorē ſꝫ tm̄mō ſubiectiue ſeu potētialr̄:vt aqua calefacta cōtinet ipſum calorē:⁊ ſupficies albedinē:nō cooperat̄ aliqd̄ ſiue agit totalit̄ nec ꝑtialiter ad effectū ipſius forme.non em̄ ſubſtantia aque in qua eſt calor agit ad calefactionē:ſed ad infrigidationē:cū ſit nō caloris ſed frigoris inductiua:nec ſubſtātia in qua eſt albedo ad diſgregationē:nec corpus ī quo eſt aīa ad intellectionē nec ad ſenſationē ⁊ ſic de alijs oībus.ꝗ ⁊c.

¶Ex eodē medio ſcdō pōt argui ꝯtra ſcm̄ mēbrū diuiſiōis ꝑdicte qd̄ ponit formā eſſe tm̄ ꝑncipiū agēdi quo tm̄:⁊ nō agēs ſiue ꝓducēs qd̄.qm̄ om̄e illud a quo cauſalit̄ eſt effectus pōt dici ⁊ eſt veracit̄ cauſa eiꝰ:⁊ ꝑ ꝯn̄s efficiēs reſpectu ipſiꝰ.ſed calor exiſtēs in aqua nō ipā aq̄ eius ſubiectū eſt a quo calor alius inducit̄ ⁊ cauſatur ī ſubiecto calefactibili ſibi approximato:ſicut ⁊ diſgregatio eſt ab albedine nō ab eiꝰ ſubiecto.ergo ⁊c.¶Confirmat̄.qꝛ illō a quo effectꝰ aliq̄s eſt totalit̄ cauſalr̄ pōt dici ⁊ eſt veracit̄ cauſa effectiua ſeu efficiēs reſpectu ipſius:ſed a forma ſiue in ſubiecto exiſtēte ſiue ſepata ab eo eſt totalr̄ effectus cuiꝰ ipā dr̄ eſſe ꝑncipiuꝫ quo ꝓductiuū:vt calefactio a calore:diſgregatio ab albedine et ſic de alijs:ſuppoſita tn̄ ſemꝑ gn̄ali influentia ꝑme cauſe.ergo forma ipā poteſt dici non tm̄ ꝑncipiū quo agendi ſed etiā agēs ipm̄ nō aūt eiꝰ ſubiectū:cū nō plus ſubiectū forma aliqua informatū agat ad eiꝰ effectū ꝙ̄ ſi eſſet forma illi ꝯtraria īformatū:ſicut forma ſubſtātialis aque nō plus agit ad calorem ꝓducēdū quādo eſt ipſa informata:ꝙ̄ qn̄ eſt ſub forma ꝯtraria:nec ſubſtātia quecūꝗ qn̄ eſt ſub albedine plus agit ad diſgregādū viſuꝫ ꝙ̄ qn̄ eſt ſub nigredīe ei oppoſita.ergo ⁊c.¶Preterea ad hoc idē arguit̄.qꝛ nullū vnicū naturale agens videt̄ totalr̄ nec etiā ꝑtialiter agere ad ꝯtrarie ⁊ ꝯtradictorie oppoſita.ſed ſi ſubiectum cuiuſcūꝗ forme actiue eſſet agēs ad effectū poſſibilē ſue forme/hoc neceſſario ſequeret̄/vcꝫ ꝙ vnū ⁊ idē naturale agēs ageret partialit̄ tam ad cōtrarie ꝙ̄ etiā ad cōtradictorie oppoſita.ergo ⁊ cet.

¶Minor apparet.qm̄ cōſtat ꝙ aqua naturalr̄ agit ad ꝓductionē frigiditatis ⁊ ad corruptionē caliditatis.ꝗ ſi informata caliditate agit partialit̄ cū calore eā īformāte ad calefaciēdū aliqd̄ paſſum:ꝑ ꝯn̄s agit ad caloris introductionē in illo paſſo/⁊ ad corruptionē frigoris ꝑexiſtētis in eo:cū om̄e ꝓductiuū ꝑncipiū alicuius forme ſit etiā corruptiuū ſibi ꝯtrarie.ergo cū calor ⁊ frigus ſint ꝯtraria/calor ⁊ nō calor vel frigus ⁊ nō frigus cōtradictoria/ſequit̄ ꝓpoſitū:vcꝫ ꝙ aqua vna ⁊ eadem agit naturalr̄ ad ꝯtrarie ⁊ cōtradictorie oppoſita.ergo ⁊c.¶Cōfirmat̄.qꝛ nullū ſubiectū agit ad corruptioneꝫ ſui accidentis ꝓprij naturaliter:immo agit ad eius ꝓductionem ⁊ conſeruationem:ſicut ignis ad productionem ſue caliditatis/⁊ aqua ſue frigiditatis/vt apparet in aqua violēter calefacta que ſibi dimiſſa omni agēte creato alio circunſcripto infrigidatur calore inducto corrupto/⁊ frigore in ipſa nouiter introducto.huiuſmōi autem frigiditatis introductio ⁊ caliditatis corruptio non poteſt eſſe cauſaliter ab alio agente ſecundario ꝙ̄ ab aqua:cum iſta fiant omni alio circunſcripto:ſed ſi ſubiectum forma informatum coageret forme ad eius effectum/vt aqua calefacta ad calorem producēdum/hoc neceſſario ſequeretur:videlicet ꝙ ageret ad corruptionem ſui accn̄tis ꝓprij naturalis:quod enim eſt productiuum caliditatis eſt deſtructiuum frigiditatis.ergo ſubiectum nullo modo cauſaliter agit ad effectum forme in ipſo exiſtentis tantum vt in ſubiecto et non contente virtualiter in eo vt effectus continetur in ſuo principio productiuo.ſed qd̄ nullo modo agit ad aliquē effectū:nec pōt dici ꝑncipiū effectiuuꝫ quo/nec efficiens qd̄ ipſius:⁊ ecōuerſo illud quod agit totaliter ad effectum pōt dici efficiēs qd̄ ipſius.ergo cū forma exn̄s

in ſubiecto ſit vt ꝓbatum eſt tota cauſa effectus/nō minus exiſtēs ī eo pōt dici efficiēs ꝙ̄ ſeparata ab eo.ſi autem calor ignis eſſet ꝑ ſe ſine ſubiecto calefaceret paſſum ſibi ꝓximum ſicut modo: tunc auteꝫ nō poſſet dici calefaciens qd̄ ſubiectum:nec aliquid aliud a calore eſſet agens qd̄ ſeu calefaciens:ergo nec nunc calore ipſo exiſtente actualiter in ſubiecto:cū nō minꝰ agat ſeu calefaciat calor ſubiecto vnitus ꝙ̄ ab ipſo ſeparatus:nec magis ſubiectū ipſo informatū ꝙ̄ non informatū agat aliquid ad calorem.¶Tertio arguitur contra tertiuꝫ qd̄ ponit ꝑdicta opinio:quando dicit ꝙ concretū puta calidum eſt agens intermedium inter agens qd̄ ⁊ agēs quo:quale dicitur eſſe forma.qm̄ caliduꝫ in cōcreto nō ſignificat aliquid diſtinctum a calore ⁊ ab eius ſubiecto:ſed vel ſignificat calorem tm̄/vel ipſum ⁊ eius ſubiectū.ſed ſubiectū vt ꝓbatum eſt nec eſt agens qd̄ nec q̄ forma autem ipſa dicitur eſſe agens:ergo non poteſt dici calefaciens aliter ꝙ̄ ſit calor.¶Confirmatur.qꝛ calidum vt cōcretū non pōt dici agens ſeu calefaciens.qm̄ concretū dicit̄ vox ipſa que non eſt calefactiua ſed res ꝑ eam ſignificata.Qn̄ ergo dr̄ ꝙ concretū vcꝫ caliduꝫ eſt agēs intermediū/habet intelligi ꝑ concretū nō ipm̄ concretū:ſed eius ſignificatū:quero tunc qd̄ eſt illud ſignificatū ꝑ hoc nomen concretum qd̄ eſt caliduꝫ qd̄ vocas agens intermedium inter agens qd̄ ⁊ inter agens quo tm̄:vel em̄ hmōi ſignificatū eſt calor vel eius ſubiectum vel aliquod tertium ab vtroꝗ iſtorum diſtinctuꝫ ſed non primum:quia vt dicunt calor eſt principiū agēdi quo tm̄.nec ſecundum:tum quia vt dicunt ſubiectuꝫ eſt agens qd̄ tm̄:tum quia ſecundum veritatem ſubiectum nullo modo agit ad forme effectum vt ſuperiꝰ eſt probatum.nec poteſt poni tertium.quia nihil a ſubiecto forme ⁊ a forma ipſa diſtinctū eſt ſignificatum ꝑ cōcretum.nihil em̄ calidum ſignificat a calore ⁊ ab eius ſubiecto diſtinctum in re extra.ergo ⁊c.¶Et ſi contra ꝑdicta arguatur:qꝛ calidum ⁊ etiam caloris ſubiectuꝫ vt ignis vel aqua dicitur calefacere ꝑ calorem:Dico ꝙ illud a quo calor non eſt in paſſo calefacto ꝑſuppoſito effectiue/nullo modo calefaciens ꝓprie poteſt dici.ſed calor in paſſo aque calide proximo introductus nullo modo eſt effectiue a ſubſtātia aque lꝫ calore īformata:ſed tm̄ ab ipſo calore in aqua actualiter exn̄te:ꝗ aqua ipſa non eſt calefaciens proprie:ſed dr̄ tantum calefaciens denominatiue/denominatione ſumpta ab extrinſeco:vcꝫ ab ipſo calore exiſtente in ipſa.qui quidem calor ſolus eſt calorem alium in paſſo inducens:⁊ ꝑ ꝯn̄s ipſuꝫ calefaciens effectiue.ſicut enim res intellecta denominatur ⁊ dicitur eſſe in intellectu ꝓpter actuꝫ cuiꝰ ipſa eſt obiectum qui eſt in ipſo intelligente:ita ⁊ aqua denominat̄ calefaciens ⁊ calorem in paſſo ſibi approximato inducens ꝓpter calorem cuius eſt ſubiectum paſſum ipſum realiter calefacientem ⁊ calorē in eo cauſaliter inducentem.quare ⁊c.¶Quādo aūt dicit̄ ꝙ calidū calefacit calore:aut intelligit̄ ꝙ calidum in cōcreto ſumptum ſupponat pro calore:aut pro eiꝰ ſubiecto:aut ꝓ compoſito ex vtroꝗ.ſed non poteſt poni tertiū:qꝛ cōpoſitum ex accidente ⁊ ſubſtātia non eſt aliquid preter partes.nec ſecundum:quia ſubiectum vt dictuꝫ eſt non eſt agens ſed tm̄ denominatur agens quia eſt ſubiectuꝫ forme que dicit̄ eſſe agens.Vel ſi dicas ꝙ immo ſupponit pro ſubiecto eo modo quo ſubiectū ipſum dicit̄ eſſe agens:tunc ſenſus ſeu intellectus huius ꝓpoſitionis calidū hoc eſt aqua calefacit calore/eſt ꝙ aqua eſt ſubiectum caloris calefaciētis.ergo relinquit̄ primum vcꝫ ꝙ calidum ſupponit pro calore.⁊ ſic dicere ꝙ calidum calefacit calore/eſt ideꝫ dicere qd̄ calor calefacit calore ⁊ hoc eſt verum ⁊ proprie dictū:qꝛ omne agens eſt agēs ſeipſo non aliquo mediante a ſe quōcūꝗ diſtincto.ſicut em̄ nulla eſt diſtinctio in re extra inter ſubiectum quod eſt accidentis receptiuum ⁊ illud quo dicit̄ eſſe eius receptiuuꝫ:nec em̄ ignis eſt receptiuus caloris nec aqua frigoris aliquo mediāte a ſe differēte:⁊ ſic de alijs om̄ibus ſubiectis reſpectu ſuorū accidentium:ita ⁊ de principijs agentibus reſpectu ſuorum effectuum conſimilīter eſt dicendum.quare ⁊c.¶Sic igitur appet ꝑmum vcꝫ falſitas illius diſtinctionis quā ponit opinio ſupradicta de triplici principio in creatis.

Secundo arguitur contra ſecundum vcꝫ contra applicationem illam quā facit poſtea ad diuina.qm̄ aut ꝑ concretum vis ſpiratiue quod dicit eſſe vnum principiū ſpirans/⁊ ꝑ concretum potētie creatiue qd̄ ſimiliter ponit eſſe principium vnum creans/intelligit aliquid in deo diſtinctū ab iſta ſpiratiua ⁊ creatiua potentia in re extra:aut nō.ſi ſic/falſuꝫ accipit:qꝛ nihil eſt in deo vt ſuppono ex dictis in ꝑcedētibꝰ diſtinctum a diuina eſſentia in re extra.ipſa autem eſſentia non aliquid diſtinctū ab ea eſt potentia ſpiratiua gn̄atiua ⁊ omnium creatiua/vt etiam ex dictis in ꝑcedentībus hic ſuppono.ergo ⁊c.¶Si autem dicatur ꝙ ꝑ cōcretum hmōi non debet intelligi aliquid in deo diſtinctum ab ipſo ſeu ab eius vi ſpiratiua ⁊ potentia creatiua:ergo non aliter poteſt dici cōcretum illud eſſe vnuꝫ principium ꝙ̄ abſtractum:nec ꝑ ꝯn̄s magis ꝑ cōcretū ꝙ̄ per abſtractū importatur pricipiū qd̄ ſit intermediū inter ꝑncipiū tm̄ q̄ ⁊ inter pricipiū tm̄ qd̄.q̄re ⁊c.¶Cōfirmatur.qꝛ quando dicitur ꝙ pater ⁊ filius ſunt vnum principiū ſpūs ſancti:⁊ oēs tres ꝑſone vnuꝫ principiuꝫ creature: non qd̄ quale principiū eſt ꝑſona:nec tm̄ quo quale eſt vis ſpiratiua et potentia creatiua: ſed vnum principiū mediū inter iſta:aut ꝑ iſta tria principia quorum vnum vocatur pricipium tm̄ qd̄ ⁊ alterum tm̄ quo ⁊ tertium medium inter iſta/intelligunt̄ diuerſa vel idē penitus in re extra.ſed non poteſt poni primum.qꝛ hoc eſt impoſſibile.idem enim omnino ſunt ꝑſona ⁊ diuina eſſentia in re extra.nec aliquid eſt in aliqua ꝑſonarum qd̄ in re extra ab ipſa ꝑſona ⁊ ab eſſentia ſit diſtinctuꝫ:ergo relinquitur ſecūdum:nec ꝑ ꝯſequens tale principium intermedium eſt ponendū inter ꝑſonam que vocatur principium qd̄/⁊ inter eſſentiam ſeu vim ſpiratiuaꝫ ⁊ potentiam creatiuam que vocatur principiū quo tm̄.

¶Preterea non magis in diuinis ꝙ̄ in creaturis ꝑ pricipium ꝓductiuum qd̄/⁊ ꝑ principium quo importantur diuerſa aliqua in re extra:ſed in creaturis vt appet ex ꝑdictis iſta vcꝫ ꝑncipium qd̄ ſeu agens ⁊ principiū quo agendi idē important totaliter in re extra:cuꝫ nulla cauſa ſecūda ſit agens vel actiua ſeu ꝓductiua aliq̄ alio a ſeipſa vt dictū eſt ſupra:nec eſt in creaturis aliqd̄ principium intermedium inter principium qd̄ ⁊ quo.ergo ⁊c.¶Confirmatur.qꝛ quando dicit̄ ꝙ hoc concretū ſpirans vel creans eſt vnū numero propter identitateꝫ virtutis ſpiratiue ⁊ creatiue:ſicut album eſſet vnuꝫ numero dictum de pluribus eadem numero albedine īformatis:aut ly vnum ſpirans vel creans ſupponit pro ꝑſona: vel pro vi ſpiratiua ⁊ creatiua:vel ꝓ alio ab iſtis.ſed nō ꝓ ꝑſona nec ꝓ alio ab ipſa perſona ⁊ a vi ſpiratiua ſeu creatiua:qꝛ tunc ꝓpoſitio eſſet falſa.nec enim plures ꝑſone ſunt vna ꝑſona:nec eſt aliquod vnū diſtinctum in re extra ab eſſentia ⁊ ꝑſona.eſſentia autem eſt ipſa vis ſpiratiua ⁊ creatiua.ergo relinquitur ſecūdum vcꝫ ꝙ ly vnum ſpirās vel creans habeat ſupponere ad hoc ꝙ ꝓpoſitio iſta ſit vera pro vi ſpiratiua ⁊ creatiua:ſicut exiſtente vna albedine in ſorte ⁊ in platone iſta ꝓpoſitio ſortes ⁊ plato ſunt vnum albū/nō eſſet vera ma

gis ꝙ si alia esset albedo vnius ⁊ alia alteri⁹ ipso albo
eius p̄dicato supponente ꝓ platone ⁊ ꝓ sorte subiectis
albedinis. non enim sortes ⁊ plato sunt albedinis vnuꝫ
subiectū: sed plura. non est etiaꝫ vera ipso albo supponē
te ꝓ alio ab albedīe ⁊ ab eius subiecto: nec ꝓ tali albū
potest supponere: cum nec aliud significet ꝙ ipsam al-
bedinē ⁊ eius subiectum: sed tm̄modo esset vera ip̄o al-
bo ꝓ albedine supponente: nec em̄ huius ꝓpositionis
sortes ⁊ plato sunt vnum albū / sensus seu intellectus est
alius ꝙ iste / vna albedo est in platone ⁊ in sorte. nō eniꝫ
potest dici ꝙ sortes ⁊ plato sint vna albedo: sed ꝙ in eis
est vna albedo ꝓpter diuersitatem albedinis a sorte et
a platone. si em̄ illa numero vna albedo esset a platone
⁊ a sorte indistincta totaliter in re extra: tunc sortes et
plato dicerentur vnum album ⁊ vna albedo. ergo consi
militer in ꝓposito: cū vis spiratiua seu creatiua que est
ipsa diuina essentia sit a personis omnibus indistincta
totaliter in re extra: consimiliter ⁊ indifferenter ꝑsone
diuine possunt dici vnum spirans vel creans in concre-
to ⁊ vna vis spiratiua siue creatiua potentia in abstra-
cto. ergo non aliter vnum creans ⁊ vnum spirans dicit̄
vnum principium in concreto ꝙ vna spiratiua vel crea
tiua potentia in abstracto: nec ꝑ consequens diuine per
sone sunt vnum principium spirans vel creans aliter ꝙ
vna potētia spiratiua ⁊ creatiua. quare ⁊c. Hec de p̄mo.

Quantum ad secundum vbi est ad que
situm aliter respondendum / est sciendū ꝙ hoc nomē p̄n
cipium significat qd̄cūq̧ a quo est alterum. omne em̄ il-
lud a quo originaliter vel quomodocūq̧ aliter realiter
est alterū est aliq̄ ordine eo pri⁹. ⁊ iō d̄r p̄ncipiū respectu
ei⁹. oē cī pricipiū ē pri⁹ eo cui⁹ ē p̄ncipiū. sꝫ nō ecōuerso
oē prius aliquo dicatur principium eius. quoniam prin
cipiū vltra p̄oritatē importat quādā causalitatē vt cau
salitas se extēdit nō tm̄ ad cām ⁊ causatum: qualis cau
salitas est precise inter essentialiter distincta: sed etiam
ad qualitercūq̧ producens ⁊ realiter ab eo ꝓductum
qualis est inter ꝑsonas diuinas essentialiter īdistīctas.
non enim omne prius alio est eius originatiuuꝫ nec rea-
liter ꝓductiuum. omne igit̄ ⁊ solū illud hic vocatur prī
cipiuꝫ alterius qd̄ est originatiuuꝫ seu realiter ꝓducti-
uuꝫ: ⁊ per ꝯn̄s eo prius.

Hoc p̄misso pono quatuor cōclusiōes.
¶ Prima est: ꝙ negantes omnem prioritatis ordinem
in diuinis / nō vident̄ ꝯuenienter posse saluare patrē ⁊ fi
lium eē p̄ncipiū spiritus sancti: lꝫ possint saluare ꝙ oēs
tres ꝑsone sunt p̄ncipium creature. ¶ Hec appet p̄io
quantum ad p̄mam ꝑtem. qm̄ vt dictum est principium
hic importat aliquam p̄oritatem nō tm̄ causalitatē: ꝗ
omne p̄ncipiuꝫ alicuius est ip̄o aliquo modo prius. sed
secūdum negantes oēm prioritatis ordinem in diuinis
nulla personarum est aliquo ordine prior alia. ergo ⁊c̄.
¶ Confirmatur. quia cū patrem ⁊ filium esse prius ori-
gine spū sancto nō sit aliud ꝙ dicere spūm sanctuꝫ eē ori
ginalit̄ ab ip̄is vcꝫ a filio ⁊ a p̄re: ꝑ cōsequens negātes
īter ꝑsonas diuīas oēm ordinē p̄oritatis ⁊ posterioritatis
hn̄t vt videt̄ negare originē ꝑsonarū. sꝫ cōstat ꝙ nō
ponens vnā ꝑsonam esse originatiuā alterius non p̄ot
saluare aliquam ꝑsonam esse p̄ncipiū alterius. ergo ⁊c.
¶ Secūda pars vcꝫ ꝙ possunt saluare ꝙ omnes ꝑsone
sunt p̄ncipium creature / appet. qꝛ ponunt omnes perso
nas esse creaturam causantes / ⁊ ipsaꝫ non tm̄ originis
seu causalitatis sed etiam durationis ordine p̄cedētes.
sed constat ꝙ omnis causa potest dici ⁊ est vere p̄ncipiū
sui effectus. ergo ⁊c. ¶ Secunda cōclusio est. ꝙ ponen-
tes p̄mā causam nō agere immediate effectiue ad oēm
effectum cuiuscūq̧ secūde cause non possunt saluare de
um esse principium saltem immediatū oīm effectuū ꝓ-
ductorū. ¶ Hec appet. qm̄ vt dictū est lꝫ oē principium
alicui⁹ sit eo aliq̄ mō pri⁹ / nō tn̄ ecōuerso oē pri⁹ aliq̄ est
pricipiū eius: sed soluꝫ illud a quo est causaliter seu ali
quo modo originaliter alteruꝫ respectu cuius d̄r esse p̄n
cipium. sed si cause secunde possunt totaliter in effect⁹
eis debitos sine p̄ma causaliter ꝑ seipsas: ad earum ma-
xime naturaliū causaruꝫ ⁊ necessario agentium effect⁹
p̄ma causa minime saltem immediate causaliter opera
tur: quantūcūq̧ possit ne eueniant impedire. ergo ⁊c.
¶ Confirmatur. qm̄ hoc supposito vcꝫ ꝙ deus nō agat
effectiue ad aliquem effectuꝫ cause secūde / nō magis di
ci poterit p̄ncipium talium effectuum ꝙ vnū entiū crea
torum p̄cedens duratione alterum cuius tn̄ non ē cau
sa dicatur eius principium. quare ⁊c. ¶ Tertia conclu
sio est. ꝙ pater ⁊ filius sunt principium spiritus sancti
⁊ oēs tres ꝑsone cuiuslibet creature. ¶ Hec apparet.
qm̄ omne qd̄ est originatiuū alicuius: ⁊ ꝑ ꝯsequens eo
prius / dicitur vere ⁊ est principium eius. nec em̄ vt in ꝓ
posito accipitur aliud est dicere vnum esse principium
alterius ꝙ ipsum esse originatiuum seu ꝓductiuū ipsi⁹.
sed constat ꝙ spūs sanctus est originaliter a filio ⁊ a pa-
tre ⁊ omnes creature ab omnib⁹ tribus ꝑsonis. sunt em̄
secundū Augustinum indiuisa omnia ad extra opa tri-
nitatis. nullus autem effectus potest esse ab aliq̄ causa
secunda sine p̄ma principaliter coagente vt patebit in
secūdo. ergo ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima cōclusio est. ꝙ pa-
ter ⁊ filius sunt vnum principium spirit⁹ sancti ⁊ tres
omnes ꝑsone cuiuslibet creature. ¶ Hec appet p̄mo au
ctoritate August. dicētis. v. de trini. ca. xv. ī fine. ꝙ p̄r ⁊
fili⁹ nō sunt duo p̄ncipia spūs sancti sꝫ vnū: sicut p̄r fili⁹
⁊ spūs sanctus sunt vnum p̄ncipium creature non tria
principia sicut vnus creator ⁊ vnus dominus. ¶ Secū
do arguitur ꝑ rōnem. qm̄ que sunt vna numero virt⁹ ꝓ-
ductiua aliquoruꝫ vere sunt ⁊ dici possunt vnū p̄ncipiū
non plura ipsorum: sed pater ⁊ filius sunt vna virt⁹ nu-
mero spiratiua / ⁊ tres ꝑsone vna potentia numero crea
tiua creaturarum omniū ꝓductiua: ergo tam pater ⁊ fi
lius sunt spūs sancti vnum p̄ncipium ꝙ tres omnes ꝑ-
sone diuine cuiuslibet creature. ¶ Cōfirmatur. quia vt
dictum est esse p̄ncipium alicuius non est aliud ꝙ eē ori
ginatiuum seu ꝓductiuum ipsius. ergo nec eē vnū prin
cipium aliquorum est aliud ꝙ esse vnū originatiuū seu
ꝓductiuum ipsorum: sed vbi est vna virtus numero ꝓ-
ductiua ibi est vnum numero p̄ncipium ꝓductiuū: sicut
vna albedo numero siue in vno solo siue in pluribus exi
stat subiectis non est nisi vnicum tm̄ p̄ncipiuꝫ disgrega
tiuum: nec vnus calor nisi vnicum tantum p̄ncipium ca
lefactiuum. ⁊ sic de quolibet aliorum. ergo ⁊c.

Sed tunc est dubium pro quo suppo-
nit vnum pricipium: cuꝫ dicit̄ ꝙ plures ꝑsone sunt vnū
principium: videlicet pater ⁊ filius vnum principium
spiritus sancti / ⁊ tres ꝑsone vnum principium creatu-
re. non enim potest supponere ꝓ persona: quia tunc pro
positio esset falsa. non enim plures persone sunt vna ꝑ-
sona. nec ꝓ essentia vt videtur: quia essentia non spirat
nec spiratur: nec ꝑ consequens potest dici principium ꝑ
sone spirate: cum id dicatur ꝓducti cuiuscunq̧ pricipiū
quod est ꝓducens ip̄m. spirans autem seu ꝓducens spi
ritum sanctum non est essentia sed ꝑsona non vnica sed
due videlicet pater ⁊ filius. ergo magis pater et filius
possunt dici duo principia spiritus sancti ꝙ vnum tan-
tum: ⁊ similiter tres ꝑsone tria pricipia creature ꝙ vnū
tantum. ¶ Ad hoc dicendum est: ꝙ sicut albedine vna
numero existente in sorte ⁊ in platone sortes ⁊ plato di

cerentur vnum albuꝫ: ipso albo propositionis subiecto
supponente non pro sorte ⁊ platone nec pro aliquo alio
ab albedine: sed tm̄ pro ip̄a albedine que supponit̄ vna
numero esse. Ita consimiliter in proposito est dicenduꝫ
vcꝫ ꝙ vnum principium p̄dicatum de pluribus ꝑsonis
non supponit ꝓ ꝑsonis nec tm̄ pro vna aliqua ꝑsonarū
nec pro aliquo distincto ab essentia ⁊ a ꝑsona: sed tātuꝫ
pro ipsa essentia a ꝑsonis omnibus indistincta. intelle-
ctus em̄ huius ꝓpositionis pater ⁊ filius sunt vnū prin
cipium spirit⁹ sancti / vel tres ꝑsone sunt vnū principiū
creature / est ꝙ pater ⁊ filius sunt vnus deus a quo ē spi
ritus sanctus ⁊ omnes ꝑsone sunt similiter vnus deus
a quo est quelibet creatura. cum autem ꝑsone dicuntur
vnus deus / hoc p̄dicatum qd̄ est deus nō supponit ꝓ ꝑ-
sona: sed ꝓ essentia diuina. non enim ꝑsone sunt vna ꝑ-
sona sed vna essentia. ¶ Et quando dicitur ꝙ diuina es-
sentia non est spirans spiritum sanctum sed ꝑsona: nec
ꝑ consequens essentia potest dici spiritus sancti princi
piuꝫ sed ꝑsona: Respōdeo: ꝙ licet essentia nō sit spirās
nec spirata / est tn̄ res spirans ⁊ res spirata cuꝫ sit a per
sonis indistincta totaliter in re extra. ⁊ ideo essentia nō
dicitur principium spirandi spūm sanctum vt distinctū
ab ipso: modo quo spirans ꝑsona dicit̄ principiuꝫ ipsi⁹
sed dicitur principium tam a spirante ꝑsona vtraq̧ ꝙ a
ꝑsona tertia spirata indistinctum totaliter in re ex̄ / quo
non obstante vcꝫ ꝙ sit idem cū spirato d̄r eius pricipiū
quia est idem cum spirante a qua est originaliter ip̄a ꝑ-
sona spirata. Cū hoc etiā concedo ꝙ vtraq̧ ꝑsona spi-
rans potest dici principium spirate ꝑsone. sed non sequi
tur: ꝑsona spirans est principium persone spirate: sed ꝑ
sona spirans non est vna tantum: ergo nec est tm̄ vnum
pricipium. sicut non sequit̄: persona spirans est deus: sꝫ
persona spirans non est vna tantum / sed due sunt perso-
ne spirantes: ergo ipse ꝑsone spirantes non sunt vnus
deus tantum sed duo. ¶ Et si queras: ex quo essentia est
ab omni persona totaliter indistincta quomodo ista ꝓ-
positio persone sunt vnum principiuꝫ est magis vera p̄n
cipio supponente pro essentia ꝙ pro persona: cum nec
magis videatur posse supponere pro essentia ꝙ pro ꝑso
na ex quo persona ⁊ essentia dicunt idem totaliter in re
extra: ¶ Respōdeo: ꝙ sicut quando dicitur ꝙ persona
producitur ⁊ producit non autem essentia / non est intel
ligendum ꝑ essentiam rem aliquam a ꝑsonis omnibus
in re extra distinctam: qꝛ tunc sequeretur ꝙ esset quater
nitas in diuinis vt superius in dist. scd̄a ꝓlixius est ostē
sum: sed tantum est intelligendum ꝙ illi rei que impor-
tatur ꝑ personaꝫ ⁊ per essentiam nō cōuenit producere
nec ꝓduci vt importatur ꝑ essentiaꝫ: sed vt importatur
ꝑ personam: quia ⁊ nomen ꝑsone puta pater significat
vnam rem tm̄ vcꝫ generantem a re genita realiter diffe
rentem. essentia autem non importat vnam rem tātum
sed vnam ⁊ plures. significat enim vnam rem a plurib⁹
inter se distinctis realiter ⁊ a qualibet earum totaliter
indistinctam: vt sepe in p̄cedentibus est ostensum. ita et
in ꝓposito consimiliter est dicēdum. ¶ Sic ad questio-
nem. ¶ Ad rationem in principio apparet solutio ex p̄
dictis. non enim vt dictum est principium importat ali
quid absolutū nec respectiuum a personis distinctuꝫ et
in eis fundatum: cum tm̄ dicat essentiam ab omnibus
ꝑsonis totaliter indistinctam: nec ꝑ ꝯn̄s in eis fundatā
nec multiplicatam: cum idem non dicatur fundari pro-
prie in seipso. quare ⁊c.

SEcundo quæro: vtrum princi-
pium dicatur vniuoce de principio sumpto ꝑ
sonaliter ⁊ de principio sumpto essentialiter
in diuinis. ¶ Et videtur ꝙ sic. quia illud ideꝫ
quod est p̄ncipium notionaliter ⁊ essentialiter in diui-
nis. sed qd̄ vnuꝫ ⁊ idem existens dicit̄ de pluribus ideꝫ
significātib⁹ videtur vniuoce dici de eis. ergo ⁊c. ¶ Cō
tra. quia principium essentialiter dicitur de deo ⁊ de om
nibus ꝑsonis in ordine ad extra vcꝫ ad creata. principi
um aūt notionaliter dicitur de aliquibus ꝑsonis tm̄ in
ordine ad intra: vcꝫ de omni ⁊ de sola ꝑsona ꝓducente ī
ordine ad ꝓductam ab ip̄a. sed nihil de ꝑsonis vt com-
paratis ad intra ⁊ ad extra dictum videt̄ esse vniuocū. ꝗ
⁊c. ¶ Responsio. vbi sic ꝓcedā. Primo em̄ ostendā qd̄
est essentiale ⁊ notionale siue dictum essentialiter ⁊ no-
tionaliter in diuinis. Secundo dicam ad quesitum. vcꝫ
an principium vl'r sumptum dicatur vniuoce an equo-
ce de istis.

Quantum ad primum: constat ꝙ illud
vocatur essentiale a doctoribus in diuinis qd̄ est cōmu-
ne omnibus ꝑsonis, illud aūt notionale qd̄ nō conuenit
omnibus: sed tm̄ aliquibus vel vni earuꝫ tm̄. nō sic ītel-
ligendo ꝙ illud commune omnibus vel tm̄ aliquib⁹ sit
aliquid in re extra distinctum a ꝑsonis quibus dicit̄ cō-
uenire. nec em̄ deitas vel voluntas cōmunis omnib⁹ est
aliquid distinctum ab omnib⁹: nec generatio actiua vl'
paternitas cōueniens soli patri aliq̄d ab ipso ī re extra
distinctū vt sepe in p̄cedentibus est ostensum. cū hoc tn̄
stat ꝙ sola vna ꝑsona est pater ⁊ generans ⁊ omnes de⁹
⁊ ideo pater ⁊ generatio dicuntur nomina notionalia
seu ꝑsonalia: deitas auteꝫ ⁊ volūtas essentialia. ¶ Ex
hoc apparet quid ad istū articulū sit dicēdū. qm̄ illd̄ p̄n
cipiuꝫ dicitur essentiale seu essentialiter ī diuinis qd̄ di
citur indifferenter ⁊ vniuersaliter de omnibus personis
illud autem dicit̄ notionale seu notionaliter qd̄ dicitur
de aliquibus tm̄ puta de duabus vel tm̄ de vna. sed p̄n-
cipium cuiuslibet creature dicitur vl'r de omnibus ꝑso-
nis. principium autem ꝑsone ꝓducte dicitur tantum de
aliquibus vcꝫ vel de vna tantum vt p̄ncipium filij qd̄
dicitur de solo patre: vel de duabus vt p̄ncipiuꝫ spirit⁹
sancti qd̄ quidem dicitur de filio ⁊ de patre. ergo princi-
cipium creature ad extra dicitur essentiale: notionale
autem seu ꝑsonale ad intra vcꝫ principium spiritus san
cti. ¶ Sed contra hoc forsitan arguetur. quoniam vna
⁊ eadem essentia est p̄ncipiuꝫ ꝑsone generatiuū ⁊ spira
tiuū ⁊ cuiuslibet creatiuum: ergo non magis principiū
spiritus sancti vel filij est notionale ꝙ p̄ncipium creatu-
re. ¶ Respōdeo: ⁊ concedo antecedens / sed nego conse-
quentiam. qm̄ licet eadem essentia sit p̄ncipium ꝑsone
gn̄ate ⁊ spirate ⁊ cuiuslibet creature: non tamē cōsimi
liter sumpta: qꝛ vt essentia est p̄ma ꝑsona est gn̄atiua: vt
prima ⁊ secūda spiratiua siue p̄ncipium spiritus sancti.
vt autem est tres ꝑsone est creatiua siue principiū cuius
libet creature. nec magis sequitur ꝙ p̄ncipiū ꝑsone di-
uine sit essentiale: sicut p̄ncipium creature: qꝛ ꝑ vtrun-
q̧ eadem essentia importatur: ꝙ sequatur ꝙ essentia di-
uina sit tm̄ vna ꝑsona puta pater ⁊ distīcta ab alia sicut
pater ip̄e vel paternitas: vel ꝙ essentia diuina sit notio
nalis sicut paternitas. qꝛ ꝑ ista oīa vcꝫ ꝑ deitatem et
patrem siue paternitatem idem in diuinis totaliter im-
portatur: cum essentia a nulla ꝑsona distinguat̄ aliqua-
liter in re extra. quare ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quātū ad secundū est opinio doctoris
subtilis dicētis ꝙ p̄ncipiū nō d̄r vniuoce de p̄ncipio es-
sentialiter ⁊ de p̄ncipio notionaliter sumpto. ⁊ hoc loq̄n
do de relatione ꝑ hoc nomen p̄ncipiuꝫ importata. dicit̄
tn̄ vniuoce de p̄ncipio ꝑsonali siue notionali ad ītra: vcꝫ
de p̄ncipio filij dicto de p̄re / ⁊ de pricipio spūs sancti di-
cto de filio ⁊ de patre. ¶ Primum ꝓbat. qm̄ p̄ncipium

essentialiter sumptum dicit relationem rationis tm̃.nō em̃ est relatio realis,sed rationis tm̃ dei ad aliquod ens creatū cuius de⁹ dr essentialiter nō notionaliter principium.vt autem ꝓnciptum dr notionaliter ad intra/importat relationem realem ꝑsone que dicitur ꝓncipium ad aliam respectu cuius dicit principium.sed relationi reali ꝛ rationis nō est aliquid cōmune vniuocum.qz relatio realis est relatio simplicit̃:relatio autez rōnis tm̃ scōz q̃d.eis aūt q̃rū vnū ē simplicit̃ tale/ꝛ alterū sm q̃d tm̃ non potest aliquid esse cōmune vniuocum.ergo ꝛc. ¶Secūdum:vcz q̃ principijs ꝑsonalibus siue notionalibus ad intra ratio ꝓncipij sit communis vniuoce/declarat ꝑ hoc.qz relatio originis omnib⁹ ꝑpuetatibus ꝑsonalibus est communis.cōstat enim q̃ taz generatio actiua q̃ passiua q̃ etiam spiratio est quedā originis relatio,ergo ꝛc. ¶Sed hic modus dicēdi nō apparet mihi rationabilis. ¶Primo.qz videt supponere q̃ relatio sit vnum aliquid ꝑ se in re extra distinctum a quolibet absoluto.quod nec ī diuinis nec in creaturis est verū vt sepe in ꝓcedētibus est ꝓbatum. ¶Q̃z autem hoc suppo nat/apparet.qz ponit q̃ hoc nomen ꝓncipium vt essentialiter sumptum ad extra importat tm̃ relationem rationis:realem aūt vt ꝑsonaliter siue notionaliter sumit̃ ꝛ ad intra,sed hoc nō poneret nisi ꝑ relationem aliquid ꝑ se vnum ab extremis relatis distinctum in re extra intelligeret,non em̃ relatio dei ad creaturaz potest negari realis magis q̃ sua cōuersa vcz creature ad deum:intelligēdo ꝓ relationem realem siue respectū ꝑcise vtrumq̃ extremorum seipsis relatorum. constat enim deum ꝛ creaturam esse realia extra animam ꝛ realiter seipsis relata.sicut em̃ creatura est realiter a deo:ita ꝛ deus est realiter a quo est causaliter creatura,sed dicere creaturam referri ad deum nō ē aliud q̃ dicere ipsam eē ab eo: ergo ꝛ deus etiā potest dici realiter referri ad ipam:cuz ipe sit realiter a quo est causaliter quelibet res creata. ergo ꝛc. ¶Confirmatur.qz quādo dicit q̃ relatio vnius ꝑsone ad aliam est realis:nō autez relatio dei ad creaturam:aut ꝓ relationem realem intelliguñ sola extrema realiter distincta:quoꝝ vnū est alteri⁹ originatiuū: aut aliquid ꝑ se vnum tm̃ in re extra ab eis distinctum. Si primum:ergo falsum est dicere dei ad creaturam nō esse realem relationem:cuz deus ꝛ creature sint vere res distincte essentialiter:quarum vna realiter circūscripto oī actu rationis est ab alia vcz creatura a deo causaliter sicut ꝛ vna ꝑsona est ab alia originaliter. Si autem dr̃ scōm:vcz q̃ ꝓ relationem realem intelligatur aliq̃d vnū tantum ab extremis relatis in re extra distinctuz:ergo falsum est illud qđ ponit qm̃ dr̃ q̃ vnius ꝑsone diuine ad aliam est relatio realis.qm̃ non est aliquid ī diuinis distinctum in re extra a ꝑsonis.non em̃ generatio actiua/vel paternitas distinguitur a patre:nec passiua generatio seu filiatio a filio:nec passiua spiratio a spū sancto:ḡ non magis est realis relatio sic accepta vnius ꝑsone diuine ad aliam/q̃ omnium ad aliquam rem creatā.quare ꝛc. ¶Scōo deficit mod⁹ dicendi ꝓdictus in ꝓclusione ꝓncipali quā ponit qm̃ dicit q̃ ꝓncipiū nō dicit vniuoce de ꝓncipio sumpto essentialiter ꝛ de ꝓncipio sumpto notionaliter in diuinis.qm̃ non minus principium potest dici vniuoce de talibus ꝓcipijs q̃ cōceptus entis de deo ꝛ de om̃ibus creaturis:sed cōceptus entis cōmunis om̃ibus est vniuocus ꝛ de om̃ib⁹ vniuoce dict⁹ vt in dist.tertia fuit ostēsum superius.ḡ ꝛc. ¶Cōfirmatur/quia ꝓncipium dictum essentialiter de ꝑsonis diuinis non dicit aliud q̃ principium notionaliter sumptuz ꝓter ens creatum respectu cuius deus dicitur tale principium cōnotatum.ergo ꝛc. ¶Et quando doctor accipit,q̃ immo principium essentialiter importat relatio-

nem rationis:Dico q̃ non est verum intelligēdo ꝓ relationem rationis aliquid positiuū a deo ꝛ a creatura distinctum.ꝛ esto q̃ esset verum adhuc esset falsuz illud qđ accipit quando dicit q̃ ꝓcipium non potest esse dictū vniuoce de principio essentialiter ꝛ de ꝓcipio notionaliter sumpto. ¶Primum apparet.qz nec dei ad creaturam nec vnius persone diuine ad aliam est aliqua relatio realis nec rationis: intelligendo per rationis respectum aliquid ab extremis relatis distinctum.nullū em̃ ens positiuum est possibile q̃ sit a deo ꝛ a creatura distinctum:cum nullum possit poni medium inter ens increatum ꝛ ens creatum.quare ꝛc. ¶Secūduz: vcz q̃ si assumptum ꝑdictum esset verum adhuc principium esset vniuocum ꝓncipio essentialiter ꝛ notionaliter sumpto/ꝓbatur.qm̃ nō minus quibuscūq̃ entib⁹ positiuis a deo distinctis potest aliquis cōceptus vniuocus eē communis q̃ deo ꝛ omnibus creaturis.magis em̃ distingui tur deus ab omni alio ente creato siue reali siue rationis q̃ ens reale ab ente rationis:si ꝑ ens rationis itelligis aliquid positiuum.sed deo ꝛ oīnibus creaturis aliquis cōceptus vniuocus est communis:ergo ꝛ relationi realī ꝛ rationis:nisi ꝑ rationis relationez intelligas vr̃ni hil ꝛ impossibile totaliter in re extra. ¶Confirmat̃.qz conceptus entis videtur esse communis omnibus creaturis.sed si relatio rationis est aliquid positiuuz/est aliquod ens creatum:cum inter ens increatum ꝛ creatuz large sumptuz nullū possit esse meduz.ergo ꝛc. ¶Nec valet illud quod doctor arguit in cōtrarium:qm̃ dicit q̃ relatio rationis est ens secūdum quid nō simpliciter vt relatio realis:qz magis est ens secundum quid quelibz creatura in ordine ad deū q̃ relatio rationis vt compata ad relationem realem:ꝛ deus magis ens simpliciter q̃ relatio realis vel aliqua alia creatura:quo nō obstāte aliquis conceptus vniuocus est deo ꝛ creature communis.quare ꝛc.

Et ideo quantum ad istum articulū aliter est dicēdum:vcz q̃ principium dicit cōceptuz vniuocum siue vnum ꝛ de principio essentialiter ꝛ de ꝓcipio notionaliter vniuoce dictum.qm̃ principium originatiuum vniuersalit̃ sumptum importat omne illud a quo alterum est productum.sed hoc reperitur in diuinis taz ad intra q̃ ad extra, quia ꝛ persona est a qua persona et omnis persona est a qua est producta quelibet res creata.vna etiā creatura est ab alia creatura.ergo ꝓcipiū vt sic sumptum non tātum dicit conceptum vniuocum ꝛ communem personis vt ad intra ꝛ ad extra comparatis sed etiam creaturis. ¶Confirmat̃.quia relatio originis in communi sumpta nō tantum est communis relationibus diuinis sed etiā alijs ꝛ ꝑdicabilis de eis.nō tm̃ enim ꝓductio actiua vel passiua persone diuine a ꝑsona:sed etiam omnis alia creatura a deo vel creature vnius ab alia pōt dici relatio originis:intelligendo per relationem originis ipsum originans ꝛ originatum nō aliq̃d ab eis in re ex̃ distinctū.ergo ꝛc. ¶Cōsimiliter ēt dicendū de ꝓcipiato sicut dictum est de principio:vcz q̃ ꝓcipiatū vniuersaliter sumptum est vniuocuz ꝛ vniuoce dictū de omnibus ꝓcipiatis siue originatis: videlicet tam de diuinis personis productis q̃ de omnib⁹ effectibus creatis. ¶Sic ad questionem. ¶Ad rationem in principio dicendum est q̃ falsum est quod accipitur in minore:quādo dicitur q̃ nihil de personis diuinis vt ad intra ꝛ ad extra comparatis dictum est vniuocum: cum etiam multi conceptus vniuoci sint deo ꝛ creaturis communes vt in distinctione tertia supert⁹ est ostensum prolixius.quare ꝛc.

Circa distinctionem tri gesimam in qua magister determinat de noībus importantib⁹ relationes ad creaturas:que quidem dicunt̃ de deo ex tpe: Quero ꝓmo vtrum ponētes respectum esse aliquod vnū tm̃ ab extremis relatis distinctū in re extra/habeant cōcedere tam in diuinis q̃ in creatis aliqua ꝛconuenīētia et absurda. ¶Et videtur q̃ sic.qm̃ in diuinis habent ponere esse plures res q̃ tres qđ est impossibile et absurduz. In creaturis etiaz habēt ꝓcedere mlta:ꝛ inter alia.10. inferius explicanda.que oīa vt ꝓbabitur infra sunt ī conuenientia ꝛ absurda.ergo ꝛc. ¶Cōtra.qz opinio cōmunis tam philosophoꝝ q̃ctiā doctoū catholicoꝝ nō habet ꝓcedere ad ipam seq̃ aliqđ incōueniēs:nec absurdum.nō em̃ est verisimile q̃ taz philosophi q̃ doctores catholici in aliquo concordauerint ad qđ quide sequatur aliquod incōueniens ꝛ absurdum:sed respectū esse aliquid vnum tm̃ ab eius extremis distinctum fuit opinio oīm ꝑdictoꝝ.ergo ꝛc. ¶Respōsio vbi sic ꝓcedam. ¶Primo em̃ ostendam q̃ ista opinio ponentium respectum omnem realem esse distinctum ab extremis in re extra habet cōcedere in creatis deceꝛ incōueniēt̃ia. Secūdo inquiram an illa oīa sint inconuenientia. Tertio ostendam q̃ etiam in diuinis habet ponere aliqua incōuenientia ꝛ absurda.

Quantum ad primum pono decem cōclusiones. ¶Prima est, q̃ opinio ponentium respectū in creaturis esse aliquid ꝑ se vnuz a suis extremis distinctum/habet ponere in oībus reb⁹ creatis esse ꝓcessuz in infinitum. ¶Hec ꝓbatur.qm̃ accipio aliqua plura alba.de q̃bus sic arguo. Duo alba vel quecūq̃ alia absoluta non possunt esse vt dicunt formaliter similia semetipsis:sed similibus mediantibus ab eis realiter differētib⁹.ꝛ nō magis ille similitudines sunt nec eē possunt sibi formalit̃ semetipsis q̃ ille albedines absolute:ergo cuz constet eas esse formalit̃ similes sicut ꝛ albedines/oportet concedere ipsas esse similes aljs similibus mediantibus:ꝛ illas similitudines secūdas mediātib⁹ tertijs ꝛ sic in infinitum. ¶Sed ad istam rationem duplicit̃ respondetur. Uno em̃ modo dicitur q̃ similitudines non sunt similes:sicut nec albedines albe.sicut em̃ subiectū albedinis sic dicitur albedine album q̃ tm̃ albedo ipsa nō dicitur formaliter esse alba:ita licet vnum album dicatur esse alteri albo similitudine simile ꝛ dissimilitudine nigro dissimile:nec similitudo tm̃ est similis nec dissimilitudo dissimilis.quare ꝛc. ¶Aliter respondent aliqui concedentes similitudines posse dici similes nō tm̃ sicut albedines ꝛ alia oīa ab eis distincta. qm̃ qđ ē tale denominatiue nō est tale formaliter seipso:ꝛ alio mediāte.qđ aūt est tale qđditatiue nō denoīatiue est tale seipso nō aliquo alio mediante. sed similitudo dr talis puta similis quidditatiue:oīs aūt alia res ab ea tantū denominatiue.ergo ꝛ alba non possint dici formaliter similia semetipsis sed similitudinibus mediantibus: ipe tm̃ similitudines seipsis sunt similes:ꝛ ita cum in eis sit status nō sequit̃ ꝓcessus infinitus in formis hmōi respectiuis. ¶Contra primam solutionem arguo.qm̃ nec albedo dr sibi albedini nec aliqua alia res absoluta alteri nisi quia vna est talis qualis alia.vnde dicere vnam rem alteri esse similē nō est aliud q̃ dicere vnam esse talem qualis est alia.ergo omnia illa vniformiter ꝛ equaliter dici possunt similia quorum vnum est tale vniformiter ꝛ equaliter quale alterū,sed nō minus nec aliter vna similitudo est talis qualis alia q̃ vna albedo sit talis qualis est altera.qz sicut due albedines sūt numero distincte ꝛ specie indistincte:ita ꝛ earū similitudines sic̃dum ponentes ipsas.ergo ꝛc. ¶Ex hoc apparet q̃ non valet illud qđ dr de albedine: vcz q̃ ly subiectū ea ī formatum sit album/nō tm̃ albedo ipsa dr esse alba.qm̃ album non dicitur nisi de subiecto albedine informato. sed non est sic in ꝓposito.nō enim due albedines dicunt̃ similes qz formis aljs ab eis distinctis realiter informate:sed ꝑcise quia vna est talis qualis alia.vna autē non est talis qualis alia quia aliq̃ forma alterius generis ī formata:sed tm̃modo semetipsa.ergo ꝛc. ¶Confirmatur.qz omnino est incōueniens dicere vnum coꝝ q̃ sunt eiusdem gñis ꝛ speciei esse formaliter tale quale est alterum mediante forma aliqua alterius gñis ab vtroq̃. ly eodē oīa sibi sunt formalit̃ sibi a q̃ vnū ē tale q̃le alterū:ergo non magis similitudines q̃ albedines possunt dici formaliter similes semetipsis. ¶Ex quo appet vlterius q̃ nec secūda solutio potest stare.qm̃ similitudines non possunt dici nec sunt seipsis similes nisi qz vna earum est talis qualis alia formaliter semetipsa.sed nō min⁹ vna albedo est talis qualis alia formaliter semetipsa q̃ vna similitudo sit talis qualis alia seipsa:cuz nō minus sint eiusdem gñis ꝛ speciei plures albedines q̃ plures sibi similitudines.ergo ꝛc. ¶Consimilit̃ pōt argui de dissimilitudine vel inequalitate ꝛ de alia omni relatione.quia eo albedo est nigredini dissimilis ꝛ hō angelo ī equalis ꝛ ab eo diuersus quo albedo nō est talis qualis nigredo ꝛ quo homo est imperfectior angelo ꝛ ali⁹ ab eo sed nullum istoꝝ habet hoc formaliter q̃ aliquid ipsi additum:sed tm̃modo ꝓ seipsum.ergo ꝛc. ¶Primo apparet. q̃ non valet illud qđ dicunt qđ accipiunt q̃ similitudo dicitur similis quidditatiue: albedo autez ꝛ oīs alia res ab ipsa denoīatiue qm̃ vt ꝓbatum est non magis similitudo potest dici seipsa similis alteri albedini vel econuerso si albedines sunt similes aljs formis mediantibus ꝛ similitudines:ergo oīa vcz tam absoluta q̃ respectiua dicunt̃ vniformiter talia vcz quidditatiue vl denominatiue. ¶Secundo ostēdo q̃ cōcessa solutiōe ꝑdicta adhuc non possunt vitare ꝓcessum in infinitum in formis hmōi respectiuis. Arguam enim sic.oīa realiter distincta a similitudine equalitate vel inequalitate idētitate ꝛ diuersitate sūt talia puta similia vel dissimilia equalia vel inequalia eadem vel diuersa denominatiue nec ꝓ oīs seipsis:sed mediātibus aljs distinctis ab eis. Hoc appet.qm̃ secūdum eos solum similitudines dicūtur esse similes seipsis:alia aūt oīa mediantibus eis dicuntur esse similia.sed due equalitates vel inequalitates duarum albedinum sunt etiā secūdum eos res distincte a similibus:ergo cum eiusdē speciei iter se sint albedines erūt sibi similes sibi similibus ab eis differētibus. ꝛ constat q̃ nō illis quib⁹ ipe albedines sunt sibi similes:qz secūdū eos nihil aliud a similitudine est formaliter sibi nisi similitudine fundata in ipso.sibitudo aūt vni⁹ albedinis ad aliam cum sit in ipsa albedine subiectiue non potest esse in eq̃litate realiter distincta ab albedine,ḡ similitudo vnius equalitatis ad aliā est alia a sibitudine vni⁹ albedinis ad aliam existēs subiectiue in equalitate:sicut ille que sunt inter albedines sunt in ipsis albedinibus existētes sed similitudines istarum equalitatum possunt esse immo necessario sunt equales vel inequales.qm̃ aut sunt eque ꝑfecte:ꝓ oīs equales:aut nō ꝛ ꝓ oīs inequales ergo sunt equales vel inequales non seipsis:sed mediātibus aljs inequalibus si inequales/vel equalibus si equales.que quidē equalitates etiam sunt similes ꝛ nō seipsis sed aljs similitudinib⁹ ab eis realiter differentibus:que iterum erunt inter se equales aljs equalit̃

tibus vel inequales inequalitatib⁹.ꝛ sic sequit̃ non tm̃
ꝓcessus in infinitum:sed etiã circulus in formis hmõi
respectiuis:sic intelligendo ꝙ eorum que sunt eiusdem
rationis vnũ erit subiectuȝ alterius saltẽ remotũ ꝛ ecõ
uerso.similitudo eñ erit subiectum equalitatis ꝛ equa
litas similitudinis:ꝛ ita p ꝯñs vna similitudo erit sub-
iectum saltem remotum alterius similitudinis: cuȝ sit
subiectum equalitatis que est subiectũ immediatum si
militudinis.ꝛ consimiliter vna equalitas erit subiectũ
alterius:cũ sit subiectum similitudinis in qua est ipsa
equalitas subiectiue.quare ꝛc.¶Confirmatur.qꝛ cum
hmõi similitudines albedinum equaliũ sint equales/ꝛ
etiam ipsarum albedinuȝ equalitates sint similes non
minus q̃ albedines si ab eis ponantur esse realiter dif-
ferentes:aut hmõi similitudines sunt equales seipsis ꝛ
equalitates similes:aut mediantib⁹ alijs.sed nõ possũt
ponere primũ cum dicãt omnia alia a similitudine ꝛ ab
equalitate esse silr̃ia ꝛ equalia denominatiue ꝛ extrinse
ce nõ seipsis.ergo relinquitur secũdum qd̃ est ꝓpositũ
qꝛ ad hoc sequitur euidenter ꝓcessus in infinituȝ:ita ꝙ
vna albedo ꝛ aliud ens quodcũqȝ erit subiectũ infinito-
rum talium respectuũ realiter distinctorum. est eñ sub
iectum vt dicunt similitudinis sui ad aliam albedinem
ꝛ dissimilitudinis ad nigredinem:ꝛ p ꝯñs omniuȝ alio
rum que in hmõi similitudine ꝛ dissimilitudine in ea ĩ-
mediate fundata subiectiue existũt.sed in eis sunt vt ꝓ-
batuȝ est actualiter infinita.ergo ꝛc.¶Qd̃ dictũ est de
p̃dictis cõsimiliter potest dici ꝛ argui de alijs vt de idẽ
titate diuersitate maioritate vel minoritate ꝛ vr̃r de oĩ-
bus relationibus equiparantie vel disq̃parãtie. in omi
b⁹ eñ talib⁹ sequitur vniformiter vt potest ꝓbari consi-
militer ꝓcessus in infinitũ.¶Nec valet qd̃ hic aliq̃ fin-
gunt ꝛ somniãt:dicentes ꝙ licet absoluta sint silr̃ia dissi
milia equalia eadem vel diuersa alijs mediantibus nõ
tm̃ ista iter se:sed similitudĩes sunt eq̃les vel inequales
eedẽ vel diuerse seipsis:ꝛ econuerso equalitates similes
vel dissimiles ꝛ sic de alijs ꝯsimiliter semetipsis.¶Hoc
siquidem non põt stare.Primo.qꝛ sicut nihil distinctuȝ
ab albedine potest seipso formaliter esse album:ita si si
militudo ꝛ quelibet aliarum relationũ p̃dictarũ sit for
ma aliqua p se vna/nihil distinctũ ab ea põt esse tale vcȝ
simile qd̃ est distinctuȝ a similitudine nec distinctuȝ ab
equalitate equale formaliter p seipsum:sed tm̃ qꝛ tali-
bus relationibus informatũ.sed hmõi relationes cõce-
duntur ab eis esse inter se distincte.ergo ꝛc. ¶Secun-
do.qꝛ si equalitates duarũ albedinum equalium essent
similes seipsis/ꝛ ecõuerso similitudines earũ equales si
militer semetipsis:tũc sequeretur ꝙ similitudines albe
dinum ꝛ equalitates totalit̃ essent idem:nec p ꝯñs ab-
soluta essent alio formaliter silr̃ia ꝛ alio equalia:cui⁹ cõ-
trarium ipsi dicũt.¶Consequentia est euidens.qm̃ cõ-
stat ꝙ oĩa equalia absoluta sunt vt dicũt formalit̃ eq̃lia
equalitate:sed si similitudines duorũ equaliter alboruȝ
sunt equales seipsis/ ipse similitudines sunt equalita-
tes:ergo equaliter alba eodem sunt formaliter similia
ꝛ equalia.quare ꝛc.¶Tertio.quia vt argutum est supi
us/ nulla potest assignari ratio q̃re magis due silr̃itudi-
nes sint equales vel equalitates similes semetipsis q̃
duo alba vel quecũqȝ alia absoluta.ergo ꝛc.

Secunda conclusio est.ꝙ opinio supra
dicta hȝ concedere ꝙ ad productionem vel destructio-
nem cuiuscunqȝ vnius rei sequitur mutatio totius vni-
uersi. ¶Hec ꝓbatur.quoniam omnis res conceditur
realiter esse mutata que est aliqua reali forma nouiter
informata:vel ipsa que fuerat informata antea noui-
ter est priuata. sed opinio ponens huiusmodi relatio-
nes esse in re extra distĩctas realiter ab extremis habet
cõcedere ꝙ ꝓducta quacunqȝ vnica creatura oĩs aliã
nouiter informatur nõ tm̃ vnica sed etiã multiplici for
ma realiꝛ ecõuerso:vcȝ ꝙ destructa aliqua re quacunqȝ
oĩs alia remanens spoliatur non tm̃ vnica.sed etiã mul
tis formis realiter distinctis quibus erat antea ĩforma
ta.ergo ꝛc.¶Minor apparet.Et primo quantũ ad pri-
mam partem.qm̃ quelibet res producta nouiter est cui
cũqȝ alteri formaliter equalis vel inequalis/similis vꝉ
dissimilis/eadẽ vel diuersa:ꝛ ecõuerso alia oĩs ipsi.oẽs
eñ alie creature sunt ab ipsa realiter distincte:ꝛ alie sũt
ipsi similes alie dissimiles:immo oẽs sunt ipsi formalit̃
similes ꝛ dissimiles differẽter alie equales ꝛ alie inequa
les eedem in aliquo ꝛ diuerse in alio.sed scd̃m opinionẽ
istam res non possunt esse tales vcȝ equales vel inequa
les eedẽ vel diuerse similes vel dissimiles semetipsis:ꝙ̃
sequitur ꝙ cum vnica re ꝓducta quelibet alia vniuersi
incipiat nouit̃ esse ipsi similis vel dissimilis equalis vel
inequalis eadẽ vel diuersa:quelibet nouit̃ formis hmõi
respectiuis quibus refertur ad istã realiter ĩformatur.
ex quo sequitur ꝓpositum:vcȝ ꝙ realiter quelibet alia
res mutatur qꝛ multis formis non tm̃ vnica nouit̃ infor
matur.¶Confirmatur.qꝛ cum secundum opinionẽ istã
diuerse res substãtiales vel accidentales diuersis actio
nibus ꝓducantur:ꝛ diuersorum accidẽtiũ subiecto ĩhe-
rentiũ inherentie sint diuerse ab accidẽtibus inherenti
bus distincte: p ꝯñs q̃t hmõi relationes ponũtur noui
ter in qualibȝ re creata tot oportet nouiter in ipa pone
re actiones seu actiuas ꝓductiones: supposito vt mul
ti huius opinionis concedunt ꝙ relatio a fundamento
non a termino ꝓducatur: ꝛ hoc siue ipsa actio sit in pas
so siue in agẽte:cum idem sit hic talium effectiuum vcȝ
horũ respectuũ ꝓductiuum p̃incipiũ ꝛ passiuũ vcȝ fũda
mentũ:in quo etiã totidem oportet ponere passiões seu
passiuas ꝓductiones:quas similiter concedunt esse for
mas ab actionibus differentes.quot etiam sunt oĩes
forme p̃dicte accidentales tot oportet ponere inheren-
tias:quibus mediãtibus ipse sunt suo subiecto actuali-
ter inherentes.Ex quo apparet quomodo posita aliq̃
vnica re q̃cũqȝ oportet concedere cuicũqȝ alteri illaȝ p̃
cedenti non tãtum vnam sed etiam plures formas acci
dentales nouiter aduenire.ergo ꝛc.¶Secũda pars mi
noris p̃dicte:vcȝ ꝙ destructa aliq̃ creatura oĩs alia re
manens spolietur seu priuetur realiter multis formis
quibus erat antea informata/appet.qm̃ cum secunduȝ
opinionem istam omnis relatio destruatur destructo
termino:per ꝯñs omnes forme respectiue p̃dicte/ puta
similitudo ꝛ dissimilitudo equalitas ꝛ inequalitas idẽ
titas ꝛ diuersitas que erant in alijs omnibus creaturis
remanentibus vt in fundamentis ad istam vt ad earum
terminum nũc destructam sunt amote seu corrupte eaȝ
termino incorrupto.ergo ꝛc.¶Confirmatur.quia secũ
dum opinionem istam relationes hmõi sic ponentem/
omnis relatio desinit esse non tm̃ suo fundamento sed
etiam termino desinente.sed omnis creatura est termi
nus alicuius relationum p̃dictaruȝ vel omniuȝ cuiusli
bet alterius creature:cum quelibet ad quamlibet tali-
bus relationib⁹ referatur.ergo ꝛc.¶Sic igitur appa-
ret:ꝙ oportet opinionem istam concedere/quamlibet
rem creatam mutari ad productionem ꝛ corruptioneȝ
cuiuslibet alterius creature ꝛ etiam ad localem muta-
tionem.qm̃ secundum sic opinantes distantia est forma
aliqua respectiua per se vna distincta realiter a distan-
tibus existens formaliter in distante.sed constat ꝙ non
potest moueri localiter res aliqua vniuersi quin distet
postq̃ est mota aliter q̃ antea ab omni alia re creata:et
econuerso quelibet alia res ab ipsa.ergo si nihil potest

distincte formaliter ab aliquo nisi mediãte distãtia ex-
istente in eo vt in subiecto:p consequens nec poterit ali
quid ab aliquo distare localiter:nec esse ipsi p̃sens alit̃
nunc q̃ ante nisi propter aliam distantiã vel presentiaȝ
a priori:sed constat ꝙ res creata postq̃ localiter est mo
ta est aliter q̃ antea distãs vel ĩdistãs ab omi alia.alijs
eñ est ꝓpinquior ꝛ alijs remotior.ergo omnia sunt mu
tata:cum ipsi propinquiora acquisiuerint nouam pro
pinquitatem ꝛ remotiora nouam distantiam ꝛ aliam a
priori:ꝛ similiter res mota respectu sibi propinquioruȝ
aliam propinquitatem ꝛ respectu aliorum magis distã
tium nouam distantiam eorũ p̃teritis prioribus distan
tijs ꝛ propinquitatibus eius ad illa omnia:et similiter
econuerso destructis illis omnibus propinquitatibus
ꝛ distantijs que erant ad ipsam antea omnium aliorũ.
ergo ad motum localem cuiuslibet rei sequitur realis ĩ
nouatio ꝛ mutatio totius vniuersi:cum omnibus parti
bus vniuersi mutatis ipsum oporteat concedere eẽ mu
tatum.¶Nec valet qd̃ hic respondent aliqui dicentes
ꝙ res nõ d̃r ꝓprie mutari qꝛ acquirit vel amittit noui-
ter formam respectiuam / sed tantum propter formam
aliquam absolutam. quoniam quanta forma nouiter
adueniens est ab illo cui aduenit magis differens tan-
to maior alietas seu diuersitas ꝛ per consequens maior
mutatio est in ipso.sed secundum ipsos magis distigui
tur omnis respectus realis ab omni absoluto q̃ vnum
absolutũ ab alio absoluto.ergo non est minor sed maior
variatio ꝛ mutatio in subiecto quolibet absoluto pro-
pter nouam consecutionem vel amissioneȝ forme respe
ctiue q̃ cuiuscũqȝ alterius absolute.¶Confirmatur.qꝛ
rem esse mutatam non est aliud q̃ ipsam se habere alit̃
nunc q̃ prius:sed constat ꝙ quelibet res creata nũc no
uiter forma aliqua informata vel ipsa priuata qua erat
antea informata/se habet aliter nunc q̃ ante.ergo ꝛc.

Tertia cõclusio ẽ.ꝙ opinio supradicta
hȝ ꝯcedere nullũ creatorũ referri formaliter ad alterũ
nec dependere ab ipso.¶Hec probatur ex dictis in pri
ma ꝯclusione.qm̃ vt ibi dictum est/nihil formaliter po-
test dici esse alteri simile idẽ nec equale p illud quo nec
est tale nec quantum quale ꝛ quantum est ipsum alterũ
nec etiam idẽ secũ.sed hec opinio ponens istas relatio-
nes ponit omnia alia ab eis esse similia equalia ꝛ eadẽ
vel dissimilia ĩequalia ꝛ diuersa formaliter precise per
hmõi relationes quibus nullum similium est tale qua-
le alterum nec vnũ equalium tantum quantum alteruȝ
nec eorũdem vnum est idem cum alio ꝛ sic de alijs istis
oppositis.qd̃ sic ꝓbo.nulla res alicuius generis est for
maliter talis nec tanta qualis ꝛ quanta est alia eiusdẽ
generis ꝛ speciei cum ipsa mediãte alia re alterius spe-
ciei ꝛ generis ꝛ differẽte essentialiter ab vtraqȝ:nihil eti
am est idem formaliter cum alio eiusdem speciei vt vn⁹
homo cũ alio.idem dico substantialiter p rem aliquam
ab eis omnibus eisdem specie essentialiter differentem.
sed relationes hmõi scd̃m ponentes eas sunt ab extre-
mis earum omnibus absolutis alterius speciei ꝛ gene
ris ꝛ essentialiter differentes:ergo nec similitudine vna
albedo est formaliter talis qualis alia: nec equalitate
tanta quanta ipsa:nec identitate eadem cuȝ ea.ꝛ ita cũ
secundum eos nullum absolutum possit referri formali
ter ad alterum nisi hmõi mediantibus relationib⁹/ qui
bus vt ꝓbatuȝ est nullum ens ad alterum referri potest
per consequens sequitur ꝓpositum:vcȝ ꝙ nullum taliũ
creatoruȝ potest formaliter referri ad alterum.qm̃ sicut
argutum est de p̃dictis relationibus ita cõsimiliter po-
test argui de omnibus alijs eis oppositis/puta de dissi
militudine inequalitate ꝛ diuersitate.qm̃ sicut vna al-
bedo non est talis formaliter qualis alia:nec per ꝯñs est
similis mediante alia re alterius generis ab vtraqȝ:ita
nec est formaliter alia a nigredine:nec talis qualis ipa:
nec per ꝯñs ei dissimilis nec maior alia remissiori nec
minor alia perfectiori:ꝛ per consequens ipsi inequalis
nec diuersa formaliter seu alia ab aliqua re alia creata
mediante aliqua alia re ab eis omnibus dissimilib⁹ in
equalibus ꝛ diuersis alterius generis ꝛ essentialiter dif
ferente.quare ꝛc.¶Confirmatur.qꝛ sicut totum eo for
maliter debet dici maius parte ipsiqȝ inequale quo ex-
cedit ipsam:qꝛ vcȝ est tantum quantum ipsa ꝛ amplius
ita vna albedo illo formalit̃ est ĩtẽsiue maior alia ipsiqȝ
inequalis quo excedit ipsaȝ: ꝛ alia minor ea illo forma
liter quo exceditur ab ipsa:ꝛ illo distincta ab omni alio
a se ꝛ dissimil̃ ei cui est dissimilis quo est alia ab illo a q̃
dicitur esse distincta ꝛ quo non est talis qualis illa cui ẽ
dissimilis.sed sicut totum p nihil ab eo ꝛ a parte distin
ctum excedit formaliter partem suam nec pars ab eo
exceditur:ita nec vna albedo excedit formaliter aliam
imperfectiorem:nec est diuersa ab ea nec non talis qua
lis nigredo:nec p cõsequẽs ei dissimilis p formam ali-
quaȝ alterius generis ꝛ diuersaȝ essentialiter ab eis.oĩ
enim tali forma circũscripta vna albedo est talis qua-
lis alia ꝛ p consequens similis:ꝛ tãta quanta alia eque
intensa ꝛ p consequens equalis:ꝛ nõ talis qualis nigre
do ꝛ per cõsequens ei dissimilis:ꝛ sic de omnibus alijs
ergo ꝛc.¶Consimili modo ꝓbatur.ꝙ nec possunt po-
nere aliquod ens creatum ab alio formaliter depende-
re quantum ad suum esse:nec accidens subiecto forma-
liter inherere.qm̃ secundum opinionem istam nec acci
dens potest subiecto formaliter inherere nisi inherẽtia
mediante ab ipso ꝛ a subiecto realiter differẽte:nec vnũ
ab alio dependere nisi mediante depẽdentia existente
in ipso dependente vt accidẽs in subiecto.sed nec acci-
dens potest hoc modo subiecto inherere nec aliqd̃ ens
ab alio dependere.qm̃ nec accidens potest subiecto ĩhe
rere mediante illo qd̃ p̃supponit ipsuȝ in subiecto existe
re:nec vnum ens ab alio dependere illo mediante qd̃ q̃
dem p̃supponit ipsum existere.nulluȝ eñ prius existẽs
potest per posterius quãtum ad suum esse formaliter es
se dependẽs nec prius in subiecto existens per aliquid
posterius esse ei inherens:cum nec aliquid aliud sit ac
cidens in subiecto existere q̃ ipsuȝ ei inherere vt ĩ quar-
to est prolixius declarandũ.sed tam inherẽtia est poste
rius accidẽte subiecto inexistente q̃ dependentia ente
ab alio dependente:supposito ꝙ sit vt concedunt acci-
dens in ipso dependente ꝛ inherẽtia in accidente in sub
iecto existente existens.ergo ꝛc.¶Confirmat̃.qꝛ ponen
tes aliqua esse talia formaliter precise illis mediãtib⁹
quibus amotis ipsa sunt talia:nec eis positis medianti
bus ipsa possunt esse talia:non possunt ponere ea eẽ for
maliter talia.¶Hec apparet in exemplo de illo qui po
neret substantiam esse formaliter albam non nisi nigre
dine.cum enim substantia non sit alba nigredine ĩ ipsa
posita:sed ea amota possit existere alba: p consequens
talis non posset ponere aliquam substantiam formalit̃
esse albam.sed ponentes huiusmodi relatiões ab extre
mis relatis distinctas ponunt omnia creata ab eis alia
esse formaliter inter se relata relationibus mediãtibus
vt vnita mediante vnione/diuisa diuisione/ꝛ sic alijs re
lationibus:quibus omnibus circunscriptis earũ extre
ma sunt formaliter talia:non autem mediantibus eis
positis possunt dici formaliter esse relata.ergo ꝛ cetera.
¶Minor quantum ad alteram eius partem videlicet
ꝙ huiusmodi relationibus positis vt distĩctis realiter
ab extremis ipsa earum extrema non possint dici for-
maliter esse relata/apparet de relationibus commu-

nibus ex dictis in precedentibus. vt enim argutum est supra nulla realiter eadem vel diuersa equalia vel inequalia similia vel dissimilia possunt dici formaliter esse talia ꝓpter aliqua ab eis alterius generis ⁊ essentialiter distincta: qualia dicũtur esse huiusmodi relationes. immediate etiam vnita non possunt dici esse vnita aliq̃ mediante ab eis realiter differente qualis dr̃ vnio: nec diuisa etiã possunt dici diuisa mediãte illo qđ p̃supponit ipsa esse diuisa: sicut nec vnita illo mediante qđ p̃supponit ea actualiter esse vnita. sed si vnio sit relatio distincta realiter ab vnitis ⁊ diuisio alia relatio distincta similiꝶ realiter a diuisis: ⁊ vnio p̃supponit extrema sua eẽ coniuncta seu indistantia ⁊ per ↄ̃ns vnita: ⁊ diuisio ea eẽ distantia seu remota ⁊ ꝑ consequens diuisa. ergo ⁊c. ¶ Secunda pars minoris p̃dicte / vȝ ꝙ p̃dictis relationibus omnibus circũscriptis earum extrema formaliter sint relata / apparet. qm̃ constat ꝙ omni forma distincta realiter a toto ⁊ a qualibet sui parte ⁊ ab omnibꝰ eiusdem rationis ĩdiuiduis circũscripta / ⁊ per consequens amotis talibus relationibus omnibus vt inequalitate similitudine ⁊ alijs ab istis vt dicitur realiter distinctis adhuc totũ esset inequale parti ⁊ vna albedo alteri remissiori ⁊ equalis alteri equaliter perfecte sibiq; similis ⁊ nigredini dissimilis. omni etiam accidente realiꝶ differẽte a generante ⁊ a genito circũscripto nihilominus ille qui genuit esset pater ⁊ ille qui fuit genitus filiꝰ vniformiter sicut prius. nec eñi aliquis est pater nec filius q: accidente aliquo informatus. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. q: omne prius est ꝑ diuinam potentiã separabile a posteriori ab eo realiter differente. sed omnia extrema cuiuscũq; realis relationis sunt vt concedunt priora ordine nature relatione ipsa distĩcta realiter ab ea: ergo totũ ⁊ pars possunt esse sine maioritate ⁊ minoritate: duo alba vel quecũq; alia sine similitudine / generans ⁊ genitum sine paternitate ⁊ filiatione ab eis vt supponitur realiter differente / ⁊ sic de omnibus alijs. sed impossibile est totum non esse maius sua parte / albedinem non esse similem albedini ⁊ dissimilem nigredini ⁊ hominẽ generantem non esse patrem hominis existentis ab eo geniti. ergo ⁊c. ¶ Nec valet hic responsio aliquorum dicentium ꝙ licet albedines oẽs sint similes similitudine circũscripta ⁊ totum maius sua parte maioritate amota fundamẽtaliter nõ tamen formaliter: cũ nec aliq̃d sit simile formaliter nisi similitudine nec maius nisi maioritate. ¶ Hoc siquidem stare nõ potest. Primo. q: aliqua formaliter esse similia non est aliquod eorum esse informatum aliquo ab vtroq; realiter distincto: sed vnũ ipsorum esse tale quale alterum: sicut nec totum esse formaliter maius parte est aliud q̃ totum excedere partem ipsam: sed nec totum excedit partem nec vnum album est tale quale alterum propter aliquod eis appositum ab ipsis distinctum. ergo ⁊c. ¶ Secundo: q: si formaliꝶ aliquid esse alteri simile vel inequale est ipsum esse similitudine ⁊ maioritate vt formis a se distinctis realiter ĩformatuȝ / modo quo subiectum dicitur esse albuȝ: q: videlicet subiectũ esse album est ipsum esse albedine informatum: non magis nec aliter inequalitate ⁊ similitudine circũscriptis totum erit maius sua parte: nec vnum album alteri simile: magis q̃ subiectum aliquod dicaꝶ album vel nigrum albedine ⁊ nigredine ab ipo realiter separatis. sed hoc est falsum. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia si vnũ esse alio maius vel ipsi simile vel equale sit ipsum esse formis talibus respectiuis ab eo distĩctis realiter informatuȝ / ꝑ consequens quero quomodo intelligis quando dicis ipsum talibus priuatum non formaliter sȝ fundamẽtaliter eẽ tale? aut eñi amota similitudine intelligis album esse alteri simile ⁊ totum maius parte quia albũ est similitudinis ⁊ totũ maioritatis actualiter: aut quia tantum potentialiter fundamẽtũ. sed nõ quia actualiter: cum huiusmodi relationes videlicet similitudo et maioritas supponantur non esse actualiter existentes: ergo quia potentialiter. ex quo sequitur ꝓpositum: videlicet ꝙ non magis duo alba sint similia q̃ dissimilia vel q̃ subiectum priuatum albedine sit album nec totum esse maius parte. licet enim subiectum sit actu albedine priuatum potest tamen esse ipsa informatum eiusq; fundamẽtũ: sicut totũ maioritatis ⁊ albũ similitudinis. sed album non dicitur simile albo fundamentaliter amota similitudine. nec totum maius parte amota maioritate / nisi quia totum ipsum maioritatis ⁊ album similitudinis potest existere fundamentuȝ vt cõceditur. ergo ⁊c.

Quarta cõclusio est. ꝙ predicta opinio non potest saluare aliquam formam substantialem esse in materia immediate nec aliquod accidens absolutuȝ in subiecto nec humanitatẽ assumptã ĩ verbo. ¶ Hec ꝓbatur. quoniam que sunt vnita formaliter mediante aliquo ab vtroq; vnitorum realiter essentialiter distincto: nec possunt dici immediate vnita: nec si vnum eorum est in alio potest poni immediate esse in eo. sed secundũ opinionem istam nec forma substãtialis est in materia: nec accidens aliquod ab vnione distinctum in subiecto: nec humanitas in verbo formaliter nisi vnione mediãte ab istis vnitis omnibus realiter differente. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. q: aut vnio huiusmodi qua mediante vnũ vnitorum est in alio / est prius in suo subiecto q̃ vnum extremorum eius in altero: aut simul: aut posterius. Si detur primum / habetur ꝓpositum: videlicet ꝙ nulla forma substãtialis est primo in materia: cuȝ priꝰ sit in ipsa talis accidentalis vnio: nec eadem ratione accidens in suo subiecto: nec humanitas in verbo. si auteȝ ponatur secundum vel tertium: ergo falsuȝ est qđ supponit: videlicet ꝙ talia vnita sint vnita formaliter mediante huiusmodi vnione. qm̃ eorum que eque primo ⁊ immediate sunt in aliquo neutrum est vnitum illi formaliter mediante alio magis q̃ ecõuerso: ⁊ minus etiã illud qđ ẽ in eo prius potest dici esse sibi vnitum mediante illo qđ posterius est in ipso q̃ econuerso posterius dicatur vnitum mediãte priori. ergo siue vnio sit in alio vnitorum eque primo ⁊ immediate q̃ alterum vnitum qđ est eius terminus siue posterius nullo modo extrema possunt dici formaliter esse vnita mediãte huiusmodi vnione. q̃re ⁊c. ¶ Ex hoc sequitur secundo: ꝙ isti sic ponentes formas huiusmodi respectiuas non videntur posse saluare predicta nec aliqua alia formaliter esse vnita. qm̃ vt superius est argutum ponentes aliquid esse tale formaliter p̃cise illo mediante quo impossibile est existere ipm̃ tale / non possunt saluare ipsuȝ formaliter esse tale. sȝ sic de huiusmodi relationibus opinãtes ponunt oĩa vnita alia ab vnione esse vnita mediante vnione ab eis realiter distincta: que quidem vt ꝓbatum est non possunt esse vnita. g̃ ⁊c. ¶ Cõfirmaꝶ primo. q: aut vnio hypostatica est in verbo aut non. sȝ primum non videtur esse dicẽdum. quoniam verbum non nisi hominem eiusq; partes essentiales assumpsit. vnio auteȝ hm̃oi hypostatica nõ est vt dicunt aliquod istorum: ergo relinquitur secũdum quod ẽ ꝓpositũ. q: nec humanitas videtur esse in verbo formaliter: nec aliquid in alio ꝑ illud quod non est in ipso. ¶ Secundo. quia vnum nõ est formaliter in alio nec per consequens ipsi vnitum quia aliquid ab vtroq; distinctuȝ realiter est in ipso. ¶ Hec apparet. aliud eñi est a. esse formaliter in b. ipsiq; vnitum: ⁊ aliud c. esse in b. nec quia c. est formaliter in b. sequitur ꝙ ipsum b. sit

vnitũ cũ a. forma ꝓpter ipsum. sed vnio vt ponit ista opinio est forma accidentalis distincta essentialiter ab vnitis in quolibet corꝝ vel ĩ altero existẽs vt accñs ĩ subiecto ergo nullũ vnitorũ est formaliꝶ ĩ alio ꝑ hoc ꝙ talis vnio est ĩ ipso: sed illo quo formaliter accñs est vnitũ subiecto ⁊ hũanitas verbo / accidens est in subiecto ⁊ humanitas in verbo: ⁊ similiter substãtialis forma in materia per illud quo ipsi formaliter est vnita. ergo ⁊c.

Quinta conclusio est: ꝙ opinio supradicta habet concedere deum nõ posse facere aliquã substantiam sine accidentibꝰ infinitis. ¶ Hec ꝓbatur. qm̃ deus non potest facere aliquã substãtiam ↄpositam sine cõpositione seu vnione partiuȝ: nec põt facere aliquam substãtiam compositã nec simplicem ab aliquo alio ab ipsa formaliter indistinctam. oĩs enim res possibilis est quando actu producta ab omni alia precedẽti formaliter distincta ipsiq; similis vel dissimilis equalis vel inequalis. sed nõ potest esse formaliter ↄposita nec distincta similis nec dissimilis equalis nec inequalis vt concedunt / nisi accidẽtibus mediãtibus ab ea realiter differentibus. tã compositio eñi partium seu vnio q̃ distinctio ⁊ eq̃litas vel inequalitas ⁊ alia sunt accidentia ab illis q̃ ab eis denominantur talia / distincta. ergo nulla substãtia est possibilis sine tot distĩctionibꝰ equalitatibꝰ vel ineq̃litatibus similitudinibꝰ vel dissimilitudinibꝰ quot sunt alie res ab ipsa. ad huiusmodi auteȝ formas respectiuas positas sequitur earum infinitas vt prima conclusione est ꝓbatuȝ ergo ⁊c. ¶ Nec valet vt supius est ꝓbatũ: si dicaꝶ ꝙ substantia potest esse ab alijs omnibus distincta composita similis vel dissimilis equalis vel inequalis fundamẽtaliter lȝ non formaliter talibꝰ relationibus circũscriptis. ¶ Confirmatur. quia vna creatura nõ distinguiꝶ ab alia formalius q̃ a deo: nec est ipsi formalius nec ampliꝰ inequalis nec dissimilis. sed a deo non distinguiꝶ nec ẽ ei ineq̃lis nec dissimilis alio formaliter q̃ seipsa. qm̃ sicut deus seipso est creatura perfectior formaliter siue maior nõ aliq̃ maioritate a se ⁊ a creatura ipsa distĩcta: ita ⁊ creatura ipsa dicitur consimiliter eo minor. quare ⁊c. ¶ Nec valȝ qđ hic respondent aliqui: dicentes ꝙ deus diciꝶ dñs creature vel maior ipsa quia est terminus relationis existentis in ea. Primo: quia vt argutum est supra / esse aliq̃ inequalia non est aliud q̃ vnum eorũ non esse tãtũ q̃tũ est alterum: ⁊ ita illo formaliter deus est creatura maior quo realiter est ea perfectior: ⁊ creatura econuerso illo est minor quo est ipso imperfectior. hoc autem non est aliquid a creatura ⁊ a deo distinctum. ¶ Secundo. quia minoritate non diciꝶ aliquid esse maius: nec seruitute dominus. sȝ relatio creature ad deũ est relatio minoritatis ⁊ seruitutis. ergo talibus mediantibus nõ dicitur ipse deus nec potest dici maior nec dominꝰ. Si enim deus quia talium relationum est terminus denominatur ab oppositis relationibus / non oportet eas ponere (nec deberent huiusmodi relationes disquiperantie esse in creaturis) nisi tm̃ vnã in altero extremorꝝ eis mediantibus relatorꝝ. sufficeret eñi ponere maioritatẽ in minori absq; maioritate ei contraria posita in maiori: quia totum qđ est vt dicunt minoritatis terminus / posset formaliter absq; maioritate ĩ co existente dici maius: vel econuerso pars posset formaliter dici minor toto absq; minoritate ex sola maioritate ĩ ipso toto existẽte ⁊ ad partem actualiter terminata. hoc autem ipsi negant. ergo ⁊c. ¶ Sic igitur apparet ꝙ ponentes relationes huiusmodi sicut ponunt / habent concedere consequenter nullam substantiam posse fieri sine innumerabilibus accidentibus existentibus in ipsa: quibus etiam correspõdent alia etiam innumerabilia accidentia ĩ alijs oĩbus existentia a quibꝰ ipsa substantia est distincta. ¶ Ex hoc appet vlterius opinionẽ istã oportere concedere deum nõn posse facere omnem effectuȝ cause secũde sine ipsa causa secunda actualiter existente. nec etiam causa secũda posita posse oẽm eius effectũ suspendere siue ne eueniat impedire. ¶ Primum apparet. qm̃ relationes p̃dicte ⁊ oẽs alie in creatis sunt effectꝰ causarum secũdarum secundũ ponentes ipsas. sunt eñi vt dicunt eas ponentes effectus extremorum. sed nõ p̃nt esse nec fieri vt dicunt sine eis / non tantum sine eis existẽtibꝰ absolute: sed nec etiaȝ sine eis agẽtibus. nec eñi p̃nitas nec filiatio posset fieri sine duabus substantijs: quarum vna sit ab alia a q̃ sit filiatio / ⁊ paternitas ab altera effectiue. quare ⁊c. ¶ Cõfirmaꝶ. quia minus dependet posterius a priori q̃ econuerso prius a posteriori: sed extrema relationum predictarum sunt eis priora: quo nõ obstante tantaȝ oportet eos ponere cõnexionẽ inter ipsa extrema ⁊ relationes eorum ꝙ extrema non possunt existere sine eis. ergo multo magis habẽt cõcedere ꝙ nec econuerso ipse relationes possunt existere sine eis. ¶ Ex hoc seq̃tur secũdum / vȝ ꝙ deus non possit effectuȝ cause scđe suspẽdere. qm̃ illud posterius non potest priori posito impediri qđ ad ipm̃ necessario seq̃tur absolute. sed iste relatiões effectus suorum extremorũ sunt huiusmodi respectu causarũ suarũ: sicut ista opinio habet cõcedere vt apparet ex dictis. ergo ⁊c. ¶ Ex hoc videtur vlterius concludendũ ꝙ etiam habẽt concedere consequẽter deũ non posse suspendere aliquem alium effectũ absolutũ cause secũde: puta calorem respectu ignis. qm̃ ad nullũ absolutũ magis necessario seq̃ꝶ aliqđ respectiuũ ab ipo realiter distĩctuȝ q̃ ad ignẽ sequaꝶ calor: nec magis necessario duo aliq̃ absoluta agunt ad formã aliquã respectiuã vt duo alba ad similitudinẽ ab eis realiter differentem / q̃ ignis ad calorẽ. sed ponẽtes hm̃oi relationes habẽt cõcedere vt ꝓbatũ est ipsas relationes seq̃ necessario ad positionẽ suoruȝ extremoruȝ. ergo ⁊c. ¶ Ex p̃dictis apparet ꝙ hñt siliter concedere ꝙ deus non potest ꝓducere nec etiam annihilare vnaȝ creaturã aliquã per se solã. quia cõcedũt ꝙ ad productionẽ cuiuslibȝ creature sequunꝶ in ipsa relatiões eius ad quamlibet aliarum: ⁊ ecõuerso cuiuslibet aliaruȝ ad eam. q̃ q̃dẽ relationes ab ea realiter differentes ipsa destructa non p̃nt vt dicũt manere: sȝ necessario destruũꝶ cũ relatio q̃libet corrupto suo fundamẽto vel termino destruatur. quare ⁊c.

Sexta cõclusio est: ꝙ opinio supradicta hẽt ↄcedere vel ꝙ qđlibȝ agit ĩ qđlibȝ: vel ꝙ qđlibet agit in seipo ĩsimul ĩfinita. ¶ Hec ꝓbaꝶ. qm̃ aut hm̃oi relationes cões sunt cãliter a fundamẽto vel a termino. Si primũ: g̃ qđlibet ens creatũ ꝓducit ĩ seipso ĩsimul ĩfinita vꝶ saltẽ tot formas realiꝶ distĩctas quot sũt alia ab ea distincta. ¶ Cõseq̃ntia ꝓbaꝶ. qm̃ respectu diuersorꝝ ꝶminorꝝ diuerse sũt relationes in eodẽ fundamẽto. sȝ qđlibȝ ens creatũ referꝶ ad qđlibȝ aliđ ens creatũ ⁊ ẽt ad ĩcreatũ: cũ qđlibȝ a q̃libȝ sit distĩctũ ipsiq; silẽ vꝶ dissimile equale vꝶ inequale. g̃ ꝓducit in seipso quodlibȝ ens creatum tot huiusmodi relatiões q̃bꝰ formaliꝶ dicitur eẽ tale: quot sunt alia respectu quorũ dicitur esse tale. Si autem ponatur secũdum / vȝ ꝙ relationes hm̃oi sint causaliꝶ seu originaliter a termino / tũc oportȝ ↄcedere qđlibȝ eẽ actiuũ ĩ qđlibȝ ⁊ passiuũ a q̃libȝ. qm̃ oẽ alicuiꝰ forẽ realis receptiuũ subiectũ ẽ a q̃libȝ passibile in q̃ forma hm̃oi ṽtualiꝶ ↄtinetur: ⁊ econuerso oẽ alicuius forme p̃cipiũ ꝓductiuuȝ est actiuũ in qđcũq; subiectũ ipsius realiter receptiuum sȝ qđlibȝ ens creatũ est p̃dictis relationibꝰ formaliꝶ relatũ ad qđlibȝ aliđ ens creatũ vt ad taliũ relationũ terminũ: g̃ cũ relatio sit actualiꝶ ĩ fũdamento relato / supposito ꝙ cãliꝶ seu originaliꝶ sit ab eiꝰ termino / sequitur propositum euidẽter / videlicet ꝙ quodlibet in quodlibet agat et a quolibet patiatur. ¶ Ex hoc potest inferri corollaria

qđ etiā oportet opinionē istā ɔcedere: oīa q̄tūcūq; diuersa esse formarū accidentalium eiusdē rōnis materialiter receptiua ⁊ cāliter ꝓductiua: immo ꝙ etiā de facto oīa entia creata talia eiusdem rōnis ꝓducūt effectiue ⁊ in se ipsis recipiunt subiectiue. ¶ Hoc apparet. qm̄ hmōi trāscendentes relationes eiusdē rōnis existūt in quolibet extremorū. sicut em̄ albedo eiusdē rationis est ī oī subiecto in quo est: ita ⁊ de qualibet relationum talium est dicēdū vz ꝙ omnis identitas vel diuersitas similitudo vel dissimilitudo equalitas vel inequalitas cuiuscūq; ad qđcunq; est eiusdē specifice rōnis: sȝ cum qđlibȝ ens creatū ad qđlibet aliud a se distictū sit relationib⁹ hmōi īformatū qđ⁹ est ad ipm̄ relatū: q̄ q̄dē relationes a q̄libet ꝓducunt siue ponātur a fundamēto cāri siue a termino siue insimul ab vtroq;: per consequens seq̄tur ꝓpositū euidenter: vz ꝙ forme hmōi respectiue ab oīb⁹ q̄tūcūq; diuersis effectiue ꝓducunt ⁊ in omnibus etiam subiectiue recipiunt.

Septia cōclusio ē: ꝙ opinio supradicta hēt ɔcedere formā aliquā accidentaleȝ spūalē seu inextēsam ⁊ indiuisibilē esse eiusdē ratiōis cū alia corporali seu diuisibili ⁊ extēsa. ¶ Hec ꝓbatur ex p̄dicta. qm̄ vt dictū est / eiusdē rōnis est idētitas vel diuersitas eq̄litas vel inequalitas vnius ad alteruȝ cū alia ɔuersa illius ad ipaȝ. sed diuersitas vel dissimilitudo rei spiritualis ad corporalē est forma indiuisibilis ⁊ inextensa. ɔuersa autē diuersitas vel dissilitudo q̄ vz est rei corporalis ad spūalē / est diuisibilis ⁊ extensa. qm̄ oīs forma accidentalis existēs ī subiecto indiuisibili est indiuisibilis: ⁊ alia existens ī subiecto diuisibili seu extēso ē diuisibilis ⁊ extēsa. quāta em̄ secūdum ph̄um est superficies tantā eius albedinē esse dices / ergo omnis dissimilitudo ⁊ alia quecūq; relatio corporis ad angelū vel ad deū: qua q̄dē corpus ipm̄ ei⁹ subiectū refert ad angelū vel ad deū: est forma diuisibilis et extēsa: cui correspōdēs relatio ī angelo exn̄s vel ī q̄cūq; subiecto alio inextēso ad subiectū extēsū relato habet poni forma indiuisibilis ⁊ inextensa cū eius subiectū sit totaliter inextensuȝ. sicut em̄ subiectum extēsū puta corp⁹ non est receptiuum forme accidentalis inextense: ita nec subiectū inextensum vt angelus forme diuisibilis et extense. Unde vnio anime ad corpus existēs in ipsa aīa intellectiua subiectiue hēt poni forma indiuisibilis: ⁊ alia conuersa corporis ad aīam existēs in corpore vt accidēs in subiecto / diuisibilis ⁊ extensa: ⁊ tn̄ hmōi vniones sunt eiusdem specifice rōnis sicut oēs similitudīes vel eq̄litates ⁊ alie q̄cūq; relationes inter eadem extrema sibi mutuo correspondentes. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur. qȝ non ē verisimile ꝙ magis differat vnio anime rationalis ī corpore existentis ab vnione sibi correspondēte corpis qđ informat / vel inequalitas seu dissimilitudo ⁊ diuersitas vnius istorum a diuersitate dissimilitudine ⁊ inequalitate alterius q̄ diuerse vniones vel q̄cūq; alie relationes diuersorum extremorum non mutue sed potius disparate vt vniones vel equalitates vel similitudines diuersarum animarum vel corporum. sed iste videntur esse eiusdem rationis. nō enim vnio anime sortis cum corpore suo potest dici alterius rationis ab vnione anime platonis cū suo et sic de aliis. ergo ⁊c. ¶ Nec valet si contra hoc arguatur: quia plus anima distinguitur a corpore qđ informat q̄ ab alia anima: ⁊ ideo magis aīe possunt esse receptiue accidentiū eiusdem rationis q̄ corpus ⁊ anima: quoniam plus etiam distinguitur anima intellectiua a corpore q̄ ab angelo vel ab alia anima: cum quo tamen stat ꝙ vna anima intellectiua nō est alterius anime nec angeli sed corporis perfectiua: ⁊ ita non semper magis indistincta seu eadem sunt in minus distinctis receptibilia. quare ⁊c. ¶ Confirmatur. quia sicut albedo est vna species sub qua omnia in quibuscunq; subiectis existentia sunt eiusdem specifice rationis: ita ⁊ de equalitate inequalitate identitate diuersitate similitudine dissimilitudine ⁊ vnione consimiliter est dicendum. ⁊ ideo si relationes huiusmodi se extendunt tam ad corporalia q̄ ad spiritualia / oportet eas ponere eiusdem rationis specifice ī vtrisq;. q̄ enim secundū se sunt eiusdem rationis non distinguuntur specifice ab extrinseco: nec per consequens ex subiecto seu fundamento eorum diuerso. quare ⁊c.

Octaua conclusio est: ꝙ opinio supradicta habet concedere seu ponere esse in verbo aliquam formam accidentaleȝ ab humanitate assumpta realiter differenteȝ. ¶ Hec probatur. quoniam homo assumptus non est verbo formalius nec realius vnitus q̄ verbum ipsi. sed vt dicit ista opinio / nihil potest alteri formaliter esse vnitum nisi mediante vnione ab eo realiter differente et in ipso vt accidens in subiecto actualiter existente. ergo in verbo etiam est talis vnio distincta realiter ab ipso et ab homine assumpto. ¶ Confirmatur. quia aut verbum ⁊ homo sūt immediate vnibilia omni alio ab eis realiter circunscripto: aut non nisi vnione huiusmodi mediante. Si primum: ergo frustra ponitur huiusmodi hypostatica vnio. Si autem detur secundum: ergo cuȝ nec formalius nec realius sit homo vnitus verbo q̄ verbuȝ homini econuerso: per consequens non magis talis vnio est ponenda in assumpto homine q̄ in verbo. quare ⁊c. ¶ Nec valet hic responsio aliquorum dicentium ꝙ verbuȝ dicatur formaliter vnitum vnione non in eo sed in ipso assumpto homine existente. quoniam nihil potest denominari formaliter tale per illud qđ sibi totaliter et simpliciter est repugnās: sicut quia albedo repugnat angelo et non scientia / ideo licet angelus possit dici sciens nō tamen albus. sed cum verbū sustentet hominem: non autem sustentetur nec possit ab ipso homine sustentari: per consequens vnio hoīs ad verbū cum sit sustētati ad sustētans est totaliter verbo repugnās. si enim vnio aliqua potest conuenire verbo / non nisi illa que est sustentantis ad naturam assumptam ipso personaliter siue suppositalit̄ sustentatam. ergo nullo modo verbum ipsum potest dici esse vnitum mediante vnione que est in assumpto homine subiectiue. aut ergo potest esse vnitum formaliter sine aliqua vnione in eo existēte: aut non. Sed primū ista opinio negat: ergo oportet eam ponere secundum: quod est propositum. ¶ Nec valet si dicatur ꝙ licet verbuȝ sit vnitum realiter homini non minus q̄ homo ipsi: non tamen formaliter cum sit sine vnione sui vnitus. quoniam formaliter aliqua esse vnita nō est ipsa esse forma aliqua distincta ab eis omnibus realiter informata: sed esse indistantia sic vel aliter secundum ꝙ differenter dicuntur eē vnita. vt enim superius arguebatur nihil est formaliter in aliquo nec ipsi vnitum quia forma aliqua alia informatum: sed eque verbum est indistans ab homine assumpto sicut ipse homo a verbo. ergo ⁊c.

Nona conclusio est: ꝙ opinio supradicta habet ponere aliquas relationes reales distinctas a relationibus originis in diuinis. ¶ Hec probatur. quoniam constat ꝙ diuine persone sunt idem similes et eq̄les essentialiter ⁊ distincte realiter: sed secundum opinionem istam nihil potest esse aliquod tale formaliter nisi relatione mediante ab ipso differente. ergo oēs huiusmodi relationes cōes sunt in diuinis distīcta aliqua in re extra tā inter se q̄ etiā a p̄sonis ⁊ a relationibus originis. Nec valet si dicatur ꝙ licet res create non possint dici tales formaliter semetipsis: persone tamen diuine sunt tales vt aliquo alio a seipsis. quoniam ꝙ diuine persone

sint forme distincte ⁊ similes seipsis ac eq̄les non mediāte distinctione nec similitudine nec equalitate ab eis distinctis: hoc nō est nisi qȝ vna p̄sonarum seipsa nō ē alia ⁊ est talis ⁊ tanta qualis ⁊ quāta est alia. ḡ alia etiā oīa q̄rum vnū seipso oīm alio circūscripto non est alterū: est tn̄ tale ⁊ tantū q̄le ⁊ quantū est ipm̄ / sunt seipsis distincta similia ⁊ equalia: sed multa creata reperiuntur talia. ḡ ⁊c.

Decima conclusio est: ꝙ opinio prædicta habet ponere relationeȝ realē esse nō tm̄ creature ad deum sed etiā ecōuerso dei ad quālibet creaturā. ¶ Hec pōt ꝓbari ex p̄dictis. qm̄ nō magis formalit̄ nec realiter creatura est effectus dei minor seu imperfectior ipso distincta ab eo ei dissimilis et inequalis q̄ econuerso deus ipse sit eius causa ab ea distincta eiq; dissimilis ⁊ inequalis: quia improportionabiliter ea perfectior siue maior. sed secundum opinionem istam nulla alia ab istis relationibus possunt esse nec dici talia formaliter nisi eis mediantibus in ipsis existentib⁹. ergo ⁊c. ¶ Maior est euidens. quia ita formaliter ⁊ realiter deus est nō creatura ⁊ illud a quo est ipsa / non talis qualis ipsa ⁊ eam excedēs sicut creatura econuerso est non deus ⁊ a deo ac imperfectior eo. quare ⁊c. ¶ Cōfirmatur. quia impossibile est aliq̄d formaliter esse tale nō existente in eo illo per quod qđlibet dicitur formaliter esse tale: sicut nihil potest sine albedine in eo existente actualiter dici album. sed secundū opinionem istam ponentium huiusmodi relationes sicut subiectum formaliter esse album est ipsum esse albedine informatū: nec aliq̄d ab albedine distictū pōt formalit̄ eē album nisi albedine mediante ipsum actualiter informāte: ita nihil dicitur formaliter esse distinctū nisi distictiōe nec mai⁹ nisi maioritate: nec dissimile nisi dissimilitudīe mediante in eo actualiter existente. ergo sicut in oīm subiecto albo formaliter est albedo: ita ⁊ in oīm distincto ab alio ipsiq; inequali ⁊ dissimili est distinctio inequalitas ⁊ dissimilitudo: sed deus est a qualibet re creata distinctus eiq; dissimilis ⁊ inequalis: quia perfectior omnibus creaturis. ergo ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quātum ad secundū: vbi est inquirēdū an sint inconuenientia omnia supradicta decē ī articulo precedenti / apparet quid dicendum. constat enim ꝙ sunt vtiq; inconuenientia ⁊ absurda ⁊ sic euidenter ꝙ vix ipa maxime eorum aliqua esse inconuenientia potest ꝓbari per alia notiora vel magis inconuenietia / vt apparet discurrendo per singula. ¶ Primū em̄ videlicet infinitas effectuuȝ apparet esse impossibile. vt enim alias ostensū est / sicut deus non potest facere aliquaȝ formam intēsibilem vltimate perfectam: cum quacūq; data possit facere aliam p̄fectiorem: ita nec pōt facere aliqua tot quin possit facere adhuc plura. hoc aūt non esset si infinita actu facere ipse posset cū nulla sit possibilis maior pluralitas q̄ infinita. ḡ ⁊c. ¶ Secūdū vz mutationē toti⁹ vniuersi sequi ad ꝓductionem vel corruptionem vel quācūq; aliā mutationē alicuius vnius rei / est inconueniēs qđ posuit Melissus: vt in primo physicorum recitat philosophus. qđ quidem apparet etiam inconueniens: quoniaȝ aut forme huiusmodi respectiue nouiter aduenientes quacunq; re creata nouiter posita vel mutata oīb⁹ aliis creaturis ꝓducūtur ab ipsis creaturis earum fundamenis quibus adueniūt: aut a termino earū puta ab illa re in esse posita vel mutata: vel tantum a p̄ia causa īmediate. Sed nō ē ponendum primū. qȝ tūc seq̄ret ꝙ ꝓducta qualibet re nouiter vel mutata oīs alia res creata ab ea distincta nouiter ⁊ diuersis actionibus ageret in seipsam. hoc autē videtur oīno inconueniens: vz ꝙ producto verme vel alio quocūq; ente hic inferius vel mutato aliud ens quodcūq; tā corruptibile q̄ īcorruptibile corporale et spirituale agat realiter in seipsum etiam diuersis actionibus realiter diuersa. ¶ Consequentia est euidens: quia respectu diuersorum productorum essentialiter distinctoruȝ diuersas oportet in producente ponere actiōes seu actiuas ꝓductiōes. hanc habet concedere omnis ponēs actionem siue actiuam productionem esse formam aliquam per se vnaȝ a ꝓducente ⁊ a producto distinctam sicut ponit ista opinio. sed huiusmodi relationes videlicet diuersitas vl̄ identitas inequalitas vel equalitas similitudo vel dissimilitudo distantia vel ꝓpinquitas ⁊ inherētia cuiuslibȝ talium que adueniunt omnibus creaturis vniuersi ad ꝓductionem vel mutationem cuiuslibet vnius rei sunt vt dicit ista opinio distincta realiter tam inter se q̄ a rebus quibus adueniunt: ergo ab illis a quibus causaliter oriūtur diuersis productionibus producuntur. quare ⁊c. ¶ Nec potest poni secundum / videlicet ꝙ sint a termino: quia tunc quodlibet ens productum nouiter vel mutatum ageret realiter diuersis actionibus ad predictas formas reales diuersas in quodlibet aliud a se differēs siue sibi presens siue quantumcunq; localiter vel quomodocunq; aliter a se distans. hoc autem videlicet ponere muscam vel albedinem ⁊ quamcunq; rem aliam corporalē agere diuersis actionibus realiter ad diuersa in quēlibet angelorum ⁊ in quodlibet aliud ens creatuȝ / est omnino absurdum. ergo ⁊c. ¶ Nec potest dici tertio ꝙ relationes huiusmodi sint tantum immediate a prima causa quoniam cum prima causa contingenter agat ad extra propter nullum prius productum necessitatur ad aliquod posterius producendum a priori realiter distinctū. sed huiusmodi relationes ponūtur esse distincte realiter ab extremis ⁊ posteriores eis: ergo a prima causa immediate non producuntur si ad eorum extrema posita a quibus realiter distinguuntur / necessario simpliciter consequuntur: nec etiam ab aliqua causa secunda: cum prima possit impedire omnem eius effectum. quare ⁊c. ¶ Tertium / videlicet nullum creatoruȝ referri formaliter ad alterum nec esse ab eo dependens nec ipsi inherens esse īcōueniens / apparet. quoniam vnum entium ab altero esse distinctum / eiq; esse equale vel inequale simile vel dissimīle / ab alio esse dependens vel ipsi inherens vt accidens / ⁊ substans vt substantiā accidenti / vnū esse causam vel effectum / huiusmodi tales ꝓpositiones ⁊ similes tam secundum theologiam q̄ s̄m philosophiā sunt necessario cōcedende. persone enīȝ diuine s̄m veritatē theologie dn̄r eq̄les similes personaliter distincte ⁊ essentialiter indistincte. deus etiam dicitur causa aliorum omnium a se productiua ⁊ conseruatiua ⁊ omnia creata dn̄r ab ipso ꝓducta ipsi dissimilia ⁊ aliqua aliquo modo ei similia ⁊ ad imaginem eius facta: ipsiq; omnia īequalia. ergo ⁊c. ¶ Quartum vz nullam formaȝ substantialē immediate esse ī materia: nec accidentalē absolutā in subiecto: nec hūanitatē assumptā in verbo esse īcōueniens / apparet. qm̄ materia tam a ph̄is q̄ a doctoribus catholicis ponit̄ īmediatum subiectū forme substantialis in ea accn̄taliter existētis. hoc aūt eē nō posset si ī ipa nō existeret nisi forma accn̄tali aliq̄ mediāte vz vnione ab ipsa materia ⁊ a forma substantiali realiter differente. nulla etiā apparet ratio: q̄re magis hmōi vnio relatiua possit esse īmediate in suo fundamēto alteri vnito nulla mediāte alia vniōe q̄ aliqđ accidēs ab ipa distictū ī suo subiecto. oīno ēt videt̄ īcōueniens dicere hoīem eē vnitū v̄bo mediāte tali hypostatica vnione a verbo ⁊ ab ipso assumpto hoīe essentialiter differente. quoniam sic aut huiusmodi vnio est in verbo / aut non sed tantum in homine assumpto. si non est in verbo: ergo nec ea mediante homo assumptus est in ipso. vt em̄ in precedentib⁹ est argutū / nihil est in aliquo formalit̄ qȝ

aliquid ab vtroqꝫ distinctum est in ipso vez in illo quod di
citur esse in altero. si autem sit in verbo cū ꝑsupponat ho
minem esse in ipso: per ꝯñs magis debet dici ꝙ vnio est ī
verbo ꝓpter hoīem assumptum existentem in eo q̄ ecō
uerso. q̄re ⁊c. ¶Quintum vez ꝙ ponere deum non posse
facere substantiā sine accñte nec effectū cause scḋe suspē-
dere seu impedire sit inconueniens/appet. qm̄ cū deus
sit oṗs potest in oīe possibile quale est oīe illud qḋ nō
implicat ꝯtradictionem. ex quo sequitur ꝙ omnino sit ī-
conueniens ponere pmā causam per se non posse in ali
qḋ possibile. cū eī vniformiter respiciat oē possibile: si ali
quod possibile est ipsi impossibile: ⁊ qḋcūqꝫ: sed substātiā
esse vel fieri sine accidēte nullā implicat ꝯtradictionem
magis immo minus q̄ econuerso vez accidens eē vel fieri
sine substantia. hoc aūt constat deo esse possibile saltē de
aliquo accidente: ⁊ qua rōne de vno eadem ⁊ de omī alio
vt patebit in quarto. ꝗ ⁊c.

Ex eodem apparet similiter esse incon-
ueniens dicere primam causam non posse oēm effectum
cause scḋe suspēdere. Primo: qꝛ nullꝰ effectꝰ hēt ad cām
suam ꝯnexionē magis necessariā q̄ accñs ad substātiā;
sed nec ad substātiā necessario seqꝛ accidēs: nec qḋ ē mi-
rabiliꝰ ecōuerso ad accñs aliq̄ substātia creata: cū accñs
possit ab omi substātia separi: ⁊ ꝑ ꝯñs fieri sine ipsa. ꝗ ⁊c.
¶Scḋo: quia prima causa non agit ad extra necessario
sed ꝯtingenter: sꝫ cū nulla cā scḋa possit in effectū aliquē
sine ipsa/vt patebit ī scḋo: ꝑ ꝯñs si ad cām scḋam positā
sic suus effectꝰ necessario poneret ꝙ non posset ꝑ aliquē
impediri: cū nec posset poni sine prima ad ipm causaliṫ
principalier opante: per ꝯñs seq̄retur ꝙ ipsa prima cau-
sa ad extra non ageret contingenṫ sed eq̄ necessario sicut
causa scḋa. ꝗ ⁊c. ¶Tertio: quia ꝯstat de facto ꝑ fidē ali
quē alicuius cause secūde effectū aliqñ fuisse diuinitꝰ im
peditū/vt appet de igne triū pueroꝝ nō agente in passuꝫ
dispositum sibi pñs. sed q̄ ratione prima causa impediuit
hmōi cause scḋe effectum/eadē potest ⁊ potuit impedire
oēm aliū. vnde ⁊ dicere ꝯtrariū est inter articulos excō-
municatos per magistros Parisienses vt erroneū cōdē-
natū. q̄re ⁊c. ¶Ex p̄dictis apparet etiā esse inconueniēs
dicere deum nō posse aliq̄d annihilare nō annihilādo ali-
q̄d aliud ab illo realiter distinctū. qm̄ eq̄ est possibile/oē
ens ꝯtingens non necessarium in esse positū destrui quo
cūqꝫ alio ab eo diuerso realiter remanēte sicut fuit possi-
bile ipm fieri seu produci nullo alio ꝓducto distincto rea
liter ab eodē. sed scḋm oportet concedere fuisse possibile
ergo ⁊ primū. quare ⁊c. ¶Sextū vez non debere poni ab
aliquo nec ꝯcedi quodlibꝫ esse actiuum in qḋlibet/appa
ret. qm̄ nullū entiū possumus scire esse principiū ꝓducti
uū nisi illius quod ad presentiā eius seq̄ videmꝰ vt alias
est ēt in precedentibus declaratū. sed ad nullius rei p̄sen
tiam scimus nec cognoscere possumus seq̄ aliquē realem
effectū in q̄libet alioꝝ: ꝗ nec quodlibet ens creatū ē a no
bis ponendum vt actiuū principiū in qḋcūqꝫ. ¶Ex eo-
dē apparet ꝙ nec oīa debēt poni vt formarū eiusdē rōnis
materialiṫ receptiua: cū nec etiā aliqua esse eorundē rece
ptiua scire possimus: nisi vel qꝛ ipsa sunt eiusdē rationis
vel qꝛ ī eis lꝫ alterius rōnis videmꝰ existere talia eiusdē
rōnis. sed nec oīa sunt eiusdē rōnis nec scire possumus ī
oībus aliq̄ eiusdē ratiōis actualiter ꝯtineri. ꝗ ⁊c. ¶Se-
ptimum vez formam accidētalem indiuisibilē ⁊ extēsiuā
non esse eiusdem rationis/appet. quoniā nō magis forma
substantialis inextensa ⁊ indiuisibilis qualis est aīa rō-
nalis distinguiṫ ab omi alia forma substantiali diuisibili
⁊ extēsa q̄ vnū accidēs inextensū ⁊ indiuisibile ab alio di
uisibili ⁊ extenso. sꝫ cōstat ꝙ omnis substātia diuisibilis
⁊ extensa est alterius rationis ab omi alia indiuisibili et
inextensa. ꝗ ⁊c. ¶Octauū vez non esse tutum concedere
esse imediate in verbo formā accidentalem aliquam ab
humanitate distinctam/apparet. quoniam nec verbum
dicitur homo nec hō assumptus deus nisi quia homo rea
liter ⁊ suppositaliter est in verbo. ergo omē in ipso verbo
existēs eque immediate ⁊ ꝯsimiliter sicut homo dicitur
deus consimiliter sicut homo. ¶Hoc apparet. qꝛ etiam
scḋm oēs ponentes ꝙ deus posset assumere naturam
accidētalē sicut substātialē/ipsa accidentalis natura si
assumeretur vere ⁊ realiter deꝰ diceretur: ⁊ deꝰ etiā dice-
reṫ tale accidens econuerso: sicut nūc diciṫ esse hō. sed cō
stat ꝙ nec deus dicitur aliqḋ accidēs sicut hō: nec aliqḋ
accidens sed homo solus diciṫ esse deus. ꝗ ⁊c. ¶Nonum
vez ꝙ nō debeant in diuinis poni alie relatiōes a relatio
nibus originis/appet. qm̄ in diuinis nō sunt nisi tres res
que sunt vna res summa. vt habeṫ extra de summa tri. et
fide catho. sed ponens tales relationes cōes esse in re ex
tra distinctas a relationibꝰ originis seu ab ipsis diuinis
personis/ponit res plures distinctas realiter q̄ tres. nul
la eñi distincta in re extra possunt esse minus distincta q̄
diuine ꝑsone seu relationes originis ab eis indistincte: q̄s
constat realiter esse distinctas. ꝗ ⁊c. ¶Decimū ⁊ vltimū
apparet etiā esse inconueniens. qm̄ nihil dictū de deo ex
tempore excepto assumpto homine est in eo aliq̄d realiṫ
distinctum ab eo. sed hmōi relationes supradicte dicunṫ
de deo ex tempore. non eñi ab eterno deꝰ dicitur creator
nec maior seu ꝑfectior aliq̄ re creata. ꝗ ⁊c. ¶Hec de scḋo.

Quantum ad tertium pono decem con
clusiones. ¶Prima est: ꝙ ista opinio ponens relatiōes
originis in diuinis distinctas in re extra a ꝑsonis habet
ꝯcedere ꝙ nulla ꝑsona diuina est ꝓducens nec ꝓducta
realiter semetipsa. ¶Hec ꝓbatur. qꝛ qḋ poniṫ eē tale ali
quo mediante a se distincto non potest poni tale realiter
semetipso. ¶Hoc apparet. qꝛ eñi albedinis subiectū po-
niṫ albū per aliq̄d a se distinctum vez per albedinem infor
mantem ipm: ideo non potest poni albū per seipsum. et ꝑ
ꝯtrarium/quia deus est sapiens per seipsum: ideo non po
test dici sapiens per aliquid sibi appositum a se in re ex-
tra distinctum. sed secundū opinionē ponētiū relatiōes
originis in diuinis esse in re extra distinctas a ꝑsonis vez
gñationē actiuā ⁊ passiuā ⁊ spirationē passiuā/prima ꝑ-
sona generat generatiōe actiua/scḋa gñatur gñatiōe pas
siua/⁊ tertia spiratur spiratiōe passiua ab ipa in re extra
distincta sicut generatio passiua a scḋa ⁊ actiua a pria. ꝗ
⁊c. ¶Cōfirmatur. quia non magis aliqua persona potest
dici gñans seipsa nec genita nec spirata vel spirās si acti
ua productio ⁊ passiua est ab ea distinctum aliquid in re
extra: q̄ deus diceretur sapiens seipso si sapientia distin-
gueretur ab eo. sed constat ꝙ sicut nulla creatura intelle
ctualis dicitur sapiens seipsa cum eius sapientia sit ab
ea distincta: ita nec deus si per impossibile eius sapientia
esset distincta ab eo aliqualiter ī re extra. ergo ⁊c. ¶Se
cunda conclusio est: ꝙ nec ista opinio potest ponere vnā
personam diuinam referri ad aliam per seipsam. ¶Hec
sequitur ex predicta. quoniam persona producens eo re-
fertur realiter ad ꝓductum quo est producēs eam: ⁊ ꝓdu
cta similiter econuerso eo est ad producentem relata quo
est ab ipsa producta. sed scḋm opinionē istā nulla ꝑsona
diuina potest poni producens nec ꝓducta realiter semet
ipsa/vt ꝓbatum est ī ꝯclusione alia. ꝗ ⁊c. ¶Confirmatur
quia qḋ est tale alio mediāte a se in re extra distincto non
potest dici esse tale realiter semetipso. sed scḋm opinionē
istam persone diuine referuntur adinuicem mediātibꝰ re
lationibꝰ distictis ab eis oībꝰ ī re extra. ergo ⁊c. ¶Ter
tia cōclusio est: ꝙ ista opinio habet ponere personas di-
uinas eē ꝯpositas. ¶Hec ꝓbaṫ. qꝛ omē ex aliq̄bꝰ ꝑlibꝰ

distinctis q̄tūcūqꝫ modicū in re extra realiter ꝯstitutum
est vere ꝯpositum. sed ista opinio ponit q̄libet diuinā ꝑ
sonam esse ex essentia ⁊ ex relatione sibi ꝓpria ab ea ī re
extra distincta vez tam ab essentia q̄ a ꝑsona realiter cō-
stitutā: ergo ⁊ ꝯpositā. ¶Cōfirmaṫ. qꝛ impossibile est ali
qḋ simplicissimū esse ex aliq̄bus distinctis in re extra rea
liter ꝯstitutū. simplicius eñi est qḋ nullo mō est ꝯstitutū
q̄ ex talibus realiter cōstitutū. quare ⁊c. ¶Quarta con
clusio est ꝙ ista opinio habet ponere in diuinis pl'es res
q̄ tres. ¶Hec apparet. quia quot sunt in re extra distin-
cta tot habent poni res. nec eñi sunt distincta realiter ni
si diuerse res. oīa autem in re extra disticta realiter sūt
distincta. nec eñi vt hic suppono ex dictis in p̄cedētibus
aliqua pñt in re extra minus esse distincta q̄ diuina sup-
posita que constat realiter esse distincta. sꝫ opinio ista po
nit in diuinis plura q̄ tria esse distincta in re extra. ergo
⁊c. ¶Cōfirmatur. qꝛ opinio ista ponit tres personas cō-
stitutas ⁊ tres relationes eas ꝯstituentes distinctas ab
eis oībus in re extra: sed vt dictum est omnia in re extra
distincta sunt realiter distincta. ergo ⁊c. ¶Quīta cōclu-
sio est ꝙ ista opinio habet ponere vel ꝙ non sola diuina ꝑ
sona ꝓducit ⁊ ꝓducitur in diuinis: sed aliquid qḋ distin-
guitur ab omnibus ꝑsonis: vel ꝙ aliq̄d distinctū ab essen
tia in re extra est ibi qḋ nec ꝓducitur nec ꝓducit. ¶Hec
apparet. quoniam aut habet ponere ꝙ hmōi relationes
originis ꝓducāt ⁊ ꝓducanṫ: aut ꝙ nec ꝓducant nec pro-
ducantur. Si primum: ergo cum ab oībus personis disti
guantur vt asserit in re extra/seqꝛ ꝙ non sola persona ꝓ
ducit vel ꝓducitur in diuinis: sed aliqua alia disticta ab
omibus personis/vez hmōi relationes originis. Si autē
ponat secundū: ergo cum concedat relationes ipsas ori-
ginis esse distinctas ab essentia in re extra: per ꝯñs habꝫ
dicere ꝙ non sola essentia est improducens in diuinis ⁊ ī
producta sed alia plura ab ipsa distincta aliqualiter in re
extra. ¶Confirmatur. quia ex quo generatio actiua vel
paternitas distinguitur tam a prima persona q̄ ab essen
tia in re extra: aut sola prima ꝑsona generat: aut non: sed
eius generatio actiua simul cum ipsa. Si primū: ergo nō
sola essentia est non generans nec genita: sed aliquid dis
tinctum ab ea in re extra. Si secundum: ergo plures res
generant ⁊ plures generantur ⁊ spirantur: cum non sola
persona generet nec sola ꝑsona generetur nec spiretur:
sed alia a personis distincta. consimiliter eñi pōt argui de
generatione ⁊ de spiratione passiua sicut de generatione
actiua. ergo ⁊c. ¶Sexta conclusio est/ꝙ opinio ista po-
nens relationes cōmunes personarum diuinarum esse ab
eis in re extra distinctas/habet ꝯcedere hmōi relatiōes
esse tam a ꝑsonis q̄ inter se realiter distictas. ¶Hec ꝓ-
batur. quoniā nulle relationes in re extra disticte possūt
minus esse distincte q̄ relationes originis diuine: sed iste
realiter sunt distincte: ergo ⁊ relationes cōes puta equa-
litas similitudo ⁊ identitas personarum: supposito ꝙ dis
tinguantur in re extra. quare ⁊c. ¶Cōfirmatur. quia nul
la in re extra distincta possunt minus distingui q̄ illa
que sic sunt diuersa ꝙ sunt res vnice. sed diuina suppo-
sita sunt talia sic diuersa: ⁊ tamen realiter sunt distincta
ergo ⁊c. ¶Septima cōclusio est: ꝙ opinio ista ponēs hu
iusmodi relationes cōmunes esse distinctas in re extra a
personis/habet ponere personas ipsas diuinas non eē se
ipsis easdē similes nec equales. ¶Hec apparet. quoniā
ponens aliquid esse tale mediāte aliquo a se distincto/nō
potest ponere ipsum tale existere semetipso. sꝫ opinio po-
nens huiusmodi relatiōes vez eq̄litatē similitudinē ⁊ idē
titatē ī diuinis distictas a personis ponit ꝑsonas ipas di
uinas esse easdem siles ⁊ eq̄les per huiusmodi relationē
ab eis in re extra distinctas. ponit eñi ꝙ sunt idem iden
titate eq̄les eq̄litate ⁊ siles siltudine mediāte ab eis dis
tincta. ꝗ ⁊c. ¶Cōfirmaṫ. qꝛ ponens aliqua ꝑsa esse idem
equalia ⁊ similia semetipsis nō ponit identitatē eq̄litatē
⁊ similitudinē in eis tanq̄ aliqua ab eis in re extra distin
cta. ergo econtrario opinio que ponit in aliquibus iden-
titatem similitudinē ⁊ equalitatem tanq̄ aliqua ab eis
distincta quibus mediātibus ipsa sunt talia videlicet ea
dem similia ⁊ equalia/necessario negat illa esse talia per
seipsa. quare ⁊c. ¶Octaua ꝯclusio est: ꝙ opinio ista po-
nens p̄dictas relationes cōes esse a ꝑsonis diuinis disti
ctas in re extra/habet ꝯcedere in talibꝰ relationibꝰ ꝓces
sum in infinitū. ¶Hec ꝓbatur. qm̄ nulla realiter disticta
pñt poni magis eadem nec similia nec equalia semetipis
nullo mediante alio q̄ ꝑsone diuine: sed ipse diuine ꝑsone
secundum opinionem istā non sunt seipsis formaliter idē
similes nec equales/vt apparet ex alia conclusione: er-
go nec hmōi relationes cōes a personis disticte siue rea
liter siue quōcunqꝫ aliter in re extra possunt seipsis esse
idem similes nec equales. sed ꝯstat ꝙ equalitates ꝑsona
rum sunt essentialiter idem sicut ⁊ persone ⁊ similes ⁊ ēt
equales/cū vna non sit maior seu ꝑfectior alia: ergo sunt
eq̄les aliis eq̄litatibꝰ ⁊ siles aliis siltudinibꝰ ⁊ idē aliis
identitatibus. de quibus arguā vt de primis: vez ꝙ cum
sint similes idem essentialiter ⁊ equales ⁊ non seipsis: ꝗ
aliis mediātibus: ⁊ sic apparet ꝙ sequiṫ in eis infinitas
euidēter. ¶Consimiliter potest argui de similitudinibꝰ
vel identitatibus personarū quas ꝯstat esse idē similes ⁊
equales: ⁊ nō seipsis magis q̄ sint ꝑsone. ergo ⁊c. ¶Cōfir
matur. quia aut huiusmodi relationes cōmunes sunt ta-
les videlicet idem similes ⁊ equales seipsis vel mediāti
bus aliis. sed secūdum opinionē istā nō pōt poni primū:
ergo secūdum: ad qḋ seq̄tur ꝓpositū vez processus in infi
nitū. ¶Minor apparet. qm̄ diuerse equalitates non pos
sunt dici seipsis similes idem et equales nisi quia vna est
seipsa talis ⁊ tanta q̄lis ⁊ quanta est alia: et omnes sunt
vna essentia. sed nō magis vna equalitas vel similitudo
vel identitas est talis ⁊ tanta seipsa qualis ⁊ quanta est
alia ⁊ cum ipsa vna essentia: q̄ quelibet persona sit seipsa
talis ⁊ tanta qualis ⁊ quanta est alia ⁊ cū ea vnica essen
tia: ⁊ tñ persone diuine secundum istam opinionē nō pos
sunt esse formaliter semetipsis sed mediantibus aliis idē
similes ⁊ eq̄les. ergo ⁊c. ¶Nona ꝯclusio est: ꝙ octo om-
nia in predictis octo ꝯclusionibus explicata q̄ habet po-
nere ⁊ concedere opinio supradicta sunt inconuenientia
⁊ absurda. ¶Hec apparet euidenter cuilibet per singu-
la discurrenti. ¶Decima ⁊ vltima conclusio est: ꝙ omo
est impossibilis opinio q̄ ponit talē relationē originis in
diuinis esse aliq̄d per se vnicū distinctum a ꝑsonis omibꝰ
in re extra. ¶Hec sequitur corollarie ex p̄dictis. quoniā
omne illud est inconueniens et absurdum ad qḋ sequitur
inconueniens ⁊ absurdum. sed ad istam opinionē sequūṫ
inter alia octo predicta que sunt impossibilia inconuenē
tia ⁊ absurda. ergo ⁊c. ¶Ex predictis omnibꝰ seq̄tur co-
rollarie ꝙ nec in creaturis nec etiā in diuinis aliqua re-
latio est aliquid per se vnum ab extremis relatis in re ex
tra distinctum. ¶Sic ad questionem. ¶Ad rationem in
principio quando dicitur in minore ꝙ respectum esse ab
extremis distinctum est opinio tam philosophorum om
nium q̄ doctorum catholicorum: Dico ꝙ non est verum
vt videbitur in questione sequenti.

SEcundo quæro: vtrum opinio
negantium relationē esse aliq̄d per se vnū ab
extremis distinctum sit cōtra intentionē do
ctorū catholicorum ⁊ contra philosophum
⁊ cū hoc habeat ꝯcedere vel negare aliqḋ inconueniens
⁊ absurdum. ¶Et videtur ꝙ sic. qm̄ decē predicamenta

esse distincta fuit cõis opinio tam philosophorum ꝙ doctorum catholicorũ vt August. ⁊ aliorum: ⁊ ideo hoc negare videtur esse inconueniens ⁊ absurdũ: sed negantes respectum esse aliquid per se vnũ ab extremis distinctuȝ habent necessario hoc negare: cum tantum tria p̄dicamẽta / videlicet substãtia q̄titas ⁊ qualitas ponant̃ absoluta: alia autem septem oĩa respectiua. ergo ⁊c. ¶ Contra quia non est verisimile ꝙ tam doctores catholici ꝙ phi concordauerint in aliquo ad qꝺ euidẽter sequat̃ aliquod manifestum incõueniens ⁊ absurdũ: sed ad opinioneȝ ponentium respectum esse aliquid per se vnum ab extremis distinctuȝ / sequũtur vt apparet ex q̄stione alia multa icõuenientia tam in diuinis ꝙ etiam in creatis. ꝙ ⁊c. ¶ Responsio. vbi sic ꝓcedam. ¶ Primo enĩ ostendam opinionem istam negãtium respectũ esse aliquid per se vnuȝ distinctum ab extremis esse ꝯcordem philosophis ⁊ doctoribus catholicis. Scꝺo tangam ⁊ soluam aliqua q̄ contra hoc arguuntur ab aliis. Tertio inferam ex predictis ꝙ opinio ista non habet ponere nec negare aliquid qꝺ sit inconueniens in diuinis nec etiam in creatis.

Quãtum ad primum arguo primo de omnibus modis relationis a philosopho positis. Ad cuius euidentiam est sciendũ: ꝙ scꝺm phm̃. 5. metaphysice cap. de ad aliq̄d / tres sunt modi relationis: quoꝝ primus sumitur penes numerũ vcȝ vnum ⁊ multa modo q̄ secundum eũ ibidem dicit̃ ad aliquid duplũ ad dimidium. Secundus modus sumitur penes actiuũ ⁊ passiuuȝ: q̄ modo calefactiuum dicit̃ ad calefactibile ⁊ ꝓductiuum ad ꝓducibile. Tertius modus ⁊ vltimus accipitur penes mẽsuram ⁊ mensurabile: sicut se habent secũdũ eũ ibi scibile ad scientiam ⁊ sensibile ad sensum. ¶ Tũc igit̃ primo de p̄rio mõ relatiuoꝝ sic. Duplũ ⁊ dimidiũ sunt relatiua primi modi: ⁊ vnũ refertur realiter ad alterum: sȝ neutrũ istorum refertur ad alterũ per respectum aliquem ab vtroq̄ distinctum: ergo respectus primi modi quẽ ponit phus non est aliq̄d p se vnũ a suis extremis relatis distĩctum. ¶ Minor ꝓbatur. qm̃ ꝯm phum vn⁹ nũerus est duplex respectu alterius: ita ꝙ diuersi nũeri sũt extrema relationis istius primi modi: sed null⁹ numerus pōt poni scꝺm principia phi aliq̄d p se vnum a reb⁹ numeratis distinctũ vt in dist. 29. supius est ꝓbatũ. qꝺ aũt nõ est p se vnum non pōt esse alicui⁹ vnius numero accidẽtis subiectũ seu fundamẽtũ. ꝙ nec duplicitas nec dimidietas est aliqꝺ accidẽs per se vnũ a nũeris suis extremis distĩctũ. ¶ Assũptum vcȝ ꝙ numer⁹ non possit poni ꝯm p̄cipia phi vt aliq̄d p se vnũ a reb⁹ diuersis nũeratis distinctũ / apparȝ qm̃ ꝯstat secũdum principia phi ꝙ omñe accidens existit in aliquo subiectiue: ⁊ accidẽs vnũ habet vnũ subiectum: sed nullus numerus pōt eẽ in aliquo vno subiecto: cũ tñ si sit aliq̄d p se vnũ a reb⁹ nũeratis distinctũ nõ possit poni nisi accñs. non enĩ aliq̄s numerus vn⁹ pōt esse in reb⁹ oĩbus numeratis cũ talia numerata sint diuersa ⁊ distantia: in q̄bus non potest esse vnicũ accidẽs quale habet eẽ numerus / supposito ꝙ a rebus numeratis sit distinctus nec tñ in vno numeratoꝝ magis ꝙ in alio nec ĩ aliq̄ alio a rebus numeratis. nullum enim vnum potest esse alicuius numeri subiectuȝ. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia secũdum principia philosophi omnis res habet esse simplex vel ꝯpositũ: sed nũerus nõ potest poni res simplex omni parte carens: nec cõposita. q2 si sic / aut ex ptib⁹ alterius rationis vel eiusdem. sed non primo modo. quia ꝯm phuȝ nullũ accidens habet materiam ex qua. in omni autẽ cõposito ex partibus alterius rõnis sunt plura / quoꝝ vnuȝ alterum perficit seu informat: cum ex talibus scꝺm phuȝ non fiat aliq̄d per se vnũ nisi vnũ sit ĩ potẽtia ad alterum ⁊ per consequens respiciat ipm̃ vt materia formam solaȝ sed numerus si est aliquid vnũ a numeratis distinctũ nõ potest esse nisi accidens: ergo nõ pōt esse cõpositus ex ptibus alterius rationis. nec scꝺo mõ: vcȝ ex ptibus eiusdeȝ rõnis. qm̃ ꝯm phum oẽ tale totuȝ ex eiusdem rõnis ptib⁹ ꝯstitutũ ẽ homogeneũ de quo essentialit̃ p̄dicatũ p̄dicat̃ de qualibet eius ptiũ. eiusdem enĩ rõnis est tale totũ cuȝ qualibet suarũ ptiũ. sed ꝯstat ꝙ nec numerus dict⁹ de binario predicatur de aliqua sui pte nec vnitas ecõuerso dicta de qualibet sua pte dicitur de numero ipso. ergo ⁊c. ¶ Nec valet si dicat̃ ꝙ hmõi relatiua primi modi puta duplũ ⁊ dimidiũ non dñr de numero aliquo vt a rebus numeratis distincto: sed tñ de ipso vt ꝓ rebus nũeratis accepto. qm̃ nec res aliqua numerata dicit̃ dupla nec dimidia respectu alterius propter aliquid positiuũ ab ea differens sibiq̄ accidentalit̃ inexistens. sicut enĩ totum eo formaliter est maius parte quo est tantum quantum ipa ⁊ aliquid vltra eam: ita decem res sunt duple respectu q̄nq̄ illo quo decem sunt q̄nq̄ ⁊ quinq̄ simul. sed hoc nõ cõuenit alicui ꝓpter aliqꝺ accidens ab eo differens ipsi accidentalit̃ inexistens. sicut enĩ quocũq̄ a duob⁹ albis distincto amoto adhuc duo alba sunt similia q2 vnum ẽ tale quale alterũ: ⁊ equalia si vnum est tantũ quantum alterũ: ita quocũq̄ accidente a toto ⁊ a ptibus differente ⁊ a rebus decem numeratis posito vel amoto vniformiter totum est maius qualibet suarũ partium. ⁊ decẽ res nũerate dñr duplum respectu q̄nq̄ earuȝ tñ: ergo nec medietas nec duplicitas est aliq̄d per se vnum ab extremis distinctum in re extra. q̄re ⁊c. ¶ Confirmatur. q2 qꝺ est tale seipso non potest dici tale aliquo alio mediante: sed totuȝ seipso est maius parte ⁊ decẽ res duplũ respectu q̄nq̄ nõ aliquo accidente. substantialiter enĩ nõ accidẽtalit̃ totuȝ est maius sua pte: cũ per suaȝ substãtiã sit excedẽs ipam sicut ⁊ decẽ res nũerate duple excedũt q̄nq̄. ꝙ ⁊c.

Secundo arguo de relatiuis secũdi modi sic. secũdũ phuȝ. 5. metaphysice ita realiter calefactiuũ refertur ad calefactibile: ⁊ omñe aliud actiuum ad passibile: sicut calefaciens ad illud qꝺ calefit ⁊ oẽ agens ad passum. sed constat ꝙ non magis aliq̄d dicitur formaliter calefactiuum vel actiuuȝ vel calefactibile vel quomodocũq̄ passibile ꝙ deus dicat̃ creatiu⁹ ⁊ alia res ab ipso possibilis creabilis aliq̄ alio mediãte in ipso actiuo p̄cipio vel passiuo actualiter existẽte. ꝙ ⁊c. ¶ Maior q̄ alias ostẽdet̃ prolixius: probatur. q2 eo actiuum principiũ est actiuũ q̄ est agens actualiter qñ agit: sed nullum agens agit actualiter quando agit mediãte aliquo alio a seipso. esto etiã ꝙ inter agens ⁊ passum esset respectus ab eis distinctus: nõ tñ posset poni inter actiuũ seu ꝓductiuũ ⁊ ꝓducibile: cũ ad non ens non posset esse respectus aliq̄s realis vt dicũt ponẽtes ipsos hmõi respectus ab extremis distinctos. ergo ⁊c. ¶ Nec valet si dicatur ꝙ in p̄cipio actiuo est respect⁹ nõ actualis sed aptitudinalis seu potentialis. qm̃ omnis forma accidentalis exñs actualiter in subiecto ẽ vere actualis: ⁊ ita si actiuitas dicat aliq̄d existens in actiuo principio absoluto tale non debet dici potentiale sed potius actuale. si autem actu non sit aliq̄d in ipso distĩctũ ab eo / habetur ꝓpositum / vcȝ ꝙ hmõi relatiuum non dicit̃ relatiuum aliq̄ mediãte alio a seipo. ¶ Si forte dicatur ꝙ calefactibile vel calefactiuuȝ dicit respectum aliquẽ actualem: q2 respectus aliquis actualis potest esse respectu termini actu non existentis. ¶ Cõtra hoc arguo dupliciter. Primo: quia aut hmõi respect⁹ actualis est vnic⁹ tñ ĩ p̄cipio ꝓductiuo respectu cuiuscũq̄ ꝓducibil̃ ab eo: aut diuẽ⁹ respectu ꝓducibiliũ diuersoꝝ. sȝ ñ pōt pōi p̄mũ: q2 ꝯm cõeȝ opinionẽ oĩm ponẽtiuȝ respectũ eẽ ab extremis distinctũ / nõ magis respectu diuersoꝝ t̃minoꝝ ꝙ fũdamẽtoꝝ pōt eẽt vn⁹ r̃spect⁹. hoc ẽt

est expresse de intentione philosophi / vt videtur in libro predicamentorum. vbi dicit: ꝙ si aliquis diffinite scit aliquid eoꝝ que sunt ad aliquid / ⁊ illud ad quod dicitur diffinite scitur⁹ ẽ: sicut expẽlificat de duplo sic dicẽs. Et si q̄s nouit diffinite quoniam duplũ est / ⁊ cuius duplũ est mox diffinite nouit. sed si idem respectus posset esse multoruȝ terminorum / scientẽ eius fundamẽtũ nõ oporteret determinate scire aliquem illoꝝ terminorũ diuersorum magis ꝙ alterum: ⁊ ita vel nullum eorum vel simul omnia / esto ꝙ essent infinita / oporteret cognoscere determinate: q̄rũ neutrum ꝯcederet philosophus. quare ⁊c. ¶ Nec potest poni scꝺm / vcȝ ꝙ respectu diuersoruȝ ꝓducibiliũ sint respectus diuersi in principio calefactiuo ⁊ in omñi alio principio ꝓductiuo. quoniam cum qꝺlibet ꝓductiuum principium sit vnius ꝓducibilis ꝓductiuum post alterũ sine fine: per consequẽs seq̄retur ꝙ in quolibet tali productiuo principio essent actualiter infinita vel saltem indeterminata: quia tot quot sunt ab ipso producibilia: quorum non est aliquis certus numerus neq̄ finis. hoc auteȝ omnino est inconueniens. ergo ⁊c. ¶ Secundo sic arguo ad idem. cum nullũ ꝓductum sit ꝓducibile iterũ p naturaȝ per consequẽs si ad qꝺcũq̄ ꝓducibile ab aliquo p̄cipio est in ipso talis respectus / oportet respectũ hmõi destrui ad ꝓductioneȝ hmõi cuiuscũq̄ ꝓducti: vnuȝ vcȝ ad ꝓductionẽ vnius ⁊ aliũ ad ꝓductionẽ alteri⁹. hoc aũt appet esse falsum. non enĩ ꝓpter ꝓductum in esse positũ oportȝ aliq̄d destrui nec corrumpi qꝺ p̄fuit in p̄cipio productiuo. ergo ⁊c. ¶ Tertio ad idẽ arguo. q2 siue hmõi respect⁹ sint multi siue solus vnicus in p̄cipio ꝓductiuo: cũ sint distincti ab eo / oportet ꝙ sint causati ĩ eo vel a seipso vel ab alio agente extrinseco. tũc arguo: q2 cũ q̄libet sit ꝓducibilis vel respectu eoruȝ sunt aliĩ respectus ĩ p̄cipio ipsoꝝ ꝓductiuo / vel non. si sic / q̄ro de illis aliis similiter ꝓducibilib⁹ in infinituȝ. si non: ergo eadem ratione fuit stãdum in terminis absolutis eorũ: nec per ꝯñs respectu ipsorum sunt ponendi respectus hmõi in principiis ꝓductiuis. non minus enĩ calor pōt esse caloris principium productiuum ꝙ talium respectuum in seipso existentiũ absq̄ omni respectu precedente a producibili ⁊ a producto ab ipso productiuo principio differẽte. ergo ⁊c. ¶ Nec valet si dicatur ꝙ respectus huiusmodi sunt cum fundamẽto idem realiter: ⁊ per consequens sunt ab eo a quo est eorum fundamentum causaliter. Primo: quia respectus huiusmodi dicuntur esse diuersi in eodem numero fundamento. diuersa autem entia creata non possunt esse idem realiter cũ aliquo vno realiter indistincto / alias res vnica esset plures: quod est impossibile in creatis. ¶ Secundo. quia esto ꝙ assumptuȝ esset verum adhuc stat ratio / videlicet ꝙ non magis oportet alios respectus ponere respectu fundamẽti ⁊ terminorum ipsoruȝ ꝙ respectu eorum in principio ꝓductiuo. sed constat ꝙ in calido ꝓducente aliꝺ calidũ nõ precesserũt respect⁹ ad huiusmodi respectus qui sunt ĩ ipso calore ꝓducto respectu ꝓducibilium ab eo innumerabilium calidorum siue calorum. ergo nec ipso calore producente oportuit precessisse respectum aliquem ad calorem ꝓductum ab vtroq̄ videlicet a producente ⁊ a producto distinctum. quare ⁊c. ¶ Tertio arguo de relatiuis tertii modi qualia sunt scibile ⁊ scientia: ⁊ hoc sic. si scientia refertur ad scibile propter respectum aliquem in ipsa actualiter existentem ⁊ ab ea ĩ re extra aliqualit̃ differentẽ: aut huiusmodi respectus ẽ scibilis seu intelligibilis: aut non. sed non pōt dici ꝙ non tum quia ad hoc ꝙ scientia referatur ad scibile vel intellectio ad intelligibile non requiritur aliquid non intelligibile: tum q2 oẽ possibile est intelligibile: ergo est intelligibile. ⁊ siue sit intelligibile notitia q̄ est suũ fundamẽtũ siue aliq̄ alia: aut oportet esse ĩ sciẽtia qua ẽ intelligibile aliũ respectũ ab ipso ⁊ a notitia q̄ ẽ intelligibile differẽtẽ: aut nõ. si primũ: ꝙ oportet ꝯcedere in hmõi respectib⁹ ꝓcessũ in infinitũ: q2 tũc nec secũdus respectus posset ĩtelligi nisi mediante tertio: nec terti⁹ nisi mediante quarto ⁊ sic in infinitũ. hoc aũt non potest poni. ergo ⁊c. Si autẽ ponatur secũdum: ergo eadẽ rõne fuit in primo standum vcȝ in absoluto respect⁹ hmõi fundamento. nõ enĩ minus absolutũ ꝙ respect⁹ pōt esse obiectũ ĩtellectũ absq̄ aliq̄ respectu alio in notitia exñte. nõ enĩ magis ad sciendum aliqꝺ absolutũ ꝙ ad sciẽdũ respectum ẽ necessariũ aliq̄d ab actu sciẽdi distĩctũ. q̄re ⁊c. ¶ Cõfirmat̃. quia nec ad ĩtelligẽdũ aliq̄d nec ad sentiẽdũ videt̃ esse necessariũ nisi act⁹ ⁊ ei⁹ obiectũ: nõ aũt aliq̄d seq̄ns actũ ab eo distĩctũ ergo nec ad scientiã actualẽ nec ad habitualẽ est necessari⁹ talis respectus. nõ enĩ magis ad habitualeȝ req̄ritur ꝙ ad actualem. ergo ⁊c.

Ex omnibus p̄dictis potest ꝓbari non esse de intentione Aristotelis respectum aliquẽ de gñe relationis esse aliq̄d p se vnũ ab extremis relatis distĩctuȝ. Et hoc sic arguẽdo. tres tñ sunt scꝺȝ phm̃. 5. metaphysice modi relationũ: sȝ null⁹ respect⁹ alicui⁹ illoꝝ triũ modorũ est aliq̄d per se vnũ ab extremis distĩctũ vt appet ex p̄cedẽtib⁹. ꝓbatũ enĩ est ꝙ qꝺlibet relatiuũ cuiuslibȝ illorũ modoꝝ dicit̃ relatiuũ seu ad alterũ formalit̃ p seipsuȝ non ꝓpter aliq̄d sibi inexistens ab eo ⁊ a termino suo differens. ꝙ ⁊c. ¶ Cõfirmatur primo. q2 scꝺȝ philosophũ. 5. metaphysice cap. de ad aliq̄d. eorum q̄ dicũtur ad aliquid scꝺm potẽtiam alia dñr ad aliq̄d vt qꝺ fecit ad factũ ⁊ facturũ ad faciẽdũ. sic enĩ pater filii dicitur pr̃. hoc siquidẽ vcȝ pater fecit: illud aũt vcȝ filius passuȝ est: hoc est genitus est. alia autem dñr ad aliq̄d scꝺm priuationẽ potẽtie vt inuisibile. sed ꝯstat ꝙ nec inuisibile nec aliqꝺ aliꝺ priuatiuũ dicit aliq̄d distĩctuȝ ab illo qꝺ dicit̃ esse tale. nulla enĩ res ẽ ĩuisibilis sicut nec visibilis aliq̄ alio ꝙ seipsa. si etiã phus intenderet ꝙ pr̃ diceret aliq̄d positiuũ a ꝓducẽte ⁊ a ꝓducto distĩctũ / nõ diceret aliquẽ eẽ p̄rem q2 genuit: nec filiũ quia genit⁹ fuit: sȝ q2 gñans est tali forma accidẽtali vcȝ p̄rnitate ⁊ genitum alia vcȝ filiatiõe ĩformatũ. hoc aũt nõ dixit phus nec est verũ. nec enĩ aliquod ens ꝓducẽs dicit̃ nec ꝓductum q2 forma aliq̄ distĩcta ab eo realiter informatũ. ꝙ ⁊c. ¶ Scꝺo: q2 phus in lib. predicamentorum describens ad aliq̄d non describit ipsum sicut aliquid per se vnum ab extremis distinctum: sed magis sicut ideȝ totaliter cũ extremis. qꝺ apparet. dicit enĩ sic. Ad aliquid vero talia dicũtur quecũq̄ hoc ipsum qꝺ sunt aliorum dicuntur vel quõlibȝ ad aliud: vt maius hoc ipm̃ qꝺ est alterius dicit̃. aliquo enĩ maius dicit̃ ⁊ duplex alterius dicit̃ hoc ipm̃ qꝺ est. sed si relatiua dicerẽtur formaliter talia vcȝ relata ꝓpter aliqꝺ p se vnũ ab eis distĩctũ / phus nõ diceret ꝙ hoc ipm̃ qꝺ sunt hoc est scꝺm ꝓprias suas essẽtias esset alioꝝ: sicut totũ de q̄ exẽplificat dr̃ maius pte formalit̃ ꝓpt̃ seipm̃: q2 hoc ipȝ qꝺ est hoc ẽ scꝺm illud qꝺ est essentialit̃ nõ aũt accidẽtalit̃ vcȝ qꝺ aliq̄ a seipso ⁊ a pte distĩcto actualit̃ ĩformatũ. Si enĩ phus poneret ꝙ totum est maius pte q2 informatũ maioritate sicut subiectũ dicit̃ albũ q2 albedine ĩformatũ: sicut dicit in lib. predicamẽtoꝝ cap. de q̄litate ꝙ q̄lia dicũtur q̄ ꝯm hoc puta ꝯm aliquã q̄litatẽ / denoĩatiue dñr: vt a cãdore candid⁹ ⁊ a grãmatica grãmatic⁹ ⁊ a iustitia iustus: ita si ipse philosophus intellexisset relationem sicut et qualitatem esse formam aliquam per se vnam ab omnibus extremis relatis distinctam / dixisset vtiq̄ omne relatiuum esse relatiuum non secundum seipsum: sed quia aliquo a se distincto et a termino informatum: vt totum maius maioritate a se et a parte distincta: et pars minor minoritate / sicut dixit subiectũ esse a candore candidum ⁊

grammatica grammaticū ⁊ a iustitia iustum. sed hoc nō dixit:sed potiꝰ ꝯtrariū non tm̄ vbi supra sed etiam alibi. communiter vbicūqꝫ loquiť de relatiuis loqͭur de ipso non tanq̄ de aliquo p se vno existente in altero extremorum relatoꝝ:sed p̄cise sicut de extremis relatis/vt appet 5.metaphysice. vbi describens eadē similia equalia ⁊ diuersa q̄ oīa constat esse relatiua/sic dicit. Eadem sunt q̄rū substantia est vna. diuersa vero quoꝝ aut species sunt plures aut materia aut rō substātie. ⁊ omnino opposite eidē dicitur diuersū. Differētia vero q̄cunqꝫ diuersa sūt idem aliq̄d entia. Similia dr̄ q̄ idez passa ⁊ quoꝝ q̄litas est vna:sicut et equalia quorum q̄titas similiter est vna. constat ꝙ in omnibus istis philosophus loqͭ de quolibꝫ horum p̄dictoꝝ relatiuorum sicut de vtroqꝫ extremorum non sicut de aliquo p se vno existente in altero eorum. nō eñ dicit illa esse eadem inter que est vna relatio identitatis:nec illa diuersa īter q̄ est vna relatio diuersitatis:nec similia illa q̄ habent eandem similitudinē:sed q̄ habent eandem qualitatē.non conueniūt aūt aliq̄ in q̄litate nec in substantia nec in q̄titate qꝛ ꝯueniunt in relatiōe.ꝫ ⁊c. ¶ Preterea secundo arguiť principaliter sic ad idē. philosophus habet ꝓ inconuenienti tertio physicorum dicere ꝙ mouēs q̄libꝫ mouetur. ⁊ accipit motū ibi large: vt vcꝫ motus se habet communiter ad successiuū seu ꝓprie motū dictū ⁊ ad mutationē simplicē oppositā mō q̄ etiā accipit motū.12.metaphy.vbi ꝓbat ꝙ ē dare aliq̄d mouēs vt mobile primū.sed si īteēderet ponere hmōi relationes vt ponuntur cōmuniter tanq̄ formas aliquas ab extremis distinctas:hoc non diceret:nec oē mouens moueri ꝓ inconuenienti haberet:imo oē mouens moueri poneret.qm̄ sicut motū referť ad aliq̄d mouēs:ita etiā mouēs refertur ad motū:sed non nisi relatione in ipso existente ⁊ ab eo realiter differēte:vt habēt dicere ⁊ dicūt q̄ tales relationes ponunt.ꝫ cū nouiter mouens sit nouiter relatū ad rem motā per ip̄m p relationem nouiter sibi aduenientez/seq̄tur ꝙ realiter sit mutatū.hoc aūt est ⁊ contra philosophum ⁊ etiam contra catholicum theologum.ꝫ ⁊c. ¶ Nec valet si dicatur ꝙ non oē mouēs sed aliq̄d est receptiuum talis relationis/vcꝫ actionis siue actiue motionis. qm̄ eadem ratione qua conceditur aliq̄d vere esse mouens vel efficiens alterum absqꝫ respectu aliquo existēte in eo ⁊ diuerso ab ipso/pōt concedi de omni alio vel saltem de nullo alio ꝓbatur ꝙ in eo oporteat ponere talez respectum ex hoc ꝙ est mouens aliq̄d mobile a se distinctum:maxime cū ꝓpter talez respectū vnū non possit mouere alterum nec ꝓducere aliquē effectum: sed tm̄mō ꝓpter seip̄m.ꝫ ⁊c. ¶ Cōfirmatur.qꝛ cū hmōi respectus arguatur esse in mouente ꝓpter motum ⁊ in efficiente ꝓpē effectum ab eo ꝓductum:q̄ rōne dices vnum mouens vel efficiens non esse receptiuum talium respectuū/eadē potest dici de quolibet aliorum . q̄re ⁊c. ¶ Preterea tertio arguitur sic ad idem.scd̄m philosophum q̄nto physicoꝝ ad relationem non est motus:sed hoc falsū esset:nec philosophus diceret cōtrariū si p relationez intelligeret formam aliquā per se vnā ab extremis diuersam ⁊ in eorum altero existentem vt accidēs in subiecto.hoc etiam supposito ad relationē esset motus:cū omne subiectum receptiuum alicuius forme realis ab ipso realiter differentis sit vere mobile vel mutabile ad ip̄m.ꝫ ⁊c. ¶ Sed ad hoc dupliciť r̄ndeť. Diciť eñ p̄mo ꝙ relatio non est aliq̄d ad se sed ad alteruꝫ:⁊ ideo nec illud cui aduenit mutatur ad se sed ad alterum. mutari aūt ꝓprie diciť solum illud q̄d se habet ad se non ad alterū aliter nūc q̄ ante.ꝫ ⁊c. ¶ Secundo dicitur ꝙ licet philosophus dicat non esse motuꝫ ad relationē:non tm̄ negat ad ip̄am posse esse mutationē.

¶ Sed contra responsiones istas arguiť. Et ꝯtra primā arguiť p̄mo.qm̄ oē subiectuꝫ forma aliqua positiua ab ipso realiter distincta nouiter informatum vere ⁊ ꝓprie est mutatū.sed relatio diciť esse talis forma.ꝫ ⁊c. ¶ Secundo.qꝛ qm̄ dicitur ꝙ relatio non est ad se:aut intelligiť per formam esse ad se/formam referri ad se/aut ipsam distingui realiter a quocunqꝫ alio a se/aut nō exigere aliq̄d aliud a se nec ab ipso depēdere. Si detur primū vel scd̄ꝫ non minus relatio supposito ꝙ sit forma aliqua p se vna est ad se q̄ albedo vel quecūqꝫ forma alia absoluta.ita eñ relatio est sibiip̄si eadem ⁊ ab omī alio a se distincta/sicut q̄cūqꝫ forma alia absoluta.si autem ponatur tertiū:seq̄ť ꝙ nulla forma accidentalis possit dici maxime a philosopho forma ad se.quoniam secūdū eum oē accidens nō minus absolutuꝫ q̄ respectiuū sic necessario exigit subiectū ⁊ dependet ab ipso ꝙ est impossibile existere sine eo.ergo non magis secūdum eū albedo q̄ relatio est forma ad se aliqua isto modo.nec etiā scd̄m theologuꝫ:qꝛ alias est ꝓbatum ⁊ ꝓbabitur ꝓlixius in secundo ⁊ in q̄rto/ꝙ si relatio sit forma aliqua p se vna ab extremis distincta potest vtiqꝫ per diuinā potētiā fieri sine eis:nec per ꝯn̄s magis exigit fundamentū aliquod seu subiectum nec etiam terminū q̄ accn̄s aliq̄d absolutū.q̄re ⁊c. ¶ Tertio:qꝛ qm̄ dr̄ ꝙ relatio est ens ad alterum:aut p ens ad alterū intelliguntur p̄cise extrema relata quoꝝ vnū dicitur ⁊ refertur ad alterū:aut aliq̄d vnū tm̄ ab eis distinctum.sed nō pōt poni secundum:qꝛ vnum ens tm̄ non est ad alterum. vbicunqꝫ eñ est ens ad alterum ibi sunt duo. nec pōt dici ꝙ relatio dicatur ad alterū quia licet sit vnū tm̄ exigit alterum/vcꝫ fundamētū ⁊ terminum:qꝛ etiā visio tam sensitiua q̄ intellectiua exigit vtrūqꝫ istoꝝ/vcꝫ subiectū ⁊ obiectum. ¶ Et si dicas ꝙ non exigit ista simpliciter necessario cum possit per diuinam potentiam fieri sine eis: consimiliter dicam tibi de relatione:supposito vt concedis ꝙ sit forma aliqua per se vna distincta realiter ab extremis.ergo non magis relatio q̄ visio est ad alteruꝫ isto modo.ergo relinquitur primum/videlicet ꝙ cuꝫ dicitur ꝙ relatio est ens ad alterum / per ens ad alterum est precise intelligendum vtrunqꝫ extremorum: quorum vnum dicitur ad alterum per seipsum/non quia aliquo alio informatum.hoc autem est propositum/ videlicet ꝙ relatio non sit in re extra nisi tātū extrema relata.quare ⁊c. ¶ Secūdo etiam arguiť contra secundam responsionez dupliciter.p̄mo:qꝛ est cōtra intentionē ph̄i. non eñ tm̄ ph̄us intēdit negare motū ꝓprie sūptū sꝫ ēt mutationē esse ad relationē.q̄d ꝓbatur p illud q̄d dicit.5. physicoꝝ vbi sic ait. Cōtingit altero mutāte verū eē alterum nihil mutans.p q̄d nō intelligit aliud q̄ p mutationē alteriꝰ extremorum reliquum extremum dici vere ad aliquid sine omni mutatione sui: sicut facta creatura deus incepit esse dominus sine omī eius mutatiōe. ꝓducto etiā aliquo q̄dcūqꝫ alterū p̄existēs dicitur nouiter sibi simile vł dissimile nulla mutatiōe ei adueniente.ꝫ ⁊c. ¶ Secundo quia ponentes relationez esse formam per se vnam ab extremis distinctam/habent concedere ad eam esse non tātum mutationem sed etiam motum ꝓprie sumptum.qm̄ omis forme acquisitio successiua est motꝰ ꝓprie sumptꝰ: sed si relatio puta similitudo vel dissimilitudo sit forma aliqua vna ab extremis videlicet ab albo distincta:sicut albedo ipsa acquiritur successiue:ita ⁊ huiusmodi similitudo vel dissimilitudo.quare ⁊c. ¶ Hoc etiam videlicet respectiuū non esse aliquid per se vnum ab extremis distinctum/videtur esse de intentione sanctorum et doctorum catholicorum.quoniam constat secundum doctrinā eorum deum dici vere creatiuum ac gubernatiuum omniū possibiliū ⁊ premiatiuum electoꝝ:nō minꝰ q̄ calidū dicať calefactiuū. dꝛ ēt vere maior vel ꝑfectior oībꝰ/dominius oīm et similia q̄ ꝯstat esse relatiua.sed nullū taliū que de deo dicūtur nec eis opposita similiter relatiua de

creatura dicta important aliquid per se vnum a deo ⁊ a creatura distinctū:cū nec aliq̄d tale sit possibile.ergo ⁊c. ¶ Preterea hoc etiā videtur sentire Augustinus. 5.de tri.ca.vltimo.vbi sic dicit. Deus diciť ex eo dominus cū habere cepit seruū.nec tm̄ ꝓpter hoc est mutatus. minimus eñ cū dicitur p̄cipuū relatiue dicitur/nec tm̄ mutať cū cē cepit p̄cipuū.ex quo infert ꝓpositum subdens. Si ergo minimus multotiēs potest dici relatiue sine sui mutatione multo magis deus potest dici dominus ad creaturā tēporaliter:nō tm̄ ipsius substātie aliquid accidere diciť. Hec Augustinus. ¶ Ex his Augustini verbis pōt argui ad ꝓpositū euidēter.qm̄ illud q̄d nouiter diciť tale absqꝫ aliqua sui mutatione nō est tale formaliter aliquo mediāte existēte ⁊ distincto ab eo : sed vt hic apparet per Augustinū tā de deo q̄ de creatura dicitur nouiter relatiuū absqꝫ aliqua eorum mutatione. est eñ scd̄m Augustinū/deus nouiter dominꝰ maior/ineq̄lis/⁊ alia relatiua de ipso oīno īuariato dicta: sicut etiā minimꝰ sine sui mutatione dicitur p̄cipuū:ita ⁊ album p̄existens dicitur alteri nouiter facto simile ⁊ equale vel inequale. sicut etiā deus dicitur seipso dominus creature/⁊ maior ea:ita ecōtrario potest dici:⁊ sic est quelibet creatura minor deo ⁊ eiꝰ serua nullo absoluto nec respectiuo mediāte ab ipsa aliq̄liter differente.ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur.qꝛ nō tm̄ deus dicitur talis ad extra tēporaliter/ sed etiam ad intra eternaliter.cū eñ sit generans ⁊ spirans genitus ⁊ spiratus:per ꝯn̄s ab eterno principiū generatiōis diuine vel suppositū generans est generatiuū/⁊ spirans spiratiuū/⁊ suppositū genitū generabile/ ⁊ spiratū spirabile ab eterno.sed cōstat ꝙ ista oīa relatiua de deo ab eterno verā ad intra nō dicūt scd̄m doctrinā sanctoꝝ aliquid distinctū a diuina essentia in re extra.sicut eñ deus ab eterno dicitur creatiuus ita ⁊ generatiuus spiratiuꝰ generabilis spirabilis generans ⁊ genitus spirās ⁊ spiratus nō mediāte aliquo alio a personis.ergo ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quantū ad secundū arguitur multipliciter. Et ꝓbať ꝙ opinio supradicta ponēs respectū ab extremis īdistīctū sit cōtra ītētionē tā ph̄oꝝ q̄ doctoꝝ catholicoꝝ. ¶ Primū/vcꝫ ꝙ sit cōtra intētionē ph̄oꝝ probatur. Et primo ꝙ sit cōtra intētionē Aristotelis arguitur per illud q̄d ait in predicamētis.vbi dicit.c.de ad aliquid/ꝙ ad aliquid dicūtur quecūqꝫ hoc ip̄m q̄d sunt ad aliud sunt.sed nulla substātia nec res aliqua alia absoluta scd̄m id q̄d est dicitur ad alterū. ergo ⁊c. ¶ Preterea idē in eodē libro sic dicit. Eoꝝ que s̄m nullam cōplexionē dicuntur singula aut significāt substātiā/aut quantitatē/aut qualitatem/aut ad aliquid/aut vbi/aut quando/ aut sitū esse/aut habere/ aut facere/ aut pati. ¶ Ex hoc arguitur ad ꝓpositū.qm̄ cōstat scd̄m ph̄m ꝙ quodlibet decē generū significat rem aliquā p se vnam. sed quodlibet septē generū significat tm̄ respectū nō aliquid absolutū.ergo vltra absolutū intēdit ph̄s esse aliq̄d respectiuū ab omni absoluto distinctū. ¶ Preterea tertio idē ph̄s diciť ī eodē libro:ꝙ ī relatione est ꝯtrarietas sicut exemplificat de virtute ⁊ vitio que sunt relatiua cōtraria. Dicit etiā ꝙ relatio videtur magis ⁊ minus suscipere:⁊ ꝙ illa que sunt ad aliquid sūt simul natura. sed p quodlibet hoꝝ videtur innuere euidēter relationē esse formā aliquā p se vnā in re extra.quare ⁊c. ¶ Preterea quarto.qꝛ metaphy. distīguit tm̄ tres modos relatiuoꝝ vbi ponens differētiā inter tertium ⁊ alios primos duos dicit ꝙ in primis duobus modis relatio est in vtroqꝫ extremoꝝ.in tertio aūt modo nō nisi in altero tm̄. hoc aūt ph̄us nō diceret nisi intēderet relationē esse aliquid p se vnū ab extremis distinctū.quia nec aliter relatio potest dici esse in vtroqꝫ vel tm̄ in altero extremorum. ergo ⁊c. ¶ Preterea quarto metaphy. ph̄s habet ꝓ icōuenienti dicere ꝙ omnia sunt ad aliquid.sed hoc incōueniēs non repugnaret nec esset si relatio foret indistīcta ab extremis hoc eñ supposito oporteret cōcedere omnia existere relatiua.ergo ⁊c. ¶ Preterea.12.metaphy. dicit ꝙ sicut p̄dicamēta sunt alia ita ⁊ p̄ncipia. vbi exēplificat specialiter de distīctiōe relatiōis ad alia/⁊ p̄ncipioꝝ relatiōis ad principia alioꝝ.ex quo videtur ꝙ intēdat ponere relationē vt rem aliquā ab alijs oībus differētē. ¶ Qꝛ etiā opinio ista sit cōtra intentionē aliorum ph̄orum:probať primo p Algazelem. q̄ dicit.1.metaphysice sue.c.5. ꝙ relatio ē accidēs substātie.ꝯstat aūt ꝙ accidēs est aliquid distinctū a substantia.ergo ⁊c. ¶ Secūdo p Simpliciū sup p̄dicamēta/improbātē opinionē istā/vcꝫ dicētium relationē nō esse aliud q̄ extrema. ¶ Tertio p Auicēnā qui dicit ētio metaphy.sue:ꝙ relatio habet ꝓpriā certitudinē ꝓpriū esse ⁊ ꝓpriam accidentalitatē: quod nō diceret nisi ipsam ab extremis distinctā esse poneret.ꝫ ⁊c. ¶ Secūdū ꝓbať vcꝫ ꝙ sit etiā opinio ista cōtra intētionem sanctoꝝ. Primo.quia s̄m Augustinū. 5. de tri.c.5. in rebus creatis illud q̄d nō s̄m substantiā diciť restat vt scd̄m accidēs dicatur.sed cōstat ꝙ relatio nō dicitur de aliqua re creata absoluta scd̄m substantiā:ergo scd̄m accidēs:q̄d cōstat esse distinctū a substantia.q̄re ⁊c. ¶ Secūdo.quia idem Augustinus dicit.7.de tri.c.6. ꝙ oīs essentia que relatiue diciť est aliquid excepto relatiuo. vt exēplificat subdēs: vt homo/dominus/ equus/iumētū/ nūmus/⁊ arca.homo eñ equus ⁊ nūmus substātie sunt dominus aūt seruus iumētū ⁊ arca relatiue dicūtur. hec Augustinus. Ex quibus videtur intelligere ꝙ huiusmodi relatiua dicūt aliqua ī re extra a substātijs relatis distincta. ¶ Preterea hoc idē videtur sentire Ambro.5. de tri.c.5.vbi sic dicit. Si priꝰ esset deus et postea pater generatiōis accessione mutatus est: auertat deus hanc amentiaꝫ.sed nisi generatio que est relatio esset aliquid distīctū a fundamēto nulla ꝓpter eiꝰ accessionē seq̄reť ī ipso mutatio.ergo scd̄m Ambrosiū/generatio ip̄a est aliquid p se vnum ab eius fundamento distinctū. quare ⁊c. ¶ Preterea hoc idē videtur sentire Damascenus in logica sua.c.34.vbi sic dicit. Sciēdū ꝙ quādo aliquid cōsideratur in se nō erit ad aliquid:cū aūt susceperit inseparabilē ꝓprietatē ad aliud tm̄ diciť ad aliquid. ¶ Ex hoc arguitur.quoniam illud q̄d recipitur in aliquo subiecto/aliquo modo distinguitur ab ipso.sed scd̄m Damascenū/relatio suscipitur in fundamento:ergo est aliquid distinctum ab ipso ⁊ a termino.

Ad ista respondetur per ordinem. Et primo ad illa que arguūtur ex ph̄oꝝ dictis. ¶ Ad primū dicēdū ꝙ licet nulla res absoluta vnica scd̄m id q̄d est nec aliquo modo dicať ad aliquid vt p se sumpta: cū ad aliquid nō importet tm̄ vnicū sed diuersa: dicitur tamē ad aliquid puta ad aliā posita scd̄ꝫ seipsam/ omni re alia ab vtraqꝫ totaliter circūscripta. ¶ Ad scd̄m dicēdū ꝙ ph̄s in libro p̄dicamentoꝝ determinat de terminis ꝓpositionū incōplexis.q̄d apparet ex ista auctoritate: in qua dicit: ꝙ eoꝝ que scd̄m nullam cōplexionē dicūtur. nec eñ dicibilia incōplexa sunt aliud q̄ termini simplices seu incōplexi ꝓpositionis.terminoꝝ aūt taliū incōplexoꝝ alij significāt res aliquas absolute/nullas alias connotādo.⁊ tales dicūtur esse in genere substantie qualitatis:⁊ etiā vt cōmuniter dicitur in genere quātitatis. alij aūt sunt aliquid significātes:⁊ cū illo aliud cōnotātes:ita ꝙ tales nō dicūtur de vno aliquo per se sumpto. et tales termini sic sunt instituti ad significandū vnum ꝙ tm̄ dant intelligere alterū : vel significāt simul vtrūqꝫ

nõ eorũ alterũ per se tm̃: dicũtur esse termini relatiui.et
hoc mõ pħs intẽdit dicere.7.genera siue p̃dicamẽta esse
a.l aliquid:nõ tã q̃ significãtia res alias a rebus absolu
tis aliorũ absolutorũ generibus importatis. eãdẽ enim
qualitatẽ quã importat albedo ꝛ similitudo:et eandem
substantiã quã importat homo importat pater ꝛ filius:
quia tñ homo importat absolute ipsam:pater aũt vel fi-
lius sic importat vnã substãtiã ꝙ dat intelligere seu cõ
notat aliã:sicut ꝛ similitudo importat non tm̃ albedinẽ
sed plures simul/de quarũ nulla dicit̃ p se sumpta: ideo
homo dicitur terminus absolutus.similitudo aũt pater
et filius dicũtur relatiui termini.ꝛ ideo falsum est qđ ac
cipitur quãdo dicitur ꝙ nullũ illorũ septẽ generũ signifi
cat aliquid absolutũ.vtrũq; eñ significatũ ꝛ totale cu-
iuslibet termini relatiui est vere absolutũ.quia tñ nõ si-
gnificat aliquod vnũ tm̃ sed plura: quoꝝ vnũ dicitur ad
alterũ p seipm̃:ideo dicitur relatiuũ.nec eñ paternitas
importat aliquid a p̱ducente ꝛ a p̱ducto distinctum: cũ
scđm pħm nullus sit pater nisi quia genuit/nec filius ni
si quia genitus/nec similitudo/ nec aliqua relatio aliqđ
aliud q̃ extrema relata/nec vbi aliud q̃ locũ ꝛ locatum:
et sic de quolibet aliorũ.quare ꝛc. ¶ Ad tertiũ dicendũ
est:ꝙ cõtraria dupliciter possunt dici. Uno eñ modo ali
qua dicũtur cõtraria quidditatiue ꝛ realiter:qualia con
traria sunt positiua entia maxime sub codẽ genere distã
tia ꝛ in codẽ subiecto incõpossibilia simul:vt albedo ꝛ ni
gredo. Alio modo aliqua dicũtur cõtraria denominati-
ue sicut aliqua predicata denominatiua illorũ que sunt
cõtraria primo modo sumpta vel eoꝝ subiecta.ꝛ hoc mo
do nõ primo dicũtur cõtraria ꝛ incõpossibilia relatiua.si
mile eñ ꝛ dissimile sunt duo predicata denominatiua cõ
traria:quia simile dicitur de qualitatibꝰ eiusdẽ ratiõis
dissimile autẽ de qualitatibꝰ ↄtrarijs ꝛ etiã de oĩbꝰ alijs
alterius rationis.ꝛ sicut idẽ nõ potest esse albũ ꝛ nigrũ
simul:ita nec simile ꝛ dissimile respectu eiusdem. Aliud
etiã qđ pħs dicit/vz relationẽ suscipere magis ꝛ minꝰ
nõ est intelligendum realiter seu quidditatiue: vz sic ꝙ
vna relatio puta similitudo sit intẽsibilis ex appositiõe
alicuius gradus similitudinis:modo quo dicitur intẽdi
albedo ꝛ oĩs alia qualitas absoluta. sed sicut nouiter
aliquid dicitur denominatiue relatiuũ puta simile vel
equale absq; aliquo nouiter acquisito solum propter al-
terũ ab eo separatũ nouiter in esse positũ vel mutatũ:ita
cõsimiliter dicitur magis tale puta magis simile q̃ ante
nõ p̱pter appositionẽ alicuius gradus similitudinis ab
extremis similibus differẽtis:sed p̱pter augmẽtũ vel de
trimentũ alicuius extremoꝝ similitudinũ puta alicuius
albedinis.intẽsiori eñ albedine nunc facta remissa alia
prius remissa est ipsi nũc similior q̃ esset antea nulla mu
tatione facta in ipsa:sed ex sola mutatione siue remissio-
ne alterius eã excedẽtis prius.si etiam albedo prius re-
missa fuisset intẽsior effecta/fuisset etiã alteri similior nõ
ex acquisitione similitudinis ab albedine differẽtis: sed
tm̃ ex appositione alicuius gradus albedinis in quo il-
la alias ipsãmet antea excedebat.qđ eñ nõ ẽ tale simpli-
citer mediante aliquo alio a seipso/nec potest esse aliquo
mediante a se alio magis tale.sed nulla extrema relata
sunt talia simpliciter mediãte aliquo alio a seipsis.albũ
eñ seipso est simile albo ꝛ dissimile nigro/ ꝛ sic de oĩbus
alijs.ergo ꝛc. ¶ Ad quartũ/qđ pħs dicit.7.metaphy.di
cendũ ꝙ pħs per differẽtiã quã ponit inter tertium mo-
dum relatiuorũ ꝛ alios duos primos:non ĩtelligit aliud
nisi ꝙ vnum relatiuoꝝ tertij modi infert alterũ/ꝛ nõ ecõ
uerso.nõ eñ potest esse mẽsura nisi sit aliquid mẽsurabi-
le:sed bene ecõuerso.ꝛ ita nõ potest esse sciẽtia nisi sit sci-
bile/ nec sensatio nisi sit sensibile. potest autẽ econuerso
esse scibile sine scientia/ꝛ sensibile sine sensatione aliqua
existẽte.ꝛ hoc vult p̃cise intelligere pħs quando dicit ꝙ
in tertio modo relatiuorũ est relatio in altero extremorũ
tm̃:sic ꝙ vnũ nõ refertur ad alterũ puta scibile ad sciẽ-
tiã/ nisi quia sciẽtia ecõuerso refertur ad ipm̃:hoc est qꝛ
scientia arguit ꝛ supponit ipz. ꝛ ideo dicitur in sciẽtia eẽ
relationẽ ad scibile:qđ nõ est aliud q̃ dicere sciẽtiã refer
ri ad scibile:hoc est ipm̃ exigere.ꝛ qꝛ ecõuerso scibile non
exigit sciẽtiã/ideo dicitur nõ referri ad ipsam. nõ aũt est
talis diuersitas in alijs primis duobꝰ modis relatiuorũ
cũ neutrũ extremorũ eorũ magis nec aliter exigat alte-
rum q̃ ecõuerso p̱pter q̃ neutrũ extremorũ illorũ modo
rum dicitur referri ad alterũ p̱pter ipm̃ magis q̃ econ-
uerso.nec eñ vnũ similium vel equaliũ ꝛ sic de quolibet
aliorũ relatiuorũ illoꝝ modorũ magis exigit alterum q̃
exigatur ab eo.sed quodlibet refertur vniformiter ad al-
terum p̱pter qđ dicitur esse relatio in vtroq;:nõ tã q̃ ali-
qua forma districta realiter ab vtroq;. Et hoc mõ etiã est
intelligẽdũ illud qđ dicit pħs ĩ p̃dicamẽtis:vbi ait ꝙ nõ
oĩa relatiua sunt simul natura.quia eñ vnũ relatiuorum
tertij modi infert ꝛ exigit alterũ aliquo modo quo econ-
uerso illud alterũ nõ exigit ipm̃/ideo relatiua istius ter-
tij modi nõ dicuntur simul natura:sed vnũ dicitur prius
alio: vt scibile prius q̃ sciẽtia.alia aũt p̱pter cõtrariam
rationẽ dicunt̃ esse simul natura vt sicut pater ꝛ filius et
alia oĩa vtriusq; illorũ p̃moꝝ duorũ modoꝝ:nec ĩ aliquo
alio intẽdit pħs tertiũ modũ relatiuoꝝ esse distinctum
ab alijs primis duobus modis q̃ tm̃ ĩ p̃dictis.quare ꝛc.
¶ Ad quintũ dicẽdũ ꝙ licet oĩs res possit significare ꝛ
significetur aliquibus nominibus relatiuis vnũ signifi-
cãtibus ꝛ aliud connotãtibus:nõ tñ p̃cise significari po
test talibus sed etiã quibusdã alijs absolutis que dicun
tur de ipsoꝝ significatis sine alijs cõnotatis:quia ita rẽ
aliquã vnã absolute significãt ꝙ nullam aliã cõnotant.
Nec est aliud intelligẽdũ p hoc qđ dicitur:ꝙ nõ oĩa sunt
ad aliquid:sed aliqua tm̃:nisi ꝙ aliqua sunt nomina abso
luta ꝛ alia relatiua/eadẽ tñ licet differẽter importantia
cũ nominibus absolutis vt apparet ex p̃dictis. ¶ Qđ au
tem pħs sic ꝛ nõ aliter intelligat/apparet.qm̃ ipse.4.me
taphysice hoc inconueniẽs vz oĩa esse ad aliquid/ infert
arguẽdo ↄtra illos qui dicebãt res oẽs nõ habere aliud
esse nisi tale quale apparet: sic ꝙ totũ esse ipsoꝝ consistit
in apparentia ipsoꝝ/ꝛ scđm ꝙ diuersimode apparẽt di-
uersũ ꝛ variũ esse habẽt.sed constat ꝙ ex hoc nõ sequit̃
ꝙ omnia sint ad aliquid accipiendo ad aliquid p̱ forma
aliqua relatiua p se vna ab extremis distincta puta a re
ipsa apparẽti ꝛ ab actu quo mediãte res dicitur homini
apparere.qm̃ in hoc antecedẽte qđ est/res est talis qualꝫ
apparet/nõ cõceditur esse nisi res ipsa ꝛ actus absolutꝰ
ratione cuius siue quo mediãte res ipsa eius obiectũ di
citur alicui apparere. ergo ex istis duobus positis ꝛ con
cessis nõ magis seq̃tur aliquod aliud tertiũ ens creatũ
ab eis essentialiter distinctum q̃ sequatur/sortes ꝛ pla-
to sunt/ergo ꝛ cicero.sed ad aliquid vt ponũt qui sic ar-
guũt est forma relatiua aliqua p se vna magis distincta
ab oĩbus extremis absolutis:vz a re ipsa apparente/et
ab actu: q̃ sortes ꝛ plato distinguantur a cicerone vel a
quocũq; alio homine singulari.ergo ꝛc. ¶ Ad sextũ qđ
pħs ponit.12.metaphysice/ dicẽdũ ꝙ p illud nõ est ĩtelli
gẽdũ ꝙ ipẽ velit ponere relationẽ nec aliquã aliã formã
accidentalẽ esse aliquod p̃dicamẽtũ siue compositum ex
diuersis ptibus alterius rationis:sicut substãtia est ↄpo
sita ex materia ꝛ ex forma: cũ ponat formã accidẽtalem
esse simplicẽ simplicitate excludẽte ↄpositionẽ ex aliqbꝰ
quomodocũq; distinctis alterius rationis:cũ nec ex tali
bus scđm cũ fiat aliquid p se vnũ nisi vno eorũ existente
in potẽtia ad alterũ vt perfectibile p ipm̃:modo quo nul
lum accidentiũ alterius ratiõis respicit alterum/sed tm̃

per illa verba pħs intendit dicere:ꝙ sicut in substantia
est aliquid puta materia que primo formã recipit postq̃
caruit ea: ita est aliquid quod denominatur a relatiõe a
qua non denominabatur ante. Sicut eñ materia quan-
do primo p̃erat sub forma ignis nõ erat sub forma aque
quãdo aũt ab aqua generante forma ignis est corrupta
ab ipsa aqua est forma aque in materia p̃supposita intro
ducta:ita subiectũ qđ erat antea informatũ nigredine/
nec per ↄñs denominabatur respectu albi simile:sed po
tius dissimile: nigredine amota et albedine in ipso noui-
ter introducta/nouiter dicitur simile: nõ tñ similitudine
tã q̃ forma aliqua ab ipsa albedine differente ipsiq; actu
aliter inherente vt apparet ex dictis tam in ista q̃ in
alia q̃stione. ¶ Ad septimũ:quãdo arguitur p Alga.di-
centem ꝙ relatio est accidens: Dico ꝙ verum est vocã-
do accidẽs illo modo quo accipit ipm̃ Anselmus mono-
loquiorũ.25. Tale aũt accidẽs nõ importat distinctum
aliquid in re extra ab illo respectu cuiꝰ dicitur accidẽs
vt declarabitur statim infra.quare ꝛc. ¶ Ad octauũ: qđ
additur de Simplicio:dico ꝙ aut ipse loquit̃ ibi ex opi
nione p̱pria aut ex opinione vulgata.si primo mõ/nõ est
ipsi credẽdũ:sed magis pħo/Augustino ꝛ alijs doctoribꝰ
contrariũ asserentibus vt apparet ex dictis in p̃cedẽti-
bus/est assentiẽdũ.si aũt secũdo modo:nihil ad p̱positũ.
¶ Ad vltimũ dicẽdũ ꝙ per relationẽ habere p̱prium eẽ
et p̱priã certitudinẽ nõ est intelligendũ aliud q̃ ipm̃ eẽ
aliquod vnum vere predicabile ꝛ vere cognoscibile de re
extra.vere eñ ꝛ realiter vna albedo dicitur similis ꝛ dis
similis:nõ tñ aliquo alio q̃ seipsa.ꝛ hoc mõ etiã est intel
ligendũ relationẽ habere p̱prium inesse seu p̱priã acci
dentalitatẽ ꝛ debile seu minimũ esse:quia cõtingenter de
re extra ꝛ accidẽtaliter p̃dicat̃: ꝛ de ipsa re totaliter im
mutata ꝛ inuariata quãdoq; vere affirmatur ꝛ quãdoq;
vere negatur.si aũt alio modo doctor iste intelligat rela-
tionẽ habere p̱prium esse ꝛ p̱priã accidẽtalitatẽ vz tã
q̃ aliquod accidens eidẽ quo dicitur inherens/ ꝛ ab ipo
realiter differẽs/nõ est verũ:nec ei credendũ:sed magis
Anselmo qui expresse tenet contrariũ vt inferius osten-
detur.

Ad alia quæ arguuntur ex auctorita-
tibus sanctorum. Ad primũ quãdo dicit Augustinus ꝙ
omne qđ nõ scđm substãtiã dicitur restat vt scđz accidẽs
dicatur/ↄcedo: ꝛ cum hoc etiã dico ꝙ relatio nõ dicitur
scđm substantiã sed scđm accidẽs.sed hoc qđ additur cũ
dicitur:ꝙ omne accidẽs est distinctũ realiter a substãtia
est falsum ꝛ cõtra Anselmũ monoloquiorũ.c.25.sic dicẽ
tẽ: Quedã accidẽtia sunt q̃ accedẽdo ꝛ recedendo im-
mutationẽ in subiecto faciũt vt color.alia aũt nullam omni
no immutationẽ accedẽdo vel recedẽdo circa id de quo
dicũtur facere noscũtur vt quedã relationes. ↄstat nãq;
ꝙ homini post annũ nascituro nec minor nec equalꝫ nec
similis fui.omnes aũt has relationes vtiq; cũ natus fu-
erit sine omni mea mutatione ad illum habere potero ꝛ
amittere scđm ꝙ crescet vel p qualitates diuersas mu-
tabitur.hec ĩp̱prie dicũtur accidẽtia que etiã conue-
nire deo possunt.sed prima dicũtur accidẽtia p̱prie. hec
Anselmus. Ex his apparet quomodo scđm beatũ Ansel
mũ sit intelligendũ relationẽ dici scđm accidẽs et eẽ ac-
cidẽs.nõ enim debet intelligi/nec Augustinus intelligit
ipsam esse accidẽs ab illo de quo dicitur differens sibiq;
inexistens: modo quo albedo ꝛ omnis alia qualitas ab-
soluta est accidẽs.quia qđ sic est accidens nec potest cõ
uenire deo nec etiã creature de nouo sine sui mutatione.
sed relatio dicitur nouiter tam de deo q̃ de creatura sine
aliqua mutatione ipsius.quia tñ relatio non est nouiter
de aliquo p̃dicabilꝫ nisi vel ipso vel aliquo alio nouiter ĩ
esse posito vel mutato:ideo dicitur accidẽs:large tamen
et improprie sumptũ scđm Anselmũ. ¶ Et ꝙ isto modo
intelligat Augustinus sicut ꝛ Anselmus relationẽ esse
accidẽs ꝛ dici scđm accidẽs:nõ scđm substantiã: appa-
ret p illud qđ dicit ipse Augustinus libro.5.de tri.ca.4.
vbi sic ait. Accidẽs itaq; dici nõ solet nisi qđ aliqua mu
tatione eius cui accidit amittitur. nihil itaq; accidens
deo:quia nec mutabile aut amissibile est in eo. Cõstat ꝙ
hic Augustinus accipit accidẽs p̱prie:vz primo modo
hoc eñ modo sumptũ accidẽs in nullo immutabili po-
test esse de nouo. Alio aũt modo accipiẽdo accidẽs non
negat Augustinus magis q̃ Anselmus esse in deo. ex-
presse enim dicit libro primo de tri.c.4.et.5.ꝙ licet ĩ deo
nihil scđm accidẽs dicitur: quia nihil ei accidit hoc est
nouiter aduenit:nec tamẽ omne qđ dicitur de ipso scđm
substantiam dicitur. Item.5.de tri.c.vltimo dicit ꝙ deꝰ
tẽporaliter incipit dici qđ antea nõ dicebatur.qđ quidẽ
minimũ ẽ relatiue dici vt dꝛ dominꝰ vel refugiũ ex tẽpo-
re:nõ tñ scđm accidẽs creature ad quã dicit̃ scđm acci-
dens:vz p̃dicto primo modo acceptũ:sed bene scđm ac
cidẽs secũdo mõ sumptũ.q̃re ꝛc. ¶ Ad secũdũ dico:ꝙ p
illud Augustinus nõ intelligit vt apparet p exẽpla que
ponit nisi ꝙ nomen relatiuum importat aliquid plus q̃
nomẽ absolutũ.hoc eñ nomẽ homo importat tm̃ talẽ rẽ
dominus aũt importat eandẽ/ꝛ cũ illa aliam:sicut eãdẽ
rem quã importat albedo/ꝛ similitudo vel dissimilitudo
nõ tm̃ vnã sed plures.ꝛ ideo tam homo q̃ albedo dicitur
de vno solo.nõ aũt dominus nec similitudo nec aliquod
aliud relatiuũ. ¶ Ad tertiũ qđ arguit̃ ex illo Ambrosij
dicto dicendũ est:ꝙ quãdo aliquid nõ potest nouiter ali-
cui cõuenire nec dici de ipso p̱pter mutationẽ alicuius
alterius ab eo sicut relationes multe dicũtur de creatu-
ris ꝛ etiã de diuinis:tũc oportet si tale quid cõueniat ali
cui de nouo ꝙ ipm̃ cui cõuenit nouiter sit mutatũ.sed sic
est in p̱posito.qm̃ generatio ad intra de qua loquit̃ Am
brosius:nõ potest nouiter dici de deo p̱pter mutationem
factã in aliquo alio ab eo.esto aũt ꝙ relatio p̱sone diui-
ne ad p̱sonam sit quid positiuũ ab alia relatione realiter
distinctũ:ex hoc nõ habetur ꝙ de relationibus creatura
rum cõsimiliter sit dicendũ.est tñ de facto quãtum ad hoc
simile:ꝙ sicut relatio in creaturis nõ distinguitur ab ex-
tremis absolutis ita nec in diuinis a personis. ¶ Ad qr-
tũ qđ arguitur p Damascenũ:dicendum ꝙ albedinẽ vel
aliam rẽ quãcũq; recipere p̱prietatẽ ad aliud nõ est ali-
ud q̃ ipsam habere nouiter rẽ aliã secum accidentaliter
existentẽ p̱pter quã vel in ordine ad quã dicitur nouiter
talis:vz similis vel dissimilis/equalis vel inequalis.nõ
aũt p̱pter aliquid ei superueniens: cuius ipsa realiter sit
subiectũ.nõ magis eñ albedo alteri similis dicitur reci-
pere similitudinẽ tã q̃ formã aliquã ab ea diuersã q̃ deus
dominiũ quo dicitur nouiter dominꝰ vꝫ sapiẽtiã. que tñ
licet totaliter indistincta ab ipso frequẽter a multis do-
ctoribus catholicis ꝛ in diuersis scripture locis dicitur
esse formaliter in eo. ¶ Hec de secundo.

Quantum ad tertium & vltimum ap-
paret ex dictis tam in questione ista q̃ in alia esse corol-
larie inferendũ ꝙ opinio negantium respectũ esse aliqđ
per se vnũ ab extremis relatis realiter distĩctũ/nullũ ha
bet ponere seu vitare ĩcõueniẽs ꝛ absurdũ. ¶ Qđ dupl'r
probatur. Primo.quia nõ est verisimile ꝙ opinio ↄmu-
nis tã pħis q̃ doctoribus catholicis ponat aliquod in-
cõueniẽs ꝛ absurdũ.sed vt p̱batum est in q̃stione ista ex
dictis in primo articulo / opinio negans respectum esse
ab extremis distinctũ aliquid in re extra/est opinio tam
pħorũ q̃ doctorũ catholicoꝝ.ergo ꝛc. ¶ Secundo.quia
cum vtraq; pars ↄtradictionis nõ possit esse ĩpossibilis

necad vtrāq3 sequi possunt inconueniētia impossibilia ⁊
absurda.sed vt apparet ex dictis in questione alia ad opi
nionē isti contrariā vc3 ponentiū respectū esse aliquid ꝑ
se vnū ab extremis distinctū in re extra/sequūtur tam in
creaturis ꝙ̄ etiā in diuinis multa ibi explicata inconue
nientia ⁊ absurda que omnia vitat opinio ista ponens ꝙ
respectus nō est aliud in re extra ꝙ̄ extrema ipsa relata
ꝗ̄ ⁊c. ¶Sed cōtra hoc arguit̄ multipliciẗ. Primo. q2 ī-
cōueniēs est et cōtra cōmunē opinionē phōꝝ ⁊ sanctoꝝ
negare esse decē p̄dicamēta realiter distincta.sed omnis
negās respectū esse ab extremis distinctū habet cōsequē
ter negare hoc vc3 esse decē p̄dicamēta realiter distīcta.
ergo ⁊c. ¶Scdo.q2 plus ꝯueniūt silitudines inter se ꝙ̄
cū eq̄litatibus:⁊ plus silitudines cū eq̄litatibꝰ ⁊ alijs re
lationibus eiusdē modi ꝙ̄ cū relationibus alioꝝ modoꝝ.
sed hoc nō videtur posse ponere dicētes respectum oēm
esse indistinctū totaliter ab extremis.ergo ⁊c. ¶Tertio
quia ens creatū primo diuiditur in ens absolutū ⁊ respe
ctiuū.secūdo aūt ens absolutū diuidit̄ in substantiā/quā
titatē/⁊ qualitatē.sed magis differūt illa que primo diui
dūt aliquod cōmune diuisum ꝙ̄ illa que secūdo diuidunt
aliquod illoꝝ primo diuidentiū tale ꝯmune. ergo nō mi-
nus sed plus distinguitur respectus ab omni ente abso-
luto ꝙ̄ substātia a quātitate ⁊ a qualitate. cōstat autem
ista realiter esse distincta.ergo ⁊c. ¶Quarto.q2 omnino
est incōueniēs dicere illud qd̄ est principiū alicuius ope-
rationis realis non esse aliquid in re extra.sed relatio est
principiū realis opationis puta delectationis vt appet
de pluribus sensibilibꝰ: de quibꝰ debito ordine ⁊ nō ali-
ter situatis delectatur potētia sensitiua. ergo huiusmōi
ordo est aliquid in re extra distinctū ab oībus illis abso-
lutis sensibilibꝰ ordinatis. ¶Quinto.q2 magis in crea
turis ꝙ̄ in diuinis relatiōes videtur esse distincte ab ex-
tremis absolutis:sed in diuinis relatiōes originis distin
guūt̄ aliquo mō ab essentia ī re extra.ergo ⁊c. ¶Sexto
quia Aristoteles tractat in metaphysica de relationibꝰ
qd̄ non faceret nisi relatiōes ipē essent aliqd in re extra.
ergo ⁊c. ¶Septimo.quia ꝓpria passio nō videtur eē idē
totaliter cum subiecto.sed scđm phm in predicamentis
equale et inequale sunt passiones proprie quantitatis.
ergo ⁊c.

Ad primum concedo maiorem.sed ne
go minorē.qm̄ p̄dicamētum nō ē aliud ꝙ̄ generalissimū
dicibile īcōplexū:vel tota coordinatio ⁊ multitudo taliū.
qd̄ apparet ꝑ phm dicentē in libro p̄dicamētoꝝ:ꝙ eoꝝ
que scđm nullā complexionē dicūtur singulum aut signi
ficat substantiam aut quantitatem ⁊c. hic enim expresse
phs ponit quodlibet p̄dicamentoꝝ esse dicibile seu p̄di-
cabile incōplexū.⁊ hoc vt p̄dicamētū vocatur tm̄ genus
supmū ⁊ gn̄alissimū. vt etiā p̄dicamētū sumitur ꝓ tota
coordinatione p̄dicabiliū nō includit nisi multa talia p̄-
dicabilia incōplexa.in nullo em̄ p̄dicamēto sic sumpto
cōtinetur nisi genera species differentie ⁊ singularia. sed
quodlibet hoꝝ est dicibile seu p̄dicabile incomplexū:qd̄
quidē vt alias dictū est: nō est aliud ꝙ̄ terminus vocalis
vel ꝯceptꝰ mētalis.nihil em̄ est subijcibile nec p̄dicabile
nisi alterū istoꝝ vt alias est declaratū. ergo p̄dicamētū
scđm phm nō est res extra significata que nec est p̄dica-
bilis nec subijcibilis:sed est tm̄ ex terminis significātibus
vocalibus ⁊ mētalibus cōstitutū.sed negantes respectū
dicere aliquid a rebus absolutis distinctū ponūt ⁊ pone-
re possunt decē coordinationes taliū p̄dicabiliū: in qua-
rum qualibet ponunt vnū genus p̄dicabile gn̄alissimū ⁊
supmū.ergo licet nō ponāt omnibus talibus coordina-
tionibus correspōdere res significatas diuersas:vere tm̄
ponūt decē p̄dicamēta sumpta ꝓ decē coordinationibus
predicabiliū:⁊ decem genera gn̄alissima ac supma. qua-
re ⁊c. ¶Et quādo arguit̄ ꝙ decē p̄dicamēta scđm phm
realiter sunt distincta: Dico ꝙ licet p̄dicamēta vt scđm
se/vc3 formaliter ⁊ quidditatiue sumpta:vt vc3 sunt q̄dā
signa predicabilia incomplexa/sint diuersa:nō oīa tamē
habent diuersa significata:cū eadē res sit significatū di-
uersoꝝ p̄dicamentoꝝ vt apparet etiam ꝑ phm. qm̄ scđ3
ipm numerus est de genere quātitatis.sed constat ꝙ nu
merus vt ꝓbatū est in p̄cedētibus nō dicit aliquid disti-
ctum a rebꝰ numeratis. ergo cū substātie numerate sint
in genere substātie/ ⁊ qualitates ī genere qualitatis:nu
merus aūt omnis ab eis indistinctus in genere quātita-
tis:per ꝯn̄s habetur ꝓpositū:vc3 ꝙ vnum ⁊ idē vt diuer
simode sumptū est diuersoꝝ p̄dicamentoꝝ significatū.
quare ⁊c. ¶Cōfirmatur.quia scđm phm bicubitū ⁊ tri-
cubitū sunt species quātitatis cōtinue:sed nec bicubitū
nec tricubitū nec aliqua alia quāta cōtinua significant
aliqua in re extra distincta a re quāta:vc3 a qualitate vl̄
substātia: cū quelibet res quāta scđ3 aliquos sit quanta
nullo mediante alio a seipsa/ vt alias prolixius est ostē-
sum:qd̄ etiā esse de intētione phi est ꝓbatū.ergo secundū
phm idē est substātie vel qualitatis ⁊ quātitatis ꝯtinue
significatū.quare ⁊c. ¶Ad secūdū dicēdu3: ꝙ licet rela
tiua eiusdem modi vt similitudines ⁊ equalitates plus
conueniant inter se ꝙ̄ cū relatiuis alioꝝ modoꝝ vt cum
scibili ⁊ scientia:vel cū alijs relatiuis secūdi modi quātū
ad aliquē modū significandi vel p̄dicādi: nō tm̄ quātum
ad rē significatā:imo isto modo aliqua relatiua eiusdē
modi sunt realiter magis distincta inter se ꝙ̄ ab alijs re
latiuis alioꝝ modoꝝ: sicut dissimilitudo ⁊ ineq̄litas q̄
sunt relatiua eiusdē modi vc3 primi plus differunt inter
se ꝙ̄ a ꝓducibili ⁊ a principio ꝓductiuo q̄ sunt relatiua
secūdi modi.qd̄ apparet:quia dissimilitudo vel inequali
tas importat calidum ⁊ frigidū/vel duo calida ⁊ frigida
graduū inequaliū. ꝓductiuū aūt ⁊ producibile dicūtur
de duabus caliditatibus vel frigiditatibus/⁊ de multis
alijs eiusdē ratiōis ⁊ equalis ꝑfectionis. multa em̄ sunt
sibi equalium pricipia ꝓductiua.quare ⁊c. ¶Ad tertiū
dicendū ꝙ illud assumptū est verū quādo illa in que pri-
mo aliquod cōmune diuiditur sunt res extra diuerse mo
do quo aīal diuiditur in hominē ⁊ asinū/⁊ tam homo ꝙ̄
asinus in sua ꝓpria indiuidua:q̄ constat minus esse disti-
cta ꝙ̄ sint hō ⁊ asinus per q̄ aīal primo diuiditur. nō au-
tem hoc est verū qn̄ primo diuidētia aliquod cōmune nō
sunt res diuerse significate nec diuersarū rerū signa: sed
signa diuersa eiusdē rei diuersimode significate.tunc em̄
sufficit ꝙ vnum taliū primo aliquod cōmune diuidentiū
vere negetur ab alio non ꝓpter diuersum significatū:sed
propter variū significandi modū.sed sic est in ꝓposito de
absoluto ⁊ de respectiuo:ī q̄ primo diuiditur ens creatū.
absolutū em̄ dicitur tm̄ de vno:relatiuum autē nō nisi de
pluribus simul sumptis. ¶Et si cōtra hoc arguatur: q2
quelibet species habet sub se indiuiduum aliquod per se
vnū de quo p̄dicatur: Ad hoc est dicendū ꝙ assumptum
est verum tm̄ de specie generis substantie qualitatis et
quantitatis:nō aūt de generibus respectiuis: cum nul
lum eoꝝ importet vnū tātū sed insimul plura. quare ⁊c.
¶Ad quartū dicendū est ꝙ falsum assumitur in minore
quādo dicitur ꝙ relatio est principium opationis realis
accipiēdo relationem ꝓ aliqua vna forma distincta reali
ter a relatis.nulla enim talis forma est/nec per ꝯn̄s esse
potest principiū actionis. ¶Ad ꝓbationē quādo dicit̄
ꝙ potētia sensitiua delectat̄ in obiectis sensibilibus de
bite ordinatis ⁊ situatis: Dico ꝙ diuersa obiecta sensibi
lia vt diuersa lumina visibilia possunt diuersimode ordi-
nari ⁊ situari circūscripto omi ordine tāꝙ̄ forma aliqua
ab eis omnibus ordinatis realiter differente.⁊ ita esto ꝙ

sensitiua potentia delectetur in visibilibus taliter ⁊ non
aliter ordinatis:ex hoc non sequitur ꝙ ordo sit aliq̄d ab
ordinatis distīctū talis opatiōis puta delectationis p̄n-
cipiū ꝓductiuū.qm̄ esto ꝙ ordo esset relatio distīcta rea
liter ab oībus ordinatis/nō posset in ipso potentia dele
ctari:quia potentia nō delectatur nisi in obiecto super
qd̄ fertur: sed nec potētia visiua potest nisi in colorē vel
lucem nec aliq̄ alia sensitiua nisi in rē aliquā absolutā.ꝗ̄
delectatio q̄ aliq̄ potētia visiua delectat̄ de pluribus vi-
sis luminaribus ordinatis ⁊ debite situatis nō est de or-
dine tāꝙ̄ de aliqua forma vna distincta realiter ab oībꝰ
talibus obiectis visibilibus ordinatis:cum nec talis for
ma si ponatur videatur: nec aliquo sensu alio sentiatur.
quare ⁊c. ¶Confirmatur.q2 scđm phm.5.physicorum:
relatio non est terminus nec principiū actionis.⁊ ideo si
ordo est relatio ab extremis ordinatis distīcta nō potest
esse istius delectationis nec alicuius alterius operatio-
nis principiū ꝓductiuū.sed tm̄ ipsa extrema absoluta or
dinata ⁊ taliter situata nō aliquo mediāte ab eis distin-
cto causant huiusmodi delectationē ⁊ sunt eius obiectū.
sicut em̄ cause diuerse approximate agūt:nō aūt separa
te seu distātes:hec tamē ex hoc sequitur ꝙ approxima-
tio causarū sumpta ꝓ aliquo vno ab ipsis causis distin-
cto sit effectus causarū principiū ꝓductiuū:cū nec huius
modi approximatio sit aliquid in re extra a causis distin
ctum sicut nec distantia a distātibus: nec si esset/ eē pos-
set effectus huiusmodi principiū ꝓductiuū: ita cōsimili
ter in ꝓposito est dicendū de isto ordine vt ad ordinata cō
parato.quare ⁊c. ¶Ad quintū potest dupliciter respon
deri.Uno modo negādo maiorē. qm̄ in diuinis sunt tres
res relatiue:que quidē sunt vna summa res siue essentia
absoluta: ⁊ omnino vnū ⁊ indistinctū nō potest esse idem
totaliter cū quolibet plurium realiter distinctoꝝ. ideo
essentia que est vnica a qualibet relatione scđm aliquos
formaliter est distincta: licet sit ab eis oībus realiter in
distincta.persone aūt diuine includūt relationem ⁊ essen
tiam.ergo ⁊ ipse aliquo modo ab huiusmodi relationi-
bus sunt distincte.nō sic aūt est in creaturis:cū nec in eis
sit aliqua vna res absoluta q̄ sit plures res/ nec est aliq̄
vna res relatione cōstituta sicut cōstituūtur persone per
relatiōes originis ī diuinis:ꝓpter qd̄ nō est simile de di-
uinis ⁊ de creatis.quare ⁊c. ¶Secundo potest aliter et
melius respōderi cōcedēdo maiorē ⁊ negādo minorem.
nullo em̄ modo aliqua relationū originis in diuinis dis-
tinguitur ab essentia in re extra.quoniā si essentia esset
ab oībus relationibus originis distincta quātūcūq3 mo
dicū in re extra:nō tm̄ esset trinitas/sed etiam quaterni
tas in diuinis.tria enī ⁊ vnū distinctū a tribus oībus si-
mul sumptis ⁊ a quolibet eorū/sunt quatuor.sed in diui
nis nō est nisi trinitas tm̄.sunt em̄ tantū ibi tres res que
sunt vna summa res.ergo illa vnica res summa est ab il-
lis tribꝰ indistincta totaliter in re extra.quare ⁊c. ¶Ad
sextum concedi potest ꝙ relatiōes sunt vere res ⁊ extra
animā existentes:nō tamē ab extremis realiter differen
tes:sed p̄cise ex materia ipsa.nec tm̄ hoc arguitur q2 phs
de eis tractat in metaphysica:q2 metaphysica nō tantū
tractat de rebus extra significatis sed etiam de nomini-
bus et de secūdis intētionibus taliū rerū signis. ¶Ad
septimū ⁊ vltimū dicendū ꝙ licet ꝓprium sit distīctū ab
illo cuius dicitur esse ꝓprium:non tamen importat in eo
aliquid distinctū ab ipso.nec em̄ vnū vel verum vel bonū
importat aliquid ab ente distinctum:nec risibile aliquid
distinctū ab homine preter actū ipsi possibilē cōnotatū.
et ita in ꝓposito est dicēdū:vc3 ꝙ nec equale nec ineq̄le
propriū quātitatis importat aliquid distinctū ab extre-
mis.in hoc tamē est dissimile de risibili ⁊ de equali vel in
equali.quia risibile tm̄ concernit actum ridendi nōn vt
actualiter sed vt potentialiter īexistentē. equale autem
et inequale dicunt vtrūq3 extremorum vt actualiter in
existens.quare ⁊c. ¶Sic ad questionē. ¶Ad rationem
in principio apparet solutio ex predictis.

Tertio quæro: vtrum creaturæ
ad deu3 sit relatio realis. ¶Et videtur ꝙ sic.
quia cuiuscūq3 dependētis est relatio realis
ad illud a quo necessario est depēdēs.sed oīs
creatura depēdet necessario a deo: cū nec possit fieri nec
facta existere sine ipso.ergo ⁊c. ¶Contra.quia non ma-
gis est relatio realis creature ad deū ꝙ̄ econuerso dei ad
creaturā.sed dei ad creaturam nō ponitur esse aliqua re
latio realis:sed tantūmodo rationis.ergo ⁊c. ¶Respō-
sio. vbi sic procedā. Primo em̄ premittam vnam distin-
ctionē ad questionis expositionem. Secundo inferā eius
solutionem.

Quantum ad primū est sciendum: ꝙ
creature ad deum esse relationē realem potest dupliciter
intelligi.Uno modo ꝙ relatio huiusmodi realis sit for-
ma aliqua per se vna a deo ⁊ a creatura distincta in ipsa
creatura existēs: qua mediante creatura eius subiectū
dicatur realiter referri ad deū: sicut subiectū aliquod di
citur albū quia albedinis est subiectū. Alio modo ꝙ per
huiusmodi realem respectū nō intelligatur aliquid ab ex
tremis vc3 a creatura ⁊ a deo distinctū:sed ipsa extrema
tantum:quorum vnū refertur ad alterum realiter per se
ipsum:nō quia forma aliqua informatum nec alicuius a
se quomodocūq3 in re extra distīcti realiter est subiectū.
¶Hec de primo.

Quantū ad secundū vbi est dicendum
ad questiū: p̄termissa opinione dicētium ꝙ relatio crea-
ture ad deū est aliquid in creatura distinctū ab ipsa in re
extra scđm aliquos tm̄ formaliter:⁊ scđm aliquos etia3
realiter:cōtra quas duas opiniones in principio secūdi
libri est prolixius arguendū: pono hic breuiter quatuor
cōclusiones. ¶Prima est: ꝙ si creature ad deū esset re-
latio realis scđm primū intellectū p̄expositū:vc3 vt aliq̄
vna forma existens in ipsa creatura p̄eā relata:talis re-
latio esset ab eo realiter ⁊ essentialiter distincta. ¶Hec
appet. Primo.q2 omnia creata quātūcūq3 modicū ī re
extra distīcta essentialiter sunt distincta vt alias est ostē
sum.sola em̄ illa in re extra distīcta sunt essentialiter ea-
dē que cū hoc ꝙ sunt plures res sunt vnica ab illis plu
ribus distinctis realiter indistīcta. sed talia sunt precise
tria supposita increata:nō autem aliqua diuersa creata.
sed si relatio creature ad deū esset scđm intellectū p̄dictū
realis:constat ꝙ esset distincta in re extra a qualibet cre
atura: cū esset in ipsa vt in suo subiecto seu ꝓprio funda-
mēto.ergo ⁊c. ¶Confirmatur. quia impossibile est vna3
rem esse suiipsius subiectū realiter seu fundamētū . ergo
omnia illa oportet esse res diuersas quorū vnū est reali-
ter alterius subiectū seu ꝓpriū fundamētum. sed si crea-
ture ad deum esset relatio realis isto modo/ ipsa esset si-
cut ⁊ esse ponitur ab oībus sic eam imaginātibus in cre-
atura vt in suo ꝓprio fundamēto: ita ꝙ sic creatura ab
eis cōceditur fundamentū ⁊ relatio in ea fundata ꝙ nō
ecōuerso.ipsa em̄ creatura ponitur esse relationis huiꝰ
fundamentū.ergo sicut quia albedo est in substātia ⁊ for
ma substātialis in materia arguitur realis diuersitas in
ter ista:ita ⁊ de relatione ⁊ de creatura eius fundamento
cōsimiliter est dicendū.sed constat ꝙ oīa creata sunt dis
tincta realiter ⁊ essentialiter.ergo ⁊c. ¶Preterea oīno
est inconueniēs dicere ꝙ diuersa creata quoꝝ vnū est al-
terius fundamentū realiter seu subiectum sint minus

distincta ꝙ diuina suppositaꝫ sunt vna essentia: sed cōstat ꝙ diuina suppositaꝫ sunt res diuerse ⁊ realiter distincte: ergo ⁊ relatio hmōi creature ab ipsa creatura / supposito ꝙ creatura sit realiter eius fundamētū ꝓpuū seu subiectū. sed oēs res diuerse create sunt essentialiter distincte, sole enīz persone diuine increate sunt essentialiter in distincte ⁊ realiter diuerse. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmatur. quia oīs plura creata in re extra quoꝝ vnum est realiter tale per alterū / sunt realiter ⁊ ꝙ ꝓ̄s essentialiter distincta. sed si relatio creature ad deū sit aliquid in creatura existēs ab ea differens in re extra / ipsa creatura ql̄ibet puta hic angelus ⁊ eius relatio ad deū sunt duo: quoꝝ vnū puta angelus est talis vcz ad deū relatus ꝙ alterū puta ꝙ huiusmodi relationē: sicut homo dicitur albus ꝙ albedinē. ergo ꝛc. ¶ Ex hoc apparet ipossibilitas opinionis quoꝝdā ponentiū cōtrariū: vcz relationē creature ad deum esse aliquid ꝙ se vnū in creatura existēs vt in fundamēto ab ea differēs nō realiter sed tm̄ formaliter i re extra. vnde ⁊ cōtra opinionē istā in scdo prolixius arguetur / ⁊ ad eius motiua respōdebit. ¶ Scōa ꝯclusio est: ꝙ si creature ad deū esset relatio realis scōm intellectū primū p̄dictū / nullo modo creatura referretur ad deū ꝙ talē relationē. esto ꝙ cēt impossibile realiter idē secū: sed potēcōuerio huiusmodi relatio posset dici aliquo modo referri ad deū ꝙ creaturā eius fundamētū. ¶ Ibec ꝓbatur. Et primo quantū ad primā partē: vcz ꝙ nullo modo creatura referretur ꝙ ipsam talē relationē. quū qō est tale se ipso nō potest esse tale mediāte alio a se distincto. sed qō libet ens creatū est seipso ad deū relatū. ergo ꝛc. ¶ Minor ꝓbatur. quū eo quodlibet ens creatū refertur ad deū quo necessario ad sui existentiā exigit ipm. quia nec ens creatū referri seu dependere ad deū est aliud ꝙ necessario exigere ipm / nec posse existere sine eo. sed quodlibet ens creatū ꝙ seipm non ꝓpter aliquid sibi appositū a se distinctū necessario exigit deū nō minus ad sui cōseruationē in esse ꝙ ad sui ꝓductionē. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmatur. qz nullum ens creatoꝝ refertur ad deum / nec dependet ab ipso immediatius ꝙ alterū. sed huiusmodi relatio creature si ponatur a creatura distincta nō potest a deo dependere mediāte alio a seipsa: sed ꝙ se imediate: alias esset in talibus relationibus ꝓcessus in infinitū. ergo nec creatura aliqua dependet a deo remotius / nec ꝙ ꝓ̄s mediante aliquo alio a seipsa. quare ꝛc. ¶ Preterea ad idē arguitur. quia nihil potest esse tale ꝙ illud qō ꝓsupponit existere ipz tale. sed si relatio creature ad deū sit aliquid in creatura distinctū ab ea / ꝓsupponit eā ad deū relatā et ab ipso actualiter dependētem. ergo ꝛc. ¶ Minor apparet. quū qō ꝓsupponit rem creatā existentē ꝓsupponit eam a deo actualiter dependentē: cum nec creatura aliqua possit fieri nec existere sine ipso. sed constat ꝙ si huiusmodi relatio est aliquid in creatura existēs vt in suo ꝓprio fundamēto / est posteri⁹ nature ordine ipsa creatura eius fundamēto / ac ꝓsupponit eā actualiter existētē siue realiter siue quomodocūz aliter sit ab ea in re extra distincta, esse enim in aliquo vt in subiecto fundatum ab eo in re extra distinctum ꝓsupponit ipsum. quare ꝛc. ¶ Cōfirmatur. quia eo creatura ad deū refertur quo ab ipso in esse manutenetur seu cōseruatur. sed creatura nō manutenetur seu conseruatur aliquo mediāte ab ea differēte / ac i ipsa vt in fundamēto ꝓprio existēte. ergo ꝛc. ¶ Minor apparet. quia eque immediate creatura ꝓducta a deo cōseruatur seu in esse manutenetur sicut ⁊ producitur seu creatur: sed ql̄ibet creatura a deo immediate producitur nō mediāte aliq̄ creatione actiua vl̄ passiua ab ipsa ⁊ a deo distincta vt in scōo prolixius ostendetur. ergo ꝛc. ¶ Tertia cōclusio est: ꝙ nulla est relatio creatura ad deū sumpta scōm intellectū predictū. ¶ Ibec ꝓbatur ⁊ sequitur ex p̄dictis. quonīa oēs ponētes relationē scōm istū intellectū in quolibet entiū creatoꝝ / ponunt ipsam taꝫ illud ꝙ qō refertur ad deū quodlibz ens creatum. sed hoc est falsum. qz vt ꝓbatū est / esto ꝙ poneret / per ipsam nullū ens creatū eius fundamentū referretur ad deū. ¶ Cōfirmatur. quia vt ꝓbatū est in p̄cedētibus nec in diuinis nec in creaturis est relatio aliqua sic accepta: vcz taꝫ forma aliqua per se vna ab extremis relatis distincta / nec magis inter deū ⁊ aliquod ens creatuz ꝙ inter aliqua alia creata entia vel increata oportet ponere talē formā. quare ꝛc. ¶ Preterea ad idē arguitur. qz inter ens increatū ⁊ creatū nullū p̄t poni mediū ab vtroq; distrctū. sed si creatura referretur realiter ad deū relatione ab ipsa distincta / talis relatio esset media: cū esset taꝫ a deo ꝙ a creatura distincta etiā realiter vt ꝓbatum est supra. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmatur. qz nō imediatius vnū ens creatū refert ad alterum vt album ad album: ꝙ quodlibet ens creatū ad deū. sed sic quodlibet ens creatum ad alterū relatū refert ad ipm imediate ꝙ nulla est relatio vnius ad alterum ab vtroq; in re extra distincta: sed quodlibet refert ad alterū ꝙ seipsum vt ꝓbatū est supra. ergo ꝛc. ¶ Quarta ⁊ vltima cōclusio est: ꝙ creatura ad deū est relatio realis scōm aliū intellectū accepta. ¶ Ibec apparet. quonīa relatio realis sic sumpta non est aliud ꝙ aliqua diuersa quoꝝ vnū ad alterū refert realiter ꝙ seipm. sed deus ⁊ ql̄bet creatura sunt talia. oīs est creatura est ad deū relata cū sic ab eo dependeat ꝙ sine ipso existere nō valeat: qō ipsi nō ꝙuenit aliquo mediāte alio a seipso. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmat. quia eo modo est ponēda relatio creature ad deū quo creatura refert ad ipz sed oīs creatura refert realiter ad deū: cū realiter scōm totum suū esse sit ab eo dependēs ipsumꝫ necessario exigens nō aliquo mediāte sibi impresso vel quomodocūz a se diuerso in re extra / sed tantummodo secundum ipsa vt ꝓbatū est supra. ergo ꝛc. ¶ Sic ad q̄stionē. ¶ Ad rationē in p̄cipio apparet solutio ex p̄dictis. eo enī modo quo creatura dependet a deo est eius ad deum relatio. sed ipsa vt dictū est dependet ab eo nō mediāte aliquo ab ipso distincto. ergo nec eius ad deum relatio est ab ipsa ⁊ a deo distincta. quare ꝛc.

Quarto quero: vtrū sit realis relatio accītalis vel fundamētalis vel aptitudinalis dei ad aliqō ens creatū. ¶ Et videt ꝙ sic. qz deus realiter est maior seu ꝓfectior ql̄ibet re creata / ipsamq; conseruans ⁊ creās. sed ista oīa vcz maioritas creatio ⁊ conseruatio important relationē. ergo ꝛc. ¶ Contra. qz scōm ꝑhm. 5. metaphysice mēsurabile ⁊ mēsura / que sunt relativa tertij modi / nō referūtur mutuo / sed ꝑcise refertur mensura ad mensuram nō aūt ipsa mēsura refert ad mensurabile econuerso. sed deus ⁊ creatura se habēt sicut mēsura ⁊ mēsurabile. ergo ꝛc. ¶ Responsio. vbi sic procedā. Primo enim excludam vnā opinionē. Secūdo dicā aliter ad q̄stionem.

Quantum ad primū: opinio excludēda

est quoꝝdā dicētium ꝙ licet sit relatio realis creature ad deū distincta in re extra ab vtroq; extremoꝝ: nō tamē ecōuerso est ipsi⁹ dei ad creaturā aliqua relatio accītal⁹ nec aptitudinalis: ꝫ tm̄ formalis. dicūt enī ꝙ respectuū alius est formalis / alius accītalis / ali⁹ aptitudinalis / et alius fundamētalis. Respect⁹ formalis vt dicūt / est ille qui ineſt suo fundamēto ꝙ accidēs non per se aliquo modo primo vcz nec scōo modo: quo passio ineſt suo subiecto de quo est p̄dicabil⁹ nō in primo sed in scōo modo ⁊ distinguit formaliter ab eo. Respectus accītalis est ille qui est accidēs ꝙ accidēs suo fundamēto inherens ⁊ ab eo per cōsequēs realiter ac essentialiter differēs. Respectus fundamētalis est ille qui est in suo fundamēto in se cūdo modo dicēdi ꝙ se / nec ꝙ cōsequēs distinguitur ab eo realiter: sed tm̄ formaliter: sicut distinguitur oīs passio a suo ꝓpio subiecto. nec ꝛspectat huiusmōi talis respect⁹ fundamētalis aliquē terminū accidētalē: ⁊ ꝙ hoc tm̄ distinguit a respectu aptitudinali qui semp respicit terminum nō actualiter sed potēstaliter existētē: sicut risibile respicit actū ridēdi. ⁊ ita ꝙ ꝓ̄s talis respectus aptitudinalis non habet sed expectat terminū accidentalem.

¶ Tūc ad ꝓpositū dicūt. Primo qz relatio creature ad deū nō est accidētalis sed formalis. qz respectus oīs accidētalis est a suo fundamēto realiter distinctus. sed relatio creature ad deū est cū ipsa idē realiter ⁊ solū distincta ab ea formaliter. ergo nō est actualis nec fundamentalis nec aptitudinalis. qz oīs talis ineſt per se scōo modo ⁊ ꝙ ꝓ̄s necessario suo fundamēto. sed huiusmodi relatio creature ad deū nō sic ineſt creature sed ꝓtingēter et ꝙ accidēs: cū creatura possit nō esse. ergo ꝛc. ¶ Scōo dicūt ꝙ dei ad creaturā nō est aliquis talis respect⁹ formalis nec actualis nec aptitudinalis sed fundamentalis.

¶ Primū ⁊ scōm vcz ꝙ non sit respectus formalis nec actualis dei ad creaturā / ꝓbat. qm̄ deus est imutabilis nec ꝙ ꝓ̄s potest in eo esse aliquid de nouo seu ex tēpore. sed si esset eius ad creaturā aliqua relatio formalis: cum talis semper supponat terminū / ꝙ ꝓ̄s nō fuisset i deo ab eterno: sed ex tēpore ⁊ de nouo / vcz creatura ipa ꝓducta. ergo ꝛc. ¶ Tertiuz vcz ꝙ nec sit in ipso respectus aliqs aptitudinalis / ꝓbāt. qz oīs respectus talis expectat in illo in quo est aliquē actū possibilē seu terminū accidentalē. sed deus nō expectat aliquid sibi possibile cū sit purus actus. ergo ꝛc. ¶ Quartum ⁊ vltimuz vcz ꝙ sint in ipso ad creaturā respectus fundamētales / ꝓbāt. qm̄ constat ꝙ deus est ꝓductiuus motiuus excessiuus et mēsuratiuus cuiuslibet creature. sed ista puta ꝓductiuū motiuū excessiuū ⁊ mēsuratiuū dicūt tales fundamentales respect⁹ ab eoꝝ fūdamentis realiter indistrctos: ⁊ forma liter tm̄ licet in re extra distinctos. ergo ꝛc.

Sed hic modus dicēdi est impossibilis

et oīno irrationabilis quātū ad oīa in eo cōtēta. Et ideo arguo cōtra ipm. ¶ Primo. qz supponit falsuz: vcz respectū esse aliquid ꝙ se vnū ab extremis distinctū. qō nec est verū in creatis nec etiā in diuinis: vt in p̄cedētibus est ꝓbatū. quare ꝛc. ¶ Scōo. qz esto ꝙ hoc suppositū esset verum adhuc distinctio que ponit de quatuor modis respectuū nō est vera: qz coincidūt oīa quatuor eius membra, oīs cū respectus in creaturis supposito ꝙ sit distinctus ab extremis potest dici respectus actualis qñ est actu ⁊ formalis cū sit q̄dā forma accidētalis: ⁊ fūdamētalis qz in fundamēto: ⁊ potēstialis seu aptitudinalis qz est apt⁹ existere. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmat. qz qō ineſt alicui per accidēs est ab ipso realiter ⁊ essentialiter differēs. impossibile cū est subiectū aliquod creatū esse idē essentialiter cū aliquo in ipso realiter ⁊ ꝙ accidēs existēte. sed respectus formalis vt opinio ista dicit: ineſt fundamēto ꝙ accidēs ergo est ab ipso essentialiter differēs: ⁊ ꝙ ꝓ̄s accidētalis cū oīs respectus sit vt ponit accidētalis qui est a fundamēto separabilis realiter ⁊ distinctus. quare ꝛc. ¶ Consimiliter potest argui de respectu fundamētali ⁊ aptitudinali. qm̄ quilibet istoꝝ est vt dicit aliquid per se vnū ab extremis in re extra distinctum. sed oīa creata sic distincta sunt realiter ⁊ ꝙ ꝓ̄s essentialiter distincta. ergo quilibet istoꝝ respectuū ē a suo fundamēto essentialiter distinctus / ⁊ ꝙ ꝓ̄s accidētalis. ¶ Preterea aut respectus fundamētalis dicitur quia est i fundamēto / aut quia est indistinctus realiter ab ipso. Sed non ꝑt primo modo dici fundamētalis magis vnus ꝙ alius: cū quilibet vniformiter exigat fundamētū ⁊ terminū scōm doctrinā oīz hmōi respectus ponētū. Nec potest dici fundamentalis secūdo modo: vcz quia a fundamēto suo realiter indistrctus. quia hoc est ipossibile: vcz aliqua duo entia creata / quoꝝ vnū est realiter alterius fundamētū ⁊ subiectū esse realiter indistrcta: cū nulla entia creata diuersa sint minus diuersa ꝙ diuina suppositaꝫ que constat realiter esse distincta. ergo respectus huiusmodi ⁊ suū fundamentum realiter ⁊ per ꝓsequēs essentialiter distinguūtur: cū in creaturis omnia realiter distincta sint essentialiter diuersa. ergo ꝛc. ¶ Cōsimiliter pōt argui de respectu aptitudinali. quonīa aut respectus vocatur respectus aptitudinalis quia nō est actu / sed potest esse: aut quia licet sit actu / tamē nō habet actu terminū sed expectat ipm: vt risibile expectat actū ridendi. Sed nō ꝓpter primū: quia hoc modo omnis respectus ⁊ alia res quecūz non existēs sed possibil⁹ potest dici aptitudinalis. nec ꝓpter scōm: quia nō magis vnus respectus ꝙ alius exigit terminū actu entem: cū omnes respectus i creaturis distinguātur ab extremis. sed scōm eos aliquis respectus est vt omnis accidētalis a fundamento totaliter distinctus qui exigit necessario terminū: ergo ⁊ quilibet aliorum.

¶ Confirmatur. quia si respectu actus alicui possibilis vt in homine respectu actus ridendi est talis respectus aptitudinalis ab eo distrctus formaliter in re extra / aut huiusmodi respectus est in eo vnus nūero tm̄ respectu omniū actuum: aut alius ⁊ alius respectu alterius ⁊ alterius actus. sed nō vnus: qz vt dicūt vnus respectus nō pōt esse nisi vnius termini ⁊ vnius fundamēti. nec alius et ali⁹: qz tūc essent in homine tot forme huiusmodi respectiue tā iter se ꝙ ab ipso i re extra distincte quot sunt possibiles ipsi actus: que quidē forme respectiue nō possent minus distingui ꝙ relationes originis i creatore ⁊ ita per ꝓ̄s distinguerētur realiter ⁊ essentialiter: cum nō sit realis diuersitas sine essentiali differētia in creatis. hoc aūt ponere ⁊ cōcedere est absurdū vt alias prolixius est ostēsum. ergo ꝛc. ¶ Ex eodē pōt ꝓbari esse impossibile respectus fundamētales ponere i diuinis: qm̄ vt dictū est nulle forme respectiue create vel increate sunt inter se min⁹ distincte ꝙ relationes originis i diuinis. sed iste sunt distincte realiter. ergo si in deo ad creaturā sunt respectus fundamētales distincti formaliter in re extra: vcz productiuū motiuū mēsuratiuū ⁊ excessiuū: ista oīa sunt i deo distrcta realiter: qō est impossibile ⁊ absurdū: cum tantū tria sint distincta realiter in diuinis. quare ꝛc. ¶ Confirmatur. quia deus eo ⁊ nullo alio est productiuus seu creatiuus motiuus ⁊ mēsuratiuus quo ꝓducit quādo producit ⁊ mouet quādo mouet quo est perfectius quocūz alio a seipso. sed deo nullū horū cōuenit mediante aliquo absoluto vel respectu alio a seipso. sicut cū calor nō calefacit / seu calore producit / nec motiuū creatū mouet localiter se. vel alterum nisi ꝙ seipsum: ita nec agens increatum mouet nec agit ad extra aliquid nisi tantūmodo ꝙ seipsum. sicut etiam totum nō excedit qualibet suarum partium nisi per seipsum: ita nec deus aliquod ens creatum. ergo ꝛc. ¶ Preterea ad idem arguitur. quia deus nō tātum est ad extra / sed etiam ad intra productiuus ⁊ producibilis. est enim pater generatiuus / filius generabilis / tam pater ꝙ filius spiratiuus / ⁊ spiritus sanctus spirabilis. nec tamē potest dici ꝙ ista vcz generatiuitas vel generabilitas spiritualitas vel spirabilitas sint alt qua distincta a personis: nec a relationibus actualibus originis i re extra. quare ꝛc. ¶ Sicut igitur apparet in vniuersali: ꝙ distinctio illa quadrimembris de respectibus multipliciter deficit: quia ⁊ falsum supponit ⁊ inēs

bia coincidētis accipit.falsa etiam sunt omnia in ea con
tenta vt apparet discurrendo per singula.Quando enī
primo describit respectum formalē:dicēdo ꝙ respectus
formalis est ille qui inest fundamēto per accidēs/ falsuȝ
est:cum nullus respectus sit aliquid ab extremis distin=
ctum/nec ꝑ cōsequēs possit inesse fundamēto ꝑ accidēs:
nec aliquo alio mō realiter inexistēs:si tamē vnus aliqͥs
respectus est talis/⁊ omnis alius etiaȝ erit tal' vt dictū
est.Ex eodem apparet nō esse verum qd̄ dicit secundo de
respectu accidētali.vel si est verum/dico cōsimiliter:vcȝ
ꝙ omnis respectus saltem in creaturis ē accn̄talis:vcȝ
quia forma accidētalis suo fundamēto accidētaliter in
existēs. ¶Falsum etiam est qd̄ dicit tertio de respectu
fundamētali: vcȝ ꝙ est aliquid inexistēs suo fundamen
to in secūdo modo dicēdi ꝑ se:quia vnū essentialiter dis=
tinctorum extra animam existētium nō conuenit alteri
nec est in ipso in secundo modo dicēdi ꝑ se.sed ꝓbatū est
ꝙ si respectus fundamētalis est aliquid a fundamēto dis
tinctum/ ab ipō realiter ⁊ essentialiter est distictus.ergo
non magis iste respectus ꝙ̄ alius est in suo fundamento
isto modo. ¶Confirmatur.quia solus vnus conceptus
de alio predicabilis dicitur conuenire alteri:vcȝ illi con=
ceptui in ꝓpōne subiecto in primo vel in scd̄o modo dicē
di ꝑ se:sicut cōceptus aīalis ꝯuenit cōceptui hoīs in pri
mo modo:cōceptus aūt risibilis in scd̄o: non aūt aliqua
res extra intellecta vel significata.ergo si respectus fun
damētalis est in re extra animam aliquid in fundamēto
existēs/nō pōt dici ipsi primo modo nec scd̄o ꝯuenire:cū
nullo modo possit de ipso p̄dicari. quare ⁊c. ¶Quarto
apparet falsuȝ esse qd̄ dicit :respectum aptitudinalē esse
illū q̄ respicit ⁊ expectat terminū potētialē seu possibilē
nō aūt actualiter existētem . qm̄ oīs respectus ab extre=
mis realiter distinctus exigit terminum actualiter exi=
stētē.sed oīs respectus distinct⁹ ab extremis in re extra
formaliter qualis est iste respectus aptitudinalis vt ꝯce
dūt:est distinctus ab eis realiter.ergo ⁊c. ¶Confirmat̄.
quia esto ꝙ talis respectus esset ad terminū nō actuali=
ter/sed tm̄ potētialiter existētē: adhuc ipē nō deberet di
ci aptitudinalis:sed poti⁹ actualis.quoniam forma exi=
stēs actualiter nō debet dici aptitudinalis ꝓpter aliqd
possibile ab ea distinctū essentialiter qd̄ nec pōt fieri ab
ipsa causaliter:sed hmōi respectus est aliq̄ forma existēs
actualiter sine termino vt cōcedūt.q̄ quidē terminus ab
eo distinctus essentialiter nō pōt poni in esse ab ipso cau
saliter:sed tm̄ ab eius fundamēto.nō em̄ actus ridēdi est
a respectu aliquo sed ab hoīe effectiue.ꝫ ⁊c. ¶Ex p̄di=
ctis appet ꝙ nec sunt vera illa q̄ ponit ad ꝓpositū acce=
dēdo/⁊ diuisionē p̄dictā ad ipm̄ applicādo. falsuȝ em̄ est
p̄mū qd̄ ponit qn̄ dicit ꝙ relatio creature ad deū nō est
actualis ſȝ formalis. ¶Primo.qꝛ supponit relationē hmōi
creature ad deū esse aliquid a creatura ⁊ a deo ī re extra
distinctū:qd̄ non est verū vt in q̄stione alia est probatum.
¶Scd̄o.qꝛ si hoc suppositū esset verū/ nō tm̄ formaliter
sed etiā realiter ⁊ essentialiter relatio ista eēt ab ipa cre=
atura distincta: vt dictū est supra:⁊ ita ꝑ ꝯn̄s esset respe=
ctus actualis.vnde falsum accipit qn̄ arguendo dicit in
minore:ꝙ relatio creature ad deū non est distincta ab ea
realiter sed formaliter in re extra.oīs em̄ distictio pluriū
in re extra est realis tā in diuinis ꝙ̄ in creatis:in quibus
oīs diuersitas realis est essentialis vt dictū ē sepe. ꝫ ⁊c.
¶Cōfirmat̄.qꝛ qd̄ inest alicui realiter ⁊ ꝯtingēter/neces
sario ē ab ipso distinctū realiter ⁊ essentialiter:sed vt opi
nās arguit supra relatio ad deū inest creature ꝯtingēter
et realiter.ꝫ ⁊c. ¶Hoc tm̄ est falsuȝ:vcȝ ꝙ relatio insit cre
ature ꝯtingēter cū sit ab ipsa ⁊ a deo īdistīcta totaliter.
¶Nec valet ratio q̄ ꝓbat̄ qn̄ arguit̄ ꝙ creatura pōt nō
esse.ex hoc em̄ nō sequit̄ ꝙ qn̄ est sit mediāte aliqua rela
tione in ipsa cōtingēter existētē/ ⁊ ab ea ꝑ ꝯn̄s differētē.
¶Scd̄o falsum est qd̄ addit qn̄ dicit ꝙ dei ad creaturā
nō est aliqͥs respectus formalis nec actualis nec aptitu=
dinalis sed fundamētalis.Primo.qꝛ nullus respect⁹ est
ponēd⁹ ali⁹ a relationib⁹ originis ī diuinis. Scd̄o. qꝛ si
ponat̄ nō debet dici tm̄ fundamētalis sed etiā formalis ⁊
actualis cū actualiter ⁊ formaliter sit existēs: cum sit vt
ponūt a deo realit̄ indistict⁹.Tertio qꝛ de⁹ nō tm̄ ē ꝓdu=
ctiu⁹/motiu⁹/mēsuratiu⁹/⁊ excessiuus creature: sed ēt
actu ꝓducit creaturā/actu mouet/mēsurat/⁊ excedit eā
sed ſm̄ eos hmōi oēs relationes vcȝ ꝓducētis mouētis
mēsurātis ⁊ excedētis sunt relatiōes actuales ⁊ forma=
les.ꝫ nō tm̄ sunt in deo respect⁹ fundamētales: sed etiā
alij actuales ⁊ formales. ¶Nec valet si dicat̄ sicut ⁊ ali
qui dicūt:ꝙ deus dꝛ talis ꝓpt̄ relatiōes actuales forma
les existētes ī creatura.qm̄ ī ipsa creatura nō sunt hmōi
relatiōes/ sed opposite. nō em̄ ī ipsa ē maioritas/sed mi=
noritas/nec relatio ꝓductiōis actiue nec motionis nec
mēsuratiōis/sed passiue respectu dei.sed deus nō pōt di
ci maior seu ꝑfectior minoritate nec mouere nec ꝓduce=
re nec mēsurare ꝓpt̄ relationē motionis ꝓductionis ⁊
mēsurationis passiue existētē in creatura.ꝫ ⁊c. ¶Ad ra
tionē ī ꝯtrariū qn̄ dꝛ ꝙ deus est īmutabilis/ appet ex di
ctis ꝙ multiplr̄ deficit. ¶Ad aliud quo ꝓbat̄ ꝙ nō sit ī
deo respect⁹ aptitudinalis:qꝛ deus nō expectat aliquid
sibi possibile: Dico ꝙ ex hoc nō habet̄ qn in eo sit respe
ct⁹ aptitudinalis.qm̄ si hō semꝑ rideret/nec ꝑ ꝯn̄s actū
ridēdi expectaret cū ipm̄ semꝑ haberet: ex hoc nō min⁹
ꝙ̄ nūc risibilis diceret̄. q̄re ⁊c . ¶Ad vltimū quo arguit̄
ꝙ sit in deo respect⁹ fundamētalis:qꝛ deus ē ꝓductiu⁹/
mēsuratiuus/motiu⁹/ ⁊ excessiuus: Dico ꝙ ex hoc non
sequit̄ ꝙ in deo sint tales respect⁹:intelligēdo ꝑ ipos ali
quid ī re extra distinctū ab vtroqꝫ extremoꝝ:vcȝ a deo ⁊
qualibet re creata:cū nec deus sit creature productiuus
nec motiuus nec mēsuratiuus nec excessiuus mediante
aliquo alio a seipso.quare ⁊c. ¶Hec de primo.

Quantū ad secundū vbi est ad questio
nē istā aliter respōdēdū: supposito ꝙ dei ad creaturā eē
relationē realē pōt dupl'r intelligi consilr̄ sicut creature
eē relationē ad deū vt ī q̄stione alia fuit dictū/pono qua
tuor ꝯclusiones. ¶Prima ꝯclusio est: ꝙ deus refert̄ ad
creaturā non minus realiter/licet alit̄ ꝙ̄ creatura ad eū.
¶Hec appet.qm̄ nō min⁹ realiter deus ē a quo est rea=
liter creatura:ꝙ̄ creatura ipsa sit ab eo.sed ex hoc creatu
ra dꝛ referri realiter ad deū qꝛ est ab eo ⁊ ꝯseruat̄ ab eo.
imo nō est aliud creaturā realiter ad deū referri ꝙ̄ ipsaȝ
eē ⁊ ꝯseruari ab eo.si em̄ aliud diceret/posset eē creatura
ad deū nō relata:qd̄ est īpossibile.ꝫ cū nō min⁹ causa rea
lis dicat̄ ad effectū ꝙ̄ effectus ad ipsam causam: nec mi
nus causam eē realiter a qua est effectus possit dici cām
ad effectū inferri:ꝙ̄ effectum esse q̄ realiter est a causa sit
effectuȝ referri ad ipsaȝ:ꝑ ꝯn̄s sequit̄ ꝓpositū: vcȝ ꝙ de⁹
realiter refert̄ ad q̄libet ens creatū: licet aliter ꝙ̄ econ
uerso ens creatū referat̄ ad ipm̄.qm̄ ens creatū sic refert̄
ad ens increatū: ꝙ necessario exigit ipm̄: quia nec pōt
fieri nec existere sine eo:nō aūt econuerso deus sic refer=
tur ad aliqd̄ ens creatuȝ . ⁊ ideo relatio creature ad deū
vocatur relatio dependētie:non autē relatio dei ad crea
turam.quare ⁊c. ¶Cōfirmatur.qꝛ nō minus prima cau=
sa pōt dici referri realiter ad q̄libet ens creatū ꝙ̄ scd̄a
ad suū ꝓpriū effectū.cum nec minus sed principalius ef
fectus quilibet sit a prima causa ꝙ̄ a scd̄a . sed oīs cau=
sa scd̄a maxime sui effectus cōseruatiua dicit̄ referri rea
liter ad suū ꝓpriū effectū vt solis ad lumē ab ipso geni=
tum.ergo ⁊c. ¶Sed contra istam cōclusionē arguitur.
qꝛ deus est immutabilis/nec ꝑ ꝯn̄s est in eo aliqd̄ ex tpe

sed si ipse referret̄ realit̄ ad creaturā talis relatio eēt tē
poralis:sicut ⁊ creatura:ꝫ talis non potest esse in eo.q̄=
re ⁊c. ¶Respōdeo ꝙ ista ratio supponit falsuȝ:vcȝ vnū
nō referri ad alterum nisi mediante relatione ab vtroqꝫ
distincta.Tunc ergo ad rationem in forma concedo ꝙ
de⁹ est immutabilis ⁊ eternus:cū hoc tm̄ stat ꝙ refertur
realiter ex tpe ad quodlibet ens creatū :cū ex tpe ꝓdu
xerit ipm̄ :nec sit aliud deum referri ad ens creatum ꝙ̄
ipsum esse a quo realiter ⁊ causaliter ē q̄libet ens crea
tum.constat autem ꝙ est ab ipso ex tempore nō ab eter
no:nec est ab eo aliquod ens creatū mediante aliquo ab
soluto vel respectiuo ab vtroqꝫ distincto.ergo ⁊c. ¶Cō
firmatur.qꝛ ad hoc ꝙ prima causa nouiter ad ens aliud
referatur/nō magis requiritur aliqua in ea mutatio ꝙ̄
ad hoc ꝙ vnū entiū creatoꝝ referatur ad alterum.ſȝ per
hoc ꝙ causa secunda refertur ad suū effectum vel vnuȝ
album ad alterū nihil noui consequitur:nec ꝑ ꝯn̄s mu
tatur.nec em̄ soli aduenit aliquid de nouo ꝓducto lumi
ne ab ipso:nec vni albo vel nigro altero nouiter in eē po
sito vel destructo.ergo ⁊c. ¶Secunda ꝯclusio est.ꝙ si
omne qd̄ realiter refert̄ ad alterū esset relatum ad ipm̄
mediante aliqua relatione distincta ab vtroqꝫ eoꝝ/ ali
qua talis relatio realis esset dei ad quodlibet ens crea
tum. ¶Hec sequitur corollarie ex p̄dicta.qm̄ vt dictū
est deus realiter refertur ad quodlibet ens creatum non
minus licet aliter ꝙ̄ quodlibet ens creatum ad ipsum.
ergo nō magis in creatura est relatio realis ad deū vel ī
quocūqꝫ aliorum creatorum relatorum ad alteruȝ ꝙ̄ sit
in deo ad quodlibet ens creatum.quare ⁊c. ¶Confir=
matur.qꝛ si omne relatum est relatione in eo existente ⁊
ab eo differente relatum:ita se habet esse relatum ad re
lationem sicut esse albū ad albedineȝ:nec per cōsequēs
magis potest aliquid sine relatione a se distincta forma
liter esse relatū ꝙ̄ sine albedine esse album.sed cōstat ꝙ
impossibile est aliquid sine albedine esse album:ꝫ ⁊ sine
relatione relatū.quare ⁊c. ¶Sed contra hanc cōclusio
nem forsitan arguetur.qꝛ relatio exigit terminum :sed
nec deus nec aliquid qd̄ sit ī eo exigit aliquod ens crea
tum:qd̄ tm̄ haberet poni terminus talis relationis exi=
stentis in deo.ergo ⁊c. ¶Ad hoc respōdeo ꝙ relatio q̄
est idem realiter cū fundamento/non exigit aliquid pl⁹
ꝙ̄ suum fundamentum:sed relatio dei ad creaturam nō
minus potest esse idem realiter cum suo fundamēto vcȝ
cū deo ꝙ̄ relatio creature ad deum sit idem cū creatura.
sed per te relatio creature ad deum est idē realiter cum
creatura:ꝫ ⁊ ista cum deo.constat autem ꝙ deus nō exi
git aliquod ens creatum.ergo ⁊c. ¶Confirmatur.quia
ꝙ relatio creature ad deum necessario exigat terminuȝ
vcȝ deum/hoc est quia eius fundamentū vcȝ ens creatū
non potest esse nec fieri sine ipso.si em̄ ꝑ impossibile ens
aliquod puta angelus posset esse ⁊ fieri sine deo ille idē
qui nunc fit ab eo/ eadē esset in ipso relatio q̄ est mō:sup
posito illo falso qd̄ supponis:vcȝ ꝙ relatio ei⁹ ad deuȝ
sit realiter idem secū.non em̄ aliquo existēte pōt nō esse
illud qd̄ est omnino realit̄ sibi idem.sed tunc hmōi rela
tio non exigeret ad sui existentiā deum sicut nec suū ꝓ=
prium fundamentū.ꝫ ⁊c. ¶Preterea nō magis vna re
latio dei ad creaturam ꝙ̄ alia non magis ab eo distin=
cta exigit aliquod ens creatum:sed ꝑ te dei ad creaturā
est respectus fundamētalis ab eo in re extra distinctus
puta creatiuū motiuū ⁊ cetera supius numerata.respe=
ctus autem actualis si ponatur in deo ad creaturā non
oportet ꝙ ponatur ab eo magis distinctus ꝙ̄ sit iste ta=
lis quē tu ponis respect⁹ fundamētalis.qm̄ nō oportet
ꝙ plus distiguatur ab ipso ꝙ̄ respectus formalis crea=
ture ad deum distinguatur ab ipsa creatura.talis autē
vt dicis est cum creatura idem realiter ⁊ distinctus tm̄
formaliter in re extra.ergo ⁊c. ¶Vel potest dici aliter
ad rationem p̄dictam:vcȝ ꝙ illud quod supponitur in
questione p̄dicta/est falsum:vcȝ ꝙ omne realiter relatū
sit relatum mediante aliqua relatione distīcta ab vtro=
qꝫ eorum.adhuc tamen licet falsum ab eis cōcessuȝ/ se
quitur illud quod in ꝯclusione predicta dicit̄.quare ⁊c.
¶Tertia conclusio est.ꝙ si dei ad creaturam esset rela
tio realis tāꝙ̄ aliquid ab extremis puta a deo ⁊ a crea=
tura distinctum/ deus non esset ad creaturā propter ta
lem relationem relatus. ¶Hec probatur consimiliter
sicut fuit probata secunda conclusio consimilis alteri⁹
questionis.qm̄ vt ibi est argutum qd̄ est tale seipso non
potest poni tale aliquo alio ab eo distincto.sed sicut qd̄
libet ens creatum est seipso ad deum relatum:ita ⁊ con=
similiter econuerso deus est propter seipsum relatus ad
quodlibet ens creatum.ergo ⁊c. ¶Minor ꝓbatur.qm̄
non minus deus potest seipso referri ad quodlibet ens
creatum:ꝙ̄ econuerso q̄libet ens creatum referat̄ ad
eum.sed vt in questione alia est probatum ens creatum
qd̄ sic refertur ad deum ꝙ necessario exigit euȝ/ꝑ seipȝ
non per aliquid ab eo distinctum refertur ad eum:ergo
⁊ consimiliter deus ad quodlibet ens creatum. ¶Con=
firmatur.qꝛ sicut ens creatum eo refertur ad deum quo
exigit ipsum ⁊ est ab eo:ita ⁊ ecōuerso deus eo refertur
ad quodlibet ens creatum quo est illud a quo est quodli
bet ens creatū:sine q̄ nō pōt eē nec fieri aliqd̄ ens creatū
ſȝ sicut quodlibet ens creatū ꝑ seipsum non per aliqd̄
sibi appositum exigit deum:ita ⁊ deus seipso nō mediā
te aliquo alio est principium cuiuslibet possibil' produ=
ctiuum ⁊ conseruatiuum.ergo ⁊c. ¶Sed contra ꝯclu=
sionem istaȝ forsitan arguetur. quia sicut se habet albū
ad albedinem ita relatum ad relationem.sed sic se ha=
bet album ad albedinem ꝙ omne qd̄ est album est albū
albedine:ergo ⁊ omne relatū est relatione relatū. ¶Ad
hoc respondendū est negando maiorem.nō em̄ aliqd̄ eē
relatum est ipsum esse aliquo informatum distincto ab
vtroqꝫ relatorum:sicut subiectum aliquod esse albū est
ipsum esse albedine ab eo distincta realiter informatuȝ
vt sepe in precedentibus ostensum.quare ⁊c. ¶Quar=
ta ⁊ vltima conclusio est.ꝙ dei ad creaturam est relatio
realis non distincta realiter:sed indistincta totaliter ab
extremis. ¶Hec sequitur corollarie ex omnibus supra
dictis.quoniam vt ꝓbatū est deus realiter refertur ad
creaturam non minus licet aliter ꝙ̄ creatura ad ipsuȝ.
sed nec deus refertur ad creaturam nec creatura ad ip
sum mediante aliquo distincto ab aliquo relatorum vt
etiam est ostensum.ergo ⁊c. ¶Confirmatur.quia vt in
p̄cedentibus ⁊ alias prolixius est probatum:nec in di=
uinis nec in creaturis nec alicui⁹ relatoꝝ ad alterū re
latio est distinctū aliqd̄ ab extremis.nō em̄ aliqua esse
realiter relata est ipsa informata esse aliqua forma ab
eis distincta:sed esse talia semetipsis omni alio circum=
scripto:vt duo alba esse similia est vnum esse tale quale
est alterum:album ⁊ nigrum esse dissimilia est nigrū nō
esse tale quale est album: vnuȝ esse causam alterius est
ipsum esse a quo alterum/⁊ sic de omnibus alijs rela=
tis:quorum nullum dicitur referri ad alterum ꝑ aliqd̄
ab vtroqꝫ distinctum:sed tantummodo per seipsum.er=
go ⁊c. ¶Sic ad questionem. ¶Ad primam rationem
in principio apparet ex predictis solutio.non enim de⁹
est maior aliquo ente creato aliquo mediante alio :sed
tantummodo semetipso:nec per consequens habet̄ ꝙ
sit ad ens creatum quo dicitur realiter esse maior rela=
tus nisi modo predicto superius:videlicet per seipsum.
quare ⁊c. ¶Ad secundam in contrarium patet solutio
ex iam dictis.

Circa distinctionem tri/
gesimāprimā in qua magister de
terminat de nominibus importā
tibus relatiões communes vni
personarum ad alterā/ postq̄ de
terminauit de nominibus signifi
cantibus relationes personaruz
omnium ad qōlibet ens creatuz:
Quero primo incipiendo a notioribus. vtrum iste rela
tiones cōmunes: vcz identitas similitudo ⁊ equalitas
sint in creaturis relationes reales an tātūmodo ratio
nis. ¶ Et videtur q̄ reales. q; omne illud est reale quo
aliquid in re extra est realiter tale. sed omnia entia crea
ta eiusdem rationis ⁊ equalis q̄fectionis sunt realiter
similia similitudine/eadez identitate/⁊ equalia equali
tate. ergo ⁊c. ¶ Contra. q; relatio realis distinguit rea
liť ab extremis: sed relationes iste sunt in creaturis in
distincte totaliter ab extremis. ergo ⁊c. ¶ Responsio.
vbi primo excludam vnam opinionem. Secundo dicā
aliter ad questionem.

Quantum ad primum: opinio excludē

da est cuiusdā dicētis q̄ relationes hmōi in creatis pos
sunt dupliciter considerari. Uno modo vt fundātur mu
tuo super se adinuicem: sicut idētitas super equalitatez
⁊ econuerso equalitas super idētitatem. nō enim minus
due equalitates sunt idē in specie equalitatis q̄ duo ho
mines in specie hominis. ecōuerso etiā due idētitates
possunt esse equales non minus q̄ due albedines vel q̄
cūq; alia absoluta. Alio modo sumunť vt p̄cise ad entia
absoluta comparantur ⁊ in eis fundantur. Tunc dicit
q̄ vt primo modo accipiuntur non sunt relationes rea
les sed rationis. vt aūt secūdo modo / sunt relatiões rea
les ab extremis realiter differentes. ¶ Contra istū mo
dum dicendi arguo primo. q; accipit ⁊ ponit incompos
sibilia ⁊ incōnexa: vcz q̄ vnum fundetur super alterum
a quo tamen non sit realiter sed tm̄ secūdum rationem
distinctum. ista enim sunt incompossibilia. q̄m omnia ī
re extra oportet realiter esse distincta quoruz vnum est
realiter alterius fundamētū. sed secūdum eum quelibz
istarum relationum fundatur sup alteram vt equalitas
super identitatem ⁊ similitudinē ⁊ econuerso: ergo non
tm̄ vt ad absoluta: sed etiam vt inter se adinuicem com
parantur realiť distinguunť. quare ⁊c. ¶ Secūdo. quia
cū dicitur q̄ vna istarum relationum vt fundata super
aliā puta similitudo diuersaruz equalitatū vel idētita
tum realiū est relatio rationis: aut p relationem rōnis
intelligitur vtrūq; extremoz vel alterum: aut aliquid
a rōne fabricatum: aut aliquid existens in vtroq; extre
moz vel in altero ⁊ ab eis distinctum. Sed nō potest po
ni primū nec secundum. q; vtrūq; extremoruz vt dicit
est in re extra non fabricatum ab aīa. nec tertium: quia
qō est fabricatū ab aīa nō fundatur in re extra. sed vna
istarum relationū realium vt dicit fundatur ī alīa. Nec
potest poni vltimum: vcz q̄ sit aliquid existens in vtro
q; vel in altero extremoum ⁊ ab vtroq; distinctum: q;
omne tale est in re extra sicut ⁊ suū subiectū: nec magis
q̄ ipsum potest esse ens rationis ab anima fabricatuz.
quare ⁊c. ¶ Tertio. q; qō est realiter tale circūscripto
omni actu ⁊ opere rationis/ & tale non aliquo ente ra
tionis. sed omnes res extra animam existētes eedē si
miles ⁊ equales sunt realiter tales circunscripto omni
actu intellect⁹. relationes aūt huiusmodi vt concedit
ista opinio sunt in re extra. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. q;
aut similes aliquoruz absolutoruz vt alborum in eis
extra animam realiter existentes sunt similes equales
⁊ idem seipsis: aut relationibus rationis mediātibus
aut realibus sicut sūt ipsarū extrema: vcz illa alba/ sun
datis. sed non potest poni secundum: vcz q̄ relatiões
rationis: quia non minus realiter circunscripto oī actu
intellectus huiusmodi relationes supposito q̄ distin
guantur a suis extremis dicuntur tales: vcz similes idē
⁊ equales q̄ earum extrema absoluta. nec tertiuz: quia
tunc sequeretur vt ipsemet arguit p̄cessus in infinitum
⁊ circulus in hmōi relationibus. ergo relinquit primū
vcz q̄ si huiusmodi relatiões sint ab extremis realiter
differētes q̄ sint tales nō alijs mediātibus q̄ seipsis.
¶ Ex hoc vlterius apparet q̄ falsum est illud quod ista
opinio accipit/ quando dicit q̄ relationes iste vt ad ab
soluta entia comparate sunt reales ⁊ ab extremis earū
absolutis realiter differentes. q̄m non minus vnū ens
absolutum puta vna albedo est seipsa omni re alia tam
absoluta q̄ respectiua circūscripta talis qualis altera
⁊ tanta quāta ipa: q̄ vna similitudo vl' alia quecūq; re
latio vna sit per se talis ⁊ tanta qualis ⁊ quāta est alia.
sed q̄ vna similitudo nō sit alteri similis similitudine:
nec equalis equalitate ab eis distincta in re extra sed
seipa/ hoc non est nisi quia vna per se nullo alio median
te est talis ⁊ tanta qualis ⁊ quanta est altera. ergo nec
propter rationem consimilem est ponendum huiusmo
di relationes esse distictas ab extremis absolutis rela
tis: cum non minus ista q̄ alia respectiua possint esse ⁊
sint talia puta eadem vel diuersa similia vel dissimilia
equalia vel inequalia per seipsa. quare ⁊c. ¶ Hec de pri
mo.

Quantum ad secundum vbi ad quęsti

um est aliter respondenduz/ apparet ex declaratis in
distinctione precedenti superius quid dicendū. constat
enim ex dictis ibi ⁊ sepe alibi. Patio q̄ intelligendo p re
lationes ipa extrema relata relatiões huiusmodi sunt
reales formaliter ⁊ quidditatiue. Scdo/ q̄ etiā possūt
dici relationes rationis aliquo modo puta denomina
tiue seu obiectiue. Tertio/ q̄ intelligendo p relationes
aliquid ab extremis relatis distinctum quo mediante
vnum referatur ad alteruz/ non sunt reales relationes
huiusmodi in creatis. Quarto q̄ nec etiam possunt di
ci propie relationes rationis. ¶ Primum appet. nul
li enī est dubium quin creata entia que dicuntur ⁊ sunt
similia vel dissimilia equalia vel inequalia eadem vl' di
uersa sint quidditatiue ⁊ formaliť vere res ⁊ extra ani
mam realiter existentes. nec enim vnum album est al
teri albo simile nec nigro dissimile nec equale vel ineq̄
le propter aliquid ab intellectu fabricatum ens ratio
nis dictum. ergo ⁊c. ¶ Secundum: videlicet q̄ relatio
nes iste reales quidditatiue hoc est ipsa extrema relata
realia quidditatiue possint etiam dici relationes ratio
nis denominattue/ ex hoc potest declarari. quoniam cō
stat q̄ obiectum intellectum vel sensatum denomina
tur ab actu licet ipsi extrinseco nec in eo sed in potētia
existente. non enim actus intelligendi ē in obiecto ītel
lecto: sed ī intelligēte: sicut ⁊ actus sentiendi in sentien
te non in obiecto sensato. quo non obstante obiectum ip
sum ab actibus istis denominať ⁊ dicitur intellectum
ac sensatū. Ğ relatio realis ab extremis realib⁹ indistin
cta vt est obiectum actus rationis videlicet intellecti
onis potest dici relatio rationis extrinsece: videlicet in
ordine ad actum cuius dicitur esse obiectum. Est au
tem duplex actus intelligendi. vnus absolutus quo
apprehenditur absolute aliquod vnum tantum: qualez
actum eiusq̄ obiectum designat vnum absolutuz vt al
bedo hō ⁊ qōlibz alioz p̄dicabiliū de aliquo vno tm̄ ⁊ a

tali actu rationis seu intellectionis non denominatur
eius obiectum relatio rationis: quia nec ipsiuz secūduz
se dicitur quidditatiue relatio realis. nullum enim vnū
vt secundum se sumptum dicitur relatio realis: cum ta
lis relatio semper dicat plura ⁊ realiter distincta. Ali
actus dicitur relatiuus: vt ille quo plura apprehēdun
tur vt ad inuicem comparantur: sicut actus quo appre
henditur vnum album esse tale quale alterū. quē actum
eiusq̄ obiectū qōest vtriusq̄ albozū simul/ designat hoc
vocabulum similitudo: ⁊ in ordine ad talem actuz ratio
nis eius obiectū qō ē intrinsece ⁊ q̄ditatiue relatio rea
lis/ potest dici seu denominari extrinsece relatio ratio
nis. quare ⁊c. ¶ Tertium: videlicet q̄ predicte relatio
nes communes non sint reales/ intelligendo p relatio
nem realem aliquid ab extremis omnibus relatis distī
ctum: quo mediante vnum formaliter referatur ad alte
rum: apparet. quia vt probatum est in alia distinctione
qōlibet relatoum refertur ad alterum non per aliquid
ab eo distinctum sed tantummodo p seipsum vt album
ad album vel ad nigrum ⁊ causa ad effectū ⁊ sic de quo
libet aliorum. quare ⁊c. ¶ Confirmatur. quia si relatio
nes huiusmodi importarent aliquid ab extremis rela
tis distinctum: aut illud esset in extremis/ aut separatū
ab eis. sed neutrum horum potest poni. nec enim vnū al
bum est tale nec tantum quale ⁊ quantum est alterum
nec per consequens sibi simile ⁊ equale ⁊ alteri dissimi
le ⁊ inequale per aliquid a se distinctū sibi vnitum vel a
se separatum: sed tantummodo per seipsuz: ⁊ sic de alijs
omnibus relatis vt in precedentibus est probatum. er
go ⁊c. ¶ Quartum ⁊ vltimum vcz q̄ nec etiam proprie
possint dici relationes rationis ab aliquo quo median
te vnum realiter referatur ad alterū/ apparet. quia oīi
actu rationis circūscripto vniformiter sicut posito vnū
album est tale ⁊ tantum quale ⁊ quantum est alterum
vnum est alterius principium productiuuz ⁊ sic de quo
libet aliorum. ergo nullum realiter relatorum/ puta si
milium vel equaliū vel quorumlibet aliozuz/ dicitur ad
alterum propter actū aliquē rationis. quare ⁊c. ¶ Sic
ad questionem. ¶ Ad rationem in principio apparet so
lutio ex predictis.

Secundo quæro. vtrum relatio
nes iste communes: videlicet similitudo idē
titas ⁊ equalitas sint ī diuinis relatiões rea
les: an tātummodo rationis. ¶ Et videtur
q̄ reales. q; omne quod est in diuinis est realissimum et
perfectum. sed iste relationes sunt in diuinis personis.
ipse enim diuine persone sunt realiter idem similes ⁊ eq̄
les. ergo ⁊ cetera. ¶ Cōtra. quia sole relatiões originis
sunt reales in diuinis: sed iste relationes communes
sunt a relationibus originis differentes. Ğ ⁊c. ¶ Respō
sio. vbi sic procedam: consimiliter sicut in alia questiōe.
Primo enim excludam vnam opinionem. Secūdo di
cam aliter ad questionem.

Quantum ad primum: opinio excludē

da est quoruūdam dicentium q̄ hmōi relationes cōmu
nes sunt reales ⁊ realiter in diuinis personis ⁊ in re ex
tra distincte ab eis. ¶ Qō p̄bant. q̄m ad relationē rea
lem tria sufficiunt: que omnia hic occurrunt. Quoruū pri
mum est q̄ eius fundamentum sit reale ⁊ etiam termi
nus sit realis: secundum q̄ extrema sint realiter distin
cta: ⁊ tertium q̄ relatio huiusmodi innascatur ex natu
ra rei. sed omnia ista concurrunt in proposito. constat
enim p̄sonas que sunt extrema istarum relationum esse
realiter diuersas ⁊ relationes istas ex natura rei innasci
inter eas. fundamētū etiā est reale ⁊ terminus/ vcz essen
tia quantitas ⁊ qualitas. est enim essentia fundamētuz
⁊ terminus identitatis: sua quantitas perfectionis eq̄
litatis: ⁊ qualitas similitudinis. que oīa constat esse
realia in diuinis. ergo ⁊c. ¶ Contra opinionem istā oī
no impossibilem ⁊ improbabilem arguo. Primo. quia
vt p̄batum est in p̄cedentibus inter nulla relata innasci
tur aliqua relatio tanq̄ res aliqua ab ipsis distincta qua
mediante vnum relatorum formaliter referatur ad al
terum: cum qōlibet referatur ad alterū p seipsum. Ğ fal
sum supponit ista opinio qñ dicit relationem realez in
nasci inter extrema ex natura rei. ¶ Secundo: q; videť
distinguere inter extrema relationis ⁊ fundamentuz ⁊
terminuz: cū tamen relationis extrema non sint aliud
q̄ fundamētū ⁊ terminus. illa enim dicūtur relatiōis
extrema quorum vnum refertur ad alterū: sed constat
secūdum ponentes hmōi relatiões esse ab extremis re
latis diuersas/ q̄ earuz fundamētū est immediate rela
tum ad terminum: sicut albuz similitudinis fundamen
tū dicit siť albo similitudinis termino. ergo ⁊c. ¶ Ter
tio. q; videtur innuere inter diuinaz essentiam ⁊ psonas
ac quantitatem seu gradum perfectionis ipsarum siue
essentie puta infinitatem esse diuersitatem aliquā in re
extra. hoc autem est falsum vt apparet ex sepe dictis in
p̄cedentibus. ergo ⁊c. ¶ Quarto. q; omnino est impossi
bile istas relationes puta idētitatem similitudinē ⁊ eq̄
litatē esse in psonis diuinis tanq̄ aliqua distincta in re
extra tam inter se q̄ ab eis: vt apparet ex illis octo incō
uenientibus q̄ sequūtur ad positionez istam explicatis
in octo conclusionibus positis in secundo articulo prime
questionis p̄cedentis dist. ex quibus ibi ista opinio ē ex
clusa. ergo ⁊c. ¶ Quinto. quia nihil in diuinis distin
ctum in re extra ab omnibus psonis est p̄ducens nec p
ductum nec p consequēs aliquid ab eis distinctum pōt
dici ex natura rei inter ipsas innasci. Ğ si relatiões hmōi
sunt distincte in re extra a psonis/ nō possunt innasci ex
natura rei in eis. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur primo. q; ni
hil est natum in diuinis nisi verbum tantum: nec p̄odu
ctum nisi ipsum ⁊ spiritus sanctus: sed iste relationes vt
dicit ista opinio distinguuntur ab omnibus personis in
re extra. ergo ⁊c. ¶ Sexto. quia non minus diuina sup
posita q̄ alia creata entia esse possunt ⁊ sunt seipsis ea
dem similia ⁊ equalia. sed nulla creata entia sunt nec es
se possunt eadem similia vel equalia nisi tantummodo
per seipsa. nec enim duo alba possunt esse similia nec eq̄
lia per nigredinem: nec per consequens per aliquā for
mam aliā magis q̄ sit nigredo ab eis diuersam: cuiť for
ma est similitudo ⁊ equalitas secundum ponentes rela
tiones istas communes esse in creaturis distinctas rea
liter ab extremis. magis enim distinguūtur illa que ge
nere q̄ que tantum specie distinguuntur. sed albedo ⁊ ni
gredo tantum specie: albedo autem ⁊ similitudo vel eq̄
litas vel identitas vt concedunt genere distinguuntur
ergo nullo modo alba possunt esse similia tali similitu
dine nec equalia tali equalitate: sed tantummodo p se
ipsa. quare ⁊c. ¶ Confirmatur. quia magis illa que licz
realiter distincta tamen sunt vnum numero eius ab eis
omnibus indistinctum / sunt seipsis similia eadem ⁊ eq̄
lia: q̄ illa que ita sunt diuersa q̄ non sunt aliquod vnuz
numero ens; sed plura ⁊ essentialiter distincta. sed sup
posita diuina licet inter se realiter distincta / omnia ta
men sunt vna numero essentia: videlicet deitas ab eis
omnibus indistincta. omnia autem creata realiter distī
cta sic sunt essentialiter diuersa q̄ non sunt aliquid vnū
numero ab eis indistinctum: Ğ magis diuina supposita
q̄ alia quecūq; creata realiter distincta possunt esse et
sunt seipsis nullo mediante alio existente in eis eadem
similia ⁊ equalia: nec per consequens sunt in eis huius

modi relationes tanq̄ aliqua ab eis in re extra distincta sicut nec hoc modo sapiētia esse pōt in deo: cuȝ deus sit sapiens ꝑ seipsum. nō minus aūt ꝑ se vna ꝑsona est talis ⁊ tanta qualis ⁊ quāta est alia ⁊ cū eo vna essentia: q̄ q̄libet sit sapiēs semetipā. ꝗ ⁊c. ¶ Hec de p̄mo.

Quantum ad secundum vbi ē ad questionē istam aliter respondenduȝ / apparet ex precedentibus quid dicendum. constat enim ex predictis tam in p̄cedēti questione q̄ in alia distinctiōe / ꝙ in diuinis sunt hmōi relationes communes reales. intelligendo ꝑ relationem realē p̄cise ipsa realia extrema realiter seipsis relata: non aūt intelligendo per relationeȝ realem aliq̄d ab ipsis ꝑsonis relatis distinctū aliqualiter in re extra nec etiā aliquid secūdum rationem distinctum quo mediante vna ꝑsona ad aliam sit relata. ¶ Hoc app̄et. qm̄ constat ex fide omnes ꝑsonas lȝ inter se realiter distinctas esse vnam essentiam ab eis omnibus indistinctaȝ. Constat etiam vnam ꝑsonam nō esse perfectiorem alia sed omnes formaliter eque perfectas. qđ arguitur ex p̄mo. qm̄ eorū que sunt vna res seu essentia numero / vnū non potest esse perfectius nec imperfectius alio. Cōstat tertio quālibet ꝑsonarum esse talem qualis est alia: q2 omnes sunt intelligentes volentes omnipotentes eadem numero omnipotentia: ergo ipse sunt idem similes ⁊ equales p̄cise illo quo sunt vna essentia eque perfecta ⁊ vna est t alis qualis alia. ¶ Consequentia est euidēs. quia nec esse idem aliqua est aliud q̄ ipsa esse vnam eēntiam: nec similia aliud q̄ vnum eorum esse tale quale alteruȝ: nec equalia aliud q̄ vnum eorum esse tātum quātum est alterum. sed constat ꝙ diuine persone sunt vna essentia ī perfectione equales ⁊ similes non aliquo alio a seipsis. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. q2 si ꝑsone diuine dicantur eedem similes ⁊ equales mediante aliqua relatione ab eis distincta: aut talis relatio est in eis: aut non. sed non potest poni primum: q2 nihil existens in personis est in re extra distinctum ab eis. nec secundum: q2 nullo mediāte ente reali vel rōnis separato a ꝑsonis ꝑsone ipse sunt eedem seu vna essentia nec in perfectiōe similes nec equales: sicut nec aliqua alia creata dicuntur eadeȝ similia ⁊ equalia. ergo ⁊c. ¶ Preterea ad idē potest argui sic. non minus diuine persone possunt eē ⁊ sunt eedem similes ⁊ equales sine identitate similitudine ⁊ equalitate ab eis differentibus in re extra vl̄ etiaȝ tm̄ in anima: q̄ vna earum dicatur ⁊ sit realiter producens ⁊ alia producta sine ꝓductiōe actiua ⁊ passiua ab ipsis ꝑsonis in re extra distīcta. sed hoc modo pater generat ⁊ filius generatur / pater ⁊ filius spirant ⁊ spiritꝰ sanctus spiratur: vcȝ sine omni ꝓductione actiua ⁊ passiua ab ipsis ꝑsonis in re extra vel quōcūq̄ aliter distincta: q2 vt alias ostensum est / si ꝓductiones actiue ⁊ passiue essent a ꝑsonis distincte esset in diuinis maior pluralitas q̄ trinitas: qđ est impossibile. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. q2 sicut ꝑsonam esse producentem aliam non est aliud q̄ ipam esse a qua est altera: ⁊ quia a prima nullo alio mediante est secunda: ⁊ a prima ⁊ a secunda similiter nullo alio mediante tertia: ideo non pōt dici ꝙ actiua productio vel passiua sit aliquid a personis distīctū in re extra: ita ⁊ ꝓpter consimilem rationem in proposito consimiliter est dicenduȝ: vcȝ ꝙ cum ꝑsonas eē idē similes ⁊ equales non sit aliud q̄ ipas esse vnam essentiam consimilis ⁊ equalis perfectionis / qđ ꝑsonis cōuenit tātummodo ex seipsis: ꝑ consequens non potest dici ꝙ identitas similitudo ⁊ equalitas personarū sit aliquid ab eis distinctum. quare ⁊c. ¶ Ex predictis infero corollarie. ꝙ consimiliter est ad q̄stionem istā respōdendum: qua videlicet querit̄ de relationibus cōmunibꝰ: sicut ad illā q̄ queritur de relationibus originis: videlicet an sint relationes reales in diuinis. ¶ Hoc apparet. q2 vt dictum est tam iste relationes originis q̄ alie cōmunes sunt relationes reales in diuinis ⁊ etiam in creaturis: intelligendo per relatiōes reales ipa relata extrema realia: non auteȝ intelligendo per eas aliqua ab ipsis relatis distincta. quare ⁊c. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio apparet solutio ex predictis.

Circa distinctionē trigesimamsecundam in qua magister sententialiter īquirit primo an pater ⁊ filius diligant se spiritu sancto: Secundo an pater sit sapiēs sapientia genita: Quero de istis duobus. Et primo de primo: videlicet vtrum pater ⁊ filius diligāt se spiritu sancto. ¶ Et videtur ꝙ sic per magistrum in littera. ⁊ ꝓbat̄. quia pater ⁊ filius diligunt se amore: sed spiritus sanctus est amor. ergo ⁊c. ¶ Contra. quia nulla persona diligit se nec alteram nec etiam aliquam reȝ creatam per aliquid a seipsa distinctum. sed constat ꝙ spiritus sanctus est a patre ⁊ a filio realiter distinctus. ergo ⁊c. ¶ Responsio. vbi sic procedam. Primo enim arguam contra vnum dicendi modum. Secundo dicaȝ aliter ad quesitum.

Quantum ad primum aliqui dicunt ꝙ ista propositio pater ⁊ filius diligunt se ⁊ alia spū sancto / est vera in hoc sensu / pater ⁊ filius spirant amoreȝ. potest enim aliquid denominari ab illo qđ procedit ab eo: sicut arbor dicitur florere floribus ab eo procedentibus: sed spiritus sanctus qui est amor procedit a filio ⁊ a patre. ergo ⁊c. ¶ Sed ꝯ istū modum dicendi arguit̄ dupliciter. Prīo. q2 si diligere secundum ꝙ sumitur notionaliter in proposito / esset idē totaliter qđ spirare / nō magis esset concedenda ista / pater et filius diligunt se spiritu sancto: q̄ ista / pater ⁊ filius spirant se spiritu sancto. sed constat ꝙ ista secunda non est vera sed falsa. ergo ⁊c. ¶ Secundo. quia pater diligit filium spiritu sancto. sed ꝯstat ꝙ pr̄ nō dicitur spirare filiū ipm̄ spū sancto. ergo patrem spiritu sancto diligere non est ideȝ qđ patrem amorem spirare. ¶ Confirmatur. quia etiā ista est vera: filius diligit patrem ⁊ seipsum spiritu sancto: cum tamen sit falsum dicere ꝙ filius spiret patrem ⁊ seipsum. ergo ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum: vbi supposita conclusione predicta: videlicet ꝙ sit vera propositio supradicta: est sciendū ꝙ patrem ⁊ filium diligere se spiritu sancto potest intelligi quadrupliciter. Uno modo ꝙ diligunt seipsos spiritu sancto causaliter: sic intelligendo ꝙ spiritus sanctus sit causa dilectiōis qua pater ⁊ filius se formaliter diligunt. Alio modo formaliter ⁊ hoc proprie vel appropriate ⁊ quarto modo consequenter siue consecutiue per modum signi dilectiōis seu termini. ¶ Hoc premisso pono quatuor conclusiones. ¶ Prima est: ꝙ ista propositio pater ⁊ filius diligūt se spiritu s. non est vera vt diligere accipitur personaliter pro spirare. ¶ Hec apparet. quoniam licet pater ⁊ filius spirent spiritum sanctum / non tamen spirāt seipsos: cum inter spirans ⁊ spiratum sit realis distinctio. non spirant etiaȝ spiritu sancto in ablatiuo: sed spiritum sanctum in accusatiuo. ꝗ diligere in ꝓpositione p̄dicta nō accipit̄ ꝑsonalr̄ sȝ eēntialr̄. ¶ Scđa ꝯclusio ē ꝙ ista ꝓpō pr̄ ⁊ filiꝰ diligūt se spū sctō / nō ē vā causalit̄

nec formaliter proprie. ¶ Hec apparet. qm̄ pater ⁊ filiꝰ non diligunt se formaliter nisi actu dilectiōis. sȝ nec spiritus sanctus est causa actus dilectionis qua pater ⁊ filius se diligunt: nec alicuiꝰ qđ sit in eis: sed magis ecōuerso ipse sanctus spiritus actum dilectionis quo diligit formaliter habet a patre ⁊ a filio originalit̄. nec spiritus sanctus est ꝓprie dilectionis actus quo se formaliter diligūt pater ⁊ filiꝰ: cū huiusmodi actus sit cōmunis ꝑsonis omnibus ⁊ ab eis totaliter indistinctus: spiritus sanctus autem sit a patre ⁊ a filio realiter distinctus. ergo ⁊c. ¶ Tertia conclusio est. ꝙ ista propositio sepe dicta est vera tertio modo vcȝ formaliter ⁊ appropriate. ¶ Hec apparet. qm̄ constat ꝙ quelibet diuina ꝑsona diligit se ⁊ alia formaliter dilectione. sȝ spiritꝰ sanctus est dilectio nō proprie sed appropriate: modo quo filius dicitur sapientia ⁊ pater potentia: ergo ita est vera ista / pater ⁊ filius diligunt se vel alia spiritu sancto: sicut ista / pater ⁊ spiritus ītelligūt filio. q̄re ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima ꝯclusio est. ꝙ ista propositio pater ⁊ filiꝰ diligunt se spiritu sancto / est vera etiā quarto modo: videlicet cōsequenter siue consecutiue: vcȝ q2 spiritꝰ sanctꝰ sequens patrem ⁊ filium est signum mutue dilectionis ipsoruȝ. ¶ Hec apparet. qm̄ sicut effectus cōmunis aliquarum plurium causarum ad eum concurrentium est signum nexus ⁊ concursus ipsarum: ita ⁊ spūs sanctus cū sit a patre ⁊ a filio ꝓductus dicit̄ vtriusq̄ nexus ⁊ signum ꝑfectiōis: cū semꝑ ꝑfectio ꝓducentis resplēdeat in producto. est etiā signū mutue dilectionis ipsorum ꝓ quanto voluntas est eius spiratiuum principium: sicut ⁊ memoria est principium verbi generatiuum sane hoc intelligēdo: mō vcȝ quo hoc debere ītelligi in dist. sexta fuit superius declaratū. quare ⁊c. ¶ Sic ad questionē. ¶ Ad rōneȝ in pricipio apparet solutio ex p̄dictis. qm̄ licet vna persona non sit idem realiter cū altera: sed ab ea realiter sit distincta: omnes tamen sunt vna dilectio spiritui sancto non ꝓpria sed appropriata. ꝓpter qđ vt dictum est conceditur ⁊ admittitur propositio supradicta. quare ⁊c.

Secundo quero de secundo videlicet vtrum pater sit sapiens sapiētia genita. ¶ Et videt̄ ꝙ sic. q2 pater est sapiēs sapiētia: sed filius genitus est appropriate sapientia. ergo ⁊c. ¶ Contra. q2 sapientia diuina nō est gn̄ans nec genita: sed pater est sapiēs tali diuina sapiētia: q̄ videlicet nec est producens nec ꝓducta: ergo nō est veruȝ dicere ipsum esse sapientē sapiētia genita nec ꝓducta. ¶ Responsio. vbi ꝓcedendo consimiliter sicut in alia q̄stione primo excludam vnam opinionem. Secūdo dicā aliter ad questionem.

Quantum ad primum: opinio excludēda est cuiusdā dicentis primo ꝙ pater est sapiēs sapientia ingenita in sensu cōpositiōis ⁊ sapiētia genita ī sensu diuisionis. Scđo ꝙ filius est sapiēs sapientia ingenita in sensu diuisionis ⁊ sapiētia genita in sensu compositionis. ¶ Utrūq̄ istorum ꝓbat. Ad cuius euidentiam dicit: ꝙ ꝑ patrē vel filium esse sapientem sapientia genita vel ingenita in sensu ꝯpositionis / est intelligendū eiꝰ sapiētiā qua est sapiens esse in ipso genitā siue ꝑ gn̄ationem habitam: vel non genitam si dicatur sapiens sapiētia ingenita. Esse autem sapientē sapiētia genita ī sensu diuisionis est eius sapientiam esse nō in eo sed ī alio genitam siue ꝑ generationem acceptam. ¶ Ex hoc apparet primum. qm̄ constat ꝙ sapientia patris nō est genita in ipso sed īgenita: cū nihil ī patre sit genitū. sȝ licȝ sapiētia ī patre sit ingenita est tamē ī filio genita. q̄cq̄d enim habet filius / ꝑ generationem accepit. ꝗ hec est vera in sensu compositiōis / pater est sapiens sapientia ingenita: ⁊ ista in sensu diuisiōis / pater est sapiens sapientia genita. quare ⁊c. ¶ Scđm vcȝ ꝙ filius sit sapiēs sapientia ingenita in sensu diuisionis / ⁊ sapientia genita in sensu compositionis / probatur ex eodem. qm̄ constat ꝙ sapientia filii est ingenita nō in filio: sed in patre ⁊ ꝓ ergo ⁊c. ¶ Contra istum modum dicēdi arguo. qm̄ non magis sapientia diuina q̄ essentia est generans nec genita. sed constat ex determinatione ecclesie ꝙ cum diuina essentia nō sit generans nec genita / omnis ꝓpositio est falsa in qua immediate de ipa generans vel genita p̄dicatur. Dico autem immediate: q2 licet essentia non sit generans nec genita / est tamē ⁊ vere dicitur res que est generans ⁊ alia que est genita ⁊ alia que est spirata cum sit omnis persona diuina. ergo ⁊ de sapientia cōsimiliter est dicendum. quare ⁊c. ¶ Confirmatur. q2 non magis aliqua ꝑsona potest dici sapiens sapiētia genita q̄ sapientia generante vel sapientia spirante vel spirata: cum nec magis sapiētia sicut nec essentia sit genita q̄ generans vel spirans vel spirata. sed cōstat ꝙ ista ꝓpositio pater vel filius vel spūs sanctus est sapiens sapiētia generante vl̄ spirante vel spirata / nō est vera nec reperitur in scriptura nec in sanctorum doctrina. ꝗ ⁊c. ¶ Nec valet illud quod arguitur quando dicitur ꝙ diuina sapientia licet sit in pr̄e ingenita ē tn̄ ī filio genita hec em̄ ꝓpō nō est vera. qm̄ oē genitū a gn̄ante realiter est distinctum: sed essentia filii nō est distincta realiter a patre: immo est totaliter idem cū eo licet filius a patre realiter sit distinctus: ergo nec sapientia magis q̄ eēntia patris est generans nec sapiētia filii generata. quare ⁊c. ¶ Cōfirmatur. quia eadem numero ⁊ vnica essentia est omnium personarum: ergo si ipa vt est in vna persona est producēs / ⁊ vt in alia est ꝓducta / sequit̄ ꝙ vna ⁊ eadem res est ꝓducens ⁊ producta: nec ꝓducens distinguitur a producto realiter. qđ est falsum. quare ⁊c. ¶ Et quando dicitur ꝙ quicquid habet filius habet ꝑ generationem: Dico ꝙ hec est vera intelligendo ꝑ eam ꝙ filius ipe est generatus: non autem intelligēdo ꝙ filius habeat aliqua plura in re extra distincta que om̄ia sint generata: nec etiaȝ intelligēdo ꝙ omne illud quod est filiꝰ sit generatum. est enim diuina essentia que nec est generās nec genita nec spirata. quare ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum vbi ad quæsitum est aliter respondendum / licet appareat ex precedentibus quid dicendum pono tamen ad maiorem euidentiam quatuor conclusiones. ¶ Prima est. ꝙ ista ꝓpositio / deus vel quelibet diuina persona est sapiens sapientia ingenita / est vera ⁊ catholice cōcedēda. ¶ Hec apparet. quia constat ꝙ hec est vera: quelibet persona diuina vel deus est sapiēs sapiētia: ⁊ ista / sapiētia qua deus est sapiens est ingenita. nec enim est producēs nec producta. omne autem non producens nec productum est ingenitum. ergo ⁊ ista / quelibet persona diuina vel deus est sapiens sapientia ingenita / est vera ⁊ catholice concedenda. ¶ Confirmatur. quia non minus est vera propositio p̄dicta q̄ ista: quelibet persona diuina est deitate ingenita. sed constat ꝙ ista est vera. tam pater enim q̄ filius q̄ sanctus spiritus est deus eadem numero deitate ingenita: cum non sit producens nec producta. ergo ⁊c. ¶ Secunda conclusio est. ꝙ ista propositio nō est vera: aliqua persona diuina vel deus est sapiēs sapientia genita. ¶ Hec sequitur ex predicta. quoniā ista propositio pater vel filius vel spiritus sanctus est sapiens sapientia genita / infert istam / sapiētia diuina est

genita.sed hec est falsa.non em̄ est ꝓducens nec ꝓducta
vt dictum est:sicut nec essentia.ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur.
q͛ aut sapiētia genita supponit ꝓ essentia:aut ꝓ perso
na. si pro essentia/ falsa est:cum essentia vt dictum est
nec sit ꝓducens nec ꝓducta:nec per consequens geni-
ta.si ꝓ persona/nec pater potest dici sapiētia genita sic
accepta magis ꝙ̄ filius:nec sapientia videtur posse ma
gis ꝙ̄ essentia supponere pro persona. essentia autē nō
īuenitur supponere ꝓ persona : alias nō negaretur ista
ꝓpositio/essentia producitur ⁊ producit.q̄re ⁊c. ¶ Ter
tia conclusio est. ꝙ ista propositio/pater ⁊ quelibet alia
persona diuina est sapiens sapientia que est res genita
est vera. ¶ Hec est euidens.q͛ diuina sapientia qua est
sapiens quelibet diuina persona est filius genitus.ergo
⁊c. ¶ Confirmatur.q͛ diuina sapientia qua est sapiens
omnis diuina ꝑsona est ipsa diuina essentia:sed diuina
essentia est res genita:cū sit quelibet persona diuina.ḡ
⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima ꝯclusio ē. ꝙ similiter hec est ve
ra : quelibet diuina ꝑsona est sapiēs sapientia que ē res
generans ⁊ spirata. ¶ Hec ē euidens cōsimiliter vt p̄ce
dēs : vz quia diuina sapientia est omnis diuina perso-
na:⁊ per consequens pater generans:⁊ spiritus sanct⁹
spiratus:sicut filius generatus.quare ⁊c. ¶ Confirma
tur. quia non minus ꝓprie potest dici deus ⁊ quelibet
personaruꝫ sapiēs sapiētia q̄ est res generans ⁊ spirās
genita ⁊ spirata ꝙ̄ dicatur deus deitate que est res ge-
nerans ⁊ spirans genita ⁊ spirata.sed constat ꝙ secūda
ꝓpositio est vera.lꝫ enim diuina essentia nō sit generās
nec spirans nec genita nec spirata/ est tamen pater qui
generat/filius qui generatur/⁊ sanctus spiritus qui spi
ratur.vt habetur extra de summa trini.⁊ fi.ca.ergo ⁊c.
¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio di-
cendum est ꝙ licet filius sit appropriate sapientia nō
tamē dicitur sapientia genita:cū sapientia non sit geni
ta vt dictum est supra.quare ⁊c.

Circa distinctionē trigesi
mātertiam in qua magister deter
minat de comparatione ꝓprieta-
tum ad personas ⁊ ad essentiaꝫ:q̄
ro primo.vtrum ꝓprietates perso
nales diuine sint formaliter infini
te. ¶ Et videtur ꝙ sic.q͛ om̄e non
finitum est formaliter infinitū : si-
cut omne nō visibile est inuisibile. sed proprietates per-
sonales diuine non sunt finite:immo sunt nō finite:cum
sint a diuina essentia indistincte totaliter ī re extra : vt
probatum est supra in dist.secūda.ergo ⁊c. ¶ Cōtra.q͛
om̄e formaliter infinitum est ī qualibet personarum : sꝫ
nulla proprietas ꝑsonalis est in omnibus personis.er-
go ⁊c. ¶ Responsio.vbi sic procedam. Primo em̄ īqui
ram q̄d est aliquid esse formaliter īfinitum. Secūdo di-
cam ad quesitum. Tertio excludam circa dicta quod-
dam dubium.

Quantum ad primum dicitur ab aliq
bus ꝙ aliud est aliquid esse formaliter seu intrinsece et
aliud idētice infinitum.cum em̄ infinitas sit quidā gra
dus quidditatis:sicut ⁊ finitas alius ipsi oppositus:ꝑ
consequēs illud est formaliter infinitum cuius ista infi
nitas est gradus:sicut econtrario illud est finituꝫ qd ha
bet finitatem vt proprium gradum suum. tam finitas
enim a re cuius est ꝙ̄ infinitas ab illa cuius est distīgui
tur in re extra non vt formalitas seu quidditas a quid-
ditate:sed vt grad⁹ a sua ꝓpria quidditate . Esse ergo
formaliter infinitum vt dicunt ē habere infinitatē vt ꝓ
prium gradum suū. Esse autem idētice infinitum est es-
se idem cum quidditate cuius est huiusmodi infinitas.
Ex quo sequitur ꝙ om̄is quidditas cuius modus seu
gradus proprius est infinitas est formaliter īfinita.oīs
autem illa cuius modus seu gradus non est huiusmodi
infinitas:sed est idem realiter ⁊ identice cum formalit̄
infinito:vz cum quidditate cuius gradus est īfinitas
est identice infinita. ¶ Sed ista opinio deficit:q͛ falsuꝫ
fundamētū accipit quando dicit finitatem ⁊ īfinitateꝫ
esse aliqua positiua distincta ab eis quorum esse dicun-
tur aliqualiter ī re extra. ¶ Hoc siquidem simplicit̄ est
falsum vt in quadam questiōe superius ⁊ ī quodā Quo-
libet prolixius ē ostēsum.vt em̄ ibi est probatum oē fini
tum ꝑ seipsum ⁊ per suam rationem propriam qua est il
lud quod est nō per aliquid sibi additum est finitū. ⁊ si-
militer nihil dicitur esse īfinitum ꝑ aliquid sibiædituꝫ
positiuum:q͛ alias deus nō posset dici infinitus:cuꝫ nō
sit ī deo formaliter aliquid a se quomodocūꝗ ī re extra
distinctum.ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur.quia si esse formalit̄
infinitum est perfectionis seu arguit perfectionem ī eo
qd sic dicitur īfinitum:cuꝫ perfectiori modo sit tale qd
est seipso tale ꝙ̄ qd est tale aliquo sibi apposito median
te:per cōsequēs deus ipse nō est ponēdus esse per aliqd
a se distinctum sibi additum infinitus:sed tātummodo
semetipso omni alio circūscripto.quare ⁊c. ¶ Quia ta
mē cōtra opinionem istam est argutum prolixi⁹ vbi su
pra: ideo ea hic omissa dico aliter conformiter supra-
dictis.

Ad cuius euidentiam pono quatuor cō
clusiones. ¶ Prima est. ꝙ īfinitum sumptum formalit̄
nō dicit aliquid ī re extra. ¶ Hec probatur.q̄m nec pri-
uatio nec negatio vt ab ipsa priuatiōe distincta est ali-
quid in re extra:sed īfinitū vt formalit̄ sumptū non dicit
aliquid positiuum : sed tātummodo negatiuum. ergo
⁊c. ¶ Maior est euidēs. Minor vz ꝙ īfinituꝫ formalit̄
sumptum dicat negationem/apparet.q̄m in hoc differt
priuatio ⁊ negatio:q͛ subiectum dicit̄ priuatum vt ad
aliquid quo caret ipsi possibile comparatuꝫ. negari au
tem dicitur ab aliquo qd nec est nec esse potest in ipso:si
cut hō dr̄ negari ab angelo.sed īfinitū de quocūꝗ dictū
est tale.est enim infinitum carens finitate:sicut inuisibi
le visibilitate.sed sicut nihil est inuisibile nisi cui repu-
gnat videri:ita nec infinitum nisi cui finitas est repu-
gnans.ergo ⁊c. ¶ Sed ad hoc respondetur ꝙ licet infi-
nitum vt formaliter sumptuꝫ ⁊ vltimate dicat finitatis
negationem sicut ⁊ similia similitudinis relationeꝫ:tn̄
vt formaliter ⁊ primarie acceptum dicit aliquid positi
uum/puta deitatis de qua dicitur gradum aliquē quā
titatis pfectionalꝭ:sicut similia ī albedine dicūt albedi-
nem isto modo vz primo:cum nō sint similia vltimo sili
tudine nisi q͛ primo sunt similia in albedine. ¶ Contra
q̄m sicut inuisibile preter negationem visibilitatis illud
p̄cise dicit qd est ratio repugnantie ne videri possit :ita
⁊ infinitum vltra finitatis negationem illud quo alicui
repugnat finitas:ratione cuius repugnantie de ipō di-
citur infinitum.sed sola deitas omni ab ea alio circum-
scripto est cui repugnat finitas.nō enim finitas ipsi re
pugnat sicut nec visibilitas vel corruptibilitas vel ma
terialitas propter aliquid ab ea distinctum:ergo infinit̄
tum vltra deum de quo dicitur non dicit aliquid positi
uum. ¶ Minor probatur.quia eo repugnat deo finitas
quo deus ipse vltra omnem proportionem excedit om̄e
possibile finitum ⁊ quo est impossibile ipsum esse fini-
tum:sed deus ratione sue deitatis excedit impropor-
tionabiliter omne possibile finitum : nec est possibi-
le immo simpliciter impossibile ipsum esse finitum.ip-
se enim ex seipso non ex aliquo sibi extrinseco ab eo

distincto est perfectissimus.ergo non magis infinitum
de deo dictū ꝙ̄ inuisibile vel incorruptibile dicit ī re ex
aliquid positiuum ab eo distinctum.quare ⁊c. ¶ Confir
matur.q͛ perfectius est illud cui ratione sui repugnat
omnis imperfectio ⁊ limitatio ꝙ̄ illud cui ex se nō repu
gnat:sed ratione alicuius ipsi extrinseci in eo intrinse-
ce non inclusi.sed nō est nec esse potest aliquid positiuū
qd possit esse perfectius deitate:ergo si deitas ex seipsa
nō excedit omne finitum nec ipsi repugnat:sed ratione
alicuius alteri⁹ in ipsa intrinsece non inclusi:nec illi ex
se poterit repugnare:nec per consequens poterit poni
ratio ꝓpter quā finitas ⁊ om̄is limitatio repugnat deo
per illud em̄ cui imperfectio ⁊ limitatio non repugnat
nō potest alicui repugnare.ergo ⁊c. ¶ Exemplum etiaꝫ
qd adducunt p̄dicto modo respondentes de albedine ⁊
de similitudine/est ad ꝓpositūꝫ ⁊ contra intentum eoꝝ.
q̄m sicut inter albedinem ⁊ similitudinem non est aliqd
mediuꝫ in re extra ꝑ qd alba dicantur similia:ita nec in
ter deitatem ⁊ infinitatē hoc est finitatis negationē est
aliquid in re extra/ratione cuius de⁹ dicatur esse forma
liter infinitus:ergo sicut duo alba dicuntur similia scdꝫ
eos fundamētaliter ⁊ primo albedine:formaliter auteꝫ
⁊ vltimo similitudine:ita ⁊ de deo ⁊ de infinitate in ꝓpo
sito est dicēduꝫ.quare ⁊c. ¶ Secunda conclusio ē. ꝙ in
finitum sumptum fundamentaliter non est aliquid nec
potest esse nisi sola quidditas deitatis. ¶ Hec apparet
⁊ sequitur ex p̄dictis.q̄m sicut illud solum est inuisibi-
le qd nō potest videri:incorruptibile cui repugnat corrū
pi:ita ⁊ illud solum dicit̄ fundamentaliter infinitū ꝑ se
ipsum qd ex seipso nō ex aliquo alio est impossibile fini
tum seu limitatū esse:sed solus deus ratione sue diuini-
tatis non ratione alicuius gradus ab eo distincti vt ima
ginantur alij est qd est impossibile esse finitum seu limi
tatū.ergo ⁊c. ¶ Prima pars minoris vz ꝙ nulli alteri
a deo repugnet finitas /est euidēs:cū qdlibet aliud sit fi
nitum. ¶ Secunda vz ꝙ deo repugnet seipso non aliq̄
alio mediāte/est ꝓbata in ꝯclusione alia p̄cedēti. ¶ Ex
p̄dictis potest inferri corollarie:ꝙ infinitum dictum de
deo nec p̄dicat de ipso:nec supponit in eo aliquid distin
ctum in re extra ab ipso. ¶ Hoc apparet.q̄m aut accipi
tur infinitū formaliter ꝓ finitatis negatione: vel funda
mētaliter pro eo cui repugnat finitas ipsa negata. Si
primo modo ꝯstat ꝙ nō est aliquid in re extra: sicut nec
aliqua alia negatio vt dicit prima ꝯclusio. Si scdo mo-
do : vt sic infinitū nō potest esse aliquid nisi deus cui so-
li ⁊ seipso repugnat omnis finitas ⁊ limitatio vt dicit
secūda conclusio. ¶ Tertia ꝯclusio est. ꝙ aliquid eē for
maliter infinitum non est ipsum esse aliquo informatuꝫ
nec alicui a se aliquo modo distincto coniunctū. ¶ Hec
apparet ex predictis.q̄m nihil est infinitum formaliter
nisi infinitate:sed infinitas non est aliquid positiuū ī re
extra distictū ab illo qd dr̄ infinitū.q̄m aut infinitas su
mitur formaliter:⁊ sic cum sit negatio pura nō est aliqd
in re extra:aut fundamētaliter:vz ꝓ illo cui repugnat
finitas sibi opposita affirmatio:⁊ vt sic nō ē aliqd distin
ctum ab illa re que dr̄ infinita.sed constat ꝙ nec aliquid
pōt sibi ipsi coniūgi realiter nec a se informari nec alij
negatiōi nec priuationi vniri.ḡ sequitur ꝓpositum : vz
ꝙ esse formaliter infinitū nō ē ipm esse aliquo īformatū
nec alicui positiuo a se aliquo modo distincto coniūctū.
¶ Confirmatur.q͛ aut per esse formaliter infinitum in-
telligis ipsum infinitum qd sumptū formaliter p̄dicat̄ :
aut illud ens de quo infinitū huiusmodi p̄dicatur. Si p̄
mo modo/tale infinitum nō est aliquid in re extra:cū sit
negatio pura:nec ꝑ consequens potest vniri alicui in re
extra formaliter. Si secūdo modo:illud quod sic dicit̄
infinituꝫ vz deus ipse nullo alio ꝗ seipso est formaliter
infinitus vt probatum est superius.ergo ⁊c. ¶ Ex predi
ctis apparet falsitas opinionis p̄dicte/dicentiuꝫ ꝙ eē
formaliter infinitum est habere infinitatē vt ꝓpriū ⁊ in-
trinsecum suum gradum. ¶ Quarta ⁊ vltima cōclusio
est. ꝙ ꝓprie loquendo nihil in re extra potest dici forma
liter infinituꝫ. large tn̄ ⁊ vt cōmuniter accipitur/illud
esse dicitur formaliter infinitum cui repugnat omnis fi
nitas seu limitatio. ¶ Hec apparet. Prio quātum ad
primam eius partem.q̄m vt dictum est supra/infinitas
formaliter accepta nō est nisi negatio pura:sed negatio
non est aliquid in re extra.ergo ⁊c. ¶ Secūda pars ap-
paret.q̄m sicut illud dicit̄ esse formaliter inuisibile cui
repugnat videri:ita etiam formaliter infinitum vt dicit̄
de aliquo existente in re extra/nō est aliud ꝙ̄ esse exn̄s
cui omnis finitas seu limitatio est repugnans. ¶ Con
firmatur.q͛ cum dicit̄ ꝙ deus formaliter est infinitus.
aut intelligitur ꝙ deus ipse sit infinitus vt infinituꝫ su-
mitur formaliter ꝓ negatiōe finitatis:aut ꝙ est ens cui
repugnat finitas. Sꝫ primū nō potest dici:q͛ vt sic ꝓpo
sitio non ē vera.nec enim de⁹ dicitur formaliter esse nihil
sed infinitum vt sic sumptū nō dicit aliquid in re extra.
ergo relinquitur scdm qd est propositum:vz ꝙ aliquid
in re extra esse formaliter infinitum non est aliud ꝙ̄ esse
ens cui finitas est repugnās. Unde sicut aīal formalit̄
esse cecum nō est ipsum esse cecum sumptum formaliter
ꝓ suo principali significato:vz pro cecitate:cum talis
non sit aliquid in re extra:sed est ipsum esse ens videre
non valens:ita consimiliter suo modo in proposito est
dicendum. ¶ Ex p̄dictis apparet:ꝙ nulla est illa distin
ctio qua distinguitur ab aliquibus inter esse formaliter
⁊ esse identice infinitū.nō magis em̄ oportet distingui ī
ter esse formaliter ⁊ esse identice infinitū ꝙ̄ inter eē for-
maliter ⁊ idētice inuisibile.vnde sicut oē qd dicitur inui
sibile in re extra existens/est vniformiter inuisibile quia
vz non potest videri:ita ⁊ om̄e nō finitum est vniformi
ter infinitum.sicut em̄ nullum ens inuisibile est inuisibi
le propter aliquid positiuum ipsi additū:ita nec infini-
tum dr̄ aliquid nisi tm̄modo ꝓpter seipsum. quare ⁊c.
¶ Confirmatur.q͛ sicut se habet non angelus vel non
asinus ⁊ nō aliquid quodcūꝗ ab hoīe ad ipsum homi-
nem de quo dicitur : ita et infinitum ad deum . ¶ Hoc
apparet . quia sicut homo dicitur non angelus nec
quodcunꝗ aliud ab ipso : ita ⁊ deum dicere infinitum
non est aliud ꝙ̄ ipsum dicere non posse esse hominem
nec angelum nec aliquod aliud possibile ens finitum:
ergo non magis distinguendum est inter aliquid positi
uum esse formaliter et identice infinitum ꝙ̄ inter homi
nem ⁊ aliud quodcunꝗ esse non angelum ⁊ non quod
cunꝗ aliud a se formaliter ⁊ identice. ¶ Consequentia
est euidens.quoniam sicut nullum ens creatum aliō ab
angelo dicitur non angelus ⁊ non quodcunꝗ aliud a se
ipso nisi quia seipso est distinctum ab eo:ita nec aliquid
positiuum dicitur infinitum nisi quia ab omni finito pos
sibili seipso est distinctum.ergo omne positiuū quod di-
citur infinitum est vniformiter īfinitum:vz q͛ seipso ab
omni finito formaliter est distinctum.quare ⁊c. ¶ Sed
licet inter infinitum formaliter ⁊ identice nō sit distin-
guēdū:posset tamen distingui inter infinitum vt quiddi
tatiue ⁊ inter ipsum vt denominatiue acceptum.infini
tum enim vt quidditatiue sumptum est nihil : quia ne-
gatio finitatis.vt autem denominatiue acceptum est
omne illud in re extra positū cui repugnat finitas quā
negat infinitas.vnde illud est infinitum denominatiue
de quo dicitur infinitum quidditatiue non vt pro seipō
cum sit nihil:sed vt pro eo de quo dr̄ supponens. ¶ Con
firmat̄.quia cum dr̄ ꝙ diuina essentia est formalit̄ īfini-
ta nō aūt relatio origīs nisi q͛ ē cū ipā eēntia realr̄ eadē

aut hoc intelligit esse verum pro tanto qr diuina essen
tia est infinita infinitate ipsi vnita vt intrinseco ei⁹ gra-
du. non autez sic relatio est infinita. aut qr essentie ex se
repugnat omnis finitas nō aūt relationi nisi ꝑpter eēn
tiam. Sed nō potest poni primū ꝑpter duo. ¶ Primo.
qr illud non ē verum vt superi⁹ est probatū. Secūdo. qr
esto ꝙ esset verū/ex hoc nō sequeret ꝑpositū: vcz ꝙ ma
gis formaliter esset infinita essentia q̄ relatio ipsa. qm̄
cuz relatio sit essentie ⁊ ab ipsa ac eius infinitate cui est
etiam vnita realiter indistincta: ꝑ ɔn̄s non magis essen
tia erit infinitate hmōi formalit infinita q̄ relatio ipsa:
⁊ maxime cū etiā secundum ponentes hmōi infinitatē
infinitas sit essentie extrinseca: nec ꝑ ɔn̄s ꝑpter ipsam
essentia possit dici infinita nisi quia realiter ⁊ identice
ipsi vnita. quare ⁊c. ¶ Nec potest poni etiam secūdum
vcz qr essentie repugnat omnis finitas nō aūt relationi
qr hoc est falsum. qd em̄ nō potest esse aliquod ens crea
tum: nec potest esse aliquid limitatum. sed nulla relatio
originis potest esse aliquod ens creatuz siue sit ab essen
tia indistincta totaliter siue distincta aliqualiter in re
extra. ergo ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum vbi est respō-
dendum ad quesitum dr ab eisdem quorum opinio est
exclusa in articulo precedenti/ ꝙ licet relationes ori-
ginis sint infinite negatiue hoc est nō finite: positiue ta-
men nec sunt infinite formaliter: nec finite. nec sequitur
si sunt non finite ꝙ sint infinite. qr nec finitum ⁊ infinitū
sunt immediata nisi vt ad ens aliquod determinatū qd
habet aliquem pfectionis vel impfectionis graduz tm̄
modo comparata. relationes aūt originis nec sunt pfe
cte: nec ꝑ ɔn̄s infinite: nec imperfecte: nec ꝑ consequēs
finite. ¶ Pro ista opinione arguit. Et primo ꝙ relatio
nes hmōi non sint finite: qr nihil imperfectū formalit
est deus realiter. sed quelibet relatio originis est deus
realiter: ergo non est imperfecta formaliter nec ꝑ ɔn̄s
finita: cum omne finitū sit formaliter impfectū. ¶ Con
firmatur. qr formaliter infinitū nō pōt esse idē cū aliquo
formaliter finito: sed diuina essentia q̄ est formalit infi-
nita est idē realiter cū omnib⁹ relationib⁹ originis. er-
go ⁊c. ¶ Scdō arguitur ꝙ non sint formaliter infinite.
Primo. qr oē formaliter infinitū est pfectio simpliciter
sed nulla relatio originis est pfectio simpliciter. qr si sic
nulla psona esset pfecta simplicit ⁊ totaliter: cū nō in q̄
libet immo nec in aliqua sit quelibet relatio originis. ḡ
⁊c. ¶ Scdō. qr nulla vna potētia potest habere plura
obiecta adequata: sed oē infinitū est obiectū intellecti-
ue ⁊ volitiue potētie adequatū: ḡ nō possunt esse plura
infinita. sed plura vtiq essent: si relationes infinite exi-
sterent: cū relationes ipse inter se realiter sint distincte.
ergo ⁊c. ¶ Tertio. qr plura infinita sunt meliora altero
eoꝝ tm̄modo ꝑ se sumpto: sed oēs tres psone simul sum
pte nō sunt meliores seu pfectiores q̄ vnica ꝑ se tm̄. er-
go ⁊c. ¶ Quarto. qr quorūcūq infinitoꝝ in diuinis vnū
pdicat de altero in abstracto. sed nulla relatio originis
pdicat de alia isto modo. nec em̄ paternitas est filiatio
nec passiua spiratio. ergo ⁊c. ¶ Sed ista opinio nō pōt
stare. qr accipit falsum ⁊ oīno irrationabile fundamētū
vcz ꝙ finitū ⁊ infinitū sunt aliqua positiua distincta ab
illis de quibus dicunt. hoc em̄ non est verum vt dictum
est. sicut em̄ de⁹ eo dicit infinitus quo ab omni finito i-
proportionabilit est distinctus: ita ⁊ quodcunq ab ipō
aliud ꝑ illud est finitum ꝑ qd ab ipso deo iproportiona-
biliter est excessum: sed omne aliud a deo iproportiona
bilit excedit ab eo quocunq alio circūscripto: ⁊ de⁹ ipm
excedit improportionabiliter similit per seipsum. ergo
⁊c. ¶ Confirmatur. quia qd potest esse ⁊ est tale seipso
nō debz nec pōt poni eē tale aliquo sibi apposito mediā
te. sed omne ens creatū potest poni ⁊ est finitū seipso: cū
sit finitū omni alio a se circūscripto. ergo ⁊c. ¶ Ex pre-
dictis apparet falsum esse ⁊ impossibile illud qd acci-
pit opinio ista: vcz ꝙ relatiōes originis nō sūt positiue ifi
nite formalit nec finite. qm̄ aut finitū ⁊ ifinitū accipiūt
fundamētaliter ꝓ rebus extra de quibus dicunt ⁊ pro
quibus supponūt: aut formaliter pro seipsis. Si primo
modo: sic finitū ⁊ ifinitū nō dicūt aliud q̄ creatū ⁊ icrea
tum. qr nec ens creatum est finitum nec increatū infini
tū fundamētaliter nisi tm̄modo semetipso. ergo dicere
ꝙ est aliquid in re extra qd nec est finitum nec infinituz
formalit nō ē aliud q̄ dicere ꝙ est aliquid puta relatio
originis que nec est creata: nec increata: nec de⁹: nec nō
de⁹: qd est abominabile ⁊ absurdū. Si aūt infinitū acci
piatur secundo modo vcz formaliter ꝓ seipso: qr finitū
nō accipitur formaliter aliter q̄ fundamentaliter: cum
suum significatū sit quōcūq accipiat qdlibet ens crea
tū: tūc finitū ⁊ infinitū vt sic sumptū opponunt nō ɔtra
rie nec priuatiue: sed ɔtradictorie: sicut hō ⁊ nō hō/ens
creatū ⁊ nō ens creatū. sed cōstat ꝙ de quocūq verifica
tur necessario ⁊ conceditur alterum cuiuscūq cōtradi-
ctionis extremū: ergo ⁊ finitū vel ifinitū vt sic acceptū
quare ⁊c. ¶ Assumptū vcz ꝙ finitū ⁊ infinitū formalit
sumptū nō opponant ɔtrarie/appet. qr infinitum vt sic
sumptū est mera negatio finiti ⁊ non est in re ex aliquid
positiuū: sz oīa ɔtrarie opposita sunt positiua. ergo ⁊c.
¶ Qr etiā non opponant priuatiue/ꝓbat. qm̄ negatio
affirmationis impossibilis ⁊ ipsa affirmatio non oppo
nuntur priuatiue sed contradictorie. ¶ Hec appet. per
hoc em̄ differt oppositio ɔtradictoria a priuatiua: quia
priuatio que est alterū extremuz oppositionis priuati-
ue est negatio affirmationis: puta habit⁹ possibilit abso-
lute subiecto: sicut se hn̄t vis⁹ ⁊ cecitas dicta de aīali. ne
gatio aūt que est extremū ɔtradictorie oppositionis re
spicit affirmationem impossibilem simpliciter ⁊ totali
ter subiecto cuicūq de quo dr ipsa negatio. sed sic est in
proposito de finito ⁊ de infinito vt formaliter sumpto: vi
delicet ꝙ finitū ꝑ infinitū negatū est ipossibile simplici
ter oī illi de q̄ dr ifinitū: sicut hō cuicūq qd est nō homo
ergo ⁊c. ¶ Ex hoc appet ꝙ cū inter ɔtradictoīs extre-
ma nullū sit nec esse possit medium de quo non dicatur
alterū extremoꝝ: ⁊ finitū ⁊ ifinitū sint ɔtradictoria rea-
liter licet videant esse priuatiue opposita vocalit: ꝙ oē
illud quod negatur esse formalit infinitū hz eē eo ipō fi
nitū: sicut oē qd non est non hō est necessario hō: ⁊ econ-
uerso nihil potest esse infinitū nisi non finitū: ⁊ oē nō fini
tū est necessario infinitū: qr nec ifinitū vt formalit sum-
ptū est aliud q̄ non finitū: cū nō sit nisi pura finitatis ne
gatio vt dictū est supra. ḡ ⁊c. ¶ Et qm̄ dicit opinio supra
dicta ꝙ finitū ⁊ infinitū nō sunt immediate opposita ni
si vt ad ens aliqd hn̄s aliquē pfectiōis vel impfectiōis
gradū tm̄modo compata: hoc dictum dupliciter deficit.
Primo. qr supponit falsū. Scdō. qr esto ꝙ hmōi supposi
tū esset verum ex hoc nō haberet intentuz. ¶ Primum
appet. qm̄ supponit ꝙ grad⁹ pfectionis ⁊ imperfectio-
nis sint aliqua eis opposita q̄ dicunt imperfecta forma
liter ⁊ perfecta ⁊ ab eis distincta aliqualiter i re ex. hoc
autem est falsum. nō em̄ de⁹ est pfectus formaliter ali-
quo alio q̄ seipso: nec aliquid ab eo distinctum dicit pro
pter aliquid sibi appositū impfectū. nō em̄ homo est ꝑ
fectior asino nec ipfectior āgelo nisi tm̄modo semetipso
quia impossibile est hominem nō esse asino pfectiorem
⁊ angelo imperfectiorē. nō esset aūt impossibile si homi
nis pfectio vl imperfectio esset gradus aliquis ipsi ex
trinsecus vt imaginatur ista opinio: cum talis gradus
haberet vt nunc suppono/ab homine realiter distin-

gui: ⁊ ꝑ consequens posset ab eo ꝑ diuinam potentiā se-
parari. ergo ⁊c. ¶ Secūdū/vcz ꝙ pdicto supposito licz
falso cōcesso adhuc nō habeat intētū ista opinio/vcz ꝙ
aliqd possit esse qd nec sit ifinitū formalr nec finitū/ap-
paret. qm̄ licet perfectio ponat aliqs gradus rei pfecte
nō tamē imperfectio debet poni aliquis talis gradus.
nihil em̄ est formaliter imperfectū: quia aliquo iforma-
tum vel quia positiuū aliquod sibi intrinsecū habēs se-
cū. oē em̄ positiuū est aliquo modo pfectū: cū cōcedatur
esse bonū. nō videt aūt rationabile ponere aliqd eē imp
fectum propter aliquod bonum ipsi coniunctum. ergo
si imperfectio ponatur aliqs talis gradus positiu⁹ erit
aliquod bonū: nec ꝑ ɔn̄s propter ipsuz poterit aliqd di-
ci impfectū formalit sed pfectū. ergo impfectio non pōt
dicere supra rem cuius est aliquid positiuum: sed tantū
modo negatiuū/vcz pfectionis remotionē siue negatio
nem/ vt negatio distinguitur a priuatione que est nega
tio habitus possibilis subiecto ꝓuato. ex quo sequit ꝙ
perfectū ⁊ imperfectū nō priuatiue sed contradictorie
opponuntur: nec ꝑ consequēs potest aliquid reperiri de
quo istorum alterum non dicatur/imperfectū vcz vel ꝑ
fectū: ⁊ per cōsequēs finitū vel infinitū. quare ⁊c. ¶ Si
tamē ista opinio ponēs aliqd esse qd nec infinitū est for
maliter nec finitū/acciperet formaliter infinitū vcz pro
finitis negatione pura quā dicit/tunc sic loquēdo de in
finito cōcedo ꝙ nec relatio originis nec ipsa essentia est
infinita formaliter nec finita: cuz infinitū vt sic sumptū
non sit aliquid in re extra: ⁊ ideo nulla res dicit isto mo
do formaliter nec identice infinita: cum nulla res pos-
sit cum nihilo esse idem. ¶ Et ideo quantū ad istum ar-
ticulū aliter est dicendū. ¶ Ad cuius euidentiā est sciē
dum ꝙ cū querit an relationes originis sint formaliter
infinite: aut per predicatū qd est infinituz intelligit ali
quid positiuū ab ipsis relationibus ⁊ a diuina essentia
aliquo mō in re extra distinctū: aut intelligit pcise ipsa
diuina essentia vt absolute sumpta que primo dicit infi
nita: aut intelligit tertio non aliqd positiuū: sed sola ne
gatio finitatis que potest supponere vel formaliter pro
seipsa vel fundamētalit pro quocūq ente in quo nō re-
peritur nec potest esse affirmatio sibi cōtradictorie op-
posita puta finitas ipsa. ¶ Primo mō accipiendo infi-
nitū/querere an relatio originis sit formaliter infinita ē
querere an sit a se ⁊ a diuina essentia distinctum aliqua-
liter in re extra. Secundo modo est querere an sit ipsa
diuina essentia. Tertio aūt modo an de ipsa dicat nega
tio finitatis vno modo istorum duorum modoꝝ: vel alio
vcz vt supponit pro seipsa vel pro omni alio positiuo cui
est impossibilis omnis finitas quam negat ipsa infini-
tas sic accepta.

Hoc pmisso pono quatuor cōclusiōes.
¶ Prima est. ꝙ nec alia relatio originis in diuinis nec
etiam ipsa diuina essentia est infinita formaliter nec
identice/ accipiendo infinitū primo modo. ¶ Hec pro-
batur. quoniā nec diuina essentia nec aliqua relatio ori
ginis est formalit aliquid in re extra nec ipsi idez qd ab
ipsa essentia ⁊ a relatione qualibet sit distinctum. sed in
finitū hoc modo sumptū supponitur esse distinctum ab
essentia ⁊ ab omnibus relationibus originis simul sum
ptis. ergo ⁊c. ¶ Maior est euidens. deus enim nō est ni-
si vna essentia vcz deitas ⁊ tres res vcz tres psone. ergo
nihil qd ab oībus istis est distinctuz formaliter est i deo
nec per consequens est identice deus. quare ⁊c. ¶ Con-
firmatur. qr nec deitas est nisi deitas ⁊ tres persone siue
relationes originis: nec econuerso tres persone seu rela
tiones originis sunt aliquid a seipsis distinctum nisi
deitas ipsa tantuz: supposito ꝙ deitas sit ab eis distin-
cta in re extra vt dicunt aliq. qd est falsum. ergo si infini
tum ab istis oībus est distinctum/non potest dici de ali-
quo istoꝝ tantū nec de oībus simul sumptis. ¶ Assum-
ptum vcz ꝙ deitas non sit nisi deitas ⁊ quelibet relatio
originis: nec econuerso ipse relationes seu persone sint
nisi deitas/apparet: quia vt probatum est in precedenti
bus nec infinitas dei est aliquid in re extra distinctum
a deo: nec finitas ab aliquo ente creato finito. itellect⁹
autē et alia dicta de ipso vt nunc suppono ex dictis in p
cedētib⁹ nō dicūt aliqua ab ipsa deitate distincta. ⁊ esto
ꝙ dicerent adhuc haberetur propositū/vcz ꝙ nihil exi
stens in deo formaliter nec identice potest dici infini-
tum sumptū pro gradu aliquo positiuo: cum tale sit im
possibile ex pdictis. vnde infinituz sic sumptum vcz pro
aliquo positiuo distincto in re extra aliquo modo a deo
est impossibile. Ex quo potest argui ad propositum sic
in forma: deus non est formaliter nec identice aliquod
impossibile: sed infinitum predicto modo sumptum est
impossibile. qd apparet: quia ɔstat ꝙ huiusmodi infini
tum non potest esse extra deum: cū nō possit esse creabi-
le nec creatum nec formaliter in deo: cum in eo nihil sit
necesse possit formaliter distinctum aliquo modo in re
extra a personis siue a relationibus originis: cum nec
alio a seipso deus sit formalit infinitus. quare ⁊c. ¶ Cō
firmatur. qr licet infinitum sumptū pro aliquo positiuo
distincto ab essentia sit possibile immo necessarium: sup
posito ꝙ relatio originis ab essentia distinguat forma-
liter in re extra: ⁊ ecōuerso hoc supposito infinitū distin
ctū ab omnibus relationibus originis sit etiam neces-
sarium/vcz ipsa essentia diuina: non tamen aliquod in-
finitum positiuū est possibile qd ab istis omib⁹ sit distin
ctum/videlicet ab essentia ⁊ a relationibus. nihil enim
ab istis omnibus est distinctum nisi quod est formaliter
finitum. ergo ⁊ ce. ¶ Secunda conclusio est. ꝙ relatio
originis non est formaliter infinita vt infinitū sumit se-
cundo mō: vcz pro diuina essentia tātū. ⁊ hoc supposito
ꝙ relatio ipsa sit distincta ab essentia in re extra. ¶ Hec
apparet. quoniā qd ab aliquo est distinctū formaliter i
re extra: nō dicit formaliter esse illud. ergo si relatio ori-
ginis est distincta formaliter ab essentia in re extra / nō
est formaliter ipsa. quare ⁊c. ¶ Hoc modo etiā posset di
ci ꝙ diuina essentia non est infinita formaliter: accipiē
do infinitum pro relatione originis pro qua etiā potest
accipi cū ei oīs ānitas sit repugnās. ⁊ hoc modo posset
dici ꝙ ipsa diuina essentia non est formaliter sed iden-
tice infinita: quia est realiter relatio originis que est for
maliter infinita. sicut etiam ecōuerso potest dici ꝙ rela
tio originis non est formalit sed identice infinita: qr est i
distincta realiter ab essentia que est hoc modo formalit
infinita. sed sic non accipitur infinitū ab aliquo in ꝑpo
sita questione. ¶ Et si cōtra cōclusionē istam arguatur
quia si relatio originis non est formaliter infinita: ergo
finita: cum inter finitum ⁊ infinitum non sit mediū: nec
sit aliqd de quo non dicat alterū istoꝝ vt superius fuit
dictum: ¶ Respōdeo ꝙ verum est vt ista vcz finitum et
infinitū accipiunt ꝑprie vcz prout sunt ɔtradictorie op
posita: mō quo finitum ⁊ infinitum sumptuz pro illo cui
repugnat omnis finitas/opponūtur. nō sic autē in con-
clusione predicta accipitur infinitum: cum precise ꝓ di-
uina essentia vel tm̄ ꝓ relatione originis accipiat. licet
aūt diuina essentia sit infinita: non tamen omne infini-
tum est formaliter ipsa: nec ipsa est formaliter omne in-
finitum: supposito hoc qd tamē falsuz reputo: vcz ꝙ es-
sentia diuina sit distincta formaliter ab omnib⁹ relatio
nibus originis in re extra. supposito autem isto: nō ma-
gis sequit/relatio originis non est formalit infinita: er-
go est formalr finita: q̄ sequat/relatio originis nō ē for-

maliter essentia:ergo est formaliter finita.quia nec infinitum ab ipsa relatione negatum est vt supponitur nisi essentia.sed licet relatio nõ sit formalit /est tamẽ vt dicitur realiter ⁊ simpliciter ipsa essentia: qđ quidẽ esse nõ posset si finitum aliquid esset.quare ⁊c.¶Tertia conclusio est.ꝙ nec relatio originis nec essentia est formaliter infinita vt infinitum accipitur tertio modo:⁊ supponit tantũmodo pro seipso.¶Hec apparet:quoniam infinitum isto modo sumptum non est aliq̃d in re extra:cũ sit sola negatio finitatis.sed qđ nihil est non potest verificari de aliquo positiuo vt supponit tantũmodo pro se ipso/ vcʒ pro nihilo.nec enim hõ est non angelus nec ipẽ deus nõ homo magis q̄ homo/vt nõ homo accipit pro seipso/vcʒ pro negatione:sed tantũ vt supponit ꝓ quocunq̃ alio ab homine:⁊ nõ angelus pro omni alio ab angelo:⁊ sic de alijs.ergo nec essentia diuĩa nec relatio originis nec aliquid aliud possibile in re extra est formalit infinitũ:vt infinitũ supponit tantũmodo pro seipso/vcʒ pro negatione cuiuslibʒ finitatis.¶Confirmat.qr non magis deus potest dici hoc modo infinitus q̄ aer tenebrosus vel q̄ aliquis homo cecus:sed vt tenebrosum et cecum supponunt tantummodo pro seipsis vcʒ pro priuationibus puris /nõ possunt verificari magis q̄ nihil de aliquo positiuo.ergo nec infinitum vt sic sumptuʒ ꝓpter consimilẽ rationem.¶Nec valet:si contra hoc arguatur:ꝙ si deus non est formalit infinitus:ergo est formaliter finitus.qm̃ sicut ad aĩal non esse cecum non seq̃tur ꝙ sit videns:nisi cecus supponat pro animali cui nõ repugnat videre.si em̃ accipiat vt supponit tãtũ pro p̃uatione/nõ sequit aĩal non est cecũ:qr non est nihil seu priuatio:ergo est vidẽs.ita ɔsimiliter in ꝓposito nunq̄ non infinitũ infert finitum nisi ipsuʒ infinitũ negatũ sit fundamẽtaliter sumptum/vcʒ pro ente cui repugnat finitas.omne aũt qđ est nõ infinitũ sic sumptuʒ est finitũ sicut ⁊ ecõuerso omne nõ finitum est necessario infinitũ. nõ autem non esse infinitũ pro negatione sumptũ infert finitum:cuʒ nõ esse infinitũ sic sumptũ nõ sit aliud q̄ nõ esse formaliter nihil.quare ⁊c.¶Quarta ⁊ vltima conclusio est.ꝙ relatio originis in diuinis est formaliter infinita vt infinitũ accipit tertio modo/vcʒ pro negatiõe finitatis supponente pro quocũq̃ cui repugnat omnis finitas:quale est omne illud ens qđ nõ est finitũ.¶Hec appet.qm̃ sicut oẽ illđ ens dr̃ inuisibile qđ nõ põt videri: nõ vt inuisibile accipit seu supponit tm̃mõ pro seipso:puta pro negatione signata:sʒ vt supponit pro re cui repugnat affirmatio negata:vcʒ visio ipsa:ita consimiliter in proposito infinitum formaliter dicit esse illud cui repugnat omne finitũ:sic ꝙ non potest esse formaliter aliquod ens finitum.⁊ hoc vt infinitũ supponit nõ pro negatione finitatis/sed pro re cui omĩs finitas negata repugnat.sʒ cõstat ꝙ cuilibet relationi originis repugnat esse finitum.nulla em̃ relatio originis nec ꝑsona potest esse finita magis q̄ essentia.ergo ⁊c.¶Confirmat.qr sicut inter visibile ⁊ inuisibile corruptibile ⁊ incorruptibile vt ista accipiunt ɔtradictorie non est dare mediũ:nec est reperire aliq̃d de quo nõ dicat alterum predictorum vt inuisibile ⁊ incorruptibile supponũt non pro seipsis sed pro rebus quibus sunt incompossibiles opposite affirmationes negate:ita ⁊ de finito ⁊ de infinito modo p̃dicto accepto cõsimiliter est dicendũ.sed cõstat ꝙ nulla relatio originis est finita formaliter magis q̄ eẽntia.ğ est infinita.

Ex p̃dictis cõcludo corollarie.Prio ꝙ relationes originis sunt infinite ɔsilr̃ sicut essentia ipsa.diuina ⁊ non aliter.Secundo.ꝙ falsum est ⁊ omnino iprobabile dictũ quorũdã ponẽtiũ ꝙ ĩfinitas est causa propter quã in diuinis vnum predicatur de alio in abstracto/vt deitas de qualibet relatione originis:⁊ propter cõtrariam rationẽ nulla relatio originis potest de alia predicari.¶Primũ probat.quoniã vt patet ex p̃dictꝭ diuina essentia non dicit nec est formaliter infinita/vt ĩfinitum supponit pro aliquo ab ipsa distincto:sed tantũmodo vt supponit pro illo cui seipso repugnat omne finitum per ipsum infinitum predicatum negatũ.sed propter eandẽ rationẽ penitus relatio ipsa est infinita:vcʒ quia non minus ipsi q̄ essentie repugnat omẽ finitũ:cũ sit ab ea nõ minꝰ q̄ ab essentia distinctũ.ergo ⁊c.¶Cõfirmatur.quia sicut omnia alia a colorato ⁊ a lucido vt omĩa spiritualia licet diuersa vniformiter ⁊ propter eãdem rationẽ sunt inuisibilia:puta qr possunt nõ esse corporalit lucida nec actualit colorata:ita ⁊ quecũq̃ quãtumcunq̃ diuersa ab omnibus finitis alia vniformiter sunt ⁊ consimiliter infinita:si ab omni finito vniformit ⁊ equaliter sunt distincta.¶Hoc apparet.quia nec esse infinitũ est aliud q̄ ens cui repugnat esse finitũ:sicut inuisibile cui repugnat videri:⁊ non hõ ens cui repugnat homo.ergo sicut esse aliud ab homine vniformiter ⁊ similiter est non homo:ita ⁊ omne aliud ab omĩ finito cui equaliter repugnat esse finitũ est vniformiter ⁊ equalit infinitum.sed omnes relationes originis ⁊ essentia eq̃liter a finitis omnibus distinguuntur.ergo ⁊c.¶Preterea dicẽtes diuinã essentiã ⁊ relatiões originis eẽ difformiter infinita:qr essentia formalit ⁊ relatiões identice:hoc non ponunt/nisi qr supponunt essentiã esse infinitã aliquo alio a seipsa ⁊ relatiões:quia sunt vt dicũt idẽ realiter cũ essentia ipsa quã dicũt illo infinitatis gradu esse formaliter infinitam.sed vtrunq̃ istorũ est falsum. nec enĩʒ essentia est magis q̄ relatio aliquo alio a se formaliter infinita:cum talis eius infinitas non sit aliq̃d distinctũ ab essentia in re extra.nec relationes etiã originis dicunt esse identice infinite quia sunt ab ipa essentia realiter indistincte:sed tantũ qr sunt distincte essentialiter a qualibʒ re finita:sic ꝙ eis est impossibilis oĩs finitas.vnde si p impossibile ipse relatiões hmõi essent ab essentia distincte realit/nihilominꝰ essent formaliter infinite:dum tamen essent sicut ⁊ nunc sunt distincte a qualibet re finita.ergo ⁊c.¶Cõfirmatur.quia totalit ĩdistincta vniformiter sunt infinita vel finita.sed licet relationes originis inter se realiter sint distincte ab essentia:tamen sunt indistincte totaliter in re extra/vt probatum fuit supra in distinctione secũda.ergo ⁊c.¶Secundum corollariũ supradictũ probo.Primo.qr illud dictum illorũ supponit falsum/vcʒ infinitatẽ esse aliq̃d distinctũ ab essentia in re extra.Secundo.qr esto ꝙ hoc suppositũ esset verum adhuc non esset verum hoc qđ assumit/vcʒ ꝙ huiusmodi infinitas distincta ab essentia sit causa verificandi ipsam de relationibꝰ originis.quoniam qđ seipõ non aliquo mediante alio est realiter ab aliquo alio indistinctum/est illud per seipsum nõ ꝓpter aliquid sibi appositum ab eo aliquo modo distinctum. sed diuina essentia semetipsa quocũq̃ ab ea alio circunscripto.est a personis seu relationibus omnibus originis realiter indistincta.ergo et seipsa est quelibet relatio originis seu persona.quare ⁊c.¶Cõfirmatur. quia secundum eos ꝙ aliquid identificet sibi essentialiter illud quod ab ipõ est distinctum formaliter:hoc est perfectionis ex parte identitatis. sed nihil distinctum a diuina essentia in re extra potest esse perfectius ipsa. ergo nec infinitas si ponatur ab ea distincta poterit esse causa identificandi ipsam essentiã cum aliquo ab essentia ipsa distincto formaliter in re extra.

Et si queras:quare ergo magis essentia

predicat in abstracto de oĩbus personis siue relationibus originis q̄ vna ꝑsona de alia.¶Respõdeo.quia diuina essentia est realiter ⁊ totalit ĩ re extra ĩdistincta ab oĩbus personis inter se realiter distinctis:⁊ hec vcʒ idẽtitas essentie cum personis est causa propter quam est vera propositio affirmatiua ĩ qua p̃dicatur cõceptꝰ ꝓprius deitatis de cõceptibus proprijs ꝑsonarum vel relationum originis:⁊ per oppositum diuersitas relationum seu personarũ diuinarum inter se est ratio propter quaʒ cõceptus vnius personarũ siue relationũ originis non potest vere de cõceptu proprio alterius affirmari. ¶Confirmat.quia ĩ diuinis nõ sunt nisi tantũ tres res que sunt vnica res ⁊ simplicissima ab illis tribus realit ⁊ totaliter indistincta nõ aliquo alio a seipsa.si em̃ alio iam non essent ibi tantũ tres ⁊ vna a tribus ĩdistincta: sed esset ibi quartũ vcʒ ĩfinitas distĩcta tam a personis oĩbus q̄ ab essentia vt supponit ĩ re extra.ğ ⁊c.¶Preterea si infinitas sit distincta a diuina essentia in re extra:cum ipsa sit eadẽ realr cum relationibus originis seu personis: aut est cũ eis eadeʒ seipsa:aut aliquo alio mediante.Sed nõ potest poni secũdum:qr tunc esset ꝓcessus in infinitum in diuinis:qđ est impossibile ⁊ absurdum.ergo relinquit primũ.sed nihil a diuĩa essentia distinctum potest magis seipso esse a personis realiter inter se distinctis realr indistinctũ q̄ ipa essentia ꝑ se sumpta.ğ ⁊c.¶Cõfirmat.qr sicut tu queris quare diuĩa essentia predicatur de oĩbus personis ⁊ relationibus originis in abstracto magis q̄ vna relatio vl vna persona de alia:ita cõsimiliter potest a te queri quare ĩfinitas essentie predicat de qualibet relatione magis q̄ vna relatio originis vel ꝑsona vna de alia.ex quo em̃ vt dicis essentia predicatur de qualibet relatiõe originis in abstracto:qr est formaliter ĩfinita infinitate a se distincta oportet ꝙ huiusmodi ĩfinitas etiã sit vera de qualibʒ relatione originis in abstracto.sed cõstat ꝙ nõ potes dicere ꝙ p̃dicetur seu verificet de ea propter aliquid distinctum a seipsa:sed tãtum qr per se est ab oĩbus talibus relationibus originis seu ꝑsonis realiter indistincta.ergo cõsimiliter potest dici ꝙ cum nihil distinctũ ab essentia possit poni magis idem q̄ ipsa essentia cum relationibus originis seu ꝑsonis:nec per cõsequẽs aliq̃d ab essentia distĩctum est causa verificãdi ipsam essentiã de relationibus originis seu personis:sed tantũ iõ talis propositio affirmatiua est vera qr essentia est ab omnibꝰ relationibus originis ⁊ personis ĩdistincta totaliter in re extra.quare ⁊c.¶Hec de secundo.

Quantum ad tertium & vltimum: dubiũ ex dictis in p̃cedentibus ortum ad qđ hic est respõdendũ est:quia si relatiões originis seu ꝑsone sint formaliter infinite:cum ipse sint plures qr tres ⁊ realiter distincte:per cõsequẽs sequitur ꝙ erunt plura infinita.sʒ infinitũ nõ videt esse nisi tantũ vnũ.ergo ⁊c.¶Ad hoc respõdeo.Ad cuius euidẽtiam est sciendũ:ꝙ sicut deus dicitur esse vnus essentialiter ⁊ trinus ꝑsonaliter:ita cõsimiliter oportet dicere cõsequẽter ꝙ est vnum infinitũ ⁊ trinum.cum em̃ infinitum vt ĩ precedẽtibus est ostẽsum nõ sit aliud q̄ illud qđ est ab omĩ finito distinctum:ꝑ ɔñs quot sunt ab omĩ finito distincta ipsiq̃ repugnantia /tot oportet ponere ĩfinita.sed tres sunt persone ab omĩ re finita distincte:quarum cuilibet repugnat omĩs finitas ⁊ limitatio.ergo ⁊ tria sunt etiã ĩfinita.que tamẽ tria sunt etiã vnicũ numero ĩfinitũ. nõ em̃ video magis esse incõueniẽs cõcedere esse trinũ ĩfinitum q̄ deum. ¶Et si dicat ꝙ licet deus cõcedat esse trinus nõ tñ dicũtur esse tres dij:sed solũmõ vnus deus:⁊ ita ɔsilr licet infinitũ cõcedat esse trinũ nõ tñ põt dici ꝙ sint tria nũero ĩfinita:¶Respõdeo ꝙ nõ est simile de deo ⁊ de ĩfinito quãtũ ad hoc.qm̃ deus dicit tantũ vnus propter essentie vnitatẽ pro qua supponit.infinitũ aũt põt supponere ⁊ supponit pro quocũq̃ distincto ab omĩ finito:sicut inuisibile pro omĩ alio a lucido ⁊ a colorato.sed nõ tm̃ essentia diuina sed etiã quelibet relatio originis vel persona esto ꝙ sit distincta ab ipsa essentia formaliter in re extra/est alia ab omĩ finito.ergo ⁊c.¶Tũc igitur quãdo arguitur ꝙ nõ est nisi vnicũ numero ĩfinitũ: Dico ꝙ verũ est essentialiter nõ tamẽ ꝑsonaliter ⁊ realiter modo quo vt apparet ex dictis in p̃cedẽtibus sequitur ꝙ sint plura ĩfinita.nõ em̃ opinio supradicta ponẽs relatiões originis ⁊ ꝑsonas esse formaliter ĩfinitas/ponit esse plura ĩfinita essentialiter sed tãtum ꝑsonaliter distincta:que oĩa dicit esse vnũ deũ essẽtialiter:⁊ ꝑ ɔñs vnicum ĩfinitũ.Nec oportet hic querere qđ querũt aliq̃:videlicet an illa oĩa que in diuinis esse dicũtur formalr ĩfinita/sint infinita eadẽ an alia ⁊ alia ĩfinitate.qm̃ ĩtelligẽdo ꝑ ĩfinitatem aliq̃d a re que dr̃ ĩfinita distinctum nec est ĩfinita vna nec alia ⁊ alia ĩfinitate:cum quodlibet sit ĩfinitũ seipso omĩ alio circũscripto.¶Sed cõtra hoc forsitã arguetur.qr qđ est vnicũ ens tm̃ est etiã vnicũ ĩfinitum:⁊ ecõuerso quecũq̃ multa ĩfinita sunt multa entia.sed nec relatiões originis nec persone sunt diuersa entia.ergo nec multa ĩfinita sed vnũ tm̃.¶Respõdeo: ꝙ aut per ens ĩtelligis diuinã essẽtiaʒ:aut relationem originis vel personam:aut aliq̃d distinctũ ab istis omĩbus ĩ re extra/vcʒ ab essentia ⁊ a personis.Si p̃mũ ɔcedo ꝙ sunt vnũ ⁊ nõ plura: sicut nec plura sed tm̃ vnicum ĩfinitum cõsilr modo sumptum.si secũdum/falsum est ⁊ erroneũ dicere ꝑsonas diuinas esse vnũ ens tãtuʒ. sicut em̃ sunt tres persone realiter distĩcte:ita ẽt tria entia:accipiẽdo ens pro persona.si autẽ tertio modo accipiatur ens/vcʒ pro aliquo distĩcto ab essentia ⁊ a personis seu relatiõibus originis:sic persone nec sunt plura entia nec vnum.¶Et si queratur quomodo plura ĩfinita realiter possunt esse vnicum ĩfinitũ ⁊ plura entia vnũ ens:¶Respõdeo ꝙ ita plura ĩfinita possunt esse vnuʒ ĩfinitum ⁊ plura entia vnum ens sicut plures res dicãtur esse ⁊ sunt vna res.sed cõstat ꝙ ĩ diuinis sũt tres res vcʒ tres ꝑsone q̄ q̄dcʒ sunt vnica ⁊ simplicissima res nõ aliqua illarum trium tm̃:sed deitas ipsa ab illis tribus ĩdistincta totaliter ĩ re extra.ergo ⁊c.¶Sic ad questionem.¶Ad primum illorum que pro opiniõe alia adducũtur ad probãdum ꝙ relatiões originis nõ sũt formaliter ĩfinite: Dico ꝙ falsa est minor que dicit ꝙ relatio originis nõ est perfectio simpliciter:vt videbitur ĩ alia questiõe.nec ex hoc vcʒ ꝙ relatio originis nõ est ꝑfectio simpliciter seq̃tur qđ ĩfertur:puta ꝙ nulla persona sit perfecta simpliciter.quoniaʒ licet ĩ nulla persona sit omnis relatio originis:tamẽ quelibet persona est essẽtia ab omĩbus personis seu relatiõibus originis realiter ĩdistincta.ad hoc autem ꝙ aliquid sit perfectum simpliciter ⁊ vniuersaliter sufficit ꝙ sit illud quod est omĩs ꝑfectio realiter.quare ⁊c.¶Ad secũdum:cõcedo ꝙ eiusdem potẽtie nõ possunt esse plura obiecta adequata sic ꝙ illa sint ita plura realiter ꝙ nõ vnum.infinita autem que hic ponũtur esse plura ⁊ distincta nõ sic sunt plura cum sint realiter vna res numero seu essentia ab eis indistincta que est intellectus ⁊ voluntatis obiectum huiusmodi adequatum.quare ⁊c.¶Ad tertium cõsimiliter est dicendum:videlicet ꝙ si ponerentur infinita plura que nõ essent vnum:talia vtiq̃ essent meliora eorum quolibet per se sumpto:nõ autem illa infinita que licet plura inter se sunt tamen vnicum ⁊ idem numero infinitum ab omĩbus simul ⁊ a quolibet per se sumpto realiter indistinctum.sed sic est in proposito.ergo ⁊c.¶Ad

quartum apparet ex dictis ꝙ falsum accipit in maiore. solū enī illud īfinitum predicatur de alio ī abstracto qd̄ est ab ipō realiter īdistinctuꝫ. sed relatiōes originis vel persone licet sint formaliter īfinite: tamē inter se realiter sunt distincte. quare ⁊c. ¶ Ad ratiōnē in principio apparet ex dictis ꝙ falsum accipit in maiori.

Secundo quero. Vtrum omnis relatio originis in diuinis sit perfectio simpliciter. ¶ Et videt̄ ꝙ sic. qꝛ qd̄ nō est perfectio simpliciter nō potest esse idē realiter cū aliqua perfectiōe simpliciter: sed quelibꝫ relatio originis est idem realiter cum diuīa essentia que est perfectio simpliciter. est etiā īfinita formalit̄ vt ptꝫ ex q̄stiōe alia ergo ⁊c. ¶ Cōtra, quia perfectio simpliciter est tātum illud qd̄ est in quolibet melius ipsum q̄ nō ipsum: sꝫ nulla relatio originis potest esse nisi tātum ī vna persona: nec per cōsequēs est ī qualibet ipsa melior q̄ nō ipsa: alias quelibet esset in personis omībus: qd̄ est falsuꝫ. ergo ⁊c. ¶ Respōsio. vbi sic procedam. Primo enī īquiram quid est perfectio simpliciter. Secūdo dicaꝫ ad questionem. Tertio excludam aliqua que possent argui cōtra solutionem.

Quantum ad primum dicit vnus doctor ꝙ perfectio simpliciter est omē illud qd̄ est in quolibet melius ipsum q̄ nō ipsum/hoc est q̄ quodcūqꝫ ipsi īncompossibile. non tamē sic intelligēdo ꝙ ipsuꝫ sit melius quocūqꝫ alio a se: quia tūc nō esset nisi tantū vnica perfectio simpliciter vcꝫ ipse deus. ¶ Qꝫ autem hoc modo sit ītelligēdum dictuꝫ Ansel. vcꝫ ꝙ perfectio simpliciter est illud qd̄ est melius ipsum ī quolibet q̄ nō ipsuꝫ hoc est q̄ quodcūqꝫ ipsi īcōpossibile: probat doctor iste ex duabus maximis: quaruꝫ prima vt dicit est ꝙ omīs perfectio que est ī deo formaliter est melior quacūqꝫ que nō est ī eo formaliter. ¶ Hec apparet. quia alias deus posset esse melior seu perfectior supposito ꝙ ipsi deficeret aliquid qd̄ est in quolibet ipsum melius. hoc autem est falsum. ergo ⁊c. ¶ Secūda est. ꝙ omēs perfectiōes simpliciter sunt compossibiles. ¶ Hec apparet. quia omnes sunt ī deo: cum ipse deus simpliciter ⁊ vniuersalit̄ sit perfectus. sed nō possent omēs esse ī eo nisi omēs essent compossibiles. ergo ⁊c. ¶ Ex his arguit sic ad propositum iste doctor. omē quod deo repugnat est incompossibile perfectioni simpliciter. hoc apparet ex secunda maxima supradicta. sed omē qd̄ est perfectio simpliciter est melius quocūqꝫ qd̄ deo repugnet/vt apparet ex prima maxima. ergo omīs perfectio simpliciter est melior quocūqꝫ sibi incompossibili. ¶ Preterea arguit sic ad idem. omīs perfectio que est ī deo est melior quocūqꝫ sibi īcompossibili: sed omīs perfectio simpliciter ē in deo. ergo ⁊c. ¶ Sed hic modus dicēdi multipliciter deficit. ¶ Primo siquidem deficit: quia ī descriptiōe p̄dicta quam de perfectiōe simpliciter ponit/cōtradictoria seu īcompossibilia accipit quādo dicit ꝙ perfectio simpliciter est qd̄ est melius quocūqꝫ sibi īcompossibili nō tamē quocūqꝫ a se distincto. qm̄ cōstat ꝙ omē alicui incompossibile est distinctum ab eo: ⁊ ecōuerso omē distinctum ab aliquo est impossibile esse ipsuꝫ vt ab eo distinctum. ergo omē qd̄ est melius quocūqꝫ sibi incōpossibili/est melius quocūqꝫ a se distincto: ⁊ ecōuerso omē qd̄ est melius quocūqꝫ a se distincto est melius quocūqꝫ sibi īcompossibili isto modo. ¶ Cōfirmatur. quia cum dicit ꝙ perfectio simpliciter est melior quocūqꝫ sibi īcompossibili: aut accipit īcompossibile pro illo qd̄ nō potest eē essentialiter illud qd̄ est perfectio simpliciter: aut pro illo qd̄ nō potest esse simul cum eo realiter: vel pro vtroqꝫ istorum. sed quocūqꝫ istorum modorum accipiat nihil est alicui īcompossibile aliquo istorum modorum nisi qd̄ ē ab eo distinctum. vnde licet nō omē ab aliquo distinctuꝫ sit sibi īcompossibile omī modō/tamē ecōuerso omē alicui īcompossibile est ab eo distinctum. omē etiam ab aliquo distinctum est īcompossibile esse ipsum. ergo omne melius quocūqꝫ sibi incompossibili/est melius quocūqꝫ a se distincto. ¶ Cōsequentia est euidens. qꝛ īcompossibile perfectioni simpliciter quo ipsa perfectio simpliciter dicitur esse melior/nō potest dici illud qd̄ non potest esse simul cum ea realiter: qꝛ nihil est alteri īcompossibile isto modo. ergo habet poni esse illud qd̄ nō potest esse ipsa perfectio simpliciter: nec cum ea esse vnuꝫ essentialiter. sed omne alteri incompossibile isto modo est distinctū ab eo: oīa etiā distīcta sunt sic incōpossibilia: vcꝫ ꝙ vnum nō potest esse alterum. ergo si perfectio simplicit̄ est melior quocūqꝫ sibi īcompossibili/per ꝯn̄s etiam est melior quocūqꝫ a seipsa distincto sic ꝙ nō potest existere idem secum. quare ⁊c. ¶ Preterea si perfectio simpliciter est tātuꝫ illud qd̄ est melius quocūqꝫ sibi īcompossibili/sequitur ꝙ nulla sit perfectio simpliciter in creatis. sed cōsequēs videtur īconueniēs. ergo ⁊ antecedēs. ¶ Cōsequētia apparet. qm̄ nullū ens creabile nec creatum esse potest melius quocūqꝫ sibi īcompossibili: cum omī creato possit fieri aliud simile ⁊ equale in perfectione: cui tamē est īcompossibile qꝛ ab eo realiter est distinctum: nec per cōsequēs potest esse ipsuꝫ. quare ⁊c. ¶ Cōfirmat̄. quia iste intellectus huius hominis qui secūdū sic opinantem est perfectio simpliciter: ita est īcompossibilis intellectui alterius hominis sicut asino ⁊ econuerso. non enī est possibilius vnū intellectū esse aliū ītellectum q̄ asinū. sed vnus intellectus creatus nō est melior alio eiusdem rationis cum eo. ergo si nihil est perfectio simpliciter nisi qd̄ est melius quocūqꝫ sibi īcompossibili: nec intellectus erit perfectio simpliciter: nec voluntas nec aliqd̄ aliud in creatis. ¶ Nec valet si dicat̄: ꝙ hic intellectus non est perfectio simpliciter vt hic intellectus modo quo est distinctus ab alio intellectu: sed vt intellectus absolute sumptus: quoniam ī re extra nō est nisi iste singularis ⁊ alius intellectus. nec enī intellectus vt vniuersalis est aliqd̄ extra aīam subiectiue sed tantum in aīa sicut omē aliud vl̄e. qd̄ autem est tantum in anima non potest esse melius quocūqꝫ sibi īcompossibili: nec per cōsequens esse perfectio simpliciter sic descripta. ergo ⁊c. ¶ Secūdo deficit ista opinio ī predictꝫ maximis seu regulis quas ponit: ⁊ etiā ī ratiōib9 quas ex eis elicit ⁊ ad probandum propositum adducit. qm̄ in omnibus istis supponit esse in deo aliqua ab ipā diuina essentia distincta ī re extra ⁊ a relationibus originis seu personis, que q̄dem diuersa ⁊ multa ī diuina essentia existentia ⁊ personis oībus communia vt ītellectus voluntas ⁊ alia attributa / vocat perfectiōes simpliciter. hoc autem est īpossibile ⁊ absurdum: vt ī precedētibus est ostensum. ⁊ ideo si per perfectionem simpliciter ītelligat ista opinio aliqd̄ a diuīa essentia ⁊ a psonis distinctum formal̄r ī re extra: nulla pfectio simplicit̄ sic accepta formalit̄ est ī deo: cū deus ab oī tali perfectione realiter ⁊ essential̄r sit distinct9: ⁊ nō possit distigui essentialiter ab aliquo qd̄ formal̄r sit in eo. Et ideo p̄ma eius regula ī qua dicit ꝙ pfectio simplicit̄ q̄ est ī deo formal̄r ē melior quacūqꝫ q̄ nō est ī ipso formal̄r: si p pfectionē simpliciter accipiat seu ītelligat diuinā essentiā vel relationē originis/qd̄ tn̄ nō facit/cōcedo ipsam: qꝛ nec hoc est aliud q̄ dicere deū esse pfectiorē quocūqꝫ alio ab ipso. si aūt p pfectionē simplicit̄ ītelligat sicut ⁊ facit aliqd̄ a p̄dictis oībus distinctū: vcꝫ ab essentia ⁊ a relationib9 originis: falsa est regula quaꝫ ponit: qꝛ falsum accipit: cū nulla talis pfectio in deo sit: nec p cōsequēs pfectior aliquo alio nec imperfectior esse possit. ¶ Nec valet ratio quā ad eius probationem adducit: quia ipsa diuina essentia ⁊ quelibet relatio originis est melior simplicit̄ ⁊ improportionabiliter quocunqꝫ alio nō existēte in deo nō autē aliqd̄ aliud a predictis: quia nec aliquid aliud formaliter est in deo. quare ⁊c. ¶ Secūda regula quaꝫ ponit/ ꝯsimiliter est falsa totaliter accipiēdo pfectiōes simpliciter sicut ipse accipit: vcꝫ pro aliqꝫbus distinctis formaliter in re extra a diuina essentia ⁊ a relationibus originis ac psonis. hoc enī modo sumpta pfectio simpliciter nulla est cōpossibilis alteri: quia nullū realiter et essentialiter distinctoꝝ est cōpossibile alteri: sic ꝙ possit realiter esse ipsum. sed omnes pfectiōes simpliciter sic accepte sunt secūdum euꝫ formaliter distincte: nec vt sic sumpte sunt nec esse possunt in diuinis/sed tantūmodo in creatis. ergo ⁊c. ¶ Ad probationem predicte regule quādo dicit ꝙ oēs perfectiones simpliciter sunt in deo cōcedo loquēdo de pfectionibus simpliciter infinitis q̄les sunt eēntia diuīa ⁊ relatiōes originis: nō aūt accipiendo pfectionē simpl̄r pro aliquo alio ab istis: cuꝫ nihil aliud sit nec esse possit simpliciter perfectuꝫ: sed potius īperfectū: quia creatum ⁊ limitatū. ¶ Et quādo arguit̄ ꝙ deus est vniuersaliter pfectus: Dico ꝙ verum est sed ex hoc nō sequit̄ ꝙ in ipso sit oīs perfectio simpliciter: nec etiā aliqua sic accepta vcꝫ vt a predictis omnibus est distincta: cum nulla talis perfectio possit esse in vniuersaliter sed tantū in partialiter ⁊ secūdū quid perfecto. nec enī deus dicit̄ vniuersalit̄ pfectus ꝓpter multitudinem diuersarū pfectionū: cū sit pfect9 tantūmō semetipso quocūqꝫ alio circūscripto. qd̄ enī est talibus diuersis perfectionib9 sibi additis pfectum vniuersaliter nō potest esse perfectū simpliciter ⁊ essentialiter: sed magis secundum q̄d ⁊ quasi accidētaliter: modo quo deus nō est ponēd9 pfect9. q̄re ⁊c. ¶ Ad p̄mū qd̄ arguit quādo dicit ꝙ omne repugnās deo est incōpossibile perfectioni simpliciter/cōcedo intelligendo per pfectionem simpliciter solum illud qd̄ est in deo seu est ipē deus realiter: qd̄ q̄dem tantū ⁊ nihil aliud est melius quocūqꝫ sibi incompossibili. ¶ Et quādo addit in minore ꝙ omīs pfectio simpliciter est melior quocūqꝫ qd̄ deo repugnat cōcedo ipsam pfectionē simpliciter accipiēdo cōsimilit̄ vcꝫ pro illo qd̄ est in deo formaliter seu est ipse deus realiter. sed ex istis p̄missis sic intellectis cōclusio que seq̄t̄ nō est alia q̄ ꝙ deus ⁊ q̄cq̄d formal̄r est in ipso est quid melius quocūqꝫ alio ab eo: de qua nūq̄ aliquis dubitauit. quare ⁊c. ¶ Ad secundū consimiliter est dicendū: qꝛ nihil ab essentia ⁊ a relationibus originis distinctuꝫ formaliter in re extra est in deo: quodlibet aūt horum que omnia sunt vnum realiter cōstat esse melius quocunqꝫ alio qd̄ impossibile est esse aliqd̄ istorum nec eis aliquo modo idem. quare ⁊c. ¶ Et ideo quantū ad istuꝫ articulum aliter est dicendū. Ad cuius euidentiā est sciendū ꝙ perfectio simpliciter pōt accipi duplicit̄/vcꝫ quidditatiue vt est ī re extra: ⁊ significatiue seu repn̄tatiue vt est ī mēte vel etiā vt dicit̄ de voce. ⁊ hoc scd̄o mō pfectio simpliciter sumpta est signū perfectionis simpliciter p̄mo modo sumpte/vcꝫ q̄ est in re pro qua ⁊ potest supponere ⁊ per consequens differt ab ea essentialiter ⁊ totaliter sicut signum distinguitur a signato.

Hoc premisso pono duas cōclusiones.

¶ Prima est. ꝙ pfectio simpliciter primo modo sumpta est sola illa res que est melior omni alia possibili ab ea essentialiter distincta sibiqꝫ incōpossibili. ¶ Hec nō pōt probari demōstratiue. qm̄ diffinitio dicens q̄d nōis nō est demōstrabilis de noīe diffinito: sed illud qd̄ accipit ista cōclusio esse pfectionē simpliciter/nō est aliud q̄ diffinitio exprimēs significatū huius nominis pfectio specificati p hoc aduerbiuꝫ simplicit̄. ergo ⁊c. ¶ Minor vcꝫ ꝙ hoc qd̄ in conclusione ista exprimit̄ sit pfectionis simplicit̄ significatū ostenditur ex vsu doctorū hoc modo vtentium: ⁊ sic ipsum accipientium: sicut apparet p Ansel. monol̄. xvi. vbi vt predictuꝫ est superius/pfectionē simplicit̄ accipit isto modo/vcꝫ pro illo qd̄ in quocūqꝫ est melius ipsum q̄ nō ipsum. sed cōstat ꝙ non potest accipi hic non ipsum negatiue seu contradictorie qꝛ sic omē ens esset pfectio simpliciter: cum quodcunqꝫ sit melius sua negatione sicut ens nō ente. ergo accipitur hic nō ipsum positiue seu cōtrarie: vcꝫ p quocunqꝫ alio positiuo ente ab illo qd̄ dicit̄ esse pfectio simpliciter sibi incompossibili: quia non potest esse ipm̄ nec cū eo aliquod vnum. ex quo sequitur ꝓpositū/vcꝫ ꝙ pfectio simpliciter vt ab Ansel. accipitur non est aliud q̄ res extra que melior est seu pfectior omni alia possibili ab ea distincta sibiqꝫ incōpossibili: quia nec non ipm̄ est aliud q̄ quodcunqꝫ ab eo qd̄ dicitur pfectio simplicit̄ distinctū. sed cōstat ꝙ pfectio simplicit̄ sic accepta habet esse aliquod in re extra. ergo ⁊c. ¶ Ex hoc concludo corollarie ꝙ pfectio simpliciter sic accepta ⁊ ab Ansel. descripta non est nec esse potest aliquid nisi deus: quoniā solus deus est seipō melior ⁊ improportionabiliter pfectior quocunqꝫ alio qd̄ non est ipm̄: nullū autem aliud ens creabile potest esse melius q̄ non ipm̄ positiue acceptum: hoc est q̄ quodcūqꝫ aliud positiuū ab eo realiter distinctuꝫ. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat̄. quia nullū ens a deo aliud potest fieri pfectius omni alio ab eo possibili eiusdem cum eo nec alterius speciei. quia esto ꝙ aliquid posset a deo fieri infinitū adhuc illud si fieret nō esset melius quocūqꝫ alio possibili positiuo: cum posset aliud fieri sibi equalis pfectionis licet nō pfectius eiusdem specifice rationis: ergo siue nō ipsum in descriptione pfectionis simpliciter positum accipiat̄ vniuersaliter p omni alio a pfectione simpliciter tam increato vcꝫ q̄ creato/siue tātūmodo p creato/nihil a deo distinctum in re extra pōt esse pfectio simpliciter sic accepta. ¶ Ex hoc apparet falsum esse dictū cōmuniter loquentiū: ponentiū ꝙ huiusmodi trāscēdētia: puta ens/intellectus/sapiētia/et alia similia de deo dicta sūt pfectiōes simpliciter. hoc siquidem nō est veruꝫ loquēdo de pfectione simpliciter dicto mō. Qd̄ probo: qm̄ cum dicit̄ ꝙ sapiētia est pfectio simpliciter: aut sapiētia que in ista ꝓpositiōe subijcitur supponit p aliquo creato vel p increato vel p cōmuni ab vtroqꝫ abstracto. si pro sapientia creata/ꝓpositio est falsa: quia nec sapiētia creata nec aliqua alia res creata est melior quacunqꝫ alia re ab ipā: nec p ꝯn̄s pōt esse perfectio simpliciter sic accepta. si autē supponit p sapientia increata/talis sapientia est ipsa diuina essentia: que quidem bene est pfectio simplicit̄: qꝛ melior q̄cunqꝫ alia re ab ea: nō tn̄ est pfectio simpliciter alia a iustitia volūtate intellectu ⁊ ab alijs trāscendētibus que ab eis etiā pfectiones simpliciter ꝯcedunt̄. quoniā aut alia omnia a sapiētia supponunt p eodē p quo sapientia/vcꝫ p essentia diuina: aut pro alio realiter ab ipā. si pro alio/nullū eorū potest dici pfectio simpliciter ꝓpter rationē p̄dictam/vcꝫ qꝛ nullū a deo realiter distinctū est melius quocūqꝫ nō ipso. si aūt supponūt p eodē/ꝯcedo ipsa esse nō pfectiones pluralit̄ sed pfectionē simpliciter singularē vnicam realiter indistinctā. Si aūt dicat̄ ꝙ sapiētia de qua p̄dicat̄ pfectio simpliciter supponit pro aliquo cōmuni increate sapiētie ⁊ create: sic etiā falsa est ꝓpositio ꝓpter duo. Primo. qꝛ vt sic sapiētia supponit p illo qd̄ nō est aliqd̄ ī re extra sed tm̄ subiectiue in aīa. sed ꝯstat ꝙ tale qd̄ vcꝫ est ī ītellectuali creatura

vt accidēs ĩ subiecto / nõ potest esse pfectio simpliciter. Secundo. q2 esto ꝙ tale esset in re extra: puta in omnibus singularibus / vt aliq̄ imaginant / adhuc non posset esse pfectio simpliciter: cũ nõ esset melius omni alio a se vniuersalit. ergo ⁊c. ¶ Cõfirmat. q2 si sapiētia vt trãscēdens est aliq̄d in re extra / aut igit vna nũero in oĩbus / vcȝ tam in diuinis q̃ in creatis de q̃bus dicit: aut alia ⁊ alia in diuersis. Sed nõ potest poni p̄mũ. Primo. quia nihil existēs vnum numero in re extra aĩam est in pluribus numero distinctis nec predicabile de eis: nec p̄ consequēs vniuersale sed singulare. Secundo. quia si in diuinis ⁊ in creaturis esset eadē numero sapiētia / aut ipa esset eadem realiter cum increata sapiētia ⁊ creata / aut distincta realiter ab vtraq̧. Sed nõ potest poni primũ. qm̃ cum sapientia increata sit ipsa diuina essentia / si aliquid vnũ numero in re extra esset ab ipsa increata sapiētia ⁊ creata realiter indistinctũ / ipsa diuina essentia ⁊ accidētalis creatura qualis est oĩs sapiētia creata essent vnũ ⁊ idē numero in re extra: qđ est impossibile ⁊ absurdum. ergo ⁊c. ¶ Nec potest dici secũdo ꝙ hmõi sapientia transcendēs vna numero sit distincta realiter ab increata sapientia ⁊ creata. Primo: q2 impossibile est eē aliq̄d in re extra distinctũ realiter a deo ⁊ a quolibȝ ente creato: cũ omne a deo distinctũ necessario sit creatuȝ. Secũdo. quia nihil a deo distinctum est realiter in ipso. ergo nec transcendens sapientia que ab ipso ponit realiter esse distincta / potest esse in deo: nec etiã videt esse ĩ aliquo ente creato: quia tũc sequeret ꝙ esset in ipso duplex sapientia / vcȝ transcēdens ⁊ creata sub ea contēta quarũ neutra diceret de altera. ꝗ ⁊c. ¶ Si autē dicat. ꝙ sapientia transcēdēs nõ est in re extra vna numero in omnibus: sed alia in vno ⁊ alia in alio: hoc poni non potest: quoniã tũc sapiētia transcēdens non esset aliud q̃ omnes simul sumpte singulares sapiētie in re extra: cũ nulla sapiētia sit in aliquo singulari exterius existente nisi sapientia singularis: sed hoc est falsum: quia sapientia transcēdēs sicut ⁊ omne aliud transcēdens est vlr̃e de pluribus predicabile. est em̃ sapientia transcēdēs tam de increata sapiētia q̃ de creata p̄dicabilis: plura autē singularia distincta essentialiter in re extra non sunt vlr̃e p̄dicabile de aliquo singulari. ergo ⁊c. ¶ Confirmat. q2 si transcēdens sapientia nõ est aliqua vna numero sed omnes simul in re extra / aut est ĩcreata sapiētia ⁊ creata / aut alie ab istis: quarũ vna est in sapiētia increata et alie in sapientijs creatis diuerse vcȝ in diuersis. Sed nõ potest poni primũ. q2 tunc transcēdens sapiētia nõ posset predicari de aliqua sapientia singulari increata vcȝ vel creata: magis q̃ deus de aliqua re creata. nec etiaȝ secũdũ potest poni eadem ratiõe. ergo ⁊c. ¶ Sic igitur apparet: ꝙ nõ est verũ illud ꝯmune dictũ / vcȝ ꝙ transcēdentia omnia deo ⁊ creaturis cõmunia / vt ens / sapientia ⁊ alia sunt pfectiones simpliciter: cũ nullũ talium vt supponēs simplicit p̄ seipo modo quo est transcendens sit aliquid in re extra sed tm̃ cõceptus in aĩa: vt autem supponit psonalit pro aliquo in re extra existente sicut supponit sapiētia cũ dicit ꝙ est ĩfinita vel ꝙ domin9 sapientia fundauit terrã: stabiliuit celos prudētia: vt sic nõ est trãscēdēs: cũ sit a diuina essentia ĩdistincta. Supponit aũt sapientia simplicit cũ dicitur ꝙ est vniuersale omnibus cõmune de deo ⁊ de creatura predicabile. ⁊ vt sic est transcēdēs nõ existēs aliquid in re extra: sed tãtum in anima vt accidēs in subiecto: nec per consequēs est perfectio simpliciter.

Secunda conclusio est. ꝙ perfectio simpliciter secũdo mõ / vcȝ significatiue sumpta potest dici quodcũq̧ p̄dicabile de pfectione simplicit p̄rio mõ predicto sumpta / siue de cõceptu quocunq̧ pro ipsa supponēte. ¶ Hec appet. q2 oĩe tale p̄dicabile est signũ perfectionis simplicit p̄dicto modo vcȝ q̄dditatiue accepte natũ pro ea supponere ĩ affirmatiua p̄põne. sed pfectio simplr̃ isto mõ vcȝ significatiue accepta nõ est aliud q̃ tale signũ pfectionis simplr̃ q̄dditatiue accepte. ꝗ ⁊c. ¶ Hoc mõ posset intelligi ⁊ exponi vulgaris opinio dicentiũ: ꝙ oĩa trãscēdētia sunt pfectiones simplicit / vcȝ q2 sunt signa diuine essentie nata p̄ ipsa supponere in p̄positione affirmatiua / vt cũ dicit ꝙ deus est ens / intellectus / volũtas / sapiētia: ⁊ similia: que q̄dem oĩa sunt vera p̄dicatis trãscendētibus supponētibus nõ p̄ seipsis simplr̃ sȝ p̄ deo psonaliter. Et hoc mõ etiã posset dici sicut ⁊ cõmuniter dicit / ꝙ ista omnia trãscēdentia sunt diuerse pfectiões simpliciter nõ q̄dditatiue q2 hoc modo nec sunt diuerse nec vnica: sed significatiue / vcȝ q2 sunt pfectiõis simplr̃ q̄dditatiue sumpte signa diuersa. ¶ Ex quo apparet: ꝙ oẽs dicentes trãscendentia esse pfectiones simpliciter vel pfectionē simplicit esse alibi q̃ ĩ deo vel aliam q̃ deũ / vlr̃ verum nõ dicũt vel pfectionē simpliciter improprie ⁊ equiuoce accipiũt / vcȝ scđo modo p̄dicto. ¶ Hoc appet. quoniã aut intelligũt ꝙ p̄dicta transcendētia sint pfectiones simplr̃ p̄mo mõ / vcȝ quidditatiue / aut secundo mõ vcȝ significatiue. Si p̄mo mõ / falsum accipiunt: cũ nullũ taliũ sit aliq̄d in re extra. Si secundo modo / vt sic impropriissime accipit ⁊ equoce pfectio. si enim aliq̄d quia pfectionis signum ideo dicitur pfectio: quodcunq̧ signũ põt etiã dici esse suũ signatum qđ tñ non est veruȝ. aliud em̃ est dicere aliq̄d significare aliud ⁊ esse eius signũ: ⁊ aliud esse ipsum signatum. licȝ enim ista vox homo sit rei composite ex aĩa ⁊ corpore signum / nõ tamē est res ipsa signata. sed nõ minus quodcunq̧ trãscendētiũ vt simplicē suppositionem habētiũ est ab oĩ pfectione simplr̃ ⁊ ab oĩ re alia existēte extra aĩam realiter distinctũ q̃ vox ipsa ad placitũ significans distinguat a re significata. ergo licet trãscendētia hmõi de deo p̄dicabilia quia ⁊ p̄ ipo supponibilia in p̄positione mētali possint dici signa pfectionis simplicit vcȝ dei qui est eorũ obiectũ / nõ tamē nisi improprie ⁊ equiuoce pfectiones simplicit debent dici: cũ pfectio simplr̃ p̄prie sumpta nõ sit vt dictũ est nisi illud qđ est melius quocunq̧ alio ab ipo distincto: quale nõ est transcēdēs aliquod: cũ nec trãscēdēs sit aliud q̃ terminus vocalis vel conceptus mentis existens in anima vt accidens in subiecto. quare ⁊c. ¶ Hec de Primo.

Quantum ad secundum est opinio cuiusdã doctoris dicētis: ꝙ pfectio simplr̃ põt accipi q̄druplr̃. Uno mõ vt pfectio simplr̃ idē sit qđ pfectio vlr̃ vt pfectio simplr̃ sic accepta dicat oĩs pfectio. Alio mõ põt sumi pfectio simplr̃ p̄ illo qđ est melius ipm̃ q̃ nõ ipm̃ / vt eã describit ⁊ accipit Ansel. Tertio mõ p̄ pfectiõe suprema oĩ alia pfectiori. Quarto mõ p̄ pfectiõe sine oĩ imperfectione. ¶ Tunc hac distinctiõe p̄missa dicit: ꝙ relatio originis nõ est pfectio simplr̃ aliquo p̄moꝝ triuȝ modoꝝ. Quarto aũt mõ ⁊ vltimo accipiẽdo pfectionē simplr̃ põt vt dicit teneri p̄babilit vna pars vel alia: videlicet vel ꝙ sit vel ꝙ nõ sit pfectio simplr̃ sic accepta. ¶ Primũ p̄bat. qm̃ si relatio diceret pfectionē simplr̃ p̄mo mõ / hoc est vlr̃ / nulla psona eēt pfecta simplr̃: cũ in nulla sit oĩs relatio originis: nulla etiã esset pfectio simpliciter alia a relationib9 originis: qđ est falsum. ¶ Secũdo etiã mõ sumẽdo pfectionē simplr̃ / appet ꝙ nõ est pfectio simplr̃: q2 cõstat ꝙ nec filiatio in patre nec paternitas ĩ filio est melior q̃ nõ ipa. ¶ Nec tertio mõ: q2 cõstat ꝙ pfectio absoluta qualis est essentia ē melior q̃ pfectio relatiua qualis ē oĩs relatio originis, ergo ⁊c.

¶ Secũdũ vcȝ ꝙ quarto modo accipiẽdo pfectionem simplicit possit teneri vna pars vel alia: vcȝ affirmatiua vel negatiua / p̄bat adducẽdo rationes p̄ vtraq̧ parte⁊ soluẽdo eas. ¶ Sȝ ista opinio videt irratiõabilr̃ quãtum ad cõtenta in ipsa oĩa supradicta. Et ideo p̄mo arguo cõtra distinctionē istam quã ponit de pfectiõe simplicit. Deficit em̃ quadruplicit. ¶ Primo siquidez deficit. q2 p̄mo mõ illoꝝ quatuor quos enumerat non põt accipi pfectio simpliciter. qm̃ aliud est dicere pfectiões simpliciter pluraliter / ⁊ aliud pfectionē simpliciter singulariter. sed pfectio illa p̄mo mõ vcȝ vniuersalit sumpta est vt ipemet ponit omnis pfectio. oẽs aũt pfectiones nõ sunt vna perfectio: sicut nec omnes hoĩes vnus homo. ergo ita improprie distinguit pfectionē simpliciter qui dicit ipsam esse vno mõ oẽm pfectionē: sicut ille qui distinguẽdo hominē singularē diceret ꝙ hic homo vcȝ sortes est vno modo oĩs homo. ¶ Cõfirmat. quia cũ dicit ꝙ pfectio simplicit põt accipi p̄ pfectione quacũq̧ vlr̃: aut accipit omnē pfectionem generaliter / aut tãtũ pfectionē omnē simpliciter. si p̄mo mõ: falsuȝ accipit euidēter: q2 perfectio simpliciter nõ est oĩs pfectio vniuersaliter. nulla em̃ pfectio alia a pfectiõe simplicit est perfectio simplicit. Si scđo modo: sic cõcedo ꝙ est aliq̄ pfectio simpliciter: puta diuina essentia: que realiter est oĩs pfectio simplr̃: q2 est tres relationes originis / quaꝝ quelibet vt dicet est pfectio simplicit: nec aliq̄d aliud ab istis põt dici pfectio simpliciter. Et ideo nõ est veruȝ illud qđ doctor iste subdit: cũ dicit ꝙ nulla pfectio simpliciter nec etiam ipsa diuina essentia est pfectio simpliciter isto modo / vcȝ omnis pfectio. q2 immo oĩs diuina essentia est oĩs pfectio simpliciter: licet non oĩs pfectio vniuersaliter: immo nec aliqua alia a pfectione simplr̃ cũ ipa nõ sit nec esse possit aliquod imperfectũ realiter quale est omne aliud a pfectiõe simplr̃. quare ⁊c. ¶ Secũdo deficit p̄dicta distinctio: q2 oẽs aliȷ̃ tres modi vltimi accipiẽtes pfectionē simplr̃ coĩcidũt in idē totaliter nec differũt nisi verbalit. qđ appet. qm̃ nihil est nec esse potest meli9 quocũq̧ nõ ipo siue a seipo alio: nisi qđ est supremũ ⁊ vltimate pfectum: ⁊ p̄ ꝯñs ab omni imperfectione alienũ. ⁊ ecõuerso oĩe summũ seu supremũ est sine omni pfectione ⁊ melius quocũq̧ qđ nõ est ipsuȝ nec aliq̄d idē cũ eo. qđ dico p̄pter relatiões originis seu psonas diuinas: quarũ vna licet nõ sit alia: omnes tamen sunt vna essentia ab eis realiter indistincta. omne etiaȝ ab impfectione qualibet alienũ est summũ seu vltimate pfectũ: cũ oẽ aliud citra summũ sit impfectũ: ⁊ p̄ ꝯñs oĩe tale ab oĩ impfectiõe distinctũ est melius oĩ alio a se qđ nec est ipsuȝ nec aliq̄d vnũ secũ. licet em̃ nulla relatio originis sit melior alia / nihilominus tñ quelibet ē suprema: q2 licȝ vna nõ sit alia oẽs tñ sunt vna essentia. ¶ Ex q̄ appet p̄rio: ꝙ tria p̄dicta q̄ accipit iste doctor: videlicet esse melius oĩ alio mõ p̄dicto / esse summũ siue supremũ / ⁊ ab oĩ impfectione alienũ totalit in ideȝ coincidũt ⁊ penit9 idē dicũt. quare ⁊c. ¶ Ex p̄dictis scđo apparet: ꝙ nõ potest stare illud qđ addit soluẽdo ad q̄stionē secũdũ p̄dictã distinctionē: cũ dicit ꝙ relatio originis nõ est pfectio simpliciter p̄mis tribus modis: sed quarto mõ potest dici ꝙ sic. ista enīȝ duo sunt incõpossibilia / vcȝ ꝙ aliq̄d sit ab omni imperfectiõe alienũ: ⁊ nõ sit summũ nec melius quocunq̧ sic alio ab eo ꝙ nec est ipsum nec aliq̄d vnũ secũ. omne enim citra pfectissimũ ⁊ supremũ est impfectũ: cum sit finitũ ⁊ limitatuȝ. nihil enim est a perfectissimo qđ est deus realiter distinctum nisi finitũ ⁊ limitatũ: ⁊ p̄ ꝯñs impfectũ. ergo econuerso: omne ab oĩ impfectione alienum et ab omni impfecto realiter distinctũ est summũ ⁊ melius quocunq̧ alio qđ nec est ipsum nec realiter vnũ secũ. quare ⁊c. ¶ Ex hoc tertio apparet etiã nõ eē verũ illud qđ addit opinio ista cũ dicit ꝙ essentia diuina quia absoluta est melior q̃ relatio originis q̄ est pfectio relatiua. qm̃ oĩe impfectius est imperfectũ: sed ĩ diuinis nec est nec esse potest aliq̄d imperfectũ: ergo nec impfectius. ¶ Cõfirmat. q2 licet diuina essentia sit melior quocũq̧ alio ab ipsa realiter: nõ tamē potest eē melior seu pfectior nec impfectior aliquo qđ est realiter ⁊ totaliter idem secum. sed relatiões oẽs originis sunt ĩdistincte ab essentia totaliter in re extra: vel saltē realit secũdũ oẽs: cũ quelibet sit realiter verus deus. ergo sicut deus nõ est pfectior nec impfectior seipso: ita nec in eo est aliquid seu ipse nõ est aliq̄d quod ipo pfectius nec imperfectius dici possit. quare ⁊c.

Ad primum q̄d arguit quando dicit ꝙ si relatio originis esset pfectio vlr̃ tunc nulla psona eēt pfecta: nec eēt aliq̄ alia pfectio a relatiõib9 originis: Dico ꝙ si p̄ perfectionē vlr̃ intelligat oẽs pfectiones gñaliter tam supremas q̃ alias / nec essentia nec relatio nec simul oĩa q̄ sunt in diuinis sunt pfectio simplicit seu vlr̃ isto mõ. q2 vt sic / pfectio vniuersalit nõ est aliud q̃ omnia simul sumpta tã ĩcreata vcȝ q̃ creata. si aũt p̄ pfectionē vniuersalit intelligat omnē pfectionē simplicit ⁊ nullã aliam: sic dico ꝙ diuina essentia ⁊ quelibet relatio originis potest dici pfectio vlr̃. ipsa em̃ essentia est realiter oĩs pfectio simplicit: cũ sic oĩs relatio originis et nulla alia sit nec esse possit pfectio simplr̃ nisi essentia diuina ⁊ quelibet relatio originis seu psona. quelibet etiã relatio originis est diuina essentia q̄ est oĩs alia relatio originis: licet vna relatio originis nõ sit alia. ꝗ ⁊c. ¶ Nec sequit vt apparet qđ in ratione infert / vcȝ ꝙ nulla psona esset pfecta vniuersaliter si relatio esset pfectio simpliciter. qm̃ licet in nulla psona sit oĩs relatio / q̄libet tñ psona est essentia q̄ est realiter oĩs relatio originis: ⁊ p̄ ꝯñs oĩs pfectio simplr̃: cum sola diuina essentia ⁊ relatio originis seu psona sit pfectio simpliciter. Omne aũt illud est perfectũ vniuersalit qđ est res que est omnis pfectio simplicit. quare ⁊c. ¶ Aliud aũt qđ infertur: vcȝ ꝙ tunc nõ esset aliqua pfectio simplicit alia a relationibus originis: cõcedo ꝙ nulla est alia ab eis realiter distincta. nec em̃ diuina essentia est ab eis distincta in re extra. nihil autē distinctũ ab ipsa ⁊ a relationib9 originis est pfectio simpliciter: vt dictũ est supra. ergo ⁊c. ¶ Ad secundũ quãdo dicit ꝙ paternitas nõ est in filio melior q̃ filiatio / cõcedo. sed ex hoc nõ sequit ꝙ paternitas nõ sit pfectio simpliciter ⁊ filiatio similiter. qm̃ de ratione pfectionis simplr̃ non est ꝙ sit melior omni a se distincto vlr̃: q2 tunc nec deitas esset pfectio simpliciter secũdũ opinionē illoꝝ qui ponũt ipsam distinctã esse ab oĩbus relationib9 originis ĩ re extra: cũ nõ possit poni melior ipsis relationibus originis ab ea realiter indistinctis. nõ em̃ realit ĩdistinctoꝝ vnũ põt esse pfectius alio sed sufficit ꝙ pfectio simplicit sit melior omni alio a se distincto essentialiter: sic ꝙ nec est realiter ipsuȝ nec aliquid idē secum. nec em̃ vna relatio originis est pfectior alia. nec tñ ex hoc seq̄t ꝙ nõ sit pfectio simplicit: q2 oẽs licet inter se realit sint distincte: tñ sunt essentialr̃ indistincte. sunt enim vna res ab eis oĩbus indistincta. taliũ aũt vnũ nõ põt esse pfectius q̃ alteruȝ: q̄libet tñ relatio est melior seu pfectior omni alio ab ipsa essentialit distincto: qđ q̄dē nec est realit ipa nec essentialiter vnũ secũ: quale est qđlibet ens creabile vel creatũ: ⁊ ideo vere est pfectio simplr̃. hoc em̃ modo vt dicet infra debet intelligi illud dictũ Ansel. dicētis vt recitatũ est superi9 ꝙ pfectio simplicit est illud qđ in quocũq̧ est melius q̃ nõ ipm̃ hoc est q̃ qđcũq̧ alterũ qđ sic ab eo essentialiter est distinctũ ꝙ nec est ipsum nec aliq̄d idē secum. ¶ Ad

tertiū qñ dicit ꝙ pfectior est seu melior pfectio absoluta ꝙ relativa: Dico ꝙ nō est verū loquēdo de pfectione relativa q̄ est ab absoluta totaliter in re extra vel saltez realiter indistincta. nullū em̄ realiter pfectius est realiter aliq̄d a se impfectius: nec ecōuerso imperfectius est perfectius. sed diuina essentia est realiter q̄libet relatio originis: ⁊ ecōuerso q̄libet relatio originis est ipsa essentia. ergo ⁊c. ¶Et ideo quantū ad istū articulū aliter est dicendū. Ad cuius euidentiā est sciendū: ꝙ pfectio simpliciter est secūdū Anselm. vt p̄dictū est qō est melius ipz ꝙ nō ipsum. hoc aūt vez aliq̄d esse melius ipm ꝙ nō ipz hoc est ꝙ quodcūq; a se distinctū/triplicīt pōt intelligi Uno mō ꝙ sit melius ꝙ quodcūq; a se quomōcūq; distīctū. Alio mō ꝙ sit melius ꝙ quodcūq; a se realiē tātuz distinctū. ⁊ tertio mō ꝙ sit melius ꝙ quodcūq; a se sic est sentialiē distinctū ꝙ nec est ipsum nec aliq̄d vnū secum ab vtroq; indistinctū. ⁊ ita secūdū hoc aliq̄d esse pfectio nē simplicīt pōt intelligi triplicīt. Uno modo: ꝙ est melius omni a se quōcūq; distincto in re extra. Alio mō: ꝙ est melius quocūq; a se distincto realiē tm̄. Et tertio mō quia est melius quocūq; a se distincto essentialiter.

Hoc p̄miſſo pono quatuor cōclusiōes.

¶Prima est. ꝙ nec diuina essentia nec aliqua relatio originis est pfectio simplicīt primo mō sumpta: suppositō ꝙ ipsa essentia sit distincta a relationibus originis aliqualiē in re extra. ¶Hec apparet primo quantū ad primā partē/vez de diuina essentia. qñ omnia illa quorū vnū est pfectius alio realiter sunt distincta. sed essentia diuina est ab omni relatione originis realiter indistincta. ergo nō est pfectior ꝙ sit ipa. quare ⁊c. ¶Nec valet si dicaē ꝙ vnū formaliter distinctor licet realiē indistinctoū pōt esse pfectius alio. qñ hoc est falsum ⁊ maxime in illis formaliter distinctis: quoz nullū est imperfectū: cū oē impfectius alio sit imperfectū. sed diuina essentia ⁊ relationes oēs originis sunt hmōi. nullū em̄ horū est impfectū. ergo nec alio impfectius esse potest. ¶Cōfirmaē. quia magis distīguunē illa quorū vnū est alio perfectius ꝙ illa quorū neutrū pōt esse alio pfect⁹ nec impfectius. sed diuine pſone quarū vna nō potest esse alia pfectior realiter sunt distincte. ergo multo magis essentia ⁊ relatio originis distīguunē suppositō ꝙ essentia sit pfectior ꝙ relatio ipa. hoc aūt est impossibile. ergo ⁊c. ¶Preterea nullū impfectū: nec p cōsequēs imperfectius potest eē essentialiē ⁊ realiter verus deus. ſz quelibet relatio originis ⁊ pſona est vere deus. ergo nulla relatio originis seu pſona diuia est aliq̄d deo ipfect⁹ nihil em̄ deo impfect⁹ est essentialr deus. ¶Cōfirmaē. qz nō videē magis immo min⁹ esse p̄cedendū ꝙ aliq̄d deo impfectius in re extra sit deus ꝙ ꝙ in creaturis aliq̄d impfectius alio sit illud. sed ꝓstat ꝙ in creaturis nihil impfectius aliquo est illud quo dicit esse impfect⁹. ergo³ multo min⁹ in diuinis. quare ⁊c. ¶Scōa pars cōclusionis p̄dicte vez de relationibus/appet tā ex medio supradicto ꝙ ex alio. qñ ipe relationes nō tātū nō sunt meliores seu pfectiores essentia: sicut nec essentia ipsa eis: sed nec etiā vna earū est pfectior alia a qua tm̄ realiē est distincta. licet em̄ diuina relatio sit melior quocūq; a quo sic distīguit ꝙ nec est ipsum nec essentialiter aliq̄d vnū cū eorū nec est meliore essentia a qua vt supponit distīguit in re extra formalr: nec alia relatione a qua sic distīguit realiē ꝙ est ipa. qñ licet nō sit ipa/est tm̄ aliq̄d vnū cū ea: vez essentia ab eis oībus realr indistincta. nullū em̄ taliū licet inter se realr distinctor pōt esse alio pfect⁹ nec impfect⁹. ergo ⁊c. ¶Secūda ꝯclusio est. ꝙ diuina essentia est pfectio simplr scōo mō sumpta/non aūt relatio originis. ¶Hec appet. qñ ꝓstat ꝙ diuina essentia est melior improportionabilr quocūq; alio a quo distīguit realiē: nō aūt relatio originis: cū vna nō sit pfectior alia a qua tm̄ realr est distincta. ergo ⁊c. ¶Cōfirmaē. qz cū in diuinis sint tres res q̄ sunt vna ⁊ simplicissima res vez essentia ab eis realiē indistincta: p ꝙs nihil est ab essentia realiē indistinctū nisi tm̄mō ens creatū. ille aūt tres res ab ipsa essentia realiē indistincte nō tm̄ ab oībus creaturis sed etiā inter se licet differenter tm̄ realiē distīguunē. Dico aūt differenē: qz licet vna pſona vel vna relatio originis nō sit alia/oēs tm̄ sunt realiter vna essentia. sic aūt ab oībus aliis realiter distīguunē ꝙ nō sunt nec esse possunt essentialr cū eis vnum aliq̄d in re extra. quare ⁊c. ¶Tertia cōclusio est ꝙ oīs relatio diuīa originis est pfectio simplicīt tertio modo supta. ¶Hec appet. qñ licz nulla originis relatio sit pfectior alia a qua tm̄ realiē est distincta: cū oēs sint vna essentia ab eis realiter indistincta: q̄libet tm̄ est melior q̄cunq; a se sic alio ꝙ nō est ipsa nec cū ea res aliqua velet sentia indistincta: cū nec aliq̄d sit sic ab eis indistinctuz: nisi ens creabile vel creatū. ergo ⁊c. ¶Quarta ⁊ vltia cōclusio est. ꝙ q̄libet relatio originis ē ꝓprie pfectio simpliciter. ¶Hec ꝓbaē. qñ oīs pfectio sic suprema ꝙ nulla est possibilis superior ea est. ꝓprie pfectio simpliciter sed talis est quelibet relatio originis. nisi em̄ esset talis nō esset deus: cū solū vltimate pfectū cui repugnat oīs ē pfectio sit de⁹. ℊ ⁊c. ¶Cōfirmaē: qz illud est repugnat oīs ipfectio est ꝓprie pfectio: ſz cuilibet relationi originis repugnat oīs imperfectio: alias posset stare cū aliqua imperfectione: qō est falsum. ergo ⁊c.

Ad rationem prędictam respondet doctor ille cuius fuit opinio vltimo recitata/dicens ꝙ licz illud qō sic est summa perfectio seu ideꝫ ipsi ꝙ includit eā p identitatē sit perfectio simplr: nō tm̄ illud qō includit in eo qō est summa pfectio. qz hoc nō argut pfectio nē ex parte inclusi: sed ex parte includētis. sed sic est in proposito: ꝙ vez relatio est diuina essentia ꝓpter ipsius essentie perfectionē infinitā ꝓpter quā includit identice eam: puta relationē ipsam. sic autem includi in alio nec est perfectionis nec imperfectionis in incluso sed in includente solo. quare ⁊c. ¶Ad confirmationem etiaz secundo respondet negando maiorem. dicit enim ꝙ oīs imperfectio potest repugnare non tantum perfectioni sed etiam rationi neutre que videlicet nō est perfectio nec imperfectio. quoniam aliud est vt dicit non perfectio ⁊ aliud imperfectio. perfectio enim ⁊ non perfectio sunt contrarie opposita: ⁊ ita oportet de quolibet alterum concedere. perfectio autem ⁊ imperfectio non sunt contradictorie sed priuatiue opposita: sicut visus ⁊ cecitas. ⁊ ideo sicut nō omne illud cui repugnat videre est cecum: cum videre possit repugnare propter repugnantiam subiecti: sicut lapidi repugnat tam visus ꝙ cecitas: nec cecitas repugnat ipsi propter inexistentē affirmationem: sed propter subiecti carentiam: consimiliter in proposito: quia diuina relatio non est subiectum perfectionis nec imperfectionis: sicut nec lapis cecitatis nec visionis: ⁊ ideo repugnat ipsi oīs imperfectio non propter oppositam affirmationem seu habitum inexistentem: videlicet propter perfectionem: sed quia nec ē habitus nec priuationis subiectū aptū. quare ⁊c. ¶Sed prima solutio non valet. ꝓmo quia vt dictū est in precedentibus essentia non est perfectior seu melior ꝙ relatio. vnde nec relatio est idem cum essentia tā ꝙ cum perfectiori se/cum perfectius ⁊ imperfectius vl non perfectum non possint realiter esse idem. ¶Secūdo. quia omnino est absurdum dicere ꝙ non est perfectiōis aliquid esse a diuina essentia realiter indistinctū

¶Tertio. quia falsum est illud qō accipitur: videlicet ꝙ relatio includitur i essentia idētice ⁊ non includit ipam. quoniam aut per vnum istorum includere alterum intelligit vnum esse realiter alterum: aut aliquid aliud. si aliquid aliud/nec essentia includit relationem nec ecōuerso relatio includit essentiam. si autē per vnum includere alterum intelligit vnum esse alterum: cum vniformiter relatio sit essentia sicut essentia relatio econuerso/p consequēs non magis relatio in essentia ꝙ econuerso essentia in relatione idētice includet. quare ⁊c. ¶Et quā do dicit ꝙ essentia propter suam perfectionē infinitam includit identice relationem: si per perfectionem huiusmodi infinitam intelligit aliquid distinctum in re extra ab ipsa essentia/non est verum: cum essentia sepsa nullo a se alio mediante sit relatio/⁊ econuerso relatio sit essentia similiter semetipsa. quare ⁊c. ¶Alia etiam solutio per quam soluitur confirmatio / non potest stare: immo videtur totaliter impossibilis ⁊ absurda. ¶Primo. quia supponit falsum: videlicet ꝙ perfectio ⁊ imperfectio vt accipiuntur in proposito/priuatiue non contradictorie opponūtur. quoniam sicut finitum ⁊ infinitum sunt contradictorie opposita vt fuit ostensum in questione alia ita perfectum ⁊ imperfectum. quod apparet. quoniam cū dicitur ꝙ deo ⁊ relationi diuine repugnat omnis imperfectio/ nō ē aliud ꝙ dicere ꝙ ipsi repugnat quodlibz ens finitum. quia impfectum ⁊ finitum sicut pfectū ⁊ infinitū fundamētaliter sumpta pemtus idem dicūt. nihil enim est perfectum nisi infinitum/ ⁊ omne infinitum est perfectum: sicut econuerso omne finitum est impfectum et omne impfectum finitum. ⁊ ita cum nihil a deo aliud sit pfectum nec infinitum/sed finitum ⁊ impfectuz: solus autē deus sit perfectus ⁊ infinitus/p consequēs pfectuz et impfectum nō aliter in proposito opponūtur ꝙ deus et nō deus: inter que est oppositio contradictoria nō aliqua priuatiua. quare ⁊c. ¶Confirmatur. quia pfectum dictum de deo nō dicit aliquid distinctum ab eo. nec enim dei perfectio est aliquo modo in re extra distincta ab eo. sed impfectum seu impfectio que dicitur repugnare deo et cuilibet relationi originis/ꝑcise negat hoc qō dicit pfectio. ergo tātum negat deum ⁊ omne qō est realiter verus deus. ex quo sequitur propositum: vez ꝙ perfectum et impfectū in proposito nō sunt aliud ꝙ deus ⁊ nō deus quare ⁊c. ¶Ex hoc apparet ꝙ etiam solutio ista falsum accipit: quando addit ꝙ diuine relationi repugnat oīs imperfectio nō propter pfectionē oppositaz sed propter subiecti carētiam: vez quia ipsa relatio nō potest esse subiectum pfectionis nec impfectionis: sicut nec lapis visionis nec cecitatis. hoc enim dictum falsum existit/⁊ ex falsa imaginatione procedit. imaginatur enim ꝙ pfectio ⁊ impfectio sint aliqua distincta ab eis quorum sunt / siue que pfecta ⁊ imperfecta existunt aliqualiter in re extra. hoc autē nō est verum nec loquēdo de pfectione ⁊ impfectione extrinseca: modo quo dicitur ꝙ albedo ⁊ omnis forma accidētalis est pfectio subiecti: ⁊ forma substātialis pfectio materie. de tali autem pfectione nō est hic sermo/sed de essentiali seu intrinseca a re pfecta totaliter in distincta. nihil enim est hoc modo pfectum quia pfectionis/nec impfectum quia impfectionis subiectum: cū idē nō sit sui ipsius subiectum. propter qō si ideo relatio non potest esse pfecta nec impfecta quia nō est pfectiōis nec impfectionis subiectum: consimili ratione nec diuina essentia erit pfecta nec impfecta/nec p consequēs infinita formaliter nec finita cum non sit subiectum alicuius perfectionis nec imperfectionis a se distincte aliqualiter in re extra. omne enim taliter perfectum/videlicet quia sue perfectionis subiectum/ esset formaliter impfectus. quare ⁊c. ¶Confirmatur. quia licet diuina essentia conceda

tur esse cōmuniter omniū relationū originis fundamētū scōm ponētes ipsas relationes eē distinctas ab ipsa diuina essentia in re extra: nō tm̄ essentia concedit esse sicut nec est pfecta aliqua relatione originis mediāte/sed tm̄ modo semetipsa. nullū em̄ seipso pfectū pōt eē pfectū qz est alicuius alterius fundamētū vel subiectū. quare ⁊c. ¶Hec de secundo.

Quantū ad tertiū & vltimū arguitur cōtra oīa supradicta. Et primo ꝓtra p̄mā ꝓclusionē scōi articuli p̄cedētis. qñ simplr ⁊ totaliter pfectio vel pfectū omni mō est pfectio simplr seu pfectū. sed tam diuina essentia ꝙ relatio originis est totaliter pfectio: cū ipsi repugnet omnis impfectio ⁊ quicūq; impfectionis mod⁹. ergo ⁊c. ¶Preterea arguit ꝙ essentia sit pfectior ꝙ relatio/⁊ p ꝙs pfectio simpliciter illo modo. ¶Primo. qz oportet ponere vnicū ens supmū ⁊ vnā pfectionē numero esse omnib⁹ aliis eminētiorē. sed hoc nō ponit/imo negat p̄dicta ꝓclusio: cū dicat tres relationes originis esse cū essentia pfectionis equalis. ergo ⁊c. ¶Secūdo. qz diuina essentia est idē cum omnibus relationibus originis naturaliter: nō autē relationes ipse inter se: imo realiter sunt distincte. sed si essentia nō esset pfectior ipsis omnibus relationibus/nō magis posset esse cum eis idem ꝙ relationes ipse inter se. ergo ⁊c. ¶Tertio. quia si relationes sunt equalis pfectionis cū essentia: tūc sequit ꝙ q̄libet pſona sit tam ꝓpter essentiā ꝙ ꝓpter relationē equaliter infinita. ⁊ ita cū pſone p relationes realiter sint distincte/sicut ꝙ p essentiā sunt idē/ita possunt dici plura entia eque perfecta. qz oīa infinita ⁊ distincta realiter sint vnū. hoc aūt nō est verū. ergo ⁊c. ¶Secūdo arguit ꝓtra scōaz ꝓclusionē. qñ qō est pfectio simpliciter aliquo modo quo nō est pfectio simpliciter aliquid ab illo distinctū pfect⁹ est aliquo modo ꝙ illud. sed diuina essentia vt dictū est/nō est pfectior relatione. ergo quomōcūq; essentia est pfectio simpliciter/ ⁊ relatio ipa. q̄re ⁊c. ¶Tertio arguitur cōtra tertiā ꝓclusionē. qñ licet q̄libet relatio vt est essentia sit melior quocūq; a se alio illo modo: nō tm̄ vt ab essentia est distincta. quia alias seq̄ret ꝙ essent tria distincta realiter omnibus aliis meliora: qō videē esse falsum cū nō sit nisi vnicū numero infinitū. q̄re ⁊c. ¶Quarto arguit ꝓtra quartā ꝓclusionē. qñ nihil est ꝓprie pfectio simpliciter nisi qō est oī a se distincto realiter melius seu pfectius vl. sed diuina relatio nō est oībus a se distinctis realiter melior seu pfectior: cū oēs diuine relationes originis seu pſone distincte inter se realiter sint equales. ergo ⁊c. ¶Preterea si diuina relatio eēt ꝓprie pfectio simpliciter/ nulla pſona eēt pfecta vl: cū in nulla sit oīs relatio originis. sed ꝙs est falsum. ergo ⁊ aīs.

Ad ista per ordinem. Ad primū cōtra primam cōclusionē concedo ꝙ omne totaliter pfectum est omni modo pfectionis pfectum. ⁊ ita tam essentia ꝙ relatio est pfectio omni modo quo pōt esse pfectio: non autē eo modo quo nō esset pfectionis sed magis impfectionis. sed si diuina essentia sic esset pfectio simpliciter ꝙ esset melior ipsa relatione a qua est indistincta realiter/hoc esset imperfectionis tam in essentia ꝙ etiam in relatione ipsa. omne enim imperfectius est imperfectū. ergo si essentia esset relatione perfectior/ipsa relatio existeret imperfecta: quare ⁊c. ¶Hoc etiam secundo esset imperfectionis in essentia. ꝙ enim aliquid sit realiter aliquid imperfectum non potest esse sine imperfectione in ipso. sed diuina essentia est realiter quelibet relatio. ergo ipsa esset aliqualiter imperfecta si relatio ipsa ab ea realiter indistincta existeret imperfecta. hoc autem esset si foret imperfectior ꝙ essentia. ergo ⁊c.

¶

¶ Consimiliter dico de vna relatione ad aliam comparata. videlicet q si vna foret pfectior ꝙ alia quelibet existeret imperfecta. quoniam constat q illa que esset impfectior existeret imperfecta. illa etiam alia ea perfectior nō posset esse perfecta: quoniā nihil perfectius aliquo potest realiter esse illud. sed talis relatio perfectior alia esset perfectior etiā diuina essentia/ nec p cōsequēs esset ipsa: qđ est impossibile. quoniam oē perfectius vno equalium seu equaliter perfectorum/ ⁊ alio. sed omnis relatio originis est cum essentia ciusdē ⁊ equalis pfectionis. ergo si vna foret perfectior alia/ esset etiam perfectior ꝙ diuina essentia/ nec p cōsequēs esset ipsa. falsitas consequētis est euidēs. ergo ⁊c. ¶ Ad alia quibus probatur qđ ⁊ a multis conceditur/ q diuina essentia sit relatione pfectior. Ad primū si intelligatur cū dicitur q est dare vnicum ens supremū q sit dare tale ens vnicum omni modo sic q nullo modo huiusmodi vnicum ens supremū sit realiter aliqua plura inter se realiter distincta: dicēdus est q vt sic nō est verum nec catholice dictum/ esse aliquod tātum vnicum ens supremū. quoniam solus deus est ens supremū: qđ licet sit vnū essentialiter/ est tamē plura hoc est plures res seu persone distincte realiter. ⁊ hoc modo et nō alio est intelligēdum esse vnicum ens supremū: vez qđ licet sit vnū ens in se essentialiter: nō tamē excludit a se omnē pluralitatē vniuersaliter: sed tātum pluralitatē seu diuersitatē essentialiter distinctorum: nō autē pluralitatē realiter diuersorum ⁊ essentialiter eoūdē: imo talem pluralitatē necessario importat seu talis pluralitas est huiusmodi vnicum ens supmū. sed nullum idē realiter cum ente supmo potest esse impfectius ipso. ergo oportet ponere tot supma quot sunt inter se distincta realiter sed ab ipso supmo indistincta/ qualia sunt omnia tria diuina supposita. ⁊ ita nō est inconueniēs: immo est necessarium ponere plura suprema realiter diuersa/ sed essentialiter indistincta: immo est magis inconueniēs ⁊ simpliciter impossibile ponere vnicum ens supremū: videlicet diuinam essentiā que sit plura realiter distincta: quorum nullum sit supmū nec formaliter infinitum: cum nullum nō supmum possit esse idē realiter cum supremo/ nec per cōsequēs esse ipsum. sed quelibet relatio originis est diuina essentia suprema: cum sit ab ipsa realiter indistincta. ergo ⁊c. ¶ Ad secundū dicēdum q licet diuina essentia sit ab omnibus relationibus seu personis realiter inter se distictis realiter indistincta: ex hoc nō sequitur q sit perfectior eis: immo potius contrarium vez q nō sit perfectior: cum perfectius non possit esse ab imperfecto ri se realiter indistinctum/ nec p consequens esse ipsum sicut essentia diuina est qlibet relationū. ¶ Et si queras causam quare magis essentia est idem cum relationibus ꝙ relationes ipse inter se: Dico q causa huius nō est maior perfectio ꝙ essentie/ ⁊ minor relationū: cum ad hoc se queretur oppositum vez q essentia non esset realiter idē cum relationibus. nec causa huius est aliqua essentie perfectio ab ipsa essentia distincta: cum nihil sit distinctū in re extra ab ea aliqualiter qđ sit ipsa. ex quo sequitur q nihil quomodocūq distinctum a relationibus ⁊ ab essentia potest assignari istius idētitatis esse cū relationibus ipsis causa. vnde q diuina essentia sit a tribus realiter distinctis realiter indistincta/ nulla potest esse causa nisi qz essentia diuina est talis essentia. Unde q̄re huiusmodi causam/ est querere q̄re deus est trinus ⁊ vnus trinus vez personaliter ⁊ vnus essentialiter: cuius nulla potest a nobis causa assignari nisi quia deus est deus. q̄re ⁊c. ¶ Ad tertium dicūt aliqui q sicut in creaturis differētia relationis non est relatio cum genus non predicetur de differētia/ nec p ois est ens: cū supmū vre qđ est ens non descendat in īfima nisi p genera intermedia nec tamē ex hoc sequit q differētia sit nihil: esto q nō p̄dicetur aliquid de ea nisi ipsa tantummodo de seipsa: qz est simpliciter simplex. ita cōsimiliter in proposito: cum quelibet originis relatio i diuinis sit simpliciter simplex sicut relationis differētia in creatis/ p consequēs nō debet dici nec cōcedi esse ens: vt ab essentia est distincta: cū de simpliciter simplici nō p̄dicetur aliquid nisi ipsuz tantummodo de seipso. nec p consequēs oportet concedere q relationes diuerse sint entia: sed tantum q sunt vna essentia que cum eis est ens vnicum ab eis omnibus indistinctū. ¶ Sed ista solutio multipliciter vetatur. Primo quia falsum supponit: vez q ens p̄dicatum de alio dicat aliquid in re extra distinctum ab eo inclusum in ipso. q enim hoc nō sit verum/ sepe alias est ostēsum. ¶ Secūdo quia relatio originis non est simplicior ꝙ diuina essentia. ita enim est simpliciter simplex essentia sicut relatio. ergo si ideo relatio vt distincta ab essentia nō debet dici ens quia est simpliciter simplex: de quo nō p̄dicatur nisi ipm tantummodo de seipso/ nec essentia etiam diuina poterit dici ens propter consimilem rationē. ⁊ ita nō magis diuerse psone/ licet sint vna essentia/ poterunt dici entia cū ꝙ diuersa. ¶ Nec valet illud qđ dicit de differētia in creatis: quia falsum supponit: videlicet q species/ genus/ ⁊ differētia significent in eodem individuo distincta aliqua in re extra. hoc enim nō est verū vt in secundo pbabitur: ⁊ etiam in p̄cedētibus est probatū. quare ⁊c.

Et ideo ad rationem p̄dictam est aliter respondēdum/ concedēdo primo q quelibet persona ita est īfinita ⁊ perfecta proprietate relatiua sicut essentia: cum nec inter essentiam ⁊ relationem sit distinctio aliqua in re extra. non tamen sic intelligendo q persona sit ab istis vez ab essentia ⁊ a relatione distinctum aliquid in re extra. ¶ Et quando infertur q tunc plures persone ita poterunt dici plura entia eque perfecta quia infinita: sicut vnicum ens: Respondeo. q aut per ens tu intelligis personam aut essentiam aut aliquid in re extra distinctum ab essentia ⁊ a personis. Si primū: concedo q sunt plura entia infinita. hoc est plures psone realiter distincte ⁊ formaliter infinite. Si secundum: dico tunc q non sunt plura entia/ sed tātum vnū. si autē ponatur tertium: vez q ens supponat pro aliquo alio taz a personis ꝙ ab essentia/ nec persone sunt vnicuz ens nec plura/ nec etiam ipsa diuina essentia: cum non sit nisi vnica res que est tres res. ⁊ sicut ipse relationes originis vel persone possunt dici vnum ens ⁊ plura realiter secūdū q ly ens predicatum potest supponere differēter/ vez pro essentia vel pro personis seu relationibus originis: ita consimiliter ipsa diuina essentia potest dici vnum ens quia vna essentia: ⁊ plura quia plures persone realiter inter se distincte. vnde nec diuina essentia nec relationes originis nec persone videntur debere dici tantum vnum ens nec tantum plura: sed vnum simul ⁊ plura. quare ⁊c. ¶ Ad secūdum qđ arguitur contra secundam conclusionem/ dicēdum est q licet diuina essentia sit ab omnibus relationibus originis realiter indistincta: ex hoc non sequitur vt dictum est q ipsa sit perfectior eis. ⁊ ideo licz essentia dicatur perfectio simpliciter isto modo: videlicet quia melior quocunq alio realiter a se: per hoc non est perfectior nec ex hoc dicitur propie perfectio simpliciter: sed quia est melior omni a se sic realiter alio q nec est ipsa nec aliquod vnum secum. hoc autem conuenit omnibus relationibus originis. ¶ Tunc igitur ad rationē in forma: quādo dicitur q illud qđ est pfectio aliquo modo quo nō est perfectio alteruz/ est perfectius aliquo modo illo: potest dici. Primo q hoc est verum si illud quod dicitur perfectio illo modo sit vt sic propie perfectio: sic intelligēdo

q ille modus sit in ipso aliquid perfectius ꝙ sit in alio quod illo modo nō dicitur sed alio esse perfectum. sed nō sic est in ꝓposito de relationibus originis ⁊ essentia. quare ⁊c. ¶ Secūdo potest dici aliter q relatio originis et essentia nō sunt in re extra duo aliqua nec plura distincta vt patuit supra/ nec per consequēs est intelligēdū essentiam esse perfectiorez simpliciter aliquo modo/ quo nō relatio originis: tanꝫ ista vez essentia ⁊ relatio sint duo: de quorum vno predicetur perfectio simpliciter tali modo/ ⁊ negetur ab altero. sed quia hoc qđ dico essentia importat nō tantum vnam relationem originis sed omnes simul que sunt vna res seu essentia nō alio ꝙ seipsis. paternitas aūt vel filiatio ⁊ passiua spiratio significāt vnū tātum illoꝝ. ideo hoc qđ dicitur in conclusione illa debet intelligi esse verum. q̄re ⁊c. ¶ Ad tertiuz contra tertiam conclusionē apparet solutio ex predictis. iam enim ostēsum est quomodo relationes originis possunt ⁊ debent dici plura formaliter infinita ⁊ vnū numero infinitū. nec oportet querere an sint infinita eadē infinitate an alia ⁊ alia: cū infinitas nō sit ab eis nec ab essentia distinctum aliquid in re extra vt dictum est in alia questione. inquātū tamē sunt vnū infinitū qđ est essentia/ sunt vna infinita te hoc est ipsa essentia vnū. vt aūt sunt plura īfinita/ hoc est plures relationes infinite possunt dici pluribus infinitatibus infinite/ quia seipsis a suis infinitatibus indistinctis. ¶ Et quādo ꝓmittitur q licet relatio vt essentia sit melior quocūq a se alio illo modo nō autē vt absentia est distincta: Dico q relatio nō est aliquid distictū ab essentia in re extra. omni etiā modo ⁊ scōm totū illud qđ est formaliter est perfectior omni ente creato incomparabiliter. nisi enim vt scōm se sumpta esset melior quocunq alio a se nō posset cum diuina essentia realiter esse idem. quare ⁊c.

Ad primum contra quartam conclusionem negandum est illud quod assumitur in maiori. ad hoc enim q aliquid sit perfectio simpliciter nō requirit q sit melius quocūq a se distincto formaliter. quia tunc essentia nō esset perfectio simpliciter: supposito q a relatione esset distincta formaliter in re extra. nec requiritur q sit melius quocūq a se distincto realiter vniuersaliter sed taliter vez essentialiter: modo quo illa sunt distincta quoꝝ vnū nō est alterum/ nec aliquid vnū cum eor. cuius contrariū est in proposito de relationibus originis ⁊ personis. Et q sic necessario sit dicendū/ apparet ex dictis: quoniā suprema perfectio qualis est diuina essentia non potest realiter esse idē nisi cū suprema perfectione. oīno enim videtur esse irrationabile dicere essentiā diuinā que est infinita perfectio ⁊ suprema esse aliquid realiter cum aliquo qđ non est infinita perefectio nec supma: cū omne tale sit imperfectum/ nec p cōsequēs possit esse a diuina essentia perfectissima realiter indistincta. sed diuina essentia est tres res: vez tres relationes originis seu personе que sunt inter se distincte realiter ⁊ equales. & ⁊c. ¶ Ad vltimū apparet q illa cōsequētia est neganda. quoniam licet in nulla persona sit omnis relatio originis que est pfectio simpliciter: quelibz tamē persona est essentia q̄ est ab omnibus relationibus originis realiter indistincta ⁊ etiam totaliter in re extra. quare ⁊c. ¶ Confirmatur. qz ad hoc q aliquid sit perfectio simpliciter ⁊ vniuersaliter nō requiritur nisi q ipsuz sit supma perfectio: que est oīs perfectio realiter. sed sic est in ꝓposito. diuina eīa essentia est realiter omnis relatio originis seu persona/ etiam scōm illos qui ponūt inter ista vez inter essentiā ⁊ psonā seu relationē originis esse diuersitatē aliquā in re extra. nō eīa requiritur scōm istos q pfectio simpliciter sit formaliter omnis perfectio: cū scōz eos diuina essentia quā constat esse perfectissimā ⁊ perfectionē simpliciter/ nō sit formaliter aliqua relatio originis: cū vt dicūt ab eis oībus sit distincta formaliter in re extra. quare ⁊c. ¶ Et si dicatur q licet essentia nō sit formaliter oīs perfectio est tamē in ipa omnis perfectio: ⁊ ideo potest dici pfecta: nō autē aliqua relatio originis seu persona: cū nec sit formaliter omnis pfectio: nec in̄ea sit omnis perfectio puta omnis originis relatio. ¶ Respōdeo q relatio nō est in essentia cū sit ab ea indistincta totaliter in re extra. et esto q sit distincta ab ipsa ⁊ sit in ea/ adhuc essentia propter eam nō ē perfectior nec pfecta. Nec est intelligēdū relationē esse in essentia vt perfectionē in suo perfectibili cum omne tale vez pfectibile p alterum sit de se aliqua liter impfectum. nō ergo potest intelligi p relationē esse in essentia aliud ꝙ ipsam essentiam esse relationē. sed nō magis realiter essentia est relatio originis seu psona ꝙ econuerso ipsa relatio originis seu psona sit essentia: esto q vnū horū puta relatio ab essentia distinguatur formaliter in re extra. ergo nō magis nec aliter vt videtur relatio est formaliter ī essentia ꝙ ecōuerso essentia in relatiōe originis vel psona. q̄re ⁊c. Concesso tñ isto: vez q relatio est in essentia/ potest saluari q tā essentia ꝙ relatio ⁊ psona est pfectio simpliciter ⁊ pfecta vīr. quoniā omnis relatio seu psona est essentia in qua est vt dicitur vīr. omnis relatio que est oīs pfectio simpliciter. sed oē tale potest dici pfectum vīr: vez illud qđ est res seu essentia que est p fectio omnis simpliciter. ergo ⁊c. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationē in principio apparet solutio ex supi⁹ sepe dictis. vel potest dici licet in idē redeat cuz p̄dictis/ q p fectio simpliciter est illud qđ in quolibet est melius vel ipsum vel illud qđ est realiter ipsum ꝙ nō ipsum/ qđ vez ab eo realiter est distinctum. sic autē est ī proposito. quoniaz licet relatio ipsa: supposito vt supponit ratio q ab essentia formaliter, sit distincta in re extra/ non sit melior in quolibet supposito ꝙ alia relatio: est tamen essentia q̄ est realiter quelibet relatio seu persona melior seu perfectior ꝙ nō ipsa/ hoc est ꝙ alia res quecunq ab ea distincta. quare ⁊c.

Circa distinctionē trigesimāquartā in qua Magister cōparat personas diuinas ad essentiam tā quātum ad realem: idētitatem ꝙ etiā quantū ad p̄dicationem: Quero primo vtrum diuine persone sint idem cū essentia totaliter ī re extra. ¶ Et videtur q sic. quoniā nō magis persona ꝙ relatio originis est distincta ab essentia in re extra. sed relatio originis est indistincta ab essentia totaliter in re extra vt ꝓbatū est ī distinctione. 3. ergo ⁊c. ¶ Contra. quia vnū realiter non potest esse a pluribus distinctis realiter indistinctū totaliter in re extra. sed diuina essentia est tātū vna. persone autem sunt multe realiter ⁊ distincte. ergo ⁊c. ¶ Responsio. vbi sic procedam. Primo enim excludam vnam opinionem. Secundo dicam aliter ad questionem.

Quantū ad primum: opinio excludēda contra quā tā alias in p̄cedentibus est argutum/ est quoꝝdam dicētiū q̄ psona distinguit ab essentia in re extra. ¶ Pro qua opinione arguit. Primo. quia persona vna opponitur alteri relatiue: non autem essentie: nec distinguitur ab ipsa sicut vna persona ab alia est distincta ergo persona ⁊ essentia nō sunt idē totaliter in re extra. ¶ Consequētia probatur per ꝓbm dicentem. 5. topicoꝝ. q illa nō sunt inter se cadē quoꝝ opposita sunt distincta. ¶ Scōo. q̄ paternitas accidit essentie non autē patri-

ſicut nec filiatio filio nec paſſiua ſpiratio ſpiritui ſancto cum tamē omnia accidāt eſſentie. ergo perſona ⁊ eſſentia nō ſunt idē totaliter ī re extra. ¶ Cōſequētia ꝓbaꝫ. per eūdem phm dicētem vbi ſupra: ꝙ quorum accidētia nō ſunt eadem/nec ipſa ſunt eadem. ¶ Tertio. quia perſona eſt principium ꝑſone vt pater filij: non aūt eſſentie. nō eñ eſſentia producit nec ꝓducitur ſed ꝑſona. ergo ꝑſona nō eſt ab eſſentia totaliter indiſtincta. ¶ Cōſequētia ꝓbatur ꝑ phm dicentē: ꝙ quorū cauſe nō ſunt eedem vel effectus nec ipſa inter ſe. ¶ Quarto. quia eſſentia reperitur in qualibet perſonarū: nō aūt aliqua relatio originis. ergo diſtinguitur ab omni relatione originis in re extra/⁊ per ꝯñs a perſona. ¶ Prima ꝯña ꝓbatur ꝑ phm dicentem vbi ſupra: ꝙ illa omnia ſunt diſtincta quorum vnū eſt in aliquo ſine alio. ¶ Secunda conſequētia apparet. quia perſona includit relationem. ergo ſi relatio ipſa nō eſt idem cū eſſentia/nec ꝑſona. ¶ Quinto. quia omnia illa ſunt diſtincta quorum effectus formales ſunt diſtincti. ſed eſſentia et relatio originis ſunt huiuſmodi: quia effectus formalis eſſentie eſt dare eſſe vnū: relationis aūt dare eſſe diſtinctū. ergo ⁊c. ¶ Sexto. quia eſſentia eſt cōmunicabilis omnibus perſonis: non autem aliqua relatio originis nec ꝑſona. ergo oportet ꝙ inter iſta ſit aliqua diuerſitas in re extra. ¶ Conſequētia probaꝫ. quia ſicut ſeꝑatio poſſibilis aliquorum ſimpliciter arguit diuerſitatē ſimpliciter inter ipſa: ita ſeparatio aliquorū ſcđm quid arguit diuerſitatē ſcđm quid inter ea. ſed eſſentia cū ſit in omnibus perſonis quib⁹ eſt cōmunicabilis/ſeparatur ſcđꝫ quid a qualibet relatione originis in ꝑſona: vt in patre a filiatione: in filio a paternitate: ⁊ ī ſpiritu ſancto a paternitate ⁊ a filiatione. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur. quia vna perſona refertur realiter ad alteram: non aūt ad eſſentiam/nec eſſentia ad perſonam. ergo ⁊c. ¶ Et ſi queratur ab iſtis quomodo iſta diſtinguantur videlicet eſſentia ⁊ perſona: Dicūt ꝙ nō realiter. ſunt eniꝫ idem idētice ⁊ realiter/ſed diſtinguūtur formaliter in re extra. ¶ Primū. vꝫ ꝙ ſint idem idētice probant dupliciter. Primo videlicet quia eſſentia eſt formaliter infinita. ſed omnia in diuinis ſunt idem idētice quorum vtrūq; vel alterum extremorum eſt formaliter infinitum. Scđo quia vnū horꝫ predicatur de alio in abſtracto. omnis eñ perſona diuina eſt eſſentia ſeu deitas ipſa. ſed illa omnia ſunt idem idētice quorū vnū predicatur de alio in abſtracto. ergo ⁊c. ¶ Scđꝫ: videlicet ꝙ ſint idem realiter/probant. quia nō eſt maior diuerſitas inter eſſentiam ⁊ perſonam ꝙ̄ inter eſſentiam ⁊ relationem. ſed eſſentia ⁊ relatio originis ſunt realiter indiſtincta. ergo ⁊c. ¶ Tertiū: videlicet ꝙ formaliter diſtinguantur/probaꝫ. quia illa omnia quorum ſunt diuerſe diffinitiones formales formaliter ſunt diſtincta. ſed talia ſunt eſſentia ⁊ perſona. ī diffinitione enim perſone ponitur eſſentia ⁊ relatio: nō aūt in diffinitione eſſentie. ergo ⁊c.

Contra opinionē iſtam arguo. Primo

quia ponit incōpoſſibilia: vꝫ aliqua eſſe plura in re extra ⁊ diſtīcta formaliter: ⁊ tamē eſſe eadē realiter. omnia enī diſtincta in re extra ſic realiter ſunt diſtīcta ꝙ vnum nō eſt alterum nec aliquod eſſentialiter vnū ſecum in creatis. in diuinis autē realiter diſtincta vt ſuppoſita ſunt vnum ab eis indiſtinctū. nō tamē vnū eorū eſt realiter alterum cum ab eo realiter ſit diſtinctum. nec poteſt reperiri minor diuerſitas inter aliqua in re extra diſtincta ꝙ̄ ſit inter diuina ſuppoſita: que tamē realiter conſtat eſſe diuerſa. ſed ſcđm opinionē iſtam eſſentia ⁊ perſona ſunt diuerſa aliqua in re extra. ergo realiter ſunt diſtīcta. hoc aūt ponere eſt impoſſibile. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia quecūq; res plures in re extra diſtincte ſunt realiter diuerſe. hoc apparet. quoniā impoſſibile ē reperire plures res ⁊ diuerſas minus diſtinctas ꝙ̄ diſtinguātur ille que ſunt eſſentialiter numero vnū ab eis totaliter indiſtictū ſed tales quales ſunt ꝑſone diuine realiter ſunt diſtīcte. ergo ⁊ oēs alie. ſed ſi ꝑſona ⁊ eſſentia diſtinguūtur in re extra ipſa ſunt res diuerſe. oē eñ poſitiuū dicitur res et ens: ⁊ diuerſa poſitiua quātūcūq; modicū in re extra diuerſe res: cū etiā ꝑſone q̄ ſunt vnum numero ab eis oīb⁹ indiſtinctū ſint plures res. nulla aūt poſitiua in re extra diuerſa poſſunt minus dici plures res ꝙ̄ illa q̄ ſunt vnū numero ab eis oībus indiſtinctū. cōſtat aūt ꝙ ſi eſſentia et ꝑſona ſint diſtincta formaliter in re extra/ipſa ſunt nō tm̄ vnū ſed plura poſitiua. nō eñ vnū ⁊ idē eſt vt ſic diſtinctum a ſeipſo aliqualiter in re extra. ergo ⁊c. ¶ Preterea ſecūdo. quia cū tm̄ ſint tres res in diuinis/oīs opinio ponens plures eſt impoſſibiꝉ. ſed talis eſt opinio ſupradicta. qm̄ cū vt dictū eſt/omnis diuerſitas in re extra inter aliqua ſit realis/ꝑ ꝯñs quot ponūꝫ ī re extra diſtincta tot ponūꝫ res. ſed opinio iſta ponit plura ꝙ̄ tria eē diſtincta in diuinis aliqualiter in re extra. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur. quia oēs rationes pro ipſa adducte probant inter eſſentiam ⁊ perſonam eſſe diuerſitatē realem vt apparet per ſingulas diſcurrendo. quoniā vna perſona opponitur realiter alteri: ⁊ diſtīguitur realiter ab ipſa/nō aūt ab eſſentia: paternitas ⁊ omnis alia relatio accidit realiter eſſentie: nō aūt ꝑſone: vna perſona eſt realiter principiū alteri⁹/nō aūt eſſentie: eſſentia repiꝫ realiter ī qualibet perſonarū: nō aūt aliqua relationū. ergo ꝑſona eſt diſtīcta realiter ab eſſentia. ¶ Cōſequētia ꝓbaꝫ ꝯſilr̄ ſicut ꝓbanꝫ ꝯſequētie quatuor primarū rationū. nō magis eñ tenet ꝯña ibi ꝙ̄ hic. q̄re ⁊c. ¶ Cōſilr̄ pōt argui ex quinta ratione. qm̄ oīa illa realiter ſunt diſtīcta quorū effectus formales realiter ſunt diſtīcti. ſed dare eē vnū et dare eſſe diſtīctū que ſunt effectus eſſentie ⁊ relationū formales vt accipiꝫ realiter diſtinguūtur: ſuppoſito ꝙ formaliter diſtinguātur ī re extra vt dictū eſt ſupra. ğ ⁊c. ¶ Preterea ex ſexta ratione ſimiliter idē arguiꝫ. qm̄ eſſentia eſt realiter cōmunicabilis oīb⁹ ꝑſonis. nō aūt aliqua relatio originis/nec perſona. ğ eſſentia eſt diſtincta realiter a ꝑſona. ¶ Hec ꝯña ꝓbari pōt ꝯſilr̄ ſicut illa. qm̄ qñ diciꝫ ꝙ ſeparatio poſſibilis ſimpliciter aliquorū arguit diuerſitatē ſimpliciter corꝫ/aut ꝑ ſeꝑationē ſimpliciter intelligiꝫ ꝙ vnū poſſit eē ſine alio exiſtēte/vel eē in aliquo ſine eo ibi licet alibi exiſtēte. Si p̄mo mō/talis ſeꝑatio nō eſt poſſibiꝉ in diuinis. Si ſcđo mō/talis ſeparatio eſt de facto inter eſſentiā ⁊ ꝑſonā: ſuppoſito ꝙ diſtinguātur in re extra. qm̄ eſſentia eſt ī oībus ꝑſonis: nō aūt aliqua relatio originis. ſed ſic ſeparata realiter ſūt diſtīcta: lꝫ nō ſimpliciꝫ: vocādo diſtīcta ſimpliciter diſtincta eſſentialiter: quo mō diſtīguūtur illa oīa quorum vnū nō eſt alterū/nec aliquod vnū cū eo. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatio etiā quā vltimo adducit idē arguit. qm̄ ſi vna ꝑſona refertur ad alterā nō aūt ad eſſentiā/ergo eſſentia ipſa realiter diſtīguitur ſi diſtinguiꝫ a ꝑſona. ſicut quia albedo vna per ſimilitudinē realiter referꝫ ad aliā albedinē/nō autē ad nigredinē/arguitur ꝙ albedo ab ipā nigredine ſit diſtincta. quare ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quantum ad ſecundum articulū: vbi

eſt ad q̄ſtionē iſtā aliter reſpōdēdū: Dico ꝙ nullo mō eſſentia diſtīguiꝫ ī re extra a ꝑſona magis ꝙ̄ a ſeipā. qm̄ ſola diuina ſuppoſita ſunt diſtīcta realiter. nō aūt eſt īter plura ī diuinis aliq̄ diuerſitas ī re extra: cū oīa diuerſa ī re extra ſint realiter diſtīcta: vt alias oſtēſum eſt/nec poſſint plura ꝙ̄ tria diſtīcta eſſe realiter ī diuinis. ſed ſi eſſentia diuina eſſet diſtincta ab omnibus perſonis in re extra: nō ſola tria diuina ſuppoſita eſſent diſtīcta. ergo ⁊c.

¶ Confirmatur. quia nullū in re extra diſtinctorū eſt alterū in re extra. ſed oēs diuine perſone ſunt vna eſſentia numero in re extra. ergo ipſa eſſentia eſt a ꝑſonis indiſtincta totaliter ī re extra. ¶ Maior apparet. qm̄ nō magis aliquod diſtinctorū in re extra eſt alterum: ꝙ̄ vnū eorum diſtinctorum quelibet inter ſe diſtincta: ſunt tamen vnū omnia. ſed licet diuine perſone ſint vna res: tm̄ quia inter ſe realiter diſtinguūtur/vna nō eſt realiter alia. ergo nec omnes nec aliqua eſt eſſentia in re extra: ſuppoſito ꝙ eſſentia ſit diſtincta a ꝑſonis omnibus in re extra. ¶ Preterea ad idem arguo ſic. nō magis vna res a tribus diſtincta aliqualiter in re extra eſt aliqua illarum ꝙ̄ vna earum ſit altera. ſed omnes diuine perſone ſunt tres res diſtincte: quarum vna non eſt alia cum ſit ab ea diſtincta. ergo ſi diuina eſſentia eſt ab eis omnibus in re extra diſtincta/nec ipſa eſſentia erit aliqua perſonarū. hoc autem eſt falſum. ergo ⁊c. ¶ Maior apparet. quoniā nō minus vnū a tribus eſſentialiter indiſtinctis diſtīctū eſt diſtinctū a quolibet eorū/ſuppoſito ꝙ ſit diſtinctum ab eis omnibus in re extra: ꝙ̄ vnū eorum ab alio. ſed equaliter diſtinctorum nō magis vnū poteſt eſſe alterum ꝙ̄ aliquod alterū alterū. ğ ⁊c. ¶ Cōfirmatur. quia nō minus quelibet perſona eſt deus ſeipā/ꝙ̄ ſit homo ſeipſo ſortes et quilibet homo alius ſingularis/nec per cōſequēs magis deitas eſt diſtincta ab aliqua perſonarum ꝙ̄ humanitas ab aliquo homine ſingulari. ſed homo quilibet ſingularis eſt homo ſeipſo: ſic ꝙ eius humanitas eſt ab ipſo indiſtincta totaliter in re extra. ergo ⁊ deitas a perſonis. ¶ Nec valet ſi dicatur ꝙ non eſt ſimile. ꝙ deitas eſt vna numero omniū perſonarum: non autē eſt vna humanitas omniū hominū. quia cōcedo ꝙ nō eſt ſimile quātum ad hoc/nec hoc accipit ratio: ſed quātum ad aliud vꝫ quantū ad idētitatē deitatis cū omnibus ꝑſonis/et humanitatis vnius cū vno homine ſingulari: cū nō magis aliq̄s ſingularis homo ſit homo ſeipſo nullo mediāte ipſi addito ab eo diuerſo: ꝙ̄ ſit deus ſeipſa quelibet ꝑſonarum. quare ⁊c. ¶ Preterea ad idem arguo ſic. licet diuina eſſentia non producat nec producatur: tamē ipſa eſt oīs perſona que producitur ⁊ producit. vt habetur extra de ſum. tri. ⁊ fi. cath. ſed non eſſet ſi ab omnibus ꝑſonis diſtincta ī re extra exiſteret. quoniam improducēs et improductum a producente ⁊ a producto diſtinctum in re extra: nō minus ab eis diſtinguitur ꝙ̄ vnum producentium ⁊ productorum eſſentialiter eorūdem ab altero ſit diſtinctum. ſed perſone diuine eſſentialiter indiſtīcte/quarum prima eſt producens ſecūdā/⁊ prima ⁊ ſecunda tertiam/ſic ſunt diſtincte realiter ꝙ vna nō eſt alia. ergo nec aliqua perſona eſſet eſſentia ſi eſſentia ipſa foret ab eis in re extra diſtincta: ſicut illud qđ nō producitur nec producit/ab illis quorum alia producunt ⁊ alia producūtur. hoc autem eſt impoſſibile. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia ſi eſſentia eſſet diſtincta a perſonis omnibus ī re extra/in diuinis eſſet quaternitas: vꝫ ꝑſonarum ⁊ eſſentie diſtincte ab omnibus perſonis vt ſupponitur in re extra. hoc autem eſt impoſſibile. ergo ⁊c. ¶ Cōſequētia eſt euidens. quia quodcūq; ab aliquibus in re extra diſtinctū ponit cū eis innumerum: cū etiam vna perſona licet eadem eſſentialiter cuꝫ alia ponat numerū cū ea. quare ⁊c.

Ad illa quæ arguuntur pro opinione

alia. ¶ Ad primum concedo ꝙ vna perſona diſtinguitur realiter ab alia ⁊ opponitur ipſi relatiue quia vna eſt ab alia. quod tantū eſt intelligendum per oppoſitionem huiuſmodi relatiuam. nō autē diſtinguitur ab eſſentia nec ipſi opponitur relatiue. nō tamē ex hoc ſequitur qđ infertur: vꝫ ꝙ perſona ſit diſtincta ab eſſentia ī re extra. quoniā licet eſſentia nō ſit diſtincta a ꝑſona/nec ipſi relatiue oppoſita/eſt tamē res que eſt diſtincta a ꝑſona: ipſiq; relatiue oppoſita: cū ſit tres perſone quarum vna eſt originaliter ab alia ⁊ ab ea realiter diſtincta. q̄re ⁊c. ¶ Ad ſcđm qñ dicitur ꝙ pater accidit eſſentie/non aūt patri: dico ꝙ falſuꝫ eſt ſi ꝑ paternitatē ītelligaꝫ aliquid in re extra diſtinctū ab eſſentia ⁊ a ꝑſona. pater eñ paternitas ⁊ deitas idē dicūt in diuinis totaliter in re extra. ⁊ eſto ꝙ nō eſſent idē pater ⁊ paternitas: tm̄ conſtat ꝙ deitas eſt pater ⁊ paternitas. et ideo ſi paternitas accidit deitati/accidit etiā rei que eſt deitas. ⁊ ſi non accidit patri/nec rei que eſt deitas. quare ⁊c. ¶ Ad tertiū dicēduꝫ eſt cōſimiliter ſicut ad primū: vꝫ negando conſequētiā propter rationē p̄dictā: vꝫ quia licꝫ eſſentia nō ſit ꝓducens nec ꝓducta/eſt tm̄ ꝑſona que eſt producēs ⁊ producta: qđ non eſſet ſi ab ea diſtincta exiſteret in re extra. Et ideo quādo dicitur ꝙ perſona eſt p̄ncipiuꝫ ꝑſone/nō aūt eſſentie: Dico ꝙ cum eſſentia nō ſit aliud ꝙ̄ omnis ꝑſona/ꝑ ꝯñs eoipſo quo vna ꝑſona eſt principiū alterius eſt p̄cipiū illius rei q̄ eſt eſſentia: cū ipſa eſſentia ſit ꝑſona producēs ⁊ ꝓducta. quare ⁊c. ¶ Et ſi q̄ratur quare ergo eſſentia nō diciꝫ ꝓducere nec ꝓduci: Ad hoc reſpōſuꝫ eſt ſupra in diſtīctione. 9. ¶ Ad quartū cōſimiliter eſt dicēdū: vꝫ negādo ꝯſequētiā. quia quādo diciꝫ in antecedente ꝙ eſſentia repiꝫ in oībus ꝑſonis: nō aūt aliq̄ relatio originis: ſi ꝑ iſta puta ꝑ eſſentiā ꝑſonā ⁊ relationē originis intelligūt diſtīcta aliqua in diuinis: quorū vnū puta eſſentia ſit in ꝑſonis oībus: nō aūt relatio originis: ſic eſt falſum. ſi aūt ꝑ eſſentiā eſſe in oībus ꝑſonis intelligatur ꝙ oēs ꝑſone ſunt vna eſſentia ab eis indiſtincta totaliter ī re extra/⁊ ꝑ iſtam relatio originis puta paternitas non eſt in oībus ꝑſonis/intelligatur ꝙ paternitas nō eſt oīs ꝑſona: ſic vtraq; pars antecedētis p̄dicti eſt vera. nec tamen ſequitur qđ infertur: vꝫ ꝙ eſſentia ſit diſtincta a ꝑſona. quoniam licet vna relatio originis ſeu ꝑſona puta paternitas vel pater nō ſit omnis ꝑſona/eſt tamē res ſeu eſſentia que eſt omnis perſona: qđ nō eſſet ſi ab ipā eſſentia diſtincta exiſteret in re extra: ſicut nec vna perſona ē alia quia eſt diſtincta ab ipſa. quare ⁊c. ¶ Ex predictis apparet ꝙ non valent conſequentie primarum quatuor rationū nec probationes earum. quoniā phs ꝑ illas oēs conſiderationes intēdit probare ſeu inueſtigare diuerſitatem realem ⁊ etiam eſſentialē: que non eſt poſſibilis inter eſſentiam ⁊ perſonam: ſed tātum inter vnam rem creatam ⁊ aliam. ad quarū diuerſitates inueſtigādas ſe extendūt predicte philoſophi cōſiderationes. nō autē habent locum in propoſito. quia nec phs nouit qđ confiteꝫ catholicus: vꝫ vnam rem increatam eſſe tres ⁊ tres eſſe vnam ab eis omnibus indiſtinctam. quare ⁊c. ¶ Ad quintum apparet ꝙ ratio illa multipliciter deficit. Primo. quia falſum eſt qđ videtur ſupponere: vꝫ effectum formalē eſſe aliquid ab ipſa forma diſtinctum. nō eñ eſſe album eſt aliquid ab albedine diſtinctum cauſatū in ſubiecto qđ dicitur eſſe album. Secūdo. quia eſto ꝙ hoc eēt verū/⁊ ꝑ cōſequēs illa maior aſſumpta: vꝫ ꝙ illa omnia ſint diſtincta quorum effectus formales ſunt diſtīcti: minor que ſub ea accipitur non eſt vera. non enim eſſe vnuꝫ eſt aliquid diſtinctum ab eſſentia nec eſſe diſtinctum a relationibus originis: nec vnū eſt effectus eſſentie nec diſtinctum relationis originis. licet enim diuerſitas ſit in relationibus originis ſeu perſonis ⁊ vnitas ī eſſentia: nō tm̄ magis diuerſitas ⁊ vnitas diſtinguunꝫ in ꝓpoſito ꝙ̄ eſſentia ⁊ ꝑſona. q̄re ⁊c. ¶ Ad ſextū apparet ſolutio ex p̄dictis. quoniam iſta/eſſentia eſt ꝯmunicabilis omnibus perſonis/eſt vera in ſenſu conſimili in quo iſta/eſſentia ē in oībus perſonis: videlicet quia eſt omnes perſone ⁊ ab oībus indiſtincta. iſta aūt/relatio originis nō eſt cōicabilis: eſt vera ſi ſic ītellecta/relatio originis puta paternitas

non est oĩs ꝑsona.sed nõ sequitur:essentia est oĩs ꝑsona/ nulla ꝑsona est alia ꝑsona.ꝙ essentia distinguit̃ a ꝑsona. ĩmo magis sequit̃ ꝯtrariũ. vꝫ ꝙ essentia nõ sit distĩcta a ꝑsona aliq̃ in re extra.qm̃ si essentia eẽt distĩcta ab oĩ ꝑsona nõ esset aliq̃ ꝑsona: sicut nec vna ꝑsona est alia q̃ est distincta ab ea.q̃re ⁊c. ¶Ad ꝯfirmationẽ dico ꝙ ꝑ essentiã ad quã nõ dicit̃ referri ꝑsona nec distingui ab ea non est intelligẽdũ aliq̃d distinctũ a ꝑsonis omnibus in re extra/sed tm̃ ꝑ essentiã ẽ intelligẽda oĩs diuina ꝑsona vt sunt alia simul sũpta.⁊ hoc mõ ẽ verũ ꝑsonã nõ referri ad essentiã.q̃ nulla ꝑsona refert̃ realiter ad oẽm ꝑsonã/nec distinguit̃ ab oĩ ꝑsona: sed tm̃ vna ꝑsona ab alia nõ aũt a seipsa.vnde ꝙ nõ referat̃ essentia ad ꝑsonã: nec ꝑsona ad essentiã:hoc est q̃ essentia est oĩs ꝑsona:quarũ pluriũ ꝑsonarũ cũ q̃bꝰ est idẽ ipsa essentia/vna refert̃ ad aliã non aũt ad essentiã:sicut nec idẽ ad seipm̃. ¶Ad illud quo ꝓbãt ꝙ sunt idẽ idẽtitate / si ꝑ idẽtitatẽ idẽticã ĩtelligãt idẽtitatẽ summã qua q̃libet est idẽ sibi: sic cõcedo. si aũt aliquã minorẽ ista cũ q̃ stat aliqua diuersitas in re extra:dico ꝙ falsum est: cum oĩs talis diuersitas sit realis:q̃ poni nõ põt inter essentiã ⁊ ꝑsonã. ¶Et quãdo dicit̃ ꝙ illa oĩa in diuinis sunt idẽ idẽtice quorũ vtrũq; vel alterũ est formaliter infinitũ:Dico ꝙ hoc est falsum.q̃ ꝑsone diuine sunt formaliter infinite vt ꝓbatũ est in alia distinctione:nec tñ sunt idẽ idẽtice inter se cuꝫ realiter sint distincte: nisi voces idẽtitatẽ idẽticam idẽtitatẽ essentialẽ.quare ⁊c. ¶Ad aliud quãdo dicit̃ ꝙ illa oĩa sunt idẽ idẽtice quorũ vnũ p̃dicat̃ de alio in abstracto:Dico ꝙ hoc est falsum.q̃ ĩmo illa oĩa quorũ vnum p̃dicatur de alio essentialiter/sunt distincta: accipiendo predicatũ ⁊ subiectũ ꝓprie ꝓ partibus ꝓpõnis. si autẽ predicatũ ⁊ subiectũ ꝓpõnis accipiãtur large ⁊ improprie/ vꝫ ꝓ rebus taliũ ꝑtiũ significatis/sic nulla ꝓpositio ĩ qua p̃dicat̃ vnũ ĩ abstracto de alio est vera nisi vtriusq; vꝫ tã subiecti q̃ p̃dicati ꝓpõnis significatũ sit vnicum ⁊ penitus indistinctũ.⁊ ideo ꝙ ista ꝓpõ/ deitas ẽ paternitas/sit vera:hoc est quia ꝑ deitatẽ ⁊ ꝑ paternitatẽ importatur vnũ ⁊ idẽ totaliter in re extra.alias si aliquo modo ꝑ ista importarẽtur diuersa: ꝓpositio esset falsa sicut ⁊ ista pater est filius.quare ⁊c. ¶Ad aliud quo arguitur ꝙ sunt idẽ realiter:concedo/ ⁊ ex hoc vt patet ex dictis in p̃cedẽtibus sequitur ꝙ sint idẽ totaliter ĩ re extra.quare ⁊c. ¶Ad vltimũ quo ꝓbatur ꝙ distinguãtur formaliter in re extra quia habẽt diuersas diffinitiones formales: Dico ꝙ falsum est si ꝑ huiusmodi diuersitatẽ diffinitionũ intelligatur aliqua diuersitas ex parte rei ꝑ diffinitiones huiusmodi importate siue signate. si autẽ ꝑ huiusmodi diuersas diffinitiones intelligãtur nõ aliqua diuersa significata in re extra: sed tantum diuersi mẽtis conceptus qui sunt in anima vt intellectarũ rerũ signa:vt sic eiusdẽ rei penitus indistincte possunt esse diuerse diffinitiones. nec diuersitas diffinitionũ sic intellectarũ arguit aliquã diuersitatẽ rerũ significatarũ: quia licet cõceptus quo concipitur deus sit alius ab illo quo cõcipitur esse pater:nõ tñ res concepta ꝑ vtrũq; significata est alia ⁊ alia sed eadẽ ⁊ indistĩcta totaliter in re extra:sicut oĩno eadẽ qualitas est obiectũ actus visiõis coloris ⁊ visionis albedinis/licet vna visio ab alia realiter et essentialiter sit distincta.quare ⁊c. ¶Sic ad q̃stionẽ.

¶Ad rationẽ in principio dicẽdum ꝙ maior assumpta est ab omni catholico neganda.quoniã nisi vnum posset esse a pluribus distinctis realiter indistinctũ totaliter ĩ re extra: nec tres persone diuine realiter distincte essent vnus deus seipsis:nec esset tantum trinitas sed quaternitas in diuinis: que omnia ⁊ plura alia que sequerentur/ constat catholico esse impossibilia ⁊ absurda. quare ⁊c.

Secundo quæro: vtrum relationes originis in diuinis sint idẽ totaliter cum ꝑsonis. ¶Et videtur ꝙ sic.quia nõ magis est idẽ essentia q̃ relatio originis cum ꝑsona.sed essentia ⁊ persona sunt idẽ totaliter in re extra vt apparet ex alia questione.ergo ⁊c. ¶Cõtra.quia vna persona dicitur relatiue ad alteram.refertur eñ ad eam realiter:nõ aũt refertur ad relationẽ/nec vna relatio refertur ad aliam vt paternitas ad filiationẽ.sed paternitas est qua pater refertur ad filiũ/⁊ filiatio qua refertur ad patrẽ filius ecõuerso.ergo oportet esse inter ꝑsonã ⁊ relationẽ diuersitatẽ aliquam in re extra. ¶Responsio. vbi sic procedam. Primo enim dicam ad quesitũ. Secũdo soluam ad vnum dubium.

Quantũ ad primũ: est opinio aliquorum dicẽtium ꝙ persona diuina distinguitur in re extra tam a relatione originis per se sumpta q̃ etiam ab ipsa cũ essentia simul sumpta:nõ tamẽ realiter/ĩmo sunt idẽtice idẽ oĩa ista:sed distinguũtur tãtũ formaliter. ¶Quod probãt. Primo.quia idẽ omnino nõ cõstituit semetipꝫ. sed relatio ⁊ essentia constituũt personam.ergo ⁊c. ¶Secundo.quia idẽ nõ presupponit seipsum nec est prius nec posterius semetipso.sed persona presupponit relationẽ ⁊ essentiam sicut constitutum sua constituẽtia/⁊ per consequẽs est eis posterior.ergo ⁊c. ¶Tertio.quia essentia ⁊ relatio sunt primo diuersa in quibꝰ nõ potest fundari vnitas.sed vnitas fundatur in personis.ergo oportet personam esse aliquid ab essentia ⁊ relatione distinctum q̃d sit vnitatis huiusmodi fundamẽtũ. ¶Quarto. quia scd̃m Augustinuꝫ omne relatiue dictum est aliquid excepta relatione.sed vna ꝑsona dicitur relatiue ad aliã.ergo est distincta a relatione. ¶Sed ista opinio est ĩpossibilis vt appet ex dictis in alia q̃stione ⁊ etiã in diuersis locis superius. ponit enim hec opinio vt sepe in p̃cedẽtibus est ostẽsum/maiorẽ pluralitatẽ q̃ trinitatẽ distinctorũ realiter in diuinis/ ac ꝑsonas diuinas non esse simplices sed cõpositas:cũ ponat quãlibet ꝑsonarũ esse ex diuersis in re extra distinctis realiter cõstitutã/⁊ oẽ taliter ꝯstitutũ sit realit̃ cõpositũ.⁊ alia multa ad positionẽ istã sequũt̃ que sunt ĩcõueniẽtia ⁊ absurda.quare ⁊c. ¶Et ideo quãtum ad istũ articulũ aliter est dicẽduꝫ: vꝫ ꝙ nulla est inter relationẽ originis ⁊ ꝑsonã sicut nec inter relationẽ ⁊ essentiam/nec inter personã ⁊ essentiam diuersitas in re extra:ĩmo ista omnia puta ꝑsona vt pater/relatio vt paternitas / ⁊ essentia vt deitas sunt noĩa oĩno synonyma idẽ totaliter in diuinis significãtia in re extra:cũ nec in diuinis aliqua possit esse diuersitas nisi tm̃ inter ꝑsonas adinuicẽ cõparatas. ¶Ad primũ q̃d arguitur in cõtrariũ:quãdo dicitur ꝙ idẽ nõ cõstituit realiter seipsuꝫ/ cõcedo.⁊ ideo falsuꝫ est q̃d accipitur ĩ minore. quoniã ꝑsona tũ quia est simplicissima:tum quia etiã est ab essentia et a relatione indistincta totaliter in re extra/ nullo modo potest dici ex essentia ⁊ relatione realiter constituta. ¶Ad scd̃m cõsimiliter est dicẽdũ:vꝫ ꝙ falsuꝫ accipitur similiter in minore.nõ eñ ꝑsona supponit essentiã ⁊ relationẽ magis q̃ ecõuerso.quia nec ex eis cõstituitur vt in ratione ista supponitur.quare ⁊c. ¶Ad tertium dico ꝙ falsuꝫ est q̃d in maiore accipitur/⁊ etiã q̃d in minore si intelligatur vt sonat.nõ enim idem est primo diuersum nec aliquo modo in re extra distinctum seu differens a seipso nec fundatur etiam in seipso. sed essentia ⁊ relatio sunt vnum ⁊ idem in re extra: vnitas etiam personarum est ab ipsis personis totaliter indistincta. ergo nec essentia et relatio originis sunt primo diuersa: vt accipitur in maiori / nec vnitas personarum fundatur in eis: vt

accipitur ĩ minore.quare ⁊c. ¶Ad quartũ quomodo sit intelligẽdum illud dictũ Augustini/alias est ostẽsuꝫ vꝫ in distinctione.30.questione scd̃a. ¶Hec de primo.

Quantum ad secundum:dubium excludẽdũ est an relatio originis p̃dicetur de diuina essentia in abstracto. ¶Ad hoc dicũt aliqui ꝙ sic/ concedẽtes cum hoc ꝙ relatio ipsa est distincta ab essentia in re extra. ¶Sed hic modus dicẽdi est impossibilis.qm̃ nullum distinctorũ in re extra est alterũ in re extra:sicut nec vnũ essentialiter distinctorũ est essentialiter alterum/nec realiter distinctorũ est realiter alterũ. ergo sicut q̃ vna persona est distĩcta realiter ab alia nõ est ipsa/ita nec relatio erit essentia ĩ re extra si ab ipsa distĩguit̃ ĩ re extra. ¶Cõfirmatur.quia cũ dicitur ꝙ relatio p̃dicat̃ de essentia in abstracto:aut accipit̃ p̃dicari ꝓprie/vt est p̃dicati q̃d est pars ꝓpõnis: aut denoĩatiue vt est rei significate per talẽ partẽ ꝓpõnis que est eiꝰ p̃dicatũ. Si primo modo:sic constat ꝙ nec essentia de relatione seu ecõuerso relatio de essentia nec aliq̃d aliud de alio p̃dicat̃ nisi vocalis terminꝰ vel mẽtalis puta ꝯceptus vt sepe dictũ est ĩ p̃cedẽtibꝰ. si scd̃o modo: nõ põt ꝓpõ esse vera/ supposito ꝙ relatio differat ab essentia in re extra.oĩs eñ ꝓpõ vocalis vel mẽtalis affirmatiua cuiꝰ termini vꝫ subiectũ et p̃dicatũ in abstracto accepti significant diuersa in re extra/est falsa ipsis terminis ꝑsonaliter supponẽtibꝰ ꝓ suis significatis: nõ aũt simpliciter pro seipsis.ergo ista ꝓpõ affirmatiua/deitas est paternitas/cuiꝰ termini supponũt pro re significata/ eẽt falsa si significatum vnius esset distinctũ a significato alterius in re extra.quare ⁊c. ¶Et ideo aliter ad istud dubiũ est dicẽdum: vꝫ ꝙ vt p̃dicari dicitur de p̃dicato/ ⁊ subijci de subiecto: ꝓpõnis eñ subiectũ subijcitur ⁊ p̃dicatũ p̃dicatur:vt sic relatio sumpta pro re signata nõ p̃dicat̃ de essentia cõsimili modo sumpta/nec de ipsa relatione essentia ecõuerso. vt autẽ p̃dicari dicitur de re ꝑ p̃dicatũ signata ⁊ subijci de re per ꝓpõnis subiectũ similiter importata.vt sic vtiq; relatio p̃dicat̃ de essentia ĩ abstracto/ ⁊ de relatiõe essentia ecõuerso:vt relatio ⁊ essentia accipiũtur ꝓ re increata significata. ¶Primũ horũ apparet dupliciter. Primo. quia nihil est p̃dicatum ꝓpositionis nec subiectum vt p̃dictum est nisi vocalis terminus vel mẽtalis.sed nec essentia diuina nec relatio originis est talis terminus:sed res extra ꝑ ipsam significata.ergo ⁊c. ¶Secundo.quia vnũ ⁊ idẽ nõ est ꝓpositiõis subiectum ⁊ p̃dicatum:immo omnis ꝓpositionis subiectũ ⁊ p̃dicatũ sunt distincta realiter cũ sint diuersi mẽtales termini vel vocales. sed diuina essentia ⁊ relatio originis sumpta ꝓ re significata sunt vnum ⁊ idẽ totaliter in re extra. ergo nõ possunt eẽ subiectum ⁊ p̃dicatum/nec ꝑ ꝯñs potest vnũ p̃dicari de alio isto modo. ¶Ex hoc sequitur scd̃oꝫ: vꝫ ꝙ vt p̃dicari et subijci dicũtur de re ip̃a ꝑ ꝓpositionis subiectum ⁊ p̃dicatũ significata/relatio p̃dicat̃ de diuina essentia: hoc est omnis illa ꝓpositio affirmatiua est vera cuius termini sunt cõceptus deitatis ⁊ relationis originis:quorum vnus p̃dicatur de alio:nõ pro seipsis eis supponẽtibus: sed pro re ꝑ eos significata.quoniã omnis illa ꝓpositio affirmatiua est vera cuius termini quorũ vnus affirmatur de alio idẽ significãt in re extra.⁊ hoc ipsis terminis supponẽtibꝰ nõ materialiter pro seipsis sicut supponũt in ista ꝓpositione/homo est vox:sed ꝓ re ꝑ eos significata.sed res significata ꝑ cõceptũ deitatis/⁊ ꝑ cõceptũ relationis originis est vnica ⁊ indistincta totaliter in re extra.ergo ⁊c. ¶Sed cõtra hoc arguit quidã doctor. Primo.quia q̃d p̃dicat̃ de aliquo in abstracto/ p̃dicatur de ipso scd̃m suã rationẽ formalẽ.q̃ oẽ q̃d ꝯuenit alicui vt ĩ abstracto sumpto cõuenit ipsi scd̃m suã rationẽ formalẽ. sed relatio originis puta paternitas vel q̃cũq; alia scd̃m rationẽ suã formalẽ non est essentia.ergo ⁊c. ¶Scd̃o.q̃ si paternitas vltimate abstracta eẽt essentia/oĩs paternitas esset essentia/ꝯñs est falsum.ergo ⁊c. ¶Cõsequẽtia ꝓbat̃.q̃ q̃d cõuenit alicui ĩ abstracto ꝯuenit ipsi sub reduplicatione vt reduplicatio est nota p̃cisionis. ergo si paternitas est deitas: ⁊ paternitas inquãtũ paternitas est deitas. sed si paternitas inquãtũ paternitas est deitas/oĩs paternitas est deitas. ¶Tertio. q̃ si paternitas est deitas:aut inquãtũ paternitas/aut ĩquãtũ hec paternitas.sed nõ primũ: q̃ tũc oĩs paternitas eẽt deitas/q̃d est falsum.ergo relinquit̃ scd̃m.sed deitas est extra rationẽ paternitatis:ergo ꝑ ꝯñs paternitas vltimate abstracta non est deitas:cũ vltimate abstractũ sit sine omni eo q̃d est extra rationẽ suã formalẽ acceptuꝫ. ꝙ ⁊c. ¶Quarto.q̃ si paternitas vltimate abstracta esset essentia ipsa esset formaliter essentia.sed hoc est falsuꝫ: cũ ratio formalis paternitatis sit alia a rõne formali deitatis.ergo ⁊c.

Sed ista non sunt realiter sed tantum vocaliter cõtra p̃dicta vt apparet euidẽter discurrẽdo ꝑ singula. ¶Ad primũ eñ qñ dicit̃ ꝙ relatio originis s̃m suã rationẽ formalẽ nõ est essentia:Dico ꝙ falsum ẽ. qm̃ per rationẽ formalẽ rei non põt aliquid aliud intelligi q̃ conceptus diffinitiuus vel quicũq; alius exp̃ssiuus sui. sed cõceptus deitatis licet diuersus realiter ⁊ essentialiter a conceptu relationis originis puta paternitatis/tñ nec p̃dicat̃ affirmatiue de ipso/ eis ambobus supponẽtibus ꝓ suo significato:cũ ipsorũ significatũ sit vnicũ ⁊ indistinctũ totaliter in re extra.sed paternitatẽ scd̃oꝫ suã formalẽ rationẽ eẽ deitatẽ nõ est aliud q̃ cõceptũ deitatis dici de conceptu paternitatis:vtroq; eorũ supponẽte nõ ꝓ seipso sed ꝓ suo significato.ꝙ ⁊c. ¶Cõfirmat̃. quia aut ꝑ rationẽ formalẽ pat̃nitatis ĩtelligis ipsaꝫ pat̃nitatẽ diuinã absolute sumptã:aut aliq̃d ab ea distĩctũ puta mẽtis ꝯceptũ ꝑ q̃d ĩtelligit̃ ꝙ deus ẽ pater. Si p̃mũ cũ paternitas diuina s̃m se sit ab essẽtia in re extra totaliter indistĩcta/ꝑ ꝯñs scd̃m suã rõnẽ formalẽ est ipsa. si aũt dedt̃ scd̃m/tũc q̃ro q̃d intelligis qñ dicis ꝙ paternitas non est scd̃m suã rationẽ formalẽ essentia. aut eñ ꝑ hoc intelligis ꝙ talis ratio formalis paternitatis vel cuiuscũq; alteriꝰ relatiõis originis nõ sit ip̃a diuina essentia ĩ re extra:nec eiꝰ formalis rõ sumpta ꝯsĩr ꝓ ꝯceptu: vel ꝙ ratio formalis deitatis nõ dr̃ de rõne formali p̃rnitatis vt vtraq; istarũ rõnũ seu mẽtis cõceptionũ supponit ꝓ vtriusq; significato. Si primũ/ hoc nihil ad ꝓpositũ/nec de hoc apud aliquẽ est aliq̃d dubiũ. cõstat eñ ꝙ nec deitas est cõceptus mẽtis nec vnꝰ ꝯceptus est alius ab ipso realiter distĩctus sicut distĩguit̃ ꝯceptꝰ pat̃nitatis a ꝯceptu deitatis: licꝫ vnicũ sit vtriusq; obiectũ ⁊ totaliter ĩdistĩctũ. Si aũt ponas scd̃oꝫ:hoc ẽ euidẽter falsũ. q̃ quorũcũq; ꝯceptuũ quãtũcũq; diuersorũ oĩno idẽ importãtiũ ĩ re extra vnꝰ est p̃dicabilis de alio: vtroq; eorũ supponẽte nõ ꝓ seipso sed ꝓ suo significato. sed ꝯceptꝰ deitatis ⁊ cõceptus paternitatis licet inter se sint distincti/sunt tamẽ signa eiusdẽ rei. ꝑ vtrunq; eñ ĩportatur idẽ oĩno indistinctũ totaliter in re extra.ergo ⁊c. ¶Ad scd̃m nego ꝯñaꝫ.non eñ magis sequit̃ ꝙ oĩs paternitas sit deitas si paternitas est deitas:q̃ sequat̃ ꝙ oĩs sapiẽtia sit deitas si sapientia est deitas.sed constat ꝙ diuina sapientia est deitas:non tamẽ omnis sapiẽtia est deitas. ergo ⁊c. ¶Confirmatur.quia subiectum huius ꝓpositionis/paternitas est deitas / est ꝯceptus nõ cuiuscunq; paternitatis sed increate/indistincte a significato p̃dicati q̃d ẽ cõceptꝰ deitatis.sed significata subiecti ⁊ p̃dicati istius/oĩs p̃rnitas est deitas sũt distĩcta essentialit̃.ergo

licet prima propō sit vera/nō tñ secūda.qre ꝛc.¶ Ad ꝓ-
bationē ꝯcedo ꝙ paternitas diuina inquātū paternitas
diuina est essentia:non autē paternitas inquātū pater-
nitas vniuersaliter sumpta.quia nec aliqua alia pater-
nitas nisi sola diuina est essentia. de illa aūt paternitate
cū reduplicatiōe sumpta verificaṫ essentia seu diuinitas
ipsa:de qua vt absolute sumpta ē vera/nō aūt de aliqua
alia de qua absolute sumpta nō ē vera. ꝛ iterū sequitur/
paternitas diuina inquātū paternitas diuina ē essentia
ergo oīs paternitas est essentia.ḡ ꝛc.¶ Ad tertiū ꝯsiliṙ
est dicēdū.nec valet illud qđ arguiṫ in cōtrariū qñ diciṫ
ꝙ heceitas ē extra rationē paternitatis.nec eñ diuina
paternitas nec aliq̄ res alia ēt creata ē hec formaliṫ vt
sic arguētes imaginaṫ aliquo mediāte alio a seipsa.qre
ꝛc.¶ Ad q̄rtū qñ diciṫ ꝙ paternitas nō ē formaliṫ dei-
tas/aut ꝑ istā ꝓpositionē negatiuam intelligiṫ aliqua
diuersitas in re extra inter significatū subiecti ꝛ p̄dicati
ipsius:aut nō:sed tm̄ īter eius subiectū ꝛ p̄dicatū. si po
naṫ primū:dico ꝙ ꝓpō ista negatiua ē falsa/ꝛ ei opposi-
ta affirmatiua vera/vꝫ ista:paternitas est formaliter es-
sentia.si aūt detur scđm/sic cōcedo qꝛ paternitas nō est
formaliter seu in primo modo deitas:quia ꝑ istā ꝓpōnē
a. est formaliṫ seu in primo mō dicēdi.b.intelligiṫ ꝙ ipm
b.p̄dicatū sit ꝯceptus diffinitiuꝰ istius.a.in ista aūt pro
positiōe licꝫ ꝯceptus deitatis ꝛ paternitatis sint peni-
tus eiusdē rei significate:nō tñ vnus ē alṫius diffinitiuꝰ
nec ī diffinitiōe rei vt significate ꝑ vnū istoꝝ ꝯceptuū ca
dit seu ī cludiṫ ꝯceptus aliꝰ/nec ecōuerso: vt hoc magis
fuit declaratū supꝰ ī distīctiōe octaua q̄stiōe de attribu
toꝝ distīctiōe.sed hoc mō intelligēdo vnū nō p̄dicari for
maliter de alio/falsū ē illud qđ assumiṫ cū diciṫ ꝙ si pa
ternitas vltimate absoluta eēt essentia ipsa eēt formali
ter essentia.qꝛ ad hoc ꝙ vnꝰ ꝯceptꝰ sit p̄dicabilis affir-
matiue de alio sufficit ꝙ sit vnū ꝛ idē vtriusq; significatū
nō oportet aūt vnū eē alṫius diffinitionē.q̄re ꝛc. ¶ Sic
ad q̄stionē.¶ Ad rōnē in p̄ncipio: dico ꝙ nō magis nec
aliter pater distinguiṫ a filio q̄ paṫnitas a filiatiōe/ nec
magis res īportata ꝑ patrē q̄ ꝑ paternitatē referṫ:cum
sit eadē totaliter in re extra.quare ꝛc.

CIrca distinctionē trige
simāquintā: in qua Magister de-
terminat de dei sciētia vt scđm se
absolute accepta: Quero vtrū in
deo sit sciētia.¶ Et videtur ꝙ sic.
quia in omni sciēte est sciētia: sed
deus est sciens oīa.ergo ꝛc.¶ Cō
tra.quia idem nō est in seipso. sed
scientia dei est ab eo totaliter indistincta.ḡ ꝛc.¶ Respō
sio.vbi sic procedā.Primo eñ inquirā an deus intelli-
gat omnia etiā a seipso alia. Scđo dicā ad q̄situ:vꝫ an
in eo sit sciētia.Tertio inquirā an ipsiꝰ scientie obiectū
adequatum ꝛ primū sit eius essentia.

Quantum ad primum: dimissa opinio
ne Cōmētatoris erronea ponētis ꝙ deus nō est intelli-
gēs alia a se:quā opinionē erroneā ipse ꝯmētator īponit
pho.12.metaphysice commento.51.constat secūdū veri
tatē catholicā ꝙ deus intelligit omnia:licet sit dubiū
an hoc possit demōstratiue probari. Ad qđ dicit quidā
doctor/ꝙ sic.ꝓbat aūt ipse hoc demōstratiue vt dicit q̄-
drupliciter.¶ Primo.quia obiectū oē qđ habet verius
esse in aliquo eius rep̄sentatiuo q̄ in seipso /veriꝰ cogno
scitur in illo q̄ in seipso.sed omne ens creatū verius esse
habet ī diuina essentia eiꝰ rep̄sentatiua q̄ in seipso.ergo
verius cognoscitur in essentia rep̄sentante ab intellectu
cuius essentia est obiectū q̄ in seipso . sed diuina essentia
est intellectꝰ diuini obiectū.ergo ꝛc.¶ Scđo. qꝛ impos-
sibile est ꝑfecte cognosci vnum aliquod continēs alterū
eminēter nō cognito illo qđ eminēter cōtinetur in ipso.
sed diuina essentia cōtinet eminēter quodlibet ens crea-
bile vel creatū:ꝛ constat ꝙ cognoscitur ꝑfecte a diuino
intellectu.ergo ꝛc.¶ Tertio.quia omnis intellectus co
gnoscens causam vt causa est /necessario cognoscit eius
effectum.sed intellectus diuinus cognoscit se vt est cau-
sa omniū.ergo ꝛc.¶ Quarto. qꝛ intellectus cognoscēs
aliquod obiectū ꝑfecte cognoscit omne demōstrabile de
ipso.sed deus cognoscit ꝑfecte essentiā suā de qua est de
mōstrabile ꝙ est maior seu ꝑfectior qualibet creatura.
ergo ꝛc.¶ Sed iste rationes nec demōstratiue nec etiā
probabiliter seu topice ꝯclusionē ꝓbāt seu inferunt quā
intēdūt:vt apparet ꝑ singulas discurrēdo.¶ Ad primā
eñ dico ꝙ maior est dubia ꝛ minor falsa.non enim est eui
dens rē aliquam cognosci posse aliquo alio a se mediāte
esto ꝙ ī illo verius esse habeat q̄ in seipsa: cū ad hoc ꝙ
rēs intelligatur sufficiat ītellectus:ꝛ maxime talis qua
lis est increatus qui nullo a se alio indiget ad aliquid
agnoscēdum.ergo de tali intellectu nō potest probari ꝙ
aliquid aliud a se intelligatur.quia illud tale intelligibi
le habꝫ eē in alio verius q̄ habeat in seipso. ¶ Cōfirma
tur.quia nō magis vnum intelligibile probatur intelligi
posse ꝑ alterum intelligibile in quo habet verius esse q̄
in seipso: q̄ probetur vnū sensibile posse sentiri per al-
terum in quo habet esse verius q̄ in seipso.sed constat ꝙ
vnum sensibilium nō sentitur ꝑ alterum in quo illud ha-
bet verius esse: sicut nigredo nō videtur per albedinem
ea perfectiorem . ergo licet diuina essentia sit perfectior
qualibet creatura/ꝛ ex hoc oporteat ītelligi illud assum
ptum in ratione illa:vꝫ in diuina essentia creaturā ha-
bere esse verius seu perfectius q̄ in seipsa:ex hoc non se-
quitur ꝙ per ipsā sit intelligibilis aliqua res creata.ex
quo apparet primū:vꝫ ꝙ maior illa est dubia.¶ Secū
dū/vꝫ ꝙ minor sit falsa/ apparet.quoniā aut intelligit
ꝙ creatura habet esse formale ꝛ quidditatiuū qđ est ve-
rius ꝛ ꝑfectius formaliter in diuina essentia q̄ in seipsa
aut tantum virtualiter.sed vtroq; horum modorū minor
illa est falsa.quoniā nec esse quidditatiuū creature cuius
libet est in diuina essentia formaliter/nec in ipsa creatu-
ra virtualiter.nō eñ deus est formaliter ens creatū:nec
aliquod ens creatum est virtualiter seipsum:cum non sit
suijpsius principiū productiuū.ergo nullo modo est verū
dicere aliquod ens creatum esse in deo verius q̄ ī seipso.
¶ Confirmatur. quia nihil est in deo formaliter ab ipso
distinctum realiter:sed esse quidditatiuū omne creatum
est ab ipso totaliter distinctum. ergo nō est formaliter in
eo sed tantū virtualiter:vꝫ quia eius virtute fit ꝛ sub-
sistit/nec aliter potest fieri nec manere. sed hic nō videṫ
magis posse dici ꝙ creatura habeat in ipso verius esse
q̄ in se:q̄ ꝙ lumen solis habeat esse verius in sole q̄ in se
ipso/ꝛ species in obiecto q̄ in seipsa/ꝛ vniuersaliter oīs
effectus a sua causa depēdēs in fieri ꝛ in esse in sua cau-
sa q̄ in seipso.ergo ꝛc.¶ Preterea quādo dicitur ꝙ es-
sentia est rep̄sentatiua creature:hoc esto ꝙ sit verum/nō
tamē est ꝑ se notum:īmo negaretur ab alijs tenentibus
oppositum.¶ Confirmatur.quia aut intelligitur ꝙ es-
sentia ipsa est rep̄sentatiua naturaliter creature:qꝛ est ī-
tellectio eius. actus aūt intelligendi est naturaliter re
presentatiuus obiecti.aut aliquo alio modo puta sicut
species precedens actum representat obiectum.Si pri-
mo modo/ petitur principiū ꝛ assumitur dubiū.¶ Pri
mum apparet.hoc enim est qđ queritur:vꝫ an diuina es
sentia sit intellectio creature. non enim queritur an de-
us intelligat creaturam intellectione a se distincta in se
existente:modo quo intelligit omnis intellectus crea-

tus.hoc eñ modo ꝯstat catholico deum non intelligere
se nec alia:cū oīa intelligat ꝛ velit per se nullo actu a se
distincto alio mediante.ergo ꝛc.¶ Secūdum vꝫ ꝙ assū
ptum istud sit dubium/apparet.qñ deus non vult nec in
telligit necessario nisi tñ se.alia aūt omnia vult ꝛ intelli
git contingēter vt postea videbitur:ꝛ etiā a doctore illo
cuius sunt rationes predicte concediṫ.sed si diuina essen
tia esset intellectus cuiuslibet creature:eque necessario
diuinꝰ intellectus intelligere videretur quamlibꝫ rē cre
atam sicut suam essentiam.ḡ ꝛc. ¶ Si aūt secūdo modo
intelligaṫ essentiā diuinam esse creature representatiuā
hoc nō videṫ verum : vel saltē nō est ꝑ se notū.ḡ ꝛc.¶ Ad
secundum apparet euidenter ꝙ falsū accipit in maiori.
qñ ad perfecte cognoscendū deum non est necessarium ī
telligere aliqđ ens creatum.sed qđlibet ens creatum cō-
tinetur eminenter in diuina essentia vt accipiṫ in minore.
ergo ꝛc.¶ Cōfirmatur.quia deꝰ cognoscit se necessario
ꝛ ꝑfecte: alia autem oīa contingenter:ꝛ per ꝯñs pōt ipa
non intelligere . ergo ad ꝑfecte deum intelligēdum non
oportet intelligere aliqđ ens creatum.ḡ ꝛc.¶ Preterea
qñ dicitur in minore ꝙ diuina essentia continet eminenṫ
qđlibet ens:aut intelligitur ꝑ deum ꝯtinere alia eminen
ter ipm cōtinere ea formaliṫ aut virtualiter:aut ipm esse
eminentiorem seu ꝑfectiorem alijs ꝛ coꝝ principium ꝓ-
ductiuum ꝛ ꝯseruatiuū.sed nō potest intelligi primo mō
non eñ ens creatum est in deo formaliter.ḡ habet intelli-
gi secundo vel tertio mō.sed hoc mō omnis causa secūda
equiuoca continet suum effectum:nec tñ ad eam ꝑfecte ī
telligendum est necessarium intelligere ipm.ḡ ꝛc. ¶ Ad
tertiū apparet ꝙ minor negaretur ab alijs.qñ sicut nō
potest intelligi similitudo nec aliqua alia relatio nisi ītel
lectis extremis relatis:cum nec relatio dicat aliud q̄ re
lata:ita nec causa nec effectus cū vtrūq; horum sit relati
uum/nisi intellectis duobus a quorum vno est alterū effe
ctiue.ergo negātes deum intelligere ens creatum ab eo
effectū dicerent ꝯñter ꝙ licet deus seipꝫ intelligat vt ta
le ens absolutum ab oīm alio distinctū:non tñ vt est alio-
rum principium effectiuum.quare ꝛc. ¶ Ad quartū ꝯsi-
miliṫ est dicendum negando maiorē.nō eñ vt dictum est/
ad deum ꝑfecte intelligēdum oportet intelligere aliquid
ab eo distinctū:ergo si aliq̄d sit de ipso demonstrabile qđ
connotat seu importat aliquod ens creatū/nō oportet co
gnoscentem deum perfecte cognoscere tale demōstrabile
de ipso ꝑfecte cognito.quare ꝛc.

Alius dicit aliter:videlicet ꝙ non potest
ꝓbari ꝑ rationē naturalē ꝙ deus intelligat oīa alia a se
potest tñ ꝓbari ꝙ intelligit aliq̄/esto ꝙ non oīa. ¶ Pri-
mum ꝓbat.qꝛ non potest ꝓbari deū intelligere alia a se
nisi qꝛ est causa eorum/sed per rationē causalitatis nō ꝓ
batur deum esse cognoscentem nisi suū in mente effectuꝫ
a se immediate ꝓductum.hoc autē mō nō pōt ꝓbari deū
esse causam oīm.ergo ꝛc.¶ Secundum vꝫ ꝙ ꝓbari pos-
set deum cognoscere aliqua a se alia:ꝓbat per contrariā
rōnē.vꝫ qꝛ ꝓbari potest deū esse cām īmediatā aliquoꝝ
entium creatoꝝ:ꝛ si non oīm.sed oīe illud deꝰ intelligit
cuius immediata causa existit.ḡ ꝛc. ¶ Maior probatur
qꝛ ꝓbabile est ꝙ aliq̄d sic dependeat a primo ente ꝙ non
posset manere posito per impossibile ꝙ ens primum de-
strueret.sed oīe tale a quo alterū sic dependet habet rō-
nem cause respectu ipsius.ergo ꝛc. ¶ Minorē ꝓbat.qñ
non est ꝓbabile ꝙ primum efficiens non cognoscat illđ
qđ producit.tūc eñ nisi cognosceret ꝓduceret ꝛ nesciret
quid ꝓduceret.ergo ꝛc.¶ Sed nec iste modus dicendi ē
rationabilis.Primo:qꝛ nulla appet ratio quare magis
deus possit intelligere vnū aliquod q̄ quodcūq; alterū
ens creatum.qñ cum sit oīps potest per seipm immedia
te oīe possibile producere ꝛ productum destruere. sed iō
arguitur vt conceditur ꝙ cognoscat aliquod ens creatū
quia immediate causat ipsum . constat aūt ꝙ deus illud
qđ creauit antea nouit q̄ creauerit:ꝛ per ꝯñs quia cau-
sare potuit non quia causauit arguitur ꝙ ipꝫ immedia-
te intellexerit.ḡ ꝛc.¶ Secundo:qꝛ non magis ex īmedia
ta q̄ ex mediata dei causalitate arguitur ꝙ deus sit co-
gnoscens alia a seipso.oīno eñ est inconueniens pone-
re primam causam causare immediate vel mediāte alia a
se ꝛ ignorare seu non intelligere illa q̄ causantur ab ea.sꝫ
deus est oīm causa immediata vel mediata.ḡ ꝛc.¶ Con-
firmatur. qꝛ deus non dicitur esse causa aliquoꝝ effectuū
mediata sic ꝙ non attingat ipsos īmediate.oīs eñ effe
ctus est ab eo immediate. sed solum ex hoc diciṫ esse cau
sa aliquorum immediata ꝛ alioꝝ mediata:qꝛ aliqua sunt
tñ ab ipso nō ab aliq̄ alio vt incorruptibilia.alia aūt sūt
non tñ ab ipso sed etiam ab aliqua causa secunda vt cor
ruptibilia.sed licet ad ista ꝛ non ad alia agat causa secun
da:non tñ prima attingit remotius ista vꝫ corruptibilia
q̄ alia.ḡ ꝛc.¶ Ex p̄dictis apparet ꝙ non valent rōnes
eius. Ad primam eñ concessa maiore appet ꝙ minor est
falsa.qñ vt dictum est/ deus oīm effectuū est causa imme
diata.ꝛ licet alioꝝ sit causa mediata mō p̄expositō:nō tñ
magis ꝓbatur deum oportere cognoscere illa q̄ sunt ab
ipso solo q̄ alia q̄ sunt ab eo ꝛ a causa secunda alia effecti
ua.ergo ꝛc.¶ Cōfirmatur.qꝛ nec etiam videtur posse ꝓ-
bari deū esse causam īmediatā magis alicuius effectuū
q̄ alioꝝ oīm.quare ꝛc.¶ Ad secundū ꝯsimiliter est dicen
dum.qñ illa maior non videtur vera. non eñ magis ali-
quoꝝ effectuum q̄ oīm videtur posse ꝓbari deū esse cau
sam immediatam.¶ Et qñ ꝓbatur:qꝛ illius deus est cau
sa immediata qđ non posset manere deo ꝑ impossibile nō
existente/ꝯcedo.sed tunc dico ꝙ vniformiter qđlibet ens
creatū est tale.non eñ magis potest esse nec fieri sine deo
vnum aliqđ q̄ qđlibet alterum ens creatū:vel esto ꝙ sit
possibile:non tñ est demōstrabile:vꝫ ꝙ magis necessario
vnum ens creatum q̄ alterum sit depēdens a deo. quare
ꝛc.¶ Et ideo ad ꝓbandum hoc/vꝫ deū alia a se intelli-
gere/est aliter arguēdū.Et primo arguo ꝙ deus oīa alia
a se in esse posita intelligit.Secūdo ꝙ etiā possibilia nū-
q̄ in esse posita nec ponēda pōt intelligere.Tertio ꝙ nō
necessario sed cōtingēter ea intelligit. ¶ Primū probo
sic.omnis causa libere ꝛ contingenter agens est cogno-
scens ꝛ volens omnia q̄ est agēs libere seu producens . sꝫ
deus est causa effectiua oīm effectuum libere ꝛ mere ꝯtin
genter.ḡ omnes ꝑintellexit ꝛ voluit anteq̄ ꝓduceret ī re
extra.¶ Maior ē euidēs:quia nec libertas secūdū oēs
seu ꝯtingentia effectuū libere ꝓductoꝝ habet ortū nisi
a volūtate cause cuius solius dicitur esse libertas ꝛ con-
tingētia.nec eñ agens effectum suū non intelligēs nec
volens ē ipsum libere nec cōtigēter ꝓducēs/vt apparet
de oīi naturali agēte in cuius ꝑtāte non ē effectꝰ suspē-
sio existente ꝓximo sibi passo:nec ꝑ ꝯñs agit libere:sed
quantum ē ex se necessario ad effectū.sꝫ cōstat ꝙ omnis
aliquid volēs ē ipsum intelligēs:ḡ causa prima libere ꝛ
cōtingēter agēs ē effectum intelligēs.¶ Cōfirmatur.qꝛ
causa libere agēs nō magis ꝓducit vnū q̄ alterum effe-
ctuū sibi possibiliū/nisi quia magis vult vnum q̄ alterū
ꝛ iō se determinat contingēter ad ꝓducēdū magis vnū
q̄ alterū. qđ non faceret nisi effectum ad quē se determī
nat intelligeret.non eñ qđ non intelligit pōt quis velle
nec se ad ipm magis q̄ alterum ꝓducēdum determinare
sꝫ constat ꝙ causa libere ꝛ contingēter agēs ꝓducit vnū
effectum ꝛ non alium eq̄ tñ possibilē sibi.ḡ ꝛc. ¶ Minor
probatur:ꝛ primo quo ad primam eius partē:vꝫ ꝙ deꝰ
sit causa effectiua omnium effectuū.Primo:qꝛ prima cā
plus influit seu agit ad effectuꝫ quēlibꝫ q̄ scđa. sꝫ hoc ve

rum non esset nisi ad omnem effectum cause secunde age
ret.ꝗ ⁊c.¶ Secundo. quia causa totalis alicuius effect⁹
virtualiter contētiua pōt in illum effectū oīm causa alia
circūscripta.sed nulla causa secunda potest in effectū ali
quem sine prima.¶ Hoc probatur.quia potens in effectū
aliquem per seipm̄ non īdiget aliquo determināte eum
ad ipm̄ puta ad hunc effectū magis ꝙ̄ alium ꝓducendū
sed nulla causa secūda naturaliter agens potest ad effe-
ctum aliquē agere nisi determinata a prima eā contingē
ter determināte nūc ad istū effectum nūc ad aliuꝫ ꝓducē
dum.sed constat ꝙ naturalis causa agens non libere sed
modo nature est ex se īdeterminata ad diuersos effectus
eiusdem rōnis vt ignis ad diuersos ignes:ad quos nō po
test ex se determinari vt vcꝫ nunc ꝓducat istum ignem ⁊
postea alium magis ꝙ̄ econuerso:⁊ tamen sic facit de fa-
cto.ergo hoc est qꝛ est sic ab aliqua causa alia puta a pri
ma determinata . constat enī ꝙ non potest simul produ-
cere omnes effectus sibi possibiles:sed nūc istos ⁊ postea
alios successiue.nec ex se potest determinari ad producē
dum nūc magis istum ꝙ̄ alium:ergo oportet ꝙ prima cā
sit eam determinans:⁊ per ꝯn̄s cum ea agens.nō magis
autem causa scđa libere agens ꝙ̄ alia naturalis potest ī
effectum aliquem per se tm̄mō sine prima.ergo ⁊c.¶ Cō-
firmatur.quia nullus effectus semel in esse posit⁹ est ite-
rum reparabilis seu ꝓducibilis per naturam vcꝫ ab aliq̄
causa secunda:sed tantū a prima.sed esset: si aliqua causa
secunda esset sine prima sibi coagente alicuius effectus
sibi possibilis productiua.ergo ⁊c.¶ Mīor probaꝛ. quia
effectus cause secūde postꝙ̄ productus ⁊ destructus nec
est magis nonens nec īpossibilior fieri ꝙ̄ prius anteꝙ̄ es
set productus.causa etiam secunda potens in aliquem ef
fectum/⁊ in quēcunqꝫ alium eiusdē rationis ꝙ̄tū est ex se
sicut subiectuꝫ receptiuum vnius forme ⁊ cuiuscunqꝫ al-
terius eiusdem rōnis.ꝗ ꝙ causa secunda puta ignis pri
us produxerit istum ignem quem destructum non possit
iterum producere:sed tm̄ alium cum illo eiusdem ratio-
nis antea non ꝓductum:hoc habet esse qꝛ sic fieri est de-
terminatum a prima causa sine qua concausante secūda
non potest in aliquem effectū vt magis prolixe in quarto
in materia de resurrectione postea ostēdetur.ꝗ ⁊c.¶ Se
cunda pars minoris p̄dicte:vcꝫ ꝙ prima causa sit causa
aliorum a se oīm nō necessario sed ꝯtingenter ⁊ libere ꝓ
ductiua/probabitur ꝓlixe in pria dist. scđi.vt enī ibi dice
tur/sicut est impossibile ꝓductuꝫ aliqđ necessariū esse cō
tingenter ꝓductū:ita est impossibile effectum aliquē cō
tingentem esse ⁊ non esse possibileꝫ/ necessario esse factū.
sed omnia a deo alia sunt contingentia esse ⁊ non esse pos
sibilia:ergo impossibile est ipsa esse necessario a pria cau
sa.quare ⁊c.¶ Confirmaꝛ.qꝛ si pria causa necessario age
ret ad extra cum ipsa sit oīpotēs ad agendum nullo alio
a se egens nec impedibilis ab aliq̄ in agendo:per ꝯn̄s se
queretur ꝙ nihil fieret contingenter: sed oīa necessario
euenirent:⁊ alia multa incōueniētia in secūdo explicāda
prolixius seqrētur.quare ⁊c.

Ex prædictis apparet secundum pro-
bandum: videlicet ꝙ deus possit intelligere oīa etiaꝫ
possibilia nunꝙ̄ in esse posita nec ponenda . qm̄ sicut cau
sa libere agens arguiꝛ suum effectum actu volens ⁊ co-
gnoscens:ita ⁊ potens libere agere arguiꝛ ex hoc qđ pōt
velle ⁊ cognoscere effectū quē pōt ꝓducere.sed sicut oīs
effectus est a deo libere ⁊ contingenꝛ productus:ita ⁊ oē
possibile est ab ipso contingēter ⁊ libere producibile. nul
lum enim esse possibile ⁊ non esse/est necessario producibi
le:nec per ꝯn̄s modo nature sed libere a prima causa.qm̄
licet effectus contingēs sit a causa secūda aliqua per mo
dum nature vt ignis ab igne:non tm̄ potest esse a prima.
ratio cuius est:quia qđ est ab aliq̄ non impedibili modo
nature/necessario est ab ipso sic ꝙ nō potest non esse.non
sic autem necessario sed contingenter est ab aliquo agen
te modo nature impedibili ab alio quale est oē agens
aliud citra primum:ergo lꝫ causa secūda possit agere mō
nature:⁊ sic agat ad effectum simpliciter contingentem
esse ⁊ non esse possibilem:non tm̄ prima.quare ⁊c.¶ Con
firmatur.quia eque est inconueniens ponere deum aliqđ
posse producere qđ non pōt intelligere:sicut ponere ipm̄
aliqđ actu ꝓducere qđ non est ab eo actualiter ītellectū
sed hoc est inconueniens.ergo ⁊c. ¶ Tertiū ⁊ vltimū vcꝫ
ꝙ deus non necessario sed contingenter alia a se intelli-
git/ꝓbatur.quia nō magis necessario deus alia a se ītel
ligit ꝙ̄ vult.sed alia a se non necessario sed mere contin-
genter vult.possibilium enī alia vult fieri ⁊ alia non. nec
illa autē q̄ fiunt vult necessario fieri : nec alia q̄ nō fiūt
vult necessario non fieri/cum nec minus illa possent fieri
ꝙ̄ alia.ergo ⁊c.¶ Confirmatur.quia possibiliū illa q̄ sūt
facta vel fienda deus intelligit vt sic videlicet vt facta
actualiter vel fienda.alia autē nec facta vcꝫ nec fienda ī
telligit aliter vcꝫ vt possibilia:nunꝙ̄ tm̄ in esse posita nec
ponenda.sed nec ista nec alia sic necessario intelligit sed
contingenter: cū et facta ꝯtingenter sint facta ⁊ futura
contingenter similiꝛ non necessario sint futura ⁊ alia non
preterita nec futura possint esse futura:⁊ per ꝯn̄s vt sic ī
tellecta.quare ⁊c.¶ Nec tamen quia contingēter deus
alia a se intelligit arguiꝛ esse mutabilis magis ꝙ̄ quia cō
tingenter agit.vnde non magis deus arguiꝛ mutat⁹ qꝛ
nouiter aliqđ ītelligit/ꝙ̄ qꝛ nouiter aliqđ agit.⁊ ita sicut
ab eo totaliter immutato ponitur effectus ī esse de nouo
ita ⁊ nouiter in esse positus est ab eo īuariato nouiter vt
in esse positus intellectus.non enī deus intelligit esse qđ
non est sicut nec non esse qđ est.⁊ ita effectus nouiter ī eē
positus est a deo vt existēs actualiter nouiter intellect⁹
nec tm̄ deus est in aliquo immutatus.quare ⁊c.¶ Hec de
primo.

Quantum ad secundum : vbi est respō
dendum ad quesitum/videlicet an in deo sit scientia:est
sciendum primo:ꝙ sciētia dupliciꝛ accipiꝛ.Uno modo ꝓ
habitu vt distincto ab actu : et alio modo pro actu. et vt
sic dupliciꝛ/vcꝫ proprie vno modo pro notitia comple-
xa seu pro actu assentiendi intellectus causato mediāte
conclusione aliqua demonstrata:de qua sciētia fuit dictū
in prologo hui⁹ libri.Alio modo accipitur sciētia large
pro oīm notitia euidente.¶ Secūdo est sciendū ꝙ sciē-
tiam aliquo p̄dictorum modoꝝ acceptam esse in deo/pos
set dupliciꝛ intelligi.Uno mō ꝙ esset in eo tanꝙ̄ aliqđ in
re extra distinctum ab eo:mō quo accipitur ꝓprie aliqđ
esse in aliquo.non enī proprie aliquid dicitur existere in
seipso. Et alio mō ꝙ sit in ipso non tm̄ vt aliqđ distinctuꝫ
ab eo.sed qꝛ deus est sciens seipō: ideo īproprie dr̄ ꝙ sciē-
tia est in eo sicut humanitas in sorte:qꝛ sortes est homo
similiter nō alio formaliter ꝙ̄ seipso.¶ His premissis ap
paret qđ sit ad quesitum dicendum.constat enī prīo:ꝙ in
deo non est sciētia aliquo p̄dictoꝝ modorum accepta ac-
cipiendo aliquid esse in alio proprie primo mō:sed scđo
modo.Secūdo ꝙ nec etiam isto mō est in eo sciētia sum-
pta pro habitu sed ꝓ actu vcꝫ ꝓ notitia euidēte nō ꝓ no
titia complexa seu actu assentiēdi creato mediante con-
clusione aliqua demonstrata. ¶ Primum apparet . qm̄
vt dictum ē in articulo p̄cedēti deus intelligit alia a se:ꝗ
est in ipso notitia vel secuꝫ omnino eadē vel distincta ab eo
aliqualiter in re extra.sꝫ non potest dici ꝙ huiusmodi ei⁹
notitia sit ab eo distincta:ergo in ipso ē notitia accipien-
do esse in/secūdo modo : non proprie prīo mō.¶ Cōsequē
tia est euidēs.non enī magis aliqs potest eē intelligens
sine intellectuali notitia ꝙ̄ albus sine albedie.¶ Assum
ptū vcꝫ ꝙ dei notitia nō sit ab eo ī re extra distīcta/appa
ret.¶ Primo quia omnis intelligens isto modo vcꝫ medi-
ante notitia a se distincta est imperfecte intelligens . ꝑ-
fectius enī est tale qđ est tale seipso ꝙ̄ illud quod est tale
mediante alio a se distincto:sed deus est ꝑfectissime oīa
intelligēs.ergo ⁊c.¶ Secūdo:qꝛ in diuinis vt sepe argu
tum ⁊ dictum est in p̄cedentibus/nō est aliqua diuersitas
nisi personarū tm̄mō in re extra/cū oīs in re extra diuer-
sitas sit realis:que non est possibilis in diuinis nisi tātū
inter personas.ergo ⁊c.¶ Tertio:qꝛ intelligens notitia
a se distincta sic est imꝑfecte ⁊ notitia imꝑfecta ītelligēs
ꝙ non omnia eadē notitia intelligit sed alia ⁊ alia noti-
tia est in ipso respectu diuersoꝝ obiectorum.nulla enī no
titia ab intelligente distincta est eque cum substantia in
telligētis illimitata:nec per ꝯn̄s potest esse vna oīm ab
ipso intelligibiliū:nec etiam talis notitia ab intelligen-
te distincta est ab eius volitione indistīcta.sed notitia di
uina est oīm vna ⁊ ab eius volitione indistincta totaliter
in re extra.eodem enī actu a se indistincto vult ⁊ intelli-
git oīa.ꝗ ⁊c.¶ Quarto:quia oīs notitia intellectua
lis ab intelligente distīcta est aliquo modo eius ꝑfectio.
sed nihil a deo distinctū potest esse eius ꝑfectio cū de⁹ sit
perfectissimus nō aliquo alio ꝙ̄ seipso.ꝗ ⁊c. ¶ Secundū
vcꝫ ꝙ nec modo predicto sit scientia in deo sumpta pro
habitu nec pro actu complexo mediante cōclusione de-
monstrata causato/seqtur ex primo p̄dicto: qm̄ oīs talis
scientia sic accepta est imꝑfecta ⁊ ab illo in q̄ est realiter
distincta.sed diuina scientia est ꝑfecta ⁊ ab eo vt dictum
est indistincta totaliter in re extra.ꝗ ⁊c ¶ Confirmatur.
quia in eo qđ est actus purus non est aliqua potētia nec
habitus:sed deus est act⁹ purus ⁊ īpermixt⁹.ꝗ ⁊c. ¶ Ex
hec sequitur ꝙ scientia qua deus dicitur cognoscere oīa
est notitia actualis euidens ⁊ ꝑfecta oīm vna ⁊ a se tota
liter indistincta.¶ Cōtra ista possent moueri aliqua du-
bia q̄ omitto:quia alias in precedentibus sunt soluta vt
in dist.octaua in q̄stione de attributorū distīctiōe.¶ Hec
de secundo.

Quantum ad tertium est opinio aliquo
rum dicentium ꝙ diuina essentia est adequatū obiectum
sue scientie ⁊ primū primitate ꝑfectionis ⁊ adequatiōis
non aūt aliqđ cōmune sibi ⁊ aliis. ¶ Primum vcꝫ ꝙ sit
primum primitate ꝑfectionis/ꝓbant:quia qualem ordi-
nem haberent aliqua si distiguerenꝛ realiter in aliq̄/cōsi-
milē habent distincta formaliter in eo.sed si diuina essen-
tia ⁊ alie ꝑfectiones attributales q̄ sunt in deo distingue
rentur realiter/essentia ipsa esset perfectior aliis realiter.
ergo ⁊ nūc distincta ab eis formaliter est eis oībus ꝑfe
ctior consimiliter vcꝫ formaliter. ¶ Secūdum vcꝫ ꝙ sit
primum obiectum primitate adequationis:probatur.qꝛ
illud est primum obiectum ista primitate diuini ītellect⁹
ad qđ primo terminatur eius intelligēdi actus:⁊ per qđ
intelligit alia omnia ipse de⁹.sed diuina essentia ē hmōi.
sicut enī oīs actus intellectus creati terminatur prīo
ad ens : ita et actus intellectus diuini ad suam essentiā
alia omnia p̄sentantem.ergo ⁊c.¶ Tertiū vcꝫ ꝙ nihil cō
mune diuine essentie ⁊ aliis possit esse ei⁹ obiectū primū
probatur.qꝛ oē tale obiectu:est potentie motiuū ⁊ qđ-
libet sub ipso contentū/sicut apparet de colore ⁊ de oī
sub eo ꝯtento visus motiuo.sed non oē ꝯtentū sub ente
communi deo et creature est motiuum potētie intellecti
ue icreate nec etiā create.ꝗ ⁊c.¶ Sed opinio ista deficit
ꝙ̄tuꝫ ad tria oīa supradicta q̄ ponit.vnde prīo arguo ꝯ
primum:qm̄ eiusdē ad se non potest esse aliquis ordo per
fectionis:sed diuina essentia sua sapiētia ⁊ alia oīa at
tributa que dr̄ de ea important penitus idem secum ⁊
indistinctum totaliter in re extra vt probatū est supra in
dist.octaua.ergo ⁊c.¶ Confirmatur.qꝛ cū oē imperfe-
ctius sit imꝑfectū:per ꝯn̄s vbi non est nec esse potest ali
qđ īꝑfectū nec imꝑfectius.sed in diuinis nihil potest esse
imperfectū:ergo esto ꝙ attributa essent distīcta a diuina
essentia in re extra/adhuc non essent īperfectiora ea:nec
per consequens essentia prima eis primitate ꝑfectionis.
¶ Nec valet ratio q̄ adduciꝛ.qm̄ falsum in ipsa supponi
tur:vcꝫ ꝙ essentia ab attributis sit distincta formaliter ī
re extra.quod etiam si verū esset adhuc essentia ꝑfectior
eis poni non posset cum nihil imꝑfectū sit in deo:⁊ omne
imꝑfectius sit vt dictū est aliqualiter īꝑfectū. quare ⁊c.
¶ Secundo arguo contra secundū:vcꝫ ꝙ essentia non sit
primū obiectū primitate adeq̄tiōis. qm̄ qđ diciꝛ isto mō
vcꝫ adeq̄te primum obiectū alicuius potentie/est p̄dica-
bile de quocūqꝫ apprehensibili ab illa potentia:sicut co-
lor vel lux vel vtriqꝫ cōmune diciꝛ primū obiectū potētie
visiue:qꝛ oē visibile est coloratum vel lucidum:nec pōt
aliqđ videri qđ sit ab vtroqꝫ istoꝝ distinctum.sed ꝯstat ꝙ
diuina essentia nō dicitur de quocūqꝫ a diuino intellectu
apprehenso/cum vt dictū est deus intelligat non tm̄ se sꝫ
etiam alia ꝯtingētia creabilia ⁊ creata.ergo ⁊c.¶ Cōfir
maꝛ.qꝛ nihil extra obiectum adeq̄tū alicuius potētie cō
tentum potest ab illa potentia apprehendi. idem etiā est
obiectū adeq̄tū intellectus ⁊ voluntatis dei. sed constat
ꝙ deus ītelligit ⁊ vult alia a sua essentia.ergo ⁊c. ¶ Nec
valet ratio q̄ arguitur qm̄ diciꝛ ꝙ diuina essentia est ob-
iectum ad qđ terminatur primo actus intelligendi diui-
nus.quoniam aut intelligis ꝙ ad ipsam termineꝛ primo
primitate adeq̄tionis:⁊ sic accipis falsum ⁊ petis princi
piū.hoc enī est qđ q̄ritur ⁊ negaꝛ.cū enī ad oē obiectuꝫ
intellectū dicaꝛ terminari actus intelligēdi:⁊ nō sola di-
uina essentia sed alia omnia creata sint a diuino intelle-
ctu intellecta:per ꝯn̄s non solum ad diuinam essentiam
terminatur actus intelligēdi.aut prīo primitate ꝑfectio
nis: qꝛ vcꝫ essentia ipsa est obiectū ꝑfectius oīm alio ab
ea distīcto:⁊ sic ē verū sed nihil ad ꝓpositū.q̄re ⁊c.¶ Cō
firmatur.qꝛ cum diciꝛ ꝙ actus intelligendi primo termi
natur ad essentiaꝫ:aut ītelligiꝛ ꝙ sic terminaꝛ primo ad
essentiam ⁊ non ad alia/quia essentia per se intelligiꝛ a di
uino intellectu non auteꝫ alia sed ꝑ accidēs:mō quo sub
stantia diciꝛ per accidens sentiri: accidēs aūt per se.aut
ꝙ vtrūqꝫ hoꝝ vcꝫ tam essentia ꝙ̄ ens creatū intelligitur
per se:lꝫ prius essentia ꝙ̄ alia. sed nō potest poni primuꝫ
qm̄ tunc seqreꝛ ꝙ non plus deus intelligeret alia a se ꝙ̄
visus videat substantiā:qđ est falsū.Nec scđꝫ.⁊ esto ꝙ po
natur adhuc habetur intentū.¶ Primū apparet.qm̄ si-
cut coꝝ q̄ simul videnꝛ ⁊ quoꝝ qđlibet per se a visu attin
gitur ⁊ ab alio distinguiꝛ neutrū prius ꝙ̄ alterum videri
diciꝛ:ita nec prius ītelligi vnum ꝙ̄ alterū eoꝝ q̄ simul in-
telliguntur ⁊ ab intellectiua potētia attinguꝛ. sed de⁹
simul quia ab eterno/se ⁊ alia oīa ītellexit.ergo ⁊c.¶ Se
cunduꝫ vcꝫ ꝙ esto ꝙ vnū hoꝝ esset prius ⁊ aliud posteri⁹
intellectū/adhuc habereꝛ intentuꝫ vcꝫ ꝙ diuina essentia
non esset adequatū obiectum/apparet.qm̄ nec prius nec
posterius potest esse intellectum qđ est extra obiectum ī
tellectus adeq̄tū/sicut nec visum qđ nō est lucidū nec co
loratum.q̄re ⁊c.¶ Tertio arguo cōtra tertiū:⁊ ꝓbo ꝙ ī-
mo aliqđ cōmune deo ⁊ creature est obiectū diuini intelle
ctus adeq̄tū.qm̄ potentia apprehensiua pluriū distincto
rum nullū eorum sed tm̄ oībus commune ⁊ de eis p̄dica-
bile habet ꝓ adequato obiecto/sicut nullus color singu-
laris sed cōis omnibus ⁊ de eis p̄dicabiꝛ dicitur adeq̄tuꝫ
obiectum visus.sed tam essentia increata ꝙ̄ alia oīa crea
ta sunt a diuino intellectu apprehēsa/vt dictuꝫ ē:ergo nō
aliquod istoruꝫ:sed ens oībus commune ⁊ de eis p̄dica
bile debet dici diuini intellectus adequatum obiectum.

¶Confirmatur.qr idem est obiectũ adequatũ intellect⁹ creati ꝛ increati:cũ oẽ apprehensum ab vno sit apphẽsibile ab alio.sed obiectũ adequatum intellectus creati non est ens increatum nec ens creatũ tm̃: sed vel vtrũqꝫ horum vel ens in cõi de omnibus predicabile ꝛ omnib⁹ commune.ꝗ ꝛc.¶Nec valet rõ que adducit. falsum eñi est qđ accipit qñ dicitur ꝙ obiectũ adequatũ est potẽtie motiuum:nec ꝑ hoc esto ꝙ esset verum/ꝓbatur ꝓpositũ videlicet ꝙ diuina essentia sit intellectus diuini adequatum obiectũ.qñ non magis diuina essentia ꝙ̃ aliqđ aliđ est diuini intellectus obiectum motiuũ: cum intellectus diuinus sit simpliciter immobilis ꝛ indistinctus ab ipsa essentia totaliter in re extra.quare ꝛc.

Et ideo quantum ad istum articulũ aliter est dicendum.Ad cuius euidentiam est sciendũ.Primo:ꝙ diuinam essentiã esse obiectũ diuine notitie primũ primitate ꝑfectionis potest dupliciter intelligi.Uno mõ ꝙ essentia ipsa sit ꝑfectior aliis omnib⁹ obiectis creatis tm̃.Alio mõ ꝙ sit ꝑfectior tã illis creatis ꝙ̃ aliis in ipsa existentibus increatis.¶Secundo est notãduꝫ ꝙ aliqđ esse obiectum potẽtie intellectiue primuꝫ primitate adequationis non est aliud ꝙ̃ ipm posse ab intellectu intelligi ꝛ nihil aliud ꝑter ipm.sicut eñi esse intellect⁹ obiectũ non est aliud ꝙ̃ ipm esse intellectũ:ita nec esse intellect⁹ adeqtũ obiectũ est aliud ꝙ̃ ipꝫ esse intellectũ ꝛ nihil aliđ preter ipm.sicut sonũ esse obiectum auditus adeqtũ ẽ sonum posse audiri ꝛ nihil aliud ꝑter ipꝫ:ꝛ ens esse obiectũ intellectus adeqtũ est oẽ ens posse intelligi ꝛ nihil aliđ preter ipsum.lꝫ autem oĩbus q̃ sunt obiecta alicui⁹ potẽtie conceptus aliquis sit cõmunis de coꝝ ꝯceptibus propriis predicabilis:vt cõceptus entis de oĩbus aliis:tñ hoc accidit illis vt sunt potentie obiectũ. esto eñi ꝙ nullus esset ꝯceptus cõis omnibus de eis ꝑdicabilis/adhuc nihilominus posset dici ꝙ ens est obiectũ adequatũ intellectus/supposito ꝙ sit mõ/ꝛ sonus auditus/esto ꝙ nihil esset omni sono cõmune ꝛ de eo ꝑdicabile.¶His premissis apparet quid sit hic dicenduꝫ.ꝯstat eñi primo ꝙ diuina essentia non est obiectũ diuine scientie primum primitate ꝑfectionis respectu aliquoꝝ intelligibiliũ obiectoꝝ increatoꝝ in ipsa formaliter existentiũ.Secũdo ꝙ ẽ primũ ista primitate respectu alioꝝ creatoꝝ vel creabilium oĩm.nec de hoc est dubium.Tertio ꝙ nõ est obiectum primũ primitate adeqtionis.Quarto ꝙ idẽ est obiectũ primum ista primitate vcꝫ adeqtionis intellectus creati et increati.¶Primũ apparet ex dictis.qñ vt dictũ ẽ/nulla perfectio increata est a diuina essentia distincta sed ideꝫ cũ ea totaliter in re extra. sed idem nõ põt dici ꝑfectius nec imꝑfectius semetipso.ꝗ ꝛc.¶Confirmatur.qr essentia diuina non est ꝑfectior seipsa:sed tam sapiẽtia ꝙ̃ oĩs alia ꝑfectio increata est eque idẽ cũ essentia sicut ipsa sibi ꝛ qđlibet aliud sibiipsi.ergo ꝛc.¶Secũdum vcꝫ ꝙ diuina essentia sit primũ obiectũ primitate ꝑfectionis respectu oĩm aliorum ab ipsa distinctorum in re extra/est euidens.quia nihil ab ea nisi tm̃ ens creatum distinguit in re extra.sed nulli est dubium ipam esse iproportionabiliter eminentiorem omnibus creaturis.ergo ꝛc.¶Confirmatur.qr si aliqđ preter ens creatũ esset distinctuꝫ ab ipsa diuina essentia ĩ re extra:hoc magis videret esse relatio originis ꝙ̃ aliqua ꝑfectio attributalis. sꝫ relatio omnis originis ꝛ persona/vt apparet ex ꝑcedentib⁹/est ideꝫ cũ ea totaliter in re extra.ergo ꝛc.¶Tertiũ vcꝫ ꝙ essentia diuina non sit obiectũ primum primitate adequationis scientie increate nec etiam create/apparet.qñ vt dictum est/aliqđ esse obiectum intellectus adeqtũ est ipm esse intellectũ ꝛ nihil aliud ꝑter ipm.sed diuinus intellectus non tm̃ intelligit essentiam suam increataꝫ: sed etiã quamlibet rem creatã:sicut ꝛ oĩs creatus intellectus potest intelligere tã deũ ꝙ̃ quodlibet ens creatũ.ꝗ ꝛc.¶Cõfirmat.quia nõ magis aliquod vnũ singulare intelligibilium pluriũ ab eodẽ intellectu potest dici eius adequatũ obiectũ/ꝙ̃ aliquod qđcunqꝫ vnum sensibilium ab aliqua potentia sensitiua dicatur eius adequatum obiectũ. sed cõstat ꝙ nec aliquis singularis color potest dici obiectũ adequatum visus: nec aliquod aliud singulare vnũ sensibile obiectũ adequatũ alicuius potentie sensitiue.ꝗ nec deus cũ sit ens singularissimũ ꝛ tñ numero vnicũ põt dici intellectus adequatum obiectũ.¶Quartũ ꝛ vltimuꝫ vcꝫ ꝙ idẽ sit obiectũ adequatũ intellect⁹ increati ꝛ creati/apparet.qñ oẽs ille potentie apprehensiue habent idem obiectũ adequatũ a q̃bus eadẽ totaliter cognoscũt sic ꝙ q̃cqđ est vni notum potest alteri esse notũ:ꝛ ecõuerso nihil põt cognosci ab vna qđ nõ possit cognosci ab altera. sed intellectus increatus ꝛ creatus sunt tales potẽtie.constat eñi intellectuꝫ esse cognitiuũ tam dei ꝙ̃ cuiuslibet entis creabilis ꝛ creati:tam affirmationis ꝛ habit⁹ ꝙ̃ negationis ꝛ priuationis:nec per ꝯñs aliqđ est intelligibile ab intellectu increato qđ nõ sit intelligibile a creato.ergo ꝛc.¶Confirmatur.quia si intellectus increatus ꝛ creatus haberent obiecta adequata diuersa:aut hoc esset/qr nihil apprehensũ ab vno posset cognosci ab alio: ꝛ per consequens coꝝ obiecta adequata forent dispata:sicut obiecta visus ꝛ audit⁹:aut q̃a aliqđ non tñ oẽ posset cognosci ab vno qđ non ab alio:ꝛ per consequens coꝝ obiecta essent diuersa sicut superi⁹ ꝛ inferius:mõ q̃ sunt distincta obiecta adequata intellect⁹ ꝛ sensus/cum oẽ sensibile sit intelligibile sed non econuerso.sed cõstat ꝙ neutrum istoꝝ põt poni in ꝓposito/cũ vt dictũ est oẽ intellectuꝫ a deo possit intelligi ab intellectu creato.ergo sicut quia oẽ intelligibile est volibile arguit esse idẽ obiectũ adequatum intellectus ꝛ volũtatis:ita ꝯsimiliter ĩ ꝓposito potest argui idem esse adequatum obiectũ intellect⁹ increati ꝛ creati ꝓpter ꝯsimilẽ rationẽ.quare ꝛc.

Sed tunc est hic dubium quid sit huiusmodi adequatũ obiectũ vtriusqꝫ intellectus/increati vcꝫ ꝛ creati.Ad hoc dicunt aliqui ꝙ nihil vnum potest poni tale obiectuꝫ cõe ad oĩa intelligibilia: qr cõmunissimum qđ potest a nobis apprehendi est ens vniuocum oĩ et soli enti reali.sed vltra entia realia sunt intelligibilia entia rationis.ergo ꝛc.¶Sed hoc non videtur esse dictum rationabiliter.qñ ens diuisibile in ens in aĩa ꝛ in ens extra aĩam est cõmunius ente illo qđ est solũ cõmune entibus realib⁹:sed tale ens illo magis cõmune est intelligibile.ergo ꝛc.¶Cõfirmatur.qr hoc qđ dico intelligibile ꝛ volibile est cõmunius ente ꝑdicabili tm̃ de entibus realibus:cum illud sit commune istis ꝛ aliis. sed ipm est cognoscibile.ergo ꝛc.¶Alii dicũt ꝙ obiectũ intellect⁹ adequatum est illud qđ ꝑdicat in q̃d de oĩbus: ꝛ cum hoc addũt ꝙ ens est obiectum adequate motiuum ipsius: qr quelibet entitas est motiua intellectus ꝑ naturã ꝓpriã.¶Sed sic dicentes videntur ponere ꝛ concedere incõnexa.quoniam cũ dicũt ens esse obiectũ adeqte motiuum intellectus/aut accipiũt ens cõe ad entia realia ꝛ ad entia ratiõis possibilia ꝛ impossibilia:aut vt est commune solũ entibus realibus.si primo mõ/constat ꝙ tale ens nõ potest poni adequate motiuum intellectus/cũ non oẽ sub eo cõtentum sit motiuũ.non eñi ĩpossibilia vel figmẽta negatiões vl' priuationes possunt mouere intellectuꝫ per suam ꝓpriã naturã / cũ nullam habeant naturam.si autem accipiat ens scđo modo constat ꝙ tale ens nõ est intellectus adequatuꝫ obiectũ cũ alia preter ꝙ̃ sub eo cõtenta sint intelligibilia.ergo ꝛc.¶Et ideo ad istud dubiũ aliter est dicendum.¶Ad cuius euidẽtiam est sciendum

ꝙ dupliciter potest intelligi aliquid esse intellectus vel cuiuscũqꝫ alterius potentie apprehensiue adequatũ obiectum.vno mõ qr ipm ꝛ nihil ab eo distinctũ est intelligibile: modo q̃ si intellectus diuinus nõ posset intelligere alia a se/diuina essentia diceret esse eius adequatum obiectũ.Alio modo:qr ipꝫ est intelligibile ꝛ oẽ ab eo distictũ per ipm significatũ ꝛ nõ aliqđ aliud: vcꝫ qđ non est ipsũ nec eius significatũ:modo quo si visus ꝑciperet coloris vel lucis conceptum oĩbus visibilibus qualitatib⁹ cõeꝫ ꝛ de eorũ conceptibus propriis ꝑdicabilẽ/diceret ꝙ tale commune esset eius adequatũ obiectũ.hoc autem nõ facit.non eñi visus est ꝑceptiuus nisi alicui⁹ singularis sensibilis qualitatis:ꝓpter qđ commune oĩbus sensibilib⁹ non potest dici obiectum sensus adequatũ isto modo.Ex quo sequtur:ꝙ cum dicit colorẽ vel lucẽ vel cõe vtriqꝫ esse obiectum adequatũ visus/habet intelligi alio mõ/vt vcꝫ tertio modo dicat obiectũ apprehẽsiue potentie adequatum illud quod lꝫ non possit ab illa potentia apprehendi significat tñ oĩa ab ipsa apprehensibilia adequate.nihil enim esse potest actus videndi obiectum nisi quod est per conceptum coloris vel lucis/vl' per conceptum communem vtriqꝫ istorum signatum. ¶Hoc premisso apparet q̃d ad ꝑdictũ dubiũ sit dicendum.cõstat eñi primo ꝙ nec diuina essentia nec aliqđ intelligibile vnũ qđ ẽ signatum nõ signũ põt dici obiectum intellectus adeqtuꝫ aliquo ꝑdictoꝝ modoꝝ acceptũ.¶Secũdo:ꝙ nihil vnũ intelligibile signatũ nec signum põt dici obiectũ intellectus adequatum primo nec scđo mõ sumptum triũ ꝑdictoꝝ.¶Tertio:ꝙ qđcũqꝫ vnũ positiuum vel priuatiuuꝫ signatum vel signũ est intellectus obiectũ lꝫ non adequatum.¶Quarto ꝛ vltimo ꝙ illud signũ qđ est aliorũ oĩm intelligibiliuꝫ a seipso/est obiectũ intellectus adequatũ secũdo modo triũ ꝑdictoꝝ acceptũ.¶Primũ istorũ vcꝫ ꝙ nullũ vnũ signatũ sit intellect⁹ adeqtũ obiectũ aliquo trium ꝑdictoꝝ modoꝝ/apparet:qr constat ꝙ lꝫ quodlibꝫ tale sit intelligibile:nõ tamẽ ꝑcise:cũ sit intelligibile qđlibet alioꝝ.ergo non põt esse obiectuꝫ intellect⁹ adequatũ primo mõ. nec secũdo:qr qđ est illo mõ adequatũ obiectum supponit esse scđm se intelligibile ꝛ signũ oĩm intelligibiliũ aliorũ.hoc aũt dicitur esse signatũ ꝛ non signũ ergo ꝛc.¶Nec tertio mõ:quia illud etiã est signũ omniũ apprehẽsibiliũ ab illa potẽtia cuius dicitur esse obiectũ adequatum. ergo ꝛc.¶Secũdum videlicet ꝙ nec signatũ vnũ aliquod neqꝫ signum potest dici intellectus adeqtum obiectũ primo nec tertio modo sumptũ/apparet.quoniam oẽ vnũ signatum vel signũ est intelligibile: nõ tñ adequate vel ꝑcise:cũ etiã alia oĩa sint intelligibilia.sed qđ est obiectũ intellectus adeqtũ primo modo est intelligibile adequate seu ꝑcise.obiectũ aũt adeqtũ tertio mõ diceretur illud qđ non esset intelligibile:sed signũ oĩm intelligibilium. quale signũ poni non põt cũ qđcunqꝫ possibile sit intelligibile.ergo ꝛc.¶Tertium vcꝫ ꝙ oẽ vnũ positiuum vel priuatiuũ signatuꝫ vel signũ sit intellect⁹ obiectum est euidẽs ex ꝑdictis. qñ vt dictũ est/aliqđ eẽ obiectũ intellectus non est aliud ꝙ̃ ipm esse vel posse esse intellectum.qđ eñi est actu intellectum est actu eius obiectum.qđ potest esse intellectum põt esse eius obiectuꝫ. sed oĩa sunt intellecta ab intellectu increato/ꝛ intelligibilia ab intellectu creato.ergo ꝛc.¶Quartum ꝛ vltimum vcꝫ ꝙ signum aliorũ oĩm a se intelligibilium signatiuũ sit obiectũ intellectus adequatũ scđo predictorum modorum acceptũ/apparet.qñ hmõi tale signũ est intelligibile scđm seipsum ꝛ aliorum oĩm intelligibiliũ signatiuum.sed hoc ꝛ nihil aliud est obiectum intellectus adeqtũ in scđo modo sumptum:modo quo habet poni intellectus obiectum adequatũ.cũ nec primo nec secundo nec aliquo alio modo ab isto aliqđ vnum obiectum possit dici esse intellectus obiectum adequatum.ergo ꝛc.¶Et si queratur quid sit huiusmodi vnum intelligibile signum aliorum a se oĩm intelligibilium signatiuum. Ad hoc dicendum est ꝙ tale signum est tam vocalis termin⁹ ꝙ̃ mẽtalis de omnibus intelligibilib⁹ predicabilis:vt hic terminus vocalis intelligibilis ꝛ concept⁹ in mente formatus eorundẽ quorum est signum ad placituꝫ hic vocalis terminus intelligibilis naturaliter expressiu⁹ siue signatiuus.omnis eñi mentis conceptus est naturale signum nõ ad placitum vt vocalis suoꝝ omnium obiectorum. sicut aũt hic terminus vocalis intelligibilis significat oẽ qđ potest intelligi/ita est aliqs cõceptus in mente eorũdem omnium signum naturale.ꝛ tã conceptus iste ꝙ̃ terminus vocalis ꝑdictus est obiectum intellectus adeqtũ preexposito modo sumptũ.qñ tã ens extra animam ꝙ̃ in aĩa ꝙ̃ qđcunqꝫ positiuum vel priuatiuum est ꝑ vtrũqꝫ istorum signatum.ergo ꝛc.¶Sic ad questionẽ.¶Ad rationes in principio apparet solutio ex predictis.

Secũdo quæro:vtrum ideę sint in mente diuina per quas omnia contingẽtia ab eterno fuerint ipsi nota.¶Et videtur ꝙ sic.qñ scđm August. in libro.83.q̃stionũ q.46. tanta est vis in ideis vt nemo possit esse sapiens sine eis.sed deus est artifex sapientissimus:ergo sunt ĩ ipso idee non respectu sue essentie:quia nihil distinctũ ab essentia est ratio cognoscendi diuino intellectui ipsaꝫ.ꝗ respectu omniuꝫ alioꝝ.¶Contra:qr sicut deus eodẽ actu intelligendi ĩtelligit se ꝛ alia:ita ꝛ eadem est sibi ratio intelligendi oĩa.sed ipse non intelligit suam essentiam per ideam aliquã ab ea distinctam.ergo nec aliquã rem aliã creabilẽ vel creatã.¶Responsio.vbi sic ꝓcedam. Primo eñi ostendam quid sit idea.Secundo inquirã an idee sint in mente diuina.Tertio supposito ꝙ sic dicam ad q̃d ponunt in ipa.Quarto ꝛ vltimo inquiram/an deus ꝑ hmõi ideas intelligat oĩa a se alia.

Quantum ad primum:dicit quidam in primo suo dist.ista.q.5.ꝙ idea non habet quid rei sꝫ noĩs tantum.est eñi nomẽ connotatiuũ vnũ significãs ꝛ aliud connotans.potest auteꝫ vt dicit sic describi idea vt dicat ꝙ idea est aliquid cognituꝫ a principio effectiuo intellectuali ad qđ ipm intellectuale principium actu aspiciẽs potest aliquid in esse reali ꝓducere. Ex ista descriptione infert iste primo ꝙ diuina essentia nõ est idea. Secundo ꝙ nec aliquis respect⁹ eius ad aliquã rem creatam.Tertio ꝙ idea ẽ ipa creatura vt a deo cognita.¶Primũ vcꝫ ꝙ diuina essentia non sit idea/probat.qr idee sunt plures secundũ Augustinum dicentem ꝙ alia ratione conditus est hõ ꝛ alia equ⁹:sed diuina essentia est vnica. ergo ꝛc. ¶Confirmatur.qr idea habet esse in mente diuina tãtuꝫ obiectiuum:sed diuina essentia non habet tm̃ tale esse. ꝗ ꝛc.¶Secũdũ vcꝫ ꝙ nec respect⁹ aliqs eius ad creaturã sit idea/ꝓbat.qr si sic:aut respect⁹ hmõi esset realis : aut rationis. sed non realis:qr dei ad creaturam nõ est aliqs respectus talis salteꝫ scđꝫ multos. nec rationis:qr respectus rationis non põt esse exẽplar entis realis:sed idea est exemplar creature.ergo ꝛc.¶Tertium vcꝫ ꝙ idea sit ipsa creatura intellecta/probat.quia ipsi conuenit vt dicit tota descriptio supradicta. ipsa eñi est cognita ab intellectuali actiuo principio vcꝫ a deo:q̃ q̃dem deus ipaꝫ cognoscens ad eã aspicit vt rõnabiliter ꝓducat.nã quãtũcunqꝫ deus cognosceret suã essentiam nisi cognosceret producibilẽ creaturã ignoraret ꝛ non rõnabiliter ꝓduceret eam:nec per ꝯñs per ideam.¶Confirmatur.quia illud q̃ ꝑcognito potest cognoscens rationabiliter ꝓducere oẽ ab eo ꝓducibile quocũqꝫ alio circũscripto siue no

precognito:⁊ quo non precognito quocūqꝫ alio cognito non potest aliqd rationabilit̄ ꝑducere/est vere idea ⁊ exēplar producibilis. sed posito per impossibile ꝙ deus cognosceret creaturam ⁊ non essentiam suam rationabilit̄ posset ꝑducere eam si haberet potentiam ꝑductiuā:nō autem sic rationabiliter ꝑducere posset si suā essentiā cognosceret sine ipsa cognita creatura.ergo ipsa creatura cognita vere dicitur esse idea. ¶ Sꝫ predicta oīa videt̄ur esse dubia. Et primo descriptio idee p̄dicta non videt̄ ꝯueniens. Primo:qꝛ idea dicitur esse in oī intellectu aliquid intelligente:⁊ maxime si intelligat mediāte aliquo exemplari rep̄sentatiuo obiecti intellecti.sed nō omnis talis intellectus est obiecti intellecti cuius habet in seipso ideā factiuus.ergo ⁊c. ¶ Secūdo:qꝛ obiectū cognitū non videtur esse idea:sed poti⁹ ideatū.qm̄ idea est exemplar seu idolum obiecti intellectui rep̄sentatiuū:qđ non oportet esse intellectum ad intelligendum obiectum per ipsum rep̄sentatum:qꝛ nec intellectus intelligit speciem intelligibilem nec sensus ꝑcipit speciem sensibilem rep̄sentantē obiectum/sed obiectum rep̄sentatū ipm̄ qđ pōt dici ideatum:cum idea non sit nisi ideati ⁊ species sit exēplar seu speculū ei⁹ rep̄sentatiuū.g̊ ⁊c. ¶ Tertio:qꝛ aut huiusmodi cognituꝫ qđ dicit̄ esse idea secundū istū/est aliquid a cognoscente ⁊ a re producibili vel producta respectu cuius dicitur esse idea distinctum:aut non. Sed non potest poni primū. qm̄ nihil a deo distinctum ē eternum sed oēs creature lꝫ ex tp̄e ꝑducte/fuerūt tm̄ ab eterno a deo intellecte.ergo tale esse intellectū non fuit aliqd a diuina intellectione/nec per consequens a deo distinctuꝫ. ergo nec idea eterna est aliud q̄ diuina essentia:qđ tm̄ negat opinio ista. ¶ Secundo arguo cōtra omnia illa tria q̄ post descriptionem idee ponit. Et primo cōtra primuꝫ primo:quia qđ est exēplar rei possibilis artificialiter ꝑducibilis pōt dici vere idea ipsi⁹. sed diuīa essentia dicit̄ esse modo inferius explicando exemplar omnium possibilium.ergo ⁊c. ¶ Secūdo:qꝛ idea vt ponit opinio ista ē creatura ipsa vt a deo cognita:sed tale cognitum est a diuina cognitione seu essentia indistinctum totaliter in re extra:qꝛ omē eternum est a deo totaliter indistinctum:sꝫ huiusmodi esse cognitum est eternum.ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur.quia aut creatura vt a deo cognita dicit diuinam cognitionem tantum in re extra/aut vltra ipsam importat creaturam scd̄m esse reale quod habuit postq̄ ꝑducta fuit:aut secūdum aliquod aliud esse ab isto ⁊ ab esse increato distinctuꝫ. Sed non potest poni secūdū:qꝛ idee vt dicis sunt eterne. creatura autem secūdum esse tale reale ex tempore.nec tertium/qꝛ hoc supponit falsum: vcꝫ ꝙ sit aliquid distīctū a deo ⁊ ab esse reali producto cuiuslibet creature:nec huiusmodi esse etiam tale si esset existeret idea:quia nec esset a deo intellectum:qđ solum dicitur eē idea.nullum em̄ deus eē creature ab eterno intellexit nisi illud qđ postea ꝑductū fuit.ergo relinquit̄ primum:vcꝫ ꝙ per huiusmodi esse intellectū nō potest intelligi aliquid a deo intelligente distinctū.quare ⁊c. ¶ Secundo arguo contra secundum.qm̄ qñ dicis ꝙ nec respectus aliquis dei ad creaturam est idea: aut intelligis aliquem esse respectum dei ad creaturaꝫ/aut nō.si non:g̊ nō magis oportet dicere talem respectuꝫ non esse ideā q̄ nihil.qđ em̄ omnino nihil est/idea poni nō potest. si autem sit respectus aliquis dei ad creaturam/falsum est dicere ipsum non esse ideā:supposito dicto tertio qđ ꝯcedis:vcꝫ ꝙ idea sit creatura vt a deo cognita.omē em̄ ens vel absolutum vel respectiuuꝫ factum seu creatum est a deo cognitū.ergo si omnis creatura cognita est idea:⁊ respect⁹ hmōi si ponatur. ¶ Confirmatur. quia aut per istum dei ad creaturam respectum intelligis precise extrema vcꝫ deuꝫ ⁊ creaturam:aut aliqd ab eis distinctum ꝑ se vnum sed quocunqꝫ istorum posito sequit̄ ꝙ respectus hmōi sit idea/si opinio tua est vera. g̊ ⁊c. ¶ Minor probatur. qm̄ idea vt ponis non dicit aliquid per se vnum:sed plura simul:vcꝫ creaturam a deo cognitam. sed si respectus dei ad creaturam dicit p̄cise extrema/per cū importātur illa eadem p̄cise que importat idea.ergo ⁊c. ¶ Si aūt respectus hmōi sit aliqd per se vnum ab extremis distīctū cum illud tale sit a deo intellectū:⁊ omne ens creatuꝫ vt a deo intellectum vt dicit ista opinio sit idea:per ꝯñs sequitur ꝓpositum/vcꝫ ꝙ licet respectus hmōi vt absolute sumptus/ vel etiam vt in esse positus non sit idea sicut nec aliqua alia creatura:est tm̄ idea vt a deo īntellect⁹ sicut qđlibet aliđ ens creatū.q̄re ⁊c. ¶ Tertio arguitur contra tertium.qm̄ idea vt dictum est supra est exemplar seu speculum rep̄sentatiuum ideati. sed creatura secūdū nulluꝫ eē suuꝫ distinctū a diuina essentia est exemplar sui. ergo nec ipsa vt cognita/intelligēdo per hmōi esse cognitum aliqd in re extra a deo cognoscente distinctum/ pōt dici nec esse idea. ¶ Minor apparet. qꝛ idea est distincta ab ideato respectu cuius dicit̄ esse idea sicut exēplar ab exēplato.non em̄ idem dicitur esse exemplar nec idea sui ipsius.sed creatura secūdum totum suum esse a deo distinctum est a seipsa vt ꝑducta totaliter indistīcta. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur.qꝛ aut creatura a deo cognita ab eterno secundū huiusmodi esse cognitum est eadem penitus cū ipsa ꝑducta ex tempore in re extra:aut non. sed non pōt dici ꝙ non sit eadem:qꝛ tunc seq̄retur ꝙ nulla creatura producta fuisset preintellecta sed aliqd aliud ab ipsa puta tale esse cognitum eternuꝫ qđ dicitur esse idea.hoc autem est euidēter falsum:⁊ esto ꝙ esset verum/ adhuc creatura secundum esse huiusmodi intellectū ab eē suo realit̄ distinctuꝫ non posset dici idea ipsius creature in re extra ꝑducte. qm̄ ideatuꝫ est obiectum intellectum.nec aliqd dicitur idea nisi respectu rei alicuius intelligibilis vel intellecte.sed si hmōi esse cognitum sempiternuꝫ est distinctum a cognitione diuina ⁊ a qualibet re increata secūdum suum esse tale/nulla creatura secundū tale esse ē nec esse potest intellecta a deo.ergo nec respectu eius pōt dici esse aliqua idea in ipso. ergo relinquit̄ primum/ vcꝫ ꝙ creatura a deo cognita ab eterno non importat p̄ter diuine cognitionis actum aliqd ab ipsa secundū suum esse reale distinctum:nec per consequēs potest poni idea/cuꝫ ideꝫ non sit suiipsius exemplar aliquod nec idea.q̄re ⁊c.

Et ideo quantum ad istum articulū aliter est dicendum. ¶ Ad cuius euidentiam est sciendū ꝙ idea proprie sumpta de q̄ hic queritur/ non est aliud q̄ exemplar artificis in quo ipse artifex aspicit exēplatum qđ ꝑducere intendit:sicut idea domus fiende a domificatore est illud quo domificator domum ipsam fiendam exterius intuetur.hoc aūt non potest esse domus:sed vel ei⁹ intellectualis notitia vel species representatiua. ¶ Primum vcꝫ ꝙ domus vt a sua notitia distīcta nō sit idea/ apparet.qm̄ si sic:q̄ro qualis domus est ista q̄ dicitur esse idea.aut em̄ est domus realis exterius fienda:aut iam facta:aut dom⁹ mētis q̄ est illi⁹ real̄ rep̄sentatiua.sꝫ primū non potest poni:tum qꝛ domus illa est ideatum non idea cum sit effectus artificis videlicet ipsius domificatoris. idē aūt non est idea ⁊ ideatū respectu suiipsius.tum quia idea precedit in artifice effectum ideatū ab eo exterius producendū.nec potest poni secundum intelligēdo ꝑ domum mentis aliquid distinctū a domo reali ⁊ ab eius notitia actuali ⁊ habituali:tum qꝛ talis domus non est:tuꝫ qꝛ esto ꝙ esset/idea poni non posset. ¶ Primū vcꝫ ꝙ non sit domus vt sic sumpta/ apparet.qꝛ domus nō est aliud q̄ domus intellecta vel species ei⁹ rep̄sentatiua vel notitia aliqua:sed domus intellecta est domus exterius ꝑducenda non aliqua alia ab illa.non em̄ domificator p̄intelligens domū intelligit domuꝫ aliquam nisi illam quā postea exterius operat̄.nec scd̄m aliqđ aliud esse ipsam intelligit nisi secūdum illud secūdum qđ eā postea in re extra producit.ergo ⁊c. ¶ Secūdum vcꝫ ꝙ esto ꝙ dom⁹ preintellecta esset aliquid a domo exteriori ⁊ a notitia interiori distinctum/talis domus nō posset dici idea/apparet.qꝛ idea dom⁹ fiende in re extra est per quā cognoscit̄ ab artifice ipsiqꝫ obiicit̄ domus ipsa.sed si huiusmodi domus mentis seu domus cognita esset distincta tam a domo exteriori q̄ ab eius notitia ⁊ specie interiori/ ꝑ eā nullo modo cognosceret artifex domuꝫ extra.ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat̄.qꝛ idea in mente artificis semꝑ respicit illud cui⁹ est vt obiectum ab artifice intellectum.sed per huiusmodi domū mentis distinctam vt supponitur a domo extra ⁊ ab omni notitia/non cognoscitur dom⁹ extra. ergo nec huiusmodi domus intra pōt dici eius idea/supposito ꝙ sit talis videlicet a domo exteriori ⁊ a notitia interiori distincta.

Ex istis contra predicta superius infero corollarie. Primo ꝙ diuina essentia est idea omniū aliorum vt est notitia ipsorum. Secundo ꝙ idea in mente diuina est vnica. Tertio ꝙ nulla creatura vt in mente diuina est eius idea. ⁊ hoc intelligendo per creaturam in mente diuina positam seu a deo cognitam aliquid distinctum a deo ⁊ a creatura ipsa vt posita in re extra. Quarto ꝙ nec etiam potest dici idea creatura ipsa vt posita ī re extra. ¶ Primum istorum videlicet ꝙ diuina essentia sit idea omnium aliorum vt est notitia eorum/apparet. quoniam idea vt dictum est supra/ est exemplar representans artifici effectum ab eo ꝑducibilem in re extra.ergo illud precise est idea artificis increati qđ est exēplar omnium sibi possibiliuꝫ representatiuū.sed hoc non est aliđ q̄ essentia ei⁹ sola non vt absolute sumpta:sed vt est omnium actualis notitia.si enim diuina essentia per impossibile non esset notitia sed ab ipsa esset distincta/non esset aliorum idea.⁊ ideo licet nūc sit notitia tam sui q̄ omniū aliorum:non tamen dicitur esse idea vt absolute sumpta hoc est vt est talis qualis per conceptuꝫ essentie siue substantie importatur:sed vt est notitia hoc est vt est talis q̄lis per conceptū notitie importatur.ergo ⁊c. ¶ Minor apparet.quoniam ꝯstat ꝙ notitia artificis dicit̄ exēplar operis ei⁹.nec em̄ exemplar domus potest dici nisi eius notitia actualis vel habitualis vt species aliqua eius representatiua.sed in proposito idea de qua loquimur non potest dici habitualis:quia nec talis notitia est in deo. ergo ⁊c. ¶ Nec valet si contra hoc arguatur:qꝛ cuꝫ diuina essentia sit notitia non tm̄ aliorum a se sed etiam suiipsius: per consequens ipsa erit sui idea.quoniam nihil dicitur idea nisi respectu alicui⁹ alterius a se essentialiter distincti vcꝫ respectu effectus producibilis in re extra. q̄re ⁊c. ¶ Ex hoc apparet secundum vcꝫ ꝙ idea in mente diuina est vnica licet sit plurium ideatorum connotatiua quoniam constat ꝙ essentia diuina est vnica: ⁊ per consequens eius notitia cum sit ab ipsa indistincta totaliter ī re extra:ipsa tm̄ diuina notitia vt est creaturarum omniū connotat diuersa obiecta vcꝫ ipsa omnia entia creata cognita.sed diuina essentia vt est omnium effectuum notitia/est idea ipsorum vt dictum est supra.ergo ⁊c. ¶ Tertium videlicet ꝙ creatura vt a deo cognita non sit idea ⁊ hoc intelligendo per creaturam vt intellectam aliqd distinctum tam a deo q̄ etiam ab ipsa creatura vt posita in re extra/apparet ex omnibus supradictis. videlicꝫ Primo.quia tale esse creature est omnino īpossibile: vt dictuꝫ est. Secundo.quia esto ꝙ possibile esset/idea poni non posset vt probatum est. Tertio.quia idea in mente diuina est exemplar representatiuum omnium possibiliuꝫ. sed nihil a deo distinctum est tale exemplar in eo etiam alicuius possibilis fieri ab ipso.ergo ⁊c. ¶ Quartum et vltimum/videlicet ꝙ nec creatura etiam secūduꝫ esse qđ habet in re extra sit idea/ est certuꝫ ⁊ ab omnibus concessum. Primo qꝛ creatura ipsa vt sic sumpta est ideata respectu cuius dicitur esse idea:sed idem non est suiipsius idea vt argutum fuit supra. ergo ⁊c. Secundo.quia idea eterni artificis effectum producibilem semper intelligentis est eterna:sed creatura vt sic sumpta nō fuit eterna/cum ex tempore sit producta. ergo ⁊c.

Ad illa que contra ista superius sunt arguta: Ad primum quo probatur ꝙ idea non sit diuina essentia:quia idee sunt plures: ipsa autem diuina essentia est tantū vnica: Respōdeo ꝙ hoc nomē idea est nomē relatiuum siue connotatiuum:sicut etiam concedit ⁊ dicit ille qui sic arguit.sicut enim pater non importat tm̄ vnum sed duo: a quorū vno qđ et principaliter importat est vel fuit alterum:quod quidem est huius nominis secūdariū significatum: propter quod nunq̄ pater dicitur de vno nisi existente altero: duobus tamen existentibus vt duobus hominibus quorum vnus genuit alium pater nō dicitur de vtroqꝫ sed tantum de altero eorum/ videlicet de illo a quo fuit alius quem quidem importat principaliter: ita ⁊ de idea consimiliter quantum ad aliquid est dicendum.hoc enim nomē idea importat non tantum vnuꝫ sed plura:quorum vnum est exemplar representans alterum vel existens vel existere potens:quod quidem videlicet ipsum representatum secūdario ⁊ minus principaliter importat seu connotat: alterum vero videlicet exemplar principaliter. ⁊ ideo dicitur de ipso licet non vt absolute sumpto sed vt ad alterum comparato/ videlicet ad exemplatum possibile. ⁊ ideo sicut pater plurium filiorū licet sit vnicus materialiter seu substantialiter vel fundamentaliter:est tamen multiplex virtualiter: ita ⁊ exemplar plurium licet sit vnicum formaliter: dicitur tamen multiplex virtualiter. Et hoc modo potest intelligi illud verbum Augustini dicentis ꝙ alia ratione ꝯditus est homo ⁊ alia equus:si per istas rationes diuersas intelligat ideas.quoniaꝫ licet ipsa diuina essentia sit formaliter in se vnica:est tamen exemplar omnium seu notitia: et per consequens idea: nec per ꝯñs virtualiter est sic vnica: cū sit non vnius tantum sed plurium representatiua ⁊ causaliter ꝑductiua. ¶ Et ꝙ sic sit intelligendum istud Augustini dictum/apparet.qm̄ constat ꝙ sicut deus omnia intelligit per seipm̄: ita ⁊ ꝑduxit oīa q̄ ꝑduxit sine causa secūda aliqua mediante tm̄mō ꝑ seipsum nō ꝑ aliquid a se ⁊ ab effectu producto distinctum. g̊ ꝑ istas diuersas rationes seu ideas quibus mediantibus diuersa dicuntur esse a deo causaliter producta non possunt intelligi aliqua a deo ⁊ ab eius effectibus distincta aliqualiter in re extra. ¶ Cōfirmatur.qꝛ inter deum ⁊ eius effectum nullum potest eē medium ab vtroqꝫ distinctum nisi aliqua causa scd̄a respectu effectus producti ab ipsa nō tantum a prima.sꝫ causa secunda qua mediante prima dicitur agere ad aliqua non ē idea:ergo ꝑ istas diuersas rationes quibus diuersa condidit deus/ non potest intelligere Augustinus causas secūdas diuersas ad diuersos effectus cum prima causaliter concurrentes/supposito ꝙ per ipsas intelligit ideas.non potest etiam per eas intelligere aliqua alia distincta a deo ⁊ ab omni creatura posita in re extra:cum nihil tale sit possibile.ergo relinq̄tur ꝙ per huiusmodi rationes seu ideas diuersas quib⁹ vt August. dicit deus diuersa condidit/ non potest aliud ītelligere ipse Augu. q̄ ipsā diuinam essentiam:q̄ alia et alia dicit̄ non formaliter sed virtualiter:qꝛ non vni⁹ sed

alterius τ alterius:qꝛ vez oim possibilium est exemplar. et ideo deus dicit alia rōne facere hoiem τ alia equum.facit enim artificialiter hoiem per suam essentiam vt ē ei⁹ notitia seu exemplar:τ equuz per eandē vt est nō hois sz equi similiter notitia seu exemplar. si eni per impossibile deus cognosceret hoiem τ non equum/nihilominus posset rationabilit seu artificialiter ꝑducere ipm hoiem sicut τ econuerso posset producere equuz si ipm cognosceret τ non hominē.non autem illud artificialiter seu rōnabiliter ꝑduceret nec ꝑducere posset qd nō cognosceret. ergo hō nō est a deo rationabiliter seu artificialiter ꝑductus quia equ⁹ est ab eo cognitus:nec ecōuerso equus qꝛ hō est cognit⁹.sed qlibz effectus est a deo sic ꝑductus qꝛ p̄cognit⁹.ipsi autem effectus p̄cogniti sunt diuersi lz eorum precognitio sit vna ab ipsa diuina essentia īdistincta totaliter in re extra.quare τc. ¶ Ad ꝯfirmationem illaz quando dicitur ꝙ idea habet esse in mente diuina tm̄mō obiectiuū:Dico ꝙ falsum est: cum non sit aliud idea vt ꝓbatum ē q̄ essentia ipa diuina vt est notitia alioꝝ sicut ꝓbatum est supra.q̄re τc. ¶ Cōfirmatur.qꝛ aut per esse huiusmodi obiectiuum qd habet vt arguis idea in mente diuina/intelligis creaturam/aut ipam essentiā diuinā/aut aliqd distinctū ab vtroqꝫ istoꝝ.sed nō pōt poni tertium. qꝛ tale esse obiectiuū nō est:nec esto ꝙ esset/idea existeret vt est in p̄cedentibus ꝓbatū.nec p̄mū: quia nec creatura vt posita in re extra est idea:nec etiaz vt in mente diuina vt supra etiam est ꝓbatum.ergo τc. ¶ Ad aliud q̄ ꝓbatur ꝙ idea non est respect⁹ realis nec rōnis dei ad creaturaz/concedo intelligendo per talem respectum aliqd ab vtroqꝫ extremorum distinctuz:cū tale nō sit possibile: vel etiam intelligēdo per talem respectū aliqd a solo deo distinctum/cū nullū creatuz sit idea in mēte diuina. hui⁹ tamen cōtrariū haberet dicere iste q̄ sic arguit cū ponat creaturam esse ideam.Hoc eni supposito vez ꝙ creatura vt a deo intellecta sit idea/cum non minus respectus iste si est aliquid in re extra sit a deo intellectus q̄ quodlibz ens aliud absolutum:per ꝯñs nec minus respectus iste vt a deo intellectus potest dici idea respectu sui vt producti exterius in re extra:q̄ quodcunqꝫ absolutum aliud ens creatum vt supius est argutum. ¶ Ad vltimum quo arguitur ꝙ creatura vt intellecta sit idea:quia ipsi conuenit idee descriptio supradicta/apparet ꝙ non valet:tū quia descriptio illa vt argutum est supra / est inepta:nec per consequens sequitur ꝙ illud cui conuenit sit idea:tū quia nec etiam ipsi conuenit descriptio/intelligendo per creaturam intellectam seu per eius esse intellectum aliquid ab esse eius reali extra τ a diuina notitia distinctuz. nullum enim tale esse habet aliqua res creata:nec deus cognoscit esse creature nisi quod habet seu est formaliter in re extra.quare τc. Si autem per creaturam intellectam intelligas precise diuinam notitiam qua creatura ipsa denominatiue dicitur intellecta/ concedo ꝙ talis ē idea vt probatum est supra. ¶ Ad confirmationem cōsimiliter est dicendum/videlicet ꝙ creatura cognita accepta pro diuina notitia a qua ipsa denominatur cognita est per ideam connotata:cum in ordine ad ipsam diuina essentia dicatur idea:quia videlicz est eius notitia.τ hoc solum probat confirmatio illa: non autem ꝙ creatura sit idea.quando enim dicitur ꝙ illud est idea quo precognito potest cognoscens rationabiliter producere omne a se producibile: Dico ꝙ verum est intelligendo per precognitū ipsuz precognitionis actum qui dicitur idea in ordine ad suum obiectum ab eo denominatum.non autem intelligendo per precognitum aliquid ab actu precognitionis distinctū.Et ideo cōcedo qd additur postea videlicet ꝙ si per impossibile deus cognosceret creaturā τ non essentiam eius/rationabiliter posset ꝑducere eaz non autem si essentiam eius cognosceret τ non ipsam. ex quo seqtur non ꝙ creatura cognita intellecta tanq̄ aliquid a cognitione diuina distinctū sit idea:sed ꝙ ipamet diuina notitia ab essentia indistincta est idea creature non vt est essentie:sed vt est ipsius creature. τ hoc est qd superius dictum est:videlicet ꝙ ipsa diuina essentia ē idea vt est notitia nō qua ipsa est cognita sed quelibz alia res creata.q̄re τc. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum vbi est vidēdū an idee sint in mente diuina/apparet ex precedenti articulo quid dicendum.quoniam aliquid esse in aliquo dupliciter potest sumi/vez proprie τ large.Proprie sumendo esse in aliquo nihil esse dicitur in seipso: sed tantuz large:modo quo diuina essentia esse dicitur in ꝑsona. ¶ Hoc supposito alias sepe dicto/apparet ex dictis in predicto articulo: Primo ꝙ idea sumpta pro suo principali significato non est in mente diuina primo / sed secundo modo accipiēdo aliquid esse in aliquo. Secūdo ꝙ idea sumpta pro secundario suo significato / qd tamen nō est idea sed potius ideatum/nullo mō est in mēte diuina formaliter: sed obiectaliter:mō q̄ cognitū obiectū dr esse in cognoscēte. Tertio ꝙ in mente diuina non sunt formalit plres idee sz tm̄ vnica ꝓ significato primario suo sumpta. Quarto ꝙ in ipsa mente diuina sunt plra ideata obiectiue:q̄ qdez ideata sunt per ideam ꝯnotata τ minus principalit seu secundario importata. ¶ Primū apparet.qm̄ vt probatuz est in articulo p̄cedenti idea p̄expositomodo sumpta non est aliud q̄ diuina mens seu essentia vt est creature notitia.sed idem non dicitur formaliter proprie sed large τ īproprie existere in seipso.ḡ τc. ¶ Secundum vez ꝙ secundarium ipsius idee significatum qd est ideatū/non sit formaliter in mēte diuina:sed obiectalit/ē euidēs.qm̄ sicut cognitum ab ītellectu creato et distinctum ac separatuz ab eo non est in ipso formalit sz tm̄mō obiectiue:ita nec creature ab intellectu īcreato cognite sūt magis realiter seu formalit in ipso q̄ essent si ꝑ impossibile nō essēt ab eo cognite:sed tm̄mō obiectiue:vt nō sit aliud creaturā esse in deo q̄ creaturam esse cognitā a deo: sicut nec colorem esse in visu est aliud q̄ colorē ipm actualiter esse visū. sz secundariū idee significatū est p̄cise quodlibz ens creatum a deo actualit τ eternalit intellectū. ḡ τc. ¶ Tertiū videlicet ꝙ in deo non sint formaliter plres idee sz tantuz vnica pro significato primario suo sumpta/appet. qꝛ idea vt sic sumpta non ē multiplex sed tantū vnica vez ipsa diuina essentia vt est oim aliorum notitia seu exēplar.q̄re τc. ¶ Quartum τ vltimū vez ꝙ in deo sint plura ideata q̄ sunt idee secundaria significata/apparet. qꝛ sicut vnuz correlatiuorum ē alterius secundarium significatum vt filius pr̄is τ pr̄ filij/ita cum idea τ ideatū sint duo correlatiua vnum puta ideatū ē ꝑ alterum cōnotatum τ eius secundarium significatū:τ ecōuerso.sz huiusmodi ideata sunt plura vez omnia creata : q̄ constat a deo esse cognita:τ ꝑ cōsequēs esse in ipso obiectiue vt cognitum in cognoscente.ergo τc. ¶ Ex predictis apparet ꝙ licet ideata sint consimiliter non tamē idee sed potius dissimilit in artifice increato τ in artifice creato. ¶ Hoc apparet. quoniā sicut effectus artificis creati qui ē ideatuz ipsi⁹ cum idea sit eius exēplar/ē distinctum realit ab ipso nec est in eo formaliter sz tantum obiectaliter vt cognitum ī cognoscēte/sicut apparet de domo facta a domificatore ꝑintellecta:ita ꝯsimiliter de oib⁹ creaturis respectu īcreati artificis ideatis ē dicēdum.sunt enim omnia ista ideata a deo suo artifice distincta τ in eo existētia vt obiecta cognita in cognoscēte.non sic autem similiter sed dissimiliter dicitur esse idea in artifice creato τ in artifice increato.quoniaz omnis idea artificis creati ē forma ali

qua puta actualis vel habitualis notitia ab eo essentialiter distincta.nec enim aliquis intellectus creatus intelligit se nec aliqua actualiter nec habitualiter per suam substantiam:sed per notitiam a se essentialiter distinctam in eo existentem vt accidens in subiecto. sz huiusmodi effectus artificis notitia actualis vel habitualis/puta species aliqua ei⁹ repsentatiua / dicitur idea. ergo τc. ¶ Nec sic autem est idea in mente diuina / vez tanq̄ aliquid distinctum ab ea:cum sit ab ipsa vt probatū ē realiter indistincta.quia nec deus artifex sempiternus intelligit se nec alia per aliquid a se distinctum:sed omnia intelligit actu vnica notitia a sua essentia indistincta.sed notitia producendi operis est idea artificis vel proprius ꝯconuerso notitia artificis est idea sui operis.ergo τc. ¶ Sed cōtra hoc qd hic supponitur/τ in p̄cedenti articulo est probatum/vez ꝙ idea creature sit diuina essentia/arguit quidaz in primo suo distin. trigesimanona.vbi ponit qd est in precedenti articulo reprobatum/vez ꝙ creatura secundum eē cognitum est idea qd quidem esse cognitum est aliquid ab actu diuine cognitionis τ per consequens essentie distinctum. ¶ Hoc autem probat primo.quia idem non potest esse necessarium τ contingens.sed actus intelligendi diuinus ē necessarius:cum sit idem qd deus.esse autem intellectum vel volitum creature est contingens:cum nulla creatura sit a deo necessario sed contingenter intellecta τ volita.ergo τc. ¶ Secundo.quia que non sunt inter se idez/ nec cum aliquo tertio.sed esse intellectum τ non intellectum volitum τ non volitum non sunt idez inter se.ergo nec cum actu.sed omne aliud a deo volitum τ intellectum ab ipso potest esse non intellectum nec volitum.ḡ τc. ¶ Tertio.quia illa non sunt idem:quorum vno immultiplicato alterum multiplicatur.sed esse intellectū a deo vel volitum τ actus diuine intellectionis vel volitionis sic se habēt ꝙ actu diuino īmultiplicato τ existēte vnico multa sunt a deo intellecta τ volita:τ per consequens esse intellectum τ volitum est multiplex non tantum vnicum.ergo τc. ¶ Tunc igitur dicit iste:ꝙ sicut ē duplex actio/vez transiens τ immanens:ita est duplex terminus aliquod esse habens:cum nulla sit actio sine aliquo termino posito in esse per ipsam.terminus actionis transeuntis vt creationis prime cause τ realis productionis secunde est res producta secunduz esse quod habet in re extra.terminus autem actionis immanētis qualis est intellectio est res intellecta secunduz esse aliquod diminutum obiectiuū qd habet in intelligente:τ tale esse cuiuslibet creature fuit eternum:cum quelibz creatura ab eterno fuerit diuinitus intellecta.non minus autem per diuinam intellectionem q̄ per nostram creatam potest capere obiectum intellectum esse aliqd diminutū ab actu intellectionis distinctum.sed per intellectionem creatam obiectum intellectum capit aliquod esse diminutum ab ipsa intellectione distinctū.qd apparet.quia esse hmōi intellectuz qd habet obiectum intellectum/est in ipso intellectu intelligente non subiectiue:sed obiectiue.intellectio autem ipsa est in eo subiectiue:cum sit in ipso sicut accidens in subiecto.quare τc. ¶ Ad huius intelligentiam/vez ad videndum quomodo esse intellectum est esse diminutum ab actu intelligendi distinctum / subdit ꝙ esse intellectum vel volitum dupliciter potest sumi.Uno modo vt esse intellectum est concretum ab intellectione τ eē volitum a volitione dictum:sicut ab albedine album.τ vt sic eē intellectum non distinguitur ab intellectione nec volitum a volitione:sicut nec aliquod aliud concretum ab abstracto suo:vt album ab albedine. Secundo modo pōt accipi precise pro substracto qd importat ab ipso actu denominato:τ vt sic est aliquid ab actu distinctum.huius modi enim esse substractum est esse diminutum factum seu formatum per ipsum actum:τ per consequens oportet ꝙ sit aliquid positiuum ab eo distinctum.

Sed hic modus dicendi est omnino impossibilis. Primo.quia ponit mlta entia existētia sempiterna/vez tot quot fuerunt a deo eternalit intellecta sed hoc est falsum τ contra sacram scripturam τ sanctorum doctrinā.ergo τc. ¶ Secundo.quia ponit aliquod ens factum qd nec est substantia nec accidēs.quoniaz illud qd nec ꝑ se potest subsistere/nec in alio subiectiue existere/nec substantia nec accidēs potest esse.sed huius modi esse intellectum cuiuslibet possibilium sempiternum nō pōt ꝑ se subsistere nec subiectiue in alio existere vt habet etiā ista opinio cōcedere.ergo τc. ¶ Tertio.qꝛ ponit duo gn̄a entium τ duo vniuersa:quorum vnum cōcedit eē eternum τ alterum habere principiuz.qd apparet.quoniam quot sunt entia realia quorum conceptus sunt decē gn̄a seu predicamēta/tot sunt vt dicit entia diminuta:que vocat esse vel entia obiectiua vel intellecta:quorum nullum potest poni in aliquo gn̄e seu predicamēto illorum decē realium.ergo vel horum omnium entium diminutorum /tamē positiuorum τ eternorum erit vnum genus gn̄alissimum siue p̄dicamētum qd nō erit p̄dicamētum substantie nec accidētis:cum nec aliquod istorum sit substantia nec accidēs:vel erunt decē p̄dicamēta istorum sicut sunt decē entium realium aliorum. ¶ Ex quo vlterius sequitur scdʒ/vez ꝙ habeat positio ista ponere duo vniuersa.quoniaz ꝑ vniuersum non est aliud intelligēdum q̄ vniuersitas omnium creatorū vnū habētium principiuz increatū.ergo quot ponūtur tales vniuersitates totalit distincte tot ponuntur vniuersa.sed positio ista ponit duas vniuersitates entium factorum:quorum nihil vnius ē aliquid alterius excepto increato principio vtriusqꝫ.ponit eniz vniuersitatē diminutorum entium eternorum:τ aliam realium ac tēporalium ꝑfectorum.ergo τc. ¶ Confirmatur.quia ꝑfectum τ imꝑfectum tēporale τ eternū totalit distinguuntur.sz opinio ista ponit vnū vniuersum imꝑfectuz seu diminutum τ eternū/puta vniuersitatē intellectorū:q̄ vt dicit sunt entia diminuta:tamē ꝑ actum intelligēdi diuinū in eē posita ab eterno/in eē inqt positiuo licz imꝑfecto τ ab actu ipso diuino distincto:τ ponit aliud vniuersum tēporale τ ꝑfectum:quia ex entibus realibus τ ꝑfectis non sic diminutis tēporalit cōstitutū.sz ista oīa τ multa alia q̄ ad istā positionē sequunt / sunt īcōueniētia τ absurda.ḡ τc. ¶ Preterea hmōi substractum ab actu ītellectiōis denoiatū qd vt dicit ista opīo ab actu ipso est distinctū/est ītelligibile a diuino intellectu:Imo τ ab eterno actualit ītellectū.qm̄ nō min⁹ de⁹ ītellexit illa q̄ ab eterno ꝑduxit:q̄ illa q̄ tēporalit ī eē posuit.sz oīa ex tēpore ab eo realit ꝑducta cōcedunt fuisse ab ipso eternalit intellecta.ḡ τ alia oīa ab eterno ꝑducta.sz hmōi substractū qd dicit intellectū τ est ab actu intellectionis denoiatū:est vt dicit opinio ista ꝑ actū ipsum intellectiōis diuine positū in eē qd habet eternalit seu ꝑductū.ḡ τ fuit a deo eternalit intellectū seu diuine intellectionis obtm̄. ¶ Tūc hoc supposito arguo vltra sic. aut huiusmōi substractū qd ē diuine ītellectiōis obtm̄ eternū ē ꝑ ipm diuīe intellectiōis actū in aliquo eē alio a se positu:aut nō.sz nō pōt dici ꝙ sic:quia tunc q̄rerē de illo in infinitum.cum enim illud eēt etiam diuine intellectionis obiectuz: ꝑ consequēs si oē obiectū intellectū eēt in aliquo eē a se τ ab actu distincto posituz /non eēt in talibus status sz processus in infinitum.hoc autē poni non pōt:ergo relinquit ꝙ licz hmōi substractū ꝑ

actum intellectionis diuine productum sit intellectū ꝛ eiusdem diuine intellectionis obiectum: nullum tamen consequitur esse per actum a se ꝛ ab ipso actu distinctuz sed nulla est maior necessitas vnum contingentium obiectorum ꝛ a deo factorum ꝑ alterum poni in aliquo eē per diuine intellectionis actum cuius dicitur esse obiectum. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmatur. quia aut huiusmodi ens subſtractum actu diuine intellectionis ab eterno productum a quo denominatur ꝛ dicitur intellectum/est ipsi⁹ diuine intellectionis obiectum tantum: non autem aliquod aliud ens reale ab ipso distinctum: aut vtrunꝯ videlicet tam ipsum ꝑ quodlibet aliorum possibilium realium ex tempore productorum qō prefuit ab eterno eius obiectum. ſi non potest poni primum: quia tunc sequeretur ꝙ deus ab eterno non intellexisset aliquez realem effectum temporaliter producendum. hoc autem est falsum. ergo relinquitur secundum/vez ꝙ tam huiusmodi ens subſtractum diminutum per actum diuine intellectionis ab eterno productum ꝑ quodlibet aliorum realium temporaliter productorum fuit eiusdem intellectionis diuine obiectum: ꝛ per consequens ab eterno intellectum. sed propter nullum obiectorum realiter distinctorum intellectum dicitur alterum intellectum magis ꝑ econuerso. ergo cum huiusmodi ens subſtractum diminutum ab omni alio ente reali temporaliter producto totaliter sit distinctum: non magis propter huiusmodi ens subſtractum ab eterno in esse positum intellectum dicitur esse intellectuz ab eterno aliquod ens reale ex tempore producēdū: ꝑ econuerso ipsum ens subſtractum huiusmodi diminutum sit intellectum propter alia entia temporalia intellecta. ex quo sequitur: ꝙ non magis huiusmodi ens subſtractum est ponendum propter notitias aliorum: ꝑ alia propter ipsum. quare ꝛc.

Nec valent illa quę pro opinione ista superius sunt arguta/vt apparet discurrendo p singula. ¶ Ad primum enim concedo qō assumitur in maiore/ videlicet ꝙ ens contingens ꝛ necessarium non sunt idē. sed tunc nego minorem/quantum ad illam partem que dicit ꝙ esse intellectum vel volitum est contingens. hoc enim non est verum intelligendo per ens contingens aliquid positiuum in esse positum/ab ente necessario distinctum: cum nullum tale ens fuerit sempiternum: ꝛ omne a deo in re extra positum fuerit ab eterno intellectum ꝛ volitum. ¶ Et quando probatur per hoc ꝙ nulla creatura est a deo volita nec intellecta necessario sed contingenter/concedo. sed ex hoc non sequitur quod infertur: videlicet ꝙ esse intellectum vel volitum sit aliquod ens contingens ab actu differens. quoniam res a deo intellecta ꝛ volita ab eterno est illa eadē nō alia q̄ ex tempore est producta: illa aūt anteq̄ producta non erat aliquid quidditatiue: nec per cōsequens ens necessarium nec contingens. non enim sequitur/res est intellecta. ergo est. quare ꝛc. ¶ Et si vlterius arguatur: ꝙ si omnes res create fuerunt ab eterno contingenter intellecte ꝛ volite: ergo potuerunt non esse intellecte nec volite: nego consequentiam: intelligendo per consequens vez per res potuisse ab eterno non eē intellectas nec volitas/aliquid positiuuz ab actu diuino distinctū potuisse non esse/qō tamē de facto extitit ab eterno. hoc enim consequēs sic intellectū supponit falsum/vez ꝙ ens aliquod positiuū a deo distinctū fuerit sempiternū. ſi aūt ꝑ hoc consequēs/qō est creaturas potuisse non fuisse intellectas/intelligaꝫ nō ꝙ aliquid a deo distinctū nō esse potuerit qō fuerit: sed ꝙ creature ipse quelibet ab eterno nihil a deo distinctuz fuerint: tamē intellecte ꝛ volite fuerunt ꝛ nō intelligi potuerūt/ſic potest concedi consequētia: quia nec cōsequēs vt ſic intellectū arguit obiectum cognitū qō ꝛ potuit nō esse cognitū nec volitū/ab actu diuino eē distinctū aliq̄d positiuū. quare ꝛc. ¶ Cōfirmatur. quia ſi ex hoc ꝙ deus intelligit cōtingēter qō libet ens creatū/arguiꝫ ꝙ eē intellectū sit aliqō ens cōtingēs ab actu ꝛ ab obiecto differēs: cū eque contingenter intelligat hmōi esse intellectū diminutū a suo actu ꝛ ab omni ente reali extra distinctū: ꝑ consequēs sequiꝫ ꝙ respectu huius obiecti intellecti oportet ponere aliō esse intellectū ab actu distinctū ꝛ respectu illius alteruz ꝛ ſic in infinitū/vt superius est argutū. hoc autem poni non potest. ergo ꝛc. ¶ Preterea ſic de⁹ vult ꝛ intelligit omnia a se alia contingēter: ꝙ ſicut potuit vt arguis nō intelligere ea: ita ꝛ potuit intelligere vnū eorum ꝛ velle non intellecto aliquo aliorū ab illo essentialiē distincto rū. sed huiusmodi esse intellecta ꝛ volita eterna diminuta que ponis sunt distincta essentialiē ꝛ totaliē ab oīb⁹ creaturis ꝑductis tēporaliē in re extra: etiā magis incōparabiliē ꝙ vna creatura ab alia distinguaꝫ. ergo nō minus potuit deus ab eterno intelligere ꝛ velle omnes effectus temporaliter productos ſine talibus sempiternis existentibus entibus diminutis vel eis existentib⁹ nō intellectis: ꝙ vnum effectuū realiter producibiliuꝫ non intellecto nec volito aliquo aliorum. ergo ꝛc. ¶ Ad secundū quādo dicit ꝙ esse intellectū ꝛ nō intellectum vel volitū ꝛ non volitū / non sunt idē: concedo. intelligēdo per esse intellectum ꝛ volitū intellectionis ꝛ volitionis actum: ꝛ per non esse intellectum nec volitum negationem talium actuum. intelligēdo autem per esse intellectum aliquid ꝓter actum ab ipso actu distinctū/nihil fuit ab eterno intellectum. nec etiā ab intellectu creato intelligente obiectū aliquod non existens est aliquid intellectum: cum obiectū intellectum non ſit aliquid ab actu distinctū. Et ideo quādo additur ꝙ omne aliud a deo intellectū ab ipso ꝛ volitum potest esse non intellectum ꝛ nō volitū: falsum est ſi non intellectum ꝛ nō volitum negent actum. nō em̄ pōt nō esse huiusmodi actus diuinus. verum aūt est ſi negent obiectū ab ipso actu distinctum. sed nullum tale obiectum ab actu distinctū fuit a deo intellectū nec volitū ab eterno. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmatur. quia non minus huiusmodi esse diminutū intellectū vel volitū sempiternū ab actu vt supponit distinctū pōt nō eē intellectū nec volitū ꝑ aliud quodcūꝫ ens reale ꝑfectū ab eo distinctū ꝛ ex tēpore productum. nec ꝙ cōsequēs magis tale ens diminutū esse ꝛ non esse intellectū vel volitū sunt idē ꝑ aliud quodcūꝫ esse ꝛ nō eē intellectū. ergo nō magis ratio illa probat ꝙ lapidē vel aliud quodcūꝫ ens creatū ab eterno eē intellectuz ꝛ nō eē intellectū distinguantur/ ꝑ hmōi ens diminutū eē intellectum vel volitum sempiternum ab actu diuino distinctum esse intellectum vel volitum ꝛ non eē intellectum nec volitum. ex quo sequitur/ſi ratio illa valet/ꝙ huiusmodi ens diminutum eternum non potest esse intellectum nec volitum ab eterno nisi mediante alio esse intellecto ꝛ volito: nec illud nisi alio mediante: ꝛ ſic in infinitum/vt superius est deductum: qō est euidēter falsum. ergo ꝛc. ¶ Ad tertium quando dicitur: ꝙ actu diuino existente vnico ꝛ immultiplicato multa sunt ab eo volita ꝛ intellecta: concedo ꝙ multa sunt numc ab eo intellecta ꝛ volita: quia omnia creata que tam inter se ꝑ ab actu vnico essentialiter sunt distincta. sed ista ab eterno intellecta et volita nec fuerunt multa nec vnum aliquid ab actu ipso distinctum: cum ab eterno nō fuerint in re extra aliquid sed ſint modo. quod autem nihil ē nec vnum nec multa nec cum ente idem nec ab eo diuersum realr eē pōt, ꝛc. ¶ Et ſi ꝓtra hoc arguas:

quia deus non intelligit nunc plura ꝙ intellexerit ab eterno: ꝛ ꝙ consequēs ſi plura intelligit modo/ꝛ plura intellexit etiam ab eterno. concedo ꝙ intellexit plura: sed non sequitur/ab eterno fuerunt plura intellecta. ergo ab eterno fuerunt plura: magis ꝙ sequatur/aliquod vnum est intellectum: ergo est. licet enim deus ab eterno intellexerit plura/tamen nullum illoꝝ fuit aliq̄d ab eo seu eius actu distinctum: nec cum eo idem: cum nihil fuerit in re extra. quare ꝛc. ¶ Ad aliud qō arguitur quando dicitur: ꝙ cum ſit duplex actio/videlicet ī manens ꝛ transiens/duplex terminus est ponendus: Dico ꝙ verum est: sed illud quod postea additur non est verū quando dicitur ꝙ intellectio et volitio est actio immanens. nō enim intellectio nec volitio intellectualis creature est actio īmanēs sed eius termin⁹: sane hoc intelligendo vt exponetur prolixius in secundo: nec per intellectionem vel volitionem intellectualis creature res ī tellecta vel volita accipit aliquod esse magis ꝑ sentionem accipiat esse aliquod res sensata. diuina aūt intellectio ꝛ volitio est ab essentia totaliter indistincta non tamen per rem illam increatam vt est intellectio: hoc est vt est talis qualis importatur per intellectionez ꝛ volitionem/capit aliquod esse aliqua res ab eo volita vel intellecta. quare ꝛc. ¶ Hec de secundo.

Quantum ad tertium & vltimum: dicit ille cuius opinio fuit in primo articulo impugnata in primo ſuo questione predicta: ꝙ idee in mente diuina ponuntur precise vt ſint quedam exemplaria ad que intellectus diuinus aſpiciens producat creaturas. quoniam secundum Augustinum propter hoc precise sunt ī deo ponēde idee: quia deus est rationabiliter operans. vnde Augustinus. Quis audeat dicere deum alia a ſe omnia irrationabiliter condidisse? ſi ad rationabiliter operantem non requiritur nisi virtus productiua ꝛ operatiua ꝛ exēplar ad qō aſpiciat in operando. ſi idee nō sunt ipsa virtus productiua vel creatiua producētis. ergo ſicut exemplaria sunt ponende. ¶ Sed hic mod⁹ dicendi non potest stare/quia falsum supponit: vez ꝙ idee sint aliqua in re extra a deo distincta. hoc enim nō est verum vt in precedentibus est probatum. ¶ Preterea licet artifex creatus indigeat exemplari ſui operis producendi: ad qō exemplar aſpiciens vel ad exemplatuz per ipsum/ſuum opus exterius operetur: cum nec ꝙ ſuā essentiam possit cognoscere seme ipsum nec aliqō aliorum: tamen de artifice increato qui perfectissimo aliter est dicendum. cum enim talis artifex ſit perfectissimus ꝛ p ſeipsum non per aliquid a ſe distinctū omnia cognoscēs per consequēs non est in eo ponendum exemplar aliqō ab ipso distinctum aliorum repſentatiuum: ad qō oportet ipsum respicere ad hoc vt rationabiliē aliq̄d operetur. qō em̄ potest rationabiliē agere p ſeipsum omni alio circunſcripto / nō indiget aliquo exemplari a ſe aliquo modo distincto. sed artifex ſempiternus cum ſit ex ſe perfectiſſimus / quia omni potēs ꝛ exemplar omniuz pōt rationabiliē in quodcunꝯ possibile p ſeipsum. ergo nec ad hoc vt agat rationabiliē/est ponēduz aliquod exemplar ab eo distinctum: nec ēt pōt poni. ¶ Confirmaꝫ quoniā nō magis in artifice increato pōt poni exēplar ab eo distinctum: ad quod aſpiciēs operetur vnū effectuz possibiliē ꝑ aliuz. sed ſi idee ſunt ī deo vt talia exemplaria ab eo distincta/ſunt effectus vel: cum oē a deo distinctum ſit ab ipso productū. ꝗ ſi respectu aliorum effectuū ab ideis ſunt in deo necessaria exēplaria ad ipsa ratiōabiliter opanda: ꝛ respectu talium exemplarium videlicet idearum/licet esse diminutum habeant ſium sempiternum/tamē a deo productum/ erunt alia exemplaria necessaria seu idee ad eas ſimiliter rationabiliter producēdas. hoc autem non potest poni: quia tunc esset in talibus exemplaribus seu ideis processus in infinituz: ſic ꝙ vnius idee esset alia ꝛ illius alia ſine fine. ergo ꝛ cet. ¶ Preterea arguo ſic ad idem. aut huiusmodi exēplaria a deo distincta que dicit iſte esse ideas/ſunt in deo quidditative: aut tantummodo obiective. ſed primum non potest poni: quia omne quod est iſto modo in deo est indiſtinctum ab eo: iſta autem exemplaria supponunt ab ipso esse distincta. nec ſecundum: quia ſolum illud dicitur esse obiectiue in intellectu diuino ꝛ in omni alio qō est intellectum ab eo. creature aūt ſecundum esse reale non diminutum ſed perfectum ſuum qō postea acceperunt / a diuino intellectu eternaliter intellecte fuerunt. ſed ipse ſecundum tale esse nō possunt dici ſicut nec ſunt exemplaria nec idee: ſz potius exemplata ꝛ ideata. nec enim effectus artificis est idea in mente eius ſeu exemplar ſed exemplatum vel ideatum: vt in primo articulo fuit dictum. ergo ꝛc. ¶ Confirmatur, quia artifex nihil artificialiter nec rationabiliter operatur niſi quod preintelligit. ad hoc aūtē ꝙ omnia a deo artifice sempiterno ex tempore facta rationabiliter fuerint ab eo producta/non oportuit ipſum p̄intellexisse aliqua alia ab eis omnibus in re extra vel aliter quomodocūꝫ distincta. ſed huiusmodi exemplaria ponuntur tam a deo ꝑ ab omni effectu creato temporaliter ab eo distincta. ergo ipſa non oportuit preintelligi ad operandum rationabiliter alia ex tempore producenda. quare ꝛc. ¶ Preterea idea est exēplar artificis ipſi effectum ab ipō operabilē repreſentans. ſed licet tale exemplar in artifice creato ſit distinctum ab eo: ꝛ respectu diuerſoꝝ effectuum ipſi possibilium diuerſa exemplaria ſint in eo: non tamen hoc est verum de artifice increato: cum eius eēntia qua cognoſcit omnia/ſit exemplar vnicum omnium aliorum non aliquid ab eo distinctum. ¶ Ex quo sequitur ꝙ falsum est quod ponit iſta opinio/quando dicit: ꝙ idee in mente diuina ſunt exemplaria ad que deus aſpiciens operatur. non enim ſunt exemplaria ſed exemplata nec per consequens idee ſed ideata illa ad que artifex aſpiciens operatur: nec deus haberet aſpicere ad ipſas ideas ſi eſſent exēplaria ad rationabiliter agendum: quoniam artifex non operatur artificialiter nec rationabiliter quia reſpicit ad exemplar/ſed quia per exemplar reſpicit ad exemplatum: ſicut domificator non producit artificialiter domum: quia reſpicit ad exemplar ſeu ad ideam domus/ſed quia reſpicit ad domum ipſam. nec enim ad domum producēdam rationabiliter requiritur eius exemplar ſeu idea vt obiectum cognitum/ſz vt ſpeculum domus fiende repreſentatiuum: ſine quo domificator non posset intelligere ipſam domum. ergo ſimiliter in proposito est dicendum/videlicet ꝙ ſi idee eſſent in mente diuina exemplaria repreſentatiua effectuum possibiliuz/non oporteret deum ipſa intelligere ad alia rationabiliter producendum. quare ꝛ cetera.

¶ Confirmatur. quia ſi deus per impossibile non intellexisset eſſentiam ſuam/ſed tātum qualibet rem creatā adhuc fuisset oīa rationabiliter ꝛ artificialiter opatus; nō autem ſi econuerſo intellexisset ſeipſum ꝛ non aliq̄d aliorum. ergo ſi idee eſſent exemplaria ab artifice ꝛ ab eius opere distincta: non oporteret artificem cognoſcere ea ad rationabiliter producendum possibile ſibi op⁹ quare ꝛc. ¶ Et quando postea additur arguēdo: ꝙ ad rationabiliter operantē non requiritur niſi virtus ꝓductiua ꝛ exēplar ad quod aſpiciat opando: Dico ꝙ neutrum iſtorum requiritur: ſi per vtrunꝯ eorum intelligatur aliquid ab ipſo operante distinctum. nec em̄ virtus opatiua vel ſeu creatiua ē aliquid ī ipſo distinctū ab eo,

sed non magis deus artifex sempiternus requirit ad rationabiliter operandum exemplar aliquod ab eo distinctum q̄ virtutem huiusmodi creatiuam. sicut enim ipsa essentia est virtus productiua omnium: ita ꝛ exemplar eorundē oīm p seipm nō aliq̄ alio mediāte. q̄re ꝛc.

Aliter dicit ille cuius opinio fuit impugnata in secūdo articulo de illo esse diminuto: quod ponit. iste enim ponit in eadem questione primi q̄ idee sunt ponende in diuina mente non sicut rationes intelligendi alia: sed propter ordinem actuum vez operatiōis diuine immanētis ꝛ transeuntis. sicut enim in creaturis vbi operationes huiusmodi distinguuntur eorū termini sunt distincti: ita licet in deo sint indistincte: quia tamen actus diuinus licet realiter indistinctus contineteminenter huiusmodi duos actus/videlicet immanentem ꝛ transeuntem: habet enim circa quālibet rem creatam actum intelligendi ꝛ volendi qui est operatio immanens: ꝛ actum creandi qui est operatio transiens: quarum vtranq̄ operationū oportet aliquod habere obiectum. ꝛ quia operatio immanens est prior q̄ transiens: prius enim deus vult ꝛ intelligit q̄ producat aliquam rem creatam: ideo oportet hmōi diuine operatiōis immanētis prioris esse aliquod obiectuz prius obiecto operationis posterioris alterius transeūtis: ꝛ tale est obiectū secundarium prioris operationis terminatiuū. huiusmodi autē obiectum est quodlibet ens creatum secundum esse intellectum ꝛ diminutum: sicut secundum esse reale extra pfectum est operationis transeuntis puta creationis obiectū. sed entia hmōi vt sic cognita sunt idee. ergo idee nō ponuntur in mente diuina nisi q̄dam obiecta secundaria actus intelligēdi: ita q̄ lapis vt cognitus ꝛ p consequēs vt obiectuz diuini actus est idea ipsius lapidis vt lapis est terminus actionis trāseūtis realis/vez creationis: ita q̄ sicut operatio diuina immanēs est via ad eius operationē transeuntē: ita ꝛ terminus operationis immanētis est via ad terminum operationis transeūtis/qui terminus est res creata ꝛ posita in re extra. Ex quo infertur q̄ in deo sunt ifinite idee. quot em̄ sunt ab eo obiecta cognita tot sūt idee: cū quodlibet obiectū cognitū habeat propriā ideā in eo. sz deus intelligit infinita. ergo ꝛc. ¶ Hec vt dicit est intētio Aug. dicētis q̄ idee sunt forme rerū p̄ncipales atq̄ incōmutabiles: que diuina intelligētia continētur. ꝛ hoc vez ipsas ideas in diuina essentia cōtineri/est intelligēdum nō q̄ sint in ea formaliter: sed tm̄ p modum obiectorum.

Sed hic modus dicendi coincidit cum p̄ō p̄dicto: nec differt nisi tantū vocalit̄ ab ipso. ꝛ ideo eadē possunt argui cōtra istū dicēdi modū: que contra aliū superius sunt arguta. q̄m nec entia creata habēt ī mēte diuina aliqua eterna actū terminātia: ꝛ ab ipo ac ab oīb⁹ entibus creatis distincta. nec talia esto q̄ p impossibile ponerent̄/ possent dici idee entiuz creatorum. q̄m nullū entiū creatoꝝ a deo intellectorū est idea alterius ab eo totalit̄ differētis magis q̄ econuerso. sz talia entia diminuta que ponit ista opinio sempiterna sūt ab oībus creaturis realit̄ distincta. ergo nō magis possunt poni idee creaturarū talia entia diminuta q̄ econuerso creature tēporaliter p̄ducte sint idee eoz: vl q̄ vna creatura sit alteri⁹ idea/vt lapis hominis: cū nihil sit a deo distinctū nisi tantūmōens creatū: ꝛ p ons talia oīa diminuta entia sint creata: cū ponant̄ a deo esse distincta ꝛ nihil sit a deo distinctū nisi tantūmō ens creatū. quare ꝛc. ¶ Preterea hic modus dicēdi deficit: q̄ verba q̄ ponit falsum videtur supponere/vez inter operationez dei ad intra ꝛ operationē eius ad extra esse diuersitatē aliquā in re extra: cū dicat vnā istarū esse priorē alia/sicut termin⁹ eius est prior termino alteri⁹. quorū vtrūq̄ est falsum. nec em̄ dei intellectio est distincta a creatiōe excepta creatura p creationē cōnotata. nec terminum intellectionis oportet esse nec fuit ab eterno aliq̄d positiuū ab ipsa intellectione distinctū/ vt ī p̄cedētibus ē probatū. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmat̄. q̄ terminus intellectionis diuine eterne fuit eius obiectū intellectū. nō enim ē aliud dicere intellectiōis terminū q̄ obiectū. sz obiecta secūdaria a deo eternaliter intellecta fuerūt ipsa oīa entia creata postea in re extra: nec scōm aliud esse q̄ secūdū illō q̄ acceperūt postea q̄. ꝑducta fuerūt/ante intellecta. ergo falsum est q̄ dicit opinio ista/vez q̄ oē obiectū creatū fuit secundum cē diminutū obiectū intellectionis eternū. illud em̄ idem ꝛ secundū idē esse quod fuit creationis obiectū p̄fuit eternaliter intellectū: q̄m si nō illud sz aliud deus ītellexisset/ea q̄. ꝑduxit seu creauit nō rōnabilit̄ seu artificialit̄ ꝑduxisset: cū nihil nisi ab artifice p̄intellectū/ab ipo rōnabilit̄ seu artificialit̄ sit ꝑductū. q̄ ꝛc. ¶ Ex p̄dictis appet falsum ee q̄ dicit/ vez q̄ idee sunt obiecta scēdaria intellect⁹ diuini: q̄ obiecta sunt entia creata non scōm esse q̄ habēt in re: sz secundū esse intellectū q̄ habēt in mēte diuina. non enī entia creata fuerunt a deo p̄intellecta nec p consequēs fuit intellectionis obiecta: nisi scōm illud idē esse q̄ acceperunt postea in re extra: nec p cōsequēs res vt a deo intellecta fuit via ad ipsam vt producta postea in re extra: nec operatio immanens ad transeuntē: cum nulla sit diuersitas inter ista/ꝛ idem non sit via propie ad seipsum. Apparet etiaz falsum esse illud quod additur corollarie concludēdo: cum dicit q̄ idee sunt infinite cum sint tot idee quot sunt obiecta ab ipso cognita. quoniaz non sunt ponenda nec possibilia aliqua distincta a deo cognoscente ꝛ ab ipso cognito ab eo: cum nihil possibile sit quod deum latere possit. omnia enim possibilia intelligit. sed obiecta possibilia a deo cognita non sunt idee sed potius ideata. ergo cuz preter ipsa nihil sit a deo distinctum: nec per consequens potest dici q̄ idee sint infinite/videlicet tot quot obiecta intellecta: ꝛ maxime cū sola diuina essentia que est vnica vt est omnium possibilium notitia/sit idea. quare ꝛc. ¶ Ex hoc apparet simpliciter esse falsuz vt sonat q̄ infert ista opinio: cum dicit q̄ quodlibet obiectum cognitum habet propriam ideam in deo. quoniam aut per propriam ideam intelligit ipsam diuinam essentiam: ꝛ sic cum ipsa sit omnium notitia/non est propria magis vnius q̄ alterius: licet vt est notitia vnius possit dici idea propria: et vt est notitia alterius similiter idea ipsius. aut per propriaz ideam intelligit rem creabilem vel creatam: ꝛ talis non ē idea sed ideata. aut aliquid a deo distinctum ꝛ ab omni re alia creabili vel creata. sed tale non est aliquid possibile sed simpliciter impossibile. ergo ꝛ cetera. ¶ Confirmatur. quia non magis ad hoc q̄ creatura secundū cē q̄ habet in re extra fuerit intellecta requiritur esse aliquod diminutum/ab intellectione diuina ꝛ a qualibet creatura distinctum/q̄ ad hoc q̄ diuina essentia intelligatur sit necessarium tale esse ab ea distinctum. sed constat q̄ ad ipsam diuinam essentiam intelligendam nō requirit aliq̄d ab ea distinctū q̄ sit talis intellectionis obiectum: quare nec propt̄ tale obiectum aliquod intellectum diceretur diuina eēntia intellecta. ergo ꝛc. ¶ Nec valet si dicatur: q̄ non est simile de diuina essentia ꝛ de alijs: quoniam diuina eēntia est eterna: ideo potuit esse eternum intellectionis obiectum: non sic autez aliquod aliorū: cum nullum scōm eē reale suum fuerit sempiternum. quoniaz si hoc cēt verum seq̄retur q̄ nullum ens creatum fuerit a deo eternaliter sz tātū tpaliter in

tellectum. sed hoc est falsum. ¶ Consequētia est euidēs quoniam idē est aliquid esse intellectum ꝛ intellectiōis obiectum: ꝛ ita per consequēs si non existens nō potest esse intellectionis obiectuz: nec pōt existere intellectū. sed cōstat q̄ nullum ens creatum fuit eternum. ergo ꝛc. ¶ Ad illud q̄ dit Aug. cum dicit q̄ idee sunt forme rerum principales atq̄ incōmutabiles/apparet euidēter q̄ ista auctoritas non est pro conclusione predicta p qua adducitur/sed potius contra eam. quoniam cōstat q̄ nihil a deo distinctum est incommutabile nec simpliciter principale. ergo si idea est incommutabilis ꝛ principalis forma: sequitur q̄ non sit aliud q̄ diuina essentia. quare ꝛc. ¶ Confirmat̄. q̄ talia diminuta entia sempiterna que ponit opinio ista esse ideas/non sunt perfectiora nec per consequens principaliora sed imperfectiora q̄ alia creata entia posita in re extra: nec magis necessaria: nec p consequens incommutabilia: esto q̄ fuerint sempiterna: cum nihil a deo distinctum ꝛ ab eo factum sit necessarium nec necessario in esse positum sz tātummodo contingēter: ꝛ per consequens sit mutabile/ quia possibile non esse: cum prima causa nihil a se distinctum essentialiter necessario producat/nec productum manuteneat. sed idea secundum auctoritatem istam est forma principalis ꝛ incommutabilis. ergo ꝛc. ¶ Et si q̄ras: quare ergo Augustinus dicit ideas esse formas in plurali: cum eēntia diuina sit tantuz vnica? Ad hoc potest dici q̄ licet diuina essentia sit vnica formaliter non tamen virtualiter: cum sit omnium possibilium notitia ꝛ causaliter productiua. sed ipsa vt dictum est supra dicitur idea vt est effectuum possibilium diuersoꝝ notitia seu exemplar. ꝛ ideo quia sic est idea vnius effectus ac ē notitia seu exemplar eius q̄ non vt est notitia alteorum licet eadē sit notitia omnium: ex hoc in auctoritate ista dicitur forme in plurali ꝛ non in singulari: que quidem forme dicuntur in diuina intelligētia contineri: quia essentia ipsa diuina tam vt secundum se sumpta q̄ etiam vt est aliorum notitia est a seipsa vt est intelligentia intellecta. ¶ Et ideo quantum ad istum articulum aliter est dicendum. ¶ Ad cuius euidentiam est sciendum q̄ cum queritur: ad quid idee ponuntur in mēte? aut intelligitur ad quid ponuntur in ipsa tanq̄ aliqua distincta ab ea: aut non sic: sed ad quid vel propter quid ipsa diuina essentia est idea. ¶ Hoc premisso apparet ex p̄cedentibus quid dicēdum. quoniam questio ista primo modo intellecta supponit falsum/vez ideas esse aliqua in mēte diuina ab ea distincta. hocenim non est verum: cuz nihil sit in mente diuina distinctum ab ea nisi obiecta secūdaria: vez omnia possibilia intellecta: que non sunt idee sed ideata vt dictum est supra. nec per consequens est q̄rendum propter quid idee sint in mente diuina isto modo. Si aūt secundo modo intelligatur questio/ sic q̄ in ea supponitur est verum: videlicet essentiam ipsam diuinam esse omnium aliorum ideam. cuius nulla est ratio nisi quia ipsa est notitia omnium effectuum possibiliuz ꝛ exemplar: quia nec vt dictum est supra aliud est idea operis artis q̄ notitia seu exemplar artificis opus ipsum ei possibile repsentans. quare ꝛc. ¶ Hec de tertio.

Quantum ad quartum & vltimum: Vtrum deus intelligat p̄ ideas/dicit ille cuius opinio fuit reprobata primo in precedentibus/ in primo suo in distinctio. ꝛ questione qua supra/q̄ sic. Ad cuius euidentiam premittit: q̄ hoc videlicz deum intelligere omnia a se alia per ideas/ quadrupliciter potest ītelligi secundum q̄ ly per potest dicere vno modo circunstantiam cause motiue: sicut cuz dicitur q̄ anima intelligit p habitum tanq̄ per causam motiuam vel effectiuam.

Alio modo circunstantiam potentie intellectiue: sicut cum dicitur q̄ homo intelligit per intellectum. Tertio modo circunstantiam obiecti mediāte: sicut cuz dicitur q̄ homo intelligit deum in via per quendam conceptum prium ipsi. ꝛ quarto modo circunstantiā obiecti terminantis: sicut cum dicitur q̄ videbimus deum per essētiam: quia ipsa diuina essentia erit visa. ¶ Tunc hoc p̄misso dicit q̄ deus intelligit alia omnia a se p ideas ipsorum: non intelligendo seu accipiēdo ly per primis tribus modis: sed quarto ꝛ vltimo modo tantum. quoniā idee nec mouent diuinum intellectum nec sunt ipse intellectus nec obiectum inter deum ꝛ alia a se cognita intermedium: sed sunt ipamet obiecta cognita a deo alia quare ꝛc. ¶ Sed apparet ex dictis in precedentibus q̄ falsuz est q̄ iste supponit: videlicet ideas eē obiecta cognita alia a diuina essentia: vt enim dictum ē supra/obiecta a deo cognita ab eterno possibilia fuerunt entia tēporaliter postea producta ab eo secundum illud idem esse reale q̄ postea acceperūt. sz talia non fuerunt idee nec exemplaria: sed ideata ꝛ exemplata. non enim effectus ab artifice productus ꝛ cognitus est idea seu exēplar ipsius sed ideatum ac exēplatum. quare ꝛc. ¶ Cōfirmatur. quia cum dicitur q̄ idea in mēte diuina est obiectum cognitum/puta idea lapidis est lapis cognitus: aut per lapidem cognitum qui dicitur esse idea/ꝛ per lapidem cuius est idea intelligit idem totaliter in re extra: aut non. sed non potest poni primum: quoniam idez esset respectu suīpsius idea ꝛ ideatum/exemplar ꝛ exēplatum. nec secundum/videlicet q̄ lapides huiusmodi quorum vnus est idea alterius/distinguuntur. ¶ Dico quia deus nunq̄ nouit lapidem nisi productum vel producibiles in re extra. ergo lapis ab eo eternaliter cognitus non fuit alius q̄ lapis temporaliter in esse productus. ¶ Secundo. quia nullum obiectum a deo cognitum ꝛ distinctum est idea alicuius alterius distincta tā ab illo obiecto alio q̄ a deo. nec em̄ vna aliquarez creata qualis est omnis a deo distincta est alterius idea. ergo si lapis a deo cognitus est aliquid a deo distinctum non potest esse idea alicuius alterius creature. ¶ Tertio. quia si idea lapidis que est lapis cognitus/distinguitur a lapide ideato: aut lapis huiusmodi ideatus est a deo cognitus sicut ꝛ eius idea: aut non. Si dicat̄ q̄ sit cognitus: ergo deus cognoscit alias creaturas omnes ab ideis distinctas per ipsas ideas vt per obiecta cognita ītermedia inter ipsum ꝛ cognitas creaturas. q̄ negas: cum dicas q̄ deus non dicitur cognoscere p ideas vt ly per dicit circunstantiam obiecti mediāt. tunc etiam sequeretur q̄ vna creatura a deo cognita esset alterius a deo cognite idea: q̄ poni non potest. nulla enim est ratio quare magis vnus lapidum a deo cognitorum sit idea alterius q̄ econuerso. ergo ꝛ cetera. ¶ Si aut̄ dicat̄ q̄ lapis ille cuius lapis a deo cognitus est idea non est a deo cognitus: ergo sequitur q̄ nulla creatura in esse posita fuit a deo p̄intellecta: nec per consequēs deus ipse aliquid produxit rationabiliter seu artificialiter ad extra. nullus enim producens aliquid quod ignorat producit ipsum rationabiliter nec per artem nec habet esse eius idea: cum idea artificis non sit respectu ipsi ignoti operis. hoc autem est falsum. ergo ꝛ cetera. ¶ Ex predictis apparet impossibilitas opinionis predicte ponentis deum intelligere omnia a se alia per ideas tanq̄ per obiecta cognita/non tamen vt per obiecta intermedia inter deum et alia cognita obiecta. quoniam sic loquens videtur ponere et concedere nullum ens creatum ex tempore deo notum esse; quoniam si non tantum deus intelligit ideam lapidis sed ipsum etiam lapidem ideatū

productum temporaliter in re extra:aut nouit vtrunqꝫ
eque immediate/aut vnum per alterum:vt per ideam
alterum lapidem ideatum. Sꝫ nõ potest opinio ista po
nere primum:cum dicat deum intelligere omnia alia a
se per ideas vt per obiecta cognita. si enim aliquid a se
⁊ ab eis distinctum esset ab ipso cognitũ/non eẽnt idee
omnia obiecta ab eo distincta cognita:cum aliqua ab
ideis alia videlicet ideata essent cognita. nec potest po
nere secundum/tum propter eandem rationem:tum qꝛ
tunc deus cognosceret creaturas per ideas vt lapideꝫ
per eius ideam vt per obiectum intermedium:quod ex
ꝓsse positio ista negat. ergo ⁊c. ¶ Preterea aliud quod
ponit cum dicit ꝙ homo intelligit deum in via per con
ceptum sibi proprium vt per obiectum intermediuꝫ ter
minans actum:falsum est ⁊ ex falsa imaginatione ac
suppositione procedens. supponit enim iste sic loquẽs
ꝙ deus non potest a nobis in via intelligi secundum ra
tionem propriam deitatis:sed tantum in aliquo conce
ptu a diuina essentia totaliter distincto. quem quidem
conceptum imaginatur quoddam obiectum ab intelle
ctu nostro formatum ⁊ a creaturis abstractum:qđ vt di
cit est diuine essentie proprium signum. ⁊ ideo in ipso li
cet ab eẽntia essentialiter distincto conceptu dicitur cõ
cipi ab intellectu nostro eẽntia vt signatum in signo. cõ
tra ista autem omnia in precedentibus est argutum.

Et ideo quantum ad istum articulum
vt apparet ex alijs precedentibus/aliter est dicendum.
¶ Ad cuius euidentiam est sciendum ꝙ deum intellige
re alia a se omnia per ideas/potest intelligi tribus mo
dis. Vno modo ꝙ intelligat alia per ideas tanq̃ per
aliqua diuersa tam a se q̃ ab alijs oĩbus ab eo cogni
tis in re extra. Alio modo ꝙ intelligat alia a se per ide
as vt per obiecta intellecta non alia ab illis que dicun
tur intelligi per ipsas ideas sed illa eadem:vt idee non
sint aliud q̃ obiecta alia a deo distĩcta ab eo:modo quo
deus dicitur intelligi per essentiam suam. non enim bea
tus intelligit deum per essentiam suam tanq̃ per aliqđ
ab ipso deo intellecto distinctum:cum deus intellectus
non sit aliud q̃ ipsa essentia intellecta. Alio modo ter
tio potest intelligi ꝙ deus ĩtelligat alia a se per ideas
quia intelligit ipsa per suam essentiam:que eorum oĩm
est idea vt dictum est supra. ¶ Hoc premisso apparet ex
ꝓdeclaratis. Primo ꝙ deus non potest dici proprie se
ipsum intelligere per ideas. Secundo. ꝙ nec alia a se
potest intelligere nec intelligit per ideas primo modo
hoc intelligendo. Tertio ꝙ nec intelligit alia a se per
ideas secundo modo. Quarto ꝙ intelligit omnia alia
a se per ideas tertio modo trium predictorum ⁊ vltimo
hoc intelligendo. ¶ Primum probatur. quoniam deꝰ
non intelligit se per aliquid distinctum a se intelligente
⁊ intellecto. idem enim omnino ⁊ indistinctum est intel
ligẽs ⁊ intellectum quando deus intelligit semetipm̃.
sed idem non est suijpsius idea. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur
quia licet diuina essentia sit idea non tamẽ respectu sui
dicitur idea sed tantum respectu omnium aliorum pos
sibilium. sed intellectus huius propositionis proprie
sumpte/deus intelligit per ideaꝫ:est ꝙ illud ꝑ qđ deus
intelligit sit idea respectu rei intellecte. ergo cum diui
na eẽntia non sit idea respectu sui sed respectu aliorũ a
se:per consequens licet pro quanto essentia qua deus ĩ
telligit se ⁊ alia est idea posset dici ꝙ deus omnia que
intelligit videlicꝫ tam se q̃ alia intelligit per ideam:qꝛ
tamen essentia ipsa qua omnia intelligit non diciꝭ idea
respectu sui sed omnium aliorum:ideo non est verum ꝓ
prie intelligendo/dicere ꝙ deus seipsum intelligit per
ideam. ¶ Secundum/vcꝫ ꝙ nec alia a se intelligat per
ideas illo primo modo hoc intelligendo/apparet:quo
niam cum deus intelligat oĩa tam seipsum vcꝫ q̃ alia
per consequens tales idee sic intellecte vt aliqua distin
cta tam a deo q̃ ab oĩbus alijs ab eo intellectis sunt
omnino impossibiles:cum nihil sit nec esse possit quod
a deo intellectum non sit. quare ⁊c. ¶ Cõfirmatur. quia
aut idee huiusmodi sic accepte sunt obiecta a deo dis
tincta ⁊ intellecta:aut non sunt intellecta. Sed non po
test poni primum/videlicet ꝙ sint intellecta. Primo.
quia supponũtur esse diuersa ab omni obiecto a deo co
gnito. qđ autem ab omni obiecto cognito est diuersum
non potest existere intellectum. ¶ Secundo. quia obie
ctum a deo cognitum ⁊ distinctum non est idea sed idea
tum seu exẽplatũ vt superius fuit dictuꝫ. ¶ Nec potest
dici secundum/videlicet ꝙ non sint a deo cognita:cum
deus omnia intelligat tam se q̃ alia. ergo ⁊c. ¶ Tertiũ
videlicet ꝙ nec secundo modo deus intelligat alia a se
per ideas/apparet:quia vt statim dictum est ⁊ sepe in ꝓ
cedentibus/nullum obiectum a deo distinctum ⁊ intel
lectum dicitur esse in mente diuina idea sed ideatum.
¶ Confirmatur. quia idem non potest esse respectu sui
ipsius idea ⁊ ideatum/exemplar ⁊ exemplatum:sed o
mne obiectum qđ non est deus ab eo factum est ideatũ
seu exemplatum. ipsum autem idem ⁊ secundum idem
esse realiter suum est obiectum a deo intellectum. ergo
per consequens non est idea. ¶ Quartum ⁊ vltimuꝫ vi
delicꝫ ꝙ deus intelligat per ideas quarto ⁊ vltimo mo
do hoc intelligendo/apparet. quoniam constat ꝙ deus
omnia intelligit per essentiam suaꝫ. nec enim intellectꝰ
diuinus nec suus intelligendi actus est distinctus a sua
essentia in re extra. sed ipsa diuina essentia vt dictum est
supra ẽ idea nõ respectu sui sꝫ respectu oĩm alioꝝ a se. er
go ⁊c. ¶ Et si contra hoc arguatur primo:quia diuina
essentia est vnica:ergo si ipsa est aliorum a se idea/deus
non intelligit alia a se per ideas in plurali:sed per ideã
cum omnia intelligat per suam essentiam singularem.
¶ Secũdo. quia creature ab eterno intellecte a deo nõ
fuerunt aliquid distinctum ab eo:sed essentia diuina vt
dictum est non dicitur idea nisi respectu aliorum a seipsa
ergo non fuit idea alicuius creaturaruꝫ eternaliter co
gnitarum. ¶ Ad primum apparet solutio ex preceden
tibus: vbi dictum est in alio articulo:ꝙ idee dicuntur
fore incõmutabiles ĩ plurali. ¶ Ad secundum dico ꝙ
licet creature a deo intellecte anteq̃ producte non fue
rint aliquid distinctum a deo actualiter non tamẽ cum
eo idem erant:⁊ entia ab eo diuersa esse poterant sicut
⁊ postea extitere. hoc autem sufficit ad ideaꝫ ⁊ ideatum
vcꝫ ꝙ ipsum ideatum non sit vnuꝫ cum idea:⁊ possit fie
ri licet actu non sit diuersum ab ea. cum enim ideatum
seu exemplatum non sit aliud q̃ producibile ab aliquo
artifice preconceptum:per consequens non plus requi
ritur ad hoc ꝙ aliquid possit dici ideatum vel exempla
tum q̃ ad hoc ꝙ possit dici eẽ ab artifice practice intel
lectum. sed ad secundum non requiritur ꝙ obiectum in
tellectum sit aliquid positiuum ab intelligente distin
ctum:cum intellectus ⁊ sciẽtia tam speculatiua q̃ pra
ctica possit esse non existentium. ergo ⁊c. ¶ Sic ad que
stionem. ¶ Ad rationeꝫ in principio apparet solutio ex
predictis. concedo enim ꝙ deus non potest scire creatu
ras sine ideis:quia non potest scire seu ĩtelligere eas si
ne sua essentia vt est ipsarum omniuꝫ notitia/modo quo
dicitur esse earum idea vt dictum est supra. Ex ista autẽ
auctoritate in qua August. dicit ꝙ sine ideis nemo sa
piẽs esse potest aperte innuiꝭ ꝙ idea qua deus cogno
scit omnia non est nisi sua essentia: cum omni alio circũ
scripto distincto a diuina eẽntia deus ipse sapiens esse
posset consimiliter sicut modo. quare ⁊c.

Circa distinctionẽ trigesi
mam sextã in qua magister agit de
existẽtia omnium creaturarum in
deo:quero primo. Vtrum omniuꝫ
creaturaruꝫ ꝑfectiones fuerint cõ
tente in deo realiꝭ ab eterno. ¶ Et
videtur ꝙ sic ꝑ illud Joannis pri
mo. Qđ factuꝫ est in ipo vita erat.
sed vita continetur realiꝭ in viuẽte. ergo si omnia crea
ta erant antea in deo vita/omnia erant in eo realiꝭ con
tẽta. quare ⁊c. ¶ Contra. quia qđ nihil est ĩ nullo realiꝭ
contineri potest. sed creata entia anteq̃ crearẽtur non
erant aliquid in re extra. ergo ⁊c. ¶ Respõsio. vbi sic ꝓ
cedam. Primo enim premittam aliquid ad questionis
intellectum. Secundo dicam ad q̃situm. Tertio soluaꝫ
ad aliqua que arguuntur communiꝭ circa ista.

Quantum ad primum est sciendum ꝙ
duo tanguntur in titulo huius q̃stionis:quorum vtrun
ꝙ potest dupliciꝭ intelligi. Primum est ꝑfectiones crea
turarum. Secundum est/an ipse sint in deo realiꝭ contẽ
te. ¶ Primum inquam istorum posset dupliciꝭ intelli
gi. Vno modo vcꝫ ꝙ ꝑ ꝑfectioneꝫ creature intelligatur
aliquid ab ipsa creatura distinctum/vt esset constructio
transitiua cum dicitur ꝑfectio creature sicut cum dici
tur albedo hominis vel causa effectus possibilis. Alio
modo ꝙ ꝑ ꝑfectionẽ creature non intelligatur aliquid
ab ipsa creatura distinctum:sꝫ ipsa creatura tantum:vt
sit constructio intransitiua:cum dicitur ꝑfectio creatu
re:sicut est cum dicitur/creatura salis vel eẽntia dei pa
tris vel filij vel spiritus sancti:cum a nulla ꝑsonaꝝ ipsa
essentia sit distincta aliqualiter in re extra. ¶ Scdm̃ ẽt
vcꝫ ꝑfectiones creaturarum in deo contineri/potest du
pliciꝭ intelligi. Vno modo ꝙ fuerint ⁊ ꝙ ꝯtente sint rea
liter in ipso ab eterno:sicut aliqua distincta ab eo ali
qualiter in re extra:modo quo vnum dicitur proprie in
alio esse contẽtum:quia nec proprie idẽ continetur in se
ipso/nec non ens seu non existẽs in aliquo ente actualiꝭ
existẽte. Alio modo creaturas fuisse contẽtas ab eter
no in deo / potest intelligi nõ vt aliqua distincta ab eo sꝫ
vt aliqua que possibilia fuerunt ab ipso:modo quo effe
ctus anteq̃ sit dicitur in sua causa virtualiter contineri
ita ꝙ contineri in aliquo modo primo est in ipso existere
formaliꝭ. qđ non potest esse nisi contẽtuꝫ sit a continẽte
ipsum distinctum realiter. Secundo autẽ modo conti
neri aliquid in aliquo est ipsum virtualiꝭ contineri in
ipso:qđ non est aliud q̃ ipsum contentum posse fieri ab
illo in quo dicitur contineri. Alijs etiam modis frequẽ
ter dicitur vnum in altero contineri:vcꝫ ꝑfectionaliter
seu eminẽter ⁊ exẽplariꝭ vel intellectualiꝭ. Esse cõtinẽs
alterum eminenter vel ꝑfectionaliter nõ videtur dicere
aliud q̃ ipsum esse ꝑfectius alio/vcꝫ in eo isto modo con
tẽto. Cõtinens intellectualiꝭ non est aliud q̃ continen
tẽ esse intelligẽtem ⁊ contẽtum esse obiectum ab eo in
tellectum. omnes autẽ modi predicti quibus diciꝭ ali
quid contineri ⁊ aliquid esse continens ipsum/possunt
ad duos reduci:quorum vnus est illorum que realiter
sunt diuersa ⁊ vnum est in alio siue vt pars in toto/siue
vt accidens in subiecto siue quomodocunqꝫ aliter:⁊ al
ter est illoruꝫ quorum vnum puta contentum non opor
tet ꝙ sit sed sufficit ꝙ esse possit a continente distinctuꝫ
⁊ ꝙ nunq̃ sit continens ipsum. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum licet appareat
quid dicendum sit ad questionem istam ex predictis
in alia:pono tamen ad maiorem euidentiam quatuor
conclusiones. ¶ Prima est. ꝙ perfectiones omnium
creaturarum possibilium nec sunt nec vnq̃ fuerunt ali
quo modo in deo:vt per perfectiones creaturarum intel
ligitur aliquid ab eis distinctum. ¶ Hec apparet. quia
impossibile nullo modo dicitur contineri in deo. sed per
fectiones creaturarum hoc modo intellecte sunt impos
sibiles videlicet tãq̃ aliqua ab ipsis creaturis omnibꝰ
possibilibus ⁊ a deo distincta aliqualiter in re extra. er
go ⁊ ce. ¶ Minor apparet. quoniam omne possibile est
a deo producibile. ergo nihil a deo et ab omni creabiliꝭ
seu quomodocunqꝫ producibili ab ipso distinctum est
possibile. ergo nec perfectiones creaturarum distincte
a deo ⁊ a creaturis omnibus possibilibus in re extra. q̃
re ⁊c. ¶ Confirmatur. quia non magis perfectio cuiusli
bet creature distinguitur ab omni creatura q̃ perfectio
rei increate/videlicet diuine essentie ab ipsa diuina eẽn
tia. ¶ Hoc apparet. quia sicut diuina essentia seipsa for
maliter est perfecta ⁊ increata/ita ⁊ quelibꝫ res creata
seipsa formaliter est perfecta perfectione sibi debita es
sentiali/licet alio mediante ipsi addito accñtaliter sit ꝑ
fecta:de qua perfectione nihil ad propositum:cum sit q̃
dam creatura ab illa cuius dicitur esse perfectio essen
tialiꝭ distincta. nõ est ẽt aliqđ increatũ in aliqua re crea
ta. sed constat ꝙ perfectio diuine essentie increata est ab
ipsa totaliter indistincta. ergo ⁊c. ¶ Ex hoc concludo
corollarie ꝙ cum queritur an perfectiones creaturarũ
omnium sint in deo:per perfectiones creaturarum non
sunt intelligẽda aliqua ab ipsis omnibus creaturis dis
tincta sed totaliter indistincta/vt dicendo perfectiones
creaturarum sit constructio intransitiua/vt preexposi
tum fuit supra. alias falsum supponeret q̃stio ista:vcꝫ ꝑ
fectionem essentialem cuiuslibet creature esse distinctã
ab ipsa creatura qualibꝫ in re extra. hoc enim vt proba
tum est poni non potest. quare ⁊c. ¶ Secunda conclusio
est:ꝙ perfectiones creaturarum modo preexposito in
tellecte nõ fuerunt ab eterno in deo contẽte/accipiẽdo
continentiam primo modo. ¶ Hec apparet. quoniam
illo modo esse in alio non est nisi inter illa quorum quod
libet est ens aliquod positiuum ab alio realiꝭ distinctũ.
sed constat ex dictis in questione alia de ideis ꝙ creatu
re nõ fuerũt ab eterno aliqđ in re extra:nec ꝑ ꝯsequẽs
aliqua creatura ⁊ deus fuerunt ab eterno sicut diuersa
entia aliqua positiua. non enim ab eterno fuit verum di
cere ꝙ creatura fuerit aliquid distinctum: licet fuerit
semper verum ꝙ non fuerit idem cum eo. ergo ⁊ cetera.
¶ Confirmatur. quia constat ex fide catholica ⁊ ex scri
ptura sacra solum deum esse ens perpetuuꝫ seu eternũ.
ergo nihil qđ non ẽ ipse deus potuit isto modo in eo exi
stere ab eterno. sed constat creaturam nunq̃ fuisse deuꝫ.
licet enim anteq̃ existeret/ab ipso deo distincta non eẽt
cum nihil esset:non tamẽ idem qđ deus dici poterat ne
qꝫ erat. si enim idem qđ deus fuisset/ab ipo distincta es
sentialiter fieri minime potuisset. constat autem ꝙ ipsa
a deo distincta essentialiter temporaliter est effecta. er
go ⁊ cetera. ¶ Ex predictis concludo corollarie:ꝙ cum
queritur an perfectiones creaturarum fuerint conten
te in deo realiter ab eterno/non debet intelligi seu acci
pi continentia vt sumitur primo modo / videlicet vt est
illorum quorum contentum a continente ipsum reali
ter ẽ indistinctum. quoniam questione sic intellecta fal
sum supponeret:videlicet ꝙ creatura ab eterno aliqđ
a deo distinctum existeret. quod vtiqꝫ non est verum:
cum vt dictuꝫ est nihil a deo distinctum fuerit sempiter
num. Hoc autem modo possent intelligere questionem
istam illi qui ponunt omnia entia creata habuisse esse
cognitum ⁊ volitum sempiternum tanq̃ esse aliquod
positiuum a deo volente ac intelligente et ab eius

actu intellectionis ⁊ volitionis distinctum: quoniam ta
les negant ⁊ negare habent suppositum supradictum/
videlicet esse tantum vnicum sempiternum. tot enim po-
nunt diminuta diuersa entia sempiterna videlicet esse in
tellecta ⁊ volita a deo distincta quot fuerunt entia rea-
lia producta tēporaliter in re extra: immo incompara-
biliter plura: cum deus ab eterno omnia possibilia in-
tellexerit: nec tamē omnia possibilia intellecta fuerint
facta. quot autem sunt ab ipso intellecta tot vt dicunt
habent esse diminuta: tamē positiua ⁊ ab actu diuine in
tellectionis distincta ac producta. sed tam hoc ꝙ mul-
ta alia que habent concedere sic loquentes sunt absur-
da/ vt patet ex dictis in distinctione septima. ergo ⁊c.
¶ Tertia cōclusio est. ꝙ perfectiones creaturarum o-
mnium fuerunt contente ab eterno in deo / accipiendo
continentiam secundo modo in alio articulo explicato.
¶ Hec apparet. quoniam illo modo aliquid contineri
in aliquo non est aliud ꝙ ponere illud fieri vel intelligi
ab illo. omnis enim effectus possibilis dicitur contineri
in sua causa: ⁊ obiectum intellectum in intelligente vel
volitum in volente. sed constat ꝙ omnia entia creata
fuerunt deo possibilia anteꝙ producta ⁊ ab eo eternali
ter intellecta. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia non minus
effectus prime cause potest dici in causa ipsa prima con
tineri ꝙ effectus secunde cause in ipsa. sed omnis causa
secunda dicitur cōtinere effectum sibi possibilem: cum
tamen non possit ad eum agere per se solam sine prima
secum principaliter concurrēte. ergo multo magis prima cau
sa potest dici continere omnia possibilia: cum possit in
ipsa per se sine quocunq; alio concausante. quare ⁊c.

Ex hoc potest concludi corollarie: ꝙ oīa
creata fuerūt cōtēta ab eterno ī deo virtualiter ītellectua
liter ⁊ pfectionaliter. ¶ Hoc apparet. ⁊ primo ꝙ virtualiter.
quia virtualiter in aliquo contineri non est aliud ꝙ pos
se fieri ab ipso. sed constat ꝙ prima causa ab eterno fuit
omnium effectuum possibilium productiua. ergo ⁊ vir-
tualiter contētiua. ¶ Secundum videlicet ꝙ etiam oīa fuerint
in deo intellectualiter/ apparet: quia esse in aliquo isto
modo non est aliud ꝙ intelligi ab eo. omne enim obie-
ctum intellectum dicitur esse intellectualiter in intelli-
gente: sicut etiam obiectum sensatum in sentiente: quia
cognoscitur per actum existentem in cognoscēte. sed cō
stat ꝙ deus intellexit omnia que produxit ex tempore
⁊ alia omnia possibilia ab eterno. ergo ⁊c. ¶ Tertium
videlicet ꝙ etiam omnia fuerint in deo perfectionali-
ter seu eminenter vno modo hoc intelligendo: ⁊ alio mo
do nō: apparet. quoniam esse in aliquo isto modo videli
cet perfectionaliter/ potest intelligi dupliciter. Uno mo-
do proprie: ⁊ sic tam continens ꝙ contentum est aliquid
in re extra: ita ꝙ sunt duo diuersa: quorum vnum vide-
licet continens perfectionaliter est perfectius ꝙ contē
tū. nec enim ens dicitur proprie perfectius nec imperfectius
ꝙ nō ens: sicut nec albū aliquod dicitur albius ꝙ sit nigrum.
⁊ ideo cū cōtinēs pfectionaliter seu eminēter non sit aliud
ꝙ cōtinēs ipsum esse pfectius ꝙ contentū/ per consequēs
vtrunq; istorū videlicet tam sic cōtinēs ꝙ cōtentū oportet esse
aliquid distinctum ab alio in re extra. ⁊ vt sic accipitur
continens perfectionaliter/ constat ꝙ nihil fuit in deo
contentum perfectionaliter ab eterno: cum nec aliquid
ab eo distinctum fuerit sempiternū. Alio aūt modo pōt
dici contentum in aliquo pfectionaliter seu eminenter illud
quod licet non sit aliquid potest tamē esse ⁊ non ita pfectū
sicut illud in quo dicitur esse contētum. ⁊ hoc modo con-
stat omnia creata fuisse in deo contēta pfectionaliter ab
eterno: cū licet nō fuerit tamē esse potuerint sicut ⁊ fuerūt
postea ipso deo incomparabiliter ⁊ improportionabiliter ī

pfectiora. ꝗ ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima cōclusio est. ꝙ omnia
creata actu existentia possunt dici esse in deo contenta
modo sicut ab eterno fuerunt: quātum ad aliquid aliter.
¶ Hec apparet. ⁊ primo similitudo. constat ꝙ omnia
creata actualiter existētia sunt annihilabilia. ⁊ annihila-
ta eadem a deo fieri possibilia sunt etiam a deo actuali
ter intellecta ⁊ eo improportionabiliter ⁊ incomparabi-
liter imperfectiora. sed oīa talia sunt in deo virtualiter intel-
lectualiter ⁊ pfectionaliter seu eminēter vt dictum est.
ergo omnia creata sunt modo sic in deo. sed consimiliter
vt dictum est in eo fuerant ab eterno. ergo ⁊c. ¶ Secun
da pars videlicet ꝙ sit hic dissimilitudo quātum ad aliqua/
apparet. Primo. quia ab eterno nō existētia erāt imme-
diate fieri possibilia: nō autē nunc quando existūt: cum
postꝙ facta sunt non possint iterum fieri nisi primitus de-
struantur. Secūdo. quia ab eterno fuerunt intellecta non vt
existentia sed vt existere possibilia: nūc aūt postꝙ produ
cta sunt a deo intellecta vt actu existētia ⁊ etiam vt mo
do predicto fieri iterum possibilia. Tertio. quia ab eter
no cum non essent aliquid distinctum a deo: per conse-
quens nec deus poterat propter eis dici esse perfectior
magis ꝙ nihilo: nunc autem potest propter contrariam
rationem: quia quelibet creatura est verum ens a deo dis
tinctum ⁊ imperfectum: deus autem est ens perfectissi
mum ⁊ immensum. ergo omnes creature fuerunt in deo
ab eterno aliquo modo aliter ꝙ sint modo: tam virtuali
ter quia nō sic sunt nūc immediate possibiles fieri sicut
tunc: tam intellectualiter quia intelliguntur ab ipso ali
ter nunc ꝙ tunc: non ꝙ ista alietas sit intelligenda in
actu diuino: sed in obiecto cognito: tam perfectionaliter
vel eminēter: quia proprius dicitur quodlibet ens creatum
in deo contineri seu esse eminenter modo ꝙ fuerit ab eter
no. quare ⁊c. ¶ Confirmatur. quia omnia entia creata actu
existentia possunt dici cōtineri in deo virtualiter: nō tantū
quia possunt fieri ab eo modo predicto: sed etiam quia sic ab
eo continue depēdēt ꝙ eius virtute subsistūt: cum im-
possibile sit ipsa existere sine eo. sed constat ꝙ hoc modo
nō fuerūt nec dici potuerunt cōtineri in deo virtualiter ab
eterno. quod enim non existit nullius virtute existit. ergo
cum nihil a deo distinctum fuerit sempiternum: per con-
sequens licet quodlibet ens creatum fuerit in deo vir-
tualiter ab eterno pro quanto potuit fieri ab eo: non ta
men quia eius virtute fuerit/ modo quo virtualiter est
modo ab ipso contentum quodlibet ens creatū. quare
⁊c. ¶ Ex predictis concludo corollarie ꝙ aliter effectus
quilibet possibilis continetur virtualiter in prima causa
⁊ aliter effectus secunde cause in ipsa. ¶ Hec apparet pri
mo. quia vt dictū est omnis effectus possibilis non tan-
tum anteꝙ productus sed etiam postꝙ est in esse positus
continetur virtualiter non tantum quantum ad esse sed et
quo ad fieri in prima causa: cum possit iterum fieri ab ea
dem: non sic autem aliquis effectus secunde cause con-
tinetur virtualiter in ipsa. licet enim ab aliqua causa secū
da eius effectus aliquis sit depēdēs continue quo ad
esse: vt lumen solis a sole: ⁊ per consequens talis causa
secunda effectum suum productum contineat virtuali
ter quo ad esse: cum eius virtute subsistat: nec aliter per
naturam existere valeat: non tamen ipsum continet vir
tualiter in fieri postꝙ semel est productus: cum nullum
semel in esse positum sit iterum reparabile per natu-
ram: vt ostendetur in quarto. ergo ⁊ cetera. ¶ Secun-
do. quia nulla causa secunda continet virtualiter ali-
quem effectum sibi possibilem in fieri nec in esse totaliter
nec simpliciter sicut prima. quod appet: quoniam sola illa causa
continet effectum possibilē quo ad fieri ⁊ ad esse virtua-
liter totaliter ⁊ simpliciter/ a qua potest effectus in esse po
ni ⁊ positus cōseruari oī cā alia circūscripta. sed nulla cā

secūda respectu alicuius effectus sibi possibilis est ta-
lis: sed sola prima respectu omnis possibilis. nulla enim
causa secunda potest sine prima aliquid producere nec
productum postea conseruare: sed sola prima potest in
omne possibile per seipsam omni alia circūscripta. ꝗ ⁊c.
¶ Tertio. quia creature ab eterno nō fuerūt contēte ī deo
virtualiter nec qualitercūq; aliter sicut aliqua distin-
cta ab ipso aliqualiter in re extra/ vt dictum fuit supra.
nūc autem est aliter: cum ipse sint vere entia actualiter
existentia tam inter se ꝙ a deo eas continente / distincte
essentialiter in re extra. quare ⁊c. ¶ Hec de secūdo.

Quantum ad tertium & vltimum vbi
est respondendum ad aliqua que possent argui contra
omnia supradicta/ arguitur primo contra primam con
clusionem. quoniam non minus distinguitur propria finitas ꝙ
quidem est propria perfectio cuiuslibet creature ab ipsa
creatura: ꝙ īfinitas diuine eēntie ab ipa diuia eēntia sit
distincta. sed infinitas diuine eēntie est distincta ab ipsa
essentia in re extra: cū nulla relatio originis nec perso-
na ab essentia indistincta sit forma infinita: quod tamē es
set si infinitas ab eēntia nō differret: cū nec ipa essentia
sit distincta ab aliqua relatione originis nec persona:
ergo ⁊ īfinitas que est perfectio cuiuslibet creature est
distincta ab ipsa: ⁊ per consequēs perfectiones creatu
rarum sunt in deo / intelligendo per ipsas aliquid distin
ctum ab eis: cuius contrariū dicit conclusio ista prima.
¶ Secundo arguitur contra secundam conclusionem
primo. quia creature facte ex tempore ⁊ omnia possibilia
aliter fuerunt in deo ꝙ impossibilia: sed nisi possibilia
ante ꝙ posita in re extra essent aliquid a deo distinctum
nō fuissent contenta in ipso aliter ꝙ īpossibilia ab eter
no. sicut enim omnia entia continentur consimiliter ī deo
ita ⁊ non entium nō continetur in eo vnum aliter ꝙ alterū.
ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia esse intellectum ⁊ volitū est
aliquid ab intelligente ⁊ a volūtate distinctum. sed oīa
entia creata fuerunt a deo intellecta ⁊ volita ab eterno
ergo ⁊c. ¶ Secundo ad hoc idem arguitur ex diuersis san
ctorum auctoritatibus ⁊ scripture. beatus enim Dionysius
in libro de diuinis no. parte. vi. ca. v. expresse dicit ꝙ per-
fectiones omnium creaturarum vni tiue contineantur
in deo: quod ostēdit per exemplum de centro in quo oēs dia
metri/ ⁊ per aliud exemplum de monade in quo omēs nu
meri vniuntur. sed hoc non videretur posse esse verum nisi
creaturarum pfectiones essent aliquid in re extra. ergo
⁊c. ¶ Preterea ad idē: videlicet ꝙ pfectiōes creatura
rum omnium sint in deo realiter/ arguitur per illud quod deus
dixit Moysi: vt habetur exodi. xxxiij. Ego ostēdam tibi
omne bonum. per quod omne bonum constat ꝙ deus non in
tellexit aliud ꝙ seipsum: ergo in deo est omne bonum. quod
non esset nisi in eo existeret plenitudo seu perfectio om
nis boni. quare ⁊c. ¶ Tertio arguitur contra tertiam con
clusionē. quia deus nō dicitur cōtineri in seipso. sed esse repsenta-
tū seu intellectum quod creatura omnis habuit ab eterno
fuit omnino idē cum deo. ergo creatura ipsa a deo intel
lecta ⁊ volita ab eterno non fuit contēta in eo. ¶ Mi-
nor probatur. Primo. quia omnis entitas positiua īdepen
dens ab anima est entitas realis: sed esse repsentatum
est quedā entitas indepēdēs ab operatione intellectus.
species enim representaret dato ꝙ intellectus non intel
ligeret. ergo esse repsentatum quod habuit quelibet creatu
ra ab eterno/ est entitas realis: ⁊ constat ꝙ nō alia a deo.
ergo ⁊c. ¶ Secundo. quia omne quod sequitur entita-
tem realē necessitate naturali est necessario entitas rea
lis: sed ad formam repsentantem necessitate naturali se
quitur esse representatum: ⁊ ad cognitionem esse cogni
tum. ergo ⁊c. ¶ Tertio. quia terminus productionis realis

habet esse reale: sed intellectus agens actione reali pro-
ducit esse intelligibile obiecti siue obiectum in esse intel
ligibili: ꝗ esse intelligibile est aliquod esse reale. sed nul-
lum esse reale repsentatum eternum pōt esse distinctum
a diuina essentia repsentāte: sicut nec esse repsentatum
intellectui creato est aliud a specie repsentante. ꝗ ⁊c.
¶ Quarto. quia inseparabilia sunt realiter indistincta: sed
repsentās ⁊ repsentatum sunt inseparabilia: ergo ⁊ rea
liter eadem ⁊ simpliciter indistincta. diuina autem essen
tia fuit eternaliter representans omnia. ergo ⁊c. ¶ Quin
to. quia omne prius natura alio potest esse sine illo: sed for
ma representans non potest esse sine representato nec co
gnitio sine esse cognito. ¶ Sexto. quia esse intellectuale
seu intellectum conueniens creature ab eterno: aut est
ex se necesse esse: aut possibile esse ⁊ non esse. sed nō potest
poni secundum. quia tunc deus non necessario intellige-
ret esse intelligibile creature: ergo relinquitur primum
quod est propositum: cum omne necessarium sit a deo rea-
liter indistinctum. ¶ Septimo. quia omne immutabile est
necesse esse. sed esse intelligibile creature conueniens
ab eterno est immutabile. quia alias diuinum intelligere
esset mutabile. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia huiusmodi esse
intelligibile vel intellectum est aliquid positiuum: ⁊ cō
stat ꝙ non est ens rationis nec aliqua res creata: ergo est
substātia increata. ¶ Quarto ⁊ vltimo arguitur contra
quartam conclusionē. quoniam ens creatum ⁊ nihil non pos
sunt in aliquo consimiliter contineri. sed omnia creata
existentia sunt entia modo: non fuerunt autem aliquid
ab eterno. ergo ⁊c. ¶ Confirmo. quia aut creature ab eter
no habuerūt aliquod esse a deo distinctum / aut non. sed
non potest poni primum cum nihil aliud a deo fuerit ab
eterno. ergo secundum. sed quod est indistinctum a deo non po-
test consimiliter sicut distinctum ab ipso contineri in
eo. ergo ⁊c.

Ad ista per ordinem. Ad illud quod ar-
guitur contra primam conclusionem / appet ex dictis ī pre-
cedentibus sepius ꝙ falsum accipitur quando dicitur ꝙ infini-
tas diuine essentie est distincta ab ipsa. falsum est etiam
quod ad huius probationem adducitur: cum subiungitur ꝙ rela
tio originis non est formaliter infinita. contra ista enim
duo argutū est supra in dist. xxxiij. vbi est ostensum in pri
ma questione ⁊ ꝙ relatio originis seu persona est forma
liter infinita ⁊ ꝙ infinitas non est aliquid distinctum a
diuina essentia in re extra. quare ⁊c. ¶ Ad primum quod
arguitur primo contra secundam conclusionē / dico ꝙ pos
sibilia ante ꝙ facta fuerunt in deo aliter ꝙ impossibilia
nō alietate importante diuersitatem aliquā in re extra in
ter deum ⁊ possibilia nondū facta vt inter aliqua diuer
sa entia positiua: cum non magis possibile anteꝙ fiat ꝙ
impossibile sit in re aliquid positiuum: sed alietate im-
portante diuersitatem possibilē isto modo: quo videlicet plu-
ra entia positiua realiter sunt distincta: cum omne possi
bile possit esse non autem impossibile. ⁊ hoc modo non
alio possibilia nondum facta sed postea futura fuerunt
aliter ꝙ impossibilia. quoniam licet possibilia pro tunc non plus
essent aliquid in re ꝙ impossibilia: poterant tamē esse: si-
cut ⁊ postea fuerūt. ⁊ ideo possibilia omnia dicuntur in deo
virtualiter cōtineri: cū cōtineri virtualiter in aliquo non sit cōtē
tum esse in illo: nec etiam aliquid in seipso: sed posse fie-
ri ab illo in quo videlicet virtualiter dicitur contineri. quare ⁊c.
¶ Ad confirmationem appet ꝙ falsum accipit quan-
do dicit ꝙ esse intellectum ⁊ volitum est aliquid ab ītel
ligente distinctum. nec enim non ens potest dici esse distin-
ctum ab ente: cum tamē possit esse obiectum actualiter in-
tellectum. non enim sequitur. est intellectum. ergo est. ¶ Et quā
do additur ꝙ omnia fuerunt a deo ab eterno intellecta

ꝛ volita.si intelligãt ꝙ fuerunt intellecta ꝛ volita tã ꝙ aliqua ab eo distincta/ falsum est.si autem tanꝙ possibi lia fieri:ꝛ ꝙ ꝓns ab eo distingui:sic est verum.sed ex hoc nõ sequitur propositum.quare ꝛc. ¶Ad illud qõ dicit Dionysius/respondet ꝙ ipse Dionysius ꝙ hoc ꝙ dicit pfectiones creaturarum contineri vnitiue in deo nõ intelligit aliud nisi ꝙ deus vnica perfectione simplicissima a se totaliẽ indistincta est melior ꝛ pfectior alijs oĩbus:que pfectio eius vnica est aliorum omnium intellectiua ꝛ productiua. nõ autez intelligit pfectiones creaturarum contineri in deo formaliter sed tm̃ pfectionaliter seu eminenẽ ꝛ virtualiẽ.qõ apparet ꝙ exẽpla q̃ ponit de numeris contentis in monade et de diametris contentis in centro:nec em̃ numeri continenẽ in monade formaliẽ:sed tantum dicunt̃ contineri in eo vt in principio:vez quia est principium omnium numerorum : sicut ꝛ centrum est terminus ꝛ principium linearũ.ꝛ hoc modo omnia creata possunt dici in deo contineri:videlicet vt in principio ꝛ termino eorũdez.quare ꝛc. ¶Ad illud Exodi cõsimiliter est dicẽdũ. non enim deus dicit̃ esse formaliẽ seu realiẽ omne bonum intelligẽdo ꝙ oĩe bonũ multa bona distincta:cũ non sit nisi vnicũ bonũ tm̃ qz tamẽ istud bonum vnicum est melius seu pfectꝰ aliꝭ omnibus:quorum etiam bonorum omnium est virtualiter ꝛ pfectionaliter contentiuum:ideo dicitur omne bonum. ¶Ad illud qõ arguitur contra tertiam cõclusionem quando dicit̃ ꝙ deus non cõtinetur in seipso/ dez. sed tunc dico ꝙ minor est falsa.nõ em̃ esse repsentatum seu intellectum creature eternũ fuit idẽ cum deo:intelligẽdo ꝙ huiusmodi eẽ repsentatum vel intellectum creaturam ipsam.qm̃ si ꝙ esse intellectum seu repsentatum intelligeret tm̃ actus diuinus constat ipsum a deo eẽ totaliter indistinctuz. Qz autẽ obiectum possibile ab eo intellectum non sit idem cum deo/apparet. ¶Primo.qz nõ ens non potest eẽ nec dici idẽ cũ aliquo ente.sed possibile non existẽs licet sit actu intellectum est tamẽ actu non ens licet existere potẽs.ergo ꝛc. ¶Secundo.quia qõest idẽ cuz deo nunq̃ potest distingui nec distinctum effici ab ipso. sed omne possibile potest fieri actu: qõ q̃dem possibile post q̃ factum/constat eẽ ab ipso deo distinctum:g̃ cũ illud idẽ quod fuerat possibile fiat actu hoc est fiat actu ens/non aliud ab illo qõ antea fuerat possibile:non enim potest proprie dici idẽ nec diuersum:sed non diuersum: ꝙ consequẽs sequitur ꝓpositũ:vez ꝙ nullum possibile intellectum potest dici eẽ a deo indistinctũ quare ꝛc. ¶Ad primum qõ arguitur in contrarium dico ꝙ minor est falsa q̃ dicit ꝙ eẽ repsentatuz est entitas realis:qõ em̃ non est aliquid actu existẽs nõ põt dici entitas realis.sed non existẽs põt esse intellectum:ꝙ cõsequẽs intelligẽti repsentatum.ergo ꝛc. ¶Et si dicatur ꝙ si eẽ repsentatum vel intellectum eternum creature non sit aliquid a deo distinctum/tunc sequit̃ ꝙ deus ipse non intellexit aliquid ab eterno nisi tantummodo se metipsum:dico ꝙ verum est sic intelligẽdo ꝙ nihil aliud ab ipso fuit intellectuz:qõ quidẽ obiectum intellectum habuerit aliquod eẽ a deo distinctũ:cum solum ens primum increatum fuerit sempiternum.cum hoc tm̃ stat ꝙ omnia postea facta fuerunt ab eo eternaliter intellecta non vt aliqua protunc entia a seipso distincta:sed vt ab eo fieri possibilia:modo quo non possunt ẽ intelligi impossibilia/quantũcũqz non magis possibile anteq̃ ineẽ positum sit ens q̃ impossibile.quare ꝛc. ¶Ad secundũ qm̃ dicitur ꝙ ad formam repsentantẽ sequitur eẽ repsentatum ꝛ ad cognitionem eẽ cognitum:si intelligatur ꝙ ad cognitionẽ sequatur realiẽ eẽ cognitum tanq̃ aliqd positiuum ab ipsa cognitione distinctum/sic ẽ falsuz.ꝛ esto ꝙ eẽt verum non ꝓbaret propositum qõ intẽdit:ꝛ totum contrarium. ¶Primum apparet.qm̃ nihil isto modo sequitur ad alterum nisi sicut effectus ad causaz ꝛ ita ad cognitionẽ diuinam nõ potest sequi aliquid ab ea distinctum nisi qõ a deo realiẽ est effectum.sed nullꝰ effectus ẽ eternus:g̃ nec ad cognitionẽ dei eternam sequitur realiẽ eẽ cognitum tanq̃ aliquid positiuum ab ipsa distinctum.. ¶Secunduz:vez ꝙ esto ꝙ istud assumptũ ꝓdictum esset verum non probaret illud quod intendit ꝛz contrarium:apparet.quoniam si eẽ cognitum sequit̃ realiẽ ad cognitionẽ diuinã realiẽ est ab ipsa distinctuz sicut oĩs effectus distinguitur a sua causa:g̃ esse cognitũ creature eternum non ẽ idẽ cum deo:qõ tamẽ ꝓbare intẽdit ratio:ꝛz realiẽ distinguit̃ ab eo: supposito ꝙ sit aliquid qõ ad diuinaz cognitionẽ necessario sequatur.g̃re ꝛc. ¶Si autẽ intelligãt ꝙ ad cognitionẽ sequit̃ esse cognitum nõ realiẽ tanq̃ aliquid ab ea distinctum:sed tm̃ in aliqua consequẽtia:modo quo dicit̃ ad hominẽ sequi risibile nõ sicut aliquid ab eo distinctum ꝛz quia sequit̃ formali ꝙsequẽtia:est homo:g̃ risibile:vt sic bene conceditur ꝙ ad cognitionẽ sequitur eẽ cognitum non vt est ꝓdicatur secũdo:ꝛz vt ꝓdicãt tertio adiacẽs. ¶Primũ declaratur.non enim sequit̃: cognitio creature fuit eterna:g̃ ꝛ esse cognitum creature vel ipsa creatura cognita est vel fuit eterna.quia ad veritatẽ huiꝰ/ creatura cognita vl̃ cognoscibilis est/requirit̃ q̃ creatura sit:sicut ad veritatẽ huius /beatificabile vel beatificum est/ requirit̃ ꝙ sit hec vera:creatura intellectualis que est sola beatificabilis est.ꝛ iõ sicut non sequit̃ deus fuit ab eterno beatificatiuus ꝛ damnatiuus:ergo ꝛ ab eterno fuit aliqd beatificabile vel damnabile: ita nec in proposito sequitur/deus ab eterno intellexit ꝛ voluit creaturam g̃ ꝛ creatura intellecta ꝛ volita vel intelligibilis ꝛ volibilis fuit eterna.quare ꝛc. ¶Tertium:vez ꝙ sequatur vt est tertio adiacẽs ꝓdicat̃/ apparet.quoniam bñ seq̃t cognitio creature ꝛ volitio fuit eterna :g̃ creatura fuit cognita ꝛ volita ab eterno.ꝛz ex hoc ñ sequit̃ ꝙ ab eterno fuerit si ab eterno cognita fuit:cũ nõ existẽs possit eẽ cognitum ꝛ volitum.quare ꝛc. ¶Ad tertiuz dico ꝙ falsum est qõ in minore accipitur quando dicit̃ ꝙ intellectus agẽs ꝓducit eẽ intelligibile obiecti. cum em̃ esse huiusmodi intelligibile non sit aliqd ab obiecto distinctum magis q̃ risibile ab homine vel calefactiuũ a calore:ꝙ ꝓns post obiectum in esse positũ vel ante non magis est producibile ab intellectu agẽte nec ab aliquo alio vt aliquid ab ipso obiecto distinctum:q̃ risibile vl̃ calefactiuum vel calefactibile sit ꝓducibile isto modo. ꝛ ita etiam in proposito est dicẽdũ ꝙ deus non produxit aliquod possibilium que intellexit ab eterno in aliquo eẽ intelligibili:qõ ꝛ si fecisset non idem cuz eo ꝛz distinctum ab eo fuisset.cum omne ꝓductum a producẽte realiter sit distinctũ. Nec cõmentator dicit ꝙ intellectꝰ agẽs ꝓducat obiectum in esse ẽtelligibili:ꝛz ꝙ facit obiectum intelligibile in potẽtia esse actu intellectũ.facere autẽ obiectum actu intellectum nonẽ aliud q̃ facere sue intellectionis actum.hoc autẽ non habet locum in ꝓposito:vez in deo cuius cognitio qua cognoscunt̃ ab ipso omnia est ab eo totaliẽ indistincta:ꝛ ꝙ ꝓns realiẽ ẽ producta.quare ꝛc. ¶Ad quartum concedo maiorez ꝛz nego minorẽ q̃ dicit ꝙ repsentans ꝛ repsentatum sunt ẽ separabilia.non em̃ illa dicunt̃ inseparabilia,ꝛz separabilia quorum vno existẽte alterum nõ existit seu potest non existere.ꝛz ita se habẽt repsentãs ꝛ repsentatum.sicut em̃ cognitio põt eẽ non existẽte cognito:cum possit esse non entis:ita ꝛ repsentans non existẽte repsentato: cum omnis cognitio sit repsentans suum obiectum:licz ecõuerso nõ oẽ repñtans sit cognitio . ꝛ ita in proposito licz diuina essentia fuerit ab eterno repñtans omnia:q omniũ cognitio:nõ tm̃ ex hoc sequitur ꝙ ipsa repsentata ꝛ cognita fuerit ab eterno. ꝛ si fuissent:cũ eadẽ q̃nũc repsentãtur ꝛ intellectuntur fuerint ab eterno repñtata ꝛ cognita:ꝙ ꝓns sicut nũc sunt ita ꝛ tunc fuissent a deo repsentante ꝛ intelligẽte distincta.quare ꝛc. ¶Ex hoc apparet ꝙ nec repñtans creaturam:nec eius cognitio infert creaturã repñtatam ꝛ cognitam eẽ/nec ꝙ ꝓns cognitio infert eẽ cognitum vt eẽ cognitum dicit ipm̃ cognitionis obiectum. ¶Et si contra hoc arguatur.quia ista sunt cõuertibilia:deus cognoscit creaturam ꝛ creatura cognoscitur:nec vnum hoꝝ potest eẽ sine alio.non em̃ deus potest cognoscere creaturam sine ipsa creatura ab eo cognita:nec eõuerso creatura põt eẽ cognita a deo nõ cognoscẽte ipsam:g̃ deꝰ cognoscẽs ꝛ eẽ cognitum creature sunt idẽ:Dico ꝙ non sequitur ex antecedẽte ꝓdicto ꝓns qõ inferꝛ:vez ꝙ deꝰ cognoscẽs ꝛ eẽ cognitum creature sint idẽ realiẽ.qm̃ cum eẽ creature cognitũ vt ab actu cognitionis distinctũ sit idẽ qõ ipsa cognita creatura/ nõ magis sequitur / deus ẽ cognoscẽs creaturam ꝛ creatura ẽ a deo cognita:ergo eiꝰ eẽ cognitum est:q̃ sequatur:ergo ipsa creatura ẽ. constat autẽ ꝙ non sequit̃:deus cognoscit creaturam ꝛ creatura cognoscitur ab eo:g̃ creatura est.quare ꝛc. ¶Et iõlz ista sunt cõuertibilia ꝛ qõlibet eorum inferat alterum: vez deus cognoscit creaturam ꝛ creatura cognoscit̃:ex hoc non sequit̃ ꝙ deꝰ cognoscẽs vl̃ eius cognitio ꝛ eẽ cognitum creature sint idẽ:cum possit eẽ deus cognoscens et eius cognitio nõ existẽte obiecto cognito.qm̃ em̃ creatura dicit̃ eẽ cognita/eẽ ꝓdicatur tertio adiacẽs.quando autẽ dicit̃ eẽ absolute / ꝓdicatur scõo adiacẽs. propter qõ nõ sequitur:creatura ẽ intellecta:ergo est. Sz tamẽ ista ratio parum valz:quia ad istam/homo ẽ albus /seq̃tur ista homo ẽ:cum tamẽ in ipsa est ꝓdicatur secũdo adiacẽs ꝛ in prima tertio adiacẽs.sed ideo ad istam/creatura ẽ intellecta/non sequitur ista:ergo creatura est:qz cum intellectio possit esse tam entis q̃ non entis:ꝙ cõsequẽs antecedẽs qõ ẽ/creatura est intellecta/ potest eẽ verum ipsa creatura que dicitur intellecta non existente vel actualiter existẽte.ꝛ ita habz duas causas veritatis.ꝛz ab antecedẽte qõ potest habere mꝰtas causas veritatis non sequitur consequẽs verum secundum vnaz tantum illarum:tale aũt consequẽs est istud/ creatura est.quare ꝛc. ¶Ad quintum quãdo arguitur ꝙ forma repsentans non potest esse sine repsentato : nec cognitio sine eẽ cognito:apparet ex dictis ꝙ falsum ẽ.quia ꝛ de facto cognitio creaturam repsentãs diuina fuit eterna:nec tamẽ esse repsentatum nec cognitum creature fuit eternũ. nõ enim vt dictum ẽ sequitur: creatura fuit cognita ab eterno:g̃ esse cognitum creature fuit ab eterno.sicut nec sequitur Homerus ẽ in opinione:ergo est. cuz sit hic vꝰ cõmuniter dicitur fallacia secũdũ quid ad simplicit̃.qõ tamẽ non videtur verum,sed hoc vez ꝙ nõ sequatur est ex causa alia supradicta.quare ꝛc. ¶Ad sextum dico ꝙ tam esse intelligibile creature q̃ esse intellectum vt ab actu distinctum est ab ipsa creatura essentialiter indistinctum: ꝛ ꝙ consequẽs nõ est necesse eẽ sed eẽ possibile ꝛ nõ eẽ:quia nec eterna fuit licet nõ sit. potest enim eẽ ꝛ fuit de facto diuina cognitio sine creature eẽ intelligibili ꝛ cognito existẽte.ꝛz enim cognitio non sit nisi cognoscibilis /non tamẽ sequitur:est cognoscibile:ergo est. ꝛ ideo apparet ꝙ non sequitur illud qõ in ratiõe inferturꝛ vez ꝙ deus posset non ẽtelligere creaturam.quoniam non sequitur:intelligibile vel esse ẽtellectum non est vel potest non esse:ergo nõ intelligitur vl̃ potest non intelligi:sicut non sequitur/eẽ creabile creature nõ fuit ab eterno.ꝛz eĩ hec sit ꝛa creatura ab eterno fuit creabilis:nõ tamẽ ista/creabile fuit ab eterno:magis q̃ esse intellectum vel intelligibile creature: cũ nec eẽ creature creabile sit aliud q̃ eiꝰ eẽ intelligibile: nec tamẽ ad istaz /esse creabile creature non fuit ab eterno sequitur:ergo deus non potuit creaturam causare seu producere ab eterno.quare ꝛc. ¶Ad septimũ ꝓsimiliẽ est dicẽdum.apparet enim ꝙ falsum accipit quando dicit ꝙ esse intelligibile creature est immutabile.nec em̃ esse intelligibile vl̃ volibile vl̃ creabile creature ẽ aliud q̃ ipsa creatura:quã quidẽ mutabilem ꝛ variabilem cõstat eẽ.nec ex hoc sequitur qõ infertur:vez ꝙ diuinuz intelligere sit mutabile.sicut em̃ esse creabile est mutabile:cum aliquando non sit/creatiua dei potentia immutabiliter ꝛ inuariabiliter ꝑmanente:ita ꝛ de esse intelligibili est dicẽdum. ¶Ad confirmationem apparet ex dictis ꝙ eẽ intellectuz vl̃ intelligibile creature non ẽ aliquid ab ipsa creatura distinctum:nec per consequẽs est aliquid positiuum creatum nec increatum quando creatura ipsa actualiter non existit.nunq̃ enim est vera ista/esse intellectum vel intelligibile creatũ vl̃ creabile creature est/nisi creatura ipsa a qua sunt ista omnia indistincta existẽte actualiẽ in re extra. quare ꝛc. ¶Ad illud quod arguitur contra quartam conclusionẽ/apparet ꝙ non valet.quoniam constat:nõ tm̃ ens sed etiã non ens posse a deo intelligi ꝛ fieri: non sic intelligẽdo ꝙ non ens post q̃ factum/sit non ens:ꝛz ꝙ illud quod non erat antea potest esse.ꝛz continet in deo ẽ tellectualiẽ ꝛ virtualiẽ nõ est aliud q̃ ab ipso intelligi ꝛ posse produci seu fieri in re extra.ergo ꝛc. ¶Ad confirmationem dico ꝙ creature ab eterno nulluz habuerũt eẽ distinctum nec indistinctuz a deo.qõ em̃ nihil est/nec idẽ cum aliquo nec distinctum ꝓpriẽ eẽ potest.sed nullum ab eterno habuerunt eẽ:ergo non oportet querere an earum eẽ ab eterno fuerit distinctuz an indistinctũ a deo.quare ꝛc. ¶Sic ad q̃stionẽ. ¶Ad rationẽ in principio quando dicitur Joan.i.ꝙ creatura facta erat in deo vita/ non est intelligendum ꝙ beatus Joannes intẽdat dicere ꝙ aliquid a deo factum extra vnq̃ fuerit nec sit in eo vita:sed ꝙ cognitio diuina ratiõe cuius omnia possibilia sunt intellectualiẽ in deo/ꝛ potẽtia creatiua ratione cuius dicunt̃ eẽ virtualiẽ in ipso modo ꝑexpositoꝛ ꝙ que duo non importatur aliud in deo q̃ sua essentia et eius vita increata:ipsa enim diuina essentia que est cognitio omnium ꝛ potẽtia productiua/est vita increata non autẽ aliqua creatura ab ea cognita ꝛ in ipsa virtualiter contẽta:licz possit venominari aliquo modo ab illa vita:cum sit obiectum cognitionis diuine ꝛ potẽtie creatiue. ¶Ad aliam rationem in contrariũ apparet solutio ex predictis.

SEcundo quæro.vtrum malũ cõtineatur in deo. ¶Et videtur ꝙ sic.qz omne quod nõ est realiẽ deus ꝛ est intellectum ac volituz ab eo ꝛ etiam fieri possibile/ est in ipso intellectualiẽ contẽtum ꝛ virtualiter:ꝛz omne malum tam penq̃ culpe ẽ intellectum a deo ꝛ videtur fieri posse ab eo:cum omne possibile secunde cause sit possibile prime.ergo ꝛc. ¶Contra.quia summum ꝛ imꝑmixtuz bonum nõ est alicuius mali contẽtiuum:ꝛz deꝰ est summum bonum ꝛ totaliter imꝑmixtum:ergo non potest in ipso contineri aliquod malum. ¶Responsio.vbi sic procedam. Primo enim ꝑmittam vnam distinctionez. Secundo dicam ad q̃stionem.

Quantum ad primum:distinctio ꝑmit tẽda est de malo. Duplex enim dicitur communiter esse malum:videlicz pene ꝛ culpe. ꝛ ẽ differẽtia inter ista quoniam malum pene propriẽ sumpre ẽ ens aliquod

positiuum nature punite afflictiuum ⁊ lesiuum. non eñ priuatio proprie dicitur pena nisi antecedēter: vꝫ quia priuatio est añs ad qđ sequitur in priuato afflictio: modo quo carētia beatitudinis dicitur eē pena damni in omnibus pro suis peccatis actualibus cōdēnatis: nō autē in paruulis pro solo demerito alieno punitis. licet eñ in inferno positi ⁊ pro peccato actuali puniti cōtristētur: ⁊ ideo affligantur ⁊ eternaliter cruciētur de amissione seu carētia beatitudinis quā sūme appetunt ⁊ nūq̄ se posse cōsequi ipsam sciūt: nō tñ paruuli pro solo alieno peccato beatitudine carētes sic vidētur de ipsa tristari in aliquo nec affligi: vt postea prolixe ꝓbabitur et declarabit̄ ī quarto: nec ꝑ cōsequēs sic proprie hmōi carētia beatitudinis potest dici pena in paruulis: sicut dicitur in adultis. sic igitur malum pene vt proprie sumptum est aliquid positiuum a subiecto punito realit̄ distinctum. malum aūt culpe vt formaliter sumptum non est aliquid positiuum: sed tātummodo priuatiuum: vꝫ carentia vel actus absoluti si est peccatum omissionis: vel alicuius rectitudinis seu circūstantie sibi debite: sicut peccatū commissionis. non est tamē intelligenduꝫ vt in scđo est prolixius exponēdū / ꝙ huiusmodi carētia actus vel alicuius rectitudinis eius sit peccatum vt secūdum se sumpta: nec etiam vt ad qđcunq̄ agens: sꝫ tātum vt ad aliquod comparata: vꝫ ad illud quod tenet̄ actū elicere quē omittit: ⁊ circūstātiaꝫ debitam sibi dare qđ non facit. ⁊ ꝓpter hoc īter alia vt probabitur ⁊ declarabit̄ in secūdo / deus nō est causa peccati nec potest dici peccare. qm̄ deus ipse non tenetur agere aliq̄d a se distinctum: nec si agit vel ꝑ se tm̄ vel simul cum causa secunda puta cum voluntate creata ad actū aliquem / tenetur agere isto modo magis q̄ alio ad ipsum. cuius cōtrariū est de voluntate creata obligata ad aliq̄d respuēdum ⁊ ad aliquid eligendum ⁊ talit̄ ⁊ non aliter proseq̄ndum. ⁊ hinc est cum nec omittere sit peccatuꝫ nisi obligato ad agēdum: nec agere aliq̄d nisi obligato ad illud respuendum ⁊ vitandum: ꝙ licet deus sit coagens volūtati create ad omnem actum ab ea productum siue bonum moraliter siue malum vt ad diuinum odium qđ est maximum peccatorum: nullum tamen est peccatum in ipso vt est effectiue a deo: sed vt ab agēte creato qđ tenetur talem actū respuere: ⁊ ꝑ oppositum vꝫ ꝑ actū amoris in deum tendere. ❡ Hec de primo.

Quantum ad secundum vbi ē ad quæstionē respondenduꝫ / pono quatuor ꝯclusiones. ❡ Prima est. ꝙ nec malum culpe nec pene continetur formaliter in deo. ❡ Hec ē euidēs nec de ipa est questio. qm̄ nihil est in deo formaliter nisi deus: sed deus ipse est totaliter alienus ab omni culpa ⁊ pena. quare ⁊c. ❡ Confirmatur. quia nec culpa dicitur eē formaliter nisi in actu culpabili vel in eius subiecto: nec pena nisi in punito. sꝫ nec deus est punitus sed puniens trāsgressores: nec subiectum alicuius actus culpabilis. quare ⁊c. ❡ Secunda conclusio est. ꝙ nec malū culpe est in deo virtualiter. ❡ Hec apparet. qm̄ om̄is ille in quo est virtualiter malum culpe potest peccare. sed deus ipse non potest peccare vt hic suppono ex dicēdis in secūdo. ergo ⁊c. ❡ Cōfirmatur. q2 vt dictuꝫ est in alia questione / aliquid ī deo virtualiter contineri non est aliud q̄ ipsum posse ab eo fieri. sed peccatum non potest a deo fieri. ergo nec pōt in ipso virtualiter contineri. ❡ Nec valet si contra hoc arguatur. q2 deus cum sit om̄ipotēs pōt in omne possibile. qm̄ peccatum vt dictum ē vt formaliter sumptum non est aliquid positiuum: sed priuatiuū: qđ non potest esse peccatum in ordine ad deum qui nō potest deficere cum sit omnipotens: sed in ordine ad agens creatum defectuosum. non enim peccatum dicitur habere proprie causam efficientem sed deficiētem. quare ⁊c. ❡ Tertia conclusio est. ꝙ malum culpe potest dici in deo intellectualiter contineri. ❡ Hec apparet. qm̄ omne obiectuꝫ intellectum ab aliquo dicit̄ contineri isto modo in eo. sꝫ constat ꝙ deus intelligit omnes culpas omnium reproborum. ergo ⁊c. ❡ Confirmatur. q2 nec est aliud esse in aliquo actualiter intellectualiter contentum vt in questione alia fuit dictum / q̄ ipm̄ esse eiꝰ intellectionis obiectum. sed constat culpam omnem esse obiectum intellectionis diuine. non minus eñ deus ipse intelligit culpaꝫ q̄ penā ei debitā quā propter ipsam statuit inferendam. ergo ⁊c. ❡ Quarta ⁊ vltima conclusio est. ꝙ pena potest dici contineri in deo taꝫ intellectualiter q̄ ꝟtualiter q̄ etiam eminenter seu perfectionaliter. ❡ Hec apparet. qm̄ omne ens possibile positiuum continetur in deo quolibet predictorum trium modorum. sed pena proprie sumpta est ens aliquod positiuum. ergo ⁊ cete. ❡ Cōfirmatur. quia vt in questione alia fuit dictū / deū continere aliquid intellectualiter ⁊ virtualiter / non est aliud q̄ ipsum intelligere ⁊ posse efficere illud quod in eo contineri dicitur istis modis. ipsum autem continere aliquid eminenter seu perfectionaliter est ipsum esse melius aliquid seu perfectius contento in eo. sꝫ constat deum intelligere ⁊ posse efficere ac infligere omnem penam sicut quācunq̄ rem aliam possibilem positiuā. huiusmodi etiam pena lꝫ sit quoddā bonum sicut quodcūq̄ ens creatum aliud positiuuꝫ / non tamē tale nectantum quale ⁊ quantum bonum est bonum increatum: videlicet ipse deus. quare ⁊c. ❡ Sic ad questioneꝫ. ❡ Ad primam rationem in principio apparet ꝙ falsum in minore accipit quando dicit ꝙ malum culpe potest fieri a deo. nec valet ratio qua probatur vt dictum est supra. quare ⁊c. ❡ Ad secundam in contrarium apparet ꝙ tātum probat non esse in deo aliquod malum formaliter qđ ⁊ verum est vt dictum est.

Circa distinctionē trigesimamseptimam in qua magister postq̄ determinauit in distinctione alia de existētia rerum in deo determinat de existentia dei ī oībus creaturis: Quero pmo. vtrū esse vbiq̄ sit ꝓpriuꝫ soli deo. ❡ Et videtur ꝙ sic. quia qđ soli deo cōuenit soli ipsi est proprium. sed esse vbiq̄ nulli conuenit nisi deo. ergo ⁊c. ❡ Cōtra. q2 qđ potest conuenire pluribus nulli eorum est propriuꝫ: sed esse vbiq̄ potest cōuenire non tātum deo sed etiam creature. cum enim vnuꝫ ⁊ idē corpus vel etiam spiritus possit esse in pluribꝰ locis simul: ⁊ ꝑ consequens in omnibus. qua enim ratiōe potest esse simul in duobus eadē in tribus ⁊ in omnibꝰ. ergo ⁊c. ❡ Responsio. vbi sic procedam. Primo eñ inquiram quomodo deus est vbiq̄ ⁊ in omnibus rebus p̄sens. Secundo dicaꝫ ad questituꝫ: videlicꝫ an esse vbiq̄ sit soli ipsi proprium: an non: sed etiam aliis conueniēs vel conuenire potens.

Quātum ad primum: est opinio communis multorum dicentium ꝙ deus est vbiq̄ et om̄ibꝰ rebus presens p̄ntialitate fundata nō in se: sed in re cui dicitur esse presens. creatura autem est presens alteri p̄sentialitate in seipsa fundata / ⁊ ad aliaꝫ cui presens esse dicitur terminata. ❡ Sed hic modus dicendi ē om̄ino irrationabilis. quia nec ens increatū nec aliqđ creatum est alicui alteri presens seu coniunctum per aliqđ medium interpositum ab vtroq̄ extremorum presentium seu coniunctorū distinctū: cuꝫ īter immediate vnita seu p̄sentia nullum tale medium sit ponēdum. sꝫ deꝰ immediate est vbiq̄ ⁊ omnibus rebus p̄ns. quelibꝫ etiam creatura est immediate in aliquo debito sibi loco. ergo nec in vna creatura p̄sente alteri creature neq̄ ī deo talis p̄sentialitas est ponēda. quare ⁊c. ❡ Cōfirmatur. quia nō magis deus potest esse p̄sens vni creature q̄ alteri sine tali p̄sentialitate ab ipsa creatura distincta ⁊ ī ea fundata ac ad deum ipsum presentem terminata. sꝫ constat ꝙ cū deꝰ sit p̄sens omnibus creaturis / per cōsequens est p̄sens huic p̄sentialitati relatiue siue presentie quā tu ponis. nec potes dicere ꝙ sit ipi p̄ns mediāte alia p̄sentialitate in ea fundata ⁊ ad deum terminata. q2 tunc haberes ponere consequenter ⁊ concedere ꝓcessum in infinitū in talibꝰ huiusmodi p̄sentialitatibus relatiuis. hoc autem poni nō potest. ergo ⁊c. ❡ Et ideo p̄termisso isto modo dicēdi ꝯtra quē in secundo ⁊ ī quarto prolixius arguetur / aliter est dicendum. Ad cuiꝰ euidētiam est sciēdum ꝙ aliquod vnum eē p̄sens alteri potest dupliciter intelligi. Uno modo ꝙ sit presens mediāte aliqua tali presentialitate ab vtroq̄ extremoruꝫ distincta qualem ponit opinio supradicta. Alio modo ꝙ sit ipsi presens immediate omni presentialitate hmōi circunscripta. ⁊ hoc modo vnum dicitur p̄sens alteri tribus modis: vꝫ per essentiam / per p̄sentiam / hoc est per operationem aliquam immanentem / ⁊ per potentiam hoc est ꝑ operationem transeuntem. Illud est presens alteri ꝑ essentiam qđ quidem ab ipso secundum seipsuꝫ ⁊ secūdū suam essentiam est indistās. Esse autem p̄sens ꝑ operationē immanētem / est cognoscere vel velle rem cui hoc modo cognoscēs ipse vel volens dicitur esse presens. nec eñ aliud est vnam rem alteri esse isto mō p̄sentem: q̄ rem ipsam p̄sentem rem illam cui p̄sens dicit̄ eē intelligētem. Esse autem p̄sens alicubi tertio modo videlicet ꝑ operationem transeūtem est rem hoc modo p̄sentem agere ad extra ibi vbi dicitur esse p̄sens. vñ omne agens in loco aliquo licet ab agente ipso distante et realiter separato dicitur ibi existere isto modo.

Hoc p̄misso pono quatuor cōclusiōes. ❡ Prima est. ꝙ deus non est vbiq̄ seu in om̄ibus creaturis nec etiam in aliqua / primo modo p̄dictoruꝫ hoc ītelligēdo: vꝫ p̄sentialitate aliqua mediāte. ❡ Hec apparet. quoniam vt dictum est deus immediate est in q̄libet creatura: nec est in vna immediatius q̄ in alia. sed inter immediate vnita ⁊ distātia non potest poni forma aliqua media ab omnibus eis distincta. ergo ⁊c. ❡ Cōfirmatur. quia vt etiam argutum est supra / non magis īter deum ⁊ vnam aliquam rem creatam ipsi p̄senteꝫ est ponēda aliqua forma media / q̄ inter deum ipsuꝫ ⁊ quācūq̄ aliam creaturam ab ipso deo consimiliter indistātem. sed inter deum ⁊ inter p̄sentialitatem huiusmodi si ponatur / nō pōt eē aliqua alia presentialitas media vt dictum est supra. ergo nec inter deum ⁊ aliquam rem aliam creatam a deo equaliter indistantem: nec ꝑ consequēs p̄sentialitas huiusmodi est ponenda. quare ⁊c. ❡ Secunda conclusio est. ꝙ deus est secundo mō vbiq̄ vꝫ ꝑ essentiaꝫ / ⁊ p̄sens omnibus creaturis. ❡ Hec probatur. quoniam aut deus est in omni re creata per essentiaꝫ: aut non est in aliqua creatura hoc modo: aut est in vna ⁊ non in alia. Sed non potest poni secundū: q2 tūc deus esset distans a qualibet re creata: qđ nō videt̄ esse dicendum. non enim est res aliqua nusq̄ existens: nec alicui alteri rei p̄sens. nec potest poni tertium: quia eadem ratione qua deus est presens per essentiam creature alicui / ⁊ cuilibet alteri: cum ad om̄es sit consimiliter indeterminatus ⁊ respectu omniū equaliter illimitatꝰ

ergo relinquitur primum: vꝫ ꝙ deus per suam essentiā sit vbiq̄ ⁊ indistans ab omnibus creaturis. An autem ista ratio demōstratiue concludat / videbitur in alia questione. conclusio tñ est vera quā infert: videlicet ꝙ deꝰ sit p̄sens essentialiter omnibus creaturis ⁊ indistās ab eis non p̄sentialitate aliqua mediāte vt probatum est ī conclusione alia. ergo ⁊c. ❡ Confirmatur. quia licꝫ deꝰ sit aliquo speciali modo videlicet spiritualiter vt ꝑ gratiam in aliquibus tantum puta in iustis: essentialit̄ tamē loquendo seu realiter non est magis distans ab vna creatura q̄ ab alia. sed equaliter indistans ab omnibꝰ equaliter est in omnibus. ergo ⁊c. ❡ Tertia conclusio est. ꝙ deus est vbiq̄ ⁊ in omnibus creaturis immediate ꝑ presentiam / hoc est per operationem immanētem. ❡ Hec apparet. quoniam intelligēs ⁊ volēs omnia est in omnibus isto modo. sꝫ constat ꝙ deus intelligit oīa vt patet ex dictis in distinctione alia. ergo ⁊c. ❡ Confirmatur. quia deum esse in aliquo isto modo non ē aliud q̄ deū illud respicere vt sue immanētis operationis puta intellectionis vel volitionis obiectuꝫ. sed constat ꝙ quodlibet ens creatum est diuine intellectionis ⁊ volitionis obiectum: cum quodlibꝫ sit a deo intellectum et volitum. ergo ⁊c. ❡ Quarta ⁊ vltima conclusio est. ꝙ deus est vbiq̄ ⁊ p̄ns omnibus creaturis ꝑ potētiā / hoc est ꝑ operationem transeuntem. ❡ Hec apparet. quoniam eē isto modo vbiq̄ est operari operatione transeūte vbiq̄. sꝫ deus hoc modo operatur vbiq̄ ⁊ in qualibꝫ creatura: cum omnia ab ipso depēdeant tam quo ad fieri q̄ etiam quo ad esse. omnia enim que sunt / fuerunt facta ⁊ q̄diu existunt conseruantur ab ipso. nec enim potest aliquid fieri nec factum conseruari seu existere sine ipso. ergo ⁊c. ❡ Confirmatur. quia cum aliquid eē isto modo in aliquo alio sit ipsum qđ in alio illud in quo eē dicitur respicere vt operationis sue transeuntis obiectuꝫ vel subiectuꝫ: per consequēs illud est hoc modo vbiq̄ ⁊ in omnibus rebus cuius operationis transeuntis quodlibet entium est obiectum ⁊ subiectum: quia ⁊ om̄ia sunt ab ipso ac conseruantur: ⁊ que fiunt in quolibet operantur ab eo. sed deus solus est huiusmodi. cum enim vt dictum est nihil possit fieri sine eo agēte: nec factum conseruari sine ipo manutenēte: ꝑ consequēs quodlibꝫ ens creatum est diuine operationis transeuntis obiectum. ergo ⁊c. ❡ Predictis tribus modis intelligunt̄ ponere deum eē p̄sentem omnibus / doctores cōmuniter quādo dicunt ꝙ deus est in omnibus per potētiam / p̄sentiā ⁊ etiam ꝑ essentiā. Dicitur eñ deus eē in omnibꝰ: Primo ꝑ essentiam: quia ab eius eēntia omnia alia sunt in distantia. Secundo per presentiam: quia omnia sunt oculis eius aperta ⁊ nuda cum cognoscat clare omnia. ⁊ tertio per potētiam quia eius potestati subdunt̄ omnia: nec sine ipso operante fiunt nec sine eo manutenente ꝑsistunt aliqua. quare ⁊c. ❡ Hec de primo.

Quantum ad secundum: est sciendum ꝙ eē vbiq̄ tribus modis p̄dictis vl̄ eorum aliquo conuenire alicui / potest duplicit̄ intelligi. vno modo ꝙ ipsi ꝯueniat ex se ⁊ ex ꝟtute ꝓpria: ⁊ alio modo ꝙ ipsi hoc conueniat aliunde puta supnaturalit̄ mediāte diuina potētia. ❡ Hoc premisso pono quatuor conclusiones. ❡ Prima ē. ꝙ nullum aliud ens a deo potest eē ꝑ essentiam in aliis om̄ibus primo modo vꝫ ex seipso. ❡ Hec apparet euident̄. non enꝫ magis corpus aliqđ nec spūs pōt naturalit̄ eē in pluribus distantibus locis simul q̄ plura corpora possint simul existere in eodē. sꝫ cōstat secundum eē impossibile ꝑ naturam. ergo ⁊ primum. ❡ Confirmatur. q2 potēs eē in pluribus distantibꝰ locis simul pōt mutari ab vno loco ad aliū primo non dimisso: sꝫ cō

ſtat nullū localiť mobile poſſe naturaliť moueri ab vno loco ad aliuꝫ ꝑ naturā niſi dimiſſo priori.ergo ⁊c.¶Secūda concluſio eſt.ꝙ ſecūdo modo vcꝫ ꝑ diuinam potētiam ens creatum pōt eſſe vbiqꝫ ꝑ eſſentiam.¶Hec apparet.qm̄ cuius virtute aliquid pōt eſſe in pluribus locis ſimul/⁊ vbiqꝫ.ſed cōſtat ex fide vnū ⁊ idē poſſe eſſe in pluribus locis ſimul ⁊ ſic fuiſſe de facto vt diceť ī quarto.ergo ⁊c.¶Confirmatur.qꝛ ſicut ſi duo corpora poſſunt eſſe ſimul ſequitur ꝙ omnia alia:⁊ ſi vnuꝫ poteſt eſſe in pluribus locis ſimul ſequitur ꝙ etiā eadē virtute qua pōt eſſe in pluribus poſſit eſſe in omnibus:ſꝫ diuina virtute idē poteſt eſſe in pluribus diſtantibus ſimul.ergo ⁊c.¶Tertia cōcluſio eſt.ꝙ vnum ⁊ idē ens creatum pōt eſſe modo p̄dicto vcꝫ ꝑ diuinam potētiā vbiqꝫ ꝑ p̄ntiam hoc eſt ꝑ operationem immanētē aliquaꝫ.¶Hec apparet.qm̄ potēs intelligere ſimul omnia poteſt eſſe in omnibus iſto modo:⁊ ipſa aīa intelligēs eſt in omnibus exiſtēs.ſed de⁹ poteſt cōferre creature intellectuali notitias oīm aliorum:ſicut ⁊ de facto contulit anime Chriſti:q̄ mox vt vnita verbo fuit/ oīa ī ipſo nouit.ergo ⁊c.¶Confirmatur.qm̄ aliq̄d eſſe in oīnibus iſto modo non eſt aliud q̄ omnia eē ſue immanētis opationis obiectum.ſꝫ diuina virtute omnia poſſunt eē opatiōis immanentis vcꝫ intellectionis creature rōnalis obiectuꝫ: cū vt dictū eſt oīa poſſint ab ea eē actualiť intellecta. ergo ⁊c.¶Quarta cōcluſio ⁊ vltima eſt.ꝙ ens creatuꝫ poteſt ꝑ diuinaꝫ potētiam eē vbiqꝫ ꝑ potētiā/ nō tm̄ conſimiliter ſicut deus.¶Hec appet primo.quantū ad ei⁹ primam partē.qm̄ eſſe vbiqꝫ iſto modo:vcꝫ ꝑ potētiam ſeu ꝑ operationē trāſeūtē:eſt aliquam rē vbiqꝫ aliquid operari opatione tranſeunte:ꝫ illud pōt hoc mō vbiqꝫ exiſtere qꝺ pōt aliquid ad extra agere.ſed aliqꝺ ens creatum poſſet diuina ꝟtute vbiqꝫ exiſtere vt ignis:nec tale ens vbiqꝫ exiſtēs magis videretur poſſe in vno loco q̄ in alio agere dū tm̄ vbiqꝫ haberet paſſum diſpoſitum ⁊ equaliter ſibi p̄ſens.⁊ ita ignis ꝑ diuinam potentiam vbiqꝫ exiſtēs ⁊ paſſum eque diſpoſitum ibi habens vel nullibi ageret vel vbiqꝫ.ſed primum non videtur eē ponēdum:ꝫ ſecūdum:qꝺ quidem eſt ꝓpoſitum.quare ⁊c. ¶Secunda pars:vcꝫ ꝙ non poſſit iſto modo aliquod ens creatū eſſe vbiqꝫ conſimiliť ſicut de⁹/apparet.quia deus ſic eſt hoc mō vbiqꝫ ⁊ in omnibus creaturis ꝙ eſt omnium cauſa ꝓductiua ⁊ conſeruatiua:cum nihil poſſit conſeruari nec fieri ſine ipſo.ſed nullum ens creatuꝫ pōt fieri qꝺ ſit cauſa oīꝫ ꝓductiua nec ꝯſeruatiua:eſto ꝙ aliquod poſſit diuina mediāte virtute exiſtere/⁊ vbiqꝫ modo p̄expoſito aliq̄d agere.ergo ⁊c.¶Ex p̄dictis apparet ſolutio queſtionis.qm̄ eo modo quo deus eſt vbiqꝫ per eſſentiam p̄ſentiam ⁊ per potētiam:vcꝫ ex ſe ipſo nulli alteri poteſt conuenire:⁊ ꝑ conſequens eſt ꝓprium ipſi ſoli.Sumendo autem vniuerſaliter eē vbiqꝫ modis p̄dictis tribus poſſet vtiqꝫ vt dictum eſt conuenire alijs:nec per conſequens vt ſic eſt alicui proprium. ¶Sic ad queſtionem.¶Ad rationes in principio apparet ſolutio ex predictis.

Secundo quæro.vtrum deum eſſe vbiqꝫ poſſit a nobis probari demonſtratiue.¶Et videtur ꝙ ſic. quia omne verū qꝺ ab omnibus communiter conceditur tanq̄ verum vel eſt per ſe notum vel fide creditum vel demonſtrabile ex alijs per ſe notis.ſed deum eſſe vbiqꝫ ab oīnibus catholicis communiter conceditur tanq̄ verū:nec tamen videtur eſſe per ſe notum:nec fide certum vt contentum in aliquo articulorum:ergo videtur ꝙ ſit demōſtrabile a nobis ex aliquibus alijs per ſe notis.¶Contra.quia potiſſimum medium ex quo communiter probatur deū eſſe vbiqꝫ ⁊ in omnibus creaturis/eſt īfinitas ſeu illimitatio ⁊ immenſitas ei⁹ perfectiōis.ſed ex hoc non ſequitur vt videtur ꝙ deus ſit vbiqꝫ:vcꝫ quia eſt formaliter infinitus. qm̄ ſi perfectio infinita argueret ſic perfectum eſſe vbiqꝫ ⁊ in omnibus creaturis/quāto qꝺlibet ens creatum eſſet ꝑfectius formaliť tāto poſſet argui ipſum eſſe illimitatius localiter.ſed hoc eſt falſum. non enim ens creatum perfectius poteſt eſſe ī plurib⁹ locis q̄ imperfectius.ergo ⁊c.¶Reſponſio.vbi ſic procedam.Quia enim vt dictū eſt in alia queſtione de⁹ tribus modis vcꝫ ꝑ eſſentiam ꝑ p̄ſentiā ⁊ ꝑ potentiam eſt in omnibus creaturis:ideo primo inquiram an deū eſſe vbiqꝫ ꝑ eſſentiā poſſit argui ex hoc ꝙ eſt vbiqꝫ alijs duobus modis:vcꝫ ꝑ p̄ſentiam ⁊ per potentiam. Secundo dicam ad queſitum:vcꝫ an deum eſſe vbiqꝫ poſſit demōſtratiue probari per aliquam viam.

Quantum ad primum:dicunt aliqui ꝙ ſic.poteſt eīn vt dicunt ꝓbari deum eē vbiqꝫ ꝑ eſſentiaꝫ ex hoc ꝙ eſt vbiqꝫ ꝑ potētiam hoc eſt per operationem trāſeuntē.qm̄ oīne agēs oportet eē coniūctum ei in qꝺ īmediate agit.ſcḋm enim philoſophū.7.phyſi.mouēs ⁊ motum oportet ſimul eſſe.ſꝫ de⁹ ſic eſt vbiqꝫ ꝙ agit vbiqꝫ.eſt eīn omnium cauſa.ꝫ ⁊c.¶Sed ſic loquentes falſum accipiunt quādo dicūt ꝙ mouens et motum agēs ⁊ paſſum oportet eē coniuncta.qm̄ conſtat ꝙ etiā agēs finitum creatum poteſt agere in paſſum ab eo remotum ſicut apparet de corporibus ſuperioribus agētibus circa iſta inferiora ab eis remota tam ad formas ſubſtātiales q̄ etiam ad accidētales.conſtat enim multa in terra virtute ſuperiorum corporuꝫ generari.ſꝫ conſtat ipſa omnia ſuperiora corpora a terra eſſe diſtantia ⁊ remota.ergo ⁊c.¶Confirmatur.qꝛ ſicut poſtea declarabitur ī ſecūdo/de nullo agēte pōt a nobis cognoſci an exigat paſſum tm̄ an ipm̄ preſens:niſi a poſteriori:vcꝫ quia videmus ꝙ ad ipſum poſitum iuxta paſſum ſequiť in eo effectus qui non ſequitur ipſo paſſo exiſtēte remoto:ſicut ad p̄ſentiam vnius ignis ſequitur alius in paſſo ipſi ꝓpinquo/nō autē in paſſo remoto.qm̄ ſicut nō poſſum⁹ ſcire vnum ignē eſſe productiuuꝫ alterius abſolute niſi quia videmus vnū ſequi ad aliuꝫ in proximo ipſi paſſo: ita nec poſſum⁹ cognoſcere an requirat paſſuꝫ ꝓpiquū vel ſi requirit quātum requirat niſi quia videmus ꝙ nō agit in paſſum remotum:nec etiam ī paſſum quōcunqꝫ ſed tm̄ ſibi ꝓpinquum.ſꝫ ſicut videm⁹ ad aliquod agēs p̄ſens ſequi effectum vt ad vnum ignē aliū nō niſi in paſſo ꝓpinquo:vcꝫ in materia diſpoſita:ita ⁊ videmus eſſe alia ad q̄ ſequunť eoꝝ effectus etiaꝫ in paſſo remoto:vt apparet de lumine immediate a ſole inferius hic cauſato:de ſpecie ꝓducta in vidēte ab obiecto viſo remoto ⁊ de multis formis ſubſtātialibus a corporibus ſuperioribus in iſtis inferioribus naturaliť introductis.ꝫ falſuꝫ eſt dicere omne agēs oportere eē p̄ns paſſo ⁊ mouēs moto.quare ⁊c.

Et ideo quantum ad iſtum articulum aliter eſt dicendum.¶Ad cuius euidentiam pono quatuor concluſiones.¶Prima eſt.ꝙ deum eſſe alicubi ꝑ eſſentiam non poteſt argui ex hoc quia eſt ibi ꝑ potentiam hoc eſt per operationem tranſeuntē.¶Hec apparet ex dictis contra p̄dictam opinionem.qm̄ non min⁹ agens infinitum q̄ finitum poteſt agere circa paſſum ab eo remotum.ſed vt dictum eſt multa ſunt agentia finita ⁊ limitata creata q̄ tamē agunt circa paſſa ab eis diſtantia ⁊ remota.ergo multo magis poſſet facere iſtꝺ deus cum ſit agens infinitum.ſed potens agere circa paſſum remotum nō probatur nec arguitur eſſe ꝑ eſſentiam indiſtans a paſſo qꝛ agit in ipſo.ergo ⁊c.¶Confirmatur.quia cum agēs ꝑfectum non req̄rat paſſum magis propinquum q̄ imperfectum:per conſequēs nō magis videtur poſſe ꝓbari agens ꝑfectiſſimum quale ē primum q̄ imperfectum quale eſt omne creatum eſſe ꝑ eſſentiam alicubi quia aliquid agit ibi.ſed agens creatū imperfectum non ꝓbatur eē per eſſentiaꝫ alicubi quia operatur ibi:cuꝫ multa vt dictū eſt agentia creata operentur vbi non ſunt ⁊ ſint vbi non operantur.ergo ⁊c. ¶Secunda concluſio eſt.ꝙ nec poteſt ꝓbari econuerſo deum eſſe alicubi ꝑ potētiam qꝛ eſt ibi per eſſentiam. ¶Hec eſt euidens.qm̄ non omne quod eſt ꝑ eſſentiā alicubi aliquid agit ibi.⁊ eſto ꝙ hoc ſit verum de deo:videlicet ꝙ ibi eſt agens vbicunqꝫ eſt exn̄s:non tamē quia exiſtēs arguitur vel non eſt notum ꝙ poſſit argui ꝙ ſit agens.qm̄ aut accipietur pro maiori p̄miſſa ad probandum concluſionem iſtam:vcꝫ deum eē vbiqꝫ per potentiam:iſtā vniuerſalis propoſitio ꝙ omne ens operatur vbi eſt:vel iſta magis ſingularis:ens increatum vcꝫ de⁹ ipſe operatur vbicūqꝫ eſt.ſed conſtat ꝙ prima ꝓpoſitio eſt falſa:ſecūda autē licet ſit vera/nō tamē eſt per ſe nota nec etiam notior q̄ concluſio ipſa probāda.ergo ⁊c. ¶Confirmatur.quia non minus aliquid videtur poſſe eē vbi non operatur q̄ poſſe operari vbi p̄ſentialiter ꝑ eſſentiam non exiſtit.ſed ſecundum eſt poſſibile vt dictū eſt in prima concluſione.ergo ⁊ primū.quare ⁊c.¶Tertia cōcluſio ē.ꝙ nec deum eſſe alicubi per eſſentiam poteſt probari ex hoc qꝛ eſt ibi per preſentiam:hoc eſt per operationem aliquam immanētem.¶Hec eſt euidēs qm̄ ſi deus probaretur eſſe ꝑ eſſentiaꝫ alicubi quia per preſentiam hoc eſt ꝑ operationem immanētem eſt ibi hoc eſſet pro tanto qꝛ nihil a deo remotum poſſet eē ei⁹ immanētis operationis puta intellectionis vel volitionis obiectum.ſed hoc eſt falſum:nō enim magis de⁹ q̄ intellectualis creatura exigit obiectum intellectum ⁊ volitum ſibi propinquum.ergo cum deum eſſe in creaturis hoc modo non ſit aliud q̄ ipſas creaturas eſſe ab ipſo intellectas vel volitas:ꝑ conſequens ſequitur propoſitū:vcꝫ ꝙ deus non pōt argui alicubi eē preſens per eſſentiam quia eſt ibi ꝑ operationem immanentem predictam.¶Confirmatur.quia non minus aliquid a deo remotum poſſet eſſe diuine operationis immanētis q̄ tranſeuntis obiectum.ſed eſto per poſſibile vel per īpoſſibile ꝙ deus non eſſet ꝑ eſſentiaꝫ preſens vbiqꝫ/adhuc poſſet agere actione trāſeūte vbiqꝫ:ergo ⁊ ſimiliť actione immanente intelligendo ⁊ volendo omnia ſicut modo.quare ⁊c.¶Quarta ⁊ vltima ꝯcluſio eſt.ꝙ nec etiā poteſt argui econuerſo deum eſſe alicubi ꝑ preſentiam ſeu per operationem immanentem predictaꝫ ex hoc ꝙ eſt ibi per eſſentiam.¶Hec eſt euidens.qm̄ non magis deum eē alicubi p̄ſentem ꝑ operationem immanētē p̄dictam/infert ipſam eſſe ibi per eſſentiam:q̄ econuerſo coexiſtentia ꝑ eſſentiam inferat coexiſtētiam ꝑ operationem huiuſmodi immanētem. ſed vt apparet ex concluſione tertia ſupradicta p̄ſentialitas ſeu coexiſtentia dei ſimul cum aliquo ꝑ eſſentiam nō arguit neqꝫ infert eius coexiſtentiam cum eodem ꝑ operationem immanentem aliquam.ergo ⁊c.¶Confirmatur.quia de⁹ nō magis neceſſario intelligit omnia creata:quia ſunt ſibi realiter p̄ſentia ⁊ a ſe indiſtantia:q̄ ſi forent per poſſibile vel per impoſſibile a ſe diſtantia ⁊ remota.ſicut enim poſſet agere circa paſſuꝫ ſi poneretur ab eo remotū:ita ⁊ intelligere non min⁹ diſtantia q̄ ꝓpinqua.ꝫ non magis deus arguitur intelligens vel volens aliquid quia eſt in eo per eſſentiam exiſtēs:q̄ ſi per eſſentiam eſſet abſens realiter ſiue diſtans.quare ⁊c.¶Ex predictis apparet ꝙ nullus trium illorum modorum quibus deus dicitur eſſe vbiqꝫ/infert alium/nec ex aliquo eorum poteſt argui alius:nec econuerſo.¶Hec de primo.

Quantum ad ſecundum vbi eſt reſpondendum ad q̄ſitum/aliqui videntur dicere ꝙ poteſt vtiqꝫ deum eſſe vbiqꝫ demonſtratiue ꝓbari.Ad qꝺ ꝓbādū videlicet deum vbiqꝫ exiſtere/arguitur ſic a quodam in primo ſuo diſt.iſta. oīs res vel nuſq̄ eſt nec alicui alteri rei p̄ns:vel eſt preſens alicui rei ⁊ nō alteri:vel vniuerſaliter oīni. Sꝫ nō poteſt dici ꝙ de⁹ nuſq̄ ſit nec alicui alteri rei p̄ns.nulla eī eſt talis res.Nec pōt dici ſecūdo ꝙ ſit preſens ꝑ eſſentiam alicui rei ⁊ non alteri.qm̄ aut deus eſt ad aliam rem in qua eſt/limitat⁹ ⁊ determinatus:aut non.ſed nō poteſt poni primuꝫ.hoc enim derogaret diuine ꝑfectioni ⁊ immenſitati:vcꝫ ponere ipſuꝫ eſſe ad vnam rem tm̄ magis q̄ ad aliam quālibet limitatū ſeu determinatū. nec poteſt dari ſecūdū:vcꝫ ꝙ exiſtens tm̄ in aliqua vna re ſit illimitatus ad quālibꝫ aliam.quia tunc ſequereť ꝙ eſſet mutabilis.qm̄ oīne qꝺ ē p̄ſens alicui rei tm̄ ⁊ poteſt eē preſens alteri cui nō erat p̄ſens antea/ eſt localiť mutabile.ſꝫ deus eſt immutabilis:ergo non poteſt ab aliquo vno in quo ſit mutari ad alterum in quo nō erat antea:nec ꝑ conſequēs pōt eſſe tm̄ in vna aliqua re creata exiſtens in potētia ad oīa alia.quare ⁊c.¶Sed iſta ratio non cōcludit:eſto ꝙ vera ſit cōcluſio quā intēdit.Qꝺ appet pri°.qꝛ ex hoc ꝙ deus eſt infinitus formaliť non eſt notum ipſum eē illimitatum ⁊ infinituꝫ localiter:cum nec in entibus creatis qꝺ eſt ſcḋm eē quidditatiuum ꝑfectius/ſit ſcḋm locum illimitatius.immo mlťa ꝑfectiora ſunt minora loca vel alia corpora in quibus exiſtunt ſibi determinantia ⁊ imꝑfectiora maiora:ſicut apparet de aīa vegetatiua ſenſitiua ⁊ intellectiua.maioris enim corporis eſt informatiua anima plante vegetatiua q̄ aīa bruti ſenſitiua ⁊ etiam q̄ anima hominis ītellectiua:⁊ ſenſitiua maioris q̄ intellectiua:cum tamē omnibus alijs ſit perfectior intellectiua.quare ⁊c.¶Secūdo.qꝛ non magis de⁹ argueretur localiter mobilis ſi exiſtēs in vno loco poſſet nouiter incipere eē in alio p̄exiſtēte/ q̄ quia nouiter incipit eē in loco in eſſe nouiter poſito vel in quacunqꝫ alia re creata.ſꝫ conſtat ꝙ deus nouiter incepit eē in toto vniuerſo ⁊ in qualibet eius parte:⁊ exiſtēs nunc in qualibet re creata deſinit eē in ea ipſa deſtructa:⁊ incipit eē continue nouiter in quacunqꝫ re in eē nouiter poſita ſeu producta:nec tamē ex hoc cōceditur eſſe variatus in aliquo nec mutatus:ergo nec ſi exiſtēs ī vna aliqua re creata ⁊ non in alia inciperet eē in illa in qua nō erat ⁊ deſineret eē in alia ī q̄ erat/ex hoc magis videreť argui poſſe variatus in aliquo nec mutatus.quare ⁊c. ¶Confirmo.quia verbum diuinum non eſt p̄ſentiali⁹ nec immediati⁹ alicui alteri rei create q̄ hūanitati aſſumpte.nec magis vt videtur verbum ipſum eſſe mutatuꝫ argueretur ſi ab vna aliqua alia creatura ab humanitate aſſumpta ad aliaꝫ in qua nouiter eē incipet trāſferretur q̄ ſi humanitatem aſſumptam dimitteret:⁊ aliam iam exiſtentem aſſumeret.ſed conſtat ꝙ ſecundum non argueret verbum in aliquo eſſe mutatū: alias ipſū verbum eſſet mutabile cum poſſet hoc facere videlicꝫ humanitatem aſſumptam dimittere ⁊ aliam iam exiſtentem vel non exiſtentem nec per conſequens ſibi primo preſentem aſſumere.ergo ⁊c.¶Et ideo quantuꝫ ad iſtum articulum aliter eſt dicendum.¶Ad cuius euidentiam eſt ſciēdum:ꝙ tripliciter poteſt intelligi quando queritur an poſſit probari deum eē vbiqꝫ ſecundum ꝙ deus ipſe vt dictum ē ſupius/ē tribus modis in omnibus creaturis:vcꝫ ꝑ eſſentiā ꝑ p̄ſentiam ⁊ per potētiaꝫ. Et ideo poteſt queri an poſſit ꝓbari deum vbiqꝫ exiſte

re istis oībus tribus modis vel saltem aliquo horū trīm.

Hoc ꝓmisso pono quatuor cōclusiones.

¶Prima est. q deum vbicq; existere primo modo videlicet per essentiam/non videtur a nobis eē demonstrabile euidenter. ¶Hec probatur. qm̄ conclusio ista vez deū vbicq; p essentiam existere/a nullo probatur nec probari aliter posse videtur nisi aut ex dei infinitate seu immensitate: aut ex eius immobilitate: aut ex eius operatiōe immanente vel transeunte. sed ex nullo istorum pōt argui nec sequitur euidēter deum esse p essentiam vbicq; z in omnibus creaturis vniuersaliter. ergo ꝛc. ¶Minor apparet. z primo q non ex infinitate. qm̄ vt dictum ē supra /non est per se notum licet sit verum q infinituz formaliter habeat esse infinituz localiter: sic intelligendo q necessario sit in oībus vbi: z maxime cū possit eē z aliqm̄ fuerit de facto nullo a se alio existētе. qō em̄ pōt esse nō exīte aliquo alio/pōteē abscq; hoc q sit in aliq; alio. ergo cum deus licet formaliter infinit⁹ possit eē nō existēte aliquo a se alio/non est notum ipsum oportere esse necessario in omni alio actualiter existente. qō enim necessario est in aliquo a se alio/non videtur posse existere sine ipso. sicut quia accidens est naturaliter loquendo necessario in subiecto/ideo naturaliē non potest existere sine eo. ergo ꝛc. ¶Cōfirmatur. quia vt argutum est supra/si de⁹ argueret esse in oībus q perfectionaliē infinitus/quodlibet ens etiam creatuz quanto perfectius tanto arguer etur esse vel posse eē in pluribus. sed hoc ē falsum. ergo ꝛc. ¶Secunda pars vez q nec ex immobilitate posset argui saltem euidenter/apparet primo. q esto q deus esset tm̄ in vna aliqua re creata z non i alia in qua nouiter inciperet esse priori dimissa vel nō dimissa: ex hoc vt argutuz est superius nō videretur argui posse esse mutatus magis ꝙ quia nouiter incepit eē in oīnibus creaturis z continue nouiter eē inci pit in illis q̄nouiter fiunt z eē desinit in illis que eē desinunt. ¶Secundo. quia forte aliquis posset dicere q deus non eēt i aliquo loco nec simul cum aliquo ente creato. qō dictuz licet sit falsum: non tamē eēt facile demonstrative arguere contra ipsum: cum etiam teneatur q deus posset facere aliquod ens creatum extra totū vniuersum z p consequens ab omni creato ente alio separatum. quare ꝛc. ¶Alie due partes vltime minoris p̄dicte: vez q nec ex operatione immanēte: nec ex operatione etiam trāseūte possit argui deum eē vbicq; /apparet. quoniaz vt argutum est in articulo precedēti non minus videtur agens increatum infinitum ꝙ creatum finitum z impfectum posse intelligere obiectum sibi non ꝓpinquuz: z agere seu producere effectum a seipso remotum. ſz hoc potest facere agēs creatum imperfectum: g̃ z increatum perfectum. quare ꝛc. ¶Secunda conclusio est. q deum posse eē modo predicto vez p essentiā vbicq; /est a nobis magis probabile ꝙ ipsuz de facto vbicq; existere. ¶Hec apparet primo. q; ista propositio/ deus potest q essentializ vbicq; existere/videtur eē necessaria: sicut ista/deus pōt omnia possibilia agere. ¶Hec autem /deus est vbicq; /non sic videtur: esto q sit necessaria: sicut nec ista/deus agit ad omnia. vnde sicut deum posse omne possibile producere est magis a nobis demonstrabile ꝙ ipsum de facto ad omnem effectum secunde cause agere: ita z in proposito est dicendum. ¶Secundo. quia videmus non repugnare vni rei spirituali esse a pluribus aliis rebus iter se distantibus per essentiam indistantem: cum de facto anima intellectiua spiritualis z indiuisibilis sit p̄sens per essentiam toti corpori qō informat z cuilibet ei⁹ parti. separata etiam a corpore est in loco sicut angelus: videlicet tota in toto z in omnibus eius partibus licet inter se distantibus. ¶Ex his potest argui sic ad propositum. cui nō repugnat esse per essentiam in plurib⁹ creaturis distantibus /nec in omnibus. sed deo nō repugnat esse p essentiam simul cum pluribus seu in plurib⁹ creaturis distantibus. non enim repugnat ipli quia infinite perfectionis nec quia spiritualis: cum hoc cōueniat creaturis spiritualib⁹: nec est aliquid aliud ex quo possit argui q ipsi repugnet. ergo ipse potest esse siue in pluribus siue simul in omnibus creaturis: cū nihil secūduz se possibile sit ipsi impossibile. sed non sequitur: potest esse in omnibus simul per essentiaz z vbicq; ergo sic est de facto: cuz nō omnia possibilia sint de facto. quare ꝛc. ¶Confirmatur. quia non videtur impossibilius deū nouiter incipere esse in aliqua creatura p̄ex istēte simpliciter ꝙ incipere esse in ea taliter videlicz qualiē est in hūanitate assumpta z ipsa humanitas est in ipso. sed potens nouiter incipere esse simpliciter alicubi vbi non erat/non necessario est vbicq; ergo deus non necessario est vbicq; vl̄ si est/hoc nobis notuz non est sicut q potest de possibili esse vbicq; quare ꝛc. ¶Tertia conclusio est. q deum esse vbicq; secundum potentiam hoc est secundum operationem transeuntem videtur esse a nobis demonstrabile saltem valde ꝓbabiliter: esto q non totaliter euidenter. ¶Hec apparet. quoniam deuz isto modo in omnibus existere est ipsum omnia alia a se producere z producta conseruare. sed liect vt dictū fuit supra sit euidentius deum posse in omne possibile ꝙ deum de facto ad omnem effectum effectiue concurrere: tñ hoc etiaz videtur valde efficaciter probari posse a posteriori p hoc inter alia: quia videmus omnem causam secundam eē indeterminatam ad plures effectus eiusdez rationis: vt ignis ē indeterminat⁹ ad plures ignes i quos omnes non potest simul sed in vnum post alium successiue. non potest autem se determinare ad producēdum nūc istum ignem z postea aliuz / magis ꝙ econuerso: cū sit agens naturale. sed constat nobis ipsum sic de facto esse determinatum quia z de facto videmus eum agere primo ad istum ignem z secundo ad aliuz. ergo oportet ipsum eē ad hoc determinatum ab alio aliquo agēte secum ad agendum principaliter concurrente. quare ꝛc. ¶Confirmatur. quia ab omnibus etiam philosophis conceditur communiter tanq; verum / nullus agēs creatum posse reparare seu iterum producere effectum aliquem a se vel ab alio iam productum z posteq; interruptum siue corruptum. ſz ille ignis non possit producere alium ab alio productuz z corruptum: z possit producere alium nunq; ꝓductuz: vl̄ q; hec voluntas creata non possit i istum actum destructum z possit in alium: hoc non potest contingere ex parte cause secunde nec ex parte effect⁹. necenim ignis postq; productus ē z corrupt⁹ est impossibilior ꝙ in principio: vez quando nouiter fuit factus: nec cause secunde magis repugnat ex se agere ad ipsum postq; est corruptus ꝙ quando fuit nouiter generatus. sicut enim subiectum albedinis receptiuū nō minus quantum est ex se est receptiuum istius vnius albedinis numero nunc corrupte ꝙ alterius ab illa distincte: ita nec eius principium productiuum est magis ꝓductiuuz alterius albedinis ꝙ illius. ergo q nulla causa secunda possit eundem effectum numero reparare/ hoc necessario habz contingere ex causa aliqua alia puta prima statuente nulli cause secunde ad effectum aliquem coagere nisi semel. ex quo sequitur q nulla causa secunda potest in effectum aliquem sine prima: qō est propositum probandus: videlicet primam causam esse omnia alia producētez/z per consequens isto modo in eis omnibus existentē. hoc etiam videlicz omnia entia creata indigere prima causa operāte seu causante z cō

seruante probabiē diffusius in secūdo. quare ꝛc. ¶Quarta z vltima conclusio est: q deum esse in oībus alio modo videlicet per operationem immanentem/videtur esse a nobis demōstrabile consimiliter sicut ipsum esse i omnibus per operationem transeuntē. ¶Hec apparet. quoniam ex hoc q deus est omnia alia a se operans z conseruans / sequitur vt videtur q ipse sit ea omnia intelligēs atq; volēs. non cūm deus agit ad extra aliquid necessario sed mere contingenter et libere. sed omne tale agens est suum effectum intelligens atq; volens. quare ꝛc. ¶Cōfirmatur. quia deuz esse in omnibus a se alijs ist⁹ modō non est aliō ꝙ oīa illa esse immanentis operationis eius vt intellectionis obiectum. sed constat omne ens esse intellectionis diuine obiectum. omnia enim creata sunt a deo intellecta z volita. qō z potest ꝓbari sicut dictum est z ꝓbatum supra in distinctione. 35. q. prima. ergo ꝛc. ¶Sic ad questionē. ¶Ad rationez in principio qm̄ dicitur q oē verum vel est per se notuz. ꝛc. Dici potest primo q ista propositio nō est vera vt fuit ostēsuz supra. i dist. scōa. q. ūrta nōm̄ oē verū ē p se notū aut demōstrabile ex p se notz saltem a nobis: nec ettam ab alijs: vt ibi ostēditur de oībus articulis. ¶Secundo maior predicta concessa potest dici ad minorem q immo deum esse vbicq; est notum ex fide videlicet ex sacra scriptura hoc in locis pluribus asserēte. Est etiā demonstrabile aliquo modo ipm̄ esse vbicq; videlicet duobus vltimis modis esto q non primo modo quare ꝛc. ¶Ad aliā rōnē factā in scōo articulo p ullis q̄ dicunt/ deuz esse vbicq; esse demōstrabile/apparet solutio ex predictis.

Circa distinctionem trigesimāoctauā in q̄ magister cōparat diuinā sciēnā ad res scitas z ecōuerso res ipsas scitas ad eius sciētiaz. Quero primo/vtrū omne possibile tam factū vel futurū ꝙ quodcunq; aliud nunq; fiendus fuerit eternaliter deo notū. ¶Et videt q sic. qm̄ secundū Auguſt. 5. super Gene. de⁹ non nouit facta aliter ꝙ fienda. ſz constat q omnem effectū in esse positum deus determinate cognoscit. ergo et sic ipsum cognouerat ab eterno. ¶Contra. quia qō est verum tantum indeterminate a nullo intellectu potest cognosci determinate. sed nullū ꝓtingēs anteq̄ in esse positū est determinate sed solū indeterminate verum. ergo ꝛc. ¶Responsio. vbi sic procedam. ¶Primo em̄ inquirā / an possibile non existens sit de facto ad alteram partem cōtradictionis determinatum: an non: z per cōsequens an sit an non sit determinate verum. Scōo dicam ad q̄situ/ vez an quodcūq; possibile z in esse positū fuerit determinate eternaliter deo notum.

Quantum ad primū est opinio quorundam dicentium q nullus effectus ꝓtingens futurus vt ad suā causam comparat⁹ est anteq̄ in esse posit⁹ ad aliquam ptez determinatus puta ad fieri vel ad nō fieri determinate: licet sub disiunctione sit determinatus ad alterā ptem istarū. q; aut fiet necessario: aut nō fiet. ¶Ex q̄ i ferē q istud principiū per se notū / de quolibz affirmatio vel negatio vra / aliter est verū i necessarijs z aliter in ptī gentibus. qm̄ in materia necessaria vna pars est determinate vera z altera simliē determinate falsa. cōsimiliter si fiat enunciatio de presenti vel de preterito vel etiam de futuro. nō sic autem est in materia de cōtingēti. qm̄ ibi licet quantuz ad presens z preteritum sit altera pars determinate vera z altera falsa: vt q hō est vel fuit albus vel non est nec fuit albus: tm̄ neutra pars de futuro est determinate vera nec falsa sed solū sub disiunctione. ¶Pro ista conclusione videlicet q nec veritas nec falsitas futurorum contingentiū sit determinata / arguitur primo. q; qō est indeterminatum ad vtrunq; oppositorum non est determinate verū nec falsum. sed oē possibile anteq̄ fiat ē indeterminatū ad vtrūq; oppositorū vez ad fieri z ad nō fieri: cuz possit fieri z non fieri. ergo ꝛc. ¶Secundo. quia non magis effectus possibilis q̄ sua causa est determinatus ad alterum oppositorum. ſz prima causa fuit ab eterno indeterminata ad ꝓducendū vel nō ꝓducendum qōcunq; possibile. ergo nullū possibiliū fuit ad alteram ptē cōtradictionis determinatū. ¶Tertio. quia qō precedit actionez cāe non est in eius potestate. sed si prima causa fuisset ab eterno determinata ad ꝓducēdū aliq̄ z ad non ꝓducēdū alia ꝓinde possibilia sicut illa talis determiatio p̄cederet actionē ipi⁹ p̄me cāe: g̃ nō eēt i et⁹ ptāte. hoc aūt nō pōt poni. g̃ ꝛc. ¶Quarto. q; aut hmōi determinatio effectus ad quē cā ipa ē determinata anteq̄ ꝓducat euz est effectiue a causa: aut nō. sed nō pōt pom primū: q; nihil fuit effectiue ab eterno a deo/cū tñ deus dicatur fuisse determinatus ab eterno ad omnē effectum. nec pōt dari secundū: vez q talis eius determinatio non fuerit effectiue ab ipso. quia tūc sequerē q non esset in et⁹ potestate. nihil em̄ est i potestate cāe nisi qō est effectiue ab ea. g̃ si determinatio hmōi non est a prima causa nec ē in potestate et⁹: nec per consequens effectus aliq̄s sequens ipsā. hoc autem est euidenter falsum. g̃ illud ex q̄ sequitur: vez q causa prima vel q̄cūq; alia sit determinata ad effectū aliquē anteq̄ ꝓducat ipsum. ¶Quinto. q; illud qō transit in p̄teritū non est in potestate agētis. sed si effect⁹ aliq̄s possibilis esset determinatus vel causa esset determinata ad eum/esset determinata determinatione transeūte i ꝓteritū. g̃ nec ipsa nec p ons effectus supueniens eēt in ptāte cause. qō est falsum. q̄re ꝛc. ¶Sexto. quia si talis determinatio poneret ante effectū in esse positū ꝓtingentē/seqūretur q nihil fieret contingenē sed omnia necessario euenirent. sed hoc est falsum. ergo ꝛc. ¶Cōsequentia ꝓbat. qm̄ omnis ꝓpositio ꝓditionalis vera est necessaria. ſz ista si oīa anteq̄ fiant sunt determinata a deo fieri oīa fient est cōditionalis: z ꝓbat q est vera. g̃ est necessaria. ex q̄ sequitur ꝙ oīa fiūt necessario/qō est falsū. q̄re ꝛc. ¶Octauo q; aut huiusmodi determinatio p̄me cause ad quodlibet sibi possibile esset determinatio scōm modum quo causa naturalis est ad suuz effectū determinata naturaliē: aut scōm modū q causa libere agēs est determiata ad effectū ab ea ꝓducibilē ꝓtingenter. si primo modo/ergo est necessaria: z per consequēs nullus effectus superuenīēs ꝓducitur contingenter sed necessario/qō est falsum. si autem est determinatio secundo modo/videlicet ꝓtingēter: ergo sequitur q causa ipsa non est determiata ad istā determinationē: nec p ons ad effectum ꝓsequentē eam/qō est ꝓpositum. quare ꝛc. ¶Sed quia opinio ista est omnino improbabilis: ideo arguē cōtra ipsā. ¶Primo sic. omnis cā libere agēs ꝓintelligēs omnes effectus sibi possibiles quorum vnū statuit ꝓducere z alterum dimittere/est determinata tam ad producenda possibilia ꝙ ad alia omittēda. ſz constat q prima causa ab eterno nouit omnia possibilia: quorum alia statuit ac voluit facere ex tempore sicut fecit/z alia omittere. ergo ꝛc. ¶Maior est euidens: quia nec tale agens videlicet artificiale esse determinatum ad effectum/est aliud ꝙ agens velle z statuere ꝓ-

nere in esse ipsum: sicut et esse determinatū ad nō agēdū
non est aliud q̄ ipsum nolle agere vel statuere non agere
quare ⁊c. ¶Minor quantum ad primam partem videlʒ
ꝙ de⁹ omnia possibilia nouerit/apparet ex dictis ī dist.
35. Alia aūt ps vcʒ ꝙ possibiliū alia facere ⁊ alia omit-
tere ab eterno statuerit ⁊ voluerit/apparet. quoniā ꝯstat
ꝙ deus illa q̄ fecit ab eterno ꝑintellexit. quero quomō:
aut enim intellexit ea vt fienda/aut non fienda/aut ab-
solute nec vt fienda nec vt non fienda/sed tm̄ vt absolute
fieri possibilia. sed nō potest dici ꝙ ea intellexerit vt non
fienda nec absolute tm̄ vt possibilia. sicut em̄ alia possibi
lia q̄ non sunt futura intellexit nō vt possibilia absolute
nec vt futura sed vt nō futura: ita ⁊ econuerso alia futura
intellexit vt futura ⁊ finaliter fiēda. sed nō magis ista q̄
alia non futura potuerunt ab eo intelligi vt futura: nec
fuerunt talia videlicet futura nisi quia ipsa ⁊ non alia ip
se fieri statuerit. non enim vnum possibilium fuit ab eter-
no futurum ⁊ alterum non futurum/nisi quia vnum fieri
et alterum non fieri fuit statutum ⁊ diuinitus ordinatuʒ.
ergo tam futura q̄ alia non futura fuerunt eternaliter
ordinata: et per consequens ad ipsa omnia fuit causa pri
ma ab eterno ad alteram partem determinata. quare ⁊c.
¶Confirmatur. qꝛ sicut nihil potest ab aliquo rationabi
liter seu artificialiter fieri nisi qđ ē ipsi absolute notū: ita
nec etiā pōt sic ab eo fieri nisi anteq̄ fiat sit ab eo ꝑcogni
tū vt fiēdū. sed prima cā fuit oīa ad extra rōnabiliter ⁊ ar
tificialiter opata. ergo ⁊ oīa q̄ fuit ex tempore opata fuerūt
ab ipsa precognita vt taliter operanda. sed ea sic non pre
cognouit nisi quia ea producere statuit: sicut nec alia nō
fienda sed fieri possibilia nouit vt non fienda nisi quia ip-
sa statuit non fienda: cum omnia possibilia/videlicet tā
fienda q̄ alia non fiēda fuerint equaliter fieri possibilia.
per consequens non magis ista q̄ alia fuerūt fienda: nec
vt talia apprehensa ab ipsa prima causa: nisi quia ista fie
ri ⁊ non alia causa prima omnipotens statuit ⁊ eternali-
ter ordinauit: et per consequēs ad hoc determinata fuit.
ex quo sequitur propositum videlicet ꝙ quodlibet pos-
sibilium fuit ab eterno ad alteram contradictionis par-
tem determinatum: aliqua videlicet ad fiēdum seu essen
dum ⁊ alia ad non fiendum vt omnia alia possibilia non
futura. ¶Preterea secundo ad idem sic arguitur. a cau-
sa libere agente ⁊ mere contingenter eque indetermina-
ta ad vtranq; partem contradictionis effectus sibi possi
bilis videlicet ad ipsum faciendum ⁊ non faciendū/non
potest prouenire effectus ipse determinate secundum al
teram istarum partium. nec enim effectus iste possibilis
cause equaliter sicut ille fit determinate ⁊ alius non fit
nisi quia sic ad hoc causa fuit determinata. sed constat ꝙ
effectuum possibilium alij fiunt ⁊ futuri sunt determina
te a causa prima. alij autem sunt nunq̄ fiēdi ab ea. ergo
hoc est: quia ad ista non facere ⁊ ad alia facere fuit causa
prīa ab eterno determinata. ¶Confirmatur. quia cōstat
ꝙ prima causa eorū que sunt possibilia alia intellexit vt
futura ⁊ fiēda/ ⁊ alia vt nunq̄ futura: nec per consequēs
fiēda. ⁊ sic ipsa ab eterno intellexit alia esse futura ⁊ alia
non ita. fuit etiam verum dicere ꝙ intellecta ab ea vt fu
tura siue fienda fient: ⁊ de alijs intellectis vt non fiendis
fuit similiter ab eterno ⁊ est modo verum dicere ꝙ non
fient. sed diuersitatis istius inter possibilia/ꝙ videlicet
alia preintelliguntur vt fienda ⁊ alia vt non fienda/non
potest poni ratio aliqua nisi quia prima causa sic prein-
telligens ipsa in cuius potestate sunt omnia est taliter li
cet contingēter determinata puta ad faciendū ista ⁊ ad
omittēdum alia lʒ possibilia sicut illa. ergo ⁊c. ¶Preterea
tertio arguo sic ad idem. nulla causa secunda est ad suū
effectum magis determinata q̄ prima. sed omnis causa
secunda est ad suum effectum anteq̄ ipsum ponat in esse
determinata. ergo ⁊ prīa. ¶Maior apparet. qm̄ ꝙ cau-
sa secunda sit ad effectum determinata non habet a seip
sa nec ab aliqua alia q̄ a prima. non enim hic ignis quan
tum est ex se est productiuus prius istius ignis q̄ alteri⁹
nec magis istius q̄ alterius ab alio igne producti: et ta-
men sic videmus esse de facto: videlicet ꝙ tam ignis q̄
omnis causa secunda alia naturalis sic est determinata
ad diuersos eiusdem rationis effectus ꝙ prius produ-
cit vnum q̄ alium: ⁊ ita producit vnum ꝙ nō potest pro-
ducere alium puta ab alio iam productum etiam postq̄
corruptum. ergo hoc est quia est determinata ab aliqua
causa: que qđē nō potest poni nisi prima: q̄ aliā vcʒ scđam
ad hoc non determinaret nisi ipsa ad idē determinata exi
steret. q̄re ⁊c. ¶Minor/videlicet ꝙ causa secūda sit deter
minata/apparet ex dictis. qm̄ ad sensum appet ꝙ diuer-
se cause ad diuersos agunt effectus: vt diuersi ignes ad
diuersos ignes. sed non magis iste ignis produceret istuʒ
ignem q̄ illuʒ quē ꝑducit alius ignis: nec econuerso ille
alius magis illum q̄ istum ab igne isto ꝑductum/nisi qꝛ
sic est quilibet determinatus: ⁊ constat ꝙ non ab aliquo
alio q̄ a deo. ergo ⁊c. ¶Confirmatur. qꝛ causa prima vt
ostendetur in secundo concurrit ad omnem effectū cuius-
cunq; cause secunde causaliter producendū: nec pōt ali-
qua causa secūda agere sine ipsa. sed nisi ipsa prima cau-
sa ad diuersos causarū secūdarū effectus determinata ex
isteret/vcʒ ad ꝑducēdū insimul cū causa secunda nūc istū
⁊ postea alium/non sic cū scđa ad agēdū cōcurreret sicut
facit vcʒ ad ꝑducendum determinate nūc istū ⁊ nūc aliū
effectū/ ⁊ coagendo diuersis causis secundis ad diuersos
ac determinatos effectus: vt isti ad causandum istuʒ ignē
⁊ non alium: ⁊ alteri econuerso ad causandum illum ma-
gis q̄ aliū. ergo ⁊c. ¶Preterea quarto arguo sic ad idē.
aut prima causa ab eterno anteq̄ aliquid fieret/voluit
fieri possibilia que sunt facta ⁊ futura omnia/ ⁊ noluit
fieri alia que non fient licet fieri possent: aut non magis
voluit fieri hec q̄ alia vcʒ fienda magis q̄ alia nō fiēda.
sed non potest poni secūdum: qꝛ tunc non magis fuissent
facta ista q̄ alia eque possibilia sicut ipsa: ⁊ ita vel omnia
possibilia fuissent facta vel nihil. non enim vnum possibi
lium magis q̄ alterū fieri potuit nisi quia sic de⁹ fieri vo
luit. ipse enim dixit ⁊ facta sunt/mandauit ⁊ creata sunt.
ergo relinquitur primū/vcʒ ꝙ facta ⁊ fiēda deus anteq̄
fierent fieri voluit: alia aūt nunq̄ fienda fieri noluit. qđ ē
propositum. quoniam artificem esse determinatū ad ꝑ-
ducendum istum effectum ⁊ ad nō ꝑducēdum alium/nō ē
aliud q̄ artificem ipsum statuere siue velle agere ad vnū
effectum ⁊ nolle agere ad alteruʒ. ergo ⁊c. ¶Confirma
tur. quia sicut artifex irrationabiliter ⁊ sine arte ageret
si aliquid faceret qđ ignoraret: ita ⁊ si aliqđ ab eo fieret
qđ ipse antea fieri non statuisset/talis effectus esset ca-
sualis ⁊ omnino inartificialis. sed nullus dei effectus q̄-
lis est quodlibet ens creatum vt ad deum comparatum
est talis effectus videlicet casualis nec artificialis. ergo
⁊c. ¶Et ideo quantum ad istum articulum aliter est di-
cendum. ¶Ad cuius euidentiaʒ est sciendum. ꝙ possibi
le eē determinatum ad alteraʒ contradictionis partem
videlicet ad fiendum vel non fiendum/est causaʒ eius vir
tualiter contentiuam esse determinatam ad ipsuʒ produ-
cendum vel nō ꝑducendū. qđ em̄ scđʒ se nihil ē/nec deter
minatū nec indeterminatū ꝑprie dici pōt. possibile aūt
anteq̄ fiat nihil ē. ergo ipm̄ scđm se nō dicit determinatū nec ī
determinatū: sʒ cā ad ipm̄. Cām aūt ad ipʒ ꝑducēdū vel
non ꝑducendum esse determinatā/pōt ītelligi dupliciter.
Uno modo ꝙ sit determinata ex seipsa. Alio modo ꝙ sit
determinata alio mediāte: puta vel ab alia causa vel me
diante aliquo actu ipsam determināte: vt creatura intel-
lectualis determinatur ad aliqđ agēdū ꝑ actū volēdi a

se distinctū. ¶Secundū ꝑmittendū est ꝙ determinatio
est duplex. est em̄ vna de possibili: q̄ aliqđ ē determinatū
ad posse tātū vel ad nō posse agere: vel ad posse agere ita
hoc ꝙ non aliud. ⁊ est alia determinatio de inesse: q̄ vide-
licet aliquid est determinatum de facto ad agere vel ad
nō agere: ex his tm̄ īdeterminatū indeterminatiōe de pos
sibili ad posse agere ⁊ nō agere. lʒ em̄ sit aliqđ determina
tus ad agere: nō tm̄ ꝑpter hoc est necessitatus: sʒ pōt age
re vel nō agere. ⁊ in ista indeterminatione de possibili cū
q̄ est determinatio de inesse/stat ratio ꝯtingētie. lʒ em̄ cā
sit de inesse siue de facto determinata ad vnū effectū sibi
possibilem ꝑducēdū ⁊ ad illū omittēduʒ: tm̄ qꝛ ⁊ illum ad
quem producendum est determinata potest omittere/et
alium quem statuit omittere potest producere: ideo con
tingenter producūtur q̄ ꝑducunt: ⁊ contingenter ēt alia
q̄ non producunt/sunt tm̄ possibilia/omittuntur.

His præmissis pono quatuor conclu-
siones. Prima est/ꝙ prima cā fuit determinata ab eter
no determinatione de inesse: nō autem determinatione de
possibili. sʒ hoc mō fuit īdeterminata ad oē possibile vcʒ
tam ad futurū q̄ etiaʒ ad qđcūq; aliud nō fiendū. ¶Hec
probat. ⁊ primo q̄tū ad primā ptē: vcʒ ꝙ fuerit determīa
ta determinatiōe de īesse ad oē possibile. qm̄ oīs causa li-
bere ⁊ ꝯtingenter agens est determinata tali determina
tione vcʒ de inesse ad ꝑducēdū illa que statuit produce-
re ⁊ ad nō ꝑducēdū sed omittendū alia sibi possibilia q̄
statuit omittere. sʒ prima causa est libere ⁊ contingenter
agēs ad extra ⁊ ab eterno nouit omnia possibilia: quorū
alia vt futura statuit ⁊ voluit producere ⁊ alia non/sed
omittere vt illa que nunq̄ fient. ergo ipsa fuit taʒ ad pos-
sibilia aliqua facienda q̄ ad alia non facienda sed omit-
tenda ab eterno de inesse determinata. ¶Maior est eui-
dens. quia nec causam agentem contingēter et libere ad
effectum determinatam esse/est aliud q̄ ipsam statuere
effectum producere vel non producere. ¶Minor/videli-
cet ꝙ prima causa ab eterno possibilia nouerit in distin-
ctione. 35. probata fuit. ꝙ autem possibilium quedam fie
ri voluerit ⁊ statuerit ⁊ alia fieri noluerit/apparet. quia
alias vt superius contra opinionem aliam est argutum
non magis ista possibilia fierent q̄ alia que nō fiunt: nec
magis que non fiunt omitterentur q̄ illa que fiunt: cum
omnia supponantur equaliter ⁊ vniformiter esse possibi-
lia: ⁊ illa que fiunt esse ab ipsa causa a qua nihil ad extra
est productum nisi qđ est ab ea preuolitum ⁊ fieri institu
tum. nec videtur esse dicendum ꝙ ipsa hoc videlicet ali-
qua fieri ⁊ alia nō fieri voluerit seu statuere inceperit: nec
per consequens ad ea videlicet sibi possibilia ab eterno
determinata fuerit. quoniaʒ sicut om̄ia facta simpliciter
⁊ inuariabiliter intelligit ⁊ vult esse facta: ita ⁊ non facta
sed fienda ⁊ alia non fienda consimiliter intellexit et vo
luit ab eterno: prima videlicʒ vt fienda ⁊ alia vt nō fiēda.
ergo ⁊c. ¶Secunda pars conclusionis predicte/videlicet
ꝙ non fuerit de possibili determinata sed indeterminata
indeterminatione que videlicet est ad posse agere et ad
posse non agere/apparet. quoniam omne potens agere
vel non agere esto ꝙ sit determinatum ad alterum horū
tantum videlicet ad agendum vel ad non agendum/dici-
tur esse indeterminatum isto modo videlicet indetermi-
natione de possibili: licet sit determinatū de inesse: sed pri
ma causa licet ab eterno aliqua fieri ⁊ alia nō fieri volue
rit: ⁊ per consequens de inesse ad omnia possibilia deter-
minata fuerit: tm̄ agere vel nō agere potuit. non em̄ aliqđ
possibile necessario ꝑduxit nec alterū necessario omisit
sed tā ꝑducta fuerūt ꝑducta q̄ omissa omissa mere libe
re ⁊ ꝯtingēter: cū nihil prīa cā omittat nec agat necessa
rio ad extra. ergo ⁊c. ¶Cōfirmatur. qꝛ solū illđ est determi
natione de possibili determinatum ad agendū in cui⁹ po
testate non est nō agere: ⁊ ad nō agendū in cuius potesta
te nō est agere: sicut hoc modo ignis ⁊ omnis causa alia
naturalis scđa est determinata sibi relicta ad agendū cir
ca passum: dispositū sibi presens/ ⁊ ad non agēdū quādo
non habet passum/nec em̄ quantum ē ex se potest nō age
re habito passo nec agere sine ipso. sed prīa causa potuit
non producere qđcūq; possibile qđ produxit ad extra: ⁊
producere alia possibilia que non fecit. ergo ⁊c.

Secunda cōclusio est: ꝙ omnis causa se
cunda est determinata determinatione de inesse ⁊ etiam
determinatione de possibili vno mō ⁊ nō alio modo ad ef
fectum sibi possibilem ꝑducēdū. ¶Hec apparet: ⁊ prīo
quo ad primā eius ptē: vcʒ ꝙ sit determinata de inesse tā
ad illum effectuʒ quem ꝑducit q̄ ad aliū quē nō ꝑducit.
qm̄ nisi ad vnū producendū ⁊ ad alterum non ꝑducendū
determinata existeret/non magis vnum q̄ alterum pro-
duceret. sed constat sic esse de facto. hic em̄ ignis agit ad
istum igneʒ ⁊ non ad alium: ⁊ econuerso alius ignis agit
ad alium ⁊ non ad illū. quilibet etiam prius agit ad vnuʒ
⁊ post illuʒ ad alterum. voluntas etiam licet libere velit
⁊ per ꝯsequēs possit nolle vel non velle qđ vult: ita tm̄ vo
luntas ista elicit istum volēdi vel nolēdi actum ꝙ nō pōt
elicere alterum ꝑductū ab alia volūtate creata. ergo om
nis causa secūda tā vcʒ naturalis q̄ libera est ad effectuʒ
quem producit ⁊ ad non ꝑducēdum alium quē non ꝑdu
cit determinata. ¶Confirmatur. qꝛ nisi omnes cause se-
cūde essent ad diuersos effectus determinate/non magis
vna ageret ad vnū ⁊ alia ad aliuʒ q̄ ecōuerso: vt hic ignis
ad istuʒ ignem ⁊ alius ad aliū. sed constat sic esse de facto
ergo ⁊c. ¶Secunda pars conclusionis/vcʒ ꝙ etiam cau
sa secūda sit determinata determinatione de possibili ali
quo modo ⁊ alio modo non/ꝓbat. qm̄ ꝙ illa causa q̄ quā
tum est ex se equaliter posset in effectū ad quem non agit
sicut in illum ad quem agit sed non potest: hoc ē/qꝛ sic de
terminata est determinatione de possibili nō simpliciter
⁊ absolute cū ex se posset/sed tm̄ secunduʒ qđ: qđ arguit
quia de facto non pōt. sed omnis causa secunda taʒ natu
ralis q̄ libera est talis ꝙ videlicet quantum est ex se non
magis potest in effectum ad quem agit q̄ in aliū quē nō
ꝑducit: sicut ignis iste non minus posset in igneʒ ab alio
igne productum q̄ in illum queʒ producit: ⁊ tamen sic de
facto agit ad vnum ꝙ nec agit nec agere potest ad aliuʒ.
si enim indifferenter ad vtrūq; agere posset nō magis ad
vnum q̄ ad alterum ageret: cuius oppositū experimur.
ergo hoc est quia sic causa omnis secunda est determina
ta determinatione de possibili non simpliciter ⁊ absolute sʒ
aliqualiter ⁊ secunduʒ quid. ¶Confirmatur. qꝛ qđ deter
minatione de possibili est simpliciter ⁊ totaliter determi
natum ad agēdum istum effectum ⁊ ad non agenduʒ seu
producendum aliū/non potest non producere effectuʒ ad
quē ꝑducēdū ē simpliciter determinatū: nec ꝑducere illuʒ
ad quē nō ꝑducēdū ē ꝯsiliter determiatū. ¶Hoc appet in
exēplo de igne: q̄ hito passo nō pōt nō ꝑducere ignē: nec
passo hito vel nō hito pōt ꝑducere aquā. ⁊ iō determina-
tione de possibili arguit eē determinat⁹/ ⁊ ad ꝑducēdum
ignē ⁊ ad nō ꝑducēdū aquaʒ: magis tm̄ ad nō ꝑducēdū
aquam q̄ ad ꝑducēdum ignem. qꝛ ad nō ꝑducēdū aquā
sic est determinat⁹ ꝙ nullo mō potest eā ꝑducere. ad ignē
aūt ꝑducēdū nō sic ē determinat⁹ cū possit nō ꝑducere
vel passo deficiēte vel etiam existēte/prima causa sibi nō
coagente vel ipsum agere non sinēte/vt apparet de igne
trium puerorum. sed licet omnis causa secunda sit ad nō
producendum aliquem effectum sic determinata ꝙ nul-
lo modo possit producere ipsum/vt ignis ad non produ-
cendum aquam: est tamen sic determinatus ad produ-

cendū aliū effectū vt istū ignē magis ꝙ̄ aliū ꝙ et pōt nō ꝓducere ip̄ꝫ simpliciter.nec min⁹ q̄tū ē ex se posset ꝓducere illuꝫ q̄ nō ꝓducit ꝙ̄ aliū quē ꝓducit.sicut eī̄ hoc subiectum ita albedine informatū eq̄liter quātum ē ex se est receptiuum alterius albedinis in subiecto alio existentis sicut illi⁹ q̄ de facto actualiter īformaꝝ: ita ꝯsilr̄ iste ignis q̄tū ē ex se nō min⁹ est ꝓductiu⁹ ignis ab alio igne ꝓducti ꝙ̄ alterius ꝓducti actualr̄ a seipso:sic tñ de facto agit ad istum ꝙ nec agit nec agere pōt ad aliuꝫ.ꝯsimiliter dico de ista volūtate creata ita agēte ad istū volēdi vel nolēdi actū ꝙ non ad aliū ab alia volūtate creata ꝓductum.ergo ⁊c. ¶Ex p̄dictis appet ꝙ cā oīs scd̄a est determinata determinatione de possibili ad aliqua simpliciter ⁊ totaliter: ad alia autem non simplicr̄ seu totaliter sed aliq̄ mō sic ⁊ alio mō nō.q̄ñ ad illō cā scd̄a est totaliter ⁊ simplicr̄ determinata ī cui⁹ oppositū nullo mō pōt.ad illud aūt ē determīata nō sic simplicr̄ seu totalr̄ ſꝫ aliq̄lr̄ ⁊ aliq̄lr̄ nō: ī cui⁹ oppositūꝫ sibi dimissa ⁊ p̄ria cā sibi coagēre posset.nō pōt aūt q2 nō ꝑmittiꝝ cū ad oppositū determineꝝ. sed aliqua sūt ī quoꝝ opposita nūq̄ potest cā scd̄a sibi dimissa: nec ad illa pōt ipsi coagere cā p̄ma:cū nec ipsa cā scd̄a sit taliū virtualiter ꝯtentiua:sicut ignis non posset agere ad aquaꝫ: nec econuerso aqua ad ignē.alia aūt sūt ad q̄ sic est determinata ꝙ sibi dimissa ⁊ coagente sibi prima ad alia non minus posset in illa ꝙ̄ in alia ad q̄ agit:sicut iste ignis nō minus potuisset generare ignem genitum ab alio igne ꝙ̄ illum quē genuit/si prima causa euꝫ determinasset: sibiqꝫ ad illū sicut ad aliū coagere voluisset.ergo aliter ignis est determinatus etiā determinatione de possibili ad non producendum aquā ⁊ quamcūqꝫ formā aliam sibi simpliciter īpossibilē:⁊ aliter ad ꝓducēdū illū effectū vcꝫ illū ignē quē ꝓducit:⁊ ad nō ꝓducendū aliū quē nō ꝓducit: qui tñ eiusdē rationis existit cum illo ab eo producto.⁊ sic consimiliter est dicēduꝫ de oī̄ alia causa secunda.quare ⁊c.

Tertia cōclusio est:ꝙ causa secūda modo predicto in ꝯclusione alia determinata est determinata non ab alio ꝙ̄ a prima.¶Hec ꝓbatur.quoniā aut causa secunda puta hic ignis determinatur ad producenduꝫ istuꝫ ignem ⁊ nō aliū:⁊ volūtas creata ad ꝓducendū istū actū volendi vel nolēdi magis ꝙ̄ aliū a se vel ab alia causa secunda vel a prima.sed non a se nec ab alia causa secūda.ergo a prima.¶Minor ꝓbatur:⁊ p̄io q̄tū ad primaꝫ partē eius videlicꝫ ꝙ non a se.q̄ñ nec ignis nec aliquod aliud naturale agens qd̄ est scd̄m se vniformiter ꝓductiuum principium oīm effectuū eiusdem rōnis:⁊ per consequens est ad oēs eq̄liter indeterminatū:pōt determinare seip̄m ad ꝓducendū magis vnum ꝙ̄ alterū nec ad producendum istum primo ⁊ aliū scd̄o magis ꝙ̄ ecōuerso. voluntas etiam creata lꝫ libere velit vel nolit/nō tñ pōt velle nec nolle per omnem volēdi vel nolēdi actum. nec eī̄ voluntas potest elicere aliquem actū ab alia iam ꝓductum:nec actum etiam semel elicitum a se potest iterum elicere:nec etiaꝫ circa idem obiectum sepe volitū vel nolitum actū secundo elicitum videtur potuisse elicere primo/nec elicituꝫ primo secundo.ergo causa scd̄a non videtur esse ex se determinata sed potius indeterminata:cum non magis effectus istius ꝙ̄ alterius eiusdē rationis sit quantū est ex se ꝓductiua. ¶Cōfirmaꝝ.quia sicut materia diciꝝ esse secūduꝫ se indeterminata ad oēs formas cū non magis sit vnius corruptibilis ⁊ generabilis ꝙ̄ alterius similiter gn̄abilis ⁊ corruptibilis receptiua:⁊ subiectum esse respectu omnium accidētium ī eo receptibiliū: ita in proposito ꝓpter consimilem rōnē consimilr̄ est dicendum:vcꝫ ꝙ cū oīs causa secūda sit quātū est ex se oīm effectuuꝫ eiusdem rationis ꝓductiua vel non ꝓductiua per ꝯñs ad producendum vnū ⁊ non aliū eiusdē rationis cū illo/non pōt ex se eē determinata.¶Scd̄a pars minoris vcꝫ ꝙ nec ab alia causa secūda possit esse determinata/ꝓbatur primo.quia nō potens se determinare ad agēdum seu producēdum magis istum effectuꝫ ꝙ̄ aliū/nec videtur posse determinare aliquod agens alterum. sed nulla causa secunda vt dicit conclusio precedēs potest se determinare magis ad istū effectum ꝙ̄ ad aliuꝫ ꝓducendū cū sit ex se ad oēs effect⁹ eiusdē rōnis īdeterminata.ergo nec ab ip̄a potest determinari aliq̄ alia.¶Scd̄o.q2 si vna cā scd̄a determinat aliam ad agēdū:aut cā determinās est eiusdeꝫ rōnis cū determinata:aut alterius rōnis ab ea.ſꝫ non pōt dici ꝙ eiusdem.nō enim vnus ignis determinat aliū ad ꝓducēdum istū igneꝫ ⁊ ad non ꝓducendū alium. nec vlr̄ eorum que sunt eiusdem rōnis vnū magis potest determinare alterum ad agendū vel non agendum ꝙ̄ econuerso possit determinari ab eo. nec potest dici ꝙ sit alterius rōnis.q̄ñ aut talis causa determinans est ꝓductiua effectus possibilis cause determinate per eam:aut nō. si non est ꝓductiua/nec ad ꝓducēdū alterius determinatiua.sicut angelus non potest determinare ignē istū ad ꝓducēdum aliū:cū non sit ignis nec alicui⁹ alterius forme substantialis virtualr̄ ꝯtentiu⁹.esto etiā ꝙ cā illa sit effectus cāe determinate possibilis ꝓductiua/adhuc nō pōt poni determinatiua.q̄ñ neutrū aliquoꝝ ad aliq̄d eq̄liter indeterminatoꝝ pōt eē alteri⁹ determinatiuū ad illō ad qd̄ est vtrūqꝫ indeterminatū vniformr̄ ex seip̄o.ſꝫ oēs cāe scd̄e eq̄lr̄ ſm̄ se videꝝ esse īdeterminate ad effect⁹ suos q̄rū sūt ꝓductiue seu virtualr̄ ꝯtētiue.lꝫ eī̄ q̄libꝫ agat ad effect⁹ determinatos:est tñ q̄libet vniformr̄ ⁊ eq̄lr̄ q̄tū est ex se cōtētiua virtualr̄ vel nō ꝯtētiua seu ꝓductiua effectuū eiusdē rōnis.ergo nulla est alteri⁹ determinatiua ad ꝓducēdū magis istū effectū ꝙ̄ aliū eiusdē rōnis specifice secū. quare ⁊c.¶Cōfirmaꝝ.q2 cā scd̄a ab illo videꝝ determinari ad ꝓducēdū istū effectū:⁊ ad non ꝓducendū aliū eiusdē rōnis secū:⁊ ad ꝓducēdū prius istū ꝙ̄ aliū:qd̄ pōt esse ad hoc ex se determinatū ⁊ sine quo concausante nulla causa secūda potest attingere aliquē effectū.sed tale agens est solūmō prima cā nō aliqua alia.ergo ⁊c. ¶Si cōtra istaꝫ conclusionē arguatur:q2 sequi videꝝ ꝙ nulla sit libertas in aliq̄ cā cū nō possit ex se sed ex alio ad effectū esse determinata:Dico ꝙ vocādo cām liberā seu agēteꝫ libere solū illā q̄ ex se pōt agere vl̄ nō agere oī agēte alio circūscripto/nulla causa est agēs nec agere potēs libere nisi prima:cū nulla causa scd̄a possit in effectum aliquem sine ipsa.ex hoc tñ volūtas creata diciꝝ libera ⁊ non aliq̄ alia causa secūda:q2 potest assistente sibi prima actū elicere vel suspēdere/velle vel nolle.nulla aūt alia causa secūda pōt ex se actū suspēdere habito passo:nec ip̄m ꝓducere sine eo.non diciꝝ aūt volūtas creata magis libera ꝙ̄ alia q2 ad actus sibi possibiles magis indeterminata potens se determinare ad istum actū eliciendum magis ꝙ̄ aliū eiusdē rōnis cū eo.⁊ ita volūtas creata est magis ꝙ̄ aliqua alia causa scd̄a libera ꝟtualr̄ q̄ ad duo. vcꝫ p̄io. quia potest actū elicere vel suspendere existētib⁹ oīb⁹ ad actū ip̄m ꝓducēdum necessario req̄sitis. Secūdo.q2 pōt elicere istū actum vel aliū ab eo specie distinctū:vcꝫ actū volendi vel nolendi:non autem magis istū actū volendi vel nolēdi ꝙ̄ alium ab eo specie distinctū. neutro autem istorum duorum modorum est libera aliqua alia causa secunda vcꝫ naturalis.quare ⁊c.

Quarta & vltima conclusio est ꝙ huiusmodi prime cause determinatio ad effectū nō dicit in ea aliquid distinctū ab ipsa.determinatio ēt scd̄e cāe facta a prima nō īportat aliq̄d ab ipsa p̄ria cā ⁊ a scd̄a distictū sed bene illa q̄ aliqua causa secunda seipsam determinat

ad effectum. ¶Hec probatur/⁊ primo quantū ad primā partem/vcꝫ ꝙ prima causa non sit determinata mediāte aliquo alio a seipsa.Primo:q2 causa p̄ria ab eterno fuit determinata ad aliqua possibilia ꝓducendum ⁊ ad alia omittēdū vt supius fuit dictum. sed nihil ab ipsa p̄ria cā distinctum fuit eternū.ergo seq̄tur ꝓpositū/vcꝫ ꝙ hm̄ōi determinatio non dicit aliq̄d in causa prima distinctū ab ea.¶Secūdo. quia deus ipse fuit ab eterno determinatus ad oē possibile producēdū vel non ꝓducēdum vniformiter vcꝫ vel ꝑ se vel alio mediante.non eī̄ eius determinatio ad vnū effectum magis ꝙ̄ ad alium dicit in eo aliq̄d distinctuꝫ.sed si determinatio qua ipse fuit determinatus ab eterno ad omnia possibilia diceret in deo aliq̄d ab ipso distinctū/illud haberet esse aliquis effectus ad quē producēdum deus non potuit esse determinatus aliquo mediante alio a seipso nisi ponas in hm̄ōi determinationibus ꝓcessum in infinitum/dicēdo ꝙ deus fuit ab eterno determinatus ad istam mediante alia ⁊ sic in īfinituꝫ qd̄ est impossibile.ergo ⁊c.¶Tertio.quia nō minus de⁹ potest determinare seipsum ad quodcunqꝫ possibiliuꝫ ab eterno omni alio circunscripto:ꝙ̄ possit in esse ponere omne possibile ꝑ se sine quocunqꝫ alio concurrente: nec per consequēs magis ista determinatio ꝙ̄ creature ꝓductio dicit aliquid in deo distinctum ab ipso. sicut enim se habet creatio ad creaturā vt in esse positam: ita ⁊ ista determinatio sempiterna ad ipsaꝫ vt ī esse ponibilē. ſꝫ creatio non īportat aliq̄d distinctum a deo ⁊ a creatura vt ꝓbatr̄ in scd̄o.ergo nec ista determinatio sempiterna īportat aliq̄d in re extra p̄ter deū determinantē ⁊ possibilia/ad q̄rum alterum ꝓducēdum ⁊ ad aliud omittēdum deus ipse fuit ab eterno determinatus nullo a se alio mediante. quare ⁊c.¶Confirmatur.quia omnino est impossibile et absurdū dicere agens primum esse determinatuꝫ ad agēdum vel non agendum aliquo mediante a se alio et tantummodo per seipsuꝫ.quoniam nec huiusmodi dei determinatio est aliud ꝙ̄ eius sempiterna volitio qua voluit ab eterno omnium possibilium que preuidit alia producere ⁊ alia omittere. sed eius volitio vel intellectio est ab ipso indistincta totaliter in re extra.ergo ⁊c. ¶Secūda pars conclusionis videlicet ꝙ nec secūda causa sit determinata a prima aliquo mediante ab vtraqꝫ differente a prima videlicet ⁊ a secunda/apparet. ꝙ enim hic ignis sit determinatus ad producendum alios ignes ⁊ ad non producendos alios:⁊ ad producendum primo istum et post ipsuꝫ alium:magis ꝙ̄ econuerso:hoc non habet propter formam aliquam siue impressam siue non impressaꝫ a se ⁊ a prima causa distinctam:sed precise ab ipsa prima causa sibi coagente ⁊ coagere statuente ⁊ per hoc determinante eam ita ad istum ignem ꝙ non ad alium ⁊ prius ad istum ꝙ̄ ad alteruꝫ omni re alia ab ipsa prima causa determinante ⁊ a secunda determinata totaliter circūscripta.ergo ⁊c.¶Confirmatur.quia determinatio cause ad effectuꝫ aliquem producēdum/precise illud īportat sine q̄ concurrente non potest prouenire effectus a causa ad ipsum producēdū determinata non auteꝫ illō īportat quo non concurrente vniformiter sicut concurrente effectus ipse potest a causa determinata causaliter prouenire.sed omnis causa effectiua totalis secūda a p̄ria determinata potest cum prima causa determināte secū causaliter concurrente vniformiter ⁊ consimiliter ī effectu omni actionis non impeditiuo quale est agens contrarium posito vel amoto.ergo ⁊c. ¶Tertia ⁊ vltima pars conclusionis videlicet ꝙ omnis determinatio qua causa secunda determinat semetipsam dicat rem aliquam ab ipsa causa secunda realiter differentem: ipsiqꝫ actualiter inherentem/apparet. q̄ñ talis causa seipsaꝫ determinans est p̄cise volūtas creata libere ⁊ cōtingēter agēs.talis in quā causa secūda se determinat non ad istum vel ad illū actum volendi vel nolendi sed ad vnum effectum exteri⁹ producendum ⁊ alium sibi consimiliter possibilem omittendum:modo quo omnis artifex ad opus artis artificialiter ꝓducendum determinat semetip̄m per aliquē actū in se elicitū.non eī̄ ē ad hoc opus magis ꝙ̄ ad alterū determinatus nisi quia vult ⁊ statuit ꝓducere ipsuꝫ. sed nō vult aliquod obiectum nisi per actum a se realiter differētem sibiqꝫ vt suo subiecto actualiter inherentem.ergo ⁊c. ¶Confirmatur.quia sicut primam causam esse determinatam ad effectuꝫ nō est aliud ꝙ̄ eius volitio qua vult ipsum fieri ⁊ in esse poni:ita nec secunde cause cōtingenter agentis ad effectū exterius producendū determinatio ē aliud ꝙ̄ eius volitio/q̄ vcꝫ vult effectum:⁊ ideo importat ip̄m. sed licet cause prime volitio sit ab ipsa indistincta totaliter in re extra:omnis tamē volitio vel nolitio intellectualis creature est distincta ab ipsa essentialiter vt accidens a subiecto.ergo ⁊c. ¶Et si contra hoc obijciatur quia superius fuit dictum ꝙ nulla causa secunda determinaꝝ a seipsa nec ab alia causa secunda sed a p̄ria:cū omnis causa secūda sit ex se ad oēs effectus eiusdē rōnis cōsimiliter indeterminata:Dico ꝙ hoc ē verū ⁊ ītelligēdū de oī cā naturaliter scd̄a ⁊ ēt de cā libere ⁊ cōtigēter agēte/vcꝫ de volūtate creata respectu act⁹ īterioris:nō aūt respectu opis exterioris. lꝫ eī̄ p̄ria cā statuerit ⁊ voluerit coagere seu coassistere volūtati creature īmediate ita ad istos act⁹ volēdi vel nolēdi ꝙ non ad alios ⁊ pri⁹ ad vnū ꝙ̄ ad alium:propter quod non potest volūtas creata ad ipsos agere alr̄ puta primo ad illum ad quē agit secundo:nec ecōuerso scd̄o ad eum quē producit primo:non tamē sic deus ipse statuit ipsi coagere immediate ad exteriorem effectum videlicꝫ ad artificiatum ipsum. non eī̄ statuit coagere ad istum effectum ipsi nisi volēti ipsum.ſꝫ non potest velle ipsum nisi ꝑ actum a se distinctum: ergo nec statuit ipsi immediate coagere sed tantum mediante actu volendi quo dicitur ad effectum volitum esse determinata.quare ⁊c. ¶Ex p̄dictis omnibus sequitur ꝙ tā in necessarijs ꝙ̄ in contingētibus est altera pars contradictionis determinate vera non tantum de presenti ⁊ de preterito:sed etiam de futuro:⁊ hoc de inesse videlicet ꝙ erit vel nō erit nō tñ de possibili. hoc eī̄ mō vtraqꝫ pars est vera/videlicet ꝙ potest esse ⁊ ꝙ potest non esse:cuius contrarium est in necessarijs.in materia enim necessaria consimilr̄ ē veritas ⁊ falsitas in propositionibus de possibili ⁊ in alijs de inesse:quia tā in istis ꝙ̄ in alijs ē vna ꝑs determinate vera ⁊ alia falsa.nec sic autem est in materia contingenti.quoniam in tali licꝫ altera pars sit determinate vera ⁊ alia falsa in propositionibus de ineē siue annunciātibus futurum siue p̄sens siue preteritum: non tamen in propositionibus de possibili.sed in talibus annunciantibus futurū vtraqꝫ pars ē vera/videlicet ꝙ potest fieri ⁊ ꝙ potest non fieri.¶Ad illa q̄ supius in cōtrarium sunt arguta.¶Ad primum quando diciꝝ ꝙ oē possibile anteq̄ fiat ē indeterminatum ad vtrunqꝫ oppositorum:Dico ꝙ verum ē indeterminatione de possibili cuꝫ possit fieri ⁊ non fieri:non auteꝫ īdeterminatione de ineē cū oīm possibiliuꝫ illa q̄ sunt futura sint determinata ab eterno ad essendum:⁊ alia nō futura ad non essenduꝫ.⁊ iō quando ꝑmittitur in maiori ꝙ indeterminatū ad vtrūqꝫ oppositorum nō ē determinate verū nec falsū:Dico ꝙ verum ē eo modo quo ē indeterminatum.⁊ ꝑ ꝯtrariū determinatū ad alteruꝫ oppositoꝝ ē determinate q̄tū ad vnā partē verum ⁊ q̄ ad alteram partē falsum.ſꝫ oē possibile siue futurū siue non futurum ē ad alteram partem tantū determinatum de inesse licet de possibili ad vtranqꝫ sit determīatū.ergo lꝫ nō sit de possibili determīate verū nec falsū:cū hoc mō sit īdetermīatū:loq̄ndo tñ de determīatione

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA

de inesse qua est ad ptem alteram determinatū/vtiq̄ est determinate q̄tum ad vnam ptem verū ⁊ q̄tū ad alterā partem falsum.quare ⁊c.¶Ad secundum quando dicit̄ q̄ non magis effectus possibilis est determinatus ad alteram partem q̄ sua causa/concedo. sed tunc quando dicitur in minori q̄ prima causa fuit ab eterno īdeterminata ad pducendum effectū possibilem vel nō pducēdum: Dico q̄ hoc est falsum.lz eñ fuerit semp indeterminata ad posse pducere ⁊ ad posse nō producere quodcūq̄ possibilium: fuit tñ determinata ad pducēdum de inesse qd cūq̄ futurū fiēdū:⁊ ad nō pducēdū qdcūq̄ possibile alterū non fiendū/vt in p̄cedentibus est pbatū.⁊ hoc mō vz in determinatiōe de inesse oñe possibile fuit ab eterno determinatū ad alterū oppositoꝝ:lz ī determinatiōe de possibili ad vtrūq̄ fuerit indeterminatum sicut ⁊ eius causa cum vt dictum fuit supra non sit aliḋ effectū possibilē esse determinatū ad alterū oppositoꝝ q̄ cām esse determinatā ad ipsū.quare ⁊c.¶Ad tertiū q̄n dicit̄ q̄ illud qd p̄cedit actionem cause non est in eius ptāte: detur intelligendo per aliq̄d esse in ptāte cause ipm posse fieri vel non fieri ab ipsa causa.sed tunc q̄n dicit̄ in minori q̄ si prima cā esset ab eterno determinata ad oñe possibile/talis determinatio precederet actionez eius:si per huiusmodi determinationem eternam intelligis rem aliquā ab ipsa causa prima distinctā/ falsum supponis:cum nulla talis res sit eterna nec precedat sed sequatur actionez prime cause.ipsa etiam causa prima vt dictum est supra:non fuit ab eterno determinata nisi tantūmodo per se nullo alio mediante.si autem per istam prime cause determinationem eternam intelligas tantuz ipsam causam a se determinatam ad aliqua producendum ⁊ ad alia omittendum:cōcedo ipsam non esse in ei⁹ potestate: sed tantum ipsum possibile quod respicit.nec enim idem est in potestate sui ipsius nec deus est in potestate sui/sic videlicet q̄ possit fieri vel non fieri a se cum sit necesse esse.sed non sequitur determinatio ista sumpta pro causa prima seipsa determinata non est in potestate diuina:ergo nec res possibilis ad quam fiendam vel non fiendam dicitur esse determinata.quare ⁊c.¶Sed contra. quia possibile non est ī potestate prime cause nisi quia ipsa potest ad ipsum se determinare.sed si determinatio nō est in sua potestate nec ipsa potest se determinare:ergo nec aliquod possibile pducere.¶Responsio.cōcedo q̄ deus potest se determinare ad possibile producendum vel non producenduz: qz potest velle ipsum fieri vel non fieri.non est autem aliud deum ad aliquid fiendum determinari q̄ deum illud velle fieri. deus autem nō vult aliquid videlicet nec se nec alia per aliquem actum a se distinctuz sed tantummodo per seipsum:quo non obstāte videlicet q̄ iste actus quia ab eo indistinctus non sit in ei⁹ potestate/tamen eius obiectum qdcunq̄ possibile est in ipsi⁹ potestate.¶Et quādo arguitur q̄ si determinatio nō esset ī ei⁹ potestate nec ipse deus posset se determinare:Dico q̄ cū diuina determinatio sit sua volitio a sua essentia indistīcta/ipsa vt sic nō est in sua potestate vz vt sit vel nō sit. vt tñ est volitio rei possibilis importat duo:quoꝝ vnum est actu ⁊ necessarium qd non est in ei⁹ potestate:⁊ alterum videlicet possibile qd est ī ei⁹ potestate. ⁊ quia diuina determinatio de qua hic est sermo nō dicitur eius volitio vt absolute sumpta nec vt ē diuine essentie sed vt ē rei possibilis vt obiecti:ideo diuīa determinatio nō pōt dici cē totalit̄ ī ptāte nec totalit̄ seu vl'r non esse in ptāte: sed q̄ īportat duo q̄rū vnū nō ē ⁊ alterū ē in ptāte diuīa.⁊ iō ɔcedo q̄ si nihil eius qd īportat determinatio ista eēt in ptāte diuina/nec deus posset determinare seipm.sz hoc ē falsum. qz īmo determinatio ipsa puta sua volitio lz vt absolute sūpta:nec vt est diuine essentie vt obiecti:qb⁹ modis nō dicit̄ determinatio de q̄ est hic sermo nō sit in dei potestate/est tñ in eius potestate vt est cuiuscūq̄ alterius possibilis vt obiectu:cū oē alterum obiectum sit libere ⁊ ɔtingenter volitum ⁊ ab eterno fieri vel non fieri institutū.q̄re ⁊c.¶Ad quartuz quando q̄ritur/an hmōi determinatio sit effectiue a causa prima/ an non:Dico q̄ nō:qz qd nihil est a causa distinctum non pōt dici a causa existere seu fieri effectiue/cuz oīs effectus a sua causa essentialiter sit distinct⁹. sed huiusmodi diuina determinatio ad oīa possibilia sempiterna non fuit vt dictū est aliquid distictum a deo aliq̄liter in re extra.ergo ⁊c.¶Et quando infertur q̄ tunc sequeretur q̄ non esset in ei⁹ potestate:cum nihil sit in potestate cause nisi qd est ab ipsa effectiue:apparet solutio ex predictis.vt enim dictum est huiusmodi determinatio prime cause non est in ei⁹ potestate quantum ad actum diuine volitionis absolutū quem dicit:sed tñ quantū ad possibile qd respicit: in ordine ad qd ipsa diuina volitio dicitur determinatio.quare ⁊c. ¶Ad quintum quando dicitur q̄ illud qd transit in preterituz non est in potestate agentis/concedo intelligendo per preteritum aliquid qd iam est factum.quod quidem dicitur non esse in potestate agentis quantum ad hoc:quia ex quo factum est īpossibile est non fuisse factum. hoc autem modo falsū.n ē qd in minore assumitur quando dicitur q̄ si causa determinata esset ad effectum/esset determinata ad eum determinatione in p̄teritū transeūte.hoc enim saltem non est verū de determinatione prime cause que per se nullo mediante sibi addito ad omnia possibilia fuit determinata modo preexposito ab eterno. Concedi tamen potest q̄ ex quo de facto fuit determinata ab eterno nō potest nūc non fuisse determinata. nec tamen ex hoc sequitur q̄ ipa operetur necessario ad extra illa ad que operāda fuit determinata:quia licet ex quo fuit determinata non possit non fuisse:posset tamen non esse. posset enim nunc nolle agere futura q̄ preuiderat ⁊ preuolucrat ac statuerat agere:⁊ alia possibilia que voluerat fieri nūc velle fieri ipsa omnino īmobiliter ⁊ inuariabiliter persistente. quare ⁊c. ¶Ad sextuz quando dicitur q̄ si talis determinatio poneretur ante effectum in esse positum/sequeretur q̄ omnia necessario euenirent: Dico q̄ determinatio ista non ponitur in prima causa tanq̄ aliquid distinctum ab ca. sed ipsamet causa est seipsa determinata.ex quo non sequitur q̄ omnia necessario eueniant. nec etiam sequeretur esto q̄ determinatio ipsa esset distincta a causa determinata/ cum deus propter nihil a se distinctum necessitetur ad aliquid aliud producendum. ¶Ad probationem quando dicitur q̄ propositio cōditionalis vera est necessaria:talis autem est ista/si oīa anteq̄ fiant sunt a deo determinata fieri/omnia euenient/concedo q̄ omnia euenient de facto que fieri sunt determinata a deo:non tamē necessario absolute.quia nec est hic nisi necessitas consequētie:cui⁹ ɔsequētie nec aūs qd est/oīa q̄ fiēt sunt a deo determinata fieri/ est necessariuz:nec etiā ɔn̄s ipm qd est omnia euenient.que enim deus determinauit seu voluit fieri/potuit determinare seu velle vt nō fierent:⁊ alia possibilia que non fieri determinauit potuit determinare q̄ fierent.quare ⁊c. ¶Ad septimum quando queritur/an huiusmodi determinatio prime cause possit immutari an non:Dico q̄ potest vtiq̄ immutari:sic intelligēdo q̄ de⁹ inuariabilis ⁊ immutabilis permanens qd vult fieri posset nolle fieri:⁊ econuerso possibile qd non vult fieri posset velle fieri absq̄ aliqua mutatione dei nec alicuius alterius rei:cum nec huiusmodi dei determinatio seu volitio que respicit aliquod possibile nōdum factuz/dicat aliq̄d a deo distinctū aliq̄lit̄ in re extra.quare ⁊c. ¶Et quādo cōtra hoc arguit̄:qz tūc seq̄ret̄ q̄ nō esset sufficienter determinatus:Dico q̄ falsum est.non eñ hoc seq̄tur sed

tantum q̄ non necessario sed contingenter est determinatus.⁊ hoc est verum.cū hoc tamen stat q̄ sufficienter isto modo videlicet contingēter est determinatus.quare ⁊c. ¶Ad octauū ⁊ vltimū apparet ex dictis q̄ est determinatio non secūdū illū modū quo causa naturalis ē determinata ad effectū sibi debitum:cuz ipsa naturalis causa non possit se determinare ad alium:sed scdm illum modū quo causa agens libere est determinata ad effectuz ab ea producibilez contingenter.¶Et quando infertur q̄ tūc sequitur q̄ causa ista non est determinata ad istam determinationem/apparet ex premissis quid dicendū.q̄n aut per huiusmodi determinationē intelligis aliquid ab ipa causa determinata ⁊ ab effectu ipsi possibili distinctum.⁊ sic falsuz acci[..]s.omnino eñ est impossibilis talis determinatio sic accepta:cum nihil a deo ⁊ ab effectu ipsi possibili sit distinctum.aut intelligis per eam tantum deum ⁊ sic concedendū est q̄ deus non est in sua potestate.aut q̄ ipsam deum simul ⁊ ens possibile /respectu cuius deus dicitur esse determinatus.⁊ vt sic quantum ad vnū qd dicit quia ipsum est possibile est in sua potestate non tantū vt ponatur vel non ponatur in esse/sed etiā vt ipsum possit velle fieri vel non velle.non autem est in sua potestate quo ad alterum eius significatuz vt superius sepius fuit dictum.quare ⁊c. ¶Hec de primo.

Quantum ad secundum vbi est respondendum ad quesitum/licet appareat ex precedentibus ī precedenti articulo quid dicendum: ad maiorem tamen euidentiam est sciendum q̄ deum intelligere determinate omne possibile potest intelligi dupliciter. Uno modo quia intelligit quodcunq̄ possibilium absolute acceptum/vt videlicet est tale vel tale ab omni alio distinctū. Alio modo quia intelligit ipsum non tantuz vt absolute sumptum sed etiam vt actu existens preteritū vel futurum vel vt nunq̄ futurum.¶Hoc premisso dico. Primo q̄ deus intelligit determinate quodcūq̄ possibilium primo modo vz absolute. Secundo q̄ etiam secūdo modo:vz vt actu existens vel vt preteritum vel vt futurum vel vt nunq̄ futurum. Tertio. q̄ aliter intelligit possibile nondum factum ⁊ aliter quando factum. Quarto. q̄ ista alietas non est ex parte actus intellectus diuini sed ex parte obiecti possibilis intellecti. ¶Primū vz q̄ intelligat determinate omnia possibilia absolute/appet ex dictis in distinctione.35.vbi ostēsum est q̄ deus inteligit oīa.⁊ ɔstat q̄ intelligit ipsa perfecte:⁊ per ɔn̄s non cōfuse seu indeterminate sed distincte ⁊ determinate scdm q̄ quodlibet ab alio est distinctuz.quare ⁊c.¶Cōfirmat̄ quia aut deus intelligit omnia possibilia:aut nulluz: aut vnū intelligit ⁊ nō alterum.sed nec secūdum nec tertiuz videtur esse ponēdū.nulla eñ est ratio quare magis vnū intelligat q̄ alterum. ɔstat etiam q̄ sicū omnia facta sint facta ⁊ futura sint futura ab ipso/ oīa talia sunt itellecta ab eo:cum non agat aliquid qd ignoret.sunt etiam distincte intellecta sicut distincte ⁊ distincta pducta.alia etiā nunq̄ fienda sed possibilia fieri videntur ab eo ɔsimiliter intelligi vz vt possibilia absolute licet nō vt fienda. q̄re ⁊c.¶Scdm vz q̄ etiam intelligat omnia determinate secundo modo / videlicet aliqua vt fiēda ⁊ alia vt nō fienda/apparet ex dictis in articulo precedenti.vt enim ibi dictū est/deus ab eterno fuit determinatus ad oñia possibilia: ad aliqua vz pducenda/⁊ ad alia omittenda. que quidem ei⁹ determinatio nō est aliud q̄ volitio q̄ vult aliqua fieri ⁊ alia nō fieri.sz oñe volituz est intellectū vt volitū.ergo possibilium alia sunt intellecta a deo vt fiēda sicut illa oīa q̄ ipse voluit ab eterno fieri sicut sūt facta:⁊ alia vt possibilia nūq̄ fiēda sicut illa q̄ ab eterno voluit fieri seu voluit nō fieri.q̄re ⁊c.¶Cōfirmatur.quia nō minus cognoscit deus possibile futurum vt futurum: ⁊ non futurum vt non futurum:q̄ effectum actualiter existentē vt existentem.sed constat q̄ omnia actualiter existentia sunt deo nota vt sic videlicet vt actualiter existentia.ergo ⁊c.¶Tertium videlicet q̄ aliter deus intelligat possibile nondum factum ⁊ aliter postq̄ factum/apparet.q̄niam possibile nondum factum sed fiendum intelligit nō vt existens actu sed vt fiendum.postq̄ autem est factum ipsum intelligit non vt fiendum sed vt actualiter iam existēs.ergo ⁊c.¶Confirmatur.quia in diuina scientia nō est error nec deceptio.sed esset si omnia videlicet tam facta q̄ fienda consimiliter intelligeret. omnis enim intelligens non esse quod est/vel esse qd nō est/ errat ⁊ falsum dicit.ergo cum nullus possit esse error in diuina scientia per consequens deus ipse intelligit non esse omne possibile non existens/⁊ esse possibile postq̄ factum.quare ⁊c. ¶Quartum vz q̄ hmōi alietas non sit ex parte actus intellect⁹ diuini/apparet.qz nulla alietas nec variabilitas potest esse in aliquo īuariabili:sed actus intelligēdi diuinus est totaliter inuariabilis cum sit a sua essentia indistinctus totaliter in re extra.ergo ⁊c. ¶Confirmatur per Augustinuz dicentem q̄ deus non nouit facta aliter q̄ fienda. Quero quomodo hoc intelligit Augu.aut eñ intelligit q̄ deus non nouit facta aliter q̄ fienda alietate se tenente ex parte obiecti cogniti/vz ipsius facti possibilis vel fiendi: vel alietate se tenente ex parte actus intelligendi diuini.sed primum non potest poni. quoniā vt predictuz est deus nouit omnia facta esse facta: possibilia aūt non facta sed fienda non nouit esse facta sed fiēda.ergo ⁊c.¶Sic ad questionē. ¶Ad rationes in principio quādo dicitur q̄ indeterminate verum non pōt determinate esse ab aliquo intellectu notū/detur.sed tunc dico q̄ minor est falsa.vt eñ patet ex dictis in primo ⁊ etiam in secundo articulo/omne possibile anteq̄ fiat est determinate verum dupliciter. Primo:qz de quolibet est verū dicere absolute/ q̄ est possibile. Secundo.quia de aliquo est verum dicere de inesse q̄ erit: vt de futuro ad essendū determinato: ⁊ de alio q̄ nō erit vt de nō futuro ad nō essendum determinato.

SEcūdo quero:vtrum omne possibile fuerit notū deo certitudinalit̄ ab eterno.¶Et videtur q̄ sic.quoniam omnis sciēs aliquid indubitanter ⁊ infallibiliter/scit illd certitudinaliter. sed deus scit seu intelligit omnia possibilia indubitanter ⁊ infallibiliter.non eñ in eius sciētia potest cadere deceptio neq̄ error nec dubium.ergo ⁊c. ¶Contra.quia intelligens aliquid esse futurum qd pōt non fieri:vel nō esse futurum qd pōt fieri:non intelligit illud certitudinaliter nec immutabiliter. sed oñe possibile qd deus intelligit esse futurū potest nō fieri:⁊ econuerso illud qd itelligit nō esse futurū pōt fieri.ergo ⁊c. ¶Respōsio.vbi sic pcedā. Prio eñ ostēdā q̄ de⁹ itelligit vnico actu solo oīa vl'r. Scdo inq̄rā/an oīa itelligat necessario an ɔtigēter. Tertio dicā ad q̄sitū/vz an oīa itelligat certitudinaliter.

Quantum ad primum pono quatuor ɔclusiōes.¶Prīa ē:q̄ si de⁹ ñ itelligeret vno actu oīa sz diuersis diuersa/act⁹ hmōi essēt a diuīa essētia realit̄ disticti.¶Hec appet.qz exceptis diuinis psonis oīa pr̄a alia ī re extra sūt disticta realit̄ ab ipa essentia diuina.nec eñ diuīa essentia vnica ē pr̄a realit̄ q̄ tria supposita.ab oīb⁹ aūt alijs realit̄ ⁊ etiā essentialiter ē disticta.sz si hmōi diuersi actus intelligendi ponerentur in deo/distinguerentur a psonis omnibus simul sumptis.ergo ⁊c. ¶Minor vz q̄ distinguerent̄ a personis/est euidēs:quia plures es

sent realiter q̄ persone. tot em̄ essent quot obiecta intellecta. vel esto q non saltē essent plures q̄ tres/tales etiā existerent ⁊ sic inter se differrent q per vnum deus intelligeret vnum obiectum ⁊ per alium alterum: qđ non potest dici de personis. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia si de⁹ intelligeret diuersis actibus diuersa / omnes tales act⁹ essent formaliter in qualibet psonarum tanq̄ illa quibus intelligeret omnia quelibet persona. sed nulla psona intelligit nec vult oībus alijs nec vna earum: ergo actus huiusmodi oēs essent ab ipsis psonis distincti: ⁊ per cōsequens ab essentia: cuz essentia ipsa a solis psonis sit realiter indistincta: ⁊ etiam totaliter in re extra. ¶ Secūda conclusio est q si deus intelligeret diuersa diuersis actibus intelligendi/etiam vellet ipsa diuersis actibus volēdi: qui essent ab ipsa diuina essentia consimiliter distincti sicut ipsi actus intelligendi. ¶ Hec quantum ad primam partem apparet. quoniā actus volendi non est illimitatior q̄ sit actus intelligendi: nec vnus actus volendi vel nolēdi potest ad plura obiecta se extendere q̄ vn⁹ actus intelligendi. omne em̄ volitū vel nolitū potest esse intellectū: ⁊ quotcūq; obiecta sunt volita vel nolita vno actu totidem possunt esse intellecta similit̄ vno actu. sed si deus intelligeret diuersis actibus diuersa/hoc esset q̄a nullus eoꝝ vz talium actuū diuersoꝝ per se sufficeret ad illa obiecta omnia agnoscēda: ergo nec oīa possent esse volita vel nolita per eundem actum. ¶ Cōfirmat̄. q2 aut hmōi actus intelligendi vt supponit̄ diuersi essent idē cū actib⁹ volendi/aut nō. si sic: ergo quot essent actus intelligēdi/⁊ volendi. si non: idem seq̄tur: cum vt dictū est act⁹ intelligēdi vnus non possit esse plurium obiectoꝝ q̄ vn⁹ actus volendi. q̄re ⁊c. ¶ Secunda pars cōclusionis vz q tales plures actus volendi essent ꝯsimiliter distincti ab essentia sicut plures actus intelligēdi/appet eisdē rōnibus q̄bus pbata est ꝯclusio prima supra. ¶ Tertia cōclusio est: q deus itelligit oīa vnico actu. ¶ Hec pbat̄ quia intelligēs actu eq̄ illimitato sicut est illimitata sua intellectiua potentia/nō min⁹ eodē actu q̄ eadē potētia itelligit oīa. ¶ Hoc appet. nō em̄ magis vna potētia sensitiua vel q̄cūq; alia cognitiua q̄ vnic⁹ actus cognitiu⁹ pōt esse respectu oīm cognoscibiliū obiectoꝝ nisi ꝓpt̄ illimitationē potētie cognitiue respectu oīm obiectoꝝ/⁊ limitationē act⁹ cuiuslibz ad determinatū obiectū. sz act⁹ q̄ itelligit de⁹ ē eq̄ illimitat⁹ sicut ei⁹ itellect⁹. Mō pbat̄ q2 aut ē idē cū eo/aut nō. Si primū/habet̄ ꝓpositū. si aūt detur secūdū/vz q act⁹ hmōi sit distict⁹ ab intellectu diuino/idē seq̄t̄. qm̄ nihil ipfectū nec p ꝯñs ipfecti⁹ pōt eē in deo ⁊ essentialit̄ ipe de⁹. sz actus q̄ de⁹ itelligit ē ab ipo essentialiter indistict⁹: ⁊ per ꝯñs essentialit̄ ver⁹ deus. ğ non est ipfectior seu limitatior q̄ intellect⁹ seu ipse de⁹. q̄re ⁊c. ¶ Cōfirmat̄. q2 si de⁹ nō oīa intelligeret vno actu sed diuersis diuersa: nec intelligeret neq; vellet p seipsū sed tm̄ p aliq̄d sibi additū ⁊ a se distictū vt i pcedētib⁹ cōclusionibus ē pbatū. sed hoc ē falsuz. nō em̄ intelligit nec vult se nec alia aliq̄ mediāte alio a seipso. ğ ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima conclusio est: q actus q̄ intelligit deus est ab ipso indistinctus totaliter i re extra. ¶ Hec apparet. qm̄ intelligens vel volens per actum a se distinctū nō codez actu intelligit ⁊ vult oīa: sed deus vt dictū est vnico actu intelligit ⁊ vult oīa vz tam seipsum q̄ qđlibet aliorum. ğ ⁊c. ¶ Maior apparet. null⁹ em̄ actus vnic⁹ cognitiu⁹ a cognoscēte distinct⁹ ē eq̄ illimitatus ⁊ indeterminat⁹ sicut cognoscēs ad oīa obiecta cognoscibilia cognoscēda quare ⁊c. ¶ Cōfirmat̄. q2 in diuinis nulla est in re extra diuersitas nisi tm̄ iter personas: sed ꝯstat q diuina essentia ⁊ eius notitia non distinguūt̄ nec se habēt sicut psone seu diuina supposita. ğ ⁊c. ¶ Preterea arguo sic ad idez eque impossibile ⁊ cōtradictionē iplicās est diuinā essentiam non esse sapientiam q̄ deus intelligit oīa sicut essentiam non esse essentiā/vel sapiētiam nō esse sapiētiā. ğ nō plus distinguit̄ diuina sapiētia seu notitia ab essentia q̄ essentia a seipsa. ¶ Antecedēs apparet. qm̄ nisi esset eq̄ impossibile diuinā essentiā nō eē suā sapiētiā sicut ipsam non esse essentiā/seq̄retur q sapientia diuina non esset eq̄ necesse esse: nec per ꝯñs eq̄ pfecta sicut essentia. hoc aūt est impossibile. nō em̄ essentia est magis necesse esse nec pfectior q̄ sua sapientia. ğ ⁊c. ¶ Cōseq̄ntia est euidēs. quia nihil a diuina essentia distictū in re extra est eq̄ necesse eē nec perfectū sicut diuina essentia: nec est ipsa diuina essentia. vnde si relatio originis distingueret̄ ab essentia in re extra: nec esset eq̄ perfecta nec necessaria sicut ipa: nec ēt esset ipsa vt alias ostensum est. ğ ⁊c. ¶ Confirmat̄. q2 non minus actus quo deus intelligit ⁊ vult omnia est ipsi idē q̄ illud q̄ operatur ipsa. sed deus opatur oīa ⁊ potest i qđcunq; possibile p seipm̄ nō per actum a se distinctū: ergo ⁊ sic intelligit ⁊ vult oīa. quare ⁊c. ¶ Sed contra hoc forsitan arguetur. quoniam deus seipsum tantum non aliquid aliud intelligit necessario. sed si omnia intelligeret vno actu a se indistincto/eque necessario intelligeret alia omnia vt seipsum. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia intelligens actu vnico a se indistincto omnia/vniformiter itelligit ipsa. sed deus non vniformiter intelligit omnia ergo ⁊c. ¶ Minor apparet primo. quia vt dictum est necessario intelligit ⁊ vult seipsum: contingenter autē qđlibet aliorum. Secundo: quia ab eterno intellexit seipsū vt actualiter existentem. alia autem existentia vt existētia nō intellexit ab eterno sed ex tempore/sicut ⁊ temporaliter non eternaliter extitere. per actum autem intelligendi eternum non videtur posse intelligi aliquid ex tempore. ergo ⁊c. ¶ Ad primum dico q sicut per deum intelligere semetipsum non importatur aliquid a deo distinctū: ita nec per illā/deus intelligit ens creatū vel creabile/importatur nisi tantum deus ipse ⁊ obiectum per eū intellectum: cum quo tamen stat q quia res alia a deo itellecta vt futura potest non euenire: vel intellecta vt existens non existere: vel esse futura que intelligitur vt non futura: ideo omnis res a deo alia est contingenter intellecta: cum posset aliter intelligi q̄ intelligatur. sicut res intellecta vt futura potest intelligi vt non futura: cum possit non fieri: et intellecta vt non futura possit intelligi vt futura cum possit fieri: et intellecta vt existens vt non existens/et econuerso nulla mutatione existente in actu intelligendi diuino sed tantuz in obiecto intellecto ¶ Tunc ad argumentum in forma quando dicitur i maiori q deus non intelligit aliquid a seipso distinctum necessario sed tantummodo contingenter/concedo intelligendo modo preexposito illud intelligi contingenter qđ intellectum vno modo potest intelligi alio modo. quia enim quodlibet ens a deo distinctum ē variabile: et quot modis est variabile tot modis est intelligibile: ideo dicit̄ vt hoc modo vel alio intellectum contingenter esse ⁊ nō necessario intellectum. ¶ Et quando additur in minori q si vno actu intelligeret omnia: eque necessario intelligeret ipsa: Dico q hec est falsa. non enim minus per actum necessarium vnicum a se indistinctum potest de⁹ intelligere omnia q̄ ea producere contingenter. sed constat q omnia creata causat et conseruat contingenter per creationis actum a se totaliter indistinctū. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia non minus potest deus eodē actu a se idistincto intelligere se necessario ⁊ alia contingēter q̄ creare alia ⁊ nullo modo seipsum. sed constat q actus creationis quo deus creat omnia ē ab eo indistictus/vt ostendetur in prima distinctione secundi libri: nec tamen deus dicitur creare se sz alia. ğ ⁊c. ¶ Ad cōfirmationē cōsimilit̄ ē dicēdū. nec valet qđ addit̄ vltimo qñ dicitur q

per actum intelligēdi eternū nō potest aliquid intelligi ex tēpore. hoc enim si est verū/ nō est verū nisi de actu intelligēdi ab intelligēte distincto qual' est intellectio creature rationalis: nō aūt de intellectione a substantia intelligētis totaliter indistincta qualis est intellectio diuina. cū em̄ deus eodē actu vz p solam suā essentiā oīa intelligat ⁊ pducat/p ꝯñs nō minus poterit p essentiam licet eternā aliquid nouiter intelligere q̄ nouiter ipm̄ pducere seu in esse ponere. sed constat scđm esse possibile ⁊ de facto. deus eniz licet eternus produxit ex tēpore oīa. ergo ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum: vbi est vidē

dum an deus intelligat omnia contingenter an necessario/licet appareat ex pcedētibus quid dicēdum: ad maiorem tamē euidētiam est sciēdū q deum intelligere aliquid contingēter potest intelligi dupliciter. Uno modo q intelligat contingēter contingētia actus intelligēdi vz quia actus ipse est cōtingēs potēs existere ⁊ nō esse. Alio modo q intelligat contingēter cōtingētia se tenēte nō ex parte actus intelligēdi/sed ex pte ipsius obiecti intellecti: q2 vz obiectū itellectū est ꝯtingēs fieri seu eē possibile ⁊ non esse: ⁊ ita variabile/ ⁊ p ꝯñs diuersimode intelligibile.

Hoc premisso & supposito vt satis cui

libet p se noto/pono q̄tuor cōclusiones. ¶ Prima est: q deus intelligit se necessario nō ꝯtingēter ꝯtingētia act⁹ intelligēdi nec etiā obiecti intellecti. ¶ Hec appet. quia ens simplr̄ necessariū nō est cōtingēs formalit̄ lz virtualiter: q2 entis cōtigētis pncipiū pductiuū. sed cōstat tā deū q̄ etiā ei⁹ intelligēdi actū ab eo idistictū eē simplr̄ et formaliter necessariū: lz cōtigētiū oīm possibilium sit principiū pductiuū. ğ nec cōtigētia act⁹ intelligēdi nec obiecti intellecti deus cōtigēter sed mere necessario intelligit semetipm̄. ¶ Cōfirmat̄. q2 nec act⁹ diuini intellectus nec ipe deus pōt nō eē. ipossibile etiā est deū nō esse a se intellectum. ğ ⁊c. ¶ Sed cōtra hoc forsitan arguet̄: qm̄ aut deū intelligere semetipm̄ iportat aliq̄d pter eū/ aut nō. si aliq̄d a deo distictū/tale nō est necessariū: cū oē a deo distictū sit ens possibile seu cōtigēs vt supi⁹ fuit dictū. si aūt nō iportat aliq̄d ab eo distinctū: ğ nō magis est q̄rēdū an deus intelligat semetipm̄ q̄ an deus actualiter sit existens: sicut nec supposito q deum intelligere ens creatū iportet aliud q̄ deū ⁊ ens creatū/oportet q̄rere an deus intelligat ens creatū magis q̄ an deus sit ⁊ i simul ens creatū. hoc aūt est falsum. q2 ⁊ multi phi nō negātes deū existere ⁊ qđlibet ens creatū/negauerūt deū intelligere ens creatū. ğ ⁊c. ¶ Ad hoc respōdeo cōcedēdo q nec deū intelligere seipm̄ iportat aliq̄d a deo distinctū nec deū intelligere ens creatū iportat nisi tātum deū ⁊ obiectū creatū intellectū: cū deus nec se nec alia intelligat aliquo mediāte alio sed tm̄mō semetipso. Nec tm̄ ex hoc sequit̄ qđ ifert̄: vz q nō sit q̄rēdū an deus itelligat se ⁊ alia magis q̄ an de⁹ sit ⁊ qđlibet ens creatū: sicut licet esse deū nō sit aliud i re q̄ eē patrē ⁊ filiū ⁊ spiritum sanctū: cū relationes oēs originis seu psone sint idistīcte ab essentia totaliter i re extra: tm̄ sciēs rē illā increatam esse deū: nō sequit̄ q sciat ipsam esse patrē/filiū/⁊ spiritū sanctū. ꝓpter qđ intelligēs ipsam esse deū hoc est talē q̄lem nomē vel cōceptus deitatis iportat: ⁊ ignorās ipaz esse talē q̄lis p patrē filiū ⁊ spiritū sanctū iportat̄: pōt q̄rere an deus sit pater filius ⁊ spirit⁹ sanctus: vel an de⁹ sit sapiēs/itelligēs ipz deū ⁊ nesciēs eū esse sapiētē: hoc est talē qualis p conceptū sapiētie iportat̄. qđ fieri vtiq; pōt/licet deus nō alio ⁊ alio i re extra sit deus ⁊ sapiens sed seipo. ꝯsilr̄ in ꝓposito est dicēdū: vz q licet deus nō intelligat se nec alia nisi tm̄mō p seipz/nec p ꝯñs deū intelligere aliq̄d sit aliud i re extra q̄ deus ⁊ res itellecta: tm̄ pōt deus itelligi ab aliquo absolute ⁊ qđlibet ens creatū nō intelligēte an deus intelligat semetipm̄ ⁊ qđlibet intelligibiliū alioꝝ. q̄re ⁊c. ¶ Scđa conclusio est: q nec deus itelligit alia a se ꝯtigēter ꝯtigētia act⁹ itelligēdi. ¶ Hec est euidēs ꝯsilr̄ sicut prima. qm̄ vt dictū est i articulo pcedēti/eodē actu a se idistīcto deus intelligit se ⁊ alia. quē q̄dē actū ꝯstat eē necessariū/nec p ꝯñs cōtigētē. q̄re ⁊c. ¶ Cōfirmat̄. q2 oīs actus itelligēdi ꝯtingens nō necessarius ē forā accn̄talis. sed ꝯstat q p talē actū non intelligit deus: sed tm̄ creatura rationalis. ergo ⁊c. ¶ Sed cōtra hoc forsitā arguet̄. q2 nō magis deus oīa itelligit q̄ velit vnico actu tm̄. sz nō videt̄ velle seu diligere oīa vno actu a se idistīcto cū diligat ineq̄liter diuersa/ et vno actu dilecta equaliter videant̄ eē dilecta. ergo ⁊c. ¶ Responsio. cōcedo maiorē: vz q ita diligit sicut ⁊ intelligit deus oīa vno actu: quo nō obstāte nō diligit eq̄liter/sed ineq̄liter. ⁊ ideo falsuz est qđ assumit̄ i minore qñ dicit̄ q dilecta vno actu eq̄liter sunt dilecta. nō em̄ min⁹ pōt deus diligere vno actu ineq̄liter diuersa q̄ vno actu vnū odire ⁊ aliū diligere. sed cōstat q actus quo de⁹ vult damnatos dicit̄ odiū ꝓpter penā eis volitā/⁊ idē act⁹ vt trāsiēs sup beatos dicit̄ amor ꝓpter rōnē ꝯtrariā: vz ꝓpter gloriā eis collatā. eodē aūt actu vult ⁊ cōfert deus beatis gloriā/⁊ damnatis penam/⁊ alijs maiorē/⁊ alijs minorē: illos q̄bus cōfert maiorē penā dicit̄ magis odire et eos q̄bus maiorē gloriā magis diligere: alios aūt minus q̄bus minorē. vnde deū istū plus q̄ aliū diligere non est nisi deum isti maius bonū q̄ alteri velle seu cōferre: sicut plus odire est maius malū inferre. sed cōstat q eodē actu a se indistīcto vult pmia inequalia beatoꝝ ⁊ supplicia cōsilr̄ inequalia damnatoꝝ. ergo ⁊c. ¶ Tertia cōclusio est: q deus intelligit qđcūq; possibile a se distinctū vl̄ distinguibile cōtingēter cōtigētia se tenēte ex pte ipsi⁹ obiecti cogniti. ¶ Hec est euidēs. qm̄ cōstat q oē diuersimode itelligibile diuersitate se tenēte ex pte ipsi⁹ obiecti intellecti/nō aūt ex pte actus itelligēdi/itelligit̄ cōtingēter cōtigētia obiecti vt taliter magis q̄ aliter itellecti. ¶ Hoc appet. q2 qđ vt intellectū taliter pōt intelligi aliter/intelligit̄ sic vel aliter contingēter. sed diuersimode intelligibile sic se habet q licet sit intellectū de facto taliter: est tm̄ intelligibile aliter: alias nō eēt intelligibile differēter. ergo sequitur ꝓpositū: vz q oē intelligibile differēter diuersitate obiecti nō actus intelligēdi intelligit̄ cōtingēter ꝯtigētia obiecti: vt vz obiectum ipm̄ est taliter magis q̄ vt aliter itellectū. sed oē possibile a deo distictū vel distiguibile est hoc mō diuersimode intelligibile. ¶ Hoc appet. q2 tale aut est psens aut futurū aut nec futurū nec psens/ q2 nec ē factū nec fiēdū. sed quodcūq; istoꝝ ē intelligibile differēter a diuino intellectu. qm̄ qđ est existēs seu actu psens/⁊ p ꝯñs a deo itellectū vt existēs/ pōt nō eē/⁊ p ꝯñs est a deo itelligibile vt nō existēs. illud etiā possibile qđ ē futurū/⁊ p ꝯñs itellectū a deo vt fiēdū/posset nō fieri: sicut ecōuerso posset fieri illud qđ nūq; est fiēdū. ğ ⁊ itellectū vt fiēdū ē intelligibile a deo vt nō fiēdū/⁊ ecōuerso itellectū vt nō fiēdū pōt intelligi vt fiēdū. q̄re ⁊c. ¶ Cōfirmat̄. q2 deus intelligit oē existēs eē existēs/futurū esse futurū/⁊ possibile nō futurū nō eē futurū. sed existēs pōt nō existere/⁊ qđ ordinatū est ab ipso eē futurū/nō euenire ⁊ euenire/seu fieri qđ nō fieri fuerat ordinatum/ ipo deo sic volēte. nō em̄ q2 ab eterno voluit vniuersum fieri/ideo vniuersum fuit factū necessario absolute: sed tm̄ necessitate ꝯñtie: vz stāte diuina volitione. hoc aūt añs nō fuit necessariū: sed contingēs. nō em̄ deus necessario sed cōtigēter voluit ⁊ statuit fieri vniuersuz. ergo ⁊c. ¶ Sed cōtra hoc forsitan argue

tur.quia cum dicitur ꝙ deus intelligit ens possibile cō-
tingēter: aut intelligitur ꝙ deus sic ip̄m contingēter in
telligit ꝙ potest nō intelligere: aut ꝙ obiectum intelle-
ctum est contingēs.sed primū nō videtur esse cōcedēdū.
nō enim potest esse aliquod ens creatum a deo nō intelle
ctum ⁊ volitum.nec scḋm:quia tunc idē esset dicere/deus
intelligit creaturam cōtingēter:⁊ dicere ꝙ creatura ip̄a
est ens cōtingēs.qḋ nō est verum.nō enim est dubiū quin
sit ens cōtingēs quodlibet ens creatū.est tñ dubiū an sit
a deo cōtingēter vel necessario intellectū.ergo ⁊c.¶Ad
hoc dicēdū est ꝙ licet oē ens creatū ꝗdiu est existēs sit
a deo necessario intellectum ⁊ volitū/vt dicetur in cōclu
sione sequēti:nō tñ simpliciter absolute est necessario in-
tellectum:sed cōtingēter taliter intellectū puta vt exi-
stēs: cū possit nō existere/⁊ ꝑ ꝯñs sit aliter intelligibile.
Et ideo cōcedēdū est ꝙ sic cōtingēter deus ītelligit qḋ
libet possibile ꝙ potest ipsum non intelligere illo modo
quo ip̄m intelligit/⁊ intelligere aliter. an aūt possit non
intelligere ip̄m aliquo modo/dicetur in alia questione.
quare ⁊c.¶Quarta ⁊ vltima conclusio est:ꝙ deus non
tm̄ seipsum intelligit necessario sed etiam aliquo modo
alia a se distinguibilia vel distincta. Uoco aūt hic entia
a deo distincta oīa creata.distinguibilia aūt possibilia nō
dū facta.qḋ eñ nihil ē a nullo distingui pōt.¶Hec con-
clusio sic intellecta ꝓbatur.Et primo de entibus creatis
a deo distīctis:vez ꝙ talia ꝗdiu existētia sint a deo vt exi
stētia necessario intellecta.qm̄ nullū ens est possibile fie
ri nec factū cōseruari seu existere nisi deo mediāte ad hoc
vel totaliter causaliter vel principaliter opante. ¶Hec
declarabitur in scḋo vbi ostēdetur ꝙ nulla causa secūda
potest in effectū aliquē sine prima. sed oē a deo factum
vel cōseruatum est ab eo volitū ⁊ intellectū.nō eñ igno-
rat deus aliquid eorū que causat vel conseruat: cum nec
deū rē causare vel cōseruare sit aliud ꝙ̄ deū velle rē fieri
et cōseruari.ipso eñ volente ⁊ nō aliter sunt facta omnia
que sunt facta.iuxta illud ps̄. Ipse dixit ⁊ facta sunt:ip̄e
mandauit ⁊ creata sunt.ergo ⁊c.¶Cōfirmat̄.quia deus
agit ad extra rōnabiliter ⁊ artificialiter. sed oē sic agēs
est effectum quē produxit intelligēs ⁊ volens:⁊ ꝑ conse-
quēs omnis effectus ab artifice increato productus vel
cōseruatus est ab ip̄o necessario intellectus ⁊ volitus:cū
nec sit ab eo ꝓductus nisi quia volitus.quare ⁊c. ¶Se
cūdo probatur idē de aliis possibilibus nōdū factis sed
fiēdis ⁊ de aliis etiam nō fiēdis:vez ꝙ tam fiēda ꝙ̄ non
fiēda possibilia sint a deo necessario nō tamē simpliciter
sed aliqualiter intellecta:vez supposito ꝙ ista sint fiēda
et alia non fiēda.hoc enim supposito deus necessario in-
telligit fienda esse fienda/⁊ alia possibilia non fiēda non
esse fienda:ita ꝙ est ibi necessitas consequētie: in cuius
consequētie antecedēte vel cōsequēte nō est aliqua neces
sitas absoluta:sed contingētia mera. quia nec fiēda sunt
necessario fiēda/nec alia non fiēda sunt necessario nō fiē-
da:nec ꝑ cōsequēs vt sic necessario absolute: sed tantum
cōditionaliter intellecta/vt fuit etiam dictum supra. Qꝫ
autē supposito antecedēte de inesse vez ista possibilia eē
fienda ⁊ alia non/tam fiēda vt fiēda ꝙ̄ alia vt non fienda
sint a deo necessario intellecta/modo quo est intelligēda
ꝯclusio ista/probatur.quoniā possibilium nō magis vnū
est fiēdum ꝙ̄ alterum:nisi quia a deo vnū fieri ⁊ non alte
rum est volitum seu eternaliter ordinatū. sed omne a deo
fieri volitum seu statutū est vt fiēdum/⁊ omne nō fieri vo
litum vt nō fiēdum a deo intellectum.nec eniz deus vult
incognitum.ergo ⁊c.¶Confirmatur.quia sicut nihil po
test fieri nec factum conseruari seu manere nisi a deo agē
te/⁊ ꝑ consequēs volente:ita ꝙ possibilium vnū sit fiēdū
et non alterū/ hoc non potest cōtingere nisi propter deū
causam omniū volentē seu statuētē fieri vnū ⁊ non alterū
sed vt dictuz est omne volitum est intellectum.ergo deus
necessario intelligit possibile fiēdum vt fiēdum/⁊ nō esse
fiēdum seu futurum alterum non fiēdum.¶Sed contra
hoc forsitan arguetur.quoniā deus nō magis necessario
intelligit neqꝫ vult aliquod possibile/nec existēs/nec vt
fiēdum/nec vt non fiendum:ꝙ̄ vt absolute sumptum. sed
deus non necessario sed mere cōtingēter intelligit quod-
cūqꝫ possibilium vt absolute acceptum. ergo ⁊ similiter
contingēter nō necessario intelligit existēs esse existens
futurum esse fiēdum quodcūqꝫ alterum nō futurū. ¶Ad
hoc potest dici vno modo negando maiorē assumptam.
non enim est simile de possibili intellecto vt absolute sum
pto/⁊ vt existēte vel existere vel non existere debente ac-
cepto.quoniam possibile vt absolute sumptum non depē
det a deo/nec est possibile formaliter propter ipsum/nec
per consequēs oportet possibile sic acceptum existere in
tellectum.secus autē est de possibili sumpto vt actuali-
ter existēte vel vt fiendo vel vt non fiēdo.quoniam omne
existens est a deo ipsum volente ⁊ ꝑ consequēs intelligē
te existere/dependēs/nec potest aliter existere ꝙ̄ a deo in
telligēte ⁊ volēte ipsum existere.consimiliter dico de pos
sibili futuro vel non futuro.quoniam vt dictum est supe
rius/ꝙ vnū possibilium ⁊ nō alterum sit fiēdum/hoc est
quia deus vult ⁊ statuit vnū esse fiēdum ⁊ nō alterum.qḋ
autē est ab ipso volitum/⁊ intellectum.quare ⁊c.¶Se-
cundo potest dici aliter concedēdo ꝙ deus etiam cōtin-
gēter intelligit ens existēs ac futurum ⁊ nō futurum ab-
solute loquēdo:licet intelligat necessario necessitate cō-
sequētie.quoniam nō potest esse ens creatum nō intelle-
ctum vt creatum/nec creandum nō intellectum vt creā-
dum/nec possibile nō creandum nō intellectū vt nō creā
dum.quia tamē existēs potest nō existere ⁊ fiēduz posset
nō fieri/sicut ⁊ ecōuerso nō fiēdū fieri:ideo qḋ deus ītelli
git esse existēs vel esse futurū vel nō futurū/potest nō vt
sic sed aliter intelligere. ergo vt sic intelligit cōtingēter
nō necessario necessitate absoluta:sed aliqua alia vez ne
cessitate cōsequētie vt dictum est supra.quare ⁊c. ¶Hec
de secundo.

Quantū ad tertium & vltimum:vbi est

respondēduz ad quesitū/apparet ex declaratis in p̄cedē
tibus quid dicēdū.¶Ad maiorē tñ euidētiā pono qua-
tuor cōclusiones.¶Prima est:ꝙ deus intelligit oē pos
sibile absolute.¶Hec apparet.qꝛ intelligens omne pos-
sibile sicut est intelligit oē possibile absolute.sed cū deus
intelligat vt dictū est in p̄cedētibus/oē existens existere
possibile fiēdum vt fiēdū: ⁊ vt nō fiēdū oē aliud nō fiēdū/
per ꝯñs intelligit ⁊ ab eterno intellexit oē possibile si-
cut est.ergo ⁊c.¶Confirmat̄.quia vt dictū est supra:nul
lum possibile seu contingēs est existēs nec futurū nec nō
futurum:nisi quia vt sic est a deo volitum ⁊ intellectum.
ergo ⁊c. ¶Secūda cōclusio est: ꝙ deus intelligit omne
contingēs esse possibile ⁊ nō esse indeterminate de possi-
bili.¶Hec apparet.quoniā licet oē possibile factum vel
fiēdū vel etiam non fiēdum sit determinatione de inesse
determinatū ad alteram partē tantū: est tamē in deter-
minatione de possibili ad vtrāqꝫ indeterminatum: vt in
questione alia fuit dictū.potest enim esse vel nō esse/fieri
vel nō fieri.sed oē possibile eo modo est a deo intellectum
vt possibile quo est possibile.ergo cū sit indeterminate eē
possibile ⁊ nō esse:⁊ sic est a deo intellectū indeterminate
vez nō vt tñ esse possibile nec vt tñ nō esse vel non fieri
possibile sed indeterīate vt esse possibile ⁊ nō esse. q̄re ⁊c.
¶Cōfirmat̄.qꝛ deus ītelligit vnūquodqꝫ sicut est intelli
gibile.sed cōstat ꝙ ens possibile seu cōtingēs est ītelli-
gibile nō tātū seu determīate vt possibile fieri: nec tātū
vt possibile nō fieri:sed indeterminate vt possibile fieri ⁊

possibile nō fieri siue esse.ergo ⁊c.¶Tertia ꝯclusio est ꝙ
deus intelligit oē possibile determinate de inesse.¶Hec
appet.qꝛ oē possibile est hoc mō vez deteriatiōe de inesse
deteriatū:vez vnū ad nō essendū ⁊ alterū ad essendū/vt ī
q̄stione alia fuit dictū.sed oē de inesse deteriatū est eē de-
teriate ītellectū a deo deīminate ip̄m ad alterā ptē tm̄.
ergo ⁊c.¶Cōfirmat̄.qꝛ nec possibile fiēdū est ad fieri de
teriatū/nec nō fiēdū ad nō fieri nisi a deo. sed deū deteria
re hoc eē fiēdū ⁊ alterū nō fiēdū/ nō ē aliud ꝙ̄ deū ip̄z vel
le hoc fieri ⁊ nō illud.ḡ oē deteriatū ad essendū vel ad nō
essendū vel fiēdū ē a deo volitū/⁊ ꝑ ꝯñs ītellectū.q̄re ⁊c.
¶Quarta ⁊ vltima ꝯclusio est:ꝙ deus ītelligit certitu
dinaliter oē possibile. ¶Hec appet.qꝛ cū notitia pfecta
nō pōt eē aliqḋ dubium ī cognoscēte/⁊ ꝑ ꝯñs oīs cogno-
scēs notitia pfecta aliqḋ obiectū cognoscit īdubitant̄ ⁊
ꝑ ꝯñs certitudinalit̄ ip̄z.sed deꝰ cognoscit oē possibile no
titia pfectissima a sua essentia īdistīcta.eadē eñ notitia
cognoscit oīa.est eñ diuina essentia notitia ītuitiua vni
ca tā suipsius ꝙ̄ omniū possibilium alioꝝ.ḡ ⁊c.¶Cōfir-
mat̄.qꝛ cognoscēs effectū sibi vez cognoscēti possibilē ⁊
a nullo alio impedibilem/certitudinaliter cognoscit ip̄z
sed oē possibile pōt a deo fieri/nec pōt ab aliquo alio īpe
diri.ḡ ⁊c.¶Maior appet.qꝛ volēs effectū possibilē fieri
vel nō fieri volitione efficaci ad quā sequit̄ ineuitabiliter
oē volitū/certitudinaliter seu indubitant̄ cognoscit ip̄z.
¶Hoc est euidēs.ꝙ eñ aliqs cognoscēs aliqḋ possibile
vt futurū vel vt nō futurū cognoscat nō certitudinaliter
sed dubitant̄ ip̄m/hoc ē qꝛ qḋ apphēdit eē futurū pōt ne
eueniat īpediri:⁊ qḋ apphēdit nō esse futurū pōt ab alio
fieri.sed qḋ est a deo volitum seu deteriatū vt fiat nō pōt
ab alio īpediri/nec qḋ est deteriatū seu volitū vt non fiat
potest ab aliquo alio fieri:sed esse a deo volitū sequit̄ ne-
cessario vt ē volitū seu deteriatū.ergo ⁊ certitudinaliter
est cognitū.¶Sed ꝯtra p̄dictas duas cōclusiones vlti-
mas forsitā arguet̄.qm̄ illud qḋ nō est ī se verū nō pōt de
terminate nec certitudinaliter intelligi ab aliquo intelle
ctu ꝓtūc/ꝑ qm̄ vez nō est verū. sed futurū cōtīgēs a diui
na volūtate libere agēte simplr̄ depēdēs nō est in se deter
mīate verū.nō eñ pōt assignari ratio q̄re magis sit vera
vna ps ꝙ̄ alia:⁊ ita vel ē vera vtraqꝫ pars vel neutra.sed
vtraqꝫ nō pōt esse vera.ergo neutra:nec ꝑ ꝯñs potest in-
telligi determinate altera.¶Ad hoc dicēdū est ꝙ minor
est falsa.futurū eñ cōtingens licet a diuina volūtate de
pēdēs est determinate verū:qꝛ ab ip̄a diuina volūtate cō
tingenter ad vnā ptē vez ad essendū determinatū:sicut ⁊
possibile non futurū ad nō essendū. Et ideo falsum est qḋ
dicit̄ quādo addit̄ ꝙ nō potest aliqua ratio assignari q̄re
magis sit vera vna pars ꝙ̄ alia.ideo eñ oīm possibilium
vnū est futurū/⁊ nō alterū:qꝛ vnū fieri ⁊ nō alterum est a
deo volitū seu statutū.⁊ ideo licet qōlibet possibiliū pos-
sit fieri ⁊ nō fieri:qꝛ nec determinatione de possibili est de
terminatū sed indeterminatū:determinate tñ vnū possi-
biliū fiet seu eueniet de inesse/⁊ nō alterū: quia ⁊ sic est a
deo volitū seu determinatū.quare ⁊c.¶Sic ad q̄stionē.
¶Ad rationē in principio quādo dicitur ꝙ intelligens
aliquid esse futurum qḋ potest non fieri/vel nō esse futu
rum qḋ potest fieri:nō ītelligit illud certitudinaliter nec
immutabiliter:Dico ꝙ falsum est: dū tñ intelligat illud
consimiliter vez tanꝙ̄ illud qḋ pōt fieri ⁊ nō fieri. omnis
eñ intelligens possibile fieri ⁊ nō fieri:qḋ tamē de inesse
fiet vt fiēdum/vel vt nō fiēdū qḋ nō fiet: potest ip̄suz cer
titudinaliter intelligere/⁊ sic intelligit. si pfecte ītelligit
sed deus omne possibile ītelligit perfecte vt illud qḋ po
test fieri ⁊ nō fieri:⁊ ea que de facto eueniēt/licet contin-
gēter/intelligit vt fienda:⁊ alia que videlicet nō eueniēt
licet euenire possent/intelligit vt nō fienda licet vt fieri
possibilia.ergo ⁊c.

Circa distinctionē trige
simānonā:in qua Magister deter
minat de īmutabilitate:ondēs ꝙ
diuina sciētia est vlr̄ respectu cu-
iuscūqꝫ ītelligibil̄/nec est ītēsibil̄
nec remissibil̄: Quero p̄mo vtrū
diuina scientia fuerit necessario
oīz intelligibiliū ab eterno. ¶Et
videtur ꝙ sic. qꝛ sciētia vna qua sunt cognita ab eterno
oīa cognoscibilia/ē necessaria ⁊ indifferēter oīm nō ma
gis vnius ꝙ̄ alteriꝰ ab eterno.sed diuina sciētia qua deꝰ
intelligit oīa/est vnica.ergo ⁊c.¶Cōtra.qꝛ oīa facta po
tuerūt nō fieri ⁊ alia nō facta fieri.ergo ⁊ q̄ fuerūt ītelle-
cta a deo vt fiēda potuerūt intelligi vt nō fiēda:⁊ q̄ fue-
rūt intellecta vt nō fiēda potuerūt intelligi vt fiēda. nec
per ꝯñs diuina scientia fuit necessario omniū ab eterno.
¶Respōsio. vbi sic ꝓcedā.Primo eñ inquirā an deus
possit scire plura ꝙ̄ sciat. Scḋo ex hoc dicā ad quesitū:
vez an ipsa diuina scientia sit necessario omniū intelligi
bilium ab eterno.

Quantū ad primū est sciendū ꝙ scire

dupl̄r pōt sumi:vez large ⁊ stricte. Primo mō vez vt lar-
ge sumptū/idē est qḋ ītelligere qḋcūqꝫ intelligibile abso
lute siue ip̄z obiectū intellectū sit possibile siue īpossibile
siue verū siue falsum/siue complexum siue incōplexū/cō
tingēs vel necessariū. Scḋo aūt mō:vez stricte sumptum
respicit tm̄ verū.nō eñ intelligit̄ falsum.⁊ hoc est scire ꝓ
prie sumptū. ¶Hoc p̄misso dicitur hic. Primo ꝙ deus
nō pōt scire plura ꝙ̄ sciat accipiēdo scire primo mō: vez
large. Scḋo:ꝙ nec etiā pōt scire plura ꝙ̄ sciat:accipien
do scire scḋo mō:vez ꝓprie. Tertio: ꝙ nō pōt scire aliq̄d
nūc qḋ nesciebat antea:accipiendo scire large. Quarto:
ꝙ pōt scire aliq̄d nūc qḋ nesciebat antea:accipiēdo scire
proprie. ¶Primū ꝓbat̄. qm̄ intelligens oīa tā vera ꝙ̄
falsa possibilia ⁊ īpossibilia nō pōt scire plura ꝙ̄ sciat:ac
cipiēdo sciētiā isto mō.sed deꝰ ab eterno nouit oīa. ḡ ⁊c.
¶Confirmat̄.qꝛ oīs nūc sciēs plura ꝙ̄ antea ignorauit
prius aliq̄.sed deus nūꝙ̄ ignorauit aliq̄:ergo nec potuit
scire plura.¶Scḋm vez ꝙ nec etiā possit scire plura ac
cipiēdo scire scḋo mō:vez ꝓprie:probat̄.qm̄ cū semꝑ cu-
iuscūqꝫ ꝯtradictionis vna ps sit vera ⁊ alia falsa:nec pos
sit eē vtraqꝫ vera nec vtraqꝫ falsa/ꝑ ꝯñs non possunt esse
vno tpe ꝙ̄ alio plura vera sicut nec plura falsa. sed semꝑ
fuerūt sunt ⁊ erūt eq̄lia vera.¶Ex hoc pōt argui ad pro
positū.qm̄ cū scire hoc mō sumptū sit ītelligere qḋ est ve
rū/ꝑ ꝯñs intelligens oīa vera nō pōt scire plura ꝙ̄ sciat/
accipiēdo scire hoc mō vez vt est idē qḋ intelligere verū.
¶Hoc appet.qꝛ lꝫ nō semꝑ vera sint eadē: tñ sunt semꝑ
eq̄lia:⁊ ita sciēs oīa q̄ nūc sunt vel ante fuerūt vera/non
pōt scire plura/lꝫ possit scire seu ītelligere alia. sed ꝯstat
ꝙ deus nouit oīa vera.ḡ ⁊c. ¶Cōfirmat̄.qꝛ oē verū aut
est de p̄terito vt ꝙ sortes fuit/aut de p̄senti vt ꝙ sortes ē
aut de futuro:vt ꝙ sortes erit.sed nec aliquid fuit nec est
nec erit:nisi quia a deo volitū/⁊ ꝑ ꝯñs intellectū:nec tm̄
possibilia q̄ sunt fuerūt aut erūt/sed etiā alia nūꝙ̄ futura
sunt a deo vt talia vez vt nūꝙ̄ fiēda volita ⁊ intellecta si-
cut dictū fuit ī distīctiōe.7.ergo ⁊c. ¶Tertiū vez ꝙ nec
deus possit scire aliq̄d nūc qḋ nō sciebat ātea/accipiēdo
scire large: appet.qm̄ deus ab eterno nouit omnia: vez
vera ⁊ falsa/possibilia ⁊ īpossibilia/necessaria ⁊ ꝯtīgētia
sed ab eterno cognoscēs oīa intelligibilia non pōt aliq̄d
nouit̄ cognoscere qḋ nō sciuerit ātea. cognoscēs eñ nūc
aliq̄d qḋ ignorabat antea nō sciebat prius oīa. ergo ⁊c.
¶Quartū ⁊ vltimū vez ꝙ deus possit scire aliq̄d qḋ nō
sciebat ante/accipiēdo scire ꝓprie vez vt est idē qḋ verū

intelligere/probat̃.qꝛ cōstat ꝙ nō semꝑ est vnū ⁊ idē ve-
rū:sed nūc est verum qđ antea erat falsum:⁊ ecōuerso qđ
erat verū antea:est nūc falsum.sicut nūc ista est vera/mū
dus est factus:q̄ prius q̄ꝫ fieret fuit falsa: ⁊ ecōuerso hec
est nūc falsa/mūdus nō est fact⁹:q̄ antea erat vera.sed cū
in diuina sciētia nō sit deceptio neqꝫ error/ꝑ ɔ̄ns de⁹ nec
illa q̄ nō sunt facta intelligit eē facta/nec facta intelligit
nō esse facta.sed facta intelligit esse facta: ⁊ nō facta sed
fiēda intelligit nō eē facta sed fiēda/⁊ nō facta nec fiēda
intelligit ɔsił'r vcȝ nō esse facta nec fiēda.ergo aliqđ verū
intelligit̃ nūc ab eo qđ nō fuerat antea intellectum:vt ꝙ
vniuersum est factū: ⁊ aliqđ verū nūc nō intelligit̃ ab eo
qđ fuerat ab ipso antea intellectū:vt ꝙ vniuersum nō ē
factū.q̄re ⁊c.¶Cōfirmat̃.qꝛ oīs intelligens eē qđ nō est
vel nō eē qđ est fallitur ⁊ mētit̃.sed deus nō pōt falli nec
mētiri.ergo nec rē intelligit aliter q̄ꝫ sit:⁊ ita ꝑ ɔ̄ns ītel-
ligit esse q̄ sunt ⁊ nō esse q̄ nō sunt.q̄re ⁊c. ¶Sed contra
hoc forsitan arguet̃. qm̄ sciēs aliq̄d qđ antea nesciebat
vel nesciēs aliq̄d nūc qđ sciebat tūc/videt̃ eē mutat⁹.sed
deus ac eius sciētia ab ipso totaliter īdist īcta est īmuta-
bil'.ergo nullū verū pōt eē ab eo nouiter ītellectū:nec qđ
fuerat antea intellectū postea ignoratū.q̄re ⁊c. ¶Pre-
terea.qꝛ ad hoc ꝙ deus ītelligat mūdū esse factū nō pl⁹
requirit̃ ꝙ mūdus sit factus : q̄ꝫ ad hoc ꝙ intelligat ab
solute mūdū vel qđlibet ens creatū requirat̃ ꝙ obiectū
intellectū sit aliq̄d ab eo distinctū. sed cōstat ꝙ scđꝫ non
est necessariū: cū ab eterno oīa possibilia/q̄ tū nihil erāt
fuerīt intellecta.g̊ ⁊c. ¶Ad p̄mū dicēdū est ꝙ sicut pro-
pter solā mutationē creature deus dicit̃ nouiter creās ⁊
cōseruās/⁊ qđ nūc cōseruat pōt postea nō cōseruare: ita
cōsił'r in ꝓposito deū nouiter intelligere aliq̄d puta talē
effectū eē/nullā ponit mutationē in deo:sed tm̄ ī obiecto
intellecto.qꝛ sicut deū nouiter creare nō ē aliud q̄ꝫ aliquē
effectū nouiter in esse de nihilo p̄supposito ponere quod
vtiqꝫ sine aliq̄ sui immutatiōe pōt deus facere : ita ⁊ deū
nouiter aliq̄d ītelligere nō est ipm̄ notitiā tāq̄ꝫ aliq̄d ipsi
supueniēs acq̄rere:sed cognitū obiectū nouiter existere.
¶Tūc ad argumētū in forma:dico ꝙ illa maior assum-
pta est vera de illo ītellectu q̄ intelligit mediāte notitia
a se distīcta qualis est oīs ītellectus creatus: nec intelle
ctus creat⁹ nouiter ītelligit nisi illđ cui⁹ notitiā a seipo
et ab ipso cognito distīctā nouiter acq̄rit: ⁊ ꝑ ɔ̄ns omnē
talē intellectū nouiter intelligētē aliqđ obiectū oportet
realiter esse mutatū.nō aūt intellectū intelligētē oīa vni
ca notitia sempiterna a se totaliter īdistincta oportet eē
mutatū ꝓpter aliq̄d ab eo nouiter intellectū/magis q̄ꝫ ꝓ
pter aliq̄d nouiter ab ipso ꝓductū.sed talis intellect⁹ est
increatus.g̊ ⁊c.¶Ad scđm cōcedo ꝙ ad intelligēdū mū
dum eē factū absolute nō req̄rit̃ ꝙ mūdus sit factus: cū
siue sit siue nō sit factus possit intelligi eē factus: qꝛ non
tm̄ verū sed etiā falsum pōt eē intellectū.nō tm̄ aliq̄d non
factū pōt vere licet absolute intelligi esse factū: cū ab eo
ꝙ res est vel nō est oratio siue vocalis siue mētalis dicat̃
vera vel falsa.⁊ ita licet nō existēs possit intelligi absolu
te:qꝛ nec intelligi intellectiōe simplici est veritas nec fal-
sitas:nō tamē pōt intelligi vere sed false eē qđ nō est:nec
nō esse qđ est: cū talis intellectio sit vera qn̄ rei intellecte
cōformis:⁊ falsa qn̄ difformis.q̄re ⁊c.¶Hec de p̄mo.

Quantum ad secundū: vbi est respon-
dēdū ad q̄situ/appet ex p̄cedētibus q̄d dicēdū.cōstat em̄
Primo:ꝙ diuina sciētia fuit oīm scibiliū ab eťno.Scđo
ꝙ fuit eoꝝ necessario aliquo mō ⁊ alio mō nō.Tertio ꝙ
fuit tot veroꝝ ab eterno quot modo. Quarto: ꝙ nec est
mō oīm veroꝝ/nec fuit etiā ab eterno.¶Primū appet.
qm̄ vt dictū fuit supius/deus oīa tā vera q̄ꝫ falsa/tā possi
bilia q̄ꝫ ipossibilia/tā necessaria q̄ꝫ ɔtigētia intelligit mo
do ⁊ intellexit etiā ab eterno.sed nihil pōt esse intelligi-
bile nisi alterū p̄dictoꝝ.tm̄ em̄ sunt ītelligibilia supradi-
cta.g̊ ⁊c.¶Nec valet si cōtra hoc arguat̃. qꝛ de⁹ ab eter
no nō ītellexit vniuersum esse factū:qꝛ īmo hoc fuit ab eo
intellectū/nō vt verū sicut fuit postea ītellectū:sed vt fal
sum . falsum em̄ pōt intelligi vere/⁊ verū false. quare ⁊c.
¶Scđm vcȝ ꝙ diuina scientia sit oīm necessario aliquo
mō ⁊ alio mō nō/fuit declaratū ī distīctiōe p̄cedēti.vt em̄
ibi ꝓbatū est oē existēs vel factū est necessario q̄ꝫdiu ma
net intellectū ⁊ volitū esse:⁊ oē possibile futurū ītellectū
et volitū esse futurū/⁊ alterū possibile nō futurū ɔsił'r in-
tellectū ⁊ volitū nō esse futurū.ergo qđlibꝫ taliū vt sic si
ptū est a deo necessario intellectū ⁊ volitū:nō aūt simpli'r
absolute:cū existēs possit nō existere ⁊ futurum nō fieri ⁊
nō futurū fieri.sed sicut deus necessario intelligit tāq̄ꝫ ve
rū existere qđ existit /eē futurū qđ est fiēdū/⁊ nō esse futu
rū qđ nō est fiēdū:ita ⁊ istis opposita ītelligit tāq̄ꝫ falsa.
ergo ⁊c.¶Tertiū appet ex dictis ī articulo p̄cedēti.cū
em̄ vt ibi dictū est cuiuscūqꝫ ɔtradictionis vna ps sit ve
ra ⁊ alia falsa/ꝑ ɔ̄ns tā vera q̄ꝫ falsa semꝑ sūt equalia/lꝫ
nō eadē sed diuersa.sed diuina sciētia semꝑ fuit omniū ve
roꝝ ⁊ falsoꝝ possibiliū ⁊ īpossibiliū.ergo ⁊c.¶Quartū
et vltimū vcȝ ꝙ nec diuina sciētia est mō oīꝫ veroꝝ quo
rū fuit ab eterno vt veroꝝ/nec econuerso fuit ab eterno
illoꝝ veroꝝ vt verorum quorū est modo/ appet.qm̄ nec
illa q̄ fuerūt vera ab eťno sūt nūc vera sed falsa: sicut ecō
uerso q̄ sunt vera modo fuerūt falsa ab eterno.nūc em̄ est
verū dicere ꝙ vniuersum est factū:qđ ab eterno non fuit
verū:sed oppositū vcȝ ꝙ nō erat factū.sed cōstat ꝙ semꝑ
deus intelligit ⁊ ab eterno ītellexit eē verū qđ est verū:⁊
falsum qđ est falsuꝫ/⁊ ꝑ ɔ̄ns eē facta nūc intelligit q̄ sunt
facta:q̄ ab eterno intellexerat nō eē facta sed fiēda sicut
nec erant facta sed fiēda.ergo ⁊c.¶Sic ad questionem.
¶Ad rationē ī principio apparet solutio ex p̄dictis.nō
em̄ ꝓbat nisi ꝙ diuina sciētia nō est omniū intelligibiliū
cōtingētiū necessario simpli'r absolute: qđ ⁊ verū est. cum
hoc tamē stat ꝙ est ibi necessitas ɔsequētie seu cōditio-
nata vt fuit dictū in distinctione alia.quare ⁊c.

Secundo quero: vtrum diuina
presciētia cōtingētiū futuroꝝ fuerit neces-
saria causa ipsoꝝ.¶Et videt̃ ꝙ sic.qm̄ sciē
tia practica artificis est cā sui opis.sed diui
na p̄sciētia futuroꝝ est notitia practica eoꝝ.g̊ ⁊c. ¶Cō-
tra.qꝛ nō magis notitia practica vr̃ eē cā sui obiecti pra
ctici q̄ꝫ speculatiua sui speculatiui. Illđ etiā ad qđ nō ne
cessario sequit̃ alterū nō est necessaria cā eius.sed nec sciē
tia speculatiua est cā sui obiecti/nec ad sciētiā practicā
cōtingētiū futuroꝝ sequūt̃ necessario neqꝫ fiūt ɔtigētia
ipsa:alias cū oīa a deo eternaliter sint p̄cognita oīa eue-
nirēt necessario:qđ est falsum.g̊ ⁊c.¶Responsio. vbi sic
procedā.Primo em̄ ostēdā ꝙ diuina notitia cōtingētiū
fiēdoꝝ est practica.Scđo dicam ad q̄situm:vcȝ an sit eo
rum causa necessaria.

Quantū ad primū est sciendum: ꝙ vt
fuit declaratū sup prologū in q̄stione vtrū habitus theo
logicus sit practicus an speculatiuus: oīs notitia execu
tionis praxis dictatiua vł' bonitatis eius exp̄ssiua ē pra
ctica.ex quo sequit̃ vt ibi fuit deductū/ꝙ oīs notitia pra
ctica habeat praxim aliquā ꝓ obiecto.oē em̄ ꝑ notitiā di
ctatū vł' exp̄ssum est talis notitie obiectū. sed omnis no-
titia practica est praxis exequende dictatiua vł' bonita-
tis eius expressiua. ergo ⁊c.

Hoc premisso & supposito in prologo
prolixius declarato pono quatuor ɔclusiōes.¶Prima
est:ꝙ opatio dei ad extra vt creatio ⁊ ɔseruatio cuiuslibꝫ
creature est vere praxis.¶Hec apparet.qm̄ non minus
opatio increati artificis q̄ꝫ creati est praxis:sed cōstat ꝙ
oīs opatio artificis creati ad extra vt domificatio est ve
re praxis:a qua ⁊ artifex ipse dicit̃ practicus.g̊ ⁊c.¶Cō
firmat̃.qꝛ oīs artifex est practicus.sed de⁹ est oīm arti-
fex increatus.ergo est practicus respectu ipsoꝝ/⁊ ꝑ ɔ̄ns
ꝓductio vel conseruatio eoꝝ dicit̃ vere praxis. ¶Scđa
cōclusio ē.ꝙ hmōi opatiōis ad extra p̄dicte q̄ ē praxis/
aliqua notitia est practica ⁊ alia speculatiua.¶Hec ap
paret.qm̄ vt dictū fuit in ꝓlogo in q̄stione p̄dicta/lꝫ oīs
notitia sit praxis vt obiecti:nō tm̄ oīs notitia q̄ ē praxis
vt obiecti est practica:cū de praxi possit eē notitia tā pra
ctica q̄ꝫ speculatiua . est em̄ practica illa q̄ est vel execu-
tionis praxis dictatiua/vel bonitatis executiōis exp̄ssi-
ua.Speculatiua aūt dicit̃ eē illa q̄ est absolute de praxi
ipsam exequēdā nō dictās/nec ꝙ eā exequi sit bonū ex-
plicās.sed cōstat ꝙ de opatione dei ad extra pōt haberi
ista duplex notitia:vcȝ dictatiua ipsius exequēde:vł' bo
nitatis executionis expressiua:⁊ alia absoluta:sicut ⁊ de
alia omni praxi.g̊ ⁊c.¶Cōfirmat̃ ꝑ exēplū de motu celi
quē aliter ɔsiderat angel⁹ ⁊ aliter naturalis phs. ange-
lus em̄ ɔsiderat ipm̄ vt a se exequēdum.⁊ ideo eius noti
tia de ipso habita est practica.naturalis aūt phs non sic
ipm̄ cōsiderat: sed absolute vt ei⁹ naturā speculet̃ nō vt
ipm̄ exequat̃.⁊ ideo eius notitia dicit̃ speculatiua.cōsił'r
de opatione dei ad extra cuiuscūqꝫ possibił' a deo opabi-
lis pōt dici.quare ⁊c.¶Ex p̄dictis duab⁹ ɔclusiōib⁹ ap
paret falsitas quorūdā dicētiū ꝙ sciētia quā habet de⁹
de sua essentia est practica.qm̄ vt dictū est/licet de praxi
sit notitia speculatiua:nō tm̄ notitia practica pōt eē nisi
de praxi:cū oīs notitia practica vt p̄dictū ē supra/sit exe
cutionis praxis dictatiua vel bonitatis executiōis exp̄s
siua.sed cōstat ꝙ diuina essentia nō est praxis: cū sit ne-
cesse esse.g̊ nec pōt esse obiectū notitie practice/sed spe-
culatiue.q̄re ⁊c.¶Sed ɔtra hoc doctor ille q̄ est opinio
nis p̄dicte arguit.Primo.qꝛ deus se diligit sicut se eē di
ligēdū cognoscit:ita ꝙ si ꝑ īpossibile se aliter diligeret/
talis ei⁹ dilectio īordinata existeret.sed oīs talis cogni-
tio dilectiōis dictatiua est practica.g̊ ⁊c.¶Scđo.qꝛ oīs
cognitio prior actu volūtatis/ cui ⁊ act⁹ volūtatis si est
rectus necessario habet eē cōformis/est practica.sed co-
gnitio dei de sua essentia est hmōi.ergo ⁊c. ¶Ad primū
cōcedo ꝙ deus se diligit sicut se esse diligēdū cognoscit.
hmōi tm̄ dilectio eius est cū ei⁹ intellectiōe ⁊ essentia idē
totaliter ī re extra/nec ꝑ ɔ̄ns cognitio est dilectionis di-
ctatiua magis q̄ꝫ ecōuerso.nec ei⁹ etiā dilectio ē praxis
cū sit ab essentia īdistincta.sola aūt illa intellectio ē pra-
ctica:q̄ est praxis dictatiua vel exp̄ssiua.ergo ⁊c. ¶Ad
scđm appet ꝙ falsum accipit̃ ī minore.nō em̄ idē est pri⁹
seipso/nec sui regulatiuū ꝓprie.sed diuina intellectio est
cū sua dilectione idē totaliter in re extra. ergo ⁊c.¶Ter
tia ɔclusio est ꝙ p̄dicte opationis dei ad extra q̄ est pra-
xis diuina notitia est practica.notitia aūt quā habet de
ipsa intellectus creatus est speculatiua.¶Hec ꝓbat̃.et
primo quātū ad primā ptē:vcȝ ꝙ diuina notitia de opa-
tione hmōi sit practica.qm̄ vt dictū est/oīs notitia opa-
bilis dictatiua est practica.sed talis est notitia quā ha-
bet deus de oībus fiēdis. deus em̄ ītelligit qđlibet taliū
esse fiēdū qꝛ a se volitum: sicut ⁊ alia nō fienda licet fieri
possibilia nō eē fiēda qꝛ nec ab ipo fieri volita.g̊ sicut no
titia quā habet domificator de domo fiēda est practica:
ita ⁊ illa quā habet deus de q̄libet creatura/vel vt fiēda
vel vt facta cōseruāda.q̄re ⁊c.¶Scđa ps vcȝ ꝙ notitia
quā habet de tali opatione dei intellect⁹ creat⁹/ sit spe
culatiua/appet.qm̄ oīs notitia q̄ nec ē executionis pra
xis dictatiua nec eius bonitatis exp̄ssiua ē speculatiua.
sed notitia quā habet intellectus creatus de effectibus
soli deo possibilibus ⁊ ab eo solo opabilibus/ nec est pro
ductionis eoꝝ dictatiua nec bonitatis exp̄ssiua.sicut em̄
naturalis phs cōsiderat motū celi non vt exequēdū nec
vt ipm̄ exequi est bonū:sed tm̄ vt absolute sumptum:ita
cōsił'r in ꝓposito videt̃ eē dicēdū.nec em̄ ille cui ē effect⁹
aliq̄s īpossibił' cōsiderat ipm̄ vt q̄liter exequēdū:esto ꝙ
cōsideret ipm̄ vt eū exequi est bonū.ergo esto ꝙ cōsidera
tio seu notitia quā habet intellectus creatus de aliq̄bus
a deo solo opabilib⁹ possit dici practica vt bonitatis exe
cutionis ei⁹ exp̄ssiua:nō tm̄ vt eius exequēde dictatiua
cū nec notitia sit dictatiua nisi praxis possibilis dictāti
quā vcȝ pōt exequi ipse dictās:qualis nō est ista de qua
est hic sermo:cū supponat̃ eē possibilis soli deo.ergo ⁊c.
¶Sed cōtra ɔclusionē p̄dictā arguit ille doctor contra
quē supius est argutū.Primo.qꝛ nullus act⁹ intellect⁹
posterior actu volūtatis ē ei⁹ regulatiu⁹/nec ꝑ ɔ̄ns pōt
esse practicus.sed actus quo deus intelligit cōtingētia
ab ipo opabilia/ est posterior actu quo vult ipsa.pri⁹ em̄
deus det̃minat ꝑ actum volūtatis fiēda ⁊ nō fiēda q̄ꝫ in-
telligat deteriate q̄ sint ⁊ q̄ nō sint fiēda. g̊ ⁊c. ¶Scđo.
qꝛ deus nō pōt velle cōtra illud qđ esse volēdū ꝑ notitiā
practicā est dictatū.sed esto ꝙ deus intelligat aliq̄d esse
fiēdū/adhuc pōt velle illud nō fieri:sicut ⁊ velle fieri qđ ī
telligit nō fiēdū.ergo ⁊c.¶Tertio.qꝛ oīs notitia practi
ca est aliquoꝝ det̃minate regula seu regulatiua. sed de⁹
nullū futurū cōtingēs cognoscit determinate. ergo nec
eius notitia est practica.¶Quarto.qꝛ volūtas dei cum
sit īobliquabilis nō est regulabilis/nec ꝑ ɔ̄ns notitia ali
cuius ab ea volibilis seu opabilis est regulatiua.sed oīs
notitia practica est regulatiua. ergo ⁊c.¶Ad primū di
cēdū est ꝙ maior est falsa ⁊ minor.nō em̄ est de rōne noti
tie practice ꝙ sit prior actu volūtatis: alias cū actus in
telligendi ⁊ volēdi in diuinis sit idē totaliter in re extra/
nec ꝑ ɔ̄ns notitia possit esse prior nec posterior actu volū
tatis: sicut nec idē seipso: nulla diuina notitia posset eē
practica.qđ est falsuꝫ etiā scđꝫ eū:cū ipse ponat illā diui
nā notitiā esse practicā qua deus ītelligit suā essentiā.q̄
re ⁊c.¶Falsum est etiā qđ in minore accipit̃:cū dicit̃ ꝙ
actus quo deus ītelligit ɔtingētia est posterior actu quo
vult ipsa:cū eodē actu vt dictū est velit ⁊ intelligat ea: ⁊
idē nō sit prius nec posterius semetipso.¶Et qn̄ arguit̃
ꝙ deus deteriat ꝑ actū volūtatis q̄ sint ⁊ q̄ nō sint fiēda
prius q̄ꝫ intelligat ea:dico ꝙ falsum est. eadē em̄ diuina
essentia est notitia seu intellectio ⁊ volitio fiēdoꝝ ⁊ nō fiē
doꝝ.cū hoc tm̄ stat ꝙ qꝛ ipsa est volitio nō qꝛ intellectio
fiēdoꝝ ⁊ nō fiēdoꝝ: ideo possibiliū alia sunt fienda ⁊ alia
nō fiēda/⁊ vt sic ītellecta:vcȝ aliqua vt fiēda ⁊ alia vt nō
fiēda.nec tm̄ ex hoc sequit̃ ꝙ illud qđ īportat̃ ꝑ volitionē
sit prius nec posterius illo qđ īportat̃ ꝑ ītellectionē:cū ꝑ
ista nō diuersa īportēt̃:sed vnū ⁊ idē totaliter ī re extra.q̄
re ⁊c.¶Ad scđm dico ꝙ falsum est qđ accipit̃ in minore
qn̄ dicit̃ ꝙ deus pōt velle non fieri qđ ītelligit esse fiēdū
vel fieri qđ intelligit nō esse fiēdū. qm̄ deus nō intelligit
esse fiēda nisi q̄ sunt fiēda:nec nō esse fienda nisi tm̄ illa q̄
nō sunt fiēda.sed ꝙ possibiliū ista ⁊ nō alia sint fiēda hoc
est qꝛ ista fieri ⁊ alia nō fieri est a deo volitum.idē autem
fieri ⁊ nō fieri nō pōt esse a deo volitū.q̄re ⁊c. ¶Ad ter-
tiū apparet cōsił'r ꝙ falsum accipit̃ in minore.qm̄ oīs co
gnoscēs futurū cōtingēs esse futurū/⁊ qđcūqꝫ aliud pos-
sibile nō futurū nō eē futurū / det̃mīate cognoscit qđlibꝫ
possibiliū.sed deus oīa possibilia futura cognoscit esse fu
tura ⁊ alia nō futura non esse futura/licet oīa cognoscat
vt fieri ⁊ nō fieri possibilia.ergo ⁊c.¶Ad quartū dicēdū
est:ꝙ ad notitiā practicā nō requirit̃ ꝙ cognoscēs sit re
gulabilis sicut obliquabilis:alias nulla dei notitia esset
practica:qđ est falsum.sed sufficit ꝙ sit dictatiua execu-
tionis praxis seu opabilis vel exp̄ssiua sue bonitatis.sed

talis est notitia quã habet deus de futuris ab eo fiẽdis/ vel de factis cõseruãdis. ergo ꝛc. ¶Quarta ꝛ vltima cõclusio est: ꝙ notitia qua deus cognoscit se absolute ẽ speculatiua nõ practica. ¶Hec appet. qz talis notitia non est praxis dictatiua nec expssiua: cũ diuina essentia non sit praxis: qz nec opabilis. sed vt dictũ ẽ/ois notitia practica est vel execution9 praxis dictatiua vel bonitatis expssiua. ergo ꝛc. ¶Ex ista cõclusione sequit corollarie ꝙ vna ꝛ eadẽ notitia diuina est notitia practica ꝛ speculatiua. qm̃ cõstat ꝙ deus eadẽ notitia seipm̃ cognoscit ꝛ oĩa alia. sed illa notitia vt dictũ est supra/est practica vt est alioꝝ cõtingẽtiũ: speculatiua aũt vt est ipsius diuine essentie sicut obiecti. ergo ꝛc. ¶Cõfirmat. qz licet in ĩtellectu creato eadẽ notitia nõ possit esse practica ꝛ speculatiua: in deo tñ nõ minus intellectio practica ꝛ speculatiua possunt in idẽ coincidere ꝛ dici de eadẽ respectu diuersoꝝ obiectoꝝ/ꝙ intellectio ꝛ volitio. sed cõstat ꝙ deꝰ eodẽ actu ab essentia sua indistincto totaliter ĩ re extra intelligit ꝛ vult oĩa. ergo ꝛc. ¶Et si q̃ras quẽ eadẽ notitia põt dici practica ꝛ nõ practica/speculatiua ꝛ nõ speculatiua. Respondeo. ꝙ eadẽ diuina notitia est praxis opabilis ꝛ certatis nõ opabilis. vt est praxis est practica ꝛ nõ speculatiua. vt aũt est certatis nõ opabilis/est ecõuerso speculatiua ꝛ nõ practica. nec hoc est icõueniẽs. q̃re ꝛc. ¶Ad aliqua dubia q̃ hic possent moueri de notitia speculatiua ꝛ practica solutũ est in prologo. ꝛ ideo hic pertranseo. ¶Hec de primo.

Quantũ ad secundũ: vbi est videndũ

an diuina scientia cõtingẽtiũ futuroꝝ fuerit necessaria cã ipsoꝝ/est sciẽdũ ꝙ notitia qua deus cognoscit futura: ꝝ idẽ sit in re cũ volitione qua vult ipsa futura: tñ dicũtur euenire seu fieri a deo vt volẽte nõ vt intelligẽte ipsa esse fiẽda: sic ꝙ si ꝓ possibile deus vellet ꝛ nõ intelligeret cõtingẽtia esse fiẽda/nihilominus fierẽt: nõ aũt si ea intelligeret ꝛ esse fiẽda non vellet. ¶Hoc ꝓmisso pono quatuor cõclusiones. ¶Prima est. ꝙ res importata p diuinã sciẽtiã futuroꝝ sumpta sine ipsis futuris connotatis est causa ipsoꝝ. ¶Hec est euidẽs. qm̃ scientia qua deꝰ cognoscit cõtingẽtia possibilia vt ab eis eius obiectis distincta nõ est aliud ꝙ ipsa diuina essentia. sed cõstat ꝙ deus per suã essentiã est oĩm futuroꝝ possibiliũ cã. ergo ꝛc. ¶Cõfirmat. qz ipsa diuina essentia est intellectio ꝛ volitio oĩz possibiliũ tã fiẽdoꝝ futuroꝝ ꝙ alioꝝ nõ futuroꝝ. sed diuina essentia cõstat esse cãm oĩm entiũ creatoꝝ nec posse aliq̃d fieri sine ipsa. ergo ꝛc. ¶Secũda cõclusio est: ꝙ licz eadẽ res increata sit intellectio ꝛ volitio diuina: ipsa tñ dicit cã cõtingẽtiũ effectuũ vt est volitio nõ vt ẽ intellectio ipsoꝝ. ¶Hec appet. qm̃ eo mõ aliq̃d est cã alterius quo ad ipz qõ dicit cẽ cã/seq̃t alterũ qõ dicit eiꝰ effectꝰ. sed ad deũ vt volẽtẽ nõ vt ĩtelligẽtẽ qõcũq; possibile fieri sit ipz possibile. ꝙ diuina essentia vt volitio nõ vt intellectio creatoꝝ est causa effectiua ipsoꝝ. ¶Minor ꝓbat. ex hoc qõ fuit ꝓmissum supra: vez ꝙ si ꝓ impossibile deꝰ vellet possibilia fieri ꝛ non intelligeret/ adhuc fierẽt: nõ autez si econuerso esset vez ꝙ ipsa intelligeret ꝛ fieri non vellet. q̃re ꝛc. ¶Cõfirmat. qz deus est cã oĩm vt est oĩpotẽs: sed ipse est oĩpotẽs non vt oĩa intelligẽs/sed vt volens volitione efficaci ad quã sequit volitũ. q̃re ꝛc. ¶Et si q̃ras quõ magis volitio ꝙ intellectio diuina est causa effectuũ: ex quo ꝙ intellectionẽ diuinã ꝛ ꝙ volitionẽ importatur idẽ totaliter ĩ re extra. ¶Ad hoc videndũ põt poni exẽplũ de memoria ꝛ de volũtate diuina. ꝙmuniter enim dicit a sanctis ꝛ a doctoribꝰ catholicis: ꝙ memoria diuina est principiũ generandi seu dicẽdi verbũ: nõ autẽ spirandi spiritũ sanctũ. ꝛ ꝙ voluntas ecõuerso est principiũ spirãdi spiritũ sanctũ: nõ est aũt principiũ generãdi verbũ. sed constat ꝙ volũtas diuina importat idẽ qõ memoria diuina totaliter in re extra. ergo ꝛc. ¶Tertia conclusio est: ꝙ licet res increata ꝙ diuinã scientiã futuroꝝ cõtingẽtiũ ꝓportata sit necessaria ꝛ ipsoꝝ futuroꝝ causa: nõ est tñ absolute eoꝝ cã necessaria. ¶Hec est euidẽs quãtũ ad primã partẽ: vez ꝙ res ꝙ diuinã sciẽtiã ꝓporta ta sit scõm se necessaria. qm̃ diuina scientia nõ est aliud ꝙ diuina essentia: quã constat esse formaliter necessariã absolute. quare ꝛc. ¶Secũda pars vez ꝙ sit cã/est euidens, qm̃ cõstat deum oĩm esse cãm nõ aliter ꝙ ꝙ suã essentiã. ¶Tertia ꝛ vltima pars vez ꝙ nõ sit cõtingẽtiũ cã necessaria absolute/appet. qm̃ ad illud qõ est cã necessaria alicuius/necessario hoc sequit qõ dicit cẽ eius effectus. sed nullũ entiũ possibiliũ sequit ad deũ necessaria: alias oĩa possibilia simul essent ꝛ ab eterno fuissent: qõ ẽ euidẽter falsum. ergo ꝛc. ¶Cõfirmat. qz eoꝝ q̃ possunt fieri vel nõ fieri esse ꝛ nõ esse/deus nõ põt poni cã necessaria. sed oĩa alia a deo respectu quoꝝ dicit deus cẽ cã/sunt possibilia esse ꝛ nõ esse. ergo cõtingẽter nõ necessario fiunt a deo. nõ esti magis possibile esse ꝛ nõ esse est necessario ꝓducibile ꝙ impossibile nõ esse fit ꝓducibile cõtingẽter. quare ꝛc. ¶Quarta ꝛ vltima ꝛclusio est: ꝙ res increata ꝙ diuinã sciẽtiã ĩportata est cã contingẽtiũ necessaria necessitate conditionata seu ꝓne. ¶Hec appet. qm̃ cũ deus sit oĩs nõ põt nõ fieri qõ ipse vult fieri/nec fieri qõ ipse nõ vult fieri. ergo oẽ a deo fieri volitũ necessario est fiẽdũ. sed oĩa a deo vt fiẽdũ intellectũ est ab eo volitũ vt fiẽdũ: vt ĩ distinctione alia est ostẽsum. ergo supposito hoc antecedẽte vez ꝙ deꝰ intelligat/ꝛ ꝓ ꝑs velit aliquod possibile fieri et alterum nõ fieri: nõ potest nõ fieri qõ ipse vult fieri/sicut nec non esse qõ vult esse/nec fieri nez esse qõ ipse nõ vult fieri nez esse. quare ꝛc. ¶Nec valet si cõtra hoc arguatur: quia tũc seqretur ꝙ omnia necessario euenirent, quoniam: hoc est falsum. nõ enim est hic nisi necessitas cõsequẽtie: in cuius antecedẽte nõ est necessitas nec etiã in cõsequẽte vt absolute sumpto. nõ enim deus vult nec ĩtelligit necessario sed mere cõtingẽter ista possibilia eẽ fiẽda ꝛ alia non fiẽda/vt ĩ ꝑcedẽtibus fuit dictũ supius. qõ enim nũc intelligit ꝛ vult vt fiẽdũ posset intelligere ꝛ velle vt non fiẽdum: ꝛ ecõuerso alia intellecta ꝛ volita vt non fienda possent esse absq; aliqua eiꝰ mutatione intellecta et volita vt fiẽda. quare ꝛc. ¶Sic ad questionem. ¶Ad rationem pro vtraq; parte in principio apparet solutio ex predictis. quia aliquo modo diuina scientia contingẽtium est causa ꝛ necessaria ipsoꝝ: ꝛ alio modo nõ: vt est in precedentibus declaratum.

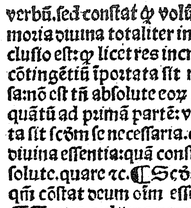

Circa distinctionẽ quadragesimamnonam quã Magister determinat de predestinatione ꝛ de reprobatione seu ꝓscientia quãtũ ad eorũ causalitatẽ actuã: Quero primo: vtrũ diuina ꝑdestinatio sit idẽ cum ꝓscientia totaliter in re extra. ¶Et videtur ꝙ sic, quia ꝑdestinatio est diuina cognitio electoꝝ/seu ordinatio qua ad premiũ eis debitũ ordinat eos deus. ¶Prescientia aũt dicitur notitia reproborũ, sed eodẽ actu deus cognoscit reprobos ꝛ electos/ꝛ vult reprobis penam ꝛ electis gloriam. ergo ꝛc. ¶Contra, quia deus predestinatione preordinat electos ad gloriam: nõ autẽ reprobos ad penam et econuerso prescientia preuidet malum seu suppliciuz et demeritum reproborum: nõ autẽ bonũ seu premiũ electorum. sed si ista essent in re extra penitus indistincta: nõ magis predestinatio respiceret electos ꝙ reprobos: nec prescientia magis reprobos ꝙ electos. ergo ꝛc. ¶Responsio. vbi sic procedam. ¶Primo enim inquiram an via

una predestinatio ꝛ prescientia sit eterna. Secũdo dicam ad questum: vez an ista puta predestinatio ꝛ prescientia/ sint idem totaliter in re extra.

Quantum ad primũ est sciendum: ꝙ

predestinationem vel prescientiam diuinam esse eternam dupliciter potest intelligi. Uno modo ꝙ vtrũq; istoꝝ fuerit sempiternũ de facto. Alio modo ꝙ fuerit eternũ sed etiã necessario, ꝛ siue sic/siue sic/adhuc dupliciter: scõm ꝙ ꝓ scientia diuina que est reproboꝝ ꝛ ꝑdestinatio que est electorum potest simi dupliciter, potest enim accipi vno modo absolute secundũ se/ꝛ alio modo in ordine ad obiectũ possibile cuius dicit esse. ¶Hec premisso pono quatuor conclusiones. ¶Prima est: ꝙ tam ꝑdestinatio ꝙ ꝓscientia diuina vt scõm se sumpta videlicet vt distinguitur ab obiecto/est necessario sempiterna. ¶Hec est euidẽs. qm̃ predestinatio diuina vel prescientia sic accepta nõ importat nisi tantũ diuinã essentiam in re extra. est enim ꝑdestinatio precognitio seu ꝓordinatio electorum. prescientia autẽ dicitur respectu reproborũ. quos omnes vez tam reprobos ꝙ electos deus cognoscit nõ aliquo alio mediante a sua essentia differente. sed constat ipsam diuinã essentiam esse necessario sempiternã. ergo ꝛc. ¶Cõfirmatur. quia esto ꝙ diuina cognitio esset distincta a sua essentia ĩ re extra/ adhuc nõ posset dici ꝙ esset ens contingẽs: sed necesse esse. sed omne ens necessarium est necessario sempiternũ. ego ꝛc. ¶Secũda cõclusio est: ꝙ tam ꝑdestinatio diuina ꝙ prescientia sumpta vt talium obiectoꝝ fuit de facto eterna. ¶Hec est euidẽs. quoniã vt in precedentibus est ostẽsum/deus ab eterno omnia intellexit: ꝛ ita ꝙ consequẽs nouit reprobos condemnandos ꝛ alios premiandos. nõ nouit autẽ magis istos ꝙ alios ꝓmiando ꝛ alios condemnãdos: nisi quia istos vez electos voluit premiare ꝛ alios vez reprobos cõdemnare. ꝛ ita per consequẽs ꝛ electos nouit ab eterno ac voluit esse premiandos ꝛ reprobos condemnandos. sed per diuinam ꝓscientiam ꝛ predestinationem vt talium obiectoꝝ non est aliud intelligẽdum ꝙ deum vt intelligentẽ ꝛ volentẽ supplicium reprobis ꝛ premiũ electis omnibus conferẽdum. ergo ꝛc. ¶Confirmatur. quia vt probatum est in ꝓcedẽtibus/ omnia entia possibilia facta vel fiẽda fuerũt ab eterno determinata a deo vt fierent: ꝛ alia non fienda ne fierent. ergo ꝛ ab eterno fuit diuinitus determinatum ꝙ electi saluarentur ꝛ reprobi damnarentur. sed talis determinatio nõ est aliud ꝙ diuina volitio ꝛ intellectio. nõ enim aliud est deum determinare electos saluare ꝛ reprobos condemnare/ ꝙ ipsum velle electos saluare ꝛ reprobos condemnare. ergo ꝛc. ¶Tertia conclusio est: ꝙ tam predestinatio diuina ꝙ prescientia modo predicto sumpta vez vt ad obiectum suũ determinata fuit eterna non necessario sed tantũmodo cõtingẽter. ¶Hec est euidẽs. quoniã vt probatum est in ꝓcedẽtibus/ deus non intelligit nec vult necessario absolute nisi tantummodo semet ipsum. alia autẽ omnia vult ꝛ intelligit contingẽter. sed diuina predestinatio ꝛ prescientia est diuina precognitio et volitio: qua quidem deus ipse intelligit ꝛ vult alia a se ipso. ergo ꝛc. ¶Confirmatur. quia nõ magis contingenter deus ex tẽpore beatificat electos ꝛ condemnat reprobos ꝙ eos videret ꝛ electos ĩtellexerit ꝛ voluerit ab eterno esse beatos seu premiatos/ꝛ alios vez reprobos condemnatos. ¶Hoc apparet. quia oĩe qõ deus vult fieri necessario fit/nec potest per aliquẽ impediri. ꝛ ita si deꝰ ab eterno necessario voluisset premiũ electis ꝛ supplicium reprobis/ꝛ electi fuissent premiati ꝛ reprobi necessario cõdemnati. qõ est falsum. sed constat ꝙ deus contingenter premiat electos ꝛ condemnat reprobos. ergo ꝛ contingenter ꝛ nõ necessario precognouit ꝛ voluit ab eterno tã premiũ electorum ꝙ supplicium reproborum. huiusmodi autẽ eius notitia seu cognitio est prescientia respectu reproborum: ꝛ predestinatio respectu electorum. ergo ꝛc. ¶Quarta conclusio est: ꝙ nec diuina prescientia nec ꝑdestinatio vt eterna includit aliquid distinctũ a deo: bene tamen dicit aliquid qõ distinguibile est ab ipso. ¶Hec appet. quoniã hmõi ꝑscientia ꝛ ꝑdestinatio diuina respicit vt obiectum intellectum ꝛ volitum ens possibile: sed nullum tale a deo distinctum fuit eternũ. ergo ꝛc. ¶Cõfirmatur. quia solus deus est eternus/nec per consequẽs aliquid ab eo distinctũ nec distinguibile est eternũ. quoniaz qõ nõ est/ eternũ dici nõ potest. qõ autẽ nõ est a deo distinctum licet distinguibile/quia fieri possibile/ nõ est. sed tam prescientia diuina ꝙ ꝑdestinatio sempiterna fuit entis possibilis vt obiecti: qõ quidez ens possibile nõ est deus: licet nõ fuerit distinctum ab eo: quia necerat aliquid ab eẽ: nec ꝓ ꝑs distingui poterat ab aliquo. ꝙ ꝛc. ¶Sed forte dicerẽ ꝙ ista ꝛclusio ꝛtradicit secũde q̃ dicit ꝙ tam ꝑdestinatio diuina ꝙ ꝓscientia sumpta vt est talium obiectoꝝ fuit de facto eterna. qm̃ ex hoc sequitur ꝙ eius obiectũ fuerit sempiternũ. sed eius obiectum fuit ens possibile. ꝙ ꝛc. ¶Confirmatur. qz aut ꝑdestinatio diuina vel ꝓscientia vt talis obiecti importat aliquid a deo distinctum: aut nõ. si sic/habetur ex ꝛclusione ista secũda ꝙ aliquid a deo distinctum ꝙ est sue ꝓscientie ꝛ predestinationis obiectum/ fuit sempiternũ. si autẽ dicatur ꝙ nõ: ergo sequitur ꝙ non sit aliud ꝓscientia vel ꝑdestinatio diuina vt talis obiecti siue simul cum ipso accepta ꝙ ipsa vt per se absolute accepta. cuius contrarii innuitur in primis tribus conclusionibus supradictis. q̃re ꝛc. ¶Ad primũ dico ꝙ ex conclusione illa secũda nõ habetur nisi ꝙ predestinationis ꝛ prescientie obiectum fuit ab eterno cognitum ꝛ volitũ. sed ex hoc nõ sequit ꝙ fuerit aliquid in re extra/nec per consequẽs sempiternũ. nõ est rem esse intellectam vel volitam arguit ipsam esse aliq̃d in re extra. quare ꝛc. ¶Ad confirmationẽ dico ꝙ ꝓscientia vel predestinatio diuina vt cum eius obiecto nõ existente sumpta/ importat ens possibile/ꝛ per consequẽs a deo distinguibile: qõ nõ importat ipsa vt per se absolute accepta. quia tamẽ illud distinguibile nõ est aliquid in re nec per consequẽs a deo distinctum: concedẽdũ est ꝙ nec prescientia diuina nec ꝑdestinatio sempiterna cũ eius obiecto possibili sumpta importat aliquid distinctũ ab illo qõ importat ipsa predestinatio vel prescientia vt absolute accepta. nec oppositus huius habetur ex illis conclusionibus supradictis. nec enim ex illis habetur nisi ꝙ deus ab eterno intellexit ꝛ voluit premium electoꝝ et supplicium reproborum. ex hoc autem nõ sequitur ꝙ huiusmodi obiectum intellectum ꝛ volitũ fuerit aliquid a deo distinctum. quare ꝛc. ¶Hec de primo.

Quantum ad secundũ: vbi est respondendum ad questum/est sciendum ad euidentiam dicendorum ꝙ prescientia dupliciter potest sumi. Uno modo proprie secũdũ significatum vocis. Et alio modo magis stricte vt accipit a sanctis ꝛ a doctoribꝰ catholicis. Ut sumitur primo modo prescire/ idez est qõ precognoscere seu ante cognoscere. et prescientia idez qõ prenotitia seu antecognitio. hoc est notitia seu cognitio rei fiende/ꝛ ꝙ consequens ipsam precedens. vt autem sumitur secũdo modo/ sic prescientia nõ dicitur notitia diuina vt est cuiuscunq; obiecti futuri: sed precise vt est talis obiecti: videlicet reprobi condẽnãdi. sicut ꝛ ꝑdestinatio econuerso dicitur notitia ꝛ volitio diuina vt est tantummodo electorum. nec enim electi dicuntur a sanctis prescisi sed predestinati/ nec reprobi predestinati sed prescisi. quocunq; autem predictorum modorum sumatur prescientia/ tam

ipa prescietia ꝙ predestinatio vupliciter potest sumi/vt dictum est in articulo precedenti: videlicet absolute secundum se ꝛ vt talis obiecti. ¶Hoc premisso pono quatuor conclusiones. ¶Prima est: ꝙ vt predestinatio diuina ꝛ prescientia accipiuntur secundū se absolute sine obiectis / idem sunt seu dicūt totaliter ī re extra. ¶Hec est euidens. quoniam eodem actu intelligendi ꝛ volendi deus intelligit ꝛ vult tam seipsum ꝙ quodlibet cns creatum/ꝛ per cōsequēs reprobum ꝛ electum: licet actus huiusmodi sortiatur diuersa nomina vt cōparatus ad diuersa obiecta. sed actus iste intellectiōis ꝛ volitionis diuine eterne vt est electorum/dicitur p̄destinatio: vt autē est reproborum vocatur a sanctis prescientia. licet etiam electi possent dici prescīti/accipiendo prescitum scōm nois significatum: cū p̄scitum vt sic sumptum nō sit aliud ꝙ p̄ intellectum. ergo diuina predestinatio ꝛ prescientia non dicunt preter obiecta connotata a deo predestinante et prescīente cognita diuersa aliqua in re extra. ¶Confirmatur. quia tam intellectio ꝙ volitio qua deus itelligit et vult se ꝛ alia omnia/est ab eo essentia indistincta totaliter in re extra. sed predestinatio nō est aliud ꝙ diuina ī tellectio vel volitio qua vult electis premiū: ꝛ prescīetia vt a predestinatione distincta eius itellectio ꝛ volitio qua intelligit ꝛ vult reproborum supplicium sempiternū. ergo excepta diuersitate obiectorum nulla est inter ista diuersitas in re extra. ¶Secunda conclusio est: ꝙ etiam predestinatio ꝛ p̄scientia sumpta cum obiectis secūdum significatum vocis sunt idem totaliter ī re extra. ¶Hec apparet. quoniam omne futurum a deo p̄ordinatum est prcintellectum/ꝛ econuerso omne vt fiēdum prcintellectum est ab ipso fieri ordinatum seu volitum. nō enim vt sepe in precedētibus fuit dictuꝫ magis vnum possibiliū ꝙ alterum fuit factum vel est fiēdum nisi quia sic fuit diuinitus ordinatum: videlicet vt vnū fieret ꝛ nō alterum. sed p̄destinatio vt sic sumpta nō ē aliud ꝙ diuina ordinatio qua deus statuit seu voluit aliquid fieri/nec prescientia aliud ꝙ ipsius notitia. ergo ꝛc. ¶Confirmatur. quia nō minus preordinatum ad premiuꝫ ꝙ ad supplicium a deo fuit ab ipso precognitum ab eterno. nō magis etiam preordinatum aliquid ad suppliciū fuit ab eo prcintellectum vt puniendum ꝙ preordinatum ad premiū fuerit p̄ intellectum vt finaliter premiandum. sed omne prcintellectum potest dici prescitum/ꝛ prescitum prcintellectuꝫ scōm vocis significatū. ergo nec predestinatio nec p̄scīetia diuina vt sic sumpta sunt distincta etiam in ordine ad obiecta. ¶Tertia conclusio est: ꝙ predestinatio diuina et prescientia vt a sanctis accepta sunt distincta in ordine ad obiecta. ¶Hec est euidens. quoniam licet eodem actu deus intelligat ꝛ velit omnia/ videliczꝫ tam seipsuꝫ ꝙ alia: tamē ille actus vocatur a sanctis ꝛ a doctoribus catholicis predestinatio vt transit super electos: ꝛ p̄scīētia vt transit super reprobos. sed cōstat ꝙ electi a reprobis sunt distincti. ergo ꝛc. ¶Confirmatur. quia predestinatio vocatur a sanctis diuina preordinatio qua electos deus preordinauit ab eterno ad premiū consequendum. prescīetia autem vocatur ab eisdem diuina ordinatio eadem vt per ipsam reprobi ad supplicium ordinantur. sed tam electi ꝙ reprobi ꝛ tā p̄miū ꝙ supplicium distinguūtur. ergo ꝛc. ¶Quarta ꝛ vltima conclusio est: ꝙ ista videlicet diuina predestinatio ꝛ prescientia etiam vt preexposito modo sumpta nō sibi determinant necessario determinata obiecta. ¶Hec est euidens. quoniam vt dicetur in alia questione/predestinatus potest damnari ꝛ prescitus saluari. sed predestinatus est predestinationis ꝛ p̄scitus prescīētie diuine obiectum. ergo ꝛc. ¶Cōfirmat. quia constat ꝙ deus posset de potentia absoluta ꝛ beatos damnare et damnatos premiare seu beatificare. sed quos potest nunc damnare potuit ab eterno ad damnationem prescire/ꝛ quos potest premiare potuit similiter ad premiuꝫ preordinare seu predestinare. ergo ꝛc. ¶Sic ad questionem. ¶Ad rationes in principio apparet solutio ex p̄dictis in vltimo articulo questionis.

SEcundo quæro vtrū fit possibile prescitum saluari et predestinatum damnari. ¶Et videtur ꝙ sic. quia omnis contingenter nō necessario saluatus potest non saluari/ꝛ per consequens damnari: ꝛ econuerso contingēter nō necessario damnatus potest non damnari: ꝛ per consequēs saluari. sed omnes electi predestinati saluantur contingenter/ꝛ reprobi prescīti damnantur similiter contingenter non necessario: cum deus non agat necessario aliquid ad extra. ergo ꝛc. ¶Contra. qz qō deus vult fieri/ nō potest ne eueniat per aliquez impediri. sed deus predestinatum vult saluari ꝛ prescitum damnari. ergo hoc non potest impediri/ꝛ per consequens habet necessario fieri. quare ꝛc. ¶Responsio. vbi sic procedam. ¶Primo enim inquiram an omnis prescitus damnetur ꝛ predestinatus saluetur. Secundo dicam ad questum: videlicet an p̄scitus possit saluari/ et predestinatus damnari.

Quantum ad primū suppositō ꝙ prescitus dicatur esse tantum ad damnationem/ ꝛ predestinatus ad saluationem ordinatus ꝛ ab eterno diuinitus institutus/ pono quatuor conclusiones. ¶Prima est: ꝙ omnis prescitus damnatur vel damnabitur: ꝛ predestinatus econuerso saluatur vel saluabitur seu premiabitur de facto. ¶Hec probatur. quoniam constat ꝙ diuina predestinatio ꝛ prescientia est vera. sed nō esset vera imo falsa nisi omnis predestinatus saluaretur et prescitus damnaretur. ergo ꝛc. ¶Minor apparet. quoniam cum ab eo ꝙ res est vel non est notitia complexa dicatur vera vel falsa: omnis notitia est falsa qua cognoscitur esse futurum qō non est futurum: vel non esse futurum qō est futurum. sed prescīēta est cognitio seu preordinatio qua deus ab eterno nouit ꝛ voluit reprobos eē ꝑdemnādos: ꝛ p̄destinatio cognitio ꝛ volitio q̄ nouit ꝛ voluit electos finaliter premiari. ergo nisi sic accideret/ diuina ordinatio falleretur ꝛ eius scientia esset falsa seu erronea. quare ꝛc. ¶Confirmat. quia omne illud fit qō deus fieri statuit. sed deus ab eterno predestinatum omnez voluit seu statuit saluari ꝛ prescitum finaliter cōdemnari. ergo ꝛc. ¶Secunda conclusio est: ꝙ vtrunꝫ predictorum puta saluatio predestinatorum ꝙ condemnatio aliorum prescitorum fit contingenter non necessario absolute. ¶Hec apparet. quoniam nec deus saluat aliquem nec condemnat/ nec ad saluationem nec ad damnationem ordinat necessario: sed tantummodo contingenter. sicut aliquem ad saluationem vel damnationem necessario ordinaret/ ipsum necessario saluaret vel damnaret. sed predestinatio est electorum ordinatio ad saluationem: ꝛ prescientia reproborum ad damnationem. ergo ꝛc. ¶Confirmatur. quia nullum possibilium a deo distinctorum vt distinguibilium est magis necessarium nec fit magis necessario ꝙ alterum. sed constat ꝙ prescitus damnatur ꝛ non saluatur: et predestinatus econuerso saluatur et non damnatur. ergo vtrunꝫ horum accidit contingenter non necessario absolute. ¶Tertia conclusio est: ꝙ p̄destinatus saluatur ꝛ prescitus damnatur necessario necessitate consequentie. ¶Hec est euidens. quoniam ibi est necessitas consequentie vbi est antecedēs ad qō sequitur necessario consequens: licet tam antecedens ꝙ cōsequens sit contingens. sed sic est in proposito. licet eum

deus contingenter non necessario ordinet alios ad saluationem ꝛ alios ad damnationem: ꝛ contingenter etiā nō necessario illos saluet ꝛ alios damnet: tamen q̄s de⁹ vult saluari ipso volente necessario saluantur: sicut et quos vult damnari necessario condemnantur. alias nō esset omnipotens si posset qō ipe vult fieri/impediri. ergo ꝛc. ¶Confirmatur. qm̄ ab omnipotente aliquid licet contingenter fieri volente necessario illud fit/ꝛ hoc necessitate consequētie vez ipso oīpotente manente vt illud fieri volente. sed omnem p̄destinatum deus omnipotens vult saluari ꝛ prescitum damnari: ergo tali necessitate prescitus damnatur ꝛ predestinatus saluatur sicut currens mouetur. quare ꝛc. ¶Quarta ꝛ vltima conclusio. ꝙ ꝛ predestinatus saluatur ꝛ prescitus dāna tur simpliciter contingenter. ¶Hec apparet. quoniam omne illud fit simpliciter contingenter qō potest nō fieri. sed omnis prescitus potest non prescīri: ꝛ p cōsequēs non damnari: ꝛ predestinatus nō p̄destinari ꝛ p ons nō saluari. nulluz enim vt dictum est/ deus ordinat necessario sed mere cōtingenter ꝛ libere ad damnationem nec ad saluationem. ergo ꝛc. ¶Confirmatur. quia ita se habet quantū ad ⁹tingentiā ꝛ necessitatē p̄scit⁹ ad dāna tionem ꝛ predestinatus ad saluationē sicut currens ad motionē. sz currēs necessario mouet necessitate ons. si em̄ currit oportet ipsum moueri. contingēter tamē currit ꝛ mouetur absolute: cum possit nō currere nec moueri. ergo ꝛ in proposito consimiliter ē dicēdum. ¶Hec de primo.

Quātū ad secūdū vbi est respondendū ad questum/ apparet ex precedentibus quid dicendū ¶Constat enim primo ꝙ nec p̄destinatus potest damnari nec prescitus saluari ī sensu compositionis. Secūdo ꝙ pōt vtiqꝫ in sensu diuisionis. Tertio. ꝙ hoc est possibile simpliciter ꝛ absolute: vez predestinatum damnari et prescitum saluari. Quarto. ꝙ ex hoc nulla arguitur mutatio possibilis in deo. ¶Primum. vez ꝙ nec predestinatum damnari nec prescitum saluari sit possibile ī sensu compositionis/apparet. qm̄ tunc sequeretur ꝙ ista duo possent stare insimul in eodem: vez ꝙ vnus ꝛ idē esset p̄destinatus ꝛ damnatus vel prescitus ꝛ saluat⁹. iste enim est sensus compositionis. sed hoc est impossibile. qm̄ predestinatus est a deo ad saluationē ꝛ p̄scit⁹ ad dānationē ordinat⁹. qō aūt deus vult fieri/nō pōt nō fieri siue ne eueniat ipedim vt dictum est in articulo precedēti. ergo ꝛc. ¶Cōfirmatur. quia nihil pōt fieri nisi qō est a deo prcintellectum ꝛ volitum vt fiēdū. sed predestinat⁹ est a deo intellectus ꝛ volitus vt saluādus non vt dānādus: ꝛ prescitus econtrario vt damnandus non vt saluādus. ergo nec p̄destinatum existentem seu manentē predestinatum damnari /nec prescitum est possibile p̄mitari. ¶Secundum vez ꝙ vtrunꝫ predictorum sit possibile in sensu diuisionis/apparet. quoniam predestinat⁹ potest esse non predestinatus: cum contingenter non necessario sit predestinatus: ꝛ per consequens potest esse prescitus: ꝛ econuerso primo prescitus potest postea eē predestinatus: nō sic intelligendo ꝙ existēs seu manēs prescitus possit esse predestinatus: sed ꝙ potest desistere esse prescitus ꝛ incipere esse predestinatus: ꝛ econuerso desinere esse predestinatus ꝛ incipe esse prescitus. sed hoc est predestinatum posse damnari ꝛ prescitum posse saluari in sensu diuisionis. ergo ꝛc. ¶Cōfirmatur. quia sicut sedentem currere in sensu compositionis est vnum ꝛ idem simul currere ꝛ sedere qō est impossibile. in sensu autem diuisionis est prius sedentem postea currere: qō vtiqꝫ est possibile: cum sedens post sessionem possit surgere ꝛ postea currere. consimiliter in proposito est dicendum de istis/predestinatus potest damnari et prescit⁹ saluari. quare ꝛ cetera. ¶Tertium: videlicet ꝙ tam predestinatum damnari ꝙ prescitum saluari sit simpliciter ꝛ absolute possibile/sequitur ex predictis. quoniā omnis potens nō saluari potest damnari: ꝛ econuerso potens non damnari potest saluari. sed predestinatus potest non saluari ꝛ prescitus non damnari/modo preexposito absolute. nullus enim saluatur simpliciter ꝛ absolute necessario sed contingenter tātummodo ꝛ dānatur. ergo ꝛc. ¶Confirmatur. quia non minus predestinatus potest damnari ꝛ prescitus saluari ꝙ ille qui iaz actu est beatus posset esse damnatus: ꝛ econuerso dānatus posset esse beatus. sed constat secundum esse possibile. ergo ꝛ primum. quare ꝛc. ¶Quartum ꝛ vltimum: videlicet ꝙ ex predictis deus non arguatur esse mutabilis/ apparet. quoniam si predestinatus primo/esset postea non predestinatus sed prescitus: ex hoc de⁹ non posset argui esse mutatus nisi quia illū quē anteā intellexerat ꝛ voluerat esse saluandum/ nunc vellet ꝛ intelligeret condemnandum. sed hoc nullo modo arguit deū esse mutatum: quia etiam de facto multa deus intelligit ꝛ vult aliter nunc ꝙ prius: nec tamen in aliquo ē mutatus. omnia enim facta actu existētia intelligit ꝛ vult ꝙdiu existūt actualiter permanere. hoc modo ipa non intelligebat anteq̄ existerent nec volebat: sed aliter vt delicet vt fienda. ergo ꝛc. ¶Confirmatur. quia non minus sine sui mutatione qō deus vult nunc: ꝛ quod intelligit vt fiēduz potest itelligere ꝛ velle postea vt nō fiēdū ꝙ possit intelligere ꝛ velle vt non existens qō prius itellexerat ꝛ voluerat vt existens. sed constat secundum esse possibile ꝛ de facto. nullum enim eorum que destruuntur seu esse desinunt post ꝙ nō sunt vult nec intelligit vt existens: mō quo intellexerat ꝛ voluerat ipsum primo. ergo ꝛc.

Sed nunquid vnus & idem posset eē sīl predestinatus ꝛ prescitus? Ad hoc videtur esse dicendū ꝙ non: loquendo de prescientia que respicit penā damni: videlicet carentiam premij. ꝛ ꝙ sic / loquendo de prescientia que respicit penam sensus. ¶Hoc probatur quoniam cum predestinatus sit ad gloriam ꝛ prescitus ad penam ordinatus/eo modo vnus ꝛ idem potest esse simul predestinatus ꝛ prescitus quo potest simul esse beatus ꝛ punitus: nō autem illo modo quo est impossibile ipsum esse beatum insimul ꝛ damnatum. sed vnus ꝛ idem potest esse beatus ꝛ damnatus hoc est punitus aliqua pena sensus etiam sempiterna. talis enim pena est componibilis cum gloria in eodem vt apparet in Christo: in quo etiam de facto talis pena et gloria insimul concurrerunt. non autem pena damni que est carētia premij potest esse simul cum gloria: quia tunc vnus ꝛ idem esset beatus ꝛ non beatus: cum nullus priuatus beatitudine sit beatus. hoc autem est impossibile euidēter. ergo ꝛc. ¶Sic ad questionem. ¶Ad rationem in principio apparet solutio ex predictis.

Sequuntur Quæstiones circa Distinctionem Quadragesimam primam.

Circa distinctionem quadragesimã primã: in qua magister inq̈rit an p̄destinatio ⁊ presciẽtia seu reprobatio habeãt aliquã causam motiuam ex parte ipsoꝝ predestinatoꝝ electorum ⁊ p̄scitorum reproborum: quero primo vtrũ p̄destinationis electorũ fuerit aliq̃ causa in quolibet eorum. ¶ Et videtur ꝙ sic. qm̄ idẽ est causa p̄destinationis electorum ⁊ premiationis eorum. sed merita ⁊ gratia electorum sunt aliquo modo causa saluationis ipsoꝝ. ergo ⁊c. ¶ Cõtra hoc arguitur ꝑ illud qđ dicit apostolus ad Titũ. iij. ca. Nõ ex operib⁹ iusticie q̄ fecim⁹ nos: sꝫ scđm suã misericordiã saluos nos fecit. ex hoc em̄ verbo apostoli habetur ꝙ opera electorum non sunt causa saluatiõis / nec ꝑ ɔñs p̄destinatiõis eorum. sed nihil aliud q̄ bona opera vel gratia videtur posse poni causa premiationis nec predestinationis electorum. ergo ⁊c. ¶ Responsio. vbi sic ꝓcedam. Primo enim excludam vnam opinionem. Secundo dicam aliter ad questionem.

Quãtu ad primum opinio excludẽda est quorũdam dicẽtium ꝙ licet sit aliqua cã reprobationis: cũ deus nullum condemnet nec ad dãnationẽ ordinet sine culpa: nulla tñ ex ꝑte p̄destinati potest poni sue p̄destinationis causa. ¶ Hoc autem probatur sic. om̄is ordinate volẽs finem ⁊ ea que sunt ad ip̄m / prius vult finem q̄ aliquid eoꝝ q̄ sunt ad ipsum seu ꝓpter ipsum. sed beatitudo est vltim⁹ finis creature beatificabilis: ĝ de⁹ volẽs omnia ordinate prius vult creature beatificabili beatitudinẽ vt eius finem vltimũ: q̄ velit seu p̄uideat ipsam habitura aliquid aliorum. sed nullum posterius volitũ seu p̄uisum est causa alicuius primo voliti: ergo p̄destinationis que nõ est aliud q̄ volitio p̄miatiõis electorum / non potest esse causa aliquid eis p̄uisum seu volitum aliorum. ¶ Confirmatur. qꝛ nihil primo volitũ est volitum ꝓpter aliquid posterius volitũ. sed p̄mium creature beatificabili est primo volitũ q̄ aliquid ad ip̄ꝫ ordinatum: ergo creatura beatificabilis ꝓpter nihil a p̄mio distinctum sibi volitũ seu p̄uisum est ordinata ad ipsum p̄mium consequẽdũ. quare ⁊c. ¶ Sed contra opinionẽ istã arguitur. qm̄ sicut deus non punit aliquẽ seu condemnat nisi ꝓpter demerita seu culpam cõmissam ita nec premiat nisi ꝓpter merita vel grãm habitaꝫ. ergo sicut culpa p̄uisa ponitur esse cã reprobationis vel p̄scientie reproboꝝ: ita ⁊ merita vel gratia preuisa põt ⁊ debet poni causa p̄destinationis electoꝝ. ¶ Añs est euidẽs. qm̄ licet deus posset beatificare sine grã de potẽtia absoluta / statuit tñ nullũ premiare seu beatificare nisi h̄ñtem grãꝫ: sicut nec cõdemnare nisi ꝓpter culpã commissam. nec minus grã ordinat ad gloriã q̄ culpa ad penam. sed etiã cuilibet electoꝝ datur p̄mium ꝓpter meritum vel ꝓpriũ tm̄ vt angelis: vel alienũ tantum: vt hominibus beatis qui nihil meruerunt: quos Christus meruit premiari: vel propter meritũ tam proprium q̄ alienũ vt alijs omnibus hominibus qui sibi ipsis aliquid meruere quibus tamen meruit principaliter ipse Christ⁹. Tũc hoc supposito qđ ⁊ videtur probabile / nõ tm̄ gratia sed etiã merita ordinãt oẽm electũ ad p̄miũ consequendũ. quare ⁊c. ¶ Consequẽtia ex hoc ꝓbatur. qm̄ ideo culpa preuisa reproborum arguitur esse cã reprobationis seu prescientie ipsorum: quia deus nulli infert penam nisi propter culpam. sed sicut non punit nisi culpabilem: ita nec p̄miat seu beatificat nisi in gratia exñtẽ: qꝛ grã dei vita eterna. ĝ eadem ratione põt argui ꝙ gratia p̄uisa ⁊ quodcunq; aliud propter qđ in existẽs deus beatificat / sit causa p̄destinationis qua arguit ꝙ culpa preuia sit causa prescientie seu reprobatiõis. quare ⁊c. ¶ Cõfirmatur. quia omne illud propter qđ factũ seu habitum deus confert premium / potest dici causa p̄destinationis seu preordinationis ad ipsum conferẽdũ premium vt preuisum. ¶ Hoc apparet. quia nec ex alio vt dictum est culpa vt preuisa arguitur esse causa p̄sciẽtie seu reprobationis malorum nisi quia deus solum ꝓpter ipsam commissam infert penam. sed constat ꝙ ꝓpter meritum ⁊ gratie donum habitum deus confert p̄mium: ergo vtrunq; horum vt preuisum videlicet tam meritum alienum vel proprium vel vtrunq; / q̄ donum gratie vt preuisum potest dici causa predestinationis ꝑpetue electorum: sicut preuisum demeritum dicitur esse causa prescientie reproborum. ¶ Preterea quando dicitur ꝙ nulla potest poni causa predestinationis ex parte predestinati: sed reprobationis seu presciẽtie ex parte reprobi: aut intelligitur per causam res aliqua existens ab ipsa predestinatione vt ab effectu suo differens aut ꝙ deus electum non predestinat seu ordinat ad premium propter aliquid preuisum. Si detur primum: sic est verum. sed ɔstat ꝙ non magis reprobationis seu prescientie q̄ predestinatiõis potest poni causa aliqua isto modo: cũ tam prescientia q̄ predestinatio sit eterna: et omnis prescitus et predestinatus sit ex tempore: nec aliquid a deo distinctum sit perpetuum. Si autẽ ponatur scđm / sic est falsum. non enim vt dictũ est magis de⁹ infert nec inferre statuit propter culpam penam q̄ propter gratiam gloriam sempiternam. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia non tantum vna res ad quã sequitur ⁊ sine qua nõ sequitur alia / dicitur eius causa: sed etiam illud propter quod aliquid fit vel fieri statuitur potest dici aliqualiter causa eius. sed sicut deus non condẽnat nisi propter culpam commissam: nec ad penam aliquem ordinat nisi ꝓpter eius culpam p̄uisaꝫ: ita nec premiat nisi habentem gratiam: nec ordinat ad p̄mium nisi quẽ p̄uidit habiturũ gratie sue donũ. ergo sicut culpa vt preuisa dicitur esse causa prescientie ⁊ vt exhibita damnationis perpetue reproborum: ita ⁊ gratia ac etiam merita possunt dici vt habita causa saluationis et vt preuisa predestinationis omnium electorũ. q̄re ⁊c. ¶ Ad illud quod arguitur in contrarium / quãdo dicitur ꝙ ordinate volens finem prius vult ipsum q̄ alia ordinata ad eum / apparet ꝙ ratio ista deficit. quoniam esto ꝙ volens finem ⁊ ordinata ad ipsũ diuersis actib⁹: vt creatura intellectualis vult primo finẽ q̄ alia ad eum ordinata: nõ tamen deus qui eodem ⁊ vnico actu vult omnia: videlicet tam finem q̄ alia ad ipsum ordinata. immo si deus prius vellet vnum q̄ alterum / prius vellet illud propter quod vult alterum: et sine quo volito non vult ipsum. sed deus nulli creature beatificabili vult finem vltimum ipsi debitum: videlicet eternum premiũ nisi propter volitum meritum vel gratie sue donum. ergo si prius vellet vnum q̄ alterum / prius vellet cuilibet electorum meritum vel gratie sue donum q̄ premium sempiternum. ¶ Confirmatur. quia prius volitum nõ est volitum propter posterius volitum. sed deus vult electis premium ⁊ statuit ab eterno conferre ipsum propter gratie sue donũ eis volitũ. ¶ Hoc apꝑet. quia ꝓpter illud volitũ de⁹ voluit ab eterno ⁊ statuit ɔferre electis p̄miũ ꝓpter qđ habitũ ɔfert ipsum. sed ɔstat ꝙ deus electis cõfert ꝓpter meritum habitũ ⁊ gratie sue donũ premium sempiternum. ĝ premium nõ fuit electis prius q̄ meritum ⁊ gratie donum a deo volitum ab eterno: sed potius ecõuerso. quare ⁊c. ¶ Ad confirmationẽ

consimiliter est dicendũ. ex dictis em̄ apparet ꝙ falsũ in minore accipit qñ dicit ꝙ premiũ est creature beatificabili prius volitũ q̄ aliquid ad ipsum ordinatũ: quia ⁊ creatura itellectualis qñ pri⁹ vult finẽ q̄ ordinata ad ipsum / non vult finem ꝓpter ordinata ad ipsum volitũ: cum prius volitum non sit volitum ꝓpter posterius volitum. sed de⁹ confert ⁊ conferre ab eterno statuit seu voluit cuilibet electorum premium sempiternum propter volitũ eis meritũ ⁊ gratie sue donũ. ergo ⁊c. ¶ Hec de .1.

Quantum ad secundum vbi ad questionẽ istam aliter est dicẽdũ: premitto quatuor ad euidẽtiam dicẽdoꝝ. ¶ Primũ est. ꝙ ꝑ predestinationẽ nõ est hic intelligẽdũ aliquid a deo p̄destinante distinctũ: sed tm̄modo deum ipsum non vt quomõcunq; acceptũ: sed vt ordinantẽ hoc est vt intelligentem ⁊ volẽtem ab eterno premium conferendum cuilibet electorũ. deus autẽ nec electis vult premiũ nec reprobis suppliciũ per aliquid a se distinctũ. ergo per predestinationẽ nõ est intelligendum aliud q̄ deũ. ¶ Cõfirmatur. quia nihil a deo distinctum fuit eternũ. sed tã diuina p̄destinatio q̄ presciẽtia extitit sempiterna. ergo ⁊c. ¶ Scđm p̄mittẽdũ est. ꝙ cũ predestinatio dupliciter possit accipi: vꝫ scđm se absolute vt distinguitur ab ipso predestinato ⁊ importat predestinantẽ deum: ⁊ in ordine ad obiectũ vt videlicet dicit ipsum: dupliciter posset intelligi aliquid eẽ causam predestinationis. Vno modo ꝙ aliquid cẽt causa ipsius sumpte primo modo: vꝫ scđm essentiaꝫ actus p̄destinationis a substãtia predestinãtis totaliter indistinctam. Alio modo ꝙ aliquid sit causa eius secũdo mõ sumpte: vꝫ vt obiectũ includentis ⁊ sup ipsum transeũtis: vel ꝙ sit causa effectus eius: sic intelligendo ꝙ act⁹ diuine predestinatiõis terminaṫ ad obiectum predestinatum ⁊ ad predestinationis effectum puta ad electum ad premium ipsi debitum sempiternum: qꝛ terminatur ad aliquod ordinatum ad ip̄m: vꝫ ad meritũ vel ad gratie dei donũ ordinãs ad premiũ cõsequẽdũ. Et hoc modo gratie donũ vel meritũ vt preuisum ⁊ preuolitũ esse cãm predestinatiõis / põt dupliciṫ intelligi scđm ꝙ causa dupliciter potest sumi. Vno ei modo dꝛ ꝓprie eẽ causa res aliqua respectu illius qđ ad ipsam ⁊ nõ sine ea sequitur: modo quo causa dicitur eẽ illud quo posito alterum ponitur qđ quideꝫ non ponitur sine eo. Alio modo accipitur large causa non vt significat rem aliquam diuersam ab illo cuius diciṫ esse causa: sed vt importat aliquam prioritatem vnius ꝓpositionis ad aliam: vt antecedentis ad ɔñs qđ sequiṫ necessario antecedẽs / nõ autem econuerso antecedens sequiṫ necessario ad ɔñs. et ideo añs dicitur causa ɔsequentis non autem ɔsequẽs antecedentis: modo quo dicitur ꝙ homo est causa animalis ⁊ nõ econuerso. si em̄ est homo / sequitur ꝙ sit animal ⁊ nõ ecõuerso. hõ etiã dꝛ cã risibilis isto mõ. qꝛ licet risibile inferat hoĩeꝫ: sicut hõ infert risibile ecõuerso: nõ tñ risibile importat rẽ aliquã preter actũ possibilẽ cui⁹ hõ ipse sit cã. qꝛ tñ nõ põt esse hõ qn sit risibilẽ: hoĩ etiam act⁹ ridendi est possibilis effectiue: ideo hõ dꝛ ei⁹ causa. ¶ Tertiũ premittẽdũ est. ꝙ nullũ electoꝝ deus beatificat nec btĩficare statuit ab eterno sine grẽ sue dono. qđ quidẽ grẽ donũ ⁊ etiã premiũ q̄dã electoꝝ obtinuerunt absq; aliq̃ merito suo ex solo merito mortis Christi: vt oẽs paruuli ⁊ alij etiã hoĩes adulti baptizati ante rationis vsum mortui. alij obtinuerunt ipsũ solo suo merito ꝓprio mediãte vt oẽs angeli / quoꝝ quilibꝫ meruit sibi nõ vnus alteri nec Christus nec aliquis ali⁹ eis omnibus nec alicui eoꝝ. alij aũt vt oẽs hoĩes electi ratione vtentes in p̄nti consequunṫ predicta / vꝫ tam gratiã q̄ gloriaꝫ p̄ncipaliter ꝓpter meritũ mortis Christi ⁊ etiã aliqualiter min⁹ tñ p̄ncipaliter ꝓpter sua ꝓpria merita: vꝫ bona opera que deus misericorditer acceptat vt digna tali premio ꝑ eis cuilibet conferendo. constat em̄ ꝙ oĩs elect⁹ exñs in gratia in presenti ꝑ bona opa que facit sibi mereṫ tã grẽ q̄ glorie augmentũ. ¶ Quartũ ⁊ vltimũ premittẽdũ est. ꝙ predestinatio diuĩa lꝫ formaliter ⁊ realiter sit vnica / trãsit tñ sup diuersa obiecta: videlicet super omnes electos predictos / tñ q̄ ad aliquid similiter ⁊ quo ad aliquid differenter. oĩbus enim electis predestinatis deus voluit ab eterno premium ⁊ gratie sue donũ non aũt meritum ꝓprium qđ etiã ordinaṫ ad premiũ: sed quibusdã puta angelis oĩb⁹ ⁊ hominib⁹ ratione vtentibus in p̄nti: nõ autẽ alijs qui nec vt dictũ est aliquid sibi mereñṫ nec mereri possunt. alijs etiã voluit tm̄ meritũ ꝓprium vt angelis: ⁊ alijs vt hominib⁹ meritũ alienum: vꝫ meritũ Christi sine quo nullũ hominem statuit premiandum.

His p̄missis pono quatuor cõclusiões.

¶ Prima est. ꝙ predestinationis diuine vt p̄mo modo sumpte: vꝫ quidditatiue ⁊ scđm se absolute / nulla ẽ nec esse potest causa. ¶ Hec ẽ euidẽs. nec de hoc est questio nec dubitatio aliqua. qm̄ ɔstat ꝙ dei nulla est nec eẽ potest cã: sed ipse est oĩm a se aliorũ causa. sed diuina predestinatio vt sic sumpta est a diuina essentia indistincta totaliter in re extra. ergo ⁊c. ¶ Cõfirmatur. qꝛ diuina predestinatio non est aliud q̄ volitio qua de⁹ voluit ab eterno premium electorũ eis taliter ⁊ tali tempore conferẽdum. sed diuina volitio vel intellectio vt quidditatiue sumpta est idem totaliter cum diuina essentia. nõ enim deus vult nec intelligit nisi tm̄modo ꝑ seipsum. ergo nõ magis predestinationis diuine q̄ essentie põt poni aliquid esse causa. ¶ Secunda cõclusio est. ꝙ nec predestinatiõis diuine vt secũdo mõ sumpte / vꝫ obiectiue / põt esse causa aliquid a deo distinctũ: accipiendo cãm proprie vꝫ preexposito modo supra. ¶ Hec etiam est euidens. qm̄ predestinatio diuina tam vt quidditatiue q̄ etiã vt obiectiue sumpta fuit eterna. omnes enim electi fuerunt ab eterno predestinati seu ad gloriaꝫ ordinati. sed nec ipsum predestinationis obiectũ: nec aliq̃d ab eo ⁊ a predestinatione distinctũ fuit eternũ: ergo nec predestinationis vt super obiectũ transeũtis seu ipsum includẽtis potest aliq̃d eẽ causa mõ predicto sumpta. ¶ Cõfirmatur. quia cã vt sic sumpta est vt dictũ est supra res vna ad quã sequiṫ alia ab ea realiṫ distincta cuius illa dꝛ esse causa. sed nulla fuit res a p̄destinatiõe distincta ad quã predestinatio ipsa fuit subsecuta: cũ nulla res a p̄destinatione distincta fuerit sempiterna. predestinatio etiã ipsa eterna nõ põt dici effect⁹: cũ non importet aliq̃d a deo distinctũ vt actu in esse positũ: cũ nullũ tale fuerit sempiternũ: sed tm̄ significat seu importat suum obiectũ p̄destinatũ vt possibile ac futurũ. nullũ aũt possibile futurũ anteq̄ fiat potest dici effect⁹ magis q̄ possibile nõ futurũ. ĝ ⁊c. ¶ Tertia conclusio est. ꝙ p̄destinationis mõ p̄dicto sumpte vꝫ obiectiue est cã aliq̃d: accipiẽdo cãm large modo p̄exposito. ¶ Hec ꝓbaṫ. quoniã illud est cã p̄destinationis diuine accipiẽdo p̄exposito mõ cãꝫ / ꝓpter qđ de⁹ p̄destinãs ordinat electũ p̄destinatum ad premiũ sempiternũ. sed oẽm electũ de⁹ ordinauit ab eterno ad premiũ ꝓpter aliquid p̄uisum ordinãs ⁊ disponens ad ipsum premium consequendũ. ergo ⁊c. ¶ Minor apparet. quoniam illud est diuine predestinatiõis obiectiue sumpte causa / super qđ transit ipsa predestinatio. ⁊ quia transit super ipsum ideo ⁊ transit sup alterum cuius illud primum dicitur esse causa. sed illud ꝓpter quod deus electum ordinat ad premiũ est hm̄ōi vꝫ propter quod ipsi electo volitũ ⁊ vt cõsequẽdũ ab

eo p̄uisum deus vult ei premium ac statuit ab eterno ip-
sum illi finaliter conferendū.ergo ꝛc. ¶Minor:vꝫ ꝙ
omnem electum deus ordinauerit ab eterno ad p̄mium
propter aliquod p̄uisum futurū/ apparet.qm̄ propter
illud vt p̄uisum ꝛ futurum deus statuit ab eterno ac vo
luit electis p̄mium conferendum:propter quod postq̄
habitū confert ipsū.sed aliquid ē sine quo habito de⁹
nō contulit p̄mium:sed post ipsum habitum cōtulit ip-
sum p̄mium cuilibet beatorū.vt em̄ dictum est/nulli cō
fertur p̄mium nisi habenti meritum alienū vel ꝓprium
vel vtrūq; ꝛ gratie sue donum.nisi forte īstetur de Chri
sto qui secundum aliquos non meruit sibi sed alijs pre-
mium sempiternum.sed melius est dicere Christum me
ruisse nō tm̄ alijs sed etiā sibijpsi merito antecedente p̄
miū aliquo ordine nō temporis/sed nature vt alias pro
lixius est ostensum.quare ꝛc. ¶Quarta ꝛ vltima con-
clusio est.ꝙ non ē eadē causa sed alia ꝛ alia p̄destinatio
nis diuersorum electorum. ¶Hec probatur ex ratione
p̄dicta pro tertia cōclusione adducta.qm̄ vt ibi argutū
est/ illud est causa diuine p̄destinatiōis modo p̄dicto:ꝓ
pter qd̄ vt p̄uisum ꝛ futurum deus voluit ab eterno ꝛ cō
ferre statuit premium cuilibet electorum:sed istud pro-
pter qd̄ p̄uisum deus statuit ꝛ voluit ab eterno omnib⁹
p̄destinatis p̄mium conferendū/nō est idem in oīb⁹
electis sed diuersum diuersis.ergo ꝛc. ¶Minor appet.
qm̄ vt argutū est supra/ꝓpter illa preuisa deus statuit
ab eterno electis conferre premium propter que habi-
ta confert ipsū.sꝫ propter diuersa ab electis habita de⁹
confert eis premia sempiterna.aliquibus enim confert
ꝓpter merita eorum ꝓpria tm̄ vt angelis ꝛ etiam Chri
sto homini:supposito ꝙ ꝓpter meritum fuerit premiū
consecutus. alijs propter meritum alienum tm̄:vt hoī
bus beatis qui nullum habuerunt actum meritoriū ꝓ
priū in presenti:sed precise sunt saluati propter meri-
tum mortis Christi.ꝛ alijs ꝓpter meritum tam alienū
q̄ propriū vt omnibus hominibus a Christo alijs q̄ ī
presenti actum aliquem bonum seu ad eterna merito-
rium habuerūt. ꝛ si Christus non meruit sibi premium
ipsi fuit collatum premium sine aliquo merito:cum cō-
stet nullum alium ipsi premium meruisse:nec per conse
quens ipsum habuisse premium propter meritum alie-
num:sicut habet quilibet aliorum hominum beatorū.
g̃ ꝛc. ¶Ex p̄dictis videt̄ corollarie ꝯcludi posse.Prīo
ꝙ supposito ꝙ Christus nō meruerit sibi sed alijs tātū
premium:predestinationis ipsius Christi nulla pōt po
ni causa nisi sola voluntas diuina:sed tm̄ predestinatio
nis aliorum omnium electorū.si aūt Christus ipse me
ruit sibi premium tunc potest poni causa predestinatio
nis oīm electoꝝ. ¶Secundo.ꝙ meritum mortis Chri
sti preuisum pōt dici precexposito modo causa predesti-
nationis oīm hominum electorū saltem aliorū a Chri
sto:supposito ꝙ ipse Christus nō meruerit sibi sed alijs
premium sempiternum. ¶Primū apparet.qm̄ causa
predestinationis electorum est meritū preuisum eorum
propriū vel alienū vt dictū est supra.sed Christus non
habuit premium propter alicuius alterius a seipso me
ritum.ergo supposito ꝙ ipse nō meruerit sibi premium
nulla potuit esse causa sue predestinationis alia a volū
tate diuīa:nisi dicatur ꝙ gratia ipsi cōferenda preuisa
ꝛ volita sit eius causa.non tantum enim merita/sꝫ etiā
gratia ipsa ordinatur ad gloriam conferendam cuilibꝫ
electorum. ¶Secundum:videlicet ꝙ Christi passionis
meritum vt preuisum fuerit causa predestinationis ho
minum electorum/apparet.qm̄ vt dictum est illud vt p̄
uisum est causa predestinationis electorum propter qd̄
habitum eis confert deus premium.sed omnibus ele-
ctis hominibus saltem alijs a Christo/supposito ꝙ ipse
Christus non meruerit sibi sed alijs/deus confert p̄miū
propter Christi passionis meritum.ꝛ hoc differenter:qꝛ
aliquibus vt illis qui nihil meruerunt:confert premiū
propter Christi meritum vt propter causā totalē:alijs
autem qui aliquid meruerunt confert premium ꝓpter
idem meritum vt propter causam partialem et magis
principalem.ergo ipsum Christi meritum vt preuisum
fuit causa predestinationis omnium hominum electo-
rum:quorum aliorum fuit causa totalis vt sue p̄destina
tionis supposito ꝙ ꝓpter meritum ipse habuit premiū
ꝛ aliorum hominū qui nihil sibi meruerunt.alioꝝ autē
partialis vt omniū hominū electorū qui sibijpsis ali-
qd̄ licet minus principaliter meruerūt.ergo ꝛc. ¶Et si
queratur:quare de⁹ magis ab eterno voluit ꝛ preuidit
electum q̄ alium habiturum meritum propter qd̄ vt di
ctum est ordinauit ipsum ad premium? ¶Ad hoc di-
cēdum est.ꝙ causa huius nulla potest poni nisi sola vo-
luntas diuina.nec ex hoc tamē sequitur ꝙ deus sit p̄so-
narum acceptor.qm̄ p̄sonarum acceptio non potest ar-
gui in aliquo nisi respectu illorum qui sunt equales:qui
bus aliquid equaliter debet̄ ab illo/qui tamen confert
illud vtriq; equaliter debitum vni ꝛ non alteri cui tamē
equaliter obligatur.sed deus nulli est debitor:ergo nec
potest esse p̄sonarum acceptor. ¶Sic ad questionem.
¶Ad rationem in principio qn̄ dicit Apostolus.ꝙ nō
ex operi.iustitie que fe.nos sal.nos fecit.Dico ꝙ verum
est principaliter:qꝛ secundum eundem apostolū nō sunt
condigne pa.huius temporis ad futuram gloriam que
reuelabitur in nobis.ipse tamē deus misericordit̄ acce-
ptat opera nostra bona in charitate facta ꝓpter meri-
tum Christi vt ꝓpter causam meritoriam principalem
tanq̄ digna p̄mio sempiterno. ¶Ad aliud qd̄ superius
pro opinione alia est argutum/iam est responsum. Alit̄
tamen respondent aliqui dicentes ꝙ illud assumptum
vꝫ ꝙ ordinate volens finem ꝛ ordinata ad ipsum prius
vult finem/est verum de illo qui vult finem suijpsius:nō
autem de illo qui vult finem alterius.sꝫ beatitudo quā
respicit predestinatio non est finis dei volentis seu pre-
destināitis:sed ipsius predestinate creature rationalis
que ad ipsam beatitudinem vt ad suū finem vltimum
ordinatur.quare ꝛc.

Secundo quero.vtrum reproba
tionis seu prescientie reproboꝝ sit aliqua cā
ex parte ipsorum. ¶Et videt̄ ꝙ sic.qm̄ sicut
se habet meritum electoꝝ preuisum ad pre-
destinationē ipsoꝝ:ita ꝛ demeritū reproboꝝ silr̄ preuisū
ad presciētiā eoꝝ.sed meritū electorum preuisum est cā
predestinationis eorum/vt in questione alia est ostēsū:
ergo ꝛ demeritū reproboꝝ preuisum est causa presciētie
ipsorum. ¶Contra.quia propter illud vt factum dāna
tur quilibet reproborum propter qd̄ vt preuisū fuit ad
damnationem eternaliter deputat⁹.sed non oēs dāna-
ti damnantur propter sua demerita perpetrata: cum
multi sint sine suis demeritis condemnati vt oēs par
uuli ante baptismum mortui.ergo nec talium demeri-
tum vt preuisum potest poni causa prescientie seu repro
bationis ipsorum.quare ꝛc. ¶Responsio.vbi sic proce
dam. Primo enim premittam aliquid ad euidentiam
dicendorum. ¶Secundo dicam ad quesitum.

Quātū ad primū supposito ex dictis in
questione precedenti quō sit intelligēdū aliquid eē cāꝫ
prescientie reproborum:qꝛ similiter sicut aliqd̄ dicit̄ eē
causa predestinationis electorum:supposito etiā quid
sit intelligēdū p prescientiam:qꝛ non aliud q̄ diuinā p̄-
ordinationē reproboꝝ ad suppliciū sempiternū:sicut p
p̄destinationē intelligit̄ tm̄ diuīa volitio seu deputatio
electoꝝ ad premiū vt in questione alia fuit dictū:est sciē
dum ꝙ sicut electoꝝ aliqui saluant̄ ꝓpter meritū alie
nū tm̄:ꝛ alij ēt ꝓpter ꝓpriū/vt in questione alia est ostē
sum:ita ꝛ dānatoꝝ aliqui cōdēnantur ꝓpter ꝓpriū de-
meritū:ꝛ tales puniunt̄ pena dāni ꝛ etiā pena sensus.
alij aūt tm̄ propter demeritū alienū: vt oēs a peccato
originali non liberati moriētes ante vsum debite ratio
nis.ꝛ tales puniunt̄ tm̄modo pena damni nō aliqua pe
na sens⁹. alij tertio dānāt̄ simul ꝓpter demeritū ꝓpriū
ꝛ etiā ꝓpter demeritum alienū:sicut multi electorū sal
uantur ꝛ ꝓpter meritum ꝓpriū ꝛ propter meritū alie
num/vt in q̄stione alia fuit dictū.ꝛ tales sic dānati sunt
omnes illi qui non fuerunt a peccato originali liberati
ꝛ cum hoc peccauerunt actualiter in p̄senti:ita ꝙ sicut
omnes saluati ita ꝛ damnati sunt contenti sub triplici
differentia supradicta. ¶Ex quo infero corollarie: ꝙ si
cut nullus electorum saluatur nisi propter meritum ali
quod vel alienum vel ꝓprium vel tam ꝓpriū q̄ alie-
num excepto Christo secundū opinionem aliquoꝝ dicē
tium ꝙ ipse nō meruit sibi sed alijs p̄mium:ita nec ali-
quis condemnatur nisi ꝓpter demeritū vel suijpsius vl̄
alterius vel insimul vtriusq;:vꝫ tā suū ꝓpriū quale pec
catū est actuale q̄ alienum quale est peccatū originale
de quo ꝛ de pena damni tm̄ nō sensus ipsi debita erit ser
mo in secundo ꝛ in tertio. ¶Hec de primo.

Quātū ad secūdū vbi est dicēdū ad q̄si
tū/ pono q̄tuor conclusiones. ¶Prīa est.ꝙ cā p̄sciētie
reproborum ꝛ oīm dānatorū est demeritū aliquod p̄ui
sum. ¶Hec ꝓbatur.qm̄ ꝓpter illud p̄uisum fuerunt re-
probi p̄sciti seu p̄ordinati ad dānationē ꝓpter qd̄ post
q̄ factū est cōdemnati sūt vel finalit̄ condemnādi.sed cō
stat ꝙ ꝓpter nihil aliud nisi tm̄ ꝓpter peccatum cōmis
sum reprobi condemnant̄.nulla em̄ cōdemnatio siue pe
na alicui inflicta pōt esse iusta nisi quā precessit aliqua
ipsius puniti vel alterius culpa.ergo ꝛc. ¶Confirmat̄.
qꝛ sicut se habet meritū vt futurū seu p̄uisum ad p̄desti-
nationē electoꝝ:ꝛ vt factum ad p̄miationē eorū:ita cō
similiter se habere videtur demeritum seu peccatū vt p̄
uisum futurum ad p̄sciētiā damnandoꝝ: ꝛ vt ꝑpetratū
seu factum ad dānationem eoꝝ:sed vt in questione alia
fuit dictum meritū electoꝝ vt p̄uisum est cā p̄destinatio
nis.vt aūt exhibitū ē causa saluatiōis eoꝝ.ergo ꝛ de de
merito seu peccato vt comparato ad presciētiā ꝛ ad pe-
nam damnatoꝝ cōsimilit̄ est dicēdū:ꝛ maxime cū p̄mia
re sine merito exhibito vel ad p̄miū ordinare sine ipso
merito p̄uiso nō sit malum sed bonum:qꝛ est actus libe-
ralitatis:condemnare aūt vel ad damnationē ordinare
aliquē sine aliquo ei⁹ nec alterius demerito sit iniusti-
tie ꝛ crudelitatis:ꝛ p ꝯñs malū:qd̄ non est deo attribuē
dum.quare ꝛc. ¶Secūda ꝯclusio est.ꝙ causa reproba
tionis seu p̄scientie aliquoꝝ dānatoꝝ ꝛ dānandoꝝ fuit
eoꝝ ꝓpriū tm̄ demeritū vt p̄uisū. ¶Hec ꝓbat̄ ex ratio
ne p̄dicta.qm̄ illud ꝓpter qd̄ reprobi cōdēnant̄ ꝛ puniū
tur eternaliter postq̄ factū/est vt p̄uisum futurū causa
reprobationis seu p̄scientie eoꝝ.sꝫ mlt̄i reprobi cōdēna
ti vt omnes qui fuerūt in p̄nti a peccato originali mun
dati damnant̄ ꝓpter solū peccatū suū ꝓpriū actuale
cōmissum:g̃ ꝛ omnes tales fuerunt tm̄ ꝓpter suū deli-
ctum actuale vt p̄uisum presciti seu ab eterno ordinati
ad supplicium sempiternū.quare ꝛc. ¶Confirmat̄.qꝛ si
cut solū illud vt p̄uisum dr̄ esse cā p̄destinatiōis electoꝝ
ꝓpter qd̄ postq̄ habitū eis confert̄ p̄miū:ita ꝛ de p̄sciē
tia dānādoꝝ cōsimilit̄ est dicēdū.sed p̄cise ꝓpriū actua-
le peccatū cōmissum est ꝓpter qd̄ multi damnant̄:ergo
ꝛ ꝓpter ipm̄ solū vt p̄uisum tales p̄sciunt̄ seu ad penā
ꝑpetuam ordinant̄.quare ꝛc. ¶Tertia ꝯclusio est.ꝙ cā
reprobationis seu p̄sciētie aliquoꝝ damnatoꝝ ꝛ dānan
dorū/fuit tm̄ demeritū nō ꝓpriū eoꝝ sed aliorum:vꝫ p̄
morum parētū. ¶Hec ꝓbat̄ consimilit̄ sicut alie prece
dentes:vꝫ qꝛ propter illud vt preuisum oēs reprobi fue
rūt p̄sciti ꝓpter qd̄ postq̄ habitū siue subsecutū extitit
sūt damnati.sed oēs ꝓ solo originali reatu absq; aliquo
actuali peccato dānati puniuntur pena damni tm̄ pro-
pter primorū parentum peccatum.ergo ꝛc. ¶Et si q̄ra
tur:quō potest iuste aliquis sine aliquo suo peccato pro
solo alterius peccato puniri aut ad penam aliquam or-
dinari ꝛ maxime post peccatum remissum ei qui cōmi-
sit ipsum:sicut in ꝓposito peccatū primorum parentū
est eis remissum? ¶Ad hoc dicendū est.ꝙ vt magis ex
plicabitur in scdō ꝛ in tertio/licet nullus ꝓ peccato al-
teri⁹ puniri debeat pena aliqua afflictiua positiua:qua
lis est pena oīm tam in inferno q̄ etiam in purgatorio
punitoꝝ: pōt tñ iuste puniri pena aliqua priuatiua cōsi
stente in carentia siue substractione seu nō donatiōe ali
cui⁹ boni vel p̄mij: ꝛ maxime ab illo qui nec sibi nec ali-
cui alteri tenetur dare bonum hmōi.sed deus cum nul-
li sit debitor nullum tenetur beatificare:g̃ licet sine cul-
pa sua nullum debeat affligere seu punire/ pōt tñ absq;
aliqua iniustitia ipm̄ nō beatificare/btitudinē quā dat
alijs ipsi cōmunicare nolēdo.sꝫ hoc mō tm̄ nō aliter pu
niunt̄ damnati pro solo peccato primorum parentum
vt magis ī secūdo ꝛ in tertio explicabitur.ergo ꝛc. ¶Et
qn̄ additur ꝙ peccatū primorum parentū est remissū:
Dico ꝙ licet sit eis indultū nō tamen simpliciter ꝛ vni
uersaliter est remissum.qm̄ cū peccatū esse remissum nō
sit aliud q̄ ipsum nō esse ad penam imputatū vt expli
cabit̄ in quarto:ꝓ ꝯñs nulla culpa totaliter est a deo re
missa pro qua exigit̄ aliqua pena.sed ꝓpter peccatū pri
morum parentum deus exigit penā aliquā priuatiuā
predictā ꝛ si non ab ipsis primis parentibus tñ a mul-
tis alijs pena huiusmodi pro solo isto eoꝝ demerito eter
naliter condemnandis.ergo ꝛc. ¶Quarta ꝛ vltīa con
clusio est.ꝙ causa reprobationis seu p̄scientie aliquorū
damnatorum ꝛ damnandoꝝ fuit p̄uisum demeritum tā
eorum actuale proprium q̄ etiam aliorum:vꝫ parētū
primorum. ¶Hec ꝓbatur consimiliter sicut oēs alie
sunt ꝓbate.qm̄ sicut aliqui damnantur solum propter
demeritū ꝓpriū:ꝛ alij tm̄ ꝓpter demeritum alienum
ita etiam sunt alij damnati tam propter alienum q̄ ꝓ-
pter proprium demeritum:vt omnes infideles ꝛ quicū
q; a peccato originali non liberati qui in p̄senti actuali
ter deliquerunt.sed vt argutum est superius/ propter il
lud vt preuisum reprobi fuerunt a deo presciti ꝛ ad pe-
nam eternaliter deputati propter qd̄ postq̄ factū ē sūt
finaliter cōdēnati vel erunt condēnandi.ergo ꝛc. ¶Cō-
firmatur.quia sicut p̄destinationis aliquorum electorū
causa fuit meritum tantum propriū eorum vt omniū
angelorum ꝛ etiam Christi:supposito ꝙ Christus me-
ruerit sibijpsi:aliorum autem causa fuit tantum preui-
sum meritum alienum vt omnium hominum electorū
qui nullum habuerunt meritum propriū: ꝛ aliorū ter
tio vt illorum hominum electorum qui aliquid boni fa
ciunt in presenti causa fuit meritum preuisum tam eo-
rū propriū q̄ alterius: videlicet mortis Christi:ita
ꝛ de causa p̄scientie reproborum consimiliter est dicēdū
vꝫ ꝙ causa p̄scientie damnatorum sicut ꝛ p̄destinatio
nis electoꝝ continetur sub triplici differentia in predi-
ctis conclusionibus superius explicata. ¶Sic ad que
stionem. ¶Ad rationem in principio apparet solutio
ex predictis.

Distinctio.XLII.Quæstio.I.

Circa distinctionem quadrageſimāſecūdā in qua magiſter determinat de vnitate diuine potētie: quero primo. vtrū in deo ſit potentia reſpectu cuiuſcūq; poſſibilis. ¶Et videtur q; ſic. quia ī quocunq; oīpotente eſt potētia reſpectu cuiuſcūq; poſſibilis. ſed deꝰ eſt oīpotēs. ergo ꝛc. ¶Contra. q; peccatū eſt poſſibile: ſz deus nō poteſt peccare: ergo nō poteſt oē poſſibile: nec q; cōſequens eſt in ipſo potētia reſpectu omnis poſſibilis. ¶Reſponſio. vbi ſic ꝓcedā. ¶Primo enī oſtēdā quō in deo ſit potentia. Scōo inquiram an talis dei potentia ſit reſpectu omnis poſſibilis vēr vel tantum reſpectu alicuius ſpecialiter.

Quantū ad primum eſt ſciēdum: q; potētiam eſſe in deo dupliciter poteſt intelligi ſcōm q; dupliciter ōr aliquid cē in aliquo: vno modo ꝓprie et alio modo large: licet etiā vſitate. ¶Primo modo/vcz ꝓprie nihil dicitur eſſe in ſeipſo. ſed omne qō ꝓprie eſt in aliq̄/ eſt aliquo modo diſtinctū ab ipſo. Scōo aūt mō: vcz large ꝛ tamē vſitate/quod dicitur interdum in aliquo eſt idez totaliter in re extra cū eo: ſicut humanitas dicitur eſſe in ſorte: ſapiētia in deo: ꝛ deitas in perſona. ¶Hoc ꝓmiſſo appet q̄d ſit dicēdū quātū ad iſtum articulū. conſtat enī. ¶Primo. q; in deo nō eſt potētia primo mō. Secūdo. q; eſt in eo potētia ſcōo modo. Tertio. q; potētia talis eius vt eſt reſpectu entis poſſibilis nō ōr intellect⁹ nec volūtas ſz potētia executiua. Quarto. q; nihilominus talis executiua dei potētia eſt ab eiꝰ voluntate ꝛ intellectu indiſtincta totaliē in re extra. ¶Primum eſt euidens. qm̄ potētia eſt illud quo ds eſt potēs. ſz deꝰ nō eſt potēs aliquo alio q̄ ſeipſo: q; potētia nō eſt in ipſo tanq̄ aliquid diuerſum ab eo. ¶Confirmaſ: q; non magis potētia dei diſtinguiſ ab eo q̄ potētia alicuius cauſe ſcōe ſit diſtincta ab ea. ſz potētia oīs cauſe ſcōe eſt totaliter idē cū ea vt alias eſt oſtēſum: ergo multo magis prima cauſa eſt a ſua potētia idiſtincta. ꝗre ꝛc. ¶Scōo: vcz q; in deo ſit potētia ſcōo modo accipiēdo aliq̄d eſſe in aliquo/ſequiē ex ꝓdicto. qm̄ in quocūq; omnipotēte ſeipſo nō aliquo mediāte alio ē potētia iſto mō: ſz deus ē oīpotēs: ꝛ vt dictū eſt nō aliquo alio q̄ ſeipo. q; ꝛc. ¶Cōfirmaſ. q; cum potētia ſit a deo indiſtincta cōſimiliē et totaliter in re extra ſicut ſapiētia ab eſſentia ꝛ ipa cētia a ꝑſona: cōſimili mō ꝛ in eodē ſenſu pōt cōcedi q; potētia eſt in deo: ſicut dicit q; ſapiētia eſt in eo ꝛ deitas ī ꝑſona. ſed iſta ꝓcedit ꝛ eſt vera: deitas eſt in ꝑſona: ꝛ iſta ſapiēta eſt ī deo: nō in ſenſu alio q̄ in iſto / ꝑſona diuina eſt deꝰ ſeipſa: ꝛ ſimul deꝰ eſt ſapiēs ſapiētia a ſeipo indiſtincta totaliē in re eā. ergo ꝛ in ꝓpoſito cōſimiliē eſt dicēdū. quare ꝛc. ¶Tertiū: vcz q; dei potētia vt eſt entis poſſibilis cauſaliē ꝓductiua nō dicaſ intellectiua nec volitiua ſz executiua/apparet. qm̄ potētia exequēs ſeu ꝓducēs ſignificat cām ꝛ cōnotat effectum ab ipa cauſaliter actualiē ꝓcedētē. potētia aūt executiua ſeu ꝓductiua ſignificat cādē cām ꝛ cōnotat effectū tm̄ vt ſibi poſſibilē nō vt actualiē exiſtentem. nec potētia aūt intellectiua nec volitiua nec intelligēs actualiē nec volēs cōnotat nec ſportat aliq̄d ab ipa potētia intellectiua vēl volitiua vēl intelligēte actualiē vel volēte diſtictū qō tali potētie ſit poſſibile effectiue. nō em̄ oē obiectū ab aliq̄ intellectū vēl intelligibile volitū vel volibile ē ipſi poſſibile effectiue. ergo dei potētia vt eſt entis poſſibil⁹ cauſaliter ꝓductiua nō ōr intellectiua nec volitiua ſz executiua. ¶Confirmaſ. q; ſi deꝰ ꝓmpoſſibile nihil intelligeret nec ꝙ vellet/nec intelligere nec velle poſſet/ ꝛ tm̄ oēs poſſibilū ſicut eſt mō cauſatiuus exiſteret: diceret⁹ non minus q̄ nūc habere potētiam executiuā nō aūt intellectiuā nec volitiuā. ecōuerſo aūt ſi deꝰ nihil efficere poſſet: ꝛ tamen oīa ſicut mō intelligeret ꝛ vellet: diceretur in ipſo eſſe tā intellectiua q̄ volitiua potētia ſicut mō nō aūt executiua: cum iſta reſpiciat obiectum nō vt intellectum vel intelligibile nec vt volitum nec vt volibile: ſed tantum vt effectum ſeu cauſatum vel effectibile ſiue cauſabile. ergo nec diuina eſſentia dicitur eſſe potentia intellectiua nec volitiua vt eſt poſſibilium creatiua ſeu cauſaliter ꝓductiua: nec dicitur potentia executiua ſeu creatiua vt eſt eoꝝ intellectiua vel volitiua: ſz dicitur intellectiua ꝛ volitiua in ordine ad obtectum intelligibile ꝛ volibile. executiua autem in ordine ad ens poſſibile vt ab ea ꝓducibile ꝛ realiter cauſabile. quare ꝛc. ¶Quartum ꝛ vltimum: vcz q; dei executiua potētia ſit ab eius intellectu ꝛ voluntate indiſtincta totaliter in re extra: apparet. quoniam excepta diuerſitate q; fonaruz inter nulla alia eſt in diuinis aliqua diuerſitas ſed totalis identitas in re extra. ſed huiuſmodi potētie diuine non poſſunt diſtingui ſicut perſone: cum perſonis omnibus ſint communes. ergo ꝛc. ¶Cōfirmatur. quia non magis iſte potentie diſtinguuntur in diuinis q̄ in creaturis: ſed in creaturis ſunt totaliter indiſtincte exceptis diuerſis effectibus connotatis. ergo ꝛc. ¶Minor apparet. quoniam eadem eſſentia anime intellectiue vel angeli eſt intellectiua potentia volitiua ꝛ motiua ſeu executiua. ipſa enim eſt ſimediatuz ꝓncipiū ſtel lectionis volitionis ꝛ localis motionis. ꝛ ideo denominatur potentia intellectiua in ordine ad intellectionez volitiua in ordine ad volitionem: ꝛ motiua in ordine ad motionem. Idez apparet de anima ſenſitiua que ē multiplex potētia ſenſitiua: videlicet viſiua auditiua ꝛ alia ſenſitiua in ordine ad actus diuerſos ſentiēdi: quorum omnium ipſa eſt immediatū ꝓncipium vt alias ꝓlixius eſt oſtenſum ꝛ in ſecundo oſtēdetur vbi de diuerſitate vel identitate potentiarum ab eſſentia inquiretur. ergo ꝛc. ¶Ex hoc apparet. q; nec verum dicunt illi qui ponunt q; in deo non eſt potentia executiua ſed intellectiua ꝛ volitiua: nec illi qui dicunt q; eſt in ipſo potentia executiua tamen diſtincta ab intellectiua ꝛ volitiua potentia in re extra. quoniam aut primi intelligūt per potentiam aliquid a deo ꝛ ab effectu ꝛ poſſibili diſtinctum: ꝛ ſic eſt verum q; in deo non eſt potētia executiua nec etiam intellectiua nec volitiua: aut q; diuina eſſentia non eſt ſeipſa potentia executiua: ſicut intellectiua ꝛ volitiua. ꝛ ſic falſum accipiunt euidenter. quoniam ſicut deus per ſuam eſſentiam intelligit ꝛ vult omne intelligibile: ita ꝛ eādem poteſt ꝓducere ſeu cauſare omne poſſibile. ſed ſicut omne intellectum intelligibile eſt potentia intellectiua: ꝛ volitiuum volibile potentia volitiua: ita ꝛ ꝓductiuuz ꝛ effectuum poſſibile eſt potentia executiua: cum nec per potentiam executiuaz ſit aliud intelligendū q̄ ꝓncipium alicuius effectus poſſibil⁹ cauſaliter ꝓductiuū: ꝛ maxime effectus trāſeūtis nō immanētis ſeu ī ꝓducēte exiſtis: ſicut ſunt act⁹ cognitiui ꝛ appetitiui. ergo ꝛc. ¶Ad etiaz dicūt alij: vcz potentiam executiuam diuinā eſſe ab intellectu ꝛ a voluntate diſtinctā in re extra/eſt omnino impoſſibile: itelligendo ꝙ hmōi potentias illud tm̄ quo deꝰ intelligit vult ꝛ agit. qm̄ nec deꝰ intelligit aliq̄d nec vult nec facit realiter ſeu ꝓducit niſi tm̄modo per ſeipſum nō per aliquid diſtinctum aliquo modo a ſua eſſentia in re extra. ergo ꝛ cetera. ¶Sed contra hoc forſitan arguetur. quia potentia dei tam intellectiua q̄ volitiua fuit per fuit eſt ꝛ erit in actu ſuo. qō poteſt dici de ciuspotentia executiua. licet enim ſemper deus creaturam intellexerit ꝛ voluerit/nō tm̄ ſemp eaz ꝓduxit. ſed oēs ille potētie ſunt diſticte/quarum vna eſt ſemper in actu ſuo ꝛ non alia. ergo ꝛc. ¶Ad hoc facile eſt reſpōdere. qm̄ eſt aſſumitur in maiore q; potentia intellectiua ꝛ volitiua dei eſt ſemper in actu ſuo: nō autem potentia eius executiua: aut q; huiuſmodi actum intelligit aliquid ab ipſa potentia differēs ꝛ in ea realiter exiſtēs: modo quo actus intelligēdi ꝛ volendi creature intellectualis dicitur actus eius. ꝛ vt ſic falſum eſt qō accipit. q; nec potētie intellectiue diuine nec volitiue nec executiue ē act⁹ aliquis ſic acceptus. aut q; actum intelligit potētia ipſa tm̄: ꝛ ſic etiam falſum aſſumit. q; omnis diuina potētia fuit eſt ꝛ erit ſemp ī actu ſuo: cū ſit neceſſe eſſe ꝛ act⁹ pur⁹. aut per huiuſmodi actū intelligit tertio aliquid a deo diſtinctum qō nō eſt in eo ſed pōt fieri ab ipſo: vt actus potētie executiue dicaſ eſſe effectus in eſſe poſit⁹ ꝛ actus potētie intellectiue obiectum intellectū ꝛ act⁹ potētie volitiue obiectum volitu. ꝛ ſic maior aſſumpta eſt vera: vcz q; potētia intellectiua ꝛ volitiua dei ſemp eſt fuit ꝛ erit ī actu ſuo. q; ſemp fuit ē ꝛ erit obiectū intellectum ꝛ volitum: nō aūt potētia executiua. q; nō ſem per habuit effectum ꝓductum. ſed tunc minor ſub maiori ſic intellecta ſumpta eſt falſa: q; dicere intellectum ꝛ voluntatem ſemp eſſe in actu ſuo non autem potentiā executiuaz/nō eſt aliud q̄ dicere deum ſemper aliquid intellexiſſe ꝛ voluiſſe: nō aūt effectū ꝓductum aliquez habuiſſe. ſz non ſequitur: deus ab eterno oīa intellexit ꝛ q̄ ſunt facta fieri voluit: nō aūt ab eterno ea fecit ſed extpe: g; p aliud ea intellexit ꝛ fieri voluit ꝛ p aliud ipſa fecit. q; idē em̄ vcz q; ſuam eſſentiā ipſa intellexit ꝛ fieri voluit ac fecit cauſaliē qā fecit. nec magis creatio eſt ꝑter ipſum vt creantē ꝛ effectum creatuz aliq̄d ab vtroq; diſtinctū: q̄ intellectio ſua vel volitio diſtinguiſ ab ipo intelligente ꝛ volēte ꝛ ab obiecto intellecto ꝛ volito. quare ꝛc. ¶Hec de primo.

Quantum ad ſecundum eſt ſciendum q; dei omnipotētiā ſupradictā eſſe reſpectu oīs poſſibilis/pōt dupliciē intelligi. Uno modo ſic. q; deus poſſit in omne poſſibile q; ſeipſum ſine quocūq; alio cōcauſante. Alio modo q; poſſit in oē poſſibile mediāte aliq̄ cauſa ſcōa ſecum cauſaliter cōcurrēte. vel etiā tertio mō q; poſſet in aliquod poſſibile q; ſe ꝛ in aliud nō/niſi mediāte aliqua cauſa ſecūda a ſecū concauſante. ¶Hoc ꝓmiſſo pono quatuor concluſiones. ¶Prima eſt. q; nulla cauſa ſcōa poteſt in effectū aliquē ſine prima ſecū principaliter cauſaliē cōcurrēte. ¶Hec in ſcōo ꝓlixius explicāda ꝛ ꝓbanda/appet. qm̄ nulla cauſa ex ſe indeterminata ad mlta in que oīa nō pōt ſimul / pōt in aliquod eoꝝ magis q̄ in alterū niſi vēl q; ſe poſſit ſe determinare ad illud: vel virtute alteri⁹ cauſe concurrentis ipaz determinātis ꝛ cū ea cōcauſantis. ſz oīs cā ſcōa eſt indeterminata ad effectus diuerſos eiuſdē ſpeciei in quos nō poteſt ſimul: ſed in vnū poſt aliū ſucceſſiue: nec pōt ſe determinare magis ad iſtum modo producendū q̄ ad aliū: cum tū oſtet ſic ipſam agere: vcz nūc ad iſtū ꝛ poſtea ad aliū effectū cauſaliē ꝓducēdū. g; hoc ꝛz eſſe a prima cā ipſaz determināte ꝛ ſecū ad oēm effectum ſibi debitum cōcauſante. ¶Confirmaſ. q; poſita cauſa totali alicuius effectus / pōt poni ille effectus quocūq; alio circūſcripto. ſed ad nullaz ſcōam cām poſitam pōt ſeq̄ effect⁹ aliq̄s ſine prima: cū ipſa poſſit oēz effectū cuiuſcūq; cauſe ſecū de ſuſpēdere: qō nō poſſz vt videt facere/ſi cā ſcōa eſſet effectus ipſi debiti q; modū cauſe totalis virtualiē contentiua. ergo ꝛc. ¶Secunda ꝛcluſio eſt. q; cauſa ſecunda pōt in effectum ſibi debitum prima cā coagente ſecū ad ipſum. ¶Hec eſt euidēs. qm̄ cōſtat q; diuerſi effect⁹ ſequunt̄ ad ꝑſentiam diuerſoꝝ entiū creatoruz vt vnus ignis ad aliū/vna aqua ad aliam/calor ad calorē: et ſic de aliis. ſed nō magis ad ignē vnū ſequeret⁹ aliꝰ q̄ aqua, nec ad vnaz aquā alia q̄ ignis/ꝛ ſic de aliis/niſi vnū eoꝝ tium creatorum eſſet vnius ꝛ nō alteri⁹ ꝓncipium ꝓductiuum. nō poteſt aūt aliquod ens creatum aliq̄d ꝓducere p ſe tm̄ ſine prima cauſa cōcauſante ſecū vt dictum eſt in concluſione alia. ergo ꝛc. ¶Confirmaſ. q; vt ſepe alibi dictum eſt/ex nullo alio arguimus nec⁹ ſcim⁹ vnū eſſe cām altertius ꝓductiuam niſi q; videmus ad vnum ſequi alterum omni alio circūſcripto: ꝛ ecōuerſo ex hoc arguitur aliq̄d non eſſe cauſam alterius: q; ad eius preſentiā nunq̄ ſequitur illud omni alio circunſcripto. ſed conſtat q; ad ꝑſentiam diuerſoꝝ entium creatoꝝ ſequūtur ꝛ fiunt diuerſa. ſic em̄ ad ꝑſentiam ignis ſequit forma ignis ꝛ ad ꝑſentiam caloris vnius alius in paſſo diſpoſito ſibi ꝓpinquo/q; nō aliquis effectus alius. ergo diuerſa entia creata ſunt diuerſoꝝ effectuum ꝓncipia ꝓductiua: ꝛ non p ſe vt dictum eſt ſine prima cauſa. ergo ꝛc. ¶Sed eſt hic dubiū quō vnus ꝛ idez effect⁹ pōt cē a prima cauſa inſimul ꝛ a ſecunda. qm̄ aut totus effectus eſt ab vtraq; cauſa/prima vcz ꝛ ſecūda: aut aliquid eius a prima ꝛ aliquid a ſecunda. ſed primum non videtur eſſe poſſibile: quia tunc eiuſdem effectus eſſent plures cauſe totales. nec ſecundum: quia tunc ſequereꝛ q; ſaltem ad illam partem effectus cauſa ſecunda ageret ſine prima: qō eſt cōtra concluſionem primam predictam. ¶Ad hoc dubium reſpondebit⁹ in ſecundo: vbi de iſta materia ꝓlixior erit ſermo. ꝓnūc ſufficit dicere q; tam prima q̄ ſecunda cauſa agit ad totum effectū cum nec ſecunda poſſit ad aliquid agere ſine prima. nec tamen ex hoc ſequitur qō inferturꝰ: vcz q; eiuſdē effect⁹ ſint plures cauſe totales. non enim cauſa totalis dicit a qua totus effectus producitur: ſed illa a qua ſic totus effectus ꝛ totaliter producitur q; nulla alia cauſa reqritur. hoc autem modo nulla cauſa ſecunda eſt totalis ſed partialis cauſa ſui effectus: licet attingat ipſum totum. quare ꝛc. ¶Tertia cōcluſio eſt. q; prima cauſa poteſt in effectum aliquem ſine ſecunda ſecū cauſaliter cōcurrente. ¶Hec eſt euidens. qm̄ illud eſt poſſibile quod eſt de facto. ſed omnia ingenerabilia et incorruptibilia ſunt de facto ab ipſa cauſa prima ſola ſine aliqua cauſa ſecunda. qm̄ omnis cauſe ſecunde effectus eſt generabilis ꝛ corruptibilis per naturam. ergo ꝛc. ¶Confirmatur. quia omnis effectus eſt vel tantum a ꝑma cauſa vel a prima inſimul ꝛ ſecunda. nō enim aliquis poteſt eſſe a ſecunda ſine prima vt dictum eſt ſupra. ſed cōſtat q; nec materia prima/nec intelligētia/nec aliqua alia ꝛcorruptibilis creatura eſt effectiue ab aliqua cauſa ſecunda. ergo tantum a prima. quare ꝛc. ¶Quarta ꝛ vltima cōcluſio. q; prima cauſa poteſt in omnem poſſibilem effectum ſine quacunq; cauſa ſecunda concauſante ſecum. ¶Hec ſequitur cozollarie ex omnibus concluſionibus aliis ſupradictis. Qō apparet. ¶Primo. quia ſecundū primam concluſionem nulla cauſa ſecunda poteſt in effectum aliquem ſine prima: ſed in quēcunq; effectuz poteſt cauſa aliqua perfectiſſima qualis eſt prima coagēte ſecum alia/ poteſt ꝛ per ſe tantummodo ſine ipſa: cuz nulla cauſa perfecta ſit dependēs neceſſario ab aliqua alia in agendo. ergo ꝛc. ¶Secundo. quia ſecūdū cōcluſionem ſcōam cā ſecūda pōt in effectum ſibi debituz prima coagente ſecum ad ipſum. ſed in quēcūq; effectum poteſt cauſa prima cū ſecūda/pōt cū ſit pfectiſſima ſine ea. q; em̄ ſcōa nō poſſit ſine prima hoc eſt/q; imperfecta ꝛ dependens ab alia in agendo ſicut et in eſſendo. ergo ꝛc. ¶Tertio. quia ſecundum tertiā cōcluſionē prima cā

pōt ꝓducere ꝛ ꝓducit de facto effectum aliquē ſine cau
ſa ſcd̓a vt om̄e ingenerabile ꝛ incorruptibile.ſed qua ra
tione poteſt ꝑ ſe ſine omni cauſa alia ſecūda in hoc poſſi
bile/eadeꝫ in quodcūꝗ alteruꝫ:tū quia iſta ſpiritualia
ꝛ incorruptibilia ſunt alijs ꝑfectiora:tū q2 cauſa prima
eſt equiuoca reſpectu omnium poſſibilium effectuum:
nec per cōſequēs magis videtur eſſe vnius ꝙ̄ alterius
totale principium productiuum.ꝗ ꝛc.¶Confirmatur.
q2 ſi cauſa ſcd̓a eſt cum prima neceſſaria ad effectuꝫ ali
quē ꝓducēdū:aut hoc eſt ꝓpter ꝑfectionem:aut ꝓpter
imꝑfectionem eius.ſꝫ nō pōt poni primū.q2 effectus ꝑ
fectior alijs oībus vt intellectualis creatura eſt a ſola
prima cā nō ab aliqua ſcd̓a.nec pōt dari ſecūdū:q2 ma
teria prima q̄ in gn̄e ſubſtātie eſt infima/ſimilit̄ eſt cau
ſaliter a ſola cauſa prima nō ab aliqua ſecūda.ergo ꝛc.
¶Quicquid ſit de iſtis rationibus q2 forſitan parū co
gunt/ſaltē vera eſt ꝛ tenēda concluſio quaꝫ intēdūt tā
rationes facte ꝓ iſta ꝯcluſione vltima ꝙ̄ alie facte pro
alijs:vcꝫ ꝙ deus eſt cauſa omniū ꝛ ꝙ pōt in quodcunꝗ
poſſibile ꝑ ſe ſolum.¶Sic ad queſtionē.¶Ad rationē
in principio ꝯcedo ꝙ de9 nō pōt peccare.q2 ſol9 ille po
teſt peccare q̄ eſt obligatus ad aliq̄d vitādū vel ad ali
quid opādū.de9 aūt nec ad aliq̄d operādū nec ad aliq̄d
vitādū ē obligat9.ꝗ nō poteſt peccare.nec tn̄ ex hoc ſeq̄
tur qd̓ infertur:vcꝫ ꝙ nō poſſit in oē poſſibile.qm̄ ꝑ poſ
ſibile nō importat̄ niſi aliqd̓ poſitiuū abſolutū vl̓ reſpe
ctiuū:ſuppoſito ꝙ reſpectus ab extremis ſit diſtictus.
poſſe aūt peccare importat illū de quo dicit̄ eſſe ad ali
q̄d obligatū.ꝛ iō non magis ſequit̄/de9 pōt in oīe poſſi
bile:ꝗ poteſt peccare:ꝙ̄ ſequatur/de9 poteſt in om̄e poſ
ſibile:ergo eſt ad faciendum vel ad vitādū aliquid obli
gatus.quare ꝛc.

SEcundo quæro vtrum in deo
ſit potētia reſpectu alicui9 īpoſſibilis.¶Et
videt̄ ꝙ ſic.q2 impoſſibile eſt intelligibile et
a deo actualit̄ intellectū.ſꝫ reſpectu cuiuſcū
ꝗ a deo intelligibilis videt̄ eſſe ī eo potētia: cū de9 oīa
videat̄ poſſe facere q̄ poteſt intelligere.ꝛ ſi non/ſaltē eſt
in eo reſpectu oīs intelligibilis potētia intellectiua.ꝗ
ꝛc.¶Contra.q2 potentia ꝓductiua tm̄ reſpicit poſſi
bile fieri ſeu ꝓduci.ſꝫ īpoſſibile nō ē ꝓducibile.ergo ꝛc.
¶Reſponſio.vbi ſic ꝓcedam.Primo em̄ dicam ad q̄
ſtionem.Secūdo inquiram an omne impoſſibile impli
cet contradictionem.

Quantum ad primum: eſt ſciendum
ad euidētiam dicēdorum ꝙ impoſſibile d̓r dupliciter:vcꝫ
ſimplicit̄ ꝛ ſcd̓m quid. Impoſſibile ſimpliciter ꝛ vl̓r eſt
illud cui repugnat eſſe totalit̄ ſic ꝙ nō poteſt poni in eē
ab aliquo agēte. illud autē d̓r eē impoſſibile ſcd̓m q̄d ſi
ue ſingularit̄:qd̓ nō pōt eē ab aliqua cā ſcd̓a. tale enim
qm̄ nō eſt pōt dici impoſſibile fieri nō ī ordine ad qd̓cūꝗ
agēs:ſꝫ tm̄ in ordine ad agēs creatū.ꝛ hoc modo etiam
large oē ens licꝫ naturalit̄ poſſibile alicui cauſe poteſt
dici impoſſibile vt cōparatū ad illam cauſam ſecūdam
a qua nō pōt fieri. Quocūꝗ hoꝝ modoꝝ accipiat̄ īpoſ
ſibile dupliciter pōt intelligi eē in deo potētiam aliquaꝫ
reſpectu ei9.q2 vno mō hoc pōt itelligi de potētia itelle
ctiua:ꝛ alio mō de potentia ei9 ꝓductiua ꝛ cauſalit̄ ſeu
realit̄ effectiua.¶Hoc premiſſo pono q̄tuor ꝯcluſiōes.
Pria ē.ꝙ ī deo ꝛ ēt ī q̄cūꝗ itellectuali natura creata ē
reſpectu cuiuſcūꝗ īpoſſibilis ꝛ q̄cūꝗ ꝑdictoꝝ modoꝝ
accepti potētia intellectiua.¶Hec apparet.qm̄ reſpe
ctu cuiuſcūꝗ intelligibilis ab aliquo eſt in eo potētia
intellectiua.ſꝫ non tm̄ poſſibile ſꝫ etiā qualitercūꝗ im
poſſibile eſt tā a deo ꝙ̄ ab om̄i intellectu creato intelli
gibile.niſi em̄ intellectus creat9 tam poſſibile ꝙ̄ impoſ
ſibile intelligeret/iter poſſibile ꝛ īpoſſibile nō diſcerne
ret.qd̓ ē falſuꝫ.ꝗ ꝛc.¶Confirmat̄.quia ſicut potētia vi
ſiua eſt reſpectu cuiuſcūꝗ viſibilis:ꝛ omnis alia ſenſiti
ua reſpectu ſui oīs ſenſibilis:ita ꝛ itellectiua ē reſpectu
cuiuſcūꝗ intelligibil̄.ſꝫ tam poſſibile ꝙ̄ impoſſibile eſt
intelligibile.ꝗ ꝛc.¶Secūda concluſio eſt:ꝙ in deo eſt
potētia effectiua reſpectu cuiuſcūꝗ impoſſibilis ſcd̓o
modo ſumpti:vcꝫ ſcd̓m q̄d ſeu ſingularit̄.¶Hec appet.
qm̄ cū deus ſit oīpotēs/ipe eſt effectiuus ſeu creatiuus
cuiuſcunꝗ poſſibilis ſimpliciter.ſed impoſſibile ſic ac
ceptum eſt ſimpliciter poſſibile:cum non ſit impoſſibi
le niſi in ordine tm̄ ad agēs creatum:mō quo poſſunt di
ci impoſſibilia tā materia prima ꝙ̄ etiam alia oīa inge
nerabilia ꝛ incorruptibilia:q̄ tn̄ conſtat eſſe facta ꝛ per
ꝯn̄s ſimplicit̄ eſſe poſſibilia.ꝗ ꝛc.¶Confirmat̄.q2 non
magis eſt in deo potētia ꝓductiua vnius ꝙ̄ cuiuſcūꝗ
alteri9 ſimplicit̄ poſſibil̄/tn̄ naturalit̄ impoſſibil̄.ſꝫ cō
ſtat ꝙ in ipo eſt potētia ꝓductiua ſeu cauſatiua alicui9
naturalit̄ fieri īpoſſibilis:cū ꝛ de facto mľta talia ſint ꝓ
ducta ab eo/vt omnia ingenerabilia ꝛ incorruptibilia
ergo ꝛc.¶Preterea.qd̓ non pōt fieri ab aliqua cauſa ſe
cunda nec a prima/eſt ſimplicit̄ ꝛ totalit̄ impoſſibile.ſꝫ
aliquid cuicūꝗ cauſe ſecūde impoſſibile ſupponit̄ eſſe
poſſibile:ꝗ oportet illud fieri poſſe tm̄ a prima cauſa.q̄
re ꝛc.¶Confirmat̄.q2 vt dictum eſt in alia queſtione/in
deo eſt potētia cuiuſcūꝗ poſſibilis effectiua quacunꝗ
cā alia circūſcripta.ꝗ ꝛc.¶Tertia ꝯcluſio eſt.ꝙ ī deo
nō eſt potētia effectiua impoſſibilis ꝑmo modo ſumpti
vcꝫ īpoſſibil̄ ſimplicit̄ ꝛ vl̓r.¶Hec appet.qm̄ ſicut po
tētia intellectiua nō ē niſi intelligibilis ꝛ ſenſitiua ſenſi
bilis:ita nec potētia effectiua ſeu cauſatiua d̓r eē niſi ali
cui9 realit̄ fieri poſſibil̄.ſꝫ ſimplicit̄ īpoſſibile a nľlo pōt
realit̄ fieri.oē eī qd̓ pōt ab aliq̄ fieri ē ſimplicit̄ poſſibile
eē.ꝗ ꝛc.¶Cōfirmat̄.q2 cq̄ ē īpoſſibile eē potētiā īpoſſi
bilis ſimplicit̄ effectiuā:ſicut n̄ eē aliquā potētiā alicu
ius ſimplicit̄ fieri poſſibilis ꝓductiuā.ſꝫ ſcd̓m eſt īpoſſi
bile:cuꝫ nihil ſit effectibile nec ꝓducibile a ſeipſo.ꝗ ꝛc.
¶Quarta ꝛ vltia concluſio ē.ꝙ licet in deo ſit potētia
intellectiua nō aūt effectiua alicui9 ſimplicit̄ impoſſi
bil̄/ex hoc nō ſequit̄ ꝙ hmōi potētie ſint ī deo diſtincte
vcꝫ potētia itellectiua ꝛ effectiua.¶Hec appet.qm̄ po
tētia effectiua dei nō eſt aliud ꝙ̄ illud ꝑ qd̓ de9 pōt rea
liter in eē ponere oē poſſibile:nec intellectiua niſi illud
q̄ intelligit oē intelligibile.ſꝫ ꝑ vnū ꝛ idē vcꝫ ꝑ ſuā eſſen
tiā nō ꝑ aliq̄d ab ea diſtinctū deus intelligit oē itelligi
bile ꝛ pōt ꝓducere oē poſſibile:ꝗ eius intellectiua potē
tia eſt ab ei9 potētia effectiua īdiſtīcta totalit̄ in re ex̄.
¶Confirmat̄.q2 ꝙ īpoſſibile poſſit a deo intelligi ꝛ nō
effici/hoc n̄ ē ex diuerſitate potētie itellectiue ꝛ cauſati
ue ſeu executiue dei.q2 eſto ꝙ hmōi potētie diuīe ꝑ īpoſ
ſibile eēnt diſtincte/adhuc īpoſſibile hꝫ concedi eē intel
ligibile nō aūt effectibile.nō em̄ ipſi repugnat intelligi
ſed fieri.ſꝫ nō eſt īcōueniēs dicere vnū ꝛ idē eē poſſibile
ꝛ nō poſſibile.ꝗ licet ipſa diuina eſſentia ſit itellectiua
ꝛ effectiua potētia/nō ſequit̄ ꝙ ipa ſit potētia niſi reſpe
ctu poſſibil̄ q̄le nō ē impoſſibile effici ſꝫ itelligi.q̄re ꝛc.

Sed cōtra hoc arguit quidā doctor:&
ꝓbat ꝙ dei potētia executiua ē ab ei9 intellectu ꝛ volū
tate diſtīcta.¶Prio.q2 oēs ille potētie ſūt diſtīcte q̄rū
vni aliq̄d ꝯuenit qd̓ r̄pugnat alteri.ſꝫ diuīe potētie exe
cutiue ꝯuenit agere ad ex̄:qd̓ r̄pugnat itellectui ꝛ volū
tati:q̄b9 ꝯuenit agere ad itra:qd̓ repugnat potētie exe
cutiue.ꝗ ꝛc.¶Scd̓o.q2 qn̄ aliqua ſunt eiuſdē rōnis/q̄c
q̄d eſt ꝑ ſe idē vni eoꝝ/ꝛ reliquo.ſꝫ potētia volitiua ꝛ in
tellectiua ſunt eiuſdem rationis in deo ꝛ in nobis:ergo

quicquid eſt ideꝫ formaliter cū volitiua vl̓ intellectiua
diuina/ꝛ cū noſtra.ſed ꝯſtat ꝙ potētia executiua nō eſt
idē in nobis cū potētia volitiua nec cū potētia intelle
ctiua.ergo ꝛc.¶Tertio.q2 cognitū ꝛ nō cognitū opor
tet eē diſtincta.ſꝫ potētia volitiua dei a mľtis ꝑhis fuit
cognita:q̄bus ei9 executiua potētia fuit ignota:cū eaꝫ
negauerint.ergo ꝛc.¶Quarto.q2 idē nō pōt eē princi
piū ꝓducēdi aliq̄d neceſſario ꝛ ꝯtingēter.ſꝫ volūtas di
uīa ē ꝑncipiū ꝓducēdi ſpm̄ ſctm̄ neceſſario:potētia aūt
dei executiua eſt principium producendi quodlibꝫ ens
creatum contingenter.ergo ꝛc.

Sed appet ꝙ ratiōes iſte nō cōcludūt:
vel ſi aliq̄d cōcludūt/ꝓbāt ꝙ potētie iſte in deo realiter
nō tm̄ formal̄r ſint diſtincte.qd̓ eſt falſū/etiā ſcd̓ꝫ docto
rē iſtū ſic arguētē.ꝛ hoc eſt eiudē ꝑ ſingl̓as diſcurrēti.
¶Quādo em̄ prio arguit̄:ꝙ potētie executiue diuine
ꝯuenit agere ad extra:ꝛ repugnat itellectui ꝛ volūtati:
aut ꝑ iſta tria itelligit vnū ꝛ idē ī deo/aut diuerſa ī re ex
tra:ſic ꝙ vni eoꝝ cōuenit realit̄ aliq̄d qd̓ repugnat alte
ri.Si ponat ſcd̓m:ergo ꝓbat ꝙ iſta in deo realiter ſunt
diſtīcta.qm̄ ſicut oē potēs calefacere vl̓ actu calefaciēs
ſeu calorē ꝓducēs arguit̄ realit̄ eē diſtinctū ab om̄i alio
nō calefactiuo nec caloris ꝑncipio productiuo:ita ꝛ oē
qd̓ eſt principiū producēdi qd̓libet ens creatū ꝛ non ali
qd̓ ſuppoſitū increatū/argui pōt realit̄ eſſe diſtinctū ab
om̄i principio ꝓductiuo ſuppoſiti increati/ꝛ nō alicui9
entis creati.ſꝫ vt ꝯcedit q̄ ſic ſcd̓ꝫ intellectū iſtū arguit/
potētia executiua dei eſt ꝓductiua oīs creature/nō aūt
alicuius ꝑſone diuine:ecōuerſo aūt intellectus ꝛ volun
tas ſunt in deo diſtincta principia ꝓductiua ꝑſonarum
nō aūt creaturarū.ergo potētia executiua dei eſt ab ei9
intellectu ꝛ a volūtate diſtincta realit̄.qd̓ eſt falſuꝫ.Si
aūt cōcedat primū/vcꝫ ꝙ ꝑ tria ꝑdicta/puta intellectū
voluntatē ꝛ potētiā executiuā vnū tm̄ in deo/nō diuer
ſa aliqua important̄:ſequit̄ propoſitū ꝯtra ipm̄/vcꝫ ꝙ
iſta ſunt in deo ideꝫ totalit̄ in re extra.ꝛ ita ꝑ ꝯn̄s falſuꝫ
in minore accipit/qn̄ dicit:ꝙ potētie executiue aliquid
cōuenit qd̓ repugnat intellectui ꝛ volūtati ꝛ ecōuerſo.
¶Tūc ad rationē in forma cōcedo maiorē:intelligen
do ꝑ tales potētias quarū vni aliq̄d ꝯuenit qd̓ r̄pugnat
alteri/diuerſa aliqua in re extra.tales em̄ potētie nō tā
tū formalit̄ ſed etiam realiter ſunt diſtincte.non aūt ſi ꝑ
hmōi potētias intelligat̄ vnū ꝛ idē ī re qd̓ noīat̄ talib9
potētijs in ordine ad diuerſa:ſicut creatura intellectua
lis dicit̄ potētia intellectiua in ordine ad intellectioneꝫ
volitiua in ordine ad volitionē/ꝛ motiua ī ordine ad mo
tionē.ꝓpter qd̓ dicit̄ ꝯuenire potētie intellectiue ꝙ in
telligat ꝛ non ꝙ velit:ꝛ volitiue ꝙ velit ſiue ꝙ poſſit
velle ꝛ nō intelligere.nec tn̄ intellectus ꝛ volūtas diſti
guunt̄ exceptis actib9 cōnotatis.ꝛ ita ꝯſimilit̄ in ꝓpo
ſito eſt dicēdū.vn̄ qn̄ addit̄ in minore ꝙ diuine potentie
executiue ꝯuenit agere ad extra ꝛ nō ad intra:qd̓ tn̄ cō
uenit intellectui ꝛ volūtati:Dico ꝙ hoc eſt falſuꝫ ſil̓r ſi
ꝑ iſta intelligant̄ aliqua ī deo diuerſa aliqualit̄ in re ex
tra.nō em̄ ꝑ aliq̄d diſtinctū ab eſſentia ſua agit deus ad
extra aliq̄d nec ad intra.ſꝫ ipa ſola diuina eēntia eſt ꝑn
cipiū ꝓducēdi tam filiū ꝙ̄ ſpm̄ ſctm̄ ꝙ̄ qd̓libet ens crea
tū.ſi aūt ꝑ iſta intelligat̄ vnū ꝛ idē/vcꝫ ipſa diuina eſſen
tia:q̄ fortit̄ diuerſa nomina in ordīe ad diuerſa/vt ſic po
teſt ꝯcedi ꝙ potētia dei executiua agit ad extra:ꝛ volū
tas ad intra:ꝙ ipſa diuina eſſentia noīat̄ potētia execu
tiua ꝛ nō volūtas nec intellect9 ꝑciſe vt agit ad extra:li
cet ipſa eadē penitus ſit principiū ꝓducēdi ad intra.ex
hoc aūt nō magis ſequit̄ ꝙ potētia executiua dei diſtin
guat̄ ab eius itellectu vel a volūtate:ꝙ̄ ſequat̄ ꝙ potē
tia calefaciēdi ſit ī ſole diſtincta a potētia deſiccādi ex
hoc q2 ſol calefacit ꝑ potētiā calefaciēdi ꝛ nō ꝑ potē
tiā deſiccādi:ꝛ deſiccat ꝑ potētiā deſiccādi/ꝛ nō ꝑ potē
tiam calefaciēdi:cū ipſa ſola ſolis ſubſtantia ſit calefa
ctiua ꝛ deſiccatiua.q̄re ꝛc.¶Ad alia oīa ꝯſil̓r eſt dicen
dū:q2 etiā oēs alie rationes ꝓbāt inter ꝑdictas poten
tias diuerſitatē realē vel nullā diuerſitatē.Si em̄ potē
tia executiua dei diſtinguit̄ ab intellectu ꝛ volūtate ſi
cut noſtra ab intellectu creato ꝛ volūtate/vt accipit ſe
cūda ratio:ꝛ noſtra ꝓbat̄ diſtingui ab intellectu ꝛ a vo
lūtate q2 nō pōt intelligere nec velle:ſꝫ ꝑciſe ad extra
agere.ergo eſt a volūtate ꝛ ab intellectu realit̄ imo ꝛ ēt
eſſentialiter diſtincta:ſuppoſito ꝙ ꝑ iſta intelligant̄ di
uerſa aliqua in re extra.¶Tūc ad rationē in forma ap
paret ꝙ nō cōcludit.q2 falſum eſt qd̓ accipit qn̄ dicit ꝙ
potentia intellectiua ꝛ volitiua ſunt eiuſdē rationis in
deo ꝛ in nobis.ꝛ ꝙ in nobis potētia executiua eſt diſtin
cta ab intellectiua ꝛ volitiua.nec enim aliqd̓ ens crea
tū eſt eiuſdē ratiōis cū aliquo increato:nec potētia aīe
noſtre motiua ſeu executiua eſt diſtincta ab itellectiua
ꝛ volitiua exceptis diuerſis connotatis in ordine ad q̄
vna ꝛ eadē forma ſubſtātialiter inuariata dicit̄ potētia
intellectiua volitiua ꝛ executiua/vt dictū ē ſupra.qua
re ꝛc.¶Ad tertiū appet primo ꝙ ſi ꝑ potētiā executi
tiuā non cognitā intelligat̄ aliq̄d diſtinctū in re extra a
volūtate cognita/rō ꝓbat ꝙ potentia executiua ſit diſ
tincta realiter a volūtate diuina.qm̄ ſicut om̄e ſenſatū
eſt realit̄ diſtinctū ab omni alio nō ſenſato:ita ꝛ illa oīa
in re extra diuerſa realit̄ ſunt diſtincta quoꝝ vnū eſt in
tellectū ꝛ nō alterū.quare ꝛc.¶Si aūt ꝑ potētiā execu
tiuā nō intelligat aliq̄d in deo diſtīctū ab eo:ſed tm̄ ip
ſam diuinā eſſentiā vt eſt creādi oīa principiū:ꝛ ꝑ volun
tatē ipſam eādē vt vult ſe ꝛ alia:tūc ignorare diuinā po
tentiā executiuā ꝛ intelligere ei9 volūtatē nō eſt intelli
gere aliq̄d qd̓ ſit in deo:ꝛ ignorare aliq̄d diſtinctū ab eo
ꝯſil̓r exiſtēs in deo:ſed eſt intelligere vnū ꝛ idē vno mo
do/ꝛ nō intelligere ipſuꝫ vt alio mō:puta itelligere deū
vt volentē ꝛ nō vt alia ꝓducētē.ex hoc aūt nō ſequit̄ qd̓
infert̄:vcꝫ ꝙ inter potentiā dei executiuā ꝛ volitiuā ſit
aliqua diuerſitas in re extra.quare ꝛc.¶Ad quartum
ꝛ vltimū cōſil̓r eſt dicēdū.qm̄ qn̄ dicit̄ ꝙ volūtas eſt ꝑn
cipiū ſpirādi ſpm̄ ſāctū neceſſario:ꝛ potētia executiua
principiū ꝓducēdi ꝯtingent̄ qd̓libet ens creatū:ſi ꝑ vo
luntatē ꝛ ꝑ potētiam executiuā intelligant̄ diſtīcta ali
qua ī re extra a quoꝝ vno ſit ſpūs ſctūs neceſſario ꝛ ab
alio cōtigent̄ qd̓libet ens creatū:ſequit̄ ꝙ realiter ſint
diſtincta/vt argutū eſt ſupra.ſi aūt ꝑ voluntatē diuinaꝫ
ꝛ eius potentiā executiuā intelligat̄ idē totalit̄ in re ex
tra/vcꝫ ipſa diuina eſſentia que eſt principiū ꝓductiuuꝫ
tā ꝑſonarū neceſſario ꝙ̄ creaturarū oīm ꝯtingēter:que
vt eſt principiū creature dicit̄ potētia executiua:ꝛ volū
tas vt eſt ꝑncipiū ſpirandi ſpm̄ ſctm̄:ꝛ intellectus ſeu
memoria vt eſt gn̄andi principiū:ſic eſt verū qd̓ aſſumi
tur in minore/vcꝫ ꝙ volūtas eſt ꝑncipiū ſpirādi ſpm̄ ſan
ctū neceſſario:ꝛ potētia executiua eſt principiū produ
cendi quodlibet ens creatū cōtingent̄.ſed maior eſt fal
ſa/q̄ dicit ꝙ idē nō pōt eſſe principiū ꝓducēdi aliquid
neceſſario ꝛ cōtingēt̄.licet eī idē reſpectu eiuſdē nō poſ
ſit eſſe principiū ꝓductiuū neceſſario ꝛ cōtingent̄:pōt
tn̄ eſſe principiū productiuū vni9 neceſſario ꝛ alterius
cōtingent̄/ſicut in ꝓpoſito eadē diuina eſſentia q̄ eſt ꝑn
cipiū gn̄atiuū ꝛ ſpiratiuū neceſſario ad intra:q2 tā ſup
poſitū gn̄atuꝫ ꝙ̄ alterū ſpiratū eſt neceſſariū:etiā ē ꝑn
cipiū cauſatiuū ad extra creaturarū oīm cōtingēter:cū
ens creatū quodlibet ſit cōtingēs.idē apparet in crea
turis aliqualit̄:qm̄ eadē aīe vel angeli eſſentia eſt prin
cipiū intellectionis ꝛ volitiōis differēter:q2 intellectio
nis eſt principiū naturale:ꝛ ꝑ conſequēs neceſſario ali

quo modo licet nō simplicit.volitionis aūt est principiū liberū τ totalit cōtingent:cū intellectum nō necessario sit volitum.quare τc.¶Hec de primo.

Quantū ad secūdū apparet qd sit dicē dū.Cōstat eñ primo:φ nulla positiua diuersa sunt formalit cōtradictorie opposita.Scdo.φ multa talia positiua diuersa sunt incōpossibilia nō vt absolute ʒ vt aliquo modo sumpta.Tertio φ quorūcūq taliū vnū/licet formalit nō sit negatio:tamē semp dicit negationem alterius.Quarto.φ nō oīa impossibilia sunt cōtradictoria seu ɔtradictorie opposita formalr:sed aliqua sunt talia/vꝫ ɔtradictoria formaliter:τ alia virtualit.¶Primū vꝫ φ nulla positiua diuersa sint formaliter cōtradictoria/apparet.qm formalit ɔtradictoria sunt pcise cōtradictionis extrema.sed vtrunq ɔtradictionis extremū nō est positiuū sed alterū negatiuū τ reliquum positiuū:cū cōtradictio sit affirmatio τ negatio eiusdē de eodē.τ accipio hic cōtradictorie opposita seu cōtradictionē nō tm̄ specialit vt cōtradictorie opposita distinguūt a priuatiue oppositis:sed etiā cōmuniter tam ꝑ affirmatione τ negatione φ pro habitu τ priuatiōe.nec eñ ɔtradictionis nec priuatiue oppositiōis extrema possunt eē aliq̄ positiua:cū nulla priuatio sit formalit magis φ negatio aliqd positiuū in re extra.ergo τc.¶Scdꝫ vꝫ φ multa talia positiua sint icōpossibilia nō vt absolute ʒ vt aliquo modo sumpta;apparet.τ prio φ nō sunt possibilia vt absolute sumpta.qm existētia nō sunt impossibilia:sed talia diuersa entia supponunt eē actualit existētia.ergo τc.Scdo vꝫ φ sint incompossibilia/vt aliquo modo sumpta/est euidēs:qm cōstat φ oīa positiua existētia nō possunt eē isimul i eodē nec sunt vnibilia vt ex eis fiat aliqd ꝑ se vnū.nō eñ albedo τ intellectio possūt existere i eodē subiecto:vl esto φ possent/nō possunt sic vniri vt ex eis fiat aliqd ꝑ se vnū:sicut albedo intēsa est vna forma ex diuersis indiuiduis albedinis vnitis realiter ɔstituta.ergo τc.¶Tertiū/vꝫ φ quorūcūq taliū incōpossibiliū predictorꝫ vnū nō sit negatio alteri⁹ formalr/appet:qr nulla affirmatio nec ens aliqd positiuū est formalit negatio:cū negatio sit nihil/τ ens qdlibꝫ positiuū sit aliqd formaliter in re extra.quare τc.¶Qr autē quodlibet taliū entiū positiuorū incōpossibiliū vnū semp dicat negationē alterius licet formaliter nō sit ipsa/apparet:qr alias essent cōpossibilia nō tm̄ absolute sed etiā insimul i eodē τ vnibilia sicut plura albedinis indiuidua.Qr eñ plura albedinis indiuidua sint in eodē subiecto vnibilia/τ ex eis possit fieri aliqd ꝑ se vnū:non aūt albedo τ intellectio nec plures aīe intellectiue:hoc est qr vna albedo nō repugnat alteri sicut intellectioni:τ ꝑ ɔ̄ns albedo includit seu dicit negationē intellectionis aliquo modo/quo nō dicit vna albedo negationē alterius:licet vna albedo sic dicat negationē alterius φ nūφ potest realit esse ipsa:non tm̄ sic quin possit in eodē subiecto esse cū ea τ facere vnū cū eo:cuius ɔtrariū ē de ipsa respectu intellectionis:τ de multis aliis entib⁹ positiuis diuersis.qre τc.¶Quartū/τ vltimū vꝫ φ non oīa incōpossibilia sunt cōtradictoria siue ɔtradictorie opposita formalit/sequit τ apparet ex dictis:qm vt dictū est cōtradictoria formaliter nō sunt nisi cōtradictionis vel priuatiue oppositiōis extrema.ʒ cū tā ɔdictiōis φ priuatiue oppositiōis alterū extremū sit positiuū τ alterū nō:ꝑ ɔ̄ns nulla positiua diuersa possunt esse cōtradictiōis nec priuatiue oppositionis extrema.g τc.¶Qr aūt oīa incōpossibilia sint cōtradictoria formaliter vel virtualit/apparet.qm oīa incōpossibilia aut sunt cōtradictionis vel priuatiue oppositiōis extrema:aut diuersa entia positiua.sed prima vꝫ cōtradictionis vel priuatiue oppositiōis extrema sūt ɔtradictoria formalit:alia aūt oīa vꝫ positiua diuersa icōpossibilia modo pdicto sunt cōtradictoria virtualit/pro quāto vnū dicit negationē alterius:licet nō sit formaliter negatio ipsa/vt dictū est supra.ergo τc.¶Sic ad questionē.¶Ad rationē primā in pricipio apparet ex dictis φ licet respectu oīs intelligibilis sit potētia intellectiua/nō tm̄ executiua seu effectiua:sed tm̄ respectu possibilis.¶Ad secūdā in cōtrariū apparet solutio ex pdictis:qr verū est φ respectu ipossibil ñ ē potētia effectiua:ē tm̄ itellectiua.

Circa distinctionem quadragesimātertiaꝫ in qua magister determinat de immēsitate diuine potētie:quero primo.Utrū dei oīpotētia sit formalit infinita.¶Et videt φ sic.qr dei oīpotētia est diuina essentia indistincta totalit in re extra.sed diuina essentia est formaliter infinita.ergo τc.¶Cōtra.qr potētia īfinita potest in effectū aliquē infinitū.ʒ deus nō pōt ꝑducere effctū aliquē īfinitū.g nec ei⁹ potētia est formalit infinita.¶Respōsio.vbi sic ꝑcedā.Primo eñ inquirā:an deus possit in effectū aliquē īfinitū.Secūdo dicā ad questitū/videlicet an dei omnipotētia sit formaliter infinita.

Quantum ad primum est sciendum:φ infinitū pōt intelligi triplicit.vꝫ vnū scdꝫ nūerū/aliud scdm extensionē:τ tertiū scdm ꝑfectionē.Infinitū intēsiue siue scdꝫ ꝑfectionē/pōt triplicit accipi.Uno modo ꝑprie/vt vocet infinitū scdm ꝑfectionē soluꝫ illud qd sic excedit qdcūq finitū τ etiā quotcūq finita vltra oēm ꝑportionē φ nō pōt aliqd sibi eē equale scdꝫ ꝑfectionē.Alio mō.vt dicat infinitū oē ex infinitis realit cōstitutū:vt albedo intēsa ex infinitis indiuiduis albedinis indistātibus cōstituta.Dico aūt ex infinitis indistātibus qr cōposita ex infinitis partib⁹ distātib⁹ nō dicerent infinitū intēsiue sed extēsiue.quale infinitū diceret esse oē illud quantū quo nullū posset esse maius.Alio mō large/vt dicat infinitū illud qd excedit aliqua infinita oīa simul sumpta:τ ꝑ ɔ̄ns eorꝫ quodlibet ꝑ se sumptū:sic tm̄ φ nec ipsum cōtinet in se formaliter infinita:nec est ꝑfectius quocunq alio possibili:sed potest esse aliud indiuiduum ipsi equale eiusdem rationis cum eo.

Hoc pmisso pono quatuor cōclusiōes.

¶Prima est.φ deus nō pōt facere aliquē effectū infinitū ꝑfectionaliter primo mō.¶Hec est euidens.qm constat φ solū ens increatū ē cui nullū alterū pōt eē simillimū:nec ꝑ cōsequēs equale.cuicunq aūt enti creato vel creabili pōt alterū ab eo essentialiter distinctū esse simillimū τ equale.qm aut tale indiuiduū ē spēi intēsibilis/aut speciei inintēsibilis.Si pmū/nullū talis idiuiduū est possibile sic ꝑfectū quo nō possit fieri etiā ꝑfecti⁹ nō tm̄ eque ꝑfectū.omni eñ albedine in esse posita quātūcunq ꝑfectissima τ intensa pōt esse alia ꝑfectior/vt fuit probatū superius in distinctione.xxx.Si aūt det scdm vꝫ φ sit idiuiduū spēi inītēsibilis/de tali nullū videt eē dubiū quin possit alterū fieri equale ipsi:cū etiā oīa indiuidua speciei inintēsibilis τ irremissibil eiusdē rōnis videant esse equalis ꝑfectiōis.nec est dubiū qn oē ens creatū possit habere alterū eiusdē specifice rationis secū.sed infinitū ꝑfectionaliter primo mō est tm̄ illud qd sic excedit oīa finita vltra oēm ꝑportionē φ nō potest aliqd sibi esse equale scdm ꝑfectionē.ergo τc.¶Cōfirmat.qr solus de⁹ est excedēs oīa finita possibilia:esto φ infinities infinita vltra oēꝫ proportionē:cū nihil possit

attingere ad ei⁹ ꝑfectionē.nullū aūt ens alterū est possibile sic excedēs oīa creata τ creabilia simul sumpta nec etiā diuisim accepta.esto eñ φ fieret aliquod indiuiduū infinitū:vt angelus vel albedo ꝑ impossibile:adhuc tale infinitū nō excederet oīa creata oīm specierꝫ sed sola indiuidua finita omnia sue proprie speciei.quare τc.¶Secūda cōclusio est.φ nec effectus ꝑfectionaliter infinitus scdo mō intellectus est possibilis.¶Hec probat.qm infinita numero distincta sunt impossibilia sed infinitū ꝑfectionaliter isto modo includit i se actualiter infinita solo numero distincta:cū supponat esse ex infinitis indiuiduis eiusdē rationis realiter cōstitutū.ergo τc.¶Maior apparet.qr nulla tot sunt possibilia quib⁹ nō possint fieri adhuc plura.nō eñ de⁹ posset facere tot albedines vel angelos vel aīas τ sic de aliis qn possit in infinitū facere adhuc plures.sed infinita pluralitate nō pōt fieri maior.nec eñ ꝑ pluralitatē seu multitudinē infinitā est aliud hic intelligēdū φ multitudo seu pluralitas qua nō potest eē aliqua alia maior.ergo talis multitudo est simpliciter impossibilis.quare τc.¶Cōfirmat.qr nulla res intēsibilis ex appositiōe alicui⁹ alteri⁹ eiusdē rōnis secū est nec esse pōt ꝑfectionaliter infinita isto modo/vꝫ vt includēs seu cōtinēs in se actualiter infinita.sed tā albedini cuicunq possibili φ alii omni forme intensibili quātūcūq intense adhuc potest addi forma alia eiusdem rationis.nulla eñ forma talis ē possibilis cui nō sit alia vnibilis:τ ꝑ ɔ̄ns q nō sit ex additiōe alterius intēsibilis.ergo nulla talis forma pōt fieri infinita nec icludere actualit infinita.¶Tertia cōclusio est.φ effectus infinitus ꝑfectionalit tertio modo est possibilis τ de facto.¶Hec est euidens.qm oē illud dicit isto modo ꝑfectionalit infinitū qd est ꝑfecti⁹ nō oībus sed aliqbus quotcūq finitis/etiā si talia possent esset actualiter nūero infinita.sed multa entia creata sunt talia.ergo τc.¶Minor apparet.cōstat eñ φ tā anima φ angelus est ꝑfectior oībus τ quotcūq actib⁹ intelligēdi τ volēdi nō tm̄ diuisim sed etiā ɔiunctim acceptis:esto φ possent fieri ꝑ impossibile infiniti.oīs eñ substātia videt ꝑfectior esse quotcūq actib⁹ etiā infinitis.quare τc.¶Cōfirmat.qr oīs substātia τ maxime talis qualis est angelus vel aīa itellectiua ꝑfectior ē omni accidēte ipsam exigēte ac ab ea necessario naturaliter depēdente.sed esto ꝑ ipossibile φ fieret infinita intellectio vel dilectio intensiue ex infinitis numero distinctis indiuiduis actu ɔstās/adhuc tale ens eēt accñs a creatura intellectuali necessario depēdēs:qr nec sine ipa valens existere per naturam.ergo τ ce.¶Quarta τ vltima conclusio est.φ infinitū tā secundū numerū φ secundū extensionē est impossibile.¶Hec quantū ad primā partē vꝫ de infinito scdm numerū/iaꝫ est probata superius.qr vt ibi est argutū/nulla entia sunt tot fieri possibilia qbus nō possint fieri adhuc plura.ʒ infinita multitudo ꝑprie esset illa qua nō posset esse maior.ergo talis est impossibilis.¶Assumptū vꝫ φ nō possint fieri tot qn possint adhuc fieri plura/ꝑbatur.qm quotcūq albedines possibiles oēs sunt vnibiles tanφ illa ex qbus potest fieri forma vna vꝫ albedo intēsa.τ sicut dico de albedine ita τ de omni alia forma intensibili τ remissibili/vꝫ φ pōt fieri vna forma nūero intēsa ex quotcunq indiuiduis eiusdē rationis:ex quorꝫ appositione vt alias ostēsum est forma ipa dicit intendi τ ex substractione remitti.sed nulla albedo nec aliqua alia intensibilis forma est possibilis sic ꝑfecta seu itēsa cui nō possit esse equalis alia τ cū ipsa eque ꝑfecta.nec tm̄ pōt fieri alia ipsi equalis:sed etiā alia ꝑfectior vel impfectior ea.ergo sequit φ impossibile est esse tot albedines vel alias quascūq formas intensibiles τ remissibiles quibus nō possint fieri adhuc plures.sed nō magis quotcūq talibus formis intensibilibus sunt possibiles plures φ quotcūq aliis indiuiduis inintēsibilib⁹ τ irremissibilibus.qua eñ ratione pōt deus quotcūq albedinib⁹ productis ꝑducere adhuc plures:eadē τ post productas quotcunq aīas vel angelos vel alias res plures quascunq inintēsibiles τ irremissibiles ꝑducere adhuc plures.ergo τc.¶Cōfirmat.qr si infinita numero distincta sunt possibilia:aut solo nūero distincta/aut plus φ numero:vꝫ gñe vel specie.sed primū nō pōt poni/vt ꝑbatū est:cū quotcūq talibus indiuiduis solo numero distinctis siue intēsibilibus siue nō/possint fieri adhuc plura.nec scdm.qr nō est possibilis maior immo minor multitudo rerū oīm gñe vel specie φ tm̄ secūdū numerū distinctarū.ergo τc.¶Secūda pars conclusionis/vꝫ φ nec sit possibile fieri infinitū aliqd extēsiue/ꝑbat cōsimilit sicut prima pdicta.qm nullū quantū seu extensum est infinitū qd potest fieri maius seu amplius extendi.sed oē quantū seu extensuꝫ possibile in esse positū pōt fieri maius vel ꝑ additionē alteri⁹ vel ꝑ rarefactionē eius si est rarefactibile.sicut eñ cuicūq forme intensibili τ remissibili in esse posite potest apponi alia eiusdē rationis cū ea:ex cuius vnione cum ea efficit forma intensior:ita et cuicūq rei quāte seu extēse pōt addi alia res extēsa.oē aūt quantū alteri quāto additū facit maius seu extēsi⁹.ergo τc.¶Cōfirmat.quia nō magis est possibile aliqd quantum quo non possit esse maius φ quo non possit esse minus.sed minimū quantū quale esset illud quo nō posset fieri minus/est impossibile:cū oē quantū sit diuisibile:τ ꝑ ɔ̄ns habeat partes:quarū quelibet est necessario minor eo.ergo nec etiā est possibile fieri quantū sic maximū φ nō possit fieri adhuc maius:cū nō minus cuicunq quāto possibili in esse posito aliquid possit addi/φ quodcunq quantū sit diuisibile in minora.g τc.

Sed cōtra cōclusiones pdictas arguit:τ primo cōtra primā.qm omne cōtradictionē nō implicās ē possibile.ʒ cē rē aliquā a deo causatā oīa causata alia excedentē cui nulla alia possit fieri equalis nec simillima/nō videt iplicare ɔtradictionē.ergo τc.¶Secūdo arguit cōtra secundā.qm omnis res nō potēs includere in se infinita sed tātū finita/determinat sibi certā multitudinē seu pluralitatē talium q possunt existere secū.sed nec albedo nec aliqua alia forma intēsibilis determinat sibi certā multitudinē indiuiduorū ipsaꝫ cōstituentiū:cū possit ex quotcūq cōstare/vt totū ex partibus:ergo τ ex infinitis.quare τc.¶Preterea arguit φ etiā de facto sit forma aliqua infinita.qm actus intelligendi quanto est ꝑfectioris obiecti tāto est ꝑfectior i seipso.ergo actus intelligendi deū simpliciter infinitū est formalit infinitus.¶Cōsequentia probat ꝑ illā propositionē vulgatā/vbi maius seu ꝑfecti⁹ arguit ꝑfecti⁹ τ infinitū arguit infinitū.sed obiectū intellectū ꝑfecti⁹ arguit actū ipsum intelligendi perfectiorem:ergo τ infinitum arguit infinitum.quare τc.¶Secundo.quia in omni tpe sunt infinita istātia in quorꝫ qlibet acquiritur aliqua pars forme successiue seu in tēpore de subiecto psupposito introducte:qlis forma est albedo τ alia oīs accidētalis intensibilis τ remissibilis.ergo oīs talis includit infinitas ptes eiusdeꝫ rationis in infinitis istātibus temporis acquisitas:τ ita est ꝑ ɔ̄ns formalit infinita.¶Tertio arguit cōtra tertiā.qm oē ꝑfecti⁹ infinitis est simpliciter ꝑfectionaliter infinitum.ʒ nullus effectus est possibilis simpliciter ꝑfectionaliter infinitus:ergo nec aliqs pōt esse effectus ꝑfectior infinitis.¶Maior assumpta probat ex iam predicta propositione vulgata/vꝫ qr vbi plura arguunt maiorē perfe

ectionem ꝙ pauciora/ibi infinita arguunt infinitam:sed quāto aliquod ens est perfectius pluribus/tāto arguit esse perfectius.maioris enī pfectionis est excedere plura ꝙ pauciora.ergo ꝛ infinite perfectionis est excedere infinita.quare ꝛc. ¶Quarto arguitur contra quartā per primam rationem factā contra secundam.quia nec quātitas sibi determinat certā multitudinē partiū:nec aliqua species certū nūerū indiuiduoꝝ:ergo taꝫ partes quātitatis ꝙ indiuidua sub eadem specie possunt eē numero infinita.quare ꝛc.

Ad primum qđ arguitur cōtra primā ꝯclusionē dico ꝙ maior est falsa.qm̄ solꝰ deꝰ ē talis res cui nulla alia pōt eē equalis nec simillima.sed deū esse effectū est impossibile ꝛ cōtradictionē implicās euidenter/vt alias est ostensum.ergo ꝛc. ¶Ad primū eorū que arguunt cōtra scd̄am ꝯclusionē:dico ꝙ maior quā accipit ratio illa/est simpliciter falsa vt alias prolixius est ostensum.licet enī quantū finitū nō habeat partes nūero infinitas sed tātū finitas:tñ sic est diuisibile ī infinitū ꝛ ꝑ ꝯñs in partes diuersas ꝛ in indeterminatas ꝙ non est dare aliquē determinatū numerū partiū in quas tantū sit diuisibile ipsum quantū:cū supponat esse diuisibile in infinitū.ergo cōsilr in ꝓposito est dicendū/vꝫ ꝙ licet forma intensibilis sibi nō determinat certā pluralitatē partiū:sibi tñ determinat sic partes finitas ꝙ non potest habere actualiter īfinitas:cū semꝑ possit habere plures ꝙ habeat:qđ nō posset si habere posset actualit infinitas.ꝛ in hoc qꝛ semꝑ pōt habere plures dicit non determinare sibi certā multitudinē ipsarū:licet sibi determinet finitas.nō enī oīa possibilia finita sunt determinata licet semꝑ sint determinata possibilia existētia. licet enī omnia existētia quotcūqꝫ sint finita ꝛ tot ꝙ nō plura:ꝛ per ꝯñs determinata:nūꝙ tamē quorūcūqꝫ possibiliū cōtingentiū possunt esse tot quibꝰ plura sint impossibilia.sed omnia talia sunt indeterminata.ergo ꝛc. ¶Ad scd̄m cōcedit añs:sed negat ꝯña.nō enī tantum actus pfectioris obiecti excedit actū impfectioris quātū obiectū vnū excedit alterū.magis enī angelus excedit lapidē vel albedinē ꝙ actus intelligendi angelū excedat actū intelligendi lapidē vel albedinē.ꝛ ideo licet deus sit simpliciter infinitus ꝛ actus intelligēdi ipsum sit perfectior actu intelligendi quodcunqꝫ ens creatuꝫ: non tamen ex hoc sequit ꝙ sit actus simpliciter infinitus:nec tantū excedit aliquē actū aliū quantū obiectuꝫ increatū intellectū excedit oē obiectum creatum intellectū.quare ꝛc. ¶Ad probationeꝫ negat illa maior assumpta licet vulgata/vꝫ ꝙ vbi pfectius arguit perfectius ibi infinitū arguit infinitū.hoc enī nō est verum accipiēdo ꝓprie infinitū/vꝫ pro illo qđ est pfectiꝰ quotcūqꝫ tā diuisim ꝙ coniunctim acceptis:cui nec pōt fieri aliquid equale.sufficit enī ꝙ qñ pfectius arguit pfectiꝰ ꝙ infinituꝫ arguat etiam pfectius quocūqꝫ finitorum. ꝛ sic est in ꝓposito:qm̄ sic obiectū increatū intellectum qꝛ infinitū arguit actū intelligēdi ipsum pfectiorē actibus aliorū obiectorū/ꝙ nullius alterius obiecti actus potest cū ipso esse eque pfectus.esto etiā ꝙ ipse eēt ꝑfectior alijs oībus cōiunctim sumptis:adhuc nō sequeret ꝙ esset simpliciter infinitus:cū vna res finita vt aīa intellectiua sit pfectior talibꝰ oībus actibus simul sumptis:etiā ꝑ īpossibile īfinities infinitis.ergo ꝛc. ¶Ad tertiū dico ꝙ falsuꝫ est illud qđ accipit qñ dicit ꝙ in tēpore sunt infinita īstātia : in quorū quolibet inducit aliqua pars forme.nec enim forma aliqua cuius pars vna acquirit post aliam gñat in tēpore tāꝙ in aliqua re distincta ab ipā:nec tēpus est talis res in qua sint talia infinita instātia nec finita:maxime supposito ꝙ cōtinuuꝫ nō cōponat ex indiuisibilibꝰ sicut dicit cōmunius:vt declarabitur ꝓlixius in secūdo.quare ꝛc. ¶Ad aliud qđ arguit cōtra tertiā cōclusionē:dico ꝙ maior assumpta ē falsa:accipiēdo proprie infinitū/vꝫ tm̄ ꝑ illo qđ sic excedit oīa alia tā diuisim ꝙ cōiunctim accepta ꝙ nō pōt aliqđ sibi esse equale. ¶Ad ꝓbationē dico cōsimilit ꝙ illa ꝓpositio vulgata nō est vera accipiēdo ꝓprie infinitū.nō enī oē excedēs infinita esto ꝑ impossibile ꝙ essent possibilia eēt sic pfectū ꝙ nihil aliud posset esse eq̄ pfectum cū eo:ꝛ ideo esto ꝙ maioris pfectionis sit excedere plura ꝙ pauciora:nō tñ excedere īfinita/si ꝑ impossibile essent possibilia / est pfectiōis īfinite/nisi accipiat improprie ꝛ equiuoce infinitū.nullū enī cui alterū pōt esse equale ꝛ alterū etiā eo magis pfectū/potest existere infinitum.sed tale ens infinita excedens potest habere ꝛ de facto habet alterum eque perfectum secum/ ꝛ etiā alterum magis perfectum . ergo non potest dici proprie infinitū. ¶Ad vltimū qđ arguit cōtra quartā conclusionē/appet solutio ex dictis ad primū argumētū cōtra secūdā ꝯclusionē. ¶Circa pdicta sunt aliqua dubia que oīa hic omitto:qꝛ alibi est solutū ad ipsa vbi materia ista plenius est discussa. ¶Hec de primo.

Quantum ad secundum vbi est respōdendū ad quesitū/est sciendū ꝙ potentiā dei ab essentia sua totalit indistinctā esse infinitā formaliter/est ipsam esse infinitā pfectionaliter in entitate:sicut aliqđ esse īfinitū virtualit est ipsum esse infinitū in causalitate siue actiuitate:in ordine vꝫ ad effectuꝫ cuius est causalit ꝓductiuū:vel in ordine ad ꝓductū nō effectū:quale productum est filius ꝛ spiritus sanctus in diuinis. ¶Hoc premisso pono quatuor ꝯclusiones. ¶Prima est . ꝙ dei potētia est formalit infinita. ¶Hec est euidēs:qꝛ dei potētia est ipsa diuina essentia.nec enī deus pōt operari nec aliquid operat aliquo alio mediāte a sua essentia differente.sꝫ oīa q̄ agit tā ad intra ꝙ ad extra agit ꝑ suā eēntiā.illud aūt quo deus potest agere ꝛ agit est sua potentia:sed diuinā essentiā cōstat esse formalit infinitā.ergo ꝛc. ¶Cōfirmatur.qꝛ eē formalit infinitū est esse ens oībus alijs tā diuisim ꝙ cōiunctim acceptis sic pfectius ꝙ nō pōt aliqđ esse ipsi equale nec pfectius.sed constat diuinā oīpotētiā esse sic alijs oībus possibilibꝰ pfectiorem:cū sit ab essentia indistincta:ꝙ nihil pōt ipsi esse eq̄le.ergo ꝛc. ¶Secūda cōclusio est . ꝙ dei potētia potest dici infinita virtualiter in ordine ad ꝓductū suppositū in effectū. ¶Hec apparet.qm̄ vtrūqꝫ ꝓductū diuinum suppositū est formalit infinitū.sed omnis potētia ꝓductiua est virtualiter infinita a qua est aliquod productum formaliter infinitum:ergo ꝛc. ¶Cōfirmat.quia esse potētiā ꝓductiuā virtualiter infinitā nō est aliud ꝙ ipsam esse alicuiꝰ infiniti ꝓducibilis ꝓductiuā.sed taꝫ gñatiua potētia in diuinis ꝙ spiratiua est suppositi infiniti formalit productiua.ergo ꝛc. ¶Tertia conclusio est . ꝙ dei potētia nō est virtualit infinita in ordine ad effectū ab ea causalit ꝓductū. ¶Hec ꝓbat.qm̄ illud dicitur esse virtualr infinitū qđ pōt causare effectū aliqueꝫ infinitū.sed dei potētia nō est causatiua effectus infiniti nō enī est causatiua effectus impossibilis.effectus autē infinitus accipiēdo ꝓprie infinitū est impossibilis/vt ꝓbatū est in articulo pcedēti.ergo ꝛc. ¶Cōfirmat.qꝛ potētia nō dicit virtualit infinita nisi in ordine ad effectuꝫ sibi possibilē infinitū vel ad aliqđ ꝓductū.sed licet diuina supposita ꝓducibilia ꝛ ꝓducta sint infinita:nullꝰ tñ effectus est possibilis:nec ꝑ ꝯñs a deo ꝓducibilis infinitus : accipiēdo ꝓprie infinitū:cū nec infinitū scd̄m perfectionē nec secūdū extensionē nec scd̄m numerū sit possibile/vt probatū est supra.ergo ꝛc. ¶Quarta ꝛ vltima

cōclusio est . ꝙ ex infinitate virtuali potētie:esto ꝙ talis infinitas esset possibilis:nō posset argui eius infinitas formalis. ¶Hec ꝓbat.qm̄ ex illo qđ si esset possibile cōueniret vel ꝯuenire posset alicui finito formalit/nō pōt argui infinitas potētie formalis.sed si infinita secūduꝫ numerū eēnt possibilia/causa scd̄a formalr finita posset ꝓducere insimul infinita:ꝛ ꝑ ꝯñs esset virtualr infinita cū tñ propter hoc non esset perfectior formalr ꝙ sit mō: nec ꝑ ꝯñs infinita.ergo ꝛc. ¶Minor ꝓbat.qm̄ si calidū haberet īfinita passa calefactibilia eque sibi pñtia ꝛ sol infinita media illuminabilia:oīa calefactibilia calefierent ab eodē calido:ꝛ illuminabilia illuminarent ab eodē sole illuminatiuo.sed cōstat ꝙ quot sunt subiecta calefacta tot sunt calores:ꝛ quot media illumiāta tot lumina:cū idē accñs numero nō possit in diuersis subiectis existere ꝑ naturā.ergo ꝛc. ¶Cōfirmat.qꝛ obiectuꝫ visuꝫ causat spēm sui vt dꝛ cōlter ī vidēte.sꝫ idē obiectū posset videri corporalr simul ab infinitis aīalibꝰ:si insimul actu essent.ergo idē obiectū causaret simul spēs infinitas:cū tot causet quot sunt vidētes:cū nec vna posset naturalr existere ī diuersis . ꝯsilr si obiectū ītellectū est cōcausa actus ītelligēdi:cū idē obiectū posset ītelligi ab intellectibꝰ īfinitis:si ꝑ īpossibile existerēt:ꝑ ꝯñs idē obiectū formaliter finitum ꝛ limitatū posset agere ad infinita.ergo ꝛc. ¶Sed ꝯtra hoc forsitā arguet.qꝛ maioris pfectionis est posse agere simul ad plura ꝙ ad ad pauciora.ꝙ infinite pfectionis est posse agere simul ad infinita:ꝛ ꝑ ꝯñs oē virtualr infinitū pōt argui esse formalr seu pfectionalr īfinitū. ¶Ad hoc rn̄deo.ꝯcedēdo ꝙ maioris pfectiōis in cālitate seu virtualis ē posse agere simul ad plura ꝙ ad pauciora.nō tñ oportet ꝙ sit maioris pfectiōis in entitate siue formalis.qm̄ sicut ꝓducere seu posse ꝓducere ens pfectius nō arguit pncipiū ꝓductiuū eē formalr eminētiꝰ illo qđ nō pōt nisi tātū in aliqđ impfectius:alias ignis ꝛ sol arguerent esse formalr pfectiores ꝙ angelꝰ:cū tā ignis ꝙ sol sit forme substātialis nō aūt angelꝰ nisi tm̄ forme accñtalis pncipiū ꝓductiuū:ita nec esto ꝙ aliqua cā scd̄a sit vel esset ꝓductiua simul pluriū ꝙ alia:ex hoc argueret pfectior formalr ꝙ illa/sꝫ tm̄ virtualr.sꝫ ex hoc ꝙ causa aliq̄ pōt in effectus insimul infinitos nō sequit nec arguit ꝙ sit infinita formalr:sꝫ solū virtualr:qđ ꝛ ꝯcedit.qꝛ nec infinitū virtualr hic vocat nisi illud qđ est alicuiꝰ infiniti ꝓducibilis vniꝰ tm̄ vel infinitoꝝ ꝫm numerū pncipiū ꝓductiuū.quare ꝛc. ¶Cōfirmat.qꝛ infinitū formalr scd̄ꝫ entitatē est illud qđ est meliꝰ quotcūqꝫ etiā īfinitis quorū qđlibet est finitū.infinitū aūt causalr est qđ equipollet causis nūero infinitis: quarū quelibet est causalr finita:qꝛ potēs tm̄ in aliqua finita/nō in infinita.sꝫ causa oīs potēs in effectꝰ infinitos simul eq̄polleret in causalitate causis alijs nūero īfinitis:quarū q̄libet esset ꝓductiua alicuius vel aliquoꝝ illoꝝ effectuū infinitoꝝ tātū nō aūt simul eoꝝ oīꝫ. tm̄ enī posset ista sola quātū oēs ille:nec tñ ex hoc equipolleret eis oībus in entitate.ergo licet esset infinita causalr seu virtualr/nō tñ formalr accipiēdo ꝓprie infinitū.quare ꝛc. ¶Sic ad questionē. ¶Ad rationē in principio apparet solutio ex pdictis.

SEcundo quæro. Vtrū ratio possibilitatis ꝛ īpossibilitatis sumat ex pte rei possibilis ꝛ īpossibil:an ex parte dei oīpotētis. ¶Et videt ꝙ ex pte rei possibilis vel īpossibilis.qm̄ sicut se habet sensibile ꝛ insensibile ad sēsuꝫ apphēsiuū sensibilis ꝛ nō sensibilis:ita se habet possibile ꝛ impossibile ad deū oīs possibilis nō aūt alicuiꝰ impossibilis effectiuū:sꝫ sic se habet sensibile ꝛ insensibile ad sensuꝫ/vt visibile ꝛ inuisibile ad visum.qđ visibile puta colorātū vel lucidū est visibile ꝑ seipꝫ/nō qꝛ visus pōt videre ipm:ꝛ silr inuisibile vt angelus est inuisibile ex sua natura:qꝛ vꝫ nō est colorātū aliqđ nec lucidū:nō aūt qꝛ visus nō pōt videre ipm.ergo ꝛ de possibili ꝛ de īpossibili cōparatis ad deū ꝯsilr est dicendum.quare ꝛc. ¶Cōtra hoc arguit.qꝛ ab eodē possibile videt eē possibile sine quo nō est ꝓducibile nec pōt existere.sed nullū possibile pōt fieri nec factū existere sine deo ipm ꝓducēte ꝛ in esse positū cōseruāte.ab eodē etiā videt accipi ratio impossibilitatis impossibilis a quo ē ratio possibilitatis rei possibilis.ergo ꝛc. ¶Respōsio.vbi sic ꝓcedaꝫ. Primo enim excludam duplicem opinionem. Secundo dicam aliter ad questionem.

Quantū ad primū:prima opinio excludenda est quorūdā dicentiū:ꝙ cū possibile dicat aliquā pfectionē ꝛ īpossibile impfectionē/ideo qꝛ oīs pfectio nō aūt aliqua impfectio habet primo ortū a deo:ꝑ ꝯñs causa possibilitatis accipit ex pte dei:sic intelligēdo ꝙ ideo aliqđ dꝛ ꝛ arguit esse possibile:qꝛ deus pōt illud facere.ratio aūt īpossibilitatis qꝛ impfectiōis sumit ex ꝑte creature.qꝛ enī aliqđ est impossibile/ideo deus nō pōt id facere/nō aūt ecōuerso est impossibile qꝛ deus nō pōt id facere. ¶Cōtra istū modū dicēdi arguo p̄io.qꝛ ī causis pcisis si affirmatio ē cā affirmatiōis/ꝛ negatio negatiōis.ꝫm phm.1.Poster.sꝫ ꝫm istā opinionē/qꝛ deꝰ pōt aliqđ facere ió illud ē possibile.ꝙ negatio hmōi affirmationis/puta deū nō posse aliqđ facere ē causa ꝙ illud dicit esse impossibile. ¶Scd̄o.qꝛ eiꝰ qđ nihil est nec deꝰ nec aliqđ aliud causa poni pōt.sed possibile anteꝙ fiat nō est aliqđ in re magis ꝙ impossibile:ergo nec deꝰ causa ipsius possibilis dici pōt. ¶Cōfirmat.qꝛ deus nulliꝰ est causa nisi efficiēs ꝛ finalis.sꝫ nec causa efficiēs nec finalis pōt existere nisi alicuiꝰ entis actualit existētis:q̄le non est possibile magis ꝙ impossibile.ergo ꝛc. ¶Ex hoc apparet falsa esse illa oīa tria q̄ ponit opinio ista.q̄rū primū est . ꝙ possibile dicit aliquā pfectionē:sꝫ īpossibile impfectionē. Secūdū. ꝙ possibile habet ortū a deo a quo orit oīs pfectio:impossibile aūt a creatura a qua est impfectio. Tertiū. ꝙ ideo aliqđ arguit esse possibile qꝛ deus pōt illud facere:nō aūt aliqđ dicit īpossibile qꝛ nō pōt a deo fieri:sed qꝛ ipm est impossibile / ideo deꝰ nō pōt ipm facere . ¶Q enī duo pma sint falsa / appet.qꝛ vt dictū est/qđ nihil ē/nullā pfectionē nec impfectionē dicere nec ab aliquo ortū habere pōt.sꝫ nec possibile anteꝙ fiat nec impossibile est aliqđ in re extra:ergo nulluꝫ horū orit ab aliq̄ causalr nec est pfectū nec impfectum realr nisi vocādo nihil eē impfectū cū nō sit pfectū.hoc aūt mō cū possibile sit nihil sicut ꝛ īpossibile/debꝫ dici ꝑ ꝯñs impfectū ꝯsilr sicut ipm.quare ꝛc. ¶Tertiū etiam appet esse falsuꝫ.qm̄ qñ dicit ꝙ ideo arguit aliqđ eē possibile qꝛ deus pōt illud facere:aut ꝑ possibile intelligit aliqđ cuiꝰ deus sit realit causa/aut nō:sed tm̄ dicit deus eius causa mō quo añs dicit cā ꝯñtis/vel veritas vniꝰ ꝓpositionis causa alteriꝰ:sicut ista/hō est vel currit/dicit causa istius quā infert/aīal est vel currit.sed nō pōt poni primū/vt probatū est:cū possibile vt dictū est nō sit aliqđ in re extra distinctū a deo.nec scd̄m:qꝛ nō magis ista ꝓpō/deus pōt facere a/infert istā:ergo a est possibibile/ꝙ ista ecōuerso/a est possibile/inferat istā/ergo deꝰ pōt facere ipm.quare ꝛc. ¶Cōsimilit pōt argui de impossibili:qꝛ nō magis ad istā/hoc est impossibile/sequit ꝙ deꝰ nō possit illud facere : ꝙ sequat/deus nō pōt hoc facere:ergo hoc est īpossibile fieri.quare ꝛc. ¶Secūda opinio excludēda est quorūdā dicētiū:ꝙ oē īpossibile includit aliqua incōpossibilia q̄ ex suis formalibꝰ rationibus sunt repugnātia ꝛ incōpossibilia:ꝛ hoc formalr seu

q̄dditatiue originalr̄ alia seu p̄ncipiatiue ab illo sunt talia incōpossibilia a quo sunt eoꝝ rationes formales.et ideo est vt dicūt iste ꝓcessus ꝙ p̄o intellectus diuinus ꝓducit rē in esse intelligibili:secundo res sic producta habet seipsa formalr̄ esse possibile.⁊ sicut deus suo intellectu seu intelligēdi actu ꝓducit possibile in eē possibili:ita ⁊ ꝓducit vtrunqꝫ incōpossibiliū que in omi impossibili includūt̄.ꝓducit inquā vtrūqꝫ taliū incōpossibiliuꝫ in esse possibili.licet em̄ vt ꝯiunctim sumpta sint incōpossibilia:sunt tn̄ possibilia vt diuisim accepta.que quidē sic a deo ꝓducta vt ꝯiunctim sumpta sunt seipsis formalr̄ incōpossibilia/vt vcꝫ nō possint esse nec ex eis possit fieri aliq̄d ꝑ se vnū.quā q̄dē incōpossibilitatē habitā ex seipsis formalr̄ habēt p̄ncipiatiue siue originalr̄ ab illo a quo vtrūqꝫ ipsoꝝ fuit in esse possibili ꝓductuꝫ.
¶Sed hic modꝰ dicēdi est ꝯsilr̄ vel magis irrationabilis ⁊ impossibilis q̄ sit primus.Primo.qꝛ falsuꝫ est qḋ p̄o accipit qn̄ dicit ꝙ intellectus diuinus ꝓducit rem p̄o in esse intelligibili.Scḋo.qꝛ etiā falsuꝫ est aliud qḋ addit:cū ait ꝙ res postq̄ est in esse intelligibili ꝓducta/ē seip̄a formalit̄ possibilis ⁊ nō ante.¶Primo ḡ arguit̄ cōtra primū hoꝝ.Primo.qꝛ oē ab aliquo productū habet aliqḋ esse verū ab ipso ꝓducēte distinctū.sed nulluꝫ possibile anteq̄ in esse positū/licet a deo intellectū/ habet aliqḋ esse a deo distinctū.ergo ⁊c.¶Maior est euidens.qꝛ cū oīe possibile fuerit a deo intellectū ab eterno:si oīe obiectū intellectū haberet aliqḋ eē ab intelligēte ꝓductū ⁊ distinctū:multa ⁊ innumerabilia fuissent entia sempiterna.hoc aūt est falsum.nō em̄ fuit nisi tm̄ ens increatū vnicū sempiternū.ergo ⁊c.¶Scḋo.qꝛ nō magis qḋ intelligit̄ ꝓducit̄ in esse intelligibili distincto ab intelligēte ⁊ ab eius actu intelligēdi/q̄ qḋ sentitur ꝓducat̄ in aliquo eē tali sensibili distincto ab actu sentiēdi.sed nullū obiectum ꝑ hoc ꝙ sentit̄ in aliquo tali etiā sensibili ꝓducit̄.ergo nec obiectū intellectū in aliquo esse intelligibili:⁊ maxime cū oē obiectū sensatū sit existēs:obiectū aūt intellectū possit eē actualit̄ nō existēs.qḋ aūt nihil ē/nullū eē ꝓductū habere pōt.ergo ⁊c.
¶Tertio.qꝛ si res possibilis ꝓducit̄ in esse intelligibili qꝛ intellecta:ergo oē obiectū actu ītellectū est ab intelligēte in aliquo tali esse ꝓductū.sed diuina essentia potest ab intellectu tā increato q̄ creato intelligi:ergo et in aliquo esse ꝓduci.hoc aūt est falsuꝫ.ergo ⁊c.¶Quarto.qꝛ nō magis obiectū qꝛ est ab eterno intellectū est in esse intelligibili eterno ꝓductū/q̄ qꝛ ex tp̄e intellectū oporteat esse ip̄m in esse intelligibili tēporali ꝓductū.sꝫ nullū obiectū ꝑ hoc ꝙ nouit̄ intelligit̄/ in aliquo esse nouo ⁊ tēporali distincto ab actu intelligēdi ꝓducit̄:alias cōtinue ꝓduceret̄ mō in vno esse ⁊ postea in alio:sicut intelligit̄ nunc ab vno intellectu ⁊ postea ab alio.ergo ⁊c.
¶Quinto.qꝛ nihil est intelligibile qꝛ intellectū:sed potius ecōuerso oē intellectū obiectū p̄supponit seipsum ītelligibile.ergo nihil est ītelligibile effectū/nec ꝑ ꝯn̄s in aliquo esse ītelligibili ꝓductū/qꝛ est ab aliquo actualit̄ ītellectū:magis q̄ aliqḋ sensibile obiectū efficiatur sensibile qꝛ ab aliquo sentiēte ip̄m actualr̄ est sensatum quare ⁊c.¶Sexto.qꝛ si possibile ab eterno intellectuꝫ fuit productū in tali esse intelligibili: aut diuine intellectiōis obiectū fuit hoc esse ītelligibile ꝓductū:aut ens possibile nōdū in eē positū/aut vtrūqꝫ istoꝝ.sꝫ nō pōt dici ꝙ eiꝰ obiectū fuerit tm̄ tale eē intelligibile ꝓductuꝫ: qꝛ tūc nō fuisset ens possibile nōdū in esse positū intellectū:qḋ est falsuꝫ.ergo relinquit̄ vel ꝙ tm̄ tale ens possibile fuerit intellectū:vel simul vtrūqꝫ/vcꝫ tā ip̄m q̄ alterū esse intelligibile ꝓductū.sꝫ quocūqꝫ istoꝝ posito frustra ponit̄ tale esse intelligibile ꝓductū ꝓpter obiectuꝫ possibile actualit̄ intellectū:cū ad intelligēdū obiectū aliquod possibile nō existēs nō oporteat aliquod ens eē ꝓductū ab intelligēte ⁊ ab obiecto possibili intellecto distinctū.nec esto ꝙ tale ens existeret oporteret ip̄m eē intellectū ad hoc ꝙ intelligeret̄ possibile nō existens.q̄re ⁊c.¶Septio.qꝛ nō magis res aliqua est ꝓducibilis ab aliquo in esse intelligibili q̄ in esse intellecto vel q̄ in esse possibili.¶Hoc appet.qꝛ nō magis eē intelligibile dicit aliq̄d ab intelligēte distinctū/q̄ esse possibile vl̄ eē actualr̄ intellectū.sꝫ nulla res est ꝓducibilis nec pōt eē ꝓducta in esse possibili nec in esse aliquo intellecto distincto ab actu intelligēdi:qꝛ nec hmōi esse possibile dicit aliq̄d in re extra.nulla etiā res est possibilis qꝛ ꝓducta:cū ꝓductio p̄supponat ꝓductū esse possibile.nulla etiam res qꝛ intellecta ꝯsequit̄ aliqḋ esse ab intellectione distinctū:sed tm̄ dicit̄ denoīatiue intellecta:denoīatione sumpta nō ab aliquo existēte in ea:sed ab intellectione in alio existēte/vcꝫ in intelligēte.ergo ⁊c.¶Confirmat̄.qꝛ minus videt̄ esse ꝓducibile illud qḋ est cōe tā possibili q̄ impossibili/q̄ illud qḋ ꝯuenit soli possibili ⁊ repugnat omni impossibili.sed esse intelligibile ⁊ intellectū cōuenit tā possibilibꝰ q̄ impossibilibꝰ:nō aūt ꝓducibile seu fieri possibile conuenit alicui impossibili.ergo ⁊c.¶Ex p̄dictis apparet p̄o ꝙ falsuꝫ est qḋ p̄mittit ista opinio:qn̄ dicit ꝙ incōpossibilia sunt incōpossibilia p̄ncipiatiue ab illo a quo sunt formales rōnes incōpossibiliū.qm̄ nō magis impossibile pōt esse originalit̄ seu p̄ncipiatiue ab aliq̄/q̄ possibile.sꝫ possibile vt dictū ē nō pōt esse ab aliquo ī aliq̄ esse ꝓductū anteq̄ in eē positū:cū nihil sit.ergo nec īpossibile.¶Confirmat̄.qꝛ rationes incōpossibiliū seu q̄dditates dicunt̄ esse incōpossibiles anteq̄ sint actualr̄ existētes.sꝫ ip̄e non sunt ab aliq̄ p̄ncipiatiue nec aliquo mō āteq̄ sint actualr̄ existētes.ergo ⁊c.¶Scḋo etiā appet falsuꝫ esse aliud dictuꝫ vltimū/vcꝫ ꝙ res postq̄ est in esse ītelligibili ꝓducta/ē possibilis seip̄a formalr̄ ⁊ nō ante.¶Prīo.qꝛ supponit falsuꝫ/vcꝫ rē ꝓduci in esse intelligibili.Scḋo.qꝛ esto ꝙ hoc suppositū eēt verū/ adhuc res nō esset possibilis:qꝛ in tali esse intelligibili ꝓducta.qꝛ possibile nō est possibile ꝑ hoc qḋ est cōe sibi ⁊ impossibili.sed esse intelligibile ⁊ etiā esse intellectū est cōe possibili ⁊ īpossibili:⁊ ꝑ ꝯn̄s si oīe intellectū est ꝓductū in esse intelligibili/⁊ īpossibile intellectū in esse hmōi est ꝓductū.ḡ ⁊c.¶Preterea nō magis aliq̄d qꝛ intelligibile q̄ qꝛ sensibile vel volibile est fieri possibile:īmo minus:qꝛ oīe sensibile ē possibile:nō aūt oē intelligibile:cū intellectus ⁊ nō sensus sit īpossibiliū.sꝫ nihil est possibile fieri qꝛ ꝓductū in aliquo eē sensibili vl̄ volibili:nec postq̄ in eē hmōi est ꝓductū.ergo ⁊c.¶Cōfirmat̄.qꝛ aut ī illo priori in quo diuinꝰ intellectꝰ ponit rē vt dicit ista opinio in esse intelligibili res ip̄a est possibilis:aut nō.si sic:ergo nō est possibilis postq̄ ꝓducta in tali esse intelligibili:sꝫ ante.si autē nō est possibilis:ergo ipsi repugnat fieri ⁊ est impossibilis.nec ꝑ ꝯn̄s magis pōt fieri seu est possibilis postq̄ est producta in tali esse intelligibili:q̄ ante.quare ⁊c.
¶Hec de Primo.

Quantū ad secūdū vbi ad questionem istā est alit̄ respōdēdū/ est sciēdū.Prīo.ꝙ nec ꝑ possibile fieri est intelligendū aliq̄d qḋ sit:sed aliq̄d qḋ pōt esse nec ꝑ impossibile est intelligendū aliq̄d ꝑ se vnū cui repugnat esse:sicut ꝑ possibile significat̄ aliq̄d vnū cui nō repugnat eē.qm̄ īpossibiliū alia sunt ꝯtraria:alia ꝯtradictoria:⁊ alia p̄uatiue opposita.sꝫ ꝯtraria nō sūt vnū tm̄ sed plura entia positiua:quoꝝ neutrū est īpossibile vt ꝑ se absolute sumptū:sꝫ tm̄ vt ad alterū ꝯparatū:cuꝫ quo nō pōt esse vnū.alterū ēt extremoꝝ tā ꝯtradictorie q̄ p̄uatiue oppositionis est negatio vel p̄uatio:⁊ ꝑ ꝯn̄s

nō esse alterius positiui.sed ens ⁊ nō ens nō possunt eē aliq̄d ꝑ se vnū.ergo oīa incōpossibilia.vl̄ sunt diuersa vt ꝯtraria:vel saltē nō vnū:licet ꝓprie nō sint diuersa/vt tā ꝯtradictoria q̄ p̄uatiue opposita:quoꝝ alterū extremorū est ens ⁊ alterū nō ens.¶Scḋo est sciendū:ꝙ dicere aliq̄d esse causaꝫ impossibilitatis vel possibilitatis alicuius/duplr̄ pōt intelligi/scḋm ꝙ causa duplr̄ pōt sumi Uno mō ꝓprie pro causa vna realr̄ disticta ab alia cuiꝰ dicit̄ esse cā.Alio mō large:modo quo illud ꝑ qḋ aliq̄d ꝓbat̄ seu infert̄ dicit̄ causa eiꝰ:licet ꝑ vtrūqꝫ idē in re extra totalr̄ importet̄:sicut ꝓpō in qua p̄dicat̄ passio de diffinitiōe/vt aīal rationale est risibile:⁊ illa in qua p̄dicat̄ diffinitio de diffinito:vt ista/hō est aīal rōnale/que q̄dē due ꝓpositiōes sunt p̄misse demōstratiōis/ dicūt̄ cause ꝯclusiōis,in qua p̄dicat̄ passio de subiecto:vt istiꝰ/hō est risibilis:cū tn̄ ista idē penitus significet cum minore.

His p̄missis pono quatuor cōclusiōes.
¶Prima est.ꝙ nullo mō pōt assignari causa alicuiꝰ īpossibilis tā q̄ alicuiꝰ ꝑ se vniꝰ:sed bn̄ aliquo mō vt non vniꝰ.¶Hec appet.p̄mo quātū ad p̄mā ꝑtē.qm̄ vt dictū est/impossibile nō importat aliq̄d ꝑ se vnū:sed vel plura quoꝝ qḋlibet est possibile vt sumptū absolute/vel vnū ⁊ eius negationē vel p̄uationē q̄ nō dicit aliq̄d in re extra ab habitu ⁊ ab affirmatiōe seu a re ꝑ talia īportata distictū.ergo ⁊c.¶Secūda pars/vcꝫ ꝙ impossibilr̄ vt nō ꝑ se vnius possit poni aliquo mō causa/appet ex hoc.qꝛ omne illḋ ex quo aliq̄d ꝓbat̄ dicit̄ eius causa/vt p̄dictū est supra.sꝫ sicut aliq̄d ꝓbat̄ esse possibile:ita ⁊ impossibilia ꝓbant̄ esse impossibilia saltem aliqua vt ꝯtraria. esto em̄ ꝙ sit ꝑ se ⁊ p̄mo notū nec ꝑ ꝯn̄s demonstrabile cōtradictoria ⁊ p̄uatiue opposita esse incōpossibilia:nō tn̄ sic est ꝑ se notū nec indemōstrabile ꝯtria esse incōpossibilia.ergo ⁊c.¶Scḋa ꝯclusio ē.ꝙ nec impossibilis nec possibilis vt possibilis pōt eē aliq̄ causa ꝓprie sumpta vcꝫ p̄mo mō.¶Hec apparet.qm̄ oīe illud cuiꝰ aliq̄d ē causa isto mō/ē aliqua res existēs a causa sua realr̄ differēs.sed nec possibile anteq̄ fiat nec impossibile est aliq̄d in re extra.ergo nec pōt isto mō eē aliqua eiꝰ causa.
¶Cōfirmat̄.qꝛ oīe illud cuiꝰ est cā aliqua isto mō/est vere ⁊ realr̄ causatū:cū nec causa sic sumpta sit nisi alicuius realis effectus:⁊ oīs effectꝰ realr̄ sit causatꝰ.sed nec possibile nec impossibile est aliq̄d causatū realr̄ nec ꝓductū:nec impossibile etiā ē cābile.ergo ⁊c.¶Ex hoc apparet quō est intelligēda p̄ma ꝯclusio q̄ dicit ꝙ impossibilis est cā aliq̄ mō.hic em̄ sumit̄ causa nō ꝓprie sꝫ large/vcꝫ scḋo mō superius explicato.¶Tertia conclusio ē.ꝙ possibilis vt alicuiꝰ ꝑ se vniꝰ est aliqua causa ꝯsimili mō sicut impossibilis vt nō alicuiꝰ per se vnius.
¶Hec apparet.qm̄ sicut nō oīa incōpossibilia sunt ꝑ se nota esse incōpossibilia:ita nec est ꝑ se notū sed ex alio notiori ꝓbabile oīe possibile esse possibile.nec em̄ ista ꝓpō/albedo est possibilis/est sic euidēs ⁊ ꝑ se nota ꝙ nō possit probari ex alia euidētiori ⁊ notiori:sicut ista/ contraria sunt incompossibilia/probatur ex ꝓpositiōe alia similr̄ notiori.sed oīs eius dicit̄ esse causa ad qḋ ꝓbādū pōt adduci ratio aliqua:⁊ hoc modo nō alio impossibilis est causa nō vt ꝑ se vnius: cum nec sit ꝑ se vnuꝫ/vt dictū est supra.ergo ⁊ possibilis qḋ īportat aliq̄d ꝑ se vnū nō existens sed existere possibile/est simili modo causa.
¶Cōfirmat̄.quia cōstat ꝙ de multis questio fit:an sint possibilia an impossibilia:⁊ aliqua ꝓbant̄ esse possibilia ⁊ alia impossibilia.sed hoc nō esset si esset ꝑ se notuꝫ oīa q̄ sunt impossibilia esse impossibilia:⁊ oīa alia possibilia esse possibilia.ergo ⁊c.¶Quarta ⁊ vltima cōclusio est.ꝙ eo mō p̄dicto quo possibilis ⁊ īpossibilis dicit̄ eē causa:nec causa q̄re aliq̄d est possibile fieri passiue est qꝛ deus pōt illud facere actiue:nec ideo aliquid est īpossibile fieri qꝛ deus nō pōt illud facere: nec etiā ecōuerso ideo deꝰ pōt aliq̄d facere qꝛ illud est possibile:⁊ non pōt aliud facere qꝛ illud est impossibile.¶Hec ꝓbat̄.qꝛ neutrū illoꝝ que sunt simul vera/⁊ quodlibet infert alteruꝫ ⁊ est eque notuꝫ / est alio prius:nec ꝑ ꝯn̄s cā eius.sed talia sunt ista/deus pōt hoc facere/puta a.⁊ a/pōt fieri:⁊ deus nō pōt facere b.⁊ b.nō pōt fieri.ergo neutra istarū ꝓpositionuꝫ est prior seu notior alia:nec ꝑ ꝯn̄s eiꝰ cā.
¶Minor apparet.qꝛ oīa relata scḋm actiuā potētiam ⁊ passiuā vel effectū ⁊ causaꝫ/vt pat̄ ⁊ filiꝰ/actiuū ⁊ passiū/sunt simul vera ⁊ eque euident̄ mutuo se inferūt.nō em̄ euidētius nec magis necessario pater infert filiū q̄ ecōuerso:nec pater vt pater est magis causa filij q̄ filiꝰ patris.nec em̄ magis filiꝰ est filiꝰ qꝛ pater est pr̄/q̄ ecōuerso pater sit pater qꝛ filius est filius:nec etiā absolute filius est seu arguit̄ esse qꝛ pater est/magis q̄ pater arguat̄ esse qꝛ est filius.sed possibile fieri et posse facere:sicut creatiuū ⁊ creabile:⁊ nō posse facere ⁊ īpossibile fieri/vt nō creatiuū ⁊ nō creabile sunt de numero taliū relatoꝝ.scḋm em̄ p̄hm.v.metaphy.nō tm̄ q̄ significāt potētiā sed etiā q̄ significāt eius priuationē/vt impossibile ⁊ inuisibile dicunt̄ esse relatiua eiusdē modi/vcꝫ p̄mi. ergo ⁊c.¶Cōfirmat̄.qꝛ nec huius ꝓpositiōis/a.est possibile vel impossibile fieri/nec istius/deus potest vl̄ non pōt facere b/pōt poni aliqua causa nisi ꝓpō notior q̄ sit ista ex qua vt ex notiori ip̄a ꝓbat̄.sꝫ neutra p̄dictarū est notior altera.nō em̄ est notius deū esse ꝓductiuū a/⁊ nō b/q̄ a/esse a deo ꝓducibile seu fieri possibile:⁊ nō b.ergo ⁊c.¶Sic ad questionem.¶Ad rationes in principio apparet solutio ex predictis.

Circa distinctionem quadragesimāquartā in q̄ magr̄ determīat d̄ diuīe potētie ꝑfectiōe ⁊ inuariabilitate:Quero p̄mo. Utrū deus posset facere aliḋ vniuersuꝫ ꝑfectius isto qḋ fecit ⁊ existit de facto.¶Et videt̄ ꝙ sic.qꝛ deus posset ꝓducere alias creaturas ab oībus actualit̄ existētibꝰ ex quibꝰ ꝯstat mundus:⁊ ꝑfectiores eis.sed oībus mūdi partibus variatis ⁊ ꝑfectioribus effectis istis nunc existentibus/totū vniuersum esset aliud ⁊ ꝑfectius q̄ sit mō:cū nec ꝑ vniuersū siue mūdū sit intelligendū aliq̄d qḋ ab eius oībus partibus sit distinctū.ergo ⁊c.¶Cōtra.qꝛ p̄ncipaliores partes vniuersi sūt substātie que nō sunt intēsibiles nec remissibiles.sꝫ eorū q̄ nō sunt intensibilia nec remissibilia vnū nō pōt esse ꝑfectius altero.ergo nec substātie q̄ sūt vniuersi partes p̄ncipaliores/possunt fieri ꝑfectiores: nec ꝑ ꝯn̄s ip̄e mūdus:cū totū nō sit ꝑfectius eius ꝑtibꝰ ⁊ maxime p̄ncipalioribꝰ existētibus nūc ꝑfectis equaliter sicut ante.¶Respōsio.vbi sic ꝓcedā.Primo enim premittam aliqua ad questionis expositionem.Secūdo procedam ad eius solutionem.

Quantum ad primum premitto duo.
quoꝝ p̄mum est.ꝙ sicut ꝑ p̄dicamentū est intelligenda tota coordinatio seu multitudo p̄dicabiliū(licet em̄ qn̄qꝫ genus gn̄alissimū dicat̄ p̄dicamentū:ꝓprius tn̄ tota multitudo p̄dicabiliū dicit̄ p̄dicamentū)ita ꝯsilr̄ ꝑ vniuersum siue mūdum nō est intelligendū aliqḋ vnū tātuꝫ sed tota multitudo oīꝫ entiū creatoꝝ.nō em̄ ens increatū p̄mum est vniuersi seu mundi de quo hic querit̄ pars aliqua sed p̄ncipiū siue causa.¶Secūdū p̄mittendū ē. ꝙ cū entiū creatoꝝ quoꝝ multitudo dicitur vniuersum: alia sint substātie ⁊ alia accidētia:ꝑ ꝯn̄s duplr̄ vl̄ tripli

citer posset intelligi mundū fieri meliorē isto. Uno eniȝ mō posset hoc intelligi loquēdo de bonitate substantiali: sic vȝ ꝙ fierēt creature substātiales alie ab oībꝰ istis ⁊ pfectiores eis. Alio mō loquēdo de bonitate accñtali seu accidētiū: sic ꝙ fierēt oīa accidētia alia ab istis q̄ nūc sunt distincta ⁊ eis pfectiora. Uel tertio mō itelligēdo de oībus istis simul/vȝ tā de substātijs q̄ de accidētibꝰ. Et quocūqȝ istorū modorꝫ intelligat̄ aliū mūdū meliorē isto fieri: dupl'r pōt intelligi. Uno modo ꝙ aliꝰ mūdus melior isto esset distinctus specie ab isto. Et alio mō ꝙ esset distinctus ab eo solo numero/⁊ specie idē cū eo. aliter em̄ eorꝫ que sunt diuersa specie vnū est melius seu pfectiꝰ alio: ⁊ aliter eorꝫ que solo numero distinguūtur. eorū em̄ q̄ specie distinguunt̄: sic vnū est pfectius alio necessario: ꝙ nō possunt esse eque pfecta ambo. nō sic autē est de illis que sunt idē specie ⁊ solo numero distinguūt̄ ¶ Hec de Primo.

Quantum ad secundum: vbi est respōdendū ad q̄stionē: pono quatuor ꝯclusiones. ¶ Prima est. ꝙ deus posset facere aliud vniuersuȝ s̄m speciē vel saltē solo numero ab isto ⁊ pfectius ipo: loquēdo de bonitate accidētali. ¶ Hec est euidēs. qm̄ ꝯstat ꝙ deus posset facere alia accidētia ab oībus que sunt facta ⁊ eis pfectiora/vel specie vel saltē numero ab oībus istis existētibus nūc/distincta. sȝ accidētibꝰ oībus vniuersi pfectioribus effectis ⁊ vniuersum ipsum esset accidētali bonitate melius siue pfectius q̄ sit mō. ergo ⁊c. ¶ Maior ē euidēs. qꝛ omni forma intensibili ⁊ remissibili data pōt fieri alia pfectior intēsiue vel specie vel saltem numero distincta ab ipsa. sed oīa accidētia que nūc sunt ⁊ alias in vniuerso fuerūt sunt itēsibilia ⁊ remissibilia. ergo eis omnibꝰ sunt possibilia alia pfectiora. ¶ Confirmat̄. qꝛ cōstat ꝙ deus posset oīa accidētia destruere remanentibus oībus substātijs q̄ sunt mō/vt videbit̄ in scđo. sȝ eis destructis nō esset deo impossibile vel reparare eadē vel ꝓducere alia eis pfectiora vel impfectiora vel equalia cū in hoc nulla impossibilitas seu ꝯtradictio implicet̄. quare ⁊c. ¶ Secūda cōclusio est. ꝙ deus pōt facere vniuersum isto pfectius etiā loquēdo de bonitate substantiali substātiarū intensibiliū ⁊ remissibiliū: supposito ꝙ alique substātie sint tales. de quo supposito videbitur ī secūdo. ¶ Hec apparet ⁊ ꝓbatur cōsimilit̄ sicut prima. ¶ Tertia cōclusio est. ꝙ deus non pōt facere aliud vniuersum ab isto solo numero distinctū ⁊ eo melius: loquēdo de bonitate substātiali substātiarū inintensibiliū ⁊ irremissibiliū. ¶ Hec est euidēs. qm̄ eorū que sunt eiusdeȝ speciei inintēsibilis ⁊ irremissibilis/neutrū pōt esse pfectius seu intēsiue melius altero. sed que solo nūero sunt distincta oīa sunt eiusdē speciei: ergo neutrū taliū inintensibiliū ⁊ irremissibiliū pōt esse pfectius q̄ alterū. ex q̄ sequit̄ ꝓpositū/vȝ ꝙ vniuersum nō potest fieri melius isto ⁊ diuersum solo numero ab eo quantū ad substātias inintēsibiles ⁊ irremissibiles eius partes. ¶ Cōfirmat̄. qꝛ nullū eorū q̄ sunt eiusdē speciei est altero pfectiꝰ nisi qꝛ ꝯpositius. nec em̄ vna albedo est alia intēsior seu perfectior nisi qꝛ cōpositior: immo idē est dicere vnā albedinē esse alia intensiorē seu intēsiue pfectiorē: ⁊ ipsam esse ex pluribus indiuiduis albedinis indistantibus constitutam: ⁊ per consequens compositiorem. sed qđ est inintensibile ⁊ irremissibile/non est ex indiuiduis pluribus eiusdem rationis componibile: sicut vnus angelus non potest cōponi ex multis angelis: nec vna anima intellectiua ex multis animabꝰ: sicut vna albedo componitur ex diuersis albedinibꝰ. ergo ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima cōclusio est. ꝙ an deus possit facere aliud vniuersuȝ specie ab isto ⁊ perfectius eo/loquendo de bonitate omnium substantiarum/non est bene certum. probabilius tamen ⁊ rationabilius est tenere ꝙ sic q̄ ꝙ non. ¶ Hec declaratur. Primo quātum ad primam partem/vȝ ꝙ nō sit totaliter certum posse fieri aliud vniuersum ab isto secūdū speciem quantū ad omnes eius substantias melius. quoniam omne nobis certum vel est in scriptura contētum vel ab ecclesia determinatum: ⁊ per consequēs creditum: vel per se notum vel demonstrabile ex alijs per se notis. sed constat ꝙ ista conclusio/vȝ ꝙ tale vniuersuȝ posset fieri/nō est in scriptura explicata nec per ecclesiā determinata nec per se nota nec demōstrabilis ex alijs per se notis. non em̄ videtur posse demōstrari nisi vel ex hoc ꝙ in speciebus substantiarum non est status eundo versus superius nec etiam descendendo inferius. sȝ quacunqȝ substātia data quantumcunqȝ perfecta est possibilis alia perfectior alterius speciei: ⁊ quacunqȝ similiter data quantumcunqȝ imperfecta potest esse alia specie distincta imperfectior in infinitum. vel forte per hoc quia licet sit status in substantijs ad substantiam supremam qua nulla alia potest esse perfectior: ⁊ ad infimaȝ vt forte ad materiam vel ad aliquam aliam qua nulla substātia specie distincta potest esse imperfectior: tamē de facto nec est substātia suprema nec infima possibilis. sed nulla istarum propositionum ex quarum altera sequeretur ⁊ probaretur conclusio ista de qua hic agitur est per se nota. ergo ⁊c. ¶ Secunda pars/vȝ ꝙ probabilius ⁊ rationabilius sit tenere conclusionem istam affirmatiuaȝ q̄ ipsi oppositam negatiuā/probatur. Primo. quia non magis in accidentibus q̄ in substātijs videtur esse possibilis talis processus in infinitum: taȝ ad superius ascendendo q̄ ad inferius descendendo. sed vtroqȝ istorum modorum est processus in infinitum in speciebus accidentium. ergo ⁊ in speciebus substantiarum. Ex hoc autē sequitur euidenter propositum/vȝ ꝙ possit fieri aliud vniuersum melius isto ⁊ specie distinctum ab eo: non tantum quantum ad eius partes accidentales sed etiam quantum ad omnes substantias. ¶ Minor vȝ ꝙ in accidentium speciebus sit processus in infinitum vtroqȝ istorum duorum modorum/declaratur per exemplum de actibus intelligendi aliquod obiectum imperfectius ipso actu: ⁊ de actu intelligēdi obiectum perfectius. quoniam ab actu intelligendi obiectum imperfectius/vt albedinem quam constat esse intellectione impfectiorē/est processus in infinitū ad actꝰ reflexos specie distinctos: quorum posterior semper est perfectior ⁊ distictus specie a priori: cū sit nobilioris obiecti ⁊ specie distincti ab obiecto actus prioris. primus em̄ actus intelligēdi reflexus cuius obiectū est actꝰ rectus ad albedinem terminatus alterius speciei ⁊ perfectioris est ab actu recto: sicut actus rectus eius obiectum est distinctus specie ab albedine ipsius actus recti obiecto ⁊ perfectior ea. ⁊ eadem ratione secundus actus intelligendi reflexus ad primum terminatus est secunduȝ speciē perfectior q̄ sit primus: quia vȝ est perfectioris obiecti ⁊ alterius speciei. ⁊ sic semper ascēdēdo siue multiplicādo huiusmodi actus reflexos quāto actus reflexus est vlterior tanto est secundum speciē perfectior. sed in actibus huiusmodi reflexis non est dare vltimū: cum in eis sit processus in infinitum. ergo ⁊c. Ab actu autem intelligendi obiectum perfectius ipso actu/vt ab actu intelligendi angelum vel deum est processus in infinituȝ ad actus reflexos aliter/quia videlicet semper ad imperfectiorem actum secundum speciē descendēdo: quia semper in isto processu actus vlterior seu posterior habet obiectum imperfectius secundum speciem q̄ prior. ergo ⁊c. ¶ Secūdo ad idem arguitur. qꝛ esto ꝙ nec in speciebus accidentiū nec substātiarꝫ sit

talis in infinitum processus: sed sit in eis status tam ad perfectius ascendendo q̄ ad imperfectius descendendo: tamen non habetur nec constat ꝙ deus de facto produxerit indiuidua specierum infimarum/nec supremarum seu vltimate perfectarum possibilium. sed cōstat ꝙ si talia non produxit potest vtiqȝ nō obstante statu in speciebus creaturarum possibilium producere vniuersum perfectius isto vel imperfectius secūdum speciem tam quantum ad accidentia q̄ etiam quātum ad substātias eius partes. ¶ Confirmatur. quia nihil est dicēdum deo esse impossibile nisi contradictionē vel incōpossibilitatē videatur includere manifestā. sed deū facere aliquā creaturam suprema nunc existente perfectiorem/vel etiam infima imperfectiorem/nullam videtur includere contradictionem: esto ꝙ in talibus creaturarum speciebus sit status tam versus superius q̄ versus inferius seu imperfectius: cum vt dictum est nō constet de facto esse creaturam aliquam speciei possibilis infime nec supreme. ergo ⁊c. ¶ Et si contra hoc arguatur per Augustinū dicentem in libro ꝯf. Duo fecisti domine. vnum prope te/⁊ aliud prope nihil. sed quod est prope deum videtur esse sic perfectum ꝙ nihil eo perfectius esse possit: sicut ecōuerso quod est prope nihil sic imperfectum ꝙ nihil possit esse imperfectius eo. ¶ Ad hoc posset dici ꝙ Augustinus vocat illam substantiam prope deum qua nulla alia nobilior est de facto/sicut est natura angelica: ⁊ ecōuerso illā vocat prope nihil qua nulla alia ē impfectior similiter de facto/qualis est materia. sed ex hoc ꝙ est dare substātiam prope deum quia est perfectior omni alia creatura actualiter existēte/nō sequitur ꝙ sit prope deū sicut perfectior omni creatura possibili nūq̄ facta: sicut nec quia materia est prope nihil respectu oīs substantie alterius actualiter existētis/forte habetur ꝙ deus non possit facere aliquam aliam substātiam alterius speciei ab omnibus quas nunq̄ fecit: que quidem si fieret esset imperfectior ipsa materia. quare ⁊c. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationes in principio apparet solutio ex predictis.

SEcundo quæro vtrū deus posset facere alium mundum ab isto manente localiter indistantem. ¶ Et videtur ꝙ sic. quoniam constat ex questione alia ꝙ deus potest facere aliud vniuersum ab isto: qđ quideȝ si fieret istud qđ nūc est destrui non oporteret. sed quecunqȝ entia creata simul existentia possunt per diuinam potentiam esse indistantia: cum etiam in eodem loco simul possint esse plura corpora. ergo ⁊c. ¶ Contra. quia qua ratione posset fieri vnum aliud vniuersum numero vel specie ab isto ⁊ indistans ab eo/eadem posset fieri tertium ⁊ quartum in infinitum. sed hoc videtur impossibile videlicet esse tot vniuersa indistantia. ergo ⁊c. ¶ Responsio. vbi sic procedam. Primo enim dicam ad quesitum: videlicet an deus posset facere aliud vniuersum isti coniūctum. Secundo ex hoc inferam vnum corollarium: videlicet ꝙ deus posset facere multa que nunq̄ faciet neqȝ fecit.

Quantum ad primum: pono quatuor conclusiones. ¶ Prima est: ꝙ deus posset facere aliud vniuersum distinctum solo numero ab isto ⁊ specie idem cuȝ eo. ¶ Hec probatur. quoniam totum vniuersum creatum consistit in sphera vltima corporali omnia continente/⁊ in creaturis alijs corporalibus ⁊ spiritualibus in ea vel sub ea contentis/⁊ per consequens totum vniuersum esset aliud ⁊ variatum istis omnibus eius partibus variatis tam continente videlicet q̄ contentis. sed constat ꝙ deus posset facere alias creaturas ab istis omnibus solo numero differentes: vt aliud celum alia elemēta ⁊ alia oīa elemētata corpora siue mixta ⁊ alias substantias spirituales ab istis omnibus/et sic de omnibus alijs creaturis partibus vniuersi. ergo ⁊c. ¶ Minor apparet. quoniam nullum ens est naturaliter immultiplicabile nisi primum. omne aliud ens creabile vel creatum potest habere alterum sibi simillimum ⁊ equale in perfectione. non enim est possibile aliqđ ens creatum cui sit impossibile alterum eque perfectum. quoniam aut tale ens potest intendi vt albedo: aut non vt angelus. sed quocunqȝ istorum dato habetur intentū. nec enim potest fieri vna albedo cui non possit fieri alia equalis/nec angelus cui non possit fieri alius angelus equalis. sed oīa perfecte similia ⁊ in perfectione equalia sunt eiusdē speciei. nulla enī specie distincta sunt nec esse possunt perfecte similia nec equalia. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia ante hoc celum productum deus potuit facere alterum/et ante istam terram aliam numero solo ab ista distinctā et sic de alijs omnibus creaturis/tam corporalibus q̄ spiritualibus. ergo ⁊ modo posset idem facere existentibus istis omnibus productis. ¶ Antecedens est euidens. quoniam non minus celum ⁊ terra est res multiplicabilis q̄ angelus ⁊ anima intellectiua: cum vt dictū est/nullum ens sit immultiplicabile nisi primū/vt alias etiam in precedentibus prolixius est ostensum. quare ⁊c. ¶ Consequentia etiam apparet. quoniam non magis vnum celum repugnat alteri iam producto/nec vna terra alteri existenti/et sic de alijs: q̄ vnus homo alteri homini/vel angelus angelo. que enim sunt eiusdem speciei non possunt habere absolute repugnantiā ad essendum/licet aliquibus repugnet existere isto modo videlicet in eodem subiecto. quare ⁊c. ¶ Secunda conclusio est: ꝙ etiam deus posset facere aliud vniuersum distinctum specie ab isto. ¶ Hec probatur. quoniam nihil est dicendum esse deo impossibile nisi qđ contradictionem videtur continere seu includere. sed fieri aliud vniuersum ab isto distinctum specie non videtur aliquam contradictionem nec repugnantiā seu incōpossibilitatē includere. nulla enim apparet cōtradictio fieri alias creaturas que sunt partes vniuersi specie distinctas ab illis que actualiter nunc existūt: vt aliud celum siue continēs vltimum a celo isto specie distinctum: in quo continēte ac isto celo specie differente omnia alia contenta creata essent similiter specie diuersa ab omnibus creaturis tam spiritualibus q̄ corporalibus istius vniuersi partibus sub vltima sphera contentis. sed constat ꝙ sicut diuersitas numeralis omniū partium vniuersi argueret vniuersum numero eē distinctum: ita ⁊ diuersitas earum secundum speciem argueret ipsum specie esse distinctum. ergo ⁊c. ¶ Et si forte dicatur ꝙ non posset fieri aliqua creatura intellectualis distincta specie a iam factis: ⁊ ita cum ipsa sit pars principalior vniuersi/per consequens sequitur ꝙ nō possit fieri aliud vniuersum ab isto specie distinctū. ¶ Ad hoc videtur esse dicendum ꝙ ratio ista deficit tam in antecedente q̄ ī consequētia: quia ⁊ antecedens falsum accipit/nec ex ipso esto ꝙ esset verū sequeretur consequēs qđ concludit. ¶ Primum probatur. quoniam ex nullo videtur posse probari esse impossibile fieri creaturam intellectualem alterius speciei ab omnibus iam productis. immo talem esse possibilem videtur probari posse ex hoc: quia cum tot sint species nature intellectualis spiritualis/⁊ maxime secundum ponētes omnem angelum specie esse distinctum a quolibet aliorum: per consequens cum non sit nisi tantum vnica species nature intellectualis corporal' videlicȝ hominis/satis probabile ⁊ verisile est alias spēs nature itellectual' corpalis esse

possibiles ab ista vnica specie hominis existēte vt videtur: et omnes species seu indiuidua omnium specierum possibilium nature intellectualis: videlicet angelorum actualiter existere: ⁊ maxime si i idiuiduis diuersarū specierum est possibilis processus in infinitum sicut in indiuiduis eiusdē specifice rationis: qḋ ⁊ videtur probabile vt dictum est in alia questione. ergo ⁊c. ¶ Secundū vez ꝙ esto ꝙ p̄dictum antecedēs suppositum esset verū / adhuc non sequeretur consequēs illatū vez ꝙ nō posset fieri aliud vniuersum ab isto specie distinctū / apparet. quoniam ad distinctionē specificam alterius vniuersi non requireret ꝙ tot creature eius ptes essent i illo quot sunt in isto ab eis specie distincte: sicut nec ad hoc ꝙ vna domus sit distincta ab alia oportet ꝙ tot contineat / nec ex tot constet vna quot continet ⁊ ex quot partibus cōstat alia: sed sufficit ꝙ nihil contentum in vna sit in alia: ⁊ ꝙ partes ex quibus constituūtur ambe seu materialiter itegrantur / realiter distinguantur. ergo ⁊ in proposito cōsimiliter est dicendum: vez ꝙ si aliud fieret vniuersum sic ꝙ vltimū continens esset a celo nunc omnia continente specie distinctum: sub quo etiam omnia contenta tā corporalia superiora ⁊ inferiora q̄ spiritualia essent ab istis omnibus nunc sub celo contentis specifice distincta / ita ꝙ nulla creatura eiusdē speciei cū aliqua istius vniuersi esset in alio vniuerso: tale vniuersum simpliciter foret ab isto specie distinctum quātūcūq non essent tot creature partes illius quot sunt istius / nec in ipso esset aliqua creatura intellectualis eiusdem speciei cum istis nūc existētibus nec alterius ab eis vez omnibus nunc existētibus intellectualibus creaturis: imo tūc magis vt videtur tale vniuersum nullam continens creaturam intellectualē distingueretur ab isto q̄ si cuilibet creature parti huius vniuersi correspōderet aliqua propria existens in illo alio vniuerso. ergo ⁊c. ¶ Tertia conclusio est: ꝙ tale vniuersum possibile specie vel tm̄ numero distictum ab isto posset fieri a deo separatum ⁊ distans ab isto nunc actualiter existente. ¶ Hec probatur. quoniam non minus corpora in nullo eis cōmuni contenta possunt esse separata siue distantia q̄ illa que in eodem continēte aliquo sunt contēta. sed si fieret aliud vniuersum eius sphera vltima corporalis ita esset omnia continens ꝙ a nullo esset vel saltem nō oporteret ipsam esse contentam / sicut vltimū siue primū celum huius vniuersi ita continet omnia ꝙ nullum ens creatū continet ipsum / nec contineret necessario esto ꝙ fieret aliud vniuersum. nec enī vltimū vnius contineret in vltimo alterius: sed esset sicut nūc est istud suarum omniū partium contentiuū. ergo non minus vltima seu suprema talium vniuersorum a nullo contēta possent fieri distantia q̄ creature diuerse in eodem continente cōtēte: quales sunt omnes creature alie a sphera vltima vniuersi: quas tamen constat esse separatas realiter seu distantes. ergo talia vltima diuersorum vniuersorum in nullo contenta possent esse distantia. sed ipsis existentibus distantibus distarent etiam omnes partes ipsorum in talibus eorum vltimis contente ⁊ actualiter existentes. ergo ⁊c. ¶ Nec oportet hic querere vbi fieret aliud vniuersum ⁊ eius vltimū suarum partium omniū contentiuum. nō enim fieret in loco alio: sicut nec celum nec totum istud vniuersuz est in loco aliquo factum. sicut enī istud vniuersum nunc factum continet multa quorū alia sunt in loco contenta vt omnia inferiora alia citra vltimum omniū contentiuum: ⁊ aliud non est in aliquo loco contentum nec factum cum sit omniū cōtētiuum ⁊ a nullo contentum: de quo per consequēs non est querendum vbi sit factum: ita ⁊ de alio vniuerso ab isto si fieret consimiliter est dicendum. quare ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima conclusio est: ꝙ tale vniuersum possibile distinctum ab isto posset fieri indistans localiter ab ipso. ¶ Hec probatur. quoniam illa omnia vniuersa possunt esse indistātia quorum omnes partes vnius possunt esse ab omnibus partibus alterius indistantes. sed omnes partes alterius vniuersi possent esse per diuinam potētiam ab omnibus huius vniuersi partibus indistantes. ergo ⁊c. ¶ Minor probatur. quoniam partium vniuersi alie sunt corporales ⁊ extense / ⁊ alie spirituales seu inextense. sed per diuinam potentiam partes vniuersi corporales possunt esse indistantes: cum vt tenemus per fidem / ⁊ videbitur in quarto / plura corpora possint esse in eodem loco: quia et de facto pluries sic est factum vt ibi declarabitur. nō plus autem repugnat creaturis spiritualibus q̄ corporalibus esse simul ⁊ nō distare a corporalibus nec etiam inter se: cum etiaz sic videamus esse de facto vt patet de anima intellectiua indistāte a corpore qḋ informat: ⁊ de legione demonum ab vno homine expulsorum vt dicitur Luce. 8. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia qua ratione aliqua plura corpora possunt esse localiter indistantia / et quecunq alia. ⁊ per consequēs vltima sphera corporalis huius vniuersi posset esse simul cum sphera vltima alterius vniuersi. sed omnia sub talibus spheris vniuersorum contenta ⁊ existentia essent vel esse possent simul et localiter indistantia / ipsis spheris omnia continentibus ⁊ a nullo contentis simul existentibus / ⁊ localiter indistantibus. constat autem ꝙ vniuersa ipsa essent indistantia existentibus simul ⁊ indistantibus eorum omnibus partibus tam continentibus videlicet q̄ contentis. ergo ⁊c. ¶ Sed contra hoc forsitan arguetur. quoniam que non continentur nec sunt in aliquo loco / nō videntur posse localiter esse simul. sꝫ sicut vltimū huiꝰ vniuersi non est in loco alio: sed est locus omniū aliorum in eo existentium: ita ⁊ de vltimo continente ⁊ a nullo contento alterius vniuersi consimiliter esset dicendū. ergo ⁊c. ¶ Ad hoc dicendum est ꝙ aliqua esse indistantia localiter potest contingere dupliciter: videlicet positiue: puta quia in eodez loco actualiter continentur: ⁊ priuatiue / modo quo aliqua locabilia licet de facto nō locata quia nec in aliquo loco existentia possunt esse indistantia. Si enim deus destrueret omnem locum remanentibus omnibus locatis in eo contentis prius / non oporteret talia locata remanentia post locum eorum destructum esse remotiora seu distantiora q̄ ante: sed possent esse eque indistantia sicut prius: cum tamen nullus esset eorum locus continens ipsa actu. ⁊ hoc modo non primo duo vltima duorum vniuersorum a nullo contenta sed alia continentia possent per diuinam potentiam esse simul. ¶ Confirmatur. quia quecunq sunt vnibilia vel indistantia seu simul esse possibilia aliquo mediante / possunt etiam remanere indistantia saltem per diuinam potentiam omni ab eis alio circūscripto. sed plura corpora possunt esse indistantia vt contenta in loco: ergo ⁊ quocunq loco ea continente totaliter circumscripto. quare ⁊c.

Sed circa cōclusionem istam vltimam

sunt aliqua dubia. Primum est: quomodo duo vniuersa si fierent / indistantia seu insimul esse possent. Secḋz quomodo omnia contenta sub sphera vltima vnius vniuersi possent simul esse localiter cum contentis sub sphera alterius vniuersi: cū i diuersis locis existētia cuiusmodi essent ista in diuersis spheris cōtēta / non videantur esse simꝰl localiter seu indistātia. Tertiū: quia quodlibet vniuersum cōtinet seu includit primū seu vltimū omniū contētiuum ⁊ a nullo cōtētum. sed nō vidētur posse esse plura vltima quoruz quodlibet sit omniū cōtētiuū ⁊ a nullo contentum. ergo ⁊c. Quartū: an in vniuersis q̄ exposito

modo possibilibus sit processus in infinitū: sic intelligēdo ꝙ nunq̄ tot sunt fieri possibilia seu possint esse facta quātūcūq multa quin possent fieri adhuc plura. ¶ Ad primū dicēduz est: ꝙ vt habet explicari in quarto / dupliciter vnū corpus potest esse in alio. vt in loco circūscriptiue: quia est totū in toto ⁊ nō in aliqua eius parte: sed diuerse ptes eius sunt in diuersis ptibus illius. ⁊ diffinitiue: sic intelligendo ꝙ totuz est in toto ⁊ in qualibet eius parte: modo quo corpus Christi est in eucharistie sacramēto. Tūc dicēdum est ad propositū ꝙ illo modo omnia corpora duorum vniuersoꝝ ⁊ ꝑ ꝯñs alia quecūq possent esse simul ⁊ indistātia / ⁊ ꝑ ꝯñs ipsa vniuersa / quo corpus Christi est in eucharistie sacramēto ⁊ simul cuz ipso. An aūt alio modo vez circūscriptiue / videbit i quarto: vbi inquiretur an plura corpora possint in eodem loco existere isto modo. ¶ Ad secundū apparet quid catholico est dicēdum. quoniam constat ꝙ Christus est in eodem loco et simul locatur cum eucharistie sacramento. ⁊ tamē ipse Christus est in alio loco vez in celo a sacramēto ipso et ab eius loco separato. omne enim existēs in pluribus locis simul est ita naturaliter cū omnibus simul in illis locis contētis: sicut qḋ est tātum in vno loco est simul cuz quocunq existente in illo. Ex hoc ad propositum dico ꝙ cum deus possit facere vt tenemus ex fide / idem corpus esse in diuersis locis quātūcunq distantibus / per consequens si faceret aliud vniuersum ab isto quātūcunq distans posset facere omnia inferiora illius vniuersi esse et contineri non tantum in loco illius vniuersi sed etiam istius ⁊ econuerso: videlicet ꝙ omnia inferiora istius essent etiam sub vltimo illius alterius vniuersi: ⁊ vtrunq istorum simul: videlicet ꝙ omnia istius essent in vltimo illius / ⁊ econuerso omnia in illo contenta seu locata essent etiam contenta ⁊ locata ab vltimo celo istius. ¶ Et quando dicitur ꝙ existentia in diuersis locis nō possunt localiter esse simul: dico ꝙ verū est quādo quodlibet eorum est tantum in vno loco a loco alterius separato: nō autem quando vtrunq eorum vel alterum est in pluribꝰ locis simul. Christus enim ⁊ sacramētū eucharistie sunt in diuersis locis. nō enim sacramentum eucharistie est in celo vbi est Christus. ⁊ tamē hoc non obstante Christus est simul ⁊ in eodem loco cum eucharistie sacramento: qr nō tantum est vt ipsum sacramentum in vno loco vez in altari: sed etiam est in celo ⁊ simul in eodem loco cū eucharistie sacramento. ⁊ ita potest dici consimiliter in proposito. quare ⁊c. ¶ Ad tertium dicendum est: ꝙ si essent duo vniuersa nō oporteret vltimum alicuius eorum esse omniū vniuersaliter contentiuū: sed quodlibet contineret vlꝫ continere posset p̄cise omnia sui vniuersi: sicut nūc celum vltimum continet omnia alia. non enim vltimum vnius vniuersi cōtineret vltimum alterius vniuersi nec aliquid eius / nec ab ipso contineretur. ⁊ sicut neutrū cōtineretur ab alio / sed quodlibet cōtineret proprias suas partes non aliquid alterius vniuersi: ita in quolibet sicut est nunc in isto vniuerso esset aliquid precise contentum ⁊ nullius alterius contentiuuz. ⁊ hoc est verum supposito ꝙ talia vniuersa diuersa essent distantia. qr alias vltimum vnius posset sub vltimo alterius contineri. non tantum enim per diuinam potentiam potest minus corpus in maiori / ⁊ equale in equali: sed etiam maius potest existere in minori: vt patet de Christo existente in eucharistie sacramento. nec tamen propter hoc videlicet si vltimum vnius contineret vltimum alterius / essent vnū vniuersum essentialiter licet localiter. si aūt talia vniuersa essent distantia localiter / tunc esset aliter. ¶ Et si queratur quomodo duo vniuersa facta possent localiter esse distantia: cuius neutrum eorū esset in loco: maxime quātum ad ipsorum vltima a nullo alio contenta sed omniū contentiua. ¶ Ad hoc dicendum est: ꝙ sicut duo vnita ⁊ in eodem loco existentia possunt loco eorum destructo manere indistantia ⁊ coniuncta: ita econuerso aliqua localiter distantia ⁊ separata possunt manere separata et distantia sicut prius eorum locis omnibus ipsa continētibus circūscriptis. posset enim deus duo corpora nunc distantia ⁊ in diuersis locis existentia conseruare sine aliqua eorum approximatione destructo toto residuo vniuersi / ⁊ per consequens eorum locis distantibus in quibus actualiter continentur. ⁊ sicut corpora huiusmodi casu posito dicerentur distare localiter non quia essent in diuersis locis actualiter: ita ⁊ de talibus vniuersis potest dici consimiliter. quare ⁊c. ¶ Ad quartum ⁊ vltimū dico ꝙ loquendo de vniuersis solo numero distinctis est vtiq possibilis processus in infinituz in eis: cum constet in quibuscunq indiuiduis eiusdem rationis esse possibilem talem processum in infinitum: videlicet ꝙ non possunt talia idiuidua esse tot facta quin possint fieri adhuc plura. Si autē sit sermo de vniuersis secundum speciem distinctis / nō sic est certum an in talibus sit processus in infinitū vel status ad aliquā multitudinē vltra quā nō sit processus. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum: vbi est illud

corollarium inferendum / apparet ex dictis Primo corollarium ipsum: videlicet ꝙ deus posset multa facere que nunq̄ faciet neq fecit. Secundo: ꝙ deus agit ad extra contingenter non necessario. Tertio: ꝙ si ageret necessario non posset aliquid facere qḋ non fecit. Quarto: ꝙ si deus ageret ad extra necessario / non fieret aliquid contingenter. ¶ Primum apparet. quoniam constat saltē ex fide ꝙ deus nunq̄ faciet neq fecit aliud vniuersum ab isto distinctum. sed vt probatum est in articulo p̄cedenti / deus posset facere aliud vniuersum. ergo posset multa facere que nunq̄ faciet neq fecit. ¶ Confirmatur. quia indiuiduis cuiuscunq speciei productis ⁊ producendis est status de facto: sic intelligendo ꝙ cuiuscūq speciei indiuidua producta ⁊ producēda sunt tot ꝙ nunq̄ erūt plura. ¶ Hoc apparet: saltem de incorruptibilibus substantijs: esto ꝙ forte aliquis instaret in alijs. sed nullius speciei idiuidua possunt esse tot quin possint fieri adhuc plura a prima causa a qua habēt fieri omnia vt videbitur in secundo. ergo ⁊c. ¶ Preterea. quia deus potuit nō producere aliquam creaturam quā produxit vel est in posterum producturus. sed nulla tali producta adhuc ipse alia producere potuisset. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia nec ista entia creata magis q̄ alia eiusdem rationis possibilia sunt creata / nisi quia deus voluit ista fieri ⁊ non illa. sed deus non necessario sed contingenter voluit fieri ista ⁊ non fieri illa. ergo ⁊c. ¶ Secundum videlicet ꝙ deus agat contingenter ad extra non necessario / sequitur ex predicto. quoniaz omne potens non agere qḋ agit ⁊ agere qḋ non agit / contingenter non necessario agit. sed deus vt dictum est / posset facere qḋ nunq̄ faciet neq fecit: ⁊ cum hoc potuit non facere hoc qḋ fecit. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia eque est impossibile ens contingens fieri seu produci necessario: sicut necessarium producibile produci contingenter. sed constat ꝙ secundum est impossibile vt apparet in productis suppositis increatis / quorum nullum est producibile contingenter sed necessario. ergo ⁊c. ¶ Tertium videlicet ꝙ si deus ageret necessario ad extra non posset aliquid facere qḋ non fecit / apparet. quoniam omnipotens per seipꝫ omne possibile agere potens si necessario agit omne possibile producit. ¶ Hoc apparet. quia ꝙ aliquod agens producat vnum effectum possibilē ⁊ nō aliuz / hoc est vel quia ipm̄ potest agere ad vnū ⁊ nō ad alterū: sicut ignis

potest generare ignem ꝛ nō aquam: vel quia licet possit indifferēter agere ad omnia/vult tamē producere vnū ꝛ nō alterū:qđ nō posset/si necessario ad omne sibi possibile ageret.sed deus est omnipotens ꝙ seipsum in oē possibile potens omni causa alia scōa circūscripta vt videbit in scōo.ergo si necessario ad extra ageret/omne possibile produceret/nec ꝙ ꝑs posset aliq̄d facere quod nō fecit cum tam omnia possibilia essent facta. ¶Confirmat.qꝛ deus nō potest ad intra ꝓducere nisi suppositū iam ꝓductū. nō em̄ est producibile suppositū nō ꝓductum.sed si deus ageret necessario ad extra sicut agit ad intra/consimiliter ꝛ ꝓpter rationē eandē esset omne possibile iam ꝓductū/nec ꝙ ꝑs posset fieri aliquid qđ nō iam actualiter esset factū.quare ꝛc. ¶Quartū ꝛ vltimū:vcꝫ ꝙ si deꝰ ad extra necessario ageret/nihil cōtingēter fieret/apparet.qm̄ deus sic est oīpotēs ꝙ quicquid vult fieri necessario fit/nec potest ꝙ aliquod agens aliud impedire:nec sine ipso agēte potest aliquid fieri.sed nihil a tali causa necessario productū potest fieri cōtingēter.ergo ꝛc. ¶Minor apparet.qm̄ ꝙ aliquis effectꝰ cause secūde licet naturaliter ꝛ ꝙ ꝑs quantū est ex se necessario agentis cōtingēter cuentat:hoc est quia talis effectꝰ potest ab alio puta a prima causa ne cuentat ꝓpediri: cū nullꝰ effectus possit fieri sine ipa ꝓncipaliter opante.sed ad nullū possibile ꝓducēdū est aliquid necessariū a prima causa distinctum/nec ꝙ ꝑs cū causa prima sit omnipotēs potest aliquid qđ ipsa vult fieri impediri.ergo ꝛc. ¶Cōfirmatur. quia qđ est impossibile nō fieri nō fit ꝛ tingēter:sed necessario:sicut vtrūqꝫ diuinū suppositū ꝓductū est ꝓductū necessario: quia est impossibile nō produci.sed si deus ad extra sicut et ad ītra agit/necessario ageret: sicut oē ad intra ꝓducibile est impossibile non ꝓduci:ita ꝛ oē ad extra fieri possibile esset impossibile nō fieri.ergo omne possibile esset factū necessario/nec ꝙ ꝑs aliquid posset fieri contingenter. ¶Sic ad questionē. ¶Ad rationes in principio apparet solutio ex predictis.

Irca distinctionē quadragesimā quintā: in qua Magister determinat de volūtate diuina/ostēdēs ꝙ est ipsa diuina essentia ꝛ omniū causa: Quero primo de hoc:vcꝫ vtrū volūtas diuina sit causa prima oīm effectiua. ¶Et videtur ꝙ sic.quoniā deus est oīs causa prima.sed eius voluntas est ab ipso indistincta totaliter in re extra.ergo ꝛc. ¶Cōtra.quia diuina essentia nō est principiū productiuū alicuius ad extra: sed tantū modo ꝑsonarū ad intra: cū sit principiū naturale/ꝛ per ꝑs nō cōtingēter nec libere sed necessario ꝓductiuū: et oīa ꝓducta ad extra cōtingēter nō necessario sint ꝓducta.sed volūtas diuina est a sua essentia indistincta. ḡ cū vnū ꝛ idē in re extra nō possit esse respectu eiusdē effectꝰ causa ꝛ nō causa/ꝙ ꝑs sequit ꝙ volūtas diuina non est creaturarū causa effectiua magis ꝙ essentia idē secū totaliter in re extra. ¶Responsio.vbi sic ꝓcedā. ¶Primo eñ excludā vnā opinionē.Scōo dicā aliter ad q̄stionē.

Quantum ad primū: opinio excludenda est quoūdā dicētiū: ꝙ sic volūtas dei ab eiꝰ essentia est distincta ꝙ volūtas ipsa nō aūt essentia est cā creaturarū omniū effectiua.nō em̄ vt dicūt diuina essentia agit ad extra aliquid sed ad intra. ¶Hoc aūt ꝓbant.quoniā cū oīa ad extra facta sint contingēter ꝛ libere nō naturaliter necessario ꝓducta/ꝙ ꝑs nullū naturale principiū nō liberū est ꝓductiuū ipoꝝ.sed diuina essentia est ꝑn cipiū naturale siue mō natura/ꝛ ꝙ ꝑs necessario agens ad omne sibi possibile cuius est principiū productiuū:volūtas aūt diuina est principiū liberū non naturaliter seu mō nature nec necessario ſ; libere ꝛ ꝓtingēter agēs.ḡ ꝛc. ¶Sed iste modus dicēdi est oīno impossibilis.qm̄ falsuz accipit ꝛ supponit:vcꝫ ꝙ voluntas dei sit aliquid in deo distinctū in re extra a sua essentia.hoc aūt est falsum. nō em̄ deitas ꝛ voluntas distinguūtur: sed sunt idem totaliter in re extra.quia vt sepe i ꝓcedētibus est ꝓbatū/nulla est diuersitas sed totalis idētitas in diuinis/exceptis personis quarū diuersitas est realis ꝛ idētitas essentialis.ergo ꝛc. ¶Confirmatur.quia diuina essentia non est minus idē cū sua voluntate ꝙ cū persona seu ꝑsonali ꝓprietate.sed ipsa est cū ꝑsonis oībus ꝛ relatiuis ꝓprietatibus idē totaliter in re extra/vt in ꝓcedētibus est ꝓbatū.ergo ꝛc. ¶Q; autē opinio ista p̄dicta supponat ꝛ cōcedat inter deitatē ꝛ eius voluntatē esse in re extra aliquam diuersitatē/apparet.quia ponit ꝙ essentia nō est causa alicuius eorū que fiūt ad extra: sed sola voluntas diuina.sed impossibile est vnū ꝛ idē in re extra esse respectu eiusdē causam ꝛ nō causam.ergo ꝛc. ¶Confirmatur. quia omnia illa realiter sunt distincta. que sic in re extra sunt plura ꝛ diuersa ꝙ vnū est alicuius effectus realis cuius alterū esse nō potest principiū ꝓductiuū. sed scōm opinionē istam diuina essentia ꝛ voluntas ita sunt in re extra distincta ꝙ essentia nullius effectus possibilis est principiū ꝓductiuū: volūtas aūt est causa oīs effectiua. ergo diuina essentia ꝛ volūtas realiter sunt distincta.hoc aūt cōstat esse falsum ctiā scōm sic opinantes. ergo illud ex quo sequit:vcꝫ ꝙ diuina essentia ꝛ volūtas sic in re extra sunt distincta ꝙ voluntas ꝛ nō essentia ipsa est causa omniū effectuū ꝓductiua. ¶Maioꝛ assumpta est euidēs quia ctiā omnia illa plura in re extra sic diuersa ꝙ vnuz eorum agit aliquid seu producit ad qđ non agit alterum licet possit agere/sunt distincta realiter.īpossibile est est vnum realiter agere ꝛ non agere/sicut ꝛ album ꝛ non album existere.sed non minus immo magis distinguūtur illa quorum vnuz agit ad aliquid ad qđ alterum nō agit nec potest agere/ꝙ illa quorum licet vnum nō agat de facto ad illud ad qđ agit alterum: potest tamen agere: sicut magis distinguuntur calefactiuum a non calefactiuo ꝙ vnum calidum calefactiuum ab altero.ergo cum diuina essentia non sit/vt dicit opinio ista/causa alicuius effectus productiua:sed voluntas sola:per consequēs sequitur ꝙ voluntas ꝛ essentia diuina sint distincta realiter. qđ est falsum.quare ꝛc. ¶Preterea illa oīa que sic in re extra sunt distincta ꝙ sunt diuersorum principia productiua/ꝛ habent diuersos modos agendi/realiter sunt distincta. ¶Hoc apparet.impossibile em̄ est vnum ꝛ idē realiter esse ꝛ non esse respectu eiusdem principium productiuū/habere ꝛ nō habere talē modū agēdi.sed scōz opinionē istam volūtas ꝛ diuina essentia sic se habēt ꝙ voluntas habet modū agēdi naturalē/ q̄lem nō habet volūtas ergo distinguūt realiter.qđ est falsuz.ḡre ꝛc. ¶Cōfirmat. qꝛ deus eodē agit ad ītra ꝛ ad extra.nō em̄ in deo sūt aliqua diuersa quorū vnū sit ꝑsonarū ꝛ alterū creaturarum principiū ꝓductiuū.qꝛ vt argutū est/talia oporteret realiter esse distincta.sed diuina essentia nō aliquid distinctū ab ea est principiū ꝓductiuū ꝑsonarū oīm ꝓductarū/ergo ꝛ creaturarū. ¶Ad rationē q̄ ꝓ opinione ꝑdicta adducit/apparet ꝙ nō valet.qm̄ licet idem non possit esse p̄ncipiū ꝓductiuū necessario ꝛ ꝓtingēter respectu eiusdē pōt tn̄ respectu diuersoꝝ.diuina em̄ essentia ē ꝓductiua necessario ꝑsone nece:ꝛ ꝓtingēter oīs effectꝰ possibil ꝓtingētis.Et tō cōcedo ꝙ principiū ꝓductiuū effectuū ꝓtingētiū est liberum ꝛ cōtingēs virtualiter:vcꝫ quia oīs talis effectus libere ꝛ contingēter nō necessario est ab ipso. Sed tunc dico ꝙ falsum in maiori accipitur quando dicitur ꝙ diuina essentia nō est principiū liberū. ipsa enim est ꝛ dici potest principiū liberū ac cōtingēs virtualiter nō formaliter respectu oīm creaturarū q̄ sunt ab ipa causaliter ꝓtingēter:ꝛ necessariū respectu ꝑsonarū quarū est nō cōtingēter sed necessario principiū ꝓductiuū.ḡre ꝛc. ¶Hec de primo.

Quantū ad secundū: vbi est ad quæstionem istam aliter respōdēdū/supposito ex sepe dictis in isto primo: ꝙ inter deitatē ꝛ eius voluntatē nulla sit diuersitas in re extra:sed ꝙ ista vcꝫ deitas ꝛ dei volūtas vel memoria/sapiētia/ꝛ talia attributa de deo dicta sunt nomina synonyma idē omnino in deo significātia/ponoquatuor conclusiones. ¶Prima est: ꝙ deus est causa omniū effectuū ꝙ seipsuz. ¶Hec apparet.Et primo quātum ad primā partē: vcꝫ ꝙ deus sit causa omniū. qm̄ vt probabitur in secūdo/nulla causa secūda potest agere ad effectum aliquē sine prima. sed nisi deus esset causa oīm effectuū necessaria ad ꝓductionē eorum/non oporteret ipsum concurrere cum omnibus causis secūdis ad ꝓductionē suoū effectuū.ergo ꝛc. ¶Cōfirmatur.quia ad ꝓducēdum omnē effectū possibilē sufficit illud qđ est totaliter eius causa virtualiter ꝛ tētiua. sed nulla causa scōa sed tantū prima sufficit ꝙ seipsam ad effectum aliquē ꝓducendū vt ꝓbabit in secūdo.ergo ꝛc. ¶Secunda pars conclusionis:vcꝫ ꝙ deus sit causa omniū ꝙ seipsum/apparet.quoniā ꝙ illud quo deus causat ꝛ cōseruat omnia dicit esse eorū causa.sed deus oīa causat ꝛ ꝓseruat nō aliquo alio ꝙ seipso.ergo ꝛc. ¶Minor apparet.qm̄ ꝙ hoc deus effectus producit seu causat/ꝛ causatos conseruat quia vult eos fieri ꝛ factos manere. ipse enim dixit ꝛ facta sunt/mandauit ꝛ creata sunt.vnde nec deū aliquam creaturā ꝓducere est aliud ꝙ ipsum eam fieri velle/nec deum creaturam conseruare est aliud ꝙ deum velle creaturam productam manere.sed deus nec se nec alia vult nisi tantūmodo per seipsuz.ergo cum illo ꝛ nullo alio sit causa creaturarum quo vult eas fieri:ꝛ non vult eas nisi tantū ꝙ seipsum/per consequēs sequitur propositum vcꝫ ꝙ non sit causa oīm aliquo mediāte alio a seipso. ¶Cōfirmatur.quia non minus prima causa ꝙ secūda agit ad suos effectus:ꝛ ꝙ consequēs est causa eorū omniū per se ipsam.sed omnis causa secūda agit ad effectū sibi debitū et per ꝙsequēs est eius causa ꝙ se nō aliquo alio mediāte vt calor ꝙ se agit ad calorē/ignis ad ignem/ꝛ sic de aliis ergo ꝛc. ¶Secūda cōclusio est: ꝙ deus est oīm effectuū causa immediata ꝛ prima. ¶Hec probatur. Et primo quātum ad primā partē:vcꝫ ꝙ sit causa immediata.qm̄ omne illud quo posito ponitur vel poni potest ꝛ sine quo nun ꝙ potest poni effectus/arguitur esse causa immediata ipsius. ¶Hoc apparet.qꝛ nec est nobis possibilis alia via ad probandum vnū esse alterius causam nisi quia videmus vnū sequi ad alterum:vt vnū ignē ad aliū /ꝛ vnū calorem ad alium vel ad solem/ꝛ sic de omnib; aliis. sed deus ē ad cuius volūtatem potest sequi oē possibile:imo ipso volente quodcunqꝫ possibile fieri necessario fit.nec enim qđ ipse vult fieri/potest ne fiat per causam aliquam impediri:nec sine eo volente rē fieri potest aliqua res fieri.ergo ipse est omniū que fiūt causa immediata. ¶Confirmatur.quia licz deus sit causa vltis omniū ꝛ causa secūda propua ꝛ singularis determinati effectus tantum/ex hoc nō habetur ꝙ causa ipsa secūda sit immediatior causa sui effectus ꝙ prima.quoniā quādo effectus fit sic immediate a duabus causis:quarū vna est vltis ꝛ altera singularis:si talis effectus est eque ꝑpossibilis cause singulari sine vniuersali/sicut vniuersali sine particulari/ causa particularis nō est causa eius immediatior ꝙ vltis:set multo minus causa illa singularis est immediatior causa sui effectus ꝙ causa vltis illa a qua sine causa singulari potest fieri effectus:ꝛ non econuerso a causa singulari sine vniuersali. sed sic est in proposito ꝙ nullus effectus est possibilis alicui cause secūde particulari sine prima causa vniuersali.econuerso autē causa vltis prima potest in omne possibile ꝙ se sine omni alia causa scōa. ergo ꝛc. ¶Secūda pars conclusionis:vcꝫ ꝙ sit causa prima: est euidens.quoniam omnis causa perfectior vniuersaliorꝛ diuturnior quacunqꝫ alia/est causa prima tam primitate perfectionis ꝙ vniuersalitatis seu illimitatiōis ꝙ durationis.sed cōstat deum esse perfectiorem causam vniuersaliorem ꝛ diuturniorem aliis omnibus simul sumptis. ergo ipse potest dici istis tribus ꝑmitatibus prima causa. ¶Cōfirmatur.qꝛ illa causa a qua ꝛepēdet oīs alia tā in essendo ꝙ in agendo dicit eē prima.sed oīs cā scōa dependet a deo tā in essendo ꝙ in agēdo:qꝛ nec pōt esse nec agere nisi deo volente ipsam existere ꝛ agere:ꝛ in hoc cōsistit ordo essentialis cause secūde ꝛ prime respectu effectus cōmunis vtriqꝫ.non enim est inter ipsas ordo sicut inter causam mediatiorem ꝛ remotiorē cū vtraqꝫ sit causa immediata ꝛ maxime prima vt probatum est supra: sed sicut inter illa quorum vnū necessario est dependens ab altero ꝛ non econuerso.quare ꝛc. ¶Tertia conclusio est:ꝙ deus est aliquorum effectuū causa totalis ꝛ aliorū partialis:posset tamen esse omniū causa totalis. ¶Hec apparet. ¶Primo quantum ad primam eius partē:vcꝫ ꝙ deus sit de facto causa aliquorum effectuum partialis ꝛ aliorum totalis.quoniaz causa totalis hic vocatur illud a quo solo ꝛ nō ab aliquo alio est effectus. partialis autē illud a quo simul cum alio concausante est effectus ipse. sed aliqui sunt effectus vt omnia incorruptibilia ꝛ ingenerabilia:quoū solus deus fuit causa effectiua. alia autem vt generabilia ꝛ corruptibilia quorum causa fuit nō tantum prima sed secunda.qđ ex hoc arguitur. quia ad diuersas causas secundas diuersi sequūtur effectꝰ tales videlicet generabiles ꝛ corruptibiles:qđ non esset si effectus hmōi sic totaliter essent a prima causa ꝙ nullo modo ab aliqua causa secunda. Si enim vnus ignis non esset productiuꝰ alterius/nō magis vnus sequeret ad alium presentem in passo dispōsito ꝙ ad aquam:cuius contrarium experimur.ergo ꝛc. ¶Confirmatur.quia illi effectus q̄ sunt solius dei vt materia prima et alia multa ex hoc arguuntur non esse ab aliqua causa effectiua alia ꝙ a prima/quia nō sequūtur nec sequi possunt ad aliquā aliam presentem actualiter existentem.ergo per contrarium illi effectus possunt argui esse effectiue ab illis causis secundis qui semper vniformiter ad earum presentiā consequūtur.sed talia sunt multa.ergo ꝛc. ¶Secunda pars conclusionis/vcꝫ ꝙ deus posset esse totalis causa omniū effectuū/apparet.quia potens in omne possibile per seipsum potest esse causa totalis omniū.sed deus potest in oē possibile per seipsum sine omni causa alia concurrēte vt alias fuit probatum.ergo ꝛc. ¶Cōfirmatur. quia sicut esse de facto causam alicuius effectus totalem nō est aliud ꝙ attingere effectum sine omni alio concausante:ita nec posse esse causam effectus totalē est aliud ꝙ posse ipsum producere sine omni causa alia concurrēte sed deus ē talis causa omniū possibiliū effectiua.ergo ꝛc. ¶Quarta ꝛ vltima cōclusio est:ꝙ deus est causa omniū effectuū non naturalis sed libera ꝛ voluntaria. ¶Hec apparet primo quantum ad primam partem: vcꝫ ꝙ nō sit causa naturalis.qm̄ cā naturalꝫ quātū ē ex se necessario agit sic ꝙ nō est in eiꝰ potestate effectū ipsi possibilē suspendere.sed deus non agit ad extra aliq̄d necessario sed mere cōtingēter/sic ꝙ in eius ptāte est nō agere quicq̄d

agit.ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur.quia naturale: aut sumitur
vt diuiditur contra supnaturale: aut vt contra volunta
rium seu liberum/aut vt contra violentū.sed nullo istorū
modorū deus potest dici naturale principiū effectuum
possibiliū productiuū.ergo ⁊c. ¶ Secūda pars cōclusio-
nis:vȝ ꝙ sit causa libera seu volūtaria/apparet.quoniā
omne agens per voluntatē seu volitionē non necessario
sed cōtingēter/ est agens voluntariū ⁊ liberum.sed deus
agit ad omnē effectum per volūtatem seu volitionem a
sua essentia totaliter indistinctaȝ: ⁊ agit contingēter nō
necessario.ergo ⁊c. ¶ Minor apparet quātum ad primā
partem vȝ ꝙ deus agat per voluntatē seu ꝑ volitionē.
quoniā nec deum aliquē effectum producere est aliud q̃
deum talem effectum fieri velle.nec ipsum conseruare est
aliud q̃ ipsum effectum productū velle manere. Unde di
uina essentia vt est volitio omniū possibiliū fiēdorum est
causa effectiua ipsorum.ergo ⁊c. ¶ Secūda pars:vȝ ꝙ
libere ⁊ contingēter producat omnia: probata est supra.
¶ Cōfirmatur.quia vt dictū fuit in p̄cedētibus non ma-
gis vnū possibiliū fit vel est futurū q̃ alterū nisi q2 deus
vult fieri vnū ⁊ nō alterū.ideo enī hoc fit:quia deus vult
ipsum fieri.⁊ ideo non fit alterum:quia deus nō vult fieri
seu vult nō fieri ipsum.sed omne agēs a quo volēte fieri
fit quicquid fit/ ⁊ volente nō fieri nō fit qđ nō vult fieri
est agens volūtarium.ergo ⁊c. ¶ Ex p̄dictis apparet so
lutio questionis.quoniā cū scđm ꝯclusionē vltimā deus
sit causa omniū effectuū voluntaria: pro quāto vt dictū
est ipsa diuina essentia est causa omniū factorū vt est vo-
litio ipsorū:per ꝯn̄s potest dici ꝙ volūtas seu volitio di-
uina ab essentia indistincta est omniū causa effectiua ⁊ li-
bere productiua. ¶ Sic ad questionē. ¶ Ad rationē in
principio apparet solutio tam ex p̄dictis in primo arti-
culo questionis q̃ ex alibi prolixius declaratis.

SEcundo quæro vtrū voluntas
diuina vel etiam creata producat obiectum
volitū in esse volito. ¶ Et videtur ꝙ sic. qm̄
sicut se habet intellectus ad obiectū intelle
ctuȝ: ita ⁊ volūtas ad obiectū volitū.sed ita se habet oīs
intellectus tam increatus q̃ creatus ad obiectum qđ in
telligit/ ꝙ ipsum in esse intellecto producit.ergo ⁊ volū
tas omne qđ vult in esse volito. ¶ Confirmatur.quia vo
luntas increata non est productiua nisi spiritus sancti:
nec creata nisi actus volendi. sed nec talis actus nec spi
ritus sanctus est tale esse volitum.sed huiusmodi esse vo
litum dicitur esse ab vtroqȝ istorum distinctum. ergo ⁊c.
¶ Responsio.vbi sic procedam. Primo enim incipien-
do a notioribus inquiram de voluntate creata. Secun-
do de increata:vȝ an sit talis esse voliti productiua.

Quantum ad primū est opinio cuius-
dam dicētis in primo suo/ distinctione ista.45. ꝙ omnis
vtiqȝ voluntas creata producit obiectum volituȝ in esse
volito.qđ quidē esse volitum est ens aliquod imperfectū
et diminutum ab actu volendi absoluto distinctum. est
enim respectus rationis tantū. ¶ Pro ista conclusione
arguit primo.quia impossibile est aliquod obiectū habe
re aliquod esse nouū improductum.sed obiectū nūc a vo
luntate creata nouiter volitū habet aliquod eē nouū qđ
nō habebat antea.ergo esse huiusmodi est productū.⁊ cō
stat ꝙ nō ab alio q̃ a volūtate ipsa.ergo ⁊c. ¶ Secūdo.
quia omnis mutatio terminatur ad aliquid in subiecto
mutato receptū.sed obiectū nouiter volitum est mutatū
transit enī ab vno cōtradictoriorū ad alterū vȝ a nō vo-
lito ad volitū.ergo ⁊c. ¶ Tertio.quia impossibile est for
mā aliquā nouiter alicui aduenire sine eius ꝓpria ꝓdu-
ctione.sed obiecto nouiter volito aduenit nouiter aliqua
forma vȝ relatio cum nunc sit volitum/ ⁊ volitum sit ad
volentem relatum.ergo ⁊c. ¶ Quarto.quia omnis im-
pressio forme presupponit formam ipsam existere/ ⁊ per
consequēs productam esse.sed huiusmodi forma respecti
ua quā importat esse volituȝ/ imprimitur obiecto volito
ergo est creata ab aliquo.⁊ constat ꝙ nō nisi a volūtate.
ergo ⁊c. ¶ Sed hic modus dicendi est omnino irrationa
bilis. Et ideo arguo contra ipsum. Primo.quia volūtas
creata per hoc ꝙ nouiter velle vel nolle incipit nihil ꝓ-
ducit nisi actum ꝑ quē in obiectū tēdit. sed talis actus
est forma absoluta existens actualiter in volūtate ipsa.
ergo ⁊c. ¶ Secūdo.q2 qđ nihil est/ productuȝ dici nō po
test.sed esse volitum vt ab actu volendi absoluto distin-
ctum nihil est.ergo ⁊c. ¶ Minor apparet.tū quia omne
intellectum potest esse volitum ⁊ nolitum. sed nō existēs
potest esse intellectum/nec per consequēs omne intelle-
ctum importat aliquid ab actu intelligendi ⁊ ab intelli-
gente distinctum.ergo nec esse volitum vel nolitum. tum
quia si esse volitum vel intellectum est aliquid productū
ab intelligente ⁊ a volente ⁊ ab actu intelligendi ⁊ vo-
lendi distinctū/cū nō possit poni nisi accn̄s/ aut est subie
ctiue in itelligente ⁊ in volente/aut in obiecto intellecto
et volito/aut in aliquo alio.sed nō in intelligente ⁊ volē-
te:quia nouiter intelligēti ⁊ volenti/nihil aduenit noui-
ter nisi actus absolutus/nec in obiecto itellecto ⁊ volito
quia tale potest esse nō ens.nihil autē potest esse subie-
ctiue nisi in ente actualiter existente. esto etiam ꝙ obie-
ctum volitum vl' intellectum sit aliquod ens existens/ꝑ
hoc ꝙ nouiter intelligitur nihil nouum cōsequitur/nec
aliquod esse imprimitur ipsi magis q̃ obiecto sensato ali
quid imprimatur quia nouiter sentitur.nec i aliquo alio
subiecto:quia per hoc ꝙ aliquod obiectū nouiter intelli
gitur vl' sentitur vl' diligit nihil aliqua res alia ab ipo ⁊
ab intelligente vl' sentiente ⁊ volente vl' nolente conse-
quitur.ergo ⁊c. ¶ Tertio.quia si intelligens vl' volens
producit obiectum intellectum ⁊ volitum in aliquo tali
esse:aut ipse intelligens ⁊ volens intelligit ⁊ vult huius-
modi tale esse productum:aut non.sed nō potest poni pri
mum. quia cum omne obiectum intellectum ⁊ volitum
sit in esse intellecto ⁊ volito productum/per consequens
vltra tale eē intellectum ⁊ volitum productum oporte-
ret aliud esse intellectum ⁊ volitum productum/ ⁊ vltra
illud intellectum ⁊ volitum alterum in infinitum. illud
etiam qđ intellectus creatus intelligit vel voluntas di-
ligit non producit.quia aut tale est aliquid existens/aut
nō. si est existens non producitur ab intelligente ⁊ volen
te:sed productum supponitur. si non est existens/ nō po-
test esse productum. Nec potest dici ꝙ sit non intellectū
et nō volitum:quia sicut ad aliquid nouiter sentiendum
nihil non sensatum oportet producere preter actum: ita
nec ad aliquid intelligendum vel volendum oportet ali-
quid preter actum esse productum non intellectum nec
volitum qđ sit ab obiecto ⁊ ab intelligente ⁊ volente dis
tinctum.ergo ⁊c. ¶ Quarto.quia ad intelligendum no-
uiter vl' volendum aliquod obiectum/nō magis aliquod
ens oportet eē productū ab ipso obiecto intellecto ⁊ vo-
lito ⁊ a volente ⁊ intelligente/ac ab actu intelligendi et
volendi distinctum q̃ ipsum obiectum. ¶ Hoc apparet.
si enim aliquid oporteret esse productum ad nouiter ali-
quid intelligēdum vl' volendum hoc nō esset aliquid ab
actu distinctū nisi tantū obiectū ipm̄ intellectū ⁊ volitū
sed tale obiectuȝ quādo nouiter intelligitur vl' diligitur
nō producitur:ergo nec aliquod ens aliud rationis dimi
nutū ab eo ⁊ ab actu distinctum.

Et ideo quantum ad istum articulum
aliter est dicendū. Ad cuius euidētiā pono quatuor ꝯclu
siones. ¶ Prima est:ꝙ volūtas creata nō ꝓducit obie-
ctū volitum in esse simpliciter. ¶ Hec apparet. qm̄ aut
obiectum volitū a voluntate creata est existēs/ ⁊ ab ipsa
realiter differēs:aut non. Si primū/constat ꝙ ab ipsa nō
producitur:sed productū eē realiter p̄supponitur.nec enī
voluntas creata nouiter volēs substātiā vel formā acci-
dētalem p̄existētem ⁊ ab ea realiter differentē producit
ipsam. Si aūt ponatur scđm: vȝ ꝙ nō sit existēs ipsum
obiectum volitum. ergo nec potest simpliciter seu reali-
ter esse productum:cū omne ꝓductū simpliciter seu reali
ter sit existens.ergo ⁊c. ¶ Confirmatur.quia non magis
volūtas creata/quia diligit vel vult alia a se distincta ꝓ
ducit ipsa/ q̃ quia diligit seu vult se/producat simplici-
ter semetipsam.sed constat ꝙ voluntas creata/quia se di
ligit/ se simpliciter ⁊ realiter nō producit.ergo ⁊c. ¶ Se
cūda conclusio est:ꝙ nec etiā voluntas creata producit
obiectum volitum in aliquo esse scđm quid seu imꝑfecto
et diminuto ab actu volēdi ⁊ ab ipsa volūtate distincto.
¶ Hec probatur.quoniā tale esse productuȝ diminutum
aut esset ipsum obiectum volitum aut aliquid ab eo dis-
tinctum.sed nō potest poni primū: quia obiectū volitum
ab actu distinctum nō est a volūtate productum:cum pre
supponat ipsum si est existēs productiuū/nec ꝑ cōsequēs
quia volitum est productū:vel si nō est existens nō possit
esse productum. nec potest poni scđm:quia tale ens dimi
nutum productū ab obiecto distinctum haberet esse acci
dens. nullum aūt accidēs preter volēdi actum produci-
tur a voluntate creata volente in seipsa nec in aliquo alio
vt superius est argutum.ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia
omne productum est aliquod ens verum a producēte rea
liter distinctum.sed per hoc ꝙ voluntas creata vult no-
uiter aliquod obiectū nō oportet ponere nec etiā potest
poni aliquod ens productū qđ dicatur eē volitū ab actu
volēdi ⁊ a volūtate distinctum.sicut enī ad esse album nō
requiritur aliquid a subiecto ⁊ ab albedine distinctū:ita
nec ad esse volitum aliquid ab obiecto ⁊ ab actu absolu-
to volendi distinctum.ergo ⁊c. ¶ Tertia conclusio est:ꝙ
volūtas creata ꝓducit tantūmodo in se actū quādo no-
uiter naturaliter incipit velle aliquod obiectū.qđ quidē
obiectū denominatur volitū:nō ab aliquo ꝓducto existē
te in eo:sed in alio vȝ in ipsa voluntate. ¶ Hec apparet
quantū ad primā partē: vȝ ꝙ actū ꝓducat.qm̄ illud vo
lūtas quādo naturaliter velle incipit producit:per qđ in
obiectū volitū tēdit/ ⁊ per qđ denominatur volēs. Dico
autē quādo naturaliter vult/quia supnaturaliter posset
velle ꝑ actū sibi a deo infusum:quē actū nō produceret ef
fectiue:sed tantū recipet subiectiue.sed voluntas creata
nō est volēs/nec tēdit in obiectū nisi ꝑ actū absolutū in se
receptū:sicut nec sensus est sentiēs nisi ꝑ actū sentiendi/
nec intellectus intelligens nisi per actū intelligēdi.ꝗ ⁊c.
¶ Secūda pars vȝ ꝙ obiectū denominetur volitum ab
aliquo nō in seipso sed i alio existēte/ apparet. quoniam
obiectum dicitur volitum ab actu volendi sicut intelle-
ctum ab actu intelligendi/ ⁊ sensatum ab actu sentiendi.
sed actus volendi nō est in ipso obiecto volito sed in vo-
lente: sicut actus sentiēdi in sentiēte nō in obiecto sensa-
to/ ⁊ actus intelligēdi in intelligēte nō in obiecto intelle
cto.ergo ⁊c. ¶ Ex hoc sequitur corollarie ꝙ aliter volēs
denominatur volens ⁊ aliter volitū denominatur volitū
licet denominatio vtriusqȝ sit ab eodē. ¶ Hoc apparet.
quoniā ⁊ volēs ⁊ obiectū volitū dicitur ab eodē actu nō
in seipso sed in alio existente:vȝ in ipso volente.ergo ⁊c.
¶ Quarta ⁊ vltima cōclusio est:ꝙ cōsimiliter est dicēdū
de intellectu creato sicut dictum est de volūtate ipsa:vȝ
ꝙ per hoc ꝙ aliquid intelligit nihil nisi solū actum ꝓ-
ducit/ ⁊ cetera oīa de volūtate supius explicata. ¶ Hec
potest ꝓbari eisdē rationibus q̄bus omnia dicta de volū
tate creata supius sunt probata. ¶ Ex quibus omnibus
apparet ꝙ nec intellectus ꝓducit obiectū intellectū in
esse intellecto nec intelligibili:nec volūtas obiectū voli-
tū in esse volito nec volibili:intelligēdo ꝑ hmōi ens pro-
ductū aliquid ab actu intelligēdi ⁊ volendi absoluto dis
tinctū. ¶ Ad primū eorū q̃ arguta sunt supius in contra
riū/ apparet ꝙ falsum in minore accipit quādo dicit ꝙ
obiectū habet aliquod esse nouū quādo nouiter volituȝ.
nullū enī ꝓpter obiectū nouiter volitū volēs ipȝ ꝓducit
ens nouū p̄ter volendi actum.qui actus nō est in obiecto
volito/sed in volente vt dictū est.quare ⁊c. ¶ Ad secūdū
cōsimiliter est dicēdū:vȝ ꝙ falsum accipit in minore.nō
enī obiectū quia nouiter volitū est mutatū: sed volēs ipȝ
cum obiectū nō dicatur volitū ab aliquo existente in eo
sed in alio vȝ in volente.quare ⁊c. ¶ Ad tertium ⁊ quar
tum insimul apparet cōsimiliter ꝙ vtrūqȝ falsum acci-
pit in minore:cum nulla forma obiecto volito sed volenti
realiter imprimatur. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundū: vbi est inqui-
rendum de voluntate increata/ est opinio eiusdem docto
ris de quo dictum est supra/ ⁊ in eadē distinctione ⁊ eadē
questione:ꝙ etiam voluntas increata ꝓducit oē obiectū
volitū a se in esse volito sicut in esse aliquo imperfecto ⁊
diminuto ab actu distīcto. ¶ Hoc aūt probat quadrupli
citer. Primo.quia cōstat ꝙ ab eterno fuit aliquid p̄desti
natū:qđ nō est aliud q̃ esse volitū. sed tale esse nō potest
dici esse simpliciter: cū nō sit icreatū: ⁊ fuerit sempiternū
ergo fuit esse aliquod scđm quid ⁊ diminutū ab eterno ꝓ
ductū. ¶ Scđo.q2 nō pōt esse transitus de vno cōtradi-
ctoriorū ad alterū sine aliq̄ mutatione.sed ab eterno deus
potuit p̄destinare oēs quos nō p̄destinauit ⁊ non p̄desti-
nare quos predestinauit.ergo tam predestinati q̃ non p̄-
destinati fuerunt mutabiles:cum in deo predestināte nul
la possit esse mutatio. sed nec i predestinatis nec in aliis
nō predestinatis potest esse mutatio secundū esse simpli-
citer:cum nec predestinatū nec nō predestinatum fuerit
ens simpliciter ab eterno.ergo talis mutatio i istis pos-
sibilis habuit esse scđm esse aliquod imperfectum ⁊ dimi
nutū puta scđm esse p̄destinatum qđ est esse volitū: ⁊ non
esse p̄destinatum qđ est nō esse volitū ad p̄miū sempiter-
nū.quare ⁊c. ¶ Tertio.quia deus noluit qđ tamē potuit
creare mundū ante q̃ creauerit ipsum.ergo ibi fuit trans
itus a nolle creare ad velle. sed talis transitus non po-
test poni in actu diuino.ergo in obiecto volito.quare ⁊c.
¶ Quarto.quia voluntas creata nō est efficacior incre-
ata. sed voluntas creata producit obiecta a se volita in
esse volito/ergo ⁊ increata. ¶ Sed hic modus dicēdi est
omnino impossibilis:vt patet ex illis que in alio articu-
lo superius sunt arguta.omnia enī arguta ibi cōtra illū
dicēdi modū/possunt argui cōtra istū.⁊ vltra illa ad istuȝ
modum dicēdi sequitur ꝙ non tantū ens increatū fuerit
sempiternū:sed ꝙ tot entia fuerint sempiterna a deo dis-
tīcta quot postea sūt ꝓducta ⁊ etiā plura.sed hoc est eui
dēter inconueniens ⁊ absurdum: cum sit contra sacram
scripturam.ergo ⁊c. ¶ Consequētia probatur.qm̄ omne
productū a ꝓducēte ipm̄ realiter est distinctum.sed scđm
opinionē istā omne obiectū a deo volitū est in esse volito
productū.ergo huiusmodi esse volitū ꝓductū est a deo ꝓ
ducēte distinctū.sed cōstat ꝙ si oē obiectū volitum est in
tali esse ꝓductū/q̄t sunt volita tot sunt talia entia dimi
nuta producta.non enī potest dici ꝙ omnia obiecta voli
ta in eodem esse volito sint producta. ergo cum deus ab
eterno intellexerit oīa possibilia: non tm̄ fienda.sed etiā
alia non fienda: ⁊ fienda voluerit fieri ⁊ alia nō fieri: per
ꝯn̄s seq̄ꝛ ꝙ tot fuerūt entia diminuta itellecta ⁊ volita
ꝓducta etna quot sūt fieri possibilia entia realia ⁊ etna.

nec tale ens productū potest dici magis diminutū q̄ accidēs. ex quo enim est productum ꝛ a deo producente vltinctum/oportet q̄ sit accidens vel substantia. sed nō potest dici accidens cum nō habeat subiectum: nec substantia vt apparet. ergo ꝛc.

Et ideo quantum ad istum articulum

aliter est dicēdum: vez consimiliter per omnia de voluntate increata sicut dictū est supra in alio articulo de volūtate creata. ¶ Ad primum eorum que arguūtur in contrariuz/concedo q̄ ab eterno fuit esse predestinatum seu volitum ac intellectum: qō esse nō fuit esse simpliciter a deo distinctuz. nec tamē ex hoc sequitur qō infertur: vez q̄ fuerit esse aliquod diminutum a deo distinctum: cum nullum ens simpliciter seu perfectus seu diminutū a deo distinctum fuerit sempiternū. nō enim sequit: est intellectum vel volitum: ergo est ens aliquod diminutum vel p fectum ab intelligente ꝛ a volente distinctum. quare ꝛc. ¶ Ad secundū cōcedo q̄ deus ab eterno potuit velle fieri qō voluit nō fieri ꝛ ecōuerso/ꝛ p consequēs pdestinare non pdestinatos ꝛ non pdestinare pdestinatos absq; aliqua mutatione sui nec ipsorum obiectorū volitorū tā aliquorum existētium ab eo distinctorū: cū nihil ab ipso distinctum fuerit sempiternū. cum enim esse volitum non dicat aliquid a volente distinctū/per cōsequēs q̄ volitū fiat nō volitum nō arguit aliquid a volente distinctū esse mutatum: sicut si subiectū esse album nō diceret aliquid ab eo distinctum: ꝛ subiectum ipsum posset effici non album: ex hoc non argueretur realiter esse mutatum. ꝛ ita in proposito consimiliter est dicēdum. nō enim obiectum a deo volitū ab eterno importat aliquid distinctum a deo volēte/nec p ꝯsequēs dicit aliquid mutabile realiter ante q̄ fiat. quod enī nō est/realiter mutari nō potest. quare ꝛc. ¶ Ad tertium cōsimiliter est dicēdū. ¶ Ad quartum apparet ex dictis in articulo p̄cedenti q̄ falsum accipit in minori. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationē in principio apparet solutio ex p̄dictis. falsum enīz accipit minor que dicit q̄ intellectus p̄ducit obiectū. qō intelligit in esse intellecto. nec enim intellectus nec voluntas producūt obiectū intellectū ꝛ volitū. sed intellectus creatus producit actū intelligēdi ꝛ volūtas actum volendi ipsum. intellectus aūt increatus/nec p̄ducit obiectū intellectū in esse intellecto: nec voluntas increata obiectū volitū in esse volito ab intelligēte ꝛ a volūtate distinctū nec etiā actū ipsum intelligēdi vel volēdi: cum deus velit ꝛ intelligat per actum improductum a sua essentia in distinctum totaliter in re extra.

Circa distinctionē quadragesimāsextā: in qua Magister inquirit an diuina voluntas semp impleatur: Quero primo vtrū aliqd qō deus vult fieri possit ne euenire impediri. ¶ Et videtur q̄ sic. qm̄ deus vult fieri omne qō precipit exequēdum/ꝛ nō fieri qō precipit resp̄uēdum seu vitandū. sed constat q̄ multa fiūt q̄ precipit nō fienda/ꝛ multa alia omittuntur que precepit exequenda. ergo ꝛc. ¶ Contra: quia nulla causa est omnipotēs cuius effectus ipsi possibilis potest p aliam ne eueniat impediri. sed deus est omnipotens. ergo ꝛc. ¶ Responsio. vbi sic procedam. Primo enim dicam ad questitum. Secūdo soluam ad vnum dubium questo annexum.

Quantū ad primū: est sciendū q̄ voluntas dei dicitur cōmuniter esse duplex: videlicet beneplaciti ꝛ signi. Volūtas prima/vez beneplaciti/subdiuidit in duas: videlicz in volūtatē antecedētē ꝛ ꝯsequētē. Volūtas aūt secūda vez signi/in. 5. vez i prohibitionem preceptum/consiliū/impulsionem/ꝛ permissionē. nō tamē est intelligēda per ista diuersa nomina in deo diuersitas aliqua: cū in ipso nō sit volūtas multiplex: sed vnica a sua essentia indistincta. sed ista omnia p̄dicta nomina licet diuersa significāt eandē omnino volūtatē diuinam ab essentia indistinctā vt ad illa que sunt ab ipsa diuersi mode cōparatā sicut patet p singula discurrēdo. Volūtas eīn diuina dicitur antecedēs inquātū ab ipsa dātur homini antecedētia ipsi necessaria ꝛ sufficiētia ad p̄miuz eius finē vltimū cōsequēdū. Dicitur aūt ꝯs vt cōparat ad illos quibus nō tantū dat tale necessariū añs: sed ip̄z premiū ꝯs. Nec valet si dicatur q̄ etiā deus antecedēter scōm hoc vult malū: cū det etiā ꝛ velit homini antecedētia puta bona naturalia quibus mediātib⁹ p̄t ita malū facere sicut bonū. qm̄ licet det deus talia q̄b⁹ p̄t homo facere malū: tn̄ nō p̄cipit nec consulit malū fiēdū sed vitandū/ꝛ bonū ꝯtrariū exequēdū. Per hoc autem deus dicitur añcedēter homini velle bonū: quia dat ipsi añs ad ip̄m faciēdū sufficiēs/ꝛ cum hoc p̄cipit vel consulit ipsum esse eligēdum ꝛ malū cōtrariū resp̄uēdū. hmōi aūt nomē p̄ceptum qō dicitur voluntas signi significat ipsam voluntatem dei vt comparatā ad illud qō sic vult fieri q̄ nō faciētes statuit puniri: sicut prohibitio significat eandē voluntatē vt comparatā ad illa que sic prohibet fieri q̄ facientes statuit etiā puniri. Consilium autē significat ipsam in ordine ad illud qō implētes deus statuit premiare nō tamē ipsum omittentes punire. ¶ His premissis apparet quid sit ad questionem istam dicēdū. cōmuniter enim doctores ad ipsam respondētes dicūt ꝛ bene. Primo: q̄ nihil a deo volitū fieri volūtate consequente beneplaciti potest ne cuenīat impediri. Secūdo q̄ volitū volūtate antecedēte beneplaciti potest ne eueniat impediri. Tertio q̄ consimiliter potest impediri qō est ab ipso volitum voluntate signi. Quarto q̄ de facto multa impediuntur/quia nō fiūt/que ipse deus vult fieri voluntate predicta duplici: videlicet tam volūtate antecedente beneplaciti q̄ etiam voluntate signi. ¶ Primū apparet. quoniam qō omnipotens suo velle omnia producens vult fieri nō potest p aliquam causam aliam impediri. nulla enim causa est omnipotēs cuius effectū potest alia impedire. sed deus est omnipotens suo velle omnia que fiunt producens. nō enim deus aliter aliquid facit nisi quia ipsum fieri vult. nec deum effectum producere est aliud q̄ deum effectū ipsum fieri velle. ergo nihil qō ipse vult fieri quale est omne ab eo volitum voluntate consequente beneplaciti/ potest ne cueniat impediri. ¶ Cōfirmatur. quia cum deus nō aliter quid facere possit nisi quia ipsum vult fieri consequēter ꝛ per hoc/quia videlicet aliquid non vult ꝛ aliquid vult fieri consequenter/intelligit tam possibilia fienda q̄ alia non fieda: per consequens si aliquid ab eo volitum isto modo esset impedibile: nihil ei esset possibile quod non esset p alterum euitabile/ nec per consequens ipse certitudinaliter cognosceret/nec cognoscere posset aliquod vnum possibilium esse fiēdum ꝛ alterum non fiendum per hoc q̄ alterum est ab eo fieri ꝛ alterum non fieri ordinatum seu volitum. sed vtrunq; istorum est falsum. ergo ꝛc. ¶ Secundum videlicet q̄ volitū volūtate antecedēte beneplaciti possit ne cueniat impediri/apparet. quoniam sic volitum videlicet antecedenter potest esse nolitum fieri cōsequenter vel simpliciter vel conditionaliter: vez vt ipsum fiendum vel non fiēdū/ad qō dedit ac voluit homini añs necessariū/posuerit in ipsius hoīs potestate. sed oē tale qō vez est in hoīs potestate est ab eo impedibile. q̄ ꝛc.

¶ Cōfirmatur. quia non oīs hō cui deus vult ꝛ dat añs necessariuz ad premiū eius finē vltimū/p̄sequit̄ tale ꝯs per habitum añs. sed oē ꝯs deus dicitur velle fieri ante cedēter: ad qō habendū dat necessarium añs: ꝛ cum hoc consulit ac precipit ꝯs ip̄m esse q̄rēdū. ergo ꝛc. ¶ Tertium videlicet q̄ volitum volūtate signi possit impediri apparet consimiliter sicut scōm predictuz: vez volitum voluntate antecedente beneplaciti. ¶ Quartū ꝛ vltimuz videlicet q̄ de facto impediunt qz multa nō fiunt q̄ deus vult fieri volūtate p̄dicta/duplicit est entēs: qz nec omnis homo cui deus vult ꝛ dat añs sufficiens ad bene agēdum ꝛ p̄miuz consequendum facit bonum: nec cōsequitur premium. non oīe etiam illud fit qō ipse fieri p̄cipit vel consulit: sicut nec ecōuerso omne illud vitatur qō ab eo vitari consulitur ꝛ non fieri p̄cipitur. sed omne illud deus vult voluntate antecedēte beneplaciti qō ꝯsulit ꝛ ostendit eliciendū ꝛ ad qō habendū dat antecedens sufficiens ꝛ necessarium. omne etiam illud dicitur velle voluntate signi quod precipit fieri vel consulit. ergo ꝛc. ¶ Confirmatur. quia deus voluntate antecedente beneplacitt omnes vult saluos fieri: quibus etiam p̄cipit ꝛ consulit agere bonum ꝛ nō facere malū. sed ꝯstat q̄ de facto nec omnes saluantur nec bene agūt. ergo ꝛc. ¶ Et si queraf/an sit simplicit concedendū q̄ diuina voluntas impedi tur: Respondet q̄ nō: sed tantuz sub determinationibus supradictis. non eīn aliqd qō deus vult fieri potest nō fieri nec p ꝯs impediri. non aūt oīe ab eo volitum voluntate antecedente beneplaciti nec volūtate signi est volitū fieri absolute: cum sit positū in hoīs potestate: nec per ꝯs ex hoc q̄ tale nō euenit dicit nec potest dici voluntas diuina simpliciter impediri. quare ꝛc. ¶ Hec de p̄io.

Quantum ad secundū: dubium hic solvendum huic q̄stioni annexum est/ an possit ratione naturali probari diuinam voluntatē semp impleri nec vnq̄ per consequens ipediri. ¶ Ad hoc respondet q̄dā i p̄io suo in dist. ista questiōe secūda. q̄ pōt vtiq; p̄bari diuinaz voluntatem semp impleri: nō aūt q̄ oīe ab ea videlicet a voluntate diuina fieri volitum sit ab ipsa. ¶ Primum p̄bat ex hoc. qz omnis ille contra cui⁹ volūtatē pōt aliqd fieri pōt tristari. sed deus nō pōt de aliquo ꝯtristari: ergo nec pōt contra voluntatem eius aliqd fieri: ꝛ ita p cō sequens semp eius volūtas habet impleri cum nō possit modo aliquo impediri. ¶ Secundus p̄bat per hoc: quia vt dicit non pōt rōne naturali p̄bari q̄ deus sit cā oīm p tialis nec alicui⁹ etiā totalis. quare ꝛc. ¶ Sz nec rō quā adducit ad p̄bandum primum dictū/ cōcludit. nec scōm etiā qō addit verū/imo falsū existit. ¶ Primū apparet. qm̄ ad maiorē illius rōnis diceret q̄ est vera tm̄ de illo q̄ vult seu eligit ꝛ respuit per actū a se distinctum/quia ꝛ solus talis potest letari vel tristari letitia ꝛ tristitia a seipso distinctis: ꝛ per ꝯs est mutabilis ab vno istorū ad alterum sicut subiectū vtriusq; horū vez letitie ꝛ tristitie susceptiuū: nō aūt de illo q̄ vult omnia vno actu a se totaliter indistincto. quia nec taliter volentis letitia est ab eo distincta sed totaliter indistincta: nec p ꝯs potest cadere i eo tristitia. sed talis est deus. ergo ꝛc. ¶ Et si dicas q̄ ex hoc seqtur q̄ dei volūtas semp impleat/ esto q̄ hoc sit verū tn̄ nō p̄batur ex tua rōne p̄dicta. quare ꝛc. ¶ Scōm vez q̄ sit falsum illud qō scō accipit quando dicit q̄ nō pōt p̄bari deum esse causam aliorum/ suppono hic ex dicendis in secundo: ꝛ etiam ex sepe dictis in pluribus locis in q̄bus ē ostēsum et probatum deum esse causam omniū nec posse fieri aliquid ab aliqua causa secunda sine p̄ia causaliter concurrente. ¶ Et ideo illud primum dictum per qō soluitur aliud dubium hic soluendum puta volūtatē dei consequētem beneplaciti semp impleri/aliter est p̄bandum: videlicet ex diuina omnipotentia: sicut supra in alio articulo est probatum/ nihil a deo volitū volūtate consequente beneplaciti posse impediri. quoniam voluntatem dei impleri non est aliud q̄ ab ea effectum volituz fieri in esse ponī eo modo q̄ ipsuz vult fieri: videlicet vel a se ipsa: modo quo fiunt omnia ingenerabilia ꝛ incorruptibilia/ad que non agit aliqua causa secunda: vel a se et ab aliqua causa secunda sicut fiunt communiter gñabilia ꝛ corruptibilia. sed cum deus sit omnipotēs nihil ab eo volitum consequenter fieri potest impediri vt arguebatur in articulo precedenti. ergo ꝛc. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationes in p̄cipio apparet solutio ex predictis.

Secundo quero: vtrum deus velit fieri quicquid fit. ¶ Et videtur q̄ sic. quoniaz omne qō sit est ab eo vt a causa effectiua: cum nulla causa secunda possit aliquid agere sine prima. sed omne qō est a deo est fieri volitum ab eo. ergo ꝛc. ¶ Contra. quia non tantum fiunt bona: sed etiā multa mala. sed deus non vult fieri aliquod malū sed bonum. ergo non oīe factum est a deo fieri volitum. ¶ Responsio. vbi sic procedam. Primo enī dicam ad questituz ꝛ ostendam q̄ deus non vult de facto fieri nisi bonuz. Secundo inquiram/an possit de possibili velle malum.

Quantum ad primum est sciendum: q̄ eodem actu deus vult seu diligit bonū ꝛ non vult fieri ꝛ odit maluz culpe de quo hic queritur. Qui actus licet in se formaliter indistinctus dicit amor in ordine ad bonum puta premium quo deus ipsum vult ꝛ statuit premiandū ꝛ odium respectu mali propter contrariam rationem videlicet propter penam qua culpā ipsam vult seu statuit puniendam vel actualiter punit ipsam. ꝛ hoc solum est propter qō dicitur i scriptura/odire reprobos ꝛ diligere iustos. quia videlicet licet eodem actu trāseat super omnes/non tamē eadē sed diuersa eis statuit conferenda: qz reprobis supplicium ꝛ electis premium. hoc est etiam p̄ter qō dicitur odire dānatos ꝛ diligere actu beatos nō equaliter sed inequaliter/videlicet propter inequalez penam quā infert damnatis: ꝛ propter gloriam inequalem quā vult ꝛ confert beatis. ¶ Hoc supposito vt ab omni catholico concedendo/apparet quid ad questionem istaz sit dicendum. quoniam ꝛstat q̄ deus non premiat aliquē sed cōdemnat ꝛ punit propter malum culpe qō cōmittit Ex quo sequitur: ¶ Primo q̄ deus nō vult fieri aliquod malum culpe. ¶ Secundo q̄ vult bonum actum seu meritorium. ¶ Tertio q̄ vult penā ꝛ gloriaz. ¶ Quarto q̄ vult omnem naturam creatam positiuā. ¶ Primū probatur ex dictis. quoniam deus illud non vult fieri qō fieri interdicit: ꝛ quādo fit/ punit. sed culpam deus fieri interdicit ꝛ propter ipsam hominem punit. ergo ꝛc. ¶ Confirmatur. q̄ omne qō deus vult fieri fit ab ipso/cuz nihil possit fieri sine eo. sed nullum peccatuz est nec fieri potest ab ipso: cum deus peccare non possit. ergo ꝛc. ¶ Secūdū apparet per contrarias rationes. Primo. videlicz: quia omne illud dicitur deus velle fieri qō precipit vel consulit faciendum ꝛ propter qō factum confert premium. sed actus meritorius est hmōi. ergo ꝛc. ¶ Secundo. quia oē illud deus vult fieri qō fit ab ipso/cum nihil sit ab eo nisi qō fieri volitum est ab ipso. sed omnis bonus act⁹ seu meritorius quantum ad totam eius substantiam absoluta: est ab ipso vt a causa effectiua. ergo ꝛc. ¶ Tertiuz ꝛ quartum videlicet q̄ tam penam q̄ gloriam q̄ omnem rez factam aliam positiuam deus voluit fieri ab eterno/appet ex eodem medio. quia omne factum a se voluit ipse fieri ab eterno. sed omne ens positiuum factum est a deo causatuz: ergo ꝛ fieri volitum. ¶ Confirmatur. quia vt sepe

dictum est in precedentibus/deum aliquam rem causare non est aliud ꝙ ipsum rem illam fieri velle.ergo omne ab eo causatuꝫ est ab ipso fieri volitum. quare ꝛc. ¶Ex hoc apparet solutio questionis.concedendum em̄ est ꝙ om̄e qđ fit deus vult fieri.secundum ꝙ ly omne distribuit pro ente quolibet positiuo:nec hoc est contra primū corollariuꝫ quod dicit deum non velle fieri peccatum. quoniam peccatum vt formaliter sumptum/modo quo nō est nec esse potest a deo/nō dicit aliquid positiuū vt videbitur ĩ secundo.quare ꝛc.¶Hec de primo.

Quantum ad secundum:vbi est videndū/an deus posset de possibili velle malū siue peccatū/ ē sciendum ad euidentiam dicendorum:ꝙ deum velle malum siue peccatuꝫ/potest intelligi dupliciter.Uno modo ꝙ illud qđ est ab eo volitū sit peccatū vt est ab eo volitū. ꝛ alio modo ꝙ aliq̄d fieri volitum ab eo sit peccatū non vt ab eo est volituꝫ:imo vt sic est bonum:sed vt ab alio est factum.ꝛ vt sic deum velle peccatum posset adhuc habere duplicem intellectum.vnum videlicet ꝙ vellet pctm̄ ipsum absolute tantum sicut vult fieri quodlibet ens positiuum factum vel fiendum:ꝛ aliuꝫ ꝙ nollet peccatū nō tantum vt sic sed etiam sicut antecedens propter qđ vellet conferre premium:modo quo vult omnem bonuꝫ actū seu meritorium.¶Hoc premisso apparet quid ad istū articulum sit dicendum.Constat enim Primo ꝙ deus non potest velle peccatuꝫ fieri primo modo sic videlicet ꝙ vt ab eo volitum sit peccatum.¶Secundo videtur probabiliter esse dicendum ꝙ posset vtiq̄ velle deus peccatuꝫ scđm intellectum secundum:sic videlicet ꝙ ab eo fieri volitum esset peccatum alterius a quo factum:nō tamē vt a deo volitum.¶Tertio ꝙ deus posset secundum intellectum predictum velle fieri malū non tantum absolute sicut vult fieri quodlibet ens creatum: sed etiam vt p̄miandum hominem propter ipsuꝫ vel saltem post ipsum nō remissum.¶Quarto ꝛ vltimo ꝙ nullo modo est absolute concedendum sicut nec conceditur ab aliquo doctorū ꝙ deus possit velle peccatū.¶Primum istorum appet. quoniaꝫ deus non potest peccare sicut videbitur in secūdo.sed potens velle peccatum secundum intellectum illum predictum primum sic videlicet ꝙ vt ab ipso volituꝫ sit peccatum/potest peccare:cum omnis taliter malū volens sit peccans.ergo ꝛc.¶Cōfirmatur. q꞉ omnis potens velle peccatum sic ꝙ vt ab ipso volitum sit peccatum/ tenetur illud non velle qđ vt ab ipso volitum est peccatuꝫ. ¶Hoc est euidēs.q꞉ qđ quis nō tenet vitare si ipm̄ eligit non peccat: sicut nec peccat in omittēdo illud facere qđ facere non tenetur.ꝛ ita in proposito consimiliter est dicēdum videlicet ꝙ nihil ab aliquo volitum vt ab eo volitū est peccatum nisi volens teneatur nolle siue non velle ipsum qđ vt ab eo volitum est peccatum. sed deus nihil qđ non est ipse tenetur velle neq̄ nō velle.ergo nihil pōt velle fieri vel non fieri qđ vt ab eo volitum sit peccatum. ¶Secundum:ꝙ veꝫ deus possit velle peccatum secūdū alium intellectuꝫ:ex hoc videtur posse declarari. quoniā constat ꝙ deus vult fieri omne ens positiuuꝫ qđ fit:cum etiam om̄e tale causaliter sit ab ipso. sed aliquis actꝰ absolutus a deo factus ꝛ fieri volitus est malus/non vt ab eo volitꝰ neq̄ factus:sed vt ab alio.ergo ꝛc.¶Minor appet de om̄i peccato commissionis cuius actum absolutū deꝰ ipse fieri vult ꝛ facit/sicut omnem alium effectum cuiuscunq̄ cause secūde:ꝛ tamē talis actus est malus nō vt a deo factus/cum deus non teneatur vitare ipm̄:sed vt factus a causa secunda puta ab aliqua rationali creatura obligata ad vitandum ipm̄.quare ꝛc.¶Nec hoc est contra illud dictum in articulo precedēti:vbi est probatum deum non velle peccatum:tū q꞉ interdicit ipsum.tum q꞉ nec peccatum aliquod est ab eo. q꞉ illud dictum veꝫ deuꝫ non velle peccatum/est verū ꝛ intelligenduꝫ secundū intellectum alium supradictū videlicet sic intelligēdo ꝙ aliquid vt ab ipso volitum sit peccatum:modo quo vt dictū est deus non potest velle peccatū.sed cū hoc ꝙ deus nō vult nec potest velle peccatum sic ꝙ vt ab eo volituꝫ sit peccatum stat ꝙ vult vel potest velle peccatū scđm aliū intellectū veꝫ secundū predictum.quare ꝛc.¶Confirmatur.q꞉ omne a deo factum est ab eo fieri volitum.sed actꝰ positiuus qui est malus non vt absolute sumptus nec vt a deo sed vt a creatura intellectuali factus est etiam ab ipso deo productus:sicut omnis alius cuiuscunq̄ cause secunde effectus.ergo aliquid est a deo fieri volituꝫ qđ vt factum ab alio est peccatum. quare ꝛc.¶Tertium videlicet ꝙ secundum intellectum predictum peccatum possit esse volitum vtroq̄ illorū duorum modorum/apparet quoniam propter nullū malum commissum deus magis impossibilitatur ad premiandū reprobum ꝙ post bonuꝫ actum ad condemnandū iustum. sed nullū q̄tūcunq̄ iustum propter aliquem actum bonum premiat necessario immo potest eum punire seu damnare non tm̄ nō premiare.ergo ꝛ potest quemcūq̄ existenteꝫ in culpa etiā actualiter premiare.¶Confirmatur.quia gloria nō est incompossibilior culpe ꝙ pene.sed gloria est simul cū pena possibilis existere in eodē/vt apparet per exemplū de Christo in quo vtrunq̄ istorum fuit simul de facto. ergo ꝛ gloria posset cum culpa existere in eodem. sed deꝰ potest de potentia absoluta omne possibile.ergo ꝛ posset peccatorem in peccato actualiter existentem ad vitam eternam acceptare/ipsumq̄ actualiē p̄miare.quare ꝛc.¶Quartum ꝛ vltimum:veꝫ ꝙ non sit absolute concedendum ꝙ deus velit aut velle possit peccatum/ex hoc p̄batur.qm̄ sensus seu intellectus propositionis istius vt absolute sūpte videtur esse ꝙ deus velit peccatum seu malum ꝛ male sic ꝙ vt ab eo volitum sit peccatuꝫ.sed cōstat ꝙ in isto intellectu propositio non est vera sed falsa/vt dictum est supra.ergo ꝛc.¶Cōfirmatur. quia constat ꝙ ista ꝓpositio supradicta communiter non conceditur sed negatur a doctoribus catholicis ꝛ a sanctis.omnes em̄ communiter dicunt ꝙ licet deus permittat fieri peccatum/non tm̄ vult fieri ipsum.sed non sic negaretur ab omnibus si aliquem intellectum verum pretenderet seu haberet. ergo licet possit dici ꝙ deus vult fieri illud qđ vt factū ab alio est peccatum/non tamen est dicendum ꝙ velit fieri peccatum.¶Sic ad questioneꝫ.¶Ad rationes ĩ principio apparet solutio ex predictis.

Circa distinctionē quadragesimamseptimaꝫ/in qua magister veritatem determinando ostendit ꝙ diuina voluntas semper est efficax:Quero primo/vtrum aliquid sit possibile fieri contra voluntatē dei.¶Et videtur ꝙ sic.quoniā peccatum est possibile fieri . sed peccatum fit contra voluntateꝫ dei.ergo ꝛc.¶Contra.quia nulla causa secunda pōt aliquid agere sine prima.sed qđ fit a prima causa non fit contra ipsā ergo nihil est possibile fieri qđ sit contra volūtatem dei. que quidem voluntas diuina est omnium prima causa. ¶Responsio.vbi sic procedam. Primo em̄ repetaꝫ quādam distinctionem iam in precedenti distinctione positā Secundo dicam ad questionem istam.

Quantum ad primū distinctio replicāda est de voluntate diuina:que vt dictuꝫ est in prima questione precedentis distictionis/est duplex.Est em̄ quedā beneplaciti/ꝛ alia signi.nō intelligendo per ista/vt ibi dictum est/aliquam diuersitatē in deo seu in voluntate eius ab eius essentia distinctam:sed in illis que fiunt extra: q̄rum alia dicitur deus velle voluntate beneplaciti antecedente vt illa q̄ ꝯsulit vel precipit facienda:ad que etiam dat antecedētia necessaria.alia volūtate bn̄placiti ꝯñte: vt illa que ipse facit ꝛ facere statuit: quorum alia dicitur velle efficacitē vt illa que sic facere statuit ꝙ ea posse ĩpediri ꝑ aliquā cām secūdā nolit / vt oīa illa q̄ a solo ipso ꝛ a nullo alio fiunt.alia autem dicitur velle remisse vt illa q̄ lꝫ fieri velit:tñ vt fiāt vel nō fiant in ptāte creature rōnalis relinq̄t/sicut oīa merita electoꝝ.sic em̄ ipsa deꝰ voluit voluntate beneplaciti ꝯñte: ꝙ tñ nō sic efficaciter sicut illa q̄ a se solo fieri voluit cāliter/cum talia non sint aliq̄ mō in ptāte hoīs sicut illa.aliq̄ aūt dr̄ deus velle volitione signi:qđ q̄dē signū dr̄ eē duplex.est em̄ vnū respectu futuri vt ꝓhibitio cōsiliuꝫ ꝛ p̄ceptum:ꝛ aliud respectu p̄ntis vt ꝑmissio ꝛ ꝯpulsio.¶Hec de primo.

Quantum ad secūdum:vbi est ad quæsitum respondēdū/appet ex declaratis in p̄cedentibꝰ q̄d dicendum.constat em̄ primo ꝙ nihil pōt fieri cōtra volūtatem diuini beneplaciti efficacem. Scđo ꝙ pōt fieri aliq̄d cōtra volūtatem bn̄placiti dei remissam antecedētē. Tertio ꝙ etiā posset fieri cōtra volūtatē bn̄placiti dei remissā consequēteꝫ.Quarto ꝙ etiā potest fieri ꝛ fit cōtra voluntatem signi tā p̄ntis ꝙ futuri. ¶Primū:veꝫ ꝙ nō possit aliq̄d fieri cōtra volūtatē efficacē dei/apparet.qm̄ illud diceret fieri contra volūtatē dei efficacē qđ nō fiēdū esset diuinitus institutū:ad qđ operādū nō pōt agere aliqđ ens creatū.sed qđ a nulla cā scđa pōt fieri ꝛ nō fiendū est diuinitus institutū/impossibile ē fieri nisi a prima cā a qua nihil factū est ꝯtra eiꝰ volūtatē seu ordinē ꝓtūc q̄ fit existentem factū.ergo ꝛc.¶Cōfirmatur. q꞉ talia q̄ nō sūt in ptāte alicuius cāe scđe sed tm̄ prime: siue sint ordinata diuinitus vt non fiant siue vt fiant/nullo modo possūt fieri ab aliqua causa secūda.sꝫ oē qđ fieret ꝯtra volūtatē dei fieret ab aliqua cā alia ab ipso:cū nihil a deo factum possit esse cōtra volūtatem eius factū:q꞉ deum rem facere nō est aliud vt in p̄cedētibꝰ est dictū ꝙ ipsū deū rē fieri velle.qđ autem quis fieri vult si fiat nō fit cōtra volūtatē ipsius/sed scđm volūtatē eius.ergo ꝛc.¶Preterea eq̄ est ĩpossibile fieri quod deus nō vult fieri nec pōt ꝑ cām aliā ab eo fieri seu ĩ esse poni:sicut ĩpediri ne fiat qđ deus vult fieri nec pōt ab aliq̄ alio fieri nec corrūpi. sꝫ scđꝫ ꝯstat eē impossibile.ergo ꝛ primū.q̄re ꝛc. ¶Secūdū veꝫ ꝙ possit fieri contra voluntatē beneplaciti dei antecedētē remissam apparet. qm̄ oē illud deus dicit velle alicui volūtate antecedente beneplaciti/ad qđ consequēdū dat ipsi añs necessariuꝫ/ipsumq̄ veꝫ ꝯñs volitum ꝯsulit vel precipit eligendum ꝛ ꝯtrariū respuendū/sicut homini rōne vtenti vult hoc modo bonū cum suggerat ei ipm̄ eligendū ꝛ det ei antecedens necessarium ad ipm̄ consequendum seu eliciendum.sed ꝯstat ꝙ multi vt omnes reprobi male agentes faciunt de facto cōtra hoc qđ est a deo volitū isto mō. ergo ꝛc.¶Cōfirmatur.q꞉ per hoc ꝙ deꝰ vult ꝛ ꝯfert alicui antecedēs ad ꝯñs obtinēdū sufficiens non necessitat euꝫ ad ꝯñs/sicut nullū cui dat naturalia bona ꝛ alia necessaria ad merēdum necessitat ad merēdū:nec oēm sed solū impeccabilē impossibilitat ad peccandū.sed non necessitatus ad merendū nec impossibilitatꝰ ad peccandū q̄tū cunq̄ habeat añs sufficiens ad merendū/ potest peccare ꝛ per consequens facere contra hoc qđ est a deo volituꝫ isto modo:cū deus volūtate beneplaciti antecedēte velit ipm̄ bene agere ꝛ non male.quare ꝛc. ¶Tertium veꝫ ꝙ etiā aliq̄d fieri possit ꝯtra volūtatē remissam diuini beneplaciti ꝯseq̄ntē/nō tm̄ fiat vnq̄ de facto/ apparet.qm̄ isto mō veꝫ volūtate beneplaciti ꝯsequēte deꝰ voluit ab eterno oībꝰ electis meritū ꝛ premium sempiternum. sed nulluꝫ hoꝝ fuit factū necessario absolute sꝫ ꝯtingēter.Dico aūt absolute:q꞉ lꝫ qđ deus vult fieri necessario fiat necessitate ꝯsequētie:veꝫ supposito añte qđ ē deū velle rē fieri nō tñ absolute:q꞉ nec añs ē absolute necessariū sꝫ ꝯtigēs cū deꝰ nullū possibile velit fieri nec nō fieri necessario sꝫ cōtingenter:ꝛ ꝑ ꝯñs oē possibile qđ vult fiēdū pōt velle nō fieri:ꝛ ecōuerso oē possibile qđ nō vult fieri pōt velle fieri.sꝫ qđ fit ꝯtingēter potest nō fieri/sicut ꝛ illud possibile qđ nō fit pōt fieri.ergo ꝛc.¶Cōfirmatur. q꞉ qđ est ĩptāte liberi arbitrij creati pōt ab ipo fieri vl' dimitti.sꝫ merituꝫ qđ deꝰ vult ꝯñter electis ē in eoꝝ ptāte:q꞉ nec ꝓpt talē dei volitionē ipi arctantur ad merēdum nec impossibilitant vt dictū ē ad peccādū.ergo pñt peccare:ꝛ ꝑ ꝯñs agere ꝯtra illđ qđ ē a deo eis volitū dicto mō.¶Qđ aūt de facto nūq̄ hoc fiat/appet.q꞉ stāte diuina volitione q̄ deꝰ vult aliq̄d fieri illud fit/sicut ꝛ oē illud nō fit qđ deꝰ nō vult fieri. q꞉ cū volitū a deo fiendū intelligat ab eo vt fiēdū sicut vt nō fiēdū qđ ē ab ipso volitū nō fiēdū:ꝑ ꝯñs si cōtrariū horū fieret stāte diuina volitiōe ꝛ cognitiōe/ꝛ diuia sciētia falleret ꝛ aliq̄d sine ipo agēte carēt:cū deū ad effectū agere nō sit aliud ꝙ ipm̄ effectū fieri velle.sꝫ vtrūq̄ istoꝝ ē ĩpossibile.ergo ꝛc.¶Quartū ꝛ vltimū veꝫ ꝙ fiat aliq̄d ꝯ volūtatē signi tā eiꝰ qđ respicit futurū qđ ē ꝓhibitio ꝛ p̄ceptum:ꝙ eius qđ respicit p̄ñs q̄le signū ē ꝑmissio/appet. q꞉ ꝯstat ꝙ multa fiunt ꝯ diuina ꝯstituta ꝛ p̄cepta:ꝛ ēt opposita illis respectu quoꝝ ē ꝑmissio diuina.nō em̄ est ĩtelligēdū ꝙ aliq̄d fiat ꝯtra ꝑmissionē diuinā q̄si ipm̄ qđ fit nō sit a deo fieri ꝑmissum.hoc em̄ mō nihil pōt fieri ꝯtra ꝑmissionē diuinā.sꝫ ē cōtra illud qđ deus fieri ꝑmitteret si hō agere illud vellet.¶Sic ad q̄stionē.¶Ad rōnes ĩ p̄ncipio apparet solutio ex p̄dictis.

Secūdo quero:vtrum aliquid sit possibile fieri p̄ter volūtatē dei.¶Et videt ꝙ sic.q꞉ om̄e possibile fieri cōtra volūtatē dei est possibile fieri p̄ter volūtatē ipiꝰ/sicut ꝛ oē factū cōtra eius volūtatē fit p̄ter eiꝰ volūtateꝫ. sed multa sunt possibilia fieri cōtra diuinā voluntatē ꝛ fiunt de facto vt oīa peccata.ergo ꝛc.¶Cōtra.q꞉ omne qđ pōt fieri cōtra diuinā volūtatē ꝛ preter eā potest fieri sine ipsa ad illud causaliter opante: sicut ꝛ oē factum contra voluntatē diuinā est factū sine ipa causaliter opante.sed nihil pōt fieri sine ea causante:cum nulla causa secunda possit aliquid agere sine prima.ergo ꝛc.¶Respōsio. vbi sic ꝓcedam. Primo em̄ p̄mittā aliqua ad questionis expositionem. Secundo procedam ad eius solutionem.

Quantum ad primū : p̄mitto duo. quorū primū est ꝙ per ly aliquid qđ in titulo questionis ponitur cum dicitur/vtrum possit fieri aliquid : intelligit tm̄ ens aliquod positiuū.nō em̄ pōt dici aliquid qđ nō ē ens aliqđ positiuum. ꝑ qđ excludit peccatū vt formaliter sūptū: cū vt sic acceptū nō sit aliq̄d positiuū: sꝫ tm̄ vt materialiter sūptū veꝫ q̄tū ad actū absolutū substractū:mō quo dicit fieri peccatuꝫ:nō aūt formaliter sūptū/cū vt sic non sit aliq̄d nec esse possit.oē aūt qđ fit aliq̄d existit.q̄re ꝛc.¶Scđꝫ p̄mittēdū est ꝙ aliud est aliq̄d fieri cōtra voluntatem diuinā ꝛ aliud fieri preter eā. qm̄ illud diceret fieri p̄ter diuinā volūtatē qđ fieret sine ipsa opante.nō eī hic q̄rit/an aliquid possit fieri preter diuinā volūtatē existentē/sed an p̄ter ipsam opantē.vt fieri p̄ter volūtatē diuinā nō sit aliud ꝙ fieri volūtate ipsa diuina ad hoc nihil agēte:sed aliqua sola causa scđa.Fieri aūt cōtra voluntatē scđm significatū noīs plus ĩportat:veꝫ fierꝰ nō tm̄ sine diuina volūtate opante sꝫ etiā ipsa illud qđ ꝯtra eā fieri dr̄ fieri ꝓhibēte.de hoc aūt veꝫ an aliq̄d possit fieri ꝯtra

volūtatē dei hic nō q̄rit̄: q̄r iā ī p̄cedētib⁹ ad hoc ē r̄nsuȝ sed an aliq̄d sit possibile p̄ter volūtatē dei opantē: vel ēt p̄ter ipsā approbantē: lȝ qd̄ fit p̄ter ipam approbātē fiat aliqualiter cōtra ipsam. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundū: vbi est ad q̄stionē ppositā respōdēdū/ appet q̄d sit dicēdū. Cōstat enim Primo q̄ nō pōt aliq̄d fieri p̄ter volūtatē dei: vt fieri preter volūtatē dei accipit̄ pprie. Scd̄o q̄ nec etiam pctm̄ fit eo mō q̄ dr̄ fieri p̄t volūtatē dei. Tertio: q̄ cū hoc stat q̄ pctm̄ fit ꝯ volūtatē dei vno mō/ ꝛ alio mō nō. Quarto q̄ oē ens positiuū ē factū saltē aliq̄ mō s̄m volūtatē dei. ¶ Primū appet. q̄m nihil ē possibile fieri sine diuina volūtate ad hoc cāliť opante. sed fieri p̄ter volūtatē dei/ vt hoc sumit̄ pprie scd̄ȝ significatū vocabuli/ est fieri sine diuina volūtate opante. ḡ ꝛc. ¶ Cōfirmat̄. q̄r vt hic suppono ex dicēdis ī scd̄o/ nulla cā scd̄a pōt aliq̄d ager̄ sine prima. sȝ qd̄ fieret p̄ter volūtatē dei fieret sine p̄ma cā agēte tm̄mō ab aliq̄ cā scd̄a. ḡ ꝛc. ¶ Scd̄ȝ vȝ q̄ nec etiā pctm̄ eo mō q̄ dr̄ fieri fiat p̄ter volūtatē dei/ appet. q̄m cū dr̄ q̄ pctm̄ fit: aut pctm̄ supponit pro actu materiali ꝛ absoluto q̄ pprie fit/ sicut qd̄libȝ ens creatū aliud positiuū: aut p priuatiōe alicui⁹ sibi debiti/ ī q̄ ꝯsistit formalis rō pcti: q̄ nō dr̄ pprie fieri/ cū nō sit aliq̄d ī re extra. si p actu absoluto cū talis actus/ sicut oīs ali⁹ scd̄e cāe effectus sit cāliť a deo: p ꝯn̄s nō fit p̄ter ei⁹ volūtatē. qd̄ eī de⁹ facit/ p̄ter volūtatē ei⁹ operātē nō fit. q̄re ꝛc. ¶ Si aūt pctm̄ accipiatur formaliť p priuatiōe illa/ talis priuatio dupliciť pōt sumi. Uno mō absolute scd̄ȝ se: ꝛ vt sic nō ē peccatū. Alio mō ī ordīe ad agēs obligatū ad dādā actui habitū priuationi oppositū: quale ē agēs creatū: nō aūt īcreatū. nō eī de⁹ obligat̄ ad pducēdū taliť vl' aliť aliqd̄ ens creatum: nec p ꝯn̄s carētia vl' priuatio cuiuscūq̄ circūstātie seu rectitudinis actui debite ē pctm̄ vt act⁹ hm̄oi ē a diuiā volūtate: sȝ vt a volūtate creata. ex q̄ seq̄t̄ q̄ lȝ p̄uatio rectitudinis actui debite sit tā a p̄ma cā q̄ a scd̄a sicut ꝛ ipse act⁹ priuatiu⁹. ab codē eī ē priuatio vl' h̄itus puta circūstantia seu rectitudo act⁹ a q̄ ē ipse act⁹: nō tn̄ priuatio hm̄oi est mala seu pctm̄ ī ordīe ad primā cāȝ/ sed ī ordine ad scd̄aȝ. ḡ esto q̄ pctm̄ quōcūq̄ acceptū n̄ dicat̄ fieri preter volūtatē dei: ex hoc nō seq̄t̄ q̄ deus peccet: q̄r ipsum pctm̄ vt est ab eo vel opante vl' saltē pmittēte/ nō ē pctm̄ sȝ illud idē qd̄ ē ab eo est ab alio: ꝛ vt sic ē pctm̄. q̄r tn̄ ista ppō/ pctm̄ ē a deo/ denotat vl' p̄tēdit deū peccare: iō nō ē ꝯcedēdum: nec p ꝯn̄s ē dicēdū q̄ pctm̄ vt formaliť sūptū esto q̄ vt sūptū materialiť/ sit a deo: nec s̄m volūtatē operātē sȝ pmittētē ei⁹. ¶ Tertiū vȝ q̄ pctm̄ sit ꝯ volūtatē dei aliq̄ mō/ ꝛ alio mō nō/ appet. q̄r ē cōtra volūtatē diuinā approbātē: nō aūt cōtra volūtatē pmittentē. ¶ Confirmat̄. q̄r esto q̄ pctm̄ saltem vt aliquo mō sumptū diceret̄ esse a deo: ꝛ p ꝯn̄s scd̄m volūtatem dei vt causantem: non tn̄ secūdū volūtatem approbātē sed poti⁹ fieri phibētē ꝛ faciētē. multa eī agit de⁹/ q̄ tn̄ homini interdicit. est eī coagēs cuilibet pctōri ad oēm actū positiuū q̄tūcūq̄ malū ꝛ diuinitus interdictū/ cū nulla cā scd̄a possit ad effectū aliquē agere sine prima. ergo ista duo stāt simł vȝ q̄ actus positiu⁹ q̄ est malus vt est ab hoīe sit effectiue a volūtate diuina: ꝛ tn̄ fit contra ipsam nō vt fit ab ea: q̄r ipsa non facit contra se: sed vt fit a causa secunda cui actus est indebitus ꝛ diuinitus interdictus. quare ꝛc. ¶ Quartum ꝛ vltimū videlicȝ q̄ oīe ens positiuum est secundū voluntatē dei aliquo modo factū/ apparet. q̄m omne a diuina voluntate factū est vt sic secundum voluntatem diuinam factum. non eī deus aliq̄d faceret nisi secūdū suā volūtatē esset: cū nō agat ad extra aliq̄d nisi volens. sed omne ens positiuū est factū a volūtate diuina vl' vt a totali vel saltē vt a partiali causa. ergo ꝛc. ¶ Confirmatur. quia licet actus a deo homini interdict⁹ fiat ab homine cui est interdictus contra volūtatem dei approbantem: non tamē vt fit a deo homini ad actum huiusmodi coagēte fit cōtra voluntatem suā approbātem: immo fit vt sic scd̄m suam voluntatem approbantem. nec enim actus huiusmodi est malus nec reprobatus vt est a deo: sed vt ab homine/ cui nō aūt deo est illicitus ꝛ interdict⁹. nec etiam vt est ab hoīe est contra voluntatē dei pmittētem. ergo sequitur propositum vȝ q̄ oīe ens positiuū est vel totaliter vel saltem aliqualiter secundū volūtatē diuinā factū. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rōnes in principio apparet solutio ex predictis in corpore q̄stionis.

Circa distīctionē quadragesimamoctauā ꝛ vltimaȝ/ in qua magister determinat de conformitate voluntatis humane ad diuinam increatam: Quero primo/ vtruȝ voluntas creature rationalis teneat̄ esse in volito ꝛ in nolito voluntati diuine cōformis. ¶ Et videt̄ q̄ sic. quia omnis voluntas creata tenet̄ ꝛ debet esse regulata. sed nō potest eē regulata nisi sit cōformis seu concors sue regule: que quidē regula sua ē voluntas diuina. ergo ꝛc. ¶ Cōtra. quia nullus tenetur ad impossibile. sed cōformari voluntati increate est impossibile voluntati create saltē alicui vt obstinato: ꝛ etiam cuilibet alteri vt videtur/ cum null⁹ viator sciat omnia que sunt a deo volita ꝛ nolita: ꝛ ignoratum non possit esse volitum nec nolitum. ergo ꝛc. ¶ Respōsio. vbi sic procedā. ¶ Primo enim premittam aliqua ad euidentiam dicendorum. Secundo dicam ad q̄situm.

Quantum ad primum præmitto tria. quoꝝ primū est q̄ dupliciter pōt intelligi voluntatē creatam increate esse conformem videlȝ positiue per aliqueȝ actum quo voluntas creata velit qd̄ est a volūtate īcreata volitum: ꝛ nolit qd̄ est ab ea nolitum: vl' per aliquem habitū inclinantem ipsam ad vtrunq̄ istorum. Et priuatiue vt voluntatem creatam esse increate cōformem non sit aliud q̄ ipsam existere nō difformem. Et vtroq̄ horum modorum voluntatem creatam increate esse conformem pōt intelligi dupliciter. Uno mō q̄ sit ipsi conformis ī volito obiecto ꝛ nolito. Alio modo q̄ sit ipsi cōformis in volendi ꝛ nolendi modo. Primo mō videlicet ī obiecto pōt volūtas creata increate dupliciter conformari. quia aut sic q̄ vult illud obiectū qd̄ est ab ea volitū ꝛ non vult qd̄ scitē ab ea nolitū. vl' sic q̄ vult qd̄ vult de⁹ eā velle ꝛ nō vult qd̄ deus vult eā nolle. ¶ Scd̄m p̄mittendū qd̄ iam superius fuit dictū: sed hic quantū ad aliquid amplius declarādū: est q̄ volūtas dei alia est beneplaciti ꝛ alia signi nō sic intelligēdo q̄ ista sint disparata sic q̄ nulla volūtas signi sit beneplaciti: nec ecōuerso volūtas beneplaciti sit signi. q̄r cōstat q̄ volitum a deo de quo est consiliū vl' preceptū dicitur esse volitum volūtate signi: ꝛ cū hoc ꝯstat q̄ est volitum voluntate beneplaciti. oīe enim illd̄ dicitur deus velle ꝯsequēter vl' antecedēter volūtate beneplaciti: qd̄ ostendit esse seruandum: ꝛ propter quod obseruatum remunerat obseruantem. sed tale est omne illud de quo est diuinuȝ consilium vl' preceptum ergo volituȝ voluntate signi tam illius qd̄ est consiliuȝ q̄ illius qd̄ est preceptum est voluntate beneplaciti a deo volitum: non autem illud quod dicit̄ volitū voluntate signi qd̄ dicit̄ pmissio/ vt permissio sumitur pprie. large enim accipiēdo vocabulum omne factum est fieri a deo permissum/ cum nec posset aliter esse factuȝ nisi videlicet esset ab ipso deo fieri permissum. Proprie autē a doctoribus illud dicitur

fieri permissiue qd̄ fit indebite quia cōtra diuinū p̄ceptū. sed cōstat q̄ sic factū nō dicit̄ a deo volūtate beneplaciti esse volitū. quare ꝛc. ¶ Licet autēȝ vt dictū est oīe a deo volitum voluntate signi qd̄ est consilium vel preceptum sit ab ipso volūtate beneplaciti volitū: nō tn̄ ecōuerso oē qd̄ est ab ipso volitum volūtate beneplaciti est volitū voluntate signi qd̄ dicitur ꝯsilium vel preceptū. quoniam licet fieri oē illud de quo est consilium vel preceptū sit deo acceptum: non tamē econuerso oīe ipsi acceptum cadit sub ꝯsilio vel precepto: cū nec oīe ipsi acceptū sit nobis expressum. sed omne ipsi acceptuȝ est ab eo voluntate beneplaciti volitū: nō aūt voluntate signi qd̄ est cōsiliū vel preceptū/ nisi tm̄ illud qd̄ cadit sub ꝯsilio vel precepto. ḡ ꝛc. ¶ Ex predictis sequitur q̄ aliter voluntas beneplaciti distinguitur a voluntate signi qd̄ est consilium vel īhibitio vel preceptū: ꝛ aliter a voluntate signi qd̄ dicit̄ pmissio vel impletio. q̄m a prima voluntate distinguit̄ vt vniuersale a singulari siue vt supius ab inferiori. quoniā vt dictum est omne volitum a deo voluntate signi cuiuslibet illoꝝ/ tam vȝ illud qd̄ vult fieri de quo est consilium vel preceptum/ q̄ etiam illud qd̄ vult non fieri sic q̄ inhibet non fiendum/ est ab eo volitum voluntate beneplaciti: non autem econuerso omne a deo volitum voluntate beneplaciti est volitum voluntate alicuius talium signorum trium p̄dictoꝝ. a voluntate aūt signi qd̄ est pmissio ꝛ impletio: q̄ vt sumuntur pprie sunt respectu alicuius venturi qd̄ dicitur permitti fieri siue fiat siue nō fiat: compleri aūt q̄n est factum: distinguit̄ volūtas beneplaciti vt disparatuȝ a disparato. q̄r nec qd̄ est pmissiue volitū est deo beneplacitū: nec econuerso qd̄ est deo beneplacitum dicitur ab eo pmissum seu permissiue volitum: accipiendo pprie ꝛ stricte istud vocabulum vt accipitur a cōmunitate doctorum. ¶ Tertium ꝛ vltimuȝ p̄mittēdū est q̄ questio ista non intendit querere de volūtate creata: in cuius potestate non est talis eius conformitas ad volūtatem īcreatam: qualis est volūtas damnatorum ꝛ oīm vsu ratiōis carentium viatoꝝ. cum eī nullus sit ad impossibile obligatus: per ꝯn̄s non oportet q̄rere de aliquo p̄dictorū an teneatur se ꝯformare diuine volūtati: sed tm̄ de alijs viatoribus ꝛ comprehensoribus. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum: vbi est respōdendum ad q̄situm/ pono quatuor conclusiones. ¶ Prima est: q̄ nulla voluntas creata tenetur esse cōformis voluntati increate in volendi modo. ¶ Hec est euidens: nec de ea est q̄stio: q̄r voluntas nō obligatur ad impossibile. sȝ volūtatem creatam esse increate conformem in modo volendi/ est impossibile. deus eī vult et ītelligit omnia vnico actu solo a seipso totaliter indistincto. hoc autem modo nulla creatura intellectualis potest aliq̄d intelligere neq̄ velle/ cum oīs actus volendi ꝛ intelligendi sine q̄ impossibile est ipsam aliquid intelligere neq̄ velle/ sit accidentalis ab ea differens vt accidēs a substantia. in multis etiā alijs voluntas increata vult aliter q̄ possit velle voluntas creata. quare ꝛc. ¶ Confirmatur. quia volūtas increata eodem actu dicit̄ velle ꝛ nolle ꝛ velle equaliter diuersa. hoc aūt est impossibile voluntati create. q̄re ꝛc. ¶ Secūda conclusio est q̄ nec voluntas creata tenetur esse ꝯformis voluntati increate in volito quocunq̄ ꝛ in nolito positiue: nec etiam priuatiue. ¶ Hec probat̄: primo q̄ nō positiue/ consimiliter sicut p̄cedens. q̄m nullus est ad impossibile obligatus. sed voluntatem creatā saltem omnem se cōformare in omni volito ꝛ nolito volūtati increate positiue vȝ actu vel habitu volendo distincte omne a deo volitum ꝛ nolēdo omne qd̄ est ab ipso nolitū est sibi impossibile. ergo ꝛc. ¶ Minor apparet. quoniam nullus potest velle nec nolle nisi per intellectum. sed nulla creatura intellectualis potest ex se intelligere omnia a deo intellecta ꝛ volita/ cum deus oīa possibilia intelligat quorum alia vult fieri ꝛ alia vult non fieri. futura autē a sola diuina voluntate dependētia nulli creature p̄nt naturaliter esse nota. ergo nec aliqua creatura nisi forte illa cui sunt reuelata omnia/ qualis est anima Christi/ tenetur velle omnia a deo volita actu. ex quo sequit̄ q̄ nec etiam habitu. quoniam cum omnis habitus p̄supponat naturaliter actum: per consequēs cui est īpossibilis act⁹ ꝛ habitus: sed actus volendi omnia a deo volita est īpossibilis per naturam creature ītellectuali. ergo ꝛc. ¶ Secundo pbatur secunda pars: vȝ q̄ nec etiam priuatiue voluntas creata teneatur increate esse conformis hoc ē non difformis: quoniam non obligatus ad volenduȝ fieri qd̄ de⁹ vult fieri potest nolle fieri qd̄ de⁹ vult fieri: sicut ꝛ econuerso potest velle fieri qd̄ deus non vult fieri omnis non obligatus ad volendum fieri qd̄ deus vult fieri. sed nulla creatura intellectualis ignorans aliquid qd̄ deus vult fieri ꝛ aliud quod vult non fieri/ tenetur primū velle fieri nec secūdū nolle fieri. ergo cū vt dictum est creatura rationalis nesciat deū velle fieri omnia que vult fieri: nec nolle fieri omnia que non vult fieri: per consequēs sequitur propositum/ vȝ q̄ respectu talium nō tantum non tenetur diuine volūtati esse ꝯformis positiue: sȝ nec etiā priuatiue: cuȝ licite possit esse difformis. omnis eī volēs fieri qd̄ deus non vult fieri vel nolens fieri qd̄ deus vult fieri est difformis non tantum nō conformis in volito ipsi quare ꝛc. ¶ Tertia conclusio est: q̄ nec etiam voluntas creata tenetur/ sed potest esse conformis voluntati diuīe in volito voluntate alicuius signi: nec debet etiam esse cōformis ipsi in aliquo volito volūtate vni⁹ alterius signi. ¶ Hec quantum ad vtranq̄ partem suam simul/ apparet. quoniam constat q̄ nullus tenetur licet possit eligere seu velle aliquid qd̄ cadit sub solo diuino consilio: nec debet eligere illud de quo dicitur esse diuina pmissio/ cum tale vt superius est dictum semper respiciat indebitum seu peccatum licet non sit peccatum vt a deo permissuȝ. non enim iniuste sed iuste deus permittit fieri peccatuȝ. sed tam illud qd̄ cadit sub diuino consilio q̄ illud de q̄ dicitur esse diuina pmissio/ est a deo nō voluntate beneplaciti sed voluntate signi volitum differēter/ vt apparet ex dictis. ergo ꝛc. ¶ Confirmatur. quia constat q̄ voluntas creata tenetur nolle ꝛ vitare peccatum. non tenetur autē sed potest seruare consilium diuinum. ergo ꝛc. ¶ Quarta ꝛ vltima conclusio est: q̄ voluntas creata tenetur esse conformis increate voluntati in omni volito ab ipsa voluntate beneplaciti ꝛ precepti. ¶ Hec est euidens. quoniam volūtas creata tenetur ad omne illud ad quod ē obligata a voluntate increata. sed ad huiusmodi conformitatem est obligata ab ipsa/ videlicet ad volendum seu eligēdum ꝛ respuēdum omne illud quod deus vult eam velle ꝛ nolle seu eligere ꝛ respuere voluntate beneplaciti et precepti. ergo ꝛc. ¶ Confirmatio. quia licet ad obseruantiam consiliorum nolit deus aliquem obligari ad obseruantiam tamen preceptorum quemlibet vult existere obligatum. sed nullus potest precepta seruare nisi sit cōformis voluntati diuine in volendo omne ab ea volitum vt ab ipsa eligendum vel vt respuendum seu volendū voluntate beneplaciti ꝛ signi/ non cuiuscunq̄ sed mandati. ergo ꝛc. ¶ Sed tūc est hic dubiuȝ/ quomodo est intelligēda talis cōformitas voluntatis create cum increata in volendo ꝛ nolendo illa de quibus sunt diuina precepta. ¶ Ad hoc respondetur: q̄ aliter tenetur esse conformis ipsi in illis de quibus sunt precepta affirmatiua ꝛ aliter in alijs de quibus sunt precepta alia/ videlicet negatiua. quoniam precepta affirmatiua non obligant pro semper sed negatiua. non enim semper teneor de parentibus co-

gitare: nec eos per ꝯñs honorare semper teneor: tñ teneor eos non inhonorare ⁊ deum alienum non habere: ⁊ sic de omni precepto alio negatiuo. ⁊ ita quantum ad precepta affirmatiua non oportet semper voluntatem creatã esse voluntati increate positiue conformem: sed oportet non esse difformem. respectu autem preceptorum negatiuorum semper requiritur conformitas actualis que cõsistit non in actu aliquo positiuo: cum ad talem voluntas non semp teneatur: sed in nõ volẽdo nec faciendo q̃ sunt per precepta negatiua huiusmodi interdicta ⁊ a deo nolita. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad ratiões in principio dico ꝙ omnis voluntas creata est sufficienter regulata quandocũqꝫ est concors diuine volũtati que est sua regula in volito ab ipsa voluntate beneplaciti ⁊ mãdati/esto ꝙ ei in alijs non sit concors. ¶ Ad aliam ratione in contrarium apparet solutio ex predictis.

VLtimo quero: vtrum voluntas creata sit semper moraliter bona quando voluntati increate est conformis: ⁊ moraliter mala quando ipsi actualiter est difformis. ¶ Et videtur ꝙ sic. qr volũtas creata est moraliter bona quando est regulata: ⁊ ecõtrario semper mala quando non est regulata sed irregulata. sed omnis volũtas creata diuine voluntati concors est regulata: ⁊ ipsi discors est econtrario irregulata. ergo ⁊c. ¶ Minor apparet. quia tunc omnis voluntas regulabilis q̃lis est omnis voluntas creata/est regulata quãdo est conformis sue regule q̃ est volũtas diuina. quando autem difformis / est irregulata. q̃re ⁊c. ¶ Contra. quia omnis voluntas creata volens fieri qđ vult fieri vel nolẽs fieri qđ non vult fieri increata/est voluntati increate conformis. sed nõ omnis talis est moraliter bona. ergo ⁊c. ¶ Minor appet. quia Judei voluerunt mori Christum/qđ etiam fuit a deo volitum. sed cõstat ꝙ huiusmodi Judeorum voluntas non fuit moralit̃ bona sed mala. ergo ⁊c. ¶ Responsio. vbi sic procedam. Primo eñ inquiram vnde vel a quo accipiat̃ seu arguatur bonitas moralis vel malitia in voluntate creata. Secundo dicam ex hoc ad quesitum: vꝫ an omnis volũtas creata sit bona moraliter quando est volũtati increate conformis: ⁊ mala qñ difformis.

Quantum ad primũ est sciendum: ꝙ voluntas creata vel noluntas dupliciter potest sumi/videlicet virtualiter ⁊ formaliter. Voluntas vel noluntas virtualiter potest dici qđ ẽ volitionis ⁊ nolitionis principiũ productiuum ⁊ subiectum receptiuũ. ⁊ volũtas ac nolũtas vt sic sumpta est sola itellectualis creatura. Secũdo autem modo videlicet formaliter sumpta voluntas ⁊ noluntas est ipse actus volendi ⁊ nolendi: vel etiam ip̃a intellectualis creatura vt actibus huiusmodi ĩformata: modo quo substantia omnis dicit̃ formaliter seu actualiter esse alba quando est ipsa albedine informata.

Hoc præmisso pono quatuor conclusiones. ¶ Prima est: ꝙ voluntas vel noluntas creata vt virtualiter sumpta non est bona moraliter neqꝫ mala ex seipsa: sed tantum a voluntate vel noluntate formaliter sumpta: vꝫ pro volitione ⁊ nolitione ipsa. ¶ Hec appet quoniam sicut nulla res ab albedine distincta est ex seipsa alba: sed tantum quia albedine informata: ita nec aliqua res creata distincta a bonitate morali ⁊ malitia põt esse ex seipsa bona moraliter neqꝫ mala/sed tantũ ab ipsa bonitate morali ⁊ malitia in ea actualiter existente. sed volũtas creata isto mõ vꝫ virtualiter sumpta puta ꝓ pricipio volitionis ⁊ nolitionis causaliter productiuo ⁊ subiecto receptiuo/est intellectualis creatura ab omni morali bonitate ⁊ malitia distincta vt substantia ab accidẽte. est enim talis bonitas ⁊ malitia moralis ipsa volũtas ⁊ noluntas sumpta formaliter pro actibus volendi ⁊ nolẽdi: quos constat esse accidentia ab omni substantia essentialiter distincta. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. qr non minus actus moralis bonus vel malus q̃ habitus ipsi correspõdens est a suo subiecto distinctus. sed constat omnem moralem virtuosum vel vitiosum habitum esse distinctuꝫ a suo subiecto qđ est voluntas vel noluntas sumpta modo predicto vꝫ virtualiter: nec vnq̃ talis voluntas dicitur habitualiter esse bona moraliter neqꝫ mala ex seipsa: sed ab habitu ab ea essentialiter differente. ergo nec actualiter sine actu a se consimiliter distincto. quare ⁊c. ¶ Secũda conclusio est: ꝙ voluntas formaliter sumpta/videlicꝫ pro actu predicto/non dicitur ex se bona moraliter neqꝫ mala: sed tantum ab actu preuio intellectus puta a dictamine rationis. ¶ Hec probatur. quoniam ab illo electio vel respuitio dicit̃ bona moraliter vel mala q̃ posito ipsa est bona vl' mala moraliter om̃i alio circũscripto: nõ autem posito quocunqꝫ alio sine illo. nec etiam potest dici bona nec mala moraliter ab illo/quo solo posito non esset bona moraliter neqꝫ mala. sed actus eligẽdi vl' respuendi sic se habet ad actum intelligendi videlicet ad dictamen debitum rationis/ꝙ illo posito sibiqꝫ conformi videlicet electioni vel respuitioni/necessario ipsa electio est moraliter bona: ⁊ mala si sit ipsi difformis quocunqꝫ alio circumscripto. non põt autem sine isto dictamine existente esse bona moraliter neqꝫ mala. ergo ⁊c. ¶ Cõfirmatur. quia sicut vnum ⁊ idem subiectum dicitur albuꝫ quando albedine informatum: ⁊ non albũ quando est albedine ipsa priuatum: ⁊ nigrum quando forma contraria puta nigredine informatum: ita ⁊ idem actus voluntatis essentialiter inuariatus est bonus moraliter quando eum precedit dictamen rationis rectum sibi conforme. mal' aũt quando ipsum precedit dictamen erroneum ⁊ obliquum. sicut intellectu dictante deuꝫ esse super omnia diligendũ ⁊ proximum propter deum/dilectio hec concordans rõnis dictamini est bona moraliter ⁊ virtuosa: non aũt si eã precedat dictamen falsum ⁊ erroneum contrarium/puta ꝙ nec deus est super omnia diligendus propter seipsum nec proximus propter deum: immo dilectio tale sequẽs dictamen esset moraliter vitiosa. ergo sicut subiectuꝫ nõ dicitur album nec nigrum nisi in ordine ad albedinem et nigredinem: ita nec actus voluntatis dicitur bonus moraliter neqꝫ malus nisi in ordine ad actum recti vel obliqui vl' falsi dictaminis intellectus secũ actualiter existẽtem. ¶ Ex predictis sequitur corollarie: ꝙ voluntas virtualiter sumpta videlicet pro intellectuali creatura/dicitur bona vl' mala moralit̃ vltimo ab actu dictaminis rõnis / licet primo ⁊ immediate ab actu electiõis vl' respuitionis. ¶ Hoc appet. qm̃ omnis intellectualis creatura denoĩat̃ bona moralit̃ vl' mala ab actu suo bono vl' malo moraliter. sed actus bonus vl' malus moraliter est actus electionis vl' respuitionis non vt ꝑ se sumptus sed vt ad actum recti seu veri ac practici vl' obliqui seu falsi dictaminis comparatus. ergo cum electio vl' respuitio sit intermedia inter creaturã intellectualem eligentem ⁊ ei' actum dictaminis precedentem: per consequens sequit̃ propositũ: videlicet ꝙ ab electione vl' respuitione dicit̃ primo ⁊ immediate/ab ipso autem dictamine preuio vltimo ⁊ mediante electione vl' respuitione dictamen ipsum presupponente bona moraliter vl' mala oĩs intellectualis creatura. ¶ Minor apparet. quoniam licet electio vl' respuitio non dicatur bona nec mala moraliter nisi vt ad dictamen aliquod cui est conformis vel difformis comparata: nõ tñ ex hoc est intelligendum ꝙ dictamen huiõi sit vt per se sumptum bonũ moraliter neqꝫ malum. quoniam sicut inter habitus solus habit' electiu' nõ dictatiuus dicitur habit' moralis: nec enim bene sciens dictare dr bene morigeratus: sed bñ sciens eligere ⁊ eligens videlicet eligenda ⁊ respuens respuẽda: ita nec inter act' dicit̃ moraliter malus vel bonus p̃io dictamẽ: sꝫ act' electionis vel respuitiõis/licet nõ nisi ĩ ordine ad dictamẽ. sed dictamen huiusmodi est electionem precedens: ⁊ ipm omnis bona electio presupponens: ⁊ non econuerso dictamen rectum presupponit electionem. ergo ⁊c. ¶ Tertia conclusio est: ꝙ actuũ voluntatis moraliter malorũ ali' dicitur esse malus positiue ⁊ alius priuatiue. ¶ Hec apparet. quoniam aliquis actus volũtatis est malus quia circunstantia indebita informatus: vt velle aliquod bonum ⁊ licitum propter finem indebitum. ⁊ alius est mal' solum quia circunstantia debita spoliatus/non quia indebita contraria informatus/vt velle bonuꝫ puta amare proximum non propter finem debituꝫ puta deum/nec tamen ꝑpter indebitum sed absolute non considerato fine aliquo debito nec indebito. sed constat ꝙ primus act' dicitur positiue malus: secundus autem tantũmodo priuatiue. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia primus actus duorum predictorum est malus propter positionem circunstantie indebite/non autem secundus: sed tantum propt̃ priuationem circunstantie debite. ergo ⁊c. ¶ Quarta et vltima ꝯclusio est: ꝙ actus voluntatis aliquis est sic malus ꝙ non potest moraliter esse bonus. alius autem licet sit malus vt vno modo factus/potest tñ esse moraliter bonus vt alio modo sumptus. ¶ Hec probatur. quoniam actuuꝫ eligendi vel respuendi voluntatis alius est moraliter malus ex se absolute seu ratione sui obiecti indebiti super qđ trãsit: quod quidem obiectum est debitum nõ illius actus sed alterius sibi contrarij: sicut deum vel ꝓximum odire vel eligere intemperate viuere. ⁊ alius est malus non secunduꝫ se absolute sed ratione alicuius circunstantie indebite ipsi inexistentis: sicut velle subuenire proximo non ꝑpter deum: sed propter honorem seu commodum ꝓprium. sed actus primus istorum sic est malus ꝙ nunq̃ potest moraliter esse bonus. secundus aũt põt fieri vtiqꝫ bonus: cum non sit malus secundum se absolute sed ratione indebite circunstãtie ipsi inexistentis: qua quidem potest priuari ⁊ opposita inesse ei. ille enim idem actus qui nunc fit propter finẽ indebitũ/potest fieri postea propter finem debitum ⁊ honestum. ergo ⁊c. ¶ Cõfirmatur. quia omnis ille actus dicitur etiam positiue malus qui est malus nõ propter carentiam tantum sed propter alicuius inexistentiam. sed talis actus est duplex. est enim vnus malus propter inexistentiaꝫ circunstantie indebite circunstantie debite cõtrarie: ⁊ alius ratione sui vt videlicet est talis obiecti. sed primus idem saltem obiectiue potest fieri moraliter bonus: non autem secũdus. ergo ⁊c. ¶ Sed nunquid actus predicti sunt equales in malitia morali? ¶ Ad hoc dicendum est ꝙ non. ille enim videtur deterior qui est malus ex se seu absolute sic ꝙ nõ potest esse bonus: q̃ ille qui tantum est malus ratione circunstantie indebite. ⁊ iste etiam videlicet malus ratione positionis circunstantie indebite/qui dicitur malus positiue/deterior esse videtur illo qui est malus precise ratiõe priuationis circunstantie debite sine positione circũstantie indebite: qui quidem dicitur esse malus tantummodo priuatiue. Inter istos etiã actus sic priuatiue malos ille est deterior ceteris paribus qui pluribus debitis circũstantijs indebitis contrarijs inexistentibus est priuatus. ¶ Confirmatur. quia sicut actus boni moraliter sũt inequales in morali bonitate: ita ⁊ mali consimiliter in morali malitia sunt etiam inequales. minus eñ malus est ille qui est ex ignorantia vt sequens actũ dictaminis falsum ⁊ erroneum/q̃ ille qui est ex certa sciẽtia: vt ille q̃ post dictamen verum ⁊ rectum sequitur: cui tamen dictamini preuio est difformis. ¶ Et si forte dicatur ꝙ non est verũ. non eñ talis actus electionis vel respuitionis cõformis falso ⁊ erroneo dictamini est min' mal' alio actu moraliter licet culpabiliter: qr nec omnis actus deterior culpabiliter est deterior moraliter. hoc esto ꝙ sit verum saltem inter actus alios superius expositos potest poni sicut et est de facto inequalitas moralis. quare ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundũ: vbi est respondẽdum ad quesitum/est sciendũ ꝙ voluntas creata potest esse volũtati increate ꝯformis tripliciẽ vl' difformis. Uno modo in volito vel in nolito tantuꝫ vt absolute accepto. Et alio mõ in volito vel in nolito vt debite nõ tamen perfecte circunstantionato. Et tertio modo in volito vl' ĩ nolito vt perfecte ⁊ sufficienter circunstantionato. ¶ Primo modo esset conformis omnis voluntas creata volens illud qđ deus vult vel nolens qđ ipse non vult: ⁊ hoc absolute non tamẽ eo modo quo debet illud velle ⁊ nolle. Secundo autem modo est conformis omnis voluntas creata volens illud idem quod deus ⁊ eo modo: hoc est cum aliqua circunstantia debita/non tamen cum omni. Et vltimo modo est conformis omnis volẽs vel nolẽs idem qđ deus ⁊ omni modo siue cum omni debita circunstantia tali actui volendi vel nolendi.

Hoc præmisso pono quatuor conclusiones. ¶ Prima est: ꝙ ad hoc ꝙ voluntas creata sit bona moraliter non sufficit ꝙ sit conformis voluntati increate primo modo videlicet tantum in volito vel in nolito. ¶ Hec apparet. quoniã nullus actus volũtatis create ad quodcunqꝫ obiectum quantumcũqꝫ debitum terminatus est moraliter bonus vt absolute sumptus: sed tãtũ quando est debite circunstantionatus. sed conformitas voluntatis create cum increata isto primo modo intellecta est tantum in volito vl' in nolito: ⁊ per consequens in actu volendi vl' nolendi idem obiectum quod deus vt absolute sumpto: non autem vt circũstantionato. ergo ⁊c. ¶ Maior apparet. quoniã nullus actus vt absolute acceptus siue vt ad tale obiectũ terminatus est moraliter bonus qui potest moraliter esse malus. ¶ Hec apparet. quia actus qui vt secũdum se sumptus vl' vt ad tale obiectum terminatus est moraliter bonus/semper est moralit̃ bonus q̃diu manet elicitus ⁊ ad obiectuꝫ huiusmodi terminatus. sed omnis actus voluntatis ad quodcunqꝫ obiectum terminatus potest moraliter esse malus cum possit carere circunstantia aliqua sibi debita/sibiqꝫ possit inesse contraria: sicut actus diligendi deum sequens dictamen erroneum ⁊ falsum qđ est deum non esse diligendum est moraliter malus/cum non sit conformis dictamini recto preuio existenti: quia vt supponitur non dictamen huiusmodi videlicet rectum/sed erroneũ preexistit. ergo ⁊c. ¶ Confirmat̃. quia existente illo qđ sufficit ad hoc ꝙ voluntas creata sit moraliter bona/non potest ipsa moraliter esse mala. sed voluntas creata cõformis modo p̃dicto voluntati increate potest moraliter esse mala: ⁊ sepe ẽ de facto / vt apparet ex ratione facta in principio. ergo ⁊c. ¶ Secunda conclusio est: ꝙ nec ad hoc ꝙ volũtas creata sit moraliter bona sufficit ꝙ sit conformis voluntati ĩcreate secundo mõ videlicet in volito vl' in nolito debite sed imperfecte circunstantionato. ¶ Hec probatur. quoniam omnis actus moralit̃ bonus est omnibus circũstãtijs sibi debitis circũstantionatus. sed omne volitum vl' nolituꝫ imperfecte licet debite circũstantionatum caret aliqua sibi debita ⁊ necessaria circũstãtia. ergo ⁊c. ¶ Cõ-

firmatur.quia secundum philosophum.2. ethicorum ad hoc q aliquis actus sit moraliter bonus oportet q sint in eo omnes circunstantie sibi debite concurrētes: ita q vnica sola deficiēte quantumcunq sibi insint omnes alie actus ipse non est nec esse potest moraliter bonus.sed cuicunq actui impfecte circūstantionato deficit aliqua circunstantia sibi debita. ergo ꝛc. ¶Minor apparet. nullꝰ enim actus habens omnem circunstantiam sibi debitaꝫ potest esse imperfecte circunstantionatus.ꝛ ideo per oppositum omnis actus ꝑfecte circūstantionatus ē aliqua circunstantia sibi debita spoliatus: ꝛ hoc differēter, aliqui enim actus sic carent circūstātia aliqua eis debita q cum hoc ineſt eis circunstantia cōtraria indebita. alij autem sunt aliqua circunstantia debita priuati:nō tamē circunstantia contraria indebita infornati.ꝛ isti nō sunt ita mali moraliter sicut primi.quoniam primi sunt mali moraliter tam positiue vel propter positionez circunstātie indebite/q etiam priuatiue vel propter priuationem circunstantie debite.alij autem sunt mali moraliter tātū secundo modo vel priuatiue puta propter priuationem circunstantie debite:non aūt ponitur ex aliqua circūstātia eis indebita assistente.ꝯ ꝛc. ¶Certa cōclusio est: q ad hoc q volūtas creata sit bona moraliter/sufficit q sit conformis voluntati increate tertio modo vel in volito vel in nolito vt perfecte circunstantionato. ¶Hec apparet.quoniam omnis actus voluntatis ꝑfecte circumstationatus est moraliter bonus.nō enim actus aliquis potest esse moraliter malus nisi quia vel non est circunstantionabilis bene moraliter/qualis est omnis ille qui ē malus secundum se absolute siue ratione obiecti super quod transit/vt actus odiendi deum.vel quia est circunstantionabilis non tamen de facto perfecte circunstantionatus qualis est omnis ille qui transit super obiectum sibi debitum sed non propter finem congruum:vel qui nō elicitur vbi oportet vel a quo oportet ipsum elici effectiue.ꝛ ideo per oppositum omnis actus circunstantionabilis ꝛ ꝑfecte circunstantionatus est moraliter bonus. sed ois volūtas creata conformis voluntati increate in volito vel in nolito perfecte circunstantionato habet actum volendi vel nolendi perfecte circunstantionatum.ergo omnis talis voluntas creata est moraliter bona. ¶Confirmatur quia illud quo existente voluntas creata est bona nec potest moraliter esse mala/est sufficiens ad hoc q voluntas ipsa sit moraliter bona. sed existente in voluntate creata ad increatam conformitate predicta vez vel in volito vel in nolito perfecte circunstantionato / volūtas ipsa quelibet creata sic est bona q non potest moraliter esse mala. omnis enim voluntas creata volens quod deus vult:et omni eo modo quo vult fieri:est moraliter bona.ergo ꝛc. ¶Quarta ꝛ vltima ꝓclusio est:q conclusio tertia supradicta est intelligenda de volūtate creata conformi increate voluntati in volito voluntate signi quod est consilium vel preceptum:non autem in volito voluntate signi qō ē permissio. ¶Hec est cuidens. quoniam sola illa volūtas creata est moraliter bona que est ꝓformis seu concors diuine voluntati in volendo illud qō illa vult sicut ipsi acceptum:non aūt illa que vult idem qō ipsa vult nō sicut ipsi acceptum sed sicut fieri permissuz.sed omne illud de q̄ est consilium vel preceptum deus vult sicut sibi acceptuz non autem illud de quo dicitur permissio diuina esse vt ꝓ prie sumpta/cum tale vt dictum fuit in ꝓcedentibus non sit nisi de aliquo fieri interdicto.ergo ꝛc. ¶Cōfirmat.q nulla voluntas creata mala culpabiliter est bona moraliter.econuerso autem omnis voluntas creata ab oī culpa immunis ꝛ perfecte circunstantionata est moraliter bona.sed omnis voluntas creata conformis increate in volito fieri permissiue est mala culpabiliter.omnis autē illa que est concors voluntati increate in volito voluntate beneplaciti perfecte circūstationato mō quo vult deo omne illud de quo est consilium vel preceptum/est immunis ab omni culpa ꝛ perfecte ac sufficienter circunstātionata.ergo ꝛc. ¶Minor quantum ad vtranq partem est cuidēs.quia nec aliquid dicitur proprie a deo fieri permissum nisi peccatum.ꝛ omne illud fieri est deo acceptum de quo est consilium vel preceptum/cum ꝛ deus ipse ꝓ quolibet talium statuerit reddere premium sempiternū. omne autem illud quod deus premiat dicitur sibi acceptum ꝛ voluntate beneplaciti ab eo volitum:sicut econuerso illud dicitur non esse sibi acceptuz nec voluntate beneplaciti volitum sed magis nolitum ꝛ permissum qō statuerit puniendum:quale quidem est omne peccatum.ergo ꝛc. ¶Sic ad questionem. ¶Ad rationem vtranq adductā in principio apparet solutio ex predictis. ¶Ad primam cū quādo dicitur q omnis voluntas creata concors voluntati increate est regulata:Dico q verum est si sit sibi perfecte concors modo in precedentibus exposito:vez in volito vel in nolito perfecte circunstantionato.ꝛ tunc cōcedo consequenter q omnis talis volūtas creata est moraliter bona:non autem illa q̄ est increate voluntati conformis tātum in volito vel in nolito vt absolute sumpto nec etiam illa que est sibi conformis in volito vel in nolito vt debite sed tñ ꝑfecte circunstantionato. quia nec talis voluntas creata est regulata. ¶Ad secundam i cōtrariuz quando dicitur q omnis voluntas creata volēs fieri qō vult fieri increata/vel nolens fieri qō non vult fieri illa/est ipi cōformis: Dico q verum est in volito vel in nolito vt absolute sumpto:non aūt in ipso vt perfecte circūstantionato:qō tñ requiritur vt dictū est supra ad hoc q voluntas sit moraliter bona.nō enim moralis bonitas volūtatis vepēdet tantū a solo obiecto ipsius volitiōis sed ab omnibus circunstātijs ꝛ specialiter a circunstantia finis debiti/sine q̄ intento non potest voluntas creata ē moralit bona. Unde Ber.i libro de sex alis seraphin sic ait. Nō est cōsiderādū qd quisq faciat sed quo animo faciat. finis enim operis totus cōsistit in simplicitate intentionis.sed cōstat q simplicitas intentionis nō potest esse nisi ipsa intentio sit vltimi ꝛ simplicissimi finis.nullꝰ enim actus voluntatis create potest esse perfecte moraliter bonus nisi sit elicitus ꝓpter istum finem vltimum omnium ꝛ simplicissimum intentum videlicet trinum ꝛ vnum deum/cui est honor ꝛ gloria in secula seculorum. AMEN.

Explicit scriptum super primū Sentētiarum.F.Guilhelmi de Rubione. Deo Gratias.

Subtilissimi ac cum primis honorādi patris F. Guilielmi de Rubiōe ministri fratrū Minorū prouincie Aragonie/in Secūdum Sententiarū Prologus seu prefatio.

DEus creator omnū ꝛ terribil⁹ et miserecors.2.Macch.1. Beatus Augustinus libro primo soliloquiorum sic dicit. Deus a quo auerti cadere est:in quē cōuerti/resurgere:in quo manere/consistere. Deus a quo exire mori:in quem redire reuniscere:in quo habitare viuere ē. Hec ille. ¶Omnis intellectualis creatura cadit et moritur quando a deo demeritorie auertitur. Resurgit ꝛ erigitur/ quando ad eum mente conuertitur. Consistit ꝛ perficitur quando ipsi perfecte coniungitur. ¶Est deus omnipotens reproborum se ab ipso culpabiliter auertentium cōdemnator:vt patuit in prostratione transgredientiū spirituum malignorum. Bonorum se ad eum mentaliter conuertentium liberator:vt claruit in cōfirmatione persistentium beatorum omnium angelorum. Beatorum se ei eternaliter coniungentium premiator: vt innotuit in premiatione progredientium ciuium supernoꝝ. Et hoc est quod dicit Beatus Augustinus in quodam sermone vbi de hoc loquens sic ait. Deus est mundi gubernator ꝛ rector/ omnium liberator ꝛ adiutor/angelorum sapor ꝛ decor:in seipso principium et finis:reproborum terror et horror. ¶Hec tria omnia que enumerat Augustinus: videlicet vniuersorum creatio ꝛ gubernatio: peruersorū auersio et condemnatio:ꝛ electorum angelorum conuersio ꝛ confirmatio ac premiatio/sunt de quibus agitur in secundo Sententiarum. Consideratur enim ipse deus in hoc secundo cuius expositioni est insistendu: Primo vt eius omnipotentia resplenduit in productione omnium creatorum. Secūdo vt eius iustitia apparuit in condemnatione spirituum malignorum. Tertio vt eius clementia innotuit in confirmatione omnium aliorum. Et hoc ē quod in verbo proposito ostenditur:in quo deus ipse tribus modis predictis/quibus de eo in secundo Sētentiarum libro agitur/describitur euidenter. Ecce nāq in hoc verbo dei excelsi Primo inexplicabilem potestatem cūctorum mirabiliter productiuā/cū dicitur: deus creator omnium:ipsa de nihilo temporaliter producēdo. Secundo inobliquabilem equitatem reproboū horribiliter punitiuam:cum subditur:ꝛ terribilis: demerita demonum ꝛ hominum dissormiter puniendo. Tertio interminabilem pietatem electorum eternaliter perfectiuam:cū concluditur:ꝛ misericors:merita bonorum angelorum eternaliter extollendo. Et de his tribus agitur in hoc secūdo/q̄ potest secūduz hoc diuidi in tres partes. ¶In quarū prima agitur de creatione omnium tam inferiorum ꝙ superiorum. In secunda de auersione spirituum malignorum/et conuersione bonorum ad deum/ac ipsorum premiatione ꝛ malorum cōdemnatione. In tertia ꝛ vltima agetur specialiter de hominis productione seu exitu in esse nature ꝛ de eius transgressione qua cecidit a statu innocentie. Secūa pars incipit distinctio.2. De angelica ita q̄ natura Tertia distinc.17 his excussis. ¶Secunda subdiuidit

in duas partes. In quarū prima agit magister de creatura mere spirituali/puta angelica/ determinando de ipsa omnia supradicta. In secunda de creatura precipue corporea:ꝛ hoc incipit dist.12. Hec de angelis. ¶Tertia etiā diuiditur in partes duas:in quarum prima agitur de hominis creatione. In secunda de eiꝰ transgressione distin. 21. Videns ergo diabolus ꝛc.

Circa primum (vbi deus omnipotens

describitur seu innuitur.quia omniuz de nihilo ꝓductuꝰ exprimitur/modo quo de ipso in secundo sententiarū primo agit:cum premittitur:Deus omnū creator.) Est sciēdum q deus creauit sex q̄ in isto scōo libro sententiarum explicantur/ꝛ in libro Geneseos numerantur. Creauit ei primo celum empyreum cū angelis:ꝛ terram cū alijs elementis. Secundo firmamentum medium/diuisiuū aquarum ab aquis. Tertio vegetatiua virtūtia in mūdo iferiꝰ. Quarto luminaria lucentia in celo suprius. Quinto bruta animalia sensitiua. Sexto rationalia/ad imaginē suā hoc est dei facta. Unde de ipso deo creatore oīm predictorum:de quo agitur in hoc secundo sententiaruz:potest accipi illud Exodi.15. Quis similis tui in fortibus dñe? Quis similis tui/magnificus i sanctitate:terribilis atq̄ laudabilis:ꝛ faciens mirabilia? Extendisti misericordiam tuā: ꝛ deuorauit eos terra. Deo enim manum siue iustitie post lapsum demonis ꝛ hominis extendente:deuorati sūt demones in terra infernali:pena videlicet eternali. Cōdemnati etiam fuerūt homines morte corporali.in qua a terra ipsorum corpora deuorantur. Et hoc est quod deus primo homini predixerat ꝛ comminatus fuerat: quando dixit. De ligno scientie boni ꝛ mali ne comedas:in quocunq enim die comederis ex eo/morte morieris. Gene.2. Et ideo post eius lapsum propter vetiti ligni esum/dixit ipi deus ostendens q malum predictū incurrerat qō ipe illi predixerat. Gene.3. In sudore vultꝰ tui vesceris pane tuo donec reuertaris in terram de qua sumptꝰ es.q̄ pulvis es ꝛ in pulverem reuerteris.

Circa tertium & vltimum (vbi deus ostenditur vt pijssimus: quia electorum se ad ipsum conuertentium ⁊ aliorum etiā omniū directiuus: modo quo etiā agitur de ipso in isto secundo: cum concluditur: ⁊ misericors.) Est sciendum ꝙ sicut deus apparuit terribilis ⁊ seuerus angelis malis ruentibus: ita econuerso/ bonis permanentibus ⁊ se ad eū conuertentibus apparuit piꝰ ⁊ misericordissimus/ vt in hoc secundo ostenditur: propter tria. Suam enim misericordiam eis ostendit: Primo. quia eos in gratia superna interius cōfirmauit. Secundo. quia eos a culpa ⁊ pena salubriꝰ preseruauit. Tertio. quia ipsos in gloria sempiterna superius sublimauit. Et de his omnibus in hoc secundo agitur. In ipso enim ostenditur/ quomodo quia boni angeli perstitere: ⁊ ad deū conuersi alijs se ab ipso auertentibus restitere: ideo meruerunt in gratia confirmari: ⁊ ꝑ consequens ab omni culpa ⁊ pena preseruari/ ⁊ in gloria sublimari. Unde de deo sic eis misericorditer apparente potest accipi illud Esaie. 58. Tūc inuocabis/ ⁊ dominus exaudiet/ clamabis/ ⁊ dicet ecce assum: quia misericors sum dominus deus tuus. Clamauit enim cetus electorum omniū angelorū ad dñm: ad quē mentaliter se cōuertit. ⁊ ideo deꝰ ipse misericordissimus eis affuit: quā ipsos ī gratia ꝯfirmauit/ q̄ mediāte a culpa p̄seruauit ⁊ ī gl'ia sublimauit. Ad quā nos ꝑducat ⁊c.

Circa distinctionē primā in qua magister determinat de ꝓductione creaturarum oīm a deo ī generali: Quero primo de creationis quidditate. Scđo de eiꝰ possibilitate. Tertio de eius ꝑpetuitate possibili. Quarto de eius cum cōseruatione vnitate vel diuersitate reali. Quinto de eius obiecto creabili. ¶ Quantum ad primū incipiēdo a notioribus: quero primo/ vtrū actiua ꝓductio ⁊ passiua secūde cause sit forma aliqua ꝑ se vna distīcta realiter ab ipsa cā scđa ⁊ a passo p̄supposito ac a termino in ipm naturalit̄ introducto. ¶ Et arguit̄ primo ꝙ sic. quia que differūt p̄dicamentaliter differūt realiter: et quodlibet taliū ab altero distinctū est formalit̄ ī re extra aliquid per se vnū. sed omnis actio cuiuscūqȝ cause secūde est alterius gn̄is ab ipsa/ ⁊ a passo/ ⁊ a termino introducto. ergo ⁊c. ¶ Cōtra. quia quorūcunqȝ realiter distinctorum vnū est ꝓducibile altero nō ꝓducto/ saltē a deo. sed impossibile ē ꝓductionē actiuā vel passiuā in esse ponere sine aliq̄ termino in esse posito seu ꝓducto. ergo ⁊c. ¶ Responsio. vbi sic ꝓcedā. Primo enim excludam triplicem opinionem. Secundo dicam aliter ad questionem. Tertio tangam ⁊ soluā aliq̄ dubia circa dicta. Protestor tamen: ꝙ nec ī q̄stiōe ista nec in aliqua alia intendo aliqd asserere contra fidē nec cōtra sanam ecclesie doctrinā: immo si (qđ absit) aliquid tale fuerit dictum ex ignorantia vel ex alia quacūqȝ causa: totum reuoco ⁊ haberi volo pro nō dicto seu scripto: ⁊ ecclesie correctioni me submitto.

Quantum ad primum sunt tres modi dicēdi/ omnes ꝯcorditer asserentes ꝙ actio ⁊ passio/ seu actiua ⁊ passiua productio/ et quodlibet horū est aliqd per se vnum distinctū realiter ab agente creato ⁊ a passo supposito ⁊ a termino introducto. Distinguuntur autem inter se isti tres modi dicendi. quoniam primus dicit ꝙ forma ista que dicitur actio ⁊ passio/ actiua ꝓductio ⁊ passiua: est forma respectiua. Est enim (vt dicunt) actio respectus agentis ad passum: ⁊ passio respectus conuersus/ videlicet passi ad agens. Et vterqȝ horum est respectus extrinsecus adueniens: quia extremis positis nō ponitur necessario sed tantummodo contingenter. Productio autē ipsa actiua que est respectus producentis ad productū: ⁊ productio passiua que est respectus producti ad ꝓducens/ est respectus intrinsecus adueniens propter oppositam rationem: videlicet quia respectus huiusmodi extrema posita necessario consequuntur: ⁊ ideo sunt de genere relationis non actionis nec passionis. ¶ Secūdus modus dicendi est quorundam q̄ dicūt ꝙ quodlibet p̄dictorum tam actio vel passio/ ⁊ tam actiua ꝓductio q̄ passiua/ est forma aliqua absoluta. ¶ Tertiꝰ modus seu opinio est aliorum dicentium ꝙ nec est forma mere absoluta nec mere respectiua: sed media inter istas. Dicunt enim ꝙ formarum alia perficit subiectum absolute in ordine ad se tantū/ vt albedo: ⁊ talis quelibet est forma mere absoluta. Alia perficit subiectum per se primū in ordine ad alterum vt similitudo: ⁊ talis est mere respectiua. Alia aūt est quasi medians inter istas: que vel perficit subiectum primo in ordine ad se: ⁊ secūdario ⁊ ex consequenti in ordine ad aliud/ vt intellectio volitio ⁊ omnes actus alij apprehensiui vel appetitiui. et de numero talium formarum ē actio ⁊ passio/ actiua productio ⁊ passiua. Sicut enim intellectio ⁊ visio habent respectum annexum ad obiectū ita ⁊ actio ⁊ actiua productio ad terminum productum ⁊ ad passum p̄suppositum: ⁊ econuerso/ passio seu passiua productio dicit etiam respectum ad producens ipsum.

Pro pria opiniōe arguit̄. & primo ꝙ actio et passio distīguāt̄ tā īter se q̄ a ꝓductiōe actiua ⁊ passiua. quoniam q̄ sunt in diuersis p̄dicamētis realiter distīguuntur. sed actio ⁊ passio sunt diuersa predicamenta tā inter se q̄ a predicamēto relationis/ in quo continetur tā actiua productio q̄ passiua: cum vtraqȝ sit respectus intrinsecus adueniens/ vt dictum est. ergo ⁊c. ¶ Preterea quia omnes forme respectiue diuersa habentes extrema realiter distinguūtur. sed actio ⁊ passio/ actiua ⁊ passiua productio sunt huiusmodi. subiectum enim passionis ē passum presuppositum/ ⁊ terminus agens ipsam. Actionis autem subiectum est econtrario ipsum agens ⁊ terminꝰ patiens. Productionis autem passiue subiectum ē productum: ⁊ terminus principium productiuum: qđ est subiectum productionis actiue ad productum terminū terminate. ergo ⁊c. ¶ Preterea quia respectus qui necessario extrema posita consequūtur/ alij sunt ab illis qui sua extrema contingenter non necessario consequunt̄. sed actio ⁊ passio sua extrema consequunt̄ cōtingenter: productio autē omnis necessario. ergo ⁊c. ¶ Secundo arguo ꝙ ista omnia sint respectiua nō aliqua absoluta. Primo: quia tantum tria sunt predicamenta absoluta: videlicet substantia quantitas ⁊ qualitas. omnia autem alia sunt respectiua. sed ista videlicet actio ⁊ passio/ actiua productio ⁊ passiua non sunt alicuius triū generū predictorū. ergo ⁊c. ¶ Secundo. quia ad omnem formam absolutam potest eē actio productiua. sed nullius actionis est actio: nec productionis productio. ergo ⁊c. ¶ Tertio. quia quod est essentialiter ad aliud formaliter est respectus. sed quodlibet predictorum est essentialiter ad aliud. omnis enim actio et ꝓductio est ad aliud vt ad terminum presuppositū vel productiuum. ergo ⁊c. ¶ Quarto. quia concretū cuiuslibet predictorum est relatiuū seu respectiuum: vt agens ⁊ patiēs seu passum/ ꝓducēs ⁊ productum. omne enim agens vel ꝓducens vel patiēs est aliqd agēs/ ꝓducēs vel recipiēs: ergo tā actio q̄ passio/ q̄ ꝓductio/ est forma aliqua respectiua. ¶ Consequentia tenet ꝑ locū a coniugatis.

Pro secūda opiniōe: videlicet ꝙ actio vel productio ⁊ passio sit forma nō respectiua sed absoluta/ arguitur primo. quia nullus respectus est vltia ꝑfectio et finis potentie actiue. sed actio est finis potentie actiue: ⁊ perfectio vltia: iuxta illud philosophi nono metaphysice/ vbi dicit ꝙ visum habemus vt videamus. non econuerso. ergo ⁊c. ¶ Secundo. quia nullus respectus est prior ordine nature suo termino/ immo posterior. sed actio/ ⁊ per consequēs passio: ⁊ omnis productio est prior termino producto: ergo nulla productio est respectus ad productum terminum terminatus. ¶ Tertio. quia nullus respectus potest esse plurium terminorum realiter distinctorum. sed omnis actio ⁊ productio secunde cause respicit plura realiter distincta: quia passum presuppositum ⁊ terminum in ipsum introductum. ergo ⁊c. ¶ Quarto: quia omnes respectus mutui sunt eiusdem predicamenti. sed actio ⁊ passio non sunt eiusdē predicamenti. ergo ⁊c. ¶ Quinto. quia nulla forma respectiua ē intēsibilis nec remissibilis. sed actio ⁊ passio sunt forme intēsibiles ⁊ remissibiles. ergo ⁊c.

Pro tertia opinione arguo: & primo ꝙ tam actio q̄ passio sit forma absoluta: ꝑ rationes factas pro secunda opinione. ¶ Secundo ꝙ non sunt forma mere absoluta. quoniam nulla accidentalis forma mere absoluta exigit terminum vltra subiectum. sed quelibet istarum vltra subiectum respicit aliquem terminum. ergo ⁊c.

Contra conclusionem communem in qua conueniunt predicti tres modi dicendi/ videlicet ꝙ actio seu actiua productio ⁊ passiua sit forma aliqua per se vna medians in re extra inter efficiens ⁊ effectum et distincta realiter ab vtroqȝ: Arguo primo sic. impossibile est esse actionem seu actiuam productionem aliquam nec passiuam sine aliqua re producta vt calefactionem sine calore vel generationem ignis vel cuiuscūqȝ alterius forme substātialis sine ipsa forā ꝓducta. sed si actiua ꝓductio ⁊ passiua essent forme distincte realiter a ꝓductis ⁊ priores eis: hoc necessario seq̄ret̄/ vel ꝙ tā actiua ꝓductio q̄ passiua posset fieri etiā naturalit̄ sine aliq̄ re ꝓducta. ergo ⁊c. ¶ Minor probat̄. quoniam omnis causa naturalis continēs virtualiter ordine quodā aliqua plura distincta realiter/ pōt in effectū priorem sine posteriori sequente/ deo illū impediēte videlicet posteriorem ⁊ ꝑmittente agere ad priorem. sed scđm oēs tres opiniones p̄dictas actio ⁊ passio sunt forme distincte realiter a ꝓductis ⁊ priores eis: licet secūdum aliquos ꝓductio sit forma sequens productum. ergo saltem actio ⁊ passio poterit esse naturaliter ab agente absqȝ aliquo producto termino consequente. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia nullū est impossibile primam causam coagere secunde contentiue plurium effectuum realiter distinctorū ad vnum illorum maxime ad priorē/ nō coagēdo ei ad posteriorē. sed s̄m cōclusionē oīm trium predictarū opinionū oīs causa scđa est virtualiter ꝯtentiua priꝰ actionis ⁊ passionis q̄ alicuius alterius forme. ergo si actio ⁊ passio a ꝓducēte ⁊ a ꝓducto realiter distinguunt̄: poterit naturaliter esse ⁊ passio absqȝ forma aliqua alia ꝯnte. ¶ Cōsimiliter dico de ꝓductione actiua ⁊ passiua si ab actione ⁊ passiōe ponant̄ distīcte vt imaginant̄ aliq̄ p̄dictorū. quoniam aut ꝓductiōes hmōi sequūt̄ ꝓductos termīos: aut p̄cedunt: aut simul existūt. Si primū: ergo non necessario cōsequuntur/ cum nullum posterius distinctum realiter a priori ipsum necessario consequatur. poterit enim saltem per diuinam potentiā eē sine omni producto termino actiua productio et passiua/ cum deus possit facere omne posterius sine priori a q̄ realiter est distīctū nec ī ipso īclusū. Si aūt dẽt scđm vel tertiū/ tūc seq̄t̄ ꝙ etiā naturalit̄ posset esse sine omni ꝓducto termino tā actiua ꝓductio q̄ passiua. nec enim maiori necessitate terminus sequit̄ ad ꝓductionē q̄ aliqua substantialis forma ad suā vltimā dispositionē: cū scđm eos non magis dispositio q̄ ꝓductio ipsa a forma vltima distinguat̄. sed ꝯstat ꝙ ad nullā dispositionē alicuiꝰ forme in materia introductā sequitur forma ipsa necessario absolute. ergo ⁊c. ¶ Preterea secūdo arguo sic ad idē. Si actio vel ꝓductio esset forma distincta realiter ab ipa causa scđa ⁊ ab effectu sibi possibili effectiue: nullū agens creatū eēt tm̄ effectꝰ vnius rationis sed pluriū ꝓductiuū. sed hoc videtur inconueniens. ergo ⁊c. ¶ Maior apparet. quoniā nullum agens creatum potest agere vt dicunt ad aliquē effectum nisi mediante actione ⁊ passione: que sūt forme tam inter se q̄ ab effectu vltime distincte realiter ⁊ alterius rationis. ergo ab omni causa secunda aliquid producente oportet causari plura et alterius rationis. ¶ Confirmatur. quia si secundum eos motus differat ab actione ⁊ passione: aut motus ipse est a mouente immediate: aut mediante aliqua actione. Si primum/ ergo eadem ratione potest agens in omnem alium effectum sibi possibilem immediate sine omni actione vel passione alia precedente. Si autem ponatur secundum/ cum secundum ipsos ad diuersa producta diuerse sint actiōes et passiones siue actiue ⁊ passiue productiōes: per consequens sequitur ꝙ alia est productio ad motum et alia ad eius terminum terminata. ⁊ ita omne mouens agit duplici actione/ ita ꝙ ab ipso sunt effectiue insimul sex effectus/ videlicet due productiones actiue ⁊ due passiue et motus ac eius terminus vltimus: sed hoc videtur omnino falsum. non enim ab agente per motum sunt effectiue plura q̄ ab agente alio in istanti. ergo ⁊c. ¶ Sed forte respondebitur ad predicta ꝙ actio vel productio non est effectus agentis: quia nec est effectiue ab ipso: sed est medium per quod effectus ipsius actionis terminus progreditur ab agēte. non enim potest esse proprie effectus agentis nisi qđ est terminus actionis/ cum non sit actio actionis nec productio productionis. quare ⁊c. ¶ Sed hoc non valet. Primo quia sicut non minus est in aliquo subiectiue qđ est in ipso immediate/ q̄ illud qđ est in ipso aliquo alio mediante ab eo realiter differente: ita non minus res aliqua in esse nouiter posita est effectiue ab illo a quo immediate in esse ponitur q̄ res alia sit ab illo a quo in esse ponitur effectiue re alia mediante. ergo cum actio sit immediate nouiter ab agente a quo nō est terminus actionis vt dicunt nisi illa actione mediante: per ꝯn̄s non minus illa actio est hoc supposito ab agente q̄ terminus actionis. ¶ Secundo. quia si nihil esset ab aliquo effectiue nisi qđ est ab ipso mediante huiusmodi actione ab agente ⁊ a producto realiter differēte/ sequeretur ꝙ nulla creatura a deo fuerit effectiue: cū creatio actio sit a deo/ ⁊ creatio passiua a creatura penitus indistincta/ excepto termino cōnotato vt in sequētibus ostendetur. sed hoc est falsum. quia vt dicitur Joannis primo/ omnia per ipsū facta sunt. ergo ⁊c. ¶ Tertio. quia omne nouiter in esse positum est productum et ab illo effectiue seu causaliter a quo ponitur in esse realiter: sed per te actio est forma realis nouiter in esse posita et constat ꝙ non nisi ab agente. ergo est eius effectus ⁊ prior q̄ terminus actionis. ¶ Confirmatur. quia per aliquid esse causam alterius non aliud intelligendum puto q̄ esse illud ad quod sequitur alterum quocunqȝ alio circunscripto si est causa totalis. sed agens creatum est sine quo non potest naturaliter sequi actio: et ad cuius esse sequitur actio in passo presupposito. ergo ⁊c. ¶ Preterea tertio ad pn̄cipale arguo sic. nō est ponēda pluralitas vbi nulla ē necessitas: nec ēt appet possibilitas. sed nulla ē necessitas nec forte possibilitas ponēdi in oī cā scđa respectu cuiuscūqȝ effectꝰ sibi possibil̄ hmōi pluriā actio-

ne; seu productionem actiuam ⁊ passiuam ab ipsa causa ⁊ effectu realiter distinctum. ergo ⁊c. ¶ Probatio prime partis minoris videlicet ꝙ nulla sit necessitas. quonia; calor immediate videtur calorem posse producere per se ipm absq; forma alia mediāte: ⁊ sic de alio quocūq; principio productiuo respectu sui effectus maxime vniuoci. non enim causa continens effectum vniuocum ⁊ equiuocum videtur equiuocum continere virtualiter immediatius q̄ vniuocū. sed actio omnis ⁊ passio scdm ipsos est ab agēte ꝓducente ⁊ a producto alterius rationis: ⁊ per consequens effectus equiuocus. ergo ⁊c. ¶ Confirmat. quia sicut aliquid est caloris immediate subiectum receptiuum: ita ⁊ aliqd videtur esse eius immediatum principiū productiuum. sed hoc non posset poni si calorem eēt impossibile naturalit produci sine aliqua ab ipso distincta preuia actione ⁊ actiua ac passiua productione. ergo ⁊c. ¶ Preterea aut huiusmodi actiua productio a producente ⁊ a producto distincta est necessaria ad formam eliciendam effectiue: aut ad ipsam recipiendam passiue. sed nō potest poni primum: cum agens per suam absolutam entitatem sit forme sibi possibilis vt calor caloris ⁊ sic de aliis immediate virtualiter contentiuum: ⁊ ꝑ consequens cāliter effectiuum. nec scdm. qm̄ forma quelibet ab agente creato producta recipitur in passo quod ei presupponitur nec inter ipsum ⁊ formā hmōi mediante. ergo in nullo est necessario ponēda hmōi talis actiua ꝓductio vel passiua. ¶ Confirmat. qm̄ cause intrinsece nō sunt immediatiores suorū effectuum q̄ extrinsece suoru;. ergo sicut materia ⁊ forma immediate constituunt compositum: ita ⁊ extrinsece immediate possunt in effectum sibi debitum puta in forma; quā continent in virtute. q̄re ⁊c. ¶ Nec valet si dicatur ꝙ actio ꝓductiua non ē necessaria tanq̄ forma medians inter agens ⁊ effectum per modum principii productiui termini actionis / sed tantū per modum vie ad ipsum. qm̄ nullo modo est aliquod medium necessarium inter effectum ⁊ eius principium effectiuum. cū enim immediate effectus possit esse ab efficiēte vel successiue videlicet pars post partem vt calor a calore vel in istanti videlicet simul totus vt ignis ab igne nec requiritur forma mediās per modum vie nec per modum principii productiui. ¶ Confirmatur. quia non videtur probabile ꝙ ignis in subiecto disposito vltimate sit primo productiuus forme alicuius alterius a forma ignis que in materia disposita immediate recipitur subiectiue: nec calor alicui9 alterius q̄ caloris: ⁊ sic de aliis pr̄cipiis ꝓductiuis. sed si generatio ignis vel productio caloris ⁊ cuiuscunq; alterius rei possibilis esset forma distincta realiter a producente ⁊ a ꝓducto / nec ignis posset immediate in ignem nec calor in calorē: nec aliqḋ aliḋ agens creatum in aliquē effectum sibi possibilē vniuocū nec equiuocum a productione actiua ⁊ a passiua distictū ergo ⁊c. ¶ Secundo probo secundam partem minoris p̄dicte. videlicet ꝙ non sit possibile vel saltem probabile nec rationabile ponere actione; esse aliquā talem formā ab agente seu producente ⁊ a producto distinctā. quoniā aut huiusmodi actio siue actiua ꝓductio erit subiectiue in principio ꝓductiuo: aut in passo presupposito: aut in effectu seu termino producto. Sed non potest poni primum. Primo. quia tunc sequeretur ꝙ nullum agens posset aliquam forma; introducere in passo presupposito extrinseco nisi alia priori ab illa realiter distincta introducta prius nature ordine in seipso. omne enim nouiter in esse positum in aliquo est productu; in eo vt superius dicebat. hoc aūt est inconueniens. non enim formam ignis aliud quodcunq; generans habet producere in seipso necessario ad formam ab ipso in materia disposita introducēdā. ergo ⁊c. ¶ Secundo. quia sicut actio ad agens ita passio ad patiens ⁊ econuerso. sed generatio passiua nec potest subiectiue existere immediate in materia supposito vt supponitur ꝙ sit accidens: cum materia ipsa non sit forme acidentalis saltem secundum vulgare dictum sed tantum substantialis immediatū subiectu;. ergo nec actiua ꝓductio erit forma in agente. ¶ Nec potest poni secundum / videlicet ꝙ sit in passo presupposito: tum ꝓpter rationem dictam: videlicet quia materia non est immediatu; subiectum alicuius forme accidentalis: nec generans vt generans est in illa alicuius forme accidentalis sed substantialis tantummodo introductiuum: tū qꝛ si actio est aliquid puta generatio actiua / non videt posse recipi nisi in actiuo principio generante. materia autē non est generatiua sed forme substātialis generabilis receptiua. ergo ⁊c. ¶ Nec potest poni tertium: vc; ꝙ sit in producto termino seu effectu. quoniam prius non pōt in posteriori existere subiectiue. sed actio seu qḋ idē est actiua productio est prior producto supposito ꝙ sit aliquid distinctu; ab eo. nec enim posteriori aliquod prius inesse ponitur. productione autē res produci conceditur. ergo ⁊c. ¶ Preterea quarto arguo sic ad principale. si actio siue actiua productio est forma aliqua per se vna disticta realiter a producente ⁊ a producto: cu; non possit esse nisi a producente effectiue: quero quomodo est ab eo: aut enim ē ab ipso mediāte alia actione vel immediate. Sed non potest poni primum. quia tunc quererem de illa alia actione in infinitum. ergo relinquitur secundum. s; ita potest agens quodlibet in effectum sibi possibilem immediate vt calor in calorem ⁊ ignis in ignē / sicut in hmōi actionē. qḋ ꝓbatur. quoniam non magis inter agens ⁊ effectum vniuocum oportet ponere medium q̄ inter ipsum agens ⁊ effectum alium equiuocu; / ⁊ per consequens magis ab ipso diuersum. sed huiusmodi actio seu actiua productio si est forma distincta ab agēte est ab ipso etiam secundum eos ipsam ponentes alterius rationis: ⁊ per consequēs est effectus equiuocus magis ab agente distinctus q̄ alius qui est eius terminus / cum talis possit esse ⁊ sit quandoq; vniuocus: quia cum agente producente eiusdē specifice rationis. ergo ⁊c. ¶ Nec valet si dicant ꝙ actio non est effectus. quoniam vt dictum est omnis res a deo alia nouiter in esse posita est effecta. ¶ Preterea quinto arguo sic. si actio est forma disticta ab agente sequitur ꝙ omne agens seu producens sit equiuocum. sed consequens est falsum: ergo ⁊ antecedens. Probo cōsequētiā quoniam omne agens dicitur vniuocum vel equiuocum in ordine ad effectum. magis autem videtur posse ⁊ debere denominari ab effectu immediato ⁊ proximo q̄ ab effectu mediato seu remoto ⁊ vltimo. sed actio est immediate ab agente. eius autem terminus est ab ipso actione huiusmodi mediāte. ergo magis ab actione q̄ ab eius termino denominabitur omne agens. sed omnis actio cuiuscunq; cause secunde est ab ipsa secundum ponentes eam alterius rationis. ergo ab ipsa seu respectu eius omne agens equiuocum est censendum. ¶ Preterea sexto. si productio est a producente ⁊ a producto forma realiter distincta: respectu diuersarū rerū productaru; essentialiter distinctarum diuerse sunt productiones ponēde. sed productio passiua est secundum ipsos ita disticta realiter a ꝓducto sicut actiua distinguit ab agēte. ergo alia est ꝓductio actio ad ꝓductionē passionē ⁊ alia ad ꝓductū vltimū tm̄ terminata. Si etiā actio ⁊ passio distinguātur realiter vt aliqui fingūt a productione actiua ⁊ passiua / alia productio actiua erit actionis ⁊ alia passionis et alia passiue productionis ⁊ alia termini ꝓductionis vltimo introducti. sed hoc est falsum: qꝛ etiā scdm eos ponentes tales formas / q̄t sunt actiones ⁊ actiue productiōes tot oport; ponere eis corrñdentes passiones ⁊ passiuas productiones. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia si alia productione actione producitur productio passio ⁊ alia res producta: ergo ipsa res seu forma producta non autem a productiōe passiua disticta ꝓducit īmediate seipsa / nulla ad ipsam terminata ꝓductione passiua mediante. sed sicut se hab; ꝓductum ad ꝓductionē passiuā ita ꝓducēs ad ꝓductionē actiuā. g̃ sicut ꝓductū pōt ꝓduci imediate seipso: ita ⁊ ꝓducēs pōt ī effectum sibi possibilē p̄sente ei passo quocūq; effectu alio medio circūscripto. quare ⁊c. ¶ Preterea septio arguo sic ad idē. nō min9 forma agēti possibilis pōt īmediate q̄cūq; alio circūscripto ab ipo elici effectiue q̄ possit in subiecto p̄supposito recipi subiectiue. s; forma ab agēte ītroducta ī passo in ipo īmediate recipit subiectiue. g̃ ꝯsilr a pr̄cipio ꝓductiuo īmediate elicit effectiue. ex q̄ seqt ꝓpositū: puta ꝙ actio seu actiua ꝓductio vel passiua nō est ponēda tāq̄ forma aliq̄ mediāns in re extra inter actiuum pr̄cipiū ⁊ effectū. ¶ Si dicatur ꝙ immo forma ab agente introducta recipit in passo p̄supposito forma alia mediante vc; vnione: ⁊ etiā ipsa eius passiua ꝓductiōe: ¶ Cōtra primo. qꝛ tā vnio ꝑ te q̄ passiua ꝓductio ē forma accidētalis: q̄ nō pōt vt cōiter dicit in materia p̄cedere formam substātialē. ¶ Secūdo. quia si hmōi forme p̄cedunt formam substantialē ī materia / aut recipiūt ī ipsa īmediate / aut alia mediāte. sed nō pōt poni secundum. qꝛ si vnio reciperetur mediante alia vnione ⁊ ꝓductio mediāte alia ꝓductiōe / eēt ꝓcess9 in infinitū. g̃ relinqt primū: qḋ est ꝓpositū. qm̄ sicut vnio pōt immediate ī subiecto recipi subiectiue: ita ⁊ ab agēte immediate elici effectiue. s; qua rōne vn9 effect9 ab actione ⁊ a passione distict9 pōt eē ab agēte īmediate sine omni preuia actione ⁊ passiōe siue actiua ⁊ passiua ꝓductione / eadē oīs ali9. quare ⁊c. ¶ Tertio. qꝛ vnibilia magis distincta nō sunt immediatius vnibilia q̄ vnibilia min9 distincta. sed tā vnio q̄ actiua ⁊ passiua ꝓductio si sūt aliqd magis distiguūt tā ab agēte q̄ a passo p̄supposito q̄ forma ipa ī passo p̄supposito ītroducta. ergo ⁊c. ¶ Quarto qꝛ qḋ est ī aliq̄ altero nō existēte nec existere potēte simł cū eo / nō est ī eo illo mediāte. s; forma ꝓducta est ī passo p̄supposito ꝓductione actiua nō existēte nec passiua nec etiam existere valente immo necessario desinēte fm oēs ponentes tales hmōi actiones ⁊ passiones siue actiuas ⁊ passiuas ꝓductiōes. g̃ ⁊c. ¶ Preterea octauo arguo sic ad ide;. si actio ē forma distincta ab agente et passio similiter a passo / ⁊ a termino introducto: cum forme huiusmodi corrumpantur forma in passo p̄supposito introducta. habito enim termino cessat productio. quero a quo forme huiusmodi reales corrumpunt: nō em̄ pōt dici ꝙ corrumpuntur ab agente. qm̄ ipm agens est principiū earu; oīm ꝓductiuu;. idē aūt nō videt esse eiusdē ꝓductiuū p̄ncipium ⁊ corruptiuum. ¶ Preterea. qꝛ subiectū nō ē corruptiuum sed magis cōseruatiuum sui ꝓprii accidētis. s; actio secundū aduersarios est forma accidentalis exn̄s subiectiue in agēte ⁊ passio in passo. ergo nec passio a passo nec actio corrūpit ab agēte. Nec etiā pōt dici ꝙ actio corrumpat a passo nec econuerso passio ab agente: quia nec passum actioni nec agens passioni est contrariū: nec ꝑ ꝯn̄s videt esse eius principiū corruptiuum. agens etiā non corrūpit in passo nisi forma; actionis sue termino repugnātē. sed talis non est ipa ꝓductiua actio seu actiua ꝓductio nec passiua. ergo ⁊c. ¶ Nō pōt etiam dici ꝙ forme huiusmodi si ponantur / ab ipso producto termino destruantur: tum quia nec illi repugnant: tu; qꝛ si sic / tunc sequeret ꝙ omnis terminus productus esset principium corruptiuum multorum realiter distinctoru;: qḋ videtur oīno ridiculū: cum nec ad productionem forme proposite sequatur nec precedat seu comitetur nisi corruptio forme opposite in passo presupposito antea existente. Cum igitur huiusmodi forme tales si ponant vt forme medie a producente ⁊ a producto distincte / a nullo videantur destrui posse manētibus earum extremis producēte videlicet ⁊ producto: per cōsequens seqtur ꝙ semper eis manentibus permanebunt: sed hoc ē falsū etiā scdm aduersarios. quia tunc vt dicunt omne ꝓductū ꝯtinue ꝓduceretur si semper secū maneret eius actio productiua. g̃ ⁊c. ¶ Preterea nono. si actio est forma distincta realiter ab agēte: aut ē in ipso agēte forma aut in passo. sed nō videt esse in agente. qꝛ tunc omnis actio esset immanēs. nec in passo magis q̄ passio in agēte. ergo ⁊c. ¶ Nec videt sufficere qḋ hic soluunt aliq̄ dicentes ꝙ licet omnis actio qꝛ in agente sit immanēs forma aliq̄ / tū est trāsiēs virtualiter: puta illa qua mediante aliqd ꝓducit extra agens. quoniam sola illa forma transit virtualiter sup passum per quam agēs inducit in ipso terminum puta formā. s; actio ipsa non est forma termini introductiua: s; forma ītrinseca agenti. g̃ actio non debet dici virtualiter trāsiēs sed tm̄modo ipsum agens. quare ⁊c. ¶ Preterea decio ⁊ vltimo arguo sic ad idem. nō magis ꝓducens requirit productionem actiuam q̄ mediante ꝓducat q̄ productū productionem passiuam qua mediāte ꝓducat. sed nullū productū exigit hmōi passionē seu passiuā productione; cum producatur circunscripta quacunq; ab ipso disticta preuia passiōe seu ꝓductione passiua. ergo ⁊c. ¶ Minor ꝓbatur. qm̄ hmōi passiua ꝓductio nō potest existere subiectiue in effectu ꝓducto cū sit nature ordine si est aliqd prior ipso. nec in passo p̄supposito: tū qꝛ materia vt dictu; est non est immediatū ⁊ primū subiectū alicui9 forme accidentalis: tu; qꝛ subiectū generationis vel cuiuscūq; alterius ꝓductionis passiue ē obiectū ꝓductionis actiue: per ꝯn̄s ipsum ꝓductum: non aute; p̄suppositum: qḋ nō potest esse ꝓductū. quare ⁊c. ¶ Et si forte dicatur ꝙ ꝓductionis passiue subiectum p̄suppositum est ꝓductionis actiue terminus ⁊ obiectū. nō enim aliḋ intelligo ꝑ ꝓductionis terminū. non autem obiectum est ipm ꝓductum. hoc non videtur valere. qm̄ idem totalit est ꝓductionis actiue termin9 ⁊ obiectū. nō em̄ aliḋ intelligo ꝑ ꝓductionis terminū nisi illḋ ad quod ipsa ꝓductio terminat. sed ꝓductio si ponatur ad nihil aliḋ terminat nisi ad illḋ qḋ ipa mediante in esse ponitur. hoc autem nō est ipm passū presuppositū sed ꝓductū qḋ est ipius ꝓductionis obiectū. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur. quia nō videtur intelligibile nec rōnabile ponere ꝓductionē terminari nisi ad illḋ qḋ accepit eē ꝑ ipa;. vn̄ nec diuia essentia pōt poni termin9 generationis nec spirationis scdm aliquos. cuius ratio est scdm eos / quia non accipit esse per generationem nec per spirationem. s; passum p̄suppositum non accepit esse per productionem. ergo nec ipsu; pōt dici eius terminus nec obiectum.

Secūdo arguo in speciali contra quamlibet trium predictarum opinionum. Et primo contra primam eorum qui ponunt actionem esse formam aliquam respectiuam distinctam realiter ab extremis producēte videlicet ⁊ ꝓducto. Et hoc sic primo. omnis respectus realis vnus habet hr̄e secundum ipos vnum terminum. s; actionis nullus potest poni vnicus terminus. ergo ⁊c. ¶ Minor probatur. quoniam si actionis est aliquis vnus terminus / quero quid sit huiusmodi eius terminus: aut enim habet poni passum suppositum: aut forma in ipso introducta: aut vtrunq; simul. sed nullum horum potest poni. ¶ Hoc probatur. Et primo ꝙ non aliquod horum tantum: puta subiectum presuppositum nec forma. quoniam si subiectum presuppositum sine forma ē eius terminus / poterit naturaliter sine forma poni actio sicut etiā econuerso si forma sine subiecto p̄supposito po

natur totalis terminus actionis/poterit ↄsurgere actio
omni subiecto presupposito circūscripto. sed vtrūq; hoꝝ
est falsum. ergo ꝛc. ¶ Maior probat. qm̄ oīs respectus rea-
lis scđm principia alioꝝ pōt ↄsurgere imo ↄsurgit neces-
sario naturalr̄ loquēdo positis ei⁹ extremis approxima
tis si est respectus extrinsecus adueniens/sicut est vt di
cunt actio/omi alio circūscripto. ergo si totalis termin⁹
gn̄ationis est materia p̄supposita sine forma vel forma si
ne materia/poterit esse generatio ī materia sine forma vł
ad formā sine materia: qđ ē falsū: cū agens creatū nō pos
sit ager̄ sine passo p̄supposito nec ī ipo nisi formā aliquā
introducēdo. ¶ Cōfirmat. qr̄ pductio vt p̄dictū ē nō ter-
minatur ad illud qđ ei p̄supponitur: sed ad illud qđ pcā
in esse ponitur: nec hoc potest esse eius termin⁹ supposito
ꝙ ipsa pductio sit respect⁹. Mā pbat. qm̄ respectus nō
destruit posito eius termino. nihil em̄ destruit posito illo
qđ ad ei⁹ eē exigit ꝛ qđ ipso posito ponit. sꝫ secūdū coruꝫ
principia omnis respectus exigit fundamētū ꝛ terminū
quibus positis ponitur: ergo nō destruitur. sꝫ forma ī pas
so p̄supposito introducta destruitur oīs actio ꝛ actiua ac
passiua pductio: qđ nec etiaꝫ ipsi negāt. ergo ꝛc. ¶ Pre
terea ad idem arguit. qr̄ scđm eos actio est respectus ex-
trinsecus adueniens: ꝛ per ↄn̄s cōsurgens eius extremis
positis ꝛ approximatis. sed extrema cuiuscūq; respectus
non sunt nisi fundamētū ꝛ termin⁹. ergo si actionis termin⁹
est tm̄ passū p̄suppositum: p ↄn̄s actiuo principio sibi ap
proximato seq̄t actio ꝛ passio oī for̄a alia circūscripta. si
etiā forma ipsa sit actionis totalis termin⁹ seq̄t ꝙ actio
ipsa sit forma ītroducta posterior/cū secundum eos nō cō
surgat nisi fundamento ꝛ termino ī eē positis ꝛ approxi-
matis. ꝛ ita tunc seq̄t ꝙ forma ī materia introducta vel ī
subiecto nō desinit imo eē īcipit actio ipa ꝛ passio. qđ ē fal
sū scđm ipsos. ergo ꝛc. ¶ Secūdo pbat alia ps minoris
predicte: videlicet ꝙ ambo simul puta passū p̄suppositū
ꝛ forma in ipso ītroducta non possint poni termin⁹ actio
nis. Primo: qr̄ neutrū hoꝝ pōt eē vt pbatū ē. ergo nec p cō-
sequēs ambo simul. ¶ Secundo. qr̄ vnius respectus scđm
ipsos vn⁹ est tm̄ terminus. ergo si actio ē vnic⁹ respect⁹
nō pōt eē mltiplex ei⁹ termin⁹. forma aūt ꝛ passū vel sup-
positū realiter sunt distincta. ergo ꝛc. ¶ Hic tm̄ rn̄dent aliq̄
dicentes ꝙ lꝫ vnus respectus nō possit esse ad plures ter
minos eque primo: potest tm̄ esse ad plures quorum vnus
sit eius primo ꝛ alius secūdario: sicut est ī pposito. actio
em̄ vt dicunt non respicit passum nisi ratione forme ītro-
ducte: ꝛ ideo ipsaꝫ vt primū ei⁹ terminum respicit: passuꝫ
aūt vt secundariū. Uel scđm alios ecōuerso: videlicet ꝙ
primo respicit passum ꝛ secūdario ꝛ ex ↄn̄ti formaꝫ ipsaꝫ
vt secundarium eius terminū in passo hmōi introductuꝫ.
¶ Sꝫ ↄtra hoc arguo primo. qr̄ termin⁹ pductiōis acti-
ue est fundamentum seu subiectum productionis passiue
sed vna passiua productio non potest esse in diuersis sub
iectis. ergo nec vna actiua ad diuersos terminos. ex quo
sequitur ꝙ alterius pductionis actiue termin⁹ erit for-
ma introducta/ꝛ alterius materia p̄supposita. sed diuer
sis pductionibus actiuis diuerse correspondent passiue
etiā secūdum ipsos. ergo sequitur ꝙ omne naturaliter agēs
seu producens pducit mediantibus actiuis productioni
bus ꝛ passiuis. hoc autem est falsum. ergo ꝛc. ¶ Preter-
ea secundo arguo sic ad idem. si actio prius respicit for-
mam ꝙ passum/ergo actio non precedit sed magis sequi
tur nature ordine ipsam formam: sed consequens est fal-
sum: cum actione seu actiua productione forma in mate-
ria introducat. ergo ꝛc. ¶ Consequentia probatur. quo
niam oppositum consequentis infert oppositum antece-
dētis. qđ pꝫ. si em̄ actio ipsa seu pductio formam nō seq̄t
sed precedit/cum in ipso priori signo nature ī quo prein-
telligit ante formam habeat sibi approximatum passum
suppositum: per consequens respicit ipsum. ¶ Confir-
matur. quia omnis respectus respicit prius suum pri-
mum terminum ꝙ secundum. sed si ista duo videlicet for
ma ꝛ passum presuppositum sint eiusdem actionis termi
ni: passū presuppositum est eius primus terminus ꝛ for-
ma in ipso introducta secūdari⁹. Mā probatur. quia pri
us est passum ꝛ agenti approximatum ꝙ forma in ipso
introducat. ergo ꝛc. ¶ Preterea arguo sic ad idem. om-
nis respectus cōsurgit naturaliter posito eius fundamē
to ꝛ termino per se primo sibi approximato si est respect⁹
extrinsecus adueniens quocunq; alio circunscripto. sed
actio naturalis nō potest poni posita materia sine forma
nec econuerso: immo forma posita nullo modo ponitur
sed destruitur: cū tamen respectus posito termino esse nō
desinat: sed ponatur. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmatur primo. quia
scđm eos actio consurgit extremis positis ꝛ approxima
tis. sed extrema omnis respectus sunt fundamentū eius
ꝛ terminus: ꝛ magis terminus per se primus ꝙ termin⁹
per accidens ꝛ secund⁹. ergo actio forma posita non de-
sinit: sed poti⁹ tunc consurgit si est forma aliqua respecti
ua. ¶ Secundo. quia aut extrema actionis sunt agens
ꝛ passum tantum: aut agens ꝛ forma in passum introdu-
cta: aut ista simul omnia tria/videlicet agens/ipsum pas
sum/ꝛ forma. Si primum: ergo sequitur ꝙ actiuo princi-
pio approximato passo absq; omni forma introducta se-
quatur actio: quod est falsum. quia tunc quodlibet prin-
cipium actiuum posset agere in passum sibi approxima-
tum nullam formam in ipo ab actione ꝛ passione aliam
introducēdo. ¶ Si autem ponatur secūdum vel tertiuꝫ
ergo forma in passo presupposito introducta actio ipsa
esse non desinit sed incipit. tunc enim esse incipit quando
nouiter consurgit. sed extremis positis ꝛ approximatis
nouiter vt dicunt/ↄsurgit. ergo ꝛc. ¶ Nec pōt etiam eē
verū qđ dicunt alij: videlicet ꝙ actio prius respiciat pas
sum ꝙ terminum. Primo. qr̄ tūc vt argutū est posset po-
ni actio sine termino pducto in passo p̄supposito/cū om-
nis respectus possit poni immo ponatur necessario posi-
to eius fundamēto ꝛ termino per se primo omi alio circū
scripto. ¶ Scđo. qr̄ essentiali⁹ ꝛ prius oīs actio seu acti-
ua productio videt respicere illud qđ per ipm in esse po-
nit qđ ē forma: ꝙ illud qđ ei supponit. ¶ Tertio. qr̄ vnuꝫ
ꝛ idem est productionis terminus ꝛ maxime p se positus
ꝛ obiectū vt supius fuit dictum. sed passum presuppositū
non est productionis obiectum sed eius subiectum cū nō
sit productum. ergo ꝛc. ¶ Preterea secūdo ad pricipale
pōt argui vt superius est argutū. qm̄ agēs pōt immedia
te in actionē ꝛ passioneꝫ q̄ sunt vt dicūt forme respectiue
ꝛ p ↄn̄s magis distincte ab agēte ꝙ forma absoluta ī pas-
so presupposito ītroducta. ergo ita possūt īmediate oīa
agētia ad formas absolutas eis possibiles ager̄: sicut ad
hmōi respectiuas. ¶ Ans appet. si em̄ actio esset ab agē
te mediāte alia actione/esset pcessus ī īfinitū. si etiā pas-
sio esset mediāte actiōe ab agēte/seq̄ret ꝙ alia eēt actio
agētis ad passionē ꝛ alia ad formam absolutā a passione
realiter differentē. ¶ Tertiā ptē aūtis veꝫ ꝙ magis for-
me huiusmodi distiguant ab agēte ꝙ forma absoluta: ipi
ↄcedūt. ¶ Cōsequētia fuit supi⁹ pbata. q̄re ꝛc. ¶ Pre-
terea tertio null⁹ respect⁹ ē prior termīo. sꝫ actio seu acti
ua pductio ē prior termīo. ergo nō ē respect⁹. ¶ Nec valet
hic rn̄sio aliq̄rū dicētiū ꝙ sol⁹ respect⁹ dicēs rē p modū
act⁹ primi vt ille q̄ ē de gn̄e relatiōis/ē posterior termīo.
ille aūt q̄ dicit rē p modū actus scđi vt oīs actio/ē prior
termino. quoniā passio est respect⁹ etiā p modū actus se-
cūdi scđꝫ ipsos: ꝛ tamē nō est prior termino immo nature
ordine posterior ipso videlicꝫ principio actiuo. quare ꝛc.
¶ Et si forte dicatur ꝙ non est simile de actione ꝛ de pas
sione. quoniam per actionem suus terminus ponitur
in esse: non autem per passionem cum eius terminus sit
agens qđ presupponitur passioni. ¶ Contra hoc arguo
primo. quia forma absoluta in passo presupposito intro-
ducta non accipit esse per formam aliquā respectiuā sed
p formā absolutā agenti intrinsecā. ¶ Scđo. qr̄ si actiōe
eius terminus accipit esse: nō autem passionis terminus
passione: ergo passio nō est respectus per modū actus se-
cūdi sꝫ primi vt alij de gn̄e relationis. ¶ Si dicatur ꝙ iō
est respect⁹ per modū act⁹ secūdi: qr̄ p ipsā passionē acci-
pit esse nō eius termin⁹ q̄ est agēs: sꝫ actionis terminus
qui est forma introducta ī passo: Cōtra. qr̄ termin⁹ actio
nis est fundamentū passionis scđm ipsos. sed fundamētū
nō accipit esse p illud qđ fundat ī ipso. ergo ꝛc. ¶ Preterea
secūdo ista solutio accipit falsū. qr̄ pbatū ē supius ꝙ for
ma absoluta ī passo ītroducta nō pōt eē termin⁹ actiōis
supposito ꝙ actio sit respectus desinens esse post formā
ipsam ī passo presupposito ītroductā. q̄re ꝛc. ¶ Nec pōt
dici ꝙ terminus passionis seu passiue productionis sit ip
sa forma introducta: tum quia ipsa habita cessat passio
sicut ꝛ actio: tū qr̄ passum non refertur p passionem vt di
cunt ad formam q̄ est in ipso recepta: sed ad agens extrin
secū a q̄ forma in ipso ītroducit. Mā appet. qm̄ si passio
esset passi presuppositi ad formam in eo introductam: et
econuerso esset forme ad passuꝫ seu subiectum presuppo-
sitū formam ipsam recipiens/qđ est falsum. quia tunc sub
iectū diceretur pati a forma ipsum informante/ꝛ forma ī
ipsum continue agere: qđ nō est verum. quare ꝛc. ¶ Si di
catur ꝙ ideo passio est respectus per modum actus secū
di quia ipsa sicut et actione preuia mediante forma ītro-
ducitur in passo qđ presupponitur: ¶ Contra primo. qr̄
hoc nō est verū vt patet ex dictis. nulla enim forma respe
ctiua mediāte sed absoluta tm̄ agēti intrinseca introdu-
citur forma in subiecto presupposito: ꝛ ita si illud quo ali
quid introducitur seu producitur act⁹ secūdus dicit ma-
gis agens ipsum seu eius forma absoluta ꝙ aliqua alia
respectiua ab eo distincta/debet dici act⁹ secūdus. ¶ Se
cūdo. quia esto ꝙ assumptū esset verum adhuc non habe-
rēt intentum. quoniam cum generatio presupponat alte
rationem/per consequens etiam forma substantialis ter
minus generationis introducit in materia alterationis
termino mediante: nec tm̄ propter hoc qualitas ipsa alte
rationem terminās ꝛ formam substātialē in fieri p̄cedēs
dicit actus secūdus. q̄re ꝛc. ¶ Cōfirmat. qr̄ sicut termin⁹
alterationis generationis terminum nature ordine ante
cedit: in ei⁹ tm̄ aduentu desinit: ita de actione ꝛ passione
si ponant forme accidentales consimiliter est dicendū: cū
nulla forma accidētalis immediati⁹ nec pri⁹ ꝙ substātia
lis materie ↄiungat seu vniat: sꝫ tm̄ mediante forma sub
stantiali. ¶ Primo. quia cōiter dicitur ꝛ est verū ꝙ tātū
sunt tria predicamēta absoluta inter q̄ nec actio nec pas
sio continet. ¶ Scđo. quia omnis forma absoluta prior
potest fieri sine alia quacūq; forma posteriori a qua reali
ter est distincta. ¶ Sed nulla actio nec passio seu actiua
productio nec passiua potest fieri sine forma aliqua pdu
cta. ergo ꝛc. ¶ Tertio qr̄ ad oēm formā absolutā possibi-
lē videt posse productio seu actio terminari supposito vt
supponūt ꝙ ad aliquaꝫ terminetur. sed nec productiōis
est productio nec actiōis actio. ergo ꝛc. ¶ Quarto. quia
nulla forma accidentalis absoluta destruitur nisi vel de-
structo ei⁹ subiecto/vel ab agēte ↄtrario. sꝫ actio siue acti
ua productio ꝛ passiua destruuntur ꝛ desinūt esse etiā se-
cūdum ipsos earum subiectis manentib⁹ nullisq; existē-
tibus agētib⁹ eis cōtrarijs habito em̄ termino cessat om
nis actio ꝛ passio/cū maneat vtriusq; subiectū/nec termi
n⁹ apposit⁹ sit agēs eis ↄtrariū. ergo ꝛc. ¶ Quīto. qr̄ ad for
mā substātialē ī materia p̄supposita ītroducēdā nulla for-
ma accidētalis absoluta p̄uia ē necessaria nisi illa p quā
materia disponit ad formā substātialē recipiēdā. sed nec
actiua generatio nec passiua ē materie ad receptionē for
me substātialis dispositiua. ergo hmōi actiua pductio vł
passiua est accidētalis forma aliqua absoluta. ¶ Minor
pbat. qm̄ forma accidētalis q̄ materia ad formā substan
tialē aliquā disponit remanet ī materia quā disponit vel
ipsa vel saltem alia eiusdē rōnis cū ea post formaꝫ substā
tialē in ipsa materia ītroductā/vt apparet de igne ex aq̄
genito in q̄ manet caliditas ꝛ siccitas quib⁹ mediantib⁹
materia aque fuit alterata ꝛ ad formam ignis recipien-
dā disposita. nō tm̄ sic intelligēdo ꝙ hmōi q̄litates pores
alterātes remaneāt saltē oēs: cū aliq̄ in corruptiōe aque
subiecti ipsarum parit corrūpant: sꝫ qr̄ manēt aliq̄ illarū
ꝛ alie cū eis eiusdē specifice rōnis. sꝫ forma ī materia ītro
ducta nulla remanet ī ipa pductio actiua nec passiua. ergo
ꝛc. ¶ Si forte dicat ꝙ actiua pductio ꝛ passiua requirunt
ad formā ipsarū ēminū pducēdū nō p modū dispositiōis
ad ipsam: sed p modū effectuū p̄cedētiū sine q̄bus nō pōt
naturaliter forma ipsa vltima in passo p̄supposito intro-
duci: sicut nec mobile aliqđ pōt acq̄rere vbi vltimū nisi oī
b⁹ intermedijs primit⁹ acq̄sitis. ¶ Hoc nō valet. qr̄ tunc
seq̄ret vt dictū est in p̄cedentibus ꝙ actio siue actiua p-
ductio ꝛ passiua posset fieri etiā naturalr̄ sine forma ei⁹
termino in passo presupposito introducta. nullū em̄ est ī-
possibile diuersorum effectuū maxime absolutoꝝ realiter
distinctorum priorē poni in esse ab agente ipsum virtuali
ter continente posteriori non posito prima causa coagen
te ad priorē ꝛ nō ad posteriorē. ergo si actiua pductio ꝛ pas-
siua sunt forme absolute priores forma vltīa ī materia ī-
troducta: nō tm̄ esse poterūt sine ipsa/sed etiā vna posset
esse sine alia vt actiua productio sine passiua ꝛ econuerso
passiua sine actiua. hoc aūt ē oīo falsū ꝛ impossibile. ergo
ꝛc. ¶ Sexto ēt pōt argui ad ideꝫ. qm̄ nec actio siue acti
ua secūde cause productio nec passiua est nobilior forma
in passo presupposito introducta si ab ipsa ponat esse dis-
ticta. sed oīs forma respectiua saltē alteri⁹ gn̄ationis ab
actione ꝛ passione siue actiua ꝛ passiua pductiōe vere ꝛ
realiter pducitur: supposito vt supponūt (qđ tm̄ falsum re
puto) ꝙ sit forma aliqua p se vna distincta realiter ab ex-
tremis. ergo cum absolutum sit secundū eos pfectius respe
ctiuo: per ↄn̄s seq̄tur ꝙ saltē taliū pductorum respectuū
actiua productio vel passiua non sit forma aliqua absolu
ta a talib⁹ pductꝭ realr̄ distīcta: nec p ↄn̄s aliq̄ aliarū.

Ex p̄dictis apparet improbabilē esse &
īpossibilē tertiū dicēdi modū coꝝ/veꝫ qui ponunt actio-
nem ꝛ passionē esse formas absolutas: respectue tm̄ aliq̄s
includentes. ¶ Primo. qr̄ vt pbatū est nec pōt esse forma
absoluta nec respectiua per se vna hmōi actiua pductio
vel passiua. ergo nec pōt vtrūq; simul esse. ¶ Scđo aut hmōi
respectus esset cum illo absoluto idē realiter: aut diuers⁹
Si primū: ergo actio nō est realiter nisi forma absoluta/
cuius cōtrariū supius est pbatū. Si secundū ponat: veꝫ
ꝙ talis respectus sit realiter ab absoluto hmōi diuersus
tūc cū passio dicat ↄsilia talia duo sicut ꝛ actio: seq̄t ꝙ
inter omnem causam secundā ꝛ effectū sibi possibilē erūt
plā media realr̄ distincta. qr̄ actiua pductio ꝛ passiua: q̄
rū pductionū vtraq; vt supponit īcludit plā realiter dis-
tincta. sꝫ hec ꝛ multa alia q̄ seq̄nt ad positionē istā sunt
absurda. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmatur. qr̄ oīno videt irrationabile
ponere actionem ꝛ passionē esse duas formas distinctas
realiter tā inter se ꝙ ab agēte ꝛ passo ꝛ a forma in passo
presupposito ītroducta. oīs em̄ relatio distincta realiter
a fundamēto est cāta ī ipso. ergo ꝛ respect⁹ quē īportat
actio ī illo absoluto. aut ergo īmediate: ꝛ tūc eadē rōne for̄a
vltima. aut mediate: ꝛ tunc erit processus in infinitū vt
superi⁹ est deductū. quare ꝛc. ¶ Hec de primo articulo.

Quantum ad secũdum: vbi aliter est dicendum. Ad cuius euidẽtiã est sciẽdum/ ꝙ nec actio nec productio ẽ in re extra aliq̃d per se vnũ: sed vtrũq; est vnũ connotatiuum plura significãs: seu vnũ primo significãs ⁊ alterum secũdario connotãs. In hoc tñ actio ⁊ productio distinguunt̃. qm̃ actio vltra agens qđ p̃rio importat ꝯnotat secũdario aliquod passum presuppositũ ⁊ productũ. Productio vero nõ cõnotat passum aliqđ presuppositũ cũ ab ipso abstrahat sʒ tm̃ importat vltra producẽs seu agens terminũ. Cõsimiliter est dicendũ de ꝓductiõe passiua productioni actiue ⁊ de passione actiõi correspõdente: vcʒ ꝙ passio dicit tria videlicʒ passũ primo ⁊ agẽs ac terminũ in ipso inductũ secũdario. productio autẽ passiua dicit tm̃ duo: videlicet productũ primo ⁊ producens secundario connotando. vnde quia in diuinis ad intra nõ est passum p̃suppositum seu subiectum: nec em̃ diuina essentia alicui productiõi presupponit̃ tãq̃ passum seu subiectum: ideo ibi non conceditur actio nec passio: sed actiua ⁊ passiua productio: cum sit ibi verissime ꝓducẽs ⁊ ꝓductum. ⁊ ꝓpter cõtrariam rationẽ: quia nullũ agens contrarium põt aliquid ꝓducere nisi in aliquo subiecto presupposito: ideo in creatis nec est actio sine ꝓductiõe nec econuerso productio sine actione. quia etiã deus ipse ad extra aliqua producit nullo p̃supposito: vt intelligẽtiã ⁊ materiã primã. alia vero producit in aliquo p̃supposito vt gratiam in aĩa ⁊ animã in corpore. ideo licet deus ad intra non dicatur agere sed tantũ producere/ tñ ad extra respectu aliquorum videlicet respectu omnium que producit in aliquo presupposito/ dici potest agens insimul ⁊ producens. ❡ Ex quo seq̃tur ꝙ actio ⁊ productio passiua ⁊ actiua distinguunt̃ sicut magis cõmune ⁊ minus cõmune. omne enim agens est producens: sed nõ ecõuerso. non em̃ vbicunq; est productio actiua est actio: nec vbicũq; est ꝓductio passiua ẽ passio: vt ista ꝓprie accipiuntur cũ nec actio nec passio dicant̃ nisi vbi est passum alicuius ꝓducti receptiuum.

Hoc præmisso pono quatuor conclusiones. ❡ Prima est: ꝙ nulla actio siue actiua ꝓductio secunde cause est aliqua forma vna distincta aliquo mõ in re extra ab ipsa causa secunda passo ⁊ a forma in ipso passo presupposito introducta. ❡ Hec licet pateat ex p̃cedentibus põt iterũ ꝯfirmari. Primo sic: forma ab agẽte in passo presupposito introducta non oportet corrumpi aliquã formã in agẽte nec etiam in ipso passo presupposito: nisi illam q̃ ante actionẽ ⁊ forme introductionẽ p̃fuit in ipso passo. que quidẽ est incompossibilis ⁊ contraria forme introducte. sed forma in passo presupposito introducta nec manet actio in actiuo principio nec passio nec passiua productio in subiecto presupposito/ cum tamẽ ipa sit incõpossibilis forme hmõi ĩtroducte. ergo nec huiusmodi actio nec passio nec actiua vel passiua productio est in re extra aliqua vna forma que ab agente passo presupposito ⁊ a termino introducto ĩ eo realiter sit distĩcta. ❡ Confirmatur. quia si ista dicunt diuersas formas que non manent earum terminis introductis: aut corrũpuntur termino habito seu producto: vel ante: vel simul est ipsarum corruptio ⁊ termini ꝓductio. ❡ Sed non potest poni primum. quia terminus productus nec actiue nec passiue productioni est cõtrarius: nec per consequẽs ipso posito oportet illa corrumpi. nec secũdum: quia nec agit seu producit nec patitur nec producitur mediante aliquo iam corrupto. sed si ista dicunt aliqua distincta/ ꝓducens producit productione actiua ⁊ productum producitur productione passiua. nec potest etiaʒ poni tertiũ ꝙ productio est ipa termini introductio. ergo ⁊c. ❡ Nec valet si dicatur: ꝙ ita huiusmodi forme possunt corrumpi: licet nullum habeant agens contrarium: sicut corrũpuntur symbole qualitates generanti ⁊ genito communes/ quibus materia fuit disposita ad formam recipiendã. quoniam tales qualitates corrumpuntur ⁊ si nõ ab agẽte contrario/ tamẽ quia corrumpitur ipsarum subiectuʒ quo corrupto non potest manere naturaliter aliquod accidens qđ erat in ipso. sed hoc nõ põt dici de huiusmodi actiuis productionibus ⁊ passiuis. nec enim ipsarum subiecta corrumpuntur termino introducto. quare ⁊c.

❡ Secundo arguo sic ad idẽ. si ignis fuisset eternus potuisset habere immo necessario habuisset passo existente ipsi appropriato ⁊ disposito ignem eternum vel saltem splendorem cuius productio nõ requirit passum ab igne distinctum. ergo nec actiua nec passiua productio ignis vel splendoris est forma aliqua per se vna distincta a producente ⁊ a producto. ❡ Antecedens probatur per Augustinum dicentem. 6. de trinitate cap. primo. ꝙ si ignis esset eternus et splendor ab ipso genitus sibi esset coeternus. Idem dicit. 20. de ciuitate cap. 31. ꝙ si pes fuisset in puluere ab eterno semper ei subesset vestigiũ qđ nemo dubitaret a calcãte esse factum: nec altero alterum prius esset ⁊ si alterum ab altero factum esset. sed cum introductio forme substantialis in materia disposita vltime sit ĩstãtanea nõ minus substãtia sempiterna generatiua si fuisset vt ignis habere potuisset si passum dispositum habuisset substantiam coeuam vel genitam puta ignem vel accidentalem formam videlicet vestigium vel splendorem. quare ⁊c. ❡ Secundo probo consequentiam. qm̃ si ignis vel cuiuscunq; alterius substantie actiua generatio vel passiua est forma aliqua media inter generans ⁊ genitũ in re extra: cuʒ ponatur esse forma instãtanea desinẽs eius termino in materia introducto: ẽ per consequens forma temporalis. nullum em̃ esse incipiens ⁊ raptim transiẽs quale est omne momentaneum seu instantaneum potest existere sempiternum. ❡ Ex hoc tunc potest argui ad ꝓpositum sic in forma. impossibile est aliquod tẽporale antecedere aliquod sempiternum nec aliqđ sempiternũ potest exigere aliquod temporale. sed ab igne eterno posset esse vt probatum est ignis generatus alius sempiternus ergo nec eius actiua generatio nec passiua ipsum agens est aliquod temporale. sed si esset forma aliqua per se vna instantanea a generãte ⁊ genito distincta/ esset vtiq; temporalis quia instantanea. nisi dicas ꝙ ignis generans cõtinue generat ⁊ generatus continue generatur. qđ falsuʒ est. ergo ⁊c. ❡ Ex hoc potest vltra argui. quoniam non plus actiua productio ⁊ passiua producentis ex tempore ⁊ producti debent distingui ab ipsis producente ⁊ producto q̃ actiua productio ⁊ passiua a producente ⁊ a producto eterno realiter distinguantur. sed nec actiua productio nec passiua alicuius creature eterne si ponatur/ maxime instantanea/ esset forma aliqua per se vna a producente ⁊ a producto distincta: nec etiam aliqua ꝓductio successiua. non enim magis ista q̃ instantanea est distincta. ergo ⁊c. ❡ Secunda conclusio est ꝙ nec etiam passio siue passiua productio est forma aliqua per se vna a producẽte ⁊ a producto distincta aliqualiter ĩ re extra. ❡ Hec apparet eisdem rationibus cum priori. ❡ Confirmatur. quia si huiusmodi productio esset forma aliqua per se vna/ esset accidẽtalis. qđ poni non potest/ cũ nullũ possit assignari subiectum vt in precedentibus est probatum. ❡ Tertia cõclusio est: ꝙ actio est quoddã nomẽ connotatiuum actiuum principium primo significans: ⁊ passum presuppositum ac etiam productũ in ipso terminum secundario connotans. ꝓductio vero actiua idem significat primo qđ actio: secundario vero non passum sed productum terminum ꝯnotat. ❡ Hec sequitur ex predictis. constat enim ꝙ secunde cause actio respicit dicta tria videlicet actiuũ principiũ/ passum/ ⁊ terminũ productum: ita ꝙ nõ potest esse alicuius secunde cause actio horum aliquo deficiẽte. actiua etiam productio absolute sumpta vt ab actiõe distincta respicit primo duo: vcʒ ꝓductiuũ principiũ ⁊ terminũ ꝓductũ. sed probatũ est in p̃cedẽtibus ꝙ inter ista tria p̃dicta nõ est forma aliqua media per se vna ab eis distincta/ que actio vel actiua productio possit dici. ĩmediate em̃ ad producens sequitur ꝓductũ vel ĩ aliquo p̃supposito vltimate disposito vel in nullo. sicut em̃ forma ignis genita ĩmediate recipitur in materia disposita subiectiue/ ita ⁊ immediate est a generante effectiue. ⁊ sic de omni forma alia substãtiali vel accidẽtali ꝓducta ĩ subiecto vel sine subiecto successiue: vel in instãti. ğ sequitur ꝓpositũ: vcʒ ꝙ actio vel ꝓductio actiua de agente vel producẽte: vt cũ dicitur ꝙ ignis agit in aquã/ vel ꝓducit seu generat igneʒ vel calorẽ/ nõ significat aliquid ab ipso distinctũ in ipso formaliter existens: sed tantũ cõnotat passum suppositũ ⁊ ꝓductũ. vnde non plus actio seu actiua ꝓductio est forma aliqua p se vna in actiuo p̃cipio q̃ similitudo vel alia quecũq; relatio in ipo de quo dicit̃ fundamẽto. nec actio alit̃ distinguit̃ a predictis tribus que significat ⁊ importat q̃ relatio ipa differat ab extremis suis totaliter indistincta vt alibi est ostẽsum. ⁊ cõsimiliter de huiusmodi actione seu actiua ꝓductione est dicẽdũ. ❡ Confirmatur. quia constat ꝙ ista puta actio ⁊ actiua ꝓductio aliquid significant ⁊ importãt. aut ergo importãt simul tria oĩa supradicta/ aut aliquid horũ tm̃: aut formã aliquã p se vnã ab illis omnibus distĩctã. sed nõ potest poni secũdũ nec tertiũ vt ex p̃cedẽtibus est ostensum. ergo relĩquit̃ primũ qđ est propositũ. ❡ Quarta ⁊ vltima cõclusio est: ꝙ passio vel passiua ꝓductio est aliud nomẽ idẽ oĩno importãs qđ actio ⁊ actiua ꝓductio: sed ordine cõuerso. Primo em̃ significat passum ⁊ scđario cõnotat actiuũ principiũ ⁊ ꝓductiuũ. productio vero passiua dicit tm̃ primo ꝓductũ ⁊ scđario cõnotat principiũ productiuũ. Ex quo apparet ꝙ ꝓductio actiua ⁊ passiua dicũt tm̃ duo. Actio vero ⁊ passio tria ⁊ eadẽ: ordine tñ cõuerso. ❡ Hec cõclusio declaratur ⁊ ꝓbatur cõsimiliter vt precedens. ❡ Ex p̃dictis omnibus sequitur corollarie ꝙ de nullo p̃dictorũ puta de passione nec de actione nec de actiua nec passiua ꝓductiõe oportet q̃rere quid est. qm̃ nullius istorum est quid rei sed q̃d nominis tm̃. Nec em̃ quid rei est nisi eius qđ significat aliquid p se vnũ. quodlibet aũt p̃dictorũ ĩportat ĩsimul plura. ⁊ ideo nullius horũ sicut nec quorũcũq; aliorũ nominũ cõnotatiuorũ plura significantiũ vt album simile vel dissimile ⁊ similium potest esse nisi quid nominis tantũ. ❡ Hec de secundo.

Quantũ est ad tertiũ: arguitur multipliciter contra dicta. Primo. quia omne qđ est in p̃dicamento aliquo est aliquid p se vnũ distinctuʒ realiter ab alio existẽte ĩ alio p̃dicamẽto. sed qđlibet p̃dictorũ puta actio ⁊ passio vel actiua ꝓductio ⁊ passiua est in p̃dicamẽto alio ab illo ĩ quo est ꝓducẽs ⁊ ꝓductũ ⁊ passum et p̃suppositũ. ergo ⁊c. ❡ Secũdo. qr oẽ qđ destruit̃ alio remanente est distinctum realiter ab ipso. sed actio siue actiua ꝓductio ⁊ passiua destruũtur manẽtibus ꝓductiuo principio ⁊ passo p̃supposito. ergo ⁊c. ❡ Minor ꝓbatur. quia nisi habito ꝓducto termino cessaret oĩs actio et passio ac actiua ⁊ passiua ꝓductio/ sequeretur ꝙ oẽ productũ cõtinue ꝓduceretur ⁊ ꝓducẽs cõtinue ipsum produceret: qđ est falsum. quare ⁊c. ❡ Tertio. quia vnũ produci ab alio puta ignẽ ab igne dicit aliquid p̃ter extrema/ aut nõ. sed nõ potest poni scđm. qm̃ si vnũ ignem esse ab alio effectiue diceret p̃cise vnũ ignẽ: a quocũq; hi duo ignes fierent vnus esset ab alio: nec posset p aliquã potentiã fieri quin vnus esset effectiue ab alio: qđ est falsum. ergo relinquitur primũ qđ est ꝓpositũ: vcʒ ꝙ ꝓduci et ꝓducere siue actiua ꝓductio ⁊ passiua differant ab extremis. ❡ Quarto. quia oẽ successiuũ vel etiã instantaneũ a quolibet ꝑmanẽti realiter est distinctũ. sed actionũ seu ꝓductionũ alia est successiua vt augmentũ ⁊ alteratio: ⁊ alia instãtanea vt generatio. cuiuslibet aũt p̃dictarum actionũ seu ꝓductionũ tam actiuũ principiũ q̃ productũ q̃ passum suppositũ est ꝑmanens. ğ productiões horũ ab istis oĩbus sunt distincte. ❡ Quinto. quia idem nõ põt esse sui ipsius terminus nec subiectũ/ nec a seipso presuppositũ. sed actionis seu actiue ꝓductionis terminus est ꝓductũ. subiectum vero ipsum actiuũ principiũ ipsiq; p̃suppositũ ipm̃ passum. ergo actio differt a quolibet p̃dictorũ/ ⁊ ab oĩbus simul sumptis. ❡ Sexto. quia aliqui sunt effectus a suis causis nõ tm̃ in fieri sed etiaʒ in esse continue depẽdẽtes/ vt verbum a memoria ⁊ lumen a sole. et ideo dicit Augustinus ꝙ aer nõ est factus a sole sed cõtinue fit lucidus. qđ põt etiã dici de memoria nostra respectu verbi ⁊ de quocũq; alio subiecto respectu effectus in ipso existẽtis a sua causa quantum ad suum esse continue depẽdentis. sed nulla causa secunda potest suũ effectũ in esse conseruare nec ab ea effectus cõtinue depẽdere nisi mediãte aliqua actione ab ipsa ⁊ effectu distĩcta. nisi enim ad effectũ cõseruandũ esset necessariũ causam aliquid facere aut agere/ nõ oporteret cãm cõseruantẽ ꝓximari effectui cõseruato. quare ⁊c. ❡ Septimo. quia sicut se habet cõseruans ad cõseruatũ ita ꝓducẽs ad ꝓductũ. sed cõseruãs vt sol nõ cõseruat calorẽ ab igne in aqua genitũ nisi aliquo mediãte. ergo nec ꝓducẽs ꝓducit aliquid nisi mediãte actiõe tãq̃ forma aliqua p se vna. ❡ Octauo. quia oĩs ꝓductio actiua ⁊ passiua est accidẽs. ꝓductũ aut ꝓducẽs saltem aliquod est substãtia. ergo ista nõ sunt idẽ. ❡ Nono. quia si actiua ꝓductio ⁊ passiua vel actio ⁊ passio dicunt p̃cise illa tria p̃dicta: ergo illis manẽtibus semꝑ manẽt. sed hoc est falsum cũ ꝓducto habito cesset actio ⁊ passio ⁊ oĩs actiua productio ⁊ passiua saltem omniũ effectuũ a suis causis depẽdentiũ tantũ in fieri nõ in esse. ergo ⁊c. ❡ Decimo. quia si actio siue ꝓductio nõ dicit nisi a quo ẽ actio: ⁊ passio siue passiua ꝓductio qđ est ab alio: sequitur ꝙ materia possit dici causa cõpositi effectiua/ ⁊ cõpositũ eius effectus: cũ compositũ sit ex forma ⁊ ex materia cõstitutũ. sed hoc est falsum: cum materia ipsa nullius dicatur esse principium effectiuũ. ergo ⁊c. ❡ Alia multa possent argui que omitto tñ ꝓpter prolixitatẽ tuʒ qr illorũ solutio ex solutione ad p̃dicta poterit apparere.

Ad primum dicendum: ꝙ omne illud incõplexũ est in p̃dicamẽto/ p qđ cõuenientẽr respõdetur ad aliquã q̃stionẽ factã de aliquo ĩdiuiduo. Predicamẽta em̃ nõ sunt res extra animã: sed sunt diuersa p̃dicabilia incõplexa diuersa talia ꝯtinẽtia vocalia vel mẽtalia: vt suppono hic ex declaratis plixe in secũdo quotlibeto Et ideo actio vel passio sumpta ꝓ voce vel ꝯceptu dicit̃ predicamẽtũ: quia sub ipsa voce ꝯtinẽtur multa incomplexa p̃dicabilia p que ad q̃stionẽ factã quid facit de aliquo respõdetur: sicut ⁊ sub passione multa p q̃ rñdet̃ ad questionẽ factã de aliquo quid patitur. ❡ Et quãdo dicitur ꝙ omne qđ est in p̃dicamẽto est aliquid p se vnuʒ: Dico ꝙ verũ est de illo qđ est in p̃dicamẽto essentialiter sicut pars in toto. quia vt sic nihil est in p̃dicamẽto: nisi aliquod dicibile seu p̃dicabile incõplexũ. nõ est verum de illo qđ est in p̃dicamẽto vt signatum in signo: modo quo res extra animã existẽtes dicuntur esse in predicamẽtis diuersis. hoc em̃ modo nullum existẽtiũ in aliquo p̃dicamẽto alio a p̃dicamẽtis substãtie qualitatis ⁊ quãtita-

tis est res aliq̄ extra animā ꝑ se vna. ¶ Et quādo addit
ꝙ significatū vnius p̄dicamēti est distinctū realiter a si-
gnificato alterius: Dico ꝙ est falsum. vt enī patet ex p̄-
dictis ī Quotlibeto supradicto ⁊ ī alijs locis multis / p̄-
cise significata p̄dicamēti substātie ⁊ qualitatis sunt dis
tincta realiter. aliorū autē p̄dicamentorū omniū signifi-
cata sūt a significatis istorū penitus īdistīcta: cū q̄libet
aliorū octo p̄dicamētorū sit cōnotatiuū nō importās ali
quid ꝑ se vnū: sed plura simul: que plura nō sunt aliud q̄
substātie vel qualitates: vel si importāt aliquid ꝑ se vnū
vt quātitas: nō tn̄ absolute: sed vt taliter dispositas ha-
bens ꝑtes: que partes non sunt nisi substantie vel quali-
tatis vt ī quarto prolixius est ostēdēdū. quare ꝛc. ¶ Ad
scḋm. cōcedo maiorē: sed nego minorē. nihil enī positiuū
destruitur nec desinit esse post formā in passo p̄supposito
introductā. nec tn̄ ex hoc sequitur q̄d īfertur: ꝙ ꝓductū
cōtinue ꝓducatur: nec ꝙ ꝓducens continue sit ꝓducēs.
nec enī deus dicitur cōtinue creare / nec creatura ꝯtinue
creari: sed tm̄ ꝙ nouiter est ꝓducta. et tn̄ nec ipsa nec in
deo p̄existēs aliquod positiuū esse desinit ratione cuius
ipsa creatura nō dicatur nūc creari nec deus eā creare: li
cet ꝓ quāto creatura cōtinue dependet a deo posset dici
cōtinue creari / modo quo aer scḋm Augustinū dicitur cō
tinue illuminari. ¶ Tunc ergo dico ꝙ hic ignis dicitur
nūc aliū ignē generare ⁊ nō postea p̄cise: quia ignis geni
tus est nūc nouiter ab eo: ⁊ nō postea est de nouo. nō autē
propter aliquā formā ab igne genito differentē nūc ⁊ nō
postea existentē: vt ista ratio ⁊ vulgata opinio imaginat.
¶ Q̄d ꝓbo euidēter. qm̄ si ideo ignis dicit nūc generari
ab igne ⁊ nō postea: quia nūc manet forma aliqua media
puta generatio ip̄a / que postea destruitur: cū quecūq; po
sitiua deus posset cōseruare / ꝑ ꝯn̄s ⁊ talē ꝓductionem:
quero tūc cū ipsa sit a ꝓducēte sicut ⁊ producta / vtrum
semꝑ generaretur si maneret īsimul cū ꝓducto? Et si di
cas ꝙ sic: ꝯsimiliter dicā ego etiā de ꝓducto. nō enim est
aliqua ratio ꝓpter quā aliq̄ forma accidētalis existēs ī
ꝓducto cuiusmodi vt supponis est ip̄a passiua ꝓductio
sit magis a ꝓducēte ꝯtinue q̄ ꝓductū. ¶ Si aūt dicas
ꝙ nō: habetur ꝓpositū: vz ꝙ illud idē q̄d primo dicebat
producere vel ꝓduci nō dicitur nunc ꝓducere nec ꝓduci
nō ꝓpter aliquid nūc corruptū / sed p̄cise quia ꝓductum
fuit prius a ꝓducēte nouiter ⁊ nō modo. quare ꝛc. ¶ Si
tn̄ ista / agere vz ⁊ pati ꝓducere ⁊ ꝓduci / accipiantur p̄
cise ꝓ ip̄orū significatis rebus extra animā existētibus
cōcedi potest ꝙ nō magis agens dicitur ꝓducere quādo
primo ponit effectū in esse: nec magis effectus ꝓducitur
quando primo in esse ponitur q̄ postea. nihil enim positi
uū existēs formaliter in aliquo ip̄orū / ꝓducēte vz vel ꝓ
ducto / in p̄mo instāti oportet corrumpi nec destrui in se-
quēti. quare ꝛc. ¶ Cōfirmatur. quia nec esse ꝓducēs nec
productū est esse aliquo informatū: modo quo subiectuz
aliquod dicitur esse album quia albedine informatum.
¶ Ad tertiū patet ex dictis ꝙ cū dicitur ꝙ ignis est ab
igne (vt dicitur) distinctū aliquid ab extremis: cū ita im
mediate ignis possit esse ab igne in materia disposita p̄-
supposita sicut actio ipsa seu actiua ꝓductio ⁊ passiua
si poneretur: nec tn̄ ex hoc sequitur q̄d infertur: vz ꝙ a
quocūq; hi duo ignes producerētur vnus esset ab alio
effectiue. Et si hoc sequitur: ostendo ꝙ idem sequitur in
cōueniens contra alios. qm̄ si actio vel actiua ꝓductio
⁊ passiua est forma aliqua per se vna positiua a ꝓducēte
et a ꝓducto distīcta realiter / est ab ipso agēte causaliter
vt supius est ostēsuz / nō mediāte aliqua ꝓductione sed ī
mediate. ¶ Tunc arguo vt arguis ex hoc sic. aut gene-
rationē actiuā vel passiuā esse ab ipso generāte est aliq̄d
p̄ter extrema: aut non. sed constat ꝙ non potest poni
scḋm: cū vt dictū est nullum sit mediū inter generās ip̄m
et generationē. ergo relinquitur primū. ergo ita sequitur
hic sicut ibi ꝙ si huiusmodi extrema puta generās ⁊ ge-
neratio fierēt a deo īmediate / q̄d posset vtiq; fieri suppo
sito vt supponis ꝙ sint diuersa positiua formaliter ī re
extra / ꝙ vnū horū esset ab altero: q̄d est falsum. nō enī ca
su posito vnū esset seu fieret ab alio: sed ambo a tertio ef-
fectiue. ⁊ ita ꝯsiliter de duobus ignibus ⁊ de alijs quibus
cūq; ꝓductis ⁊ ꝓducētibus est dicendū. quare ꝛc. ¶ Ad
quartū dicēdū ꝙ successiuū est ipse motus qui nō est ali-
ud q̄ acquisitio vnius ꝑtis post aliam. momētaneū vero
q̄d acquirit seu ꝓducitur totū simul. sed nec acquisitio
seu ꝓductio partis forme post ꝑtem nec ꝓductio totius
forme simul est a ꝑtibus acquisitis seu ꝓductis forma
distinctū aliquid in re extra. nullū enī est incōueniēs for-
mā alicui possibilē fieri ab ipso altero p̄dictorū duorū mo
dorū: vz vel simul totā vt fit forma substātialis: vel suc-
cessiue: vz partē post ꝑtem: vt fit forma accidētalis abs
q; forma alia mediante successiua vel instantanea q̄ ab
ipsa realiter sit distincta. satis enī mirū esse videretur ꝙ
calidū nō posset calorē inducere nisi mediāte forma aliq̄
successiua a calore realiter distincta / nec ignis in passo vl
timate disposito formā ignis nisi mediāte alia forma in-
stantanea ab ipso igne similiter realiter distincta. forma
enī huiusmodi instātanea si ponatur inter ignē generan
tem ⁊ ignē genitū mediare / magis est ab igne generāte
distincta q̄ ignis / nec ꝑ ꝯn̄s videtur ꝙ ignis possit in eā
immediatius q̄ in formā ignis. Cōsiliter dico de forma
successiua si ponatur distincta a forma accidētali: cuius
vna ꝑs post aliā ītroducitur. nō enī est verisimile calorē
aliquā talē formā successiuam a calore quocūq; alterius
rationis ꝯtinere virtualiter īmediatius q̄ calorem ipsi
possibilē effectiue. quare ꝛc. ¶ Tūc igitur ad rationem
in forma ꝯcedo ꝙ successiuū vt vulgariter acceptū: vz
pro forma aliqua cuius nulla pars potest actu simul cū
alia existere: est a ꝑmanēti realiter distinctū. Idē dico de
instātaneo sumpto etiā vulgariter ꝓ aliquo indiuisibili
talis forme vz successiue. Sed hoc modo nulla actio est
nec esse potest successiua nec instātanea: quia nec in re ex
tra est aliquid successiuū nec instantaneū sic acceptum
vt in sequētibus ostendetur. sed tn̄ primo modo aliqua
actio dicitur successiua ⁊ alia instātanea. vt sic autē nec
successiuū nec instātaneū est a ꝑmanēti distinctū: cū res
ipsa quelibet possibilis ꝓducatur vel simul tota: ⁊ ideo
in instāti: vel ꝑs post ꝑtē: ⁊ ideo successiue omni re alia si
ue forma ab ipsa ⁊ eius ꝑtibus distincta totaliter circum
scripta. quare ꝛc. ¶ Ad quintū dicēdū ꝙ nec actiuū p̄n
cipiū seu ꝓductiuū est actionis seu ꝓductionis tāq̄ ali
cuius forme ꝑ se vnius distincte a forma ī passo p̄suppo-
sito introducta: nec passum ip̄m suppositū eius subiectū
nec forma eius terminus: cū nihil sit in re extra actio seu
actiua nec passiua ꝓductio sic accepta. sed agēs dicitur
actionis p̄ncipiū quia est illud a quo est res acta seu ꝓ
ducta vz ipsa forma cuius est p̄ncipiū agens ip̄m pas-
sum p̄suppositū. dicitur actionis subiectū: quia est subie
ctū forme ꝓducte. q̄ dicitur actionis terminus q̄z agē-
tis. hoc mō ⁊ nō alio sunt ꝯcedēde ꝓpositiōes p̄dicte / li
cet improprie ꝓ quāto scḋm ip̄sorū significatū falsum ꝑtē
dūt ītellectū: vz ꝙ actio seu ꝓductio sit forma aliqua ꝑ
se vna alia a forma in passo p̄supposito ītroducta: q̄d nō
est verū. quare ꝛc. ¶ Ad sextū ꝯcedo aliquos eē effect⁹
a suis causis ꝯtinue dependētes vt lumen a sole. Sed
quando dicitur ꝙ nulla causa potest ꝯseruare effectum
nec ipse effectus ab ea depēdere nisi actione aliqua me-
diāte: hec est falsa. sicut enim sol seipso immediate cau-
sat lumen: ita ⁊ cōseruat ip̄m causatū nō aliquo alio me-
diante q̄ seipso. nō enī magis requirit mediū ad effectū
ꝯseruandū q̄ ad eū nouiter causandū. ¶ Confirmatur.

ꝙ si lumen cōseruatur a sole actione aliqua mediāte ab
ipso ⁊ a sole distincta: aut huiusmodi actio depēdet ī esse
et ꝑ ꝯn̄s cōseruatur cōtinue a sole: aut nō. sed nō p̄ot po
ni scḋm: quia nō potest aliquis effectus a causa sua cōti
nue depēdere mediāte effectu ab ipsa indepēdēti. ergo re
linquitur primū: vz ꝙ huiusmodi actio a sole depēdet si
cut ⁊ lumen ac cōtinue conseruatur q̄diu manet lumen.
Quero tūc quō cōseruatur? aut enī sol eā cōseruat īme-
diate / aut actione alia mediāte. Si scḋm: sequitur pro-
cessus ī īfinitū in talibus actionibus cōseruatis: qui non
potest poni. Si das primū sicut ⁊ oportet te ꝯcedere / ea
dē ratione debes ꝯcedere lumen ip̄m ꝯseruari posse a so
le immediate / cū nō magis sed minus vt dicis lumē ip̄m
a sole q̄ huiusmodi quā ponis ꝯseruatiua vel ꝓductiua
actio distinguatur. ¶ Et quādo addit ꝙ effectus depen
dens a causa in fieri ⁊ in esse requirit eā sibi esse approxi
matā / ꝯceditur. sed ex hoc nō sequitur q̄d īfertur: vz ꝙ
sit ꝓpter aliquod intermediū p̄uium inter causam ⁊ suū
effectū. licet enī causa ꝯseruans effectū possit dici conti-
nue agere / nō tn̄ ad aliquod aliud medium ab ipso distin
ctū: sed īmediate ad ip̄m. vnde ⁊ ponēdo causam īmedia
te agere ad effectum / magis saluatur causam ipsam effe
ctum suū quē īmediate respicit cōseruare ac ad cum age
re sibiq; approximari oportere: q̄ si poneretur ꝙ ad effe
ctū huiusmodi conseruandū agit aliquo mediāte ab ip̄o
realiter differēte. quare ꝛc. ¶ Cōfirmatur. quia si aliq̄d
tale mediū poneretur inter causam cōseruantē ⁊ effectū
cōseruatū / oporteret huiusmodi medium etiā cōseruari.
sed nō mediante alio: ergo īmediate. ergo ꝯsiliter potest
effectus huiusmodi cōseruari: cum quo tamen stat ꝙ re-
quirit effectū sibi approximatū sicut ⁊ ip̄m mediū si po-
natur. quare ꝛc. ¶ Ad septimū dicēdū ꝙ sol nō cōseruat
calorē in aqua ab igne genitū nisi ꝓ quāto ꝑficit seu in-
tendit ip̄m: quia est forma quāto intensior tanto diutur-
nior ⁊ stabilior. ideo formā ꝓductā intendēs dicitur eam
cōseruās. intensio autē bene fit necessario aliquo gradu
mediāte forme intēse. ⁊ ideo si ratio ista valet / ꝯcludit ꝙ
sicut sol cōseruat calorē mediāte calore alio calori p̄exi-
stenti addito: ita generans ip̄m generat eum seu ꝓducit
mediāte alio: q̄d est falsum. quare ꝛc. ¶ Ad octauū dicē-
duz ꝙ accidēs dupliciter potest sumi. Uno modo ꝓprie
pro re q̄ potest adesse substātie ⁊ abesse: cum qua inexistē
te nō facit aliquid ꝑ se vnū. ⁊ de tali accidente verū est as
sumptū: vz ꝙ ab omni substantia realiter est distinctuz.
hoc aūt modo nec relatio nec actio nec passio nec aliq̄d
aliorū generū a substātia ⁊ qualitate est accidens. Alio
modo licet large accidens potest dici omne p̄dicabile de
aliquo ꝯtingēter: q̄d quidē successiue potest affirmari et
negari de ipso ꝓpter alicuius alterius mutationē. et sic
sumptū accidēs nō est in illo de quo dicitur aliquid disti-
ctum ab eo: cū accidēs sic acceptū / dicatur etiam de deo
ipse enī deus vere dicitur deus creature maior vel dissi-
milis ⁊ diuersus ex tēpore absq; aliq̄ sui mutatiōe. ⁊ isto
modo nō primo quātitas actio ⁊ passio ⁊ quodcūq; alte
rius generis a substātia ⁊ a qualitate dicitur accidens
vt fuit alias prolixius declaratū. quare ꝛc. ¶ Ad nonū
dicēdū ꝙ habito termino nō cessat actio tāq̄ aliquid po
sitiuū ab ipso termino distinctū. Dupliciter tn̄ post primū
instans in quo ꝓductū est in esse potest ip̄m ꝓductū non
produci nec ꝓducens ip̄m ꝓducere. quia huiusmodi ver
ba ꝓducere ⁊ ꝓduci signant seu cōnotāt ꝓductiuū prin-
cipium ⁊ ꝓductum nō absolute vt dictum est supius / sed
hoc modo vz vt ꝓductū est primo in esse positū. quoniā
ad effectus a suis causis dependētes tm̄ in fieri non esse.
vel dicūt productū nō a ꝓducēte cōtinue depēdēs qual'
est omnis effectus a sua causa ꝯtinue dependens tam in
fieri q̄ in esse: vt se habet lumen respectu solis ⁊ verbum
respectu memorie. ⁊ de talibus omnibus effectibus con
ceditur ꝙ cōtinue ꝓducūtur nō de alijs a suis causis in
dependētibus isto modo: cū tn̄ nō magis istis positis q̄
alijs aliquid corrumpat. ¶ Ad decimū ⁊ vltimū dicen-
dum ꝙ actio siue actiua ꝓductio dicit principiū a quo ē
aliud ipsi extrinsecū: ⁊ ecōuerso passio siue passiua ꝓdu
ctio dicit ꝓductū q̄d est ab alio ipsi extrinseco. ī ꝓposito
aūt forma ⁊ materia sunt cōposito intrinseca nō extrin-
seca. vel forte ꝯpositū ip̄m est in re extra ab ipsis ꝑtibus
simul sumptis totaliter indistinctū. quare ꝛc. ¶ Sic ad
questionē. ¶ Ad rationē in principio ⁊ oēs alias ꝓ illis
tribus opinionibus exclusis supius adductas apparet
solutio ex p̄dictis. oēs enī loquūtur de actiōe siue actiua
et passiua ꝓductiōe tāq̄ de forma aliqua ꝑ se vna: ex quo
supposito arguūt. hoc aūt q̄d supponūt est falsum ⁊ oīno
impossibile vt patet ex dictis. quare ꝛc. ¶ Ex p̄dictis ap
paret ꝙ nō oportet q̄rere in quo sit actio subiectiue. talis
enī q̄stio supponit actionē esse formā aliquā accidenta-
lem: ī aliquo formaliter existentē: q̄d vtiq; nō est verū.

QVæsito de productione actiua
et passiua secūde cause: Quero de ꝓductione
actiua prime cause ⁊ de productione passiua
creature ab ip̄a ꝓducte: vtrum creatio acti-
ua sit forma aliqua ꝑ se vna a creante distincta ⁊ passiua
alia a re creata. ¶ Et videtur ꝙ sic. quia nec deus semꝑ
fuit creator: nec creatura semꝑ creatura. sed deus est cre
ator creatione actiua / ⁊ creatura creatura creatiōe pas-
siua. ergo nec semꝑ fuit creatio actiua nec semꝑ est cū crea-
tura creatio ip̄a passiua. ex quo sequitur ꝙ tā actiua a
creante q̄ passiua est a re creata distinctū aliquid ī re ex
tra. ¶ Cōtra. quia deus immediate potest in q̄dcūq; pos
sibile ꝑ seip̄m. sed si creatio actiua ⁊ passiua essent aliqua
duo distincta ab ip̄o ⁊ a re ip̄a creata / talia essent īterme-
dia inter deū creantē ⁊ rē creatā / nec ꝑ ꝯn̄s deus ꝓduce-
ret immediate oē possibile. ergo ꝛc. ¶ Responsio. vbi sic
procedā. Primo enī inquirā de creatione passiua an vz
sit a creatura distincta. Secundo de creatione actiua ad
deum comparata. Tertio soluam ad aliqua que possent
argui contra dicta.

Quantum est ad primum: est opinio
aliquorum dicētium ꝙ creatio passiua est aliquid per se
vnū a creatura distinctum extra intellectum nō realiter
nec essentialiter / sed tm̄ formaliter. ¶ Primū: vz ꝙ dis-
tiguatur extra ītellectū / ꝓbat. Primo. q̄z relatio distin
guitur extra ītellectū a suo fundamēto cum sit posterior
ip̄o: ⁊ idē nō possit eē posteri⁹ semetip̄o. sed creatio passi
ua est relatio. ergo ꝛc. ¶ Scḋo. quia quidditas creatu-
re est ad se ⁊ non ad aliud. creatio aūt ip̄a nō est ad se: sed
ad aliud. ergo ꝛc. ¶ Tertio. quia quidditas creature est ī
differēs ad creari ⁊ ad nō creari. nō aūt ip̄a creatio passi-
ua. ergo ꝛc. ¶ Quarto. quia idē nō potest eē naturaliter
cognitum ⁊ nō naturaliter cognitū. sed quidditas crea-
ture est naturaliter cognita: nō aūt eius creatio passiua:
sed tm̄ credita. ergo ꝛc. ¶ Scḋm vz ꝙ nō differant reali
ter / ꝓbatur. quia omne prius distinctū realiter a poste-
riori potest ꝑ diuinā potentiā existere sine ipso. sed quid-
ditas creature est ordine nature prior sua creatione pas-
siua q̄ est respectus eius ad deum: nec tn̄ potest existere si
ne respectu isto sicut nec sine ei⁹ termino. ergo ꝛc. ¶ Ex
hoc inferūt tertium: vz ꝙ nec essentialiter distinguātur
qm̄ q̄cunq; essentialiter distīguūtur / ⁊ realiter etiā sunt
distincta: licet nō ecōuerso. quare ꝛc. ¶ Quartum: vz ꝙ
distinguantur formaliter / sequitur ex p̄dictis. qm̄ oīa
extra intellectū distincta distinguūtur altero trium p̄di-
ctorū modorū: vz essentialiter vl' realiter vl' formaliter.

¶Confirmat̃ primo. quia ens diuiditur formaliter ꝑ absolutū ⁊ respectiuū. sub primo cadit creatura/⁊ sub secūdo eius creatio. sed omnia talia formaliter sunt distīcta. ¶Scđo. quia ens creatū cōtingit esse finitum vel infinitum. nullum aūt horū ꝯuenit creationi passiue. ergo ⁊c. ¶Tertio. quia aliquid demōstratur de creatura vtrisibile de homine/ qđ nō pōt demonstrari de eius creatione. ¶Quarto. quia creatio passiua ⁊ eius creatura diuersas habēt diffinitiones: cū creatio sit ens ad aliud ⁊ q̃dditas creata ad se. sed oīa talia formaliter sunt distincta: ergo ⁊c. ¶Sed ꝯtra opinionē istā q̃ omnino est impossibilis ⁊ absurda/ arguo primo. quia esto ꝙ creatio passiua esset aliquid vt dicit a creatura distīctū illud nō esset creatura posterius vt supponit sed prius. qm̄ creatio huiusmōi passiua ponitur tāq̃ illud quo creatura ipsa creatur seu passiue in esse ponitur. sed nullum prius in esse positū est ꝓductū ꝑ aliquid posterius illud supponēs ꝓductū. ergo creatio passiua nō potest poni aliquis respectus posterior fundamēto passiue creato. ¶Confirmat̃. quia nullū fundamētū dicitur esse passiue ꝓductū ꝑ aliquē sibi superuenientē respectū. sꝫ magis ecōuerso respectꝰ ipse posset dici produci fundamento suo co priori nature ordine mediāte. magis em̄ posterius potest dici ꝓduci ꝑ prius q̃ ecōuerso prius ꝑ posterius ꝓducatur. ergo esto ꝙ creatura referatur ad deum relatione ab ipsa distīcta de quo postea īquiretur/ talis creature ad deum relatio nō potest poni eius passiua creatio cū sit vt dicitur posterior creatura. quare ⁊c. ¶Preterea scđo arguo ꝙ īpossibile est ponere creationē passiuā priorē nec posteriorē creatura tāq̃ aliquid ꝑ se vnū distinctum ab ipsa. qm̄ oē aliud a deo realiter possibile eque immediate a deo est causabile vꝫ quocūq̃ ab ipō alio circūscripto. sed creatio passiua huiusmodi si ponatur a re creata distincta/ est immediate a deo: nisi ponas ꝓcessum in infinitū in creationibus passiuis respectu eiusdē rei create. ergo cū non magis sit a deo distincta res creata: q̃ ipsa eius creatio passiua: eque īmediate poterit creari ⁊ cōseruari a deo sicut ipsa eius creatio passiua/ nec ꝑ ꝯn̄s est necessaria huiusmodi passiua creatio tāq̃ forma aliqua a re creata et a creante distincta. ¶Cōfirmatur. quia huiusmodi passiua creatio si ponat̃ aut est prior creatura aut posterior aut simul. sed nec potest poni prior. qm̄ creatura ꝓducit̃ de nullo p̄supposito. quicquid aūt preintelligit̃ ante primū ⁊ totale esse alicuius est oīno sibi extraneum nec potest aliquid eē eius. ergo si creatio passiua p̄intelligitur seu p̄cedit aliquo ordine creaturā/ nec pōt eē aliq̄d eiꝰ. ¶Preterea. qꝛ aut est substātia aut accidēs. sꝫ nō p̄mū quia vna substātia nō creatur mediāte alia ab ipsa quōcūq̃ distīcta. si aūt est accidēs: ergo nō p̄cedit nature ordine rē creatā. nec potest tm̄ poni accidēs: cum nec substātiā deus creet mediāte aliquo accidēte. Nec potest dici ꝙ sit posterior. quia vt dictū est posterius nō debet dici nec potest creatio prioris: sed ecōuerso. nec potest dici ꝙ sit simul: quia ad hoc ꝙ res aliqua creetur nō requiritur ꝙ aliqua alia ab ipā distincta simul cū ipā nec prius nec etiā posterius ꝓducatur. ergo ⁊c. ¶Nec valet si dicatur ꝙ hoc est verū de rebus q̃ realiter distinguuntur. creatio aūt passiua ⁊ res creata sunt realiter indistincta. quoniā quecūq̃ creata distīcta ī re extra formaliter sunt distincta realiter ⁊ essentialiter. nec enim realis distinctio sine essentiali reperitur nisi tātūmodo in diuinis. oīa aūt extra intellectū distincta in creaturis ⁊ realiter ⁊ essentialiter distinguūtur: vt ī scđo Quotlibeto fuit prolixius declaratū. ergo si passiua creatio differt a creatura formaliter/ differt ⁊ realiter ⁊ essentialiter: sicut etiā cōcludūt oēs p̄dicte rōnes qbꝰ ꝓbatur ꝙ tm̄ formalit̃ distinguātur vt dicetur soluēdo ad ipsas. quare ⁊c. ¶Preterea prima causa nō agit mediatius seu remotius ad effectum q̃ secūda/ nec effectus scđe cause ponitur in esse ab ipsa scđa causa immediatius q̃ effectus creatus ponatur a prima causa. sed vt patet ex alia q̄stione/ secūda causa immediate agit ad effectū sibi possibilem/ nec mediāte aliqua actione ab ipā distincta: nec effectus ipē est a causa scđa mediāte aliqua ꝓductione passiua ab ipsa distincta. ergo ꝯsimiliter in ꝓposito est dicēdū. ¶Cōfirmatur. quia inter creationē ⁊ creaturā nullum est nec eē potest mediū in re extra. omne em̄ a deo aliud in re extra existēs est realiter ens creatū. ⁊ ita si creatio passiua poneretur a creatura ⁊ a creatore quōcūq̃ distincta in re extra/ ipā esset creata. ⁊ constat ꝙ non mediāte creatione alia sed seipsa passiue distīcta ⁊ a deo tm̄modo effectiue. sed nullū creatoꝝ a deo potest dici creari passiue īmediatius q̃ alterū. ergo ⁊c. ¶Et ideo quantū ad istū articulum aliter est dicendū: vꝫ ꝙ creatio ipsa passiua nō est ī re extra forma aliqua ꝑ se vna a creatore ipō ⁊ a creatura distincta: sed ē tm̄ quoddā nomē cōnotatiuū creaturā primo significās/ ⁊ deū vt a quo ipsa est īmediate secundario ꝯnotās. ¶Hoc potest ꝓbari ꝑ rationes factas in alia q̄stione de ꝓductione passiua effectus scđe cause. cū em̄ scđa causa nō ꝓducat nisi de aliquo seu in aliquo presupposito: prima aūt illud qđ creat in nullo p̄supposito producat: ꝑ ꝯn̄s oīs actiua ꝓductio ⁊ passiua si a ꝓducēte ⁊ a ꝓducto ponat̃ distincta subiectū exigat/ magis videretur ꝙ actiua productio ⁊ passiua cause secunde posset poni distincta a ꝓducēte ⁊ a ꝓducto q̃ actiua creatio nec passiua: cū ista nullum in quo sit subiectū habere possit. ¶Cōfirmatur. quia si creatio passiua est aliq̄d per se vnū a creatura distinctū/ vel manet semꝑ cum ipā creatura vel destruit̃ ipā ꝓducta. sed nō potest poni primum: siue creatio huiusmodi ponatur forma absoluta siue respectiua: ex quo a creatura dicitur esse distincta formaliter ⁊ realiter vt hic suppono ex alibi declaratis. nulla em̄ relatio distincta formaliter ab aliquo absoluto est sibi eadē realiter: exceptis solis relationibus originis in diuinis. sed nullo ente creato mediante oportet manere aliquod aliud ens creatū ab ipā realiter distīctū. q̄re ⁊c. ¶Nec potest poni scđm. qꝛ tūc seq̄retur ꝙ nihil nouiter posset creari nisi aliquo alio corrupto illo creato puta eius passiua creatione: quā ꝑ ꝯn̄s oporteret ꝯcedere esse distinctā realiter a re creata. ¶Ex quo seq̄retur vlteriꝰ ꝙ deus nō posset creare aliquod vnū ens tm̄: cū nō posset aliquid creare nisi mediāte creatione passiua ab omi creatura distīcta/ ipā creatura ī esse posita īterrupta. ⁊ alia multa seq̄rētur īcōueniētia ⁊ absurda ponēdo creationē passiuā a re creata distinctā tāq̃ aliquid ꝑ se vnū absolutum vel respectiuū. ꝓpter qđ ꝯsimiliter ē dicēdū de creatione passiua/ sicut de ꝓductiōe alia secūde cause passiua dictū est in q̄stione p̄cedēti: vꝫ ꝙ nō est aliquid aliud q̃ extrema. vnde nō oportet q̄rere q̄d est cū nō habeat q̄d rei sed nominis tm̄: cū nō dicat aliq̄d ꝑ se vnū: sicut de ꝓductione actiua ⁊ passiua secūde cause ī q̄stione alia fuit dictū. ¶Ad rationes illius doctoris in ꝯtrarium supra dictas. Primo ostēdo ꝙ oēs ꝯcludunt ꝯtra ipm̄. qꝛ vꝫ probāt passiuā creationē a creatura realiter ⁊ essentialiter esse distinctā. quoniā impossibile est vnuꝫ ⁊ idē realiter. ī creatis esse prius ⁊ posterius seipō/ ad se ⁊ ad aliud indifferens ⁊ nō indifferēs ad eadem/ vꝫ ad creari ⁊ ad nō creari/ esse naturaliter cognitum ⁊ nō posse naturaliter esse cognitū: etiā esse finitum vel infinitū/ ⁊ nō esse finitum nec infinitū/ vel risibile ⁊ non risibile. ¶Hoc apparet. qm̄ p̄dicta oīa ꝯstat esse realiter ꝯtradictoria nec per ꝯn̄s posse cōuenire alicui vni rei create: sed tm̄ diuersis ⁊ realiter ac essentialiter distinctis. si em̄ dicas ꝙ talia licet ꝯtraria vel cōtradictoria realiter possunt diuersis formalitatibus que sunt vna res essentialiter ⁊ realiter cōuenire: cōsimiliter potes hoc dicere de alijs contrarijs seu ꝯtradictorijs seu priuatiue oppositis q̄buscūq̃. nō em̄ magis vna res potest esse infinita vel finita ⁊ non infinita nec finita q̃ alba ⁊ nō alba/ vel vidēs ⁊ nō vidēs. qua em̄ ratione ista cōtraria tu ꝯcedis de diuersis formalitatibꝰ quas ponis esse vnā rē: ita ego dicā ꝙ oīa creata entia sūt vna res q̃ tm̄ ē diuerse formalitates. ¶Et si cōtra hoc arguas ꝑ ꝯtradictoria vel cōtraria de eis verificata: puta quia angelus est incorporalis ⁊ nō albꝰ. homo autē est corpus ⁊ colore aliquo coloratus. dicam vt tu dicis ꝙ ex hoc nō sequit̃ ꝙ realiter sꝫ tm̄ ꝙ formalit̃ distinguāt̃. ergo si scđꝫ rōnes p̄dictas creatio passiua est ad aliud realiter nō ad se posterior re creata non indifferēs a creari ⁊ nō creari nec naturaliter cognoscibilis nec finita nec īfinita: ⁊ opposita his omnibꝰ cōueniūt rei create: sequitur necessario ꝙ res ipsa creata a sua creatione passiua realiter ⁊ essentialiter est distincta. nō em̄ magis idē potest esse finitū ⁊ nō finitū/ risibile ⁊ nō risibile/ ⁊ sic de alijs p̄dictoꝝ: q̃ albū ⁊ nō albū. quare ⁊c. ¶Tunc ad rationes in forma respōdeo ꝙ oēs falsum supponūt fundamentū: vꝫ ꝙ ipā creatio passiua sit in re extra aliq̄d ꝑ se vnū. qđ vt dictū est nō ē verū. Ex hoc falso fundamēto supposito oēs ratiōes ꝓcedūt ⁊ falsum accipiūt. Quando em̄ dicitur in prima ꝙ creatio passiua est relatio: ⁊ in secūda ꝙ est ad aliud: si ꝑ relationē ⁊ ꝑ ad aliud ītelligat doctor ille formā aliquā ꝑ se vnā/ nō est verū qđ accipit. si aūt ꝑ relationē ⁊ ꝑ ad aliud intelligat p̄cise extrema a qbꝰ omnis relatio vt nūc suppono est indistincta in creaturis totaliter in re extra: tūc cōcedo ꝙ creatio passiua est ad aliud ⁊ relatio: qꝛ vt dictū est: nō est aliud q̃ nomen significās rē creatā ⁊ cōnotās creationem. ¶Ad tertiū quādo dicitur ꝙ quidditas creature est īdifferēs ad creari ⁊c. si intelligat ipsam esse indifferentem ad ista tanq̃ ad aliqua ab ipsa distincta: modo quo dicitur ꝙ materia est īdifferēs ad formā ⁊ ad eius priuationē: accipit falsuꝫ et petit pricipiū. Si aūt intelligat creaturā esse īdifferētem ad illa nō tāq̃ ad aliqua diuersa positiue ab ipā/ sed pro quāto potest esse ⁊ nō esse: vt ꝑ esse indifferēs ad esse et ad nō esse nō intelligatur aliud q̃ possibile esse: sic verū est istud assumptū. sed in isto intellectu falsuꝫ est aliud qđ addit: vꝫ ꝙ creatio passiua nō est ad creari indifferēs isto modo. hoc siquidē nō est verū supposita sua opinione: vꝫ ꝙ ista passiua creatio sit aliquid ꝑ se vnū a re creata distinctū. omne em̄ tale est possibile esse ⁊ nō esse/ ⁊ ꝑ ꝯn̄s ad creari ⁊ nō creari īdifferēs dicto modo. vnde oīa alia a deo sicut sunt consimilit̃ cōtingētia nō necessaria: ita etiā sunt ꝯsilr̃ ⁊ vniformiter ad creari ⁊ nō creari indifferentia. qꝛ tm̄ scđm veritatē passiua creatio nō dicit vnū aliquid sed duo: vꝫ ens creatū ⁊ increabilem ipm̄ deum: ideo potest dici ꝙ creatio passiua nō ē īdifferēs ad creari ratione alterius sui significati seu cōnotati vꝫ dei cui repugnat creari. ¶Ad quartū quādo dicitur ꝙ creatio nō potest esse naturaliter cognita: dico ꝙ hoc nō est verum supposita eiꝰ opinione/ vꝫ ꝙ creatio sit aliquid existēs formalit̃ in aliq̄ re creata. solus em̄ deus est naturaliter ī cognoscibilis nō aliquod ens creatū nec aliq̄d in ipō existens actualiter positiuū/ ⁊ maxime ab ipō realiter indistinctū: qual̃ est vt dicit creatio passiua. qꝛ tm̄ creatio passiua nō dicit aliquid ꝑ se vnū sed creaturā simul ⁊ deum non quomōcunq̃ sed vt ab ipso est creata ⁊ intelligens effectū alicuius cause ⁊ etiā cām ipsam: nō oportet ꝙ intelligat ipm̄ effectum esse ab ipā causa: qꝛ etiā deus ipse quē cōnotat ipā creatio passiua est naturaliter incognoscibil̃ saltem aliquo modo. ideo ⁊ creatio passiua dicitur naturaliter nō intelligi. ⁊ hoc modo potest cōcedi creationem nō esse naturaliter intelligibilē: non aūt vniuersaliter: cum possit demonstrari ipsa creatio aliquo modo sumpta/ ⁊ ꝑ ꝯn̄s naturaliter ītelligi aliquo modo vt in sequētibus ostēdetur. ¶Ad aliud qđ ꝓbat ꝙ nō differat realiter: cōcedo ꝙ nō differat realiter nec aliquo modo alio in re extra tāq̃ aliquid ꝑ se vnū: qđ tm̄ faceret si illud qđ accipit ratio esset verum: vꝫ ꝙ esset relatio posterior ipsa re creata vt suo ꝓprio fundamēto. impossibile em̄ est aliquā rem creatā esse fundamētū alterius posterioris ab ipsa realiter indistincte. ¶Et quādo dicitur ꝙ res creata nō potest esse sine huiusmodi creatione passiua q̃ est respectus ipsius ad deū: Dico ꝙ hoc est multipliciter falsum. Primo. qꝛ nullus est talis respectus alicuius creature ad deū tāq̃ aliquid existēs in creatura/ et distinctū ab ipsa. Scđo. qꝛ si esset talis respectus creatio dici nō posset nec cōseruatio. nec em̄ prius ꝑ posteriꝰ cōseruatur nec creatur vt supius arguebatur. cū hoc tm̄ stat ꝙ creatura necessario dependet a deo non mediāte aliquo alio: sed seipsa: quā omni a se alio circūscripto est impossibile existere sine deo. hoc aūt est depēdere ab aliquo in esse: vꝫ ipm̄ exigere ad suū esse: nec posse existere sine ipso. Tertio est falsuꝫ. qꝛ esto ꝙ talis respectus poneretur qui creatio diceretur/ posset vtiq̃ om̄is res creata existere sine ipō: cum nulla creatura ad suū esse requirat aliquid a se distinctum realiter nisi deum. sed huiusmodi respectus si poneretur/ realiter distingueretur a qualibet re creata. quare ⁊c. ¶Ad alia quibus ꝓbat vltimo ꝙ formaliter distinguantur. Ad primum apparet ex dictis quomō est cōcedēdum relationē esse ad aliud ⁊ creationē passiuā ⁊ relationē: qꝛ non tāq̃ aliquid ꝑ se vnum. ¶Ad scđm concedo ꝙ creatio nō potest dici finita tm̄ qꝛ cōnotat deuꝫ infinitū. nec infinita: qꝛ dicit rem creatā finitā. si tm̄ esset aliquid formaliter in creatura vt ponit doctor ille/ necessario oporteret cōcedere ipsam esse finitā. quicquid em̄ est formaliter ī finito ab ipō realiter indistinctū habet esse necessario finitū. quare ⁊c. ¶Ad vltima duo dico ꝙ tō risibile nō demōstratur de creatione hominis qꝛ cōnotat deum cui nō cōuenit tal̃ actus. ⁊ ꝓpter hoc etiā homo ⁊ sua passiua creatio diuersas habēt diffinitiones non dicētes quid rei: cum talē non habeat creatio passiua: sicut nec aliquod nomē cōnotatiuū vt in p̄cedētibus fuit dictū. sed hominis est diffinitio dicēs q̄d rei: sue vero creationis passiue dicēs quid nominis tm̄. vñ nō aliter diffinitur creatio q̃ album sumptū simul ꝓ albedine ⁊ subiecto/ nec aliter differt a re cuius est q̃ album ipꝫ differat ab albedīe tm̄ vel ab ipō subiecto: excepto hoc: qꝛ illa duo q̃ importat albuꝫ/ albedo vꝫ ⁊ subiectū sunt vnita: vt forma ⁊ subiectū informatū. nō sic aūt vniūtur deus ⁊ creatura: que p̄cise importat ipā creatio passiua. quare ⁊c. ¶Hec de primo.

Quantū ad secundum: licet appareat ex p̄cedētibus quid dicendū: ad maiorē tamē euidentiā dico duo. Primū est: ꝙ ponētes creationem passiuā esse aliquid ꝑ se vnū distinctū quomōcūq̃ extra intellectum a re creata/ habent idē dicere vt videt̃ de creatione actiua: vꝫ ꝙ est etiā aliquid vnū a deo distinctū extra intellectum. Scđm est. hoc nullo mō est ponendū: puta ꝙ huiusmodi actiua creatio sit vt aliquid ꝑ se vnū in re extra distincta a deo. ¶Primū appet. qm̄ ꝓducens non agit ad effectū aliquē immediatius effectiue seu actiue q̃ effectus ipse ꝓducatur ab eo passiue. Qđ appet ꝑ exēplū de causis secūdis. de quibus cōmuniter cōceditur: licꝫ nō sit verum/ ꝙ agūt ad suos effectus mediāte actione vel productione actiua ab eis ⁊ earū effectibus distincta. sic enī tales cause agūt effectiue ad effectū mediāte actiōe seu ꝓductione passiua ⁊ ecōuerso. sicut enim ꝓductione mediāte passiua effectus ꝓducūtur passiue: ita ⁊ ecōuer-

fo cause ꝓducte ꝓductione actiua mediāte actiue. sed si
creatio passiua esset in creatura aliquid distinctū ab ipsa
illa pura mediāte nō ꝯnte sed antecedēte creatura ꝓdu-
ceretur passiue. ergo ꝛ alia actiua mediāte similiter ꝑce-
dēte deus creaturā ꝓduceret effectiue. ¶ Confirmatur.
quia non magis creatura refertur ad creatorē ꝙ creator
ad creaturā. sed scđm illos opinionis ꝑdicte/qr creatura
refertur ad creatorē/ideo oportet esse in ipsa aliquā rela
tionē quā vocāt passiuā creationē. ergo ꝯsimiliter erit ī
deo alia que dicetur creatio actiua. ¶ Maior est euidēs.
ita eī creator dr creature ipsamq; exigit vt creator sicut
creatura exigit creatorem. ¶ Nec valet si dicāt ꝙ crea-
tura scđm suū esse absolutū quo est essentialiter id qđ est
exigit deū: nō aūt deus ipse isto modo exigit creaturam.
qm̄ ex hoc nō habetur ꝙ oporteat in creatura ponere ali
quē respectū ab ipsa quōcunq; distinctū magis ꝙ in deo
īmo videtur ꝙ magis deberet poni ī deo. Qđ sic ostēdo.
qm̄ illud qđ est tale seipso nullo sibi addito/nō debet po
ni tale aliquo alio mediāte. sed illud qđ nō est tale seipo
videtur magis debere poni tale supposito ꝙ sit tale ali-
quo sibi addito mediāte. sed omnis creatura seipsa ꝛ ꝑm
suā propriā entitatē absolutā qua substantialiter seu es-
sentialiter est id qđ est/exigit ad suū eē necessario deum/
et ꝑ ꝯñs ꝑ seipsam quocūq; ab ipsa quōcūq; in re extra
alio circūscripto refertur ad deum seu dependet ab ipso.
Nec eī aliud intelligēdum est hic ꝑ a. depēdere necessa
rio a.b. ꝙ.a. non posse existere sine.b. deus aūt non refert
hoc modo ad aliquā rem creatā ꝑ seipm̄. ergo si refertur
sicut refert cū sit creator/ deus magis debet poni referri
aliquo mediāte a se alio ꝙ creatura referatur ad ipz isto
modo. quare ꝛc. Nec tñ deus ad creaturam/ nec creatu-
ra ad ipm̄ refertur aliquo sibi addito mediāte. ¶ Scđz
vez ꝙ hoc nō sit ponēdum: puta creationē actiuā esse ali
quid in deo distinctū quōcūq; in re extra ab ipo: appet.
qm̄ in deo nō est aliquid qđ ab ipo ꝛ ab omni relatione
originis formaliter nec qualitercunq; in re extra alia sit
distictū vt suppono ex alibi declaratis. ¶ Nec potest di
ci ꝙ creatio hmōi actiua sit in aliquo alio ꝙ in deo. si
eī creatio esset aliqđ ꝑ se vnū/nō posset esse nisi tm̄mō in
creāte: sicut nec passiua creatio nisi ī re creata. ¶ Cōfir-
matur primo. qr omne qđ non est deus est creatum seu fa
ctum ab ipso. sed creatio actiua si ponatur aliquid ꝑ se
vnū a deo distictū/ nō est deus. ergo est creatū aliquid in
re extra. ꝛ cōstat ꝙ nō creatione alia mediāte. sed ad nul
lum ens creabile creādū requiritur aliqua creatio acti
ua nec passiua intermedia magis ꝙ ad alterū. ergo nul-
lius entis actiua creatio nec passiua est ab ipa creatura
et a creante distinctū aliquid in re extra. ¶ Scđo. quia
actio prime cause non magis distinguit ab ipsa ꝙ actio
secūde cause ab ipa scđa causa. sed actiua ꝓductio cause
scđe: ꝛ passiua est ab ipsa ꝛ a re ꝓducta indistincta tota-
liter in re extra/vt patet ex alia q̄stione. ergo ꝛc. ¶ Tūc
igitur dicendum est de creatione actiua sicut dictū est de
creatione passiua: vez ꝙ nō habz quid rei: qr nō est ī re ali
quid ꝑ se vnū: nec ꝑ ꝯñs oportet q̄rere quid sit: sed tātū
habet quid nominis. primo eī significat deū ꝛ scđario
cōnotat ens creatum: ita ꝙ est nomē cōnotatiuū eadem
significās seu importans licet ordine conuerso/ꝙ impor-
tat creatio passiua. qđ eī creatio passio scđario conno-
tat/creatio actio ꝑmo significat: ꝛ qđ creatio passio pri-
mo significat/illud creatio actio scđario cōnotat. ¶ Hoc
appet. qm̄ aut creatio et passio dicit insimul plura puta
deum ꝛ ens creatū vt ab ipso deo immediate ꝓcedēs: aut
alterū horum tm̄: aut aliquod aliud neutrū ꝑ se vnū. sed
nec potest poni scđm nec tertiū. nec eī de⁹ ꝑ se dicit cre-
atio actio: cū nec ab eterno sed tm̄ ex tēpore dicatur esse
creator. ꝛ creatura etiam ꝑ se sumpta constat ꝙ non di-
citur esse creator nec actiua creatio. nec potest dici ꝙ sit
aliquid neutrum ꝑdictoꝝ. qr tale neutrū est oīno impos-
sibile. nihil enim est possibile qđ nō sit deus vel aliq̄ crea
tura: cū omne aliud a deo sit creatū. ergo relinquitur pri
mum qđ est ꝓpositū: vez ꝙ actiua creatio significat ista
duo vez deū vt a quo est aliud ens creatū/ipm̄ ens crea-
tum ab eo in esse positum scđario cōnotando. quare ꝛc.
¶ Hec de secundo.

Quantum ad tertium & vltimum ar-
guitur cōtra ꝑdicta. quia cū dicitur ꝙ deus creat crea-
turā/vel creatura creatur a deo: aut dicitur aliquid ꝑter
extrema: aut nō. Sed nō pōt poni scđz. Primo. qr tūc a
quocūq; alio creatura poneretur in esse diceretur creata
a deo: quod falsum est. Scđo. quia tūc semꝑ creatura di-
ceretur creari: qđ similiter nō est verum. ergo relinquit
primū qđ est ꝓpositū: vez ꝙ creatio actiua ꝛ passiua di-
cāt in re extra distinctū aliquid ab extremis. ¶ Scđo ar
guitur ad idē: ꝙ creatio dicitur totalis ꝓductio. sed tota
lis ꝓductio nō videtur esse idem totaliter cum ꝓducēte
et ꝓducto. ergo ꝛc. ¶ Tertio. quia deus non agit ad ex-
tra īmediatius ꝙ ad intra. sed ad intra est aliq̄ distictio.
nec eī paterna generatio est totaliter idē cū patre ꝛ fi-
lio: īmo generatio actiua distinguitur a filio realiter/ꝛ a
patre sicut ꝛ ab essentia ipsa formalit. ꝙ ꝛc. ¶ Quarto.
qr de⁹ creatiōe actiua realiter creat: ꝛ creatura creatio-
ne passiua realiter creatur. sed nec deus creat creatura:
nec creatura creatur passiue deo. ergo nec creatio actio
importat rem creatā/nec creatio passio creatorē. ¶ Ad
ista. Ad primū apparet solutio ex dictis in alia q̄stione
ad simile argumētū. Cōcedi tñ hic pōt: ꝙ qđcūq; aliud
ens a deo dicitur esse creatū a quocūq; a deo alio in esse
positū seu ꝓductum/ extēdēdo creatū ad omne a deo fa-
ctū siue in nullo siue in aliquo ꝑsupposito: modo quo ani
ma vel gratia dr creata. qm̄ nulla causa scđa sine ꝑma
principaliter cōcurrēte vt postea videbitur pōt aliquid
producere effectiue. ¶ Et quando additur ꝙ tunc semꝑ
creatura creari diceret: si ꝑ creari intelligas a creāte rē
creatā cōtinue depēdere/ꝯcedo eā ꝯtinue creari: mō quo
verbum in memoria dicitur continue generari. si autem
per creari intelligas rem nouiter a deo in esse poni: tunc
vt sic nō dicitur cōtinue creari. ¶ Ad scđm dicendum ꝙ
ratio est ad oppositum. qr eī creatio est totalis ꝓductio
ideo nō exigit nec supponit subiectum puta aliquid rei
create/nec ꝑ ꝯsequēs potest esse aliquid ab ipo ꝛ a creā-
te distinctum. ideo enim creatio dicitur totalis ꝓductio
generatio vero naturalis ꝓductio partialis: quia cau-
sa scđa ad quā sequitur ꝓductū/ ꝑsupponit aliquid rei
create. quare ꝛc. ¶ Ad tertium respōdent aliqui conce-
dēdo ꝙ deus nō agit ad extra immediatius ꝙ ad intra
intelligēdo ꝑ agere mediate: agere actione q̄ sit effecti-
ue seu realiter ab agente. nec eī actiua ꝓductio est elici
ta in diuinis/nec ꝑ ꝯñs est a supposito ꝓducēte. quia ꝑ
ducēs diuinū suppositum ꝛ ꝓductū sunt essentialiter in
distincta. ideo sunt immediatiora inter se ꝙ cū ente ali-
quo creato ab oībus diuinis suppositis totaliter distin-
cto. vocādo tñ illud agere seu ꝓducere mediate cui⁹ acti
ua ꝓductio est a ꝓducente ꝛ passiua a ꝓducto aliquid
distinctum: vt sic dicunt ꝙ deus ad extra vt omnis cau-
sa alia scđa agit immediate: ad intra autē mediate: cum
sibi tam actiua ꝓductio ꝙ passiua sit aliquid ꝑ se vnum a
producēte ꝛ a ꝓducto aliquo mō vt ab istis concedit dis
tinctum. ¶ Sed quia sic dicētes necessario habēt ꝯce-
dere vt videtur plura ꝙ tria esse in diuinis in re extra dis
tincta: qđ verū non reputo: īmo hoc falsum esse hic sup-
pono ex dictis in primo: ideo aliter dico negādo minorē.
non enim actiua dei ꝓductio ad intra nec passiua est ali-
quid in re extra distinctum a ꝑsona ꝓducente ꝛ ꝓducta
sicut nec creatio ab ipso deo ꝛ a qualibet re creata. qua-
re ꝛc. ¶ Ad quartū dicendū ꝙ intelligēdo ꝑ creationem
actionē aliquid a deo distinctū/ꝛ ꝑ creationē passionem
similiter aliquid ꝑ se vnū a creatura distinctū/nec deus
creat creatiōe actiua nec creatura creatur creatione pas
siua. solo eī illo deus creat actiue: cuius virtute ad ipm̄
sequitur creatura. hoc aūt nō est ab ipo distinctū aliquid
in re extra. cōsimiliter creatura solo illo passiue creatur
qđ ad deū sequitur. hoc aūt nō est aliquid ab ipsa distin-
ctum. quare ꝛc. ¶ Sic ad q̄stionē. ¶ Ad rationem in ꝑn
cipio appet solutio ex ꝑdictis. ideo eī vt dictū est deus
fuit nō semꝑ sed ex tēpore creator: quia nō semꝑ fuit sed
ex tēpore creatura. nō aūt ꝓpter aliquid tēporale distin-
ctū ab ipsa: cū sit nihil nec esse possit tale/cum creatū sit
qđlibet temporale. quare ꝛc.

Quantum ad secundum: vbi est
querendū de creationis possibilitate: Que-
ro primo vtrū creatio sit possibilis actu cau-
se scđe. ¶ Et videtur ꝙ sic. qr creatio est ꝓdu
ctio de nihilo. Sed forma tam substātialis ꝙ accidēta-
lis ꝓducitur ꝑ naturā de nihilo eius ꝑsupposito: cuz nec
materia sit aliquid forme substātialis/nec subiectuz ali-
quid forme accidētalis. ergo ꝛc. ¶ Contra. qr creatio est
solius illius qui agit nō de aliquo ꝓducto intrīseco nec
etiā in aliquo subiecto ꝑsupposito sibi extrinseco. sed oē
agens creatū ꝑsupponit materiā vel substātiā. ergo ꝛc.
¶ Responsio. vbi sic ꝓcedā. qr enim nō omnia deo possi
bilia sunt de facto: ideo primo vidēdum est an creatio sit
possibilis alicui eorū que sunt facta. Scđo an esset possi
bilis alicui eorū que fieri possent omnino alterius ratio-
nis ab oībus aliis iam ꝓductis. Tertio ꝛ vltimo respō-
debitur ad aliqua q̄ possent argui contra predicta.

Quantum ad primum est sciendum: ꝙ
creationem actiuā de qua hic queritur/alicui esse possibi
lem dupliciter potest intelligi. Uno enim modo posset in
telligi ꝙ esset possibilis tāꝙ forma aliqua ꝑ se vna: qua
mediāte illud cui dicitur eē possibilis/ crearet. Alio mo
do ꝙ sit possibilis non sic sed quia illud cui dicitur pos-
sibilis seipso nullo alio sibi addito mediāte potest in ali-
quē effectū nō ꝑsupposito eius aliquo sibi intrinseco qđ
ditatiue nec etiā ei extrinseco subiectiue: modo quo vt di
ctum est in q̄stione alia/ deus creat. ¶ Hoc ꝑmisso pono
tres ꝯclusiones. ¶ Prima est: ꝙ creatio primo mō sum
pta: vez ꝓ forma aliqua ꝑ se vna: qua mediāte a creāte ꝛ
a creato distcta aliquid possit creare/ nec deo est possibi
lis nec alicui creature. ¶ Hec apparet ex duabus q̄stio-
nibus supradictis. ¶ Preterea ꝓbat. qr creatio sic acce
pta si poneretur possibilis aut esset forma aliqua substā
tialis aut accidētalis. Sed nec potest poni substātialis
forma nec aliqua substātia. qm̄ nec deus creat aliq̄ me-
diāte substātia: nec aliqua scđa causa agit ad sibi possibi
lem effectū aliqua substātiali forma mediāte alia ꝙ sua
propria effect⁹ ei possibilis virtualiter contētiua: nisi eo
modo quo vna substātia vtitur agendo alia vt instrumē
to: modo quo artifex agit dolando lignū dolabra. vt sic
aūt constat ꝙ creatio nō potest poni aliqua creata sub-
stātia effectus creabilis ꝑ moduz instrumēti virtualiter
cōtētiua. nec potest poni forma accidentalis. qr nec vnū
accidens potest dici creatio alterius magis ꝙ ecōuerso.
ergo ꝛc. ¶ Cōfirmatur. qr omne a deo distinctū in esse po
situm est ꝓductū. ergo ꝛ creatio si ponatur distincta ab
eo. sed constat ꝙ creatio nō potest esse ab aliquo ꝓducta
mediāte alia creatione ad eā terminata. ergo nec aliqua
alia res creata: cum nullum entiū possibiliū sit a deo im
mediatius creabile ꝙ alterū. ergo ꝛc. ¶ Preterea im-
possibile est dare mediū inter creātē deū/ꝛ ens creatū seu
ab ipo quomōcūq; ꝓductū. ergo creatio est impossibilis
vt sic sumpta: vez tāꝙ res aliqua ꝑ se vna a deo ꝛ a crea-
tura distincta. ¶ Antecedēs apparet. impossibile eī est
ponere aliquod ens cōtingens nō creatū ab aliquo. omē
aūt ens aliud a primo est ꝯtingēs esse possibile ꝛ nō esse.
ergo sicut quādo est nō potest nō eē siue destrui quin post
ꝙ est destructum dicatur vere ꝛ sit corruptū vel annihi-
latū: ita nec nouiter potest poni in esse quin eo ipso quo
in esse positū/dicatur vere creatū vel quōcūq; ꝓductum.
quare ꝛc. ¶ Cōsequētia est euidēs. quia oppositum cō-
sequētis infert oppositū antecedētis. si enim creatio est
aliquid ꝑ se vnū a deo creāte ꝛ a creatura distinctū: ergo
inter creationē ꝛ ens creatū est mediū. quare ꝛc. ¶ Se-
cūda ꝯclusio est: ꝙ nec etiā creatio passiua ꝯsimiliter in
tellecta/vez tāꝙ forma aliqua ꝑ se vna a creatura distin
cta/est possibilis. ¶ Hec sequitur ex ꝑdicta. ꝛ potest pro
bari ꝯsimiliter sicut illa. ¶ Cōfirmatur primo. qr si pone
retur passiua creatio sic accepta: aut ꝑcederet nature or
dine rem creatā/aut sequeretur ipsam/aut simul esset cū
ea. Sed nō potest dici ꝙ ꝑcederet. qr aut esset substantia
aut accidēs. nō substātia vt cōstat. nec eī vna substātia
creata potest poni magis passiua creatio ꝙ alia: cū oīs
alia a diuina vniformiter sit creata. nec accidēs. quia ac-
cidens supponit subiectū. sed nullū prius substātia crea
ta supponit subiectū. ergo ꝛc. Nec potest dici ꝙ seque-
retur rem creatam. qr nullum prius ꝓductū dicit passi-
ue ꝓductū ꝓpter aliquod posterius sequens ipm̄ ab eo
distinctū. Nec potest dici tertio ꝙ sit simul: quia neutruz
realiter distinctorū simul ab eodē in esse positorū potest
dici ꝓductio passiua alterius: cū vtrūq; sit ꝓductum: et
vnū ꝓductū nō sit passiua ꝓductio alterius/ nec exigat
ad sui ꝓductionē ipm̄ magis ꝙ ecōuerso. ergo ꝛc. ¶ Cō-
firmatur scđo. qr oēs ponētes ꝓductiones actiuā ꝛ pas-
siuā esse in creatis formas aliquas distinctas a ꝓducen-
tibus ꝛ ꝓductis ponūt eas esse formas accidentales eē
desinentes positis ꝓductis. ꝛ ita ꝯsimiliter oportet dice
re de huiusmodi actiuis creationibus ꝛ passiuis si essent
aliqua a creāte ꝛ a creatura distincta. sed hoc est impos-
sibile. qr cum omne accidēs supponat subiectū in quo est
vel saltem existere potest: ꝑ ꝯñs nullū prius tota substā-
tia potest esse accidens/nec in aliquo existere subiectiue
sed tā actiua creatio ꝙ passiua si ponantur ab extremis
distincta sunt priora rebus creatis cū terminentur ad rē
cuius nihil ꝑfuit. ergo ꝛc. ¶ Tertia ꝛ vltima ꝯclusio est:
ꝙ creatio actiua scđo modo sumpta est etiā īpossibil' oī
cause secūde facte. ¶ Hec cōmuniter ꝯceditur. solus eī
deus de nihilo aliquid facere posse asseritur. ¶ Proba-
tur etiā ista ꝯclusio sic ab aliqb⁹. nulla causa aliquid in
agendo necessario presupponens potest creare. Hoc ap
paret. quia creatio ē de nihilo ꝑsupposito: ꝛ ita soli illi ē
possibilis qui nihil alicuius effectus sibi possibilis neces
sario ꝑsupponit. sed sola prima causa est talis. oīs autem
alia ꝑsupponit sue actionis subiectū. ¶ Hoc ꝓbatur. qr
omne accidēs ꝑsupponit naturaliter subiectū. sed ꝓdu-
ctio vel ꝓductiua actio cuiuscūq; scđe cause est accidēs
nō aūt ꝓductio prime cause: cū sit ab ipa indistincta. er-
go licet ꝓductū a prima causa non exigat subiectū: sicut
nec eius actio ꝓductiua ꝓductū: cū a scđa causa exigat
subiectū ꝓductionis vt forme accidētalis receptiuuz. q̄
re ꝛc. ¶ Sed ista ratio deficit dupl'r. Primo qr falsuz ac
cipit. Scđo. qr nec illo dato ꝓpositū ostēdit. ¶ Primū
appet. qm̄ accipit ꝙ actiua ꝓductio scđe cause sit forma
aliqua ꝑ se vna ab ipsa causa ꝛ eius effectu distincta. hoc
aūt vt patet ex ꝑcedētibus nō est verum. q̄re ꝛc. ¶ Se-
cūdū: vez ꝙ nō ꝯcludat etiā huiusmodi falso cōcesso/ap-

paret. quoniā nō magis actio secūde cause esto ꝙ sit accidens a causa ⁊ ab effectu distinctū exigit subiectum q̄ suus terminus qui habet esse forma accidētalis vel substātialis materialis. tā forma eñ materialis substātialis/ que sola est naturaliter possibilis īter formas substātiales/ q̄ omnis forma accidētalis necessario exigit subiectuꝫ naturaliter loquēdo ꝓpter se/ qꝛ vcꝫ talis nature nō ꝓpter aliquid aliud. nec eñ forma substātialis exigit materiā ꝓpter aliquā formā accidētalem eā p̄cedētem cum nulla accidētalis forma substātialē in materia antecedat. ⁊ ita materia nō poterit poni subiectum generationis forme substātialis si huiusmodi generatio ponat' for̄a accidētalis. accidēs etiā naturaliter ꝓductū vt albedo vl' nigredo nō exigit subiectū ꝓpter aliud accidēs ip̄m antecedēs vel sequēs: cū quodlibet accidens subiectum exigat per seipꝫ omni a se alio circūscripto. ⁊ ita si eius actiua ꝓductio vel passiua est accidēs ab ip̄o differēs/ nō magis ꝓpter ip̄m potest argui eius terminū naturaliter ꝓducibilem subiectū exigere: q̄ ecōuerso ꝓductionē ipsam subiectū exigere ꝓpter terminū. cum enim productio ⁊ eius terminus vt supponitur nō sint simul quia habito termino cessat ꝓductio/ ꝑ ꝯñs nec ꝓductio exigit nec potest ꝓbari ꝙ exigat subiectū ꝓpter terminū/ nec ecōuerso terminus ꝓpter ꝓductionē ipsam: esto ꝙ ipsa ꝓductio accidēs ꝯcedatur. quare ⁊c̄. ¶ Cōfirmatur. qꝛ nihil cōueniēter potest de aliquo demōstrari ꝑ illud de quo ip̄m nō est noti⁹ q̄ de illo de quo demōstratur sicut si passio demōstrabilis de subiecto non esset notior de eius diffinitione q̄ de ipso subiecto diffinito/ nūq̄ ꝑ diffinitionem posset demōstrari de eo magis q̄ ecōuerso de diffinitione ꝑ diffinitū. sed exigere subiectū nō est notius de ꝓductione actiua secūde cause: esto ꝙ sit accidens ab ipsa distinctū: q̄ de eius termino qui est forma accidētalis vel substātialis materialis. ergo ꝓpter ꝓductionem nō potest ꝓbari ꝙ terminus exigat subiectū. ¶ Et ideo aliter potest ꝓbari ꝯclusio supradicta. qm̄ constat nullā accidentalē nec substātialem materialē formā posse esse naturaliter sine aliquo p̄supposito. forma eñ accidentalis omnis exigit subiectū: forma vero substātialis materialis materiā. ¶ Ex hoc supposito vt cuilibet ꝑ se noto arguo ad ꝓpositum sic in forma. nullum agens pōt creare cuius terminus seu effectus oñus sibi possibilis cause secūde habet ab ip̄a ꝓduci in subiecto p̄supposito quod effectus ipse necessario p̄supponit. ergo ⁊c̄. ¶ Maior ē euidēs ex significato nominis. soluꝫ eñ illud agens pōt creare qd̄ potest aliquid de nihilo facere: cuꝫ nec creatio sit aliud q̄ de nihilo nullo presupposito alicuius productio. ergo ꝑ ꝯtrariū illud nō potest creare a quo non pōt aliquid fieri nisi ī aliquo p̄supposito sibi subiecto. ¶ Minor etiā: vcꝫ ꝙ oīs effectus scd̄e cause possibil' subiectū exigat/ apparet. quoniā causa secūda nō potest nisi ī formā substātialem materialem ⁊ accidētalem. sed cōstat ꝙ forma substātialis materialis exigit materiā/ ⁊ accidentalis subiectum: sic ꝙ nec accidētalis sine subiecto nec substātialis materialis sine materia p̄supposita potest fieri per naturā. ergo ⁊c̄. ¶ Cōfirmatur. qꝛ cuius virtute aliquid potest fieri sine aliquo p̄supposito/ ⁊ factum potest manere sine eo accidētaliter. sed nulla forma substātialis naturaliter possibilis potest manere sine materia ꝑ naturā: nec accidētalis sine subiecto. ergo nec substātialis potest fieri sine materia/ nec accidentalis sine subiecto p̄supposito ꝑ naturā. sed nullum agēs creatum cōtinet virtualiter aliquam formā aliam ab istis. ergo ⁊c̄. ¶ Nec valet si instetur de cōposito. quoniā ꝯpositum est a partibus indistinctum. vel esto ꝙ distinguatur/ non potest creare: cum nō possit fieri nisi de aliquo presupposito puta omnibus eius partibus simul sumptis. quare ⁊c̄.

¶ Hec de primo.

Quantū ad secūdum: si teneretur via cōmunis ⁊ vulgata opinantium ꝙ omne agēs creatum vel creabile agit actione de genere accidētis tāq̄ forma aliqua ꝑ se vna ab ip̄o ⁊ effectu sibi possibili realiter differente/ esset ꝯsequēter dicēdū ꝙ creatio est impossibilis cuicūq̄ agenti creabili vel creato. qm̄ nullum agēs subiectum exigēs effectus sibi possibilis receptiuū pōt esse creatiuū. sed si omne agēs possibile citra primū haberet agere tali mediāte actiōe/ ꝑ ꝯñs necessario exigeret subiectum sue ꝓductionis passiue ⁊ termini: cū idē ponatur subiectum ꝓductionis passiue ⁊ forme ad quā ꝓductio terminatur. ergo ⁊c̄. ¶ Sed quia istud suppositū est falsum: vt in p̄cedētibus est ostēsum: ideo est aliter dicēduꝫ. Ad cuius euidentiā est sciendū primo: ꝙ cū creare sit in nihilo ⁊ de nullo p̄supposito aliquid ꝓducere: ⁊ naturaliter ꝓducere nō creādo sit aliquid in aliquo vel de aliquo p̄supposito ꝓducere/ ꝑ ꝯñs de nullo scire possum⁹ an sit an non sit creatiuū nisi de illo cuius effectum ipsi possibilem nouimus. ¶ Hoc appet. qm̄ omnis effectus nullum subiectū exigēs in quo ꝓducatur/ nec aliq̄d aliud de quo ꝓducatur/ sicut est prima materia ⁊ intelligētia/ supposito ꝙ nō sit in ea materia/ habꝫ creari/ ⁊ ꝑ ꝯñs oē illud agens cui talis effectus est possibil' est creatiuū ⁊ ecōtrario effectus subiectū exigens vt agens non potest creari ab illo cuius virtute non potest sine subiecto fieri. quare ⁊c̄. ¶ Secūdo etiā est notādum ꝙ nullum ens creatum scimus nec scire naturaliter possumus esse alteri⁹ productiuū nisi a posteriori: vcꝫ quia cernimus vnuꝫ ab alio esse ꝓductū. nisi enim videremus ad vnū ignē sequi aliū ⁊ ad calorē calorem: nō magis sciremus ignem esse ignis q̄ aque gn̄atiuū/ nec calorē magis caloris q̄ frigoris ꝓductiuū. nō eñ qꝛ oēs ignes sunt eiusdē rōnis sequitur ꝙ vnus sit alterius ꝓductiuus/ nec quia est alterius rationis ab aqua sequitur nec scitur ꝙ nō sit productiuus ipsius: cū nō omniū eiusdē rationis vnū sit alterius productiuū/ nec sit impossibile coꝝ q̄ sunt alterius rationis vnum esse ab altero effectiue: vt patet de calore ꝓducto a sole. Solū igit' scimus calorē esse caloris ⁊ nō frigoris ꝓductiuū. quia ad calorē cernimus sequi calorē ⁊ nō frigus. ⁊ sic ꝯsimiliter est dicēdū de alijs omnibus agētibus creatis ad effectus eis possibiles cōparatis. ¶ Ex predictis duob⁹ suppositis videtur mihi respōdēdo ad propositū esse dicēdū: ꝙ an aliquod ens creatum sit possibile: qd̄ si fieret esset alicui⁹ creatiuū: an nullū sit tale possibile citra deum nō pōt nobis naturaliter esse notū. ¶ Hoc ꝓbo ⁊ deduco ex p̄dictis. qm̄ de nullo naturalit' quis pōt scire cui⁹ sit ⁊ cuius nō sit principiū ꝓductiuū nisi de illo qd̄ scit existere/ ⁊ ad qd̄ cernit sequi vnū aliqd̄ et nō aliud effectiue. sicut eñ illud arguimus esse causaꝫ alicuius/ ad cuius esse illud sequitur vt p̄dictum est: ita ecōuerso illud arguitur nō esse cāꝫ alterius/ ad cuius eē nō sequitur esse illi⁹. sed nō oīa a deo fieri possibilia sunt de facto. ergo non de omni agente possibili alio a primo increato potest sciri naturaliter cuius esset ⁊ cuius non esset si fieret principiū ꝓductiuū: cum nec hoc possit sciri nisi tātūmodo de iam factis. sed de quo nō pōt sciri cui⁹ esset vel nō esset principiū ꝓductiuū: nec potest sciri an si fieret esset an nō esset principiuꝫ creatiuū. qm̄ ideo de agētibus creatis scimus ꝙ nō possunt creare: qꝛ scimus ipsa nō esse ꝓductiua nisi forme substātialis materiam ⁊ accidētalis subiectū aliquod exigentis. ergo de agente cuius effectus sibi possibilis ignoratur quale est omne fieri possibile nūq̄ factuꝫ/ nullus videtur posse naturaliter cert⁹ eē an esset si fieret an nō eēt p̄cipiū creatiuū: ⁊ deo ipsi coagente alicuius de nihilo seu in nullo p̄sup-

posito ꝓductiuū. ¶ Cōfirmatur primo. quia licet prime materie vel substātie īmaterial' nullū agēs creatū de facto in esse positū sit principiū ꝓductiuū: an tñ posset fieri aliquod ens creatū qd̄ ad talia sola creatione ꝓducibilia ꝓducēda posset cum deo agere: an nō: nec videtur eē alicui ꝑ se notum nec demōstrabile ex aliquo alio nobis noto. ¶ Secūdo. quia esto ꝙ talia non possent produci ab aliquo alio q̄ a deo: licet etiā omnis forma substātialis corporalis de facto producta naturaliter materiā exigat/ ⁊ oīs forma accidētalis subiectū: ex hoc nō habetur ꝙ ad nullā aliā formā substantialē corporalē materiam nō exigentē posset cum prima causa agere aliqua scd̄a si fieret: vl' etiā ad formā aliquā substātialē spiritualē. posset eñ forte fieri aliq̄ forma substātialis corporalis materiā nō exigēs ⁊ etiā spiritualis oīno alterius rōnis ab oībus alijs iā ꝓductis: ad quā forsan agere posset ⁊ si nō aliquod agēs creatum/ tamen aliquod aliud ab omnib⁹ creatis creabile ⁊ fieri possibile a deo. si autem aliquod agens creabile ad talia posset agere/ eēt vtiq̄ creatiuū. quare ⁊c. ¶ Hec de secūdo.

Quantum ad tertium & vltimum arguitur cōtra p̄dicta. Et primo cōtra dicta in primo articulo. ¶ Primo. quia potēs ānihilare/ ⁊ creare. sed agēs naturale vt corrūpēs formā annihilat eam cū nihil eius remaneat post ei⁹ corruptionē. ergo ⁊c. ¶ Scd̄o. qꝛ illd̄ videtur esse creatū cuius totū esse nouiter est ꝓductum. sed totū esse forme a naturali agēte ꝓducitur: sic ꝙ nullo eius p̄supposito. materia eñ nō est aliquid substātialis forme nec subiectū aliquid forme accidentalis. ergo forma naturaliter creatur. ¶ Tertio. qꝛ effect⁹ nō adequās virtutē cause supioris potest ꝓduci ab inferiori. sed nullus effectus adequat virtutē prime cause. ergo pōt ꝓduci a secūda. sed aliquis est nō ꝓducibilis nisi ꝑ creationē ergo ⁊c. ¶ Scd̄o arguit' cōtra scd̄m articulū. Primo. qꝛ nullū agēs ꝑ motū vel mutationē pōt aliquid creare/ cū oē tale p̄supponat subiectū. sed nullū agēs creabile pōt agere aliter q̄ ꝑ motū vel mutationē: cū nec ip̄m nec ei⁹ actio sit purus actus: sed aliquid potētialitatis habēs. ergo nullū possibile agēs citra primū est creatiuū. ¶ Secūdo. qꝛ inter terminos ꝯtradictiōis cuiusmōi sunt t̄mini creationis est distātia infinita. sed nullū agēs finitum quale est oē possibile citra primū/ pōt sup distātiā infinitā. ergo ⁊c. ¶ Tertio. qꝛ oē agēs inferius p̄supponit effectū supioris agētis. sed nullū agēs aliq̄d p̄supponēs pōt creare. ergo cū qd̄libet agēs possibile citra primū sit ip̄o inferius nullū possibile est creatiuū. ¶ Quarto. qꝛ si de⁹ posset aliq̄d facere qd̄ esset alicui⁹ creatiuū: aut illud eēt substātia aut accidēs. sed nō accidēs. quia illud necessario supponit subiectū. nec substātia: qm̄ si sic/ aut illa eēt sp̄ualis/ aut corporalis. sed sp̄ualis nō est ꝓductiua substātie: sed tm̄ accidētis subiectum necessario exigētis vt patet de angelo ⁊ aīa intellectiua. nec corporalis: qꝛ nec talis est ꝓductiua nisi forme corporalis materiā supponētis. ergo ⁊c. ¶ Ad p̄mū respōdet' ꝙ falsuꝫ est illud qd̄ assumit' in minori. qꝛ annihilare nō pōt aliquis nisi deus sicut nec creare. Et qm̄ arguit' de forma q̄ naturaliter sic destruitur ꝙ nihil eius remanet: dicēdū ꝙ ex hoc nō seq̄tur ꝙ annihilet'. qm̄ sicut nō oē illud creat' qd̄ sic ꝓducit' ꝙ nihil eius p̄fuit sed totū suū esse nouiter acq̄siuit: sed p̄cise illud qd̄ ī nullo subiecto p̄supposito sibi extrinseco nec de aliquo sibi intrinseco est ꝓductū: ita solū illud eē dicit' ꝓprie annihilatū qd̄ nō ī subiecto eius p̄supposito remanēte post eius destructionē est totaliter interruptū seu destructū. sed naturale agēs sicut non ꝓducit ita nec destruit nisi in passo p̄supposito. ¶ Et si forte cōtra hoc arguat' de accidētib⁹ a subiecto separatis q̄ naturaliter videtur destrui: vt appet ī accidētib⁹ eucharistie: ¶ Ad hoc pōt dici ꝙ nullū agēs naturale pōt aliq̄d habēs cōtrariū corrūpere nisi mediāte aliquo nouiter gn̄ato incōpossibili forme corrūpēde. qd̄ nouiter gn̄atū īcōpossibile corrūpēdo oportet recipi vel ī subiecto forme corrūpēde si ip̄a est in subiecto: vel si nō/ in aliquo alio subiecto ipsi forme sepate a subiecto ꝓpīquo: sicut ē ī ꝓposito de eucharistie sacro. nec eñ hmōi accidētia sepata possūt naturalit' corrūpi nisi mediāte for̄a aliq̄ nouit' gn̄ata eis incōpossibili recepta vel ī aere vl' ī quocūq̄ corpe alio accidētib⁹ hmōi ꝓpīquo. nullū aūt qd̄ sic destruit' annihilarī dicit'. q̄re ⁊c. ¶ Nisi hoc valeat: negādū est illud assumptū: qd̄ dꝫ potēs ānihilare ⁊ creare. qm̄ forme opposite corruptio prior ē nature ordine q̄ forme ꝓposite gn̄atio vt ī sequētibus ostēdet'. naturale aūt agēs lꝫ exigat subiectū vt est ꝓducēs/ nō tñ vt corrūpēs: cū nec subiectū exigat nisi ꝓpt' terminū ī ip̄o receptū. for̄a aūt corrupta nō est ī subiecto. g̃ lꝫ naturale agēs puta ignis nō possit calorē ītroducere nisi ī passo disposito: pōt tñ formā sibi cōtrariā puta frigiditatē corrūpe etiā extra subiectū actualiter existētem. ¶ Et qm̄ dicit' ꝙ nullum agēs naturale pōt corrūpe aliq̄d nisi mediāte aliq̄ sibi īcōpossibili nouiter gn̄ato. hoc est falsuꝫ: cū corruptio vt dictū ē gn̄ationē p̄cedat. ¶ Ex hoc seq̄t' ꝙ lꝫ creatio sit cāe scd̄e īpossibil': nō tñ annihilatio. nō eñ sequit': ignis nō pōt gn̄are ignē vl' calor calorē nisi ī subiecto p̄supposito: g̃ nec pōt ignis corrūpere formā aque substātialē a materia sepatā/ nec calor frigiditatē extra subiectum existētē. sed destructio forme extra subiectū existētis esset annihilatio. ergo ⁊c. ¶ Ad scd̄m ꝯsil'r est dicēdū. ad hoc eñ ꝙ aliq̄d creet' nō sufficit ꝙ fiat de nullo sibi intrinseco p̄supposito. sed oportet ꝙ nec fiat etiā ī subiecto sibi extrīseco. ⁊ ideo licꝫ forma naturalit' ītroducta nō p̄supponat aliq̄d sibi ītrīsecū/ vt dicet' qm̄ de diuersitate forme substātial' ⁊ materie īq̄ret': qꝛ tñ ī subiecto p̄supposito gn̄atur: ideo nō creat'. ¶ Et si ꝯtra hoc instet' de gratia ⁊ de aīa q̄ ī subiectis p̄suppositis ꝓducunt' ⁊ tñ creāt': Ad hoc respōdebit' in q̄stione sequēti. ¶ Ad tertiū dicēdū ꝙ maior assumpta est falsa. qm̄ nec oīa pfectiora sunt actiuiora: imo multū imperfectiora quidditatiue sunt ꝓductiua pfectiorū oībus virtualit' ꝯtētis ī alijs eis pfectiorib⁹: sicut oīa elemēta sunt gn̄atiua substātie pfectioris quocūq̄ effectu in quē possit aliquis angeloꝝ: cū nullus possit nisi in formā accidētalē. ⁊ ideo licet nullus effect⁹ deo possibilis sit deo equalis: nō tñ ꝓpter hoc sequitur ꝙ possit ꝓduci ab aliquo alio q̄ a deo: quia nō qd̄cūq̄ licet impfectius est ꝓducibile a quocūq̄ licet pfectiori. quare ⁊c. ¶ Ad alia argumēta cōtra secūdū articulū. Ad primū dicēdū ꝙ cū mutatio nō sit nisi subiecti p̄suppositi ⁊ preexistētis sub opposito cōtradictorie vel cōtrarie forme sibi ītroducte per ꝯñs negaretur illa minor assumpta: quā dicit' ꝙ nullum agens naturale pōt agere nisi ꝑ motū vel mutationem. Nec valet eius ꝓbatio: quia nec agēs quodcunq̄ creabile oportet esse cōpositū ex actu ⁊ potētia tāq̄ ex diuersis. dicit' tñ oē aliud a deo esse potētial' ⁊ nō purus actus: quia est possibilis nō esse. ꝑ purū eñ actū nō est ītelligēdū aliud q̄ necessariū qd̄ impossibile est nō esse. ex hoc autem ꝙ agēs aliquod citra primū ageret sine motu ⁊ mutatione/ qꝛ in nullo subiecto p̄supposito/ nō seq̄retur ꝙ esset pur⁹ actus isto modo. quare ⁊c. ¶ Cōfirmatur. qꝛ si agere ꝑ motū vel mutationē argueret agēs esse finitum ⁊ potentiale: primū agens qd̄ est pur⁹ actus nō potētialis nō posset agere isto modo. qd̄ falsuꝫ est potest eñ deus agere in subiecto p̄supposito formā aliquā ītroducēdo vel in instāti vel etiā successiue/ ⁊ ꝑ ꝯñs ꝑ mutationem ⁊ per motum. quare ⁊c. ¶ Ad secundum: ꝙ ista distātia non est distinctū aliquid ab extremis in re extra

nec per ōīs potest dici infinita: cum nec extrema ipa sint formaliter infinita. nec est minor distātia inter esse formę ḡnerabilis ⁊ nō esse eius q̄ iter terminos creationis. q̄re ⁊c. Esto etiam q̄ distātia huiusmodi esset ab extremis distincta ⁊ infinita/ adhuc nō concludit ratio. quoniā extremū huiusmodi distātie qō est esse ad qō terminatur p̄cise creatio/ est finitū. nec eīm creatur distātia hmōi sed alterū eius extremū qō formaliter est finitum. quare ⁊c.

¶ Ad tertiū cōcedi pōt q̄ esse agēs creabile p̄supponit effectū diuinū: nō tā q̄ subiectū suę actionis seu effectus sibi possibilis: sed tā q̄ eius principiū effectiuū: q̄ p̄supponit scip̄m: cum nihil possit agere nisi actualiter sit existens. nō aūt oīs p̄suppositio tollit creationem sed tm̄ p̄suppositio alicuius intrīseci vel subiecti extrinseci termini actionis. quare ⁊c. ¶ Et si dicatur q̄ creās nō p̄supponit nec exigit aliquod aliud agēs secum. nō aūt a prima cā distinctū pōt aliquid agere sine p̄ma secū principaliter concurrēte. ergo nec creare: ¶ Ad hoc pōt dici q̄ assumptū nō est verum: vcz q̄ creans vt creans excludat a se necessario omne aliud agēs secū. nō eīm excludit nisi passum subiectū receptiuū termini actionis ⁊ quodcūq; aliud sibi intrīsecū. Si tm̄ illud p̄cise agēs tu vocas creatiuū qō est ab omni alio indepēdes: nec ad agēdum exigit aliquid aliud a seipso: concedo q̄ nullū a deo aliud potest creare/ nec etiā aliquid quomōcūq; aliter agere isto modo. ¶ Ad quartū posset dici q̄ tale ens creatiuū nō esset accidēs sed substātia corporalis vel spiritualis. Et quādo arguitur q̄ substātia corporalis nō est productiua nisi formę corporalis materiam exigētis: posset dici q̄ licet omnis forma substātialis corporalis p̄ducta materiā exigat: non tamē forte oīs deo possibilis ab omni p̄ducta alterius rationis. ¶ Cōsimiliter quādo dicitur q̄ substātia spiritualis nō est p̄ductiua nisi accidētis: diceretur q̄ est verū de substātijs spiritualibus iam productis. nō est aūt forte impossibile fieri alias omnino ab istis alterī⁹ ratiōis/ q̄ si fierēt essent p̄ductiue aliquarum formarū substantialiū materiā nō exigētiū/ ⁊ p̄ ōīs creatiue. nec tamē ex hoc sequit q̄ eēnt p̄fectiores istis substantijs spiritualibus iam p̄ductis: cū nō omne actiuū sit perfectius. quare ⁊c. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad primā rationē in principio apparet solutio ex predictis. ¶ Ad aliam in cōtrarium dicēdum q̄ licet omnis causa secunda in esse posita p̄ducat in materia p̄supposita vel subiecto nec aliter possit p̄ducere/ nec q̄ p̄sequēs creare: tamē q̄ nulla causa secunda possibilis ab omnibus his que facta sunt alterius rationis esset si fieret aliter productiua puta de nullo p̄suppositō: non videtur vt dictum est existere per se notum. nec demonstrabile ex aliquo nobis noto.

QVæsito an creatio sit possibilis secunde cause: quero an sit possibilis prime cause. ¶ Et videtur q̄ sic. quia licet non omne possibile sit factū: tamē ecōuerso oē factuz fuit possibile. sed creatio fuit a deo de facto. iuxta illud Ge.1. In principio creauit deus celū ⁊ terrā. ergo ⁊c. ¶ Contra. quia impossibile est aliquid fieri de nihilo. sed creatio ē p̄ductio de nihilo. ergo ⁊c. ¶ Respōsio. vbi sic procedam. Primo eīm inquirā an creatio cuiuscūq; entis cōtingētis sit deo possibilis. Secūdo: an creatio sit de facto. Tertio: an sit demonstrabilis de deo.

Quantum ad primum præmitto duo.

¶ Primū est: q̄ nō intēdo hic loqui de creatione tanq̄ de re aliqua p se vna. qm̄ vt dictum est in p̄cedēti q̄stione creatio sic accepta actiua vel passiua nulli est possibilis sed oīno impossibilis. sed loquor de creatiōe sumpta prout post prolixius ostēdetur. ¶ Sed cōtra cōclusionem istā fortitan arguetur. qm̄ q̄ potest creari potest sineali quo p̄suppositō abiō distincto realiter p̄duci. sed nullū totū p se vnū vt substātia p̄ posita pōt p̄duci sine suis ptibus: a q̄b⁹ oībus distinguitur. ergo nō oē possibile est creabile. ¶ Respōdeo q̄ assumptū est falsum: vcz q̄ totus a ptibus oībus sit distinctū. vel si est verū: cōcedo q̄ totū nō potest creari / accipiēdo p̄prie creari p̄ p̄duci de nullo p̄suppositō: cū omne totū suas partes necessario p̄supponat. potest tamē creari large vocando creabile oē a deo p̄ducibile quomodocunq;. ¶ Et si dicatur q̄ deus producendo totum licet p̄supponat partes / non tamē tā q̄ productas ab alio sed tantūmodo a seipso: Dico q̄ verum est. sed ex hoc nō habetur q̄ ipsum totum magis creetur q̄ si ex partib⁹ p̄suppositis productis ab alio agente creato p̄duceretur a deo vt creari accipitur proprie. nō magis enim calor productus a deo in igne creato diceretur eē creatus q̄ alius calor productus ab ipō in alio igne naturaliter generato: cum quilibet p̄ductus esset in subiecto p̄suppositō. ¶ Hec de primo.

Quantū ad secūdum: pono duas conclusiōes. ¶ Prima ē: q̄ creatio fuit de facto. ¶ Hec apparet tā q̄ fidem: quia in principio creauit deus celū ⁊c. q̄ per rationem. quia vt patet ex dictis in articulo p̄cedenti / nisi aliquid de facto fuisset creatū/ in effectibus esset necessario processus in infinitum. cōstat etiam esse multa vt saltem p̄mā materiā. cū nec aliquo sibi intrinseco nec in aliquo suo subiecto sibi extrinseco p̄suppositō p̄ducta fuerit nec produci potuerit. ergo ⁊c. ¶ Secūda cōclusio est: q̄ non omne a deo factum p̄prie est creatum. ¶ Hec apparet. quia nihil factum in aliquo p̄suppositō p̄prie est creatū. sed multa sunt facta a deo in aliquo p̄suppositō: cū omnia facta a quacūq; secūda causa que nō potest agere nisi in aliquo p̄suppositō sint principaliter facta a deo. ergo ⁊c. ¶ Ex hoc ifero corollarie q̄ nec anima in corpore/ nec gratia p̄ducta in anima dicit proprie esse creata. cū quodlibet horū in subiecto p̄suppositō sit p̄ductū. nullum autē tale p̄prie est creatū. q̄re ⁊c. ¶ Sed ad hoc respōdēt aliqui: q̄ nec anima nec gratia educitur de potentia subiecti p̄suppositi: sicut educitur oīs alia forma p̄ducta ab agēte naturali; p̄pter q̄ nulla forma a naturali agēte p̄ducta sit creata quia de potētia passi p̄suppositi est introducta: tm̄ tā anima q̄ gratia q̄ q̄cūq; alia supnaturalis forma p̄prie dicitur esse creata p̄pter cōtrariā rationē: vcz q̄ nō est p̄ducta de potētia subiecti p̄suppositi. ¶ Contra hoc arguo. qm̄ quero quō intelligūt: quādo dicūt animā vel gratiā non p̄duci de potētia subiecti vel passi p̄suppositi. aut enim intelligunt formam quālibet huiusmodi non educi de potentia subiecti p̄ductiua seu effectiua / aut de eius potentia passiua seu receptiua. Si primo modo: procedo. sed ex hoc nō habetur q̄ magis creentur huiusmodi forme supnaturales q̄ alie naturales p̄ductibiles q̄ naturā: cū nulla ipsarū saltē formarū substātialiū educat de potētia materie p̄suppositā isto mō. nec eīm materia est aliqui⁹ substātialis forme p̄ductiua. nō oē etiā subiectū est oīs forme accidētalis actiuū principiū cui⁹ est subiectū natura liter receptiuū. Si aūt secūdo mō intelligāt hmōi supnaturales formas nō educi de potētia substātiaꝝ suarū: falsū accipiūt euidēter. cōstat eīm tā corpus debite dispositū esse aīe q̄ animā ipsi⁹ gr̄e subiectū naturaliē receptiuū. nec eīm magis materia aliq̄ est in potētia passiua ad formā aliquā substātialē i ipa naturaliē introducēdā q̄ corp⁹ ad aīaz intellectiuā/ nec aliq̄ subiectū ad formā accidētalē aliquā naturalē q̄ aīa ipa ad gr̄am supnaturalē ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat. q̄ formā educi de potētia materie

omne possibile. sed aliquid tātū est creabile/ ⁊ nullo modo aliter p̄ducibile. q̄ ipse pōt aliquid creare. ¶ Maior appet. q̄ deus est oīpotēs: nō esset aūt nisi ī oē possibile posset. ¶ Minor appet. q̄ nec prima materia nec intelligētia suppositō q̄ sit simplex forma carēs materia/ ē p̄ducibil⁹ de aliquo p̄supposito quidditatiue nec etiā subiectiue. precise eīm compositū vel forma nata informare materiā vel subiectū est p̄ducibile de aliquo p̄suppositō aliud aūt qō nec est cōpositū/ nec potest esse actus informatu⁹ materie nec subiecti/ nō est p̄ducibile de aliquo presuppositō/ ⁊ p̄ ōīs oē tale est tm̄ creabile. quare ⁊c. ¶ Confirmat. q̄ cōstat deū posse p̄ducere oē possibile p se vnū. aut q̄ hmōi est simplex ⁊ subsistēs: aut cōpositū si militer subsistēs: aut accīs. Si primū. ergo creabile tm̄/ qō est p̄positū. si cōpositum: cōstat q̄ nō potest includere aliquid imp̄ductū. ergo oē includens in ipso de quo p̄ suppositō est p̄ductū/ oportet etiā esse p̄ductū. sed nō de aliquo alio p̄suppositō. quia tūc vt dictū est esset p̄cessus in infinitū. si accidēs: cū deus possit ipm̄ separare a subiecto potest p̄ ōīs ipm̄ p̄ducere sine eo. q̄re ⁊c. ¶ Preterea si deus nō posset aliquid facere de nullo p̄suppositō: aut ergo omne p̄ducibile ab ipso exigeret aliquid de quo fiat tanq̄ sibi intrinsecum aut tanq̄ subiectum eius extrinsecū: aut tā q̄ eius p̄tiale principiū p̄ductiū Sed nō pōt poni p̄mū nec ſcōm. q̄ nec oē possibile est cōpositū/ nec p̄ ōīs aliquid p̄suppōnēs sibi intrinsecū. non oīs etiā forma similiter exigit subiectuz: vel si sic/ saltē materia nullā requirit subiectū. nec potest poni tertium cū deus p se ipz sine quocūq; alio cōcausante secū sit oīs possibil⁹ p̄ductiuus. ergo ⁊c. ¶ Secōa pclusio est: q̄ creatio oīs entis cōtingētis est deo possibilis. ¶ Hec probatur. q̄m deus potest creare oē ens possibile contingens sine quocūq; ab ipso distincto p̄suppositō. ergo pōt creare omne possibile p se ipm̄. ¶ Cōsequētia est euidēs. quia nec creare est aliud q̄ aliquid de nullo ⁊ in nullo p̄suppositō p̄ducere. Sed p̄batur antecedēs. qm̄ si deus ad aliquid p̄ducēdū exigit aliquid ab illo indistinctū: aut exigit illud vt illi⁹ p̄ducibilis secū cōcausatiuū: aut vt ei⁹ subiectiue receptiuū. sed nō pōt primū poni. q̄ vt suppono ex dicēdis ⁊ declarādis in sequētibus in hoc secūdo/ de⁹ effectiue pōt in oē possibile p se ipm̄ sine oī alio secū cōcausante: sicut p̄babit quādo de hoc postea inquiret. nec pōt poni scōm. qm̄ oē p̄ductū separabile ab ipso alio sibi cōiuncto pōt p̄duci nouiter sine ipso p̄suppositō. sed oē p̄ductū existens in subiecto ab ipso realiter distincto pōt q̄ diuinā potētiā separari ab eo vt tenemus scōz veritatē fidei de accidētib⁹ sacramēti eucharistie. qua cū ratione illa possunt sine suis subiectis existere/ eadē ⁊ q̄ cūq; alia: cū nec illa p̄bētur separari posse a subiectis nisi q̄ ab eis realiter sunt distincta. Ex quo sequit q̄ q̄cūq; realiter distincta sunt separabilia q̄ diuinā potentiā/ ⁊ p ōīs q̄cūq; talia est p̄ducibile sine alio ab eodē cui⁹ virtute est ab ipso separabile qm̄ ipsi est cōiunctū. q̄re ⁊c. ¶ Cōfirmatur. q̄ deus cū sit oīpotēs pōt in oē possibile. sed p̄ducere q̄cūq; possibile sine aliquo p̄suppositō ab ipso realiter distinctō nec in eo includuz/ nullū videt eē impossibile q̄ si sic nullū talium p̄ductū cū altero seu in eo posset separari ab ipso/ q̄ est falsuz ⁊ cōtra fidē: cū de facto accidentia panis ⁊ vini separentur a subiectis suis in sacro eucharistie. nō magis aūt accidentia sunt separabilia a subiecto q̄ omnis forma substātialis materialis a materia ⁊ vnū quorūcūq; realiter distinctoruz ab alio. q̄re ⁊c. ¶ Ex hoc infero corollarie: q̄ ponētes relationē ⁊ quācūq; respectum a'ium in creatis esse formā aliquā per se vnā ab extremis distinctam/ necessario habēt concedere omnē talē respectū esse ab extremis separabilē/ ⁊ p ōīs creabilē: quia sine aliquo subiecto p̄suppositō p̄ducibilē

vel subiecti virtute cuiuscūqꝫ agētis nō est aliud ꝙ materiā vel subiectū eē ad formā ipsam in potētia subiectiua seu passiua.sed corpus sic est ad animā/ ⁊ anima ipsa ad gratiā ī potētia.ergo ⁊c.¶Si forte dicatur ꝙ nullū subiectū p̄suppositū est ī potētia passiua naturali ad formā aliquā supnaturalē:sed tantū ad formā naturalē:⁊ ideo forma supnaturalis creatur quia nō educitur de potentia passiua materie naturaliter:forma autē naturalis nō creatur ꝓpter contrariā rationē:¶Cōtra.quia sicut oē creatū actiuū principiū alicuius est actiuū principium eius scd̄m suā naturā:⁊ ꝑ ꝯñs naturale: vt naturale diuiditur cōtra supnaturale:ita quodcūqꝫ ens creatū scd̄z naturā suā nullo sibi addito alicuiꝰ alteriꝰ receptiuū est ipsiꝰ subiectū naturalit̄ receptiuū/⁊ ꝑ ꝯñs ad ipꝫ ī passiua seu subiectiua potētia naturali.sed anima scd̄m se nullo sibi addito mediāte est gratie receptiua: ⁊ corpus anime subiectū similiter receptiuū.ergo ⁊c.¶Cōfirmatur. q: aut ītelligis ꝙ aīa nō est ī potētia naturali ad gratiā q: gratia ipsa nō naturaliter sed supnaturaliter ꝓducitur effectiue.aut quia supnaturaliter ī ipsa recipitur subiectiue.Si primū:falsum accipis nec ex hoc propositum ostēdis. ¶Primū apparet.quoniam ex hoc ꝙ gratia a deo supnaturaliter ꝓducit̄ effectiue/ nō habetur ꝙ anima sit ad ipsam supnaturaliter in potētia subiectiua magis ꝙ ignis ad calorē in ipso ꝓductū a deo. nō eñi minꝰ naturaliter ipse ignis est passiue receptiuꝰ caloris ꝓducti in ipso a deo ꝙ a seipso vel a quocunqꝫ alio agēte creato.⁊ ita consimiliter in ꝓposito de anima respectu gratie ⁊ de quocūqꝫ subiecto alio scd̄m se receptiuo forme supernaturalis cuiuslibet est dicendum. nec enim gratia est supnaturalis forma vt in anima recipitur subiectiue sed tantū vt a deo ꝓducitur effectiue.sic eñi naturaliter recipitur in subiecto ꝙ nō potest nō esse nisi supnaturaliter ꝑ diuinā omnipotētiā sine ipso.ergo ⁊c.¶Secūdū vcꝫ ꝙ esto ꝙ assumptū sit verū: ex hoc nō haberetur intētum/apparet.quoniā nō minus de facto gratia producitur in subiecto p̄supposito licet supnaturaliter ꝓducatur a deo:ꝙ quecūqꝫ alia accidētalis forma producta naturaliter ab agente creato.ergo si ideo forma ab agēte creato producta nō dicitur esse creata quia de aliquo presupposito est producta:per cōsequēs nec gratia ipsa creatur nec anima/licet a deo supernaturaliter producatur.nisi forte dicatur ꝙ ideo creatur quia a deo ꝓducitur.sed vt sic creatio large accipitur.quare ⁊c.¶Si aūt secūdo modo intelligas animam nō esse ad gratiā in potentia naturali vcꝫ subiectiue.hoc nō est verum/vt dictū est.ergo ⁊c.¶Aliȷ̃ respondēt aliter:dicētes ꝙ licet gratia ⁊ anima supponant subiectū:tamē nihilominus vere creātur:quia alia actio est qua quodlibet horum producitur ⁊ alia illa qua in subiecto p̄supposito recipitur. licet eñi simlʾ tp̄e gratia ⁊ anima producātur a deo/⁊ recipiātur in subiecto: tñ productio receptionē ipām nature ordine antecedit.⁊ ideo quia huiusmodi formarum ꝓductio subiectum non exigit:sed receptio que est quedā subiecti mutatio productione posterior:per consequens earum productio potest dici esse vere creatio. ¶Sed cōtra hoc arguo.quoniam nō alia ꝓductio gratie est prior eius receptione in subiecto p̄supposito ꝙ productio cuiuscūqꝫ alterius forme naturalis sit prior sua receptione in suo subiecto.omne enim receptum habet esse ꝓductū licet nō econuerso.ergo si ideo gratie vel anime productio est creatio quia est prior ꝙ receptio que sola supponit subiectum: eadē ratione cuiuscūqꝫ forme alterius naturalis productio potest dici creatio:qđ est falsum.quare ⁊c.¶Cōfirmatur.quia esto ꝙ productio gratie velʾ anime nō supponat subiectuꝫ/ tamē de facto vtraqꝫ istarum formarum producitur in subiecto:sicut quecunqꝫ forma alia naturalis/⁊ naturaliter ꝓducta. sed ideo p̄cise forma naturaliter ꝓducta dicitur nō esse creata q: in subiecto p̄supposito est ꝓducta.ergo ⁊c. ¶Preterea quādo dicitur ꝙ ꝓductio gratie nō supponit subiectū/aut intelligitur ꝙ nō supponit ipsum naturaliter loquēdo:aut supernaturaliter.¶Si primo modo:falsum est.gratia eñi ipsa nō magis naturaliter potest esse sine subiecto/nec ꝑ cōsequēs eius passiua ꝓductio: ꝙ forma alia naturalis naturaliter ꝓducta. Si autē intelligatur secūdo modo vcꝫ supnaturaliter pro quāto ꝑ diuinā potētiam posset esse sine subiecto/⁊ ꝑ ꝯñs fieri sine ipso:sic cōcedo.sed ex hoc nō sequitur ꝙ creetur de facto magis ꝙ forma alia naturalis:sed tantū ꝙ creari posset/⁊ ꝙ crearetur si sine subiecto p̄supposito ꝓduceret̄ sicut ⁊ q̄cunqꝫ forma alia naturalis.vnde hoc modo vcꝫ supnaturaliter loquēdo/ nullius forme etiā naturalis ⁊ naturaliter in esse posite productio exigit subiectū necessario. quo tamē nō obstāte quia de facto aliqua forma vt omnis naturaliter ꝓducta in subiecto ꝓducitur:ideo nō creatur.ergo ⁊c.¶Et ideo oportet dicere ꝙ vocādo illud esse creatum qđ ī nullo subiecto p̄supposito est ꝓductū/nec gratia nec anima nec aliquid aliud factū a deo de aliquo vel in aliquo presupposito est creatū:nec hoc est aliquod incōueniēs. ¶Primo.quia cōstat deum posse ꝓducere nō tm̄ de nullo seu in nullo p̄supposito:sed etiā in aliquo p̄supposito. sed sic ꝓductū non dicitur ꝓprie esse creatum.quare ⁊c. ¶Secūdo. quia nec actio dei ad extra que dicit̄ creatio/nec illa q̄ nō dicitur creatio/dicūt aliqua distincta in deo:cū deus ipse eodē vcꝫ semetipso ꝓducat oīa:sed tm̄ cōnotāt diuersa ꝓducta vel vnum ⁊ idē vt differēter productum puta in subiecto vel in nō subiecto.si eñi gratia produceretur sine anima/ etꝰ ꝓductio diceretur creatio nō autē quādo ꝓducitur in subiecto:cū tamē ꝓpter hoc nulla sit mutatio nec variatio ī producente deo/nec etiā in ipso producto.eadē enim gratia que producitur ī anima/posset produci sine ipsa. vnde creatio ista nullo modo distinguitur ab actione dei ad extra que nulla dicitur creatio nisi quātum ad vnū significatū seu connotatum. Creatio eñi dicit tantū duo:vcꝫ deum ipsum ⁊ ens ab eo factū.Actio autē eius que nō dicitur creatio/dicit tria: vcꝫ deum/ens ab ipso factum/⁊ aliquod eius subiectum presuppositū. ¶Et si dicatur ꝙ omnis actio dei ad extra est proprie creatio:quia licet de facto aliquid ꝓducatur ab ipso in subiecto p̄supposito:nō tamē necessario.oē aūt ꝓductū a ꝓducēte nihil necessario supponēte potest dici creatū:nō aūt ꝓductū ab aliquo ꝓducēte aliquid necessario supponēte cuiusmōi ē qđlꝫ ens creatū.¶Respōdeo ꝙ noīa ad placitū significāt:nec est multū curādū de noībus quādo cōstat de rebus. hic aūt constat de rebus vcꝫ ꝙ deus potest ꝓducere ⁊ de aliquo seu in aliquo presupposito/⁊ de nullo/⁊ ꝑ consequēs ꝙ productum ab eo non p̄supponit aliquid nō inclusum in ipō necessario.Et si hoc modo seu a tali agente quodcunqꝫ productum videlicet a producēte nihil necessario supponēte vis vocare creatū: concedo omnē dei actionē ad extra esse creationē:quia nec creatio vt sic sumpta est aliud ꝙ dei actio nec creatum aliud ꝙ a deo quomodocunqꝫ productum seu factum. non autem alio modo sumendo creationem vcꝫ ꝓ productione de nullo vel in nullo presupposito de facto.¶Hec de secundo.

Quantum ad tertium & vltimum est sciēdum: ꝙ creationem esse demonstrabilem potest dupliciter ītelligi/ scd̄m ꝙ creatio dupliciter pōt sumi:vcꝫ de possibili vel de facto.Aliud enim est demonstrare aliquid posse creare vel creari:et aliud aliq̄d esse actu creatum:sicut aliud est demonstrare hominem posse ridere:⁊ aliud qđ actu ridet.¶Hoc premisso/pono quatuor cōnclusiones. ¶Prima est:ꝙ sicut deus potest creare nihil destruēdo seu annihilando:ita potest ecōuerso annihilare nihil creando.¶Hec apparet.qm̄ sicut immediate creat seu potest creare:ita ⁊ immediate pōt annihilare se ipso / omni alio a re creata ⁊ ānihilabili circūscripto.sed non potens aliquid annihilare vel quomodocūqꝫ aliter destruere nisi aliquid producēdo/nō potest ānihilare seu destruere immediate seipso:sed tantū illo mediante producto.ergo ⁊c.¶Cōfirmatur.quia si prima causa nō posset annihilare vnū nisi producēdo alterum vel oporteret illud ꝓducere antecedēter/ vel cōsequēter/ vel simul eēt vnius productio ⁊ alterius annihilatio.Sed nō antecedēter. quia nec etiā causa secūda corrūpēs formā oppositam generat aliam vcꝫ propositam antecedēter sed cōsequēter vt postea ostendetur.nec cōsequēter seu posterius aliquo ordine nature:quia licet causa secūda corrūpēs aliquā vnam formā generet isto modo vcꝫ cōsequēter aliam corrupte cōtrariam:nō tamē oportet hoc facere primā causam:cū ēt forma opposita puta forma aque a causa secunda vt ab igne naturaliter corrupta generatio forme cōtrarie vcꝫ ignis ⁊ cuiuscūqꝫ alterius posset per diuinaꝫ potētiam impediri. Nec potest dici ꝙ simul quia nō magis creatio vnius rei exigit simul secum annihilationē ꝙ creationē alicuius alterius. sed deus potest creare omne possibile sine quocūqꝫ alio ab ipso realiter differente:vt in sequentibus ostēdetur.ergo ⁊c.¶Secūda ꝯclusio est:ꝙ creatio vt possibilis/est de prima causa demōstrabilis saltē large loquendo de demōstratiōe. ¶Hec apparet. quoniā omnis ꝓpositio necessaria non per se nota ex aliȷ̃s notioribus deducibilis est demonstrabilʾ extendēdo demōstrationē ad quācūqꝫ rōnē necessariā ex necessariȷ̃s notioribus prioribus vel posterioribus indemonstrabilibus vel demonstrabilibus procedētē. sed ista propositio/deus potest creare/ est talis.est eniꝫ vera et necessaria vt per se nota ex nobis notioribus prioribꝰ vel posterioribus deducibilis: vt ex omnipotētia dei: de qua omnipotētia posse creare videtur esse nobis notius ꝙ de deo.vel per processum in infinitum: qui sequeretur nisi creatio vt possibilis poneretur: vt in ipso primo articulo fuit dictum. vel etiam propter actum:puta quia de facto aliquid est creatum:sicut homo arguitur esse risibilis: quia ridet.ergo ⁊c.¶Tertia cōclusio est:ꝙ creationem de facto esse non potest demonstrari. ¶Hec apparet.quoniam nulla veritas cōtingēs p̄cise intuitiue cognoscibilʾ est demōstrabilis.sed aliquid esse de facto creatum est sic verum:vcꝫ cōtingēter: sicut hominē esse album vel nigrum/⁊ ꝑ ꝯsequēs nō abstractiue cognoscibile/sed intuitiue.ergo ⁊c.¶Cōfirmatur.quia ꝑ se notum nō potest demōstrari.sed sicut hominē ridentē actu ridere est ꝑ se notū/nec potest ꝑ aliud notius demōstrari alicui ipm̄ ridentem intuēti:ita primā materiā esse creatā est cuilibet ipsam ⁊ deum a quo ꝓcessit agnoscēti per se notum. sicut enim ad vnum videns sequi aliud agnoscit vnū esse alterius causam:ita videns ad primā causam sequi materiam cognosceret euidēter primā causam creare ipsam: cum non possit aliter fieri ꝙ per creationem vt dictum est.ergo ⁊c. ¶Preterea si aliquid esse creatū a deo potest demōstrari:quero a quo vel cuiꝰ nō enī potest demonstrari alicui hoc agnoscēti:cum nullus possit hoc agnoscere nisi intuitiue/sicut nec ꝙ homo rideat velʾ quācūqꝫ veritatē aliam cōtingētē/nisi aliqua forte notitia fidei ꝑ auditum.taliter autē notum contingēs verum non est demōstrabile nec pōt demōstrari alicui hoc nō agnoscenti intuitiue:quia tali non posset hoc fieri euidens nisi tantum per fidem ex testimonio asserentis.sed nec per se notum intuitiue:nec notum etiā tātū notitia fidei abstractiue aliquod tale verum cōtingens est demōstrabile.ergo ⁊c.¶Confirmatur.quia nō magis est demōstrabile aliquid eē creatum ꝙ verbum humanitati esse vnitum vel Christum fuisse passum:⁊ quodlibet aliorum verorum contingētiū creditorum.sed constat nullum horū verorum esse demōstrabile cum nec cognosci possit nisi intuitiue vel fide.ergo ⁊c. ¶Quarta cōclusio ⁊ vltima est:ꝙ etiam annihilatio vt possibilis est/est demōstrabilʾ: non autem vt de facto.licet enim demonstrari possit deū posse annihilare: ⁊ aliquid imo omnia creata posse annihilari:nō tamē potest demonstrari aliquid esse vel fuisse de facto annihilatum.¶Prima pars apparet ex secunda conclusione/⁊ secunda ex tertia p̄cedenti. ¶Sic ad questionem.¶Ad rationem in principio quando dicitur ꝙ de nihilo non potest aliquid fieri: dicēdum ꝙ verum est vt scilicet ly de dicit circūstātiā cause materialis: modo quo dicitur ꝙ arca fit de ligno.non est autem intelligēdum ꝙ creatum sit aliquid productum de nihilo isto modo.sed dicitur productum de nihilo quia nihil eius positiuum intrinsecum vel subiectum extrinsecum eius productionem precessit.

QVantum ad tertium: vbi est querēdum de perpetuitate creationis:Quero primo:vtrum si aliqua causa secunda fuisset posita ab eterno/ potuisset in effectuꝫ sibi coeuum/⁊ per ꝯsequēs sempiternū? ¶Et videtur ꝙ sic. quoniam secundum Augustinū.6.de tri.c.1.si ignis esset eternus/⁊ splendor ab eo genitus esset etiam sempiternus ipsiqꝫ coeuus.sed constat ꝙ esset eius effectus splēdor hmōi sempiternus.ergo ⁊c.¶Cōtra. q: oīs cā secūda agit actiōe instātanea vel successiua. sed neutriꝰ istarum actionum terminus potest existere sempiternus. ergo ⁊c.¶Probo minorē.q: nullū p̄supponēs aliquod tēporale potest esse eternū.sed terminus cuiuslibet actiōis presupponit ipsam actionē.omnis autē actio successiua et instātanea est tēporalʾ.ergo ⁊c.¶Respōsio.vbi sic ꝓcedam.Primo eñi ostēdam quid sit dicēdū ad questionē scd̄m veritatem.Secūdo quid esset dicēdum scd̄m vulgatam opinionē:vcꝫ eorum qui dicunt ꝙ actio siue actiua productio ⁊ passiua cause scd̄e sunt q̄dā forme medie inter omne agens creatum ⁊ effectum productum.

Quantum ad primum est sciendum:ꝙ causarum secūdarum alia est naturalis/⁊ alia libera: vt voluntas que sola potest agere ⁊ suū actum quē virtualiter continet suspēdere.alia autē omnis causa scd̄a agit naturaliter ⁊ necessario: nec potest sibi relicta non agere passo sibi approxīato sicut nec pōt agere ipso nō habito. quāta eñi necessitate nō agit qñ nō habet passum/ tanta nisi prima cā īpediēte agit qñ habet passum sibi approximatū effectꝰ sibi possibilis receptiuū. Est tñ differētia in hoc.q: cū p̄ma cā ꝯtineat virtualiter oēm effectū possibilē ꝑ seipsam vt ī sequētibꝰ ostēdet̄: ꝑ ꝯñs idē effectꝰ qui pōt fieri a quacūqꝫ cā scd̄a passum approximatū habēte/ pōt fieri ipā nullū passum habēte a p̄ma/cā scd̄a ad ipm̄ nō agēte:esto ꝙ approximatū habeat sibi passum.Iꝫ eñi scd̄a cā possit habēs passum nō agere ad effectū prima īpediēte effectū ꝑ se ꝓducēdo velʾ nō ꝓducēdo: nō tñ pōt eē ecōuerso:vcꝫ ꝙ causa scd̄a agat ad effectū aliquē sine sibi approximato passo: cū oīs effectus in ipā virtualiter ꝯtētus subiectū exigat:a quo nō pōt separi/nec ꝑ ꝯñs sine ipō fieri ꝑ naturā / vt in p̄cedētibꝰ dictū fuit. ¶Ex quo sequit̄ ꝙ īpossibilius est cām scd̄am naturalē agere sine habito ꝓximo sibi passo ꝙ nō agere ipō hito sibiqꝫ approxīato.p̄mū eñi ē īpossibile simplr̄: scd̄m tñ naturalit̄.⁊ ita maiori necītate seu īpossibilitate agēs qđlꝫ

naturale habet nõ agere carens passo q̃ ipsum oportcat
agere habẽs passum: cum ne agat in passo sibi approxi=
mato possit ĩpediri sicut ⁊ de facto aliquãdo fuit supna=
turaliter ĩpeditũ. nõ põt aũt fieri ꝙ agẽs aliquod natu=
rale agat ad effectũ aliquẽ sine passo. quare ⁊c. ¶ Hu=
iusmodi aũt effectus possibiles per naturam sunt dupli=
ces. alij sunt qui fiunt in instãti/⁊ alij successiue. Omnis
ille effectus ꝓducit̃ ĩ instãti qui ꝓducit̃ totus simul. nõ
enĩ est intelligẽdũ ꝙ effectũ aliquẽ ꝓduci in istãti sit ipz
fieri in instãti tãq̃ in aliquo ab ipõ quõcũq̃ ĩ re extra dis
tincto / vt multi male intelligũt. sed tñ dicit̃ fieri in instã
ti qr ꝓducit̃ simul tot⁹. Et ꝑ cõtrariũ successiue fit oẽ il=
lud qḋ habet ptes: quarũ vna acquirit̃ post aliã. nec etiã
fieri aliquid successiue/est ipm fieri forma aliqua mediã
te successiua distincta a ptibus rei facte vt multi intelli=
gũt: sed tñ fieri isto mõ: vz nõ totũ simul̃ sz vnã ptẽ post
aliã. hoc aũt mõ põt vtiq̃ q̃libet res tales habens par=
tes fieri circũscripta oĩ forma alia successiua q̃ ab eius ꝑ
tibus sit distincta. nõ magis enĩ fieri vnã ptẽ albedinis
post aliã arguit nec requirit rẽ aliquã a ptibus albedi=
nis aliã: q̃ ipsam fieri simul totã. ⁊ ita sicut ad rẽ fieri in
instãti/hoc est simul totã non requirit̃ nisi effectiuũ prin=
cipium ⁊ subiectuz si naturaliter producatur: ita nec ad
ipsam fieri successiue.

His præmissis ponam tres conclusio-
nes. ¶ Prima est: ꝙ causa scḋa agẽs libere vt volũtas
creata ab eterno facta potuisset habere effectũ vz actũ
volendi vel nolẽdi sibi coeuum/et ꝑ ꝯsequens sempiter=
nũ. ¶ Hec ꝓbat̃. qñ ꝓ quocũq̃ instãti posita causa suffi
ciẽs agit. sed volũtas creata actum suum sibi possibilẽ
circa ostẽsum sibi obiectũ potest elicere in instãti: vz si=
mul totũ: ⁊ sic elicit qñ elicit: ergo circa obiectũ ab eter=
no ĩtellectũ/⁊ ꝑ ꝯñs sibi ostẽsuz potuisset si fuisset elicere
actũ sibi possibilẽ sẽpiẽnũ. ¶ Cõfirmat̃. qr sicut se habet
volũtas temporalis ad actũ sibi possibilẽ tẽporalẽ: ita ⁊
eterna ad eternũ. sed tẽporal' põt habere effectũ sibi coe
uũ/ sicut appet de facto ĩ Christo. ergo ⁊ etña. quare ⁊c.
¶ Preterea cõfirmat̃. qr si volũtas fuisset eterna nõ esset
impfectior volũtate nũc tẽporaliter existẽte. eadẽ enĩ q̃
nũc facta est in tẽpore seu in principio vel etiam pfectior
potuit fieri ab eterno. ⁊ sicut volũtatẽ eternam nõ opor=
tuisset esse tẽporali impfectiorẽ: ita nec magis inter ipm
et actũ sibi possibilẽ necessario esse habuisset aliq̃s dura
tionis ordo q̃ inter voluntatẽ temporalem ⁊ effectum si
bi possibilẽ. sed volũtatem tpalẽ nõ oportet tempore seu
duratione p̃cedere suũ actum: ergo nec eternã. quare ⁊c.
¶ Hãc necessario ꝯcedere cõpellunt̃ illi q̃ ponũt volun=
tatẽ creatã beatã eẽ actiuã seu elicitiuã sui actus fruẽdi
beatifici: quẽ actũ necessario elicit/nec põt nõ elicere ef
fectiue obiecto beatifico sibi ostẽso. oĩs enĩ cã agẽs neces
sario statim agit ⁊ effectũ sibi possibilẽ elicit qñ põt. sed
scḋm istos volũtas creata circa deũ sibi clare ostẽsum ne
cessario elicit fruitionis actũ. ergo si talis volũtas fieret
ab etno: ⁊ ab eterno haberet necessario talẽ actũ. ¶ Cõ=
firmat̃. qr cã habẽs ab eterno oĩa necessaria ad aliquem
actũ sibi possibilẽ ꝓducẽdũ/nisi ipz in istãti ꝓducibilem
eliciat ab eterno/nõ necessario elicit sed libere ⁊ ꝯtingẽ=
ter. potẽs enĩ suspẽdere aliquẽ actũ ꝓ tpe/⁊ ꝓ semp. sed
volũtas vt dicũt/est sufficiẽs ad elicitẽdũ fruitionis actũ
circa deũ sibi clare ⁊ pfecte ostensum. ergo ⁊c. ¶ Ex hoc
põt argui ad ꝓpositã ꝯclusionẽ. qñ ꝓ quocũq̃ instanti
causa aliqua necessario agẽs habet effectum sibi possibi
lẽ/pro eodẽ si ponat̃ agere ꝯtingẽter ⁊ libere põt habere
ipm. sed si volũtas poneret̃ eterna/⁊ ad actũ volẽdi qḋ=
cũq̃ sibi ostẽsuz obiectũ necessario ageret: effectum sibi
coeuũ/⁊ ꝑ ꝯñs sempiternum haberet. ergo ⁊c. ¶ Ex hoc
cõcludo corollarie: ꝙ ⁊ boni angeli in primo sue creatio
nis instãti mereri potuerũt/⁊ mali econtrario demereri
sic ꝙ nullus fuerit durationis ordo inter creationẽ ⁊ me
ritum electorum: nec etiã inter creationem ⁊ demeritum
reproborum. An autem de facto sic an aliter fuerit deus
nouit.

Secunda conclusio est: ꝙ omnis causa
secũda naturaliter agens seu ꝓducere potẽs effectũ sibi
possibilẽ totũ simul/si ab eterno fuisset talẽ effectum ab
eterno necessario habuisset: supposito tamẽ passo ipi ap
proximato/⁊ ꝙ a prima causa ꝓhibita nõ fuisset. ¶ Hec
apparet ꝑ Augustinũ dicẽtẽ vt in principio fuit dictum
ꝙ si ignis fuisset eternus ⁊ splendor ab eo genitus exi=
steret sempiternus. idem dicit de pede existẽte in pulue=
re ⁊ in ipso imprimẽte vestigiũ ab eterno. ¶ Secũdo ꝓ
batur etiã rõne. qñ inter cãm naturaliter agẽtẽ non im
peditam/⁊ talem effectum sibi possibilẽ/vz producibilẽ
in instanti nullus potest vt p̃dictum est poni durationis
ordo nisi ꝓpter defectũ alicuius requisiti necessario ad
agẽdum. sed ad effectũ naturaliter ꝓducẽdũ nõ requiri=
tur nisi ipsius principium effectiuũ ⁊ passum p̃supposi=
tum ⁊ prima causa nõ impediens sed coagens. ergo ⁊c.
¶ Confirmat̃. qr nisi ignis eternus habito passo dispoſi
to vltimate ad eius formã posset in eo sibi approximato
formã ipsius ignis introducere sempiternã sibiq̃ coeuã:
seq̃retur ꝙ infinita duratione seu tẽpore ignis generans
haberet p̃cedere alium ignẽ sibi possibilẽ temporalẽ. sed
hoc videt̃ oĩno esse falsum. ergo ⁊c. ¶ Cõsequẽtia ꝓbat̃.
qñ oẽ eternũ p̃cedit duratione infinita qr eterna q̃libz
tẽporale. sed si ignis eternus nõ posset generare ignem
aliũ sempiternũ habita materia disposita vltimate/oĩs
ignis ab eo genitus eẽt tẽporalis. ergo ⁊c. ¶ Falsitas
cõsequẽtis appet primo. qr ignis eternus nõ plus habe
ret p̃cedere nec aliter aliũ possibilẽ sibi ignẽ q̃ nũc vnus
ignis tẽporalis aliũ ab ipso generabilem antecedat. sed
ignis tẽporalis habẽs passum vltimate dispositum sibi
p̃sens/nec potest ipm ignẽ ab se generabilem p̃cedere tẽ
pore: nec p̃cedit nisi prima causa eum agere supnaturali
ter ꝓhibẽte. ergo ⁊c. ¶ Scḋo. qr ꝙ causa aliqua natura
liter agẽs ⁊ necessario possit aliquẽ effectũ habere ĩ quẽ
antea nõ potuit/hoc necessario habet esse qr nũc est ali=
quid qḋ prius nõ p̃fuit necessariũ ad effectũ huiusmõi ꝓ
ducẽdũ. ergo existẽtibus ab eterno oĩbus necessarijs ad
effectũ aliquẽ ꝓducẽdũ ꝓducibilẽ totũ simul̃/ ita põt oĩs
talis effectus effici ab eterno a sua causa posita ab eter=
no: sicut modo ignis tẽporalis habet effectuz sibi neces=
sario coeuuz puta splendorem ipsum/ ⁊ haberet etiam
ignem alium similiter coeuum si haberet passum dispo=
situm vltimate.

Tertia & vltima conclusio est: ꝙ etiam
causa scḋa posita ab eterno haberet si naturalit̃/vl' ha
bere posset si libere ageret ipm effectũ sibi possibilẽ sem=
piternũ: qui non totus simul ab ea producitur in instãti
sed vna eius pars post aliã successiue: sicut calor ab eter
no positus haberet calorem productum ĩ passo p̃suppo=
sito sibiq̃ approxĩato ⁊ disposito sempiternũ. ¶ Hec cõ=
clusio videt̃ posse ꝓbari ꝯsimiliter vt p̃cedẽs. qñ nisi ca
lor ab eterno positus posset in passo sibi approximato ⁊
disposito calorẽ introducere ab eterno/sequeretur qḋ de
igne superius est argutũ: vz ꝙ oporteret calorem illum
eternum in infinitum quiescere: vl' saltem anteq̃ posset
in alium calorem tunc agere diutius q̃ nunc expectare.
sed hoc est inconueniens: quoniam vt predictum est/in
quẽcunq̃ effectum potest nunc causa aliqua tempora=
lis naturalis/potuisset ab eterno si fuisset/omnibus exi=

stentibus ab eterno necessarijs ad effectũ huiusmodi ꝓ=
ducẽdũ. sed ad calorem ꝓducendũ nõ requiritur nisi cau
sa secũda nõ impedita: puta calor alius ipsius virtuali=
ter cõtẽtiu⁹: ⁊ passum vel subiectuz dispositũ ⁊ ꝓpinquũ.
ergo istis omnibus existentibus ab eterno ⁊ deo non im=
pediẽte sed calidum positũ in passo disposito a zere per=
mittente calor a calore genitus non tantum esse poterit
sed etiam erit necessario sempiternus. ¶ Sed contra cõ
clusionem istam arguitur. quoniã agens p̃cedens dura=
tione suũ effectum nõ potest eum habere coeuũ/ nec per
consequẽs sempiternũ. sed omne agẽs per motum sicut
calor agit ad calorem/precedit duratione seu tẽpore suũ
effectum: ergo nullus effectus potest fieri a causa aliqua
sempiternus: cuius vna pars post aliam acquiritur seu
producitur successiue: cum talium quilibet motu mediã
te p̃uio ꝓducatur. ¶ Confirmatur. quoniã nihil potest
esse ab eterno cuius non esse p̃cedit necessario suũ esse. oẽ
enim tale incipit esse. eternũ aũt nõ potest incipere esse.
sed omne ꝓductum successiue ꝑ motum est huiusmodi: cũ
omnis terminus motus sit tempore posterior ipõ motu.
omne autẽ tale necessario incipit esse. quod enim nunq̃
esse incepit sed ab eterno fuit: nullo existente duratione
seu tempore posterius esse potest. ergo ⁊c. ¶ Preterea si
calor eternus calorẽ posset habere eternũ/⁊ ignis etiam
sempiternus posset ignem eternum: nõ tãtum ĩ subiecto
disposito vltimate: sed etiam in ipso indisposito existẽte.
sed hoc est falsum. ergo ⁊c. ¶ Falsitas consequẽtis ap=
paret. quoniã nõ magis ignis etern⁹ habere posset ignẽ
in passo ĩdisposito sibi coeuuz q̃ nũc possit habere ignis
aliquis temporalis. sed nec ignis nec aliquod aliud ge=
nerans substantie ꝓductiuũ creatum potest habere ge=
nitum coeuũ ꝓpter alterationem disponentẽ materiam
presuppositam necessario p̃cedentẽ. ergo nec ignis eter
nus posset habere ignem coeuũ/nec ꝑ ꝯsequẽs sempiter
nũ ꝓpter consimilem rationem. ¶ Cõsequẽtia ꝓbatur.
qñ instãti eodem introducit̃ forma generabilis quo ma
teria p̃supposita est disposita vltimate/ ⁊ ꝑ consequẽs si
mul sunt duratione seu tẽpore generatio ⁊ dispositio vlti
mata. ĝ si alteratio ꝑ quã fit vltimata dispositio põt esse
coeua alteranti ⁊ disponenti: ⁊ ipm genitum erit sibi coe
uum. sed si ignis posset habere calorem ꝓductum eternũ
sibi eterno coeuum: cum passum p̃suppositum ad formã
ignis substãtialem recipiẽdã ꝑ calorem inter alia dispo
natur/ꝑ cõsequẽs eius dispositio vltimata esset eterna/
ac igni eterno disponẽti coeua. ergo ⁊ ipẽ ignis genitus
esset etiam sempiternus. quare ⁊c. ¶ Confirmatur. quia
non oporteret maiorem durationẽ esse inter ignem eter=
num ⁊ alium ignem ab eo in passo indisposito ꝓducibi=
lem q̃ nũc sit inter ignem temporalem ⁊ aliuz ab ipõ ge
nitum in passo indisposito existẽtẽ. sed ignis nũc agens
in passum indispositum nõ p̃cedit ignem in ipõ genitum
nisi duratione finita: ergo nec tũc. sed nisi ignis genitus
in passo indisposito posset esse eternus/⁊ ꝑ ꝯñs igni ge=
neranti coeuus/ oporteret ignez generantem ignem pre
cedere genitum duratione seu tempore infinito: cũ omne
eternum sic p̃cedat/videlicet duratione infinita/ quodli
bet nõ eternũ. Et hoc est qḋ arguebat̃ superius ad ꝓban
dum secũdam cõclusionẽ: videlicet ꝙ nisi ignis eternus
in passo disposito vltimate posset formã ignis introduce
re sempiternã/ sequeretur ꝙ ignis generãs haberet pre
cedere infinita duratione ignem alium sibi possibilem ef
fectiue. constat autẽ ꝙ ita est inconueniẽs ignem generã
tem duratione infinita habere p̃cedere ignem ab ipõ ge=
nerabilem in materia disponenda: sicut ⁊ in materia exi
stente disposita vltimate. quare ⁊c. ¶ Ad ista difficile vl'
etiam impossibile esset soluere ponendo motum esse for=
mã aliquã ꝑ se vnam inter motiuũ principiũ ⁊ introdu=
ctum motus terminũ in subiecto p̃supposito mobili me=
diante. ponẽdo aũt ipm motum nõ esse aliud q̃ acquisi=
tionem vnius partis effectus seu forme vel spatij sup qḋ
est motus post aliam: que quidem partium acquisitio nõ
est aliud p̃ter partes vt ĩ sequẽtibus ostẽdetur: potest ad
predicta faciliter respõderi. ¶ Ad cuius euidentiam est
sciẽdum ꝙ cũ dicitur ꝙ eternũ p̃cedit infinita duratione
quodlibet tẽporale/ tripliciter potest intelligi. Uno mo=
do ꝙ eternũ p̃cedat tẽporale duratione infinita tãq̃ ali=
qua re alia a re ipsa ⁊ ab alia tẽporali. ⁊ hic sensus est fal
sus. quia aut res ipsa qua eternũ p̃cedit quodlibet tẽpo
rale esset eterna: aut tẽporalis. sed nõ potest poni tẽpo=
ralis. quia eternũ nõ potest p̃cedere quodlibet tẽporale
mediãte aliquo tẽporali nec eterno. qr sic vnum tẽpora=
liũ nõ dicitur esse ante alterũ ꝑ aliquid ab vtroq̃ distin=
ctuz tẽporale: sed tãtũmodo ꝑ seipm: qr vz prius factũ
omni enĩ re creata a duobus hominib⁹ alia circũscripta
si vnus fieret ante aliũ vnus p̃cederet alterũ nõ mediãte
re aliqua tẽporali: cũ nulla poneretur. ergo nec eternũ p̃
cedit tẽporale aliquo alio q̃ seipõ. ¶ Cõfirmat̃. qr nihil
eternũ carẽs principio nisi deus. ergo eternũ non p̃cessit
tẽporale duratione infinita tãq̃ aliquo distincto ab eter=
no ⁊ a re qualibet tẽporali. ¶ Cõsequẽtia est euidẽs. qñ
nec põt esse aliud distinctũ a deo eterno ⁊ a quolibet alio
tẽporali. ¶ Preterea. qr sicut res q̃libet tẽporalis ince=
pit esse/⁊ ꝑ ꝯñs est posterior eterno qḋ nõ incepit esse: nõ
mediãte aliquo alio a seipã ⁊ a deo eterno: ita ⁊ de⁹ eter=
nus ipam p̃cessit nõ aliquo alio q̃ seipõ. qr nec ei⁹ eterni
tas est distinctũ ab ipõ aliquid in re extra. ĝ ⁊c. ¶ Scḋo
mõ põt intelligi eternũ infinita duratione p̃cedere tẽpo
rale: qr ipm eternũ est simpliciter infinitum ⁊ a sua dura
tione totaliter indistictũ. ⁊ hoc mõ solus deus eternus p̃
cedit q̃libet tẽporale/⁊ p̃cessisset si fuisset ab ipõ aliud
sempiternũ: nec aliqḋ aliud sempiternũ a deo si fuisset p̃=
cessisset hoc mõ duratiõe infinita nec finita q̃libet tẽpo
rale: cũ ipm licet eternũ esset finitũ/⁊ a sua duratiõe rea
liter indistictũ. ¶ Tertio mõ põt itelligi eternũ duratio
ne ĩfinita p̃cedere tpale: qr eternũ nõ incepit esse ⁊ tpa=
le incepit eẽ. ⁊ hoc mõ est verũ eternũ qḋcunq̃ etiã fini=
tũ formalit̃ si fuisset factũ p̃cedere duratiõe infinita q̃lz
tpale. nec enĩ ꝑ durationẽ finitã nec infinitã est ĩtelligẽ=
dũ aliqḋ distinctũ realiter a duratiõe: cũ nullius rei dura
tio ab ipã distinguat̃ vt postea ostẽdet̃. ¶ Cõfirmat̃. qr
infinitũ quõcũq̃ sumptũ vz vel scḋz pfectionẽ vel scḋz
durationẽ nõ dicit formalit̃ nisi merã negationẽ. nõ enĩ
vt alias ostẽsum est/deus dicit̃ pfectiõalit̃ ĩfinit⁹ ĩfinita
te tãq̃ aliquo ab ipõ distincto cũ sit pfectissim⁹ semetipõ
oĩ alio circũscripto. sed dicit̃ ĩfinitus fundamẽtaliter se
metipõ: cui rõne sui nõ rõne alicuius ei extrinseci oĩs fi
nitas ⁊ impfectio est repugnãs. Sed nõ magis infinitas
duratiõis est aliqḋ a duratione distictũ q̃ ĩfinitũ pfectio
ni appositũ dicat aliqḋ ab ipã pfectiõe distictũ positiuũ
sed tñmõ negatiuũ: vt vz sicut ĩfinitũ pfectioni apposi
tũ negat oẽm impfectionẽ: ita ⁊ appositũ durationi ne=
get inchoationẽ. q̃ inceptionis negatio nõ magis ipsi cõ
uenit ꝓpt̃ aliqḋ ab ipõ distictũ q̃ negatio oĩs impfectio
nis cõueniat seu dicat̃ de sũme pfecto aliquo alio mediã
te ab ipõ distincto vt eternũ eẽ creatũ. de tali enĩ eterno
bene diceret̃ inceptiõis seu inchoationis negatio ꝙ eẽt
eius eternitas ꝓpter cãm extrinsecã ipm in eẽ ab etno
hoc est sine p̃ncipio ꝓducẽtẽ. ⁊ hoc vltimo mõ est intelli
gẽdũ qḋ dictũ est supius: oẽ eternũ duratione infinita p̃
cedere quodlibet temporale. ¶ His premissis in sequẽti
bus prolixius declarãdis ¶ Ad primũ qḋ arguitur est
dicẽdum ꝙ ꝓducens effectum ꝑ motum modo p̃dicto
intelligendo: vz nõ tãq̃ ꝑ formam aliquam mediã a se
et ab effectu ipso distinctam: sed quia producit vnã eius

partē post aliā nō oportet φ suū effectum saltē totū sic
productū p̄cedat tēpore vȝ quālibet eius partē. omnis
eñ forme cuius vna pars post aliā in subiecto p̄suppos
to ītroducit aliqua pars primo pducit ⁊ in subiecto po
nitur. inter quā forme partē seu gradū primo pductū et
eius principiū pductiuū nullū est mediū. inter quēlibet
aūt alium gradū sequentē ⁊ eius causam efficiētē est me
diū gradus ipsius forme p̄cedēs: ⁊ scd̄m φ plures ptes
forme p̄cedūt/ plura media existūt. ¶ Tunc ḡ ad ratio=
nem ī forma quādo dicitur: agēs p motū nō potest habe
re effectū coeuum: qr p̄cedit duratione suū effectū: Dico
φ nō ē verū. nullū eñ agēs p̄cedit duratiōe illū effectū q̄
semp fuit agēte existēte. solum eñ illud dicitur esse poste
rius duratiōe altero quo existēte prius illud nō erat. sed
calido p motū calorē in subiecto pducente existēte sine
aliquo medio est calor ab ip̄o pductus/ non tamē totus
sed aliquis eius gradus primo pductus: qui statim fu=
it in esse positus calido suo effectiuo principio iuxta pas
sum dispositū existēte. nec eñ īter successiue (mō p̄expo
sito ītelligēdo) pducēs ⁊ primo pductū priȝ est magis
aliquod mediū q̄ īter pducēs ī instāti ⁊ suū pductū. qua
re ⁊c. ¶ Ad ɔfirmationē appet ex dictis φ ex falsa ima
ginatione pcedit. nō eñ motus vt imaginatur est forma
mediās inter pducēs successiue ⁊ pductum differēs ab
vtroq;. Et ideo qñ dicit φ oē successiue pductum prius
fuit sub nō esse: ex quo sequit φ incepit esse nec potuit p
ɔñs esse eternū: Dico φ non est verum de prima pte effe
ctus successiue pducti: q̄ prima ps fuit primo producta.
esto φ sit verū de aliis post primā pductis. semp eñ exi=
stente pducēte fuit prima ps illius effectus p̄mo pdu=
cta/ licet nō oēs alie succedētes. ¶ Et si ɔtra hoc argu=
as: qr tūc sequeret φ prima ps p̄mo pducta p̄cedat oēs
alias in infinitū: cū illa sit eterna ⁊ oēs alie tēporales qr
esse incipiētes. Dico φ si intelligas p vnā ptē aliā prece
dere in infinitū/ ptē p̄cedētē nūq̄ incepisse esse nec fuisse
sub nō esse: aliā aūt illa existēte aliquādo nō fuisse ⁊ etiā
incepisse: verum est illā primā p̄cedere in īfinitum alias
isto modo. nec tñ ex hoc sequitur φ maius mediū seu in=
teruallū fuerit inter illā primā eternā ⁊ alias tempora=
les q̄ fuisset si tam prima q̄ alie esse incepissent. nihil eñ
interueniret īter tales partes sic successiue pductas si
vna puta primo producta esset ab eterno ⁊ alie incepis=
sent esse: q̄ illud qd̄ interuenit qñ omnes esse incipiunt:
necest aliqua ab eterno. quare ⁊c. ¶ Ad secūduȝ quādo
dicitur φ si calor eternus posset in calorem eternum/ et
ignis in ignem etiam passo indisposito existēte. Dico φ
non sequitur: quia nec calor eternus posset habere om=
nē gradum caloris eternum sed aliquem tantum primo
producibilem. cum quo non posset produci simul omnis
alius ad disponendum passum dispositum requisitus/
nec per consequēs ipse ignis producibilis posset esse na
turaliter sempiternus. quare ⁊c. ¶ Ad confirmationem
concedo φ nullum medium eēt maius inter ignem eter
num ⁊ alium ab ip̄o productum in passo preexistente in
disposito et per eum disposito q̄ sit modo inter ignem
temporalem ⁊ alium ab ip̄o genitum similiter tempora=
lem: cum nulla alia tunc interuenirēt media nisi eadē ac
cidentia successiue sicut modo fiunt in materia indispo=
sita antea introducta ad illam materiam dispositam.
¶ Et si contra hoc arguatur: quia eternū magis prece=
dit temporale q̄ vnū temporale alterum. Si intelligas
φ magis p̄cedat φ aliquod ens positiuū magis sit me=
dium inter eternū ⁊ temporale q̄ inter vnum temporale
et alterum: modo quo dicimus vnum locū magis distare
ab vno q̄ ab alio propter medium vel spatium interia=
cens qd̄ est maius: sic falsum est. quia nec etiam isto mo=
do deus eternus precessit vniuersum ex tempore, non
enim fuit inter deum eternum ⁊ vniuersum productum
aliquod medium positiuum ab vtroq; distinctum. sed tā
tum dicitur precessisse: quia nunq̄ incepit esse. ⁊ ita in p=
posito consimiliter dicēdum. ¶ Sed p̄dicta nō videtur
sufficere: quia supponunt φ agēs per motum ad aliquē
effectum sic primo attingat aliquam eius partem φ in=
ter ipsum ⁊ causam non sit aliquis ordo durationis. hoc
autē negatur cōmuniter tanq̄ falsum. quoniam omne il=
lud dicitur prius duratione seu tempore esse eo qd̄ non
fuit ens statim illo existente. sed nullum successiue siue p
motum productum fuit statim vt fuit eius principium
productiuum. ergo ⁊c. ¶ Minor probatur. quoniam p=
ductum post alterum non est simul duratione cum eo: sed
incipit esse post ipsum. sed om̄e successiue productum est
pductum nō tantum p suum principium productiuum:
sed etiā post ipsum. ¶ Hoc apparet. quia etiā est pdu=
ctum post eius effectum. non enim albedinis vel cuius=
cunq; alterius forme successiue producte est dare aliquā
partem primo productam ante omnem aliam eius par=
tem: cum omnis eius pars sit diuisibilis/ ⁊ per conse=
quens partes habens quarum vna ante aliam est pro=
ducta. ergo ⁊c. ¶ Hoc supposito qd̄ cōmuniter concedi=
tur: videlicet φ nullum agens per motum possit habere
aliquam partem forme primo/ nec per consequens si=
mul totam: sequitur φ nec effectus aliquis tali agenti
possibilis potest sibi esse coeuus. quo cōcesso apparet φ
neganda est vt falsa tertia conclusio supradicta. ¶ Hec
de primo.

Quantum est ad secundū & vltimum

videtur esse dicēdum φ ponentes productiones actiuā
et passiuam cuiuscunq; entis creati esse formas aliquas
in re extra inter productum ⁊ productiuum principium
mediantes/ ⁊ producto qd̄ antecedunt in esse posito/ de
sinentes/ ⁊ per consequens ab ip̄o ⁊ a productiuo princi
pio realiter differētes/ nō possunt saluare φ aliqua cau
sa secunda posset si esset eterna effectum habere eternū.
¶ Qd̄ pbatur. quoniam aut forme huiusmodi: videlicȝ
actiua pductio ⁊ passiua haberent sui esse principium si
ue incipent esse: aut non: causa vȝ aliqua secunda existē
te eterna. Si ponant primū: ergo habent ponere eas tē
porales. sed nullum temporale potest esse medium inter
duo eterna/ nec aliquo sempiterno aliquo modo prius.
ergo impossibile videtur causam aliquā sempiternā ha=
bere effectum aliquē sempiternū mediantibus talibus
formis temporalibus a pducente ⁊ a pducto distinctis.
Si aūt ponāt scd̄m: vȝ φ nō incepērūt esse. ergo fuerūt
eterne: qd̄ nō possunt ponere cū dicāt ipas pducto posi
to non manere. Si eñ pductio non manet cū pducto p
ɔñs nec pductio alicuius eterni pōt existere sempiterna.
qd̄ eñ est īcōpossibile pducto ⁊ ideo cessat seu desinit cē
ip̄o posito nō ē sempiternū. sȝ pductio eterni ē īcōpossibil
sempiterno. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur. qr cū ignis ignē ge=
neret in instanti in disposito ⁊ proximo sibi passo: si hu=
iusmodi eius actiua generatio ⁊ passiua sunt forme dis=
tincte q̄ igne genito destruantur/ oportet ponere ipas
esse ab igne huiusmodi generante. sed nullū agēs pōt in
effectū aliquē sempiternū mediāte aliquo ab ip̄o elicito
effectu p̄uto tēporali qualis hic esset talis forma cū po=
natur instātanea īcipiēs ⁊ desinēs simul. ḡ ⁊c. ¶ Ex hoc
forte aliqs corollarie ɔcluderet: φ ignem ab eterno posi
tum oporteret in infinitū quiescere ⁊ cessare agere si non
posset agere nisi mediante actione tali aliqua tempora=
li. causa enim eterna non potens agere nisi mediante ali
quo temporali habet suum effectum vltimum illo tēpo=
rali p̄uto mediāte sibi possibilē p̄cedere infinita duratio=
ne/ ⁊ p consequens in infinitum quiescere anteq̄ possit
agere ad hm̄oi talem sibi possibilem effectū. Hoc aūt si ē
verum/ quō sit intelligendum appet aliqualiter ex dictis
in articulo precedenti. nō eñ vt ibi dictū est intelligendū
est φ talis causa si fieret sempiterna suū effectū licȝ tem
poralē p̄cederet duratione infinita/ nec finita tā q̄ aliquo
a se distincto: cum nullius rei duratio sit ab ipsa distinctū
aliqd in re extra. Diceret aūt p̄cedere qd̄libet tēporale
duratione infinita: qr ipsum p̄cedens non incepisset esse
cuius esse non inceptio est p̄cipue intelligēda p hm̄oi in
finitā duratione. nec tñ ppter hoc diutius q̄ nūc agere ex
pectasset nec tardius agere inchoasset: intelligēdo p istā
maiorem morā seu expectationem aliqd ab ipso eterno ⁊
ab effectu temporali sibi possibili distinctū vt supius est
ostensum. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in prin
cipio apparet solutio ex p̄dictis. qñ vt sepe dictum est ta
lis actio instantanea vel successiua non est distinctum ali
quid ab extremis vȝ a causa ⁊ effectu: nec per ɔñs impe
dit principium pductiuum effectum habere coeuum.

SEcundo quero vtrū prima cau
sa potuerit aliquem effectum pducere sempi=
ternum. ¶ Et videtur φ sic. qñ causa necessa
rio agēs non potest citius agere q̄ illa q̄ agit
libere. sed si prima causa esset ad extra necessario agens
necessario haberet effectū oēm possibilem sibi coeuum: et
per ɔñs sempiternum. ḡ ⁊ nūc habere etiā potuisset si vo
luisset licet libere agat. ¶ Contra: qr eternitas ⁊ deitas
sunt penitus indistincta: nec per ɔñs vnū potest sine alio
alicui conuenire. sed ɔstat nullum effectum potuisse fieri
deum. ḡ nec eternū. ¶ Responsio. vbi sic procedam. Pri=
mo eñ inq̄ram an deus agat ad extra necessario an ɔtin
genter. Secūdo/ an si necessario egisset/ effectū sibi coeuū
⁊ eternum habuisset. Tertio/ an agendo libere ⁊ contin=
genter sicut secūdum veritatem agit/ effectū eternum ha
bere potuerit.

Quātum ad primum constat deum ad

extra omnia agere contingēter nō necessario. Qd̄ pōt p
bari. qñ sicut est impossibile ens necessarium pduci con
tingenter: ita est impossibile ens simplicit ɔtingens esse
possibile ⁊ non esse/ pduci necessario ab agēte supremo cu
ius actio non pōt p aliquē īpediri. ¶ Hoc apparet. qñ
licet non esse necessario pductuȝ scd̄m qd puta a cā scd̄a
necessario eueniat nec sit necesse eē: cū talit necessario p=
ducibile sit impedibile: nec per ɔñs necessario simplicit
pducibile: tñ om̄e qd̄ a prima causa q̄ impediri nō potest
necessario est productum/ est necessario esse: nec est possibi
le non esse. sed ɔstat φ omnia a deo alia sunt entia cōtin=
gentia non necessaria: ḡ ɔtingenter nō necessario sunt p=
ducta. sȝ si prima cā ad extra ageret necessario/ omnia ne
cessario essent pducta. ḡ ⁊c. ¶ Cōfirmat. quia si prima cā
ageret necessario ad extra/ seqretur prīo φ nullus effectus
posset produci citra terminum pfectionis sibi possibilis.
Secundo φ nulla causa scd̄a posset agere ad aliquē effe
ctum: vel si ageret necessario ageret nec posset non agere
per quamcūq; potentiam. Tertio φ nihil ɔtingenter sȝ
omnia necessario euenirent. Quarto φ nec celuȝ nec ali=
qd aliud posset moueri. Sȝ ista ⁊ alia multa q̄ ad istā po=
sitionē seqrēt sunt impossibilia ⁊ absurda. ergo ⁊c. ¶ Cō=
sequentia oīm istoruȝ pbatur. Et primo primi: vȝ φ nul=
lus effectus intensibilis posset fieri citra terminum pfe=
ctionis sibi possibilis. qñ omnis cā necessario agēs agit
quātum pōt: ⁊ per ɔñs pducit oēm effectum quē virtua=
liter continet q̄ pfectissimū pōt. ḡ si prima cā ageret ne=
cessario/ pduceret omnia possibilia quāto possunt esse pfe
ctiora: qd̄ est euidēter falsum. qre ⁊c. ¶ Scd̄m vȝ φ nul
la causa scd̄a posset ad effectuȝ aliquem agere/ appet. qr
cum cā totali necessario agente non pōt aliqua alia con
currere ad agēdum. sed prima cā om̄e possibile continet
virtualit p modū cause totalis. ḡ si oīa pduceret necessa
rio/ nullam aliā cām posset admittere ad secū aliqd pdu
cendū. ¶ Sed hoc nō videtur valere. qñ non minus nūc
prima cā ɔcurrens cū secunda ad aliquē effectū pducē=
dum attingit totū ipsū q̄ faceret si eum nō ɔtingent sȝ ne
cessario pduceret. non eñ est intelligēdū primā causam
concurrere sic ptialiter cum scd̄a ad effectū aliquē pdu=
cendum φ effectus ipse scd̄m vnam aliquā sui ptē sit ab
ipsa cā prima ⁊ scd̄m aliam a scd̄a. sed φ pria cā necessa=
rio pducente effectū non posset ad eum agere causa scd̄a
hoc non esset nisi qr totus effectus a pria cā fieret effecti
ue. ḡ ⁊c. ¶ Et ideo multi negarent qd̄ in maiori assumi=
tur: qñ dicit φ cum cā totali necessario agente nō potest
concurrere aliqua alia ad agendum. non minus enim
cum causa totali necessario q̄ cum causa totali contin=
genter agente potest concurrere causa alia agens secum.
quia effectus nō ɔtinet in causa formalit seu actualit: sed
tñ virtualiter. lȝ aūt vnū et idē nō possit in diuersis for=
malit/ potest tñ virtualiter contineri. quare ⁊c. ¶ Confir
matur. qr per hoc φ prima causa admittit scd̄am ad effe
ctum pducēdum aliquē nō minus attingit cū totum q̄
si ipsam non admitteret sed ad effectū ageret p se tñ. er=
go quia totus effectus est a causa prima nō ppter hoc re
pugnat cause secunde cū ipsa prima ɔcurrere ad agendū
quare ⁊c. ¶ Et ideo non apparet quin tūc posset cā scd̄a
prime coagere. sic tñ ipsi coageret necessario φ p nullaȝ
potentiam posset non coagere. nō enim prima causa ma=
gis posset actionem alicuius alterius impedire q̄ suam
propriam suspendere. sed suam propriam suspendere nō
posset si necessario non contingenter ageret. ergo ⁊c.
¶ Tertiū vȝ φ oīa necessario euenirent/ appet. qñ con
tingentia effectus non ē nisi ex cōtingentia actionis cāe
ḡ cā oīpotente īimpedibili q̄lis est pria necessario om̄ia
possibilia vel tñ ea q̄ fiunt agēte nihil qd̄ fit pōt non fie
ri: ⁊ p ɔñs oīa fiūt necessario: nec pōt aliqd fieri ɔtingē=
ter. ¶ Confirmo. qr si fit aliqd ɔtīgenter: aut a prima cā
aut ab aliq̄ secunda: aut insimul ab vtraq;. Sed nō a pri=
ma: qr cā necessario agēte eius actionem nō pōt cā aliq̄
alia īpedire nec pōt cōtingēter aliud euenire. Nec a scd̄a
qr prima omnia necessario causante nulla secunda posset
aliqd agere p se sicut nec mō pōt nec cū prima vt dictum
est. vel esto φ posset prima necessario causāte oīa/ nō pos
set p aliquam scd̄am cām īpediri ne aliqd eueniret: ⁊ ita
p ɔñs omnia necessario euenirent. qre ⁊c. ¶ Quartū vȝ
φ celum nō posset moueri/ pbatur. qñ agens necessario
habens passum ad opposita eque dispositū: cū nō possit
se determinare ad alterum vel ageret insimul ad vtrunq;
vel ad neutrū. sed celū est eque dispositū ad motū ab occi
dente sicut ad cōtrariū quo mouet. ḡ si ipsum mouēs est
necessario agens: vel mouebit ipsuȝ vtroq; istoruȝ motuū
simul qd̄ videt esse impossibile/ vel nullo mō poterit ip̄m
mouere: ⁊ per ɔñs celum stabit. ¶ Confirmat. qñ celuȝ
eque est ex se ad q̄tem dispositum vt ad motū. ḡ si primū
agens: qr necessario mouet: non pōt se determinare ad al=
terum/ nec celū ip̄m magis mouebit q̄ quiescat. ¶ Pre=
terea esto φ posset mutari/ non tñ successiue moueri. qñ
qualis est pportio necessario ad mouens in virtute/ talis
est motus vnius ad motum alterius in velocitate. sed vir
tutis infinite qualis est virtus primi agentis ad virtutē
cuiuscūq; alterius/ nulla est pportio: ḡ nec mensure men
surantis mutationē sibi possibilem ad motum quo qd̄cū
q; alid agens mouet seu mouere pōt. sed cuiuscūq; motus
localis ad quēcūq; aliū est aliqua proportio. ergo primū
mouens si ageret necessario non posset aliquod corpus mo
uere localiter successiue sed mutare tantummō in instāti,

¶ Nec valet si dicat͛ ꝙ celum nō mouet͛ a p͛io agente. q꞉ si primum agens necessario ageret/nihil ab ipso aliud celū mouere posset: cū primū oīa necessario faceret. vel esto ꝙ posset: non tñ sine ipso: sicut nec pōt modo aliqua causa scd̄a aliq̄d ꝑ seipsam. q̄re ꝛc. ¶ Preterea primū agēs posset facere aliud vniuersum ꝛ multa alia q̄ non fecit. ḡ nō fecit aliq̄d necessario ſ; tm̄mō ꝯtingent͛. ¶ Sed cōtra conclusionē istā l; euidētem tam ꝑ fidē q̄ etia; per rōnē arguit͛ primo: ꝙ ꝑfectioris cāe ꝑfectior debet esse modus agendi. ſ; prima cā est ꝑfectissima. ergo hēt modū agendi ꝑfectissimum. sed agere necessario est nobilior modus agendi q̄ ꝯtingenter: cū necessitas sit nobilior q̄ contingentia. ergo ꝛc. ¶ Secundo. quia deo est omnis ꝑfectio attribuenda ꝛ ab ipso omnis iꝑfectio remouēda. ſ; necessitas dicit ꝑfectionem: ꝯtingentia vero iꝑfectione;. ḡ ꝛc. ¶ Tertio. quia actio dei ad extra est ab ipso penitus idistincta vt patuit supra. ſ; deus est necessarius. ergo ꝛ sua actio: cū ꝯtingens ꝛ necessarium nō sit idem. ¶ Cōfirmatur. q꞉ qd̄ magis est idem cum diuina essentia q̄ est primo necessaria/magis est necessariu;. ſ; actio dei ad extra magis est cum diuina essentia idem q̄ actio eius ad intra: cū ista ab essentia distinguat͛ formalit͛ l; cum ea idem realiter. ergo non minus actio dei ad extra erit necessaria q̄ actio eius ad itra: nec ꝑ ꝯn̄s ꝓducta ad extra sunt ꝓducta contingenter. ꝓductione em̄ necessaria non videt͛ ꝓduci aliq̄d ꝯtingēter. q̄re ꝛc. ¶ Preterea phi maximo itellectus acumine ꝑditi posuerūt deū agere necessario. nō videtur etia; ꝙ actio alicuius secūde cause sit magis necessaria q̄ actio prime cause. sed aliqua secūda cā agit necessario: ergo et prima. ¶ Ad euidentiā solutionis p̄dictorum ꝛ multorum similium alioꝝ/est sciendū ꝙ cum dicit͛ ꝙ deus agit ad extra contingenter ꝛ ad itra necessario: nec ꝑ necessitatem modificantem productione; dei ad intra: nec ꝑ contingentiam modificantē actionem ei⁹ ad extra est intelligendum aliq̄d extra intellectu; a deo ꝛ a ꝓducto termino quōcūq; distinctū. nec em̄ modus generandi q̄ p̄r generat filium vel spirandi q̄ pater ꝛ filius simul spirant spūm sctm̄ necessario/ē aliq̄d distinctum ab ip̄is ꝓductionib⁹ nec ꝓducētib⁹ ꝛ ꝓductis: nec etiā modus creandi alia ꝯtingent͛ est aliq̄d distinctū a deo creante ꝛ a re ipsa creata. ¶ Hoc apparet. qm̄ si isti modi agēdi dicerēt aliq̄d in diuina actione ab ipsa extra itellectū distinctum: aut illud esset absolutu;: aut aliq̄d respectiuū sed nō absolutū. nō em̄ est in diuinis nisi vnicū absolutum puta diuina essentia a ꝑsonis oib⁹ realiter indisticta. nec aliq̄d respectiuum: q꞉ ꝑsone ꝓducētis ad ꝓductam non est nisi vnica relatio puta ip̄a actiua ꝓductio: sicut nec ꝓducte ad ꝓducentē nisi vnica ꝓductio passiua ab ip̄a indistincta. dei etia; ꝓducentis ad extra ad aliquā rē creatā non est aliqua relatio distincta a deo: cū nec ipsa etia; creatio sit relatio nec aliquid ꝑ se vnū distinctum a deo ꝛ a creatura. ergo ꝛc. ¶ Tunc igitur dico ꝙ ꝑ istā/deus generat vel spirat necessario/non est intelligēdū aliud q̄ ꝙ genitum ꝛ spiratū est necessarium sic ꝙ nec genitum pōt esse non genitū nec spiratum pōt existere nō spiratū. nec per istam deus creat ꝯtingenter/est aliud intelligendum nisi ꝙ creationis terminus potuit non esse. Unde contingenter ꝛ necessario in ꝓposito sunt q̄dā syncategoremata consignificantia nō significantia aliq̄d ꝑ se vnu;. alias si per necessario ꝛ per contingenter intelligeret͛ aliq̄d in re extra a deo ꝓducente ꝛ a ꝓducto distinctū: cū de⁹ nec ad intra nec ad extra ꝓducat aliquo a se ꝛ a sua ꝓductione ꝛ ꝓducto distincto mediāte: ꝑ ꝯn̄s nec ad intra necessario nec ad extra diceret͛ agere contingenter. ¶ His premissis/ad primū qn̄ arguit͛ ꝙ supioris seu ꝑfectioris agētis modus agendi est ꝑfectior: Dico ꝙ nec modus agēdi nec ipsa actio dei ad extra dicunt aliq̄d distinctum a deo ꝓducente ꝛ a re ꝓducta: sed tm̄ modus agendi cōtingēter cōnotat terminū contingētem: ꝛ mod⁹ agēdi necessario terminū necessarium. ꝛ q꞉ necessarium ens est nobili⁹ q̄ contingens: ideo modus agendi necessario pōt dici nobilior q̄ modus agendi contingenter: ꝓ quāto suppositū ꝓductū diuinū qd̄ ꝯnotat iste modus agendi/est nobili⁹ om̄i creato qd̄ connotat modus agēdi cōtingent͛ dictus de deo. ꝛ q꞉ idem deus agit ad suppositu; necessariū ꝛ ad q̄libet ens creatum/idem dicit͛ habere modū agendi superiorem respectu supioris ꝓducti ꝛ inferiorē respectu inferioris. Et ideo concedo ꝙ ꝑfectioris agentis respectu ꝑfectioris ꝓducti est ꝑfectior mod⁹ agēdi. qd̄ nō est aliud dicere q̄ ꝙ tam ꝓducens q̄ ꝓductū est ꝑfectissimum: cu; hic modus agendi non sit aliquid a ꝓducente ꝛ a producto distinctum. Respectu aūt ꝓducti impꝑfecti quale est om̄e creatum/modus agendi dicit͛ esse inferior q꞉ ipsum ꝓductum est inferius ꝑ modum hm̄ōi ꝯnotatum. nec em̄ isti modi agendi supior ꝛ inferior dicunt in deo aliquā diuersitatē: sed tm̄mō in ꝓductis terminis cōnotatis. nec em̄ deus dicit͛ agere contingenter aliq̄ sui vel sue actiōis ꝯtingentia sed tm̄mō creature q̄ pōt non esse. Et ideo qn̄ dicit͛: cōtingētia cū sit iꝑfectior necessitate non pōt poni in deo: Dico ꝙ verum est: q꞉ nec deus vt dictū est agit contingēter ꝯtingentia in ipso existente: sed propter ꝯtingentia; creature. ¶ Et qn̄ dicit͛ ꝙ necessitas est nobilior q̄ cōtingētia: Dico ꝙ verum est: q꞉ ens necessariū est perfectius q̄ contingens. Et ideo inferas. ergo mod⁹ agēdi necessario necessitate agētis ꝛ actiōis est nobilior modo agendi ꝯtingenter cōtingentia agentis ꝛ actionis. ꝛ sic concedo. sed hoc mō deus non agit aliq̄d ꝯtingenter: cū nec ipse nec sua actio sit ꝯtingens: sed tm̄mō dicitur agere ꝯtingenter ꝯtingentia se tenēte ex ꝑte effectus. ¶ Et si contra hoc arguat͛: q꞉ ꝑfectiori mō ꝓducunt͛ ꝑsone ad intra q̄ creature ad extra: ergo mod⁹ ꝓducēdi necessario ad intra est nobilior: ꝛ per ꝯn̄s alius a mō ꝓducēdi contingenter creaturas ad extra. Respondeo: ꝙ si ꝑ modum ꝓducendi intelligas aliq̄d a ꝓductione ꝛ a ꝓducto distinctum/nec ꝑfectiori mō nec impꝑfectiori nec equali nec aliquo modo ꝓducuntur persone nec etiā creature. Si etiā intelligas ꝙ nobiliori mō hoc ē nobiliori ꝓductiōe actiua: nec sic etiam est verum/cum actio dei ad extra sit ab ipso indistincta. ¶ Si aūt intelligas ꝙ nobiliori mō ꝓducūtur q꞉ sunt nobiliora ꝓducta: ꝛ q꞉ ipsarū passiua ꝓductio ab eis indisticta est nobilior/sic ꝯcedo: q꞉ nec hoc est aliquid cōtra dicta. ¶ Breuius pōt dici ad rōnē principalem ꝙ modus agendi necessario ad necessariu; ē nobilior q̄ modus agendi ꝯtingent͛: non aūt modus agēdi necessario ad ens contingēs est nobilior q̄ modus agendi contingenter: cū talis modus agendi necessario sit impossibilis: modus autem cōtingēter possibilis ꝛ de facto ꝛ nulli impossibile sit nobilius q̄ possibile. q̄re ꝛc. ¶ Ad secundum quando dicit͛ ꝙ om̄is ꝑfectio debet deo attribui: dicunt aliq̄ ꝙ verum est si ipsi ē possibilis. hm̄ōi aūt necessitas nō ē ipi ꝯpossibilis. q̄re ꝛc. sicut exēplificāt de Christo cui nō debet attribui aliqua ꝑfectio nisi ipsi possibilis. nec em̄ q꞉ humanitas esset ꝑfectior si esset natura spūalis/ideo ē ponēda talis. ¶ Sed ista solutio ē valde irrationabilis: q꞉ qd̄ ē impꝑfectius non magis conuenit deo vīr ꝑfecto q̄ qd̄ ē perfectius. ḡ si contingētia ē aliq̄d impꝑfectius q̄ necessitas/nō magis immo minus pōt deo ꝯuenire q̄ necessitas. Nec valet exēplum de Christo: q꞉ Christus vt hō non ē in naturalibus ꝑfectior omnibus. ¶ Et ideo dicendum consimilit͛ ad primu;: vc; ꝙ necessitas quia cōtingētia ꝑfectior ꝯuenit deo cu; sit ens necessariissimū: ꝛ ꝑ ꝯn̄s non ꝯtingēs. modus em̄ ꝯtingent͛ agēdi nullam dicit in deo nec in eius actione ꝯtingētiam sed tantummodo in effectu. nec em̄ propt͛ aliud deus dicitur agere contingenter nisi q꞉ res in quā agit est cōtingens esse possibilis ꝛ non esse. ¶ Et si contra arguas: q꞉ phi posuert͛ deū agere necessario: ꝛ tñ cū hoc cōcesserunt oēs creaturas esse vīr cōtingētes: ¶ Respōdeo: ꝙ q̄ hec duo posuerunt incompossibilia ꝯcesserūt. ꝙ em̄ aliq̄d ens cōtingens ꝛ per ꝯn̄s esse possibile ꝛ non esse/necessario simpliciter ꝓducatur/est oīno impossibile ꝛ contradictionē implicans euidentem/cū om̄e simpliciter necessario ꝓductum sit simpliciter necessarium. ¶ Cōfirmatur. q꞉ cū dicitur ꝙ deus necessario creat: aut per hoc intelligitur ꝙ deus cuius est ista actio/est necessarius: aut ꝙ eius actio creatiua est necessaria: aut ꝙ ipsa creatura producta est necessaria. Si primo vel secundo modo intelligas/concedo tibi: quia diuina actio in nullo distinguitur a deo excepto termino connotato. ¶ Ad tertium ꝛ ad eius confirmationem apparet ex dictis ꝙ licet actio dei ad extra vt formalit͛ ꝛ q̄dditatiue sumpta sit necessaria sicut actio eius ad intra: q꞉ nec ista que ē ad extra a deo realit͛ ē distincta: tñ obiectiue ꝛ terminatiue dicit͛ cōtingēs: q꞉ vc; eius terminus ē cōtingēs: ratione cui⁹ cōtingētie ꝑcise deus dicit͛ agere contingēter. ¶ Et si q̄ras quomodo aliqua res potest contingēter poni in eē necessaria actione? Respondeo: ꝙ sicut agēs necessariū pōt hr̄e effectum ꝯtingētē/ita ꝛ pōt ip̄m hr̄e necessaria actione ab eo realit͛ indistincta: cum nō agat aliquo mediante a se distincto. ¶ Cōfirmatur. quia si actio q̄ deus agit ad extra/ē cōtingēs: ḡ est ab ipso realit͛ distincta: ꝛ ꝑ ꝯn̄s ei⁹ effectus. q̄ non pōt eē a deo mediante alia actione contingēti. q꞉ tunc eēt ponēdus i hm̄ōi actionibus ꝓcessus in infinitum. ſ; qua ratione hm̄ōi effectus vc; ista actio ꝑ te eē cōtigēs/ē immediate a deo cuius nulla ē formalit͛ cōtingētia ſ; necessitas oīmoda: eadē pōt eē ab ipso nō mediante aliqua alia actione oīs alius effectus contingēs. quare ꝛc. ¶ Cōfirmatur. q꞉ omnia a deo alia realit͛ distincta possunt esse eq̄ immediate ab ipso. sed oīa cōtingētia sunt a deo alia ꝛ totaliter distincta. ergo si vnū ipsorū puta actio ē ab eo immediate effectiue/ꝛ quodlib; aliorum. ¶ Uel alit͛ pōt dici: ꝙ cū actio dei ad extra dicat duo vc; deū ꝛ ens creatū: ꝑ ꝯn̄s nec ē necessaria nec cōtigēs. nec em̄ ē aliq̄d ꝑ se vnū ſ; duo simul importās vc; necessariū ꝛ contingēs: nec ꝑ ꝯn̄s ē verū illud qd̄ assumit͛/ꝙ vc; magis sit necessaria q̄ ꝓductio dei ad itra/cū illa sit aliq̄d ꝑ se vnum necessarium: cuius tam ꝓductiuum principiu; sit necessarium q̄ ꝓductu;. ¶ Ad illud de phis dicēdum ꝙ phi multa inconnexa ꝛ erronea posuerunt. qm̄ scd̄m apostolum ad Romanos. i. obscuratum est insipiēs cor eoru;: ꝛ dicētes se eē sapiētes stulti facti sunt: quia nec deū suum cognouerunt. ¶ Et si dicat͛: cū prima causa ideo dicatur agere cōtingēter q꞉ ꝓductus termin⁹ ē cōtingēs ergo nulla cā scd̄a agit necessario sed ꝯtingēter tantummodo/cum oīs effectus ipsi possibilis sit contingēs: Respondeo concedēdo qd̄ infert͛: ꝙ nulla cā scd̄a agit simplicit͛ necessario/cum possit a prima impediri eius actio: nō autem actio p͛ie cāe. ꝛ ideo l; quadam necessitate impꝑfecta videlic; naturalis determinatiōis calidū calefaciat et q̄dcunq; aliud naturale agens circa passum dispositū ad effectum debitum sibi agat: sic ꝙ deo nō impediēte non ē i ei⁹ potestate nō agere: tñ nō simplicit͛ agit necessario: cū nec suus effectus ꝓueniat simplicit͛ necessario ſ; tātummodo contingēter. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secūdum licet ex præcedentibus appareat aliqualiter quid dicendum: Ad maiorem tñ euidentiam pono quatuor ꝯclusiones. ¶ Prīa est ꝙ si prima cā ad extra om̄ia necessario ageret adhuc oēm effectū ab ipsa ꝓductum ordine nature ꝛ originis p̄cederet. ¶ Hec appet. q꞉ esse prius origine altero non ē aliud q̄ esse a q̄ ip̄m. vnde ꝛ pater eternus dicit͛ esse prior origine filio non ex alio q̄ ex isto/vc; q꞉ filius ē ab ip̄o. oē etiā aliud p̄supponēs potest dici nature ordine posteri⁹ ip̄o. ſ; esto ꝙ deus necessario ꝓduceret creaturam nihilominus creatura ip̄a eēt effectiue ab eo: nec posset existere sine ipso. ergo ꝛc. ¶ Secunda ꝯclusio ē: ꝙ si prima causa ageret necessario/nullum effectum possibilem p̄cederet tempore. ¶ Hec apparet. quoniam inter causam necessario agētē omnipotētē ꝛ effectum sibi possibilem null⁹ potest eē durationis ordo. ꝙ em̄ aliqua cā agēs necessario non habeat effectum sibi possibilem coeuu;/hoc ē aut q꞉ caret passo sine quo non pōt agere: vel aliquo alio req̄sito necessario ad agēdum/vel forte quia hēt ad effectum agere successiue vnam ꝑtē eius post aliā introducēdo nō valens introducere seu ꝓducere oēs simul. sed nullū hoꝝ nec quorumcūq; alioꝝ ꝓpter q̄ causa aliqua secūda non potest habere effectum coeuū/pōt poni nec habet locū in prima causa cum ip̄a sit oīpotēs ꝛ non a se alio indigens ad aliq̄d possibile ꝓducendum. ergo ꝛc. ¶ Ex hoc sequit͛ corollarie: ꝙ si prima cā necessario ageret nullum effectū nouum seu ex tp̄e ꝓducere posset. nullū em̄ eterno coeuū pōt eē nouum. ſ; oē ab eterno omnipotēte necessario agēte ꝓductū eēt sibi coeuū: ꝛ ꝑ ꝯn̄s sēpitnū. ḡ ꝛc. ¶ Tertia ꝯclusio ē: ꝙ p̄ma causa necessario om̄ia ꝓducēte nihil localiter moueret͛ nec ab aliquo moueri posset. ¶ Hec apparet. q꞉ si sic/aut a prima cā tm̄/aut a scd̄a/aut ab vtraq;. sed nō primū. q꞉ cū p͛ia causa sit virtutis infinite/si necessario ageret moueret om̄ia in instanti/vt in precedēti articulo est deductum. nec secūdum nec tertiu; potest poni vt apparet. ergo ꝛc. ¶ Quarta ꝛ vltima ꝯclusio ē: ꝙ si prima cā ageret ad extra necessario/null⁹ effectus eēt corruptibilis. ¶ Hec apparet. q꞉ non maiori necessitate effectum ꝓduceret q̄ ꝓductum conseruaret. ergo si necessario omnia ꝓduceret/ꝛ oīa necessario conseruaret: nec ꝑ ꝯn̄s aliq̄d corrūpi posset. ¶ Confirmatur. quia nullū necessarium ē corruptibile. ſ; si oīa necessario ꝓducerentur omnia eēnt necessaria. ergo ꝛc. ¶ Pret͛ea/q꞉ si eēnt corruptibilia ꝛ corrumperētur/vl͛ necessario vel cōtingēter. si necessario: ergo idem corrumperet͛ seu annihilaret͛ ꝛ ꝓduceretur necessario/qd̄ ē impossibile. si cōtingent͛: ergo non necessario ꝓduceret͛. qd̄ em̄ cōtingēter corrumpitur ꝛ contingenter producitur. quare ꝛc. ¶ Hec de secundo.

Quantum ad tertium & ad vltimū apparet ex dictis in p̄cedētibus tam in questione ista q̄ in alia q̄d dicendum. Nullū em̄ ē impossibile deum effectū habuisse coeuū. Qd̄ aliq̄ ꝓbant ex hoc: quia vt dictū est in alia q̄stione/si aliqua secūda cā fuisset eterna potuisset habere si libera/vel necessario sibi relicta habuisset si naturalis effectū eternū secundum August. vt supius fuit allegatu;. ſ; nullū est magis impossibile primā cām q̄ secunda; effectū habere eternū. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmatur. q꞉ secunda causa in nullū pōt effectum sine prima secū concausante/vt alias in sequētibus ostēdetur. ergo si secūda causa posita ab eterno effectum haberet coeuu; ꝛ eternū hoc esset prima secū principaliter ꝯcausante. ſ; q̄cq̄d pōt prima cā insimul cū secunda/ꝛ ꝑ se tantummō sine ipsa ꝛ q̄ncunq; cū ipsa ꝛ sine ip̄a. ergo ꝛ si cum scd̄a posita posset in effectum eternum: pōt etiā ꝑ seipsam. ¶ Preterea ad idem arguit͛. q꞉ q̄cq̄d potest causa naturaliter ꝛ necessario agēs ꝛ q̄ cito/potest etiam causa libere agēs equalis potentie illi. ſ; si prima cā per impossibile ageret ad extra naturaliter ꝛ necessario/non esset ꝑfectior q̄ sit mō ꝛ tñ hoc supposito hr̄et effectum coeuum necessario vt i p̄cedentibus est ostēsum. ergo ꝛ modo potuisset si voluisset habere. ¶ S; iste rōnes non vident͛ concludere. q꞉ prima petit principium cum supponat ꝓbādum: vc; aliquā

causam secūdam posse existere ab eterno.hoc enī est qđ q̄ritur. ❡Scđa autem supponit falsum ꝛ impossibile: vꝫ primā cāꝫ agere necessario ad extra. vno aūt impossibili concesso:multa alia pn̄t seq̄. ❡Et ideo potest ad ꝓpositum aliť argui sic. ꝓ quocūq; instāti poniť agens pfectū nullo a se alio indigens ad agendū ꝛ potens ꝓducere qđlibꝫ possibile simul totū / necessario ponitur effect⁹ talis instātaneus sibi possibilis si est causa agēs necessario:vť potest poni si agit libere ꝛ contingenter. sꝫ ꝯstat primaꝫ causam esse pfectissimā nullo a se alio indigētē ad aliq̄d possibile ꝓducēdum. potest etiam ꝓducere omē possibile in instanti vꝫ totum simul saltem qđlibet pmanens / esto q̄ nō successiuum si a pmanēte ponať in re extra distinctum:qđ tn̄ non reputo esse verū.ergo ꝛc. ❡Cōfirmatur.qꝛ non minus causa prima pōt habere effectū coeuuꝫ q̄ scđa.sed scđa cā hēt effectū sibi coeuuꝫ: vt apparet de igne ꝛ de splendore.ergo ꝛc. ❡Et si dicať q̄ nō est simile de prima ꝛ de scđa causa:quia prima ē eterna: scđa vero ex tempore:ꝛ qꝛ effectum esse ab eterno ē impossibile: nō autem in tempore:ideo causa secunda temporalis pōt effectum habere coeuum:non autē prima causa eterna/cū nullus effectus posset sibi esse coeuus nisi tm̄mō sempiternus. ❡Contra primo.qꝛ sicut cā temporalis ad effectum tēporalem ita eterna se videť hr̄e ad eternum:cum causa pfecta vt dictum est statim vt est possit in effectum quare ꝛc. ❡Secundo.qꝛ falsum assumitur quando diciť q̄ effectui repugnat esse ab eterno.qꝛ in cāis p̄cisis si affirmatio est cā affirmationis ꝛ negatio negationis.sed p̄cisa causa in gn̄e cause efficientis q̄re creatura est i re/est qꝛ est ꝓducta a deo.ergo ꝛ ecōuerso ideo nō habet esse:qꝛ a deo non accepit siue qꝛ deus ipsam nō ꝓduxit. sed non magis necessario possibile anteq̄ fiat est non ens q̄ fiat ens.ergo sicut oīa fiunt contingenť a deo:ita etiam fuerunt non entia ab eterno antea cōtingenť:ꝛ per ꝯn̄s potuerunt fieri ab eterno. ❡Cōfirmať.qꝛ si repugnaret effectui esse ab eterno/hoc nō videreť esse nisi rōne pfectionis.sed maior duratio non arguit maiorꝫ pfectionē.nec enī alteratio vni⁹ anni est pfectior alteratiōe vni⁹ diei. ergo ꝛc. ❡Quicq̄d sit de istis rationib⁹ q̄ forsitā nō ꝯcludūt tn̄ ex quo ꝯclusio ipsarū nō apparet esse impossibil': nec enī aliqđ videtur esse impossibile effectum eternum esse a causa eterna:per consequens concedendū est deū hoc facere posse/vꝫ effectum esse possibilē sempiternū. ❡Nec oportet hic distinguere inter effectum successiuuꝫ ꝛ pmanētem/ vt distinguūt aliqui dicentes q̄ pmanens potuit fieri ab eterno:non aūt ens aliqđ successiuum. qm̄ vt suppono ex dicendis in sequentibus: nec motus nec temp⁹ nec p ꝯn̄s aliqđ successiuum est aliquid distinctum a permanentibus in re extra. ❡Sed ꝯtra conclusionem istaꝫ aliqui arguunt. Primo q̄ nullū esse incipiēs pōt eē eternum.sꝫ oē a deo ꝓducibile habuit esse incipere.qđ ꝓbať quia cū omnis cā sit prior aliquo ordine suo effectui:i illo priori q̄ prima causa oēm sibi possibilem p̄cessit aut fuit effectus:aut non. Si fuit.ergo causa nō precessit. Si nō fuit.ergo effectus esse incipit ꝛ incipere habuit cū pri⁹ nō fuerit. ❡Secundo.qꝛ prima causa non agit necessario ad extra sed tantummodo contingenť.sed oē ꝓductum ab eterno esset ꝓductum necessario:cū non possit non ꝓduci in instāti eternitatis in q̄ ꝓduceretur.qꝛ si sic/simul posset esse ꝛ nō eē:qđ est falsuꝫ.nec in aliq̄ alio priori:cū nihil sit pri⁹ eterno.ergo ꝛc. ❡Tertio.qꝛ creatio est de nihilo.sꝫ nihil ab eterno factum pōt de nihilo esse ꝓductum. ergo ꝛc. ❡Quarto.qꝛ nullū ꝓductū in instāti raptim transeūti et fluenti potest esse eternū. sed oē creatum est sic ꝓductum.ergo ꝛc. ❡Ad primū nego minorē. Ad cui⁹ ꝓbationem dicēduꝫ q̄ cām esse prius effectu non est aliud q̄ cām esse illud a quo est ipse effectus.Et ideo qn̄ q̄ris:in illo priori in q̄ est causa an sit effectus: Dico q̄ sic si est sibi coeuus. ❡Et qn̄ infertur:ergo causa nō p̄cessit effectum: Dico q̄ verū est duratiōe:sꝫ tm̄ originis ordīe vel nature: q̄ mō eē prius non est esse ꝓ aliquo instanti ꝓ q̄ non sit posterius:sed eē tali modo vꝫ a quo est aliud originatiue vel quōcūq; aliter. ❡Ad secundū appet euidēter q̄ non ꝯcludat.alias cum de⁹ p̄destinauerit ꝛ p̄sciuerit ab eterno/ꝛ p̄destinati essent predestinati ꝛ presciti ēt p̄sciti necessario:qđ est falsum. ❡Et ideo dicendū q̄ si creatura fuisset ab eterno ꝓducta:ꝛ ab eterno potuisset nō esse producta/ ꝛ p ꝯn̄s contingenter non necessario fuisset producta. pro eodem enī instanti quo effectus in esse ponitur contingenter/pōt nō poni nō coniūctim sꝫ diuisim.qꝛ alias nisi qn̄ producitur posset non produci/necessario produceretur. nec tn̄ ex hoc seq̄tur q̄ simul possit esse ꝛ non eē coniunctim. quare ꝛc. ❡Ad tertium dicendum q̄ creatio est de nihilo: sic intelligendo q̄ nihil eius qđ creatur p̄supponiť.non tn̄ oportet creatum aliqn̄ non fuisse.nō min⁹ enī angelus ab eterno factus fuisset de nihilo creat⁹/q̄ qꝛ ex tempore fuit factus. ❡Ad quartum apparet q̄ illud falsum supponit vꝫ q̄ creatio sit aliquid distinctum a creāte ꝛ a creatura.non enī vt apparet ex p̄cedētibus ē aliq̄d ab eius extremis vꝫ a deo ꝛ a creato distinctū raptim trāsiēs nec fluens. ❡Sic ad q̄stionem. ❡Ad rationem in principio dicēdum/q̄ si creatura aliqua fuisset eterna illa non eēt eterna formaliter eternitate dei q̄ ē ipse de⁹:sꝫ eēt eterna a deo effectiue siue causaliter ꝛ seipsa:qꝛ esse nō incepisset formaliť. ❡Vel posset dici q̄ eternitas non dicit p̄ter rē de qua dicitur nisi meram negationē siue priuationē: puta non incepisse esse:sic q̄ eternitas dicta de deo dicit ꝓprie negationē: qꝛ negat sibi impossibile.dicta autem de creatura eterna dicit non negationem sꝫ priuationē.licꝫ enī icipere esse qđ negat eternitas sit deo impossibile:nō tn̄ creature lꝫ eterne fuisset impossibile: cū ꝯtīgēter fuisset eterna. ꝛ ideo alia ē dei eternitas quia negatiua:ꝛ alia fuisset creature quia priuatiua.

QVantum ad quartum:vbi est q̄rēdum de vnitate vľ diuersitate creationis ꝛ conseruationis: Quero primo vtruꝫ oīa creata siue a prima siue a scđa causa necessario indigeant ad sui existētiam ꝯseruari? ❡Et videť q̄ sic.qm̄ ab illo vnūqđq; indiget conseruari sine quo est īpossibile ipsum esse.sed nullus effectus potest eē sine prima causa multi etiam sunt q̄ naturaliť esse nō pn̄t sine causis suis scđis:vt apparet de lumine respectu solis ꝛ de quocunq; alio effectu a sua causa secūda depēdēte tā q̄tū ad fieri q̄ ad esse.ergo ꝛc. ❡Contra:qꝛ ens independēs ab aliquo non indiget ad sui esse ꝯseruari ab ipso.sꝫ lꝫ successiua a suis causis cōtinue dependeant:omnia tamen pmanētia videntur esse ab ipsis indepēdentia:ꝛ p hoc inter alia dicunť pmanentia cōiter ab illis esse distincta.ergo ꝛc. ❡Responsio.vbi sic procedam. Primo enim dicam ad quesitum. Scđo soluā qđdā dubium/vꝫ an aliquid posset fieri qđ tm̄ ꝯseruaretur p instans.

Quātum ad primū est sciēdum:q̄ sicut per nihil aliud arguimus nec scire possumus aliqđ creatum eē alterius causam effectiuaꝫ nisi qꝛ ad ipm̄ videm⁹ sequi aliud:puta illud/qđ q̄dem ad aliud sequiť / arguiť esse eius effectus:ꝛ aliud ad qđ ipm̄ sequitur cā eius: qꝛ nec causa effectiua est aliud q̄ illud ad cuius esse seq̄tur esse alterius vꝫ sui effect⁹: ita nec ex aliq̄ scire possum⁹ effectum aliquē indigere ad sui pmanētiā causa sua ipm̄ conseruante:nisi qꝛ videmus q̄ presente causa ꝛ existēte effectus eius pmanet:ꝛ econtrario ipsa non existente vľ absente non manet. ꝛ p cōtrarium illum effectū arguim⁹ similiter a posteriori non indigere conseruatione sue cāe qui licet ad ipsum existentē nouiter oriatur: ex quo tn̄ est in esse positus vniformiter pmanet/siue cā sua a qua fuit in esse positus manet siue nō:primi effect⁹ dicūtur a suis causis dependere in fieri ꝛ in esse: alij autem tantū in fieri non in esse.

Hoc præmisso pono tres cōclusiones.

❡Prima est q̄ effectuū ꝓductoꝝ a scđis causis alij indigent naturaliter conseruari ab eis/ꝛ alij non indigent conseruari. ❡Hec apparet.qm̄ omnis ille effectus ꝛ nullus alius indiget ad sui esse conseruari a propria cā sua qui nō pōt naturaliter fieri nec postq̄ est factus existere sine ipsa:ille autem qui postq̄ est ꝓductus vniformiter potest esse causa sua existēte ꝛ non existēte/nō indiget ad manendum cā ꝯseruāte. ❡Hoc apparet.qꝛ sicut lumen fieri a sole non est nisi ipm̄ sequi nouiter ad solem:ita nec lumen genitum ꝯseruari a sole est aliud q̄ lumen ipm̄ genitum ad sui esse exigere solem:nec posse naturaliter lꝫ factū existere sine eo. sed effectuū causaruꝫ scđariū alij sunt q̄ postq̄ ꝓducti nō pn̄t pmaneť nisi manētib⁹ suis causis a q̄b⁹ ꝓducti fuerūt. alij manēt ipis pmanētib⁹ vel destructis.ergo ꝛc. ❡Vtraq; pars minoris appet ad sensuꝫ nec pōt ꝓbari aliter q̄ p sensum:qꝛ nec aliter alicui est nota. ❡Ex hac conclusione seq̄tur corollarie q̄ in plus se habet cā ꝓducēs q̄ ꝯseruās. ❡Hoc appet. qm̄ lꝫ omnis causa ꝯseruatiua sit effectus p ipsaꝫ ꝯseruabilis ꝓductiua/non tn̄ econuerso.qm̄ illa cā qua non existēte eius effectus pōt manere naturaliter sicut ꝛ existēte nō ē sui effectus cōseruatiua lꝫ fuerit eius realiter ꝓductiua. nulla autem cā est conseruatiua nisi p̄cise effectus queꝫ virtualiter continet ꝛ quē potest p ꝯn̄s ꝓducere.non enī sol eēt luminis ꝓductiuus ꝛ eius virtualiter cōtentiu⁹: nisi posset lumen ipsum ꝓductū a se conseruare.quare ꝛc. ❡Et si queratur cā diuersitatis talium effectuū:quoꝝ vꝫ alij naturaliter indigent cōseruari a suis causis ꝛ alij nō: Dico q̄ causa huius diuersitatis non est maior pfectio illorum q̄ nō indigent ꝯseruari ꝛ minor alioꝝ q̄ nō pn̄t subsistere sine manentib⁹ cāis suis.sed diuersitas hm̄oi hēt esse p̄cise ex naturis rerū puta taliū effectuuꝫ:vꝫ quia talis effectus puta lumē ē talis nature:ꝛ alius effectus puta albedo alterius.nec enī lumen ē impfectius sꝫ pfecti⁹ multis effectibus a suis cāis indepēdētib⁹ q̄ ad esse:nec p ꝯn̄s ab eis indigētibus ꝯseruari. ❡Sed est hic dubiū an effectus productus ab vna cā scđa posset ꝯseruari ab alia/prima a qua fuit ꝓduct⁹ destructa. ❡Ad hoc videť esse dicendū q̄ sic.Et hoc ꝓbant aliqui de calore ab igne genito i aqua ꝛ ꝯseruato a sole in ipsa.vel ecōuerso ignis potest conseruare calorem a sole genitum. ❡Sꝫ hoc non valet.qꝛ falsum esse videtur qđ assumitur. nec enī calor ē de numero ipsorum effectuuꝫ q̄ a suis causis indigent cōseruari:cum maneat cā a qua est genitus interrupta:nec p ꝯn̄s ab ipsa nec ab alia immediate ꝛ directe tm̄modo conseruatur. ❡Ad cuius euidētiaꝫ ē sciendū:q̄ effectuū q̄ ꝯseruāť a suis cāis efficiētib⁹/alij cōseruanť proprie ꝛ directe ac imediate:alij aūt i proprie ꝛ idirecte:qꝛ alio mediante effectu ꝓducto.Exemplum de primis:sicut sol cōseruat lumen in medio illo modo vꝫ directe ꝛ imediate p se:ꝛ memoria verbum.non enī lumē ꝯseruať a sole in medio mediante aliquo lumine nec aliquo alio ab ipso sole ꝓducto:nec etiam verbuꝫ in memoria intelligēte alio verbo aliquo mediante. Exemplum de scđis apparet in calore in aqua ꝓducto:q̄ q̄dem nec ab ipso a q̄ fuit ꝓduct⁹ nec ab alio agēte conseruať immediate nec directe: sꝫ tm̄ caloris gradu alio mediante.nisi enī ignis post primum caloris gradum in aqua inductū vel sol induceret alium non cōseruaret primum. sꝫ qꝛ forma huius caloris in tali subiecto violēter existens quāto pfectior tanto pmanentior:qꝛ plus pōt resistere agēti ꝯtrario puta aque vel cuicunq; alteri ipsam corrumpenti:ideo omē agēs siue illđ a quo fuit ꝓducta forma hm̄oi intēsibilis siue alteruꝫ ei⁹ intēsiuū seu mediāte gradu alio pfectiuū dicitur eē eius ꝯseruatiuū. Dicitur aūt nō ꝯseruari forma hm̄oi ab agēte immediate:qꝛ non ꝯseruať ab ipso nisi mediante alio effectu ꝓducto sibiq; apposito/vt apparet euidēter.nisi enī ignis aliū gradum post primū ꝓduceret ꝛ prīo apponeret nullo modo calor ab ipso in aqua ꝓduct⁹ ab eo cōseruaretur:nec ꝓpter ipm̄ diutius pmaneret. ❡Ex q̄ seq̄tur q̄ tales effectus a suis causis nec sunt ꝓprie ꝯseruabiles nec quantum ad esse sed tm̄ in fieri depēdētes. qm̄ effectus a suis causis depēdētes in fieri ꝛ in esse non pn̄t vna hora vel momento existere sine causis:a quibus etiā immediate ꝯseruanť non aliquo effectu alio mediāte/vt apparet de lumine solis quod nec sine sole pōt ad momētū naturaliter pmanere: nec ab ipso mediāte aliquo alio cōseruať. Cōtraria aūt his duob⁹ sunt vt euidēter apparet in alijs effectib⁹ a suis causis indirecte ꝯseruatis: vt in calore genito in aqua.talis enī effectus ēt pōt manere aliquo tempore sine causa: nec propť cām sibi presentem manet diutius:nec p ꝯn̄s ꝯseruať nisi rōne alicuius effectus alterius/puta caloris sibi additi amplioris. ❡Tūc his premissis pōt dici ad dubium supradictum:q̄ omnis effectus cōseruabilis a sua causa quocūq; p̄dictoruꝫ duorum modoꝝ pōt ꝯseruari nō tm̄ a sua causa a qua ē ꝓductus sꝫ etiā ab omi alia ipsius virtualiť cōtētiua/siue cū causa ipsa ꝓducente eiusdeꝫ rationis siue alterius:sicut lumen posset ꝯseruari in medio idem numero isto sole a q̄ genitum est destructo ab alio sole vel a q̄cūq; alio corpore vel spū eiusdem luminis virtualiter cōtētiuo:ꝛ hoc eodem modo quo illud aliud a q̄ fuit genituꝫ erat ipsius cōseruatiuū:vꝫ nullo mediāte effectu alio:sed seipso. sicut etiam de alio effectu euidenter apparet puta de calore q̄ in aqua ab aliquo genitus pōt ꝯseruari idē nūero ꝛ eodē mō ab alio agēte caloris vniuoce vel equiuoce ꝓductiuo quo eius causa a qua fuit ꝓductus eum poterat conseruare vꝫ non immediate seipso sed effectu alio mediante. ❡Et q̄ hoc sit verū/appet.cōstat enī q̄ causa non ē effectus ꝯseruatiua nisi qꝛ eius ꝓductiua ꝛ virtualiter contētiua.nihil enī pōt ꝯseruari ab illo a quo nō pōt ꝓduci. Si ergo sol est luminis conseruatiuus qꝛ eius virtualiť contentiuus:ꝛ omē ab ipso distinctum eiusdem effectiuū principium seu virtualiter contentiuum / est etiam ipsius conseruatiuum. nec tamen sequitur sol est luminis principium conseruatiuum quia eius productiuum.ergo omne sui effectus principium productiuum est eius conseruatiuum.qꝛ nō omnis effectus est ꝯseruabilis a sua cā secūda vt dictum est:nec indiget causa ꝯseruāte.sed de omi effectu causa sua cōseruante indigēte ꝛ ab ipsa in esse cōtinue dependente/est verum/vꝫ q̄ nullus talis effectus conseruatur nisi ab ipso a q̄ est ꝓducibilis,ab omi aūt tali est conseruabilis altero p̄dictoruꝫ duorū modorum vꝫ immediate ꝛ directe: vel indirecte ꝛ alio mediāte. ❡Sꝫ contra hoc forsitan argueť.quia causa scđa nō causat aliq̄d nec conseruat nisi mediante actione aliqua ab ipsa ꝛ a re ꝓducta vel conseruata distincta. Sed noua actio nō videtur posse terminari ad terminū iā ꝓductū:ergo nullus effectus ab vna causa ꝓductus pōt illa corrupta ab alia conseruari. ❡Ad hoc dicendum est primū q̄ assumptum non est verū/vꝫ q̄ cā scđa ꝯseruet aliquid vľ ꝓducat actione mediāte a re ꝓducta vel cōseruata ꝛ a causa ꝓducente seu causante vel conseruante distincta. lꝫ enim aliqua conseruet indirecte aliquo mediante effectu ꝓducto mō p̄dicto:nulla tn̄ causat aliq̄d nec ꝯseruat mediante tali actione a causa conseruante ꝛ a re cōseruata ac ab

effectu mediãte distincta. Esto etiam ꝙ hoc esset verum
qd tñ nõ est vt apparet ex precedẽtibus: adhuc staret qd
dictum est: vȝ ꝙ omnis effectus ꝯseruabilis põt conser=
uari ab omni illo a quo potuit produci: esto ꝙ noua actio
ne mediante. non magis eñ noua actio arguit nouũ ter=
minuȝ q̄ nouũ agẽs arguat eũ. sed nouũ agens nõ arguit
nouũ terminũ ꝯseruatũ/ cũ calor ab igne ꝓductus possit
cõseruari a sole modo p̄exposito vel ab alio quocũq; agẽ
te calorem virtualiter cõtinẽte. ergo esto etiam ꝙ lumen
conseruetur a sole in medio actione aliqua mediante a so
le ⁊ ab ipsa distĩcta/ adhuc sicut sole amoto posset ꝯserua
ri ab alio ita ⁊ posset ꝯseruari ab ipso mediãte alia actio=
ne a priori vȝ ab actione solis. ergo ⁊c. ¶ Cõfirmo. qꝛ si=
cut effectus conseruabilis indirecte vȝ effectu alio medi
ante vt calor in aqua/ conseruatur idem in numero quo=
cunq; caloris gradu alio mediante et a quocunq; agen=
te introducto: ita etiam effectus conseruabilis nullo me
diante effectu alio sed actione vt lumẽ in medio a sole po
terit idem in numero ꝯseruari quacũq; mediãte actione
cuiuscunq; agentis ipm lumen virtualiꝰ ꝯtinentis. ⁊ ita
non magis diuersoꝝ illuminantium actiones arguunt lu
men primo ꝓductũ esse variatum q̄ diuersa calefaciẽtia
aquam primo ab igne vel a quocunq; alio calefactam ar
guant esse calorem aliũ ⁊ aliũ ꝯseruatuȝ. quare ⁊c.

Secũda conclusio: ꝙ nullus effectus in

diget necessario simpliciter ⁊ totaliter conseruari ab ali=
qua secunda causa. ¶ Hec apparet: ⁊ sequitur ex p̄dictis
qm̃ vt dictum est omis effectus potest ꝯseruari in esse a q̄
cunq; ipm efficere potente ⁊ virtualiter cõtinente. sȝ pri=
ma causa est vt postea ostendeꝛ oim̃ effectuũ possibilium
contẽtiua virtualiter ꝑ seipsam. ergo et ab ipsa põt omis ef
fectus sine aliqua secunda cõseruari. sed nulla causa con
seruante effectus aliquis indiget simpliciꝰ qua circũscri
pta põt manere ⁊ ꝯseruari realiter. ergo lȝ multi effectus
indigeant suis causis secũdis conseruãtibꝰ loquendo na
turaliter/ cum nõ possint manere naturaliter sine eis: nõ
tñ simpliciter/ cum possint manere supnaturaliter sine ip
sis. ¶ Cõfirmatur. qꝛ sine quo aliqd põt fieri/ ⁊ factuȝ po
test cõseruari. sȝ omis possibilis effectus põt immediate
fieri a prima causa sine scda aliqua ꝯcausante vt postea
ostendeꝛ: ergo ⁊ ꝯseruari. q̄re ⁊c. ¶ Ex hoc seqtur corolla
rie ꝙ omnis effectus naturalis a sua causa naturali con
seruabilis ⁊ dependens sicut lumẽ a sole ⁊ verbum a me=
moria/ posset ꝓductus naturaliter a causa sua secũda cõ
seruari totaliter a prima etiã stãte ipsa secunda a qua na
turaliter effectus naturalis fuit productus. ¶ Hoc ap=
paret. quoniã nec minus prima causa potest lumen a so=
le ꝓductum ꝯseruare sole non conseruante ipm q̄ posset
ipȝ ꝓducere sole presente ⁊ ipm tñ non ꝓducente. sȝ cuȝ
pria causa possit cuiuscũq; cause scde oem̃ effectũ suspẽ=
dere: posset per ꝯñs ĩpedire ne sol lȝ existens produceret
lumen in medio effectiue ipsa ꝑ se totaliter lumen hmõi
ꝓducente. ergo ⁊ productum ab eo põt per se cõseruare sole
ipm nullatenus cõseruante. ¶ Et si q̄ras/ an posset fieri
econuerso: vȝ ꝙ lumen a deo solo ꝓductum posset conser
uari a sole: Dico ꝙ sic: quia vt dictum est in alia q̄stione
omnis causa scda est conseruatiua effectus conseruabilis
cuiuscũq; cuius ipsa est virtualiꝰ cõtentiua seu causaliꝰ
ꝓductiua: nõ tñ sic intelligẽdo ꝙ posset conseruari ab ip
so tantummodo. qm̃ sic nulla cã ẽ ꝯseruatiua alicuius ef
fectus nisi cuius est ꝓductiua. ita nulliꝰ est ꝑ se sine alia
conseruatiua nisi cuius est per se sine alia productiua. sed
nulla secunda causa vt in sequentibus apparebit est si=
ne prima alicuius effectus ꝓductiua. ergo nec cõseruatiua.
¶ Sed contra hoc forsitan argueꝛ: qꝛ aut secundam cãm
conseruare effectum puta solem ꝯseruare lumẽ in medio
ꝓductum dicit aliqd p̄ter extrema vȝ solem ipm ⁊ lumẽ
conseruatum: aut non. si aliquid: ergo sol cõseruat lumẽ ⁊ lu
men ipm conseruaꝛ a sole aliquo mediante: cuius contra
rium fuit dictum. si aũt nõ dicit aliqd p̄ter extrema: ergo im
possibile est lumen manens non ꝯseruari a sole ꝑmanen=
te. ¶ Respondeo: ⁊ cõcedo ꝙ lumen conseruari a sole nõ
dicit aliqd aliud ab extremis: nec tñ seqtur qd inferꝛ: vȝ
ꝙ impossibile sit sole ⁊ lumĩe manẽtibus vnũ nõ cõserua
ri ab alio vȝ lumen a sole. qꝛ esto ꝙ lumen cõseruari a so
le diceret distinctum aliqd ab extremis/ adhuc illo manẽ
te posset lumen non ꝯseruari a sole sed tm̃ a deo: cum q̄cũ
q; realiter distincta possint a deo conseruari immediate
sicut ⁊ fieri neutro illorum alterum ꝯseruante nec cau=
sante. ⁊ ita non sequitur: lumen conseruari vel fieri a sole
non dicit nisi tantum tria/ videlicȝ lumẽ ⁊ solem ⁊ mediã
actionem: ergo istis tribus stãtibꝰ impossibile ẽ lumẽ nõ
fieri vel ꝯseruari a sole. cũ eñ q̄cũq; realiter distĩcta pos=
sint ĩmediate ⁊ totaliꝰ fieri ⁊ ꝯſuari a deo: ꝑ ꝯñs si actio
luminis productiua vel ꝯseruatiua est forma media a so=
le causante vel ꝯseruante ⁊ a lumine ꝯseruato distincta
põt immediate a deo fieri non tm̃ lumẽ ipm sed etiam ta=
lis actio luminis ꝓductiua seu ꝯseruatiua. ⁊ ita per ꝯñs
ipsa stante ⁊ sole ⁊ lumine nullum horum erit alterius ꝓ
ductiuum nec ꝯseruatiuũ. ergo cõsimiliter in ꝓposito ne
gando talem actionem ꝓductiuam vel cõseruatiuam me
diã/ est dicẽdum. quare ⁊c. ¶ Confirmatur. qꝛ albedinem
esse in subiecto nõ dicit aliquid in re extra p̄ter extrema
⁊ tñ potest albedo ipsa non existere in subiecto. ergo ꝯsiliter
in ꝓposito lȝ effectum fieri vel ꝯseruari a causa secunda
nõ dicat aliqd p̄ter extrema: tamẽ põt effectus non ꝯser=
uari a causa non remanẽte ipm antea ꝯseruante. ¶ Et si
dicas ꝙ immo albedinem eẽ in subiecto dicit aliqd p̄ter
extrema vȝ vnionẽ que corrumpiꝰ separata albedine a
subiecto: ¶ Respondeo ꝙ hoc ẽ oĩno falsuȝ vt in tertio ⁊
quarto ostẽdetur: tamen esto ꝙ sit verum: adhuc habeo
propositum. qm̃ q̄cunq; realiter distincta vnita sunt ꝑ di
uinam potẽtiam sepabilia. sȝ ista tria vȝ subiectum albe
do ⁊ vtriusq; vnio sunt vt dicis tria realiꝰ distincta vnita
ergo sunt sepabilia. Ex quo tũc vltra arguo sic in forma.
albedinem eẽ in subiecto non dicit aliqd p̄ter tria p̄dictã
vȝ albedinem subiectum ⁊ vnionẽ. sed ista omnia existẽ=
tia pñt non esse vnita: cum vt ꝓbatum est sint sepabilia: ⁊
per ꝯñs tribus p̄dictis oĩbus existẽtibus vȝ vnione al=
bedine ⁊ subiecto põt ipsa albedo nõ existere in subiecto
ergo ⁊c.

Tertia conclusio est: ꝙ omnis effectus

ꝓductus indiget simpliciter prima causa conseruãte: sic
ꝙ ĩpossibile est ipm sine ea ab aliq̄ alio cõseruari. ¶ Hec
ꝓbatur. qm̃ sine q̄ effectus aliquis potest conseruari/ ⁊ ꝓ
duci. ⁊ ita econtrario impossibile est ipm sine illo conser=
uari sine q̄ est impossibile eum ꝓduci. sed nullus effectus
possibilis est ꝓducibilis ab aliqua causa secũda sine pri
ma principaliter concausante: vt quando de hoc inqreꝛ ĩ
fine huius libri diffusius ostẽdetur. ergo ⁊c. ¶ Cõfirmaꝛ.
quia sicut nihil est (vt dictuȝ est) cõseruatiuũ effectus nisi
ꝓductiuum ipsius: ita nec aliqd põt eẽ eius totale cõser=
uatiuũ nisi qd est ipsius totale principium ꝓductiuum.
sȝ nulla secũda causa est vt hic suppono alicuius effectꝰ
totale principium ꝓductiuum: ergo nec cõseruatiuum.
¶ Et si q̄raꝛ: cũ effectũ ꝯseruari ab aliqua causa cõtinue
nobis non innotescat/ vt etiaȝ supius fuit dictum: nisi qꝛ
videmus effectum manere ad cause presentiaȝ ⁊ non ma
nere ipa absente/ quõ nobis cõstat oĩa indigere pma cã
conseruante ⁊ ab ipsa conseruari: cũ ipsa omnibus realiꝰ
sit p̄sens: nec aliter sciamus vni ipsam eẽ p̄sentem q̄ alte
ri: ¶ Respondeo ꝙ non eodem modo scimus primam
causam omnia alia a se cõseruare ⁊ ꝓducere quo scimus
hoc de causis scdis. Diuersas eñ causas secũdas scimꝰ
diuersorum effectuum esse ꝓductiuas ⁊ ꝯseruatiuas: q̄a
ad diuersas diuersos videmꝰ ad sẽsũ sequi effectꝰ: quoꝝ
aliqui non manẽt sed esse desinũt desinentibꝰ causis suis
ex q̄ arguimus tales causas suorum effectuuȝ esse conser
uatiuas. non aũt ista hoc modo scimus nec scire natura=
liter possumus de prima causa: cum nec ipsam sicut secũ=
dam naturaliter intuitiue cognoscamus: ⁊ ideo ꝙ ipa sit
alicuius effectus causa ꝓductiua vel conseruatiua de fa=
cto/ hoc nobis non potest naturaliter esse notuȝ qꝛ ad ip=
sam videamus sequi effectum et per eam ꝯseruari ipsum
qꝛ tamen scimus ipsam oĩpotentẽ: ideo a priori arguimꝰ
eam omnium possibilium ꝓductiuã ⁊ ꝯseruatiuã totaliꝰ
ꝑ seipsam: sicut magis explicabiꝰ qñ de hec in sequenti=
bus inqretur. ¶ Et si queras: nunqd ex hoc qꝛ prima cã
omnia destruere ⁊ ãnihilare põt/ argui põt ab ipsa oĩa cõ
seruari? Dico ꝙ non: qꝛ etiam multe cause secunde sunt
aliquorum effectuum destructiue quoꝝ non sunt conser
uatiue: immo nulla cã secũda saltem naturaliter agens
est sui effectus destructiua cuius est cõseruatiua. ⁊ ita ex
hoc ꝙ prima causa potest omnia annihilare non seqtur
ꝙ possit oĩa cõseruare. sȝ magis seqtur ex hoc: qꝛ vȝ põt
omnia ꝓducere ꝑ seipsam ⁊ nulla cã alia aliquid sine ea.
¶ Hec de primo.

Quantum ad secũdum: vbi est videndũ

an aliquid possit conseruari tantum ꝑ instans/ diciꝰ com
muniter ꝙ rem aliquã ꝓductam ꝯseruari tantummodo
in instanti põt dupliciter intelligi. Uno modo ꝙ ꝯserueꝰ
in vno instanti ⁊ annihiletur in alio. ⁊ sic est impossibile:
qꝛ cum inter q̄cunq; duo instantia sit necessario tempus
mediũ/ oporteret ipsaȝ in tpe intermedio remanere: nec ꝑ
ꝯñs ꝑmaneret seu ꝯseruareꝰ tantummõ in instanti. Alio
modo põt intelligi ꝙ ꝯserueꝰ tantuȝ in ĩstanti ⁊ ꝙ destru
atur in toto tẽpore sequenti. ⁊ sic est possibile. ¶ Sȝ hic
modus dicendi lȝ cõmunis/ multipliciꝰ deficit. Deficit q̄
dem primo: qꝛ falsum est qd accipit: vȝ instãtia esse in re
extra aliqua positiua. nec eñ punctũ in linea nec instãs
in tempore est in re extra aliqd positiuum vt postea ostẽ=
detur. vel si dicas ꝙ immo est/ nullum est impossibile sal=
tem ꝑ diuinam potentiã hmõi instantia in tempore ⁊ pũ
cta ĩ linea vel sine linea esse immediata. qm̃ si inter q̄cun
q; puncta cadit linea media: ⁊ inter instãtia tempus: cuȝ
scdm ipsos tam linea a punctis q̄ tempus ab instantibꝰ
realiter distinguatur: ⁊ oĩa realiter distĩcta sint separa=
bilia per diuinam potẽtiam: ꝑ ꝯñs poterunt manere om
nia puncta destructa omĩ linea intermedia inter ipsa: et
omnia temporis instãtia ipso tempore ꝯtinuo circũscri=
pto. sed scdȝ ipsos ideo instantia non sunt immediata qꝛ
inter ipsa est tempus medium: nec pũcta similiꝰ propter
lineam mediantẽ. ergo destructo omĩ ꝯtinuo tam ꝑmanẽ
ti q̄ successiuo poterunt ꝑmanere tam pũcta q̄ instantia
immediata. ¶ Confirmaꝰ. qꝛ nullum est impossibile indi
uisibile separare a diuisibili / nec diuisibile ab indiuisi=
bili: nec magis possunt esse idem realiter q̄ corruptibile
⁊ incorruptibile/ mortale ⁊ immortale. sed scdm ipsos pũ
cta ⁊ instantia sunt indiuisibilia/ ⁊ linea siue q̄cũq; aliud
ꝯtinuũ ꝑmanens ⁊ tempus ipm sunt diuisibilia in re ex
tra. ergo ista sunt separabilia: ⁊ ꝑ ꝯñs potest tam instans
sine tempore q̄ punctuȝ sine linea existere: q̄ etiam econ=
uerso. sed vnũ indiuisibile non est immediatius vnibile di
uisibili q̄ alij indiuisibili. ergo cum pũcta ⁊ instantia indiui
sibilia sint vnibilia immo ⁊ vnita actualiꝰ vt supponunt
mediante continuo/ nullũ apparet inconueniẽs ipsa a cõ
tinuo diuisibili separabilia posse vniri ĩmediate sibi mu=
tuo circunscripto omni medio inter ipa. Esto etiam ꝙ nõ
separentur a continuo sed maneant in ipso/ nullum est im
possibile saltem deo cui non est impossibile oĩe verbum
ipsa immediate posse esse vnita. quecunq; enim in aliquo
realiter existentia ab ipso realiter distĩcta possunt imme
diate saltem per diuinã potẽtiaȝ esse vnita: maxime ex q̄
sunt vnibilia: qualia/ vt ꝓbatuȝ est / oportet ꝯcedere esse
ista indiuisibilia omnes ponẽtes ipsa. ergo cum instantia
temporis sint vnibilia ⁊ a tempore scdm ipsos realiꝰ sint
distincta: per ꝯñs seqtur ꝙ poterunt per diuinã potẽtiã
esse in ipso tempore immediata. quare ⁊c. ¶ Ex hoc/ scdo
apparet ꝙ deficit ⁊ falsuȝ accipit predicta opinio qñ di=
cit ꝙ ĩpossibile ẽ rẽ manere seu ꝯseruari tm̃ in vno instã
ti ⁊ destrui in alio. ¶ Nec valet rõ per quaȝ ꝓbat: vȝ ꝙ
oporteret rẽ ĩ tpe ĩtermedio ꝑmanere. qm̃ vt ꝓbatũ ẽ nul
lum oportet esse medium tempus inter duo instantia: sup
posito illo falso qd supponit/ vȝ ꝙ instãtia a tẽpore rea=
liter sint distincta. ¶ Tertio deficit ista opinio: qꝛ suppo
nit ꝙ rem destrui vel conseruari in instãti sit ipsam con=
seruari vel destrui in instanti tanq̄ in aliquo distincto rea
liter ab ipsa re conseruata vel destructa. hoc autẽ est fal=
sum. potest eñ q̄libet res signata ꝯseruari plus vel minꝰ
vel destrui quacũq; alia re ab ipsa penitus circũscripta.
sed nulla re alia existente alia ab angelo ⁊ a deo ipm an=
gelum conseruante angelus ipse non posset dici ꝯseruari
nec destrui in instanti nec in tempore tanq̄ in aliqua re
distincta a deo conseruante vel annihilante ⁊ ab angelo
ꝯseruato vel annihilato. quare ⁊c. ¶ Ex hoc apparet q̄r
to ꝙ etiam deficit ista opinio qñ addit ꝙ res põt ꝯserua=
ri tantũmodo in instãti sic ꝙ annihileꝰ in tempore sequẽ
ti. qꝛ nec in ĩstanti cõseruatur nec in tẽpore annihilaꝰ tã=
q̄ in rebus distinctis ab ipsa re conseruata ⁊ annihilata.
quare ⁊c. ¶ Preterea esto ꝙ ista vulgata sint vera q̄ di=
cunꝰ de tempore ⁊ instanti/ eadem debet poni mensura de
structionis ⁊ productionis rei: ⁊ ita res q̄ ꝓducitur in in
stanti/ ⁊ corrũpiꝰ in instanti. cũ ergo angelus creatus fue
rit in instanti: sed nõ in illo in quo creatus. ergo in alio illi ĩ=
mediato. ¶ Confirmaꝰ. qꝛ nec reȝ aliquã fieri vel destrui
in instãti est aliud q̄ ipaȝ fieri vel destrui totã simul: sicut
nec ipsam fieri successiue est aliud q̄ fieri vnã eius ꝑtem
post aliã. ergo indiuisibile carẽs partibꝰ vt angelus nec põt
fieri nec destrui successiue/ nec ꝑ ꝯñs in tempore/ sed tan=
tũmodo in instanti/ cum simul totuȝ habeat fieri vel cor=
rumpi. quare ⁊c. ¶ Et ideo aliꝰ ad istud dubiũ est dicẽdũ
Ad cuius euidentiam est sciẽdum: ꝙ rem aliquã ꝓductã
conseruari seu manere tantummõ in instãti/ põt dupliciꝰ
intelligi. Uno modo ꝙ maneat tm̃ ⁊ non plus q̄ durat ĩ
stans qd est indiuisibile tẽporis vt communiꝰ diciꝰ. Alio
modo ꝙ dicatur manere in instanti tantũ: qꝛ statim post
q̄ est ꝓducta fuit annihilata: ita ꝙ inter eius creationeȝ
⁊ annihilationem nullũ mediũ intercesserit. Quocunq;
horum duoꝝ modorum intelligatur rẽ manere tm̃mõ in ĩ
stanti ipsa põt dupliciter destrui. vno mõ in instanti: hoc
est tota simul. alio modo successiue/ hoc est vna eiꝰ pars
post aliam non omnes simul.

Hoc præmisso pono quatuor conclu=

siones. ¶ Prĩa ẽ: ꝙ res q̄libet põt manere seu ꝯseruari
plus vel minus: q̄ tñ nec manebit in tẽpore nec in instãti.
¶ Hec apparet euidenter: intelligendo ꝑ ista vȝ tempꝰ
⁊ instans/ aliqua distincta realiter a re ipsa. quoniã omis
res possibilis põt fieri ⁊ facta ꝑ diuinam potentiam con
seruari quacunq; re ab ipsa alia circunscripta. ergo si instãs
⁊ tempus sunt distincta a re qualibet permanenti/ potest
res quelibet ꝑmanens fieri ⁊ ꝯseruari absq; tempore ⁊ in
stanti. quare ⁊c. ¶ Confirmatur. qꝛ deus ab eterno non
fuit in tempore nec in instanti. Et si dicas ꝙ immo fuit
in instanti eternitatis: dico ꝙ falsuȝ est/ si ꝑ instans eter

nitatis intelligas aliqd quemõ cūqꝫ in re ab ipso distinctum/cū nihil ab ipso diuersum fuerit sempiternū. ¶ Secunda ꝯclusio est: ꝙ si tempus ⁊ instans essent duo realiť distincta vnum ⁊ idē instās posset esse in toto tempore ⁊ totum tempus tantummō in instāti. ¶ Hec ꝓbatur quātum ad primam ptē. q2 oīs res ꝓducta realiter extra animam pōt ꝑ diuinam potētiam ꝯseruari ⁊ ꝑpetue ꝑmanere. ¶ Hoc appet. q2 aut res est incorruptibilis aut corruptibilis. Si primū: talis oīs ꝓ ꝑpetuo permanebit et conseruabitur de facto. si ponať secundum/vez ꝙ sit corruptibilis: qua ratione deus pōt vnam rem naturaliť corruptibilem quale est corpus humanuz ꝓ ꝑpetuo conseruare/⁊ sic de facto etiam ꝯseruabit: etiā eadē et quācunqꝫ aliam. sz tps ⁊ quodlibet eius instans ponuntur esse diuersa positiua realiter in re extra. ergo qḋlibz instans et tempus poterit ꝑ diuinam potentiā perpetuo ꝑmanere ⁊ per ꝯñs idem instans erit in toto tempore. ¶ Cōfirmatur. q2 nullus effectus realis maiori necessitate destruiť ꝙ creetur vel qualitercūqꝫ in esse ponatur. sz oīs res ⁊ ꝑ ꝯñs tale instans contingenter non necessario ꝓducitur. ergo ⁊ sic destruitur. sed qḋ contingēter destruiť pōt non destrui: ⁊ per ꝯñs ꝑmanere: sicut econuerso omne qḋ contingenť ꝓducitur pōt nō ꝓduci. ergo ⁊c. ¶ Ex eodem sequitur scḋa pars conclusionis ṗdicte: videlz ꝙ tempus posset esse tm̄mō in instanti. qm̄ si in toto tempore nō eēt nisi vnum instans/totum tēpus esset tantummodo in istāti non vt in subiecto eodem modo quo ipz instans poniť esse in tēpore: sed q totū esse in instāti vnico in ipso exñte. sicut dicitur ꝙ mundus est in tempore vel aliqd est in instanti q2 est tempore existente vel tantummodo instanti ipsius. sz si talia temporis instantia sunt distincta realiter positiua/posset deus oīa destruere preter vnū quod maneret toto tempore a q realiter distiguiť (vt dicitur) ꝑmanente. ergo ⁊c. ¶ Tertia ꝯclusio est: ꝙ si talia instantia essent alique res diuerse/posset q̄cunqꝫ res ab eis alia fieri q facta duraret tm̄ ⁊ non amplius ꝙ instans. ¶ Hec apparet. q2 sicut nullus effectus possibilis magis necessario ꝓduciť ꝙ alius: ita nec ꝓductus diutius necessario conseruatur/sed tantū cōtingēter. sed si aliqs effect⁹ ali⁹ realiter ab instanti non posset manere tm̄ ⁊ non amplius ꝙ instans/hoc necessario seqreť. quod enī necesse est plus manere/oportet necessario ipm a deo amplius cōseruari: cum nulla res possit fieri nec facta etiā ꝑmanere nisi deo ipam causante ⁊ ꝯseruāte. g ⁊c. ¶ Et si q̄ras/an talis res q maneret tantummō in istanti annihilareť in istanti an in tempore: ¶ Respondeo ꝙ annihilari rem in instanti ē annihilari ipsam simul totam: ⁊ annihilari in tempore est annihilari vnam ei⁹ ptē post aliam. ⁊ ideo aut res primo mō annihilabitur: aut secundo. si primo mō: annihilareť in instanti. si autez secundo mō: in tempore. ¶ Et si cōtra hoc arguas. quia aut annihilabitur in eodez instanti sue ꝓductionis: aut in alio. si in eodem: ergo simul erit ⁊ non erit qḋ est impossibile. si in alio: ergo quiescet seu manebit ī tpe intermedio: vel vnū instans erit imediate post alterum: qḋ est falsum. quare ⁊c. ¶ Respondeo ꝙ oēs tales rationes ꝓcedunt ex falsa imaginatione ⁊ suppositione. supponūt enī ꝙ rem annihilari in instāti vel in tēpore sit ipsam annihilari in tēpore vel in instanti tanꝙ in rebus aliis existentib⁹ talem annihilationem mēsurātibus. qḋ non est verū. tn̄ si sic intelligas rem fieri vel corrūpi in instāti vel in tpe: q2 fit vel esse desinit manente tpe vel instanti tanꝙ rebus aliis ab ipsa re q fieri diciť vel corrumpi: concedo tibi ꝙ res omnis alia a tēpore ⁊ istāti statim postꝙ est creata annihilata pōt esse annihilata in tempore vel in istanti: aut insimul in vtroqꝫ. pōt enī annihilari quacūqꝫ alia re manente: ⁊ per ꝯñs tempore vel instanti vel simul vtroqꝫ. ¶ Et qñ q̄ris/an annihileť in eodem instanti q fuit ꝓducta an in alio? Dico ꝙ potest annihilari in eodem vel in alio: et etiam simul in alio et eodem. potest enī annihilari manente quocunqꝫ quod erat quando fuit producta in instanti tanꝙ quadā re ab ipsa distincta realiter existente eadez manēte. nec enī est magis inconueniens angelum primo creari ⁊ postea annihilari manēte eodē instanti ab ipso creato ⁊ annihilato realiter vt supponitur differēte ꝙ aliqua alia re puta hoīe ab ipso amplius differēte. ¶ Et qñ inferť ꝙ tūc eadē res in eodem instanti simul erit ⁊ nō erit: Dico ꝙ eadem res esse potest taz illo/hoc est eodē instāti manēte ꝙ alia re quacunqꝫ eadē ꝑmanēte ipso existēte ⁊ non existēte. Nec tn̄ ex hoc seqtur qḋ ratio imaginať: vez ꝙ res ipsa eadē puta angelus simul sit ⁊ non sit. q2 nec rem esse ⁊ non esse aliqua re ab ipsa distincta eadem manēte est ipsam esse ī simul ⁊ non esse: nisi dicas ꝙ mund⁹ fuit insimul ⁊ nō fuit cum fuerit ⁊ nō fuerit alia re puta prima causa eadez ipo non existēte ⁊ existēte vniformiter ꝑmanente. quare ⁊c. ¶ Ex eodem medio apparet ꝙ pōt destrui simul in eodē ⁊ in alio instanti/hoc est existēte simul vtroqꝫ: cum q̄cūqꝫ realiter distincta insimul possint esse: vel etiam tantum ī alio a priori. ¶ Et qñ infertur ꝙ tūc aut oporteret rē manere in tempore intermedio: aut nullū esset tēpus mediū inter instātia: Dico ꝙ nec oportet tempus esse mediū inter instantia/supposito ꝙ instantia ista ab ipso tempore realiter sint distincta vt probatū est supi⁹: nec oporteť rē in alio instanti a priori destructā manere in tēpore intermedio inter primū instās ⁊ secundum: esto ꝙ de facto sit mediū tps inter ipa. qm̄ pōt simul tēpus hmōi īter talia instantia medium destrui cum re ipsa statim prio ꝓducta manente instāti priori ī q fuit ꝓducta: ⁊ alio posteriori manente tm̄mō non priori. quare ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima cōclusio est: ꝙ circunscripto omī tempore ⁊ instāti res quelibz statim postꝙ creata pōt annihilari: ⁊ ꝑ ꝯñs in instanti tm̄mō ꝯseruari non prio sz secundo intelligēdo: dum tn̄ annihileť tota simul/non autem si successiue pars post ptem. ¶ Hec apparet. q2 ad rem aliquā minus vel ampli⁹ cōseruari non est necessaria aliq alia res ab ipsa ⁊ a pria causa cōtingēter oīa ꝯseruante. ergo quacūqꝫ alia re destructa ab homine nūc ꝓducto/cū ꝯtingenter ꝓducatur si ꝓductus contingenť similiť conserueť: seqtur ꝙ statim postꝙ ꝓductus pōt absqꝫ alio medio annihilari: dum tn̄ non successiue sed in instanti/hoc ē simul tot⁹ annihileť. si enim primo vna pars ⁊ postea alia annihilaretur/oporteret ipm vel saltem aliquam eius partem talem ꝑmanere. quare ⁊c. ¶ Circa ṗdicta sunt aliqua dubia: de qb⁹ nunc ptranseo dicturus de eis in sequētibus suis locis. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in pricipio negādum est illud qḋ assumiť in maiori. oīa enī tam successiua si ponātur ꝙ ꝑmanentia indigent prima causa ipsa omnia conseruante.

Secūdo quæro: vtrum ꝓductio ⁊ conseruatio secunde cause sint idem totaliter in re extra. ¶ Et videť ꝙ sic. quia omīs causa eodē est ꝯseruatiua effectus q est ꝓductiua ipsius. sed oīs causa scḋa est seipsa oīs effectus sibi possibilis ꝓductiua: cuz actio ꝓductiua sit ab extremis totaliter indisticta vt patuit supra. g ⁊c. ¶ Cōtra. q2 que sunt separabilia/realiter sunt distincta. sed ꝓductio secūde cause pōt separi a cōseruatione. potest enī res ꝓducta ab ipsa non cōseruari: sed mox annihilari. ergo ⁊c. ¶ Responsio. vbi prio dicam secundū veritatem ad questionē ꝓpositaz. Secūdo ostendā qualiter esset dicēdū ad ipaz secundum opinionem vulgatam.

Quantum ad primum pono duas conclusiones. ¶ Prima est: ꝙ ꝯseruatio secunde cause non est res aliqua per se vna ab ipsa causa conseruāte ⁊ a suo effectu conseruato distincta. ¶ Hec probatur primo. quia vt argutum est eodem sol conseruat lumen suum productum quo producit ipsum. sed producit ipsum per se immediate non mediante actione ab ipso ⁊ a lumine producto distincta. ergo et sic conseruat ipsum: ⁊ sic per consequens conseruatio actiua vel passiua non est res aliqua per se vna magis ꝙ actio productiua distincta a sole conseruante et a lumine conseruato. ¶ Secundo. quia si cōseruatio huiusmodi est res aliqua per se vna a sole et a lumine distincta/cum oporteat ipsam a sole conseruari vel ab alio lumen conseruante: aut conseruatur immediate a sole/aut a conseruatione alia mediante. Sed nō potest poni secundum. quia tunc sequeretur in huiusmodi conseruationibus processus in infinitum. ergo primum. sed non magis sol potest alium effectum a lumine et a seipso conseruare per seipsuz omni alio circunscripto/ꝙ lumen: ergo ⁊c. ¶ Nec valet si dicatur ꝙ huiusmodi res que dicitur conseruatio/est ab alio a sole. quia sicut sol nullius alterius secunde cause aliquo mediante effectu lumen causat: ita nec ipsum causatum ꝯseruat. quare ⁊c. ¶ Esto etiam ꝙ assumptum esset veruz/nihilominus haberetur intentum: quia a quocunqꝫ sit talis conseruatio non potest esse alia mediante. quare ⁊c. ¶ Ad istam conclusionem etiam possunt adduci omnes rationes facte superius ad probandum ꝙ nec productiua actio seu actiua ꝓductio nec passiua est forma aliqua per se vna a producente et a producto distincta. ¶ Secunda conclusio est: ꝙ huiusmodi conseruatio est precise ipsa extrema vt simul existentia: quorum vnum exigit alterum ad esse suuz et existit causaliter propter ipsum. ¶ Hec sequitur ex ṗdicta. quia aut conseruatio ista est aliquid per se vnū: aut vtrunqꝫ extremum vt absolute acceptum: puta sol et lumen: aut vt vnum propter alterum est existens: ipsumqꝫ exigens. Sed non potest poni primum/vt probatum est. nec secundum: quia tunc non posset poni sol et lumen/qn lumen conseruaretur a sole posito: quod non est veruz/vt in questione alia fuit dictum. ergo relinquitur tertium: qḋ est propositum: videlicet ꝙ conseruatio luminis a sole non est aliud ꝙ sol et lumen vt propter solem existens et manens. ¶ Ex his corollarie concludendo dico ad q̄stionem: ꝙ cause secunde productio et conseruatio nō sūt distincta in re extra/sicut aliqua duo quorum quodlibet sit aliquid per se vnum: quia neutrum est tale videlicet aliquid per se vnū in re extra. sed vtrunqꝫ dicit simul plura et eadem: supposito ꝙ ab eodem res causetur et conseruetur. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia vt patet ex precedentibus nec actiua productio nec passiua secunde cause distinguitur in re extra a producente ⁊ a producto: nec conseruatio a conseruante et a conseruato. sed causatū et conseruatum idem est. ergo producto conseruato a causa ipsum producente in nullo conseruatio et productiua actio distinguuntur: nec de aliquo horum oportet querere quid est/cum neutrum ipsorum habeat quid rei sed nominis tantum: vt de productione actiua ⁊ passiua superi⁹ fuit dictū. ¶ Ad aliqua q possent argui cōtra ista/apparet solutio ex dictis in questionibus p̄cedētibus. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum est sciendum: ꝙ vulgaris opinio est ꝙ taz productiua ꝙ conseruatiua actio est forma aliqua per se vna respectiua de genere accidentis distincta realiter ab extremis/videlicet a causa secunda producente ⁊ conseruante ⁊ ab eius effectu producto et conseruato. ¶ Hac opinione vulgata supposita videtur mihi ꝙ oporteat concedere quatuor per ordinez

que sequuntur. ¶ Primum est: ꝙ omnis passiua productio ⁊ conseruatio secunde cause est posterior effectu producto et conseruato. ¶ Secundum est: ꝙ nullus effect⁹ secunde cause producitur productiōe passiua nec conseruatur conseruatione passiua: sed magis econuerso passiua conseruatio conseruatur mediante effectu cōseruato ⁊ passiua productio producitur mediante effectu primo producto. ¶ Tertium est: ꝙ passiua productio ⁊ conseruatio potest esse vna forma: vel alia et alia. ¶ Quartum est: ꝙ si ponatur esse vna forma qua nō existente nō possit naturaliter manere productum/impossibile est ꝓductum ab vna causa secunda ab alia naturaliter conseruari. ¶ Primum/videlicet ꝙ tam productū ꝙ conseruatum oporteat esse prius sua productione ⁊ conseruatione passiua: ꝓbo primo. quia omne subiectuz est prius nature ordine quocunqꝫ accidente in ipso realiter existente. sed productū ⁊ conseruatum oportet ꝯcedere secundum istā opinionē esse subiectū sue productionis ⁊ conseruatiōis passiue. nec enim passiua productio nec ꝯseruatio potest poni subiectiue existere nisi in re producta et conseruata. nec enim potest dici ꝙ productio ⁊ conseruatio luminis passiua sit in aere subiecto luminis receptiuo: quia nec aer a sole a quo illuminatur/productione luminis causatur: nec eius conseruatione passiua conseruatur. ergo ⁊c. ¶ Secundo. quia omnis respectus est posterior suo fundamento etiā secūdū ipsos: qḋ ⁊ verum est ponēdo respectum ipm vt ipsi ponunt/videlicet tanꝙ formā aliquam per se vnā accidentalē ab extremis omnibus realiter differentem. sed fundamentū conseruationis passiue ⁊ ꝓductionis oportet ponere esse conseruatum ⁊ ꝓductū: qḋ et etiam ipsi ponunt. Illud enī est passiue productionis fundamentū qḋ ꝓducitur: ⁊ illud ꝯseruationis qḋ conseruatur. ergo ⁊c. ¶ Nec valet si contra hoc arguatur. q2 scḋz philosophū materia est generationis ⁊ corruptionis subiectum: cū tamē materia ipsa nec possit generari naturaliter nec corrūpi. qm̄ philosoph⁹ ꝑ generationē nō ītēdit aliquam formā accidētalē sed substantialem. ⁊ ita non ītendit materiā dicere esse subiectū ḡnationis tanꝙ alicuius forme accidentalis: sed q2 est subiectū forme substantialis naturaliter in ipsa materia introducte. nec debz ēt intelligi ꝙ sit subiectū corporis similiter tāꝙ forme vez alicuius ꝑ se vni⁹: ⁊ cū nulla sit talis forma/corruptio ipa quare ⁊c. ¶ Secundū vez ꝙ effectus non possit ꝓductione ꝓduci nec ꝯseruatione passiua ꝯseruari/sed poti⁹ ecōuerso: seqť euidenť ex prio. qm̄ magis qḋcūqꝫ accidēs cōseruatur ꝑ subiectū ꝙ ipz subiectū ꝑ accidēs. qḋ ēt ē prio ꝓductū ⁊ cōseruatū nō pōt ꝯseruari ꝑ aliqḋ posteri⁹ nec ꝓduci. sz ꝓductū ꝯseruatū ē pri⁹ vt ē ꝓbatū sua ꝓductione ⁊ ꝯseruatiōe passiua. g ⁊c. ¶ Cōfirmať. q2 tale prius nō pōt esse tale ꝑ aliqḋ posterius. sz subiectū ꝓductionis ⁊ ꝯseruationis passiue ē pri⁹ ꝓductū ⁊ ꝯseruatū sua ꝓductione ⁊ conseruatione passiua. ergo ⁊c. ¶ Tertiū/vez ꝙ talis passiua productio possit poni vna forma cū ꝯseruatione passiua vel alia ab ipsa: ex hoc videtur posse probari: qm̄ ad ꝯseruandū rez ꝓductā naturaliter vt lumē a sole in aere ꝓductum/sufficit sua cā ⁊ eius actio productiua ⁊ productio passiua. hmōi enī productione passiua stāte videť ꝓductū ipz posse naturaliter ꝯseruari. sz passiua luminis ꝓductio cū sit forma ꝯñs lumē ꝓductū ⁊ in ipo existens vt in subiecto/potest manente lumine permanere. ergo ipsa stante potest sol lumen a se genitum naturaliter conseruare: nec per ꝯñs oportet ꝯseruationē eē formā aliā a ꝓductione. ¶ Secūda pars vez ꝙ ēt possit poni forma alia/ex hoc pōt ꝓbari: q2 priori īuariato nec multiplicato pōt mlťiplicari posteri⁹ ⁊ realiť variari. sz lumē genitū a sole ē pri⁹ sua ꝓductiōe ⁊ ꝯseruatiōe passiua. g sic subiecto eodē realiť ꝑmanēte pñt accñtia ipa posteriora

⁊ ab eo realiter distincta variari: ita et de productiõe ⁊ de conseruatione huiusmodi est dicendum. ¶ Confirmatur. quia variato ⁊ multiplicato q̄ res nõ ꝓducitur nec ↄseruat̃/ nõ oportet variari nec multiplicari substantialit̃ rẽ ipsam creatã seu ↄseruatã. sed vt ꝓbatũ est nec res ipsa ꝓducit̃ nec ꝓductione ↄseruat̃/ponendo ꝓductionẽ ⁊ cõseruationem esse tales formas accidentales a ꝓducẽte ⁊ ↄseruãte ⁊ a ꝓducto ac ↄseruato realiter differentes. ergo ⁊c. ¶ Quartũ ⁊ vltimũ/vʒ ꝙ si cõseruatio ipa ponat̃ vt forma respectiua conseruati ad conseruantem causam: q̄ non existente non possit manere naturaliter conseruatũ: nullus effectus ab vna causa productus possit conseruari ab alia/apparet. quia si conseruatio est respectus conseruati ad conseruantem causaʒ/oportet ipsum huiusmodi respectuʒ destrui destructo eius termino vʒ causa ipa conseruante. sed ad nullam aliam cãm q̄tũcunq; illiꝰ effectus ꝓductiuã potest esse idem respectus: cum ad diuersos terminos etiam secũdũ ipsos non possit esse idem respectus. ergo si conseruatum idem necessario exigit talẽ respectum eũdem/impossibile est aliquẽ effectum ab vna causa secunda primo ꝓductũ ⁊ ↄseruatum ipsa destructa ab alia ↄseruari. ¶ Cõfirmat̃. q2 aut huiusmodi passiua ↄseruatio est eadẽ forma cũ ꝓductiõe passiua: aut alia. si eadem: ergo solius illiꝰ habet esse conseruatio cuius fuit productio: nec potest res conseruari nisi ab illo a quo fuit producta. si autem est forma alia/aut prima ↄseruatione scʒ prioris cause secunde destructa oportet rem destrui conseruatam: aut non. Si primum: habetur ꝓpositũ: vʒ ꝙ res ab vna causa secunda primo producta ⁊ postea cõseruata non potest ab alia conseruari. Si autem ponatur secunduʒ: videlicet ꝙ tali conseruatione prioris cause destructa res ipsa conseruata possit manere naturalit̃ alia conseruatione alterius cause mediante: interimitur suppositum. ergo ⁊c. ¶ Ex predictis et alijs multis apparet opinionem illam licet vulgatam omnino esse improbabilem et absurdam. omnino enim est improbabile dicere: lumen a sole genitum ab ipso conseruari mediante aliqua forma sibi impressa ab eo et a sole realiter differente/nec aliter posse naturaliter conseruari: cum talis forma supponat lumen ipsum/nec videatur a sole immediatius cõseruari posse ipso lumine. ¶ Unde non video ꝙ aliquam formam effectui imprimens magis per eam conseruet effectum q̄ quodcunq; aliud accidens in subiecto producens per ipsum accidens productum conseruet subiectum. ¶ Confirmatur. quia aut talis effectus conseruatus est hm̃oi accidentis naturaliter receptiuus vt ignis caloris: aut violenter vt aqua ipsius caliditatis. sed nec subiectuʒ aliquod conseruatur per accidens cuius est naturaliter/nec per illud cuius est violẽter tantummodo receptiuum/cũ omne accidens supponat subiectum. ergo ⁊c. ¶ Sic ad q̄stionem. ¶ Ad rationẽ in principio q̄n dicitur ꝙ separabilia sunt realiter distincta/ↄcedo que sũt sic separabilia sicut duo aliqua quoruʒ q̃libet est aliq̄d per se vnum. sed tunc dico ꝙ productio ⁊ conseruatio nõ sunt talia sic separabilia. ¶ Et quãdo probatur per hoc quia omnis res producta potest nõ ↄseruari: sed mox annihilari: cõcedo. sed ex hoc non sequitur ꝙ producens separetur a conseruatione tanq̄ vna res ab alia/cum nec re annihilata annihiletur eius productio tanq̄ aliquo ab ipsa distincto: sicut nec re manente et conseruata maneat eius conseruatio tanq̄ re aliqua ab ipsa ⁊ a sua causa conseruante aliqualiter differente. omnis enim effectꝰ productus quocũq; ab ipso alio circunscripto/ potest annihilari vel conseruari: nec per hoc ꝙ diutius conseruatur res aliqua ab ipso distincta sibi additur/nec per hoc ꝙ citius annihilatur aliquid ab ipso distinctum corrũpitur vt ratio imaginari videtur.

TErtio quæro: vtrum creatio & conseruatio prime cause sint idem totaliter in re extra? ¶ Et videtur ꝙ sint idem: quia nõ minus eodem potest creare ⁊ conseruare prima causa q̄ secunda: sed vt patet in questione alia actio productiua et conseruatiua secunde cause est eadem. ergo ⁊c. ¶ Contra. quia quod potest variari alio inuariato realiter est distinctum ab ipso: sed conseruatio potest variari cum possit esse maior vel minor creatione cuiuslibet creature non variata. ergo ⁊c. ¶ Responsio. vbi sic procedam. Primo enim ostendam ꝙ creatio prime cause et eius cõseruatio sunt idistĩcta totaliter in re extra. Scdõ inquiram an conseruatio prime cause ⁊ secunde vel ꝓductiua actio distinguãtur.

Quantum ad primum pono duas conclusiões. ¶ Pria ē: ꝙ creatio et ↄseruatio sunt ĩ re extra totaliter indistincta. ¶ Hec probat̃. quoniam creatio ⁊ conseruatio sunt ab eodem creante vt cõseruante ⁊ ab effectu creato et conseruato indistincta totaliter in re extra. ergo et inter se. ¶ Consequentia est euidens. quia vt suppono ex alibi declaratis: et in sequentibus iterum declarandis: quecunq; in creatis sunt inter se distĩcta/et ab omni alio et econuerso. ¶ Antecedẽs apparet. vt cũ probatum est in precedentibus creatio in nullo a creante et a re creata distinguitur in re extra. sed non magis oportet ponere conseruationem esse rem aliquam a deo conseruante ⁊ a re conseruata distinctam q̄ creationẽ ipsam. quoniam nec plus requiritur ad rem aliquam conseruandam q̄ ad eam nouiter producendam. ergo prima causa sicut seipsa creat ita et creatum conseruat. quare ⁊c. ¶ Confirmatur. quia si conseruatio qua a deo angelus conseruatur/est res aliqua distincta ab ipso conseruato angelo et a deo: aut est substantia aut accidens. sed neutrum horum potest poni. nec enim deus conseruat angelum mediante alia substantia creata: nec mediante aliqua accidentali forma ipsi impressa: cum quorumcũq; realiter distinctorum vnũ possit fieri ab ipso sine alio: et per consequens conseruari. ergo conseruatio est indistincta a conseruato ⁊ ab ipso conseruante deo: ⁊ per consequens a creatione ipsa ab eisdem similiter indistincta. vnde sicut nec actiua creatio nec passiua dicit rem aliquam per se vnam sed plures quarum vna ab alia nouiter creatur: ita nec conseruatio etiam nisi illa eadem duo: vt vnũ puta creatum a creante continuatur. potest autem creatum a deo conseruari seu in esse continuari ⁊ perpetuari nullo sibi addito: sed quocunq; ab ipso ⁊ a deo distincto totaliter circunscripto. quare ⁊c. ¶ Sed contra conclusionem istam arguit̃. Primo: quia res in primo instanti creatur ⁊ nõ conseruatur. in toto autem tẽpore sequẽti cõseruatur et non creatur. ergo ista videlicet creatio ⁊ conseruatio realiter sunt distincta. ¶ Secundo. q2 quecunq; sunt simul incompossibilia realiter sunt distĩcta. sed creatio et ↄseruatio sunt hm̃oi. Quõ probat̃. q2 res in pn̄o instanti creationis sue non põt non esse. alias simul existeret ⁊ nõ esset. sed qd̃ nõ potest non esse non indiget conseruatione. ergo creatio et conseruatio non sunt simul. quare ⁊c. ¶ Tertio. quia quod potest absolui ab alio/realiter differt ab ipso. sed creatio potest absolui a conseruatione et econuerso conseruatio a creatione/cum creatum possit non cõseruari: et non creatum sed a causis secundis naturaliter productum supernaturaliter conseruari. ergo ⁊c. ¶ Quarto. q2 si creatio ⁊ cõseruatio ẽent idẽ/oĩa creata ẽent eq̄lit̃ ↄseruata. sʒ hoc ẽ falsũ. q2 vnũ põt ↄseruari minꝰ ⁊ alterũ plus. cõstat autem ꝙ ↄseruatũ plꝰ nõ habet de creatione ãplius q̄ alterũ diutius conseruatuʒ ergo ⁊c. ¶ Ad primũ. si illa rõ valet/per eandẽ põt ꝓbari ꝙ annihilatio ⁊ creatio eiusdẽ rei realiter distinguuntur sic arguendo. quando res creatur non annihilatur: et ecõuerso quando annihilatur non creatur. ergo annihilatio est res aliqua per se vna a creatione ⁊ a re ipsa annihilata distincta. cõstat autem ꝙ hoc est falsuʒ: q2 nec deus annihilat vnam rem annihilatione tanq̄ re alia mediante. q2 si sic/nec annihilare aliter põt: aut hm̃oi res vna quaʒ vocas annihilationem/manet re ipsa annihilata: aut simul annihilatur cũ ipsa. Si primũ: ergo deus non potest annihilare nisi alia re mediãte post rem annihilatã manente. Si secundum: ergo non põt vnam rem tñ sine alia annihilare. sed ↄstat ꝙ vtrunq; hoꝝ est falsũ. ergo ⁊c. ¶ Sicut ergo deus quemcũq; effectum possibilẽ puta angelũ põt primo creare ⁊ postea annihilare circũscripta alia re quacunq; ab ipo angelo ⁊ a deo: ita ⁊ ĩ ꝓposito ↄsimiliter ẽ dicẽdũ. ¶ Et tũc q̄n arguit̃: ꝙ res in pn̄o instãti creat̃ et non ↄseruatur: ⁊ postea econuerso: dicetur sane intelligẽdo ex hoc nõ seq̄tur qd̃ infert̃ vʒ ꝙ creatio ⁊ ↄseruatio distĩguant̃. q̄n nec creat̃ primo nec ↄseruatur postea mediante aliquo alio a seipso ⁊ a deo ↄseruante/qd̃ tñ habet supponere ratio si concludit: sicut põt declarari in exemplo euidenti. q̄n sic arguendo: sortes est modo albus ⁊ nõ niger: ⁊ postea est niger ⁊ non albus: ergo nigredo ⁊ albedo realiter distinguunt̃: ↄclusio seq̄tur. ratio cuius est: q2 sortes est albus ⁊ niger mediante aliquo distĩcto realiter a seipso. alias si ipse diceret̃ albꝰ pn̄o ⁊ postea niger/nullo ei addito nec amoto: consequẽtia non valeret nec cõclusio sequeretur. sed sic est in ꝓposito: cum res nec dicat̃ ꝓducta seu creata nec conseruata aliqua re sibi addita mediante vt in precedentibus est probatũ. ergo ⁊c. ¶ Et si queras/quare ergo primo magis dicitur creata q̄ cõseruata: Dico ꝙ non propter aliquaʒ rem ab ipsa distinctã sed quia tũc est nouiter in esse posita/⁊ de nihilo ꝓducta quia nec modo esse creatum dicit aliud q̄ nouiter de nihilo esse productum. ¶ Ad tertium consimiliter est dicendum. nõ enim creatio ⁊ conseruatio sunt aliqua diuersa ĩcompossibilia inter ↄpossibilia. ¶ Et q̄n ꝓbatur ꝙ res ĩ primo instanti sue creationis non indiget cõseruatione: q2 non potest non esse: Dico ꝙ nec in pn̄o nec ĩ aliquo indiget conseruatione tanq̄ aliquo distĩcto ab ipsa ⁊ a deo conseruante: nec vnq̄ aliquid ↄseruat̃ a deo isto modo vʒ mediante aliquo sibi impresso: sed magis econuerso: sicut gratiam deus ↄseruat mediante subiecto cui ipsam ĩfundit: non autẽ subiectũ gratia mediante. ⁊ ita si ↄseruatio passiua esset aliqua forma rei ↄseruate ĩpressa/magis talis forma ↄseruaret̃ in re ipsa seu mediante eius subiecto cui esset impressa: q̄ ecõuerso res ipsa conseruaret̃ mediãte tali forma. quare ⁊c. ¶ Ad tertiũ dicẽdum ꝙ nec creatio potest absolui a conseruatione: nec econuerso ↄseruatio a creatione/tãq̄ vna res aliqua ab alia. ¶ Et quãdo ꝓbatur per hoc: q2 res potest creari ⁊ non ↄseruari ⁊ ecõuerso: Dico ꝙ ex hoc non sequit̃ ꝓpositũ: vʒ ꝙ ista sint duo aliqua quorum vnũ ab alio absoluat̃ nec separet̃: q2 nec res creatur nec ↄseruat̃ aliquo mediante sibi addito alio a seipsa. ⁊ ideo sicut nullo alio a se mediãte põt creari: ita ⁊ quocunq; alio a se circunscripto potest annihilari vel ↄseruari. nec enim per hoc ꝙ conseruatur/aliquid ipsi apponitur: sicut nec per hoc ꝙ annihilatur/ aliquid ab ipsa distinctum destruit̃. quare ⁊c. ¶ Ad quartum cõsimiliter est dicendum: q2 vʒ per hoc ꝙ vna creatura magis cõseruatur nulla res ab ipsa alia sibi apponitur: nec q2 alia minus/aliq̄d ab ipsa distinctũ ei subtrahit̃ nec destruitur: cũ res nullo a se alio mediãte minus vel ampliꝰ conseruetur. quare ⁊c. ¶ Secunda cõclusio est: ꝙ esto ꝙ creatio esset forma aliqua per se vna ab ipa re creata distincta adhuc posset esse a cõseruatione totaliter indistincta. ¶ Hec probatur. quoniam prima causa illo eodẽ mediante quo potest creare/⁊ rem creatam conseruare. nec enĩ ad hoc ꝙ res creata ↄseruetur plus requiritur q̄ ad hoc ꝙ de nihilo producatur. ergo eadem mediãte forma qua res a deo creatur/ posset ⁊ cõseruari: supposito ꝙ aliqua mediante forma huiusmodi crearetur. Dico autem posset. non enim sic hoc esset necessarium quin ⁊ aliter res ipsa posset conseruari: videlicet vel alia ab illa forma mediante priori destructa: vel etiam illa annihilata ⁊ nulla alia apposita. nec enim ad rem aliquam conseruandum prima causa indiget aliquo medio a re ipsa conseruata distincto: sicut nec etiam ad creandum. ⁊ ita esto ꝙ res de facto crearetur mediante aliqua tali forma que creatio diceretur/posset creata conseruari ipa forma huiusmodi remanente vel non manente. quare ⁊c. ¶ Et si dicas ꝙ illa forma esto ꝙ maneret/conseruatio dici nõ posset: nec per consequens creatio et conseruatio essent idem: ¶ Respondeo ꝙ immo posset dici conseruatio non minus proprie q̄ creatio. nec enim creatio diceretur nisi quia ipsa mediante/non tamen tanq̄ creationis principio/res crearetur. ergo si ipsa re manẽte mediãte res ipa creata conseruaretur/ipsa eadem conseruatio posset dici sicut et nunc de facto secundum veritatem eadem res dicitur creari et conseruari nulla re alia sibi addita mediãte. Creatur enim quia nouiter de nihilo producitur. Cõseruatur quia in esse manutenetur. quare ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secũdum: licet quid sit dicendum appareat ex predictis: ad maiorem tamen euidentiam pono tres conclusiones ex precedentibus manifestas. ¶ Prima est. ꝙ nec actiua productio nec passiua nec ↄseruatio pn̄e ⁊ scd̃e cause ↄcurrentiũ insimul ad eundem effectum causandũ ⁊ conseruãdũ/sunt distincta aliqua in re extra tanq̄ duo quoꝝ quodlibet sit aliquid ꝑ se vnum. ¶ Hec apparet. quia vt ꝓbatuʒ est ĩ p̄cedẽtibꝰ nec pn̄e nec scd̃e cãe actiua nec passiua ꝓductio nec ↄseruatio est res aliqua ꝑ se vna. sʒ q̃libʒ hoꝝ noĩm significat simul plura seu vnum significat ⁊ reliquum connotat vt in alijs questionibus est ostensum. ergo ⁊c. ¶ Secunda conclusio est: ꝙ ista vʒ actiua vel passiua ꝓductio et ↄseruatio pn̄e cause ⁊ ꝓductio ⁊ ↄseruatio scd̃e respectu eiusdẽ effectꝰ ab vtraq; ꝓducti ⁊ ↄseruati distĩguit̃ q̄tuʒ ad alterum significatũ vel ↄnotatũ tñ/sicut creatũ ⁊ increatũ. ¶ Hec appet. q2 vt dictũ ẽ creatio ⁊ ↄseruatio dei conseruantis ⁊ creantis aliquã rẽ creatã puta lumen in aere nõ est aliud in re extra q̄ deus ipse ⁊ huiusmodi res creata: nec productio ⁊ conseruatio solis producentis et conseruantis eandem rem vʒ lumen ipm̃/importat nisi tantummodo solẽ causantẽ ac ↄseruantẽ ⁊ lumen creatũ ac conseruatum. ergo creatio ⁊ conseruatio dei/⁊ creatio et ↄseruatio solis respectu luminis distĩguũt̃ nõ ĩ vno significato puta ĩ lumĩe ipo ab vtraq; cã tã prima vʒ q̄ scd̃a creato ⁊ ↄseruato/sʒ in altero vʒ in creãte ⁊ cõseruante non alit̃ q̄ sol ipse distĩguat̃ a deo. ¶ Tertia cõclusio ⁊ vltima ẽ: ꝙ si ꝓductio ⁊ ↄseruatio esset res aliqua ꝑ se vna distincta a ꝓducto/ac etiam a conseruato ⁊ ab eius ꝓductiuo ⁊ conseruatiuo principio: vt dicit vulgata opinio adhuc ꝓductio seu creatio ⁊ ↄseruatio pn̄e cãe posset eẽ idem omnino cum creatione ⁊ conseruatione scd̃e cãe: et hoc respectu effectus ab vtraq; producti ⁊ ↄseruati.

¶ Hec appet. q̄n si productio ⁊ conseruatio actiua vel passiua est res aliqua ꝑ se vna distincta a cã ꝓducente et conseruante ⁊ ab effectu producto et conseruato/constat ꝙ talis huiusmodi res non poterit esse effectiue ab alio q̄ a causa a qua est effectus ipse productus. ergo et creatio ⁊ conseruatio prime cause erit ab ipa: ⁊ creatio ⁊ ↄser

uatio secunde cause etiã erit ab ipsa similiter effectiue. sꝫ non minus prima causa ⁊ secunda possunt conuenire in effectu imediato ꝙ̃ in effectu vtriusꝙ remoto. ergo sicut deus ⁊ sol habent eundem remotum seu mediatum effectum puta lumen ipsum productum ⁊ conseruatum: ita si ab vtroꝙ producitur et conseruatur mediante productione et conseruatiõe tanꝙ̃ duabus formis a lumine ipso distinctis possunt forme huiusmodi omnino eedem numero eẽ a deo ⁊ a sole siue forme iste sint luminis prioris siue etiam posterioris. nulla enim apparet ratio quare magis idem lumen numero possit esse ab ipsis duobus ꝙ̃ eadem numero actio productiua / supposito vt supponitur ꝙ huiusmodi actio luminis productiua et conseruatiua sit forma aliqua per se vna a lumine ipso ꝓducto distincta: et per consequens ab eadem causa a qua lumẽ ipsum effecta. ¶ Sed contra hoc forsitan arguetur. Primo / quia tunc sequeretur ꝙ sol crearet lumen huiusmodi sicut deus / quod est falsum. Secundo: quia tam productio ꝙ̃ ꝯseruatio passiua est formaliter respectiua. sed ad diuersos terminos non potest esse vnus termini respectus. ergo cum productio passiua ⁊ conseruatio sit terminus producti ⁊ conseruati ad causam producentem ⁊ cõseruantem: per consequens impossibile est respectu diuersarum causarum producentium ⁊ conseruantium esse in producto et conseruato licet eodem eandem numero ꝓductionem ⁊ conseruationem passiuam / nec ipsarum etiam causam eandem actiuam / cum nec idẽ respectus possit in diuersis existere fundamentis. ¶ Ad primũ dicendum ꝙ non sequeretur propter hoc / ꝙ sol lumen crearet magis ꝙ̃ modo ipsum creet: quia nec deus ipsum nec aliquẽ alium effectum ad quẽ aliqua secunda causa coagit creat / cum omnem talem effectum in presupposito subiecto producat: et creare sit de nihilo presupposito aliquid facere / vt in precedentibus fuit dictum. causa autem secunda non minus si tali mediante actione ageret / subiectum presupponeret: nec nisi in ipso presupposito aliquid producere posset ꝙ̃ modo. quare ⁊c. ¶ Ad secunduꝫ posset dici ꝙ actio huiusmodi productiua vel conseruatiua si poneretur nõ esset respectiua sed forma aliqua absoluta. vel esto ꝙ respectiua / non videtur magis inconueniens eãdem formã realem et per consequens productionem respectiuam esse insimul a prima et a secunda causa / ꝙ̃ quamcunꝙ formam absolutam: immo hoc necessario oportet ponere / concedendo (quod et oportet concedere vt postea ostendetur) primam causam agere ad omnem effectum positiuum cuiuscunꝙ cause secunde. hoc enim supposito sicut idem lumen in numero est a sole insimul ⁊ a deo / ita et luminis actio productiua seu actiua productio ⁊ passiua qua lumen ipsuꝫ a sole producitur: et actiua qua sol ipsũ ꝓducit / est a deo effectiue nõ tãtum a sole. ¶ Ex quo sequitur: ꝙ si omnis effectus refertur ad suam causam / ꝙ ipsa solis actiua productio ⁊ passiua luminis refertur ad deum: non tantum ipsum lumẽ productum. Et ita si ponis huiusmodi solis productionẽ actiuam ⁊ luminis productionem passiuam esse formas respectiuas / oportet te negare illud assumptum / videlicet ꝙ vnus respectus non potest esse nisi ad vnum terminũ cum eadem solis ⁊ cuiuscũꝙ alterius cause secunde productiua actio sit a deo non minus ꝙ̃ ab agente creato: nec per consequens minus referatur ad ipsum / cum nec ad agens creatũ referatur nisi quia est ab ipso. Illud autem aliud quod additur de productione actiua que non potest esse eadem in diuersis producẽtibus: sicut nec ideꝫ respectus in diuersis fundamentis / non est ad propositũ quia nulla actio seu productio qua deus agit ad extra / si ponatur esse res aliqua a deo ⁊ ab effectu producto distincta / potest poni esse in deo forma: nec aliquo modo aliter ꝙ̃ effectus est terminus. quare ⁊c. ¶ Sic ad questioneꝫ. ¶ Ad rationem in principio apparet solutio ex ꝓdictis.

QVantum ad quintum: vbi est q̃rendum de effectu creabili: Quero tria. Primo vtrũ omne possibile sit a deo creabile sine omni alio cõcurrente. ¶ Et videtur ꝙ sic. quia omnipotẽs ex seipso potest per se in quodcũꝙ possibile omni alio circũscripto. sed constat ꝙ deus est omnipotens ex seipso. ergo ⁊ sine omni alio potest in omne possibile per seipsum. ¶ Cõtra. quia omne creabile a deo ẽ ꝓducibile sine aliquo presupposito. sed non oĩa possibilia sunt sic ꝓducibilia veꝫ per se sine subiecto ꝓsupposito. nec em̃ relatio nec aliq̃ scd̃a itẽtio ẽ ꝓducibilis sine subiecto / nec aliq̃d ens aliõ rõnis. g̃ ⁊c. ¶ Respõsio. vbi sic ꝓcedã. Primo em̃ excludam vnã opinionẽ. Scd̃o dicã aliter ad q̃stionẽ. Tertio tãgã ⁊ soluã aliq̃ occurrentia dubia circa dicta.

Quantum ad primum est cõmunis vel saltem multorum opinio ꝙ deus potest oẽ possibile absolutum ꝓducere per seipm̃: nõ aũt aliquẽ respectũ sine aliq̃ alio concurrẽte. ¶ Hoc aũt ꝓbat q̃dã doctor modern⁹ et primo primã ptẽ: veꝫ ꝙ possit ꝑ seipm̃ ĩ oĩe possibile absolutum. Primo: quia oẽ cuiuscũꝙ cause virtualiter contẽtiuum est etiam ꝑ seipm̃ cuiuscunꝙ effectus cause possibilis principium ꝓductiuum. ¶ Hoc appet ꝑ exẽplũ i sole calefaciẽte quia calorẽ virtualiꝰ ꝯtinẽte. sꝫ prima cã ꝯtiet virtualiter oẽm scd̃am cãm. g̃ põt ĩ oẽm effectum eius et possibilem ꝑ seipm̃. ¶ Secũdo. quia totalis causalitas effectuũ possibiliũ non dicit ĩpfectionẽ etiã infimoꝝ effectuũ vt prime materie. sꝫ qd̃ nullã ĩpfectionẽ dicit / põt deo attribui. g̃ ⁊c. ¶ Cõfirmaꝰ. quia si totalis causalitas esset imꝑfectionis multo magis cãlitas ꝑtialis: sꝫ ista nõ est ĩpfectionis: cũ ꝯueniat deo ꝯcurrẽti ꝑtialiter ad oẽꝫ scd̃e cãe effectum. g̃ ⁊c. ¶ Secũdam pteꝫ veꝫ ꝙ formã respectiuã non possit facere sine aliquo cõcurrente / ꝓbat. quia nõ põt facere relationẽ sine fundamento ⁊ termino / nec actum volũtatis liberũ sine volũtate creata / nec notitiã intuitiuã sine obiecto / nec aliquẽ effectũ scd̃e cãe sine ipsa cã: sic intelligẽdo ꝙ effectus factus sine scd̃a causa eẽt effect⁹ scd̃e cãe. sꝫ hoc nõ est nisi quia predicta oĩa dicũt respectuꝫ puta actus volẽdi vt liber ordinẽ ad voluntatem: notitia intuitiua ad obiectum / ⁊ sic de aliis. ergo ⁊c. ¶ Confirmat ꝑ q̃druplex exẽplum. quoꝝ primũ ẽ de radio vel de alio q̃cũꝙ genito / cui⁹ nec passiua gñatio nec actiua põt eẽ a deo / cũ ipse ad extra nõ generet / sꝫ ad itra. ¶ Scd̃m est de ṽbo memorie creato: qd̃ verbũ absolutũ lꝫ possit eẽ a deo / nõ eius dictio passiua ĩ ṽbo ĩclusa / cũ de⁹ nõ sit dictiu⁹ verbi creati sꝫ tm̃mõ increati. ¶ Tertiũ ẽ de filio naturali qui non potest fieri nisi mediante patre. ¶ Quartum de amore a voluntate creata spirato cuius spiratio non potest esse a deo. quare ⁊c. ¶ Sed ista opinio peccat dupliciter. Primo: quia ꝯtra se ratiões adducit. Scd̃o. quia falsa est ꝯclusio quã accipit. ¶ Primũ apparet. qm̃ oẽs rõnes q̃bus ꝓbat deũ posse facere absolutũ sine quocũꝙ alio ꝯcurrente / ꝓbãt idẽ de omni forma respectiua: supposito vt doctor iste supponit ꝙ respect⁹ sit res aliq̃ per se vna distincta realiter ab extremis: vt patet per singulas discurrendo. ¶ Sed ad hoc ipse respondet concedendo qd̃ infertur. propter quod subdit: ꝙ propter nullam illarum rationum tenet ꝯclusionẽ: veꝫ ꝙ deus põt facere oẽ absolutũ ꝑ seipm̃: sed tm̃ quia in absolutis nulla appet euidens repugnantia posse fieri ꝑ se / sicut apparet in hmõi respectiuis. ¶ Sꝫ tã ista rñsio ꝙ̃ q̃libꝫ rõnũ quas supi⁹ adducit / petit pricipiũ euidẽter. hoc em̃ ẽ qd̃ q̃riꝰ / veꝫ an absolutum vel respectiuũ fieri sine alio concurrẽte tantũ a deo sit possibile annon: ⁊ per consequens an includat

aliquam repugnantiam. et ita dicere absolutũ potest fieri sine alio / quia non includit repugnãtiaꝫ: non aũt respectus: quia in hoc appet euidẽs repugnãtia: est dicere ꝙ absolutũ põt fieri sine alio: quia hoc ẽ possibile: nõ aũt respect⁹: quia hoc ẽ ĩpossibile. nec em̃ aliõ ẽ aliq̃d nõ repugnare fieri ꝙ̃ esse possibile: ⁊ ipsum repugnare fieri ꝙ̃ esse impossibile fieri. quare ⁊c. ¶ Quia etiam rationes predicte petãt principium probando idem per idem vel ignotiuꝫ per eq̃ ignotum / apparet. quoniam causam posse producere effectum ⁊ continere virtualiter ipsum / idem est omnino ⁊ totaliter indistinctum. sed omnes sue rationes predicte nõ ꝓbãt deuꝫ posse ꝓducere quodlibet absolutũ possibile ꝑ seipsum nisi quia deus continet totaliter virtualiter q̃dlibꝫ absolutum. ergo hoc mõ arguere: deus põt absolutũ q̃dlꝫ ꝓducere totaliter ꝑ seipm̃ causaliꝰ ꝙ ꝯtinet ipm̃ per moduꝫ cãe totalis virtualiter: nõ est aliud ꝙ̃ arguere ꝙ põt absolutum ꝓducere quia potest absolutum ꝓducere. ¶ Cõfirmaꝰ. quia solem calefacere non est aliõ ꝙ ipm̃ calorẽ ĩ subiecto introducere: nec solẽ virtualiꝰ calorẽ ꝯtinere ẽ aliõ ꝙ̃ ipm̃ calorem posse producere. nec em̃ sol calefacit sicut nec aliõ formaliꝰ calidũ nisi quia calorẽ ĩtroducit. g̃ arguere: sol calefacit vel potest calefacere quia calorẽ virtualiter ꝯtinet: est arguere ꝙ calefacit quia põt calefacere. ¶ Ex q̃ apparet euidẽter ꝙ qñ subdiꝰ in minori ꝙ prima cã ꝯtinet virtualiter oẽm cãm scd̃aꝫ / petitur ⁊ supponiꝰ qd̃ q̃ritur. hoc em̃ est qd̃ q̃rim⁹: veꝫ an prima cã ꝯtineat virtualiꝰ oĩa: cũ q̃ram⁹ / an possit ꝑ se ꝓducere oĩa: ⁊ posse ꝓducere oĩa nõ sit aliud ꝙ̃ ꝯtinere virtualiꝰ oĩa. ¶ Est etiã ꝙ iste due ꝓpõnes / prima cã ꝯtinet ṽtualiter omnia: et prima cã põt ꝓducere oĩa / distinguanꝰ: nõ tñ vna est notior alia: nec per ꝯñs magis per primam põt ꝓbari nec inferri secũda ꝙ̃ ecõuerso ex scd̃a ꝓbeꝰ prima. quare ⁊c. ¶ Preterea de nulla causa etiam secunda scimus ꝙ faciat vel producat effectũ quia potest in ipsum seu qd̃ idẽ est quia virtualiter ꝯtinet eum. sed ecõuerso a posteriori arguimus causam vt calidum posse calefacere: quia videmus ad calidũ in subiecto dispositio seq̃ calorẽ. ergo nec de prima causa naturaliter sciꝰ ꝙ faciat omnia quia virtualiter ꝯtinet oĩa: nec ꝙ possit facere omnia quia virtualiter cõtinet ipsa / cum virtualiter continere aliqua sit vt dictũ est causaliter posse producere ipsa. ¶ Secundum videlicet ꝙ falsa sit conclusio quam ista opinio ponit / puta ꝙ aliquid sit possibile qd̃ non est a deo sine aliquo alio concurrente creabile / apparet. qm̃ ideo vt accipit arguendo / de⁹ põt oĩa quia virtualiter cõtinet ipa. ⁊ ideo nulla est repugnãtia fieri ab ipso absolutuꝫ sine aliq̃ alio: quia de⁹ ꝯtinet absolutum virtualiter totaliꝰ ꝑ seipm̃. Licet em̃ cãe ptiali repugnet per se sine alio agere ad effectũ nõ tamen totali. sed nõ minus deus continet virtualiter totaliꝰ vnuꝫ possibile ꝙ̃ alterum per seipsum: nec ꝑ ꝯñs respectiuum ꝙ̃ absolutũ. vel si facit / ipse hoc nõ ostẽdit: vt videbiꝰ soluẽdo rationes ipsius. ergo ⁊c. ¶ Confirmo. quia nulla causa effectiua simpliciter perfecta potest effectuꝫ cuius est causa virtualiter partialiter ꝯtinere. ¶ Hoc apparet. quia omne principiũ alicuius effectus virtualiter ꝑtialiter cõtentiuum / quale est oĩe illud qd̃ non potest sine alio cõcausante in aliq̃d ꝑ seipm̃ / est impfectum quia depẽdens ab alio in agendo puta a cã alia ꝑtiali. sed prima cã est pfectissima / nec per ꝯñs videtur dependere ab aliqua causa alia in agendo. ergo ⁊c. ¶ Preterea arguo sic ad idem. relationem esse in fundamẽto termino eius insimul existente / nullo ipsoꝝ nec fundamento videlicet nec termino eam efficiente: sed alio ab vtroꝙ videlꝫ prima causa ipsã virtualiter continẽte: est possibile. ergo sine aliquo extremorum concurrente saltem effectiue potest deus respectum facere ꝑ seipm̃. ¶ Antecedens probo ꝑ rationẽ suã quia oẽ virtualiter ꝯtinẽs cãm / ⁊ eius effectum. sꝫ prima causa ꝯtinet virtualiter oẽm aliam: ⁊ per ꝯñs causam relationis effectiuam siue sit fundamentum siue terminus siue vtrunꝙ istorum. Potest etiã prima causa vt saltem fide tenemus suspendere causalitatem cuiuscunꝙ secunde cause. ergo extremis non causantibus respectum põt deus creare ipm̃ per se: ⁊ si non sine eis existentibus saltẽ sine ipsis cõcausantibus effectiue. ¶ Confirmo. quia supposito ꝙ respectus sit forma aliqua per se vna ab extremis realiter distincta: qd̃ tamen non reputo verum: deus posset ĩpedire ne extremis positis aliqua relatio ab eis distincta realiter sequeretur. ad nullum enim prius sequitur necessario simpliciter loquẽdo aliquod posterius ab ipso realiter distinctum. sed extremis positis ⁊ relationẽ ab eis causabilem non causantibus nullum apparet impossibile ipsam causari a sola prima causa prohibente ipsam causari ab extremis eius sibi relictis naturaliter ꝓductiuis. non enim magis video esse impossibile deũ impedire extrema puta alba ne causent similitudinem: ꝙ̃ calorem vt calefaciat calefactibile sibi presens. et sicut calido ne calorem induceret ⁊ calefaceret impedito deus posset calefacere per seipsum producendo eundeꝫ calorem quẽ poterit introducere et ipso mediante calefacere calor alius impeditus: ita ⁊ in proposito de omni relatione distincta realiter ab extremis consimiliter est dicendum. quare ⁊c. ¶ Preterea omne quod deus posset per se facere si per impossibile ageret necessario et modo nature vt eũ agere aliqui posuerũt / potest nũc facere agẽdo libere sicut agit. Sed si necessario ageret non tantum posset per seipsum in respectuꝫ sine alio concausante. immo forte secundum aliquos etiam non posset admittere aliquid aliud causans secum: vt superius in quadam questione alia fuit dictum. ergo ⁊c. ¶ Ad rationeꝫ in contrarium: Dico ꝙ omnia que accepit sunt falsa. potest enim deus facere relationem sine fundamento et termino saltem concausantibus: esto ꝙ non sine eis absolute existẽtibus / de quo in sequenti articulo inquiretur. Rationes autem sue videntur probare ꝙ non potest fieri respectus sine extremis ipsum causantibus. Potest etiam deus facere actum liberum voluntatis quantum ad totum eius positiuum absolutum vel respectiuum / si aliquid tale addit liberum super actum sine voluntate concausante: et etiam sine ipsa recipiente vt in sequenti articulo ostendetur. si autem libertas dicta de actu voluntatis non addit super actum aliquid positiuum sed tantum connotat voluntatem creatam vt eius causam / vt actus liber non sit aliud ꝙ̃ actus a voluntate creata productus / tunc nihil ad propositum. ¶ Confirmatur. quia ꝙ actus volendi a deo productus non sit liber: aut hoc est quia eius principium productiuum non est eius libere productiuuꝫ aut quia non habet obiectum libere volitum. sed primum patet esse falsum / cum deus omnia producat libere ⁊ contingenter ad extra vt dictum fuit supra. secundum auteꝫ non obstat. quia etiam actus voluntatis create ab ipsa elicitus effectiue non dicitur esse liber obiectiue / videlicet vt per ipsum voluntas eius effectiuum principium tendit in obiectum actu volendi a se elicito vel aliunde habito in ipso actualiter existente. Unde nec in bono nec in malo voluntatis actu ab ipsa voluntate non elicito effectiue sed in ea recepto tãtummodo subiectiue posset esse vt videtur aliquod meritum nec demeritum / sicut nullum est meritum sed premium in actu fruitionis bonorum / nec demeritum sed supplicium in actu damnatorũ vbi em̃ non est liberũ nec est merituꝫ nec demeritum. quare ⁊c. ¶ Tertium etiã qd̃ addit non est verum: veꝫ ꝙ de⁹ non possit facere notitiam intuitiuaꝫ sine obiecto. potest enim facere ita intuitiuam sicut et abstractiuam: vt in prologo super primum prolixius est ostensum. quia nec

magis intuitiua q̄ abstractiua importat respectū aliquē ad obiectum. vel esto ꝙ importet: hoc non impedit: cum omnis respectus supposito ꝙ sit ī re aliquid per se vnū distinctum ab extremis possit vt dicetur in sequenti articulo fieri sine eis. ¶ Quartuz qḋ dicit de effectu cause secunde/apparet ꝙ non concludit. quia lumen esse effectum solis non importat seu dicit aliquid per se vnum ab extremis distinctum absolutum non respectiuum/sed tātum dicit ipsa extrema vt eorum vnum est ab alio quocūꝗ ab eis alio circunscripto/ vt in precedentibus questionibus prolixius est ostensum. Et ideo dicere ꝙ deus non potest facere aliquid puta lumen esse effectum solis sine sole: est dicere ipsum non posse facere lumen esse effectum solis et non esse effectum solis: cum lumen esse effectum solis non sit lumen ipsum esse a sole forma aliqua informatū absoluta nec respectiua sed esse a sole: sicut et econuerso lumen non esse solis effectum non est lumen carere aliquo positiuo sed tantum non esse a sole ipso. potest enim idem effectus esse ab aliqua causa nullo sibi impresso ab ipso distincto: vel non esse ab ea nullo in eo corrupto: sicut vna albedo vel saltem eius vnio si ponatur ab ipsa distincta vt ponitur cōmuniter potest esse in subiecto nullo mediante sibi impresso: ꝛ non esse in eo nullo ab ipsa alio interrupto. quare ꝛc. ¶ Si dicas ꝙ immo aliquid esse effectum alicuius cause dicit preter extrema respectum aliquem tanꝗ formam aliquam per se vnam tam effectus q̄ forma illa respectiua potest esse immediate a deo: nec per consequēs propter ipsam sequitur nec arguitur ꝙ illud cui talis forma respectiua imprimitur sit effectus alicuius cause secunde. quare ꝛc. ¶ Ad illa omnia quatuor exēpla dico ꝙ omnia supponunt vnuz falsum/ videlicz ꝙ productio passiua rei sit aliq̄d per se vnū a re producta ꝛ a producēte distinctum. hoc etiam vt patet ex precedentibus questionibus non est verum: et ita cum productio passiua radij verbi amoris spirati et filij geniti sit ab istis rebus ꝛ ab ipsarum productiuis principijs indistincta: per ꝯsequens qḋ exēpla illa accipiunt non est verum. ¶ Si tamen omnino ponatur ꝙ productio passiua cuiuscunꝗ creature sit forma aliqua per se vna a producto ꝛ a producente distincta: Dico tunc et concedo ꝙ etiam talis forma qualiscunꝗ ponatur siue respectiua siue absoluta potest effectiue esse a deo: et ita tam generatio passiua luminis q̄ cuiuscunꝗ sibi naturalis q̄ dictio verbi q̄ spiratio amoris potest esse a deo effectiue. ¶ Et quando arguis contra hoc: ꝙ deus ad extra non generat sed ad intra: Respondeo ꝙ aliud est generare terminum aliquem seu effectum mediante generatione existente in generante a quo est terminus generationis: et aliud est generare/hoc est ad generationem et ad eius terminum agere effectiue. ¶ Tunc dico ꝙ deus primo modo non generat ad extra. Secundo autem modo falsum est etiam secundum opinionem omnium catholicorum. constat enim secundum communem opinionem primam causam principaliter ad omnem effectum secūde cause concurrere effectiue/ita ꝙ nulla res est absoluta nec respectiua que nōn sit a deo vel totaliter vel saltē partialiter effectiue. ergo si actiua generatio et passiua sunt forme distincte realiter a causa secunda generante ꝛ ab eius effectu producto/non magis deus concurrit ad effectum genitum q̄ eius effectiuam generationez ꝛ passiuam partialiter effectiue: sed nullum maius est inconueniens deum concedere generare ad extra isto modo totaliter per se sine causa secunda q̄ partialiter simul cum ipsa. ergo ꝛc. Dico tamē deum nec totaliter nec partialiter proprie generare. quia aliud est habere generationem actiuam et passiuam per modum actus informantis / si ponātur vt communiť dicitur tales forme a ꝓductis distincte. ꝛ aliud est habere vel respicere quamlibet ipsarū per modum termini seu obiecti producti. primo modo habens actiuam generationem dicitur generare: ꝛ passiuaz generari: ꝛ hoc modo sunt in creaturis: vt generatio actiua in producente ꝛ passiua in producto ab ipō. generatio eñ seu productio passiua ponitur esse actus producti/et actiua producentis. terminus aūt vtriusꝗ istoꝝ actuū dicitur esse ipsum productum. non sic autem esset nec esse posset ī deo aliqua actiua productio terminata ad extra esto ꝙ esset ab ipso totaliter. non enim oporteret ipsaz eē in eo aliter tunc q̄ nunc quando partialiter nō totaliter est ab ipso. ꝛ ideo sicut nūc deus respicit ipsam hm̄oi generationem actiuam nō ꝑ moduz actus in ipso existētis formaliter: sed per modū effectus ab ipso progredientis causaliter: ita consimiliter esset si ad ipsam ageret totaliter per seipsum. quare ꝛc. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secūdum: vbi est aliter ad questionē propositam tenendū/ est sciēdum ad euidētiaz dicendorum ꝙ deuz agere ad extra aliq̄d creādo sine oī alio concurrente/pōt intelligi tripliciť. Uno modo ꝙ possit agere sine alio concurrente in ratione cause extrīsece efficiētis vcz vel finalis concausantis secum ad effectum. Alio modo ꝙ possit agere sine alio concurrēte in ratione cause intrinsece/vt forma substantialis ꝛ materia concurrunt ad ꝯpositum ꝑ se vnum. Tertio modo ꝙ possit agere sine q̄cūꝗ alio ꝯcurrēte absolute aliquo mō/vcz nec vt ꝯcausante nec vt qualitercūꝗ aliť antecedēter vľ ꝯñter vľ ꝯcomitāter ad effectum necessario requisito. nō eñ sequitur: deus pōt facere accidens sine subiecto causante q̄ sine ipso recipiēte. ꝛ ita aliud est querere/an possit deꝰ facere aliqḋ possibile ꝑ seipsuz sine alio necessario ad ꝓducēdū effectū/ꝛ aliud an sine alio necessario ad ipm̄ sustētandum vľ quōcūꝗ aliť ꝑterq̄ in ratione cause efficiētis.

Hoc præmisso pono quatuor conclusiones. ¶ Pria est: ꝙ deus pōt in omne possibile ꝑ seipz sine quocunꝗ alio ꝯcurrēte in rōne cause extrīsece: efficientis vcz vel finalis. ¶ Hec nō pōt ꝓbari ꝑ hoc ꝙ deꝰ est oīm possibiliū virtualiť totaliť ꝯtētiuus: qꝛ vt dictū ē arguēdo ꝯ opinionē aliā in articulo p̄cedēti/idē ē dicere deū oīa possibilia ꝯtinere totaliť virtualiť/ꝛ posse ꝓducere ꝑ se oīa cāliť. vľ esto ꝙ iste ꝓpōnes distiguāť/puta deꝰ ꝯtinet oīa possibilia v̄tualiť/ꝛ deꝰ pōt ꝓducere oīa cāliť nulla tñ istarū ē notior alia: nec ꝑ ꝯñs ꝑ vnā pōt ꝓbari altera. ¶ Et ideo probo aliter ꝯclusionem istā: ꝛ primo primā eius ptē: vcz ꝙ deus possit in oīe possibile sine omni alio concurrente in ratione efficiētis cause. ꝛ arguo primo sic. oē agens ꝑfectissimum potest ꝑ seipsum in omnem effectum in quē potest cū aliqua causa concurrente secūz. sed pria causa est ꝑfectissima ꝛ pōt in oēm effectū possibilē vľ ꝑ se vel cū alia causa scḋa. g̃ ꝛ sine ipa poterit ꝑ seipz. ¶ Maior est euidens. nunq̄ eñ ad aliquem effectum ꝓducēdū sunt necessarie plures cause efficiētes nisi ꝓpť iꝑfectionē causalitatis seu v̄tutis iparū: vt appet ī exēplo de pluribus necessario requisitis ad tractum nauis vel cuiuscūꝗ alterius magni ponderis propter imperfectionem potentie motiue ipsorum. ¶ Cōfirmať. qꝛ ꝙ vna cā possit ī aliquē effectū cū alia ꝛ nō ꝑ seipam/hoc nō videť esse nisi qꝛ ambe simul sumpte sunt aliq̄d ꝑfectius q̄ altera per se tantuz. qḋ eñ est tante ꝑfectionis ꝑ se quāte cū alio/quicquid potest facere cum alio ꝛ per se. sed agens ꝑfectissimum quale est tantū primum non ē aliq̄d ꝑfectius sumptū cum q̄cūꝗ alio a se nec simul cū oībꝰ q̄ tñmō ꝑ seipm̄. ergo in omnem effectū pōt ꝑ seipm̄ in quē pōt aliq̄ causa secunda mediante. ¶ Minor vcz ꝙ deus possit in omnem effectum possibilē vel ꝑ se vel causa alia mediāte

apparet: quia ꝛ de facto vt in fine huius libri videbitur concurrit ad omnem effectum cuiuscunꝗ cause secunde: nec aliqua secūda causa potest in effectū aliquez nisi ipō secum concausante vt postea ostendeť. g̃ ꝛc. ¶ Sed nunquid ex omnipotentia dei vel ex ipsius infinita ꝑfectione potest probari deum posse in omne possibile per seipsum? ¶ Respōdeo ꝙ non/ vt videtur. quoniam omnipotens dicitur esse illud qḋ est in omne possibile potēs: non est autem notius deum esse oīpotentē q̄ in oīe possibile potentem: immo cū esse oīpotētem/ꝛ in omnia potētem sint omnino idem: per consequens ratio q̄ ex omnipotētia probaret deum posse producere omnia/ peteret principium in minori: que haberet esse ista/ deus est omnipotens. hec autem non est notior q̄ sit ista / deus potest in omne possibile: immo nec videtur esse alia ab ista: que tamen est conclusio ipsa probanda. quare ꝛc. ¶ Nec potest etiam vt videtur ꝯclusio ista ꝓbari ex perfectione īfinita dei sine alio assumpto: tum qꝛ constat ꝙ non omne intrinsece perfectius est semper actiuius vt ī creaturis euidēter apparet: tum quia de nullo etiam intuitiue cognito scimus an sit productiuum principium alicuius nisi a posteriori: videlicet quia ad ipsū cernimus sequi effectū. nisi eñ videremus ad calorem vnum sequi aliū/nunq̄ sciremus calorem esse calefactiuum seu caloris productiuum: esto ꝙ intuitiue cognosceremus ipsum. ergo consimiliter in proposito solum ex hoc quia scimus omnes effectus esse a deo/arguimus ipsum esse omnium productiuum. et quia actiuum principium non potens per se ī effectum sine alio est imperfectum/ideo ex hoc vlterius arguere possumus deum esse omnium productiuum totaliter per seipsū. Quomodo probare possemus omnem effectum a deo esse effectiue de facto postea ostendetur. ¶ Preterea ad idē arguitur. quia cum deus sit oīm possibilium causa equiuoca: ꝛ per consequens ipsorum virtualiter contētiuꝰ/nulla apparet ratio quare magis possit in effectum vnum possibilem q̄ in quemcunꝗ alium ꝑ seipsum. sed constat ꝙ multa potest per se: quia et de facto multa vt omnia īcorruptibilia per se fecit. alioꝝ etiā que operať mediantibus causis scḋis aliqua posset facere sine eis. ergo ꝛc. ¶ Confirmať. qꝛ qḋ est ꝓductiuū principium effectus perfecti ꝛ imperfecti si potest in effectuz perfectiorem per seipsum sine alio cōcausante multo magis videtur ꝙ possit in effectum imperfectiorem. sed prima causa est productiua omnium: quia et de facto produxit omnia. quorum perfectiora vt spirituales substātias ꝛ alia omnia incorruptibilia creauit per se sine quacunꝗ causa alia concausante. ergo multo magis quemcunꝗ effectum alium imperfectum absolutum vel respectiuum harum causarum inferiorum posset producere ꝑ seipsum. ¶ Secunda pars conclusionis predicte: videlicet ꝙ etiam deus possit agere sine omni alio concurrente in ratione finis: apparet. quoniam sicut ipse potest per se omnia facere causaliter: ita ꝛ propter se tantū finaliter. ¶ Confirmo primo. quia agens propter finem supponit ipsuz seu ꝑintelligit. sed deū in agendo nō oportet supponere nec etiā ꝑintelligere aliq̄d aliud a seipso ꝛ ab effectu producibili vel producto. ergo ꝛc. ¶ Secundo quia ordo essentialis non supponit accidentalē. sed ordo omnium aliorum a deo ad deuz est essentialis quodammō ꝛ necessarius: qꝛ ad necessariū sine quo non potest subsistere aliquod ens contingens. Ordo autem vnius creatoꝝ ad alterum est contingens ꝛ accidētalis. ergo ꝛc.

Secunda conclusio est: ꝙ si compositū per se vnū est a ꝑtibus distinctum in re extra/deus nō potest facere creatuz intrinsece puta tale cōpositū sine suis causis intrinsecis puta ꝑtibus. potest tñ econuerso ꝑtes facere sine toto. ¶ Hec apparet primo quātuz ad primā partez. qm̄ nihil potest esse nec fieri sine ipso qḋ est de sua intrīseca ratione. sed tales cause sunt intrinsece causato vt ꝑtes toti. g̃ ꝛc. ¶ Secunda pars vcz ꝙ possit fieri ecōuerso vcz vt partes existerēt sine toto/apparet. qꝛ oē priꝰ potest fieri sine posteriori a q̄ realiter est distictū. sed partes sunt priores toto vt corpus ꝛ anima hoīe ex eis resultante. ergo possunt fieri et vnite existere vt forma est vnita materie absꝗ homine resultante supposito ꝙ ab ipso realiter distinguantur. ¶ Et si contra hoc arguatur: quia non tantum prius sine posteriori: sed etiam econuerso potest per diuinam potentiam fieri videlicet posterius sine priori: ¶ Respondetur ꝙ hoc est verum de posteriori non includente intrinsece prius: sicut est in accidente et subiecto. non autem de posteriori in quo includitur prius/sicut est in proposito de partibus et de toto. ¶ Quia tamen vniuersaliter omnia realiter distincta videntur esse per diuinam potentiam separabilia: ideo melius forte et verius concediť totum ipsum eē a suis partibus simul sumptis indistinctum totaliter in re extra.

Tertia conclusio est: ꝙ deus potest facere omnem substantiam possibilem sine quocunꝗ accidēte ipsaz precedente vel sequente ab ea realiter differente. ¶ Hec probatur primo quantum ad primam partem: videlicet ꝙ possit facere substantiam sine accidente ipsam in fieri p̄cedente. quoniam sine quocunꝗ aliquid potest esse/ꝛ fieri ab eodem per quem potest existere sine ipso. sz omnis substantia generabilis ꝛ corruptibilis potest esse immo etiam est de facto scḋz aliquos sine omni accidente ipsam in fieri precedente. supponitur enim cōiter ꝛ teneť ꝙ forma substātialis materiā in qua introducitur immediate informat corrupto omni accidente priori quo mediante fuit prius materia existens sub forma contraria alterata. ergo ꝛc. ¶ Confirmatur. quia nō magis ignis exigit in fieri aliquod accidens precedens q̄ in facto esse. ꝙ enim accidens habeat in fieri precedere in materia existente sub forma opposita generationem ignis/hoc est ꝓpter impꝑfectionem naturalis agentis non valentis primo inducere terminum perfectiorem puta formam substantialem propositam nec corrumpere oppositam. vel propter ordinem agentiū diuersoꝝ supposito ꝙ ab alio agente fiat preuia alteratio ꝛ ab alio forme vltime introductio. sed in facto esse potest per diuinam potentiaz existere sine omni accidente/ cum omne prius deus possit separare a posteriori a quo realiter distinguitur: et substantia sit omni creabili accidente prior in facto esse. ergo ꝛc. ¶ Scḋa pars ꝯclusionis/vcz ꝙ etiā possit fieri sine oī accidēte ꝯñte seu ꝯcomitāte/appeť. qꝛ vt dictuz ē ad nullū prius seq̄tur necessario absolute aliqḋ posteriꝰ qḋ ab ipō priori realiter est distinctū. sz substātia est nature ordine prior suo q̄lz accidente ab ipsa realiter differēte. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmo. quia aut hm̄oi accidens sequens est effectiue a causa scḋa puta ab ipsa substātia quā sequiť vt calor ab igne: vel a generāte: vel a quacunꝗ alia causa secūda aut a prima. si a secunda: g̃ potest nō sequi: cū deus possit cuiuscūꝗ cāe scḋe oēm suspēdere actionez vt postea ostēdeť. si aūt fit a deo: ꝯstat ꝙ nō necessario: cū ipē libere ꝛ cōtingenter agat ad extra vt fuit dictū supra: nec ꝑ ꝯñs necessiteť ad ꝓducēdū aliqḋ posterius propť prius. sed substantia prior est omni accidēte. ergo ꝛc. ¶ Ex hoc seq̄tur corollarie: ꝙ supposito ꝙ rlatio sit vt cōiť pōiť forma aliq̄ ꝑ se vna distincta realiť ab extremis: pñt vtiꝗ fieri extrema cuiuscūꝗ talis relationis absꝗ relatione hm̄oi ꝯñte. ¶ Hoc apparet. qꝛ extrema ponunť eē p̄ora rlatiōe sicut duo alba similitudie vt eiꝰ cā. g̃ si ab ea realiť sunt distincta possunt eē ꝛ fieri sine ipsa. ¶ Confirmať. quia mirabilius

est posterius separi a priori a quo realiter est dependens
q̄ econuerso prius a posteriori a quo in nullo dependet: si
cut nec extrema in nullo dependent a relatione puta duo
alba a similitudine. sed primū est deo possibile/ vt appet
in eucharistie sacramēto ī q̄ ē accidēs sepatū supnatura
liter a subiecto. ergo multo magis pōt fieri ecōuerso/ vt
vez subiectum sepetur ab accidēte: ꝛ p ꝯñs a relatione ēt
non existente.

Quarta conclusio est: ꝙ etiam ecōuerso
deus potest facere vniuersaliter omne accidens tam abso
lutum q̄ respectiuum: si aliq̄d tale ponat̄ qđ a subiecto ꝛ
a termino realiter distinguat̄ sine omi subiecto existente
ꝛ sine q̄cūq̄ alio accidente ab ipso realit̄ differēte. ¶ Hec
conclusio communit̄ concessa: quantum ad alteram eius
ptem vez quantum ad accidentia absoluta nō aūt q̄tum
ad alia respectiua/ pbatur ab aliq̄bus sic. omne accidēta
liter dependens ab aliquo pōt existere sine ipso. sed omis
dependentia cuiuscunq̄ effectus ad causam eius scđam
extrinsecam est accidentalis. sola em̄ illa q̄ est ad primaz
causam ꝛ ad scđam intrinsecam vt totius ad ptes est essē
tialis. ergo omnis effectus pōt manere sine sui dependē
tia ad aliquā secundam extrinsecā eius cām. cōstat autē
subiectum esse causam extrinsecā accidētis. g̊ ꝛc. ¶ Sed
ista ratio non concludit. qm̄ aut accipit in minori depen
dentiā essentialē p dependentia intrīseca depēdēti ꝛ acci
dentalem p extrinseca: aut vocat dependentiam essen
tialem necessariam ꝛ accidentalē dependētiam ꝯtingē
tē non necessariam. si primū dr̄: falsum assumitur: cum se
cūdum ipos depēdētia sit respectus: ꝛ nullus respectus
sit scđm eos intrinsecꝰ alicui absoluto. si scđm: rō nō ꝯclu
dit. q2 petit qđ est pbandum: vez ꝙ dependentia acciden
tis ad subiectū sit ꝯtingens sic ꝙ accidens possit existe
re sine ipsa ꝛ sine subiecto. ¶ Nec valet si pbet̄ p hoc: q2
pria causa pōt supplere vicē cuiuscūq̄ secūde cause ꝛ eiꝰ
suspendere actionē. qm̄ hic nō q̄ritur an accidens possit
esse sine subiecto ipsū producente effectiue: sed sine eo ipz
recipiēte subiectiue. sed lz deus possit supplere vicem sub
iecti vt accidētis pductiui/ non tn̄ vt eius receptiui. q̄re
ꝛc. ¶ Alij probant cōclusionem predictam per hoc: quia
licet extrema non possint separari a respectu intrinsecus
adueniente/ pñt tn̄ ab omi alio extrinsecus adueniente.
sz inherentia accidentis ad subiectū est respectus extrin
secus adueniens: cum subiecto ꝛ accidente existentibus
sine ipsoꝝ approximatione mutua non ponatur/ cuius
contrarium est de duobus albis respectu similitudinis.
ergo ꝛc. ¶ Sed nec ista ratio concludit magis immo
minus q̄ prima. Primo. q2 siue voces respectū intrinse
cus aduenientē proprie siue large vez omnem respectuz
sua extrema necessario ꝯsequētē/ nullꝰ est respectus intrī
secus etiā isto modo/ cū nullū posterius vt dictū ē supꝰ
sequat̄ necessario ad prius. ¶ Secundo. q2 magis neces
sario inherentia accidētis ad subiectū videt̄ seq̄ ad acci
dens a subiecto dependens q̄ similitudo ad duo alba vel
nigra nec alia q̄cūq̄ relatio ad extrema quoꝝ vnū nec
est in aliquo nec dependet ab ipso. ¶ Tertio. quia non se
quitur: accidens pōt separi a sua dependentia ad subie
ctum terminata: ergo ꝛ a subiecto huiusmodi depēdētie
termino. qm̄ ista depēdētia si ē forma aliq̄ p se vna a sub
iecto ꝛ accidente distincta/ sicut arguentes esse ꝯcedunt
accidēs ipm in subiecto positū seq̄tur nō p̄cedit. sz destru
cto posteriori nō oportet priꝰ mutari. ergo nec hmōi amo
ta depēdētia ab accidēte oportet a subiecto ipm accidēs
separari. nec em̄ ppter talē depēdētiā id accidens est in
subiecto: sz q2 est in subiecto/ ideo seq̄t̄ ista dependētia si
ponat̄. q2 em̄ accidēs exigit subiectū ꝛ in ipso existit/ ideo
depēdet ab ipso tali depēdētia mediāte: nō aūt ecōuerso
q̄re ꝛc. ¶ Cōfirmat̄. q2 sicut rlatio nō exigēs extrema sua
approximata sed tm̄ posita absolute vt similitudo pōt non
sequi extrema absolute posita q2 eis posterior: ita ꝛ oīs
aliꝰ respectus quē vocant extrinsecus aduenientem/ q̄lez
dicunt esse hmōi depēdentiam seu inherentiaz accidētis
pōt destrui seu nō seq̄ eius extremis existētibꝰ ꝛ vnitis p
pter ꝯsilem rationē: vez q2 est posterior ipsis non tantuz
vt absolute sumptis sed etiam vt vnitis. ergo ꝛc. ¶ Alij
tertio pbant conclusionē istam. Primo: q2 prius pōt eē
sine posteriori: sed īherētia accidētis ad subiectū ē poste
rior accidente. ergo ꝛc. ¶ Scđo. q2 respectus accidētis
ad subiectū vt ad ipm sustentās/ est alius realiter a respe
ctu accidentis ad subiectū vt ad informatum. primꝰ em̄
est pfectiōis: secūdus vero īperfectiōis ī subiecto. g̊ pōt
deus supplere vicē subiecti accidētis accidēs ipm sustē
tando seu hmōi eius depēdentiam terminādo absq̄ hoc
ꝙ informet̄ seu pficiatur ab ipo. quare ꝛc. ¶ Sed nec ali
qua istarū rationū ꝯcludit. Primo. q2 vtraq̄ falsum sup
ponit/ vez accidētis ad subiectū informatū p ipm esse ali
quam depēdētiā seu inherentiam tanq̄ formā aliquaz p
se vnā a subiecto ꝛ ab eius accidēte distictā. hoc em̄ non
est verum vt in q̄rto plixius ostendetur. ¶ Secundo. q2
esto ꝙ hoc esset verum/ ex hoc non seq̄tur ꝯclusio q̄ infert̄.
nō em̄ seq̄tur: accidens pōt esse vel est sine respectu a sub
iecto ꝛ a seipso realiter distincto: ergo ꝛ sine subiecto: cuz
possit esse in subiecto omi alio medio circūscripto. q̄re ꝛc.
¶ Et ideo videt̄ mihi ꝙ ꝯclusio supradicta vel sola veri
tate fidei sit tenēda ꝛ nota: vel si aliquo mō pōt probari
naturalit̄ non aliter ita efficacit̄ q̄ p realē differētiā acci
dentis ꝛ subiecti/ cum oīa realiter distincta videant̄ esse
separabilia sine ꝯtradictione aliqua. ¶ Ex quo infero co
rollarie: ꝙ ponentes relationem vel quemcūq̄ respectuz
tanq̄ formam aliquam p se vnā distinctam realiter ab ex
tremis/ nō magis debēt negare formā talē respectiuam
posse fieri sine subiecto q̄ aliā absolutam: cum tam rōnes
opiniōis p̄dicte q̄ q̄cūq̄ alie quas adducūt ad pbandū
omne absolutum posse fieri sine alio: pbent consimiliter
de respectu. Dico tamen ꝙ secundum veritatem nullus
respectus in creaturis est forma aliqua per se vna alia ab
extremis: nec p ꝯñs oportet q̄rere an sit vel nō sit sepabi
lis ab eis/ cū nō sit aliq̄d nisi ipsa. ¶ Ex p̄dictis oībꝰ ap
paret solutio q̄stiōis. cū em̄ creari sit de nihilo fieri/ ꝛ crea
bile de nihilo supposito tam intrinsece q̄ extrinsece facti
bile: ꝛ omne possibile sit a deo factibile isto mō vez sine q̄
cunq̄ sibi intrinseco/ ꝛ etiā sine subiecto extrinseco p̄sup
posito: p ꝯñs oē possibile diuisū ꝯ necesse eē nō aūt ꝯtra
possibile ē a deo creabile q2 pducibile sine q̄cūq̄ alio cō
currente. hoc autez nō pñt ponere dicētes respectū eē rē
aliquā distictā realiter ab extremis: nec tn̄ fieri possibilē
sine eis. nihil eī ī subiecto pductū pprie ē creatū. ꝛ ita qđ
nō ē pducibile nisi ī subiecto p̄supposito/ nō ē creabile. g̊
nō oē possibile est creabile: hoc supposito: vez ꝙ respectꝰ
sit res distincta realiter ab extremis: non tn̄ possibilis fie
ri sine eis. ¶ Hec de secundo.

Quātū ad tertiū: vbi ē respōdēdū ad ali
q̄ q̄ ꝯ duas ꝯclusiones p̄dictas vltias arguunt̄: Prio ar
guit̄ ꝯtra penultimā. qm̄ deꝰ nō pōt facere hoīez sine vni
one aīe ꝛ corpis ipm hoiem nature ordine p̄cedēte/ nec si
ne q̄titate cū ꝯñte/ cū eius aīa sit forā corporis organici
physici ī potētia vitā habētis scđz phm. nullū aūt corpꝰ
potest esse organicū nisi quātū: g̊ nō est vera ꝯclusio supra
dicta dicēs subiecta fieri posse sine omi accidente tā pre
cedēte q̄ ꝯñte. ¶ Confirmo. quia etiā linea nō pōt fieri si
ne curuitate ꝛ sine rectitudīe: nec aliq̄d subiectū sine sua
propria passiōe: nec totuz sine maioritate: nec pars sine
minoritate alias pricipium p se notū possz eē falsū. g̊ non

omne prius potest separari a suo posteriori. ¶ Secun
do arguitur contra vltimam conclusionem dicentem ꝙ
oīa accidētia ꝛ q̄cūq̄ alia distincta sunt separabilia. qm̄
fruitio nō pōt eē sine delectatione/ alias posset esse cum
suo opposito: nec delectatio etiā seu letitia beatifica pōt
esse sine fruitione beata/ nec vnio sine vnitis/ nec inherē
tia sine inherēte/ ꝛ multa alia similia arguuntur. ¶ Ad
primū cōcedo ꝙ homo nō potest fieri sine anima ꝛ corpo
re vnitis/ quia nec forte est aliud q̄ partes iste vnite/ nec
hoc est ꝯtra cōclusionē istam. quia huiusmodi ptiū vnio
non est vt supponit ratio/ forma vna a partibus distin
cta: vt in tertio prolixius ostēdetur. Uel si dicas ꝙ īmo
a partibus distinguitur realiter: Dico tūc ꝙ deus potest
hominē facere sine tali ptium vnione. potest em̄ aīa vniri
immediate corpori omni forma ab anima ꝛ corpore alia
circūscripta. sed nō minus ex anima ꝛ corpore vnitis im
mediate potest fieri homo q̄ ex eis vnitis vnione vel q̄
cūq̄ forma alia mediāte p̄cedēte vel seq̄ēte ab ipsis vni
tis ptibus realiter differēte. quare ꝛc. ¶ Ad illud qđ ar
guitur de quātitate: dico ꝙ quantitas nō est res alia ab
eo cuius est: vt apparet ex declaratis ī quarto. concedo
tn̄ ꝙ siue sit res alia siue non: homo posset fieri nō quan
tus. posset em̄ anima intellectiua hoīs informare corpꝰ
nō habēs vnā partē extra aliā: p qđ p̄cise homo dicitur
esse quātus. ¶ Et ideo cū dicitur ꝙ homo non pōt fieri
sine quātitate: si intelligatur ꝙ nō possit fieri sine quāti
tate tāq̄ sine re alia ab ipso realiter differēte/ falsum vel
saltē dubiū supponit̄: ꝛ illo supposito falsum est quod as
seritur. ¶ Primū appet. supponitur em̄ ꝙ substātia sit
quāta mediāte alia re ab ipsa realiter distincta: qđ non
est verū. ¶ Scđm: vez ꝙ hoc supposito falsum assumat̄/
apparet. qm̄ vt dictū est in p̄cedētibꝰ/ oē prius pōt sepa
ri a posteriori a quo realiter est distīctū. g̊ ꝛ homo a quā
titate/ si quātitas est accidētalis forma ipso posterior/ ꝛ
ab eo realiter disticta. ¶ Et si q̄ras: quō posset eē homo
nō quātus: ex quo quātitas nō est ab ipso distinctū ali
quid in re extra? ¶ Respōdeo. ꝙ nec etiā vnio est forma
aliqua distincta ab vnitis puta ab albedine q̄ posset sal
tem p diuinā potētiā subiecto īmediate vniri absq̄ aliq̄
vnione ab ipsa ꝛ a subiecto distincta. que tn̄ sic vnita pos
sunt diuidi/ ꝛ p ꝯñs nō eē vnita absq̄ aliqua re corrupta.
cōsimiliter in pposito est dicēdū. solū em̄ oīs res quanta
ex hoc dicitur esse quāta quia habet ptes extra partes
quacunq̄ forma alia a ptibus circūscripta. sed sicut res
nulla forma a suis partibus alia mediāte pōt habere p
tes extra ptes: ita pōt etiā nō habere/ ꝛ p ꝯñs nō eē quā
ta absq̄ aliqua re corrupta. qđ em̄ est tale nullo mediā
te alio a seipso ꝛ pōt esse nō tale/ potest etiam eē nō tale
nō corrupto aliquo: sed seipo aliqualiter variato. q̄re ꝛc.
¶ Et quādo arguitur cōtra hoc p phm diffinientem ani
mā: dicēdū ꝙ illa descriptio est aīe corpus quantū infor
mātis: quā phs tn̄ agnouit. nō aūt ē anime vt absolute
nec etiā vt informatiue seu pfectiue quantū est ex se cor
poris habētis ptes aliter dispositas q̄ sint modo. ¶ Et
ad aliud de curuitate ꝛ rectitudine dicēdum: ꝙ ista non
dicūt in subiecto nisi diuersū ordinē ptium siue sitū: qui
partiū situs varius est ab ipsis situatis ptibus indistin
ctꝰ totaliter in re extra: vt pbaui prolixe in quarto. nul
la em̄ addita forma alicui virgule nec subtracta potest
nūc recta existere ꝛ nunc curua. quare ꝛc. ¶ Ad aliud de
passione dico ꝙ vocādo passionē rem aliquam in aliquo
realiter existētē/ modo quo calor dicit̄ passio ignis/ oīs
passio talis est separabilis a subiecto. vocādo aūt passio
nem qđ est p̄dicabile de aliquo in secūdo modo/ q̄ passio
in demōstratione cōcludit̄ de subiecto: passio sic sumpta
quidditatiue nō est in re extra sed tm̄ in aīa sicut et eius
subiectū. ꝛ hoc modo passio significatiue accepta idē si
gnificat cū subiecto aliquid sibi extrinsecū cōnotādo: si
cut risibile idē significat qđ homo seu connotat: ꝛ vltra
hoc actum ridendi importat ipm primo significādo vel
secūdo cōnotando. ¶ Ad aliud de maioritate ꝛ minorita
te dicēdū ꝙ nec totū est maius sua pte aliquo alio q̄ se
ipso/ nec pars minor toto nisi etiā semetipsa. eo em̄ totū
est maius parte quo excedit ipsam: quia vez est tm̄ ꝛ am
plius q̄ sit ipsa. ꝛ cōsimiliter econuerso eo pars p̄cise est
minor toto quo exceditur ab eo: sed nec totū excedit ptē
aliquo alio q̄ seipo/ nec pars exceditur a toto nisi seipa.
omni enim re a toto distincta ꝛ a partibus circūscripta
totum est maius parte/ ꝛ pars minor toto. ergo huius
modi maioritas ꝛ minoritas non dicunt formas aliquas
distinctas a ptibus ꝛ a toto. ¶ Et si dicatur ꝙ īmo: dico
ꝙ nec totū est maius tali maioritate magis q̄ minorita
te/ nec ps minor minoritate magis q̄ maioritate. ¶ Ad
primū cōtra aliā ꝯclusionē dico ꝙ īmo: q2 fruitio posset
esse p diuinā potētiā sine delectatione vel letitia ꝛ econ
uerso letitia sine ipsa: supposito ꝙ ista realiter sint distin
cta. hoc aūt est falsum. sunt em̄ idē totalit̄ in re extra: vt
ostēdet̄ in q̄rto vbi de hoc erit q̄stio specialis. ¶ Ad vl
timū dico ꝙ nec vnio est distinctū aliquid ab vnitis nec
inherētia nec alia q̄cūq̄ relatio ab extremis vt pluries
alibi est ostēsum. ¶ Sic ad q̄stionē. ¶ Ad rationē ī prin
cipio dicēdū ꝙ vocādo ens rationis vel secūdā intētio
nem illud qđ nihil est/ nec esse potest in re extra aliquid
subiectiue: sed tm̄ in anima obiectiue: ens rationis vt sic
sumptū nec sine aliquo/ nec de aliquo p̄supposito est pro
ducibile: cum nō sit aliquid possibile. si aūt vocetur ens
ratiōis qđ est ab intellectu effectiue ꝛ in ipso subiectiue
tale ens rationis est creabile cum sit supernaturaliter
extra omne subiectuz producibile sicut omne aliud acci
dens reale existens.

SEcundo quero: vtrum creabi
le habebat aliquod esse anteq̄ crearetur
¶ Et videtur ꝙ sic. quia creabile anteq̄
creetur est realiter possibile. sed qđ est ni
hil totaliter nō videtur esse possibile realiter. nec em̄ vnū
nihil est magis possibile q̄ alterū. ergo ꝛc. ¶ Contra. q2
creatio est de nihilo pductio. sed si creabile haberet ali
quod esse anteq̄ crearetur: nō de nihilo sed de aliquo pro
duceretur/ nec p ꝯñs crearetur. ergo ꝛc. ¶ Respōsio. vbi
sic procedam. Primo em̄ excludam vnam opinionem.
Secundo dicam aliter ad questionem.

Quantū ad primū: est opinio quorun
dam dicētiū ꝙ res anteq̄ creetur habet esse essentie: scđz
qđ esse est subiectū creationis passiue ad esse existētie ter
minate. ita ꝙ scđm ipos essentia ē subiectū creatiōis ꝛ exi
stētia terminꝰ: sicut materia est subiectū generationis et
forma eius terminꝰ. ex quo inferūt ꝙ essentia ꝛ existētia
realiter sunt distincta. ¶ Pro ista opinione arguit̄ pri
mo. q2 indifferēs ad aliqua ab oībus est distinctū: sed esse
anteq̄ creetur est indifferēs ad esse ꝛ ad nō esse. ergo ꝛc.
¶ Scđo. q2 solus deus est suū esse. ergo oīs alia essentia
a diuina differt a sua existentia siue esse. ¶ Cōfirmatur.
quia qđ est suū esse est necesse esse. sed solus deus est neces
se esse. ergo ꝛc. ¶ Cum ista opinione vidētu rcoincidere
quidā moderni dicētes ꝙ existentia est quidā gradus in
trinsecus siue motus essentie nō varias eius ratione for
malem/ distinctus ab ipsa essentia in re extra. ¶ Contra
opinionē istā arguo dupliciter. Primo q2 falsum est qđ
dicit: vez essentiam ab existētia esse distinctam/ ꝛ per ꝯñs
creabile anteq̄ fiat haberet aliquod esse tale. ¶ Scđo.
quia etiam nō est verū aliud qđ apponit: vez ꝙ huiusmo
di esse essentie sit subiectum creationis passiue, esto em̄

ꝙ creabile haberet dicit tale esse/ non posset poni vt ipi
intelligūt subiectum creationis passiue. ¶Primo ergo
cōtra primū arguo sic. oē esse intrinsecū creature est effe-
ctiue a deo. ¶Hoc appet. nō eñ est dicēdū ꝙ aliqua res
creata constituatur ex vno creato/ ⁊ ex alio increato. sed
cōstat ꝙ essentia cuiuslibet rei create est ipsi intrinseca
nō minus ꝙ̄ esse qḋ ab ipsa dicūt fore distinctum. ergo est
effectiue creata: sicut ⁊ ipm esse. Quero qñ: aut eñ fu-
it creata ab eterno/ aut simul in tēpore cū suo esse. sed nō
pōt dari primū. cū nihil scḋm fidem sit creatū ab eterno.
ergo relinquitur scḋm: vez ꝙ fuerit creata in tempore. sed
essentia anteꝙ̄ creata fuit nullum esse habere potuit.
nec eñ pfuit eius eē existētie nec essentie: nisi ponas vnū
esse essentie ante aliud in infinitū. ergo esto ꝙ essentia ab
existētia sit distincta / nō oē creabile habuit aliquod esse
sibi intrinsecū anteꝙ̄ crearetur. ¶Cōfirmatur. quia aut
essentia est intrinseca existētie siue esse aut ecōuerso/ aut
neutrum horum est alteri intrinsecum/ nec alicui tertio:
aut ambo vel alterum est intrinsecum alicui tertio: puta
rei create ex existētia ⁊ esse ꝯstitute. Si primū ponat vel
scḋz: ergo neutrū pcessit alterū tēpore: sed ābo simul fue
rūt pducta/ nec p ꝯñs creabile fuit aliquid anteꝙ̄ crea-
retur: siue creabile dicatur de vtroqꝫ istoꝝ siue de aliquo
alio tertio ex vtroqꝫ eoꝝ cōstituto. Si aūt neutrū est alterī
ī intrinsecū: ergo esto ꝙ vnū pcesserit alterum/ puta essen-
tia esse/ ex hoc non habetur ꝙ istḋ creabile qḋ est esse ha
buit aliquod esse anteꝙ̄ crearetur: nec aliud creabile qḋ
est essentia ab ipso esse distincta. Si aūt ambo ponantur
intrinseca esse tertio creato ex eis cōstituto: tūc licet tale
prehabuerit aliquod esse anteꝙ̄ crearet: non tamē aliqḋ
principioꝝ suoꝝ: cū tñ vtrūqꝫ creatū fuerit sicut ista. Si
aūt ista nulli tertio sunt intrinseca/ nec vnū ipoꝝ alteri. ḡ
nullū creabile habuit aliqḋ eē anteꝙ̄ crearetur. ¶Pre-
terea ꝙ nullo modo essentia differat ab esse/ appet. qñ
si sic/ posset manere vnū hoꝝ sine alio. quoꝝcūqꝫ eñ rea
liter diuersoꝝ vnū pōt esse sine alio/ fieri/ ⁊ factū sine ipo
per diuinā potētiā cōseruari. sed si esse ⁊ essentia differūt
in re extra differūt realiter: cū oīa ī creatis qualitercūqꝫ
distinctis in re extra realiter ⁊ essentialiter sint distincta
vt alias prolixius est ostēsum. ergo potest fieri essentia si
ne esse/ ⁊ ecōuerso esse sine essentia. qḋ est falsuz. ¶Ex eo-
dē modo sequitur ꝙ nō possit stare opinio modernoꝝ
dicētiū ꝙ essentia ⁊ esse differūt in re extra sicut quiddi-
tas ⁊ intrinsecus eius gradus. cū omnia creata quali-
tercunqꝫ in re extra distincta realiter ⁊ essentialiter sint
distincta. ¶Scḋo arguo cōtra secūdū: vez ꝙ dicūt vnuz
istoꝝ eē creationis passiue subiectū. esto eñ ꝙ ista essent
distincta/ hoc nullatenus posset poni. Primo. qꝛ vt pba
tum est in pcedētibus: creatio nō est forma aliqua per se
vna distincta a creāte ⁊ a re creata. ergo nō potest aliq̄ I
poni eius subiectū. ¶Scḋo. quia oē subiectum alicuius
existētis realiter est existēs. sed essentia nō est existēs. ni-
hil eñ in re creata est existēs realiter nisi qḋ est creatuz.
essentia aūt nō potest esse creata cū sit ante creationē. si-
cut eñ generationis subiectū nō est genitū qꝛ ante gene
rationē psuppositū: ita nec creationis subiectū pōt esse
creatū: cum nec p creationē sit habitū. ergo cū nō sit exi-
stēs/ nō pōt poni subiectū alicuꝰ existētis/ nec per ꝯñs
creationis si creatio ipsa est existēs aliquid in re extra.
¶Confirmatur. qꝛ aut huiusmodi essentia q̄ creationis
ponitur esse subiectū/ est creata: aut nō. si nō/ ergo nō est
aliquid in re extra: nec p ꝯñs creationis pōt eē subiectū.
si aūt est creata: ergo cū oīs creationis aliquid sit subie-
ctum vt dicūt/ p ꝯñs sequitur ꝙ creatio essentie aliquid
distinctū ab essentia psupponit subiectū. de quo q̄ro an
sit creatū an nō. si nō/ ergo nō potest poni subiectū. si sic/
eius creatio psupponit aliud subiectuz/ ⁊ ipsius creatio
aliud in infinitū. hoc aūt est impossibile. ergo ⁊c. ¶Pre-
terea sicut idē est subiectū generatiōis ⁊ forme generate
ita ⁊ creationis ⁊ termini creati. ergo si essentia est subie
ctum creationis terminate ad esse/ p ꝯñs erit etiā subie-
ctum esse. sed hoc est impossibile. qñ sicut esse illud qḋ ē
subiectū alicuius potēs nō eē sub illo/ realiter est distin
ctum ab eo: ita etiā ecōuerso illud cuius ipm dicitur esse
subiectū ab eo realiter est distinctū/ ⁊ p ꝯñs p diuinā po-
tētiaz potest fieri sine eo. sed nec eē pōt fieri sine essentia
nec ecōuerso essentia sine esse: nisi dicas ꝙ esse cuiuslibet
rei differt ab ipsa sicut accidēs a subiecto: qḋ poni nō po
test. ergo ⁊c. ¶Cōfirmatur. quia si essentia est subiectum
esse ab ipso realiter distinctū: ac ad ipm ⁊ ad eius priua-
tionē indifferēs puta ad nō esse. ergo materia nō erit ge-
nerationis subiectū: sed essentia cōpositi siue forme ī ma
teria psupposita introducte. qñ idē debet poni subiectū
productionis ⁊ termini eius. sed essentia rei gñabilis est
subiectū esse ipsius scḋz istam opinionē. qḋ quidē eē (vt
dicit) termīat gñationē. ergo ⁊c. ¶Ad primā rationē ī
cōtrariū dicēdum ꝙ nō magis essentia est indifferēs ad
esse ⁊ ad nō eē/ ꝙ̄ esse ad essentiā ⁊ ad nō essentiā: nec ma-
gis essentia est sub esse ⁊ nō esse tāꝙ̄ aliquid posititium
ab vtroqꝫ distinctuz/ ꝙ̄ esse ipm sit sub essentia ⁊ nō essen
tia. nec enim essentia est indifferēs ad esse ⁊ ad nō esse vt
subiectū ad album ⁊ ad nō album: cū essentia nō existens
nihil sit. sed dicitur indifferens ad esse ⁊ ad non esse sicut
homo ad hominē mortuū ⁊ viuū: qꝛ vez potest mori/ ⁊ per
cōsequēs nō esse homo. ita ⁊ essentia potest nō esse qꝛ non
est necesse esse/ ⁊ p ꝯñs pōt nō esse essentia: cū nō existens
nō sit aliquid in re extra. solū aūt illud qḋ est indifferens
sic ad aliqua plura ꝙ potest sub vtroqꝫ ipsoꝝ existere/ est
ab eis distinctū. sed nō sic essentia est indifferēs ad esse et
ad nō esse magis ꝙ̄ ecōuerso. quare ⁊c. ¶Ad scḋam dicē
dum ꝙ ideo solus deus dicitur a sanctis ⁊ doctoribꝰ ca-
tholicis esse suū esse: quia solus ipse sic est esse ꝙ non po
test nō esse cum sit necesse esse/ nec ab alio habet esse. hoc
autem modo nullum a deo aliud est suū esse. quia omne
aliud pōt non esse: cum nō sit necesse esse. et ꝙ etiam ha-
beat esse nō habz a seipo: sed ab alio effectiue. oē tñ aliud
a deo est a suo esse pprio realiter indistinctū. ¶Ad con-
firmationē cōcedo ꝙ illud qḋ est suum esse sic ꝙ nō pōt
non esse/ est necesse esse: non aūt oē illud qḋ est quomodo
cūqꝫ suū esse. quia esto ꝙ esse creature ab eiꝰ essentia eēt
distinctum: adhuc eē cuiuslibet creature eēt suū esse. nec
tamē ppter hoc magis ꝙ̄ modo eēt necesse esse. non eñ
magis qḋ est suū eē est necesse eē ꝙ̄ illud qḋ ē sua essen-
tia. quare ⁊c. ¶Hec de primo.

Quantum ad secundum est sciendum
ꝙ creabile ante suā creationē habere aliquod eē dupli
pōt intelligi. quia vel ꝙ huiusmodi eē suppositum sit rei
create intrinsecū ⁊ in ipsa creatura postꝙ̄ ē creata reali-
ter manēs sicut materia gñationi psupposita ē intrinse-
ca cōposito ⁊ manet realiter in ipso gñato. Vel alio mo-
do ꝙ habeat aliquod eē omnino sibi extrinsecū ⁊ totali-
ter ab ipso diuersum non manens realiter in ipso creato:
modo quo scḋm aliquos res q̄libet intellecta vel sensata
habz eē in itelligēte vel sentiēte. qḋ eē itellectiuū obiecti-
uū est a re ipa intellecta omnino realiter alienū nec sibi ī
trinsecum nec realiter manēs secum.

Hoc præmisso pono duas conclusio-
nes. ¶Prima est: ꝙ nullū creabile anteꝙ̄ crearetur ha-
buit aliquod eē reale sibi intrinsecū ⁊ manens in ipo re
aliter postꝙ̄ creatū. ¶Hec apparet ex pdictis. qñ vt ar
gutū est in articulo pcedēti/ rei create/ nihil ē intrinsecū
nisi qḋ est simul cū ipsa creatū. sed esse qḋ habet creabile

anteꝙ̄ creetur si aliquod habet nō est creatum. ergo ⁊c.
¶Cōfirmatur. qꝛ nihil est rei create intrinsecū nisi qḋ est
in ipsa. sed nullū eē eius creationē pcedēs si aliquod esse
precessit est forma in aliqua re creata. ¶Hoc appet. quia
si in re creata est aliqd creationē ancedēs/ ⁊ aliqd aliud
ipsaz sequēs: aut talia duo vnita facerēt aliquid p se vnū
aut non. si sic: oporteret vnū illoꝝ esse actū alterius/ ⁊ per
ꝯñs vnū eēt sicut materia/ ⁊ alterū sicut forma. si nō: ḡ se-
queretur ꝙ esset sola aggregatione vnum: vel sicut acci
dēs ⁊ subiectum/ vel sicut alique due substantie vel res
alie disparate. sed cōstat ꝙ ista omnia sunt absurda. ḡ ⁊c.
¶Preterea ad idem potest sic argui. nō magis aliqua
res creata habet aliquod esse sibi intrinsecū qḋ pcesserit
eius creationem ꝙ̄ res annihilata. sed re annihilata nul-
lum remanet eius esse. ergo nec anteꝙ̄ crearetur habuit
aliquod intrinsecū sibi esse. ¶Maior pbatur. quia nihil
annihilatur qḋ fuerat anteꝙ̄ eēt creatū. ergo si creabile
anteꝙ̄ crearetur aliquod habuit esse intrinsecū rei crea-
te/ idē maneret re ipsa annihilata. nihil est eñ annihila
bile nisi creabile: ⁊ ecōuerso oē creabile est annihilabile:
et ita p ꝯñs esset qḋ pfuit ante creationē. si aūt nō anni-
hilabile nec creabile. oē eñ creabile ē annihilabile si cre
atū. ⁊ ita si in aliqua re creata est aliquid qḋ nō possit an
nihilari/ nec p ꝯñs illud potuit creari. sed nullū tale pōt
esse: nisi necesse eē. oē eñ aliud ab ipso pōt fieri ⁊ annihi-
lari. ergo ⁊c. ¶Minor vez ꝙ re annihilata nullum rema
neat eius esse/ apparet. qñ annihilato omni illo qḋ ē pos
sibile non esse: nullū remanet eius esse. sed oē esse aliud a
necesse esse qḋ non est nisi tantum vnicū: vez primū incre
atum/ est possibile nō esse cum nō sit necesse esse. ergo ⁊c.
¶Confirmatur. quia oē eē intrinsecum creature ē a deo
creante. sed qḋ ante creationē/ nō est a deo creante. ergo
nullum tale est intrinsecum creature.

Secunda conclusio est: ꝙ nec etiā crea-
tura anꝙ̄ in eē posita seu pducta habuit aliqḋ eē sibi ex
trinsecum ab ipsa ⁊ a deo distinctuz. ¶Hec apparet. qñ
inter ens creatū ⁊ increatū nullum potest esse mediū ab
vtroqꝫ distinctū. Sed cōstat ꝙ nullum ens creatū pcessit
oē creabile fiēdum nōdū in esse posituz. ergo nec fuit ante
ipsum aliquod ens a deo ⁊ ab eo distinctum. ¶Cōfirma
tur. quia nō est nisi vnicū ens eternū vez increatum. sed
si creabile habuisset aliquod esse ab ipso in eē posito dis-
tinctū/ illud fuisset eternum: sicut oē creabile fuit crea-
bile ab eterno. ergo ⁊c. ¶Preterea si creabile habuisset
anteꝙ̄ in esse positū tale eē / hoc nō fuisset nisi quia a deo
intellectū ⁊ volitum. aut quia possibile poni. sed propter
nullum hoꝝ est ponibile tale esse. non eñ obiectū intelle
ctum nec volitū oportet esse aliquod ens ab intelligente
vel volēte distinctū: vt in primo distictiōe. 35. prolixius ē
ostēsum. nec etiā quia possibile creabile habet aliqḋ tale
eē. Qḋ apparet primo/ quia tūc seq̄retur ꝙ nō tm̄ possi-
bile factum seu fiēdum sed etiā possibile quodcūqꝫ nunꝙ̄
fiēdum haberet tale esse/ ⁊ p ꝯñs ꝙ tot essent entia seu eē
talia quot sunt possibilia: qḋ est incōueniēs manifestum.
¶Scḋo. quia ad hoc ꝙ aliquid possit fieri non requirit
ꝙ sit. sicut nec ad hoc ꝙ aliquid ānihilabile/ ꝙ sit nihil.
sicut eñ solū illud qḋ est actu dicitur immediate annihi
labile: non autē illud qḋ nihil est: ita nec possibile fieri di
citur illud qḋ eīā factū. ḡ ⁊c. ¶Cōfirmat. qꝛ nullū possi
bilium realiter distinctoꝝ dicitur possibile ppter alterū
sed si creabile anteꝙ̄ fiat habet eē aliqḋ a deo distictū/ ta
le eē ē distictū ab eē qḋ habet creabile postꝙ̄ est creatū. ḡ
ppt ipm creabile nō fuit creabile seu possibile: magis ꝙ̄
ecōuerso tale eē pcedēs eē creatū fuerit possibile ppt ipz:
vez ppter huiusmodi ens creatum. quare ⁊c. ¶Ad ali-
qua q̄ contra hoc arguūtur de esse intellecto ⁊ volito qḋ
creabile habuisse dicitur ab eterno: respōsum est in pmo
distinctione. 35. q̄stione. 2. vbi est ostēsum ꝙ hmōi esse in-
tellectum vel volitū sempiternū nō fuit aliqd a deo distin
ctum aliqualiter in re extra. quare ⁊c. ¶Sic ad q̄stionē.
¶Ad rationē in pncipio dicēdum est ꝙ creabile nō dici
tur esse realiter creabile tanꝙ̄ res aliqua existēs anteꝙ̄
creetur: sed quia pōt eē talis res. nō eñ magis qḋ dicit
eē realiter creabile est res nec aliquid/ ꝙ̄ illud qḋ dicitur
realiter annihilabile sit realiter nihil. sed constat ꝙ illud
qḋ dicitur realiter annihilabile non est nihil: imo actua
liter est res vera. ergo ⁊c.

Tertio & vltimo quero: vtrum
cuiuscūqꝫ creati ad deū creantē sit aliqua re-
latio distincta realiter ab vtroqꝫ. ¶Et argui
tur ꝙ sic. quoniā oē accidēs distinguitur rea
liter a subiecto. sed relatio creature ad deū est accidens.
nec eñ creatura aliqua secundum suā substātiam refer-
tur ad deū: sed scḋm accidēs. quoniā scḋm Augustinū. 5.
de tri. c. 5. quod non scḋm substātiā dicit/ restat vt scḋm
accidēs dicatur. ergo ⁊c. ¶Cōtra. quia omnia distincta
realiter possunt p diuinaz potētiam separari: ⁊ maxime
prius a posteriori. sed nulla creatura pōt eē sine eius re-
latione ⁊ depēdētia continua ad deum. ergo ista depēdē
tia est ab ipa realiter distincta. ¶Responsio. vbi sic pce
dam. Primo eñ excludam duplicē cōtrariam opinionē.
Scḋo dicam aliter ad q̄stionem.

Quantū ad primū: opiniones exclu-
dēde sunt iste. ¶Prima ē quoꝝdā dicētiū ꝙ relatio cre
ature ad deū ē ab ipsa creatura distīcta ī re extra forma-
liter: est tamē ab ea indistīcta realiter. ¶Alioꝝ contra-
ria opinio est dicentium ꝙ huiusmodi relatio creature
ad deum est ab ipsa creatura distincta realiter ⁊ simplici
ter in re extra. ¶Pro prima opinione arguitur. Et pri-
mo ꝙ distinguatur formaliter. qꝛ huiusmodi relatio non
est de cōceptu intrinseco creature sui fundamēti: nec ca-
dit in eius diffinitione. sed oīa talia formaliter sunt distin-
cta. ergo ⁊c. ¶Scḋo pbatur ꝙ sint idē realiter. quia oē
prius distinctum realiter a posteriori/ pōt ab ipso p diui
nam potētiam separari. sed fundamētum relationis q̄ ē
ad deuz/ ē nature ordine prius huiusmodi relatione/ nec
tamē pōt separari ab ipsa. ergo ⁊c. ¶Minor pbatur. Et
primo q̄tum ad primam eius partē: vez ꝙ fundamē-
tū huiꝰ relationis qḋ ē res creata sit nature ordine priꝰ
relatione. quoniā oē fundamētū siue subiectum ē prius
omni eo qḋ fundatur in ipso. oē etiā absolutū ē nature or
dine prius respectu. ergo etiā res ipsa creata ē prior rela
tione ista in ea fundata. ¶Scḋa pars: vez ꝙ non possit
aliqua res creata separari ab ista relatione: probatur. qꝛ
qḋ pōt separari ab aliqua depēdētia/ ⁊ ab eius termino.
sed impossibile ē eē creaturā aliquā sine deo huius rela-
tionis seu depēdētie termino. ergo ⁊c. ¶Scḋo arguitur
pro scḋa opinione. Primo. qḋ est determinati gñis forma
liter ⁊ realiter/ nō pōt coīcidere ī idē realit cū aliq̄ alteriꝰ
gñis. sed oīs relatio ē gñis determinati. ergo nō pōt eē rea
liter idē cum aliqua re creata alterius generis. ¶Scḋo.
quia nō minus relatio vnius creature ad deū distingui-
tur ab ea ꝙ̄ relatio alterius creature. sz relatio alicuius
creature ad deū puta inherētie accidētis ē ab ipsa reali
ter distincta. ¶Qḋ pbat. quia extrema relationis inhe
rētie sunt subiectum cui accidēs puta albedo inheret: ⁊
ipsa albedo inherēs (Albedo eñ ē hmōi inherētie fun-
damētum ⁊ terminꝰ) ē subiectum. extrema aūt depēdē
tie huius relationis inherētie ad deum sunt ipsa inherē
tia ⁊ deus. inherētia eñ ē fundamētum: ⁊ ipse deus eius
terminus. sed oēs relationes diuersa habētes extrema

realiter sunt distincta.ergo inherentia albedinis ⁊ eius
dependentia ad deum/cū diuersa habeāt extrema/realiter
distinguūtur.¶Contra istas duas opiniones arguo.Et
primo cōtra primā.Primo.quia impossibile est in crea-
tis vt hic suppono ex alibi declaratis/aliqua formaliter
distincta sic ꝙ sint diuersa aliqualiter in re extra eē rea-
liter indistincta.vt enī in scđo Quotlibeto est ostēsū/oīa
creata distincta extra intellectū sunt distincta tam reali
ter ꝙ̄ essentialiter.ergo si relatio creature ad deū est in-
distincta ab ipsa creatura formaliter in re extra/⁊ reali-
ter ac essentialiter est distincta.¶Preterea arguo sic ad
idē. impossibile est aliquā vnam rē creatā eē plures res
realiter distīctas.¶Hoc apparet.hoc enī est solūmodo
ideoqꝫ singularissimū ⁊ naturaliter incōphēsibile in diui
nis.sed relatio creature ad deum est ab ipsa creatura for
maliter distincta/⁊ realiter indistincta.Hoc sequitur ne-
cessario scđm principia opinantis.ergo ⁊c.¶Probatio
minoris.Accipio aliquā vnā rē multa īcludētē seu cōti-
nētē tā īter se ꝙ̄ a se ipsa realiter īdistīcta:cuiusmōi scđm
ipsū est anima intellectiua:in qua sunt multe potētie di
uerse vt dicit formaliter/sed idē realiter tam īter se ꝙ̄ cū
ipsa anima:⁊ q̄ro an ista omnia formaliter distincta puta
anima ⁊ oēs eius potētie referātur ad deū vnica sola re-
latione an alia ⁊ alia?Nō pōt dicere ꝙ oīm horū sit vna
relatio numero ad deum.¶Primo.quia vna relatio nu
mero non pōt eē in diuersis numero fundamētis.sed ista
omnia numero sunt distīcta.idē enī numero nō distinguit̄
realiter nec in re extra formaliter a seipso. sed ista vt di-
cit hec opinio / in re extra formaliter distīguuntur.ergo
nō eadē relatione numero referūtur.¶Scđo.quia quā-
to relatio est magis eadē fundamēto: tāto magis opor-
tet eā multiplicari ipso fundamēto multiplicato . sed re
latio cuiuslibet ad deum vt dicit:est idē realiter cū funda
mēto.ergo oportet magis eā multiplicari ipso multipli
cato ꝙ̄ relationes alias vnius creatorum ad alterum/q̄
scđm ipsū distinguūtur realiter ab extremis.sed iste etiā ꝑ
eū multiplicāt̄ multiplicatis fundamētis.nō enī pōt eē
eadē relatiō diuersorū.ergo relationes istorū realiter dis
tinctorū ad deum oportet eē diuersas. quero tūc quomō
distinguūtur?aut enim distinguūtur formaliter tm̄ sicut
fundamēta ipsarum:aut realiter.sed nō pōt dici ꝙ tm̄ for
maliter:quia nulle relationes create distinguuntur mi-
nus ꝙ̄ increate:quas cōstat realiter eē distīctas.omnino
enī est impossibile ⁊ absurdū dicere aliq̄ creata ī re extra
min⁹ eē distincta ꝙ̄ īcreata:q̄ omnia sunt realiter distin
cta.¶Cōfirmatur.quia nō minus diuersa respectiua exi
stētia in diuersis videtur esse diuersa ꝙ̄ diuersa absoluta
existentia in eisdē.sed forme absolute puta actus eliciti
vel infusi in potētijs anime existētes realiter distinguun
tur vt actus volēdi ab actu intelligēdi. ergo non minus
distinguūtur huiusmodi forme respectiue ad deum ī ipis
vt in earū ꝓprijs fundamētis formalit̄ existētes.¶Pre
terea:quia oēs ille forme realiter sunt distincte quarū q̄-
libet sic sibi determinat ꝓpriū fundamētū ꝙ nō pōt esse
in fundamēto alterius nec ecōuerso.¶Hoc appet in exē
plo euidēti.quia enī albedo ⁊ intellectio sunt tales for-
me ꝙ vna nō pōt eē in subiecto alterius:ideo ꝑ hoc inter
alia probātur eē realiter differētes.sed relatiōes p̄dicto-
rum indistinctorū realiter ad deū habēt poni eē tales ꝙ
vcꝫ q̄libet sibi determinat ꝓpriū fundamētū:sic ꝙ impos
sibile est ipsam existere in alterius fundamēto.sicut rela
tio intellectus ad deū nō pōt eē in voluntate: nec ecōuer
so relatio voluntatis in intellectu . Uel si dicat̄ ꝙ sic:ad
huc habetur ꝓpositū: vcꝫ ꝙ realiter distinguuntur: cū
omnia separabilia sint realiter distincta.ergo ⁊c. ¶Si
forte dicatur ꝙ maior assumpta est vera quādo subiecta
seu fundamenta q̄ sibi declarāt tales forme realiter sunt
distincta:sicut est in exēplo adducto de albedine ⁊ intelle
ctione.nō aūt est vera de formis:quarū fundamēta sunt
realiter indistincta:sicut est in ꝓposito.¶Contra.quia ipe
eedem potētie que sunt fundamēta istarū relationū ad
deum/sunt etiā scđm eū fundamēta seu immediata subie
cta ⁊ elicitiua principia opationū seu actuū. ⁊ tamē hoc
nō obstāte sequitur valde bene: intellectio pōt eē in in-
tellectu ⁊ nō in volūtate: ⁊ volitio in volūtate ⁊ nō in in-
tellectu:ergo intellectio ⁊ volitio realiter distinguūtur.
ergo ꝯsimiliter in ꝓposito de huiusmodi istarū potētia-
rum relationibus est dicēdū.sic ergo apparet ꝙ relatio-
nes iste realiter sunt distincte.¶Ex quo sequit̄ euidēter
assumptū qđ erat ꝓbandū:vcꝫ ꝙ vna aliqua res creata
erit plures res distincte realiter.qđ apparet. quā oē rea-
liter indistinctū a pluribus realiter distinctis est realiter
ipsa plura.sicut quia diuina essentia est a ꝑsonis distinctis
realiter / realiter indistincta: ideo ipsa dicitur esse rea-
liter quelibet ꝑsonarū.sed essentia anime ē vna res a plu
ribus realiter distinctis realiter indistīcta:puta ab oib⁹
relationibus suarū omniū potētiarū ad deum: q̄ vt ꝓba
tum est realiter distinguūtur. ¶Hoc probat̄. quia oē in-
distinctū ab aliquo/⁊ a quocūqꝫ illi eodē.sed essentia ani
me est ab omnibus potētijs suis realiter indistincta.ergo ⁊
ab illis q̄ sunt idē realiter cū eis: cuiusmōi sūt vt suppo
nitur/ ipsarū relationes ad deū.¶Cōfirmatur.quia oīno
videtur eē impossibile.a. eē idē cum.b. ⁊ differre realiter
a.c.qđ est idē realiter cum.a.ergo si anima est idē cū omī
sua potētia realiter/ oportet etiā ipsā eē idē realiter cū
omnibus ipsarū potētiarū relationibus ab ipsis poten-
tijs realiter indistinctis.quare ⁊c.¶Preterea oīno vi-
detur eē impossibile vnā aliquā rē creatā eē fundamētū
realiter alicuius qđ est realiter idē secū/ nec etiā aliquo
ordine realiter prius ipso.sed scđm opinionē istam q̄libꝫ
res creata est fundamētū sue relatiōis ad deū: qđ funda
mētū vt dicūt est nature ordine prius ipsa. ergo nō pōt hoc
supposito eē realiter idē secū. ¶Ad rationē ꝓ ista opi-
nione dico ꝙ maior quā assumit est vera.sed minor ē fal
sa.supponit enī relationē istā creature ad deū eē aliquid
per se vnū in creatura ipsa existēs formalit̄ : qđ ē falsum
cum nō sit distinctū aliquid ab extremis vcꝫ creatura ⁊
deo.Et ideo quā dicit̄ ꝙ fundamētū huiusmōi relationis
est nature ordine prius ipsa: dico ꝙ falsum ē. nec enī est
prius nec posteri⁹/ cū nō sit aliquid ī ea existēs. qđ si eēt
dico ꝙ necessario seq̄retur ꝙ non tm̄ formalit̄:sed etiam
realiter ab ipā distingueret̄.Nec valet ratio qua probat̄
ꝙ non:quia nō pōt existere sine ipsa.quia hoc falsum est.
si enī ista relatio eēt in creatura vt in suo proprio funda-
mēto/ posset vtiqꝫ creatura eē sine tali relatiōe.¶Et quā
arguitur ꝙ non pōt eē sine eius termino qui ē deus:con-
cedo.sed ex hoc nō sequitur ꝙ non possit esse sine aliqua
alia forma mediante ab ipsa ⁊ a deo distincta. esto enī ꝙ
talis relatio ponatur/nō ꝓpter ipsam exigit deum neces
sario aliqua res creata: sed tātūmō semetipām omni re
alia circūscripta.nō enī quia creature ad deū ē talis re-
latio/ideo creatura exigit deū necessario:sed potius ecō
uerso quia creatura exigit deum necessario ideo consur-
git talis relatio si ponatur.sed destructo posteriori nō ꝓ
pter hoc remouetur prius.ergo ista relatione amota ex
hoc nō habet̄ quin creatura necessario deum exigat ad
suū eē/ cum ipsū ꝑ se requirat/ nō aliquo alio mediāte.
quare ⁊c.¶Scđo arguo cōtra scđam opinionē.Primo
sic.nō magis necessario nec immediatius vna creatura
ꝙ̄ alia depēdet a deo.sed si depēdētia creature ad deum
est forma aliqua distincta realiter ab ipā creatura: huius
modi depēdētia cum sit creatura depēdet ad deū sicut ⁊
suū fundamētū.quero quomodo?aut enī depēdet imme-
diate:aut alia depēdētia mediāte.sed nō potest poni scđm

quia tūc in huiusmodi depēdētijs esset processus in infi-
nitum.ergo relinquitur primū qđ est ꝓpositū.quā cū vna
creatura / vt assumptū ē/ nō depēdeat a deo immediati⁹
ꝙ̄ alia/nec magis necessario:ꝑ ꝯñs si vna depēdet seipsa
absqꝫ forma alia mediante:eadē ratione poterit oīs alia
cōsimiliter depēdere/nec ꝑ ꝯñs aliqua talis depēdētia ē
ponēda tāꝙ̄ forma ꝑ se vna distīcta a creatura aliqua de
pēdēte. ¶Confirmat̄. quia huiusmodi depēdētia si po-
natur a creatura distincta /ideo seipsa depēdet ad deum
quia ꝓpter suā naturā nō propter aliquid ab ipsa distin
ctum deum exigit necessario/ nec pōt existere sine eo. sed
cōsimilis ratio repitur in suo fundamēto.oē enī ens crea
tum nō magis respectiuū ꝙ̄ absolutū exigit deum neces-
sario ꝑ seipsum ⁊ ꝓpter suā naturā qua essentialiter ē id
qđ est / quocūqꝫ a se distincto realiter circūscripto. ergo ⁊c.
¶Preterea scđo arguo sic ad idē.nō magis relatio cre
ature ad deū distīguit̄ realiter a creatura ꝙ̄ relatio vni⁹
creature ad alterā. Sed omnis relatio vni⁹ creature ad
alterā est indistincta totaliter ab extremis.ergo ⁊c.¶Ma-
ior est euidēs.quia quāto aliqua magis necessario referū
tur:tāto etiā relatio est magis eadē cum relatis.¶Hoc
apparet.quia quāto aliquid est tale ꝑ aliquid magis a
se distinctū/tāto minus necessario ⁊ magis cōtingēter ē
tale:cū q̄cūqꝫ quāto magis distincta tāto magis sint se-
parabilia.sed magis necessario vna creatura refertur ad
deum ꝙ̄ ad aliquod ens creatū.ergo ⁊c.¶Confirmatur.
quia quod est tale necessario sic ꝙ impossibile est ipsum
nō esse tale/non potest eē tale ꝑ aliquid a se realiter dis-
tinctū.¶Hoc apparet.quā omnia realiter distincta sunt
per diuinā potētiam separabilia/⁊ ita ꝑ ꝯñs nihil tale ꝑ
aliquid a se realiter distinctū est necessario tale: cū illud
qđ est tale sic/ sit ab eo sepabile ex quo ab ipō realiter est
distinctū.sed omnis creatura a deo sic necessario est depē
dens ꝙ impossibile est ipsam nō esse depēdētē.hoc autē
modo nulla creatura ab alia est depēdēs: cū q̄cūqꝫ possit
eē sine omni alia ab ipsa realiter distīcta.ergo illud quo
quelibet creatura refertur ad deum /magis est ipsi idē cū
min⁹ sit ab ipsa separabile:ꝙ̄ illud quo vna creatura re
fertur ad aliā. ¶Minorē vcꝫ ꝙ relatio vnius creature
ad alterā nō sit forma aliqua ꝑ se vna ab extremis distin
cta in re extra/suppono hic ex sepe alibi declaratis ī plu
ribus locis.esto etiā ꝙ ista relatio vcꝫ vnius creature ad
aliā ab extremis poneret̄ realiter esse distincta:qđ tm̄ est
impossibile:adhuc nō deberet hoc poni de relatiōe depē-
dētie creature ad deū:cū nulla creatura a deo dependeat
aliquo alio ꝙ̄ seipsa.eo enī depēdere dicit̄ ad deum quo
exigit ipsum. nō exigit autem ipm nisi tātūmodo semet
ipā/ omni re alia quomōcūqꝫ alia circūscripta.quare ⁊c.
¶Ad primū in cōtrariū quādo dicit̄/ꝙ illud qđ ē vni⁹
generis determinati nō pōt idē esse cum alio alterius ge
neris: Dico ꝙ dupliciter aliquid pōt eē in gñe.quia vel
vt signatum in signo. ⁊ hoc modo nō est aliquid in p̄di-
camēto nisi res extra animā existētes. vel vt aliqua ꝑs
gñis seu p̄dicamēti:modo quo quodlibet gen⁹ ⁊ species
ac differētia cuiuslibet p̄dicamēti dicit̄ eē in ipso.¶Tūc
dico ꝙ q̄ sunt in diuersis p̄dicamētis scđo modo distin-
guūtur sicut diuersa signa existētia non subiectiue in re
extra sed tm̄ in anima.nec enī aliquod predicabile seu di
cibile incōplexū (qđ q̄dē tm̄ ⁊ nihil aliud hoc modo in p̄
dicamēto est) est ī re extra:sed tm̄ ī aīa vt alias prolixi⁹
est ostēsum.Que aūt sunt in diuersis gñibus primo mo-
do vcꝫ vt signata in signis / non omnia sunt res diuerse:
sed tm̄ que sunt in p̄dicamēto substātie ⁊ qualitatis.nec
enī significata aliorū generū a significatis istorum gñali
ter distinguūtur.nec enī quātitas est res aliqua distincta
a ptibus rei quāte : nec respect⁹ aliquis ab extremis vt
hic suppono ex alibi declaratis prolixe.¶Si autē hoc
omnino negetur:tunc negandū est qđ in ratione illā sup-
ponit̄:vcꝫ ꝙ relatio creature ad deū sit alicuius generis
determiāti.nulla enī relatio creature ad deū ē forma ali-
qua ꝑ se vna ab extremis:cum q̄libet creatura referatur
ad deum siue depēdeat seipsa vt dictū est non aliquo alio
mediāte.¶Ad scđm dicēdū ꝙ illa ratio dupliciter defi-
cit in minore.Primo.quia supponit ꝙ inherētia accidētis
ad subiectū sit aliqua forma ꝑ se vna ab accidēte ⁊ a sub
iecto distincta. qđ non est verum vt in quarto euidēter
ostēdet̄. oē enī accidēs seipso inheret subiecto nō inherē
tia aliqua mediāte ab eo ⁊ ab eius subiecto distincta.nul
lum enī est nec oportet ponere mediū inter accidēs ⁊ sub
iectum.¶Scđo.quia esto ꝙ tal̄ inherētia sit forma ali
qua ꝑ se vna ab accidente ⁊ a subiecto distincta/ ipā nō
depēdet ad deū mediāte aliq̄ alia depēdētia / sed seipsa.
¶Et quādo probat̄:ꝙ īmo eius depēdētia est ab ipā dis
tincta/quia eius extrema puta deus ⁊ ipsa accidētis inhe-
rentia sunt alia ab extremis inherētie q̄ sunt accidens ⁊
subiectū: Dico ꝙ ista ratio supponit ꝓbādū.et ideo pe-
tit euidēter principiū.ponit enī relationē inherentie ac-
cidētis ad deum esse formā aliquā mediā respectiuā ab
ipsa inherentia ⁊ a deo distīctā.hoc aūt est qđ hic q̄ritur
et negatur.cum enī q̄libet creatura seipsa referat̄ ad deū
et ab ipso depēdeat vt dictū est/ꝑ ꝯñs nulla ē hmōi inhe
rentie si ponat̄ dependētia ad deum tāꝙ̄ forma aliqua ꝑ
se vna ab ipsa ⁊ a deo distincta/sicut nec alicuius alteri⁹
creature.¶Hec de primo.

Quantum ad secundū: vbi est ad que-
stionē istam aliter respondēdū:pro eius responsione pono
quatuor cōclusiones.¶Prima est:ꝙ si esset aliqua rela
tio creature ad deum tāꝙ̄ forma aliqua ꝑ se vna existēs
formalit̄ in creatura ⁊ ab ipsa alia in re extra/eēt ab ipā
realiter ⁊ essentialiter distīcta.¶Hec appet tā ex dictis
in articulo p̄cedēti ꝙ̄ ex declaratis prolixe alibi: vbi est
ostēsum ⁊ probatū ꝙ q̄cūqꝫ in creaturis formalit̄ vel q̄li
tercūqꝫ in re extra intellectū distinguūtur/tā realiter ꝙ̄
essentialiter sunt distīcta.ergo si relatio creature ad deū
distinguatur ab ipsa creatura formaliter ī re extra / ⁊ re
aliter ac etiā essentialiter est distincta. ¶Ex hoc infero
corollarie ꝙ inter p̄dictas duas opiniones in p̄cedēti ar
ticulo impugnatas irrationabilior ⁊ impossibilior ē pri-
ma ꝙ̄ scđa.quā prima opinio ꝯcedit vnā rem creatā esse
plures res distinctas realiter:qđ est omnino impossibile
et absurdū.Hoc aūt ad secūdā opinionē non sequit̄: nec
aliquid aliud qđ ita manifestū incōueniens videat̄.ergo ⁊c.
¶Assumptū appet.quia ex quo omnia distincta formali-
ter in re extra distinguunt̄ etiā essentialiter in creatis: ꝑ
cōsequēs omne vnū in se formaliter qđ est realiter indis-
tinctū a pluribus diuersis formaliter/ est indistinctū re-
aliter ⁊ essentialit̄ a differētib⁹ realiter:⁊ ꝑ ꝯñs ē plures
res distincte realiter.sed prima opinio hoc concedit: vcꝫ
vnū formaliter in se esse plura distīcta formaliter:vt vnā
anime essentiam esse plures potētias formaliter distin-
ctas.ergo ⁊c.

Secunda conclusio est:ꝙ si esset aliqua
relatio creature ad deū distincta ab ipsa realiter/vel etiā
per īpossibile tm̄ formaliter: ꝑ ipsam creatura nullo mo
do depēderet a deo.¶Hec probat̄.quoniā qđ est tale se
ipso non est tale aliquo alio mediāte ab ipso realiter vel
tātūmodo formaliter differēte.sed q̄libet creatura seipā
est dependēs ad deū.ergo nō aliquo alio mediāte.¶Mi
nor ꝓbat̄.quā vnū dependere ab alio nō est ipsum esse for
ma aliqua informatū:sed est ipm̄ nō posse sine eo existere
et ad sui esse necessario ipm̄ exigere.omne enī necessario
alterū exigēs est ab ipso depēdēs.ergo q̄libet creatura

illo p̄cise est ab eo dependēs quo est ipsuȝ necessario exigens. sed q̄libet res creata exigit ꝛ supponit necessario deum tāq̄ illud sine quo impossibile est ipsaȝ existere: nō aliquo sibi addito ab ea quomōcūq distincto: sed tātum mō semetipsa. nihil em̄ est in creatura qd̄ sit possibile existere sine deo. ergo ꝛ creatura q̄libet ꝛ quicquid est in ip̄a est ꝑ se dependēs a deo: non autem aliquo alio mediāte. ¶ Cōfirmat. q: nullum eorum q̄ equaliter ꝛ vniformiter sunt impossibilia existere sine deo/ ꝛ per ɔ̄ns depēdēt ab ipso/ dependet magis q̄ alterum semetipso. sed oīa creata equaliter depēdēt a deo: q: equaliter est īpossibile qd̄libet existere sine ipso. ergo nullū eorū depēdet a deo magis q̄ alterū ꝑ seip̄ȝ nullo sibi addito mediante. sed si tal' depēdētia creature ad deū poneretur ab ipsa creatura ꝛ a deo distīcta/ oporteret ipsaȝ a deo depēdere seipsa/ nulla depēdētia ab ipsa alia mediāte: nisi poneret ꝓcessus in infinitū in huiusmodi depēdentiis: qui est impossibil'. ergo ꝛc. ¶ Preterea arguo sic ad idē. nihil ē tale ꝑ illō quo circūscripto ɔsiliter esset tale. sed si creature ad deū est aliqua relatio distīcta realiter ab extremis/ ip̄a amota ita creatura depēderet a deo sicut ip̄a mediāte. nō em̄ magis creatura posset sine deo existere tali relatione remota q̄ posita/ nec per ɔ̄ns minus dependeret ipsa non existēte a deo. si etiā tal' relatio poneret distincta formaliter tm̄: ꝛ creatura ordine nature posterior: cuȝ nullum posterius p̄supponēs prius magis seipso ad deum referat seu depēdeat q̄ prius qd̄ p̄supponit: ꝑ ɔ̄ns ita creatura seipsa sicut ꝛ talis relatio dependeret a deo. q̄re ꝛc. ¶ Cōfirmat. quia qd̄ est tale in aliquo priori nō pōt poni tale aliquo mediāte posteriori. sed si creature relatio ad deum sit a creatura distincta realiter vel tm̄ formaliter et sit ea posterior: ipsa creatura depēdet a deo in ipso priori quo antecedit huiusmodi relationē. oē em̄ a deo creatum p̄supponēs presupponit ipsum vt a deo actualiter iam depēdēs: cū impossibile sit esse aliquā rē creatam a deo indepēdentē. sed si relatio ista creature ad deum est ordine aliquo posterior creatura/ p̄supponit ipsam ꝛ nō ecōuerso. ergo cum nullū p̄suppositū possit depēdere ꝑ illud qd̄ supponit ip̄m vt actualiter iā dependēs/ sequit propositū: vcȝ q̄ nullo modo aliqua res creata pōt depēdere a deo aliqua tali relatione mediāte ipsa posteriori siue ab ea realiter siue tm̄ formaliter sit distīcta. ¶ Preterea nulla creatura depēdet a deo magis ꝑ vnū q̄ ꝑ alterum eorū q̄ ab ipsa equaliter distinguūtur/ q̄ etiā p̄supponūt ipsam iam actualiter depēdētē. sed si huiusmodi creature relatio ad deum sit indistincta a creatura/ non minus distinguitur ab ipsa q̄ vna creatura ab alia: cum etiā ipsa depēdētia sit aliqua creatura. ergo hoc supposito nō magis homo depēdet a deo tali relatione seu depēdētia mediāte q̄ albedine vel quocūq alio in ipso existente/ ꝛ ab eo realiter differēte. Si aūt dicatur q̄ huiusmodi relatio tātum ab ipsa creatura formaliter sit distincta: tunc etiam nō magis ꝑ eam ad deum referri nec ab ipso dependere poterit q̄ ꝑ alia que ab ipsa consimiliter vcȝ tātum formaliter ponūtur esse distincta. sed scd̄m opinionē sic loquētium multa sunt alia que tātum formaliter sunt distincta: vt anima ꝛ omnis eius potentia. ergo nō magis anima depēdet a deo tali depēdentia mediāte q̄ mediāte aliq̄ sua potētia ab ipsa cōsimiliter differēte. ¶ Cōfirmat. q: oīno videt sine ratione dicere rem a deo minus differentē q̄ ipsum necessario exigentem esse ab eo remotius depēdētem. sed aliqua res creata (puta angelus) minus a deo distat q̄ huiusmodi eius dependentia respectiua/ supposito q̄ ab ipsa realiter sit distincta: nec minus angelus exigit deum necessario q̄ talis depēdentia. ergo nec minus dependet a deo seipso q̄ huiusmodi sua dependentia si ponatur tanq̄ forma aliqua ab ip̄o quomodocunq in re extra distincta.

Tertia conclusio est: q̄ si relatio seu dependentia creature ad deū esset forma aliqua per se vna existēs in ipsa creatura ab ea in re extra distincta/ ꝛ aliquid horū diceret mediāte alio depēdere: magis talis depēdētia creature depēderet a deo mediāte ip̄a creatura suo fundamēto q̄ creatura tali dependentia mediante. ¶ Hec ꝓbat. q̄m eorū que depēdent ab alio magis p̄supponēs posterius depēderet a deo ꝑ p̄suppositum prius q̄ ecōuerso illud qd̄ est prius p̄suppositū ab alio dependeat mediante alio qd̄ p̄supponit ip̄m. sed tā creatura q̄ eius depēdētia si ponat ab ip̄a distincta dependet a deo. ergo cum creatura sit prior sua depēdētia: ꝛ ip̄a dependētia concedat esse posterior/ et creaturam vt suū fundamētū necessario p̄supponēs: ꝑ ɔ̄ns si aliquid horū ꝑ alterum est depēdens/ magis depēdentia debet dici ꝛ cōcedi depēdere a deo ip̄a creatura p̄supposita: q̄ creatura ip̄a depēdētia mediāte. ¶ Confirmat. quia vt dictū est superius/ nullo modo aliquid pōt dici tale ꝑ illud qd̄ ip̄ȝ supponit iam actualiter esse tale. aliquo aūt modo magis pōt aliquid dici tale illo in quo cōseruat tale qd̄ nec ip̄ȝ p̄supponit existere tale. sed si huiusmodi depēdētia creature ad deū ponit esse ab ip̄a creatura distincta ꝛ formaliter in ip̄a existere: ip̄a p̄supponit creaturā a deo actualiter depēdētē: cū p̄supponat eā actualiter existētē. ecōuerso aūt ip̄a creatura nō p̄supponit huiusmodi depēdētiā formaliter actualiter depēdētem q: nec actualiter existentē: cū nullū prius p̄supponat posterius. ip̄a etiam huiusmodi depēdētia conseruat in creatura vt in suo ꝓprio fundamēto: ꝛ dependet a deo existens in tali fundamento. ergo magis ip̄a dependet a deo ꝑ creaturam q̄ creatura per ipsam.

Quarta & vltima conclusio est: q̄ huiusmodi creature depēdētia ad deum non est forma aliqua ꝑ se vna ab extremis distincta. ¶ Hec sequit ex p̄dictis. ex quo em̄ vt dictum est creatura omnis seip̄a necessario exigit deuȝ nō aliquo a se alio mediāte: qd̄ etiam si ponat nō pōt ꝑ ip̄ȝ depēdere a deo: ꝑ ɔ̄ns nō est imponēda talis depēdētia sic accepta. ¶ Confirmat. q: nō magis huiusmodi creature depēdētia est ponēda tāq̄ forma aliqua ꝑ se vna ab extremis distincta q̄ eius creatio vel conseruatio passiua. sicut em̄ creatura q̄libet creatur et cōseruatur immediate a deo/ nō mediāte cōseruatione vel creatione ab ip̄a creatura ꝛ a deo distincta: ita ꝛ cōsimiliter depēdet ab ip̄o. ergo sicut nec creatio passiua nec cōseruatio est res aliqua ꝑ se vna: sed simul plura vt in p̄cedētibus est ꝓbatū: ita ꝛ de huiusmodi depēdētia est dicēdum: vcȝ q̄ non est in re extra aliquid ꝑ se vnū: sed tm̄ est quoddā nomen connotatiuū duo importans: quorum vnū ꝑ seipsū ab alio est dependens quia ipsum ad sui esse necessario exigens: cū non possit existere sine eo. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationes in principio apparet solutio ex predictis.

Circa distinctionem secūdā/ in qua Magister determinat in speciali de creaturis pure spiritualibus: vcȝ de angelis/ ostēdēs quādo ꝛ vbi fuerint creati: Quero de istis duobus: puta de ipsorū duratione: que ponit esse euū: et de loco eorū qui dicit esse celum. ¶ Quātum ad primū: quero primo incipiēdo a notioribus vcȝ a duratione tēporalium: vtrum motus ꝛ tēpus qd̄ dicit esse duratio temporaliuȝ/ sint tam inter se q̄ ab ipsis permanētibus rebus tēporalibus realiter indistincta. ¶ Et videt q̄ sic. quia vnūquodq ens creatū eo durat ꝛ ꝑmanet quo a deo cōseruat. sed qd̄libet tēporaliū et quorūlibet aliorū cōseruat immediate a deo nullo mediāte alio. ergo nec duratio alicuius est distincta ab eo/ nec ꝑ ɔ̄ns tēpus a motu cui⁹ dicit eē primo duratio: nec ab aliqua re alia tēporali. ¶ Contra. q: omne successiuū est distinctū realiter a quolibet ꝑmanēte. sed duratio cuiuslibet rei tēporalis est successiua: q: est tēpus ip̄m. res aūt durans est ꝑmanēs. ergo ꝛc. ¶ Responsio. vbi sic ꝓcedaȝ. Quia em̄ tēporalia appellant illa q̄ sunt mobilia et variabilia: ideo primo videbit de diuersitate vel vnitate motus ꝛ mobilis ac forme seu loci illi possibilis. Secūdo de vnitate vel diuersitate ipsius motus ꝛ tēporis. Tertio soluentur aliqua que contra dicenda cōmuniter arguuntur.

Quantū ad primū: est opinio quorūdam dicētiū q̄ motus est forma respectiua distincta realiter a mobili ꝛ mouēte ꝛ a termino motum ip̄m terminā te. ipsum etiam tempus est (vt dicūt) forma respectiua. ¶ Primū vcȝ de motu/ ꝓbāt. Primo. quia mot⁹ nō est absolutior termino: sed motus localis est ad vbi: qd̄ est respectus. ergo ꝛc. ¶ Scd̄o. quia motus non est a se: sed ad alterū: vcȝ ad terminū. nō em̄ ē nisi aliquid successiuū qd̄ aūt succedit/ alicui succedit. ergo ꝛc. ¶ Scd̄m: vcȝ q̄ etiā ip̄m tēpus sit respect⁹ similiter ꝓbat. q: scd̄m ph̄m tēpus non est nisi prius ꝛ posterius in motu. sed ista vcȝ prioritas ꝛ posterioritas nō sunt aliqua absoluta sed tm̄ modo respectiua. ergo ꝛc. ¶ Cōtra istā opinionē arguo primo sic. omnis motus si est aliquid distinctū a mobili ꝛ mouente est prior termino ip̄o mediāte inducto. sed respectus oīs scd̄m eos est posterior termino. ergo ꝛc. ¶ Sed ad istā rationē aliqui respondēt negādo maiorē. dicunt em̄ q̄ īmo ordine nature mot⁹ ē posterior termīo. ¶ Cōtra. quia aut habito termino sequit totus mot⁹: aut aliqua pars tm̄ eius. si primū: ergo post habitum terminū vel statim ipso habito mobile incipit moueri: sicut subiectum habita albedine incipit alterari. ¶ Consequentia apparet. q: mobile nō mouetur quousq est sub aliqua ꝑte motus. nec em̄ potest moueri aliq̄d sine motu. ¶ Falsitas ɔsequētis apparet: tum q: tūc terminus non esset acquisitus ꝑ motū. sed magis ecōuerso motus acq̄reret per motū si p̄cederet ip̄m. Tum q: si motus est aliquid ꝑ se vnū terminat (vt cōmuniter dicit) ad aliquē ēminū. sed talis motus sequēs terminū nō potest ad aliquē terminū terminari. constat em̄ q̄ nō potest terminari ad p̄cedētē cū ipse sit habitus vt supponit ante eū. nec ad sequentē: q: nullus sequitur vt supponit. q̄ ꝛc. ¶ Si autē dicatur q̄ aliqua pars motus p̄cedit ꝛ aliqua sequitur: Contra. primo quia aut terminus motus acquirit per vtrāq partē motus/ aut ꝑ p̄cedentē/ aut ꝑ sequentē. sed nō potest dici q̄ ꝑ sequentē/ nec ꝑ ɔ̄ns ꝑ vtrāq. q: prius nō acquiritur ꝑ posterius. ergo ꝑ p̄cedentē. sed vltra partem motus ꝑ quā acquiritur terminus nō oportet ponere aliā. ergo ꝛc. ¶ Confirmatur. q: aut pars sequēs habet terminū aut nō. sed non potest dici q̄ nō habeat: cum motus nō sit sine termino. ergo habet terminū. sed nō potest habere alium q̄ sequētem: cū nō possit habere p̄cedētem terminū partē motus aliā terminātē. ergo quelibet pars mot⁹ est prior suo termino totali. ¶ Preterea oīs respectus est ꝑmanēs nō fluens cuius oīa extrema sunt permanētia. sed extrema motus omnia ꝑmanent ꝛ non fluūt. ergo nec motus si ponat respectus. ¶ Probo maiorem. q̄m nullus respectus realis est naturaliter corruptibilis nisi corrupto eius vtroq vel altero extremoruȝ sed forme fluētis/ si aliqua talis ponat/ aliqua pars cōtinue corrumpitur ꝛ cōtinue alia ꝛ alia generatur. ergo impossibile est inter extrema ꝑmanētia/ quorū nulla ꝑs corrūpitur/ esse respectum realē aliquē successiuū. ¶ Minor ꝓbat. quia extrema motus localis sunt partes cōtinui: quas oēs cōstat esse actualiter ꝑmanentes. ¶ Nec valet si dicatur q̄ vbi est terminus hm̄ōi motus: qd̄ vbi successiue acquiritur. ¶ Primo. q: huiusmodi vbi nō est aliquid p̄ter extrema vt ostendet postea. ¶ Scd̄o. quia esto q̄ sit: oīa eius extrema que ponūtur esse locus ꝛ locatum/ sunt ꝑmanentia: ergo nō poterit esse successiuū si est aliquis talis respectus: cū respectus non possit esse successiuus manentibus suis extremis. ¶ Tertio. quia post posteri⁹ quo habito cessat pri⁹/ ip̄ȝ prius nō pōt eē permanēs nec successiuū. sed si motus ꝛ vbi sunt duo distīcta: vbi est motu posterius: quo habito cessat mot⁹. ergo ꝛc. ¶ Quarto. quia saltē in motu alterationis ꝛ augmenti omnia taliū motuū extrema que sunt partes forme p̄cedētes ꝛ sequētes sunt realiter ꝑmanētes. ergo nō potest esse vnius ad alterū forma fluens aliqua respectiua. ¶ Quinto. quia moto aliquo corpore ꝑ totum aliqd̄ spatium/ omnia vbi in illo spatio acquisita videntur esse eiusdē ratiōis/ si huiusmodi vbi sunt vt ɔmuniter ponit aliqua positiua respectiua. sunt em̄ īter extrema eiusdē rationis. sed vltimuȝ vbi acquisitū est forma ꝑmanēs. q̄ et omnia intermedia. ¶ Si forte dicat q̄ vbi est respect⁹ extrinsecus adueniens qui naturaliter potest corrūpi nō tm̄ per extremoꝝ corruptionē: sed etiā ꝑ eorū diuisionē: hoc nō valet. quia scd̄m eos sic loquētes respectus extrisecus aduenientis est qui desinit. ergo ꝛc. ¶ Preterea ad principale arguo. quia si motus est respect⁹/ aut erit respect⁹ motiui ad mobile: aut mobilis ad motorē: aut mobilis ad terminū: aut ꝑtis vnius termini ad aliā partem puta habite ad habēdā. Sed primū nō pōt poni: q: mouens nō mouetur: nec est motus terminus nec subiectū: Nec scd̄m. quia idē potest mouere seip̄m. illud aūt ad se non potest esse omnis respectus realis. Nec tertiū. quia respectus nō desinit esse termino posito: sed ɔsurgit. sed habito motus termino cessat mot⁹. ergo ꝛc. Nec potest poni quartū: vcȝ q̄ sit respectus partis acquisite ad acquirēdā. Primo. q: pars acquirēda nō est. sȝ scd̄m ipsos entis ad non ens nullus potest esse respect⁹ realis: sicut nec ecōuerso nō entis ad ens. ¶ Scd̄o. quia oēs partes forme acquisite sunt ꝑmanētes/ nec ꝑ ɔ̄ns vnius ad aliā acquirendā. similiter ꝑmansurā videt esse respectus aliquis successiuus. ¶ Tertio. q: tūc mobile erit termin⁹ motus. illud em̄ ponit esse mobile qd̄ dicit motus subiectum. ergo ꝛc. ¶ Ad primā rationē in cōtrariū ap̄pet solutio ex p̄dictis. Nec em̄ vbi nec motus est forma aliqua per se vna absoluta nec respectiua: vt postea ostendetur. ¶ Ad scd̄am ɔsimilit est dicēdum: q̄ nec motus est ad se nec ad alterū tāq̄ in re extra aliquid ꝑ se vnū. pōt dici tm̄ ad aliquid: q: dicit plura quoꝝ vnū est post alterum. ¶ Alioꝝ opinio cōmunis est: q̄ motus est forma aliqua absoluta distincta essentialiter ab eius termino ꝛ subiecto. ¶ Pro ista opinione arguit. Et primo: q̄ sit forma absoluta: quia est de gn̄e quātitatis. sed omnis quātitas est forma absoluta. ergo ꝛc. ¶ Confirmat. q: ex quo vt ꝓbatū est/ nō est forma respectiua: oportet q̄ sit absoluta. ¶ Scd̄o arguit q̄ sit distīcta realiter a termino ꝛ a subiecto. q̄m omnis forma fluens est realiter a ꝑmanēte distincta. sed oīs motus est forma fluens existētibus ꝑmanētibus eius termino ꝛ subiecto. ergo ꝛc. ¶ Confirmat. quia illud qd̄ ꝑmanet scd̄m se totū/ essentialiter ē distinctum ab illo cuius nihil ꝑmanet sed totū ꝛ totaliter est destructū. sed motibus alterationis ꝛ augmēti desinētibus totalit ꝛ destructis manēt forme ꝑ ip̄os acq̄site quātum ad oēs partes ipsarū. ergo ꝛc. ¶ Cōtra opinionem

istam arguo. Primo sic. sicut se habet ꝓductū in instāti
ad instans ita ꝓductum in motu ad motū. sed terminus
in instāti ꝓductus non distinguit̃ ab instanti vt a forma
aliqua positiua. ergo nec ꝓductū in motu est aliquid ab
ipso distīctū vt a forma positiua alia ꝑ se vna. ¶ Maior
apparet. quia sicut ꝓduci rē in instanti nō est aliud q̄ ꝓ
duci ipsam simul totā: ita nec ꝓduci eā ꝑ motū est aliud
q̄ ꝓduci vnā eius partem post aliā successiue. ¶ Minor
declarat̃. Primo q̄ instās nihil est. Secūdo. quia esto q̄
sit aliquid / ipso destructo omnis alia res ab ipō pōt fieri
in īstāti. oē eñ qd pōt fieri simul totū / pōt fieri in instāti
sed q̄cūq3 res possibilis pōt fieri simul tota vel vna eius
pars post aliā / quacūq3 forma ab ipā alia realiter totali
ter circūscripta. ergo si motus est forma distīcta realiter
a partibus: quarum vna post aliā acquiritur: ⁊ instās si
militer a re q̄ simul tota ꝓducit̃ / sequitur q̄ sine ipīs pōt
res fieri saltē supnaturaliter vtroq3 istoꝝ modoꝝ / ⁊ etiā
naturaliter vt videt̃. oīni eni re alia creata a sole ⁊ a me
dio circūscripta / ⁊ ꝑ ꝯñs instanti si ponat̃ esse forma ali
qua ꝑ se vna ab istis distincta / nihilominus sol illumina
ret medium sicut modo: quia nec etiā nūc de facto est ve
risimile q̄ sol mediū ipm illuminet mediante forma aliq̄
prius ab eo ꝓducta q̄ sit lumen. sed sicut sol immediate
cōtinet virtualiter vt sic ꝑ ipm ꝓducibile: vz totum si
mul: modo quo ab ipō primo ꝓducitur / nō aliquo mediā
te instāti tāq̄ forma aliqua positiua a lumine distincta
et a sole / nec ab aliquo alio primo ꝓducta: ita quodcūq3
naturale principiū vnius partis alicuius forme / quā vir
tualiter ꝯtinet / post partē aliā ꝓductiuū / sicut calor ꝓ
ducit calorem / videt̃ agere ad talē formā hoc modo: vz
vnā eius partē post aliā ꝓducēdo / omni forma ⁊ re qua
cūq3 ab omnibus ꝑtibus talis forme alia realiter circū
scripta. ergo si motus quo mediāte vt dicit̃ calor a calo
re producitur / est forma distincta realiter a calore ⁊ ab
omnibus eius ꝑtibus: ipō destructo nihilominus calor
poterit isto modo agere ad calorē. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat̃.
quia cū dicitur q̄ sol illuminat in instāti: ⁊ calidū calefa
cit in motu: aut intelligit̃ q̄ sol illuminet in instāti / ⁊ ca
lidum ꝓducat calorem in motu tāq̄ in rebus seu formis
existētibus aliīs a ꝓductis. aut nō sic: sed p̄cise sol dicit̃
illuminare in instāti / ⁊ calidum calefacere in motu: q2 lu
men a sole ꝓductū ꝓducitur simul totū / ⁊ calor aliter:
q2 vna ps post aliā / omni re alia a calore hoc modo ꝓdu
cto / ⁊ a lumine alio modo genito circūscripta. sed primū
non videtur esse ponēdū vt ꝓbabo. ergo scđm: qd est ꝓpo
situm: vz q̄ nec instans est forma aliqua ꝑ se vna distin
cta a re q̄ in instāti ꝓducit̃: nec motus ab ipsa q̄ ꝓducit̃
successiue. ¶ Probo minorē. qm̄ si instans est forma aliq̄
alia a lumine sic ꝓducto / et motus alia a calore: aut hu
iusmodi forme ꝓducūtur ab eisdē agētibus a quib9 lu
men ⁊ calor / aut ab aliīs. Sed nō ab eisdē. ¶ Primo. q2
nō ē ꝓbabile q̄ sol ꝓducat p̄mo formā aliā a lumine: nec
calor aliquā aliā a calore. ¶ Scđo. q2 omnis cā secūda
cōtinēs virtualiter plura realiter distincta / ordine quo
dā3 potest naturaliter agere ad prius absq3 hoc q̄ agat
ad posterius prima causa sibi ad ipm prius ⁊ nō ad poste
rius coagente. ergo si omnis causa scđa ꝓducit effectu3
sibi possibilē in instāti vel in motu tāq̄ in formis ab ipā
primo ꝓductis / ⁊ a suo effectu realiter distinctis / sequit̃
q̄ ab ipā causa secūda poterit naturaliter esse motus ⁊
instans absq3 aliqua re alia ꝓducta. hoc autē videt̃ ridi
culum. ergo ⁊c. ¶ Tertio. q2 eorū quorū quodlibet est ꝓ
ducibile simul totū / neutrum magis exigit ad sui ꝓdu
ctionē alterū q̄ econuerso: nec illorum quorū quodlibet ē
producibile ⁊ sic ꝓducitur successiue. sed forma oīs ꝓdu
cta in instāti ꝓducitur simul tota / ⁊ omne ꝓductū ꝑ mo
tum successiue / ⁊ per ꝯñs cōsimiliter ista ꝓducūtur sicut
ipsum instās ⁊ motus / si huiusmodi ab eis distincta esse
ponātur. cōstat eñ q̄ nec instans potest ꝓduci nisi simt̃
totum / cū indiuisibile esse ponat̃: nec motus nisi successi
ue / cum vna ei9 pars post aliā acquiratur. ergo neutrū
horū ad sui ꝓductionē magis exigit aliquid a se distin
ctum q̄ alterū. sed cōstat q̄ nec instans ꝓducit̃ in instāti
tāq̄ in aliquo a se distincto: nec motus similiter successi
ue in motu / nisi ponas ꝓcessum in infinitū in istis. ergo
nec res aliqua ꝓducibil' naturaliter simul tota exigit ī
stās / nec aliqua alia ꝓducibilis successiue exigit motū
vt aliquid ab ipā distinctū quo existēte mediāte ꝓducat̃
quare ⁊c. ¶ Quarto. q2 instās si est aliquid / cū ponatur
esse in tēpore / nō videtur eē ab alio effectiue q̄ ab illo a
quo est tēpus. sed tēpus nō est ab aliquo agēte seu ꝓdu
cēte aliquid in instāti. ergo ⁊c. ¶ Nec pōt dici q̄ ista vz
tēpus seu motus ⁊ instās sint ab aliīs agētibus ab illis
a quibus sunt forme q̄ dicūtur in motu fieri vl' in instāti.
quia tūc sequeret̃ q̄ nec sol illuminare posset nec calidū
calefacere nisi aliīs agētibus ista ꝓducētibus: qd est fal
sum. nec eñ sol ad illuminādum / nec calidum ad calefa
ciēdum exigit alicuius alteri9 naturalis nec etiā super
naturalis cause effectū nouum. ergo ⁊c. ¶ Preterea ar
guo sic ad idē. sicut se habet res habens in seipsa partes
extra partes ad esse quātū: ita omnis res acquirēs vnū
locū vel quodcūq3 aliud post alterum / ad motū. ¶ Hoc
apparet. q2 sicut aliquid esse quātum nō est aliud q̄ ipm
habere ꝑtem extra ꝑtē: ita nec esse motū est aliud q̄ ha
bere vnū aliquid post alterū. sed scđm ph̄m res oīs quā
ta nullo mediāte a suis partibus differēte habet partes
extra ꝑtes / nec ꝑ ꝯñs est quāta aliqua re a suis ꝑtibus
alia mediāte: vt in quarto prolixius ꝓbabitur. ergo nec
ad hoc q̄ aliquod mobile acquirat vnam partem post
aliam alicuius rei sibi possibilis / oportet ponere motum
tāq̄ formā a partib9 talis rei possibilis realiter differē
tem. quare ⁊c.

Et ideo quantum ad istum articulum
aliter est dicēdum. Ad cuius euidentiam pono quatuor
cōclusiones. ¶ Prima est: q̄ non est necessarium ponere
motū esse formā aliquā ꝑ se vnā a mobili ⁊ a mouente ⁊
a forma ꝓducta distinctā. ¶ Hec apparet ex p̄cedētib9.
qm̄ ponentes motū esse aliquā talem formā: nō ponunt
ipsam huiusmodi formā quā dicūt motū eē / nisi respectu
illarū formarū q̄ successiue in subiecto p̄supposito acqui
rūt̃. s3 ꝓpt̃ nullā formā successiue acq̄sitā oportet ponet̃
aliquā talem formā ab ipsa realiter differentē. qm̄ vt di
ctū est / forma ꝑ hoc successiue acquiritur q̄ vna eius ps
post aliā successiue ꝓducitur: nec locus aliquis successi
ue acquiritur / nisi q2 mobile ipm acquirens prius vnam
partē spatiī interiacētis q̄ aliā acquirit. sed nec ad hoc
q̄ localiter mobile prius moueatur ad vnū locū ⁊ post il
lum ad aliū / nec ad hoc q̄ quodcūq3 aliud subiectū alicu
ius forme susceptiuū prius vnā ꝑtē forme ⁊ post illā aliā
acquirat / aliquā re3 oportet ponere inter partes forme
vel locorū successiue acquisibiliū mediantē ab eis oib9
realiter differētē. omnino eñ videt̃ improbabile dicere an
gelum vel aliud quodcūq3 sui localiter motiuū nō posse
se mouere de vno loco ad aliū / nec aliquod subiectū ali
cuius forme sibi possibil' vnā ꝑtem post aliā acquirere
nisi forma successiua alia mediāte ab omnibus locis ⁊ ꝑ
tibus forme possibil' realiter differēte. nec eñ ad hoc q̄
calidum calefaciat / īdiget aliquo alio nisi passo: nec ad
hoc q̄ corpus vel quodcūq3 aliud localiter mobile loca
liter moueat̃ / aliq̄ forma alia a mouēte vel ab omni possi
bili sibi loco. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur. quia cōstat q̄ oēm
rem possibilē deus potest ꝓducere vel totā simul vl' vnā
eius partem post aliā successiue / omni forma alia ab ipā

distincta realiter circūscripta. omne etiā corpus vel q̄d
cūq3 aliud localiter mobile potest localiter mouere / ⁊ de
vno loco ad alium transferre vel in instanti: sic intelligen
do q̄ sit insimul in vtroq3 loco / vel q̄ vltimū ⁊ omnia in
termedia simul acquirat / vel vnu3 post alterum / omni re
alia a locis ⁊ ab ipso mobili circūscripta. ergo nec ad ac
quirendum locum vel formam in instanti: hoc est totum
simul: nec successiue / hoc est vna3 partem post aliā / opor
tet ponere aliquam formam ab ipso mobili ⁊ a termino
sibi possibili differentem. ¶ Si forte dicatur q̄ licet pri
ma causa possit vtroq3 dictorum duorum modorum age
re sine instanti ⁊ etiā sine motu a re ipsa producta vel lo
caliter mota distincto: non tamen hoc potest facere secū
da causa. ¶ Contra. quia nulla secūda causa agit natu
raliter mediante aliqua forma ab ea distincta in ipsa vir
tualiter nō cōtenta saltem primo. sed nec calor continet
primo virtualiter formam aliam a calore / nec sol aliam a
lumine sibi necessario ad illuminādum. ergo nec sol illu
minat in instanti tanq̄ forma aliqua ab ipso prius pro
ducta q̄ lumē: nec calor calefacit per motum tanq̄ per
formam ab ipso primo ꝓductam / ⁊ calorē nature ordine
precedentem. ¶ Confirmatur. quia omnino videtur ridi
culum dicere q̄ nulla causa secūda possit in aliquem effē
ctum sibi possibilē vniuocū primo nisi aliquo priori equi
uoco p̄cedente. sed cum omne ꝓducibile a causa secūda
habeat successiue vel in instāti produci: si ista duo vz in
stans ⁊ motus intelligūtur esse tanq̄ res aliquē ab ipsa
causa secūda ⁊ ab effectu sibi possibili realiter distinctē:
hoc necessario sequeretur: quia tunc nulla secūda causa
posset ī aliquē effectū vniuocū nec equiuocū aliū ab īstāti
et motu: nisi istis effectibus vz instanti ⁊ motu p̄suppo
sitis vel ab ipā productis. ergo ⁊c. ¶ Secūda cōclusio
est: q̄ nō est cōgruū ponere motum esse formam aliquam
per se vnam distinctam a mobili ⁊ mouente: ⁊ a forma in
mobili introducta. ¶ Hec sequitur ex predicta. qm̄ nisi
propter necessitatem nō est cōgruū īmo omnino supfluū
ponere pluralitatem. sed vt ꝓbatum est: nulla est necessi
tas ponēdi motum esse aliquā talem formā: cum omnis
forma possibilis sit ꝓducibilis etiā successiue sine motu
vt taliter intellecto. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur. quia omni
no videt̃ incōgruū ⁊ sine ratiōe dictu3 ponere q̄ calor nō
possit calorem ꝓducere per se solū: sed q̄ ad ꝓducendum
eum oporteat ipsum agere ad formam aliquā aliam a ca
lore realiter differentē. sed hoc necessario habet cōcedere
omnis ponēs motū esse talem formā per se vnā distinctā
realiter ab effectu producibili successiue: sine qua forma
nō pōt ꝓduci naturaliter talis effectus. cōstat eni3 q̄ ca
lor nō pōt in calorem sibi possibilem simul totum: sed tm̄
in vnā partem post alterā. ergo si calor nō pōt sic intro
duci nisi motu huiusmodi mediāte ab ipō calore ⁊ ab ei9
partibus omnibus realiter differēte: sequitur q̄ nūq̄ ca
lor poterit calefacere seu calorem ꝓducere: nisi simul cū
ipso vel ante vel post formā aliam ꝓducēdo / vel ꝓductā
ab alio supponēdo: puta huiusmodi formam motus. sed
hoc oīno videtur irratiōabile. ergo ⁊c. ¶ Tertia ꝯclusio
est: q̄ nō est possibile motū esse aliquā talē forma3 / vt cō
muniter ponitur / ꝑ se vnā a mobili / mouēte / ⁊ a termino
eius distinctā. ¶ Hec ꝓbatur. qm̄ omnis res possibilis
est saltē ꝑ diuinam potētiā cōseruabilis quātū ad quālī
bet eius ꝑtem. Hoc apparet. omnino eñ videtur absur
dum dicere aliquā rē a prima vel a secunda causa ꝓduci
et ꝓductā nullatenus posse cōseruari. sed omnes ponen
tes motū esse formā aliquā ꝑ se vnā ponūt ipsum talē q̄
nulla eius pars est possibilis simul cū alia nec etia3 sine
alia cōseruari / nec actualiter ꝑmanere. ergo ⁊c. ¶ Cōfir
matur. quia oīs illa forma que ex partibus ponit̃ esse
cōstituta quarū nulla pōt existere nec actualiter ꝑmāne
re: est oīno impossibil'. ponere eñ totū cōstitutū ex parti
bus nō existētibus nec existere valētibus est oīno īpossi
bile ⁊ cōtradictionē implicās manifeste. sed oēs ponen
tes motū vel tēpus esse formā aliquā ꝑ se vnam: ponunt
ipsam esse talē vz constantē ex ꝑtibus puta p̄teritis et
futuris: qrū ꝑtiū nulla manet nec manere seu existet̃ pōt.
licet eñ forma aliq̄ successiue introducta remaneāt oēs
partes ipsius forme ꝑmanētis: nō tñ aliqua pars mot9
partes forme ꝑmanētis nature ordine p̄cedētis. ergo ⁊c.
¶ Quarta ⁊ vltima cōclusio est: q̄ motus nō dicit aliq̄d
per se vnū: sed est nomē ꝯnotatiuū plura simul significās
seu importās / vt vnū ipsoꝝ acquiritur post alterū succes
siue. ¶ Hec apparet. cōstat eni3 multa mobilia actu mo
ueri. Quero quō. aut eñ qd mouet̃ dicitur moueri quia
informatur forma aliqua ꝑ se vna: sicut subiectū dicit̃ al
bū q2 albedine informatū. aut mobile dicit̃ esse motū q2
aliquod vnū post aliud acquisiuit quocūq3 ab illis acqui
sitis et ab ipso moto distincto realiter circūscripto. Sed
primū nō pōt poni vt ꝓbatū ē. si eñ subiectū diceret̃ mo
ueri ꝓpter formā aliquā ꝑ se vnā ip3 actualiter īformātē
ab alia forma ei9 termino realiter differētē: cū talis forā
posset esse saltē ꝑ diuinā potētiā cū oībus ꝑtibus sui ter
mini acq̄sitis / ꝑ ꝯñs subiectū mobile nō min9 q̄ añā pos
set moueri termino acq̄sito. ⁊ ita q̄libet existēs ī loco pos
set semꝑ moueri localiter absq3 loco aliquo acquisito: ⁊
existēs sub qualitate alterari cōtinue: qd est falsum. qua
re ⁊c. ¶ Cōfirmat̃. q2 nō magis motus est ponēdus tāq̄
res aliqua per se vna q̄ actio seu actiua ꝓductio ⁊ passi
ua. sicut eñ ꝓductio non est aliud q̄ effectus positio: ita
nec motus aliud q̄ ꝑtium effectus successiua acquisitio.
Cōstat eñ q̄ nō minus vna pars effectus possibilis pōt
acquiri post aliā successiue sine quocūq3 distincto ab effi
ciēte ⁊ effectu / q̄ totus effectus simul possit a causa po
ni in esse ⁊ positus cōseruari sine omni ꝓductione ⁊ ꝯser
uatione acceptis ꝓ formis distinctis a causa ꝓducente
et cōseruāte / ⁊ ab effectu ꝓducto ⁊ cōseruato. ¶ Hoc ap
paret. nō eñ est impossibilius rē moueri ad vnū post alte
rum sine motu ab vtroq3 illorū ad que mouetur ⁊ ab ipsa
re mota distincto: q̄ sine ꝓductione ꝓduci / ⁊ sine cōserua
tione hoc modo accepta cōseruari. sed hoc ē possibile et
de facto vt ꝓbatum est prolixe in p̄cedentibus. ergo ⁊c.
¶ Tunc ergo quātum ad istum articulū dico: q̄ sicut ꝓ
ductio actiua vel passiua nō est res aliqua ꝑ se vna: sed di
cit simul plura vt ꝓbatū est in distinctione alia: ita et de
motu cōsimiliter est dicēdū: vz q̄ dicit diuersa vt eorum
vnū acquiritur post alterū successiue: nō aūt aliquod me
dium ꝑ se vnū inter talia acquisita: qd mediu3 ad ipsa vt
vulgariter intelligit̃ terminetur. sicut eñ ꝓductio nō est
aliquid a ꝓducente distinctū qd terminetur ad ꝓductū
ab ipso distinctū: ita nec motus est aliquid ꝑ se vnū a mo
uente ⁊ mobili distinctum ad terminū introductū in mo
bili terminatum. ¶ Ex quo cōcludo corollarie: q̄ oēs ꝓ
positiones vulgate quibus dicit̃ q̄ ꝑ motū acquirit̃ ter
minus / vel mot9 terminatur ad terminū / ⁊ similes vt so
nant in supficie nō sunt vere. possunt tamen bonū intelle
ctum habere: vt videlicet per istam / res ꝓducitur vel ac
quiritur per motum / intelligatur ista / vna pars rei post
aliam acquiritur seu est acquisita: ⁊ sic propositio est ve
ra: non autem in sensu alio quem pretendit: videlicet q̄
acquiratur per motum tanq̄ per formam aliam a mouē
te terminatā ad ipsam. non enim magis motus est ali
qua talis forma ad rē cuius vna pars post aliā acquira
tur terminata / q̄ instans sit alia forma similiter per se
vna ad rem que tota simul producitur terminata. sed cō
stat q̄ instans nō potest poni forma aliqua que ad formā
aliquā / que tota simul ꝓducitur / terminet̃. g̃ ⁊c. ¶ Cōfir
mat̃. q2 si aliqua forma alia ab agēte posset poni teriarī

ad suũ effectum/ talis nõ deberet poni alia q̃ actio productiua. nulla ergo forma pducta alia a pductione actiua potest poni terminari ad formã aliam productam ab ipsa distinctam. sed motus scđm ponentes eum esse formam aliquam per se vnam/ non est productio: immo est forma producta. ergo esto q poneretur talis forma non deberet dici nec concedi forma ad aliquam aliam terminata. eorum enim que diuersis productionibus producuntur neutrum ad alterum terminatur. sed realiter distincta qualia esse ponuntur motus et eius terminus/ diuersis productionibus producuntur/ supposito q quodlibet productum hoc modo producatur: videlicet productione tali aliqua mediante. ergo etc. ¶ Si contra predicta arguatur. quia habito termino cessat mot⁹. ergo motus distinguitur a termino. ¶ Respondetur q eo modo habito termino cessat motus quo posito producto dicitur cessare productio. non est autem intelligendum q propter productum in esse positum cesset productio tanq̃ res aliqua a producente et a producto distincta: cum productio nõ sit aliqua talis res/ vt in distinctiõe alia est probatum. nec enim propter formam naturaliter in materia ĩtroductã corrumpitur aliqua forma nisi opposita ipsi incompossibilis: qualis non esset pductio si esset aliqua talis forma. Dicitur tamen cessare productio quia res ipsa producta postq̃ est producta non ponitur actu a causa. vt autem actu ponitur/ dicitur pduci: et cã ipsaz actu ponens dicitur producere. Consimiliter in proposito est dicendum. nec enim motus cessat tanq̃ res aliqua que ab habito termino sit distincta et propter terminum ipsum corrupta. nulla enim forma corrumpi habet nec corrumpitur de facto forma quacunq; successiue in materia presupposita introducta: nisi forma precedens in materia sibi contraria qualis non esset motus si ipso mediãte introduceretur. quia tamẽ motus nõ dicitur de partibus forme vt quomodocunq; acceptis: sed tantum vt sic vz vt vna post aliam introducitur actualiter seu acquiritur successiue/ et omnibus introductis nulla introducitur: ideo nec subiectum moueri dicitur. consimiliter est dicẽdum de subiecto localiter moto: cuius subiecti motus localis dicitur cessare habito seu acquisito vltimo loco propter consimilem rationem. nec enim habito loco nec quacunq; forma/ cuius vna pars fuit post aliam introducta/ cessat nec corrumpitur motus tanq̃ res aliqua distĩcta ab omnibus talibus videlicet loci vel forme partibus acquisitis. ¶ Et si queras: quomodo subiectum potest dici magis modo q̃ prius nõ moueri realiter: ex quo totũ quod habebat antea habet modo: quia nihil vt supponitur est corruptũ? ¶ Respondeo q sicut eadem res est nunc minor nunc maior nullo positiuo sibi addito nec subtracto: vt apparet in raro et denso: cuius ratio nõ est nisi quia esse quantum non est esse forma aliq̃ informatũ distincta a re quanta: vt probabitur in. 4. sed est habere partes extra partes. Unuz autẽ et idem nullo sibi addito nec subtracto potest habere ptes magis distantes et ideo esse maius: et postea minus distantes et ideo eẽ minus. ita cõsimiliter in proposito est dicendum. quoniam vt dictum est subiectum moueri ad aliquid/ puta ad albedinem/ non est ipsuz esse forma alia ab albedine informatum: nec etiam esse informatum ipsa albedine qualitercũq; accepta/ sed hoc modo vz vt vna pars post aliam sibi aduenit successiue. et ideo tãdiu moueri dicitur q̃diu hoc modo eius partibus informatur: vnam videlicet acquirẽdo post aliam successiue: nõ autẽ omnibus acquisitis. Nec sequitur q omne realiter tale maneat semper tale nullo corrupto: vt apparet euidẽter in quanto prius maiori et postea minori vel ecõuerso/ et etiam in duob⁹ prius realiter vnitis/ diuisis postea nullo ipsorũ nec aliquo alio ab eis distincto corrupto: vel etiam econuerso in diuisis realiter postea vnitis nullo producto de nouo. quare etc. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundũ: vbi est videndũ an tempus distĩguatur a motu/ dicitur a quibusdã q tẽpus distĩguitur a motu sicut forma aliqua respectiua ab absoluta. est enĩ vt dicunt tempus prius et posterius in motu. huiusmodi autẽ relationũ prioritatis et posterioritatis fundate ĩ partibus motus sunt forme alique respectiue. ¶ Sed cõtra opinionẽ istam arguo. Primo. quia supponit motũ esse formã aliquã per se vnã successiuam a partibus forme permanẽtis acquisite seu loci distĩctã qđ nõ est verum vt in precedenti articulo est probatum. ¶ Ex quo sequitur: q si tempus esset prius et posterius q esset prius et posterius nõ aliarum partiũ q̃ forme pmanentis acquisite seu loci. et ita cum motu cessante remaneãt omnes partes forme acquisite in subiecto: quarum acquisitio fuit motus: nec sint nec fuerint partes alie a partibus talis forme/ per consequens cum respectus non destruatur eius extremis manentibus: nec ante ipsa consurgat: sequeretur q tempus tunc esset actualiter et non ante quando motus cessaret. non enim potest esse relatio prioritatis nec posterioritatis partium nisi existentibus partibus seu alijs quibuscunq;: quorũ vnũ fuit prius ĩ quo fundatur relatio prioritatis/ et aliud posterius in quo est relatio posterioritatis. sed partes quarum vna fuit prior et alia posterior non possunt esse alie a partibus forme acquisite. ergo ipsa acquisita et motu terminato incipit esse tempus vel saltem permanet: qđ est falsum. ¶ Preterea iste modus dicendi supponit aliud falsum: videlicet q prioritas et posterioritas sint forme alique positiue a re priori et a posteriori distincte: quod non est verum. nihil enim dicitur alio prius tempore nec perfectione nec loco nec aliquo alio prioritatis modo quia est forma aliqua informatum distincta ab ipso. esse enim prius vnum tempore q̃ alterum est ipsum poni in esse prius alio nõdum posito. Ad hoc autem q aliquid producatur sine alio/ et per consequens q sit prius ipso non oportet ipsum primo productum nec etiam vltimo productum esse forma respectiua aliqua informatũ: cum nec tali mediante/ esto q poneretur/ aliquid esset prius nec posterius. nihil enim potest dici prius nec posterius illo quod p̃supponit ipsum esse prius et posterius. sed si prioritas eẽt forma respectiua: et posterioritas alia: quelibet suum presupponeret fundamentuz. ergo nec fundamẽtũ prioritatis esset prioritate prius/ nec posterioritatis fundamẽtũ posterioritate posterius. quare etc. ¶ Cõfirmatur. quia nõ magis vnus respect⁹ potest dici prior alio p seipsum nullo mediãte alio: q̃ vnũ absolutum prius q̃ alterum semetipso. sed si prioritas et posterioritas essent aliqua positiua respectiua/ prioritas haberet pri⁹ poni q̃ posterioritas/ nõ aliquo alio mediãte: sed tñmõ per seipsaz. ergo cõsimiliter põt dici de q̃buscũq; absolutis vz q ad hoc q vnũ sit prius et alterũ posterius neutrum oportet esse forma absoluta nec respectiua a se distincta actualiter informatuz. ex quo sequitur: q esto q motus eẽt forma aliqua p se vna successiua habẽs ptes priores et posteriores / nullo mõ ĩ hmõi eius ptibus eẽnt ponẽde tales forme respectiue quales imaginat̃ opinio supradicta. ¶ Et ideo dico aliter: vz q tempus et motus sunt in re extra totaliter indistincta. tempus enim dicitur duratio motus. duratio autem in nullo alio a re durante est distincta: vt videbitur in questione sequenti. ¶ Confirmatur. quia si tempus esset res distincta a motu et successiua vt motus: que duo inter se distincta videlicet motus et tempus distinguerentur a forma cuius

partes successiue acquiruntur: sequeretur q nũq̃ posset produci forma aliqua isto modo/ videlicet vna eius pars post aliam/ nisi productis simul vel prius duabus formis alijs successiuis distinctis tam inter se q̃ ab ipsa realiter qđ est falsum. vt enim in precedenti articulo est argutuz non magis illud cuius vna pars post aliam producitur: exigit aliquid a se distinctũ produci q̃ illud qđ simul pducit̃ totũ in instãti. vtroq; enim modorũ istorum est producibilis res quelibet habẽs partes omni forma alia tã permanẽte q̃ successiua qualibet circũscripta. quare etc. ¶ Preterea si tempus differret a motu in re extra: cum omnia creata in re extra distincta realiter sint distincta: vt alias est ostẽsum: et omnia sic distincta sint separabilia per cõsequẽs motus posset fieri sine tempore et ecõuerso qđ est impossibile. nõ potest enim aliquid successiue moueri ad aliquid quin sit motus et tempus: nec econuerso motus potest esse nec tempus nisi aliquo existente moto ad aliquid successiue. Et ita sicut motus vt dictum est superius nõ est res aliquo per se vna sed insimul dicit plura: quorum vnum post aliud acquiritur successiue: ita et de tempore indistincto ab ipso consimiliter est dicẽdũ. ¶ Hec de secundo.

Quantum ad tertium & vltimum arguitur multipliciter cõtra p̃dicta. ¶ Primo: q2 tempus est passio motus aut mobilis. ergo etc. ¶ Scđo: q2 tẽpus durationis p̃mi motus est vnicũ. ergo etc. ¶ Tertio. quia mot⁹ dicitur velox et tardus/ nõ aũt tẽpus. ergo ista non sunt idẽ totaliter in re extra ¶ Quarto. q2 tpe existente eq̃li motus aliqui diuersi possunt fieri eq̃les: cũ inequali tempore vnus possit moueri plus quia velocius q̃ ali⁹. sed hoc non videretur esse possibile nisi tẽpus distingueretur a motu. ergo etc. ¶ Quinto. quia corpus vel etiam spiritus posset moueri absq; forma et quacũq; re alia acquisita. quia etiam de facto celum ita videtur moueri cũ nec locum acquirat aliquem nec formam. ergo nõ est verum qđ p̃dictum est: vz q motus nõ sit aliud q̃ acquisitio alicuius partis forme vel spatij sup qđ fit motus post aliam. ¶ Sexto. quia instans siue nunc qđ est in tempore videtur differre a mutato esse qđ est in motu. ergo et tẽpus ipsum differt a motu. ¶ Septimo. q2 nisi tempus et motus sint aliq̃ tam inter se distincta q̃ ab alijs pmanẽtibus/ nulla res poterit dici magis tẽporalis q̃ alia/ nec tẽpore mẽsurari. hoc aũt est falsuz. ergo etc. ¶ Octauo. q2 omnino est ĩpossibile successiuũ ĩ idẽ coincidere cũ re aliqua permanẽte: cum magis pmanẽs a successiuo distinguatur q̃ ab alio pmanẽte. sed tam motus q̃ tẽpus sunt successiua. ergo oportet ipsa ab omnibus alijs pmanẽtibus realiter esse distincta. ¶ Nono. q2 omẽ illud quo aliquid in re extra tale/ realiter est distinctum ab omni alio quo illud nõ dicitur esse tale. sed motus est quo realiter mouetur oẽ qđ realiter mouet̃. nẽ aũt mouetur pp̃ter formã aliquã pmanẽtẽ. alias ipsa manẽte semp moueretur eius subiectũ: qđ est falsuz. ergo etc. ¶ Decimo. q2 tẽpus et motus ponũtur esse de genere quãtitatis. ergo distinguũtur ab omnibus aliorum p̃dicamẽtorũ: cũ p̃dicamẽtaliter distincta nõ possint realiter esse idistincta. ¶ Ad primũ dicendũ q tẽpus nõ dicit̃ passio motus tãq̃ vna res alterius: modo quo calor dicitur passio esse ignis. sed dicitur ei⁹ passio modo quo aliquid significãs idẽ cũ alio tamẽ differẽti modo dicit̃ eius passio. sicut risibile dicit̃ passio hominis: cũ tamẽ nõ significet aliquid distinctum ab homine qđ sit inseparabile ab eo. act⁹ enĩ ridẽdi quẽ vltra hominẽ tñ cõnotat/ ab ipso homine separat̃. consimiliter in pposito est dicendũ. eandẽ enim rem quã significat motus vt vna eius pars post aliã acquiritur/ importat tẽp⁹ vt tal̃ ptiũ acq̃sitio actu manet et durat. et ideo tempus ipsum dicitur esse duratio motus. ista enim in re sunt penitus indistincta. et ideo realiter loquendo nõ magis hoc qđ temp⁹ importat est passio significati motus q̃ ecõuerso. ¶ Ad scđm dicẽdum q licet tẽpus qđ dicit̃ esse duratio primi motus sit vnicũ: quia tamẽ tẽpus illi⁹ motus est ab ipso motu indistinctũ/ nec p ɔsequẽs min⁹ ab alijs motibus inferioribus distinguitur q̃ ipse motus ideo nõ est simpliciter vnũ tempus: ĩmo tot sunt tẽpora quot sunt mot⁹. cũ enĩ ppria duratio cuiuslibz motus sit suũ tẽpus: que duratio a re ipã durante est indistincta totaliter in re extra: p ɔsequẽs multiplicato motu et tẽpus oportet multiplicari. quia tñ oẽs motus inferiores mensurãtur aliquo modo motu primi mobilis ratione sue regularitatis: ideo ille dicitur cõmuniter omniũ tẽporaliũ esse tẽpus. tale aũt vnicũ est cõtinuũ sicut et motus. quare etc. ¶ Ad tertiũ dicẽdũ q loquendo realiter nec motus dicitur velocior nec tardior q̃ sit suũ ppriũ tempus. quia comparãdo diuersos aliquos motus inferiores ad aliũ motũ puta ad supiorẽ: bene vnus illorum põt dici et est velocior et ali⁹ tardior motu primo ad quẽ ɔparãtur motus huiusmodi inferiores/ et etiã eius tẽpore vniformiter se habẽte/ nec p ɔñs velociori nec tardiori existente. nec prim⁹ aũt motus nec aliquis alius põt dici magis velocior nec tardior realiter q̃ suũ tẽpus ab ipo ĩ re extra totaliter indistinctũ. ¶ Ad quartũ ɔsimiliter est dicẽdũ. licet enĩ in motu et tẽpore equali p̃mi mobilis alius possit plus et alius minus moueri: tñ sicut vnus horũ motuũ ẽ alio maior: ita et tẽpus suũ ppriũ a se indistinctũ est etiã maius tẽpore pprio alterius ab ipo siliter indistincto. et ita ista ratio bene pbat q mot⁹ inequales distinguant̃ ab alio motu tertio et ab ei⁹ tempore: quo existẽte equali motus huiusmodi sunt diuersi et realiter inequales. non aũt pbat q aliquis a suo tẽpore/ hoc est a sua duratione propria sit distinctus. ¶ Sed cõtra hoc forsitan arguet̃. quia cũ tẽpus sit duratio motus/ p ɔñs omnes motus durationis equal̃ sunt equalis tẽporis. sed duratio vni⁹ motuũ illorũ qui fiũt in equali tempore seu motu primi mobilis non est maior duratione alterius. nec enim motus localis quo quis vadit ĩ vna die per. 20. miliaria durat minus illo motu quo alius vadit eadez die p. 100. ergo nec tempus pprium vnius motus erit maius tẽpore alterius. ¶ Respõdetur: q cũ duratio rei vt dicetur ĩ questione sequẽti/ sit a re durãte penitus indistincta/ dupliciter potest dici maior duratio alicuius rei durantis. Uno modo quia est maioris rei durantis. Alio modo/ q2 res ipsa siue sit maior intrinsece siue minor plus manet et amplius conseruatur. Quod plus durãs isto secũdo modo/ non oportet esse distinctũ a minus durante p aliquid sibi intrinsecum positiuum. nullo enim alicui addito mediante ipsum potest durare plus vel minus. nec enim angelus quia semp manebit habebit vnq̃ aliud aliquid ab eo qđ nunc habet/ per qđ dicatur plus durasse postea q̃ nunc. Quod autẽ primo modo dicitur durare plus: vz q2 in se est maius: dicitur plus durare q̃ minus durans propter aliquid positiuũ in quo excedit ipsum. ¶ Tunc ad rationem concedo q nullus talium motuũ qui vz fiunt in motu et ĩ tempore equali primi mobilis/ durat plus q̃ alius secundo modo/ sed primo: videlicet q2 vnus est maior motus q̃ alius. et ideo etiam duratio ab eo indistincta dicitur esse maior/ et per consequens tempus (qđ est duratio ipa) maius. ¶ Ad quintum aliqui soluũt dicentes q tale corp⁹ si esset extra vniuersuz nullũ habẽs locũ/ posset moueri non in loco/ nec ad locũ/ nec circa locũ mõ quo dicũt moueri localiter ipm celũ: sed ad formã aliquã respectiuã. ¶ Sed hoc nõ põt stare: q2 supponit falsuz: vz respectiuũ eẽ aliqđ p se vnũ. qđ nõ est verũ vt alias ẽ oñsũ. Et iõ ad hoc alit̃ ẽ dicẽdũ. Ad cui⁹ euidẽtiã ẽ

sciendū ꝙ motuū alius est acquisitio partis rei ꝓducte post partē. que ptes oēs mobili acquirūtur / ⁊ in ipso formaliter reponunt. ⁊ talis motus dicitur esse motus alterationis vt dealbatio. alius est acq̄sitio partis rei p̄supposite a mouente post partem: que partes non ponūtur in subiecto qḋ mouetur: sed magis ecōuerso ip̄z ponitur in eis trāseundo successiue per ipsas. ⁊ talis motus dicit esse localis / quo localiter motū corpus vel sp̄us transit super spatium aliquod qḋ supponit. nec eñ vt imaginātur aliqui / corpus localiter motum acquirit aliquid preter locū / sicut in sequētibus ostendet. Unde licet in motu alterationis seu ꝓductionis forme itensibilis sit acq̄sitio partium forme noue: non tamē in motu locali aliqḋ positiuū nouū acquiritur: sed tm̄ in aliquo presupposito ipsum mobile qḋ localiter mouetur / reponitur. licet aūt omne sic motuȝ naturaliter moueatur ad locum ⁊ super spatiuȝ presuppositū: tamē destructo omni positiuo medio qḋ est inter celum beatorū ⁊ terrā puta tribus celis et alijs spheris omnibꝰ / celo illo ⁊ terra equaliter distātibus / ⁊ cōsimiliter remanētibus sicut prius / nō videret tūc impossibilius q̄ nūc moueri aliquid puta angeluȝ de celo ad terrā ⁊ econuerso successiue ꝯsimilit sicut modo. nec eñ angelus pōt mō moueri faciliꝰ ꝓpter elemēta ⁊ alia corpora interposita ꝑ que oīa ip̄ȝ oportet trāsire / q̄ posset eis oībus circunscriptis. ¶ Ex quo sequit ꝙ licet motus localis quo mouetur de facto quodcūq; mobile sup aliquod spatiū p̄suppositū ad locū similiter p̄suppositū sit trāsitus sup vnā ptē spatij post aliā / ⁊ acquisitio vnius post aliā: nō tm̄ hoc est simpliciter necessariū quin posset aliter fieri vt patet in exēplo p̄dicto. oībus eteni destructis celo vcȝ ⁊ terra / ⁊ alijs corporibꝰ intermedijs propter hoc angelus remanēs nō esset immobilis. sicut nec celū qḋ mouetur oporteret quiescere destructo omni corpore sub eo cōtēto ⁊ quocūq; superiori alio continēte. ¶ Et tūc scḋm hoc ad rationē dico ꝙ illud qḋ p̄dictū est vcȝ ꝙ motus localis est acquisitio ptis post ptē / intelligendū est de motu alterationis ⁊ de motu locali qui fit super spatiū p̄suppositum ⁊ ad locū / nō aūt de quocunq; motu possibili absolute. ¶ Et si queratur: quomodo aliquid posset esse motū cū ipsi nihil nouiter adueniret nec ipsum alicubi nouiter esse inciperet? ¶ Respondeo ꝙ sicut corpus aliquod condensatum positum per se extra omnē locū posset si esset realiter facile fieri a deo rarius et ꝑ consequēs realiter maius nullo positiuo ab ipso distincto sibi aduenīēte nec ipso alicubi vbi non fuit antea existente: cum nullus locus vt supponitur tunc adesset: sed tantum esset motum realiter: quia eius partes se haberēt differēter / nullo tamē eis apposito mediāte: sic cōsimiliter in ꝓposito est dicēdū: vcȝ ꝙ si omne nunc mobile localiter de celo ad terram posset moueri celo et terra destructis ipsum posset taliter variari ꝙ si celum ⁊ terra redirent sicut antea fuerāt / ipsuȝ esset in terra ⁊ nō in celo. ¶ Et si queratur an talꝭ motus quo tunc angelus se moueret esset localis? Ad hoc potest dici ꝙ esset quedam variatio angeli que non potest dici motus localis positiue. quia nec esset in loco nec a loco nec circa locuȝ. esset tamen localis motus permissiue natus sic denominari si locus aliquis poneretur. ¶ Ad sextum dicēdum ꝙ nec instans est in tempore aliquid positiuum ab eo distinctum / nec mutatum esse in motu / nec punctū in linea vt in distinctione ista apparebit inferius. ¶ Ad septimū dicendum ꝙ res corruptibiles dicuntur esse temporales non quia sunt in tempore tanq̄ in re aliqua positiua existente in eis ⁊ distincta ab ipsis. nec enim tempus est res aliqua per se vna existens in aliquo subiectiue / vt in alio articulo est probatum. sed dicūtur solū ideo temporales quia habent terminū sui esse: videlicet quia nō perpetue permanebunt. propter cōtrariam autem rationem alia non dicuntur temporalia sed eterna. nec enim esse eternū est eē aliquo formaliter informatū vel sibi quocūq; vnitum. sed est nūq̄ habere terminū: qḋ nulli eterno conuenit aliquo mediante ab ipso aliqualiter differente in eo formaliter existente vt ostendetur in alia q̄stione. ¶ Ad octauū concedo ꝙ successiuū vt vulgariter ponitur: vcȝ tāq̄ forma aliqua per se vna cuius nulla ps manet actu cum alia / non potest in idem coincidere cū re aliqua permanente. sed successiuū sic sumptū non videt esse ponendum vt in p̄cedentibus est probatuȝ. modo aūt quo hic ponitur successiuū: vcȝ tāq̄ forma cuius vna ps post aliā acquiritur: nō oportet ipsum differre a partibus permanentibus acquisitis. ¶ Ad nonū dicēdum ꝙ illa maior assumpta non ē vera nisi quando illud qḋ est tale / est tale aliquo mediāte a se distincto: sicut quia subiectū est albedine albū tāq̄ aliqua re ab ipso subiecto albo distincta ideo albū est distīctū ab omni illo quo subiectū ipsuȝ nō dicit esse album. Quādo aūt illud qḋ dicitur esse tale nō est tale aliquo a se distincto mediāte: tunc ipsum non est aliud in re extra ab omni illo quo non dicitur esse tale. sicut quia secūdum aliquos res dicitur quanta quantitate / non tanq̄ forma aliqua ab ipsa re distincta / sed precise est quanta realiter suis partibus sic dispositis existentibus: vcȝ extra se: ideo non oportet ꝙ res quanta sit diuersa realiter a seipsa non quāta. potest enim res nūc maior esse / ⁊ postea minor absq; aliquo sibi subtracto: vt apparet in raro primo ⁊ postea condensato. ⁊ eadē ratione vt videtur posset fieri non quātum absq; amisso aliquo positiuo: sicut ⁊ econuerso tātū potest fieri maius nullo sibi addito: ⁊ eadē rōne nō quātū / quātū. sed sic est in proposito. nec enim motus quo aliquid dicitur realiter moueri / puta dealbatio qua aliquid dicit dealbari / est aliqua forma per se vna a subiecto ipso ⁊ albedine eius distīcta. sed dicitur dealbari tantum partibus albedinis vt ipsas actualiter sic acquirit. quare ⁊c. ¶ Ad decimum dicendum: ꝙ licet omnia predicamenta sint distincta vt diuersa signa predicabilia ⁊ subijcibilia / siue vt ex signis talibus constituta: non tamen omniū significata sunt realiter diuersa: vt alibi est ostensum. quare ⁊c. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio apparet solutio ex predictis.

SEcundo quero: vtrum æuum sit aliquid positiuū in re extra ab euiterno distīctū ꝑmanēs: an successiuū? ¶ Et videt ꝙ sic. q: idē omnino nō potest suijpsius realiter esse mēsura. sed euū est mēsura euiterni. ergo oportet ꝙ sit aliquid positiuū ab ipso distinctū. ¶ Contra. q: euū non est aliud q̄ duratio euiterni. sed cuiuslibet duratio rei est ab ipa re durāte indistincta totaliter ī re extra. ergo ⁊c. ¶ Respōsio. vbi sic ꝓcedā. quia eñ vt argutum est / euū ipm̄ est duratio euiterni: ideo primo ostēdam ꝙ cuiuslibet rei duratio est ab ipa re durāte indistincta totaliter in re extra. Secūdo ex hoc inferam ꝙ euū qḋ dicitur esse duratio euiterni / non est aliq̄d successiuum sed permanens sicut euiternum: a quo est realiter indistinctum. Ex quo vlterius concludam ꝙ non oportet querere an omniū euiternorum sit tantummodo vnum euum. Tertio tangam ⁊ soluam aliqua que arguuntur cōmuniter contra ista.

Quantū ad primū: pono quatuor conclusiones. ¶ Prima est: ꝙ si duratio esset forma aliqua per se vna a re durante distincta per ipsam res non diceret durare: sed potius ecōuerso duratio ipsa re mediāte cuius esset / duraret. ¶ Hec probatur. Et primo quātum

ad primam partē. quoniā nihil potest dici esse tale per id qḋ supponit existere ipsuȝ tale. sed si duratio alicuius rei puta angeli esset aliquid in eo existēs: ⁊ ab ipso differens ipsa p̄supponeret angelum esse durantē. ergo ⁊c. ¶ Minor apparet. quoniā omne p̄supponēs rem aliquā ꝑmanentē ⁊ actualiter existentē p̄supponit eam esse durātē. nec eñ aliquā rē durare est aliud q̄ ipsam actualiter ꝑmanere. sed si duratio esset a re durāte distincta: ⁊ in ipsa recepta / ip̄am rem p̄supponeret necessario ꝑmanentē et actualiter existentē. omne eñ posterius p̄supponit priꝰ in quo existit. oē etiā accidens p̄supponit suū subiectum existēs. sed duratio angeli ⁊ cuiuscūq; alterius rei si eēt aliquid distinctū ab ip̄a re durāte / esset eius accidēs. nec eñ vna substātia est in alia vt duratio in durāte. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur. quia qḋ est tale aliquo posito vel remoto nō potest dici existere tale ꝑ illud. sed si duratio est res aliqua a re durante distincta / ipsa posita vel amota res ip̄a eius subiectum vniformiter potest manere / ⁊ ꝑ ꝯsequēs durare: cū nullum prius oporteat destrui circūscripto aliquo posteriori ab illo distīcto realiter: quale posterius ponit esse duratio respectu rei durātis. nō eñ potest dici ꝙ ab ipsa tm̄ formaliter distinguat. ergo ⁊c. ¶ Scḋa pars cōclusionis istius: vcȝ ꝙ magis talis duratio diceret durare ꝓpter rē eius subiectū q̄ ecōuerso res ꝓpter ipsam seu ea mediante: apparet. qm̄ omne illud in illo ꝯseruat et manet sine quo nō pōt naturaliter ꝑmanere. sed si duratio distinguit a re durāte est in ipsa vt accidēs in subiecto / ⁊ ꝑ ꝯñs nō posset durare nec manere naturaliter sine ipsa: sicut nec aliqḋ accidēs sine subiecto. ecōuerso autē res durans nō exigit talem rē ad hoc vt maneat naturaliter siue duret: cum ⁊ talis res que dicitur duratio si ponatur distincta a re durāte p̄supponat rem ipsam cuius esse dicitur iam durantē: quia actualiter existētem. g̃ ⁊c. ¶ Secūda cōclusio est: ꝙ nō est necessariū ponere durationē esse formā aliquā ꝑ se vnam a re durante distinctā. ¶ Hec sequitur ex p̄dicta. quoniā si duratio poneretur vt aliqua talis forma / nō poneret nisi vt res cuius esset duratio ipsa mediāte: modo quo subiectum albū dicitur albedine mediāte. sed vt probatū est nulla res posset durare duratione hoc modo accepta: vcȝ pro forma aliqua in re durāte formaliter existente. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat. q: cū pluralitas non sit sine necessitate ponenda / qḋ potest esse tale seipso omni alio circūscripto nō est necessarium ipsum ponere esse tale aliquo sibi apposito mediante ab ipso realiter differēte. sed sicut omnis res possibilis pōt fieri nulla forma mediāte ab ea ⁊ a deo realiter differēte ita ⁊ in esse posita potest cōseruari / ⁊ ꝑ ꝯsequens durare seu manere oñi forma ab ipsa alia circūscripta. ergo ⁊c. ¶ Tertia cōclusio est: ꝙ nō est congruū ponere durationem esse talē formā aliquā ꝑ se vnam a re durāte distinctam. ¶ Hec ꝓbatur. quoniā nō est cōgruū: imo omnino absonū ponere formā aliquā accidētalem in substātia p̄supposita existētem magis durare immediate seipsa nulla re sibi addita alia mediāte: q̄ duret substātia eius subiectuȝ existēs prius nature ordine tali forma. sed omnis ponēs durationē esse talem formā ꝑ se vnā a re durante distinctā / habet hoc ponere. qḋ ꝓbatur: quoniā talis forma que dicitur esse duratio substātie alicuius puta angeli habet esse forma accidentalis: que nō potest dici ꝙ duret duratione alia mediāte: sed seipsa. si eñ duraret duratione alia mediante oporteret ponere infinitas tales durationes quarum vna duraret alia mediāte. qḋ est impossibile. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur. q: qḋ potest fieri ꝑ pauciora nō est congruū ponere fieri per plura. sed quelibet res producta potest durare seipsa a deo cōseruata / nulla mediāte forma sibi impressa / nec alia re quacūq; ab ea diuersa. ergo ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima cōclusio est: ꝙ nō est possibile ponere durationem esse formā aliquam per se vnā a re durāte distinctam qua mediante res duret. ¶ Hec ꝓbatur. quoniā aut huiusmodi sic accepta duratio si ponatur causatur a re ipsa durante: aut a causa rem conseruante / duratione huiusmodi mediante. Sed non potest poni primū: quia nulla causa durat propter aliquem effectum ab ipsa productum: cū omnis effectus productus presupponat suā causam producētem existere ⁊ durare. Nec scḋm: quia talis duratio esset forma rei duranti impressa. nec enim existeret subiectiue nisi tantūmodo in re durāte. sed nulla res magis potest dici durare aliquo mediante sibi impresso q̄ possit dici alba aliquo ipsam albam iam actualiter supponēte. omnis enim forma presupponit illud cui imprimitur existere / ⁊ per consequēs actualiter iam durare. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia cū in eodem subiecto sint accidentia multa ⁊ realiter distincta / aut quodlibet durat in subiecto suo duratione propria ⁊ a duratione alterius distincta: aut omnia simul durāt duratione vnica mediāte. Sed primū nō est ponēdū ¶ Primo. quia tūc corrupto subiecto qḋlibet eius accidēs posset naturaliter remanere: imo ⁊ sic remaneret de facto. quoniā nulla res durās depēdet nec ad sui existētiā exigit / nisi illud quo durat. ergo si quodlibet accidēs in subiecto existēs durat duratione propria alia a duratione subiecti / per ꝯsequēs ad sui existētiā nō exigit suū subiectuȝ: magis q̄ ecōuerso subiectum exigat ip̄m. quare ⁊c. ¶ Scḋo. q: tūc seq̄retur ꝙ in qualibet substātia diuersis accidētibꝰ informata ip̄a essent duplicata. ex quo eñ quot ponūtur accidētia durātia tot sunt eorum durationes / que similiter habēt poni forme accidētales / per cōsequēs sequit ꝓpositū: vcȝ ꝙ in nulla substātia posset poni vnū accidēs tātū: cū nullū possit esse nisi duret: nec possit durare nisi duratione vt alio accidēte mediāte ab ipso vt supponit differēte. ⁊ ita etiā tūc materia esset immediatum subiectū forme accñtalis vcȝ sue ꝓprie durationis alterius a duratione substātialis forme. alia etiā multa seq̄rent īpossibilia ⁊ absurda. quare ⁊c. ¶ Tertio quia magis subiectū est cōseruatiuū omniū accidētiū in ipso existētiū q̄ vnū ipsorū ꝑ alterū cōseruet. sed qḋlibet magis pōt dici durare illo mediāte quo cōseruat ꝑ alterū. ergo magis substātia posset dici duratio seu cōseruatio accidētis in ipsa actualiter existentis q̄ vnum accidens alterius. q̄re ⁊c. ¶ Nec pōt poni scḋȝ: vcȝ ꝙ omnia durent vnica duratione. quoniam duratio si est aliquid ꝑ se vnū est subiectiue in re ipsa durante. sed vnū accidens non potest esse saltem naturaliter in diuersis subiectis. accidentia aūt plurima nō supnaturaliter conseruātur nec durāt ꝑ consequēs / sed naturaliter in subiecto. g̃ ⁊c. ¶ Preterea ad idem arguitur. quia aut cum accidētibus separatis ī sacramēto altaris separātur ipsorum ꝓprie durationes / aut non. Si primū: ergo nō supnaturaliter sed naturaliter cōseruant separata actualiter a subiecto. nihil eñ cōseruatum cū illo sibi cōiūcto quo mediāte ē natū naturaliter durare ⁊ actualiter ꝑmanere / pōt dici supnaturaliter ꝯseruari: lȝ conseruet a quocūq; alio separatū: q̄ sibi ꝯiūcto nō durat. sed si cuiuslibȝ rei est sua propria duratio qua durat: nulla res durat mediante re alia q̄ sua duratione propria: nec per ꝯñs aliquod accidens ꝑ subiectū magis q̄ ecōuerso subiectum ip̄m duret accidente mediāte alio a sua duratione. ergo ꝙ accidentia a subiecto separata permaneāt: hoc non fit supernaturaliter: immo magis fieret supernaturaliter si nō manerēt: ex quo quodlibet cū sua duratione propria separat. ¶ Confirmatur. quia non videtur ꝙ aliqḋ accidens duret illo qḋ durat per aliud eiusdē rationis cū ip̄o. ¶ Hoc apparet: nisi ponat circulus in rebus durātibus: dicēdo ꝙ vna durat per aliam et econuerso. sed si duratio rei

cuiuslibet est distincta a sua propria re durante: substātia
quelibet creata durat accidēte. nec eī potest dici ꝙ sua
duratio ab ea distincta sit substātia. qꝛ nec etiā vna sub-
stātia pōt poni duratio alterius. ergo nullū accidēs du-
rat ꝓpter substātiā: sed potius ecōuerso. ex quo sequit̄ ꝓ
positū assumptū: vꝫ ꝙ accidēs sepatū cū sua duratione
propria a subiecto nō supnaturaliter manet / sed potius
naturaliter sicut prius. sed cōstat hoc esse falsum. qꝛ etiā
quorūcūqꝫ accidētiū in corpore existētiū realiter distīcto
rū vno destructo alterū naturaliter manet ⁊ durat in ip̄o
nec ꝑ ꝯñs vnū pōt dici duratio alteriꝰ magis ꝙ̄ ecōuerso.
quare ⁊c. ¶ Si aūt dicat̄ ꝙ accñtia nō sepant̄ cū suis ꝓ
priis durationibus a subiecto ipsoꝝ priori. ergo post cō-
uersionē panis in corpus Christi / ⁊ vini in sanguinē / nō
remanēt oīa accñtia q̄ in cōuersis substātiis ꝑfuerūt. sed
tot sunt destructa quot manent: cū duratio cuiuslibet ꝓ-
pria sit accñs qḋ supponit̄ nō manere cum accidēte ali-
quo sepato. hoc aūt est falsuꝫ. ergo ⁊c. ¶ Preterea arguo
sic ad idē. nō minus res ꝑmanēs pōt durare seipsa nō du
ratione aliqua ab ipsa distincta ꝙ̄ res successiua si ponat̄
vt ꝯmuniter dicit̄ a ꝑmanēte distīcta. sed nulla forma suc
cessiua pōt durare mediāte alio a seipsa. qꝛ si sic: aut illud
quo durat est forma ꝑmanēs: aut aliq̄ successiua. sed non
pōt poni primū. qꝛ res ꝑmanens nō est fluēs / nec ꝑ ꝯñs
eius duratio: nec pōt poni scḋꝫ: qꝛ nullū successiuorū fluē
tium realiter distīctoꝝ pōt durare magis ꝙ̄ alterū per se
ip̄m. ⁊ ita si duratio vniꝰ forme successiue esset forma aliq̄
successiua: ⁊ illiꝰ duratio esset sīliter aliqua alia successi-
ua: ⁊ illius alia in infinitū. ꝯsīliter etiā pōt argui de ꝑma
nētibus: quorū vnū nō videt̄ magis ꝙ̄ alterū eē a sua du
ratione ꝓpria indistinctū. ⁊ ita si duratio rei esset distin-
cta a re ipsa durāte / tam in ꝑmanētibus ꝙ̄ in successiuis
oporteret ꝓcessum ponere in infinitū. hoc aūt est impossi
bile. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat̄. qꝛ si duratio ē distīcta a re ip̄a
durāte: habet esse impfectior ea cū subiectiue ponat̄ esse
in ip̄a. duratio etiā subbstantie nō pōt dici ꝙ sit substan
tia. cū vna substātia nō sit ī alia nisi forma in materia: q̄ du
rat ⁊ remanet ipsa forā destructa. sed nullū impfectiꝰ po
test magis manere seu durare seip̄o / ⁊ ꝑ ꝯñs esse a sua du
ratione ꝓpria indistinctū ꝙ̄ perfectius. ergo non magis
duratio cū sit impfectior re durāte si ab ipsa ponat̄ distin
cta / est a sua duratione ꝓpria indistincta: ꝙ̄ res cuius di-
citur esse duratio ipsa. quare ⁊c. ¶ Ex p̄dictis infero co-
rollarie: ꝙ duratio nō īportat aliud ꝙ̄ rem ipsam manē
tem vt in esse continuatam seu conseruatā. cuius rei con
tinuatio seu cōseruatio nō fit aliquo mediāte a re cōser-
uata / ⁊ a deo cōseruante distincto. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundū: infero duo co-
rollarie ex declaratis in articulo p̄cedēti. ¶ Primū est:
ꝙ euū nō est aliquid successiuū: sed permanēs ⁊ simul to
tum existens: quia ab euiterno realiter indistinctum to-
taliter in re extra. ¶ Secūdū est: ꝙ non est querendū an
euū sit vnū omniū euiternorum. ¶ Ad quoꝝ duorum eui
dentiam est sciendum ꝙ eorū que sunt / alia sunt simpli-
citer necessaria ⁊ incōmutabilia: sicut trinus ⁊ vnꝰ deus
Alia cōtingētia ⁊ variabilia tñ incorruptibilia. quorum
alia sunt spiritualia vt substātie īmateriales: ⁊ alia ma-
terialia vt corporales substātie supiores: ⁊ alia corrupti
bilia. quorū alia dicunt̄ fieri ⁊ corrūpi ī instāti: vt illa oīa
quorū vnūquodqꝫ nō fit simul totū sed vna eiꝰ pars post
aliā successiue. Priorū vꝫ solius dei necessarii ⁊ oīno in
cōmutabilis duratio vocatur eternitas. Angelorū vero
euū. corporaliū corruptibiliū ⁊ gñabiliū successiue tēpꝰ
et aliorū instās. ¶ Hoc p̄misso ab oībus cōiter concesso
apparet primū corollariū euidēter. qm̄ vt ꝓbatum est in
articulo p̄cedēti / nullius rei duratio est a re durāte distin
ctum aliquid in re extra. sed vt p̄missum est euū dicit̄ esse
duratio euiternorū omniū vꝫ angeloruꝫ. ergo ⁊c. ¶ Cō-
firmat̄. qꝛ si duratio angeli est distīcta ab ipso: aut est for
ma substātialis aliqua: aut accñtalis. Sed nō pōt poni
primū: qꝛ in nullo durātiū angelorū est forma aliqua sub
stātial' distīcta. esto etiā ꝙ eēt / nō magis vna duraret ꝑ
aliā ꝙ̄ ecōuerso. Nec sm̄ etiā pōt poni. ¶ Primo. qꝛ oīno
est incōueniēs dicere prius durare ꝑ posteriꝰ qḋ ip̄ꝫ priꝰ
p̄supponit durare: cū substantia etiā q̄libet qꝛ accidente
prior ⁊ ab ipso distincta realiter / possit saltē ꝑ diuinā po
tētiā cōseruari oī accidēte ab ipso distīcto realiter circū
scripto. ¶ Scḋo. qꝛ aut illud accidēs esset spirituale aut
aliquod corporale. sed in angelo nō ponit̄ aliquod accñs
corporale nisi forsitan motus localis: qḋ nō pōt poni du
rare: nec spirituale nisi actus intelligēdi volēdi ⁊ nolē-
di: quoꝝ nullꝰ sua duratio pōt dici. ergo ⁊c. ¶ Tertio. qꝛ
si aliquod accidēs sua duratio esse ponat̄ (qḋ oportet cō
cedere si dicat̄ ꝙ ab ipso sua duratio distīguat̄) aut talis
forma accñtalis ē ī ipso durāte ꝑmanēs simul tota: aut
fluēs ⁊ successiua. Sꝫ primū nō possunt ponere q̄ dicunt
suā durationē ab ipso esse distinctā. qꝛ maior ē nūc eiꝰ du
ratio ꝙ̄ fuerit ī principio. quādo nouiter fuerit creatus.
quāto eī plus manet tāto plus durat. qḋ poni nō pos-
set si sua duratio esset ab ip̄o totaliter īdistīcta. Sꝫ si sua
duratio est forma ꝑmanens simul tota / idē inconueniēs
sequitur qḋ vitare ītēdūt: vꝫ ꝙ angeli duratio nō sit mo
do maior ꝙ̄ prius. ergo oportet ip̄os cōcedere hmōi an-
geli durationē eē formā aliquā successiuā. sed hoc ē oīno
absurdū. quod sic ꝓbo. qm̄ aut huiusmodi successio eēt
ꝑtiū diuersarū acq̄sitio: q̄ ꝑtes acq̄site successiue manēt
in angelo ꝑmanēte: aut eēt acq̄sitio ꝑtiū acquisitarū eē
desinētiū. ¶ Hoc appet. nullo eī mō alio pōt ītelligi eē
formā aliquā successiuā nisi alt̄o p̄dictoꝝ duoꝝ modorū
sed nō pōt dici ꝙ duratio angeli sit forma aliq̄ successiua
primo mō. qm̄ tūc seq̄ret̄ ꝙ ꝯtinue cuilibet angelo aduc
niret noua forma accñtalis seu aliq̄s aliꝰ gradꝰ quo me
diāte duraret. qḋ ē oīno īprobabile ⁊ absurdū. esto eī ꝙ
talis forme successiue gradꝰ aliq̄s ꝯtinue adueniret / nō
magis ꝑ ip̄m duraret ꝙ̄ subiectū qḋcūqꝫ aliud alteratū
duret ꝑ accñs ī ip̄o successiue ītroductū: puta ꝑ albedinē
ꝙ̄diu ꝯtinue dealbatur. ꝗ ⁊c. ¶ Nec pōt dici ꝙ sit forma
successiua scḋo mō. qꝛ nec eē corruptibilis pōt poni dura
tio alicuiꝰ īcorruptibilis: q̄le ē qḋlibet euiternū. q̄re ⁊c.
¶ Preterea arguo sic ad idē. aut hmōi duratio angeli ē a
deo: aut ab ipso durāte āgelo effectiue. Sꝫ nō pōt dici ꝙ
a deo: qꝛ deus omnē effectum ꝓductū priorē pōt ꝯserua
re absqꝫ aliquo ab illo distincto realiter ⁊ posteriori ip̄o
q̄lis effectus habet poni hmōi duratio si a re durāte po
nat̄ eē distincta. ꝗ ad hoc ꝙ angelus ꝯseruet̄ ⁊ duret deꝰ
nō necessitatur ad ꝓducēdū ꝯtinue nouū effectum eiꝰ cō
seruatiuū: cū q̄cq̄d deus pōt facere vl' factū ꝯseruare ali
quo mediāte distīcto / possit ꝯseruar̄ ⁊ facer̄ sine illo. nec
pōt dici ꝙ hmōi duratio sit effectiue ab āgelo: qꝛ nec ange
lū aliq̄d oportet in se / nec ī alio ꝓducere ad qḋ duret seu
maneat ī suo eē. nec si aliq̄d tale ꝓduceret / ꝓpt̄ ip̄m ma
neret actualiter seu duraret: cū tale ꝓductū ip̄m suppo-
neret iā durare. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat̄. qꝛ si hmōi angeli
duratio eēt forma successiua diuersas hñs ꝑtes in fluxu
cōtinue exñtes: aut angelꝰ duraret ꝑ ꝑtes p̄teritas: aut
ꝑ futuras: aut ꝑ p̄ntes. Sꝫ nō ꝑ p̄teritas / nec ꝑ futuras
quia nō sunt. nec ꝑ p̄sentes: qꝛ vt dicūt nullius forme suc
cessiue est aliq̄d actualit̄ nisi īstās qḋ nō ponit̄ eē aliqua
ꝑs tal' forme vꝫ successiue: sicut nec pūctū linee. nec pōt
dici ꝙ duret tali mediāte īstāti p̄nti: vel si sic / ad eiꝰ dura
tionē nō opꝫ ponet̄ formā aliquā successiuā: cū nulla ꝑs
talis forme aliq̄d faciat ad sui durationē. sed sufficit tale
instans / quo solo mediante angelus ipse durat. ¶ Nec

valet si dicatur tale instans non fieri seu conseruari ꝑ
se sine forma aliqua successiua. quoniā ex quo a successi-
uo ponitur esse distīnctū realiter / potest vtiqꝫ per diuinā
potentiā conseruari ⁊ fieri sine ipso. quare ⁊c. ¶ Ex p̄di-
ctis apparet secūdū corollariū supradictū: vꝫ nō esse q̄-
rendū an sit vnicū tm̄ euū omniū euiternorū. ¶ Hoc ap-
paret. qm̄ licet in diuinis vnū sit realiter plura / ⁊ ꝑ ꝯñs
de illo possit queri quomō sit cū oībus illis vnū: in crea-
turis tñ nihil vnū pōt esse a pluribus realiter distinctis
indistinctū. sed vt ꝓbatū est: euū est cū euiterno idē tota
liter in re extra. ergo nō magis est q̄rendū an vnū euū sit
omniū euiternoꝝ ꝙ̄ vtrum vnus angelus possit insimul
esse plures. ¶ Cōfirmat̄. quia oīs q̄stio rationabilis de-
bet esse aliqua ꝓpositio dubitabilis nullū supponēs fal-
sum. sed ista ꝓpō omnia euiterna habēt vnū euiternū vel
plura mediātibus q̄bꝰ durāt / supponit qḋ est indubitā-
ter falsum: vꝫ euū esse aliquid in re extra ab euiterno di
stinctū. apud nullū eī debet esse aliquod dubiū quin res
quelibet possit fieri / ⁊ facta cōseruari / ⁊ ꝑ ꝯñs durare oī
effectu ab ipsa distīcto realiter circūscripto. nullus etiā
debet inclinari ad credēdū aliquā substantiā durare nec
cōseruari ꝑ formā aliquā accidētalem: cū videat̄ esse po-
tius ecōuerso. ergo nec euū qḋ ponit̄ esse duratio angeli
debet poni forma aliqua accñtalis ꝑmanēs / nec successi
ua / nec alia qualiscūqꝫ ab ip̄o distincta. q̄re ⁊c. ¶ Ex p̄e
dictis apparet euidenter improbabilitas ⁊ absurditas
opinionis omniū illoꝝ q̄ dicūt euū esse formā aliquā suc
cessiuā ab euiterno angelo ipsa mediāte durāte distīctā.
que quidē forma vt addūt est vnica omniū euiternoꝝ: vꝫ
ipsoꝝ durātiū angelorū. hoc eī est inintelligibile ⁊ ab-
surdū. qm̄ aut ista forma vnica successiua est subiectiue ī
aliquo vno angelo tm̄: aut in oībꝰ: aut in nullo. sed vnica
accidētal' forma nō pōt naturaliter esse in pluribus. nec
est dicēdū ꝙ supnaturaliter sit in eis: nisi dicas ꝙ deus
ita miraculose cōseruat totū angelorū exercitū sicut acci
dens a substantia separatū. nec pōt dici ꝙ magis in vno
ꝙ̄ in alio. qꝛ nihil existēs in vno angelo subiectiue potest
poni duratio alterius: cū vnus nō duret ꝑ aliū nec ꝑ ali-
quid eius. nec pōt dici ꝙ sit accidēs ab oībus separatū.
tū qꝛ de facto nullū accidēs ponit̄ separatū ab omni sub
iecto nisi in eucharistie sacro. tum qꝛ esto ꝙ poneret̄ nul-
lius substātie duratio posset esse. oīno eī est īpossibile di
cere substātiā nō durare nisi mediāte accidētali vel sub-
stātiali forma aliqua ab ipsa sepata realiter. si eī dura-
tio ponat̄ esse forma aliqua ꝑ se vna nō magis res aliqua
potest durare ꝑ ipsam ab ea realiter separatam / ꝙ̄ subie
ctū aliquod possit dici albū esse aliqua albedine ab ipso
actualiter separatā. quare ⁊c. ¶ Hec de secundo.

Quantum ad tertium: vbi est respon-
dendū ad illa q̄ cōtra p̄dicta ꝯmuniter ab aliis arguūtur
Primo adducā illa. Scḋo dicā ad ipsa. ¶ Primo ergo
arguo sic. eiusdē ad se nō pōt esse relatio realis. sed ange
lus vt primo durās refert̄ ad seip̄m vt postea durantē. si
eī angelus nunc creatus postea annihilet̄ / ⁊ iterū creet̄
in creatione fundatur ratio prioritatis ⁊ in reparatione
ratio posterioritatis. ergo oportet hic assignare aliam et
aliā ꝑtē durationis: cū angelus ipse durās sit totaliter ī
distinctus. ¶ Scḋo. qꝛ impossibile est cōtraria inesse sine
successione eidē subiecto. sed ꝯtraria insunt angelis tam
malis ꝙ̄ bonis vel inesse possunt. pōt enim angelus tam
bonꝰ ꝙ̄ malus nūc sursum existere / nūc deorsum. oēs etiā
primo nō fuerūt in gratia / nec in gloria / nec ī pena: ⁊ post
ea alii gratiā ⁊ gloriā / alii vero ꝓpter culpam cōmissam
penā ꝑpetuaꝫ receperūt: ⁊ ita in oībus extrema cōtradi-
ctionis fuerūt. ergo oportet ꝙ in alia ꝑte durationis fue
rit vnū ⁊ in alia alterū: cū cōtradictoria simul eidē inesse
nō possint. ¶ Tertio. qꝛ īpossibile est vnū ⁊ idē simul exi-
stere ⁊ nō esse. sed angelus nūc existēs posset nō esse. ꝗ cū
nō in illo instāti in quo existit / oportet ꝙ in alio. ex quo
sequit̄ ꝓpositū: vꝫ ꝙ est in eius duratione successio. ex
quo sequit̄ ꝙ sit ab ipso distincta sicut successiuū a ꝑma-
nēte. ¶ Quarto. qꝛ illa quoꝝ vnū stat cū priuatione ali-
cuiꝰ ꝑtis alterius / realiter distinguunt̄. sed angelus ⁊ euū
sunt hmōi. ē eī existētia angeli cū priuatione oīꝫ ꝑtiū p̄
teritarū eui. ergo ⁊c. ¶ Quinto. qꝛ illud qḋ plus durauit
nūc ꝙ̄ prius / plꝰ habet de duratione nūc ꝙ̄ prius. sed an
gelus plus durauit nūc ꝙ̄ prius. ergo ⁊ eius duratio est
nūc maior sua essentia existēte eq̄li. sꝫ talia oīa quoꝝ vno
equali existēte alterū ē inequale / qꝛ maiꝰ ꝙ̄ antea / opor
tet realiter esse distincta. ergo ⁊c. ¶ Sexto. qꝛ illud qḋ ē
tā in actu ꝙ̄ in potētia / si est in potētia infinitū: ⁊ ī actu.
sed duratio angeli est ī potētia infinita: qꝛ eterna / nūꝙ̄ ꝑ
ꝯñs termināda. sed si duratio angeli eēt ab eiꝰ essentia ī
distīcta / tāta esset actu quāta ī potētia. ꝗ ⁊c. ¶ Ad eui
dētiā solutionis istorū ⁊ oīm similiū alioꝝ est sciēdum: ꝙ
oēs p̄dicte rōnes ⁊ eis similes ꝓcedūt ex eadē falsa radi
ce ⁊ imaginatione. oēs eī supponunt idē falsum: vꝫ ꝙ
res nō possit manere nec desinere esse nisi in instāti vel ī
tēpore tāꝙ̄ ī re aliqua alia a re manēte vel existere desi-
nēte: ⁊ ꝙ cōtraria vel cōtradictoria esse simul sit ipsa eē
in eodē tēpore vel in īstāti tāꝙ̄ in forma aliqua existente
ab ipsis inexistētibꝰ ꝯtrariis vel ꝯtradictoriis differēte.
hec aūt oīa sunt euidēter falsa. oīs eī res creata potest
manere vel desinere esse circūscripto oī tēpore ⁊ instāti ⁊
quacūqꝫ alia re creata: ⁊ cū illa oīa puta tēpꝰ īstās ⁊ euū
et eius instātialitas ponant̄ eē accidētia: oīno videt̄ eē
irrationabile ponere nullā creatā substātiā posse mane-
re / nec etiā desinere sine eis. qua eī rōne instans ponat̄
esse ⁊ desinere eē nō in alio instāti: ⁊ tēpus nō in alio tp̄e
et euū similiter nō in alio euo: ita ꝯsīliter oīs alia res ab
istis pōt esse ⁊ desinere eē istis oībus circūscriptis: puta
euo / tp̄e / ⁊ instāti: tā ꝙ̄ diuersis ab illis q̄ dicunt̄ existere
vel desinere esse. nec ꝯtradictoria vel ꝯtraria vel q̄cunqꝫ
alia esse simul / est vt rōnes iste accipiūt ipsa esse in eodeꝫ
tēpore vel īstāti tāꝙ̄ aliis formis ab illis q̄ simul dicunt̄
existere ꝑmanētibus: cū aliq̄ simul eē / puta albū ⁊ nigrū
nō dicat p̄ter ip̄ꝫ albū ⁊ nigrū aliquod aliud ens creatū
nec ꝑ ꝯñs instās nec tēpus nec euū: intelligēdo ꝑ ista ali
qua ab illis distīcta. ¶ Tūc ad p̄mū dicēdū: ꝙ nec eiusḋ
ad se nec vniꝰ ad alterū in creatis ē aliq̄ relatio realis tā
ꝙ̄ forma aliqua ꝑ se vna distincta realiter ab extremis:
vt supponit̄ ex alibi declaratis. ¶ Et ideo qm̄ additur ꝙ
angelus primo durās refertur ad seip̄m vt ad postea du
rātē: si intelligat sicut facit ꝙ referat̄ aliqua forma me-
diāte in ipso vel in sua duratione fundata: falsum est: qꝛ
nec albū refert̄ ad albū / nec aliquod vnū ad alterū ī cre-
atis hoc mō. si aūt intelligeret̄ ip̄m referri ad se: qꝛ illud
idē qḋ fuit antea / manet mō: sicut duo alba referūtur se
ipsis: qꝛ seipsis sunt sīl'a nō aliquo eis apposito mediā-
te: sic verum est ip̄m referri ad seip̄m. ¶ Et qm̄ dicitur ꝙ
angelo nō creato postea repato fundaret̄ ratio priorita-
tis in creatione et posterioritatis in repatione: Dico ꝙ
hoc est falsum: ⁊ supponit duplex falsum. Unū ꝙ nihil di
cat̄ prius nisi prioritate / nec posterius nisi posterioritā-
te ab ipso distīcta realiter mediāte: cōtra qḋ alias ⁊ etiā
in p̄cedētibus est argutū. Aliud falsum qḋ supponit / est
ꝙ creatio ⁊ repatio sint duo aliq̄ positiua distincta rea-
liter ab ipso repato angelo ⁊ creato. hoc etiā nō eē verū
satis appet ex dictis in distinctione alia p̄cedenti. ¶ Et
si queras. quomodo angelus posset esse prius duratio-
ne semetip̄o quecunqꝫ alio circūscripto? ¶ Respondeo
ꝙ sicut vnū esse prius alio ꝑfectione nō est ipsuꝫ esse pri
us ipso perfectione tanꝙ̄ aliquo sibi addito mediante

ab ipso differente: sed ipsum esse eo perfectius semetipso omni a se alio circũscripto: ita nec vnũ angelum esse alio duratione priorem est ipsũ esse eo priorem duratione tã ꝙ̄ aliqua re mediante coexistente simul cum illo angelo priori alium angelum precedente: cum vna res possit fieri prius ꝙ̄ alia sine quacunqȝ alia tertia a priori et a posteriori realiter differente. sed aliquẽ prius duratione eẽ ẽ ipsum esse factũ alio nõdum facto: qḋ potest vtiqȝ cõtingere sine omni duratione tãꝙ̄ forma a re ipsa priori ⁊ posteriori diuersa. Quod ex hoc euidenter apparet. qm̃ omne qḋ est simul cum re priori est prius duratione quocunqȝ incipiente esse: ergo ⁊ duratio rei prioris si est ab ipsa re priori distincta / est prior duratione rei posterioris. sed constat ꝙ si est prior duratione alia ꝙ̄ seipsa: ergo cõsimiliter potest dici de re ponendo ipsam esse a sua duratione realiter indistinctã. ⁊ ita sicut duratio rei prioris ꝑ diuinam potentiã (qḋ vtiqȝ posset fieri si a re ipsa ponatur esse distincta: vel saltem reparata re posteriori producta) esset prior vt primo posita seipsa non postea reparata: ita ⁊ de creato ac de reparato angelo est dicendum. ¶Ad secundũ. quando dicitur ꝙ contraria non possunt eidem sine successione inesse: dico ꝙ falsum est si per successionem intelligatur res aliqua quecunqȝ diuersa a cõtrarijs ⁊ subiecto. nulla enim re permanente nec successiua creata existẽte exceptis contrarijs / subiecto ipsorum receptiuo puta homĩe ⁊ albedine ⁊ nigredine / posset homo esse albus ⁊ niger non simul sed successiue: hoc est ꝙ prius est albus ⁊ postea niger: non intelligendo per huiusmodi prius et posterius aliqua positiua distincta ab ipsis contrarijs inexistentibus ⁊ subiecto. ad hoc enim ꝙ subiectum existens sub albedine priuetur ipsa albedine ⁊ informetur ea priuata nigredine / non est necessaria res alia successiua nec permanẽs preter causam ⁊ ipsam nigredinem inducendam: ⁊ ita omni successione destructa tanꝙ̄ re alia a contrarijs ⁊ a contradictorijs ⁊ subiecto diuersa / potest idem sub contrarijs vel contradictorijs esse: non tamen simul. nec sequitur: prius est album et postea non album vel nigrum: ergo oportet esse formã aliquam successiuam a subiecto ⁊ ab albedine distinctã et a nigredine successiue: cum ad hoc ꝙ subiectum sit album nulla forma alia ab albedine requiratur. nec ex hoc quia vȝ nulla est forma alia ab albedine qua subiectum actualiter informatur / est impossibile ipm̃ albedine spoliari ⁊ forma sibi cõtraria informari. quare ⁊c. ¶Ad tertium cõsimiliter est dicẽdũ. si enĩ intelligatur ꝙ impossibile est idẽ simul esse ⁊ nõ esse in eodẽ tẽpore vel instanti manẽte tãꝙ̄ re alia ab illa q̄ dicit̃ esse ⁊ nõ esse / falsũ est. si enĩ instãs cui vel temporis est aliquid positiuũ / potest per diuinã potẽtiã cõseruari / ⁊ ipso existẽte eodẽ ⁊ manẽte idẽ angelus potest esse ⁊ nõ esse: sicut ⁊ vno angelo existẽte / alius potest esse ⁊ nõ esse. nõ enĩ minus vt supponit̃ vnus angelus est distinctus ab huiusmodi instanti ꝙ̄ ab alio angelo: ⁊ ita nõ minus ipso manẽte eodẽ ꝙ̄ alio angelo ipse põt existere ⁊ nõ esse. ⁊ ideo quãdo dicit̃ cõtradictoria nõ posse simul seu in eodẽ instãti vel euo vel tempore existere / nõ est ĩtelligẽdũ ipsa nõ posse simul esse in aliquo p̄dictoꝝ tãꝙ̄ aliquo existẽte ab eis distincto. quocũqȝ enĩ ꝑmanẽte vel successiuo distincto ab vno aliquo angelo actualiter permanẽte põt angelus ille esse ⁊ nõ esse. sed est intelligẽdũ cõtraria vel cõtradictoria nõ posse simul eẽ vera / qꝛ ĩexistẽte vno nõ põt alterum inesse. ⁊ ita si ꝑ tẽpus vel euũ vel instãs intelligas rẽ distinctam ab angelo: ita tali re eadẽ existẽte posset angelus esse et nõ esse sicut deo vel quacũqȝ re alia existente. nec magis sequitur: in eodem tempore sic accepto vȝ ꝓ aliqua tali forma angelus est ⁊ non est: ergo simul est ⁊ nõ est: ꝙ̄ sequatur: deo existẽte est ⁊ nõ fuit: ergo simul fuit ⁊ nõ fuit vel est ⁊ nõ est. nec enim due aliqua contraria vel cõtradictoria simul esse / est ipsa esse re alia ꝑmanẽte ab eis et ab eorũ subiecto distincta. quare ⁊c. ¶Ad quartum apparet ꝙ supponit falsum / vȝ euũ esse formã aliquã successiuã ab angelo distinctã: qḋ non est verũ: vt supius est ostẽsum. ¶Ad quintũ dicẽdũ ꝙ falsum supponit vȝ ꝙ res duret duratione tanꝙ̄ aliqua forma mediãte a se distincta: ꝑ cuius extensionẽ seu ꝑtiũ appositionẽ res ipa dicatur plus durare. hoc enĩ nõ potest esse verũ: cũ nulla res dicatur durare ꝑ aliquid sibi nouiter adueniẽs ipm̃ existere p̄supponens. ¶Et ideo quãdo dicit̃ ꝙ illud qḋ plus durauit plus de duratione habuit: si ꝑ durationem intelligatur res aliqua alia a durãte falsum est cũ ꝑ talẽ durationẽ nõ duret aliquid plus nec minus: imo hoc modo accipiendo durationẽ qḋ minus durat posset habere maiorẽ durationẽ ꝙ̄ illud qḋ plus durat. qḋ euidẽter apparet. qm̃ quicquid potest recipi in aliquo subiecto puta in vno angelo quãtũcũqȝ durãte: ⁊ in alio minus durãte. oẽ enĩ positiuũ põt a deo fieri simul totũ: ⁊ factũ cõicari subiecto eius receptiuo. ergo si duratio est forma aliqua positiua existẽs in angelo durante: quãtã durationẽ deus põt cõmunicare angelo semꝑ permãsuro / tãtã vel maiorẽ alteri ꝑmanẽti tãtũmõ in momẽto. nõ minus enĩ duratio si est talis forma accidẽtalis põt fieri tota simul et facta ꝯmunicari ꝙ̄ beatitudo vel alia quecũqȝ accñtalis forma. nec tñ ex hoc seq̃retur ꝙ isti angeli ꝑmanerẽt equaliter seu durarent. quia nec plus durare est maiorȝ durationẽ habere tãꝙ̄ distinctã formã aliquã a durante alias deus nõ diceret̃ plus durasse ꝙ̄ mũdꝰ: cuiꝰ est duratio sic ab ipso penitus indistincta / nec ꝑ consequẽs ipse haberet plus de duratiõe tãꝙ̄ de aliqua re ab ipso distincta. sed vnã rẽ creatã plus durare ⁊ aliam minus est vnã nullo mediante sibi addito plus manere ⁊ aliam citius desistere seu desinere esse. nec debet hic intelligi aliqua minoritas nec maioritas in re aliqua positiua a re durante distincta. nec enim deus dicitur nunc plus durasse ꝙ̄ ab eterno propter sibi additum aliquid positiuum. nec si per impossibile desineret modo esse / durasset minus ꝙ̄ nunc sit duraturus minoritate alicuius ab ipso realiter differentis. ¶Ad sextum ⁊ vltimũ consimiliter est dicẽdum. nec enim duratio angeli est in actu nec in potentia infinita aliter ꝙ̄ res durans: cum non sit alia res ab ipa. ¶Ergo ad questionẽ. ¶Ad rationem in principio dicẽdum ꝙ sicut tẽpus dicitur mensura rei temporalis cuiꝰ vna pars fit post aliam: non tãꝙ̄ res alia a partibus que sic fiũt: sed cum dicitur / hoc fit in tẽpore / designatur ꝙ vna eius pars post aliaȝ inducatur. Dicitur etiã mẽsura rei existẽtis pro quãto designat eius existẽtiã fiendam. ita eternitas dicitur mẽsura dei ⁊ euũ angeli: pro quãto eternũ significat rem non incepisse nec posse desinere eẽ sed insimul totam esse: ⁊ euiternitas similiter dicit rem insimul totam esse nec vnꝙ̄ desituram esse: sed aliquando incepisse esse. nec tamen euiternitas est magis distincta ab angelo ꝙ̄ eternitas a deo: nec aliter dicitur eius mensura.

Tertio quæro: vtrum Quãdo sit forma aliqua per se vna distĩcta a re tẽporali et a tempore / ⁊ ab euiterno ⁊ euo? ¶Et videtur ꝙ sic. qm̃ q̄ distinguũtur p̄dicamẽtaliter distinguũtur realiter sed quãdo ⁊ tempus ac res tẽporalis euũ ⁊ euiternũ sunt diuersorũ p̄dicamẽtorũ. ergo ⁊c. ¶Minor apparet. quia tã tempus ꝙ̄ res temporalis / ⁊ euũ ⁊ euiternũ sunt in p̄dicamẽtis absolutis. quãdo aũt est p̄dicamẽtum respectiuũ ab oĩbus alijs distĩctũ. ergo ⁊c. ¶Contra. qꝛ vt sepe ostẽsum est / nullus respectus est in creaturis distinctũ aliquid ab extremis. sed quãdo si est aliq̃d / nõ potest forma aliqua absoluta poni / sȝ tñmodo respectiua. ergo est a suis extremis indistincta. extrema aũt eius dicũtur esse tempus ⁊ res temporalis euũ ⁊ euiternũ. ergo ⁊c. ¶Responsio. vbi sic ꝓcedam. Primo enĩ ostendam quõ esset respondẽdum ad istã q̄stionẽ scđm vulgatam opinionẽ. Secundo arguã contra ipsam solutionẽ. Tertio dicam aliter ad q̄stionem.

Quantum ad primum est sciendũ: ꝙ secundum vulgarẽ ⁊ cõem opinionem qḋlibet p̄dicamentũ significat formam aliquã ꝑ se vnam vel absolutã vt substantia quantitas et qualitas: vel respectiuam vt qḋlibȝ alioꝝ: de numero quorũ ponit̃ esse qñ / de quo q̃rit̃ ĩ q̄stione p̄nti. qḋ quidem qñ est vt dicitur forma respectiua tẽporis ad rem temporalẽ: ⁊ econuerso rei tẽporalis ad tẽpus: qḋ tempus dicit̃ esse duratio ipsius rei temporalis sicut et euum duratio euiterni. In hoc tñ est diuersimode se habens tempus ad rẽ tẽporalem ⁊ euũ ad euiternũ secundũ aliquos: qꝛ euum est totũ simul ab euiterno tñ distinctum non aliq̃d successiuũ. tempus aũt nõ est simul totum cũ re ipa tẽporali / cũ sit aliq̃d successiuũ. Scđm autem alios sicut tempus est rei temporalis: ita etiã euum ipsius euiterni duratio successiua. ¶Hanc opinionẽ vulgatam tenẽtes habẽt / vt mihi videtur / respõdendo ad q̄stionẽ istã dicere ⁊ concedere quatuor q̄ sequunt̃. ¶Primum est: ꝙ qñ qḋ est inter rẽ tẽporalẽ ⁊ tempus / ẽ forma aliqua successiua. ¶Hoc apꝑet. qꝛ nec accidẽs aliqḋ permanens põt esse in subiecto successiuo: nec respectꝰ etiaȝ aliquis ꝑmanens põt esse / scđm eorũ principia ad aliquẽ terminum successiuũ. sed tps vt dicunt est forma successiua. ergo nec qñ in ipso fundatũ: nec aliud qñ rei tẽporalis ad ipm̃ vt ad ꝓpriũ suum terminũ terminatũ põt esse forma aliqua respectiua ꝑmanens / sed tñmodo successiua. ¶Scđm qḋ oportet eos concedere / est ꝙ nõ tm̃ inter rẽ temporalem ⁊ tempus est talis forma respectiua q̄ dicit̃ qñ: sed etiam inter euiternũ ⁊ euum est vna forma alia similit̃ respectiua q̄ põt etiã dici qñ. ¶Hoc apꝑet. qm̃ nulla põt rõ assignari ꝙ magis inter vnã rẽ durãtẽ creatam ⁊ suam durationẽ ꝙ̄ inter aliam ⁊ durationẽ suã ab ea nõ minus distinctã ꝙ̄ ẽ alia res a sua / sit ponenda aliqua talis forma. sed scđȝ ipos sicut tps est duratio rei temporalis: ita ⁊ euũ euiterni: ⁊ sicut tps differt realit̃ a re temporali: ita ⁊ euum silr̃ ab euiterno. ergo si rei tẽporalis ad tẽpus ⁊ ecõuerso est aliqua talis forma media respectiua: ⁊ inter euum ⁊ euiternũ alia consimilit̃ est ponẽda q̄ etiã poterit dici qñ. ita enĩ põt q̃ri de omni euiterno puta de angelo sicut de re tẽporali qñ fuit vel qñ est vel qñ erit: ⁊ põt responderi ꝙ fuit heri / ⁊ ẽ hodie / ⁊ erit cras. ergo ⁊c. ¶Si forte dicatur: ꝙ non est silr̃ de euo ⁊ de tempore. qꝛ euum est ꝑmanens simul totũ: tẽpus autem successiuũ: ¶Hoc nõ valet. qm̃ non magis vnius rei ad alterã cuiꝰ vna pars acq̃rit̃ post aliam oportet esse formã aliquã mediam respectiuã: ꝙ̄ vnius alteriꝰ rei ad aliã simul totam existentẽ: ⁊ per ꝯñs permanentẽ. ergo lȝ duratio euiterni sit ꝑmanens ⁊ simul tota: duratio aũt rei tẽporalis successiua: ex hoc non sequit̃ ꝙ magis rei tẽporalis ad suam durationem ꝙ̄ euiterni ad suam oporteat ponere formã aliquam mediã respectiuã ab extremis distinctã. ¶Confirmat̃ primo. qꝛ lȝ alit̃ sit in loco angelus ⁊ corpus: qꝛ angelus totus in toto loco ⁊ in q̄libȝ eiꝰ pte: nõ sic aũt corpus: tñ hoc non obstante / cuȝ non minus realiter angelꝰ sit in loco ꝙ̄ corpus / non minus habet vbi in loco ꝙ̄ corpus: licet eius vbi sit alterius rationis ab vbi corporis ĩ loco circunscriptiue existẽtis / vt in sequentibꝰ ostendet̃. ergo consimiliter in ꝓposito est dicendũ de ipso angeli euiterno ⁊ de suo euo: vȝ ꝙ lȝ eiꝰ duratio q̄ est euũ / sit alteriꝰ rationis a duratione rei temporalis ꝙ̄ ista successiua ⁊ illa permanẽs simul tota: quia tamen euum non minus est realis duratio ꝙ̄ sit tẽpus: nec minus a sua re distĩcta ꝙ̄ sit tẽpus ipsum a re temporali: ⁊ ꝑ ꝯñs nõ minus potest ⁊ debet poni quando inter euum ⁊ euiternum ꝙ̄ inter tẽpus ⁊ rem tpalẽ / licet nõ eiusdem sed alterius rationis. ¶Secũdo. qꝛ rei temporalis ad accidens eius ꝑmanẽs vt ad albedinem ⁊ econuerso ponitur ab eis forma aliq̃ media respectiua vt subsistentia ⁊ inherentia. ergo esto ꝙ duratio euiterni sit ꝑmanẽs / in ipso euiterno simul tota existens: ex hoc non seq̃tur secundum ipsoꝝ principia ꝙ inter ipsa non possit esse forma aliqua media respectiua. ¶Tertiũ qḋ oportet ꝯcedere ponẽtes euũ eẽ successiuũ realiter sicut tempus: est ꝙ qñ euiterni ad euũ est successiuum: sicut qñ rei tẽporalis ad tẽpus. Ponẽtes aũt ipȝ euum esse ꝑmanens simul totũ cum euiterno / p̄nt etiã ponere ꝯñter qñ qḋ est inter ista non esse successiuũ sed ꝑmanens totũ simul sicut eius vtrũqȝ extremũ. ¶Hoc apꝑet quia sicut qñ rei tẽporalis ad tẽpꝰ arguit̃ necessario successiuum: qꝛ tempus successiuũ: ita ꝯsimiliter si euũ ponatur esse euiterni duratio successiua / oportet ponere ⁊ ꝯcedere ꝯñter ꝙ qñ euiterni ad euum est etiã successiuũ. nõ autem si euũ ipm̃ ponat̃ ꝑmanens simul totũ: ꝓpter contrariam rationem. ¶Sȝ nũq̃d hoc ponentes necessario ꝯpellunt̃ concedere qñ esse etiam ꝑmanẽs inter ista q̄ ponunt eẽ permanentia vȝ euiternũ ⁊ euũ: an possent ipm̃ ponere successiuũ licet ponant vtrũqȝ eius extremũ ꝑmanens simul totum? ¶Ad hoc videtur esse dicendũ: cum successio non possit esse nisi inter ptes rei / quarũ vna ps post aliã acquirit̃ successiue: ꝙ per ꝯñs vnius rei ꝑmanẽtis ad aliã permanentẽ ꝯsimiliter simul totã nõ põt esse aliqua successio media ab eis quõcunqȝ distincta. q̃re ⁊c. ¶Quartũ ⁊ vltimum qḋ oportet ꝯcedere sic loquẽtes / ẽ ꝙ põt esse res temporalis ⁊ tempus euum ⁊ euiternuȝ absqȝ qñ aliquo ꝯñte ab eis realiter differẽte. ¶Hoc apparet. qꝛ oẽ prius põt ꝑ diuinam potẽtiaȝ separari a suo posteriori a quo realiter est distinctũ nec in ipo inclusũ. sȝ secundum omes ipsos omnia extrema qñ tam tẽpus vȝ ꝙ̄ res temporalis ꝙ̄ euũ ⁊ euiternũ sunt ab ipso qñ realit̃ distincta ac ipso priora sicut oĩa extrema alia absoluta a respectu quocũqȝ vnius ad alteruȝ. ergo ⁊c. ¶Confirmatur qꝛ oĩe ꝑmanẽs põt separari a quolibet successiuo: ⁊ vnũ successiuũ a quocũqȝ alio ab ipso realiter distincto. sicut enim vnũ ens ꝑmanens põt per diuinam potentiã separari ab omni alio ꝑmanẽte ab ipso realiter differente: ita ⁊ de quocunqȝ successiuo cõparato ad alterum successiuũ a q̄ realiter distinguit̃ / cõsilr̃ est dicẽdũ. sed tẽpus ⁊ suũ qñ sunt realiter diuersa entia successiua / sicut et euũ ⁊ qñ suum si euum ponat̃ successiuum. si aũt ponat̃ ꝑmanens est etiam a qñ realiter differens vt vna res permanẽs ab alia re ꝑmanente. euiternum etiã qḋ est res ꝑmanens est a suo qñ realiter differens: ⁊ silr̃ res tẽporalis q̄ est permanẽs siue successiua / a suo. non enĩ minus differt a qñ ꝙ̄ a tẽpore / a q̄ ponit̃ ab eis realiter esse distincta. ergo ista possunt ꝑ diuinam potẽtiã realiter separari. ¶Hec de primo.

Quãtũ ad secundũ: contra prædictam hmõi q̄stionis solutionẽ quã oportet ponere secundũ vulgatam opinionẽ / arguo non aliter ꝙ̄ ostendẽdo oĩa q̄tuor in precedenti articulo explicata esse supflua ⁊ omnino inꝯuenientia ⁊ absurda. Qḋ apꝑet ꝑ singula discurrendo Primum enĩ ⁊ secundum / vȝ ꝙ inter rẽ temporalẽ ⁊ euiternum ⁊ euum ponere formã aliquã mediã respectiuam sit supfluum ⁊ absurdũ: probat̃ primo. qꝛ supponit falsũ vȝ durationẽ esse distinctam a re durante aliqualiter ĩ re extra. Hoc siquidẽ nõ est verum vt in p̄cedẽtibꝰ est ostensum. Secũdo. qꝛ esto ꝙ hoc esset verum / adhuc nõ magis inter aliquam rẽ durantẽ ⁊ suam durationẽ ab ipsa diffe

rentem oportet ponere formã aliquam mediantẽ ꝙ inter aliud accidens qđcunqꝫ ⁊ suum subiectũ.sed accidentis subiecto inherentis ad suũ subiectũ nulla est forma media:nec econuerso subiecti ad accidens: vt appebit ex dicẽdis in tertio ⁊ in quarto.ꝗ ⁊c.¶Cõfirmat.qz inter nulla immediate vnita est ponenda aliqua forma media ab ipsis extremis immediate vnitis distincta.sed qlibet res durans ⁊ sua duratio si ab ipsa ponat distincta/sunt imediata ⁊ simul existentia.nulla em forma põt poni media inter aliquam rẽ durantẽ ⁊ suam duratione. ergo nec qñ potest poni aliqd distinctũ a re tpali ⁊ a tempore/nec ab euo ⁊ euiterno.¶Preterea arguo sic ad idẽ.omis forma essentialiter successiua qualis est omis illa cuius nulla ptiũ manet simul cũ alia/est mot⁹ vel tẽpus.¶Hoc appet qz nec motus vel tempus est aliud ꝙ forma successiue habens multas ptes:quarum nulla cũ alia manet simul. sz si qñ rei tpalis ad tẽpus vel euiterni ad euũ si ponat successiuum/est forma aliqua ab extremis distincta/habz eẽ forma essentialiter successiua: vt in alio articulo est pbatum.ꝗ qñ ipm est essentialiter tps vel mot⁹.sed inter tempus ⁊ rẽ temporalẽ non oportet ponere nec potest poni tempus mediũ simul existẽs cum alio priori tpe ⁊ re tpali:nec inter euiternum ⁊ euuz aliud euũ mediũ successiuũ quale oporteret esse qñ si esset ab euo distinctum ⁊ euum ipm esset forma successiua.ꝗ ⁊c.¶Cõfirmat.qz nulla forma essentialiter successiua est imediatior ꝙ alia similiter successiua alicui pmanẽti.¶Hoc appet qz qđcũqꝫ successiuum equaliter a re pmanẽti est distinctũ.sed qñ vt pbatum est si ab euo ⁊ a tempore est distinctũ/est successiuum aliqđ/sicut ⁊ tẽpus ipm ⁊ euum.ꝗ non est imediatius euiterno ꝙ euum nec rei tẽporali ꝙ tps.⁊ ita p ꝯñs sicut inter rem tẽporalem ⁊ tps/euũ ⁊ euiternũ ponit qñ mediũ ab extremis distinctũ:ita consimilit inter qñ euiterni et euum / ⁊ rei temporalis ⁊ tempus est ponendũ aliud mediũ.hoc aũt est impossibile.qz tunc seqret pcessus in infinitum.ꝗ nec qñ est ponẽdum tanꝙ forma aliqua p se vna disticta a re tẽporali ⁊ a tẽpore ⁊ ab euiterno ⁊ euo:cũ eq immediate tempus possit esse in re temporali ⁊ euũ i euiterno sicut quando:immo immediatius.qñ duratio rei imediatius esse videt in ipsa si ab ea ponatur distincta/ꝙ qđcunqꝫ aliud accidẽs a duratione.sz tẽpus ponit eẽ duratio rei tẽporalis/⁊ euũ euiterni:nõ aũt qñ:imo qñ supponit durationem ⁊ rem durantẽ sicut sua extrema.ꝗ ⁊c. ¶Ex eisdem apparet esse inconueniens ⁊ oino improbabile tertium qđ oportet ꝯcedere sic loquentes : ꝙ qñ euiterni sit forma aliqua pmanẽs vel successiua ab euo ⁊ ab euiterno distincta.qñ si euum est duratio successiua euiterni ab ipso vt successiuũ a pmanente distincta/nõ oportet ponere inter ipsam durationem hmõi successiuã ⁊ rẽ durantẽ formam aliquã aliam mediam successiuam:cum vt pdictũ est de tempore ⁊ de qñ: nullũ successiuũ a duratione rei distinctum sit in re durante immediatius ꝙ ipa duratio.nec p ꝯñs tale qñ si ponat successiuuz /erit i euiterno immediatius ꝙ sit euũ qđ ponit eius vz euiterni duratio ⁊ non qñ:cũ qñ supponat vt dicit euiternuz ⁊ euũ ⁊ p ꝯñs rem durantẽ ⁊ suam duratione.qre ⁊c. ¶Si aũt euũ dicat esse duratio euiterni permanẽs/⁊ ab ipso vt vnũ permanẽtium ab alio differens/tunc nec qñ est ponenduz tanꝙ forma aliqua pmanens media inter ipsa.qñ sicut inter rem durãtem ⁊ eius duratione successiuam/vt dictũ est/nulla est ponẽda forma media successiua: ita nec inter rem durantẽ ⁊ suã duratione pmanentẽ est ponẽda aliq forma pmanens media/a re durante ⁊ ab eius duratione distincta.quare ⁊c.¶Confirmat.qz si euuz ⁊ quando sũt duo distincta pmanentia in angelo euiterno existẽtia/ambo habent poni accidentia esse.sed accidẽtium pmanentium nullũ est in re durante immediatius ipa duratione:⁊ maxime illud qđ psupponit durationem:quale est omne qñ tã rei tpalis ꝙ etiam euiterne.ꝗ ⁊c.¶Quartũ ⁊ vltimum vz ꝙ qñ si ponat forma distincta a re durante ⁊ a duratione possit non poni posita re durãte ⁊ sua duratione/est verum ⁊ cuilz catholico manifestũ.⁊ hoc est ppter quod inter alia non oportet ponere tale qñ.ex q em omi forma media a re durante ⁊ a duratione distincta amota potest res durare vniformiter/nõ est ponẽdũ aliquod medium inter ipsa.¶Hec de secũdo.

Quantum ad tertiũ & vltimum:vbi ad qstionem istam est aliter respondẽdũ/pono tres cõclusiones.¶Prima est:ꝙ qñ non est forma aliqua p se vna rei tẽporalis ad tẽpus nec euiterni ad euũ distincta ab vtroqꝫ istoꝝ.¶Hec probat.qz nec tẽpus est distinctum aliqđ in re extra a re temporali nec euũ ab euiterno/vt in pcedentibus est ostẽsum.¶Cõfirmat.quia si qñ esset aliqua talis forma:aut esset absoluta:aut respectiua.sed absoluta non ponit.nec põt poni respectiua:qz eiusdẽ ad se non potest eẽ aliq talis forma respectiua.duratio aũt est a re durante penitus indistincta.ergo qñ nõ est aliqua forma inter ipsa.¶Secunda ꝯclusio est: ꝙ esto ꝙ res tpalis et tempus ⁊ euuz ⁊ euiternũ realiter essent distincta/adhuc qñ non esset aliqua forma media inter ea ab eis distincta sed diceret ipsa simul/vnũ significando ⁊ aliud ꝯnotando ¶Hec ꝙtũ ad pmã partẽ eius pbata ẽ in articulo pcedẽti.vt em ibi dictum est/si duratio est a re durante disticta nullũ est mediũ inter ipsa vz inter duratione ⁊ rẽ durãtẽ pcedens nec sequens.ergo ⁊c.¶Scđa ps vz ꝙ hoc supposito qñ diceret simul vtrunqꝫ vz duratione ⁊ rẽ durãtẽ/apparet.qñ sicut siñtudo ad extrema puta ad duo alba: ⁊ vbi ad locatũ ⁊ locũ:ita qñ se haberet ad rez durãtẽ ⁊ ad duratione. ⁊ sicut nulla relatio dicit aliud ꝙ extrema vt pluries est pbatũ:ita nec qñ aliud ꝙ rem durãtez ⁊ eius duratione:sicut nec vbi aliud ꝙ locatũ ⁊ locuz:nec pductio aliud ꝙ pducens ⁊ productũ:vt in principio huius libri est pbatũ.¶Tertia conclusio est: ꝙ qñ qđ dicit esse pdicamentum significat rem variabilẽ non absolute sed vel vt actualiter pmanentem:vel vt in preterito fuit/vel vt in futuro manebit.¶Hec appet.qñ nihil est in pdicamento qñ vt signatum in signo/ nisi vel pteritum vel futurum vel psens:qz nec aliud respondet ad interrogationem factã p qñ nisi qđ fuit vel qđ est vel qđ erit. sed pteritum futurum et pñs nõ sunt aliud ꝙ res ipsa vt different accepta.nec enim res aliqua dicit pñs pterita nec futura aliqua re alia sibi addita mediante.ergo ⁊c.¶Ex hoc seqtur corollarie:ꝙ aliter qñ dicit pdicamẽtũ respectiuũ ⁊ aliter qđlibet aliorũ.vnũqđqꝫ em alioꝝ dicit pdicamẽtum respectiuũ qz qđlibz ipsorum est ꝯnotatiuũ seu significatiuum plurium realiter distictoꝝ:vt vbi significat locatũ ⁊ locũ:actio ⁊ passio pducẽs ⁊ pductũ/⁊ sic de alijs. qñ aũt non sic importat diuersa sed tñ vnũ.qz tñ illđ non significat vt absolute sed vt existẽs vel pteritũ vel futurũ ideo dicit respectiuũ non vt respectiuũ est idẽ qđ ꝯnotatiuũ seu plurium significatiuũ.Si tñ euum ponat distinctũ ab euiterno ⁊ tps a re tpali:tũc ꝯñter ẽ dicẽdũ ꝙ sicut qđlibet alioꝝ respectiuoꝝ pdicamẽtoꝝ dicit pcise psa realiter disticta nõ aliqđ p se vnũ:ita cõsilr ipm qñ.¶Sic ad qstionẽ.¶Ad rationẽ in principio dicẽdũ: ꝙ vt alias est ostensum pdicamẽta non sunt nisi diuersa signa pdicabilia incõplexa:q signa lz sint distincta/non tñ sunt distincta ipsorum omnium signata.

QVãtum ad tertium videlicet de loco angeloꝝ/cum locus dicat esse superficies continua corporis ambientis:ideo quero primo:vtrum continuum sit compositum ex ptibus cõtinuis ⁊ ex alijs indiuisibilibus puta punctis vel instantibus infinitis.¶Et videtur ꝙ sic.qz scđm phum in libro pdicamẽtoꝝ/ ꝙtũ est diuisibile i ea q insũt.sed oẽ quantũ est diuisibile in infinitũ.ꝗ ei insunt actualiter infinita.¶Confirmatur.qz oẽ diuisibile est ꝯpositũ ex tot ptibus in ipso actu existentibus in quot est diuisibile.non em est diuisibile nisi in ptes in ipso actualiter existẽtes. sed omẽ ꝯtinuũ est diuisibile in infinitũ:⁊ per ꝯñs in partes infinitas.ergo est cõpositũ ex ptibus infinitis. sed in omibus ptib⁹ continui pmanẽtis sunt pũcta/⁊ in ptib⁹ ꝯtinui successiui instantia/cũ ptes cuiuslibet continui ad aliqđ indiuisibile copulent.ergo in quolibz continuo sũt infinita tam diuisibilia ꝙ indiuisibilia.¶Contra. qz nullum finitum ꝯtinet actualiter infinita. sed oẽ ꝯtinuum ẽ finituz.ergo ⁊c.¶Confirmo. qz infinitũ est q maius fieri non põt.sed quocunqꝫ continuo põt aliud maius esse. ergo qđlibet est finitũ:nec p ꝯñs continet infinita.¶Responsio.vbi sic pcedam.Primo em inqram/an ꝯtinuum sit aliqđ preter ptes ipsius.Secũdo/an punctum sit aliqđ positiuum in ꝯtinuo pmanente:⁊ instãs in ꝯtinuo successiuo.Tertio/an in quolibz continuo sint ptes actualit infinite:qđ est quesitum.

Quantum ad primum dimissis duab⁹ opinionib⁹:quarum vna cõis dicit ꝙ quantitas ꝯtinua est forma absoluta: ⁊ alia specialis ⁊ singularis ꝙ est respectiua a re quãta cuius est realiter disticta: ꝯtra quas duas opiniones in quarto prolixe est argutũ : premitto ad euidentiam dicendoꝝ:ꝙ continuoꝝ aliud dicit esse pmanens:vt illud cuius omes ptes sunt actualiter existẽtes.⁊ aliud successiuũ:vt illud cuius vna pars post aliam itorducit successiue.Et hoc ꝯtinuũ dicit eẽ res vt in fieri. Primũ aũt vz pmanẽs in facto esse.hmõi aũt continuũ successiuum est ois forma cuius ptes successiue in subiecto indiuisibili pducunt.⁊ tale continuũ dicit ꝯtinuũ ꝙ diu est i fieri:nõ aũt postꝙ factũ est. Aliud est forma cui⁹ ptes sũt successiue i subiecto diuisibili ⁊ ꝯtinuo pducunt vt albedo successiue i corp⁹ introducta.⁊ tale ꝯtinuũ manet ꝯtinuũ postꝙ factũ/nõ tñ tale qle fuit qñ fiebat. tunc em dicebatur successiuum:postea vero pmanens: qz oẽs ptes actu hñs extra se inuicẽ existẽtes. Tertiũ aũt continuũ successiuum vz illud cuius nulla ptiũ remanet:quale cõiter ponitur esse tempus vel motus/non reputo esse verum:nec etiam possibile: vz esse aliqđ successiuum cõtinuum sic acceptum.

Hoc præmisso pono quatuor conclusiones.¶Prima est:ꝙ nullũ ꝯtinuuz successiuũ est aliqđ in re extra distictum a ptibus forme successiue in passo psupposito introductis/puta calefacto a calore.¶Hec lz pateat ex dictis in prima qstione huius:potest hic iteruz confirmari.qñ si calefactio est forma aliqua successiua a calore realiter disticta:aut ei⁹ ptes successiue habite manẽt i subiecto calefacto simul cũ ptibus caloris ꝯsilit introductis/vz successiue:aut non manẽt sed corrupte sũt. sed non põt dici ꝙ maneãt:qz in subiecto calido postꝙ calefactum est non remanet nisi calor:nec etiã calidum vt calidũ videt agere ad illud in subiecto psupposito/nisi ad calorez tñmõ introducẽdũ.nec põt dici ꝙ desinant eẽ:qa tunc seqretur ꝙ calor non posset agere ad calorem nisi pducendo simul cũ ipso aliam formam ei incõpossibilẽ puta calefactionem hmõi successiuã.hoc aũt videt omnino esse inconueniens.nullum em agẽs ad aliquã formã agit simul ad aliã illi incompossibilem tã in fieri ꝙ in esse/sic ꝙ nulla ps illius põt cũ pte alteri⁹ pmanere.ꝗ ⁊c.¶Cõfirmatur.qz quanto forme alique sunt magis incompossibiles tanto minus potest eas introducere insimul idem

agens.sed si calefactio successiua est sic a calore distincta vt ponitur:vz ꝙ nulla eius pars pmanere põt cum aliq parte caloris in subiecto psupposito itroducti:magis calor ⁊ calefactio repugnant ⁊ sunt forme incompossibiles in eodem ꝙ calor ⁊ frigus/cum calor ⁊ frigus scđm aliquos non repugnent scđm aliqđ ipsoꝝ esse remissum. ergo min⁹ videtur posse calor agere ad calefactionẽ hmõi sic acceptã ꝙ ad frigiditatẽ: ⁊ frigus similit ecõuerso minus ad ifrigidationẽ ꝙ ad calorẽ.¶Preterea arguo sic ad idem.aut hmõi ptes calefactionis distincte a ptibus caloris acquiruntur immediate successiue:aut mediante forma aliqua alia inter ipsas. Sed non potest poni secundum.qz tunc qrerem de partibus alterius forme mediantibus in infinitum.qñ aut illa forma esset pmanẽs aut successiua.sed pmanẽs non põt dici:qz nulla forma pmanens pducit alia a calore:qui non ponitur mediare inter ptes calefactionis:sed potius econuerso. nec põt dici ꝙ esset successiua:qz si vna forma successiua acqreret mediante alia: ⁊ illa eadem ratione alia mediante/⁊ sic eẽt pcessus in infinitũ.ergo relinqt primũ/vz ꝙ nulla sit forma medians inter ptes calefactionis distinctas a ptib⁹ caloris.sed nõ magis ptes calefactionis ꝙ ptes ipsius caloris pñt immediate successiue in subiecto psupposito ab agente calido introduci absqꝫ mediante forma aliqua alia inter ipsas.nullius enim forme alteri⁹ a calore ptes continet calor immediatius ꝙ ptes caloris.ergo ad pducendũ vnam ptẽ caloris post aliã/non est necessaria calefactio medians tanꝙ forma alia a calore.¶Confirmat. qz nullũ naturale agens ad aliquã vnam formam pmansurã agit simul ad aliã corrumpẽdã nisi ad psuppositãz in passo:q est incompossibilis forme introducende in ipso ¶Hoc apparet.lz em ignis generando ignem corrũpat aliquam psuppositam/ qz ignis forme incõpossibilem:nõ tñ agẽs ad formam ignis agit ad aliã nouiter pducendã statim vt corrupta fuerit corrũpendã.nullũ em agẽs intẽdit corruptionem sed potius conseruationẽ ⁊ pmanẽtiaz illius qđ pducit.sed calefactio ⁊ omis alia forma successiua est forma cuius ptes vt communiter ponit sicut fiũt ita ⁊ corrumpunt seu esse desinũt.ergo talis forma successiua non est ab agente pducente formã aliam pmanentẽ. nec est dicendũ ꝙ sit ab alio/cum calidũ ad calefacendũ non indigeat aliquo agente creato alio:sz psupposito solo passo.ergo ⁊c.

Secũda conclusio est:ꝙ continuum successiuum pdictũ postꝙ est factum manet qcqđ in ipso qñ erat in fieri/pfuit positiuũ.qđ tñ aliqñ dicit continuũ non successiuum vt prius sed pmanens . aliqñ autem nec est ꝯtinuum pmanẽs nec etiã successiuũ.¶Hec appet ꝙtũ ad primã eius ptem.qñ vt dictũ est in ꝯclusione pcedẽti calidũ calefaciendo ⁊ calorẽ i passo psupposito pducẽdo nihil corrũpendum calore pducto cũ ipso calore pducit ergo qcqđ est in calore dũ fit qđ a calido effectiue fit/manet cum calore ipso in passo psupposito.ex q sequtur ppositum/vz ꝙ cũ omẽ qđ pducitur cũ calore sit sicut ⁊ calor ab ipso calido effectiue:qcqđ pfuit cũ ptibus caloris vt in fieri qñ vna itroducebat post aliam successiue/manet cũ eisdem in passo psupposito introductis . ¶Secũda pars/vz ꝙ illud remanens post factum esse non sit cõtinuum successiuuz vt prius qñ pfuit in fieri:apparet.qz p ꝯtinuũ successiuũ in pposito nihil aliud intelligenduz puto ꝙ formam puta calorẽ ipm non quõcunqꝫ acceptuz sed vt vna eius ptiũ post aliã actu introducit successiue. sed oibus introductis nulla post aliam introducitur. ergo nec successiuum de ipsa forma introducta totaliter dicitur.¶Tertia ⁊ vltia ps conclusionis/vz ꝙ hmõi continuum successiuũ postꝙ factũ aliqñ remaneat cõtinuuz

pmanens:ꝛ aliqñ nõ/apparet.qꝛ omnis forma ꝛ res que cunqꝫ hñs ptes extra om̄es ptes actualiter insimul existentes/est ꝯtinua ꝛ pmanẽs:ꝛ ꝑ ꝯtrariũ nulla res ẽ quãta nec ꝯtinua cuius ptes nõ sunt extra seinuicem existẽtes.nec enim q̄tũ seu ꝯtinuũ pmanens est aliud q̄ res q̄cunqꝫ sic dispositas habens partes.ergo aut ptes forme/ quarum vna post aliã acq̄rit̃ successiue/recipiũtur in subiecto diuisibili ꝛ extenso/vel indiuisibili ꝛ non quãto.Si partes forme recipiant̃ in subiecto quanto:vel etiã sine subiecto fierent:dum tñ vna fieret extra aliã:talis forma postq̄ successiue pfecta/vere manet ꝯtinua/nõ tñ vt pri⁹ successiua sed pmanẽs.Si aũt vna ei⁹ ps non fiat extra aliaꝫ/talis forma postq̄ est facta nullo mõ manet ꝯtinua nullũ eñi nõ hñs ptes extra ptes põt dici q̄tũ nec ꝑ ꝯñs ꝯtinuũ/magꝭ q̄ aliq̄d aliõ nullas penit⁹ hñs ptes.¶Ex p̄dictis seq̄t̃ corollarie/ꝙ ꝯtinuũ successiuũ dictuꝫ de forma in fieri:ꝛ ꝯtinuum pmanens dictum de eadeꝫ in facto esse/in nullo distinguunt̃ penitus ĩ re extra.¶Hoc apparet.qꝛ nec successiuũ cõtinuum est aliud q̄ ptes forme vt insimul actualiter existẽtes.sed ille eedẽ ptes forme simul̃ existunt actualit̃ postq̄ ꝓducte/quarũ vna fuit post aliã acquisita.ergo ꝛc.¶Confirmat̃.qꝛ ꝓpt̃ ꝓductã albedinẽ siue in instãti vcꝫ totam simul/siue vnã eius ptẽ post aliam successiue/non oportet aliquam formã eẽ corruptã distinctam ab ipsa albedine introducta.ꝗ om̄e qđ est cuꝫ albedine in fieri/potest esse cũ ipsa albedine iam pfecta.q̄re ꝛc.¶Et si q̄rat̃/quõ eadem forma põt esse pmanens ꝛ successiua:Respõdeo ꝙ non est maius inconueniens eãdem formam esse pmanentẽ ꝛ successiuã q̄ eandẽ fieri et factam esse.qꝛ nec ꝯtinuũ successiuum est aliud q̄ forma vt in fieri vna eius ps post aliã introducit̃ successiue:nec continuum pmanens aliud q̄ eadẽ forma vt p̄mo est ĩ fieri ꝛ scđo in facto esse.ita ꝛ eadẽ vt primo sumpta dicitur successiua:ꝛ vt scđo modo pmanens continua si habet ptes extra partes:vel non continua si nullam partem habeat extra partem.

Tertia cõclusio est:ꝙ continuũ permanens est omnino ab omnibus suis partibus indistinctuꝫ vt cõtinuitas q̄litatis a qualitate ꝛ substãtie a substãtie ptib⁹.¶Hec ꝓbat̃ hic breuiter.qꝛ in quarto ꝓlixius est ꝓbata.qm̄ si continuitas q̄litatis puta albedinis pmanentis est forma aliqua distincta ab albedine:aut est continua ꝛ diuisibilis vt albedo ipsa;aut indiuisibilis.Sed nõ põt dici ꝙ sit indiuisibilis:qꝛ ꝑ nullã formã indiuisibilẽ aliqua alia põt esse diuisibilis ꝛ cõtinua:ꝛ ita ꝑ ꝯñs albedo non posset esse continua tali continuitate sic s̄upra vcꝫ ꝓ indiuisibili forma.ergo oportet ꝙ sit forma ꝯtinua ꝛ per ꝯñs diuersas hñs ptes extra se inuicem existẽtes. Quero tunc de ista forma ꝑ q̄d est continua ꝛ taliter dispositas habens ptes:aut eñi hoc ei cõuenit ꝑ seipsã:aut ꝑ formã aliã mediantẽ.Sꝫ nõ põt dari scđm:qꝛ quereremꝫ de illa alia forma ꝑ quid esset cõtinua in ĩfinitũ.ꝗ oportꝫ concedere talem formam esse continuã ꝑ se tñ ꝛ ꝑ suas ptes sic dispositas existẽtes.sed q̄ ratione talis forma conceditur esse continua semetipsa omni forma alia circunscripta/eadẽ hoc põt concedi de albedine ꝛ de alia om̄i forma habente diuersas partes extra se mutuo existẽtes.sicut enim formarum indiuisibilium vna est indiuisibilis: non tñ ꝓpter aliam sed q̄libet per seipsam:ita nec diuisibilium continuarum vna est rõ cõtinuitatis nec diuisibilitatis alterius.quare ꝛc.¶Qđ dictum est de cõtinuitate qualitatis/idẽ intelligẽdũ est de cõtinuitate substãtie. nec eñi substantia est quãta seu cõtinua mediãte sibi addito aliquo accidẽte:sicut nec accidẽs substantia mediãte.¶Cõfirmat̃.qꝛ qđlibet alteri coniunctum est tale ꝑ se ip̄m non per alterum sibi cõiũctũ qđ remanet tale ab ip̄o realiter separatum.¶Hoc apparet.qm̄ qđ est tale ꝑ alterum/non potest manere tale ipso separato ab illo:sicut nulla substãtia manet alba albedine ab ip̄a realiter separata.sed substãtia separata ab omni accidente cũ quo cõiuncta erat quãta/manet quãta ꝯsimiliter sicut ante.et accidens etiam in subiecto existẽs extẽsum a substantia separatũ potest esse vt erat in substãtia cõtinuũ seu extẽsum.ꝗ nec substantia est quãta seu extensa accidente:nec econuerso aliqđ accidẽs est extẽsum substãtia mediãte. ¶Minor ꝓbatur.qm̄ qđ separatũ ab alio habet ptes extra ptes cõsimiliter sicut prius coniũctũ cũ eo/est extensum separatũ vniformiter vt ꝯiũctũ.sed om̄e extẽsuꝫ alteri coniũctum habẽti etiã ptes extra partes alias realiter a ptibus alterius/põt ab ipso per diuinam potẽtiã separari eius ptib⁹ ꝯsimiliter ab inuicẽ distãtibus sicut prius.ergo esto ꝙ quãtitas esset forma mediãs inter substantiã ꝛ qualitatẽ vt cõiter ponitur/posset ipsa destructa vel ꝑ diuinam potentiã a substantia sepata manere substãtia ex vna pte ꝛ qualitas ex alia sepata similiter a substãtia cũ eisdẽ ptibus ꝛ cõsimiliter distãtibus quas habebant antea qñ erant simul in quãtitate media inter ipsas vnita.sed cũ esse extẽsũ vel cõtinuũ non sit aliud q̄ habere ptes extra ptes:ꝑ ꝯñs oẽ illud vniformit̃ est nũc vt prius cõtinuũ seu extẽsum qđ habet ptes extra se existẽtes ꝛ distãtes vniformit̃ sicut prius.ergo sequit̃ ꝓpositum:vcꝫ ꝙ nulla res continua est cõtinua mediante aliqua re alia sibi addita:sed tãtummõ semetipsa siue suis ptibus sic dispositis puta extra se existẽtib⁹.¶Preterea arguo sic ad idẽ.non magis vna partiũ forme potest fieri post aliã successiue circũscripta omni forma ꝛ quacũqꝫ re alia media inter ipsas:q̄ ipse postq̄ facte sunt possint extra se existere nullo existente medio inter eas.sed primũ est possibile ꝛ de facto vt ꝓbatum est in p̄cedẽtibus.ergo et secũdũ.sed oẽ habẽs seipso sine aliquo sibi addito partes extra partes/per seip̄m est cõtinuũ seu quantũ non ꝑ aliqđ additamẽtũ.ergo ꝛc.¶Cõfirmat̃.qꝛ nihil põt esse continuũ per illud rõne cuius nullã habet partem extra aliam.sed nulla res habẽs partes distinctas a partibus alterius/habet eas absolute:nec etiã extra se per aliam nec per ei⁹ ptes.ꝗ ꝛc.¶Minor appet primo.qꝛ vt dictũ est omnis res hñs ptes extra ptes põt ipsas hr̄e similiter extra a quacũqꝫ alia sepata.¶Secũdo.qꝛ nulla apparet ratio quare magis formarũ habẽtiũ ptes extra ptes vna possit ip̄as sic habere ꝑ se nulla alia mediãte/q̄ alia ab ipsa.sed necessario est ponẽda aliqua q̄ seipsa habeat vnã ptem extra aliam nulla re sibi addita mediãte alias seq̄retur ꝓcessus in infinitũ vt supius est deductũ. ergo ꝛc.¶Tertio.qꝛ aut forma illa per quã alia ponit̃ esse cõtinua ꝛ extẽsa/erit eius subiectũ: vel econuerso.sed nõ põt poni primũ.qm̄ qđ p̄supponit aliud eẽ cõtinuũ ꝛ extẽsum/nõ dat ipsi esse ꝯtinuũ nec extẽsum.sed sicut accidens inextẽsum puta intellectio p̄supponit subiectuꝫ inextẽsum:ita ꝛ accidens extensum p̄supponit ipsuꝫ suũ subiectũ in quo recipit̃/eẽ cõtinuũ ꝛ extẽsum.ꝗ nulla res põt esse extensa seu continua ꝑ aliã in ipsa vt in suo subiecto ꝓprio existẽtẽ.Nec põt poni scđm/vcꝫ ꝙ forma aliqua sit extensa per aliam eius subiectũ.qm̄ licet albedo recipiatur in subiecto extẽso ꝛ cõtinuo:tñ sicut ptes ei⁹ sunt alie a ptibus subiecti:ita ꝛ continuitas ipsaruꝫ seu extensio est alia a ꝯtinuitate ꝛ extensione ptium subiecti qđ apparet ex hoc:qꝛ quanta est in subiecto tanta põt eẽ per diuinã potentiam separata ab ipso ꝛ a quacũqꝫ alia re ab ipsa realiter differente.ergo ꝛc.¶Ex his seq̄tur corollarie:ꝙ esto ꝙ quantitas poneretur esse vt cõmuniter ponitur forma aliqua medians inter substãtiam ꝛ qualitatem/vt immediatũ subiectũ qualitatis existens immediate in substãtia subiectiue:nec ꝓpter ip̄am substantia nec etiam qualitas esset quanta:immo consimiliter tam substantia q̄ qualitas esset sicut ꝛ etiã quantitas quanta seu continua semetip̄a:qꝛ nec substantia nec qualitas esset minor a quãtitate separata q̄ sit coniuncta.

Quarta & vltima conclusio est:ꝙ si preter continua supradicta ponat̃ aliud ꝯtinuũ sicut ꝛ cõmuniter ponit̃ puta tempus vel motus tãq̄ aliq̄d distinctũ realiter ab omni re pmanente/ꝙ nec etiam tale cõtinuũ est aliq̄d distinctũ a suis ptibus in re extra.¶Hec apparet.qm̄ si continuitas motus esset forma distincta a suis partibus/cum esset forma ꝯtinua haberet alias ptes a q̄bus aut erit distincta:aut non.si distincta/haberet alias in infinitum:vt de continuo permanenti est argutum ĩ cõclusione p̄cedenti.si autem dicatur ꝙ non esset distincta ab eis:ꝯsimiliter fuit standuꝫ in principio: vt vcꝫ ꝯtinuitas motus poneretur a suis ptib⁹ indistincta.quare ꝛc.¶Cõfirmat̃.qꝛ vt predictum est/nullũ ꝯtinuum pmanens nec successiuum est ꝯtinuũ ꝑ aliq̄d sibi additum:sed tñmõ ꝑ seipsum.¶Ex hoc seq̄tur corollarie:ꝙ tale continuuꝫ nõ existit nec etiam scđm ponentes ip̄m potest existere ĩ re extra.Qđ appet.qm̄ scđm ipsos nulla pars ꝯtinui talis successiui puta motus vel temporis est/cum q̄libet sit p̄terita vel futura.instans autem qđ ponunt existere nõ ẽ aliquid temporis:nec mutatuꝫ esse aliq̄d motus cũ qđlibet istorꝫ sit vt dicũt indiuisibile:qđ nõ põt esse aliqua ps ꝯtinui seu extensi.sed vtrũqꝫ horꝫ vcꝫ tam motus q̄ tempus est a suis ptibus indistinctum.ergo cum nulla ptiuꝫ ipsorum maneat:nec ipsum etiam aliqđ tale ꝯtinuũ põt esse.¶Ex p̄dictis appet:ꝙ nullũ continuũ est a suis ptibus aliquid in re extra distinctum:qđ erat in isto articulo declarãdũ.Aliqua q̄ possent obĳci ꝯtra p̄dicta hic omitto:qꝛ in quarto sunt soluenda.¶Reliqua desiderantur in exemplari nobis transmisso.

Secundo quæro: vtrum angelus sit in loco.¶Et videt̃ ꝙ sic.qꝛ om̄e qđ moueri põt localiter/est ĩ loco.sed angelus est localiter mobilis:cũ possit moueri de celo ad terram:et sic de facto aliqñ fuerit motus: iuxta illud Lu.i. Missus est angelus Gabriel a deo in ciuitatem Galilee cui nomẽ Nazareth ad virginẽ desponsatam viro cui nomen erat Joseph.ergo ꝛc.¶Contra.qꝛ nõ magis angel⁹ põt esse in re aliqua corporali qualis est loc⁹/q̄ aliqđ accidens corporeũ ꝛ extensum possit esse in ipso.sed nullum accidens corporeũ ꝛ extensum qualis ẽ albedo vel nigredo/potest in ipso existere subiectiue magis q̄ accidẽs spiritualẽ qualis est intellectio/possit esse in subiecto aliq̄ corporali.ꝗ ꝛc.¶Responsio.vbi sic ꝓcedam.Primo eñi inq̄ram q̄stuꝫ/vcꝫ an angelus sit in loco.Scđo/an plures possint esse in eodẽ loco:ꝛ vnus in pluribus locis simul. Tertio/an angelus possit moueri localiter ꝛ quõ.vtrum videlicet in ĩstanti an in tpe:ꝛ an possit moueri de extremo in extremũ non transeundo ꝑ medium.

Quantum ad primum non oportet inquirere an angelus sit ĩ loco diuisibili an indiuisibili:qđ q̄runt aliq̄.qm̄ om̄is locus vt hic de ipso loq̄mur est cõtinuus seu extensus.in nulla autem re ꝯtinua est aliq̄d indiuisibile:cum nec pũctuꝫ nec instans sit aliq̄d in re vt ꝓbatum est in alia q̄stione supra.ꝗ cũ nec locus possit esse ĩdiuisibilis nec aliq̄d eius/nõ est q̄renduꝫ an angelus sit vel esse possit in loco indiuisibili:sicut nec vtrum aliquid possit existere in instãti:intelligendo ꝑ instans vt communiter accipit̃ aliq̄d positiuum indiuisibile qđ sit in tpe:cũ tale nihil sit.¶Est ergo tñ hic inuestigandũ quõ angelus sit in loco continuo ꝛ extenso.¶Ad hoc auteꝫ dicũt aliqui ꝙ ipse angelus est in loco negatiue ꝑ realem indistantiam ipsius a loco:modo q̄ deus est in om̄i loco:qꝛ indistans a q̄libet:non aũt positiue ꝑ realẽ presentiaꝫ:qꝛ talis modus essendi in loco est ꝓprius corporis ĩ loco presentialit̃ ꝛ situaliter existentis.¶Alĳ dicunt:ꝙ est ĩ loco non ꝑ suaꝫ essentiã sed tñ ꝑ operationẽ:vcꝫ qꝛ operat̃ in loco:ꝛ ita ĩ vno ꝙ nõ ĩ alio.¶Alĳ tertio:ꝙ sicut angel⁹ mouet localiter actiue ꝑ aliquaꝫ potentiã motiuã a sua essentia ꝛ ab intellectu ꝛ a voce distinctã:ita etiã recipit̃ in loco passiue non immediate per essentiã sed ꝑ aliquam potẽtiaꝫ ĩmediate receptiuã motus localis ꝛ vbi.¶Sꝫ nullus p̄dictorum modorꝫ dicendi videt̃ esse conueniens. Primus eñi supponit falsũ:vcꝫ corpus esse in loco ꝑ aliquam p̄sentiã siue vbi/tanq̄ ꝑ formã aliquam a corpore ipso locato ꝛ a loco distinctã:qđ non est verũ vt in q̄stiõe sequenti dicet̃.vnde oẽ indistans a loco est realiter ei presens.impossibile eñi est aliq̄d esse indistans ab aliquo cui realiter non est p̄ns.ꝗ si deus vel angelus est a loco indistans:est per ꝯñs realiter ipsi p̄ns.¶Et si dicas ꝙ non ẽ realiter ipsi presens presentialitate distincta a se ꝛ a loco conceditur:qꝛ nec etiam isto mõ corpus aliqđ est in loco.eẽ eñi p̄sentialit̃ alicubi non est ip̄m qđ est ibi esse forma aliqua informatũ/cum ꝑ hoc ꝙ aliquid est forma aliqua informatum non sit presens alteri nisi forma qua actualiter informat̃.ꝛ ita si presentialitas vel vbi esset forma aliqua ꝑ se vna a corpore locato ꝛ a loco distincta/nõ magis corpus esset in loco p̄sentialiter ꝓpter ipsaꝫ q̄ ꝓpter albedinem vel ꝓpter quamcunqꝫ aliam ipsum actualiter informantẽ.Et ideo falsum est illud qđ dicit̃:vcꝫ ꝙ eẽ hoc modo in loco sit modus ꝓprius quantitatis siue corporis:cum nec corpus ip̄m magis q̄ sp̄us sit in loco aliquo presentialiter isto mõ:vcꝫ qꝛ presentialitate seu vbi tanq̄ vna ꝑ se forma aliqua informatum:sicut in quarto ꝓlixi⁹ ostendetur.quare ꝛc.¶Scđus etiã mod⁹ dicendi est falsus ꝛ excõmunicat⁹.erroneum eñi est dicere substantias separatas non esse in loco nisi qꝛ opantur in ipso:vt dicit articulus in q̄ ista opinio condẽnatur.¶Confirmat̃.q̄a agens finitũ alicubi opãs pri⁹ videt̃ ibi esse q̄ opetur ibi ꝛ ita angel⁹ mouẽs celũ põt mouere ꝛ mouet ip̄m qꝛ realiter ꝛ presentialit̃ est in ip̄o:nec ꝑ ꝯñs est in loco:qꝛ operatur in ipso:sed potius ecõuerso qꝛ ẽ ĩ loco põt operari in eo.nisi enim angelus mouẽs celum esset ꝭm suã essentiã p̄ns ibi/nõ magis posset mouere ip̄m nec in ipso operari aliq̄d q̄ in terra.q̄re ꝛc.¶Preterea:qꝛ si angelus est in loco tñ qꝛ opat̃ in ipso:ꝗ angelus qui nõ opat̃ in loco non est in aliquo loco.sed non om̄es operant̃ in locis corporaliter:immo pauci sic opant̃:vcꝫ illi a q̄ mouẽt̃ orbes ergo sequitur ꝙ alĳ non sint alicubi:qđ est falsuꝫ:cũ sint in celo beatorꝫ:qđ celum ꝯstat esse continuum ꝛ extensuꝫ ¶Nec valet si dicatur ꝙ angeli ĩ celo opant̃ qꝛ deo fruũtur ꝛ ip̄m continue contemplantur:ꝛ ideo etiam possunt esse in celo quia operant̃ in ipso.¶Hoc siquidẽ non põt stare.Primo.qꝛ hm̄õi beatorꝫ operatio vcꝫ diuia visio ꝛ beata fruitio est forma sp̄ualis ꝛ ĩcorporalis:sicut ꝛ essẽtia ãgeli.sꝫ scđm ipsos essentia ãgeli qꝛ sp̄ualis ꝛ ĩcorpalis non põt esse in loco.ergo nec poterit esse in ipso ꝓpter operationem aliquam sp̄ualẽ ꝛ eque cũ ipsa incorporalẽ qualis est opatio beatorꝫ in celo.¶Secundo.qꝛ constat angelos scđm ipsorum substãtias sicut ꝛ animas humanas beatas esse realiter ĩ celo/vt in loco beatis om̄ibus deputato.ergo ꝛc.¶Tertius etiam modus dicendi deficit.Prĩo:qꝛ falsum accipit ꝛ supponit:vcꝫ ꝙ potẽtie angeli vel anime sint ab essentia angeli ꝛ aĩe distincte aliq̄liter in re extra.Hoc siquidẽ non est verũ vt in sequentib⁹ ostendetur.¶Scđo:qꝛ esto ꝙ assumptũ hm̄õi esset verũ cum om̄es potentie angeli essent eque incorporales ꝛ spirituales sicut essentia ei⁹:ꝑ ꝯñs non magis ꝑ potentiaꝫ

aliquam ꝙ per essentiam angelus posset esse in loco: cum ipsa essentia solum: qꝛ spiritualis ꝛ incorporalis / ideo dicatur nō posse in loco existere corporali.

Et ideo prætermissis modis dicēdi omnibus supradictis: dico aliter. Ad cuius euidentiam ē sciēdum: ꝙ dupliciter potest intelligi vt communiter dicitur ꝛ bene / aliq̄d esse in loco: vꝫ circumscriptiue ꝛ diffinitiue. Illud dicitur esse in loco circūscriptiue qđ est ī ipso cōmēsuratiue: sic ꝙ totū ipm locatum est in toto loco non ī aliqua parte eius: ꝛ ps in parte: ꝛ hoc est locatū ꝯmēsurari loco vꝫ totum locatum esse in toto loco ꝛ diuersas ptes eius in diuersis partibus loci: nō tñ intelligendo vt multi intelligunt ꝙ cōmensuratio ista sit forma aliqua absoluta nec respectiua a locato ꝛ a loco distincta. nulla eñ forma est media inter locatū ꝛ ipsius locū circumscriptiuum siue diffinitiuum. ¶ Scđo mō vꝫ diffinitiue esse in loco / potest accipi dupliciť. Uno mō communiť ꝛ vniuersaliter ꝓ quocunq₃ qđ est in aliquo determinato loco tñ presentialiter qualitercūq₃. ꝛ hoc mō non diuidiť ꝯtra eē in loco circūscriptiue: sed se habet ad ip₃ sicut superius ad inferius. oē eñ qđ est in loco circūscriptiue / ꝛ diffinitiue: non tamen econuerso: cum aliq̄d possit esse ī aliquo loco determinato vt totū ī toto ꝛ in qualibet eius pte quo mō existens in loco non est circumscriptiue in ipso. Alio mō esse ī loco diffinitiue accipiť specialiter modo p̄dicto: vꝫ tantū ꝓ illo qđ est in loco aliquo determinato hoc modo vꝫ ꝓ illo qđ est in loco aliquo determinato qđ est totum in toto ꝛ in qualibet eius pte. ꝛ hoc modo accipiendo eē in loco diffinitiue / diuidiť ꝯtra esse in loco circumscriptiue sic ꝙ impossibile est vnū ꝛ idē in eodē loco esse vtroq₃ istorum modorū vꝫ diffinitiue ꝛ circumscriptiue. Tertio etiā modo posset dici esse in loco diffinitiue omne qđ est ī loco siue vno determinato siue in omnibus non circumscriptiue. ꝛ vt sic deus est in loco quocunq₃ nō in aliquo vno tñ diffinitiue: qꝛ in toto loco ꝛ in qualibet eiꝰ parte. ¶ Hoc premisso ꝛ supposito vt cōiter concesso pono duas ꝯclusiones. ¶ Prima est: ꝙ angelus scđm suam substantiam potest esse in loco ꝛ est de facto in ipso. ¶ Hec ꝯclusio probať ab aliquibus per hoc: qꝛ non repugnat spiritui esse ī loco corporali nisi modo quātitatiuo siue circūscriptiue modo q̄ oīe corpus est in loco. sed esse in loco diffinitiue potest separari ab esse in loco circūscriptiue. ergo hoc modo angelus potest esse in loco. ¶ Maior probať. qꝛ prius pōt separari a posteriori. sed esse ī loco diffinitiue est prius ꝙ esse in ipso circūscriptiue seu dimensiue: sicut ens absolutum est prius ꝙ extensum. ergo ꝛc. ¶ Sed ista ratio falsū accipit in minori qñ dicit ꝙ esse in loco diffinitiue est priꝰ ꝙ esse in loco dimensiue. qñ lꝫ esse in loco diffinitiue vt cōmuniter sumptū possit dici prius quia cōius: modo q̄ cōmuniora dicūtur priora: qꝛ ab eis ad inferiora non ꝯuertitur ꝯña: tñ vt esse in loco neutrū istorū est prius nec posterius alio: sed sunt quedam cōtraria et disparata non tñ separabilia sed etiam impossibilia concurrere insimul in eodem. impossibile est eñ vnum ꝛ idē esse totum ꝛ in toto loco ꝛ in qualibet eiꝰ parte: ꝛ non esse totū in aliqua eius pte. sed esse in loco primo mō est esse ī ipso diffinitiue: scđo modo circūscriptiue seu dimēsiue. ergo ꝛc. ¶ Et ideo aliť ꝓbať conclusio ista sic. si angelo repugnaret esse in loco realiter / hoc non esset nisi qꝛ angelus ipse est spūalis: ꝛ locus corporalis. sed hoc non obuiat. qđ appet. qñ aīa intellectiua est spiritualis ꝛ incorporalis: q̄ tñ est in corpe vt propria eius forma. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmať. qꝛ non ē maior immo minor vnio locati cū loco ꝙ forme cū materia. ergo si non repugnat spiritui ista vnio q̄ est maior: nec alia q̄ est minor. sed constat ꝙ anime intellectiue spirituali ꝛ incorporali cōuenit vniri corpori vt suo ꝑfectibili. ergo nec angelo repugnare videť / qꝛ spūs ē / eē ī loco aliquo corporali. sed nulla videť posse assignari alia ratio hmōi repugnātie essendi in loco. ergo ꝛc. ¶ Preterea angelus non est spūalior nec incorporalior ꝙ sit deus. sed ipse deus spiritualissimus ꝛ simplicissimꝰ est in omi loco ꝛ in omi corpore realiter scđm suam essentiā. ergo ꝛc. ¶ Secunda pars ꝯclusionis vꝫ ꝙ de facto sit in loco / nō pōt ꝓbari per rationem aliquam naturalē: cum posset esse extra omnem locū: sed tñ est nota per fidē: qua constat oēs beatos tā angelos ꝙ alios esse in celo supremo / exceptis q̄busdam ad motū inferiorum orbiū deputatis. constat etiam plures aliqñ fuisse missos ad terram / ꝛ demones esse in terra nec angeli missi in mūdū erāt tantū in mundo. erant enī simul in celo scđꝫ sententiā Damasceni. q̄re ꝛc. ¶ Scđa conclusio est: ꝙ angelus potest esse in loco tñmō diffinitiue. ¶ Hec apparet. qñ non est possibilis alius modus essendi ī loco ꝙ duplex: vꝫ diffinitiue ꝛ circūscriptiue seu dimensiue. sed angelus non pōt esse in loco circumscriptiue. quoniam solum illud est in loco hoc modo qđ habet partes diuersas extra se existentes correspondētes diuersis partibus loci. sed angelus cū sit inextēsus ꝛ incorporeus non habet tales ptes. ergo in nullo loco nec corpore pōt esse nisi totus in toto ꝛ in q̄libet eius pte: qđ ē diffinitiue esse in loco: sicut anima totalis habet esse in corpore qđ informat. non eñ potest esse nisi tota in toto ꝛ in q̄lib₃ eiꝰ parte ꝓpter consimilem rōnem: vꝫ qꝛ indiuisibile carēs partibus extra se existētibus: scđm quarum vnam possit esse in vna corporis parte / ꝛ scđm aliam in alia. quare ꝛc. ¶ Ex hoc seq̄tur corollarie: ꝙ esse in loco diffinitiue etiā vt diuidiť contra esse in loco circūscriptiue / pluribus pōt conuenire ꝙ esse in loco circumscriptiue. ¶ Hoc apparet qñ esse in loco diffinitiue hoc mō vꝫ vt in toto loco ꝛ ī q̄libet eius pte / ꝯuenit spiritui: ꝛ pōt etiam conuenire saltem per diuinam potentiā corpori: vt apparet de corpe Christi existente hoc modo in eucharistie sacramento. eē in loco autem circumscriptiue seu dimensiue ita conuenit corpori ꝙ nullo modo pōt per aliquam potentiā conuenire spiritui. ꝛ ita lꝫ corpus naturaliť sibi determinet modū essendi in loco circūscriptiue non tñ simpliciť: cū possit esse in loco aliter ꝛ si non naturaliter tñ supnaturaliter. spiritus autem nullo modo aliter ꝙ diffinitiue potest esse in loco.

Sed sunt duo dubia circa dicta. Primū an aliquid habens partes diuersas non tamen extra se existentes posset eē in loco circumscriptiue. Scđm dubiū est quantus est ille locꝰ in quo angelus potest esse modo predicto vꝫ diffinitiue. ¶ Ad primum dicendum ꝙ tale habens partes non tñ extra se inuicem existētes / nō magis naturaliter loquendo posset esse in loco circunscriptiue ꝙ angelus nullam habens partē. supnaturaliter aūt non videtur esse impossibile talem formam taliter habētem partes dispositas esse circūscriptiue ī loco: sic ꝙ vna pars illius esset tantum in vna pte loci: ꝛ alia in altera. ꝙ eñ vnum alteri coniunctum sit alicubi sine illo existēte ibi / non videtur esse impossibile apud deum: quia etiā naturaliter anima est in omnibus partibus: quarum tñ vna non est in alia nec in loco ipsius. ꝛ ita si esset res aliq̄ multas habens ptes totaliter indistinctas / ex hoc quia vna esset indistans ab alia non seq̄reť ꝙ non posset esse ī vna parte loci in qua non esset illa: sicut nec qꝛ anima est indistans a capite seq̄ť ꝙ non possit esse in pede distante a capite. ¶ Nec tñ ex hoc talis res extēsa qꝛ sic in loco existeret / ipm aliter occuparet: nec per ꝯñs recipi aliq̄d aliud in ipso īpediret ꝙ si in ipso diffinitiue existeret vꝫ tota in toto ꝛ in qualibet eius parte. nec eñ magis vna eius pars existens in vnica pte loci occuparet illam quā

ipsa res hmōi tota si existeret in eadē: qđ ꝛ faceret si in loco illo diffinitiue esset. ¶ Confirmať. qꝛ non est simpliciť necessariū oīa inter se vnita esse vnita in quocūq₃ alio ab eis omnibus realiter inter se distinctis / lꝫ vnitis realiter differēte. ergo licet partes alique essent inter se totaliter vnite / non videreť simpliciter eē necessariū eas vniri: nec simul ꝑ ꝯñs existere in aliqua pte loci. q̄re ꝛc. ¶ Ad scđꝫ dubium respōdeť: ꝙ sicut nulla res corporalis existēs circunscriptiue in loco pōt ꝓpria virtute maiorem locū nec minorem occupare: nec in maiori nec in minori existere loco sibi debito: ita consimiliť intelligendum de angelo: vꝫ ꝙ quilibet habet ex sua quantitate virtutis ꝙ possit esse in tanto loco: nec potest ex sua virtute in maiori existere nec etiam in minori: sicut ꝛ de aīa rationali etiam est dicēdū. non magis eñ aīa pōt esse in loco quātūcūq₃ magno ꝙ possit corpus quantecūq₃ quantitatis informare. sꝫ cōstat animam non posse corpus quantūcūq₃ magnū informare. ergo nec in quantocūq₃ loco existere. ¶ Confirmatur qꝛ si anima vel angelus posset in loco quantumcūq₃ magno existere: ita ꝙ non determinaret sibi locum aliquem determinate magnitudinis: seq̄reť ꝙ posset sua virtute esse vbiq₃: quod est falsum. ¶ Consequētia est euidēs: qꝛ eñ existens in vno loco non possit simul esse in alio distāte ab illo: hoc nō pōt esse nisi qꝛ sibi determinat locū determinate magnitudinis: alias posset esse in locis extremis distantibus ꝛ in toto medio inter ipsa. ergo ꝛc. ¶ Quātus aūt sit locus quem sibi determinat ꝛ in cuius parte qualibet potest esse ꝛ semꝑ necessario est loquendo naturaliter ipse angelus / hoc nullus naturaliter scire potest. ¶ Aliq̄ tñ dicunt ꝙ quanto angelus est ꝑfectior tanto suus locus est maior: ꝛ quanto imꝑfectior seu inferior tāto minor. ꝙ enim ipse possit esse in aliquo tanto loco ꝛ ī q̄libet eius parte / hoc est ratione sue ꝑfectionis ꝛ alicuius illimitationis: ꝛ ita per ꝯñs quanto maioris ꝑfectionis ꝛ illimitationis tanto potest esse in pluribus ptibus loci simul: et per ꝯñs in maiori loco. ¶ Sed q̄cq̄d sit de ꝯclusione nobis occulta / rō nō multū cogit. qñ non magis eē in maiori loco arguit maiorem ꝑfectionē ꝙ esse in maiori corpore ꝛ ipm actualiter informare. sed hoc non arguit maiorem perfectionē. maioris enim perfectionis est aīa intellectiua hominis ꝙ sensitiua bruti animalis: ꝛ sensitiua animalis ꝙ vegetatiua arboris ꝛ tñ vegetatiua informat corpus maius ꝙ sensitiua: ꝛ sensitiua maius ꝙ intellectiua: cum tamen scđm multos iā sensitiua ꝙ vegetatiua sit sicut et intellectiua indiuisibilis forma / ꝛ in qualibet sui corporis pte tota / de quo postea in sequentibus inq̄retur. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum constat ex predictis ꝙ vnus angelus nō pōt sua virtute magis ꝙ corpus esse in pluribꝰ locis simul: nec etiā ē de facto. ¶ Primum apparet. qñ si sua virtute posset in pluribus locis simul existere / ꝛ vbiq₃: qđ est īpossibile nisi sola diuina virtute / qua concedendū est angelū posse esse sicut ꝛ corpus in pluribꝰ locis simul. non tñ hoc videť posse ꝓbari: sꝫ sola fide teneri sicut in quarto dicetur. ¶ Secundum etiam vꝫ ꝙ nec de facto sit in pluribus locis simul / expresse dicit Damascenus scđo sententiarum suarū cap. 4. ibi eñ dicit ꝙ cum angeli sunt in celo non sunt in terra: nec econuerso cum sunt in terra sunt in celo. ¶ Ex quo appet falsitas opinionis dicētium angelum esse in loco p̄cise quia operať in ipso. qñ qđ est in loco tñ qꝛ operatur in ipso nō desinit esse in loco nisi qꝛ desinit opari in ipso. sed cū existens in loco tñ ꝑ operationem opereť in loco in q̄ nō est per ꝯñs per hoc ꝙ angelus est in terra non oportet ꝙ desistat operari in celo: nec per ꝯñs esse ibi. qđ ē contra Damascenū ꝛ alios doctores de hoc loquētes. q̄re ꝛc. ¶ Hoc ergo supposito tanq̄ certo ꝛ ab omibus ꝯcesso / vꝫ ꝙ vnꝰ angelus non potest esse in pluribus locis simul / est dubiū an econuerso plures possint esse simul in eodē. ¶ Ad hoc dicunt aliqui ꝙ non. Quod ꝓbant. primo: quia q̄ habent eundem modum essendi in loco nō pñt existere in eodē loco sed omnes angeli habent eūdem modum essendi in loco vꝫ diffinitiue. ergo ꝛc. ¶ Sed ꝯtra hoc arguiť. Primo: quia non magis angelus vnus est alteri incompossibilis in eodē loco / ꝙ anime intellectiue. sed angelus ꝛ anima intellectiua simul possunt esse in eodem corpore: vt patet de facto in homine demoniaco. ¶ Scđo etiam apparet de facto plures spūs malignos simuľ fuisse in eodē / vt de illo a quo legio demonū est expulsa. ¶ Confirmať. qꝛ sola illa que sunt quanta ꝛ in loco circūscriptiue seu dimensiue / sunt repugnātia in eodē loco simul esse. sola enim quātitas est ꝓpter quā corpus non pōt secū admittere aliud corpus simul. sed ista ratio nō est in ꝓposito. ergo ꝛc. ¶ Preterea non magis diuersa accidentia vt intellectiōes vel volitiones possunt esse insimul in eodē subiecto ꝙ diuersi angeli in eodem loco. ita eñ talia accidētia habent eūdem modū essendi in subiecto sicut angeli in loco. sed primum apparet esse possibile. ergo ꝛc. ¶ Et ideo dicendū ē aliter: videlicꝫ ꝙ possunt vtiq₃ plures angeli ꝛ per ꝯñs omnes esse in eodem loco. non eñ magis repugnat spūi spiritui ꝙ corpori esse simul. sed spūs potest cum corpore eē simul in eodem loco. ergo ꝛ cum alio spū. ¶ Ad primum ī cōtrarium apparet ꝙ nō ꝯcludit. qꝛ vt dictum est sicut plures angeli habent eūdem modū essendi in loco: ita ꝛ accidentia eundem modum essendi in subiecto: q̄ nō obstante insimul possunt esse in ipso. quare ꝛc. ¶ Ad scđm dicendum ꝙ falsum supponit: vꝫ ꝙ angelum esse in loco sit angelū aliq̄d operari in loco vel causare ipm locū. qđ vtiq₃ non est verum. Esto etiam ꝙ sic esset / non est inconueniens plures angelos aliq̄d idem causare in loco magis ꝙ sit inconueniens ꝙ plures moueant idē corpus. q̄re ꝛc. ¶ Hec de scđo.

Quantum ad tertiū & vltimum dicūt aliqui ꝙ angelus moueť localiter: aliter tñ ꝙ corpus. cū eñ omne qđ moueť localiter sit ptim in termino a q̄ ꝛ ptim in termino ad quem: aliter hoc conuenit angelo ꝛ aliter corpori. angelus eñ dū mouetur partim in termino a quo ꝛ partim in termino ad quem: vt ptim opponitur nō toti sed totaliter. corpus autē vt ptim opponiť toti. nec eñ totum est in termino a quo nec in termino ad quē: sed vna eius ps in vno ꝛ alia in altero. hoc aūt nō pōt dici de angelo cum sit indiuisibilis: ꝛ ꝑ ꝯñs vbicunq₃ sit habeat esse totꝰ non tñ totaliter. Sicut eñ aīa lꝫ sit tota in capite non tñ totaliter: qꝛ alias non esset in pede: ita nec angelus qñ moueť est totaliter in termino a q̄ nec in termino ad quē. ¶ Sed hic modus dicendi videť esse īpossibilis: qꝛ nec corpus ipm motum est sic vt accipit ptim ī termino a q̄ ꝛ ptim in termino ad quē: cū corpus aliquod simul totum moueatur non vna pars prius ꝙ alia: nec angelus etiam esse possit virtute propria nisi in vno loco tātum. ꝛ ideo non magis quando moueť ꝙ qñ q̄escit est in pluribus locis simul. sed oē illud est in loco totaliter qđ est tñ in ipso ꝛ in nullo alio. ergo angelus motus non est ptim in termino ad quem ꝛ partim in termino a quo: sic intelligendo sicut intelligere illi videnť ꝙ sit totus ī vtroq₃ termino: quia iam tūc non moueret: sed potius q̄esceret. nec etiā corpus est ptim in termino a q̄ ꝛ ptim in termino ad quem: sic intelligendo ꝙ vna eius pars sit in vno termino ꝛ alia in alio. cum partes non sint separate ab ipso toto sed sint simul cum eo. nec hoc mō phūs intendit ꝙ omne qđ mouetur sit ptim in vno termino ꝛ ptiꝫ in alio / cū nec hoc sit verum nisi forte in motu alterationis: in quo sub

fectum non tm̄ dum alteraꝛ/immo etiam postꝙ̄ est alteratum aliquē gradū retinet interduꝫ forme opposite ƀm illos qui dicunt ꝙ forma ꝓpria introducenda prius introducitur quantū ad aliquem eius gradū ꝙ̄ tota forma opposita corrūpatur: nec talis forma puta frigiditas a subiecto per calorē simul tota expellaꝛ seu corrumpaꝛ: sed successiue veꝫ pars post ꝑtem.

Et ideo aliter est dicendū. Ad cuius euidentiam pono duas ꝯclusiones. ¶Prima est: ꝙ angel⁹ potest moueri localiter a seipso. ¶Hec apparet ꝙ̄tū ad primam ꝑtē: veꝫ ꝙ possit moueri localiter. qm̄ oē qđ pōt esse in ꝗcunqꝫ loco/ ⁊ dum est in vno nō pōt simul esse ī alio est localiter mobile. sed angelus vt dictū est in articulo ꝑcedenti pōt esse in loco: ⁊ qua rōne in vno/ ⁊ in alio: nec tm̄ pōt simul esse in pluribus distātib⁹. ꝟ pōt moueri ab vno in alium. ¶Confirmatur. qꝛ sicut oīe illud est localiter motum: qđ vnum locum in q̄ ꝑfuit/dimisit/ ⁊ alterum acquisiuit: ita oīe illud est localiter mobile qđ pōt in alio loco esse ab illo in q̄ est. sed constat ꝙ sicut corpus ita et angelus pōt dum est in vno loco existere ī alio illo dimisso/cum nullum locum sibi determinet vnum magis ꝙ̄ alterum. ꝟ ⁊c. ¶Secunda ps: veꝫ ꝙ angelus possit moueri a seipso/apparet. Primo: qꝛ qđ est perfectionis in mobilē inferiori non debꝫ negari esse in supiori. sed ꝙ mobile possit se mouere effectiue ad oēm locum sibi possibilē/ est ꝑfectionis in ipso: qđ cōuenit inferioribus. Grauia eñi mouent se deorsuꝫ ⁊ leuia sursum ⁊ animalia motu ꝓgressiuo. ꝟ hoc nō est angelis ꝑfectioribus denegandū. ¶Secūdo quia ꝯstat angelum moueri localiꝛ: nec videꝛ posse moueri conuenientius ab alio ꝙ̄ a seipso vel alio angelo. nō magis autē vnus angelus est motiu⁹ alterius ꝙ̄ suiipsi⁹. ꝟ ⁊c. ¶Nec valet si dicaꝛ ꝙ moueꝛ a deo. qꝛ cōsimiliꝛ pōt hoc dici de quocūqꝫ alio effectu scđe cause: veꝫ ꝙ est a deo ⁊ ita per hoc ꝙ videmus ad ignem sequi calorem ⁊ ad frigidum frigus/ non potest argui a nobis talis effect⁹ esse ab hmōi secūdis causis. non eñi magis motuꝫ āgeli ꝙ̄ cuiuscunqꝫ alterius inferioris mobilis se mouētis vel quēcunqꝫ effectum alicuius creati agentis oportet in deum reduci nisi vt in cām vlēm effectus causarum secundarū oīm attingentem. quare ⁊c. ¶Confirmaꝛ. qꝛ non minus angelus pōt mouere seipsum ꝙ̄ celum. sed celum dicitur moueri ab eo. ergo ⁊c. ¶Secunda conclusio est: ꝙ angelus non pōt moueri a seipso de vno loco ad alterum ab illo distātē in instāti. ¶Hec apparet. qꝛ moueri de loco ad aliū distātē in instanti est ad eum ꝑtingere non transeūdo vl' trāseūdo ꝑ mediū īterpositū simꝛ totū. ¶Hoc appꝫ sicut eñi calorem ꝓduci in instāti non est aliud ꝙ̄ ipm̄ fieri totum simul: ita nec aliqđ moueri ad locum distantem aliquem in instanti est aliud ꝙ̄ ipm̄ moueri ad illum locū non transeundo per mediū vel transeūdo ꝑ ipm̄ simul totum nō prius ꝑ vnam ꝑtem ꝙ̄ per aliam. sed neutruꝫ istorum pōt facere angelus: sicut nec corpus aliqđ per seipꝫ. nō pōt eñi transire de extremo in extremū non transeūdo per mediū: nec pōt transire ꝑ medium acqrendo insimul ipm̄ totum. qm̄ vt dictum est in articulo ꝑcedenti nō pōt esse in maiori loco ꝙ̄ sit locus sibi debitus. sed mediū qđ est inter loca distantia pōt esse maius loco sibi debito. ꝟ non pōt simul esse in ipso toto. sed si posset in instāti trāsire per ipm̄ ad locum alium/hoc necessario seqreꝛ: veꝫ ꝙ esset in toto medio simul. ergo ⁊c. ¶Confirmatur. qꝛ aut transiret per totum medium simul: aut ꝑ vnā eius ꝑtem post aliam. Si primū: ergo esset in toto medio simul. Si secundum: ergo nō transiret in instanti sed in tempore: cū transire seu moueri per aliqđ medium in tempore nō sit aliud ꝙ̄ transire prius ꝑ vnam ꝑtem ꝙ̄ ꝑ aliam. ¶Sed nunqđ angelus posset moueri a seipso in instanti ab vno loco ad aliquem alium ab illo indistātem/puta ad quemcunqꝫ inter quem ⁊ priorem nullū est mediū? Ad hoc forsitā diceretur ꝙ sic. Qđ ꝓbareꝛ. qm̄ sicut oē subiectū acquirens aliquem gradū forme puta caloris simul totum diciꝛ ipm̄ acqrere in istāti: cū nec aliđ sit formā ī istāti acqrere ꝙ̄ ipāꝫ acqrere simul totā: ita oīe motuꝫ de vno loco ad alium simul totum non transeundo primo ꝑ mediū est in instanti motū. sed angelus a loco in quo est sibi adequato ad alium illi equalem ac ab ipso indistantem non potest moueri primo transeūdo ꝑ medium: quia vt supponiꝛ nullum est nec pōt dici qđ prius acqrat vnam ꝑtem illius loci sibi adequati ꝙ̄ aliam/cum non possit esse ī aliqua eius ꝑte tm̄ sed in toto. qꝛ vt dictum est non pōt esse in minori loco ꝙ̄ sit loc⁹ sibi debit⁹ ⁊ adequat⁹. Nec pōt dici ꝙ necessario habeat locū priorē dimittere nō simꝛ totum sed tm̄ aliquam eius ꝑtem/rōne cuius dimisse possit partem loci alterius subintrare. ergo si totū locuꝫ primū simul potest dimittere: et totum alium/inter quem ⁊ dimissum nullum est mediū/ acqrere: seqtur ꝓpositū veꝫ ꝙ in instanti pōt ab vno loco ad alium se mouere. ¶Cōfirmatur. qꝛ non est impossibilius angeluꝫ vel aliud qđcūqꝫ suiipsius motiuum mouere seipm̄ de vno loco ad aliquē alium in instanti: ꝙ̄ calidum subiectum calefacere aliquē caloris gradū in ipso introducendo etiā in instāti. ¶Hoc apparet. qm̄ sicut videmus oīe qđ moueꝛ localiter moueri de vno loco ad alium successiue / prius transeundo ꝑ vnaꝫ partem mediꝫ ꝙ̄ ꝑ aliam: ita oīe subiectum qđ calefit consimiliter calefit: veꝫ vnum gradum post alium recipiendo caloris. sed calidum in subiectuꝫ agens aliquē gradum caloris in ipso introducit in instāti. oīs enim ille caloris gradus introduciꝛ in instāti q̄ introducitur non post aliū sꝫ simul totus. sed ꝯstat ꝙ calidum calefaciens aliquem caloris gradum primum ītroducit quem nullus alius antecessit. omnis aūt gradus quem nullus ꝑcessit ali⁹ habuit ītroduci simul tot⁹: ⁊ ꝑ ꝯñs in instāti. ergo ꝯsiꝛter oīe motum localiter de vno loco ad alium oportet acquirere aliquem locum primū ante quē nulluꝫ acquisiuit aliū. sed locus primo acqsitus ante quē null⁹ fuit alius acqsitus: nō potest successiue esse acquisit⁹: cū locus successiue acqsitus nō sit nisi vnus locus post aliū acqsitus. ergo ⁊c. ¶Nec valet si dicaꝛ ꝙ locus prīo acquisitus est acquisitus successiue: qꝛ post aliū priorē in q̄ mobile primo fuit. ¶Primo: qꝛ etiaꝫ angelus motus de celo ad terram per diuinā potentiaꝫ in instāti prius fuit in celo ꝙ̄ in terra: nec tm̄ propter hoc diceꝛ successiue siue in tempore esse motus. ¶Secundo. quia materia prius fuit sub forma opposita nunc corrupta ꝙ̄ sub alia in ipā nouiter generata. quo non obstāte: qꝛ ipsa substantialis forma in ipsa introduciꝛ simul tota: ideo nō in tēpore sed in instāti diciꝛ generari. quare ⁊c. ¶Confirmaꝛ. qꝛ nulla forma ꝓducta dicitur in instanti nec successiue ꝓducta ī ordine ad formam sibi oppositam corrumpēdam. ¶Hoc apparet. vnde esto ꝙ ignis calefaceret aquam non corrūpendo eius frigiditatem: dum tm̄ caloris vnum gradum post alium introduceret/nihilominus calefaceret ⁊ calorē ꝓduceret successiue. nec eñi ꝓducere successiue dicit ꝓducere post corruptionē sed ꝓducere post ꝓductionē. ergo productio gradus forme quem nullius gradus alterius ꝓductio antecessit/esto ꝙ corruptio alteri⁹ sibi oppositi gradus ipsum precessit/ non pōt dici ꝓductio successiua. quare ⁊c.

Sed contra prædictum dicendi modū insolitū/arguiꝛ. qm̄ grad⁹ forme ītroducibilis successiue vt caloris/sunt eiusdem rationis: ⁊ etiam omnia loca īter media inter extrema distantia a quorum vno angelus vl' aliđ quodcūqꝫ est mobile ad alterum. ergo potens in vnū

gradū caloris in instāti: ⁊ post illū pōt siꝛiter in aliū ī istāti: ⁊ motum etiaꝫ ab vno loco ad aliū ī istāti ⁊ ab illo moueri poterit ad aliū in istāti. ex q̄ seqtur ꝙ tot⁹ motus alterationis q̄ ignis calefacit aquā: ⁊ siꝛiter mot⁹ localis q̄ āgel⁹ vel aliđ qđcūqꝫ corp⁹ de vno loco ad aliū trāsmutaꝛ/ꝯponeꝛ ex istātib⁹: qđ ē falsū. qre ⁊c. ¶Ad hoc forte diceret ꝙ rō ista supponit falsū: veꝫ ꝙ mot⁹ seu successio sit aliqđ distinctū a re cuius vna ps post aliā introduciꝛ successiue: ⁊ instans ab illa q̄ introduciꝛ tota simul. hoc siquidem nō est verū vt ī ꝑcedētib⁹ ē ostēsuꝫ. nō eñi instās dicit aliud ꝙ̄ rem ipsaꝫ vt tota ī simꝛ ē ꝓducta: nec mot⁹ aliđ ꝙ̄ ꝑtes rei diuersas quarū vna ē post aliā ītroducta. ¶Tunc hoc supposito vt ꝓbato ex ꝑcedētibus/diceret aliq̄ ꝯcedēdo ꝙ qꝛ oēs grad⁹ caloris sūt eiusdē rōnis ꝗ vniformiꝛ in passo ꝑsupposito introducūꝛ/sic intelligēdo ꝙ nec magis vnus potuit prīo ītroduci ꝙ̄ alius: nec magis prīo ꝓductus ē simul ītroduct⁹ tot⁹ ꝙ̄ terti⁹ vel secūdus. ex q̄ seqꝛ ꝙ sicut prim⁹ dꝫ esse ī istāti ꝓductus qꝛ simul tot⁹ ītroduct⁹: ꝯsiꝛiter ⁊ q̄libet alioꝝ ꝑ se sūpt⁹ veꝫ put vnus ab alio ē distict⁹. nec tm̄ ex hoc seqꝛ ꝙ tota ipā forma sit in instanti ꝓducta. qm̄ lꝫ prīa ei⁹ pars sit simꝛ tota introducta/ ⁊ scđa siꝛiter vt a prima est disticta/ ⁊ sic vsqꝫ ad vltimā ascēdēdo: nō tm̄ prīa fuit simul cū scđa nec scđa cū tertia ītroducta. lꝫ eñi ignis calefaciēs possit aliquē caloris gradū remissū introducere simul totū: nō tm̄ oēm. qre ⁊c. ¶Cōsiꝛiter sic loquētes dicerent de angelo vel de ꝗcunqꝫ alio corpore localiter moto. sicut eñi aq̄ qm̄ calefit aliquē caloris gradū primo recipit simul totū: ⁊ ꝑ ꝯñs ī istāti: ita ⁊ oē qđ moueꝛ de vno loco ad alterū oportet ꝙ aliquē locū acqrat prīo: ⁊ post illuꝫ aliū siꝛiter ꝑmo ⁊ sic vsqꝫ ad vltimū. ¶Et qm̄ infertur ꝙ tunc mot⁹ ex instantibus cōponiꝛ: dicerent ꝙ lꝫ sit impossibile motū vt vulgariter capiꝛ ꝓ ꝯtinua forma successiua ab oī re ꝑmanente realiꝛ distincta/ ꝯponi ex istātib⁹ ꝯsiꝛiter puta vulgariter sumptis: veꝫ ꝓ rebus aliis indiuisibilib⁹: cū nec motus hoc mō sumptus nec instās sit aliqđ ī re extra: tm̄ accipiendo motū alteratiōis puta dealbationem eo mō q̄ ē forma aliq̄ in re extra puta ipsa albedo vt vna ei⁹ ps post aliā ītroduciꝛ: et istās ꝓ q̄libꝫ ei⁹ ꝑte vt ab alia distincta simꝛ tota ītroducta/vtiqꝫ dealbatio sic accepta ē ex istantib⁹ sic acceptis realiter ꝯstituta: cū nec dealbatio sit aliđ ꝙ̄ albedo vt vna ei⁹ ps post aliā ītroduciꝛ: nec instans aliud ꝙ̄ q̄libet eius ps ītroducta vt distincta ab alia simꝛ tota. ¶Sꝫ hoc nō pōt stare. Prīo: qꝛ sicut q̄libꝫ ps ꝯtinui est ꝯtinua: ita q̄libet ps motus ē mot⁹: ⁊ ꝑ ꝯñs oīs ps cuiuscunqꝫ forme ꝑ motū seu successiue ītroducte est introducta etiam successiue. sed nulla ps forme ītroducta simul tota est successiue siue per motū introducta. ꝟ ī nulla forma ꝑ motū acqsita est pars aliq̄ simul tota ītroducta. qre ⁊c. ¶Scđo: qꝛ tūc seqreꝛ ꝙ vnū ñ moueret citius ꝙ̄ alterū ad formā aliquā nec ad locum. qm̄ eorum quoꝝ qđlibꝫ sit simul totum/neutrū sit citius ꝙ̄ alterū. ꝟ si oē corp⁹ localiꝛ motū acqrit ꝑmū locū simꝛ totū ⁊ post illū aliū siꝛiꝛ simul totū/seqꝛ ꝙ oīa moueanꝛ eq̄ velociter qđ est falsū ⁊ ꝯtra sensū. ¶Sꝫ ad hoc forsitā diceret: ꝙ sicut calidū intensius diciꝛ calefacere citius ꝙ̄ remissius nō qꝛ pri⁹ graduꝫ caloris ī passo ꝑsupposito ⁊ disposito introducat: sꝫ qꝛ maiorē ⁊ ītensiorē prīo introducit ⁊ post illū aliū siꝛiter ꝑfectiorem. ex q̄ eñi passū ē dispositum nec resistit/statim ad ꝑsentiam calidi quātūcūqꝫ non sic perfecti seu intensi seqtur in ipso aliq̄s gradus caloris simul totus: qui licet sit in ꝑtes seu gradus aliquos diuisibilis omnes tamen illi insimul nō vnus post aliū introducunꝛ. constat enim aliquē graduꝫ primo introduci. ⁊ ita cū nullus sit indiuisibilis sicut nec aliqua pars cōtinua: per cōsequens habet partes que oēs insimul introducūtur. ita de motu locali pōt dici consimiliter suo mō: veꝫ ꝙ vnum corpus vel spirit⁹ moueꝛ velocius alio/vel qꝛ primo maiorem acquirit locum ⁊ post illum alium vsqꝫ ad terminū seu locum: vel quia esto ꝙ non maiorem/tamē post primū acquisitum simul totum citius acqrit secūdum ⁊ post secundū tertiū vsqꝫ ad vltimū. ¶Sꝫ appꝫ euidēter ꝙ hoc non valꝫ. Prīo: qꝛ non oē corpus maius moueꝛ veloci⁹ immo aliqñ tardius ꝙ̄ minus. sed corpus quāto est mai⁹ tanto qm̄ moueꝛ acquirit maiorē locū. ꝟ nō ideo localiꝛ motum moueꝛ velocius quia maiorē acqrit locuꝫ primo qꝛ nec post primū locū acqsitū citi⁹ acqrit secūdū: ⁊ post scđm tertiū/supponēdo vt ꝯcedis ꝙ q̄libet acqraꝛ simꝛ totus: nec inter acquisitionem vnius ⁊ acqsitionē alteri⁹ sit aliqua q̄es media. qm̄ vt dictū est/eoꝝ quoꝝ quodlibet acquiritur simul totum/neutrū sit nec acqritur velocius ꝙ̄ alterū. ꝟ ⁊c. ¶Secundo. nec illud qđ diciꝛ de motu alterationis videtur esse veruꝫ: videlicet ꝙ pars aliqua forme acquisite per motum introducatur simul tota quantum ad eius omnes partes ex quibus constat: immo semper vna post aliam introducitur: vt non sit dare prius introductam ꝙ̄ aliam immediate introducendaꝫ. sicut nec in motu locali est dare primum vbi seu locum simul totum a re mota localiter acquisitum. quare ⁊c. ¶Sic ergo videtur esse dicendum aliter ad dubium supradictum videlicet ꝙ angelus non possit se mouere localiꝛ etiam ad locū indistantem aliquem in instanti. quoniam esto ꝙ talis aliquis locus indistans ab illo in quo nunc existat angelus poneretur/adhuc angelus non videtur posse dimittere primū locum in quo actualiter existit simul totū nec per consequens in instanti. sed non magis potest aliū locum simul totum ⁊ per consequens in instanti acquirere ꝙ̄ primum dimittere. ergo ⁊c. ¶Assumptum ꝓbaꝛ. qm̄ si angelus posset locū in q̄ existit dimittere ⁊ alium ab eo indistantem acquirere in instāti: sequeretur ꝙ posset de celo ad terram sic descendere ꝙ omnem locum intermedium licet vnum post alterum acquireret simul totum: nec per consequēs talis eius descensus esset localis motus. sed mutatio sicut nec corruptio forme substantialis opposite nec generatio ꝓposite/potest poni motus licet corruptionem sequatur generatio/ supposito ꝙ vtrūqꝫ horum fiat in instāti. hoc autem non videꝛ verum. nec eñi aliter ꝙ̄ ꝑ motū localem angelus videtur posse de celo ad terram descēdere per seipm̄. ꝟ ⁊c. ¶Sic ad q̄stionē.

¶Ad rationem in principio apparet ex alibi declaratis ꝙ falsum assumitur in maiori. anima enim indiuisibilis ē in corpore qđ īformat: nec tm̄ aliqđ accidēs corporeū seu extensū pōt existere in ipsa anima vt in suo subiecto. qre ⁊c.

TErtio quæro: vtrū in angelo existente in loco sit vbi tāꝙ̄ forma aliq̄ ꝑ se vna disticta ab ipso realiꝛ ⁊ a loco. ¶Et videꝛ ꝙ sic qm̄ corpus nō ē ī loco aliq̄ determinato reali⁹ nec intimius ꝙ̄ angelus. sꝫ qꝛ corp⁹ ē realiter ī loco aliq̄ determinato: nō hēt vbi in ipso. ꝟ ⁊ in angelo ꝯsiꝛiter erit ꝓpē ꝯsileꝫ rōnē. ¶Cōtra: qꝛ scđm ipm̄. vi. pricipi. auctorem vbi ē circūscriptio corporis locati a circūscriptiōe loci ꝓcedēs. sꝫ angel⁹ nō est corp⁹. ꝟ nec hēt aliqđ vbi ī loco. ¶Respōsio. vbi sic ꝓcedā. Primo eī ostēdā q̄liꝛ hic erit respondendū scđm vulgarē ⁊ cōem dicēdi modū. Secundo arguā ꝯtra ipm̄. Tertio dicam aliter ad quesitum.

Quātū ad primum est sciēdū: ꝙ secūdū opinionē cōem vbi est forma aliqua respectiua ꝑ se vna exñs in locato corpore subiectiue terminata ad locū in q̄ est vnum aliud vbi actiuum terminatū ad locatū. ¶Hoc supposito vt vulgari ⁊ cōmuni dicto/videꝛ mihi ꝙ essent duo hic ꝯcedenda in q̄stione ista. Primū est: ꝙ angelus exñs ī loco hēt veraciꝛ vbi in ipo. Scđm ē: ꝙ vbi ipsi⁹ est ab vbi locati corꝑis alteri⁹ rōnis. ¶Primū ꝓbaꝛ. qm̄ ñ

magis r̄pugnat āgelo tale vbi ꝙ mot⁹ locaľ q̄ ad ip̄ꝫ dz ter minari. sicut enim cui nō r̄pugnat dealbatio nec albedo: ita ꝯsiliľ cui nō repugnat motus localis nec ľmin⁹ ei⁹. sed angelus vere mouetľ scđꝫ locū. vbi aūt scđm sic loquē tes est terminus talis motus. ğ angelus vere h̄et vbi ī lo co sicut ⁊ corp⁹ q̄ðcūqꝫ locatū. ¶Cōfirmaľ. qꝛ sicut nulla est maior rō q̄re īter vnū accn̄s subiecto īherēs ⁊ suū sub iectū cui inheret sit īherētia media seu vnio ab extremis vnitis distincta/ꝙ īter aliud q̄ðcūqꝫ accn̄s ⁊ suū subiectū ita ꝯsiľiter nec ī ꝓposito pōt assignari rō aliq̄ q̄re magis inter locum ⁊ corpus locatū sit ītermediū aliqð tale vbi vnum in corpe locato ⁊ alterū sibi correspōdēs ī loco: ꝙ inter angelū ⁊ locū ꝯtinētē ip̄m. sed cōstat ꝙ si inter cor pus ⁊ albedinē ī ip̄o actualiľ existētē est aliq̄ vnio seu in herētia tāꝙ forma ꝑ se vna ab extremis distĩcta: ꝙ etiaꝫ est inter angelū ⁊ actū intelligēdi vel volēdi vel aliū quē cūqꝫ accidētalē ī eo actualiter existētem. ergo ⁊ in ꝓposi to de vbi ipsius ad locū ⁊ loci ad eū ꝯsimiliľ ē dicendum. ¶Et si forte dicaľ ꝙ nō est siľe de āgelo ⁊ de corpe existē te ī loco. Primo: qꝛ corpus est circūscriptiue ī loco: qꝛ to tuꝫ ī toto: non autem ī aliq̄ eius pte. angelus aūt ē ī loco diffinitiue: qꝛ totus in q̄libet pte loci. Secundo: qꝛ vbi ē forma corporalis/⁊ extensa: que per consequens non pōt eē nisi in subiecto aliq̄ corporali. ¶Ista non valent. con cedo enim quantum ad primuꝫ ꝙ angelus est in loco ali ter ꝙ corpus: qꝛ diffinitiue totus ī q̄libet parte loci: corp⁹ autē dimēsiue. Sed ex hoc non seq̄ľ ꝙ sibi repugnet vbi. ¶Primo: qꝛ ⁊ corpus Christi ī eucharistie sacramento h̄et ꝯsimilē modū essendi: cū nō min⁹ ī sacramēto ipso vbi habeat ꝙ in celo lꝫ forte alteri⁹ rōnis ab illo. ¶Scđo: qꝛ vbi ponitur in corpore locato propľ vnionem seu est ipsa vnio eius cū loco. sed nō minus vniľ loco īmo magis illð q̄ð est totum in ipso ⁊ ī q̄libet sua parte ꝙ illud q̄ð non ē totum in aliqua parte eius. ergo nō minus debet poni in ter angelū existētē in q̄libet pte loci ⁊ locū ꝙ inter corp⁹ in nulla pte loci existens totum/et locum. ¶Cōfirmaľ. quia etiā aīa intellectiua est hoc modo ī corpore q̄ð infor mat vcꝫ tota in toto ⁊ tota in q̄libet sua pte: nec tn̄ ꝓpter hoc negaľ esse vnio magis inter ipsam ⁊ corpus sibi con iunctum ꝙ inter albedinem ⁊ subiectum. ğ ⁊c. ¶Ad scđꝫ etiaꝫ qn̄ dicitľ ꝙ vbi est forma aliqua corporalis/apparet ꝙ nō valet. qm̄ sicut vbi corporis ad locū ē forma corpa lis ⁊ extensa sicut eius vtrūqꝫ extremū: ita ⁊ vnio albedi nis cū subiecto ē forma corporalis ꝓpľ ꝯsimilē rōnē. nec tn̄ ex hoc seq̄ľ ꝙ magis sit ponenda vnio īter albedinem ⁊ subiectuꝫ ꝙ inter aīam intellectiuam ⁊ corpus ꝑ ip̄am actualiter informatū. qm̄ lꝫ vnio corporalis ⁊ extēsa nō possit eē in aīa: pōt tn̄ eē ī ipsa vnio īextensa: nec qꝛ vnio albedinis cū subiecto ē extēsa magis est negādū vnionē esse inter aīam ītellectiuā ⁊ corpus: ꝙ qꝛ vnio aīe cū cor pore ē īextensa/negeľ vnio albedinis cū subiecto: cū non magis vnio īextēsa possit recipi ī subiecto extēso ꝙ extē sa ⁊ diuisibiľ vnio ī subiecto īextēso. ⁊ ita cōsiľiter ī ꝓposi to ē dicēdū: vcꝫ ꝙ lꝫ qꝛ angelus est spūalis ⁊ īcorporalis nō possit ī ipso esse vbi aliqð corporale ⁊ extēsū: ex hoc tn̄ non habetur q̄n possit in ipso esse vbi alið īextēsū. sicut eī ponentes relationem eē formaꝫ aliquā ꝑ se vnā ab extre mis distinctam ⁊ in fundamento formaliter existētem ha bent dicere ꝯn̄ter ꝙ similitudo vel dissimilitudo corporū est extensa: spiritualium vero rerum oīm tam inter se ꝙ etiaꝫ cuiuslibet ipsarū dissimilitudo vel diuersitas ad cor pus habet esse necessario inextensa: sicut ⁊ eius subiectū per ipsam vt dicunt actualiter informatū: ita consimiliľ in proposito est dicēdū/videlicet ꝙ licet vbi corporis sit extensum: vbi tamē spiritus est inextensuꝫ: licet vbi alið sibi correspondens q̄ð ponitur esse vbi actiuum loci ad ipsum/sit extensuꝫ sicut ⁊ suum subiectum. nec magis est

incōueniens vbi extensū ⁊ inextensuꝫ esse eiusdē gn̄is ꝙ substantiam extensā ⁊ inextensam qualitatē ⁊ relationē inextensam similiter et extensam. quare ⁊c. ¶Ex predi ctis apparet secundum: q̄ð est consequenter secundū opi nionem preexpositam concedendum: videlicet ꝙ vbi an geli locati ⁊ cuiuscunqꝫ alterius rei spiritualis est ab vbi corporis ⁊ etiam ab vbi loci ipsam rem spiritualem con tinentis alterius rationis. quoniam omnis forma exten sa vt albedo ⁊ inextensa vt intellectio sunt alterius ra tionis. sed si vbi est aliqua forma accidentalis existens in locato vt supponiľ subiectiue vt rei spiritualis/habet concedi esse indiuisibile ⁊ inextensum. aliud autem q̄ð ē loci ad ipsam ⁊ omne aliud cuiuscūqꝫ corporis locati ad locum habet esse extensum sicut eius fundamentū puta locatum corpus per ipsum realiter informatuꝫ. ergo ⁊c. ¶Hec de primo.

Quātum ad secundum: vbi est arguen dum contra opinionē predictam: s̄m quā habent conce di que predicta sunt: arguo p̄io sic. Ad hoc ꝙ corp⁹ vel angelus sit in loco non est necessarium aliquod tale vbi videlicet tanꝙ aliqua forma per se vna a loco ⁊ a locato distincta. ergo non est ponendum vbi huiusmodi sic acce ptum. ¶Consequentia est euidens. quia non est ponen da pluralitas vbi nulla est necessitas. sed huiusmodi vbi non ponitur nisi propter locatuꝫ in loco contentū ⁊ locū ip̄m. ergo si ipso circunscripto locatum potest esse in loco sicut ⁊ ip̄o posito/non oportet ip̄m ponere. ¶Antecedēs probaľ. qm̄ inter illa quorum vnū est immediate ī altero non est necessariū ponere formaꝫ aliquā mediantē ab eis realiľ differētē: īmo ēt nō videľ ꝙ īter talia sic vnita pos sit esse aliq̄ talis forma: cū nulla īter q̄ est forma vel alia q̄cūqꝫ res media esse possint īmediate vnita. sed locatū si ue sit angelus siue corpus est īmediate in loco. ergo ⁊c. ¶Confirmatur. qꝛ nihil est in loco īmediati⁹ ꝙ locatū: ī mo nec ē ī ipso aliq̄d alið a locato nisi mediāte ipso. sꝫ hu iusmōi vbi q̄ð poniľ nō ē locatū sꝫ ē subiectiue ī ip̄o. ğ ad hoc ꝙ corp⁹ sit ī loco vel angel⁹ nō req̄riľ vbi ab ipso ⁊ a loco diuersum. ¶Cōsequētia est euidēs. qꝛ q̄ð p̄supponit locatum esse in loco non est necessarium locato ad hoc ꝙ sit in loco. sed vbi si est forma qualis ponitur p̄supponit locatum esse in loco. nec etiam secūduꝫ sic opinantes hu iusmodi respectus mutui loci ad locatū ⁊ locati ad locū consurgunt nisi locato in loco primitus existēte. ergo ⁊c. ¶Preterea arguo sic ad idem. nō minus locatuꝫ potest esse in loco absqꝫ omni forma ipsum informante nec locū ꝙ vbi huiusmodi si ponatur in loco ⁊ locato existere sub iectiue/possit eē ⁊ sit de facto in suo subiecto omni forma alia circūscripta. sed si vbi esset forma accidētalis exn̄s in corpore vel in angelo locato subiectiue/nō eēt ibi for̄a aliq̄ mediāte ip̄m corp⁹ seu angelū vel ip̄m vbi inherens realiter informāte. ğ ⁊c. ¶Mior appet. Prīo. qꝛ vt hic suppono ex dicēdis ī q̄rto īter nullū subiectū ⁊ for̄aꝫ acci dētalē sibi actualiter inherētē ē aliq̄ forma media abso luta nec respectiua ab ip̄o subiecto ⁊ ab accidēte distĩcta nec magis inter locatū ⁊ locū videtur aliq̄ talis esse po nēda. quare ⁊c. ¶Scđo. qꝛ oīno videľ somniū ⁊ ridiculū dicere: ꝙ qn̄cūqꝫ locatū aliqð mutat locū/corrūpanľ sex forme: ⁊ genereľ nouiter totidē a locato distĩcte realiter ⁊ a loco. sed ponētes vbi esse formā accidētalem in subie cto mediāte alia exn̄tē puta mediāte vniōe vel q̄cūqꝫ for ma actiua/hoc ꝯcedere cōpelluntľ. Mð appet. quoniam scđm ipsos aliud vbi est locati ad locum ⁊ aliud loci ad locatum. ergo corpore vel angelo nouiter incipiente esse in loco ꝓducuntur due forme quarum vna est subiectiue in loco ⁊ alia in locato. sed si vbi quod est in locato est in ipso forma alia mediante puta vnione/alia erit vnio

vbi ad locatū ⁊ alia ꝯuersa locati ad vbi: ⁊ ꝯsiliľ alia erit vnio loci ad suū vbi ⁊ alia vbi ad locum. ⁊ ita inter quod cunqꝫ locatum ⁊ locum suum habes ponere sex distincta ⁊ inter se realiter: ⁊ etiam ab extremis: videlicet duo vbi ⁊ ipsorum quatuor vniones: q̄ oīa moto corpore vel ange lo localiter corrūpunľ in loco priori ⁊ gn̄anľ alia sex eis similia ī alio posteriori loco ad quē ip̄m locatū est localiľ transmutatū. Sed hoc videtur oīno esse sine rōne dictuꝫ Nulla em̄ forma q̄ angelus in vno loco exn̄s actualiter informaľ/oportet ip̄m priuari nec ī eo aliā ītroduci p̄ter locū q̄ nō est ei⁹ forma/ad hoc ꝙ ad locū aliū transmuteľ cū nec ꝑ motū hmōi acq̄rat nec ꝑdat aliq̄d nisi locū. ğ ⁊c. ¶Cōfirmo. qꝛ si in corpore vel in angelo existēte ī loco ē talis forma accidētalis ⁊ in loco alia: q̄ro a q̄ forme hmōi producuntur: nō em̄ pōt dici: ꝙ vbi exn̄s ī angelo causeľ a loco: qꝛ locus corpalis non pōt agere in āgelū ad taleꝫ formam spūalē ⁊ indiuisibilem qualis poniľ esse ista. nec ecōuerso illud vbi q̄ð est in loco subiectiue pōt esse ab an gelo effectiue. non em̄ magis angelus se mouēs ꝓducit aliquid in aliq̄ p̄ter motū ꝙ intelligēs ꝓducat ī seipso ali q̄d preter actū. ğ ⁊c. ¶Hec de secundo.

Quantum ad tertiū: vbi ad q̄stionē istā est aliter respōdendū/pono q̄tuor ꝯclusiones. ¶Prima est: ꝙ si angelo vel corpe existēte ī loco eēt tale vbi tanꝙ for̄a aliq̄ ꝑ se vna/nec corpus nec angel⁹ nec q̄ðcūqꝫ alið locatū esset ī loco ꝑ ip̄ꝫ: sed poti⁹ ecōuerso vbi esset ī loco mediante eius subiecto locato. ¶Hec ꝓbaľ primo quā tū ad primā ptē. qm̄ nullū tale pri⁹ est tale ꝑ aliq̄d poste rius q̄ð p̄supponit existere ip̄m tale. sꝫ oē locatū pri⁹ est in loco ꝙ hmōi tale vbi ponaľ in ipso. nec em̄ qꝛ vbi est in eo/ideo ip̄ꝫ est in loco: sꝫ ecōuerso qꝛ locatū est ī loco ideo ꝯseq̄tur ip̄m vbi. Cōsiliľ dico de loco ⁊ de vbi exn̄te ī ip̄o. nō em̄ loc⁹ ꝯtinet locatū qꝛ h̄et vbi ad ip̄ꝫ: sꝫ ecōuerso q̄a ꝯtinet locatum ideo seq̄ľ vt ꝯcediľ in eo vbi ad ip̄m. ğ ⁊c. ¶Scđa pars vcꝫ ꝙ magis vbi locati posset dici esse ī lo co mediāte locato: ⁊ vbi loci ꝯtinere locatū ꝑ locū: appa ret. quoniaꝫ magis accidēs ī subiecto existēs diciľ ī loco existere propľ subiectū existēs in ipso/ꝙ ecōuerso. nec em̄ homo albus est in loco propter albedinem existentē ī ip̄o sed econuerso albedo est in loco hoīe mediante existēte in ipso. ğ si vbi est accidens in locato existens/magis tale ac cidēs erit ī loco propter eius subiectū ꝙ ecōuerso. ¶Cō firmatur. qꝛ min⁹ subiectū pōt dici ī loco existere per illð accidēs q̄ð supponit ip̄m eē ī loco ꝙ ꝑ aliq̄d q̄ð nō suppo nit existere ip̄m ibi. sed ipsum vbi poniľ ⁊ ꝯceditur esse ta le accidens: q̄ð nō pōt ꝯsurgere nisi suo subiecto existēte prius in loco. ergo non magis immo minus aliqð locatū dicitur esse in loco ꝓpter talem respectū ꝙ qꝛ albū vel ni grum: vel q̄ loco siľe vel dissiľe vel q̄cunqꝫ accidente ab soluto vel respectiuo alio informatū. ¶Secūda ꝯclusio est. ꝙ si vbi poneret eē aliq̄ talis for̄a existēs ī corpore lo cato ⁊ ī angelo subiectiue/posset manere ī ip̄o sepato a lo co. ¶Hec appet: qꝛ ꝑ hoc ꝙ vnū alteri cōiūctū ab eo rea liter sepaľ non oportet corrumpi aliq̄d ab vtroqꝫ distĩctū ¶Hoc appet: qꝛ etiā aīa posset a corpe separari absqꝫ ali q̄ forma corrupta in corpe vel ī aīa existēte. ğ multo possi bilius est locatū separari a loco/nulla forma absoluta vľ respectiua corrupta ab vtroqꝫ distĩcta/q̄lis poniľ eē ista. ¶Tertia ꝯclusio est: ꝙ nulla ē necessitas nec cōgruitas nec possibilitas ponēdi hmōi vbi ī corpe locato vel ī āge lo nec in loco vt cōiter poniľ: vcꝫ tāꝙ for̄a aliq̄ ꝑ se vna a loco ⁊ a locato distĩcta. ¶Hec appet tū ex dictis: tū qꝛ nul la relatio ē aliq̄ talis forma ꝑ se vna ab extremis distĩcta vt sepe alibi ē ꝓbatū. ğ nec hmōi vbi pōt pōi for̄a aliq̄ re spectiua taľ nec absoluta. nullū eī absolutū aduenit loca to quia ponitur in loco. ğ ⁊c. ¶Quarta ⁊ vltima ꝯclusio

est: ꝙ vbi non est aliq̄d ī re extra p̄ter locū ⁊ locatū: siue lo catū sit corpus siue angelus siue deus. ¶Hec seq̄ľ ex pre dictis. qm̄ aut vbi significat aliq̄d ꝑ se vnū: aut pľa simul aut nihil. sed vt dictū est non significat aliq̄d ꝑ se vnū exi stens ī locato corpe: nec ī loco. nec ē dicēdū ꝙ nihil signi ficet: nec tm̄ vnū puta locū sine locato. nec ecōuerso loca bile sine loco. ğ īportat simul vtrūqꝫ istoꝝ vcꝫ locatū ⁊ lo cū nō q̄litercūqꝫ: sꝫ vt sunt simul ambo vnita. vn̄ sicut īhe rentia accidētis nō dicit aliq̄d ꝑ se vnū sꝫ tm̄ accn̄s ⁊ sub iectū illi subsistēs. nec em̄ ē aliqð mediū īter accn̄s ⁊ sub iectū: vt in q̄rto ꝓlixius ostendetur. ita ⁊ de vbi consimi liter est dicendū: nec tantuꝫ de vbi sed etiā de habitu ⁊ de situ. Nec em̄ habitus dicit formā aliquā ꝑ se vnam ab ex tremis distinctā/nec sit⁹. sꝫ q̄ðlibet horum dicit p̄cise pľa vt vnita. ⁊ hec tn̄ est dr̄a inter situ ⁊ vbi: qꝛ ad pľa se exten dit vbi ꝙ sit⁹. vbi em̄ se extēdit ad oēm locū ⁊ locatū ī ip̄o quōcūqꝫ ꝯtentū. sit⁹ aūt nō nisi ad locatū ī loco circūscri ptiue seu dimensiue ꝯtentuꝫ. ¶Ex p̄dictis ꝯcludo corol larie. Primo: ꝙ nec de vbi nec de situ nec de habitu nec de alio q̄cūqꝫ respectu oportet q̄rere q̄d sit. Scđo: ꝙ nec in angelo nec ī corpore existēte ī loco est vbi tāꝙ for̄a ali qua per se vna ab ipso ⁊ a loco distĩcta. ¶Primū patet. qm̄ q̄stio q̄d sit de nullo fieri debꝫ nisi de habēte diffinitio nem q̄d rei. sꝫ nullum p̄dictorū habet diffinitionem q̄d rei sed quid nominis tm̄: cū q̄ðlibet plura simul significet nō aliquid ꝑ se vnū. ğ sicut albū albedinem simul significās ⁊ subiectū aliquo mō importās nō habet diffinitioneꝫ q̄d rei/ vcꝫ explicantē aliq̄d ꝑ se vnū a subiecto ⁊ albedine di stinctū: sed q̄d noīs tm̄ explicantē vcꝫ ista duo quoꝝ vnū ꝑ ipsum significaľ ⁊ alterū connotaľ: ita consimiliter est dicendū de q̄libꝫ p̄dictorū. ¶Scđm vcꝫ ꝙ nec vbi sit ali q̄d in locato nec situs in situato nec habitus ī habituato ab extremis distinctum: seq̄ľ ex p̄dicto. qꝛ vt dictū est nul lū hoꝝ est distinctū aliq̄d ab extremis. sicut em̄ albū ē siľe albo ⁊ dissimile nigro seipso non similitudine distincta ab eo: ita ⁊ oē locatū est locatū vel situatū nō ꝑ aliq̄d a loco ⁊ a locato distinctū. ¶Sic ad questionem. ¶Ad primaꝫ rationē in principio apparet solutio ex p̄dictis. vt em̄ di ctū est ꝑ hoc ꝙ locatum ē loco intimū/nō est aliqð inter ip̄m ⁊ locū ponēdū mediū: sed negādū. ¶Ad aliā ī cōtra riū dicēdū ꝙ illa vbi descriptio nō est q̄d rei significās sꝫ noīs tm̄: cū nihil vnū explicet sed pľa simul vcꝫ locatum ⁊ locum. poniľ aūt in descriptione illa corp⁹ tanꝙ locatū notius ꝙ sit species.

CIrca distinctionē tertiā in qua magister determinat ⁊ ostē dit q̄les fuerint creati angeli quā tum ad sua naturalia et essentia lia: Quero primū vtrū angeli sint ꝯpositi ex materia ⁊ ex for̄a. ¶Et videľ ꝙ sic. qm̄ āgeli sūt directe ī gn̄e sb̄e. sꝫ ī p̄dicamēto sb̄e nō vide tur eē aliq̄ simplex for̄a: sicut nec materia: sꝫ tm̄ sb̄a ꝯposita ex maľia ⁊ forma. nec em̄ prin cipia ꝯpositi ī gn̄e exn̄tis sūt ꝑ se ⁊ directe ī gn̄e: sicut aīa ītellectiua nō ē ī gn̄e sb̄e nisi qꝛ ps hoīs ī gn̄e exn̄tis. ğ ⁊c. ¶Contra. qꝛ nullū incorruptibiliū includit materiā ptē sui. oē eī ex materia ꝯpositū videľ eē corruptibile: cū ma teria ipsa sub vna existēs forma sit ī potētia ad aliā illi ī cōpossibilē. sꝫ ꝯstat angelos eē sb̄as īcorruptibiles. ğ ⁊c. ¶Respōsio. vbi sic ꝓcedā. Oēs em̄ ī q̄stiōe ista moderni vt cōiľ quibusdā antiq̄s doctorib⁹ cōtradicūt. Ideo p̄io adducā rōnes vtrorūqꝫ/ tā āntiquoꝝ vcꝫ ꝙ modernoꝝ. Se cūdo soluā ipsas. Tertio dicā ad questionem.

Quantū ad primū fuit opinio multorū

antiquoꝝ: ꝙ tã in angelis ꝙ̃ ĩ aĩa ĩtellectiua de q̃ erit ser mo postea/est materia. ¶ Pro q̃ ꝯclusione arguunt p̄rio sic. in q̃cũq; debꝫ poni ⁊ ꝯcedi materia in q̃ repit̃ materie passio ꝓpria. ¶ Hoc apparet. qꝛ a nullo subiecto sepatur sua propria passio. sed in angelis reperit̃ passio ꝓpria ma terie. g̃ ⁊c. ¶ Maior ꝓbat̃. qm̃ pati ẽ passio ꝓpria mat̃ie sicut agere forme. sꝫ ꝯstat ãgelũ eẽ passibilẽ. g̃ ⁊c. ¶ Pre terea scd̃o. cui nõ repugnat maior ꝯpositio / neq; mĩor. sꝫ angelo non repugnat ꝯpositio ex subiecto ⁊ ex accidẽte q̃ maior ẽ ꝯpositiõe ex materia ⁊ ex for̃a. ẽ eñ angel⁹ sub iectum accidẽtis. ergo ⁊c. ¶ Preterea tertio. qualẽ ordi nẽ hñt act⁹ aliquoꝝ talẽ hñt potẽtie ipsoꝝ. sꝫ actus acci dẽtal̃ ad substãtialẽ hẽt ordinẽ necessariũ cũ exigat ip̃m ergo ⁊ potẽtia ad actũ accidẽtalẽ necessario p̄supponit potentiam ad actũ substãtialẽ: qualis potẽtia ẽ materia sꝫ ꝯstat in angelis esse potentiã ad actũ accidẽtalẽ. g̃ ⁊c. ¶ Pret̃ea q̃rto arguit̃ sic. si ĩ angelo nõ eẽt materia/hoc nõ esset nisi qꝛ ãgel⁹ ẽ ĩcorruptibilis. sꝫ hoc nõ obstat: cuꝫ eñ materia sit ĩcorruptibilis nõ videt̃ oĩ ĩcorruptibili re pugnare: cũ ẽt corp̃a supiora sint ĩcorruptibilia: q̃ tñ sũt ex mat̃ia ⁊ for̃a ꝯposita. g̃ ⁊c. ¶ Preterea q̃nto. oĩs sb̃a ꝯposita ex gñe ⁊ dr̃a ẽ ꝯposita ex materia ⁊ ex forma. sꝫ angelus ẽ ꝯposit⁹ ex gñe ⁊ dr̃a. g̃ ⁊c. ¶ Pret̃ea sexto: qꝛ vt arguebat̃ ĩ p̄ricipio for̃a sb̃alis simplex nõ magꝭ ẽ dire cte ĩ gñe sb̃e ꝙ̃ materia. sꝫ materia nõ ẽ ĩ gñe sb̃e. g̃ nec ali q̃ simplex forma. angelus autẽ est ĩ gñe sb̃e. g̃ ⁊c. ¶ Alio rũ ẽ opinio sicut cõiter modernoꝝ: ꝙ angelus ẽ for̃a sim plex non hñs materiã ptẽ sui. ¶ Pro q̃ ꝯclusiõe arguit̃. P̄rio sic. si ĩ ãgelo ẽ mat̃ia: aut ip̃a viuit ꝑ se: aut ꝑ formã suã. sꝫ nõ ꝑ se: cũ oĩs vita sit a forma. nec ꝑ formã suã. q̄a tũc seq̃ret̃ ꝙ ãgelus eẽt q̇dã ens aĩatũ ex rõnali anima ⁊ spirituali materia ꝯstitutũ. qm̃ oĩs forma viuens vita ĩ tellectiua materiam aliquam viuificans seu informãs/ẽ aĩa rõnalis. ⁊ ita cũ materia angeli viuat aliq̃ vita ꝑ suã formã: et non possit viuere nisi vita intellectiua: seq̃tur ꝙ in angelo erit aĩa ĩtellectiua: ⁊ ita ꝑ ꝯñs ipse angel⁹ erit ex rõnali aĩa ⁊ ex sp̄ũali materia ꝯstitut⁹: ⁊ per ꝯñs aĩa tus. hoc aũt ẽ falsũ. tunc eñ seq̃ret̃ ꝙ essent due aĩe intel lectiue: quarũ vna eẽt viuificatiua seu ꝑfectiua corporis vt anima hominis ⁊ alia materie sp̄ũalis ⁊ incorporalis vt for̃a angeli. hoc aũt est falsũ ⁊ ĩcõueniẽs. g̃ ⁊c. ¶ Pre terea aut forma angeli est nata ꝑ se subsistere sine sua ma teria quã informat: aut nõ. sed neutrũ hoꝝ põt poni. qm̃ si dicat̃ ꝙ ẽ nata ꝑ se existere siue sua materia: sequitur q̇ p̄dictũ est: vꝫ ꝙ sit aĩa ĩtellectiua. nec eñ aĩa ĩtellectiua est aliud ꝙ̃ forma viuẽs vita intellectuali nata ꝑ se subsi stere sine suo ꝓprio ꝑfectibili. ⁊ ita ĩ nullo alio forma ãge li differret ab aĩa ĩtellectuali hoĩs nisi qꝛ aĩa hoĩs est na ta informare corpus ⁊ nõ illa. si aũt dicat̃ ꝙ nõ põt a sua propria materia separari: tunc seq̃tur ꝙ sit imperfectior anima rationali. forma eñ a materia sepabilis perfectior esse videt̃ ꝙ̃ insepabilis: sicut aĩa ĩtellectiua est ꝑfectior ꝙ̃ aĩa sensitiua: ⁊ etiã ꝙ̃ vegetatiua: qꝛ ipsa est a sua ma teria quã ĩformat separabilis ⁊ nõ aliq̃ istarũ. sꝫ ꝑfectior forma est ꝑfectioris ꝑfectibilis. g̃ corp⁹ ĩformabile ⁊ ꝑfe ctibile aĩa ĩtellectiua erit ꝑfectius mat̃ia angeli: ⁊ ꝑ ꝯñs tot⁹ hõ ꝑfectior toto ãgelo: que oĩa sũt absurda. ergo ⁊c. ¶ Preterea: qꝛ in nullo incorruptibili est mat̃ia. sola eñ trãsmutatio ad formã facit scire materiã. sed angelus est incorruptibilis. g̃ ⁊c. ¶ Preterea etiã aliq̃ arguũt ꝑ hoc qꝛ modus operandi seq̃t̃ modũ essendi. sed angel⁹ ĩ opan do abstrahit a materia. g̃ ⁊ in essendo. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum: vbi est ad præ

dicta oĩa respondẽdũ: Primo respondeo ad rõnes antiq̃ rũ q̃ minoris mihi videntur esse difficultatis. ¶ Ad primã quando arguit̃ ꝙ in angelis repitur ꝓpria passio mate rie q̃ ẽ pati: Dico ꝙ nõ est verũ. pati eñ q̇ est ꝓpriũ ma terie est ĩformari seu perfici: ⁊ subijci posse forme sb̃ali vl̃r. ter ẽ passio seu ꝓprietas soli⁹ materie. passio aũt q̃ mat̃ie ꝓpria eẽ dicit̃/in angelo nõ repit̃: cũ nec angelus ip̃e pos sit informari forma aliqua sb̃ali sed tñ accidẽtali/ cuius receptio non est materie ꝓpria passio: sꝫ poti⁹ for̃e sb̃alis vel compositi ex ipsa ⁊ ex materia ꝯstituti. nec eñ mat̃ia est imediatũ subiectũ alicui⁹ forme accidẽtalis sꝫ sb̃alis vel si ẽ/nõ tñ hoc ipsi ꝯuenit: sꝫ ẽt for̃e et cõposito ex ip̃a for̃a ⁊ ex materia ꝯstituto. q̃re ⁊c. ¶ Ad scd̃aꝫ qñ arguit̃ ꝙ cui nõ repugnat maior ꝯpositio/neq; minor: põt dici ꝙ sicut angelus ꝯponit cũ accidẽte: qꝛ ipsi subijcitur: ita ẽt põt ꝯponere cũ materia vel ꝯposito ex ipsa ⁊ for̃a cui po test vniri nõ vt suo ꝑfectibili: sed vt motor mobili. sicut ẽt aĩa intellectiua ꝯponit cũ accidẽte ip̃am informãte: ita ⁊ cõponit̃ cũ materia puta cũ corpore q̇ informat. ex hoc tñ non seq̃t̃ ꝙ aĩa nec angelus ex materia tanꝙ̃ sibi ĩtri seca ꝯponat̃: cũ nec ẽt isto mõ ꝯponat ipse angelus cũ ali q̃ accidẽte. quare ⁊c. ¶ Cõfirmat̃. qꝛ non tantum tot⁹ an gelus vel tota aĩa esto ꝙ sit ꝯposita ex materia ⁊ ex for̃a est ꝯponibilis cũ accidẽte: sed etiã ei⁹ forma a sua mat̃ia distincta. g̃ si oẽ q̇ vt distĩctũ ab aliquo est cõponibile cũ accidẽte/etiam ẽ cõponibile cũ materia/seq̃t̃ ꝙ forma tã angeli ꝙ̃ aĩe intellectiue põt ꝯpõnere cũ alia materia ab illa a qua vt distĩcta erit accidẽtis subiectũ. hoc aũt ẽ fal sũ. qꝛ tunc seq̃ret̃ in talibus ꝓcessus ĩ ĩfinitũ. g̃ ⁊c. ¶ Et si dicat̃ ꝙ sufficit formaꝫ aĩe vel angeli cõponere cũ mat̃ia priori a qua realit̃ distinguit̃: cõsimilit̃ põt dici ꝙ sufficit ponere aĩam cõponere cũ corpore vt cũ ꝓprio ꝑfectibili. ⁊ angelũ cũ ipso vt motorẽ cũ mobili. nec eñ q̄a angelus est ꝑfectibilis seu ĩformabilis accñte/ seq̃t̃ ꝓpt̃ hoc ꝙ sit alicui⁹ materie ꝑfectiu⁹. q̃re ⁊c. ¶ Uel scd̃o ẽt posset dici ad minorẽ: ꝙ cõpositio accidẽtis cũ subiecto ẽ oĩno alte ri⁹ rõnis ⁊ disparata a cõpositiõe ex materia ⁊ forma sb̃a li: nec ꝑ ꝯñs põt dici ꝓprie maior nec minor ꝙ̃ ipsa. vnde ꝯpositio accidẽtis cũ subiecto nullo mõ arguit ꝯpositio nẽ ex forma substãtiali ⁊ ex materia: sed potius ecõuerso ista arguit illã: saltẽ de possibili. oĩs eñ substãtia ꝯposita ex forma ⁊ ex materia est accidẽtis susceptiua: nõ tñ ecõ uerso oẽ accidẽtis subiectũ est aptũ natũ cũ mat̃ia facere ꝑ se vnum. ¶ Ad tertiã p̄dicti cõfirmatiuã ꝯsimilit̃ ẽ di cẽdũ. subiectũ eñ for̃e accidẽtalis nõ ẽ mat̃ia/saltẽ tñ: sꝫ ꝯpositũ siue ip̃a sb̃alis for̃a. ideo lꝫ act⁹ accñtal̃ p̄supponat actũ sb̃alẽ qꝛ formã: nõ tñ potẽtiã sb̃alẽ puta materiã p̄ supponit potentia ad ip̃m actũ accidẽtaleꝫ: qꝛ nec hm̃õi potẽtia ad actũ accidẽtalẽ p̄supponit plusꝙ̃ actus ipse accidẽtalis/q̃ nõ exigit materiã sꝫ subiectũ. ⁊ ideo falsũ est illud q̇ assumit̃: vꝫ ꝙ talẽ ordinẽ habeat potẽtia ad actũ accidentalẽ ad potẽtiã ad actũ substãtialẽ: vocando po tẽtiã ad actum substãtialẽ materiã: qualẽ actus accñta lis ad actũ sb̃alẽ/vocãdo actũ hm̃õi formã ipsã sb̃alẽ. qm̃ materia nõ est sb̃alis potẽtia ad formã accidẽtalẽ saltem vt subiectũ ei⁹ receptiuũ p̄cisũ ⁊ ĩmediatũ seu primũ: sed potius est potẽtia ad substãtialẽ actũ. q̃re ⁊c. ¶ Ad q̃rtã negandũ est illud assumptũ: qñ dicit̃ ꝙ materia nõ est ne ganda in angelis nisi ꝓpt̃ ipsoꝝ ĩcorruptibilitatẽ. cũ eñ materia ipsa sit scd̃ꝫ se ingenerabilis ⁊ ĩcorruptibilis/nõ plus ipsi repugnat esse ĩ ĩcorruptibilib⁹ ꝙ̃ ĩ corruptibili b⁹ lꝫ ĩ gñabilib⁹ ⁊ corruptibilib⁹ necessario sit ponẽda. q̇ a posteriori arguit̃ vt cõit̃ d̃r: vꝫ qꝛ oẽ agẽs creatũ gñati uũ ⁊ corruptiuũ p̄rio supponit sue actionis ⁊ termini sub iectũ q̇ ẽ materia. sed respectu soli⁹ agẽtis creati gñabi lia ⁊ corruptibilia eẽ dñr. g̃ ⁊c. ¶ Ad q̃ntã dicẽdũ ꝙ tam maior ꝙ̃ mĩor ẽ falsa. nec eñ angelus nec aliq̃ res alia ex tra aĩam ꝯponitur ex gñe et differentia. qm̃ vel ista vꝫ ge nus ⁊ differentia accipiuntur quantum ad hoc q̇ sunt quidditatiue: ⁊ sic sunt secunde intentiones formate ab

aĩa effectiue ⁊ exñtes in ip̃a subiectiue: vel ꝙ̃tũ ad illud q̇ dicũt seu significãt obiectiue: ⁊ sic idẽ ĩportãt totalit̃ in re extra: lꝫ illud a q̃ sumit̃ dr̃a in gñe substãtie vt anima rõnalis a q̃ sumit̃ rõnale/ sit ps illi⁹ q̇ significat sp̃ẽs. ⁊ ita bñ ex illo vnde sumit̃ dr̃a põt dici ꝙ ꝯponit̃ illud q̇ si gnificat sp̃ẽs: nõ aũt ex genere nec ex ei⁹ aliq̃ significato cum gen⁹ ip̃m dicat totũ ⁊ accipiatur a toto. totũ aũt nõ cõponit̃ ex seipso. quare ⁊c. ¶ Ad vltimũ dicẽdũ: ꝙ imo tam materia ꝙ̃ substãtialis forma vt ab ip̃a distincta est vere ⁊ directe in gñe substãtie ⁊ in aliqua eius sp̃e. aĩa eñ ĩtellectiua vere ẽ ĩ gñe sb̃e: sicut ostẽdet̃ qñ inq̃ret̃ an sit ꝯposita ex materia/⁊ an ab angelo sit distincta. q̃re ⁊c.

Ad alia q̃ adducunt̃ pro opinione alia

modernoꝝ q̃ ꝓbabilior ⁊ rõnabilior est ꝙ̃ p̄dicta opinio antiquoꝝ. ¶ Ad primũ qñ q̃rit̃ an materia angeli viuat per se: an ꝑ formã suã: dicerent antiq̃ ꝙ ꝑ formã suã p̄rio viuentẽ ipsaꝫ actualiter informãtẽ. ¶ Et qñ infert̃ ꝙ tũc sequeretur ꝙ hm̃õi angeli forma esset aĩa: ⁊ ꝑ ꝯñs ꝙ an gelus existeret aĩatus: Dicerẽt ꝙ neutrũ hoꝝ seq̃t̃ q̇ in fert̃. qꝛ nec oĩs entitas ꝑ se viuẽs vita intellectiua q̃lis est forma angeli/est aĩa: sed tñ entitas sic viuẽs ꝙ ẽ cor poris ꝑfectiua: qualis ẽ aĩa tñ hũana seu eius forma/sup posito ꝙ ex materia ⁊ forma sit ꝯposita vt imaginãt̃ ali q̃ antiquorum. quia tñ qñ ꝯstat de re non ẽ curãdũ de no mine: si vocas animam intellectiuã vl̃r oẽm formam viuam vita intellectiua cuiuscũq; ꝑfectibilis ꝑfectiuã: et animatũ oẽ ex tali forma ⁊ ex q̃licunq; materia ꝯstitutũ nullũ ponẽtes in angelo materiã reputarent ĩcõueniens ꝯcedere formã angeli esse intellectiuã aĩam sic acceptaꝫ quãuis anima tñ intellectiua hominis alterius rõnis. qꝛ etiã ponendo angelum formam simplicem põt vocari aĩa in tellectiua licet nõ sit alicuius materie perfectiua: vocan do vniuersaliter animam intellectiuam oẽm formaꝫ vita intellectuali viuaꝫ. non magis eñ aĩa humana põt voca ri anima intellectiua qꝛ est corporis ꝑfectiua / ꝙ̃ si nõ eẽt corporis nec alicuius alterius ꝑfectibilis ꝑfectiua. Hoc etiam modo angelus posset concedi existere aĩatus: hoc est ex forma viuente vita intellectiua/q̃ põt dici de anima sic accepta: ⁊ ex materia ꝓpria ꝯstitutus. Uocando aũt aĩam tñ formam viuam corporis ꝑfectiuã: ⁊ aĩatũ ex ta li for̃a ⁊ ex corp̃e ꝯstitutũ/nec forma angeli ẽ aĩa nec ip̃e angel⁹: cũ sit ex sp̄ũali mat̃ia ⁊ ex for̃a alteri⁹ rõnis a ta li anima cõstitutus. ¶ Et quando additur ꝙ tunc seque ret̃ ꝙ essent due anime intellectiue quarũ vna esset info rmatiua corporis ⁊ alia materia spiritualis: Si vocas ani mam intellectiuã vl̃r omnem formam vita intellectu ali viuentẽ/non magis est inconueniẽs duas aĩas sic ac ceptas quarum vna sit corporis vt aĩa hoĩs/⁊ alia alte rius perfectibilis vt anima angeli perfectiua: ꝙ̃ ponere ipsas duas: quaruꝫ vna sit perfectiua corporis: ⁊ alia nõ sit alicuius perfectibilis ꝑfectiua vt forma angeli. ¶ Et si dicatur ꝙ forma angeli habet poni esse anima/si ponat̃ esse alicui⁹ materie ꝑfectiua: nõ aũt si ponat̃ forma ab oĩ materia separata: hoc dicere ẽ contẽdere de noĩe ⁊ nõ de re. omnis enim forma viuens vita intellectuali põt voca ri ita intellectiua anima sicut intellectiua forma siue sit alicuius siue nullius ꝑfectibilis perfectiua. vocãdo autẽ animam vt vocatur cõiter ⁊ vulgariter solam viuentem corporis tantummõ ꝑfectiuã/nõ seq̃tur ꝙ sint due ĩtelle ctiue anime: qꝛ nec forma angeli est aĩa sic accepta. qua re ⁊c. ¶ Ad secundũ quando querit̃/an forma angeli sit nata per se subsistere sine sua materia: an nõ? Si dicatur ꝙ sic: ex hoc non sequitur q̇ infertur: videlicet ꝙ sit ani ma intellectiua: nisi vocetur anima intellectiua vniuersa liter vt dictum est omnis forma intellectiua. ¶ Et quãdo infert̃: ꝙ tũc nõ differret aĩa hũana a forma angeli nisi qꝛ anima hominis ⁊ nõ forma angeli est corporis ꝑfectiua: Dico ꝙ non sequitur. nec eñ per hoc hm̃õi forme intelle ctiue vꝫ angeli ⁊ hoĩs essentialiter distinguuntur. sed be ne verum est ꝙ ex hoc a posteriori distingui essentialiter arguuntur. quidditatiue eñ seipsis distinguuntur / a po steriori tamẽ. quia anima hominis est corporis ꝑfectiua forma autem angeli vel nullius est perfectiua vel saltẽ non corporis sed perfectibilis alterius rationis. ideo di stingui specifice arguuntur: cum forme eiusdem rationis sint eiusdem rationis perfectibiliuꝫ perfectiue ⁊ informa tiue. q̃re ⁊c. ¶ Dico tamen aliter: videlicet ꝙ forma ange li non est ab eius materia separabilis ꝑ naturã nec nata subsistere sine ip̃a. oẽ eñ ꝯpositũ cuius forma ẽ naturalit̃ separabilis a materia/ est corruptibile: et cũ ꝯpositũ nõ tñ ex corruptione ptium sed etiam ex earũ diuisione corrum pat̃. sed angelus est ĩcorruptibilis. g̃ ⁊c. ¶ Ex hoc tamẽ nõ sequitur q̇ infertur: videlicet ꝙ aĩa intellectiua hoĩs sit ꝑfectior ꝙ̃ forma ãgeli: sed magis cõtrariũ: vꝫ ꝙ for ma angeli nobilior sit ꝙ̃ ipsa anima. nec eñ qꝛ anima ho minis ẽ informatiua ꝑfectibilis naturaliter alterabilis alteratione/qua existente ipsa anima habet a corpore se parari/arguitur esse perfectior: imo imperfectior ꝙ̃ si eẽt perfectiua et informatiua alicuius perfectibilis incorru ptibilis ⁊ ĩpassibilis per naturaꝫ: quo supposito non pos set per naturã a suo ꝑfectibili separari. sed sic ponitur de forma angeli. ergo ⁊c. ¶ Concedi tñ hẽt necessario hm̃õi angeli formam posse supnaturaliter a sua materia separi ⁊ separatã posse naturalit̃ sicut aĩam hominis sine corpo re/subsistere sine ipsa, ⁊ hoc est ex quo arguit̃ animam in tellectiuam esse sensitiua ⁊ vegetatiua perfectioreꝫ: quia vꝫ separata a corpore põt naturaliter subsistere sine ip̃o non autem qꝛ põt naturaliter vꝫ actione scd̃e cause suũ corpus per ipsam ꝑfectibile alterantis vel totaliter cor rumpẽtis separari ab ip̃o alterato corpore vel corrupto. Immo perfectior argueretur si corpori vel cuicũq; alteri ꝑ ipsam perfectibili incorruptibili vniret̃. q̃re ⁊c. ¶ Ad tertium apparet solutio ex p̄dictis. vt eñ dictum est/cuꝫ materia sit ĩcorruptibilis non videt̃ oĩ rei incorruptibili repugnare. q̃re ⁊c. ¶ Ad vltimuꝫ apparet euidẽter: ꝙ nõ ꝯcludit. qꝛ nõ tñ intellectus angelicus/sed etiã oĩs ali⁹ ⁊ sensus abstrahit a materia. nec tñ abstrahit a mat̃ia sꝫ ẽt ab oĩ ĩdiuiduo: ĩtelligẽdo vl̃e abstractũ ab oĩ singulari significato. ⁊ ita si ideo caret mat̃ia: qꝛ ĩtelligẽdo abstrahit ab ip̃a: ita ẽt põt argui ꝙ nõ sit aliq̇d ĩdiuiduũ cũ abstra hat ab oĩ ĩdiuiduo/q̇ est falsũ. q̃re ⁊c. ¶ Hec de secundo.

Quantum ad tertium & vltimũ: vbi est

dicendum ad q̃stionem/pono duas cõclusiones. ¶ Pri ma est: ꝙ an in angelo sit materia an nõ/nõ videt̃ nobis esse posse certum in via: nec notuꝫ certitudinaliter per na turam. ¶ Hec probatur. qm̃ nec hoc est per se notum nec deducibile ex aliquo per se noto a nobis cognito certitu dinaliter in hoc statu. nec enim de angelo cognoscimus nec cognoscere in presenti possumus nisi ꝙ est substantia spiritualis ingenerabilis ⁊ incorruptibilis. sed ex nullo talium conceptuum nec quorumcunq; aliorum quos de huiusmodi separatis substantijs habemus/potest euidẽ ter argui determinate altera pars istarum: videlicet ꝙ in eis sit materia: nec ꝙ non sit. de nullo eñ talium con ceptuum ipsa materia vel eius carentia affirmata est no tior nec euidẽtior ꝙ̃ de ipso angelo predicato. nec eñ iste ꝓpõnes sũt note/oĩs sb̃a spiritualis ĩcorporalis ⁊ ĩcorru ptibil̃ ẽ ꝯposita ex mat̃ia ⁊ ex for̃a: vel̃ caret mat̃ia ⁊ ẽ sim plex for̃a: vel̃ ẽ sb̃a ꝯposita ex mat̃ia ⁊ ex for̃a. sꝫ q̇ nec ẽ per se notum nec ex aliquo notiori seu euidentiori deduci bile nobis noto/non potest nobis certitudinaliter eẽ no tũ. g̃ ⁊c. ¶ Cõfirmat̃ p̄rio. qꝛ ꝯstat ꝙ nõ põt demõstratiue

probari hmōi substātias spūales esse ex maṫia ꝯpositas
a priori nec a posteriori. q2 materia a posteriori ī nullo eē
arguiṫ nisi ex generatiōe ⁊ corruptione. sola eñ transmu
tatio ad substantialeꝫ formā arguit ⁊ scire facit materiā.
hmōi aūt substātie sepate sūt īcorruptibiles ⁊ ad oēꝫ sbā-
lē formā naturaliter īrāsmutabiles. ex hoc tñ nō pōt ar
gui nec ex aliq̄ alio nobis noto ꝙ careāt materia: cuꝫ ipā
materia sit incorruptibiľ: nec ꝑ ꝯñs videaṫ īcorruptibili
repugnare. ⁊ ita lꝫ corruptibile arguit materiā: nō tñ in-
corruptibile īfert ei⁹ carētiā: cū ēt celi ⁊ oīa supiora sint
scḋm mltos ꝯposita ex materia: q̄ nō obstante sūt īcorru
ptibilia. nec ēt q2 angeli sūt substātie spūales: nō seq̄ṫ vel
non ē notū ꝙ seq̄ṫ ꝙ eis sit īcōpossibilis materia. q2 hoc
non eēt nec seq̄ posset nisi supposito ꝙ materia in solo cor
pore eē posset: qḋ non est notū nec ab illis ꝯcessū q̄ corpa
superiora ponūt esse simplicia carētia omni materia. non
eñ videṫ esse īpossibilius ī aliqua substātia spūali eē ma
teriā q̄ ī corporali ei⁹ carētiā. ergo cū hmōi substātias eē
ꝯpositas vel simplices nō sit nobis ꝑ se notū: nec ex aliq̄
alio ꝑ se noto priori nec posteriori deducibile / seq̄tur ꝓpo
situm: vcꝫ ꝙ neutruꝫ hoꝝ pōt determinate existere nobis
certum. ¶ Cōfirmaṫ scḋo: quia nullus pōt scire substan-
tiā aliquā creatā esse simplicē determinate vel ꝯpositam
nisi aut q2 ipāꝫ intelligit intuitiue vel abstractiue ꝫm se ⁊
in se: aut ī aliquo ꝯceptu ex q̄ necessario seq̄ṫ ⁊ infertur
determinate alterū p̄dictoꝝ vcꝫ simplicitas vel ꝯpositio.
sed nullus in via pōt naturaliter cognoscere ītuitiue nec
etiā abstractiue distincte aliquā spūalē substātiā ī se: nec
in aliq̄ cōiṫ sibi ꝓprio: ex q̄ argui posset determīate eius
simplicitas vel ꝯpositio. ergo ⁊c. ¶ Ex hoc seq̄ṫ corolla-
rie: ꝙ nō sit ī q̄stiōe ista aliq̄d determīate ꝑtinaciter asse-
rēdū. nullus eñ debꝫ ꝑtinaciṫ asserere qḋ sibi nō ē certitu
dinaliṫ manifestū ꝑ aliquā rōnē nec ꝑ scripturā sacrā / nisi
ipꝫ ī se sit ꝑ se notū. sꝫ āgelū hr̄e materiā vel nō hr̄e nō ē
determīate hoꝝ alterū ꝑ se notū nec deducibile seu demō
strabile ex aliq̄ tali nobis noto nec ī scriptura expssō. ni-
hil eñ ī scriptura de hmōi substātijs explicaṫ ex q̄ ī eis
materia nec ei⁹ carētia arguaṫ. g̃ ⁊c. ¶ Scḋa ꝯclusio ē: ꝙ
ꝓbabili⁹ ⁊ rōnabili⁹ ē opinari substātias hmōi spūales
eē forās simplices q̄ ex forā ⁊ ex maṫia ꝯstitutas. ¶ Hec
ꝓbaṫ. qm̄ ad ptē istā sūt rōnes ꝓbabiliores q̄ ad aliā / lꝫ
solubiles: vt pꝫ discurrēdo ꝑ rōnes ⁊ solutiōes adductas
supi⁹ pro vtraq̄ pte ī p̄dictis primis duob⁹ articulis q̄-
stionis. sed ꝯclusio ad quā sūt rōnes ꝓbabiliores ē vt ꝓ-
babilior opināda / nisi opposita eēt ex scriptura determina
ta. g̃ ⁊c. ¶ Cōfirmaṫ. q2 nūq̄ sine necessitate pl'alitas est
ponēda. sꝫ ꝓpṫ nihil nobis notū de substātijs spūalib⁹ est
necessariū pōere ī eis materiā. nec eī ī eis possibiľ gn̄atio
nec corruptio nec aliq̄d aliḋ ē in eis qḋ sciam⁹ qḋ mate-
riā arguat necessario. g̃ ⁊c. ¶ Preterea null⁹ debꝫ pone-
re aliq̄d ī illo ī q̄ nō ē illḋ ꝓpṫ qḋ illḋ aliḋ poniṫ ī q̄cunq̄
alio ī q̄ poniṫ. ¶ Hoc appet. q2 cā nō īnotescit nisi a poste
riori ꝑ effectū: ⁊ ita vbi nō repiṫ aliq̄s effect⁹ nō oportꝫ po
nere ꝓpriā ei⁹ cāꝫ nisi aliūde ꝯstet existere ibi ipāꝫ. sꝫ ꝫm
cōiṫ pb̄antes effect⁹ ex q̄ arguiṫ maṫia ī q̄cūq̄ / ē gn̄atio
⁊ corruptio: q̄ ī hmōi substātijs ñ repiūṫ. g̃ ⁊c. ¶ Si dicaṫ
ꝙ lꝫ trāsmutatio ad formā sbālē ī istis corruptibilib⁹ ar
guat materiā: nō aūt ī īcorruptibilib⁹: ꝯcedo: ⁊ ex hoc ꝓ-
positū hēo. qm̄ ex q̄ ī hmōi sbījs spūalib⁹ nō ē mediū: ex q̄
arguim⁹ eē materiā ī alijs corruptibilib⁹: nec aliq̄d aliḋ
scim⁹ de eis ex q̄ arguere possim⁹ materiā eē ī eis: ꝑ ꝯñs
nō oportꝫ ipās ponere eē ꝯpositas: sꝫ poti⁹ forās simpli-
ces. ¶ Sic ad q̄stionē. ¶ Ad rōnē p̄mā ī p̄ncipio dicēdū
ꝙ falsū ē qḋ assumiṫ ī minori. oīs eñ sbā tā simplex q̄ ꝯpo
sita tā creata q̄ etiaꝫ increata vt alias est ostensū est dire-
cte in gn̄e substantie. ¶ Ad secundam in contrariū / appa
ret solutio ex p̄dictis.

Secundo q̄ro: vtrū angeli sint cō
positi ex gn̄e ⁊ drā tanq̄ ex rōne potentiali et
actuali. ¶ Et arguiṫ p̄rio ꝙ sic. q2 oē īdiuiduū
alicui⁹ spēi ē sic ꝯpositū. īcludit eñ spēꝫ gen⁹
⁊ drāꝫ includētē. sꝫ q̄libꝫ āgel⁹ ē ī gn̄e: ⁊ ꝑ ꝯñs ī aliq̄ gn̄is
spē. g̃ ⁊c. ¶ Cōtra: q2 gen⁹ ⁊ drā nō dicūt distīcta aliq̄ ī re
extra sꝫ idē. sꝫ nihil pōt eē ꝯpositū nisi ex distinctis. g̃ ⁊c.
¶ Respōsio. vbi sic ꝓcedā. P̄rio ei excludā vnā opinio-
nem. ¶ Scḋo dicā aliter ad questioneꝫ.

Quātū ad primū est opinio quorūdā di
cētiū ꝙ oē īdiuiduū cuiuscūq̄ speciei creatū ē ꝯpositū ex
aliq̄ rōne potētiali cū plib⁹ diuersarū specierū ⁊ ex aliq̄
actuali ꝓpria sibi ⁊ alijs eiusdē rōnis secum: vt albedo
ex colore cōi oī spēi coloris / ⁊ ex disgregatiuo proprio al-
bedini. iter q̄ duo ī q̄cūq̄ īdiuiduo īclusa ē diūsitas ī re ex
tra forālis: nō tñ realis. ⁊ ita ꝑ ꝯñs dicūt isti ꝙ q̄libꝫ āge
lus / cū sit ī gn̄e ⁊ ī aliq̄ gn̄is spē / ē sic ꝯposit⁹ ex talib⁹ dua
bus q̄dditatib⁹ q̄rū vna ē gn̄is q̄ est potētialis ⁊ alia drē
actualis. ¶ Pro ista opiniōe: vcꝫ ꝙ talia duo ī oī īdiui-
duo cuiuscūq̄ spēi īclusa distiguāṫ extra ītellectum: et ꝑ
ꝯñs ꝙ realiṫ ex eis q̄libꝫ spēi īdiuiduū ꝯponaṫ / arguiṫ
mltipliciṫ. Et p̄rio sic. illḋ qḋ circūscripta oī opatiōe ītel
lect⁹ mouet aliquā potētiā / distinguiṫ ab oī alio ipāꝫ rea
liṫ nō mouēte. sꝫ color a remotꝭ mouet visū quē nō mouet
aliq̄ colorꝭ specierū nec drārū: cū tñ color nō aliq̄ ei⁹ spēs
nec drā videaṫ: sicut ēt son⁹ pōt audiri nō ꝑcepta aliq̄ ei⁹
specierū. g̃ ⁊c. ¶ Cōfirmaṫ. q2 ꝫm phꝫ p̄rio physi. totum
prius mouet sensū q̄ ei⁹ ptes. ¶ Ex hoc arguiṫ de aliq̄ to
to diūsoꝝ coloꝝ: de q̄ q̄riṫ sub q̄ rōne tale totū moueat vi-
sū qn̄ mouet ipm: aut eñ mouet eū sub rōne cuiuslibet co-
loris / aut sub rōne colorꝭ cōis oīb⁹ illis. sꝫ nō pōt poni pri
mū ꝓpṫ duo. P̄rimo: q2 tūc totū nō moueret pri⁹ visū q̄
ptes eius / cui⁹ ꝯtrariū dicit phus. Scḋo. q2 cū colores
hmōi vt supponiṫ sint diuersi oporteret vidētē p̄rio tale
totū diuersos actus vidēdi hr̄e. qḋ nō ē verū / cū vn⁹ suffi
ciat ad cōfuse tale totū vidēdū. g̃ relinq̄ṫ scḋm: qḋ ē ꝓpo
situm. ¶ Preterea scḋo arguiṫ sic ad idē. illḋ qḋ se toto
distiguiṫ a q̄cunq̄ / eq̄liṫ distiguiṫ a q̄cūq̄ a q̄ distiguiṫ. sꝫ
nisi rō gn̄is ⁊ drē distiguāṫ īter se ⁊ a spē / oīs spēs se tota
a q̄cunq̄ alia distigueret. g̃ ⁊ ipā ⁊ q̄libet ei⁹ īdiuiduuꝫ
ab oīb⁹ alijs distingueṫ eq̄liter / qḋ ē falsū. q̄re ⁊c. ¶ Pre
terea null⁹ ītellect⁹ pōt idē abstrahere a seipō nec ꝯcipe
sine eo. sꝫ ītellect⁹ abstrahit gen⁹ a spē ⁊ a drā ⁊ ꝯcipit si
ne eis vt aīal sine hoīe ⁊ colorē sine albedine. ꝯstat aūt ꝙ
tā spēs q̄ gen⁹ ab ipsa abstractū est aliq̄d ī re extra. ergo
⁊c. ¶ Cōfirmaṫ. q2 nullus intellectus pōt accipe aliquaꝫ
rē sub aliqua rōne in ipsa non repta. sed si ī re nulla ē di-
stinctio inter inferiora ⁊ supiora vltima ⁊ supma / nihil est
in aliq̄ re conceptibile nisi rō singularis seu īdiuidualis.
g̃ sub nulla alia rōne aliq̄ res ē ꝯceptibiľ: qḋ ē falsū. g̃ ⁊c.
¶ Preṫea q̄rto phus. 7. metaphy. loq̄ns de diffinitiōe
dicit: ꝙ sicut diffinitio se hꝫ ad rē ita ptes diffinitiōis ad
ptes rei. sꝫ ptes diffinitiōis sūt gen⁹ ⁊ drā ꝫm eūdē. g̃ ge-
n⁹ ⁊ drā distīcta significāt ī re extra. ¶ Cōfirmaṫ. ꝑ illud
dictū Porphyrij: ꝙ drā aduenīēs gn̄i ꝯstituit spēꝫ: sꝫ oīa
ꝯstitutiua sūt tā īter se q̄ a ꝯstituto distīcta aliq̄liṫ ī re ex
tra. ergo ⁊c.

Cōtra opinionē istā arguo: ꝙ concedit
seu ponit īcōpossibilia: vcꝫ aliq̄ ī creatꝭ eē forāliṫ distīcta
ī re extra ⁊ realiṫ īdistincta. hec eñ duo sūt īcōpossibilia
tā ī creatꝭ q̄ ēt ī diuinis / vt suppono hic ex alibi declara-
tꝭ. ¶ Cōfirmaṫ. q2 īpossibile ē eādē rē eē forāliṫ ꝯtrahibilē
⁊ potētialē: q2 ꝯtractiuā ⁊ actualē. ¶ Hoc appet. alias si
negeṫ ita pōt negari formā a maṫia distigui realiter. oīa
eī q̄rū q̄libꝫ nūero vnū est ab alio sic distīctū ꝙ ē forāliṫ ī

potentia ad ipꝫ vt ad eius actuatiuū realiṫ distinguūtur
sed q̄cq̄d est in hac albedine est vnū nūero: ⁊ ita hic color
⁊ hec albedo ⁊ hoc disgregatiuū sunt diuersa nūero: quoꝝ
vnū est in potētia ad alterū vt color ad disgregatiuūꝫ ei⁹
realiter ꝑfectiuū ⁊ actuatiuum. g̃ ⁊c. ¶ Preterea impos
sibile est eandem rem esse ꝑfectiuā ⁊ impfectiuā siue pfe-
ctiorē ⁊ imperfectioreꝫ. ex q̄ seq̄ṫ ꝙ oē ꝑfectius ab īꝑfectio
ri realiter est distinctum. ¶ Hoc appet. nō eñ magis vna
res arguiṫ distīcta eē ab alia q̄ est vel esse pōt alba / ⁊ alia
nō sed magis: q̄ q2 ꝑfectior ⁊ alia impfectior: maxime cū
q̄libet sit ꝑfectū vel impfectū nō aliq̄ sibi apposito sꝫ se
ipso. sed scḋꝫ opinionē istā illud qḋ dicit gen⁹ ē impfecti⁹
realiṫ q2 ꝯtrahibile ⁊ potētiale: ⁊ illud qḋ dicit differētia
est pfecti⁹ q2 ꝯtractiuū ⁊ actuatiuū. g̃ vnū istorū ab alte-
ro realiṫ est distīctū. hoc aūt ē falsū etiā scḋm ipos. g̃ ⁊c.
¶ Si dicaṫ ꝙ nō oportet ista gn̄is ⁊ drē significata esse
ꝓpter p̄dicta diuersas res sed tñ diuersas formalitates
q̄rū vna ē ꝑfectior alia ⁊ ei⁹ actuatiua: ita ꝯsiliter pōt di-
ci de forā ⁊ de materia: ꝙ vcꝫ nō oportet formā a materia
eē diuersā realiṫ: q2 ē ei⁹ informatiua ⁊ ꝑfectiua seu actua
tiua: sꝫ tñ formaliṫ: qḋ ē falsum. ¶ Cōfirmaṫ. q2 ꝫm ipos
forālitates gn̄is ⁊ drē forāliṫ ꝯstituūt ⁊ ꝯponūt spēm. sꝫ oīa ī
re extra vnā rē ꝯstituētia ⁊ ꝯponētia realiṫ sunt distīcta
g̃ nō min⁹ forālitates gn̄is ⁊ differētie q̄ forā ⁊ materia di-
stinguunṫ. ¶ Preterea oīa distincta ī re extra alteri⁹ rō
nis sunt magis distīcta q̄ alia distīcta eiusdē specifice rō
nis. sꝫ si rō gn̄is ⁊ differētie distiguunṫ in re vt potētiale
seu ꝯtrahibile ⁊ actuatiuū seu ꝯtractiuū: distinguūṫ sicut
diuersa alterius rōnis. ergo magis distinguūṫ q̄ diuersa
īdiuidua eiusdē spēi q̄ sūt eiusdē rōnis: ⁊ tñ distīcta realiṫ
g̃ ⁊c. ¶ Cōfirmaṫ. q2 ꝫm istā opinionē magis distinguūṫ
illa q̄ se totis distinguūṫ q̄ illa q̄ aliq̄ sui tm̄. sed īdiuidua
eiusdē speciei ꝫm sic opinantes nō distinguunṫ se totis:
cū ꝯueniāt ī gn̄e. differētia aūt ⁊ gen⁹ vt color ⁊ disgrega
tiuū ī nullo cōi ꝯueniūt: ⁊ ꝑ ꝯñs distiguunṫ se totis. g̃ ⁊c.
¶ Si dicaṫ ꝙ rō gn̄is ⁊ differētie sūt magis idē realiṫ lꝫ
sint alterius rōnis: q2 ī codē puta ī spē ⁊ ī q̄libꝫ ei⁹ īdiui-
duo intrinsece īcludunṫ. nō sic aūt vnū speciei īdiuiduū ī
cludit alterū. ¶ Hoc nō valꝫ: q2 ēt corp⁹ ⁊ aīa īcluduntur
in q̄libet hoīe: q̄ tñ nō obstante magis distinguunṫ corp⁹
⁊ anima cuiuslibet vnius hoīs q̄ hō ipse ab alio homine
quē non includit intrinsece / distinguaṫ. vl'r etiam oīs
substātialis forma magis distinguiṫ a materia q̄ vna sub
stātia ex eis ꝯposita distinguaṫ ab alia eiusdem rōnis cū
ipsa. g̃ et in ꝓposito ꝓpter ꝯsileꝫ rōnē ꝯsiliter est dicēdū.
¶ Preterea oēs rōnes tā adducte supi⁹ q̄ alie q̄b⁹ ꝓbāt
inter ista esse formalē diuersitatem / arguūt etiam realeꝫ
vt pꝫ per singulas adductas supi⁹ discurrēdo ⁊ ipās sol
uendo.

Ad primā enim quādo dicitur in mino
ri ꝙ color mouet visum a remotis nulla eius specie ipm
mouente: si speciem accipis quidditatiue ⁊ colorem qui
est genus / nego assumptū. q2 nec color nec ei⁹ aliqua spēs
nec differētia pōt mouere sensū sed tñmō intellectū q̄ so-
lus est vl'ium perceptiu⁹. si autem accipis hunc colorem
⁊ hanc albedinē in re extra: sic dico ꝙ minor simpliciter ē
falsa. nullus eñ pōt videre colorē q̄ diciṫ albedo nisi vide
at hanc albedinem: cū nec ista albedo sit aliud q̄ hic co-
lor. sed si color posset mouere visum ⁊ videri hac albedīe
non mouente ipsum nec visa: hic color ⁊ hec albedo reali-
ter essent distincta / vt probabo. ergo ⁊c. ¶ Probatur mi
nor. quia sicut potens calefacere differt realiter a non po
tente calefacere / et etiam potens calefacere obiectum
seu passum remotius ab omni alio non valente calefacē-
re idem passuꝫ nisi propinquius sibi: ita et de obiecto mo
tiuo potentie remotioris et de alio obiecto motiuo eius-
dem non nisi sibi propinquioris consimiliter est dicēduꝫ.
sicut eñ vnum ⁊ idem realiter nō pōt esse actiui⁹: nec per
ꝯñs agere remotius seipso nullo alio ab ipso tantum for
maliṫ nō realiṫ differēte: ita ⁊ de obiecto motiuo potētie
a remotis ⁊ de alio motiuo eiusdē non nisi sibi ꝓpinq̄oris
consimiliter est dicendum. ergo si color mouet visum ab
ipso remotiorem ⁊ hec albedo non nisi sibi ꝓpinquiorem
seq̄tur ꝙ inter ista sit realis diuersitas: qḋ est falsum: ⁊ ēt
ipsi negant. ¶ Confirmatur. quia vnum ⁊ idem realiter
non potest videri actualiter ⁊ non videri: magis q̄ sensu
tactus sentiri ⁊ non sentiri. ergo sicut sensu tactus perci-
piente calidum ⁊ non frigidum vel econuerso arguitur
frigiduꝫ a calido realiter esse distinctum: ita si colore isto
actu viso non videatur hec albedo / sequitur euidenter ꝙ
hic color ⁊ hec albedo realiter distinguuntur. ¶ Secun-
do. quia sicut tactus ad calidum ⁊ frigidū ita visus se ha
bet ad album et ad nigrum. sed tactus nunq̄ percipit
aliquod commune frigido et calido non percipiendo ali
quod istorum. ergo nec visus colorem non videndo albe-
dinem nec nigredinem. ¶ Tertio: quia vnum et idem rea
liter respectu eiusdem non potest esse actiuius et minus
actiuum. sed qḋ mouet potentiam remotiorem et magis
distantē est actiuius illo quod non potest mouere ipsam
nisi sibi ꝓpinquiorem. ergo ⁊c. ¶ Quarto: ꝙ quecunq̄
actiua principia eiusdem effectus virtualiter contentiua
sic se habent ꝙ semper ꝑfectius est actiuius: sicut appa-
ret de calido intenso ⁊ remisso ⁊ de potentia motiua per-
fectiori ⁊ impfectiori. sed secundum opinionem predictā
hec albedo est perfectior hoc colore. ergo cum vtrūq̄ taꝫ
videlicet hec albedo q̄ hic color sit obiectum motiuum
eiusdem potentie sensitiue / seq̄tur ꝙ fortius mouere pote
rit: ⁊ per consequens magis distantem sensitiuā potētiā
hec albedo q̄ hic color. ex quo sequiṫ ꝙ visus citius ⁊ re-
motius seu magis distantem videbit albedinem q̄ colo-
rem: si ista vt supponiṫ sicut perfectius ⁊ īpfectius distin
guātur. ¶ Sed ad istam rationem dupliciter respondeṫ.
Primo enim dicitur ꝙ licet albedo sit positiue ⁊ quodā
modo intensiue perfectior q̄ hic color: tamen hic color ē
hac albedine sibi coniuncta perfectior extensiue / sicut et
albedo equi albedīe margarite. ⁊ ita sicut ista albedo eq̄
licet margarite albedine sit imperfectior intensiue: mo-
uet tamen visum remotiorem et magis a se distanteꝫ: ita
⁊ hic color q̄ hec albedo: quia licet sit ipsa imperfectior
intensiue: est tamen perfectior q2 ad plura indifferēs extē
siue. ¶ Scḋo respōdeṫ ꝙ lꝫ in his q̄ sunt eiusdem rōnis ꝑ
fectius sit actiuius et etiā īremotius q̄ īpfectius: vt ma
gis calidū minus calido ⁊ albius minus albo: non tamē
hoc est verum in his que sunt alterius rationis. ignis eñ
est perfectior q̄ sit calor: et tamen eius calor potest cale-
facere aliquid remotius q̄ ignis possit ignire. sed in pro-
posito hic color et hec albedo sunt alterius rationis. er-
go ⁊c. ¶ Sed iste responsiones nullaꝫ habent euidentiā
Prima enim falsum accipit euidēter qn̄ dicit ꝙ hec al-
bedo est intensiue ꝑfectior hoc colore qui est ipsa ꝑfectior
extensiue. Si eñ hec albedo est hoc colore ꝑfectior intē-
siue: ergo ab ipso realiter est distincta. nō eñ min⁹ ꝑfecti⁹
⁊ īꝑfecti⁹ alteri⁹ rōnis distinguūṫ q̄ ꝑfectius ⁊ īpfecti⁹
eiusdē rōnis. sꝫ oē ꝑfecti⁹ a q̄cūq̄ alio īꝑfectiori eiusdē rō
nis realiṫ ē distīctū. g̃ mlto magꝭ ꝑfecti⁹ ⁊ īꝑfecti⁹ alteri⁹
rōnis / cuiusmōi vt dicūt sūt hic color ⁊ hec albedo / realiṫ
distiguūṫ: qḋ tñ ē falsuꝫ: ⁊ ēt ipsi negāt. quare ⁊c. ¶ Pre
terea qn̄ dicunt ꝙ hic color est hac albedine ꝑfectior ex-
tensiue: aut intelligūt ꝙ sit extensiue ꝑfectior q2 quātita
tiue maior sicut albedo eq̄ albedine margarite: aut q2 plu'
bus cōior. sꝫ vtrūq̄ hoꝝ falsū ē: ⁊ esto ꝙ eēt verū / eēt ꝯtra
ipsorū ꝓpositū. ergo ⁊c. ¶ Minor appet: ⁊ p̄rio ꝙ vtrūq̄
predictorum duoꝝ sit falsum. qm̄ constat hanc albedinē

non esse minorem extensiue hoc colore sibi coniunctu: cū in nulla parte subiecti sit hic color in qua nō sit hec albedo. constat eñ q hic color qui est cū hac albedine nō potest esse nigredo nec aliqs alius color magis q̄ hec albedo: nisi dicat q hic color est materia existēs i potētia ad hanc albedinem ꝛ ad hanc nigredinem vt ad formas diuersas: quod est improbabile ꝛ absurdū. quare ꝛc. ¶ Secunda pars minoris videlicet q virtꝰ predictorum cōcessum sit cōtra ipsos/apparet. q̄ siue hic color sit hec albedine pfectior extēsiue: q̄ subiectiue maior: siue q̄ potē tialiter cōtior: sequit q̄ ab ipsa albedīe realiter distinguatur. tam enim illud quod est alio extensius q̄ illud quod est eo communius: hoc est in potentia ad aliqua ad que alterum non est in potētia/est ab ipso distinctum realiter vt apparet de materia ꝛ de forma. quare ꝛc. ¶ Preterea q̄n dicitur q color est ad plura indifferens q̄ albedo: aut hoc intelligitur esse verum de hoc colore ꝛ de hac albedine singulari: aut de colore ꝛ albedine in cōi. Si secundo modo nihil ad ꝓpositū: q̄ visus non ꝑcipit sicut nec aliquis alius sensus talem albedinem nec colorem nec a remotis nec etiam de propinquo/cū nullus sensus ꝑcipiat nisi tantummodo singulare. Si autem ista accipiant primo modo sic falsum est q̄ accipiunt: ꝛ etiā contra ipsos videlicet q hic color sit ad plura indifferens q̄ hec albedo. q̄n indistinctorum realiter neutrum potest esse indifferens magis q̄ alterum. sed hic color et hec albedo sunt etiā scōm ipsos realiter indistincta. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmat q̄ aut hic color ꝓiunctus cū hac albedine potest ab ipsa separari: aut non. Si sic: ergo ab ipa realiter est distinct⁹. si non: ergo cū q̄cunq; pōt facere seu esse vnum hic color/et hec albedo. sed hec albedo non pōt esse vnum cum aliquo alio colore alteri⁹ speciei: ergo nec hic color: nec per ꝑs est ad plura indifferens q̄ hec albedo. ¶ Consequentia ē euidēs. q̄n si hec materia ignis non posset separari a forma ignis: nec esse vnū cū aliquo nisi cū q̄ forma ipa ignis similiter esset vnuz: nō esset ignis materia ad plura indifferēs q̄ eius forma. g̃ consimiliter in ꝓposito est dicēduz ¶ Ex his apparet: q̄ exēplum de albedine Margarite ꝛ equi non est ad ipsorum ꝓpositum: sed magis ad oppositum. ¶ Secunda etiam respōsio non valet. q̄n licet non oīne perfectius sit actiui⁹: nec hoc accipit rō supradicta tñ eorum oīm q̄ sunt actiua ꝛ effectuum eiusdem rōnis ꝓductiua semper perfectius est actiuius siue sit cuz impfectiori eiusdez siue alterius rōnis. non eñ minus imo magis excedit alterum q̄ est alterius rōnis ꝛ est eo pfecti⁹ q̄ illud q̄ est eiusdez rōnis cum illo ꝛ est pfectius eo. sed nullū pfecti⁹ alio eiusdē rōnis cū eo est ipo actiui⁹ nisi q̄ perfectius: vt calidi⁹ calido remissiori. ergo ꝛc. ¶ Ex hoc apparet q̄ non est ad propositum exemplum quod adducūt de igne ꝛ de eius caloze/cum calor ꝛ ignis non sint vt communiter dicitur eiusdem substantialis forme videlz ignis p̄cipia ꝓductiua. nec eñ calor continet virtualiter nisi calorem. ꝛ ita non sequitur q̄ ignis possit ignire vbicunq; calor potest calefacere: non sequitur inquā nec habetur ex illa ratione predicta. sic tamen est in rei veritate: videlicet q̄ vbicunq; ꝛ ad quamcūq; distantiam ignis pōt calefacere/ꝛ ignire: non tamen nisi post calefactionem/cum alteratio semper generationem p̄cedat. q̄re ꝛc. ¶ Si forte dicatur q̄ hic color et hec albedo licet sint obiecta motiua eiusdez potentie nō tñ mediante forma eiusdem rationis: q̄ aliā speciē ꝓducit i organo vis⁹ hec albedo ꝛ aliā iste color. sicut ꝛ ali⁹ ē act⁹ videndi hāc albedinē ꝛ alius hūc colorē. ¶ Hec respōsio sicut ꝛ alia supradicta cōcedit realem esse diuersitatē inter hanc albedinem ꝛ hūc colorem. q̄n illa omnia principia productiua realiter sunt distincta que sic sūt diuersoꝝ realiter ꝓductiua q̄ ꝓducibile ab vno nō ē ꝓducibile ab alio/ nec ecōuerso. ¶ Hoc aꝑparet: nō enī minus talia arguūt realiter esse distincta q̄ diuersa subiecta diuersoꝝ accidētium receptiua vt corpus albedinis ꝛ angelus intellectionis. ergo sicut quia corpus est receptiuum forme alteritatis rationis: ab illa cuius est receptiua omnis spiritualis substantia/arguitur realis diuersitas inter ista: ita si hec albedo vt dicit ista responsio est productiua talis speciei sensibilis: et hic color vnius altertius ab illa alterius rationis: sequitur et probatur a postertori realis diuersitas inter ista. quā etiam realē diuersitatem habet concedere alia supradicta secunda responsio principalis. quoniam non magis differunt que sunt etusdez rationis quorum vnum est alio perfectius quidditatiue: ꝛ aliud ipso actiuius effectiue: q̄ illa q̄ sunt talia et existunt alterius rationis. sed impossibile est reperire aliqua etusdez rōnis realiter eadem: quorum vnum sit alio actiue pfectius et quidditatiue impfectius. ergo nec aliqua alterius rōnis existētia ꝯb⁹ vt dicūt hic color ꝛ hec albedo/pñt eē talia. ex q̄ sequitur q̄ si hec albedo est pfectior hoc colore q̄ditatiue ꝛ econuerso hic color est hac albedīe actiuior effectiue: q̄ necessario realiē distinguuntur. ¶ Tūc igitur respōdeo ad rōnem in forma: ꝛ dico q̄ visus a remotis habet videndi actum impfectū ꝓpter distans obiectū vez album vel nigrum. et ideo licet videat album quando videt coloratum: cum nec hic color visus sit aliud q̄ hec albedo: nō tamen distinguit a nigredine ipsuz sicut postea facit quādo eum cernit ꝓpinquū: nō q̄ in obiecto ꝓpinquo aliq̄d videat q̄ non videret antea in remoto/vt imaginatur ratio: sed quia idem obiectum q̄ imperfecte et indistincte apprehendit remotum/perfectius et distinctius videt ꝓpinquum. Si enim color visus a remotis differret ab albedine de prope visa/tunc sequeretur q̄ visus in omni colore sibi propinquo percepto videret et distingueret duo obiecta: videlicet hunc colorem quem primo videt a remotis ꝛ hanc albedinem quam nunc videt sibi propinquaz. nec enim quia albedo est propinqua videnti est min⁹ hic color visibilis q̄ hec albedo: nec etiam ipse hic color ē minus modo visibilis quando propinquus q̄ antea quando remotus. hoc autem apparet esse falsum ad sensum. ergo ꝛc. ¶ Ad cōfirmationem que subditur de illo toto / cō similiter est dicendum: vez q̄ quando tale totuz diuersoꝝ colorum primo videt/nō videt color communis omnibus eius coloribus singularibus: sed color quilibet specialis. ¶ Ad probo. quoniam nullus color pōt videri nisi ille q̄ ē actualiter in re extra. sed in re nullus est color pluribus cōmunis sed tñmodo singularis. esto eñ q̄ hec albedo differat ab hoc colore: constat q̄ alius color numero erit ista vel cum ista albedine ꝛ alius cum alia nigredine/et sic de aliis omnibus. non enim vnum et idem in numero creatū potest esse cum diuersis realiter idem ꝛ ab eis realiter indistinctum. sed scōm ipsos hic color cum hac albedine est idem realiter: ꝛ alius similiter cū alia nigredine. ergo cum nō possit esse in diuersis coloribꝰ vnus color: ꝑs si videns totum aliquod diuersorum colorum/prius apprehendit colorem q̄ nigredinem vel albedinem: quero quem: aut enim apprehendit colorez albedinis tantū aut nigredinis: aut vtriusq;. Si tantum albedinis vel nigredinis/non apprehendit vt ipsi arguunt/primo totum cum non magis hic color albedinis vel nigredinis tantum sit totum q̄ ipsa albedo vel nigredo tōtummō ꝑs sūpta. Si autem dicatur q̄ videt vtriusq; colorem videlicet albedinis et nigredinis. ergo apprehendit partes totius videlicet diuersos colores: q̄ tamē rō ista negat. nō eñ minus hic color singularis huius albedinis ꝛ ali⁹ color nigredinis sunt ptes illius toti⁹ diuersoꝝ colorum q̄ hec albedo ꝛ hec nigredo. Non pōt aūt dici q̄ apprehendat aliquem vnum colorem albedini ꝛ nigredini cōmunē quia talis nō est in illo toto/nec etiā potest existere in re extra subiectiue: esto q̄ scōm aliquos sit in anima obiectiue sicut omne vñe. q̄ tñ etiā nō est verum vt in primo prolixius est ostēsum. quare ꝛc. ¶ Tūc ergo dico q̄ primo videt totū aliquod diuersoꝝ colorꝫ oēs colores eius percipit: nō tñ inter ipsos statim distinguit: quia ipsos īperfecte ꝛ indistincte tunc cernit. ꝛ hoc modo intelligit ꝑs/ꝛ est verū/totū prius videri q̄ partes. nō q̄ totū sic prius videatur q̄ in illo priori nulla eius partiū videat q̄: hoc est ipossibile: cū nec totū ipz diuersoꝝ colorꝫ visibile abo nullus suis ptibus sit distinctum. sed q̄ primo ptes apꝓhēdūtur indistincte/ꝛ postea quādo totū est propinquius videtur distinctius: ideo tūc tēporis distinguūtur. ꝛ hoc est prius videre totum q̄ ptes: vez prius videre totū/ꝛ ꝓ ꝑs oēs eius ptes indistincte apꝓhendere ꝛ cōfuse/ꝛ postea distinguere inter ipsas. ¶ Et quādo vltra arguitur q̄ tūc sic videntē totū oporteret distinctos actus videdi habere: cū tñ vn⁹ sufficiat ad cōfuse tale totū videdū: Dico q̄ si vn⁹ sufficit nō oportet eū diuersos habere. q: licet oēs ptes ꝓcipiat: nō tñ distincte vt dictū est: sed potius indistincte. si aūt ad plura quōcūq; videndū indistincte vez vel distincte/sunt necessarij plures act⁹ videdi/possunt vtiq; poni plures: per quos tñ q̄ impfecti sunt/licet plures/visus non distinguit inter illa q̄ cis mediātibus apꝓhēdit. ¶ Ad scōm dicendū q̄ maior est simpliciter falsa: vt magis ostēdetur in q̄stione sequenti. magis enim distinguitur deus a nihilo q̄ ab aliquo ente creato: ꝛ magis ab vno ente creato q̄ ab alio. cū tñ a quocūq; alio a se distinguaē nō sit aliquo/sed se toto. magis etiā distinguiē differētia ipsa vt ista opinio imaginaē diuisiua coloris ꝛ cōstitutiua albedinis a nigredine per aliā differentiā ꝙstituta: q̄ ab albedine ꝛ etiā q̄ a colore cum tñ q̄ simpliciter simplex vt dicit a quocunq; distinguitur distinguaē nō sui aliquo sed se tota. ḡre ꝛc. ¶ Ad tertium cōcedo q̄ idē nō potest abstrahi a seipso. sed falsum est q̄ additur: vez q̄ intellectus abstrahit genus a specie ꝛ a differētia. ꝛ dato etiā q̄ esset verū / nō ꝓbat in tētū. ¶ Primū: vez et⁹ falsitas/apparet. q̄n ista/vez genus/species/ꝛ differētia nō sunt sicut nec alia vniuersalia vt suppono ex alibi sepe dictis: nisi q̄dā p̄dicabilia in cōplexa vel vocalia vel mentalia in anima existētia: quorum vnū nō magis est abstrahibile ab alio q̄ econuerso. vnde intellectus nullū horꝫ abstrahit ab alio: sed oīa ipa puta genus speciē ꝛ alia vniuersalia abstrahit ab eadem re pcōcepta exterius existēte. ꝛ ita bene concedo q̄ animal abstrahitur ab homine qui est in re extra/puta a sorte vel a platone cōcepto: non aūt ab illo homine qui est species formata ꝛ abstracta ab eodē pcōcepto homine i re extra. Nō aūt addit: cū dicitur q̄ tam species q̄ gen⁹ ab ipsa abstractum est aliquid in re extra: est simpliciter falsum. nullū eñ horū est in re: sed tñ in mēte. nec vnum horū ab aliquo est abstractum. quare ꝛc. ¶ Scōm vez q̄ esto q̄ assumptū esset verū nō probet intentum: apparet. q̄n nō ꝓbat nisi q̄ genus differt a specie. q̄ non negaē. sunt eñ genus ꝛ species diuersi cōceptus formati in anima: qui sunt naturalia rerū signa. sed ex hoc nō sequitur q̄ sint diuersorū signa/nec ꝓ ꝑs q̄ importent distincta aliqualiter in re extra: cū eiusdē rei diuersa signa etiā distincta realiter possint esse. quare ꝛc. ¶ Ad ꝓmationē cōsimiliter est dicendū. concedo eñ q̄ intellectus nō potest cōcipere aliquā rem extra animā existentē sub ratione aliqua alia particulariori nec vniuersaliori a ratione indiuidui seu singulari cūs: nec aliquid aliud sit in re extra nisi tantūmō singulare. nec eñ cōcept⁹ hominis vt animalis est nisi cōcept⁹ sortis vel platonis vel alicui⁹ altertius singularis. q̄ tñ ꝓ hmōi ꝓceptū sic indistincte apꝓhēdit eius obiectū q̄ licet sit singulare significatū nō potest distinguere intellectus ipsum a quolibet alio⁹ immo q̄ eundē numero actum potest apꝓhendere aliud i diuiduū: cū nō magis tale act⁹ sit quātū ex se est vni⁹ singularū talium quibus est cōmunis q̄ alterius cognitiuus: ideo dicitur abstractus a quolibet singulari ꝓ quāto vez nullū singulariū magis q̄ alterū sibi determinat pro obiecto. nō aūt eius obiectū cōceptuz p eū est abstractum ab aliquo singulariū cum non sit nisi tñ singulare ipsuz. ¶ Ad illud dictū ꝑbi respōdet quidā: q̄ ꝑbs nō intendit dicere q̄ partes diffinitionis diuerse q̄ sunt genus et differētia diuersas significent ptes rei: cū genus dicat totā ipsam non aliquā partem tñs: sed q̄ sicut diffinitio habet partes: ita oportet diffinitum habere ptes aquarum altera accipiatur alia pars diffinitionis vez differētia ipsa. ꝛ hinc est q̄ sola res cōposita ex materia ꝛ forma substātiali est diffinibilis. nec eñ differētia essentialis est nisi tñ in genere substāttie: nec est etiā cuiuscūq; substantie sed cōposite ex materia ꝛ forma: que sola est diffinibilis nec aliqua alia simplex forma. ¶ Sed cōtra solutionē istā ꝛ omnia in ea cōtēta argutum est in quarta distinctione primi. vbi ad ꝓdictā auctoritatē ꝑbi aliter est responsuz. Ad illud dictū Porphyrij apparebit solutio in q̄stione sequenti. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundū: vbi aliter est dicendū/est sciendū q̄ ista vez gen⁹ ꝛ differentia dupliciter possunt sumi. Uno mō q̄ditatiue/quātū ad id q̄ sunt et alio modo significatiue quātum ad id q̄ dicunt. Ut primo modo sumūtur sunt quedā p̄dicabilia īcōplexa. q̄ quidē nō sunt aliud q̄ vel vocales termini vel cōceptus in mente formati significātes tātum diuersa singularia in re extra nō aliquid eis cōe: sicut aīal q̄ est genus non significat aliquid cōe in re extra suis singularib⁹ animalibus cōtētum in eis: sed singularia aīalia ipsa tātū. Si esti aliquid eis cōe significaret: aut illud esset vnū numero in omnibus singularibus aīalib⁹: aut vnū in vno et alterū in alio. sed primū est impossibile. scōm nō oportet ponere: licet si ponerē adhuc sequerē ꝓpositū: vez q̄ genus ipm ꝛ quodlibet aliud vñe nō erit signū nisi singulariū tñ: cū omne vnū existens in aliquo singulari tñs sit singulare equaliter sicut ipm. ergo ꝛc. ¶ Hoc ꝑmisso alias prolixius declarato sicut in tertia distinctione sup primū/apparet q̄d sit ad q̄stionē istā dicēdū. Cōstat eñ primo: q̄ nullum indiuiduū in re extra est cōpositū ex genere ꝛ differētia: vt gen⁹ ꝛ differētia accipiūt quidditatiue ꝓ p̄dicabilib⁹ supradictis. ¶ Scōo. q̄ nec etiā vt accipiūtur scōo modo: vez ꝓ rebus significatis. ¶ Primū apparet. q̄n genus ꝛ differentia vt sic sumpta sunt tñ cōceptus in anima/vel verba ore prolata. sed constat ex talibus nō cōponi aliquod indiuiduū in re extra q̄ ē eoꝝ significatū magis q̄ illud q̄ nō est ipsoꝝ significatum. nec eñ obiectū intellectū includit in se cōceptum nec vocalē terminū eius significatiuum. ergo ꝛc. ¶ Secūdum: vez q̄ nec indiuiduū aliquod cōponatur ex istis sumptis ꝓ eoꝝ significatis/apparet. q̄n nec genus nec differētia important nisi induuidua omnia: vt aīal q̄ est genus omnia singularia aīalia. ergo si aliq̄s aīal singulare puta sortes dicatur cōponi ex re significata p aīal: q̄ est genus: vel cōponitur ex omni re p ipm significata vel tñ ex aliqua puta ex illa que tantūmō est in ipso. sed nō potest poni primū: q: aīal q̄ est genus nō magis sortem significat q̄ platonē: nec magis hominem q̄ assinū ꝛ quodlibet aliorꝫ animaliū. ex quibus oībus cōstat nō cōponi realiter aliq̄ indiuiduū in re extra. Nec potest poni scōm: q: animal existēs in sorte tñ nihil significat nisi sortem ipsum. sic eñ significat imediate quodlibet singulariū q̄ nō aliquid eis cōmune nec aliquid alicui pro-

prium ab eo distinctū est eius significatum. sed nihil cōponi dicitur nec ꝯponitur ex seipso.ergo nullo modo aliquod indiuiduū est in re extra ex genere ⁊ differētia constitutum. ¶Cōfirmatur.quia oīa cōponētia aliquod cōpositū sunt in ipso realiter sicut partes ī toto.sed nec genus ⁊ differentia vt quidditatiue sumpta sunt in aliquo indiuiduo in re extra existēte/ cū sint tm̄ in anima subiectiue:nec eoꝝ significata sunt partes alicuius vnius totius: cū eorū significata sint omnia īdiuidua: de quorum cōceptibus ꝓprijs ipsa sunt p̄dicabilia:q̄ quidem indiuidua cōstat nō esse ptes alicuiꝰ totiꝰ.quare ⁊c.¶Ad aliq̄ que possent ꝯtra dicta obijci appebit solutio ex dicēdis in q̄stione sequēti.ad que etiā fuit respōsum prolixius in distinctione.3.primi.¶Sic ad questionē.¶Ad rationē in principio apparet solutio ex p̄dictis.nullum enim indiuiduū in re extra includit intrinsece genꝰ nec speciem nec differētiā/vt ista accipiūtur quidditatiue: cum vt sic nihil sint in re sed tm̄ in anima subiectiue.vt aūt accipiūtur significatiue vcʒ ꝓ re significata: vt sic ꝑ ista vcʒ per genus ⁊ ꝑ differentiā saltē aliquā idem importatur totaliter in re/nec ꝑ ꝯsequēs ex significato generis ⁊ talis differentie ex diuersis res aliqua potest esse cōposita seu realiter constituta.quare ⁊c.

Tertio quæro: vtrum quilibet angelorum distinguatur ab omni alio se toto an habeat aliquid cum ipso? ¶Et videtur ꝙ sic:videlʒ ꝙ omnes distinguantur se totis. Quoniā omnia illa sunt se totis distīcta ⁊ in nullo cōueniētia quorū nihil vnius est aliquid alterius.sed angeli et q̄cūq; alia īdiuisibilia sic se habēt ꝙ nihil q̄d est ī vno est in altero/nec ecōuerso.ergo ⁊c.¶Cōtra.quia plus cōueniunt angeli eiusdē speciei inter se q̄ cū alijs alterius speciei.sed q̄ se totis distīguūtur/ equaliter distīguūtur. ergo ⁊c.¶Responsio.vbi sic ꝓcedam.Primo enim excludam vnam opinionem.Secundo dicam aliter ad q̄situ. Tertio soluā ad aliqua que possent argui cōtra dicta.

Quantū ad primū: excludenda est opinio quorūdam dicentiū ꝙ singularia nō sunt se totis distincta/sed aliquibus tm̄ puta differētijs īdiuidualibus speciē cōtrahētibus ⁊ diuidētibus:ac etiā ea ꝯtracta in diuidua ipsa distincta ꝯstituētibus:ita ꝙ indiuidua constituta sunt cōposita ex specie omnibus indiuiduis eiusdem rationis cōmuni:⁊ in quolibet intrinsece inclusa:⁊ ex differētijs diuersis indiuidualibus eis ꝓprijs:quibus precise inter se realiter distinguūtur:sicut sortes est cōpositus ex humanitate in qua cōuenit cū quolibet alio homine singulari/⁊ ex ꝓpria differētia indiuiduali humanitatis contractiua ⁊ ipsius sortis a quolibet singulari alio distinctiua.que quidē differentia indiuidual' est aliquid positiuū posterius nature ordine specie ipsa ꝯtracta. q̄d quideʒ positiuū nō est accidēs neq; materia neq; forma.sed aliquid aliud ab oībus istis diuersuʒ a natura specifica ꝯtracta formalit':idem tm̄ cum ipsa realiter existens eiusdē generis cuius est suū indiuiduū:nō tm̄ directe vt indiuiduū ⁊ eius species:sed tātūmodo indirecte. ¶Pro ista ꝯclusione:vcʒ ꝙ indiuidua eiusdē rationis nō distinguātur se totis sed aliquibus tm̄ ipsoꝝ/ arguit. Primo sic.impossibile est aliqua eadeʒ ꝑ idem ꝯuenire realiter ⁊ differre. sed singularia eiusdē specifice ratiōis sunt eadē realiter ⁊ distincta. cōstat etiā hm̄ōi singularia eiusdē speciei magis esse eadē ī re extra inter se q̄ cū alijs alterius speciei.magis enim cōuenit vnus homo cū alio q̄ cū boue.ergo aliquid habēt cōmune oēs hoīes in quo ꝯueniūt/puta naturā humanā/⁊ alia ꝓpria puta indiuiduales differentias/quibus realiter distinguuntur.

¶Confirmatur.q: oīa primo diuersa/cuiusmōi sunt que in nullo cōueniūt/equaliter sunt distincta.sed non omnia singularia sunt distincta equaliter.ergo ⁊c.¶Preterea arguit sic ad idē.que se totis distīguūtur nihil vnū extra intellectū possunt habere vniuocū ītrinsece ī eis īclusuʒ. sed oīa indiuidua eiusdē speciei includūt intrinsece naturam specificā/ que extra ītellectū habet aliquā vnitatē ergo ⁊c.¶Minor quātū ad primā partē: vcʒ ꝙ species in singularibꝰ intrīsece includatur/apparet. quia de eis oībus in primo modo dicēdi ꝑ se scd̄m phm̄ predicatur. ¶Scd̄a pars:vcʒ ꝙ ipsa natura specifica habeat vnitatem aliquā in re extra/ꝓbatur.q: scd̄ʒ phm̄.x.metaphy. in quolibet genere est vnū quod est mēsura omniū ī illo genere existētium alioꝝ:vt albedo omniū colorū.sed tale q̄d est alioꝝ mensura:nō potest esse vnū tm̄ scd̄ʒ intellectum:nec esse aliquod singulare significatum. nec enim hec albedo significata sed in cōmuni accepta est mēsura alioꝝ colorū.ergo ⁊c. ¶Cōfirmatur.q: si nulla singularia essent in aliquo cōueniētia:sed oīa essent se totis distīcta: nulla posset poni generatio nec aliq̄ ꝓductio in creatis: cū quodlibet ꝓducēs esset distinctū equaliter quia totaliter a ꝓducto.sed ꝯñs est falsum.ergo ⁊c. ¶Cōtra istam opinionē arguo.Primo sic.non est ponēda pluralitas vbi nulla est necessitas nec etiam possibilitas.sed nec est necessitas nec possibilitas ponendi pluralitateʒ rerum talium/videlicet speciei ⁊ differētie indiuidualis ipm̄ indiuiduū ꝯstituētis ⁊ ab alio distinguētis. ergo ⁊c. ¶Probatur minor. Et primo ꝙ non sit necessitas.q: vnū ⁊ idē potest esse idē cum alio ⁊ diuersuʒ ab eo seipso sicut sortes ⁊ plato possunt seipsis esse eadē realiter ⁊ distincta.ergo quia eadē realiter ⁊ distincta/nō oportet ponere ipsa esse ex cōtrahēte differētia ⁊ ex cōtrahibili seu cōtracta specie cōstituta.¶Antecedēs ꝓbatur.q: humanitas sortis que differt ab humanitate platonis vt accepta ꝑ se sine differētia indiuiduali/aut differt se tota aut aliquo sui tm̄.sed nō pōt dici ꝙ humanitates iste/sortis ⁊ platonis distinguant ꝑ aliqua eis intrinseca tātū quia p̄ter differētias indiuiduales quicquid ꝯuenit vni et alteri.ergo distinguūtur se totis.sed ipse eedem humanitates licet distincte sunt magis inter se idē realiter q̄ cum quidditate alterius speciei:⁊ nō nisi tm̄modo semet ipsis.ergo eadē possunt seipsis cōuenire realiter ⁊ differre.quare ⁊c.¶Cōfirmatur.quia que distinguūtur ⁊ distīgui possunt numeraliter semetipsis/non oportet ponere ipsa esse distincta aliquibus eis additis ab ipsis quomodocūq; distīctis.sed due albedines vel humanitates possunt distingui numero semetipsis:⁊ etiā sic distinguūtur esto ꝙ tales differētie īdiuiduales ponāt. Q̄d appet.q: quot ponunt huiusmodi indiuiduales differentie tot ponuntur quidditates specifice.quoniam nec in pluribus indiuiduis est vna:sed alia est in sorte et alia in platone. sed huiusmodi due humanitates sortis ⁊ platonis vt distincte a differētijs indiuidualibus distinguūtur:et constat ꝙ solū numero nec alio q̄ seipsis:cum distinguantur huiusmodi indiuidualibus differētijs circūscriptis. possunt enim sortis humanitates ⁊ platonis sine differentijs indiuidualibꝰ intelligi/ex quo ab eis ponūtur distingui/nec in eis sed tm̄ ī īdiuiduis cōstitutis ex hūanitatibus ⁊ differētijs ipsis dicūtur includi.cōstat aūt ꝙ intellectus cōcipiēs humanitates sortis ⁊ platonis sine ipsorum differētijs indiuidualibus intellectis/ nō intelligit eas intuitiue sicut aliquā vnā rem:sed sicut duas:sicut ⁊ vere sunt aliqua duo distīcta.ergo intelligūt sicut ⁊ sunt distincte numero semetipsis.quare ⁊c.¶Preterea arguitur sic ad idē.nō minus humanitas sortis potest distingui ab humanitate cuiuslibet alterius hominis singularis seipsa/q̄ a sua ꝓpria indiuiduali differētia:q̄ vt dicūt

sortes ipse distinguit numero a quolibet alio homine singulari.sed humanitas sortis nō potest differre ab indiuiduali differentia sortis aliquo sibi intrinseco sed se tota. q: si humanitas ipsa sortis vel cuiuscūq; alterius indiuidui hominis distīgueretur a differētia indiuiduali aliquo intrinseco sibi / illud tale esset differētia eius prima ipsiꝰ ꝯstitutiua ⁊ a differētia hm̄ōi īdiuiduali vltima diuisiua.q̄d poni nō potest:quia tūc q̄rerē quomodo differret ab illa p̄ma differētia. Si se seipsa: sequit ꝓpositū. si aliquo sui tm̄: sequitur processus in infinitū.g̊ ⁊c.¶Confirmatur.quia nō minus videtur ꝙ plures humanitates vel albedines vel alie quecūq; res singulares possint distingui numero semetipsis q̄ differētie indiuiduales:cū nihil sit commune in re extra magis illis q̄ istis vt inferius ostēdetur.¶Secūda pars minoris predicte rationis:vcʒ ꝙ taliū rerū multitudo seu pluralitas puta cōpositio ex specie cōtracta ⁊ ex indiuiduali differētia contrahēte/nō sit possibilis:ꝓbatur primo sic. nihil pōt poni cōstitui nec distingui ꝑ aliquid separabile ab ipō quo separato ipm̄ manet cōstitutū ⁊ distinctū vniformiter sicut prius.sed si differentia indiuidualis sit aliquid in re extra quo vna res puta humanitas ab alia distinguatur ipsa pōt ab omni humanitate/⁊ humanitas ab ipsa etiā separari.que separata est vna numero/ ⁊ a qualibet alia similiter separata numeraliter distincta.g̊ ⁊c. ¶Minor probatur.Et primo:ꝙ talis differētia indiuidualis sit a re cuius est/separabilis: ⁊ ecōuerso.q: quecūq; realiter distincta ⁊ maxime absoluta sunt separabilia.sed humanitas sortis ⁊ sua differētia īdiuidualis si sūt distīcta formaliter in re extra vt opinio ista ponit/sunt etiā distīcta realiter:cū omnia distincta formaliter in re extra sint distincta realiter vt suppono ꝓnūc ex alibi declaratis.ergo ⁊c.¶Ex hoc infero corollarie:ꝙ falsum est ⁊ impossibile illud q̄d addit ista opinio:quādo dicit ꝙ huiusmodi indiuiduales differētie distinguunt a specie ꝯtracta formaliter ī re extra/⁊ sunt idē secū realiter.hoc enim omnino videtur eē impossibile. q: de nullo creato eodē realiter possunt cōtradictoria realia esse vera.sed scd̄m opinionē istā de specie ⁊ de huiusmodi indiuiduali differentia sunt vera cōtradictoria realiter.q̄d apparet:quia huiusmodi indiuidualis differētia est realiter vt dicūt speciei cōtractiua:species autem ipsa contracta ⁊ diuisa: ⁊ nō ecōuerso.ipsa etiā species puta humanitas est realiter pluribꝰ cōmunis:nō aūt aliqua eius differētia indiuidualis.sed eadem res nō videtur esse nec posse esse cōtrahibilis ⁊ nō cōtrahibilis/contractiua ⁊ non contractiua/cōmunis ⁊ nō cōmunis/specialis ⁊ nō specialis.ergo ⁊c.¶Secūda ps minoris p̄dicte:vcʒ ꝙ indiuidualibꝰ differētijs circūscriptis illa quoꝝ esse dicuntur posita sine eis essent distīcta similiter ⁊ quodlibet ipsorū vnū numero sicut prius/ apparet.q: oē vnū in re extra positum a quocunq; alio realiter diuisum seu distinctū est ī se numero vnū/⁊ a quocūq; alio eiusdē rationis secū solo numero distīctum.sed humanitas sortis eiꝰ indiuiduali differentia circūscripta esset vna in seipsa ⁊ a quacūq; re distincta. quia etiā nūc esto ꝙ sit indiuiduali differētie ꝯiūcta/est seipsa vna nō sua indiuiduali differētia que ab ipsa ponitur esse distincta.nihil aūt videtur esse vnum illo a quo realiter vel etiā tm̄ formaliter est distinctū. nō est etiam vna tm̄ specie/sed etiā numero.ergo cōsimiliter est vna ⁊ a quacūq; alia humanitate distincta omni eius indiuiduali differētia circūscripta.ergo ⁊c.¶Cōfirmatur.q: que sunt talia semetipsis manēt talia q̄buscūq; eis extrinsecis positis vel amotis.sed plures humanitates puta sortis ⁊ platonis sunt distincte.⁊ cōstat ꝙ nō nisi numero seipsis: ⁊ q̄libet est vna numero:nō aliqua differētia indiuiduali sibi addita mediāte: cū talis si ponatur ab ipsa humanitate realiter vel saltē scd̄m eos formaliter distinguatur.nihil aūt potest esse vnū ꝑ aliquid sibi appositū ab eo distinctū ergo plures humanitates vniformiter vcʒ numeraliter distinguūtur/⁊ quelibet est vna numero talibus differentijs positis vel amotis.quare ⁊c. ¶Preterea arguitur sic ad idem.nulla distincta realiter ⁊ eadē possunt distingui nec idē esse in aliquo q̄d non est in eorū aliquo actualiter in re extra. sed plura indiuidua vt sortes ⁊ plato distinguūtur realiter ⁊ sunt idem. nec differētie aūt indiuiduales nec species ipsorū sunt in eis.g̊ nec differūt differentijs indiuidualibus/nec in specie tanq̄ in aliquo eis cōi realiter cōueniūt seu sunt idem.¶Minor quantū ad primā partem:vcʒ ꝙ singularia cōueniāt ⁊ realiter sint distīcta/ ꝯceditur ab opinione ista.¶Secūda pars:vcʒ ꝙ sortes ⁊ plato nō cōueniāt in specie tāq̄ in aliquo cōmuni in eis realiter existēte/potest ꝓbari.q: si humanitas est aliquid existēs realiter in sorte ⁊ platone/in quo ipsi cōueniūt/aut huiusmodi humanitas est vna numero in vtroq;: aut vna in vno/⁊ alia in alio.sed primū nō pōt poni.nulla enim humanitas singularis significata potest pluribus esse ꝯmunis. ergo relinquitur secūdum:vcʒ ꝙ alia humanitas numero sit in vno ⁊ alia in alio homine singulari.sed si alia humanitas est in vno ⁊ alia ī alio/nō plus indiuidua cōueniūt in aliqua humanitate existēte in re extra q̄ cōueniāt in aliqua cuiuslibet eorū ꝓpria indiuiduali differētia.ergo ⁊c.¶Cōfirmatur.q: si sortes ⁊ plato cōueniūt in humanitate realiter/oportet ꝙ humanitatē illā in qua cōueniūt realiter p̄ticipēt:⁊ in se actualiter habeāt.in illo enim quod nō est actualiter in aliquibus nō possunt illa realiter cōuenire.sed huiusmodi humanitas sorti ⁊ platoni cōis nō potest esse aliqua ꝓpria alicuiꝰ ipsorū.g̊ quilibet vltra humanitatē ꝓpriā habet aliā cōmunē:⁊ ita sequitur ꝙ in quolibet est duplex humanitas vcʒ ꝓpria ⁊ cōmunis:q̄d est abominabile ⁊ absurdum.ergo ⁊c.¶Si dicat ꝙ sortes ⁊ plato nō habent nisi vnā humanitatē:vcʒ cōmunē:in qua realiter conueniūt distincti p̄cise differētijs indiuidualibus: ¶Cōtra. quia sortes ⁊ plato sunt plures homines/⁊ per ꝯsequēs habent plures humanitates realiter differentes.sed plures humanitates distincte realiter non possunt esse vna cōmunis humanitas.ergo vltra humanitatē cōmunem oportet dare in quolibet aliam ꝓpriam ⁊ ab alterius humanitate distinctā. ¶Cōfirmatur.quia humanitas aut est vna numero in sorte ⁊ platone/aut vna in vno ⁊ alia ī alio. si est ī vtroq; numero vna:⁊ p̄ter illaʒ nulla est alia propria in aliquo ipsoꝝ:ergo sortes ⁊ plato sunt vnꝰ homo/ sicut tres persone sunt vnus deus ꝓpter ipsarū vnicam deitatem.hoc autē euidenter est falsum. ergo vltra cōmunē humanitatē oportet dare aliā ꝓpriā in quolibʒ homine singulari.si dicatur ꝙ huiusmodi humanitas cōmunis nō est vna sed alia ⁊ alia in diuersis:ergo non magis ipsa humanitas pluribus indiuiduis realiter est cōmunis q̄ aliqua differētia indiuidualis.ita enim scd̄ʒ hec humanitas sortis est alia ab humanitate platonis sicut indiuidualis differētia vnius a differētia īdiuiduali alterius. nisi dicat ꝙ humanitates huiusmōi singulares cōueniūt in aliqua cōmuni humanitate/⁊ ꝑ ꝯñs ꝙ sint due humanitates vcʒ ꝓpria ⁊ cōmunis in quolibet homine singulari.hoc aūt est impossibile.ergo ⁊c.¶Tertia ⁊ vltima pars minoris predicte/vcʒ ꝙ differentie indiuiduales nō sint in re extra tāq̄ aliqua singularium distinctiua:apparet ex p̄dictis.q: vt ꝓbatū est: plures humanitates ⁊ q̄cunq; res alie singulares distinguūtur numero semetipsis:⁊ etiā sic sunt idē. sed q̄ seipsis sunt distincta et eadem/ non distinguūtur nec sunt eadē aliquibus tm̄ ipsorū cōstitutiuis eorū existētibus in re extra. ergo ⁊c. ¶Hec de primo.

Quantum ad ſecundū: vbi aliter eſt dicendum: pono tres cōcluſiones. ¶ Prima eſt: q nullum ſingulare eſt ex aliqua indiuiduali differentia ſibi ꝓpria et ex quidditate ſpecifica ſibi ⁊ alijs cōmuni realiter cōſtitutum. ¶ Hec ꝓbatur. qm̄ ſi ſic/aut illa ſpecifica quiditas puta humanitas ex qua ſortes cōſtituitur/eſt vt a differentia indiuidualī diſtincta vna numero: aut nō. ſi eſt numero vna/⁊ ab alia humanitate diſtincta ſimiliter numero: cū omne vnū numero a quocūq; alio diſtinguatur numero: ergo humanitas ſortis nō diſtinguitur ab alia: nec eſt vna numero tali indiuiduali differētia ſed ſeipſa nec q̄ ꝑs indiuiduū eſt aliq̄d ex differētia indiuiduali ꝓpria ⁊ cōmuni quidditate ſpecifica cōſtitutū. ¶ Cōſequētia eſt cuidēs. qm̄ nullū eox quoꝝ quodlibet eſt vnū ⁊ diſtinctū numero ab alio q̄ ſeipſum/eſt magis ꝓpium nec cōmune q̄ alterum. ſed humanitas ꝑ differentiā indiuidualē cōtracta vt ab ipſa differētia eſt diſtincta eſt vnica: et ſimiliter diſtincta numero ab alia humanitate: et vna numero ſemetipſa ſicut q̄libet iduidualis differētia eſt diuerſa ⁊ realiter cōtractiua. ergo nō magis huiuſmodi differētia eſt ſortis ꝓpria q̄ humanitas ipſa contracta: nec humanitas eſt magis cōmunis induiduis in re extra q̄ induiualis differētia. ¶ Cōfirmatur. q: vt ſuperius eſt argutum/ nulla humanitas ſignata eſt magis cōuenīs pluribus q̄ aliqua idiuidualis differentia/nec aliqua alia humanitas cōmunis. q: taℓ nō eſt in aliquo ſingulari: niſi ponas quodlibet ſingulare humanum ex humanitate duplicī cōſtitutū/vt ſuperius eſt deductum. ergo ꝛc. ¶ Si aūt dicaℓ q humanitas fortē cōſtituēs nō eſt vna numero/nec ab alia humanitate diſtincta per ſeipſam: ſed tm̄ ꝑ differētiā induiualem ſibi cōiūctam. ¶ Contra. Primo. quia nihil eſt vnū numero per illud a quo diſtinguit numero. ſed humanitas ſortis diſtinguit numero a ſua differētia indiuiduali. qōlibet eſt duorum diſtinguitur numero ab alio. ſed humanitas ſortis ⁊ ſua differentia idiuidualis ſunt ſcōm opinionē illā duo in re extra diſtincta. ergo ꝛc. ¶ Secūdo. q: humanitas ſortis nō plus diſtinguitur nec magis poteſt diſtinguī ſeipſa a ſua differētia indiuiduali ſibi cōiūcta q̄ ab alia humanitate puta platonis. ſed a ſua differētia vt ꝓbatū eſt numero eſt diſtincta. ergo ⁊ ab omni alia humanitate. ergo ſi humanitas ſortis eſt ſeipſa numero vna ⁊ ab omni alia humanitate diſtincta: nec ſortes nec aliquis homo alius ſingularis eſt ponendus tāq̄ aliquid ex humanitate cōi ſpecifica/⁊ ex dā idiuiduali ſibi ꝓpria ꝓſtitutū. ¶ Cōfirmatur. q: omne realiter ꝓductum eſt numero vnū/⁊ a quacūq; alia re diſtictū. ſz ſi ſingulare aliquod vt ſortes eſt aliquid ex indiuiduali differētia ⁊ ex quidditate ſpecifica cōſtitutū/tam idiuidualis differētia q̄ quidditas ſpecifica puta humanitas ipſa eſt ꝓductū aliquid in re extra. nullū eīm ꝓductū quale eſt induiduū/eſt niſi ex rebus ꝓductis realiter cōſtitutum. ergo ꝛc. ¶ Ex ꝓdictis apparet nō eſſe verū qō dicit opinio in ꝓcedēti articulo ꝓbata: vcz q quidditas ſpecifica ex qua ⁊ ex differētia idiuiduali cōponitur ſingulare/ē prior nature ordine ipſa differētia indiuiduali etiā in re extra. hoc ſiqdē eſt impoſſibile. qm̄ aut intelligit q quidditas puta ſortis humanitas/eſt prior ſua indiuiduali differentia quia cōmunior: aut q prius ꝓducta tēpore vel natura: aut q nobilior. ſed non poteſt pom primū: q: humanitas ſortis ita eſt numero vna ſicut eius indiuidualis differētia: nec magis ⁊ ipſa poteſt eſſe in alio q̄ in ſorte. ergo nō eſt cōmunior ea. nec poteſt dici q ſit alia humanitas omnis ab humanitate ſortis ⁊ platonis: q taℓ nō poteſt eſſe in re extra conſtituta. ergo ꝛc. ¶ Nec pōt dici ſecūdo prior tēpore vel natura nec etiā perfectione: q: indiſtinctorum realiter cuiuſmōi ſunt vt dicūt iſta: neutrū pōt dici prius alio/ aliquo iſtorū modorū. licet eīm humanitas ⁊ differētia ſi induiduū cōſtituerēt poſſent dici prioꝛa eſſe ordine nature ipſo induiduo cōſtituto: non tm̄ aliq̄ ipſorū alto cum neutrum alterū exigat magis q̄ econuerſo. ergo ꝛc.

Secunda concluſio eſt: q nulla indiuidua ſunt realiter nec qualitercūq; aliter in re extra eadē ſeu conuenientia in aliquo eis cōi quidditatiue incluſo. ¶ Hec apparet. q: vt argutū eſt ī ꝑcedētibus/ huiuſmodi cōe pluribus ſingularibus ſi ponatur: aut erit vniuerſale: aut particulare. ſi vl̄: ergo in eo nō cōueniūt ſingularia in re extra. qm̄ in eo q̄ tm̄ eſt in anima ſubiectiue nō poſſunt eſſe eadē ſeu cōueniētia quidditatiue aliqua exiſtētia in re extra: cū nihil exiſtēs tm̄ in anima ī cluda tur in aliquo actualiter exiſtēte in re extra. ſed vniuerſale eſt tm̄ in anima. ergo in ipſo nō cōueniūt quidditatiue ſingularia in re extra. ¶ Cōfirmaℓ. q: ſingularia nō poſſunt intrinſece cōuenire ſeu idē eſſe in illo q̄ eſt ab oīb⁹ ſeparatū: quale eſt vl̄ exiſtēs tm̄ in anima ſubiectiue. ergo ꝛc. ¶ Hec poteſt dici q cōuenīāt in aliquo ſingulari. q: nullum ſingulare creatū poteſt in pluribus diſtinctis realiter eſſe ſimul: vt ī eis quidditatiue incluſuꝝ ⁊ ab oīb⁹ realiter indiſtictū. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmatur. q impoſſibile eſt in creatis eſſe aliquas res plures realiter diſtinctas que ſint numero vna res. hoc eīm eſt ſolūmodo in diuinis perſonis a diuina eſſentia vnica realiter idiſtictis, ſed ſi ſingularia realiter diſtincta cōuenīrēt in aliquo ſingulari in eis ītrīſece incluſo/ipſa eſſent vna res numero. Probo. q: aut huiuſmodi ſingulare in eis ĩcluſuꝝ eſt ab eis oībus realiter ⁊ eſſentialiter indiſtictum vt diuina eſſentia a perſonis: aut diſtinguitur realiter ⁊ eſſentialiter ab eis. ſed primū non poſſunt ponere/nec ipſi etiam ponūt: q: tūc ſingularia nō magis cōuenīrēt in illo huiuſmodi ſingulari cōmuni q̄ inter ſe: nec magis ipſ̄ ītrīſece includerēt. tūc etiam ſequeretur q̄ induiduа omnia poſſent ſaltem per diuinā potētiā ab iſto eis cōmuni realiter ſeparari: que oīa ipſi negāt. ergo oportet eos cōcedere ſcōm: vcz q huiuſmodi cōmune ſingularibus in eis incluſum ſit ab oībus realiter ⁊ eſſentialiter indiſtinctū. ex quo habetur ꝓpoſitū: vcz q ponētes ſingularia cōuenire realiter in aliquo in eis incluſo/formaliter habent ponere vnā rem creatā eſſe plures. hoc autē eſt omnino impoſſibile: quia etiam ſcōm ipſos nullum imꝑfectius indiſtictum poteſt eſſe idem realiter pluribus perfectionibus ſe diſtictis. qm̄ etiā in diuinis ſcōm eos q̄ eſſentia ſit idērealiter cū perſonis ⁊ relationib⁹ originis/ hoc cōrattone ſue infinite perfectionis. ſed ſi aliquid eſt ꝑfecte pluribus ſingularibus: cū illud etiā ſcōz ponētes ipſum habeat eſſe potētiale/quia cōtrahibile: eſt imperfectius quolibet inferiorū: cū potētiale ſit imperfectius actuali ergo nō poteſt ipſi idētificare realiter aliquod inferiorū. quare ꝛc.

Tertia & vltima cōcluſio eſt: q omnia ſingularia in re extra ſunt diſtincta ſeipſis nō aliquibus tm̄ ipſorū. ¶ Hec cōcluſio ſicut ⁊ ꝑcedēs ſequitur ex prima. qm̄ nec ponentes ſingularia tm̄ ꝑ aliqua eorum diſtingut ⁊ in aliquo cōuenire/hoc dicūt niſi q: ponūt ipſa ſingularia ex aliqbus ꝓpriis puta indiuidualibus differētijs ⁊ ex aliquo alio eis cōmuni eſſe realiter cōſtituta. niſi eīm ponerēt ſingulare ex talib⁹ cōſtitui/ nō ponerēt ipſum diſtingui ab aliquo ⁊ cōuenire cum ipſo ī alio. ſed iſtud aſſumptū eſt falſum vt patet ex prima concluſione ꝑdicta. ergo ꝛc. ¶ Preterea ad cōcluſionē etiā iſtā in ſpeciali poteſt argui ex ſecūda cōcluſione ꝑcedēti. qm̄ quecūq; realiter diſtincta in nullo eis cōmuni cōuenīētia habent eſſe diſtincta ꝑcise ſeipſis nō aliquibus tātum ipſorū. ſed plura ſingularia in nullo eis cōmuni ab ipſis quo modocūq; diſtincto ſunt eadē in re extra vt ꝓbatū eſt in cōcluſione ſecūda. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmatur. q: eſto q ponātur ſingularia ex quidditate ſpecifica/vt ſortes ex humanitate ⁊ differētia iduiduali ꝓſtitut: adhuc ſequitur idem: vcz q vnū ſingulare vt ſortes a platone nō diſtinguatur tm̄ ſui aliquo ſed ſe toto. qm̄ nō minus humanitas ſortis eſt alia ab humanitate platonis q̄ differentia induiualis vnius a differētia indiuiduali alterius. ergo nō magis ſortes diſtinguitur a platone vna ſui parte vcz indiuiduali differētia q̄ humanitate. ſed ſi ſortes diſtingutur a platone oībus ſuis ꝓſtitutiuis principijs/ſequitur ꝓpoſitū: vcz q nō diſtinguatur ab ipſo q̄ aliquid ſui tm̄: ſed ꝑ ſe ipſum totū. ¶ Antecedēs: vcz q non magis differētia induiualis ſortis ſi ponatur differat a differētia indiuiduali platonis q̄ humanitas: apparet ex dictis ſuperius. qm̄ huiuſmodi due humanitates/ſortis vcz ⁊ platonis/ ita habēt eſſe diſtincte numero ⁊ ſe totis ſicut ipſe indiuiduales differētie. quare ꝛc. ¶ Prima cō ſequentia/vcz q ſortes nō magis differat a platone per huiuſmodi differētiam indiuidualem q̄ ꝑ humanitatem apparet. quia quodlibet diſtinctum ab alio equaliter diſtingutur ab eo per illa que equaliter ſunt ſibi propria/ et alteri a quo diſtinguitur repugnantia. ſed ſorti eque propria eſt ſua humanitas ſicut eius indiuidualis differentia: nec platoni magis conuenit nec conuenire poteſt ſua humanitas q̄ ſua indiuidualis differentia. ergo ꝛc. ¶ Secunda conſequentia eſt euidens. quia que omnibus ſuis cōſtitutiuis principijs diſtīguūtur/ſeipſis totis neceſſario diſtinguūtur. ¶ Cōfirmatur. q: aut ex differētia indiuiduali ⁊ ſpecie reſultat aliquid puta indiuiduū ab vtroꝝ ipſorū diſtinctū: aut nō. Sed quolibet horū cōceſſo habetur ꝓpoſitū: vcz q indiuidua omnia ſeipſis ſint diſtincta. qz etiā ipſa indiuidua reſultātia ex talibus principijs cōſtituta realiter ſunt diſtincta/⁊ ita per cōſequēs tā ipſa q̄ oīa in eis incluſa realiter ſunt diſtincta/ ex quo ſequitur q̄ ſe totis. ¶ Ex ꝓdictis oībus videtur mihi corollarie cōcludēdum: q nō eſt querēdū nec oportet ab aliquo querere quid ſit cauſa iduiduationis ſeu numeralis diſtinctionis/ſupponēdo aliquid a re ipſa indiuidua ſeu ſignificata eſſe cauſam iſtius. talis eīm q̄ſtio falſum accipit ⁊ ſupponit: cum quelibet res extra ſit ſe ipſa nō aliquo alio ſibi appoſito ſingularis/⁊ a qualibet alia numero diſtincta/vt apparet q̄ ꝑcedētia. ¶ Confirmatur. q nō magis ſingulare in re extra ꝓductum eſt ſingulare formaliter per aliquid a ſe diſtinctū ſibi appoſitū q̄ vniuerſale ſit vl̄ ī anima fabricatū aliquo alio a ſeipſo ſed vl̄ non eſt vl̄ formaliter alio q̄ ſeipſo nec cauſaliter niſi ab anima fabricante ipſum. ergo nec ſingulare in re extra ꝓductū eſt ſingulare formaliter niſi ſeipſo/ nec cauſaliter niſi a ſuo principio ꝓductiuo. ¶ Ad rationes alterius opinionis improbate in articulo ꝑcedēti. ¶ Ad primā dicēdū q illa maior aſſumpta eſt neganda etiā ſcōm doctoꝛē cui⁹ eſt ⁊ eius ſequaces. nō apparet. qm̄ cōſtat ſcōm ipſos oīas indiuiduales idiuiduoꝝ ſpecie eorundem eſſe diſtinctas realiter ⁊ eaſdē. ſicut eīm ſortes ⁊ plato magis cōueniūt q̄ ſortes ⁊ aſinus: ita ⁊ indiuiduales differētie ſortis ⁊ platonis ſi ponātur magis cōuenīunt q̄ differētia vnius hominis ⁊ differētia alterius aſini ſingularis: ⁊ cū hoc tm̄ q realiter conueniūt/ ſeu ſunt idem etiā realiter diſtingūtur/nec tm̄ alio ſunt idem ſeu cōueniētia/⁊ alio diſtincta: ſed eodē ſeu eiſdē omnino vcz ſemetipſis. ergo cōſimiliter de ipſis indiuiduis diſtinctis et eiſdē realiter poteſt dici. quare ꝛc. ¶ Cōfirmaℓ. q: non tm̄ eſt negāda vt falſa ꝑdicta ꝓpō in creatis: ſed etiam in diuinis. qm̄ relatio diuina et eſſentiā ſunt etiā ſecūdū

ipſos idem realiter ⁊ diſtinguūtur formaliter. ſed cōſtat q̄ nō alio ⁊ alio ſed ſeipſis. ergo ꝛc. ¶ Ad cōfirmationē que ſubditur/ ſimiliter eſt dicēdum: vcz negādo maioꝛē qm̄ cōſtat q̄ differētie idiuiduales huiuſmodi ſi ponanℓ/ ſe totis diſtinguūtur etiā ſcōm ponētes ipſas. ſed licet ſe totis diſtiguātur nō tm̄ equaliter /imo inequaliter diſtinguūtur. magis eīm diſtinguūtur indiuiduales differētie ſingularū alterius ſpeciei vt hominis ⁊ aſini ſingularis q̄ ſortis ⁊ platonis. ¶ Et ſi hoc negaℓ/cōſimiliter etiā pōt dici q nō magis eſt idez ſortes cū alio idiuiduo hominis q̄ cū alio cuiuſcūq; alterius ſpeciei. quoꝛuꝝ eſt differētie ſi ponātur equaliter diſtiguūtur/ ⁊ ipſa quoꝝ ſunt diſtingui cōſimiliter equaliter poſſunt pom. ꝛc. ¶ Ad ſecūdā rationē cōcedo q nulla ſingularia realiter diſtincta poſſunt habere aliq̄ cōmune vniuocū in eis re aliter inclusum ſicut ⁊ ſuperius eſt ꝓbatū. Et quādo dicitur q omnia indiuidua ciuſdē ſpeciei includūt intrinſece naturā ſpecifica que habet in re extra aliquā vnitatem. Dico q vtraq; pars huius minoris eſt falſa. q: nec natura ſpecifica vt ab indiuiduis diſtincta eſt aliquid in re extra: cū ſpecies nō ſit niſi cōceptus in anima: nec ꝑs habet extra animā aliquā vnitatē. q: nec extra animam habet aliquā entitatē/nec includitur per ꝓſequēs ī aliquo ſingulari. qō eīm nō eſt aliquid in re extra ſed tātum in anima nō includitur in aliquo in re extra exterius exiſtēte. cū hoc tm̄ ſtat q ſpecies dicit vnū cōceptū vniuocū oībus indiuiduis ꝯmunē/ non vt eis intrinſecū aliquid: ſed vt ſignificatū ipſoꝝ ſignificatiuū. ¶ Et quādo arguitur q vnitas ſpecifica eſt realis quia eſt vnitas meſurātis: dicēdum q illud qō quolibet genere eſt meſura alio rum nō eſt vnū tm̄ ſed multa: puta quodlibet idiuiduuꝝ ſpecici perfectioris eſt meſura omniū indiuiduoꝝ eiuſdem generis ⁊ alterius ſpeciei. nō eīm albedo in cōmuni accepta cū talis nō ſit in re extra ſed tm̄ in anima/eſt colorum ſingularium exiſtētium in re extra menſura/ſed hec albedo ⁊ illa: que nullā habēt vnitatē in aliquo cōi eis exiſtēte in ipſis ſubiectiue: ſed tm̄ in cōceptu exiſtēte in anima ſubiectiue. ¶ Et ſi dicatur q ī omni genere oportet eſſe aliquid primo menſurās cuius vnitas ſit realis. tale aūt vcz primo meſurās nō poteſt eſſe aliquod indiuiduū. ¶ Reſpōdeo q licet indiuiduū nō ſit primo menſura omniū poſſitiue: eſt tm̄ negatiue. quelibet eīm albedo ſingularis eſt meſura aliorū colorum primo/hoc modo vcz negatiue. q: nec vna albedo eſt meſura prius q̄ alia quā tū eſt ex ſe poſſitiue: aut in nullo genere eſt aliquid vnum tm̄ primo menſurans. ¶ Hec de ſecundo.

Quantum ad tertium arguitur contra omnes concluſiones articuli ꝑcedētis. Et primo contra primā. qm̄ ſicut ſe habet ſpecies ad differētiā ſpecificaz et ad genus: ita indiuiduū ad ſpeciem ⁊ ad differētiā indiuiduālē. ſed ſpecies ſic ſe habet ad genus ⁊ ad differētiam. q: cōſtituitur ex eis. ſcōm eīm Porphy. oīa aduenīēs generi cōſtituit ſpeciē. ergo ꝯſimiliter differētia aliqua inferior puta indiuidua aduenīēs ſpecici cōſtituit indiuiduū. ¶ Cōfirmatur. quia ex illo ꝓſtituitur ſpecies qō addit ipſa ſpecies ſupra gen⁹: ⁊ ſimiliter ex illo indiuiduū qō addit ſupra ſpeciē. ſed ſcōm eūdē Porphyriū oīa eſt qua abundat ſpecies a genere: hoc eſt quā addit ſupra genus. ſed ſicut ſpecies addit ſupra genus differētiam ſpecificā: ita ⁊ indiuiduū ſupra ipſam ſpeciē indiuidualem differētiā. ergo ꝛc. ¶ Secūdo arguitur cōtra ſecundā cōcluſionem. qm̄ omnia in nullo cōueniētia ſunt primo diuerſa/nō aūt differētia: cū oīa ſint ad idē entia. ſed indiuidua eiuſdem ſpeciei nulla ſunt primo diuerſa: ſed differētia. ergo in aliquo ſunt idem entia in re extra. ¶ Cōfirmatur. quia primo diuerſa magis diſtinguūtur

q̄ differētia.sed omnia indiuidua eiusdē speciei sunt magis realiter idem ⁊ magis realiter indistincta ac in pluribus cōuenientia q̄ quecūq; alia alterius speciei. ergo ⁊c.
¶Tertio arguitur cōtra tertiā.qm̄ scdm̄ Porphyrium dr̄a est qua differūt inter se singula.ergo vnū indiuiduum ab alio sicut ⁊ vna species ab alia differt aliqua differentia.sed differētia alicuius nō est ipm̄ totū:sed aliquid ei⁹ tm̄.ergo indiuidua nō seipsis/sed proprijs suis differentijs sunt distincta.¶Cōfirmatur.q: in illo in quo aliqua cōueniūt nō differūt: sed omnia eiusdē speciei indiuidua ꝯueniūt in specie/sicut ⁊ species ipse in genere.ergo ⁊c.
¶Ad ista oīa respōdetur. Ad primū cōtra primā cōclusionem dicēdū q̄ falsum assumitur in minore:quādo dicitur q̄ species constituitur ex genere ⁊ differētia.qm̄ nec genus nec species nec differētia est aliquid in re extra:cū in re extra nō sint nisi singularia.huiusmodi aūt oīa sunt quedam intētiones vel cōceptus seu obiecta formata in anima: quorū nullū potest esse ex alio cōstitutū realiter nec etiā conceptibiliter: cū quodlibet horum possit esse sine alio in anima subiectiue.dicitur aūt vulgariter gen⁹ et differētiā constituere speciem pro quāto cōstituūt seu cōplent eius diffinitionē. ex genere em̄ ⁊ differētia cōstituitur diffinitio speciei.¶Et si cōtra hoc arguas.q: diffinitio ⁊ diffinitū sūt idē:⁊ ita si gen⁹ ⁊ differētia ꝯstituūt diffinitionē ꝑ ꝯñs cōstituūt diffinitū. ¶Respōdet q̄ diffinitio bene significat idē cū diffinito:nec tñ ē idē cū ipo. diffinitū em̄ est vnicus terminus seu conceptus. diffinitio aūt plures:quorū vnus dicitur esse genus ⁊ alius differentia.⁊ ita diffinitio ⁊ diffinitū licet significēt idē differūt tamē:quia sunt diuersi mētales termini vel vocales.
¶Cōfirmat̄ ista solutio.qm̄ quādo dicis speciē constitui ex genere ⁊ ex differētia:aut accipis ista formalit̄: vt sc3 ista sunt intētiones secūde: aut significatiue ꝓ rebus extra:quarū sunt aliquo mō signa. si primo modo: constat vt sic speciē nō cōstitui ex genere ⁊ differētia sic acceptis magis q̄ ecōuerso:cū cōceptus mētis/seu secūde intētiones oēs vt foꝛalit̄ sumpte sint eque simplices/nec sit in eis aliqua cōpositio vnius ex alio.si aūt scdo modo ista accipiātur:vc3 vt sunt signa rei:cū in re extra nō sint nisi singularia/nec ista sunt signa nisi rerū singulariū existentiū in re extra:quorū nullum potest esse differētia species nec genus. ⁊ ita esto q̄ aliquādo res cōcepta indiuidua vnde sumitur ⁊ format̄ species ab ītellectu cōponat̄ realiter ex illa re a qua sumitur differētia:sicut quilibet homo singularis ex anima a qua sumitur rationale que est differētia:que semp sumitur ab altera parte rei:nunq̄ tñ cōponitur ex illo a quo sumitur genus:cū genus ipsum semp a toto accipiatur:⁊ totū significet.totū aūt nō componitur ex seipso.⁊ esto q̄ etiā res aliqua cōponatur ex talibus duabus partibus/a quarū altera accipitur differētia/⁊ ab alia ipm̄ genus:adhuc nō sequitur q̄ species ex genere ⁊ differētia cōponatur.q: nec aliquod cōpositum in re extra est species/nec aliquod cōponētiū ipsum est dr̄a nec genus:sed tm̄ significata.nec em̄ aīal qd̄ est genus est aliquod animal exterius/cū in re extra non sit nisi animal singulare:de quo non dicitur vt supponit pro se:sed tm̄ vt supponit ꝓ re.est tñ quodlibet animal indiuiduū ī re extra īmediatū significatū animalis/qd̄ dicit̄ esse genus.nec em̄ animal qd̄ est genus significat aliqd̄ cōmune animal: cū nullum sit tale:sed tm̄ quodlibet animal singulare.Cōsimiliter ē dicēdū de specie/de differētia/⁊ de omni alio vniuersali.¶Ad cōfirmationē cōsimiliter respondetur:vc3 q̄ species dicitur abūdare dr̄a seu habere differētiā/⁊ nō genus: nō q̄ differētia sit magis intrinseca speciei q̄ generi:sed q: est ꝓpriū p̄dicabile dictum de specie/⁊ nō de genere adequate. vel q: ponitur ī diffinitione speciei ⁊ nō generis.⁊ ꝓpter hoc etiā differētia dicitur pars speciei:vc3 quia est pars diffinitionis significātis explicite idē qd̄ species implicite: vel etiā q̄ exprimit partem rei ꝑ speciē importate: sicut rationale exprimit animā que est pars cuiuslibet hominis singularis quem importat homo qui species nūcupatur.¶Ad primū cōtra secūdā cōclusionē respōdetur: q̄ primo diuersa nō dicūtur esse oīa se totis distincta in nullo eis cōi ꝯuenientia in re extra/nec differētia ecōuerso sunt aliqd idem entia/hoc est in aliquo cōmuni eis intrinseco cōueniētia:q: nulla sunt talia:cū nō sint nisi singularia ī re extra que in nullo cōmuni cōueniūt nec cōuenire possunt: vt in p̄cedentibus est ꝓbatū.ex quo sequitur:q̄ si primo diuersa dicerētur omnia se totis distincta/⁊ in nullo cōmuni cōueniētia: cū oīa talia sint: oīa essent primo diuersa ⁊ nulla essent/qd̄ est falsu3. Et ideo ista vocabula differētia et primo ⁊ diuersa nō sic sed aliter sunt accipiēda: vt vc3 primo diuersa illa esse dicātur que sic seipsis distinguūtur q̄ vnū ab alio primo negatur nō ratione alicui⁹ alterius a quo negetur prius:ita q̄ illa sunt primo diuersa quorū ꝓpositio negatiua in qua vnū negatur ab alio est īmediata.q: negatio vnius de alio nō potest ꝓbari ꝑ aliquid aliud de quo illud primo negetur.⁊ ideo q: quodlibet indiuiduū negatur ab omni alio eiusdē speciei:hoc modo cōcedēdum est oīa indiuidua eiusdē speciei esse primo diuersa.hec em̄ ꝓpositio negatiua/sortes nō est plato/est īmediata.nec em̄ sortes negatur a platone nec ecōuerso ꝓpter aliquid aliud a quo negetur prius.Illa aūt dicūtur differētia:quorū vnū negatur ab alio nō īmediate seu primo.q: primo negatur ab alio ꝑ qd̄ ꝓbatur eius negatio de illo a quo dicitur esse differēs nō diuersum:sicut quodlibet indiuiduū vnius speciei est differēs a quocūq; alio alterius speciei.ideo em̄ hic homo puta sortes nō est asinus/vc3 brunellus/q: sortes est homo a quo negatur primo brunellus ⁊ oīs asinus.¶Nec tñ ex hoc sequitur q̄ minus distinguātur īmo plus realiter indiuidua diuersarū specierū q̄ eiusdē speciei. magis em̄ sūt distincta differētia q̄ diuersa:qd̄ etiā oportet cōcedere aduersarios.qm̄ scdm̄ ipsos oēs differētie īdiuiduales sunt primo diuerse in nullo cōueniētes. omnia aūt indiuidua vt dicūt etiā diuersarū specierū sunt differētia: q: in aliquo cōueniētia.sed cōstat q̄ magis sunt idem differētie indiuiduales indiuiduorū eiusdē speciei vt sortis ⁊ platonis q̄ indiuidua diuersarum specierum:vc3 q̄ sortes ⁊ brunellus.ergo ⁊c. ¶Et q̄ hoc modo p̄dicto nō autē vt cōmuniter exponitur debeat intelligi aliqua esse differētia vel diuersa:probatur euidēter esse de intētione philosophi.10.metaphy.sic dicētis. Differētia ⁊ diuersitas aliud.qd̄ ostēdit cū subdit. Diuersu3 em̄ qd̄ quo est diuersu3 nō necessario aliquo diuersum esse.hoc est non est necesse aliquid esse communius illo a quo aliquid est diuersum a quo ipm̄ prius negetur: sicut nihil est cōmunius sorti a quo prius negetur plato:ꝑ qd̄ ꝓbetur negari de sorte. Et subdit ibidē ph̄s quātū ad differētia sic. Differēs vero ab aliq̄ alio differēs: hoc est oē differēs ab aliquo differt ab eo per aliquid prius ⁊ cōmunius de quo negatur immediatius.sicut sortes differt a brunello:quia prius ⁊ immediati⁹ negatur ab aliquo alio cōmuniori: vt ab asino:ꝑ quē negatur seu negari probatur de ipso vc3 de brunello.¶Ad cōfirmationē apparet q̄ falsum accipit in maiore/etiā scdm̄ opinionē alioru3: vt in p̄cedētibus est ostēsum.¶Ad primū cōtra tertiā cōclusionē dicēdū q̄ cū res extra animā existētes nō possint differre aliq̄ mediāte ī anima existente: ⁊ differētia sit tm̄ in anima sicut alia omnia vniuersalia:per ꝯsequēs existētia in re extra nec possūnt realiter differre differētia/nec cōuenire ī genere nec in specie vt in aliquo alicui ipsorū intrīseco. Dicūtur tñ indiuidua cōuenire in specie vel in genere vt signata in signo. quodlibet em̄ vniuersale cum sit mentis cōceptus ab intellectu formatus vt alibi est ostēsum/dicitur esse signū rerū extra animā existētiū/⁊ per ꝯñs singularium vel eiusdē speciei tm̄:vt species sicut homo:vl' etiā diuersorū:vt genus puta animal. ⁊ ꝓpter rationem cōtrariā res dicūtur eē differētia differētes: ꝓ quāto differētia ipsa per p̄dicationē est ꝓpria vni ⁊ mediū concludēdi seu negādi illud de quocūq; alio: sicut rōnale qd̄ est differētia/licet nō magis sit intrīsecū homini q̄ asino:cū nō sit aliquid in re extra:sed tm̄ in anima.q: tñ nō predicat̄ nisi de homine:quia nec ꝓ alio potest supponere cu3 sit hominis tm̄ signū:ideo dicitur homo quilibet ꝑ ipsu3 differre a quocunq; indiuiduo alterius speciei.tum q: est medium ꝓbādi nullum aliud indiuiduū esse hominem/nec ecōuerso:vc3 aliquē hominē esse aliquod indiuiduu3 alicuius alterius speciei. tum q: accipitur ab altera parte cuiuslibet hominis puta ab aīa rōnali quā significat licet ꝓ toto homine supponat/⁊ ideo de illo p̄dicetur: ꝑ quā animā homo q̄libet a quolibet alio īdiuiduo alteri⁹ speciei realiter est distinct⁹. que em̄ distinguūtur seipsis et sunt ꝯposita/distinguuntur oībus ꝑtibus suis.qd̄ em̄ dictū est in tertia cōclusione:vc3 q̄ indiuidua nō sunt distincta aliquo sui:sed seipsis tantū: intelligēdū est quando ipsa distincta sunt simplicia. In nullo em̄ taliū est aliquid ⁊ aliquid.⁊ ideo nullum tale/vc3 simplex nō habēs aliq̄ distincta/cuiusmōi est oē aliud a cōposito/pōt distingui aliquo sui ab alio sed seipso.quādo aūt distincta sunt cōposita nō tm̄ distinguūt̄ seipsis sed etiā oībus ꝑtibus suis.nisi em̄ distinguerētur oībus suis nō distinguerētur seipsis totis.q: tñ forma ꝑncipali⁹ cōstituit ⁊ distīguit: ideo dr̄a ⁊ maxime illa q̄ sumit̄ a foꝛa(nō em̄ oīs sumit̄ a foꝛa sed aliq̄ a materia) pōt dici principiū distīguēdi nō q̄ hoc ipsi cōueniat sed tm̄ ꝑti rei a qua ipsa accipit̄.
¶Ad cōfirmationē apparet ex dictis quomodo intelligēdum sit species in genere ⁊ indiuidua in specie conuenire: quia nō vt in aliquo intrinseco sed tāq̄ signata in signo.¶Ex p̄dictis apparet solutio q̄stionis:an vc3 quilibet angeloꝝ distinguatur ab alio se toto. oēs em̄ vt apparet ex dictis distinguūtur se totis:nec tamē equaliter immo īequaliter: supposito q̄ sint īter ipsos aliqui eiusdem ⁊ alij alteri⁹ speciei:de quo inquiretur in questione sequenti.¶Sic ad questionem.¶Ad rationē in principio apparet solutio ex predictis.

QVarto quæro: vtrum omnes angeli sint eiusdē speciei.¶Et videtur q̄ sic. quia diuersitas aliquorū in specie nō arguit̄ nisi ex diuersitate accidētium.sed omnis operatio ⁊ aliud quodcūq; accidēs oīm angelorum est eiusdē specifice rationis.ergo ⁊ ipsi vidētur oēs esse specie indistincti.¶Cōtra.quia forme substātiales ⁊ īītēsibiles et irremissibiles eiusdē specifice rationis sunt equalis perfectionis.sed nō oēs angeli sunt equaliter essentialiter ꝑfecti.ergo ⁊c.¶Respōsio.vbi sic procedā. Primo enim inquirā an in huiusmodi substātijs spiritualibus separatis possint esse plura indiuidua sub eadē specie. Secūdo an sint de facto.⁊ supposito q̄ sic:vtrum de facto oēs vel tm̄ aliqui sint vnius ⁊ alij alteri⁹ speciei. Tertio:an etiā sint aliqui distincti nō tm̄ specie sed etiam genere.

Quantū ad primū: prætermissa opinione quorūdā dicētium q̄ impossibile est in eadē specie esse plura īdiuidua spiritualia ⁊ a materia separata/ tā q̄ excōmunicata ⁊ oīno irrationabili ⁊ absurda/est alia opinio cōmunior ⁊ verior tenētium ꝑtem cōtrariā:vc3 q̄ sub eadē specie possūt esse plures īmateriales seu spirituales substātie. ¶Pro q̄ cōclusione arguit̄ primo sic. Species est q̄ p̄dicat̄ aptitudinaliter de pluribus differētibus numero tm̄.ergo nulli existēti ī specie repugnat habere aliud indiuiduu3 eiusdē rationis secum.sed quilibet angelus est in specie.ergo ⁊c.¶Preterea secundo omnis natura que de se nō est hec/est cōmunicabilis pluribus indiuiduis.sed natura angelica est huiusmodi.nec ipsa em̄ nec aliqua alia creata est de se hec.g ⁊c.¶Preterea tertio.quia oīs quidditas de se hec est infinite ꝑfectionis sicut diuina.sed nulla creata est forma infinita.ergo ⁊c.¶Preterea quarto alij arguūt sic: oē indiuiduū alicuius speciei nō cōprehendēs in se totā ꝑfectionē sue speciei cōpatitur secū aliud īdiuiduū ī eadē specie: sicut et ecōuerso omnis species non comprehensa tota ab aliquo indiuiduo est plurificabilis in plurib⁹ indiuiduis ⁊ ꝯmunicabilis eis. sed nulla intelligentia citra primā est comprehensa scdm̄ suā totam perfectionē sue speciei ab aliquo indiuiduo.ergo ⁊c.¶Minor ꝓbatur. qm̄ indiuiduū cōtinēs in se actu īfinita/est formaliter infinitū.sed indiuiduū cōprehendēs in se totā perfectionē sue speciei cōprehēdit in se infinita indiuidua:quia oīa possibilia illius speciei. possunt aūt eē sub specie indiuidua infinita ergo tal' angelus esset infinitus si totā perfectionē sue speciei ꝯtineret.nullus aūt est talis.ergo ⁊c. ¶Sed iste rationes nō cōcludūt:licet vera sit cōclusio quā ꝓbare ītendūt.oēs em̄ p̄dicte rationes ⁊ ipsarū auctores falsum accipiūt ⁊ supponūt:vc3 q̄ licet indiuiduū creatū sit realiter cōpositū ex quidditate specifica tāq̄ sibi ⁊ alijs cōi et ex aliqua sibi ꝓpria indiuiduali differentia contractiua huius quidditatis: qd̄ nō esse verū in q̄stione p̄cedēti est ostēsum.nihil em̄ vt patet ex dictis ibi/est in aliquo singulari sibi ⁊ alteri cōmuni in quo ipsa singularia ītrinsece cōueniāt. Qd̄ licet ibi ꝓbatum: hic etiā iterū sic cōfirmo. Si aliquid commune est in pluribus singularib⁹ puta homo in pluribus hominib⁹: aut iste homo vl'is et pluribus cōmunis est vnus ⁊ idē numero in oībus singularibus/aut alius in vno ⁊ alius in alio. sed vtrūq; horū est impossibile.si em̄ vnus:aut est ab eis distinctus realiter: aut indistinctus.si distinctus: ergo quilibet singularis homo habet in se duas humanitates.vnā vc3 singularem a se indistinctā qua est homo:⁊ aliā vniuersalem a se distinctā qua non potest dici homo intrinsece sed tātū extrinsece:sicut subiectū dicitur albedine eē album. hoc aūt est īpossibile.q: tūc etiā seq̄ret̄ q̄ nullū p̄dicaretur de aliquo singulari: ⁊ q̄ possit in re extra a quolibet separari vt eēt homo vl'is absq; aliquo singulari: cū quecūq; realiter distīcta sint separabilia.¶Nec valet si dicat̄ q̄ talis homo vl'is nō est distinctus a singularib⁹ realiter sed tm̄ formaliter. quia oīa distincta formaliter in re extra distinguūntur realiter tā in creatis q̄ etiā in diuinis vt sepe est ꝓbatum.quare ⁊c.¶Si aūt dicatur q̄ homo vl'is existēs ī singularibus sit ab eis penitus indistinct⁹ hoc est impossibile.qm̄ vl'e puta homo ipse est vt supponitur vnus in oībus.sed nulla res creata vnica est a pluribus distinctis realiter/cuiusmōi sunt omnia hoīs indiuidua/realiter īdistīcta.hoc em̄ vt singularissimū est tm̄ modo in diuinis:vc3 q̄ vna res īcreata sit plures res.ergo ⁊c.¶Nec pōt dici secūdo:q̄ vl'e puta homo existens in omnibus hominibus singularibus est vnus in eis nō numero sed specie tm̄. numero aūt alius est in vno ⁊ ali⁹ in alio singulari.qm̄ tūc nō magis sortes erit singulare q̄ homo.qd̄ em̄ ita est in sorte q̄ nō in aliquo alio/ita est res singularis vt sortes.sed si homo existēs ī sorte est ali⁹ ab homine existēte in platone:homo qui est in sorte non est in platone:nec in aliquo alio q̄ in sorte.ergo homo nō est vniuersale sed singulare/sicut ⁊ q̄libet alioꝝ singularium in quibus existit.⁊ ita p̄dicatio hominis de sorte nō ē vniuersalis de singulari:sed vni⁹ singularis de alio

quod est falsum. quare ꝛc. ¶ Cõfirmatur. qꝛ sicut de sorte p̄dicat̄ homo qui est in re extra in singularib⁹: ita nõ p̄dicatur de ipso nisi ille qui est ĩ eo: ex quo ille supponit̄ esse alius numero ab omnibus aliis existẽtibus in aliis singularibus. sed omnis res existens in vno singulari tantum diuersa solo numero a quacũq3 alia eiusdẽ rationis existẽte in quocũq3 alio singulari/ ẽ vere singulare/ sicut et res ipsa in qua existit: nec potest predicari affirmatiue de alio q̄ de ipsa. ꝛ ita per ꝯñs nullum vl̄e: erit aliquod vnũ p̄dicabile de pluribus: qđ est falsum. quare ꝛc. ¶ Ad primã igitur rationẽ quãdo dicitur q̄ species est p̄dicabilis de pluribus/ cõcedo: nõ tñ huiusmodi p̄dicabile de pluribus qđ est species/ est aliqđ in re extra sicut nec aliquod aliud vl̄e: sed tñ cõceptus in anima formatus. qui quidẽ est signũ existẽtiũ in re extra/ vel vox ipsa significatiua. nihil eñ aliud est p̄dicabile nisi vel vox significatiua in ꝓpositiõe vocali vel cõceptus mẽtis formatus ab anima: qui quidẽ cõceptus in anima existẽs qui dicit̄ species est signũ pluriũ eiusdẽ rationis specifice indiuiduorum. Dicũtur aũt indiuidua esse eiusdem speciei illa que sunt perfecte similia seu eadẽ/ nõ tñ in aliquo eis cõmuni sed tãtũmodo semetipsis. talia aũt indiuidua aduersarii nõ cõcedũt esse in substãtiis separatis. ꝛ ideo hoc qđ addit ista ratio quãdo subdit q̄ quilibet angelus est in specie/ negarẽt illi: qm̄ nullum ĩdiuiduũ est in specie nisi cui potest esse aliquod aliud perfecte simile. ¶ Ad secundã quãdo dicitur q̄ natura angelica nõ est de se hec/ dicẽdũ q̄ aut loquũtur sic arguẽtes de natura angelica que est in re extra/ aut de eius ꝯceptu qui est vl̄e: ꝛ tñ in anima. Si primo mõ: falsum est qđ accipiũt. omne eñ qđ est in re extra est de se hoc aliquid ꝛ singulare nõ aliquo sibi addito mediãte. nõ eñ magis talis differẽtia indiuidualis quã sic arguentes imaginant̄/ si poneretur posset esse se ipsa hec q̄ quidditas specifica ipi vnita: maxime cum vt multi eoꝝ cõcedũt sit imꝑfectior ea. quare ꝛc. ¶ Si aũt loquãtur de natura angelica scđo modo: vꝫ vt est tantũ in anima sicut quodlibet vniuersale/ talis natura angelica nec de se nec ꝑ aliquid sibi additũ est hec in re extra. ĩ anima aũt vbi est subiectiue est hec de seipsa non aliquo sibi addito mediãte. ¶ Ex quo apparet falsuꝫ eẽ qđ ista ratio intẽdit cõcludere: vꝫ q̄ natura specifica sit aliqđ pluribus cõmunicabile. hoc eñ est omnino impossibile: quia si loquatur de natura angelica vt ĩ re: talis nulli angelo cõmunicatur magis q̄ idẽ sibiipsi. licet eñ humanitas sit cõmunicata filio dei: qꝛ ab ipso realiter distincta/ ac in eodem personaliter sustentata: nõ tñ potest dici communicari sorti magis q̄ sortes sibi: cũ nec sortes ꝛ sua humanitas distinguatur in aliquo in re extra. q̄re ꝛc. ¶ Si aũt loquatur de natura angelica vt est vl̄is/ talis ẽ tñ in anima nulli cõicabilis rei extra. quare ꝛc. ¶ Ad tertiã apparet q̄ falsum euidẽter accipit in maiori. qꝛ esto q̄ talis indiuidualis dr̄a poneret̄ quam ratio imaginatur/ illa scđꝫ sic arguẽtes esset de se hec ꝛ incõmunicabil̄: nec tñ ꝓpter hoc existeret infinite perfectionis. q̄re ꝛc. ¶ Ad quartã dicẽdũ q̄ nullum indiuiduũ in re extra existẽs cõprehendit totã perfectionẽ nec aliquã ptẽ sue speciei. quia species huiusmodi indiuiduis pluribus cõmunis nõ est alicuius ꝑfectionis existẽs in aliquo indiuiduo ĩ re extra: cũ non sit nisi tñ in anima subiectiue. et ideo ratio ista falsum accipit fundamentũ sicut ꝛ quelibet aliarũ. imaginatur eñ speciẽ esse tãq̄ vnũ aliquid in re extra inclusum quidditatiue ꝛ cõtentũ in quolibet singulari. hoc aũt omnino est impossibile ꝛ absurdũ. quare ꝛc. ¶ Et ideo aliter est ꝓbãda ꝯclusio supradicta: vꝫ q̄ plures angeli sũt possibiles eẽ sub eadẽ specie. ¶ Ad cuius euidentiã est sciendum: q̄ plura indiuidua esse sub eadẽ specie potest dupliciter intelligi. Uno eñ modo potest intelligi q̄ sint sub ipsa tãq̄ sub re aliqua vna in eis omnibus realiter existẽte. Alio modo q̄ sint sub vna specie tãq̄ sub aliquo vno naturali signo omniũ ꝓpter eoꝝ perfectam cõueniẽtiam ꝛ idẽtitatẽ. qꝛ eñ oẽs homines singulares magis inter se conueniũt realiter semetipsis q̄ cũ aliis: ideo potest esse magis ꝛ est vnus ꝛ idẽ conceptus vt cõmune signũ omniũ hominũ q̄ omniũ aĩalium aliorũ. qđ quidẽ signũ hominũ dicitur esse species ipsorũ. Unde nec homines esse vnius speciei est ĩtelligẽdũ tãq̄ sint alicuius vnius rei ab ipsis participate: sed qꝛ sunt signata eiusdem signi puta cõceptus ab anima formati: qui q̄dem dicitur species: ꝛ hoc ꝓpter maiorẽ ipsorum cõueniẽtiã ꝛ identitatem inter se q̄ cũ aliis.

Hoc præmisso: pono duas conclusiones. ¶ Prima est: q̄ nec in substãtiis huiusmodi spiritualibus nec in aliis corporalibus possunt esse plura indiuidua sub eadẽ specie primo modo: vꝫ tanq̄ sub aliqua re eis cõi ꝛ in ipsis realiter existente. ¶ Hec apparet ex precedẽtibus tam in q̄stione ista q̄ in alia p̄cedẽti. qm̄ vt argutum est/ si plura indiuidua esse possent sub eadẽ specie isto modo puta oẽs homines singulares sub homine: aut huiusmodi homo cõmunis omnibus esset vnus ĩ eis oĩbus: aut diuersus. Sed nõ potest poni vn⁹ numero: qꝛ nihil vnũ numero est in diuersis numero. ergo oportet q̄ alius numero sit in vno/ ꝛ alius in alio/ nec ꝑ ꝯñs indiuidua possunt ꝯuenire in eo puta in aliquo tali homine. nec eñ magis sortes conuenit in aliquo existẽte in sorte tãtũmodo/ q̄ cũ sorte. nec aliquid existẽs tñ in sorte est magis in platone nec in aliquo alio singulari homine q̄ sit sortes. ergo si alius homo est in vno singulari homine et alius in alio: sequitur ꝓpositũ: vꝫ q̄ indiuidua puta homines singulares nõ sunt sub eadẽ specie/ vꝫ sub homine/ tãq̄ sub aliquo in re extra in eis oĩbus realiter existente. ¶ Cõfirmatur. qꝛ si singularia dicãtur esse sub eadem specie tanq̄ sub re aliqua vna in omnibus existẽte: vt oẽs homines sub humanitate: aut humanitas ista est ab oĩbus hominib⁹ distincta/ aut realiter indistincta. Si primũ: ergo potest huiusmodi homo seu humanitas vl̄is separari ab omnibus singularibus ꝛ ꝑ se existere sine eis nec existẽs etiã cũ eis erit p̄dicabil̄ de ipsis affirmatiue cũ nulla res dicatur esse illa a qua realiter est distincta. si aũt ponatur scđm/ tũc sequitur incõueniẽs qđ in p̄cedentibus est adductũ: vꝫ q̄ vna res. ꝛc. qđ est impossibile. ergo ꝛc. ¶ Preterea plura indiuidua esse in eadẽ specie non est plura indiuidua esse in re aliqua singulari. sed quicqđ est in quocũq3 indiuiduo realiter/ ẽ vere singulare sicut et ipm̄ siue sit tãtũ in vno siue in pluribus. nec eñ si vna albedo numero esset in pluribus subiectis: esset min⁹ singularis q̄ modo existẽs tñ in vno subiecto sicut nec corpus qđ est in pluribus locis q̄ id qđ est in vno tantum. ergo ꝛc. ¶ Cõfirmat̄. quia species est p̄dicabilis de pluribus. sed nulla res singularis existẽs extra animã est p̄dicabil̄ sic de pluribus/ etiam nec de vno. ergo plura indiuidua esse sub eadẽ specie non est intelligendũ ipsa esse sub ea tãq̄ sub re aliqua in eis realiter existente.

Secunda conclusio est: q̄ in substantiis spiritualibus puta in angelis possunt esse plura indiuidua sub eadẽ specie secũdo modo: vꝫ tãq̄ aliqua ꝑfecte similia/ licet se totis distincta/ ꝛ in aliquo cõceptu cõmuni cõueniẽtia: vt in signo de eis seu eoꝝ cõceptibus propriis p̄dicabili in ꝓpositiõe mẽtali. ¶ Hec apparet. qm̄ nulla est ratio ꝓpter quã possint esse magis plura materialia ꝛ corporalia singularia sub eadem specie isto mõ vꝫ vt ꝑfecte similia in eodẽ signo naturali de eis p̄dicabili q̄ plura spiritualia ꝛ a materia separata. sed cõstat

plura materialia esse possibilia/ ꝛ de facto sub eadẽ specie isto modo. ergo ꝛc. ¶ Maior apparet. qꝛ nec negãtes ipsam negãt eã nisi quia supponũt q̄ materia sit principiũ p̄cisum numeraliter distinctũ. hoc aũt est falsuꝫ/ etiã in illis ĩ q̄b⁹ est materia. cũ eñ forma ignis ĩ materia existẽs sit ab ipsa materia numero distincta: ꝛ vt ab ipsa distincta sit in se vna numero distĩcta numeraliter ab omni forma alterius singularis: nõ potest distingui ab ipa per materiã. quoniã qđlibet illo eodẽ distĩguitur numero ab omni alio a se/ qđ est vnũ numero in seipso. sed forma huius ignis materialis est vna numero seipsa non materia sibi vnita. quia nihil est vnũ numero ꝑ illud a quo distinguitur numero: sicut nec specie per illud a quo specifice est distinctũ. sed forma materialis est distincta numero a sua materia. ergo non magis forma ignis singularis est vna numero nec distincta per consequẽs numero ab alia forma alterius ignis singularis ꝓpter suã materiam: q̄ homo sit vnus specie ꝛ ab angelo distinctus specie propter asinũ vel propter aliã rem quãcũq3 ab ipso homine specifice differẽtem. quare ꝛc. ¶ Cõfirmatur. Primo. qꝛ non magis est impossibile plures formas substantiales spirituales q̄ accidentales esse solo nũero differẽtes. sed accidẽtia spiritualia vt actus intelligendi ꝛ volẽdi sunt eiusdem speciei diuersa. ergo ꝛc. Secundo. quia anime intellectiue dicũtur etiã esse eiusdẽ speciei: cũ tamẽ sint forme spirituales ꝛ immateriales. ¶ Nec valet qđ hic dicunt aliqui: q̄ anime distinguũtur numero ꝓpter diuersa corpora seu diuersas inclinationes ad ipsa. ¶ Primo quia vt dictũ est omne ens eo distinguit̄ numero ab omni alio/ quo est vnũ numero in seipso. sed nulla anima intellectiua est vna nũero ꝓpter corpus/ cũ ab ipso realiter ꝛ numero sit distincta/ nec ꝓpter inclinationẽ ad ipm̄: supposito q̄ talis inclinatio sit in anima aliquid distinctuꝫ ab ipsa. ¶ Secũdo. quia nec aliqua anima sic ad corpus aliquod vnũ numero inclinatur q̄ non posset perficere aliquid aliud ab ipso. posset eniꝫ perficere quodcũq3 eiusdem proportionis ꝛ ꝯsimilis seu vniformis dispositiõis. ergo ꝛc. ¶ Ex predictis infero corollarie: q̄ omnino est ĩpossibile ponere differẽtiam indiuidualem tanq̄ aliquid positiuũ quo mediãte res ipsi coniuncta sit vna ꝛ ab alia nũero distincta. quoniã nihil vt dictũ est potest esse vnuꝫ numero/ nec distinctũ numero ab alio per illud a quo numeraliter est distinctum: sed si in singulari puta in sorte ponitur indiuidualis differentia ab humanitate in eo similiter existente distincta/ ipsa est alia numero ab humanitate. ergo humanitas nec est vna numero nec distincta per ipsam ab aliqua re alia singulari. quare ꝛc. ¶ Cõfirmatur. quia singulariũ diuersorum existẽtium in re extra nullum est magis vnũ q̄ alterum. sed si in sorte sint humanitas ꝛ sorteitas vt duo distincta/ quodlibet istorum erit singulare: nec minus humanitas distinguetur a sorteitate q̄ ecõuerso sorteitas ab humanitate. ergo nõ magis humanitas erit sorteitate vna numero q̄ econuerso. ergo ꝛc. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundũ: videlicet quid sit de facto/ nõ est aliquid determinate certum: quia nec in scriptura est expressum/ nec per consequens potest nobis naturaliter esse notum. nullus enim naturaliter potest scire de aliquibus indiuiduis quomodo distinguantur/ nisi vel ipsa apprehendendo: vel per aliqua sibi nota alia a posteriori ipsorum differẽtiã ꝛ conueniẽtiã arguẽdo. sed nec huiusmodi separatas substãtias possum⁹ cognoscere/ nec aliqua alia eis conueniẽtia ex quibus ipsarum conuenientia vel diuersitas specifica possit existere nobis nota. licet enim diuersitas effectuũ diuersitatẽ arguat causarum/ sic intelligendo q̄ omnia ista arguũtur esse specie distĩcta que sibi determinãt effectus distĩctos specie: ita q̄ effectus vnius est alteri impossibilis: non tamen econuerso vnitas arguit vnitatem: cum multa diuersarum specierum possint in effectus eiusdem specifice rationis: vt ignis ꝛ sol in calorẽ. sed non est nobis notum substãtias huiusmodi immateriales sic diuersos sibi determinare effectus: sed magis contrariuꝫ: cum actus intelligẽdi volendi ꝛ mouendi eis possibiles videãtur esse in omnibus eiusdem specifice rationis. ergo nec ex effectuũ diuersitate possum⁹ arguere ipsoꝝ diuersitatẽ: nec ex identitate ipsarũ specificam vnitatem. Probabile tamen est ꝛ rationabile: q̄ de facto sint multi eiusdem speciei. non enĩ videtur verisimile ĩter tot milia miliũ angelorũ quot scriptura ꝯmẽmorat/ omnes esse alterius speciei. immo videretur probabilius dicere omnes esse eiusdem speciei q̄ ponere quẽlibet ab alio specie esse distinctũ. probabilius tamẽ est dicere q̄ nec omnes sint eiusdem speciei nec alterius: sed aliqui eiusdem vt forte oẽs vnius ordinis/ vel forte oẽs ad custodiam hominũ deputati: ꝛ alii alterius speciei. hoc tamẽ nõ est asserendum: sed vt deo notum tantũmodo relinquendũ. supposito tamen q̄ sicut sunt inequales in p̄miatione: ita etiam sint inequales in naturali perfectione: ex hoc bene posset argui diuersitas specifica inter ipsos: cum omnes forme intẽsibiles equalis perfectionis sint eiusdẽ specifice rationis. ¶ Hec de secundo.

Quantum ad tertium est dicendũ consimiliter sicut dictum est ad secundũ: vꝫ q̄ quid sit de facto non est nobis certum. quia nec in scriptura est expressum. Si autẽ loquamur de possibili/ nõ est impossibilius in formis huiusmodi spiritualibus q̄ in corporalibus eẽ diuersitatem non tñ in specie sed etiã in genere. Aliqui etiã dicunt sic eẽ de facto. ponũt enĩ q̄ in quolibet nouẽ ordinum sunt angeli diuersarum specierum tantum: qui omnes videlicet vnius ordinis sunt in eodẽ genere/ alio ab illo in quo sunt alii cuiuscunq3 alterius ordinis. magis eñ vt dicũt differunt angeli diuersorũ ordinũ q̄ eiusdem. cum tamen in eodem ordine sint aliqui specie differentes licet non omnes. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationes in principio apparet solutio ex predictis.

Quantum ad secundam partem huius distinctionis/ in qua Magister determinat quales angeli fuerint creati quantum ad bonitatem moralem et malitiam: Quero vtrum boni potuerint mereri/ vl̄ mali demereri in primo sue creationis instanti? ¶ Et videtur q̄ sic. quoniam inter causam ꝛ effectum ab ipsa producibilem in instanti nõ est necessarius aliquis durationis ordo. sed meritum et demeritum consistit in actu voluntatis: qui actus est a voluntate circa obiectum sibi presentatũ producibilis in instanti: quia videlicet simul totus. ergo omnes angeli statim vt creati absq3 aliquo durationis ordine habentes obiectum sibi presentatum potuerunt in aliquem talem actum/ et per consequens mereri vel demereri. ¶ Cõtra. quia meritum ꝛ demeritum cõsistit in electione: que videtur indigere aliqua deliberatione. sed nullus potest in instanti deliberare quid eligendum vel respuendum. ergo ꝛc.

Responsio. Ad cuius euidẽtiam pono duas conclusiones. ¶ Prima est: q̄ tã meritũ bonorum q̄ demeritũ reproborum potuit esse in ipso instanti creationis ipsorũ. ¶ Hec apparet ex dictis in distĩctione prima: q̄stiõe/ an secũda causa si fieret sempiterna potuisset habuisse effectum coeuũ. ibi eñ fuit probatum q̄ sic. sed

quod est falsum. quare ꝛc. ¶ Cõfirmatur. qz sicut de sorte p̃dicaꝫ homo qui est in re extra in singularib⁹: ita nõ p̃dicatur de ipso nisi ille qui est i eo: ex quo ille supponit esse alius numero ab omnibus aliis existẽtibus in aliis singularibus. sed omnis res existens in vno singulari tantum diuersa solo numero a quacũq; alia eiusdẽ rationis existẽte in quocũq; alio singulari/ ẽ vere singulare/ sicut et res ipsa in qua existit: nec potest predicari affirmatiue de alio q̃ de ipsa. ꝛ ita per ꝓs nullum vle erit aliquod vnũ p̃dicabile de pluribus: qđ est falsum. quare ꝛc. ¶ Ad primã igitur rationẽ quãdo dicitur q̃ species est p̃dicabilis de pluribus/ cõcedo: nõ tñ huiusmodi p̃dicabile de pluribus qđ est species/ est aliqd in re extra sicut nec aliquod aliud vle: sed tñ cõceptus in anima formatus. qui quidẽ est signũ existẽtiũ in re extra/ vel vox ipsa significatiua. nihil em̃ aliud est p̃dicabile nisi vel vox significatiua in ꝓsitiõe vocali vel cõceptus mẽtis formatus ab anima: qui quidẽ cõceptus in anima existẽs qui dicit̃ species est signũ plurtuz eiusdẽ rationis specifice indiuiduorum. Dicũtur aũt indiuidua esse eiusdem speciei illa que sunt perfecte similia seu cadẽ/ nõ tñ in aliquo eis cõmuni sed tãtũmodo semetipsis. talia aũt indiuidua aduersariꝫ nõ cõcedũt esse in substãtijs separatis. ꝛ ideo hoc qđ addit ista ratio quãdo subdit q̃ quilibet angelus est in specie/ negarẽt illi: qm̃ nullum i diuiduũ est in specie nisi cui potest esse aliquod aliud perfecte simile. ¶ Ad secundã quãdo dicitur q̃ natura angelica nõ est de se hec/ dicẽdũ q̃ aut loquitur sic arguẽtes de natura angelica que est in re extra/ aut de eius ceptu qui est vle: ꝛ tñ in anima. Si primo mõ: falsum est qđ accipiũt. omne em̃ qđ est in re extra est de se hoc aliquid ꝛ singulare nõ aliquo sibi addito mediãte. nõ em̃ magis talis differẽtia indiuidualis quã sic arguentes imaginanꝫ/ si ponceretur posset esse de se ipsa hec q̃ quidditas specifica ipi vnita: maxime cum vt multi eoꝝ cõcedũt sit impfectior ea. quare ꝛc. ¶ Si aũt loquãtur de natura angelica scõo modo: vez vt est tantũ in anima sicut quodlibet vniuersale/ talis natura angelica nec de se nec ꝓ aliquid sibi additũ est hec in re extra. i anima aũt vbi est subiectiue est hec de seipsa non aliquo sibi addito mediãte. ¶ Ex quo apparet falsz eẽ qđ ista ratio intẽdit cõcludere: vez q̃ natura specifica sit aliqd pluribus cõmunicabile. hoc em̃ est omnino impossibile: quia si loquatur de natura angelica vt i re: talis nulli angelo cõmunicatur magis q̃ idẽ sibiipsi. licet em̃ humanitas sit cõmunicata filio dei: q; ab ipso realiter distincta/ ac in eodem personaliter sustentata: nõ tñ potest dici communicari sorti magis q̃ sortes sibi: cũ nec sortes ꝛ sua humanitas distinguatur in aliquo in re extra. q̃re ꝛc. ¶ Si aũt loquatur de natura angelica vt est vlis/ talis ẽ tñ in anima nulli cõcabilis rei extra. quare ꝛc. ¶ Ad tertiã apparet q̃ falsum euidẽter accipit in maiori. qz esto q̃ talis indiuidualis dña poneret quam ratio imaginatur/ illa scõz sic arguẽtes esset de se hec ꝛ incõmunicabil: nec tñ ꝓpter hoc existeret infinite perfectionis. q̃re ꝛc. ¶ Ad quartã dicẽdũ q̃ nullum indiuiduũ in re extra existẽs cõprehendit totã perfectionẽ nec aliquã ptẽ sue speciei. quia species huiusmodi indiuiduis pluribus cõmunis nõ est alicuius pfectionis existẽs in aliquo indiuiduo i re extra: cũ non sit nisi tñ in anima subiectiue. et ideo ratio ista falsum accipit fundamentũ sicut ꝛ quelibet aliarũ. imaginatur em̃ speciẽ esse tã q̃ vnũ aliquid in re extra inclusum quidditatiue ꝛ cõtentũ in quolibet singulari. hoc aũt omnino est impossibile ꝛ absurdũ. quare ꝛc. ¶ Et ideo aliter est pbãda cclusio supradicta: vez q̃ plures angeli sũt possibiles eẽ sub eadẽ specie. ¶ Ad cuius euidentiã est sciendum: q̃ plura indiuidua esse sub eadẽ specie potest dupliciter intelligi. Uno em̃ modo potest intelligi q̃ sint sub ipsa tã q̃ sub re aliqua vna in eis omnibus realiter existẽte. Alio modo q̃ sint sub vna specie tã q̃ sub aliquo vno naturali signo omniũ ꝓpter cõperfectam cõuenientiam ꝛ identitatẽ. qz em̃ oẽs homines singulares magis inter se conueniũt realiter semetipsis q̃ cũ aliis: ideo potest esse magis ꝛ est vnus ꝛ idẽ conceptus vt cõmune signũ omniũ hominũ q̃ omniũ aliarum altorũ. qđ quidẽ signũ hominũ dicitur esse species ipsorũ. Unde nec homines esse vnius speciei est intelligẽdũ tã q̃ sint alicuius vnius rei ab ipsis participate: sed qz sunt signata eiusdem signi puta cõceptus ab anima formati: qui qđem dicitur species: ꝛ hoc ꝓpter maiorẽ ipsorum cõuenientiã ꝛ identitatem inter se q̃ cũ aliis.

Hoc præmisso: pono duas conclusiones.

¶ Prima est: q̃ nec in substãtijs huiusmodi spiritualibus nec in aliis corporalibus possunt esse plura indiuidua sub eadẽ specie primo modo: vez tanq̃ sub aliqua re eis cõi ꝛ in ipsis realiter existente. ¶ Hec apparet ex precedẽtibus tam in q̃stione ista q̃ in alia p̃cedẽti. qm̃ vt argutum est/ si plura indiuidua esse possent sub eadẽ specie isto modo puta oẽs homines singulares sub homine: aut huiusmodi homo cõmunis omnibus esset vnus i eis oibus: aut diuersus. Sed nõ potest poni vn⁹ numero: qz nihil vnũ numero est in diuersis numero. ergo oportet q̃ alius numero sit in vno/ ꝛ alius in alio/ nec ꝓ ꝓs indiuidua possunt ꝙuentre in eo puta in aliquo tali homine. nec em̃ magis sortes conuenit in aliquo existẽte in sorte tãtũmodo/ q̃ cũ sorte. nec aliquid existẽs tñ in sorte est magis in platone nec in aliquo alio singulari homine q̃ sit sortes. ergo si alius homo est in vno singulari homine et alius in alio: sequitur ꝓpositũ: vez q̃ indiuidua puta homines singulares nõ sunt sub eadẽ specie/ vez sub homine/ tã q̃ sub aliquo in re extra in eis oibus realiter existente. ¶ Cõfirmatur. qz si singularia dicãtur esse sub eadem specie tanq̃ sub re aliqua vna in omnibus existẽte: vt oẽs homines sub humanitate: aut humanitas ista est ab oibus hominib⁹ distincta/ aut realiter indistincta. Si primũ: ergo potest huiusmodi homo seu humanitas vlis separari ab omnibus singularibus ꝛ ꝑse existere sine eis nec existẽs etiã cũ eis erit p̃dicabil⁹ de ipsis affirmatiue cũ nulla res dicatur esse illa a qua realiter est distincta. si aũt ponatur scõm/ tũc sequitur incõuentes qđ in ꝓcedentibus est adductũ: vez q̃ vna res. ꝛc. qđ est impossibile. q̃ ꝛc. ¶ Preterea plura indiuidua esse in eadẽ specie non est plura indiuidua esse in re aliqua singulari. sed quicqd est in quocũq; indiuiduo realiter/ ẽ vere singulare sicut et ipm̃ sine sit tãtũ in vno sine in pluribus. nec em̃ si vna albedo numero esset in pluribus subiectis: esset min⁹ singularis q̃ modo existẽs tñ in vno subiecto sicut nec corpus qđ est in pluribus locis q̃ id qđ est in vno tantum. ergo ꝛc. ¶ Cõfirmaꝫ. quia species est p̃dicabilis de pluribus. sed nulla res singularis existẽs extra animã est p̃dicabil⁹ sic de pluribus/ etiam nec de vno. ergo plura indiuidua esse sub eadẽ specie non est intelligendũ ipsa esse sub ea tã q̃ sub re aliqua in eis realiter existente.

Secunda conclusio est: q̃ in substantijs spiritualibus puta in angelis possunt esse plura indiuidua sub eadẽ specie secũdo modo: vez tã q̃ aliqua pfecte similia/ licet se totis distincta/ ꝛ in aliquo cõceptu cõmuni cõuenientia: vt in signo de eis seu ex cõceptibus propijs p̃dicabili in ꝓsitiõe mẽtali. ¶ Hec apparet. qm̃ nulla est ratio ꝓpter quã possint esse magis plura materialia ꝛ corporalia singularia sub eadem specie isto mõ vez vt pfecte similia in eodẽ signo naturali de eis p̃dicabili q̃ plura spiritualia ꝛ a materia separata. sed cõstat plura materialia esse possibilia/ ꝛ de facto sub eadẽ specie isto modo. ergo ꝛc. ¶ Maior apparet. qz nec negãtes ipsam negãt eã nisi quia supponũt q̃ materia sit principiũ pcipium numeraliter distinctũ. hoc aũt est falsz/ etiã in illis i q̃b⁹ est materia. cũ em̃ forma ignis i materia existẽs sit ab ipsa materia numero distincta: ꝛ vt ab ipsa distincta sit in se vna numero distincta numeraliter ab omni forma alterius singularis: nõ potest distingui ab ipsa per materiã. quomã q̃libet illo eodẽ distinguitur numero ab omni alio a se/ qđ est vnũ numero in seipso. sed forma ignis ignis materialis est vna numero seipsa non materia sibi vnita. quia nihil est vnũ numero q̃ illud a quo distinguitur numero: sicut nec specie per illud a quo specifice est distinctũ. sed forma materialis est distincta numero a sua materia. ergo non magis forma ignis singularis est vna numero nec distincta per consequẽs numero ab alia forma alterius ignis singularis ꝓpter suã materiam: q̃ homo sit vnus specie ꝛ ab angelo distinctus specie propter asinũ vel propter aliã rem quãcũq; ab ipso homine specifice differẽtem. quare ꝛc. ¶ Cõfirmatur. Primo. qz non magis est impossibile plures formas substantiales spirituales q̃ accidentales esse solo nũero differẽtes. sed accidẽtia spiritualia vt actus intelligendi ꝛ volẽdi sunt eiusdem speciei diuersa. ergo ꝛc. Secundo. quia anime intellectiue dicũtur etiã esse eiusdẽ speciei: cũ tamẽ sint forme spirituales ꝛ immateriales. ¶ Hec valet qđ hic dicunt aliqui: q̃ anime distinguũtur numero ꝓpter diuersa corpora seu diuersas inclinationes ad ipsa. ¶ Primo quia vt dictũ est omne ens eo distinguit numero ab omni alio/ quo est vnũ numero in seipso. sed nulla anima intellectiua est vna nũero ꝓpter corpus/ cũ ab ipso realiter ꝛ numero sit distincta/ nec ꝓpter inclinationẽ ad ipm̃: supposito q̃ talis inclinatio sit in anima aliquid distinctum ab ipsa. ¶ Secũdo. quia nec aliqua anima sic ad corpus aliquod vnũ numero inclinatur q̃ non posset perficere aliquid aliud ab ipso. posset enim perficere quodcũq; eiusdem proportionis ꝛ ꝑsimilis seu vniformis dispositiõis. ergo ꝛc. ¶ Ex predictis infero corollarie: q̃ omnino est i possibile ponere differẽtiam indiuidualem tanq̃ aliquid positiuũ quo mediãte res ipsi coniuncta sit vna ꝛ ab alia nũero distincta. quoniã nihil vt dictũ est potest esse vnum numero/ nec distinctũ numero ab alio per illud a quo numeraliter est distinctum: sed si in singulari puta in sorte ponitur indiuidualis differentia ab humanitate in eo si militer existente distincta/ ipsa est alia numero ab humanitate. ergo humanitas nec est vna numero nec distincta per ipsam ab aliqua re alia singulari. quare ꝛc. ¶ Cõfirmatur. qua singularitũ diuersorum existẽtium in re extra nullum est magis vnũ q̃ alterum. sed si in sorte sint humanitas ꝛ sorteitas vt duo distincta/ quodlibet istorum erit singulare: nec minus humanitas distinguetur a sorteitate q̃ eõuerso sorteitas ab humanitate. ergo nõ magis humanitas erit sorteitate vna numero q̃ econuerso. ergo ꝛc. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundũ: videlicet quid

sit de facto/ nõ est aliquid determinate certum: quia nec in scriptura est expressum/ nec per consequens potest nobis naturaliter esse notum. nullus enim naturaliter potest scire de aliquibus indiuiduis quomodo distinguantur/ nisi vel ipsa apprehendendo: vel per aliqua sibi nota alia a posteriori ipsorum differẽtiã ꝛ conueniẽtiã arguẽdo. sed nec huiusmodi separatas substãtias possum⁹ cognoscere/ nec aliqua alia eis conueniẽtia ex quibus ipsarum conuenientia vel diuersitas specifica possit existere nobis nota. licet enim diuersitas effectuũ diuersitatẽ arguat causarum/ sic intelligendo q̃ omnis ista argũtur esse specie distincta que sibi determinãt effectus distinctos specie: ita q̃ effectus vnius est alteri impossibilis: non tamen econuerso vnitas arguit vnitatem: cum multa diuersarum specierum possint in effectus eiusdem specifice rationis: vt ignis ꝛ sol in caloꝛe. sed non est nobis notum substãtias huiusmodi immateriales sic diuersos sibi determinare effectus: sed magis contrarius: cum actus intelligẽdi volendi ꝛ mouendi eis possibiles videãtur esse in omnibus eiusdem specifice rationis. ergo nec ex effectuũ diuersitate possum⁹ arguere ipsoꝝ diuersitatẽ: nec ex identitate ipsarũ specificam vnitatem. Probabile tamen est ꝛ rationabiles q̃ de facto sint multi eiusdem speciei. non enĩ videtur verisimile ẽter tot milia milium angelorũ quot scriptura ꝑmemorat/ omnes esse alterius speciei. immo videretur probabilius dicere omnes esse eiusdem speciei q̃ ponere quẽlibet ab alio specie esse distinctũ. probabilius tamẽ est dicere q̃ nec omnes sint eiusdem speciei nec alterius: sed aliqui eiusdem vt forte oẽs vnius ordinis/ vel forte oẽs ad custodiam hominũ deputati: ꝛ alij alterius speciei. hoc tamẽ nõ est asserendum: sed vt deo notum tantũmodo relinquendũ. supposito tamen q̃ sicut sunt inequales in ꝑmationes ita etiam sint inequales in naturali perfectione: ex hoc bene posset argui diuersitas specifica inter ipsos: cum omnes forme intẽsibiles equalis perfectionis sint eiusdẽ specifice rationis. ¶ Hec de secundo.

Quantum ad tertium est dicendũ con

similiter sicut dictum est ad secundũ: vez q̃ quid sit de facto non est nobis certum. quia nec in scriptura est expressum. Si aũt loquamur de possibili/ nõ est impossibilius in formis huiusmodi spiritualibus q̃ in corporalibus eẽ diuersitatem non tñ in specie sed etiã in genere. Aliqui etiã dicunt siceẽ de facto. ponũt enĩ q̃ in quolibet nouẽ ordinum sunt angeli diuersarum specierum tantum: qui omnes videlicet vnius ordinis sunt in eodẽ genere/ alio ab illo in quo sunt alij cuiuscunq; alterius ordinis. magis em̃ vt dicũt differunt angeli diuersoꝝ ordinũ q̃ eiusdem. cum tamen in eodem ordine sint aliqui specie differentes licet non omnes. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationes in principio apparet solutio ex predictis.

Quantum ad secundam partem

huius distinctionis/ in qua Magister determinat quales angeli fuerint creati quantum ad bonitatem moralem et malitiam: Quero vtrum boni potuerint mereri/ vel mali demereri in primo sue creationis instanti. ¶ Et videtur q̃ sic. quoniam inter causam ꝛ effectum ab ipsa producibilem in instanti nõ est necessarius aliquis durationis ordo. sed meritum et demeritum consistit in actu voluntatis: qui actus est a voluntate circa obiectum sibi presentatũ producibilis in instanti: quia videlicet simul totus. ergo omnes angeli statim vt creati abq; aliquo durationis ordine habentes obiectum sibi presentatum potuerunt in aliquem talem actum/ et per consequens mereri vel demereri. ¶ Cõtra. quia meritum ꝛ demeritum cõsistit in electione: que videtur indigere aliqua deliberatione. sed nullus potest in instanti deliberare quid eligendum vel respuendum. ergo ꝛc.

Responsio. Ad cuius euidẽtiam pono

duas conclusiones. ¶ Prima est: q̃ tã meritũ bonorum q̃ demeritũ reproborum potuit esse in ipso instanti creationis ipsorũ. ¶ Hec apparet ex dictis in distinctione prima: ꝙstiõe/ an secũda causa si fieret sempiterna potuisset habuisse effectum coeuum. ibi em̃ fuit probatum q̃ sic. sed

hoc non esset possibile nisi sine aliquo prioritatis ordine
posset ꝓrumpere in effectum.ergo volūtas cuiuscūq; an
geli potuit in primo sue creationis instāti in possibilem
sibi actū circa obiectū sibi p̄sentatum. ¶ Cōfirmatur.q2
ꝙ agens in instanti ad effectum aliquem producendum
possit nūc in ip3 ⁊ nō antea:hoc habet esse quia antea nō
erant oīa necessaria ad effectū huiusmodi ꝓducendū.sed
angeli in primo sue creationis instanti habuerūt omnia
necessaria ad posse mereri ⁊ demereri:vez obiectū eis p̄
sentatū quia cognitum/ ⁊ potētiā tēdendi in ipsum con
formiter vl' difformiter preuio dictamini rationis.⁊ act⁹
quo in ip̄m potuerūt tendere ē a volūtate ꝓducibilis in
omni.ergo nō minus potuerūt in talem actum statim vt
creati fuerunt q̄ postea. ¶ Preterea.quia ꝓ quocūq; in
stanti quis potest mereri et demereri. sed ipsi potuerunt
mereri in primo sue creationis instāti.ergo ⁊c. ¶ Minor
probatur.quia ⁊ de facto Christus sic meruit vez statim
vt ꝯceptus fuit. ¶ Nec valet si dicatur ꝙ Christus fuit
simul cōceptus ⁊ beatus:nullus aūt angelus fuit creat⁹
beatus.qm̄ licet hoc sit verū/nihil facit ad ꝓpositū.quia
nec p̄miū aliquid valet ad meritū.vnde nec Christus me
ruit q2 p̄miū habuit:nec minus meruisset si sine p̄mio cō
ceptus fuisset.imo ꝙ in ipso simul fuerint meritū ⁊ p̄miū
fuit mirū ⁊ singulare in eo tantū.quare ⁊c. ¶ Cōfirmat'.
quia actus quo Christus in primo sue cōceptionis instā
ti meruit fuit effectiue ab anima seu volūtate sua creata.
nō enim respectu ipsius se habuit tātū passiue:cum nul
lus actus sit meritorius vl' demeritorius nisi vt in merē
tis vel demerentis potestate. non est autem in eius pote
state nisi vt ab ipsa elicitus effectiue. sed qua ratione vo
lūtas Christi ī primo sue creationis instanti potuit effe
ctiue in actum meritorium quo de facto meruit/ eadē et
quilibet angelorum.ergo ⁊c.

Sed cōtra conclusionem istā arguitur.
quia si angelus peccasset ī primo instāti/ nō potuisset nō
peccare in eodē instāti: nec in priori q2 nō erat/nec in po
steriori.ergo peccasset necessario:qđ est falsu3.quare ⁊c.
¶ Preterea scđo.q2 quāto cā supior tāto pōt citius in
effectū.ꝰ nulla cā scđa pōt in aliquē effectū sibi possibilē
in īstāti. ¶ Cōsequētia est euidēs.q2 nullus effectus pōt
ꝓduci citius q̄ ī īstāti.sed oīs cā scđa ē inferior/cū p̄ma
sit oībus supior.ergo ⁊c. ¶ Ad primū dicēdū ꝙ si ange
lus ī p̄mo īstāti sue creatiōis peccasset/nō necessario ma
gis q̄ qm̄ peccauit postea peccasset: et ideo non peccare
potuisset/sicut ⁊ potuit qm̄ postea peccauit.pro quocūq;
em̄ instāti actus aliqs elicit' cōtīgēter/ pōt nō elici nō in
sensu cōpōnis:vez ꝙ siml' eliciat' ⁊ nō eliciat':sed in sensu
diuisiōis sicut sedēs actu pōt currere.⁊ ideo falsu3 est qđ
assumitur quādo dicit':ꝙ si in primo instāti peccasset in
eodē nō potuisset nō peccare. ꝓ quocūq; em̄ instāti siue
quādocūq; quis facit aliquid cōtingēter potest illud nō
facere.q̄re ⁊c. ¶ Ad scđm.ꝙ illa maior est vera de causis
cōparatis ad effectum ꝓducibilem successiue:vez parte
post partē:nō aūt vt cōparātur ad effectū ꝓducibilem ī
instanti vez simul totum.nec enim deus posset citius seu
velocius illuminare q̄ sol/supposito ꝙ sol illuminet ī in
stanti.quare.⁊c.

Secunda conclusio est:ꝙ an de facto in
primo instāti boni meruerint ⁊ mali demeruerint: an nō
statim sed postea:nō est certū. ¶ Hec appet.q2 nec ē ī scri
ptura expressum nec aliunde nobis potest certitudinali
ter esse notū.In scriptura em̄ tm̄ exprimitur ꝙ mali ceci
derūt:quia a deo per peccatū auersi fuerunt/⁊ boni per
māserūt:⁊ se ad deū couertētes suā beatitudinē meruc
rūt. An aūt ista fuerint post creationē ipsorum an simul
nō habetur. Aliqui tamē doctores qđ ⁊ ꝓbabile videtur
dicūt ꝙ ista nō fuerūt simul.sed primo fuit omniū ange
lorū creatio.secūdo bonoꝝ ad deū ꝯuersio ⁊ maloꝝ auer
sio.tertio fuit apposita seu collata gratia bonis quā me
ruerāt de cōgruo nō de cōdigno: ꝑ quā in bono ꝑmanse
rūt: ⁊ alijs restiterūt/qui gratia carētes in malo obstina
ti fuerunt. et quarto ⁊ vltimo bonis fuit collata gloria ⁊
malis pena eterna. inter ista aūt quatuor vt dicunt fuit
aliquis durationis ordo seu temporis licet non magni.
¶ Sic ad questionē. ¶ Ad rationē in principio dicēdū
ꝙ volūtas angeli ad eligēdū nō indiguit aliqua delibera
tione alia q̄ dictamine debite rationis.vel esto ꝙ īdigue
rit/illa etiā in instāti ⁊ siml' cū dictamine esse potuit.nō
em̄ magis q̄ Christus indiguit angelus deliberatione si
bi in instanti impossibili ad demerendū.quare ⁊c.

Circa distinctionē quar
tam/in qua Magister querit qua
les fuerint creati angeli quātū ad
sciētiā/penā/⁊ gloriam: Quero de
oībus istis tribus.Et primo de pri
mo: vez de sciētia ipsorum: vtrum
in primo creationis sue instanti ha
buerit notitiā dei ⁊ omniū aliorū?
¶ Et videtur ꝙ sic/per illud qđ di
citur de Lucifero Eze.28.Tu signaculum similitudinis
plenus sapiētia ⁊ ꝑfectus decore in delitijs paradisi dei
fuisti.sed non videtur ꝙ maiorem sapientiam deus con
tulit illi quē plus peccaturū preuidit. ergo ⁊ omnes sa
pientia pleni fuerunt. ¶ Contra.quia soli anime Christi
fuit collata sapientie ⁊ gratie plenitudo: nec videtur ꝙ
aliquis angelorum fuerit Christo equalis in sapientia si
cut nec in gratia nec in gloria.ergo ⁊c. ¶ Respōsio.vbi
primo est vidēdū quid angelus bonus vl' malus ex se co
gnoscere naturaliter possit. Secūdo quā sciētiā in p̄ma
sua creatione a deo supernaturaliter recepit.

Quantum ad primum est sciendum:ꝙ
notitia alia est intuitiua/⁊ alia abstractiua. Apparet ex
dictis in secūda questione sup prologū primi libri.⁊ ideo
ipsarū diuersitate hic ex declaratis ibi supposita/ pono
quatuor cōclusiones. ¶ Prima est: ꝙ angelus quilibet
potest ex se naturaliter intelligere qōlibet ens creatum.
¶ Hec ꝓbatur.qm̄ aut nullū ens creatū pōt intelligere
aut pōt aliquod ⁊ aliud non: aut qōlibet indifferēter.sed
prima duo nō possunt poni. cōstat em̄ ꝙ oīs intellectus
creatus pōt aliquid intelligere:q2 ideo dicit' intellectus.
nulla aūt est rō q̄re magis possit vnū ens creatū q̄ aliud
intelligere/ cū ad nullū sit determinat⁹. licet etiā nō oē
ens creatū sit sensibile/sed aliquod tm̄ ⁊ aliud non:nullū
tm̄ est possibile ens creatū qđ nō sit intelligibile nō tm̄ ab
intellectu īcreato:sed etiā a creato.ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat'
q2 ꝙ intellectus noster nō possit intelligere oīa sed tm̄
aliqua:hoc est q2 intelligēdo ꝓ statu isto a sensibilibus ē
depēdēs.ergo intellectus a sensibilibus indepēdēs qua
lis est oīs angelicus intellect⁹/ quātū est ex se pōt intel
ligere qōlibet ens creatū.sicut em̄ visus pōt videre qō
libet coloratū ⁊ lucidū:ita ⁊ talis intellectus intelligere
qōlibet ens creatū.q̄re ⁊c. ¶ Et si q̄ras qđ obiectū sit ab
ipso p̄mo intelligibile? ¶ Respōdeo.ꝙ aut cōparas obie
ctū singulare existēs extra ī re ad vl'e:aut vnū singulare
ad alterū singl'are. Si p̄mo mō:sic dico ꝙ p̄mo intelligit
singl'are.si aūt scđo mō:illud p̄mo intelligit qđ p̄mo sibi
occurrit. ¶ Primū appet.qm̄ oē vl'e intellectū p̄suppo
nit ip3 vl'e cē ab intelligēte a singl'ari abstractū/ nisi sup
naturaliter esset in ipso habitū.s3 vl'e nō abstrahit' ab ali
quo intellectu creato nisi ab aliquo singulari p̄cognito.
ergo vl'e ab intellectu abstractū p̄supponit singulare ali
quod/puta illud a quo est abstractū oē p̄cognitū. nisi em̄
artifex p̄cōciperet ⁊ videret domū singularē in re nō fin
geret domū vl'em ī mēte. ꝰ si vl'e nō pōt cē intellectū nisi
abstractū:seq' ꝙ singl'aris ītellectio quā supponit vl'is
abstractio/est naturalit' loquēdo prior q̄ vl'is cognitio.
¶ Scđo:vez ꝙ ꝯparādo ītellectū āgelicū ad diuersa sin
gl'aria existētia/illđ p̄mo ītelligat seu intelligere possit
qđ sibi p̄mo occurrit/appet.qm̄ ītellect⁹ eq̄ indet'iat⁹
ad aliq̄ plura obiecta quoꝝ notitia vni⁹ non depēdet ex
notitia alteri⁹/ eq̄liter pōt primo ītelligere vnū illorū vl'
alterū.s3 ītellect⁹ sepatus eq̄ est īdeteriat⁹ ad ītelligēdū
vnū sicut alterū quorūcūq; entiū creatorū. ꝰ ⁊c. ¶ Cōfir
matur. q2 ꝙ intellectus noster prius intelligat vnū q̄ al
terū: vt sensibilia q̄ alia:hoc est q2 depēdet a sensibilib⁹
seu a sensu q̄ tm̄ est sensibiliū: sed angelicus intellectus
nō est a talibus depēdēs:sed ad oē ens creatū īdifferēter
se habens.ꝰ sicut sensus visus/q2 est oīs lucidi ⁊ colorati
indifferenter/ ideo pōt qōlibet primo videre: ita ⁊ de an
gelico intellectu cōsimiliter est dicendum.

Secunda conclusio est: ꝙ angelicus in
tellectus pōt intelligere quodlibet ens creatū tā abstra
ctatiue q̄ intuitiue. ¶ Hec apparet.qm̄ omne illud qđ ī
tellectus vt actualiter sibi p̄sens pōt intelligere intuiti
ue/potest absens intelligere abstractiue.sed intellectus
separatus omne creatū existēs sibi actualiter p̄sens po
test intelligere intuitiue.nō em̄ magis visus potest vide
re intuitiue visibile sibi presens/ q̄ omne intelligibile in
telligere intellectus.ergo ⁊c. ¶ Maior apparet.quoniā
omnis intellectus habēs rei absentis seu etiā nō existē
tis speciem in seipso:seu obiectū formatu3 ꝓprium eius
signū:potest in illo rē preintellectā intuitiue cognoscere
abstractiue.sed omnis intuitiue intelligēs rem quācūq;
extra habentē esse subiectiuū / format sibi similē ī anima
habentē esse obiectiuū: qđ remanet ī anima re absente.
ergo post notitiā intuitiuā alicuius rei/ potest eē eiusdē
notitia abstractiua. ¶ Cōfirmat'. quia vt ꝓbatū est ī alia
cōclusione:intellectus angelicus pōt naturaliter intelli
gere qōlibet ens creatū. Quero quō: aut em̄ pōt ipsum
intelligere tm̄ abstractiue/ aut tātū ītuitiue/aut vtroq;
mō.sed nō tm̄ abstractiue nec tm̄ intuitiue.q2 licet nō oē
intelligibile abstractiue sit naturaliter intelligibile ītui
tiue: cū nō existēs actualiter nō possit esse cognitū natu
raliter notitia intuitiua:sed tm̄ abstractiua: tm̄ ecōuerso
oē intelligibile intuitiue/⁊ abstractiue.sed oē ens creatū
existēs actu ē ītelligibile ab intellectu sepato intuitiue.
ergo ⁊c. ¶ Sed nūq̄d intellect⁹ sepatus sic pōt ex se na
turaliter tā abstractiue q̄ intuitiue intelligere qōl3 ens
creatū ꝙ ad ip̄m ītelligēdū nō sit aliq̄d aliud necessariū
ab ipo intellectu separato et ab obiecto intellecto disti
ctum? ¶ Ad hoc videtur esse dicendum: ꝙ licet ad actū
intelligēdi recipiendum non sit intellectui creato sepa
rato nec etiā ꝯiūcto necessarium aliquid ab eo ⁊ ab ob
iecto ītellecto distictū:cū ipse sit ꝑ se nō aliquo alio me
diāte oīs act⁹ ītelligēdi sibi possibil' subiectū īmediate
receptiuū:tm̄ ad eliciēdū actū ip3 ītelligēdi ē vtiq; ipi ne
cessariū aliq̄d ab eo ⁊ a re ītellecta distictū. ¶ Qđ ꝓbat'
Primo.q2 vnus angelus ita pōt ītelligere vnū aliqđ ob
iectū ꝙ nō alterū.pōt em̄ ītelligere aliū angelū ⁊ nō ei⁹
cōceptū.sed ipe quātū est ex se nō est magis subiectū rece
ptiuū nec p̄ncipiū ꝓductiuū act⁹ ītelligēdi vnū obiectū
creatū q̄ alterū.ꝰ ꝙ possit in vnū ⁊ nō ī alterū/hoc est vt
videt'/q2 h3 ī se qđ est sibi necessariū ad eliciēdū actū ītel
ligēdi vnū/⁊ nō hab3 qđ ē ei necessariū ad eliciēdū actū ī
telligendi alterū. q̄re ⁊c. ¶ Scđo.q2 nec oēs angeli nec
alij intellectus creati sunt eq̄liter sciētes/nec vnus pōt
ex se scire tot quot intelligit alius.sed vtiq; posset si oīs
intellectus creat⁹ cēt ex se sine aliquo alio sufficiēs p̄nci
piū ꝓductiuū/ sicut ē subiectū sufficiēs receptiuū act⁹ ī
telligēdi qōl3 ens creatū.ꝰ ⁊c. ¶ Ex hoc appet: ꝙ nō va
let rō illa supra ad ꝓbādū p̄mā cōclusionē adducta. qm̄
falsu3 accipit qm̄ dicit ꝙ nulla pōt eē rō q̄re magis ītelle
ctus sepatus possit ītelligere vnū aliqđ ens creatū q̄ al
terū:si ītelligat ꝙ nō pōt eē rō q̄re magis possit ītellige
re vnū ens creatū q̄ alterum ꝑ actū intelligendi a se eli
citū.si aūt aliter intelligat:vez ꝙ nulla est ratio q̄re ma
gis intelligat vnū q̄ alterū ꝑ actum receptū ab alio sibi
collatū / sic ē verū.⁊ hoc mō pōt cōcedi vtraq; p̄dictarū
cōclusionū:nō aūt vt videt' intelligēdo primo mō: vez ꝙ
intellectus angelicus possit actu a se elicito intelligere
abstractiue ⁊ intuitiue qōlibet ens creatū sine quocūq;
alio cōcurrēte secū. Quia tm̄ pōt agere ⁊ si nō ꝑ motum
cause totalis saltem ꝑtial' / cōcurrēte aliqua cā scđa ad
actū hmōi intelligēdi naturaliter ꝓducendū necessaria
ad actū ip̄m intelligēdi oē ens creatū ⁊ etiā increatū ci
tra actū beatificū:ideo pōt dici ꝙ angelus naturaliter
ex se pōt intelligere qōlibet ens creatū. Illđ em̄ intelle
ctus creatus dicit' naturaliter posse intelligere/ ad cui⁹
actū intelligēdi pōt aliquo modo agere effectiue:esto ꝙ
nō totaliter sine causa scđa alia cōcurrēte.sed sic est in ꝓ
posito de actu intelligēdi qōlibet ens creatū/⁊ etiā deū
alio ab actu beatifico.ergo ⁊c.

Tertia conclusio est: ꝙ angelus potest
intelligere qōlibet ens creatum nō tm̄ notitia absoluta
seu simplici sed cōplexa vnū cōceptū simplicē intellectū
cum alio ꝯponēdo vel ab ipso diuidēdo. ¶ Hec apparet.
qm̄ hoc couenit intellectui inferiori vez nostro / qui non
tātū est app̄hēsiu⁹ simplicium terminoꝝ sed etiā ꝯposi
tiuus ⁊ diuisiu⁹ ⁊ app̄hēsiuus ꝓpōnis formate. ꝑ qđ dif
fert a sensu app̄hēsiuo tm̄mō simplicium terminorū. sed
qđ est ꝑfectionis ī ītellectu nostro:nō est denegādū ītelle
ctui ꝑfectiori vez angelico.ergo ⁊c. ¶ Ex p̄dictis infero
corollarie:ꝙ esto ꝙ nullus angelus aliquā sciētiā a deo
in sue creationis p̄cipio supnaturaliter accepisset/ipa3
naturaliter acq̄rere potuisset. ¶ Hoc appet. qm̄ cū oīs
habitus possit acquiri ex actibus/ per ꝯsequēs cuicūq;
sunt cōpossibiles sciētifici act⁹/ ⁊ habitus. sed angelus
quilibet ex suis naturalib⁹ pōt in actū sciētificū. potest
em̄ vt dictū est intelligere nō tm̄ terminos simplices:sed
etiā ꝓpōnes ex eis formatas: quarū ꝓpōnum necessa
riarū notitia est act⁹ habit⁹ sciētifici vl' p̄ncipioꝝ. si em̄
sunt ꝓpōnes ꝑ se note ⁊ p̄me/ipsarū ē habit⁹ p̄ncipiorū.
si aūt ex alijs prioribus note ⁊ demōstrate/ earū est act⁹
et habitus scientificus. vtrarūq; aūt talium est intelle
ctiuus angelus.ergo ⁊c. ¶ Confirmat'.quia intellectus
angelicus sicut ⁊ humanus non eodem actu sed alio in
telligit p̄cipia:⁊ alio ꝯclusionē ex principijs deductā.
sed oīs intellectus sic intelligēs potest acquirere habi
tum scientificum qui est conclusionū cognitarū ꝑ discur
sum syllogisticum.ergo ⁊c.

Quarta & vltima conclusio est: ꝙ in
tellectus angelicus sibi dimissus posset circa deum ali
quem elicere actū intelligendi. ¶ Hec ꝓbat'.qm̄ omnis
potens in actū diligendi/ ⁊ in actū intelligendi obiectu3
dilectum. sed creatura ītellectual' potest circa deū sibi
ostēsum actū diligēdi elicere.ergo ⁊c. ¶ Minor ꝓbatur.
qm̄ oīs volūtas creata sibi dimissa potest cōformiter vel
difformiter eligere recto dictamini rationis. intellectus
aūt deū intelligēs dictat eū vt summū bonū sup oīa dili
gendū.ergo ⁊ in talem actū diligēdi pōt naturaliter ꝑ se
ip̄m. ¶ Cōfirmatur.q2 aut creatura intellectual' deum

intelligens pōt eū actu a se elicito effectiue diligere/aut respuere/aut nec diligere nec respuere. Sed nō pōt poni secūdū.quia tūc nō posset nisi difformiter recto dictamini intellectus eligere.nec tertiū.quia tūc nō posset eligere cōformiter nec difformiter.ergo relinquitur primū qđ est ꝓpositū. ¶ Preterea oīno videt̄ irratiōabile dicere creaturā intellectualē posse oē obiectū creatū diligere ⁊ nō obiectū increatū vt sūmū bonū apphēsuz: cū nō min⁹ volūtas videat̄ posse ītellectui ꝯformari ī diligēdo sūmū bonū: qđ sic vez vt sūmū bonū apphēdit̄ ⁊ ostēdit̄ diligēdū: ꝙ̄ in diligēdo alia quoꝝ nullū sic ostēdit̄ eē ab aliquo diligēdū. ¶ Et si q̄rat̄ quis actus intelligendi debet esse ille qui est naturalit̄ possibilis intellectui sepato? ¶ Ad hoc pōt dici ꝙ ille nō est actus beatificus.beatificus eñ actus visionis ⁊ fruitionis soli deo ē possibilis effectiue: nec respectu ipsius se habet actiue sꝫ tm̄ passiue aliquis beatoꝝ/vt fuit ostēsuz in tertio ⁊ ī quarto.vltra aūt actū beatificū vidēdi pōt eē alius ītelligēdi/⁊ vltra actū fruēdi ali⁹ diligēdi: ī quos pōt itellect⁹ sepat⁹ sibi dimissus. ¶ Et si q̄rat̄ an talis actus intelligēdi naturaliter possibilis sit intuitiuus: ¶ Respōdet̄ ꝙ vocando actū intuitiuū vl̄r omnē actū intelligēdi q̄ est rei existētis ⁊ intelligēti p̄sentis p quē intelligens ip̄e cognoscit rem existere: potest vtiqꝫ isto modo dici actus intuitiuus.non enim minus intellectus creatus deum sibi in ratiōe obiecti p̄sentē intelligēs cognosceret deū esse ꝙ̄ aliud ens creatū cognitū isto mō. ¶ Ex hoc pōt inferri corollarie: ꝙ si de⁹ coagit beatis ad omnē actum intelligēdi ⁊ diligēdi ip̄m eis naturaliter possibilē/quilibet eum intelligit duplici actu et diligit silr̄ duplici amore: vez beatifico/respectu cuius habet tm̄ se passiue: ⁊ alio nō beatifico/respectu cuius se habet actiue. nec hoc est aliqđ incōueniēs: sed magis videt̄ incōueniēs dicere cōtrariū: vez ꝙ nulla creatura intellectualis deū sub rōne deitatis intelligēs/posset aliquo actu ip̄m diligere: cū obiectū apphēsuz quāto melius tanto diligibilius ⁊ etiā ad diligēdum facilius. Si aūt in nullo beatoꝝ est talis act⁹ intelligēdi nec diligēdi ipsi possibilis effectiue: hoc est quia forte statuit deus ad hmōi act⁹ nō coagere alicui beatoꝝ: sed tm̄ cuilibet ipoꝝ cōicare tm̄mō p seip̄ꝫ actus alteri⁹ rōnis vez beate visionis ⁊ fruitionis: q̄ sufficiūt beatis oībus sine aliīs actib⁹ in quos ipsi possent deo eis coassistēte ⁊ coagēte ad act⁹ hmōi ꝓducēdū. Et ꝓpter istā causam nullus damnatoꝝ pōt intelligere deū sub ratione deitatis. ꝙ eñ aliq̄ causa scđa nō possit in aliquē effectū sibi naturaliter possibilē hoc nō pōt esse nisi ꝓpter primā hoc īpediētē/⁊ ei ad talem effectū coagere nolentem. ipsa aūt prima causa non coagēte secūde/nō potest ipsa scđa in aliquē effectū tātū modo per seipsam. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundū: vbi videndū est quid de facto cognouerit angelus statim vt creatus fuit cōstat ꝙ illa oīa quoꝝ notitiā a deo in sua creatione accepit: supposito ꝙ aliquoꝝ notitiam actualem ab ipso habuerit. sicut eñ anima Christi q: fuit creata cū sciētia omniū sibi cōmunicata/ideo statim vt creata fuit oīa nouit/nec aliquod mediū esse potuit inter eius creationē et alioꝝ cognitionē: ita ⁊ de angelo bono ⁊ malo ꝯsilr̄ videtur esse dicēdū: supposito ꝙ vterqꝫ in p̄mo sue creationis instanti a deo recepit aliquoꝝ notitiā actualē. si aūt tm̄ habitualē/nō oportuit ꝙ statim intellexerit/licet potuerit/q: oībus intelligibilē sibi p̄sens habuit vez semet ip̄m. pro quocūqꝫ aūt instanti potētia intellectiua habet presens obiectū/ꝓ eodē pōt circa ipꝫ elicere actū. ¶ Ex quo infero corollarie: ꝙ angeli tā boni ꝙ̄ mali potuerūt cognoscere in primo sue creationis instāti deū sub rōne diuinitatis. nō eñ minus statim vt creati potuerūt in huiusmodi actū ꝙ̄ postea. sed si peccatū maloꝝ fuit vt ꝯmuniter dicit̄ appetit⁹ diuine eq̄litatis: quādo peccauerūt deū actualiter cognouerūt. nullus eñ pōt appetere nisi actualiter sibi notū/nec p ꝯn̄s pōt appetere equari alicui quē ignorat. ꝫ ⁊c. ¶ Et si q̄rat̄: quā sciētiā/actualē vez an habitualē a deo angeli receperūt? Hoc nō appet mō esse in scriptura expressū/nec p ꝯn̄s nobis posse esse certū. hoc tm̄ cōstat: ꝙ nec habitualē nec actualē receperūt oīm sicut Christus cū multa ignorauerint: que etiam nōdū sciūt. nō eñ ē verisimile ꝙ aliquis sciuerit oīa nisi aīa Christi sola. ꝓbabile tm̄ est ꝙ sciētiā a deo habuerint habitualē: ⁊ aliquoꝝ etiā actualē: forsitan nō illorum in quoꝝ notitiā ipsi p se poterāt: sed forsitan alioꝝ vt eis absentiū: ⁊ aliquorū futuroꝝ: nō tm̄ omniū. nō eñ vt probat Anselmus de casu diaboli/ipsi demones fuerūt prescii sui casus. illa aūt q̄ possunt reduci in secūdā causam nō oportet ꝙ reducātur ad primā nisi vt in causam omniū generalē. ¶ Ex quo sequit̄: ꝙ cū vt ꝓbatū est in primo articulo/ītellectus separatus possit ex suis naturalib⁹ in aliquē actū ītelligēdi deū/p ꝯn̄s si istū in p̄mo sue creationis īstāti habuerūt nō oportuit ꝙ ip̄m a deo supnaturaliter receperint: cū eū naturaliter habere potuerint ex seipsis: deo tm̄ eis ad ip̄m sicut aliīs secundis causis oībus ad ipsarū effectus vl̄r coagente ⁊ assistēte. ¶ Et si cōtra hoc arguat̄. q: deus est obiectū volūtariū/ nec per cōsequēs est naturaliter ab aliquo ītelligibil̄. ¶ Respōdeo ꝙ deus dicitur obiectū volūtariū q: in sua potestate est ꝙ intelligat̄: vel nō/⁊ p ꝯn̄s ꝙ sit obiectū vel nō: cuius cōtrariū est de omni re alia creata: cū in nullius potestate sit ꝙ intelligat̄/magis ꝙ̄ coloris ꝙ videatur. nō aūt dicitur obiectū voluntariū sic intelligendo ꝙ nulla creatura intellectualis ipso sibi coagente possit aliquē actū elicere circa ip̄m. sed hoc modo est obiectū voluntariū respectu actus beatifici tm̄. vt respectu hui⁹ act⁹ dr̄ obiectū voluntariū: quia iste nulli est possibilis nisi ipsi respectu aūt alterius dicitur volūtariū: quia licet alius actus sit creature naturaliter possibilis effectiue: nō tm̄ nisi ip̄o illi coagēte. quare ⁊c. ¶ Sic ad q̄stionē. ¶ Ad rationē ī principio dicēdū. ꝙ bene ille Lucifer fuit aliīs superior tā in naturali perfectione ꝙ̄ etiā in cognitione. et ideo dicit̄ fuisse sapientia plenus. non quia omnia nouit: sed ꝙ aliīs omnibus in sapientia sicut et in essentia perfectior ⁊ eminentior fuit.

SEcundo quæro de pœna demonū: vtrum demones superioris nature fuerīt maioris culpe ⁊ pene? ¶ Et videtur ꝙ sic. q: qui plus a deo accipit magis est ingratus et per ꝯn̄s magis peccat si se ab ipso auertit. sed demones in naturalibus perfectiores plus a deo acceperūt ꝙ̄ aliī inferiores. ergo ⁊c. ¶ Cōtra. quia omnes peccauerūt eodē peccato. īferiores etiā in natura potuerūt malum eligere cū maiori conatu ⁊ intensiori affectu. sed sicut bona electio quanto intensior tanto perfectior: ita econtrario mala est deterior que intensior. ergo ⁊c. ¶ Responsio. vbi est vidēdū primo de ineq̄litate culpe. Secundo de inequalitate pene.

Quantum ad primum: supposito ꝙ actus malus quāto intēsior tāto deterior ⁊ culpabilior: supposito scđo ꝙ electio mala demonū fuit in potestate ipsoꝝ: non tātum quātum ad actum absolutum: sed etiā quantum ad gradum: et tertio: ꝙ omniū peccatum fuit eiusdē rationis/pono tres ꝯclusiones. ¶ Prima est. angeli inferioris nature potuerūt eē maioris culpe. ¶ Hec apparet. q: praua electio qualis fuit eorum demeritum in illis fuit deterior et culpabilior/in quibus fuit intensior. sicut enim eligens cōformiter recto dictamini intensius tanto magis meretur quanto affectuosius eligit: ita econtrario difformiter eligens sicut demones elegerunt: non enim vt postea videbitur/ peccato ignorantie peccauerunt: tanto peius ⁊ culpabilius agit quanto intensius eligit. sed inferiores in natura seu imperfectiores potuerunt eligere intēsius quod elegerunt ꝙ̄ superiores: et hoc supposito inequali conatu ipsorum. in potestate enim superiorum fuit appetere qđ elegerunt remissius vel intensius. ergo sic potuerunt appetere seu eligere remisse ꝙ electio praua inferiorum potuit esse intēsior/et per consequens moraliter culpabilior et deterior. quare ⁊c. ¶ Secūda cōclusio est: ꝙ supposito equali conatu omniū demonum: videlicet ꝙ quilibet tanto intensius appetierit seu elegerit qđ elegit / quāto ampli⁹ potuit: superiores in natura fuerunt maiores in culpa. ¶ Hec apparet per rationem predictam. quoniam volūtas perfectior in perfectiorem potest actum bonum vel malum. semper enim causa continens virtualiter aliquē effectum intensibilem ⁊ remissibilē/ qualis est actus volēdi/ quanto perfectior tanto potest in actum perfectiorem: sicut calidum quanto magis calidum tanto potest magis calefacere. sed angelus superior in essentia est superior et perfectior in voluntate cuius est ipsa electio. ¶ Hoc apparet. quia nec voluntas est aliud ab essentia: vt inferius ostendetur quando de distinctione potentiarum ab essentia inquiretur. esto etiam ꝙ distinguatur ab ipsa: non tamen realiter secūdū aliquos: sed tātū formaliter: ⁊ ita per cōsequēs perfectioris essentie perfectior est voluntas. ⁊ hoc concesso. ergo ⁊c. ¶ Tertia conclusio est: ꝙ si superiores in natura fuerūt maiores ī culpa/hoc habuit esse quia ipsorū electio praua fuit magis intēsa. ¶ Hec apparet. quoniam vt supponitur omnes peccauerunt peccato eiusdem rationis: vez in eligendo seu appetendo indebite vnū ⁊ idem. sed vna electio praua alicui⁹ rei illicite non videtur esse alia eiusdem obiecti deterior nisi quia intēsior: sicut nec etiaꝫ vna bona electio est alia eiusdem rei electe ⁊ supposita equali charitate in eligente melior/nisi ꝓpter cōsimilem rationem. vel forte etiam quia vnus eligēs est in statu altiori ꝙ̄ alius: sicut magis meretur religiosus in actibus virtuosis ad quos est obligatus/ꝙ̄ alius ad ipsos ex voto nō obligatus. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia ex quo omnes idem appetierūt et elegerunt: vel peccatum vnius fuit grauius ꝙ̄ alterius propter causam predictam: vez quia electio intensior: vl̄ quia vnus magis tenebatur vitare peccatū ꝙ̄ alius. sed secundū non videtur ponendum. nullus enim est ad aliquid vitādum nec faciendum magis obligatus ꝙ̄ alius nisi qui se ad illud volūtarie obligauit. ergo relinquitur primuꝫ. nisi dicatur ꝙ peccatum superioris fuit maioris grauitatis rōne maioris ingratitudinis vt arguebatur in principio questionis. sed hoc non videretur sufficere. quoniam nulli actus malus est magis demeritorius nisi cui actus bonus est magis meritorius. sed nullius actus est magis meritorius nec deo magis acceptus propter suam maiorem perfectionem in naturalibus. ergo ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum est dicendum consimiliter vt ad primum: videlicet primo ꝙ inferiores in natura potuerunt esse maiores in pena/sicut et in culpa: vt probatum est. Secūdo: ꝙ de facto est contrarium supposito ꝙ omnes cum equali conatu elegerint qđ elegerunt: quia vt dictum est/hoc supposito perfectiores in natura amplius peccauerunt. Tertio ꝙ sic videtur esse de facto: videlicet ꝙ superiores in natura fuerunt maiores in culpa: ⁊ sunt maiores nūc in pena. ¶ Hoc apparet primo per exemplum de Lucifero omnibus in naturalibus perfectiori: quem cōstat fuisse maioris culpe/⁊ nunc esse in maiori pena. Secūdo. quia aut culpa superiorum et inferiorum fuit equalis/aut culpa inferiorum fuit maior/aut minor. sed constat ꝙ primum est falsuꝫ. nec secundum videtur esse dicendum. quoniam ex quo peccatum omniū fuit idem/nec aliquis peccauit grauius nisi quia vt dictum est/elegit intensius: ⁊ inferior non potuerit eligere intensius ꝙ̄ superior: sed ecōuerso: nisi forte inequali ipsorum conatu supposito / de quo non cōstat: per consequēs probabilius est dicere superiores ī natura fuisse maiores in culpa/⁊ per consequens nunc in pena: ꝙ̄ ecōuerso. ¶ Ex predictis videtur corollarie cōcludēduꝫ: ꝙ si nō tātum inter superiores ⁊ inferiores/sed etiam inter equales ī naturalibus vt inter illos qui sunt eiusdē speciei est inequalitas in pena/⁊ per cōsequēs in culpa: ꝙ huiusmodi inequalitas culpe in eis videtur fuisse quia aliī aliīs intensius elegerunt: non quin omnes eque intēse eligere potuerint: ex quo eiusdem speciei esse ponuntur: sed tamen non sic de facto equaliter sed inequaliter elegerūt. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio apparet solutio ex predictis.

TErtio quæro de gloria bonorū angelorum: vtrū superiores in natura sint superiores in gloria? ¶ Et videt̄ ꝙ sic. Primo quia sicut superiores mali plus demeruerūt: ita ⁊ perfectiores boni amplius meruerunt. sed maiores in merito sunt maiores in p̄mio. ergo ⁊c. ¶ Secundo. q: maior perfectio debet̄ perfectiori perfectibili. sed beatificabile est gloria perfectibilis. ergo ⁊c. ¶ Contra. Primo. quia gloria datur ex gratia tātū: iuxta illud Apost. verbum. Gratia autē dei/vita eterna. Secūdo. quia inferiori meritum potuit esse maius: ergo ⁊ p̄miū. ¶ Responsio. vbi quia inequale premiū cōfertur propter inequale meritū/ ideo p̄mo est videndū de inequalitate meritoꝝ. Scđo de inequalitate p̄miorum ipsorum.

Quantum ad primum est sciēdum: ꝙ meritum ipsorum fuit duplex: videlicet vnū de congruo/ et aliud de cōdigno. Meritū de cōgruo dicitur esse illud quod precedit gratiam. Meritū autē de condigno illud qđ sequitur ipsam. Tunc hoc supposito ꝙ nec boni angeli nec mali ī gratia fuerūt primo creati: de quo postea poterit inquiri: boni autem habitā gratiam non potuerunt nisi de cōgruo mereri: sed habita gratia per eūdem actum continuatum ante gratiam inchoatum meruerūt de cōdigno confirmari in gratia: ⁊ premiari seu coronari in gloria sempiterna: ¶ Hoc premisso ⁊ supposito etiam ꝙ ipsi meruerunt per actum eiusdem rationis tam de cōgruo ꝙ̄ etiam merito de cōdigno/puta p actum amoris quo se ad deū cōuerterūt: ⁊ aliīs se auertentibus restiterunt: Amor enim dei scđm Augustinū/edificauit ciuitatem dei/⁊ amor sui cum contemptu dei ciuitatē diaboli: pono tres ꝯclusiones. ¶ Prima est: ꝙ inferiores angeli potuerunt plus mereri ꝙ̄ superiores tam de congruo ꝙ̄ de condigno. ¶ Hec ꝓbatur. Et primo quantū ad primā partē: vez ꝙ plus mereri potuerint de cōgruo. qm̄ meritū ipsorū fuit in actu amoris quo se ad deum ante habitā gratiā ꝯuerterūt/⁊ p ꝯn̄s in hoc actu ille plus meruit q̄ ip̄m ītēsiorē habuit: quia talis plus dilexit. sed inferior plus diligere potuit si superior remisse/⁊ cum minori conatu dilexit. voluntas enim imperfectior cum maiori conatu perfectiorem potest habere actum ꝙ̄ superior cum minori. ergo ⁊c. ¶ Secunda pars: videlicet ꝙ etiā plus mereri potuerit de condigno/apparet. quia quāto actū exercens est in maiori gratia tāto ceteris paribus si est

bonus est melior ⁊ magis meritorius de cōdigno. sed angeli inferiores in naturalibus potuerunt recipere maiorem gratiam / et de facto etiam recepissent: si de congruo amplius meruissent. ergo ⁊c. ¶ Secunda cōclusio est: ꝙ de facto plus meruerunt superiores ꝙ̄ inferiores tam de congruo primo ꝙ̄ postea de condigno. ¶ Hec apparet. quoniam aut inferiores dilexerunt deū ⁊ se conuerterūt ad ipsum cum maiori conatu ꝙ̄ superiores: aut cū equali aut cum minori. sed primū non habetur nec ponendū videtur. ergo relinquitur tertium vel secūdum. ex quorum vtroqꝫ habetur ꝓpositum. quia volūtas perfectior in ꝑfectiorē potest actum ꝙ̄ inferior / existente equali conatu in vtroqꝫ. ergo ⁊c. ¶ Ex hoc sequitur ꝙ superiores plus meruerunt etiam de condigno: quia maiorem gratiā receperunt: ⁊ actum meritorium ꝑfectiorē post habitā gratiam continuauerūt: illū videlicet quo se ad deum antea cōuerterūt. ¶ Tertia cōclusio est: ꝙ si tam inferiores ꝙ̄ superiores se ad deum conuerterunt / ipsumqꝫ dilexerunt quantum potuerunt: inferiores non potuerunt tantū mereri quātū superiores. ¶ Hec apparet. quia voluntas imperfectior non potest in actum tante perfectionis quante est possibilis voluntati superiori. quare ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundū apparet ex precedentibus quid dicendum. Pono tamen ad maiorē euidentiam tres conclusiones. ¶ Prima est: ꝙ inferiores ī natura possent esse superiores ⁊ eminentiores in gloria. ¶ Hec apparet. quia ⁊ de facto Christus vt homo ⁊ beata virgo sunt omnibus eminētiores in gloria: cum tamē sint inferiores angelis in natura. ¶ Cōfirmatur. quia ad premium nullus beatorum se habet actiue: sed tantū passiue. sed licet vna volūtas creata sit ꝓductiua perfectioris fruitionis ꝙ̄ alia: non tamen passiue receptiua: nec vnus intellectus creatus est receptiuus perfectioris visionis ꝙ̄ alius. ergo ⁊c. ¶ Secunda conclusio est: ꝙ esto ꝙ gloria conferretur ex merito adhuc inferiores in natura potuerunt esse superiores in ipsa. ¶ Hec apparet. quia potuerunt vt dictum est amplius mereri. ¶ Tertia est: ꝙ de facto superiores in natura sunt eminentiores in gloria. ¶ Hec apparet. quia vt dictum est / ipsorum meritum fuit maius. sed quorū meritū fuit maius / coꝝ p̄miū est copiosius. ergo ⁊c. ¶ Sed nūquid oēs qui sunt equales in natura fuerūt equales in merito ⁊ nūc in premio? Ad hoc videtur dicēdum ꝙ non. sicut enī inter homines est inequalitas: ita et inter angelos etiam eiusdem speciei. An autem sint aliqui equales deus nouit. Chrysostomus tamen super Mattheum dicit ꝙ non. ¶ Sic ad questionē. ¶ Ad rationes in principio apparet solutio ex predictis.

Circa distinctionē quintam / in qua Magister determinat de auersione malorum / ⁊ de conuersione bonorum: quero de istis duobus. Et primo de malorum auersione: vtrum peccatum quo mali angeli a deo fuerunt auersi fuerit superbia? ¶ Et videtur ꝙ sic ꝑ illud ps. Superbia eorū qui te oderunt ascēdit semper. ¶ Contra. quia sicut solus amor conuertit amātem ad obiectum amatum: ita solū odiū auertit ab ipso. sed ꝑ peccatū mali angeli fuerūt a deo auersi. ergo ipsorū pctm̄ non fuit sup̄bia sed odiū diuinū: qđ est maximū peccatorum sicut ⁊ maximum fuit peccatum eorum. ¶ Responsio. vbi primo inquiram quesitum: vꝫ qđ fuit peccatū demonū. Scđo quādo se auerterūt a deo ꝑ ip̄ꝫ. Tertio soluā vnum dubium.

Quantū ad primū: est opinio doctoris subtilis cui assentio: ꝙ peccatum demonū primū non fuit superbia. Ad cui⁹ opinionis euidētiā p̄mitto quinqꝫ per ordinem. ¶ Primum est: ꝙ actus volūtatis positiuus est duplex: videlicet actus volendi ⁊ nolendi. nō enī actus volēdi sed etiā nolendi est actus positiuus. siquidem non tātum actus volendi quo volūtas fertur in volitum sibi gratū est actus positiuus sed etiā actus nolēdi quo refugit seu respuit nolitū seu oditum: licet interdum dicatur actus negatiuus seu priuatiuus: quia imperfectior ꝙ̄ sit alius actus vꝫ. volēdi sibi cōtrarius. ¶ Secundū p̄mittendū est: ꝙ actus volendi est duplex. vn⁹ absolutus q̄ dicit̄ amor amicitie / ⁊ ali⁹ reciprocus q̄ vocat̄ cōcupiscētie. Ille dicit̄ amor amicitie quo amās diligit amatū ꝓpt̄ ip̄mmet amatū: vꝫ quia bonū ita: ꝙ sistit ī obiecto volito seu amato. ⁊ ideo dicitur act⁹ absolutus. ⁊ ꝓpter cōtrariā rationē amor cōcupiscētie dicitur reciprocus seu relatus: quia est amor quo amans nō sistit in amato sed in seip̄o ꝓpter quem diligit amatum. est enī amor quo quis diligit aliū ꝓpter seip̄m ad quē refert obiectū dilectum. ¶ Tertiū p̄mittendū est ꝙ oīs actus nolēdi p̄supponit aliquē actū volēdi: ⁊ amor cōcupiscētie amorē amicitie. ¶ Hoc appet. null⁹ enī aliquid respuit nisi quia aliquid diligit cui illud incōueniēs existere apprehendit. nullus aūt aliquid amore cōcupiscētie vꝫ vt sibi vtilis diligit / nisi quia seip̄ꝫ amore amicitie querit seu diligit. nisi enī se diligeret bonum sibi vtile nō appeteret. quare ⁊c. ¶ Quartū p̄mittēdū est: ꝙ actus nolēdi inordinatus p̄supponit actū volendi inordinatū / ⁊ similiter amor cōcupiscētie inordinatus amorē amicitie inordinatū. ¶ Hoc appet. quia sicut se habet actus nolēdi absolute sumptus ad actū volēdi absolute sumptū / ⁊ amor cōcupiscētie ad amorē amicitie: ita actus nolēdi inordinatus ad actū volēdi inordinatū / ⁊ amor ꝯcupiscētie inordinat⁹ ad amorē amicitie inordinatū. sed ip̄e act⁹ nolēdi vt dictū est p̄supponit actū volēdi / ⁊ amor cōcupiscentie amorē amicitie absolute. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat̄. quia aut actus volēdi in quē resoluit̄ actus nolēdi inordinatus / ē ordinatus aut inordinatus. ⁊ similr̄ dico de amore amicitie qui ē cā amoris cōcupiscētie. Sꝫ nō pōt dici ꝙ sit act⁹ ordinat⁹. null⁹ enī ꝓpter actū volēdi ordinatū respuit aliq̄d īordinate: nec ꝓpter amorē amicitie ordinatū aliq̄d sibi inordinate appetit sed potius ordinate. ergo act⁹ volēdi ī quē resoluit̄ act⁹ nolēdi inordinatus / est inordinat⁹ ⁊ amor amicitie. similr̄ oīs ille est inordinat⁹ q̄ est cā amoris ꝯcupiscētie inordinati: sicut ⁊ ecōuerso oīs actus ē ordinat⁹ ex quo ꝓuenit et ī quē resoluit̄ alius act⁹ ordinat⁹. ¶ Quītū ⁊ vltimū p̄mittēdū est: ꝙ sicut primus actus bonoꝝ angeloꝝ fuit bonus ⁊ meritorius: ita ⁊ prim⁹ alioꝝ fuit malus ⁊ demeritorius. ¶ Hoc appet. non enī est verisil̄e ꝙ aliquē actū bonū habuerīt ante malū: quia si talē actū habuissent: per ip̄m sicut ⁊ aliȷ̄ boni gratiā meruissent ⁊ a casu p̄seruati fuissent. ¶ Ex p̄dictis sequit̄ corollarie. Primo: ꝙ peccatū angeli nō fuit in actu nolēdi nec in amore ꝯcupiscētie. Scđo ꝙ habuit eē ī amore amicitie. ¶ Primū appꝫ quia pctm̄ cuiuslꝫ mali angeli vt dictū est fuit ī p̄mo actu eius. sed nec actus nolēdi nec actus amoris ꝯcupiscētie potuit eē p̄mus ei⁹ act⁹: cū vt dictū est actus nolēdi inordinat⁹ p̄supponat actū volēdi / ⁊ amor cōcupiscētie amorē amicitie. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat̄. quia nullū pctm̄ aliđ p̄supponēs ⁊ ex ip̄o oriens pōt eē p̄mū. sed oīs act⁹ nolēdi inordinatus p̄supponit actū volēdi īordinatū: ⁊ amor ꝯcupiscētie amorē amicitie similr̄ inordinatū: sicut ⁊ īordinat⁹ ordinatū vt p̄dictū est. ergo ⁊c. ¶ Ex hoc sequit̄ scđm: vꝫ ꝙ primū peccatū angeli habuit esse in amore amicitie. quia vltra actū volendi ⁊ nolendi amore concupiscentie nō est alius actus ꝙ̄ amor amicitie. quare ⁊c. ¶ Confirmatur. quia sicut primus actus meritorius non potest esse nisi amor amicitie: ita nec primus demeritorius. omnis enim alius actus presupponit istum ordinatum si ordinatus: et inordinatum si inordinatus. quare ⁊c. Ex quo sequitur ꝙ etiam primum meritum angelorum bonorum habuit esse in amore amicitie ipsorum. ¶ Ex premissis apparet conclusio doctoris: ex qua pendet solutio questionis: videlicet ꝙ primū peccatum angeli nō fuit nec esse potuit superbia. Quod potest probari euidēter ex predictis. quoniam primū peccatum malorū non fuit amor concupiscētie ipsorum vt declaratum est. sed peccatū superbie consistit in amore inordinato cōcupiscētie. qđ apparet. quia peccatum superbie est appetitus immoderatus proprie excellentie: que excellētia nō diligitur ꝓpter se / nec per cōsequēs amore amicitie: sed propter diligentē seu appetētem: ⁊ ꝑ ꝯsequēs amore cōcupiscētie. ergo cū peccatū angeli p̄mū nō fuerit amor cōcupiscētie sed amicitie / nō potuit esse peccatum superbie.

Sed tunc est dubium quod fuit istius amoris amicitie obiectū: in quo amore fuit demonū primū peccatū. ¶ Ad hoc respōdet̄ ⁊ rōnabiliter: ꝙ cū ipsorum primū peccatū fuerit immoderatus et inordinatus amor amicitie: ⁊ deus non possit immoderate nec excessiue diligi / per ꝯsequēs talis amor nō potuit esse dei. quia si ad deum vt ad obiectum fuisset terminatus / nō extitisset inordinatus sed potius ordinatus: ⁊ quāto intensior tanto melior. ¶ Ex quo sequitur ꝙ hic amor inordinatus amicitie ⁊ immoderatus habuit esse vel suiȷ̄ ipsius: videlicet angeli peccantis: vel alicuius alterius creature. Sed secundum non videtur esse ponēdum. Primo. quia cuilibet angelo prius fuit nota sua essentia propria ꝙ̄ aliqua alia creatura. Secundo. quia quilibet magis naturaliter inclinatur ad diligendum amore amicitie semetipsum ꝙ̄ aliquod aliud ens creatum. ¶ Ex quo infertur: ꝙ hic amor amicitie immoderatus ⁊ inordinatus in quo fuit primū delictum angeli / fuit non alicuius alterius ꝙ̄ suiȷ̄ ipsius. ⁊ hoc concordat cum sententia Augustini dicentis: ꝙ ciuitatem dei facit amor dei terminatus ad contēptum sui. econuerso autem amor immoderatus ⁊ inordinatus sui terminatus ad contēptū dei facit ciuitatem diaboli. ¶ Sed tunc est dubium primū: quale peccatum fuerit istud primū peccatum demonuꝫ: supposito ꝙ fuerit vt dicitur īmoderatus amor amicitie ipsorum. Secundū: an preter istum actū inordinatum in eis fuerit aliquis alius inordinatus. ¶ Ad primum respondet doctor ꝙ potest vocari peccatum non carnale sed spirituale lasciuie seu luxurie. ¶ Ad secūdum respondetur ꝙ fuit vtiqꝫ in eis preter actum inordinatum predictum amoris amicitie / alius actus inordinatus videlicet amoris concupiscentie / ꝙ quilibet sibi immoderate ⁊ inordinate beatitudinem concupiuit. licet enim quilibet ad beatitudinis appetitum naturaliter īclinetur: tamen inordinate potest quis eam appetere actu elicito appetēdo eam sibi modo indebito: puta vel immoderatius ⁊ intensius ꝙ̄ debeat: vel quia appetit ipsam citius ꝙ̄ sibi debeatur: vel quia vellet ipsam habere non a deo sed ex seip̄o: sicut forte diabolus appetiȷ̄t / maxime si vt communiter dicit̄ ⁊ ponitur / appetiuit deo adequari: ⁊ in hoc fuit peccatum superbie. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum respondetur: ꝙ auersio ē duplex: videlicet formalis ⁊ virtualis. Auersio formalis fit tantum per actum odiȷ̄. obiectum enī aliquod odire est ab ipso se auertere: sicut econuerso omnis ille ad hoc se ꝯuertit qđ diligit. Virtualiter aūt se auertit ab aliquo omnis ille qui aliquid eligit vel omittit qđ est illi icōpossibile a quo dicitur se auertere isto modo. sicut ponitur exemplū de infirmo potionem amarā respuente / sine qua nō potest consequi sanitatem. talis enim dicitur se auertere a sanitate nō formaliter cum ip̄am appetat / sꝫ virtualiter: quia se auertit ab ip̄a potione amara ad sanitatem consequendam necessaria: vel conuertit ad aliquid eius impeditiuū ⁊ infirmitatis promotiuum seu inductiuum. ¶ Ex hoc tunc ista ad propositum applicando dicitur ꝙ licet tantum odium dei sit odientis ab ip̄o formaliter auersiuū: omne tamen mortale peccatum ab ipso virtualiter auertit: quia in omni mortali peccato est electio vel omissio alicuius vetiti: cum qua commissione vel omissione deus non potest haberi per gratiam in presenti nec per gloriam in sequenti. ¶ Ex quo sequitur: ꝙ licet peccatum demonum non fuerit odium sed amor: nec per consequēs fuerit a deo formaliter: fuit tamen ab eo virtualiter auersiuum: quia fuit mortale et grauissimū peccatum. ¶ Hec de secundo.

Quantum ad tertium: dubium excutiēdum est / an diabolus potuerit appetere equalitatem dei. ¶ Ad hoc potest dici ꝙ sic. Ad cuius euidentiam p̄mitto tria. Primū est: ꝙ appetere deo equari potest dupliciter intelligi secūdū ꝙ dupliciter aliquis potest dici deo equalis. Vno modo formaliter ⁊ quidditatiue seu intrinsece: quia vꝫ est tāte perfectionis quante deus. ⁊ vt sic impossibile est nō deum esse equalē deo: sed vt sic vna persona diuina est equalis cuilibꝫ alteri. Alio modo posset dici aliquis deo equal' tantū personaliter ⁊ tantū denominatiue: modo quo homo assumptus posset dici patri ⁊ spiritui sancto equalis: quia est ꝑsonaliter verbum qđ est vn⁹ cū patre ⁊ spiritu sancto deus. Primo modo appetere deo equari / esset appetere qđ est impossibile ⁊ contradictionē implicans manifestā. Scđo aūt mō deo equari hoc est a diuino supposito assumi / non est impossibile. ⁊ ita si primo modo diabolus appetiȷ̄t diuinā equalitatē / eius appetitus fuit rei impossibilis: nō autem si secūdo modo. ¶ Secūdū p̄mittenduꝫ est: ꝙ esto ꝙ appetitus possit esse impossibilium: tamē ceteris paribus efficacius appetitur qđ vt possibile ꝙ̄ qđ vt īpossibile apprehenditur. ¶ Tertium premittēdum est: ꝙ diaboli culpa non fuit ex ignorantia. ex quo sequitur ꝙ si impossibile appetiȷ̄t: etiā illud īpossibile eē agnouit. ¶ His p̄missis pono quatuor ꝯclusiones. ¶ Prima est: ꝙ diabolus potuit diuinam equalitatem primo modo intellectam appetere: nō tamen intense (vt videtur) eā appetiȷ̄t si appetiȷ̄t. ¶ Hec apparet. quia appetitus potest esse impossibilium. intēsior tamē esse videtur possibilium. sed diuina equalitas sic accepta fuit diabolo impossibilis: qđ ⁊ ipse bene sciuit / cum vt p̄missuꝫ est ꝑ ignorātiam nō peccauerit. ergo ⁊c. ¶ Secūda cōclusio est: ꝙ diabolus etiam potuit appetere equari deo secūdo modo. ¶ Hec apparet. quia si appetitus potest esse impossibiliū / multo magis possibilium. sed diabolū deo hoc modo equari hoc est ab ip̄o assumi / possibile fuit: qđ ⁊ diabolus forte nouit. ergo ⁊c. ¶ Tertia ꝯclusio est: ꝙ si diabolus deo equari scđo modo sicut fuit possibile appetiȷ̄t / intēsius appetiȷ̄t ꝙ̄ appetiuisset deo equari p̄mo modo si sic appetiuisset. ¶ Hec apparet. quia vt dictū est / hoc ceteris parib⁹ quis magis appetit qđ vt sibi possibile ꝙ̄ illud qđ vt sibi impossibile apprehēdit. sed si diabolus appetiȷ̄t deo equari p̄mo modo hoc qđ appetiȷ̄t impossibile esse sibi nouit. nō aūt si scđo modo: quo fuit possibile. ¶ Hoc apparet. quia in cuius potestate est aliquid eligere / et intense vel remisse eligere seu appetere, ergo si diabolus potuit appetere

diuinã equalitatẽ sibi impossibilem potuit ipsam appetere intensius vel remissius. quare ꝛc. ¶Cõfirmatur. q; bonũ quãto melius tãto appetibilius. sed diuina equalitas sumpta primo modo est melior licet cuicũq; creature impossibil'/ q; sumpta secũdo modo. ergo si potuit appeti quia bona licet impossibilis cũ sit melior in equalitate alio mõ sumpta/potuit magis appeti. ¶Quia tñ vt dictũ est qõ impossibile quis sibi esse apprehendit non intense sed remisse appetit vel nullo modo appetit: ideo mirum est q; diabolus diuinam equalitatem sic intense concupierit quã sibi impossibilẽ esse sciuit: propter qõ videtur probabiliter esse credendum q; diabolus non appetiit deo hoc modo equari sed vniri seu personaliter copulari. ¶Sed tunc est dubium: quomodo diabolus agnouit hoc esse possibile: vez q; deo hypostatice vnire? cum hoc non possit naturaliter esse notũ a priori: sed tantuz a posteriori: quia vez sic est factum. quia enim homo de facto est verbo vnitus: ideo scitur q; ipse est deo vnibilis ꝛ etiam omnis alia creatura vt patuit ꝛ probatum fuit in tertio. sicut nec q; calidum sit calefactiuuz scitur nisi q; actu calefacere cernitur. nisi enim homo ad calorem videret sequi calorem/non magis sciret ipsum calefacere q; frigefacere posse. sed constat q; homo tunc non erat assumptus quando diabolus peccauit. ergo ꝛc. ¶Ad hoc posset dici q; esto q; diabolus seipsum formaliter assumibilem non cognouerit certitudinaliter esse possibile: non apprehendit tamen hoc esse impossibile: cum sit falsum et ipse per ignorantiam non peccauerit vt dictũ est. ꝛ ideo potuit hoc credere seu opinari esse possibile/licet nõ certitudinaliter cognoscere. Aliud aũt vez se posse deo equari/alio modo videlicet tanq; deum non certitudinaliter cognoscere nec probabiliter potuit opinari nisi errore deceptus et ignorantia excecatus. quare ꝛc. ¶Sic ad questionem. ¶Ad rationem in principio apparet solutio ex predictis.

SEcundo quæro de conuersione bonorum: vtrum conuersio ad deum bonorum angelorum fuerit meritum ipsorum quo sibi eternum premiũ meruerũt. ¶Et videtur q; sic. quia contrariorum contrarie sunt cause: sed ad deum conuersio/et ab ipso auersio opponuntur. ergo sicut auersio reproborum fuit demeritũ ipsorum quo sibi meruerunt penam: ita ꝛ per contrariũ conuersio bonorũ fuit meritum ipsorum quo sibi meruerunt gloriam sempiternam. ¶Contra. quia vt magister dicit in litera: meritum ipsorum non precessit: immo secutum fuit eorum premiũ. sed huiusmodi cõuersio ipsorum ad deum fuit saltẽ aliquo ordine nature prius q; eorũ premiũ sempiternũ. ergo ꝛc. ¶Responsio. vbi sic procedam. Primo esset ostẽdam qualis fuerit bonorũ conuersio ad deũ. Secũdo inquiram an per ipsam meruerũt premiũ sibi.

Quantũ ad primũ: est sciendũ primo

q; bonorum conuersio ad deum nõ fuit tantum virtualis sicut fuit malorum auersio/sed formalis. non enim se cõuerterunt ad deum aliquo alio mediante obiecto ad qõ se pentus conuerterunt. immo huiusmodi conuersionis ipsorum actus fuit ad deum primo ꝛ immediate non ad aliquid aliud terminatus. Actus autem cõuersiuus creature rationalis ad deum vnus est actus intelligẽdi seu credendi vel assentiendi: non distinguẽdo modo inter ista licet vt alibi est ostensum sit aliqua distinctio inter ipsa Alius actus cõuersiu⁹ est actus diligẽdi: qui est duplex videlicet amor cõcupiscentie quo deus diligitur ꝛ concupiscitur quia vtilis diligẽti: ꝛ amor amicitie quo propter se diligitur absolute. ¶Ex hoc supposito satis noto infero corollarie: q; auersio bonorum angelorum ad deum nõ potuit fieri aliter q; per actum aliquem predictorum vel insimul per omnes. quilibet enim actuum predictorum est creature intellectualis ad deum conuersiuus et meritorius. non tantum enim est bonum ꝛ meritoriũ deũ diligere propter se amore amicitie: sed etiam ipsum sibi appetere vt vtilez ꝛ proficuũ: quia ꝛ talis actus videtur esse actus spei. ¶Tunc igitur potest dici q; boni angeli conuertunt se ad deũ. Primo per actũ intelligendi quo ipsum cognouerunt esse sui principium productiuum et crediderũt nihilominus certitudinaliter ipsum esse sui premiatiuũ ꝛ pfectiuũ. Secũdo per actũ charitatis: videlicet per amorem amicitie quo ipsum propter se super omnia dilexerunt. Et tertio per actũ spei: vez per amorẽ concupiscentie quo ipsum vt sibi vtilem ꝛ proficuum cõcupierunt/ premium sibi debitum sibi ab ipso cõferri appetentes/ꝛ sic conferendum indubitãter ꝛ certitudinaliter expectãtes. Inter istos tres actus prim⁹ est bonus/ secundus melior/ꝛ tertius optimus: vt in tertio est ostensum. secundus ꝛ tertius actus fuit tantum bonorum angelorum. primus autẽ fuit aliqualiter etiam aliorum: nõ tamẽ fuit bonus vt fuit ipsorum/ hoc est meritorius. non tantũ enim boni angeli sed etiam mali deum intellexerũt: ipsumq; formaliter sui principium agnouerunt: non tamen cum amore amicitie dilexerunt/nec etiam concupiscentie ordinato seu debite circũstantionato. ¶Sed est hic dubium de obiecto actus triplicis supradicti conuersionis bonorum: an videlicet obiectum horum actuũ fuerit deus sub ratione deitatis: an sub conceptu seu obtecto sibi ꝑrio aliquo a creaturis abstracto: modo quo scõm aliquos (qõ tamen est falsum vt in primo est ostensum) a nobis cognoscitur deus ipse ꝛ diligitur ĩ presenti. ¶Ad hoc potest dici q; tam boni q; mali angeli deũ sub ratione propria deitatis cognoscere ꝛ diligere potuerũt etiam naturaliter vt superius fuit dictum in quadã alia questione. ꝛ ideo deo eis assistente ꝛ coagente ad actus intelligendi ꝛ diligendi predictos eis naturaliter possibiles/actus huiusmodi conuertisti ipsorum fuerunt eorum ad deum sub ratione propria et intrinseca deitatis terminati. nec tamen sequitur q; fuerint beatifici: cũ nõ omnis actus intelligendi deum etiam sub ratione deitatis sit beatificus/nec etiam diligendi. ꝛ sic est probabile q; fuerit de facto: vez q; deus ipse sub ratione ꝓpria deitatis nõ sub aliqua alia fuerit immediatũ obiectum cõuersionis bonorũ omniũ angelorũ. rationabile em̃ est credere q; ipsi aliquem de deo sub ratione propria deitatis habuerũt cõceptum: quia alias cũ incognita nõ possint diligi/ per ꝓns se ad deũ cõuertere p amorem minime potuissent: cum etiã nihil a deo aliud sit amoris sup omnia et propter se obiectum debitũ/nec per consequens talis actus eorum conuersiuus fuisset in eis rectus nec meritorius sed potius demeritorius nisi fuisset terminatus ad deũ sub ratione propria deitatis. sed hoc minime fieri potuisset nisi deus ab eis sic intellectus fuisset. ergo ꝛc. ¶Hec de primo.

Quantum ad secundũ: fuit opinio ma

gistri vt apparet in litera: q; angeli boni meruerunt sibi premium per obsequia que hominibus nũc impendunt. ¶Cõtra istã opinionẽ que cõmuniter nõ tenetur/ arguitur primo. quia meritũ ꝑmiũ non sequitur sed ꝑcedit. sed huiusmodi obsequia que angeli boni hominibus impendũt fuerũt post eis collatum ꝑmiũ sempiternuz. ergo ꝛc. ¶Secũdo. q; nõ oẽs angeli sunt ad obsequia hominum deputati. sed oẽs q; eũdẽ actũ in genere sibi ꝑmiũ meruerũt. ergo ꝛc. ¶Sed iste ratiões nõ ꝓcludũt. ¶Ad ꝑmã em̃ responderet Magister negãdo maiorẽ. nullũ em̃ ẽ ĩcõueniens q; deus ꝓtulerit angelis premium ꝓpter ipsoz aliquem actum ꝑuiũ q; ipsos post habitũ premiũ exercẽdum: ꝛ p oẽs q; ꝑmium ĩ eis ꝑcesserit meritũ. quia etiam de facto sic fuit de omnibus hoibus electis Christũ ꝑcedentibus. cum em̃ Christus oĩbus ꝛ ipm̃ ꝑcedentibus ꝛ sequentibus meruerit gratiam ꝛ gloriã: ꝛ oẽs electi homines eum ꝑcedentes habuerint gr̃am ante ipm̃: q; oẽs ꝑmium aliq; puta gratie donum eis collatũ ꝑcesserit meritu⁹/vez Christi passionis actũ futurũ. ꝛ sic consimiliter in ꝓposito de angelis posset dici. ¶Ad secũam rationem respondet apostolus ad Hebreos. i. dicẽs q; oẽs sũt administratorij spũs in ministeriũ missi ꝓpter eos q; hereditatem capient salutis. Ex hoc em̃ apls mnuit euidenter q; iz non omnes sint immediate ad custodiam hoim deputati: oẽs tñ aliquo mõ hominibus obsequunt. quare ꝛc.

Et ideo quantum ad istum articulum

non reprobãdo opinionem magistri simpliciter/ pono duas conclusiones. ¶Prima est: q; aliq; meritũ ꝑcessit ꝑmiũ olim beatorum angelorum tpe vel natura. ¶Hec apparet. q; auersio ipsorum ad deum q; actum triplicẽ supradictum fuit meritoria. sed ostat q; hmõi ipsorum cõuersio fuit prior q; eorum premiatio. prior dico vel tpe seu duratione/vel si fuit simul cum ꝑmio: cum tpa fuerit cã ꝑmij: q; propt ipsam deus eos vt dignos ꝑmio acceptauit: q; oẽs aliquo modo seu ordine ipso ꝑmio eis collato prior fuit: mõ q; in naturalibus cã hñs effectum coeuũ dicit prior ipso: quia est illud a q; effectus. ¶Cõfirmat. q; ostat q; eorum conuersio ad deum fuit bona sicut aliorum auersio mala. q; sicut malorum auersionẽ deus puniuit pena eterna: ita ꝛ aliorum auersionem acceptauit vt dignã vita btã. sed actus meritorius non est alius q; actus sic deo gratus et acceptus vt vita eterna dignus. q; ꝛc. ¶Ex hac conclusione sequit corollarie q; angeli nõ meruerũt sibi ꝑmium tñ ꝓpter ꝑuiũ obsequiũ hoibus ꝑpendẽdũ. nec cñ est verisimile q; deus magis acceptauerit hmõi obsequiũ futurũ q; actũ bonuz iã exhibitũ/vez auersionẽ ipoz ad eũ: nec q; hñs q; magis meruerint q; tale hoim obsequiũ q; auersionem ipsoz. vel saltem nõ tñ q; hmõi obsequiũ meruerũt sed etiã p auersionem tale obsequm̃ ꝑcedentẽ. ¶Secũa ꝛclusio est: q; ipi potuerũt ꝑmiuz merere etiã per tale obsequiũ ꝑcedẽdũ. ¶Hec apꝑet. q; si nõ: hoc nõ fuisset nisi q; hmõi ipoz obsequiũ hoib⁹ ipẽdẽdũ fuit post eoz ꝑmiũ sub secutum. sed hoc non obstat vt dictũ est. q; ꝛc. ¶Ex hoc sequitur q; p vtrũq; hoz: vez tam p auersionẽ ꝑmium ꝑcedentem q; p obsequm̃ sequens ipm̃ potuerunt mereri: vel p alterũ hoz. q; si tm̃ p alterum/ pbabilius est q; hoc fuerit p auersionẽ suã q; hmõi obsequm̃ hominib⁹ ipẽdẽdũ. si aut̃ p utrunq; istoz/ magis videtur fuisse meritoria cõuersio ipsoz ꝛ melior ac deo acceptabilior q; obsequiz hominibus impendendum. ¶Sed est hic dubium: an angeli boni meruerint sibi non tantum gloriam sed etiam gratiam ante q; habuerint ipsam: an fuerint simul creati cum ipsa. ¶De hoc quid sit verum non est certum: quia nec in scriptura est expressum. probabile tamen videtur esse q; nec boni nec mali in gratia sed tantum in puris naturalibus fuerunt creati. postea autẽ boni ipsam gratiam sibi meruerũt de congruo per conuersionez predictam: in qua conuersione post gratiam habitã permanentes meruerunt de cõdigno ꝓfirmari in ipsa ꝛ cozonari in gloria sempiterna. Posset etiã dici q; fuit forsitan aliter: vez q; omnes fuerunt creati in gratia tam boni q; mali/a qua gratia mali ceciderunt ꝛ in ipsa boni confirmari meruerunt. qõ tamen horũ fuerit/non habetur. ¶Sic ad questionem. ¶Ad rationem in principio apparet solutio ex predictis.

Circa distinctionẽ sextã in qua magister in speciali determinat de ruina malorum/ostẽdẽs locuz in quẽ ceciderunt: et quõ de quolibet gradu seu ordine aliquẽ ceciderunt: Quero de istis. Et primo/ vtrum de quolibet angelorum ordine aliq; ceciderunt: ¶Et videtur q; sic. qm̃ ad quemlibet ordinem angelorum beatorum assumunt aliq; hoim: sed hoies non assumunt nisi ad restaurandũ ruinaz demonũ. q; ꝛc. ¶Cõtra. q; btã virgo nõ est alicuius ordinis angelorum nec hõ assumptus filius eius Christus: sed sunt sup oẽs ordines angelorũ. sed sicut ipi sunt superiores omnibus angelis: ita possunt esse alij superiores omnibus ad nullũ assumpti ordinẽ angelorum nec q; ꝓns oportet q; aliq; ceciderint de quolibet ordine angelorum. q; ꝛc. ¶Responsio. vbi est videndũ primo q̃stiuz: vez an de quolibet ordine ceciderint. Secõ de loco in quem ceciderũt: ꝛ de pena quã incurrerunt.

Quantũ ad primũ non habetur expres

se q̃d hoc sit/an vez de quolibet ordine ceciderint/an nõ. Dicit tñ cõiter q; sic. qõ ꝛ arguit ex illo vulgato dicto q̃ asseritur aliquos hoies bonos esse in q̃cũq; ordine angelorũ. cum esset ex hoibus restauretur ruina ꝛ casus culpabilis angelorum malorum: q; ꝓns si ad quẽlibet ordinẽ angelorum assumunt aliq; hoiz de q̃libet ceciderũt demonũ aliq;. ¶Confirmat. q; Lucifer fuit de supmo ordine: ꝛ ita pbabile est q; si de supmo/multo magis de aliis inferioribus ceciderũt. ¶Sed iz conclusio istarum rõnũ forte sit vera ꝛ vt vera communit ꝓcedat: nec rões tñ iste nec alie q̃ ꝑ ipsa adducunt ꝓcludũt/vt satis euidenter apparet: nec in talib⁹ nobis occultis oportet innitι rõnib⁹: sed magis sanctorum dictis ꝛ auctoritatib⁹. ¶Sed sunt hic dubia q̃tuor. Primum est/an de q̃libet ordine ceciderint equaliter an de vno plures ꝛ de alio pauciores. Secũdũ/an si diabolus nõ peccasset hõ creat⁹ fuisset. Tertiũ/an mali cẽliter ceciderũt. Quartũ/an fuerũt prescij casus sui. ¶Ad primum dicẽdũ q; nec magis istud est certum/immo multo minus q; primum suppositũ: vez q; de q̃libet ordine aliquot ceciderũt. Aliq; tñ dicunt q; tertia ps ceciderit vel olim vel cuiuslibet ordinis. qõ arguũt ꝛ deducũt ex illo verbo Apocal. vbi dicit q; draco trahebat tertiam ptem stellarum. ¶Ad secũm respõdeo sicut rñdi ad simile q̃stionem factam in tertio de Christo/videlicz an hõ fuisset assũpt⁹ si non fuisset hõ lapsus. sicut enim hoc nullus vt tibi pbatũ ẽ naturaliter põt scire: ita nec qõ hic q̃rit ꝓpter cõsimilem rõnẽ. Hugo tñ lib. de sacramẽtis parte prima. cap. 33. dicit q; fuisset vtiq; homo factus/esto q; non peccasset angelus. vnde ait. Non vt putat q̃daz ꝓditio hois ita ad restaurationem angelorum ꝓuisa est: q; hõ factus non fuisset nisi angelus cecidisset. ¶Ad tertium iam fuit dictum in distinctione ꝑcedẽti q; inequaliter peccauerũt: ꝛ ita ꝓns tam culpabiliter q; penaliter inequaliter ceciderunt: sicut ꝛ boni inequaliter meruerunt. ¶Ad q̃rtũ respõdet Anselmus de casu diabolι/ q; non. vnde dicit sic cap. 21. Diabolus nõ pscius casum suum. nã si pscius: aut ergo volebat ipsũ aut nolebat. si volebat: q; mala volũtate iã ceciderat. ergo ceciditante q; caderet. si nolebat: ergo tantũ erat miser q; volẽdo q̃tũ stare volebat. Hec Anselmus. ¶Quãtum ad bonos aũt dicunt aliq; q; suam futurã beatitudinẽ pscierũt. qõ si verũ est/hoc habuit esse p reuelationẽ diuinã nec cñ aliq; futurum ꝛtingẽs a sola diuina volũtate dependẽs põt aliter q; p reuelationẽ sugnã alicui eẽ notuz. ¶Hec de primo.

Quantum ad secũdũ: locus in quem ce

ciderunt non est infernus ꝓprie dictus vez locus infim⁹ damnatoꝝ. nec cū oēs scđm ꝙ dicit Grego. scđo libro moral. sunt ibi īclusi: lȝ sint ibi post iudiciū īcludēdi. nūc autem ꝑmittunt habitare cum hoībus ad ipsorum exercitiū. omnis tñ loc⁹ in q̄ sunt est infernus vez penalis/ qꝛ penā ꝑpetuā secū trahūt. ¶ Sed sunt hic duo dubia de ista ipsorum pena. Primum est: cū pena ipsoꝝ sit tristitia vt apparet ex dictis in q̄rto: an cū ipsoꝝ tristitia afflictiua sit aliqua letitia admixta. Scđm: cū tristitia scđm Augustinum sit de reb⁹ q̄ nobis nolētibus accidūt: an act⁹ nolēdi ad quem seq̄tur tristitia sit ab eis vel a deo tm̄mō effectiue. ¶ Ad primū dicūt aliq̄ ꝙ vsq₃ ad iudiciū pena tristitie demonū ꝯpatitur secum aliqđ gaudium qđ nūc habēt demones de euētu maloꝝ q̄ ꝓcurant ⁊ fieri desiderant. Post aduentū autē ad iudiciū nullum cū pena ipsorum erit gaudiū: qꝛ tunc erit eoꝝ pena ꝑpetua ꝯsūmata. ¶ Sed istud non videt ꝓbabile esse dictū. qm̄ si nūc demones gaudēt de malis q̄ eueniūt: ⁊ tūc etiā non minus gaudere poterunt qm̄ ꝓpter malū culpe qđ ipsi fieri ꝓcurauerūt inferet malū pene ꝯplete damnatis hoīb⁹ quos ipsi deceperūt: maxime cū nec nunc gaudeāt/ si gaudent de peccatis hoīm ꝑuersorum/ nisi ꝓpter supplicia ⁊ tormenta q̄ sciunt eis esse ꝓ peccatis hmōi inferenda. si em̄ scirent hoīes non debere puniri ꝓ peccatis/ nec ipsos ad peccādū īducerēt nec eos peccare vellēt. q̄re ⁊c. ¶ Cōfirmat. qꝛ lȝ pena hoīm dānatoꝝ sit futura grauior post iudiciū q̄ mō: qꝛ tunc in corpe ⁊ in aīa insimul patient: nō tñ sic erit de demonib⁹. vnde ipsoꝝ pena ī nullo tūc erit grauior q̄ sit modo: nisi forte quantū ad hoc: qꝛ nūc ꝑmittūtur vti sua potētia motiua: cuius vsu tunc priuabunt qm̄ in inferno cū malis hoībus includētur. ¶ Et ideo aliter videtur esse dicendum. ꝙ sicut in btīs est letitia sine omī tristitia: ita ⁊ econtrario est tristitia sine omī letitia ī damnatis. ¶ Nec valet qđ in ꝯtrariū arguit: qꝛ vez demōes volūt mala. Aliud em̄ est velle aliq̄d seu appetere: ⁊ aliđ de ipō gaudere: sicut ⁊ aliđ ē aliq̄d nolle/ ⁊ aliđ de ipso nolito tristari. ⁊ ideo cū letitia ab actu volēdi ⁊ tristitia ab actu nolendi realiter distinguant: lȝ ad volitū sit nata naturaliter loquendo seq̄ letitia ⁊ ad nolitū tristitia: potest tñ per diuinā potētiā fieri ne seq̄tur. ⁊ sic credēdū est esse in damnatis oībus ⁊ beatis: vez ꝙ lȝ forte beati aliq̄d nolint vt culpas ⁊ penas reproboꝝ: q̄ oīa volunt demones ⁊ ꝓcurant: nulla tñ tristitia seq̄tur ad actum nolendi btōrum/ nec letitia seu gaudium ad velle aliqđ damnatoꝝ. ⁊ ideo si alicubi dictū a sancto aliquo reperit ꝙ demōes gaudeāt/ hoc intelligendū est esse tantūmodo antecedēter: pro quanto aliquid volunt ad quod volitū nata est sequi letitia sicut ⁊ ad nolitū tristitia naturaliter. ¶ Vel potest dici aliter tenendo ꝙ nec letitia est distinctum aliquid ab actu volendi: nec tristitia ab actu nolendi: vt in quarto prolixius est ostēsum: ꝙ licet omnis letitia sit volitio ⁊ omnis tristitia sit nolitio: nō tamen econuerso omnis volitio est letitia/ nec omnis nolitio tristitia. et ita licet demones aliquid velint/ nō sequitur ꝙ gaudeant seu letentur de volito consecuto. ¶ Ad secundum videtur esse dicendum ꝙ nec actus quem sequitur tristitia damnatorum/ nec ille quem letitia beatorum/ est ab eis sed a deo tantummodo effectiue. si enim esset ab eis effectiue possent ipsum suspendere quando vellent: cum omnis actus volendi et nolendi sit in potestate volentis et nolentis actus huiusmodi effectiue elicientis. ¶ Sic ad q̄stionē. ¶ Ad rationē in p̄ncipio dicendum: ꝙ licet homines beati multi etiā omnes possent eē nulli⁹ ordinis angelorum: sed omnibus eis inferiores: non tamen sic dicitur esse de facto.

Quæstio Secunda.

SEcundo q̄ro: vtrum Lucifer fuerit de sup̄mo ordine angeloꝝ. ¶ Et videt ꝙ sic. qm̄ angeli oēs sup̄me ꝑfectionis sunt sup̄mi ordinis. quāto em̄ supiores ī natura/ tāto ⁊ maiores ī gl'ia. sed Luciferē ī naturalib⁹ ꝑfectior oīb⁹ aliis. ḡ ⁊c. ¶ Cōtra. qꝛ q̄ ab aliq̄ ordine ceciderit/ aliq̄n illi⁹ ordinis fuit. sȝ nec Lucifer nec aliq̄s alioꝝ q̄ ceciderūt alicui⁹ ordinis vnq̄ fuerūt. ḡ nec de aliq̄ ordine ceciderūt. ¶ Responsio. vbi est primo vidēdū quot sint ordines angeloꝝ. Scđo quesitū: vez de q̄ illoꝝ Lucifer cecidit seu fuisset si cum aliis bonis angelis permansisset.

Quantum ad primū est sciēdum: ꝙ cū scđm August. lib. 19. de ciui. ordo sit pariū dispariūq₃ rerum sua cuiq₃ loca tribuens dispositio: hmōi angelorum ordo q̄ est varia eorum dispositio/ pōt attēdi seu accipi q̄ ad duo: vez vel quantū ad naturā ipsoꝝ variam: vel quātum ad gloriā ꝯsecutā. Si primo mō accipiat inter ipsos ordo/ tot possunt poni inter eos ordines quot sunt ibi diuerse species, omnes em̄ eiusdē speciei sūt pares. ordo autē non includit paritatē ⁊ imparitatē simul sed saluatur in altero hoꝝ tm̄. ⁊ ideo q̄libet species angelorum est vnus ordo parium tm̄. vt autē accipit simul cū alia specie/ est cū ipsa vn⁹ ordo ex paritate ⁊ imparitate ꝯstās. est em̄ vt sic inter ipsos ordo pariū ⁊ impariū simul. Secundo aūt mō sumendo seu accipiēdo ordinē inter ipsos a sanctis cōiter de hoc loquentib⁹ ponūtur nouē esse ordines distincti ꝑ tres hierarchias/ vez primā seu sup̄mā mediā/ ⁊ infimā. ī q̄libet istarū ponūt tres ordines: sicut ī p̄ia seu sup̄ma primi ordinis sūt seraphin: scđi cherubin ⁊ tertiū throni. ⁊ hi tres p̄ie hierarchie ordines distiguūtur. Primi enim pollent in fruitiōe seu dilectione: vez seraphin: ⁊ cherubin in cognitiōe: ⁊ throni in discretiōe. Et hoc ē qđ dicit Hugo sup angelicā hierarchiā: vbi de hoc loquens sic ait. Lȝ in hac hierarchia omnes sint eq̄les in hoc ꝙ deum immediate respiciūt: alii tñ aliis excellētiores in gratia speciali: vt primi ī dilectione: secūdi in cognitione: ⁊ tertii in discretione. ¶ Et si q̄ratur: cū magis deum diligētes sint etiam magis eū intelligētes/ quomō cognitio appropriat cherubin: cum ī fruitione illi q̄ sunt de ordine seraphin ipsos excedant? ¶ Ad hoc respondet idē Hugo in eodē lib. sic dicēs ibidē. Singuli ordines ꝓprias cognoīatiōes accepunt ab eo qđ excellēti⁹ aliis possidēt: vt seraphin interpretant ardētes: nō ꝙ hoc sola inter ceteros singularit: sȝ qꝛ hoc habēt p̄ ceteris excellenter. eodem mō est de aliis ordinibus. Lȝ autē superiores ordines oīa virtutum dona excellentius possideant q̄ inferiores: ab his tñ q̄ inter ipsa sublimiora sūt solā cognominationē trahūt/ atq₃ alia q̄ ordine dignitatis sequunt post se sequētib⁹ ad denominationē relinquūt. charitas autem inter oīa dona excellit: ⁊ ideo ordo sup̄mus a charitate nomē accepit. Hec Hugo. ¶ Media hierarchia est similit tripertita. tres sunt in ipsa ordines angelorum: q̄rū alii sunt supremi: vt dn̄ationes presidentes ad expediētia īducēdū: alii medii vt virtutes obtēperātes ad iūcta eis omnia exequēdū: ⁊ alii infimi vt ptātes arcētes ad impedientia remouēdū. ¶ Tertia etiā hierarchia est ꝯsimilit tripertita. in ipsa enim sunt tres ordines angelorum ministrantiū humane necessitati/ sicut ⁊ in scđa p̄dicta resistētiū ꝯtrarie ptāti. Ministrantiū aūt nr̄e necessitati/ alii sunt deputati ad regimen alicui⁹ totius ꝓuincie: vt principatus. alii ad regimen alicuius ciuitatis signate: vt archangeli: ⁊ alii ad regimen ⁊ ꝓtectionem singularium ꝑsonarū vt infimi angeli. ¶ An aūt omnes angeli eiusdē rōnis / sint eiusdē speciei ⁊ equalis premii: an non: hoc non repio ī scriptura expressū / nec a doctorib⁹

esse determinatū: nec etiā an omnes equalis perfectiōis naturalis quales sunt omnes eiusdem speciei sint equalis premii an īequalis. Si tñ omnes boni angeli ad deū se toto conamine conuerterunt / oēs eiusdē speciei equaliter meruerūt: ⁊ per ꝯn̄s equaliter premiati fuerunt. qđ si sic: quot sunt species angelorum: tot sunt ordines pariū vt in naturali ꝑfectiōe/ ita ⁊ in sup̄naturali premiatione ipsorum. si autem eiusdē speciei angeli ad deū se ineq̄liter ꝯuerterūt: vel esto ꝙ quomōcunq₃ aliter ipsi in gl'ia sunt ineq̄les/ forte qꝛ fuerūt creati in gratiis ineq̄libus/ ⁊ idem actus est magis meritorius habenti gratiā maiorē ⁊ minus minorē: tunc in eadē specie est ordo īeq̄liū ī gl'ia lȝ nō nisi equaliū ī natura. ⁊ tūc scđm hoc ī nullo nouem ordinū angeloꝝ est ordo aliquoꝝ pariū in gl'ia: sed omnis ordo est ibi impariū tm̄ in gloria: aliquorum tamen pariū ⁊ alioꝝ impariū in natura: sicut ꝓbabile est ꝙ quilibet ordo sit ex talibus ꝯstans vez ex angelis diuersarū specierum: sic ꝙ omnes vnius speciei sint etiam vnius ordinis ⁊ etiam aliq̄ alii perfectioris speciei sint cum eis eiusdē ordinis. ¶ Hec de primo.

Quātum ad secūdum est sciēdū: primo ꝙ ordo pōt accipi vt dictū est ꝓ aliquo determinato gradu nature vel glorie. Scđo ꝙ aliquē cadere ab aliq̄ ordine potest intelligi dupliciter. qꝛ vel ꝙ in ordine siue gradu a q̄ cecidit fuerit: vel qꝛ fuisset nisi cecidisset. ¶ His p̄missis pono tres conclusiones. ¶ Prima est: ꝙ Lucifer non cecidit ab aliquo ordine seu gradu quem prius habuit: sed nec cadere potuisset nisi a deo totaliter annihilatus fuisset. ¶ Hec apparet primo quantū ad primā ptē vez ꝙ non ceciderit a suo ordine quem prius habuit. qm̄ existēs eiusdē ⁊ eq̄lis ꝑfectionis naturalis nūc sicut añ nō cecidit a suo gradu naturalis ꝑfectiōis seu ordinis ī q̄ fuit. sȝ tā Lucifer q̄ alii oēs demones eiusdē ⁊ eq̄lis ꝑfectiōis sunt nūc ēt ī inferno sicut fuerūt ante ipsoꝝ casū in celo. in oībus em̄ manent naturalia integra ⁊ illesa. ḡ ⁊c. ¶ Secūda pars/ vez ꝙ nec cadere potuerit isto modo nisi ꝑ totalem annihilationē/ apparet. qꝛ q̄libet est incorruptibilis ⁊ simpliciter simplex nō hn̄s ptē ⁊ partē. ḡ nec potest simplicit corrumpi nec ꝑtialiter annihilari: nec ꝑ ꝯn̄s diminui in sua ꝑfectione naturali a sua natura totaliter indistincta. quare ⁊c. ¶ Secunda ꝯclusio est: ꝙ Lucifer non cecidit ab aliq̄ ordine glorie in q̄ fuerit. ¶ Hec apparet. qꝛ in nullo fuit. Dicit tñ ꝙ licet gloriā non habuerit: in throno tñ aliquo sup̄mi ordinis cui⁹ esse debebat/ fuit creatus in celo empyreo beatoꝝ: qđ celum fuit cum angelis oībus simul factū. ⁊ hoc supposito pōt dici ꝙ cecidit a throno sup̄mi ordinis in q̄ fuit: nō tñ a glorie gradu debito ⁊ postmodū collato angelo ī throno hmōi residenti. ¶ Tertia cōclusio est: ꝙ si Lucifer stetisset: fuisset de sup̄mo ordine angelorum: ⁊ ꝑ ꝯn̄s cecidit ab illo ordine gl'ie in q̄ fuisset nisi cecidisset. ¶ Hec apparet. qꝛ scđm omnes ipse est supremus in natura. sed vt etiā ꝯcedit superiores in natura sunt eminētiores ī gloria. ḡ ⁊c. ¶ Sȝ tñ ista ratio non concludit. qꝛ ꝙ supiores in natura sint eminentiores in gloria: hoc non est ꝓpter maiorem ipsorū ꝑfectionem naturalem sed moralē/ vez qꝛ amplius meruerūt/ se ad deū ꝑfectius ⁊ intēsius conuertendo. sed nullus meruit nec se plus vel minus ad deū ꝯuertit necessario sed tm̄mō ꝯtingenter. ḡ Lucifer si mansisset/ se ad deū minus seu remissius q̄ alii cōuertere potuisset: qđ ꝑ ꝯn̄s si fecisset supioris ordinis nō fuisset. Et ideo ꝯclusionē cōmunē p̄dictam hoc mō intelligo esse veram: vez ꝙ si Lucifer stetisset ⁊ se ad deū vt sibi ex suis naturalibus erat possibile: conuertisset/ vtiq₃ de supremo ordine extitisset ⁊ ideo a supremo ordine ī q̄ esse potuit/ cecidit. ⁊ qꝛ vt cōmuniter dicit: oēs q̄ remanserūt se ad deū totis viribus quantū eis fuit possibile ꝯuerterunt: probabile est etiam ꝙ sic iste fecisset si cum aliis ꝑmansisset. quare ⁊c. ¶ Sȝ hic est vnum dubiū/ an Lucifer sit sup̄mus ⁊ ꝑfectissim⁹ in naturalibus positiue: sic intelligendo ꝙ nullū aliū habeat sibi parem: an tātūmō negatiue: sic ꝙ nullus sit eo superior sed equalis. ¶ Ad hoc videt esse dicendū: ꝙ aut substātia spiritualis est intēsibilis ⁊ remissibilis: aut nō. si primum ponat: qđ tñ non videtur esse verum/ sic pōt dici ꝙ Lucifer est omnibus perfectior non tm̄ negatiue seu priuatiue: sed etiā positiue. ⁊ hoc siue sint alii eiusdē speciei cum eo: siue non. si autē ponatur secūdum: qđ ⁊ ꝓbabilius esse videt: vez ꝙ intra eandē speciē substantiarū hmōi spiritualiū non sint diuersi perfectionis grad⁹ nec intensio nec remissio: tunc aut Lucifer habet secū alium aliquē eiusdem speciei: aut nullū: sed est vnicū vnius speciei indiuiduum. Si primū ponat: non pōt dici ꝙ sit omnibus perfectior positiue: sed tm̄mō negatiue. lȝ em̄ a nullo excedatur: omnes tñ eiusdē speciei cū ipso sunt in naturalibus equales. si autem nullū est aliđ indiuiduum eiusdē speciei cū eo/ sic ꝯn̄ter est dicēdum ꝙ est oībus aliis vtroq₃ p̄dictorum duoꝝ modoꝝ ꝑfectior ⁊ supior: vez tā negatiue q̄ etiam positiue: cū nec parē habeat hoc supposito nec equalem. ¶ Sic ad q̄stionē. ¶ Ad rōnē ī p̄cipio apparet solutio ex predictis.

CIrca distinctionē septimam: in qua magister determinat de ꝯfirmatione bonoꝝ angeloꝝ ⁊ de obstinatiōe alioꝝ scȝ maloꝝ. Quero de istis duobus. Et primo de confirmatione bonoꝝ quero vtrum ipsi boni angeli meruerunt sibi in gratia confirmari. ¶ Et videtur ꝙ sic. qꝛ omē qđ post ipsoꝝ ꝯuersionem ꝯsecuti fuerunt/ ꝑ ꝯuersionem hmōi meruerūt. sed hmōi ꝯfirmationē ⁊ impeccabilitatē ꝯsecuti sūt a deo post ꝯuersionem ipsoꝝ ad eū. ḡ ⁊c. ¶ Contra. qꝛ multi fuerunt hoīes multis angelis sanctiores: qui ⁊ mai⁹ q̄ ipsi premiū meruerunt. sed ipsi non meruerunt impeccabiles fieri nec confirmari ī gratia in p̄senti. ḡ nec hoc sibi boni angeli meruerunt. ¶ Respōsio. vbi est videndū primo quesitum. Secūdo/ an angeli boni peccare potuerūt postq̄ in gratia confirmati fuerūt.

Quantū ad primū videtur esse dicēdū Primo ꝙ si boni angeli non fuerūt in gr̄a creati/ ipi meruerunt eam sibi saltem merito de ꝯgruo/ ⁊ si non merito de ꝯdigno. ¶ Scđo. ꝙ siue angeli boni fuerūt creati ī gr̄a siue non: ipsi sibi confirmari in ea meruerūt ꝑ hoc ꝙ ad deū se voluntarie ꝯuerterūt/ sicut ecōtrario ipam gr̄am si in ea creati fuerunt mali amiserunt: qꝛ se a deo auerterūt. ¶ Tertio. qꝛ supposito ꝙ bōi fuerūt ī gr̄a creati: ⁊ de malis est consimiliter arbitrandū. Pares em̄ fuerunt q̄tū ad gratuita oēs facti: nō sic intelligēdo ꝙ in equali gr̄a fuerint omēs creati si eā in sue creationis principio receperunt: sed ꝙ aut oēs in gratia vel nullus ī ipsa: sed oēs naturaliter in puris naturalibus sunt creati. ¶ Omnia ista declarant: ⁊ primo primū. vez ꝙ si boni angeli nō fuerunt creati in gr̄a ꝙ ipsam meruerunt. qm̄ omnē actum quē deus acceptat vt dignū gloria/ et etiā vt dignū gr̄a sine qua gloria non ꝯfert: qꝛ per omnem actū q̄ q̄s meret gloriam/ ⁊ gr̄am. sed angeli boni ꝑ actum conuersionis sue ad deum sibi meruerūt gloriam. ḡ ⁊ primā gr̄am: supposito ꝙ eam non recepint in sua creatiōe a deo. ¶ Secundo ꝓbatur ex eodem medio: vez ꝙ meruerūt cōfirmari in ipsa: puta in illa quā meruerūt vel ī illa quā ante ipsorum meritū receperunt. qm̄ eodem actu meruerūt con-

firmari in gr̄a iā habita q̄ eā sibi infundi meruissent nisi ipsam antea habuissent. sed per actum ꝯuersionis ipsorū quo meruerunt gloriam de ꝯdigno supposita in eis gr̄a meruissent ipsam gr̄am saltē de congruo si ipsam nō habuissent antea. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat. qꝛ esto ꝙ gr̄a ipsorū meritum p̄cesserit: nec per ꝯn̄s primā gr̄am meruerint: meruerunt tamen eius augmentū: qđ ⁊ meret omnis hō per quodcūqꝫ opus meritoriū in charitate factum. sed rōnabile videtur ꝙ per eundem actum: q̄ mediante voluit deꝰ eis gr̄am infundere/ voluit ⁊ ipsos in ea ꝯfirmare. q̄re ⁊c. ¶ Ex p̄dictis sequitur: ꝙ aliter electi omnes hoīes preter Christum: ⁊ aliter angeli gr̄am ⁊ etiā gloriā meruerunt. qm̄ q̄libet angelorum omnia q̄ meruit/ vꝫ tam gr̄am q̄ gloriam/ meruit p modū cause totalis. nullus em̄ meruit aliquid alicui angelorum: sed tm̄ q̄libet meruit sibiipsi. secꝰ aūt est de hominibus electis. nullus em̄ electorum hominū citra Christum meruit sibi aliq̄d totaliter sed tm̄ ptialiter ⁊ minus principaliter: cū Christus meruerit omnibꝰ principaliter ⁊ q̄busdam totaliter sua morte: vt oībus decedētibus ante vsum debite rōnis p̄miū consequentibꝰ sempiternū. tales em̄ nec gr̄am nec gloriam consequunt propter aliquod ipsorum meritū: sed tm̄mō propter Christū quare ⁊c. ¶ Tertium: vꝫ si boni fuerunt creati in gr̄a ꝙ etiā mali fuerūt ꝯsimiliter facti ī ipsa/ quā per pctm̄ amiserūt: lꝫ non sit demonstrabile: tm̄ videt satis pbabile: maxime si de quolibet ordine ⁊ specie aliq̄ ceciderunt. nulla em̄ apparet ratio q̄re magis isti vꝫ boni q̄ mali ī gratia creati fuissent. sed magis videt: cum deus non sit psonarum acceptor: ꝙ nō distinxit inter eos quousqꝫ ipsi inter se diuersi fuerunt p ꝯuersionē ad deum ⁊ auersionē ab ipso. ⁊ ita sicut nūc hoīes cadūt a gr̄a in qua erant antea per mortale pctm̄: ita ⁊ de malis angelis hoc supposito ē dicendum. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secūdū: constat ꝙ angeli postq̄ ꝯfirmati fuerunt/ peccare non potuerūt. qꝛ nec in gr̄a ꝯfirmatum esse est aliud q̄ peccare non posse. hmōi aūt confirmationis seu impeccabilitatis rō ab aliq̄bꝰ dicitur esse qꝛ in sua conuersione sic boni angeli ex toto conatu ⁊ intense se ad deū conuerterunt: ꝙ extunc se auertere ab eo non potuerūt. sed non potēs se a deo auertere/ nō pōt peccare. quare ⁊c. ¶ Sed ista rō parū valꝫ. Primo: qꝛ p hoc ꝙ aliq̄s aliq̄d eligit seu vult actu a se elicito quantūcūqꝫ intenso/ non necessitat ad actum hmōi ꝯtinuandū nec impossibilitatur ad aliquē alium actum. non em̄ liberius nec magis contingēter q̄s diligit illud qđ remisse q̄ illud qđ intense diligit. q̄re ⁊c. ¶ Scđo: qꝛ actui amoris q̄ boni angeli se conuerterūt ad deū nullū peccatum fuit incompossibile formaliter nisi dei odium. potest em̄ creatura intellectualis ex puris naturalibus deū sup omnia diligere nullo obstante peccato alio a diuino odio. tm̄ em̄ amor ⁊ odium eiusdē obiecti repugnant: non aūt amor vnius ⁊ odium alterius. ergo esto ꝙ angeli boni sic se ad deū cōuerterint ipsiqꝫ adheserint per amorem/ ꝙ nullo modo se ab ipso potuerint retrahere: nec per conseq̄ns eū odire: ex hoc nō habet q̄n vnus potuerit aliū odire: vel q̄cūqꝫ alio peccato diuino amori cōpossibili peccare. quare ⁊c. ¶ Ex eodē medio pōt argui contra illos q̄ dicūt ꝙ iō boni angeli peccare non potuerunt postq̄ in gr̄a confirmati fuerunt/ qꝛ cum voluntas non possit respuere nisi malū per ꝯn̄s illud in q̄ nihil mali inuenit sed omne bonū non potest respuere: sed necessario habet diligere. sed deus ipe ad quem se boni angeli ꝯuerterunt/ est in q̄ omne reperit bonum ⁊ nullū pōt inueniri malū. ergo nullus potest respuere ipsum. ¶ Hec rō non magis concludit immo minus q̄ prima vt apparet p eadē media supradicta. ¶ Et preterea quia si ista rō valeret tūc oīs diligens deū in presenti esset impeccabilis: nec posset se ab ipso auertere: qđ est falsum. nullū em̄ obiectū q̄tūcūqꝫ bonū necessitat appetitum intellectiuū lꝫ sensitiuum ad aliquē eliciendū actū: nec ad actum iam elicitū ꝯseruandū seu continuandū. nulla em̄ est maior necessitas in actū eliciendo seu nouiter inchoādo q̄ in eum elicitū conseruando seu continuando. sed cōstat ꝙ angeli boni actum ꝯuersionis ad deū non necessario sed ꝯtingent ac libere inchoauerūt. ergo ⁊c. ¶ Alii tertio dicūt: ꝙ fuerūt effecti īpeccabiles pp̄ter excessū gr̄e quā receperunt. ¶ Sed nec istud pōt stare. qꝛ nullus habitꝰ necessitat potentiam ad vnū actum: nec impossibilitat eā ad aliū sibi possibilē ex seipsa. ergo propt nullā gr̄am nec gloriam nec aliū quēcūqꝫ actū vel habitū creatura itellectualis necessitat ad diligēdū deum: nec impossibilitatur ad aliquem actum malum. quare ⁊c. ¶ Confirmatur. qꝛ sola prima cā immediate per se nō aliq̄d aliud ab ipsa pōt facere nec aliqua cā scđa possit in effectum aliquē in quē posset si sibi dimitteret: ipa ei sicut aliis coagit vt̄ coagēte. nullus em̄ aliꝰ potest īpedire ne ignis calefaciat obiectum sibi pn̄s ꝯbustibile nisi deus. ergo nec voluntas aliq̄ creata pōt ab aliquo sibi possibili īpediri: nec ad aliquē actum necessitari ab aliquo alio q̄ a deo. q̄re ⁊c. ¶ Et iō aliter est dicēdum/ vꝫ ꝙ ideo angeli in gr̄a ꝯfirmati peccare non potuerunt: sicut nec nūc possunt beati: qꝛ deus eis assistere noluit: sicut nec nunc vult beatis/ ad aliquē actum eis indebitum pducendū. in nullum aūt actū pōt aliqua causa secunda nisi sibi coassistente prima ⁊ principaliter coagente. ⁊ hoc tm̄ ⁊ non aliđ est hoiem vel angelum esse in gr̄a ꝯfirmatū. ¶ Cū em̄ gr̄a ex mortali pctō nō ex aliq̄ alio amittat: per ꝯn̄s illū deus in gr̄a ꝯfirmat quē ad peccādū īpossibilitat. illum aūt tm̄ ad peccādū impossibilitat cui nō vult coassistere nec coagere ad malū actū. lꝫ aūt nullū ad peccādū īpossibilitat nisi cui gr̄am ꝯtulerit: tm̄ aliter facere posset. nec em̄ ad hoc ꝙ aliq̄s sit ad peccādū impossibilis est necessaria gratia/ nec aliqua secūda sed tm̄ prima causa: cuiꝰ solius est oēm effectū cuicunqꝫ cause secunde possibilē impedire. nunq̄ tamē de facto aliquem fecit impeccabilem deus nisi gr̄a mediante: quia oīs impeccabilis factus fuit ad gloriam ordinatus: ad quam nullus acceptat diuinitus nisi gr̄a informatus ¶ Sic ad q̄stionem. ¶ Ad rationē in principio dicendū ꝙ lꝫ multi hoīes multis angelis sanctiores hmōi impeccabilitatem seu ꝯfirmari in gr̄a non meruerūt: ex hoc nō sequitur nec habet ꝙ angeli hoc sibi mereri non potuerint quia nec p hoc ꝙ aliq̄s impeccabilis efficit/ a deo magis acceptat nec ad maius bonū q̄ alius peccabilis ordinat. plus etiam est mereri maius p̄miū ꝯsequi in sequenti: q̄ impeccabilitatem hmōi in presenti. quare ⁊c.

Secundo q̄ro de obstinatione malorum/ vtrū demones qn̄ a deo fuerūt auersi meruerint in culpa obstinari? ¶ Et videt ꝙ sic. qꝛ sicut se habent boni ad gratiam ī q̄ ꝯfirmati: ita ⁊ mali ad culpam in q̄ obstinati. sed boni meruerunt suā ꝯfirmationē in gr̄a: vt ptꝫ ex q̄stione alia. ergo ⁊ mali obstinationē in culpa. ¶ Cōtra. qꝛ sicut ꝯfirmatus in gr̄a semper manet in ipsa: ita ⁊ obstinatus ī culpa semper manet in ea. sed demones nō manent in culpa p̄terita nec ī aliq̄ presenti. si em̄ essent actu in culpa/ cōtinuo mererent nouam ⁊ maiorem penam: qđ nō est verum. ex q̄ em̄ peccauerunt ⁊ p pctō puniti fuerūt/ nullam penam aliā meruerunt. ergo ⁊c. ¶ Responsio. vbi supposito tanq̄ certo ⁊ p fidem noto ꝙ demones sunt obstinati sicut ⁊ oēs alii dānati/ est videndū Primo: q̄ est illa culpa in q̄ sunt obstinati. Secundo: quo ipsi meruerunt in ipsa obstinari. Tertio: que sit causa huiusmodi obstinationis.

Quantum ad primū pono duas conclusiones. ¶ Prima est: ꝙ actus culpabilis in quo sunt demones obstinati/ est ille q̄ fuerunt qn̄ peccauerūt a deo auersi. ¶ Hec apparet. Primo: qꝛ nullus dānatorum ē obstinatus in peccato alterius sed in pprio qđ ꝯmisit. ¶ Secundo. qꝛ actus in q̄ est diabolus obstinatꝰ/ est ille ad quē sequit in ipso tristitia afflictiua ⁊ culpe punitiua. sꝫ hmōi actꝰ nō est alius nisi ille quo se auertit a deo. ergo ⁊c. ¶ Maior pbatur. qm̄ in illo actu est diabolus obstinatus q̄ continue est in ipso: nec pōt suspendi ab eo. sed talis nō videtur esse alius q̄ ille ad quē seq̄t in ipso pena tristitie sempiterne. Ad sola em̄ duo ista videtur esse diabolus semp necessitatus: vꝫ ad actum tristitiam antecedētē: ⁊ ad tristitiam punientē actū hmōi ꝯn̄tem/ supposito ꝙ tristitia ab actu hmōi sit distincta. q̄re ⁊c. ¶ Minor: vꝫ ꝙ actus ad quem seq̄t tristitia in diabolo sit ille q̄ se auertit a deo pbatur. qm̄ vt supius fuit dictū/ actus q̄ diabolꝰ se a deo auertit fuit amor amicitie īordinatꝰ: ex q̄ prouenit amor ꝯcupiscētie similit inordinatus ⁊ immoderatꝰ/ q̄ sibi beatitudinem aliter q̄ debuerit/ concupiuit. sed isti iidē actꝰ sunt nūc in ipso: ad quos tm̄ sequtur tristitia in eo. qꝛ em̄ se inordinate ⁊ īmoderate diligit sibiqꝫ btītudinē vt sūmū commodū effrenate appetit: ideo sequtur in ipso tristitia. qꝛ hoc qđ summe appetit sibi impossibile esse cernit. quāto em̄ q̄s aliquid intensius appetit tanto magis tristat si hoc qđ q̄rit ⁊ appetit se nunq̄ ꝯsecuturū agnoscit. q̄re ⁊c. ¶ Secunda conclusio est: ꝙ hmōi actus in q̄ sunt obstinati/ nō est effectiue ab eis. ¶ Hec apparet. quia oīs actus q̄ est effectiue a voluntate/ est in eius ptāte. sꝫ hmōi actus ad quē sequit punitiua tristitia damnatorum non est in ptāte ipsorum. ergo ⁊c. ¶ Ex hoc seq̄t ꝙ talis actus sit in eis a deo totaliter effectiue. nec enim ab aliq̄ alio pōt poni. Unde sicut a solo deo est ipsorum tristitia ꝯn̄s: ita ⁊ ab ipso tantum est hmōi actus tristitiam an̄s. ¶ Et si cōtra hoc arguit. qꝛ deus non est causa peccati. sed actꝰ huiusmodi est culpabilis. ergo ⁊c. ¶ Respondeo ꝙ nullus actꝰ vt a prima causa/ sed tm̄ vt a volūtate creata elicit/ ē peccatū. ⁊ ideo lꝫ actus hmōi fuerit culpabilis qn̄ prīo fuit a voluntate creata vꝫ diaboli: nō tm̄ mō. ⁊ si assumptum negetur: ⁊ dicat ꝙ immo oīs actus ex se moraliter malꝰ est culpabilis a q̄cūqꝫ fiat/ tunc cū prīa causa ꝯcurrat ad oēm secunde cause effectum: p ꝯn̄s oportet concedere ꝙ deus fuerit causa peccati saltem ptialis qn̄ diabolꝰ primo peccauit. non est autē maius incōueniens dicere peccatum posse esse a deo totaliter q̄ ptialiter effectiue. q̄re ⁊c. ¶ Ex p̄dicta conclusione seq̄t corollarie ꝙ hmōi actꝰ predictus in quo est diabolus obstinatus non est ipsi modo demeritorius. qm̄ solus ille actus est meritorius vel demeritorius q̄ est in potestate habentis ipm̄. sꝫ nec actꝰ bonorum ad quem sequtur letitia/ vel q̄ est ipsa letitia: nec actus damnatorum ad quem sequtur tristitia/ est talis. nullꝰ em̄ actus est in ptāte nisi illius a q̄ elicit effectiue. sed huiusmodi actus tm̄ recipiunt passiue in btīs ⁊ damnatis. ergo licet diabolus per istum actū in quo nūc est/ demeruerit qn̄ primo se a deo auertit: qꝛ tunc fuit ab ipo hmōi actus effectiue: non tm̄ mō pp̄ter ꝯtrariā rōnē: vꝫ qꝛ actus iste in ipso tm̄mō est passiue. ¶ Sed nūq̄d est in demonibꝰ aliquis alius actus a deo effectiue preter actum predictum? ¶ Ad hoc videtur esse dicēdum: ꝙ si demones ⁊ alii damnati omnes odiūt deum/ talis actus non videtur inesse ī eis a deo causatꝰ: sed nec ille quo diabolꝰ appetit ⁊ vult culpas hoīm atqꝫ penas: qꝛ nec ad istū actum sequtur ī eis tristitia: immo scđm aliquos aliq̄ letitia/ qn̄ illa mala eueniunt q̄ ipsi appetunt. solus autē actus per quē puniunt antecedēter rōne ꝯcomitantis tristitie videtur esse ī eis a deo effectiue. tamen si vltra istū est in eis aliq̄s alius q̄ non sit in eorum ptāte/ talis etiā videt esse ī deū vt ī suā causam necessariā reducēdus. ¶ Hec de primo.

Quātū ad secūdum: constat ꝙ nihil mali habent demones nec alii dānati oēs nisi qđ ipsi sibi meruerunt infligi. ⁊ ideo hmōi obstinationē seu indurationē qua ita sunt determinati ad malū volendū ꝙ non pn̄t aliquid bene velle/ ipsi sibi vtiqꝫ meruerunt. qm̄ si deus btīs non ꝯtulit premium nisi pp̄ter ipsorum actū aliquē p̄uium quem acceptare voluit vt p̄mio dignū: multo minus dānatis aliquā penā antecedent nec ꝯn̄ter īflixit nisi qꝛ ipsi demeruerunt. sed hmōi obstinatio est an̄s ad ipsorum penā tristitie afflictiue. ¶ Confirmat. qꝛ deus pmptior est ad p̄miādum q̄ ad ꝯdemnandū: ⁊ p ꝯn̄s citius p̄miaret sine merito q̄ ꝯdemnaret sine demerito: cum nec alicui sine culpa iuste possit infligi pena/ lꝫ sine aliqua iniustitia possit deus sine merito p̄miare. sed nullū bonorum angelorum voluit p̄miare sine aliq̄ an̄te merito ipsorum. ergo multo minus reprobos punit aliq̄ pena nisi scđm ꝙ ipsi propter culpam suam puniā meruerunt. quare ⁊c. ¶ Sed nūq̄d posset esse in eis tristitia sine actu hmōi ipsam antecedente? Dico ꝙ sic p diuinam potētiam/ supposito ꝙ actꝰ hmōi ⁊ tristitia distinguant. qꝛ ad nullū prius sequtur necessario aliqđ posterius ab ipso realiter distinctū: nec ecōuerso posterius exigit necessario tale prius. sed tristitia est posterior illo actu quem sequtur. ergo ⁊ actus sine ea ⁊ ipsa sine actu posset existere: cū sit ab ipo actu realit distincta. ¶ Hec de secundo.

Quantum ad tertium & vltimum sunt multi modi dicendi. Alii em̄ dicunt ꝙ hmōi demonū obstinatio est ex immobili apprehensione ipsorum. dicūt em̄ ꝙ voluntas sic intellectui ꝯformat/ ꝙ oē illud qđ intellectus immobilit apprehendit/ ⁊ volūtas necessario eligit. sed intellectus angelicus apphendit īmobiliter ꝯclusiones: ⁊ eis apprehēsis adheret necessario/ sicut intellectꝰ humanus principiis. ⁊ sicut voluntas nr̄a se habet ad finem: ita voluntas ipsorum ad ea q̄ sunt ad finem. ⁊ ita sicut voluntas nr̄a necessario adheret vltimo fini: ita ⁊ voluntas ipsorum postq̄ semel aliquid elegit/ necessario illud semper vult: ⁊ intellectus illud immobilit apprehēdit: lꝫ qn̄ prīo incepit apprehēdere apprehēderit ꝯtingent. ¶ Sꝫ iste modus dicendi est oīno irrationabilis. Primo. quia nulla est ratio pp̄ter quam ītellectꝰ angelicus magis q̄ humanus ꝯclusiones immobiliter ⁊ necessario apprehēdat nec eis assentiat. nec em̄ sunt ipsi note aliter q̄ intellectui humano: vꝫ ex principiis. ¶ Secundo: ꝙ si voluntas angeli necessario qđ intelligit/ appetit seu eligit: nō est libera sicut nr̄a: qđ falsum est. ¶ Confirmat. quia nulla potentia magis necessario manutenet seu ꝯseruat effectum pductū q̄ pducat ipm̄. sed voluntas angeli/ qn̄ peccauit/ ꝯtigēter elegit nō necessario: ergo nec modo ꝯtinuat necessario istum actū. ¶ Tertio: quia obstinatio est cōis demonibus ⁊ hoībus damnatis. ergo eiꝰ causa debet assignari ꝯmunis. ¶ Ex eisdem apparet etiam nō esse verum illū modū dicendi quorūdam aliorum dicentiū: ꝙ sicut ferrum osti impssum non pōt īde extrahi nisi a virtute fortiori virtute illa q̄ ipm̄ impssit: ita nec voluntas demonis: ex quo semel in volito se īmersit. ita em̄ illud intense elegit: ꝙ nō pōt se retrahere p seipsam. ⁊ ita dicunt isti ꝙ causa obstinationis demonū est vehemens voluntatis ipsorum immersio in volito. ¶ Hec em̄ opinio non differt realiter sꝫ tm̄ vocaliter a prima: qꝛ nec hmōi volūtatis immersio ī volito pōt dici aliud q̄ ipsius volūtatis īmobilis electio ⁊ ita idē est dicere volūtatem post intellectus apprehensionē obiecto intellecto īmobiliter adherere ⁊ eligere: vt dicit p̄cedens opinio: ⁊ ipam se in volito apprehēso vehē

menter immergere. q̃re ꝛc. ¶Alij tertio dicunt: ꝙ hmõi damnatorum obstinatio ꝛ ad malũ actum necessitãs determinatio est propt̃ aliquẽ habituꝫ a deo in eis causatũ ipsos ad actus hmõi inclinanteꝫ ꝛ necessitantẽ. cũ eñi vt dicunt quanto potentia est magis habituata tanto possit in actum facilius: ꝛ tanto resilire ab actu habit⁹ sit sibi difficilius: ꝑ ꝯñs in tantũ põt intendi habitus: ꝙ erit impossibile potẽtie resilire ab actu eius. q̃re ꝛc. ¶Sed hic modus dicẽdi deficit: q: falsũ fundamẽtũ accipit. nec eñi potentia libera q̃lis est volũtas creata põt necessitari ad ꝓducẽdum aliquem actũ nec ad continuandũ ipm̃ ꝑ aliquem habitũ. q: illud qd̃ non põt esse principiũ ꝓductiuum alicuius actus: vel si est: non tñ totalis nec etiam principalis: non põt necessitare illud qd̃ est eius pricipiũ principale. sed nullus habitus possibilis volũtati põt eẽ actus eius ꝓductiuum principiũ principale nec totale. ḡ ꝛc. ¶Alij quarto dicũt: ꝙ hmõi obstinatio damnatoꝝ est ꝓpter primã causam statuentem eis non coagere ad aliquem bonũ actũ. sed nulla causa secũda põt in aliquẽ effectum nisi prima coagẽte secũ. q̃re ꝛc. ¶Sed licet sic loquẽtes appropinquãt ad verũ: non tñ dicunt perfecte ipm̃. qm̃ aliud est non posse agere seu velle bene/ ꝛ aliud necessario velle male. plus eñi dicit facere maluꝫ ꝙ̃ nõ facere bonum. ḡ licet q: deus non vult dãnatis coassistere nec coagere ad aliquod bonũ velle/ ipsi non possint bene velle: ex hoc tñ nõ sequitur: ꝙ necessario velint male. quare ꝛc. ¶Cõfirmat̃. q: obstinatio principali⁹ importat determinationẽ necessitantem ad malũ ꝙ̃ impossibilitateꝫ ad bonũ. nec eñi dãnat⁹ diceretur obstinat⁹ nisi esset ad malũ determinatus/ esto ꝙ non posset in aliquẽ actũ bonũ. ergo per hoc ꝙ non possunt velle bene quia de⁹ nõ vult eis ad hoc coagere/ non reddit̃ ratio obstinationis ipoꝝ.

Et ideo aliter est dicendum. Ad cuius euidentiam est sciendũ: ꝙ damnati dñr esse obstinati: tuꝫ q: semper sunt in malo actu: tũ quia nõ pñt esse in bono. ¶Tunc hoc premisso dico primo: ꝙ ideo semper sunt necessario in tali actu quẽ non pñt suspendere: q: act⁹ hmõi eis a deo imprimitur effectiue sicut ꝛ tristitia ipꝫ sequẽs. Scd̃o ꝙ non possunt etiam in aliquẽ bonũ actũ: q: deus nõ vult eis coassistere seu coagere ad ipsũ. ¶Primũ istorum apparet ex q̃stione p̃cedenti. vt eñi est ibi argutum actus ille malus demonũ ꝛ damnatoruꝫ oĩm aliorum ad quem seq̃tur tristitia ipsoruꝫ/ non põt esse ab eis effectiue nec per ꝯñs ab aliquo alio ꝙ̃ a deo: cum ad hmõi actum sint necessitati/ nec possint necessitari ad eum nisi tantuꝫ a deo. ipse eñi deus ꝛ nullus alius omnes damnatos punit in inferno/ sicut ꝛ beatos p̃miat ĩ celo. ḡ sicut beati ab ipso premiãtur a q̃ est actus quem seq̃tur letitia intrinseca: ita ꝛ dãnati ab ipso puniunt̃ ꝛ causaliter cruciãt̃ a q̃ est actus ad quẽ seq̃tur in eis tristitia sempiterna. sed talis non est nec esse põt nisi tantũmodo ipse deus. nec eñi damnatus effectiue cruciat se magis ꝙ̃ beatus p̃miet semetipsum. ḡ nec eius tristitia nec actus ipaꝫ añs est effectiue a dãnato: sicut nec letitia nec fruitio preuia a btõ.

Et si contra hoc arguatur: quia tunc deus eẽt causa peccati: cuꝫ hmõi actus quẽ seq̃tur tristitia damnatoꝝ/ sit immoderatus amor amicitie ꝛ ꝯcupiscentie ipsorum: ¶Respondeo ꝙ nõ seq̃tur. quia vt dictum est in q̃stione p̃cedẽti: actus hmõi non est culpabilis nisi vt est a volũtate creata. ꝛ ideo lꝫ fuerit culpabilit̃ malus quando ab ea fuit elicit⁹: nõ tñ nũc qñ ipsi a deo ad eius punitionẽ imp̃ssus/ est culpabilis sed penalis. ꝛ ideo huiusmodi actus non debet dici malus culpabiliter: sed tñ penaliter: ꝛ hoc antecedenter/ veꝫ q: est añs ad tristitiam punientẽ. non magis eñi talis actus vt a deo causatus debet dici nec est culpabilis/ ꝙ̃ habitus quem ponũt alij cãri a deo ad necessitandũ ad hmõi actũ quemlibꝫ dãnatorum. ¶Et si q̃rat̃ ad q̃d ponitur in damnatis aliq̃s talis actus tristitiã añs ꝛ ab ipsa differens cũ pena dãnatoꝝ sit tristitia/ q̃ est possibilis sine aliq̃ tali actu? ¶Rñdeo. qm̃ vt dicit̃ Eccl'e. xi. si ceciderit lignum ad austrum aut ad aq̃lonem ꝛ q̃cũq; loco ceciderit ibi erit. ꝛ hinc est ꝙ q: damnati imoderate ꝛ inordinate se tam amore amicitie ꝙ̃ ꝯcupiscentie dilexerunt: ꝛ ꝑ hoc se a deo auerterunt: iusto diuino iudicio est statutum vt in tali actu eternaliter maneãt in q̃ finaliter ceciderũt. sicut econtrario: q: electi deũ dilexerunt: ideo etiã ĩ actu hmõi non ĩ illo: sed ĩ superiori ꝛ ꝑfectiori eos eternaliter similit̃ statuit ꝑmãsuros. ꝛ sicut influit letitiam refectiuam ꝯñtem actus bonoruꝫ sic ꝛ tristitiam punitiuã ꝯñtem actum p̃dictum oĩm dãnatorum: lꝫ sine actu aliq̃ añte posset inferre dãnatis tristitiam/ sicut ꝛ btĩs letitiam sempiternã: supposito cõi dicto/ veꝫ ꝙ letitia ꝛ tristitia ab hmõi actibus realit̃ distĩguant̃: qd̃ tamẽ forsitan nõ est verum: vt in q̃rto plirius ostendetur. ¶Secũdum/ veꝫ ꝙ damnati non possint ĩ aliquem bonũ actũ volẽdi/ puta deũ diligendi: q: deus non vult eis coagere ad ipsum siue q: non sinit eos agere: apparet euidenter. qm̃ sicut sola prima cã ꝛ nulla alia põt ĩpedire ne ignis calefaciat ꝯbustibile sibi presens/ vel ipsũ nõ coagẽdo si sua actio ẽ ad hoc necessaria/ vel ipꝫ agere non sinendo si sua actio non est necessaria: ita ꝙ cã libere ex se potens in aliquẽ effectum nullo mõ possit in euꝫ: hoc non põt esse ex alio ꝙ̃ a prima causa hoc ĩpediẽte altero duorum modorũ/ veꝫ vel ei coagere nolendo vel eam agere non sinẽdo. sed ꝯstat ꝙ volũtas diaboli ꝛ alterius cuiuslibet damnati q̃tũ est ex se posset in oẽm effectum ĩ quem potuit ante suam dãnationẽ: cum eadẽ sit q̃ prius in nullo essentialit̃ variata. ergo ꝛc. ¶Ex p̃dictis duob⁹ declaratis seq̃t̃: ꝙ cã totius obstinatiõis dãnatoꝝ ꝯsistẽtis in determinatione necessitãte ad talẽ actũ: ꝛ ĩpossibilitãte ad alterũ est sol⁹ de⁹: nec põt aliq̃d aliud poni cã: cũ nec ab ipso aliud possit voluntatem creatam ad aliquem actũ determinare seu necessitare/ nec ad aliũ ĩpossibilitare. ¶Sic ad q̃stionem. ¶Ad rationẽ in principio apparet solutio ex p̃dictis. q: vt dictũ est/ actus ad quem ẽ determinatus ꝛ necessitatus q̃libet damnatus/ non est culpabilis: sed penalis. Dicit̃ tñ esse obstinatus ĩ culpa: q: actus ille ad quẽ est determinatus fuit in ipso primo culpabilis. ꝛ ideo dicitur culpabilis materialiter lꝫ formaliter non sit culpa: sed culpe pena.

Circa distinctionẽ octauã in q̃ magister determinat ꝛ ostẽdit quõ diabolus põt assumere corpus: ꝛ vexare spũs/ puta aĩas hominuꝫ: Quero de istis duobus. Et p̃io de possibilitate assumẽdi corpus/ quero: vtruꝫ angelus tam bonus ꝙ̃ mal⁹ possit corpus assumere in q̃ exerceat aliq̃d opus vite.

¶Et videtur ꝙ sic. q: ꝛ de facto in scriptura sacra sic legitur esse factum: vt patet de Raphaele angelo ĩ assumpto humano corpore Tobie apparente ipm̃q; ducente ꝑ viam in qua secuꝫ videbat̃ comedere ꝛ alia vite opera exercere. quare ꝛc. ¶Contra. q: sicut forma accidentalis vt intellectio non põt vniri nisi subiecto ꝑ ipsam informabili: non eñi põt vniri lapidi: ita nec aliqua substantialis forma videtur posse vniri nisi ei qd̃ est informabile ꝛ ꝑfectibile per ipsam. sed angelus est substãtialis forma nulli⁹ corporis ꝑfectiua. ḡ nec põt alicui vniri. sed oĩe assumens oportet esse vnitũ assumpto. ergo ꝛc. ¶Respõsio. vbi sic procedam. Est eñi primo videndũ/ an angelus possit assumere corpus. Secũdo/ an possit assumere corpus qd̃cũq; vel tñ aliq̃d. Tertio/ an possit in assumpto corpe exercere aliquod opus vite.

Quantũ ad primũ est sciẽdum: ꝙ angelum assumere corpus/ põt tripliciter ĩtelligi. Uno mõ ꝙ assumat ipm̃ hypostatice sicut verbũ diuinum assumpsit hoiem. Alio mõ: ꝙ assumat ipꝫ sibi vt formã informabili. Uel tertio: vt motorẽ mobili vniẽdo. ¶Hoc p̃misso dicẽduꝫ est: ꝙ angelus non potest assumere aliq̃d corpus primo nec scd̃o sꝫ tantũ tertio mõ. ¶Hoc apparet. qm̃ nullũ ens creatum vt patebit in tertio põt aliud ens creatũ ꝓpria virtute assumere primo modo/ veꝫ ipꝫ sibi hypostatice vniẽdo. hoc eñi nulli est possibile nisi deo. constat etiã angelum non esse formam alicuius corporis nec cuiuscũq; alteri⁹ ꝑfectibilis ꝑfectiuã. q: aut est simplex forma: aut ex forma ꝯpositus ꝛ materia. sed quodcũq; detur nõ potest dici ꝙ sit alicuius ꝑfectibilis ꝑfectiuus. ḡ nec alicuius corporis assumptiuus aliquo p̃dictorũ duorũ modoruꝫ. ¶Q: aũt tertio mõ sit corporis assũptiuus/ apparet. qm̃ vt ꝓbatũ est in p̃cedentibus/ angelus omnis põt localiter se mouere: nec tñ põt mouere seipsum: sed etiã corpus sibi coniunctuꝫ/ vt apparet de angelo mouẽte celum. sed omne qd̃ est sui ꝛ alicuius corporis motiuuꝫ/ põt corpus illud qd̃ per ipm̃ mouet̃ assumere: hoc ẽ se ipsi vnire: vt motor mobile. nec enim aliq̃d ens creatũ põt aliq̃d mobile q̃tũcũq; parũ a se distãs mouere. ꝛ ita ꝑ ꝯñs oẽ tale q̃le est angelus potens aliq̃d a se distans mouere põt se ipsi ꝯiungere/ ꝛ coniunctũ postea sibi ipm̃ mouere. quare ꝛc. ¶Hec de primo.

Quantum ad secũdum est sciẽdum: ꝙ angeluꝫ corpus assumere dicto modo/ videlꝫ se illi vt motorẽ mobili vniẽdo/ põt dupliciẽ ĩtelligi. Uno mõ: ꝙ sic assumat corpus ꝙ totus toti corpori vniat̃ ꝛ cuilibet eius parti. ¶Alio modo ꝙ totus vniatur non toti corpori sed alicui eius pti. ꝛ siue vno istoꝝ modoꝝ ĩtelligat̃ siue alio ista assumptio põt accipi vel large ꝛ improprie: vt oẽ corpus per ipm̃ qualitercunq; motum dicatur ab eo assumptũ q: sibi vt motori vnitũ: vel magis stricte ꝛ proprie: vt precise corpus illud ĩ q̃ apparet visibiliter: qd̃ ꝛ mouet localiter vtendo ipso vt instrumento ad operationes aliq̃s q̃ vident̃ eẽ illi assumpto ꝓprie/ exercẽdas: modo q̃ angelus Tobie apparens vtebat̃ assumpto corpore humano in q̃ appuit mouẽdo ipm̃ motu ꝓgressiuo apẽriendo nũc oculos ꝛ labia ꝛ postea claudẽdo ac alia quedã q̃ videbãtur eẽ hoĩs/ cui ea sũt possibilia/ faciẽdo. ꝛ hoc mõ accipit̃ ꝓprie assumptio: nõ primo mõ. nec eñi angelus dicitur assumere celũ: cui tñ vt motor mobili ẽ ꝯiunct⁹. ¶Hoc premisso dicendum est: ꝙ angelus põt assumere oẽ corp⁹ nõ primo: sed tñ scd̃o modo. ¶Hoc ptꝫ. qm̃ si angelus possꝫ omne corpus mobile q̃tũcũq; magnũ assumere p̃io mõ veꝫ se illi toti vniendo ꝛ cuiuslibꝫ eius pti seq̃retur ꝙ angelus posset vbiq; existere: qd̃ est falsũ. ḡ ꝛc. ¶Consequẽtia est euidẽs. q: potẽs coexistere toti corpori quãtũcũq; magno ꝛ cuicũq; eius pti põt esse in toto vniuerso ꝛ in q̃libet eius pte: ꝛ per ꝯñs in oĩ loco. hoc autem est falsũ q: vt dictum fuit in p̃cedentib⁹: lꝫ angelus sit in loco: nõ tñ nisi in loco determinate magnitudinis ꝛ quãtitatis. ꝛ ita de corpore assumptibili ab ipso ꝯsimiliter est dicendum quare ꝛc. ¶Secũdũ: veꝫ ꝙ scd̃o modo possit qd̃cunq; ꝛ quãtũcũq; magnum corpus per eũ mobile assumere: apparet. qm̃ ad hoc ꝙ angelus moueat corpus ac eo vt instrumento vtat̃ ad op̃ationes aliquas exercẽdas: non requirit̃ nec oportet ꝙ ipe sit vnit⁹ cuilꝫ pti talis corpis qd̃ assumit. nec eñi angelus mouẽs celũ est p̃ñs realiter seu coniunctus cuilꝫ pti celi: sed tñ alicui lꝫ moueat ipsum totũ. ¶Ex hoc seq̃tur corollarie: ꝙ lꝫ nunq̃ de facto assũpserit corpus aliq̃d ꝑfecte sed imp̃fecte mixtum ꝛ cito resolubile: qd̃ euident̃ apparet: q: ipso disparente corpus humanuꝫ in q̃ appuerit etiã disparebit/ vt apparet de angelo Tobie ꝛ de tribus apparentibus Abrahe: cuius cã videlꝫ talis assumpti corporis subite disparationis nõ potest assignari nisi eius subita resolutio/ ex q̃ ei⁹ arguitur ĩperfectio ꝛ imp̃fecta mixtio: cum corpus humanũ ꝑfecte mixtum nõ sit sic faciliter ꝛ subito resolubile: sicut nec aliud qd̃ aliud corpus ꝑfecte mixtũ: tñ quantũ est ex se ita põt corpus quantũcũq; ꝑfecte mixtũ assumere sicut aliud imperfectum seu imp̃fecte mixtum. vnde etiam corpus dispositũ vltimate ad animã intellectiuã vel ad quãcunq; aĩam sensitiuã/ posset assumere si tale corpus fieret nulla aĩa informatũ: qd̃ posset vtiq; contingere deo impediente ne aĩa tali corpori vniretur. potest etiã assumere hoiem ipm̃ totum vt apparet de angelo Abacuc: licet nec de tali assumptione proprie sit hic sermo. ¶Hec de scd̃o.

Quantum ad tertium & vltimum constat ꝙ angelus põt in assumpto corpore seu mediãte ipo exercere omneꝫ actũ potẽtie motiue: nõ aũt aliquem alicuius potentie sensitiue nec vegetatiue nec nutritiue. potest nanq; corpus ipsum mouere ꝛ eo moto seipm̃: nõ aũt põt videre nec audire nec aliquos actus sentiendi elicere nec corpus ipꝫ nutrire. ¶Hoc apparet: q: angelus est motiuus localiter tã sui ꝙ̃ etiam corporis sibi ꝯiuncti. alia aũt facere veꝫ videre vel audire vel comedere cibum conuertẽdo in carnẽ/ ad solam aĩam ꝑtinet sensitiuam ꝛ vegetatiuam. vnde lꝫ angelus Tobie cibum sumeret: oculos aperiret: Tobie sibi loquenti responderet: non tñ corpus sibi coniũctum nutribat: q: nec alimẽtũ in ipm̃ ꝯuertebat eius formã corrumpẽdo ꝛ formã carnis in eius materiã introducendo: nõ q̃ fit nutritio: sed tantũ cibũ masticabat ipm̃ dentibus terendo ꝛ diuidẽdo/ quẽ postea expellebat. q̃ omnia veꝫ cibum masticare seu terere/ in ventre reponere/ ꝛ a se postea expellere/ poterat vtiq; facere: q: talia ad potentiam motiuã tñ spectant. nec eñi in aliquo hoꝝ est nisi motus localis tñ. Tobiam etiã loquentẽ sensibilit̃ nõ audiebat: nec audire poterat cũ scꝫ sensibilit̃: tñ oĩa illa q̃ dicebat/ intelligebat: ꝛ ideo ipsi respõdebat non ad audita: sed ad intellecta. Licet etiam moueret oculos ꝛ videre videbatur: nõ tñ sensibiliter videbat sed viã aliter veꝫ ĩtellectualiter agnoscebat. ¶Sic ad q̃stionẽ. ¶Ad rationẽ in principio dicẽdũ: ꝙ non est simile de forma substantiali ꝛ de accidẽtali. forma eñi accidẽtalis nullius est motiua: nec põt naturalit̃ vniri nisi subiecto ꝑ ipsaꝫ informabili ꝛ ꝑfectibili. an aũt supernaturaliter posset fieri aliter/ forte sic: vt dictum est in tertio lib.

Secũdo quæro de vexatione demonum existentiũ in corporibus obsessorum vtrum demones hoies vexãtes vexent ipos eis aliquid imprimendo? ¶Et videtur ꝙ sic q: si nullã formã discõueniẽtẽ in eis causarent seu imprimerent/ nõ vexarent nisi conueniens forte aliq̃d remouerent. nullus eniꝫ grauat̃ nec dolet sensibiliter nisi de aliq̃ sibi disconueniente presente/ sicut nec gaudet seu delectatur nisi de sibi cõueniente. Sed ꝯstat ꝙ hoies vexati a demonibus sensibiliter cruciant̃ ꝛ affligunt̃: nec tamen aliquid ab eis abijcit̃: nec aliq̃ eorum ps diuidit̃. ḡ ꝛc. ¶Cõtra. q: nec diabolus nec bonus angelus põt causare ĩ corpore formam aliquã p̃ter motũ/ nec in aĩa. ergo ꝛc. ¶Responsio. vbi est videndum: Primo an diabolus sit in aĩa ꝛ in corpore cuiuscũq; demoniaci per eũ vexati. Secũdo an vexet euꝫ causando aliquid in eius corpore vel in aĩa vel si non hoc modo: qualiter aliter vexat ipsum. Tertio.

an diabolus possit ludificare sensus nostros.

Quantum ad primū dicūt aliqui ꝙ dia
bolus pōt illabi corporibus nō aūt aīab⁹. ratione enī sue
simplicitatis seu indiuisibilitatis pōt subintrare corpus
ipso corpore indiuiso manente: ꝛ sic corpus subintrando
potest ipsi illabi: nō aūt anime eiusdē simplicitatis ꝛ idi-
uisibilitatis secum. q2 illabi aīe ē sibi intimari ꝛ intime ī
ipsa opari: qđ diabolus facere nō pōt: cum nō possit aīaȝ
totaliter possidere. ¶ Sed hoc nihil est dictum. q2 diabo
lus non est intimior: nec magis pōt se ītimare corpori ꝙ̄
anime: nec per ꝯn̄s magis ipsi illabi / si illabi alicui est se
intimare seu intimum esse ei. nec enim indiuisibile potest
eē ītimi⁹ corpi diuisibili ꝙ̄ alicui alteri īdiuisibili ꝛ eq̄ sim
plici. q̄re ꝛc. ¶ Et iđ aliṫ ē dicēdū. Ad cui⁹ euidētiā ē sciē
dū: ꝙ diabolum vel bonū angelū esse in corpore / non ē ip
sum esse in eo vt pfectio substantialis vel accidētalis ē in
pfectibili seu pfecto: nec vt sustētatū in sustētāte. nec enī
corpus sustentat diabolum: q2 nec etiā sustentat aīam in
formantem ipm: sed corpus aliquo modo p ipam potius
sustentaṫ. sed ipm vez diabolum est esse ī eo: vt motor ē in
mobili: sic tamen aliquo mō nec minus realiter ipsi pn̄tē
ꝛ vnitū ꝙ̄ aīa informās ipm. Sicut eī aīa ītellectiua ē to
ta in toto hūano corpore qđ īformat ꝛ in q̄libet eius pte
sic ꝛ diabolus potest esse: nec per ꝯn̄s aīa est corpori rea-
liter presentior ꝙ̄ diabolus: lȝ corpus ipsum non a diabo-
lo: sȝ ab aīa informetur ꝛ viuificeṫ. ¶ Ex hoc sequitur: ꝙ
diabolus ꝯsimiliṫ realiter ꝛ presentialiter est in anima ꝛ
in corpore cuiuscūq̄ demoniaci p ipsū actualiter crucia
ti. q̄n indistans ab aliq̄ ipsiq̄ realiter pn̄s est etiam pn̄s
realiter omī alteri ab illo indistanti: maxime si nulli illoꝝ
est pn̄s vt forma informabili: nec e conuerso vt informabi-
le sue forme: mō q̄ q̄libet pars corporis hoīs est simul cū
aīa ꝛ indistās ab ea: licet distet ab alia pte corporis ab ip-
sa aīa indistante. sed diabolus est realiter pn̄s corpori ho
minis demoniaci ab aīa indistanti. nec est aūt aīe nec cor
poris pfectiuus: sed tm̄ vtriusq̄ motiuus. ergo equaliter
indistās realiṫ ab vtroq̄. Et ita si voces illabi aliqđ vnuȝ
in.unū esse alteri / hoc est ab eo esse indiuisum nō indistin
ctum: q2 nec hoc modo pōt esse illapsus nisi eiusdem ad
se: concedendū est non magis diabolum corpori ꝙ̄ anime
posse illabi: cum eque sit a corpore sicut ꝛ ab aīa indiuis⁹
penitus ꝛ indistans. ¶ Hec de primo.

Quātū ad secūdum est sciēdum: ꝙ secū
dum beatū Augustinū / tertio de trinitate / nec boni ange-
li nec mali sunt productiui forme substantialis: nec etiaȝ
accidentalis saltez corporalis seu extense extra se. Tātū
enī vt dicit ibi August. possunt actiua passiuis approxi-
mare: non aūt ī passo aliquam formā introducere absolu-
tam. ¶ Ex hoc supposito naturaliter tm̄ nobis ignoto / se
quitur: ꝙ diabolus vexans hominem non cruciat seu ve
xat eū mediante aliqua forma ab ipso causata in eius cor
pore nec in aīa introducta. sed pōt vexare ipm vel appli-
cando ipsi nociua ꝛ lesiua: vel corpus interius qđ inhabi
tat cōmouēdo. nec enim dolor q̄ aīa lediṫ est effectiue nisi
ab ipsa ꝛ forsitan ab obiecto sensibili disconueniēte ipsi p̄
sente quale non est diabolus licȝ possit tale obiectum dis
conueniens sensibile aīe approximare. ¶ Hec de scđo.

Quantum ad tertium & vltimū est sciē
dum: ꝙ sensum ludificari seu decipi tripliciter potest in-
telligi. Uno enī mō sensus ludificari diceretur si nō possȝ
discernere seu apprehēdere obiectum sensibile sibi pn̄s.
Scđo modo si obiectū absens apprehenderet taq̄ pn̄s.
Tertio modo si vnum obiectū presens apprehenderet p
alio. ¶ Tunc videṫ esse dicendū ꝙ diabolus nō potest lu-
dificare sensus aliquo duoꝝ primorum modoꝝ: sed ter-
tio ꝛ vltimo mō tm̄. ¶ Hoc pbatur. q̄n nulla scđa cā po
test alicuius alterius cause scđe impedire effectū pduci-
bilē existētib⁹ oīb⁹ ad ipsū pducēdū necessario req̄sitis
¶ Hoc apparet. ꝙ enim ignis non calefaciat ꝯbustibile
sibi pn̄s / hoc non pōt fieri nisi virtute tantummō prie cāe
sed ita aīa sensitiua ē obiecto sensibili habito pductiua
actus sensitiui siue sensatiōis / sicut ignis caloris. ḡ sensū
ludificare hoc modo vez ipm impediendo ne sentiat sen-
sibile sibi pn̄s / nō pōt facere diabolus nec aliq̄s alius ni
si deus. ¶ Q2 etiā scđo mō nō possȝ fieri: vez sic ꝙ sensus
apprehenderet obiectum absens / apparet. q̄n aut talis
actus sentiendi esset a diabolo ludificāte: aut ab aīa sen-
tiente. sed non pōt poni aliqđ istorum: q2 nec diabolus est
pductiuus sensationis: nec etiam aīa nisi sensitiua circa
obiectū sensibile sibi pn̄s. ḡ ꝛc. ¶ Ex hoc seq̄ṫ ꝙ si demo-
nes possunt sensus ludificare / hoc habēt facere tertio et
vltimo mō / vez aliq̄d inter obiectum pn̄s sensibile ꝛ sēsū
interponēdo qđ loco alterius sentiatur. ¶ Sic ad q̄stio-
nem. ¶ Ad rationem in pricipio apparet ex dictis ꝙ lȝ
non causent aliq̄d / tm̄ aliter vexare possunt.

Circa distinctionē nonā
in qua magister determinat de or-
dinibus angelorum / ostēdens quō
ad supiores pertinet illuminare ī
feriores: q2 illuminatio hmōi fit p
actuȝ locutionis quo diuina secre-
ta p supiores inferioribus reuelāṫ
ideo quero primo / vtrum locutio
angeloꝝ termineṫ ad verbū mētis
intrīsecum: an ad aliqđ aliud signum locutionis mere ex
pressiuuȝ? ¶ Et videtur ꝙ ad verbū seu mentis conceptū
terminetur. q̄n ad illud locutio terminaṫ qđ ī audiente p
ipm recipiṫ. sed audiens sibi loquentem p actum loquē-
tis consequitur verbum mentis / cum intelligat actualiṫ
qđ antea ignorabat. ergo ꝛc. ¶ Cōtra. quia verbū īternū
mentis ab eodem pduciṫ ī q̄ recipiṫ: cū actione immanē
ti pducaṫ. sed si locutio terminareṫ ad ipm / ab alio pdu-
cereṫ / quia a loquente: ꝛ in alio reciperet vez in audiente ḡ
ꝛc. ¶ Responsio. vbi sic pcedam. Primo inquiram locu
tiōis descriptionē. Scđo pcedam ad q̄stionis solutionē.

Quantum ad primum aliqui describūt
locutionem dicētes ꝙ locutio non est aliud ꝙ̄ actus ītel-
ligendi pductio: ꝛ auditio eiusdem actus receptio. vnde
loq̄(vt dicunt) non est aliud ꝙ̄ actum intelligēdi causare
seu imprimere: nec audire aliud ꝙ̄ ipȝ recipe. ¶ Sed hic
modus dicendi est inconueniēs: nec pōt stare. Primo. q2
supponit falsum / vt infra videbiṫ: vez ꝙ loquens causet ī
audiente cui loq̄tur actum intelligendi. ¶ Scđo. q2 esto
ꝙ aliquis loquens possit causare actū istuȝ intelligendi
non tm̄ omnis loquens hmōi actum causat: cum nec oīs
locutio sit intellectualis / sed aliq̄ vocalis: q̄ nō terminaṫ
ad verbum mentis: sed tm̄ ad verbū oris. ¶ Tertio. q2 si
oīs ītellectionē pducēs est loquēs: ꝛ eā recipiēs / audiēs
sequiṫ ꝙ omnis actu intelligēs sit loquens ꝛ audiēs. qđ
est falsū. ¶ Cōsequētia est euidens. q2 oīs naturaliṫ ītel
ligens ītelligit actu a se elicito effectiue ꝛ ī se recepto rea
liter subiectiue. ḡ vt actū elicit loquiṫ si locutio est actus
pductio: ꝛ vt recipit / audit si auditio ē receptio. ¶ Nec
valet si dicant ꝙ locutio est pductio actus intelligendi
non in pducente: sed ī alio ab eo puta ī audiēte. ¶ Pri-
mo: q2 scđm eos intellectus agēs a q̄ verbum pducitur
est distinctus ab intellectu possibili in q̄ ipm verbū recipi
tur. ꝛ ita per ꝯn̄s in quocunq̄ intelligente verbum ipsuȝ
ab alio pduciṫ effectiue: ꝛ in alio recipiṫ subiectiue. ḡ ꝛc.

¶ Scđo. q2 scđm principia eorūdē oīs relatio ꝯn̄s extre
ma eiusdē rōnis / est sīliter eiusdē rationis. sȝ ſm ipsos p-
ductio ꝛ p ꝯn̄s locutio ē relatio. ḡ oīm ītellectuū vbū p
ducentium eiusdē rationis / ipa pductio ꝛ per ꝯn̄s locu-
tio ē eiusdē rōnis. sȝ oēs ītellect⁹ angeloꝝ eiusdē speciei
sunt eiusdē rōnis: ꝛ etiā act⁹ ītelligēdi ipoꝝ respectu co-
rūdē oboꝝ. ḡ ꝛ pductio verbi vni⁹ āgeli ī seipo erit eiusdē
rōnis cū pductiōe vbi eiusdē rōnis ī alio. sȝ si loq̄ns pdu
cit ī audiēte aliqđ vbū ipȝ ē eiusđ rōnis cū vbo suo vez lo
q̄nt: cū qđlibȝ sit eiusdē obi: q2 nec loq̄ns loq̄ṫ nisi de obo
pcognito. ḡ tā pductio ꝙ̄ receptio verbi loq̄ntis ī ītelle-
ctu suo est eiusdē rōnis cū pductione ꝛ receptiōe alteri⁹
vbi pducti ꝛ recepti ī alio ītellectu / vez angeli audiētis
nec p ꝯn̄s magis vna pductio ꝙ̄ alia erit locutio: nec vna
receptio magis ꝙ̄ alia auditio ſm ipoꝝ pricipia ē ponēda.
¶ Et iđ aliṫ ē dicēdū. Ad cui⁹ euidētiā ē sciēdū: ꝙ nec lo
cutio nec auditio ē forma aliq̄ p se vna a loquēte ꝛ ab audi
ente distincta. sed vtrūq̄ hoꝝ signat seu ꝯnotat simul plura
nec p ꝯn̄s ē q̄rēda locutiōis diffinitio dicēs q̄d rei: q2 nul
lā hȝ: sȝ q̄d noīs tm̄. ¶ Scđo ē sciēdū: ꝙ locutionū alia ē
īterior ꝛ alia exterior. Exteriorū alia ē vocaṫ vt illa q̄ fit
p voces seu vba significātia: ꝛ alia realiṫ / vt illa q̄ fit p alia
signa realia. vt reale hic distiguat ꝯ vocale: mō q̄ aliq̄ si-
bi loquunṫ īterdū mutuo p signa alia ꝙ̄ p voces. Locuti
onū ēt interiorū / alia ē p ꝯceptū seu p vbū īternū audiē
ti ipsiū: ꝛ alia p aliqđ aliđ signū locutionis obi expssiuū.
Utraq̄ istarū duarū locutionū đ2 īterior q2 ṫminaṫ ad ali
q̄d īteri⁹ receptū ī aīo audiētis. tā vbū enī īternū / ꝙ̄ illđ
signū nō vocale sȝ spūale de q̄ īferi⁹ diceṫ / recipiṫ īterius
subiectiue. ꝛ iđ vtraq̄ harū locutionū interior noīaṫ / ꝛ e-
ꝯtrario vtraq̄ aliarū exterior: q2 q̄libȝ ad aliq̄d exterius
ṫminaṫ: qđ q̄dē nō recipiṫ īteri⁹ subiectiue: sȝ tm̄ obiecti-
ue ī aīo audientis. nec signū enī vocale audibile / nec aliđ
sȝ reale visibile recipiṫ ī audiēte nisi tm̄ mō obiectiue. ſm
enī phm sensibile positū supra sensuȝ īpedit ipȝ: ꝛ ita p cō
seq̄ns nec signū vocale in auditu nec aliqđ aliđ q̄cūq̄ sen
su sensibile recipiṫ in sensu realiter subiectiue. ¶ Nec va-
let si dicaṫ: ꝙ lȝ ista nō recipianṫ: tm̄ ipoꝝ spēs recipiunṫ.
Primo. q2 huiusmodi species si ponanṫ non sūt a loq̄nte
sed ab ipsis signis hmōi sēsibilib⁹ effectiue. Scđo. q2 nec
recipiūṫ ī aīa: sed tm̄ ī organo subiectiue: nec p ꝯn̄s aliq̄d
in aīo audiētis īterius pducitur, a loquente. quare ꝛc.

His premissis dico ꝙ locutio vniuersa
liter sumpta nō est aliud ꝙ̄ rei de q̄ q̄s loquitur explica-
tio seu alteri facta manifestatio. ꝛ quia res explicatur al
teri seu manifestatur per signa eius representatiua siue
naturaliter vt eā significat verbū mentis internū: ꝛ etiaȝ
aliđ spirituale signū in ītellectu receptum ad verbum p̄-
uium / de quo infra: siue ad placitum vt eam signant ver-
bum vocale ꝛ aliud signum reale visibile vel quomodocū
q̄ aliter sensibile: ideo potest dici ꝙ locutio ē productio
siue exhibitio signi rei signatiui siue ad placitum siue na
turaliter. et ideo quot sunt signa talia per que res po-
test alteri explicari tot sunt seu esse possunt locutionis
genera. et sicut locutio est talis signi rei productio seu al
teri exhibitio vel presentatio: ita et auditio est talis signi
vt signantis receptio vel perceptio. Dico autez receptio
vel perceptio: quia sicut non omnis loquens producit si-
gnum per quod loquitur in audiente interius: sed omnis
aliquo modo loquens signum quo loquitur soluȝ obijcit
audienti exterius: ꝛ per consequens aliqua locutio est si
gni productio in audiēte interius vt illa que est per men
tis conceptum seu spūale signum in audiēte receptū. alia
autem est signi pductio seu presentatio audiēti tm̄ exte-
rius: vt illa q̄ est per signa sensibilia: quorum nullum lo-
quens in audiente interius producit, nec audiēs ipm sub
iectiue recipit: sed ipm actu ei⁹ signatū pcipit: qđ ꝛ ipsi lo
quens obijcit, ita consimiliter auditionū alia ē signi pdu
cti a loquente receptio: ꝛ alia nō receptio / sed pceptio seu
apprehensio. nec enī vox in audiente recipiṫ subiectiue:
sȝ tm̄ ab ipso apprehendiṫ obiectiue. q̄re ꝛc. ¶ Nec valȝ
si contra dictam descriptionē seu signati noīs locutionis
explicationem arguatur. q2 scđm ipsam vliter oīs intel-
ligēs erit loquens / cū sit verbuȝ in seipso pducēs. q̄n nō
oīs verbi pductio đ2 locutio: nec oīs ei⁹ receptio auditio
q2 sola pductio extra transiens diciṫ locutio / ꝛ ipsi corre
spondens receptio auditio. ꝛ ideo dictū est ꝙ locutio est
manifestatio seu explicatio rei facta alteri nō sibiipsi: mō
quo anima sibiipsi manifestat obiectū pducendo ī se eius
verbū. quare ꝛc. ¶ Et si cōtra hoc arguaṫ / vt supi⁹ est ar
gutū. q2 pductio oīs est eiusdem rōnis q̄ est pducentis ꝛ
pducti eiusdem rōnis. sed verbū in audiente a loquēte p
ductum est eiusdē rationis cū verbo ipsius loquentis vt
supius fuit deductū. ḡ si pductio verbi in audiente est lo-
cutio: consimiliter etiam erit locutio ipsius verbi loquē-
tis productio in seipso: cum etiam loquens ꝛ audiēs pos-
sint esse eiusdē rationis specifice. ¶ Respōdeo: ꝙ ista rō
bene est ꝯtra opinionē illā ꝯtra quam supi⁹ fuit facta: nō
tm̄ ꝯtra istā in aliq̄ / pter duo. ¶ Prīo. q2 ista opinio non
ponit sicut facit illa ꝙ aliq̄s citra deū loq̄tur: nec possit
loqui alteri pducendo ī eo aliquem actum intelligendi:
sed alio modo inferi⁹ explicādo. ¶ Scđo. q2 esto ꝙ talis
verbi productio in seipso sit eiusdem rationis cum pro-
ductione verbi alicuius in alio / non sequiṫ ex hoc ꝙ vtra
q̄ sit locutio. q2 nō oīs verbi eiusdem rationis productio
est locutio: sed tm̄ pductio transiens. ꝛ ideo sicut non oīs
actio licet eiusdē rationis est īmanens: nec oīs ē trāsiēs
sed aliqua est īmanens vt illa q̄ agēs pducit aliq̄d ī seip
so: vt q̄ ignis pducit calorē in se: ꝛ alia diciṫ transiens / vt
illa qua idem ignis pducit calorē eiusdē rationis in alio
ita et de productione verbi in proposito est dicendum. cū
enim productio ipsa non sit / vt ponit alia opinio / forma
aliqua per se vna a producēte ꝛ a producto distincta: sed
tantum dicat producens connotando productum / vel e-
contrario si passiua / non est inconueniens ipsum produ-
cens respectu producti ī seipso recepti vno nomine ꝛ re-
spectu cuiuscūq̄ alterius etiaȝ eiusdē rationis cū illo in
alio passo a seipo recepti alio noīe appellari. qđ nō possūt
dicere ponētes productionē esse formā aliquā p se vnam
ꝛ locutionē esse talē pductionē. vel esto ꝙ ꝯsiliṫ hoc pos-
sint ponere: non tm̄ in locutionis descriptione distinguūt
ipsā locutionē ab ītellectiōis pductiōe. q̄re ꝛc. ¶ Hec đ.i.

Quantum ad secundum: vbi est respon
dēdū ad questionem: sic est procedēdū. Quia enim vt di-
ctum est in articulo precedenti / locutionum alia est sensi
tiua ꝛ alia intellectiua: ideo est videdū incipiēdo a notio
ribus: prīo q̄d ē termin⁹ locutionis sensitiue hoīm. Scđo
q̄d est ṫmin⁹ locutionis intellectiue angeloꝝ. Tertio q̄d
sit subiectum receptiuū talium terminorū. ¶ Quātū ad
primuȝ / supposito tanq̄ per se noto ꝙ hō non loq̄tur nec
potest loqui alteri aliter ꝙ̄ sensibiliter in p̄senti vel voca
liter vel p q̄cūq̄ alia signa sensibilia quocūq̄ aliṫ / pono
tres ꝯclusiones. ¶ Prīa ē: ꝙ locutio exterior vocaṫ q̄lis
ē hoīs / ꝛ ēt lȝ īproprie alicui⁹ alteri⁹ aīaṫ ṫminaṫ ad vocē
q̄ ē signū audibile rei de q̄ est hmōi locutio ad placitum
expressiuuȝ. ¶ Hec apparet ad sensum: ꝛ pōt ēt declarari
q̄n cū hmōi locutio fiat p motiuā potētiā labiorum ꝛ lin
gue: ꝛ omnis loquens illud loquatur in quo audiēti cui
loquiṫ res ipsa de qua loquitur / explicaṫ: p ꝯn̄s ipa voca
lis locutio pcise ad illud signū terminaṫ qđ ī labiorū ꝛ lin
gue motiua potētia virtualiṫ ꝯtineṫ: p qđ res de q̄ ē locu
tio īportaṫ siue signaṫ. sȝ taḷ potētia nulli⁹ alterius signi

rei ſignatiui eſt ꝯtētiua virtualit̄ nec ꝓductiua cāliter vel
ſi vocis rē nō naturalit̄: ſʒ artificialit̄ ſeu ad placitū īpoꝛ
tantis. Cōſtat eñ aīam ꝑ labia ⁊ ꝑ ligūā nulla ſigna alia
poſſe forāre ſeu ꝓducere niſi vocē. ğ ⁊c. ¶ Scḋa ꝯcluſio
eſt: ꝙ alia locutio ſēſitiua realis nō vocalis q̄ terminat̄ cō
muniter ad ſigna viſibilia etiā ad placitū nō naturaliter
res ipſas īpoꝛtantia / poſſet ēt terminari ad alia obiecta
vt guſtꝰ ⁊ tactꝰ ⁊ alioꝝ ſenſuū ſi talia eſſent ad ſignādum
ſicut ſunt viſibilia inſtituta. nec eñ obm viſus eſt ex ſe /
niſi qꝛ īſtitutū / magis ſignatiuū ꝙ obā ſenſuum alioꝛum
¶ Hec apparet ad ſēſū: ⁊ pōt etiā ꝓbari ꝯſilit̄ ſicut pꝛiā
nō tñ ē intelligēdū ꝙ loquētes hmōi mediātibꝰ ſignis vi
ſibilibꝰ ꝓducāt ipa vt ſūt viſibilia abſolute: ſicut loquen
tes ꝑ ſigna audibilia ꝓducunt ipa. nec eñ loquentes ꝑ
obā viſibilia ꝓducūt obm aliqḋ coloꝛatū vel lucidū. ſed
qꝛ vnū ⁊ idē viſibile obiectū vt diuerſimode ſituatū ⁊ di-
uerſimode motū pōt ad placitū īponētis diuerſū habere
ſignificatū: iō hoc mō ē itelligēdū locutionē ſic loquētiū
ad ſigna viſibilia t̄minari: ꝑ quāto vcʒ ſic loqntes ſigna
ipa iā pſuppoſita vt viſibilia abſolute ſ͂m diuerſū ſitū va
riant aliq̄ ſigna ſēſibilia q̄ ſic variata illi qbꝰ loquūt̄ ipa
vt diuerſa ſignātia ītuent̄. ¶ Tertia ꝯcluſio ē: ꝙ neutra
pdictarū duarū locutionū t̄minat̄ ad aliqd receptū ī aīo
audiētis ꝑ actū loqntis. ¶ Hec ſeqtur ex pdictis duabꝰ.
ꝯſtat eñ ꝙ nec ſignū audibile qḋ ē t̄minꝰ pꝛīe locutiōis
nec viſibile qḋ ē terminꝰ ſcḋe / recipit̄ ſubiectiue: ſʒ tm̄mō
obiectiue ī aīo audiētꝭ. ſʒ nihil aliḋ ab iſtis loquēs modis
pdictꝭ adhibet ſeu ꝓducit. ğ ⁊c. ¶ Cōfirmat̄. qꝛ ſi loquēs
altero pdictoꝝ modoꝝ ꝓducit aliqd ſubiectiue ī aīo au-
diētis: quero qd ſit. nō eñ pōt dici ꝙ ſit ſpēs rei de q̄ loq̄
tur: nec ēt ſigni vocalis audibilis nec realis viſibilis / ꝑ q̄
ſigna loqt̄. nec eñ vnū obiectū ē ſpeciei alterꝰ cauſatiuū
nec ꝑ ꝯñs hō loqns ē ſpecierū rerū de qbꝰ loqt̄ nec ſigno
rū ꝓductoꝝ ꝑ q̄ loqt̄ / magis ꝙ ecōuerſo ſigna ipa vel res
ſint ſpeciei loquētis virtualit̄ ꝯtentiua nec cāliter ꝓdu-
ctiua. ⁊ ideo nec ſpecies ſigni vocalis ī aure nec alterius
ſigni viſibilis ī oculo ꝓducit̄ a loquēte. ſʒ ſi ꝓducit̄ / ꝓdu-
cit̄ ab hmōi ſignis: quoꝝ qḋlibʒ ſicut ⁊ aliḋ obiectū qḋcū
ꝙ ſenſibile ē ſue ꝓpꝛie ſpeciei cālit̄ ꝓductiuū. nec pōt ēt
dici ꝙ ſit actꝰ aliquis cognoſcēdi: qꝛ actꝰ itelligēdi ab eo
dē itellectu ꝓducit̄ effectiue ī q̄ recipit̄ ſubiectiue: vt ma-
gis īferꝰ oſtendet̄. ꝯſtat ēt ꝙ aīa nō ꝯtinet virtualit̄ nec
ꝓducit cālit̄ talē actū mediātibꝰ lingua labijs ⁊ alijs coꝛ
poꝛis ptibus qbus mediātibꝰ loqtur iſtis modis. nō pōt
etiā dici ꝙ ſit habitꝰ nec diſpoſitio ad ipʒ nec aliqḋ ſpūa
le ſignū de q̄ infra. qꝛ nullꝰ tal̄ ſpūal̄ aīa ē ī aliq̄ alio a ſe
pꝛīcipiū cālit̄ ꝓductiuū: mā: ꝑ motū pulū q̄ aīa loqt̄ di
ctis modis. ğ ⁊c. ¶ Sʒ ꝯ hoc foꝛſitan arguet̄. qm̄ ſciētia
videt̄ cāri ī diſcipulo a magiſtro. ſʒ ipe magiſter nō īſtruit
diſcipulū niſi loquēdo vocaliter. ğ ꝑ locutionē magiſtri
aliqd recipit̄ in animo diſcipuli ſubiectiue. ¶ Reſpōdeo
ꝙ aſſūptū eſt falſū: vcʒ ꝙ ſciētia cauſet̄ effectiue ī diſcipu
lo a magiſtro. ipſe eñ magiſter in docēdo nō facit niſi ꝙ
voces ſignificatiuas eoꝝ q̄ docet / ꝓfert ī medio coꝛā diſci
pulo. in qbus vocibꝰ a magiſtro ꝓlatis ⁊ a diſcipulo au-
ditis ipſe diſcipulꝰ ītuet̄ ſeu intelligit earū ſignificata nō
intellectione a magiſtro: ſed a ſeipſo ſeu itellectu ſuo cau
ſata. non eñ magis poteſt in alio ꝓducere effectiue ali-
quem actum nec habitum intellectus ꝙ actum vel habi
tum appetitus. quare ⁊c. ¶ Hec de pꝛimo.

Quantum ad ſecūdū huius ſecundi ar-

ticuli: pono tres concluſiones. ¶ Pꝛima eſt: ꝙ locutio ī
terioꝛ q̄ vnus angelus loqt̄ alteri / nō terminat̄ ad aliquē
actū itelligendi. ¶ Hec ꝓbat̄. qm̄ nō magis angelus vel
aīa ſeu eiꝰ itellectꝰ ſi ab eiꝰ eſſentia ponat̄ diſtīctꝰ ē actꝰ
intelligēdi ꝙ volūtas actus volēdi cālit̄ ꝓductiuus. ſed
nulla volūtas nec aliq̄ alia creat̄a niſi foꝛte itellectio ē ī
aliq̄ alio a ſe ꝓductius actꝰ volēdi vel nolēdi. ğ ⁊c. ¶ Mi
noꝛ eſt euidēs: niſi dicat̄ ꝙ Lucifer poſſet cauſare ī volū
tate cuiuſlibʒ bōi vl̄ ſaltē añꝙ cēnt ī grā ꝯfirmati potuit
ī eis cāre actū aliquē volēdi vl̄ nolēdi ī oꝛdinatū: qḋ ꝯce-
dere videt̄ abſurdū. qꝛ ſi potuiſſet / credēdū ē ꝙ feciſſet.
¶ Nec valʒ ſi dicat̄ ꝙ nō ē ſimile de volūtate ⁊ itellectu
ꝓpter libertatē volūtatis q̄ nō ē ī itellectu. qm̄ volūtas
lʒ ſit libera ī eliciēdo actū vt vcʒ eſt actiua: ī recipiēdo tñ
vt ē paſſiua nō hēt aliquā libertatē. q̄re ⁊c. ¶ Cōfirmat̄.
qꝛ actus itelligēdi volēdi ⁊ oēs alij tā cognitiui ꝙ appe-
titiui nō ſūt vt cōiter dicit̄ ꝓducibiles niſi actiōe imanē
te: excepto foꝛte eoꝝ obiecto ad ipſos cāliter ꝯcurrēte. ğ
⁊c. ¶ Preterea arguo ſic ad idem. nullꝰ itellectus crea-
tꝰ ē potētioꝛ nec actiuioꝛ ad cāndū aliqd ī itellectu alio
ꝙ ī ſuo. ſed ſcḋm ponentes angelū loquētē cauſare ī audi
ente actum intelligēdi / intellectus creatus non eſt in ſe
ipſo alicuius actus itelligēdi ſine obḋo ſecū cōcauſāte cā
liter ꝓductiuꝰ. ğ nec per ſeipm ſine obiecto ꝯcauſante ſi
eius locutio terminat̄ ad actū itelligēdi aliquē / pōt loq̄
ſed hoc eſt falſū. ¶ Ex hoc pōt argui ſic. angelus loqns
ꝓducit aliquid in audiēte ad qḋ nō opoꝛtet ꝯcurrere ob
iectum de q̄ loqtur effectiue. ſed ad oēm itelligēdi actum
cauſandū ſcḋm alios opoꝛtet ꝯcurrere effectiue obiectū.
ğ loquēs in audiēte nō cāt aliquē talē actū. ¶ Preterea
hō pōt loq̄ homini ⁊ vnus angelꝰ alteri obiectū illiꝰ locu
tionis actualit̄ cognoſcēti. ſʒ actualit̄ aliqḋ obiectū itel-
ligens nō videt̄ recipere poſſe eiuſdem obiecti aliū actuʒ
itelligēdi / niſi foꝛte aliquē illū pꝛimū neceſſario ſupponē
tē: vt intelligēs ſe diligere habet duplicē actū intelligēdi
obiectū dilectū. ğ ⁊c. ¶ Sʒ ꝯ ꝯcluſionē pdictā ſic arguit̄.
oīs loquens alteri illud pꝛimo ī eo cauſat ſi poteſt / qḋ pꝛi
mo in ipſo intendit cāre. ¶ Sʒ angelus loquēs ſicut ⁊ q̄
libet alius pꝛīo intēdit cauſare in audiente actū itelligē
di locutionis ſue obiectum: ⁊ pōt ipſum in eo cauſare. er-
go ⁊c. ¶ Minoꝛ quantū ad pꝛimam eius partem / videli-
cet ꝙ loquens pꝛimo intendit cauſare actum intelligen-
di locutionis obiectum / apparet. quia nec pꝛopter aliud
loquitur niſi vt audiēs hoc intelligat qḋ ipſe illi loquen-
do explicauit. ¶ Scḋa pars / vcʒ ꝙ angelus actū hmōi
poſſit cāre / ſic pꝛobatur. oē agens actū aliquē ſeu effectū
virtualit̄ ꝯtinēs pōt illū cāre in qcūꝙ paſſo eiuſdē ratio
nis cū alio ī quo pōt. ſed angelus ſeu eius intellectus cō-
tinet virtualiter actum intelligendi cuiuſcunꝙ pꝛeſētati
ſibi obiecti cuius actus eſt in ſeipſo cauſaliter ꝓductiuꝰ
ğ ⁊ in quocūꝙ intellectu alterius angeli: cū ſit eiuſdē rō-
nis cū eo. ¶ Maioꝛ ꝓbatur. Pꝛimo ꝑ exēplū de igne ca
loꝛis virtualit̄ ꝯtētiuo: ⁊ iō ī oībꝰ ſbis eiuſdē rōnis cālit̄
ꝓductiuo. ¶ Secundo per rationē. qm̄ extrema pꝛopoꝛ
tionis actiui ⁊ paſſiui nō ſūt hoc actiuū ⁊ hoc paſſiuū ī ꝑ
ticulari: ſʒ actiuū ⁊ paſſiuū ī vlı̄. ¶ Ex hoc arguit̄ ſic. ī q̄
buſcūꝙ ſaluāt̄ pꝛīa extrema ꝓpoꝛtiōis actiui ⁊ paſſiui ī
eis ſaluat̄ ꝓpoꝛtio ipſa q̄ ē actiui ad paſſiuū. ſʒ ī oībꝰ eiuſ
dē rōnis ſaluantur. ergo ⁊c. ¶ Ad iſtam rationē reſpon-
deo negando illam ſecundaʒ ptē minoꝛis: in q̄ dicit̄ ꝙ an
gelꝰ pōt cāre ī alio actū itelligēdi. nō eñ pōt cāre magis
ī eo actū itelligēdi aliquē ꝙ volēdi vl̄ nolēdi. ¶ Ad ꝓba
tionē dico ꝙ illa ꝓbatio dupl̄r deficit. Pꝛīo. qꝛ maioꝛem
falſā aſſumit. Scḋo. qꝛ nec illa ꝯceſſa ꝓpoſitum ꝯcludit.
¶ Pꝛīo ğ arguo ꝯ maioꝛē ſic. oꝛganū vniꝰ oculi ē ſue ꝓ-
pꝛie ſpeciei virtualit̄ ꝯtentiuū: ⁊ ī alio oꝛgano alterꝰ ocu
li cauſaliter pꝛoductiuum. ſed ipſum eſt eiuſdeʒ rōnis cū
illo: eſt eñ receptiuum talium ſpecierū ſicut ⁊ alterum
nec tñ eſt in ſeipſo earum pꝛincipiū ꝓductiuū. ex quo ap
paret falſitas maioꝛis. ¶ Cōfirmat̄. qꝛ ēt potētia viſiua
oīm hoīm ē eiuſdē rōnis: ⁊ tñ potētia viſiua cuiuſlibet
ita cāt actū vidēdi ī ſe ꝙ ī nullo alio pōt cāre. ¶ Nec va

let ſi dicat̄ ꝙ hoc ē qꝛ potētia viſiua vniꝰ nō ē ſēſibilit̄ pꝛe-
ſēs potētie viſiue alterꝰ: qꝛ nec oculꝰ vniꝰ eſt pñs oculo
alterꝰ: in q̄ tñ cāt ſpēm ſuam ꝓpꝛiā / vt apparet. ¶ Con
firmat̄. qꝛ ſ͂m aliqs opinionis hmōi / agens poteſt agere
in paſſum q̄tūcunꝙ diſtās qm̄ mediū inter actiuū pꝛinci
piū ⁊ paſſiuum nō eſt effectꝰ ipſius agentis foꝛmalit̄ rece
ptiuum: ⁊ ꝓpter hoc dicunt angelū poſſe loq̄ alteri quā-
tumcūꝙ remoto: vcʒ qꝛ mediū iter ipos nō eſt receptiuuʒ
actus intelligendi ad quē locutio terminat̄. ſʒ mediū iter
potentiā viſiuā vniꝰ / ⁊ potētiā viſiuā alterꝰ / nō magis ē
actꝰ videndi ꝙ itelligēdi foꝛmalit̄ receptiuū. ğ ⁊c. ¶ Pre
terea ꝯ maioꝛē illā vt vl̄r ſumptā / arguit̄. qm̄ ſ͂m docto
rē / cuiꝰ ē actio ē foꝛa aliq̄ ꝑ ſe vna q̄ ē ꝼalit̄ ī agēte. ſʒ agēs
pꝛimo nō poſſet hmōi actū cāre ī aliq̄ alio a ſe: lʒ eiuſdem
rōnis ſecū: cum cauſatū extra agēs ſeu ꝓductū dicat̄ eſſe
terminus actionis / ⁊ actio nō ſit terminꝰ actionis. ğ ⁊c.
¶ Conſimilit̄ poteſt argui de relatione: cuiꝰ ſi eſt foꝛma
in re aliq̄ ꝑ ſe vna fūdamētū ē cauſatiuū ī ſeipo / ⁊ nō ī ter
mino: vel ſ͂m alios ecōuerſo: cū tñ fundamētū ⁊ terminꝰ
poſſint eſſe eiuſdē rōnis. ğ ⁊c. ¶ Scḋm: vcʒ ꝙ maioꝛi pꝛe-
dicta ꝯceſſa rō nō ꝯcludat: appet. qm̄ ꝯſtat ꝙ nō tm̄ āge
li eiuſdē ſpeciei ſʒ ēt alterius pñt mutuo ſibi loqui. ſed in
tellectus oīm angeloꝝ ſpecie diſtinctoꝝ nō ſunt eiuſdē ſʒ
alterius ſpeciei. impoſſibile eñ eſt eadē ſpecie ī idē realit̄
coincidere cū diſtinctis ſpecie. potētie aūt cū eſſentia vl̄
ſūt idē totalit̄ vel ſaltē realit̄. ğ ex rōne pdicta nō habet̄
ꝙ angelus vnius ſpeciei puta ſupioꝛ loquēs inferioꝛi ab
ipſo alterius ſpeciei poſſit in eo cauſare actū intelligēdi
¶ Tertio poſſet ēt dici ꝙ minoꝛ q̄ addit̄ ſ͂m ipiꝰ pꝛīcipia
non eſt vera. qm̄ ſcḋm cū itellectus nō ꝯtinet virtualiter
aliquē actū intelligēdi ꝑ modū cāe totalis: ſʒ tm̄mō ptia
lis: cū ad oēm actū cauſandū opoꝛteat ꝯcurrere obiectū
ſecū. ğ ſ͂m hoc nullus loquēs poterit aliquē actū itelligē
di ꝓducere in alio magis ꝙ in ſeipſo / niſi cū ꝯcurrēte ⁊ cō
cauſante obiecto: nec ꝑ ꝯñs ſi loqui eſt actū ꝓducere / po-
terit loq̄ alicui ſine obiecto ſecū loquēte ꝯcauſando ptia
liter actū ſecū. hoc aūt eſt falſū. ğ ⁊c. ¶ Preterea arguo
ſic ad idem. nullus itellectꝰ creatꝰ pōt naturalit̄ itellige
re obiectū aliqḋ nō exñs niſi mediāte aliq̄ ſigno eiꝰ rep̄-
ſentatiuo. ſed loquētes pñt loq̄ audiētibꝰ de nō exñtibus
⁊ de eis abſentibꝰ tā realit̄ ꝙ intentionalit̄. ğ audientes
nō poſſunt illa intelligere: nec ꝑ ꝯñs aliquē actū intelli-
gendi recipere niſi mediāte ſignato aliq̄ pꝛiꝰ habito rep̄
ſētatiuo obiecti ⁊ ſcḋm aliqs ꝯcauſatiuo actꝰ itelligēdi.
¶ Tunc igit̄ ad rōnē illā in foꝛma dico: ꝙ ſicut aliq̄ ſunt
agentia foꝛmā aliquā virtualit̄ ꝯtinētia: quā tñ nō pñt ī
ſe ſed tm̄ ī alio a ſe ꝓducere: cū tñ ipa ſint receptiua foꝛe
eiuſdē rōnis: vt apparet ī exēplo poſito ſupius de oculo
ſue ꝓpꝛie ſpeciei nō ī ſeipſo ſʒ ī alio cauſatiuo: ita ecōuer
ſo ſunt aliq̄ actiua pꝛīcipia aliqꝛū virtualit̄ ꝯtētiua: qꝛū
ſunt nō ī alijs extra ſe: ſed in ſeipis tm̄ cālit̄ ꝓductiua / vt
appet de actu vidēdi ⁊ de oībus alijs actibꝰ ſentiēdi / qꝛū
nullū pōt aīa ſenſitiua ꝓducere niſi tm̄mō ī ſeipſa. ⁊ ſic de
actu itelligēdi ⁊ volēdi ꝯſilit̄r ē dicēdū. q̄re ⁊c. ¶ Secū
da ꝯcluſio eſt: ꝙ nec hmōi locutio angeloꝝ terminat̄ ad
ſpeciē nec ad habitū. ¶ Hec appet. qꝛ nec ſpēs ꝓducitur
niſi a ſuo obiecto: nec habitꝰ niſi mediantibꝰ actibꝰ ab eo
dē a q̄ hmōi actus ꝓducūtur / vcʒ a potentia ipa hītuata
ğ ⁊c. ¶ Tertia concluſio eſt: ꝙ locutio iterioꝛ āgeloꝝ q̄ ſi
bi mutuo poſſunt loqui / terminat̄ ad aliquod intellectua
le obiectū ſeu ſignū / obiecti de q̄ ē locutio repꝛeſentatiuū
⁊ ad actum intelligendi audiētiuʒ pꝛeuiū. ¶ Hec ꝯcluſio
declarat̄. qm̄ ſicut homo ſenſibilit̄ loquēs alteri nō cāt
ſpēm nec habitū nec actū aliquē intelligēdi vel ſentiēdi /
ſed pciſe ſonū aliquē audibilē ſignificatiuū: q̄ qdē nec eſt
ſpēs nec habitus nec actus: ſed eſt qḋdā obiectū ſenſibi
le / qꝛ audibile: et ſignū ꝯceptus loquētis ſeu rei de qua ē
locutio expꝛeſſiuū ſeu ſignificatiuū: ī quo obiecto audiēs
eſt rem ipſam ſignatam intuens ⁊ cognoſcēs: ita ꝯſilit̄ in
ꝓpoſito pōt dici: vcʒ ꝙ angelus loquēs nō cāt ī itellectu
audientis ſpēm nec habitum nec actum / ſed aliqḋ obie-
ctum nō ſenſibile: ſʒ intellectuale: qḋ qdem eſt obiecti ab
ipſo pintellecti ſignatiuū ſignū: ſicut ⁊ obiectū ſenſibile
qḋ ſenſibiliter loquēs cāt. ⁊ ſicut hmōi ſenſibile obiectū
ſeu ſignum ab hoīe loquente ꝓductū non eſt ꝑmanens: ſʒ
tranſiens ſicut ⁊ illud: ſicut etiā in nobis hmōi ſignoꝛum
ſenſibiliū vocaliū aliud eſt ſignū ꝯceptꝰ ſimplicis ⁊ icō-
plexi / vt hō vel alia qcūꝙ vox vna ſignificatiua: ⁊ aliḋ cō
ceptus ꝯplexi: vt oꝛo: ita ꝯſilit̄r cū etiā angelꝰ habeat
ꝯceptū ꝯplexū ⁊ ſimplicē: pōt etiam in audientem cui lo
quitur duplex obiectum intelligibile ꝓducere ſiue ſignū
iſtius ſui ꝯceptus duplicis ⁊ expꝛeſſiuum ⁊ ſignatiuuʒ.
¶ Hec ꝯcluſio ſic intellecta pōt ꝓbari. qm̄ ꝯſtat vnū an-
gelū loqui alteri. ſed oīs loquēs aliqd cāt: niſi foꝛte eſſet
locutio ꝑ nutꝰ ſeu ſigna viſibilia qbus loquuntur mona-
chi: qualis modus loquendi in angelis nō pōt poni. ğ an-
gelus loquēs aliqd cauſat in audiente. ſed non ſpeciem
nec habitum nec actum. habitus eñ nō cauſatur niſi me-
diantibus actibus pꝛeuijs / quoꝛum nulluʒ loquēs ange-
lus pōt cauſare niſi tm̄mō in ſeipſo. ğ cū vltra pdicta non
videatur aliqd poſſe poni qḋ a loquēte angelo poſſit cā-
ri niſi hmōi tale ſignum ſeu intellectuale obiectū: ſeqtur
ꝙ ipſum cauſetur taʒ ab angelo loquēte / ꝙ etiam ab aīa
ſeparata q̄ ſimiliter poteſt loqui. ¶ Cōfirmatur. qꝛ ſicut
ſenſibiliter loquens ſe habet ad locutionē ſenſitiuā / ita
ſe habere videtur intellectualiter loquens ad locutionē
intellectualeʒ. ergo ſicut ſenſibiliter homo loquēs loquē
do foꝛmat non aliud ꝙ ſenſibilē ſonuʒ / ſignum obiecti de
quo loquitur expꝛeſſiuū: ita ⁊ angelus alteri intellectua-
liter loqns pōt in ipſo cauſare obiectū aliqḋ ſeu ſignū in
tellectuale in quo audiens vt in ſignāte cognoſcit qḋ lo
quens angelus ſibi dicit. ¶ Hec de ſcḋo.

Quātū ad tertium & vltimum dicti ſe-

cundi articuli / dicit qdam doctoꝛ cuius eſt concluſio vltī
ma articuli ſupꝛadicti: ꝙ ſicut in nobis potētia foꝛmati-
ua obiecti ſenſibilis vcʒ vocis ſignificantis / q̄ potētia fū
dat̄ in labijs ⁊ ī lingua / eſt alia a potētia itellectiua actꝰ
intelligendi effectiue elicitiua ⁊ ſubiectiue receptiua: po
tentia etiam receptiua huius obiecti vcʒ ſoni fundata in
oꝛgano auditus eſt alia ab intellectu: ita conſimiliter po
teſt dici ꝙ angelus loquens foꝛmat huiuſmodi ſupꝛadi-
ctum obiectum intellectuale ſiue ſignum non per intelle
ctiuam potentiā: ſʒ ꝑ aliā vt ꝑ executiuam ſeu motiuā. et
ita etiam potētia hmōi obiecti receptiua angeli audien-
tis nō eſt itellectiua: ſed aliqua ab ipſa alia ⁊ diſtincta.
¶ Sʒ qꝛ hmōi modꝰ dicēdi videt̄ īnuere potētias angeli
ab eius eſſentia eſſe diſtīctas: qḋ nō ē verū / vt poſtea oſten
detur: ideo aliter eſt dicendū. Ad cuius euidētiā pono ſex
concluſiones. ¶ Pꝛima eſt: ꝙ terminus locutionis ſenſi
bilis recipit̄ nō in audiēte: ſed ī medio ſubiectiue. ¶ Hec
apparet. qm̄ locutio ſenſibilis / aut fit per ſigna audibilia
aut per alia ſcʒ viſibilia / vel qcunꝙ alio ſenſu ſenſibilia. ſʒ
nec voces nec alia ſenſibilia recipiuntur in audiente ſub-
iectiue / ſed tm̄modo obiectiue / vt apparet. ğ ⁊c. ¶ Cōfir-
matur. qꝛ ſignum audibile puta vox recipitur in medio.
viſibile autem ī alio ſubiecto. ¶ Scḋa ꝯcluſio eſt: ꝙ ter-
minus locutionis intellectualis non recipitur in me-
dio ſubiectiue: ſed in audiente. ¶ Hec apparet. quia ter-
minus talis locutionis aut eſt actus intelligendi a lo-
quente impꝛeſſus: modo quo poteſt loqui deus: aut eſt alī
quod ſignum ſpirituale ad talem actum pꝛeuium obiectī
eius ſignatiuum: modo quo vt dictum eſt / loquitur an-
gelus. ſed vtrunꝙ hoꝛum vcʒ tam actus intelligendi ꝙ

signū hmōī est aliq̄ forma accidētalis spūalis nec corpal cū nec talis forme sit angelus ꝓductiuꝰ.sꝫ forā accidentalis spūalis nō pōt esse ī subiecto aliq̄ corpali:ḡ nec terminus alicuꝰ talis locutionis ītellectualis siue sit actꝰ intelligēdi siue signū pdictū pōt esse ī medio subiectiue. ¶Confirmat̃.q2 si angelus sine assumpto corpore eēt vocis formatiuꝰ vel alicuius forē corporee ꝓductiuꝰ: sicut hō loq̄t̃ sensibilit̃ verbū sensibile ꝓducēdo ī medio:ita cōsimiliter possꝫ loq̄ angelus:qđ est falsū.q̄re ꝛc. ¶Ex pdicta ꝯclusione seq̄t̃ corollarie:ꝙ hmōī obiectū seu signū ab angelo loquēte ꝓductū hēt recipi subiectiue ī āgelo audiēte.ꝯstat eñ ꝙ cū sit effectꝰ scđe cāe/ī alio sbo psupposito hēt poni.sꝫ nō appet sbm aliqđ eiꝰ receptiuū nisi vl̃ mediū vl̃ āgelꝰ.sꝫ ī medio nō pōt r̃cipi.ḡ ī āgelo audiēte.Ex q̄ appet ꝙ aliđ ē sbm receptiuū termini locutiōis audibilis q2 mediū:ꝛ aliđ t̃mini locutiōis ītellectual̃:q2 ipē angelꝰ audiēs. ¶Tertia ꝯclusio ē:ꝙ cū potētia oīs angeli sit ab eiꝰ essētia īdistīcta totalit̃ ī re extra/nō oportꝫ q̄rere q̄ eiꝰ potētia vtrū ītellectiua an alia sit obiecti hmōī receptiua. ¶Hec appet.qm̄ ipa essētia aīe vl̃ āgeli nullo sibi addito mediāte ē tā pꝛīcipiū ꝓductiuū ꝙ sbm receptiuū oīs possibil̃ sibi actꝰ.q2 tñ essētia ī ordīe ad diuꝰsos actꝰ sortit̃ diuersa noīa:dicit̃ eī ītellectꝰ vt ītellectiōis effectiuū pncipiū ꝛ subiectū:volūtas vt volitiōis: ꝛ potētia executiua seu motiua vt alicuiꝰ extra se ꝓductiua.iđ cū hmōī ītelligibile obm seu signū nō sit ītellectio nec volitio nec aliq̄s actꝰ seu forma ꝓducēti vcꝫ āgelo iterior sꝫ exterior q2 ī alio a ꝓducēte vcꝫ ī audiēte r̃cipit̃:nō ipa āgeli essētia vt hmōī forē elicitiua vl̃ r̃ceptiua nō debꝫ dici ītellectiua nec volitiua potētia:sꝫ magis executiua.nec tñ ꝓprie loquēdo ē ꝯcedēdū hmōī formā recipi ī potētia executiua ipsiꝰ āgeli audiētis nec ꝓduci a potētia executiua:sꝫ ab essētia angeli loquētis.qm̄ sicut ītellectio nō ꝓducit̃ ab ītellectu:nec recipit̃ ī eo:sꝫ in essētia/q̄ dr̃ ītellectꝰ vt ītellectiōe/volūtas vt volitione īformata:ita nec aliq̄s actꝰ exterior siue forma ab angelo ꝓducta ꝛ ī alio recepta ꝓducit̃ a potētia executiua nec r̃cipit̃ ī ea:sicut nec albedo ī albo:sꝫ ab ipa vl̃ ī ipa essētia q̄ executiua potētia noīat̃ vt est alicuiꝰ talis forme subiectū recipiēs vl̃ pꝛīcipiū efficiēs. ¶Quarta ꝯclusio ē:ꝙ alit̃ āgelꝰ audiēs vtit̃ hmōī signo pdicto ī ipso recepto:ꝛ alit̃ hō audiēs signo sensibili ꝓducto a longe sensibilit̃ ī medio corā ipso . ¶Hec apparet.qm̄ hō audiēs vtit̃ signo sēsibili pꝛīo ꝑ modū obiecti ipm audiēdo si ē audibile/sicut ē vox:vel vidēdo si visibile:sicut scit mlta ꝑ q̄ aliq̄ loquūt̃/vt dictū ē.scđo vtit̃ eodē signo sensibili ꝑ modū mediꝫ siue signi ī ipso vt ī speculo suū signatū interiꝰ cognoscendo: ita ꝙ ipm idē sensibile signū ē ī audiēte pꝛīo obiectū respectu actꝰ sentiēdi:et scđo mediū seu signū respectu actꝰ ītelligēdi.nec eñ audiens aliū sensibilit̃ sibi loquētē/signū illꝰ signi sēsibilis ītelligeret nisi pꝛīo hmōī signū eiꝰ signatiuū aliq̄ sēsu ꝑciperet.Vñ ītellectio signati psupponit sēsationē signi:ꝛ non ecōuerso.ꝓpter qđ signi sēsatio ad qđ signū t̃minat̃ hmōī locutio/ē aliq̄ mō pōr ꝙ signati ītellectio.ex q̄ appet assūptū:vcꝫ ꝙ audiēs sēsibilit̃ loq̄ntē pꝛīo vtit̃ eiꝰ signo sēsibili vt obiecto:scđo vt medio siue signo.Tꝛio aūt mō se videt̃ hr̃e āgelꝰ ītellectualit̃ audiēs respectu illiꝰ obi seu signi ītelligibil̃ qđ recepit a loq̄nte.pꝛīo eī vtit̃ eo ꝑ modū mediꝫ siue signi/ītuendo ī ipo vt ī repñtatiuo eiꝰ obm:ñ aūt ipꝫ ī se:mō q̄ ēt sēsꝰ pōt vti spē sēsibili si ponat̃: nō ipsā sꝫ rē sēsatā cuiꝰ est repñtatiua actualit̃ sētiēdo. ñ eñ actꝰ sētiēdi ad spēꝫ q̄ recipit̃ ī sēsꝰ organo q̄ vtit̃ ipse sentiēs t̃minatur.Scđo ītellectus āgeli audiētis pōt vti isto eođ ītelligibili signo vt obo ipm actu intelligēdi a se elicito cognoscēdo: nō tñ forte ī eođ actu q̄ ipo vsꝰ fuit vt medio:q̄ ꝛ suū apphēdit signatū:sꝫ alio ab ipo r̃alit̃ ꝛ distīcto.ꝉꝫ aūt āgelꝰ audiēs possit hmōī signū a loquēte ꝓductū ī eo nō pꝛīo sꝫ scđo ītelligere:ipꝫ tñ vt audiēs nō apphendit ꝑ se/sꝫ ꝑ accñs.sicut eī sēsibilit̃ loq̄ns nō ītendit ī audiēte cognitionē signi ī ipo ꝓducti sꝫ signati tm̄mō huiusmodi signi. vñ ꝙ signū ītelligat seu apphēdat audiēs:hoc nō facit vt audiēs:nec hoc ītēdit loq̄ns:sꝫ ipm ītelligit:sicut ꝛ pōt alia oīa ī ipo existētia ītelligere ꝛ seipsū/ꝯsilit̃ ē dicēdū de obo sensibilit̃ audiētis ꝯpato nō ad actū sentiēdi eiꝰ:sꝫ ad actū ītelligēdi.nō eī hō sēsibilit̃ audiēs vtit̃ signo sēsibili pꝛīo vt obiecto ī actu ītelligēdi:cū actu ītelligēdi pꝛiꝰ eiꝰ signatū ꝑcipiat ꝙ signū ipꝫ:sꝫ tñ vt obiecto vtit̃ eo pꝛimo ī actu pꝛīo sentiēdi:ī q̄ actu non pōt vti eo ꝑ modū mediꝫ siue signi:qm̄ actꝰ ī q̄ audiēs vtitur signo locutionis obiecto siue termino ꝑ modū mediꝫ est actꝰ cognitiuꝰ sui signati.sꝫ actꝰ sensitiuus sensibilit̃ audiētis/ita ē cognitiuꝰ signi simul ꝙ nō eiꝰ signati.nec eñ actus audiēdi ē rei signate ꝑ vocē loquētis/sꝫ ipiꝰ vocis signātis.ꝛ ista ē cā q̄re sēsibilit̃ audiēs vtit̃ pꝛīo vt obiecto ipo locutiōis termino:ꝛ scđo vt medio:cuiꝰ ꝯriū facit angelꝰ ītellectualit̃ audiēs:q2 vcꝫ signū intelligibile angeli loq̄ntis nō est cognoscibile ab angelo audiēte ipm recipiēte aliq̄ actu alio ab actu intelligēdi:nec ēt actu intelligēdi actū ītelligendi suū signatū necessario pcedēte sꝫ magꝭ ecōuerso actꝰ ītelligēdi hmōī signatū ē pōr actu intelligēdi ipm pꝛiꝰ eiꝰ signū:sicut ī nobis actus ītelligēdi obiectū pñtatū in specie si ponat̃ ē pꝛior actu ītelligēdi ipsā spēm pñtantē.ꝛ iđ sicut ītellectꝰ nr̃ pꝛiꝰ specie ipa vtit̃ vt medio ꝙ vt obiecto:cū pꝛiꝰ ꝑ eā seu ī ea vt ī speculo eius obiectū signatū intelligat ꝙ ipaꝫ/ita ꝯsimiliter de angelo audiēte respectu signi ī eo recepti ꝛ sui signati ꝑ oīa est dicēdū.Secus aūt est de sensibilit̃ audiēte.qm̄ signū sensibile ē obiectū nō tñ actus ītelligēdi sicut ꝛ suū signatum:sed etiam actus pꝛeuiꝫ sentiendi: cuiꝰ vt plurimū ipm signatū non pōt esse obiectum.ꝉꝫ eñ oīs vox sit audibilis:nō tñ eiꝰ oē signatum.ꝛ q2 actꝰ intelligendi sēsibilit̃ audientis signatū ipsius signi sensibilis loquētis supponit actū sentiēdi signū sensibile qđ est talis locutionis terminꝰ seu obiectū:ideo cū hmōī signū sensibile respectu actus sentiēdi pꝛiuꝫ sit obiectū sensatū seu sensu cognitū:respectu aūt actus intelligēdi sequētis nō sit obiectū q2 nec intellectum sꝫ signū medium:q2 se hēt vt repꝛesentans signatū qđ terminat intelligēdi actū:ꝑ ꝯñs seq̄tur ꝓpositū/vcꝫ ꝙ sensibilit̃ audiens pꝛīo vtit̃ signo sēsibili qđ ē locutiōis t̃minꝰ ꝑ modū obiecti/ꝛ hoc respectu actꝰ sētiēdi.scđo aūt ꝑ modū mediꝫ seu signati:ꝛ hoc respectu actus ītelligēdi terminati ad eiꝰ signatū. ¶Quīta ꝯclusio ē: ꝙ hmōī signū ītelligibile āgeli loquētis alit̃ signat suū signatū ꝛ alit̃ signū sēsibile sēsibilit̃ loquētis . ¶Hec appet.qm̄ signa sēsibilia ꝑ q̄ hoīes loquūt̃ sēsibilit̃ sicut voces ꝛ alia oīa signa visibilia/res q̄s audiētibꝰ repñtāt ad placitū nō naturalit̃ significāt.ꝛ iđ ista signa eadē nō eađ sꝫ diuersa signāt apđ diuersos:sm̄ ꝙ a diuersis ad significandū alia ꝛ alia īponūt̃.signa aūt ītellectualia loquētiū āgelorꝫ vident̃ signare ea q̄rū sūt signa nō ad placitū sꝫ naturalit̃:mō q̄ spēs sēsibiliū oborꝫ sūt signatiue ipsorū.ꝛ iđ sicut eeđ spēs eadē obiecta nō alia ꝛ alia signāt apđ oēs:ita ꝛ ista signa intelligibilia loquētiū angelorꝫ eadem apud oēs audientes ꝛ ea recipientes signāt eadē ꝛ penitus indistincta. ¶Hoc pꝛobatur. qm̄ q̄cunq3 sunt significatiua ex se non ex aliq̄ impositiōe/sunt naturalit̃ significatiua:ꝛ per ꝯsequens eadē apud oēs.Unde ꝙ aliqua sicut voces apud diuersos non eadem significent/sꝫ diuersa/hoc est quia talia ex se non significant:sꝫ ex sola impositione.pñt autem a diuersis īponi ad significandū diuersa.sed signa ītelligibilia loquentiū angelorꝫ ex se signare vident̃ illa quorū signa esse dicunt̃ nō ex aliqua īpositione.ḡ ꝛc. ¶Minor ꝓbat̃.qm̄ oīa signa ad placitum seu ex impositione ad significādū īstituta pꝛius opoꝛtuit

ꝓduci seu fieri:ꝛ postea ipsa facta ad significandū īponi vt apparet euident̃ ī voce priꝰ forāta ꝙ fuerit imposita ad significandū.sꝫ hoc nō videt̃ sic intelligēdū eē nec opinandū de signis hmōī ītelligibilibꝰ angelorꝫ.qm̄ ꝓducēs talia intelligibilia signa hēt notitiā oīm rerū q̄rū illa signa sunt signatiua.sed nullus angelorꝫ videt̃ habuisse in pꝛīo sue creationis instanti oīm ītelligibiliū ꝛ aliꝫs explicabiliū notitiā:cū postea multa nouerint q̄ antea ignorabant. ¶Preterea.q2 nulla signa sunt ad placitū sꝫ tm̄ naturalit̃ signatiua: q̄ signāt nō alia ꝛ alia:sed oīno eadē apud oēs.sed talia sunt hmōī signa locutionis angelorū. non eñ est verisile ꝙ sint diuersa idiomata īter eos:q̄ tñ diuersa idiomata ibi essent nisi signa ista eadem signarent quare ꝛc. ¶Preterea:q2 si hmōī signa loquentiū āgelorū significarēt ad placitū/ī ipo īstanti creationis angelorū ante īpositionē signorū hmōī ad significandū nō potuissent mutuo sibi loqui:qđ nō videt̃ verū.ḡ ꝛc. ¶Si q̄s tñ vellet dicere ꝯtrariū:vcꝫ ꝙ signa hmōī angelorꝫ significarēt ad placitū sicut nr̃a:facilit̃ posset soluere dubia pꝛedicta:q2 nec mltū cogūt:ꝉꝫ ꝯclusio quā īferūt rōnabilior ꝙ sua opposita videat̃. ¶Sic ad q̄stionem. ¶Ad rōnē ī pꝛīcipio dicendū ꝙ nō ad oē illđ qđ post locutionē ī audiēte recipit̃/ipsa locutio terminat̃.actꝰ eñ ītelligēdi q̄ ad verbū loquētis seq̄t̃ in aīo audientis/nō a loquēte sed ab audiente ꝓducitur effectiue.

SEcūdo quæro:vtrū quilibet angelorꝫ possit loq̄ cuilibꝫ de q̄cūq3 actualiter sibi noto.Et videt̃ ꝙ sic.q2 sicut se habet sensibilit̃ loquēs ad sensibilit̃ audiētē vl̃ audire valentē:ita ꝛ loquēs intellectualit̃ vt āgelꝰ ad quēcūq3 aliū ꝯsilit̃ audire valētē.sed hō sensibilit̃ valēs loq̄ pōt cuicūq3 hoī alteri audire potēti nō magis vni ꝙ alteri loqui de q̄cūq3 sibi noto non magis de vno ꝙ de alio.ḡ ꝛc. ¶Contra.q2 angelus loquēs est illuminans audientem ipsi illa q̄ loq̄t̃ reuelādo.sed īferiores nō illumināt supꝛiores:sed tm̄mō econuerso:ḡ nec inferiores supꝛioꝛibus pñt loq̄.quare ꝛc. ¶Responsio.vbi sic est ꝓcedēdū. Pꝛimo eñ videbit̃ an q̄libꝫ hō possit loqui cuilibꝫ:ꝛ q̄libꝫ angelꝰ cuilibꝫ alteri tā angelo ꝙ etiam aīe separate/ꝛ etiā homini:ꝛ ecōuerso an homo possit loq̄ angelo.Scđo/an q̄libet possit loq̄ alteri de q̄cūq3 vel tñ de vno ꝛ nō de alio.Tertio/an possit loqui quotcūq3 simul an tm̄ aliq̄bus.Quarto/an eidē possint insimul plures loqui.

Quantum ad pꝛimū pono tres conclusiones. ¶Pꝛīa est:ꝙ nō q̄libet pōt loqui alteri locutiōe sensibili exteriori/q̄li loq̄t̃ hō seu aīa corpoꝛe mediante. ¶Hec apparet.qm̄ nullus locutiōe aliqua alicui potest loqui nisi sciēs ꝛ pintelligēs signata signorꝫ illius locutionis: ꝛ ipsa signa formare potēs. oīs eñ loquēs alteri signatuꝫ illorꝫ signorꝫ pconcipit: q̄ signa loquēdo format ꝛ audiēti obiicit.sꝫ nō oīs hō pōt signa sensibilia ꝑ q̄ fit ipsa locutio sensibilis formare: nec iporꝫ signata intelligere.mutus eñ nō pōt forāre signa audibilia / nec mancus ꝛ cōtractus visibilia:de q̄bꝰ dictū est ī q̄stione alia.nō oīs etiā potēs formare talia signa ītelligit iporū signata:cū nō nouerit oīa idiomata:nec ꝑ ꝯñs oīm signorꝫ audibiliū nec etiā visibiliū signata/vt ad sensū apparet.ḡ nec oīs hō pōt loq̄ locutione sensibili nec audire.sicut eñ locutio hmōī dupliciter īpedit̃ vcꝫ ꝓpt̃ īpotētiā formādi signa sensibilia signatiua/ꝛ ꝓpter ignorantiā signatorum ipsorꝫ ita ꝛ eisdē modis seu cāis auditio īpedit̃.vcꝫ vno mō ꝓpt̃ īpotētiā pceptiuā audibiliū signorū : sicut surdus nō pōt audire loquētē ꝑ voces nec cecꝰ loquētē ꝑ signa visibilia Alio mō ꝓpter ignorātiā signatorꝫ signorū loquētis.nō tñ vt pꝛimo mō:q2 illo mō nec signa ipa sensibilia sentiūt̃ nec iporꝫ signata ꝑ ea ꝑ ꝯñs ītelligunt̃.Hoc aūt scđo mō auditio impedit̃ nō respectu signorꝫ sensibiliū acceptorꝫ in rōne obiectorꝫ:cū ipsa vt sic sentiāt̃:sed īpedit̃ respectu iporꝫ vt acceptorū ꝑ modū mediorꝫ siue signorū:ꝓ quāto in eis cognitis actu sentiendi nō pōt audiēs eorꝫ signatū intelligere:ad quod tñ finaliter ꝛ pꝛincipalit̃ ipa locutio ꝛ auditio ordinat̃. ꝛ ideo auditio īpediri dicit̃: q2 finē non ꝯsequitur.ꝛ hoc modo intelligendū est ignorantē signata signorꝫ sensibiliū pdictorꝫ non posse loqui locutione sensibili:ꝉꝫ signa hmōī ꝓferre valeat ꝛ formare: q2 sꝑ loq̄ns locutiōe ꝓpꝛie sūpta/signata locutionis signorꝫ manifestare ītēdit ei cui loq̄t̃: qđ facer̃ neq̄t q̄ ipa nō ꝑcipit.q̄re ꝛc.

Secūda cōclusio est:ꝙ oīs signa sensibilia formare potens eorūq3 signata intelligens potest loq̄ sensibiliter cuicūq3 alteri valēti sensibiliter talia signa sēsibilia ꝑcipere actu pꝛīo sentiendi:eorūq3 signata cognoscere actu intelligēdi. ¶Hec apparet.q2 nec loq̄ sensibiliter est aliud ꝙ ꝓducere seu formare aliqđ sensibile signū rei pcōcepte alteri expꝛessiuum/vcꝫ audiēti signū ipm pconcipienti actu aliq̄ sentiendi: ꝛ eius signatuꝫ apphendenti actu intelligēdi sequēte . nec audire sensibilit̃ ē aliud ꝙ aliqđ tale signū a loquēte pꝛimo ꝓductū sentire: et scđo eius signatū cognoscere.q̄re ꝛc. ¶Ex hoc seq̄tur corollarie:ꝙ nec homo angelo vel aīe sepate nec angelꝰ vl̃ aīa sepata sine assūpto corpe pōt loq̄ sēsibilit̃ hoī. ¶Hoc apparet.qm̄ nec angelꝰ nec aīa sepata pōt aliq̄d sentire. ḡ nec loquētē sensibilit̃ audire. ¶Cōseq̄ntia ē euidēs.q2 locutio sensitiua ꝉꝫ pꝛincipalit̃ intendat actū ītelligēdi signatū sui termini siue sensibilis signi:pꝛius tñ post locutionem est in audiente actꝰ aliq̄s sentiēdi signū ꝙ actus intelligēdi signatū.ḡ nō potēs aliq̄d sētire nec pōt loquētē sensibilit̃ audire.ḡ nullꝰ pōt sēsibilit̃ loq̄ āgelo nec aīe sepate vt sensibilit̃ audiētibꝰ vel audire valētibꝰ. ¶Dico aūt vt sensibilit̃ nō vt intellectualit̃ audire valentibꝰ . q2 ꝉꝫ angelus vel aīa sepata non possit signū sensibile loquētis sensibilit̃ sentire:pōt tñ ipꝫ eiusq3 signatū intelligere. ¶Ex q̄ videtur ꝓbabiliter ꝯcedēdū ꝙ angelus vl̃ aīa separata pñs homini sensibiliter loq̄nti pōt ipm audire nō sensibilit̃ sed ītelligibiliter signa ꝛ eorꝫ signata ꝑcipiēdo. ¶Quđ apparet pꝛīo ꝑ exēplū de angelo Tobiā associante/ipsumq3 sibi loquentē sensibiliter/intellectualit̃ audiēte:ꝛ ideo ipsi ad oīa respōdente. ¶Scđo ꝑ rōnem.qm̄ angelus vl̃ aīa sepata pōt naturalit̃ ītelligere obiectū creatū q̄đlibꝫ sibi pñs.sꝫ vox significatiua ꝓlata ꝛ quodcūq3 aliđ sensibile signū ē aliqđ ens creatū.ḡ āgelus vl̃ aīa separata pñs hoī sensibiliter loquēti ꝑ talia signa sensibilia ab ipo forāta pōt sicut ꝛ ipm hoīem loquentē ītelligere talia sensibilia signa:quorꝫ etiā pōt intelligere signata ꝛ ꝑ ꝯñs ī signis hmōī ītelliget ea.q̄re ꝛc. ¶Cōfirmat̃.q2 oīs q̄ loquētis signū eiusq3 signatum ꝑcipit/loquētem audit.sꝫ āgelꝰ vl̃ aīa sepata pōt ꝑcipe seu ītelligere oīa signa sensibilia loquētis:pōt etiā scire ipsa esse taliū significatiua:cuꝫ possit scire ad q̄ signanda sint ab hoībꝰ īstituta.ḡ pōt audire ītellectualit̃/hoīeꝫ sibi sensibilit̃ loquētē. In hoc tñ audit dissimiliter loquenteꝫ hoīem ꝛ aliū angelum.Pꝛimo.q2 audiendo angelum pꝛius eius signatum vcꝫ signi intelligibilis qđ recipit/intelligit ꝙ ipm signuꝫ vt in q̄stione alia fuit dictū.audiēdo autem hoīem sensibiliter loquētē videt̃ ecōtrario se habere:q2 pꝛiꝰ videt̃ ītelligere signū ipm sensibile ꝙ eiꝰ signatū:sicut etiā ē de q̄libꝫ hoīe aliū audiente.oīs eñ hō aliū audiēs pꝛimo signum sentit ꝛ secundo signatum eiꝰ intelligit. Scđo. q2 angelꝰ nō pōt audire aliquē āgelū nisi sibi loquētē.pōt aūt audire intellectualit̃ oēm hoīem sensibilit̃ loquētē sibi vl̃ alteri indifferent̃: dū tñ fuerit ei pꝛesens . Et ratio huiꝰ diuersitatis est.q̄niam vnus angelus non audit alium angelum

nisi mediāte signo ītelligibili supradicto qđ a loq̄nte an
gelo ꝓductū ī se recipit subiectiue:ꝛ ī solo illo signo ꝛ nō
ī alio āgelꝰ audiēs vt audiēs ītelligit rē ab ipō loquēte
angelo ꝑconceptā.alias nō eēt ī loquētis ptāte loq̄ vni
ꝛ nō alteri.ģ nullus angelꝰ audit nec audire pōt nisi sibi
loquētē angelū/cū nec ab aliq̄ alio a loquēte sibi recipi=
at tale signū ad audiēdū necessariū.nō sic aūt ē de hoīe sē
sibilit̄ loquēte.qm̄ hō sensibilit̄ loquēdo nō ꝓducit signū
sensibile ꝑ qđ loq̄t ī angelo sꝫ in medio:nec ꝑ ꝯñs angelꝰ
audit eū intellectualit̄ ꝑ aliq̄d qđ ab ipō ī se recipiat sub
iectiue:sed tm̄ dr̄ eū audire q: signū eiꝰ sensibile ī medio
formatū eiusq̧ signatū intelligit: q: ei pn̄s assistit.hmōi
aūt loquētis hoīs signū ꝛ ei correspōdēs signatum non
magis pōt intelligere si homo sibi q̄ si alteri intēdat loq̄
ipso angelo loquente homini pn̄te vniformit̄ existente.
¶Et si ꝯtra hoc arguat̄: q: tunc sancti possent naturalit̄
intelligere absq̧ diuina reuelatione orōnes nostras sal=
tem vocales: ¶Respondeo q verum est si essent oranti=
bus ꝛ eorum orationibus presentes:non possunt autem
absentes:supposito q obiectū intellectū vel in se vel in
aliq̄ eiꝰ signo agnoscēti oporteat eē pn̄s.vel si nō: ꝛ si pos
sent naturalit̄ talia itelligere sicut alia q̄ inferiꝰ hic agū=
tur:nō tn̄ nisi ꝯuertendo se ad ipsa. ¶Apparet igitur ex
predictis: q homo potest loqui mō p̄dicto angelo ꝛ ani=
me separate:ꝛ ipse angelus et anima eum loquentem sen
sibiliter audire intellectualiter. ¶Q: aūt ecōuerso ange
lus vel aīa sepata nō possit sensibilit̄ ꝑ se loq̄ nec a nobis
audiri/apparet.q: hmōi signa sēsibilia nō pn̄t ab aliqua
secunda causa formari nisi corpore mediāte. Dico aūt a
causa secūda.qm̄ pria cā oīm est ꝑ se sine quocūq̧ alio me
diāte causaliter ꝓductiua.ppter qđ deꝰ ipe solus pōt lo
q̄ cuilibꝫ creature intellectuali oībus modis possibilibꝰ
loquēdi distinctis ꝛ explicatis in q̄stione p̄cedenti.

Tertia conclusio est: q quilibet angelus

potest loqui cuilibꝫ angelo: ꝛ etiā vt videt̄ aīe hoīs sepa
te. ¶Hec ꝓbat̄ primo q̄tū ad primā ptē eiꝰ/vcꝫ q q̄libꝫ
possit loqui.qm̄ oīs potens locutionis signū seu terminū
formare seu ꝓducere eiusq̧ signatū p̄cōcipere/pōt loq̄. sꝫ
q̄libet angelus est talis.nō em̄ magis hoc vni videt̄ ꝯpe=
tere q̄ alteri:ꝛ ideo aut omi cōuenit:aut nulli. sꝫ scđm nō
pōt poni.q: tūc nullus posset loqui alteri/qđ ē falsū.ģ ꝛc.
¶Cōfirmat̄.q: q̄dlibꝫ suppositū nature ītellectualis vi=
det̄ posse suū ꝯceptū ꝑ signa ei ꝯueniētia ipꝫ significātia
explicare:vt apparet ꝑ exemplū de hoīe. ģ cū hoc sit pfe
ctionis in hoīe:multo magis est de quolibet angelo con
cedendū.nec em̄ pōt angelus sicut hō īpediri a locutione
hmōi ppter īpotentiā formādi signa intelligibilia q̄bus
mediātibꝰ loq̄t.qm̄ q hō īpediat̄:hoc ē q: format signa
sensibilia ꝑ q̄ loq̄t aliq̄ corpe corruptibili mediāte:vl̄ q:
nō intelligit oīa idiomata.angelꝰ aūt q̄libet ē ꝑ essentiā
suā incorruptibilē hmōi signorꝝ intellectualiū q̄bꝰ loq̄t si
cut ꝛ aliorū oīm effectuū sibi possibiliū pricipiū ꝓducti=
uuꝫ.nec ē credēdū q apđ ipos sit diuersitas talis idioma
tū/q̄rū vnū ītelligat tm̄ vnꝰ ꝛ aliđ aliꝰ:cū signa ꝑ q̄ loq̄t
nō ad placitū seu ex īpositiōe significēt sicut nr̄a. q̄re ꝛc.
¶Scđa ps ꝯclusiōis vcꝫ q cuilibet possit loq̄ q̄libꝫ/ap
paret.qm̄ q̄libꝫ pōt loq̄ cuicūq̧ eū audire potēti. sꝫ q̄libꝫ
pōt quēlibet audire:cū possit p̄dicta signa recipe:eorūq̧
significata pcipe:qđ nō ē aliđ q̄ posse audir̄.ģ ꝛc. ¶Mi=
nor appet.q: q nō oīs hō possit audire loquētē sensibilit̄
et eius signa ꝛ signata pcipere:hoc ē:q: signa sensibilia
sic loquētis pcipit actu sētiēdi elicito mediāte ab orgāo
corruptibili depēdēte. sꝫ hoc de nullo āgelo pōt dici: cū q̄
libꝫ sit ꝑ suam essētiā īcorruptibile scđm susceptiuū signo
rū ītelligibiliū p̄dictorꝝ.ģ ꝛc. ¶Cōfirmat̄.q: nulla appet
rō q̄re magis vnꝰ possit audire istū q̄ aliū:nec q̄re magis
vnus possit suum ꝯceptum vni q̄ alteri explicare. ģ ꝛc.
¶Sꝫ ꝯtra ꝯclusionē istā pōt argui.qm̄ oīs intellectuali
ter loquēs nouit aliq̄d qđ ignorat audiēs.sed inferiores
angeli nō nouerūt aliq̄d qđ supioribꝰ sit ignotū:cū arcana
dei ꝛ futura secreta ꝑ supiores īferioribꝰ reuelēt̄: ꝛ nō ecō
uerso.ģ lꝫ supiores īferioribꝰ nō tn̄ ecōuerso īferiores su=
perioribꝰ pn̄t loq̄. ¶Maior ꝓbatur.qm̄ nullꝰ loq̄t ītelle
ctualit̄ nisi de aliq̄ sibi noto:qđ q̄dē ab ipso loquēte p̄in=
tellectū post eius locutionē audienti efficit̄ notū ī signo
eius rep̄sentato:qđ q̄dē signū a loquēte īprimit̄ audiēti.
¶Ad hoc pōt dupliciter respōderi. Uno mō pōt dici q lꝫ
supiores intelligāt oīa q̄ inferiores habitualiter:tn̄ nō ē
incōueniēs quēlibet inferiorem aliq̄d actualit̄ ītelligere
a superiore aliq̄ actualiter non conceptum.sꝫ actualiter
aliquid intelligens potest de illo loqui ꝛ ipsum explica=
re cuicūq̧ alteri lꝫ ipm̄ hītualit̄ sciēti:nō tn̄ actualit̄ co=
gitanti.q̄re ꝛc. ¶Scđo pōt dici aliter:negādo totaliter
maiorē rōnis p̄dicte.videmꝰ em̄ q homini cuicūq̧ aliq̄d
actualit̄ cognoscēti pōt loq̄ aliꝰ de eođ.ꝛ ita ꝯsilit̄ pōt di
ci de āgelo. ¶Et qm̄ dicit̄ q audiēti post locutionē effici
tur notū illud de quo loq̄t sibi loquēs: pōt dici primo q
hoc est verū nisi illud eēt antea ei notum. Uel scđo etiam
pōt dici q nō est incōueniēs vnū ꝛ idē p̄cognitū vno mō
nouiter ītelligi alio mō. Unde audiēs a loquēte aliq̄d an
tea sibi notū qđ ante locutionē fuerat sibi notū absolute
post locutionē ꝛ auditionē cognoscit ipm̄ vt alterius vcꝫ
loquētis obiectū ab eo silit̄ cognitū.hoc aūt vcꝫ obiectū
vt loquēti notū nō fuerat ab audiēte ante locutionē p̄co=
gnitū.nec em̄ antea sciebat audiēs q illđ idē obiectū co=
gitaret ꝛ cognosceret loquēs qđ ipse antea cogitabat.q̄=
re ꝛc. ¶Cōfirmat̄.quia nō semꝑ ille cui alius loq̄tur pci=
pit post locutionē ipsiꝰ locutionis obiectū siue signatuꝫ
esto q ante locutionis actū nec actualit̄ nec hītualit̄ sci
ret ipꝫ.videmꝰ em̄ ī nobis q interdū distracti circa alia
q: ad ea q̄ nobis dicūt̄ nō aduertimꝰ/ideo ipsa nō intelli=
gimus:ꝛ hoc ideꝫ ī angelis forte pōt ꝯtingere. ¶Ex quo
seq̄tur q non est verum illud qđ assumit̄.vcꝫ q semꝑ au=
diens nouiter intelligat locutionis obiectū qđ nō fuerat
antea sibi notū. ¶Tunc ergo dicendū est: q q̄libet ange
lus cuilibet pōt loqui:aliter tn̄ īferiores supioribꝰ:ꝛ alit̄
ecōuerso q̄tū ad hoc q sibi mutuo loqui videt̄. qm̄ cū di
uina arcana superioribꝰ vt p̄imū:ꝛ per eos inferioribus
reuelent̄:non aūt ecōuerso:ideo supiorū locutio facta īfe=
rioribꝰ pōt esse de talibus eis ignotis:vcꝫ de diuinis secre
tis ipsis supioribus loquētibꝰ reuelatis.ꝛ ideo hmōi ipo
rū locutio pōt dici/ꝛ dicit̄ illuminatio inferiorū.oīs enim
audiens aliq̄d maxīe arduū ꝛ nouiter ītelligēs ipm̄/pōt
dici a loquēte illđ ei manifestāte qđ sibi erat ignotū āte a
illustratus.ꝛ hinc est q supiores dicunt̄ illuminare ꝛ pur
gare inferiores.pn̄t em̄ īferiores dici a supioribꝰ purgari
non a culpabili macula sꝫ ab ignorātia p̄terita locutiōis
obiecti nouiter eis noti:ratione cuiꝰ notitie possunt dici
ab eis illuminari.est em̄ oīs notitia seu intellectio q̄dam
mētis illuminatio.nō tn̄ sic ītelligendo eos illuminari q
hmōi illuminatio causet̄ effectiue in ipīs audiētibꝰ a lo=
quētibꝰ nisi antecedent̄ ꝓ quāto vcꝫ causant̄ ī ipīs audiē
tibꝰ a loquētibꝰ signa intelligibilia eis representantia q̄
primo erāt ignota: mediātibus q̄bꝰ signis rep̄sentatiuis
ipsi audiētes ī se effectiue eliciūt ipsam notitiā illustrātē
eo tn̄ mō ꝛ pfectiꝰ inferiores possūt dici a superioribꝰ eis
loquētibꝰ illustrari q̄ discipuli a magistris docētibꝰ sensi
biliter illustrant̄.īferiores aūt q: vt cōit̄ nesciūt hmōi ar
cana diuina nec alia ante illos/cū sciāt ꝑ ipsos:ideo non
dicuntur superiores illuminare:nec ipsorum locutio dici
tur aliorꝝ purgatio nec illuminatio.nec tn̄ ē īcōueniēs di
cere ipsos inferiores ad īferiora aliq̄ explēda missos aliq̄
īferiꝰ cognoscere supioribꝰ īcognita: q̄ reuersi pn̄t postea
eis loq̄.q̄rū tn̄ de talibꝰ locutio adhuc nō dicit̄ ꝓprie illu
minatio nisi vlt̄ extēdēdo illuminationē ad oēm locutio
nē post quā seq̄t̄ ī audiēte aliq̄ q̄liscūq̧ obiecti notitia/si
ue illud obiectū ab angelo audiēte prīo notū tm̄ hītualr̄
siue nullo mō fuerit priꝰ notū/q: vt sic ꝓpriꝰ illuminatio
maxime si eēt de re ardua diceret̄.vnde ꝓprie audiēs tūc
a loquēte illuminat̄ ꝛ purgat̄ qm̄ ꝑ locutionē acquirit de
nouo intellectionem alicuius ardui ꝛ secreti prius tota=
lit̄ sibi ignoti tam in hītu q̄ in actu. ꝛ hoc modo vt pluri=
mū scđꝫ doctrinā sanctorꝝ īferiores a supioribꝰ illumināt̄
ꝛ purgant̄:nō ecōuerso. Si tn̄ deus arcana sicut ꝛ facere
posset prīo īferioribꝰ reuelaret:tūc etiā ipi inferiores lo=
quēdo superioribꝰ de hmōi eis prius diuinitꝰ reuelatis
eos purgare et illustrare ꝯsilit̄ diceret̄: nō sic aūt saltē
vt cōit̄ ē de facto. Large aūt sumēdo ista vocabula oīs lo
quens pōt dici illuminare aliū audiētē:cū pōt pādere ali
qđ nō tn̄ arduū:sed et aliđ ipsi ante locutionē totaliter
ignotum.ꝛ vt sic videt̄ ꝓbabilit̄ posse credi supiores pos=
se ab īferioribus eis loquētibꝰ de aliq̄bus illustrari:vel si
non/saltē tertio mō magis large sumendo illuminationē
ꝓ locutione de aliq̄ ignoto ꝛ si nō actualit̄ saltē hītualit̄
audiēti añ locutionē hmōi.ñ em̄ oportꝫ q oīa q̄ actu ītel
ligit īferior/ītelligat q̄libet supior.q̄re ꝛc. ¶Hec de prīo.

Quantū ad secūdum videtur esse dicē

dū q pōt loqui vtiq̧ q̄libet loq̄ valēs siue sensibilit̄ vt hō
siue intellectualiter vt angelus ꝛ ēt aīa sepata de quocū
q̧ actualiter sibi noto:nō aūt de aliq̄ qđ ignorat. ¶Pri
mū: vcꝫ q de oī qđ actu ītelligit loq̄ possit/videt̄ euiden=
ter.qm̄ cognoscēs aliq̄ vniformit̄/ꝛ ipsorꝝ p̄cognitorū si=
gna rep̄sentatiua ꝯtinēs virtualit̄/nō magis q̄tū ē ex se
pōt vnū obiectū cognitū mediāte signo eiꝰ rep̄sentatiuo
q̄ alterū mediāte ēt suo signo ꝓprio explicare:nec ꝑ ꝯñs
magis de vno q̄ de alio pōt loq̄.sꝫ cognita actualit̄ cogno
scunt̄ q̄tū ad locutionē req̄rit̄ vniformit̄.angelꝰ em̄ etiaꝫ
oīm ab ipō cognitorꝝ ꝯtinere videt̄ signa ītelligibilia ip=
sorꝝ significatiua.nec video q̄re magis hmōi signū vniꝰ ob
iecti cogniti q̄ alteriꝰ virtualit̄ cōtineret:sicut nec hō sen
sibiliter loqui valēs.ģ ꝛc. ¶Scđm: vcꝫ q nullus de aliq̄
qđ ignorat loq̄ valeat/appet.qm̄ oīs loquēs obiectū de
q̄ loq̄t aliq̄lit̄ manifestat ꝛ audiēti explicat seu p̄sētat ī si
gno eiꝰ significatiuo q̄ loq̄t mediāte.sꝫ hoc nō videt̄ posse
facere nisi ipm̄ esset antea sibi notū. q̄re ꝛc. ¶Cōfirmat̄.
q: si de q̄libꝫ ignorato q̄libꝫ posset loq̄: q̄libet posset aliuꝫ
de q̄cūq̧ certificare:qđ falsū ē.q̄re ꝛc. ¶Sꝫ hic est dubiū
an ēt angelus possit loq̄ nō tm̄ de obiecto q̄cūq̧ creato:sꝫ
etiam de increato beatitudinis obiecto. ¶Ad hoc respō
dent aliq̄ dicētes q nō. rō cuiꝰ est.q: oīs angelus loquēs
ꝓducit ī itellectu audiētis actū intelligēdi obiectū de q̄
loq̄tur.sed nulla creatura ꝯtinet virtualit̄ nec pōt ꝓdu=
cere causalit̄ actū intelligēdi deū sub rōne deitatis.ģ nec
de ipso angelus vnꝰ alicui pōt loq̄. ¶Sed sic dicētes du
plicit̄ deficiūt:q: duo falsa accipiūt. Primū est: q ange=
lus loquēs ꝓducit ī ītellectu alterius audiētis actū ītel
ligēdi.hoc siq̄dē vt ꝓbatū ē ī p̄cedētibꝰ/nō ē verū. Scđꝫ
est: q nulla creatura ꝯtinuat actus virtualit̄ ītelligendi
deū.hoc etiā nō est verum.oīs em̄ ītellectualis forma cō
tinet virtualit̄ actū ītelligendi ꝛ volēdi deū nō beatificuꝫ
sꝫ aliū:vt in prīo ꝛ ī q̄rto ꝓlixius ē ostēsū. q̄re ꝛc. ¶Et iō
aliter est dicēdū/vcꝫ q sicut hō sensibilit̄ loqui valens cō
tinet virtualit̄ cuiuscūq̧ obiecti intellecti aliqđ sensibile
signū obiecti hmōi intellecti creati vel increati etiam ex=
p̄ssiuū:q̄ mediante de obiecto p̄cōcepto q̄libꝫ pōt loq̄:ita
ꝯsilit̄ q̄libꝫ angelus ē virtualit̄ ꝯtētiuus ꝛ foratiuꝰ si=
gnorꝝ ītelligibiliū significātiū q̄cūq̧ obiecta ab eo actua=
liter p̄cognita:ꝛ ꝑ ꝯñs de eis oībꝰ illis mediātibus pōt
loqui. ¶Cōfirmat̄. Prīo:q: de obiecto clare cognito nō
minus q̄ de ipso ꝯfuse cognito q̄libet pōt loq̄. sꝫ viatores
de deo ab eis cognito ꝯfuse ꝛ enigmatice pn̄t loq̄. ģ mlt̄o
magis ꝯprehensores ipm̄ facialit̄ intuentes. ¶Scđo.q:
sicut se hn̄t sensibilit̄ loquētes ad signa sensibilia/ita ītel
ligibilit̄ loquētes ad signa ītelligibilia.sꝫ p̄mi de obiecto
q̄libꝫ ītellecto mediante aliq̄ eiꝰ rep̄sentatiuo signo sensi
bili pn̄t loq̄.ģ ꝛ aliꝫ vt angeli signo aliq̄ intelligibili me=
diāte.nec em̄ magis pōt deꝰ signari nec alicui pn̄tari ī si=
gno sēsibili q̄ ī signo ītelligibili:nec minꝰ āgelꝰ pōt fora
re signū intelligibile deū significans q̄ hō signū sensibile
ipm̄ rep̄sentans.ģ ꝛc. ¶Si aūt oīno dicat̄ q nullū signū
intelligibile deū significās pōt ꝓducere aliq̄s angelorūꝫ
nec ꝑ ꝯñs etiā aliq̄s aliorꝝ btōrꝝ:tūc oportet dicere ꝯñter
q nullꝰ ipōrꝝ de deo alicui alteri pōt loqui. Si aūt dicat̄
scđm opinionē aliorꝝ: q angelus loquēs ꝓducit in audiēte
actū ītelligēdi obiectū de q̄ loq̄tur:ex hoc nō videt̄ negā
dū angelū vl̄ aliū btm̄ alteri posse de deo loqui:cū q̄libꝫ
creatꝰ intellectus posset deū intelligere actu a se elicito
effectiue:ꝛ ita ꝑ ꝯñs si alteriꝰ obiecti cogniti ē ꝓductiuꝰ
actus intelligēdi in alio intellectu/ꝛ dei. ¶Et si q̄rat̄ q̄d
per talem locutionē ītelligēt aliꝫ btī audientes:cum oēs
sint deū actualiter intuētes? ¶Ad hoc pōt dici: q sicut
sensibilit̄ loquētē sēsibilit̄ audiētes de aliq̄ ab eis iā actu
liter p̄cōcepto talis obiecti p̄cōcepti ꝛ actualit̄ ītellecti
vt absolute sumpti nō acq̄rūt actū aliquē intellectionis
sed tm̄ actū sentiendi ipsum signū sensibile cuius signatū
iā p̄erat intellectū:ita ꝯsilit̄ ī ꝓposito posset dici q an
gelꝰ audiēs aliū sibi de deo loquētē/ppt̄ locutionē hmōi
non acq̄rit de deo iā facialiter intellecto nouā ītellectio=
nē: sꝫ tm̄ nouit̄ ītelligit illđ signū ītelligibile dei iā p̄cōce
pti significatiuum/qđ recipit a loquēte:sicut hō audiēs
vocē alterius loquētis significātē rē ab ipō actualit̄ ītel
lectā/rē ipsaꝫ significatā de nouo nō intelligit sed eius si
gnificatiuā tm̄mō vocē audit. ꝛ sic ꝯsimilit̄ ī ꝓposito pos
set dici.nō em̄ angelus audiēs aliū de deo sibi loquentem
deū ex tali locutione nouit̄ intelligit vt absolute sumptū
nec etiam vt loquētis obiectū.qm̄ q̄libꝫ btōrū intelligit
deū actualit̄ vtroq̧ istorū modorum:cuꝫ sciat quemlibet
aliorum esse beatum:ꝛ per ꝯñs deū actualiter intuenteꝫ.
Cōsilit̄ter possꝫ dici de btīs hoībꝰ alios de deo loq̄ntes sē
sibilit̄ audiētibꝰ:vcꝫ q vocē eorū sensibilē dei significati=
uā audiūt:sed rē ipsā significatā vcꝫ deū nouiter non ītel
ligunt. ¶Uel forte posset etiaꝫ dici q audiētes de deo lo
quentes aliquam possunt acquirere notitiam de ipō licꝫ
actualit̄ p̄cognito.nō notitiā beatificā quā p̄habēt:sꝫ ali
quā aliaꝫ eis forte possibilē abstractiuā. ¶Hec de scđo.

Quātum ad tertium videtur aliter esse

dicēdū de hoībꝰ sensibilit̄:ꝛ alit̄ de angelis vl̄ aīabꝰ sepa
tis intellectualiter loquētibꝰ/ q̄tū ad hoc.qm̄ sensibilit̄
loq̄ns hō mediāte significatiuo signo sēsibili plībꝰ pōt lo
q̄.loquēs aūt intellectualit̄ nō pōt vnico signo ītelligibi=
li plībꝰ simꝉ:sed tantummō vni loq̄. ꝛ rō huius diuersita=
tis sic loquētiū ē:q: loquēs ītellectualit̄ loq̄t signo medi
ante audiēti ip̄sso.nō pōt aūt vnū ꝛ idē signū diuersis im
primere subiectis. ģ nec pōt mediāte vno signo plībꝰ loq̄
simꝉ.secꝰ aūt est de loquēte sensibilit̄.qm̄ signū sensibile ꝑ
qđ talꝰ loq̄t audiēti realit̄ non imprimit̄: nec ī ipso sꝫ ī me
dio subiectiue recipit̄.qđ q̄dē sēsibile signū ī medio ꝓdu
ctū mlt̄is obijcit̄ obiectiue.lꝫ ei vnū nō possit ī pluribꝰ reci
pi subiectiue:pōt tn̄ plībꝰ obijci obiectiue.vñ ꝛ sonꝰ audi
bilꝰ vl̄ aliđ qđcūq̧ sensibile signū a loquēte formatū ꝛ suū
ꝓpriū significatū tot obijci pn̄t q̄t loquēti pn̄t eē p̄ntes eū
audire valentes:siue hoc fiat mediantibus diuersis spe=
ciebus ab ipso vno sensibili signo in diuersis audientibus
causatis vt dicunt aliqui: siue quōcunq̧ aliter.de quo
alias prolixiꝰ inq̄ret̄. Si species ponant̄ q̄bꝰ mediātibꝰ

signa sensibilis audiantur/aliter se habet intelligibiliter audiens ad signū intelligibile ⁊ aliter sensibiliter ad sensibile. qm̄ intelligibiliter audiens tā signū q̄ eius significatū nullo alio rep̄sentāte mediāte intelligit p seipm̄. audiens aūt sensibiliter signum sensibile in q̄ signatum loquēs ei obijcit non pcipit nec pcipere pōt nisi signo alio puta specie mediāte. ita q̄ oīs sensibilit̄ audiēs significatū signi scđo itelligit ī ipso signo sensibili ei⁹ significatiuo quod precōcipit/ita hm̄oi signatum sensibile in specie aliq̄ sicut ī alio signo sentit. ¶ Ex p̄dictis infero corollarie q̄ nec intelligibilit̄ nec sensibilit̄ loquēs pōt quotcunq̄ sed tm̄ aliq̄b⁹ simul loq̄: ⁊ hoc supposito q̄ agēs q̄dcūq̄ creatū non possit simul quotcūq̄ effect⁹ p̄ducere effectiue: sed tm̄ aliquos. ¶ Hoc apparet. qm̄ vt dictū ē/oīs intelligibilit̄ loquēs p̄ducit in audiente aliquā formā vcʒ signum intelligibile: ⁊ ita per ↄ̄ns quot sunt audientes angeli vel aīe separate tot h̄nt talia signa esse: cū vnū non possit recipi in diuersis. ḡ cū ista oīa p̄ducantur a loquēte: p ↄ̄ns si nullū creatū agens pōt ī quotcūq̄ effect⁹ nec aliq̄s sic loquens poterit quotcūq̄ existētib⁹ oīb⁹ simul loq̄. ¶ Idem ⁊ propt̄ eandem rōnē apparet in locutiōe sensibili: supposito q̄ fiat mediāte specie p̄ducta ab obiecto audibili in organo auditus: q̄d tn̄ forsitan nō est verum. de isto etiam vcʒ sensibilit̄ loquēte/apparet q̄ nō pōt quotcūq̄ loqui simul: q̄ nec quotcūq̄ possūt ipsi esse sufficient̄ p̄ntes: q̄d req̄ritur ad hoc vt possint ab obiecto audibili immutari. si tn̄ essent p diuinā potētiā/nō video quin oēs vniformiter eundem loquentē audirēt. ¶ Sʒ est hic dubium de isto supposito supradicto/vcʒ an oīs secūda causa determinet sibi certū numerū effectuum vltra quos non possit simul/lʒ possit ī vnū post aliū successiue. ¶ Ad hoc dicit̄ cōiter q̄ sic. sed tn̄ suppositis q̄busdā vulgatis ⁊ communit̄ ↄcessis/ↄtrariū videt̄ esse dicendū vcʒ q̄ non omnis cā scđa sibi determinat certū numerū effectuū. Q̄d appet. qm̄ vnū ⁊ id̄ obiectū/puta cād stella est visibilis ⁊ pōt actu videri ab omī oculo corporali/etiā si p īpossibile infinita aīalia ponerent̄. sed vt cōiter dicit̄ obiectū visus est causans p̄priā spēm in q̄cūq̄ oculo ipʒ videntis. ḡa quot obiectū videt̄ tot sunt effectus q̄ ab eo causaliter p̄ducunt̄. sʒ vnū ⁊ idē obiectū pōt esse actu visum: etiam ab infinitis si p īpossibile ponerent̄. nūq̄ eñ pōt a tot actu videri q̄n adhuc posset videri a pluribus si plura ponerent̄. ḡ nec ipm̄ obiectum visibile pōt in tot effectus puta species visibiles q̄n possit etiam simul in plures. quare ⁊c. ¶ Si autem negentur species: ⁊ dicatur sicut ⁊ multi ponunt/q̄ obiectum ipsum visum est immediata causa actus videndi: idem sequitur de videndi actibus sicut ⁊ de speciebus: vcʒ q̄ etiam obiectū visū non determinabit sibi certum numerum visionum. ¶ Cōsimiliter potest argui de relationib⁹ si ponātur ab extremis realiter distingui ⁊ a fundamento causari ac secundum diuersitatem terminorum diuersificari ⁊ multiplicari. hoc eñ supposito: q̄d tn̄ falsum reputo: cum idē possit esse simile vel dissimile omnibus etiam infinitis ⁊ simul: p ↄ̄ns idem puta vnum album causabit in se simul similitudines vel dissimilitudines infinitas: vel saltē nūq̄ causabit tot q̄n adhuc posset in plures insimul si plures termini ponerēt̄. quare ⁊c. ¶ Preterea pōt argui sic ad idē: ⁊ idē ignis p diuinā potentiā posset esse in plurib⁹ locis simul: ⁊ per consequens in omnibus: nec vnq̄ posset esse in tot quin adhuc in pluribus si plura fierent/posset esse. sed in q̄tcūq̄ locis pōt existere ī tot posset agere ad diuersa si in quolibet haberet passum dispositū sibi p̄ns. Q̄d p̄batur: quia aut in nullo loco agere posset/vel tm̄ in aliquo vel ī omni. Sed nō pōt poni primū. q̄ per hoc q̄ in pluribus locis poneretur nulla actione seu effectu sibi possibili priuaretur. Nec secundum. q̄ ex quo passum q̄d est in vno loco est eque dispositū ad formam ignis vel caloris sicut aliud passum q̄d est in alio loco / nulla potest ratio assignari quare magis in vno loco ageret q̄ in alio. ergo relinquitur tertium quod est propositum: videlicet q̄ in omnibus locis ageret: ⁊ per consequens in quot locis diuersis existeret tot formas introduceret: cum diuersa passa eque disposita in que ageret in eis haberet. ergo q̄ nūc ignis non possit simul agere nisi ad vnū vel ad duos ignes hoc est quia non potest habere simul sibi presentia plura passa. quare ⁊c. ¶ Hec de tertio.

Quātum ad quartum & vltimum: si dicatur q̄ plures etiam oēs simul possunt loqui eidem/sicut videtur esse credendum scđm illa que nobis apparēt de sensibiliter loquentibus/quos plures simul loquētes vnus ⁊ idem potest audire: tunc sic dicēdo occurrit dubiū qm̄ in eodē subiecto nō p̄nt simul esse plura accidētia eiusdem rōnis. sed lʒ signum intelligibile locutionis angelice ⁊ actus intelligendi non sint eiusdē rationis: sicut nec signum sensibile nr̄m ⁊ actus sentiēdi vel intelligendi/ p̄pter q̄d angelo actualiter de aliquo cogitante pōt loqui alius de eodē: tn̄ omnia signa loquentium angelor̄ intelligibilia vt ab actibus distincta/videntur esse eiusdē specifice rationis: ⁊ maxime illa que sunt respectu eorūdem obiectorum. ḡ cū oīs angelus loquēs causet in audiente hm̄oi tale signum/īpossibile est de eodē eidem insimul p̄les loqui. ¶ Ad hoc pōt dupliciter responderi. Uno eñ mō forte posset dici q̄ q̄libet angelor̄ ē respectu eorūdē obiectorū intelligibiliū signor̄ plurium ⁊ alterius rationis virtualit̄ ↄtentiuus ⁊ causalit̄ p̄ductiuus: sicut etiā idē hō sciens plura idiomata pōt de eisdē rebus loq̄ mediātib⁹ diuersis signis sensibilibus idem significātib⁹/puta vocibus alteri⁹ rationis. ⁊ ita sicut plura signa sensibilia ad placitū significātia idē obiectū nūero/p̄nt eē alterius rōnis: ita ⁊ de signis angelor̄ naturalit̄ significātib⁹ posset dici. ⁊ ideo tūc diceret̄: q̄ angelo intelligente aliq̄d obiectum mediāte vno intelligibili signo vnius rōnis habito ab alio loquēte posset loqui alius vnicus vel idē q̄ ante locutus fuerat p̄ducendo in ipso signum a priori alteri⁹ rōnis lʒ significatiuo eiusdē obiecti: ⁊ p ↄ̄ns eadem rōne p̄nt eidē de eodē insimul plures loqui mediantib⁹ signis alterius rōnis. ¶ Et si q̄rat̄: quō vn⁹ posset scire an in illo cui vult loq̄ sit tale vel tale signum? ¶ Ad hoc facili⁹ est respondere ponendo angelum loqui per signa huiusmodi q̄ p actus intelligendi. qm̄ solus mētis ↄcept⁹ cuiuslibet ⁊ p ↄ̄ns oīs intelligendi ⁊ volēdi actus est naturalit̄ ab alio īcognoscibil̄. alia aūt oīa ī natura ītellectuali existētia vt spēs h̄it⁹ ⁊ q̄cūq̄ alia ⁊ p ↄ̄ns ista ītellectualia signa naturalit̄ a q̄libet sepato ītellectu p̄nt cognosci sicut ⁊ subiectū ipsorū ī q̄ talia existūt. si ḡ vt cōiter dicit̄ ⁊ ex scriptura trahit̄/nullus pōt naturaliter scire ↄceptū mentis alteri⁹: īpossibile est vnū angelū loq̄ alteri p̄ducendo in eo alicuius obiecti actū ītelligēdi q̄uisq̄ sibi fuerit reuelatum an in illo cui loq̄ intendit sit aliq̄s actus intelligēdi eiusdē obiecti de q̄ vult loq̄/vel nō: supposito vt supponit̄ q̄ eiusdē obiecti nō sint simul ↄpossibiles p̄les actus eiusdē rōnis. non sic aūt ē de hm̄oi signis ītelligibilibus loquētiū angelor̄: cū ipa existētia ī vno possint naturaliter ītelligi ab alio. quare ⁊c.

Sed sic dicēdo occurrit dubiū. videtur eñ tunc q̄ oporteat ↄcedere oē reuelatū ab vno angelo alicui alteri p se: nō tm̄ ab ipso audiēte signū loquētis angeli recipiente sed ēt a q̄cūq̄ alio ītelligi. oīs enʒ potēs ītelligere tale signū/⁊ eius significatū. sʒ q̄libʒ angelor̄ vt dicit̄ pōt intelligere loquentis signum in audiēte receptū. ergo ⁊ eius significatū q̄d audienti extitit reuelatū

⁊ per ↄ̄ns per tale signum poterit quilibet ītelligere audientis in quo est signum hm̄oi ↄceptū. ¶ Ad hoc potest dici q̄ esto q̄ quilibet aliorū possit intelligere tale signū in audiente perceptum: non tn̄ intelligit ipm̄ consimiliter sicut audiēs/nec p ipm̄ intellectū intelliget audientis in quo existit conceptū. ¶ Primū apparet. Primo. quia nullus angelor̄ alior̄ potest significatū illius signi intelligere p ipm̄ signū in audiēte receptū/ nisi in illo instanti q̄ ipʒ in eo angelus loquēs causat/vel illo modico tēpore quo causatū in eo durat/ad ipm̄ angelū audientē et signū in eo receptū intelligēdū actualiter se cōuertat angelus angelū audiēs signo hm̄oi trāseunte: cui⁹ signatum p ipm̄ p̄conceptū potest intelligere sicut ante: esto q̄ nūq̄ signū huiusmodi intellexerit q̄d recepit. potuit eñ vti ipso p̄cise p modum medij/nō p modum obiecti tēdēdo nō in ipm̄ sed in eius signatum. ¶ Secūdo. quia si audiens intelligit signum q̄d recepit hoc nō facit primo sed secūdo. Primo eñ intelligit eius significatū: ⁊ scđo potest intelligere si vult se cōuertere/ipm̄ signū: cū prius vtatur ipso per modū medij q̄ p modum obiecti. contrariū aūt de q̄cūq̄ alio angelo. ⁊ hinc est q̄ q̄ q̄libet alius habet vti huiusmodi signo prius ī ratione obiecti q̄ possit eius percipere signatum: ⁊ non potest ipsum vt obiectum app̄hēdere nisi dū manet in angelo audiēte ipsum recipiēte: in quo modicū permanet. est eñ cito transiens sicut ⁊ signū sensibile nostrū. per ↄ̄ns nisi vel dū actu vn⁹ angelus alteri loquitur/vel statim alius cui nō loquitur se ad audientē cōuerteret extunc tale signū nō posset apprehendere/nec per ↄ̄ns eius signatū. ¶ Secūdum vcʒ q̄ per tale signū audientis intellectū nō intelligatur ei⁹ mētis cōceptus/ ex hoc apparet. qm̄ sicut nō omnis ille cui aliquis loquitur sensibiliter ītelligit/ nec aliquo modo percipit hoc q̄d ali⁹ sibi dicit: sic eñ aliquādo est distractus q̄ nec vocē sensibiliter audit/ nec per ↄ̄ns eius significatū intellectualiter percipit: aliquādo aūt sic q̄ licet vocē audiat: nō tamē significatū eius intelligit: ita cōsimiliter de angelis intellectualiter loquētibus ⁊ audiētibus dici potest: vcʒ q̄ non semp angelus cui loquit̄ alius aduertit/ nec per ↄ̄ns signatū signi q̄d sibi imprimit intelligit. p̄pter q̄d alius angelus tale signū in ipso existēs intelligēs nō intelligit ex hoc suū conceptū: cum ex ipso signo in eo existēte nō oporteat ipm̄ cōcipere ei⁹ significatū. sed nec etiā ipm̄ signū. non eñ oportet angelum actu cōcipere oīa que actualiter sunt in ipō. q̄re ⁊c. ¶ Si autē nō ponantur in angelis talia signa respectu eorūdē diuersa: quia talia videntur esse quasi sint diuersa idiomata/que in angelis nō sunt ponēda: tūc videtur q̄ oporteat concedere/vel q̄ plures angeli non possunt eidem loqui insimul de eisdē: vel q̄ nō quecūq̄ accidentia eiusdem rōnis diuersa sunt īcōpossibilia in eodem. sicut eñ ponētes species dicūt q̄ in eadem parte medij ⁊ etiā organi sunt plures obiectorū similiū/⁊ per ↄ̄ns eiusdem rationis: sic cōsimiliter si signa ista intelligibilia q̄ eorūdē significatiua arguantur esse eiusdē rationis/per cōsequēs de signis huiusmodi cōsimiliter posset dici. q̄re ⁊c. ¶ Et si cōtra primū arguat̄: quia plures homines possunt loqui eidē homini de eodē. ergo ⁊ plures angeli vni angelo: ¶ Diceret̄ q̄ nō est simile/p̄pter duo. Primo: quia homo sensibiliter loquēs nō p̄ducit signū quo loquitur in audiēte sed in medio. angelus aūt loquēs nō producit signū quo loquitur in medio: sed in angelo audiēte: p̄pter q̄d supponit ipm̄ esse signi huiusmodi susceptiuū. sed idē angelus nō est vt supponit̄ signorū pluriū susceptiuus. plurium vcʒ eiusdē rōnis: cuiusmōi sunt oīa eorūdem intelligibiliū obiector̄. ergo nō possunt plures angeli eidē loqui insimul de eisdē: nisi dicas q̄ oēs de eodem loquētes p̄ducūt in audiente angelo idem signum q̄d videtur esse impossibile: vcʒ eūdem effectum numero effici a diuersis. vel nisi diceretur q̄ signa illa essent vnibilia/et per ↄ̄ns vt in subiecto recepta possent esse numero vnū: sicut diuersi gradus actus ītelligendi sunt numero vnus actus ītēsus. q̄d similiter p̄babile nō videt̄. ergo ⁊c. ¶ Secundo. quia sensibiliter loquentes habent diuersa signa sensibilia significatiua alterius rationis. ⁊ ideo esto q̄ p̄ducerēt ipa in audiēte/ nō essent incōpossibilia simul esse sicut illa angelorū que supponuntur esse eiusdē specifice ratiōis. q̄re ⁊c. ¶ Melius tamē dicitur alio modo: vcʒ q̄ signa huiusmodi licet eiusdē rationis nō sunt incōpossibilia in eodem. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationē in principio apparet solutio ex p̄dictis. vt eñ dictū est/ in plus se habet locutio angelorū q̄ ipsor̄ illuminatio p̄prie sumpta. et ideo licet oēs illuminātes cuiusmōi sunt superiores sint loquentes inferioribus q̄s illustrāt: non tamen ecōuerso.

Tertio quero: vtrum vnus angelus potest loqui alteri quantūcunq̄ distāti? ¶ Et videtur q̄ sic. quia angelus nō est agēs imperfectius/nec per ↄ̄ns requirit passum p̄pinquius q̄ obiectuʒ visus. sed obiectum visibile potest agere in potētiā visiuā mouēdo ipsam quātūcūq̄ distantem: vt apparet de corporibus superioribus que vidētur inferius. ergo nō minus angelus existēs in celo posset loqui angelo existēti in mūdo. quare ⁊c. ¶ Contra. quia oē agēs finitum requirit passuʒ sibi p̄pinquū sue actionis termini receptiuū. sed angelus est finitus: ⁊ ali⁹ audiens est passuʒ locutiōis termini receptiuū. ergo ⁊c. ¶ Respōsio. vbi est sic procedēdum. Primo eñ vidēdū est an angelus possit loqui vni angelo tātū ⁊ nō alteri eque distāti/⁊ ad audiēduʒ disposito existēti. Secūdo: an angelus possit loqui nō tātum alteri angelo sed etiam homini et anime separate. Tertio: quesitū an vcʒ possit loqui quantūcūq̄ distanti.

Quantū ad primū: pono tres conclusiones. ¶ Prima est. q̄ sensibiliter loquēs nō potest magis loqui vni sensibiliter audiēti q̄ alteri eque ad audiēdum disposito/sibiq̄ vcʒ loquēti p̄pinquo. ¶ Hec apparet. qm̄ taliter loquēs signū huiusmodi sensibile quo loquitur non producit in audiēte sed in medio p̄cedente. sed nec signuʒ visibile nec audibile nec aliquod sensibile postq̄ a loquēte causaliter est p̄ductū est in sua potestate/nec magis ab vno q̄ ab alio eque disposito sentitur sicut nec etiā hoc est in potestate ipsius signi p̄ducti. cōstat eñ q̄ nec in potestate coloris est magis vnum oculum q̄ alterū: nec soni magis vnuʒ auditus organū q̄ alterum immutare. ergo ⁊c. ¶ Secūda cōclusio est: q̄ nec sensibiliter loquēs aliquis potest vni intellectualiter audiēti magis q̄ alteri eque propinquo et disposito loqui. ¶ Hec apparet cōsimiliter sicut prima. qm̄ nō est in sua potestate signum a se p̄ductū sensibile in medio nec eius signatum ad placitū magis ab vno q̄ ab alio eque ad intelligēdum disposito intelligi. sed signū loquētis sensibiliter eiusq̄ signatum intelligere est ipm̄ loquētem sensibiliter audire intellectualiter. ergo ⁊c. ¶ Tertia conclusio est. q̄ intellectualiter loquens vt angelus potest loqui vni angelo ⁊ nō alteri eque sibi p̄ximo/⁊ ad audiendum disposito existēti. ¶ Hec apparet. quia cū hm̄oi intellectualis locutio sit signi ītelligibilis audiēti impressio/p ↄ̄ns cui potest angelus huiusmodi intelligibilis signū imprimere/ei potest loqui. sed vni potest imprimere nō imprimēdo ipm̄ alicui alteri: cū ipm̄ libere in quocūq̄ cui loquitur causet. ergo ⁊c. ¶ Sed ↄtra hoc arguit̄. Primo. quia licet sit in potestate volūtatis create actū

elicere ⁊ non elicere: nō tamē recipere ⁊ nō recipere: cum ipm ꝓductū necessario recipiat. sed null⁹ act⁹ est magis in volūtatis potestate ꝙ actus volendi vel nolendi. ergo nullus actus est in sua potestate quātū ad recipi vel non recipi in subiecto/nec magis in vno ꝙ in alio. ¶ Scdo. quia omnis intuitiue intelligens aliquod subiectum potest cognoscere oēm formā accntalē ei actualiter inherētem. sed oēs angeli possunt etiā cuiuslibet formā intuitiue intelligere. ergo quilibet potest intelligere quodcūqꝫ huiusmodi intellectuale signū a loquēte angelo audiēti impressum. sed omnis intelligens signū maxime naturaliter significatiuū/quale ponitur esse istud/potest intelligere eius signatum. ergo ⁊ quēcūqꝫ angelū loquentē vni possunt audire oēs alij. ¶ Cōsequētia est euidēs. q: oīs potēs loquētis signū ⁊ signi signatuꝫ intelligere/ potest ipm loquētem audire. cum nec audire intellectualiter sit aliud ꝙ loquētis signū ⁊ signatum intelligere. ¶ Confirmatur. quia nec audiēs dicitur audire ꝑ hoc ꝙ aliquid ī se recipit subiectiue: immo hoc ipi vt audiēs est est oīno actiue: sed tm̄ ꝑ hoc loquētē audit: q: signū ab eo prolatum vel eius signatū ꝑcipit obiectiue. ¶ Qd apparet: qm̄ si homo in se speciē cuiuscūqꝫ rei sensibil' reciperet subiectiue/nisi rē illā cui⁹ est species obiectiue perciperet nō sentiret: ⁊ ecōuerso si nullo in se recepto rem sentiret puta sonū audiret eiusqꝫ signatum ītelligeret: talis vtiqꝫ audire veraciter diceretur. ergo consimiliter in ꝓposito est dicēdū: vcꝫ ꝙ licet signū loquētis angeli nō recipiat nisi vnus: oēs tm̄ angeli ipm loquentē angelū audiūt: qui huiusmodi signū licet in alio receptū eiusqꝫ signatū percipiūt. quare ⁊c. ¶ Ad primū dicēdum ꝙ non est simile de actu volendi vel nolendi/⁊ de huiusmodi signo intelligibili loquētis. ꝙ cū actus volendi elicitus sit in volūtate necessario subiectiue: hoc est quia sola ipsa volūtas q̄ est talis actus principiū effectiuū/est eius subiectū receptiuū. ⁊ ideo cū accidēs nō possit a subiecto naturaliter separari/nec ꝑ ꝯñs aliquis volūtatis actus elicitus potest in volūtate ipm eliciente nō recipi ꝑ naturā. cū enīꝫ nullū aliud sit subiectū ei⁹ receptiuū naturaliter/ ī quo vcꝫ volūtas ipm eliciens possit cū ꝓducere/per ꝯñs si in sua potestate esset eū ꝓducere ⁊ nō recipere/posset ipꝫ a subiecto quolibet separare: ⁊ facere eū existere ꝑ seipsum qd nō potest. secus autēꝫ est de angelo loquente. qm̄ oīs talis respicit plures: quorū quilibet potest esse subiectū signi intelligibilis ab ipso ꝓducibilis receptiuū. ⁊ ideo licet nō sit in sua potestate signū huiusmodi ab ipso ꝓductū in aliquo angelo audiēte recipi vel nō recipi: est tm̄ in sua potestate in isto recipi vel in illo: sicut et si actus volūtatis create essent aliqua plura receptiua/ipse actus volūtatis elicitus esset in volūtatis potestate nō tm̄ vt eliceretur effectiue: sed etiā vt reciperetur in vno ipsoruꝫ vel in alio subiectiue. quare ⁊c. ¶ Ad scdm posset dupliciter respōderi. posset em̄ vno modo negari illud qd assumitur in maiore. qm̄ vt cōmuniter dicit': nullus potest cōceptū mētis alterius intelligere nisi de⁹/ quātūcūqꝫ mētem eius subiectū possit naturaliter intuitiue cognoscere ⁊ cognoscat. sed nō potēs cognoscere aliqd ꝯsequens nec antecedēs ad cuius cognitionē seq̄retur cognitio cōsequētis. ergo si ad cognitionē signi naturaliter significātis in audiēte angelo existētis sequit' necessario vt infert illa ratio/cognitio possibilis cōceptus mētis ipsius angeli audiētis: ꝑ ꝯñs nō magis cognitio tal' signi naturalis ꝙ cognitio cōcept⁹ mētis angeli audiētis est alteri possibil' per naturā. ¶ Tunc igitur posset dici: ꝙ sicut deus nō sinit aliquē cōceptū alterius intelligere: licet forte naturaliter hoc esset possibile: ita nec huiusmōi signū ītelligibile angeli audiētis. q̄re ⁊c. ¶ Sed istd nō videtur sufficere. qm̄ sicut actus volendi vl' intelligendi vel sentiēdi. licet nō naturaliter expressiui possunt tamē intelligi obiecto nō intellecto: cū ab ipo essentialiter sint distincti: ita huiusmodi signū intelligibile existēs in angelo audiēte potest ab alijs intelligi nō intellecta re per ipsum signata: vl' etiā intellecta ipsa vt absolute sumpta nō tamē vt ab ipso angelo audiēte/ ī quo est signū huiusmodi/ītellecta. ⁊ sic nullo istorū duorū modoꝝ cognoscēdo huiusmodi intelligibile signū oportet cognoscere cōceptū angeli audiētis. sicut em̄ speciē alicuius rei in organo oculi alterius existentē ⁊ etiā rē ipsaꝫ posset alius videre nesciens an res ipsa ab illo in cuius oculo est species videatur: ita cōsimiliter in ꝓposito diceretur: vcꝫ ꝙ posset quis speciē vl' quodcūqꝫ aliud signū rei naturaliter expressiuū in mēte alicuius existēs eiusqꝫ signatum intelligere nesciēs an res ipsa ab illo in quo est signū intelligeretur. sicut enim ille cui alius sensibiliter loquitur interdū ipm loquētē nō audit: quia distractus circa alia nō aduertit: ita posset cōtīgere ꝙ angelus loquēs alicui angelo signū intelligibile per qd loquitur ei imprimeret qd quidem non eius signatum ipse angelus audiret seu intelligeret quia distract⁹ circa alia nō aduerteret. ⁊ ita per ꝯñs cognoscēs signū huiusmodi in angelo vl' in quocūqꝫ alio existēs/nō potest ꝓpter hoc arguere nec cognoscere signū ipm/nec eius signatum ei in quo est signum actualiter esse notum. quare ⁊c. ¶ Et ideo potest aliter respōderi. Ad cuius euidētiam est sciēdū: ꝙ vnū audire aliū loquētē potest dupliciter intelligi: sicut ⁊ audire dupliciter potest sumi. Vno em̄ modo actualiter audire ꝓprie sumptū est ꝑ signū intelligibile vt ꝑ mediū significatiuū ītellectum signatum eius qd intēdit loquēs exprimere. ⁊ hoc modo solus ille intelligibiliter audit cui loquens signū ipm intelligibile imprimit. solus em̄ vtitur illo primo signo intelligibili vt medio non vt obiecto cognito/licet possit vti eo scdario isto modo. Alio modo intelligibiliter audire potest accipi magis large: vt sit idē ꝙ per signū loquētis vt ꝑ obiectū pmo cognitū nō vt ꝑ significatiuū mediū intelligere scdario eius signatum. ⁊ hoc modo oēs angeli ⁊ etiā anime separate possunt audire loquētem quēcūqꝫ angelū cuicūqꝫ: supposito ꝙ ei cui angelus loquitur sint p̄sentes. supposito etiaꝫ ꝙ oē ens creatū: ⁊ per ꝯñs istud loquētis angeli ītelligibile signū naturaliter possit intelligi a quocūqꝫ intellectu separato. possunt em̄ his suppositis oēs alij angeli intelligere tale signum loquētis receptū in mente audiētis: ⁊ ī ipo vt in obiecto cognito prius rem ipsam intelligere ꝙ designat. Alio em̄ modo angelus audiēs huiusmodi signuꝫ intelligibile a loquente recipiēs videtur vti ipso: ⁊ alio modo omnis alius in audiēte angelo huiusmodi signum videns. ¶ Si aūt omnino dicatur ꝙ etiā oēs alij ab illo cui signū/imprimitur a loquēte vniformiter per ipsuꝫ signū eius signatum possunt intelligere/ sicut audiēs cui signū huiusmodi est impressum: tūc videtur cōsequenter esse dicēdū ꝙ oēs possunt audire vniformiter loquētem angelū sicut ille. quo supposito licꝫ angelus possit signū intelligibile imprimere vni ⁊ nō alteri eque disposito et propinquo: nō tamen potest impedire quin alij audiant qd ipse loquitur si aduertāt. ⁊ hoc modo facile esset videre ꝙ quilibet angelus intelligibiliter loquens potest loqui quotcūqꝫ alijs. non sic aūt est facile tenendo ꝙ non possunt esse plures angeli audiētes ꝙ sint signa intelligibilia ꝓducta a loquēte angelo: cum siml' nō videatur angelus posse quotcūqꝫ talia signa ꝓducere effectiue. propter quā etiā rationē nec sensibiliter loquēs pōt a quocūqꝫ siml' audiri: si vt cōmuniter dicitur qdlibet sensibile sentitur aliqua mediāte specie ꝓducta ab alio sensato in organo potētie sensitiue. nō em̄ magis vnus sonus potest quotcūqꝫ tales species siml' causare/ nec ꝑ ꝯsequēs

a quocūqꝫ audiri ꝙ angelus loquens signa huiusmodi intelligibilia. Si etiā ponatur ꝙ sensibiliter audiēs nō audiat ꝑ talē speciē aliquā mediātē: sed imediate percipit audibile vcꝫ sonū ipꝫ: adhuc nec sit loquens sensibiliter potest audiri insimul a quocunqꝫ sensibiliter: licet possit loqui sensibiliter quotcūqꝫ audiētib⁹ nō sensibiliter sed intelligibiliter sicut angelis etiā infinitis. ¶ Primum ex hoc apparet. quoniā nullus potest audire nec actualiter obiectū aliqd sensibile sensu percipere nisi sit aliq̄liter sibi p̄sens. nō em̄ act⁹ sentiēdi ⁊ maxime audiēdi potest terminari ad obiectū quātūcūqꝫ distans. sed nec infinita nec etiā quotcunqꝫ finita possunt esse alicui obiecto sensus sensibili presentia ⁊ ꝓpinqua propinquitate ad actū sentiēdi eliciēdū ⁊ terminādū necessario requisita. ergo ⁊c. ¶ Et si dicatur ꝙ ꝑ diuinā potentiā possent oīa esse siml' ⁊ per ꝯñs eidē obiecto sensibili ꝓpinqua: et ita possint dici siml' illud sensibiliter percipere: ¶ Dicetur ꝙ si oīa essent siml'/nō haberēt cōuenientē modū essendi ad actum sentiēdi eliciēdū: esto ꝙ ad recipiēdū: sicut nec Christus habet in eucharistie sacramento. ⁊ ideo sicut Christus vt in eucharistia nō videt nec audit/ nec aliqd sentit: ita nec talia in eodē loco existentia ⁊ eidē obiecto sensibili presentia possent circa ipm actū sentiēdi elicere effectiue/licet recipere subiectiue. quomō aūt hoc sit intelligendū/in quarto est diffusius explicatū ī materia de eucharistia. ¶ Tertiū vcꝫ ꝙ loquens sensibiliter posset audiri nō sensibiliter sed intelligibiliter siml' a quotcunqꝫ angelis et ab alijs omnibus spiritibus separatis apparet. qm̄ oēs angeli ⁊ alij spirit⁹ sepati possent presentialiē assistere cuicunqꝫ homini sensibiliter loquenti. sed quilibet eorum signatus ⁊ oēs vl' possunt quecunqꝫ sensibilia/⁊ ꝑ ꝯñs talia audibilia signa per que fit talis locutio intelligere: eorūqꝫ signata licet ad placitum ꝑcipere. ergo oēs vni loquēti sensibiliter p̄sentialiter assistentes possunt ipꝫ audire: cū nec loquētē audire sit aliud ꝙ signa locutionis eorūqꝫ signata percipere. ¶ Confirmatur. quia ex quo oēs loquēti equaliter sunt presentes nulla apparet ratio quare magis vn⁹ possit ꝙ alius audire intelligibiliter sic loquentē. ⁊ ita aut oēs eū possunt audire aut nullus. sed scdm nō potest poni. nō em̄ est verisimile ꝙ nullus angeloꝝ possit intelligere vocē vl' qdcūqꝫ aliud sensibile signū hominis sensibiliter loquētis sibi p̄sentialiter assistētis/etiā signi signatum. quare ⁊c. ¶ Et si queratur: quare magis sensibiliter loquens pōt audiri intelligibiliter ꝙ sensibiliter a quotcūqꝫ/apparet ratio ex p̄dictis. quia vcꝫ angeli intelligibiliter audientes possunt eē loquēti sensibiliter nō aūt audiētes sensibiliter p̄sentialiter assistētes: ꝓpterea q: angeli sic signū loquētis sensibiliter audiētes intelligibiliter nō audiūt seu intelligūt hmōi signū per aliquod mediū puta ꝑ speciem ab eo causatā. cuius cōtrariū ponitur a multis cōmuniter de audientibus sensibiliter: licet forsitan nō sit verum. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundū: pono tres cōclusiones. ¶ Prima est. ꝙ angelus potest loqui cuicūqꝫ anime separate: ⁊ econuerso anima separata ipsi. ¶ Hec probatur. Et primo quātū ad primā eius partē. qm̄ cuicūqꝫ potenti audire angelum ipē angelus potest loqui. sed quelibet anima separata potest angelum sibi loquētē audire. Qd ꝓbatur. quia potens signū intelligibile angeli loquētis recipere/eiusqꝫ signatum intelligere/ potest eū perfecte audire. sed anima separata potest signū loquentis angeli in se recipere subiectiue/ipmqꝫ ac eius signatum percipere obiectiue. null⁹ em̄ forme angelus est receptiu⁹ que repugnet anime separate: vt appet de actu intelligendi ⁊ volendi/⁊ de alio quocunqꝫ. nisi insistetur in proposito de isto intelligibili signo. cuius instantie nulla apparet ratio. omne em̄ qd angelus potest intelligere/⁊ anima seperata. ergo sicut angelus potest talia signa recipere subiectiue/⁊ ipsa ac eorum signata intelligere obiectiue: ita ⁊ anima separata. quare ⁊c. ¶ Confirmatur. quia accidēs spirituale nō repugnat alicui subiecto spirituali: sicut nec corporale corporali. sed huiusmodi intelligibile signū loquētiū angeloꝝ est accidens spirituale habēs esse aliqd subiectiuū. angelus etiā est ꝓductiuus ipsius nō in seipso vt actus intelligēdi vl' volendi sed in alio. ergo cū anima sit subiectū spirituale intellectiuum est accidētis huiusmodi receptiuū. ¶ Secūda pars cōclusionis: vcꝫ ꝙ etiā anima a corpore separata possit loqui angelo ecōuerso: apparet. Primo. q: oīs potens audire aliū potest respōdere/⁊ ꝑ ꝯñs loqui ei. Secūdo. q: sicut anima sepata potest localiter se mouere: ⁊ actū intelligendi ⁊ volendi elicere: ita etā videtur ꝙ possit ꝑ tale p̄dictū intelligibile signū formatū alteri suū explicare conceptū causando in quocūqꝫ subiecto receptiuo ipsiuꝫ cū nec aliter vcꝫ sensibiliter loqui possit. sed angelus et anima quelibet sepata possunt talia recipere. ergo ⁊c. ¶ Secūda cōclusio est. ꝙ angeli hoībus ⁊ ecōuerso homines angelis in patria poterūt loqui. ¶ Hec videt' rationabilis. nō eniꝫ est verisimile ponere aliquos beatos nō potentes suos conceptus mutuo explicare/⁊ ꝑ ꝯñs sibi loqui. sed constat angelos nō loqui hominibus sensibiliter: quia nec sic sine assumpto corpore possunt loqui. ergo habēt eis loqui ītelligibiliter mō quo loqunt' mutuo sibiipsis ⁊ animabus etiā separatis. nō em̄ apparet impossibile hominē in patria posse audire angelū loquētem intelligibiliter: sicut ⁊ potest cū audire anima separata. homo etiā ipē in illo statu poterit loqui: vt videtur vtroqꝫ istorū duorū modorū: vcꝫ sensibiliter ⁊ intelligibiliter. ¶ Primū: vcꝫ ꝙ sensibiliter: apparet. qm̄ oīs modus locutionis homini possibilis in p̄senti est ipsi possibilis in sequēti. ergo sicut ī p̄senti homo potest loqui deo et angelo sensibiliter: ita etiā poterit in sequēti loqui cōsiliter. ¶ Scdꝫ: vcꝫ ꝙ etiā ītelligibiliter loqui possit: videtur. idem em̄ modus locutionis cōueniēs anime separate videtur cōuenire posse ipi cōiūcte corpori ī sequēti. ¶ Tertia cōclusio est. ꝙ angelus nō possit loqui homini sine assumpto corpore in p̄senti. ¶ Hec ꝓbatur. quia cōstat sine assumpto corpore angelū sensibiliter loqui non posse: cū signorū sensibiliū nō sit formatiu⁹ sine aliquo mediāte corpore ꝑ seipꝫ. nec intelligibiliter vt videt' pōt loqui. qm̄ talis locutio fit ꝑ impressionē signi intelligibilis audienti. sed cū tota hominis cognitio ipi in p̄senti possibil' a sensu aliquo modo trahat originē/ ꝑ ꝯsequēs nō videtur ꝙ homo possit naturaliter recipere ab extrinseco aliquā talē formā nullū habētē ordinē ad actū aliquē sentiēdi. quare ⁊c. ¶ Cōfirmatur. quia vt ꝯmuniter dicitur intellectus hominis ꝓ statu isto est passum determinatū ad determinatū actiuū: vcꝫ ad scipm vel ad intellectū agētē si a possibili ponatur esse distinctus: qd non credo: sic ꝙ nec potest naturaliter intellectus noster formā aliquā recipere in hoc statu nisi vel a se vel ab ītellectu agēte phātasmate mediāte: sicut nec etiā sensus pōt nisi ab aliquo obiecto sensibili naturaliter immutari: cū nec act⁹ sentiēdi possit ad obiectū aliquod aliud terminari. quare ⁊c. ¶ Cum hoc tm̄ stat ꝙ angelus potest hominē in p̄senti docere. scdꝫ em̄ Dionysiū de angelica hierarchia: reuelationes fiūt hominib⁹ ꝑ angelos. possunt aūt angeli docere hoīes in p̄senti vel sensibiliter. ⁊ hoc ī assumpto corpore vtēdo signis sensibilibus ad placitū significātibus/ quib⁹ vtunt' hoīes alios instruētes: vel sine assumpto corpore forsitan ꝑ seipsos vtēdo reb⁹ ipis sensibilibus easqꝫ p̄sentātibus sensibus ab eis valētib⁹

immutari. Possunt etiā ab organo phantasie omnia impedimēta remouere/ ꝛ turbationē sedare spirituū et humorū impedientiū cōcursum phantasticū ordinatū. nō potest aūt docere hominē ꝓducēdo in ipo habitū nec actū. ¶ Hec de secundo.

Quantū ad tertiū & vltimū: quibusdā dicētibus ꝙ potest loqui alteri quātūcūq; distanti sicut et p̄senti: ꝛ alijs ꝙ nō: quorū neutrū sufficienter ꝓbatur dico aliter. Ad cuius euidētiā pono duas conclusiones. ¶ Prima est. an angelus possit loqui alteri quantūcūq; distāti: an nō nisi sibi ꝓpinquo/ nō potest nobis naturaliter eē notū. ¶ Hec ꝓbatur. qm̄ sicut de nullo ente possumus naturaliter scire cuius sit principiū effectiuū nisi a posteriori: vez quia videmus ad ipm sequi talē et nō aliū effectū: ita nec an requirat passum ꝓpinquū: an nō: nisi consimiliter: vez qꝛ videmus ipm agere in passum ꝓpinquū ꝛ cessare passo a longe existēte: sicut apparet in igne quia cū videmus ꝙ cōbustibili igni approximato sequitur in eo forma caloris ꝛ ignis: nō aūt ipso distante: ꝛ sic de omni alio elemēto: ideo arguimus ꝛ scimus talia agētia seu actiua principia nō posse agere in passum quātūcūq; remotum. sed hoc vez angelū posse ꝓducere tale intelligibile signū quo loquitur in alio tm̄ vel tm̄ distante nulli potest naturaliter notū esse: qꝛ nec scimus etiā nisi fide vnū angelū loqui alteri. ergo ꝛc. ¶ Scḋa ꝯclusio est: ꝙ si quāto agēs est perfectius tāto potest in passum remotius/ angelus potest loqui cuicūq; quātūcūq; distāti itra istud vniuersū existēti. ¶ Hec potest ꝓbari supposito ꝙ obiectū visibile sit causa actus vidēdi vt dicūt multi: vel saltem alicuius speciei sensibilis vt dicūt alij. qm̄ nō minus angelus existēs in celo potest loqui alicui existenti in terra ꝓducendo in ipso signū intelligibile supradictū ꝙ corpora superiora possint agere in ipsa inferiora: cū nō sint angelo perfectiora: ꝛ vt supponitur quāto agēs perfectius tāto potest in passum remotius. sed constat superiora corpora agere in ista inferiora/ licet multū distātia. esto etiā ꝙ nō producant speciē nec actū vidēdi in illis a quibus videntur: tm̄ alia multa etiā in visceribus terre agūt. ergo nec videtur angelo denegādū/ posse huiusmodi signū sensibile sue locutionis terminū ꝓducere ī passo eius receptiuo cōsimili modo ꝛ etiā amplius remoto; existēte tm̄ in vniuerso. Nō ꝓ tāto dico: qꝛ cū deus posset facere aliud ꝛ aliud vniuersū in īfinitū: vel istud augere similiter in infinitū: intantū possent distare inferiora a superioribus ꝙ nihil possent forte in eis agere superiora. Et ita ꝯsimiliter de loquēte āgelo potest dici: vez ꝙ esto ꝙ possit loqui alteri quātūcūq; ab ipso intra istū mūdū distanti: nō tm̄ forte quantūcūq; absolute distare potēti. ꝛ ita tūc secūdū hoc posset cōcedi ꝙ oē agēs creatum exigit passum aliquo modo sibi ꝓpinquū: licet possit agere in ipm quātūcūq; distans intra p̄sens vniuersū: cū quātūcūq; sit distās adhuc posset fieri remotius/ ꝛ ꝑ ꝯñs aliqualiter sit ꝓpinquū. ¶ Sic ad q̄stionē. ¶ Ad rationē ī principio apparet solutio ex immediate dictis.

Quarto quero: vtrū vnus angelus possit naturaliter intelligere cogitationem vel dilectionē alterius angeli. ¶ Et videtur ꝙ sic. qm̄ omne ens creatū est naturaliter intelligibile ab intellectu īdepēdēte a sensibus: qualis est omnis angelicus intellectus. sed cōceptus seu affectus cuiuslibet creature ītellectualis est aliqua forma accn̄talis. ergo ꝛc. ¶ Contra. quia vt dicit̄ p̄mo Regno. cap. 16. homo videt ea que patēt/ deus aūt intuetur cor. ¶ Responsio. vbi supposito vt a doctoribus cōmuniter cōcesso/ ꝛ quasi ex scriptura expresso/ ꝙ nullꝰ potest naturaliter intelligere cōceptum alterius/ est inquirēdum de causa istius impossibilitatis. Et quantum ad hoc primo excludam aliquos modos dicendi. Secundo dicam aliter.

Quantum ad primum: aliqui dicunt ꝙ ideo vnus angelus nō potest alterius conceptū intueri: quia nō potest ipsi illabi. ¶ Sed ista ratio parum valet. Primo: qꝛ ad hoc ꝙ obiectū aliquod ītelligat̄ nō est necessarius talis intelligētis illapsus: magis q̄ ad hoc ꝙ sentiatur. ꝯstat eñ ꝙ sentiēs nō illabitur obiecto qḋ sentit. ergo nec ītelligētē oportet illabi obiecto qḋ ītelligit. ¶ Secūdo. esto ꝙ talis illapsus sit necessarius: nō minꝰ angelus pōt illabi cogitationi alterius q̄ eius essentie ꝛ potētie ꝛ alijs oībus que sunt in ipso. sed constat ꝙ angelus ꝛ quilibet intellectus alius separatus naturaliter ītelligit essentiā alterius ꝛ potētias oēs/ si ab ipsa ponātur distincte: ꝛ habitus ꝛ alia oīa q̄ sunt in ipso p̄ter actū et ꝑ ꝯñs eis oībus illabitur/ si ad ipsa intelligēda necessarius est illapsus. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmat̄. qꝛ si ꝑ illapsum intelligis intimā presentiā illabētis ei cui illabitur/ nō minus intime ꝛ īmediate p̄sens potest esse angelus conceptui alteriꝰ q̄ habitui ꝛ essentie eiꝰ. Si aūt ꝑ illapsū huiusmodi intelligas aliquid aliud qḋ nō cōuenit angelo respectu cōceptus mētis alterius/ nec respectu essentie eius/ nec habitus/ nec alicuius rei alteriꝰ: nō magis propter hoc debet dici cōceptus mētis nō posse ab ipso intelligi q̄ aliquod aliorū angelorū obiectorū. quare ꝛc. ¶ Alij dicūt: ꝙ sicut in corporibus est dare intrinsecum et extrinsecū scḋm sitū/ ita ꝛ in spiritualibꝰ scḋz virtutē. ꝛ ita sicut qḋ est in corporalibus scḋm sitū extrinsecum potest corporaliter seu sensibiliter videri: nō aūt qḋ est ītrinsecū: ita ꝛ de spiritualibus est intelligēdū: vez ꝙ cor extrīsecū scḋz virtutē potest ab aliq̄ intelligi: nō aūt qḋ est in eis intrinsecū. sed operatio immanens ipsoꝝ vt intellectio ꝛ volitio est quid ītrinsecū eis scḋz virtutē: operatio aūt transiens vt motus localis extrīseca. ergo ista potest ab alijs intelligi naturaliter ꝛ nō illa. ¶ Sed nec iste modus dicēdi est cōueniēs. Primo. qꝛ nulla operatio est angelo nec alicui magis intrinseca nec intima q̄ sua essentia ꝓpria. ergo nulla operatio/ qꝛ intrīseca illi cuius est/ minus est ab alio intelligibilis q̄ ipsa essentia seu potentia in qua est. sed cōstat ꝙ intellectus separatus potest naturaliter intelligere essentiā alterius creature intellectualis. ergo ꝛc. ¶ Scḋo. qꝛ aut intelligūt huiusmodi īmanentē operationē internā esse intrinsecā realiter: vez quia est angelo intimior q̄ operatio transiēs: vl' tm̄ virtualiter: qꝛ vez trāsiens potest ab alijs intelligi: nō aūt immanēs. Si ꝓpter primū vez qꝛ talis operatio est realiter ītrinseca dicāt ipsam nō posse ab alijs intelligi: cū nō magis realiter sit intrinseca q̄ habitus: ꝓpter hoc nō minꝰ intelligi poterit q̄ habitus. Si ꝓpter scḋz: petūt principiū. hoc ē eñ qḋ q̄ritur: vez quare operatio īmanēs est sic virtualiter intrīseca operanti: ꝙ nō pōt ab alio intelligi. q̄re ꝛc. ¶ Confirmatur. qꝛ qḋ est obiectū ꝓportionatum vnius intellectus/ ꝛ respectu alterius eiusdem rationis cū illo. sed cōceptus mētis cuiuslibet angeli est obiectū intelligibile ꝓportionatū suo intellectui. ergo ꝛ intellectui alterius angeli eiusdē speciei. sed obiectū ꝓportionatū pl'ibus equaliter potest intelligi ab oībus. ergo ꝛc. ¶ Alij tertio dicunt: ꝙ ideo essentia angeli ꝛ oīa alia a conceptu mētis possunt ab alio intelligi: qꝛ nec essentia alicuius nec potētia nec habitus est in potestate alicuius quātum ad fieri nec etiā quantū ad esse. licet eñ sit in potestate angeli vl' etiam nostra ponere vl' nō ponere antecedēs ad habitū puta actū: ipo tm̄ actu posito nō est in nostra potestate nō sequi seu fieri habitū. ipse autē

actus interior est ī nostra potestate totaliter ꝛ quātū ad esse ꝛ quātū ad fieri. ꝛ ideo etiā est in mea potestate quantū ad operari/ ne vez immutet ītellectū alterius nec terminet actū eius cōtra impiū volūtatis. ¶ Nō probat̄. Primo. qꝛ a quo aliq̄d depēdet cōtinue in essendo/ ꝛ operando. sed actus huiusmodi immanētes sunt a nostra volūtate in essendo cōtinue depēdētes. ergo ꝛ in operando et ita ꝑ cōsequēs in mouēdo aliū intellectū: ac in ꝯminādo eiꝰ actū. quare ꝛc. ¶ Tertio. qꝛ volūtas angeli ꝛ alia quecūq; non habet minus dominiū sup se ꝛ intellectū ac operationē vtriusq; q̄ sup potētiā executiuā ꝛ eiꝰ actū. sed sup istā vez executiuā potētiā habet dominiū: cū potentia executiua nullū actum habeat nisi ad imperium volūtatis. ergo ꝛc. ¶ Sed nec iste modus dicēdi est conueniēs. Unde arguit̄ cōtra ipm. Primo. quia operatio angeli vel anime intellectiue immanēs seu ītrinseca nō magis est in sua p̄tāte quātū ad motionē extrīsecā q̄ quātum ad intrinsecā. sed quātū ad intrinsecā nullo modo ē in eiꝰ potestate. posito eñ actu volēdi intelligēdi nō est ī volūtatis potestate ex eis nō sequi interius habitus intellectus ex actibus intelligēdi: ꝛ appetitus ex actibus volendi. ergo nec magis tales actus sunt in nostra potestate respectu extrīsece motionis seu causationis cuiuscūq; eis mediātibus possibilis causari ī ītellectu alteriꝰ quare ꝛc. ¶ Scḋo. qꝛ si intellectio vel volitio vnius eēt in sua potestate vt vez immutaret vel nō īmutaret intellectū alterius: hoc nō esset nisi qꝛ huius immutationis principiū/ puta operatio ipa/ est in eius potestate tam quo ad fieri q̄ etiā quo ad esse. sed ex hoc nō sequitur ꝙ sit ī potestate alicuius eius operatio isto modo: qꝛ etiam operatio exterior vt motus localis est etiā in potestate mouētis: a quo etiā cōtinue est depēdēs. nec tm̄ est in eiꝰ potestate ne ab alijs sensibilit̄ videat̄/ ꝛ ītuitiue dū manet intelligatur. quare ꝛc. ¶ Preterea tertio. qꝛ non minus oīs creatura dependet continue a deo: q̄ operatio ipsa immanēs ab operatione. sed ista depēdētia nō obstāte color naturaliter mouet visum: ꝛ oīs alia causa secūda agit ad omnē possibilem sibi effectum causa ipsa prima nō impediente. ergo cū sola prima causa nō aliqua secūda possit impedire actionē cuiuscūq; cause secūde: nō magis volūtas creata: qꝛ actus volendi vel intelligēdi dependet ab ipa/ potest īpedire aliquā actionē seu immutationē talibus actibus possibilē: q̄ ꝓhibere ne ignis vel qḋcunq; aliud actiuū principiū agat in passum dispositū sibi presens. quare ꝛc. ¶ Preterea quarto. qꝛ aut hmōi immutationis qua tales actus īmanētes possunt ītellectū alterius immutare/ causa totalis sunt ipsi actus aut potentia lis nō valentes sine volūtate eis coagente intellectū aliquē īmutare. Sed non potest poni secūdū. qꝛ intellectus nō immutat̄ nisi aut ab obiecto intellecto: aut a principio effectiuo ꝓducēte actū in eo. sed volūtas nō est obiectū intellectionis alterius intelligentis actus hmōi immanentes: sed p̄cise ipse actus: nec est eius principiū effectiuū. ergo actus quilibet immanēs est ꝑ se immutatus totaliter intellectus. sed nulla causa secūda totalis naturaliter potest ab aliqua alia secūda causa īpediri: maxime ab illa que non est effectus ipsius nec eius correctionis virtualiter contentiua. ergo nullo modo volūtas potest impediri ne intellectus alius ab eius actibꝰ immutetur. ¶ Cōfirmat̄. qꝛ ideo prima causa potest impedire omnē cuiuscūq; cause secūde effectum: qꝛ nulla secūda causa cōtinet virtualiter totaliter effectum aliquē per seipsam. nec potest aliquid agere sine prima causa secū insimul coagente. sed hoc nō est in ꝓposito verum de volūtate creata/ ꝛ de huiusmōi operationibus īmanētibꝰ. ergo ꝛc. ¶ Ad primā rationē apparet ex dictis ꝙ falsum accipit in maiore. solum enim illud dependet ab alio in agendo/ qḋ nō potest agere sine eo: sicut omnis causa secūda dependet a prima. multa aūt sunt que dependēt in essendo ab aliquibus: que tm̄ possunt agere sine eis. pōt eñ calor calefacere sine subiecto. nō tm̄ naturaliter existere sine ipso. quare ꝛc. ¶ Ad secūdū: cōcedo ꝙ sicut actus exterior nō causatur nisi volūtate imperāte/ ꝛ ꝑ ꝯñs est in potestate volūtatis: vt in rōne effectꝰ causabilis vl' nō causabilis: nō tm̄ vt in rōne obiecti intelligibil' vl' sensibilis: cū postq̄ est in esse positus nō sit in potestate volūtatis qua imperante fuit productus/ ne ab alijs sentiat̄: ita consimiliter per omnia de hmōi actibus immanentibus est dicendum.

Alij quarto dicunt aliter: videlicet ꝙ ideo nullus pōt app̄hendere ꝯceptum mentis alterius qꝛ nō potest app̄hendere eius obiectū vt terminās ipm actū. cū eñ actus intelligēdi (vt dicūt) nō possit intelligi actu recto: sed tātū reflexo: q̄ quidez semp ꝑsupponit ipm actū rectū ad obiectū intellectū terminatū/ ꝑ ꝯñs solus ille potest actū intelligere qui pōt primo intelligere obiectū alterius intellectus vt terminās actū ipsum. sed impossibile est aliquem intellectū intelligere obiectū alterius intellectus vt terminās actū eius. qm̄ solus ille intellectus in quo est actus formaliter/ intelligit obiectū: nō tm̄ vt terminās ipsum actum. alius autem intellectus licet possit intelligere idem obiectū qḋ est ab alio ītellectū: nō tm̄ vt terminās illius actuz/ sed suū ꝓprium. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmat̄. quia actus intelligendi vnius nō prius intelligibilis ab alio q̄ ab illo in quo est/ nō potest intelligi primo. oportet eñ eius obiectū esse ab ipso p̄intellectū: cū non possit intelligi nisi actu reflexo p̄supponēte actū rectū quo p̄intelligit̄ eius obiectū. ergo nec ab aliquo alio intellectu pōt intelligi aliter neq; primo. sicut eñ obiectū actus a nullo pōt intelligi actu reflexo: sed tātūmō recto: ita nec actus est intelligibilis actu recto: sed tm̄ reflexo. sed nullus pōt intelligere actū intelligendi alterius isto modo: vez actu reflexo. qꝛ talis p̄supponit eius obiectū intellectū vt terminās ipm actū/ ꝛ ꝑ ꝯñs intellectū ꝑ ipm actū. impossibile aūt est vnū intellectū creatū ītelligere aliqḋ obiectū ꝑ aliquē actū alicuius alterius intellectus. q̄re ꝛc. ¶ Sed licet iste modus dicendi sit subtilis ꝛ ratiōabilior oībus supradictis: tm̄ deficit/ qꝛ falsum accipit quādo dicit ꝙ actus intelligendi nō potest intelligi ab aliquo intellectu nisi actu reflexo. licet eñ intellectus in quo est actus nō possit cū intelligere nisi iste actu vez reflexo: potest tm̄ ītelligi actu recto ab omni alio intellectu. ꝛ ratio huius est. qm̄ ideo intellectus habens actū nō potest eū ītelligere actu recto sed reflexo/ qꝛ habens actum necessario intelligit eiꝰ obiectū. sed oīs actus intelligēdi terminatus ad aliū actū quo habens ipm p̄intelligit eius obiectū est actus reflexus: nō aūt ille qui terminatur ad actum quo intelligēs ipm nō intelligit eius obiectū: qꝛ nec in se habet formaliter illū actū: sed tm̄ terminātem vt obiectū intellectuz: sed sic est de omni intellectu intelligente actū intelligendi alterius intellectus. ergo ꝛc. ¶ Confirmat̄. qꝛ si ꝑ impossibile vl' forte ꝑ possibile esset in aliquo intellectu nil intelligēte actus intelligendi: talis intellectus licet nō intelligeret obiectū actus sui intelligendi/ nō ꝓpter hoc esset ipsi impossibile intelligere hmōi actū suū. qḋ apparet. qꝛ cōstat ꝙ talis actus a suo obiecto realiter est distīctus: ꝛ alio actu intelligibil'. sed distinctorū realiter obiectorū ꝛ distinctis actibus intelligibiliū nō est impossibile vnū intelligi alio nō intellecto. ergo existente in intellectu vnius angeli actu intelligendi aliū angelū actu nō intellecto ꝑ diuinā potentiā: talis intellectus angelicus posset intelligere istū actū: licet nō ītelligeret eius

obiectū. ergo multo magis actus intelligēdi vel volēdi vnius potest intelligi ab alio/ licet nō valēte intelligere eius obiectū vt terminās ipm actū: cū nec talē actū possit habere vt actū/ sed tm̄ vt obiectū. quare ꝛc. ¶ Preterea arguo sic ad idem. omnis res scōm se inuariata et se habēs nūc vniformiter sicut prius/ vniformiter est intelligibilis a quocūq; ꝛ sensibilis sicut prius. ¶ hoc appet quātūcūq; em̄ albedo ab vno subiecto ad alterū trāsmutetur: vel qualitercunq; aliter variet: dū tn̄ in se maneat vniformiter scōm q̄ est visibil'/ semp cōsimiliter erit visibilis a quocūq;. sed actum intelligendi vnius angeli deus posset imprimere alteri: qui actus nō intelligibilis esset inuariat?: ꝛ se habēs vniformit̄ sicut añ erat subiectiue in alio ītellectu. q̄ tā ab illo in q̄ nūc est/ q̄ ab alio ī q̄ etiā p̄fuit pōt cōsim̄ intelligi sicut prius. cōstat aūt pu? posse ītelligi ab alio intellectu. q̄ ꝛ nūc ab isto in q̄ posit? est de nouo. ergo ꝛc. ¶ Minor: vcz q̄ act? intelligēdi sic per diuinā potētiā ad subiectū aliud trāsmutatus sit inuariatus quātū ad rationē intelligentis/ probatur. qm̄ sicut nulla res sensibilis est sensibilis nisi ratione sue ꝓprie entitatis: nec homo est risibilis nisi ratione humanitatis. nō em̄ color est visibilis q: in tali vel tali subiecto: nec homo risibilis q: in tali vel in alio loco. ita nulla res est intelligibilis nisi etiā ratione sue ꝓprie entitatis. ergo entitate cuiuscūq; substātialiter inuariata: ꝛ ipsa est vniformiter intelligibil' sicut prius. sed actus intelligēdi licet ad subiectū aliud mutatus/ nō est variatus in entitate. ergo nec in ītelligibilitate. q̄re ꝛc. ¶ Cōfirmatur. q: nō magis actus intelligendi vel volendi vnius angeli est intelligibilis vt existens in ipso ab alio: q̄ vt separat? ab eo. ¶ hoc apparet. nullū em̄ accidens est ab aliquo magis intelligibile nec sensibile qm̄ a subiecto separatū q̄ quādo sibi ꝓiūctū. nec em̄ accītia panis in eucharistia sunt magis sensibilia q: a substātia separata. sed ve? posset separare actū intelligendi vel volendi cuiuscūq; creature intellectual' ab omni subiecto: sicut ꝛ quodcūq; aliū accīs absolutum. nō magis em̄ accidētia panis corporalia sunt a subiecto suo separabilia q̄ accidentia spiritualia a subiecto suo. talis aūt actus separatus ab omni subiecto non videretur eē naturaliter ininteligibilis ab omni intellectu creato: cū nullū ens creatū sic sit intelligibile/ sed tm̄ increatū. ergo posset vtiq; tal' actus separatus/ ꝛ p ꝓs cōiunctus subiecto intelligi naturaliter ab aliquo intellectu creato. sed qua ratione ab vno/ ꝛ a quocūq; alio separato. ergo ꝛc. ¶ Ex ꝓdictis patet: q̄ ratio quā adducit ꝓ se iste modus vltimus/ nō cōcludit. falsum em̄ accipit quādo dicit q̄ actus intelligendi non potest intelligi nisi ab intelligēte eius obiectū vt terminans ipm actū. hoc em̄ nō est verū nisi de actu intelligēdi quo intelligitur eius obiectū: qualis nō esset actus intelligendi separatus ab omni intellectu. nec etiaz actus intelligendi vnius actus est talis respectu alterius intellectus: sed ꝓtse respectu illius in quo subiectiue existit. et ideo licet ille ꝓintelligat eius obiectū antecē ītelligat ipm ꝓ actū reflexū/ nō tn̄ sic oportet ipz intelligi ab aliquo alio intellectu. ¶ Et qm̄ additur in confirmatione: q̄ actus intelligendi vnius nō est prius intelligibilis ab alio q̄ ab illo in quo est/ cōcedo absolute intelligēdo. statim em̄ qō pōt intelligi ab alio/ ꝛ ab illo. si tn̄ intelligat sicut facit/ q̄ sicut intellectus in quo est actus nō potest intelligere actū ipm ante obiectū ꝓintellectū vt terminās actū: ita nec aliqs alius intellectus/ falsum est: quia tūc si nullus posset intelligere actū nisi ꝓintelligeret ei? obiectum vt terminās ipm actū: nullus etiā supnaturaliter posset intelligere actū alterius: qō est falsum. ¶ Cōsequētia est euidēs. q: sicut ē impossibile aliqō subiectū esse albū albedine nō in ipso sed in alio existēte: ita intellectū aliquez intelligere aliq̄ obiectū ꝓ actū nō sibi sed alterius intellectus. sed solus iste intellectus potest ī telligere ꝛ intelligit obiectum actus vt terminans eum qui intelligit per ipsum actū. ergo ꝛc. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundū: vbi ad quęstionē istā est aliter respōdendū ꝓmitto quatuor ad euidētiā dicendoū.

¶ Primū est: q̄ huiusmodi actus volēdi vel intelligendi dupliciter possunt sumi. Uno modo: vt sunt quedam entia absoluta vt cōmuniter supponūtur. Alio modo: vt eis meditātibus obiectū apphēdit ꝛ diligitur. posset em̄ eē act? intelligēdi quo nihil ītelligeret: vl' sentiendi quo nihil sentiretur: vt si talis actus ab omni subiecto separet̄. ꝓpter quod licet tendere ī obiectū arguat in potentia tendēte actūm̄ tn̄ ecōuerso act? necessario argunt obiectū esse apphensum: cū etiā q̄ diuinā potētiā forte posset esse in intellectu nō intelligente actus intelligendi. ¶ Scōm ꝓmittendū est: q̄ sicut accidēs substātie realiter inexistēs est immediate in ipsa: ita q̄ nullum est medium inter subiectū ꝛ accīs puta albedinē ipsi realiter inherētē: vt hic suppono ex dicēdis in tertio ꝛ in quarto ita nec inter actus huiusmodi immanētes puta ītelligēdi vl' volendi ꝛ ipsorū obiectū est aliquod medium quo habens actus tendat in obiecta ipsorū. nec em̄ actu intelligendi intelligit eius obiectū ab habēte actū ipm ꝓpter aliquod medium positum inter obiectū ꝛ actū. immediate em̄ q̄ actū ītelligēdi obiectū intelligit: ꝛ q̄ actū diligēdi diligit/ ꝛ sentiēdi sentit. ita q̄ immediate quilibet talium actuū ad suū terminat obiectum. ¶ Tertium ꝓmittēdū est: q̄ aliter actus isti dicunt̄ in subiecto recipi: ꝛ aliter ad suum obiectū terminari. in subiecto em̄ recipiuntur realiter: ꝛ sicut accidētia realia actualit̄ sustentant. non sic aūt ad obiectū terminant. nec em̄ obiecto ad qō terminari dicunt̄/ realiter cōiūguntur: nec obiectū ipz sed tm̄ subiectū eis actualit̄ informat. accīs em̄ cōiunctū realiter subiecto non cōiungit realit̄ alteri diuiso a suo subiecto ꝛ localiter separato. sed obiectū intellectum vl' dilectum vel sensatum potest esse a sentiente intelligente ꝛ diligente subiecto istoꝝ actuū localit̄ ꝛ actualit̄ separatum. ergo actus isti non sic ad suum obiectum realiter terminant̄ q̄ ipsi vt suo subiecto in quo sunt realiter vniunt̄. nec em̄ realiter loquēdo actus videndi vl' intelligendi vl' diligendi albedinem est ꝓpinquior nec magis cōiunctus seu vnitus ipsi albedini intellecte vl' sensate: q̄ alteri nō vise nec intellecte. dicit tamen terminari ad ipaz: ꝛ nō ad aliā: q: est illud quo ab eius subiecto videntе vcz vl' intelligente/ ita hec albedo apphendit̄ q̄ non illa. nec tn̄ ꝓ hoc q̄ apphendit̄ est in apphendente aliq̄d realiter nisi actus: cui etiā accidit q̄ ꝓ eum apphendat̄ obiectū/ seu q̄ eius subiectū tendat in ipm: cū posset esse etiā forte in subiecto non apprehenso eius obiecto. sicut em̄ actus subiecto realiter inexistēs nō dicit aliq̄d ꝓter extrema: cū nullū sit medium inter inherentē albedinem ꝛ subiectū: ꝛ tn̄ albedo ipsa potest subiecto inesse ꝛ non in esse ita cōsimiliter licet habens actū elicitū tendit in eius obiectū ꝓ ipm: posset tn̄ nō tendere nullo corrupto: sicut ꝛ albedo subiecto inexistens posset nō inesse nulla re corrupta/ sed ipsa a subiecto separata. potest em̄ subiecto vni nulla alia re ꝓducta: ꝛ eadem ratione sibi vnita ab eo diuidi absq; aliqua re corrupta. ꝛ ita cōsimiliter sentiēs vel intelligens nunc obiectum aliquod potest nō intelligere ipsum absq; aliquo corrupto/ solo actu ab ipso per diuinā potentiā separato/ vl' etiam forte remanente in eo. q: ecōuerso nunc nō sentiens vel intelligens potest postea intelligere vel sentire nullo ꝓducto de nouo posito in ipso. sicut em̄ albedinem subiecto realiter esse vnitā nō dicit aliquid ꝓter subiectū ꝛ ipsam: ita nec ipsam eē

actu vlsam vel intellectā dicit ꝓter actū ꝛ eius subiectū ac obiectū q̄ est ipsa albedo aliquid in re extra. q̄re ꝛc. ¶ Quartū ꝛ vltimū ꝓmittendū est. q̄ dupliciter potest aliquid intelligi: vcz intuitiue ꝛ abstractiue.

His præmissis: pono duas conclusiones. ¶ Prima est: q̄ cōceptus mētis vel affectus cuiuslibet accept? vt est forma aliqua absoluta ē naturaliter tam abstractiue q̄ etiā intuitiue intelligibil' a quocūq; alio intellectu separato. ¶ hec ꝓbat. qm̄ sicut omne sensibile ab vno sensu est sensibile a quocunq; alio eiusdem rationis cū illo: ita ꝛ oē intelligibile ab intellectu vnius et ab intellectu alterius eiusdē ratiōis. ¶ hoc apparet. sicut em̄ nō potest aliquid videri ab vno homine: qō non possit videri ab alio: ita nec intelligi. sed ꝏceptus mētis cuiuslibet vt est talis forma absoluta est ītelligibilis tā abstractiue q̄ intuitiue ab intellectu illius in quo est. q̄ et ab intellectu cuiuscūq; alteri? etiamsi rationis. ¶ Cōfirmat. q: qō ē tale scōz se ꝛ rōne sue entitatis absolute/ nō min? est tale vt existit ī vno vl' ī alio subiecto. sed act? intelligendi vl' volendi cuiuslibet est intelligibilis naturaliter ab intellectu creato quocūq; absolute scōm se: vt tale ens absolute sicut albedo ē visibilis. ergo ad hoc q̄ possit intelligi naturaliter accidit ipsi q̄ ī tali sit vl' ī alio subiecto: maxie q: vt supr? argutū est posset naturaliter ī telligi/ si q̄ virtū potentia esset ab omni subiecto realiter separatū. ergo nō minus modo q: in tali subiecto/ potest naturaliter intelligi a quocūq; a quo intelligi posset si separatū esset. ¶ Preterea ad idem arguit sic. omnis potentia cognitiua potest naturaliter elicere actū circa obiectū sibi ꝓportionatū ꝛ approximatū. sed conceptus mentis vnius angeli vl' cuiuscūq; alteri? creature intellectualis est obiectū ꝓportionatū intellectui alterius: ꝛ potest existere ipsi presens seu approximatum. ergo ꝛc. ¶ Minor quantū ad primā partem: vcz q̄ sit obiectū ꝓportionatū alterius sicut eius in quo est subiectiue: apparet. Primo. q: sicut qō est obiectū ꝓportionatū visus vnius/ ꝛ alterius: ita qō est obiectū ꝓportionatū intellectus vnius: ꝛ alterius. Sed cōceptus mentis vl' affect? est obiectū ꝓportionatū illius in quo est: ergo ꝛ alteri?. ¶ Scōo. q: oē ens creatū est obiectū ꝓportionatū intellectus abstracti: ꝛ idepēdētis a sensibilibus/ quātū ad suū intelligendi possibilē sibi actum. ¶ Confirmat. q: omne qō est alicuius potētie obiectū ꝓportionatū vt p se sumptū ꝛ ab omni alio sepatū/ ē obiectū ꝓportionatū vt cuicūq; alteri est ꝓiūctū. sed cōceptus mentis vnius vt ab omni subiecto p diuinā potentiā separat? / esset obiectū proportionatū ꝛ naturaliter intelligibile a quocūq; intellectu separato a sensibilibus indepēdēte. ergo cōsimiliter est intelligibil' naturaliter nō existēs realiter in subiecto. quare ꝛc. ¶ Secūda pars minoris: vcz q̄ cōceptus vnius possit esse sufficienter approximatus intellectui alterius siue ꝓsens/ apparet. qm̄ potest esse licet nō per informationē immediate ꝛ realiter ipi ꝓsens. cui em̄ est presens aliquod subiectū / ꝛ offie eius accidens in eo existēs. intellectus aūt separatus potest esse realiter presens alteri intellectui. ergo ꝛ eius actui intelligēdi vl' diligendi in ipso realiter existēti. ¶ Preterea arguo sic ad idem. omne qō absens ꝛ nō existēs est ab aliquo intellectu intelligibile naturaliter abstractiue/ existēs sibiq; p̄sens est ab eodē inteligibile intuitiue. ¶ hoc apparet. qm̄ sicut actus sensus exterioris q: sēp est existētis/ semper est intuitiuus: ita etiā actus intelligendi rem aliquā existētē qualē ipe ītelligēs cognoscit actu illo existere/ ē intuitiuus. sed quodcūq; absens seu nō existēs intellect? potest intelligere absolute/ potest etiā apphendere ipm existere si existens, ergo ꝛ intuitiue apphēdere. sed act? intelligendi vel volendi vnius posti? trāsijt pōt ab alio intellectu in quo nō ꝑfuit intelligi naturaliter abstractiue. ergo ꝛ quādo extitit potuit ab eodē ītelligi intuitiue. ¶ Minor ꝓbat. q: actus intelligendi ꝛ volendi cuiuslibet obiecti existens saltē supnaturaliter potest intelligi ab alio intuitiue. sed omne existens intuitiue intellectū potest nō existens seu absens remanere cognitū abstractiue. Ex quocūq; em̄ precognito intuitiue deterelinq̄tur aliquid in cognoscente in quo ipm absens potest intelligi abstractiue: sicut apparet de Paulo post raptū deum hoc modo quē alio modo ꝓintellexerat cognoscēte recordādo intuitiue ꝑterite visionis. q̄ ꝛc. ¶ Cōfirmat. q: aut ꝏceptus vni? est naturaliter ītelligibilis ab alio quocūq; intellectu creato: aut nō. si est naturaliter intelligibil' ergo potest ītelligi p̄ naturā. sicut em̄ omnis sensus pōt circa omne ab ipso sensibile naturaliter actū elicere / ita et quilibet intellectus. Si aūt dicat̄ q̄ nō est naturaliter intelligibilis. ergo impossibile est ipm intelligi: qō est falsum. ¶ Falsitas ꝓsequētis apparet. q: saltem supnaturaliter ꝛ etiā naturaliter illo in quo est reuelante potest ī telligi. ¶ Sed probo ꝓsequentiā. qm̄ sicut sonū q: inaudibilis est impossibile est videri: sicut nec colorē audiri q: inaudibil' est: ita cōsimiliter est impossibile aliquid ītelligi ab aliquo intellectu a quo illud ē ininteligibile. ergo si act? intelligendi vl' volendi vnius nō est ab alio naturaliter intelligibil' ꝓ impossibile est ipm ītelligi ab eodē. ¶ Sed forte ad hoc respōdebit q̄ cōceptus vnius est naturaliter ininteligibilis ab alio p̄ actū ītelligendi sibi possibilē effectiue. potest tn̄ ītelligi ab ipso p̄ actū sibi supnaturaliter cōmunicabilē ꝛ possibilē subiectiue: cuius cōtrarium est de sono simpliciter inaudibili ꝛ de colore inaudibili: cū nullo modo sonus sit visibilis nec color audibilis, ꝛ ideo non est sim̄ de mentis cōceptu naturaliter ab alio incognoscibili/ ꝛ de istis. ¶ Cōtra. Primo. q: nullus ītellect? creat? est min? ī potentia ad eliciendū actū circa aliquod obiectum creatū q̄ circa increatū. sed omnis intellectus creatus separatus vt dictū fuit in ꝑcedētibus/ ꝛ alibi ꝓbatum est ꝓlixius/ est circa deū obiectū increatum naturaliter elicitu? actus intelligēdi licet nō beatifici. ergo potest elicere etiam circa omne ens creatum. quare ꝛc. ¶ Secundo. q: deo non infundēte actū intelligēdi supnaturaliter potest vnus intelligere cōceptū alterius ipo sibi reuelante cum. sed reuelans alteri suū cōceptū nō ꝓpter hoc ꝓducit in mente ipsius cui reuelat actū intelligendi istum suū cōceptum: nec infundit supnaturaliter a deo. ergo ꝓducit naturaliter ab illo cui reuelat. ex quo sequit̄ q̄ falsum assumit̄ quādo dicit̄ q̄ conceptus mentis vnius nō potest naturaliter intelligi ab alio p̄ aliquē actū sibi possibilez effectiue. ¶ Cōfirmat. q: circa qōcū q̄ obiectū natura intellectual' potest elicere actū volendi/ ꝛ intelligēdi. ¶ hoc apparet. cū em̄ nihil possit naturaliter eē volitum nisi intellectū: nec aliq̄d est ab aliquo volibile actu a se elicito nisi qō est consimiliter ītelligibile ab eodem. sed oīs creatura intellectualis pōt qōcunq; obiectū creatū sibi p̄sentatū p̄ actū intelligendi velle vel nolle actu a se elicito effectiue. ¶ Ō apparet. q: oīs creatura ītellectualis pōt cōsimiliter eligere recto dictamini rationis. ergo omne apprehensum seu intellectum vt diligendum potest diligere ꝛ intellectum vt respuēdum respuere siue nolle. sed hoc non posset facere nisi circa oē obiectū intellectū actū volendi ꝛ nolendi posset elicere effectiue. actus em̄ sibi a deo supnaturaliter cōmunicabilis sibiq; naturaliter ipossibilis est in sua potestate. ergo ꝛc. ¶ Preterea ad eādem cōclusionem arguit. quia omnis potentia potens naturaliter intuitiue apphendere aliquod subiectū/ ꝛ quodcūq; accidens ei⁹ eo existēs. ¶ hoc apparet. qm̄ sicut intuitiue vidēs seu intelligēs

corpus potest cognoscere an sit albedine vel nigredine in
formatũ an omni accidẽte realiter spoliatum: ita ⁊ intui
tiue intelligens animã rationalem vel quãcũq; aliã crea
turam intellectualem potest etiã intueri an possibile sit
an nõ sit accñs sibi possibile puta talis actus ĩtelligẽdi:
cũ vt ꝓbatũ est actus iste nõ minus sit naturaliter intel-
ligibilis q̃ eius subiectũ. sed ĩtellectus angelicus ⁊ qui-
libet alius separatus potest vt cõmuniter dicit᷑ natura-
liter intuitiue intelligere aliũ angelũ ⁊ animã separatã.
ergo ⁊ oẽm actũ ⁊ quãcũq; aliã formã accñtalem in tali
re intellectiua actualiter existentẽ. ¶ Nec valet si dicat᷑
ꝙ actus intelligendi vel volendi vnius nõ potest intelli
gi ab alio: q2 est intimus ei cuius est primo. quia cuilibet
angelo intimior est essentia ⁊ potentia si ab ipa ponat᷑ di
stincta q̃ actus. sed quilibet intellectus separatus põt
intelligere essentiã ⁊ potẽtiã alterius. ergo ⁊ actũ q̃ sibi
nõ est tm̃ intimus. ¶ Scdõ. q2 falsum est hoc assumptũ:
vz ꝙ actus sit habenti ipm intimus. nõ eñ min⁹ actus
intelligendi vel volendi est distinctus a suo subiecto q̃ ha
bitus vel q̃ aliquod aliud accidens: puta albedo a suo/
nec p ꝯñs est magis intimus nec minus intelligibilis.
¶ Tertio. q2 esto ꝙ esset quõcũq; intimus subiecto/ pro
pter hoc nõ ipediret᷑ nec posset ĩtelligi ab alio: cũ qõcũq;
quãtũcũq; intimũ cuicũq; naturaliter ĩtelligibili quale
est subiectũ actus intelligendi ⁊ volendi/ sit naturaliter
intelligibile sicut ⁊ ipz subiectũ cui dicit᷑ esse intimũ. nisi
voces huiusmodi actus intimos: hoc est naturaliter in-
telligibiles ab alio intellectu. sed etiam dicere ꝙ actus
hmõi nõ possunt naturaliter intelligi: quia eoꝝ subiecto
sunt intimi/ est dicere ꝙ non possunt ab alio intelligi q2
nõ possunt ab eo intelligi. qð nihil est dictum. quare ⁊c.
¶ Ex p̃dictis cõcludo corollarie: ꝙ si de facto nullus in
tellectus separatus potest intelligere cõceptũ alterius
hoc habet cõtingere deo nolente alicui coagere ad talẽ
actũ. cũ eñ secũda causa nõ possit in aliquem effectũ nisi
prima sibi coagente ad ipsum/ p ꝯñs si deus non vult co
agere alicui intellectui separato ad intelligendũ conce-
ptum alterius/ nullus p se poterit in talem actũ: vz in-
telligendi cõceptũ alicuius alterius intellect⁹: sicut nec
visibile posset videre/ nec aliquod aliud obiectũ intelli-
gere deo sibi ad actus huiusmodi non coagente: sicut nec
ignis calefacere nec aliqua alia scda causa aliqd ꝓduce
re p seipm. ¶ Hoc corollariũ sic intellectum apparet eui
denter. qm̃ sola prima causa non alia aliqua potest im-
pedire effectum secũde cause possibilem. nullus enim ci-
tra deum potest facere seu impedire ne ignis calefaciat
passum ꝯbustibile sibi presens. ergo nec ꝙ intellectus nõ
intelligat obiectũ ab ipso intelligibile: nec ꝙ sensus non
sentiat obiectum sensibile presens leiciendo circa ipsum
possibilem sibi actum. sed vt patet ex precedentibus con
ceptus mentis cuiuslibet est ab alio intellectu naturali-
ter intelligibil' sicut ⁊ ab illo in quo est. ergo ꝙ alius in-
tellectus ipi presens ⁊ eius subiectũ puta intellectum
intelligens nõ possit eius actum intelligendi intelligere
hoc habet necessario cõtingere deo miraculose ⁊ supna-
turaliter prohibente. nõ eñ est minus miraculum ꝙ duo
rum simul existentium naturaliter intelligibiliũ ab eodẽ
vnũ intelligatur intuitiue alio non intellecto q̃ ꝙ ignis
agat circa vnũ passum ⁊ nõ possit agere circa aliud eque
sibi proximũ ⁊ ab eo passibile sicut illud: vel ꝙ duoꝝ equa
liter visibilium siml' existentiũ vnũ videatur ⁊ aliud non
possit videri. sed vt patet ex p̃cedentibus nõ minus act⁹
volendi ⁊ intelligendi est naturaliter intelligibilis q̃ ei⁹
subiectum ab alio intellectu. ergo ꝙ intellectus separa-
tus possit intelligere intuitiue alium intellectum ⁊ non
eius actum ipsi actualiter inherentẽ/ hoc nõ potest con
tingere nisi deo impediẽte vel ipsi ad talẽ actum coagere
nolente vel ipsum agere nõ sinente. quare ⁊c.

Secũda conclusio est: ꝙ licet intellectus
separatus conceptũ alterius videret ꝓpter hoc non co-
gnosceret quid ille cogitaret. ¶ Hec ꝓbat᷑. qm̃ null⁹ li-
cet videat seu intelligat intuitiue cogitationẽ alterius
potest scire quid ipse cogitet nisi sciat ad qð obiectũ hu-
iusmodi eius cogitatio seu intentio terminet᷑. ¶ Hoc ap
paret. qm̃ sicut sciens albedinẽ ⁊ subiectũ nõ semper co-
gnosceret albedinem subiecto esse vnitã nisi ipaz cogno
sceret vt subiecto realiter inherẽtem: ita nec cognoscẽs
aliquem actũ ĩtelligendi vel volendi vt tale ens absolutũ
potest scire quid p talem actũ velit vel ĩtelligat habens
ipz: esto ꝙ intelligat illius actus intellecti obiectũ: nisi
sciat ꝙ actus ille alterius quem intelligit ad obiectum
huiusmodi terminet᷑. sed ex hoc ꝙ aliquis intellectus in
telligit cõceptũ alteri⁹/ nõ sequitur ꝙ cognoscat ad qð
obiectũ terminet᷑ actus huiusmodi intellectus. ergo ⁊c.
¶ Minorem huius rationis probat vnus doctor subtil'
sic. diuersoꝝ obiectoꝝ specie act⁹ intelligẽdi sunt eiusdẽ
speciei. ergo cõceptus vnus potest terminari ad diuersa
obiecta ⁊ specie distincta. sed intelligens vnũ actũ natu
raliz ad diuersa obiecta/ nõ potest scire ad qð ipsoꝝ actu
aliter terminet᷑ nisi ipse p talem actũ tẽdat ĩ obiectum
terminãs ipm. ergo intelligens cõceptũ alterius/ cum p
ipm nõ tendat in obiectũ eius/ ⁊ ipe cõceptus intellect⁹
sit termnabilis ad diuersa/ non põt scire ad qð obiectũ
terminet᷑/ ⁊ p ꝯñs quid p eũ ab illo cui⁹ est actus hmõi
actualiter cognoscat᷑. ¶ Assumptũ/ vz ꝙ actus intelli
gendi eiusdem speciei possint esse obiectorũ specie diuer
sorũ: ꝓbat doctor ille ex hoc/ q2 act⁹ q̃ arguũtur distincti
specie ex distinctione specifica obiectorũ/ possunt etiã ar
gui cõtrarij ex cõtrarietate ipsoꝝ: ⁊ ecõtrario si contra-
rietas obiectorũ nõ arguit contrarietatem actuũ/ nec di
uersitas diuersitatem. sed cõtrarietas nõ arguit contra-
rietatem. nec eñ actus intelligendi nec videndi ꝯtraria
puta albedinem ⁊ nigredinez/ sunt cõtrarij cũ sint simul
possibiles in eodẽ. ergo ⁊c. ¶ Sed ista ratio assumit du-
biũ: nec oñdit ꝓpositũ. Primo siquidem assumit dubiũ:
vz ꝙ idem actus in specie sit obiectorũ specie diuersoꝝ.
qm̃ si hoc est verũ/ ꝯsiliter potest dici ꝙ habitus eiusdez
speciei potest esse obiectorũ specie distinctorũ: cũ ex acti
bus eiusdem speciei idem habitus in specie generetur.
hoc aũt non videt᷑ esse verũ. quare ⁊c. ¶ Nec valet ratio
quã adducit. Si eñ quia actus intelligendi cõtraria nõ
sunt cõtrarij ex cõtrarietate obiectoꝝ: cũ sint siml' possi
biles: ideo nec distincti specie arguũtur: ꝯsilr potest di-
ci ꝙ oẽs actus ⁊ habitus quorũcũq; obiectorum quãtũ
cũq; diuersoꝝ sunt eiusdẽ speciei q2 nec cõtrarij: cũ simul
possint existere in eodem. hoc autem est falsum. ergo ⁊c.
¶ Cõcedi tamen põt forte ꝙ ex sola specifica diuersita-
te obiectorũ nõ arguit᷑ diuersitas specifica actuũ: sed ex
alio simul cum aliquo. ¶ Scdõm: vz ꝙ ratio p̃dicta nõ
probat ꝓpositũ: appet ex hoc. qm̃ licet actus aliqs eius
dem speciei posset esse plurium obiectoꝝ specie diuersoꝝ
tñ aliquis est (vt beatificus) cui⁹ nõ potest eẽ nisi vnicũ
tm̃ obiectũ. ⁊ tñ ꝓpter hoc nõ sequit᷑ ꝙ intelligẽs actuz
beatificũ vnius beati sciret ꝙ ipse p istum actũ intelli-
geret ipm deũ/ nisi sola fide: sicut scit quilibz alius non
intelligens talem actũ. Vel si dicas ꝙ ĩmo sequit᷑: ergo
tua ratio nõ cõcludit. quare ⁊c. ¶ Confirmat᷑. quia act⁹
quo habẽs ipz nõ potest intelligere nisi vnũ obiectũ tm̃
nõ est terminabil' nisi ad vnũ obiectum tm̃. ¶ Hoc appa
ret. omnis eñ habens actũ potest p ipm tendere/ immo
et de facto tendit in qðcũq; obiectum ei⁹ terminatiuũ.
sed habens actum videndi vel intelligendi aliquod ens
creatum puta nigrum tendit in nigrum nec in aliqð al-

terum. ergo talis actus eius non est terminabilis ad ali
quod aliud obiectum. ¶ Ex quo sequitur: ꝙ omnis intel
lectus potens intelligere talem actum poterit intelli-
gere obiectum ad qð terminatur: qð ⁊ per eius subiectũ
intelligitur. ergo non potest vt accipit p̃dicta ratio. hoc
non est intelligibile: videlicet ad qð obiectum termine-
tur actus. quia actus ipse est terminabilis ad diuersa. q̃-
re ⁊c. ¶ Et ideo potest probari aliter illa minor rationis
predicte: videlicet ꝙ ex hoc ꝙ aliquis intelligit alteri⁹
conceptum vt tale ens absolutum non oporteat ipsuz in-
telligere ad quod terminetur obiectum. quoniam vt pre
missum fuit in precedẽtibus/ actus non sic ad obiectum
terminatur quasi realiter ipsi coniũgatur: cũ actus ipse
nõ magis suo obiecto ipsum terminãti q̃ alteri realiter
sit vnitus. non enim obiecto coniũgitur realiter: sed sub-
iecto. sed cognoscens aliquod obiectũ ab aliquibus plu
ribus eque distãs realiter ⁊ differens/ per tale obiectum
cognitũ non cognoscit magis vnũ illorum ab eo equali-
ter differentium ⁊ distantium q̃ alterum: nec ꝙ ad vnũ
illorum magis q̃ ad alteruz terminetur. ergo cum actus
intelligendi vel volendi albedinem eque ab albedine si-
cut a nigredine vel rubedine sit distinct⁹ realiter ⁊ diui-
sus/ per cõsequens intelligens ipsum vt tale ens abso
lutum/ modo quo habet intelligi a quocunq; intellectu
in quo realiter nõ existit/ nõ potest intelligere ꝙ magis
ad albedinem q̃ ad nigredinez vel ad quodcũq; obiectũ
aliud terminetur. ¶ Confirmatur. quia ꝙ videns subie-
ctum ⁊ albedinem sibi realiter inherẽtem intelligat sub-
iectum illa albedine esse album: hoc est quia ista duo/ vz
subiectum ⁊ albedo intellecta realiter sunt vnita. si eñ
albedo nõ magis vni subiecto q̃ alteri vniretur/ propter
ipsam intellectam non magis sciretur vnũ subiectum q̃
alterum esse album. sed actus intelligẽdi vel volendi nõ
magis vnitur realiter nec est presens obiecto intellecto
vel volito ipsum non terminanti. ergo propter ipsum in
tellectum ⁊ eius obiectum nõ habetur ꝙ magis ad istud
obiectum q̃ ad alterũ terminetur. ¶ Ex p̃dicta ꝯclusio-
ne ⁊ sua ꝓbatione concludo corollarie: ꝙ nullus intelle
ctus separatus magis q̃ coniunctus potest naturaliter
scire quid intelligit vel diligit alius/ nec per cõsequens
proprie scire põt conceptum mentis ipsius. Dico autẽ
proprie: q2 licet possit naturalit᷑ scire alterius conceptũ
vt tale ens absolutum: nõ tamen vt per ipsum tenditur ĩ
tale obiectum. sed hoc solum est proprie scire alterius cõ
ceptum ⁊ affectũ: videlicet intelligere quid ipse intelli-
git vel diligit. cum eniz cogitatio dicatur quasi mentis
super obiectum iactatio/ nullus proprie dicitur scire al-
terius cogitationẽ nisi sciat super qð obiectũ actualiter
mens iactetur. Q2 autẽ naturaliter hoc scire non possit/
apparet: ꝙ licet vt probatũ est ex prima ꝯclusione natu
raliter possit scire alterius cõceptum vt tale ens absolu
tum (qð non est proprie scire cõceptum) nõ tamẽ potest
scire quid sit obiectum terminans ipsum: vt apparet ex
secũda cõclusione. sed nesciẽs ad qð obiectũ actus alte-
rius terminatur/ non potest scire quid ipe intelligat nec
quid velit. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia nõ magis intel
ligens aliquem actum vt suo subiecto cõiũctũ potest in-
telligere eius obiectum terminãs ipsum q̃ intelligens
eũ vt ab eo subiecto realiter separatur. ¶ Hoc apparet.
quia vnus ⁊ idem actus intelligendi omnino substantia
liter inuariatus/ qui est nature intellectualis vt suo pro-
prio subiecto cõiũctus/ posset diuina potentia mediãte
per se existere a subiecto quolibet separat⁹/ habẽs a sub
iecto diuisus quicquid habebat ipsi vnitus. ergo vnifor-
miter est secundũ se intelligibilis separatus a subiecto si
cut existens in ipso. sed nullus actum separatum intelli-
gens potest intelligere eius obiectũ per eũ. quia nullum
habet magis q̃ alterum. quia nec eius vt existit in subie
cto dicitur proprie esse obiectũ: sed potius suijpsius. illi⁹
enim proprie est obiectũ qð tẽdit in ipm. actus aũt nõ tẽ
dit in obiectũ sed eius subiectũ. quia tñ tẽdit per actuz/
ideo etiam ipsius actus dicitur esse obiectum. quare ⁊c.
¶ Predicto modo respondẽdo ad questionẽ/ saluantur
dicta scripture ⁊ sanctoꝝ dicẽtiũ ꝙ nulllus naturaliter
potest scire mentẽ alterius. Saluatur etiã ꝙ omne ens
creatũ est naturaliter ĩtelligibile ab omni intellectu cre
ato separato/ ⁊ p ꝯñs oĩs actus interior cuiuslibet vt est
forma aliqua absoluta. cũ vt dictũ est p hoc ꝙ cõceptus
alicuius vt tale ens absolutũ intelligit᷑/ nõ habeatur nec
naturaliter possit sciri quid sit talis actus obiectũ/ nec
per ꝯñs quid ille cogitet cuius est talis actus ab alio in
tellect⁹. Hec aũt duo nõ potest saluare aliquis predicto
rũ modorũ dicẽdi: propter qð iste rationabilior alijs esse
videtur: licet aliqua cõtineat dubia: de quibus nũc per-
trãseo/ quia ad ipsa apparet solutio ex alibi declaratis.
¶ Sic ad q̃stionẽ. ¶ Ad rationes in principio apparet
solutio ex predictis.

Circa distinctionem de-
cimã/ in qua Magister determinat
de missione angeloꝝ: Quero p̃mo
vtrũ oẽs angeli mittant᷑. ¶ Et vi-
det᷑ ꝙ sic. q2 si supiores mittuntur
multo magis iferiores. sz supiores
legũtur missi in scriptura sacra: vt
appet Esaie. 6. vbi dicit Esaias: vo
lauit ad me vn⁹ de seraphin. ꝯstat
aũt seraphin esse supmũ ordinẽ angeloꝝ. g ⁊c. ¶ Cõtra.
q2 angeli deo in celo semp assistẽtes ⁊ ministrantes non
mittũtur inferius: cum missi quãdo sunt in terra nõ ma-
neãt in celo. sed multi sunt deo semp assistẽtes in celo et
ministrãtes: iuxta illð Dañ. 7. Milia miliũ assistebãt ei/
et decies centena milia ministrabant ei. g ⁊c. ¶ Respon
sio. vbi est vidẽdum primo quomõ angelus mittitur. Se
cundo: quis mittitur. qð est quesitum: vz an oẽs vel: an
tantum aliqui specialiter.

Quantum ad primũ: est sciendũ ꝙ tri-
pliciter potest quis mitti a deo ab vno loco ad alterum.
Vno mõ sic: ꝙ missus nec acquireret nouũ locũ nec pde-
ret antiquũ: modo quo dei filius dicit᷑ fuisse in mũdũ mis
sus. nec eñ per huiusmodi missionẽ ipse incepit esse vbi
antea nõ fuerat: nec esse desiit vbi erat. sed tñ dicitur ĩ
mũdum missus quia in mũdo nõ in celo fuit nouiter ho-
mo factus. ⁊ ita hoc modo oĩs ille posset dici a deo mis-
sus vel ad aliquem locum in quo deus per eum vel in eo
operaretur visibiliter aliquid de nouo. Secũdo modo po
test mitti sic: ꝙ nouiter acquirat locum ad quem dicitur
esse missus: non tamen propter hoc esse desinat vbi erat.
modo quo Christus vt homo potest dici cõtinue mitti in
mũdũ mediãte eucharistie sacramẽto. sic eñ humanitas
Christi virtute dei incipit esse realiter de nouo in isto sa-
cramẽto ꝙ ꝓpter hoc nõ desinit esse in celo. scdõm eñ Au
gustinũ/ sursuz est domin⁹ donec seculũ finiat᷑. tũc siquidẽ
vz in fine mũdi in aduentu ad iudiciũ dimittet corpora-
liter celũ. Tertio modo põt quis mitti sic ꝙ missus desi
nat esse vbi fuerat: ⁊ incipiat esse vbi primo nõ erat. ⁊ hic
modus missiõis est naturalis seu naturaliter possibilis.
primi autem duo sunt possibiles supernaturaliter solũ.
¶ His premissis quãdo queritur quomõ angelus a deo
in mũdũ mittitur: dicẽdũ est ꝙ de facto nunq̃ missus est
qð sciamus nisi tertio modo tantum. de possibili tamen
loquẽdo posset mitti vtroq; aliorũ duoꝝ primoꝝ modoꝝ.
¶ Primũ appet. qm̃ scdõm Damasc. 2. li. sentẽtiarũ. c. 4.

angeli cum sunt in celo non sunt in terra/et econuerso cum sunt in terra non sunt in celo. sed constat ꝙ missi in mūdū istum ad nos sunt in terra. ergo nō remanent vbi prius. quare ꝛc. ¶Secūdum: videlicet ꝙ alijs duobus modis possent mitti/apparet de primo mō. Probat etiā de secundo. quia ab illo cuius virtute vnū ꝛ idem potest esse in pluribus distantibus locis simul/posset mitti angelus sic de celo in mundū ꝙ nouiter in mundo esse inciperet: nec tū esse in celo desineret. sed constat ꝙ diuina virtute vnū ꝛ idem potest esse realiter in pluribus locis simul: sicut de facto apparet in corpore Christi simul existente in celo ꝛ in mūdo i eucharistie sacramēto. ergo ꝛc. ¶Hec de primo.

Quantum ad secundum: distinguitur

cōmuniter a doctoribus de missione ad intra/ꝛ de missione ad extra. Ad intra dicunt mitti angeli superiores diuina mysteria eis reuelata primitus alijs inferioribꝰ reuelantes. deus enim mysteria ad que adimplenda in mūdo mittit inferiores primo reuelat superioribus: vt per ipsos inferioribus explicanda et manifestanda: quibus eis videlicet inferioribus per superiores manifestatis ipsi inferiores mittuntur ꝛ descendunt in mundum ad perficiendum talia que sunt eis per superiores diuinitus nūciata ꝛ ad complendum iniuncta: ita ꝙ secundum hec missio superiorum ad inferiores que missio est ipsorum ad locutio inferiorum illustrativa ꝛ fiendorum per eos indicativa/dicitur missio ad intra. Ad extra autez est missio illorum qui descendunt personaliter ꝛ realiter in hūc mūdum. ꝛ tales qui sic in mundum mittūtur distinguūtur. alij enim sunt qui ettaz mittūtur vt cōmuniter: ꝛ alij qui non sic cōmuniter sed bene aliquādo specialiter trāsmittuntur vel missi sunt. ¶His premissis dicitur hic primo ter ab omnibus. ℣primo. ꝙ oēs angeli mittūtur aliquo predictorum modorum: vez ad intra vel ad extra. Secūdo. ꝙ angeli inferiores mittūtur ad extra vt coiter. Tertio. ꝙ etiam superiores aliquando missi sunt specialiter videlicet pro mysterio aliquo singulari ꝛ arduo exequendo. ¶Primū probatur auctoritate Apostoli dicētis ad Heb. 1. ꝙ omnes sunt administratorij spiritus ꝛ i ministerium missi propter eos qui hereditatem capient salutis. sed non est intelligendum nec sic intelligit Apostolus ꝙ omnes cōmuniter mittātur ad extra ad hmōi ministeria exequenda. sed angeli supreme hierarchie mittuntur ad angelos medie: quibus annūciāt que sunt per inferiores fienda: q̄ illi agnoscentes reuelant inferioribus vltime hierarchie: ꝛ per hoc dicuntur mitti ad eos. qui vez ipsi inferiores hierarchie angeli postmodū mittūtur ꝛ descendunt inferius ad talia eis reuelata ministeria adimplenda. ꝛ hoc mō est intelligenda auctoritas Apostoli supradicta. ¶Secūdum: videlicet ꝙ inferiores mittantur ad extra vt cōmuniter/apparet. quia illi mittūtur ad extra vt cōmuniter qui non mittūtur ad intra: sed ad ipsos alij transmittūtur. sed tales sunt inferiores ad quos mittūtur superiores vt dictū est. ergo ꝛc. ¶Cōfirmatur ꝓ illud Daniel. 7. vbi dicit: ꝙ milia miliū assistebāt ei/et decies centena milia ministrabant ei. ℣hoc enim distinguitur inter assistentes ꝛ ministrātes: ꝙ assistentes vocantur qui ad exteriora cōmuniter non mittuntur. ministrātes vero inferiores missi inferius ad diuersa ministeria exequēda vnde ꝛ Greg. 17. moralium exponēs predictum Daniel verbum/dicit ꝙ assistentium est maior numerus ꝙ ministrantium. exponit enim milia milium hoc est quasi infinita milia. ministrantes autem nō sunt tot vt dicit: quia nec ministrantes hic appellantur nisi qui mittuntur inferius ad diuina ministeria exequēda. tales autem vt cōmuniter missi non sunt nisi angeli infime hierarchie/et etiam vt videtur ordinis infimi. tales autem sunt alijs omnibus īcomparabiliter pauciores. Dionysius tamē dicit aliter. duos enim ponit tantum ordines assistentiū: et omnes alios ministrantium. quia si sic/ tūc plures sunt ministrantes ꝙ assistentes. quomōcūq; autem hoc sit saltem omnes cōcordāt cōmuniter ꝛ concorditer ꝙ assistentes q̄ cōmuniter nō mittūtur sunt superiores. alij autem ministrantes qui mittūtur/inferiores. ¶Tertium et vltimum/videlicet ꝙ aliquādo etiā missi sint inferius superiores/apparet euidenter ex predicto verbo Esaie in prin. allegato. vnde ratione dignitatis seu magnitudinis ministerij seu legatiōis aliquādo missi sunt angeli ordinis suprem: sicut angelus Gabriel ad virginē missus pro incarnationis mysterio nunciando. talis enim angelus debuit esse supioris ordinis taz ratione solemnitatis siue legationis: videlicz dignitatis diuine incarnationis ꝙ etiam ratione virginis ad quam fuit missus. Et ꝙ sic fuerit: videlicet de superioribꝰ nō de inferioribus: ex hoc arguitur: quoniā ministerium ad qō exequendum mittitur aliquis inferioz angelorum etiam cōmuniter alijs inferioribus innotescit. sed diuine incarnationis mysterium latuit angelos inferiores vt arguitur ex illo verbo Esaie. 63. vbi queritur in persona angelorum inferiorum de Christo ascendente: Quis est iste qui venit de Edom/tinctis vestibus de bosra? hoc etiam expresse dicit et ponit ℣Hieronymus: videlicet ꝙ mysterium diuine incarnationis inferiores angeli nescierunt quousq; Christi passio fuit completa ꝛ apostolorum predicatio in gentibus dilatata. non est autē verisimile ꝙ superiores vsq; tunc latuerit huius incarnationis mysterium benedictum. ¶Sic ad questionem. ¶Ad rationes in principio apparet solutio ex predictis.

SEcundo quæro: vtrum angeli missi ad nos inferius remaneant beati consimiliter sicut prius? ¶Et videtur ꝙ sic. quia eternum qō nunq; intenditur nec remittitur semper manet vniformiter. sed beatitudo cuiuslibet angelorum ꝛ aliorum beatorum omniū est eterna/ que nec remittitur nec augetur/saltem angelorum: licet beatitudo hominū aliquo modo in resurrectione corpoū sit augenda. ergo ꝛc. ¶Contra. quia si angelus ad nos missus manet beatus/vel est beatus in celo vel in mūdo. sed nō in celo: quia ibi non est. vbi autem non est/nec beatus existere potest. nec in mundo: quia deus non ostendit seipsum facialiter nisi in celo. q̄ ꝛc. ¶Responsio. vbi est videndum primo quomodo angelus existens in mundo potest manere beatus sicut erat prius ī celo realiter et veraciter. Secundo quomodo equaliter.

Quantum ad primū: est sciendum: ꝙ

cum deus realiter sit vbiq;/per consequens non magis in vno loco ꝙ in alio potest se cuilibet creature intellectuali clare ostendere ꝛ fruitionem infundere: ꝛ ita cōsequēter ipsum vbiq; beatificare. qō etiam posset facere/esto ꝙ non esset vbiq;. cum enim agens creatum possit agere vbi non est/per consequens multo magis deus/si per impossibile nō esset alicubi/posset agere ibi. ꝛ ita nō existēs in terra sed tantum in celo posset angelo vel cuicūq; creature beatificabili infundere actum visionis ꝛ fruitionis beate. non magis enim visio intuitiua intellectus exigit obiectum visum esse videnti realiter propinquū: ꝙ visio corporalis visus. cōstat autem visionem corporalē posse terminari ad obiectū visibile corporale remotū. ergo et intuitiuam visionem intellectus. quare ꝛc.

Hoc premisso: pono duas cōclusiones.

¶Prima est: ꝙ angelus existens in terra potest manere beatus perfecte vt prius deum intuēdo vel vt in celo existentem/vel vt in mūdo sibi presentē/vel absolute videndo ipm nō vt in vno loco nec in alio existentem. ¶Hec ꝓbatur. Et primo: quātum ad primam partē. quoniam vt dictum est/visio intellectiua potest esse sicut et sensitiua obiecti remoti a vidente distantis. ergo sicut homo existens in terra corporaliter videt celum distās ab ipso: ita et angelus ad nos missus potest videre intellectualiter deum vt existētem in celo/licet distantē ab ipso et maxime cum ista visio beatifica sit supernaturalis a deo infusa: a quo videlicet a deo potest ꝓmuneari vt hic suppono visio/ꝛ quecunq; intuitiua cognitio obiecti non tātū absentis: sed etiam nullatenus vel nullibi existentis. ergo ꝛc. ¶Secunda pars: vez ꝙ etiam possint deum intueri vt ei presentem ꝛ in mundo realiter existentem/apparet. quia sicut res corporaliter visibilis ibi videri corporaliter potest vbi est: ita ꝛ de quocūq; alio intellectualiter visibili est dicēduz. sed deus ipse intellectualiter visibilis ita est in terra realiter sicut ꝛ in celo. ergo ꝛ ꝓsimiliter angelus vel alius quicūq; beatus potest existens in mūdo deū videre intellectualiter vt existētē in mūdo: sicut existēs in celo videt eū vt ibidem actualiter existētē. ¶Tertia pars: vez ꝙ possit eum videre intellectualiter absolute/non vt alicubi existentē/apparet. qm̄ nec obiectū beatifice visionis est nisi ꝓcise ipa essentia diuina vt absolute accepta/ nō vt hic nec vt alibi est existens. nec eñ beatus vt beatus intuetur aliquid nisi deū licet intueatur ipz alicubi: imo vbiq; vt existentē. sed intuens deū in loco aliquo existentē intuetur ipsum simul ꝛ locum. ergo ꝛc. ¶Confirmatur. quia constat ꝙ obiectum beatifi cum increatū potest intuitiue intelligi nullo obiecto creato nec ꝙ ipīs loco corporali aliquo intellecto. ergo quilibet beatoꝝ posset videre deū absolute: nō vt in celo nec vt alibi alicubi existentē. licet eñ intuitiue deū intelligens videat eum existere: nō tñ oportet ꝙ videat hic vel alibi ipm esse. nec minus aliquis beatoū esset beatus si precise deum videret absolute q̄ nūc videns eum vt in celo/ꝛ etiam forsitan vt vbiq; actualiter existentem. quare ꝛc. ¶Sed nunquid quilibet beatorum videt deum vt vbiq; existentem? ¶Respondeo: ꝙ non. quoniā non quilibet beatorum actu intelligit omnem locum nec quodlibet aliud ens creatum. sed nullus videt deum vt vbiq; p̄sentem nisi qui videt eum ꝛ omnia a quibus ipe realiter est indistans. ergo licet quilibet videat deum vbiq; existentem hoc est deum qui est vbiq; existens: non tamē intelligit seu videt eum vt vbiq; vlr existētem. sed hoc modo videtur posse ipsum intelligere sola anima Christi ola vlr agnoscentis.

Secūda conclusio est: ꝙ omnes angeli ꝛ alij beati videt deū vt in celo actualiter ꝛ olbꝰ ibi existētibus p̄sentialiter assistentē. ¶Hec apparet. quia sicut corporaliter intuens aliquod obiectū sibi p̄sens/intuetur ipm vt sibi cōiunctū ꝛ simul secū existēs: ita ꝛ de vidente intellectualiter ꝛ de obiecto viso videtur esse dicēdum cōsimiliter. ergo quilibet beatorū in celo existēs et deū ibidē habēs intuetur ipm vt ibi actualiter assistētē. ¶Cōfirmatur. quia licet ꝙ diuinā potentiā absolute loquēdo omne obiectū posset intuitiue vel abstractiue intelligi nullo alio intellecto ab ipso distincto/ꝛ ꝙ nīs deꝰ ipse sine alio quocunq; obiecto creato: tñ naturaliter loquēdo intuitiue videt aliquod obiectū/videt et aliud ei cōiunctū: dū tñ nō sit ab ipso vidente remotū. videt etiam vtrūq; vnitorum videt ipsa esse vnita. ¶Hoc apparet in exēplo. videns eñ animā intuitiue videt ꝛ habitū ꝛ oēm formā accidētalē in ipsa actualiter existentē. ꝛ econuerso videns habitū vel quācūq; formam aliā in anima existē tem videt ꝛ animā nō tātū absolute sed etiam tali forme cōiuncta ac ipsa realiter informatā. ergo cōsimiliter in ꝓposito cū quilibet beatorū videat deum a celo in quo existit realiter indistātem/videat etiam intellectualiter celum a quo ipse etiā est indistans/per cōsequēs videt deū vt in celo secum actualiter existētē. ¶Et si dicas ꝙ etiā potest videre eum vt existētem in mundo: cum deus ipse virtus non distet a terra siue a mundo amplius ꝙ a celo: ¶Respondetur ꝙ verū est si intelligat seu videat ipsam terram. non tamē est verisimile ꝙ de facto beati intellectualiter considerent magis mūdū a quo sunt absentes ꝙ celum cui realiter sunt presentes. esto etiam ꝙ considerent: adhuc non sequitur ꝙ videant deum vt existentem alibi ꝙ in celo: suppositō ꝙ deus ipse nolit ab eis aliter intueri. non est enim impossibile videre aliqua coniuncta ꝛ non cognoscere intuitiue ipsa esse coniuncta. et ideo licet deus sit indistans ab omni loco/ nō ꝓpter hoc oportet ipsum vt sic a quolibet intueri: nec etiam ab aliquo/licet locum omnē a deo indistantē realiter intuente. quare ꝛc. ¶Minor/ vez ꝙ aliqua vnita possint intelligi que intelligens nesciat esse vnita/ apparet in exemplo euidenti de humanitate Christi/ quā angeli inferiores diuine incarnationis mysteriū ignorantes intuitiue intelligere potuerunt: sicut qlibet aliud ens creatū. nec tamē ꝓpter hoc licet intuitiue humanitatē ipsam et dei filium agnouissent/ipsam humanitatē dei filio vnitā esse hypostatice intelligere potuissent. ¶Ex dictis ꝛcludo corollarie: ꝙ credēdū est ꝛ ponēdū angelū inferꝰ ad nos missum remanere beatū vnifōrmiter sicut prius. ¶Hoc apꝑet. qm̄ licet manēs beatus eq̄liter posset esse beatus diffōrmiter cū in celo videat deū vt ibi nō vt in terra existentē: ꝛ in terra posset facere ecōuerso: vez deum videre nō vt in celo/sed vt in terra manentē: tñ ex quo vt ꝓbatū est potest deum in celo ꝛ in terra vnifōrmiter intueri: vez vt in eodē loco actualiter existentē/melius videtur vt sic de facto esse ponatur. ¶Secūdo cōcludo: ꝙ licet diffōrmiter deū vt in celo ꝛ vt in terra existēs intueretur: quia vt in celo videt eum vt in celo quando in terra videt eū vt in terra actualiter existentem: nō tamen ꝓpter hoc diffōrmiter/imo vnifōrmiter esset beatus. ¶Hoc apparet. quia variato eo qō est oīno impertinens ad rationem beatitudinis/ nō ꝓpter hoc beatitudo ipsa in aliquo variatur. sed intueri deū vt in celo vel vt in terra vel vt vbilibet alibi existētē hoc omnino est impertinēs ad rationē beatitudinis absolute in visione ꝛ fruitione diuine essentie cōsistētis. ergo angelo deum vt absolute vnifōrmiter vidente ipsoq; fruēte/siue vt in terra videat eum/ siue vt in celo ꝛ in terra simul existentem/siue tantum vt in terra/siue tantum vt in celo/siue quomodocunq; aliter: nō magis ꝓpter hoc diffōrmiter erit beatus ꝙ erit quādo vltra deum intellectū nouiter intelliget aliquod ens creatum. ¶Hec de primo.

Quantū ad secundum: dicendū est ꝙ

angelus ad nos missus equaliter manet beatus. quoniā visione diuina ꝛ fruitione eadem in nullo remissa manente equaliter quilibet est beatus: cū nec beatitudo sit aliud ꝙ ista duo vel alterum horum tñ vt patuit in quarto. sed per hoc ꝙ angelus in terra manet occupatus circa aliqua diuina mysteria exequēda/in nullo minuitur nec intēditur eius visio nec fruitio beata. qm̄ licet vna disparata operatio remittat aliā quādo vtraq; est ab oparte virtutis finite effective: quia pluribus intētis minor est ad singula sensus: non tñ illa opatio que est in aliquo tñ a deo effectiue ad quā illa se habet mere passiue/ pōt ex aliqua eius opatione quātūcunq; disparata diminui in

aliquo seu remitti. sed operatio beatifica puta visio ⁊ fruitio diuina / est a deo tātū effectiue in quolibet beatorum. ergo nō magis potest p aliquā operationē ipsorū aliqua liter remitti q̄ totaliter amoueri. nullo em̄ modo est i potestate ipsorū quātū ad remissionē nec⁹ quātū ad intēsionē nec⁹ quātū ad amissionē. ponētes tñ beatitudinē esse effectiue a beato ptialiter / sicut oīs effectus secūde causę est ab ipa causa secūda / haberēt cōcedere ꝓsequēter vt videt q̄ operatio beatifica angeli / vl̄ cuiuscūq⁹ alterius beati / remitteret ex opatione alia disparata: nisi tūc de⁹ impotētiā beati suppleret. nisi dicatur q̄ causa scūa pōt eque perfectū vnicū effectū ꝓducere cū aliis infinitis vel saltem quotcūq⁹ finitis sicut vnū illorum tātum. ¶Sic ad questionem. ¶Ad rationem in principio apparet ex predictis quid dicēduz. angelus em̄ existens in terra est beatus beatitudine existēte similiter secū in terra: cui⁹ beatitudinis obiectū est in celo instmul ⁊ in terra: ad qō ipsa angeli beatitudo pōt vt dictū est multiplicari tertiari.

Circa distinctionem vndecimam / in qua Magister determinat de custodia angelorū hoies custodientiū: Quero primo: vtrū q̄libet homo habeat i psenti aliquē angelū ad sui custodiā deputatū: ¶Et videt q̄ sic: g illd Matth. 18. vbi dicit q̄ angeli eorū: vez hoim quos custodiūt / semp̄ vidēt faciem patris. sed qua ratione vni homini vnus angelus / eadez alteri alius ad sui custodiā deputat. ergo ⁊c. ¶Contra. quia deus nō facit aliquid frustra. sed vanum videtur ad damnationē eternā pscitos custodiri p angelos. ergo ⁊c. ¶Responsio. vbi est videndū primo q̄stū: vez an angeli diuersi sint ad custodiā diuersorū hominū deputati. Secūdo: an p talē custodiā aliquid mereant. Tertio: an propter damnationē illorū quos custodiūt cōtristent / ⁊ propter saluationē cōsolētur seu letentur.

Quantum ad primum: constat tam ex

sacra scriptura q̄ ex cōmuni omniū doctorū sentētia cuilibet homini ad eius custodiā ce angelū deputatū. vnde Hieron. sup Matth. Magna dignitas animarum vt vna quęq⁹ habeat ab ortu sue natiuitatis in custodiā sui angelū deputatū. Itē Chrysostomus sup Matth. li. 1. Duo sunt angeli in hoibus pmanentes: vez bonus ⁊ malus. ⁊ plerūq⁹ scōm dispositionē aliquātulum recedit angelus bonus: imo non recedit: sed se abscondit inuisibilē se reddens ante diabolū: quia nisi voluerit nō videtur ab eo. subtrahit ergo se vt det ei licētiam tentādi: ⁊ stans expectat tētationis euētum. hec Chrysostomus. ¶Hoc etiā sententialiter idē dicit Dionysius in lib. de angelica hierarchia. Et rationem huius vez quare angeli ad hominū custodiā deputant / reddunt sancti ⁊ doctores catholici: q̄ lex diuine puidētie est inferiora ad se reducere per media. sed angeli tenent mediū inter deū ⁊ homines: vt deo inferiores ⁊ hominib⁹ superiores. quare ⁊c. ¶Sed sunt hic tria dubia. Primū: quomō angelus dicit hominē custodire. Secūdū: an sit sem̄ realiter simul cū homine quē custodit. Tertiū: an diabolus tentans hominē videat eū intellectualiter sicut psentē. ¶Ad primū dicendū q̄ angelus potest hominē custodire / vel pro ipso deum orando / vel diabolū repellendo / vel bonū homini suggerēdo. An aūt oībus istis modis: an si aliquo tñ horū custodit / quo istorum custodiat / nō habetur saltē ex scriptura sacra expressum. ¶Ad secundū dicēdum q̄ si angelus est ad custodiam hominis deputatus primo modo: vez pro ipso orando / nō oporteret eum psonaliter sed tantū mētaliter esse presentem homini quē custodit. si autē secūdo modo vel tertio custodit hominem sicut ⁊ de facto esse videtur scōm doctrinā sanctorū / videtur q̄ oporteat ipz hominī custodito realiter esse psentē. nec em̄ existens in celo posset sua naturali virtute talia operari i terra. vnde nec boni angeli potuissent malos de celo expellere ⁊ ad terram prosternere sicut fecerunt quādo peccauerunt / nisi cum eis fuissent in celo. non magis aūt existentes in celo possunt diabolum repellere existētē in terra: q̄ si quādo diaboli peccauerunt in terra fuissent ipsos de celo expellere potuissent. ergo ⁊c. ¶Confirmatur. quia non magis angelum mouentem celum oportet celo esse presentē q̄ repellentem diabolum ipsi diabolo quem repellit. ergo sicut angelus ponitur realiter esse presens celo qō mouet ita ⁊ ponendus est presens homini quem custodit / ipz instruendo seu bonū ei suggerendo / ⁊ infestantem ac impugnantem diabolum repellendo. ¶Ad tertium dicēdum q̄ potest vtiq⁹ diabolus sibi dimissus videre intuitiue angelum presentem homini quē custodit ⁊ ipi diabolo quē repellit. omnis enim intellectus separatus potest intuitiue naturalē intelligere omne ens creatum existēs realiter sibi presens / vt cōmuniter cōceditur. Ex quo sequit q̄ illud dictū Chrysostomi sup Matth. supius allegatū vez q̄ angelus hominē custodiēs se aliquando inuisibilē reddit / nō est intelligendū vt sonat: vez q̄ angelus sua virtute possit impedire ne ipsum diabolus videat intellectualiter / seu cognoscat. hoc enim non posset facere per se magis q̄ ignem ne passum sibi presens combustibile calefaceret impedire. et ideo si angelus se inuisibilē diabolo reddit / hoc habet fieri diuina virtute. vel angelus dicitur se reddere virtualiter aliquando inuisibilem pro quāto nō repellit sed permittit tentare demonē. ¶Hec de primo.

Quantū ad secundū est sciendum: q̄

angelum custodientem hominem aliquid per custodiā huiusmodi mereri potest dupliciter intelligi. Uno modo: q̄ eius premiū qō meretur sequatur meritum. Alio modo: q̄ precedat. non enim omne meritum oportet precedere in re quodcūq⁹ premiū: imo potest sequi ipm: vt alias fuit dictū ⁊ de Christo exēplificatū: cuius meritū passionis fuit post premiū nō glorificationis / sed gratificationis sanctorum patrum ⁊ aliorum Christum pcedentium omniū hominū electorū. ¶Hoc premisso / pono quātū ad istum articulū / tres ꝓclusiones. ¶Prima ē: q̄ angeli q̄ custodiā hominū nō merētur sibi aliquod pmiū sequens huiusmodi actū ipsorū: vez custodiā hominū viatorum. ¶Hec apparet. q̄z quilibet recepit suū premiū simul totum: ita q̄ custodia qua custodiūt homines secuta fuit post ipsorum premiū. ¶Primo enim fuerunt premiati / et postea ad custodiam hominū deputati. sed p actum sequentē ⁊ presupponētē totum premiū nō potest aliquis mereri aliquod premiū sequens actum ipsum. ergo ⁊c. ¶Cōfirmatur. quia sicut nullus damnatorū per aliquē actū meretur aliquā penam maiorē actum sequentem: ita nec aliquis beatorum gloriam p aliquē actū ipsorum gloriā supponentē. ¶Secūda cōclusio est: q̄ p huiusmodi hoīz custodiā cōsequutā āgeli boni sibi potuerūt mereri gloriā ante ipam ipēsam. ¶Hec apparet. q̄n vt dictū est pmiū pōt pcedere meritū. pōt em̄ deus cōferre pmiū ppē aliquē actū puisum p illū cui cōfert pmiū exequēdū: quē lz nōdū exhibitū acceptat vt pmio tāto digniū: sicut Christi passionis meritū nōdū exhibitū sed puisum acceptauit vt dignuz oībus gratijs omniū hominū Christū pcedētiū electorū. igit ꝓut i ꝓposito posset dici: vez q̄ deus ipe pmiauit āgelos hoies custodientes nō tñ ppē actū cōuersiōis ipoz ad deū q̄ pcessit: sed etiā ppter custodiā hominū futuram quam deus preuidit: et vt tali premio

dignam licet nōdū exhibitā acceptauit. Et si hoc modo Magister sentētiarū intellexit angelos sibi mereri premiū p custodiā hominū / nō video q̄ esset sicut in hoc impugnat cōmuniter ipugnādus. ¶Tertia ꝓclusio est: q̄ an angeli ad custodiā hominū deputati mereant sibi modo pdicto an nō gloriā p talē custodiā / nō habet. ¶Hec apparet. q̄m licet cōstet ipsos cōsecutos esse totā ipsoz gloriā ante istā exhibitam custodiā / ⁊ p ons nō posse ea mereri primo modo: vez tā q̄ meritum eorum ꝓsequentē: tñ nō habet / nec ex hoc sequitur q̄ ipaz non potuerint alio modo pdicto mereri. nec etiā q̄ hoc modo meruerint in aliquo loco scripture reperitur expressum. bene em̄ constat q̄ sibi gloriam meruerūt: sicut ⁊ mali penā. sed vtrū gloriam sibi meruerūt tantū per conuersionem ipsorū ad deum precedētem / an etiā per istam custodiam hominū subsecutam postmodū / nō habetur. ¶Ex quo videtur esse corollarie concludēdum: q̄ nō esset hic determinate aliquid pertinacter asserendum. licet enim constet angelum meruisse sibi pmiū per precedētē suā conuersionē ad deum: nō tamē est omnino ꝓbabile dicere deum ipsi contulisse pmiū nō tātum ppter istā cōuersionis actum exhibitum: sed etiam ppter preuisam custodiā hominū. ¶Et si cōtra hoc argueretur: quia status meriti nō concurrit simul cum statu pmij: cū status meriti sit viatorū: et premij comphensorū: Ad hoc diceretur. q̄ non cōcurrunt simul sic q̄ habens premiū mereatur sibi ipsum vt per meritum cōsequēdum. bene tamē possunt cōcurrere sic q̄ habens pmiū mereatur sibi ipsum vt consecutum. licet enim habens totum premiū non possit mereri aliqō cōsequēduz: potest tamē mereri ipsum totū licet anteme ritum consecutum deo acceptante vt premio collato digniū aliquem eius actum post habitum premiū exequendum. nec tamē propter hoc talis erit viator. non enim homo est viator quia potest mereri: quia tunc stultus non esset viator. sed tantum dicitur esse viator quia non est in termino / sed i via. sed talis vez angelus est i termino: esto q̄ sibi mereatur ipsuz terminū puta eternū premiū dicto modo. ergo ⁊c. ¶Hec de secundo.

Quantum ad tertium & vltimum: pono tres conclusiones.

¶Prima est: q̄ angelus bonus nec de salute hominū quos custodit nec aliquoruz aliorū creatorum consequitur aliquā letitiā beatificam seu ad essentialem beatitudinē pertinētem. ¶Hec apparet. q̄z letitia beatifica est precise illa que est in beato de deo dilecto: que vez cōsequitur actum fruitionis diuine seu est ipsa fruitio vt fuit dictū in quarto. sed illa ppter nullius rei cuētum remittitur in aliquo nec intenditur sicut nec visio nec fruitio ipsa quā immediate cōsequitur. in quoli bet em̄ est talis letitia maior vel minor scōm q̄ est in eo fruitio perfectior vel imperfectior. ergo ⁊c. ¶Secūda conclusio est: q̄ tā angeli custodientes q̄ etiā alij letātur alia letitia a letitia supradicta de salute hominū electorum. ¶Hec apparet auctoritate Saluatoris dicētis. Lu. 15. Dico vobis / gaudiū erit coram angelis dei super vno peccatore penitentiā agente. ¶Confirmatur. q̄z sicut scōm Augustinū: tristitia est de his que nobis nolentibus accidūt: ita ⁊ letitia de alijs que vez nobis volentibus accidūt sed angeli salutem hominū volunt ⁊ appetunt. ergo ⁊c. ¶Nec valet si instetur: quia demones etiā volunt ⁊ appetunt culpam ⁊ penam ipsorum: nec tamen gaudent de euentu istorum. quia hoc fit supernaturaliter deo ipos p tristitiam perpetuam puniente: et omnem letitiam eis possibilem suspendente.

Sed nunquid oēs gaudent æqualiter

de salute hominū / an magis illi q̄ sunt ad ipsorum custodiam deputati? ¶Respondeo: q̄ licet quomodo sit hoc nō habetur expresse; ꝓbabile tamē cē videtur q̄ superiores in gloria / ⁊ per ons in essentiali seu beatifica letitia sint etiam principaliores in tali accidētali letitia / ⁊ p cōsequens magis gaudētes. q̄n magis deū diligūt oīa ipsi grata. sed beatiores sunt deū magis q̄ alij diligentes. ergo ⁊ salutē electorum magis appetentes / ⁊ per cōsequens de ea magis gaudentes. de magis enim volito consequente maius gaudium sequitur i volente. angelus etiam nō magis videtur gaudere de salute hominis quē custodit q̄ de salute alterius. quia cuz omnes diligat tātūmodo propter deum / illum magis diligit et magis ei salutē appetit quē magis deo gratū esse cognoscit: supposito q̄ cognoscat: ⁊ per consequēs de salute illius magis letatur. ¶Tertia ⁊ vltima cōclusio est q̄ nullus angelus contristatur de culpa nec de pena hominis quem custodit nec alicuius alterius reproborum. ¶Hec apparet. quia licet quilibet nolit vtrūq⁹ istorum vez culpam hominū atq⁹ penam: non tamen ad euētum voliti de⁹ sinit eos ꝓtristari: sicut nec demones ex euētu voliti consolari. nec hoc est impossibile: cum omne primo possit separari a suo posteriori a quo realiter est distinctū sicut velle et nolle ab omni letitia ⁊ tristitia cōmuniter conceduntur esse distincta. ⁊ sic etiā est rationabile et iustum vt fiat: cum nec boni mereantur aliquā habere penam / nec per consequēs tristitiam / nec reprobi cōdemnati letitiam sed tristitiam sempiternam. ¶Sic ad questionem. ¶Ad rationem in principio dicendum q̄ non frustra mali homines condemnandi per angelos bonos custodiuntur. quia ⁊ si talis custodia non est eis vtilis ad gloriam consequendam: proficit tamen eis vel forte quia preseruantur per eos a culpa aliqua / licet non ab omni in presenti / ⁊ per consequens a maiori pena quam incurrerent in sequenti: vel si non valet ad hoc / valet ad aliquid aliud deo notuz: propter quod sic fieri est diuini gus rationabiliter ⁊ salubriter institutū.

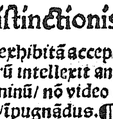

Secundo quero: vtrum angelus custodiens hominem possit causare aliquid i ipso homine quem custodit. ¶Et videtur q̄ sic. quia nisi angelus in homine quem custodit aliquid causaret / non magis eum q̄ aliū custodiret. sed constat q̄ angelus sic custodit hominem illū ad cui⁹ custodiam deputatur / q̄ nō aliū. ergo aliquid facit i illo qō nō i alio. quare ⁊c. ¶Cōtra. q̄z si causaret aliquid / vl̄ causaret illud in corpore vel in anima ipsius hominis custoditi. sed non potest aliquid causare in corpore: cum nō cōtineat virtualiter formā aliquā corporalē: nec in anima / cum nec ꝓtineat formā aliquā spiritualem nisi actū intelligēdi vel volēdi vel intelligibile signū: quoruū nullū potest causare in anima cōiuncta corpori in statu psenti: quia nec ipsi vt alteri angelo potest loqui. q̄ ⁊c. ¶Respōsio. Ubi est videndum primo / an possit aliquid causare in corpore. Secūdo. an i anima. Tertio: q̄ esto q̄ nihil i aliquo istorū possit causare: adhuc pōt docere ⁊ a diabolo defendere hominem quem custodit.

Quantū ad primū: pono duas conclusiones.

¶Prima est: q̄ angelus potest ab organo phantasie ⁊ etiam a toto hoīs corpore remouere oīa impedientia actū intelligēdi. ¶Hec apparet. q̄m cōstat angelum posse mouere nō tñ seipm sed etiam aliud mobile sibi psens. sed angelus hominē custodiēs potest esse inetrius intra corpus hoīs quē custodit. ergo pōt inde oē quod ibi cernit existere impedituū actus intelligēdi puta humorē indecentē vel spiritū remouere / vel eo⁹ turbationē sedare. ¶Ex eodē medio pōt probari q̄ si phantasmata sunt in

phantasia seu in eius organo aliqua necessaria ad intelligendum potest ipsa ab organo vnius ad organum alterius transmutare: ⁊ hoc transmutando simul ipsorum subiectū: puta aliquē spiritum vel humorem si tali mediante sunt in organo phantasie. si em̄ imediate essent in organo / hoc nō posset: cū talia phātasmata ponant̄ esse accidētia q̄ de vno subiecto ad alterū nisi mediāte aliq̄ ipoꝝ subiecto imediate nō possint naturalit̄ trāsmutari. ¶ Scđa cōclusio est: ꝙ angelus nō pōt in corpore hoīs producere formā aliquā absolutā / hoc nō ē demōstrabile nec naturaliter cognoscibile: sed supponit̄ ⁊ creditur ex dictis sanctoꝝ et doctoꝝ catholicoꝝ / vt Augustini et alioꝝ. ꝙ em̄ aliquod ens puta ignis possit ꝓducere calorem / ⁊ nō frigus: hoc nō est nobis notū: nisi a posteriori: vꝫ q2 videmus ad eius p̄sentiā sequi caliditatē ⁊ nō frigiditatē. ⁊ ita notitia qua scit̄ de aliquo cuius est ⁊ cuiꝰ nō est ṗncipiū ꝓductiuū / p̄supponit notitiā illius intuitiuā: quā nos de āgelo nō habemꝰ. q̄re ⁊c. ¶ Hec de p̄mo.

Quantū ad secundū: pono consimiles alias duas ꝯclusiones. ¶ Prima est: ꝙ angelus potest mouere localit̄ animam siue corpori ꝯiūctam siue a corpore separatā. ¶ Hec appet. qm̄ mouere potēs totū hominē / ⁊ animā. sed angelus pōt mouere totū hominē vt apparet de angelo Abacuc de Judea in Babylonē trāsferēte / vt dicit̄ Daniel. 14. Q2 etiā aīam a corpore separatā possit mouere / apparet de aīa illius mēdici Lazari defuncti portata p angelos in sinū Abrahe: vt dicit̄ Lu. 16. ¶ Sed nūquid etiā ecōuerso aīa separata posset mouere angelū? ¶ Ad hoc videtur dicēdū ꝙ sic ipo angelo se moueri ꝑmittēte: nō aūt renitente eo: cum fortior ⁊ potentior sit q̄ ipsa. ipso autem permittēte nō videtur anime difficilius mouere angelum q̄ corpus sibi ꝯiūctum. ¶ Secūda cōclusio est: ꝙ angelus nō potest causare aliquid in anima corpori cōiūcta: sed bene in ipsa a corpore sepata. ¶ Hec quātū ad primā partē / ꝓbat̄. qm̄ si aliq̄d posset causare i ipsa corpori ꝯiūcta: aut illud eēt species aut actus vel habitus vel illud intelligibile signum qđ causat in angelo cui loquit̄. Sed nō potest dici ꝙ sit species. quia talis si ponatur a nullo nisi vel ab obiecto vel a phātasmate ⁊ ab itellectu vt dicūt q̄ ipsam ponūt causatur. nec actus nec habitus: vt patet ex q̄stionibꝰ de locutione angeloꝝ. nec tale itellectuale signū: quia vt patet etiā in eisdem q̄stionibus / angelus non potest loqui intellectualiter aīe intellectuali coniūcte corpori. g̃ ⁊c. ¶ Secūda pars huiꝰ ꝯclusiōis: vꝫ ꝙ possit causare aliquid in anima separata / appet. q2 pōt itellectualiter ipi loqui. sed cuicūq3 itellectualiter loquitur imprimit tale signū: vt in predictis questionibus fuit dictum. ergo ⁊c. ¶ Hec de secundo.

Quantū ad tertium: pono alias duas conclusiones. ¶ Prima est: ꝙ licet angelus custodiens hominē nihil causet in eo: potest tm̄ ipm docere ⁊ de facto interdū docet. ¶ Hec ꝯclusio apparet quantū ad primā partē. q2 nec hō docēs sensibilit̄ aliquē aliquid causat i ipso. nō em̄ causat actū nec habitū: sed tm̄ ꝓducit seu format in medio coram eo aliquod sensibile signū obiecti significatiuū in q̄ ipi p̄sentat obiectū ipꝫ significatū: circa qđ ipse audiēs nō aūt docens elicit in se intelligēdi actū per quē acquirit itellectiuū habitū. ergo ⁊c. ¶ Secūda pars huius conclusionis: vꝫ ꝙ de facto homines ab angelis doceātur / appet. qm̄ scđm Dionysium reuelatiōes fiunt per eos hominibus. sed reuelare alicui aliquid ipsi ignotum / non est aliud q̄ docere ipm. ergo ⁊c. ¶ Sed tūc est dubiū quomodo angeli docere possint homines eis aliqua reuelando: cum nō possint eis sensibiliter loqui / nec etiā intellectualiter in statu p̄senti. ¶ Ad hoc respōdet̄ ꝙ angelus pōt docere hominē vtēdo rebus ipsis: vꝫ p̄sentando sensibus vel specibꝰ vt dicūt alij naturaliter significātibꝰ vel etiā signis sensibilibꝰ puta vocibꝰ mediantibus: nō tamen sine corpore mediante. nec em̄ ipse est sine aliquo mediante assumpto corpore taliū formatiuus. ¶ Secūda cōclusio est: ꝙ etiam potest custodire hominē ⁊ custodit: licet nihil causet in ipo. ¶ Hec apparet. quia nihil causando in homine potest repellere diabolū impugnātem. sed constat ꝙ repellens demonē inuadētē custodit hominem quem ipse repulsus diabolus inuadebat. ergo ⁊c. ¶ Sic ad questionē. ¶ Ad rationē in principio apparet solutio ex predictis.

Circa distinctionem duodecimam / in qua Magister determinat de creatura pure corporali et corruptibili / cum omnis talis sit materialis: ideo primo quero vtrū potētia materie passiua sit aliquid per se vnū distinctū ab ipsa materia in re extra. ¶ Et videtur ꝙ sic. qm̄ propria passio est in re extra distinctū aliquid a subiecto: cum idem non possit esse passio sui ipsius. sed potentia passiua vel receptiua substantialis forme est ꝓpria passio materie. ergo ⁊c. ¶ Contra. quia materia p seipsam est in potentia passiua ad omnē possibilem sibi formā. sed qđ seipso est tale / nō est tale aliquo mediante a se distincto. ergo potentia passiua qua materia dicitur esse in potentia ad formā et eius receptiua est ab ipsa indistincta totaliter in re extra. ¶ Respōsio. vbi est primo inquirēdū an materia sit entitas aliqua ab omni forma realiter distincta. Scđo est respondendū ad questitum: an vꝫ a sua potentia sit distincta / an totaliter indistincta.

Quantum ad primum: est opinio quorūdam dicētiū ꝙ materia nō habet esse aliquod actuale: sed mere potentiale. ¶ Pro ista opinione arguitur primo. q2 ex duobus in actu nō potest aliquid fieri p se vnū. sed ex forma ⁊ materia fit substātia cōposita p se vna. ergo hoc est q2 alterū horū est actus vt forma / ⁊ alterū potētia vt materia. ¶ Scđo. q2 si materia eēt ens actu / generatio eēt alteratio. qm̄ vt phs arguit p̄mo de gn̄atiōe cōtra ponētes subiectū gn̄atiōis esse aliquod ens i actu oē qđ aduenit enti i actu est accn̄s. sed terminꝰ gn̄atiōis aduenit materie. ergo erit accidens / ⁊ p ꝯn̄s gn̄atio erit alteratio: si materia sit ens actu. sed hoc est falsum. g̃ ⁊c. ¶ Tertio. q2 scđꝫ phm. 5. metaph. materia nō est q̄d nec quale / nec aliquid alioꝝ generū. ¶ Quarto. q2 idē phs probās ꝙ gn̄atio nō est motus / arguit sic. illud qđ gn̄at̄ nō est: sed qđ mouet̄ est. ergo ⁊c. Sed cōstat ꝙ phs in ista rōne accipit gn̄abile seu gn̄atū ⁊ motū seu mobile subiectiue. genitū aūt subiectiue est ipsa materia. ergo materia scđm eū nō est ens aliqđ in actu. ¶ Quinto. q2 oē qđ est ens actu scđꝫ se / ē scibile. ꝫ mat̄ia vt dicit̄. 5. phy. nō ē scibil̄ nisi p analogiā ad formā. ergo ⁊c. ¶ Sexto. q2 fm phm. 1. de gn̄atiōe / per hoc differt gn̄atio ab alteratione q2 in gn̄atione totū transit in totū: nō aūt in alteratione. sed si materia esset ens actu / nō in generatione magis q̄ in alteratione totū trāsiret in totū: cū materia ponat̄ cōmunis genito ⁊ corrupto. ergo ⁊c. ¶ Cōtra opinionē istā arguit̄. qm̄ aut generās distinguit̄ a creāte p hoc q2 gn̄ans supponit contrariū: aut q2 supponit subiectū sue actiōis t̄mini receptiuū. constat em̄ ꝙ oīs causa secūda agēs / aliq̄d p̄suppōit p qđ distīguit̄ a creāte. Sꝫ nō pōt primū poni: qm̄ priuatio seu presuppositio cōtrarij non

est necessaria ad agendū alicui agenti. nō em̄ ad actionē aliquid facit: sed magis ipaꝫ impedit. ergo relinquit̄ secundū. sed qđ est subiectū p̄suppositū / oportet esse aliqđ ens in actu. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat̄. q2 nisi materia esset aliquod ens in actu a forma distinctū / nulla generatio nec corruptio esset possibilis. ꝯn̄s est falsuꝫ: ergo ⁊ an̄cedēs. ¶ Cōsequētia ꝓbat̄. qm̄ actio cuiuscūq3 cause secūde p̄supponit subiectū tāq̄ ens actu forme ꝓducibilis receptiuū. sed materia est subiectū generationis ⁊ corruptionis. ergo nisi sit aliq̄d in actu / nihil generari poterit nec corrumpi.

Et ideo aliter est dicendum. Ad cuius euidentiā pono tres cōclusiones. ¶ Prima est: ꝙ materia est ens aliquod positiuū a forma distinctū. ¶ Hec probatur. Primo. q2 materia vere et realiter est a deo creata ⁊ ingenerabilis ⁊ incorruptibil̄. sed omne tale habet esse aliquod ens positiuū. ergo ⁊c. ¶ Scđo. q2 materia ē de essentia cōpositi siue subiectū forme cōpositi. sed ipossibile est aliquod ens actu quale est forma substantialis recipi subiectiue nisi in ente aliquo positiuo actualiter existēte: nec cōpositū esse cōpositū nisi ex ꝑtibus actualiter existētibus. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur primo. q2 scđm phm. 3. physic. ⁊. 5. metaph. materia ē qua inexistente fit res. Scđo. q2 nisi mat̄ia diceret aliquā entitatē / substātia materialis habēs materiā ꝑtē sui nō esset cōpositior q̄ substātia spiritualis carēs materia: qđ est falsuꝫ. g̃ ⁊c.

Secunda conclusio est: ꝙ materia est ens in actu. ¶ Hec ꝓbat̄. q2 p ens actu nō intelligo nec intelligi debꝫ in ꝓposito aliud q̄ ens actualiter existēs. sed ꝯstat ꝙ materia actualiter ē existēs. ergo ⁊c. ¶ Preterea. q2 aut dicētes materiā nō esse in actu sed tm̄ in potentia seu esse entitate potētialem nō actualē: aut intelligūt ipsam esse potētialē solū q2 receptiuā forme substantialis: aut q2 in se nō ē quidditatiue aliqua entitas actualis. Si primo modo vocant materiam potētialem: vꝫ q2 forme receptiuā: cōcedo. sed ex hoc nō sequit̄ ꝙ ipā nō sit scđm se entitas actualis: imo magis cōtrariū: cū solū ens actu existēs / ⁊ nullum aliud sit receptiuū entis actualiter existētis seu actualis / quale est oīs forma substātialis. ¶ Cōfirmat̄. q2 sicut materia dicit̄ ens in potētia q2 forme subiectū receptiuū: ita ⁊ ipsa substātialis forma pōt dici ꝯsilr ratiōe ens potētiale: q2 est ipsiꝰ forme cuiꝰ materia ē subiectū susceptiuū / ṗncipiū ꝓductiuū. nō em̄ minus effectiuū ṗncipiū est i potētia ad effectū q̄ subiectū receptiuū ad receptū. Forma etiā ipsa substātialis ē in potētia ad materiā: nō minus q̄ ecōuerso materia sit i potētia ad ipsaꝫ. nō minꝰ em̄ forma substātialis materialis est in materia realiter receptibilis q̄ mat̄ia sit ipsius realiter receptiua. sed ꝯstat ꝙ licet for̄a sit i potētia ad aliā formā ab ea ꝓducibilē: ⁊ ad aliā materiā ipa infor̄abilē: nō ꝓpt̄ hoc sequit̄ ꝙ forma ipa non sit scđm se vera entitas actualiter: imo magis cōtrariū: cū nihil nisi ens actu possit esse alicuiꝰ entis realis principiū ꝓductiuū: nec possit actualiter recipi in subiecto. ergo ꝯsilr i ꝓposito est dicēdū de mat̄ia: vꝫ ꝙ q2 est i potētia passiua et subiectiua ad formā substātialē nō sequit̄ ꝙ scđꝫ se sit entitas potentialis: sed potius actualis: cū nō magis illđ qđ nō est actu seu actus possit aliq̄d recipe subiectiue / q̄ producere effectiue. quare ⁊c. ¶ Ex p̄dictis appꝫ ꝙ nō potest itelligi materiā esse entitatē potētialeꝫ scđo mō: vꝫ sic ꝙ scđm se non sit aliquid actuale.

Tertia conclusio est: ꝙ materia est entitas actualior quacūq3 forma accn̄tali. ¶ Hec ꝓbat̄. q2 qđlibꝫ existēs actualiter quāto ꝑfectius tāto actualius sed materia cū sit substātia est ꝑfectior omni accn̄tali forma. ergo est etiā actualior.

Sed cōtra: quia ens in actu & in potentia sunt opposita / nec p ꝯn̄s dicunt̄ de eodē. sed materia est ens i potētia. ergo ⁊c. ¶ Respōdeo: ꝙ actus seu actualitas dicit̄ multipliciter. Vno em̄ mō actus dicit̄ vt opponit̄ ꝓducibili seu creabili. Alio mō vt opponit̄ possibili. Tertio modo: vt opponitur successiuo / seu fluxibili. Quarto mō: vt opponit̄ parti. ¶ Primo mō dicit̄ ens actu oē ꝓductū seu creatū. ⁊ ens in potētia tali actui oppositū: qđ est possibile fieri: sed nō est factū. ¶ Scđo mō dicit̄ ens actu qđ est necessariū sic ꝙ nō pōt nō eē. ⁊ hoc vel simpliciter ⁊ vl'r sicut deus: vel naturaliter sicut oē i generabile ⁊ icorruptibile. ¶ Tertio mō dicit̄ ens actu oē ens ꝑmanēs simul totū. ¶ Quarto mō: qđlibet totū habēs ꝑtes diuersas que dicunt̄ cōiter esse in ipso in potētia: qđ ⁊ verū est sane intelligēdo. Oibꝰ istis modis materia est ens actu. est em̄ ꝓductū ens: q2 creatum necessariū in ordine ad agens creatū ꝑmanēs simul totū. ¶ Ex quo apparet ꝙ licet forma substantialis sit actualior q̄ ipsa mat̄ia simpliciter / q2 est ꝑfectior ea essentialiter: ali quo tm̄ modo materia actualior est q̄ forma. est em̄ incorruptibilis / ⁊ ideo magis necessaria q̄ forma: cū oīs forma sit corruptibilis / ⁊ p ꝯn̄s possit nō esse: ⁊ hoc actione scđe cause: nō aūt mat̄ia. ¶ Ex quo sequit̄ ꝙ vt ens actu sumit̄ secūdo modo vꝫ p necessariō / magis est actus materia q̄ aliqua substātialis corruptibil̄ forma. cū hoc tm̄ stat ꝙ est i potētia subiectiua seu passiua ad substātialē formā. ¶ Et qn̄ dicit̄ ꝙ ens in actu ⁊ i potētia opponūt̄ Dico ꝙ verū est vt ista vniformiter / nō aūt vt difformiter accipiunt̄: sicut accipiunt̄ cū de materia p̄dicant̄. dicitur em̄ mat̄ia ens in actu scđꝫ se: i potētia aūt respectu fore: sicut ⁊ forma ipsa dicit̄ in potētia respectu materie in q̄ est receptibilis / ⁊ oīs alterius forme ab ipsa ꝓducibil̄. ¶ Ad illa q̄ adducunt̄ ꝓ alia opinione. ¶ Ad primū qn̄ dicitur ꝙ ex duobꝰ in actu nō fit aliquid p se vnū: aliqui respōdēt: dicētes ꝙ verū est ex duobꝰ existētibus i actu formali. actus autem materie non est formalis. ergo ⁊c. ¶ Sed hoc nō valet: q2 ex anima ⁊ corpore fit homo: et tm̄ nō tm̄ anima sed etiā corpus ipꝫ dicit formaliter actū nec em̄ corpus anima ꝑfectibile est materia nuda spoliata oīm substātiali forma. quare ⁊c. ¶ Et ideo aliter est dicēdū: vꝫ ꝙ illud phi dictū est intelligēdū qn̄ vtrūq3 illorū duoꝝ est i actu vltimo ⁊ ꝑfecto sibi ꝯuenīēti: sic ꝙ neutrū est in potētia ad alterū / nec ambo ad tertiū. cuius cōtrariū est in ꝓposito de materia existēte in potētia subiectiua ad formā / ⁊ scđm aliquos etiā cū ipa forma ad substātiā p se vnā cōpositā resultantē. ¶ Ad scđm ꝯsilr ē dicēdū. cū em̄ ens actu non possit esse in nullo / nec p ꝯn̄s esse nisi in ente actualit̄ existēte: nō omne ens enti actualiter adueniens est actus: sed tātū illud qđ aduenit enti in actu nō existente in potentia ad actū substantialem vlteriorem: quale ens in actu nō est materia / nec per consequēs est accn̄s sue substātialis forme. ¶ Ad tertiū dicūt aliqui: ꝙ q2 materia non est directe sed tātum indirecte in genere substātie / ideo phs dicit ꝙ non est quid hoc est aliqua substātia q̄ sit in genere substātie directe. ¶ Sed quia hoc est falsuꝫ: materia enim ⁊ forma directe sunt in genere substantie / vt postea in sequentibus ostendetur: ideo aliter est dicēdum: videlicet ꝙ materia dicitur non esse quid nec qualis nec quanta: quia nō est diffinibilis a nobis nec scibilis nisi tātūmodo ꝓpter formā. ex forma em̄ generabili ⁊ corruptibili arguimus materiaꝫ. ¶ Ad quartum dicendum ꝙ phs non intendit dicere ꝙ subiectū motus sit ens / et generationis non ens simpliciter. impossibile enim est non ens entis esse subiectum. sed

vult dicere ꝙ subiectū motus est ens in actu simpliciter et perfecto: non sic autem subiectū generationis. ¶ Ad quintum dicēdū: ꝙ licet materia non sit a nobis scibilis nisi in analogia ad formā. scʒ se em̄ intelligibilis est et ī scibilis sine forma: cū etiam realiter separata sit ab ipsa. ¶ Ad sextum dicendum: ꝙ in alteratione totum nō dicitur transire in totum quia subiectum forme accidētalis non est cum ipsa totum aliquod per se vnū: sʒ per oppositum quia subiectū aliquod totū vnū qꝺ per corruptionē desinit esse: quia forma corrupta/in materia remanēte alia forma introducitur/et ꝑ consequēs aliud totum a potentia constituitur: ideo totum transire in totum dicitur: nō quin aliq̄d prioris toti⁹ vʒ corrupti maneat vel sit aliquid alterius totius vʒ posterioris producti. non enim quecunqʒ tota diuersa oīb⁹ suis partibus oportet esse distincta. quare ꝛc. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundū: est opinio cuiusdā doctoris dicentis ꝙ materia distinguitur a sua potentia in re extra formaliter: non aūt realiter. ¶ Primū videlicet ꝙ distinguatur in re extra: probatur. quia impossibile est vnum et idem extra in re totaliter indistinctum esse certum eidem intellectui ꝛ dubium/notum et ignotum. sed omnibus est certum ꝛ notum ꝙ materia est de genere substantie: non autem sic est certum de sua potentia: vʒ an sit substantia. ergo ꝛc. ¶ Secūdum: vʒ ꝙ distinguātur formaliter/probat: quia materia est absoluta: eius aūt potētia respectiua. sed omnis res distinguit ad minus saltem in forma a suo fundamēto. ergo ꝛc. ¶ Tertiū: vʒ ꝙ sit idem realiter/probat. quia omnia distīcta realiter sunt sepabilia actualiter. sed īpossibile est materiā a sua passiua potētia separi: ꝛ ecōuerso potētiā a materia. ergo ista realiter sunt indistincta. ¶ Cōtra istā opinionē arguo primo sic. illo eodē materia ē forme receptiua/ꝛ ꝑ cōsequēs in potentia ad ipsam quādo nō habet eam: quo quando habet ipsam ipsi subijcitur/ac per ipm actualiter perficit. ¶ Hoc appet. qꝛ sicut qꝺcūqʒ actiuū principiū illo eodem dicitur esse actiuū quando nō agit actualiter quo quādo agit: ita cōsilr subiectū forme substantialis receptiuū/qꝺ est materia: eodē est ad formam ipsam in potentia ꝛ eius receptiua quo ipsa quādo habet eā actualiter informatur. sed materia nullo a se distīcto mediāte absoluto vel respectiuo pficit forma ipa substātiali. forma em̄ īmediate vnitur materie ꝑ ipsam pfectibili vt anima corpori/ꝛ forma corporis sue materie/ꝛ sic de oībus alijs. qre ꝛc. ¶ Cōfirmat. qꝛ substātialis forma nō informat nisi absolutā marie entitatē. sed scꝺʒ opinionē istā potētia materie nō est absoluta sed respectiua existēs vt in suo fundamēto ī entitate marie absoluta: ꝑ consequens est media inter materiam ꝛ formā substātialem in ipa materia existētem. sed impossibile est inter immediate vnita quorū vnū īmediate informat alterū sicut forma substātialis informat materiā/eē aliqꝺ mediū nō informatū ꝑ alterū extremū puta ꝑ formā īmediate materiā informantē. ergo ꝛc. ¶ Preterea scꝺo arguo sic ad idem. aut hmōi materie potētia informatur forma substātiali sicut ipa materia: aut nō. Si dicas ꝙ sic: ergo forma respectiua qual' vt dicis est potētia materie: est subiectū substātialis forme. qꝺ est oīno impossibile. Si autē dicas ꝙ nō informat: ergo hmōi marie potētia est distincta realiter a materia: qꝺ tu negas. ¶ Cōseq̄ntia ꝓbat. qꝛ sicut est impossibile vnū ꝛ idē realiter eē aliq̄ accn̄tali forma informatū simul ꝛ nō īformatū: ita ꝛ de substātiali forma q̄cūqʒ ꝯsilr est dicēdū: vʒ ꝙ impossibile est vnū realiter esse eadē forma substātiali ꝛ nō eē actualiter informatū. ergo sicut oē actualiter albū arguit a quocūqʒ non albo realiter esse distinctū: ita potentiā materie nō informatā substantiali forma oportet esse distinctā a materia forma ipsa substātiali actualiter īformata. qre ꝛc. ¶ Cōfirmat. qꝛ si potētia materie est respect⁹ ipsi⁹ ad formā ipsi possibilē: aut est eadē potētia ī materia ad oēs possibiles sibi formas: aut alia ad vnā ꝛ alia ad alterā. Sʒ nō pōt poni primū. qꝛ scꝺm eū vn⁹ respectus realis nō pōt esse ad plures ēminos. ergo relinquit scꝺʒ: vʒ ꝙ tot sunt in q̄libet materia marie quot sunt possibiles ipsi forme: et ꝑ ꝯn̄s q̄si innumerabiles ꝛ infinite. ¶ Tūc ex hoc dato arguo vlterius. Primo. qꝛ īpossibile est aliqꝺ ens creatū vnicū numero esse cū pluribus distinctis numeralit vnū realiter. ¶ Hoc appet. qꝛ etiā ī diuinis diuine psone magis distinguunt inter se q̄ ab essentia. esto ꝙ scꝺm aliquos ab ipsa essentia distinguantur. qm̄ scꝺm eos ab essentia tm̄ formaliter/inter se aūt realiter distinguunt. ergo in ꝓposito hmōi potētias materie magis oportet eē īter se distinctas q̄ ab ipa marīa distinguant. sed a marīa vt dicit formalit distinguunt. ergo ꝛ inter se realiter sunt distincte. sed īpossibile est vnā aliquā rē creatā eē a pluribus distinctis realiter indistīctā. hoc em̄ tm̄ ī diuinis ex fide ꝯcedit: vbi vna res simplicissima vʒ deitas ipsa est tres. nulla aūt res creata vnica pōt esse plures/nec per ꝯn̄s pōt esse idē realiter cū pluribus distinctis realiter sed oportet plures materie potētias esse distinctas: maxime cū q̄cūqʒ distincta foralit in re extra distinguāt realiter: vt in pmo prolixius est ostēsum. ergo oportet ꝯcedere materiā vnicā existētē eē ab oīb⁹ suis potētijs q̄si infinitis ꝛ innumerabilibus realiter differētē. ¶ Scꝺo. qꝛ forma substātialis existēs in marīa informat ipsam/ꝛ oē qꝺ est realiter sibi idem. sed nō pōt informare aliquā suā potētiā si potētia ei⁹ ab ipsa marīa sic ponat eē distīcta tū qꝛ respectus nō pōt informari nec pfici aliquo absoluto: potētia aūt hmōi ponit eē respectiua. ergo nō pōt forme substātiali absolute eē subiecta. tū qꝛ cū sint marie potentie q̄si infinite ꝛ inumerabiles vt dictū est: nec est aliq̄ rō q̄re magis vna ipsarū q̄ alia informet forma substantiali materiā informāte: cū oēs ponant eē ab ipsa vniformiter qꝛ realiter indistincte/ꝑ ꝯn̄s seq̄ret ꝙ q̄libet substātialis forma existēs in vnica marīa actiuaret seu actuaret seu informaret ꝛ perficeret infinita/ꝛ esset actualit in eisdē vʒ in hmōi potentijs innumerabilibus materie que ab ipsa ponūtur esse distincte. hoc aūt est oīno improbabile ꝛ absurdū. ergo ꝛc. ¶ Preterea tertio arguo sic ad idē. nō magis potētiā materie passiuā recipientē substātialē formā oportet esse aliquid in materia distinctū ab ipsa ꝛ a substātiali fora: q̄ potētia sibi passiua seu receptiua forme accn̄talis sit ī subiecto aliquid distīctū ab ipso ꝛ ab accidēte. ¶ Hoc apparet. qꝛ nō īmediatius forma accn̄talis informat subiectū q̄ substātialis materiā: nec magis subiectū seipso nullo mediāte est receptiuū forme accn̄talis q̄ materia forme substātialis. sed potētia q̄ subiectū dr̄ eē accidētis realiter susceptiuū/nō ē in subiecto aliq̄d ab ipo distinctū. ergo ꝛc. ¶ Minor simt cū principali ꝯclusione/ꝓbat. qm̄ si potētia passiua materie vel subiecti ē aliq̄d positiuū ī marīa ꝛ ī subiecto ab vtroqʒ distinctū: ergo vtrūqʒ est sue potentie puta marīa sue/q̄ ē ad formā substātialē: ꝛ subiectū silr sue q̄ est ad formā accn̄talē/realiter susceptiuū: cū oē fundamētū sit relatiōis fundate in ipso realiter susceptiuū. Quero tūc quomō subiectū sit sue potentie susceptiuū: qꝛ aut seipso sic ꝙ nulla est potentia alia media passiua eius ad huiusmodi suā potētiā/nec materie ad suā: aut alia potentia mediāte. Sed non pōt poni scꝺm. qꝛ tūc esset ꝓcessus in infinitū in hmōi potentijs: nec esset dare passiuā in subiecto vel in materia primo receptam. ergo relinquitur secūdū. sed nō magis inter materiā ꝛ substātialem formā et inter subiectum et formā accn̄talē absolutaʒ oportet ponere formam aliquā mediā ꝑ se vnā respectiuaʒ ab extremis distinctam q̄ inter materiā ꝛ subiectū ꝛ inter formam eis possibilē respectiuā: qualis vt dicunt est ista potentia passiua materie ꝛ subiecti. eque em̄ īmediate quacunqʒ mediāte potentia circunscripta pōt tā materia q̄ subiectum recipe formā sibi possibilem absolutā sicut aliquam respectiuam. ergo ꝛc. ¶ Nec valet si forte dicat ꝙ nō est sic: de ista passiua potētia marie vel subiecti ꝛ de alia forma materie vl' subiecto possibili: qꝛ huiusmōi potētia est a suo fundamēto realit indistincta a q̄ alia forma fundamēto possibilis absoluta realiter est distincta. ¶ Primo siq̄dem hoc nō valʒ: qꝛ falsum accipit. vt em̄ probatū est si talis potētia est a fundamento distincta oportet ꝙ realiter sit distincta. cū em̄ ꝺm ipsos ens diuidatur in absolutum ꝛ respectiuum/tā q̄ in magis distincta realiter q̄ distīguant īter se aliq̄ absoluta: ꝑ ꝯn̄s nō magis respectus in creatis pōt cum fundamento suo in idētitatē realem coincidere q̄ ens aliqꝺ absolutum puta albedo vel intellectio cum suo subiecto. qꝛ sicut tu ponis duos respectus: quorum vnū dicis esse a suo subiecto realiter differētem: ꝛ aliū vocas transcēdētem: vt istā potētiā a suo subiecto realiter indifferentē: ita etiam potes ponere duas albedines ꝛ duas intellectiōes/quarū vna sit a substantia realiter distincta: ꝛ alia sit ab ea realiter indistincta: qꝺ ē absurdum. quare ꝛc. ¶ Scꝺo. qꝛ esto ꝙ assumptū esset verum/vʒ ꝙ talis potentia sit ab illo cuius est realit indistincta: ꝛ forma fundamento suo possibilis realiter distincta: ex hoc non habet q̄n vna potentia posset esse in materia vel in subiecto mediante alia/sicut ꝛ forma ipsa potentia mediante. ¶ Primo. qꝛ ex q̄ plures ponunt hmōi potentie/pōt inter ipsas poni aliq̄s ordo sic ꝙ vna ī suo fundamēto sit alia mediāte. ¶ Scꝺo. qꝛ lʒ forma a materia ꝛ a subiecto realit ponat esse distincta: tn̄ est in ea immediate: nec aliq̄ potētia īmediati⁹ vnit materie vel subiecto q̄ ipsa possibilis illi forma. ¶ Tertio. qꝛ hmōi fora possibilis materie vel subiecto non min⁹ realit distinguit a potentia materie vel subiecti q̄ ab ipsa materia ꝛ subiecto. sed non obstante reali diuersitate forma ipa ꝛ potētia ista mediate vel subiectū immediate vniunt qn̄ forma in materia vel in subiecto ponitur: nisi ponas potētiam vniri ꝛ subijci forme alia mediante potentia: ꝛ illa mediāte alia in īfinitū: qꝺ est īpossibile. ergo ꝯsilr forma ipsa potest in materia vel in subiecto īmediate recipi quacunqʒ potentia alia circūscripta ab ipso subiecto vel a materia ꝛ a forma. ¶ Preterea q̄rto ꝛ vltimo cōtra opinionē istā sic arguo. non min⁹ realit forma est receptibilis ī materia q̄ ipsa materia sit eius receptiua. ergo nō magis oportet potētiā materie forme receptiue esse aliq̄d in materia distinctum ab ipsa ꝛ a forma/q̄ potentiā forme receptibilis in materia esse in forma aliq̄d distinctū ab ipsa. sʒ potētia qua fora dicit realit esse receptibilis in materia nō est in ea aliq̄d distinctum ab ipsa. ergo ꝛc. ¶ Minor ꝓbat. qꝛ si hmōi forme potentia est aliq̄d distinctum ab ipsa exn̄s in ea: aut distinguitur ab ea tm̄ formalit vel realit. si tm̄ foralit et ē secū idē realit: ergo vni⁹ fore nūero ē vnica potētia nūero: cū vt dictū ē idē nūero creatū nō possit esse idē realiter cū plurib⁹ distinctis numero. sed si est vna nūero non pōt esse respectus: cū scꝺm ipsos respectus quicūqʒ distinguāt ex diuersitate terminoꝝ/sic ꝙ impossibile est vnum respectum esse ad terminos diuersos. termini autē hmōi potētie forme sunt diuersi: puta oēs materie vel subiecta q̄cunqʒ in q̄bus est receptibilis ipsa forma. ergo ꝛc. ¶ Si aūt dicat ꝙ distinguit realiter. ergo potentia forme ē vna forma alia ab ipsa forma cuius dicit esse potētia existēs subiectiue in ea: ꝛ ita ꝑ ꝯn̄s si oīs potētia q̄ forma est receptibilis in subiecto ē aliq̄d in ipsa distinctū ab ea sequitur ꝙ erit dare potētiam potētie in infinitū: qꝺ est absurdū. ¶ Consequētia ex hoc ptʒ. qm̄ ideo vt dicūt oportet dare in forma potētiā ab ea distinctam/qꝛ forma ipa est realiter receptibilis in materia vel in subiecto. sed nō min⁹ realiter hmōi potētia forme ab ea distīcta realiter vel etiam tm̄ formaliter est receptibilis tā in ipsa forma cuius est potentia q̄ etiam ī materia in qua recipit fora ipsa: q̄ forma cuius est sit receptibilis in materia vel subiecto. ergo in potentia forme erit duplex potentia. vna vʒ q̄ ipsa potentia est receptibilis in forma: ꝛ alia q̄ in materia cū respectus vt dicunt ex terminoꝝ dr̄a distinguant: ꝛ q̄ ratione ipa prima potētia forme est in forma ꝛ in materia mediātibus alijs duabus/eadē q̄libʒ illarū mediantibus alijs duab⁹: ꝛ sic ꝑ ꝯn̄s in īnfinituʒ. quare ꝛc. ¶ Cōfirmat qꝛ aut hmōi potentie forme informāt materiā forma informante ipsam: aut nō. si sic: aut oēs: aut pcise illa q̄ est ad materiaʒ actualit informatā. si oēs: ergo cum iste sint q̄si innumerabiles: qꝛ tot vt dicūt quot sunt materie īformabiles vel subiecta q̄tum ad formā accidētalē: ꝑ ꝯn̄s seq̄t ꝙ q̄cunqʒ materia vel subiectū forma aliq̄ informatū informat actualiter respectib⁹ quodammō infinitis: quia vʒ tot potentijs quot possent subiecta per formā successiue vnum post alterum informari. hoc aūt est omnino impossibile ꝛ absurduʒ. qꝛ aut hmōi potētie innumerabiles forme informarent tm̄ materiā vel tm̄ subiectū sicut ꝛ ipsa forma: vel simul materiam ꝛ subiectum ꝛ oēs eius potentias passiuas infinitas. sed primū non pōt poni: qꝛ cū informatum aliq̄ ꝛ nō īformatum ipso realiter sint distincta: per ꝯn̄s si materia vel subiectū sic informaret a fora ꝛ ab eius omnib⁹ potentijs ꝙ nulla materie vel subiecti potētia esset actualit īformata/seq̄ret ꝙ materia ꝛ subiectū realit distīguerent ab oī sua potētia/qꝺ est falsū etiā scꝺm opinātē. ergo relinq̄tur scꝺm: vʒ ꝙ quacūqʒ forma materiā informante infinita seu quasi innumerabilia informent ꝯsilr infinita: puta oēs potētie forme oēs potētias materie. hoc autē est ridiculū ꝛ absurdū. ergo ꝛc. ¶ Si aūt dicat ꝙ nō oēs potētie forme informent materiā vel subiectū: sed tm̄ illa q̄ est ad ipsaʒ vʒ ad materiā vel subiectū forma informatū: ergo seq̄tur ꝙ ista ab oībus alijs/q̄ tn̄ ponunt esse realiter idē cū forma/est realit distincta: qꝺ ē impossibile: qꝛ tunc forma vna nūero esset realiter idem cuʒ distinctis realit: cū vt supponit/sit idē cū oībus suis potentijs. sed hoc est īpossibile/vʒ aliqꝺ ens creatū vnū eē plura distīcta realit. ergo ꝛc. ¶ Si aūt tertio dicat ꝙ huiusmodi potentie forme non informant materiā: sʒ tm̄ fūdamentū ipsoꝝ vʒ formā: ergo sequitur ꝙ forma ipa ab omnib⁹ hmōi potentijs realiter sit distincta: cū īpossibile sit vnum ꝛ idē realit esse in aliq̄ ꝛ nō esse: informare ꝛ non informare ipm. hoc aūt non pōt poni etiā scꝺm opinantē. ergo ꝛc.

Et ideo ad q̄stionē istā aliter est dicēdū. Ad cuius euidētiā pono quatuor conclusiones. ¶ Prima est: ꝙ si potētia materie esset aliq̄d per se vnū existēs formaliter in materia siue absolutum siue respectiuū: sicut ponit opinio supradicta/talis potētia a materia ipsa realiter ꝛ essentialiter esset distincta. ¶ Hec ꝓbat. qm̄ impossibile est vnū ꝛ idē realiter ī creatis esse in seipso vt ī fundamēto seu subiecto. ergo oē fundamentū seu subiectū creatū est a q̄cūqʒ ī ipso formalit existēte realiter distīctū sed vt supponit materia est realit fundamentū seu subiectū sue potētie ad formā. ergo oportet potētiā istā a materia realit esse distinctā. ¶ Confirmat. maxime si ponat respectus. qm̄ sola diuina essentia ꝯcedit eē ab oībus relationibus originis realiter indistīcta. qꝛ sola ipa est vna res ꝛ tres res. ergo impossibile est pter ipsam repire vnū aliq̄d qꝺ sit plura. sed oē existēs in se vnū est illa oīa realiter a q̄b⁹ est realiter indistinctū. ¶ Hoc apparet. qꝛ nec oē

vnā essentiā esse tres psonas realiter est aliō ꝙ ipsaꝫ cē
ab eis realiter indistinctā. ꝗ nullum vnicū vnū nūero ens
creatū potest esse a pluribꝰ realiter indistinctū. sed hmōi
materie potentie ponunť esse in materia plures numero
quia tot sunt vt dicūt q̄ eas respectiuas ponunt/quot sūt
possibiles ipsi forme. ꝗ oportet materiā ab eis oībus rea
liter esse distinctā. ¶ Sed forte dicet ꝙ hmōi materie po
tentie/lꝫ plures/sunt tñ inter se realiter indistincte: ⁊ ideo
possunt cū materia vnica realiť esse idē. ¶ Cōtra pmo. qꝛ
nulle relationū create sunt minus distincte/ꝙ relatiōes
originis increate. sed ille in aliq̄ inter se realiter sunt disti
cte/lꝫ sint ab essentia indistincte. ꝗ ⁊c. ¶ Scdō. qꝛ q̄cun
ꝗ in creatis vt suppono hic ex alibi declaratis sunt disti
cta in re extra formaliť/⁊ realiť. sed hmōi potētie materie
diuerse distinguunť formaliť/vt ꝯcedūt. ꝗ ⁊c. ¶ Cōfirma
tur. qꝛ oīno est improbabile et absurdū ponere aliq̄ crea
ta diuersa in re extra magis esse idē ꝙ sint diuina supposi
ta q̄ sūt vnica essētia simplicissima. sꝫ ipsa hoc nō obstāte
sunt realiť distīcta. ergo multo magis q̄cūꝗ diuersa ⁊ di
stincta alia ī creatis. ergo ⁊c. ¶ Scdā ꝯclusio est: ꝙ si po
tentia materie poneret esse aliq̄d in materia ab ipsa siue
realiter siue qd est impossibile tñ formaliter distinctum
rationabilius vel minus irrationabile esset ponere ipsaꝫ
esse aliq̄d absolutum ꝙ respectiuū. ¶ Hec pbať primo: si
ponať realiter indistincta ⁊ tātum formaliť diuersa ab ip
sa materia. Primo. qꝛ respectus si est aliq̄d p se vnū disti
ctū ab extremis ī creatis/magis distīguiť a quolibet ab
soluto ꝙ vnum absolutū ab alio. ergo cū materia sit ens
absolutum/magis sua potētia cū qua poniť esse idem rea
liter debet poni esse absolutū ꝙ aliqd respectiuū. ¶ Se
cundo. qꝛ materia ⁊ oē qd est realiter idē secū est subiectū
forme substātialis. sed nullus respectꝰ pōt poni subiectū
alicuius entis absoluti. ¶ Tertio. qꝛ nullus respectus ī
creatis est aliq̄d p se vnū distīctū ab extremis/vt supppo
no ex alibi declaratis. sed potentia materie ponitur esse
tanꝙ aliq̄d per se vnū distinctū formaliter a materia ⁊ a
forma. ꝗ ⁊c. ¶ Quarto. qꝛ si non ponať respectus: ⁊ respe
ctus etiam dicať esse aliq̄d p se vnū ab extremis distīctū
multiplicabile ad multiplicationē terminoꝝ: tunc opor
bit ponere in materia potētias quodāmō īfinitas vł sal
tē plures ꝓpter pluralitatē formarū ad quas est in potē
tia oīs materia. nō aūt oportet ponere talē potētiarū mł
titudinē in materia/ponēdo potentiā ipsam esse aliq̄d ab
solutū. sꝫ minꝰ irrōnabile est ponere ī vna materia vnicā
potentiā tñ ꝙ plures ⁊ innumerabiles ab ipā formaliter
differentes. ergo ⁊c. ¶ Scdō pbatur ꝯclusio supradicta
e lo ꝙ potētia materie ponať ab ipsa realiť esse distincta
sicut ⁊ oportet ꝯcedere/supposito ꝙ ab ipā ī re extra for
maliť sit distincta. Primo. qꝛ ponēdo ipsam materie po
tentiā esse respectiuā a materia realiť distinctā/oportet
ꝯcedere eam plurificari ⁊ diuersificari scdm pluralitatē
⁊ diuersitatē formarū materie possibiliū: ⁊ ita q̄t sunt ma
terie forme possibiles tot oportet ponere in ipsa materia
hmōi potentias respectiuas ab ea realiť differentes: qd ē
oīno īcōueniēs ⁊ absurdū. qd q̄dē īcōueniens nō oportet
ꝯcedere: si ponať potētia ista esse ī materia aliq̄d absolu
tū. q̄re ⁊c. ¶ Secūdo. qꝛ scdꝫ ponētes formas hmōi respe
ctiuas/nullus respectus maxie a fundamēto realiť distin
ctus pōt esse sine termino existēte. sed materia est in potē
tia ad formam non existentē. ꝗ talis eius potētia nō pōt
esse forma respectiua ab ipsa realiter distincta. ¶ Tertio
qꝛ cum respectus vt ꝯcedunt magis differat ab absoluto
ꝙ vnū absolutū ab alio/nulla apparet rō q̄re potentia di
stincta (vt respectꝰ ab absoluto) a materia insit sibi ime
diatius ꝙ forma ad quā est ipsa potētia magis distincta
a materia ꝙ sit forma: ⁊ ita vel materia est receptiua illiꝰ
potentie mediante alia: qd poni nō pōt. qꝛ tūc esset ꝓces-
sus infinitus in hmōi potētijs: vt superius est argutum.
vel sicut materia est imediate seipsa receptiua talis potē
tie: ita pōt ꝯsiľiter esse receptiua forē absꝗ aliqua potē
tia p̄cedente ab ipsa realiter differente. q̄re ⁊c. ¶ Nec va
let si dicať ꝙ materia immediate vniť forme: nec p ꝯñs
potest esse inter ipsas aliqd mediū absolutum ab eis disti
ctum. qm̄ quanto mediū magis est ab extremis distinctū
tanto magis ꝓpter ipsum ipediť immediate vnio extre
moꝝ: ⁊ ecōuerso quanto mediū inter aliqua extrema positū
est ab eis magis indistinctū tanto ipsa extrema īmedia
tius ⁊ ꝓpiquius sunt vnita. sed si hmōi materie potentia
ponať esse forma respectiua distincta realiť a materia et
a forma/magis ab eis erit distīcta ꝙ si esset forma aliqua
absoluta. ꝗ ⁊c. ¶ Tertia conclusio est: ꝙ hmōi potentia
materie nullo mō pōt esse aliq̄d per se vnum absolutum
nec respectiuū distīctū ab ipsa materia in re extra. ¶ Hec
apparet ex p̄cedentibꝰ. qm̄ vt dictū ē/talis potētia ma
terie si esset in ipsa aliq̄d distinctum ab ea/esset distinctū
realiter: qd non pōt poni. qꝛ aut esset forma substantialis
aut accidētalis. sed nō pōt poni primū. qꝛ potētia ad oēm
formam substātialē materie possibilē nullam formā sub
stantialē exigentē nō pōt esse in materia aliqua substātia
lis forma. sed materia circūscripta ab ipā omni substātia
li forma est realiter in potentia ad oēm formā substantia
lem materialē. ꝗ talis potētia non est in ipsa aliqua sub
stantialis forma nec accidentalis. qꝛ materia non est rece
ptiua immediatius forme accidentalis ꝙ substantialis:
nec mediante aliqua forma accidentali est in potētia ad
aliquam formā substantialē: cum oīni accidēte remoto ip
sa sit receptiua forme substantialis. ꝗ ⁊c. ¶ Quarta con
clusio est: ꝙ oīa tria p̄dicta de potentia materie recepti
ue forme/vcꝫ ꝙ si esset aliq̄d in materia distinctū ab ipsa
esset realiť distinctū: qd q̄dem minus incōueniēs esset po
nere absolutum ꝙ respectiuū: ⁊ tertio ꝙ nullo mō est po
nendū aliq̄d tale distinctū: sunt consimiliť intelligenda
de potētia forme q̄ ipsa forma diciť esse receptibilis ī ma
teria/si substantialis: vel in subiecto/si accidentalis/et
etiā de potētia subiecti receptiui forē accidētalī. ¶ Hec
apparet. qꝛ vt argutū est in p̄cedentibꝰ/non minus realiť
subiectū est receptiuū forme accidētalis ⁊ ipsa in eo rece
ptibilis ⁊ forma substantialis in materia: ꝙ ipsa materia
sit substātialis forme receptiua. ꝗ si in materia ponať ta
lis potentia ab ipsa distincta: qꝛ ipsa est forme receptiua
ꝯsimiliter ⁊ ꝯsimilis in alijs omibꝰ est ponēda. quare ⁊c.
¶ Et si queras. q̄d ergo est ista materie vel forme potētia
ex q̄ nō est aliq̄d absolutū nec respectiuū a forma ⁊ a ma
teria distīctū? ¶ Respōdeo ꝙ hmōi potētia nō habet q̄d
rei: sed noīs tñ. qꝛ nō significat aliq̄d p se vnū: sꝫ plā simľ.
est enī nomē ꝯnotatiuū plura significās: vel vnuꝫ signās
primo ⁊ aliud ꝯnotans scdō. sicut potētia materie signi
ficat primo ipsam materiā: ⁊ connotat scdō possibilē sibi
formam/⁊ econuerso potētia forme receptibilis in mate
ria significat primo formā ⁊ ꝯnotat scdō materiā. nec enī
materia ē forē receptiua: nec ecōuerso forā receptibilis ī
materia mediāte aliq̄ alio a seipsa. ¶ Sic ad questionem.
¶ Ad rationes istius doctoris. Ad primā qñ dicit ꝙ oī
bus est certū ⁊ notum ꝙ materia est de genere substantie
qd non constat de eius potētia: Dico ꝙ oībus debet esse
notum ex p̄cedentibus ꝙ potentia huiusmodi vt distin
cta a forma ⁊ a materia/nihil ē: ⁊ ideo nullius generis cē
potest: vt autē est ipsa materia ⁊ forma/est cū eis eiusdeꝫ
generis vcꝫ substantie. ¶ Ad secūdam ꝯcedo ꝙ potentia
est respectiuum: hoc est vnꝰ ꝯnotatiuū ⁊ pluriū significa
tiuū. non est autem hoc qd significat aliq̄d p se vnū abso
lutuꝫ nec respectiuū distinctū a materia ⁊ a forma: vt sup
ponit ratio illa. quare ⁊c. ¶ Ad tertiam concedo ꝙ est
idem realiter ipsa potentia cum materia et cū forma. qd

tñ nō pōt ꝯcedere ille doctor: nec ponere/lꝫ ꝓbet: ex quo
ponit potentias ipsas multiplicari ⁊ distingui formaliť
tam inter se ꝙ a materia in qua sunt vt dicit: sicut in suo
ꝓprio fundamēto. ¶ Ad rōnem ī principio dicendum: ꝙ
sicut risibile est passio hoīs: cū tñ nō dicat aliq̄d distinctū
ab eo p̄ter actū ridendi ipsi possibilē cōnotatiuū: sic ꝯsiľi
ter in ꝓposito de hmōi potentijs tam forme ꝙ materie ē
dicendū. nulla enī passio demōstrabilis de subiecto dicit
seu importat distinctū aliq̄d a subiecto non vt actualiter
sed tantum vt ei potētialiter inexistens. quare ⁊c.

Secundo quero: vtrum potentia
forme actiua sit in ea aliq̄d p se vnū absolutuꝫ
vel respectiuū ab ipsa distinctū. ¶ Et videtur
ꝙ sic. qꝛ non magis potētia actiua forme sup
reme est in ipsa aliq̄d distinctū ab ea ꝙ potentia cuiuslibet
alterius forme imꝑfectioris ⁊ inferioris. sed potētia ītel
lectiua ⁊ volitiua ⁊ alia q̄cūꝗ actiua spiritualis forme ī
tellectiue q̄ ꝑfectior est alia oīni forma/ē ab ipsa distincta
ergo ⁊ cuiuslibet alterius forme corporalis seu materiał
substantialis vel accidentalis forme potentia actiua est
distincta ab ipsa. ¶ Cōtra. quia nō magis potentiā acti
uam forme oportet esse a forma distinctā ꝙ potētiam ma
terie passiuā a materia. ¶ Hoc apparet. qꝛ sicut materia
est imediate seipsa forme in ea receptibilis receptiua: ita
⁊ vna forma q̄libꝫ est seipsa cuiuscūꝗ forme alterius ab
ea ꝓducibilis ꝓductiua vt calor caloris: ⁊ sic de alijs q̄
buscūꝗ. Sed potētia materie passiua nō est in materia
aliquid distinctum ab ipsa. ꝗ nec potentia actiua forme a
forma. ¶ Responsio. vbi sic ꝓcedam. Primo enī ostendā
q̄d non sit huiusmodi potentia actiua forme. Secundo in
quiram quid sit.

Quantum ad primum pono duas con-
clusiones negatiuas duarū opinionū exclusiuas. ¶ Pri
ma est: ꝙ potētia actiua forme non est ī ea aliq̄d respecti
uum p se vnū ab ipsa ⁊ ab effectu sibi possibili distinctum
aliq̄liter in re extra. ¶ Hec lꝫ appareat ex dictis in q̄stiōe
precedenti: probo tñ ipsam sic. Primo. illud quod conue
nit alicui seipso quocūꝗ alio circūscripto/nō pōt dicere ī
ipso aliq̄d distinctū ab eo. ¶ Hoc apparet ī exēplo. qꝛ enī
deus est sapiens seipso: nō aūt hō: ideo esse sapientē dicit
in hoīe aliq̄d distinctum: nō aūt ī deo. sed esse actiuū seu
ꝓductiuum ꝯuenit cuicūꝗ forme actiue vt calefactiuuꝫ
calori/⁊ sic de alijs/quocunꝗ alio distīcto ab ipsa forma
q̄ actiua diciť circunscripto. ꝗ ⁊c. ¶ Maior ꝓbatur. Prio
q̄libet actiuū pricipiū illo ⁊ nullo alio diciť esse actiuuꝫ
q̄ agit actualiter qñ agit. sꝫ agēs qñ agit/vt calor actu
calefaciens seipso calefacit nō aliquo mediāte respectu
ab ipso distincto ⁊ a calore in passo ꝓducto. q̄re ⁊c. ¶ Se
cundo. quia non magis esse actiuū ꝯuenit alicui p aliquē
respectum: nec p quodcūꝗ aliud a se distīctū: ꝙ esse agēs
seu ipsa actio actualis. sed vt patet ex dictis in pricipio
huius libri/actualis actio non est forma aliq̄ p se vna ab
soluta nec respectiua ab agēte ⁊ ab effectu distincta. ergo
nec actiuitas ipsa vel actiua potētia a forā actiua. ¶ Cō
firmať. qꝛ sicut īter īmediate vnita nullū debꝫ nec pōt po
ni mediuꝫ respectiuū: cū respectiuuꝫ nō minus sed magis
differat ab absoluto ꝙ vnū absolutum ab alio: ita nec īter
illa q̄rū vnū pōt esse ⁊ est qñ est immediate ab alio/est po
nendū aliqd tale mediū respectiuuꝫ. sꝫ oē actiuū pricipiū
est immediate effectus sibi possibilis ꝓductiuū: ⁊ effectꝰ
ab ipso qñ ꝓduciť immediate ꝓduciť/vt calor a calore ⁊
ignis ab igne: ⁊ sic de alijs. ꝗ ⁊c. ¶ Preterea scdō arguo
sic ad idem. nullus respectus realis pōt esse etiā scdm po
nētes ipos ad terminū nō entē seu nō actualiť existētē: sꝫ
actiua potentia est ad terminū nō existentē. est enī ignis
ꝓductiuꝰ ignis non existētis/⁊ calor caloris: ⁊ sic de alijs
omnibus principijs ꝓductiuis: quoꝝ nullū dicitur esse ꝓ
ductiuū alicuius actualiť: sed tñ possibiliter existētis ⁊
actu non entis. ꝗ ⁊c. ¶ Sed ad istā rationē respondēt q̄
dam dicētes ꝙ lꝫ respectus actualis ⁊ formalis a funda
mento realiter distinctus exigat terminū actualiter exi
stenteꝫ/nō tñ ipm exigit aliq̄s respectus fundāmentalis
nec aptitudinalis/qualis ponitur esse iste. ¶ Contra. qꝛ
aut intelligunt huiusmodi actiuā potētiā seu actiuitatē
ipsam esse respectū aptitudinalē q̄dditatiue: aut termina
tiue: qꝛ vcꝫ est ad terminū aptū natū eē a fundamento pu
ta ad effectū possibilē. Si primo mō: falsū est qd dicunt.
qm̄ licet calor actu non calefaciat: nec homo actu rideat
actualiter tñ calor est calefactiuus ⁊ hō risibilis. ꝗ si cale
factiuum ē aliq̄s respectus in calore fūdatus/nō debet di
ci q̄dditatiue aptitudinalis: sed potius actualis. ⁊ maxi
me cū scdm ipsos sit a fundamēto actualiter existēte rea
liter indistinctus. Si autē scdō modo vocant ipsam potē
tiaꝫ aptitudinalē/vcꝫ terminatiue: puta qꝛ ad effectū pos
sibilē: ex hoc nō seq̄ť cū sint q̄dditatiue ⁊ formaliter actu
ales: ꝙ possint esse sine termino actualiť existente. qm̄ si
ad omne possibile pōt esse respectus aliq̄s actualiter ī fū
damēto/non existēte possibili termino ī actu: vna albedo
poterit poni similis albedini possibili ⁊ dissimilis nigre
dini nō existenti: nec p ꝯñs oportebit destrui relationem
aliquā destructo termino q̄tū ad eius existētiā actualē.
sicut enī calor vt dicūt/refertur ad calorē sibi possibilem
effectiue: ⁊ hō ad actuꝫ ridēdi: ita poterit referri actualiť
vna albedo ad aliā non existētem ipsiꝗ esse similis: qd est
falsum. q̄re ⁊c. ¶ Preterea tertio arguo sic ad idē. aut ef
fectu in esse posito manet in eius cā eadem relatio q̄ priꝰ
erat in ea ad ipsam: aut non. sed neutrū hoꝝ ipsi pñt po
nere. quoniā sicut respectus aptitudinalis ad terminuꝫ
possibilem: ita actualis se videť hr̄e ad terminū actualē
ergo non magis ad terminū actualem est respectus apti
tudinalis ꝙ ad terminum possibilē actualis. ergo posito
effectu ad quē vt cāe possibilē erat ī ipsa cā respectꝰ apti
tudinalis: vt dicūt/nō pōt hmōi respectꝰ aptitudinaľ ma
nere: sed ipsi hēt succedere aliq̄s aliꝰ actualis. Qd si cō
cedāt/habent dicere consequenter hmōi respectum apti
tudinalē quē dicit actiua potētia forme/esse distīctū rea
liter ab ipsa forma: qd tñ negant. ex quo seq̄tur ꝓposituꝫ
vcꝫ ꝙ cuꝫ posito effectu nihil qd in cā p̄fuit corrūpiť nec
maneat in ipsa aliq̄s aptitudinalis respectus ad effectuꝫ
ipm actualiter existentem: ꝙ nec talis respectus fuit in
ipsa prius. ¶ Preterea quarto arguo sic ad idem. non ē
ponenda pluralitas vbi nulla est necessitas. sed opinio po
nens hmōi actiuam potētiā forme esse aliquē respectum
ab ipsa forma distinctum ponit in oīni forma actiua ma
nifestam pluralitatē rerū/cū tñ nulla sit necessitas nec ēt
possibilitas. ergo ⁊c. ¶ Minor quātuꝫ ad primā ptē/vcꝫ
ꝙ ista opinio ponat ī omni forma actiua pluralitateꝫ q̄si
innumerabilem rerū/apparet. qm̄ cū secundū ipsaꝫ ⁊ eiꝰ
defensores respectus non possit esse idem ad terminos di
uersos: per ꝯñs ī oīni forma actiua oportet ponere tot po
tētias hmōi respectiuas q̄t sunt effectiue alie possibiles
sibi forme. ⁊ ita cū oīs forma actiua sit ꝓductiua infinito
rū vnius post alterū successiue/vt calor infinitorū caloruꝫ
⁊ ignis ignū: ⁊ sic de alijs: p ꝯñs in oī pricipio ꝓductiuo
erunt actualiter infinite quodāmō ⁊ innumerabiles po
tentie ꝓductiue. ergo ⁊c. ¶ Scdā pars/videlicet ꝙ nul
la sit necessitas ponendi talia sic diuersa in forma aliqua
actiua: apparet. qꝛ vt dictum est/omne actiuū principiuꝫ
ꝓductiuū seipso pōt esse ⁊ est actiuū: sicut ⁊ seipō īmedia
te agit non respectu aliquo mediāte. sed potētia hmōi ꝓ
ductiua seu actiua non poniť in forma nisi ꝓpter effectuꝫ
sibi possibilē. ergo cū forma actiua possit in effectum sibi

possibilem per seipsum/oīno ē supfluū ⁊ p̄ter necessitatē
ponere in ipsa hmōi talē potentiā respectiuam. ¶Ter
tia pars minoris predicte/vcꝫ ꝙ nec sit possibile talia po
nere/probaē. qꝛ aut hmōi actiue potētie forme sunt inter
se ⁊ a forma distincte realiter: aut non. si sic: ꝗ in omī forā
actiua est res diuersa realiter ⁊ innumerabiles: qꝛ tot q̄t
sunt effectus sibi possibiles. hoc aūt est euidenē falsum ⁊
impossibile. tunc eñ seq̄reē ꝙ calor ꝓducēs caloreꝫ ꝓdu
ceret ī ipso calore ꝓducto īsimul res īfinitas/puta hmōi
diuersas formas respectiuas: vel ab ipō calor ꝓductus ꝓ
duceret in se casu: ita ꝙ haberet ī se actu tot formas respe
ctiuas tam inter se q̄ a calore distinctas/quot sunt possi
biles sibi calores: qđ est manifestū inconueniens ⁊ absur
dum. q̄re ⁊c. ¶Si autem dicaē ꝙ hmōi actiue potentie
respectiue sunt realiē indistincte tam inter se q̄ a forma:
hoc est impossibilius q̄ sit primū. Primo. qꝛ tūc seq̄reē ꝙ
vna res puta vnica forma numero esset idē realiē cū infi
nitis. ¶Scđo. qꝛ tunc relationes aliq̄ diuerse in creatis
essent magis eedē q̄ relationes originis ī diuinis: ⁊ alia
multa seq̄rentur impossibilia totaliter ⁊ absurda. quare
⁊c. ¶Ex p̄dictis apparet manifeste oīmoda impossibili
tas opinionis dicentium: ꝙ hmōi actiua potentia est re
spectus aptitudinalis differēs a forma ipsa in qua existit
vt in fundamento: sicut potentia passiua in materia/tātū
formaliter: non aūt realiter: cum nulla relatio nisi sola di
uina sit a suo fundamēto indistīcta realiter: supposito vt
supponit opinio/ꝙ sit in ipso tanq̄ forma aliqua ꝑ se vna
ab eo distincta formaliē: qđ tñ est falsum. ¶Cōfirmatur
Primo. qꝛ scđm ipsos ꝙ diuina essentia sit idē realiē cū
sua relatione a qua distinguiē formaliē: hoc ē quia forma
liter infinita. sed nihil ab ipsa essentialiē distinctum pōt
esse formaliē infinitū. ꝗ nec a sua relatione a q̄ distinguiē
formaliē/ realiē indistinctū. ¶Scđo. qꝛ si ad om̄e possibi
le est in illo cui illđ diciē eē possibile/aliq̄d respectiuū ab
vtroq distictū: cū actiuitas sit possibilis forme actiue de
qua diciē non minus q̄ effectus q̄ ab eo ꝓgrediē: per ꝯñs
ita erit in forma actiua potentia p̄cedens ad aliam in in
finitum/sicut ad ipsum effectum poniē in forma p̄cedens
potentia respectiua. ¶Et si forte dicatur ꝙ nō est simile
ꝓpter duo. Primo. qꝛ actus siue effectus est a suo princi
pio ꝓductiuo realiter distinctus: ⁊ ideo ad ipm pōt esse ī
forma actiua respectus: non autem ad actiuitatē ab ipo
realiter indistinctam licet formaliter sit distincta. ¶Se
cundo. qꝛ ad actualiter ⁊ īsepabiliter inexistens non pōt
esse respectꝰ aliq̄s aptitudinalis. sed hmōi actiuitas for
me semꝑ est ⁊ insepabiliē in ipsa forma actiua: non autem
effectus seu possibilis ipsi actus nisi tñ habitualiter seu
aptitudinaliē. ꝗ ⁊c. ¶Contra primū arguo. qꝛ constat ꝙ
gñatiuitas ⁊ spiratiuitas in diuinis non distinguuntur
realiter a termino genito ⁊ spirato: ⁊ tñ scđm ipsos sunt
respectus fundamētales. ꝗ ad tales fundamētales respe
ctus non req̄riē realis distinctio fundamenti a termino.
¶Consequētia est euidens. Sed antecedens probatur.
quoniam nihil est a verbo genito distinctum realiter nisi
pater ⁊ spūs sctūs vel gñatio actiua ⁊ spiratio passiua. ni
si ponas rerum multitudinem impossibilē in diuinis. sed
gñatiuitas scđm ipsos non est formaliē pater nec gñatio
actiua: nec spiratiuitas est spūs sanctus nec spiratio pas
siua nec actiua nec ipsa spirans ꝑsona. ꝗ ⁊c. ¶Preterea
qꝛ lꝫ ad respectū actualē distinctū a fundamēto realiē re
q̄raē terminus a fundamēto realiter distinctꝰ: non tñ ad
respectum q̄ est cum fundamēto idē realiē: qualē scđm ip
sos est om̄is respectus fundamētalis ⁊ aptitudinalis. q̄
re ⁊c. ¶Contra scđm arguo. qꝛ si ad actualiē inexistēs
non pōt esse respectus aliq̄s aptitudinalis: ꝗ actu ridēs
non est risibiē: nisi ponas ī ipso tot risibilitates quot sūt
possibiles ipsi actus ridendi. ⁊ cū hoc seq̄ē ꝙ actu ridēs
non erit risibilis risibilitate q̄ in ipo p̄fuit ad actū: licet
possit dici risibilis respectu aliorum actuū sibi possibiliū.
⁊ tunc vlterius seq̄reē ꝙ hmōi respectus non essent cum
fundamento idē realiē: cū ꝑ aduentum actuū tollereē: qđ
tñ ipsi negant. quare ⁊c. ¶Preterea. qꝛ esto ꝙ respectꝰ
aptitudinalis req̄rat terminū possibiliter nō semꝑ ⁊ inse
parabiliter existētē: non tñ hoc scđm eos req̄rit fundamē
talis respectus: cuꝫ talis/vt dicūt/sit in diuinis adintra.
Constat eñ gñatiuitatē ⁊ spiratiuitatē in diuinis esse ad
terminos necessario ⁊ ineuitabiliter existentes. ꝗ ⁊ in ꝓ
posito: lꝫ actiuitas semꝑ ⁊ inseparabiliē suum actiuū pri
cipiū comitaē: ex q̄ tñ ab ipso formaliter distiguiē/potest
poni in fundamento/vcꝫ in ipso actiuo pricipio / ad ipsaꝫ
respectus aliq̄s fundamētalis/⁊ si non aptitudinalis/ab
eiꝰ fundamento puta actiuo principio distinctus formali
ter: licet secū idem realiē. quare ⁊c.

Secunda cōclusio similiter negatiua est
ꝙ potentia actiua non est in forma aliq̄d ꝑ se vnū absolu
tū ab ea distinctum. ¶Hec ꝓbaē. qm̄ si potentia actiua
est aliq̄d absolutum a forma distinctū: aut ipsa actiua po
tentia est effectus ꝓductiua/⁊ nō forma: aut ecōuerso for
ma ⁊ non ipsa potentia: aut vtrūq. Si ponaē primū: seq̄ē
ꝙ potentia actiua sit a forma cuius est realiter distincta
⁊ nihilominus habeē ꝓpositū/ vcꝫ ꝙ ꝓductiuū pricipiū
seu actiuū non est a sua actiuitate distinctum. ¶Primū
apparet. qm̄ oē principiū ꝓductiuū alicuius effectus est
distinctuꝫ realiē a q̄cūq eius non ꝓductiuo. ꝗ si potentia
ꝓductiua seu actiua forme est ꝓductiua effectus: nō aūt
forma ipsa cuiꝰ diciē esse ipsa potentia ꝓductiua: seq̄tur
ꝙ forma ⁊ eius potentia actiua sunt duo entia absoluta
realiter inter se distincta: ⁊ per ꝯñs separabilia. seq̄tur vl
terius ꝙ nulla forma est alicuius effectus principium ꝓ
ductiuum. qm̄ nihil est tale ꝑ seipm: qđ est tale ꝑ aliq̄d a
se realiter distinctum ⁊ sepabilē. sed potentia actiua qua
omnis forma dicitur esse actiua/a forma/vt supponiē/est
realiter distīcta: vt vnū absolutū ab alio. ꝗ non magis for
ma est actiua tali potentia mediante q̄ vna forma mediā
te alia ab ipsa realiter distincta. ¶Scđm vcꝫ ꝙ hoc con
cesso adhuc habeatur ꝓpositum/vcꝫ ꝙ forma actiua est
a sua potentia actiua realiter indistincta/nec actiua po
tentia est aliq̄d absolutum in ea distinctum ab ipsa/appa
ret. qm̄ hmōi actiua potentia q̄ ponitur absoluta ⁊ a for
ma cuius est realiter distincta/non pōt esse nisi forma. nō
eñ pōt poni materia hmōi. ꝗ actiua potētia est forma. de
q̄ q̄ro: an sit actiua seipsa ad effectū sibi possibilē: an me
diante alia actiua potētia absoluta. Cōstat ꝙ non pōt po
ni secunduꝫ. qꝛ tūc seq̄reē euidenē ꝓcessus in infinitū. nec
posset dari aliqua potentia absoluta seipsa actiua: sꝫ vna
mediāte alia in infinitū. ergo relinq̄ē primū: ꝙ vcꝫ hmōi
potentia actiua absoluta a forma distincta/vt vna forma
ab alia/sit actiua seipsa non mediante aliq̄ potentia acti
ua absoluta in ipsa actualiter existente: ⁊ hoc est propo
situm: vcꝫ ꝙ potētia actiua non est aliquid absolutum in
forma necessario distinctum ab ipsa. ¶Confirmaē. qꝛ so
la illa forma diciē actiua q̄ est effectus ꝓductiua: non aūt
illa a q̄ nullus pōt esse effectus. sed si potentia actiua ē di
stincta a forma vt absolutuꝫ ab absoluto ⁊ ab ipsa actiua
potentia: nō autē forma sit effectus: ipsa potentia actiua
non forma sibi ꝯiuncta erit forma actiua. sed vt ꝓbatū est
non aliq̄ alio q̄ seipsa. ergo actiua potentia non est in for
ma actiua distinctū aliqđ absolutum: esto ꝙ sit in forma
q̄ nō diciē esse actiua: q̄lis est oīs distincta a potētia acti
ua vt vna forma absoluta ab alia absoluta. ¶Si autem
ponaē scđm/vcꝫ ꝙ forma ipsa sit actiua: non aūt eius po
tētia absoluta: seq̄unē eadem duo q̄ supra/ vcꝫ ꝙ est ab
hmōi potentia actiua distīcta realiter forma sua: ⁊ ꝙ for
ma ipsa que vt distincta ab actiua potentia est a sua po
tentia actiua indistincta. qm̄ qđ seipso est actiuū non po
test esse aliq̄d a sua actiua potentia distinctum. sed forma
q̄ ab actiua potētia vt absolutū ab absoluto est distincta
seipa/vt supponiē/est actiua. ergo ipsa debet dici sicut et
vere est potentia actiua/non illud absolutū qđ in ipsa po
nitur vt non alicuius principiū ꝓductiuū. nihil eñ potest
dici actiuum principiū nisi qđ est alicuius effectus possi
bilis ꝓductiuū. q̄ non poniē esse potentia actiua vt a for
ma distincta. ex q̄ seq̄tur ꝙ nulla talis potentia est ponē
da actiua. sicut eñ nihil est in potentia pa ssiua ad formā
nisi qđ pōt ipsi subijci ac ipsa ꝑfici: ita nec aliq̄d pōt dici
potentia actiua a quo nihil pōt effici. quare ⁊c. ¶Si aūt
tertio dicaē ꝙ vtrunq est actiuū/taꝫ forma vcꝫ q̄ sua po
tentia actiua/tunc seq̄tur primo ꝙ ad oēm effectuꝫ ꝓdu
cendum habeant ꝯcurrere due cause create effectiue: vcꝫ
forma ⁊ sua potentia ꝓductiua: ⁊ nihilominus secūdo ha
betur ꝓpositum: vcꝫ ꝙ potentia actiua forme est ab ipsa
indistincta. ¶Primuꝫ apparet. qm̄ ex q̄ calor ⁊ sua acti
ua seu calefactiua potentia sunt duo absoluta distincta
quorum vtrūq agit vt supponiē ad calorem: per ꝯñs ca
lor ipse non pōt ꝓduci nisi a duabus causis efficientibus
vcꝫ a calore ⁊ a sua potentia effectiua. vel si pōt: frustra
poniē talis actiua potētia in calore ab ipsa vt absolutū
ab absoluto distincta. ¶Cōfirmaē. qꝛ ad calorem ꝓducē
dū non videē req̄ri aliqđ creatum effectiuum principium
nisi calor: nec aliqđ ad ignē nisi ignis: ⁊ sic de oībus alijs
quare ⁊c. ¶Scđm: vcꝫ ꝙ esto ꝙ assumptū sit verū: qđ tñ
est oīno absurdum: habeatur intētū/vcꝫ ꝙ potentia acti
ua forme non sit distincta ab ipsa: apparet. qm̄ illud voco
forme potentiam ꝓductiuā seu actiuā fundamētaliter q̄
forma agit nō aliq̄d ab ipa distinctum q̄ ipsa non agit: sed
illud agit ꝑ se: ⁊ forma similiē semetipsa. sed vt supponiē
potētia actiua forme ⁊ forma ipsa sunt duo absoluta/q̄rū
qđlibet est actiuum/ ⁊ agit qm̄ agit actualiē ꝑ seipm. ꝗ cu
iuslibet actiua potentia est a q̄libet totaliter indistincta.
ergo ⁊c. ¶Ex p̄dictis apparet oīno improbabilē esse et
impossibilem opinionē q̄rundam dicentium ꝙ potentia
actiua ⁊ om̄is aptitudo alia est q̄dam absoluta ꝑfectio
vnitiue ꝯtenta in eo cuius est/differēs ab ipso non realiē:
sed formaliē tantum. sup quā q̄dē ꝑfectionē absolutaꝫ in
forma ipsa vnitiue contentā fundaē (vt dicunt) respectus
aptitudinaē reaē fūdamētaliē: nō aūt formaliē: qꝛ nō ē for
malis. ¶Primū/vcꝫ ꝙ sit aptitudinalis/ꝓbāt ꝑ hoc. qꝛ
fundaē sup aptitudinē absolutā: ⁊ ideo denoīatur aptitu
dinalis a fundamento. ¶Scđm/vcꝫ ꝙ sit realis funda
mentaliter/ꝓbant. qꝛ respectus fundamētū non est reale
¶Tertiū: vcꝫ ꝙ nō sit formalis/ꝓbant. qꝛ oīs respectꝰ
formalis exigit fundamētū ⁊ terminū. sed iste non exigit
terminum: sed tm̄mō fundamentū. ergo ⁊c. ¶Hec opinio
est ipossibilis q̄tū ad oīa sua ꝯtenta. Est eñ primo falsuꝫ
⁊ impossibile primū qđ dicit/vcꝫ ꝙ actiua potentia ⁊ oīs
alia aptitudo sit ꝑfectio absoluta a forma distīcta forma
liter: ⁊ indistincta realiē. Primo. qꝛ nec in creatis nec ī di
uinis repiunē aliqua talia absoluta tñ formaliē ⁊ nō rea
liter distincta. ¶Secūdo. qꝛ illud est potentia actiua pu
ta calefactiua a q̄ pōt esse calor effectiue. hoc autem ē ca
lor/non absolutuꝫ aliqđ in calore existens. nihil eñ est in
calore ꝓductiuum caloris īmediatius q̄ sit calor: nec in
forma ignis qđ sit ignis immediatius ꝓductiuū q̄ forma
ignis: ⁊ sic de alijs. Et ita si calor non pōt agere ad calorē
nisi mediante tali ꝑfectione absoluta in ipo existente: nec
illa ꝑfectio poterit agere ꝑ seipam: sed mediāte alia in in
finitū: hoc aūt est impossibile. ergo stādū est in primo vcꝫ
in calore ⁊ in quacūq forma alia actiua/concedēdo ipsā
esse actiuā seipsa non mediante ꝑfectione aliqua sibi ad
dita absoluta/ab ipsa quōcunq distincta. quare ⁊c. ¶Ex
hoc apparet scđo ꝙ falsum est illud qđ addit ista opinio
qm̄ dicit ꝙ sup aptitudinem supradictam fundaē aptitu
dinalis respectꝰ. Primo. qꝛ nec hmōi aptitudo ad agen
dum nec talis aptitudinalis respectꝰ est aliq̄d ꝑ se vnū
a forma ipsa distinctum: vt in p̄cedentibus est ostensum.
¶Secundo. qꝛ esto ꝙ talis respectus aptitudinalis eēt
aliq̄d in re extra/illud debet poni opus immediatū ⁊ pri
marium fundamentū: cui actus q̄ ponitur eius terminus
est possibilis effectiue. sed actus seu effectus forme possi
bilis non pōt esse ab aptitudine siue actiua potētia tāq̄
ab aliquo distincto a forma q̄ actiua diciē semetipsa. ꝗ ta
lis aptitudinalis respectus si esset nō esset in alio q̄ ī for
ma. quare ⁊c. ¶Tertium qđ ponit opinio supradicta/vi
delꝫ ꝙ talis respectus est fundamētaliē non formaliē rea
lis/est oīno etiā impossibile ⁊ inītelligibile. qm̄ aut vocat
eum fundamentaliē realem qꝛ est ipm fundamentum ab
ipso extra intellectū penitus indistinctū: aut qꝛ est aliq̄d
ab ipso formaliē distinctum: sed realiē indistinctū. Si pri
mo modo/ꝯcedo. sed hoc nihil ad ꝓpositum: qꝛ sic non ē
aliud secundū rem dicere ꝙ risibile dicit respectum fun
damentalē in hoīe q̄ ꝙ est extra intellectum totaliē idē
secū. ⁊ sic non magis risibile potest dici respectus funda
mentalis q̄ ipse hō: nec magis pōt dici respectus funda
mentalis q̄ terminalis: cum etiā ꝯnotet vt suuꝫ terminū
ipm actū. Si aūt scđo modo vocat hunc respectum esse
aptitudinalem/ falsum accipit: ⁊ coīcidit cū prima opini
one supius īprobata. ¶Nec valet ratio quā adducit qm̄
dicit ꝙ eius fundamentū est reale. qm̄ ideꝫ non est funda
mentum suipsius. risibile aūt non dicit in hoīe aliq̄d p̄
ter possibilem sibi actū: nec potentia actiua in forma ali
quid ab ipsa distinctum p̄ter effectum sibi possibilē ꝯno
tatū. quare ⁊c. ¶Et qm̄ vltimo probat ꝙ nō est respectus
formalis qꝛ non habet terminū: sed tm̄mō fundamētum
ꝯcedo: ⁊ ex hoc propositum infero: vcꝫ ꝙ non est aliq̄d in
re extra nisi tñ ipm actiuuꝫ principiū p̄ter actum seu ef
fectum possibilē ꝯnotatū. oīs eñ respectꝰ in creatis im
ponentes ipsos exigit necessario fundamētū ⁊ terminum
quantumcūq a fundamēto modicum distinguaē. q̄re ⁊c.
¶Hec de primo.

Quantū ad secundū: vbi videndum est
quid sit actiua potentia forme: Dico ꝯsimiliē de potētia
ista sicut dictum est de potentia materie passiua in q̄stio
ne alia p̄cedenti. ¶Primo ꝙ si potentia ista actiua forē
esset in forma aliq̄d distinctū ab ea: non tm̄ formaliter: sꝫ
etiā realiē esset distincta ab ipsa. ¶Secūdo ꝙ minus in
conueniens esset ponere illud esse aliq̄d absolutum q̄ ali
q̄d respectiuū. ¶Tertio: ꝙ neutrū est ponēdū. nec eñ ta
lis actiua potentia est in forma aliq̄d ꝑ se vnū absolutum
nec respectiuū ab ipsa distinctū. ¶Quarto: ꝙ potentia
actiua nō hēt q̄d rei: sed q̄d noīs tm̄. plura eñ significat
seu vnū significat puta formam: ⁊ aliud ꝯnotat vt effectū.
¶Hec om̄ia declaranē consimiliter sicut alia quatuor di
cta in q̄stione alia de potentia passiua materie fuerūt su
perius declarata. ¶Sic ad questionem. ¶Ad rōnē ī pri
cipio dicendū/ꝙ falsuꝫ est qđ accipiē in minori/ vcꝫ ꝙ po
tētie forme intellectiue sint ab ipsa distincte: in nullo eñ
volūtas intellectus ⁊ cetere aīe potentie distinguunē ab
aīa exceptis actibus ꝯnotatis: cū ipa aīa sit immediatū
principium oīm actuū sibi possibiliū ꝓductiuū: vt postea
in sequentibus ostendetur. ¶Et si dicaē ꝙ nō: sed potētie
ab ipsa distincte sūt principiū oīm actuum/ tunc aīa nul
lius est actiua: sed tm̄ sua potētia q̄ est seipsa ꝓductiua: ⁊
ꝑ ꝯñs distincta ab aīa realiē: vt vna forma actiua ab alia
nō actiua. ⁊ cū potētia ipsa sit forā seipsa actiua nō alia
in ipsa existente potentia mediāte: ꝑ ꝯñs adhuc habeē ꝓ
positum/vcꝫ ꝙ forma actiua non habet in se potētiā actī

ne tanq̄ aliquid p se vnū absolutum vel respectiuū: quo mediante attingat effectum. quare ꝛc.

Tertio quero: vtrum omnis forma naturalit generabilis p̄cedat i materia p̄supposita anteq̄ generet q̄tū ad aliquem sui gradum. ¶ Et videt q sic. qr oē factum de nullo eius p̄supposito est creatū. sed nulla forma gn̄ata naturaliter ē creata: cū sit de aliquo sui facta. sed materia nō est aliq̄d sui. ḡ oportet in materia p̄cessisse aliquē gradū forme cuiuscūq naturalit generate. ¶ Cōtra. quia eadē rōne forma totaliter pōt noviter generari/ sic q nihil ei⁹ p̄fuerit: qua genita pōt totalit corrumpi sic q nihil eius remaneat. ¶ Hoc apparet. qr agens naturale non corrūpit in materia nisi qd in ipsa naturalit ab agēte ɔtrario est introductū: sicut frigidū nō corrumpit nisi calidū a calido vel ab alio naturalit calefactiuo p̄ncipio gn̄atū. nullū em̄ ingenerabile est corruptibile. sed qdlibet agens cōtrariū corrūpit totam formā vt ignis aquam ꝛ frigus calorem: ꝛ sic de alijs. ḡ ꝛ tota forma accidētalis vel substātialis est gn̄abilis p naturā: nec p ɔn̄s p̄supponit anteq̄ gn̄etur aliqs eius gradus. ¶ Responsio. vbi est videndū Primo/ q forma vere ꝛ p̄prie generat seu p̄ducitur. Secundo/ q nihil eius in materia p̄supponit. Tertio/ q ex hoc non seqtur q creetur.

Quātum ad primum philosophus probat .7. metaphy. q forma nō generat: sed ɔpositū. ¶ Primo. qr oē per se genitum est gn̄atū ex aliquo sui. sed nihil forme p̄fuit ex q̄ forma ipsa potuerit gn̄ari. materia enim non est aliq̄d forme: sed ɔpositi. ḡ ꝛc. ¶ Secundo. qr illud ex q̄ aliq̄d fit est eius principiū ꝛ cā. sed materia non est principiū forme: sicut nec econuerso. sed materia ꝛ forma sunt principia ɔpositi. scd̄m em̄ phm quinto physicorum principia non sunt ex alterutris. ergo ꝛc. ¶ Cōtra ɔclusionem istā q̄ oīno est irrationabilis/ aliqui arguūt. Primo qr cū vnitas gn̄atiōis accipiat seu arguat ex vnitate termini/ oīs gn̄atio p se vna habet vnū terminū. sed gn̄atio forme accidentalis est p se vnū ɔpositum: aut ex forma ipsa accidentali ꝛ subiecto nō est aliq̄d per se vnū. ergo nec est hm̄oi gn̄ationis terminus. nec subiectū forme pōt esse eius terminus cū gn̄atio ipsū p̄supponat. ḡ termin⁹ nō ē nisi ipsa forma accidētalis. ¶ Scd̄o. quia aut gn̄atio accidentis ē vna essentialit ꝛ per se: aut tm̄ p accidens. Si primum: ḡ habet vnū terminū p se q̄ non pōt esse ɔpositū ex subiecto ꝛ accidēte: cum tale sit vnū p accidēs: sed tm̄ forma accidentalis ipsa. Si etiā ponat scd̄m/ idem seqt: qr cum om̄e vnū p accidēs sit plura essentialiter: quorum qdlibet est vnū p se: p ɔn̄s cum gn̄atio sit vna p accidēs includit plures generationes: quarū q̄libet cū sit vna per se hēt habere vnum terminū q̄ non pōt esse nisi aliqs gradus ipsius forme accidētalis. quare ꝛc. ¶ Tertio. qr cum ex subiecto ꝛ accidente non resultet aliq̄d nisi sola relatio vnionis: sed generatio accidētis terminetur non ad accidens: sed ad ɔpositū ex ipso ꝛ ex subiecto: cuiuscunq accidentis gn̄atio terminaret ad relationē: puta ad vnionē accidentis cum subiecto: qd est falsum. ergo ꝛc. ¶ Sz iste rationes nō concludūt. qr oēs falsū accipiūt ꝛ supponūt. Prime em̄ due accipiūt vel inuūt q gn̄atio sit forma aliqua p se vna distincta a generāte ꝛ genito. Tertia autem accipit q vnio accidentis cū subiecto est forma aliqua respectiua similiter p se vna ab extremis vnitis distincta. Qr primū horum non sit verum/ apparet ex dictis in principio huius secundi. Qr nec secundū/ apparet ex dictis i quarto libro. ¶ Et ideo formā gn̄ari seu vere p̄duci non videt mihi oportere probari nec posse etiam a priori: cū sit quodāmō p se notum cuicūq videnti quid forma ꝛ q̄d p̄duci seu generari. sicut em̄ cuilibz intuenti subiectum in q̄ ē forma/ est notum formā illā existere in subiecto: ita cuilibz videnti ignem p̄ntē passo sub forma ɔtraria existēte puta sub forma ligni/ est notum lignū corrūpi: ꝛ ignis formā in eius materia p̄supposita introduci. constat autem q nec forma ligni corrumpit nec forma ignis introducitur ab alio agente creato q̄ ab igne. vel esto q sic/ nihilominus habet ɔpositum: vcz q forma ignis veraciter gn̄et. qm̄ sicut oīs forma est subiectiue in illo qd sibi subijcit: ita etiā est effectiue ab illo ad cuius p̄sentiā seqt. om̄e ḡ illud vere ē p̄ductū: cuius totum esse ad aliud seqtur: sicut econtrario om̄e illud vere est corruptū/ cuius totum esse est destructum. sed ɔstat ad sensum q ad p̄sentiam agentis naturalis destruit tota forma opposita i materia supposita ꝛ seqtur q̄ non erat antea forma ɔposita. ḡ ista vere est p̄ducta ꝛ alia interrupta siue corrupta. ¶ Confirmat primo qr excepto paterno supposito in diuinis nihil aliud pōt eē realiter i p̄oductū. ¶ Scd̄o. qr oē corruptibile est generabile. sed forma est corruptibilis/ vt apparet ad sensum taz de accidētali q̄ de substantiali. calor em̄ corrumpit a frigore ꝛ forma aque ab igne. ¶ Tertio. qr quādo agens naturale corrumpit aliquā formā ɔtrariā/ ɔmunit gn̄at ei incompossibilē ꝛ oppositam. q̄re ꝛc. ¶ Nec valet si dicat q forma non generatur p se: sed rōne compositi. Primo. qr ɔpositum ip̄m est a forma ꝛ a materia realiter idistinctum. ¶ Scd̄o. qr si est aliq̄d distinctū est posteri⁹ eis. sz nullū prius p̄supponit generari ratione posterioris p̄supponētis ip̄m: sed potius ecōuerso. ¶ Tertio. quia nō minus forma substantialis gn̄at scd̄m se ꝛ corrumpit nō ratiōe alicuius alterius: q̄ forma accidētalis q̄ nō pōt dici gn̄ari nec corrūpi ratione alicuius compositi ex ipsa ꝛ subiecto p̄supposito: cū nullū tale sit ɔpositū. ¶ Quarto. qr qd generat gn̄atione alicuius corrumpit corruptione ipsius: ꝛ p ɔtrariū illud qd pōt corrupto aliq̄ manere etiam pōt illo nō gn̄ato fieri seu p̄duci. sz si ɔposita sba a partib⁹ est distīcta/ ipsa corrupta seu quocūq destructa potest forma sicut ꝛ pri⁹ in materia remanere: vbi manēs est corruptibilis sicut ante. ḡ sicut p se non rōne ɔpositi ē corruptibilis: ita ɔsiliter est generabilis. ¶ Quīto. quia magis est naturaliter generabile ꝛ corruptibile illud cuius totum esse pōt fieri ꝛ destrui p naturā/ q̄ illud cuius aliqd esse nec pōt corrumpi nec fieri p naturam. sed si cōpositū a ptibus est distinctum/ includit aliquid puta materiam ingenerabilē ꝛ icorruptibilē. qdcūq aūt esse forme potest fieri ꝛ destrui p naturam. ḡ magis forma est gn̄abilis ꝛ corruptibilis scd̄m se naturalit q̄ ip̄a substantia cōposita ex materia ꝛ ex forma. ¶ Ad primū qd phus arguit in contrariū: qm̄ dicit primo: q om̄e qd generat ex aliquo generat/ concedo vel ex aliquo sibi intrinseco q̄dditatiue vel ex aliquo sibi extrinseco subiectiue. primo mō gn̄atur ɔpositū/ supposito q a ptibus sit distinctum. ꝛ si hoc mō intelligat formā non generari/ sed ɔpositum/ pōt ɔcedi illo supposito: vcz q ɔpositum a ptib⁹ sit distinctū: cū hoc tm̄ stat generari formā ipsaz vere ꝛ p̄prie scd̄o mō ex aliq̄ seu in aliq̄ sibi extrinseco puta in materia p̄supposita ei⁹ subiecto. ¶ Ad scd̄m dicēdum q immo materia est forme principiū non ipsi intrinsecum sed extrīsecū qr subiectuz est receptiuum. nec naturaliter generabile aliud requirit principium q̄ tale subiectū. q̄re ꝛc. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secūdū dicendum est breuiter: q nulla forma gn̄abilis habet i materia p̄supposita vel subiecto anteq̄ gn̄etur aliquē sui gradum. ¶ Hoc pōt p̄bari. qr omnis forma naturaliter p̄ducibilis est substantialis vel accidentalis. sed nulla istarū p̄supponit aliq̄d sui in materia anteq̄ gn̄etur. ergo ꝛc. ¶ Minor p̄bat ꝛ primo de forma substantiali. qm̄ si omnis forma substan-

tialis generabilis hr̄et in materia in q̄ est naturaliter introducibilis aliquē sui gradum sibi intrinsecū: cum q̄libz materia sub q̄cūq existens forma sit q̄tū est ex se oīs forme gn̄abilis receptiua ēt naturalit: saltē oīs materia existens sub forma corruptibili: per ɔn̄s seqret q in qualibz materia cuiuscūq rei corporalis esset actualit oīs forma gn̄abilis quantū ad aliquē sui gradum. hoc aūt est inconueniens manifestum. ¶ Primo. quia tunc quodlibet anteq̄ fieret/ esset in q̄libz. ¶ Scd̄o. qr eadez forma generabilis esset in diuersis materijs/ puta in oībus i q̄bus cēt gn̄abilis scd̄m aliū ꝛ aliū sui graduz. nō em̄ vnus ꝛ idem ei⁹ gradus i nūero posset eē i diuersis. ꝛ ita tūc tot grad⁹ seu indiuidua forme gn̄abilis p̄cederent formam ipsā anteq̄ fieret q̄t essent subiecta forme hui⁹ susceptiua: qd est oīno absurdū. ¶ Tertio. quia forte nō om̄es forme gn̄abiles sunt intēsibiles ꝛ remissibiles. sed forma nō intensibilis non pōt esse in aliquo nisi scd̄m essentiam suā totā. ḡ ꝛc. ¶ Ex eisdem seqtur q nec forma accidentalis gn̄abilis p̄cedit anteq̄ fiat scd̄m aliquem sui gradū. Primo. quia tunc seqret q in quolibz subiecto essent actualit oīa accidētia quorum ip̄m est naturalit receptiuū: ꝛ ita oē corp⁹ esset album ꝛ nigrum calidū ꝛ frigidū ꝛ quocūq alio accidente sibi possibili informatū: qd est ɔtra sensū. ¶ Scd̄o qr non magis aliqua accidentalis nec etiā substantialis forma hēt aliqd eē ante sui gn̄ationē q̄ post sui corruptionem aliquid eius remanet. sed post sui corruptionem nihil eius remanet. nihil enim forme aque remanet post formam ignis ipsam corrumpētis in eius materia introductā. ḡ nec aliq̄d eius p̄fuit ante ipam genitā: cū agens cōtrarium non corrumpat nisi quod ab alio agente contrario fuerat gn̄atum. ¶ Preterea ad idem arguo sic. si oīs forma substātialis ꝛ accidētalis naturalit gn̄abilis p̄haberet anteq̄ gn̄aret ꝛ necessario p̄supponeret ad hoc q naturalit gn̄ari posset aliquem sui gradū: aut hm̄oi gradus p̄suppositus esset naturaliter aut supnaturalit tm̄ p̄ductus. Sed non pōt poni primū: si om̄e naturaliter p̄ductum p̄supponit aliq̄d sibi intrinsecū: qr tunc q̄rerem de illo gradu p̄supposito naturalit p̄ducto/ an p̄supponeret aliq̄d: an non. si sic: ꝛ p̄suppositum siliter naturalit est p̄ductū: q̄rā de alio p̄supposito in ifinitū. Si autem dicat q ille gradus p̄suppositus non p̄supponit aliquē aliū: ḡ falsum est illud assumptū: vcz q om̄e naturaliter p̄ductū p̄supponit aliquē gradum sibi intrinsecum. Nec pōt poni scd̄m/ vcz q talis gradus p̄suppositus sit supnaturalit creatus. tunc em̄ seqretur q nullum agens creatū possz in aliquē effectum nisi p̄supposito aliquo priori eiusdem rōnis cū illo a deo creato. ꝛ ita oē subiectum existens sub forma aliqua i ipso naturaliter itroducta / esset simul sub alia creata ꝛ supnaturalit habita: vt oē albū esset duplici albedine albū/ generata vcz ꝛ creata: ꝛ oīs ignis similit generat⁹ esset cū igne creato: ꝛ sic de quolibet aliorum. hoc autem est inconueniēs. ḡ ꝛc. ¶ Confirmat. qm̄ continēs virtualit aliquē effectum ɔtinet quemcūq aliū eiusdē rōnis cū illo nec pfectiorem ipso. sed gradus forme gn̄ande p̄suppositus est eiusdē rōnis vt supponit cū forma ip̄a naturaliter generata: nec est pfectior immo imperfectior q̄ sit ipsa. ḡ ab eodem agente pōt vterq gradus fieri/ vcz tam genitus q̄ alius p̄suppositus. q̄re ꝛc. ¶ Preterea eorum q̄ sunt eiusdē rōnis neutrū p̄supponit alterū necessario magis q̄ ecōuerso. sed gradus forme p̄suppositus ꝛ introductus sunt eiusdē rōnis/ vt ɔcedit. ḡ nullius p̄ductio p̄ductionē alterius p̄supponit necessario magis q̄ econuerso quare ꝛc. ¶ Hec de scd̄o.

Quātum ad tertiū & vltimum: dicēdū est q solum illud dicitur esse creatū cuius nihil sibi intrinsecum fuit p̄suppositū nec subiectuz. ex q̄ seqt: q cum oīs forma generata naturaliter sit p̄ducta i subiecto p̄supposito: q nō dicit esse creata.

Ad cui⁹ maiorē euidētiā pono quatuor conclusiones. ¶ Prima est: q si om̄e p̄ductū non de aliq̄ p̄supposito sibi intrīseco esset creatū/ eq̄ forma crearet siue aliquem gradū eiusdem rōnis p̄supponeret siue nullū. ¶ Hec probat. qm̄ partiū alicuius totius realiter distinctarum nulla est alteri intrinseca. sed gradus forme p̄supposit⁹ ꝛ ali⁹ itroductus sunt ptes diuerse forme ex eis resultantis si totum a partibus est distinctum. ḡ lz sint intrinsece toti forme: ꝛ per ɔn̄s ipsa forma tota p̄ducta ex aliquo p̄supposito sibi intrinseco nō creet: prim⁹ tm̄ gradus p̄suppositus non est aliq̄d gradus sequentis naturaliter introducti. ḡ cuz talis non magis fiat de aliquo sibi intrinseco si aliqs grad⁹ forme eum antecedat: q̄ si nullus ip̄m p̄cedat: p ɔn̄s seqtur ɔpositū/ vcz q siue aliquē gradum p̄supponat siue non/ vniformiter creabit: supposito q creari sit aliq̄d fieri cuius nihil sibi intrinsecū antecessit. ¶ Cōfirmat. qr non magis vnus gradus albedinis est intrinsec⁹ alteri ab ipso realiter distincto: qr ei vnitur in eodem subiecto: q̄ si esset in alio subiecto: ꝛ per ɔn̄s separatus ab ipso. ḡ calor p̄ductus a calido in subiecto p̄supposito p̄existente sub alio gradu caloris/ nō magis fit ex illo caloris gradu p̄supposito vt ex sibi intrīseco: q̄ ex alio calore in subiecto alio existente. quare ꝛc. ¶ Scd̄a ɔclusio est: q ad hoc q aliq̄d dicat esse creatū/ nō sufficit q de nullo p̄supposito sibi intrinseco sit p̄ductū. ¶ Hec est euidēs: et seqtur ex p̄dicta. qm̄ nullū p̄suppositum generationi pōt esse intrinsecum primo termino gn̄ationis. ¶ Hoc apparet. qm̄ primus terminus p̄ductionis habz esse aliqd nouū idiuiduū a priori p̄supposito realiter distinctū. non em̄ pōt poni totū includēs primū indiuiduuz p̄suppositū: qr totū p̄supponit ptes. ꝛ ita si idiuiduū p̄cedens generationem post gn̄ationē est ps alicuius totius oportet q hoc sit p̄pter ptem aliquam sibi aduenientem ex q̄ cum ipso ɔstituitur illud totum: ꝛ ita ps aliqua eius noua habet esse prim⁹ gn̄ationis terminus cui nō est nec esse potest intrinseca pars p̄cedens. q̄re ꝛc. ¶ Confirmat qr si oē p̄ductū nō de aliquo sibi intrīseco p̄supposito eēt creatū: ꝛ p̄ductū qdcūq de aliquo p̄supposito sibi intrī seco naturaliter gn̄atū: omne ens a quocunq p̄ductum esset creatū: nec posset esse aliqd ens non creatū nisi forte totum/ supposito q a ptibus sit distinctum. ɔn̄s est falsū: ergo ꝛ an̄s/ vcz q om̄e p̄ductum non de aliq̄ p̄supposito sibi intrinseco sit creatū: ꝛ tm̄ p̄ductū de aliq̄ p̄supposito sibi intrinseco naturaliter gn̄atū. ex q̄ seqt ɔpositū/ vcz q ad hoc q aliqd p̄ductum dicatur esse nō creatum/ non reqritur q de nullo p̄supposito sibi intrinseco sit p̄ductuz quia tunc hoc supposito om̄e p̄ductum esset creatuz: nec esset aliqd non creatū. ¶ Consequētia ptz. qm̄ nullū realiter distinctorū est alteri intrinsecū nisi vnū sit sicut pars ꝛ alterum sicut totū. sed nullū agens ptem aliquā p̄supponens potest p̄ducere primo totū nisi p̄ducendo primo aliquā ptē/ cui non pōt esse intrinseca ps prima p̄supposita: cum ab ipsa realiter sit distīcta. ḡ om̄e primo p̄ductū erit necessario creatū: nec aliq̄d nisi totū poterit eē nō creatū. qd q̄dē si est aliq̄d p̄ter ptes: cū sit ipossibile esse sine es/ a nullo potest eē creatū: cū a nullo possit p̄duci nisi de aliquo puta oībus partib⁹ sibi intrinsecis p̄suppositis. si autem non sit aliquid p̄ter ptes/ nullū ens est p̄ducibile de aliquo sibi intrinseco p̄supposito: nec p ɔn̄s pōt aliter fieri q̄ creatio: hoc supposito/ videlicz q nihil sit nō creatū nisi qd de aliquo sibi intrinseco p̄supposito est p̄ductū ¶ Tertia ɔclusio est/ q precise illud est creatū qd in nullo subiecto p̄supposito sibi extrinseco/ nec de aliquo sibi i trinseco est p̄ductū. ¶ Hec seqtur ex p̄dictis. qr aut ad eē

creatum reqrit vtrūq; p̄dictorum duorum: vel sufficit alterum. sed nō pōt dari scdm. qm̄ vt dictum est: si oīe ꝓductum nō de aliquo sibi intrīseco p̄supposito esset creatuȝ oīne ꝓductū esset creatū nisi totū: cum nihil aliud sit producibile de aliquo sibi intrinseco p̄supposito/vt dictū est. si etiam ꝓductū in subiecto de nullo sibi itrīseco p̄supposito esset creatum/oīs forma tā substātialis q̄ accidētalis a quocunq; ꝓducta esset creata. hoc aūt est falsum. ergo ⁊c. ¶Cōsequentia est euidens. quia vt in p̄cedēti articulo ē ꝓbatum/nulla forma accidētalis nec substantialis p̄supponit anteq̄ fiat aliquem sui gradū: q nō obstante est producibilis ꝑ naturā. ergo ⁊c. ¶Quarta ⁊ vltima ꝯclusio est: ꝙ nulla forma in subiecto p̄supposito ꝓducta ꝓprie est creata. ¶Hec apparet. quia creatū est precise illud quod est de nullo p̄supposito ꝓductum. quero de q nullo p̄supposito? q2 aut de nullo sibi itrīseco: aut de nullo subiecto sibi extrinseco. sed non potest dari primū. q2 oīe ꝓductū a quocūq;/est ꝓductum de nullo p̄supposito isto mō: cum nullū p̄suppositū sit ꝓducto intrīsecū/nisi forte ꝓductū sit totum/vt ex p̄cedentibus est deductū. ergo relinquitur secundū qd est ꝓpositū. ¶Et si ꝯtra predicta arguatur de aīa in corpore p̄supposito ꝓducta/⁊ de gratia in aīa: quorū tn̄ vtrūq; creatur lȝ in subiecto p̄supposito ꝓducatur ad hoc iam fuit responsum in pricipio libri. ¶Ex p̄dictis cōcludo corollarie ꝓpositum principale/vcȝ ꝙ nulla forma naturalit̄ ꝓducta est creata. qm̄ oīs talis producitur in subiecto p̄supposito: lȝ de nullo sibi intrinseco p̄supposito. sed nullū tale sic ꝓductū est creatū. ergo ⁊c. ¶Sic ad q̄stionem. ¶Ad rationem in principio apparet solutio ex predictis.

Quarto quæro: vtrum ab eodem agēte immediate forma opposita corrumpatur ⁊ ꝓposita ipsi cōtraria ꝓducatur. ¶Et videtur ꝙ sic. qm̄ idem est gn̄ans ⁊ corrumpēs. sed forma opposita corrūpitur a corrūpente: ꝓposita vero gn̄atur a gn̄ante. ergo ab eodem corrūpitur forma opposita supposita ⁊ introducitur alia ꝓposita illi contraria. ¶Contra. q2 ab illo immediate forma opposita corrumpitur: ad cuius esse immediate eius non esse seqtur: sicut ⁊ econuerso forma ꝓposita ab illo imediate ꝓducitur/ad cui9 p̄sentiā esse ipi9 seqtur. sed nō esse forme opposite corrūpende non īmediate seqtur ad p̄sentiā seu esse illi9 ad cuius esse seu p̄sentiā seqtur esse forme ꝓposite generande. qd euidenter apparet in exemplo de igne agēte in aquam. calor em̄ in aqua ꝓductus est immediate ab igne seu eius calore. non eē aūt frigiditatis calori ꝯtrarie non seqtur īmediate ad p̄sentiam caloris ignis agētis: sed ad p̄sentiā caloris in aqua ꝓducti. ergo forma ꝓposita puta calor est ab agente extrinseco: vcȝ ab igne seu eius calore existente in ipso. forma vero opposita est corrupta a calore alio/vcȝ ab illo q est in aqua subiectiue receptus. quare ⁊c. ¶Responsio. vbi sic p̄cedam. Primo em̄ inquiraȝ an semp sint simul gn̄atio ⁊ corruptio: sic ꝙ nunq̄ sit gn̄atio vnius sine corruptiōe alterius. Secundo quod hoꝝ sit prius vbi ambo simul cōcurrūt: vcȝ gn̄atio forme proposite ⁊ corruptio opposite. Tertio/an ambo ista sint immediate ab vno/ an ab alio ⁊ ab alio: qd est quesitum.

Quantum ad primū: est sciendū ꝙ formarum gn̄abiliū seu ꝓducibiliū ꝑ naturam: alia est accidentalis ⁊ alia substātialis. Forma accidētalis est itensibilis ⁊ remissibilis. substātialis vero vt communit̄ dicitur non. Forma aūt naturaliter gn̄abilis remissibilis ⁊ intensibilis/siue sit accidētalis siue substātialis/supposito ꝙ aliqua sit talis: q vcȝ possit remitti ⁊ intēdi: dupli͛r pōt eē remissa. Uno mō quia ip̄fecta nihil tn̄ habens admixtuȝ de aliqua forma alia sua ꝯtraria vel ab ipsa quōcūq; diuersa. Alio mō. q2 sic est imp̄fecta ꝙ habet in eodē subiecto secum aliquid alterius forme admixtum. Primo mō albedo vel calor gradus habens pauciores: nihil tn̄ hn̄s secum alicuius alterius forme admixtum/esset forma remissa in comparatione ad aliā plures gradus habentem. Secūdo vero mō frigus remissuȝ ꝑ calidum sibi admixtū est forma remissa. caliduȝ em̄ agens in frigidū remittit ipsum non aliter q̄ ꝑ caloris gradū aliquē sibi admixtū in passo p̄supposito itroductū. ⁊ ita tā calidū q̄ frigidū sibi admixtum dicitur forma remissa: non tn̄ ꝓpter paucitateȝ graduū/sȝ etiā q2 vnū alteri est admixtū. nec aliter forma intēsa videtur posse naturaliter remitti nisi ꝑ aliquē gradum forme alterius sibi admixtum. talis autē forma/vcȝ intensibilis ⁊ remissibilis/ est duplex. est em̄ vna hn̄s contrariū: ⁊ alia non vt lux. ¶Hoc p̄misso pono quinq; ꝯclusiones. ¶Prima est: ꝙ generatio forme accidētalis contrarium non habētis est sine oīni corruptione. ¶Hec apparet. qm̄ oīs illa forma naturalit̄ generabilis qn̄ gn̄atur gn̄atur sine corruptione alterius cuiuscūq; cui nihil incōpossibile in passo p̄supposito antecessit. ¶Hoc apparet. q2 ꝙ forma ignis non gn̄etur in materia aque sine alterius corruptione: hoc est q2 materia ipsa p̄supposita ē sub forma incompossibili forme ignis. ꝙ si͛liter calor non ꝓducatur in subiecto sub frigore sibi ꝯtrario existente sine ipsius corruptione: hoc est ꝓpter ꝯsimileȝ rōnem/vcȝ incōpossibilitatē frigidi p̄cedentis ⁊ caloris sequētis. ergo ꝯtrariū omnis forma gn̄atur sine quacūq; corruptione: cui nihil incompossibile p̄cessit in passo in q ipsa ē naturalit̄ introducta. sed forme accidentali ꝯtrarium nō habenti gn̄ande nullam formā incompossibilē oportet p̄cedere in subiecto. ergo talis pōt absq; corruptione aliqua generari. ¶Minor apparet ꝑ exemplū de lumine ī medio ꝓducto: cui nulla forma īcōpossibilis in ipso medio antecessit ꝓpter qd sic lumē ipm ꝓducitur ꝙ nihil corrumpitur. nihil em̄ est ī aere tenebroso lumini incompossibile: nec per ꝯn̄s corruptibile ꝓpter generationē luminis: cuȝ aer nō dicatur tenebrosus q2 forma aliqua positiua ꝯtraria lumini/ipsiq; incōpossibili informat9: sed p̄cise q2 forma luminis est priuatus. quare ⁊c. ¶Sȝ nunqd ꝯclusio ista est intelligēda de oī forma ꝯtrariū nō habēte? ¶Respōdeo ꝙ contraria possunt sumi duplicit̄. Uno mō ꝓprie ⁊ alio mō large/vt vocentur forme ꝯtrarie oēs īcōpossibiles in eodē subiecto. Et sicut ꝯtraria dupliciter pn̄t sumi/ita etiā aliquā formā non hr̄e ꝯtrariuȝ: potest dupliciter intelligi. Uno mō/q2 eius subiectum nō est receptiuū alicuius forme positiue sibi incōpossibilis. ⁊ hoc mō lumē est forma nō hn̄s ꝯtrariū. nulla em̄ forma sbalis nec accidētalis est in aere incōpossibilis forme luminis. Alio mō aliqua forma potest dici non hr̄e ꝯtrariū: q2 non habet formā aliquam maxime a se distantem: lȝ habeat aliquā sibi incompossibilem/sicut actus intelligēdi. non em̄ oīs actus intelligēdi est compossibilis insimul cum q̄cūq; saltem naturalit̄: alias quilibȝ posset simul oīa intelligere: qd est falsum. Tūc pōt dici ꝙ ꝯclusio p̄dicta est vera de oīni forma accidentali non habente ꝯtrarium primo mō. nunq̄ em̄ gn̄atio luminis est cum corruptione alicuius forme accidētalis nec substātialis: cū nulla forma īcōpossibilis tali forme gn̄ande p̄cedat ipsā. Quantū aūt ad formas alias nō habentes ꝯtrariuȝ scdo modo/qbus vcȝ aliqua sunt incompossibilia lȝ proprie non ꝯtraria/ est dicēdū: ꝙ talium ꝓductio aliqn̄ est cū corruptione: vt qn̄ subiectuȝ p̄fuit sub formis eis incompossibilib9. aliqn̄ aūt est sine oīni corruptione/vt qn̄ gn̄ationem ipsarum nulla p̄cessit forma eis incompossibilis in subiecto. ¶Scda ꝯclusio ē: ꝙ forma accidentalis hn̄s contrariū ꝓprie sumptum/pōt in aliq subiecto ⁊ in alio nō/absq; corruptione aliqua naturalit̄

generari. ¶Hec appet. q2 aut tale subiectum in q est forma hmōi puta calor vel albedo naturalit̄ introducēda/ē sub alio gradu forme ꝯtrarie sibi ꝯpossibilis: aut nō. Si sic non pōt esse ei9 gn̄atio sine illi9 corruptione. nec em̄ calidū pōt calefacere aquā sub aliq frigiditatis gradu calori itroducto incōpossibili existētē nisi gradū frigiditatis hmōi corrūpēdo. si aūt aqua nō ē sub aliquo frigiditatis gradu: sȝ iā sub calore nihil frigiditatis habēte admixtū vel esto ꝙ esset supnaturaliter sine oī caliditate ⁊ frigiditate ⁊ q̄cūq; alia sensibili q̄litate: posset vtiq; naturalit̄ infrigdari vel calefieri absq; alicuius corruptione: sicut ēt de facto ignis producit in se caliditatem: ⁊ aq̄ frigiditatē ⁊ q̄dcūq; aliud subiectū suā ꝓpriā q̄litatē quā sibi determinat/nullā formā aliā corrūpēdo. cui9 rō nō est alia nisi q2 talē formā ꝓductā in suo ꝓprio subiecto nulla forma ei incompossibilis antecessit. ¶Tertia ꝯclusio est: ꝙ si forma substantialis non ē remissibilis nec intēsibilis/ nūq̄ est gn̄atio vnius sine corruptione alteri9. ¶Hec apparet. qm̄ nūq̄ forma aliqua generāda in aliq passo sub forma alia sibi opposita ⁊ incompossibili existente pōt sine corruptione illius naturaliter generari. sed si nulla forma substantialis est intensibilis nec remissibilis: omnis forma substantialis gn̄abilis supponit in passo formā sbalē sibi incōpossibilē. ¶Hoc apparet. q2 cū nulla materia ī qua ē forma gn̄abilis introducēda/sit sine sbali forma: aut forma sub q est mat͛ia ipsa ī q ē forma alia introducēda/ē eiusdē rōnis cū forma gn̄anda: vel alteri9. Si p̄mū/nō pōt ī ipa forma alia gn̄ari. qm̄ nullius sbm exn̄s sub aliq forma iītēsibili ⁊ irremissibili pōt recipere aliā eiusdē rōnis cū illa. Si autē ponatur secūdū: talis forma sbalis alteri9 rōnis est illi generande incompossibilis: ⁊ ꝑ ꝯn̄s sine corruptiōe eius nō potest esse generatio alterius. nō em̄ est hic sermo de formis coordinatis: cuiusmodi sunt forma corporis ⁊ aīa: sȝ de disparatis ⁊ alteri9 rōnis. quare ⁊c. ¶Quarta cōclusio est: ꝙ si aliqua forma substantialis est intensibilis ⁊ remissibilis/omnis talis potest generari absq; corruptione alterius cuiuscūq;. ¶Hec apparet. quoniam sicut subiectū existens sub caliditate nihil frigiditatis admixtū habente/est receptiuū gradus caloris vlterioris absq; corruptione alicuius alterius forme prioris: ita materia oīnis existens sub quacūq; forma substantiali intensibili carēs quacūq; alia ei incompossibili posset recipere gradum talis forme substantialis perfectiorem absq; aliqua corruptione. quare ⁊c. ¶Sed esto ꝙ nulla substātialis forma sit intensibilis: nunquid si materia esset sine forma sibi incompossibili/posset sine corruptione alicuius alteri9 generari? ¶Respōdeo ꝙ sic. si enim de9 separaret materiā aque ab oīni forma tam substantiali q̄ accidētali/nulla appareret ratio propter quam ignis illi presens non posset in ipsam agere sicut mō/immo facilius q̄ nūc possit propter contraria sub qbus modo existit: et per consequens tunc esset generatio forme ignis sine corruptione alicuius alterius. ¶Nec valet si cōtra hoc arguatur. quia talis materia separata nō esset disposita ad formam ignis nec dispōnibilis: cum non esset receptiua alicuius forme accidentalis. quoniam materia per seipsam est disposita ad formam substantialem/ nō per aliquam formam accidentalē: cum nulla mediante forma accidentali informetur omni sibi possibili forma substātiali. vnde nec aliqua forma accidentalis introducta in aqua ab igne generante manet in igne genito/ vel saltem nō omnis: sed aliqua (vt videbitur in questione huius distinctionis) corrumpitur simul cum aqua/sicut et omne accidens corrumpitur corrupto suo subiecto. quare ⁊c. ¶Ex predictis omnib9 cōcludo: ꝙ q̄cunq; vniuersaliter formaȝ introducendā precedit alia in passo ei incompossibilis/ semper generatio ē cum corruptione: non autem quando formam generataȝ nulla ipi incompossibilis ī passo presupposito antecessit. ⁊ hinc est ꝙ quia alique sunt forme quas precesserunt in subiecto alie eis incompossibiles: alie quas non: ideo generatio aliquarum est cū corruptione aliquarū: ⁊ generatio aliarum sine omni corruptione precedente vel sequēte. ¶Quīta ⁊ vltima conclusio est: ꝙ similiter ecōuerso corruptio aliquorū nūq̄ potest esse naturaliter sine gn̄atione aliorum. Aliqua aūt sunt alia q sine generatiōe alicuius alterius corrūpuntur. Alia vero vtroq; hoꝝ modorū possunt corrūpi seu desinere esse/videlicet vel absq; generatione alterius/vel cum generatione ipsius. ¶Hec apparet. quia formarū accidentalium alie dependent a suis causis tantum in fieri non in esse/vt albedo et nigredo: alie tam in fieri q̄ in esse: quarum alie non habent formā positiuam eis incompossibilem: vt lumen in medio. Alie autem habent aliquam incompossibilem formaȝ licet nō contrariam proprie sumptam/ vt verbum seu actus intelligendi in anima. Prime forme cōmuniter existente earum subiecto non corrumpuntur sine generatione eis incompossibilium aliarum. ⁊ talibus quātum ad hoc sunt similes omnes forme substantiales corruptibiles. nulli9 em̄ forme substantialis a sua causa similit̄ ī esse indepēdētis corruptio naturalis est sine gn̄atione alterius forme substantialis sibi incōpossibilis. Alie vero scde forme accidētales a causis suis in fieri ꝯtinue depēdētes formas positiuas ꝯtrarias nō habētes/nec eis īcōpossibiles/corrumpuntur sine generatiōe alterius cuiuscūq;: vt appet de lumie ī aere. Alie vo tertie a suis cāis similit̄ ī fieri depēdētes ꝯtinue ⁊ ī eē: qb9 vcȝ lȝ nō sint alie ꝯtrarie: tn̄ sunt aliq eis īcōpossibiles: possunt vtroq; modo p̄dictoꝝ corrūpi. pōt em̄ intellect9 cessare ab actu itelligēdi nullo alio adueniente: vel aliquo adueniente illi incōpossibili. similit̄ volūtas ab actu volendi vel ꝓpter actū ꝯtrariū: vcȝ odiēdi vel absq; ꝓducto aliquo tali actu. actus tn̄ volēdi non tm̄ habet actū incōpossibilē: sȝ etiā ꝯtrariū ꝓprio modo sumptū/sicut ⁊ letitia ⁊ tristitia/delectatio ⁊ dolor sūt cōtraria a suis causis ꝯsimiliter depēdētia ī fieri ⁊ ī eē. de qb9 ꝯsimilit̄ ē dicēdū/vcȝ ꝙ qōlibȝ taliū pōt corrūpi sine gn̄atione alicui9 alterius: non tn̄ sine corruptione. nec em̄ hmōi passiōes possūt naturaliter loquendo corrūpi existētibus ipsarum antecedētib9 actib9 quos sequuntur. ¶Hec de primo.

Quātū ad secūdū cōmuniter dicitur ꝙ gn̄atio forme ꝓposite ⁊ corruptio opposite simul sūt tpe. eodē em̄ istanti q forma opposita corrūpitur forma ꝓposita itroducitur. ¶Qd ꝓbatur. qm̄ si igne agēte ad corruptionē forme aque opposite ⁊ ad gn̄ationē sue forme intētē/pri9 in aliq instanti forma aque corrūperetur q̄ forma ignis ī materia introduceretur: cum inter q̄libet duo instantia sit tps mediū: seqretur ꝙ in tpe intermedio qd esset inter istās corruptiōis forme aque ⁊ istās gn̄ationis ignis materia esset sine omni substantiali forma: quod est impossibile fieri per naturam. licet auteȝ ista duo videlicet generatio ⁊ corruptio sint simul tempore: est tamē s̄m aliquos iter ipsa ordo nature: sic ꝙ prius nature ordine ē gn̄atio forme siue substātialis siue accidētalis ꝓposite q̄ corruptio forme opposite. Qd ex hoc ꝓbant. qm̄ oīs cā pri9 ē nature ordine q̄ effectus. sȝ gn̄atio forme ꝓposite ē cā corruptionis opposite: ⁊ non econuerso. nō em̄ q2 forma aque corrūpitur ideo in eius materia forma ignis introducitur: sȝ poti9 ecōuerso q2 forma ignis in materia introducitur: ideo forma aq cui est incompossibilis/expellitur seu corrūpitur. quare ⁊c. ¶Confirmatur. quia semper p̄suppositū necessario ab aliq ⁊ nō ecōuerso est nature ordine pri9 ipso. sed corruptio forme opposite necessario p̄supponit gn̄ationē forme ꝓposite ⁊ non ecōuerso. ergo ⁊c. ¶Sed contra modum istum dicen

q̄ arguo sic. que sunt incompossibilia in eodem subiecto nunq̄ sunt simul in ipso. ¶ Hoc apparet. que enim sunt in eodē subiecto simul existētia nō sunt icōpossibilia: sȝ forma opposita corrūpenda ⁊ forma ꝓposita i eius subiecto p̄supposito itroducēda sūt naturalr̄ i eodē sbo icōpossibiles simul eē. ergo nūq̄ possūt simul existere i eodē. sȝ si forma ꝓposita pri⁹ ꝓduceret̄ i sbo q̄ opposita expelleret̄ ab ipo/ambo simr̄ existerēt in eodē. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat̄. qr in instāti q̄ aduenit subiecto forma ꝓposita/vel manet in ipso forma opposita: vel non. Si manet: ⁊ per aliā vcȝ ꝑ ꝓpositā aduenientem eā inuenientē expellit̄ seu corrūpitur. ergo simul sunt actualiter in eodem. ¶ Cōsequētia est euidēs. qm̄ īpossibile ē formā in subiecto existētē corrūpere ī eo seu expellere ab ipso formā aliquā q̄ in eo actualiter nō existit: quia nec deus hoc posset facere: cū contradictionem implicet. euidenter/vcȝ q aliquid qd̄ non est/vel vbi non est corrumpat̄. ergo seq̄tur q si forma ꝓposita in subiecto p̄supposito introducta corrūpit ī ipo formā oppositā p̄cedētē q eā i passo inuenit ⁊ simul cū ea fuit. Si aūt dicatur q in instanti q̄ forma ꝓposita passo aduenit ipsum passum sub forma opposita nō existit: ergo falsū ē qd̄ dicit̄/gn̄ationē forme proposite p̄cedere corruptionē forme opposite: ⁊ ipsā formā ꝓpositā genitā esse forme precedentis sibi opposite corruptiuā. nullum enim agens potest corrumpere iā corruptū: nisi iterum generet̄. sed si forma ꝓposita non inuenit in subiecto cui aduenit formā oppositā p̄cedentem illa iā est corrupta. ergo non pōt corrumpi ab ipsa. quare ⁊c. ¶ Sed forte diceret̄: q lȝ forma ꝓposita oppositam inueniat: nō seq̄tur q sit simr̄ cū ea cōpossibilis: cū ipsā corrūpat ⁊ destruat: qd̄ nō faceret si compossibilis ipsi esset. ¶ Contra. quia etiam aqua calefacta corrumpit ⁊ destruit calorem in se ꝓductū: nec tn̄ ex hoc seq̄tur q calor hmōi sit ipsi incompossibilis: cū existat actualr̄ simul cū ipsa: immo ex hoc quia aqua est corruptiua caliditatis in ipa violenter existētis/sequit̄ q hmōi frigiditas nō sit ipsi incōpossibilis: sed compossibilis. lȝ em̄ vnum incompossibilium sit corruptiuū alterius in subiecto alio existētis: non tn̄ existentis simul in eodē subiecto cum ipso: qr nūq̄ talia incompossibilia possent esse insimul in eodeȝ: cū omnia in eodem subiecto existentia sint ꝯpossibilia. ergo cōsimiliter in ꝓposito est dicēdū: vcȝ q si forma ignis ī materia aque introducta ab igne corrūpat in materia formā aque/simul est cū ipsa materia: ⁊ per ꝯn̄s lȝ eaȝ corrūpat ⁊ a materia expellat/sicut aqua calorē in se introductuȝ non tn̄ ipsi est incompossibilis sicut nec forme aque forma caloris. ¶ Cōfirmat̄. quia esto q calor in aqua product⁹ corrumperet formā aque substātialem: sicut nūc de facto ab ipsa corrumpit̄ ecōuerso: ꝓpter hoc nō magis nec alit̄ q̄ modo calor esset incompossibilis immo compossibilis forme aque: cū simul cū ipsa existeret: lȝ finaliter eā corrūperet. ergo cōsimilr̄ in ꝓposito si forma substantialis genita/puta ignis et forma accidentalis caloris non agēs extrinsecū ipsā ꝓducens corrūpit formā oppositā in passo p̄supposito inuentā/simul cū ipso in eodē sbo māsit: nec per ꝯn̄s incōpossibilis ei existit. constat em̄ q si forma opposita ꝑ ꝓpositā corrūpitur/nō nisi ꝑ ipsam vt in passo p̄supposito existēt. ergo qre ⁊c. ¶ Preterea ad p̄cipale arguo sic. si introductio forme ꝓposite esset prior ⁊ cā expulsionis seu corruptionis forme opposite/seq̄ret̄ q nunq̄ vnū ⁊ idem agens creatū esset generans ⁊ corrumpens. hoc autem videtur esse inconueniens. ergo ⁊c. ¶ Cōsequētia probatur. qm̄ sicut illud est generans seu introducēs formam: ad cuius p̄sentiā sequitur ī passo p̄supposito eē forme: ita illud est corrūpēs immediate formaȝ ad cuius existentiam in passo sequitur non esse eius. sed si igne agente in aquam prius forma ignis in materia introducat̄ q̄ forma aque presupposita corrumpat̄: sicut forma ignis genita sequitur immediate ad ignem generantem: ita ⁊ nō esse forme aque sequitur immediate non ad presentiam ignis generantis: sed ad existentiam forme ignis ab ipso igne generante in passo p̄supposito introducte. ergo sicut quia forma ipsa genita est ab igne immediate arguitur q ignis ipse generans sit eius causa productiua: cū nec esse causam alterius productiuam sit aliud q̄ esse illud ad quod positum sequitur alterum: ita consimiliter quia ad existentiam ignis geniti non aūt ad presentiam ignis generantis/sequitur immediate non esse forme aque substantialis/seq̄tur q causa eius corruptiua non sit ignis generans: sed genitus. ⁊ ita per consequens cum ignis in materia in qua est productus nihil producat/sed tantum formam sibi contrariam corrumpat/sequitur q nullum corrumpens sit generans: nec econuerso aliqd̄ generās sit corrūpens: qd̄ videt̄ inconueniens: cū vnū ⁊ idē nūero actiuum p̄cipiū ponat̄ esse forme proposite introductiuū ⁊ alterius sibi opposite corruptiuū. quare ⁊c. ¶ Cōfirmatur. quia forma proposita generata (vt dicit opinio supra dicta) ē forme sibi opposite corruptiua. ⁊ ideo est (vt dicit) eius gn̄atio prior ordine nature corruptione illius sicut causa effectu. sed constat q ipsa non corrumpit formam illam sibi oppositā mediante alia generata: sed immediate seipsa. nec em̄ forma aliq̄ substantialis in materia nec accidētalis in subiecto presupposito introducta ꝓducit ī eo aliquā formā. nec em̄ ignis generat ignem in materia in qua est/nec calor caloreȝ in suo subiecto: sed in alio sibi tantuȝ proximo ⁊ propinquo. quare ⁊c. ¶ Si forte dicat̄ q forma in passo presupposito introducta non est corruptiua forme sibi opposite quaȝ in ipso repit/causaliter: sȝ formaliter: qr forma ipi incompossibilis existit. causaliter autem seu effectiue forma ipsa opposita ab eodem corrūpitur a quo forma proposita introducitur: puta ab extrinseco generante. ¶ Cōtra. quia calor a calore ⁊ ignis ab igne genitus eiusdem rationis est cum generante: et vt supponitur nec ad calorem generantem sed ad agentē sequitur corruptio frigoris: nec ad ignem generantem sed ad agentem corruptio forme substantialis. ergo licet calor causa sit caloris/⁊ ignis similiter ignis geniti/non tamen corruptionis oppositi: nec per consequens apparet aliqua ratio propter quam corruptio forme opposite substantialis vel accidentalis sit causaliter magis a generante: ad qd̄ immediate nō sequitur: q̄ a genito: supposito/vt supponitur ⁊ cōceditur/q ad ipsum immediate sequit̄. ¶ Nec valet si dicatur q forma genita dicitur corrūpere oppositam formam non causaliter: sed formaliter quia forma. quia aut per causare seu corrumpere causaliter ⁊ formaliter intelligis aliquam diuersitatem tantum in noīe/vel in re. Si primum/non est curandum de nomine quando constat de re. Si secundum/falsum est qd̄ accipitur/ videlicet q forma generata non corrumpit causaliter quia forma. ¶ Primo. quia nec agens extrinsecū agit nec corrumpit aliquid causaliter nisi tantummodo propter formaȝ/cum nec eius materia vt communiter dicitur sit actiua. ergo nihil corrumpens aliud vel producens debet dici non corrumpere vel producere causaliter quia forma. ¶ Secundo. quia forma eiusdē ⁊ eodem modo ē actiua ⁊ corruptiua separata a materia ⁊ coniūcta. sed forma separata a subiecto est actiua: vt patet de accidentibus separatis a subiecto in eucharistie sacramento. ¶ Tertio. quia cum ignis non includat nisi materiaȝ ⁊ formam / ipsam materiam actualiter informantem: ꝑ ꝯn̄s forma ignis ī materia aque p̄supposita ītroducta est genit⁹ tot⁹ ignis: ⁊ ꝑ ꝯn̄s si actio (vt accipis) est toti⁹ poterit vtiq̄ forma aque manens/vt supponitur/cum forma ignis genita corrumpi a toto igne genito iam actualiter existente. quare ⁊c.

Et ideo quantum ad istū articulum aliter est dicendū. Ad cuius euidētiaȝ est sciēdū: q generationē forme ꝓposite eē simul vel pri⁹ corruptione forme opposite/pōt itelligi dupl'r. Uno mō q ista duo/vcȝ gn̄atio ⁊ corruptio sint simr̄ vel nō tāq̄ duo aliq̄ positiua distīcta in re extra a forma genita ⁊ corrupta. Alio mō sic q ꝑ ista puta gn̄ationē ⁊ corruptionē nō itelligūt̄ aliq̄ sic distīcta a forma genita ⁊ corrupta: sȝ vtraq̄ tm̄ ipsarū: vt sit sens⁹ an forma opposita pri⁹ corrūpat̄ q̄ ꝓposita gn̄et̄ an ecōuerso: an simul sit vtrūq̄ istorū circūscripta oī corruptione a forma corrupta/⁊ oī generatione a forma genita tanq̄ vna re aliq̄ ab alia distīcta. Et hoc mō ēt formā oppositā pri⁹ vel posteri⁹ corrūpi/pōt dupl'r itelligi. Uno mō q sic corrumpat̄ pri⁹ q post ipsā corruptā nō imediate seq̄tur alia gn̄anda. Alio mō sic: q lȝ pri⁹ forma opposita corrūpatur q̄ ꝓposita introducatur: nullū tn̄ est mediū īter vni⁹ corruptionē ⁊ alteri⁹ gn̄ationē. sed statim opposita corrupta est ꝓposita absq̄ aliquo interueniente medio itroducta. ¶ Et si ꝯ vltimā ptē huius distictionis arguat̄: qr si inter formaȝ corruptā ⁊ aliam introductā nullū īteruenit mediū: ꝑ ꝯn̄s simr̄ fuit vtrūq̄ istoꝝ: ⁊ ita neutrū poterit altero esse pri⁹/cū oīa illa sint simul īter q̄ nullū cadit mediū: Dico q assumptū est falsū. ꝯstat em̄ q īter aerem tenebrosum ⁊ ipsum lucidū nullū īteruenit mediū: cū nūq̄ aer sit sub neutro istoꝝ: ⁊ tn̄ qn̄ de tenebroso fit lucid⁹ pri⁹ fuit tenebrosus q̄ lucidus: ⁊ econuerso qn̄ de lucido fit tenebrosus prius fuit lucidus ⁊ postea tenebrosus. alias simul esset tenebrosus ⁊ lucid⁹: qd̄ est impossibile. Ideȝ apparet ī ptib⁹ forme accidētalis successiue vna pri⁹ q̄ alia introductis. lȝ em̄ nō sit dare aliquas duas ptes caloris in aqua producti simr̄ introductas: cum vna post aliam introducat̄: sic tn̄ vna post aliā introducit̄ q est dare vnā aliquam imediate post aliā itroductā: sic q nihil ē inter mediuȝ inter eas. quo tn̄ non obstante non simul sed vna post aliaȝ est introducta. ergo ꝯsiliter in ꝓposito: lȝ īter formā ꝓpositā introductā ⁊ oppositā corruptā nullū sit medium: ex hoc nō sequitur q sit simul vtrūq̄ istoꝝ. ¶ Cōfirmat̄. qr nō magis oportet inter formam corruptam licet prius ⁊ formā ꝓductam posterius aliqd̄ esse mediū: q̄ inter esse forme puta luminis ⁊ suū nō esse. ¶ Hoc apparet qr si aer esset receptiuus forme contrarie forme luminis corrupto lumine eque immediate posset esse sub illa forma ꝯtraria positiua sicut nūc sub tenebra priuatiua. sed ꝯstat q licet nūc prius sit sub lumine q̄ sub eius priuatiōe: nō tamen cadit aliquod mediuȝ inter hmōi priuationē ⁊ habitum. ergo nec si lumini seu luminis subiecto aduenīret forma ꝯtraria oporteret esse aliqd̄ mediū inter ipsaȝ aduenientem ⁊ aliam succedentem. impossibile em̄ est inter illa/quorum vnū immediate seq̄tur alterum/ponere seu interuenire aliquod medium. sed subiecto existenti sub vna forma potest illa corrupta immediate alia aduenire: nisi ponas ꝓcessuȝ in īfinitū/ dicēdo q vna corrupta puta opposita non potest succedere ꝓposita nisi mediante alia ⁊ illa mediante alia in infinitū. vel nisi dicas q lȝ forma opposita corrupta ꝓposita possit ipsi in subiecto succedere nulla mediante in subiecto illo corrupta: nō tn̄ nisi tēpore mediante inter vnius prioris corruptionem ⁊ alterius generationem. qd̄ etiam poni non potest: cum nec ad corruptionem vnius nec ad generationem alterius sit necessarium tale tempus acceptum pro aliqua re distincta a forma genita ⁊ corrupta: maxime cū tā corruptio vnius q̄ generatio alterius sit instātanea hoc est simul tota: ad qd̄ sic corrumpēdum vel producendum non facit aliquid ipsum tempus. quare ⁊c.

His premissis pono tres conclusiones.

¶ Prima est: q accipiendo generationem primo modo videlicȝ pro forma aliqua per se vna a forma generata distincta/⁊ corruptionem ꝯsimiliter ꝑ forma aliquā alia a re corrupta: nec gn̄atio ⁊ corruptio sunt simul/nec vnum est prius altero. ¶ Hec apparet. qr ista vt sic sumpta nec sunt nec esse possunt aliqd̄ ī re extra vt ꝓbatū est ī pricipio huius libri: vbi ostēsū est: q nulla ꝓductio: nec corruptio multo min⁹ potest esse aliqua talis forma. sed q̄ nihil sunt nec simul nec aliquo modo existūt. ergo ⁊c. ¶ Secūda conclusio est: q accipiendo ista videlicȝ generationē ⁊ corruptionem secundo modo/puta pro forma genita et corrupta: generatio ⁊ corruptio nec sunt simul nec vnum prius altero primo modo/videlicet sic q post vnum non sequatur immediate alterum. ¶ Hec apparet q̄tū ad primam ptē/vcȝ q nō sint simul. qm̄ forma opposita corrūpēda ⁊ proposita generāda sunt incōpossibiles simul existere in eodē subiecto: vt supponit̄. ergo oportet non eē forme opposite p̄cedere esse forme generāde: ⁊ ꝑ ꝯn̄s corruptio habet esse ante generationem. ¶ Prima ꝯn̄a est euidēs quia impossibile est subiecto existēti sub vno aduenire alterum ipsi incompossibile nisi illo sibi cedente. quare ⁊c. ¶ Scd̄a ꝯn̄a apparet. quia nec corruptio vt supponit̄ est aliud q̄ nō eē forme / nec generatio aliud q̄ eē ipsius. Sic ergo appet prima ps ꝯclusionis p̄dicte/ videlicet q gn̄atio ⁊ corruptio non possunt esse insimul. ¶ Scd̄a pars/videlicet q nec etiam vnum sit prius altero primo modo/videlicet sic q post prius non sequatur immediate posteri⁹ apparet. qm̄ si hoc modo vnuȝ istorum esset prius altero aut gn̄atio eēt prior corruptione: aut ecōuerso. Sȝ nō pōt poni primum. quia tunc vt dictum est forma genita esset simul cum forma sibi opposita corrumpēda: qd̄ poni non potest: cum sint incōpossibiles. Nec pōt dici ecōuerso q vcȝ corruptio sit generatione prior hoc modo: qr tunc sequeretur illud qd̄ superius alij opinionis alterius inferebant: videlicet q materia esset aliquando sine oīm substātiali forma: qd̄ est inpossibile ꝑ naturā. ¶ Consequētia ē euidēs. cū em̄ corruptio non sit aliud q̄ forma corrupta/nec generatio q̄ forma genita / per consequens si corruptio sic esset generatione prior q post corruptionē non statim generatio poneretur/hoc est forma ipsa genita: in illo intermedio materia nec esset sub forma corrupta nec sub generanda/nec posset esse sub aliqua alia. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur. quia inter materiam vltimate dispositam ⁊ substantialem formam in ipsa introductaȝ nullum est mediū sed omnis materia spoliata ab agēte naturali forma priori sbali opposita / est ad substantialem formam propositam vltimate disposita. ergo nullum est medium inter corruptionem forme opposite ⁊ generationem proposite. ¶ Tertia ⁊ vltima conclusio est: q corruptio forme opposite predicto modo sumpta est prior generatione forme proposite consimiliter sumpta secundo modo: videlicet sic q post ipsam corruptionem immediate sequitur generatio. ¶ Hec appet ⁊ sequitur ex predictis. quoniā aut corruptio est posterior generatione: aut simul: aut prior primo modo/videlicet sic q post ipsam non statim sequitur generatuȝ: aut prior secundo modo videlicet sic q post ipsam statim sine aliquo medio sequatur generatio. Sed non potest poni primum nec secūdum: quia tunc forma corrumpenda et genita essent simul. Nec tertium quia tunc materia existeret sine omni forma / vt in precedenti conclusione deductū ē. ergo relinquitur quartū: qd̄ est propositum. ¶ Sed cōtra ꝯclusionē istā forsitā arguetur. qr aut corruptio est generatiōe tempore prior: aut simul tempore. Si prior tempore: ergo non statim post corruptioneȝ seq̄tur generatio: ⁊ per ꝯn̄s est dare tps mediū in q̄ materia nec est sub forma corrupta p̄cedente nec sub genita ꝯn̄te. ¶ Cōseq̄ntia est euidēs. qr īter qd̄cūq̄ pri⁹

ter ⁊ posteri⁹ ē dare tps ĩ q̄ ē pri⁹ nõ existēte eo qð ē poste
ri⁹ tpe: ⁊ ita si corruptio ē tpe prior ꝙ gñatio/erit dare tps
illð pri⁹ ĩ q̄ erit corruptio ⁊ nõ erit gñatio. sꝫ existe corru
ptiõe ē non esse forme corrupte: nõ existēte gñatiõe nõ est
esse forme genite. g̃ ĩ ipso priori materia ipa nec erit sub
forma priori corrupta/nec sub posteriori nõdum genita/
nec ꝑ ꝯñs sub aliqua alia. qð nõ potest naturalr̄ fieri. q̄
re ⁊c. ¶ Si aūt dicat̄ ꝙ corruptio ⁊ generatio sūt simul
tpe. ergo post corruptionē nõ seq̄t̄ gñatio magis ꝙ econ
uerso. nec corruptio põt poni prior ꝙ gñatio: cū eoꝝ q̄ sūt
simr̄ tpe/neutrū possit eē pri⁹ altero tpe. nec alia priorita
te ꝙ tpis põt poni corruptio prior ꝙ gñatio. quare ⁊c.
¶ Respõdeo ꝙ (sicut pꝫ ex p̄cedētib⁹) aliq̄d eē pri⁹ alio
tpe dupr̄ põt intelligi. Uno mõ ꝙ sic sit pri⁹ ꝙ post ipꝫ
nõ statim sequat̄ posteri⁹. ⁊ de tali priori tpe est verū dice
re ꝙ ꝓ aliqñ est prius ꝓ qñ nõ est posterius: ⁊ hoc modo
corruptio nõ est prior tpe ꝙ gñatio: qꝛ vt dictū ē statim vt
materia est forma opposita spoliata ē for̄a genita ĩforma
ta: ⁊ ꝑ ꝯñs isto mõ corruptio nõ est prior tpe ꝙ generatio
sed simul. Alio mõ aliq̄d potest dici pri⁹ tpe illo qð sic im
mediate post ipsū seq̄tur ꝙ nullū mediū ĩter pri⁹ ⁊ poste
rius ponit̄ ĩ q̄ illud dicat̄ existere vel non esse/altero vꝫ
posteriori nõ existēte: mõ q̄ aere lucido pri⁹ facto tenebro
so tenebra est posterior vltimo esse lucis. ⁊ hoc mõ dico ꝙ
corruptio forme opposite ē prior tpe ꝙ generatio forme
proposite. nec tñ ex hoc seq̄tur qð ĩfert̄/vꝫ ꝙ sit dare tē
pus mediū in quo sit tale prius/vꝫ corruptio: ⁊ nõ sit po
sterius/puta ipsa gñatio. Si tñ vocas prius tēpore solū
illud q̄ existēte non statim est posteri⁹: Dico ꝙ corruptio
non ē tpe gñatiõe prior nec posterior isto modo: sed põt di
ci prior natura: vocando prius natura om̄e illud post qð
est alterum: lꝫ inter ipsa nullū sit mediū. qð ⁊ potest fieri
vt in p̄cedentibus est ꝓbatū. ¶ Ad rationes aliorum. Ad
primā qñ arguit̄/ꝙ si gñatio esset in alio ĩstanti ab ĩstāti
in quo est corruptio/tūc cū inter q̄cūq3 ĩstantia sit tps me
diū/seq̄ret̄ ꝙ in tpe intermedio materia esset sine oĩ for̄a
substantiali: Respondeo ꝙ forma dicit̄ gñari vel corrum
pi in instanti: qꝛ generat̄ vel corrumpitur simul tota: nec
corrumpitur aut generatur in instāti tanꝙ in alia re ab
ipsa forma genita vel corrupta. ⁊ ideo nõ magis est me-
dium aliqð inter instās generatiõis ⁊ instās corruptiõis
forme: ꝙ inter ipsam formā genitā ⁊ corruptā. vnde falsū
est illud vulgatū dictū/vꝫ ꝙ inter q̄libꝫ ĩstātia sit mediū
tanꝙ inter aliqua duo positiua extrema distincta taꝫ in-
ter se ꝙ ab ipso medio tpe posito inter ea: cū nec ĩstās sit
aliq̄d in re extra: nec etiam tpe ipso a re tpali distinctum
vt in p̄cedentibus fuit dictū. q̄re ⁊c. ¶ Ad scðam qñ dicit̄
tur ꝙ omnis causa est prior natura suo effectu/ꝯcedo. sed
tunc nego minorē: qꝛ forma genita non est corruptiua for
me opposite/cū supponat eā corruptā. nec eñ genitum ē
corrūpens sed generans ipsum. quare ⁊c. ¶ Et qñ addit̄
ꝙ forma proposita nõ gñat̄ quia opposita corrūpit̄: sed
econuerso: qꝛ ꝓposita generat̄ ideo alia opposita ei incõ
possibilis corrumpit̄: Dico ꝙ si lꝛ qꝛ sit nota alicuius cā
sitatis: nec vna corrumpitur qꝛ alia generat̄: nec econuer
so ꝓposita generatur quia opposita corrumpitur: qꝛ nec
forma corrupta est causa forme genite: nec forma genita
potest esse causa corruptiõis forme opposite. sed vtrius3
causa vꝫ tam corruptionis forme opposite ꝙ gñationis
ꝓposite/est ipm agens seu gñans extrinsecum. quare ⁊c.
¶ Ad ꝯfirmationē dicēdū ꝙ falsū accipit̄ ĩ minori qñ di-
citur ꝙ corruptio forme opposite p̄supponit gñationem
forme ꝓposite: qꝛ imo poti⁹ ecõuerso gñatio forme ꝓposi
te corruptionē for̄e opposite p̄supponit: sicut posteri⁹ suū
pri⁹. ¶ Et si ꝯtra hoc arguat̄. qꝛ gñans nõ corrumpit for
mā oppositā nisi qꝛ ꝓducit formā ꝓpositā sibi ꝯtrariam
Dico ꝙ non est verum: immo seipso immediate corrūpit
formā oppositā sicut ⁊ ꝓducit ꝓpositā. alias/vt dictum
est/nunꝙ generans seu ꝓducens corrumpet: sed tantum
genitum: qð est falsū. ¶ Et si queras/quõ forma generan
tis cuꝫ non sit in passo p̄supposito/potest corrumpere ei⁹
formā: Respondeo ꝙ non req̄ritur maior p̄sentia nec alia
ad corrumpendū formā oppositā ꝙ ad ꝓducendum ꝓpo
sitā. sed ad hoc ꝙ agēs ꝓducat in passo formam: interea
non oportet eius formā esse ĩ passo ꝑ informationem. nec
eñ forma ignis generantis informat materiam aque ĩ q̄
generat formam ignis. ergo sicut ad p̄sentiā ignis lꝫ ma
teriam aque non informantis sequit̄ ĩ materia aq̄ forme
ignis non p̄existētis actualiter in igne gñante ꝓductio:
ita ⁊ ad eius ꝯsimilem p̄sentiaꝫ põt sequi/⁊ sic de facto se
q̄tur/forme aque corruptio. ¶ Et si cõtra hoc arguas: qꝛ
forma aq̄ nunꝙ corrumpit̄ nisi ꝓpter aliquā aliā formaꝫ
sibi incompossibilē: Respondeo ꝙ for̄a ipsi ĩcõpossibilis
per quā corrumpit̄ est forma ignis generantis/ad cuius
p̄sentiam non esse ei⁹ seq̄tur: non aūt forma ignis geniti.
qñ talis for̄a/vꝫ in materia aque ꝓducta aut inuenit ĩ
materia in qua ꝓducitur formā aque: aut non. si inuenit:
ergo non est ipsi incõpossibilis: qꝛ simul cū ea existit in ea
dem materia/vt supius fuit dictū. Si non inuenit: g̃ ipsā
non corrūpit: sed corruptā supponit. q̄re ⁊c. ¶ Hec de. 2.

Quantum ad tertium & vltimum: ap-
paret ex p̄cedentibus quid dicēdum. oēs eñ ponētes ge
nerationē forme ꝓposite eē priorē aliq̄ ordine nature cor
ruptione forme opposite/habent dicere ꝯñter ꝙ nõ ab eo
dē/sed ab alio agēte ĩtroducit̄ for̄a ꝓposita: ⁊ ab alio cor
rumpitur sibi opposita p̄supposita. Ponētes aūt corru-
ptionē p̄cedere generationē mõ p̄exposito ĩ p̄cedēti arti
culo/habēt dicere ꝯtrariū: vꝫ ꝙ ab eodē ꝓducitur for̄a
ꝓposita ⁊ corrūpit̄ opposita. ¶ Primū apparet. qñ vt
dictum est in p̄cedentibus/ab illo for̄a opposita corrūpit̄
ad cui⁹ p̄sentiā nõ esse illius ĩmediate seq̄t̄: sicut ⁊ ꝓposi
ta ab illo ꝓducit̄/ad cui⁹ p̄sentiā ĩmediate seq̄t̄. sꝫ si gña-
tio p̄cedit corruptionē for̄a genita ē ad quā ĩmediate se-
quit̄ forme sibi ꝯtrarie corruptio: ⁊ gñans ē ad qð ĩme-
diate seq̄tur for̄e genite ꝓductio. g̃ ꝓductio for̄e ꝓposite
hēt eē hoc supposito a gñante extrinseco: ⁊ corruptio for
me opposite ab ipso genito. q̄re ⁊c. ¶ Scðm/vꝫ ꝙ si cor-
ruptio generationē p̄cedat/⁊ corruptio ⁊ gñatio sint ab
eodem principio/puta a gñante ipso: apparet. qꝛ hoc sup
posito nulla est forma media ĩter formā generantē geni
tā ⁊ corruptā: ⁊ ita oportet ꝯcedere formā generantis eē
causam immediatā tā corruptionis for̄e opposite ꝙ gña
tionis ꝓposite. Ex q̄ infero corollarie: ꝙ cū corruptio sit
scðm veritatem prior ꝙ gñatio modo expresso in p̄ceden
ti articulo: tā ꝓductio forme ꝓposite ꝙ corruptio opposi
te est ab eodē. ¶ Sic ad questionē. ¶ Ad rõnē ĩ p̄ricipio
apparet ex p̄cedētib⁹ ꝙ falsuꝫ in minori accipit qñ dicit
ꝙ for̄a ꝓducta est ad quā ĩmediate seq̄tur nõ esse alteri⁹
pri⁹ eñ nõ seq̄t̄ posterius: sed ecõuerso. sꝫ corruptio for̄e
opposite est prior (vt dictū est) gñatiõe for̄e ꝓposite. g̃ ⁊c.

Quinto quero: vtrum materia &
eius substātialis forma sint directe in genere
sbe. ¶ Et videt̄ ꝙ sic. qꝛ oē ens creatū ē ĩ aliq̄
decē generū: sꝫ tā for̄a ꝙ mat̄ia ē verū ens cre
atū qð nõ põt esse ĩ aliq̄ gñe accidētiū. g̃ ⁊c. ¶ Cõtra. qꝛ ꝑ
tes nõ sūt ĩ gñe nec ĩ spe toti⁹. nõ eñ aīa nec corpus ex q̄
b⁹ hõ ꝯponit̄ sūt ĩ spe hoīs nec ĩ gñe aīalis. sꝫ mat̄ia ⁊ for
ma sūt ꝑtes sbe ꝯposite existētis directe ĩ gñe sbe. ergo ⁊c.
¶ Respõsio. vbi ē vidēdū. Primo q̄d ē rē eē ĩ gñe. Scðo q̄
situ/an materia ⁊ forma sint ꝑ se in genere substantie.

Quātū ad primum dicitur a quibusdā
ꝙ rem aliquā esse in gñe est ipsaꝫ esse cõpositā ex aliqua

realitate potētiali ⁊ ꝯtrahibili cõi plib⁹ spēb⁹: ⁊ ex alia
realitate ei⁹ ꝯtractiua ac distĩctiua: q̄ ē realitas dr̄e. prīa
aūt ꝯtrahibil̄ ⁊ potētial̄ ē realitas gñis. ⁊ ita s̄m hoc eē ĩ
gñe ē hr̄e ĩ se for̄alr̄ hmõi gñis realitatē ꝯtrahibilē seu
potētialē: ⁊ aliā dr̄e ꝯtractiuā ab illa potētiali gñis for̄a
lr̄ nõ tñ realr̄ differētē. ¶ Pro ista opiniõe/vꝫ ꝙ gñis
r̄alitas ⁊ dr̄e ex q̄ spēs existñs ĩ gñe ꝯponit̄/for̄alr̄ distigua
tur/arguit̄ sic. illud qð circūscripta oĩ operatione ĩtelle-
ctus mouet realr̄ aliquā potētiā/distinguit̄ ab oĩ alio ip
sā realr̄ nõ mouēte. sꝫ realitas gñis puta color a remotꝭ
mouet visū: quē nõ põt mouere aliq̄ coloris dr̄arū nec spe
cierū: cū nulla sꝫ color tñmõ videat̄. g̃ ⁊c. ¶ Cõfirmat̄. qꝛ
scðꝫ phm totū pri⁹ mouet visū ꝙ ꝑtes ipi⁹. Ex hoc arguit̄
qñ aut aliquod totū diuisoꝝ coloꝝ prīo mouet visū sub rõ
ne ꝓpria cuiuscūq3 ꝑticularꝭ coloris: aut sub rõne coloris
oīb⁹ illis cõis. Sꝫ nõ põt poni p̄mū inter alia ꝓpt̄ duo.
¶ Prīo. qꝛ tūc totū nõ moueret pri⁹ visū ꝙ ꝑtes ipi⁹: sꝫ e
conuerso: qð ē ꝯ phm. ¶ Scðo. qꝛ cū colores hmõi sint di
uersi/oportꝫ ꝑ ꝯñs vidētē prīo tale totū hr̄e diuisos act⁹
vidēdi: cū tñ ad ꝯfuse aliqð totū vidēdū vn⁹ act⁹ sufficere
videat̄. g̃ ⁊c. ¶ Sꝫ ista opinio deficit dupr̄. Prīo. qꝛ sup
ponit gen⁹ eē vel dicere aliq̄d vnū commune plurib⁹ ĩ re
extra: hoc autem est falsū. nullū eñ vl̄e est nec dicit aliq̄d
vnū in re pluribus cõe tanꝙ eis intrinsecū: cū oīa creata
sint se totis distincta: nec vl̄e aliqð sit aliq̄d in re extra:
sed tantum subiectiue in anima/vt alibi ꝓlixius est osten
sum. ¶ Scðo deficit ista opinio in alio qð apponit: qñ di
cit ꝙ realitas gñis est potētialis ⁊ plurib⁹ cõis: differen
tie autem actualis cū illa gñis idem realiter: sed tantuꝫ
distincta formaliter. impossibile est eñ vnā rem realiter
esse potētialem seu contrahibilem/⁊ actualem ac contra
ctiuā. Si hoc negat̄: ꝯñter põt etiam dici ꝙ for̄a ⁊ ma-
teria nõ sūt duo distĩcta realr̄: sꝫ tñ formalr̄: cū medium
quo ꝓbatur eoꝝ realis dr̄a/ sit qꝛ mat̄ia ē potētialis seu
in potentia ad formā vt ad proprium suum actum. sed se-
cundum opinionē istam hec albedo vel hoc disgregatiuū
est coloris vt realitatis potentialis actuatiuum princi-
pium seu ꝑfectiuum ⁊ diffinitiuū. ergo ⁊c. ¶ Cõfirmatur
qꝛ impossibile est eandem rem esse ꝑfectam ⁊ imperfectā.
ex quo seq̄tur ꝙ om̄e perfectius ab imperfectiori realr̄
est distinctum. ¶ Hoc apparet. nõ enim magis album et
nigrum arguuntur realiter esse distincta ꝙ ꝑfectū ⁊ imꝑ
fectum: cum quodlibet sit perfectum quidditatiue vel im
perfectum non aliquo mediante sibi apposito: sicut dicit̄
album vel nigrum: sed tñ formaliter per seipm. sed scðm
opinionē istā gen⁹ est realr̄ imꝑfectius: quia contrahibi
lem potentiale. differentia autem ꝑfectior: qꝛ eius actua-
liter ⁊ realiter contractiua. g̃ realiter nõ tñ formalr̄ sūt
distincta. ¶ Preterea omnia distincta alterius rationis
existentia sunt magis distincta ꝙ alia q̄ sunt eiusdem spe
cifice rationis. sed realitates dr̄e ⁊ gñis sunt vt ꝯceditur
alterius rõnis: cū vna sit potētialis ⁊ alia actualis. ergo
magis distinguunt̄ ꝙ duo indiuidua/q̄ constat realiter eē
distincta/eiusdem specifice rationis. ¶ Confirmat̄. quia
secūdū opinionem istaꝫ magis distinguunt̄ illa q̄ se totis
distinguuntur ꝙ q̄ aliquo sui tantum. sed indiuidua eius-
dem speciei non distinguuntur se totis: qꝛ conueniunt in
genere secundum ipsam. genus autem ⁊ differentia puta
color ⁊ disgregatiuum in nullo (vt dicit) conueniunt: sed
se totis distinguuntur. ergo magis distinguuntur ꝙ due
albedines: vel etiam ꝙ nigredo et albedo abinuicem di-
stinguantur. ¶ Nec valet si dicatur ꝙ ideo genus et dif
ferentia minus distinguuntur/licet inter se in nullo con-
ueniant/ꝙ duo indiuidua: quia in eodem indiuiduo rea-
liter includuntur. quoniam licet corpus ⁊ anima in quo-
libet homine includātur: non tamen propter hoc magis
inter se/immo minus sunt idem ⁊ amplius distinguūtur
ꝙ vnus homo ab alio: sicut etiaꝫ vniuersaliter forma sub
stantialis magis distinguit̄ a materia ꝙ vna substantia
composita ab alia: licet forma ⁊ materia in eadem substā
tia composita includantur. quare ⁊c. ¶ Ex predictis ap
paret ꝙ non est verum qð accipit opinio supradicta: quā
do dicit ꝙ rem esse in genere ē ipsam esse compositam ex
realitate generis ⁊ differentie. cum enim genus et diffe-
rentia non sint sicut nec alia vniuersalia aliquid in re ex-
tra: sed tantum subiectiue in anima/vt quidam concept⁹
rerum diuersarum in mente formati nullo modo compos-
sibiles/nihil potest ex eis componi realiter nec quiddita
tiue nec etiam vt significatiue acceptis: cum per ista/vi-
delicet per genus ⁊ per differentiam nõ diuersa compo-
nentia/sed ideꝫ importetur totaliter in re extra: vt in pri-
mo libro prolixius est ostensum. quare ⁊c.

Et ideo aliter quantum ad istum articu
lum est dicendum. Ad cuius euidentiam pono tres con-
clusiones. ¶ Prima ē: ꝙ rem esse in aliquo gñe nõ ē ipaꝫ
realiter esse in eo. ¶ Hec apparet. qñ in eo qð nihil in re
extra est/nulla res extra aīam realiter eē potest. sed gen⁹
non est aliq̄d in re extra: sed tñ ĩ aīa. ergo sicut nec gen⁹
est aliq̄d realiter in re extra: ita nec aliq̄d põt realr̄ eē in
ipso. ¶ Ex q̄ infero corollarie: ꝙ nõ est ĩtelligēdū ꝙ q̄stio
ista q̄rat/an forma ⁊ materia sint ĩ gñe realr̄ tāꝙ ĩ re ali
q̄ existe ĩ eis. nulla eñ res ē nec eē põt ĩ gñe aliq̄ nec ĩ spe
isto mõ. ¶ Scða ꝯclusio ē: ꝙ rē eē ĩ gñe ē ipaꝫ ĩtētionalr̄
esse in eo. ¶ Hec apparet. qñ oē significatū ē ĩtētionalr̄
ĩ suo signo siue naturalr̄/siue ex impositiõe ad placitum
significāte. sed gen⁹ ⁊ qðcūq3 alið vl̄e ē rerū extra signū
naturale vt sumit̄ ꝓ ꝯceptu mētis ĩ aīa existēte: ⁊ signum
ad placitū sumptū ꝓ voce significante. ergo res ꝑ ipsum
significata est in eo intētionalr̄ vt in signo. ¶ Tertia cõ-
clusio ē: ꝙ rem esse ĩ gñe nõ ē ipsā eē ꝯpositā ex aliq̄b⁹ dif
ferentib⁹ in re extra. ¶ Hec seq̄tur corollarie ex p̄dictis
qñ cū gen⁹ sit qðdā signū/vt dictū ē: nec res sit in gñe ni
si vt signatū in signo: signatū aūt non oporteat esse com-
positum: per ꝯñs seq̄tur propositū/vꝫ ꝙ rē eē ĩ gñe nõ ē
ipsam esse ꝯpositam. ¶ Cõfirmat̄. qꝛ multa simplicit̄ sim
plicia vt oīa accidentia sunt in gñe ⁊ in specie. q̄re ⁊c. er-
go ꝯcludit̄/cū genus sit p̄dicabile de plurib⁹ differentib⁹
specie: ꝙ p̄dicabile nõ ē alið ꝙ signū dicibile ĩcõplexum
mētale vl̄ vocale: ꝑ ꝯñs rē esse in gñe non est aliud ꝙ ipsā
esse talis signi signatuꝫ. ¶ Ad illð qð arguit̄ ꝓ alia opi-
nione/qñ dicit̄ ꝙ color mouet visum a remotis nulla spe
cie nec differentia eius mouente: Respondeo ꝙ falsum
est loquēdo de colore ⁊ de albedine vel nigredine in re ex-
tra actualiter existente. nec color eñ q̄ est gen⁹/nec albe
do q̄ est spēs/põt mouere visum nec alium sensum: sed tñ
mõ intellectū: q̄ solus est vniuersaliū ꝯceptiu⁹. Loquēdo
inquā de istis vt sunt in re extra animā null⁹ põt videre
hūc colorē q̄ dicitur albedo nisi videat albedinem ipsam
cū nec ista albedo sit aliud ꝙ hic color. sed si hic color pos
set mouere visum ⁊ videri/albedine ipsa non mouēte nec
visa: hic color ⁊ hec albedo essent distĩcta realiter/vt pro-
batum fuit supra in dist. 3. vbi ad rõnē istā ⁊ ad ei⁹ cõfirma
tionē ꝓlixi⁹ est responsū. hoc autē est falsum etiā secūdū
eos/vꝫ talia realr̄ eē distincta. g̃ ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quantū ad secundum: dicunt aliqui: ꝙ
licet forma immaterialis vt angelus sit directe in genere
substantie: nulla tamen alia forma sbalis materialis nec
ipsa materia ē directe ĩ gñe: sed solūmõ substantia cõposi
ta ex materia ⁊ ex forma. ¶ Hoc ꝓbant. qꝛ om̄e in gñe di-
recte ē in aliqua specie illi⁹ gñis. sed nec materia nec for̄a
talis sbalis est alicui⁹ speciei sbe. nõ eñ est in specie for-
me immaterialis seu spiritualis: nec ĩ specie substātie cõ-

ꝯposite.sb̃a em̄ ꝯposita nō p̄dicaẗ de mat̃ia nec de for̃a. g̃ ⁊c. ¶Cōfirmat primo.qꝛ ptes toti⁹ nō sūt directe i spe nec ī gñe ipsi⁹.sꝫ mat̃ia ⁊ for̃a sūt ptes sb̃e ꝯposite existē tis directe in gñe sb̃e.g̃ ⁊c. ¶Scđo.qꝛ oē qđ ē in gñe/est ꝯpositū ex ipo ⁊ ex aliqua dr̃a eius ꝯtractiua.sꝫ hm̄oi ta lis ꝯposita est soli⁹ sb̃e ꝯposite vel īmaterialꝭ for̃e:nō aūt materie nec materialis for̃e ptiū sb̃e ꝯposite.etem̄ toti⁹ nō alicui⁹ ptiū est realitas tā gñis ꝙ dr̃e. g̃ ⁊c. ¶Ex hoc inferūt aliq̄ istoꝝ sic dicētium: ꝙ ens nō p̄dicaẗ de mat̃ia nec de mat̃iali for̃a.qm̄ cū ens vt dicūt sufficienẗ diuida tur ꝑ increatū ⁊ creatū:qđ diuidiẗ ꝑ decē gñia:per ꝯñs de q̄ non p̄dicatur aliqđ decē generū:nec ens ipm̄.sꝫ mat̃ia ⁊ forma sūt hm̄oi/de qb⁹ vcꝫ nullū decē generū p̄dicaẗ.g̃ ⁊c. ¶Sed quia hic modus dicendi falsum accipit funda mētum/vcꝫ ꝙ existētia ī gñe directe vel ī specie sint com posita ex gñe ⁊ differentia.hoc siq̄dem non est verum vt alias ꝓlixius est ostensum.esto etiā ꝙ eēt verum:ex hoc nō habereẗ intentum/vcꝫ ꝙ forma ⁊ materia nō essent di recte in specie ⁊ in genere substantie:cum non magis sb̃a ꝯposita ꝙ eius forma ⁊ materia possit ex tali realitate gñis ⁊ differentie ꝯponi/vt īferius ꝓbabitur. ¶Et ideo ad q̄stionem istā aliter est dicēdum/vcꝫ ꝙ tam materia ꝙ forma materialis ē ita directe ī gñe ⁊ specie substantie si cut sb̃a ipsa tota ex eis ꝯposita. ¶Ad cuius euidentiam est sciendum:ꝙ cum genus sit qđdā de pluribus predica bile sicut ⁊ aliud qđcūq; vl'e: ⁊ p̄dicabiliū alia sint men talia vt illa ex q̄bus fiūt ꝓpōnes mentales:⁊ alia voca lia sicut illa ex q̄bus fiunt ꝓpōnes vocales:ꝑ consequēs duplex potest poni genus/vcꝫ qđdā p̄dicabile in ꝓpōne vocali/vt vox ipsa vniuoca plurium diuersorum specie si gnificatiua ad ipsa significāda vna īpositione:qꝛ median te vno conceptu in mente formato eorum omnium natu rali signo imposita/vt ista vox animal.⁊ aliud predicabi le in propositione mentali: vt conceptus in mente forma tus plurium alterius rationis significatiu⁹: vt ipsorum oīm naturale signū potens ꝓ quolibꝫ supponere in ꝓpo sitione ipsa mentali.

Hoc premisso pono duas conclusiões.

¶Prima est:ꝙ tam materia ꝙ materialis forma est di recte in genere substantie vtroq; modo p̄dictoꝝ accepto. ¶Hec ꝓbaẗ:⁊ primo ꝙ sint in genere ꝓ naturali signo videlicet pro conceptu formato accepto. quoniam q̄cūq; alterius rationis existentia realiter extra aīam cōueniē tia possunt habere in anima abstrahente ab aliquo ipso rum concepto tale signum naturale:qđ quidem est gen⁹ ab intellectu formatū vt illorum omnium significatiuū. ¶Hoc appēt per omnia genera discurrendo.non em̄ oīa animalia possunt esse ⁊ sunt in eodem genere vt significa ta in naturali ipsorum signo in aīa existente tantūmodo subiectiue:nisi qꝛ realiter cōueniūt in re extra.⁊ ideo pōt a quolibet ipsorum confuse seu indeterminate vt vcꝫ cuꝫ alijs ꝯuenit preconcepto abstrahi animal qđ est gen⁹.qđ non est aliud ꝙ oīm alioꝝ existētiū ī re extra signū/hn̄s in aīa eē subiectiuū sicut accidēs ī sb̃o.q̄cūq; em̄ ꝯueniūt subiectiue ī re extra possunt ꝯuenire obiectiue ī aīa tali mediāte ꝯceptu ī mēte for̃ato/vt eoꝝ oīꝫ naturali signo. sed diuerse for̃e sb̃ales mat̃iales ⁊ mat̃ie seipsis ꝯueniūt realiẗ seu sūt idē nō tm̄ īter se sed ēt cū sb̃ijs ꝯpositis:sup posito ꝙ sb̃a ipsa ꝯposita a for̃a ⁊ a mat̃ia sit distincta. ¶Hoc apparet.ꝯstat em̄ ꝙ forma sb̃alis ⁊ mat̃ia lꝫ alte rius rōnis magis īterse sunt idē realiẗ ⁊ ꝯueniūt:ac ēt cū sb̃a ꝯposita si ponaẗ ab eis distīcta:ꝙ cū aliqua for̃a ac cidentali:nec ēt cū for̃a sb̃ali spūali.magis siquidē realiẗ sunt idē diuerse forme materiales sb̃ales inter se/⁊ diuer se materie similiter inter se ꝙ cū formis spūalibus ab oī materia sepatis. g̃ nō min⁹ pōt aliq̄s ꝯcept⁹ ī mēte for̃a tus eē signū cuiuscūq; materialis for̃e ⁊ materie ꝙ alia rum oīm sb̃arū tā materialiū ꝯpositarū ꝙ spiritualium a materia abstractarū. ¶Cōfirmaẗ. qꝛ q̄ magꝭ ꝯueniūt for maliter in re extra magis pñt ꝯuenire ꝯceptibiliẗ in aīa sed tam oēs materiales forme sb̃ales īter se ꝙ ipsarū ma terie magis ꝯueniūt inter se realiter ꝙ cū substantijs cre atis immaterialibus sepatis.g̃ cū tā substantie īmateria les ꝙ spūales sint in eodē gñe sb̃e sic accepto/puta ꝓ cō ceptu formato oīm signo:q̄ q̄dem ꝯceptus dꝛ gñalissimū substantie gen⁹:non minus sed magis illud idē oīno gen⁹ poterit esse istis cōe.q̄re ⁊c. ¶Nec valet si dicatur ꝙ for ma materialis cum sit simpliciẗ simplex sicut ēt materia quā infor̃at:nec pōt cū aliq̄ alio a se in cōi aliq̄ ꝯuenire: nec ꝑ ꝯñs eē ī aliq̄ spē nec ī gñe.qm̄ ad hoc ꝙ aliq̄ sint ī gñe/hoc non req̄riẗ vcꝫ ꝙ in aliquo eis communi intrin seco realiẗ conueniāt:cū nullū ens creatū sic cum aliquo alio a se possit ꝯuenire:sꝫ tm̄modo per seipm̄/vt circa pri cipiū huius libri ꝓlixius est ostensum.⁊ si hoc modo aliq̄ creata in aliquo eis communi ꝯuenirent/non minus aīa intellectiua q̄ poniẗ simplex for̃a/posset hoc mō ꝯuenire cū angelo ꝙ lapis vel asinus ⁊ om̄es substantie materia les composite q̄ ponunẗ ab alijs in eodem gñe:⁊ per ꝯñs in aliquo eis intrinseco cōuenire.omnino enim irrationa bile ē dicere substātias spūales magis cuꝫ materialibus omnibus posse cōuenire in aliquo intrinseco eis commu ni ꝙ cum formis spiritualibus:⁊ immaterialibus. Dico tamen ꝙ nec cū istis hoc modo ꝯueniunt:nec cum illis. quia nec esse in eodem genere est aliquid habere cōmune nisi sicut signum est cōe suis omnib⁹ signatis. bene tm̄ est verū ꝙ existētia in eodē genere sūt magis eadē realiẗ ꝙ existentia in diuersis gñibus/nō ꝓpter aliqđ cōe eis itri secū:sꝫ tm̄mō semetipsis.q̄re ⁊c. ¶Scđa ps ꝯclusionis istius:puta ꝙ for̃a ⁊ materia sint ēt in gñe scđo mō sūpto vcꝫ ꝓ voce p̄dicabili in ꝓpōne vocali:sequitur ex predi cta.qm̄ oīs vox plurium significatiua alterius rationis ad ipsa significanda vna impositione īposita/qꝛ mediāte vno cōceptu formato eis cōi/vniuoca ē vere gen⁹ vocale ex q̄ seq̄tur ꝙ q̄cūq; alterius rōnis possint conuenire seu esse in mentali genere qđ est mētis conceptus: ⁊ ī voca li seu artificiali:qđ est nomē īpositū tali mediāte ꝯceptu vcꝫ ipso genere vocali ad significandum diuersa se totis ⁊ alterius rōnis existētia in re extra.sed om̄es forme sub stātiales materiales ⁊ ipsarū materie sunt ī gñe prīo mō accepto vcꝫ ꝓ ꝯceptu ī mēte formato.g̃ ⁊ possunt esse siliẗ ter in gñe alio modo sumpto/puta ꝓ voce ad placituꝫ si gnificatiua predicabili in ꝓpositione vocali.

Secūda conclusio est: ꝙ dato ꝙ omne

existēs ī gñe eēt ꝯpositū realiẗ ex realitate gñis potētia li ⁊ pl'ib⁹ cōi ⁊ realitate dr̃e accidētali aliq̄b⁹ speciali/nō magis sb̃a ꝯposita ex materia ⁊ ex for̃a:nec for̃a spūalis immaterialis esset in gñe substātie directe ꝙ forma mate rialis substantialis ⁊ sua materia. ¶Hec ꝓbatur prīo.qꝛ composita sb̃a forte nō ē res aliq̄ p̄ter ptes/ vcꝫ materiā eius ⁊ formā.sed qđ vt distinctū ab aliq̄b⁹ nihil est/nec cō positum ex aliq̄bus nec in aliquo genere esse pōt.quare ⁊c. ¶Scđo.qꝛ esto ꝙ substātie composite a partibus cō ponētib⁹ sint distīcte nō magis vnus hō ꝯuenit seu ē idē realiter cum alio/nec vnus ignis cuꝫ alio igne/nec vnus angelus cum alio eiusdem speciei:ꝙ vna anima intelle ctiua cum alia/⁊ vna forma ignis cum alia/⁊ vna mate ria similiter cum alia.constat etiaꝫ ista puta diuersas for mas materiales ⁊ materias sic realiẗ inter se sicut ⁊ sub stantias compositas conuenire:ꝙ nihilominus realiter distinguunẗ.sed ideo/vt dicunt ponentes om̄e qđ ē dire cte in genere esse compositum ex ipso ⁊ dr̃a/hoc est po nendum:quia omnia existentia in genere ꝯueniūt realiẗ

⁊ sunt idē. impossibile aūt est ipsa eadē cōuenire in eodeꝫ realiter ⁊ differre.⁊ iō oportet ipsa includere differentias ꝓprias eorum distinctiuas/⁊ genus eis commune.g̃ con similiter ꝓpter eādem rōnē oportet eos ponere in oībus formis substantialibus materialib⁹ ⁊ ipsarū materijs ta lem ꝯpositionem ex realitate gñis cōmuni ⁊ dr̃e speciali quare ⁊c. ¶Cōfirmaẗ.qꝛ certum est ꝙ vna aīa intellecti ua plus est idem seu conuenit realiter cum alia sicut vn⁹ homo cū alio ꝙ cum asino:⁊ cum hoc non minus due aīe ꝙ duo homines realiter distinguunẗ. sed scđm ponentes hm̄oi generis ⁊ differentie impossibilem ꝯpositionem in quocūq; directe in genere substantie existente/ideo vnus homo est cum alio magis ꝙ cum asino ī eadem specie qꝛ magis ꝯuenit ⁊ est realiẗ idem secuꝫ ꝙ cū asino. ⁊ ideo vl tra speciem eis communem q̄libet homo addit ꝓpriam ⁊ indiuidualem differentiā:qꝛ quilibet homo ab alio nu mero est distinctus.g̃ ꝓpter ꝯsimileꝫ rationem hoc debē ponere in anima intellectiua ⁊ ī quacūq; forma alia sub stātiali materiali ⁊ sua materia ab alia forma ⁊ materia ab alia materia distincta similiter realiẗ sicut vna substā tia ꝯposita ab alia:⁊ cū hoc magis eadē realiter cū vna for̃a ꝙ cū alia: ⁊ materia siliẗer magis eadē cū alia mate ria ꝙ cū forma.quare ⁊c. ¶Preterea arguo sic ad idē.oē p̄dicabile de pluribus numero distinctis ī quid est spēs. sed oēs aīe ītellectiue sunt solo nūero distīcte/de q̄b⁹ oīb⁹ p̄dicaẗ ita aīa ītellectiua ī quid sicut hō de oī hoīe singu lari/⁊ angelus de omnib⁹ angelis eiusdē speciei.g̃ ita aīa intellectiua potest dici spēs oīm aīarū ītellectiuarū/⁊ ma teria oīm materiaruꝫ ⁊ for̃a ignis oīm for̃arū ignis/sicut homo oīm hoīm.⁊ si hō q̄ spēs diciẗ significet(vt alij ima ginanẗ)aliquā q̄dditatē oībus hoīb⁹ cōem in eis ꝑ dr̃as indiuiduales ⁊ ꝓprias diuisaꝫ: ꝯsiliẗer hoc possint ꝯcede re de aīa intellectiua:⁊ de alia q̄cūq; for̃a ⁊ sua materia ad oēs suas materias ꝯpata.q̄re ⁊c. ¶Cōfirmaẗ.qꝛ scđꝫ oēs magis distinguūẗ q̄ se totis distinguunẗ ꝙ q̄ aliq̄ sui tm̄.sꝫ nec diuerse for̃e puta aīe ītellectiue nec diuerse ma terie plus distinguūẗ ꝙ diuerse sb̃e ꝯposite: puta hō ⁊ an gelus vel asinus.g̃ cū sb̃e ꝯposite(vt dicūt) nō distinguan tur se totis:qꝛ in aliquo ꝯueniūt puta in genere eis intrī seco ⁊ cōmuni:⁊ per aliq̄ ꝯtractiua talis cōmunis gñis distinguunẗ:nec forme īter se diuerse nec materie se totis sed tantum sui aliq̄bus distinguenẗ.sed oīa vt dicunt cō uenientia in aliquo ⁊ distincta sunt ꝯposita ⁊ ex rōne po tentiali ⁊ cōi ac ꝯtrahibili seu ꝯtracta ⁊ ex ratiōe specia li differentie ꝯtrahente.g̃ non magis talis compositio ex potentiali ⁊ actuali seu ex gñe ⁊ differentia in substantia ꝯposita ꝙ in forma ⁊ in materia est ponēda. ¶Preterea oīno est irrationabile ⁊ absurdū dicere:sb̃am angeli ⁊ oēꝫ formā accidētalē esse ꝯpositiōē ꝙ q̄cūq; for̃a sb̃alis ma terialis ⁊ materia ei⁹.⁊ ita si aliq̄ ꝯpositio est necessaria ad hoc ꝙ aliquid sit directe in gñe sb̃e/non magis angel⁹ nec aliq̄ substātialis forma immaterialis debꝫ poni ī gñe ꝙ forma accidentalis nec ꝙ for̃a substantialis materia lis ⁊ materia ipsius. ¶Cōfirmaẗ.qꝛ qđ est īpfectiōis nō est attribuēdum ꝑfectioribus magis ꝙ impfectioribus. sed esse ꝯpositū ex gñe ⁊ dr̃a est īperfectionis:cū realitas gñis vt dicūt sit potētialis:⁊ ꝑ ꝯñs impfecta.g̃ nō magis talis rō potētialis ⁊ īpfecta ī substātijs spūalib⁹ pfectio ribus ꝙ in materijs ⁊ formis ipsarū sb̃alibus est ponēda. quare ⁊c. ¶Sic ad questionem.

Ad rationes alterius opinionis. Ad pri

mā qm̄ diciẗ ꝙ om̄e existēs ī gñe est in aliq̄ specie/ꝯcedo ⁊ ita etiā forma q̄libet vt aīa intellectiua ⁊ forma ignis ē in specie:sicut ⁊ ipse homo vel ignis ex forma ⁊ ex mate ria ꝯstitutus:non tm̄ in specie substantie composite nec in specie immaterialis forme puta intellectiue separate:sed in specie ꝓpria:vt hec aīa in specie anime/⁊ forma hm̄oiẗ ignis in specie non ignis ꝯpositi sed simplicis for̃e ignis ⁊ hec materia in specie materie/sicut hic homo in specie hoīs/⁊ hic angelus ī specie angeli/⁊ hec albedo in specie forme accidentalis puta albedinis.non minus em̄ forma substantialis potest poni in specie forme substantialis et materia in specie materie ꝙ forma accidētalis ī spe for̃e accidētalis:cū nō magis sit aliqđ cōe plurib⁹ formis ac cidentalibus ⁊ substātijs ꝯpositis p̄dicabile de eis ꝙ for mis substantialib⁹ ⁊ materijs.quare ⁊c. ¶Ad confirma tionem concedo ꝙ partes substantie ꝯposite nō sūt ī spe ipsius ꝓpinqua/sicut nec ēcōuerso sb̃a ꝯposita est in spe alicuius partiū.aliud em̄ est p̄dicabile de ptib⁹ ⁊ aliđ de toto.ex hoc tm̄ non seq̄tur ꝙ pars q̄libet substantie ꝯposi te non sit in aliqua ꝓpria specie tanq̄ ꝓprio predicabili de ipsa alia a specie totius: ⁊ etiam in genere cōmuni pu ta substantie.ipsa em̄ substantia q̄ est gen⁹ gñalissimū/est p̄dicabilꝭ nō tm̄ de substantijs ꝯpositis:sꝫ ēt de ptib⁹ ipsa rū essentialibus/vcꝫ de materia ⁊ de forma.q̄re ⁊c. ¶Ad aliud qđ additur de compositione generis ⁊ differētie:ap paret solutio ex p̄dictis. ¶Ad vltimum qđ infertur de ente/apparet ex alijs declaratis ꝙ ꝓcedit ex falsa ima ginatione.imaginatur em̄ ꝙ ens sit vnū aliq̄d ī re extra diuisum in plura q̄bus sit realiter intrinsecum ⁊ cōmune qđ est oīno īpossibile.esto tm̄ ꝙ sic esset non min⁹ vt dictū est plures forme possent in aliquo tali communi conueni re ꝙ plures substantie composite ex materia ⁊ ex forma. ¶Et qm̄ dicitur ꝙ nullum decem generum in que ens di uiditur/predicaẗ de materia nec de materiali for̃a:Dico ꝙ falsū est.genus em̄ substantie gñalissimū nō tm̄ de sub stantijs ꝯpositis p̄dicaẗ:sed etiā de materijs ⁊ de formis qꝛ etiā forme simplices ⁊ materie diuerse magis ꝯueniūt tā inter se ꝙ cū sb̃ijs ꝯpositis ex eis:ꝙ multe composite substantie inter se:⁊ ita ꝑ ꝯñs nō min⁹ pōt aliqđ p̄dicabi le esse cōe eis ꝙ oībus substātijs ꝯpositis magis distīctis ¶Ad rōnē in pricipio patet solutio ex predictis.

SExto & vltimo quero:vtrū ma teria posset fieri naturaliẗ sine for̃a. ¶Et vi detur ꝙ sic.qꝛ cā ꝯtinēs duo realiẗ distincta ordīe q̄dā pōt ī pri⁹ sine posteriori. sꝫ agens naturale/vt ignis/ꝯtinet ꝟtualiẗ corruptioneꝫ forme op posite puta aq̄ prior ⁊ gñationē for̃e ꝓposite scđo. g̃ possꝫ ī pmū sine scđo/vt vcꝫ corrūpet formā aq̄ nō gñando ī ma teria formā ignis.sed corrupta forma aq̄ ab igne sine for ma ignis ī materia ītroducta ipsa mat̃ia ab oī sb̃ali for̃a existeret sepata. g̃ ⁊c. ¶Cōtra.qꝛ qđ ē tm̄ potētiale nul lum ꝓprium actum habēs/non pōt separi ab oī alio actu sꝫ materia ex se nullū habet actū nisi for̃e.g̃ nō pōt existe re sine ipsa. ¶Responsio.vbi est videndum primo q̄sitū. Scđo/an in materia sepata ab om̄i forma sb̃ali posset in troduci forma substantialis ab aliquo naturali agente/⁊ vliter a quocunq; substantialē formā in illa materia rece ptibilē ꝟtualiẗ ꝯtinēte. Tertio/an materia sit sb̃m īme diatū for̃e accidētalis:an non:sed tm̄ substantialis.

Quātū ad primum: supposito vt a quo

libꝫ catholico ꝯcedēdū ē/ꝙ materia pōt supnaturaliẗ se parari ab om̄i forma substātiali:cū oīa realiẗ distīcta ma xīe absoluta ⁊ ꝑ se entia q̄lia sūt mat̃ia ⁊ for̃a sint sepabi lia:ad vidēdū an naturaliẗ ēt hoc possꝫ fieri/ vcꝫ mat̃iam separari ab oī forma sb̃ali:est sciēnduꝫ ꝙ q̄druplicit̃ possꝫ intelligi materiam ab oī forma sb̃ali naturaliẗ separari. Vno mō sic naturaliẗ ꝙ virtute cause secunde oīs forma substantialis existens in materia corrumpeẗ/⁊ nulla alia introduceret:⁊ hoc prīa causa coagēte scđe ad corruptio nē ipsius forme opposite/⁊ non ad generationem alicui⁹

alterius opposite. Alio mō ꝙ ꝑ se causa secunda posset corrumpere formam oppositam ⁊ nullam introducere ꝓpositam ipsa causa prima ad neutrum horum sibi coagēte. Vel tertio modo ꝙ prima causa sibi coagente consimiliter ad vtrunqꝫ videlicet tam ad generationem forme proposite ꝙ̄ ad corruptionem opposite ipsa causa secunda posset in corruptionem forme opposite absqꝫ generatione alicuius alteri⁹ forme. Vel quarto modo ꝙ posset absqꝫ generatione ⁊ corruptione formam substantialem omnem a materia separare.

Hoc præmisso pono quatuor conclusiones. ¶ Prima est: ꝙ materia posset naturaliter separari ab omni forma substantiali primo modo vꝫ prima cā coagente secunde: puta igni ad corruptionem aque. ⁊ non ad generationem forme ignis. ¶ Hec probatur. quoniam non est possibilius alicui cause secūde aliq̄d ꝓducere ꝙ̄ productum corrumpere. sed nulla causa pōt aliquid corrumpere ꝑ se nisi prima sibi coagēte / vt postea ostēdetur. ergo nec ꝓducere. ergo prima coagēte sibi tm̄ ad corruptionem non posset ipsa ꝑ se in aliquā generationē. ergo materia isto modo posset ab oī forma substantiali naturaliter separari. ¶ Cōsequentia est euidēs. qm̄ ī materia aque nulla forma substantialis est nisi tm̄mō forma aque. ergo si ista ab igne agēte corrupta nulla seq̄ret̄ alia materia / ipsa aq̄ esset ab oī forma substantiali sepata. quare ⁊c. ¶ Et si forte dicatur ꝙ impossibile est deum coagere ad vnū istorum non coagendo ad alteruꝫ: ¶ Cōtra. qꝛ deus pōt coagere scđe cause ad oē prius non coagendo ipsi ad aliqđ posterius realiter a priori distinctum. sed forma opposita corrumpenda realiter est distincta a forma ꝓposita gñanda: ⁊ prius illa corrumpit̄ ꝙ̄ ꝓposita ꝓducatur / vt in p̄cedentibus est ostensū. ergo de⁹ potest coagere scđe cāe corruptiue simul ⁊ gñatiue ad corruptionem prime forme opposite non coagēdo ipsi ad ꝓductionē forme ꝓposite quare ⁊c. ¶ Confirmat̄. qꝛ prima cā ad oē illud pōt coagere scđe cause in ea virtualiter contentum nō coagendo ipsi ad alterū qđ ipsa per se posset facere sine illo. sed causa secunda est vt supponit̄ corruptiua simul ⁊ productiua ⁊ primum horum / vꝫ corrumpere formā oppositā / posset prima causa facere per seipsam. ergo ⁊ ad hoc videlicet ad corruptionem forme opposite potest coagere secūde cause non coagendo ipsi ad generationem forme proposite. quare ⁊c. ¶ Et si dicatur / vt aliqui somniant / ꝙ immo generatio forme proposite ē prior ꝙ̄ corruptio forme opposite: tunc hoc ponentes debent dicere consequenter et concedere ꝙ secunda causa posset naturaliter dicto modo producere formam propositam non corrumpendo oppositam. Deo enim ipsi puta igni coagente ad generationem forme ignis in materia aque ⁊ non ad corruptionem forme aque que vt supponitur est posterior generatione: non tantum ignis posset alium ignem generare et aquam non corrumpere: sed etiam necessario generaret ⁊ nullo modo corrumpere posset: sicut nec ecōuerso deo ipsi coagente ad corruptionem et non ad generationem necessario habet corrumpere ⁊ non potest aliquid generare. non magis em̄ vt nunc suppono ignis potest generare ignem sine prima causa sibi coagēte ꝙ̄ hominem. q̄re ⁊c. ¶ Secunda conclusio est: ꝙ materia non potest secundo modo ab omni forma substātiali naturaliter separari / vꝫ sic ꝙ hoc fieret prima causa nō coagente secūde ad corruptionem nec ad generationem. ¶ Hec apparet quia vt dictum est / ⁊ in fine huius libri prolixius ostēdet̄ secunda causa non potest sine prima sibi coagente in effectum aliquē per seipsaꝫ: ⁊ ita nec corrumpere nec ꝓducere aliquid sine prima coagēte pōt ꝑ se. quare ⁊c. ¶ Tertia ꝯclusio ē: ꝙ nec tertio mō pōt materia ab oī substātiali forma naturalit̄ separi. ¶ Hec apparet. qm̄ cā naturaliter agens q̄liter agit oīs scđa cā alia a volūtate creata necessario agit ad oē sibi possibile / pria cā ei ad oīa vniformit̄ assistente ⁊ coagēte. non em̄ est in ptāte naturalis agentis agere ad vnū nō agendo ad alterū sibi ꝯsilit̄ possibile sicut illud. sed oē agēs creatū corruptiuū ē gñatiuū ergo prima cā sibi vniformit̄ assistente ⁊ coagente puta igni ad productionē forme opposite ⁊ ad gñationē ꝓposite / nō pōt magis in vnū hoꝝ ꝙ̄ ī alterū nec in neutrū. ergo in vtrūqꝫ. quare ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima ꝯclusio est / ꝙ nec materia a forma substantiali nec subiectū ab aliqua forma accidentali pōt q̄rto mō naturalit̄ separi. ¶ Hec apparet. quia constat ꝙ nec aliqđ accidēs sine subiecto nec forma aliq̄ sbalis gñabilis ⁊ corruptibilis sine materia pōt ꝑ se existere nisi ꝑ diuinā potentiā tm̄: sꝫ oīs potēs sine gñatione ⁊ corruptiōe materiā separe ab oī sbali for̄a pōt ipsam formā sbalē prius ī materia existētē facere existere ꝑ seipāꝫ. ꝙ em̄ forma incorrupta manēs a mat̄ia separet̄ / hoc nō pōt fieri nisi forma ipa a mat̄ia sepata existat actualiter ⁊ maneat ꝑ seipsam. ergo ⁊c. ¶ Hec de p̄io.

Quantū ad secūdū: est sciendum ꝙ aut oīa ꝓposita accidētia for̄e genite puta ignis sunt effectiue ab igne generāte: aut ab igne ipō genito. Si em̄ qualitates disponētes materiā ad corruptionem forme opposite ⁊ ad generationem ꝓposite manent ī genito / constat ꝙ tales sunt ī ipso a generante. Si autem non manent sed corrumpuntur ad corruptionem forme opposite ad quam corrumpendam fuerunt in eius materia introducte: tunc consequenter dicendū est ꝙ accidentia forme genite puta ignis non sunt effectiue a gñante: sed a genito. ¶ Hoc premisso pono duas ꝯclusiones. ¶ Pria est: ꝙ si accidentia forme genite non sunt effectiue a forma gñante sed a genita: in quacunqꝫ materia prius sub forma corruptibili existente posset illa corrupta omnis forma gñabilis naturalit̄ introduci a quocūqꝫ naturali agente ipsā virtualiter ꝯtinente. ¶ Hec ꝓbat̄. qm̄ oē agēs naturale ꝯtinens virtualiter aliquē effectū pōt īroducere ipm̄ in qđcūqꝫ passū naturalit̄ susceptiuū. sed materia exn̄s sub aliq̄ corruptibili for̄a / illa corrupta vl̄ supnaturalit̄ vl̄ naturalit̄ a q̄cūqꝫ naturali agente ē susceptiua īdifferent̄ cuiuscūqꝫ for̄e sbalis gñabil' nec magis vni⁹ ꝙ̄ alteri⁹: supposito ꝙ corrupta illa priori forma sbali ī ipsa primitus existēte corrupta fuerint oīa accidētia: qb⁹ mediantibus materia ipsa fuerat ab agēte ꝯtrario sue priori for̄e sbali alterata ⁊ ad receptionē alterius ordinata. ¶ Hoc apparet in exēplo. si em̄ igne agēte in aquā cuiusqꝫ mat̄iā alterante ꝑ q̄litates forme aque discōuenientes ⁊ igni conueniētes / aqua ipsa sic substātialiter corrumpat̄ ꝙ simul' etiā secū corrūpāt̄ oīa accidētia ab ipo igne corrūpēte ante introducta: materia q̄ oī for̄a tā substātiali ꝙ̄ accidētali est priuata nō magis vnam formā substātialē gñabilē ꝙ̄ aliam respicit: nec magis ad vnā ꝙ̄ ad alterā ī potētia existit. ⁊ ita ꝑ ꝯn̄s aut nullius forme substātialis: aut indifferent̄ cuiuslibꝫ forme sbalis gñabilis est naturaliter receptiua. Sꝫ nō pōt poni primū: qꝛ ꝯstat ꝙ ē receptiua naturaliter forme ignis ab illo igne a q̄ fuit corrupta naturaliter forma aque vel a q̄cunqꝫ alio sibi approximato ergo relinquit̄ scđm: qđ ē ꝓpositū: vꝫ ꝙ ipsa ē ex se īdifferenter cuiuslibꝫ for̄e gñabilis sbalis nō magis vni⁹ ꝙ̄ alteri⁹ naturalit̄ receptiua. q̄re ⁊c. ¶ Ex hoc seq̄t̄ corollarie: ꝙ si aqua ab igne corrupta non seq̄ret̄ gñatio forme ignis qđ est possibile naturaliter modo ī p̄cedenti capitulo explicato: in tali materia sic ab oī forma substātiali naturalit̄ separata posset agere oīs substātia creata q̄ ad formaꝫ substātialē aliquā īroducendā potuit pri⁹ agere an̄ corruptionē forme aq̄. ¶ Hoc apparet. qm̄ for̄a ꝯtraria sub qua passum existit / ad actionē seu ꝓductionem alterius forme nihil facit: sed potius ipam impedit: sicut ad hoc ꝙ ignis calefaciat aquam frigiditas nihil facit: īmo in aqua calorem induci impedit: quia agēti ipsam inducēti resistit. idē est de forma substātiali. ꝙ em̄ materia in qua est forma ignis naturaliter inducēda p̄fuerit sub forma opposita puta aque / nihil facit ad hoc ꝙ forma ignis in ipsa induci possit: cum nec ipsa existēte in materia alia possit induci / sed oportet ipsam prius corrūpi. ergo oē naturale agēs forme aque corruptiuū ⁊ in eius materia alterius forme substātialis naturaliter īductiuū / potest eandē formā in ipsa corrupta ab alio agente eius forma priori introducere nihil in ea corrūpēdo quā pri⁹ potuit corrūpēdo. ex quo sequit̄ ꝓpositū: vꝫ ꝙ corruptione forme opposite existente sine generōne forme proposite ab agente priorē formā corrūpēte posset in materia illa vel illa forma que ab agente corrūpente nata erat induci a quocūqꝫ alio agente eiusdē rationis cū priori appropinquato materie introduci: vel etiā q̄cūqꝫ alia alterius rationis ab ea possibil' agēte naturali tali materie similit̄ approximato: cū materia ipsa vt dictū est sit indifferēter oīs forme generabilis naturaliter susceptiua. ¶ Sed cōtra hoc forsitan arguetur: qꝛ generationem debet antecedere alteratio disponēs ad generationis terminū: q̄ tūc ī casu isto nō posset p̄cedere: cū materia separata ab omni forma substātiali non sit alterabilis / quia nec susceptiua alicui⁹ forme accidētalis. ¶ Respōdeo: ꝙ hoc nō valet. Primo. quia supponit̄ ꝙ corrupta forma substantiali opposita corrūpant̄ oīa accidētia ante formā ꝓpositā introductā / nec per cōsequēs hoc supposito talis p̄cedens alteratio fuit necessaria ad gñationē for̄e ꝓposite ꝯsequēter / sed tm̄ antecedēter: ꝓ quāto vꝫ fuit necessaria ad corruptionē forme opposite antecedētē generationē forme ꝓposite. quare ⁊c. ¶ Scđo. qꝛ si dicatur ꝙ immo alteratio est ad generationē necessaria / ꝯsequēter tūc oportet cōcedere ꝙ accidētia ab alterāte īroducta maneāt in materia corrupta ei⁹ substātiali forma. Non em̄ potest dici ꝙ maneāt in forma generata in qua nūq̄ fuerūt: cū accn̄tia nō possint ab vno subiecto ī aliud trāsmutari naturaliter. accidens etiā nō disponit ad illud in quo existit: sed ipm̄ p̄supponit dispositū. sed si accidētia remanēt in materia / corrupta ei⁹ substātiali forma priori / ꝑ cōsequēs ipsa materia est ꝑ se īmediatū subiectū accidentiū ad formā substantialē sibi possibilē disponentiū susceptiuū. ergo licet materia sit ab omni forma substantiali ⁊ accidētali separata: nihilominus disponi poterit per naturale agens sicut ante ad susceptionē forme substantialis: cū hoc supposito ipsa sit alterabilis: qꝛ subiectum susceptiuū forme accidētalis disponētis ad substātialem formā in ipsa naturaliter introducendam. q̄re ⁊c. ¶ Scđa cōclusio est: ꝙ si accidētia oīa ꝓpria forme genite puta ignis nō sunt a genito sed a generāte / in nulla materia corrupta eius forma priori substātiali posset naturaliter īroduci alia ab illa ad quā fuit disposita a corrūpēte qualitates forme opposite disconueniētes ⁊ conueniētes forme ꝓposite introducente. ¶ Hec app̄et. qm̄ cōcesso isto supposito / puta ꝙ caliditas ⁊ siccitas ⁊ alia propria accidētia ignis geniti sint effectiue ab igne generāte nō a genito / ⁊ sic de q̄buscūqꝫ accidētib⁹ ꝓpriis cuiuslibet forme alterius generate: sequitur ꝙ materia corrupta eius priori forma substātiali solius illius forme substātialis sit naturaliter receptiua cuius ꝓpria accidētia actualiter sunt in ipsa ab agente priorē formā corrūpēte antea introducta: cū actus actiuorum nō possint esse nisi in passo disposito. ergo igne corrumpēte aquam impossibile esset in materia aque corrupte manente sub qualitatibus ab igne corrūpēte ꝓductis formā aliam a forma ignis naturaliter īroduci. ¶ Ex quo sequitur ꝙ forma aque ab isto igne corrupta ⁊ nulla per ipm̄ alia in eius materia introducta / licet alius ignis posset in ipsā formā ignis introducere sicut potuit prior ignis: non tm̄ aliquod aliud agens creatum ab igne alterius rationis posset formā aliā introducere in ipsa sub prioribus puta ignis qualitatib⁹ accn̄taliter remanēte. ¶ Sed nūquid aliud agens posset agere in ipsam ad corruptionē talium qualitatū / ⁊ ad ꝓductionē eis oppositorū? ¶ Ad hoc videtur esse dicēdū ꝙ sic. nō em̄ magis materia sine forma sibi necessario determinat aliqua accidētia ꝙ̄ cū ipsa forma substātiali accepta. ex quo sequitur ꝙ illud idē agēs qđ est corruptiuū omniū ignis accidētium ⁊ alioruꝫ eis cōtrariorū naturaliter ꝓductiuū / posset accidētia oīa ignis generātis in materia remanētia corrūpere / ⁊ in ea cōtraria illis īroducere: puta illa que fuerūt ab igne qꝛ cōsimiliter materia ipsa est nūc receptiua illoꝝ omniū sicut pri⁹. quare ⁊c. ¶ Ex hoc sequitur corollarie. ꝙ licet in materia sine omni substātiali forma manēte ⁊ disposita tm̄ ad aliquā substātialem formā aliā existente / nulla alia ab illa posset īmediate naturaliter introduci: mediāte tm̄ alteratione p̄uia posset vtiqꝫ in ipsa oīs forma alia generabilis introduci. a quo em̄ est possibile īroduci antecedēs / ⁊ cōsequēs ipꝫ sequēs necessario / naturalit̄ loquēdo. sed antecedēs ad oēm aliā formā generabilē / qđ est corruptio accidētiū cōtrariorū ⁊ introductio alioruꝫ / esset naturaliter possibile vt ꝓbatuꝫ est: posito ꝙ materia esset ab omni substātiali forma separata. ergo ⁊c. ¶ Et si queratur: qđ p̄dictorū duoꝝ que supponūtur ī duabus p̄dictis cōclusionibus est ponēdū: vꝫ an ꝙ accidētia ꝓpria forme substantialis genite sunt effectiue ab ipsa / an ꝙ a generante? Ad hoc apparebit responsio ex dicendis in sequenti articulo. ¶ Hec de secundo.

Quantum ad tertium & vltimum: est sciēdum ꝙ materiā esse subiectū forme accidentalis vel substātialis īmediatū potest dupliciter intelligi: vꝫ in fieri vel in eē. Primo mō vꝫ in fieri accn̄s esset prius si illud quo materia disponitur ad recipiēdū formā substātialem ꝓpositā maneret ī materia forma substātiali priori destructa ⁊ alia īroducta. Constat em̄ ꝙ ignis agēs in aquā prius agit vel per substātialem vel ꝑ accn̄taleꝫ formā ad corruptionē accidētiū aque / ⁊ ad ꝓductionem alioꝝ eis oppositorū / ꝙ̄ ad corruptionē forme substātial' aque: et ꝙ̄ ad generationem forme substantialis ignis. ⁊ ideo si accn̄tia a generāte īroducta in materia manent post formā aque corruptā / ⁊ post formā ignis īroductā sequitur ꝙ talia prius sunt ī materia ꝙ̄ substātialis forma in fieri: quia prius fuerūt in ipsa vt supponitur īroducta. nō aūt sunt in ipsa prius quātū ad esse / supposito ꝙ materia nō īmediatius eis ꝙ̄ forma substātiali (licet ī ipsa introducta vltimo) informetur. si aūt informaret̄ prius accn̄tibus ꝙ̄ substātiali forma: tūc esset etiā subiectū immediatū accidētium scđo modo: vꝫ in esse: sicut ⁊ ecōuerso / si īmediatius informatur forma substantiali ꝙ̄ accidētali / licet prius in ea introducta / erit subiectum forme substātialis īmediatū quātū ad esse / licet nō in fieri. si aūt accn̄tia substātie generātis nō manent ī genito sed alia ꝓducta a genito in seipso: tūc cōstat materiam non posse esse illoꝝ īmediatū subiectū quātū ad fieri. Quantum ad esse aūt ipsam esse īmediatū eoꝝ subiectū / posset intelligi dupliciter. Uno modo: qꝛ eis īmediatius ꝙ̄ forma substātiali informetur. Alio modo: nō quia immediatius sed qꝛ eq̄ īmediate. Si aūt tertio dicat̄: ꝙ nullo mō materia sed tm̄ eius substātialis forma talibus accn̄tibus informatur / nec ꝑ ꝯn̄s tūc subiectū accidētiū potest poni. ¶ Hoc premisso / pono tres cōclusiones. ¶ Prima

est: ꝙ materia est quātū ad esse immediatū subiectū acci
dētiū primo modo: vȝ sic ꝙ eis eque īmediate sicut for
ma substātiali/nō tñ immediatius informat. ¶ Hec pro
batur. Primo quātū ad primā partē ipsius: vȝ ꝙ eque
immediate informet forma accidētali sicut substātiali.
qm̄ oīa eque īmediate alba vel calida sunt īmediate ca
lore vel albedine informata. sed oēs partes tā materia
les ꝙ̄ formales ignis sunt eque immediate sicce calide ⁊
lucide. nulla enim pars ignis est calida nec sicca calore
nec siccitate existēte in alia parte ab ipsa realiter diffe
rēte/sicut nec etiā est in aqua aliqua pars que sit humi
da ⁊ frigida/humiditate ⁊ frigiditate existētibus in par
tibus alijs ab illa realiter distinctis. ⁊ sic cōsimiliter est
de oī alio tā elemēto/ꝙ̄ elemētato seu mixto. sed cōstat
ꝙ tota materia ignis ⁊ cuiuslibet alterius substātie cor
ruptibilis differt realiter a tota forma/⁊ ꝑ ꝯn̄s oēs ptes
forme coniūcte materie sunt realiter alie ⁊ distincte ab
oībus partibus materie. ergo eque īmediate partes ma
terie oēs ignis sicut ⁊ partes forme sunt talibus accidē
tibus igni ꝓprijs informate. ¶ Cōfirmatur. qr sicut nul
la substātia est alba albedine alteri⁹ substātie/licet sibi
cōiūcte ⁊ quomodocūqȝ vnite: ita si forma ignis precise ī
formaretur accidētibus supradictis: vȝ caliditate ⁊ sic
citate ⁊ alijs sibi ꝓprijs: nullo modo materia ab ipsa for
ma realiter distincta licet ipsi vnita posset talibus acci
dētibus denominari/nec ꝑ ꝯn̄s magis esset calida neqȝ
sicca ꝙ̄ materia aque: nec similiter materia aque magis
frigida nec humida ꝙ̄ ignis materia: qđ est falsum. tunc
enim cum tāta sit ignis et cuiuslibet alterius substantie
materialis materia quanta ipsius forma/sequeretur ꝙ
vna medietas ignis tm̄ esset calida ⁊ sicca: ⁊ alia nō. ⁊ sic
de quolibet aliorum. hoc aūt est oīno absurdum ⁊ cōtra sen
sum/vt apparet tangēti sensibiliter totū ignem cuius in
differēter sentit calidas omnes partes/sicut ⁊ frigidas
partes aque. ergo ⁊c. ¶ Scđa pars conclusionis: vȝ ꝙ
nō immediatius materia informat forma accn̄tali ꝙ̄ sub
stātiali: apparet. qm̄ impossibile est materiaȝ informari
forma substātiali mediāte aliquo ipā nō informabili. sed
accidēs non est informabile forma aliqua substātiali. er
go nec ipso mediāte aliqua substātialis forma recipitur
in materia subiectiue. ¶ Ex prima pte cōclusionis pdi
cte sequitur corollarie: ꝙ licet calor totius ignis ⁊ acci
dens cuiuslibet alterius substātie cōposite sit aliqđ vnū
numero vnione suarū partiū ꝓpriarū/sicut ⁊ forma sub
stātialis ⁊ sua materia sunt vna: alia tñ pars caloris est
in materia ignis/⁊ alia in sua forma substātiali. ¶ Hoc
apparet. qm̄ non magis idē accn̄s indistinctū potest esse
in diuersis subiectis/licet vnitis ⁊ indistātibus: ꝙ̄ eadeȝ
forma substātialis in diuersis materijs. sed cōstat ꝙ in di
uersis partibus materie nō est eadē pars forme substan
tialis extense eis coniūcte: sed vna in vna ⁊ alia in alia.
ergo ⁊ de partibus accidentis consimiliter est dicēdum.
¶ Cōfirmatur. qr nō minus vnā partē forme substantial'
oportet distingui ab alia parte accidētis in materia exi
stentis ꝙ̄ partes accidentis diuersarū partiū ipsius for
me substātialis. sed cōstat ptes diuersas forme substan
tialis extēse diuersas ptes accidētis nō eandē hr̄e. ꝗ ⁊c.
¶ Secūda cōclusio est: ꝙ aliquid accn̄tis a generāte in
troductū non tamen totū manet receptum in generato.
¶ Hec ꝓbatur. qm̄ nullū pmanens accn̄s in subiecto ꝓ
ductū oportet corrūpi nisi vel ab agente cōtrario vel de
structo subiecto. sed aqua ab igne corrupta manet subie
ctum aliquod licet nō totū in quo fuit receptū accidens
ab igne generante introductū/nec est aliquod agēs tūc
ei pn̄s ipsi cōtrariū. ergo ⁊c. ¶ Minor apparet: ꝙ ca
lor ⁊ aliud quodcūqȝ accidēs qđ ab igne generāte aquā
alterante ⁊ eius materiam ad formā ignis substātialem
disponēte introducitur: nō tm̄ in forma substātiali aque
sed etiā ī ei⁹ materia subiectiue recipitur. tota eñ aqua
calefit: non aliqua eius pars magis ꝙ̄ alia. ergo ⁊ calor
ipse recipitur subiectiue in qualibet eius parte/⁊ ꝑ ꝯn̄s
in materia. sed forma aque ab igne corrupta non corrū
pitur/imo manet eius materia. ergo licet calor in forma
aque receptus corrumpatur eius subiecto corrupto: vȝ
forma aque: alium tñ calorē cuius subiectū est materia/
non oportet corrūpi ꝓpter corruptionē subiecti: cū eius
subiectū qđ est materia maneat incorruptum: nec pro
pter agens cōtrariū: qr nullū est: sed magis agens pri
mū: vȝ ipē ignis agens/qui materie post corruptionem
forme aque supponitur esse pn̄s. ergo ⁊c. ¶ Ex pdicta
cōclusione ⁊ eius ꝓbatione sequitur corollarie/ꝙ aliqđ
accn̄s est in substātia genita puta igne qđ pcessit in fieri
formā substātialē. ¶ Hoc apparet. qm̄ constat terminū
alterationis pcedere in fieri terminū generationis. sed li
cet nō totus alterationis termin⁹ maneat ī genito/ma
net tñ in ipso aliquid eius/puta illud totū cuius mate
ria fuit immediatū subiectū/destructo alio qđ fuit subie
ctiue in forma priori corrupta. ergo ⁊c. ¶ Sed forte dice
tur ꝙ alterationis subiectū nō est forma corrūpenda nec
eius materia/nec vtrūqȝ: sed totū cōpositū constitutum
ex materia ⁊ ex forma: ⁊ ita nec forma nec materia aque
sed ipsa aqua tota est subiectū omniū accn̄tiū receptiuū
quibus ipsa materia eius disponit ad corruptionē for
me sue/⁊ ad receptionē alterius: qđ quidē totū corrūpit
nec ꝑ ꝯn̄s potest manere aliquod accn̄s generantis seu
alterantis in genito: cū illa oīa fuerint corrupta destru
cto ipsorū subiecto: vȝ ipso toto. ¶ Contra. Primo. qr
totū nō est in re extra aliquid preter partes/nec per ꝯn̄s
potest in ipso recipi aliquid subiectiue/qđ nō fit in aliq
partiū eius. ¶ Secūdo. qr esto ꝙ totū a partibus sit di
stinctū: nō magis tota aqua calefit ab igne ipsam alte
rāte ⁊ ad formam eius materiā disponēte: ꝙ̄ qlibet eius
partiū. ergo nec totū ipȝ est caloris subiectum immedia
tius receptiuū ꝙ̄ vtraqȝ ptium puta forma ⁊ materia im
mediatissime calefacta. ergo licet corrupto toto illo re
sultāte ⁊ altera ei⁹ pte vȝ forma/ oporteat corrūpi acci
dens qđ fuit in eis a generāte ⁊ corrumpēte introductū
non tñ illud qđ fuit ab ipso ꝓductum ⁊ receptū in mate
ria remanente. ¶ Tertio. qr omnino videtur esse irratio
nabile dicere ꝙ accidēs ad formā aliquam disponens
recipiatur in illo cui forma ad quā disponit est impossi
bil': ⁊ nō in alio forme huius receptiuo. sed constat ꝙ to
tum huiusmodi si ponatur/puta tota aqua nō est recepti
ua alicuius alterius substātialis forme: sicut nec ipa for
ma aque. materia aūt eius tm̄ est susceptiua omnis alte
rius forme generabilis. ꝗ accn̄s disponens ad receptio
nem alteri⁹ forme substātialis/puta ignis/magis debet
poni vel saltem nō minus in materia ꝙ̄ ī tota aqua: nec ī
eius substātiali forma cui est īpossibilis forma ignis ge
nerāda recipi subiectiue. ¶ Quarto. qr actus actiuorū
sunt in passo disposito. sed materia aque non forma nec
tota aqua est subiectum/seu passum forme substantialis
ignis ⁊ cuiuslibet alterius generabilis receptiuū. ergo
etiā est subiectum dispositionis seu accidētiū omniū dis
ponentiū ad omnē substātialē formā in ipsa naturaliter
introducēdā. ¶ Quīto. qr sicut materia est indifferēter
receptiua omnis forme substātialis: ita ⁊ accn̄talis/et
ad ipsam disponētis. sed materia ignis est subiectū īme
diatum accidentiū forme ignis puta caloris et aliorum
vt in cōclusione alia est ꝓbatum. ergo ipsa etiā potest ī
mediate recipe accidētia forme aque vel cuiuscūqȝ alte
rius agentis ignem corrumpētis ⁊ in eius materia for
mā aliā introducentis. quare ⁊c. ¶ Cōfirmatur. qr acci
dētia vnius forme substātialis/puta aque/magis repu

gnāt forme substātiali ignis ⁊ toti igni/si ponatur totū
a ptibus esse distinctū/ꝙ̄ eius materie. qr nec materie re
pugnāt nec in aliquo discōueniūt nisi vt existēti sub for
ma cui per se discōueniūt: ⁊ ideo ad eius nō aūt ad mate
rie corruptionē disponūt. ergo aqua agente in ignē pos
sibilius est eius accidētia que introducūt/puta calorem
et humorem/recipi subiectiue in materia ꝙ̄ in forma: et
etiā ꝙ̄ in toto igne ex forma ⁊ ex maīa cōstituto. q̄re ⁊c.
¶ Tertia ⁊ vltima conclusio est: ꝙ in genito est aliquod
accidēs effectiue ab ipso seu eius forma preter illud qđ ē
in ipso a forma generātis. ¶ Hec ꝓbatur. qm̄ constat ꝙ
totus ignis genitus est calidus ⁊ siccus: nō tm̄ eius ma
teria/nec tm̄ forma. sed licet calor sue materie sit a gene
rante/non tñ calor nec aliquod aliud accidēs sue forme.
ergo omne accidēs in ptibus forme subiectiue existens
est ab ipsa forma genita effectiue. non eñ naturaliter lo
quendo pōt esse ab alio ꝙ̄ a generāte vel a genito. ¶ Mi
nor probatur. quoniā accidens forme ignis geniti nō po
test esse illud nec aliquid eius qđ prefuit in eius materia
quia nec aliquod accidēs potest naturaliter ab vno sub
iecto in alterum trāsmutari/nec per ꝯsequēs qđ fuit pri⁹
in materia potest nūc esse in forma/licet materie coniun
cta: ⁊ in ipsa naturaliter introducta. ergo accidēs forme
genite puta ignis est nouum ipsam formā genitā sequēs
non precedens. sed vltimū qđ a generāte introducitur in
materia ē substātialis forma. ergo forma accn̄talis que
substātialem nō precedit sed sequitur: ab ipso genito nō
a generāte producitur. ¶ Confirmat. qr nō minus aqua
generata nō existens sub aliqua forma accn̄tali contra
ria frigiditati potest in se frigiditatem ⁊ alia sibi conue
nientia accidētia effectiue ītroducere: ꝙ̄ postea talibus
spoliata ⁊ oppositis in ea violēter introductis informa
ta possit illa corrumpere ⁊ in se alia priora sibi cōpeten
tia introducere. sed secūdū potest facere ⁊ facit de facto
vt apparet euidenter in sensibili exemplo de aqua violē
ter ab agente extrinseco calefacta caliditatē in se corrū
pente ⁊ frigiditatem pristinā seu illi cōsimilem introdu
cente. ergo multo magis forma aque in materia nouiter
introducta non existens sub caliditate frigiditati cōtra
ria/imo in materia iā frigida/poterit in seipsa frigidita
tem ꝓducere effectiue: nec ꝑ ꝯsequēs eius ꝓductionem
oportet attribuere generāti nec ipsi frigiditati ab ipso ī
materia forme genite introducte. ¶ Preterea ad idem
arguitur. qr nec generās nec accidēs ab ipso in materia
introductū agit ad formā accidētalem in passum extrin
secum in instāti: sed tātūmodo successiue vnā ptem post
aliā introducendo/sicut euidenter appet in exēplo pre
dicto de aqua ex igne genita vel ecōuerso de forma ignis
in materia aque nouiter introducta. nec eñ ignis agens
in aquā calefacit eius materiā in instāti: nec ipsa etiā ca
lefacta calefacit aliquid sibi coniūctū realiter in instāti
sed tm̄modo successiue. sed forma ignis genita eodem in
stāti quo ꝓducta/est eque calida sicut forma ignis gene
rātis. ergo calor huiusmōi nō est in ipsa effectiue a gene
rāte: sed nec a calore ab ipso introducto ⁊ remanente in
materia ignis geniti: maxime cū ignis genitus sit indu
bitāter calidior ꝙ̄ fuerit illa eius materia a generāte an
tea calefacta/⁊ nullum calidū possit facere calidius ꝙ̄
sit ipsum. quare ⁊c. ¶ Ex predictis sequitur corollarie: ꝙ
in quocūqȝ realiter generato habēte qualitates similes
qualitatibus generatis sunt huiusmodi cōmunes q̄lita
tes seu symbolice ptim a se ⁊ ptim a generāte. nec hoc vi
detur esse incōueniēs cū huiusmodi q̄litates materiā for
me geniti alterātes ⁊ forme generationē antecedentes
disponere videātur non tm̄ ad corruptionē forme oppo
site: sed etiā ad generationē ipsius forme proposite. si au
tem aqua ab igne corrupta nullum accidens generātis
ignis in materia remaneret: tunc calor ignis generātis
tm̄ necessitaret ad corruptionē forme aque opposite/sic ꝙ
nullo modo disponeret ad generationē forme ignis ꝓpo
site. nihil eñ est incōpossibile. ergo ⁊c. ¶ Sic ad q̄stionē.
¶ Ad rationem in principio dicendum ꝙ falsum accipi
tur in minore quādo dicitur ꝙ materia non habet ex se
nisi tātummodo actum forme. alius enim est actus ma
terie proprius ⁊ alius actus forme ipi extrinsecus/vt di
ctum fuit in precedentibus.

Circa distinctionem de
cimātertiā/in qua Magister deter
minat de productiōe lucis que fuit
opus prime diei: Quero pmo: vtrū
lux sit obiectum adequatū visus.
¶ Et videtur ꝙ sic. qm̄ illud est ob
iectum visus adequatū: qđ est ꝑ se
visibile: ⁊ nihil aliud est visibile sine
ipso. sed lux est hmōi. ipsa eñ est ꝑ
se visibilis: nō aūt color nec aliquid aliud sine luce. ꝗ ⁊c.
¶ Cōtra. qr nulla potentia potest nisi in obiecta sub suo
obiecto adequato cōtenta: sicut auditus nullo modo ni
si in sonū. sed visus potest videre colorem a luce specifice
differētem. ergo ⁊c. ¶ Responsio. vbi sic ꝓcedet. Primo
eñ videbitur quomodo vel quod sit assignādū obiectuȝ
alicuius potentie adequatū. Secūdo: ex hoc respōdebit
ad q̄situ. Tertio: tāgā ⁊ soluā ad aliqua que possent mo
ueri dubia contra dicta.

Quantū ad primū: dicitur a quibusdā
ꝙ obiectū potentie adequatū debet poni id qđ est primū
vel primitate cōmunitatis tm̄/quale est illud qđ includi
tur essentialiter ⁊ quidditatiue in quocūqȝ qđ attingitur
ab illa potētia: vel primitate cōmunitatis insimul ⁊ vir
tutis: quale est illud qđ respicit oīa que possunt percipi
a potentia differenter. qr aliqua sunt que ipm̄ intrinsece in
cludūt: alia aūt ipsum nō sic includūt/sed in includētib⁹
ipm̄ essentialiter vel virtualiter cōtinētur. ⁊ isto mō ens
est obiectum nostri intellectus adequatū: qr ipm̄ in aliq
bus vt in generibus speciebus ⁊ indiuiduis includit q̄d
ditatiue. alia aūt intelligibilia vt passiones in ipso ⁊ in
ipm̄ includētibus virtualiter: alia aūt vt differentie vlti
me essentialiter includuntur. Primo autem modo color
vel lux vel vtriqȝ cōmune aliquid potest poni obiectum
adequatum visus. cū eñ visus non percipiat differentiā
coloris vel lucis/nec aliquā passionem: sed tm̄ genera ⁊
species vel pticularia in quibus oībus aliquid cōmune
includitur: per ꝯsequēs illud tale sic primū primitate cō
munitatis pcise omni visibili cōueniēs ⁊ in quolibet in
clusum debet poni visus adequatū obiectū: sicut ꝯmune
omni audibili auditus. ⁊ sic de oībus alijs sensibilib⁹ est
dicēdū. ¶ Sed hic modus dicendi deficit. Primo. qr il
la omnia que dicit de ente compato ad genera species et
īdiuidua passiōes ⁊ differētias/sunt dubia: imo vt credo
simpliciter falsa ⁊ impossibilia: vt patere potest ptim ex
dictis in pcedētib⁹ ⁊ ptim ex alibi declaratis. ¶ Scđo.
qr esto ꝙ illa oīa essent vera nō potest esse verū qđ addit
ad ꝓpositū: quādo dicitur ꝙ aliquod ꝯmune est obiectū
adequatū alicuius potentie sensitiue. qm̄ omne obiectū
potentie est obiectū alicuius actus eius. nec eñ poten
tia aliqua ītellectiua nec sensitiua apprehensiua nec ap
petitiua potest tēdere in obiectū/nisi ꝑ actū. ergo qđ nō
potest esse obiectū alicuius sensitiui actus/nec sensus.
sed qōlibet vl'e seu cōmune pluribus est hmōi: nullū eñ
vl'e potest videri nec aliquo alio sentiendi actu percipi.
ergo nec alicuius sensus obiectū adequatū nec aliquid
aliud potest poni. ¶ Minor est euidens. quoniā vl'e non

est aliquid in re extra subiectiue: sed tm̄ in anima subiectiue: vt alias ostēsum est. sensus aūt nō est apphensiuus nisi rerū existētiū extra animā subiectiue. vnde solus intellectus / scd̄m phm / nō sensus vl'e ipsum facit seu fingit et abstrahit ⁊ abstractū percipit. quare ⁊c.

Et ideo quantum ad istum articulum

aliter est dicendū. Ad cuius euidentiā est sciēdū: ꝙ si eēt aliqua potentia apprehēsiua aliquorū plurium / quibus oībus esset aliquod cōmune vel actualiter in re / vel tm̄ conceptibiliter in mente: cuius cōmunis illis oībus illa potentia esset apphensiua: tale illis pluribus cōe realiter vel tm̄ cōceptibiliter posset poni obiectū illius potētie adequatū. qꝛ nec per obiectū adequatū est aliud intelligēdum ꝙ aliquod obiectū tale a potentia ipsa apphēsibile / oībus alijs ab ipsa apphēsibilibus cōmune / vt de eis p̄dicabile. nō eīm est intelligendum aliquod vnū sic esse obiectū alicuius potentie adequatū ꝙ nō possit illa potentia in aliud tendere ꝙ in ipsum. nulla eīm est potentia apphēsiua nec appetitiua vnius singularis obiecti / nec etiā vl'is tm̄ vt a singularibus distincti: cū omnis potentia apphensiua vl'is sit etiā apphēsiua cuiuslibet singularis illius vl'is / licet nō ecōuerso oīs potētia apphēsiua singularis est apphensiua alicuius vl'is. ¶ Ex quo sequitur ꝓpositū assumptū: vꝫ ꝙ obiectū alicuius potētie adequatum nō potest poni aliquod vnum ab ipsa apprehensibile singulare nec etiā vniuersale pluribus commune tāꝙ illud qd̄ cōtinet sub se omne obiectū pticulare qd̄ est ab ipa apphensibile. ⁊ hoc modo cuiuscūꝙ potentie poneretur seu reperiretur esse aliquod tale cōmune / seu vl'e: qd̄ esset ab ipsa apphensibile / et de omni alio singulari ab ea apphēsibili p̄dicabile / ipm hmōi sic cōmune posset poni obiectū talis potentie adequatum. sicut si ens esset cōmune oīm intelligibili: cum ipꝫ etiā vt a quocūꝙ inferiori abstractū possit intelligi / p ꝯñs deberet obiectum adequatū intellectus poni. ¶ Si aūt nulla reperiatur potentia apphensiua alicuius cōmunis omnibꝰ singularibus ab ea apphensibilibus: siue qꝛ nullū est tale cōmune / siue qꝛ si est nō tm̄ ab ipsa potētia apphēdi potest: cū ipsa nō sit apphēsiua vl'is / sed tātūmodo singularis: tunc hoc supposito nullius potentie potest poni aliquod vnū adequatū obiectū. Qd̄ ex hoc euidēter ꝓbaꝛ qm̄ aut tale adequatū obiectū poneretur aliquod singulare aut vl'e. sed cōstat ꝙ potētie apphensiue plurium singulariū nullum magis ꝙ aliud potest poni adequatum obiectū. cū ergo omnis potentia apphensiua sit plurium singulariū nō vnius tm̄modo pceptiua / per ꝯñs nullum indiuiduū potest poni eius adequatū obiectū. nec vl'e: qꝛ vt supponitur tale aut nō est / aut si est percipi nō potest. qd̄ aūt potētia percipere nō pōt nō pōt ꝓ obiecto aliquo modo habere. q̄re ⁊c. ¶ Ex p̄dictis infero corollarie ad ꝓpositū accedendo: ꝙ nullius potentie apphēsiue nec appetitiue potest poni aliqd̄ vnū tm̄ esse adequatū obiectū. ¶ Qd̄ ꝓbari potest ex p̄cedētibꝰ: qm̄ si alicuius potentie apphensiue vel appetitiue obiectū adequatū eēt aliquod vnū tm̄: aut hoc esset vl'e / aut singulare aliquod. sed constat ex p̄dictis ꝙ nō potest poni aliquod vnicum singulare: cū nulla sit potētia sensitiua / nec intellectiua apphensiua vnius tm̄modo singularis. nec potest poni etiā vl'e vt ꝓbabo. ergo ⁊c. ¶ Probatio minoris quātuꝫ ad vltimā ptem eius: vꝫ ꝙ vl'e non possit poni obiectuꝫ alicuius potentie adequatū. qm̄ vl'e si esset alicuius potētie adequatū obiectū / nō posset eē nisi tm̄ illius a qua est ipm apphensibile ⁊ oībus ab ea apphensibilibus cōe ac de oībus eis p̄dicabile. sed nulla potentia creata apprehensiua nec ipsi correspōdēs appetitiua reperitur talis huiusmodi tale cōmune seu vl'e ab ipsa perceptibile habens obiectū. ¶ Hoc ꝓbatur. qm̄ potentiarū huiusmodi alia est intellectiua / ⁊ alia sensitiua. sed constat ꝙ sensitiua non est perceptiua nisi singularis. licet eīm oīa singularia a quacūꝙ potētia sensibilia habeāt aliquod cōmune de eis p̄dicabile: illud tm̄ nō est sensibile nec sensibiliter apphensibile. intellectiuā aūt potentia licet sit perceptiua vl'is: nō tm̄ vl'is cōmunis oīm intelligibili ab ipsa. qꝛ nullū est nec esse potest tale vl'e qd̄ sit oībꝰ intelligibilibꝰ obiectis pticularibꝰ vniuocū ⁊ cōe. nec eīm aliquid potest esse cōmune ⁊ vniuocū primis intētionibus et secūdis / positiuis ⁊ priuatiuis / ac cōtradictoīs extremis / obiectis cōplexis ⁊ incōplexis puta ꝓpositionibꝰ ⁊ terminis: que oīa intelligit seu potest intelligere intellectus. q̄re ⁊c. ¶ Ex quo sequiꝛ: ꝙ licet nec sensus nec intellectus nec p ꝯñs alicuius potentie apphēsiue nec appetitiue create sit aliquod vnū adequatum obiectū: non tm̄ ꝓpter eādem sed ꝓpter aliā ⁊ aliā rationē. intellectꝰ eīm nō potest habere obiectū vnicū adequatum ratione sue intellectionis qua est illimitatus ad illa que nullum possunt habere cōmune. qd̄ si haberet illud vtiꝙ intelligeret intellectus / ⁊ p cōsequēs esset adequatū obiectuꝫ eius. sensus aūt non potest habere obiectū vnū aliquod adequatū ꝓpter cōtrariā rationē: puta ratiōe limitationis sue. licet eīm sit illimitatus ad multa singularia: ē tm̄ determinatus ⁊ limitatus sic ad ipa ꝙ nō pōt tendere in aliquod eis cōmune vl'e: nec p cōsequēs aliquod cōmune vniuocū oībus pticularibus aliquo sensu sensibilibꝰ potest poni ipsius adequatū nec aliquo modo obiectū. cū oīs potētie obiectū possit ab ipsa potentia percipi / ⁊ nullū vl'e possit aliquo sensu sentiri. quare ⁊c. ¶ Ex p̄dictis appꝫ: quomō vel quid sit potentie apphensiue vel etiā appetitiue obiectū adequatū assignāduꝫ. qd̄ quidē erat in isto primo articulo declarādum. qm̄ nullius potentie potest poni obiectū vnū adequatū vl'e aliquod neꝙ pticulare ꝓpter rationē dictā: vꝫ qꝛ nulla est potentia perceptiua vnius singularis tm̄ / nec vl'is oībus ab ipsa apphensibilibus cōmunis. Si aūt esset aliqua potētia talis vl'is apphēsiua qd̄ valeat oībꝰ ab ea apphēsibilibꝰ eē cōmune: tūc tale esset ponēdū ipsius adeq̄tū obiectum nō tāꝙ illud in qd̄ p̄cise ⁊ ī nullū aliud posset tēdere: cū supponaꝛ ꝙ posset tendere in qd̄libet singulare sub ipso cōtentum: sed tāꝙ illud in qd̄ posset tendere p se: ⁊ qd̄ alijs oībus apphensibilibus esset cōmune ac de eis p̄dicabile. nō eīm aliqd̄ vnū singulare nec vl'e est nec etiā esse potest obiectum alicuius potentie apphēsiue possibilis adequatū primo modo: vꝫ sic ꝙ potētia nō posset apprehendere nisi ipm. alio aūt modo vꝫ scd̄o posset esse forte licet nō sit de facto obiectū alicuius potētie fieri possibilis adequatū. ¶ Hoc appꝫ. qm̄ cum oīs potētia potēs aliquod vnū obiectū apphēdere possit ⁊ quodcūꝙ aliud eiusdē rationis cū illo / p ꝯñs nulla potentia est possibilꝭ que esset vnius singularis p̄cise / ⁊ nullius alterius perceptiua / nec p ꝯñs eius obiectū adequatū posset esse aliqd̄ singulare hoc modo: vꝫ sic ꝙ nullū aliud potentia posset apphendere p̄ter ipm: cum nullū sit possibile singulare cui repugnet habere aliud secū eiusdē rationis. nec videtur etiā aliqua potētia esse possibilis que esset apphēsiua solius vl'is ⁊ nō alicuiꝰ singl'aris: licet ecōuerso aliq̄ sit de facto / vt q̄libet sensitiua / apphēsiua tm̄ singl'aris: et nō alicuiꝰ vl'is. ḡ nulla est possibilis potētia cuiꝰ posset eē mō p̄dicto aliqd̄ vnū adeq̄tū obiectū. Alio aūt mō licet de facto nulla sit talis habēs adeq̄tū obiectū: nō vt detur tm̄ ipossibilꝭ fieri aliquā apphēsiuā aliquoꝝ pluriū singulariū aliqd̄ cōe habētiū / ⁊ illius cōis eis. aliq̄ enim forte forma posset fieri inferior ⁊ limitatior intellectiua: ⁊ superior ac illimitatior sensitiua: q̄ esset apphēsiua nō oīꝫ / vt intellectꝰ / sed aliquoꝝ tm̄ ⁊ cōis illis. qd̄ cōe vel eēt eiꝰ

adequatū obiectū modo p̄dicto. hoc tm̄ nō est vt certum ab aliquo asserendum: sed magis vt deo notū ⁊ nobis dubium dimittendum. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundū: vbi est respon-

dendū ad q̄situ: licet ex p̄dictis appareat quid dicēdum ad maiorē tm̄ euidētiā / pono tres ꝯclusiones. ¶ Prima est: ꝙ visus potest pcipere oēm colorē ⁊ lucē sub modo debito existētē. Diciꝛ aūt sub modo debito existentē: qꝛ forte actus quilibet sensitiuus requirit obiectū suū extēsuꝫ habēs ptē aliquā extra ptē. qd̄ saltem videꝛ esse verū de visu. vnde si lux vel color fieret inextēsus / nō videreꝛ esse obiectū terminatiuū visus seu videndi actus. supposito aūt coloris ⁊ lucis isto modo essendi / puta diuisibili ⁊ extēso / potest vtiꝙ oīs color ⁊ lux / ⁊ nihil aliud ab eis videri. ¶ Hec ꝯclusio sic ītellecta ꝓbatiōe nō īdiget. qꝛ ad sensuꝫ apparet: nec ꝓbari posset: cū sit p se nota ad sensum quātū ad quālibet sui ptem: vꝫ tā affirmatiuam ꝙ negatiuā. ¶ Sed forte aliquis posset instare cōtra ipaꝫ et primo cōtra ptē eius affirmatiuā: dicēdo ꝙ deus posset facere aliquē colorē oīno alteriꝰ rationis ab omni colore facto / q̄ nūꝙ si fieret visibilis existeret: sicut ⁊ de luce etiā dici posset. ¶ Scd̄o: cōtra negatiuā ptē dicendo ꝙ deus posset facere aliquod ens aliud ab omni colore ⁊ luce / ⁊ a quocunꝙ etiam alio ente facto: quod quidem si fieret videri posset. ⁊ ita p ꝯñs si hoc est verū nec oīs color possibilis vel lux est visibilis nec tm̄ vtrūꝙ istorum. q̄re ⁊c. ¶ Sed esto ꝙ assumptū hmōi esset verū: qd̄ tamē videꝛ somniū: saltē cōclusio supradicta est vera ꝯpando visum ad lucē ⁊ ad colorē creatum / ⁊ ad alia oīa facta entia nobis nota: cū experiamur oēm colorē ⁊ lucē posse videri / ⁊ nō aliquod aliud ens creatū nisi lumē ⁊ specīē coloris: q̄ nihil ab istis differre videtur. ¶ Scd̄a ꝯclusio est ꝙ si visus esset apphensiuus vl'is sicut intellectus / obiectum eius adequatū esset vl'e cōmune nō coloribus tm̄ nec luci sed simul vtriꝙ vꝫ colori ⁊ luci: cōphēdēdo sub istis lumen ⁊ oēm coloris speciē visibilem. ¶ Hec potest probari ex dictis in articulo p̄cedēti. qm̄ omne vl'e cōmune pluribus singularibus ⁊ solis eis ab aliqua potentia apphēsibilibus est illius potētie adequatū obiectū: dū tm̄ sit ab ipsa apphensibile sicut ⁊ qd̄libet illoꝝ suoꝝ inferiorū. nō aūt aliquod vl'e latius seu ꝯmunius illis hoc ad alia singularia se extendēs nec aliqd̄ vl'e minus cōe qꝛ nō de oībus p̄dicabile / potest poni ipsiꝰ potētie tale vꝫ adequatū obiectū. sed vl'e cōe soli luci vt lux: vel soli colori singl'ari cuilibꝫ sicut color / nō se extēdit ad oīa visibilia / sed tm̄ vl'e cōmune ad colorē ī simul ⁊ ad lucē: comprehendēdo sub istis alia duo p̄dicta. ergo nō primū sed secūdū vl'e esset visus adequatū obiectū: supposito ꝙ tale vl'e esset visibile: qd̄ est falsum. ¶ Ex hoc apparet ꝙ improbabiliter loquātur dicētes colorē tm̄ vel lucē esse visus adequatū obiectū: nisi ponāt colorē ⁊ lucē esse eiusdē specifice rationis. nihil eīm pōt poni obiectū alicuiꝰ potētie adequatū: nisi qd̄ pōt ab illa percipi: ⁊ sub quo oīa singularia ab ea cōprehensibilia cōtineꝛ. sed nec sub colore tm̄ / nec sub luce tm̄ oīa visibilia cōtinentur: nisi ponaꝛ vt dictū ē ꝙ ista sint eiusd̄ specifice ratiōis. ergo esto ꝙ vl'e cōe oībus coloribus vel lucibus tm̄ esset visibile adhuc nō posset esse visus obiectū adequatū: sed tm̄ ptiale ⁊ sub adequato cōtentū. ¶ Cōfirmaꝛ. qꝛ nulla potentia pōt in aliqd̄ obiectū sub suo adeq̄to nō cōtentū: sicut auditus nihil pōt pcipere nisi sonū. sed visus pōt eē obiecti alterius a colore / qꝛ lucis: ⁊ alteriꝰ a luce / qꝛ coloris ergo neutrum hoꝝ tm̄ pōt esse obiectū adequatū visus magis ꝙ aliqua species vna coloris. sicut eīm albedo nō pōt poni visus adequatū obiectū: qꝛ nō est visibilꝭ tm̄: cū sit etiā visibilꝭ quilibet alioꝝ coloꝝ: ita eadē ratione cū nec solus color nec tm̄ lux sit obiectū visibile: sed vtrūꝙ per ꝯñs neutrum potest poni visus adequatū obiectuꝫ. ¶ Tertia cōclusio est: ꝙ nihil vnū est visus adequatum obiectū. ¶ Hec appꝫ ex dictis in articulo p̄cedēti. qm̄ vt ibi ostēsum est / nullius apphensiue potētie est nec esse pōt obiectū vnū aliqd̄ adequatū. ¶ Cōfirmaꝛ / specialiter de visu / arguēdo de alio omni sensu. qm̄ cōstat nullū pticulare posse esse alicuiꝰ sensus adequatū obiectū: nec etiā vl'e pticularibus sensibilibꝰ cōe. qm̄ licet oībus visibilibus sit aliquod tale cōe / vel de eis oībꝰ p̄dicabile: tale tm̄ nō est visibile / sed tm̄ intelligibile: cū solus ītellectꝰ et nō aliqs sensus sit vl'is formatiuus ⁊ pfectiuꝰ. sed vl'e nō pōt poni obiectū illius potētie / q̄ ipm nō pōt pcipere ergo nec vl'e nec aliqd̄ singulare / nec p ꝯñs aliquod vnū pōt esse visus / nec alicuius alterius sensus adequatū obiectū. ¶ Preterea arguo scd̄o. qꝛ vt in alio articulo est p̄dictū: obiectū alicuiꝰ potētie adequatū nō pōt eē nisi vl'e illud in quo pōt potētia adequate: qꝛ vꝫ in nihil aliud pōt. vel illud qd̄ a potētia ipa pcipi pōt / et alijs oībus q̄ ab ipsa possunt percipi est cōe. sed nihil vnū pōt eē respectu visus nec alicuius alterius sensus tale / vt appꝫ ex dictis ī p̄cedētibus. nullū eīm vnū subiectū est adequate visibile / nec omni visibili cōe / existēs scd̄m se visibile: nec aliquo mō sensibile: sed tm̄ intelligibile. ergo ⁊c. ¶ Et si dicaꝛ ꝙ illud vl'e omni visibili cōe pōt poni adequatuꝫ obiectū visus: dico ꝙ non est verū. qꝛ oē adequatū obiectū potētie est eius obiectū / licet nō ecōuerso oē eius obiectū sit adeq̄tū. sed nullū vl'e de pluribus p̄dicabile excepta voce pōt esse obiectū alicuius sensus / cū vl'e nō sit aliquid subiectiue in re extra / sed tantum in mēte. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia non magis aliqua sensitiua potentia potest aliquod vniuersale apprehēdere ꝙ aliqua potentia ꝓductiua puta generatiua vel quecūꝙ alia possunt ipsum in re extra producere. ¶ Hoc apparet. quia nec aliqs sensus pcipit nec pōt percipere nisi illud quod in re extra ꝓductū inuenit. sed vl'e nō est ꝓductum nec etiā ꝓducibile ab aliqua potētia ī re extra: cū sit tm̄ subiectiue in aīa. ergo cū nō sit in re extra ꝓductus nisi tātū particularis color ⁊ lux: ⁊ sic de quolibꝫ alio sensibili: nec possint ꝓduci: p ꝯñs nec sentiri: qꝛ nec aliqs sensus sentit / nisi qd̄ realiter in re extra ꝓductū reperit. quare ⁊c. ¶ Ex p̄dictis sequiꝛ corollarie. Primo. ꝙ nō oportet distinguere inter obiectū visus nec alicuiꝰ alterius sensus motiuū ⁊ terminatiuū. ¶ Scd̄o. ꝙ multa imo innumerabilia simul sumpta sunt visus ⁊ cuiuslibet alteriꝰ sensus obiectū adequatū. ¶ Primū ex hoc appꝫ. qm̄ ibi tm̄ ē distiguēdū īter obiectū motiuū ⁊ terminatiuū vbi aliqd̄ reperiꝛ ṫminatiuū qd̄ nō motiuū: sicut in intellectu quē aliqua nullo mō mouēt: ⁊ tm̄ termināt eiꝰ actū: sicut nō existentia ⁊ īpossibilia. vbi aūt est oīno idē obiectū terminatiuū ⁊ motiuū / nō est inter talia distinguēdū. sed sic est de obiecto visus ⁊ cuiuscūꝙ alterius sensus. nihil eīm terminat aliquē sentiēdi actū nisi illud idem singulare qd̄ etiā mouet sensum. ergo ⁊c. ¶ Scd̄m appꝫ. qm̄ obiectū potentie adeq̄tū est illud vel illa oīa in q̄ potentia ipsa pōt sic vꝫ adequate ꝙ nō pōt in aliqua alia. sed obiecta in q̄ pōt visus adequate sunt multa nō aliqd̄ vnū tm̄ vt supiꝰ est ostēsum. ḡ ⁊c. ¶ Cōfirmaꝛ. qꝛ cuiuscūꝙ potētie est obiectū aliqd̄ adeq̄tū vnū vel multa simul accepta. sed nec visus nec aliqs sensus alius / nec etiā aliqua potētia alia apphēsiua nec appetitiua hꝫ nec pōt hr̄e obiectū vnum aliqd̄ adeq̄tū. ḡ ⁊c. ¶ Et si q̄ras q̄ sint illa multa q̄ simul accepta sunt visus adequatū obiectū: dico ꝙ illa in que p̄cise ⁊ in nulla alia pōt visus: cuiusmodi sunt oēs colores ⁊ luces. oīs eīm color ⁊ lux est visibilis / ⁊ nihil aliud ab istis: cōprehendēdo vt dictum est sub eis lumen ⁊ species aliquas coloris. ¶ Hec de secundo.

Quantum ad tertium & vltimum: vbi est soluēdū ad aliqua que possunt moueri dubia/ sūt q̄nq̄ iter alia q̄ possent occurrere ꝛ moueri dubia circa dicta. ¶ Primū est. qꝛ videt̄ ꝙ sensus sit apphēsiuus vlis: nō tm̄ singlaris. qm̄ eadē potētia eorūdē est apphēsiua. sed oēs sensus ꝛ intellectus sunt vnica ꝛ eadē potētia: cū potētie aīe sint inter se indistīcte ab essentia aīe ꝛ totaliter ī re extra: vt in sequētibꝰ ostēdet̄. ergo cū intellectꝰ sit vlis apphēsiuꝰ/ ꝛ sensus. ¶ Scōꝫ est: ꝙ sicut vniꝰ sciētie vnū est subiectū: ita etiā videt̄ esse cuiuscūq̄ vnius potentie assignādū aliqd̄ vnū obiectū: ꝛ ita cū visus sit vna potētia/ videt̄ habere vnū obiectū. sed tale nō pōt esse aliquod singulare/ sed vle ꝯmune omni visibili singulari. ergo ꝛc. ¶ Tertiū est: qꝛ nō oīs color nec lux videt̄ esse visibil̄. ī tāto eñ defectu color vl̄ lux posset fieri ꝙ nihil posset videri oculo corporali. g̃ ꝛc. ¶ Quartū est: an obiectū visibile sit actꝰ vidēdi causalit̄ ꝓductiuū vel tm̄ terīatiuū. ¶ Quintū est. qꝛ lux magis pōt videri sine colore q̄ ecōuerso color sine luce: ex quo vtrūq̄ istoꝝ ponat̄ esse obiectū visibile ꝑ seipm̄. ¶ Ad primū dicendū est: ꝙ licet aīe essentia sit ab oībus suis potētijs fundamētaliter idistīcta: cū ipa īmediate ꝑ se sit principium ꝓductiuū ꝛ subiectū omniū actuū receptiuū: a q̄bus intellectꝰ ꝛ sensus ꝛ aīe potētie noiantur: ꝛ ratione quorum actuū diuersorū ipsa anima multiplex potētia puta intellectus visus et multa alia noiat̄: nō tñ ꝑ omnē actū sibi possibilē mediātem pōt tendere in eadē: sed in diuersa tendit ꝑ actus varios ꝛ distinctos. tm̄ eñ ꝑ actū intelligendi/ ꝛ ꝑ actū sibi correspōdentē volendi vel nolendi pōt tēdere in q̄dcūq̄ obiectū sibi ꝑsentatū: nō aūt ꝑ aliquē actū aliū cognitiuū nec appetitiuū alioꝝ sibi possibiliū quorūcūq̄. nec eñ actu audiendi pōt tēdere in colorē/ sed tm̄ in sonū: sicut ꝑ actū videndi ecōuerso tm̄ in coloratū ꝛ lucidū/ nō in sonū. Cōsilr̄ est dicēdū de alijs oībꝰ potētijs sensitiuis: vcꝫ ꝙ nulla est omniū apphensibiliū nec appetibiliū obiectorū: sed tm̄mō aliquoꝝ. ꝛ ita licet anima sit apphēsiua vlis: nō tñ ꝑ quēcūq̄ possibilē sibi actū: sed tm̄ ꝑ actū intelligendi/ ꝛ nō ꝑ aliquē sentiēdi. ¶ Et ideo q̄n arguit̄: ꝙ vnica ꝛ eadē potētia ē eorūdē apphensiua/ cōcedo: nō tñ per eundē actū. Et q̄n addit̄ ꝙ intellectus ꝛ sensus sunt vna potētia: Dico ꝙ licet sint vna potētia fundamētaliter: qꝛ ipsa aīa: nō tñ dicūt eūdē actū: qꝛ intellectus dicit animā cū intellectione/ ꝛ sensus cū sensatione: ꝛ ipse sentiendi actus nō pōt esse alicuius vlis/ sed tm̄ actus intelligendi. ꝛ ideo licet eadē potētia hoc est ipa aīa cuiꝰ est actus sentiēdi/ sit apphēsiua vlis: qꝛ tñ nō ꝑ aliquē actū sentiēdi/ sed intelligendi/ ꝛ aīa dicit̄ intellectus vt informata actu intelligēdi: sensus vero vt informata actu sentiēdi: ideo dicit̄ ꝛ ē verū ꝙ sensus nō est apphēsiuus vlis sed tm̄mō intellectus. sicut hoc mō etiā est verū auditū esse apphensiuū soni ꝛ gustū saporis nō coloris: qꝛ vcꝫ licet aīa sit apphensiua horū omniū ꝛ alioꝝ sensibiliū: nō tñ ꝑ eūdem actū: sed ꝑ aliū ꝛ aliū sentiendi. q̄re ꝛc. ¶ Si aūt aīa sensitiua poneret̄ ī hoīe alia ab intellectiua/ tūc hoc supposito negādū esset illud assumptū: quādo dicit̄ ꝙ sensus ꝛ ītellectus sunt eadē potētia. qꝛ īmo dicūt nō tm̄ diuersos actus realiter/ sed etiā diuersas formas substātialiter: a quibus īmediate sunt actus sentiēdi ꝛ intelligendi causaliter. Nec hoc est cōtra illud qd̄ dr̄/ potentias aīe esse ab ipsa realiter indistinctas. qꝛ si aīa sensitiua est alia ab ītellectiua/ nec sensus aliq̄s pōt poni potētia aīe intellectiue magis q̄ angeli: nec intellectus ecōuerso potentia aīe sensitiue. sed intellectus ꝛ voluntas sunt aīe ꝛ cuiuscūq̄ forme ītellectiue: cū q̄ sunt idē totaliter in re extra: sicut oīs potentia sensitiua ꝛ etiā potentia vegetatiua cū aīa vegetatiua: si ipsa aīa vegetatiua ponat̄ a sensitiua esse distincta. ¶ Ad scōm dicēdū: ꝙ nō est sic̄ de obiecto potētie ꝛ de obiecto sciētie. potētia eñ apphēsiua ē illimitatior q̄ sciētia: sicut de ītellectu euidēter appet. est eñ vnꝰ ꝛ idē intellectꝰ subiectoꝝ sciētiarū oīm cognitiuꝰ. ꝛ ita licꝫ vna sciētia vnū sibi deter̄minet obiectū scōm speciē: puta vnā ꝯclusionē determinatā: que scōꝫ aliquos ē sciētie obiectū: vel qd̄ veriꝰ credo vt ostēsum est in pmo/ res ꝑ eā vcꝫ ꝑ ꝯclusionē demōstrata/ que res est sciētie obiectū ꝛ subiectū: cū nec sit distinguendū inter subiectū scientie ꝛ obiectū: nō tñ vnꝰ intellectꝰ sibi deter̄iat vnum obiectū: cū vna ꝛ eadē aīa seu potentia intellectiua sit cognitiua oīs entis/ ꝛ ꝑ ꝯn̄s scientiarū oīm subiectoꝝ. ꝛ ita ꝓpt̄ maiorē illimitationē potētie q̄ sciētie habitualis vel actualis: nō sic potētia sibi determiat vnū obiectū sicut sciētia tā actual̄ q̄ etiā habitualis. sꝫ pōt eē pluriū: licet nō mediāte actu vnico sꝫ diuersis. Et q̄n subdit̄: ꝙ cōe oī visibili pōt poni visus obiectū adeq̄tū: Dico ꝙ nō est verū. qꝛ vt dictū est hmōi cōe sicut ꝛ oē aliud vle est inuisibile/ ꝛ totaliter insensibile. vnde sicut ista ꝓpō/ hō ē realis/ pōt habere duplicē ītellectū sm̄ ꝙ homo de quo ꝑdicat̄ reale pōt hr̄e suppōnē simplicē vl̄ ꝑsonalē. Prio mō est falsa: qꝛ est sensus ꝙ vle hō abstractū per intellectū ab oī singulari hoīe sit reale: qd̄ est falsum: cū tale nō sit aliq̄d in re extra: sed tm̄ in aīa/ sicut oē aliō vle. scōo aūt mō: vcꝫ hoīe ꝑsonalit̄ supponēte ꝓpō ipa est vera. qꝛ est sensus ꝙ sortes ꝛ plato ꝛ quilibꝫ aliꝰ hō singularis sit realis: qd̄ ē verū. Ita cōsilr̄ in ꝓposito est dicēdū. cū eñ dicit̄ ꝙ color vel lux est visibilis: hoc ē verū colore ipo vel luce ꝑsonaliter: nō aūt simplr̄ supponēte. nihil eñ est sensibile nisi tm̄ singulare. ꝛ licꝫ/ qꝛ vle ē intelligibile/ hec sit vera / color est ītelligibilis: siue color suppōnē habeat simplicē siue ꝑsonalē: cū nō tm̄ q̄libꝫ color ꝑticularis sit intelligibilis: sed etiā color vlis abstractus a colore quolibet singlari: nō tñ ista color est visibil̄ pōt esse vera/ colore ipo supponēte simpliciter ꝓpter cōtrariā rationē: vcꝫ qꝛ vle non est sensibile. q̄re ꝛc. ¶ Ad tertiū dicēdū ꝙ nullo gradu videt̄ posse fieri lux extensa nec color cui repugnet videri simplr̄ ꝛ vlr̄ totalit̄ a q̄cūq̄. licet eñ visus aliq̄s ratione sue debilitatis ꝛ imꝑfectionis non possit circa oē lucidū vel coloratū aliquē elicere actū/ nec per ꝯn̄s videre ipm̄: tñ poterit videri a visu alio fortiori. ¶ Sed hoc nō videt̄ sufficere. qꝛ sic dicēdo/ oportet cōcedere vt videt̄ ꝙ nō oīs potentie visiue sit totalit̄ idē obiectū. Et iō posset forte alit̄ respōderi: dicēdo ꝛ vlr̄ cōcedēdo ꝙ oīs potētia visiua pōt videre oē coloratū et lucidū si sit quātū/ saltē actu vidēdi in se recepto passiue etsi nō actu a se elicito effectiue. Sed qꝛ obiectum nō videt̄ īpedire aliquē sentiendi actū eliciendū magis q̄ recipiendū: ideo etiā pōt dici ꝙ oīs visus nō īpeditꝰ pōt circa oē coloratū ꝛ lucidū aliquē elicere actū/ imꝑfectū vcꝫ vel ꝑfectū: ꝛ hoc siue obiectū visum sit circa actꝰ vidēdi siue nō. ¶ Ad quartū: cōstat ꝙ visus seu eiꝰ actꝰ nō pōt esse nisi obiecti ꝑsentis sicut nec aliquis sensuū alioꝝ. Et ideo si diceret̄ (qd̄ et ꝓbabile etiā videt̄) ꝙ nihil ad esse ctū aliquē ꝓducēdū est necessariū nisi qd̄ est eius aliquo mō cā ī aliquo genere cause: cū cōstet obiectū eē necessariū ad oēm sentiēdi actū circa ipm̄ naturalit̄ ꝓducendū per ꝯn̄s oportet cōcedere cōiunctū ipꝫ esse cām effectiuā ipius actus sentiendi/ ipm̄q̄ cū potentia sensitiua simul causaliter ꝓducentē. nō eñ obiectū pōt poni cā actus in aliq̄ alio genere cause q̄ in gñe cause efficientis. q̄re ꝛc. ¶ Cōfirmat̄. qꝛ sicut illō arguit̄ esse cā totalis effectiua alicuiꝰ/ ad cuiꝰ esse ꝑcise positū illud sequit̄ oī alio circūscripto: ita illud videt̄ argui posse esse cām effectiuam ꝑtialē: ad qd̄ simul cū alio positū aliq̄d sequit̄ qd̄ non pōt sequi ab aliquo illoꝝ sine alio ꝑ se sumpto. sed sic est ī ꝓ

posito vcꝫ actus sentiēdi nō pōt sequi ad potētiā aliquā sensitiuā tm̄: nec ad aliquod obiectū sensibile ꝑ se sumptū sed sequit̄ ad vtrūq̄ istoꝝ. ergo ꝛc. ¶ Si aūt illud assumptū neget̄: ꝛ dicat̄ ꝙ nō oē ad effectum ꝓducēdū necessariū oportet esse cāꝫ: tūc pōt dici ꝙ potētia visiua ē totalꝭ cā effectiua actꝰ vidēdi/ ꝛ q̄libet alia potentia sui actꝰ ꝓpriꝫ sensitiu: nec requirit obiectū vt actus ꝓductiuū sed tm̄mō vt terīatiuū. ¶ Ad quintū dicit̄ ab aliq̄bus: ꝙ cā hmōi diuersitatis est: qꝛ potētia visiua nō pōt ī actū nisi specie mediāte ī ipa ab obiecto causata. hmōi aūt speciē nō pōt obiectū visibile causare ī organo visus nisi medio ꝑ qd̄ ipa species hmōi multiplicatur existēte illumiato. tūc eñ subiectū illuminatū est passum seu subiectū dispositū receptiuū taliū specierū. q̄re ꝛc. ¶ Sed qꝛ ista solutio accipit dubiū qd̄ ab aliq̄bus negat̄: puta ꝙ tales species req̄rant̄: ideo aliter ꝓn̄c tñ breuit̄ ē dicēdū/ vcꝫ ꝙ causa ꝙ lux est visibilis ꝛ etiam color: nō autem sonus nō est nisi natura rerū: qꝛ vcꝫ color est talis nature ꝛ sonꝰ alterius a natura lucis. ¶ Sic ad q̄stionē. ¶ Ad rōnē in principio negāda ē illa maior assumpta: q̄n dicit̄ ꝙ illō est obiectū adeq̄tum visus sine quo. ꝛc. Ad hoc eñ ꝙ aliquid dicat̄ obiectū adeq̄tū potētie/ nō sufficit ꝙ sine ipo nō possit aliq̄d ab illa potētia apphēdi: sed ꝙ ipꝫ sit ab illa potētia apphēsibile ꝛ cōe cuicūq̄ alteri inferiori ab ea apphensibili: cuiꝰ cōtrariū est de luce/ q̄ nō sic est cōis colori: licet color nō sit visibilis sine ipsa. quare ꝛc.

Secundo quæro: vtrum lux sit forma substātialis an accñtalis. ¶ Et videt̄ ꝙ substātialis. q̄m est forma nobilissima īter corporales. sed forma accñtalis nō eē pōt nobilissima/ sed tm̄ substātialis. g̃ ꝛc. ¶ Cōtra. qꝛ nulla forma substātialis est sensibilis. sed lux est forma sensibilis qꝛ visibil̄ ꝑ se ꝛ nihil aliō sine ipa: vt patꝫ ex q̄stiōe pma g̃ ꝛc. ¶ Respōsio. vbi sic ꝓcedēdū. Primo eñ ē vidēdū q̄situ: vcꝫ q̄d sit lux: an vcꝫ sit forma accñtalis an substātialis. Scōo quid sit lumē. Tertio: quō lumē causatur a luce. Quarto tangētur ꝛ soluent̄ aliqua que possent moueri dubia circa dicta.

Quantum ad primū: cōiter cōceditur et est verū ꝙ lux nō est forma substātialis: ex quo sequit̄ ꝙ sit accñtalis. Cōstat eñ ꝙ est aliq̄ forā simplex nō substātia cōposita nec mat̄ia. ¶ Assumptū/ vcꝫ ꝙ nō sit forā substātialis: ꝓbatur primo. qꝛ est forā sensibil̄. Scōo: qꝛ est forā ītēsibilis ꝛ remissibilis. sed nulla forā substātial̄ est sensibilis nec remissibil̄. g̃ ꝛc. ¶ Sꝫ minor vtriusq̄ rationis illiꝰ ab aduersarijs negaret̄. dicerēt eñ ꝙ etiā forā substātialis est sensibilis/ lꝫ nō oīs: ꝛ etiā intēsibilis. Sꝫ hoc nō valet: qꝛ esto ꝙ aliq̄ substātia corruptibil̄ sit forte intēsibilis ꝛ remissibilis nulla tñ īcorruptibilis videt̄ esse talis. ꝛ esto ꝙ sic: nō est ꝓbabile ꝙ de facto aliq̄ tal̄ substātia intēdat̄ ad intēsionē lucis/ nec remittat̄ ad eiꝰ remissionē. sꝫ cōstat ꝙ lux corporū supioꝝ īcorruptibiliū remittit̄ ꝛ intēdit̄: vt ad sensuꝫ apparet de luna. alioꝝ ēt lux est intēdēda ipsoꝝ substātia nō intēsa: vt habetur ex illo verbo Esa.24. Erit lux lune sicut lux solis/ ꝛ lux solꝭ erit septēpliciter sicut lux dierū in die q̄ alligauerit dn̄s vulnus populi sui ꝛ ꝑcussurā plage eiꝰ sanauerit. Nec ē dicēdū ꝙ tunc substātie hoꝝ corporum intēdant̄. g̃ cum lux ipsoꝝ sit intēdēda ipsoꝝ substātijs manētibꝰ vniformiter sicut prius ī nullo substātialit̄ ītēsis/ sequit̄ ꝙ lux ipoꝝ nō est forā substātialis. ¶ Cōfirmat̄. qꝛ qd̄ est forā accñtalis ī aliquo ī nullo est forā substātialis. sed lux ē ī aliquo vt in igne forā accñtalis. nō eñ est dicēdū ꝙ lux ignis sit forā aliq̄ substātialis ipiꝰ. Qd̄ appet. Primo qꝛ scōm Augustinū de tri. si ignis esset ab eterno/ splēdor ab eo genitus esset ab eterno. forā aūt substātialis ignis nō est effectiue ab ipo/ sed ab alio. g̃ splēdor ignis nō ē eiꝰ forā substātialis sed accñtalis: cū sit ab igne genitus vt eius effectꝰ. sed splēdor ignis ꝛ lux idē eē vident̄. ergo ꝛc. ¶ Scōo. qꝛ si splēdor ignis eēt forā eiꝰ substātialis: aut specifica seu vltima: aut aliq̄ alia prior ipa/ ꝛ ad eā in ipa. sed neutrum hoꝝ pōt poni. nō eñ in igne est nisi tm̄ vna forā substātialis ipi ꝓpria q̄ nō pōt poni ista: vcꝫ lux ipa cū lux ī multis alteriꝰ speciei ab igne sit eiusdē rōnis cū luce ignis: qd̄ ex ipiꝰ puta lucis ignis ꝛ alioꝝ corpoꝝ lucidoꝝ effectibus cōprobatur. ergo ꝛc. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secūdū: dicitur primo ꝙ lumē nō est substātia aliq̄. Scōo ex hoc cōcludit̄/ ꝙ ē accidēs. ¶ Primū ꝓbat̄. q̄m cōstat ꝙ lumē nō ē substātia corporalis: cū sit simꝉ cū corpore illustrato ꝛ sepabile ab ipo. duo aūt corpora nō possunt existere ī eodē. Nec spūal̄ cū sit extēsuꝫ. nō est etiā mat̄ia cū sit effectꝰ lucis vt corpoꝝ supioꝝ ꝛ alioꝝ oīꝫ lucidoꝝ. nec forā substātialis: cū adueniat illuminabili medio/ ꝛ recedat ab eo ꝑter eiꝰ corruptionē. nō eñ aer illuminatꝰ habet formā aliquā substātialē quā nō habeat tenebrosus seu lumine priuatus. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmat̄. qꝛ forā substātialis nō depēdet ab aliq̄ sua cā scōa/ sicut nec aliqua alia substātia/ ī esse: sed tm̄ ī fieri. sꝫ lumē ī aere genitū depēdet a sole illumināte ꝯtinue ī fieri ꝛ ī esse: vt euidēter appet etiā de q̄cūq̄ alio lūine a q̄cūq̄ alio corpe lucido gñato. g̃ ꝛc. ¶ Ex hoc sequit̄ scōꝫ vcꝫ ꝙ sit accñs. nullū eñ ē mediū īter substātialē ꝛ accñtalē formā. ¶ Et si q̄rat̄ quale accñs: Rn̄det̄ ꝙ est de q̄rta specie q̄litatis sicut lux ipa q̄ eius dicit̄ eē cā oīs eñ qualitas sensibilis est illiꝰ speciei. cōstat aūt lucē esse sensibilē/ ꝛ etiā lumē ipm̄ ab ea genitū. Dicit̄ tñ ꝙ lumen nō est tm̄ sensibile sicut ꝛ color ipe ꝛ lux. q̄m qd̄ ē tm̄ sensibile scōm phm̄ īpedit sensum positum supra ipm̄. lumē aūt nō īpedit actū visus positum in organo ipiꝰ: īmo requirit̄ vt dicūt ponētes spēs coloꝝ ad receptionē ipsorū: sicut eñ aer nō ē receptiuꝰ taliū specierū nisi illustratus: ꝛ ideo (vt dicūt) colores ī tenebris nō vident̄: ita nec oculus sine lumine in ipso existēte est receptiuus speciei alicuius coloris. ex quo sequit̄ ꝙ lumen nō īpedit visum positū supra ipꝫ: cū sit necessariū ad eius actū. nec ꝑ ꝯn̄s est tm̄ sensibile: sed est sensibile ꝛ cū hoc spēs seu intensio rei sensibilis. ¶ Sed cōtra ꝑdicta arguit̄. Et primo ꝙ lumē nō sit accñs sed substātia. q̄m accñs nō ē generatiuū substantie. sed lumē ignis gignit ignē. ergo ꝛc. ¶ Scōo probat̄ ꝙ lumen nō sit spēs. qꝛ lumen denotat mediū qd̄ ipo īformatū dicit̄ illuīatū. nō aūt spēs coloris denominat ipm̄. spēs etiā vnius contrarij puta albi nō corrūpit speciē alteriꝰ puta nigri: lumē aūt corrumpit tenebram. quare ꝛc. ¶ Tertio arguit̄. ꝙ nō sit intēsio sed vera res qꝛ tā in medio q̄ ī organo habet effectum realē: cū possit corrūpere ipm̄. g̃ ꝛc. ¶ Ad pmū tenendo ꝙ nullū imꝑfectius ē pncipiū ꝓductiuū ꝑfectioris se/ nec ꝑ ꝯn̄s accñs substātie: pōt negari assumptū q̄n dicit̄ ꝙ lumē est substātie ignis pncipiū ꝓductiuū. licet eñ lumē sicut calor disponere possit ad vnius substātie corruptionem ꝛ ad alterius gñationem: non tamen vniꝰ corruptio nec alterius gñatio est ab ipo: sed a substātia ipsi ꝯiūcta. nec eñ calor ignis corrūpit aquā nec gñat in eius mat̄ia ignis formā sed tm̄ calefacit corrūpēdo frigiditatē oppositā ꝛ introducēdo caliditatē ꝓpositā. qua ītroducta nec forma substātialis aque ab eo corrūpit̄/ nec forā etiā ignis ab ipo ꝓducit̄: sed ab igne. ꝛ sic de lumine ꝯsilr̄ ē dicēdū. q̄re ꝛc. ¶ Quia tñ aliquid esse cām alicuiꝰ nobis nō innotescit nisi a posteriori: vcꝫ qꝛ videmꝰ ipm̄ ad illud sequi: nisi eñ ad vnū ignē viderēmꝰ aliū sequi ī passo/ et ad vnū calorē alterū/ nō magis scirēmꝰ ignē eē ignis q̄ aque/ nec calor

rem caloris ꝙ frigoris ꝓductiuũ.ideo cũ ad accñs agẽs ſequat̃ corruptio ſubſtantie oppoſite/ ⁊ gñatio ꝓpoſite poſſet dici ꝙ accñs eſt ſubſtãtialis forme oppoſite corruptiuũ ꝑncipiũ:vt calor ignis foꝛe ſubſtãtialis aque:⁊ ꝓductiuũ forme ſubſtãtialis ignis.nõ eñ min⁹ vt videt̃ calore ignis a ſua ſubſtãtia ſeparato agẽte ĩ aquã ſibi approximatã ſeq̃retur corruptio forme aque ſubſtantialis ⁊ gñatio forme ignis:ꝙ iſta ſequant̃ qñ calor hmõi ignis ſubſtãtie eſt ɔiũct⁹.ẽ mõ iſta puta gñatio forme ꝓpoſite et corruptio oppoſite nõ ſunt a foꝛa ignis ſubſtãtiali ſed poti⁹ ab accñtali. ſi eñ eẽnt a foꝛa ſubſtãtiali nõ poſſẽt fieri ab accñtali:puta a calore ab ignis ſubſtãtia ſeparato. ¶Et qñ dicit̃ ꝙ impfecti⁹ nõ eſt ꝓductiuũ ꝑncipiũ ꝑfectioris ſe/hoc negaret̃:q꞉ nec ẽ ꝑ ſe notũ nec demõſtrabile ex aliquo priori alio ꝑ ſe noto: maxime de cã nõ totali ſed ꝑtiali ⁊ minus principali loquẽdo: qualis eſt oĩs cã ſcđa. Et ideo hoc ſuppoſito ad ꝓpoſitũ poſſet dici ꝙ licʒ lumẽ ignis ſit gñatiuũ ignis:ex hoc nõ ſequit̃ ꝙ ſit ſubſtãtia. ſcđm rei veritatẽ tñ lumen ipm nõ eſt ignis gñatiuũ ſed ignis ei ɔiũcti ſubſtãtia vel foꝛa accñtalis calor que a lumine eſt diſtincta. ¶Ad ſcđm dicit̃:ꝙ lʒ nõ ſit nomẽ ĩpoſitũ ad denominãdũ mediũ receptiuũ ſpecierũ colorũ/ ſicut ad denoĩandũ ipm vt luminis receptiuũ:q꞉ coloratũ nõ dicit̃ niſi de informato ſubiecto colore ipſo:nec illuminatũ niſi de ſubiecto luminis receptiuo:tñ põt denoĩari aliquo mõ.eſt eñ mediũ ſpẽbus talib⁹ ĩformatũ. quare ꝛc. ¶Ad tertiũ reſpõdet̃ ꝙ lumẽ nõ ſic dicit̃ intẽtio q̃ſi nõ ſit vera res extra:mõ quo ſcđa ĩtẽtio dicit̃ intẽtio: ⁊ q̃õcũqꜫ vľr dicit̃ ĩtẽtio:q꞉ nihil eſt ĩ re extra animã ſubiectiue:ſed ſolũ in mẽte: ſed tñ dicit̃ ĩtẽtio/q꞉ cũ hoc ꝙ in ſe eſt vera res eſt mediũ tendẽdi in alterũ.nec eñ ſine lumine aliquis poteſt tendere in aliquod obiectũ viſibile. ¶Et hec de ſecundo.

Quantũ ad tertiũ dicitur. Primo ꝙ lumen a luce ꝓducit̃ in inſtãti. Scđo ꝙ educit̃ de potẽtia medij. ¶Primũ ꝓbat̃ diuerſimode a diuerſis. Aliqui ꝓbãt ꝑ hoc.q꞉ oẽ ſubiectũ diſpoſitũ vltimate ad formã aliquã recipit ipſaʒ ĩ ĩſtãti ab agẽte ipſaʒ ꝟtualit̃ cõtinẽte. ſed mediũ ẽ ad lumẽ diſpoſitũ vltimate:cũ nõ ſit ſub foꝛa ɔtraria:q꞉ nulla eſt foꝛa poſitiua lumini ɔtraria: ſed tñ ſub tenebra q̃ ẽ priuatio pura.ẽ ꝛc. ¶Cõfirmat̃.q꞉ cõtrarietas (vt dicũt)eſt cã ſucceſſionis.ſed lumen non habet aliquã formã cõtrariã poſitiuã.ergo nõ ꝓducitur ſucceſſiue. ¶Scđo arguit̃ ad idẽ.q꞉ cũ ſucceſſio in motu ſit ex reſiſtẽtia medij: vbi nulla eſt reſiſtẽtia nec ſucceſſio aliq̃. ſʒ aer nõ reſiſtit ſoli illuminãti: q꞉ nec ſol diuidit aerẽ ipʒ emittẽdo radiũ.ẽ ꝛc. ¶Tertio.q꞉ ſi ſol ſucceſſiue mediũ illumiaret ꝑciperet̃ hmõi ſucceſſio ꝓpter magnitudinẽ ipſius medij illuminati.ſʒ nõ ꝑcipit̃.ẽ ꝛc. ¶Alij ſcđo arguũt demõſtratiue (vt dicũt)ad eãdẽ ɔcluſionẽ ꝑ hoc.q꞉ ſol ĩ quolibet inſtãti tꝑis hʒ nouũ radiũ:alias ſtaret aliq̃õ tẽpus in ſpatio ſibi eq̃li ⁊ quieſceret: q̃õ eſt falſum. ẽ lumẽ cãtur in ĩſtãti. ¶Sed iſte rõnes nõ ɔcludũt.non eñ magis aer eſt ad lumẽ recipiẽdũ diſpoſitus vltimate ꝙ intellect⁹ ad habitũ vel graue ad deorſuʒ ⁊ leue ad ſurſum:cũ tñ nec intellect⁹ acq̃rat ĩ ĩſtãti habitũ:nec graue ad deorſum/nec leue moueat̃ ad ſurſum.⁊ ita ꝓma ratio nõ ɔcludit nec etiã eius cõfirmatio.q꞉ nec habitus ſucceſſiue acq̃ſit⁹ ſupponit formã cũ ꝓcedẽtẽ ɔtrariã ĩ ſubiecto.q̃re ꝛc. ¶Scđa etiã rõ nõ ɔcludit:q꞉ nõ magis mediũ reſiſtit angelo moto ĩ ipo ꝙ ſoli illũinãti.⁊ tñ angel⁹ nõ põt ſe mouer̃ ĩ medio ĩ ĩſtãti:ſed tñ ſucceſſiue.q̃re ꝛc. ¶Tertia etiã q̃ eſt de illa ĩꝑceptibilitate/ nõ cogit:nec quarta ⁊ vltima q̃ dicit̃ demõſtratiua eſſe.qñ qñ dicit̃ ꝙ ſol in quolibet inſtãti tẽporis ꝓducit nouũ radiũ:aut intelligitur ꝙ ꝓducit totũ radiũ:aut eius aliquã ꝑtem tñ ſic ꝙ in vno inſtãti tẽporis ꝓducit vnã ꝑtẽ ⁊ in alio alterã. Si primo mõ intelligat̃ ab alijs/negarem:q꞉ nõ eſt verũ. Scđo aũt mõ cõcedi poteſt.ſed ex hoc nõ ſequit̃ ꝙ magis ſol illuminet aerẽ ꝙ ꝙ ignis calefaciat aquã frigidã in ĩſtãti:cũ etiã ignis calefaciẽs in quolibet inſtãti tẽporis ꝓducat in aqua aliquã ꝑtẽ caloris.cũ eñ ĩ quolibet inſtanti tꝑis calefaciat/ ꝑ ɔñs in quolibet inſtãti tꝑis aliquẽ gradũ caloris introducit ĩ ſubiecto q̃õ actualiter calefacit. ¶Antecedẽs eſt euidẽs. nõ eñ eſt dicendum ꝙ ignis aque ꝓpinquus vel cuicunqꜫ alteri paſſo calefactibili ceſſet ꝓ aliquo inſtãti calefacere. ſed calefacere eſt calorẽ ꝓducere.ergo ſi in toto tẽpore ⁊ in quolibet tẽporis inſtãti calefaciat/ ⁊ in quolibet ĩſtãti calorẽ ꝓducit:nõ tñ totũ ſed aliquã ꝑtem tñ/⁊ poſt illam aliã ſucceſſiue.quare ꝛc. ¶Et ideo aliter eſt ꝓbandum illud primo aſſumptũ ⁊ cõiter cõceſſum:vcʒ ꝙ ſol illuminet in inſtãti/⁊ q̃õcũqꜫ corpus aliud luminoſum diſpoſitũ illuminabile habẽs paſſum. ¶Ad cui⁹ euidẽtiã ẽ ſciẽdũ:ꝙ ſolẽ illuminare in ĩſtãti/nõ ẽ ſolẽ illuminare ĩ ĩſtãti tãꝙ ĩ aliq̃ re diſtincta a ſole illuminãte medio illuminato ⁊ ab ipſo lumine ꝓducto.oĩ eñ re creata alia a ſole medio et lumine circũſcripta ſol eſſet illuminatiu⁹ medij ſicut modo. Lumẽ ẽ ſolis ꝓduci in ĩſtãti nõ ẽ aliud ꝙ ꝓduci lumẽ ipm totum non vnã ꝑtem poſt aliam ſucceſſiue. Hoc aũt modo lumen ꝓduci in inſtanti poteſt tripliciter intelligi. ¶Uno mõ ꝙ ꝓducatur ab ipſo lumen aliquod totum ſimul:⁊ ideo ĩ ĩſtãti:nõ tñ tãtũ nec ita ꝑfectũ ſicut ab ipſo eſt ꝓducibile ſucceſſiue. ¶Scđo mõ:ꝙ ꝓducatur ab eo tãtũ lumẽ ſimul totum quantũ eſt ab ipſo ꝓducibile ſucceſſiue. ¶Tertio mõ:ꝙ ꝓducat̃ ab ipſo ſimul totũ lumẽ et tãtũ quantũ eſt ab ipſo ꝓducibile:nõ abſolute/cũ poſt hoc lumen ꝓductũ poſſit in alteruʒ:ſed ſtante et manẽte primo ꝓducto/ita ꝙ nõ poſſit in gradum alium luminis illo ſtante. ¶Hoc ꝑmiſſo/pono tres cõcluſiones ad declarationẽ illius cõmunis dicti ⁊ vulgati:vcʒ ꝙ ſol illuminat in inſtãti. ¶Prima eſt:ꝙ lumẽ ꝓducitur in inſtãti in medio primo modo:vcʒ ſic ꝙ aliqua eius pars ꝓducitur ſimul tota. ¶Hec apparet:q꞉ omnis effectus ſcđe cauſe ꝓducitur ab ipſa ĩ inſtãti hoc modo/nec poteſt aliter ꝓduci ab ipa nec etiaʒ a prima cauſa. impoſſibile eñ eſt aliquẽ effectũ fieri cuius aliqua pars nõ fiat ſimul tota. vnde igne calefaciente aquã/licet totus calor ab ipo in aqua productus fuerit ſucceſſiue introductus q꞉ vna pars poſt aliã/ tamen neceſſario oportet dare aliquã primã ꝑtem ſimul totam introductã/alias nõ eſſet dare primã ꝑtem caloris productam. ſi eñ nulla pars eſſet ſimul tota introducta: quãcũqꜫ ꝑtem alia precederet/nec per conſequens poſſet dari aliqua primo producta ante omneʒ aliam:quod eſt falſum. Sicut enim eſt dare vltimam partem caloris ſeu vltimo productam:ita ⁊ primam ſeu primo productam. ⁊ ſicut vltimo producta eſt ſimul tota introducta: cum poſt ipſam nulla alia fuerit introducta: ita et de prima conſimiliter eſt dicendum. quare ꝛc. ¶Nec valet ſi cõtra rationem predictam arguatur: quia tunc nec ignis calefaceret nec aliquod aliud agens aliquid faceret ſucceſſiue. qñ licet nullum agens ꝓducat omnes partes effectus ſucceſſiue:cum producat aliquam ſimul totaʒ/imo ⁊ quãlibet ꝑ ſe ſumptã vt ab alia diſtinctã:totum tamẽ effectum dicitur producere ſucceſſiue pro quãto vnam ꝑtem poſt aliam nõ ſimul omnes ꝓducit. ¶Et ſi queras:ex quo q̃libet producitur in inſtãti quomodo totus effectus qui non eſt aliud niſi partes/ ꝓduci poterit ſucceſſiue? Reſpõdeo: ꝙ licet quelibʒ pars producat̃ in inſtanti:quia ſimul tota:nõ tñ ſimul ꝓducit̃ vna cum alia:imo vna ponitur in eſſe poſt aliam.ſed effectum fieri ſucceſſiue non eſt aliud ꝙ vnam partem ipſi⁹ fieri poſt aliam. ergo licet quelibet pars effect⁹ ꝓducatur in inſtãti/hoc ẽ ſiŕ tota:effectus tñ ipſe tot⁹ dicitur ſucceſſiue productus ꝓpter contrariam rõneʒ:vcʒ q꞉ non omnes eius partes ſunt inſimul producte:ſʒ vna poſt aliam tñ.quare ꝛc. ¶Secunda concluſio eſt.ꝙ lumen nõ producitur a ſole in inſtanti in medio ſecũdo mõ vcʒ ſic ꝙ tantum ſimul totum producatur:quantũ poſſibile eſt ab ipſo produci. ¶Hec apparet.conſtat eñ ꝙ lumen eſt forma intenſibilis. cõſtat enim ꝙ mediũ quãtũcũqꜫ illuminatuʒ adhuc eſt magis illuminabile. Ex hoc ſequitur propoſitum. qñ omne ſubiectum informatũ forma aliqua intenſibili poteſt vlteriorem gradum recipere talis forme. omnis enim forma intenſibilis vt nũc ſuppono/intenditur per gradus eiuſdem rationis. ergo ſicut ſubiectum album poteſt fieri albius:ita ⁊ medium illuminatum illuminari amplius:⁊ per cõſequẽs gradum luminis recipere ampliorem.ſed quanti luminis medium eſt receptiuum paſſiue/tanti corpus eius illuminatiuum eſt productiuum actiẽ:ergo ſol nõ illuminat medium in inſtanti hoc modo:vcʒ producendo in ipſo tãtũ lumen ſimul totum quãtum eſt in medio receptibile paſſiue/⁊ ab ipſo ſole producibile effectiue. ¶Confirmatur. quia ſicut lumina duorum corporum lucidorũ vt candelarum ſimul iuncta magis illuminant ꝙ ipſorum alterum ꝑ ſe tñ:ita ſi in medio nũc a ſole illuminato eſſet lumen aliud ꝓducendum in eo die ſequenti ſimĺ cum iſto quo actualiter illuſtratur/cõſtat ꝙ mediũ eſſet illuminatuʒ amplius ꝙ ſit modo.ſed huiuſmodi gradũ luminis ſol non poteſt producere ĩſimul cũ iſto:ſed poſt ipſum:ergo non poteſt eſſe a ſole in inſtanti ita ꝑfectum lumen ſicut eſſet lumẽ ab eo producibile ſucceſſiue/ſi totum inſimul ꝑ diuinam potẽtiam ſeruaret̃. ¶Tertia cõcluſio eſt:ꝙ lumẽ ꝓducit̃ a ſole in inſtanti in medio tertio modo:vcʒ ꝙ ſimul totum ⁊ tãtũ quantũ eſt ab ipſo ꝓducibile illo ſtãte:q꞉ nec ſtante illo põt q̃õ ſimul totũ ꝓducit/in gradum aliquem luminis amplioreʒ. ¶Hec apparet.qñ ſicut ignis ſe habet ad calorẽ quẽ in ſe producit:ita ſol ad lumẽ q̃õ in medio ĩtroducit.ſed ignis totũ calorẽ quẽ recipit effectiue producere ĩ ſe põt illo ſtãte ⁊ ſimiliter aqua totam frigiditatẽ.licet eñ ſucceſſiue poſſit infrigidari magis ⁊ magis ab extrinſeco non tamen a ſeipſa.ergo ꝛc.

Sed tunc eſt dubium: ex quo ſol ẽ principium vlterioris gradus luminis productiuũ ⁊ mediũ eius etiam receptiuũ:quare igitur ſtante gradu iſto luminis non producit alterũ. Sicut eñ q꞉ aqua calefacta eſt vlterioris gradus caloris receptiua:⁊ ignis etiaʒ ꝓductiuus:ideo licet calefacta ab igne adhuc ampli⁹ caleſit:⁊ ignis continue vnum gradum caloris poſt alium introducit:ita cõſimiliter ĩ propoſito de ſole illuminante medium videretur eſſe dicendum. ¶Ad hoc põt dici ꝙ ſicut ignis eſt receptiu⁹ maioris caliditatis et aqua maioris frigiditatis ꝙ habeat.eſt eñ abſolute vtrunqꜫ iſtorum receptiuũ quãtecunqꜫ forme poſſibilis:vt ignis caloris ⁊ aqua frigoris:nec tñ eſt ſubiectum receptiuũ: ſed etiam principium effectiuum:vt euidenter apparet in aqua calefacta ſe infrigidante. ſicut etiam ignis per diuinam potentiam infrigidatus ſibi dimiſſus in ſe calorem produceret effectiue:⁊ conſtat ꝙ non priorem corruptum:ſed aliuʒ:in quem tamen caloris gradum nouiter a ſe productum poſt primum corruptum/non potuit ſtante in ſe priori:ſicut nec aqua in gradum frigiditatis in ſe nunc productum potuit primo anteꝙ calefacta. niſi dicas ꝙ ignis in ſe calorem ⁊ aqua in ſe frigus ꝓducit continue:q̃õ eſt falſum. Sic ɔſimiliter in propoſito ẽ dicendum:vcʒ ꝙ licet medium illuminatum ſit ab illuminãte corpore vlterioris lumĩs ꝛceptiuũ:ſicut ⁊ ignis vlterioris gradus caloris/nõ tñ põt ſol illuminãs ĩ huiuſmodi gradũ vlteriorem luminis iſto ſtante: ſicut nec ignis ſtante priori calore in aliũ caloris gradũ:queʒ tñ ignis poſſet recipere ſimul cũ iſto/ ⁊ etiam effectiue producere:ſed non iſto manente. ⁊ iõ ſicut ignis totũ calorẽ nõ quẽ poteſt recipere abſolute:ſed quẽ poteſt recipere a ſe illo ſtãte/cauſat in ſeipſo in inſtãti/hoc eſt ſimul totum nõ vnam partem poſt aliã ſucceſſiue:⁊ aqua ſiŕr totam frigiditatẽ:ita conſiŕr eſt de ſole mediũ illuſtrante. Difficile:eſt tñ videre cãʒ hmõi: q̃re vcʒ ignis poſt ꝓductum in ſe calorem nõ põt aliũ in ſe ꝓducere:cũ talis ipe ſit ꝓductiuus nec ille ſit iſti incompoſſibilis queʒ iã hʒ ſicut nec etiam eſt facile aſſignare cauſam quare magis in ſeipſo producit totum calorem quem poteſt a ſe recipere illo ſtante/ magis ꝙ in alio paſſo. niſi forte dicatur ꝙ cauſa huiuſmodi eſt remotio cauſe forme contrarie. Et ita ɔſimiliter in ꝓpoſito poſſet dici:ꝙ q꞉ medium non ꝓexiſtit ſub forma lumini contraria/ſol ipſuʒ illuminat modo ꝓexpoſito in inſtanti:q꞉ etiam lumẽ ꝓductum dependet a ſole illuminãte/nõ tñ in fieri:ſʒ cõtinue in eſſe. ⁊ ideo ſol non poteſt in alium gradũ luminis iſto ſtante: licet ⁊ medium ſit ſubiectum ipſius receptiuum/⁊ ſol etiã ſit eius principium effectiuum:ſicut apparet/ cuʒ poſtea iſto amoto ꝓducat ipſum de facto ſicut ⁊ de aqua ſenſibiliter appet:q̃ corrupta ab extrinſeco ei⁹ frigiditate introducit ĩ ſe aliã quã nõ poterat ĩ ſe introducere:licet poſſet ipſaʒ recipere inſiĺ cũ priori ⁊ omne ad effectum ſibi poſſibilem ſic agens:vcʒ ꝙ producit ipſum ſic ſimul totum ⁊ tantum ꝙ nõ poteſt perfectiorem:quia non poteſt in aliquem gradum ei⁹ aliuʒ illo ſtãte:licet poſſet in ipſum abſolute: dicitur agere ĩ inſtanti: ⁊ ꝑ contrariuʒ omne illud dicitur agere ſucceſſiue q̃õ licet agat ad effectum aliqueʒ ſimul totum:⁊ ꝑ ɔñs in inſtanti:nõ tamen ad totum effectum:ſed ad aliquam parteʒ eius/vltra quã poteſt in aliã priia ſtãte/nõ tñ ſimul cum illa:ſʒ poſt ipſaʒ/ manẽtẽ tñ in ſubiecto in quo fuit primitus introducta. ſolũ eñ ex hoc ipſe ignis dicitur calorem in ſe ꝓducere in inſtanti:⁊ in alio paſſo ſibi extrinſeco ſucceſſiue:q꞉ in ſeipſo ꝓducit totum calorẽ ſimul tãtũ quãtũ poteſt in ſe ꝓducere illo ſtãte.ĩ alio aũt paſſo q̃õ calefacit/lʒ aliquem caloris graduʒ ꝓducat ſimul totũ:⁊ ꝑ ɔñs in inſtanti:nõ tamen totum calorem ſeu tãtũ quãtum poteſt in ipſo producere illo ſtante: cũ poſt primum caloris graduʒ ꝓductũ nõ corruptũ ſed manẽtẽ ꝓducat alium ⁊ poſt illum alium: vt appet in aqua ab ipſo calefacta: ſeipſuʒ aũt nõ ſic vt calefacit extrinſecũ ſibi paſſum.quare ꝛc. ¶Sic igit̃ appet ad ꝑmum ꝓbandũ:vcʒ quõ ſol illuminat mediũ in inſtanti. Scđm:vcʒ ꝙ lumẽ hmõi educat̃ de potentia medij / eſt euidens:q꞉ omnis forma nõ creata ſed gñata ſeu producta eſt educta de potentia paſſiua ſeu receptiua ſui ſubiecti.q꞉ nec formam educi de potentia ſubiecti vt fuit dictum circa principium huius libri/eſt aliud ꝙ ſubiectũ eius receptiuum ipſam ꝓcedere ⁊ ꝓductã recipere. vnde omnis forma ꝓducta quocunqꜫ vel a quocũqꜫ agẽte a ſubiecto ꝑſuppoſito poteſt dici educi de potentia ſubiecti ſeu paſſi preſuppoſiti ĩ quo recipitur ſubiectiue: ſiue in ipſo ſupernaturaliter vt anima in corpore ⁊ gr̃a ĩ aĩa/ſiue naturaliter vt forma alia naturalis in paſſo ꝑſuppoſito producatur. ſed conſtat ꝙ lumen a ſole ꝓducitur in medio:vt in ſubiecto eius naturaĺr receptiuo: nec aliter naturaĺr ꝓduci poſſet ꝙ in ſubiecto ꝑſuppoſito. ergo ꝛc. ¶Hec de tertio.

Quãtum ad quartũ poſſunt moueri & q̃ri.v.dubia cĩ dctã.ꝑmũ ẽ:an diũſa lumĩa eiuſdẽ rõnis poſſint ĩ eadẽ ꝑte medij eẽ ſiŕ. Scđʒ quõ lumẽ dr̃ manẽ

intentionaliter in medio:τ an coloꝝ species maneāt:cō
similiter in ipō.Tertiū.quare lumē nō pōt manere ī ab
sentia sue cause.Quartū.an sit eiusdē rōnis cū colore τ
luce:τ lux siľr cū colore.Quintū.an possit multiplicari
seu causari ī vacuo.¶Ad pmū appet qd sit dicēdū ex di
ctis ī articulo pcedēti.oē em̄ subiectū forma aliqua itē
sibili informatum/pōt recipe gdū vlteriorem illius for
me:nec alicui subiecto sub gradu quātocūqȝ alicuiꝰ for
me intēsibilis exñte est icōpossibilis gdus aliꝰ illiꝰ for
me.sȝ lumē est q̄litas intēsibilis:ǧ nō magis medio illu
minato repugnat ampliꝰ illumiari:τ p ꝯñs lumie alio
priori lumini vnibili īformari:q̄ subiecto quātūcūqȝ al
bo repugnet ampliꝰ dealbari.Est tñ sciendum q̄ diuer
sa lumina eē siľ ī medio/pōt dupľr intelligi.Uno mō:q̄
sic eēnt ī ipō q̄ manerēt diuisa numero τ distincta nō vni
ta.Alio mō:q̄ sic essent in ipso q̄ eēnt etiā iter se idiui
sa τ vnita.τ hoc dupľr.qȝ vel q̄ ista diuersa eēnt ab eodē
corpore illuminante ac vnū lumē post alterū pducēte:vľ
q̄ vnū eēt ab vno/τ alterū ab alio effectiue.¶Tunc di
co pmo:q̄ impossibile est naturaľr in eadē pte mediј eē
plura lumia pmo nec scdo mō:sȝ tm̄ tertio.¶Hoc ap-
paret.qm̄ ē ipossibile saltē naturaľr diuersa accñtia in
ter se non vnita vniri in aliq̄ tertio:vcȝ in subiecto:ǧ nec
plura lumia ī medio possūt eē insiľ pmo mō.Nec ēt scdo
mō:vcȝ q̄ vnū sit priꝰ q̄ alterū ab eodē illuminante.qm̄
vt dictū est/sicut ignis pducit ī se calorē totū isiľ:τ tātū
quātū pōt pducere:nec pōt aliū caloris gradū aliquez
stante pmo pducere in seipso:ita τ de sole τ de oī alio
corpore lucido respectu subiecti ab ipso illuminabiľ est
dicēdū.q̄re τc.¶Q aūt tertio mō plura lumia insiľ pos
sint esse:appet pmo in exēplo de pluribꝰ luminaribus
eādē domū illuminātibꝰ/diuersis ab ipsis mediātibꝰ p
ductis luminibꝰ nō eodē.¶Scdo rōne.qȝ nullū agens
vnū impedit alterū eiusdē rationis secū τ effectꝰ siľis
virtualiter cōtentiuū.nec em̄ vnꝰ ignis impedit effectū
alteriꝰ ignis:sȝ sicut oē formaľr calidū est calefactiuū:
ita τ lucidū illuminatiuū.ǧ nō magis vnū lucidū illumi
nans mediū impedit ipm illuminari p alterū/q̄ calidū
calefaciens passum ipediat ipm calefieri ab altero.q̄re
τc.¶Ad scdm dicēdū:q̄ licet lumen dicaŧ manere intē
tionaliŧ in medio:ppter rōnē dictā in pcedēti articulo
nō tñ manēt in ipso coloꝝ species isto mō.¶Hoc appa
ret.qm̄ lȝ p mediū illuminatū cognoscamus obiectum:
τ ideo lumē ipȝ dicaŧ esse intētionaľr in medio/p quan
to est illud quo mediāte tēdimꝰ in alterū qd est inuisibi
le sine ipso:nō tñ p aliquā coloris speciē vt ī medio exñ
tē tēdimꝰ in obiectū.oī em̄ specie coloris amota a me-
dio/τ effectu eiꝰ quolibȝ circūscripto/medio tm̄ exñte il
luminato/pōt omē visibile videri:nō aūt sine lumine/q̄
cūqȝ coloris specie ī medio exñte.Si tñ vt cōiter ꝯcediŧ
ad vidēdū est necia species rei visibiľ exñs ī organo:tūc
hoc supposito pōt dici/q̄ species coloris est intētionaľr
nō in medio ipso:cū illa nihil faciat ad vidēdū:nec p ali
quā in medio exñtē videns tēdat in obiectū:sȝ p illā q̄
est in seipso:vcȝ in oculo.τ ita talis si ponaŧ esse ad actū
videndi necessaria/erit intētionaliter in organo:sicut lu
men in medio.¶Ad tertiū:dicenduȝ q̄ lumen non pōt
manere nisi illuminante pñte:sicut nec species in medio
nisi pñte obiecto.qȝ qdlibet dependet a sua cā tā in fieri
q̄ in eē.cuius rō nulla alia est/nisi natura ppria cuiusli
bet talium oīm effectuū.q̄ em̄ albedo pducta vel ca-
lor maneant cā amota/τ non possit manere lumen pdu-
ctum:hoc non est nisi qȝ lumē est talis nature τ color al-
terius.¶Ad quartū videŧ dicendum pmo/q̄ color τ
lux sint alterius rōnis.Secūdo:q̄ lumen τ species colo
ris sint etiā inter se alterius ratiōis.Tertio:q̄ lumē sit
a luce τ species coloris a colore alterius rōnis.¶Pri-
mum pbaŧ.qȝ q̄ sunt eiusdem rōnis/possunt si sunt acti
ua/in effectum eiusdē rationis.sed color τ lux non sic se
habent:lux enim illuminat mediū τ nō color.ergo τc.
¶Confirmatur.qȝ si color τ lux essent eiusdē rationis/
omne coloratum esset lucidum τ econuerso lucidū colo-
ratum:qd est falsum:qȝ tunc qdlibet coloratum esset vi
sibile p seipsum:cū omne lucidum sit visibile per se quo
cūqȝ alio circūscripto:nulluȝ aūt coloratū est visibile si
ne luce τ lumine mediante.quare τc.¶Nec valet si di-
catur q̄ lux τ color differunt sicut perfectius τ imperfe
ctius eiusdē specifice rationis.qm̄ hoc est falsuȝ.qȝ si sic
differrēt/ intm̄ color posset intendi q̄ posset p se videri.
hoc aūt est falsū.nunq̄ em̄ sine luce vel lumine posset vi
deri totaliter:esto q̄ fierēt infinita.nec enim albedo in
tensior est magis visibilis sine luce vel lumine q̄ remis-
sior.quare τc.¶Ex eodem sequitur scdȝ:vcȝ q̄ coloris
species in medio si ponatur est etiā a lumine alteriꝰ ra-
tionis.qm̄ si esset eiusdē rationis nō requireretur pñsen-
tia lucis/τ assistētia lumis ad visionē coloris:qd ad sen
sum apparet esse falsuȝ.quare τc.¶Tertium:vcȝ q̄ lu
mē sit a luce τ coloris species a colore alterius ratiōis
pbaŧ.Primo.qȝ nec lux depēdet in fieri/nec ī esse a lu
mine:nec color a specie:sed ecōuerso lumen dependet a
luce τ spēs a colore.sȝ eoꝝ q̄ sunt eiusdē rationis nō ma
gis vnum ad sui esse continuum exigit alterū q̄ ecōuer-
so:sicut apparet de igne generāte τ genito τ de omnibꝰ
alijs eiusdē rationis/ nisi insteŧ specialiter de istis in p
posito.ǧ τc.¶Secundo.qȝ eoꝝ q̄ sunt eiusdem ratiōis
nō magis vnū pōt in alterum q̄ econuerso.si em̄ hic ge
nitus ignis ab alio igne generāte precessisset ignem ge
nerantem:ita potuisset generare eum sicut nunc geni-
tus est ab ipso.sed lumen ita gignitur a luce τ species a
colore/q̄ nec species potest in colorem:nec lumen in lu-
cem.ergo τc.¶Confirmatur.quia licet ignis genitus
non possit generare ignem generantem:tamē potest ge
nerare alium eiusdem rationis cum illo.qd etiam est ve
rum de quocunqȝ effectu vniuoco:vcȝ q̄ potest in effe-
ctum alium eiusdem rationis cum sua causa.sed nec alē
quod lumen lucis potest producere lucem:nec species
coloris aliquem colorē.ergo τc.¶Preterea.qȝ color
posset videri sine luce solo a deo conseruato lumine me-
diante.sed nec color nec etiā lux ipsa potest videri sine
lumine:ergo lumen est a luce τ a colore alterius ratio-
nis.¶Antecedēs quātuȝ ad vtrāqȝ partem est euidēs
constat enim q̄ medio illuminato immediate a deo/de
structo omni alio corpore luminoso/eque tunc sicut nūc
videreŧ corporaliŧ ista oīa inferiora colorata.si autē ecō
uerso existente quocūqȝ corpore luminoso destrueret oē
lumē/nec posset videri corpus aliquod luciduȝ:nec ali
quod aliud coloratum.quare τc.¶Ad quintum et vlti
mum dicendum q̄ impossibile est per naturam accñs
aliquod fieri sine subiecto nec separari ab ipso.sed lumē
est quoddam accñs corporale cuius subiectum recepti
uum non est aliud nisi corpus:ergo in vacuo vbi nulluȝ
esset corpus non posset lumen huiusmodi corporale fie-
ri per naturam.¶Sic ad questionem.¶Ad rationem
in principio dicendum q̄ lux non est nobilissima forma
inter formas corporales substantiales/ cuȝ sit accñs:sȝ
tm̄ inter formas corporales accidentales.

TErtio quæro vtrum tenebra lu
ci τ lumini opposita sit aliqd ī re extra.¶Et
videtur q̄ sic.quoniam omnis oppositionis
realis vtrunqȝ extremum est aliquid in re extra.sed op-
positio priuatiue oppositorum / qualia sunt lumen vel
lux τ tenebra/est oppositio realis:ergo vtrunqȝ eius ex
tremorū ē reale:τ p ꝯñs ī re eẋ.¶Cōtra.qȝ nec puatio

nec negatio ē aliqd ī re eẋ.sȝ tenebra est lucis τ luminis
nuda puatio τ pura:vel lux et tenebra nō essent puatiue
sed contrarie vel qualitercūqȝ aliter positiue opposita.
qd est falsum.ǧ τc.¶Responsio.vbi sic pcedā.Primo
em̄ ponā vnā opinionem.Scdo dicā aliter ad q̄stionē.

Quantum ad primū:est opinio cuius-
dā doctoris subtilis q̄ licȝ negatio vt a priuatiōe disti
cta nō dicat aliqd in re extra:puatio tñ ipsa q̄ est remo-
tio habitꝰ aliqñ inexistētis vel inexistere possibiľ subie-
cto puato/ vt se hȝ cecitas in aīali τ tenebra in medio lu
mine puato/ē aliqd actualiter ī re extra/puta ī subiecto
vt cecitas in oculo τ tenebra ī medio tenebroso.¶Pro
ista ꝯclusione arguit pmo sic.nullus hitꝰ remoueŧ forma
liter/lȝ effectiue a subiecto nisi ppter aliqd incōpossibi
le suo subiecto formaľr inexñs:siue tale sit positiuū siue
tm̄mō negatiuū.sed lumen qd prius fuit in medio remo
ueŧ postea reaľr eẋ aīaȝ ab ipō:ǧ hoc nō fit nisi ppter ali
quod īcōpossibile sibi eiꝰ subiecto adueniēs ipsiqȝ actu
aliŧ inexñs.sȝ cōstat q̄ hoc nō pōt forma aliqua positi-
ua:cū lumen nō habeat cōtrariū:sed tm̄ puatiue opposi
tū.ǧ hoc hȝ eē aliqd priuatiuū/puta tenebra ipsa aeri eẋ
aīaȝ reaľr inexñs.¶Scdo arguit sic ad idē.oīs realis
mutatio extra aīaȝ habet vtrūqȝ terminum/vcȝ a quo τ
ad quē/eẋ aīam exñtē.sed corruptio est q̄dā realis muta
tio eẋ aīam:cuiꝰ terminus ad quē est nō esse seu puatio
forme corrupte.gñatio etiā hȝ p termino a quo nō eē ip
siꝰ forme genite.ǧ hmōi nō eē seu puatio forme cū sit ter
minꝰ a quo gñatiōis τ ad quē corruptiōis de ē eẋ aīaȝ
in subiecto vtriusqȝ istarū mutationū realiū gñatiōis et
corruptiōis eẋ aīaȝ exñtis.¶Cōfirmat pmo.qȝ oīs op-
pōe eẋ aīaȝ hȝ vtrūqȝ terminū eẋ aīaȝ.sȝ īter hitū τ priua
tionē sicut inter lucē τ tenebrā/visū τ cecitatē est eẋ aīaȝ
realis oppositio.ergo τc.¶Scdo.qȝ philosophus.v.
physicoꝝ vt diuisit mutatiōes diuersas:quarū alia est
vt dicit a subiecto in subiectū:alia a subiecto in nō subie
ctū:τ alia ecōuerso a nō subiecto in subiectū: subiūgit.
Dico aūt subiectū affirmatiŧ mōstratū.ǧ puatio forme
quā ipse ibi accipit pro nō subiecto/sicut τ subiectū p for
ma/est scdm intētionē eiꝰ formaľr extra aīam in subie
cto.Aliam aūt partē ꝯclusionis pdicte:vcȝ q̄ negatio
vt a puatiōe distincta/qualis ē oīs negatio forme ipos-
sibilis subiecto negato vt nō hō in asino/τ negatio alteri
us impossibilis cuiuscūqȝ dicta de illo cui illud est ipos-
sibile qd nō negaŧ/nō sit formaľr in re extra:pbat.qm̄ il
la negatio nō est aliqd in re extra cuiꝰ affirmatio nō re-
moueŧ realiŧ a sbo.¶Hoc appet.qȝ cū negatio nō sit ni
si affirmatiōis rmotio:p ꝯñs sola illa negatio ē reaľr cu
ius affirmatio quā negat remoueŧ realiŧ et extra aīaȝ
a subiecto.sed affirmatiōes negationū a puationibꝰ di
stinctarū nō remouenŧ realiter ab illis de quibus nega
tiones ipse hmōi concedunŧ:qȝ qd est impossibile alicui
nō pōt ab ipō realiter remoueri.sȝ affirmatiōes taliū ne
gationū sunt impossibiles oībus de q̄bus dicunŧ nega
tiones:sicut hō est impossibiľ cuiqȝ qd dr nō homo:ergo
nec remoueŧ nec pōt remoueri realiŧ ab ipso:nec p ꝯñs
nō homo est in eo.quare τc.¶Preterea ad idē arguit
qȝ si tales negationes essent in illis de q̄bus dicunŧ hoc
nō esset nisi qȝ nō sūt ī eis opposite affirmatiōes:ǧ ꝯsiľr
debēt in eis negationes hmōi poni:sicut nō sunt ibi affir
mationes.sed affirmatiōes ipse nō sūt aliqd intra nec
extra essentiā alicuiꝰ.nō em̄ hō est formaliter lapis nec
deus in pmo nec in secūdo modo nec aliq̄ mō alio:ergo
ꝯsiľr nō lapis τ nō deus debet poni intra hoīs essentiaȝ
tā pmo q̄ scdo mō.hoc autē est euidēter falsuȝ.ergo τc.
¶Sed ista opinio est oīno impossibilis:qȝ ꝯtradictoria
τ incōpossibilia accipit τ concedit:vcȝ q̄ illud qd est ni
hil formaliŧ τ totaľr sit aliqd reaľr.qm̄ nihil est actualiŧ-
ter ī aliq̄ extra aīaȝ exñte:nisi qd in se est aliqd.¶Hoc
appet.qd eī nihil ē/ī nullo realiŧ esse pōt.sȝ scdȝ opinio
nē istā puatio vt a negatione pura distincta est realiter
extra aīaȝ in subiecto:τ tñ puatio (vt dicit) nihil est po-
sitiue:ergo cōcedit opinio ista ꝯtradictoria τ icōpossibi
lia manifesta:vcȝ q̄ vnum τ idē sit aliqd τ nō sit aliqd.
¶Cōsequētia est euidēs.qȝ vt dictū est/oē qd est reaľr
eẋ aīam in aliquo/est aliqd formaľr in seipso.sed puatio
vt dicit ista opinio est reaľr in subiecto puato:τ tñ vt di-
cit nō est aliqd in seipso.ergo est aliqd:τ nō ē aliqd.Nec
valȝ si dicaŧ q̄ lȝ priuatio nō est aliqd positiuū est tñ ali
qd negatiuū.qȝ dicere aliqd negatiuū/est dicere aliqd
τ nihil.qd em̄ est negatiuū vel puatiuū est totaliŧ nihil:
nec p ꝯñs pōt esse aliqd in seipso:nec realiŧ existere ī ali
quo alio.quare τc.¶Confirmaŧ.qȝ nihil est realiŧ ī ali-
quo ente positiuo eẋ aīam exñte/nisi qd est ip si realiter
vnitū tanq̄ aliqd ab ipso realiter distinctū:vel qd est ab
ipso realiter indistinctū:modo quo dr q̄ relationes ori
ginis sunt in diuina eēntia qȝ idistincta realiŧ ab ipsa.sȝ
puatio neutro istoꝝ modoꝝ pōt eē ī subiecto puato.nec
em̄ tenebra est in medio:nec cecitas in oculo/tanq̄ ali-
quid alteri vnitū τ ab ipso realiter distinctū:nec tāq̄ ali
quid realiter īdistinctū.qd em̄ in se nihil est/nulli vnitū
aliquo mō existere pōt.ergo τc.¶Preterea arguo sic
ad idē.iō pura negatio a puatione distincta non est nec
esse pōt aliqd realiŧ in subiecto negato cui repugnat af
firmatio opposita negata:qȝ ipsa nō est aliqd in seipsa.
¶Hoc appet.oē em̄ qd est aliqd realiter extra aīam in
seipo/pōt esse in aliquo alio:τ p contrariū solū illud qd
nō est realiŧ aliqd in seipso/nō potest eē realiŧ in aliquo
alio.sed puatio nō magis est ī seipsa aliqd realiŧ extra
aīam q̄ pura negatio.nō em̄ magis tenebra vel cecitas
est aliqd in seipsa realiŧ q̄ nō hō vel nō lapis:ergo nec
magis realiŧ tenebra est in medio:nec cecitas ī oculo:
q̄ nō hō vel nō lapis vel nō deꝰ in angelo.¶Cōfirmaŧ.
qȝ licȝ visus remoueaŧ ab oculo/τ lumē a medio/nō tñ
p aliqd nouiter supueniens oculo nec medio/magis q̄
deus remoueatur ab angelo:nec quecunqȝ affirmatio
alia ab illo in quo nunq̄ fuit:qȝ ipsi īcōpossibiľ existit.
ergo lȝ visus remoueaŧ ab oculo:τ lumē a medio:τ oīs
aliꝰ habitꝰ a subiecto priuato:non autem affirmatio
a subiecto negato:ex hoc nō sequiŧ q̄ magis puatio q̄
negatio sit realiŧ extra aīam in subiecto.¶Consequen
tia est euidēs.Primo.scdȝ opinātē iō puatio est realiŧ
extra aīaȝ/nō aūt negatio/qȝ puatio ē realis hitꝰ remo
tio/nō aūt negatio:cū nūq̄ infuerit subiecto negato ipsi
opposita affirmatio.sȝ nō magis remotio illiꝰ forme q̄
remoueŧ a subiecto p nihil supueniēs a subiecto τ a for
ma remota distinctū est reaľr ī subiecto:q̄ negatio illiꝰ
forme cuiꝰ nulla ē nec eē pōt remotio a subiecto.¶Se
cūdo.qȝ eoꝝ quoꝝ nullū est realiter aliqd in seipso ma
gis q̄ alterū vnū nō magis pōt esse q̄ alterū ī aliquo eẋ
aīaȝ exñte.sȝ puatio vt dictū est nō magis est aliqd in se
ipsa q̄ negatio pura.ǧ τc.¶Tertio.qȝ sicut vt ipse ar-
guit illa negatio nō est aliqd ī re eẋ cuiꝰ affirmatio ñ re
moueŧ reaľr a subiecto:ita nec illa ēt ē aliqd reaľr ī sbo
cuiꝰ affirmatio ñ rēoueŧ p aliqd adueniēs sbo τ distictū
ab ipō.sȝ talis ē oīs puatio vt a negatiōe distincta.ǧ τc.
¶Preterea arguo sicut ipse arguit.si puatio puta tene
bra ē reaľr ī medio/hoc ñ ē nisi qȝ hitꝰ puta lumē nō ē in
ipō.ǧ ꝯsimiliŧ debet poni ī ipō tenebra:sicut nō est ī ipō
lumē quo dr esse priuatū.sed sicut hō non est formaliŧ la
pis nec deus in primo nec in secundo modo:ita nec me-
diū carēs lumine est aliquo mō illuminatū:ǧ tenebra ē
oī mō tā primo q̄ scdo in ipō:qd falsū est.q̄re τc.¶Pre
terea nō magis remotio illiꝰ forme seu negatio q̄ remo

nec a subiecto absq̧ forma aliqua positiua sibi in subiecto realiť succedēte est realiter in subiecto: ꝙ negatio illius q̄ remouet mediāte forma ꝯtraria positiua sibi realiter succedēte. ſ; negatio seu corruptio vł remotio vni⁹ forme ꝯtrarie p aliam / nō est realiť in subiecto ex̄ aīam: ergo multo min⁹ ꝑuatio / puta tenebra / q̄ est remotio forme vni⁹ sine positiōe alicui⁹ alteri⁹ / erit realiť ex̄ aīam ī subiecto. ¶ Minor appet. qm̄ licet nigredo adueniens subiecto post albedinē sit realiť ī ipso in quo fuit prius albedo: nō tn̄ nō albedo remota p nigredinē vt ab albedine ⁊ nigredine distincta est in ipso realiť magis ꝙ albedo. imo est īpossibili⁹ nō albedinē esse realiter in subiecto sub ꝯtraria / puta sub nigrediē exn̄te / ꝙ albediēz. qd̄ em̄ nihil pōt esse in seipso formaliť impossibile est esse in aliquo realiter. ſ; nō albedo nihil est in se formaliť: ḡ īpossibili⁹ est ipsaz ꝙ albedinē esse realiter ī subiecto sub nigredine exn̄te. ¶ Cōfirmať. in eodē subiecto possunt ꝯtraria simul esse: ⁊ p ꝯn̄s albedo ⁊ nigredo. impossibile aūt est nō albedinē vel nō nigredinē vel aliā quācūq̧ negationē existere realiť ī subiecto. q̄re ⁊c. ¶ Hec de prīo.

Quantum ad secūdum: vbi ad questionē istā est aliter respōdēdū: est sciendū ꝙ alia est oppositio q̄ dr̄ de reb⁹ extra aīam exn̄tibus significatis: ⁊ alia q̄ dr̄ esse ī vocib⁹ vel ꝯceptib⁹ taliū rerū signis. Loq̄ndo em̄ de oppositiōe q̄ est inter res extra aīaz exn̄tes / talis oppositio n̄ est nisi oppositio ꝯtrarioꝝ: q̄ tm̄ est īter res ꝯtrarias seu incōpossibiles dimissis signis ꝯplexis: īter q̄ ēt dr̄ eē oppositio signoꝝ. Incōplexoꝝ oppositoꝝ alia dicunť ꝯtraria vt illa q̄ significāt diuersa positiua q̄ nō possunt simul ineē eidē: nec p ꝯn̄s talia possūt verificari insimul de eodē: vt isti termini albedo ⁊ nigredo: vł album ⁊ nigrum. Alia aūt sunt q̄ idem significāt differēter: q₂ qd̄ vnū significat positiue seu affirmatiue alterū īportat negatiue nihil significando affirmatiue. ⁊ talia dicunť ꝯtradictoria vt hō ⁊ nō hō: ens ⁊ nihil. nō homo significat hoīem ⁊ nō ens seu nihil aliq̄d negatiē. Alia aūt sunt quoꝝ vnū significat p̄cise aliq̄d positiue ⁊ alterū significat illd̄ idē negatiue: cū significet aliq̄d aliud positiue. ⁊ hoc mōse hn̄t habit⁹ ⁊ priuatio vt lux ⁊ tenebra vis⁹ ⁊ cecitas. idē eī qd̄ significat vis⁹ affirmatiue / significat cecitas negatiē: ⁊ cū hoc īportat aliq̄d affirmatiue: vcz determinatū subiectū. cui⁹ ꝯtrariū est de negatione ꝯdictorie opposita affirmatiōi. non hō eī nihil positiuum determinatū īportat: ſ; possit supponere ꝓ quocūq̧ alio ab hoīe. Q̄libz eī p̄dictoꝝ oppositoꝝ pōt accipi dupľr: vcz vel q̄dditatiē ꝓ seipso: vel significatiē ꝓ suo significato. Prīo mō ipa accipiēdo neutrū est magis ꝙ alterū. nec em̄ hō vt materialiť seu q̄dditatiue sūpt⁹ ꝓ seipso: est magis ens ꝙ nō hō: ſ; tm̄ vt accept⁹ ꝓ suo significato: q₂ hoc mō hō ē aliq̄d ⁊ n̄ hō nihil. ¶ Hoc p̄misso dico ad q̄stionē istā: ꝙ nec oppositio ꝯtradictiōis nec habitus ⁊ priuationis est inter res significatas: ſ; tm̄ inter res significātes. ¶ Hoc appet. ⁊ primo quātū ad primā partē. qm̄ oppositio rerū significatarū extra aīam exn̄tiū nō pōt esse nisi inter diuersas res aliquas incōpossibiles. sed extrema ꝯtradictorie oppositiōis vt hō ⁊ nō hō habit⁹ ⁊ priuatio / vt vis⁹ ⁊ cecitas / lux ⁊ tenebra nō significāt res diuersas. Hoc appet: q₂ vt p̄dictū ē negatio nō significat aliq̄d ab affirmatiōe distinctū seu ab ei⁹ significato: ſ; p̄cise illud idē significat negatiē qd̄ affirmatio positiue. ꝑuatio ēt vt cecitas nō significat aliq̄d in re ex̄ a significato hit⁹ / puta vis⁹ / distictū. ſ; eoꝝ q̄ significat visus / alterū īportat cec⁹ positiue vt subiectū ⁊ alterū negatiue vt ipm̄ visuz. ḡ cū ista nō significēt res diuersas: ſ; vnū ⁊ idē penit⁹ differēter: sequiť ꝓpositu;: vcz ꝙ oppositio istoꝝ nō ē oppositio significatoꝝ exn̄tiū in re ex̄. ¶ Scd̄a pars: vcz ꝙ oppositio inter ista sit tm̄ oppositio terminoꝝ: sequiť ex p̄dicta. qm̄ oīs oppō vel ē terminoꝝ vel significatoꝝ vel vtroꝝq̧ / tā terminoꝝ vcz ꝙ significatoꝝ. Dicūť aūt oēs illi termini oppositi / q̄ nō possunt verificari īsimul de eodē. ⁊ tales sūt oēs p̄dicti: vcz affirmatio ⁊ negatio / hit⁹ ⁊ ꝑuatio. l; em̄ idē significēt / tm̄ mō īcōpossibili: q₂ qd̄ vnū significat positiue ⁊ affirmatiē alterū significat negatiē vt hō ⁊ nō hō: visus ⁊ cecitas: lux ⁊ tenebra. q̄re ⁊c. ¶ Ex hoc īferť corollarie ꝙ nec tenebra significat aliq̄d qd̄ sit ī medio lumine absēte: nec aliq̄ alia priuatio siľr significat aliq̄d qd̄ possit eē ī subiecto hitu ꝑuato. ¶ Hoc appet. qm̄ vt dictū ē: in nllo alio differt ꝑuatio ⁊ negatio q̄ ad significatū / nisi q₂ ꝑuatio īportat subiectū cui est possibiľ hit⁹ q̄ dr̄ eē ꝑuatum. nihil aūt ꝑuatio īportat positiue aliud a subiecto: ſ; tm̄ hit⁹ negationē. ḡ ⁊c. ¶ Cōfirmať. q₂ īpossibile est ꝑuationē amoueri a subiecto ꝑuato / nisi p hitū: sicut impossibile est cecū nō eē cecū nisi recipiat visū: ⁊ mediū tenebrosū nō eē tenebrosuz nisi lumine illustrareť. ſ; si cecitas eēt realr ex̄ aīaz ī oculo / ⁊ tenebra ī medio / q̄libet hoꝝ posset remoueri a subiecto sine hitu opposito. oē eī exn̄s actualr ī aliq̄ diuersuz realr ab ipso / pōt remoueri ab illo / nullo altero sibi succedente. Constat aūt ꝙ si tenebra est realiter in medio / non minus immo magis distinguitur ab ipō ꝙ lumen sibi oppositū. ḡ ⁊c. ¶ Preterea. q₂ sicut argutum est ī articulo p̄cedēti / si tenebra esset realiť ī medio haberet etiā necc̄io aliq̄d positiuū: ⁊ ita lumē ⁊ tenebra nō ꝑuatiue siue vt hit⁹ ⁊ ꝑuatio: ſ; ꝯtrarie opponerēť: qd̄ ē falsuz. q̄re ⁊c. ¶ Sic ad q̄stionē.

Ad rōnes alterius opinionis. ad primā qm̄ dr̄ ꝙ nihil remoueť formalr a subiecto nisi ꝓpter aliq̄d sibi īcōpossibile: dico ꝙ ista est simpľr falsa: itelligēdo p ly aliq̄d / positiuū vel negatiuū qd̄ sit realiť ex̄ aīaz in subiecto a quo hit⁹ remoueť. īmo ēt qm̄ vni forme alia succedit et incōpossibilis nūq̄ prior p aliā posteriorē ei succedētē ipsiq̧ īcōpossibilē r̄moueť. Qd̄ appet. q₂ aut forma posterior īuenit ī subiecto p̄orē: aut n̄. si īuenit: ḡ siľ est cū ipa in eodē subiecto: nec p ꝯn̄s est ipsi īcōpossibil: cui⁹ ꝯtrariū supponiť. si aūt nō īuenit: ḡ ipam nō remouet formalr nec expellit: ſ; remotā supponit. Sicut ḡ qm̄ subiectū aliqd̄ ex albo fit nigrū / pri⁹ est sub nō albedine ꝙ sub nigredine: cū nigredo nō possit cū albediē siľ esse: nec p ꝯn̄s albedo p nigredinē remoueť: nec p aliq̄d subiecto adueniēs sibi incōpossibile exn̄s: ita multo min⁹ forma q̄ sic a subiecto remoueť ⁊ tolliť ꝙ nulla alia ī ipo introduciť / p aliq̄d subiecto adueniēs ⁊ ī ipo exn̄s realr remoueť. ſ; lumē est talis forma cui nulla alia positiua succedit vt ipsi concedunt: concedendo lumini tenebrā eē īcōpossibilē nō sicut aliq̄d exn̄s sibiq̧ succedens realr ī subiecto: mō q̄ forme ꝯtrarie sūt īcōpossibiles: ſ; sicut nō hō est īcōpossibiľ hoī / ⁊ nō lumē lumini. nec em̄ tenebra dicit alid̄ ꝙ nō lumē: nec cecū aliud ꝙ nō vidēs p̄ter subiectū determinatū p ꝑuationē ⁊ nō p negationē īportatū. quare ⁊c. ¶ Ad scd̄m qm̄ dr̄ ꝙ oīs realis mutatio hz vtrūq̧ terminū ex̄ aīaz: R̄ndeo ꝙ ꝯtradictio ē ⁊ īcōpossibilia ꝯcedere / dicere nō ens eē ex̄ aīaz in aliqua re q̄cūq̧. qd̄ eī in se nihil ē / ī nullo ⁊ maxīe realr ex̄ aīaz existē pōt. ſ; vnū extremū corruptiōis / puta termin⁹ ad queť / est nihil: qd̄ ēt ē termin⁹ a q̄ gn̄atiōis. ḡ ⁊c. ¶ Tūc igr̄ dico ꝙ nō ē ītelligēdū gn̄ationē nec corruptionē eē mutationē tāꝙ formā aliquā p se vnā a gn̄āte ⁊ genito corrūpēte ⁊ corrupto distinctā. hoc eī īpossibile ē: vt satis appet ex dictis ī p̄ncipio hui⁹ libri. nō est ēt ītelligēdū ꝙ gn̄atiōis ⁊ corruptiōis sint duo termini tāꝙ diuśa aliq̄ exn̄tia ī re ex̄: cū vnus hoꝝ terminoꝝ dicať eē nihil qd̄ nulli⁹ terminus realiť esse pōt. sed ꝑuatio forme que poniť vn⁹ termin⁹: ⁊ forma ipa q̄ poniť ali⁹ / dicunť duo termini: sicut ⁊ vis⁹ ⁊ cecitas lux ⁊ tenebra. q̄ q̄dē ꝟe sūt

duo termini / vt quidditatiue accipiunť siue materialiter pro seipsis / non aūt vt significatiue pro rebus significatis: cū nō diuersas res: sed eandem vt dictū est significēt differenť. quare ⁊c. ¶ Ad cōfirmationē ꝯsiľr est dicēdū. non em̄ oppositio inter habitū ⁊ priuationez nec inter affirmationem ⁊ negationē est oppositio extra aīaz tanꝙ inter aliquas res diuersas: cū eadē p vtrūq̧ hoꝝ extremoꝝ licet diuersimode importeť. quare ⁊c. ¶ Ad illud philosophi dictum dicendum ꝙ p illud non habetur ꝙ priuatio significet ab affirmatione distinctum aliquid in re extra. ¶ Ad rationem in principio appet solutio ex predictis. nō em̄ inter lumen ⁊ tenebram nec inter quēcunq̧ habitum alium ⁊ suā priuationē est realis oppositio tanꝙ inter res diuersas extra animā exn̄tes.

Circa distinctionem decimāquartā: in qua magister determinat de operationib⁹ scd̄e tertie ⁊ q̄rte diei: Quero prīo de celo stellato qd̄ fuit opus secūde diei. vtrū celum sit compositū ex materia ⁊ forma. ¶ Et videť ꝙ sic. q₂ omne corporeū ⁊ extēsum videť esse materiale / non simplex forma. sed celum vt appet ad sensuz est quantū seu extensum. ergo est ex forma ⁊ materia cōstitutum. ¶ Cōtra. q₂ omne materiale est corruptibile sed celum est incorruptibile. ergo ⁊c. ¶ Responsio. vbi sic ꝓcedā. Primo em̄ adducam rationes ꝓ vtraq̧ parte. Secundo soluā ipsas. Tertio inquirā quid de questione ista ꝓbabilius sit tenendum.

Quātum ad primum arguo primo ꝓ parte affirmatiā: vcz ꝙ ī celo sit materia. Prīo sic: oīs forma substantialis p se subsistens sic ꝙ nec est nec esse potest act⁹ materie est perfectior ꝙ forma q̄ est act⁹ materie nata facere cū ipso aliq̄d p se vnū. ¶ Hoc apparet qm̄ sicut omnis forma accidētalis immaterialis vt intellectio est nobilior ꝙ materialis: puta ꝙ albedo: ita ⁊ de formis substantialibus immaterialibus cōsimiliter est dicēdū. sed aliqua forma substātialis immaterialis: puta aīa saltē intellectiua / ⁊ oīs etiā alia sensitiua / est nobilior ꝙ sit forma celi: ergo ei⁹ forma est materialis. ¶ Preterea scd̄o arguiť sic ad idē. oīs forma per se extensa est materialior ꝙ forma p se nō extensa: nec etiam aliquo modo p accidēs. sed forma celi est per se extensa nō aūt aīa bruti: cū nō diuidať ad diuisionē corpoꝝ: ⁊ tamē aīa bruti est forma materialis. ergo ⁊c. ¶ Preterea tertio. q̄ magis cōueniūt in substātia / ⁊ in accidentibus substantiā cōsequentibus. ex quo sequiť ꝙ ex maiori cōueniētia aliquoꝝ in accidentibus pōt argui a posteriori maior conuenientia eoꝝ in formis substantialib⁹. sed celū magis cōuenit cū substantijs compositis ⁊ materialibus ꝙ cū simplicibus ⁊ īmaterialibus / puta spiritualibus / in accidentib⁹. Qd̄ apparet: nullū em̄ accn̄s ꝓpriū alicui substantie spūalī est in celo: sed accn̄s eiusdem rōnis cū accidentibus substātiarū materialiū: vcz quātitas ⁊ qualitas corporalis. ergo ⁊c. ¶ Confirmať primo. q₂ q̄libet accn̄s consequitur subiectū sibi ꝓportionatū. sed subiectū ꝓportionatū accidentibus materialibus / qualia sunt accidentia celi / est substātia materialis nō immaterialis. ergo ⁊c. ¶ Scd̄o. q₂ licet idē accidens scd̄m speciē possit esse ī diuersis subiectis specie sicut in diuersis aīalibus sunt multa accidentia specie īdistincta: tn̄ substātia simplex non videť esse receptiua accn̄tiū substātie materialis ⁊ cōposite. q₂ l; diuerse substantie cōposite q₂ habēt eūdē modū essendi l; sint alterius speciei possint accidētia eadem in specie recipere: nō tamen substātia simplex ⁊ cōposita ꝓpter cōtrariaz rationē: vcz q₂ tales substātie nō hn̄t eūdē ſ; variū essendi modū: ⁊ iō nō possunt eē receptiue eorūdē accn̄tiuz: ḡ cū celū cōīcet cū formis materialib⁹ ī accn̄tib⁹: p ꝯn̄s ēt ꝯuenit cū eis ī materia cuius est actus. ¶ Scd̄o arguiť ꝓ parte ꝯtraria. Prīo. q₂ scd̄m Cōmēta. sicut trāslatio scd̄z vbi fecit nos scire locū: ita ⁊ trāslatio scd̄z substātiā fecit scire materiā. sed in celo nō est aliq̄ trāslatio scd̄m substātiā / cū sit incorruptibile: ergo nullā hz materiam. ¶ Cōfirmatur p̄mo. q₂ oē illud est corruptibile in quo ē potētia ꝯtradictionis ad esse ⁊ ad nō esse. sed talis potētia est in oī re materiali: q₂ ⁊ ipa materia est hmōi potētia: ergo nō pōt esse in celo. ¶ Scd̄o. q₂ oē illud cuius ē materia est in potētia ad aliā formā illi incōpossibilez: ⁊ p ꝯn̄s ad ei⁹ corruptionē. q̄re ⁊c. ¶ Tertio. q₂ sola forma satiās totū appetitū materie est īcorruptibiľ. ſ; nulla forma substātialis materialis p̄ficit totū materie appetitū. ḡ ⁊c. ¶ Preterea oīs forma materialis p̄supponit in sua materia quātitatē: ⁊ p ꝯn̄s est diuisibilis ⁊ corruptibilis ad ei⁹ diuisionē. sed forma celi nullo mō est diuisibilis nec corruptibilis. ḡ ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum: ostendo ꝙ ratiōes nec ꝓ vna pte nec ꝓ alia ꝯcludūt soluēdo ad ipas. ¶ Ad primā qm̄ arguiť ꝓ parte affirmatiua: puta ꝙ in celo sit materia: qm̄ dr̄ ꝙ oīs forma substantialis subsistēs est nobilior ꝙ alia nō subsistēs / hic posset dupľr respōderi. Prīo negādo istā maiorē assumptā. qm̄ ꝙ forma aliqua possit p̄ficere materiā / nulli⁹ imp̄fectiōis eē videť in ipa. vn̄ nō videť deo īpossibile ꝓducere formaz aliquā intellectiuā q̄ nō possz eē act⁹ materie p̄fectiu⁹ ſ; esset forma p se subsistēs vt angelus: q̄ tn̄ esset imp̄fectior aīa ītellectiua corpis p̄fectiua. ⁊ iō ꝙ angelus sit p̄fectior aīa intellectiua / nō ex hoc sequiť nec arguiť / q₂ vcz angelus est subsistēs ⁊ aīa ē materie p̄fectiua. nō eī magis vniri materie vt ꝓprio p̄fectibili arguit īp̄fectionē ꝙ posse ipsi vniri vt motorē mobili: nec magis corp⁹ informare seu viuificare est imp̄fectiōis ꝙ ipm localiť posse mouere. ⁊ iō l; celū sit forma subsistēs: nō sequiť ꝙ sit nobilior quacūq̧ alia forma substātiali materie perfectiua: cū nō posse informare materiā nō sit p̄fectiōis sicut nec ei⁹ cōtrariū īp̄fectiōis. Et si oīno dicať ꝙ īmo nō posse eē actū materie ē p̄fectiōis: ⁊ ꝯtrariū īp̄fectionis: tūc pōt dici scd̄o aliter: vcz ꝙ sicut nō est īcōueniēs qd̄ est simpliciť aliquo p̄fectius eē scd̄z q̄d eo in aliquo imp̄fectius. forma em̄ celi est simpľr īp̄fectior oī forma viuēte: ⁊ tn̄ ē quātū ad aliq̄d / puta q₂ īcorruptibilis / p̄fectior ipsa. Incorruptibile em̄ vt īcorruptibile est p̄fectius ꝙ corruptibile. alicui⁹ enim p̄fectiōis est esse īcorruptibile ⁊ īp̄fectiōis eē corruptibile. Cōsiľr ī ꝓposito posset dici supposito ꝙ p se subsistere ⁊ materiā īformare nō posse sit p̄fectiōis: sicut ⁊ eē īcorruptibile: qd̄ pōt ꝯpetere īp̄fectiori simpľr ⁊ r̄pugnare p̄fectiori: sicut appet de celo incorruptibili ⁊ de aīali corruptibili. ¶ Ad ꝓbationē illi⁹ maioris qm̄ addiť ꝙ forma accn̄talis īmaterialis ē nobilior ꝙ materialis / appet ꝙ hoc nihil ad ꝓpositū. q₂ aut vocať forma accn̄talis materialis q̄ est ex forma ⁊ materia cōstituta: ⁊ talis nulla est. vnde hoc mō nulla forma accn̄talis est alia īmaterialior. aut forma extēsa: ⁊ sic ꝯcedo formā īmaterialē hoc ē nō extēsā substātialē vel accn̄talē eē p̄fectiorē forma materiali hoc ē forma extēsa. ſ; ex hoc nihil ꝓbať ad ꝓpositū: q₂ forma celi materialis est isto mō: l; sit īmaterialis p̄mo mō: q₂ vcz nō hz materiā ptē sui. q̄re ⁊c. ¶ Ad scd̄m qm̄ dr̄ ꝙ forma extēsa est materialior ꝙ alia nō extensa ꝯsiľr ē dicēdū. q₂ aut accipiť īmateriale ꝓ nō extenso: ⁊ sic forma extensa nō est materialior nō extēsa: q₂ nō extēsa n̄ ē materiaľ hoc mō. aut accipiť īmateriale ꝓ illo ī q̄

non includitur materia: ꝛ sic omnis forma est equaliter immaterialis. aut tertio ꝓ illo qō nō est nec pōt eē actꝰ materie: ꝛ sic ꝓpositio negarek. nulli em̄ dubiū est quin forma celi sit extensa: quia ad sensum apparet. ꝛ tō si forma esse extensam argueret necessario ipsaz esse materia lem hoc actum materie pfectissimum/apud nullum eēt aliqō dubiuz an in celo sit materia: nec de hoc eēt mouēda questio aliqua. qō est falsum. quare ꝛc. ¶ Confirmat primo. qz nulla forma materialis extēsa eē extēsa ꝓpter materiā: sed ꝓpter seipsam. alie em̄ sunt partes forme: ꝛ alie sunt partes materie / qōlibz aūt habēs partes diuersas: q̄rū vna pōt extra aliā esse / est extēsiuz formaliē ꝓ seipsum nō per aliquid sibi appositum: cuius partes ab omnibus eius partibus distinguunt sed constat formam celi tales habere partes. ergo ꝛc. ¶ Secundo. qz non minus pōt esse forma aliqua extēsa q̄ tamē non sit necesse possit actus materie/q̄ forma aliqua in extensa possit esse actus materie pfectiua. qz non video cām aliquā ꝓpter quā magis formā extēsā eē oporteat alicuiꝰ materie pfectiuā q̄ aliā non extēsaz. sed aliqua reperiē forma iextensa vt anima intellectiua/q̄ est extēsi corporis pfectiua: ꝛ alia inextēsa que nulliꝰ est materie pfectiua: vt angelus. ergo ꝛc. ¶ Ad tertium quando dr q̄ magis conueniūt in accitibꝰ: ꝛ in substātia: posset dici vno mō q̄ hoc est verū de illis accītibus que sunt ab eoruz subiectis effectiue. q̄ enim sunt ꝓncipia effectiua ꝛ subiecta receptiua eorūdem/magis inter se videntur q̄ cum alijs substantialiter conuenire. non aūt hoc ē verum quando accidēs est tm̄ in substantia subiectiue: ꝛ ab alio effectiue. sicut em̄ aliquando magis diuersa vt sol ꝛ ignis sunt principium ꝓductiuum eorundem effectuū: quieffectus nō possunt esse a minus distinctis. magis em̄ distinguūt sol ꝛ ignis q̄ ignis distinguat ab alijs elementis: ꝛ tñ magis ignis conuenit in effectu cū sole q̄ cum alijs elementis. ita cōsimiliter posset dici q̄ substantie licet eadem seu magis conuenientia habētes accidētia'/ maxime illa q̄ nō sunt ab eis effectiue: sed tātū sunt in eis passiue: cuiusmōi sunt accītia corporū superiorū magis inter se q̄ ab alijs secū in accītibus minꝰ conuenientibus distinguūtur. Sed hoc non est cōuenienter dictum. constat em̄ q̄ celū magis distinguit ab omni forma immateriali subtātiali/puta ab angelo ꝛ ab anima intellectiua: q̄ a quacūq; forma corporali. ¶ Et tō aliter posset ꝛ rationabilius responderi. concessa em̄ illa maiori: vez q̄ q̄ magis conueniunt in accidēte/ ꝛ in substātia: concesso etia q̄ celum magis cōueniat cum substātijs materialibus q̄ cum spiritualibus tam in accidētali q̄ in spirituali forma: pōt dici q̄ ex istis oībus nō sequit q̄ forma celi sit materialis hoc est materie pfectiua. quia sicut nō omnes forme magis conuenientes sunt ꝓductiue/ita nec eisdē materie pfectiue. non minus em̄ materie est forma substātialis extrīseca ꝛ abea distincta realiter q̄ effectus. sicut ergo vna forma substantialis ab alia magis diuersa est ꝓductiua effectus eiusdem rationis cum effectu possibili alteri: qui effectꝰ nō potest produci ab alia forma minꝰ diuersa: vt apparet de calore ꝓducibili a sole ꝛ ab igne: ꝛ nō ab alijs elementis: cū q̄bus tñ magis ignis conuenit substantialiter q̄ cū sole. ita cōsimiliter ī ꝓposito diceret q̄ forme magis differētes possunt esse pfectiue materie quā non pōt ꝓficere forma alia. iz cū illis vl'cū altera ipsaꝝ sit realiter magis idē. ꝓpter qōd licet celi forma nō sit materie pfectiua: nō sequit q̄ magis a formis materialibꝰ materie pfectuis q̄ ab alijs spiritualibꝰ substantialiter vel accidentaliter distinguatur: modo quo etiam non tātū in hoc sed etiam quia incorruptibilis magis distinguitur a formis materialibus corruptibilibꝰ q̄ ab alijs incorruptibilibus. incorruptibile em̄ magis est idē cum incorruptibili q̄ cum corruptibili. ꝛ ita celū quantū ad incorruptibilitatē magis cōuenit cū formis spiritualibus q̄ cum materialibꝰ: nō tamē simpliciter. quare ꝛc. ¶ Ad confirmationem qñ dr q̄ subiectū ꝓportionatuz accītibꝰ materialibus est substātia materialis: Respō deo q̄ verū est vocādo substantiā materialem substātiā extēsam: modo quo accidentia ipsa dicunt materialia: vez tm̄ qz extēsa. Vocādo aūt substātiā materialē substantiā ex materia ꝛ forma compositaz/vel ipsaz formā substantialē materiā informātē: nō est verū q̄ talis substātia materialis sit p̄cise subiectū accītibus materialibꝰ hoc est extēsis. oīs em̄ extēsa substātia ꝓtes ex tra partes est talū accītium ꝓportionatuz subiectum sed nec sola forma materie pfectiua: sed alia potest esse extensa: cū nec illa q̄ est pfectiua materie ꝛ informativa sit ꝓpter ipam extēsa. quare ꝛc. ¶ Ad vltimū: qñ dicit q̄ substantia simplex nō est receptiua accītiū substātie materialis ꝛ cōpositē: cōcedo si vocas substātiā simplicem nō extēsam nec partes diuersas habētem: q̄ ꝓpie dicitur esse simplex. nō aūt si vocas substātiā simplicem formam oēm/iz extensam/a materia separatam. qz nec talis est realiter simplicior q̄ forma q̄ est actus materie nō em̄ quia forma celi non pficit materiā/est simplicior forma elemēti cū sit sicut ꝛ illa nō habens multas ꝛ diuersas partes. nec etiā quia a sia intellectiua est pfectiua corporis ꝛ nō angelus iō est cōpositior angelo: quia q̄ equaliter carent partibus/equaliter sunt simplicia: ꝛ econuerso q̄ equaliter habent partes/equaliter sunt cōposita: siue vnum eoꝝ sit materie pfectiuum: ꝛ alīs non siue vtrūq; sit pfectiuuz: siue neutrū. q̄re ꝛc. ¶ Ad alia que arguuntur ꝓ parte alia. Ad primum qñ dr q̄ transmutatio scōz substātiā facit scire materiā/ cōcedo q̄ hu iusmodi transmutatio arguit necessario materiā/nō tñ cōuertibiliter. vñ licet oīe trāsmutabile scōm substantiam habeat materiam/nō tamen oportet q̄ oīe hūs materiam sit trāsmutabile scōm substantiā. Et ideo arguere: nō esse materiā/q: ipm̄ est trāsmutabile scōz substantiā: est arguere a destructione antecedētis ad destructionem consequentis: sicut si argueret: non est homo/ ergo non est animal. Si enim arguas sic: nullum trāsmutabile scōm substantiā habet materiā: hoc statim negabitur. cum enim materia sit ingenerabilis ꝛ incorruptibilis: non videt repugnare formaliter incorruptibili: qualis est forma celi. quare ꝛc. ¶ Ad confirmationez quando primo dicitur q̄ omne illud est corruptibile ī q̄ est potentia ad esse ꝛ ad non esse: respondetur q̄ verum est / si talis est in ipso per compationem ad causaz secūdam. omne enim illud quod potest esse ꝛ non esse virtute secunde cause/est generabile ꝛ corruptibile. Sed hoc qō postea in intnoze assumitur/non est verum: vel saltem non est notum q̄ sit verum: videlicet q̄ in quocūq; ē materia sit potentia talis. non magis enim omnem substātialem formam in materia existētem oportet esse naturaliter corruptibilem q̄ formam accidētalem in subiecto accidentaliter existentem. sed non omne accidens ī subiecto existens est naturaliter corruptibile. ergo nec omnis forma substantialis existens in materia. ¶ Confirmatur. quia licet nulla forma sit naturaliter generabilis nec corruptibilis/nisi que est in materia: nō tamē quia in materia ideo corruptibilis: cum ꝛ materia ipsa sit incorruptibilis: sed ideo quia forma ipsa est in se talis nature q̄ potest in materia naturaliter introduci ꝛ introducta siue producta corrumpi. non est autem impossibile; deo producere in materia formam aliquam in nulla causa secunda virtualiter contentam: nec per consequens ab aliqua generabilem nec corruptibi

lem sicut producit in subiecto formam accidentalem vt beatitudinē in beato: que nō potest ab aliquo alio citra ipsum fieri nec corrumpi. quare ꝛc. ¶ Ad secūdū ꝛ tertium cōsimiliter est dicēduz. Illud tñ q̄ō accipitur ī tertio / falsuz est: vez q̄ forma aliqua dicat incorruptibilis quia satiat totū materie appetitū. nō ex ista est causa incorruptibilitatis alicuiꝰ forme: cū vna nō magis satiet q̄ alia totum materie appetituz. ¶ Et si queras: q̄ ergo ē causa quare vna forma materialis ēmagis incorruptibilis q̄ alia: Respondeo q̄ nulla alia est causa nisi quia vna est talis nature ꝛ alia alteriꝰ. sicut tō beatꝰ nō pōt in se producere actum intelligendi deū nec fruendi beatificum: cū tñ possit in aliū: quia isti sunt ab alijs possibilibus alterius rationis. ¶ Ad vltimum dicendū q̄ celū nō est naturaliter diuisibile magis q̄ corruptibile: iz quātū. licet ei oē quantū sit diuisibile simpliciter/ nō tñ taliter: puta naturaliter. quare ꝛc. Nō oīe etiā diuisibile ē corruptibile. materia em̄ est diuisibilis ꝛ actu diuidit̄ forma sibi coniuncta extensa diuisa: nec tñ propter hoc corrūpit. ¶ Ex q̄ posset inferri corollaria: q̄ totum nō est preter partes aliquid in re extra. sientm̄ tota materia extensa esset a suis olbus partibꝰ distincta: cū totū non possit mancre partibus existētibus diuisis: p cōsequēs sequeret q̄ diuisis alicuius materie partibꝰ corrumperetur aliqua materie entitas: puta illiꝰ totius que vt supponit ab omnibꝰ partibꝰ est distincta. hoc autem est falsū: cū materia sit simpliciter īgenerabilis ꝛ ī corruptibilis. ergo ꝛc. ¶ Hec de secūdo.

Quantum ad tertium & vltimum: po

no duas conclusiones. Prima est: q̄ an celum sit ex forma ꝛ materia composituz/an sit forma tm̄/nō est nec potest̄ē naturaliter nobis notū siue certuz. ¶ Hoc appet: quia nec alterū istoruz est per se notū: nec deducibile ex aliquo per se noto. sed solum illud qō vel est ꝑ se notū vl ex ꝑ se noto deducibile seu demonstrabile pōt esse naturaliter nobis notū ꝛ certuz. ergo ꝛc. ¶ Maior apparet. constat em̄ q̄ non est ꝑ se notum celum esse substātia in compositam: nec oppositū: vez ipsuz esse ex forma ꝛ materia constitutum. si em̄ alterū determinate istoum eēt ꝑ se notū/ non oporteret de hoc fieri q̄stionē. Q: etiā neutrū istoꝝ sit deducibile ex aliquo per se noto/apparet ex dictis in articulo p̄cedenti: vbi ostēsum est: q̄ nec rationes q̄ adducunt pro vna parte nec que fiunt ꝓ alia/hoc concludunt. ¶ Cōfirmatur. quia simplicitatem celi vl materie carentiā ex nullo alio medio probant ipsaz ponētes nisi ex celi incorruptibilitate. sed q̄ oīe hūs materiā sit corruptibile / vel ecōuerso q̄ oīe ī corruptibile sit immateriale: licet forte sit verum/non tñ est ꝑ se notū vt ex p̄cedentibus est ostēsum. Q: etiā in celo necessario sit materia/nō ꝓbatur ex alio q̄ ex eius extensione vel ī pfectiōe: vez q̄ ē forma īpfectior forma aliq̄ materiali. iz nec formā extēsam nec materiali īperfectiorem eē materialem est per se notum: nec notius q̄ ipsa cōclusio ꝓbanda: vez q̄ in celo sit materia. ergo neutrū horꝝ determinate videt aliquis naturaliter esse certum. Ex quo sequit: q̄ nihil sit hic determinate ab aliquo ptinaciter asserēdum. vbi em̄ neutra pars est per se nota: nec demō strabilis: nec ex aliquo notioꝝ: nec est ex fide certū: non video q̄ ibi sit determinate aliquid ptinaciter asserendum. ¶ Secunda conclusio est: q̄ nulla est necessitas nec ctiā vt videtur congruitas ponendi in celo materiā ¶ Hec quātū ad p̄mā partez: vez q̄ nō sit necessitas: apparet ex p̄cedētibꝰ. Secūda pars: vez q̄ nec sit ꝓgruz credere seu opinari celum esse ex forma ꝛ materia cōstitutum/sequitur ex prima. qm̄ nulla est cōgruitas sed superfluitas ponere pluralitatem nisi propter necessitatem: ergo si nulla apparet nobis necessitas ponendi talē diuersitatem seu pluralitatē reruz/ vez materie ꝛ forme in celo: nec est cōgruitas ponere ista ibi. ¶ Cōfirmatur. quia non videtur necessariū nec congruum ponere aliquid ibi vbi non reperiē illō propter qō ipsuz alibi cōstat esse. sed vbicūq; constat nobis esse materiam/cōstat nobis propter transmutationē scōm substantiā ibi posibilem. ergo vbi scimus hmōi trāsmutationem esse impossibilem/nec aliūde nobis constat ibi esse materiā/ oīno videtur esse superfluum ꝛ sine ratione credere ꝛ tenere maxime indubitanter ibi esse materiam. constat autē in celo ꝛ in omnibus superioribus corporibus esse ipossibilem transmutationem scōm substātiam: nec aliūde scimus in eis esse materiam. ergo ꝛc. ¶ Ex hoc videtur concludi posse: q̄ licet non sit certuz/ probabilius tñ est opinari celum esse substantiam simplicem/q̄ ex forma ꝛ materia constitutuz. ¶ Sic ad q̄stionem. ¶ Ad rōnē in principio vtrāq; apparet solutio ex predictis.

SEcundo quæro vtrum primū mobile qō est celū/moueatur localiter a seipso an ab aliquo alio motore extrīseco sibi coniuncto. ¶ Et videt q̄ a seipso. qz oīs motus naturalis est a principio extrinseco siue forma ipsius mobilis. sed motus celi est naturalis nō violēt̄ ergo ꝛc. ¶ Contra. quia mobile ex se indeterminatū ad motus contrarios non potens se determinare ad alterum non potest moueri vno motu magis q̄ alio a seipso. sed celum est ex se eque indeterminatum ad motum ab occidente in orientem sicut ad illi contrarium/ quo actualiter nunc mouetur. ergo oportet ipsum esse determinatum ad istum motum ab aliquo motore extrinseco ipsum mouente: cum celum motum non posset se magis vno motu q̄ alio mouere: nec magis ad vnum q̄ ad alterum se determinare. ¶ Respōsio. vbi primo ostendetur q̄ celum non est animatū. Secundo quo modo localiter mouetur. Tertio a quo causaliter moueatur.

Quantum ad primum arguitur sic. oē

animatum est animatum vel anima vegetatiua tm̄: vel sensitiua simul ꝛ vegetatiua: vel intellectiua ꝛ sensitiua ac vegetatiua simul. sed celum non potest poni animatū aliqua istarum animarum. ergo ꝛc. ¶ Minor apparet. constat enim q̄ in celo non potest poni anima vegetatiua nec sensitiua: nec per consequens intellectiua. quia in quocūq; est anima intellectiua / est vegetatiua simul ꝛ sensitiua. q̄ autem in celo non sit aliqua istarum arguitur ex actibus. vbicunq; enim est anima: apparet actus vite. sed nullus actus vitalis apparet nec videtur esse in celo. tantum enim in ipso est motus localis non autem aliquis sentiendi nec intelligendi nec vegetandi actus. quare ꝛc. ¶ Confirmatur. quia omnis anima maxime perfectissima qualis esset anima celi si ī ipso esset aliqua/videretur corpus determinare dispositi ꝛ diuersimode organizatum: vt apparet de omnibꝰ corporibus quorumlibet animaliū: quorum quodlibet est ex diuersis organis et partibus constitutum. sed corpus celeste est totū vniforme: nec apparet ī ipso aliqua talis diuersitas partium seu organorum: ergo nec ex actibus nec ex dispositione potest argui animatum. ¶ Sed contra hoc arguit̄. quia non viuum nō potest esse causa alicuius viui. sed celum est causa multorum viuentium. ergo ꝛc. ¶ Secūdo. quia incorruptibile est nobilius oī corruptibili. sed celū est īcorruptibile: ergo est aīatū: cū mixta aīata sint corruptibilia. ¶ Ad p̄mū pōt dupl̄ rñderi. Uno mō negādo maiorē. ꝛ si ꝓbet: qz nulla

imperfectius potest esse causa alicuius perfectioris:cō
similiter ista negaret. ꝙ eñ aliqd possit eē cā alicui⁹/nō
habetur nec scitur quia ꝑfectius vel imperfecti⁹:sꝫ tm̄
a posteriori quia videlicet ad ipsū aliud sequit effectiue
omne eñ illud ad cui⁹ esse aliud sequit ⁊ eo amoto nō se
quit/arguit esse eius causa siue sit eo ꝑfecti⁹ siue impfe-
ctius siue equale. ⁊ iō si celū est tale ꝙ ad ipsū sequatur
in materia disposita aliqua forma viua ipsum arguitur
eius causa. Alio modo respondetur cōius negando mi
norē. dicit ei ꝙ nulla forma viua est effectiue a celo nec
ab aliqua causa alia ꝙ̄ a prima. Ad secundum negatur
illa maior assumpta. materia enim est incorruptibilis
nec tñ ꝓpterea simpliciter nobilior ꝙ̄ sit forma. q̄re ⁊c.
¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum dicunt aliqui
ꝙ cū celū mobile sit in loco scđꝫ fidē: continet eñ a celo
empyreo beatorū: ꝙ celū ē loc⁹ cōtētiu⁹ oīm aliorū. Jō
facile est apud theologos videre quō celuꝫ potest loca
liter moueri: cū oē exñs ī loco sit localiter mobile. ⁊ iō
ꝑ oppositum: q² videlicet corpus nō existēs in loco non
pōt moueri localiter/ꝑ ꝯñs si celum mobile primum vt
philosophi posuerunt/nō esset ab aliquo loco cōtētū: sꝫ
ipm̄ eēt locus oīm cōtētiu⁹: nec sic esset facile videre ip
suꝫ localiter moueri posse. Hoc tñ supposito dicūt ꝙ ad
huc celū localiter moueret motu terminato nō ad vbi
passiuum: sed tm̄ ad vbi actiuum. Dicūt eñ ꝙ aliud est
vbi corporis locati ad locū ⁊ aliō loci ad locatū. corp⁹
eñ locatur ⁊ cōtinet in loco passiue. ⁊ iō vbi ipsius ad
locū dicit esse passiuum: vbi aūt loci actiue locantis seu
continentis ad locatū dicit esse actiuuꝫ: vtrūqꝫ aūt horꝫ
est motus terminatiuuꝫ. ⁊ iō licet quia celū illo suppositо
nō cōtineat a loco vt possit moueri motu terminato
ad vbi passiuum qō solū est corporis locati ad locū: mo
ueretur tñ motu terminato ad vbi actiuum qō est corpo
ris locātis ad qōcunqꝫ ab ipso cōtētū. ⁊ hoc modo celū
diceret localiter moueri nō quia moueret in loco: cū a
nullo cōtineret loco: sed quia moueret circa locatum in
ipso cōtētum. ¶ Sed hic modus dicendi deficit dupli
citer. Prīo. q² supponit falsum: vcꝫ vbi esse formā aliquā
mediam per se vnā a loco ⁊ a locato distinctā mot⁹ ter
minatiuā. hoc eñ non esset verū: sicut in materia de an-
gelis est probatum. sicut eñ motus alterationis preci-
se terminatur ad qualitatem nō ad formā aliquam aliā
ita ⁊ motus localis ad locū si mobile mouetur ī loco. q̄
re ⁊c. ¶ Secundo. q² esto ꝙ primū mobile remaneret ꝑ
se sine omnibus alijs/tā vcꝫ ipsum continente celo empy
reo beatorꝫ ꝙ̄ etiā oībus elementis ⁊ alijs inferioribus
ab eo contētis: nō minus posset moueri ꝙ̄ modo. nec eñ
modo est sic mobile/vcꝫ circulariter/ propter aliquod ī
feriorꝫ corporū in eo contentorum nec propter celū em-
pyreū continens ipsum: sed tm̄ est mobile ex seipso pas-
siue ⁊ ab alio effectiue. quare ⁊c. ¶ Et ideo dico aliter. ꝙ
cum celum non sit mobile q² in aliquo superiori conten-
tū: nec quia inferioris alicuius alterius contentiuū: sed
tm̄ propter seipsum: ideo esto ꝙ nec aliquid contineret:
nec ab aliquo alio cōtineretur/nō oportet q̄rere quomō
posset moueri magis/ꝙ̄ modo: cuꝫ nec nunc moueatur
quia in aliquo contentum nec quia alterius cōtentiuū
Exemplum huius potest poni illud quod in precedenti
bus fuit posituꝫ: vbi est actū de motu angelorū: de corpe
aliquo rarefactibili ⁊ cōdēsabili. qō si poneretur destru
cto toto alio vniuerso nihilomin⁹ posset rarefieri ⁊ cō-
densari: quia nec modo hoc sibi ꝯuenit propter aliquid
aliud a se distictū: sed tantummodo propter seipsum: q²
videlicet tales habens partes que possunt plus vel mi
nus adinuicem esse distantes. Et ita consimiliter suo
modo in proposito est dicendū. quare ⁊c. ¶ Hec de scđo.

Quantum ad tertium: tam a theologis
ꝙ̄ a philosophis communiter cōcedit ꝙ celum non mo
uet a seipso sed a motore cōiūcto sibi extrīseco. ¶ Pro
quo arguit: quia oē corpus qō localiter mouetur ad
aliquem terminum per seipsum: mouet naturaliter ⁊ ꝑ
consequens inde recedit violenter. sed celum nō recedit
violenter ab aliqua parte seu vbi ad qō fuerit motuꝫ: er-
go ad nullam partem mouet naturaliter nec per conse
quens a seipō. ¶ Sꝫ ista ratio non cōcludit. qm̄ licꝫ cor
pus qō mouet a seipso/naturaliter moueatur ⁊ violen
ter recedat ab vltimo termino motus: non tamen a me-
dio nec ab aliquo alio citra vltimum quo habito cessat
motus: sicut euidenter apparet in graui ⁊ leui. licet eñ
graue naturaliter moueatur deorsuꝫ ⁊ ad mediuꝫ ꝑ qō
tendit in cētrū/non tamē violenter medio acquisito īde
recedit ⁊ ad cētrum tendit. sed celū nullū habet vltimū
terminū sui motus: ergo ratio ista tantum cōcludit de
motu recto cuius est aliquis terminus vltimus/nō aūt
de circulari qualis est motus celi. ¶ Et ideo arguit ab
alijs/⁊ meli⁹ sic. Aut q̄libet pars celi est eque apta na-
ta moueri ad quālibet parteꝫ loci/aut nō. Si ponat pri
mum. ergo pars aliqua celi existens ī medio inter illas
duas partes loci ad quarum vtrāqꝫ est eque apta nata
moueri/non mouebitur ad aliquam: sed quiescet. Con-
sequentia est euidens. quia positum inter duo loca distā
tia ad que est equaliter a se aptum natuꝫ moueri/nō po
test moueri nisi vel posset se mouere ad vtrunqꝫ: vel de-
terminare ad alterum. sed celū non potest se mouere ad
diuersa loca ⁊ distantia simul/sic ꝙ existens in medio se
moueat insimul ad extrema: nec potest se determinare
ad alterum cum non sit agens liberum. ergo ⁊c. ¶ Si
autem ponatur secundum: videlicꝫ ꝙ magis apta na-
ta est pars illa celi vel totum ipsum celum esse in vno lo
co ꝙ̄ in alio seu moueri ad vnam partem ꝙ̄ ad alteram:
puta ad occidentē ꝙ̄ ad orientem. ergo existens in orien
te/violenter inde recedet vel ibi quiescet: quorum vtrū
qꝫ est falsum. ¶ Cōsequentia est euidens. q² ab omni il-
lo corpus motum violenter recedit vbi magis aptū est
esse ꝙ̄ alibi ad qō inde recedēs accedit. quare ⁊c. ¶ Cō
firmatur primo. quia si motus orbium esset a formis ip
sorum sicut motus elementorꝫ/oēs mouerētur cōsimi
liter ⁊ ad eandem partem: qō est falsuꝫ. Secundo. quia
quanto corpus est maius/ tanto eius motus qui est for
ma sua ē velocior. sicut ad sensum apparet de motu gra
uium ⁊ leuium. quanto enim corpus leue est maius tan
to mouet sursum ⁊ graue deorsum velocius. sed contra
rium est in corporib⁹ superioribus. sphere eñ maiores
sunt in motu tardiores/⁊ minores velociores. ergo ⁊c.

Ex predictis sequitur ꝙ motus hmōi
corporum superiorꝫ habet esse a motore vel motorib⁹
extrinsecis eis cōiunctis. ¶ Sed tūc est dubiū quis sit
hmōi motor extrinsecus mouens celuꝫ. Ad hoc dicitur
tam a philosophis ꝙ̄ a theologis ꝙ est intelligētia nō
prīa omniuꝫ causa: sed alia creata. Hoc tamen nō video
ꝙ ratione aliqua sit notuꝫ/nec in scriptura clare expres
sum. Unde licet possit naturaliter probari celum ab ex
trinseco moueri/nō autē a quo extrinseco: an vcꝫ a crea
to an increato: pōt tamen ex vniformi volubilitate mo-
tus euidenter probari motorem esse infatigabilem: si-
cut ⁊ philosophi probarunt. Credēdū etiam est/licet nō
sit per rationem notuꝫ/quia ⁊ ad hoc est communis opi
nio tā sanctorū ꝙ̄ etiam philosophorū/celuꝫ moueri ab
aliq̄ motore creato: puta ab angelo nō tm̄ a deo. Quot
sūt etiā sphere mote tot sūt āgeli ipās mouētes. Hōpꝫ
aūt hic q̄rere ꝑ quā potētiā mouēt: an vcꝫ ꝑ volūtatē an
ꝑ executiuā potētiā: ꝙ vt īferius in sequētibus ostēdet
hmōi potentie nō dicūt distinctū aliqd ab essentia ꝑter
actus. ¶ Sic ad questionē. ¶ Ad rationē in principio
dicendū: ꝙ hmōi motus nō est simpliciter seu totalr na-
turalis: q² nō est a forma mobilis: nec totaliter violētus
q² nō est ꝯ naturalē īclinationē seu dispositionē mobilis
mō quo graue dicit moueri violēter sursum: q² inclinat
ad oppositū. sed pōt dici motus volūtarius vt cōparat
ad ꝑncipiū mouēs naturale vt ad dispositionē mobil' ī
ordine ad aliquē aliū motū rectū: ad quē celū q² rotun-
dū nō est sic dispositū vt ad istū. vt aūt cōparat ad alium
motū/puta ad cōtrariū circularē: nec naturalis potest
dici nec violētus: sed neuter: cum ipsum mobile celum
sit eque dispositum ad vtrunqꝫ.

Tertio quero de elementis que
fuerūt facta tertia die. Utrū elemēta mouea-
tur ad loca ꝓpria totaliter a seipsis. ¶ Et vi
det ꝙ sic. quia illud qō mouet quocūqꝫ mo-
tore alio circūscripto/nō mouet ab alio ꝙ̄ a seipso. sꝫ ele
mētū mouet ad locū sibi debitū omni alio circūscripto:
vt apparet de igne moto sursum ⁊ de terra ⁊ de omni
alia re graui mota deorsum. ergo ⁊c. ¶ Cōtra. quia cor
pora celestia sunt nobiliora ꝙ̄ ista: sed motus illorū non
est ab eis sed ab alijs: vt dictum est in alia questione. er-
go ⁊c. ¶ Responsio. vbi primo videbitur: an forme ele-
mētorꝫ substātiales sint ītēsibiles ⁊ remissibiles. Secū-
do. an sint in seipsis ꝓductiue suarū ꝓpriarū/quas sibi
determināt/naturaliū qualitatum. Tertio. an a seipsis
an ab alio moueantur.

Quantum ad primum: supposito vt cō
muniter cōceditur ꝙ forma oīs intensibilis intēdatur
per partes seu gradus forme eiusdem rationis vnitos:
vt forma intensa/puta albedo non differat ab albedine
remissa: nisi quia plures habet in se gradus albedinis
seu partes ꝙ̄ illa: videt hoc cōcesso cōsequēter eē dicen
dū ꝙ forme elemētorꝫ substātiales sunt forme intensibi
les ⁊ remissibiles. qm̄ oīs forma diuersas habens par-
tes eiusdē rationis vnibiles sic ꝙ vna nō sit extra aliaꝫ
est forma intensibilis ꝑ appositionē taliū partium: ⁊ re
missibilis ꝑ substractioneꝫ ipsarum. ¶ Hoc apparet ex
supposito. nec enim albedo prius remissa arguitur nec
ꝓpter aliud intendi dicit nisi q² sibi alia albedo ab ipsa
indistās apponit. nec propter aliō etiā remittit: nisi q²
aliqua pars sibi substrahit. Dico aūt albedinem intē-
di per aliā ei appositā ac ab ea indistantem: qm̄ nec al-
bedo plures hñs extra se partes est ītēsior lꝫ extēsior. ī-
mo albedo pauciores hñs partes tñ īdistātes est ītēsi
or alia albedine habente plures: sed distantes ⁊ extra
seinuicem existentes: vt apparet de albedine equi ⁊ de
albedine margarite. sed forma cuiuslibet elementi ha-
bet multas partes eiusdē rationis. quarum vna potest
vniri alteri nō tm̄ distāter sed etiā īdistāter. nō est eñ ī-
possibili⁹ plures partes forme ignis vel aque vel terre
vel aeris esse in eadē parte materie ꝙ̄ plures partes al
bedinis in eadē parte subiecti. ergo ⁊c. ¶ Ex eodē me-
dio sequit vt videt/pmo. ꝙ oīs alia forma substātialis
mixti diuisibil' plures vcꝫ habēs ꝑtes eiusdē rōnis vni
biles/est intensibilis ⁊ remissibilis. ¶ Secūdo ꝙ nulla
forma substātialis indiuisibilis vt angelus vel aīa ra-
tionalis/est intensibilis nec remissibilis. ¶ Primū ap
paret. q² vbicunqꝫ reperit cā p̄cisa ⁊ adequata alicuius
effectus/debet cōcedi ⁊ poni ille effectus. sed p̄cisa cau-
sa ⁊ adequata susceptionis magis ⁊ minus in formis ē
vt supponit pluralitas ⁊ diuersitas graduū seu partiū
vnibiliū ipsarū formarū. ergo ⁊c. ¶ Secūdū sequit ex
eodē. qm̄ si nulla forma intēdit nisi q² sibi aliqd appo-
nit eiusdē rationis cū ipsa: nec remittit nisi q² aliqua
pars ei substrahit: cui nec potest aliqd eiusdeꝫ rationis
addi nec substrahi/nec intēdi potest nec remitti. sed for
me īdiuisibili nō potest aliqua pars addi nec substrahi
cū nullas habeat nec possit habere partes sibi intrinse-
cas. ꝙ ⁊c. ¶ Et si cōtra hoc arguat: q² forma substantia-
lis oīs introducit in instāti. est eñ gñatio oīs forme sub
stātialis non successiua vt alteratio: sed instātanea. for-
ma aūt intēsibilis nō in īstāti sed successiue introducit
quare ⁊c. ¶ Ad hoc pōt dici: ꝙ licet forma substātialis
introducat in instanti: q² vcꝫ introducit ī materia dispo
sita tota simul ⁊ tāta quāta pōt ab illo agente introdu-
ci nō absolute sed illa manēte: quia videlicet nō potest
post illā aliā introducere in eadem parte materie: tñ ex
hoc nō sequit formam ipsam non posse secūdū se inten-
di nec remitti: quia etiā calor modo cōsimili in ipō igne
genitus introducit in instāti: q² videlꝫ simul tot⁹. nec tñ
ex hoc sequit ꝙ ipse remitti nō valeat nec intendi. qua-
re ⁊c. ¶ Cōfirmat. quia cū non minus forma substantia
lis ignis sit diuisibilis in partes ꝙ̄ forma caloris: nō mi
nus videt posse eē in eadē parte materie plures vel pau
ciores partes ignis ꝙ̄ in eadē parte tot⁹ ignis vel for
me substantialis plures partes caloris. sed ideo calor ē
intensibilis ⁊ remissibilis: quia plures ei⁹ ꝑtes vel pau
ciores īdistātes ⁊ sil' esse possunt. ꝙ ⁊c. ¶ Hec de pmo.

Quantū ad secūdū videtur esse dicēdū
ꝙ sic. Quod probat ab aliqb⁹ ꝑ hoc. q² qō ē ꝓductiuū
principiū alicuius in altero/⁊ in seipso si est receptiuuꝫ
illius. sed ignis est ꝓductiuus caliditatis/⁊ aqua frigi
ditatis in alio. ergo quodlibet horꝫ est ꝓductiuū hmōi
q̄litatis in seipō: cū ipsuꝫ sit eius receptiuū. ¶ Sed ista
ratio nō cōcludit. Primo: q² nō magis potēs aliqd pro
ducere in alio sequit ꝙ possit illud ꝓducere in seipso li-
cet eius receptiuo: ꝙ̄ ecōuerso oē ꝓductiuū principiū
alicuius in seipso sit ꝓductiuū eiusdē rationis in alio li
cet receptiuo ipsius. sed natura intellectualis est produ
ctiua in se actus intelligēdi ⁊ volēdi: nō tamē in aliqua
alia licet receptiua ipsius: vt dictū est in materia de lo-
cutiōe angelorꝫ. ergo ⁊c. ¶ Secūdo. q² negaret illa mi
nor assumpta: qñ dicit ꝙ ignis ꝓducit calorē in alio. di
ceret eñ ꝙ calor non est a forma substantiali ignis sed
ab accidentali videlicet a calore: sicut frigiditas a frigi
ditate aque. hinc est ꝙ aqua nō pōt infrigidare aliquid
postꝙ̄ frigiditatē ꝑdidit calefacta. Et ideo alit ad ꝓpo
sitū est arguendū sic. oē illud qō positū sequit aliud oī
alio circūscripto/dicit esse ⁊ arguit a posteriori cā ipsi⁹.
sed ad ignem productum sequit in ipso caliditas ⁊ ad
aquā frigiditas oī alio ab ipā circūscripto. ⁊ sic de alijs
omnibus qualitatibus proprijs quorūlibet aliorū ele-
mentorꝫ. ergo ⁊c. ¶ Maior est euidēs. q² nō est alia via
ad sciendū aliqd esse alterius causam/nisi quia ad ipsaꝫ
sequit illud quocūqꝫ alio circūscripto/vcꝫ ente creato.
nihil eñ potest esse suijpsius causa. ergo si non sunt nisi
aliqua duo ad quorꝫ vnū sequit alterū/oportet vnū esse
alterius causam. sed illud qō sequit ad alterū nō potest
esse illi⁹ causa. ergo habet esse necessario ecōuerso. qua-
re ⁊c. ¶ Minor vcꝫ ꝙ ad ignē productū sequat ⁊ ad qō
libet aliud elemētū accñs suū propriū quocūqꝫ alio cir-
cunscripto/ apparet ad sensuꝫ. nō enim potest esse ignis
nō calidus nec aqua non frigida naturaliter: sed tm̄ ab
extrinseco violēter. quare ⁊c. ¶ Nec valet si dicat ꝙ hu
iusmodi accidētia sunt in eis a gñante vel ab aliq̄ alio
extrinseco agente. quia ad sensum apparet cōtrariū de
aqua calefacta calorē in se ītroductū corrūpēte/⁊ se ad

frigiditatē reducēte nullo agēte alio extrinseco mediā
te. nõ minus aũt ignis est in se caliditatis ꝑncipiũ ꝓdu
ctiuũ ꝙ̃ aqua frigiditatis: ⁊ sic de quolibꝫ alio elemēto
respectu sue ꝓprie qualitatis. quare ⁊c. ¶ Hec de scḋo.

Quantũ ad tertiũ & vltimũ dicendum
est omnibus aliis modis dicēdi variis pretermissis/ ꝙ
quodlibet elementũ quod mouetur motu sibi debito/ vt
ignis: ⁊ quodcũqꝫ aliud corpus leue sursũ/ ⁊ graue deor
sum/ mouet seipsum ꝑ propriã substantialē formam pu
ta leue per leuitatē sursum: ⁊ graue ꝑ grauitatem deor
sum. Quod apparet ꝑ rationē factã in articulo precedēti
vꝫ quia leue omni agente creato alio circũscripto seu
mouente mouet̃ sursũ ⁊ graue deorsũ. ergo sicut ignis
arguit̃ esse principium productiuũ caloris: quia ad ipꝫ
sequit̃ calor omni alio circunscripto: ita cõsimili ratiõe
potest argui: ꝙ mouet seipsum sursum ⁊ graue deorsũ.
¶ Sed est dubium quales sunt hmõi forme/ vꝫ graui
tas ⁊ leuitas: que ponunt̃ esse principia taliũ motuum.
¶ Ad hoc cõmuniter respondet̃ ꝙ sunt forme acciden
tales absolute de genere qualitatis: non autē de genere
substãtie. Quod ꝓbant aliq̃ ꝑ hoc: quia ĩpossibile est vnũ et
idem per idē esse mouēs ⁊ motũ. alia enĩ est ratio mouē
tis ⁊ alia mobilis. sed totũ corpus leue ⁊ graue cõposi
tum ex forma substantiali ⁊ materia est naturalit̃ mo
bile. ergo oportet in ipso ponere aliquid ab ipso distin
ctum qḋ sit ratio mouendi ipsum. hoc aũt nõ est nisi gra
uitas ⁊ leuitas. ergo ⁊c. ¶ Sed cõtra istũ modũ dicēdi
licet cõmuniorem arguo. quoniã vbi totũ est motuꝫ ibi non
potest distingui inter mouēs ⁊ motum/ sic vꝫ ꝙ sit ali
quid mouens non motum. sed quicquid est in graui mo
to deorsũ ⁊ in leui moto sursum/ totũ mouet̃ cũ corpore
ipso moto ex forma ⁊ materia cõstituto. ergo nõ põt po
ni in ipso aliqua forma accidentalis/ que tantũ sit mo
uens ⁊ non mota. ⁊ per cõsequēs falsum est illud quod
assumit̃/ vꝫ ꝙ idem non possit esse mouens ⁊ motum.
¶ Confirmatur. quia nõ magis in talibus corporibus se
mouētibus naturaliter motibꝰ ꝓpriis et determinatis
oportet distiguere iter mouēs ⁊ motũ ꝙ̃ in anima sepa
rata vel in angelo. sed nec in angelo nec in anima se mo
uente est dare duo aliqua distincta/ quorũ vnum sit mo
uens ⁊ reliquũ motum. totũ enĩ est ibi mouens ⁊ totum
motũ: cũ potentia motiua nõ differat (vt postea videbi
tur) a re mota. ergo ⁊c.

Et ideo dico aliter. Ad cuius euidentiã
pono duas ꝯclusiones. ¶ Prima est. ꝙ nec leuitas nec
grauitas sunt forme accidētales distincte a formis sub
stantialibus grauis ⁊ leuis: nec alicuius alterius rei le
uis vel grauis. ¶ Hec ꝓbatur. quia qḋ potest seipõ esse
tale nullo alio mediante/ nõ est ponendũ ipsum esse tale
aliquo mediante. ab ipso realiter differēte. sed oĩs res le
uis seipsa potest esse ⁊ ē leuis. ¶ Hoc apparet. omnino
enĩ videt̃ irrationabile dicere vnã rē aliquã fieri leuem
nec leuiorē ꝑ alterã sibi appositã: nec vnam rem nõ gra
uem fieri per aliam sibi appositã grauiorem. quia sicut nõ
album nõ fit magis albũ sꝫ simplr̃ albũ ꝑ albũ: ita nec
nõ graue fit ꝑ alterũ magis graue/ nec nõ leue magis le
ue. aut ergo forma substãtialis leuis/ puta ignis/ ē leuis se
ipsa ⁊ forma grauis substantialis similiter seipsa gra
uis/ aut nõ. si nõ: ergo nec leuis est leuior propter leuitatē si
bi additã: nec forma grauis grauior ꝓpt̃ grauitatē: nec
ꝑ ꝯñs propter leuitatē leue esset magis natum moueri
ad sursum: nec ꝓpter grauitatē forme substantialis gra
ue ad deorsum. ¶ Si dicat̃ ꝙ forma substãtialis ex se
nõ est grauis nec leuis: ⁊ ideo nec leuitate efficitur ma
gis leuis sed simplr̃ ⁊ totaliter leuis: nec grauitate ma
gis grauis: sed simpliciter grauis. ¶ Cõtra: quia tũc seq
retur ꝙ forma substantialis leuis non moueret̃ natura
liter sursum: nec grauis deorsum: sed tantũ forma acci
dentalis. quoniã sicut illud qḋ nõ est ꝑ se albũ/ ꝑ se nõ disgre
gat visum: ita nec illud ꝑ se mouet̃ sursum qḋ nõ est leue
per seipsum sed tantũ ꝑ alterũ ab ipso realiter distinctũ
ergo substãtialis forma ignis nõ mouet̃ naturaliter ad
sursum: nec forma grauis ad deorsũ. hoc aũt videt̃ incõ
ueniens. ergo cõcedendũ est alterũ: qḋ est propositũ/ vꝫ
ꝙ forma substantialis leuis seipsa est leuis: ⁊ forma gra
uis seipsa est grauis. ¶ Cõfirmatur. quia nulla apparet
ratio quare magis aliq̃ forma accidētalis ignis possit ꝑ
se esse leuis ꝙ̃ forma substantialis eius: nec forma acci
dentalis grauis ꝙ̃ forma substantialis. tũc enim forma
substãtialis ignis posset effici grauis cũ possit informa
ri grauitate hmõi accidentali: ⁊ forma substãtialis gra
uis effici leuis propter cõsimilē rationē: nec ꝑ cõsequēs
aliqua forma substãtialis quãtũ est ex se esset magis de
terminata ad vnũ motũ ꝙ̃ ad alterũ. quod nõ videt̃ eē cõ
cedēdũ. qḋ enĩ ex se potest esse determinatũ ad aliquid
non oportet ipsum determinari ad illud ꝑ aliq̃d ab ipso
distinctũ. sed nõ minus forma substantialis ꝙ̃ accidēta
lis potest esse ex seipsa ad certũ motum determinata. er
go ⁊c. ¶ Secũda conclusio est. ꝙ esto ꝙ grauitas pone
retur forma accidentalis distincta a forma substantiali
grauis: ⁊ leuis a forma substantiali leuis: nulla istarum
formarum esset motiua: sed tantuꝫ forma substantialis
vtriusqꝫ subiectũ. ¶ Hec probat̃. quia posse mouere est
ꝑfectiõis: nõ aũt esse mobile passiue: imo ĩperfectiõis.
sed qḋ est ꝑfectionis magis debet attribui ꝑfectiori/ ni
si appareat ꝙ ipsi repugnet/ ꝙ̃ ĩperfectiori. ergo omne
motiuũ magis est forme ꝑfectiori mobilis/ puta substã
tiali/ ꝙ̃ accidētali imperfectiori attribuendũ. ¶ Secũ
do. quia sicut se habet mobile indifferens ⁊ indetermina
tum ad diuersos motus: vt substantia intellectiua ⁊ ēt
sensitiua ad omnem naturaliter possibilem sibi motum
ita se habere videt̃ substantialis quecũqꝫ alia res deter
minata ad certum motum ad illum ad quem tãtum est
naturaliter determinata. Sed primũ vꝫ ꝙ est equalit̃
mobile ⁊ motiuũ ad motũ varium: sic se habet ad omnē
motum ad quem est indeterminatum: ꝙ nullo illorũ est
sui motiuũ per aliq̃d sibi appositũ ab ipso diuersum: sed
tantũmodo ꝑ seipsum. nec enĩ angelus nec anima sepa
rata mouet se nec etiã corpus sibi coniũctũ aliqua for
ma accidentali sibi apposita sed tantũmodo semetipsa
ergo consimiliter est dicendũ de graui corpore ⁊ de leui
respectu motus eis naturaliter possibilis determinati.
¶ Confirmat̃. quia omnino videt̃ irrationabile dicere sub
stantiam esse precise mobilē nõ motiuam/ ⁊ agēs tantũ
esse motiuũ: cũ vt dictũ est omñe motiuũ sit perfectiõis ⁊
mobile iꝑfectiõis. ¶ Preterea arguo sic ad idē. si gra
ue ⁊ leue nõ mouent se effectiue per formas substantia
les suas: sed tantum per accidentales eis aduenientes
ac ab eis realiter differentes: sequit̃ ꝙ nõ magis natu
ralit̃ saltē ĩmediate mouerent̃ ꝙ̃ si ab hmõi formis acci
dentalibꝰ separarent̃/ ⁊ ab alio/ puta ab angelo vel a q̃
cunqꝫ alio motore extrinseco/ mouerent̃. sed ꝯsequēs vi
detur incõueniēs. ergo ⁊ antecedēs. ¶ Cõsequētia pro
batur. quoniam accidens non magis est substãtie intri
secũ quidditatiue/ licet sit ĩ ipsa subiectiue: ꝙ̃ vna sub
stantia alteri. immo magis est ab ipsa distinctum ꝙ̃ vna
substantia ab alia distinguat̃. sed qḋ cõuenit alicui per
aliquid magis a se distinctum/ nõ magis illi naturalit̃
conuenit ꝙ̃ idem sibi conueniēs per alterum minus vel
etiam equaliter a se distinctum. ergo si grauitas est for
ma accidentalis/ nõ magis ꝓpter ipsam forma substã
tialis grauis eius subiectum mouebitur naturaliter

deorsum/ ꝙ̃ separata ab ea moueretur per angeluꝫ ipsaꝫ
impellentē vel ꝑ quēcũqꝫ motorē aliũ ipsi cõiunctuꝫ ab
ipsa nõ magis distĩctũ ꝙ̃ grauitas distiguat̃. ¶ Si dicat̃
ꝙ nõ est simile ꝓpter duo. Primo quia grauis substantia in
format̃ grauitate: nõ sic aũt ipsam motor alius informa
ret. Secũdo. quia substantia grauis licet ex se nõ sit sui
motiua deorsum: tamen ex se sibi determinat formã sui
motiuã: sine qua nõ potest esse naturaliter sed supnatu
raliter tãtũ. ⁊ ideo dicit̃ moueri naturaliter nõ quia se mo
ueat sed quia ab alio qḋ sibi naturalit̃ determinat mo
uetur. nõ aũt sibi determinat quodcũqꝫ mouēs extrinse
cuꝫ: sed tantũmodo grauitatē/ ⁊ leue leuitatē. quare ⁊c.
¶ Ista nõ obstant. quoniã graue nõ mouetur velocius
deorsum quia grauitate informatũ: ꝙ̃ si ipsi tñtũ esset cõ
iunctum. nõ enĩ grauitas mouet formã grauis substan
tialē/ nec leuitas formã leuis propter aliquã informa
tionē: sed tantũ propter ipsorũ/ vꝫ grauitatis cũ substã
tia graui/ ⁊ leuitatis cũ leui ꝯiũctiõeꝫ. vñ si grauitas sic
substantie vniret̃ ꝙ per ipsam substãtia nõ informaret̃
nihilominus ꝑ eã sicut modo substantia moueret̃. ergo nõ
alit̃ grauitas mouet graue/ nec leuitas leue: ꝙ̃ vtrunqꝫ
horũ a grauitate ⁊ leuitate separatum moueret̃ ab alio
motore extrinseco sibi coniuncto. Et ita apparet ꝙ pri
mum non valet. Nec secundũ: quoniã licet per illud sal
uetur ꝙ grauitas est naturaliter in substantia graui/
⁊ leuitas in leui: sicut calor in igne: ex hoc tamē nõ seq̃t̃
nec habet̃ ꝙ substantia grauis naturaliter moueat se
metipsam: nec ꝙ naturaliter magis moueat̃ a grauita
te/ nec leue a leuitate: ꝙ̃ a quocunqꝫ motiuo alio extrin
seco moueret̃ si sibi cõiungeretur. quare ⁊c. ¶ Cõfirma
tur. quia non magis forma grauis sibi determinat natu
raliter grauitatē: supposito ꝙ grauitas sit talis accidē
talis forma a substantia grauis distincta/ ꝙ̃ aqua frigi
ditatē/ vel ignis caliditatē. sed licet ignis sibi determi
net calorē/ non tñ ꝓpter hoc aliquod corpus ipsi appro
ximatum dicit̃ sic naturalit̃ ab igne calefieri: sed ab eiꝰ
calore: nec ab aqua infrigidari/ sed ab eius frigiditate
propter qḋ nec infrigidari potest ab ipsa amota ab ea fri
giditate. ergo ꝯsimiliter in ꝓposito/ nec substantia gra
uis naturalr̃ mouet̃ deorsum/ nec substantia leuis sursũ
magis propter talia accidentia eis apposita: ꝙ̃ moue
retur ab eis separata a quibuscũqꝫ aliis motoribus eis
cõiunctis. ¶ Consequentia est euidens. quia sicut subie
ctum aliquod est ad formã aliquã recipiendã/ vt mate
ria ad formam substantialē/ in potentia tantũ passiua:
⁊ nullo modo actiua: ⁊ ideo non magis eaꝫ naturaliter
recipit ab vno ꝙ̃ ab alio: sed eque naturaliter est eius re
ceptiua a quocunqꝫ ipsius virtualiter contentiuo: ita si
forma substantialis leuis ⁊ grauis est mobilis tantum
passiue ex se ⁊ non actiue/ eque naturaliter poterit mo
ueri passiue a quocunqꝫ principio eius motiuo actiue:
nec per consequēs propter aliquam accidentalem for
mam sibi vnitam magis naturaliter mouebitur ꝙ̃ sine
ipsa ab alio posset moueri. hoc aũt est incõueniēs. ergo
⁊c. ¶ Et si contra hoc arguat̃: quia posset esse forma sub
stantialis ignis que nõ posset se mouere sursum: ⁊ ita ꝑ
consequēs si nunc potest/ ab alio a se potest: Dico ꝙ an
tecedens assumptum est falsum. sicut enĩ est impossibi
le esse calorem non calefactiuuꝫ licet possit ne actu ca
lefaciat ꝑ diuinã potentiã impediri: ita est ĩpossibile for
mam ignis fieri nõ motiuam sui sursum: ⁊ formam gra
uis substãtialis deorsum: licet vtraqꝫ possit impediri si
cut ⁊ grauitas ⁊ leuitas si ponãtur ab eis distincte nec
actualiter moueantur. nec magis est inconueniens po
nere formam substantialē ꝙ̃ accidentalē esse necessario
sui motiuã. sed ponentes grauitatē ⁊ leuitatem esse for
mas accidentales a formis substãtialibus distinctas
habent concedere tales formas esse necessario sui moti
uas. ergo ⁊c. ¶ Cõfirmat̃. quia nõ maius imo minꝰ in
conueniēs est ponere ignē esse necessario sui motiuũ ad
sursum: ꝙ̃ ponere eũ esse caloris in seipso principiũ ꝓdu
ctiuum. quare ⁊c. ¶ Sed est hic dubium: an etiã quodli
bet accidēs substantie grauis: ⁊ etiã materia sit princi
pium sui motiuũ: an tantũ moueatur a forma substãtia
li grauis. ⁊ cõsimiliter est querendũ de accidentibꝰ ⁊ de
materia forme leuis. ¶ Ad hoc videt̃ esse dicēdũ: ꝙ nec
materia nec aliquod accidēs maxime qḋ est eiusdeꝫ ra
tionis in graui ⁊ leui/ est sui motiuũ actiue/ sꝫ mobile tã
tum passiue. quoniã quodcunqꝫ motiuum principiũ eiusdē
rationis aliud a natura intellectiua ⁊ sensitiua est prin
cipium motus determinatiui. sed materia ⁊ aliqua ac
cidentia diuersa eiusdeꝫ rationis sunt in graui ⁊ leui/ ⁊
in graui mouet̃ deorsuꝫ ⁊ in leui ad ꝯtrariũ/ vꝫ sursum.
ergo huiusmodi motus non sunt ab ipsis sed a formis sub
stãtialibus eis cõiunctis. ¶ Et si ꝯtra hoc arguat̃: Pri
mo. quia accñtia ĩ eucharistia sepata a substãtia mouent̃
deorsum/ vt prius cõiuncta substãtie mouebant̃. Secũ
do. quia si nullũ aliud a forma substãtiali est sui motiuũ
ergo quodlibet aliud ab ipsa/ licet ipsi coniunctũ/ violē
ter mouetur ab ipsa: sicut ⁊ forma substãtialis (vt supra
est argutum) violēter non naturaliter moueret̃ si a gra
uitate ab ipsa distincta realiter moueret̃. ¶ Ad primũ
fuit responsum in quarto. Ad secundum dico ꝙ nullum
aliorum a forma substantiali violenter licet ab alio/ mo
uet̃: quia ad nullum motũ contrarium inclinatur. Cõce
dit̃ tamē ꝙ non magis naturaliter mouet̃ a forma sub
stantiali sibi cõiuncta ꝙ̃ ipsa separata ab alio moueret̃.
¶ Et si dicas ꝙ cõsimiliter potest poni dicendo ꝙ gra
uitas ⁊ leuitas sint forme accidētales distincte: Dico ꝙ
nõ est verum. Tũ quia forme substantiales grauis ⁊ leuis
seipsis sunt alterius rationis: ⁊ ideo possunt esse seipsis
principia motiua diuersorum. Tũ quia forma substantia
lis ignis cuiuscũqꝫ materie ⁊ accidenti cõiungat̃ semꝑ
vniformiter mouet̃: nõ sic aũt eius materia nec accidēs
cũ in ipso existens sursuꝫ ⁊ ĩ alio moueat̃ deorsuꝫ. ex quo ar
guit̃ ꝙ motꝰ sursum nõ est ab aliqua accidentali forma
nec a materia: sed tantũmodo a substãtiali forma. qua
re ⁊c. ¶ Sed nũquid forma leuis est sine omni põdere/ si
cut ⁊ omne graue est põderosum? Videt̃ dicēdũ ꝙ nõ. ni
si concedatur ꝙ quilibet posset portare totũ ignē eque
faciliter sicut aliquã partem eius. quorũ enĩ vnum non
plus ponderat ꝙ̃ alterũ eque potest portari ⁊ moueri fa
ciliter sicut ipsum. ¶ Sic ad questionē. ¶ Ad rationeꝫ
in principio dicendũ ꝙ licet corpora superiora sint nobi
liora ꝙ̃ elemēta: ex hoc nõ sequitur ꝙ sint sui motiua/ ⁊
maxime tali motu quali mouentur.

QVarto quero de corporibus su
perioribꝰ luminosis que fuerunt opus quar
te diei. Utrũ hmõi corpora luminosa superio
ra oĩa sint lucida ex se an aliunde. ¶ Et vide
tur ꝙ ex se: quia omñe lucis subiectũ est formaliter ex se lu
cidum non aliunde. sed quodlibet luminariũ supiorũ est
vniformiter sue lucis subiectum. ergo ⁊c. ¶ Contra. quia
omnia alia a sole illustrãtur ab ipõ. sed qḋ est tale ab ali
quo nõ existente in ipõ nõ est tale ex se/ sed aliunde. ergo ⁊c.
¶ Responsio. vbi erit videndũ primo an lux cuiuslibet
corporis luminosi superioris fuerit immediate produ
cta a deo: sicut corpus ipsum quodlibet superius lumi
nosuꝫ: an fuerit effectiue ab ipõ corpore lumĩoso eiꝰ sub
iecto. Scḋo. an qḋlibet corpꝰ illorũ habeat ĩ se lucē sub
iectiue ⁊ a se: an a deo: an vtrunqꝫ eorũ ab alio effectiue.

Quantum ad primum est sciendum: ꝙ

non minus quodlibet luminariū superiorū videtur esse siue propie lucis q̄ ignis sui splendoris virtualiter continentiū.sed secūdū Aug.si ignis fuisset ab eterno/ꝛ splēdor ab ipso genitus fuisset cōsimiliter ab eterno.ex quo sequitur q̄ splendor ignis nō est effectiue ab aliquo agēte alio q̄ ab ipso.ergo cōsimiliter videt esse dicendū de superioribus corporibus luminosis respectu lucis ipsorū.nisi dicat q̄ nullū ipsorū se habet ad lucē sibi debitā actiue.nō em̄ sic est notū q̄ sol nec aliquod aliorū corporū superiorū sit sue lucis sicut ignis sui splendoris principiū productiuū.cuius ratio est:quia q̄ aliquid sit alicuius causa nō arguitur nisi quia illud ad ipsuꝫ sequat sed ad ignē naturaliter productum nos videmus sequi splendorem/non ab aliquo alio q̄ ab ipso:nescimus autem an lux corporū superiorum fuerit subsequuta ꝛ producta īmediate a deo sicut ꝛ quodlibꝫ ip̄oꝝ:an a substātia cuiuslibet immediate deo tamen ipsi coagente sicut agit ad effectū aliū quēcunq̄ creatū. ¶Hec valet si dicat q̄ nec etiā nobꝫ ꝓstat an splēdor ignis sit īmediate a deo an ab igne producto.qm̄ non est verisimile/q̄ deplus agat ad splendorem ignis sequentem q̄ ad ignis substantiā precedētem.sed ad substantiā non sic agit dn ipsa etiā sit ab alio q̄ ab ipso.ergo cōsīr ipse splēdor.nō pōt aūt eēab alio q̄ ab igne genito.ꝛc. ¶Hoc premisso apparet quid sit dicendum ad istum articulū.quoniam si corpus luminosum supernum est subiectum suę lucis receptiuum/nō autē principium productiuū:nō potuit lux eius fieri ab ipso sed a deo/sicut ꝛ eius substantia/effectiue.si autē ipsum sit lucis huiusmodi principium effectiuum/potuit vtiq̄ lux eius fieri effectiue ab ipso vel tantū a deo:a quo solo potest esse cuiuscunq̄ cause secūde effectus:ipa secūda causa nihil causante adeū. Quo autē horum modorū fuerit lux creata corporū superiorū an vꝫ precise a deo/an etiam simul cum ipso a corpore lucido/nō habetur expressum/nisi ex hoc arguaꝫ q̄ habetur Genē.ꝑmo.vbi dicitur q̄ fecit deus duo luminaria magna ꝛ stellas.sed luminare includit lucem.quare ꝛc. ¶Sed ex hoc non sequitur nec euidenter arguiꝫ q̄ lux non fuerit effectiue a substantia luminaris:supposito q̄ sit eius virtualiter cōtentiua.quoniā licet effectus causę secunde fiat ab ipsa causa secunda/nihilominus dicit esse ꝛ fieri p̄incipalius a prima causa a qua sunt vniuersaliter omnia.quare ꝛc. ¶Et si contra hoc arguaꝫ.quia si sol in se lucem produxisset / tantam in se produxisset quantā producere ꝛ recipere potuisset:q̄ tamen nō est verum:cum eius lux sit amplius intendēda secūdū illō Esaie.xij.Erit lux lune sicut lux solis:ꝛ lux solis erit septempliciter:Dico q̄ ex hoc non sequit q̄ infertur:qz etiam ignis posset esse calidior q̄ sit:ꝛ etiā ipse posset in se producere calorē aliū ab illo quē habet:cū per diuinā potentiā isto quē habet destructo vel ipo igne infrigidato ignis ipse nō minus corrūperet frigiditatē ꝛ induceret in se caliditatē aliam a priori destructa:q̄ aqua calefacta corumpat caliditatem ꝛ producat in seipsa frigiditatē. Mectn̄ ex hoc sequitur q̄ ignis nō sit causa caloris:quia tantū in se produxit ꝛ simul totum quantuꝫ potest producere non absolute/sed priori simul toto producto manente.ꝛ ita consimiliter si variatus fieret calidior:/hoc non a se ipso sed ab alio haberet fieri effectiue.ita si sol est sue lucis quam actualiter modo habet principium productiuum:nō tamen lux alia qua ista intenditur/erit ab ipso sed a deo tātū effectiue. Q̄ dictū est de sole respectu sue lucis/potest intelligi ꝛ dici consimiliter de quolibet elemento a deo die tertia creato respectu sue propie qualitatis:licet de istis elementis cōstet q̄ sint accidentia suarum huiusmodi qualitatum:ꝛ per consequens q̄ eorum qualitates potuerunt esse ab eis effectiue:q̄ non sic constat vt dictum est de luce alicuius superioris corporis luminosi. ¶Hec de primo.

¶Quantum ad secundum nihil in exemplari nostro est repertum.

Circa distinctionem decimamquintam in qua post q̄ magister determinauit de operibus prime secūde tertie ꝛ quarte diei/determinat de opere quinte diei:q̄ quidez fuit formatio seu productio quorūdam mixtorum/vt piscium ꝛ auium:Quero primo.Utrum in corpore animalis ꝛ cuiuscunq̄ alterius mixti corporis sint actualiter omnia quatuor elementa. ¶Et videt q̄ sic.quia in quocunq̄ mixto sunt actualiter omnia miscibilia/sicut in composito omnia componētia.sed elemēta dicuntur miscibilia/ꝛ quodcūq̄ aliud corpus mixtū respectu ipsorum:sicut etiam omne compositus dicitur ex componentibus compositum.ergo ita sunt in omni mixto actualiter quatuor elemēta/sicut in quocūq̄ cōposito omnia cōponentia. ¶Contra.quia omne mixtū est per se vnum ꝛ vnius determinate speciei.talia autez sunt diuersarum specierum.sed in nullo per se vno videtur esse actualiter forme diuersarum specierum quales sunt forme elementorum.ergo ꝛc. ¶Responsio.vbi primo est videndū q̄ elementa sunt aliquo modo in mixto Secundo est inquirendum quomodo sunt in ipso.

Quantum ad primum:ab omnibus cōmuniter tam theologis q̄ philosophis conceditur oīa corpora corruptibilia alia ab elementis esse mixta:ipsa elemēta miscibilia.ex quo necessario sequitur q̄ elementa aliquo modo sunt in mixto. ¶Confirmatur primo.quia mixtum non potest aliquid esse nisi ex miscibilibus in ipso aliquo mō existētibus:sicut nec oppositum nisi ex componentibus.sed omnia corruptibilia alia ab elementis conceduntur esse mixta/ꝛ ipsa elementa miscibilia.ergo ꝛc. ¶Secundo:quia vnumquodq̄ ex illis componitur in que resoluitur.sed quodlibet mixtuꝫ resoluitur in elementa/vt apparet ad sensum de ligno cōbusto in cineres seu in terraꝫ resoluto:qui cineres nō videntur nouiter generari . non enim possunt effici a ligno/cum ponatur esse corruptum:nec ab igne/cum vnū elementum non sit altertus productiuum:nec per consequēs ignis terre.ergo ꝛc. ¶Tertio.quia ignis ex collisione corporum generatus /aut generatur a forma mixti/aut a forma elementi/vez ignis in mixto contenti, sed primum non videtur esse dicendum:quia nec mixtū continet virtualiter elementum:magis q̄ econuerso elementum contineat ipsum mixtum.ergo ꝛc. ¶Quarto quia secundum Philosophum mixtio est alteratorum miscibilium non corruptorum vnio . sed quod non corruptum sed tantūmodo alteratum manet in aliquo:veraciter ꝛ realiter manet in ipso.ergo ꝛ elementa sic manent in mixto. ¶Sed quia rationes predicte probant elementa esse in mixto non tantum absolute sed etiam isto modo/puta actualiter et formaliter: de quo est in sequenti articulo inquirendum:ideo sufficit eas pronunc accipere prout probant elementa ipa in mixto existere absolute. ¶Hec de primo.

Quantum ad secundum:primo est videndum an in mixto sint elementa potentialiter.Secundo an virtualiter.Tertio an actualiter ꝛ formaliter secundum ipsarum essentias. ¶Quātum ad primum dicitur a quibusdam: q̄ elementa manent in mixto in potentia propinqua non in potētia tantū remota. ¶Primum probaꝫ.quia si elemēta tantū manerent in mixto i potentia remota/nō manerēt in eo aliter q̄ quodlibꝫ maneat i altero:cū,quodlibet maneat in aliquo isto mō sed hoc est falsuꝫ.ergo ꝛc. ¶Sed cōtra hoc arguiꝫ.quoniam illud ꝓpositū est in potentia ꝓpinquiori ad aliud in cuius materia pōt facilius ꝛ citius introduci forma illius.sed in materia vni⁹ elementi facilius ꝛ citius potest introduci naturaliꝫ forma alteri⁹ q̄ in materia mulꝝ mixtoꝝ.citius enim ignis aquam vel aerem corrūpit q̄ lapidem vel ferrū.ergo ꝛc. ¶Cōfirmatur.qz nullum compositum est ad formā alterius in potentia propinquiori/nisi cui⁹ materia magis dispositā vel minus indispositā est ad ipsum.sed nō omne mixtum est magis dispositū ad quodlibet elementū q̄ quodlibet elemēruz ad alterū.ergo ꝛc. ¶Et ideo arguiꝫ primo:q̄ quodlibꝫ elementū manet in mixto potētialiꝫ.Secūdo.q̄ in vno propinquius q̄ in alio. ¶Primū probaꝫ.quoniā oīne generabile ex aliquo/potētialiter est in ipso.sed ex quo libet mixto est generabile quodlibet elementū.ergo ꝛc. ¶Ex hoc videtur corollarie posse ꝙcludi:q̄ ipa elemēta oīa sint in mixto potētialiter potentialitate actum excludente.quoniā nulla forma su bstātialis existens secundū suam essentiaz actualiter in aliquo/est generabilis ex ipso.ergo si quodlibet elemētū est generabile ex q̄libet mixto/sequit̄ q̄ nullū actualiter seu formaliē sit i ipso.nisi forsan dicerēt q̄ ex mixto nō generanē proprie elementa:sed tantū mixtum resoluitur in ipsa tam in eo actualiē pexistia:sicut cōpositū in cōponētia. Quo supposito/tunc elemēta nō essent in mixto potētialiter/nisi sicut quedaz partes in toto/nec mixto corrupto elementa nouiter generarenē sed tantū ab inuicem diuideren̄ ꝛ realiter separarenē. ¶Secūdū/vez q̄ in vno mixto sint elementa propinquius q̄ in alio:probaꝫ.quoniā non oīa mixta sunt ad formam cuiuslibet elementi equaliter dispositā.sed qō est ad formā aliquam magis dispositū est ad ipsam magis propinquuꝫ:ꝛ qō indispositius /remotius.ergo ꝛc. ¶Sed contra hoc forsan arguet.quantū aliquid recedit a potētia tantū appropinquat ad actū.sed qō est in potētia ꝓpinqua aliquo modo distincta a potētia pura seu remota /aliquem habet actum:ꝛ ita p consequens elementa actualiter sunt in mixto. ¶Cōfirmatur.qz aut esse in potentia ꝓpinqua est esse in pura potentia aut aliquo mō in actu.sed non pōt poni primū.ergo secōm.quare ꝛc. ¶Ad istā supposito q̄ elemēta nō sint in mixto actualiē secōm suas substātias(de quo infertus inquiret)potest responderi. ¶Ad cuius euidentiā est sciēdū : q̄ nec materia est in potētia propinquiori ad formā aliquā/nec vnū cōpositū ad alterū propter aliquē substantialē quē habet eius actū:sed aliter dupliciē hoc contingit/vez negatiue seu priuatiue/puta propter carentiam seu remotionem indispositōis vel positiue propter positionē alicui⁹ preter dispositiones.que quidē dispositio est p aliquē actū forme nō substantialis ad quem est potentia/sed accidētalis . ¶Ex hoc premisso ad primū quando arguiē cōcedo q̄ exīs in potētia ꝓpinqua appropinquat ad actū ꝛ etiā habet actū:nō tamē illū ad quez appropinquat sed alium/vez accidētalē/si est ad actū substātialē in propinquiori potentia passiue:vel remotionem actus contrarij /si est in propinquiori potētia priuatiue.nullo modo aūt habet actum forme substantialis ad quem est in potentia quātumcunq̄ propinqua. ¶Ad confirmationem consimiliter est dicendum.concedendum em̄ est q̄ esse in potētia ꝓpinqua nō est esse in pura potētia sed in actu:nō tñ illius forme ad quā est in potētia:sed alteri⁹.de actu enim forme substantialis non habet plus existēs ad ipsam in potentia propinquissima q̄ remota:nec de aliquo etiā alio habet plus illud quod dicitur propinquius tantū modo priuatiue. ¶Hec de primo.

¶Quantū ad secundū videtur esse dicendū q̄ elementa saltem omnia non sunt in mixto virtualiter sicut effectus in causa.quoniā nulla forma naturalis vna videt cōtinere ꝓtraria:cuiusmōi sunt elemēta,ꝙre ꝛc. ¶Sed forte hic diceret q̄ forme elemētoꝝ substātiales nō sunt cōtrarie licet cōtrarias habeāt qualitates. Et ideo pōt aliter rationē formando sic arguiꝫ.omne naturale agēs formā aliquā substantialē virtualiter cōtinens cōtinet etiam accidētalē ad illā disponentē:per quam agit primo alterando:ꝛ passum existens sub forma cōtraria disponēdo.sed nulla vnica forma mixti pōt mutare virtualiter omnium elementoū contrarias qualitates.ergo ꝛc. ¶Preterea.supposito q̄ ex mixto generet elementū potest argui sic ad idē.nullā causaz effectū aliquē virtualiter continentē oportet corrūpi ꝓducto effectu.sed mixtū quod resoluitur in elemētū oportet esse corruptū nec ex mixto aliquo incorrupto manēte potest aliquod elementū generari/supposito q̄ elemēta actualiter nō sint in mixto.ergo ꝛc. ¶Hec de secundo.

¶Quantū ad tertiū ꝛ vltimū fuit a diuersis diuersimode opinatū sicut ꝛ modo etiā opinanē. Aliqui em̄ dicūt q̄ manent elementa in mixto secundū suas formas substantiales ꝓfectas licet suas qualitates remissas.ꝛ hui⁹modi opinio fuit Auicē.vt recitat cōmēta.iij.Celi ꝛ mun.ꝛ ꝑmo de gñatione.cap.de mixtio. ¶Pro ista opinione pōt argui.quia qō nō est intensibile nec remissibile/vbicūq̄ est actualiter est equaliter.sed forma substantialis non est intensibilis nec remissibilis:ꝛ est in mixto ergo ꝓfecte. ¶Sed hic modus dicendi nō est cōueniēs: qz impossibile est naturaliter loquendo remitti calorem ignis non remissa sua forma substantiali.ꝛ ita vbi est secundū suam totā ꝛ perfectam formam substantialē:ibidem est secundū suam perfectam formam accidentales. ¶Alij dicūt q̄ manēt i mixto elemēta actualiē in eē remisso/tā quātū ad substātiales q̄ ēt quātū ad ipsoꝝ formas accītales. Et hmōi opinionis fuit(vt dz)Cōmētator. ¶Pro q̄ opinione arguiē ꝑmo.q̄ manēāt actualiē quomā secūdū Philosophū.iij.Metaphy. Elementuꝫ est ex quo cōponitur res.sed omne illud ex quo aliquid cōponit̄ est in ipso.ergo ꝛc. ¶Secundū/vez q̄ maneāt ibi secundū esse imperfectū/tam quantū ad formas substantiales q̄ etiā quātum ad formas accidentales:probatur.quoniam constat in mixto nō esse qualitates elementoū secundū esse perfectū seu intensum/vt appareat ad sensum.nullū em̄ mixtum est ita calidum sicut ignis sed calor ignis nō potest naturaliter remitti nisi forma ignis remissa.qua enim ratiōe posset remitti/eadē posset toto calore priuari/qō falsuꝫ ē.quare ꝛc. ¶Alij tertio dicunt q̄ elementa manent in mixto secundum suos actus substantiales sic imperfectos q̄ in eis non saluātur ipsorum elementorum specifice rationes. Dicit em̄ doctor cuius est hec opinio/q̄ duplex est actus forme. Unus simpliciter:in quo saluātur species/siue sit intensus siue remissus.ꝛ alius secundum quid/vt ille in quo non saluantur species forme. ¶Et si contra hoc arguatur.quia substantia non recipit magis ꝛ minus.Respōdet q̄ dupliciter potest intelligi formam aliquam posse remitti. Uno modo vniuoce/videlicet per gradus/in quorum quolibet saluetur ratio speciei. Et alio modo equiuoce/puta per gradus varios:in quoruꝫ alio saluetur ꝛ in alio nō saluetur ratio speciei. Primo modo(vt dicit)intenditur forma accidentalis. Secundo autem modo forma substātialis. ¶Pro ista opinione arguiē.ꝛ primo q̄ sit dare aliquē talem actū in quo non saluet̄

ratio speciei. Primo.quia ꝯstat ꝙ vnū contrariū agēs
in alterum/vt calidū in frigidū/aliq̄d causat in ipso/scꝫ
in subiecto frigiditatis:ꝛ constat ꝙ nō nisi aliquem gra
dum caloris frigidū remittentis:sed in huiusmodi tali
gradu caloris non pōt saluari ratio specifica caloris:qꝛ
calor ꝛ frigus formalit̄ repugnāt:que aūt sunt formalit̄
repugnātia scōꝫ nullos gradus possunt simul existere ī
q̄bus saluēt̄ eoꝝ formales ꝛ specifice rōnes.ģ ꝛc. ¶ Se
cūdo.qꝛ Phs in lib.de gñatiōe probat primo ꝙ elemē
ta nō corrūpunt̄ in mixtione seu mixti gñatione.Secū-
do.qꝛ nō manēt in mixto ī actu sed in potētia.sed ꝯstat
ꝙ Phs nō intendit dicere ꝙ sint in mixto elementa in
potentia pura/sic ꝙ nullū habeant ibi actū:qꝛ tunc ha-
beret cōcedere ipsa esse corrupta post mixti gñationem
qđ negat.ergo cū ponat ea nō esse corrupta/intēdit ipa
manere scōm actū aliquē imperfectū predictū:quē vo-
cat possibilē.q̄re ꝛc. ¶ Tertio.qꝛ nisi ponat̄ hmōi actus
predictus/aut oportet ponere ꝛ cōcedere oīa elementa
manere in mixto scōm suas formas substātiales ꝛ speci
ficas/aut nullo mō actualit̄ esse in ipso.sed primū nō po
test poni:qꝛ tūc nullū mixtū esset ꝑ se vnū/qđ est falsuꝫ.
nec scōm.quia tūc nullū esset realiter nec veraciter mi-
xtū:qđ simil'r ꝯcedere est incōueniēs ꝛ absurdū.ergo ꝛc.
¶ Ex hoc scđo arguit ad ꝯclusionē.qm̄ eodeꝫ mō elemē
ta manerēt in mixtis sicut forme cōtrarie accidētales ī
medijs.sed qualitates contrarie sunt actual'r in medijs
isto modo/vcꝫ ī actu ꝑmixto potētie:nec retinēt speciē
forme.ģ ꝛc. ¶ Preterea scđo arguit sic.oīa q̄ ī mixto re
soluunt̄ aliquo modo in ipso actual'r p̄fuerūt.sed mixtū
resoluit̄ in omnia elementa:que non possunt existere se
cūdū actus ipsoꝝ species recipiētes:cū impossibile sit
eandē partē materie simul ꝑfici formis ꝯtrarijs ꝛ diuer
sis/cuiusmōi sunt forme elemētoꝝ.ģ ꝛc. ¶ Sed ista opi
nio est omnino impossibilis et cōtradictoria accipiens
euidenter/vcꝫ ꝙ vnū ꝛ idē sit ignis ꝛ non ignis:ꝛ sic de
elementis oībus alijs q̄buscūqꝫ.nō est em̄ possibilius eē
in aliquo gradū aliquē ignis in quo nō sit ignis:q̄ albe-
dinis in quo nō sit albedo:quia nec idiuiduū albedinis
vl' ignis est aliud q̄ albedo ꝛ ignis.q̄re ꝛc. ¶ Preterea
hec opinio dupl'r deficit. Primo.qꝛ falsuꝫ accipit ꝛ sup-
ponit.Secūdo.qꝛ illo cōcesso nō saluat ꝓpositū qđ intē
dit. ¶ Primū apparet.qm̄ supponit indiuiduū speciei
ab ipsa specie vt ab aliqua re extra aīam existente real'r
esse distinctū:qđ est oīno impossibile ꝛ absurdū:cū spēs
sicut nec aliquod aliud vl'e nō sit nisi tantū in aīa:nec di
cati re extra nisi ipa singularia se totis disticta/nihil cōe
habētia in re extra/vt in p̄cedentib⁹ circa p̄ncipiū hu-
ius libri ꝛ alibi est ostensum. ¶ Q. auteꝫ hoc supponat
ista opinio/apparet:qꝛ dicit ꝙ in mixto est ignis indiui
duū sine specifica ratiōe ignis:ꝛ sic de quolibet alio ele-
mento. Quero de illis specificis rationib⁹ de sit'ib⁹ ele-
mentis an sint aliqua possibilia ī re extra an nō? Si sic/
ergo cuiuslibet ratio specifica ꝛ ipsum indiuiduū cuius
est sunt duo in re extra aīam distincta realiter:qđ ē fal-
sum.qꝛ qua ratione indiuiduū potest fieri ꝛ fit de facto
(vt ponit illa opinio)sine specifica ratiōe/eadē possꝫ fie
ri ꝛ ecōuerso hmōi species seu specifica ratio.imo magis
hoc esset possibile q̄ illud:cū secunduꝫ ponentes speciē
esse aliquid commune indiuiduis ī re extra/ipa species
includatur in quolibet indiuiduo/ꝛ nullū indiuiduuꝫ in
specie includatur.ergo ꝛc. ¶ Si autem dicatur ꝙ talis
specifica ratio nō est aliquid in re extra distinctū ab in-
diuiduo/nō est curandū de ipso:qꝛ etiā secūdū hoc quod
libet elementū habebit in mixto esse perfectū:cuꝫ ratio
specifica qua carere dicitur/nō sit ipsi possibilis in re ex
tra.ergo ꝛc. ¶ Confirmat̄.quia indistinctoruꝫ realiter
impossibile est vnū ab alio separari.sed si species dicit

aliquid distinctū ab indiuiduis:qđ tn̄ est falsuꝫ:illud nō
differt realiter ab aliquo indiuiduoꝝ/vt etiā cōcedunt
oēs ponētes talē differentiā inter vl'ia ꝛ particularia
inferiora ꝛ superiora.ergo si in mixto sunt indiuidua ele
mentoꝝ/in ipo sunt ꝛ species ipsoꝝ:supposito vt suppo
nit opinio:qđ tn̄ falsum reputo:ꝙ species sit vel dicat
aliq̄d in re extra in indiuiduis distinctū quomodocūqꝫ
ab eis. ¶ Secūdo/vcꝫ ꝙ ista opinio nō saluet nec habe
at propositū qđ intendit/cōcesso isto falso p̄dicto ꝛ ipos
sibili qđ assumit:apparet.qm̄ opinio ista intendit salua
re ꝛ ponere mixta omnia esse ex elementis ꝛ elemēta eē
in ipsis.sed hoc non saluat̄ ex illo qđ assumit̄:imo nega
tur.quoniā per hoc ꝙ aliquid est mixtum ex aliquibus
non potest poni mixtum ex illis que nō sunt illa ex q̄b⁹
ipsum componit̄:imo ab eis realiter distinguunt̄/nec in
cōposito esse ponunt̄.sed secundū opinionē istam in acti
bus elementorum in composito mixto existentium non
saluantur rationes elementoꝝ:ꝛ ita per cōsequēs oēs
huiusmodi actus in mixto existentes sunt ab elementis
que nec sunt cū eis in mixto realiter differētes.ergo ꝛc.
¶ Confirmat̄.qꝛ aut in mixto est ignis/ꝛ sic de alijs ele
mētis:aut nō.Si sic:ergo est in ipso ratio specifica:hoc
est quidditas seu essentia ignis:cū vnūquodqꝫ sit a sua
essentia realiter ꝛ totaliter indistinctū.Si non:ergo nul
lum mixtū est compositū ex aliquo elemento:esto ꝙ sit
cōpositum ex talibus actibus medijs ab elemētis ipsis
seu eoꝝ quidditatibus realiter distinctis.Nec valēt ra
tiones quas adducit.quādo em̄ p̄mo arguit:ꝙ sit dare
aliquē actum mediū forme in quo nō saluet̄ ratio forme
qꝛ calido frigidū remittente aliq̄s caloris gradus ītro
ducit̄ in passo in q̄ nō saluat̄ ratio formalis caloris:Di
co ꝙ falsuꝫ est.qm̄ nō minus in gradu caloris ītroducto
saluat̄ caloris ratio/q̄ in gradu frigiditatis corrupto
frigiditatis ratio saluaretur.sed in illo vere vtiqꝫ frigi
ditatis ratio saluabatur.Qđ probo.quoniaꝫ sicut nul-
la forma intensibilis intenditur nisi qꝛ aliquis gradus
ipsi apponitur in quo vere esse illius forme saluatur:ita
nec intēsa remittitur:nisi quia aliquis talis gradus ip
si substrahit̄. ¶ Hoc apparet.quia etiam secūdum do-
ctorem illum intensio fit in formis per graduum eius
dem rationis appositionem:ꝛ remissio per talium gra-
duum substractionem.sed frigidum vt supponitur est ca
lido agente in ipsum remissum propter gradum aliquē
frigiditatis sibi substractum ꝛ corruptum:ergo ille gra
dus vere fuit frigidus:ꝛ rationem formalem seu quiddi
tatem frigiditatis habens:siue(vt loquar proprius)q̄d
ditas ipa frigiditatis.nec enim idem proprie habere di
citur semetipsum.quare ꝛc. ¶ Cōfirmatur.quia cū secū
dum ipsum omnes gradus forme intensibilis sint eius-
dem rationis ꝛ perfectionis:si vnum non est formaliter
tale nec alteruꝫ.ergo si primus gradus corruptus quo
frigidum remittitur non est formaliter frigus:nec pri-
mus etiā grad⁹ caloris introductus calor:nec aliquis
aliorum.hoc autem est impossibile:quia tūc sequeret̄ ꝙ
omnis forma intensa constitueretur ex illis/in quorum
nullo saluaret̄ ratio illius forme/vt albedo ex illis quo
rum nullum esset albedo:qđ est impossibile.sicut enim
forma extensa non componitur ex non quantis extensi-
ue/puta ex indiuisibilibus:ita nec aliqua forma inten-
sa constat nisi ex illis in quibus oībus saluatur ratio
seu quidditas sua tota.quare ꝛc. ¶ Ad secūdum quādo
dicitur ꝙ elementa non corrumpuntur in mixtione seu
mixti generatione:Respondeo ꝙ si in mixtione elemen
ta non corrumpuntur/sequitur ꝙ manent in mixto for-
maliter:qđ tu negas.qđ em̄ erat an̄ verus ignis/ꝛ nūc
nisi sit corruptus.si autē corruptus/nullatenus ibi ma
net.quare ꝛc. ¶ Ad tertium dicēdum ꝙ impossibile est

dare indiuiduum ignis quod non sit ignis:sicut est im-
possibile ꝙ idē sit ignis ꝛ nō ignis.ꝛ ideo cōcedo ꝙ aut
oportet ponere elemēta esse in mixto q̄ ad suas formas
substantiales/aut cōcedere elemēta nullo modo actua-
liter esse in ipso. ¶ Et quando arguit̄ cōtra primum:ꝙ
tūc nullū mixtū esset per se vnū si in quolibet essent oīa
elementa:Dico ꝙ illud idem inconueniens sequitur cō
tra te.quoniā non minus distinguuntur realiter tales
actus quos ponis medios/q̄ ipa elementa:ꝛ ita nō ma
gis possunt cōstituere aliquid ꝑ se vnū. ¶ Qn̄ arguitur
contra secundum:quia tunc nullū eēt vere mixtum:Di
co consimiliter ꝙ idem inconueniens sequit̄ contra ip-
sum:saltem ꝙ nihil esset mixtū ex elemētis sed ex alijs
ab eis/puta ex illis medijs actibus.

Ad alia que arguit ad propositum:Ad
primū dico ꝙ falsum accipit̄ in minori:quādo dicit̄ ꝙ q̄
litates sunt in medijs illo medio.forme enim accidēta-
les medie nō sunt cōpositiores realiter q̄ extreme.qua-
re ꝛc. ¶ Ad secundū:quando dicit̄ ꝙ mixtum resoluit̄ ī
elementa:Respondeo ꝙ omnia elemēta in que resolui
tur mixtū/sunt cōplete ꝛ formaliter elementa:ꝛ ita aut
sic prefuerunt in ipso/aut nullo modo/saltē illo quē po-
nit hec opinio.si prefuerūt actualiter ꝛ formaliter ī mi-
xto:ergo hmōi mixti resolutio non est aliqua generatio
sed generatorū preexistentiū vnitoꝝ diuisio/ꝛ vnius ab
alio separatio.si autē nullo modo p̄fuerint/talis resolu
tio est forme noue productio. ¶ Cōfirmat̄.qꝛ aut mixto
resoluto manent actus elementoꝝ qui prefuerunt in eo
aut nō.si manent in elemētis in que est facta mixti reso-
lutio:ergo forma ignis in quā resoluit̄ corpus mixtum
constat ex actu qui nō est ignis:ꝛ ex alio qui est ignis:et
cōsimiliter omnis alia forma cuiuslibet elementi in qđ
resoluit̄ ipsum mixtum.hoc autē est euidenter falsum.
quare ꝛc. ¶ Et ideo est aliorum opinio:cui assentio:ꝙ
elementa nullo modo manēt in mixto formaliter secun-
dum aliquos actus ipsorum essentiales/sed tantū potē
tialiter ꝛ ꝑfectionaliter ꝓpter aliquā conuenientiā eq-
uocam ipsoꝝ elementorū in mixto:modo quo extremi
colores dicunt̄ esse in medijs. ¶ Pro ista opinione/vcꝫ
ꝙ elementa nō sint actualiter in mixto/arguitur primo
quia quelibet forma elementaris est cōstitutiua suppo-
siti proprie speciei.sed impossibile est vnum suppositū
quale est mixtū/esse pluriū specierū.ergo ꝛc. ¶ Secun-
do.qꝛ nihil vnius speciei in genere substantie est in po-
tentia ad alterū alterius speciei vt faciat cum ipso ali-
quid per se vnum.sed quodlibet elementū est indiuiduū
proprie speciei specialissime.ergo nō potest cum aliquo
facere aliquid per se vnū. ¶ Tertio.quia cum omnē for
mam substātialē corporalē cōsequat̄ propria quātitas
ꝑ ꝯsequens si in mixto essent actualiter elementa/in ip
so essent diuerse ꝛ varie quātitates.hoc autē est impos-
sibile.ergo ꝛc. ¶ Quarto.quia impossibile est eandē ꝑ-
tem materie simul perfici diuersis formis specificis:qđ
necessario oportet ꝯcedere si elemēta in mixto actual'r
ponerent̄.ergo ꝛc. ¶ Sed iste rōnes nō ꝯcludūt/nec ꝓ-
positū ostendūt/vt ptꝫ ꝑ singulas discurrendo.qn̄ enim
dicit̄ in p̄ma ꝙ quelibet forma elemētaris est cōstituti-
ua ꝓprij suppositi/si ꝑ suppositū intelligat̄ res aliqua
distincta a forma ꝛ a materia ꝛ a ꝯposito ex vtrisqꝫ/vcꝫ
forma ꝛ materia/falsum accipit̄ ꝛ supponit̄:qꝛ tale sup-
positū nihil est/vt in tertio est ostēsum.Si autē ꝑ suppo
sitū intelligat̄ ipm cōpositū/accipit̄ dubiū/vcꝫ ꝙ cōpo
sitū a suis oībus partibus sit distinctū.supposito tn̄ ꝙ
sic/cōcedo quālibet formā cū materia cōstituere suppo
sitū.sed postmodum qn̄ addit̄ in minori/ꝙ vnū supposi
tū nō esset pluriū specierū/cōcedo ꝙ nō pōt esse vnū sup

positū supposita pluriū specierū:bene tn̄ potest cōstitui
ex suppositis diuersis pluriū specierū.constat enim for-
mas substātiales partiū toti⁹ heterogenei vt corporis
humani esse alterius speciei:nec minus inter se distin-
gui substātialit̄ q̄ formas elemētoꝝ:ꝛ tamē corpus hu
manū ex partibus cōstātib⁹/ex proprijs formis ꝛ mate
rijs ꝯpositum/dicit̄ esse vnū/ꝛ homo ipsum ꝛ animā in
cludens similiter est vnus ꝑ se.ergo ꝛc. ¶ Confirmatur
quia cum suppositum non sit aliud q̄ substantia per se
stans actualiter ꝛ aptitudinaliter/vt in tertio est decla
ratum:per consequens quot sunt in quacunqꝫ substan-
tia extensa partes realiter distincte/tot sunt in ea sup-
posita:ꝛ si non actualiter/quia partes huiusmodi non
sunt per se/sed in toto:tamen aptitudinaliter.cuꝫ queli-
bet sit nata existere per seipsam:sicut ꝛ substātia ipa to
ta.ꝛ ita nullum maius inconueniens est dicere corpus
aliquod suppositū esse ex diuersis suppositis ꝛ alterius
rationis specifice constitutū/q̄ ex partibus diuersis cō
stantibus ex materijs ꝛ formis alterius rationis:cum q̄
libet talis forma/vt etiam accipit ratio ista/sit constitu
tiua suppositi proprie speciei.quare ꝛc. ¶ Ad secūdam
apparet euidēter ꝙ falsum accipitur in maiori.magis
enī forma substantialis ꝛ materia sunt alterius speciei
q̄ quecunqꝫ forme substantiales inter se:cum amplius
distinguantur:ꝛ tn̄ ex materia ꝛ forma fit compositum
per se vnum.forme etiam partium diuersarum corpo-
ris cuiuslibet animalis sunt alterius rationis:ꝛ tamen
constituunt vnum corpus.quare ꝛc. ¶ Ad tertiam ap-
paret ꝙ non concludit.Primo.quia dubiuꝫ supponit/
vcꝫ ꝙ quantitas sit forma aliqua distincta realiter a re
quanta.hoc siquidem secundū aliquos nō est verū/vt ī
quarto prolixius est ostensuꝫ. ¶ Secundo.qꝛ si hoc est
verū/aliā oportet ponere quantitatē in materia/ꝛ aliā
in forma ab ipa real'r distinctā:cum vnū accidēs nume-
ro nō possit existere actualit̄ in diuersis.ꝛ ita ꝑ ꝯsequēs
adhuc oportebit concedere in vno composito posse esse
immo ꝛ actu existere diuersas quantitates.quod ꝛ ve-
rum est.quot em̄ sunt diuersa realiter quāta licet vnita
tot sunt quātitates:cū nec quantitas sit aliud q̄ res ip
sa/vt partes habēs actualiter extra partes.quare ꝛc.
¶ Ad quartā apparet ꝙ falsum accipit in maiore.que
libet em̄ pars materie hūani corporis informat̄ forma
substantiali corporis ꝓpria illi parti/vt materia q̄ est ī
manu forma substātiali manus:que a forma substātia-
li cuiuslibet alterius partis specifice est distincta:ꝛ cuꝫ
hoc informat̄ aīa sensitiua ꝛ ītellectiua.quare ꝛc. ¶ Et
ideo aliter est arguendū ad ꝯclusionē istam probandā.
quia nō est ponenda pluralitas vbi nulla est necessitas
nec etiā apparet euidenter possibilitas.sed nulla ē ne-
cessitas nec euidēs possibilitas ponēdi in quolibet mi-
xto multitudinē taliū rerū/vcꝫ oīm quatuor elemētorū
ergo ꝛc. ¶ Minor ꝓbatur.ꝛ primo ꝙ nō sit necessitas:
qꝛ forma nō arguit̄ esse in aliquo/nisi ex operatione:si-
cut anima sensitiua ex actu sentiendi/ꝛ intellectiua ex
actu intelligēdi:ꝛ sic de alijs.sed in mixto nulla appet
operatio ex qua possit argui in ipso aliquod elementū
quantū ad substantialē actū.ergo ꝛc. ¶ Et si dicat̄ ꝙ im
mo est aliqua operatio mixti ꝓpria elemēti/vcꝫ gñatio
elemēti.ꝓpria em̄ operatio ignis est gñatio ignis.sꝫ mi
xtū generat ignē/vt appet de igne ex collisione corpo-
rū gñato. ¶ Rn̄deo ꝙ gñatio talis ignis si est a mixto
aut est a forma distincta realit̄ a forma cuiuslibet elemē
ti:aut a forma ignis tātū in mixto existētis.Sed nō po
test poni scōm. ¶ Prio.qꝛ qua rōne ignis est gñatiuus
ignis/ꝛ aqua sil'r forme aque:ꝛ sic de alijs elemētis.sed
ex illo mixto ex quo gñat̄ ignis/nō pōt gñari aqua nec
aer nec terra.ergo ignis genit⁹ nō est ab aliqua forma

ignis in mixto actualiter existēte. ¶ Secūdo. qꝛ nō ex quocunq; mixto potest generari ignis hoc mō:sed tantum ex corpore duro:ex quo etiā per se sumpto nō generatur:sed tantū cū alio.sed cū in quolibet mixto sit vniformiter quodlibet elemētū:si ignis vnius corporis mixti esset generatiuus ignis cuiuslibet mixti alterius:cū etiā vnus ignis nō requirat aliū ad generandū ignem/ nec vnū corpus mixtū requireret aliud corpus mixtū ad ignē generandū.sed vtrunq; istorum apparet esse falsum ad sensum.ergo nō sequit̄ ꝙ oportet cōcedere ignē hmōi taliter generatū/vel non esse a mixto:vel si sic/nō a forma aliqua ignis/sed a forma mixti ab igne realiter differente.quocunq; autē istorū cōcesso/sequit̄ ꝙ generatio ignis non sit propria operatio forme ignis nec cū ipsa conuertibilis.quare ⁊c. ¶ Secūda pars minoris vʒ ꝙ non appareat euidenter possibilitas essendi elementa in mixto:probat̄.quia ad sensum apparet ꝙ forme elementorū tam substantiales ꝙ̄ accidētales sunt icompossibiles in eodem:cū vna sit alterius corruptiua. nec est euidēs ipsas huiusmodi formas elemētares ad talē aliquā medietatē posse ⁊ maxime naturalit̄ reduci:ꝙ sint simul cōpossibiles in eodē:cum vna sit alteri⁹ corruptiua. ¶ Cōfirmatur.qꝛ aut corpus mixtū est ab oībus elemētis distinctū/aut est precise illa elemēta.sʒ secundū nō pōt poni:qꝛ tūc corpus mixtū in elemēta resolutū nō esset corruptū.sicut eñ nihil est gn̄atū nisi habēs esse aliqđ nouū:ita nec corruptū/nisi cui⁹ esse aliqđ est destructū.sed si mixtū est precise quatuor elemēta inter se vnita:resolutiōe facta mixti in elemēta/nulla res est destructa/sed p̄cise est vna ab alia sepata.ergo relinquit̄ scđm/vʒ ꝙ mixtū real'r sit distinctū ab oībus elemētis.sed nō videt̄ possibile tales formas elemētoꝝ sic distinctas in idē posse cōcurrere magis mediāte forma aliq̄ mixti/ꝙ̄ ꝑ se sine hmōi forma mixti.nō videt̄ etiā esse possibile ꝙ oīe ꝓductiuū mixti sit ꝓductiuū cuiuslibet elemēti magis ꝙ̄ ecōuerso.qm̄ tāta est incōpossibilitas inter mixtū corruptū ⁊ elementa in que est resolutū/quanta est ecōuerso inter quodlibet elementum et mixtū.sed elementa in que mixtū resoluit̄ quādo corrūpit̄/sunt incōpossibilia forme mixti.ergo nec illa elemēta nec alia fuerūt prius in ipō nec ipsi ꝯpossibilia.ꝙ̄ ⁊c. ¶ Cōfirmat̄.qꝛ si i mixto existerēt elemēta/ipso resoluto in elemēta/in quolibet illoꝝ quatuor elemētoꝝ in qđ eēt mixtū resolutū/eēt aliq̄ forma q̄ i mixto ꝓfuit.qđ est falsum. ¶ Cōsequētia est euidēs.qꝛ forma ꝓducta nūq̄ corrūpit aliā quā inuenit eiusdē rationis/sed potius eā intendit.ergo quatuor elemēta que prefuerūt in mixto nō corrumpunt̄ sed potius ꝑficiunt̄ ꝑ alia quatuor in q̄ resoluit̄ postea ipsum mixtū.⁊ ita sequitur ꝓpositū/vʒ ꝙ in quolibet illoꝝ quatuor elementorū que succedunt in materia forme mixti / esset elementū qđ prefuit in mixto.sed predicta ⁊ alia multa que sequuntur vident̄ esse incōuenientia.ergo ⁊c. ¶ Preterea nec forme elemētorum substantiales nec ipsorū oēs qualitates sunt remissibiles per naturam : modo quo haberēt poni in mixto si essent in ipso.quare ⁊c. ¶ Sic ad questionē. ¶ Ad rationem in principio dicendum ꝙ elementa non sunt sic miscibilia nec immiscibilia in mixto/sicut cōponibilia sunt in composito vel partes in toto.

Secundo quæro de forma viuentium. Utrum anima sit effectiue ab aliqua secūda causa/an tantū a prima. ¶ Et videt̄ ꝙ tantū a prima.quia anima sensitiua nō potest poni esse a generante:cum ipso non existente itroducatur:nec ab aliqua alia secunda causa non viuente: cum viuum nō possit effici ab aliquo nō viuente. Anima etiā vegetatiua nō potest esse a terra propter consimilē rationē:nec apparet causa alia secunda a qua possit eē. ergo oportet ꝙ sit a prima:cū omnis effect⁹ habeat esse ab aliqua causa. ¶ Contra.quia non minus viuum pōt esse ab aliquo viuo effectiue/ꝙ̄ vnum nō viuum ab alio non viuo.sed cōstat vnum non viuum esse causam alterius nō viui effectiuā.ergo ⁊c. ¶ Confirmatur.qꝛ omne corruptibile est generabile.sed omnis anima alia ab intellectiua est corruptibilis:ergo generabilis.quare ⁊c. ¶ Responsio.vbi primo videbit̄ quesitū/vʒ a quo itroducatur anima. Secūdo an sit extensa an inextensa.

Quantum ad primum cōstat animam intellectiuā esse ingenerabilē ⁊ incorruptibilē per fidē ⁊ ideo de illa nō oportet querere an sit tantū a prima an ab aliqua secunda causa:cū nullum incorruptibile sit effectus secūde cause/sed tātūmodo prime cause. Et ideo pretermissa anima intellectiua quātū ad alias formas viuētes corruptibiles/cuiusmōi sunt aīa sensitiua ⁊ vegetatiua:pono duas conclusiones. ¶ Prima est ꝙ nulla forma viuēs introducit̄ effectiue ab aliqua secunda causa vniuoca. ¶ Hec apparet euidēter.qm̄ si aliquod viuū esset causa vniuoca alteri⁹ viui/vt vegetatiuū vegetatiui/⁊ sensitiuum sensitiui:vel esset causa eius immediata vel mediata. Sed non potest poni primū.quoniam illud est causa alicuius immediata ad quod immediate illud sequitur.nec enim aliter scimus aliquid esse causam alterius/nisi quia ad ipsū illud sequi cernim⁹/ vt calor sequit̄ ad calorē.sed constat ꝙ ad nullū viuū sequitur immediate aliud viuū eiusdem rationis.nō enim ad vnū animal sequitur alterū immediate:nec ad vnā plantam alia.ergo ⁊c. Nec potest poni secūdum/vʒ ꝙ huiusmodi forma viuens sit ab alia effectiue mediante aliquo effectu. ¶ Hoc apparet.qm̄ effectus quo mediāte viuū haberet esse a viuo si fieret ab ipso/haberet esse semen decisum ab ipso.nec enim viuum generans viuū si agit ad ipsum genitum aliquo suo mediante effectu/ potest agere alio mediante effectu/ꝙ̄ semine ab ipso deciso:quia nec est alius effectus medius inter generans ⁊ genitum/nisi semen decisum.sed mediante forma substantiali seminis non potest effectiue attingere formā viuam. ¶ Hoc probat̄.quoniam non potens agere immediate per se/nec mediante alio non actiuo.sed vt dictū est in conclusione alia/viuū nō est alterius viui imediate ꝓductiuū:ergo nec illo mediāte qđ nō pōt agere ad ipsum.sed forma substantialis seminis nō potest agere ad animā viuentē:cū ante ei⁹ introductionē in sua materia oporteat ipsam corrūpi:causā aūt nō oportet corrūpi ꝓpter effectū ab ea ꝓducēdū.ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur.qꝛ nulla substātia cōposita est ꝓductiua alicui⁹ forme sue incōpossibilis in materia sua. ¶ Hoc appet.nec eñ ignis est ꝓductiuus i sua materia forme aque / nec ecōuerso.sed forma viua vltimo itroducēda est incōpossibilis in eadē materia forme seminis:ergo substātia seminis nō pōt esse eius principiū productiuum. ergo ⁊c. ¶ Secūda ꝯclusio est.ꝙ nulla forma viua pōt eē ab aliqua scđa causa equoca:supposito ꝙ nullū imꝑfectius possit esse cā alicui⁹ ꝑfectioris se. ¶ Hec appet.qm̄ si viuū eēt.ab aliqua scđa causa equoca/aut a viuente/aut a nō viuēte.sed ꝯstat ꝙ nō pōt poni p̄mū.nō eñ magis mediate nec imediate vnū viuū pōt poni effectiue eē ab alio viuo alterius rationis ꝙ̄ ab alio eiusdē rōnis.sʒ nullū viuū est ab alio eiusdē rōnis.ad sensū eñ appet ꝙ ad nullū viuū sequit̄ imediate alterū viuū:nec aliq̄ effectu mediāte magis ab vno ꝙ̄ ab alio pōt eē. Nec pōt ēt poni scđʒ.qꝛ oē viuū ē nobili⁹ ꝙ̄cūq; nō viuo.supponit̄ aūt ꝙ imꝑfectius nō sit causa ꝑfectioris seipso.ergo ⁊c. ¶ Ex

hoc sequitur corollarie:ꝙ p̄dicta stāte hypothesi/vʒ ꝙ nullū iꝑfectius possit eē causa alicui⁹ ꝑfectioris se/oīs forma viuēs q̄cūq; vita habet eē imediate/ ⁊ tātū a sola prima cā/nec pōt eē ab aliq̄ alia. ¶ Sed tūc ē hic dubiū de isto supposito:an vʒ sit verū:puta ꝙ nullū imꝑfecti⁹ possit esse cā alicui⁹ ꝑfectioris se. ¶ Ad hoc respōdetur cōiter ꝙ licet imꝑfectius possit esse cā ꝑtialis ꝑfectioris vt obiectū est cā actus intelligendi: nullo mō tñ pōt esse cā totalis. ¶ Sed sic dicēdo cū nulla cā scđa sit cā totalis alicuius effectus: sed tm̄ ꝑtialis:qꝛ nec pōt in effectū aliquē sine prima/ꝑ ꝯñs nō negat̄ quin scđa causa imꝑfectior possit in aliq̄d ꝑfectius se sine q̄cūq; scđa cā alia cōcausāte.nō eñ min⁹ scđa cā pōt in aliq̄d se ꝑfectius p̄ma secū cōcausāte ꝙ̄ alia scđa cā.ergo si vna cā scđa pōt cōcurrere cū alia scđa ad aliq̄d causandū se ꝑfectius/ et cū prima. ¶ Et ideo cōcesso cām scđam vnā cū alia posse in aliq̄d se ꝑfectius/ nō videt̄ posse ꝓbari ꝙ vnū imꝑfecti⁹ sine alio creato secū cōcausante nō possit agere ad perfectius se prima cā sibi assistēte ⁊ secū principaliter cōcausante. ¶ Videt̄ mihi ꝓbabilit̄ esse dicēdū ꝙ iꝑfecti⁹ non posse causare ꝑfectius nō est noti⁹ ꝙ̄ ꝙ ecōuerso ꝑfecti⁹ possit in aliq̄d iꝑfecti⁹:qꝛ nec oē ꝑfectius pōt i iꝑfecti⁹ nec i ꝑfectius quodcūq; in qđ pōt imꝑfectius: cū multa imꝑfectiora sint multis ꝑfectiorib⁹ actiuiora. sed ꝙ ens aliqđ ꝑfectius possit i iꝑfectius vel equale in equale/nō est nobis nec pōt naturalit̄ eē notū nisi a posteriori tātū qꝛ vʒ ad vnū equalū cernim⁹ sequi alterū: vt ignem ad ignē/⁊ calorem ad calorē/⁊ ad vnū perfectius alterū imperfectius:vt ad ignem caliditatē ⁊ ad aquā frigiditatē ergo cōsimiliter nec scire possumus a priori imꝑfectius nō posse i perfectius:sed tātū a posteriori: vʒ si videm⁹ ad nullū iperfectius sequi aliq̄d ꝑfecti⁹.quoniā sicut illud ad qđ alterum sequitur/eē causa effectiua arguit̄:ita ecōuerso illud ad qđ alterū nō potest sequi arguitur non esse illius causa. sed ꝙ ad ipm̄ imꝑfectius sequatur aliquod perfectius nec nobis est nec potest esse naturaliter notū:qm̄ nulla causa secūda actiua agit primo ad formā substātialem sed ad accn̄talē:⁊ sicut p̄mo attigit formā accn̄talem:ita ⁊ primo agit extra se ꝑ formā accn̄talem. licet eñ ignis in seipso agat ad calorē ꝑ formā ignis substantialē:nō tñ in aquā nec in aliquod passum aliud sibi presens:sed per formā accidētalē: ad quā formā accidētalem puta calorē sequit̄ in alio in qđ agit similis forma vʒ calor : cuiusmōi calor arguit̄ esse for̄a ignis non substātialis sed accidētalis:cū omne calidū possit in calidū et forma substātialis ignis nō possit sine calore in ipsum saltem extra se in aliqđ passum. An aūt in illo passo in quo calor primo a calore ignis ꝓducitur/ forma substantialis que post calorē sequitur sit ab eodē a quo fuit calor puta a forma ignis accn̄tali/an ab alio puta a forma eius substātiali/nō potest nobis naturaliter esse notum: maxime cū viderimus ꝙ ad calorē a quocūq; alio agēte ab igne ꝓductū in illo gradu sequāt̄ eadē:vʒ for̄e ignis introductio in passo p̄supposito ⁊ forme opposite corruptio:que duo sequūtur ad calorem ab igne ꝓductū.quādo autē ad vnū aliquid in quocūq; repertū sequitur idē effectus nō variatus ꝓpter variationē seu diuersitatem subiectorum/magis illud inuariatū arguit̄ esse causa illius effectus ꝙ̄ subiectorum aliquod ipsi⁹:licet nec hoc sequatur nec necessario arguatur:cū effectus eiusdē rationis possit fieri a diuersis. sed ad omne virtualiter tm̄ vel formaliter calidū calorem in passo p̄supposito tātū introducens quātū pōt calor ignis ꝓducere:sequit̄ cōsimiliter forme ignis ꝓductio ⁊ alterius p̄cedētis corruptio:sicut ⁊ ad calorē ab igne seu eius calore productū. ergo an ista puta forme ignis ꝓductio ⁊ alterius corruptio/sint a calore forma accidētali an ab eius subiecto et per cōsequēs vtrū accidēs an substantia sit principiū generatiuū substātialis for̄e ꝓposite ⁊ corruptiuū opposite/nulli constat. ¶ Cōfirmatur.quia qđ est principium alicui⁹ antecedētis necessitātis ad cōsequēs saltē naturaliter loquēdo videt̄ esse principiū ꝯsequētis sequentis necessario antecedēs.sed calor ignis est principiū alterationis necessitātis ad forme ignis ꝓposite ꝓductionem et ad forme opposite corruptionē.ergo ⁊ ab ipso etiā videtur esse vtrūq; cōsequēs sequēs necessario huiusmodi antecedēs. Si eñ dicat̄: ꝙ nō est ab ipso sed ab eius subiecto puta a substātia ignis/ hoc nō videtur posse ꝓbari sed magis oppositū: tū qꝛ vt dictū est idem cōsequēs seq̄tur puta for̄e ignis ꝓductio ⁊ opposite corruptio/a quocūq; antecedēs huiusmodi puta talis dispositio necessitās introducat̄. Tum quia ad calorem ignis ab igne separatum passum calefacientē sibi ꝓximū idem sequeret̄ qđ modo/ vʒ forme illi⁹ passi corruptio ⁊ forme ignis i eius materia introductio. Et si dicatur ꝙ si hoc sequeretur/ non sequeretur ad calorem nec fieret ab aliqua secūda causa sed tm̄ a prima semper supplente imperfectionem secūde/ introducēdo in passo formā sibi incompossibilem ad quā disponit. hoc si est verū:nō tamen est per se notum nec demōstrabile ex aliquo per se noto.tm̄ eñ ꝓbatur ex illo p̄supposito de quo est questio:vʒ ꝙ nullum imꝑfectius potest agere ad ꝑfectius. hoc aūt vt dictum est/licet forte sit verum/sicut ⁊ videtur rationabile:nō tm̄ est per se notum nec demōstrabile ex aliquo per se noto. ¶ Cōfirmatur secūdo.quia etiā in agentibus vniuocis vnū videtur posse ꝓducere aliquid ꝑfectius se:vt calidū aliud calidius / ꝓducēdo vnū gradum caloris in passo p̄supposito post alium successiue:ex quibus omnibus calor resultans poterit esse intēsior ꝙ̄ calor qui talium oīū caloris graduū dicitur esse causa.quare ⁊c. ¶ Sic igit̄ cōcludo ex p̄dictis:ꝙ licet nullum imꝑfectius esse causam totalem perfectioris se videatur esse verum ⁊ rationabile:nō tamē videtur esse ꝑ se notum nobis nec demōstrabile: vocādo causam secūdam totalem nō que potest sine quacūq; alia vniuersaliter in effectū: quia causa totalis talis nulla est nec esse potest nisi sola prima: sed que potest in effectū sine quacūq; causa secūda alia concausante. Nec valet qđ aliqui arguūt: quia nullum imꝑfectius cōtinet virtualiter ꝑfectius:causa aūt ꝯtinet virtualiter effectum.ergo ⁊c.qm̄ cū ꝯtinere virtualiter effectum nō sit aliud ꝙ̄ posse causaliter in ipm̄/ ꝑ ꝯñs sic arguētes nihil ꝓbāt:qꝛ ꝓbandū supponūt/⁊ principiū petūt idē ꝑ idē arguētes. ¶ Ex p̄dictis i͠fero corollarie: ꝙ an for̄a viuēs sit tm̄ a prima cā/an possit eē etiā a secūda/nō est nobis notū ꝑ se/nec demōstrabile ex aliq̄ alio ꝑ se noto. ¶ Hoc appet.qm̄ ex nullo alio ꝓbat̄ nisi ex p̄dicto supposito tāꝙ̄ principio apud multos: vʒ qꝛ nullū imꝑfectius pōt esse causa alicui⁹ ꝑfectioris.qđ (vt dictū est) nō est ꝑ se notū. ¶ Et si q̄rat̄:a qua igit̄ causa secūda posset introduci effectiue hmōi forma viuens: supposito ꝙ imꝑfectius posset agere ad perfectius: ¶ Respōdeo: ꝙ oīs effectus vt dictum est ab illo effectiue est seu esse arguit̄ ad qđ sequitur quocūq; alio circūscripto:et ab illis simul omnib⁹ causis secūdis ad quas simul positas non ad vnam sine alia sequitur. Si aūt est aliquod ens creatū vnū vel plura ad que sequatur in materia disposita forma viuens:vʒ anima: tale nō videtur esse aliud ꝙ̄ virtus alicuius vel aliquorum corpoꝝ superioꝝ:⁊ etiā forte cum eis aliqua forma nō substantialis sed accidentalis seminis materiā ad animā ⁊ ad corpus forme substantialis seminis disponentis. et hoc ꝙ̄tum ad illa aīalia q̄ generant̄ semine mediāte. licʒ eñ formā substātialē seminis coꝝ corrūpi oporteat añ aīe introductionē: nō tñ oēm formā eius accidentalem:cū nulla forma accn̄talis

dispones ad formā ꝓpositā introducēdā corrūpat corru
pta forma opposita/nisi illa q̄ subiectiue prefuit ī ipa: vt
dictū fuit in p̄cedētibus in quadā alia q̄stione: meliꝰ tñ
est dicere formas hm̄oi viuētes introduci vel p̄cise a deo
vel si ab aliquo alio/nō nisi a virtute superioꝝ corporum
pluriū vel vniꝰ vt solis tātū: licet nullū hoꝝ videat tota
liter esse notū nec certum. ¶Hec de primo.

Quantum ad secundū: Primo adducā
rationes ꝓ vtraqꝫ pte. Scđo soluā ad ipsas. Tertio in
q̄rā q̄ ps sit ꝓbabilior. ¶Quātū ad primū arguit pri-
mo: ꝙ aīa sit extēsa. Primo sic. oīs forma educta de po-
tētia subiecti extēsi est extēsa. sed aīa sensitiua ⁊ etiā ve-
getatiua est hm̄oi. ergo ⁊c. ¶Scđo. qr forma q̄ corrūpit
ad corruptionē subiecti/etiā extēdit ad extēsionē ipius
sed aīa sensitiua et vegetatiua corrūpit ad corruptionē
corporis quod informat. ergo ⁊c. ¶Tertio. qr oīs forma
cognitiua īmaterialis ⁊ inextēsa pōt appr̄hendere obie-
ctū īmateriale ⁊ indiuisibile. sed nulla potētia sensitiua
pōt appr̄hēdere nisi quātū: ergo sequit ꝙ sit quāta ⁊ extēsa.
¶Quarto. qr ꝯria nō possunt simul inesse eidē subiecto
indiuisibili. sed dolor ⁊ delectatio sunt ꝯtraria q̄ possunt
scđꝫ diuersas ptes corporis inesse eidē aīali/⁊ p ꝯñs aīe
sensitiue. pōt eñ aīal dolere ī vna pte corporis ⁊ delecta
ri in alia ꝓpter diuersa obiecta talibꝰ ptibꝰ p̄ntia. ergo ⁊c.
¶Quinto. qr idē subiectū nō pōt scđm sui eādē ptē esse
subiectū plurium accñtiū solo numero differētiū: sed ea
dem aīa est subiectū plurium actuū sentiēdi scđm diuer
sas corporis sui partes. alterius enim actus sentiēdi est
subiectum in capite ⁊ alteriꝰ in pede: qui tñ actus sen-
tiēdi oēs sunt eiusdē speciei. ergo ⁊c. ¶Sexto. qr oīs for
ma q̄ diuidit ad diuisionē subiecti/ est extēsa ī ipo. sed aīa
sensitiua diuidit ad diuisionē corporis qđ īformat: vt pa
tet in quibusdā aīalibus annulosis: q̄ diuisis suis corpo
ribus viuunt. ergo ⁊c. ¶Scđo arguit in cōtrariū. Pri
mo. qr oīs forma substātialis educta de potētia subiecto
rū diuersoꝝ ⁊ alterius rōnis est indiuisibilis. sed aīa sensi
tiua ⁊ vegetatiua est hm̄oi. educit eñ de potētia diuersa
rū ptiū corporis qđ informat. ergo ⁊c. ¶Scđo. qr nulla
opatio alicuꝰ forme extēse in aliq̄ pte subiecti remittit
aliā in alia pte subiecti. ¶Hoc appet p exēplū de forma
ignis: cuiꝰ vniꝰ ptis calefactio nō remittit calefactionē
alteriꝰ ptis. sed vna opatio q̄cūqꝫ aīe sensitiue ī aliq̄ pte
corpis remittit aliā in alia pte seu mediāte ipa elicitā
vt visio auditionē ⁊ econuerso. ergo ⁊c. ¶Minor appet.
qm̄ quāto q̄s magis est intētꝰ circa actū vniꝰ potētie/tā
to magis remittit actꝰ alteriꝰ. ¶Tertio. qr oīs forā ex
tēsa pōt simul recipe ꝯtraria etiā ī summo scđꝫ diuersas
ptes. sed aīa sensitiua nō pōt simul recipe cōtraria puta
dolorē ⁊ delectationē in summo. dolor eñ in vna pte cor
poris remittit delectationē alteriꝰ ptis. ergo ⁊c. ¶Quar-
to. qr nulla forma extēsa determinat sibi determinatā quāti
tatē: vt appet de forā ignis ⁊ de alia oī forā extensa que
posset informare materiā quātūcūqꝫ extēsam. sed aīa sen
sitiua videt sibi determinare determinatā quātitatē corpis
qđ informat. nō eñ posset īformare corpꝰ quātūcūqꝫ ma
gnū. ergo ⁊c. ¶Quinto. qr nulla forā extēsa pōt tēdere
in obiectū īextēsū ⁊ īdiuisibile. sed aīa sensitiua pōt app̄
hēdere obiectū īextēsum: vt appet de existimatiua potē-
tia ouis ⁊ alteriꝰ aīalis: q̄ scđꝫ Auicēnā. 6. naturaliū ap
p̄hēdit intētionē amicitie ⁊ inimicitie cōuenietis ⁊ discō
uenietis: q̄ sunt intētiōes inextēse ⁊ īdiuisibiles. ergo ⁊c.
¶Sexto. qr nulla forā extēsa pōt mouere subiectū suū
cōtra suā naturalē inclinationē ⁊ ꝓpriū suū motū. sꝫ aīa
sensitiua mouet corpꝰ qđ informat cōtra naturalē eius
motū seu inclinationē ad ipm̄: cū eius naturalis motus
sicut ⁊ cuiuscūqꝫ alteriꝰ grauis sit tātūmō ad deorsum.
ergo ⁊c. ¶Septimo. qr forma extensa non est eiusdē ra-
tionis cū forma non extensa. sed oēs aīe sunt eiusdem ra
tionis. ergo cū aīa intellectiua sit inextensa ⁊ omis alia
erit etiam inextensa. ¶Hec de primo.
¶Quātū ad scđm: vbi est ad p̄dicta oīa respōdendū: pri
mo respōdet ad illa q̄bus ꝓbat aīam esse extēsaꝫ. ¶Ad
primū respōdēt aliq̄ dicētes: ꝙ illa maior assumpta ē ve
ra de forā educta de potētia subiecti extēsi simplicis nō
hñtis ptes alteriꝰ rōnis. nō aūt de forā q̄ educit de potē
tia subiecti hñtis ptes diuersarū rōnū: sicut est ī ꝓposito
de aīa sensitiua/⁊ etiā de vegetatiua. ¶Sed hec solutio
ē sine oī rōne. nulla eñ appet rō: q̄re magis forā educta
de potētia subiecti nō hñtis tales diuersas ptes alteriꝰ
rōnis sit extēsa q̄ forā educta de potētia subiecti quāti
ex diuersis ptibus cōstituti. ¶Et ideo aliter est dicendū
ad rōnem negādo similiter maiorē. est eñ falsa/ qđ ap-
paret euidēter. qm̄ formā educi de potētia subiecti nō ē
aliud vt ī superioribꝰ fuit dictū/ q̄ ipam ꝓduci in subiecto
⁊ ita nec formā educi de potētia sbiecti quāti seu extēsi
est aliō q̄ ipaꝫ ꝓduci ī subiecto extēso p̄supposito eiꝰ na
turalit receptiuo. sꝫ cōstat ꝙ aīa ītellectiua educit de po
tētia sbiecti extēsi: vcꝫ corpis p̄suppositi isto mō: nec tñ ē
extēsa. ergo ⁊c. ¶Ad scđꝫ ꝯsilr rñdet ad maiorē negādo ip
sā. cōe eñ ē oī forē corpali siue extēse siue īextēse/ ꝙ cor
rūpat subiecto suo corrupto. nec eñ qr īdiuisibil arguit
ꝙ magis possit naturalit sine subiecto subsistere q̄ si eēt
diuisibil. nō eñ albedo īextēsa posset magis sine subie-
cto existere q̄ extēsa. q̄re ⁊c. ¶Ad tertiū ꝯsilr pōt re
spōderi ad maiorē/negādo ipaꝫ. licꝫ eñ aīa sensitiua nō
possit appr̄hēdere nisi quātū/tñ oīs actꝰ eiꝰ appr̄hēsiuꝰ ē ī
materialis ⁊ īextēsus. magis aūt potētia debet argui īex-
tensa vel extēsa ex actu ipaꝫ īformāte q̄ ex obiecto actū
terminate. q̄re ⁊c. ¶Alij aūt rñdent ad minorē negātes
ipaꝫ. dicūt eñ ꝙ sensus cōis appr̄hēdit actꝰ ītēsos oīm
sensuū pticulariū/ ⁊ existimatiua etiam ītentionē amici
tie ⁊ inimicitie: ꝯuenientis ⁊ discōuenientis: quoꝝ nullū est
quātū foralit nec extēsum. ¶Ad q̄rtū rñdet similit ad
maiorē ꝙ lꝫ ꝯria ī sūmo nō possint inesse eidē/possunt tñ
ineē remisso: vt appet ī subiecto frigiditatis remisso a ca
lido vł ecōuerso in calido remisso a frigido. ⁊ iō lꝫ aīa sen
sitiua sit īdiuisibilis/tñ pōt recipe ꝯria nō ī sūmo: qđ tñ
posset si extēsa existeret: sed in esse īpfecto ⁊ remisso. q̄re
⁊c. ¶Ad q̄ntū aliq̄ rñdēt: dñtes ꝙ actꝰ sentiēdi nō sūt ī
aīa: sꝫ ī ꝯposito ex ipe ⁊ ex organo subiectiue. ¶Sꝫ hoc
est similiter falsuꝫ. qm̄ illō p̄cise ⁊ nullū aliud ē actꝰ sen-
tiēdi subiectū qđ p̄cipit eius obiectum ⁊ tēdit in ipsum.
hoc autem est sola aīa. ergo ⁊c. ¶Et iō alit est dicēdū. ꝙ lꝫ ī
eodē subiecto īdiuisibili nō possint eē plura accñtia solo
nūero distincta diuisa/possūt tñ eē plra vnita: sicut appet
de albedine ītensa cuiꝰ plures gradꝰ solo nūero differē
tes sunt ī eadē pte subiecti. ⁊ sic ꝯsilr in ꝓposito dicet ꝙ
hm̄oi plures sentiēdi actꝰ solo nūero differētes ī aīa īdi
uisibili existentes vniūt ⁊ faciūt nūero vnū actū. q̄re ⁊c.
¶Ad sextū rñdet ꝙ aīe exñtes ī diuersis ptibꝰ corpis
aīalis diuisi sunt alie ⁊ distincte ab aīa q̄ prius erat ī toto
corpe nō diuiso. ⁊ ista dr esse rñsio Auer. ponētis exēplū
ad declarationē ipius de voce aliq̄: cuiꝰ significatum est
aliud a significatis suarū ptiū/si vox hm̄oi diuidat. Con
silr ī ꝓposito. sic eñ suo mō corpꝰ ē aīe subiectū sicut vox
sue significatiōis. ⁊ iō sicut aliud ē significatū totiꝰ nois
vt hm̄oi nois Lucifer/⁊ alia sunt significata suarū ptiū:
sic cōsilr alia aīa qr vnita ⁊ īdiuisibilis ē ī toto corpe nō
diuiso/⁊ alie sunt postea ī ptibꝰ diuisis. ¶Et si q̄rerat: a
quo sint hm̄oi aīe effectiue: oportet dicere ꝙ a deo vel ab
illo a q̄ fuit prima aīa in toto corpe introducta si fuit
ab alio q̄ a deo puta ab influentia alicuius vel aliquoꝝ
corporū superiorum. ¶Sed istud videtur somniū ⁊ mi-

rabile dictū: vcꝫ ꝙ diuiso corpore cuiuslibet talis aīalis
vna anima corrūpatur ⁊ due alie ꝓducant. ¶Et ideo for
te aliter posset dici ꝙ hm̄oi diuise partes corporis talis
aīalis nō viuūt/licet aliquo tēpore modico post diuisio-
nē hm̄oi moueant. nec eñ talis motus ipsarū est ab aīa
sensitiua/cū supponat eē corrupta: sꝫ ab aliq̄bꝰ spiritibꝰ
vitalibus in talibꝰ partibꝰ diuisis remanētibus ⁊ ipsas
mouētibus vsqꝫ ad breue tēpus. nec eñ ptes huiusmodi
sic diuise diu mouent: qđ tñ fieret/⁊ ipse diu viuerēt si eis
diuisis aīe sensitiue nouiter aduenirēt. ¶Scđo respōde
tur ad illa q̄ ꝓ pte alia adducunt. ¶Ad primū respōdēt
aliqui dicentes: ꝙ illa maior assumpta est vera de forma
educta de potētia diuersoꝝ subiectoꝝ ptialiū subiectoꝝ.
¶Sed ista solutio videt supponere vnū falsum: vcꝫ for-
mā aliquā educi de potētia diuersoꝝ totaliū subiectorū.
Hoc eñ nō est verū. qm̄ nulla forma educta naturaliter
nec etiā supnaturaliter recipit nisi tñ in vno subiecto to
tali. sed de solius illiꝰ subiecti potētia educit in quo reci
pitur. q̄re ⁊c. ¶Et ideo aliter est dicēdū negādo simplr
et sine distinctione maiorē illā assumptā: nisi sic educat
de potētia plurium subiectoꝝ ꝙ sit tota in quolibet ipo
rū: sicut aīa intellectiua educit de potentia subiectiua
pluriū ptiū corporis: in quarū qualibet est tota. sed tunc
minor sub maiore sic intellecta assumpta/vcꝫ ꝙ aīa sensi
tiua sic educat de potētia subiectoꝝ pluriū/negaret. qm̄
si extēsa est/ in nulla pte corporis est tota: sed tota ī toto
corpore: ⁊ diuerse ptes ipiꝰ in diuersis ptibꝰ corporis. q̄-
re ⁊c. ¶Ad scđꝫ rñdet: ꝙ illa maior assumpta ē vera de
opatiōe reali cuiusmōi ē calefactio ignis: de q̄ ibi ponit
exēplū: nō aūt de opatione intētionali q̄lis est oīs actus
sentiēdi. cuius ratio ponit: qm̄ licet obiectū sensibile pu
ta frigus sit tñ in vna pte corpis: puta in pede: tñ eius ī
tentio hoc est spēs sensibilis/multiplicat vsqꝫ ad caput
et vłr p oēs ptes. ⁊ ideo intētio siue spēs sensibilis vniꝰ
obiecti sensati remittit intētionē alteriꝰ: qua remissa re-
mittit actus sentiēdi. ¶Sed ista solutio deficit/ Primo.
qr dubiū accipit: vcꝫ ad actū sentiēdi esse necessariā ali-
quā speciē ab obiecto sensibili causatā. ¶Scđo. qr esto
ꝙ sit necessaria/non magis vna spēs remittit aliā in or-
gano q̄ in medio. sed in medio vna nō remittit aliā. sunt
eñ ī eadē pte medij (scđm etiā sic soluētē alibi) species
cōtrarioꝝ/vt albi ⁊ nigri. ex quo īfert ꝙ nec species nec
actus diuersoꝝ obiectoꝝ specifice distīguūtur. Nō videt
aūt dicēdū ꝙ spēs albedinis aduenens speciei nigredi-
nis in medio existētis ipsam remittat. q̄re ⁊c. ¶Et ideo
ponēdo animā sensitiuā esse extēsam: aliā causaꝫ oportet
assignare q̄re opatio sensitiua vniꝰ ptis ꝓpt aliā remit
tat. causam aūt istā difficile est inuenire. sic tñ esse de fa-
cto quilibet experit. ꝓpt qđ ponēdo animā ipsam eē ex-
tēsam/ oportet negare maiorē illā vłr intellectā. tātum
eñ est vera de formis extēsis nō viuētibꝰ: nō aūt de istis
viuētibꝰ: quodcūqꝫ ponatur causa istiꝰ siue natura ipsa
cuiuslibet talis forme/siue aliq̄d aliud nobis incertum.
¶Ad tertiū cōsimiliter est dicēdū: vcꝫ ꝙ maior illa pu-
ta ꝙ oīs forma extēsa possit recipe cōtraria ī summo/nō
est vera de formis viuētibus: sed de alijs. cōtraria eñ ista
puta delectatio ⁊ dolor sunt in aīa mediātibꝰ actibꝰ ipa
antecedentibus. ⁊ ideo sicut vnꝰ actus remittit alium
ita ⁊ vnū cōtrarioꝝ reliquū puta delectatio dolorē ⁊ ecō
uerso. ¶Ad quartū dicēdū ꝙ maior assumpta nō est ve-
ra. q̄libet eñ forma determinata vna extēsa determinat
sibi certā materiā ⁊ determinate quātitatis. nec eñ forma
hm̄oi ignis posset informare materiā maiorē q̄ īformat
nisi sibi adderet alia forma ignis: et qr forma hm̄oi ignis
est ꝓductiua alteriꝰ ⁊ alteriꝰ forme ignis in materia p̄-
supposita sibi apposita: ideo pōt īformare materiā quā-
cūqꝫ nō aliq̄ ps forme ignis sed tota: q̄ pōt p appositio-
nē ptiū diuersarū crescere in īfinitū. nō sic aūt est de aīa
sensitiua nec de vegetatiua: cū vna nō sit alteriꝰ ꝓducti
ua. ⁊ ideo nō pōt maiorē materiā informare q̄ sit ipsa
cuiꝰ magnitudo extēsa nō est ī potestate sua. ⁊ ideo tātū
corpus pōt informare ad quātū sua quātitas se extēdit.
¶Sed tūc hoc tenēdo/oportet cōcedere ꝙ sicut corpꝰ
cuiuslibet viui crescit ita nouā animā acq̄rit. ¶Hoc ap-
paret. qm̄ nulla forā extēsa pōt informare subiectū maiꝰ
suo ꝓprio qđ informat nisi ipsi forā alia apponat: sicut
albedo vniꝰ cubiti nō pōt informare se bicubitū nisi sibi
albedo vnius cubiti apponat. ergo cōsilr ī ꝓposito/si aīa
est extēsa nō pōt vno tēpore maius corpus q̄ alio infor-
mare nisi sibi alia ⁊ noua apponat aīa. ⁊ cū diuerse ptes
forme extēse diuersas ptes informēt materie/videt etiā
sequi ꝙ anima p̄cedēs tñ īformet corpus primū: ⁊ alia
aduenies aliā ptē tñ nouiter appositā p̄cedēti. q̄ oīa et
plura alia q̄ ad istā positionē sequūt vident mirabilia: ⁊
ad cōcedendū difficilia. ¶Ad quintū pōt primo negare
maior: qr sicut forma inextēsa pōt tendere in obiectum
extēsum: ita nō videt īpossibile formā extēsam tēdere in
obiectū inextensum. ¶Scđo: cōcessa maiori pōt dici ad
minorē: ꝙ falsum accipit. nō eñ potētia sensitiua perci
pit nisi quātū. nec existimatiua eñ appr̄hēdit inimicitiam
nec amicitiā sed tātū exteriora accñtia q̄ sunt hoꝝ signa
si eñ lupus hr̄et accñtia exteriora ⁊ figurā ouis: ꝓpter
hoc nō minus q̄ nūc esset inimicus ouis: ⁊ tñ ouis tunc
nō respueret/sed potius seq̄ret. q̄re ⁊c. ¶Ad sextū dicit
ꝙ maior nō est vera de aīa/licet sit vera de oī forma alia
extensa. nō tñ qr extensa: sed qr oīs forma alia ab aīa est
principiū determinati quo subiectū suū vt sibi cōiūctū ē
mobile tñ. sicut ꝙ forā ignis nō possit mouere materiā
quā informat nisi sursum: hoc nō est qr extēsa: sed qr ipa
est determinate principiū hm̄oi cuius cōtrariū est de aīa
sensitiua. ¶Ad septimū ⁊ vltimū dicēdū: ꝙ licet oēs aīe
sint eiusdē generis: nō tñ eiusdē specifice rōnis. extēsum
aūt ⁊ inextēsum bene possunt esse eiusdē generis sicut al
bedo ⁊ intellectio. quare ⁊c. ¶Hec de secundo.
¶Quantum ad tertium et vltimum: pono tres conclu
siones. ¶Prima est: ꝙ anima intellectiua est indiuisi-
bilis ⁊ inextēsa. ¶Hec ꝓbat ab aliq̄bus ratione sui ob-
iecti. Primo. quia nulla forma extēsa potest apprehen-
dere obiectū indiuisibile ⁊ inextēsum. sed anima intelle-
ctiua appr̄hendit obiectū indiuisibile nō quātū. ergo ⁊c.
¶Maior ꝓbat. qr nulla imago seu species existēs in ali-
quo subiecto quāto potest rep̄sentare nō quātum. ꝙ eñ
species cōis sensibilis a remotis videtur minor q̄ sit: nō
est nisi ꝓpt modicā imaginē quā in vidente distante pro
ducit. sicut ergo imago rep̄sentās obiectum quātum est
quāta: ita ⁊ alia rep̄sentans obiectū nō quātū est neces-
sario inextēsa/nec per ꝯñs potest esse in subiecto quāto.
quare ⁊c. ¶Scđo arguit silr ex pte obiecti: qr nulla po
tētia extēsa pōt appr̄hēdere quocūqꝫ obiecto dato aliud
maius in infinitū. sed aīa ītellectiua hoc pōt facere. ergo ⁊c.
¶Tertio. qr nulla forā extēsa est sepabilis a subiecto: sꝫ
aīa ītellectiua ē a subiecto sepabil qr īcorruptibil. ergo ⁊c.
¶Sed iste rōnes nō demonstrāt. maiores eñ ipsarū nō
sūt mltū euidētes: nec ēt minor vltime rōnis/nisi sola fi
de. Nec valet ꝓbatio maioris p̄me rōnis. ¶Primo. qr
scđꝫ aliquos rōnabilit sentiētes ad nullū actū sentiēdi
req̄rit nec ꝯcurrit ī sētiēte aliq̄ spēs sensibil seu imago.
¶Scđo. qr scđꝫ ponētes spēs hm̄oi sensibiles seu rerū
sensibiliū imagines recipi ī aīa sensitiua īdiuisibili seu ī
eius sensitiua potētia subiectiue/ ipe tales spēs sunt to
taliter indiuisibiles. ¶Et qm̄ additur ꝙ ideo visibile a
remotis videtur minus quia imago producta est minor:
hoc negaretur. diceretur enim ꝙ non quia extensiue
minor/sed quia intēsiue impfectior/supposito ꝙ ipsa re

quirat.vel si nõ: hoc est vel ꝓpter imꝑfectionẽ act⁹ vidẽ
di/vel ꝓpter aliquã aliã causam. ¶Maior etiã scđe ra=
tionis nõ videt simpliciter esse ꝑ se nota.sed nec maior vl
time rõnis.cõstat enĩ celũ esse incorruptibile ⁊ extẽsũ.et
ita esto ꝙ aĩa itellectiua poneret extẽsa / ex hoc nõ seq
ret ꝙ esset corruptibilis ⁊ a subiecto isepabilis.ideo enĩ
cõcedit sepabilis/qꝛ incorruptibilis:nõ aũt arguit incor
ruptibilis/qꝛ idiuisibilis. sicut nec ecõuerso aliquid ar=
guitur esse corruptibile qꝛ extẽsuꝫ ⁊ diuisibile.quare ⁊c.
¶Et ideo forte aliter posset argui ꝑ hoc:qꝛ oĩs forma ex
tensa est cõposita ex ꝑtibus eiusdẽ ratiõis: in quarũ qua
libet saluatur ratio forme:quarũ etiã vna est diuisibilis
ab alia:sicut euidẽter appet de albedine ⁊ de oĩ alia fora
extẽsa .sed aĩa intellectiua est ĩ hoĩe quolibꝫ vnica.ğ ⁊c.
¶Cõfirmat.qꝛ si aĩa intellectiua esset extẽsa/ crescente
corpore cõtinue apponeret noua aĩa intellectiua noue ꝑ
ti corporis : cũ alia esset in vna ⁊ alia ĩ alia ꝑte.⁊ ita tũc
etiã seqret ꝙ quot sunt ꝑtes corꝑis tot eẽnt aĩe ꝑtiales
ꝑtes hmõi informãtes:ꝙ oĩa sunt abominabilia ⁊ absur=
da.qre ⁊c.¶Sed ista ratio nõ plus ꝓbat animã intelle=
ctiuã ꝙ sensitiuã esse inextẽsam.ita enĩ esse videt in hoĩe
⁊ in quocũꝗ alio aĩali vnica aĩa sensitiua sicut in ipõ ho
mine vna intellectiua. ⁊ ideo hoc cõcesso: vcꝫ ꝙ in nullo
aĩali sint plures aĩe sensitiue ꝑtiales realiter distincte ⁊
sepabiles/cõcedo ꝙ ratio supradicta nõ plus ꝓbat aĩaꝫ
intellectiuã eẽ idiuisibilẽ ꝙ animã sensitiuã.Minor etiã
illius rõnis/ vcꝫ ꝙ in hoĩe sit vnica aĩa intellectiua nõ
plures ꝑtiales/nõ magis naturaliter est ꝑ se nota ꝙ ꝙ ĩ
quolibet alio aĩali sit vnica aĩa sensitiua. ¶Ex quo infe
ro corollarie:ꝙ nõ appet mihi ꝙ sit demõstrabilis cõclu
sio supradicta:vcꝫ ꝙ aĩa intellectiua sit indiuisibilis ma
gis ꝙ aĩa sensitiua. possunt tñ ad ipsam ꝑsuadẽdã addu
ci alique ꝓbabiles rõnes.¶Secũda cõclusio est: ꝙ aĩa
vegetatiua est extẽsa:vt videt in plantis ⁊ in arboribus.
¶Qđ licet nõ possit a priori faciliter demõstrari: potest
tñ a posteriori sic persuaderi:ꝑs arboris diuisa realiter ⁊
scissa a toto corpore manet viua postꝙ diuisa. ergo aĩa
vegetatiua est in toto extensa.¶Antecedens ꝓbat.qm̃
cõstat ꝙ pars illa a toto scissa ⁊ alibi trãsplãtata crescit
postea naturaliter ⁊ fructificat: qđ impossibile esset nisi
a toto diuisa maneret viua/⁊ ꝑ ꝯñs aĩa informata. nullũ
enĩ lignũ mortuum seu siccum viuificari nec crescere põt
quãtũcũꝗ plantet.ergo ⁊c.¶Nec valet si cõtra hoc in
stetur:quia ex multis plãtatis vel seminatis mortuis ge
nerant multa postea viua.qm̃ nõ ẽ simile de illis ⁊ de isto
in ꝓposito.ex illis enĩ puta ex semine mortuo generatur
forma viua in materia seminis/corrupta eius substãtiali
forma priori/in cui⁹ materia introducit forma segetis vi
ua:⁊ sic cõsimiliter de omni arbore ex aliquo plãtato nõ
viuo sed mortuo generata.non sic aũt est in ꝓposito. hic
enĩ in tali parte arboris a toto scissa ⁊ alibi transplãtata
nulla est corruptio/nec ꝑ ꝯñs ei⁹ materie mortue viuifi=
catio:cum nũꝙ forma viua primo adueniat materie per
fectibili nisi corrupta aliqua forma ipsius priori.qre ⁊c.
¶Consequẽtia ꝑdicta/ vcꝫ ꝙ ex antecedẽte ꝑdicto pro
bato sequatur animã vegetatiuã talis arboris esse extẽ=
sam/patet.quoniã cõstat ꝙ anima vegetatiua illi⁹ ꝑtis
a toto diuise nõ est illa que remanet ĩ toto:sed alia est ab
illa.nõ est etiã ꝓbabile ꝙ ꝓpter diuisionẽ ꝑtis a toto ꝑ=
ti ipsi diuise aduenerit noua anima magis ꝙ toto . ergo
tam totũ ꝙ pars ipsa diuisa habebãt easdẽ animas vege
tatiuas ante diuisionẽ sicut ⁊ subiecta ipsarũ/vcꝫ iste ꝑ=
tes.non enĩ subiectum vnũ cuius partes sunt ĩdiuise/ in
formatur forma aliqua ꝑtes habente diuisas. ¶Ex his
sequitur ꝓpositum euidẽter.qm̃ omnis illa forma ẽ inex
tensa/cuius partes distincte eiusdẽ rationis sunt conti=
nue ⁊ in diuersis ꝑtibus informati corporis existẽtes.sed
aĩa sensitiua vt deductũ est ex p̃cedẽtib⁹ est talis in plã=
tis.ergo ⁊c.¶Et si qrat:cũ crescẽte corpore habeat etiã
crescere forma quãta/⁊ in corpore ipõ extẽsa/ a quo sint
effectiue ꝑtes aĩe vegetatiue:ꝑ quarũ appositionẽ ipsa
suo corpore crescẽte crescit cõtinue/⁊ extẽdit successiue.
¶Ad hoc dicẽdũ vt ĩ ꝑme articulo fuit dictũ:vcꝫ ꝙ sũt
a deo vel ab aliquo supiori agẽte creato. ab eo enim vi=
det eẽ taliũ ꝑtiũ appositio a quo fuit prime aĩe ꝓductio.
nisi forte aliꝗs diceret ꝙ ipsa aĩa vegetatiua est non tm̃
sui corꝑis sed etiã suiꝑsius augmẽtatiua: ⁊ ꝑ ꝯñs sicut
fora ignis est gñatiua alteri⁹ ignis ĩ maťia sibi approxi
mata:ita vna aĩa vegetatiua ĩ ꝑte corꝑis sibi nouiter ap
posita ẽ ĩtroductiua alteri⁹ aĩe:ex ꝙ cũ priori efficit vna
maior.¶Et si ꝯtra hoc argueret:qꝛ vt dictũ fuit ĩ p̃cedẽ
tibus/viuũ nõ generat a viuo eiusdẽ rõnis cũ ipso:Dice
ret ꝙ verũ est in subiecto distĩcto a subiecto viui diuiso
cũ aĩa vegetatiua vni⁹ arboris nõ gñet aliã alteri⁹ arbo
ris.põt tñ in ꝑtib⁹ corporis suo subiecto priori cõiũctis
ꝓducere tales aĩas ꝑtiales.nõ enĩ oẽ qđ põt aliqđ ꝓdu
cere in seipõ vel ĩ subiecto sibi ꝯiũcto/ põt illud ꝓducere
in oĩ alio ab ipõ diuiso:esto ꝙ sit ei⁹ receptiuũ: sicut ap=
paret ꝑ exẽplũ de fora substãtiali aque ꝓductiua ĩ seipa
⁊ in materia quã informat frigiditatis/⁊ nõ in aliq̃ alio
rũ.⁊ idẽ appet de igne respectu caloris.Et ita ꝯsilr forte
in ꝓposito diceret.Sed tñ qꝛ hoc videt nimis insolitũ:
ideo melius dicit scđm ꝑmũ modũ.¶Tertia ꝯclusio est:
ꝙ aĩa sensitiua maxime aĩaliũ ꝑfector videt eẽ indiuisi=
bil' et inextẽsa.¶Hec ⁊ si nõ demõstrari/põt tñ aliq̃lit ꝑ
suaderi ꝑ rõnẽ ꝯriã ei ꝙ facta est ad aliã ꝯclusionẽ scđaꝫ
qm̃ in oĩ ꝑte cuiuscũꝗ subiecti extẽsi fora extẽsa informa
ti diuisa a toto remanet aliq̃ ꝑs illi⁹ fore:illa vcꝫ eadẽ q̃
cõiũcta toti pri⁹ informabat. ¶Hoc appet ꝑ exemplũ
ad sensuꝫ de subiecto aliq̃ toto albo:a quo si vna aliq̃ ꝑs
alba diuidat:talis ꝑs a toto diuisa eadẽ parte albedinis
manet informata diuisa ꝙ pri⁹ erat informata cõiũcta.ſꝫ
nulla ꝑs aĩalis saltẽ ꝑfecti a toto corpe diuisa remanet ĩ
formata aĩa sensitiua.¶Hoc appet.qꝛ stati vt diuisa/est
mortua. qđ nõ esset si ĩ ipa sensitiua aĩa remaneret.ğ ⁊c.
¶Sed forte hic diceret.ꝙ nulla ꝑs corꝑis aĩati ẽ subie
ctũ aĩe ꝓportionatũ:vt a toto diuisa:sed tm̃ vt ipi vnita.
⁊ iõ ꝙ sepata nõ maneat viua/nec ꝑ ꝯñs aĩa informata/
hoc est qꝛ ei⁹ sepatione illa ꝑtialis aĩa ꝙ informabat vt
vnita toto antea/est corrupta.actus enĩ actiuor sunt in
patiente disposito ⁊ vlr oĩs fora.qre ⁊c.¶Et si dicat ꝙ
sunt aliq̃ aĩalia quor ꝑtes diuise remanẽt viue: Dico ꝙ
hoc supposito/qđ tñ forte nõ est verũ: vt ĩ p̃cedẽtib⁹ fuit
dictũ: de talibus seu taliũ aĩab⁹ videt eẽ dicẽdũ sicut de
aĩab⁹ vegetatiuis:vcꝫ ꝙ sint extẽse ꝓpt ꝯsimilẽ rõneꝫ.
rõnabili⁹ enĩ videt ponere taliũ sensitiuas aĩas extẽsas
ꝙ dicere ꝙ diuiso corpe cuiuslibet taliũ aĩaliũ causent in
ꝑtib⁹ diuisis nouit diuerse aĩe ⁊ de nouo.¶Et si contra
hoc arguat:qꝛ oẽs aĩe sensitiue sunt eiusdem spẽi:⁊ ita si
vna est extẽsa/⁊ alia: cũ inextẽsuꝫ ⁊ extẽsum nõ possint
esse eiusdẽ specifice rõnis:¶Ad hoc est dicẽdũ ꝙ maior
assumpta ẽ falsa.si enĩ oẽs aĩe sensitiue eẽnt eiusdẽ spẽi/
eẽnt ⁊ oĩa aĩalia:qđ est falsum.¶Nec valet si ꝓbet ꝓpt
actus sentiẽdi omniũ eiusdẽ rõnis.qm̃ q̃cũꝗ sunt diuer=
sarũ specierũ possunt in effectus eiusdẽ specifice rõnis.si
cut actus intelligendi aĩe intellectiue ⁊ angeli sunt eius
dẽ rõnis: cũ tñ aĩa intellectiua ab angelo specifice sit di
stincta. ⁊ ita sicut nõ oẽs forme intellectiue sunt foralit
eiusdẽ rõnis ſꝫ tm̃ virtualit seu causalit ĩ ordine ad possi
biles eis act⁹:ita ⁊ de foris sẽsitiis ꝯsilr ꝑt dici. ¶Ex ꝑ
dictis appet:ꝙ nõ põt ꝓbari aĩaꝫ itellectiuã eẽ idiuisi=
bilẽ ⁊ iextẽsã:qꝛ ẽ sepabil' a subiecto.qm̃ nõ magis ẽ no
tũ formã a subiecto sepabilẽ oportere esse indiuisibilem
ꝙ indiuisibilem nõ esse separabilẽ.sed aliqua est forma in
separabilis/ ꝙ tñ est ĩdiuisibilis vt aĩa sensitiua.ergo ⁊c.
¶Sed forte cõtra hoc argueret.qꝛ oẽ subiectũ forme reci
pit esse forme.oĩs enĩ forma dat subiecto aliqđ esse:⁊ non
nisi qđ habet.sed subiectũ extẽsum quale est corp⁹ hoĩs
⁊ cuiuslibet alteri⁹ aĩalis/nõ põt hre eẽ inextẽsum.ğ nec
informari forma aliq̃ inextẽsa. ¶Preterea nõ magis sub
stãtialis fora inextẽsa ꝙ accñtalis põt recipi ĩ subiecto
extẽso.sed fora inextẽsa accñtalis nõ põt eẽ in subiecto
extẽso: alias ĩtellectio posset esse subiectiue ĩ corpe:qđ ẽ
falsuꝫ.ğ ⁊c.¶Preterea tertio:nõ magis videt subiectum
extẽsum posse informari aliq̃ fora inextẽsa ꝙ ecõuerso ĩ=
extẽsum posse informari fora extẽsa.sed scđꝫ est ĩpossibi=
le/ğ ⁊ ꝑmũ.¶Ad primũ: cõcedo ꝙ oẽ subiectũ fore reci=
pit esse forme:qꝛ recipit formã a suo eẽ totalit indistĩctã
et ita ꝑ ꝯñs corpus aĩa informatũ recipit ⁊ habet eẽ ĩex
tẽsum:nõ tñ sibi intrinsecũ sed extrinsecũ:qꝛ habet aĩam
cui⁹ eẽ est inextẽsum.Et qñ dicit ꝙ subiectũ extẽsum q̃le
est corpus ipm aĩa informatũ / nõ põt hre esse inextẽsuꝫ:
Dico ꝙ verũ est tãꝙ sibi intrĩsecũ: sic intelligẽdo ꝙ cor
pus ipm sit quidditatiue ⁊ formaliter inextẽsum.tũc enĩ
simul eẽt formalit extẽsum ⁊ inextẽsum:qđ est ĩpossibile
manifestũ.põt tñ nõ esse seu hre esse inextẽsuꝫ/ vcꝫ forme
inextẽse cuius põt esse subiectũ.¶Ad scđm aliq̃ rñdẽt:
dicẽtes ꝙ nõ est simile de fora substãtiali ⁊ de fora accñ=
tali:qꝛ accñtalis depẽdet a subiecto:⁊ ideo nõ põt eẽ vna
nisi tm̃ in vno.oĩs aũt fora inextẽsa existẽs ĩ subiecto ex
tẽso est in plurib⁹ substãtijs:qꝛ ĩ q̃libet ꝑte tota.fora aũt
substãtialis nõ sic depẽdet a subiecto: ⁊ ideo põt eẽ vna ĩ
pluribus/⁊ ꝑ ꝯñs inextẽsa ĩ subiecto extẽso. ¶Sed ista
solutio deficit.Primo.qꝛ nõ min⁹ fora substãtialis cor=
ruptibilis dependet a suo subiecto ꝙ accñtalis.eque enĩ
naturalit ẽ ĩpossibile vnã sicut alterã a suo separi subie=
cto. ¶Scđo:qꝛ esto ꝙ fora accñtalis aliquo mõ magis
necessario ꝙ substãtialis depẽdeat a subiecto/ex hoc nõ
habet ꝙ magis repugnat accñtali ꝙ substãtiali eẽ ĩ plu
rib⁹ simł subiectis.¶Et ideo posset dici alit negãdo mi
norẽ: ꝙ dicit ꝙ fora accñtalis ĩextẽsa nõ posset eẽ ĩ subie
cto extẽso.si enĩ deus ꝓduceret albedinẽ inextensaꝫ/ nõ
ꝓpt hoc ipi repugnaret eẽ ĩ corpe subiectiue.¶Et qñ di
cit ꝙ tũc intellectio posset esse in corpe subiectiue: Dico
ꝙ nõ sequit.nõ enĩ oĩa indiuisibilia sunt receptibilia ĩ eo
dem subiecto: cũ etiã scđm ponẽtes potentias eẽ distin=
ctas ab aĩa/ volitio ita posset recipi in volũtate ꝙ nõ in
intellectu:⁊ ecõuerso intellectio in ĩtellectu/ꝙ nõ in vo=
lũtate/licꝫ tã intellectio ꝙ volitio sit fora indiuisibilis ⁊
inextẽsa/⁊ vtriusꝗ subiectũ/tã ĩtellect⁹ vcꝫ ꝙ volũtas.
Et ita cõsilr in ꝓposito:licet albedo fieret ĩextẽsa nõ
ꝓpt hoc eẽt receptibil' ĩ q̃cũꝗ subiecto ĩextẽso.Cõcedo
tñ ꝙ albedini nõ repugnat recipi ĩ aĩa/ qꝛ extẽsa est:nec
intellectioni recipi in corpore/qꝛ fora inextẽsa/sed qꝛ tal'
fora est. ¶Ad tertiũ cõsilr est dicẽdũ: vcꝫ ꝙ forme extẽ=
se nõ repugnat recipi in subiecto inextẽso:vt albedini in
angelo:qꝛ extẽsa ẽ:cũ nec posset recipi ĩ ipõ:esto ꝙ fieret
inextensa.¶Sic ad questioneꝫ. ¶Ad rationẽ in ꝑnci
pio apparet solutio ex predictis.

Circa distinctionem de=
cimãsextam/ in qua Magister de
terminat in vlĩ de creatura cõposi
ta ex re spirituali ⁊ corporali:vcꝫ
de hoĩe: Quero primo/vtrũ aĩa ĩ
tellectiua ĩ hoĩe sit alia forma ab
aĩa sensitiua.¶Et videt ꝙ sic.qꝛ
aĩa intellectiua est incorruptibil'
sensitiua aũt corruptibilis.sed incorruptibile ⁊ corrupti
bile nõ possunt in idẽ coincidere. ergo ⁊c.¶Cõtra.qꝛ im
possibile est in aliquo eẽ plures formas specificas substã
tiales.sed aĩa sensitiua nisi est ab intellectiua distĩcta est
specifica sicut ⁊ intellectiua.ğ vtraꝗ istarũ ẽ in hoĩe vna
fora.¶Rñsio. vbi ẽ vidẽdũ/primo:an aĩa ĩtellectiua sit
cõposita ex materia ⁊ ex fora.Scđo: an alterius spẽi ab
ãglo.Tertio q̃situ: vcꝫ an ĩtellectiua sit a sẽsitiua distĩcta.

Quantum ad primũ:dico sicut dixi in
p̃cedẽtibus de angelo ⁊ de celo:vcꝫ ꝙ licꝫ sit ꝓbabili⁹
credere ⁊ tenere animã ĩtellectiuã esse formã simplicẽ ꝙ
cõpositam ex materia ⁊ ex fora: non tñ est ꝑ se notũ nec
demõstrabile ex aliquo ꝑ se noto. Qđ põt ꝓbari:sicut ꝓ
batũ est ĩ p̃cedẽtib⁹ de angelo ⁊ de celo. qđ etiã ⁊ de aĩa
est ꝓbabilius credere ꝙ de aliquo illor:cũ ꝯstet animã ĩ
tellectiuã eẽ corꝑis formã/⁊ nulla fora maťie informati
ua ĩcludat materiã ꝑtẽ sui:cũ materia nõ sit ĩformatiua
sed ĩformabilis.nõ sic aũt ꝯstat angelũ nec celũ eẽ formã
alteri⁹ informatiuã.¶Qꝛ aũt nõ possit demõstrari aĩaꝫ
esse formã simplicẽ materia carẽtẽ: appet etiã rñdendo
ad rõnes q̃ ad hoc ꝓbãdũ ab alijs adducũt.Arguũt enĩ
sic.Primo.nulla simplex ⁊ vltima fora est cõposita ex
maťia. ¶Hoc appet ꝑ Cõmẽ.dicẽtẽ ꝑmo ph.ꝙ oẽs for
me ⁊ materie inmedie inter ꝑmã materiã ⁊ formã vlti=
mã/sunt cõposite:nõ aũt pria maťia.cõstat aũt ꝙ vltima
fora q̃lis ẽ aĩa/nõ est cõpositior ꝙ prima materia.ğ ⁊c.
¶Scđo.qꝛ oẽs fore viuẽtes sunt eiusdẽ rõnis.ſꝫ eorũ q̃
sunt eiusdẽ rõnis/si vnũ nõ est cõpositũ nec alterũ.cõstat
aũt animã sensitiuã nõ esse ꝯpositã ex materia ⁊ ex fora.
ergo nec aĩaꝫ ĩtellectiuã.¶Tertio.qꝛ si aĩa intellectiua
est cõposita ex fora ⁊ maťia/aut ei⁹ maťia est corpe ꝑfe=
ctior aut imꝑfectior.sed nõ põt poni ꝑfectior: qꝛ cũ perfe
ctiori maťie correspõdeat ꝑfectior fora/ꝑ ꝯñs seqret ꝙ
aĩe fora esset ꝑfectior tota aĩa ꝙ ponit fora corꝑis:qđ ẽ
falsum.nec põt dici ꝙ sit imꝑfectior.qꝛ nullũ simplr imꝑ=
fectius põt actuare ꝑfectius.sed tota aĩa actuat ⁊ ꝑficit
ipm corpus.ğ ⁊c.¶Quarto.qꝛ aut ꝑs aĩe ꝙ est materia
viuit ꝑ se/aut ꝑ formã:aut ambe ꝑtes/fora vcꝫ ⁊ maťia
viuũt ꝑ aliqđ tertiũ ex eis ꝯstitutũ.Sꝫ nõ põt poni ꝑmũ
qꝛ tũc seqret ꝙ illa maťia esset fora puta aĩa.oĩs enĩ en
titas ꝑ se viuẽs ⁊ aliud viuificãs/ẽ aĩa. cũ igit hmõi ma
teria ꝑ se viuat ⁊ corp⁹ viuificet ac informet:sequit ꝙ ve
re erit aĩa/nec ꝑ ꝯñs est ponẽdũ ĩ ea aliqđ aliud ab ipa.
Nec scđꝫ:qꝛ tota aĩa corpus viuificat:qđ nõ faceret nisi
tota ipa ꝑ se viua existeret.ista etiã fora sola esset aĩa/si
cut argutũ est de maťia.Nec põt põi tertiũ:vcꝫ ꝙ nulla
ꝑtiũ aĩe viuat ꝑ se:qꝛ tũc seqret ꝙ fora aĩe humane esset
ĩꝑfectior fora bruti/ ⁊ etiã aĩa vegetatiua: cũ vtraꝗ ista
rũ ꝑ se viuat/⁊ corpus viuificet qđ informat. hoc aũt est
falsum.ğ ⁊c.¶Cõfirmat.qꝛ ex nõ viuẽtib⁹ non põt fieri
aliqđ ꝑ se viuũ.⁊ ita ꝑ ꝯñs si neutra ꝑtiũ aĩe per se viuit:
nec ipa aĩa poterit esse viuẽs ex ꝑtibus hmõi cõstituta.
¶Preterea quinto arguit.qꝛ aut aĩa viuificat corp⁹ ꝑ
se primo/aut ꝑ ꝑtes seu rõne alicui⁹ iparũ.si ꝑ se primo:
ğ ipa aĩa ꝑ se viuit.nõ enĩ põt viuificari aliqđ a nõ viuo.
si ꝑ aliquã ꝑtem aut ꝑ vtrãꝗ:ergo altera vel vtraꝗ vi=
uit ꝑ se primo/⁊ ꝑ ꝯñs est ipa tota aĩa. ⁊ ideo nihil ab ea
aliud est ponẽdũ in hoĩe tãꝙ eius fora.qre ⁊c. ¶Sed li
cet rõnes ꝑdicte sint ꝓbabiles:nõ tñ demõstratiue nec ĩ
solubiles:vt patꝫ discurrẽdo ꝑ singulas.¶Ad ꝑmã enĩ
qñ dicit ꝙ vltima ⁊ simplex fora nõ est ꝯpositior ꝙ pria
materia: dẽtur.Sed tũc illđ qđ additur negaretur: qñ
subdit ꝙ anima ẽ simplex fora ⁊ vltima.nullum enim cõ
positũ est simplex nec vltimũ.⁊ ita ponentes animã esse
cõpositã ex materia ⁊ ex forma/ nõ cõcederẽt ipaꝫ eẽ for
mã simplicẽ nec vltimã/sed eius alterã ꝑtẽ tãtũ:vcꝫ for
mam anime. ¶Confirmatur. quia quero quid intelli=
gunt sic arguentes per formã vltimã.aut enĩ ꝑ formam
vltimã intelligunt formã suo ꝑfectibili vltimo aducnie=

tē ⁊ oēm aliā supponētē/aut formā simplicē oī materia carētē/aut formā infimā ⁊ impfectā:modo quo pfectius dicit eē prius / ⁊ impfecti⁹ posteri⁹. Si ponat primū/ nihil ad ppositū.qr licz aīa vltimo suo pfectibili adueniat nihilominus pōt eē ɔposita ex materia ⁊ ex forā. Si aūt ponat scdm/petitur principiū. hoc eñ est qd qrit/⁊ qd a multis maxie ab antiqs negat. Si aūt dēt tertiū falsum assumit in minore:nec eñ aīa est hoc mō fora vltia: imo prima:qr oib⁹ alijs pfectior.qre ⁊c. ¶ Breui⁹ pōt respōderi dicēdo: q aīa nō est fora aliq vltima nec pma.qm cōpositū ex substātiali forā ⁊ ex materia nō est fora magis q materia:sed vel neutrū/vl vtrūqz si cōpositū ē a suis ptibus indistictū.qre ⁊c. ¶ Ad scdaz qm dicit q oēs fore viuētes sunt eiusdē rōnis: Dico q nō est verū:qr tūc oia viua essent eiusdē rōnis:qd est falsum.cōcedo tñ oēs esse eiusdē rōnis quātū ad simplicitatē excludētē ɔpōnē ex materia ⁊ ex fora. Et ideo qm dicit ī miore q tā aīa sensitiua q vegetatiua est simplex fora:hoc negaret ab oib⁹ ponētibus animā itellectiuā eē cōpositā ex materia ⁊ ex fora.nō est eñ magis notū vnā animā eē simpliciorē q aliā.⁊ ideo q ponit vnā esse cōpositā/eadē rōne pōt oēm aliā ɔcedere esse cōpositā cōsiliter ex materia ⁊ ex fora. ¶ Nec valet si ɔtra hoc arguat:qr nec aīa sensitiua nec vegetatiua est naturalit sepabilis a corpore qd iformat. ex hoc eñ nō arguit ipsarum simplicitas:cū vtraqz possēt p diuinā potētiā vniformit separi taz a corpe q etiā a ppria maria quā imediate ei⁹ fora iformat. ¶ Si aūt dicat q qlibet alia aīa ab itellectiua ē simplex fora:tūc negādū est assumptū qm dicit q aīa intellectiua est cū alijs formis viuētib⁹ eiusdē rōnis.nullū eñ cōpositū ex materia et ex fora est cū aliq fora eiusdē rōnis.⁊ iō licet fora aīe q est viuēs vita intellectiua/sit cū alia aīa/sensitiua vcz ⁊ vegetatiua/eiusd rōnis quātū ad simplicitatē cōpōnē ex fora ⁊ ex maria excludētē: nō tñ ipa itellectiua aīa simlr tota. ¶ Ad tertiā: qm qrit an materia aīe sit perfectior an impfectior: Dico q cū corpus sit ex fora ⁊ materia ɔpositū/ pfecti⁹ est q aliq materia p se sumpta cū oīs substātialis fora sit pfectior q materia. ¶ Et qm arguit q nullū impfectius simplr pōt actuare nec iformare aliqd pfectius:pōt dici q materia esto q esset pfectior q fora ⁊ q ɔpositū/ ppt hoc nō actuaret aliqd nec realiter iformaret. Et ita dicerēt ponētes materiā i aīa q materia aīe nō actuat corpus ipm/nec p ɔñs tota aīa sed tātūmō eius fora.nec eñ informatio pōt esse nisi tñ forme.qr nec p informationē hmōi est itelligēdū aliqd distinctū a materia ⁊ a fora:sed tātūmō ipsam formā i materia taliter existētē.nec eñ fora cōicat nec dat materie aliqd eē aliud a seipsa.licet aūt materia aīe nō dicat informare corpus vel actuare:qr nō est act⁹:est tñ in corpe simul cū fora aīe. ¶ Et si dicat q cū materia ipsa sit subiectū vltimū ⁊ pmū oīm:nihil pōt eē ei⁹ subiectū:dicerēt alij q verū est loquēdo de materia vt scdz se sumpta.ipa tñ vt cōiūcta forme eā informāti/bene pōt recipi in quocūqz alio:qd est vlterius perfectibile et informabile sua forma.⁊ ideo qr forma aīe est pfectiua nō tantū pprie et spiritualis materie:sed etiā corporis/p ɔñs nō est inconueniēs spiritualē ei⁹ materiā sua forma mediāte corpus informāte recipi in ipo eodē corpe subiectiue. ¶ Si aūt diceret q materia aīe eēt pfectior corpore/nō valet rō q cōtra hoc adducit:qm dicit q perfectiori materie correspōdet perfectior fora. ¶ Primo.qr sicut nō semp perfectior fora est actiuior:ita nec etiā videt q oīs fora perfectior sit pfectioris perfectibilis pfectiua:cum etiā scdm eos sic arguētes angelus sit fora pfectissima/⁊ tñ nulli⁹ perfectibilis pfectiua. ¶ Scdo.quia cōcesso illo assumpto:vcz q forma perfectior semp sit perfectioris pfectibilis pfectiua: et q materia sit pfectior corpore: ex hoc nō sequit qd infert:vcz q fora aīe sit perfectior tota aīa qr nec tota aīa est corporis pfectiua vt dictū est: sed tñmō ei⁹ fora.qre ⁊c. ¶ Ad quartū:qm qrit an materia aīe viuat p se an p formā: dicerēt alij q p formā.p vnū eñ ⁊ idē viuit materia aīe p qd corpus:qr nec aliud ē dicere corpus/vel materiā aīe viuere q corpus ipm vel aīe materiā informari seu pfici aliq fora viua. Sed eadē fora viua q informat corpus vltimo/ iformat materia aīe pmo qre ⁊c. ¶ Et qm ɔtra hoc arguit:qr tūc hmōi fora viuēs et materiā viuificās eēt tota aīa: Diceret q non sequit nisi velis vocare aīaz tñmō ei⁹ formā.mō quo etiā posses dicere q aīa est hō qr est ei⁹ fora. ¶ Et qm dicit q oīs entitas p se viuēs ⁊ aliud viuificare potens est aīa: hoc negarēt oēs ponētes animā ex fora ⁊ materia cōstitutā. Hoc eñ supposito cōseqnt esset dicēdū q aīa nō est qcūqz entitas viuēs sed cōpositū ex fora viuente ⁊ ex materia nō viuēte p se/sed p ipsam aīe formā viuificatiuā nō tñ sue pprie materie sed etiā corpis qd informat. ¶ Ad alia apparet solutio per pdicta. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secūdū: aliqui dicunt q angel⁹ ⁊ aīa itellectiua differūt specie/ nō sicut duo aliq quor vtrūqz sit species siue in specie de directo:sed sicut duo/quor vnū sicut qlibet angelus est in specie isto modo/vel est spēs ipa tota aīa: alterū aūt puta intellectiua aīa est ps alteri⁹ spēi. ¶ Sed hoc nihil est dictū.ostēsuz eñ fuit in pcedētib⁹ q materia ⁊ fora sunt directe in genere ⁊ in specie:⁊ q magis q qcūqz alie substātie cōposite distiguant. ¶ Preterea qr modus iste dicēdi vt alias est dictū pcedit ex falsa suppositiōe ⁊ radice:vcz q esse i genere sit esse cōpositū ex fora generis ⁊ differētie: et q cōpositū a ptib⁹ oib⁹ essentialiter vl realiter distinguat. sed pmū hor est simplr falsum. ⁊ esto q eēt verū adhuc nō hret q aīa nō esset ita directe in genere ⁊ in specie sicut angelus:cū nō min⁹ ab alia aīa distinguat q vn⁹ angelus ab alio:⁊ cū vna aīa plus ɔueniat realit q cū alia sicut angel⁹ plus ɔuenit cū vno q cū alio in re extra. Et ita sicut ex hoc arguūt angelū esse cōpositū ex rōne dfe sibi ppria ⁊ ex rōne generis cōis:ita cōsilr possunt dicer ⁊ cōcedere hoc idē de aīa intellectuali.qre ⁊c. ¶ Scdm vcz cōpositū a ptib⁹ oib⁹ eē distictū ē dubiū/qd si eēt verū/nō min⁹ aīa intellectiua licz ps hoīs/ pōt poni ɔposita q angelus:cū nec angelū arguāt eē cōpositū nisi qr qlibz ab alio ē distinct⁹ ⁊ realit idē secū.⁊ iō oportet ipz eē cōpositū vt dicūt ex aliq in q cōuenit cū alio: ⁊ ex alio in quo differt ab ipo.hoc aūt nō plus cōcludit cōpōnē i angelo q in aīa:cū nō min⁹ vna aīa intellectiua dfat ab alia nūero q vn⁹ angelus ab alio eiusdē speciei: nec minus omnes aīe intellectiue cōueniant int se realit q oēs angeli eiusdē spēi.qre ⁊c. ¶ Et iō alit ē dicēdū.q āgel⁹ ⁊ aīa intellectiua sunt specie distīcta:sicut diuersa: quor qdlibz ē i specie ⁊ in gnē de directo.mō q est intelligēdū aliquā rē eē in gnē ⁊ in specie.q mod⁹ in pcedētib⁹ est expssus.nō eñ min⁹ forma substātial pfectiua corpis qlis est aīa intellectiua pōt argui specie eē distincta a qcūqz nō pfectiua/ qlis ē qlibet angel⁹/ q vna fora accñtalis corpalis seu i corpe receptibil ab alia spūali:vt albedo ab itellectiōe.sz cōstat oēs tales foras accñtales specifice eē distictas.g ⁊c. ¶ Cōfirmat.qr nō min⁹ imo magis aīa itellectiua differt ab angelo q vn⁹ angel⁹ ab alio. sz cōstat inter āgelos eē diuersitatē specificā: cū etiā scdm aliquos(qd tñ est falsum) nō possint esse plures eiusdem specifice rationis.ergo ⁊c. ¶ Hec de secundo.

Quantum ad tertium & vltimum: fuit opinio aliquor q aīa intellectiua in hoīe a sensitiua realiter est distincta. Hoc aūt aliqui pbāt per hoc:qr corporeū ⁊ incorporeū realiter distiguūtur. Sed aīa intellectiua est icorporea:sensitiua aūt corporea.g ⁊c. ¶ Cōfirmatur.qr aīalitas hoīs q est ab aīa sensitiua/est eiusd rōnis cū aīalitate cuiuslibet altius aīalis bruti. aīa aūt intellectiua nō est nisi tñ in hoīe.g ⁊c. ¶ Sed ista rō nō cōcludit.qm eñ dicit q corporeū ⁊ incorporeū distiguunt:hoc est verū accipiēdo ista qdditatiue: puta corporeū p fora vel p quacūqz alia re extensa:⁊ incorporeū p re inextēsa nō habēte ptē aliquā extra ptē. ¶ Sed tūc ad minorē:q dicit q aīa sensitiua est fora corporea:hoc negaretur/ accipiendo corporeū dicto mō:qr vt dictū est in alia qstione aīa sensitiua ē indiuisibilis ⁊ inextēsa. Si aūt intelligāt animā sensitiuā eē corporeā nō itrinsece dicto mō sed extrīsece/p quāto est corporis fora: sic cōcedi pōt ⁊ verū ē sed ex hoc nō sequit qd infert:qr etiā aīa ipsa itellectiua est forma corporea isto mō/cū sit corpis pfectiua.qre ⁊c. ¶ Nec cōfirmatio etiā valet.qm eñ dicit q aīalitas est eiusdē rōnis in hoīe ⁊ in bruto:si p aīalitatē intelligatur actus sentiēdi/ verū est: nō aūt si p ipsam intelligat aīa talis actus pncipiū pductiuū ⁊ subiectū receptiuū.nulla eñ hoīs fora substātialis saltē viuēs est eiusdē rōnis specifice cū fora substātiali altius aīalis/ siue aīa sensitiua hoīs sit cū intellectiua idē/siue ab ipsa realiter distiguat. qr etiā aīe sensitiue diuersor aīaliū brutor sicut ⁊ ipa aīalia specifice distinguunt.nō minus aūt sed magis distinguit aīa sensitiua hoīs ab aīa sensitiua cuiuscunqz altius aīalis/q aīa vni⁹ aīalis bruti ab aīa alteri⁹ distiguat.qre ⁊c. ¶ Et ideo ad ɔclusionē istā pbādā alit pōt argui supposita fide sic.fora corruptibilis ab icorruptibili necessario realiter ē distincta.sed scdm veritatē fidei aīa intellectiua ē incorruptibilis.sensitiua aūt est corruptibilis/⁊ de facto corrūpit in morte hoīs.g ⁊c. ¶ Probatio minoris.qr si aīa sensitiua nō corrūpit i morte hoīs aut ipsa intellectiua sepata est aīa sensitiua:aut sepat cū ea ⁊ manet incorrupta alia aīa sensitiua/vcz illa q pfuit in corpe ab ipa intellectiua distincta. Sed cōstat q scdz nō est ponēdū.qr sola vnica aīa in eius morte separ/⁊ est icorruptibilis ⁊ immortalis scdz fidē. Nec pmū etiā pōt poni. Qd pbo.qm aīa sensitiua est pcise illa fora q vel imediate seipa vel potētia aliq mediāte ab ipa realit indistincta ē pncipiū effectiuū ⁊ subiectū receptiuū actuū sentiēdi. Sed aīa intellectiua sepata non pōt videre nec audire/nec aliquē aliū actū sentiēdi elicere effectiue:nec in se recipe subiectiue.g ⁊c. ¶ Sed forte diceret q lz aīa sensitiua sit pncipiū effectiuū ⁊ subiectū receptiuū sensationū:nō tñ nisi organo aliquo corporeo mediāte. ⁊ ideo aīa itellectiua nō pōt i tales act⁹ sentiēdi/licz scdz se sit ipor elicitiua ⁊ receptiua:qr est ab omni corpeo organo ad act⁹ hmōi necessario/sepata. ¶ Cōtra hoc arguo:qm licet hmōi organa corporea sint aīe necessaria ad actus sentiēdi eliciēdū:nō tñ ad ipos recipiendū:cū ipa p se sit totale subiectū receptiuū ipor nō aliquo corpe mediante.qm idē pcise est act⁹ sentiēdi subiectū/qd tēdit per eū in eius obiectū ⁊ apphēdit ipz.sed cōstat q sola aīa sensitiua/nō corp⁹ cui cōiūgit/sentit: sicut sola aīa itellectiua intelligit.nō eñ corpus magis in obiectū sensatū q i obiectū intellectū tēdit:nec ipm apphēdit.ergo nec magis ē subiectū/nec aliqd subiecti act⁹ sentiēdi/ q act⁹ intelligēdi. ¶ Ex quo appet falsitas opiniōis quorūdā dicētiū q subiectū act⁹ sentiēdi est nō aīa sensitiua tñ nec corporeū organū:sed ɔpositū ex vtroqz vcz ex aīa ⁊ ex organo corpali. Hoc siqdē stare nō pōt: qr tale ɔpositū nō magis sentit q intelligit.sola eñ aīa sentit ⁊ intelligit: nō corpus/nec aliqd ex corpe cōstitutū. nec eñ hō dicit intelligere nec sentire nisi qr aīa ei⁹ sentit ⁊ intelligit: sz solū subiectū act⁹ sentiēdi ⁊ intelligēdi:⁊ tēdit i obiectū sensatū ⁊ intellectum:cū nec aīa sentiat nec intelligat vt actū intelligēdi vel sentiēdi elicit effectiue:sed vt eū recipit subiectiue.qre ⁊c. ¶ Confirmat.qr actus sentiēdi in eodem recipit subiectiue a quo pducit effectiue:excepto forte obiecto:supposito q obiectū ipz sensatum sit cū aīa sensitiua cōcausa actus sentiēdi. Sed cōstat q nec organū p se sumptū/nec cōpositū ex ipso ⁊ ex aīa sensitiua est pncipiū pductiuū actuū sentiēdi:sz sola aīa ⁊ obiectū sensatū.ergo ⁊c. ¶ Ex hoc supposito:vcz q aīa sensitiua sit totale subiectū receptiuuz sensationū/ pōt argui vlteri⁹ ad ppositū sic in forma. oē totale subiectum receptiuū actus cuiuscūqz p se pōt ipm recipe a quocūqz alio separatū. ¶ Hoc appet.sicut enim totale pncipiū pductiuū alicui⁹ effectus pōt in ipz sine omī alio qd nō ē necessariū ad ipm pducēdū:ita ⁊ totale subiectū receptiuū alicui⁹ pōt illud recipe sepatū ab omī illo qd nō ē ipsi⁹ receptiuū.sed aīa sensitiua/ vt pbatū est/ē totale subiectū receptiuū actuū sentiēdi.g pōt ipos recipe non min⁹ a corpe sepata q ipsi cōiūcta.⁊ ita p ɔñs si aīa itellectiua ē pncipiū elicitiuū ⁊ receptiuū subiectū actuū sentiēdi/poterit sepata a corpe hmōi act⁹ recipe/et p ɔñs sentire: cū nec mō sentiat vt actū sentiēdi elicit: sz vt eū recipit.qre ⁊c. ¶ Cōfirmat.qr oīno videt impossibile dicere animā esse subiectū receptiuū p se alicui⁹ qd deus nō possit ipi impmere sepate ab omī illo qd nō ē ipsi⁹ subiectū receptiuū. ergo cū corpus/vt pbatū est/nulli⁹ act⁹ sentiēdi sit pncipiū effectiuū/nec sbiectū receptiuū/sz aīa ipa sola:p ɔñs sequit q cuicūqz aīe sepate pōt deus impmere oēm actū sentiēdi quē ipsa cōiūcta corpi pōrat in se recipe ⁊ producere.sed aīa intellectiua scdm solutionē pdictā coniūcta corpi est elicitiua act⁹ sentiēdi ⁊ receptiua.ergo lz sepata a corpe nō possit aliquē actū sentiēdi elicere effectiue poterit tñ sicut pri⁹ oēz actū hmōi sentiēdi in se a deo sibi impssum recipe subiectiue/⁊ p ɔñs aīa intellectiua sepata poterit videre audire ⁊ sentire quocūqz actu sentiēdi. hoc aūt videt simpliciter esse falsum.nō eñ magis aīa intellectiua a corpe sepata videt posse sentire q angelus. ergo ipa nō ē aīa sensitiua.ex quo sequit ppositū:vcz q alia est in hoīe aīa intellectiua/⁊ alia sensitiua. Sic enim repugnare videt aīe intellectiue sentire/sicut sensitiue itelligere.oēs aūt ille fore sunt distincte/ quarū vna ē pncipiū ⁊ subiectū act⁹ repugnātis alti q simplr ecōuerso est pncipiū pductiuū ⁊ subiectū receptiuū alterius act⁹ repugnantis illi.qre ⁊c. ¶ Ex pdictis si vera sint: videt corollarie posse cōcludi. Primo:q si aīa intellectiua in homine est eadē cū sensitiua/aīe oīm hoīm damnator a corpib⁹ sepate possunt in inferno sensibilit cruciari:non tñ tristitia ptinēte ad intellectiuā:sed etiā dolore ptinēte ad sensitiuā. ¶ Hoc appet.qm vbicūqz ē possibile añcedēs:ad qd sequit dolor:⁊ ipe dolor ɔñs. Sed añcedēs ad dolorē est act⁹ sentiēdi ⁊ respuēdi obiectū sensibile discōueniēs.hmōi aūt act⁹ sunt possibiles vt pbatū est aīe intellectiue sepate/supposito q ab ipa aīa sensitiua sit realiter indistincta.ergo aīe intellectiue dānator hoc supposito in inferno possunt sensu vel actu tact⁹ pcipe ignē infernalē seu ei⁹ calorē:⁊ apphēsuz sensibilit respuere/⁊ p ɔñs de ipo dolere. ¶ Scdo sequit vt videt ex eodē medio: q etiā aīe beate possent hre sicut antea cōiūcte corporibus delectatiōes sensitiuas seu corpales seu ad sensitiuā ptinētes. Et hoc mō est intelligēdū illud qd fuit in quarto dictū:vcz q aīa sensitiua pōt sentire et sensibilit cruciari a corpe sepata:puta supposito vt cōiter dicit q sit ab aīa sensitiua totaliter indistīcta. alit nō ē verū: nec illō ē intelligēdū:vcz si ponat q aīa intellectiua ē i hoīe alia ab aīa sensitiua. ¶ Si forte dicat q aīa sēsitiua nō ē pncipiū pductiuū nec subiectū actuū sentiēdi : sz ei⁹ potētie q ab ipa sūt distīcte:esto q hoc sit verū/de q erit sermo i qstiōe seqnti:nō ē ɔ ppositū.qm hmōi aīe potētie

non diſtinguitur ab ea realiter:eſto ꝙ aliqualiter diſtin
guatur.⁊ ita ꝑ ꝯñs oīs potentia anime intellectiue ma-
net in ipſa a corpore ſeparata. Sed ſi anima ītellectiua
eſt eadē forma cū aīa ſenſitiua:oīs potētia ſenſitiua ho-
minis eſt aīa rōnalis.ergo ⁊c. ¶Tertio etiā videt̄ eē cō
cedēdū:ꝙ cū deus poſſet ſeparare q̄cūqꝫ realiter diſticta
⁊ aīa ſenſitiua cuiuſcūqꝫ aīalis bruti differat realit̄ a cor
pore qđ īformat/ ꝙ poſſet ꝑ diuinā potētiā eſſe ſine cor-
pore:a quo ſepata poſſet ſentire illa oīa q̄ poterat antea
corpori prius coīūcta:⁊ hoc actibꝰ ſentiēdi nō a ſe ꝓdu-
ctis/ ſed a deo ſibi impreſſis:⁊ hoc ſiue potētie ſenſitiue
ſint cum ipſa eedem totaliter ſiue vt dicūt tātū realiter
¶Ex quo vlteriꝰ q̄rto ſequit̄. ꝙ ſi aīa ſenſitiua eſt alia
in hoīe ab intellectiua aīa/ poſſet ꝑ diuinā potētiā hoīe
mortuo manere viua eiꝰ aīa ſenſitiua tā ab aīa ītellecti
ua q̄ a corpe ſepata: q̄ ſic ꝑ ſe exiſtēs poſſet cruciari ſeu
affligi et delectari ſenſibilit̄ ſicut priꝰ. ⁊ hoc mō ꝑdicto
nō eſt deo īpoſſibilius ſepari oēm formā ſubſtantialem a
ſuo ꝑfectibili qđ informat q̄ accñtalē a ſuo ſubiecto. ſʒ
ſcđm pōt facere:⁊ de facto facit ī euchariſtie ſacrō. ꝗ ⁊c.
¶Preterea ad principale: vcʒ ꝙ aīa ſenſitiua ſit alia in
hoīe ab intellectiua:pōt argui.qm̄ nō minꝰ ī morte hoīs
q̄ in morte cuiuſlibet alterius aīalis videt̄ eſſe corruptio
alicuius forme ſubſtantialis.hoc enim eēt mirabile: ho-
minē vcʒ mori ⁊ nullā formā eius ſubſtātialē corrūpi:ſed
tantū animā intellectiuā a corpore ſepari. Sed nulla for
ma ſubſtātialis alia ab aīa ſenſitiua pōt poni corrūpi in
morte hoīs.forma enim corporis incorrupta manet hoīe
mortuo.ergo ⁊c. ¶Cōfirmat̄.qꝛ licet forma corruptibil̄
naturalit̄ corrūpat̄ ab agēte cōtrario priꝰ natura q̄ ītro
ducat̄ forma oppoſita in eiꝰ ſubiecto:vt oſtēſum eſt ī ꝑce
dētibus:tñ forma incorruptibilis:⁊ a ſuo ſubiecto ſepa-
bilis/ qualis eſt aīa rōnalis/nō videt̄ ab ipſo ſuo ſubie-
cto poſſe naturaliter ſepari niſi corrupto aliquo ī ipō ne
ceſſario ad hoc ꝙ aīa ſit ī eo. ¶Hoc appet.nō eñi pōt di-
ci vt imaginant̄ aliqui ꝙ aīa ītellectiua ſeparet̄ a corpo
re ſuo ſubiecto ꝑ formā aliquā introductā in corpore in
cōpoſſibilē aīationi paſſiue/⁊ ꝑ ꝯñs exiſtētie aīe ī corpo
re.qm̄ aut talis forā ꝑcedit aīe ſepationē a corpore: aut
ſequit̄ eā. Si ꝑcedit:ergo ipſi incōpoſſibil̄ nō exiſtit. Si
ſequit̄:ergo ipſaʒ animā nō expellit:ſed a corpore ſepatā
et diuiſam ſupponit. Sic ergo vera videt̄ illa maior: vcʒ
ꝙ ideo aīa intellectiua a corpore expellit̄:qꝛ forā aliq̄ in
corpore neceſſario ad exiſtētiā aīe ī ipō corrūpit̄. Sʒ tal̄
forā nō pōt eē aliqua forā accñtalis tātū. ¶Primo.qꝛ
forte ad hoc ꝙ corpꝰ aīa informet̄/nullū accñs requirit̄:
ſed ſufficit ſolū corpꝰ debite organizatū:cuiꝰ ꝑtiū diſtin-
ctio ⁊ organizatio nō fit mediante aliquo accñte a ꝑtibꝰ
ipſiꝰ organizati corpis differēte. ¶Scđo.qꝛ eſto ꝙ tale
accñs req̄rat̄: hoc nō ē niſi qꝛ talis forā accñtal̄ aliquā
aliā ſubſtantialē formā corruptibilē reſpicit q̄ eā exigit:
ſicut ignis calorē.⁊ ideo ſicut calore ignis corrupto aū
forā ſubſtātialis eiꝰ corrūpit̄ cōſeq̄nter:ita ⁊ tali forā ac
cidētali humani corporis neceſſaria ad exiſtentiā aīe in
ipſo corrupta corrūpit̄ etiā illa ſubſtantialis forā. Sed
talis non pōt eſſe forā corporis:cū illa maneat eadē que
prius aīa a corpore ſepata.ergo vltra formā corporis eſt
ponēda in hoīe aliqua alia ſubſtātialis forma neceſſaria
ad hoc ꝙ corpus ipm̄ ab aīa intellectiua informet̄:q̄ cor
rupta corpus non poſſit ab aīa informari/⁊ ꝑ ꝯñs opor-
teat ipſam ab eo vt a ſubiecto ꝑfectibili/cū nec ipm̄ re-
maneat ꝑfectibile/ſepari. ¶Sed cōtra hoc forte arguet̄
Primo.qꝛ hō eſt vnū aīal.ſed vnū aīal nō eſſet niſi vnam
tantū animā haberet.ergo ⁊c. ¶Scđo.quia hō eſt vnuʒ
per ſe ⁊ vnius determinate ſpeciei. Sed tale nō pōt īclude
re diuerſas formas ſpecificas/cuiuſmōi ſunt tā ītellecti
ua aīa q̄ etiā ſenſitiua.ergo ⁊c. ¶Tertio.quia aut ani-
ma ſenſitiua ꝑcederet intellectiuā:aut ecōuerſo. Sed nō
pōt poni primū:quia tūc cū prius poſſit ſepari a poſterio
ri/ſeq̄ret̄ ꝙ poſſet infundi aīa ſenſitiua humano corpori
ſine anima rationali infuſa: vl̄ ipſa infuſa ſimul cum ipa
poſſet ſepari/illa vcʒ ſenſitiua remanēte.qđ videt̄ abſur-
dū.quia tūc tale ꝯpoſitū ex humano corpore ⁊ ex anima
ſenſitiua ſiue intellectiua eſſet animal brutū tantū. Nec
pōt poni ſcđʒ:qꝛ forā ꝑfectiſſima ſemꝑ eſt vltia/oēʒ aliā
in ſubiecto ſuſceptiuo ante ſe ꝑſupponēs.aīa aūt intelle
ctiua ꝑfectior eſt q̄ ſenſitiua:ſi ab ipſa ponat̄ eē diſticta.
quare ⁊c. ¶Quarto.quia nō magis ſenſitiua diſtinguit̄
ab intellectiua q̄ vegetatiua.⁊ ita ſi intellectiua ⁊ ſenſi-
tiua ſunt in hoīe due forme realiter diſtincte: cōſimiliter
eſt ī ipſo ponēda ētia aīa vcʒ vegetatiua ab vtraqꝫ illarū
diſtincta.⁊ ita in quolibet hoīe erūt tres anime:qđ videt̄
oīno abſurdū. ¶Quinto.qꝛ ſi in Chriſto eſt aīa ſenſitiua
alia ab intellectiua/aut hmōi ſenſitiua remanſit vnita
verbo in mortis triduo:aut fuit corrupta:aut manſit in-
corrupta ſed diuiſa ab eo. Sed nō poteſt poni primū:qꝛ
ſola aīa intellectiua ⁊ corpus remanſerunt ambo vnita.
nec ſecūdū:quia nec forma corporis nec aliqua alia ſub-
ſtātialis tūc fuit corrupta.nec tertiū: qꝛ ſcđm Damaſc.
qđ Chriſtus ſemel aſſumpſit nunq̄ dimiſit. ꝗ ⁊c. ¶Sed
iſta nō vident̄ euidēter cōuincere alios qui ſunt opinio-
nis cōtrarie/eſto ꝙ vera ſit cōcluſio quā ꝓbant: vt patʒ
per ſingula diſcurrēdo. ¶Ad primū enim illi reſpōdent
cōcedēdo ꝙ homo eſt vnicū animal:nō quia vnicā aīam
tantū ſed quia vnicā tantū habet animā ſenſitiuam.nec
eñi animal dicit̄ ab anima intellectiua nec a vegetatiua
ſed tantū a ſenſitiua anima/q̄ in ipſo eſt tm̄ vnica.q̄re ⁊c.
¶Ad ſcđm dicerēt ꝙ nō magis īmo minus diſtinguitur
anima intellectiua a ſenſitiua q̄ a forā corporis ⁊ a ma-
teria.ergo ſi ex materia ⁊ ex forma corporis/q̄ magis di-
ſtinguuntur q̄ vna forma diſtinguatur ab alia/ fit vnum
ens per ſe:nō minus ex minus diſtinctis puta ex quibuſ
cūqꝫ formis vnibilibus ⁊ eiuſdē ꝑfectibilis ꝑfectiuis/cu
iuſmōi ſunt aīa ſenſitiua ⁊ intellectiua:poteſt fieri aliq̄d
per ſe vnū ſiue huiuſmodi ens ꝑ ſe vnū ſit a ꝑtibus diſtin
ctū:ſiue(qđ puto verius) ſit totaliter ab eis indiſtinctū.
nec enim hō aliud eſſe videt̄ q̄ corpus anima ſenſitiua ⁊
intellectiua actualiter informatū.⁊ tñ dicit̄ eſſe vnū ens
quia iſta oīa inter ſe ſecū actualiter ſunt vnita ⁊ īdiuiſa.
vnum aūt ⁊ indiuiſum idem dicitur etiam vnum non per
aliud ſed per ſe.quia quodlibet eorum que ſimul ſumpta
et vnita ſunt hoc/ eſt ens per accidens. ꝓpter cuius cō-
trariū ex ſubiecto ⁊ accidēte dicit̄ fieri vnū ꝑ accidēs nō
per ſe:cū tñ nō plus ex forma ſubſtātiali ⁊ materia reſul
tet aliquid diſtictū ab eis q̄ ex accidēte ⁊ ſubiecto. qua-
re ⁊c. ¶Et ideo quando addit̄ ꝙ homo eſt vnū ens ſpe-
cie:ſi intelligatur ꝙ ſit vnum ens diſtinctum realiter ab
anima ⁊ corpore ſimul ſumptis:non eſt verū. Hoc eñi mo
do nec eſt vnū ens ſcđʒ ſpeciē nec diuerſum. ⁊ eſto ꝙ ſic:
ratio nihil ꝓbat.quia non magis anima ſenſitiua ⁊ intel
lectiua ſunt forme diſtincte ſpecifice/īmo minꝰ vt dictuʒ
eſt/ q̄ ipſa anima intellectiua ⁊ corporis forma:⁊ tamen
conſtat iſtas duas formas etiā ſecūdū ſic arguentes eſſe
homini intrinſecas.ergo ⁊c. ¶Ad tertiū dicerēt ꝙ ani-
ma ſenſitiua et intellectiua ſimul tempore corpori infun
duntur:ſic intelligēdo ꝙ nullum eſt medium inter anime
intellectiue infuſionē ⁊ ſenſitiue introductionē. prius tñ
nature ordine introducitur ſenſitiua ⁊ poſt ipſam infun-
ditur intellectiua:quia intellectiua preſupponit ſenſiti-
uā ⁊ non econuerſo. ¶Et quādo arguit̄: ꝙ cū prius poſ-
ſit ſeparari a poſteriori/per ꝯñs aīa ſenſitiua poſſet eſſe
in corpore ſine intellectiua / cōcedo:qꝛ nec aliqđ incōue
niens eſſe videt̄. Et qm̄ infert̄ ꝙ tūc eſſet aīal brutum ex
corpore humano ⁊ aīa cōſtitutū:ſi ꝑ aīal brutum intelli-

gatur aīal conſtitutum ex corpore ⁊ ex aīa ſenſitiua eiuſ
dem rationis cū aīa ſenſitiua alicuius alterius aīalis ab
homine/falſum eſt:cū talis aīa ſenſitiua non eſſet tūc alia
q̄ ſit modo:nūc aūt eſt oīno alterius rationis ab om̄i alia
ſenſitiua aīa alterius aīalis. Si autem ꝑ aīal brutū intel
ligatur vniuerſaliter oē ꝯpoſitum ex corpore qualicunqꝫ
⁊ ex quacūqꝫ aīa ſenſitiua/ꝯcedere oportet ꝙ tale eēt ani
mal brutū:qꝛ nec modo dicitur aīal rationale niſi ab aīa
intellectiua.⁊ ideo ipſa amota ꝯpoſitum ex humano cor
pore ⁊ ex aīa ſenſitiua nō eſſet hō:nec ꝑ ꝯñs aīal rationa-
le:ſed aīal tm̄modo ſenſitiuum. ¶Sed nūq̄d poſſet fieri
econuerſo/puta ꝙ aīa intellectiua ꝑ diuinam potētiam ī
formaret corpus non informatum aīa aliqua ſenſitiua?
¶Ad hoc forte diceret̄ ꝙ non.quoniam ſicut angelꝰ non
eſt informatiuꝰ corpis:ita nec aīa intellectiua ē ꝑfectiua
qualiſcūqꝫ corpis:ſed talis ſic diſpoſiti ⁊ organizati ⁊ ſen
ſitiua anima īformati.⁊ ideo ſicut eſt impoſſibile angelo
informari aliquod corpus:ita et anima intellectiua niſi
tm̄mō tale corpus.quare ⁊c. ¶Sed cōtra.qꝛ animam in
tellectiuā informare corpus nō videt̄ eſſe aliud q̄ ipſā eē
in toto corpore ⁊ ī qualibet eiꝰ ꝑte.nec eñi hmōi informa
tio eſt aliud q̄ aīe cum corpore vnio.ſed deſtructa aīa ſen
ſitiua:nihilominus aīa intellectiua poſſet eſſe ī aliq̄ toto
corpore ꝑ ſe ⁊ in qualibet eiꝰ parte.ergo ⁊c. ¶Rñdeo.ꝙ
lʒ hmōi aīe informatio non ſit niſi eius cū corpore vnio:
non tñ cuiuſcunqꝫ forme cū corpore vnio eſt informatio.
Angelus eñi non minꝰ eſt in toto corpore aſſumpto ⁊ in
qualibet eius ꝑte/q̄ aīa intellectiua ſit ī toto corpore qđ
informat.nec tñ ex hoc ꝯceditur ꝙ corpus aſſumptū ab
angelo informetur ab ipſo.qꝛ lʒ tam angelus q̄ aīa intel
lectiua poſſint vniri eidem corpori:⁊ quātum ad hoc ſili-
ter:ꝙ tam angelꝰ q̄ anima erit in toto corpore ⁊ in qua-
libet eius parte:tñ in aliquo alio erit diſſimilitudo. ſicut
lʒ tota trinitas vniat̄ homini aſſumpto ſicut ⁊ cuicunqꝫ
alteri rei create:cum deꝰ realiter ⁊ preſentialiter ſit vbiqꝫ
aliter tñ ei vnit̄ filiꝰ q̄ pater ⁊ ſpūs ſanctus.⁊ ideo ſolus
ipſe dicitur homo verus. Si tñ vocas corporis ab aīa in-
formationem oēm aīe cū corpore vnioneʒ/ꝯcedi poteſt ꝙ
aīa intellectiua pōt informare corpꝰ nulla ſenſitiua aīa
informatū. Si etiā aīa ipſa intellectiua ſit q̄tū eſt ex ſe ī
formatiua corporis carentis aīa ſenſitiua:dicēdū eſt con
ſequēter:ꝙ poteſt vtiqꝫ ipm̄ informare ſine aīa ſenſitiua.
an aūt ſit eius informatiua ſine ſenſitiua:an non:nō pōt
naturaliter eſſe notum.qm̄ ſicut de nulla forma ſcimus
cuius ſit actiua niſi a poſteriori/vcʒ qꝛ videmus ad ipſaʒ
ſeq̄ vnū ⁊ non alterum/vt ad ignem vnū aliū ⁊ non aquā:
ita ꝯſimiliter nullus pōt ſcire cuius ꝑfectibilis ſit ꝑfe-
ctiua ſeu informatiua aliqua forma niſi a poſteriori/quia
vcʒ ſcit ipſam tale ſic diſpoſitum ꝑficere ⁊ actualiter īfor
mare.ſicut ideo ſcimus aīam intellectiuam eſſe corporis
ſic diſpoſiti ꝑfectiuam:qꝛ videmus corpus ſic diſpoſituʒ
aīa ipſa eſſe actualiter īformatū. Et ideo qꝛ ecōtrario cor
pore indiſpoſito exiſtente ꝑ mortem aīe ſenſitiue:conſtat
corpus ipm̄ non manere intellectiua aīa informatum:ex
hoc a poſteriori videt̄ poſſe argui ipſā nō eē ꝑfectiuā niſi
corporis informati aīa ſenſitiua. ¶Ubi forſitā aliq̄s dice
ret ſomniando ꝙ aīa intellectiua non dimittit informa-
re corpus ſic indiſpoſitum ꝓpter mortem aīe ſenſitiue/ꝓ
pter hoc ꝙ non ſit eius informatiua etiā ſine ipſa: ſed qꝛ
deus nō vult ipſam manere in corpore ſine ea. ¶Sʒ hoc
non videtur rationabilit̄ eſſe dictū:qꝛ tunc ꝯſimiliter poſ
ſet dici ꝙ calor non minꝰ q̄tū eſt ex ſe eſt infrigidatiuus
q̄ calefactiuus:niſi qꝛ deus non vult ad ipm̄ ſeq̄ frigus
ſed calorē tm̄:nec ignis magis ꝓductiuus ignis q̄ aque
⁊ ſic de oībus alijs principijs ꝓductiuis:nec ꝑ ꝯñs de ali
quo poſſet ſciri ꝙ magis q̄tū eſt ex ſe eſſet vnius q̄ alte-
rius effectus principiū ꝓductiuum. ¶Cōſequentia ē eui
dens.qꝛ ſicut ſe habet effectus poſſibilis ad cauſā a qua
poteſt effici:ita ⁊ res ꝑfectibilis ad formaʒ qua pōt ꝑfici
quātum ad hoc ꝙ ſicut de nulla cauſa ſcđa ſcit̄ cuiꝰ ſit ꝓ
ductiua niſi a poſteriori/vcʒ qꝛ arguit̄ ꝙ ſit ꝓductiua il
lius qđ ad ipſam ſeq̄tur ⁊ non alteriꝰ:ita nec de forma ali
qua ſubſtātiali maxime indiuiſibili pōt ſciri ꝙ magis ſit
talis ſubiecti q̄ alterius ꝑfectiua/niſi qꝛ ꝑ ipſaʒ tale ſub
iectum ſic diſpoſitum ⁊ non aliter ꝑficitur.q̄re ⁊c. Quia
tamen omnia ſunt poſſibilia apud deum:ideo nō erit for-
te incōueniens dicere aīam intellectiuam ꝑ diuinā potē-
tiam corpus informare poſſe abſqꝫ aliqua aīa ſenſitiua:
nec tñ tale ꝯpoſitum ſi fieret eſſet hō qualis nunc eſt:vcʒ
ſubſtantia aīata ſenſibilis:quia tantum eſſet ſubſtantia
aīata intellectualis ſiue rōnalis.nullū eñi videtur īpoſ-
ſibile poſſe fieri ſubſtantiam aliquā ꝯpoſitam ex corpore
⁊ ex forma intellectiua tm̄:q̄ forma intellectiua eſſet vel
aīa ipſa rōnalis hūana/vel ſaltē alia alteriꝰ rōnis ab ip-
ſa. ¶Ad quartū dicendū ꝙ aſſumptū eſt falſū/qm̄ dicitur
ꝙ non magis ſenſitiua differt ab intellectiua q̄ a vegeta
tiua:qꝛ etiam in aīalibus brutis in q̄bus eſt tm̄ aīa ſenſi-
tiua/vegetatiua non eſt forma alia a ſenſitiua.lʒ eñi ab ea
dem forma non poſſit eſſe actus intelligendi ⁊ ſentiendi:
pōt tñ eſſe ab eadē actus vegetandi ⁊ ſentiēdi. Et ſi dicat̄
ꝙ non.qm̄ cū actus arguat formam eius cām:⁊ in homīe
ſint tres actus/vcʒ intelligendi/ſentiendi/vegetādi:per
ꝯñs ſi actus ſentiendi ⁊ vegetandi non poſſint eſſe ab ea
dem forma/oportet ponere ꝯñr in hoīe aīam vegetati-
uam aliā ab aīa ſenſitiua. Nec magis illi forſitā reputa-
rent inconueniens ponere in ipſo tales tres formas/ vcʒ
intellectiuam ſenſitiuā vegetatiuā:q̄ intellectiuā ⁊ ſenſi
tiuam ⁊ formā corporis ab vtraqꝫ videlicet intellectiua
⁊ ſenſitiua magis diſtinctā q̄ diſtinguat̄ ab eis vegetati-
ua aīa ſi ponat̄. ¶Ad q̄ntum ⁊ vltimū diceret̄ ab eis:ꝙ
ſicut ponentes humanitatē eſſe entitatem diſtinctam ab
aīa intellectiua ⁊ a corpore ſimul ſumptis/ habēt ꝯcede-
re ꝙ in morte Chriſti hūanitas ipſa eius verbo vnita nō
māſit:qꝛ nec fuit.qđ aūt nō ē ſed deſtructū eſt/nullibi exi
ſtere pōt:ita ꝯſimiliter ſi aīa ſenſitiua Chriſti in morte de
ſtructa fuit/verbo vnita remanere non potuit. Si autem
deſtructa non fuit ipſi vnita remanſit. Et hoc mō eſt ītelli
gēdū illud dictū Damaſ. Qđ Chriſtus ſemel aſſūpſit nū
q̄ dimiſit. ſic vcʒ ꝙ ipm̄ poſtq̄ dimiſſum a verbo remāſe-
rit in ſeipſo. ¶Sʒ qꝛ hoc de Chriſto dicere qđ hec opinio
ſupradicta cōcedit: vcʒ aīam aliam ab intellectiua vni-
tā verbo eſſe vel in morte deſtructā vel dimiſſaʒ eſſe a ver
bo:videtur valde inſolitum multumqꝫ periculoſum aſſe-
rere:ideo melius eſt dicere ⁊ tenere/vt tenet̄ communius
videlicet ꝙ anima intellectiua eſt cū ſenſitiua in homine
vna forma ⁊ vnica aīa eſſentialiter indiſtincta. ¶Ad illa
aūt q̄ ꝯtra hec ꝓ opiniōe ꝑdicta alia ſupius ſunt arguta
apparebit ſolutio ex dicēdis ī quarto libro in diſtinctiōe
44. ¶Sic ad queſtionem. ¶Ad rationem in principio
apparet ſolutio ex ꝑdictis.

SEcūdo quæro:vtrum anima in
tellectiua vel ſenſitiua ſit ab omnibus ſuis
potentijs indiſtincta. ¶Et videtur ꝙ ſic:qꝛ
potētia intellectiua ⁊ volitiua q̄ ſunt aīe in-
tellectiue/non eſt aliud q̄ principium elicitiuum ⁊ ſubie-
ctum receptiuū actus intelligendi ⁊ volēdi:ſicut nec po-
tentia ſenſitiua aliud q̄ ſubiectū ⁊ ꝓductiuū principium
actus ſentiendi.ſʒ ipſa aīe eſſentia eſt principium ⁊ ſub-
iectū receptiuum iſtorum actuum.nō eñi minus eſſentia
anime circūſcripta oī alia potētia ab ipſa poteſt eſſe pri
cipiū intellectionis vel volitiōis q̄ calor calefactionis.ꝗ
⁊c. ¶Cōtra.qꝛ impoſſibile eſt vnam aliquā rem creatam
eſſe a pluribꝰ realiter indiſtinctam.ſed eſſentia aīe intel-

tectiue vel sensitiue est vnica eius potentijs existētibus multiplicibus ꝛ diuersis.ergo ꝛc.¶Responsio. vbi sic ꝓcedam. Primo enim excludam duplicē opinionē. Secūdo dicam aliter ad questionem. Tertio soluā aliqua dubitabilia circa dicta.

Quantum ad primum sunt duæ opinio

nes.quarū vna est quorūdam dicētiū ꝙ potentie anime distinguunt tam inter se ꝙ̄ ab essentia aīe formalit̄: nō tñ realiter:sicut diuerse pfectiones absolute ab vna pfectione alia absoluta.¶Pro ista opinione arguit̄:ꝛ primo ꝙ formaliter distinguantur. ¶Primo. qꝛ impossibile est vnum ꝛ idem principium respectu eiusdē obiecti ꝛ in eodem ordine habere modum agendi necessario ꝛ contingēter.sed intellectus habet primum modum agendi: ꝛ volūtas scōm.ergo inter se:ꝛ per ꝯñs ab essentia aīe vel angeli distinguunt̄.¶Scōo qꝛ magis distiguit̄ potētia apprehensiua ab appetitiua ꝙ̄ ab alia apprehensiua.sed intellectus distinguitur a sensu:cū tñ tam sensus ꝙ̄ intellectus sit potētia apprehensiua.ḡ multo magis a voluntate/q̄ est potentia appetitiua.¶Tertio.qꝛ illa oīa sunt distincta formaliter quorum vnū non includit̄ in alio in primo modo dicendi per se.sed potentiarū nulla includitur in alia nec in essentia.ḡ ꝛc. ¶Quarto. qꝛ q̄ncūqꝫ aliqua sunt extra intellectum idem formalit̄ ꝛ totaliter/q̄cq̄d cōuenit vni ꝛ alteri.sed intellectui ꝯuenit ītelligere:nō aūt velle: ꝛ voluntati ecōtrario velle ꝛ nō intelligere: ꝛ visui videre:ꝛ sic de alijs potentijs: q̄bus oībus diuersis distincta ꝯueniunt.ḡ ꝛc.¶Secūdo ꝓbat̄ ꝙ potētie hmōi sint idē realiter tā inter se ꝙ̄ cū essentia. Prio qꝛ sunt inseparabiles.nulla eñ potest ab alia nec ab essentia separari. sed oīa realiter distincta sunt sepabilia. ḡ ꝛc. ¶Scōo.qꝛ nulla intellectualis creatura est ꝑ se beatificabilis nisi ꝑ intellectum ꝛ voluntatē:cū eius btītudo ꝯsistat in actibꝰ videndi ꝛ fruēdi/quoꝝ sunt iste potentie tm̄mō receptiue ergo ꝛc.¶Alia opinio est quorundam dicentium: ꝙ potentie anime sunt q̄dā accidentia distincta realiter tam īter se ꝙ̄ ab essentia. ¶Pro qua opiniōe arguit̄.Primo qꝛ scōm Cōmētatorē.12.metaphy.potentia ꝛ actus sunt in eodem gn̄e.Sꝫ actus oīm potētiarū aīe vel angeli sūt accidentia.ḡ ꝛc.¶Scōo:qꝛ accidēs variabile nō est ī subiecto nisi aliquo accidēte īuariabili mediāte.sed actꝰ potētiarum sunt accidētia variabilia.ḡ potentie q̄bus mediantibus sunt in essentia/sunt inuariabilia accidentia. ¶Tertio.qꝛ agens ꝑ essentiā semꝑ agit.sed natura ītellectualis non semꝑ agit.ḡ potentia ꝑ quā agit nō est sua essentia.¶Quarto.qꝛ sicut se habet essentia ad esse:ita potentia ad opari.ḡ a cōmutata proportiōe arguendo/sicut se habet esse ad opari/ita essentia ad potētiā.sed nullius creature esse est suum opari.ḡ nec sua essentia est sua potentia.¶Confirmatur opinio ista.Primo ꝑ phm ponentē in lib.p̄dicamētorum naturalē potētiā in scōa specie qualitatis.constat aūt ꝙ potētie aīe sunt tales potētie.ergo ꝛc.¶Scōo ꝑ Auer.dicētē primo de aīa.ꝙ aīa diuidit̄ in potentias/sicut pomū ī colorē ꝛ saporē.¶Tertio/ per Ansel.de casu diaboli sic dicētem . Nec rōnē nec voluntatem puto negari aliq̄d esse. nā ꝛ si nō sunt substātia/non tñ negari pōt eas esse essentias.sed oēe qꝺ non est substātia est accidens.ergo ꝛc.

Contra istas duas opiniones predictas

primo arguo in gn̄ali.Secundo cōtra quālibet in speciali.¶Contra ꝯclusionē vtriusqꝫ opinioni cōem/q̄ est ꝙ potētie sunt distincte ab essentia:Arguo prīo sic.nō est ponenda pluralitas/vbi nulla appet necessitas.sed nulla ē necessitas ponendi in aīa talē multitudinem potentiarum ab ipsa distinctarum.ergo ꝛc.¶Minor ꝓbat̄. qꝛ propter nullā cām aliā seu necessitatē pōt poni pluralitas taliū potentiarū nisi ꝓpter pluralitatē actuum anime vel nature angelice ꝯuenētium.sed pluralitas actuum seu effectuum non infert necessario pluralitatē causarum.Sol eñ eadē virtute seu forma desiccat ꝛ calefacit:ꝛ alia multa agit.ergo ꝯsimiliter aīa ꝛ alia quecunqꝫ forma intellectiua vel sensitiua eadem virtute/vꝫ semetipsa quocūqꝫ alio circūscripto/poterit elicere effectiue oēs actꝰ sibi naturaliter possibiles: ꝛ recipere passiue alios actꝰ supnaturales:cuiusmōi sunt actꝰ beatifici vidēdi deū ꝑ essentiam ꝛ fruendi.quare ꝛc.¶Cōfirmatur.qꝛ creatura intellectualis est īmediate beatificabilis:ꝛ per ꝯñs subiectuꝫ susceptiuum beatitudinis scōm illud qꝺ melius est in ea. sed ipsa essentia intellectualis creature ē melior q̄cunqꝫ existente ī ipā ab ea quōcūqꝫ distincto in re extra.ergo nihil ab ipsa distinctū pōt nec debet poni beatitudinis subiectū.sed btītudinis subiectū ē potētia intellectiua ꝛ volitiua.ḡ vtraqꝫ earū ē ab essentia beatificabili indistincta. quare ꝛc.¶Sed ad istam rōnē respondet̄:ꝙ licet diuersitas actuum absolute nō arguat diuersitatē potentiaruꝫ arguit tñ ipām diuersitas talium actuū quoꝝ vnus ē libere/ꝛ alius necessario a suo principio ꝓductiuo. sed tales actus sunt actus intelligēdi ꝛ volēdi possibiles oīno nature intellectuali.ḡ cū vnum ꝛ idē principiū nō possit habere vtrūqꝫ istoꝝ duoꝝ modoruꝫ agendi:vꝫ ꝯtingent̄ seu libere: ꝛ necessario mō nature / oportet in oī creatura intellectuali esse aliqua distincta/q̄ sint principia talium actuū productiua.¶Contra solutionem istā arguo prīo qꝛ vt videbit̄ infra/falsum accipit qñ dicit ꝙ nō pōt agere libere ꝛ necessario.¶Secūdo.qꝛ saltē ex solutiōe ista non habet̄ ꝙ oporteat ponere aliquam potētiam aīe sensitiue vel vegetatiue distinctā ab essentia:nec etiā aliquā potentiā aīe intellectiue aliam a volūtate ꝛ intellectu/si in ipsa ponat̄ aliqua alia ab istis.¶Tertio.qꝛ scōm philosophū scōo de aīa : anima est q̄ viuimꝰ sentimꝰ ꝛ intelligimus primū.ḡ aīa ipsa per se est istoꝝ actuuꝫ oīm immediatū subiectum.non aūt est subiectū immediatius actꝰ intelligēdi ꝙ̄ volēdi.ḡ vterqꝫ est in ipsa immediate subiectiue:ꝛ per ꝯñs ab ea immediate effectiue. ab eodē enim actus hmōi ꝓducunt̄ in q̄ subiectiue īmediate recipiunt̄. ergo ꝛc.¶Si forte dicatur ꝙ aīa nō agit ad istos actus immediate:sed mediātibꝰ potētijs:¶Cōtra prīo. qꝛ hoc est falsum.sicut eñ ipsa est subiectū immediatū ipsoꝝ receptiuum:ita ꝛ principiū ꝓductiuum.¶Scōo.qꝛ esto ꝙ hoc sit verum/adhuc seq̄tur ꝓpositum:vꝫ ꝙ vnū ꝛ idem pōt esse principiū libere ꝛ necessario ꝓductiuū. qm̄ agēs instrumentale non est liberius ꝙ̄ agēs principale.Sed si aīa elicit actuꝫ volendi mediante volūtate/ipsa est agēs principale:ꝛ volūtas instrumentale . ḡ non minus libere agit ad actuꝫ hmōi ꝙ̄ volūtas.sed cū hoc ꝙ libere ꝛ cōtīgenter agit ad actum volendi:qꝛ libere vult / necessario vt supponitur ꝛ modo nature agit ad oēm aliū actū/puta intelligendi ꝛ sentiendi.ergo ꝛc.¶Preterea scōo arguo sic ad idē.si potentie sunt distincte ab essentia aīe vel angeli:aut ipse sunt ꝑ modū causarū totaliū suoꝝ actuū principiū ꝓductiuum:aut ꝑ modū causarum ꝑtialiū: sic ꝙ ad actum cuiuslibet agit essentia . Sed neutrū hoꝝ rōnabiliter est ponendū.qm̄ si ponat̄ primū/seq̄tur ꝙ essentia aīe vel angeli non sit beatificabilis per seipsaꝫ:cū nō sit subiectū beatitudinis receptiuū nec alicuiꝰ actus ītelligendi alteriꝰ nec volēdi.Si aūt ponat̄ scōm/arguitur imꝑfectio tam ex ꝑte essentie ꝙ̄ ex ꝑte sue potentie:cum semꝑ concursus necessarius plurium causarum effectiuarum ad effectum arguat imꝑfectionē ex parte cuiuslibet ipsarum.oē eñ principiū effectiuum alicuius effectus sufficiens ꝛ ꝑfectū pōt in eū sine alio per seipsum.sed vtrūqꝫ predictorum est inconueniens.ergo ꝛc.

Secundo arguo in speciali contra vtrā

ꝙ predictarū opinionū duarū.Et prīo cōtra primā ponētēs potentias esse idem realiter/ꝛ distingui formalit̄:arguo primo sic. Ideo scōꝫ sic opinātes diuina essentia lꝫ a relationibus originis formaliter distincta est ab eis realiter indistincta:qꝛ est formaliter infinita.ergo nulla finita formaliter distincta sunt realiter indistincta.sed ꝯstat potentias esse finitas si aliq̄d sūt.ergo nō pñt esse idem realiter cum aliquo a quo formalit̄ distinguūtur . ¶Confirmatur.qꝛ nulla finita creata formaliter distincta possunt esse minus distincta ꝙ̄ relationes originis in diuinis seu ꝑsone.Sed ꝯstat diuinas ꝑsonas ꝛ omnes relatiōes originis realiter esse distinctas.ergo multo magis distiguūtur quecūqꝫ alia in creatis.¶Preterea arguo sic ad idē non magis sunt eadem immo minus illa oīa q̄rū vnū nō includitur in alio immo ē totaliter extra ipm:ꝙ̄ illa quorum vnū est de intrinseca alterius rōne.sed scōꝫ sic opinātes potētie anime sic se habent ꝙ vna nō includit̄ ī alia nec in essentia/cuius ꝯtrariū est vt dicūt de toto quolibꝫ per se vno ex ꝑtibus ꝯstituto:cū oē tale totū omnes suas ꝑtes includat intrinsece.ergo nō minꝰ potentie inter se ꝛ ab essentia distinguunt̄ ꝙ̄ totum a ꝑtibus.sed oēe tale totum est vt dicūt distinctum realiter ab oībus suis ꝑtibus simul sumptis.ergo ꝛc.¶Tertio arguo ꝯtra scōꝫ modū dicendi ponentiū potētias esse accidētia ab essentia realiter distincta.Primo.qꝛ potentie apprehensiue ꝛ appetitiue non videntur esse imꝑfectiores potētia nutritiua et vegetatiua.sed potētia nutritiua nō ē accidēs. ¶Hoc ꝓbatur/supposito illo principio vulgato : ꝙ vꝫ nullum imꝑfectius sit principium ꝑfectioris.qm̄ potentia nutritiua est ꝓductiua substantie cum sit corruptiua forme alimenti/ ꝛ forme carnis in eius materia ītroductiua. sed accidens supposito illo principio/de q̄ dictū est ī p̄cedentibus/nō potest esse principiū substātie ꝓductiuum.ḡ ꝛc. ¶Scōo.qꝛ si potentie sunt accidētia distīcta ab essētia: aut causant̄ ab ipsa:aut ab aliqua alia cā extrinseca. Si primū:aut īmediate/aut mediantibꝰ alijs potentijs.Sꝫ non pōt poni secundū.qꝛ tunc q̄rerem de illis potētijs in infinitū.ergo relīq̄tur primū.Sed q̄ rōne essentia anime vel angeli pōt ꝑ se immediate in istas potētias vt in accidentia absoluta ab ipā essentialit̄ distincta īmediate ꝑ se eadem pōt in actꝰ taliū potētiarum absqꝫ talibꝰ potentijs mediantibꝰ ab ea differentibus.Si aūt ponatur scōꝫ vꝫ ꝙ hmōi potētie causent̄ ab extrīseco:hoc nō videt̄ rōnabilit̄ posse dici.qm̄ nō minꝰ forma ꝑfectissima videt̄ eē suorum accidētiū sibi ꝓpriorū virtualiter ꝯtentiua ꝙ̄ forma q̄libet imꝑfecta.ergo cū forme iꝑfecte ꝛ infime/vt forme elementoꝝ/sint virtualiter ꝯtentiue suorū accidentiū ꝛ forme suꝑme quales sunt oēs forme intellectiue. q̄re ꝛc.¶Tertio.qꝛ oīa realiter distincta sunt sepabilia ꝛ maxime absoluta.ergo si hmōi potētie sint distincte/vt diuersa accidentia absoluta / poterunt separari ab essentia nature intellectiue:ꝛ separate erunt beatificabiles essentia siue substantia tam angeli ꝙ̄ aīe rōnalis imbeatificabili existente.hoc autem ē absurdū.ergo ꝛc.¶Confirmatur. prīo.qꝛ natura intellectualis seipsa est beatificabilis subiectiue non mediante aliq̄ accidente.oīno eñ est absurdū dicere aliqꝺ accidēs esse īmediate aut aliq̄ mō beatificabile:cū solum illud sit beatificabile qꝺ pōt tendere in obiectum beatificū/qꝺ est deus/per actum videndi ꝛ fruēdi q̄ non sunt actus possibiles alicui accidēti.q̄re ꝛc. ¶Secundo.qꝛ sicut creatura intelligibilis se habet ad intelligibilitatē:ita ītellectiua ad ītellectiuitatē. Sed oīs res sic se habet ad ītelligibilitatē ꝙ q̄libet est ītelligibilis se metipsa.ḡ ꝛ oīs forma intellectiua qualis est essentia aīe intellectiue ꝛ angeli/ē intellectiua similiter ꝑ seipsam nō mediante aliquo accidēte.¶Tertio.qꝛ nullū accidēs ē conuersiuū sui supra se:sed intellectꝰ ꝛ volūtas sunt potētie ꝯuersiue supra se ꝛ actus ipsaruꝫ.ḡ ꝛc.¶Quarto. qꝛ intellectiuū ꝛ volitiuū nobilius est quocūqꝫ non valēte ītelligere nec velle aliq̄d ꝑ seipm.sed nullū accidēs est nobilius substantia.ergo ꝛc.

Ad ratiōes adductas pro prima opiniōe

Ad primā qñ dicitur ꝙ impossibile est vnum ꝛ idē principiū habere modū agēdi necessario ꝛ cōtingēter: Dico ꝙ verum est respectu eiusdē actus siue effectus:non aūt respectu diuersoꝝ.vnū eñ ꝛ idē pōt respectu diuersorū hr̄e vtrūqꝫ modū agendi istorū.Qꝺ apparet tam in diuinis ꝙ̄ etiam in creaturis.Deus eñ per vnū ꝛ idē spirat necessario ad intra:ꝛ creat mere contingenter ad extra:et ita idem est principiū creatiuū ꝯtingent̄/ꝛ necessario spiratiuum.¶Hoc idem ꝓbo in creatis sic arguendo.obiectum intellectū ꝛ volitū est causa saltē ꝑtialis actus ītelligendi ꝛ volendi scōm principia sic arguentiū.Sed nullum obiectū est libere sed necessario ꝛ modo nature agēs ad actum intelligendi magis ꝙ̄ ad actum sentiendi.ergo voluntas intellecta necessario agit ad actuꝫ intelligēdi. sed eadem ipsa voluntas agit libere ad actū volēdi ꝛ nolendi.ergo vnū ꝛ idē est respectu vnius principiū agendi necessario/ꝛ respectu alteriꝰ ꝯtīgent̄. Cōsimiliter pōt argui de intellectu volito.qm̄ sicut oē agens ad actū intelligendi agit necessario:ita agens ad actum volēdi agit libere.sed intellectus volitus agit ꝑtialiter/vt dicūt/ad actum volēdi/sicut ꝛ oēe aliud obiectū volitū.ergo cum idem intellectus agat naturalit̄ ad actum intelligendi/ seq̄tur ꝓpositum/vꝫ ꝙ idem habet vtrūqꝫ istoꝝ modoꝝ agendi respectu diuersorū.¶Si forte dicat̄:ꝙ intellectꝰ non libere sed necessario agat ad actum volendi vel nolendi:ꝛ voluntas ecōuerso ꝯtingenter ꝛ libere ad actuꝫ intelligendi terminatū ad ipsam.¶Cōtra. qꝛ intellectꝰ ita necessario elicit actum circa voluntateꝫ sibi p̄sentatā in ratione obiecti:ꝛ ita necessario ipsam intelligit/sicut aliꝺ q̄dcūqꝫ obiectū.voluntas etiam ita ꝯtingent̄ ꝛ libere fertur in intellectum si intellectꝰ est aliq̄d ab ipsa distīctum sicut in q̄dcūqꝫ aliꝺ obiectū:ꝛ ita ꝯtingent̄ diligit eum sicut q̄libꝫ alioꝝ.Sed si volūtas ageret ad actum intelligendi ipsam ꝯtingent̄/posset nō agere:ꝛ intellectꝰ ecōuerso si ad actū volēdi necessario ageret/ non posset non agere:ꝛ ita ꝑ ꝯñs voluntas p̄sens intellectui ī ratione obiecti posset non intelligi:ꝛ ītellectus haberet necessario diligi.quorū vtrūqꝫ scōm principia aliorū est falsū. quare ꝛc.¶Preterea arguo sic ad idē.non videt̄ rōnabiliter posse negari essentiā anime intellectiue ꝛ angeli esse aliquo mō vel sine potentijs ꝯcurrentibꝰ vel cū eis principiū suoꝝ actuum ꝓductiuum. Sed aliqui actus ei possibiles/ naturalit̄:ꝛ alij libere ꝓducuntur.ḡ vnū ꝛ idem pōt vtroqꝫ hoꝝ modorum agere ad diuersa.¶Cōfirmat̄. qm̄ hi modi agendi naturaliter ꝛ ꝯtingenter non dicunt aliq̄d principijs ipsorū intrinsecum ab eis quōcunqꝫ distīctum:sed tm̄ connotant actus extrinsecos eis possibiles differenter.nec eñ volūtas dicitur libera(vt alias ostensum est)ꝓpter aliqꝺ sibi intrinsecū vel extrinsecū ab ipsa ꝛ eius actu distinctum:sed tm̄ rōne actus quem pōt per se sine quocunqꝫ alio elicere circa obiectuꝫ sibi ostēsuꝫ/vel suspendere:cuius ꝯtrarium est de intellectu ꝛ eius actu propter qꝺ intellectus dicitur respectu eius potētia naturalis.sed vnū ꝛ idem principiū pōt esse respectu vnius actus elicitiuū necessario ꝛ respectu alterius contingenter/sicut apparet de diuina voluntate spūs sancti necessario spiratiua / ꝛ cōtingent̄ aliorum oīm creatiua.ergo ꝛc. ¶Ad scōam dico:ꝙ si magis distinguitur potentia cognitiua ab omni appetitiua ꝙ̄ ab alia cognitiua:hoc est

ratione maioris diuersitatis istorum actuū ꝙ illoꝝ/vcꝫ
actus cognitiui ab actu appetitiuo ꝙ vni⁹ actus cogni-
tiui ab alio cognitiuo. non aūt ꝓpter maiorem diuersita-
tem inter principia ꝓductiua istoꝝ actuum ꝙ illoꝝ/vcꝫ
cognitiuorum ⁊ appetitiuorum ꝙ tm̄ cognitiuoꝝ: cū vnū
⁊ idem sit oīm actuum tā cognitiuoꝝ ꝙ appetitiuorū es-
sentie anime intellectiue vel angeli possibiliū principiū
ꝓductiuum ⁊ subiectū receptiuum. Unde qn̄ addit̄ ī mi-
nori ꝙ intellectus distinguitur a sensu: si intelligat̄ ab eo
sicut illud qđ ē principiū actus intelligendi ab illo qđ ē
principium actus sentiendi: q̄ ꝗdem duo principia sunt ī
re extra distincta: sic est falsum: cū eadē aīe essentia sit ho
rum actuum principiū ꝓductiuū ⁊ immediatū subiectū
receptiuum. nisi dicatur ꝙ aīa intellectiua est in homine
alia ab aīa sensitiua. Si aūt ꝑ intellectum ⁊ sensum ītel-
ligatur actus intelligendi ⁊ sentiendi: sic ꝯcedit̄ ꝙ distin
guunt̄. ¶ Ad tertiam qn̄ dicitur ꝙ vna potentia non in-
cludat̄ in alia/ꝯcedo accipiendo potentiā simul cū actu
vt intellectū ꝓ intelligēte ⁊ intellectione: ⁊ sic de aliis. ⁊
vt sic concedo ꝙ potētie non tm̄ formaliter: sed realiter
tam inter se ꝙ ab essentia distinguunt̄: nō aūt accipiēdo
potentias ꝑcise ꝓ illo qđ est principium ꝓductiuū ⁊ sub
iectum receptiuum taliū actuum diuersoꝝ. vnum eī et
idem oīno in re extra indistinctum est taliū actuum oīm
principium ꝓductiuum. scđm quoꝝ diuersitatem diuersa
sortiuntur vocabula. dicit̄ eī intellectus vt ītellectiōis
voluntas vt volitionis ꝓductiuum principiū ⁊ subiectū
⁊ sic de aliis actibus diuersis. ¶ Ad quartam ꝯsimiliter
est dicendum. non eī aīa dicitur intelligere ꝑ intellectuꝫ
⁊ velle per voluntatem tanꝙ ꝑ aliqua diuersa inter se et
ab ipsa aīa q̄ sint actus intelligendi ⁊ volendi ꝓductiua
principia ⁊ subiecta: sed q̄ aīa intelligit intellectione et
non volitione: ⁊ vult econuerso volitione: non autem ītel
lectione: ⁊ aīa dicitur intellectus ab intellectione/⁊ volū
tas a volitione: sicut visus a visione: ⁊ sic de aliis. ideo cō
ceditur ꝙ intelligit intellectu ⁊ non volūtate: ⁊ vult ecō
uerso voluntate ⁊ non intellectu: ⁊ videt visu ac audit au
ditu/intelligendo ꝑ ista solā diuersitatē actuū nō aliq̄rū
q̄ sint taliū actuum diuersoꝝ ꝓductiua pr̄cipia vel subie
cta/cum ab eodē sint oēs effectiue ⁊ in eodē sint subie-
ctiue: vt magis in sequēti articulo ostendet̄. ¶ Ad alia q̄
bus ꝓbatur ꝙ sint idem realiter/concedo: nec tm̄ realit̄
sed etiam foꝛalit̄/accipiēdo potētias nō ꝓ actibus ꝯno-
tatis: sed ꝓ ipsoꝝ ꝓductiuis principiis ⁊ subiectis. Et ēt
hoc ꝓbat illa scđa rō q̄ dicit ꝙ natura beatificabilis per
se est natura ītellectualis beatificabilis/vt subiectū bea-
titudinis susceptiuū quocūq ab ipsa diuerso non tm̄ rea
liter sed etiam formalit̄ circūscripto. quare ⁊c.

Ad alia que adducūtur pro secūda opi-
nione. Ad pmū qn̄ dicit̄: ꝙ actus ⁊ potentie sunt ī eodē
gn̄e: Dico ꝙ hec ē vera loquēdo de actu ⁊ de potētia sibi
opposita obiectiua. nō tm̄ eī idē gn̄e: sed nūero qđ prīo
fuit in potentia anteꝙ esset/postmodū est ī actu. vel saltē
illud qđ in potētia prefuit non est aliud ab eo qđ fit: esto
ꝙ idem ꝓprie dici non possit: cum nihil fuerit: ⁊ nihil cuꝫ
ente idē non sit. non est aūt vera de actu ⁊ de potētia ei⁹
subiectiua vel ꝓductiua. substātia eī ignis est ad calorē
actualiter in potentia subiectiua: cuius caloris est etiaꝫ
potentia effectiua. hoc aūt mō intellectus ⁊ voluntas ⁊
q̄libet potentiarū aliarū aīe est potētia/nō prīo modo. q̄-
re ⁊c. ¶ Ad secundum qn̄ dicit̄ ꝙ accidēs variabile ⁊c.
Dico ꝙ hec est falsa ⁊ contra cōclusionē ꝓpositā quā ītē
dit. ¶ Primū appet. Cōstat eī ꝙ substātia ē subiectuꝫ
immediatū multoꝝ variabiliū accidētiū/vt aqua frigidi
tatis ⁊ ignis caliditatis vel sue ꝓprie quantitatis/sup-
posito dicto vulgato: ꝙ quantitas sit aliqua talis forma
a re cui⁹ est distincta. ¶ Scđm: vcꝫ ꝙ sit ꝯtra ꝯclusionē
quā ꝓbare intendit: ex hoc ostendit̄: ꝙ accidētia ꝑmanē
tia ⁊ inuariabilia/si ponant̄/ꝑfectiora sūt ꝙ variabilia. sꝫ
qđ ex perfectione pōt esse subiectū immediatū multorum
accidentiū ꝑfectoꝝ q̄ inuariabiliū/qualia (vt dicit) sūt
potentie anime/non min⁹ potest esse subiectum acciden-
tiū variabiliū imꝑfectiorum: qualia sunt accidētia (vt di
cit) actus potētiarū. ergo inter intellectū ⁊ hmōi possibiles
sibi actus non oportet ponere aliq̄s potentias accidēta
les inuariabiles mediantes. ¶ Ad tertiū apparet ꝙ fal
sum est illud qđ assumit̄/qn̄ dicitur ꝙ agēs per essentiam
semꝑ agit. oē eī actiuum principiū ꝑ suam essentiā est
actiuum: ⁊ agit qn̄ agit: nec tm̄ semꝑ agit: nisi voces semꝑ
agere/effectuꝫ continue ꝯseruare: mō q̄ causa a qua depē
det suus effect⁹ in fieri ⁊ in esse/continue semꝑ agit ꝙdiu
effectus subsistit: vt se habet sol respectu luminis ⁊ deus
respectu cuiuslibꝫ creature. ¶ Ad quartū dicēdū ꝙ falsū
est qđ assumit̄/qn̄ dicitur ꝙ sicut se habet essentia ad esse
ita potentia ad operari. potētia eī ⁊ opari aliq̄ mō disti
guuntur rōne effectus connotati: non aūt essentia ⁊ esse.
⁊ ideo non debet sic accipi: sed aliter: vcꝫ ꝙ sicut se habꝫ
essentia ad esse: ita potētia ad posse. q̄ sicut essentia ē idē
totaliter cum esse: ita potētia cū posse. ⁊ tunc ista cōmutā
do non infertur potentiā ab essentia esse distinctā. ¶ Ad
auctoritatē phi respondetur ꝙ potētia naturalis quā po
nit de scđa specie qualitatis/nō est illa potentia qua q̄s
absolute potest: nec etiā illa qua pōt faciliter: sed est agi-
bilitas seu idoneitas ad agenduꝫ: vt apparet in exēplis
eius ibi positis de cursore ⁊ pugillatore. Cursor eī pōt
dici vel a potentia currendi absolute: ⁊ sic nō est de scđa
specie qualitatis: vel a facilitate ⁊ idoneitate naturali rō
ne dispositionis conuenientis: ⁊ sic ponit̄ in secūda spē q̄
litatis: lꝫ non sit q̄litas nec aliq̄d a subieco distinctum ꝑ-
ter actum connotatum: sicut nec passio vt risibile est ali-
q̄d distinctum ab hoīe: ⁊ tm̄ dicitur esse de gn̄e accidētis
ratione actus accidētalis possibilis hmōi ꝯnotati. Po-
tentie aūt aīe non sunt tales potētie naturales: vel si sūt
q̄ similit̄ sunt act⁹ connotatiue/nō est inconueniens ipsas
hoc mō ponere eē de genere qualitatis/accipiēdo ipsas
non ꝓ actus principio: sed pro actu pr̄cipiato cōnotato.
¶ Uel forte potest dici ꝙ aliud est aliq̄d esse ī specie q̄lita
tis: ⁊ aliud esse speciem qualitatis. res eī ipsa ꝑ se vna
accidentalis: vt albedo vel nigredo/est in specie qualita-
tis vt signatum in signo. ⁊ hoc modo naturalis potentia
cum sit ipa substātia non est ī specie qualitatis. Esse aūt
speciem qualitatis est eē aliquod incomplexū ꝑdicabile
in q̄le/ꝯnotatiuū alicui⁹ accidētis/vel ipsi⁹ tm̄ significa
tiuuꝫ. Primo mō potentia est species qualitatis. Scđo
mō albedo sumpta non ꝓ re significata: sed ꝓ ꝯceptu vel
noīe eius signo. ¶ Ad illud dictū Auer. respōdet̄: ꝙ quā
tum ad hoc est simile de pomo respectu illoꝝ accidentiuꝫ
⁊ de aīa respectu potentiarum. q̄ sicut nullū illorum ac-
cidētiū ꝑ se sumptū sine alio dicit totam ꝑfectionē pomi
vt pomuꝫ est sēsibile ⁊ subiectū taliū accidētiū susceptiuū
ita nulla potentiarū dicit totā anime ꝑfectionem: vt est
oīm actuum sibi possibiliū principium ⁊ subiectum. que-
libet eī potentia dicit essentiaꝫ ⁊ aliquem actum tm̄: vt
intellectus ītellectionē/volūtas volitionē: ⁊ sic de aliis.
oēs aūt simul sumpte significāt totam aīe ꝑfectionem
actualem sibi possibilē adequate. ¶ Ad Ansel. apparet
ꝙ Anselmus nō negat potētias esse substantias: sed tm̄
dicit ꝙ si voluntas vel ratio nō est substantia/ꝓpter hoc
non sequitur ꝙ sit nihil. Uel etiam potest dici ꝙ potentia
dicit̄ non substantia ꝓpter actum ꝯnotatū accidētalem.
¶ Hec de primo.

Quantū ad secundum: vbi ad q̄stionem
istam est aliter respondendū/pono quatuor ꝯclusiones.
¶ Prima est: ꝙ actus intellectus ⁊ voluntatis ⁊ aliī om
nes aīe vel angeli tā inter se ꝙ a subiecto ⁊ effectiuo ipso
rum principio realiter ⁊ essentialit̄ distiguunt̄. ¶ Hec ap
paret: ⁊ ab omnib⁹ concedit̄. sunt eī actus isti diuersa ac
cidētia absoluta naturaliter ꝓducibilia ⁊ corruptibilia
eoꝝ principio ꝓductiuo vel principiis si sint plura rema
nentib⁹ incorruptis. actus etiam hmōi multiplicātur nō
multiplicatis ipsoꝝ principiis ꝓductiuis ⁊ subiectis re
ceptiuis. Cōstat etiam ꝑmiū ⁊ suppliciū meritū ⁊ demeri
tū ab illis quoꝝ sunt essentialiter esse distincta. quare ⁊c.
¶ Q̄ etiā actus hmōi sint inter se distincti/apparet. sūt
eī sepabiles ⁊ plures etiam respectu eiusdē obiecti pos-
sibiles. quare ⁊c.

Secunda conclusio est: ꝙ si potētie pro-
ductiue ⁊ receptiue istoꝝ actuum/puta sentiendi/intelli
gendi/volendi/⁊ mouēdi sunt in re extra distincte: nō tm̄
formaliter sed etiam realiter et essentialit̄ distiguunt̄ tā
inter se ꝙ etiā ab essentia in qua dicūtur existere. ¶ Hec
sequitur ex predicta. Et probat̄ prīo: ꝙ īter se illo suppo-
sito realiter distinguant̄. qm̄ impossibile est vnū realiter
esse eiusdem rei extra aīam principium ꝓductiuū ⁊ subie
ctū receptiuū: ⁊ nō eē eiusdē rei aliq̄d istorū: vcꝫ effectiuū
principiū nec subiectum. sed si potētie hmōi distinguunt̄
formaliter in re extra/vna ipsarū puta intellectus: ⁊ non
aliqua aliarum est intellectionis ꝓductiuum principiū
⁊ subiectū receptiuū: ⁊ similiter volūtas volitiōis: nō aūt
intellectus/nec aliqua aliarum. ⁊ sic de oībus aliis. qđ
etiā ꝯcedūt oēs q̄ hmōi diuersitateꝫ inter potētias istas
ponūt. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat̄. q̄ qncūq aliq̄ plura ꝓductiua
pr̄cipia sic se habēt ad diuersa ab eis ꝓducibilia: vt̄ etiā
subiecta diuersorū receptiua ad ipsa ī eis receptibilia: ꝙ
ꝓducibile ab vno non est ꝓducibile ab alio/nec econuer-
so: nec etiam receptibile subiectiue in vno est receptibile
in alio: que tm̄ ꝓducibilia ⁊ receptibilia realiter sunt dist̄
cta: talia oīa principia ꝓductiua ⁊ subiecta receptiua
realiter ⁊ essentialiter sunt distincta. ¶ Hoc appet euidē
ter. ideo eī calor ⁊ frigus arguunt̄ realit̄ inter se esse di-
stincta/q̄ sic diuersorū sunt principia ꝓductiua ꝙ ꝓdu-
cibile ab vno non est ꝓducibile ab alio. ideo etiam corp⁹
⁊ spūs arguunt̄ distīcta/q̄ distinctoꝝ sunt subiecta rece-
ptiua: vt corpus albedinis ⁊ spūs intellectiōis. ergo si hmōi
potentie sic distinguunt̄ ꝙ vna est receptiua ⁊ ꝓductiua
vni⁹ actus alteri īpossibilis/seq̄t̄ necessario ꝙ essentialit̄
⁊ realiter distiguāt̄. ¶ Si forte dicat̄ ꝙ diuersitas actuū
bene arguit diuersitatē formalem: non aūt realem poten
tiarū subiectoꝝ ipsoꝝ: ¶ Cōtra. q̄ sicut accidentia sensi-
bilia ad ipsoꝝ pr̄cipia ⁊ subiecta/ita ⁊ insensibilia seu spi
ritualia ad ipsoꝝ ꝓpria principia ⁊ subiecta. ergo sicut ex di
uersitate accidentium sensibiliū ⁊ corporalium arguit̄ di-
uersitas realis subiectoꝝ ⁊ principiorū ꝓductiuoꝝ: īpos-
sibile eī est vnū ⁊ idē realit̄ esse albū ⁊ nō albū/albedinis
ꝓductiuum ⁊ nō ꝓductiuum. ita non min⁹ est impossibile
vnū realiter esse aliq̄ actu intelligendi vel volendi actua
liter informatū ⁊ non informatum/ipm̄ actualit̄ ꝓduce-
re ⁊ non ꝓducere. Sꝫ intellect⁹ si a volūtate ē distinctus
sic producit effectiue ⁊ recipit subiectiue actū intelligēdi
ꝙ nullo mō volūtas nec aliqua aliarū potentiarū ipm̄ ꝓ
ducit nec recipit. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat̄. q̄ magis arguuntur
esse distincta illa quorū vnum est receptiuū ⁊ ꝓductiuum
principiū alicuius/⁊ alterū nō: ꝙ illa quorū vnū aliq̄d ꝓ
ducit ⁊ recipit ⁊ alteruꝫ nō: de facto posset tm̄ ipm̄ produ
cere ⁊ recipe sicut illud. ¶ Hoc apparet in exēplo euidē
ti. q̄ eī angelus nō est receptiuus albedinis sicut corp⁹
ideo maior diuersitas arguit̄ inter corpus ⁊ angelum ꝙ
inter vnū corpus actu albū ⁊ alterum non albū. sicut etiā
maior diuersitas arguitur inter caloreꝫ ⁊ frigus: quia ca
lor est calefactiuus ⁊ non frigus ꝙ inter vnum calorem
actu calefacientē ⁊ aliū non actu calefacientē. sed inter q̄
cūq quorū vnum aliquid actu recipit vel producit qđ al
terum actu nō recipit vel ꝓducit licet recipere ⁊ produ-
cere ipm̄ posset/arguit̄ diuersitas realis. ergo multo ma-
gis inter potentias quarum nulla est actus alterius sub
iectū receptiuū nec principiū ꝓductiuum. ¶ Preterea
arguo secundo sic ad idem. non magis distinguunt̄ illa
que sunt eorūdē pr̄cipia productiua ⁊ subiecta recepti-
ua/ꝙ illa que sunt diuersorum productiua principia ⁊ re-
ceptiua subiecta: ꝙ nihil eiusdem rationis est producibi
le ab eis nec receptibile in eis. sed oēs intellectus crea
ti quorumcūq tam angeloꝝ ꝙ hoīm sunt ꝓductiui ⁊ re-
ceptiui actus intelligendi eiusdē rōnis: immo etiā idem
actus in numero q̄ est in vno/pōt recipi ī quocunq alio.
⁊ ꝯsimiliter dico de actibus volendi respectu oīm volūtatū
nullus autē intellectus est ꝓductiu⁹ nec receptiu⁹ act⁹
volendi: nec voluntas actus intelligendi. ergo nō magis
immo min⁹ distinguunt̄ intellect⁹ oēs vel voluntates ꝙ
voluntas ⁊ intellect⁹ differāt in eodē. sꝫ ꝯstat ꝙ ītellect⁹
diuersoꝝ realit̄ distiguunt̄. ergo ⁊ volūtas ītellect⁹ ⁊ alie
quecunq potētie eiusdem. non enim quia in eodem: ideo
sequitur ꝙ minus distinguant̄ ꝙ illa q̄ sunt diuersorū. cor
pus eī ⁊ aīa rationalis lꝫ sint eiusdem hoīs/magis tm̄
inter se distinguunt̄ ꝙ aīa vnius ab aīa alteri⁹ hominis
vel corpus a corpore distinguatur. quare ⁊c. ¶ Cōfirmat̄
quia sicut accidētia materialia ⁊ sensibilia ad corporalia
ita ⁊ īmaterialia seu insensibilia accidētia se vident̄ ha-
bere ad subiecta spiritualia ⁊ incorporalia. sed omnia cor
poralia realiter indistincta sunt cuiuscūq accidentis cor
poralis eiusdem rōnis receptiua vel nō receptiua vnifor-
miter: ⁊ etiā principia ꝓductiua/vt appet ꝑ singula dis-
currēdo. ergo ⁊ de spiritualib⁹ formis accidētalibus inextē
sis cuiusmōi sūt oēs isti act⁹ cognitiui ⁊ appetitiui/cōpa
tis ad immaterialia siue spiritualia ꝯsimilit̄ est dicendū.
sed si potētie sint distīcte/nulla potētia vna est ꝓductiua
nec receptiua act⁹ alterius. ergo q̄libet ab alia realit̄ ē distī-
cta/supposito ꝙ ab ipa formalit̄ distiguatur. ¶ Si forte
dicatur ꝙ aliqua distinctoꝝ specie ⁊ etiā gn̄e pn̄t eē eius
dē rōnis/sicut intellect⁹ oīm tam angeloꝝ ꝙ hoīm: ⁊ simi-
ter volūtates: ⁊ ideo possunt esse pr̄cipia effectiua ⁊ sub
iecta receptiua actuum eorundem: nō aūt voluntas ⁊ in
tellectus: q̄ sunt alteri⁹ rationis: ¶ Cōtra primo. q̄ ista
responsio nō infirmat propositum: sed confirmat. q̄ ma-
gis distinguunt̄ que sunt alterius ꝙ que sunt eiusdeꝫ spe
cifice rationis. sed omnis intellectus vt dicit est cū quo-
cunq alio intellectu eiusdem rationis: non aūt cum aliq̄
voluntate: ergo magis q̄libet intellect⁹ a volūtate ꝙ ab
alio intellectu a q̄ tm̄ realiter distiguit̄/est distinctus. qua
re ⁊c. ¶ Secūdo. q̄ lꝫ diuersorum scđm speciem possint
esse effectus ab eis oībus distincti realiter eiusdē speci-
fice rationis/vt ignis caloris ⁊ solis: a quibus omnibus
est effectiue calor eiusdem rationis: non tamen diuersoꝝ
specie possunt esse aliqua eiusdem speciei ab ipsis diuer-
sis specie realiter indistīcta. impossibile eī est ꝙ aliqua
secundum speciem distincta sint eadem realiter cum ali
quibus specie indistinctis. Sꝫ angelus ⁊ anima intelle-
ctiua sunt scđm speciem distīcta/vt probatum fuit supra
in questione alia. ergo hmōi potentie eis cōmunes/vide-
licet intellectus/volūtas/⁊ potētia motiua/q̄ sunt scđm
responsionem istam eiusdē rationis in eis/sunt distincta
realiter ⁊ essentialiter ab ipsis. hoc aūt poni nō pōt intel-
ligendo ꝑ tales potētias ꝑcisa pr̄cipia actuū ꝓductiua
⁊ subiecta receptiua vt ab actibus distincta. Si aūt ꝑ hu-
iusmodi potētias ītelligāt̄ act⁹: vt ꝑ ītellectū ītellectio
ꝑ volūtatē volitio: ⁊ ꝑ potentiā motiuā motio: sic ꝯcede

hmői potētias vcȝ ītellectiuā volitiuā ⁊ motiuā āgeli ⁊ aīe rōnalis esse eiusdē specifice rōnis: qꝛ nec ꝑ hoc ītelligit aliud nisi ꝙ angel⁹ ⁊ aīa ipsa ītellectiua lȝ spē formalit distincta: sunt tñ virtualiter indistīcta: qꝛ effectuū eiusdē speciei pricipia ꝓductiua: mō ꝗ pōt dici ꝙ potētia calefactiua solis ⁊ ignis sūt eiusdē rōnis. nō eñ dr̄ eiusdē rōnis tāq̄ aliq̄ ī sole ⁊ igne formalit existētia ab eis realit indistīcta: sed qꝛ caloris eiusdē rōnis pricipia ꝓductiua. cū hoc etiaȝ angelus ⁊ aīa sūt hoꝝ actuum vcȝ ītellectionis ⁊ volitionis subiecta receptiua. q̄re ⁊c. ¶ Preterea tertio arguit sic ad idē. oīa formalit distīcta finita sūt realiter distincta. ¶ Hoc appet. nulla eñ formalit distīcta finita sūt min⁹ distīcta q̄ formalit distīcta q̄ vel sūt īfinita vel saltē nō sūt finita. sed relationes originis in diuinis nō sūt finite: ⁊ tñ sūt non tm̄ formalit sȝ etiā realit distīcte ergo nō min⁹ distīguunt hmői potētie īter se q̄ sūt finite / supposito ꝙ formalit͛ sint distincte. ¶ Cōfirmat. qꝛ esto ꝙ potentie ponerent eē idē realit cū essentia ī q̄ sunt: nō tñ inter se possent eē idē realit: si distīguerent formalit. Mā potest probari euidenter. qm̄ nulla creata diuersa inter se eadem cum alio aliquo realiter possunt inter se magis esse idem licet sint idem in alio / q̄ relationes diuine increate / que cum essentia sunt idem realiter / sint idem inter se. ¶ Hoc ꝓbat. qm̄ ꝗm aduersarios ꝙ aliqua formaliter distincta sint aliquo mō idē vcȝ realiter / hoc ē ꝓpter pfectionem infinitā ipsoꝝ vel alterius tm̄ eoꝝ sibi identificātis reliquū. ex ꝗ seq̄tur euidēter ꝙ maior idētitas formaliter distīctorum maiorē arguit pfectionē vel oīm vel alicuius ipsoꝝ. Sed ꝯstat ꝙ nullū creatoꝝ nec creabiliū pōt esse pfectius aliqua relationū diuinarū. ergo nulla creata formalit distīcta inter se lȝ alicui tertio eadē / pñt īter se esse magis idem q̄ aliqua increata. sed diuine relationes licet sint idem cū diuina essentia realiter solum differentes formaliter: vt concedunt: tñ inter se realiter distīguūtur sicut ⁊ persone. ergo ꝯsimiliter ī ꝓposito: lȝ potentie sint ab essentia rōne sue pfectionis ⁊ alicuius illimitationis realiter indistincte: inter se tñ si formaliter / ⁊ realiter distīguūt. ¶ Ex ꝗ vlterius seq̄tur scđa pars ꝯclusionis ꝑdicte: ꝙ vcȝ nec cū essentia possunt realit esse idē. qm̄ qđ in se existens vnum realiter / est vnū realit cum pluribus distinctis realiter / est vna res ⁊ plures realiter. sed essentia angeli vel anime est in se vna realiter. ergo si est idem realiter cum omnibus suis potentijs distinctis realiter erit vna res que erit plures res. hoc autem est impossibile in creatis. Tantum enim in diuinis / vt habetur extra de summa trinitate ⁊ fide catholica / sunt tres res que sunt vna res. sola enim diuina essentia in se existens vnica: quia eadem tribus realiter distīctis: videlicet relationibus originis ⁊ personis / est tres res et vna res: nulla autem alia res vnica potest esse idem realiter cum pluribus realiter distinctis: nec per consequens plures res. ergo si potētie sunt realiter distincte inter se sicut ⁊ sunt si formaliter / etiam ab essentia cuius sunt / realiter distinguuntur. ¶ Preterea arguo sic ad idem. si potentie inter se et ab essentia formaliter distinguuntur / nullius actus cognitiui nec appetitiui anima ipsa poterit esse immediatum subiectum susceptiuum nec principium effectiuum. nec enim idem numero accidens potest esse in diuersis subiectis. potentia autem est subiectum immediatum proprij sui actus / vt intellectus actus intelligendi et voluntas actus volendi: et sic de alijs. sed impossibile est qđ est subiectum immediatum et principium effectiuum alicuius actus / esse idem realiter cum illo quod non potest esse illius effectiuum principium nec subiectum. ergo nec aliqua potentia potest esse idem realiter cū essentia. ¶ Confirmatur. quia omne quod est realiter medium inter aliqua extrema realiter distincta / videtur esse realiter distinctum non tantum ab vno sed etiam ab vtroq̄ extremo. Sed si potentie ab essentia cuius sunt formaliter distinguantur: quelibet ipsarum erit realiter medium inter essentiam in qua est ⁊ proprium suum actum. que duo videlicet essentia et actus in potentia immediate receptus sunt extrema realiter ⁊ essentialiter distincta / sicut accidens ⁊ substantia. ergo et quelibet potentia erit tam ab essentia q̄ ab actu / inter que duo mediat / distincta realiter: si ab ipsa formaliter distinguatur. ¶ Maior videtur euidens. ꝙ enim a ⁊ b sint realiter distincta: ⁊ b mediet inter ipsum a ⁊ c. magis q̄ econuerso / sic ꝙ c. possit subiectiue immediate existere in b. ⁊ non in a. hoc non videtur possibile. ergo si potentia aliqua vt intellectiua est inter essentiam ⁊ intelligendi actum sic medians ꝙ actus huiusmodi in ipsa potentia immediate recipitur et ab ea efficitur: non potest autem in essentia recipi nec ab ipsa effici nisi potentia mediāte: videtur ꝙ potentia tā ab actu ipso q̄ ab essentia realiter distinguatur / sicut apparet ꝑ exemplum de subiecto immediato ⁊ remoto actuum materialium seu corporalium ⁊ sensibilium. quare ⁊c.

Tertia conclusio est: ꝙ potentie nec inter se nec ab essentia realiter sūt distīcte.

¶ Hec cōiter cōceditur ⁊ probatur: qꝛ cū omnia realiter distincta sint separabilia: per consequens potētie anime vel angeli possent tam inter se q̄ ab essentia separari ꝑ diuinā potētiā si realiter distinguerentur. hoc autem est falsum. qꝛ tunc voluntas separata esset beatificabilis: qꝛ fruitione informabilis: ⁊ intellectus sīliter visione: ⁊ ita essent duo distīcta et separata / intellectus videlicet ⁊ voluntas / quoꝝ alteꝝ vt intellectus posset deū intellectiue cognoscere non autem diligere: ⁊ voluntas ecōtrario diligere ⁊ non intelligere. essentia aūt ipsa intellectualis aīe vel angeli ab hmői separata potentijs nō esset beatificabilis: cū nec posset pfici fruitione nec aliqua visiōe: qꝛ nec aliqđ possꝫ intelligere nec diligere. hec autem oīa videntur esse absurda. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur. qꝛ si intellectus ⁊ volūtas ab essentia anime vel angeli realiter distinguunt / nō magis nec aliter anima vel angelus beatificatur nec actu beatifico informat q̄ humanū corpus beata anima informatū. sed ꝯñs apparet euidenter esse falsum. ergo ⁊ añs. ¶ Cōsequentia ꝓbatur ex hoc. qꝛ que vniformiter actib⁹ beatificis informant / vniformit beatificātur. sed si intellectus ⁊ volūtas ab aīa ⁊ ab angelo realiter distinguerent aīa btā ⁊ corpus ipā informatū quātum ad hoc actibus beatificis vcȝ visione ⁊ fruitiōe dei vniformit informarētur. qꝛ sicut corpus pficit eis mediāte aīa: ita ⁊ aīa mediantib⁹ potentijs ab ipsa realiter distinctis. ⁊ sicut corp⁹ non potest immediate huiusmodi actibus informari seu pfici: ita nec essentia anime vel angeli. ergo ⁊c. ¶ Si forte dicatur ꝙ non est simile / quia anima vel angelus beatificatur ⁊ actibus beatificis informatur sola potentia mediante: corpus autem non nisi mediantibus duobus videlicet potentia ⁊ essentia: ¶ Contra primo. quia ex q̄ non magis essentia anime vel angeli vt distincta a potentijs potest informari accidentib⁹ beatificis q̄ corpus: ꝑ ꝯñs licet plura sint media inter actum beatificum ⁊ corpus q̄ inter aīam ⁊ ipm actū: tñ aīa quantū est ex se vt distinguit a potētijs nec beatificatur nec magis est beatificabilis q̄ sit corp⁹. ¶ Scđo. qꝛ nihil est beatificabile nisi qđ pōt ī obiectū beatificū tēdere. sȝ nō magis aīe essentia vel angeli si a potentijs distinguit pōt tēdere ī deū q̄ corpus. ergo nec plus est beatificabile. ¶ Mior appet. qꝛ nihil pōt in obiectū beatificū qđ est de⁹ tēdere nisi qđ pōt actū beatificū immediate recipe. solū eñ actus beatifici immediatū subiectū tēdit in deū. sed essentia si a potentijs distinguit non magis est subiectum act⁹ beatifici q̄

sit corpus. ergo ⁊c. ¶ Tertio. qꝛ cū tota aīa ⁊ q̄libet eius potentia sit corporis forma: per consequens quelibet potentia separata ab anima / qđ est possibile fieri si ab ipsa realiter est distincta / posset idem corpus in quo prius fuerat coniuncta anima informare. ex quo sequitur ꝙ voluntas fruitione beatifica informata ab anima separata posset idem corpus in quo erat prius cum anima informare. sed tunc in tali casu constat ꝙ non essent plura media inter actum beatificum ⁊ corpus voluntati beate vel intellectui cōiunctum: q̄ sint mō inter aīe vel angeli essentiam ⁊ ipsam fruitionem seu visionem diuinā. quare ⁊c. ¶ Preterea ad pricipalē ꝯclusionē secūdo arguo sic. quot sunt in anima realiter distincta tot sunt in ipsa forme substātiales si illa sunt substantialia: vel accidētales si accidētalia. Sȝ aīa ⁊ quilibet angelus est vnica simplex forma in se non ꝯtinens plures substantiales formas. ergo nec plura sunt substantialia realiter distincta. potentie aūt ipsi⁹ non possunt esse accidentia: vt supius est ꝓbatum. ⁊ ita si essent ab angelo vel ab anima realiter distincta / cum haberent esse substantialia / essent diuerse forme substantiales. hoc autem poni non pōt. ergo ⁊c. ¶ Maior videtur euidens. Primo. qꝛ omnis res substantialis est materia vel forma / vel composita substantia. Sed si potētie realiter distinguuntur / sunt diuerse res substātiales: quarū nulla est materia nec compositum. ergo ⁊c. ¶ Secundo. qꝛ omnis entitas siue perfectio substantialis alterius informatiua seu pfectiua a quo realiter est distincta / est vere forma substantialis. sed si potētie ab anima realiter distinguūt q̄libet est substantialis non accidētalis perfectio absoluta humani corporis perfectiua seu informatiua a quo ꝑfectibili realiter est distincta. Cōstat enim ꝙ anima informante corpus quicquid est substātiale eius informat ipsum: nec est aliqua eius potentia que corpus informatuꝝ ab aīa non informet. ergo ⁊c. ¶ Si forte negetur assumptum: ⁊ dicatur ꝙ nulla potentiarū aīe est corporis pfectiua: ¶ Cōtra primo. qꝛ tunc seq̄tur ꝙ q̄libet potentia anime erit forma oīno īmaterialis sicut angelus. Sicut eñ omnis entitas substantialis alterius informatiua dr̄ materialis: ita ecōtrario omnis alia nulli⁹ informatiua sed per se existens vel existere potens / que nec est materia nec oppositū / est forma oīno immaterialis: vt angel⁹ qualis non pōt poni aliqua potētia aīe. q̄re ⁊c. ¶ Secūdo. qꝛ si aliqua res esset in aīa humana ab ipsa realiter distincta: q̄ non esset corporis cui ipsa coniūgitur pfectiua ex tali re ⁊ corpore nō magis fieret aliqđ per se vnū q̄ ex aliquo corpore ⁊ ex angelo sic vt motor mobili copulato sȝ hoc est falsum: quia ex corpore humano ⁊ ex anima cū omnibus eius potentijs sūpta fit vere aliquid per se vnū. ergo ⁊c. ¶ Preterea tertio ⁊ vltimo ad ꝯclusionem arguitur sic. si potentie anime vel angeli essent distīcte realiter inter se ⁊ ab essentia: nec angel⁹ nec anima esset aliquid per se vnū. ꝯñs est falsum: ergo ⁊ antecedens. ¶ Cōsequentia probatur. quoniam ex pluribus rebus substantialibus realiter distinctis non pōt fieri aliquid ꝑ se vnū nisi alterum talium pluriū sit alterius pfectiuum: vel oīa alicuius alterius. sed nec vna potentia est alterius nec essentie pfectiua. ¶ Hoc apparet: nisi ponas essentiam eē sicut materiam: ⁊ potentias sicut formas: vel vnam potētiam esse materiam ⁊ aliam eius pfectiuā formam: qđ poni non potest. ergo ⁊c. ¶ Si forte dicatur ꝙ licet ex essentia et potentia non fiat aliquid per se vnum / sicut nec ex aliquo subiecto ⁊ ex sua propria passione: tamen essentia ipsa secundū se sumpta est forma aliqua per se vna: ¶ Cōtra. quia ex quo potentie ab essentia sunt realiter distincte quero / quomodo sunt in ipsa? non enim possunt in ea existere per realem identitatem: sicut relationes originis sunt in diuina essentia. ergo aut sunt in ipsa per informationem: quia videlicet eam perficiunt ⁊ informant: aut ꝑ solam vnionem. Si primum: ergo sequitur ꝙ essentia sit quasi sicut ipsarū materia: quod est falsū. ¶ Si autē ponatur secundum: ergo non aliter potentie sunt in essentia q̄ econuerso ipsa essentia sit in eis: nec q̄ quecunq̄ alie substantie distincte realiter ⁊ vnite sint mutuo in seipsis hoc autem est falsum: quia tunc magis vniretur anima corpori q̄ aliqua potentia ipsi. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia si potentie essent inter se ⁊ ab essentia distincte realiter / non essent aliter in ipsa essentia q̄ vna potentia in alia: quia vt dictū est nō essent in essentia nisi per vnionē ⁊ simultatem: sed non minus essent simul inter se adinuicem q̄ cum essentia: nec magis ipsa essentia videretur eē ipsarum fundamentum q̄ econuerso: cum non magis pficeretur essentia per potentiaȝ q̄ econuerso potentia per essentiam. hoc autem videtur inconueniēs. ergo ⁊c.

Quarta & vltima conclusio est: ꝙ nullo modo potentie anime nec etiam cuiuscunq̄ alterius forme inter se nec ab essentia forme cuius esse dicuntur vt sumuntur fundamētaliter ⁊ intrinsece distinguunt.

¶ Hec conclusio primo exponetur: ⁊ scđo ꝓbabit. Ad primi euidentiam est sciendū: ꝙ potētia dupliciter potest sumi. Uno modo precise ꝓ principio actus elicitiuo ⁊ receptiuo: vt intellectus ꝓ principio a ꝗ intellectio elicit ⁊ in ꝗ subiectiue recipit: ⁊ sic sumit potētia fundamētalit ⁊ itrīsece. Alio mō pōt accipi extrīsece: vcȝ ꝓ pricipio elicitiuo et receptiuo / vt ītellect⁹ ꝓ pricipio elicitiuo ⁊ receptiuo simul cū actu ītelligēdi elicito ⁊ recepto: ⁊ hoc mō potētie aīe vel angeli / nō aūt primo mō realit sunt distīcte: qꝛ actus hmői aīe ⁊ angeli realiter sunt diuersi. hoc etiā mō nō primo dicūtur potentie ī plrali / vcȝ ꝓpter actuum plralitatē ⁊ realē diuersitatem. Primo autem mō accepte sunt idē ⁊ vnicū nūero īdistinctū: nec sūt potētie ī plrali: sȝ magis potētia in singulari / vcȝ essentia aīe vel angeli ⁊ alia q̄cūq̄ actiua forma q̄ nullo sibi addito mediāte ē oīȝ actuū sibi naturalit possibiliū pricipiū ꝓductiuū. Dico autem actū naturalit possibilē ꝓpt actū btīficū cui⁹ natura beatificabilis nō ē ꝓductiua: sȝ tm̄mō receptiua / vt patebit in tertio ⁊ in quarto. Aliorū vero actuū cognitiuoꝝ ⁊ appetitiuoꝝ siue organicorū seu ab organis depēdētiū vt sensus ⁊ ipsi correspondētis appetit⁹ / siue alioꝝ / vt intellectus ⁊ voluntatis / essentia ipsa intellectualis est īmediatū subiectum ⁊ principiū effectiuū. q̄ essentia sortit diuersa vocabula ī ordīe ad diuersos act⁹. eadē eñ essentia dicitur potentia motiua nutritiua gñatiua sensitiua: q̄ oīa spectant ad aīam. eadē etiā forma ītellectiua dicit potētia motiua intellectiua ⁊ volitiua: ⁊ si aīa sensitiua ⁊ itellectiua sunt in hoīe vna forma / ipsa dicet ⁊ erit oīa supradicta vcȝ potentia intellectiua vt ītellectionis / volitiua vt volitionis / sensitiua vt sensationis / gñatiua vt gñationis / nutritiua vt nutritionis / ⁊ motiua vt motionis pricipiū: ⁊ aliquoꝝ etiā istoꝝ receptiuū subiectū: vt alioꝝ oīm a nutritiōe ⁊ a generatiōe. nec eñ aīa ītellectiua nec etiā sensitiua generat nec nutritur sed corp⁹. Et hoc mō possꝫ bonū habere intellectū opinio quorūdā doctoꝝ dicētium ꝙ potentia addit respectū sup essentiam: ⁊ ꝙ diuerse potentie distinguunt tā inter se q̄ ab essentia ꝑ respect⁹ varios ⁊ diuersos. ¶ Hec opinio pōt dupliciter intelligi. Uno modo ꝙ potētia addat sup essentiā respectū tā q̄ formaȝ aliquā ꝑ se vnā inter essentiā ⁊ actū sibi possibilē mediātē / ipmq̄ actum realiter ꝓducētē: ⁊ sic est falsum ⁊ oīno īprobabile. nec eñ verisile ē ꝙ hoc mō doctores illi intellexerint. Primo. qꝛ nec relatio ē distīctū aliqđ ab extremis. Secūdo. qꝛ esto ꝙ eēt / nō posset esse alicui⁹ act⁹ absoluti pricipiū ꝓductiuū. Tertio. qꝛ potētie non sūt accidentia: vt supi⁹ est ꝓbatū. Quarto. qꝛ idē ē istoꝝ actuum

alit aliqrū pductiuū pricipiū τ subiectū. ꝯstat aūt nullū actuū taliū posse recipi i fora aliq̄ respectiua. ꝗ τc. ¶ Secūdo modo potest itelligi potētiā respectū addere sup essentiā: τ p respect⁹ diuersos vnā differre ab alia: qr illud idē qd̄ dr essentia vt absolute sumptū/ dicit potētia i ordine ad actū cui⁹ est pductiuū pricipiū τ subiectū. qd̄ q̄dē scd̄m q̄ est diuersorum actuum pductiuū diuersarū potētiarū noib⁹ nūcupatur. τ hoc mō verū ē potētias sūptas extrinsece distigui iter se τ ab essentia τ p respect⁹ hoc ē p ordinē ad act⁹ varios τ diuersos. ¶ Ex p̄dictis pōt iferri corollarie: q̄ lꝫ potētie itrīsece mō p̄dicto sumpte sint idē τ vnicū principiū indistinctū totalit in re extra: tñ nomina ipsarū potētiarū vt intellect⁹ volūtas visus audit⁹ τ silia non sunt nomina synonyma. qm̄ nō tm̄ significant principium taliū actuū qd̄ est vnicū: sed etiā actus ipsos varios ꝯnotant vel principalius significant: vt itellect⁹ actū intelligendi/ volūtas actuꝫ volēdi/ visus visionē/ auditus auditionē: τ sic de alijs. Essentia aūt ipsa vt anima vel angelus significat illud idem principiū oīm actuum vt absolute sūptū. q̄re τc. ¶ Hoc mō p̄dicto ꝯclusio supra dicta intellecta pōt scd̄o sic pbari. si potētie iter se vel ab essentia essent distincte aliq̄liter in re extra/ necessario seq̄retur q̄ realiter essent distīcte: sed nec inter se nec ab essētia cuius sunt/ realiter distingui possunt. ergo τc. ¶ Utraq̄ premissarū apparet ex pbatis in p̄cedentibus. maior vcꝫ ex probatione secunde: minor autem ex probatione tertie ꝯclusionis. ¶ Preterea secundo ad idem arguo. quia anima intellectiua vel angelus est per se quocunq̄ alio circūscripto subiectum beatitudinis receptiuum. ꝗ nec intellectus nec volūtas distinguunt ab eis. ¶ Antecedens est ex p̄cedentib⁹ manifestuꝫ. ꝯn̄a etiā est euidēs. quoniam beatitudo ꝯsistit in actu videndi τ fruendi: qui actus non sunt nisi intellectus τ volūtatis: ergo essentia anime vel angeli in qua immediate huiusmodi actus recipiūtur est intellectus insimul τ voluntas: intellect⁹ vt intellectione/ voluntas vt volitione realiter informata quare τc. ¶ Preterea tertio. non magis potētia intellectiua τ volitiua ab essentia aīe vel angeli q̄ motiua potētia sunt distincte. sed potētia motiua angeli vel anime est ab essentia indistincta totaliter i re extra. ergo τc. ¶ Maior videt euidens. qr actus intellectionis vel volitionis nō magis a natura intellectuali distinguunt q̄ actus motionis localis: ꝗ nec potētia intellectiua nec volitiua amplius q̄ motiua. ¶ Minor probatur: qr qd̄ ē perfectiōis in mobili imperfectiori τ inferiori non est negandū supiori τ perfectiori/ nisi ipsi repugnare pbetur. Sꝫ i quocūq̄ localiter mobili est pfectionis q̄ eius essentia q̄ est mobilis seipsa nullo sibi addito mediante sit sui motiua τ ad locū sibi possibilem translatiua. hoc aūt repit in natura i perfectiori natura anime τ angeli/ quia i essentia corpali vt appet in graui τ leui. ipsa eñ grauis forma est ad deorsum τ leuis ad sursum immediatū mobile τ motiuum. cōstat autem essentiam tam anime q̄ angeli esse localit mobilem. ergo τc. ¶ Confirmatur. quia natura τ maxime sup̄ma creatura cuiusmōi ē forma intellectualis/ dignificāda est q̄tū significari potest. sed mobile localit qd̄ pōt p suam essentiā se mouere scd̄m quā est mobile passiue nobili⁹ ē vt sic q̄ illud qd̄ nō nisi p aliq̄d sibi additū ē sui motiuū. ꝗ cū essentia aīe τ angeli sit localit mobilis/ ponēda est etiā suīpsi⁹ eē motiua: cū nec hoc ipossibile: sꝫ magis rōnabile videat. ¶ Ex hoc vlterius ēt pōt argui de oīb⁹ alijs potentijs sensitiuis aīe. qm̄ q̄ rōne essentia anime tā intellectiue q̄ sensitiue pōt poni mot⁹ localis imediatuꝫ principiū τ subiectū: ppter qd̄ arguit potētiā motiuā eē ab ipsa aīa indistinctā: eadē rōne pōt poni ipsam existere oīm actuū cognitiuorum τ aliorum sibi naturaliter possibiliū similiter imediatū pricipiū τ subiectū. quare τc. ¶ Preterea quarto ad idem arguitur. qr non est ponēda pluralitas vbi nulla cogit necessitas. frustra eñ fit p plura qd̄ pōt fieri per pauciora. Sed oēs actus aīe vel angelo possibiles possunt ab eodem principio elici effectiue τ in ipso eodem recipi subiectiue. ꝗ ppter pluralitatem seu diuersitatē actuū nō est necessariū ponere diuersitatē potentiarum tanq̄ diuersorum principiorum actuum p̄dictoruꝫ. nulla etiam apparet cā alia propter quā talis pl̄alitas potētiarū in essentia aliqua sit ponenda: cū oīa ꝯueniētia vt videt saluentur: τ incōueniētia meli⁹ euitētur ponēdo ipsarū p̄dictā vnitatē q̄ ꝯcedēdo inter ipas aliquā diuersitatē/ vt inferi⁹ apparebit respōdēdo in sequēti articulo ad dubia q̄ tāgent: ppter q̄ ad ponēdū inter ipas diuersitatem alij mouētur. quare τc. ¶ Hec de secundo.

Quantum ad tertiū & vltimū: vbi sunt soluenda q̄ cōtra predicta ab alijs arguunt/ q̄ vcꝫ ponūt potentias esse distinctas tā inter se q̄ ab essentia: Arguo primo in vli de oībus potentijs/ sic. qn̄cūq̄ diuersarū potentiarū actiuarum act⁹ secūdus ē eiusdē gn̄is/ τ ipe potentie q̄bus conuenit talis actus scd̄us actiue potentie cuiuscūq̄ create est vnius gn̄is/ vcꝫ actiōis. ipa eñ actio est scd̄us act⁹ potētie create. ꝗ τ oīs actiua creata ē vni⁹ gn̄is τ eiusdē: cū oēs actiōes ex suis prīcipijs habeāt vnitatē. sꝫ qd̄ ē vni⁹ gn̄is nō pōt eē idē cū reb⁹ diuſorum gn̄erū cuiusmōi sūt entia creata actiua. q̄re τc. ¶ Preterea scd̄o qr idem totaliter non pōt existere in seipso. sꝫ potētia oīs est in essentia cuius est: vt potētia aīe in anima τ potētia angeli in angelo/ τ sic de alijs. ergo τc. ¶ Secūdo arguo in speciali de potētijs forme intellectualis vt angeli vel anime rationalis. qm̄ cū actus p obiecta τ per actus potentie distinguant: per ꝯn̄s oportet potētias eē diuersas illas que sunt actuum diuersorum τ etiam obiectorum. sed omnium sensuum actus τ obiecta realiter distinguuntur. intellectus etiam τ voluntas τ si idem obiectum aliū tamen τ aliū habent actum. alie etiā potētie aīe sensitiue/ vt nutritiua gn̄atiua τ motiua/ que etiā est nature intellectualis: nec idē habēt obiectum nec actū. ergo τc. ¶ Preterea icorruptibile τ corruptibile necessario distiguunt. sed essentia aīe intellectiue τ eius potentia intellectiua τ volitiua sunt icorruptibilia. sensitiua aūt oīs ei⁹ potentia est corruptibilis. nisi eñ sensitiua potētia corrūperetur in sepatione aīe intellectiue a corpore/ aīa itellectiua separata a corpore posset sentire: qd̄ est falsuꝫ. ꝗ τc. ¶ Preterea illa que sunt eiusdem speciei differūt ab illis q̄ sunt alterius speciei. sꝫ itellect⁹ τ volūtas sūt i angelis τ hoībus: τ potētie sensitiue i oībus aīalibus spē differentibus eiusdē rōnis. qd̄ arguit ex idētitate actuum i quos pn̄t. ꝗ τc. ¶ Preterea oēs potentie organice a nō organicis sunt distīcte. sed oēs potentie sensitiue sunt orgānice: non aūt intellectus nec volūtas. ꝗ τc. ¶ Preterea qr vnū τ idē nō pōt esse reflexiuū sui sup se τ non reflexiuum. sed intellect⁹ τ voluntas sunt potētie reflexiue: non auteꝫ aliq̄s sensus. ergo τc. ¶ Preterea vbicūq̄ repitur vnū/ τ oē alterū ab illo realiter indistinctū/ sed intellect⁹ voluntas τ potentia motiua sunt alicubi vbi nō est potētia aliqua sensitiua/ et econuerso potentie sensitiue sunt vbi non est intellectus aliq̄s nec volūtas. ergo τc. ¶ Tertio arguitur de potentijs sensitiuis: vcꝫ q̄ distiguant ab aīa sensitiua. Primo. qr oīa sepabilia realiter sunt distīcta. sed anima sensitiua potest separari ab istis multis saltem potentijs sensitiuis vt a visu τ auditu τ a quibusdaꝫ alijs que dicuntur esse de bene esse aīalis. qr etiam de facto aliqua sunt animalia talib⁹ sensibus carentia/ sicut talpa. ergo τc. ¶ Preterea secūdo arguo. quia que differunt loco τ situ siue subiecto non sunt in re extra totalit indistīcta. sed potentie sensitiue videtur distingui in aīali

loco τ subiecto. aliud est enim organuꝫ visus τ aliud auditus: τ sic de alijs. ergo τc. ¶ Tertio. quia idem omnino non dependet a seipso. sed sensuū alij sunt in suis actibus ab alijs dependentes/ vt sensus interiores ab exterioribus/ sicut τ volūtas ab intellectu. sicut enim voluntas nō potest velle nisi intellectū: ita nec aliquis sensuū interiorum potest aliquē elicere actū nisi circa obiectū primo sensatum per aliquē exteriorem sensuꝫ. quare τc. ¶ Preterea quarto. quia eiusdē anime sunt plures sensitiue potentie τ distincte: ergo nō possunt totaliter esse idem cuꝫ ea. ¶ Quarto arguit de potentia nutritiua τ generatiua. Et prīo q̄ ab alijs sensitiuis potētijs distinguant. quoniā sensitiue τ oēs alie potētie ab istis sūt tm̄ forme accidentales: iste autē forme substātiales corporis virtualit contentiue. ergo τc. ¶ Secundo. q̄ etiā distinguant ab essentia: quoniā potētie iste due nō semp possunt in debitos sibi actus: qd̄ tm̄ manente ipsa aīa faceret si ab ipsa nō differret. quare τc. ¶ Quinto τ vltio arguit de intellectu τ volūtate tm̄. Primo. qr intellect⁹ est potentia naturalis nō libera. sed voluntas ecōuerso est potentia libera nō naturalis: essentia aūt ipsa nō est naturalis potentia nec libera. ergo τc. ¶ Secūdo. quia voluntas presupponit in operando intellectū τ nō ecōuerso. sed idē nō presupponit seipsum. ergo τc. ¶ Tertio quia volūtatis est p̄ncipaliter meritū τ demeritū: nō autē intellectus nec alicui⁹ aliarū potētiarum. quare τc. ¶ Quarto arguit ad idē per Aug. ponētem. xv. de tri. cap. vij. duas differentias inter imaginē creatā τ imaginē increatā. Prima est. quia in beatissima trinitate nō est aliquid qd̄ nō sit trinitas/ pater/ filius/ τ sp̄us sanct⁹ nihil eñ est ibi nisi de⁹. secus aūt ē in imagine creata: qr anima q̄ habet intellectū τ volūtatē/ nō est intellectus nec volūtas. ergo τc. ¶ Secūda differentia quā ibidem ponit Aug. est: quia in trinitate pater nō intelligit p filiū nec vult per sp̄m sanctū. in imagine autē creata homo intelligit precise per intellectum τ nō per voluntatē: τ ecōuerso vult p voluntatē τ non per intellectū. τ ita ex ista secūda differētia videt inuere Aug. q̄ potentie inter se: ex prima vero q̄ ab essentia distinguantur.

Ad ista p ordinē. Ad primū quo arguitur de potētijs in vniuersali: potest dupliciter respondere. Primo negando maiorē. diuersa eñ possunt esse effectus vnius rōnis virtualit cōtentiua. non eñ oportet esse tantā vnitatē i potētijs actiuis quāta est in earū effectibus. quare τc. ¶ Secūdo etiā potest respōderi negādo minorem. actio eñ licet sit vnius generis/ nō tñ tāq̄ res aliqua p se vna/ vt supponit ratio ista: sicut apparet ex dictis in p̄ncipio hui⁹ libri. quare τc. ¶ Ad scd̄m qñ dr q̄ potētia est in essentia τ nō ecōuerso: dico q̄ falsuꝫ ē accipiendo fundamētaliter nō pro actu sed p ei⁹ principio pductiuo. nō magis eñ p̄ncipiū act⁹ intelligēdi ē i natura aīe vel angeli q̄ aīa vł āgel⁹ sit i ipo. bñ tñ pōt dici q̄ intellect⁹ aīe sic acceptus est in corpore aīa informato. vbi eñ est aīa/ ibidē est itellect⁹ ipsius ab ea vt sic sumpt⁹ totalr idistinct⁹. Cōsimilit dico de oīi alia potētia. nec eñ potētia calefaciēdi ē i calore magis q̄ ecōuerso: sed est in substātia calore exn̄te in ipa. quare τ ce. ¶ Ad alia q̄ adducunt de potētijs aīe in speciali. Ad p̄mū qñ dr q̄ diuersorum actuū diuerse sūt potētie: Dico q̄ verū ē virtualr: nō aūt fundamētalr seu formalr. eadē eī forma aīe idistincta ē pluriū effectuū p̄ncipiū pductiuū sicut sol: q̄ oīno idistinct⁹ est calefactiuus desiccatiuus τ aliorum pluriū effectuū pductiuus. qd̄libet etiā elemētū ē pductiuū forme substantialis τ sibi pprie accn̄talis. ¶ Et qñ dr q̄ potētiarū aīe sunt diuersa obiecta/ concedo potētiarū hoc est actuū diuersa esse obiecta. sicut eñ solis eadē forma agit diuersa τ varia in diuersis: qr nec passa oīa in que agit sunt eorūdē receptiua: ita cum essentia aīe sensitiue sit virtualr cōtentiua actuū diuersorū diuersa obiecta sui terminatiua exigentiū (nec enim visio pōt termīari ad sonū/ nec auditio ad colorē) p ꝯn̄s oportet essentiā aīe tot habere obiecta τ in ipa posse tēdere quot sunt possibiles ipsi act⁹ ad idē obiectū nō terminabiles sed tm̄mō ad diuersa. Nec tñ ppter diuersitatē taliū obiectorum oportet ponere diuersitatē p̄ncipiorū ipsorū/ magis q̄ in sole pducēte varia i diuersis. Loquēdo aūt de aīa intellectiua nō est verū q̄ potentiaruꝫ seu actuū cognitiuorum τ appetitiuorū eius sint diuersa obiecta: cū oē intelligibile sit volibile et econuerso: nec in ipsa sint alie potētie q̄ intellectiua τ volitiua excepta motiua: τ hoc/ nō distinguēdo actū intelligēdi cōtra actū sentiendi vel dissentiēdi τ appetēdi τ diuidēdi: a quo tñ distinguit/ vt alias oñsum est. ¶ Ex p̄dictis sequit corollarie: q̄ si aīa intellectiua nō sit alia a sensitiua in hoīe/ perfectior est aīa intellectiua q̄ angelus non formalit τ q̄dditatiue magis q̄ mō sed virtualr τ quodāmodo extēsiue: quia pluriū actuū virtualr cōtentiua cōtinet eñ virtualiter act⁹ varios sentiēdi: quorum null⁹ in angelo cōtinet: τ vltra hoc actus intelligēdi volēdi τ mouendi sibi τ angelis cōmunes. quāto aūt causa aliqua est pluriū effectuū virtualit cōtētiua τ pductiua/ tāto virtualr pfectior dici pōt. q̄re τc. ¶ Cōfirmat. qr stāte hypothesi cū aīa intellectiua esset nutritiua: τ potētia nutritiua sit alimēti in alitū cōuersiua: p cōsequēs oporteret cōcedere q̄ ipsa aīa intellectiua esset corruptiua forme alimēti τ gn̄atiua forme substātialis corpis. angelus aūt nullius substātialis forme est pductiu⁹. ergo cū forma substātialis sit pfectior q̄ accn̄talis: p ꝯn̄s aīa intellectiua eēt virtualr pfectior q̄ āgel⁹ tā extēsiue qr in plura posset: q̄ ēt intēsiue qr pductiua pfectioris effectus. Et licet hoc nō sit icōueniēs/ vcꝫ imperfectius esse actiuius: tñ dicere animā intellectiuā incorruptibilem esse gn̄atiuā potētiā τ corruptiuā: videt multis absurdū. ppter qd̄ ponūt ipsaꝫ eē formam aliā ab aīa sensitiua: cui⁹ est talia facere/ vcꝫ corpus cui cōiungit nutrire p cōuersionē alimēti in ipsum. quare τc. ¶ Ad alia oīa simul patet q̄ nō cōcludūt cōtra ponētes aīam intellectiuā esse aliā formā in homine ab anima sensitiua. qm̄ omnia supponūt cōtrariū/ vcꝫ q̄ anima intellectiua sit cū sensitiua vna forma. τ ideo ad primū cōcederēt illi q̄ potentia sensitiua est corruptibilis τ actu corrumpit in morte hominis: τ ideo distinguit realiter ab anima itellectiua icorruptibili/ vt forma corruptibilis ab alia forma icorruptibili: nō ab aīa sensitiua/ immo ē ipa. ¶ Ad scd̄m ꝯcederēt silr itellectū τ volūtatē distigui ab oī potētia sēsitiua: sic distiguit aīa sēsitiua ab aīa itellectiua. nec potētia aūt itellectiua nec volūtas differt ab aīa intellectiua: nec potētia aliq̄ sēsitiua ab aīa sēsitiua: sicut nec vegetatiua ab aīa vegetatiua. ¶ Ad tertiū ꝯsilr est dicēdū. ¶ Ponētes ēt aīaꝫ itellectiuā eē eādē cū sēsitiua/ pn̄t facilr rn̄dere ad oīa supradicta. Ad primū eī qñ dr q̄ potētia sēsitiua ē corruptibilis: hoc negaret. nō eī corrūpit sed remanet in aīa separata/ que tñ nō pōt sentire ppter organū corruptū τ ab aīa separatū necessarium ad omnē sentiendi actum producendū: licet nō ad recipiēdū. ex quo sequitur q̄ oportet cōcedere ipsaꝫ licet a corpore separatam posse sentire: τ si non actu sentiendi a se producto effectiue: tamen actu in se recepto passiue/ vt etiam probatum est in precedenti questione. Et hoc modo est intelligēdum potentiam sensitiuā corrūpi τ nō itellectiuā: nō vt iste potētie dicūt p̄ncipiū pductiuū actus intelligēdi et sentiendi: cū vnum et idem sit horū actuū principiū productiuū/ vcꝫ aīa itellectiua:

T

suppositō q̄ non sit distincta ab anima sensitiua: sed vt dicunt productum actum cum alijs necessarijs ad producendum. ſz ipsum organum necessarium ad actū sentiendi eliciendū corrumpitur manente aīa intellectiua que sola sine organo mediante potest in actuz intelligēdi. quare ꝛc. ¶ Ad secundū quando dicitur q̄ voluntas ⁊ intellectus sunt in hominibus ⁊ angelis eiusdem rationis: ⁊ potentie sensitiue in aīalibus: Dico q̄ verū est vt ista dicūt actus nō aūt vt dicūt p̄incipia ꝓductiua ipsoꝝ. licet eīm actus intelligēdi aī: rationalis ⁊ angeli / ⁊ actus sentiēdi oīm aīaliū sint eiusdē rationis: nō tn̄ p̄ncipia ꝓductiua ipoꝝ: cū p̄ncipia coꝛputa aīe sint diuerse specifice ⁊ natura angelica. Esto ēt q̄ potētie differrēt ab essentia: adhuc nō eēt verū istud assumptū / vcz q̄ tales potentie specie diuersoꝝ essent eiusdem specificerationis: cū potētie ipe salte realr sint idē cū formis quarū esse dicuntur: ⁊ indistincta specie non possint esse idē cū diuersis specie. quare ꝛc. ¶ Et si queras quō diuersa specie possunt cōtinere effectus virtualiter eiusdē rationis cuiusmōi sunt isti actus: Respōdeo q̄ sicut eadē cā pōt distincta fm̄ speciē realr cōtinere: ita nullū est incōueniens in diuersis secundū speciē effectū eiusdē rationis virtualiter cōtinerī: vt ēt apparet in exēplo de sole igne et caloze ⁊ aliis multis cōtentiuis virtualr effectus eiusdem specifice rationis. ⁊ sicut causa plurium cōtentiua est multiplex virtualiter: licet vna formaliter: ita eōuerso que sunt diuersa formaliter cōtentiua eiusdē effectus virtualiter / possunt dici esse vnum ⁊ eiusdē rationis causaliter vel virtualiter in ordine ad effectum. et ita hoc modo bene potest concedi potētias istas oēs quoūcūq̄ sint esse specifice eiusdē rationis. ¶ Ad tertiū de potentijs organicis ⁊ nō organicis / dicerē q̄ potentia organica est duplex / vcz q̄dā indigēs organo nō tm̄ in operando sed etiā in essendo / vt aīa sensitiua ab aīa intellectiua indistincta. Tunc diceretur q̄ nec vnū ⁊ idez pōt esse organicum ⁊ nō organicū in essendo: necetiā in agēdo. specto eiusdē actus: sed bene respectu diuersorum potest eīm vnum ⁊ idem principium plurū effectuū indigere aliquo ad producendū vnū quod nō indiget ad ꝓducendū alterū. ⁊ ita aīa intellectiua cōtētiua virtualiter actus intelligendi ⁊ sentiēdi indiget ad productionem actus sentiendi organo: ꝓpter q̄ respectu ipsius dicit organica: ⁊ nō indiget ipso ad productionē actus intelligendi nec volēdi: ⁊ ideo respectu horū dicit nō organica. ista aūt nō sunt contradictoria nec incōpossibilia: quia etiā potētia intellectiua vt corpori cōiuncta potest dici organica isto mō / vcz in eliciēdo actū intelligēdi: cū aliquo mō a phantasmate sit depēdēs. ꝗre ꝛc. ¶ Ad quartū: dicēdū q̄ potētiaꝝ alia ē reflexiua tā sup se q̄ ēt sup actū suū directe / vt illa q̄ pōt tēdere tā in se q̄ in ꝓpriuz suū actū / sicut intellectꝰ tm̄ nō ⁊ volūtas. Alia est reflexiua sup se nō tn̄ ꝓprie seu directe sup ꝓpriū actū suū / vt potētia motiua: que est motiua nō alterius tm̄ sed etiaz supplius. nō tm̄ eīm aīa mouet corpus localiter sed etiā semetipsam. nō tn̄ ꝓprie nec directe mouet motuz quo mouet: nisi pro quato moto aliquo mouenꝫ oīa q̄ sunt i ipso: suppolito q̄ motus sit in mobili forma aliqua p se vna. alie aūtē potētie vt sensitiue nullo modo sunt reflexiue sup actū suū: q: nec taliū potentiarū actus pōt esse ipsa. ú obiectū. ¶ Tūc ad rōnē cōcedo q̄ vnū ⁊ idē p̄ncipiu tā formalr q̄ virtualiter / cuiusmōi ē illud q̄ ē tm̄ vnus ꝓductiuū / nō pōt esse reflexiuū ⁊ nō reflexiuū: q: i possibile ē vnū ⁊ idē mediāte eodē actu posse sup se ⁊ sup actū suū se reflectere ⁊ nō posse reflectere: cū vnū ⁊ idē formalr / ducis sū aūt ⁊ multiplex virtualr: q: effectꝰ multiplicis cōtentiuū / quale vnū est aīa intellectiua / pōt eē reflexiuū ⁊ nō reflexiuū respectu actuū diuersoꝝ: quoꝝ alij sunt principiū suum potētes habere p̄ obiecto / vt actus intelligēdi: ⁊ alij nō / vt actus sentiendi. ⁊ ideo aīa taliū cōtentiua mediantibꝰ ꝓpriis est reflexiua sui sup se ⁊ sup propriū actū suū: qui etiā potest eē obiectū actꝰ intelligēdi. nō ē aūt reflexiua sui sup se nec sup actū suū mediantibus actibus aliis / vcz sentiendi / propter ptz riam rationē: quia nec ipsa vcz nec eius actus potest eē obiectū taliū actuū. ¶ Et si queras: ex quo idem est principium actus sentiendi ⁊ intelligendi / quare magis pri cipium horū actuū omniū est p vnū q̄ per aliū reflexiuū: ¶ Respōdeo q̄ hoc est ratiōe diuersitatis actuū: quoz alius sibi determinat certū obiectū ⁊ extrīsecū / vt actꝰ quilibet sentiendi: alius aūtē non sibi determinat aliqd obiectū / vt actꝰ intelligēdi: cuiꝰ oīne ens tā anima ipa intelligēs q̄ eius actus q̄ aliud quodcūq̄ potest eē obiectū. Hec hmōi diuersitatis est alia causa querēdani si natura diuersa taliū actuū: sicut q̄ actꝰ vidēdi sit coloꝝ magis q̄ soni: ⁊ actus audiendi sit soni ⁊ non coloris / hoc non est propter diuersitatē anime audiētis ⁊ videntis / nec potentie visiue ⁊ auditiue: cum sit eadem. ſz ꝓpter diuersitatem actuum tm̄. ¶ Ad vltimum concedo hmōi potētias sensitiuas esse sine intellectu ⁊ volūtate in animalibus: ⁊ eōuerso in angelis sine eis eē intellectū ⁊ voluntatē: ⁊ per cōsequēs principiū productiuū actus intelligendi ⁊ volēdi angelorum differre realiter a principio productiuo actuū sentiendi omniū aliorum: nec hoc est in aliquo contra dicta. ¶ Ad alia quibus specialiter arguitur de potentijs sensitiuis. Ad primum quādo dicitur q̄ essentia anime potest esse sine aliqua potentia sensitiua: Dico q̄ sicut impossibile est esse calorem cui repugnet calefacere: ita ⁊ animā sensitiuā cui non conueniat posse sentire. non tn̄ oē sensitiuum est sensitiuum per quēcunq̄ sentiēdi actū: immo sicut calido ita conuenit posse calefacere q̄ ipsi repugnat posse infrigidare: ita nō omnis aīa sensitiua est omnis actꝰ sentiēdi causaliter productiua nec naturaliter receptiua: nec per cōsequens virtualiter sensitiua: cū alicui ita cōueniat vnus actus sentiēdi / vt gustus ⁊ tactus / q̄ ipsi repugnat omnis alius. Et ideo si ex hoc inferas talē animā sensi tiuā differre ab illis potētijs sensitiuis quoꝝ actus sunt ipsis icōpossibiles / cōcedo. Sed ex hocnō sequitur q̄ differat ab ipsa potentia sensitiua: cuiꝰ actꝰ in ipsa vniformiter cōtinet: immo est ipa potentia: cum quelibet forma seipsa / sit omnis actus seu effectus sibi possibilis principium productiuū. ¶ Et quādo dicit q̄ aliqui sensus sunt de bene esse: si vocas sensum ipsuz sentiendi actū: omnes sensus sunt de bene esse ab aīali ⁊ ab anima essentialiter distincti / vt accidentia a subiecto. si aūtē vocas sensum ipsius actus sentiendi elicitiū ꝓnciplū ⁊ subiectū: nullus sensus est de bene esse sed de intrinseco aīalis vel sibi incōpossibilis. cū eīm sensus hoc modo sumptꝰ nō sit aliud q̄ aīa sensitiua / vt alicuiꝰ actꝰ sentiendi virtualiter cōtentiua: aut anima aīalis est oīs actus sentiendi aut alicuius tm̄ vniformiter cōtentiua q̄ sicut est impossibile calorem non esse calefactiuum: ita ⁊ talē non esse omnium actuum sentiendi principiū productiuū ⁊ subiectū receptiuū. Et aūtē dicit anima sensitiua alicuius tm̄ actus sentiendi vt gustus ⁊ tactꝰ ꝓductiuum ꝓncipium ⁊ subiectū: tali anime repugnant alij oēs sensus quoꝝ actus sunt ei incompossibiles. Nō non est aliud dicere q̄ q̄ repugnāt ipsi omnes alie anime sensitiue aliorum actuum sentiēdi virtualiter cōtentiue: sicut calido repugnat infrigidatiuū quia non potest esse frigiduz. ¶ Et si queratur quare vna anima est plurium actuum q̄ alia contentiua: Respondet cōmuniē q̄ qz vna est perfectior q̄ alia. Sed hoc nō valet: quia imperfectius vt dictū fuit superiꝰ potest esse actuꝰ

tam extensiue q̄ ēt intēsiue. ⁊ ideo aliter est dicendū: q̄ vcz licet de facto sic sit q̄ aīa sensitiua pauciores actus continens sentiendi est ꝑfectior: ⁊ plures perfectior: tamen nihil aliud ab ipsis talibus formis sensitiuis est causa paucitatis vnius ⁊ pluralitatis actuum alterius sicut eīm calidum est calefactiuum ⁊ non infrigidatiuū precise quia calidum: ita anima hominis sensitiua est omnium actuum sentiendi ꝓtentiua quia talis anima ⁊ alia non omnium sed aliquorum tm̄: quia talis. ¶ Ad secūdū dicēdū q̄ potētie sensitiue licz differant subiecto in operando nō tamen in essendo. aīa eīm sensitiua in toto corpore est ⁊ in qualibet eius parte: mediātibꝰ tamē partibꝰ diuersis seu organis corporis diuersos exercet actus. ¶ Ad tertiū dicendū. q̄ licet idem oībus modis vcz formalr ⁊ causaliter non possit depēdere a seipso tm̄ formaliter ⁊ multiplex virtualiter quia contentiuū multorum effectuum / quorum vnus exigit alterum / vt eliciti uo alterius: cum non possit in effectum posteriorē exigē tem priorem sine ipso priori: licet eōuerso possit in priorē sine posteriori. ⁊ ita in proposito sensus interiores dependēt ab exterioribus: hoc est actus ab actibus: quoꝝ omniuz idem est principiū productiuū: puta anima sensitiua: que tm̄ quia non potest in actū interiorem sine exteriorem: ideo vt ꝓducit interiorem dicitur dependere a seipsa vt producente vel recipiente actum sentiendi exteriorem. quare ꝛc. ¶ Ad quartū apparet ex dictis quomodo sit intelligendū in eadem anima esse plures potētias sensitiuas. Hoc est est. verū accipiēdo potentiā sensitiuam pro actu non pro principio actus productiuo. hoc eniz modo in nulla anima sensitiua sunt plures potentie nec̄ vna: cum idem non dicatur propie existere ē seipso. ¶ Ad alia duo que arguunt de potentia nutritiua ⁊ generatiua: Ad primū apparet q̄ non concludit quia eadem forma potest esse forme substantialis ⁊ accidentalis virtualiter contentiua ⁊ ita sensitiua: ⁊ vt sic actuum sentiendi accidentaliū ꝓtentiua: ⁊ nutritiua: ⁊ vt sic forme substantialis productiua. ¶ Ad secundum dicendum: q̄ sicut anima sensitiua nō semp pōt ī actus sentiēdi: qō est propter icorruptionez: vt primā actione organi / vel propter carentiam alicuius alterius necessarij ad actū sentiendi: ita ꝓsimiliter in ꝓposito de istis actibus potest dici. ¶ Et si queras / quomodo si potentie sunt idem cum anima / possunt debilitari per cōtinuam actionē: sicut ⁊ debilitat tā nutritiua potētia q̄ sensitiua ipsa anima in; nullo debilitata: ad hoc pōt dici q̄ nulla potentia anime quantum ad illud qō est formalr vt vcz dicit principium actus / debilitatur magis q̄ anima ipsa debilitatur: aut sicut ⁊ aīa que est ipsa vt actus sibi possibilis productiua. Hoc enim modo anima nullatenus intensa in se nec remissa: cum ad eliciēdū actus aliquos indigeat aliquibus que possunt intendi et remitti. ideo secundū maiorē vel minorē perfectionem talium ⁊ maxime organi / anima. licet in nullo substantialiter immutata / est perfectioris causaliter productiua. ⁊ hoc vult dicere Ph̄s in libro de aīalibus: vbi ponit q̄ si senex haberet oculuz iuuenis videret vt iuuenis. nec eīm iuuenis acutius videt nisi quia melius organuz visus habet. ¶ Ad alia que vltimo adducuntur de intellectu ⁊ voluntate. Ad primum apparet responsio ex dictis in precedētibus. vt enim ibi ostensum est / naturale ⁊ liberum principium non repugnant eidem respectu effectuum diuersorum: quia nec naturalitas et libertas dicunt in principio aliquid distinctum ab eo: sed tm̄ sunt quedam denominationes a diuersis effectib⁹ acceptę: ⁊ ratione ipsorum de principio productiuo eorū dicte. cum enim ignis dicitur esse agens naturale / naturalitas non dicit aliquid in ipso distinctum ab eo ⁊ ab effectu sibi possibili: respectu cuius dicit naturale agēs sed tm̄ effectum illi vt sibi possibilez tali modo. Cōsimiliter dico de libero dicto de volūtate. nō est aūt impossibile eidem principio esse possibiles diuersos effectus diuersis modis / vt vcz vnus sequatur ad ipsum necessario: qō denotat naturale: ⁊ alius cōtingenter / quod significat liberum. quare ꝛc. ¶ Et quādo dicitur q̄ anime essentia nec est libera nec naturalis: Ad hoc potest dici vno modo q̄ verum est: quia vtrunq̄ istorum / tam naturale vcz q̄ liberum / cōnotat actum. anima aūtē dicit absolute essentiā nullum cōnotando actum: cuius contrarium est de intellectu ⁊ de voluntate. quare ꝛc. ¶ Et si inferas: ergo anima differt ab intellectu ⁊ voluntate: concedo q̄ differt modo predicto / vcz ratione actus cōnotati. constat eīm q̄ anima differt ab actu intelligendi ⁊ volendi: sicut substantia ab accidentibus. ¶ Vel secūdo potest dici q̄ immo anime essentia est virtualiter libera ⁊ naturalis. est siquidem potentia libera vt volitionis: naturalis vero vt alioꝝ actuum contentiua virtualiter. quare ꝛc. ¶ Ad secūdū apparet solutio ex predictis quia vt dictū est idem vt contentiuum vnius potest dependere a seipso vt alterius contentiuo. ¶ Ad tertiuz dicendum: q̄ pro tāto meritū ⁊ demeritū dicūtur esse in voluntate vel pertinere ad ipsam: quia meritū vł demeritum est forme intellectiue vt actum volendi vel nolēdi eliciētis: a quibus denominat volūtas ⁊ nolūtas. hmōdi eī actus volendi vel nolēdi sunt primo meritorij vel demeritorij: nō alij nisi vt istis mediantibus ꝓperati: quia nec respectu alioꝝ est libertas / sed respectu istoꝝ. nihil autem est meritorium nec demeritorium / nisi quia liberū ⁊ voluntariū. quare ꝛc. ¶ Sed cōtra. quia voluntas est nobilior potētia aliis omnibus: ⁊ vt nobilior omnibus imperat actus eis conuenientes. ergo oportet q̄ distinguatur ab eis. ¶ Respōdeo q̄ voluntas dicitur imperare alijs q: anima mediante actu volēdi / rōne cuius dicit voluntas / ꝓperat seu mouet seipsam ad alios actus / vt ad actū intelligendi: respectu cuius dicitur intellectus: et sic de aliis actibus. Et quando dicit q̄ est potētia suprema: Dico q̄ vnū ⁊ idē forma liter multiplex causalr vt causatiuū ⁊ receptiuū actus perfectioris pōt dici pfectius semetipso vt causatiuo / ⁊ subiecto actus imperfectioris: voluntas aūt dicit essentiam angeli ⁊ aīe ⁊ actū eis possibilē perfectissimum et supremum. quare ꝛc. ¶ Sed forte contra hoc arguetur quia forma substantialis perfectior est q̄ accidentalis: sed volitio oīs est forma accītalis: effectus aūt quē connotat ⁊ importat potētia nutritiua ⁊ gñatiua est forma substātialis. ergo ꝛc. ¶ Ad hoc pōt dici q̄ actꝰ intelligēdi ⁊ volendi duplr sumi pōt / vcz ꝗdditatiue ⁊ obiectiue vt prio mō accipiunt: ꝓcedendū est potētiā nutritiuā et gñatiuā posse in actū pfectiorē / q: in substātialē formaz q̄ intellectuz ⁊ voluntatē: nō aūt sco mō. nō est autē inconueniēs dicere si pona aīam intellectiuā esse eandē cū sensitiua / q̄ ipsa vt cōtentiua virtualr forme substantialis / mō quo dicit potētia nutritiua ⁊ gñatiua / sit pfectior seipa vt cōtētiua forme accītalis: ⁊ hoc vno mō: et alio modo nō / vt dictū est. quare ꝛc. ¶ Ad illā primā differētiā Auer. qñ dicit q̄ aīa habet intellectū ⁊ volūtatē nec tn̄ est intellectus nec volūtas: Rñdeo q̄ vt dictum est intellectꝰ ⁊ volūtas duplr possunt sumi / vcz precise pro principio actuū intelligēdi ⁊ volēdi: ⁊ vt sic intellectus ⁊ voluntas nō sunt in anima: sed sunt ipsa anima. Alio modo possunt accipi pro principio simul cuz actibus / siue pro actibus ipsis tantum: modo quo accipit voluntatē Augustinus quando dicit q̄ nihil est tam in nostra potestate q̄ volūtas ipsa: hoc est actus volendi

nec eñi eius productiuū principium τ subiectū est in no
stra ptāte. Et hoc mō accipiēdo ista/cōcedo ꝙ aīa habꝫ intellectū τ volūtatē a qbus realr est distīcta: sicut substātia ab accn̄tib⁹. τ sic itēdit dicē Aug. τ sic dicēdo melius in creatura itellectuali saluat̄ ratio imaginis ꝙ̄ ponēdo potētiā intellectiuā esse distinctā a volūtate τ ab aīa in re extra. Qδ ex hoc apparet. qꝛ sicut i diuinis est tm̄ vnicū principiū ꝓductiuū: qδ est ipsa essentia improducta: τ duo per ipsam producta: ita τ in creatura intellectuali cōsimiliter erit/si ipsa ponat̄ esse principiū imediatū actuū sibi possibilium. hoc eñi supposito ipsa erit vnicū pricipiū productiuū improductū naturaliter: a q̄ erūt duo ꝓducta: puta notitia τ amor. si aūt intellect⁹ τ volūtas inter se τ ab essentia distinguant̄: tūc in qualibet natura intellectuali erunt duo principia productiua/vꝫ intellectus τ volūtas: τ duo ꝓducta/amor vꝫ τ notitia: τ quintū qδ est essentia: τ ita in creatura intellectuali non erit tunc proprie imago trinitatis. quare τc. ¶ Ad secundā differentiā Auer. dicēdū est ꝙ sicut subiectū nō dicit̄ albū nisi qꝛ albedine informatum: ita nec aīa dicit̄ formaliter intelligēs nisi quia intellectionem nec volēs nisi qꝛ volitionē recipiēs. τ quia licet eadem forma intellectionē τ volitionē eliciat effectiue τ recipiat subiectiue/ipsa tm̄ dicit̄ intellect⁹ ab intellectione/et voluntas a voluntate: ideo dicit Aug. aīam intelligere per intellectū τ nō ꝑ volūtatē: τ velle ecōtrario ꝑ volūtatem/vꝫ qꝛ vult tm̄ per volitionē/ratiōe cui⁹ dr̄ volūtas τ itelligit itellectione tm̄/a qua dicit̄ itellectus. ¶ Sic ad q̄stionē. ¶ Ad rōnē i pncipio appet solutio ex p̄dictꝫ

Circa distinctionem decimamseptimā in qua magister determinat in speciali de ꝓductione viri/vꝫ primi parētis: Quero primo cōtinuādo materiā in dist. alia inchoatā: Utrū in aīa humana τ i quacūꝗ alia intellectuali creatura sint plures / an tm̄ vnicus intellectus. ¶ Et videt̄ ꝙ plures: qꝛ in qualibet creatura intellectuali est intellectus agēs τ possibilis. sed isti sunt diuersi intellect⁹ nō vn⁹ tm̄. ergo τc. ¶ Cōtra. qꝛ non est ponenda pluralitas vbi nulla est necessitas. sed ad itelligendū sufficit vnicus intellectus: τ ad volendum vna volūtas. sicut eñi vna albedie subiectū pōt esse albū: ita τ vno intellectu mediāte potest creatura intellectualis intelligere: τ vna voluntate velle. ergo τc. ¶ Respōsio. vbi sic ꝓcedā. qꝛ eñi q̄stio ista p̄supponit itellectū ab essentia creature ratiōalis formalr distīctū: alias nisi hoc supponeret q̄stio nulla eēt: ideo p̄io ꝑtractabo q̄stionē ꝭm istā (quā tm̄ falsā reputo) suppositionē. Scdo dicā alit̄ ꝭm verā existimationē/negādo hmōi suppositionē.

Quātum ad primum excludam primo vnū modū dicēdi. Secūdo dicā aliter. ¶ Mod⁹ dicēdi quorūdā/est ꝙ intellectus agēs τ possibilis cuiuscunꝗ creature intellectualis sunt distincti nō realiter nec essentialiter sed formalr in re extra: τ ꝑ ꝯsequēs omnes isti habēt dicere ꝯsequēter ꝙ in qualibet creatura rōnali sunt duo intellectus τ due etiā volūtates: τ oēm etiā aliā potentiā sensitiuā habēt in quocūꝗ ponere duplicatā/actiuā vꝫ τ passiuā. ¶ Pro ista opinione arguit̄ τ p̄io/ꝙ nō differant realr. qꝛ q̄ sunt inseparabilia sunt realr indistincta. sed intellectus agēs τ possibilis sunt hmōi. ꝗ τc. ¶ Scdo ꝙ nec essentialr. qꝛ scdm Aug. oēs potētie aīe sūt vna eētia. ¶ Tertio. ꝙ differāt formaliter. P̄io. qꝛ que cadūt sub ꝯtrarijs differētijs aliquod cōe diuidentib⁹ formalr/necessario formalit̄ distinguuntur. sed intellectus/voluntas/τ sensus/agēs/τ possibilis sunt hmōi. actiuū eñi τ passiuū sunt primo due diuisiue potētie in cōmuni. ergo τc. ¶ Scdo. qꝛ nihil mouet seipsum primo vt ꝓbat Phus. vij. Physi. sed potētia actiua mouet τ transmutat passiuā. est eñi principium transmutādi alterū nō seipsum: ergo idē nō pōt esse actiuū principiū τ passiuū. quare τc. ¶ Tertio. qꝛ impossibile est idem respectu eiusdē esse in potentia τ in actu. sed actiuū vt intellectus agēs est in actu respectu sui act⁹ est eñi secūdū Phm. iij. de aīa: cuius est oīa facere: sicut τ possibilis cui⁹ est oīa fieri: τ per ꝯn̄s est i potētia. ergo τc. ¶ Quarto. quia impossibile est idē referri realit̄ ad seipsum. sed agens refertur realiter ad patiēs. ergo τc. ¶ Quinto. quia secundum August. xij. sup Gen. omne agens est p̄stātius patiēte τ honorabili⁹/vt dicit Phs iij. de Aīa. sed idem nō potest esse honorabilius τ prestātius semetipso. ergo τc. ¶ Tunc ergo dicūt isti ꝙ intellectus agēs τ possibilis sunt due potentie: ad quarū vnā vꝫ ad agentē spectat causare effectiue oē qδ est in itellectu possibili subiectiue/siue sit species intellectualis siue habitus siue actus. nihil eñi itellect⁹ possibilis potest in se causare effectiue: sꝫ tm̄ recipere subiectiue: τ ꝑ cōtrariū intellectus agēs nullius est in se receptiuus: sed oīm que possunt esse in intellectu possibili causalit̄ ꝓductiuus. ¶ Et si querat̄ ab eis que istarū potentiarū sit nobilior: Respōdent ꝙ passiua est ꝑfectior ꝙ̄ actiua τ hoc siue sit intellectus agēs siue volūtas siue sensus: qꝛ quodlibet horū diuidit̄ in actiuū principiū τ passiuū. Hoc autē ꝓbant: p̄io. qꝛ nobilius τ maioris ꝑfectionis est intelligere ꝙ̄ verbū dicere. sed intelligere est intellectus possibilis: verbū dicere agentis. ergo τc. ¶ Secundo. qꝛ potētia beatificabilis nobilior ē nō btificabili. sꝫ tā intellect⁹ ꝙ̄ volūtas possibilis ē btificabilis/nō aūt agēs: cū nullū possit recipere actū. ergo τc. ¶ Sed licet hic modus dicēdi appeat ipossibilis ex dictis in q̄stiōe p̄cedēti: tm̄ adhuc arguo cōtra ipsum. τ p̄io cōtra ꝯclusionē eius principalē: q̄ est/ꝙ isti intellectus agēs vꝫ τ possibilis distinguunt̄ nō realr nec essentialit̄ sed formaliter in re extra. ¶ P̄io. qꝛ cōclusio ista accipit incōnexa τ oīno icōpossibilia/vꝫ ꝙ aliqua plura finita quorū neutrū icludit alterū: cuiusmōi sūt (vt dicit) isti duo itellectus/sint vna essentia: cū ipossibile sit dare plura que sunt vnū essentialiter: nisi tantummodo in diuinis/vt i questione alia fuit dictum. ¶ Secundo. quia secundū conclusionem istam tantum intellectus voluntas τ sensus possibilis distinguunt̄ ab agente quantū intellect⁹ volūtas τ sensus adinuicē distiguunt̄: qꝛ nec aliq aīe potētie scdm ipsos differūt realr nec essentialr: sed tm̄ formalr. Sed ꝯn̄s videt̄ incōueniēs. si eñi potētie hmōi distinguunt̄/vt ipsi ꝯcedūt/ nō est verisimile ꝙ tātū vn⁹ itellectus differat ab alio/puta agēs a possibili / quātū a voluntate τ a sensu τ a quacunꝗ potentia alia que nō est formaliter intellectus. quare τc. ¶ Preterea tertio arguo: qꝛ nō est ponēda pluralitas vbi nulla est necessitas/nec etiā aliqua apparet ꝓbabilitas. sed ista opinio ponit pluralitatē potētiarū tā inter se ꝙ̄ ab aīa distīctarū sine necessitate τ sine aliqua ꝓbabilitate. ergo τcet̄. ¶ P̄ia pars minoris/vꝫ ꝙ ponat pluralitatē potentiarū/appet. ex quo eñi ideo ponit itellectū agētē alium a possibili: qꝛ idē nō pōt esse ꝓductiuū τ receptiuū: eadē ratiōe oportet eā ponere sensū agētē τ volūtatē a possibili drn̄tē. ¶ Scda ps/vꝫ ꝙ nulla sit necessitas ponēdi talē pluralitatē potētiarū/apparet: qꝛ causa τ rō precisa ꝓpter quā ponit̄/ē quia idē respectu eiusdē nō pōt esse actiuū principium τ receptiuū seu passiuū. hoc autē est falsum. idē eñi respectu eiusdē potest esse actiuū p̄ncipiū τ passiuū: vt apparet euidenter in aqua que est sue

frigiditatis sicut τ ignis caliditatis actiuū principiū τ passiuū. idem etiā apparet in graui deorsū τ leui se mouente superius versus sursum: ita ꝙ nō est ibi distinctio aliqua inter mouēs τ motū. Nec debet aliquē mouere qδ dicūt aliq hoc soluēdo/vꝫ ꝙ aliud est corp⁹ qδ mouet̄ qꝛ substātia: τ aliud grauitas qua mouet̄ qꝛ forma accidētalis aliqua absoluta: τ ita aliud est motū τ aliud mouēs. Hoc eñi nō valet. Primo: qꝛ falsū accipit/q̄n dicit ꝙ grauitas est forma accn̄talis distīcta a forma substātiali grauis. Secūdo. qꝛ esto ꝙ sit verū cōstat ꝙ non tm̄ substātia grauis sed etiā oīa ei⁹ accidētia ipa substātia mota mouent̄. et ita ipsa grauitas simul cū substātia graui mouet̄ passiue. sed non pōt dici ꝙ a corpore: cū corp⁹ sine ipsa nec sui nec alteri⁹ sit motiuū: nec pōt poni ꝙ moueat̄ ab aliquo alio ꝙ̄ a seipsa: ergo ipsa eadē habet esse mobile τ motiuū. quare τc. ¶ Cōfirmat̄. qꝛ si grauitas est/vt dicūt/aliqua talis forma: ꝑ ꝯn̄s posset separari a substātia a qua separata mouet̄ deorsū sicut antea. qδ etiā apparet sic esse in eucharistia: i qua oīa accn̄tia cōsimiliter mouent̄ sicut quādo erāt substātie cōiuncta. potētia etiā motiua animalis mouet localit̄ nō tm̄ animal seu corpus cui cōiungitur: sed etiā semet ipā: ergo cū i istis inferioribus vnū τ idē sit sui motiuū ad possibilē sibi actum: τ hoc sit ꝑfectionis in eis (perfectionis eñi est in quocunꝗ ꝙ possit producere in seipso illud qδ pōt recipere) nō est denegādū hoc idē posse esse in superioribus cuiusmōi sunt volūtas τ intellect⁹ τ alie oēs potentie cognitiue. quare τc. ¶ Tertiā partē minoris p̄dicte/vꝫ ꝙ nulla sit probabilitas talis ponende pluralitatis: imo omnino sit improbabile τ irrationabile eā ponere: probo primo: qꝛ omnino videtur improbabile τ absurdū ponere in anima intellectū cui repugnet intelligere/voluntatē cui repugnet velle: τ sensum qui nō possit sentire. sed ista opinio videtur hoc expresse ponere. qδ ꝓbo: q̄m itellectus creatus cui repugnat intellectionē recipere: nō potest intelligere: nec volūtas velle cui repugnat volitionē recipere: nec sensus aliꝗs sentire qui non potest sensationē habere. Sed secundū istā opinionem nec intellectus agens intellectionē/nec voluntas volitionem/nec aliquis sensus agens sensationē aliquā potest recipere: cū hoc vꝫ actū recipere tm̄ possibili cōueniat non agenti/vt dicit: ergo τc. ¶ Maior apparet: quia etiā secundū ipsos nihil intelligit/nec vult/nec sentit/nisi per actū quem recipit. ergo τc. ¶ Preterea secundo arguo sic ad idem. aut vocas intellectū precise illud quod est intellectionis subiectum receptiuum aut qδ est eius principium effectiuū: aut vtrūꝗ/qδ vꝫ est intellectionis productiuum principium τ passiuū. Si primū: ergo intellectus agens nō est intellectus: cū per te nō sit intellectionis principium subiectiuum: sed tm̄ principiū effectiuū. Si secundum: ergo obiectum qδcunꝗ intelligibile potest dici itellectus: cū per te sit ꝓductiuum partialiter actus intelligendi. ¶ Consequētia est euidens. si enim aliqua potentia dicitur intellectiua quia actus productiua: ergo omne actus intelligendi principium productiuum vere est intellectū: sicut voluntas qδ est volitionis principium: τ sensus sensationis. sed secundum ipsos obiectum intellectum est intellectionis: volitum volitionis: τ sensatū sensationis p̄ncipium productiuum. ergo τc. Sequitur etiam ꝙ intellectus possibilis non sit intellectus: quia nullius actus intelligendi ponitur esse ꝓductiuus. Ergo relinquit̄ tertium/vꝫ ꝙ solum illud debeat dici intellectus qδ simr̄ habet vtrunꝗ istorum duorum predictorum: qδ vꝫ est actus intelligendi τ productiuum principium τ receptiuum subiectum: quod etiam magis dicitur intellectus vt est subiectū receptiuum ꝙ̄ principium productiuum.

quare τc. ¶ Confirmatur. quia sicut subiectū aliquod non videtur album quia albedinem efficiens: sed quia ipsam recipiens: ita nec aliqua potentia dicenda est intellectiua volitiua nec sensitiua quia precise taliū actuum ponitur esse effectiuum principium non subiectum. ergo intellectum ponere esse tm̄ actiuum/est ponere ipsum non esse formaliter sed tm̄ virtualiter intellectum. quare τc. ¶ Preterea tertio specialiter de volūtate potest sic argui. ponens in creatura intellectuali plures voluntates/actiuā vꝫ τ passiuā/videt̄ tollere meritū τ demeritum. Sed consequēs est improbabile τ absurdū ergo τ antecedens/videlicet talis pluralitas voluntatum. ¶ Falsitas ꝯsequētis apparet. Sed cōsequentia probatur. quoniam aut meritum est voluntatis agētis aut patientis seu actum recipientis. sed non videtur ꝙ sit voluntatis agentis. Primo. quia illa secundum eos nō potest aliquid eligere seu diligere nec respuere. sola enim illa odit vl' diligit que actum recipit. non videtur aūt ꝑ dilectionis actū mereri nec ꝑ odiū demereri illa potentia que nec diligit nec odit: qualis est illa que nullum actum recipit nec actuat. quare τc. ¶ Secūdo. qꝛ eiusdem potentie est premium cuius est meritum: sed secundum opinionem predictam nec volūtas actiua est beatificabilis nec etiā intellectus: ergo nec potest esse eius meritum nec demeritum ex quo ipsi repugnat premium. ¶ Confirmatur. quia si voluntatis actiue est meritum quia agit ad actum: ergo etiam cuiuscūꝗ actus principij productiui. Sed obiectum volūtatis secundū ipsos est actus voluntatis principium partialiter productiuum: ergo τ eius erit meritū: quod est falsū. quare τc. ¶ Nec potest dici secundo ꝙ meritum vel demeritum sit voluntatis patientis τ actum recipientis: qꝛ meritum τ demeritum sunt principij liberi: volūtas autem passiua non est libera. nec enim libertas est patientis: sed tm̄ agentis. ¶ Confirmatur. quia principium liberum libertate cōtingentie/qualis est libertas voluntatis create /potest suspendere illum actum respectu cuius dicitur esse liberum. sed mere passiuum et actus receptiuum nullo modo potest suspendere actum ipsum cuius est tm̄ subiectum receptiuum. omne enim actus suspensiuum est eius causatiuum. ergo voluntas mere passiua nullo modo est actus cuius est receptiua/suspensiua: quia nec actiua: nec per consequens libera. quare τc. ¶ Preterea ad idem arguo: quia voluntas mere passiua ita naturaliter τ necessario recipit actum a volūtate agente elicitū: sicut intellectus possibilis recipit suum intelligendi actum: ergo non est respectu sui actus liberior intellectu. ¶ Consequentia est euidens. antecedens probatur. quoniam actum volendi τ nolendi a voluntate agente elicitū aut voluntas possibilis potest recipere: aut non. Si primū: ergo cū actus volendi tm̄ sit receptibilis/vt dicit predicta opinio/in volūtate: nec in aliquo alio a voluntate possibili possit recipi: per consequens sequitur ꝙ voluntas agens est productiua actus non recepti in aliquo subiecto: cum nullum sit act⁹ volēdi vel nolēdi subiectū receptiuū: nisi tm̄ volūtas possibilis vel actiua. sꝫ hoc est ipossibile ꝑ naturā solus eñi de⁹ potest accn̄s a subiecto separare. ꝗ sequit̄ ꝙ ipossibile est actū a volūtate agēte elicitū nō eē i volūtate possibili receptū. ex quo seqt̄ ꝓpositū/vꝫ ꝙ ita necessario act⁹ a volūtate agēte ꝓduct⁹ recipit̄ i possibili: sicut act⁹ itelligēdi in itellectu: nec ꝑ ꝯn̄s volūtas possibil'/si ponat̄ ab actiua distīcta /erit liberior itellectu. ¶ Preterea ꝭm Aug. oē pctm̄ iō pctm̄ qꝛ volūtariū. τ ꝯsilr de merito ē itelligēdū. nō eī pōt aliqd eē meritoriū nisi sit volūtariū. sꝫ volūtariū nō pōt esse voluntatis agentis: quia illa non potest (vt dicunt) aliquid velle

necnolle.volūtariū autē est volētis.nec etiā essentia volentis possibilis:quia ista omnē actū a volente agente elicitum necessario recipit:nec magis in sua potestate est actū volendi non recipere ꝙ̄ in potestate intellectus possibilis non recipere actū intelligēdi vel sensus actū sentiendi.quare ⁊c.¶Scḋo arguo contra aliud qḋ dicit p̄dicta opinio/vꝫ ꝙ intellectus possibilis ⁊ voluntas est subiectū receptiuū non tm̄ actus sed etiā habitus ⁊ cuiuscūꝗ forme cuius est ipsa actiua potētia productiua.qm̄ habitus nō est necessarius:nec ponitur ad recipiendum:sed tantūmodo ad agendū.ergo eius subiectum est actus productiuū nō tantūmodo receptiuū. ¶Cōsequētia est euidēs:sed probaꝛ antecedēs/⁊ p̄mo ꝙ habitus nō sit necessarius ad recipiendū:qꝛ potentia ad recipiendū aliquā formā ex se disposita vltimate nō indiget aliquo disponente:sed intellectus ⁊ quecunꝗ alia potentia anime est ex se disposita vltimate ad recipiendū omnē possibilē sibi actū.est enim eius receptiua sic immediate ꝙ nō pōt cū recipere aliquo mediāte.ergo non indiget aliquo disponēte. ¶Secūdo probatur ꝙ habitus sit necessarius ad agendū.qm̄ licet intellectus ⁊ voluntas ⁊ quecunꝗ alia habitualis potētia sit ex se actus sibi cōuenientis nō mediāte aliquo alio receptiua:non tamen per se sine habitu est actiua ita perfecti actus sicut habitu mediāte.quare ⁊c.¶Cōfirmatur.quia habitus est qui habentē pficit ⁊ opus eius bonum reddit.quero cuius opus bonum reddit:aut enim per intellectualē habitū reddiꝛ ⁊ efficiꝛ bonus actus intellectus actum recipientis:aut intellectus actū eliciētis.sed non pōt primū poni:qꝛ ītellect⁹ nō est melioris nec perfectioris actus ꝓpter habitum nec propter aliud quodcūꝗ principiū receptiuū:cū per se(vt dictū est) sit subiectū dispositū vltimate cuiuscūꝗ sibi possibilis receptiuum:ergo relinquitur secundum:qḋ est propositū/vꝫ ꝙ habitus non est possibili potentie necessarius sed agenti.¶Ex quo vlterius potest argui contra conclusionē principalē predictā.quoniā cum omnis habitus mediātibus actib⁹ in potētia genereꝛ/eadē potentia debet poni actus ⁊ habit⁹ subiectū.sed potētia actiua est subiectū habitus:cū habitus sit ad agendū necessarius nō ad recipiēdū:ergo oportet ponere ad recipiēdum distinctam passiuam potentiā ab actiua. ¶Tertiū etiā qḋ addit ista opinio/vꝫ ꝙ ītellectus possibilis est nobilior ꝙ̄ agēs/nō videꝛ verū:qm̄ agēs vt sic nobili⁹ est ꝙ̄ passuꝫ:⁊ ita qḋ est alicui⁹ forme actiuū nobili⁹ videꝛ illo qḋ est ipsius tm̄ receptiuū.ergo si in aīa ponantur duo intellectus/pfectior esse videtur ille qui est act⁹ intelligēdi principiū productiuū/illo qui est ipsius subiectum receptiuum tm̄:quare ⁊c.

Et ideo secundo quantū ad istum articulū aliter est dicendū.Ad cuius euidētiam pono tres conclusiones.¶Prima est ꝙ si intellectus agēs ⁊ possibilis distinguunꝛ/realiter distīguunꝛ. ¶Hec apparet ex dictis in questione precedēti.vt enim ibi dictū est/⁊ alibi etiā prolixius est probatū:q̄cunꝗ finita diuersa sunt realiter distincta.nec enim formalis diuersitas sine reali reperiꝛ nisi secūdū aliquos ī diuinis:vbi p̄cise est vna res q̄ est tres res.¶Confirmaꝛ.qꝛ impossibile est vnam aliquā rē creatam esse productiuā ⁊ nō productiuā:receptiuam ⁊ non receptiuā eiusdē:ergo sicut esse calefactiuū qḋ est caloris ꝓductiuū distīguiꝛ realiꝛ ab omī nō calefactiuo:⁊ eē nō calefactibile ab oī calefactibili qḋ est caloris subiectū receptiuū:ita ⁊ oē intellectiōis vꝉ volitiōis vel sensatiōis p̄ncipiū ꝓductiuū ab omni alio nō ꝓductiuo:⁊ oē obiectū taliū receptiuū ab alio non receptiuo ipsorū.sed si intellect⁹ agēs differt a possibili ⁊ volūtas siꝛr ⁊ sensus agēs a volūtate ⁊ a sensu possibili:nulla potētia actiua istarū est receptiua actus cui⁹ passiua est receptiua:nec passiua est actiua seu ꝓductiua alicui⁹ actus.ꝙ ⁊c.¶Scḋa ꝯclusio est.ꝙ si ītellect⁹ ⁊ volūtas agēs ⁊ possibilis distīguerēꝛ tā ītellect⁹ ꝙ̄ volūtas agēs nō possibilis esset ponēda potētia beatificabilis.¶Hec ꝓbaꝛ.qꝛ aīa debꝫ poni eē btīficabilis sicut ⁊ oīs alia creatura rationalis scḋm nobiliorē potētiā que est in ipsa.sed vt dictum est tā intellectus ꝙ̄ voluntas agēs si ponaꝛ distincta a possibili/est nobilior ꝙ̄ ipsa possibilis potētia.ꝙ ⁊c.¶Tertia ꝯclusio ē.ꝙ ītellect⁹ agēs fundamētaliꝛ sumpt⁹/vꝫ p̄cise ꝓ p̄ncipio absoluto a quo est actus effectiue/est oīb⁹ modis idē cū ītellectu possibili sumpto siꝛr/vꝫ ꝓ subiecto act⁹ hm̄oi receptiuo.¶Hec sequiꝛ ex p̄dictis.qm̄ omino est īpossibile ponere in aliqua natura rationali duos intellect⁹ distinctos realiꝛ ⁊ volūtates.sꝫ si ītellect⁹ vel volūtas agēs ⁊ possibilis distinguerenꝛ/realiꝛ distinguerenꝛ vt ꝓbatuꝫ ē.ergo ⁊c.¶Preterea.qꝛ oīno ē īprobabile ponere aliquē ītellectū vel volūtatē in creatura ītellectuali nō esse btīficabilē.sꝫ oīs talis diuersos intellect⁹ ⁊ volūtates ponēs in creatura intellectuali/habet hoc ponere ⁊ cōcedere:nisi dicat in quolibet beatoꝝ duplicē actū visionis/⁊ actū duplicē fruitionis:quoꝝ vn⁹ sit in possibili ⁊ alius in agēte:vel nisi dicat ꝙ in quolibꝫ btoꝝ est aliq̄ potētia btīficabilis nō btā:vtrūꝗ aūt istoꝝ est incōueniēs.ergo ⁊c.¶Ex p̄dictis sequiꝛ p̄mo.ꝙ in nulla creatura ītellectuali ē nisi tm̄ vnic⁹ ītellect⁹ ⁊ vna volūtas ¶Scḋo.ꝙ tā volūtas ista ꝙ̄ ītellect⁹ ē idē totaliꝛ cum essentia aīe siue cuiuscūꝗ alterius rationalis creature. ¶Hoc appet.qm̄(vt dictū ē)oīno est irrationabile creaturā rōnalē diuidere in aliqua:quoꝝ vnū sit btīficabile ⁊ reliquū nō.mꝉto em̄ ꝯueniēti⁹ ē dicere ipāꝫ esse totaliter beatificabilē/⁊ scḋm oīa q̄ sunt in ipā:cū oīs creatura btīficabilis sit simpliciter simplex spūalis ⁊ indiuisibilis nullā penit⁹ habēs partē.sed oīs ponēs istas potētias ab essentia distinctas/habet dicere cōsequēter ⁊ concedere ꝙ aliq̄d est in creatura intellectuali nō beatificabile:īmo ꝙ nihil est in ipsa nisi ei⁹ ꝓprietas seu passio ꝓpria/puta talis potētia:q̄ est omino extra rationē essentie vt ꝯcedit.hoc aūt videꝛ oīno absurdū dicere/essentiā q̄ pfectior est nullo modo posse beatificari.qꝛ nec in deū tendere p intellectiōis nec p fruitiōis actū:sꝫ tm̄ eius potentiam ipsa perfectiorem.quare ⁊c.

Ad rationes in contrariū. Ad primam qn̄ dꝛ ꝙ potentia diuidiꝛ p actiuū ⁊ passiuū: Rn̄deo ꝙ nec actiua potētia nec passiua/vt ōnsuꝫ fuit d.di.xij.est aliq̄d p se vnū ī re ex̄ distīctū a p̄ncipio ꝓductiuo vꝉ passiuo:⁊ ab effectu ꝓducibili vꝉ ꝓducto.sꝫ vtrūꝗ hoꝝ dicit tm̄ absolutū p̄ncipiū ꝓductiuū vꝉ passiuū/cōnotādo possibilē sibi effectū differenter.qꝛ potētia passiua dicit effectū vt possibilē recipi:actiua aūt vt possibilē effici.idem aūt effect⁹ pōt ab eodē effici actiue:⁊ in eo recipi subiectiue.¶Et iḋ qn̄ dꝛ ꝙ q̄ cadūt sub diuersis differētijs aliqḋ cōe diuidētib⁹ formaliꝛ distīguunꝛ:Dico ꝙ veꝝ ē qn̄ cōe diuisū significat aliq̄d vꝉ aliq̄ quoꝝ qḋlibꝫ ē aliq̄d p se vnū:⁊ dr̄ntie ei⁹ diuisiue significāt diuersa illi⁹ cōis diuisi significata:sicut aīal diuidiꝛ p rōnale ⁊ irrōnale:nō aūt qn̄ nec cōe diuisuꝫ nec aliq̄ drāꝝ significat aliq̄d p se vnū sꝫ plꝛa īsiꝉ drn̄ter:sicut ē ī ꝓposito de potētia ī cōi accepta:⁊ de actiua potētia ⁊ passiua.q̄re ⁊c.¶Ad scḋaꝫ qn̄ dꝛ ꝙ nihil mouet seipꝫ:Prīo dico ꝙ hoc pōt dupliciter intelligi.Vno mō ꝙ nō possit esse aliquod totum primo mouens ⁊ primo motum/sic ꝙ idē omnino sit mouens ⁊ motū:⁊ sic ē falsū/vt appet ī graui ⁊ leui ⁊ ī alijs multis:nec sic intelligit Phus.Alio modo ꝙ nihil mouet

seipsum primo:hoc est nihil sic est primo seipm̄ mouens: ꝙ non habeat agens aliud prius mouens:sic ꝙ ly prīo excludat causalitatē omnis alterius agētis seu mouētis ab ipso moto.⁊ sic propositio Philosophi est intelligēda/⁊ vera/⁊ ad intentionem ipsius Philosophi per ipsam probantis ꝙ est deuenire ad aliquod mouens immobile primum.hoc enim modo constat ꝙ nihil potest mouere seipsum primo: cum quodlibet mouens motuꝫ exigat/⁊ supponat mouens immobile primuꝫ:nec hoc est contra propositum.¶Ad tertiam quādo dicitur ꝙ idē non potest esse respectu eiusdē in potentia ⁊ in actu Dico ꝙ verum est loquēdo de potētia ⁊ de actu simpliciter:qualis potentia est potētia obiectiua actus aīs:⁊ qualis actus est actus postmodū ipsam sequens:In taliūquam potentia ⁊ in tali actu ipsi corrn̄dente non potest aliquid simul esse:quia tunc simul esset simpliciter ⁊ non esset simpliciter:cum esse in potētia sic accepta sit nullum habere esse simpliciter ī actu:⁊ esse in actu sibi contrario sit habere esse simpliciter. loquēdo aūt de eē in potentia secūdum quid/qualis est potentia actiua ⁊ passiua/⁊ de actu eius termino/non est verum.idem enī respectu eius forme potest esse in actu ⁊ in potentia sic acceptis.Vel aliter/cōcessa maiore/potest dici ad minorem/ꝙ falsum accipit:quando dicit/ꝙ intellect⁹ agēs est in actu/⁊ possibilis in potētia.nō eī est in actu illo respectu cuius dicitur esse actus:licet sit in actu proprio: sicut ⁊ possibilis.nō enim minus actiuum principiū est in potentia ad effectum/cuius dicitur esse productiuuꝫ ꝙ̄ subiectū eius receptiuū.⁊ ideo esto ꝙ intellectus possibilis esset alius ab agente:non magis ante productuꝫ esset in actu ipso agēs ꝙ̄ possibilis:nec post ipꝫ ꝓductū. Et quando dicitur in maiore:ꝙ idem respectu eiusdem non potest esse in potentia ⁊ in actu:si hoc intelligaꝛ de actu virtuali in quali est actiuum principium respectu actus sibi possibilis/⁊ de potentia sibi correspondente ī quali est passum actus susceptiuū/accipit ⁊ petit principium.Si autē intelligatur de actu formali ⁊ de potētia correspōdēte ipsi/sic est vera.sed tunc minor sub ipsa sic intellecta accepta est falsa:cum actiuū ante actum productum non sit in actu formali ipsius actus:sed tm̄ in actu virtuali.post actum autē productū passum recipiens ipsum est in actu formali:nō autē actiuuꝫ principiū nisi idem sit actiuum principium ⁊ passum.sic est in proposito.quare ⁊c.¶Ad quartā:quando dicitur ꝙ idem non refertur realiter ad seipsum:aliqui soluūt ꝙ maior ista est vera de relatione que est eiusdē rationis in extremis:cuiusmōi est siꝉtudo vel dissimilitudo:nō aūt de illis que sunt in extremis alterius rationis:quales sunt iste/videlicꝫ relatio mouentis ad mobile/⁊ cōuersa que est mobilis ad motiuum. ¶Sed hoc nihil est dictū:nulla em̄ potest reddi sufficiens ratio propter quaꝫ magis vna relatio realis exigat diuersa extrema ꝙ̄ alia.Et iḋ videtur mihi ꝙ ratio ista sit insolubilis ab illis q̄ ponūt relationē esse formam aliquā p se vnaꝫ ab extremis realiter distinctā.Ponēdo aūt relationem ipsam non esse preter extrema aliq̄d in re extra:ratio non cōcludit.qm̄ licet vnum ⁊ idem eodem modo sumptum non referaꝛ realiter ad seipꝫ/potest tamē vt vno mō sumptū referri realiter ad seipsum/vt ad realiter variatū.nūc auteꝫ in proposito licet vnum ⁊ idem materialiter sumptum sit mouens ⁊ motum/seu agens ⁊ passum/variatur:tamen realiter propter terminum seu effectū in ipso vt passo a se nō ab actiuo principio introductum.quare ⁊c.¶Ad quintam potest dici vno modo:ꝙ quando agens ⁊ patiens distinguūtur/semper qḋ est principium actiuū alicui⁹ effectus/vt sic nobilius est eo qḋ est tm̄ subiectū receptiuū/⁊ nullo mō actiuū ipsi⁹:non aūt qn̄ idē agēs ⁊ patiēs respectu alicui⁹ effectus.sic aūt est in proposito. quare ⁊c.¶Vel secūdo etiā potest dici: ꝙ semper agēs vt sic est nobilius patiente.non est aūt incōueniēs vnū ⁊ idem vno modo sumptū dici aliquo modo nobilius se ipso/vt alio modo.quare ⁊c.¶Ad alia duo que probāt ꝙ intellectus possibilis est perfectior ꝙ̄ sit agēs:Ad p̄mum quādo dicitur ꝙ pfectius est intelligere ꝙ̄ verbū dicere:potest dici vno modo ꝙ nō est verū.maiorē enim perfectionem arguit cōtinere aliquā formā virtualiter ꝙ̄ posse eā recipere materialiter.sed intelligere vt ratio supponit est intellectionē recipere subiectiue:verbum aūt dicere est ipsuꝫ ꝓducere effectiue.ergo ⁊c.¶Vel secundo.concessa maiore pōt negari minor.qm̄ intelligere est nobilioris ītellect⁹/⁊ velle nobilioris volūtatis:⁊ per cōsequens agentis:supposito ꝙ agens a possibili distinguatur:cum actiuū(vt dictū est)sit nobilius ꝙ̄ passiuum.quare ⁊c.¶Ad secundū consimiliter est dicenduꝫ vꝫ ꝙ actiue potētie eēnt btīficabiles si a passiuis eēnt distincte.Et quādo diciꝛ ꝙ intellectus vꝫ agens nullū potest recipere actum/nec etiā voluntas:Dico ꝙ illud qḋ est pfectius in creatura intellectuali est receptiuuꝫ actus beatifici.⁊ ideo si agens est nobilius patiente:talis potētia est ponēda beatificabilis non passiua.¶Ex quo sequitur ꝙ intellectus agens nullo modo est ponēdus vt a possibili distinctus:cum nullus posset esse eius actus.nec enim actum posset recipere subiectiue/nec producere effectiue.¶Hec de Primo.

Quantum ad secundum vbi est ad questionem aliter respondendum/negando eius suppositum:⁊ tenēdo oppositum/vꝫ omnes potentias creature rationalis esse ab ipsa indistinctas totaliter in re extra/vt ostensum est in q̄stione alia/est sciendū ad euidētiā dicēdoꝝ:ꝙ intellect⁹/voluntas/vel sensus/possunt sumi vno mō fundamētaliter seu potētialiꝛ ⁊ quodāmō virtualiꝛ.Alio modo formaliter ⁊ actualiter.Intellect⁹ sumptus formaliter ⁊ actualiter/est omnis forma actu ītelligens.⁊ quia nulla creatura est actu intelligens/nisi qꝛ actū ītelligēdi actualiꝛ ⁊ formaliꝛ ī se habēs:iḋ nulla forma siue potētia creata est ītellect⁹ hoc mō/vꝫ formaliꝛ sūpt⁹/nisi cui īexistit actualiꝛ ītelligēdi act⁹.sicut eī nullū subiectū dꝛ formaliꝛ eē albū/nisi qꝛ albedīe īformatū:ita nec ītellect⁹/nisi qꝛ ītellectiōe pfect⁹ seu īformat⁹.ab eadē eī ītellectiōe dꝛ ītellect⁹ ⁊ ītelligēs:⁊ ab eadē volitiōe volūtas ⁊ volēs:⁊ ab eadē sensatiōe sēsus ⁊ sentiēs:vt visus ⁊ vidēs:audit⁹ ⁊ audiēs:⁊ sic de alijs. ⁊ iḋ sicut nihil pōt eē formaliꝛ ītelligēs/volēs/nec sētiēs nisi p actū ipm̄ actualiꝛ īformātē:ita nec ītellect⁹ nec volūtas nec sensus.oīa eī ista noīa/vꝫ ītellect⁹ ⁊ ītelligēs volūtas ⁊ volēs/⁊ sensus ⁊ sentiēs/videnꝛ eē tā q̄tū ad significatū seu cōnotatū actū/ꝙ̄ etiā q̄tū ad act⁹ subiectū suppositū penit⁹ īdistincta.q̄re ⁊c.¶Alio aūt mō ītellect⁹ accept⁹/vꝫ fundamētaliꝛ/ē oē illud qḋ pōt eē ītellectiōis subiectū.ꝙ aūt illud idē qḋ ē ītellectiōis subiectū receptiuū sit ei⁹ p̄ncipiū cāliꝛ ꝓductiuū:accidit ipsi vt dꝛ ītellect⁹.qm̄ esto ꝙ nullū actū possꝫ ꝓducē:sꝫ tm̄ recipe:⁊ p ipꝫ receptū ī obtm̄ tēdere:adhuc diceretꝛ ītellect⁹:qꝛ oē potēs ītelligē ē ītellect⁹ sic accept⁹.sꝫ potēs ītellectionē subiectiue recipe/pōt ipā mediāte ītelligē ꝙ ⁊c.¶Assūptū appet ī btīs:quoꝝ q̄libꝫ ē deū ītelligēs ⁊ diligēs p act⁹ q̄s tm̄ recipit subiectiue:quoꝝ tn̄ nullū elicit effectiue.Si aūt ecōuerso esset aliq̄ forma creata potēs ītellectionē efficere ⁊ nō recipe/taꝉ nō dicereꝛ ꝓprie ītellect⁹ nec ītelligēs/sicut nec de⁹ dꝛ ītelligēs nec ītellect⁹ ītellectione creata aliq̄:cui⁹ tn̄ ipe ē p̄ncipiuꝫ totaliꝛ ꝓductiuū:nec subiectū aliqḋ dꝛ eē albū qꝛ albedinē ꝓducit effectiue/sed quia ipsaꝫ recipit subiectiue.

Hoc præmisso:ad quæstionem respõ-
dẽdo/pono quatuor ꝯclusiones. ¶Prima est.q̃ in nul
la creatura rationali in puris naturalibus existẽte est
aliquis intellectus/nec voluntas/nec sensus acceptus
formaliter vnicus/nec plures. ¶Hec apparet.quoniaz
(vt dictũ est)intellectus sumptus formaliꝫ idem est qõ
intelligens:ꝛ voluntas idem est qõ volens:ꝛ sensus idẽ
est qõ sentiẽs.quodlibet eñ hoꝝ connotat seu p̃cipa-
liter significat actum ipm.sed constat q̃ creatura ratio
nalis in puris naturalibꝰ existẽs caret oñi actu. Est eĩ
(vt dr.ij.de aĩa)vt tabula rasa in qua nihil ab ea distin-
ctum est depictum seu scriptum.sed nullum nõ habens
actum est intelligens/nec volẽs/nec sentiens:ergo nec
intellectus/nec voluntas/nec sensus formaꝫ est in ipso
quare ꝛc. ¶Secunda conclusio est.q̃ nec supradicta/
vcz intellectus/vel volũtas/vt formaliter sumpta sunt
in creatura rationali/puta in anima actualiter intelli-
gẽte vꝫ volẽte. ¶Hec apparet.qñ idẽ nõ dr̃.p̃prie exi-
stere in seipso.sed intellectus formaliter sumptus nõ est
aliud q̃ anima vel quodcũq; aliud actu intelligẽs:nec
volũtas similiter nisi creatura ipsa actu volẽs.ergo ꝛc.
¶Confirmatur.quia sicut album nõ dicitur esse in sub-
iecto albedine informato:cũ sit idẽ cum ipso:ita nec in
proposito intellectus debet dici esse in intelligẽte:quod
quidem intelligens est subiectum intellectione aliqua
informatũ:nec voluntas in volente:nec visus in viden-
te:ꝛ sic de aliis. ¶Sed quid si predicta accipiantur
tñ pro actibus vt voluntas pro volitione/intellectus
pro intellectione:ꝛ sic de aliis?nunquid tunc est conce-
dendum intellectionem vel voluntatẽ esse in anima vel
in angelo actualiter intelligente? Respondeo q̃ nõ.q̃
sicut albedo non est in albo/sed precise in subiecto:nec
enim albedo est in albedine per album principaliter im
portata:sed tñ in eꝰ subiecto:ita in proposito subiectũ
intellectionis vel volitionis ꝛ sic de aliis/est substãtia
anime vel angeli absolute:non autem substantia intelli
gens nec volens. ¶Tertia conclusio est.q̃ oĩs creatu-
ra seu forma intellectualis est ipe intellectꝰ/volũtas/ꝛ
potẽtia motiua:vt ista accipiuñ fundamentaliter seu
virtualiẽ modo p̃dicto. ¶Hec apparet.qñ intellectus
vt virtualiter seu potẽtialiter sumptus nõ est aliud q̃ in
tellectionis subiectũ receptiuũ ꝛ principiũ productiuũ
nec voluntas aliud q̃ volitionis:nec sensus nisi sensatio
nis effectiuum principiuz ꝛ subiectũ.sed essentia anime
vel angeli est ĩmediatũ intellectionis volitionis ꝛ loca
lis motionis principiũ effectiuum.ꝛ subiectũ receptiuũ
vt in questione alia est probatũ.ergo ꝛc. ¶Confirmaꝫ
quia vt tibi ostensum est:nulla potẽtia anime vel angeli
est distincta ab essentia.ergo anima vere est intellectiua
potẽtia volitiua ꝛ motiua ꝛ etiã sensitiua:supposito q̃
anima non sit in homĩe alia forma ab anima sensitiua.
¶Quarta cõclusio que sequitr̃ ex predicta/est.q̃ in nul
la creatura intellectuali sunt predicta:vcz volũtas ꝛ in
tellectus/vt ista p̃dicto modo/vcz fundamẽtaliter acci
piuntur. ¶Hec apparet.quoniã nihil dicit esse proprie
in seipso.sed p̃dicta vt hoc modo sumpta sunt a creatu-
ra rationali totaliter indistincta/vt dicit precedens cõ-
clusio.ergo ꝛc. ¶Confirmatur.quia aut creatura ratio
nalis accipitur vt est sine actibus in puris naturalibus
aut vt est sub actibꝰ sibi possibilibꝰ supradictis. Si pri-
mo modo/sic est idipsum totaliter in re extra quod intel
lectus ꝛ voluntas/vt ista accipiũtur hoc modo/vcz fun
damentaliter seu potẽtialiter:nec per consequens sunt
in ipsa intellectuali essentia sic accepta. Si autem secũ
do modo:nec etiã vt sic in ipsa essentia intellectuali vt
actu intelligente/et per ꝯsequens actũ intelligendi ha-
bẽte põt dici eẽ intellectus mõ p̃dicto sumptus:magis
q̃ subiectuz informatum albedine sit in albo.ꝛ ita sicut
ista non ꝯceditr̃/subiectũ aliquod est in albo:nisi albũ
precise supponeret p albedine:ꝛ tunc etiã esset proposi
tio impropria: ita nec ista /intellectus fundamental-
ter seu potentialiter sumptus/qui non est aliud q̃ ipsa
rationalis essentia/est in creatura vel in essentia ratiõa
li actualiter intelligente:ꝛ p consequens sub actu intel
lectionis actualiter existẽte. ¶Ex predictis concludo
corollarie que sequunt. ¶Primũ est q̃ substãtia ratio
nalis seu essentia secundũ se sumpta/vt aĩa vel angelus
nõ est formaliter intellectus nec volũtas/vt ista accipiũ
tur formaliter. ¶Hoc apparet. quoniam sicut album
formaliter sumptum dicitur.ab albedine:ita intellectꝰ
ab intellectione ꝛ voluntas a volitione.ergo sicut nihil
est albũ formaliter nisi,albedine informatũ:ita nec intel
lectus nec voluntas nisi intelligendi ꝛ volendi actibꝰ ĩ
formatũ.sed natura intellectualis creata secũdũ se sum
pta nõ est sub actu aliquo p̃dictorũ.ergo ꝛc. ¶Secũdũ
corollariũ est.q̃ ipsa natura intellectualis creata scõz
se sumpta est virtualiẽ qõlibet predictoꝝ formaliꝫ acce-
ptorũ. ¶Hoc apparet.quoniã sicut sol dicitur virtuali
ter calidus/quia caloris causaliẽ productiuus:ita oñe
illud potest ꝛ debet dici virtualiter intellectus ꝛ volun
tas/vt ista formaliꝫ dicunt actꝰ/qõ est intellectiõis ꝛ vo
litionis causaliter effectiuũ:q̃ virtualiter cõtentiuum.
sed omnis essentia intellectiua est virtualiꝫ contentiua ꝛ
productiua omniũ predictorum.ergo ꝛc. ¶Tertiuz est
q̃ rationalis seu intellectualis essentia p se sumpta nõ
tñ virtualiter sed etiã potẽtialiter est qõlibet p̃dictoꝝ
dicto mõ puta formaliẽ acceptoꝝ. ¶Hoc apꝑet.qñ sic
sicut omne albedinis receptiuũ subiectũ est potẽtialiter
albũ:ita ꝛ intellectus seu intelligẽs/volũtas seu volens
omne illud potẽtialiẽ debet dici in quo actus hmõi pos-
sunt recipi.sed ipsa rationalis essentia seu forma est sub
iectũ immediate per se horum actuũ omniũ receptiuũ.
ergo ꝛc. ¶Quartum est.q̃ negato hoc quod in questio
ne ista supponiẽ/vcz intellectuz esse in re extra ab essen
tia distinctũ/qõ ꝛ secũdũ veritatẽ est negandũ/nulla est
questio ista. ¶Hoc apparet.quoniã oñis questio ratio
nabilis disiunctiua qualis est ista/qua queriẽ/an ĩ crea
tura rationali sint plures an vnicꝰ ĩ intellectꝰ/habet
supponere partẽ verã alterã disiunctiue.sed vtraq; ps
huiꝰ questiõis disiũctiue est falsa/nisi ĩtellectũ accipiat
precise p̃ actu ĩtelligẽdi:de q̃ etiaz q̃stione nulla cẽt.q̃.ꝛc.
¶Probaꝫ minor.ꝛ p̃mo:q̃ vtraq; ps disiũcti ue istius
q̃stiõis sit falsa.q̃ ĩ creatura rõnali nec sunt plures nec
vnicꝰ intellectꝰ:accipiẽdo intellectũ nõ p actu tñ.qñ
aut accipis ĩtellectũ vtualiꝫ ꝛ potẽtialiꝫ tñ/vcz p actꝰ
ĩtelligẽdi subiecto recepti uo ꝛ p̃cipio p̃ductiuo/vt si-
ne actu accepto ꝛ ptra eũ distincto:aut p eode sil cũ actu
accepto ꝛ ipo iformato:mõ quo dicit actualiꝫ intellectꝰ
sicut dicit actu albꝰ qñ albedine infcrmatꝰ.sed neutro
istoꝝ modoꝝ intellectꝰ accepꝰ nec volũtas nec sensus
est in creatura rõnali vnicus nec plures. Si eñ p̃io mõ
accipiaꝫ intellectꝰ nõ est nisi ipsa creatura seu essentia ĩ
tellectualis.ipsa eñ vt aĩa vel angelꝰ est ĩmediate p se
actus intelligẽdi ꝛ volẽdi subiectũ ꝛ p̃cipiũ p̃ductiuũ
idẽ aũt nõ dicit̃ existere ĩ se. Si aũt secõmõ accipiaꝫ in-
tellectus vel volũtas/vcz actualiꝫ ꝛ formaliꝫ p subiecto
actu intelligẽdi ꝛ volẽdi iformato:cũ intellectꝰ sic sum
ptus nõ sit aliud q̃ ipsa essentia ĩtellectualis aĩe vel an
geli ex̃is sub actu ĩtelligẽdi:p oñs nõ magis intellectꝰ
sic sumptus dicẽdus est esse in creatura intellectuali/q̃
albũ in subiecto.sicut cñ albũ sumptũ nõ precise,p albe
dine dicit simꝫ albedinẽ ꝛ subiectũ ꝑpter qõ ista nõ est
cõcedẽda/albũ est in subiecto:ita ꝛ intellectꝰ ꝙc sumptꝰ

dicit simul naturam rationalez:ꝛ actum intelligendi in
ipsa formaliꝫ existentẽ.quare ꝛc. ¶Secundo probo se-
cũdam partem minoris:vcz q̃ accipiendo intellectum
pcise pro intelligendi actu/nec sic questio ista est ratio-
nabiliꝫ.qñ questio rõnabilis est ꝓpositio dubitabilis. Sz
ista q̃stio sic intellecta nõ est dubitabilis. nulli eñ est du
biũ an intellectus sic sumptus sit in creatura intellectu
ali vnicus an plures.constat enim non esse vnicum nec
plures in aliqua creatura intellectuali in puris natura
libus existente.talis eñ caret oñi accidente:ꝛ p oñs in
tellectu/voluntate/ꝛ sensu:cũ quodlibet taliuz sit spũa-
le accñs vt sic sumptũ.constat etiã cuilibet /intellectũ
sic sumptuz posse esse in natura intellectuali tam vnicũ
tñ q̃ plures vel simul vel saltem successiue.quot eñ na
ture rationali create possunt in esse actus intelligendi
tot sãt ipi possibiles intellectus hoc mõ sũpti:quot aũt
obiecta creatura intellectualis potest ĩtelligere:tot po
test actus recipere :ꝛ si non potest actu intelligere nisi
vnum/nec recipere potest actualiter nisi vnum, si autẽ
potest simul intelligere plura eodez actu/non intelligi
bilia ab ipsa/potest simul recipere plures actꝰ:ꝛ p cõse-
quens intellectus.ꝛ hoc modo ĩtelligẽdo questionẽ/vcz
vtrum in natura rationali creata possint simul existe-
re plures intellectus an tantũ vnicus/vcz intelligendi
actus/sic est rationabilis:q̃ dubitabilis:cũ ꝛ circa hoc
doctores varie ꝛ diuersimode opinentur:non aũt intel-
ligendo ipsam aliquo aliorum modorum superius exp̃ss
oꝝ. ¶Sic ad questionem. ¶Ad rationem in p̃cipio
apparet ex dictis q̃ falsum accipit in minore.

SEcundo quæro.vtrum sola ani
ma intellectiua ꝛ sensitiua sit forma substan
tialis hominis:an sit in ipso aliqua alia pre-
ter istas. ¶Et videẽ q̃ sit aliqua alia.qñ for
ma non viuens alia est realiter a forma viuẽte:sed ĩ ho
mine est forma corporis non viuens er se.omnis autem
anima tam ĩtellectiua q̃ sensitiua est forma viua.ergo
ꝛc. ¶Contra.q̃ homo est vnum ens per se:cuius forma
specifica viua non est imperfectior forma alicuius en-
tis non viui.sed quodlibet aliud ens non viuũ hz totũ
suum esse p vnicam formam tantum non viuam:q̃ mul-
to magis totum esse hominis poterit esse a forma viua
quare ꝛc. ¶Responsio.vbi sic procedam. ꝓmo enim
ostendam:q̃ preter animã est in homine forma alia sub
stantialis/vcz corporis/ ab ipsa anima realiter distincta
Secundo inquiram de ordine istarum formarum inter
se:ꝛ ad materiam.

Quantum ad primum arguitur ab ali

q̃bus primo sic.anima est actus corporis organici phy
sici potentia vitaz habentis.sed si in homine non esset
alia substantialis forma ab aĩa:ipsa anima non posset
esse actus corporis.qñ prima materia non est corpus:
anima autez esset actus prime materie si preter ipaz nõ
esset in homine alia substantialis forma.ergo ꝛc. ¶Se
cũdo arguiẽ sic.materia prima non est immediatũ sub-
iectũ alicuius forme accñtalis:sed tãtũ substantialis.q̃
omne immediatũ subiectũ accñtiũ est forma substantia
lis vel compositũ ex ipsa ꝛ materia.sed corpus humanũ
ꝛ qcũq; aliud cuiuslibet alterius animalis/est ime
diatum subiectũ accidentiũ non tñ vt aĩc conĩctum:
sed etiã vt est ab ipsa anima separatũ. eadẽ eñ numero
accñtia manẽt in corpore hominis ꝛ cuiuslibet alteri?
animalis mortui q̃ prefuerũt in ipso añ mortẽ: nec per
consequens anima potest esse subiectuz/nec aliquid sui
ipsorũ hmõi accñtiũ: cũ ipsa anima a corpore separata
accidentia maneant in ipso corpe sicut pri?.q̃ ꝛc. ¶Sz
iste rationes nõ ꝙcludũt.prima eñ falsum accipit ĩ mi
nore:ꝛ secũda in maiore. ¶Primũ apparet.qñ corꝑs
vntuersaliter sumptũ non est aliud q̃ res habẽs partes
extra partes. Corpus aũt specialiter sumptũ p substã
tia corporea/est omnis substantia habẽs partes aliq̃s
extra partes.sed materia corporis humani vt a forma
substantiali distincta /est substantia habens partes di-
uersas extra se existentes:ergo ipsa vere ꝛ p̃prie potest
esse corpus/qõ est substantia ab oñi substantiali forma
ꝛ a quacunq; re alia separata.ergo falsuz est qõ accipi
tur in minore prime rationis: qñ dicitur q̃ si in homine
non eẽt forma alia ab anima/q̃ ipsa non posset eẽ actꝰ
corporis : cũ ipsa prima materia possit esse corpus qõ
est substantia/formaliter per seipsam. ¶Confirmaꝫ.q̃
etiã materia coniuncta forme substantiali corporee vt
materia ignis/ nõ magis habet rationem corporis pro
pter ipsam formaz:q̃ econuerso forma propter materiã.
sed qõ nõ est tale p aliquid sibi coniunctũ/potest forma
liter esse tale vniformiter ab eo separatũ sicut ipsi cõĩc-
tum.ergo materia illa potest habere rationẽ corporis
sine substantiali forma sicut ipsi coniuncta. quare ꝛc.
¶Maior ꝓbaꝫ.qñ cũ corpus qõ est substantia/non sit
nisi substantia habens partes extra partes:ab illo pre-
cise substantia habet formaliter rationem corporis a q̃
habet tales partes materie sic distantes:ꝛ extra se fui
cem existentes.sed constat q̃ cum partes materie sint
alie a partibꝰ forme/ non magis materia habz partes
distantes extra se existentes a forma /q̃ econuerso ipsa
forma a materia.nec enim materia ignis habet aliquã
partẽ a forma:nec vna pars materie distat ab alia par-
te materie ꝑpter aliquam partem forme:sicut nec vna
pars forme ab alia parte forme propter aliquam par-
tem materie.sicut cñ realiter distinctoꝝ nõ hñtiũ ptes
hmõi sic distantes vnã nõ est aliõ ꝑpter aliõ extensuz:
sed quodlibet eque immediate formaliter per seipsum:
ita consimiliter quodcunq; realiter diuersoꝝ extensoꝝ
formaliter seu quantoꝝ est quantũ siue extẽsuz formaꝫ
per seipsum:seu per ꝑpias suas partes extra se inuicẽ
exñtes.sed forma ꝛ materia ignis ꝛ cuiuslibz alteri?sub
stantie corporalis sunt due substantie quante realiẽ di-
stincte.ergo neutrũ horum dicitur esse quantũ:nec p cõ
sequens corpus ꝑpter alterum:sed quodlibet formaꝫ
per seipsuz.quare ꝛc. ¶Et si forte contra p̃dicta argua
tur.q̃ nec materia nec forma aliqua est quanta per se:
sed quantitate tanq̃ forma aliqua accidentali ab ipsa
distincta mediante: forma autem accidentalis in mate
ria p̃supponit aliquã substãtialẽ:ꝛ ita impossibile ẽma
teriam esse corpus per se sine substãtiali forma ad quã
sequitur quantitas ipsa. ¶Respõdeo primo.q̃ assump-
tum est dubium:vcz q̃ aliqua res sit quanta hoc mo-
do/puta quantitate tali aliqua mediãte.nec enim secũ
dũ aliquos quantitas est aliqua talis forma a re quan
ta distincta:vt patuit in quarto.quare ꝛc. ¶Secũdo di
co:q̃ esto q̃ istud assumptuz esset verũ/nõ haberẽt intẽ
tum:vcz q̃ materia sine substantiali forma sumpta nõ
possit esse corpus.qñ sine omni eo materia potest habe
re rationez corporis/a quo separata potest habere par
tes extra partes/ꝛ esse informata quãtitate/supposito
q̃ quantitas ipsa sit aliqua talis forma. sed materia
forme corporee/puta ignis/potest separata a forma sub
stantiali habere partes extra partes:ꝛ quantitatez cã-
dem in nũero quã pri?. ¶Hoc apparet.qñ destructa aliq̃
substantia:non oportet destrui aliquod accidens subie-
ctiue existẽs in alia substantia remanente.sed si quanti
tas ignis ꝛ cuiuslibet alterius substantie corporalis est
accidens aliquod quo formaliꝫ est quanta seu extẽsa tã
forma q̃ materia:alia pars quantitatis habet esse inua

teria ⁊ alia in forma.non enim magis in diuersis subſtãtijs/vel vnitis/cuiuſmõi ſunt forma ⁊ materia/põt eẽ ea dẽ numero pars quãtitatis q̃ eadem pars qualitatis nec magis etiã in materia ⁊ in forma poteſt eſſe eadez pars quãtitatis vel qualitatis q̃ in diuerſis partibus forme vel materie p̃ ſe ſumptis.conſtat autem in diuerſis partibus forme ⁊ materie diuerſas partes eſſe non eãdẽ cuiuſcũq; forme accũtalis in ipſis oñibus exiſtẽtis:ergo conſimiliter in propoſito aliam partem quantitatis oportet ponere in forma ⁊ aliã in materia ſibi cõiuncta/ſuppoſito q̃ quantitas ſit aliqua talis forma.&̃ licet deſtructa forma ſubſtantiali corporali oporteat deſtrui quãtitatis partẽ q̃ in ipſa p̃fuit ſubiectiue:nõ tñ illã q̃ materia p̃mo exiſtit.quare ⁊c.¶Preterea materia non informatur immediatius aliq̃ forma accidentali q̃ ſubſtantiali:ergo ſi quantitas eſt forma accidentalis qua materia dicatur eſſe forma corporea ⁊ extenſa:non immediatius nec prius eſt in materia alicuius ſubſtantie compoſite q̃ ſubſtantialis vltima eius forma:nec p conſequẽs anima dici poterit actus ſeu forma materie corporalis tanq̃ p̃prij perfectibilis.¶Cõfirmatur.qr nec forma aliqua accidentalis nec compoſitum aliq̃ ex ſubſtantia ⁊ ex ipſa/eſt perfectibilis ſeu iformabilis aliqua ſubſtantiali forma.ergo ſi ſubſtãtia corporea dicit eſſe corporea ſeu extenſa mediante quãtitate tanq̃ aliquo accidente ab ipſa realiter differente:nec aĩa nec aliqua alia ſubſtantialis forma poterit poni forma ſeu actꝰ corporis vt propriũ perfectibilis.quare ⁊c.¶Preterea ſi aliqua hoĩs forma p̃ſupponit in materia quantitatẽ tãq̃ rez aliquã ab ipſa forma ⁊ a materia differẽtez:quero q̃ ſit hmõi forma.aut enim eſt forma corporis aut anima.ſed nõ poteſt dici q̃ ſit forma corporis:qr talem(vt dicũt)quãtitas p̃ſupponit.nec pont anima.qm̃ omnino videtur irrationabile dicere formã indiuiſibilem ⁊ ĩextenſam p̃ſupponere ſeu exigere neceſſario quãtitatẽ magis q̃ formã diuiſibilem ⁊ extenſam.ſed anima hominis ſenſitiua ⁊ intellectiua eſt forma indiuiſibilis ⁊ inextenſa: forma autem corporis ſubſtantialis eſt extenſa ⁊ diuiſibilis:que tñ non exigit hmõi quantitatem.ergo ⁊c.¶Confirmatur.qr aut aĩa eſt forma indiuiſibilis/aut diuiſibilis hñs ptes exẽ partes.Et p̃mũ nõ exigit quantitatẽ.ſi ſecõm:cũ non magis erit diuiſibilis q̃ forma corporis/nec magis q̃ ipa exiget quãtitatẽ. quare ⁊c.¶Sic igitur apparet primũ/vcz q̃ nõ ẽ verũ qõ ratio illa accipit in minore:puta q̃ ſi in homine non eſſet alia forma ſubſtãtialis ab aĩa/q̃ anima ipſa nõ eſſet corporis forma.¶Secundũ/vcz q̃ ſecũda ratio falſum accipiat in matore:que dicit materiã non eſſe alicuius forme accũtalis immediatũ ſubiectũ/apparet.qm̃ oñe immediate forma accidentali informatũ eſt immediatũ eius ſubiectũ.ſed materia forme ſubſtãtiali cõiũcta immediate informat oñia illa forma accidentali q̃ informatur forma ſubſtãtialis.nec eñ forma ignis eſt ĩmediatius calida nec ſicca:nec per conſequẽs calore ⁊ ſiccitate informata/q̃ ſua materia:nec materia aque ſimiliter eſt mediati⁹ ſeu remotius frigida nec humida q̃ ſua forma.ergo ⁊c.¶Confirmatur.qr nec aliquid eſt in igne qõ nõ immediate ſit calidũ:nec in aqua qõ non ſic immediate ſit frigidũ q̃ ipſum manet frigidum/⁊ oñe qõ eſt in igne calidũ quocũq; ab ipſo ⁊ a calore ⁊ frigore alio circunſcripto.Sed ſi materia nõ eſſet ſubiectuz talium accidẽtiũ immediatũ:ſed tm̃ forma ſubſtãtialis:ipa forma ſubſtãtiali remota a materia/nõ poſſet materia manere calida nec frigida:qr nec accidente aliquo iformata.quare ⁊c.

dum.Primo ſic. quicquid eſt in corpore poſt ſeparationem anime ab ipſo/p̃fuit in eo ante animaz ſeparatam ſed anima intellectiua a corpore ſeparata/⁊ ſenſitiua corrupta:ſi ab intellectiua ponatur eſſe diſtincta/manet in corpore aliqua ſubſtãtialis forma.nec enim corpus hominis mortui vel cuiuſlibet alterius animalis/eſt tãta materia nec ſola ſubſtãtialis forma:ſed ſubſtãtia cõpoſita ex materia ⁊ ex forma.ergo ⁊c.¶Maior p̃bat.qm̃ conſtat eadem numero accidentia remanere in corpore mortuo:que p̃fuerũt ĩ ipſo viuo ante animã ſeparatam, ſed idẽ accũs non poteſt ſaltẽ naturaliter ab vno ſubiecto in aliud trãſmutari.&̃ ſicut accidentia corporis viui ⁊ mortui ſunt eadem:ita ⁊ tota ſubſtantia q̃ eſt ipſoz ſubiectũ.nõ ſola aũt materia eſt eoz ſubiectũ/ſed etiam forma ſubſtãtialis corporis.&̃ ſicut eadẽ materia:ita eadem forma ſubſtãtialis manet in corpore mortuo que p̃fuit in ipſo viuo.quare ⁊c.¶Confirmatur.qr idẽ in numero corpus qõ fuit ab anima Chriſti diuiſum ⁊ ſeparatũ in paſſiõe fuit ei reunitũ in reſurrectione.illud etiaz corpus omnino ſubſtãtialiter inuariatũ qõ fuit añ mortem Chriſti anime vnitum manſit poſt mortem ab ipſa anima ſeparatũ.ſed ſi Chriſto mortuo nõ mãſiſſet ĩ corpore eadem forma numero:ſicut ⁊ eadem materia que prius in eo fuerat ante mortẽ:nec Chriſti corpus fuiſſz idem viuũ ⁊ mortuũ:nec per conſequens verbum diuinũ mãſiſſet vnitũ poſt mortem eidẽ corpori cui vnitum fuerat ante mortẽ:nec in reſurrectione potuiſſet reuniri anime idẽ corpus qõ fuit ante mortem.qm̃ ſi Chriſto mortuo fuit in corpore noua forma ſubſtantialis corporis:aut corpus ex ipſa noua forma ⁊ materia cõſtituũ: aut ex alia priori antiqua in morte corrupta/⁊ ex materia:aut ſola materia corrupta forma corporis fuit in reſurrectione anime reunita.Si p̃mũ:ergo Chriſtus non reſumpſit idẽ corpus qõ habuit ante mortẽ.ſi ſecũdum ergo non fuit anime reunitũ idẽ corpus qõ manſit poſt mortem ab ea diuiſuz.ſi etiã ponatur tertiũ: idẽ ſeqtur. ⁊ vlterius etiã p̃ter hoc ſequit q̃ in Chriſti reſurrectione fuerat corruptio forme ſubſtantialis corporis.ſed tã hoc q̃ quodlibet aliorꝫ p̃dictorꝫ eſt falſum.&̃ ⁊c.¶Preterea arguit̃ ſic ad idẽ.aut anima infunditur p̃me materie oñi forma ſubſtãtiali nudate:aut ſubſtãtie compoſite ex materia ⁊ ex forma.ſz non poteſt poni p̃mum.qm̃ anima ipſa infunditur corpori ex diuerſis oſſibus ⁊ carnis partibus conſtituto:materia autẽ p̃ma vt ſine oñi forma accepta/neceſſ os nec caro:cũ qõlibet iſtoꝝ ſit ꝓpoſitũ ex materia ⁊ ex forma.materia etiã p̃ia per ſe ſine oĩ forma accepta nõ eſt iformabilis ſeu p̃fectibilis aliqua anima.ergo relinquitur ſecunduz qõ eſt ꝓpoſitũ vcz q̃ aĩa infunditur corpori ex aliqua forma ſubſtantiali ⁊ ex materia cõſtituto.quare ⁊c.¶Sed ad hoc ab aliquibus reſpõdet:q̃ licet anima non infundatur prime materie/ſed corpori ex ipſa materia ⁊ ex forma ſubſtãtiali corporis cõſtituto:quia tñ anima ipſa hmõi formã corporis p̃cedentem continet eminẽter/ideo in ei⁹ aduentu illa eſſe deſinit:⁊ materia eſſe corporeuz ab anima accipit.cum eñ aĩa poſſit dare eſſe corporeũ per ſe ipſam:nõ oportet ponere ĩ homine nec in aliquo alio cõpoſito animato formam aliquã ſubſtãtialẽ corporis p̃ter ipſam:cuz nec talis ponatur niſi ꝓpter eſſe corporeũ qõ poteſt eſſe ab anima.pluralitas aũt non eſt ſine neceſſitate ponenda.quare ⁊c.¶Hec reſponſio multipliciter deficit.Primo.qr falſum accipit quando dicit q̃ anima poteſt dare eſſe corporeum.qm̃ nulla forma poteſt dare ſuo perfectibili qõ informat niſi ꝓprium ſuuz eſſe:ſicut albedo non dat niſi album ⁊ nigredo nigrum: ⁊ ſic de qualibet aliarum.ſed eſſe corporeum ſeu extẽſuz ſubiecti perfecti ſeu informati anime/non eſt eſſe anime

cum ſit ab ipſa diſtinctũ realiter ⁊ diuerſuz.&̃ ⁊c.¶Minor appet.qm̃ aut aĩa eſt inextenſa/ vt intellectiua: aut extenſa vt vegetatiua.ſed conſtat q̃ eſſe corporeũ ⁊ extenſum non poteſt eſſe anime inextenſe magis q̃ eſſe in extenſuz anime vel cuiuſcunq; alterius rei extenſe. anima etiam extenſa vt vegetatiua plante/licet habeat eſſe corporeum ⁊ extenſum/qr partes extra partes:nõ tñ habz ſeu eſt eſſe corporeum ⁊ extẽſum corporis qõ informat:nec p conſequens magis corpus ipſa iformatũ hz ab ea eſſe ꝓpriũ ſibiq; intrinſecũ corporeũ:q̃ ecõuerſo forma habeat ſuũ eſſe corporeũ a materia quã niformat.&̃ re ⁊c.¶Cõfirmatur.qr nulla forma dat perfectibili qõ informat niſi ſeipſam.ſed nulla anima hz extẽſa ⁊ corporea/eſt eſſe corporis qõ informat.&̃ licet anima extenſa det corpori qõ informat eſſe ſuum corporeũ ꝓpriũ ⁊ extenſum:nõ tamen eſſe corporeũ corporis qõ ab eſſe corporeo ipſius anime eſt diſtinctũ.nõ eñ magis forma aliqua ſubſtantialis extenſa dat materie eſſe corporeum ab ipſa diſtinctũ q̃ forma accidentalis in ſubiecto extẽſa/vt albedo det ſubiecto aliquod eſſe extẽſuz aliud a ꝓprio ſuo eſſe.qm̃ ſicut albedo extẽſa p̃ſupponit ſubiectũ in quo exiſtit extenſum:ita ⁊ omnis forma ſubſtãtialis extenſa p̃ſupponit extenſum ⁊ corporeũ perfectibile qõ informat:cũ cuilibet parti talis forme correſpõdeat ꝓpria pars materie informate.quare ⁊c.¶Secundo dicit ſolutio ſupradicta qñ addit q̃ forma corporis ĩ aduentu anime eſſe deſinit.hoc ſiquidẽ non eſt verũ. Primo.quis ſubiectũ cui forma aduenit in eius aduentu eſſe non deſinit.ſed anima ĩfunditur ⁊ aduenit corpori ex forma ⁊ ex materia conſtituto.ergo ⁊c.¶Secundo.qr aut forma corporis eſt ſimul in eodem cuz anima cõpoſibilis:aut non.ſi p̃mum:q̃ non deſinit in eius aduentu. ſi ſecundũ:ergo infuſio anime non exigit formaz corporis p̃cedentem.nulla enim forma perfectiua materie ĩmediate exigit in ipſa aliquam formam ſibi incompoſibilem.anima autem omnis ſcõm iſtã reſponſionẽ eſt ĩmediate p̃me materie perfectiua.&̃ ⁊c.¶Tertio.qr illõ idẽ oñino corpus qõ ante aĩe infuſionẽ in vtero formatur diſponitur ⁊ organizatur/ipſa infuſa ſibi anima iformatur.&̃ nihil eius ꝓpter aduentum anime eſſe deſinit ¶Preterea quarto:qr illud idem corpus hoĩs manet poſt anime ſeparationẽ qõ p̃fuit ante ipſaz. ¶Hoc apparet.nec enim ꝓpter mortem hominis ſeu anime ſeparationem a corpore/corrumpitur aliqua forma ſubſtantialis corporis p̃ter ſenſitiuam:ſuppoſito q̃ ab intellectiua ſit diſtincta:nec aliqua forma nouiter generat̃:et ita p conſequens illud idem ⁊ nihil aliud manet in corpore,poſt anime ſeparationẽ ab ipſo qõ mãſit ĩ eo ante animã ſeparatã/p̃ter ipſam intellectiuam animã ſeparatã et ſenſitiuam corruptã.ſed poſt animã ſeparatã manet in corpore forma ſubſtãtialis corporis/ex qua et ex materia eſt compoſitum ipſum corpus.ergo ex eadẽ forma ſubſtãtiali fuit corpus compoſitũ ante animam ſeparatam.conſtat aũt q̃ hmõi corporis forma que p̃fuit in homine ante mortem/non eſt alia ab illa que p̃ceſſit tã intellectiuã animã q̃ ſenſitiuam.ergo ipſa in aduentu anime eſſe nõ deſtitit:ſed actualiter cũ ea mãſit.oñe enim corpus anima informatũ p ipſam animã viuificatũ ⁊ aliqualiter cõſeruatũ magis videret̃ q̃ deberet deſinere eſſe ſicut ⁊ paulatim deſinit propter anime ſeparationẽ/q̃ ꝓpter ipſi⁹ cũ corpore vnioncz.quare ⁊c.¶Cõfirmatur.qr ſi aliquis celebraſſet ĩ triduo mortis Chriſti/in idẽ corpus numero tũc ab anima ⁊ ſanguine ſeparatũ fuiſſet conuerſa panis ſubſtantia in qõ nũc cõuertitur:⁊ in idẽ conuertitur nũc in qõ fuiſſet ꝓuerſum tũc. ¶Hoc apparet.quia idem eſt nunc ⁊ tunc.ſed panis ſubſtãtia fuiſſet conuerſa in corpus compoſitum ex

materia ⁊ ex forma ſubſtãtiali alia ab aĩa intellectuali quia ⁊ ex talibus erat tũc cõpoſitum Chriſti corpus.ergo cũ ꝓpter reunionẽ corporis Chriſti cum anima in reſurrectiõe nllã fuerit ĩ corpe corruptio:ſicut nec ĩ paſſione/excepta anima ſenſitiua ſi ab intellectiua ponatur eſſe diſtincta:iuxta qõ iã fuerat ꝓphetatũ p Dauid dicentem in pſalmo:Nõ dabis ſanctum tuũ/hoc eſt Chriſti corpus ſanctificatũ videre corruptionẽ.p conſequẽs ſequit q̃ ⁊ ante mortem Chriſti ⁊ poſt mortem ⁊ poſt reſurrectionẽ fuit eius corpꝰ ꝓpoſitũ ex materia ⁊ ex forma ſubſtãtiali alia ab anima tã intellectiua q̃etiã ſenſitiua: in qõ corpus Chriſti ſic compoſitũ conuertit̃ panis ĩ euchariſtie ſacramẽto.ꝓſtat aũt Chriſti corpꝰ eiuſdẽ rationis eſſe ⁊ cõſtr compoſitũ ſicut corpus cuiuſlibet alioꝝ hominuz.quare ⁊c.¶Preterea aut Chriſto vel quocũq; alio homine nouiter mortuo generata fuit aliqua corporis forma noua aut non.Sed nõ poteſt poni primũ:vcz q̃ homine vel quocũq; animali alio mortuo generetur aliqua ſubſtãtialis corporis forma noua Primo.qr vt dictũ eſt/eadẽ accũtia nũero manẽt in corpore poſt aĩe ſeparationem ab ipſo q̃ p̃fuerũt in eo ante ipſaz animã ſeparatã.Secũdo.qr ſi aliqua forma noua ſubſtãtialis fuiſſet in Chriſti corpore ab anima ſeparato in triduo mortis ſue:cũ totum corpus mortuũ remãſerit verbo diuino vnitũ/ſequer̃ q̃ nouiter in morte fuiſſet ipſi noua corporis forma vnita.hoc aũt ẽ falſuz. idẽ enim oñino corpus numero qõ fuit viuũ remanſit mortuum verbo vnitũ.ergo Chriſto mortuo non fuit aliqua ſubſtantialis forma in materia ſui corporis introducta ⁊ ita p eadem formã manſit corpus poſt mortem: p quã corpus fuerat ante mortem.ſed poſt mortẽ non fuit nec eſſe potuit corpus p aliam cũ eſſet ab ipſo realiter ſeparata.ergo ⁊c.¶Preterea ad idez arguit̃ ab alijs.Primo.qr corpus humanum eſt mixtum:cũ ſit reſolubile in elementa.ſed cuiuſcunq; corporis mixti forma eſt corporea ⁊ extenſa:qualis non eſt anima intellectiua hoĩs nec ſenſitiua.ergo ⁊c.¶Secundo.quia corpus humanum vere nutritur.ergo eius forma corporea ab anima intellectiua diſtinguit̃.¶Conſequentia ꝓbatur.qm̃ cũ in nutritione ſit corruptio alicuius forme/puta alimenti ⁊ generatio alteri⁹/vcz aliti/p quã ſit reſtauratio dep̃ditꝫ conſequens nutritio nõ poteſt eſſe anime nec materie p̃me.nec enim aliquid materie nec anime corrũpitur nec aliquid generatur.ergo oportet huiuſmodi nutritiones eſſe alicuius alterius/puta forme corporis hominis:⁊ cuiuſlibet alterius animalis.quare ⁊c.¶Tertio.quia forma q̃ eſt p̃ncipiũ determinati mot⁹ tm̃ non põt eſſe idẽ cũ illa que eſt indeterminate p̃ncipium oſtis motus,ſed anima intellectiua hominis eſt ideterminate p̃ncipium omnis motus:forma aũt corporis eſt tm̃ p̃ncipium motus deorſum.ergo ⁊c.¶Quarto.quia ĩ poſſibile eſt vnam formã eſſe realiter plures formas.ſz in corpore hominis ⁊ cuiuſlibet aĩalis ſunt realiter plures forme,alia eñ ẽ forma ſubſtãtialis ſanguinis: alia oſſis ⁊ alia carnis.diuerſe etiã ſunt forme omniũ diuerſaruz partiũ aliarũ.ergo anima ipſa que eſt vnica intellectiua vel ſenſitiua/non poteſt cũ omnib⁹ iſtis realiter eſſe idem.ergo ⁊c.¶Quinto.quia forma corruptibilis non poteſt eſſe idem cum incorruptibili.ſed anima intellectiua hominis eſt incorruptibilis.forma aũt corporis ipſa anima informati eſt corruptibilis.omne enim alterabile ſcõm qualitates actiuas ⁊ paſſiuas eſt corruptibile.ſed corpus humanum anime intellectiue.ſubiectũ eſt ſic alterabile.ergo ⁊ corruptibile. ¶Confirmatur. quia vt dicitur ſap.ix.corpus quod corrumpitur aggrauat animã,ſed conſtat q̃ hmõi corruptio corporis animam aggrauantis non poteſt eſſe materie p̃me:cuz ſit

Et ideo aliter eſt ad propoſitum arguẽ

incorruptibilis: nec anime intellectiue ꝑpter eandem rationem. ergo oportet ꝙ alicuius alterius forme. quare ꝛc. ¶Sexto. qꝛ vt ỏr Heñ. ij. Deꝰ formauit hoiem de limo terre ꝛ inspirauit in faciē eius spiraculum vite. Ex hoc arguitur. qm̃ constat ꝙ deus tūc non formauit materiā ꝑmam: cū iam esset in terrā formata: nec animā intellectiuā/qꝛ de ipa ītelligit illō qō sequit: inspirauit ī faciē eius spiraculuz vite. spiraculuz em̃ vite est ipa anima intellectiua ꝛ etiaz sensitiua: ergo aliquid aliud ab anima ꝛ a materia ꝑma formauit deus ex terra. hoc autem non potest poni fuisse aliud ꝙ corpus humanuz ex diuersis formis substātialibꝰ/puta carnis sanguinis et ossis/ꝛ ex ꝑma materia que sub forma ꝑfuit/cōstituta. tali em̃ formato corpori deus inspirauit seu infudit animā per vite spiraculum designatā. quare ꝛc. ¶Septimo: qꝛ scōm philosophum. ij. de anima/aīa est actus corporis organici physici potentia vitam habentis. ¶Ex hoc arguitur. qm̃ aut corpꝰ cuius anima dicit esse actꝰ est materia ꝑma tm̃ aut aliquid ex ipsa ꝛ anima: aut ex aliqua alia forma ab ipsa aīa constitutum. sed non pōt poni ꝑmū. nec em̃ aliqua aīa est actus ꝑme materie tm̃. nec secūdū: qm̃ corpus cuiꝰ anima dicit esse actꝰ/est ipsius anime subiectū. idem aūt non potest esse suiꝑpsius subiectū. ergo relinquit ter tiū: vcz ꝙ corpus anime subiectū est ex materia ꝛ ex forma aliqua alia ab aīa cōstitutum. quare ꝛc. ¶Ex ꝓdictis sequitur ꝙ non tm̃ in homine: sed etiam in quacūq; alia re viuente est forma substantialis alia ab anima/puta forma corporis subiecti anime viuentis: cuius ipsa anima dicitur esse actus.

Sed cōtra istam opinionem ab aliis arguitur.

¶Primo. quia in essentialiter ordinatis forma q̄ dat esse ꝑmū ꝛ vltimum dat etiam esse intermediū. sed anima intellectiua dat esse gñis generalissimi/puta substantie qō est esse suꝑmuz/ꝛ esse speciei specialissime qō est esse vltimum. ergo dat esse intermedium/puta gñis subalterni: quale eē est esse corporis. quare ꝛc. ¶Scōo quia forma substantialis ꝑfectior est ꝙ accidētalis. sed eadem simplex forma accidentalis dat esse omnium superiox ꝛ inferiorum in linea ꝓdicamentali. eadē em̃ albedo dat esse album coloratuz ꝛ quale. ergo multo magis hoc potest facere eadem forma substantialis vt aīa ipsa rationalis: nec ꝙ consequens ꝓprium esse corporeū hominis est in ipso aliqua forma alia ab anima intellectiua/magis ꝙ in subiecto albo ꝓpter esse coloratū sit aliqua forma coloris q̄ ab ipsa albedine distinguat. quare ꝛc. ¶Tertio. quia forma corporis hominis vel cuiuscunq; alterius animalis non est imperfectior ꝙ forme corporales substātiales inanimatorum non viuentium: nec ꝙ consequens minus a forma corporis hominis potest esse eiꝰ esse specificum ꝙ a forma corporea cuiuslibet aliox non viuētium. sed esse specificū cuiuscūq; substantie inanimate/est a forma corporea. ergo ꝛ eē specificū hois. sed constat ꝙ forma dans esse hois specificū non est alia ab anima intellectiua. ergo nec in homine ē forma aliqua ꝓter ipsam. ¶Quarto. qꝛ forme non est forma: qō tamen esset si existerent in aliq̄ plures forme. quare ꝛc. ¶Quinto. quia omnis forma substantialis dat esse simpliciter. ſz si ī aliquo composito eēnt plures forme substantiales / vltima non daret esse simpliciter: cum ꝑsupponeret priorem dantē esse simpliciter. ergo ꝛc. ¶Sexto. quia omnis forma substantialis dat esse subsistens: ꝛ ꝙ consequens plures dant esse plura subsistentia: ex quibus non potest fieri suppositu; aliquod per se vnum. ergo non possunt esse plures forme substantiales ī aliquo supposito per se vno. quare ꝛc. ¶Septimo. quia. v. physico. ꝓbat philosophus ꝙ generatiō est motus/ per hoc. quia qō mouet est in actu. sed qō generatur non est ens in actu. ḡ ꝛc. ¶Sz si in aliquo composito eēnt plures forme substantiales: minor quā philosophus accipit esset falsa. qm̃ compositus ex materia ꝛ ex forma substantiali poꝛ esset respectu forme posterioris generabile subiectiue. tale aūt est ens in actu: cū sit ex forma ꝛ ex materia constitutum. ergo ꝛc.

Ad ista ꝓ ordinem. Ad primum respō

dent aliqui dicentes ꝙ duplex est corpus: vcz vnum qō est pars hominis: ꝛ talis corporis eē non pōt esse ab anima: qꝛ nec tale est intermediū inter genꝰ generalissimū ꝛ esse hominis specificū vltimum. Aliud est genꝰ subalternū: ꝛ tale est intermediū qō est ab ipsa anima. ¶Sz ista solutio est oīno improbabilis. qm̃ nec in homine nec in aliqua alia re viuente est nisi vnicū corpus tm̃: qō quidē est anime viuentis subiectum. sed tale corpus est ꝓtius anima. ergo non potest esse ab ipsa. ¶Confirmatur. quia si ꝓter corpus anime subiectum qō dicit eē ꝓs hois/est hoīe aliud corpus qō dicit esse genꝰ: aut hmōi corpus est diuisibile ꝛ extensum: aut indiuisibile ꝛ inextensum. sed neutrum hoꝝ potest poni. nec enim corpꝰ aliquod potest existere inextensum nec extensum distinctuz a corpore anima informato. alias in qualibet substantia corporali viuente eēnt duo corpa: quoꝝ vnū eēt anima informatū ꝛ aliud non. qō est manifeste falsuz: ꝛ etiā ꝓtra sensum: cum omne corpꝰ hominis ꝛ cuiuscūq; alterius viuentis sit viuū: qō non esset nisi foret viuente anima informatū. quare ꝛc. ¶Preterea aut hmōi corpus qō ponitur esse genus / est eiusdem rationis cum corpore anima informato qō dicitur esse pars: aut alterius. si eiusdem rationis: ergo non magis genus nec pars totius vnum ꝙ alterum potest poni. si autem est alteriꝰ rationis: ergo vnum corpus nō potest ꝓdicari de alio nec de toto ex ipso ꝛ ex anima constituto: nec per consequēs corpus poterit dici genus. quare ꝛc. ¶Confirmatur. qꝛ nullum corpus est in homine nisi ex carnibus ꝛ ex ossibus constitutuz. sed talis est pars hominis/que non potest predicari nec verificari de ipso sicut nec aliqua alia pars de toto. ergo ꝛc. ¶Alij respōdēt aliter: dicētes ꝙ corpus non est genus nisi ad corpora quorum quodlibet constituitur in esse specifico vltimo per formam corporeitatis aliquam siue gradum. corpus autem humanum non est tale: cum ponatur in esse specifico vltimo per formam alterius ordinis a forma corporis/puta p animam. ꝛ ideo licet forma ignis vel lapidis det eē generis generalissimi ꝛ intermedij subalterni/puta corporis: non tamen anima intellectiua nec aliqua alia forma viuens dat esse corporis quod informat: cum corpꝰ non sit genus ad corpꝰ aliquod aliqua anima informatū sed tm̃ ad corpora ex materia ꝛ ex forma corporea alia ab anima cōstituta. ¶Sz nec ista solutio pōt stare. quoniam anima totaliter est extrinseca cuicunq; corpori quod informat: nec per consequens per ipsam corpꝰ reponitur in aliquo esse specifico vltimo. quare ꝛc. ¶Cōfirmatur. quia idem numero corpus hominis ꝛ cuiuslibet alterius animalis viuentis viuum ꝛ mortuum: ꝛ per consequens q̄ idem ponitur in esse specifico vltimato. constat autem ꝙ corpus mortuum non habet esse specificum per animam: cum sit ab ipsa realiter separatum. ergo ꝛc.

Alii tertio respondent aliter: dicentes

ꝙ anima non dat esse generis generalissimi/puta substantie. huiusmodi enim esse non est ab ipsa anima/sed ab alia priori forma/puta a forma corporeitatis a qua est etiam esse corporis qō est genus intermedium subalternum. quare ꝛc. ¶Sz nec ista solutio potest stare. qm̃ forma corporis non est perfectior forma substantialis nec magis substantia ꝙ ipsa anima: nec per consequēs magis esse substantie potest esse ab ipsa corporis forma ꝙ ab anima. ¶Confirmat. quia esse substantie eē a forma corporeitatis/aut intelligitur de esse substantie qō est ipsum corpus: aut de esse substātie qō est anima: aut de esse substantie qō est ꝓpositum ex vtroq; sed non ipōt poni secundū. non enim esse anime est a forma corporis. nec tertium. non enim magis immominus esse compositi est. a parte minꝰ principali ꝙ a principaliori. aīa autē est principalior pars hominis ꝛ cuiuslibet alteriꝰ viuētis. ergo ꝛc. ¶Preterea genꝰ generalissimū ꝛ intermedium idem dicunt totaliter in re extra vt alias prolixiꝰ est ostensum. ergo ab eodem est vtrunq;. ꝛ ita cum esse substantie ꝛ corporis ac cuiuslibet generis alterius sub alterni sit idem respectu eiusdem totaliter in re extra: ꝙ consequens ab eodem erit quodlibet istoruz. quare ꝛc. ¶Confirmatur. quia si ab alio esset esse generis generalissimi/puta esse substantie/ ꝛ ab alio esse generis sub alterni/puta corporis/ posset esse corpꝰ quod non esset substantia: sicut substātia sine corpore: quod est falsuz. quare ꝛc. ¶Et ideo aliter est dicendum. Ad cuius euidentiam est sciendum: ꝙ forma non dat subiecto in quo est/aliquod esse aliud ꝙ suum ꝓprium qō est ipsa. nec enim albedo dat subiecto aliquod esse ꝑmum nec vltimum nec intermedium/ qō ab ipsa sit distinctuz aliqualiter in re extra. ¶Tūc ad rationem quando dicitur ꝙ anima dat esse substantie primum ꝛ specificum vltimuz si per huiusmodi duo esse ītelligatur aliquid in re extra distinctum ab anima/non ē verū: maxime si totum compositum cuius dicitur esse hmōi esse specificum: non sit aliquid ꝓter partes. Si autem ab ipsis omnibus partibus distinguatur: nō tm̃ esse totius compositi viui ē ab anima/ſz etiam a corpore. si autez per huiusmodi esse ꝑmum et specificum vltimum non intelligatur aliqd ab ipsa anima distinctum: concedi potest sane intelligēdo ꝙ ab anima est esse substātie ꝑmum ꝛ specificū vltimū. qō quidēnon est esse compositi viuentis/sed ipsius anime q̄ est talis. per idē enim formaliter anima est substātia ꝛ talis substantia/puta intellectiua vel sensitiua/nō aūt corpus: saltem loquendo de anima inextēsa qualis est intellectiua: qꝛ nec corpus est genus intermediū respectu anime saltē talis. Et ideo falluz accipitur in minore quando dicitur ꝙ esse corporis est esse generis sub alterni intermedij inter esse substantie primum ꝛ eē specificum vltimū. non enim corpus est genus intermediū inter substantiam ꝛ quācūq; substātie speciem: sed tm̃ inter substantiam ꝛ eius speciem corporeā ꝛ extensam: in qua specie nō est anima saltem inextensa: nec etiam substantia composita ex corpore ꝛ ex anima: sed tm̃ corpus ipsum ex materia ꝛ ex forma corporea constitutum: vel vniuersaliter oīs diuisibilis ꝛ extensa/siue sit simplex forma siue etiam esset materia sine forma. de omni enim tali substantia corpus est ꝑdicabile in quid: non autem de substantia indiuisibili ꝛ inextensa qualis est anima nec etiam de composita ex materia ꝛ ex ipsa. nō em̃ magis ꝓprie corpus ipsum videtur posse predicari de toto homine ꝙ paries vel quecunq; alia pars de domo. quare ꝛc. ¶Ad secundum consimiliter est dicendum. sicut enim eadem albedo omnino indistincta dicitur albedo color ꝛ qualitas formaliꝰ per seipsam: ita cadē dicitur substantia ꝛ substantia talis speciei ꝛ hec numero substantia formaliꝰ. semetipsa/nō tamen corpus: quia nec ipsa vt dictum est sub genere corporis cōtinetur. Unde non est verum qō hic dicunt aliqui/videlicet ꝙ albedo alio formaliter est albedo ꝛ alio color ꝛ sic de aliis versus superius ascendēdo vt altas prolixius est ostēsum. ¶Ad tertium respondent aliqui: dicentes ꝙ licet corpus humanum ꝛ quodcunq; aliud animatum sit simpliciter perfectius corpore inanimato: quia forma perfectior/puta anima informatum: tamen secundum ꝓportionem aliquo modo forma corporis non animati nec animalis est perfectior: ꝓ quanto huiusmodi forma corporis/puta ignis vel lapidis ꝛ sic de aliis/reponit id cuius est in specie specialissima: qō non facit forma corporis hominis: nec aliquius alterius rei viuentis: cum oō viuum habeat nō a corpore sed ab anima esse specificū vltimum. ¶Sed ista solutio non potest stare. quoniam licet corpus animatum sit anima informatum: tamē nō magis anima ipsa est sibi ꝙ alteri corpori nō animabili intrinseca. non enim magis anima rationalis est intrinseca humano corpori qō informat ꝙ igni vel lapidi vel cuicunq; alteri corpori non animabili. ergo non magis anima reponit corpus quod informat ꝙ aliud ī aliquo esse specifico. ¶Confirmatur. quia eiusdez speciei est corpus animatum ꝛ ab ipsa anima separatum. ſz cōstat ꝙ anima non cōstituit seu reponit in specie corpus ab ipsa separatum: ergo nec sibi coniunctum. si em̃ corpus anime vnitum esset in specie per animam/ non magis reponeret in ipsa ab anima separatum. hoc autem est falsū. ergo ꝛc. ¶Preterea non minus distinguitur corpꝰ animatum ab anima ꝙ econuerso anima a corpore distinguatur. sed eorum que equaliter distinguūtur non magis vnum est in specie per alterum ꝙ econuerso. ḡ non magis anima cōstituit seu reponit in specie corpus aliquod quod informat: ꝙ econuerso corpus ipsum constituat animam a qua actualiter informatur. ¶Confirmatur. quia anima non tm̃ potest vniri corpori qō informat/sed etiam alteri. nec oportet corpꝰ anima informatum recipere ab ipsa anima aliquod esse distinctum ab esse anime: magis ꝙ corpus anime vnitum et ipsa nō informatum. ergo non magis corpus informatum anima reponitur per ipsam in specie aliqua ꝙ corpus quodcū q̄ aliud anime coniunctum: non tamen per ipsam accidentaliter informatum. constat autem tale corpus nō reponi in specie ab anima sibi coniuncta ipsum actualiter non informante. ergo ꝛc. ¶Preterea aut totum est aliquid ꝓter partes: aut non. si non: cum neutra partium realiter distinctarum constituat seu reponat aliaz in specie magis ꝙ econuerso: per consequens non magis anima constituit corpus in specie ꝙ corpus animā. sed nec potest constituere aliud/puta totum: cum ipsuz vt supponit non sit aliquid ꝓter partes. si autem totum sit aliquid a partibus distinctuz/nec tm̃ per aīam nec tm̃ per corpus constituitur seu in specie reponitur ipsum totum qō ex corpore ꝛ anima componitur: sed insimul per vtrunq;. quare ꝛc. ¶Et ideo aliter est dicendum. concedo enim corpus hominis vel alterius cuiuscunq; viuentis non esse imperfectius sed ꝑfectius aliis corporibus non viuentium saltem aliquibus. Et quādo ex hoc infertur ꝙ nec minus a forma corporis hominis potest esse eius esse specificum ꝙ a formis corporeis aliorum non viuentium sit eorum esse specificuz: concedo siue totum sit aliquid ꝓter partes: siue sit ab ipsis partibus indistinctum. Et quādo additur ꝙ esse specificum hominis est ab anima: Dico ꝙ verum est partialiter non totaliter: suppositio vt videtur supponere argumētū ꝙ totus homo ab omnibus suis partibus sit distinctus. nō enim aliquod totum cōstituitur ex aliqua

sui parte tm̄: sed ex omnibus simul sumptis. et ideo si-
cut esse specificum cuiuslibet corporis non viuentis est
a forma corporea et a materia: ita et esse specificū totius
hominis et cuiuslibet alterius viuentis est a corpore et
ab anima simul sumptis: nō tm̄ ab anima vt accipit ra-
tio ista. si autem totum non est aliquid preter partes/ra
tio non concludit. ¶ Ad quartum/ quando dicitur ꝙ
forme non est forma: respondetur ꝙ hoc est verum de for
ma vltima: nō aūt de aliqua alia. licet em̄ forme vltime
non sit forma/est tamen penultime et alteriꝰ cuiuscunqꝫ
¶ Ad quintum quando dicitur ꝙ forma substantialis
dat esse simpliciter: Respondetur ꝙ formam substātia-
lem dare esse simpliciter potest itelligi dupliciter. quia
vel ꝙ det esse simpliciter hoc est vniuersaliter omne eē:
et sic est falsum: cum etiam forma accidentalis det ali-
quod vnum esse. vel ꝙ det esse simpliciter hoc est princi
paliter. et sic potest concedi ꝙ omnis forma substantia-
lis respectu forme accidentalis dat esse simpliciter. licet
enim forma vltima p̄supponat priorem dantem eē sim-
pliciter/nihilominus etiam ipa dat esse simpliciter isto
modo: cum etiam forma vltima perfectior sit q̄ prima.
quare etc. ¶ Ad sextum quando dicitur ꝙ om̄is forma
substantialis dat esse subsistens: Respondetur ꝙ formā
substantialem dare esse subsistēs: potest dupliciter intel
ligi. quia aut ꝙ det esse subsistens hoc ē nō inherēs: mo
do quo inheret seu dependet accidēs: vel ꝙ det eē subsi
stens/hoc est in alio non existens. Primo modo potest cō
cedi omnem formam substantialem dare esse subsistens
vt videlicet subsistens diuiditur contra inherens seu de
pendens inherentia seu dependentia accn̄tis: non autē
secūdo modo: vt vcꝫ subsistens diuidit̄ ꝯtra in alio non
existens. immo magis materia q̄ substantialis forma
maxime materialis dat esse subsistēs isto modo. forma
enim est in materia subiectiue. Et quādo infertur ꝙ plu
res forme substantiales dant plura esse subsistentie: con
cedo accipiendo esse subsistentie dicto modo. Falsuꝫ est
autem qd̄ additur/ vcꝫ ꝙ ex talibꝰ formis diuersis sub-
sistentibus non possit fieri suppositum aliqd̄ per se vnū:
cum etiam ex diuersis compositis suppositis aliquibꝰ
possit fieri suppositum per se vnum si adinuicem vnian
tur. quare etc. ¶ Ad septimum respondetur dupliciter.
Dicitur enim primo ꝙ illa minor philosophi q̄ dicit ꝙ il
lud qd̄ fit seu generatur nō est ens i actu/est vera de sub
iecto generationis prime forme substantialis: qd̄ subie
ctum est materia tm̄: non autem de subiecto generatio-
nis alicuius alterius forme posterioris: cum subiectum
generationis talis forme non sit sola materia/sed vel
forma substantialis/vel p̄cedens i materia/vel substan
tia cōposita ex vtroqꝫ/videlicet ex materia et ex forma.
¶ Secundo aliter respondetur. dicit̄ enim ꝙ tam subie
ctum motus q̄ generationis sit ens in actu/tn̄ differen
ter. quia subiectuꝫ motus qd̄ actu mouetur/ dupliciter
est ens actu: videlicet secundum se et etiam in ordine ad
terminum motus cuius aliquid habet actu. subiectum
autem generationis/licet sit ens in actu scd̄m se absolu
te/non tamē in ordine ad terminum generationis/cuiꝰ
nihil habet actu. est enim generatio vt communiter di-
citur inter terminos indiuisibiles: cuius contrariuꝫ est
de motu cuius terminus successiue acquirit̄ seu induci-
tur/videlicet pars post partem. et hoc solum intelligit
philosophus quando dicit ꝙ illud qd̄ mouet̄ est: nō au
tem illud qd̄ generatur. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secūdum: est duplex mo
dus dicendi. Aliqui dicunt ꝙ plures forme substantia-
les in quocunqꝫ ponantur/habent inter se ordinem per
modū dispositionis: non autem per modum subiecti p-
fectibilis. licet enim posterior presupponat priorē sicut
propriam dispositionem: non tamen presupponit eam
sicut subiectum nec tanq̄ partem subiecti perfectibilis
per ipsam. omnes enim forme quotcūqꝫ ponantur in ali
quo/ immediate informant materiaꝫ/ licet ordine quo
dam. prius enim informat vna q̄ alia: vt illa que dispo-
nit ad aliam prius informat q̄ ipsa ad quam disponit:
nec tamē prius informās per aliaꝫ informatur. ¶ Pro
ista opinione arguitur primo. quia forme non est forma.
sed forma est cuiuscunqꝫ per ipsam actualiter informa-
ti: ergo nulla substantialis forma per aliquam aliaꝫ in
formatur. ¶ Secundo. qꝛ omne informabile per formaꝫ
substantialeꝫ est in potētia simpliciter. sed nulla forma
substantialis est in potentia simpliciter cum sit in actu
simpliciter. ergo etc. ¶ Secundus modus dicēdi ē alio
rum dicentium ꝙ subiectum vltime forme substantia-
lis non est materia prima tm̄/sed compositum ex ipsa et
ex forma p̄cedente: sicut subiectum intellectuali anima
informatum non est materia prima tm̄/sed corpus ipm̄
totum ex forma corporis et ex materia cōstitutum. et ita
forma precedens respicit sequentem non tm̄ vt disposi-
tio: sicut ponit prima opinio: sed etiaꝫ vt ratio siue pars
subiecti eius. ¶ Pro ista opinione arguitur Primo.
quia secundum philosophum anima est actus corpo-
ris. sed non est actus nisi subiecti quod informat. ergo
subiectum immediate per animam informatum nō est
materia tm̄: cuꝫ materia non sit corpus. quare etc. ¶ Se
cundo. quia secundum eundem philosophum. ij. de ani-
ma/sicut visus se habet ad oculum: ita anima ad corpꝰ
totum. vnde dicit ꝙ si oculus esset animal/visus eēt eiꝰ
anima. sed visus non p̄ficit immediate primaꝫ materiā
sed organum ex materia et ex forma eius propria consti
tutum: ꝗ nec anima p̄ficit immediate primaꝫ materiā
tm̄/sed corpus totum ex forma et ex materia constitutū.
¶ Tertio. quia forma est de ratione hominis. sed nō es-
set si p̄cise esset dispositio ad formam eius vltimam: vcꝫ
ad animam intellectiuam. ergo etc. ¶ Minor probatur.
quoniam omnis substantialis forma immediate infor-
mans istam materiam vt suum perfectibile propriū/cō
stituit aliquid per se vnum omni alio ab ipsa et a mate-
ria circūscripto. Sed si forma corporis non p̄cedit ani-
mam in ratione subiecti perfectibilis/sed tm̄ per modū
dispositiōis: ipsa intellectiua non iformat nisi materiā
p̄mā tm̄: ergo ex materia p̄ma et ex ipsa aīa ꝯstituit̄ ali
quid per se vnum/qd̄ quidem non potest existere nisi ho
mo. ex quo sequitur: ꝙ homo in sua ratione propria non
includat aliquam formam corporis: qd̄ est falsum. qua-
re etc.

Sed quia neuter istorum modorum di
cendi apparet mihi rationabilis/ideo arguo ꝯtra vtrū
qꝫ. et p̄mo contra primum. quoniam omne viuificatum
per animam siue viuuꝫ est anime subiectum per ipsam
actualiter informatum. ¶ Hoc apparet. quoniaꝫ sicut
nihil est album nisi albedinis subiectum/qd̄ quidem est
ipsa albedine informatum: ita nec viuificatū seu anima
tum nisi anime subiectum per ipsam actualiter iforma
tum. sed omnis pars corporis animati est animata et vi
uificata. ¶ Hoc apparet. totum enim corpus est anima
tum et viuificatum et quelibet pars eius. non enim ma-
gis nec immediatius viuificatur nec animatur mate-
ria q̄ eiꝰ forma: ergo nec materia corporis est subiectū
anime immediatius q̄ eius forma. nec ergo forma cor
poris precedens respicit animam ipsam tm̄ per moduꝫ
dispositionis: sed etiam ratione subiecti perfectibilis.
¶ Confirmatur. quia subiectum quodcūqꝫ immediate
forma aliqua informatū/est ad eam immediate disposi-
tum per seipsuꝫ. ¶ Hoc apparet. omnino enim videtur
esse irrationabile dicere seu ponere subiectuꝫ alicuius
forme immediatum et immediate ipsa informatum esse
ad ipsam recipiendū indispositum per seipsum. vn̄ nec
aliquid esse alicuiꝰ forme imediate susceptiuū est aliud
q̄ esse ad ipsam immediate dispositum per se solū quo-
cūqꝫ alio circunscripto. sed secundum istū predictū dicē
di modum prima materia est immediate receptiua oīs
forme substantialis sibi possibilis. ipsa enim (vt dicit) i-
mediate recepit omnem formam substantialeꝫ q̄ actua-
liter informatur: tam posteriorem videlicet q̄ priorem
ergo materia immediate est ad quancūqꝫ formam sibi
possibilem disposita per seipsam: nec per consequens
vna forma respicit aliam vt disponēs materiam ad ip-
sam: supposito vt supponitur ꝙ materia immediate for
ma qualibet informetur. ¶ Preterea arguo sic ad ideꝫ
aut forma posterior necessario exigit priorem ad hoc vt
informet materiaꝫ: aut non. si necessario exigit: ergo ip
sa forma posterior nō immediate materiam p̄ficit cuiꝰ
cōtrariū illa opinio ponit. ¶ Cōsequētia ē euidēs. qm̄
nulla forma immediate aliquod subiectum perficiens
seu informans exigit formam aliquam disponentē in-
ter ipsam et informatam materiam mediantem. si enim
materia corporis immediate iformatur anima/nō ma
gis ad hoc ꝙ informetur ipsa requirit̄ corporis forma
media: q̄ ad hoc ꝙ intellectꝰ vel anima informet̄ noti-
tia/requiratur aliqua p̄cedens forma disponēs ipsam
animam vel intellectum ipsius notitie immediatuꝫ sub
iectum. quare etc. ¶ Si autem dicatur ꝙ forma poste-
rior non exigat necessario aliquam p̄cedenteꝫ tanq̄ ad
ipsam materiam disponentem: ergo falsum est illud qd̄
accipiunt/quando dicunt ꝙ precedens forma est neces
saria tanq̄ disponēs materiam ad sequētem. quare etc.
¶ Confirmatur. quia illud quod per se sine alio sibi ad
dito non est alicuius forme susceptiuū/ nō potest eē im
mediatū illius forme subiectum. sed si prima forma est i
materia disposita necessaria ad sequētem/ipsa materia
non est talis forme sequentis immediate susceptiua. er-
go nec potest ea immediate esse actualiter informata
cuius contrarium accipit opinio supradicta. quare etc.
¶ Contra secundum modum dicendi potest argui simi
liter sicut argutum est contra primum. ¶ Preterea/qꝛ
iste secundus dicendi modus accipit et supponit dubiū
videlicet ꝙ totum compositum ex forma et ex materia
constitutum ab omnibus suis partibꝰ sit distinctū/et po
nit ꝙ subiectū vltime forme substantialis sit nō forma
precedēs nec materia: sed ꝯpositum ipsum totuꝫ ex for
ma et materia constitutū. hoc aūt suppositum forsitan
non est verum. ergo etc. ¶ Confirmatur. quia aut hm̄oi
totum compositum est aliquid distinctum a partibꝰ/pu
ta a materia et a forma: aut non. sed non potest poni pri
mum. tum quia hoc est falsum forte vt alias est ostēsuꝫ.
tum quia esto ꝙ sit verum adhuc non tm̄ ipsum compo
situm est forme vltime immediatum subiectuꝫ: sed etiā
quelibet eius pars/tam materia vcꝫ q̄ p̄cedens forma
qm̄ omne illud quod est forma aliqua immediate infor
matum est eius immediatū subiectuꝫ. sed tam materia
q̄ precedens forma immediate informatur forma vlti-
ma. quelibet enim pars corporis animati est immedia-
te animata: et per consequens anima iformata. ergo etc.
¶ Si autem concedatur secundum/vcꝫ totum ipsuꝫ eē
a partibus indistinctum: ergo non potest poni esse ime
diatum alicuius forme subiectū tanq̄ aliquid qd̄ a par
tibus sit distinctum. quare etc. ¶ Preterea arguo sic ad
idem. aut prima forma respicit secundaꝫ in ratione sub
iecti seu partis eius perfectibilis et dispositionis in or-
dine ad materiam: aut in ordine ad seipsam. hoc est di-
ctum ꝙ ex quo prima forma est dispositio ad secundā
aut est dispositio suipsiꝰ ad eam: aut materie quā infor
mat. Sꝫ non potest dici ꝙ sit dispositio materie quā in
format. quia per se dispositum non indiget aliquo alio
disponēte. sed materia est ad formaꝫ vltimam recipien
dam immediate disposita per seipsaꝫ: supposito vt sup
ponitur/ ꝙ quando ipsam recipit ea immediate actua
liter informetur. ergo relinquitur secundum / videlicet
ꝙ hm̄oi forma preuia/si dicatur dispositio ad formam
aliam vltimam/non potest dici dispositio materie/ sed
sui: pro quanto est ad eam immediate recipiendā dispo
sita per seipsam. hoc autem modo etiaꝫ materia potest
dici dispositio ad eam: cum etiaꝫ ipsa materia sit ad eā
immediate recipiendā disposita non aliquo alio q̄ seip
sa: vt patet ex dictis supra. ergo etc. ¶ Cōfirmatur. quia
neutrum illorum/que immediate aliquam formam re-
cipiunt subiectiue disponit alterum magis q̄ econuer
so aliud illius forme receptionem. sed materia et prima
forma eque immediate forma altera informātur ac ip-
sam recipiunt subiectiue: ergo non magis materia per
primam formam q̄ econuerso forma ipsa prima p̄ ma-
teriam disponitur ad hoc vt forma alia informetur. q̄-
re etc.

Et ideo quantum ad istum articulum
aliter est dicendum. Ad cuius euidentiam est sciendum:
ꝙ materiam disponi per formam precedentem aliquā
ad sequētem / potest dupliciter intelligi. Vno modo sic
ꝙ hm̄oi forma sequēs posterior non recipiatur nec pos-
sit immediate recipi in materia: sed tm̄ in forma prece-
dente: et ea mediante in materia: que est tm̄ ipsius/vide
licet huiusmodi forme prioris/immediatum subiectuꝫ.
et hoc modo forma prior respiceret posteriorem tam in
ratione subiecti immediate perfectibilis q̄ etiam ali-
quo modo in ratione dispositionis: modo quo quanti-
tas si ponatur distincta a substantia potest dici disposi
tio ipsius ad receptionem albedinis et cuiuscunqꝫ alte
rius accidentis materialis. Alio modo potest intelligi
materiam disponi ad formam sequentem per formam
sequentem: non tanq̄ per immediatius subiectum ipsi
us forme sequentis q̄ sit materia ipsa: sed tanq̄ p̄ illud
sine quo in materia exn̄te non potest materia aliqua in
formari. ¶ Secundo etiam sciendum: ꝙ formam infor-
mare materiam vel aliquam aliaꝫ rem quācūqꝫ/nō est
ipsam esse in materia informata. nec angelus informa
re dicitur corpus aliquod qd̄ assumit: cum tamen reali
ter sit in ipso. non est etiam formā causare aliquid i ma
teria quā informat. nec em̄ ad hoc ꝙ materia forma ali
qua informetur requiritur ꝙ aliquid causetur a for-
ma distictum in ipsa materia informata. Ex quo sequi-
tur: ꝙ formaꝫ informare materiam non sit aliud q̄ ipaꝫ
esse in materia: non absolute quomodocunqꝫ: sed taliter
sicut animam informare corpus est animam sic esse in
corpore ꝙ possit eo mediante exercere aliquod opus
vite. et hic est ꝙ licet anima a corpore i morte hominis
separata possit esse et sit in loco vel re aliq̄ alia corpora
li: non tamen dicitur informare ipsam: quia nec median
te ipsa potest videre nec aliquem actum vite aliū exer-
cere: sicut facit mediāte corpore quod iformat. Qꝛ etiā
albedo vel quecunqꝫ alia forma accidentalis materia-
lis seu corporalis dicatur esse vt dicunt aliqui in subie-
cto per ipsam actualiter non informato: hoc est forte qꝛ
talem formam informare subiectum est ipsam esse i eo
circunscriptiue/videlicet totam in toto non in aliq̄ par
te eius. potest aūt per diuinam potentiam aliter existe-
re in subiecto: quia diffinitiue/videlicet tota in toto et
in qualibet eius parte. alia autem forma accidentalis

spiritualis vt intellectio vel volitio non videtur posse esse in suo proprio subiecto per ipsam actualiter non informato. Dico autē in subiecto proprio: quia forte p diuinam omnipotentiam potest esse in subiecto alio/puta in substantia aliqua corporali: sicut econuerso accidens corporale ī substantia spirituali ⁊ indiuisibili: cum tale accidens possit a diuino supposito assumi. Et ideo si accidens informare subiectum est ipsum in ꝓprio subiecto existere ipsumqꝫ ab eo actualiter dependere: potest vtiqꝫ accidens etiam immateriale seu spirituale esse in aliquo subiecto per ipsum actualiter non informato.

His præmissis pono tres conclusiones. ¶ Prima est: ꝙ inter formam substantialem precedentem ⁊ sequentem/sicut inter formam corporis ⁊ animam/est ordo nature: nō tamen tēporis licet possit esse. ¶ Hec apparet: primo quantum ad primam partem. quoniam inter illa oīa est ordo nature vt hic ordo nature accipitur: quorum vnum alterum presupponit. semper enim presuppositum dicitur nature ordine prius: ⁊ presupponens ipsum posterius. Sed vbicunqꝫ sunt plures substantiales forme totales (qđ dico ꝓpter formas partium) semper vna alteram presupponit: sicut anima formā corporis: ⁊ ītellectiua anima/sensitiuā. ergo ⁊c. ¶ Scđa pars: scꝫ ꝙ non sit inter ipsas ordo temporis apparet. quoniam forma precedens est ad quam necessario secūdū cursum communem nature loquendo/immediate sequit̄ forma sequēs oī alio circūscripto: sicut aīa ad formam corpoream vltimo introductam. quare ⁊c. ¶ Tertia ⁊ vltima pars/videlicet ꝙ licet non sit de facto/possit tamen esse de possibili ordo temporis inter ipsas formas/apparet. quoniam ad nullum prius sequitur necessario absolute ⁊ simpliciter aliquod posterius distinctum realiter a priori in ipso formaliter non inclusum. Sed huiusmodi forme sunt realiter differentes: ergo siue posterior sit a creante vt anima intellectiua: siue a generante/potest non sequi per diuinam potentiam ad formam quancunqꝫ aliam precedentem ab ipsa realiter differentem. quare ⁊c.

Secunda conclusio est: ꝙ inter formas huiusmodi substantiales/precedentem videlicet naturaliter ⁊ sequentem est ordo sicut inter subiectum ⁊ formam: et etiam aliquo modo et alio modo non/sicut inter dispositionem materie ⁊ formam eius informatiuā. ¶ Hec apparet quantum ad primam partem. quoniam forma sequens posterior/sicut anima/sic est in toto corpore ꝙ est in qualibet eius parte: cū quelibet pars animati corporis sit animata: ergo cum forma corporis substantialis sit principalior pars ipsiꝰ/ sequit̄ ꝙ sit ī qualibet parte forme totius corporis animati. sed animatum est anime subiectum: ergo non tm̄ materia animati corporis sed etiam forma est subiectum anime susceptiuū. quare ⁊c. ¶ Sed sunt hic duo dubia. Primū est: an conclusio ista sit intelligenda de omnibus vniuersaliter: an specialiter de aliquibꝰ formis tm̄. Secundum: an anima possit existere subiectiue in materia corporis sine forma: ⁊ econuerso in ipsa corporis forma a materia separata. ¶ Ad primum dicendum: ꝙ ista conclusio quantum ad secundam suam partem videtur eē vniuersaliter vera de omnibus formis substantialibꝰ. quarūcūqꝫ enim formarum plurium in aliquo existentium ordinate semper p̄cedens disponit aliqualiter ad sequētem. Quantū ad primā autem partem est vera de anima ⁊ de corporis forma. que due forme sunt in quolibet animali. Si autem in homine anima intellectiua sit alia ab anima sensitiua/non videtur ꝙ sensitiua poni debeat vt subiectum ipsius intellectiue. licet enim anima sensitiua sit nata elicere actum vitalem sibi proprium corpore mediante ⁊ non aliter: non sic est de intellectiua respectu anime sensitiue. Et ideo vocādo animatum seu anime subiectum non omne illud in quo est anima absolute: sed in quo est sic/puta vt in illo qđ per ipsam viuificat̄/ ⁊ quo mediante actus vite causatur/ licet anima sensitiua sit in corpore vt in subiecto: ⁊ etiam anima intellectiua: que etiam tota est in qualibet parte corporis animati/licet corpus ipsum per eam non viuificetur: non tamen videtur ꝙ intellectiua sit vt in subiecto in anima sensitiua. vtriusqꝫ enim subiectum est corpus ipsum: non autē vna alteriꝰ. ¶ Et si contra hoc arguatur: quia tunc non magis corpus humanum est anime intellectiue subiectum ꝙ̄ angeli assumentis ipsum. hoc autem videtur inconueniens. ergo ⁊ cet. Consequentia probatur. quoniam solum (vt dictum est) corpus humanum dicitur anime intellectiue subiectum quia anima est in ipso ⁊ in qualibet eius parte. Sed consimiliter est angelus in corpore humano ⁊ in quocūqꝫ alio qđ assumpsit. ergo ⁊c. ¶ Ad hoc respondetur communiter: ꝙ aliter angelus vnitur assumpto corpori: quia vt motor mobili: ⁊ aliter anima ītellectiua: quia vt forma seu perfectio informato per ipsam animam ⁊ perfecto. ⁊ ita non similiter vniuntur/ licet vtriqꝫ videlicet tam anima ꝙ̄ angelus/vniantur toti corpori et cuilibet eius parti. ¶ Sed hoc non sufficit: nec rationē soluit. quoniam animam intellectiuam informare seu perficere corpus/nō dicit aliud ꝙ̄ ipsam esse in corpore ⁊ in qualibet eiꝰ parte. Qđ apparet: quia constat ꝙ corpus humanū intellectiua anima informatum nullam perfectionem ab aīa distinctam consequitur. nihil enim ab anima in eo causatur: nec anima ipso mediante aliquem actum elicit quem non posset elicere sine ipso: cuius contrarium est de anima sensitiua. ergo animam intellectiuā informare corpus non dicit vltra extrema aliud ꝙ̄ ipsam sic esse in eo/puta in toto ⁊ in q̄libet eius parte. Ex quo sequitur: ꝙ supposito ꝙ intellectiua a sensitiua anima sit distincta: non video ꝙ in alio difformiter ipsa sit in corpore ⁊ angelus/nisi quia anima existens in corpore dependet quantum ad actum sibi ꝓprium ab actu sensitiue anime corpus ipsum necessario exigente: non sic autem est de angelo corpus aliquod assumente. sed ex hoc non video ꝙ arguatur diuersus modus essendi anime ⁊ angeli. ¶ Ad secundum dubium est dicēdum: ꝙ posset vtiqꝫ anima sensitiua existere in materia ⁊ in forma corporis separata a materia existente: non tamē sic ꝙ hmōi eiꝰ tali mediāte subiecto posset exercere seu elicere aliquē actum vite quem nunc elicit mediante corpore qđ informat. ¶ Ex hoc apparet secūda pars cōclusionis predicte/videlicet ꝙ inter tales plures formas est aliq̄ modo ⁊ alio modo non ordo: sicut inter dispositionem materie ⁊ formam eius informatiuā. qm̄ omnis illa forma p̄cedens in materia potest dici eius dispositio ad sequentem/ sine qua in materia existente/non posset ipsa forma sequēs esse in materia isto modo/puta tanꝙ̄ in illo quo mediante potest elicere talem actum. sed corporis p̄cedens sic se habet in materia ad aīam sensitiuā vt dictum est: ergo dispositio dici potest. materia autem corporis licet etiam forte sic se habeat respectu forme corporis ad animam sensitiuam: non tamen eius dispositio dicitur: quia prior est ipsa. prius autem non est dispositio posterioris: licet ad posterius sit disponens. Sic ergo apparet quomodo forma precedens est dispositio materie ad sequentem: non autem est dispositio materie precise/videlicet sic ꝙ non sit eius subiectum: modo quo habitus disponit potentiam ad eliciendum actum: quem tamen nullo modo forte elicit effectiue. forma enim corporis eque mediate subiectum est anime sicut materia eius/vt probatum est superius. quare ⁊c.

Tertia conclusio & vltima est: ꝙ si totum animal esset distinctum a suis partibus puta corpore et anima in re extra/ipsius anime subiectum non esset huiusmodi totum: sed eius partes consimiliter sicut modo. ¶ Hec apparet. quoniam nullum posterius potest poni subiectum alicuius prioris. sed totum est posterius partibus. quare ⁊c. ¶ Cōfirmatur. quia si totum est distinctū a partibus/ipse partes sunt subiectum eius: ergo cum totum sit in partibus suis vt in subiecto aliquo modo/ non potest aliqua partium in ipso toto existere econuerso. nō enim in tali modo essendi vnius in alio potest esse circulꝰ in eisdem. quare ⁊c. ¶ Ex hoc sequitur corollarie/ꝙ supposito ꝙ totum a partibus esset distinctum/aliter totum ex corpore ⁊ anima constitutum diceretur animatum: et aliter corpus eius. corpus enim dicitur animatum tantum denominatiue ⁊ extrinsece: totum vero diceretur intrinsece animatum. quoniam anima a qua vtrunqꝫ dicitur animatum/est extrinseca corpori: intrinseca autem toti. quare ⁊c. ¶ Ad primū qđ arguitur ꝓ illa p̄ma opinione quando dicitur ꝙ forme non est forma/iam responsum est superius: quia dictū est hoc esse intelligendum de vltima forma tantum: non autē de alia aliqua precedente. secundum enim Commentatorem primo physicorum commento primo: omnes forme inter primam materiam ⁊ formam vltimam sunt forme ⁊ materie. sunt quidē materie siue subiectū respectu forme sequētis: ⁊ forē respectu materie: siue etiam forme precedentis. quare ⁊c. ¶ Ad secūdum respondetur: ꝙ cum omnis forma substātialis dicatur ens simpliciter hoc est principaliter: per consequens omne informabile forma substantiali siue sit materia siue forma est in potētia simpliciter: aliter tamē materia ⁊ aliter ipsa forma. quoniam materia est in potentia simpliciter vniuersaliter: quia videlicet ad omnem formam. nulla autem forma substantialis est in potētia isto modo: cum nō sit in potentia nisi ad aliquam formam tm̄. et ideo potest dici in potentia simpliciter non vniuersaliter vt materia sed partialiter. ¶ Ad alia que adducuntur pro secunda opinione. Ad primū quando dicitur ꝙ anima est actꝰ corporis/concedo: quia est actus tam materie ꝙ̄ forme substantialis extense: non autē alicuius alterius substantie vt accipit argumentū. nec eīn per corpus est aliud intelligēdum ꝙ̄ substantia quecunqꝫ extensa siue sit materia siue forma. Et ideo falsum est qđ additur quando dicitur ꝙ materia vt est corpus est materia extensa cuius anima est actus. nec enim anima est actus corporis tanꝙ̄ alicuius resultantis ex forma corporis ⁊ ex materia: cum tale corpus nō sit aliquid in re extra. ⁊ esto ꝙ esset anima non tantum esset actus eius: sed etiam cuiuslibet eiꝰ partis: cum omnis pars animati corporis sit animata. ¶ Et si contra hoc arguatur: quia sicut corpus dicitur animatum anima: ita materia corporis dicitur corporea ꝓpter formā corporis: ⁊ ita per consequens non pōt corpus existere per seipsum: ¶ Respondeo ꝙ omnis substantia co dicitur formaliter quāta ⁊ corporea siue corpus q̄ actualiter est extensa. sed materia forma corporis informata se ipsa nō per formā hmōi corporis est extensa. nulla eīn res quanta est quanta seu extensa aliquo alio ꝙ̄ suis partibus sic se habentibus ⁊ extra se inuicem existentibus/ vt in quarto ꝑlixius est probatum. partes autē materie corporis alie sunt a partibus forme: ergo non magis est extensa materia propter formam ꝙ̄ econuerso forma ꝓpter materiam. quare falsum est qđ accipitur quando dicitur ꝙ sicut corpꝰ dicitur animatum aīa/ita materia corporea propter formam corporis. ¶ Ad secundum: non est intelligendum per illud philosophi dictum/visum acceptū ꝓ principio elicitiuo ⁊ receptiuo visionis esse aliquid distinctum ab anima existens tantum in oculo. Hoc siquidem falsum est: cum anima ipsa sit immediatum principium ⁊ subiectum receptiuum omnis naturaliter possibilis sibi actꝰ. Sed vult dicere philosophus/ꝙ sicut anima vt est vniuersaliter omnis actus sentiendi/se habet ad totum corpus: ita vt est specialiter contentiua virtualiter talis actus puta vidēdi/ se habet ad oculum: quantum ad hoc ꝙ sicut anima vt primo modo sumpta vtitur toto corpore ⁊ diuersis eius partibus/quibus mediantibꝰ diuersos elicit actus sentiendi: ita vt secundo modo sumpta/videlicet vt continens specialiter talem actum puta videndi in ordine ad quem dicitur visus/vtitur oculo tātum: quo solo mediante non aliqua alia forma corporis parte elicit talem actum. ¶ Et quādo additur in minori ꝙ visus non perficit immediate primam materiam: sed organum ex ipsa et ex forma compositum: Dico ꝙ falsum est. quoniam anima ipsa que visus dicitur vt visionis virtualiter contentiua et materialiter receptiua/non est nisi solius materie corporis ⁊ forme corporis perfectiua: nec organum est aliquid preter ista. ⁊ esto ꝙ esset: non tantum ipsum perficeretur anima: sed etiam quelibet pars eius/et per consequens materia atqꝫ forma: sicut nūc ista ea perficiuntur seu informantur quia actualiter animantur. quare ⁊c. ¶ Ad tertium ⁊ vltimum: apparet ꝙ non est contra dicta. Si tamen diceretur ꝙ forma corporis non est anime subiectum: sed tantū disponit materiam ad ipsam: adhuc contra hoc ratio non concluderet quoniam minor quam accipit negaretur. ¶ Et qū ꝓbatur ꝙ omnis forma substantialis informans aliquid constituit cum eo aliquid per se vnum omni alio circunscripto: hoc negaretur si per huiusmodi vnum constitutum intelligatur aliquid in re extra distinctum a materia ⁊ a forma: cum totum non sit aliquid preter partes. Si autem per ly per se vnum non intelligatur aliquid a partibus distinctum sed tantummodo ipse partes sic vnite/ concedo ex materia et ex forma ipsam informante fieri aliquid per se vnū puta ipsa forma ⁊ materia sic vnita ꝙ vnum ex anima et prima materia non esset homo: cū homo includat formam corporis vltra materiam ⁊ animam ipsam informātem. ¶ Et si queras/quid ergo esset tale vnum ex anima intellectiua et prima materia constitutum? Respondeo ꝙ sicut nūc homo nō est aliud ꝙ̄ corpus et anima sic vnita: ita tale vnum esset precise ipsa intellectiua anima ⁊ prima materia ipsi vnita/supposito ꝙ anima prīe materie maneret vnita forma corporis circūscripta. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio apparet solutio ex predictis.

Circa distinctionem decimāoctauā/in q̄ magister determināt specialit̄ de formatiōe seu ꝓductiōe mulieris: Quero prīo de ꝓductione corporis: de q̄ magister primo determinat: Utrum illa corporis Eue ꝓductio fuerit creatio. ¶ Et videtur ꝙ sic. quia omne a deo tm̄ productum est creatum et omnis dei actio ad extra est creatio. sed corpus illud mulieris fuit a deo productū. ergo ⁊c. ¶ Cōtra. quia oē creatū ē de

nihilo factū:ſ3 corpꝰ hmōi mulieris nō fuit de nihilo:ſ3 de aliq̄ puta de coſta Ade dormiētis.vt cū dicit Gene.ſecūdo / immiſit deus ſoporem in Adam: cūq3 obdormiſſet tulit vnam de coſtis eius ⁊ edificauit eam in mulierem ergo ⁊c. ¶ Reſponſio.vbi ſic eſt procedendū. Primo eñ eſt videndum quomodo de coſta corpus mulieris fuerit productum. Secūdo ex hoc videbitur ad queſitum:an videlicet illud corpus fuerit creatum.

Quantum ad primum:non eſt intelligēdum corpus Eue fuiſſe formatum de coſta viri remanente eadem numero quantum ad materiā ⁊ ad formam in corpore mulieris formato que fuerat in corpore viri primo.non enim totum mulieris corpus eſt intelligendum fuiſſe formatum de huiuſmodi coſta tanq̄ de aliqua parte ſui integrali:modo quo aliqua nauis facta de ligno alterius diceret facta de quolibet ligno illius: ⁊ omne totum dicitur factum ex qualibet ſui parte in ipſo actualiter remanente.non enim in Eua remanſit forma coſte:ſ3 tantū materia que preceſſerat in Adam: ſicut nec ī viro forma terre:de qua quidem terra ſeu eius limo ipſius corpus legitur eſſe factum. Ex quo ſequitur ꝙ eo modo eſt intelligendum corpus mulieris factum eſſe de coſta: et corpus viri de limo terre:quo de albo dicitur fieri nigrū vel ignis de aqua vel de omni alio elemento. Sicut enim nigrum dicitur fieri de albo quia nigredo introducitur in ſubiecto ī quo primo preceſſit albedo: ⁊ ignis ex aqua quia forma ignis introducta eſt in materia ſub forma aque antea exiſtente:ita conſimiliter in propoſito eſt intelligendum corpus viri fuiſſe formatum de limo terre et corpus mulieris de coſta: quia forma corporis viri fuit introducta in materia ſub forma terre/et corpus mulieris in materia ſub forma coſte antea exiſtente. ¶ Sed circa hoc qđ videtur eſſe certum/eſt duplex dubiū. Primū eſt/an ipſa coſta ſeu eius forma ſubſtantialis potuerit dici ratio ſeminalis reſpectu corporis mulieris quod ex ipſa dicitur eſſe factum. Scđm/quomodo tā modica portio materie que preceſſit ſeu prefuit ſub forma coſte/potuit fieri ſub forma tanta quanta erat forma totius corporis mulieris. ¶ Ad primum dicendum ꝙ non:quoniam ratio ſeminalis vel eſt ipſa forma ſubſtantialis ſeminis:vel aliqua alia ipſius alteratiua ⁊ ad formam aliam principalē intrinſecā vltimo diſpoſitiua.ſed nec coſta tota nec eiꝰ forma fuit ſemen. ex ſemine enim hominis in loco debito repoſito formatur naturalit̄ corpus prolis. ſed conſtat ex coſta non poſſe fieri naturaliter:ſed tantū ſupernaturaliter factum eſſe corpus mulieris. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur.quia quod vltimo generatur ex ſemine/non eſt ſemen. ¶ Hoc apparet.quoniam ſemen eſt corpus aliqđ mixtum compoſitum ex materia et ex forma ſubſtantiali imperfecta intēta propter aliquam vlteriorem et perfectiorem vltimo in eius materia introducendam.ſed cū totum corpus hominis naturaliter generati ſit generatum et formatum ſemine mediante/quelibet pars forme corporis ⁊ per conſequēs forma coſte eſt in materia que prefuit ſub forma ſeminis introducta:ergo nec coſta nec aliqua alia pars corporis humani poterit dici ſemen. ¶ Ex hoc ſequitur:ꝙ nec huiuſmodi coſta nec etiam eiꝰ forma potuit dici ratio ſeminalis.quoniam huiuſmodi ratio ſeminalis vt predictum eſt vel eſt forma ſubſtantialis ipſius ſeminis vel aliqua alia exiſtens immediate in ſemine ſubiectiue.ſed coſta huiuſmodi non fuit ſemen.ergo nec in ipſa fuit ratio ſeminalis. ¶ Nec valet ſi dicatur ꝙ ex coſta fuit formatum corpus hmōi mulieris. quoniam ex hoc non ſequitur ꝙ fuerit ſemen / nec ratio ſeminalis.non enim oē ex quo aliquid fit dicitur eſſe ſemen. niſi dicas ꝙ omne elementum eſt ſemen reſpectu cuiuſlibet ex ipſo generabilis / ⁊ album reſpectu nigri: ⁊ ſic de omnibus aliis:quod eſt falſum.quare ⁊c. ¶ Ad ſecundū dubium dupliciter reſpondetur.aliqui enim dicunt ꝙ licet materia coſte Ade fuerit ante modice quantitatis/tm̄ ratiōe rarefactionis creuit et augmētata fuit.⁊ ideo ſub maiori forma q̄ eſſet prius puta ſub forma totius corporis fieri potuit. ¶ Sed hic modus dicendi eſt omnino irrationabilis.quoniam corpus Eue non fuit ſic quaſi incomparabiliter ⁊ improportionabiliter rarius corpore Ade / ſicut neceſſario oportuiſſet eſſe ipſum ſi hoc qđ iſti accipiunt eſſet verum.oportet enim formā corporis materie rarioris eſſe rariorem ⁊ denſioris denſiorem. ſed ſi materia forme coſte fuit nullo ſibi addito rarefacta intātū quāto corpus mulieris formatū fuit maius q̄ fuerit ipſa coſta/materia corporis mulieris fuiſſet incomparabiliter et quaſi improportionabiliter rarior q̄ materia corporis viri:ergo ⁊ forma corporis:ergo ⁊ per conſequens totum corpus.quare ⁊c. ¶ Confirmatur.quia forma corporis Ade eſt eiuſdem rationis cum forma corporis Eue et materia vnius cū materia alterius. nec eſt veriſile ꝙ materia vnius fuerit facta rarior q̄ materia alterius/ſaltem tanto quanto oportuiſſet eſſe rariorem materiam corporis mulieris q̄ materiam corporis viri ſi propter ſolam rarefactionē materie coſte viri fuiſſet tante quantitatis quante fuit corpus mulieris. ſicut enim intantū aqua vel ignis poſſet rarefieri ꝙ haberet corrumpi forma ignis et aque:nec poſſet manere taliter rarefacta:ita et de forma carnis eſt dicendum et de quacunq3 alia corporali.quare ⁊c. ¶ Alii reſpondent aliter:dicentes ꝙ illa materia coſte viri abſq3 aliqua alia parte materie ſibi appoſita ratione quātitatis ſibi addite potuit fieri ſub forma totius corporis mulieris . tanta enim fuit quantitas materie coſte addita quantum exceſſit corpus mulieris formatū ipſam coſtam: ⁊ ideo fuit equalis toti forme corporis mulieris: ⁊ ita per conſequens potuit informari ipſa. ¶ Sed hic modus dicendi etiam eſt omnino irrationabilis ſicut prior. deficit enim multipliciter. Primo quia cum illo coincidit. Secundo.qꝛ falſum ſimul ponit. Tertio.quia etiam quod accipit non eſt verum . Primū videlicet ꝙ cum predicto modo dicendi coincidit/apparet.quoniam nulla ſubſtantia poteſt nunc maioris quantitatis eſſe q̄ prius niſi vel propter ſubſtātie appoſitionē vel propter rarefactionem:ſicut nec etiam econuerſo aliqua ſubſtantia poteſt fieri minor nūc q̄ prius niſi vel propter alicuius partis eius ſubſtractionem:vel propter ipſius condenſationem.ſed materie coſte Ade nulla pars ſubſtantie fuit appoſita vt concedūt.ergo ꝙ poſtq̄ Ade ſubſtracta ⁊ ſub forma corporis mulieris poſita fuerit maior q̄ ante /hoc eſſe non potuit niſi quia rarefacta fuit.ex quo apparet ꝙ cum primo modo dicendi incidit iſte ſecundus modus. ¶ Secundum videlicet ꝙ falſum ſupponat etiam iſte modus / apparet.quoniam ſupponit vt videtur ꝙ quantitas ſit forma aliqua per ſe vna qua materia ⁊ quelibet alia ſubſtantia et res quanta dicitur eſſe quanta diſtincta realiter a re quanta . hoc autem forte falſum eſt.vt enim in quarto eſt oſtenſum/nulla res eſt quanta aliquo alio a ſeipſa et ab eius partibus diſpoſitis tali modo.ergo ⁊c. ¶ Tertium videlicet ꝙ nō ſit verum hoc quod accipit iſte modus dicendi/apparet quoniam quando dicit ꝙ materie coſte fuit addita quātitas noua:non autem aliqua materia:non eſt verum ¶ Primo.quia vt dictū eſt quantitas non eſt forma aliqua diſtincta realiter a re quāta:nec per cōſequēs alicui pōt addi. ¶ Scđo.qꝛ ſi q̄titas ſit aliqua talis forā a re cuius eſt diſtincta: conſtat ꝙ eſt forma accidentalis ſubſtantiam exigens vt ſuū ſubiectū ꝓprium/ ſicut qđcunq3 aliud accidens.ſed ſubiectum forme accidentalis maioris neceſſario habet eſſe maius:ergo cū quātitas materie corporis Eue ſit maior q̄ fuerit quātitas materie coſte/per ꝯſequēs oportet materiā q̄ ē ſubiectū quātitatis corporis/eſſe maiorē illa q̄ fuit ſubiectum quātitatis materie exiſtentis ſub forma coſte.ſed hmōi materia nō pōt eſſe maior propter rarefactionem: vt probatum eſt arguēdo cōtra predictum modū dicendi.ergo oportet ipām eē maiorem ꝓpter alterius materie appoſitionē. ¶ Cōfirmatur.qꝛ ſi quantitas corporis eſt forma accidētalis:vt ſupponitur:nulla pars quātitatis corporis mulieris extitit ſine ſubiecto. Quero igitur de illa noua quantitate preexiſtenti quantitati materie coſte appoſita / cui ſubiecto fuit addita? qꝛ aut eius ſubiectum fuit illa eadē materia p̄exiſtens ſub quātitate priori:aut alia pars illi appoſita.ſed non poteſt dari primū:qꝛ vt dictū eſt nulla ſubſtantia poteſt eſſe ſub maiori quātitate q̄ prius abſq3 aliqua parte ſubſtantie ſibi addita niſi propter maiorem rarefactionem/que in ꝓpoſito poni nō pōt/vt dictum eſt.ergo ⁊c.

Et ideo aliter quātum ad iſtud dubium eſt dicēdum. Ad cuius euidentiam eſt ſciēdum:ꝙ omnis forma tam ſubſtantialis q̄ etiam accidētalis extenſa eſt tanta quantū eſt eius ſubiectū per ipſā actualiter informatū: nec eius ſubiectū pōt eſſe maius q̄ ipſa in aliquo nec minus.quanta enim eſt ſuperficies / tantam albedinem eſſe dices.qm̄ ſi ſupficies excederet albedinē nō tota ſuperficies ſed aliqua eius pars tm̄ eēt albedinis ſubiectū.ſi et ā econuerſo ſupficies eſſet minor albedine/aliq̄ pars albedinis exiſteret ſine ſubiecto.q̄re ⁊c. ¶ Ex hoc ſeq̄tur corollarie. Primo: ꝙ cum forma totius corporis Eue fuerit maior q̄ forma coſte: ꝙ etiam p ꝯñs maior fuit materia ipſi ſubiecta q̄ fuerat materia ſubiecta antea forme coſte. ¶ Secūdo/ꝙ fuit maior propt̄ nouā ſibi appoſitam materie portionem.qm̄ vt probatū ē nō potuit ſic eē maior/tanta vꝫ quāta fuit/ propter rarefactionē. ḡ ꝓpt̄ alicuiꝰ matie appoſitionē. ¶ Tūc ergo appet ex his qđ ad hmōi dubiū ſit dicēdū.qm̄ non eſt intelligendū ꝙ materia illa coſte ita modica fuerit vt ſic ſubiectū forme ſubſtātialis totius corporis mulieris:cū illa nō fuerit nec ſit maior q̄ forma coſte:q̄ fuit longe minor q̄ forma totiꝰ corporis mulieris:ſed illi materie fuit alia addita:q̄ ſimꝉ cū illa fuit equalis quantitatis cum forma corporis mulieris totam ipſā materiā vꝫ tam ſub forma coſte p̄ſuppoſitam q̄ aliā ipſi additā informāte. Unde nō eſt intelligēdū corpus mulieris ſic formatū fuiſſe ex coſta ſicut ignis gñatur ex aqua : vel ſicut corpꝰ Ade formatū fuit vel formari potuit ex materia.qm̄ ignis generatur ex aqua vel econuerſo tanq̄ ex illo cuius materia eſt totale ſubiectū termini generationis vꝫ forme in ipſa materia introducte.cōſilr̄ corpus viri fieri potuit de limo terre: ⁊ ſic factum fuit/ſuppoſito ꝙ hmōi limus terre vel eiꝰ materia fuerit equalis quantitatis cum forma corporis in ipſa introducta. Uel eſto ꝙ aliquantulo minoris quantitatis fuiſſet/ſuppoſito ꝙ forma terre requirit materiam denſiorem q̄ forma corporis.hoc enim dato potuit illa materia/licet minor ipſa forma corporis viri / rarefieri/et ſic ſub maiori forma effici nulla addita ipſi parte.non ſic autem ex coſta formatum extitit corpus Eue/cum nec eiꝰ materia fuerit totale ſubiectum totius forme corporis mulieris:ſed tantūmodo partis eius: ⁊ ideo corpus ipſiꝰ fuit formatū ex materia coſte tāq̄ ex pte totiꝰ ſubiecti forme corporis formati. ¶ Et ſi queratur/an huiuſmodi materia addita materie coſte fuerit nouiter tunc creata: an fuerit alicuius reſoluti in ipſam: Ad hoc dicendum eſt ꝙ vtroq3 modo fieri potuit. potuit enim deus ipſam nouiter creare ⁊ creatam addere/vel aliud compoſitum ex ipſa ⁊ forma in eam reſoluere et ipſam illi addere. Quo autē iſtorū modorū factū fuerit deꝰ nouit:quia hoc ſcriptura non exprimit. rationabilius tamen videtur ꝙ fuerit primo modo:videlicet per ipſius materie nouam creationē q̄ per alicuius reſolutionem. quoniam ſi fuiſſet factum per alicuius reſolutionem in ipſam/corpus mulieris fuiſſet factum non tm̄ de coſta: ſed etiam ex illa ſubſtantia in materiam reſoluta: et conſimiliter vt coſta. ſed ſi ſic corpus formatum fuiſſet/ hoc ſcriptura explicaſſet. ſicut enim explicauit coſtam ⁊ materiam ex qua formatū extitit corpus viri: ita vt videtur explicaſſet quamcunq3 aliam ſubſtantiam ſi corpus fuiſſet formatum ex ipſa in materiā reſoluta. ſed conſtat ꝙ non facit de aliqua alia ſubſtantia q̄ de coſta ⁊ de limo terre reſpectu corporis viri aliquam mentionē. ¶ Hec de primo.

Quantum ad ſecundum:licet appareat ex precedentibus quid dicendum: premitto tamē ad maiorem euidentiā iſta duo. Primū eſt: ꝙ creatio non ē aliquid diſtinctum a creante et a re ipſa creata. Hoc ſuppono hic ex dictis circa principium huius libri. ¶ Secundum eſt ꝙ aliquid poteſt dici et dicitur communiter creari tripliciter. Uno modo ꝓprie ⁊ ſtricte. Alio modo large. Tertio modo largiſſime. Primo modo ſolum illđ dicitur eſſe creatū qđ de nihilo preſuppoſito ſimplicit̄ tā quidditatiue videlicet ſeu intrinſece q̄ ſubiectiue ſeu extrinſece/eſt productum:hoc eſt illud cuius ſubiectum non fuit preſuppoſitum nec eſt aliquid ſibi intrinſecum. Secundo modo /videlicet large/ creatum eſſe dicitur omne quod eſt a ſolo deo productum ſiue de aliquo ſubiecto preſuppoſito ſibi extrinſeco ſiue de aliquo intrinſeco. Tertio modo/videlicet largiſſime / dicitur creatum vniuerſaliter omne aliud a deo licet a ſecunda cauſa productum/ non vt ab ipſa cauſa ſecunda/ſed vt a prima productū. ⁊ hoc modo ens diuiditur in creatū ⁊ ī increatum : et omnis res alia a deo dicitur creata: non autē primo nec ſecundo modo.

His præmiſſis & ſuppoſitis ex declaratis in precedentibus prolixius/pono duas cōcluſiones. ¶ Prima eſt: ꝙ ꝓductio corporis mulieris fuit creatio ſecundo modo:non autem primo modo. ¶ Hec apparet quantum ad vtranq3 partem. quoniam conſtat huiuſmodi corpus a deo tantū ſupernaturaliter de aliquo tamen materialiter preſuppoſito/ videlicꝫ de materia coſte/eſſe formatum.ſed omne ſic productum:puta a ſolo deo ſupnaturaliter ⁊ in aliquo ſiue de aliquo preſuppoſito materialiter/eſt creatum illo ſecundo modo:non autem primo ergo ⁊c. ¶ Sed contra hoc forſitan arguetur : quoniam materia coſte non fuit ſubiectum totius forme corporis adequatum:ſed alicuius partis tantum. ḡ licet pars forme corporis in materia coſte preſuppoſita introducta nō fuerit creata illo pmo modo/videlicet proprie : fuit tamē hoc modo creata alia pars forme corporis/que non fuit in illa materia coſte p̄ſuppoſita introducta. ¶ Reſpōdeo ꝙ non ſequitur qđ infertur.quoniam licet nō tota forma corporis fuerit in materia coſte preſuppoſita introducta aliqua tamen pars fuit in illa ⁊ alia in alia nouiter creata introducta: ⁊ ita nulla eius pars fuit hoc modo creata.quia nec ad hoc ꝙ aliquid dicatur non creatum requiritur ꝙ eius ſubiectum preſuppoſitum precedat terminum ꝓductū. ⁊ lō lꝫ ſubiectū alicuiꝰ ptis forme illiꝰ corporis p̄ceſſerit duratiōe ipā ꝑtem puta illam cuiꝰ ſubiectū eſt materia coſte: ⁊ ſubiectum alterius ptis eiꝰ fuerit creatū ſimul cū ipſa:non magis tamen ex hoc vna pars q̄ alia

dicitur esse creata. quare ꝛc. ¶ Secūda ꝓclusio est: ꝙ vocando illud esse creatum qō est ꝓductū non de aliquo ꝓsupposito ipm̄ durationis ordine p̄cedente/aliqua pars formę illius corporis fuit creata: ꝛ alia non. ¶ Hec apparet. qz materia coste prius fuit tēpore hm̄oi corpore mulieris. materia autē alia nouiter creata huic addita simꝫ cum corpore est creata. q̄ pars forme corporis in materia coste ꝓsupposita introducta non fuit hoc modo creata: sed illa alia que fuit in alia materia creata nouiter introducta. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationes ī principio apparet solutio ex p̄dictis in articulo vltimo.

SEcundo quæro de secundo: videlicet de ꝓductiōe anime. Utrū aīa hominis sit cū angelo eiusdē an alteri⁹ specifice rōnis. ¶ Et videt ꝙ eiusdē. qm̄ sicut diuersitas specifica forarū arguit ex diuersitate specifica operationū: ita ꝛ idētitas ex idētitate ipsarū. sed omnis operatio anime rationali ꝛ angelo possibilis est eiusdē specifice rationis. ergo ꝛc. ¶ Cōtra. quia forme eiusdē rationis sunt informatiue seu perfectiue perfectibilium eiusdem rationis: sed anima intellectiua est corporis perfectiua ꝛ non angelus. ergo ꝛc. ¶ Responsio. vbi est primo videduz an angelus ꝛ anima intellectiua differant specie. Secundo supposito ꝙ sic q̄ sunt dīe quibus specifice distinguuntur.

Quantū ad primum: est opinio aliquorū dicētiū ꝙ angel⁹ ꝛ aīa differūt specie nō sicut diuerse species/vel sicut illa q̄ sunt in diuersis speciebus directe sed sicut species vna ꝛ pars alterius speciei: siue sicut illa quorum vnum est directe in specie ꝛ reliquum indirecte. angelus em̄ ꝛ homo sunt diuersarum specierum sicut illa quorum quodlibet est directe in specie. anima autem intellectiua non est species nec in specie directe: ꝫ trīmō indirecte/quia videlicet pars totius hominis directe in specie existentis. nulla em̄ forma materialis nata facere cum ipsa materia aliq̄d per se vnum/est in specie isto modo puta directe: sed tantum per reductionez ꝛ indirecte. ¶ Sed hic modus dicendi nō videtur rationabilis. quoniam omne illud de quo species est predicabilis per se ꝛ primo modo/est in specie proprie et directe. sed anima rationalis que est ita proprie species sicut homo/est predicabilis de omni anima rationali singulari. ergo ꝛc.

¶ Minor quantum ad primam partem/videlicet ꝙ ipsa rationalis anima sit species: apparet. quia omnis predicabile tantum de pluribus solum numero differentibus est spēs specialissima. ꝫ anima intellectiua est huiusmodi. q̄ ꝛc. ¶ Confirmat. qz nulla res extra aīam singularis dicitur esse in specie nisi sicut signatum in signo communi et predicabili de proprio signo sui. Sed non minus omnes intellectiue anime singulares possunt conuenire in tali signo communi eis ꝑ omnes lapides vel homines vel forme simplicee immateriales. que enim realiter equaliter conueniunt in re extra signata / equaliter conuenire possunt conceptibiliter in signo aliquo/puta ī conceptu mentis. anime autem intellectiue omnes non minus conueniunt ꝑ alia individua composita vel materie vel forme immateriales eiusdem specifice rationis. ergo ꝛc. ¶ Preterea arguo sic. si ideo anima non est directe in genere nec in specie/quia est corporis pfectiua: ergo nulla forma erit directe in genere nec in specie que sit corporis vel cuiuscunq̄ alterius perfectibilis perfectiua. sed hoc est falsum. quia omnis forma accidētalis est perfectiua alicuius perfectibilis. ergo ꝛc. ¶ Si forte ad hoc dicatur ꝙ non est simile de forma substantiali et accidentali quia ex forma substātiali ꝛ suo perfectibili resultat aliq̄d per se vnum: non autem ex accidente ꝛ suo proprio subiecto: ¶ Hoc non valet primo: quia si totum sit a suis omnibus simul sumptis partibus indistinctum: non magis ex aliqua substātiali forma ꝛ suo subiecto resultat aliq̄d a forma et materia distinctum/ ꝑ ex accidente aliquo et subiecto nec homo dicitur ens aliquod per se vnuz a corpore et ab anima distinctum/magis ꝑ album vel nigruz. Sed homo vel quodcūq̄ aliud cōpositū ex forma substātiali ꝛ ex materia dicitur ens per se vnum: album autem vel nigrum vnum per accidens: quia vtrunq̄ componentium tam forma videlicet ꝑ materia est substantia per se non in alio vt accidens in subiecto: ꝛ propter contrariam rationem homo albus dicitur ens vnum per accidens. q̄ re ꝛc. ¶ Secundo. quia esto ꝙ assumptum esset verum videlicet ꝙ ex materia et ex forma resultaret aliq̄d a partibus distinctum: non autem ex accidente aliquo ꝛ subiecto: ex hoc non haberet nisi ꝙ forma substantialis ꝛ materia non essent directe in specie illius totius substantie composite resultantis. ¶ Ex hoc autem non sequitur q̄n tam forma ꝑ materia possint eē i sua specie propria/sicut accidentalis forma et substantia eius subiectum sunt in diuersis specieb⁹. sicut em̄ res est in illa specie indirecte que p̄dicatur de ipsa siue de eius signo proprio indirecte ꝛ non in recto: ita ꝛ in illa debet poni directe que est de ipsa in recto predicabilis et directe. sed licet homo vel quecūq̄ alia substantia composita non predicetur de aliqua sui parte in recto sed tantū in obliquo: de qualibet tamē parte/videlicet tam de materia ꝑ de forma aliquid est p̄dicabile isto modo: quod quidem predicabile est species de pluribus numero differentibus tm̄: vt anima intellectiua vel forma ignis ꝛ alia quecunq̄ sub se continens distincta solo numero. ergo ꝛc. ¶ Et ideo supposito ex tq̄ dictis/et etiam ex dictis alibi in precedentibus / ꝙ anima rationalis sicut et quelibet alia forma/est in specie ꝛ in genere proprie et directe siue ex materia et forma resultat aliquid ab eis distinctum siue non: aliter quantum ad istū articulum est dicendum.

Ad cuius euidentiam pono tres conclusiones. ¶ Prima est: ꝙ omnes anime humane sunt eiusdem specifice rationis. ¶ Hec probatur a posteriori: videlicet ex identitate accidentiū tam ipsarum omnium animarum ꝑ etiam totius hominis resultantis ꝛ accidētis ipsius: supposito ꝙ totum a partibus sit distinctum. quoniam tam totum ipsum resultans ꝑ eius ꝛ anime omnis operatio ꝛ accidens est eiusdez rationis in quocunq̄ homine singulari. Sed identitas omnium talium/idētitatē arguit animarum. licet enim forme diuersarum rationum sint alicuius effectus eiusdem rationis virtualiter contentiue: non tamen omnis. non enim reperiuntur aliqua diuersarū specierum communicantium in oī operatione ꝛ accidente quocunq̄ eiusdem rationis vt in actu intelligendi ꝛ volendi ꝛ in aliis quibuscūq̄. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmatur primo. quia si totum a partibus est distinctum/ex formis alterius rationis non resultat totum eiusdem specifice rationis. sed omnes homines sunt eiusdem speciei. ergo et anime que sunt ipsorum forme. ¶ Secundo. quia forme alle videntur esse eiusdem rationis que sunt perfectiue ꝛ informatiue perfectibilium eiusdem rationis. sed omnia humana corpora quorū sunt anime perfectiue sunt eiusdem rationis. ergo ꝛc. Sed tamē ista ratio nō cōcludit vt statim infertus apparebit.

Secunda conclusio est: ꝙ anima rationalis ē ab āgelo alteri⁹ rōnis: q̄ tū nec ē ꝑ se notū nec demōstrabile seu reducibile ex aliq̄ ꝑ se noto: supposito ꝙ

anima ītellectiua in hoīe sit alia ab aīa sensitiua. ¶ Hec quātum ad primam partem est cuiscūq̄ catholico ꝑ se nota nō naturaliter: sed per fidem. ¶ Scōa pars/vez ꝙ nō sit per se notū naturaliter ita esse: apparet. quoniā q̄ō est naturaliter per se notum ab alio esse diuersū/est notū naturaliter ipm̄ esse. sed angelum esse non est nobis naturaliter per se notum: nec etiā demōstrabile ex aliquo per se noto. quoniam motus orbium/ ex quo solo philosophus concludit hm̄oi substantias separatas/non arguit ipsas esse: cum motus iste possit esse sicut ꝛ omnis alius effectus tantū a prima causa omni alia circunscripta. q̄ ꝛc. ¶ Tertia pars huius conclusionis/videlicet ꝙ non possit probari huiusmodi differētia specifica angeli ꝛ anime ex aliquo per se noto: probatur. quoniam si huiusmodi differētia specifica probaretur/aut medijs sumeretur a priori puta arguēdo ex diffinitiōe: vel a posteriori videlicet ex operatione: vel ab aliquo accidente alio arguendo. Sed ꝓstat ꝙ non potest probari primo mō: tum quia nec anima nec angelus nec aliqua alia similiter forma est secundū aliqs proprie diffinibilis: tum quia esto ꝙ sit sicut ꝛ est/de nullo istorum est nobis naturaliter possibilis saltem in statu ꝓsenti aliquis conceptus diffinitiuus ipsis ꝓpri⁹ sed cōmunis. nec em̄ de angelo nec de anima cognoscimus nec cognoscere possumus nisi ꝙ est substantia spiritualis incorruptibilis ꝛ similia: q̄ omnia tam angelo ꝑ aīe intellectiue sunt cōia. per illō aūt qō aliqbus est commune/non arguit illoꝝ diuersitas: sed pot⁹ probatur idētitas inter ipsa. ergo ꝛc. ¶ Secūda ꝑs minoris/vez ꝙ nō possit ꝓbari a posteriori: ꝓbat ex hoc. qm̄ si sic/aut arguet ex diuersitate operationum eis possibilium/aut quia anima est forma corporis perfectiua: non autem angelus: aut quia ex corpore et ex aīa resultat aliquid per se vnum puta homo: non autem ex corpore aliquo ꝛ ex angelo existente in ipso. Sed ex nullo horū potest hoc argui: vt apparet per singula discurrendo. non ex primo potest argui: quia nulla operatio nobis nota conuenit angelo que sit alterius rationis ab operatione possibili anime rationali. Communicant enim anima rationalis et angelus in actibus intelligendi ꝛ volendi et aliis omnibus accidētibus: q̄ scimus esse eis possibilia eiusdem specifice rationis. nec potest argui ex secundo/videlicet quia anima et non angelus est forma corporis perfectiua seu informatiua. quoniam animam corpus informare seu perficere non est ipsam aliquid in eo causare: sed in eo isto modo existere/videlicet in ipso toto et in qualibet eius parte. ¶ Hoc apparet. quoniam nullum alicuius forme subiectū per hoc ꝙ forma aliqua informatur seu perficitur/aliquid distinctum ab ipsa forma consequitur. nec enim subiectum albedinis quia album habet aliquid ab ipsa albedine sic distinctum. ergo nec corpus humanum quia animatum seu anima informatum habet aliquid ab ipsa anima distinctum. Ex quo sequitur propositum: videlicet ꝙ animam intellectiuam informare corpus humanū non est ipsā aliq̄d a se distinctum in eo causare: cū omni ab ea et a corpe alio circūscripto corpus possit ipsa actualiter informari sed aīam informare corpus non potest esse nisi vel animā aliquid in corpore causare vel ipsā in corpore existere vel vtrunq̄. ergo cū non possit poni primū nec tertiū/relinq̄tur secūm: q̄ est propositum. ¶ Cōfirmat. qz sicut albedinē informare subiectū nō dicit aliud ꝑ subiectū esse albū q̄ nō est aliud ꝑ ipsum albedinis esse subiectum: ita nec corpus informari anima dicit aliud ꝑ corpus ipsum esse animatū. vel esse anime subiectum non est aliud ꝑ animā esse in eo. sicut impossibile est albedinem esse in substantia que non sit eius subiectum: et per cōsequens albedinis nec anima potest esse in corpore quod non sit eius subiectum: et per consequens animatum. ergo animam intellectuam perficere seu informare corpus non dicit aliud ꝑ ipsam animam esse in corpore vt in proprio suo subiecto. ¶ Sed contra hoc forsitan arguetur. quoniam anima intellectiua potest esse in alio corpore ab humano sicut in celo ꝛ in quolibet alio. potest enim esse in loco quolibet corporali. sed anima intellectiua non potest informare corpus aliquod aliud ꝑ humanum: non enim celum in quo est anima/dicitur animatum. ergo animā corpus perficere non dicit precise animam esse in corpore absolute. ¶ Consequentia est euidens. quoniam si idem omnino esset corpus cē animatū seu anime subiectum/q̄ animam in corpore existere absolute: non magis anima posset esse in corpore non informato nec animato per ipsam ꝑ conuerso corpus aliquod possit esse animatuz seu informatum anima non existente in ipso. ¶ Preterea aliquid potest esse et de facto est actualiter in aliquo cuius non est formaliter perfectiuum. ergo in aliquo existere et ipsum informare seu formaliter perficere / non est idem. ¶ Consequentia est euidens. Sed probatur antecedens tum quia vt dictum est anima non est informatius omnibus in quibus actualiter potest esse. est enim in verbo q̄ tamen non perficit actualiter nec informat. Deus etiam ē in omni ente creato: cuius tamen non est informatiuus nec formaliter perfectiuus. quare ꝛc. ¶ Ad primum responsio. Ad cuius euidentiam est sciendum: ꝙ per istam corpus est animatum/non debet intelligi aliquid distinctum ab anima de corpore predicari siue pro eo verificari. solum enim pro illo hoc predicatum quod est animatū de corpore verificatur q̄n in ipso actualiter sustentatur. hoc autem est anima ipsa tantūmque si est sensitiua/soluz dicitur animare seu actualiter perficere illud corpus in quo est tanq̄ in subiecto sic disposito: ꝙ potest mediante ipso elicere effectiue actum aliquem sentiendi. propter quod nec lapis nec quodcunq̄ corpus aliud in quo esset per diuinam potentiam/tale diceretur proprie animatuz nec anima informatiue: cū nec quocunq̄ mediante corpore anima possit sentire actum sentiendi eliciendo: secus esse videt de anima intellectiua/supposito vt hic supponitur/ꝙ a sensitiua sit distincta. quoniam anima intellectiua non dependet in intelligendo ab aliquo corpore absolute. nec per consequens corpus aliquod dicitur aīatū tali anima tanq̄ eius subiectum ad actum intelligendi necessariū absolute: sed precise dicit tali anima aīatū qz eius subiectum: q̄ non est aliud ꝑ esse illud in quo toto est ipsa intellectiua anima et in qualibet eius parte.

¶ Tunc igitur ad rationem in forma quando dicitur ꝙ anima intellectiua potest existere in alio corpore ab humano/ concedo. Sed quando additur ꝙ non potest informare aliquod corpus ab humano: Dico ꝙ cum corpus humanum esse intellectiua anima animatuz seu informatum non sit aliud ꝑ corpus ipsum esse subiectum eius in quo ꝛ in qualibet eius parte sit anima ipsa tota: per consequens oīe illud potest dici animatum anima intellecti ua eiusq̄ subiectum / in quo est ipsa anima isto modo: sicut omne illud in quo est immediate albedo dicitur esse album. ꝛ ita omne corpus in quo toto est anima intellectiua potest dici et concedi existere animatum. secus autem forte est de anima sensitiua propter rationem dictā quare ꝛc. ¶ Confirmatur. quia quero a te: quare concedis istam/corpus humanum est actualiter aīatū: aut eī ista est vera q̄: corpus ipm̄ humanū est sic dispositū: aut qz est anime subiectuz: aut ꝓpter vtrūq̄ istoz. Sz nō pōt poni primū: q̄ corpus ipm̄ pōt remanere sic dispositū: et tū nō existere animatū anima ipsa ab eo actualiter separata. Nec propter tertiuz: quia sicut ad hoc ꝙ aliq̄d dicatur albū nō requritur nisi tm̄ ꝙ sit albedinis subiectū: ita nec ad hoc ꝙ corpus aliquod sit animatum plus est ne-

tessarium q̄ ꝙ sit anime subiectum. Sed non solum cor-
pus humanum potest esse anime intellectiue subiectum
cum nec aliquid esse anime intellectiue subiectū sit aliđ
q̄ ipsam animam esse in eo toto: ⁊ in qualibet eius par-
te. Potest autē anima intellectiua esse hoc modo in mul
tis alijs corporibus ab humanis. ergo ⁊c. ¶ Preterea
homine mortuo aut eius corpus dicitur inanimatū quia
sic indispositum/aut precise quia anima ipsa non existit
in eo actualiter sicut prius. sed non potest poni primum:
quia sicut subiectum nūc album non potest effici non al-
bum propter aliquam indispositionem/ sed propter solā
albedinis separationem: ita nec corpus aliquod antea
animatum potest effici inanimatum: nisi precise quia ab
ipsa separatū. sed sicut corpꝰ humanū dicitur inanimatū
solū qꝛ ab ipsa aīa separatū: ita econuerso ex hoc solo vi-
detur debere dici et concedi esse actualiter animatum
quia anima est in ipso. ergo omne corpus aliud potest di-
ci formaliter animatum in quo aīa est actualiter isto modo
sed in multis alijs ab humanis corporibus potest esse vt
dictum est. ergo ⁊c. ¶ Ad secundum consimiliter est dicē
dum. non enim est verum antecedens quod assumitur: cū
animam corpus informare non sit aliud q̄ ipsam in cor-
pore existere/vt est dictum. quoniam aut anima intellecti
ua informat seu perficit corpus humanum quia in eo ex
istit isto modo/ita ꝙ animam informare corpus non sit
aliud q̄ ipsam esse in corpore: aut propter aliquid distin-
ctum a corpore ⁊ ab anima in re extra: quod quidem im-
portatur per hoc ꝙ dicitur ꝙ corpus anima informatur.
sed nō pōt poni secundum. quoniam circunscripto quocū
ꝗ alio ab anima ⁊ a corpore anime subiecto/corpꝰ est ani-
ma informatum. ergo relinquit̄ primū: qđ est propositum
¶ Confirmatur. quia si subiectum aliqđ esse forma aliq̄ ī
formatū includeret seu requireret aliq̄d p̄ter subiectū ⁊ formā
ī ipso subiecto actualr existētē: aut illđ existeret ī subie-
cto ipsius forme vel in aliq̄ alio vel ī nullo. sed nullū horū
pōt poni: nec ad hoc ꝙ subiectum sit albedine informatū
oportet ipm esse aliquo alio ab ipsa albedine informatū
nec req̄ritur etiā aliquid aliud ab albedine ⁊ subiecto ex
istens in aliq̄ subiecto alio vel in nullo: s3 tm̄mō ꝑ seipsum
esto etiā ꝙ forma aliq̄ p̄supponat aliquā aliā ī subiecto
ꝑ ipsam actualiter informato: vt intellectiua aīam sensi-
tiuā: nō tn̄ ex hoc corpus dicit̄ ītellectiua aīa īformatum
quia aīe sensitiue/ s3 precise qꝛ ītellectiue ē subiectū. ḡ ⁊c.
¶ Et qn̄ dicit̄ ꝙ verbū nō dicit̄ anima informatū: qꝛ nec
esse aīa informatū est aliud q̄ esse aīatum sicut ⁊ humana
tū. ḡ ⁊c. ¶ Quādo igitur dicitur ꝙ verbum ꝑ aīam non
actuat̄ nec ꝑficitur seu informatur: aut per aīam actuare
seu informare verbū intelligit̄ aīa3 aliq̄d causare ī verbo
aut p̄cise aīam actualiter esse in ipso. Si primū/concedo
ꝙ aīa non actuat verbum: qꝛ nec etiā aīa informans cor-
pus humanum actuat ipsum nec perficit isto modo. Si
aūt detur secundum: vc3 ꝙ per aīam actuare verbum in-
telligatur tm̄ aīam esse in verbo: tūc falsum est ⁊ hereticū
dicere animam non actuare seu ꝑficere formaliter ipsum
verbum. quare ⁊c. ¶ Cōfirmatur. qꝛ aut per istam/homo
vel aliud quodcūq̄ subiectum albedine actuatur vel ꝑfi-
cit̄ seu informat̄/intelligitur aliq̄d distīctū ab albedine et
subiecto: vel p̄cise ꝙ albedo sit in subiecto omi alio circun
scripto. sed nō pōt poni primū: vt patet ex precedentibꝰ:
ergo relinquitur scđm. sed non magis omē illud ī q̄ est al-
bedo pōt dici albedine informatū q̄ illud in q̄ est anima
dicatur esse animatum seu anima informatum. sed diuinū
verbum est anime assumpte subiectum. non enim minus
potest dici anime ⁊ totius humanitatis assumpte suppo
situm q̄ subiectum. est enim illud in q̄ aīa ipsa ⁊ tota assū
pta humanitas sustentatur. ⁊ hoc p̄cise ⁊ non aliud intel-
ligo per aliquid esse alicuius subiectu3. ergo ⁊c. Quia tn̄

per istā ꝓpositionē/anima informat seu ꝑficit vel actuat
corpus/videtur aliqua imperfectio ⁊ potentialitas ex ꝑ
te corporis importari que non importatur per istam/ani-
ma est in corpore: ideo forte communiter non conceditur
nec admittitur ī verbo diuino prima propositio: sed secū-
da. sic eñ concedunt doctores catholici aīam ⁊ tota3 na
turā assumptā esse in verbo: ꝙ non ꝯcedūt verbū ꝑ hmōi
naturam assūptā actualiter informari nec actuari seu ꝑ
fici. ¶ Ad vltimum quando dicitur ꝙ deus non est alicu
ius formaliter perfectiuus: Dico ꝙ albedinem vel quā-
cunq̄ formam aliam esse formaliter perfectiuam alicuiꝰ
non est aliud q̄ ipsam esse formalem perfectionem nata3
in illo existere cuius dicitur esse formaliter perfectiua: si-
cut nec albedinem subiectum formaliter actu perficere
est aliud vt dictum est/q̄ ipsam in subiecto actu existere.
sed deus ipse est forma simplicissima per se subsistens et
in quolibet actu existens. est enim vt in primo explicatur
in omnibus creaturis. ergo ⁊c. ¶ Si tamen per istam/al-
bedo vel quecunq̄ forma alia est alicuius formaliter per
fectiua/intelligatur ipsam natam formaliter alicui inesse
seu inherere non per se existere/concedo in hoc sensu (qđ
tamē ipsa propositio non pretendit) ꝙ deus ipse non est
alicuius a se alterius formaliter perfectiuus. sed hoc nō
est in aliquo contra propositum supradictum. quare ⁊c.
¶ Sic igit̄ ex p̄dictis apparet alia maior que superius
est assumpta/vc3 ꝙ aīam intellectiuam corpus informa-
re nō ē aliud q̄ ipsam ī toto corpore existere ⁊ in qualibet
eius parte. sed isto modo ⁊ non alio angelus potest esse in
assumpto corpore: videlicet in toto ⁊ in qualibet eius ꝑ-
te. ḡ seq̄tur ꝓpositum principale ꝓbandum qđ supius est
assumptū: vc3 ꝙ aīam rationalē esse ab angelo alteriꝰ spe
ciei nō pōt ꝓbari ex illo secūdo: puta qꝛ anima ⁊ non an-
gelus est corporis formaliter ꝑfectiua. ¶ Cōfirmat̄. quia
ex illo in q̄ aliqua conueniunt: nō ꝓbat̄ eorū differentia:
sed potiꝰ cōuenientia ⁊ indistinctio. S3 modꝰ essendi ī cor
pore eiusdē rōnis/ q̄ mō p̄cise dicit aīam informare corpꝰ
vt probatū est supius/est communis anime intellectiue ⁊
angelo: ergo ex hoc magis identitas specifica inter ipsa3
puta animam et angelum/ q̄ diuersitas comprobatur.
¶ Tertio probatur ꝙ non possit argui hmōi angeli ⁊ ani
me rationalis diuersitas ex tertio puta ex aliquo resul-
tante homine a corpore ⁊ ab anima differente. ¶ Primo
quia nullum tale resultat ex corpore ⁊ anima in corpore
existente magis q̄ ex angelo ⁊ ex corpore ab ipso assum-
pto. ¶ Secundo. qꝛ esto ꝙ ex corpore ⁊ ex anima resulta
ret tale totum ab ipsis partibus realiter distinctum: ex
hoc non sequeretur propositū: puta ꝙ anima intellecti-
ua esset ab angelo alterius rationis. Qđ apparet. quo-
niam cum anima intellectiua/supposito ꝙ a sensitiua sit
distincta/non sit alicuius substantie productiua: per con
sequens totum hmōi quod dicitur esse homo non potest
ab anima ipā resultare seu fieri effectiue. nec potest poni
ꝙ fiat ab aliquo alio q̄ a deo. Sed per hoc ꝙ deus ani-
ma in corpore sic disposito existente producit substantia3
ab ipsa anima et a corpore realiter differentē/quā non ꝓ
ducit angelo in assumpto corpore existente: non sequitur
nec potest argui ꝙ ipsa anima sit ab angelo alterius spe
ciei: magis q̄ corpus anima informatum a corpore assum
pto per angelum. potest enim angelus assumere corpus
humanum eiusdem rationis ⁊ dispositionis cum corpore
alio intellectiua anima informato. ergo ⁊c. ¶ Confirma-
tur. qꝛ si ex anima ⁊ corpore homo resultans sit aliq̄d ab
ipsis omnibus ꝑtibus realiter differens/posset huius-
modi totum non sequi ex partibus sic vnitis: vel postq̄
fuit in esse positum potuit destrui ipsis eius partibus
eisdem et vniformiter vnitis remanentibus sicut prius.
ergo ex tali toto homine resultante non sequitur nec pro

batur ꝙ anima rationalis sit ab angelo alterius ra-
tionis. ¶ Antecedens probatur et communiter conce-
ditur. quoniam omne prius potest fieri sine posteriori ab
ipso realiter differente. Sed partes cuiuslibet totius
prius sunt ordīe nature: et etiam earum vnio ipso toto
quod ab eis realiter ponitur esse distinctum: nec in ipsis
formaliter est inclusum: licet econuerso. ergo ⁊c. ¶ Con-
sequentia est euidēs. quoniam per illa quorum vnum po
test competere alicui ⁊ reliquū alteri cum illo priori eius
dē speciei non potest probari diuersitas specifica aliquo
rum. sed hominem resultare ex partibus et non resulta-
re ex eis/sunt huiusmodi. duabus enim animabus eius-
dem rationis existentibus vnitis duobus corporibus
etiā eiusdem rationis/ potest ex vna ⁊ corpore illi coniun
cto non resultare aliquid ab eis distinctum: qđ tamen ex
alia anima ⁊ corpore eiusdem rationis supponitur resul-
tare. ergo esto ꝙ homo resultet ex corpore et anima: non
autem ex corpore et ex angelo ipsū assumēte ⁊ in eo actu
aliter existente/non sequitur ꝙ anima rationalis sit ab
angelo alterius rationis: magis q̄ corpus animatum
oporteat esse alterius ratiōis a corpore ab angelo assum
pto. ¶ Sic igitur apparet conclusio quantum ad omēs
tres eius partes. ¶ Sed contra tertiam ⁊ vltimam eius
partem arguitur. nituntur enim aliqui demonstrare ani-
mam intellectiuā esse ab angelo alterius speciei. ¶ Pri
mo. quia que sunt diuersorum generum necessario habēt
esse diuersarum specierum. vt enim dicitur in libro predi-
camentorum/ diuersorum generum ⁊ non subalternatim
positorum diuerse sunt species ⁊ differentie: sed angelus
⁊ homo sunt in diuersis generibus non subalternis: quia
genus hominis est corpus: non autem angeli: sed spi-
ritus: et per consequens eius forma specifica/que est ani
ma intellectiua/ est ab angelo alterius speciei. ¶ Se-
cundo. quia forma naturaliter inclinata ad aliquod per-
fectibile actuandū/alterius speciei est ab omi forma alia
nō sic naturaliter inclinata. sed anima intellectiua ē ad
actuādū corpus sic dispositum naturaliter inclinata: nō
autem angelus. ergo ⁊c. ¶ Tertio. quia qđ est demōstra-
bile de vno/⁊ de omni alio eiusdem rationis cum illo. sed
esse actum corporis est demonstrabile de anima intelle-
ctiua: non autē de angelo. ergo ⁊c. ¶ Quarto. quia si an
gelus ⁊ aīa essent eiusdem rationis/sicut ex corpore ⁊ aīa
ꝯstituitur aliquid per se vnū qđ est homo: ita idē ꝯstitue-
retur ex corpore assumpto ⁊ ex assumēte angelo: sed hoc
est falsum. ergo ⁊c. ¶ Quinto. quia si anima rationalis es
set eiusdem rationis cum angelo/sequeretur ꝙ homo eēt
nobilior q̄ angelus: cum vltra animam eque perfectam
cum angelo homo includat corpus: sed hoc est falsum. er
go ⁊c. ¶ Sexto. quia tūc sequeretur ꝙ homo esset ange-
lus vel includeret ipsum ⁊ constitueretur ex eo: cu3 con-
stituatur intrinsece ex anima ⁊ corpore. sequeretur etiam
ꝙ angelus sicut ⁊ aīa esset propter hominem: cum eorum
dem specie idem sit finis. sed ista omnia sunt absurda. er-
go ⁊c. ¶ Ad primum dicendū ꝙ siue homo sit aliquid di
stinctum a partibus siue non/corpus non est propriu3 ge
nus eius. Si enim homo est aliquid distinctum a corpore
⁊ ab anima/corpus non magis poterit poni genus eius
nec de ipso p̄dicari q̄ anima: cum nulla partiu3 sit genus
totius/nec de ipso predicetur. Si autē homo nō dicit ali
quid preter partes: nec etiam vt sic videtur sub corpore
magis q̄ sub anima/ vt sub proprio genere/contineri.
¶ Tunc igitur ad rationem quando dicitur ꝙ homo et
angelus sunt sub diuersis generibus: si per hominem in-
telligatur aliquid per se vnum realiter a partibus distin
ctum: hoc est verum. sed ex hoc non sequitur ꝙ anima in-
tellectiua sit in alio genere ab illo in quo est angelus. nō
enim oportet ponere ipsam in genere nec in specie homi-

nis: cum ab ipso sit distincta realiter ⁊ alterius rationis
Si autē per hominem intelligatur precise anima ⁊ cor-
pus per animam informatū/non aliquid aliud ab eis di-
stinctum: tunc ista/homo ⁊ angelus sunt diuersorum ge-
nerum/equipollet huic/corpus ⁊ anima rationalis ⁊ an-
gelus sunt generum diuersorum. hec autem non est per se
nota. non enim est notu3 magis ꝙ angelus et anima sint
diuersorum generum q̄ ꝙ sint diuersarū specierum. qua-
re ⁊c. ¶ Ad secundum dicendu3: ꝙ cum animam corpus
perficere non sit aliud q̄ animam in corpore existere (vt
in precedentibus est probatu3) ⁊ angelus possit in corpo
re existere vniformiter sicut anima intellectiua: per con
sequens non aliter anima inclinatur ad corpus q̄ ange-
lus. quare ⁊c. ¶ Et si contra hoc arguatur. quia tunc hu
iusmodi inclinatio in angelo esset frustra/cu3 nunq̄ redu
catur in actum: ¶ Respōdeam ꝙ non sequitur quod in-
fertur. quoniam non aliter nec magis anima intellectiua
vel angelus inclinatur ad corpus q̄ ad omnem gradum
felicitatis sibi possibilem. ¶ Hoc apparet. quoniam nec
animam inclinari ad corpus est aliud q̄ animam posse
esse in ipso corpore ad quod dicitur inclinari: et ita nō ma
gis anima vel angelus inclinatur ad corpus qđ potest
perficere siue in quo potest existere: q̄ ad felicitatis sibi
possibilē gradum quo potest perfici/ ⁊ qui potest in eo re
cipi. sed omnis natura creata beatificabilis inclinatur
ad aliquem gradu3 beatitudinis quē non habet nec vnq̄
habebit. ad omnem eñ illum dicitur inclinari qui potest
in ipsa recipi: ⁊ quo potest actualiter perfici. nullus au-
tem angelus est tantum beatꝰ quantum beatificabilis:
nec tamen ex hoc dicitur frustra ad beatitudinem incli-
nari. ergo nec ad corpus cui potest vniri. quare ⁊c. ¶ Cō-
firmatur. quia huiusmodi inclinatio non est aliud q̄ que
dam possibilitas. sed multa sunt alicui possibilia que nū
q̄ actualiter inexistūt. ergo ⁊c. ¶ Ad tertiū dicēdū ꝙ cū
animam esse actum corporis non sit aliud q̄ ipsa3 esse in
corpore/vt dictum est sepe: ⁊ angelus possit esse vniformē
ter sicut anima ipsa: per consequens non video ꝙ posse
esse actum corporis sit magis demonstrabile de vna spi-
rituali ⁊ inextensa substantia q̄ de alia: nec per ꝯn̄s de
aīa magis q̄ de angelo. q̄re ⁊c. ¶ Ad quartum pōt dici.
Primo ꝙ assūptū est falsū: videlic3 ꝙ ex aīa ⁊ corpore ꝯstī
tuatur homo tanq̄ aliquid in re extra qđ a partibꝰ sit di-
stinctum: nec homo est aliq̄d p̄ter partes. ¶ Secundo po
test dici ꝙ esto ꝙ assumptū esset verū ex hoc non sequitur
qđ infertur: vt superius est probatū. ¶ Ad quintum dicē
du3 ꝙ angelū esse nobiliorē homine nō est notū nisi super
naturaliter sola fide. quare ⁊c. ¶ Ad sextū ⁊ vltimū dicē
dū: ꝙ nullū illorū inconuenientiū seq̄ret̄: vel si aliqđ illorū
sequeretur illud esse inconueniēs nō est notū nisi fidei vir
tute. qn̄ eñ dicitur primo ꝙ sequeret̄ ꝙ hō esset angelus
vel includeret ipsum/diceret̄ ꝙ nō sequeretur. qn̄ homo
significat corpus ⁊ animam. angelus autem sola3 animā
non quācūq̄: sed tm̄ aliquam vel aliquas. q̄re ⁊c. ¶ Et si
contra predicta arguatur: quia tūc sequit̄ ꝙ non magis
anima cum corpore qđ perficit vnū aliqđ ꝑ se ꝯstituit q̄
angelus cum corpore qđ assumit: Respondeo ⁊ concedo
ꝙ aīa cū corpore nō facit seu ꝯstituit aliq̄d ꝑ se nec aliq̄
modo vnū a se ⁊ a corpore distinctum.

Secunda conclusio est: ꝙ si anima intel
lectiua est eadē forma in homine cum anima sensitiua/ ꝓ
bari potest a posteriori ipsam esse ab angelo alterius spe
ciei. ¶ Hec apparet. quoniā ille forme ꝓbant̄ esse a poste
riori alterius speciei q̄rū vna ⁊ nō alia est alicuiꝰ effectꝰ
productiuum principium. qꝛ omnia principia ꝓductiua
vel receptiua eiusdē rōnis/sunt ꝓductiua ⁊ ēt receptiua
actꝰ eiusdē rōnis. s3 aīa ītellectiua hoīs/supposito ꝙ sit

eadem cum aīa sensitiua ꝛ receptiua ꝛ productiua actuū sentiendi:qui omnes sunt in angelo impossibiles. ḡ ꝛc.
¶Minor apparet ꝗtū ad primam eius partē. qm̄ essentia aīe absolute non aliqua potentia ab ea distincta est īmediatum principiū productiuum ꝛ subiectū receptiuū oīs actus cognitiui ipsi naturaliter possibilis:vt patuit ꝓlixe superius in dist.16.vbi de distictiōe potētiarū ab essētia est quesitū.sed aīe intellectiue supposito ꝙ sit alia ab aīa sensitiua conueniunt ꝛ sunt naturalr̄ possibiles cognitiones sensitiue:non tm̄ intellectiue.ḡ ꝛc. ¶Secūda pars est catholico ꝑ se nota. ¶Cōfirmaꝛ. qꝛ ex eodē medio potest argui ꝛ probari distictio specifica angeli ꝛ anime intellectiue a sensitiua indistincte:quo ꝓbaretur distīctio specifica angeli ꝛ anime: supposito ꝙ aīa sensitiua esset ab intellectiua distincta:ꝛ ꝙ non esset nec fuisset aliqd̄ animal nisi homo.sed his duobus p̄suppositis/puta ꝙ aīa hominis sensitiua esset alia ab intellectiua:ꝛ ꝙ nullū esset aīal nisi homo:p̄cisum mediū ad probandū diuersitatem aīe sensitiue ab angelo esset actus sentiēdi:vꝫ quia anima sensitiua ꝛ non angelus esset sicut ꝛ nunc est ꝓductiuū principium ꝛ receptiuū subiectū. ¶Hoc apparet non em̄ posset tunc ꝓbari sicut nec nunc hmōi diuersitas a priori: puta qꝛ anima sensitiua nō est forma spūalis vt angelus:qꝛ immo est forma spūalis nō corporalis intrinsece: cum sit indiuisibilis secundum multos tota existēs in toto corpore aīalis ꝛ in qualibet pte eius. nec posset ꝓbari a posteriori puta rōne corporis animati per ipsaꝫ informati: vel ratione alicuius tertij constituti: vt hoīs ex anima et corpore resultantis/vt patet ex p̄dictis.nec aliquo mō alio arguēdo ꝗ ex actu sentiendi possibili aīe sensitiue ꝛ non angelo.ergo ꝛc. ¶Sꝫ qꝛ angelū nō posse sentire:sed tm̄ intelligere nō est notū naturalr̄: sꝫ tm̄mō per fideꝫ:ideo ꝯcludo corollarie: inferendo ꝙ siue anima intellectiua sit indistincta siue distincta ab aīa sensitiua non pōt a nobis demonstrari ex p̄missis nobis naturalr̄ notis aīam intellectiuā esse ab angelo alterius speciei.oīs em̄ demonstratio q̄ ad istam ꝯclusionem ꝓbandū pōt adduci a nobis/hēt accipe vtrāqꝫ p̄missam vel alterā notaꝫ non naturaliter sed supernaturaliter sola fide:nec magis talis premissa ꝗ conclusio proposita posset demonstrari alicui infideli. ¶Hec de p̄mo articulo principali.

Quantum ad secundum: ītelligendo p̄ differētiā nō vnū q̄nqꝫ p̄dicabiliū:qꝛ talis differētia nō est aliquid in re extra aīam cū sit conceptus mentis:sed tantū illa q̄bus angelus ꝛ aīa dicūtur realiter specifice esse distincta: est opinio aliquoꝝ dicentium ꝙ differētie specifice quorūcunqꝫ existētiū in gn̄e sunt nō illud ī quo conueniunt:sed ꝓprie entitates ipsorum:ꝛ ita differētia specifica aīe intellectiue est non tota ipsa anima nec aliqd ipsi ꝛ angelo cōmune sed aliqd ei ꝓpriū ꝑ qd̄ distinguitur ab angelo:cuius etiā differentia est aliqd aliud illi ꝓpriū ipsius angeli ab aīa distinctiuum.q̄ aūt sint ista aīe ꝛ angelo propria ignoramus.non em̄ sunt rerū differentie nobis note. ¶Sed falsū videtur supponere sic loquētes/puta ꝙ aliqd extra intellectū sit cōmune pluribus ꝛ intrinsece inclusum in eis.hoc em̄ nō est verum:nec possibile in creatis/vt alias plixius est ostensum.quare ꝛc. ¶Preterea simplex forma a quocūqꝫ distinguitur nō distīguiꝛ sui aliq̄ sꝫ se tota:nec ꝑ ꝯn̄s pōt poni ꝙ aliqd eius tm̄ sit sua differentia vt hic accepta.sed tā angelus ꝗ aīa est simplex forma.ḡ ꝛc. ¶Cōfirmatur.qꝛ esto ꝙ taꝫ anima ipsa ꝗ angelus includant aliquo modo plura:nullū illorum vnius puta anime est magis idem cū aliquo alterius puta angeli ꝗ alterū cū reliquo.oīa em̄ equaliter realiter sunt distīcta.ergo non magis vnum ꝗ alterū est differentia sic accepta/vꝫ pro illo q̄ vnum ab alio realiter est distinctum.

¶Alij dicūt ꝙ differentie specifice angeli ꝛ aīe sunt vnibile ꝛ non vnibile.aīa em̄ est corpori vnibilis:nō autem angelus. ¶Alij ꝙ auertibile ꝛ nō auertibile:qꝛ angelus nō potest se auertere ab hoc ad qd̄ se ꝯuertit:anima aūt pōt ¶Alij ꝙ intelligere cum discursu ꝛ sine discursu. anima em̄ intelligit cum discursu:nō aūt angelus. ¶Sed oēs isti modi dicendi dupliciter deficiunt. ¶Primo. qꝛ falsū est qd̄ accipiūt:vꝫ ꝙ angelus nō possit vniri corpori:nec intelligere cū discursu:nec se auertere ab illo ad qd̄ se ꝯuertit. ¶Secūdo. qꝛ esto ꝙ oīa q̄ p̄dicti tres modi dicēdi accipiunt essent vera / adhuc ista vꝫ vnibile ꝛ nō vnibile auertibile ꝛ non auertibile:sic ꝛ alia vꝫ cuꝫ discursu ꝛ sine discursu intelligere non essent ipsorum differentie specifice:sed potius proprie passiones. ita em̄ vnibile intellectiuū siue rationale ꝛ auertibile pñt dici passiones illorum q̄bus ꝯueniūt/sicut risibile flebile.q̄re ꝛc. ¶Et ideo aliter ꝗtū ad istū articulū est dicendum:vꝫ ꝙ differētia anime rationalis/vt hic accipiꝛ:nō ē aliud ꝗ aīa ipsa tota:ꝛ angeli similiter est substantia tota. ¶Hoc apparet qm̄ differentie angeli ꝛ anime hic accepte sunt illa q̄bus angelus ꝛ anima distinguūtur. sed angelus ꝛ aīa se totis distīguunꝛ.ergo ꝛc. ¶Et qꝛ hoc vꝫ se totis distīgui ē cōmune distinctis omnibus in creatis.nulla em̄ creatā realiter distincta magis in aliquo vel aliq̄bus ipsorum conueniūt ꝗ alijs:sed distīguūtur vniformiter semetipsis totis.ideo potest dici vniuersaliter ꝙ oīm differentie hic accepte quorumlibet distinctorum sunt p̄cise ipsa distincta Si aūt accipiaꝛ aliter differētia:vꝫ ꝓ conceptu:mō quo accepta/est vnū q̄nqꝫ p̄dicabiliū:sic non oportet querere que sunt ille differentie quibus angelus ꝛ anima distīguūꝛ cum nulla res extra aīam sit distincta ab alia aliqua differentia sic accepta. ¶Sic ad questionem. ¶Ad rōnē in principio apparet: ꝙ si aīa intellectiua est indistincta a sensitiua /falsū in minori accipiꝛ:cum diciꝛ ꝙ oīs opatio anime rōnali ꝛ angelo possibilis est eiusdē ratiōis:cū actus quilibet sentiendi sit angelo impossibilis ꝛ aīe intellectiue possibilis. Si aūt anima intellectiua ponatur distincta ab aīa sensitiua/tunc pōt negari maior. pñt em̄ aliqua distincta ꝯuenire ī opatione eiusdē rationis sicut sol ꝛ ignis ī calefaciēdo. ¶Et si dicaꝛ ꝙ nō possunt sic distincta conuenire in oībus opationibus eiusdem ratiōis licet in aliquibus:tunc hoc similiter posito pōt dici ꝙ aliqua forte est operatio ꝓpria angelo que non conuenit anime:vel econuerso aliqua est anime propria que nō ꝯuenit angelo.

CIrca distinctionem decimamnonam:in qua magister agit de statu immortalitatis hominis ante lapsum:ostendēs quō homo factus fuerat immortalis: Quero primo/vtrum homo fuisset in statu innocentie immortalis. ¶Et videtur ꝙ sic.qm̄ pena nulli a deo infligitur nisi ex culpa. Sed mors hoīs naturalis est pena inflicta a deo homini ꝓpter culpam: q̄ in statu innocentie nō fuisset.ergo nec mors.quare ꝛc. ¶Cōtra. qꝛ mortale ꝛ immortale non sunt eiusdē rationis. sed hō in statu innocentie fuisset eiusdē rationis cuius est ī statu p̄senti / ī quo constat ipsuꝫ esse mortalē.ergo ꝛc. ¶Responsio.vbi est videndū. Primo:an hō vnqꝫ mortuus fuisset si ī statu innocentie ꝑmansisset. Secūdo/an fuisset mortalis si nō p̄cessisset lapsus culpabilꝛ an īmortalis:qd̄ est quesitum. Tertio quare fuisset īmortalis/supposito ex scd̄o articulo ꝙ fuisset aliqualiter immortalis.

Quantū ad primum: constat mortem

corporalē esse penā a deo inflictā homini ꝓpter culpam iuxta illud Gen̄.2. Quacūqꝫ hora comederis/morte morieris. Ex quo sequitur ꝓpositū:vꝫ ꝙ homo in statu innocentie nūqꝫ mortuus extitisset. ex quo em̄ lapsus culpabilis fuit causa mortis/per ꝯn̄s si culpa nō p̄cessisset nec mors secuta fuisset. Qꝛ aūt lapsus culpabilis primi patris fuerit causa mortis/apparet per Apostolū dicētē 1.ad Corinth.15. ꝙ per hominē mors/ꝛ ꝑ hominē resurrectio mortis.et sicut in Adam omēs moriūtur: ita ꝛ in Christo oēs viuificabūtur. ꝛ hoc etiā est in quo ꝯcordāt oēs sancti et doctores catholici: vꝫ ꝙ nisi primus homo peccasset:nullus mortuus fuisset. ¶Hec de primo.

Quantum ad secundū:vbi est videndū an homo fuisset immortalis si nō p̄cessisset lapsus culpabilis:est sciendū ꝙ dupliciter potest intelligi aliquid eē immortale vel incorruptibile:vꝫ vno modo simpliciter et intrinsece/et alio modo scd̄m quid et extrinsece. Primo modo puta simpliciter ꝛ intrinsece/ illud dicitur esse immortale cui repugnat mori ex se/ꝛ scd̄m se quocunqꝫ alio circūscripto. sicut solū illud diciꝛ inuisibile qd̄ scd̄ꝫ se impossibile est videri: vt anima rationalis/ ꝛ quecūqꝫ alia substantia spiritualis:ita illud diciꝛ incorruptibile isto modo qd̄ impossibile est corrūpi: ꝛ illud īmortale qd̄ īpossibile est mori. ¶Scd̄o aūt mō: vꝫ scd̄ꝫ q̄d ꝛ extrinsece/illud diciꝛ īmortale ꝛ īcorruptibile:cui scd̄m se nō repugnat mori : sed aliūde ab aliq̄ agēte extrinseco mortē seu corruptionē possibilē ꝓhibente: sicut hoc modo coloratū:qd̄ deo ꝓhibēte ne ab aliquo videreꝛ/inuisibile dicereꝛ. ¶Hoc p̄misso/pono duas cōclusiones. ¶Prima est:ꝙ esto ꝙ homo nō peccasset nō fuisset magis ꝗ nunc immortalis primo modo puta simpliciter et intrinsece. ¶Hec apparet.qm̄ nō magis aliquod ens creatū viuū est immortale ꝗ aliquod ens creatū nō viuū vel etiā viuū sit incorruptibile. sed nulluꝫ ens creatū nec creabile est incorruptibile isto modo.nullū em̄ ens cōtingēs esse possibile ꝛ nō esse/quale est oē aliud a deo pōt simpliciꝛ et intrīsece esse incorruptibile cū possit nō esse. ergo ꝛc. ¶Cōfirmatur.qꝛ sicut nullum mortale vel corruptibile scd̄m se ꝛ simpliciter/pōt effici simpliciter incorruptibile ꝛ immortale:ita nec econuerso simpliciter incorruptibile et immortale potest effici corruptibile simpliciter et mortale. sed homo in statu innocentie si māsisset non fuisset alterius rationis a se in statu in quo nunc est.ergo ita fuisset tūc corruptibilis ꝛ mortalis simpliciter et intrinsece sicut modo. ¶Secūda cōclusio est:ꝙ si homo nō peccasset sed in statu innocentie ꝑmāsisset:fuisset immortalis secūdo mō:nō tm̄ totaliter incorruptibilis etiā isto modo. ¶Hec apparet. Primo quantū ad primā eius partē.qm̄ constat ex dictis in articulo p̄cedēti ꝙ homo nūqꝫ mortuus fuisset si in statu innocentie permansisset. Hmōi aūt hominis mors(vt dicetur ī sequēti)nō fuisset impedita nisi ab extrinseco puta a deo ipsam nolēte.sed ex se mortale nūqꝫ moriturū ab extrinseco ꝓhibente est īmortale hoc modo: sicut ex se visibile qd̄ non pōt videri ratione ꝓhibētis dei diciꝛ inuisibile consimili modo secūdo puta scd̄m quid ꝛ extrinsece. ergo ꝛc. ¶Cōfirmaꝛ. quia vt dictū est in p̄cedēti cōclusione:homo in statu innocentie fuisset corruptibilis ꝛ mortalis simpliciter ꝛ intrīsece sicut modo.nūqꝫ aūt fuisset mortuus: quia nec eū permisisset mori deus de facto.ergo sicut coloratū vel lucidū qd̄ deus nō ꝑmitteret videri ab aliquo oculo corporali diceretur inuisibile:ita ꝛ homo tūc fuisset immortalis cōsimiliter. ¶Secūda pars huius ꝯclusionis:vꝫ ꝙ nō fuisset totaliter incorruptibilis dicto modo: licet immortalis/apparet.qm̄ corpus qd̄cūqꝫ nutribile est corruptibile: cū etiā nutrimentū fiat per restaurationē deperditi quia per conuersionē alimenti in alitum:quo mediante restauratur deperditū:per ꝯn̄s oīs cuius qd̄ alitur ꝛ nutritur aliquid corrūpiꝛ. sed esto ꝙ homo in statu innocētie permāsisset/eius corpus sicut nūc alimento indiguisset: quia nutribile fuisset. ergo in vita hominis oportuisset corrūpi aliquid sui corporis. ¶Ex quo sequitur ꝙ licet nūqꝫ anima hominis fuisset a suo corpore separata:nec ꝑ ꝯn̄s extitisset mors hoīs subsequuta: fuisset tm̄ aliquid eius corruptū/ nec ꝑ ꝯn̄s fuisset incorruptibilis totaliter sicut īmortalis. ¶Cōfirmaꝛ.qꝛ sicut coloratū vel lucidū qd̄ videꝛ nullo p̄dictoꝝ duoꝝ modoꝝ diciꝛ īuisibile ita qd̄ nec actu corrumpitur pōt dici incorruptibile.sed aliquid hoīs puta corporis corruptū fuisset: esto ꝙ homo ipe in statu innocentie ꝑmāsisset.ergo ꝛc. ¶Ex p̄dictis corollarie cōcludo:ꝙ aliter homo si nō peccasset fuisset passibilis in statu illo ꝛ aliter erit passibilis in inferno. ¶Scd̄o:ꝙ homo in statu illo innocentie fuisset mortalis simpliciter ꝛ intrinsece tā ab intrīseco ꝗ etiā ab extrinseco sicut modo. ¶Primū apparet.qm̄ in inferno licet sit eternaliter passurus:nō tm̄ est quātū ad aliquā ꝑtem sui substantialiter corrūpendus:ita ꝙ erit in eo passio/nō tm̄ alicuius substātialis ptis ipius corruptio.ī statu aūt innocentie homo fuisset nō tm̄ passibilis ꝛ passurus:sed etiā fuisset corruptibilis ꝛ corruptū eius corpus a partibus habitis vel forte totū si tāto tēpore hō viuere potuisset/vel saltem quātū ad aliq̄s ptes eius.ergo licet accipiendo corruptibile ꝛ passibile primo modo/vꝫ simpliciter ꝛ intrinsece vniformiter fuisset homo passibilis in statu illo ꝛ in inferno: cū ī inferno sicut ꝛ modo sit corruptibilis absolute.non tm̄ accipiendo corruptibile ꝛ passibile secundo modo:vꝫ scd̄m quid ꝛ extrinsece: cum hoc modo homo quātū ad corpus fuisset corruptibilis in statu illo:nō aūt in inferno.quare ꝛc. ¶Scd̄ꝫ corollariū:ꝙ homo vtroqꝫ illoꝝ duoꝝ modorū fuisset in statu innocentie nō secūdū quid/sed simpliciter mortalis ꝛ corruptibilis sicut modo/apparet.qm̄ corpus hoīs ita fuisset diuisibile / ꝛ a quocunqꝫ agente extrinseco passibile simpliciter in statu innocentie sicut modo.fuisset etiā corruptibilis ab intrinseco ꝛ passibilis/ puta ex actione et passione mutua qualitatū eius consimiliter sicut modo. sed oē viuum vniformiter corruptibile ꝛ passibile est cōsimiliter mortale.ergo cū hō fuisset corruptibilis ꝛ passibilis simpliciter tā ab intrinseco ꝗ ab extrinseco in statu innocētie sicut modo/ ꝑ ꝯn̄s nec fuisset simpliciter immortalis:licet scd̄ꝫ quid aliter ꝗ sit modo. ¶Cōfirmatur.qꝛ oē qd̄ cōpetit alicui scd̄m se absolute sumpto vniformiter cōuenit ei quocunqꝫ ab ipo variato. ¶Hoc apparet.quia enim homo scd̄m se absolute est risibilis:non vt talis vel talis:ideo vniformiter est risibilis quocunqꝫ ab ipo alio variato ꝛ posito vel remoto. sed nō minus hō scd̄m se est mortalis ꝛ passibilis tā ab intrinseco ꝗ ab extrinseco:ꝗ sit risibilis secundum se omni alio a se circumscripto. ¶Hoc appꝫt.qm̄ cū mors hoīs nō sit nisi anime separatio a corpore/ꝑ ꝯn̄s eo homo est mortalis quo aīa eius forma est a corpore sepabilis realiter. Sed huiusmodi sepatio anime a corpore est possibilis sicut ꝛ actus ridendi homini per se sumpto tam ab intrinseco ꝗ ab extrinseco. vtroqꝫ em̄ mō pōt corpus sic disponi ꝙ est impossibile ipm saltem naturaliter anima informari.ḡ ꝛc. ¶Sed cōtra hoc forsitan argueꝛ:quia supius fuit dictū ꝙ homo nō fuisset in statu innocentie simpliciter ꝛ intrīsece immortalis.sed tm̄ scd̄m quid ꝛ extrinsece.sed qd̄ ē extrinsece immortale nō potest esse mortale ab extrinseco in statu innocentie: cuius cōtrariū dicit corollariū supradictū. ¶Respōdeo:ꝙ hominē esse immortalem vel īcorruptibilem extrinsece pōt intelligi dupliciter. Vno modo:quia īpossibile est ipm mori ab extrinseco vel cor-

rumpi. et hoc modo nullū viuū esset imortale nec incor-
ruptibile extrinsece: cū omne ens creatū vel creabile sit
annihilabile. ⁊ isto modo est intelligēdū corollariū supra
dictū: vcʒ ꝙ homo fuisset mortalis simpliciter tā ab in-
trinseco ꝙ̄ ab extrinseco in statu innocentie sicut modo.
Alio modo pōt intelligi hominē eē imortalē extrinsece:
vcʒ non simpliciter dicto mō: puta qꝛ impossibile sit ipm
mori ab extrinseco absolute: sed quia nūꝙ̄ morietur de fa
cto aliquo extrinseco ꝓhibēte: puta deo nolente. et hoc
modo est intelligēdum qđ in secūda ꝯclusione supius est
dictū: vcʒ ꝙ homo fuisset secūdo modo puta scđm quid
et extrinsece in statu innocentie immortalis. ¶ Sed nū-
quid aīa rationalis ⁊ q̄libet alia substātia incorruptibil'
est ꝯsilr imortalis? Rn̄deo: ꝙ cū viuere viuētibus sit esse
per ꝯn̄s nec viuū esse mortale est aliud ꝙ̄ ipm esse corru
ptibile/nec viuuʒ esse mortuū est aliud ꝙ̄ ipm esse corru-
ptū: vel quōcūqꝫ destructū. vnde nec aliqđ viuuʒ est mor
tificabile ab alio ꝙ̄ ab illo a quo ē corruptibile. Ex quo
sequitur: ꝙ cū aīa rationalis sit incorruptibilis a quo-
cūqꝫ agente creato/⁊ annihilabil' tm̄ a deo/ꝙ ipsa est im
mortalis in ordine ad agēs creatū: mortalis aūt quia an
nihilabilis vt cōparata ad deū. ¶ Ex hoc appꝫ: ꝙ ali-
ter est anima rationalis ꝙ̄ fuisset homo in statu innocē-
tie/immortalis. qm̄ anime rationali ex se repugnat nō eē
et ꝑ ꝯn̄s mori ab alio ꝙ̄ a deo. et ita est imortalis aliquo
modo intrinsece vt ad agens creatū qđlibet cōparata:
nō sic aūt homo fuisset in statu innocentie nec etiam erit
in statu glorie immortalis: sed tm̄ miraculose/deo supna
turaliter ꝓhibēte ⁊ impediēte mortē ⁊ corruptionē oēm
ipi possibilē absolute: modo quo diceret inuisibile colora
tum vel lucidum qđ deus nollet videri ab aliquo oculo
corporali. ¶ Ex hoc sequitur corollarie. Primo: ꝙ licet
homo fuisset corruptibilis quo ad corpus in statu inno-
centie vniformiter sicut modo/nō tm̄ mortal'. ¶ Secūdo
ꝙ homo fuisset in statu innocentie cōsimiliter immortal'
nō tm̄ impassibilis nec icorruptibilis quo ad corpꝰ sicut
in statu glorie. ¶ Primū appꝫ. qm̄ sicut modo corpus
humanū est corruptibile vtroqꝫ duoꝝ modoꝝ: ita cōsimi
liter fuisset corruptibile ⁊ corruptū in statu innocētie nō
totū vt modo: sed quātū ad aliquas ptes eius. nō sic aūt
fuisset vt nūc est mortale: qꝛ tūc nūꝙ̄ mortuū extitisset.
quare ⁊c. ¶ Secūdum: vcʒ vniformitas mortalitatis/⁊
difformitas impassibilitatis ⁊ icorruptibilitatis hoīs ī
statu innocētie ⁊ glorie: appꝫ. quoniā homo in statu glo
rie nō est immortalis nec incorruptibilis simpliciter ⁊ in
trinsece: sed tm̄ scđm quid ⁊ extrinsece: qꝛ vcʒ nūꝙ̄ de fa-
cto morietur deo ipsum eternaliter a morte ipsi possibili
naturaliter ꝓseruante. sed hoc modo tm̄ ⁊ nō alio fuisset
homo in statu innocentie imortalis. Difformitas aūt i i-
passibilitate ⁊ icorruptibilitate/appꝫ. qm̄ in statu futu
re glorie homo erit vēr ipassibilis ⁊ incorruptibil' tā quo
ad animā ꝙ̄ etiā quo ad corpus. In statu aūt innocentie
fuisset mō pdicto corruptibilis quo ad corpus: ⁊ passibil'
tā i corpore ꝙ̄ in mēte. pati enim tūc anima potuisset do
lorē ⁊ delectationē/tristitiā ⁊ letitiā sicut mō. quare ⁊c.
¶ Hec de secundo.

Quantū ad tertiū & vltimum: vbi est
videndū que fuisset causa imortalitatis pdicte hominis
innocentis: dicunt aliqui ꝙ causa immortalitatis huius
modi fuisset qdā qualitas supnaturalis: q̄ quidē fuisset
ipa iustitia originalis/que corpus a corruptione quacū
qꝫ ipi possibili pseruasset. Sʒ hic modus dicēdi est oīno
irrationabilis. qm̄ aut hmōi qualitas est accidens corru
ptibile aut incorruptibile. Si primū/nō pōt poni causa
incorruptibilitatis ⁊ imortalitatis. nullū eīn corruptibi
le pōt esse causa incorruptibilitatis/nec mortale imorta
litatis. Si etiā ponatur secūdū: vcʒ ꝙ sit accidēs incor-
ruptibile: adhuc non pōt poni causa incorruptibilitatis
corporis/nec imortalitatis hoīs. qm̄ nullū accidēs siue
sit anime rationalis siue corporis pōt esse incorruptibi-
lius nec corpori intimius/nec ꝑ ꝯn̄s magis ratio incor-
ruptibilitatis corpis ꝙ̄ anima ipa rationalis corpus in
formās. sed cōstat ꝙ aīa intellectiua licet incorruptibi-
lis: nō tm̄ facit seu reddit corpus incorruptibile: qđ ifor-
mat. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur. quia aut hmōi qualitas fu
isset imediate in corpore vel in aīa subiectiue. si in corpe:
ergo fuisset extēsa sicut eius subiectuʒ/⁊ ꝑ ꝯn̄s diuisibil'
⁊ corruptibilis sicut ipm. esto etiā ꝙ esset incorruptibi-
lis nō magis corpus esset incorruptibile quia qualitate
hmōi ꝙ̄ quia forā substātiali puta anima informatum.
quare ⁊c. Si aūt dicatur ꝙ hmōi qualitas fuisset ime-
diate in anima subiectiue: ergo cū ipm corpus esset sub-
iectū immediatius anime rational' ꝙ̄ hmōi qualitatis
per ꝯn̄s nō magis potuit ꝓpter hmōi qualitatē ꝙ̄ ꝓpt
animā intellectuā existere immortale seu incorruptibi-
le. cōstat aūt ꝙ ꝓpter animā ipm imediate informātem
non fuisset sicut nec nunc est impassibile ⁊ incorruptibi
le. ergo ⁊c. ¶ Preterea ad idē arguit. quia nō magis qđ
est ex se passibile ⁊ corruptibile/pōt effici impassibile ⁊ i-
corruptibile ꝓpter mediantē aliquā qualitatē: ꝙ̄ qđ ex
se impassibile ⁊ incorruptibile efficiatur passibile ⁊ cor-
ruptibile isto mō. sed ꝓpt nullā q̄litatē qđ ē ex se ipassi-
bile ⁊ incorruptibile pōt fieri passibile nec corruptibile.
¶ Cōfirmat. quia nō aliter qđ est ex se passibile ⁊ corru-
ptibile vl' mortale pōt effici incorruptibile/impassibile/
et imortale: ꝙ̄ homo risibilis possit effici non risibil'. sed
homo nō pōt fieri nō risibil' ꝓpter aliquam qualitatē/
nec ꝓpter aliquid aliud ꝙ̄ ꝓpter deū actum ridendi ipsi
possibilē naturaliter supnaturaliter suspēdētē. solus eīn
deus pōt impedire ne actiuū agat in passum sibi ꝓpin-
quū/nec passiuū ab ipo actiuo pncipio patiatur. ergo ⁊c.
¶ Alij dicūt aliter: vcʒ ꝙ causa imortalitatis hoīs fuis-
set innocētia. cōtrarioꝝ eīn cōtrarie sunt cause. sed mor-
tis causa hominis est eius culpa. nisi eīn homo peccas-
set mortuus nō fuisset. ergo ⁊ eius innocentia fuisset cau
sa oppositi: vcʒ imortalitatis. ¶ Cōfirmat. qꝛ pena nul-
la nisi ex culpa: sed mors corpalis est pena hoīs. ergo ⁊c.
¶ Sed hic modus dicēdi duplicē pōt intellectū habere.
Unū ꝙ innocentia fuisset causa meritoria imortalitatis
Aliū ꝙ fuisset causa aliquo mō effectiua. scđʒ pmū intel
lectū pōt cōcēdi: nō aūt scđʒ secūdū. eo eīn mō innocētia
fuisset causa immortalitatis: quo mō causa opposita ipi
mortis. sed culpa ipa cōmissa nō fuit causa mortis nec
alicuius alterius effectiua: sed tm̄ demeritoria. ergo ⁊c.
¶ Alij dicūt: ꝙ cā imortalitatis hoīs fuisset plenū do-
miniū rōnalis anime sup corpus. vires eīn inferiores obe
diuissent anime ad nutum. ⁊ ideo non fuisset resolutio
subsequuta corpis cōtra voluntatē ⁊ affectum mentis.
¶ Sed hic modus dicēdi deficit: qꝛ falsum accipit qm̄ di
cit ꝙ anima habuisset plenū dominiū sup corpus: et ꝙ
vires inferiores ipsi fuissent ad nutū obediētes. nō enim
fuisset magis ꝙ̄ nunc in anime ptāte actus virtutis nu-
tritiue qui est cōuersio alimenti in alitum. sic eīn neces-
sario aīa ipa volēte vl' nolēte fuisset tūc hmōi cōuersio si
cut mō: nō magis etiā tūc ꝙ̄ mō ipa anima potuisset im-
pedire seu suspēdere actionē ⁊ passionē mutuā qualita-
tum actiuarum ⁊ passiuarū corporis humani: nec eiꝰ de
perditionē seu corruptionē ꝓpter actionē alimenti ꝓpt
ipm. ergo sup nullum istoꝝ ex quibus cōtigit in homine
mors ⁊ corruptio ab intrinseco habuisset tūc aīa maius
dominiū ꝙ̄ mō. quare ⁊c. ¶ Cōfirmatur. quia habēs do-
miniū sup aliqđ actiuū pncipium pōt impedire ⁊ suspen
dere eius effectū. sed anima humana nō potuisset i statu

innocentie magis ꝙ̄ modo impedire seu suspendere effe-
ctū actus naturalis agētis ab ipa differētis. ¶ Hoc ap
paret. Primo. quia sola pma causa pōt suspēdere actio
nem cuiuscūqꝫ secūde cause circa passum dispositū ipsi ꝓ
pinquū. ¶ Secūdo. quia si anima potuisset tūc actionē
seu effectū alicui agenti possibilē impedire/aut igit ꝑ se
immediate/aut aliquo sibi infuso supnaturaliter mediā
te. sed nō pōt poni pmū: quia nō fuisset alia/nec alteriꝰ
potentie seu virtutis tūc ꝙ̄ sit nūc. ergo ⁊c. Nec pōt po-
ni scđm. qm̄ qui sic diceret/coincideret cū pmo modo di
cendi supius improbato: vcʒ illoꝝ qui dicūt causam im-
mortalitatis fuisse qualitatem supnaturalem. quare ⁊c.
¶ Preterea hic modus dicendi secūdo deficit. quia esto
ꝙ esset verū illud qđ accipit: puta ꝙ anima in statu inno
centie habuisset plenū dominiū sup corpus ⁊ vires infe-
riores: adhuc hmōi tale dominiū nō potuisset esse causa
immortalitatis hoīs. qm̄ homo nō tm̄ est mortalis ab in
trinseco: sed etiam ab extrinseco: puta a ferro vel gladio
quo pōt diuidi: ⁊ ab igne quo pōt cōburi. ¶ Sed constat
ꝙ ꝑ tale anime dominiū sup corpus suū ⁊ eius vires in-
feriores corpus ipʒ nō fuisset impassibile: imo fuisset pas-
sibile anima ipa volente vel nolente a quocunqꝫ agente
extrinseco a quo pōt pati mō. nō eīn fuisset in sua potesta
te eius corpus nō diuidi vel comburi ab igne ipsi pñte
quia nec sup aliqđ agens extrinsecū aliqđ dominiū ha-
buisset: nec effectus ipsi possibilis impeditiua fuisset: er-
go licet ex tali dominio potuisset vitari mors ab intrin-
seco nō tm̄ ab extrinseco. quare ⁊c.

Et ideo aliter est dicendum: videlicet
ꝙ causa immortalitatis hoīs innocentis nō fuisset alia
ꝙ̄ solus deus/qui ꝑ seipm hominē a morte ei tunc possi
bili sicut modo tam ab intrinseco ꝙ̄ etiā ab extrinseco ꝓ
seruasset. Dico aūt hominē tūc simpliciter sicut ⁊ nūc fu-
isse mortalē tā ab intrinseco ꝙ̄ ab extrinseco. ita eīn tunc
potuisset si diu vixisset mori senio/que mors ꝓuenit ab i
trinseco. omni etiā alio mō/siue ab intrīseco siue ab extri
seco/quo nūc est mortalis/tūc mori potuisset: nō tm̄ de fa
cto tūc mortuus fuisset: quia deus ipm a senio/⁊ a quocū
qꝫ alio indisponēte corpus ad animā pseruasset. ipʒ enim
ad statū immortalitatis beatoꝝ ante senium in corpe
et in anima transtulisset. ¶ Sed forte cōtra hoc arguit
quia si quilibet in statu innocētie fuisset ab oī morte sibi
possibili diuinitus pseruatus: ergo habuisset dotē alicu
ius impassibilitatis sicut quilibet beatus. hoc aūt est fal
sum. ergo ⁊c. Falsitas consequentis appꝫ. ꝯsequētia ꝓ-
batur. qm̄ immortalitas est quedā impassibilitas. ergo
existētes vniformiter imortales sunt cōsimiliter impassi
biles. Sed cū beati non sint imortales nisi quia a morte
diuinitus pseruant/per ꝯn̄s oēs alij a beatis a morte di
uinitus pseruati sunt cū beatis vniformiter imortales.
Sed homines in statu innocētie fuissent immortales vt
dicit: qꝛ a morte diuinitꝰ pseruati. quare ⁊c. ¶ Rn̄deo ꝙ
hoīes in statu innocētie an̄ adeptionē btitudinis nō ha
buissent dotē ipassibilitatis. fuissent eīn (vt dictū est su
pius) passibiles ⁊ corruptibiles q̄ ad corpus/qđ ēt actu
fuisset corruptū quātū ad aliqs ptes eiꝰ. nō ēt fuisset hō
in statu innocentie immortalis cōsimiliter nec beatus.
qm̄ cū mors sequatur in homine ꝓpter eius aliquā pas-
sionē: ⁊ beatus sit impassibilis: ꝑ ꝯn̄s est an̄cedēter etiā i
mortalis. nō sic aūt fuisset homo in statu innocētie imor
talis: cū fuisset tūc passibilis tā ab intrinseco ꝙ̄ ab extrī-
seco sicut mō. vnde si fuisset in igne positus fuisset vtiqꝫ
sicut nūc cōbustus. cuius ꝯtrariū est de quolibet beatoꝝ.
Et ideo quādo dicitur ꝙ hoīes in statu innocētie ⁊ beati
fuissent vniformiter immortales/apparet ꝙ nō est verū.
beati eīn sunt immortales quia impassibiles a quacūqꝫ
secūda causa i ipos actiua deo eius actionē omnē ⁊ effe-
ctuʒ ipsi possibilē suspendēte/nec aliquod creatū in eos
agere pmittente. nō sic aūt fuissent hoīes in statu innocē
tie immortales: cū omni eo mō quo sunt nūc/fuissent tūc
etiā mortales/puta ab intrinseco tā ꝓpter actionē intē
sam vnius intrinseci in aliud ꝙ̄ ꝓpt subtractionē neces-
sarij alimēti. etiā ab extrinseco: puta ab aliquo violētiā
homini inferēte vel corpus alterante alteratione ad ani
mā indisponēte. nullū tm̄ hoꝝ tūc etiā de facto accidisset.
licet eīn fuisset actio et passio inter qualitates corpis ho
minis: ⁊ cōuersio etiā alimenti in alitū tunc vt nūc: ante
tm̄ ꝙ̄ ex tali cōtinua actione fuisset generata tanta debi-
litas virtutis nutritiue ꝙ ad ipsam haberet sequi mors
sicut accidit nūc in senibus: fuisset homo ad gloriā trās-
latꝰ. nō potuisset etiā ibi esse subtractio necessarij alimē
ti innocentia pmanente: cū sine passione nō potuisset esse
tūc talis subtractio: ⁊ ita ꝑ cōsequēs nō fuisset tūc mors
ab intrinseco nec ab extrinseco: quia nec vnus alteri ali-
quam molestiā intulisset/cū quilibet innocēs fuisset: nec
ab aliquo alio puta ab aīali vel a diabolo passus eēt. oīa
eīn aīalia fuissent tunc vt dicit mitia nec hoīs inimica. a
diabolo etiā fuisset diuinitꝰ pseruatus. eius etiā locus
fuisset tēperatissimus/nec ꝑ ꝯn̄s fuisset ibi mors ꝓpter
loci intemperiē/sicut accidit nūc plerūqꝫ. q̄re ⁊c. ¶ Sic
ad questionē. ¶ Ad rōneʒ in pncipio qm̄ dicitur ꝙ pena
nō infligitur nisi ex culpa: dicēdum ꝙ licet deus statuit
mori hominē ꝓpter culpā: nō tm̄ sic mors est pena culpe
ꝙ si culpa nō pcessisset homo imortalis fuisset. sic eīn si-
ne culpa sicut post culpā fuisset naturaliter mortalis: nō
tm̄ tunc mors fuisset sicut nūc est pena culpe sicut nec in
bruto mors corpalis dicit pena culpe. ¶ Ad aliā in ꝯriū
dicendum ꝙ mortale simpliciter ⁊ immortale secūdum
quid modo quo homo fuisset vt dictum est superius im-
mortalis/non opponuntur: sed possunt concurrere in eo
dem. quare ⁊c.

SEcundo quæro: vtrū in statu
innocentie fuissent omnes equali tpe viato
res. ¶ Et videtur ꝙ sic. quia ita tunc sicut
nūc fuissent oēs beati cōsimiles ⁊ eq̄les eta
tis in gloria. ergo ⁊ in via/⁊ ita ꝑ ꝯn̄s fuissent equali tpe
viatores. ¶ Cōsequētia ex hoc dicit tenere. quia quilibʒ
beatoꝝ in statu innocentie in illa etate ⁊ statura pmāsis-
set in gloria in qua fuisset quādo translatus extitisset a
via ad terminū/puta ad pmiū sempiternū. sed si fuissent
inequali tpe viatores/fuissent in sui translatione a via
ad terminū pdictū inequalis etatis. ergo ⁊ i termino: cu
ius ꝯtrariū supponitur. quare ⁊c. ¶ Cōtra. quia in statu
innocētie sicut ⁊ in isto fuissent electi tā i merito ꝙ̄ ēt in p
mio inequales. sed si fuissent equali tpe viatores/fuissent
equales in merito/⁊ ꝑ ꝯn̄s in pmio: cū quilibet meruisset
toto tpe quo viator fuisset. ergo ⁊c. ¶ Responsio. vbi est
videndū Primo: an ꝓpter esum ligni vite potuisset cor-
pus ab omni resolutiōe siue corruptione naturaliter ꝑpe
tuo ꝯseruari. Secūdo: an animā intellectuā esse incorru
ptibilem ⁊ immortalē potuit demōstrari. Tertio q̄situ.

Quantum ad primū: dimissis aliis qui
busdā dicendi modis/pono duas ꝯclusiones. ¶ Prima
est: ꝙ licet ꝓpter eminētiā hmōi ligni vite potuisset ho-
mo diutius viuere ⁊ corpus eiꝰ sine alteratione anime
improportionata ꝯsistere: nō tamen ꝑpetuo ꝑ naturā.
¶ Hec appꝫ. qm̄ oē agens physicū agendo repatitur
et debilitatur/nec ꝑ ꝯn̄s potest suā actionē cōtinuare ꝑ
semp. sed virtus nutritiua alimenti in alitum cōuersiua
est tale agens in ipm alimentū qđ ꝯuertit in alitum. er
go repatitur ⁊ debilitatur ab ipso alimento/nec ꝑ ꝯn̄s

potest suā actionē semꝑ cōtinuare ip̄ȝ alimētū in corp⁹
alitum perpetuo cōuertēdo. sed virtute nutritiua nō va
lēte alimētū in alituȝ cōuertere/ nec corpus pōt subsiste
re: sed oportet ip̄m corrumpi seu alterari alteratione aīe
improportionata. ergo ꝛc. ¶Cōfirmat̄. quia īter alias
causas corruptionis corporis ꝛ mortis hoīs ꝛ cuiuslibȝ
aīalis/ est cōsumptio humidi radicalis in qḋ agit ꝯtinue
calor naturalis: ꝓpter cuius restaurationē aīal indiget
alimento. sed ex nullo alimēto restauratur ita purū hu
midū sicut fuit prius. cuius ratio est/ vel quia virtus nu
tritiua cōuertens alimētū debilitatur ꝯtinue cū sit agēs
physicū/ vel quia scḋm aliquos nutritio ꝛ humidi restau
ratio fit ꝑ quādā cōmixtionē: ꝛ ideo in fine nutritionis
humidū radicale est mixtius ac impurius. sicut accidit ī
vino lymphato. sicut eñ ex admixtione aque sic vinū cō
tinue redditur impurius ꝙ tādē corrūpitur forma vini:
sic cōsimiliter in ꝓposito est dicēdum: vȝ ꝙ ꝑ hmōi ad
mixtionē eius in qḋ resoluitur alimētū / sic efficitur im
purius radicale humidū ꝙ vltimo corrūpitur humidū
antiquū: ꝛ efficit̄ nouū vite hoīs īproportionatū. q̄re ꝛc.
¶Ex p̄dictis sequit̄ ꝙ homo in statu innocentie fuisset
naturaliter loquēdo mortal̄ senio sicut modo: nec tñ fu
isset de facto mortuus: quia añ illud tēpus quo deficere
incepisset / si in p̄mo statu/ vȝ viatoris mānsisset/ deus eū
ad gloriam transtulisset. ¶Secūda ꝯclusio est: ꝙ homo
potuisset in illo statu ꝛ posset adhuc in isto manere sine
aliqua corporis alteratione improportionata anime/ ꝛ
per cōsequens in vita diuina potentia mediante. ¶Hec
apparet. qm̄ vt dictū est in p̄cedenti cōclusione/ causa al
terationis corporis/ ad quā sequit̄ ab intrīseco mors ho
minis ꝛ cuiuslibet alteri⁹ aīalis: est debilitas nutritiue
virtutis ꝛ impuritas admixti humidi radicalis. sed ꝑ di
uinā potentiā posset fieri ne virtus nutritiua ex actione
cōtinua cōuersiua alimenti debilitaretur: ꝛ ꝙ etiam hu
midum eque purum apponeretur. ergo ꝛc. ¶Hec de p̄i
mo.

Quantum ad secundū: dicendū ꝙ non
potest demōstrari saltem a nobis/ animā intellectiuā esse
incorruptibilē seu immortalem ꝑ diffinitionem eius ali
quā a priori/ nec etiā a posteriori. ¶Primū: vȝ ꝙ nō sit
demōstrabile a nobis ꝑ diffinitionē anime a priori: appa
ret. qm̄ nullum de aīa habemus diffinitiuū conceptū: de
quo cōceptus īmortalitatis seu incorruptibilitatis p̄di
catus sit ꝑ se notus. sed qm̄cūqȝ aliquid est demōstrabile
de aliquo ꝑ eius diffinitionē/ ꝓpositio illa in qua ꝓbat̄
demōstrabile de diffinitione/ est ꝑ se nota/ vel saltem no
tior q̄ cōclusio ip̄a ꝓbāda. ergo ꝛc. ¶Cōfirmatur. quia
nec de anima intellectiua habemus cōceptum aliquem
de q̄ incorruptibilitas sit notior q̄ de aīa. sed oē demon
strabile de aliquo est notius de aliquo alio puta de illo
per qḋ ꝓbatur/ q̄ de subiecto de quo demonstratur. ḡ ꝛc.
¶Scḋm: vȝ ꝙ nec sit a nobis demōstrabile hmōi īmor
talitas de aīa a posteriori: ꝓbat̄. qm̄ si hmōi incorrupti
bilitas seu īmortalitas demōstraret̄ de aīa a posteriori/
aut demōstraretur ex opatiōe ꝓpria aīe: aut ex obiecto:
aut ex fine. sed nō pōt demōstrari ex aliquo istorū. ḡ ꝛc.
¶Probatio minoris. Et p̄mo: ꝙ nō ex aliqua opatiōe
qm̄ ex nulla opatione corruptibili arguit̄ incorruptibi
litas sui principij. sed oīs opatio ꝓpria anime intelle
ctiue ipsi possibilis in hoc statu est corruptibilis. oīs eñ
actus intelligendi vel volendi quē experimur nobis esse
possibilē/ corrūpit̄ corrupto corpore puta organo phā
tasie. ergo ꝛc. ¶Cōfirmatur. quia ꝑ nullum actū p̄sup
ponentē aliquid corruptibile arguit̄ eius principiū esse
incorruptibile ꝛ immortale. sed oīs anime operatio quā
experitur se habere homo ꝓ statu isto/ p̄supponit aliqḋ
corruptibile. ergo ꝛc. ¶Minorem ꝓbāt aliqui sic. actus
scḋs quē aīa cōicat corpi p̄supponit actū p̄mū. sȝ hmōi
act⁹ prim⁹ quē cōicat/ qui quidē est esse aīatū/ est corru
ptibil̄. ergo ꝛc. ¶Sed ista ratio deficit: quia falsum est
qḋ accipit: puta ꝙ esse animatū sit aliquis actus prim⁹
corruptibilis ab anima ꝛ a corpore distict⁹/ ꝛ corpori ab
anima cōicatus. nec eñ aīa cōicat corpori: sicut nec aliq̄
forā alia suo subiecto/ aliqḋ aliud q̄ seipsam. Et ideo qñ
dicitur ꝙ actus secūdus qui est opatio p̄supponit actū
primū: verum est intelligendo ꝑ actū primū p̄cise rē ip̄aȝ
seu formā que est opationis p̄ncipiū: nō aūt aliqḋ ab ip̄a
et eius subiecto distinctū: cuȝ tale nō sit in subiecto fore
ponendū tā q̄ ipsi a forā cōicatū. ¶Cōfirmat̄. quia si oē
animatū esset aliquid ab aīa ꝛ a corpe distictū/ posset eē
sine corpore ꝛ aīa: qḋ est falsum. ergo ꝛc. ¶Cōsequentia
ꝓbatur. qm̄ qḋcūqȝ realiter distinctorꝫ quorꝫ vnū nō in
cludit reliquū/ potest ab altero ꝑ diuinā potētiā separa
ri. sed esse animatū ab anima ꝛ a corpore vt supponitur
realiter ē distinctū/ cū possit destrui anima ꝛ corpore re
manētibus: nec potest dici ꝙ includat intrinsece istas ꝑ
tes. nec eñ partes includūtur intrinsece nisi in toto. esse
aūt animatū nō potest poni esse ip̄m puta homo: quia eē
animatū est (vt dicūt) anime vel corpis actus prim⁹/ cor
pori ab ipsa aīa cōicatus. nulla aūt partiū toti⁹ cōicat
alteri ip̄m totū magis q̄ ecōuerso. ergo ꝛc. ¶Et ideo ali
ter potest ꝓbari illa minor ꝑ hoc. quia actus aīe intelle
ctiue ꝓprius p̄supponit corpus puta organū phantasie
quo corrupto corrūpitur vt supra dictum est. quare ꝛc.
¶Secūdo ꝓbat̄: ꝙ nō possit demōstrari ex pte obiecti
incorruptibilitas actus p̄dicti. qm̄ nō magis ꝑ obiectū
incorruptibile potest a posteriori cōcludi potentiā esse
incorruptibilē ꝛ immortalē: q̄ ꝑ obiectū immutabile ne
cessarium ꝛ eternū ꝛ infinitū possit concludi potentiam
esse immutabilē necessariā eternā ꝛ infinitam. Sed con
stat ꝙ scḋm nō potest fieri. nec eñ subiectū immutabile
necessariū eternū ꝛ infinitū arguit potentiā immutabi
lem necessariā eternā ꝛ infinitā. ergo ꝛc. ¶Cōfirmatur.
quia intellectus diuinus qui est infinitus immutabilis
necessarius ꝛ etern⁹/ potest intelligere ꝛ actu intelligit
oīa creata mutabilia finita ꝯtīgētia ꝛ tpalia/ ꝛ ecōuerso
intellectus creatus finitus mutabilis ꝛ tēporalis intel
ligit deū infinitū īmutabilē ꝛ eternū. ergo nec obiectum
finitū mutabile ꝛ tēporale arguit potētiā finitā mutabi
lem ꝛ tpalē: nec infinitū īmutabile ꝛ eternū infinitā imu
tabilē ꝛ eternā. ergo ꝛc. ¶Tertio ꝓbat̄ ꝙ nec possit de
mōstrari ex pte finis. qm̄ si ꝓpter finē ꝓbaret̄ animā eē
immortalē/ aut ꝓpter finē nature ipsius aīe/ aut ꝓpt̄
finē opationis ei⁹. Sed nō ꝓpter primū: quia finis essen
tialis nature aīe est essentia ꝯpositi: q̄ est corruptibilis.
supposito ꝙ sit aliqḋ distinctum a partibus in re extra.
Nec ꝓpter scḋm: quia ex fine opatiōis magis cōcludit̄
corruptibilitas vel incorruptibilitas ipsius opationis
q̄ potentie. sed ex fine opationis intellectus qui est bea
titudo/ nō pōt cōcludi ꝙ aliqs actus intellectus sit īcor
ruptibilis: cū oīs actus quē experimur nos habere ꝓ
statu isto sit corruptibil̄. ergo ꝛc. ¶Cōfirmatur. quia si
animā esse īcorruptibilē ꝓbaret̄ ex fine/ aut ex fine ītrin
seco qui est operatio: aut ex fine extrīseco qui est eius ob
iectū. Sed non potest poni p̄mū: qm̄ nō cōstat/ nec est ꝑ
se notū aliquam anime operationē esse incorruptibilem.
Nec secūdum. quia nō potest demonstrari vt ꝓbatū est
ex parte obiecti. huiusmodi entȝ operationis obiectū est
deus/ qui est finis omniū. nec ꝑ ꝯñs ex ipso potest incor
ruptibilitas seu immortalitas vnius magis q̄ alterius
demonstrari. ergo ꝛc.

Sed contra prædicta arguitur: & pro-
batur ꝙ anima rationalis sit incorruptibilis ꝛ immorta
lis. Primo ex pte opatiōis. qm̄ forma indepēdēs a cor
pore ī opando ꝛ ī essendo nō corrūpit̄ corruptiōe aīe. sed
aīa intellectiua est hmōi: cū nō exerceat suā operationē
propriā corpore mediāte seu instrumēto vel organo ali
quo corporali. ergo ꝛc. ¶Confirmatur: qꝛ forma que in
opando abstrahit a corpore nō corrumpit̄ ad eius corru
ptionē/ sed intellect⁹ noster in intelligēdo abstrahit̄ et
auertit̄ a corpore. qm̄ eñ intelligit īmaterialia/ auertit̄
ab omni re materiali ꝛ corporali. ergo ꝛc. ¶Scḋo argui
tur ex pte obiecti. qm̄ oīs potētia corruptibilis debilita
tur ab excellēti obiecto: sicut appet in sensu. Sed intel
lectus noster nō debilitat̄ sed potius ꝑficit̄ ab excellēti
obiecto. ergo ꝛc. ¶Cōfirmat̄. qꝛ potētia ꝓportionat̄ ob
iecto. ergo sicut illa potētia q̄ habet obiectū ens mate
riale inseꝑabile a materia est materialis/ ꝛ a materia in
seꝑabilis sicut sensus: ꝛ illa cuius obiectū est simpliciter
immateriale est simpliciter īmaterialis: vt intellect⁹ an
gelicus: sic illa cui⁹ obiectū est materiale seꝑabile tñ a
materia est mat̄ialis: ꝛ tñ a mat̄ia seꝑabilis. sȝ talis est
intellectus human⁹. ergo ꝛc. ¶Tertio arguit̄ ex pte fi
nis. qm̄ naturale desyderiū nō est ad īpossibile. sed cuili
bet ē inatū desyderiū naturale ad imortalitatē ꝛ eternā
felicitatē. ergo ꝛc. ¶Cōfirmat̄. qꝛ nullus saluādo virtu
tē debet interimere nec interimi ꝑmittere subiectū vir
tutis. Sed homo virtuosus debet scḋm rectū iudiciū ra
tionis ꝑmittere se interimi ꝓ ꝯseruatiōe virtutis se mor
ti corporali exponēdo. ergo aīa q̄ est subiectū virtutis/ ē
immortalis. ¶Ad p̄mū qḋ arguit̄ ex pte actus: qm̄ acci
pitur in minore ꝙ aīa intellectiua est indepēdēs a corpe
in opando ꝛ in essendo: dicēdū ꝙ licet hoc sit verū/ nō tñ
est ꝑ se notū. nō eñ magis est notū nisi fide tñ animā in
tellectiuā q̄ sensitiuā vel vegetatiuā posse a corpore se
parari: ꝛ separatā ꝑ se sine corpore operari: quia nec mo
do coniuncta corpori aliquā operationē exercet magis
q̄ anima sensitiua nullo corpore mediante: ad cuius cor
ruptionē sequitur ipsius operationis corruptio vt supe
rius est argutū. nec eñ maius incōueniēs esse videtur po
nere potentiā intellectiuā sicut ꝛ sensitiuā esse actū cor
poris ꝑfectiuū. quare ꝛc. ¶Ad cōfirmationē quando di
citur in maiore ꝙ forma que abstrahit̄ in opando ꝛ auer
titur a corpore nō corrūpitur. ꝛc. Respōdetur ꝙ verū est
si auertatur seu abstrahatur subiectiue: nō etiā si tñmo
do obiectiue. hoc aūt modo anima intellectiua intelligē
do īmaterialia se auertat ꝛ abstrahat a corpore: vȝ sicut
ab obiecto: nō aūt sicut a subiecto. nec eñ desinit quādo
immaterialia intelligit esse in corpore subiectiue ¶Et si
dicas ꝙ saltem potest desinere esse: quia potest separari
ab ipso ꝛ separata intelligere sine eo: Rñdeo sicut prius
vȝ ꝙ licet hoc sit verum: nō tamē est ꝑ se notum. q̄re ꝛc.
¶Ad secundū qḋ arguitur ex parte obiecti: quādo dicit̄
ꝙ potētia corruptibilis debilitatur ab excellenti obie
cto: Respōdeo ꝙ verū est de illo obiecto qḋ est excellens
nō tñ formaliter scḋm se sed etiā virtualiter in ordine
ad potentiā cuius est improportionatū obiectū: sicut ap
paret in excellēti sensibili respectu sensus de quo exēpli
ficatur. nō aūt est vera maior ista de illo obiecto qḋ licet
sit excellens scḋm se/ nō tñ in ordine ad ꝓportionē potē
tie: cū sit eius ꝓportionatū obiectū. nullū eñ quātūcūqȝ
excellentissimū obiectū dū tñ sit potētie ꝓportionatum
ipsam potentiā debilitat nec corrūpit sed magis ꝑficit.
Sed isto modo nō primo est reperire obiectū supeminē
tis intellectus. nullū eñ quātūcūqȝ eminētissimū obie
ctū est ītellectui/ sed tñ sensui improportionatū. q̄re ꝛc.
¶Ad cōfirmationē: qm̄ dicit̄ ꝙ potētia ꝓportionat̄ ob
iecto: dicēdū ꝙ nō oportet inter potētiā ꝛ obiectum esse
aliquā ꝓportionē quātū ad seꝑabilitatē ꝛ inseparabili
tatem: nec quātū ad corruptibilitatem ꝛ incorruptibili
tatem magis q̄ quātū ad finitatē ꝛ infinitatē. sicut eñ
potētia finita pōt subiectū apphendere infinitū/ ꝛ econ
uerso infinita finitū: ita diceret̄ ꝙ potētia a materia inse
parabilis pōt apphēdere obiectū a mat̄ia seꝑabile. vel
si non pōt/ hoc tñ nō est ꝑ se notū. ¶Minor etiā que sub
maiori accipit̄/ nō est vera: vȝ ꝙ ens materiale a mate
ria seꝑabile sit obiectū intellectus humani. nō eñ intel
lectus humanus magis pōt in tale obiectū q̄ in aliud ī
separabile a materia/ nec ꝑ ꝯñs pōt magis argui a mate
ria īseparabile ꝛ īcorruptibile ex obiecto a materia sepa
bili in qḋ pōt: q̄ inseparabile ꝛ corruptibile ex obiecto
a materia separabili ꝛ corruptibili in qḋ etiā pōt. Fal
suȝ etiā est qḋ dicit̄ de angelico intellectu. nō eñ magis
ens immateriale q̄ materiale est eius obiectū. q̄re ꝛc.
¶Ad tertiū qḋ arguit̄ ex pte finis: quādo dicit̄ ꝙ natu
rale desyderiū nō est ad impossibile: detur. Sed tūc mi
nor negat̄. qm̄ sicut naturale desyderiū nō est ad impossi
bile: ita nec ad habitū/ sed tñmodo ad habendū. ꝛ ita si
homo naturaliter appeteret actu elicito immortalitatē
ipsa nō esset immortalis actualiter: qḋ est falsum. q̄re ꝛc.
¶Nec valet si dicatur ꝙ anima statim sine deliberatio
ne appetit īmortalitatē: quia etiā appetit se eē nobilissi
mā speciem vniuersi. qḋ tñ est impossibile/ nec per ꝯñs
est ad hoc desyderium naturale. quare ꝛc. ¶Ad ꝯfirma
tionē respōdet̄ ꝙ virtus potest destrui dupliciter: vȝ cō
trarie ꝑ vitium cōtrariū: ꝛ cōtradictorie ꝓpter subiectū
destructū. prima destructio est deterior: quia ꝯtra diuinū
beneplacitū/ q̄ secūda: ꝓpt̄ qḋ in casu in quo oportet ho
minē interimere virtutē altero istorꝫ modorꝫ/ melius est
ipsam nō interimere: sed interimi ꝑmittere secundo mō
vȝ cōtradictorie mortē sustinēdo q̄ primo puta ꝯtrarie
mortaliter delinquēdo. Et ideo falsuȝ est qḋ assumit̄ quā
do dicit̄ ꝙ null⁹ debet īterimere: nec ꝑmittere interimi
subiectū virtutis ꝓpter ipsam virtutē saluādā. esto eñ
ꝙ aīa rōnalis esset mortalis: potius deberet mortē elige
re q̄ aliquid agere cōtra deū qḋ esset virtutis contrarie
corruptiuū. quare ꝛc. ¶Sed cōtra p̄dicta est vnū dubiū
vȝ an animā ītellectiuā esse īcorruptibilē ꝛ īmortalē sit
demōstrabile saltē scḋȝ se/ lȝ nō a nobis. ¶Ad hoc videt̄
esse dicēdū ꝙ nō: saltē loquēdo de demōstratione potissi
ma ꝓprie sumpta. Ad cuius euidētiā est sciēdum: ꝙ cū
qḋcūqȝ ens possibile sit annihilabile nihil dicit̄ incorru
ptibile qꝛ nō pōt destrui vl̄r ab aliquo: cū qḋcūqȝ sit an
nihilabile a deo: sed tñ qꝛ nō pōt destrui ab aliquo agē
te creato: sicut ꝛ corruptibile illi cōtrariū dicit̄ illud qḋ
pōt destrui ab ip̄o. sed ꝙ aīa intellectiua vel aliud ens
qḋcūqȝ non possit destrui ab aliquo agēte creato non est
scḋm se demōstrabile. ḡ ꝛc. ¶Minor ꝓbat̄. qm̄ nō magis
est demōstrabile aliqḋ/ puta animā/ nō esse ab aliq̄ agēte
creato destructibile/ ꝛ ꝑ ꝯñs esse incorruptibile: q̄ aliqḋ
aliud esse ab aliquo agēte creato destructibile/ ꝛ ꝑ ꝯñs
corruptibile. Sed ꝙ aliquod ens creatuȝ sit ab aliquo
alio destructibile/ ꝛ ꝑ ꝯñs corruptibile: nō ē demōstrabi
le: sicut nec ꝙ aliquid sit ab alio generabile. ¶Hoc ap
paret. qm̄ p̄cise ex hoc scimus ꝛ arguimus vnū aliquod
ens esse alicui⁹ ꝓductiuū ꝛ alterius corruptiuū: qꝛ vide
mus ad ip̄m sequi esse vnius ꝛ nō esse alterius. sicut eñ
si nūq̄ aliquis homo risisset/ null⁹ ip̄m esse risibilem ma
gis q̄ equū scire naturaliter potuisset: ita nisi ad ignis
presentiā seq̄retur esse alterius ignis in passo p̄supposi
to ꝛ nō esse forme cōtrarie puta aque: nō magis naturali
ter posset sciri ab aliquo intellectu creato ignē ip̄m esse
ignis generatiuū ꝛ aque corruptiuū q̄ ecōuerso. nō enim
qꝛ vnius ignis est cū alio eiusdē rōnis ꝛ ab aqua alterius
sequit̄ ꝙ sit ignis ꝓductiu⁹ ꝛ aque corruptiu⁹: cū nō qḋ
cūqȝ sit cuiuscūqȝ rōnis secū ꝓductiuū: nec cuiuscūqȝ al

teritus corruptiuū.q̄re ⁊c.¶Confirmatur.q2 p̄misse oīs
demōstrationis sunt necessarie. est enim oīs demonstra-
tio ex necessarijs nō ex cōtīgētibus. sed altera p̄missarū
ex quib⁹ habet ꝓbari animā rōnalem esse īcorruptibilē:
est cōtingēs nō necessaria.ergo ⁊c.¶Minor ꝓbat.qm̄ sicut
aliquid esse corruptibile nō pōt ꝓbari nisi ꝑ hoc:q2 de fa
cto corrūpit ab aliquo / puta ab illo ad cuius presentiā
sequit nō esse ipius:ita nec aliq̄d eē incorruptibile est de
mōstrabile nisi ex opposito:vcȝ q2 videmus ꝙ ad nulli⁹
cause secūde presentiā sequit nō esse eius/sed manet quo
cūq3 alio existēte sibiq3 p̄sente. Sed ꝙ ad p̄sentiā vnius
rei sequat vel nō sequat esse vł nō esse alterius/nō est sim
pliciter necessariū/sed cōtingēs.ergo ⁊c.¶Preterea si
cut se habet ista ꝯclusio/homo est risibilis:ad istā p̄mis-
sam ex qua infert/homo ridet:ita ista/aliq̄d est ab aliquo
corruptibile:puta aqua ab igne: ad istā/aq̄ corrūpit ab
igne.⁊ sicut ista/equ⁹ nō est risibilis/ad istā/equ⁹ nūq̄ ri
sit:ita ista/aīa rōnalis nō ē corruptibił/ad istā/aīa nūq̄
ab aliquo est corrupta.¶Hoc appet. q2 vt dictū ē/sicut
precise ꝑ hoc scit ꝙ homo est risibilis q2 risit: ⁊ ꝙ equus
nō est risibilis q2 nūq̄ risit : ita p̄cise ex hoc arguitur ꝙ
aqua est ab igne corruptibił: q2 aliquādo fuit ab eo cor-
rupta:⁊ ꝙ aīa rōnalis nō est corruptibilis q2 nūq̄ ab ali
quo fuit corrupta.sed licet hominē esse risibilē inferatur
a posteriori ex actu ipsi inexistente ridendi/ ⁊ equū non
esse risibilem ex eius negatione:nō tamē demonstratiue
cū hominē actu ridere nō sit ꝓpositio cōueniens demon
strationi/sicut nec aliqua alia in qua aliquid de alio p̄di
cat de quo cōtingenter verificatur.ergo ⁊c.¶Cōfirmat. q2
de nullo est ꝓbabił nec scibilis aptitudo nisi ꝓpter actū
existētē in ipso: ⁊ econuerso carentia aptitudinis ꝓpter
carentiā actus p̄existentis. Sed ꝓpositio ī qua affirmat
vel negatur actus possibilis inesse ⁊ nō inesse de aliquo
nō pōt esse p̄missa demōstrationis. nō magis eīm ista/ho
mo ridet/vł homo nō ridet nec risit/potest esse p̄missa de
mōstrationis:q̄ ista/homo est albus/vel angelus nō est
albus.ergo ⁊c.¶Hec de secundo.

Quantū ad tertiū & vltimum: videtur

dicendū. Primo: ꝙ in statu innocentie nō fuissent trans-
lati oēs simul sed vnus prius alio. Scd̄o: ꝙ q̄libȝ fuisset
trāslat⁹ ad p̄miū statī vt meruisset ipm. Tertio: ꝙ an fu
issent oēs equali an inequali tēpore viatores non videt
certitudinaliter esse notum.¶Primū aliqui ꝓbant sic
aut hoīes q̄diu viatores mansissent cōtinue meruissent
aut nō. Si ponat primū:⁊ cum hoc dicat ꝙ oēs fuissent
translati simul.ergo oēs priores fuissent beatiores:quia
maioris meriti q̄ posteriores.hoc aūt est falsuȝ:maioris
eīm meriti/ ⁊ ꝑ ꝯñs p̄mij fuisset tūc sicut ⁊ nūc beata vir
go ⁊ alij multi posteriores q̄ priores. Si autē dicatur ꝙ
nō semꝑ meruissent sed tm̄ vsq3 ad aliquē terminū sue vi
te:ergo si tūc nō fuissent translati ad gloriam deus non
fecisset eis iustitiā seu misericordiā: sed magis iniustitiā
differendo dare gloriā quā meruissent.hoc aūt nō potest
poni.ergo siue ponatur ꝙ semper meruissent/siue nō/ se
quitur ꝙ nō simul omnes translati fuissent ad gloriam
quā meruissent.¶Sed ista rō nō cōcludit.qm̄ cōcedēdo
ꝙ semꝑ meruissent:ex hoc nō oportet cōcedere qđ īfert:
quia non sequitur vcȝ ꝙ oēs priores fuissent beatiores.
¶Et quādo ꝓbatur ꝑ hoc.quia fuissent maioris meriti:
Dico ꝙ nō oē meritū maius extēsiue q2 maioris duratio
nis est maius intēsiue:imo pōt esse vnus actus durās p̄
cise ad horā vel momentū magis meritorius q̄ ali⁹ du-
rans ꝑ aliqđ tēpus magnū:siue quia est melior formali-
ter:puta q2 pfectior intēsiue: siue q2 melior ē virtualiter
puta q2 ex maiori charitate elicitus qua ipm eliciēs est
accensus.⁊ ita licet illo supposito vcȝ ꝙ in statu innocē-
tie omnes meruissent q̄diu vixissent/ sequeretur ꝙ prio
res fuissent maioris meriti extensiue siue plurium meri-
torū:nō tamē sequitur ꝙ fuissent intensiue maioris/ nec
per cōsequēs maior p̄mior.quare ⁊c. ¶Uel etiā posset
dici ꝙ nec etiā omnes priores oportuisset esse plurium
meritorum vel maioris extensiue meriti q̄ posteriores:
quoniā nō est intelligēduȝ ꝙ sic semꝑ omnes in statu in
nocentie meruissent ꝙ nūq̄ ab actu meritorio cessassent
q̄diu viatores fuissent.ab actu enim merendi interdum
cessare ⁊ actum indifferentē sicut modo exercere aliquā
do potuissent. ⁊ ideo aliqui posteriores potuissent esse
plurium meritorum q̄ aliqui priores:quia licet priores
mereri citius incepissent/ posteriores tamē illis magis
continuare meritum/⁊ ab actu indifferenti cessare potu
issent. quare ⁊c. ¶Et ideo aliter potest persuaderi illud
primū assumptū.quoniā nō videtur ꝙ prim⁹ homo vsq3
ad vltimū viuere naturaliter potuisset:ita eniȝ tūc sicut
et nūc fuissent electi per ꝓpagationē successiue ꝓducti
nec videtur ꝙ tanto tēpore quātū fuisset a primo vsq3 ad
vltimū hominē/primus homo viuere potuisset:sed mort
senio (loquēdo naturaliter) necessario habuisset. Sed cō
stat ꝙ in statu illo nō fuisset mors:sed quilibet anteq̄ p-
uenisset ad tēpus in quo senio mori habuisset translatus
fuisset.ergo ⁊c.¶Quia tamē tūc citius fuisset q̄ nūc cō
pletus numerus electorum:ideo si diceretur ꝙ in tā par
uo tempore cōpletus fuisset ꝙ primus homo viuere na-
turaliter toto illo tēpore potuisset:maxime quia tūc diu
tius poterat/ q̄ nūc possit/homo viuere propter multa:
predicta ratio nō cōcludit: nec etiam si dicatur ꝙ licet
nō naturaliter tamē supnaturaliter primus homo toto
illo tempore vixisset quia ⁊ sic viuere potuisset.¶Secū
dum:vcȝ ꝙ quilibet fuisset translatus ad p̄miū statim vt
meruisset ipȝ/ videtur rationabile:quoniā frustra viator
fuisset postq̄ totuȝ p̄miū meruisset: cum nec mereri am-
plius potuisset.nulla etiā apparet ratio quare deus ipsi
ꝯferre p̄miū qđ totū meruisset vt supponitur/distulisset.
ergo ⁊c.¶Cōfirmatur.quia omnis viator q̄diu est via-
tor est in statu merendi.ergo quilibet in statu innocentie
postq̄ p̄miū meruisset totū/ translatus fuisset ad ipsum.
¶Cōsequētia est patēs.quia nullus potest mereri post
q̄ totū p̄miū meruerit ad qđ fuit eternaliter ordinat⁹.q̄
re ⁊c.¶Tertium ⁊ vltimū:vcȝ ꝙ non sit certum nec no-
bis notum an omnes fuissent equaliter an inequaliter
viatores/apparet.quoniā nec hoc est in scriptura exp̄s-
sum:nec aliquid est nobis notū ex quo possimus inferre
determinate alterū p̄dictorū.Si eīm arguatur ꝙ fuissent
equaliter viatores/sicut arguitur in principio q̄stionis:
vcȝ quia fuissent sicut ⁊ nunc erūt oēs equalis etatis in
gloria:ex hoc nō sequitur qđ infertur:nisi dicatur ꝙ tūc
fuissent nō supernaturaliter sed naturaliter equalis eta
tis in gloria.quoniā sicut nūc oēs inequalis etatis via-
tores existentes resurgent in etate cōsimili ⁊ equali:ita
et tūc su pnaturaliter potuisset quilibet quātecūq3 eta-
tis in actu translationis reduci ad cōditionem consimi-
lis ⁊ equalis etatis:non sic intelligēdo ꝙ oēs equaliter
vixissent:q2 hoc est impossibile:cū vt supponit viatores
inequali tpe extitissent:sed ꝙ oēs in sui translatione fie
rēt quo ad corpus talis dispositionis ꝙ etatis equalis
et cōsimilis viderētur.ergo ex equali etate electorum nō vi
detur posse ꝓbari equalitas vie ipsorum:nisi supponēdo ꝙ
quilibet remāsisset in statu innocentie in gloria in dispo-
sitione etatis consił quo ad corpus / in qua fuit in via
quādo translatus fuisset ab ipsa. hoc aūt nō est certū/li-
cet ꝓbabile videat. sicut eīm nūc beati cū eodē corpore
trāsferētur ad celum qđ habebūt quādo resurgent : ita
videtur ꝙ in statu innocentie in translatione beati nulla
fuisset mutatio nec alteratio quo ad corp⁹/ exceptis do-

tibus quas nouiter recepisset.quare ⁊c. ¶Q2 etiā non
possit ꝓbari contrariū: vcȝ oēs fuisse inequaliter viato
res/apparet. non enim nobis ꝯstat aliquid ex scriptura
nec aliūde vnde hmōi ineq̄litas magis q̄ equalitas ar-
gueret. ꝓbabili⁹ tamē videt credere ꝙ fuissent equales
in via q̄ inequales.¶Sic ad questionem.¶Ad vtrāq3
rationem in principio apparet solutio ex p̄dictis in cor
pore questionis.

Circa distinctionem vi-
gesimam/in qua Magister deter
minat de homine quātū ad statū
innocētie an sic fuisset aliorum p̄inci
pium productiuū: Queritur vtrū
in statu innocentie fuissent hoīes
sicut modo per carnalem copulā
propagati.¶Et videtur ꝙ sic. q2
nec naturaliter potest fieri homo aliter q̄ hoc modo:vcȝ
per carnalem copulā mediantē. sed in illo statu sicut et
in isto fuisset naturaliter nō supnaturaliter fact⁹ homo.
ergo ⁊c.¶Cōtra.q2 oē naturaliter generabile est corru-
ptibile:sed homo fuisset in statu innocentie immortalis.
ergo ⁊c.¶Respōsio.vbi est videndū Primo quesitum:
vcȝ an in paradiso terrestri fuisset prolis generatio ꝑ car
nalem copulam sicut modo. Secundo:an in illo actu co
pule cōiugalis fuisset delectatio ⁊ virginitatis amissio.

Quantum ad primū: duo communiter

concedūtur. Primū est: ꝙ homo fuisset propagatus siue
per corporalem copulā generatus. Secūdo: ꝙ ꝑ quāli-
bet carnalem copulam fuisset proles aliqua generata.
¶Primū declaratur.qm̄ cōstat ꝙ hō nō potest alit q̄
ꝑ propagationē ⁊ seminariū viri ⁊ mulieris ab homine
generari.sed in statu innocentie sicut ⁊ in isto fuisset ho
mo ex viro ⁊ muliere naturaliter generatus.licet eīm ho
mines potuissent sicut ⁊ nūc possent multiplicari a deo
īmediate per creationē/sicut fuerūt angeli multiplicati
non tamē sic fuisset factum tūc/ sicut nec fit nūc. ita eīm
tunc sicut est nūc fuisset in hominib⁹ carnalis affinitas
filiatio ⁊ paternitas:que esse non possunt nisi vnus ho-
mo ab alio sit naturaliter propagatus.sicut eniȝ nullus
angelorum potest dici pater alterius quia nō est ꝓductiu⁹
ipsius:cum oēs sint a deo immediate creati:ita ⁊ de ho-
minibus cōsimiliter esset dicendū nisi vnus ab alio ꝓdu
ceretur.ergo ⁊c.¶Cōfirmatur.quia cōstat ꝙ homo cor
pus habuisset animale ⁊ nutribile alimento indigens in
statu innocētie sicut modo.ergo nō minus tunc q̄ nunc po
tuisset sibi simile generare.¶Consequētia est euidens.
quia cum generatio fiat mediāte semine qđ habet ex su
perfluo alimenti/ omne animal perfectū alimento indi-
gens quale est animal habēs nutribile/est sibi similis ꝓ
ductiuū:⁊ non aliter q̄ per propagationē semine mediā-
te.ergo ⁊c.¶Hoc est etiam expresse sentētia Augustini
14.de tri.c.21.ibi enim expresse dicit ꝙ in paradiso terre
stri si homo nō peccasset / per carnalem cōcubitum gene
rasset alium sicut modo. ¶Secundū vcȝ ꝙ per carnalē
copulam fuisset alicui⁹ ꝓlis generatio:declaratur.quo-
niam sic vis seu potentia generatiua fuisset subiecta ra-
tioni ꝙ nūq̄ in actū exiuisset nec etiā exire appetisset ni
si ipsa ratione dictante. Sed scd̄m dictamen rationis de
bite nūq̄ est vel saltem in statu innocentie nō fuisset exer
cendus actus concubitus carnalis nisi tm̄modo ꝓpter
prolem. licet enim hmōi actus hoc tēpore sit indultus
propter fornicationem vitandā: nō tamē fuisset tunc.cū
ergo recta ratio in statu innocentie dictasset generatiuā
non debere exire nec etiam appetere exire in actū hmōi
coniugalem nisi vtroq3 coniuge existente in tali statu in
quo per carnalem copulā cōcipere potuisset:per ꝯñs se
quitur ꝓpositū:vcȝ ꝙ tūc fuisset prolis generatio ꝑ quē
libet actum copule cōiugalis.¶Cōfirmatur.quia tunc
nullū fuisset in tali actu peccatū.sed si huic actui aliq̄s
vacasset eo tempore quo proles ex ipso sequi non potu-
isset/ vtiq3 peccasset:quia actu ipso abusus fuisset.oīs
enim re aliqua vtens ad finem alium ab illo ad quem est
ordinata / ipsa abutitur/⁊ per cōsequēs peccat.sed finis
huiusmodi actus carnalis est proles:quā nō intēdit/sed
solam libidinis expulsionē/qui ipm exequitur eo tēpore
quo proles nō potest ex ipso sequi.ergo ⁊c.¶Si forte di
catur ꝙ licet in isto statu nullus huic actui vacasset nisi
illo tempore quo proles ex ipso sequi potuisset: nō tm̄ ex
hoc sequitur ꝙ semꝑ de facto secuta fuisset:quia impedi
ri sicut ⁊ modo ex causis varijs potuisset:¶Ad hoc pōt
responderi negādo assumptū. tunc eīm omne īpedimētū
prolis impeditiuū deus remouisset.nec enī sterilitas nec
aliquod aliud indiuiduale hmōi carnalem cōcubitū p̄ue
niens nec sequēs ne post ipm actum proles seq̄ret/tūc fu
isset: quia nec deus aliquod taliū tūc ꝯtingere ꝑmisisset.
quare ⁊c.¶Hec de primo.

Quantum ad secundū: tria cōmuniter

cōcedūtur. Primū est: ꝙ fuisset tunc vtiq3 sicut nunc in
tali actu delectatio. Scd̄o ꝙ fuisset etiaȝ delectatio ma
ior q̄ nūc. Tertio: ꝙ nulla fuisset ī eo deordinatio.ex quo
sequitur ꝙ in tali actu nō fuisset fracta virginitas men-
tis sed tm̄ carnis. ¶Primū apparet. qm̄ propter pec-
catū nullus actus habet aliquā delectationē annexā. ergo
oīs actus delectabilis post peccatū/fuisset delectabilis
etiā ante ipm.sed cōstat nūc esse delectabilem istū actū.
ergo ⁊ tūc/si nullū fuisset peccatū.¶Cōfirmatur. q2 sub
iectū eiusdē rationis cōsequitur passio seu ꝓprietas eius
dē rōnis:sed hmōi concubitus carnalis fuisset eiusdē ra
tionis tūc sicut nūc:ergo ita fuisset delectabił tūc sicut
nūc.¶Scd̄m: vcȝ ꝙ magis fuisset tūc delectabile q̄ sit
modo:probat. qm̄ quanto antecedēs ad qđ sequit ꝯñs
est perfectius:tāto ⁊ ipm cōsequēs etiā est intensius.sed
antecedēs qđ cōsequit hmōi delectatio fuisset tūc pfe-
ctius q̄ sit modo.ergo ⁊c.¶Minor ꝓbat.qm̄ actus vir
tutis generatiue fuisset tūc pfectior q̄ sit modo: sicut et
ipa vis generatiua . semen etiā decisum fuisset pfectius
et locis ꝑ que transit cōuenientius.fuisset etiā viuacior
sensus tactus.sed ista sunt ad q̄ sequitur hmōi delecta-
tio.ergo ⁊c. ¶Cōfirmat.q2 sicut se habent tristitia ⁊ letitia
que sunt passiones appetitus itellectiui ad actus quos
consequūt:ita dolor ac delectatio q̄ sunt passiones appe
titus sensitiui ad actus appetitus sensitiui quos similit
cōsequūtur.sȝ tristitia ⁊ letitia sic se habēt ad act⁹ quos
consequunt:ꝙ semꝑ ad actū vehemētiorem pfectior seu
maior sequitur tristitia vel letitia.ergo ⁊ in ꝓposito cōsi
militer est dicēdū.quare ⁊c. ¶Tertium ⁊ vltimū:vcȝ ꝙ
tūc nulla in tali actu nec ī eius delectatione fuisset inor
dinatio/appet.qm̄ actus bonus ⁊ ad finē debitū ordina
tus/nō pōt esse inordinatus. sed hmōi actus fuisset tūc
semꝑ bonus/ ⁊ ad finē debitū puta ad prolem habēdam
ab exercēte ipm ordinatus.ergo ⁊c.¶Cōfirmatur.q2 in
nullo actu ad quē obligat homo ex p̄cepto diuine/pōt
esse aliqua deordinatio: dum tm̄ ad finē debitū ordinetur
sed hmōi actus cōiugalis fuit homini in statu innocētie
iniūctus:⁊ ad prolē habēdā ordinatus/in ordine ad quē
finē p̄cise quilibet eo fuisset vsus . ergo nō fuisset in ali-
quo deordinatus/sed potius ordinat⁹.¶Ex hoc sequit
vltimo: ꝙ in tali actu nō fuisset fractio virginitatis mē-
tis q̄ sola est virtus.qm̄ hmōi virginitas q̄ est q̄dā men-
tis integritas:nō frangitur nisi ꝑ aliquā mētis inordina
tionē.sed in statu innocētie nulla fuisset in mēte elicien-

tis huiusmodi actum inordinatio. tūc enim licet in trāsfusiōe seminis fuisset summa ⁊ maior delectatio ꝙ sit modo: nullus tñ fuisset inordinatus motus ex pte appetit⁹ nec absorptio ex pte ratiōis ꝑpter subiectionē inferiorū viriū rationi. ⁊ ista sunt pcipue que mentis virginitatem que sola est virtus / frāgūt: nō aūt apertio claustrorum nec transfusio seminū / vt apparet per Augustinū dicentē / ꝙ virgo oppressa virginitatē nō perdit. qđ est intelligendū si actui non consentit. ergo in statu innocētie nō fuisset virginitatis mentis fractio: quia nulla in mente fuisset inordinatio. ⁊ ꝑ cōtrariū nūc virginitas mētis nō tm̄ carnis frangitur: qꝛ aliqua inordinatio istū actum in mente sequitur. ratio eñ totaliter absorbeť in ipso: et appetitus sensitiuus aliquo modo inordinate moueť cōtra dictamen debitū rōnis. qre ⁊c. ¶ Sed cōtra hoc forsitan argueť. qm̄ in quocūqꝫ actu est aliqua inordinatio et peccatū. sed hmōi coniugalis actus pōt sine peccato etiā isto tpe exerceri. ergo ⁊ sine oī deordinatione. ¶ Respōdeo: ꝙ nō oīs īordinatio est demeritoria seu peccatū licet ecōuerso oē peccatū sit qđā deordinatio. in oī enim actu est aliq̄ inordinatio in quo ratio absorbeť ⁊ sensualitas dominať: nō tñ oportet talē actū esse demeritoriū qm̄ ad finē debitū ordinať. sed talis actus est hoc tēpore carnalis cōcubitus: non aūt fuisset talis in statu innocentie cum tūc ꝑpter ipm̄ vt supponiť ⁊ ꝯmuniter conceditur ratio nō fuisset absorpta sicut nunc totaliter absorbetur quātūcūqꝫ tunc maior in ipso fuisset delectatio ꝙ sit modo. ¶ Sed tunc est dubium: cum nūc in isto actu absorbeatur ratio ꝑpter delectationē ei annexā / qre tunc absorpta nō fuisset si maior delectatio ī eo extitisset. ¶ Ad hoc videtur dicendum: ꝙ vel illud ne vꝫ ratio absorpta in tali actu fuisset / contigisset supernaturaliter mediāte dono originalis iustitie: vel si naturaliter / hoc fuisset qꝛ non ita effrenate vt nunc appetitus sensitiuus seu vis generatiua in talem actum ꝓrupisset. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio dicendum est ꝙ immo homo fuisset mortalis ⁊ corruptibilis in statu innocētie sicut modo / licet scđm quid aliquo modo fuisset immortalis: vt in distinctione alia fuit dictum.

SEcundo quæro: vtrum in statu innocētie oēs perfecti in sciētia ⁊ in originali iustitia nati fuissent. ¶ Et videť ꝙ sic. qm̄ pena nō infligitur nisi ex culpa. sed ignorātia ⁊ originalis iustitie carentia sunt pene inflicte humano generi ꝑpter culpā. ergo si homo nō peccasset / nec ignorantiā nec originalis iustitie carentiā habuisset / ⁊ ita ꝑ ꝯñs cū sciētia et originali iustitia natus esset. ¶ Cōtra quia nō magis fuit necessariū hominē tūc nasci cum originali iustitia ⁊ scientia / ꝙ nūc cū gratia. Sed homo nūc nō nascitur cū gratia: nec etiā primi parentes forte fuerūt creati in ipa. ergo ⁊c. ¶ Responsio. vbi est vidēdū Primo: an soli illi qui nūc sunt electi / et nulli aliȷ̄ fuissent tunc nati. Secūdo: an fuisset tūc equalis multiplicatio virorum ⁊ mulierum. Tertio: an nati in statu innocētie habuissent statim perfectum vsum mēbroꝝ. Quarto q̄situ: vꝫ an fuissent nati cum originali iustitia ⁊ scientia.

Quantū ad primū: dicitur ꝙ sic. Qđ ꝓbať. qm̄ cōstat ꝙ oīs natus tūc fuisset saluatus. null⁹ enī tūc nat⁹ fuisset damnādus. sed soli electi ⁊ ab eterno ꝑdestinati saluātur. si enim aliquis alius saluaretur / diuina predestinatio mutaretur ⁊ falleretur. ergo ⁊c. ¶ Sed quicquid sit de cōclusione / ratio que ad eius ꝓbationem adduciť nō cōcludit. falsum eñ est qđ assumitur quando diciť ꝙ si nō electus nūc saluaretur tunc diuina ꝑdestinatio mutaretur, qm̄ deus ipse non mutatur ex mutatione alicuius mutabilis creature. nec eñ īmutabile ad mutationē alicu⁹ mutabilis trāsmutať. Sed diuina ꝑdestinatio vt ab obiecto distīcta ē a deo īdistīcta. ꝫ obiecto ꝑdestinato quōcūqꝫ mutato ipsa ꝑdestinatio manet penitus īmutata. ¶ Cōfirmať. quia nullus necessario est beatus nec damnatus: sed tm̄mō cōtīgēter. ergo oīs nūc damnatus posset esse beatus: ⁊ ecōuerso damnatus posset eē absolute loquēdo beatus. Sed oīs nūc beatus fuit ab eterno ꝑdestinatus ⁊ electus / ⁊ damnatus ꝑscitus: ergo multo magis q̄ nūc sunt electi potuissent esse in statu innocētie non electi nec nati: sed aliȷ̄ nunc ꝑsciti. nec tñ ex hoc ex parte actus ꝑdestinationis diuine aliqua mutatio sequeretur. quare ⁊c. ¶ Et ideo aliter quātū ad istū articulum videtur esse dicēdū. Primo eñ pōt dici ꝙ ī statu innocētie nullus fuisset damnatus. Secūdo ꝙ illi ȷ̄dē q̄ nūc sunt electi / vel etiā aliȷ̄ nūc damnādi potuissent tūc eē nati. Ex quo sequitur ꝙ qui istoꝝ fuissent tūc nati nō potest nobis esse certū nisi ex scriptura sacra vel doctrina sanctoꝝ habeatur expressum. ꝓbabilius tamē videť credere ꝙ nūc electi fuissent etiam tūc ⁊ nati. ¶ Primū apparet. quia in statu innocentie nō fuisset aliqua culpa mortalis. ergo nec pena eternalis. nec enim iuste nisi ex culpa infligitur talis pena. quare ⁊c. ¶ Ex hoc apparet ꝙ oīs tūc natus fuisset electus. qꝛ oīs saluandus est electus. quare ⁊c. ¶ Scđꝫ / vꝫ ꝙ illi q̄ nunc sunt electi vel aliȷ̄ potuissent tūc fuisse electi: appꝫ. qm̄ oīs nūc cōtīgēter electus potuit esse prescitus / ⁊ ꝯtīgēter etiā nūc ꝑscitus potuit eē ꝑdestinatus siue electus. sed omnis saluādus ꝯtīgēter fuit ⁊ est electus: ⁊ ꝑscitus similiter nō necessario est prescitus. ergo licet nūc electus nō fuisset tūc prescitus: quia nec tūc fuisset aliqua culpa: tamē nūc prescitus potuit tūc fuisse electus. ¶ Cōfirmatur. quia ꝙ aliquis nūc presciatur et preordinetur ad penam hoc est ꝑpter aliquam culpam ꝑuisam. sed tūc nulla fuisset culpa. ergo quilibet indifferēter potuisset tūc fuisse electus / ⁊ ad eternam gloriam ordinatus. ¶ Ex hoc apparet corollarium supradictū: vꝫ ꝙ non possit sciri nisi ex scriptura vel sanctoꝝ doctrina qui horum ꝑdictoꝝ tunc fuissent nati ⁊ electi. Probabilius tñ esse videtur ꝙ electi soli nūc fuissent nati tūc. quoniam aut isti soli: aut tm̄ damnati / aut oēs isti ⁊ illi. Sed nō potest poni secūdum nec tertiū: quia numerus electoꝝ nō fuisset maior tūc ꝙ sit nunc. sed cum omnes tunc nati fuissent saluati: si oēs nunc boni ⁊ mali vel tm̄ mali fuissent tunc nati / maior fuisset tunc electorum saluandorum numerus ꝙ sit modo: cum soli damnādi sint plures ꝙ saluādi. quia multi sunt vocati pauci vero electi. Matth. 20. ergo ⁊c. ¶ Sꝫ contra hoc forsitan arguetur. quia idem homo in numero non potest ex diuersis parentibus generari. sed multi electi sunt nunc ex parētibus reprobis generati. ergo si ȷ̄dē in statu innocentie fuissent / habuissent ex eisdē parentibus generari / ⁊ per cōsequēs nunc reprobi ⁊ ꝑsciti tunc fuissent electi. ¶ Ad hoc potest dici ꝙ si assumptuꝫ est verum: puta ꝙ idem homo non posset ex diuersis generari ꝙ nunc electi fuissent tunc aliȷ̄ nō quo ad animā sed tm̄modo quo ad corpus: scđm qđ precise proles diciť generari. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundū: dicitur communiter ꝙ ibi fuisset equalis multiplicatio virorum ⁊ mulierū. ¶ Qđ ꝓbatur. quoniā tunc nec vir habuisset nisi vnam vxorem / nec mulier nisi tm̄modo vnū virum. iuxta illud qđ Ade Ge. 2. fuerat dictum. Erunt duo in carne vna. tunc etiam omnes multiplicationi speciei operā dedissent: quia oībus dictum fuerat illud Geñ. 1. Crescite et multiplicamini et replete terram. sed ista duo stare non potuissent si fuisset virorū et mulierū multiplicatio inequalis. Si eñ plures fuissent viri ꝙ mulieres: aut aliquem virorum oportuisset cessare ab actu matrimoniali: aut vnius vxoris oportuisset esse plures viros. Consimiliter si plures fuissent mulieres ꝙ viri / aut non oēs potuissent concipere: aut oportuisset plures eundeꝫ virum habere. ergo ⁊c. ¶ Ex hoc videtur corollarie ꝯcludendum: ꝙ si q̄diu vir ⁊ vxor fuissent in paradiso terrestri habuissent intendere generationi ꝙ vir ⁊ vxor eodē tempore fuissent ad paradisum celestē translati. ¶ Hoc apparet. quoniam tunc vt supponitur non fuissent nisi duo in carne vna. ergo altero coniugum translato non fuisset cū reliquo remanēte licitū copulari. Ex quo seq̄tur vel ꝙ fuisset simul cum ipso translatus: vel ꝙ post eius translationem non fuisset alius remanēs ad actū generationis seu multiplicationis obligat⁹. ¶ Ex hoc vlterius sequitur ꝙ neuter coniugū fuisset sine alio trāslatus ad paradisum ante matrimonium consummatū. ¶ Hoc apparet suppositis duobus / vꝫ ꝙ quilibet fuisset obligatus ad multiplicationem speciei: ⁊ ꝙ non potuissent esse simul nec successiue nisi duo tm̄modo in carne vna. ¶ Si queratur quō esse potuisset equalis multiplicatio virorum ⁊ mulierum magis in statu illo innocentie ꝙ in isto: Ad hoc respondetur ꝙ hoc tunc accidisset vel supernaturaliter ex diuina prouidentia statuente nunc per talem actum masculum ⁊ postea ꝑ aliū feminaꝫ generari: vel scđm aliquos naturaliter hoc fieri potuisset. ¶ Ad cuius euidentiam est sciendum scđm ipsos ꝙ in matrice mulieris sunt diuerse cellule: in quarum altera quando cadit semē generatur masculus: in alia auteꝫ femina. ⁊ tunc dicūt ꝙ in illo statu vir fuisset ꝑfectus in scientia ⁊ sciuisset ac se disponere taliter potuisset ꝙ semen caderet nunc ad vnam cellulaꝫ nunc ad aliam / scđm ꝙ vidisset expedire nunc generationi viri: nūc generatiōi mulieris. Et ita hoc modo isti hmōi virorum ⁊ mulierum multiplicationeꝫ equaleꝫ reducūt in causam naturalem. Aliȷ̄ aūt in supnaturalē / puta in diuinam ꝓuidentiam. ¶ Hec de Secundo.

Quantum ad tertium dicitur communiter ꝙ nati tūc non statim fuissent in quātitate ꝑfecti. nec eī hoc potuit tūc magis ꝙ nūc naturaliť fieri. Nec oportet dicere ꝙ hoc supernaturaliter ꝑ miraculū fuisset factum. Deus enim permisisset tūc naturam agere scđm ordinem suum ⁊ cōmunem cursum: scđm quē de imperfecto procedit ad perfectum. Ex quo sequitur ꝙ nō statim vt natus habuisset perfectum vsum membrorūꝫ qm̄ hmōi vsus requirit membra esse debite quantitatis qualis non fuisset sicut nec modo est / aliquis statim vt natus. quare ⁊c. ¶ Sed nūq̄d in partu fuisset tunc aliquis dolor? Respondeť ꝙ non. hmōi eñ dolor videť esse pena peccati. vñ ⁊ mlieri dictū extitit post pctm̄: In dolore paries filios. ¶ Et si queratur quō tūc sine dolore aliquo mulier parere potuisset: Ad hoc respondetur ꝙ vel accidisset supnaturaliter: vel etiaꝫ aliquo modo naturaliter accidere potuisset. ¶ Ad cuius euidētiā sciēdum: ꝙ in partu ideo nūc est dolor quia fetus egreditur cum violentia ꝑpter cōstrictionem partiū ꝑ quas exit quarum dilatatio non est nūc in mulieris potestate. tūc aūt vt dicitur propter conditionem illius status fuisset in eius potestate dilatare partes illas tempore partus adeo ꝙ nulla in emissione fetus fuisset violentia: nec ꝑ consequens dolor. ¶ Hec de tertio.

Quantum ad quartum & vltimum qđ est quesituꝫ / dicitur Primo ꝙ q̄libet statim in pricipio sue natiuitatꝭ habuisset originalē iustitiā nō aūt ꝑfectionē sibi possibilē sciē q̄ ad hītū nec ēt q̄ ad aliquē ei⁹ actū. Scđo ꝙ hmōi donū originaľ iustitie nō habuissꝫ aliq̄d effectiue a parētib⁹ sꝫ a deo. ¶ Primū declarať. qm̄ sicut nūc corpi vltimate disposito aīa īfundiť a deo hoc facere statuēte: ita ⁊ tunc statuerat originalem iustitiā infundere ⁊ cōicare homini ex anima ⁊ corpore constituto: non autem scientiam. Imo tunc homo acquisiuisset ꝑfectioneꝫ scientie processu temporis sicut modo. ita eñ tunc sicut nūc anima exercuisset suas operationes corpore mediante. ⁊ ideo sicut nūc homo nō potest exire in actū intelligēdi statim ꝑpter phantasiā qua homo vtitur in intelligēdo impeditam ratione superfluitatis humoris ⁊ humiditatis in cerebro existentis: ita nec tunc qm̄ hmōi īpedimētū ad intelligēdū ita fuisset in paruulis tunc sicut nūc. quare ⁊c. ¶ Secūdum / vꝫ ꝙ ꝑdictū originaľ iustitie donū nō fuisset a parentibus effectiue apparet ex eius effectu. per ipsum enim fuisset subiecta sensualitas rōni. nihil aūt est hoī naturaliť possibile ꝑ qđ talis subiectio possit esse. ꝫ hmōi originalis iustitie donum nō potuit esse a parētibus causaliter sed a deo. ¶ Sed tunc est dubiū an cuilibet deus simul cū originali iustitia infudisset gratiam gratū facientem. ¶ Ad hoc respondent aliqui ꝙ sic. dicunt eñ ꝙ sicut primus homo demeruit omnibus vt peccatum originale cōtraherent: ita meruisset omnibus si stetisset vt gratiaꝫ gratum facientē haberēt. ⁊ ita sicut nūc statim oēs vt cōcepti sunt filiȷ̄ ire: ita ⁊ tunc fuissent filiȷ̄ gratie. Aliȷ̄ aūt dicunt: ꝙ cū gloriosius sit habere aliquid ex meritis ꝙ sine eis: ꝙ ꝑ consequens tunc nullus in gratia cōceptus fuisset nec eam habuisset quousqꝫ ad ipsam se disposuisset per aliquem bonum actum. nec eñ vt dicunt gratia sꝫ tm̄ originalis iustitia fuit data Ade ꝓ tota sua posteritate. Et ideo licet in nullo ꝑcessisset aliquod meritum ad originalem iustitiam / ꝑcessisset gratiaꝫ tñ. Qđ autē horum sit verius non habetur. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rōnem in principio quando dicitur ꝙ ignorātia est pena culpe: Respondetur ꝙ verum est loquendo de ignorantia proprie sumpta: que vꝫ est illius qđ ignorari nō debuisset: sed sciri. nō aūt de ignorātia sumpta large / videlicet pro nescia cuiuscunqꝫ cui⁹ scientia non est necessaria. sed talis fuisset tunc ⁊ est nūc ignorantia puerorū. ergo ⁊c. ¶ Vel forsitan posset dici aliter / videlicet ꝙ sola illa ignorantia est pena culpe que est eius sequela. de qua ignorantia est veruꝫ quod dicit philosophus in Ethic. ꝙ oīs malus est ignorans. sed paruulorum ignorantia non est talis: sed omnino alia ab illa. qre ⁊c.

CIrca distinctionem vigesimamprimam in qua magister determinat de casu hominis in peccatum: Quero vtrum primus homo vel ali⁹ quilibet post ipsuꝫ potuisset in statu innocentie venialiter peccare. ¶ Et videtur ꝙ sic. qꝛ cui est possibile peccatum mortale cōmittere / ⁊ veniale. Sed primus homo potuit in statu innocentie peccare mortaliter ⁊ sic de facto peccauit quia nec in gratia cōfirmatus fuit: ꝫ ⁊ venialiter peccare potuit. ¶ Contra. quia in statu innocentie nulla potuisset esse deordinatio nec culpa. nec enim aliqua culpa potest stare cū innocētia ꝑfecta. sed omnis culpa / lꝫ venialis / est deordinatio mentis. ꝫ ⁊c. ¶ Responsio. vbi ē videndum Primo q̄situm. Scđo an peccatum ꝓmoꝝ parētū fuerit grauissimuꝫ. Tertio an fuerit remissibile.

Quantum ad primum: est sciēdum ꝙ status innocentie potest sumi dupliciter. Vno mō pōt

accipi innocentia ꝓ immunitate ab oī culpa. Alio mō ꝓ originali iustitia que potest dici quedam innocentia pro quāto ipsa mediante homo in innocentia conseruatus fuisset ⁊ conseruari faciliter potuisset: ⁊ ipsa diuina gratia potest dici innocentia: quia facit hominem innocentem ⁊ a culpa immunem. ¶ Hoc premisso videtur mihi hic esse dicendum. Primo ꝙ accipiendo statum innocentie primo modo nullus potuit peccare venialiter sic ꝙ post primum peccatum remanserit in eodē statu innocentie. potuit tamē absolute. Secūdo ꝙ accipiē do innocentiam secundo modo / vꝫ ꝓ originali iustitia vel pro gratia / potuit vtiqꝫ prim⁹ homo et quilibꝫ ali⁹ peccare venialiter in statu innocentie sic accepto: sic ꝙ post peccatum remaneret in eodem statu innocentie in quo primo. ¶ Primum apparet. quia innocentia primo modo sumpta est immunitas ab omni culpa. sꝫ nullus post cōmissam aliquam culpaꝫ / licet venialē / est immunis ab omni culpa: ergo nec est ī statu innocētie sic accepte. ¶ Secundum probatur. qm̄ nihil qđ est preci se contra consilium est mortale peccatum / nisi obligato ex voto ad consilium obseruandum. Sed in statu innocentie sic accepte / vꝫ pro originali iustitia ⁊ pro gratia potuit deus homini sicut modo apponere vltra p̄cepta aliqua consilia contra que ipse potuit agere. qđ si fecisset / nec originalem iustitiam nec gratiam ꝑdidisset. non est aūt verisimile ꝙ propter peccatū aliqđ veniale de⁹ magis originalem iustitiam q̄ gratiam subtraxisset / licet facere potuisset. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia qđ ē ex se peccatum veniale / nunq̄ est alicui peccatuꝫ mortale / nisi super ipsuꝫ cadat preceptum. sed primus homo vel quilibet aliorum in statu innocentie potuit actum aliquem exercere qui ex genere actus est peccatum tm̄ modo veniale / vt verbuꝫ otiosum dicere. ad quem actū vitandum non fuisset magis tunc preceptum appositū q̄ sit modo. ergo ⁊c. ¶ Preterea non minus existens in statu innocentie potuit peccare venialiter q̄ confirmatus in gratia post peccatum. sed apostoli postq̄ fuerūt in grā ꝯfirmati venialiť peccauerunt. ğ ⁊c. ¶ Cōfirmatur. quia deus non obligasset viatorem ad plura in statu innocentie q̄ nunc in statu nature lapse. Sed nūc nō est aliquis obligatus ad vitādum aliquod veniale peccatum: quia nec de hoc est preceptum aliquod sibi datū ergo nec tūc. potuit aūt aliquod tale cōmittere vt verbum otiosum dicere. ergo ⁊c. ¶ Sed contra hoc aliqui arguūt dicentes ꝙ omne peccatum in statu innocentie perpetratū siue contra preceptum siue contra consiliuꝫ fuisset mortale peccatum: ⁊ ad mortem eternam homini imputandum. Hoc autem ꝓbant sic. omne peccatū licet contra consilium tm̄ factū qđ nō prouenit ex infirmitate nec ex ignorantia nec ex surreptione / sed ex sola voluntatis libertate / est mortale: ⁊ ad mortem eternaꝫ homini imputandum. ¶ Hoc probatur. quia omne tale peccatum prouenit ex contemptu: omne autem peccatum ex contemptu dei proueniens est mortale: sed in statu innocentie non fuisset in hoīe ignorantia nec surreptio nec infirmitas: quia nulla in eo fuisset pronitas ad malum / sed magis ad bonum. ergo ⁊c. ¶ Sed ista ratio dupliciter deficit. Primo. quia in maiore falsuꝫ accipit. Secundo. quia non probat conclusionē quā intēdit. quia licet talis non sit pronus ad peccandum: nec per consequens peccat ex infirmitate nec ex ignorātia quia bene intelligit ꝙ contra consiliuꝫ dei facit: nec ex surreptione quia cum deliberatione procedit: nec tamē propter hoc mortaliter delinquit: quia nec cōtra preceptum agit: nec consilium contra qđ facit contemnit. immo ipsum esse salutiferum intelligit / licet ipsum seruare nolit / quia nec deus ad hoc eum compellit. ¶ Ex hoc tunc potest argui sic in forma. nullus faciens tm̄ cōtra consilium absqꝫ aliquo contēptu dei consulētis peccat mortaliter / sed tm̄ venialiter. sed in statu innocentie potuit homo contra consilium dei absqꝫ eius contēptu agere vt verbum otiosum dicere. ¶ Hoc apparet. quoniam nullus spernit illud consilium quod reputat rationabile ⁊ salutiferū. sed homo in statu innocētie reputasset omne diuinum consiliū rationabile ⁊ salutiferum. ergo non contempsisset ipsum: nec per consequēs transgrediendo ipsum peccasset mortaliter ex contemptu. ¶ Nec valet si dicatur ꝙ licet non contempsisset ipsum in mente interius / contempsisset tamen opere exterius. qm̄ hoc modo / videlicet opere consilium spernere / nō est aliud q̄ contra ipsum agere. sed ex hoc non sequitur peccatum mortale / nisi dicas ꝙ etiam modo omnis faciens contra aliquod diuinum consilium spernit ipsum: ⁊ per consequens peccat mortaliter: qđ ē falsum. quare ⁊c. ¶ Secundum / vꝫ ꝙ ratio supradicta cōclusionē non inferat quā intendit / appet. qm̄ intēdit ꝓbare ꝙ omne peccatum factum contra consilium in statu innocentie fuisset mortale. hoc aūt nō ꝓbat. qm̄ esto ꝙ illud quod accipit esset verum / puta ꝙ omne peccatum factum contra consilium tm̄ procederet ex cōtemptu consiliū vel ipsius consulentis dei / ex hoc non sequitur: nec habetur ꝙ ipsum factum in se contra consiliū sit mortale peccatum: sed contemptus ipsius ꝯsiliū tm̄. Aliud em̄ est verbū otiosum dicere ⁊ aliud diuinū consilium ne dicatur spernere. contēptus enim ipse est peccatum mortale: quia nec est tm̄ contra consilium: sed etiaꝫ contra p̄ceptum primum prime tabule ⁊ secūdū. nō sic est aūt ipsum verbum otiose prolatuꝫ. quare ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum: est sciendum ꝙ primum peccatū Ade fuit vt dicitur immoderatus amor vxoris sue non libidinis seu concupiscētie: sed cuiusdā amicitie. Ex hoc amore fuit in eo volūtas cōplendi illud quod fuit illicitum: quia ipsi vxori immoderate dilecte vidit esse acceptum. vt enim dicitur in litera / noluit eā contristare quā credidit sine solatio suo tabescere ⁊ a se alienatā omnino interire. Primum autem peccatum Eue fuit appetitus diuine equalitatis. voluit eī vt dicitur in litera vsurpare diuinitatis equalitateꝫ. qꝛ tamen hmōi appetitus diuine equalitatis fuit in ipsa amor concupiscētie quem precedit amor amicitie: ideo ipse diuine equalitatis appetitus / licet fuerit primū peccatum in ordine ad esum ligni vetitum / non tamen simpliciter: sed prior eo fuit immoderatus amor amicitie sui. ex hoc enim / videlicꝫ quia se īordinate ⁊ īmoderate dilexit / ideo sibi hmōi diuinam equalitatem appetijt / sicut de diabolo in precedentibus dictum est. ¶ Ex predictis sequitur Primo: ꝙ licet aliquod peccatum / puta esus de ligno vetito / fuerit commune viro ⁊ mulieri: nō tñ oē. nec em̄ Adā diuinā equalitatē appetijt: qđ tñ mulier fecit. Secūdo ꝙ licet Adā in edēdo de ligno vetito graui⁹ aliquo modo peccauerit q̄ Eua rōne aliquarū circūstātiarū in ipō cōcurrētiū / qb⁹ pctm̄ qđlibꝫ aggrauatur / puta quia ipse Adam erat circunspectior q̄ Eua ⁊ ad resistendum fortior. Eua tamen simpliciter loquendo grauius peccauit: quia vt dictum est diuinā eq̄litatem appetijt. hoc autem fuit mľto grauius q̄ Ade esus vetitus ⁊ sue vxoris amor immoderatus. ¶ His p̄missis quando queritur: an peccatum primorū parentū fuerit grauissimū: aut ē sermo de peccato qđ fuit vtriqꝫ cōe: aut de pctō cuilibet speciali. Si p̄mo mō: dicēdū ē ꝙ pctm̄ ipsoꝝ nō fuit grauissimum immo fuit grauius peccatū diaboli. Si aūt scđo mō: sic pctm̄ Eue fuit eiusdē rōnis cū pctō demonis: nō tñ eq̄ g̃ue. ¶ Primū ꝓbať qm̄ comedere de ligno illo nō fuit pctm̄ aliquod nisi qꝛ ꝓhibitū. si enim ꝓhibitum non fuisset / ita de illo ligno sicut ⁊ de alio edere licuisset. peccatum aūt diaboli ⁊ qđ cūqꝫ aliud factū contra diuīa p̄cepta saltē aliqua ⁊ si nō contra omnia / est ex se malum: non tm̄ quia ꝓhibitum sed etiam quia contra dictamen legis nature debitum. sed maius ⁊ grauius est illud qđ nullo modo ex se licitum q̄ illud qđ ex se esset bonum ⁊ licitum nisi foret inhibitū. ergo ⁊c. ¶ Quia peccatū tanto est grauius quāto opponitur maiori bono. sed peccatum istud primoꝝ parentum non fuit directe contra maximum bonuꝫ qđ est amor dei. ğ non fuit grauissimum. ¶ Confirmatur secūdo. qꝛ peccatū quo hō auertiť a deo formaliť / grati⁹ est illo quo non auertitur ab ipso nisi tm̄ virtualiter. sꝫ odium dei est peccatū a deo formaliter auersiuum. ergo cuꝫ nullum primorum parentum fuerit sic vꝫ formaliť sed virtualiter auersiuum / sequitur ꝙ nullum peccatuꝫ ipsorum fuit grauissimum. ¶ Ex p̄dictis sequiť ꝙ peccatum Jude fuit etiam magis graue. Quanto enim q̄s in rem magis illicitā consentit tāto magis delinquit. sed hoc in qđ Judas cōsensit / quod ⁊ fecit / magis illicitum fuit q̄ illud qđ vterqꝫ primorum parentuꝫ cōmisit. ergo ⁊c. ¶ Secundum: vꝫ ꝙ peccatū Eue fuerit eiusdē rationis cuꝫ peccato demonis / apparet. qm̄ peccatum demonis fuit appetitus excellētie sibi indebite: qui prouenit ex amore sui inordinato amicitie. sed propriū peccatum Eue fuit huic simile: supposito ꝙ diuinam equalitatem seu similitudinem vt dicit magister in litera appetierit. hmōi enim appetitus cū fuerit amor cōcupiscētie excellentie sibi indebite / presupposuit ⁊ p̄supponere habuit inordinatum ⁊ immoderatū sui amorē amicitie ergo ⁊c. ¶ Q̧ autem peccatuꝫ demonis lꝫ eiusdeꝫ rationis cū peccato Eue / fuerit grauius illo: ꝓbať. qm̄ sicut actus bonus quanto intensior tāto melior: ita ⁊ malus similiter ille ē deterior qui est intēsior siue vehementior. Sed appetitus malus diaboli fuit vehementior ⁊ īmoderatior q̄ appetitus Eue. ğ ⁊c. ¶ Minor ꝓbať p hoc quia sic diabolus vehementer ⁊ intense appetijt qđ voluit / ꝙ ab hmōi appetitu se postea retrahere nō potuit cuius contrariū est de Eua. quare ⁊c. ¶ Sed ista ratio falsum accipit / vꝫ ꝙ ratio obstinatiōis sit intensio electionis. Hoc siquidē non ē verū: vt in p̄cedētibus ē ostēsum. Et ideo potest probari aliter illa minor supposito ꝙ diabolus cum maiori vel etiā cū equali conatu sicut Eua appetierit qđ elegit. qm̄ quanto voluntas perfectior tanto perfectiorem seu intensiorē elicit actū. sed voluntas demonis perfectior est q̄ volūtas hoīs. ğ ⁊c. ¶ Hec de Secundo.

Quantum ad tertium & vltimum: dicendū ꝙ cū peccatū remitti non sit aliud q̄ ipsuꝫ ad penam nō imputari: vt est in. iiij. plixius declaratū: p ꝯñs omne illud peccatū deus potest absolute loquendo remittere qđ pōt ad penā ad quā est imputabile nō imputare. Sed qđcunqꝫ peccatū est tale. ğ oē pctm̄ est remissibile absolute. De potentia aūt ordinata pctm̄ p̄morū parentū fuit remissibile ⁊ remissum: quia ad penaꝫ eternam non imputatū. nō aūt pctm̄ demonū. cuius causaꝫ nullam aliam esse video nisi diuinam tm̄modo volūtatē. ¶ Sic ad q̄stionem. ¶ Ad rationem in principio apparet solutio ex p̄dictis. Qñ em̄ dicitur ꝙ nulla culpa stat cū ꝑfecta innocētia: verū est accipiendo innocentiā ꝓ immunitate ab oī culpa: nō aūt accipiēdo ipsam ꝓ iustitia originali / nec ꝓ grā supnaturali. maior eī ⁊ ꝑfectior grā est in adulto in q̄ sunt multa pctā venialia q̄ in paruulo qui venialiter non peccauit. quare ⁊c.

Secundo quæro. vtrum inuidia fuerit motiua diaboli ad tentandū. ¶ Et videtur ꝙ sic p illud Sap. ij. Inuidia diaboli mors intrauit in orbē terrarū. sed cōstat ꝙ hmōi mors orbis terrarū non fuit aliud q̄ lapsus p̄moꝝ parentum: ergo ad istius mortis cōsūmationē ꝑ falsam suggestionem diabolus non alio q̄ inuidia fuit motus. ¶ Cōtra. quia oīs inuidus se reputat inferiorē illo cui īuidet. nec enim maior inuidet minori: sed econuerso. sed diabolus non reputabat hoīem superiorem existere semetipso: sꝫ inferiorem. ergo ⁊c. ¶ Responsio. vbi est videndū Primo quesitū / vꝫ an inuidia fuerit motiua diaboli ad tentandum. Secundo: an diabolus tentauerit pri⁹ mulierem q̄ virum.

Quantum ad primum: est sciendum ꝙ inuidia est vt eam describit vnus doctor / passio concupiscibilis sub ira vel tristitia cōtenta / proueniens ex bono alterius apprehenso vt diminuente propriam excellentiā. Qđ pro tanto additur. quoniam licet semper inuidia respiciat bonum aliquod / non tamen vt absolute consideratum: sed tm̄ vt conceptum vt proprie excellentie / vꝫ inuidentis diminutiuū. Ex quo sequitur ꝙ inuidia respicit bonum apprehēsum vt ipsius inuidētis aliquo modo malum. ⁊ ideo ipsa inuidia dicitur contineri sub tristitia. ¶ Ad cuius euidētiā est sciendum ꝙ. vi. dicuntur esse ipsius virtutis concupiscibiľ passiones / videlicet amor ⁊ odium fuga ⁊ desiderium tristitia ⁊ delectatio seu finalis quietatio. Amor respicit bonuꝫ: ⁊ odium malum vt absolute consideratum. Fuga autem respicit malum: ⁊ desiderium bonuꝫ / vt sub ratione futuri non autem sub ratione habiti app̄hēsum. Tristitia autem respicit malum: et delectatio seu finalis quietatio bonum vt prius vel actu habitum apprehensum. ⁊ hoc modo inuidia est respectu mali. licet enim respiciat bonum / non tamen vt bonum: sed vt sue excellentie accñtaliť depressiuum: ⁊ per consequens vt accñtaliter existens aliquo modo malum. ⁊ ideo dicitur sub tristitia / quia tale malum respicit / contineri. ¶ Hoc premisso diciť ⁊ rationabiliter ab eodem modo predicto inuidiaꝫ describente / ꝙ ipsa inuidia fuit mouens diabolum ad tentandum primum hominem quem decepit: ⁊ omnem etiam alium quem postea tentauit. ¶ Hoc probat. qm̄ diabolus fuit motus ad tentandum hominem propter bonum eius apprehensum vt superexcellens bonum suum / eiusqꝫ aliqualiter depressiuum. ¶ Hoc apparet. quoniam diabolus secundum doctrinam sanctoruꝫ apprehendit hominem vt virtutibus preditum ⁊ ad felicitatē quā ipse amiserat aptum ⁊ eternaliter p̄paratū. ⁊ ī hoc apprehendit ⁊ agnouit ipsum se esse maiorem ⁊ suā propriam excellentiam excedentem: de quo fuit contristatus ⁊ ex hoc motus ad ipsum hominem deijciēduꝫ. Sed vt patet ex dictis / Inuidia non est aliud q̄ tristitia de bono proximi apprehenso: vt: est proprie excellentie repressiuum. ergo ⁊c. ¶ Sed contra hoc forsitan arguetur. quoniam inuidia est vnum. vij. mortalium ⁊ capitalium peccatorum. Sed diabolus postq̄ cecidit ⁊ damnatus fuit / peccare non potuit. nullus enim beatorum nec damnatorum potest mereri nec in aliquo demereri. ergo ⁊c. ¶ Ad hoc potest dici ꝙ peccatum potest sumi dupliciter / videlicet formaliť ⁊ virtualiť. Peccatum sumptum formaliter simul ⁊ materialiter ē act⁹ ipē malus qꝛ aliqua circūstantia sibi debita p̄uatus: vľ quia circūstantia ei indebita informatus. Et vľr oē dictum vel factum contra rectum rationis iudiciū ē pctm̄ hoc mō sumptū. sicut ⁊ bonū cōsimiliť sumptū pōt dici

omne quod fit secundum rectum iudiciū rationis. pctm̄ aūt virtualiẽ sumptū dr̄ esse illud qđ est peccāti ad penā aliquā imputatū. sicut ⁊ actus dicitur bonus seu meritorius isto modo ille tm̄ ꝓ quo deus statuit hoīem premiandū. Tūc dicendum ꝙ licet diabolus sicut nec aliquis damnatus alius non possit peccare sumendo peccatum virtualiter: ꝓ quanto nullū actū sibi possibilem deus imputat ad penam aliquā ei pro eo reddendam/ pōt tamen peccare ⁊ peccat sicut ⁊ quilibet dānatorū sumendo peccatū formaliẽ ⁊ materialiter tm̄ pro aliquo actu malo. Et ideo qn̄ dr̄ ꝙ inuidia ē mortale pctm̄: dicē dum ꝙ inuidia cuiuslibet viatoris est mortale peccatū virtualiter: qr vez morte eterna dignū. Inuidia aūt diaboli est idem peccatum formaliter ⁊ materialiter: nō autem virtualiter est mortale nec veniale peccatum. quia ad nullam penā ipsi diuinitus imputaẽ. Cōsimiliẽ quātum ad aliquid pōt dici de bonis actib⁹ beatorū/ vez ꝙ actus hmōi eis possibiles sunt boni formaliter: nō autē virtualiter saltē eis: licet aliis. nihil eīm sibi mereẽ ꝑ aliquem actū aliquis beatoꝝ: mereẽ tm̄ aliis / puta viatoribus ꝓ quib⁹ apud deū itercedit. Ex quo sequiẽ ꝙ aliq̄ modo est dissimile de malo actu damnatorū et de actu saltē aliquo bono beatoꝝ: quia malus actus damnatorū nec modo est malus virtualiter: qr nec exercenti ipz nec alteri ad penā aliquam imputaẽ: bonus aūt act⁹ saltē aliquis beatoꝝ est bonus etiaz virtualiter / qr aliquo p̄mio dignus reddēdo non beato ipz exercenti sed alteri. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum cōstat ex scriptura sacra Ge.iii. ꝙ diabolus prius tētauit mulierem ꝙ̄ virū. cui⁹ ratio poniẽ duplex. Prīa est: qr sciebat mulierem non esse tāte sapientie nec cōstātie quante virū. ⁊ iō facili⁹ eā supare credebat. ꝓpter maiorē autē sapiētiam ⁊ constātiam viri ab eo vinci timebat: si ipsum primo fuisset aggressus. ¶ Secunda est. qr facilius mediāte ipsa muliere existimauit se posse virum vincere: cum mulierem cognosceret a viro multū eē dilectam. ⁊ ideo ꝓbabiliter cogitare potuit ꝙ vir ipsi consentiret si ipa eū ad hoc iduceret ⁊ iportūa existeret sicut fuit. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rōnē in principio qn̄ diciẽ ꝙ diabolus non reputauit hoīem se esse maiorē: dicendū ꝙ imo reputauit sicut ⁊ homo maior ipso erat non in eē nature: sed in perfectione felicitatis ⁊ glorie/ ad quā eum esse idoneum agnouit: ⁊ ꝓpter hoc nō ꝓpter perfectionez nature homini diabolus inuidit: qr ⁊ in hoc se minorem ipso esse agnouit.

Circa distinctionem vigesimāsecūdā: i q̄ magr̄ determinat de peccato primi hoīs quantū ad eius originē ⁊ radicē ex qua cōsensus tentati hoīs suꝑuenit: Quero primo. vtrū peccatum parentū primorū fuerit superbia. ¶ Et videẽ ꝙ sic. qr appetit⁹ honoris ⁊ excellentie est peccatum supbie. Sz hmōi appetit⁹ fuit peccatū ipsoꝝ. hoc eīm quilibz appetiit qđ diabolus ipsi ꝓmisit. sed diabolus eis dignitatem ⁊ eminentiam repromisit dicens: eritis sicut dii scientes bonuz ⁊ malū. ergo ⁊c. ¶ Contra. quia peccatum gule non est peccatū supbie. Sed peccatum primorum parentum fuit peccatuz gule ⁊ inobedientie. peccauerunt enim qr de ligno vetito comederunt. ergo ⁊c. ¶ Responsio. vbi est videnduz Primo quesitum. Secūdo: an si vir non peccasset gen⁹ humanum originali iustitia spoliatum fuisset.

Quantum ad primum est sciendum ꝙ scđm aliquos etiā scđm cōmuniter loquentes act⁹ supbie est appetitus eminentie ⁊ honoris/ ⁊ in hmōi gloriari. Alii autem dicunt ꝙ actus superbie non est gloriari in honoribus nec coꝝ appetitus. talis eīm act⁹ est in cōcupiscibili: actus autem superbie est in irascibili. Et iō dicunt ꝙ actus superbie est se nimium ⁊ alium modicū reputare. vnde est vt dicunt reputatio seu assurrectio vẽ cordis tumor ⁊ erectio qua quis nimium reputat seipsum ⁊ alios parum. Ex quo iferẽ ꝙ superbia est quedaz audacia. nec enim audacia videtur aliud esse ꝙ̄ quedaz assurrectio siue tumor de proprio suo bono qđ nimis reputauit. non eīm audacia est tm̄ assurrectio ad maluz repellendum: sed etiam ad bonum proprium reputanduz hoc autem est superbia. quare ⁊c. ¶ Hoc premisso dicitur ꝙ mulier que primo tentata fuit ⁊ primo peccauit/ peccauit peccato ambitiōis superbie ⁊ gule. Ambitio enim est desiderium alicuius sibi indebiti. ⁊ hoc est de q̄ mulier fuit primo tentata a diabolo sibi dicente. eritis sicut dii scientes bonum ⁊ malum. quia illa audiens appetiit qđ sibi diabolus promisit seu predixit/ videlicet scientiam ⁊ diuinam equalitatem vel similitudinem. et hmōi appetitus seu desiderium secundum primam opinionem dicentium ꝙ actus superbie est appetitus honoris/ ⁊ excellētie/ fuit peccatū supbie: non autem secūdum alios probabilius forte dicentes ꝙ superbia est q̄dam audacia: sed fuit peccatū ambitionis. Peccauit etiam mulier vel antecedenter vel consequenter post p̄dictum peccatuz peccato superbie. non tm̄ enim concupiuit ⁊ ambiuit qđ sibi diabolus ꝓmisit: sed etiā se erexit/ ⁊ dignā hoc/ qđ sibi p̄dixerat diabolus/ reputauit. Tertio ⁊ vltimo peccauit peccato gule ad quod ipsaz peccata predicta impulere. Adam autez non peccauit per ambitionem vt Eua. non enim dixit ei diabolus qđ dixerat mulieri/ videlicz eritis sicut dii ⁊c. nec enim est verisiliẽ ꝙ ei credidisset/ esto ꝙ ipsi dixisset / cum sciētia p̄ditus esset: nec per consequens peccauit vt mulier ꝑ ambitionem appetendo scientiam ⁊ diuinam similitudinem. Sed Adam peccauit peccato contēptus ⁊ supbie ac gule. videns enim ꝙ mulier de ligno comederat: nec tamen mortua fuerat vt deus predixerat: quacunq̄ hora comederitis morte moriemini: diuinum spreuit p̄ceptum ⁊ putauit impune sicut ⁊ mulier fecerat se posse agere contra ipsum: ⁊ in hoc fuit peccatuz contēptus. peccatum autez superbie fuit (vt dicitur) in hoc ꝙ ipse videns suam dignitatem ⁊ eminentiam: putauit ꝙ pro tam modico deus cum non interficeret: sed sibi propter suaz excellentiam indulgeret. ⁊ in hoc peccauit peccato elationis quia nimis se reputauit: ⁊ tandem vltimo ad peccatum gule processit. ¶ Sed p̄dicta licet sint ꝓbabilia/ non tamen sunt certa: quia nec in scriptura expressa. qđ autem de scripturis non habet auctoritatem eadem facilitate contemnitur qua probatur. sed cōstat ꝙ ex scriptura non habetur ꝙ primi parentes peccauerunt alio modo ꝙ̄ peccato inobedientie ⁊ gule. licz eīm diabolus quando mulierem tentauit ipsi scientiam ꝓmiserit: tamen ꝙ ipsa mulier eā concupiuerit: ⁊ per cōsequens ꝙ peccato ambitionis peccauerit non habeẽ: sed tm̄ peccatum gule exprimitur: cuz subiungiẽ Gen. iii. Vidit igitur mulier ꝙ bonuz esset lignum ad vescendum ⁊ pulchrū oculis aspectuq̄ delectabile: et tulit de fructu illius ⁊ comedit. In his verbis euidenter apparet ꝙ nullum aliud peccatum exprimiẽ mulieris nisi tm̄ peccatum gule ⁊ inobedientie. non enim dicitur ꝙ fuerit elata: nec ꝙ ex ābitione sciētie: sz ex pulchritudīe ⁊ delectatiōe ipsi⁹ ligni vetiti ad ei⁹ esuz fuerit iclinata. Qtū ad virū aūt nihil ibi exp̄miẽ nisi ꝙ mulier postq̄

viro dedit: qui etiā comedit. Ex quo sequitur ꝙ peccatum primorum parētū qđ in sacra scriptura exprimitur non fuit pctm̄ superbie: sed gule ⁊ iobediētie. Vtrū aūt vltra istud peccatum aliud cōmiserit/ puta superbie vẽ aliquod aliud: dico ꝙ ꝓbabile est ꝙ sic. non tn̄ est sic sicut de peccato gule certū: qr nec est in scriptura exp̄ssuz. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum: dicitur a quibusdaz: ꝙ si vir nō peccasset/ sed tm̄ mulier/ ꝓles ex eis nata nō fuisset originali iustitia spoliata nec morti subiecta. qr licet mulier q̄ peccasset generationi prolis corruptā materiaz ministrasset: fuisset tamen purgata per virtutē seminis virilis ab oī corruptiōe: propter qđ ex illis seminibus fuisset caro mūda prolis formata. ¶ Sz quicquid sit de cōclusione ratio q̄ pro ipsa adduciẽ non cōcludit: qr falsum ⁊ omnino incōueniēs accipit ⁊ supponit: vez ꝙ ꝓpter peccatum primoꝝ parentum semē generationi debitum fuerit corruptū. propter peccatū eīm qđ formaliter est in anima/ nulla contrahitur macula in re aliqua corporali: nec econuerso propter aliquam seminis vel cuiuscunq̄ rei alterius corporalis maculam aliquam anima incurrit culpam. ⁊ ita esto ꝙ semē parētum esset infectū/ ex hoc proles non esset peccato obnoxia: nec aliqua iustitia sibi alias debita spolianda. quare ⁊c. ¶ Et ideo aliter est dicendū. Ad cuius euidētiam est sciendum ꝙ licet p̄ceptum de non comedendo lignuz non fuit datum primo ⁊ immediate a deo nisi tm̄ viro: ꝑ virum tamen postea fuit preceptum hmōi mulieri expressum. ¶ Primū/ vez ꝙ deus p̄mo ⁊ īmediate viro preceptuz dederit/ habetur expresse Ge.ii. vbi dicitur ꝙ tulit de⁹ hoīem ⁊ posuit eū ī paradisū voluptatis vt operareẽ ⁊ custodiret illū: p̄cepitq̄ ei dicēs: ex oī ligno padisi comede: de ligno autem sciētie boni ⁊ mali ne comedas in quocūq̄ eīm die ⁊c. Constat autem hmōi p̄ceptum nō fuisse mulieri tūc datuz cū nec mulier tūc temporis esset facta. quare ⁊c. ¶ Secundum/ vez ꝙ hmōi p̄ceptū postea ad eā ꝑuenerit: ⁊ ꝙ ad eius obseruantiam ipsam de⁹ obligari voluit: explicite nō habeẽ: sed expresse ⁊ euidēter arguiẽ ex hoc qđ .iii. ca. subiūgiẽ. vbi in pricipio habetur ꝙ dixit serpens ad mulierem. cur precepit vobis deus vt non comederetis ex omni ligno paradisi? cui respōdit mulier: de fructu lignorum que sunt in paradiso vescimur: de fructu vero ligni qđ est ī medio paradisi p̄cepit nobis de⁹ ne comederem⁹ ne forte moriamur. Ex hoc euidenẽ arguiẽ ⁊ habeẽ n̄ solū ꝙ hmōi p̄ceptū de nō comedēdo vtriq̄ fuit īpositū nō alteri tm̄: sz ēt ꝙ vtriq̄ fuit iūctū ne comederēt sub eiusdē pene districtiōe/ quā comedēdo incurrerēt ipso facto. hmōi aūt pena sub qua Ade fuit p̄ceptuz ne comederet / fuit mors nō tm̄ sua: sz etiaz totius hūani gn̄is: quā ipsi deus p̄dixit: cū ei dixit in quocūq̄ eīm die comederis ex eo morte morieris. Qđ aūt sub eadem mortis pena p̄ceptū hmōi ad mulierē ꝑuenerit: appet ex eius respōsione p̄dicta quā dedit diabolo qn̄ dixit. De fructu vero ligni qđ est in medio paradisi p̄cepit nobis deus ne comederemus ne forte moriamur.

His premissis videtur ad propositum esse dicēdū ꝙ Adā nō peccante sed Eua tm̄/ adhuc fuissz gen⁹ humanū ab eis descēdēs naturaliter originali iustitia spoliatum. ¶ Hoc pōt ꝑsuaderi ex p̄dictis. qm̄ cōstat (vt dictū est) ꝙ sub eadē districtione pene fuit Ade ⁊ Eue p̄ceptū ne comederēt de ligno scīe boni ⁊ mali de quo postea comederūt. constat etiam illam penaz mortis sub qua fuit vtriq̄ preceptuz ne comederent / fuisse impositā non tm̄ ipsis: sed etiā omnibus aliis descensuris seu nascituris ex eis. ergo oēs a primis parentibus naturaliter nati ⁊ nascituri eandem penam consecuti fuissent ⁊ incurrissent solo altero primo parente peccante quā peccante vtroq̄ ⁊ simul/ incurrerūt. ¶ Consequētia est euidens. qm̄ altero peccante tm̄ illam penaz incurrissent oēs ab eo naturaliẽ descensuri sub q̄ ipsis p̄ceptum extitit ne peccarent. sed vt dictum est sub eadez pena fuit ne peccarent comedendo de ligno preceptum ambobus coniunctim ⁊ vtriq̄ diuisim: ergo eandem penam incurrissent ab eis descendentes / si alter eorum tm̄ peccasset: quā incurrerūt quia ambo peccauerūt. sed pena quā nūc ex eorū demerito icurrim⁹ est duplex mors vna naturaẽ seu corporaẽ/ ⁊ altera spūalis: cui ē annexa carentia iustitie originalis. ⁊ istam duplicem mortē/ vez anime ⁊ corporis/ deus Ade isinuare voluit qn̄ ipsi dixit. in quocūq̄ die comederis morte morieris. per hmōi enim mortis replicationē/ duplicem designauit mortez p̄dictam: quarū vna sequitur ad aliam secūdum Bedā vnde ipse Beda in glossa sic ait. mortu⁹ est homo in anima cū peccauit: quia recessit a deo qui est vita aīe: quaz secuta est mors corporis discedente ab illo anima q̄ est vita corporis: que Ade euenit cū p̄sentez vitam finiuit. Hec Beda. Sic igitur apparet ꝓpositum: vez ꝙ eādez mortē vtriusq̄ tā corporalis ꝙ̄ spiritualis seu culpalis penam ⁊ ꝑ consequens originalis iustitie carentiā oēs a primis parentibus descendentes naturaliter incurrissent si alter tm̄ ipsorū peccasset/ quā nūc propter peccatum ipsorum oēs incurrerunt: qui tamē nō peccassz nullam penā ꝓpẽ peccatū alteri⁹ habuisset: sicut nec etiā modo aliquis primorum parentum propter peccatum alterius: sed tm̄ propter suum proprium est punit⁹. nec enim mortis penam sub q̄ vtriq̄ fuit datum preceptuz deus precipiens statuit infligendam nisi tm̄ transgredienti ⁊ sue proli ab eo per communem propagationem naturaliter descendenti. ¶ Ex quo vt videtur/ sequiẽ ꝙ si alter primorū parentū non peccasset/ propter peccatum alterius nec originalem iustitiaz quā accepit diuinit⁹/ amisisset: nec mortem aliquam incurrisset. ¶ Sz tunc est dubium: quia scđm predicta non magis peccatū Ade ꝙ̄ Eue fuit cā dānatiōis generis humani: cū tn̄ hoc in scriptura nō habeatur: sed potius cōtrariū. in tota enim sacra scriptura causa damnationis humani generis specialiter dicitur esse peccatum primi parentis. vnde apostolus .i. Corinth. xv. sicut in Adam omes moriuntur: ita ⁊ in Christo omes viuificāẽ. quare ⁊ cetera. ¶ Hoc dubium mouet ⁊ soluit Ansel. de conceptu virginis/ sic dicens. Querẽ cur sepius ⁊ specialius peccatū quo damnatum est genus humanuz imputetur Ade ꝙ̄ Eue: cum tamen illa prior peccauerit ⁊ Adam post et ꝑ illaz. Ad hoc tamen respondet subdens: Qđ ideo fieri estimo quia duorum copula tota intelligitur principalitate partis: sicut sepe per partem totum significatur vt queadmodum Adam in costa sua: que edificata in mulierem dici poterat Adam: sicut legitur quia deus masculum ⁊ feminam creauit eos: ⁊ vocauit nomen eoruz Adam. Hec Ansel. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio apparet solutio ex predictis.

Secundo quero. vtrum peccatū primorum parentum prouenerit ex ignorantia. ¶ Et videtur ꝙ sic. quoniam omne peccatuz est ex ignorantia qđ non est ex infirmitate seu impotentia nec ex malitia. Sed peccatum primorum parentum non fuit ex infirmitate. nec enim ante peccatum erant proni seu inclinati ad malum: sed potius ad bonum. ergo ⁊ cetera. ¶ Contra, quia

scðm ꝙ dicit Isido.de sum.bo.lib.ij.ca.xvij.Eua peccauit ex ignorātia.vñ apostol⁹.Uir nō est seduct⁹:mulier aūt seducta fuit. Adam vero peccauit ex īdustria:quia non seductus:sed sciens peccauit. ¶ Rñsio.vbi videndū est. Primo:an aliqua ignorantia sit peccatū. Secūdo:quesitum.

Quantum ad primum:est sciendum ꝙ ignorātia vt hic sumit̄:nō est quorūcūq; nesciā:sed illorū tm̄ quorum sciētia est homini necessaria ad salutē.constat em̄ ꝙ ignorantia aliorum nullū alicui foret peccatuȝ. Ex quo sequitur: ꝙ nec etiam ignorantia inuincibilis alicuius ad salutē necessarij est pctm̄.qm̄ nihil alicui īpossibile est ipsi necessarium ad salutē.sed vltra ignorātiā inuincibilem nō remanet nisi ignorantia affectata vel crassa. Ignorātia affectata ē ex volūtatis cōmissiōe vt cū q̄s vult aliq̄d qd̄ scire tenetur ignorare vt liberi⁹ quia sine remorsu/posset peccare. Ignorātia crassa est ex volūtatis omissione: vt cū q̄s aliquid vellet scire ad hoc tamē vt sciat nō vult laborare.ergo de ignorantia his duob⁹ modis vltimis sumpta tm̄ est intelligēdū qd̄ hic q̄rit̄/vȝ an aliq̄ ignorātia sit pctm̄. ¶ Hoc p̄misso dicēduȝ est. Primo.ꝙ nulla ignorātia vt scðm se sumpta formalr̄ est pctm̄. Scðo:ꝙ q̄libet ignorantiarū duaruȝ p̄dictarum habȝ aliquod annexū peccatū. ¶ Primum ꝓbatur.qm̄ qd̄ secundum se formalr̄ est tale vt absolute sumptū/est etiā tale vt ab omni alio separatū:sȝ nullius rei ignorantia vt sumpta per se sine oī alio est peccatū.nec em̄ aliqua ignorātia est peccatum/nisi ꝓpter voluntatē vt ignorātia affectata vel omissionē vt ignorātia crassa.ergo ꝛc. ¶ Confirmatur.quia si ignorātia crassa vel affectata vt per se sumpta formaliter eēt culpa/oīs ignorās ꝓpter cōmissionē vł omissionē eēt semper actu in culpa q̄diu maneret in ignorantia.hoc aūt est falsum.ipso enim penitente de illa commissione vel omissiōe q̄ fuit cā sue ignorātie remittitur culpa ipsi adhuc in ignorātia remanenti.esto etiā ꝙ nō sit de aliquo penitēs/nō semp̄ actu peccat q̄diu ī ignorātia manet sed tm̄ tūc peccauit qn̄ ignorātiā ipaȝ affectauit vel ad sciam qn̄ potuit laborare noluit.quare ꝛc. ¶ Secūdū/videlicet ꝙ quelibet ignorātia predictarum habeat annexū aliquod peccatum/apparet.qm̄ ꝯstat ꝙ taȝ omittere addiscere q̄ etiam appetere ignorare illud quod quis tenet̄ scire/est pctm̄.sed primum istorum est ignorantia crassa.scðm ignorātia affectata.g̃ ꝛc. ¶ Hec de p̄mo.

Quantum ad secundum est sciendum ꝙ ignorantia aliq̄n peccatū comitatur seu sequit̄ ꝛ aliquando antecedit.q̄ q̄dem ignorantia/vȝ peccatū aliquod antecedēs/pōt esse vel facti seu peccati in se:quia vȝ ignoretur illud esse:vel finis alicuius qui sequit̄ ad peccatū. ¶ Hoc p̄misso dicēdū ad q̄situ. Primo.ꝙ peccatū inobediētie p̄morum parētū non fuit ex ignorātia facti aliqua antecedēte: nec ēt aliqd̄ aliud peccatū/si aliquod in eis fuit pctm̄ ante istud. Secundo: ꝙ vtriusq; pctm̄ inobediētie fuit ex ignorātia seu opiniōe erronea alicuius cōcomitantis pctm̄. Tertio: ꝙ vterq; primorum parētū qn̄ peccauit seductus fuit:non tn̄ de eodem nec vniformit̄:sed potius differenter. ¶ Primū app̄et. qm̄ ꝯstat ꝙ vterq; sciebat sibi esse illicitū q: ꝓhibitum comedere qd̄ comedit.g̃ nō comedit nec p ꝯn̄s aliquis comedēdo peccauit ex ignorantia facti.q: vȝ hoc qd̄ fecit/sibi esse illicitū ꝛ p ꝯn̄s peccatū ignorauit.si etiaȝ hoc pctm̄ aliqd̄ aliud antecessit:nec illud etiā ex ignorātia ꝓcessit.nec em̄ est verisimile ꝙ aliq̄s p̄morum parētū ante qd̄cunq; pctm̄ ignorauit sibi esse illicitū qd̄ fuit illicitū:nec existimauit licitū qd̄ fuit illicitū vel econuerso cū ēt talis ignorātia ꝛ existimatio erronea siue falsa dicatur esse cōiter culpe pena:sed pena nō est in aliquo an culpam.quare ꝛc. ¶ Scðm:vȝ ꝙ p̄dictum inobedientie peccatū fuerit ex ignorātia alicui⁹ ꝯcomitātis ipm pctm̄/declarat̄.qm̄ sequela hm̄ōi culpe fuit mors tā corporalis q̄ etiā spūalis nō solū ipsorum p̄morum parētū:sȝ etiam oīm aliorum ab eis descēdētiū. sed hoc ipsi ignorauerunt:nec sequi ad suū demerituȝ crediderūt:lȝ sciuerint hoc sibi diuinit⁹ esse p̄dictū.ergo ꝛc. ¶ Minor ꝓbatur p Aug.sup Gen.li.xi.sic dicētē. Arbitror ꝙ mulier putauit deū alicuius significatiōis causa dixisse/si māducaueritis morte moriemini.at ideo tulit ꝛ comedit deditq; viro suo fortasse cuȝ verbo ꝑsuasorio:qd̄ scriptura tacēs intelligendū reliquit:aut forte nec suaderi iā op⁹ erat viro:qn̄ iā eo cibo mortuam nō esse cernebat. Hec Aug. Sic igit̄ apparet ex p̄dicta snīa Augustini ꝙ nec vir credidit seu certitudinaliter agnouit se ex peccato īobediētie moriturū:q: Euā post peccatū ipm viuā cernebat:nec etiam mulier. ꝓpter qd̄ respōdet tentāti diabolo dubitando.vnde Hugo de Sacra.lib.i.p̄te.vij.ca.iiij.sic ait. De⁹ dixit:quocūq; die comederitis morte moriemini.deinde mulier dixit.ne forte moriamur. serpēs nouissime intulit:nequaq̄ moriemini.deus affirmauit mulier dubitauit: diabolus negauit. ¶ Ex p̄dictis videtur corollarie concludendū:ꝙ vterq; primorū parentuȝ vel p̄ceptū sibi datuȝ sub certa districtiōe pene male intellexit:vel peccato īcredulitatis ꝛ dubietatis peccauit ¶ Hoc apparet.quia aut quilibet intellexit se ꝓpter esum moriturū:aut nō.si primuȝ/cum hoc non crediderit vt ex predictis claruit peccato incredulitatis peccauit.si secundum: male et indebite intellexit.quare ꝛc. ¶ Tertium ꝛ vltimum: vȝ ꝙ vterq; licet differēter seductus fuerit:probatur per Hugo.de Sacra.lib.i.sic dicentem.mulier non solum similitudinē dei cū scia boni ꝛ mali inordinate appetijt:sed etiā in tātā ꝓlapsa peruersitatem fuit/vt crederet deum ex inuidia lignuȝ sciētie boni ꝛ mali prohibuisse:ne homo ex eo gustando ad equalitatem dei pertingeret.voluntaria g̃ malitia se cōtra deum erexit peruerse contra ipsum volēdo:ꝛ impie de deo sentiendo. Adam vero non est seductus:quia qd̄ diabolus promisit/falsum esse sciuit:nec idcirco pomuȝ vetitū comedit ꝙ per illam comestionem deo parificari vellet:sed tm̄ ne mulierem contristaret:maxime q: putauit se ꝛ mulierem mortem euadere ꝛ post per penitentiaȝ posse deum placare. Hec Hugo. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio dicendum ꝙ peccatum ipsorum fuit non ex ignorantia nisi modo predicto:nec ex infirmitate seu passione:sed ex mera libertate ꝛ electione. ¶ Ad aliam in contrarium dicēdum:ꝙ apostolus intendit Adam non esse seductum nō vniuersaliter seu totaliter:sed ꝙ non fuit seductus consimiliter sicut Eua: vt supra patuit per Hug.

Circa distinctionem vigesimātertiā/in qua magister determinat de tentatione p̄morum parentū: Quero p̄mo de quodā de quo ī speciali fit in litera mētio specialr̄/vȝ vtrū de⁹ possȝ facē aliquā volūtatē īpeccabilē ꝑ naturā. ¶ Et videt̄ ꝙ sic q: oē qd̄ de⁹ pōt facē aliq̄ mediante/potest immediate sine illo facere p seipsuȝ.sȝ deus potest facere volūtatē impeccabilē grā mediante vt apparet de voluntate cuiuslibet beatorum.ergo ꝛc. ¶ Contra.quia omnis volūtas impeccabilis est inobliquabilis.sed nulla voluntas nisi tantūmodo increata

potest esse īobliquabilis.ergo ꝛc. ¶ Respōsio.vbi sic ꝓcedam. Primo em̄ excludā vnam opinionē. Secundo dicam aliter ad questionem.

Quantum ad primum est opinio cuiusdam doctoris ponētis duas ꝯclusiones. Prima est: ꝙ deus potest facere voluntatem impeccabilem mediāte aliquo ipsi dato. ¶ Scða est:ꝙ non potest ipsaȝ facere impeccabilem ꝑ naturam suā omī habitu circūscripto. ¶ Primā ꝓbat.qm̄ oīs habitus faciēs difficultatē in volūtate ad peccandū potest tm̄ intendi a deo ꝙ causabit ī ipsa impossibilitatē.sȝ aliquis habit⁹ existens ī voluntate nostra reddit eam difficilē ad peccādū.ergo ꝛc. ¶ Secundam/vȝ ꝙ volūtas creata non possit esse impeccabilis per seipsam sine habitu mediante:ꝓbat.qm̄ omnis voluntas q̄ per naturam suaȝ est impeccabilis est ꝑ naturam suā regula inobliquabilis.sed nulla volūtas creata pōt esse inobliquabilis regula. sola em̄ volūtas diuina est talis: vȝ inobliquabilis regula.ergo ꝛc. ¶ Sed ꝯtra opinionem istā arguo:ꝛ p̄mo cōtra ei⁹ primaȝ ꝯclusionem: dicētem ꝙ volūtas creata potest esse impeccabilis habitu mediante.qm̄ aut intelligit ꝙ volūtas efficiat̄ impeccabilis mediāte habitu tanq̄ illo ꝑ qd̄ ipsa voluntas sit impeccabilis immediate: aut tā q̄ illo quo existente in volūtate ipsa volūtas est impeccabilis nō ꝓpter ipsuȝ habitū:sed tm̄modo propter deū eam faciētē impeccabilē ꝑ seipsum:licet non nisi existēte in ipsa hm̄ōi habitu supradicto. Sed neutruȝ horuȝ pōt poni. primū em̄ est falsuȝ.secūdum non est ad ꝓpositum.g̃ ꝛc. ¶ Probatio prime partis minoris.qm̄ ꝑ illud quo volūtas efficitur impeccabilis redditur impotēs ad aliquē possibilē sibi actū. sed nullus habitus nec aliquod ens creatū pōt voluntatem impossibilitare ad aliquē actū sibi ex se possibileȝ. non magis em̄ aliquod ens creatum pōt voluntatis aliquē actū suspendere q̄ ignē vel quodcunq; aliud principium actiuū ne agat in passum sibi approximatum ad effectū ipsi debitū impedire.ergo ꝛc. ¶ Confirmat̄.q: non magis voluntas impossibilitat̄ ꝑ habitum aliquē creatum ad volendū aliquid vel nolendū q̄ intellectus ad intelligendū vel sensus ad sentiendum.sed ꝑ nullum habitum vel qd̄cunq; aliud ens creatū pōt intellectus impossibilitari ad ītelligendū nec sensus ad sentiēdū:nec etiā sensitiu⁹ appetitus ad actū sibi debitū.ergo ꝛc. ¶ Preterea arguo sic ad idē.non magis aliquis habitus impossibilitat potētiā ad actū oppositū:q̄ necessitat ipsam ad actū ꝓpriū. sed nullus habit⁹ necessitat volūtatē nec ēt intellectuȝ ad actū suū ꝓpriū. quocūq; em̄ habitu ī volūtate exn̄te pōt volūtas ipa sibi relicta ꝯformit̄ vel difformiter eligere recto dictamini rōnis.g̃ ꝛc. ¶ Cōfirmat̄.q: potēs difformit̄ recto dictamini rōnis eligere/pōt peccare.sed volūtas quocūq; habitu informatā pōt sibi dimissa eligere ꝯtra dictamē debitū rōnis.nullus em̄ habit⁹ necessitat volūtatē ad electionē rectā:nec ꝑ ꝯn̄s cā impossibilitat ad obliquā.q̄re ꝛc. ¶ Scða ps minoris/vȝ ꝙ si intelligat̄ volūtatē fieri īpeccabilem mediāte hītu non tanq̄ illo q̄ volūtas ipa sit peccabilis:sed p̄cise tāq̄ illo sine q̄ exn̄te de⁹ nō facit volūtatē īpeccabilē:non sit ad ꝓpositū:app̄et.qm̄ hoc mō ita posset dici ꝙ aīa cuiuslibet beatorum est beata mediāte celo:cū ipaȝ de⁹ beatificet in celo nō alibi exn̄tē:nec magis habit⁹ aliq̄s opat̄ ad īpeccabilitatē q̄ celū vel qd̄cūq; aliud p̄ter deū ad eternā felicitatē.g̃ ꝛc. ¶ Confirmat̄.q: aut sine tali habitu exn̄te posset de⁹ facere volūtatem impeccabilē:aut nō. Si sic ꝛ hoc mō facit impeccabilē quēlibȝ beatorum:g̃ ad hm̄ōi impeccabilitatē nihil facit talis habitus.si nō:g̃ hm̄ōi impeccabilitas habet esse immediate a tali habitu. quod est falsuȝ vt superius est argutum.quare ꝛ cetera. ¶ Ex p̄dictis secūdo apparet falsitas secūde conclusionis dicentis ꝙ volūtas nō pōt esse impeccabilis per se ipsam. Si em̄ intelligat ꝙ non possit esse per se impeccabilis passiue/falsum est.sic em̄ est seu esse potest īpeccabilis sicut beatificabilis.est aūt beatificabił passiue per se omni ab ea alio circūscripto.g̃ ꝛc. Si autem intelligat ꝙ nō pōt esse beatificabilis nec impeccabilis ꝑ se actiue: cōcedo. solus em̄ de⁹ pōt ipam beatificare ꝛ impeccabileȝ facere effectiue/ actuȝ obliquū ipsi possibilē quēlibet suspēdēdo/ vt inferius in sequēti articulo ostēdetur. ¶ Confirmatur.q: aut voluntas pōt esse impeccabilis aliquo habitu mediāte:aut passiue ꝑ se deo faciente omni alio circūscripto.sed p̄mum nō potest poni vt ꝓbatū est.ergo ꝛc. ¶ Ad p̄mam rationem ꝓ p̄ma cōclusiōe/qn̄ dicit̄ ꝙ oīs hīt⁹ faciēs difficultatē ꝛc. Dico ꝙ ista maior est falsa.licet em̄ habitus intēsus auferat potentie omnem facilitatē:non tamen omnē possibilitatē.ꝛ ideo licet voluntas alio habitu informata non possit in actū in quē poterat ante faciliter/potest tn̄ simpliciter. nec sequit̄:hec potentia nō potest ī aliquē actum faciliter:g̃ nec potest ī eū simpliciter. quare ꝛc. ¶ Ad secundam q̄ ꝓ alia ꝯclusione adducit̄:qn̄ dicitur ꝙ oīs volūtas ꝑ naturam suā impeccabilis est regula inobliq̄bilis:concedo.eo em̄ modo quo volūtas est impeccabilis est inobliquabilis. Sȝ tūc ad minorē que dicit ꝙ nulla volūtas creata pōt esse per se inobliquabilis regula. Respōdeo ꝙ volūtas per illud est impeccabilis cuius virtute est sibi oīs act⁹ obliquus īpossibił.hoc aūt ē solus de⁹ nō aliq̄s habit⁹ creat⁹.ꝛ ita ꝯcedēdū est ꝙ volūtas nō est absolute seu simpliciter ꝛ vł̄r impeccabił ꝑ se/ nec etiā aliquo habitu mediāte:sed tm̄ solo deo omīpotēte eā īpeccabilē faciente:q: ad actuȝ obliquū ꝑ se ipaȝ impossibilitāte/q̄cūq; habitu circūscripto.q̄re ꝛc. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secūdum: vbi aliter ē dicēdū:est sciēdū ꝙ volūtatē eē īpeccabilē/ qd̄ nihil aliud est q̄ ipaȝ nō posse ī actū obliquū aliquē:dupliciter pōt intelligi. Uno mō ꝙ ipa volūtas sit impeccabilis stāte vł̄i influētia p̄me cause:qua q̄dē assistit cuicūq; cause secūde ad ꝯcausandū cū ea effectū ipsi possibilē. Uel si nō est necessaria cōcausalitas p̄me cause:saltē ipa p̄ma cā nō impedit (cū posset) scðam cāȝ agere:sȝ ꝑmittit. Alio mō ꝙ volūtas creata sit īpeccabilis virtute p̄me cause ipsi non coagētis vel eā agere nō sinētis ad aliquē actū obliquū. ꝛ hoc mō volūtas eēt īpeccabilis nō stāte vł̄i prime cause influētia sed mutata. ¶ Hoc p̄misso pono tres ꝯclusiones. Prīa est:ꝙ volūtas creata nō pōt fieri īpeccabilis primo mō/vȝ stāte vł̄i influētia p̄me cause. ¶ Hec ꝓbat̄.qm̄ qd̄ est ex se p̄ncipiū aliquorum actuū ꝓductiuū/ eque pōt in vnū illorum sicut ī alterū/quocūq; alio postposito vel remoto qd̄ nō est illius act⁹ ꝓductiuū nec impeditiuuȝ.sed oīs volūtas creata vel creabił est ex se ꝓductiua electionis recte q: ꝯformis/ꝛ oblique quia difformis recto dictamini rōnis.nullus aūt habitus nec aliquod aliud ens creatū est p̄ncipiū horum actuuȝ ꝓductiuū nec impeditiuū/nisi forte obiectū vel act⁹ intelligēdi.qd̄ esto ꝙ sit verū:nihil ad ꝓpositū.g̃ oīs volūtas creata vel creabilis pōt stante vł̄i influētia eligere ꝯformiter vel difformiter recto dictamini rōnis. Sȝ oīs talis est peccabilis.g̃ ꝛc. ¶ Cōfirmat̄.q: nō pōt eē īpossibili⁹ volūtati difformit̄ recto dictamini eligē q̄ calido calefacē vel cuicūq; alteri cause naturali ad suū effectū agē.sed stāte vł̄i influētia p̄me cause īpossibile ē calidū nō posse calefacē:ꝛ aliā quācūq; cām scðaȝ ad suū effectū nō posse agē.g̃ nec volūtas aliq̄ pōt fieri impotens

ad difformiter recto dictamini eliciendū: ⁊ ꝑ consequens ad peccandum. quare ⁊c. ¶ Sed cōtra rationeȝ pdictā forsitan arguetur. qm̄ sequit̄ vt videtur ꝙ volūtas possit peccare: quia potest ad electionem discordantē a recto dictamine agere. deus enim non potest peccare: cuȝ tamen possit ad talem electionem sicut ⁊ quodcūqȝ aliud possibile agere. quare ⁊c. ¶ Respondeo ꝙ non est simile de voluntate creata ⁊ increata ad actum electionis agente. quoniam volūtas increata non vult aliquid vt creata: nec eligit actu aliquo que producit. ⁊ ideo licȝ ad eandem electionem obliquā quia discordē recto dictamini intellectus agat voluntas increata ⁊ creata: quia tamen hmōi electio non est praua seu indebita nisi quia ipsa mediante eligitur eius obiectum: ideo cum per ipsam deus nō eligat aliquid nec velit: sed tm̄ ipsaȝ respiciat vt effectum: nullum est nec esse potest peccatū vt est ab ipsa: sed tm̄ vt est a volūtate creata: que sola nō autem increata tenetur vitare actuȝ a recto intellect⁹ dictamine discordantē. quare ⁊c. ¶ Ex pdicta cōclusione sequitur corollarie: ꝙ stante vniformiter supradicta vniuersali īfluētia prime cause nec beati essent magis impeccabiles q̄ viatores: nec beati etiam essent magis q̄ damnati in bono confirmati: nec e conuerso etiā dānati magis in malo q̄ alij obstinati. ¶ Hoc apparet tam ex predictis q̄ ex alibi prolixius declaratis. ¶ Secunda conclusio est: ꝙ deus potuit facere voluntatē impeccabilem secundo modo / vȝ ei ad nullum actum obliquū ipsi possibilē coagendo: vel ipsam nullū talē actū agere permittendo. ¶ Hec pbatur. qm̄ potens omneȝ actū indebitū voluntatis suspendere seu impedire pōt ipsam voluntatē impeccabilem facere isto modo. sȝ de⁹ ipse p se quocūqȝ alio circunscripto potest impedire seu suspēdere omnē actū indebitū voluntatis. potest enim prima causa oēm effectum cuiuscūqȝ secūde cause suspēdere: vel ipsi ad eū nō coagendo: sine ipa eī coagēte causa scđa non potest agere: vel si pōt / ipsaȝ agere non sinēdo. ergo ⁊c. ¶ Ex hoc sequitur corollarie. Primo ꝙ volūtas impeccabilis non est nec esse pōt a voluntate peccabili alterius rōnis. ¶ Scđo: ꝙ nulla volūtas creata pōt eē simpliciter ⁊ absolute impeccabilis. ¶ Primuȝ apparet. qm̄ voluntas non est impeccabilis nec pōt esse nisi illa cui de⁹ nō vult coagere vel quā nō sinit agē ad actū aliquē obliquū. illa aūt ē peccabil̄ quā sinit agere ad quēcūqȝ possibilem ipsi actū. sed eiusdē rationis est volūtas: ī. non eadē in nūero potest esse illa quā deus nō permittit indebite agere ⁊ illa quā sinit agere omni mō ergo cū per nihil aliud volūtas impeccabilis ⁊ peccabilis distinguant̄ nisi quia vni ⁊ non alteri deus coassistit ad sic vel aliter eligēdū: sequit̄ ppositum / vȝ ꝙ volūtas impeccabilis non sit a voluntate peccabili alterius rationis. ¶ Confirmat̄. qr sicut se habet calidū nō potens calefacere ad calidū qđ potest calefacere: ita et volūtas impeccabilis ad peccabilem. Sed calidū non valēs calefacere deo eius actū suspēdente / vt ignis triū pueroꝝ / non est alteri⁹ rationis ab aliquo alio calido calefaciēte. ḡ ⁊c. ¶ Scđȝ corollariū sequitur ex predicto. qm̄ qđ est ex se tale non pōt esse simpliciter et absolute nō tale. ¶ Hoc appet in exēplo: qr cm̄ calidū sibi dimissum est ex se calefactiuū / ideo nō pōt simpliciter: sed tm̄ supnaturaliter esse impotens ad calefaciēdū. Sȝ sicut calidū est ex se calefactiuū: ita ⁊ oīs volūtas possibilis potest ex se conformiter vel difformiter recto dictamini rationis agere: ⁊ per consequens peccare. ḡ ⁊c. ¶ Hoc modo non alio sunt intelligende om̄es auctoritates doctorum omnium dicentiū ꝙ deus non potest facere aliquam voluntatem impeccabilem per naturam. sicut etiā non potest facere calidum qđ nullo modo sibi relictuȝ possit calefacere: nec hominēȝ qui non possit ridere: ita nec volūtatē que nō possit peccare: ⁊ e cōuerso eo modo pōt facere voluntatem impeccabilem quo potest impedire calidū ne calefaciat / ⁊ hominem ne rideat. hoc autem deus potest facere tm̄ p seipsum quocūqȝ alio circūscripto: ḡ ⁊ voluntatem pōt facere impeccabilem absqȝ gratia aliqua mediante. ¶ Tertia ⁊ vltima ꝯclusio est: ꝙ nihil aliud citra deū pōt facere mō pdicto voluntatē impeccabilē. ¶ Hec apparet. qm̄ solū illud pōt facere voluntatē impeccabilem dicto mō / qđ potest suspendere omnem actū obliquū ipsi possibilem. sed hoc non pōt facere nisi deus: sola em̄ pma causa potest vt dictū est effectū cuiuscūqȝ secunde cause suspēdere. ergo ⁊c. ¶ Ex hoc potest ꝯcludi corollarie falsitas opiniōis pdicte in pcedenti articulo improbate / eoꝝ qui dicūt voluntateȝ posse fieri impeccabilem aliquo habitu mediāte. qm̄ solo illo ⁊ nullo alio mediante voluntas pōt fieri impeccabilis / cuius virtute actus obliquus in quē voluntas ipsa ex se potest / ipsi redditur seu efficitur impossibilis. hoc autē nō potest esse (vt dictum est) aliquis habitus nec aliquid aliud nisi deus. quare ⁊c. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationē in principio dicēdū: ꝙ licet nulla voluntas creata vel creabilis possit esse ex se inobliquabilis: qr nec simpliciter impeccabilis (vt dictū est) potest tñ esse inobliquabilis eo modo quo impeccabilis: videlicet modo in precedentibus explicato.

Secundo quæro de cognitione hoīs ī statu innocentie: de quo vltimo determinat hic magister. Utrū vȝ primus homo in statu innocētie cognouerit deuȝ ⁊ alia clarius q̄ nos mō cōmuniter cognoscamus. ¶ Et videt̄ ꝙ sic. qm̄ cuȝ ignorātia sit culpe pena / clarior ⁊ pfectior videt̄ fuisse añ culpā sciētia q̄ sit mō. sȝ ī statu īnocētie nulla fuit culpa: ḡ illo manēte pfectior fuit in hoīe cognitio q̄ sit mō. ¶ Cōtra. qr maior seu pfectior scia nō arguit̄ ex maiori īnocētia: cū multi innocētes sint ignorantes: ⁊ peruersi ac reprobi sint scientes. ergo ppter statū innocētie nō sequitur ꝙ clarior fuerit in hoīe tūc sciētia q̄ sit mō. ¶ Responsio. vbi est vidēdū. Primo quō pmus hō cognouit deuȝ in illo statu. Scđo quō alia ab ipso: ⁊ que: vtruȝ vȝ oīa an tm̄ aliqua.

Quantū ad primū: sciendum ꝙ de deo triplex notitia est possibilis / vȝ beatifica q̄lis est īntuitiua: ⁊ nō beatifica: q̄ ē duplex / vȝ notitia fidei / ⁊ alia abstractiua clarior q̄ sit fides. ¶ Hoc pmisso pono tres cōclusiōes. Prima est: ꝙ pmus hō nō cognouit in statu innocētie deū notitia intuitiua. ¶ Hec appet. qr pm⁹ hō ī statu īnocētie nō fuit beat⁹ nec habuit actū aliquē btīficū. Sed act⁹ intuitiue cognitiōis dei est beatific⁹. ḡ ⁊c. ¶ Cōfirmat̄. qr nullū aliū nisi Paulū vsqȝ ad tertium celū raptū ꝯcedūt doctores catholici actū hmōi habuisse: nec est verisile ꝙ de⁹ hūc actū mirificū ꝯtulerit alicui post ipȝ mortalit̄ delinquenti. sȝ ꝯstat ꝙ pm⁹ hō mortaliter peccauit. ḡ hūc actū nō habuit in statu innocētie q̄ pcessit. ¶ Scđa ꝯclusio est: ꝙ pm⁹ hō habuit ī statu innocētie dei notitiā aliquā abstractiuam. ¶ Hec probatur. qm̄ scđȝ Aug. x. sup Ge. in illo sopore: de q̄ dr̄ Ge. ij. ꝙ imisit de⁹ soporē in Adā: Ade mēs fuit particeps curie angelice īntrās in sctūariū dei. ¶ Ex hoc arguit̄. qm̄ p hmōi īgressuȝ in sctūariū supnū nō pōt ītelligi aliud q̄ aliq̄ notitia diuinalis: q̄ habuit eē vel notitia fidei vel īntuitiua vel abstractiua. sȝ nō pōt dici ꝙ fuerit notitia fidei: quia per talem ipse non fuisset particeps curie angelorum: nec intrasset in supernuȝ sanctuariū aliter q̄ q̄libet fidelium viatorum. nec potest poni notitia intuitiua vt dictum est. ergo ⁊ cetera. ¶ Si queratur qualis est huiusmodi notitia abstractiua: Respondet̄ ꝙ est notitia fidei superior: sed intuitiua inferior ⁊ imperfectior. ¶ Tertia ⁊ vltima cōclusio est. ꝙ an primus homo habuerit in statu innocētie notitiā fidei qualē nos habemus / nō est certū. ¶ Hec apparet. qr ꝯstat primū hoīem in illo statu deū cognouisse nō alit̄ q̄ p inspirationē. Unā Hug. de Sacra. parte. vi. cap. xiiij. de hoc loquēs / sic dicit. Cognouit homo creatorē suū nō ea cognitione que foris ex auditu solo percipit̄: sed ea poti⁹ que intus p inspirationē ministratur. Hec Hug. Qualis aūt hmōi tūc inspirata homini dei cognitio fuerit nō habet̄. Potuit enim deus homini tunc inspirare pcise cognitionē fidei talē qualē habet quilibet fideliū aliqn̄ in presenti: vl̄ nō talē sed aliā ab ista alterius rationis: ⁊ hoc videt̄ pbabilius: cū nec etiā nūc deus infundat alicui fideliū fidei actū sed tm̄ habitū. secūdū em̄ Aplm̄ ad Ro. x. Fides ē ex auditu. qđ intelligēdū est nō de habitu fidei saltē primo / sed de actu. in primo autē hoīe actus cognoscendi deum nō fuit ex auditu: sed tm̄ hoc modo esse potuit in Eua aliqs talis actus: cū ipsi pceptū diuinū p Adā fuerit explicatū. ergo ⁊c. ¶ Nec valet si cōtra hoc arguat̄. qr oīs habēs gratiā habet fidē. quia hoc est veruȝ de fide que est habitus: non aūt de illa que est act⁹. ⁊ ita esto ꝙ primus homo fuerit creatus in gratia gratū facientē: qđ tñ nō videtur esse certū: ex hoc non sequit̄ ꝙ aliqs in ipso fuerit fidei actus sed tm̄ habit⁹. quare ⁊c. ¶ Ex predictis sequit̄ ꝙ clariorē notitiā habuit homo de deo in statu innocentie q̄ in isto. perfectior em̄ fuit illa notitia abstractiua per quā secundū Aug. vbi supra / Adaȝ fuit particeps curie angeloꝝ: ⁊ ingressus est sanctuariū ipsoꝝ. sed si etiā vltra illā habuit fidei notitiā / pfectior fuit illa que sibi extitit diuinitus īspirata q̄ nostra que ē ex auditu ſm Aplm̄ naturalr̄ acqsita. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secūdū est sciendum: ꝙ res create ⁊ creabiles sunt cognoscibiles tā in verbo notitia matutina q̄ in gñe proprio notitia vespertina intuitiua ⁊ etiā abstractiua. In verbo etiaȝ videnī dupliciter posse cognosci. qr vno modo pñt cognosci in verbo hoc est in deo intuitiue. Alio mō in ipo tm̄ abstractiue cognito. ¶ Hoc premisso videt̄ quantum ad istū articulum eē dicendū primo. ꝙ primus hō in statu innocentie non cognouit creaturas in verbo intuitiue cognito: potuit tamen eas cognoscere in ipso cognito abstractiue. Secūdo. ꝙ cognouit eas in proprio genere / nō tamē om̄es sȝ aliquas potuit cognoscere intuitiue ⁊ alias non / sed tātummodo abstractiue. ¶ Primū apparet. qm̄ notitia rerum in verbo intuitiue cognito exigit ⁊ supponit notitiam verbi intuitiuā: sed talē (vt dictū est) nō habuit in statu innocentie primus homo. ergo ⁊c. ¶ Ex hoc sequitur per contrarium arguendo: ꝙ potuit res cognoscere in verbo cognito abstractiue. quoniam sicut intelligens deū intuitiue potest in ipso vt sic cognito alia cognoscere: ita ⁊ eum intelligēs abstractiue potest alia cognoscere in ipso vt cognito isto modo. Sed vt dictū est: primus homo habuit in statu innocentie dei notitiā abstractiuā. ergo ⁊c. ¶ Scđm / vȝ ꝙ creaturas in proprio genere cognouerit: pbat̄ per illud qđ habet̄ Geñ. ij. vbi dicitur ꝙ formatis domin⁹ deus de humo cunctis animantibus terre ⁊ vniuersis volatilibus celi adduxit ea ad Adam vt videret qd vocaret ea: om̄e em̄ qđ vocauit Adā aīe viuētis manifestū est nomen eius. Sed cōstat ꝙ om̄e illud ad qđ significandū qs nomē imponit ītelligit. ergo ⁊c. ¶ Q: aūt non omnia sed aliqua intelligere potuerit intuitiue / saltem naturaliter loquendo: apparet. qm̄ non existētia nō possunt ab aliquo intellectu creato naturaliter intelligi intuitiue sed tm̄modo abstractiue: existentia aūt tam abstractiue q̄ ēt intuitiue. ergo nō magis primus homo potuit in statu innocētie q̄ mō intelligere in pprio gñe ītuitiue aliqd nō existēs. vnde existētia sibiqȝ pñtia qualia fuerūt illa qb⁹ nomina imposuit que ad eum deus adduxit intelligere intuitiue potuit: vel quātū ad ipsarū substantias: supposito ꝙ substantie sic sint ab intellectu creato intelligibiles in hoc statu: vel si nō / saltē ab intellectu quātū ad accñtia sensibilia ipsorū. Alia aūt nō existentia vel absentia potuit intelligere abstractiue. ¶ Si autē querat̄: an creata oīa tunc intellexerit: potest dici ꝙ sic illa intellexit quibus noīa imposuit: nō aūt om̄ia alia vt videt̄. solus em̄ intellectus anime Christi nouit oīa / nō aliquis ali⁹ creatus. ¶ Sed tunc est dubiū: an rerū notitie fuerint ī primo hoīe effectiue seu causaliter a seipso / an supnaturaliter a deo. ¶ Ad hoc videtur dicendū ꝙ a seipso: nisi forte tot fuerint ꝙ nō posset ad tot insimul producēdas agere aliquis intellect⁹ creatus. ¶ Sic ad questionē. ¶ Ad rationem in principio patet solutio ex predictis. non enim fuit in primo homine clarior notitia propter suam innocentiam: sed propter causam aliam.

Circa distinctionem vigesimā quartā in qua magister determinat de potentia quā homo ante casum habuit p quā ⁊ stare potuit Quero primo. Utruȝ homo per liberū arbitriū sine gratia gratum faciente potuerit malo resistere et in innocētia pmanere? ¶ Et videt̄ ꝙ sic. quoniā potens per se eligere eligendū ⁊ respuere respuendū / potest malo resistere ⁊ in bono manere. sȝ homo per se siue suū liberū arbitrium potest quocūqȝ alio circunscripto eligere qđ dictat recta ratio eligēdū / ⁊ respuere respuendū. ergo ⁊c. ¶ Contra. quoniā om̄is potens malo resistere ⁊ in bono manere / pōt proficere. sed nullus per se sine diuina gratia mediāte pōt pficere: cū non possit vitā eternam acquirere: quia gratia dei vita eterna ergo ⁊c. ¶ Responsio. vbi est videndū: Primo qd est arbitriū liberū. Secundo est respōdendū ad q̄situm.

Quantum ad primum: quidam dicunt ꝙ liberum arbitrium cōsistit tm̄ in intellectu: quo arbitrante seu iudicante voluntas necessario fertur in hoc qđ iudicatum est. Alij autē dicunt contrariuȝ. cū enim intellectus sit potētia nō libera sed totaliter naturalis sola autē volūtas sit libera: p ꝯñs dicunt ex hoc inferēdo: ꝙ liberū arbitriū precise in voluntate consistit. Alij dicunt ꝙ cōsistit in vtroqȝ / vȝ tam in intellectu q̄ in voluntate: sed principalius in intellectu. ⁊ secundū alios principalius in voluntate. ¶ Sed nullus istorū modorū potest stare. quoniā arbitriū liberuȝ dicit duo / vȝ arbitrium qđ est actus dictādi seu sentētiādi: ⁊ liberū qđ est actus volendi vel nolēdi. nec enim libertas voluntatis est aliud q̄ voluntas: que quidem volūtas (vt alias est ostensum) significat ipsum volendi actum productū ⁊ cōnotat eius principium pductiuum. Sed constat ꝙ ista duo predicta nō cōsistunt in solo intellectu / nec ī sola voluntate. nec em̄ libertas est ītellectus nec ei⁹ act⁹ nec arbitrari est actus voluntatis. ergo arbitrium liberum nō consistit tm̄ in intellectu / vt dicit prima opinio / nec tm̄ in voluntate / vt dicit secunda / nec principalius in intellectu / vt dicit tertia / nec pncipalius in volūtate vt dicit quarta. qđ em̄ importat aliqd qđ nullo mō consistit in aliquo nō cōsistit principalius in illo. Sed arbitriuȝ liberum dicit duo: quoꝝ vnum / puta arbitriū / nul

lo modo est volũtatis:⁊ alterũ/puta liberũ/non cõsistit in intellectu.ergo ⁊c.¶Preterea falsum est qđ dicit p̃ma opinio/vȝ ꝙ voluntas necessario ferẽ super hoc qđ dictauit antea intellectus:si em̃ qđ intellect⁹ dictat eligendũ voluntas necessario eligeret:⁊ qđ dictat respuẽdum necessario respueret:nõ esset in creatura rationali arbitrium liberũ:sed magis necessariũ:quod est falsuȝ. quare ⁊c.¶Et ideo quantũ ad istum articulũ aliter est dicendũ. Ad cuius euidentiã est sciẽdũ/ꝙ cũ dicit arbitriũ liberũ/liberũ quod est adiectiuuȝ potest specificare seu determinare vel ipsum arbitriũ post qđ immediate ponitur:vel actum volũtatis/puta electionẽ vel respuitioneȝ que post arbitriũ sequit. Aliter tñ actus eligẽdi sequens arbitriũ:⁊ aliter ipsum antecedẽs arbitriũ dicit liberũ. Actus em̃ eligẽdi/vel respuendi volũtatis dicit primo liber/nõ ei⁹ arbitrium/nisi vt habet aliquẽ ordinem ad ipsum.¶Et si dicat:cũ adiectiuũ nõ determinet nisi illud cui apponit substantiuum quomodo/ergo liberum hic arbitrio appositum potest determinare seu specificare aliũ actũ q̃ ipsuȝ arbitriũ?¶Ad hoc potest dici ꝙ liberũ act⁹ specificatiuũ nõ significat aliqđ p̃ter actũ.nec em̃ actus aliquis volũtatis dicit liber aliquo mediante in eo existente:sed tñ semetipso:quia vȝ sic ꝓducto/puta cõtingẽter nõ necessario. Ad hoc autem ꝙ sic ꝓducat/vȝ cõtingenter/nõ requirit aliquid in principio productiuo nec in actu producto distinctũ ab ipso magis q̃ ad hoc ꝙ ꝓducat aliquid ab aliquo naturaliter ⁊ necessario.Et ita cũ dr arbitriũ liberũ/ly liberuȝ si dicit aliquid ab arbitrio distinctum illud nõ est aliud q̃ actus ipse eligendi vel respuendi sequẽs ipsum arbitriũ licet hoc mõ non dicat arbitriũ liberũ sine copula:sȝ magis ⁊ ꝓprius diceret cũ coniunctione interposita inter liberum ⁊ arbitriũ/dicendo arbitriũ ⁊ liberum.nõ enim proprius potest dici arbitriũ liberũ isto modo/q̃ intellectio volitio vel nolitio:cũ nec arbitriũ sit aliud q̃ actus intelligendi seu dictãdi:nec liberũ aliud q̃ actus eligendi vl' respuẽdi:⁊ ideo liberũ sic acceptũ nõ est adiectiuũ arbitrij specificatiuuȝ/sed actus alterius expressiuum. quare ⁊c.¶Secundo etiam est sciendũ ꝙ arbitriũ liberũ dupliciter potest sumi.quãdoq; enim sumitur formaliter pro actu vnico vel duplici supradicto:quãdoq; autem fundamẽtaliter/seu causaliter pro principio talis actus causaliter productiuo:vt cũ dicitur/ꝙ homo propter liberuȝ arbitriũ potest eligere bene vel male:quia conformiter vel difformiter recto dictamini rationis. ¶His premissis apparet quid ad propositũ sit dicẽdũ. quoniã si arbitrium liberũ sumat causaliter tñ/vȝ pro principio actus arbitrandi ⁊ eligẽdi productiuo:sic arbitrium liberũ nõ est aliud q̃ ipsa essentia anime rationalis ⁊ cuiuscũq; creature ĩtellectualis. Si aũt arbitriũ liberũ accipiat alio modo/vȝ formal'r tñ ꝓ vnico actu puta pro ipso arbitrio rationis/qđ in ordine ad volũtatis actum dicitur liberũ:sic arbitriũ liberũ precise consistit in intellectu seu intelligẽdi actu. Si auteȝ tertio mõ accipiat pro vtroq; actu/vȝ arbitrandi ⁊ eligendi:q̃ liber dicit p se primo:sic nec tñ in intellectu/nec tñ ĩ voluntate seu eius actu ꝯsistit:sed ĩsimul in vtroq;.¶Primum horum apparet.quoniã vt hic suppono ex declaratis in superioribus/essentia creature ratiõalis est immediatum principiũ oĩs actus intelligendi seu arbitrãdi ⁊ eligendi causalit productiuum.sed arbitriũ liberũ isto primo modo sumptũ supponit esse hmõi actus arbitrandi ⁊ eligẽdi principiũ productiuũ.ergo ⁊c.¶Secũdũ ⁊ tertiũ apparent.qm̃ arbitriũ est intellectus actus actũ liberũ eligendi voluntatis.q̃ ⁊c. ¶Hec de primo.

Quantum ad secundum:est sciendum ꝙ malo resistere ⁊ in bono manere seu ipm̃ eligere ⁊ malum respuere/dupliciẽ põt contingere. Uno modo absolute ⁊ simpliciter. Alio modo talit/vȝ vtilit ⁊ meritorie ad eterna.¶Hoc premisso dicendũ ad questionẽ istã ꝙ primus hõ absq; aliqua grã gratũ faciẽte potuit malo resistere ipmq; respuere ⁊ bonũ eligere absolute ⁊ simplicit/nõ aũt meritorie ⁊ vtilit ad eternã salutẽ de cõdigno.esto ꝙ aliquo modo de congruo.¶Hoc probat.⁊ p̃mo ꝙ potuerit sine gratia om̃e malũ respuere ⁊ bonum eligere absolute.quoniã cõstat ꝙ potẽs cõformiter recto rationis dictamini eligere/potest bonũ eligere ⁊ malũ respuere:ipsiq; resistere.¶Hoc apparet:quia cum recta ratio istud dictet/ vȝ bonum esse eligẽdum ⁊ malũ respuẽdum:p ꝯñs cõformit recte rationi eligẽs bonum accipit vel malum respuit vel vtrunq; facit.sed oĩs creatura intellectualis põt ex puris naturalibus omni gratia gratũ faciẽte ⁊ quocũq; alio circunscripto cõformit recte rationi eligere ⁊ respuere.¶Hoc apparet/nisi dicat ꝙ peccator carẽs gratia necessario eligit qđ recta ratio dictat respuẽdum/⁊ similit ecõuerso necessario respuit qđ sibi dictat recta ratio eligẽdũ.hoc autẽ est falsum.ita em̃ reprobus sicut iustus nõ necessario sed libere ⁊ cõtingent eligit malũ quod dictat eius recta ratio respuendum:vel respuit ⁊ dimittit bonũ qđ dictat recta ratio eligendũ.alias nõ peccaret:cum scđm Aug.om̃e peccatũ ideo peccatũ/qꝛ voluntarium.nõ põt autẽ esse voluntarium qđ nõ est liberum sed mere necessarium.ergo ⁊c.¶Confirmat.quia illud creatura rationalis potest sine gratia/ad qđ nihil gratia facit quãdo in ipa existit.sed gratia existente in voluntate potest volũtas ipa eligere nõ ꝯformiter sȝ difformit recto dictamini rõnis/nec em̃ ꝓpter gratiã inexistentem necessario cõformit eligit sed tñmodo p seipsaȝ:nec p ꝯñs ad hoc ꝙ electio recto dictamini necessario sit ꝯformis aliqđ facit grã diuinalis:cũ ipsa existente possit eẽ difformis:alias nullus iustus posset peccare mortaliter.qđ est falsum.q̃ ⁊c. ¶Quartũ/vȝ ꝙ sine gratia nullus possit vtiliter ⁊ meritorie de cõdigno facere aliquid predictoꝝ:probat.qm̃ nullus actus est isto modo meritorius nec vtilis alicui ad eterna/nisi ipsuȝ exercẽs sit deo acceptus:qualis nõ est aliquis.nisi gratia informat⁹:ergo licet reprobus carens gratia faciens quod in se est vt penitens mercatur aliquo modo/puta de cõgruo/gratiã:nullus tamẽ ali⁹ meret ipsam:nec p cõsequẽs gloriam sempiternã:q̃ nulli dat nisi in gratia existenti.ergo nec malo resistere ipsumq; respuere/nec bonum eligere/est vtile nec ꝓficuũ ad eterna homini extra gratiã existenti.quare ⁊c.¶Ex hoc sequit corollarie:ꝙ licȝ sine gratia posset quis malo resistere ⁊ bonũ eligere:nullus tamen ex hoc nec quomodocunq; aliter potest per se/saltem de cõdigno/proficere sine gratia mediante.Sola em̃ ipa est per quã hõ põt esse deo accept⁹ ⁊ vita eterna dignus:cũ sola ipa inter filios regni diuidat ⁊ gehẽne.sed nullus põt ꝓficere sine illo sine quo nõ põt a deo acceptari nec p̃miũ consequi sempiternũ.ergo ⁊c.¶Sic ad q̃stionẽ.¶Ad rationẽ in p̃ncipio apparet ex dictis ꝙ falsum accipit qñ dicit ꝙ potẽs malo resistere ⁊ in bono manere põt ꝓficere hoc em̃ nõ ẽ verũ/loquẽdo de ꝓfectu quo q̃s de ꝯdigno meret p̃miũ sempiternum.talis em̃ ꝓfectus nõ põt eẽ in aliq̃ sine grã existente in ipo:sine qua tñ ipe põt malo resistere/⁊ ĩ bono aliquo ꝑmanere:quia ꝯformiter eligere recto dictamini rationis/vt superius est probatuȝ.

SEcundo quæro. Vtrum sint diuerse potentie superior ⁊ inferior portio rationis.¶Uidet ꝙ sic.qm̃ illud in quo cõsistit ĩ aĩa imago trinitatis/ oportet eẽ distin

tum ab illo in quo imago hmõi nõ consistit.Sed secũdũ Augu.xij.de tri.cap.iiij.Trinitatis imago cõsistit ĩ portione superiori nõ autẽ in inferiori.ergo ⁊c.¶Cõtra hoc arguo per eundẽ Aug.vbi.s.dicẽtẽ: Cũ de natura mentis humane disserimus/de vna quadam re disserimus:nec eã in hec duo que ꝯmemoraui.i.superiorẽ portionẽ ⁊ inferiorẽ nisi p officia geminamus.¶Respõsio. vbi est videndũ Primo quid sit superior ⁊ inferior portio ratiõis.Scđo ex hoc ad quesitũ videbit q̃d dicẽdũ.

Quãtum ad primum:est dicendum ꝙ cum secundũ Aug.vbi.s. Portio rationis superior ⁊ inferior nõ sint nisi diuersa eiusdẽ rei officia:p que diuersa officia non video aliud esse intelligendũ q̃ actũ diuersũ per cõsequẽs p superiorẽ rationis portionem nõ intelligo aliud q̃ actũ terminatum superius/puta ad obiectũ eternũ ⁊ supernũ/vel ipsaȝ creaturã intellectualẽ vt talem actũ virtualiter cõtinentẽ.nec p portionẽ inferiorẽ aliud q̃ actũ eiusdẽ nature intellectualis terminatũ inferius/puta ad obiectũ aliquod tẽporale ⁊ terrenũ/vel ipsam intellectualẽ naturã vt contentiuam virtualiter vel formal'r talis act⁹.¶Ex hoc infero corollarie primo ꝙ ista duo/vȝ portio superior ⁊ inferior/nõ possunt dici de om̃i actu nature intellectualis/nec de ipa vt cuiuscũq; actus/sed tñ vt aliquorũ virtualiter cõtẽtiua.¶Secundo ꝙ portio superior ⁊ inferior vt vno modo accipiũtur/distinguunt:vt autẽ alio mõ / p̃nt eẽ siue sunt idẽ:licet aliquo mõ cõnotẽt diuersa.¶Tertio.ꝙ portio superior ⁊ inferior possunt dici nõ tñ de natura intellectuali creata sed etiã de increata:licet aliqualiter differant. ¶Primũ apparet.qm̃ ille actus cuius obiectũ nõ põt esse supremũ/respectu cuius tñ actus dicit esse portio superior/non põt esse portio superior:sed nec inferior:cũ proprie loquendo inferius dicat respectu supioris:nec p cõsequẽs sit inferius vbi nõ est superius.sȝ nec actus sentiendi nec aliq̃s alius ab actu intellect⁹ ⁊ volũtatis potest terminari ad obiectũ portionis superioris qđ est deus:ergo nõ omnis actus creature rationalis dicitur portio superior vel inferior:nec ipsa rationalis creatura/vt oĩs actus virtualiter cõtẽtiua:sed tñ vt cõtẽtiua actus cuius obiectũ põt esse de⁹ ⁊ quodcũq; aliud ens creatum.⁊ qꝛ talis actus est intelligẽdi memorãdi ⁊ volendi:ideo intelligẽtia memoria ⁊ volũtas nõ autẽ sensualitas pportiones hmõi diuidunt.¶Secũdo ꝙ huiusmõi portiones distinguant vt vno mõ/nõ aũt vt alio modo accipiunt/apparet.qm̃ portiões hmõi possunt accipi vel pro actibus/mõ quo Aug.accipit qñ dicit ꝙ cũ aĩam in hec duo diuidim⁹ eius officia geminam⁹:vel ꝓ p̃ncipio taliũ actuũ productiuo ⁊ receptiuo. Ut primo modo accipiunt distiguunt quidditatiue vl' saltẽ terminatiue seu obiectiue/supposito ꝙ eodẽ actu intelligendi vel volendi possit creatura intellectualis tendere in deũ ⁊ in alia ꝓpter ipsum.cũ em̃/vt supponit ex p̃dictis actus intelligẽdi vel volẽdi deũ pertineant ad portionẽ superiorẽ:actus aũt oĩm alioꝝ ad ĩferiorẽ:p ꝯsequẽs si actus horũ obiectorũ sunt diuersi:⁊ portiões hmõi distinguunt quidditatiue.si autẽ sit respectu taliũ obiectorum actus vnicus/ipse dicit portio superior vt ad vnũ obiectũ:⁊ inferior vt ad aliud terminatus:⁊ p ꝯñs talis actus est portio superior ⁊ inferior vt distinct⁹ nõ q̃dditatiue sed tñ obiectiue. Ut aũt scđo mõ accipiunt hmõi portiones/vȝ pro pricipio taliũ actuũ ꝓductiuo ⁊ receptiuo:sic sunt idẽ/licet diuersos actus connotent vel obiecta:eadem em̃ essentia est omnium taliũ actuuȝ causaliter productiua ⁊ materialiter receptiua.q̃re ⁊c. ¶Tertiũ ⁊ vltimũ corollariũ apparet.qm̃ nõ tñ natura ĩtellectualis creata sed etiã increata ĩtelligit ⁊ vult omnia tam increata vȝ q̃ creata/nõ tamẽ aliquo actu elicito a se distincto:modo quo intelligit ⁊ vult natura intellectualis creata.ergo licet portio supior ⁊ inferior nõ dicãt in deo vt ĩ nobis actus diuersos:cũ eodẽ actu a se indistincto deus ipse om̃ia intelligat atq; velit:nec dicant etiã deũ vt taliũ diuersorũ actuũ virtualiter contentiuũ:cũ nullo actu ꝓducto a se distincto de⁹ intelligat nec velit:potest tñ dici deus portio supior/vt se volẽs ⁊ intelligens:⁊ inferior respectu aliorũ in que etiam actualiter ipse tendit. ¶Hec de Primo.

Quantum ad secundum:apparet ex dictis in precedẽti articulo quid sit respondendũ ad quesitum.qm̃ si hmõi portiones accipiant vno modo ꝓ p̃ncipio diuersorum actuuȝ productiuo ⁊ receptiuo/ vt sic est vnica potentia indistincta formaliter licet distincta virtualiter:quia pluriũ actuũ ꝓductiua. Si auteȝ alio modo accipiantur hmõi portiones/vȝ pro vnico actu vel pluribus/vt sic portio supior ⁊ inferior nec sunt vnica potẽtia nec plures.¶Primuȝ apparet.quoniã vnũ ⁊ idem formaliter indistinctũ est actus intelligẽdi ⁊ volendi deũ ⁊ qđcũq; aliud ens creatũ ꝓductiuũ p̃ncipiũ ⁊ passiuũ.sed illud dicit isto modo habere portionẽ superiorẽ vt actus terminati ad deũ:⁊ inferiorẽ vt actus terminati ad aliud ens creatum est ꝓductiuũ principium ⁊ passiuũ.ergo ⁊c.¶Secundum etiã apparet.qm̃ effectus potẽtie nõ est potẽtia vnica neq; plures.sed portio superior vel inferior sic accepta est effectus seu actus a potentia elicitus seu productus.ergo ⁊c.¶Sic ad questionem.¶Ad rationẽ in p̃ncipio apparet solutio ex p̃dictis.non em̃ negandũ est hmõi portiones distingui sicut actus:sed tñ ꝙ non sunt distincte potentie.

CIrca distinctionem vigesimãquintã in qua magister reuertitur ad tractanduȝ de libero arbitrio:de quo in precedẽtib⁹ fecerat mentionẽ:Quero primo:Utruȝ liberũ arbitriũ sit ĩ deo:¶Et videt ꝙ sic.quia liberũ arbitriũ est ĩ quocunq; libere ⁊ cõtingenter oĩa operante.sed deus ad extra omnia cõtingenter ⁊ mere libere operat.nõ em̃ necessitatur ad aliquid operandum.ergo ⁊c.¶Cõtra.quia idẽ nõ est in seipso.sed diuinũ arbitriũ ⁊ oĩs alius actus eius est idẽ omino qđ deus.q̃ ⁊c. ¶Responsio.vbi est videndũ:Primo quid est arbitriũ liberũ.Scđo.ex hoc respondebitur ad quesitum.

Quantum ad primum est sciendum:ꝙ liberum arbitrium dupliciter potest sumi:qꝛ vel ꝓ actu vl' pro eius principio productiuo.Arbitriũ em̃(vt dictũ fuit in distinctione precedẽti)actũ significat intelligendi:qui dicit liber in ordine ad actũ volendi:quo mediante est in hominis potestate.Ipse autẽ actus volendi vel nolendi siue eligẽdi vel respuendi/qui actũ sequitur arbitrandi/dicitur primo liber qꝛ primo in hominis potestate/nõ aliquo alio actu mediante.Tũc igit secundum hoc liberũ arbitrium isto primo modo sumptuȝ dicit duplicẽ actum/vȝ intellectionẽ dictantẽ/⁊ volitionẽ imperantẽ.arbitriũ em̃ põt esse elicitũ tñ vel imperatum: vt elicitum tñ precedit omnẽ voluntatis actum:nec p cõsequẽs dicit liberum:sed magis necessariũ:qꝛ nõ alit elicitum/nisi vt cõparatum ad actũ voluntatis sequentẽ:quo mediante potest suspendi.vt aũt est imperatum dicit liberũ:⁊ vt sic respicit ⁊ supponit actum preuium voluntatis eius ĩperatiuũ.¶Scđo aũt modo arbitriũ liberũ sumptũ/vȝ pro principio taliũ actuũ productiuo

liberū arbitriū est vnica eēntia cuiuslibȝ creature itelle
ctualis:que sola dicit̄ arbitriū liberū:quia sola est act⁹
arbitrandi ꝛ eligēdi vel respuēdi qđ est arbitratū ꝛ sen
tentiatū liberū productiua:nec tn̄ respectu hoꝝ actuū
dicitur habere seu esse liberū abitriū:sed etiaȝ respectu
quorumcūqꝫ alioꝝ effectuū:quos istis supradictis acti-
bus mediātibus operat̄:qꝛ etiā talia oīa contingent̄ et
mere libere non naturaliter nec necessario operatur.
¶ Hec de Primo.

Quantum ad secūdum:vbi est respon-
dēdū ad quesitū:est sciendū ꝙ pōt dupliciter dici aliqd
esse in alio. Vno modo proprie.ꝛ vt sic/esse ī aliquo sem-
per dicit diuersitatē in re extra eius qđ est in aliquo ab
ipso in quo est.nihil ei ꝓprie esse ē in seipso vt apparet
discurrenti per oēs modos essendi in aliquo:quos enu-
merat Phs.v.Metaph. Alio modo large aliquando
esse in aliquo dicit̄ de eodē/sic ꝙ ipsum in quo aliqd esse
dicit̄ est illud qđ dicit̄ esse in illo:modo quo dicit̄ ꝙ hu-
manitas est in hoīe vel deitas ꝛ paternitas in patre.
¶ Hoc premisso apparet quid sit dicendū ad quesitum.
siue eñ liberum arbitrium accipiat̄ pro actu producto
siue pro eius principio productiuo:in deo nō est liberuȝ
arbitriū accipiendo esse in aliquo ꝓprie priō modo.est
tn̄ in ipso liberū arbitrium acceptuȝ pro principio act⁹
arbitrij libere productiuo:nō autē pro ipso actu produ-
cto:ꝛ hoc accipiendo esse in alio secundo modo.vcȝ lar
ge ꝛ improprie. ¶ Primū apparet.qm̄ illud qđ est ī ali
quo isto modo/oportet esse distinctū ab ipso.sed liberuȝ
arbitriū in diuinis quomodocūqꝫ acceptū est a deo in re
extra totaliter indistinctuȝ. Si eñ accipiat̄ pro actu ar
bitrādi/talis omnino ē idē qđ deus.nō eñ deus aliqd ar
bitrat̄ vel intelligit nec vult seu eligit aliquo alio ꝙ̄ se-
ipso. Si etiā accipiat̄ arbitriū liberum pro productiuo
principio talis actus:aut pro ꝓductiuo principio act⁹
arbitrij dei:vel arbitrij creature. Sed primo modo non
potest accipi:qꝛ impossibile est liberū arbitriū sic acce-
ptum.nō eñ deus est productiuus alicuius actus quo
ipse aliud arbitret̄ seu intelligat neqꝫ velit/cum omnia
velit ꝛ intelligat nō alio aliquo mō ꝙ̄ seipso. Si autem
secundo modo accipiat̄ pro principio productiuo arbi-
trij creature:tale principium est ipse deus qui seipso est
omniū possibilium productiuus.ergo liberū arbitrium
sic acceptū nō est isto mō in deo:sed est potius ipse de⁹.
quare ꝛc. ¶ Cōfirmatur.quia nec etiam liberum arbi-
triuȝ sumptū pro principio actus arbitrij productiuo ē
hoc mō in aliqua creatura:cū ipa intellectualis creatu
ra sit ipsum arbitrium liberū sic acceptū.licet eñ aīa in
tellectiua a suo arbitrio sit distincta:est tamē omnino
indistincta ab eius principio productiuo:cum ipsa p se
sit eius ꝛ cuiuslibet alterius actus sibi possibilis ꝓdu-
ctiua. deus aūt eque est īdistinctus ab actu sui arbitrij
ꝛ a principio productiuo arbitrij creature.ergo licet in
creatura intellectuali sit arbitrium liberū sumptuȝ pro
actu/nō tamē in deo /nisi sumēdo arbitriū creature/qđ
potest dici in essentia:modo quo dicit̄ ꝛ ꝯcedit̄ esse ī ipo
quodlibȝ ens creatū. ¶ Secūdū/ vcȝ ꝙ liberū arbitriū
sumptum pro principio ipsius arbitrij productiuo/non
autē pro ipso actu producto/sit in deo isto secūdo modo
apparet.qm̄ actus hmōi arbitrij a deo producibilis vel
productus est ab ipso deo distinctus sicut quelibet alia
creatura:nō autē eius principiū productiuū:cū de⁹ ipe
sit eius sicut ꝛ cuiuslibet alterius rei possibilis produ-
ctiuū principium per seipsum.ergo ꝛc. ¶ Ex predictis
sequitur:ꝙ nullo mō liberū arbitriū quocūqꝫ p̄dictoruȝ
modoꝝ acceptū est in bruto nec in aliqua alia creatura
a creatura intellectuali.ꝯstat eñ ꝙ in nulla alia potest
esse arbitrium intellectiuū:quia nec aliqua alia creatu
ra est talis actus productiuū principiū nec receptiuuȝ
subiectū.quare ꝛc. ¶ Sed est hic dubiū/an liberum ar-
bitriū sit in omni creatura intellectuali.nō eñ videt̄ eē
in pueris nec ī fatuis nec ī beatis nec ī dānatis. ¶ Ad
hoc videtur esse dicendum:ꝙ accipiendo arbitriū libe-
rum pro principio ipsius liberi arbitrij productiuo/in
omni creatura intellectuali est liberuȝ arbitriū:seu oīs
est ipsum liberū arbitriū. Nec valet qđ arguit̄ in cōtra-
rium. Primo de pueris ꝛ fatuis.qm̄ ꝙ tales non habe
ant vsū liberi arbitrij sicut nec etiā oēs dormientes/hoc
est quia anima corpori cōiuncta in statu presenti depen-
det in actu intelligendi ab actu sentiendi:ꝛ ideo impedit̄
to actu sentiendi sicut impedit̄ in omnibus supradictis
ratione indispositionis corporis/impedit̄ etiā actus in
telligendi:ꝛ p cōsequēs vsus liberi arbitrij. Quātū aūt
ad beatos:dicendum est ꝙ in eis est vsus liberi arbitrij
nō respectu actus beatifici:qui nō est in potestate ipsoꝝ
sed respectu oīm aliorum in eorum potestate existētiuȝ
vt vcȝ possint ab eis ī esse poni vel nō poni. Cōsimilit̄ est
dicendū de damnatis.nō eñ respectu actus ad queȝ se-
quit̄ tristitia punitiua/ vident̄ habere aliquā libertatē
quia nec potestatem seu actiuitatē:sed respectu omniū
in eorum potestate existentium aliorum . Accipiendo
autem liberū arbitriū pro actu/clarū est ꝙ nō semper ē
in omni creatura intellectuali talis actus nec liberi ar
bitrij vsus. ¶ Sed cōtra p̄dicta forsitan arguet̄.qꝛ de⁹
est obiectum actus liberi arbitrij.sed nō est obiectū ali-
cuius actus nisi beatifici.ergo actus beatific⁹ est act⁹
liberi arbitrij:ꝛ p cōsequens est in hominis potestate.
¶ Ad hoc dicendū est:ꝙ falsum accipit̄ in minore:quā-
do dicitur ꝙ deus nō est obiectū nisi actus beatifici.est
enim obiectum actus intelligendi abstractiui ꝛ volēdi
ipsum sequentis:quorū duoruȝ actuū neuter est beatifi
cus:ꝛ vterqꝫ est in potestate creature rōnalis:vt ī quar-
to ꝓlixius ostendetur.quare ꝛc. ¶ Sic ad questionem.
¶ Ad rationem in p̄ncipio quando dicit̄:ꝙ liberum ar
bitrium est in quocunqꝫ cōtingenter ꝛ libere operante:
dicendū ꝙ verum est:si operetur mediāte actu arbitrij
a se formaliter differente:nō sic autem deus aliquid ope
ratur:nec per ꝯñs est in eo liberū arbitriū:sȝ est ipm̄ libe
rum arbitrium sumptum pro principio arbitrij ꝛ cuius
cūqꝫ alteri⁹ rei possibilis ꝯtingēter ꝛ libere ꝓductiuo.

Secundo quæro. Vtrum liberū
arbitrium omnium sit equale . ¶ Et videt̄
ꝙ sic.quoniam in quoruȝ potestate equalit̄
est liberi arbitrij actus /equalis esse videt̄
eorum liberi arbitrij vsus.sed actus liberi arbitrij equa
liter est in potestate oīm quorū est liberū arbitriū.equa
liter eñ potest qlibet arbitrari ꝛ arbitratū eligere vel
respuere nō necessario sed libere ꝛ cōtingenter.ergo ꝛc.
¶ Contra.qꝛ liberū arbitriū vel dicit actū vel ei⁹ prin-
cipiū ꝓductiuū.sȝ neutrū istoꝝ est equale in oīb⁹ vsuȝ li-
beri arbitrij habētib⁹. ergo ꝛc. ¶ Respōsio.vbi est vidē
dum: Primo:an ab aliquo possit cogi ipsum liberuȝ ar
bitrium. Secundo/quesitum.

Quantum ad primum præmitto duo.
¶ Primum est.ꝙ cum querit̄/an liberū arbitriū possit
cogi:nō accipit̄ arbitriū liberū ꝓ actu:sȝ ꝓ p̄ncipio ei⁹
ꝓductiuo.de quo q̄rit̄/an possit cogi vel necessitari ad
actū ipm̄:ꝛ in eo virtualr̄ cōtentū. ¶ Scđm p̄mittendū
est.ꝙ liberū arbitriū sic acceptū cogi vel necessitari ad
actū:dupliciter pōt intelligi.qꝛ vel ꝙ necessitat̄ ad actuȝ
ipm̄ effectiue eligēdū:vel ad eū subiectiue recipienduȝ.
¶ His premissis pono duas ꝯclusiones. ¶ Prima est.
ꝙ liberū arbitriū nec ad actū eligendū nec ad eum reci
piēdū potest cogi aliqua causa secūda. ¶ Hec apparet.
quoniā potēs necessitare aliquā causam ad effectū sibi
possibilē recipiendū/virtualiter cōtinet ipsum.sed nul-
la cā scđa alia a libero arbitrio ꝯtinet virtualit̄ ipsius
liberi arbitrij actū/saltē vt totalis causa ipsi⁹.ergo ꝛc.
¶ Maior est euidēs.qm̄ nihil potest necessitare aliqđ
subiectū ad formā aliquā recipiendam nisi formam illā
in eo ꝓducēdo:sicut ignis aquā/in quā agit necessitat
ad calorem.sed omne potēs aliquid producere est eius
virtualiter contentiuū.ergo nulla causa pōt necessitare
subiectū aliquod ad recipiendū actū aliqueȝ in ipsa vir
tualiter nō contentum.quare ꝛc. ¶ Minor vcȝ ꝙ nullū
ens creatū aliđ a libero arbitrio sit act⁹ liberi arbitrij
virtualiter saltē totaliter cōtētiuū/apparet.licet eñ se
cundū aliquos obiectū sit causa actus intelligendi ꝛ vo
lendi partialis/nō tamē totalis nec etiam principalis.
quare ꝛc. ¶ Nec valet si dicat̄:ꝙ saltē liberū arbitriuȝ
vnius poterit necessitare liberū arbitriuȝ alterius:cum
sit actus virtualiter cōtentiuū.qꝛ nō est talis actus pro
ductiuū principiū in aliquo subiecto alio a seipso:nec p
ꝯñs pōt necessitare aliquid aliud a seipso ad talē actuȝ
recipiendū. ¶ Qꝫ autē liberū arbitriū nō possit necessi-
tari ad actum eligendū ab aliqua causa scđa /apparet.
qꝛ nec etiā isto modo potest a p̄ma causa necessitari/vt
probabit̄ in cōclusiōe sequēti. ¶ Ex ꝯclusione predicta
apparet:nō esse verū quorūdā dictū/ponentiū locutio-
nem angeloꝝ fieri p actū intellectionis ꝓductum a lo
quente in angelo audiēte.quoniam non magis vnus an
gelus est actus intelligendi ꝙ̄ volēdi vel nolendi in mē
te alterius productiuus.ergo si vnus angelus est produ
ctiuus in mente alterius intellectionis ꝛ volitiōis:per
ꝯñs vnus poterit necessitare aliū ad intelligendū ꝛ vo
lendū producendo in eo intellectionis ꝛ volitionis actū
hoc aūt est falsum. ergo ꝛ illud ex quo sequit̄:qđ etiam
in materia de locutione angeloꝝ prolixius est ostēsum.
¶ Secunda cōclusio est.ꝙ liberū arbitriū pōt a prima
causa cogi siue necessitari ad actū recipiēdū subiectiue
nō autem ad eum producēdum effectiue. ¶ Hec proba
tur. Primo quantū ad eius primā parteȝ/vcȝ ꝙ possit
necessitari ad actū recipiendū.qm̄ omnis causa totalis
alicuius effectus virtualiter cōtentiua pōt necessitare
subiectū effectus hmōi receptiuū.sed prima causa cōti
net virtualiter totalr̄ actū liberi arbitrij:cui⁹ ipm̄ libe-
rum arbitrium est receptiuum.ergo liberum arbitrium
potest necessitari a prima causa ad eum recipiendum.
¶ Confirmatur.quia ideo precise liberum arbitriuȝ nō
potest necessitari ad actū recipienduȝ ab aliqua causa
scđa:qꝛ vt dictū ē in ꝯclusiōe p̄ori/nulla cā scđa cōtinet
virtualr̄ totalr̄ eius actū.si eñ aliq̄ cā scđa cōtineret to-
talit̄ ipm̄/essetqꝫ ei⁹ ī libero arbitrio p̄ncipiū ꝓductiuū:
posset vtiqꝫ necessitare ipm̄ arbitriū liberū ad talē actū
recipiēdū:maxime si ipsuȝ liberū arbitriū nō posset resi
stere tali cause agēti in ipm̄:sicut qꝛ aqua nō potest igni
resistere/ideo ab ipo necessitat̄ ad calorē recipiēdū.sed
pria cā est cui nulla alia pōt resistere.ergo ipa pōt neces
sitare quodcūqꝫ ad recipiēdū oīne illud cuius ipm̄ est re
ceptiuū:cū oīs talis ꝛ cuiuslibet rei possibilis ipa sit vir
tualit̄ totalr̄ cōtētiua:ꝛ p ꝯñs p seipm̄ sine omni alio ꝓ
ductiua.quare ꝛc. ¶ Scđa pars ꝯclusionis istius/vcȝ
ꝙ arbitriū liberū nō possit etiā ab ipsa prima cā necessi-
tari ad actū suū eliciendū:probat̄.qm̄ sicut se habet q̄li
bet alia causa naturalis ad suū modū agendi ꝓpriū:ita
ꝛ ipm̄ liberū arbitriū ad suū.sed causa quelibet natura
lis sic se habet ad suū naturalē modū agendi ꝙ impos-
sibile est eā aliter agere.nec eñ ignis pōt calefactibile
sibi p̄sens quātū est ex se calefacere ꝯtingēter sȝ tm̄ na-
turaliter ꝛ necessario.ꝙ eñ possit nō calefacere hoc nō
est ex se sed ex alio/vcȝ deo suā causalitatē substrahente
vel ipsum agere nō sinēte.ergo nec liberum arbitriū po
test ad actū sibi debitum aliter agere ꝙ̄ cōtingēter ꝛ li-
bere:nec potest cogi seu necessitari p ꝯñs ad agendum.
¶ Cōfirmat̄.qꝛ nō minus liberū arbitriū est determina
tum ad talē actum/puta intelligendum ꝛ volendum vl̄
nolēdum:ꝛ ad talē agēdi modum:ꝙ̄ graue ad motū de-
orsum ꝛ leue ad motum sursum:ꝛ vtrūqꝫ hoꝝ ad taliter
puta naturaliter ad vbi sibi debitū acquirenduȝ.sed sic
graue est ad deorsum/ꝛ leue ad sursum naturalr̄ deter-
minatum:ꝙ licet vtrunqꝫ sit mobile ad alium locū/vcȝ
leue deorsuȝ ꝛ graue versus sursuȝ ab alio passiue/nō tn̄
a se ipso.nec eñ de⁹ posset facere graue qđ esset sui mo-
tiuum sursuȝ:nec leue qđ moueret seipsuȝ deorsum.ergo
cōsimiliter in proposito est dicendum/vcȝ ꝙ licet deus
posset liberum arbitrium ad recipiēdum actum ꝯpelle
re ꝛ necessitare/sicut graue sursum ꝛ leue deorsuȝ moue
re:nō tn̄ pōt necessitare ipsum ad actum hmōi eliciēdū
sicut nec graue ad se sursum mouēdum:cum sit ipsi im-
possibile sic se mouere. ¶ Preterea ideo cōtingenter et
libere arbitrium liberum dicit̄ ꝓducere suum actum:qꝛ
existētibus oībus ad ei⁹ ꝓductionē necessarijs ipse pōt
nō fieri vel suspēdi.pōt eñ nulla sequi electio dictamīe
p̄uio existēte.ꝛ p ꝯtrariuȝ ideo ignis dicit̄ naturalr̄ ꝛ ne
cessario agere:qꝛ positis oībus necessarijs ad eius effe-
ctuȝ nō pōt nō sequi effectus.ergo nō magis pōt facere
deus vt actus liberi arbitrij sequat̄ necessario ab ipo li
bero arbitrio effectiue:sic ꝙ nō posset suspēdi ab ipo:ꝙ̄
ab igne ꝓducat̄ calor in passo disposito contingenter/
sic ꝙ posset nō ꝓduci ab ipso igne sua virtute.sed secun
dum deus non potest facere.licet enim possit impedire
ne ignis calefaciat cōbustibile sibi presens:non tamen
pōt facere ꝙ hmōi suspēsio caloris fiat virtute ignis . nō
magis eñ est possibile ignē suum calorē suspēdere pas-
so habito ꝙ̄ ipm̄ calorem huiusmodi aliqd aliud ꝓdu-
cere sine passo.ergo ꝛc. ¶ Sed cōtra.qꝛ deus pōt velle
liberū arbitriū elicere suuȝ actum.quo supposito/pōt ar
gui.qm̄ aut ipo volēte necessario hoc sequit̄/aut nō. Nō
pōt poni scđm.qꝛ velle diuinuȝ nō pōt ab aliquo impedi
ri.ergo relinquit̄ primum/vcȝ ꝙ liberum arbitriuȝ deo
sic volente ab eo elici actū necessitabitur ad eliciēnduȝ
ipm̄.quare ꝛc. ¶ Ad hoc pōt dici.ꝙ deus nō pōt aliqd
velle fieri qđ est impossibile fieri.sȝ ita est impossibile li-
beruȝ arbitriuȝ necessario suuȝ actuȝ elicere:sicut ignē
passum sibi presens contingenter calefacere.ergo licet
deus possit velle liberum arbitrium suum actum elice-
re:non tn̄ sibi modo indebito ꝛ impossibili:sed possibili
videlicet libere ꝛ contingenter. ¶ Et quando queritur/
an deo volente sequatur necessario talis actus/an non:
Dico ꝙ nō sequitur seu producitur necessario:quia nec
sic deus vult eū sequi a libero arbitrio seu produci. Nec
tamen ex hoc sequitur quod infert̄/videlicet ꝙ diuinuȝ
velle sit impedibile.est enim hic necessitas non absolu-
ta in antecedente nec in consequente:sed tm̄ necessitas
consequentie/sicut dictum est in primo prolixius in ma
teria de predestinatione. ¶ Hec de Primo.

Quantum ad secundum:vbi est respō-
dendum ad quesitum /est sciendum ad euidentiam di-
cendorum:ꝙ liberum arbitriū quomodocunqꝫ sumptū
videlicet tam pro actu ꝙ̄ pro eius p̄ncipio productiuo
potest dupliciter considerari. Vno modo secūdum se ab
solute acceptum. Alio modo vt liberum. actus enim li
beri arbitrij/vt secundum se absolute sumptus/quantū
ad suam essentiam non est liber:nec eius principiuȝ pro
ductiuum quod dicitur liberum arbitrium est etiam

liberum/vt secundum se absolute sumptum sed tm̄ vt ad actum ab eo producibilem comparatum. Precise enim dicitur liberum quia potest producere seu suspendere actum/sicut etiam ipse actus dicitur liber nō vt secundum se absolute sumptus:sed vt ad suum principium a quo potest suspendi vel elici comparatus. ¶Hoc premisso dicendum est ad quesitum/ꝙ liberū arbitrium quomodocunqȝ sumptum vt liberum/est equale omnium siue equaliter in omnibus in quibus est:nō autē liberū vt absolute sumptū:siue pro actu producto siue pro eius principio productiuo. ¶Primū apparet quoniam equaliter actus liberi arbitrij est in potestate cuiuslibet creature rationalis ꝙtū ad eius ꝓductionē vel suspensionem.non enī magis vna creatura rationalis ꝙ alia potest elicere vel suspendere omnē liberi arbitrij actum:sed equalit̄ quelibet est potēs ꝛ vniformiter ad actum in ipsa virtualiter ꝛ contingenter contentum eliciendum vel suspendendum.sed nec actus liberi arbitrij dicitur liber/nisi quia ab eius principio productus vel producibilis contingenter:nec eius etiaȝ principiū dicitur liberum vt secundum se sumptum/sed precise vt ipsius actus taliter/vcȝ contingenter non necessario ꝓductiuum.ergo cum hoc/vcȝ contingenter producere ꝛ produci/in omībus sit equaliter ꝛ vniformiter:per consequens ꝛ omniū liberum arbitriū siue pro actu siue pro eius principio sumptum vt liberum/est equale. ¶Secundum/vcȝ ꝙ liberum arbitriū vt absolute sumptum non sit equale omniū:sed inequale/apparet. quoniam constat ꝙ creature intellectuales non sunt equalis sed inequalis perfectionis:et per cōsequēs etiam actus liberi arbitrij in eis virtualiter contenti.quāto enim perfectior est natura intellectualis/in tanto perfectiorem potest actum intelligendi ꝛ volendi.sed liberū arbitriū vt absolute sumptum non est aliud ꝙ substantia intellectualis vel actus intelligendi vel volendi:et quicunqȝ alius virtualit̄ cōtingenter contētus.q̄re ꝛc. ¶Sic ad questionem. ¶Ad rationem vtranqȝ in principio apparet solutio ex predictis.

Circa distinctionem vigesimāsextam/in qua magister determinat de gratia liberum arbitrium adiuuante: Quero primo. Vtrū gratia ꝛ charitas sint ideȝ. ¶Et videtur ꝙ sic.quia esse gratū ꝛ charū sunt idem.impossibile enī est aliquē eē deo gratū/nisi ipsi charuȝ:nec econuerso pōt aliqs esse ei charus/nisi ipsi gratus.sed gratus est ꝑ gratiam ꝛ charus ꝑ charitatē ergo ꝛc. ¶Cōtra hoc arguit̄ per illud qđ dicit Apostolus.ij.Corith.xiij. Gratia dn̄i nostri Jesu Christi ꝛ charitas dei ꝛ cōmunicatio sancti spiritus sit cū omnibus vobis amen.Hic Apl̄s cōnumerat gratiam ꝛ charitatem:qđ non faceret nisi esset aliqua distinctio inter ipa. ergo ꝛc. ¶Responsio.vbi primo excludam vnam opinionem.Secundo dicam aliter ad questionem.

Quātum ad primum:est opinio cuiusdam doctoris dicentis.ꝙ licet charitas ꝛ gratia dicāt eandē formam numero absolutam:differūt tn̄ ꝑ diuersos respectus in illa forma absoluta actualr̄ existentes. Dicit enim ꝙ charitas respicit diuinā essentiaȝ:gratia autē eius voluntatem. Nullus enim est ī gratia diuine eēntie/sȝ volūtatis sue.Et ita eadē forma absoluta existens in aīa vt relata ad diuinā essentiā dicit̄ charitas: vt autē refert̄ ad voluntatē dicit̄ gratia.Ex quo infert: ꝙ gratia ꝛ charitas distinguunt̄ ꝑ rōnes formales respectiuas:qꝛ ꝑ tales habitudines diuersas:qꝛ diuersos terminos respiciētes/vcȝ essentiā diuinā ꝛ ei⁹ voluntatē. ¶Sed ista opinio multipliciter deficit. Primo enī deficit in premissis in quibus presupponit duplex falsuȝ. Secūdo in ꝯclusiōe.qꝛ esto ꝙ illud duplex falsuȝ assumptum esset verū non haberet intentū/vcȝ ꝙ charitas ꝛ gratia sic distinguerent̄ vt ponit. ¶Primū appet.qm̄ diuina voluntas ꝛ essentia sunt in deo/vt nūc suppono/indistincta totaliter in re extra:cuius cōtrariū accipit ista opinio:cum ex diuersitate essentie ꝛ voluntatis diuine supposita/arguat diuersitatē habituū ī illa forma absoluta/que gratia ꝛ charitas dicitur/fundator:sicut quarūcunqȝ aliaruȝ relationū diuersitatē arguit idē doctor ex diuersitate terminoꝝ. ¶Preterea nullius creature ad deū est relatio distincta aliqua ab extremis aliqualiter in re extra/vt probatū est prolixius supius in hoc libro.sed ista opinio supponit ꝛ accipit cōtrariū:cū dicat formā illā absolutā/que charitas ꝛ gratia nuncupatur/referri vna relatione ad essentiā ꝛ alia ad voluntatē:que quidē relationes distinguunt̄ tam inter se ꝙ a fundamēto ipsarū/vt dicit.Ergo apparet primū/vcȝ ꝙ ista opinio accipit duo falsa:quorū primum est ꝙ volūtas diuina ab essentia sit distincta.Secūdū/ꝙ relatio creature ad deum sit forma aliqua ꝑ se vna ab extremis in re extra distincta.quare ꝛc. ¶Secundū/vcȝ ꝙ in cōclusione deficiat opinio supradicta:qꝛ ex predictis non sequit̄ hoc qđ infertur/puta ꝙ gratia ꝛ charitas distinguant̄/apparet.qm̄ nec ꝑ charitatem nec per gratiam ītelligit̄ ī scriptura nisi forma aliqua absoluta:qua mediante creatura intellectualis ad gloriā diuinitus ordinat̄.respectus aūt quicunqȝ esto ꝙ sit in tali forma/accidit illi nec includit̄ in ea vt gratia vel charitas nuncupatur.nō enī dicit̄ gratia nec charitas propter aliqueȝ respectū in ea existentē:sed tm̄ qꝛ deus habet gratum ꝛ charum eā habentē.nō aūt habet gratū nec charum eā habentem ꝑpter aliquem respectū ab ipsa differentē: sed tm̄ propter actū meritoriū tam ipsaȝ grāȝ ꝙ ipsi correspondentē gloriā promerentē:ita ꝙ hō est deo grat⁹ ꝛ charus ꝑpter grām/vt ꝑpter causam formalē:ꝛ ꝑpter actū meritoriū alienū vel ꝓpriū/vl̄ ꝑpter vtrūqȝ/quasi sicut propt̄ causam aliqualit̄ virtualē.nullo aūt mō gratus est nec charus ꝑpter habitudinē aliquam ab ipsa forma absoluta/q̄ charitas ꝛ grā dr̄ differentē.ergo per hmōi diuersas habitudines/esto ꝙ ponant̄/charitas ꝛ grā n̄ distiguūt̄. ¶Cōfirmat̄.qꝛ aut p̄cise illa forma mediāte absoluta deus acceptat vt premio dignū eius subiectū:aut tm̄ ꝑpter ei⁹ respectū in tali forma fundatū/aut ꝑpt̄ vtrūqȝ/vcȝ absolutū ꝛ respectiuū.Sȝ nō videt̄ ponēdū scđm.qꝛ tūc solus ille respect⁹ eēt charitas vel grā:nō aūt illa forma absoluta q̄ ei⁹ dicit̄ fundamētū.p̄cise enī dr̄ illud eē charitas ꝛ grā/ꝑ qđ oīs illa īformatus est vt p̄mio dign⁹ diuinit⁹ acceptat⁹. Nec videtur ponēdū tertiū.qꝛ tūc in quolibet electoꝝ eēnt due charitates vl̄ grē realit̄ distincte/vna absoluta/ꝛ alia relatiua.oīs enī illa forma ꝑmanēs ē charitas ꝛ grā ꝑ quā ei⁹ subiectū est deo acceptū vt p̄mio dignū.hoc aūt ē falsū:qꝛ vna grā vl̄ charitas nō ē īformatiua alteri⁹ ꝙ subiecti grati ꝛ deo chari ac p̄mio eterno digni.sȝ hmōi habitudo ponit̄ īmediate existere subiectiue nō ī subiecto grato:sȝ in grā absoluta:q̄ ei⁹ dr̄ fundamētū.ǵ ipsa nō ē charitas nec grā.Et ita relīquit̄ p̄mū qđ ē ꝓpositū/vcȝ ꝙ sola mediāte forma absoluta electū informāte ac ī eo īmediate exn̄te/ipē ē deo accept⁹ seu grat⁹ ꝛ p̄mio eterno dign⁹.quare ꝛc. ¶Preterea secūdo arguo sic ad idē cū absolutū possit existē oī respectu circūscripto ab ipso disticto:aut forma illa absoluta q̄ grā dr̄/sine oī r̄spectu in aīa exn̄te/aīa erit deo grata ꝛ chara:aut nō.sȝ nō pōt poni primū.qꝛ tunc sequeret̄ ꝙ solus ille respectus nō eius fundamentū absolutuȝ esset charitas ꝛ grā:qđ est falsum. ¶Consequētia est euidēs.qꝛ solū illud est charitas ꝛ grā:quo posito aīa est deo grata ꝛ chara:ꝛ q̄ amoto nō remanet deo grata nec chara.ergo relinquit̄ primū qđ ē ꝓpositū.qm̄ illud solū est charitas ꝛ grā quo solo posito sine omni alio eius subiectū ē deo gratū ꝛ charum.ergo vltra formā hmōi absolutā non oportet ponere in ea aliquā respectiuā. ¶Confirmat̄.qꝛ esto ꝙ in tali forma absoluta fundarent̄ diuerse habitudines:quarum vna esset ad essentiā ꝛ alia ad volūtatē diuinā:nulla ratio posset assignari quare magis illa forma absoluta cū habitudine ad essentiaȝ terminata esset charitas ꝛ cum alia habitudine ad voluntatē accepta grā:ꝙ ecōuerso.cōstat enī ꝙ esse deo charū idem est qđ esse ab eo dilectū ipsiqȝ acceptū vel gratū.esse aūt dilectū respicit voluntatē diligentē:ergo charitas non magis dicit habitudinē ad essentiā ꝙ ad voluntatē.quare ꝛc. ¶Preterea.qꝛ si charitas ꝛ grā distinguerent̄ ꝑ tales habitudines:cū vna ipsarum possit esse sine alia:sequeret̄ ꝙ etiā posset esse grā sine charitate:ꝛ ecōuerso charitas sine grā:qđ est falsum.quare ꝛc. ¶Confirmat̄.qꝛ nō magis illa forma absoluta q̄ dicit̄ charitas ꝛ grā/refert̄ ad diuinā essentiā ꝛ ad voluntatē/ꝙ illa que dicit̄ fides vel spes.ergo sicut illa dicit̄ charitas vt cum vna relatione ꝛ grā vt cū alia relatione accepta:ita cōsimiliter poterit dici de fide ꝛ de spe:ꝛ etiā de omni alia virtute:cum oēs ad deū cōsimilibus rationibus referant̄.hoc aūt nō conceditur.ergo ꝛc. ¶Hec de Primo.

Quantum ad secūdum:vbi aliter est dicendum/est sciendū:ꝙ de charitate seu gratia nos cōceptū aliū nō habemus/nisi ꝙ est forma accidētalis indiuisibilis supnaturalis:ꝛ signū ꝓpriū electoꝝ. ¶Prima duo/vcȝ ꝙ sit accidēs ꝛ īdiuisibile/apparet.qꝛ existit(vt fide tenemus)in anima indiuisibili subiectiue.tale autē habet esse accidēs.qꝛ quandoqȝ ei adest/quandoqȝ abest preter subiecti corruptionē.habet etiaȝ esse accidēs indiuisibile ꝛ inextensum:qꝛ accidēs diuisibile ꝛ extensum nō est in subiecto indiuisibili ꝛ inextenso. ¶Tertio vcȝ ꝙ sit forma supernaturalis/apparet.qꝛ est soli deo possibilis.nec enī grā seu charitas acquisita ē eiusdē rationis cuȝ infusa:de qua est hic sermo:vt dicet̄ in tertio oīs autē forma soli deo effectiue possibilis dicit̄ supnaturalis.quare ꝛc. ¶Quartū ꝛ vltimum/vcȝ ꝙ sit signum electorū/apparet̄.secūdum enī Aug. Sola charitas est que inter filios regni diuidit ꝛ gehēnc.tam fides enī ꝙ spes ꝙ oīs alia virtus sola charitate excepta pōt eē ꝛ sic ē de facto cōis reprobis ꝛ electis:cū multi reproborū in talib⁹ virtutibus sint pollētes etiā amplius ꝙ multi electorū. Nō tamē est intelligendū/ꝙ hoc vcȝ eē signū propriū electorū/cōueniat charitati vl̄ gratie ex natura sua:sed tm̄ ex ordinatiōe diuina:qua ipse statuit qꝛ sibi placuit solis electis imprimere tale signū vt in eis finaliter ꝑmansuruȝ.si enī aliter fieri voluisset aliter fieri potuisset/vt vcȝ fides vel spes vel alia virtus esset signum proprium electorum:charitas auteȝ vel gratia esset communis electis ꝛ reprobis.nō enim aliquem electorum/qꝛ gratia informatum/necessario deus saluat nec aliquem aliorum condemnat:sed tm̄ contingenter. ¶His premissis dicō ad propositū accedendo:ꝙ gratia ꝛ charitas sunt nomina synonyma significantia eādem formā oīno indistinctā/videlicet supradictam modo predicto descriptam. ¶Hoc probatur.quoniam constat tm̄ esse tres theologicas virtutes:quas Apostolus prime ad Corinth.xiij.enumerat/sic dicēs. Nunc auteȝ manent fides/spes/charitas/tria hec.maior auteȝ his est charitas.ergo charitas ꝛ grā sunt penitus vna virtus. ¶Cōsequētia est euidēs.qꝛ si grā ꝛ charitas essent diuerse virtutes:qđ essent si distinguerent̄:tūc non tm̄ essent tres theologice virtutes/sed quatuor:cuȝ tā charitas ꝙ grā virt⁹ theologica sit ponēda:ꝛ etiā fides et spes in summa.ergo ꝛc. ¶Cōfirmat̄.qꝛ licet de⁹ statuere potuerit multiplex forme signum supernaturale ꝛ ꝓprium electorū:de facto tamē non statuit esse nisi vnicū tm̄ secūdum doctrinā sanctoꝝ.ergo grā ꝛ charitas sunt omnibus modis idē. ¶Consequentia est euidens.quia tam grā ꝙ charitas significat tale signū:vcȝ qđ est proprium electorū.ergo si ꝑ ista noīa non importaretur vnicum signū sed diuersa propria electorum:plura non tm̄ vnū essent signa propria ipoꝝ.hoc aūt est falsuȝ.ergo ꝛc. ¶Quia tamen esse gratū dicitur a grā ꝛ charuȝ a charitate:charū autē importat magnū pretium quo res est empta:que dicitur esse chara:nec enī dicit̄ esse chara nisi quia magno pretio empta:ideo cum quilibet electoꝝ sit magno pretio emptus:qꝛ Christi sanguine redēptus per cōsequēs quilibet deo dicit̄ esse charus.ꝛ ideo dicit oībus Apl̄s.i.ad Corinth.vij.Empti eī estis pretio magno:glorificate ꝛ portate deū ī corde vr̄o.Et hinc est ꝙ licet charitas eandē omnino virtutē īportet quā gratia vltra illam tamē virtutē per gratiā importatā aliquo modo cōsignificat seu importat aliquid aliud nō exn̄s formaliter in eius substātia/puta pretium redemptiōis electorum:ratione cuius quilibet deo dicit̄ esse charus. Ex quo sequit̄ ꝙ licet charitas ꝛ grā sint nomina synonyma vt ad formā supernaturalē:que est signū electorū propriuȝ: comparata:nō tm̄ vt vniuersaliter sumpta:cū vltra omne signum predictū aliquid per charitateȝ qđ nō per gratiā designet̄.cū hoc tm̄ stat ꝙ charitas ꝛ grā vnicā dicunt virtutem totaliter indistinctaȝ. ¶Sic ad questionē. ¶Ad rationē in p̄ncipio patet solutio ex statim dictis.ideo enim forte Apl̄s enumerat charitatē ꝛ gratiam ꝑpter predictam diuersitatem importatam.

Secundo quæro. Vtrum gratia sit subiectiue īmediate in essentia an in potētia. ¶Et videt̄ ꝙ sit in essentia:qꝛ idē est immediatū subiectū gratie ꝛ glorie.sed subiectū immediatū glorie est essentia anime vel cuiuscūqȝ alterius btīficabilis creature. ¶Mō ꝓbat̄.qꝛ subiectū supreme ꝑfectionis est supremū perfectibile.Sed essentia cuiuslibet rei est perfectior quacūqȝ sua potētia:gloria aūt est suprema perfectio possibilis cuicunqȝ nature beatificabili:ergo subiectum immediate per ipsam perfectibile est essentia non aliqua eius potentia. ¶Cōtra quia in eodem subiecto est habitus ꝛ actus.sed actus charitatis vel gratia qui est amor est immediate ī potētia nō in essentia.est enī in volūtate:in qua etiā est act⁹ beate fruitiōis:sicut ꝛ ī ītellectu actus diuine visiōis.ǵ ꝛc. ¶Responsio.vbi est videndum:Primo quesitum. Secūdo.an grā ipa sit motiua liberi arbitrij ad agēdū.

Quantum ad primum:dicitur communiter ꝙ tā gratia ꝙ gloria est immediate in potentia nō in essentia. Pro quo arguitur multipliciter a diuersis. sed quia tam questio ista in se ꝙ etiam omnis ratio que ad eius probationem adducitur/supponit essentiam esse distinctam a potentia in re extra:hoc autem est falsum/vt in p̄cedentibus prolixius est ostensum:ideo ad questionē istam aliter est dicendum.Ad cuius euidētiam est sciendū:ꝙ questio ista videt̄ supponere falsuȝ predictum/vcȝ ꝙ potentia sit in essentia aliquid distinctum ab ipsa.nisi enim supponeret̄ ꝙ potentia ab essentia sit distincta/frustra quereret̄ an gratia sit in essentia

an in potentia subiectiue. ¶Hoc premisso: dico ad quesitum: Primo ꝙ si subiectū immediate susceptiuū gratie ⁊ glorie esset potentia ⁊ nō essentia ipsa: potentia esset ab essentia realiter ⁊ essentialiť distincta. ¶Secundo ꝙ subiectum immediatū grē ⁊ glorie susceptiuū est ipsa beatificabilis ⁊ gratificabilis eēntia nō aliqua potētia. intelligendo p hmōi potentiā aliquid existens in essentia distinctū ab ipsa quantūcunq̧ modicū in re extra. ¶Primum probať: sicut probatū est in questione mota superius in hoc libro de diuersitate potentiarum aīe. qm̄ vt ibi arguiť: omne quod est alicuius forme realis realiter susceptiuū oportet realiter esse distinctū ab omni alio qđ nō est eiusdem forme realiter receptiuum Hoc statim ꝓbať. qm̄ non minus imo magis illa distinguunť quorū vnū non est alicuius forme receptiuū cuius alterū est susceptiuū: q̄ illa que licet sint eiusdem forme susceptiua vnū tamē ⁊ non alterum est illa forma actualiter informatū. Sed quecūq̧ talia arguunť realiter eē distincta / vt subiectū albū actu ⁊ nō album licet albedinis receptiuū. ergo multo magis albū ⁊ non dealbabile ⁊ quecūq̧ alia quorū tm̄ vnū ⁊ nō alterū est alicuius forme realis realiter receptiuū / oportet realiter esse distincta. sed talia sunt vt supponitur essentia ⁊ potētia. constat eñ tā gratiā q̄ gloriā esse aliquā formam realē supnaturalē: cuius vt supponiť subiectum immediate receptiuū nō est aīe nec alicuius intellectualis creature essentia: sed ei⁹ potētia puta volūtas ipsa. ergo ⁊c. ¶Cōfirmať. qꝛ nō minus qđ est subiectū alicuius forme receptiuū arguiť ⁊ potest argui realiter esse distinctū ab omī alio illius forme nō receptiuo / q̄ principiū alicuius forme ꝓductiuū ab alio illius nō ꝓductiuo arguať esse distinctū ab ipso. sed ex hoc ꝙ vnū ⁊ nō alterū est alicuius effectus principiū ꝓductiuū / arguitur ⁊ concediť realis distinctio inter illa. ergo ⁊c. ¶Ex hoc sequiť corollarie ꝙ īpossibilis est suppositio supradicta / vꝫ ꝙ subiectū īmediatū grē ⁊ glorie nō sit eēntia creature btīficabilis sed eius potētia. illud eñ est impossibile ad quod sequiť īpossibile. sꝫ ad istā suppositionē sequiť realis distinctio potētiarū ab essentia: q̄ est īpossibilis: qꝛ tūc quelibꝫ potentiarū aīe esset ab aīa separabilis ⁊ separata btīficabilis vt corp⁹ aīe ꝯiūctū. ⁊ alia multa sequūť absurda: vt ī q̄stione p̄dicta de diuersitate vľ idētitate potētiarū aīe ꝓlixius ē deductū. q̄re ⁊c. ¶Ex p̄dictis sequiť vlterius ꝙ nō est verū qđ supponiť in ꝓposita questiōe. ipa eñ vt premissum est videtur supponere potentiā esse in essentia aliq̄d distinctū. hoc aūt nō est verum: qꝛ si distinguerenť / nō possent distingui minus q̄ realr ⁊ essentialr cū nulla sit in creatis minor distinctio in re extra / vt alibi est ostēsum. nō pōt aūt (vt dictū est) poni talis / vꝫ realis distinctio inter ista. quare ⁊c. ¶Scđm / vꝫ ꝙ subiectū īmediatū grē ⁊ glorie susceptiuū sit ipa gratificabilis ⁊ glorificabilis essentia: nō aliqua potētia ab ipa distincta: sequiť ex p̄dicto. qm̄ vt dictū est nulla est in essentia btīficabili potētia ab ipa quōcūq̧ in re extra distincta: nec aliq̄d ab ipa distinctū est alicui⁹ forme subiectū receptiuū nec p̄ncipiū ꝓductiuum: qꝛ nec aliq̄d est in ea distictū ab ipa: nisi habit⁹ atq̧ act⁹. q̄re ⁊c. ¶Ad oēs ratiōes q̄ in cōtrariū adducunť est vna respōsio. qꝛ oēs vnū ⁊ eūdē defectū habēt: oēs eñ supponūt vnū ⁊ idem falsū / vꝫ ꝙ iste potētie / puta intellect⁹ ⁊ volūtas / sint aliq̄ duo disticta p̄ncipia ꝓductiua in oī essentia btīficabili existētia ac ab ea diuersa aliquaľr ī re extra. hoc autem est falsum. quare ⁊c. ¶Hec de Primo.

Quantum ad secundum: est sciendum: ꝙ formā aliquā mouere subiectū ad agēdum est ipm ei coagere ad aliquē actū. qđ eñ nō est p̄ncipiū ꝓductiuū alicui⁹ in aliq̄ nec pōt coagere ad aliquē actū cū eo: nō video quō possit dici ei⁹ motiuū p̄ncipiū ad agēdū / nisi forte p modū finis: mō quo grā nō pōt eē motiua ipsius liberi arbitrij ad agēdū / saltē grā habita esto ꝙ habenda. licet eñ grā habēda seu ei⁹ augmētū possit p modū finis intenti mouere hominem ad meritorie operandū: nō tn̄ grā q̄ actualiť p̄habeť. ¶Hoc premisso: ⁊ supposito etiā ꝙ grā siue habitual / de qua hic q̄riť / siue actualis: que est actus amoris elicit⁹ / dupliciť pōt sumi / vꝫ q̄dditatiue ⁊ obiectiue: dico ꝙ nec grā habitualis nec actualis vt q̄dditatiue sumpta / vt vꝫ talis forma absoluta est motiua liberi arbitrij in quo est / ad aliq̄d operādū: bene tn̄ gratia actualis / vꝫ amor elicit⁹ vt obiectiue sumptus hoc est ipsum obiectū amatū est aliquo mō motiuū principiū ad agendū. ¶Primū / vꝫ ꝙ grā vt q̄dditatiue sumpta / nō sit motiua liberi arbitrij ad agēdū / apparet. qꝛ si sic / vel moueret ipm p modū finis alliciētis vľ per modū efficientis aliq̄d producētis. Sed nō primo mō. nō eñ grā saltē habita ē finis liberi arbitrij. Qꝛ etiā nō posset mouere secūdo modo / vꝫ p modū efficientis: probať. qm̄ sic mouēs aliqđ subiectū ad aliquā formā ꝓducit ī eo ipsā vel saltē coagit cū eo ad eā sꝫ nec grā seu charitas nec fides nec spes nec aliq̄ alia virt⁹ supnaturalis īfusa ē alicui⁹ act⁹ ꝓductiua: nec ad ipm est potētia actiua / vt hic suppono ex dicēdis in tertio. ǧ nec grā mouet ad actū amādi / nec fides ad actum credēdi / nec spes ad actū sperādi: nec p ꝯñs ad aliquem illorū. ¶Et si forte inueniať dictū esse ab aliquo doctorum ꝙ charitas sit motiua liberi arbitrij ad agendū / exponeť hoc de charitate increata: q̄ est deus assistēs mō speciali cuilibet in charitate existenti ad taliť vꝫ meritorie operandū: cum nullus alius possit meritorie operari. ¶Secūdū / vꝫ ꝙ obiectū amatū sit aliquo mō motiuū amantis ad agēdū / q̄libet experiť. cōstat eñ ꝙ obiectū amatū allicit ⁊ inducit amantē ad operādū qđ sibi / vꝫ obiecto amato est acceptum. Et hoc mō intelligo illud verbū Aug. dicētis in quodā sermone: ꝙ nūq̄ dei amor est otiosus. operať eñ magna si est: si vero operari desinit / amor nō est. licet enim amor vt est quedā forma absoluta a deo amato distincta dicatur meritorie operari magna: qꝛ meretur premia sempiterna: nō tn̄ p modū efficientis nec finis est operatiuus alicui⁹ alteri⁹ meritorij act⁹. sꝫ ad talē actū meritoriū ab amore distictū eliciēdū mouet nō ipe amor ɓm se sūpt⁹ / sꝫ ei⁹ obtm̄ qđ est de⁹ amat⁹. deū eī diligēs ⁊ ex charitate aliquē aliū actū exequēs actū illū exequiť ꝑpť deū dilectum: nō ꝑpť dilectiōis actū / vt a deo distictū: cū talis act⁹ vt sic sūpt⁹ sit aliqđ ens creatū / qđ ñ debꝫ nec pōt eē motiuū ad meritorie opandū. Hoc ēt vꝫ obtm̄ amatū mouere amātē exp̄mit Phs: qñ dicit ꝙ prima intelligētia q̄ deus est mouet celū in rōne amati ⁊ desiderati. qꝛ eñ creata intelligētia diligit increatā quā ītelligit velle celū moueri p ipsā creatā: ideo ipa creata ītelligētia allecta a prima quā diligit / celū mouet. ¶Sic ad q̄stionē. ¶Ad rōnē in p̄ncipio appet solutio ex p̄dictis. falsum eñ est qđ accipit in minore ⁊ ex falsa suppositione procedens.

Circa distinctionem vigesimāseptimā in qua magister determinat de virtute ⁊ ei⁹ merito: Quero primo. Utrū aliqua virt⁹ possit eē pfecta sine grā gratū faciēte. ¶Et videť ꝙ sic. qꝛ neutrū realiť distinctorū exigit alterū ad suū eē pfectū. sꝫ fides ⁊ spes ⁊ alie virtutes morales sunt a grā gratū faciēte realr differentes. ǧ q̄libet aliarū ṽtutū a grā pōt pfecta existere sine ipsa. ¶Contra. quia virtus pfecta potest in actum perfectū. habentē enim perficit ⁊ opus eius bonum reddit. Sed nulla virtus potest sine gratia in actum pfectum nullius eñ actus pōt esse meritorius / nec p ꝯñs pfect⁹ sine gratia īexistēte. ergo ⁊c. ¶Respōsio. vbi est vidēdū Primo an virtus sit habitus. Secūdo: an sit semper in actu. Tertio quesitum: vꝫ an sine gratia possit esse aliqua virtus perfecta.

Quantum ad primū: est sciendum ꝙ omnis potētia creata indeterminata ad aliquē actū pōt facilitari ad illum nō aliter q̄ p ipm actū ab ipsa potentia frequētatū. ꝙ autē potentia post actū frequētatum sit pronior ⁊ facilior ad actū ipꝫ q̄ ante / hoc nō est ꝑpter actum ipsi inexistētem: cum ipso nō manente ipsa potētia remaneat inclinata ad actum hmōi exequēdum. Ex quo sequitur: ꝙ hmōi potentie aptitudo seu promptitudo ad actū est ex aliquo in ipsa potētia ex actibus p̄teritis derelicto. nisi eñ post actum aliquid in potētia remaneret: nō esset potētia post actum magis prona seu inclinata ad ipm q̄ ante actū. hmōi autem ex actibus in potentia derelictū remanēs in ipsa post actus / eiusdē generis est cū ipsis actibus. nō eñ potest esse nisi qualitas: q̄ quādo est faciliter mobilis / dicitur dispositio. quādo aūt difficiliter / habit⁹ appellať. ¶His p̄missis appet quid ad ꝓpositū sit dicēdū. cōstat eñ ꝙ tā virtus q̄ vitiū ipsi oppositū acceptum pro illa qualitate ex actibus p̄cedētibus derelicta est habitus. qm̄ oīs qualitas difficiliter mobilis ex actibus acquisita vel etiam sine eis infusa ad aliquos actus inclinās potētiā / est vere habitus vel virtuosus / si actus respicit rationi consentaneos: vel vitiosus si alios. sed virtus ⁊ vitium ipsi ꝯtrariū significāt talem qualitatem. ergo ⁊c. ¶Hec de primo.

Quantum ad secundū: est sciendum ꝙ actus virtutis sicut ⁊ cuiuslibet alterius habitus est duplex. Est enim vnus eius actus primus ab ipsa virtute totaliter indistinctus: ⁊ alius secūdus ipsa mediātē ī potētia habituata elicitus. ad quē prompte eliciēdū potētia ipa habituata p primū actū habitus eā informātis actualiter inclinať. ¶Hoc p̄supposito tāq̄ cuilibet p se noto / appet quid ad istū articulū sit dicēdum. cōstat eñ virtutē sicut ⁊ omnē formā aliā semp in actu suo primo p̄dicto nō autē secūdo existere in subiecto q̄diu subiectū seu potentia virtute ipsa actualiter informatur. ¶Cōsequētia apparet. qm̄ non magis primus actus virtutis que est esse virtuosum / distinguitur a virtute: q̄ primus actus albedinis qui dicitur esse album / ab ipa albedine distinguatur. sed esse album nō dicit aliquid p̄ter albedinem ⁊ subiectum ipm albedine informatum. ⁊ hinc est ꝙ impossibile est manere albedinē in subiecto ipo nō existēte albo. ergo cōsimiliter in ꝓposito cū esse virtuosum sit idē qđ virtus ⁊ subiectū virtute informatū: nō potest virtus existere in subiecto nō existente actualiter virtuoso cum esse virtuosum nō sit aliud q̄ esse ipsius virtutis q̄dditatiuū p̄ter subiectū eius cōnotatū. Qꝛ aūt virtus nō semper sit in actu suo secūdo / apparet. quia actus secundus virtutis est actus elicitus virtuosus mediāte virtute ad ipm cōtinue inclinante. sed talis actus cū sit a virtute distinctus realiter / nō est cōtinue nec oportet ipꝫ eē manēte virtute. nō eñ habēs virtutē operatur continue virtuose / licet ad hoc continue p virtutē habitā inclineť sicut nec aliq̄ causa alia secūda habet cōtinue suū effectū licet sit apta habere ipm. nō eñ calor ꝯtinue calefacit. ergo ⁊c. ¶Hec de secundo.

Quantum ad tertium & vltimum: vbi est dicēdum ad quesitū: est sciendū ꝙ virtus dicitur esse perfecta quando habens eam potest in actū perfectum sine ipsa potentia mediante. Actus autem perfectus est duplex. Quidā eñ actus est perfect⁹ moraliter ⁊ naturaliter tm̄. alius aūt non tm̄ moraliter ⁊ naturaliter: sed etiā supnaturaliter. Actus naturaliter pfectus diciť actus intēsus. Moraliter vero actus bonus seu pfectus est oīs actus debite circūstātionatus: qualis est ille qui est recto rationis dictamini consentaneus ⁊ conformis vt debita electio / ⁊ etiā ipm rectū dictamē p̄uiū cui debita electio est cōformis. Actus aūt bon⁹ ⁊ pfectus supnaturaliter est actus meritorius qualis est oīs act⁹ moraliter bonus mediante charitate elicitus vel imperat⁹ et talis diciť bonus seu pfectus supernaturaliter: tū qꝛ supnaturale bonū meretur: vꝫ p̄miū sempiternū. tū scđo qꝛ p̄supponit ⁊ exigit supernaturalis gratie dei donum. ¶Hoc p̄misso dico ad q̄stionē: ꝙ sine gratia gratū faciēte pōt esse q̄libet alia virtus pfecta in esse naturali ⁊ morali: nō aūt in esse supnaturali: cuius ratio nulla est alia nisi solum diuinū statutū. ¶Primū istorū vꝫ ꝙ sine grā possit esse aliq̄ virtus pfecta tā naturaliter q̄ moraliter: ꝓbatur. qm̄ oīs illa virtus pōt eē pfecta isto mō duplici sine alia: qua nō existēte ipa pōt esse eque ītēsa: ⁊ ad actū eque intēsum ⁊ bonū moraliter potētiā inclinare sicut illa virtute alia existēte. sed tēperātia ⁊ q̄cūq̧ alia virtus a charitate pōt esse eque intēsa / ⁊ ad actū eque bonū moraliter inclinare potētiā charitate carētē sicut ipam habentem. siue enim sit in potētia tēperata charitas siue nō / semp actus tēperātie quē virtus tēperantie respicit per seipsam / nō ꝑpter charitatē secū existentē / est moraliter bonus quia recte rationi consentaneus. ergo ⁊c. ¶Cōfirmatur. qꝛ ad pfectionē illi⁹ qđ potest esse pfecti⁹ sine gratia q̄ cū ipsa / gratia nihil facit. Sed tēperantia et oīs alia virtus tā moralis q̄ theologica alia a gratia est hmōi. pōt eñ iniustus esse magis pfecte temperatus q̄ iustus: īmo iustus pōt esse ⁊ quādoq̧ est de facto intēperatissimus: vt appet in nouiter penitēte eūdē habitū p̄cedētis intēperantie retinēte. reprobus aūt carēs gratia potest esse pfecte temperatus ⁊ alijs virtutib⁹ a gratia informatus / vt apparet de multis infidelibus in virtutibus moralibus pollentibus. fideles etiam multi peruersi excedunt in fide ⁊ spe plures in gratia existentes. ergo ⁊c. ¶Secundum: vꝫ ꝙ nulla virtus alia a gratia possit esse perfecta supnaturaliter sine ipa secum in eodem subiecto actualiter existente / apparet. quoniā sola virtus illa est perfecta supernaturaliter vt dictum est / q̄ inclinat ad actum supnaturaliter perfectum. Sed nulla virtus alia a gratia infusa inclinat ad talem actum sine ipa gratia īexistente. quoniā solus actus meritorius est supnaturaliter pfectus. nullus aūt virtutis alterius a gratia est meritorius sine ipa īfusa gratia īexistēte. ǧ ⁊c. ¶Ex hoc sequiť ꝙ sola charitas ⁊ nulla alia virtus est hoc modo vꝫ supnaturaliter pfecta nō ab aliqua virtute alia a seipa. sola eñ charitas ē cuius actus est meritorius oī virtute alia circūscripta. nulli⁹ aūt alteri⁹ virtutis act⁹ ē meritori⁹ sine ipa charitate actualiter īexistente. q̄re ⁊c. ¶Tertiū ⁊ vltimū: vꝫ ꝙ p̄cisa cā diuersitatis p̄dicte īter charitatē ⁊ alias virtutes sit diuinū statutū appet. qm̄ ꝙ actus aliq̄s sit deo magis acceptus / ⁊ per ꝯñs homini meritori⁹ ꝑpter vnā aliquā rē creatā q̄ ꝑpter aliā: hoc nō pōt esse ratione ipius creature in se: sed tm̄ ratione volūtatis diuine volētis ⁊ statuētis actū hominis acceptare mediāte tali aliqua re creata ⁊ nō alia mediāte. Sed charitas infusa est q̄dā res creata sicut fides ⁊ spes ⁊ alia omnis virtus. ergo ꝙ act⁹ hominis sit meritorius ⁊ deo gratus magis quia ipsum exercens est charitate q̄ virtute quacūq̧ alia informat⁹ / hoc nō pōt esse ex pfectione intrinseca charitatis: sed ex ordinatiōe

sola diuine volūtatis:que etiā si voluisset ordinare aliter potuisset:vt vꝫ actum non mediante charitate/ sed mediante alia virtute elicitum acceptasset. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationē in principio apparet solutio ex predictis. licet enī nulla virtus sine gratia possit in actū perfectū supnaturaliter ꝓpter causam iam dictā:pōt tñ in actū perfectū moraliter vt superius est ostensum.

SEcundo quæro: vtrum habens gratiam possit mereri sibi vitā eternā. ¶ Et videtur ꝙ sic. qꝛ habens illud ꝓpter qḋ vita eterna datur/ potest sibi vitam eternā mereri dū tamē sit in statu merendi. Sed viator est in statu merendi:ꝛ gratia est ꝓpter quā datur vita eterna cuilibet electorū. gratia eñ dei vita eterna.ergo ꝛc. ¶ Cōtra.qꝛ illud qḋ quis meretur ipsi debetur. Sed p̄miū sempiternū nulli pōt esse debitū.ergo nec aliquis pōt sibi mereri ipm. ¶ Responsio. vbi est videndū. Primo:vtrum nō habens gratiam possit mereri eam. Secūdo:vtrum habēs ipsam possit sibi mereri eius augmētū. Tertio q̄sitū:videlicet an habens gratiam possit sibi mereri gloriā sempiternam.

Quantum ad primum: est sciendum primo ꝙ gratia potest dupliciter accipi. Uno modo scḋꝫ se absolute vt talis forā. Alio modo vt est dispositio ad gloriam cōsequēdā. ¶ Secūdo est aduertēdū:ꝙ duplex est meritū. est eñ quoddā meritū de cōgruo:ꝛ quoddam de cōdigno. Meritū de cōdigno est qḋ scḋꝫ se est remunerabile ꝛ dignū qꝛ equipollens primio qḋ meref. Meritū de cōgruo est qḋ scḋm se nō est remunerabile nec dignum qꝛ nec equipollet tāto p̄mio quātū reddif ex liberalitate dñi largiētis. ¶ Hoc p̄misso dicendū est ad istū p̄mū articulū. Primo:ꝙ nō habēs gratiā nō pōt sibi mereri illam vt ad gloriā disponētē:licet possit sibi eā mereri vt scḋm se sumptā merito de condigno. ¶ Scḋo:ꝙ pōt sibi eā mereri ꝛ meretur de facto tam vt absolute sumptā q̄ etiā vt ad gloriā disponentē merito de cōgruo. ¶ Primū apparet:qm̄ licet quilibet viuēs scḋm dictamē debite rōnis ipsi cōformiter eligēdo possit facere opus aliqḋ dignū gratia ipsi equipollens vt absolute scḋꝫ se sumpta nō tñ vt est ad gloriā dispositiua. nō eñ scḋm Apost. ad Ro.8. sunt cōdigne passiones huius tpis ad futurā gloriā q̄ reuelabitur in nobis. sed qḋ nō est dignū gloria/nec gratia vt ad gloriā disponēte. ergo nullus ꝛ maxime carens grā pōt sibi eā mereri vt ad gloriā disponētē merito de cōdigno. ¶ Cōfirmaf.qꝛ meritū de cōdigno est solū illud meritū qḋ est p̄mio equipollēs: sed nullius meritū pōt esse gratie vt disponēti ad p̄miū equipollens:vt apparet p Aplm vbi supra.ergo ꝛc. ¶ Sed cōtra hoc forsitan arguef:qꝛ aliter habēs gratiā meref p bonū actum eius augmētū: ꝛ aliter nō hñs eā meref ipsam p penitētie gemitū. Sed si nullus posset mereri gratiā merito de cōdigno sed tñ de cōgruo/tūc oēs tā habētes vꝫ q̄ nō habentes gratiā vt penitētes/ipsaꝫ vniformiter mererētur.ergo ꝛc. ¶ Respōdeo:ꝙ nec habētes nec nō habentes gratiā possunt sibi mereri eā vt ad gloriā disponentē merito de cōdigno sed tñ de cōgruo: vꝫ ex liberalitate dei gratiā infundētis. maioris tñ liberalitatis est in deo infundere primā gratiā q̄ scḋaꝫ primā intēdētē:ꝛ magis aliquo mō est ꝯdignū ꝓpter bonū actū existētis ī gratia ipsi infundere eius augmētū ꝛ ꝯsequēter ipꝫ acceptare seu ordinare ad maiorē glorie gradū/q̄ infundere primā gratiā nō habēti aliquē eius gradum ꝓpter aliquē eius actū. hoc aūt nō est nisi ex ordinatione ꝛ volūtate dei magis acceptātis actū ī charitate existētis q̄ cuiuslibet alterius ipsam nō habētis. ¶ Scḋm:vꝫ ꝙ nō habēs gratiā possit sibi mereri/ꝛ de facto mereatur eā merito de cōgruo/appet. cōstat eñ penitētē sibi mereri gratiā ꝛ etiā gloriā p penitētiā. aut ḡ meref ipam merito de cōdigno aut merito de ꝯgruo. sed nō p̄mo mō vt dictū est, ergo ꝛc. ¶ Cōfirmaf. qꝛ cōgruū est ꝛ diuine liberalitati consonū deū quēlibet lꝫ ab eo auersuꝫ p culpā/admittere siue ad se reducere p gratiā/dū tñ ipse faciat qḋ in se est culpam detestādo ꝛ veniā postulādo. sed hoc facit oīs vere penitens. ergo ꝛc. ¶ Hec de primo.

Quantū ad secundū simul & tertium: est sciēdū:ꝙ hominē in gratia existētē gratie augmētum vel p̄miū mereri:pōt dupliciter intelligi. Uno mō ꝙ meref ista/vꝫ gratie augmētū ꝛ p̄miū sempiternū/p modū cause totalis oñi alio cuiuscūq merito circūscripto. Alio mō tñ p modū cause ptialis. ¶ Hoc p̄misso dicēdū est quātū ad scḋm ꝛ tertiū articulū simul. Primo:ꝙ nullus alius homo a Christo habēs gratiā pōt mereri nec vnq̄ meruit eius augmētū nec p̄miū sempiternū p modū cause totalis. ¶ Scḋo.ꝙ q̄libet vsum rōnis habēs ī statu merēdi existēs pōt/si habꝫ gratiā/mereri ei9 augmētū ꝛ p̄miū sempiternū seu eius āpliorē gradū p modū cause ptialis ꝛ min9 etiā p̄ncipalis. ¶ Hec duo simul ꝓbātur qm̄ sicut nulla cā scḋa pōt p se ī effectū aliquē sine p̄ma ita statuit deus nulli9 hoīs alteri9 a Christo actū acceptare vt dignū aliq̄ gratia nec etiā gloria sine ipsi9 Christi passionis merito p̄ncipali9 cōcurrēte. Sicut eñ p̄ma cā ad oēm effectū cuiuscūq scḋe cause agit p̄ncipali9 q̄ scḋa: ita ꝛ oē p̄miū siue gratie siue glorie p̄ncipalius cōfert deus ꝓpter Christi meritū generale q̄ ꝓpf actū meritoriū cuiuscūq alteri9 ꝓpriū cui ꝯfert. Sed act9 cuiuscūq meritori9 tātū meref ꝛ codē mō quātū ꝛ q̄ mō diuinitus acceptaf. ḡ nulli9 a Christo alius hō habēs gratiā nec etiā nō habēs pōt sibi mereri eā nec gloriā sempiternā p modū cause totalis:sed tm̄mō ptialis. secus aūt est de Christo. qm̄ ipe q̄cq̄d sibi meruit/meruit p modū cause totalis nō ptialis:cū nihil collatū ipsi fuerit ꝓpf actū alicui9 alterius hoc merentis. quātū aūt ad alios q̄busdā meruit totaliter ꝛ alijs ptialiter/tñ p̄ncipaliter:vt in tertio explicabif euidēter. ¶ Sic ad q̄stionē. ¶ Ad rōnē in principio apparet solutio ex predictis.

CIrca distinctionem vigesimāoctauā/ in qua Magister determinat de insufficiētia liberi arbitrij sine gratia: Quero p̄mo vtrū liberum arbitriū possit sine gratia resurgere a culpa. ¶ Et videf ꝙ sic. qꝛ actus penitentialis est possibilis cuilibet rōne vtenti viatori in puris naturalibus existenti. quilibet etiā pōt detestari ꝛ respuere p se qḋ sibi dictat recta ratio respuēdū ꝛ detestandū. Sed actus penitētialis q̄ est detestatiuus culpe cōmisse/est quo mediāte peccator resurgit ab ipsa culpa quā cōmisit. ergo ꝛc. ¶ Contra hoc arguitur per illud qḋ dicit Anself. de li. ar. c. x. vbi sic ait. Maius miraculū existimo cū deus volūtati distorte reddit rectitudinem: q̄ cum mortuo reddit vitam amissam. Sed cōstat ꝙ nullus potest a peccato resurgere nisi per rectitudinem voluntatis. ergo hmōi resurrectio a peccato est possibilis soli deo. ¶ Respōsio. vbi est videndū Primo quesitum. Secundo an existens in peccato possit per se sine gratia aliud peccatuꝫ nouū vitare. Tertio an possit tentationem vincere.

Quantum ad primum: est sciendum primo ꝙ gratia est duplex. Quedā est gratia gratū faciēs. alia gratis data.

Prima:videlicet gratum faciēs: que est etiam gratis data/est charitas infusa/que est signū ꝓpriū electoꝝ/ipsoꝝ ab omnibus alijs distinctiuū. Alia autem gratia:vꝫ non gratū faciens:sed tm̄modo gratis data/est omne donū superne collatum alicui alierū a p̄dicto. nullū eñ donū aliud a charitate facit ipsum habentē deo gratū nec p̄mio eterno dignū. Q̄libꝫ tñ pōt dici gratia gratis data. oē eñ donū ei collatū cui non est debitū/ dicitur gratis datū. sed nullū dei donū alicui collatum est ipsi debitum. nulli eñ deus est debitor alicui9. ergo ꝛc. ¶ Secūdo est hic supponēdū ex significato vocabuloꝝ ꝛ cōmuni vsu doctoꝝ ipsis vocabulis vtentiū ꝙ a peccato resurgere est eius veniaꝫ obtinere. de culpa aūt saltem mortali cōtracta nūq̄ aliquis consequitur veniam nisi p penitentiā:in quā nullus potest p se sine prima causa secū coagente:cū nulla causa secūda possit in aliquē effectū sine prima concurrēte secū ꝛ principaliter coagente ad ipm: vt in sequētibus circa finē huius libri prolixius ostēdef. ¶ His p̄missis dicēdū est ad quesitū. Primo: ꝙ nullus in peccato existēs pōt ab ipso resurgere sine gratia gratis data. ¶ Scḋo:ꝙ q̄libet viator rōne vtēs pōt ab ipso peccato resurgere sine gratia gratū faciēte. ¶ Primū ꝓbaf. qm̄ vt dictū ē/ a peccato resurgere est de ipso veniā obtinere. qḋ nō est aliud q̄ deū peccatū ipm cōmissum ad penā ipsi debitā homini nō īputare. Sed cōstat ex scriptura sacra ꝙ nulli de culpa mortali cōmissa cōceditur venia nec remittitur pena ipsi debita nisi mediāte penitētia. q̄ q̄dē penitētia peccatori inspirata est gratia gratis data. ergo ꝛc. ¶ Ex hoc sequitur corollarie. ꝙ nullus potest p se sine alio cōcurrēte resurgere a peccato. ¶ Hoc apparet. qm̄ vt dictū est:nullus pōt resurgere a peccato nisi mediāte penitētie lamēto. sed in hmōi penitētie internū gemitū nullus pōt p seipm:cum nulla causa scḋa (vt p̄dictū est) possit in aliquē effectum sine prima secū pricipaliter cōcausante. ergo ꝛc. ¶ Nec tñ sequif ex hoc ꝙ nō sit peccatori imputādū si a culpa preterita nō resurgit de ipsa dolendo. qm̄ licet ī hmōi dolorē debitū nō possit p seipm:potest tñ deo sibi coassistēte ꝛ coagente:modo quo omnis alia causa secūda potest in debitum sibi effectū. sed sicut prima causa statuit calido presente ei passo coagere ad calorem: ita ꝛ peccatori volenti a peccato resurgere ad dolorē. ¶ Ex quo sequif Primo:ꝙ non resurgere a peccato est ipsi imputāduꝫ. Secūdo:ꝙ ipsa penitentia qua mediāte peccator resurgit a culpa/ nō est ꝓprie gratia gratis data. qm̄ illud est proprie dei gratia gratis data:qḋ est supernaturale donū a sola prima causa infusum homini ꝛ collatum. sed penitētia est effectus nō tñ prime cause: vꝫ dei miserētis sed etiam secūde vꝫ ipsi9 hominis penitētis. ergo licet penitentia vt culpe remissiua sit a solo deo cuius tñ est peccatum remittere/ꝛ p cōsequēs vt sic sit ꝓprie gratia gratis data:nō tamē vt scḋm se absolute accepta:vt vꝫ est talis actus a penitente elicitus effectiue. quia tñ etiam vt sic sumpta est principaliter/licet non totaliter dei effectus:ideo etiam potest dici ꝛ est gratia gratis data. ¶ Secūdū vꝫ ꝙ sine gratia gratum faciente possit viator ratione vtens resurgere a peccato/probatur. qm̄ sine quo quilibꝫ viator potest penitere de peccato / pōt et resurgere ab ipso. ¶ Hoc apparet. quoniā omnis vere penitens est ꝛ a peccato resurgens:cū deus scḋm sacrā scripturā statuerit remittere culpam ꝛ penā eternā ipsi debitā cuilibet veraciter penitenti. Sed peccator ratiōe vtens licet omni gratia gratū faciēte carens pōt per se supposita dei influentia generali/ de omni peccato commisso actualiter sibi noto conteri ꝛ veraciter penitere. ergo ꝛc. ¶ Minor ꝓbaf. qm̄ quilibet rōne vtēs potest ex suis naturalib9 ꝛ deo sibi vt secūdis causis alijs assistēte et coagēte cōformiter recto rōnis dictamini eligere/ꝛ p ꝯñs detestari ꝛ respuere qḋ recta rō iudicat detestādū et respuendū:ꝛ eo modo de illo dolere quo de ipso iudicat esse dolendū scḋm dictamē rationis rectū. sed scḋꝫ rectū cuiuslibet rationis iudiciū oē peccatū cōmissum qꝛ dei offensiuū ꝛ ab eo auersiuū est respuēdū ꝛ lamēto penitētie puniendū. sic aūt peccatū punire:vꝫ gemitu penitētie interne/est de ipso veraciter penitere. ḡ ꝛc. ¶ Confirmaf. qꝛ viator rōne vtēs ante receptū aliqḋ gratie dei donū apphēdit ipm peccatū qḋ cōmisit:vt illud qḋ iudicat respuēdū/ꝛ lamēto penitētie puniēdum. aut igif pōt in talē actū peccati punitiuū/aut in ei9 contrariū/puta in actū cōplacētie de peccato/ aut nō in aliquē istoꝝ. Sed nō pōt poni scḋm. nullus eñ viator magis pōt difformiter q̄ cōformiter eligere recto dictamini ratiōis. sed scḋꝫ dictamē rōnis debitū non est de peccato cōplacendū seu gaudendū:sed potius est dolendū. ergo ꝛc. Nec pōt poni tertiū. qm̄ tūc post peccatū cōmissum nullus posset ꝯformiter nec difformiter eligere recto dictamini rōnis. hoc aūt est falsuꝫ. ergo relinquif primū qḋ est ꝓpositū:vꝫ ꝙ peccator pōt in actū peccati punitiuū scḋm dictamē rationis debitū prouiū. quare ꝛc. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundū: est sciendum ꝙ hominē peccatū vitare pōt dupliciter cōtingere: vꝫ ꝓprie ꝛ large. Proprie tūc quis vitat peccatū qñ de eo tentatus ipsi resistit p actū respuendi elicitū. non eñ vitat peccatū qui ipsi nō consentit nec dissentit: sed omnē actum suspendit. nec enim sufficit peccato mortali non consentire:sed oportet ipsi actualiter dissentire omnem considerantē ipm ac de eo tentatū. ꝛ ideo tētatus de aliquo quocunq peccato mortali: esto ꝙ ipsi nō assentiat peccat peccato omissionis nisi ei dissentiat. omittit eniꝫ actum dissentiendi:ad quem eliciendum in tali casu/vꝫ cum de mortali peccato tentatur / quilibet obligatur. Alio autem modo peccatū licet īproprie potest dici vitari tm̄modo negatiue:modo quo oīs non peccās nec de peccato tētatus ab aliquo dicitur vitare peccatū:maxime si est in statu in quo posset cōmittere ipm. ¶ Hoc premisso dicendū est quātū ad istū articulū. Primo ꝙ null9 pōt vitare peccatū primo mō vꝫ positiue sine p̄ma causa sibi coagēte. Secūdo ꝙ pōt vitare ipm nouū peccatū modo p̄dicto primo sine aliq̄ dei gratia in eo formaliter existēte. Tertio ꝙ pōt vitare nouū peccatū scḋo mō/vꝫ negatiue/absq prima causa sibi coagēte ꝛ absq aliqua ei9 gratia actualiter ī existēte. ¶ Primū ꝓbaf. qm̄ peccatū nō vitatur illo modo primo nisi p actum ipsi resistēdi elicitū/ vt statim est p̄dictū. sed nulla secūda causa potest in actū seu effectū aliquē sine prima secū coagēte ad ipm. ergo ꝛc. ¶ Scḋm/vꝫ ꝙ sine gratia peccator possit vitare nouū peccatū/ꝓbatur ex dictis in articulo p̄cedēti. qm̄ (vt ibi dictū est) peccatū cōmissum non facit peccatorē impotentē ad eligēdū cōformiter vel difformiter recto dictamini ratiōis. ergo potest vtiq peccator rōne vtēs eligere qḋ iudicat eligendum/ ꝛ respuere qḋ ei9 recta ratio iudicat respuēdū. sed post p̄mū peccatū ꝯmissum eius rō/ nisi perōī sit errore deceptus ꝛ ignorantia excecatus/iudicat quodcūq aliud peccatū eē respuēdū et fugiēdū. ergo pōt ipꝫ respuere/ꝛ p ꝯñs vitare modo p̄dicto vꝫ positiue. Et si forte alicubi reperiatur dictum esse ab aliquo doctoꝝ sanctoꝝ contrariū:vꝫ ꝙ nullus sine gratia potest vitare peccatū: exponaf ꝛ dicaf ꝙ est verū meritorie. vitare eñ peccatū non est meritoriū nisi tñ in gratia existenti. et ideo sine gratia nullus potest peccatū respuere seu vitare meritorie. potest tñ simplr ꝛ absolute:licet cū difficultate. qꝛ scḋꝫ August. pctm̄ qḋ p penitētiam non deletur mox suo pōdere ad aliud trahit.

¶Confirmatur. quia si null⁹ posset vitare peccatū sine gratia/ nulli peccatori esset imputādū aliqđ pctm̄ sequēs post primū mortale cōmissum saltē ꝯsequēter: esto ꝙ ipsi imputaretur aliquo modo añcedēter ratione prime culpe quā potuit vitare ratione prime gratie: sed hoc est falsum. ergo ꝛc. ¶Tertiū ꝛ vltimū: vꝫ ꝙ scđo mō puta negatiue possit vitari peccatū/tā sine pma cā agēte ꝙ etiā sine eius gratia existēte/appet. qm̄ ad nihil agēdū nec ē necessarius deus agēs nec eius gratia alicui inexistens sed isto modo peccatū vitare est nihil agere. nec em̄ hoc modo vitans peccatū aliquid eligit nec respuit: sed penitus nihil facit. ergo ꝛc. ¶Hec de secundo.

Quantū ad tertiū & vltimū: apparet ex pcedētibus quid dicēdū. Ad maiorē tñ euidentiā est sciēdū: ꝙ ad tentationē vincēdū non sufficit tentationē nō admittere: sed oportet etiā eam repellere. nec em̄ tentationē vincit: sed in ea succūbit qui nec pctō de quo tētatur cōsentit nec dissentit. talis em̄ vt dictū est superius peccato omissionis deliquit. ¶Hoc pmisso dico ad ppositum. Primo ꝙ hō pōt tentationi nō cōsentire tā sine prima causa non coagente ꝙ sine eius gratia assistente. Secūdo: ꝙ pōt tentationē vincere ipsi resistēdo sine gratia assistente: nō tñ sine prima causa coagente. Tertio ꝙ nō potest hoc facere: vꝫ tentationi resistere nec etiam ei nō assentire sine difficultate/quādo est tentatio de peccato pterito pluries iterato. ¶Prima duo declarantur et pbātur sicut pbata sunt alia duo his similia in articulo pcedēti. ¶Tertiū apparet. qꝛ quilibet habituatus prōpte ꝛ faciliter elicit actū habitus: ꝛ difficiliter potest suspēdere ipm/maxime eliciendo actū oppositū. sed peccator post peccatū aliqđ frequētatū est habituat⁹ ꝛ īclinatus ad ipm. ergo de eo tentatuꝫ difficile est nō cōsentire: ac ei resistere: esto ꝙ etiā ipse tentatus sit gratia p penitentiā nouiter habita informatus. ¶Sic ad q̄stionē. ¶Ad illud Ansel. dictū est sciendū: ꝙ ad cōuersionē peccatoris in qua eius voluntati primo distorte et oblique redditur rectitudo/ipse peccator cōuersus aliquid operatur: nō aūt homo mortuus suscitatus operat aliqđ ad suā resurrectionē. Et ideo dicit Augustin⁹. Qui fecit te sine te non iustificabit te sine te. licet enim deus per se sine alio coagente creet ꝛ resuscitet hominem vel saltem animā: non tamē sic iustificat delinquentē: cum oporteat ipm ad iustificationē aliquid operari. Sed nihil soli deo possibile est difficile. cōstat em̄ ꝙ nō est difficile deo: nec alicui alteri: quia cuilibet alteri supponitur esse impossibile. qđ autem est impossibile alicui nec ipsi est difficile nec facile. ḡ resurrectio mortuorū est facilis cū sit soli deo possibilis. peccatorum aūt conuersio cum sit effectus/nō solius dei miserentis: sed etiā hominis penitētis: ideo ē difficilis non vt ad ipsam operatur deus: sed vt ad ipāꝫ habet agere homo iniustus. difficile em̄ est homini respuere qđ sibi extitit primo gratū. peccatori autē fuit primo acceptum peccatū. ergo difficile est ei respuere ipm non potest autem aliter ad conuersionem suam agere ꝙ peccatū preteritū respuendo ꝛ de ipso dolendo. Et ideo quia huiusmōi peccatorum cōuersio est difficilior ꝙ mortuorum resurrectio ppter causaꝫ pdictā: idcirco forte dicitur ab Anselmo ꝙ est mirabilior.

Secundo quæro: vtrum sine gratia gratum faciēte liberū arbitriū sit sufficiēs ad merendū. ¶Et videtur ꝙ sic. quia peccator potest sine gratia (vt dictū est in q̄stione alia) in actū penitentialē. sed p hmōi actū meretur gratiā/ꝛ p ꝯñs gloriam. ergo ꝛc. ¶Sed cōtra. qꝛ nullus sine gratia gratū faciēte potest agere aliquid deo gratū. Sed omnis ꝛ solus actus meritorius est deo gratus. ergo liberū arbitrium est sine gratia insufficiēs ad merendū. ¶Respōsio. vbi sic pcedā. Primo enim pmittā vnā distinctionē. Secundo dicam ad questionem.

Quantum ad primum: est sciendum ꝙ actus meritorius est duplex. est em̄ vnus meritorius scđm quid: vt ille quo homo meretur a deo sibi dari aliquod tēporale. Ali⁹ actus est meritorius simpliciter ꝛ perfecte: vt ille quo homo meretur pmiū sempiternum. ois em̄ actus quē acceptat deus vt dignū aliquo bono eterno vel temporali alicui propter ipsum conferendo est actus meritorius. ¶Ex quo sequitur: ꝙ liberum arbitrium sufficere posse sine gratia ad merendū/potest habere duplicem intellectum. vnū vꝫ an sufficiat ad merēdū secūdum quid puta aliquod temporale bonuꝫ. Aliū potest habere intellectum an sufficiat per se ad merendum simpliciter ꝛ perfecte: vꝫ premium sempiternum. ¶Hec de primo.

Quantū ad secundū: vbi est respondendum ad quesitū: est sciendū ꝙ nullus actus meritorius quocūꝗ duoꝝ pdictoꝝ modoꝝ per quem homo meretur aliquod bonū sibi diuinitus cōferēdū/ habet ex natura sua ꝙ mereatur/nec ꝙ pro ipso a deo tribuatur tātū vel tātū bonū. sed hoc pcise est ex acceptatiōe diuina. nō enī talis actus tātū bonū meretur quia a deo pro tanto bono reddēdo ꝛ alius p maiori vel minori liberalit ꝛ libere nō necessario acceptatur. Cum hoc tamē stat ꝙ act⁹ deo acceptabilior est in se melior saltem aliquis non ois duobus em̄ in charitate inequali existentibus deū equaliter diligentibus vnius actus amoris non est in se melior seu perfectior ꝙ actus alterius. cum enim actus amborum supponātur eque intensi/vnus non est perfectior alio in esse naturali nec in esse morali: quia sunt consimilibus ꝛ eque perfectis circūstantijs informati. ꝛ tamen actus maiorem charitatis gradū habentis est deo acceptabilior ꝙ actus alterius minorem charitatis graduꝫ habētis. ¶His pmissis/dico ad questionem. Primo ꝙ liberū arbitrium est sufficiens sine gratia ad merendū aliquod temporale bonū. Secūdo ꝙ est insufficiens sine ipsa ad merēdū pmiū sempiternū. Tertio ꝙ pcipua causa istius insufficientie est sola ordinatio seu statutū volūtatis diuine. Primū pbatur. qm̄ omnis actus hoīs meretur illud bonū qđ deus homini reddēdū statuit ppter ipsum. ¶Hoc apparet. quoniā (vt pmissuꝫ est) actus solū illud meretur p quo ppter ipm reddēdo diuinitus acceptatur. sed deus acceptat actum seu accipit vt dignū tāto bono quantū statuit conferendū homini ppter ipꝫ. ergo ꝛc. Sed cōstat scđm doctrinā sanctoꝝ nullum esse irremunerabile bonū. omnē em̄ actū moraliter bonū hominis viatoris licet extra charitatē existentis deus statuit esse remunerandū: ꝛ ipm accipit tanꝙ dignū aliquo bono non eterno. ergo aliquo alio temporali. quare ꝛc. ¶Confirmatur. quia nisi viator sine gratia mererel etiā de facto bonū aliquod temporale non concederet ꝛ tribueret ipse deus temporalē psperitatē multis reproborū eternaliter damnandorū/ꝛ aduersitatem plurimis electorum finaliter saluandorum. hoc enim secundum doctrinam sanctorum non facit nisi ad premiandū aliqua pauca merita reproborum ꝛ ad puniendū demerita electorū. Vñ Gregorius. Ab electis em̄ suis iniquitatū maculas studet tēporali afflictione tergere q̄s imperpetuū in eis nō vult videre. Et Chrysostom⁹ de hoc loquēs sup epistolā ad Heb. homil. 5. sic dicit. Non potest malus in oībus esse malus: sed habet aliqua bona. nec bonus in oībus esse bonus: sed habet aliqua mala. ḡ psperitatē

habet malus malo capitis sui. cū enim pro paucis illis bonis retributionem hic accipit/illic plenius punietur et ideo beatus est ille maxime qui punitur vt omnia expians delicta probatus ꝛ purgatus hinc exeat ꝛ in nullo obnoxius. Hec Chrysostomus. ¶Sed contra hoc forsitan arguetur. quoniam nullus potest mereri aliquod bonū sibi a deo conferendum nisi deo acceptus. Sed nullus deo sine gratia est acceptus. ergo ꝛc. ¶Ad hoc potest responderi Primo: negādo maiorem. licet em̄ solus deo accept⁹ possit mereri pmiū sempiternū: alius tamē potest etiam mereri aliquod temporale bonū: licet nō pmiū sempiternū. ¶Secundo potest negari minor sub pdicta maiore assumpta. est eniꝫ sine gratia aliquo modo homo deo acceptus. ¶Ad cuius euidentiam est sciēdū ꝙ hominem esse deo acceptum vel gratum non est aliud ꝙ ipsum esse ad bonū aliquod cōsequēdū diuinitus ordinatum. ꝛ ita omnis a deo ordinatus ad bonū aliquod cōsequēdum ppter aliquē suū actum potest dici deo acceptus: vel simpliciter si bonum illud ad qđ ordinatur est eternū. et hoc modo veruꝫ est ꝙ nullus sine gratia ē deo acceptus. vel secūdū quid si bonū ad qđ ordinatur est tēporale. ꝛ hoc modo multi sunt sine gratia deo grati seu accepti. quare ꝛc. ¶Secundū: vꝫ ꝙ liberum arbitrium nostrum sit sine gratia insufficiēs ad merendum premiū sempiternū/apparet. quia secundū Apostolū ad Ro. 9. non est volentis nec currētis/sed miserentis dei. sola em̄ eius gratia mediante conceditur eternū premiū cuilibet electoꝝ. sed solus ille potest mereri pmium cui deus statuit cōferre ipꝫ. ergo ꝛc. ¶Preterea Apls ad Ro. 6. dicit ꝙ stipendia peccati mors. gratia autem dei vita eterna. sed si sine gratia mediāte aliquis mereri posset sibi vitā eternam/hoc qđ dicit Apostolus non esset verum. nō em̄ tali cōferretur vita eterna propter gratiam/sed propter suam meritoriam actionem. ergo ꝛc. ¶Cōfirmatur per eūdem Apostolū. 1. ad Coꝝ. 4. sic dicētē. Nihil mihi cōscius sum: sed non in hoc iustificatus sum. qui autem iustificat me dominus est. sed sine hoc/homo non potest mereri/sine quo non potest iustificari nec a deo acceptari. cum ergo nullus licet nullius peccati conscius sit iustificatus nec deo acceptus nisi gratia informatus/per cōsequens sequitur propositum: videlicet ꝙ sine gratia faciēte gratum nullus est sufficiens ad merendum premiū sempiternū. vnde dicere oppositum/est ab ecclesia condemnatum: quia est contra scripturam sacram ꝛ sanctorum doctrinam. ꝛ huius erroris fuit Pelagius monachus pessimus. ipse enim posuit ꝙ quilibet ex puris naturalibus poterat sibi mereri vitam eternam.

Sed cōtra predicta forsitan arguetur quoniam penitens meretur per penitentiam veniam/ ꝛ per consequens gratiam ꝛ gloriam sempiternam. Sed actus penitentialis precedit gratiam: ꝛ est in potestate hominis in solis suis naturalibus existentis. ergo ꝛc. ¶Ad hoc cōmuniter respondetur ꝙ actus penitentialis non est actus meritorius de condigno sed tm̄ de congruo gratie nec glorie sempiterne. ¶Sed hoc non videtur sufficere propter duo. Primo: quia nulli⁹ extra charitatem existentis actus videtur esse meritorius de condigno nec de congruo ad eterna. ¶Secūdo. quia cū nullus actus hominis vt scđꝫ se sumptus sit equiualens seu equipollens pmio sempiterno/per consequens ꝙ aliqđs sit eius meritorius de condigno: hoc non habet a se: sed tm̄ a deo sic acceptante ipsum: vꝫ vt condignum tanto premio reddendo homini propter eum. sed si per actum penitētialem/homo meretur gratiam ꝛ gloriā supernaturalem/hoc solum est quia talis actus est acceptus diuinitus tāꝙ dignus tot bonis ꝛ talibus ꝯferēdis ppter ipsum cuilibet veraciter penitēti. ergo ꝛc. ¶Et ideo potest dici aliter: vꝫ ꝙ per actū penitētialem vt gratiā pcedentē tm̄ penitens meretur veniam ꝛ etiam gratiā/nō aūt gloriam nisi p ipsum vt post gratiā habitam permanentē. qui actus penitētialis interior vt precedens gratiā dicitur attritio: vt autē sequens ipsam cōtritio. Nec videtur esse incōueniēs dicere aliquē hominis actum eē meritorium gratie ꝛ nō glorie sempiterne. licet enim oīs qui meretur gratiam mereatur ꝛ gloriam: non tñ oportet ꝙ per eūdem actum quo meretur id qđ est minus puta gratiam/mereatur gloriam que est maius: licet econuerso eodem actu quo quis meretur gloriam mereatur gratiam. ¶Sed tūc sic dicēdo occurrit dubiū de penitēte moriēte post actū attritionis añ actū ꝯtritiōis ꝛ quēcūꝗ actū aliū meritoriū subsequētē. ꝯstat em̄ ꝙ tal vtiꝗ saluaret: qꝛ in gr̄a moreret. sed nō saluaret nisi p actū penitētialē attritiōis pcedētis gratiā meruisset gloriā ergo ꝛc. ¶Ad hoc mihi videt esse dicēdū vel ꝙ talis casus nūꝗ fuit nec erit: quia deus aliter fieri statuit: vel ꝙ si esset/talis cōsequeretur gloriam sine pprio merito tm̄ ex merito alieno. Vel si dicatur ꝙ īmo ex merito pprio non tm̄ ex alieno: oportet concedere necessario cōsequenter ꝙ actus aliquis peccatoris extra gratiā existentis vt act⁹ attritiōis predictus sit meritorius ad eterna saltem consequenter: vꝫ obtenta venia ꝛ gratia quā meretur añcedēter. ¶Tertium ꝛ vltimū: vꝫ ꝙ causa pcisa insufficiētie ad merendū pmiū sempiternū/sit diuinū beneplacitum ꝛ statutū/apparet. qm̄ vnus ꝛ idem actus moraliter bonus nō est melior scđꝫ seipsum ppter gratiam inexistentē exercenti eū/nec peior ppter eius carentiā. ergo ꝙ ppter gratiā inexistentē actus aliquis acceptet ad gloriā: hoc nō est nisi ppter volūtatē ꝛ ordinationem diuinā: qua ipse deus statuit nullius nisi in charitate existētis actū acceptare: vt dignū pmio sempiterno. ¶Cōfirmatur. qꝛ sicut quēcūꝗ electoꝝ deus cōtingēter ꝛ libere pmiat ita cōsimiliter coꝝ actū meritoriū ꝯtigēter acceptat vt pmio tāto dignū: non ppter aliqđ merenti inexistēs ppter quod eius actus meritorius nō scđm se melior/ est deo acceptatior nec dignior maiori pmio cōferēdo homini ppt ipm: sed tm̄ ppter diuinū statutū. Sꝫ actus moraliter bon⁹ nō est scđm se melior qꝛ ipm exercēs est gratia informatus. īmo existēs extra gratiā pōt elicere actū scđm se moraliter meliorē ꝙ existēs in gratia. ergo ꝙ act⁹ imperfectior moraliter existētis in gratia sit deo acceptus vt vita eterna dignus: nō aūt actus alterius extra gratiā existētis: cū sit pfectior melior moraliter ꝛ intensior naturaliter: hoc solum habet contigere quia sic esse fiendum est diuinitus institutum. q̄re ꝛc. ¶Sic ad questionem. ¶Ad rationes in principio apparet solutio ex predictis maxime in vltimo articulo q̄stionis.

Circa distinctionem vigesimānonā/in qua Magister determinat i speciali de insufficiētia liberi arbitrij/ quā primi parētes in statu innocētie habuerūt: Quero primo vtrū primi parētes fuerūt in gratia ante lapsum ꝛ casum suum ꝛ peccatū. ¶Et videtur ꝙ sic. quia cū inter gratiā ꝛ culpā nō sit mediū in psenti/sicut nec inter penā ꝛ gloriā in sequēti/p ꝯñs oīs existēs sine culpa est in gratia. Sed primi parentes ante suum casum nō fuerūt in culpa. ergo fuerūt i gratia. ¶Cōtra. qꝛ primi parentes ante lapsum suum seu casum non habuerunt nisi quod in sui creatione acceperūt. sed ipsi in originali iustitia non in gratia creati fuerunt. ergo nec

ante suum casum gratiam habuerunt. ¶ Responsio. vbi sic est ꝓcedendum. Primo enim est vidēdum quesitum. Secundo est inquirendum an in statu innocentie fuisset maior an minor gratia in hominibus q̄ nūc eis in isto statu miserabili conferatur.

Quantum ad primum: est sciendum ꝙ hic nō q̄rit̄ de gr̄a gratis data. cōstat em̄ ꝙ talē primi parētes anteq̄ peccauerūt habuerūt: qꝛ in sua creatione originalē iustitiā que est talis gratia / diuinitus acceperūt. Nō ergo hic q̄ritur de gratia gratis data: cū constet eos talem habuisse: sed de gratia gratum faciente que sola vt signū ꝓprium electorum inter filios regni diuidit ⁊ gehēne. ¶ Hoc p̄misso / dico ad questionē. Primo: ꝙ primi parētes fuerūt ante casum suum in gratia. Secūdo ꝙ nō fuerūt creati in ipsa. Tertio ꝙ fuerūt creati in originali iustitia. que non fuit talis gratia de quali hic q̄rit̄ vez gratia gratū faciēs: sz tm̄modo gratis data. ¶ Ista possunt declarari. et prima primo. quia fuerunt in gratia ante lapsum. qm̄ in illo primi parētes p̄fuerūt ante suū casum qd̄ ꝑdiderūt ꝑ ipm̄. sed ꝓpter suum culpabilem casum amiserūt supne gratie donum. ergo ⁊c. ¶ Minor ꝓbatur ꝑ Augustinū sup psalmū. 68. dicētē ꝙ Adam et Eua rape voluerūt diuinitatē ⁊ perdiderunt felicitatē. ¶ Ex hoc em̄ arguit̄ ad ꝓpositū sic. nullus dicit̄ ꝑdere rem nisi quā habuit vel qua habenda aliquādo dignus fuit. Sed Adam ⁊ Eua perdiderunt ꝓpter suum casum premiū sempiternū scd̄m Augustinū. ergo ante casum vl̄ ipm̄ habuerūt vel saltē digni eo habiti fuerunt. Sed nō potest poni primū. nullus em̄ amisit eternū p̄miū postq̄ habuit ipz / excepto Paulo: supposito ꝙ fuerit beatus quādo extitit vsq3 ad tertium celum raptus. ergo relinquitur scd̄m: vez ꝙ primi parentes ꝓpter lapsum felicitatem perdiderūt. qm̄ ante ipsum ea digni fuerunt. hoc aūt est ꝓpositū. qm̄ constat nullum esse nec fuisse dignū gloria nisi existentē in gratia. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat̄. quia in his que nobis non sunt naturaliter nota: sed tm̄ fide sola / illud est tenēdū qd̄ magis est consonū dictis ⁊ opinionibus sanctorū. Sed an primi parentes ante lapsum fuerint in gratia an non: sola fide potest esse ⁊ est supnaturaliter nobis notum. ꝙ aūt ipsi non fuerūt creati in gratia: sed tm̄ ꝙ eam habuerunt ante lapsum: hoc est dictis sanctorum consonū / vt apparet per Augustinū / Damasc. ⁊ Grego. quos magister adducit ī distictione ista. Augustinus em̄ vt Magister recitat in litera dicit ꝙ homo non habuit vnde posset ꝓficere in melius / nec ꝑ ꝯn̄s gratiā. Alij vero vt Damasc. ⁊ Gregori⁹ dicūt ꝙ homo habuit charitatem ⁊ fuit alijs virtutibus preditus ac deo vnitus. non est aūt verisimile ꝙ in ista materia tāti doctores sibi inuicem cōtradicāt: cū sit supponēdū eos fuisse in talibus supnaturaliter illustratos: ⁊ ideo vera loqui nō incompossibilia nec in aliquo inconnexa. Sed tenendo ꝙ primi parentes non fuerūt creati in gratia nec preuenti ante lapsum ipsoruz: oportet negare Greg. et Damasc. cum ipsi dicāt ꝯtrariū. tenētes autē alterū extremū: vez ꝙ fuerunt creati in gratia / habent negare Augustinū dicentem ꝙ primus homo non habuit vnde posset in melius proficere ante lapsum. constat enim ꝙ si in gratia creatus fuisset / in melius vtiq3 proficere potuisset. Tenentes autem opinionē mediam: vez ꝙ primi parentes non fuerunt creati in gratia: fuerunt autem in ipsa ante suum lapsum / possunt concordare ⁊ concedere dicta omnia predictorum doctorum ⁊ omniū aliorum. dictum enim Augustini ⁊ omniū aliorū dicentiū ꝙ homo non habuit vnde posset proficere in melius / est verum. ⁊ sic intelligit Augustin⁹ de homine vt accepto ꝓ primo sue creationis instanti. nō em̄ in gratia creatus fuit / nec per consequēs protūc proficere potuit. Dictum autem Damasc. ⁊ Grego. ⁊ alioꝝ omniū dicētium ꝙ habuit charitatē: est verum de ipso homine vt accepto post suā creationem / ante tamen eius subsequētē transgressionem. ꝙ enim homo sine gratia creatus fuerit: ⁊ tamen ꝙ ipsam ante suū lapsum habuerit / incompossibile non includit. cum igitur ista conclusio que est inter predictas duas opiniones quasi extremas media / sit sanctorum auctoritatibus magis concors / per consequens ipsa vt verior est tenenda. quare ⁊c. ¶ Hec est opinio magistri in litera qui etiam dicit consimiliter de angelis in distictiōe. 5. ꝙ angeli non fuerūt creati in gratia. sed qui steterūt ipsam postea perceperunt: alij autem qui corruerunt nunq̄ gratiam habuerūt. non videtur autē maior ratio de homine ꝙ in gratia fuerit creatus q̄ de angelo. sed de vtroq3 videtur consimiliter esse dicendum ⁊ credēdum. quare ⁊c. ¶ Ex p̄dictis sequitur secundum: videlicet ꝙ primi parentes non fuerunt creati in gratia. hoc em̄ vt dictū est concordat cum dictis sanctorum.

Sed tūc est duplex dubium. Primum an primi parētes gratiā meruerūt quā ante lapsuz suū habuerunt. Scd̄m: an simul cū gratia receperint alias morales virtutes. ¶ Ad primū respōdetur ꝙ sic. dicitur enim ꝙ sicut boni angeli statim vt creati se ad deum conuerterūt: et ideo se ad gratiam quā perceperūt ꝑ bonum volūtatis actū disposuerūt: ita cōsimiliter in primis parētibus est dicēdum. in hoc tm̄ est dissimile: qꝛ angeli boni meruerūt in gratia confirmari: nō aūt primi parētes. ꝓpter qd̄ post gratiā habitā peccare potuerūt / ⁊ de facto etiam peccauerūt. ¶ Ad secūdū respōdet Grego. ⁊ Damasc. dicentes vt magister recitat in litera / ꝙ sic. dicunt em̄ (vt p̄dictū est) ꝙ homo habuit charitatē ⁊ fuit deo vnitus ac alijs virtutibus p̄ditus. cōstat aūt ꝙ nō fuit preditus virtutibus acquisitis. ergo infusis. ¶ Tertiū et vltimū: vez ꝙ homo fuerit creatus cum originali iustitia / est euidens ex sanctorum doctrina. Qꝛ aūt illa originalis iustitia non fuerit gratia gratū faciens: sed tm̄modo gratis data: apparet. tū quia gratia gratū faciēs est signū cōmune omniū electorū: nō aūt ipsa originalis iustitia que nulli hominū exceptis solis primis parētibus est ꝯcessa. primis em̄ parētibus deus ꝓpter ipsorum casum eam abstulit nec postea vnq̄ eis restituit: cū tamē gratiam reddiderit. tū quia propter originalem iustitiā erat in homine plena obedientia ⁊ concordia inter appetituz sensitiuū ⁊ intellectiuū. constat aūt diuinā gratiā nūc nō facere in homine talem cōcordiā. ergo ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundū: est sciendum ꝙ gratia datur ꝓpter gloriam ⁊ ordinatur ad ipsam. vnde oīs nūc cōp̄hensor habēs gradū glorie altiorem / habuit quando viator fuit gradum gratie ampliorem. ¶ Hoc p̄misso ⁊ supposito tanq̄ cuilibet catholico per se noto apparet quid ad istum articulum sit dicendum. qm̄ aut homines in statu innocentie fuissent assumpti ad equales gradus glorie ⁊ eosdem ad quos modo in statu p̄senti assumuntur electi vel ad superiores vel ad inferiores. Si primū: dicēduz est ꝙ equalis gratia fuisset data hominibus in statu innocentie / ⁊ in isto. assumendi enim ad equalem gloriam in sequenti equalem habent gratiā et si non semper saltem finaliter in presenti. Si autē ponatur secundū: cōsequēter est dicēdū ꝙ ī illo statu maior fuisset gratia q̄ in isto. minor autem si tertiū ꝯcedat̄: vez ꝙ in illo statu fuissent homines assumendi ad inferiores gradus glorie q̄ sint modo. qd̄ autē horum trium predictorum tunc fuisset / deus nouit nec alius scire potest / nec vnq̄ potuit nisi cui ipse reuelauit. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio dicendum: ꝙ loquēdo de culpa actuali: de qua sola hic q̄rit̄ / falsum est qd̄ assumitur quādo dicitur ꝙ oīs existēs sine culpa sit in gratia. nullus em̄ homo etiā in p̄senti nascitur in aliqua gratia nec ī culpa tali / vez actuali / nisi sanctificatus antequā natus. angeli enim nō fuerunt creati in aliqua gratia nec in culpa. quare ⁊c.

Secundo quæro: vtrum charitas vie ⁊ felicitas patrie specifice distinguantur. ¶ Et videt̄ ꝙ sic. qm̄ vnū ⁊ idē specie non pōt esse ordinatū ad finem: et ipse finis ad quem actualiter ordinat̄. sed charitas vie ordinat hominē / ⁊ disponit ad felicitatē patrie. ergo ⁊c. ¶ Cōtra. qꝛ perfectum ⁊ impfectū nō distinguūtur saltē specie. sed charitas vie ⁊ felicitas patrie se habēt sicut impfectū ⁊ pfectū. per charitatem em̄ acceptat̄ impfecte viator: ꝑ felicitatē vero perfecte cōp̄hēsor. ergo ⁊c. ¶ Respōsio. vbi sic ꝓcedā. quia em̄ charitas quedā est habitualis ⁊ alia actualis: ideo primo inquiram an charitas actualis vie ⁊ patrie sint eiusdē rationis. Scd̄o dicā ad q̄situ: vez an charitas habitualis vie ⁊ felicitas patrie distinguantur.

Quantum ad primū: est sciendum ꝙ charitas actualis est ipse actus amoris elicitus / quo ꝓpter se diligitur ipse deus: vel aliqd aliud / puta proxim⁹ ꝓpter ipm̄. hmōi aūt charitas actualis est in patria duplex. est em̄ ibi amor beatificus non existēs in potestate beati nisi tm̄ passiue. nō em̄ vt hic suppono ex dicendis ī 3. et in. 4. aliquis beatorum se habet actiue sed tm̄ passiue ad aliquē actum beatificū eoꝝ. est etiā vel esse pōt in patria alius charitatis actus in potestate beati actiue cōtētus. ⁊ talis actus nō est beatificus. probabile em̄ cē videtur quēlibet hoꝝ sicut ⁊ viatorū eūdē actū intelligēdi ⁊ diligendi causaliter cōtinere. nō em̄ est verisimile dicere nullum beatoꝝ posse in aliquē talem actū: vez intelligendi ⁊ diligendi deū / cū possit in eū quilibet viatoꝝ. ¶ His p̄missis / dico ad istum articulū. Primo: ꝙ actus charitatis vie est alteri⁹ rationis ab actu beatifico charitatis patrie. ¶ Scd̄o: ꝙ act⁹ charitatis vie est eiusdē rōnis cū actu non beatifico charitatis patrie: supposito ꝙ talis actus de facto sit ibi: ⁊ ad idē obiectū ad qd̄ in via extitit terminatus. ¶ Primū ꝓbat̄ dupl̄r. Primo. qꝛ illa q̄ sunt eiusdē rōnis specifice / ī eadē potētia virtualiter cōtinēt̄. nec em̄ cōp̄hēsor pōt ī actū beatificū patrie cū tm̄ viator possit in actū charitatis vie causaliter seu effectiue: vt hic suppono ex alibi prolixius declaratis. ergo ⁊c. ¶ Scd̄o. qꝛ impossibile est actū beatificū ⁊ non beatificū esse eiusdē specifice rōnis. Sed actus charitatis vie nō est beatificus nisi dicat̄ ꝙ oīs viator existēs in gratia sit beatus: qd̄ est falsuz. ꝗ ⁊c. ¶ Cōfirmat̄. qꝛ act⁹ eiusdē rōnis sequit̄ passio seu ꝓprietas eiusdē rationis. Sed nō eadē passio seu ꝓprietas sequit̄ actū beatificum patrie ⁊ actū charitatis vie. ad actū em̄ beatificū puta ad fruitionē dei sequit̄ in fruente letitia inenarrabil̄. vel forte ipse actus est ab hmōi tali letitia seu gaudio īdistinctus: vt ostēdet̄ in q̄rto. Nō sic aūt actus charitatis vie elicitus est gaudiosus nec satiatiuus. ergo ⁊c. ¶ Scd̄m: vez ꝙ supposito ꝙ in patria sit vltra actū dei beatificū fruitiuū alius amor elicitus nō beatificus (de supposito fuit dictū alibi quid tenēdū) talis amor dei nō beatificus patrie sit eiusdē rōnis specifice cū amore charitatis vie: dū tm̄ vtriusq3 actus obiectū sit indistictū ⁊ sub eadē rōne acceptū: appet. qm̄ nec actus intelligēdi nec volēdi eiusdē ordinis quales sunt isti / arguūtur specifice esse distincti nisi ex distinctis potentijs vel obiectis vel simul ex vtrisq3. ergo actus eiusdem ordinis ⁊ obiecti / ⁊ in eadem causa virtualiter cōtēti / sunt eiusdē speciei. Sed actus isti vie ⁊ patrie sunt eiusdē ordinis ⁊ in eadē potētia virtualiter cōtinentur. ergo supposito ꝙ sint eiusdē obiecti ⁊ sub eadē rōne formali accepti / sunt specifice idistincti. Dico aūt supposito ꝙ sint eiusdem obiecti. qm̄ si vt cōiter dicit̄ actus intelligēdi quo deū in via intelligimus / nō terminat̄ ad ꝓpriā rōnē deitatis sed ad aliquē cōceptū ei ꝓpriū ex creaturis acceptū: cū deus sub illa rōne diligat̄ sub qua intelligit̄ (idē em̄ est obiectū intellectionis p̄cedētis / ⁊ dilectionis sequētis) ꝑ ꝯn̄s sequit̄ ꝙ cū ī patria deus intelligat̄ a beatis tā actu beatifico q̄ alio ab ipo sub rōne ꝓprie deitatis: supposito ꝙ etiā actu btīfico ⁊ nō btīfico ītelligat̄ ⁊ diligat̄: aliud erit formale obiectū tā intellectionis q̄ fruitiōis p̄rie: ⁊ aliud itellectionis ⁊ dilectionis vie. hmōi autem suppositum esse falsum prolixius est ostensum in prologo super primum. ¶ Hec de p̄mo.

Quantū ad secundū: quod est quæsitū nō oportet distīguere iter felicitatē actualē ⁊ habitualē sicut de charitate supius est distictū. qm̄ felicitas ꝓprie sumpta: de q̄ hic est sermo / nullo mō cōsistit in habitu: sz ī actu. Hic etiā nō q̄rit̄ nec oportet mētionē aliquā facere de charitate actuali vie: an vez tal̄ sit a felicitate p̄rie alterius rōnis. qꝛ ad hoc iā in p̄cedēti articulo est respōsum ꝙ sic. sed tm̄ hic q̄rit̄ de charitate habituali seu gratia / an a gloria specifice sit disticta. ¶ Ex quo appet qd hic ad q̄stionē istā ꝓpositā sit dicēdū. qm̄ act⁹ ⁊ habit⁹ cuius actus ipse nō est ꝓpri⁹ / sed ab eo totaliter disparat⁹ / nō possunt cē eiusdē specifice rōnis. sed charitas vie cōsistit in habitu: felicitas aūt patrie in actu oīno a tali habitu disparato. qm̄ ille actus nō est ꝓprius habit⁹ sed ab eo penitus disparatus / in quē actū potētia nullo mō ꝑ ipm̄ habitū inclinat̄. sed volūtas creata non inclinat̄ ad felicitatis actū ꝓpter charitatis habitū informātē. qm̄ habitus nō inclinat nec facilitat potētiā quā informat nisi ad solū illū actum qui in ipsa potētia virtualiter cōtinet̄. Sed actus felicitatis nō cōtinet̄ virtualiter in aliqua causa creata: sed tm̄ ī icreata. ergo nec ad ipm̄ actū felicitatis īclinat potētiā habitus charitatis. Sic igit̄ apparet ꝙ felicitas ⁊ charitas specifice distinguuntur. ¶ Cōfirmat̄. qꝛ felicitas patrie cū cōstet in actu nō minus imo magis distinguit̄ ab habitu q̄ ab actu charitatis vie. sed actus charitatis vie ⁊ act⁹ felicitatis patrie sunt specie distincti: vt appet ex articulo p̄cedenti. ꝗ ⁊c. ¶ Preterea ad idē arguit̄. qꝛ electi in via habēt gratiā et nō gloriā nec aliquem eius gradū. sed si gr̄a ⁊ gloria essent eiusdē speciei nec differrēt nisi sicut imperfectius et perfectius: tunc omnes viatores in gratia existentes essent beati ⁊ in gloria: qd̄ est falsum. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia sicut oīs quātūcūq3 impfecta ⁊ remissa albedine informatus dicit̄ esse albus: ita ⁊ beatus quātūcūq3 imperfecto ⁊ remisso gradu glorie sit perfectus. sed nisi gratia vie differret specie a gloria patrie / ipsa eēt aliqua gloria impfecta. ergo oīs viator deo gratus esset beatus. hoc autem est falsum. ergo ⁊c.

Sed est hic dubium: an charitas vię & charitas patrie habituales sint eiusdem specifice rationis. ¶ Ad hoc respondent aliqui dicentes ꝙ in patria sunt due charitates habituales alterius ⁊ alteri⁹ rationis. quarū vna est illa eadē que p̄cessit in via. alia aūt est noua / ⁊ ab illa specie distincta. qm̄ tam actus q̄ habitus distinguunt̄ seu distincti arguūtur specifice ex distinctione specifica obiectorum. sed sub alia ratione deus est obiectum tā actus q̄ habitus charitatis in patria ⁊ in via

sicut ⁊ sub alia ratione intelligitur hic ⁊ ibi. hic enim in-
telligit tm̄ vel sub ratione infinitatis vel sub aliquo alio
conceptu a creaturis abstracto. ibi autem sub ratione ꝓ
pria deitatis. ergo ⁊c. ¶ Sed q2 nō ē ponēda pluralitas
vbi nulla est necessitas: non est aūt aliqua necessitas nec
ꝓbabilitas imo omnino iꝓbabilitas ponere in patria
alium charitatis habitum ab illo qui p̄cessit in via: ideo
aliter est dicēdum: vꝫ ꝙ ille idem charitatis habitus ⁊
nullus alius manet in patria quē habuit in via quilibet
electorum. ¶ Ad illud qð arguit in ꝯⁱrīū de distinctione
obiectoꝝ / dicēduꝫ ꝙ illa ratio tm̄ cōcludit de habitibus
inclinātibus ad actus diuersarum rationū ⁊ diuersorum
obiectorum. sed in ꝓposito esto ꝙ actus diligēdi deum
in patria ⁊ in via sint diuersorum obiectorum / ⁊ per ꝯse-
quēs arguantur alterius rationis: nō tamē habitus cha
ritatis infuse / de qua est hic sermo / inclinat potētiā quā
informat ad actum aliquem charitatis: vt in. 3. libro pro-
lixius ostendetur. ergo nec ex distinctione actuum chari
tatis vie ⁊ patrie arguitur nec infertur distinctio speci-
fica habituū charitatis. q̄re ⁊c. ¶ Quia tm̄ charitas ac
quisita inclinat ad actum / licet non infusa / vt etiam ostē
detur in. 3. ideo supposito ꝙ in patria vltra actum diligē
di deum sub ratiōe ꝓpria diuinitatis maneat alius act⁹
qui fuit in via diligendi deum sub alia ratione puta infi-
nitatis: posset dici ꝙ ex tali actu alterius ratiōis ab an
tiquo secūdo acquiritur habitus charitatis alterius ra
tionis ab habitu charitatis acquisito in via mediātib⁹
actibus diligendi prioribus ab istis nouis alteri⁹ ratio-
nis. Nullo modo tamē est ponēd⁹ habit⁹ charitatis in-
fusus quicquid sit de acquisito nisi vnicus tm̄ in aliquo
beatoꝝ. ¶ Uel potest dici aliter ⁊ melius: negando illud
qð ī minore assumitur / quādo dicitur ꝙ deus sub alia ra
tione est obiectum actus ⁊ habitus charitatis vie: ⁊ sub
alia actus ⁊ habitus charitatis patrie. quoniā sub eadē
ratione diuinitatis ipse deus intelligit ⁊ diligitur a via-
toribus ⁊ a comp̄hensoribus: vt hic suppono ex dictis et
probatis in primo libro. quare ⁊c. ¶ Sic ad questionē.
¶ Ad rationem in principio quādo dicitur ꝙ charitas
vie ⁊ felicitas patrie se habent sicut perfectum ⁊ imper
fectum / dicēdum ꝙ verum est. nō tamē sub eadem specie
sed eo modo quo īdiuiduū quodcūꝗ speciei perfectioris
dicitur esse perfectius quocūꝗ quātūcūꝗ intenso indiui
duo speciei impfectioris. Nō enim felicitas est pfectior
q̄ charitas: sicut albedo intēsior dicitur perfectior q̄ re
missior. alias quilibet iust⁹ viator esset beat⁹ vt dictū est
supius: qð est falsum. Sed dicit ipsa pfectior sicut oīs al
bedo quātūcūꝗ remissa est perfectior nigredine quātū-
cūꝗ intēsa. Ex hoc autē nō sequitur ꝙ sint eiusdē sed po
tius ꝙ sint alterius speciei.

Circa distinctionem tri-
gesimam / in qua Magister deter
minat de originali peccato: cuius
fuit occasio accn̄talis peccatū pri
morum parentū: Quero primo de
originali iustitia: vtrū ipsa origina
lis iustitia fuerit aliquis supnatu
ralis habitus virtuosus. ¶ Et vi-
detur ꝙ sic. quia cum fuerit aliquod donū homini super
naturaliter collatum / aut fuit aliquis habitus aut act⁹
sed non potest dici ꝙ fuerit actus. fuisset enī semp hmōi
originalis iustitia in homine siue dormiente siue vigilan
te nisi eam per culpam amisisset. actus autē non manet
nec potest semper manere in homine vigilante ⁊ dormiē
te. ergo ⁊c. ¶ Contra. quia omnis habitus virtuosus est
theologic⁹ aut moralis. Sed iustitia originalis nō fuit
theologica: quia eius obiectū non fuit deus. nec etiā fuit
virtus moralis. nō enim fuit prudētia nec fortitudo nec
tēperātia nec iustitia q̄ dicitur virtus moralis: q2 talis
manet in hoīe virtuoso: in quo tamen non manet ipsa ori
ginalis iustitia. ergo ⁊c. ¶ Responsio. vbi sic est procedē
dum. Primo enim est vidēdum quid fuerit ipsa origina-
lis iustitia quidditatiue. Secundo vbi fuerit subiectiue.
Tertio est inquirendum a quo fuerit ⁊ esse potuerit effe-
ctiue. Ex quo patebit an fuerit supernaturale an natu-
rale donum.

Quantum ad primum: aliqui dicunt
ꝙ originalis iustitia non fuit aliquod supernaturale do-
nū homini collatū: sed sola naturalis hominis rectitudo
nec enim ꝓpter hmōi originalem iustitiam fuisset in ho-
mine aliud q̄ perfecta obedientia virium inferiorum ad
superiores ⁊ recta habitudo totius hoīs ad deū. Hmōi
autē rectitudo fuisset in homine in puris naturalibus cō
stituto omni dono supnaturali alio circūscripto. sicut enī
naturaliter elemēta motibus suis ꝓpriis sunt mobilia /
nec ab eis alio mediante: ita ⁊ in homine vires eius infe
riores sunt naturaliter mobiles scd̄m dictamē ⁊ regimē
superiorum: nec ꝑ cōsequens ꝓpter inobedientiā hmōi
virium inferiorum ad superiores oportuit in homine po-
nere aliqð donū dei supnaturale ab ipso quomodocūꝗ
distinctum. ¶ Sed cōtra opinionem istam arguitur. qm̄
scd̄m ipsam originalis iustitia esset in quocūꝗ homine
in puris suis naturalibus cōstituto. hoc aūt est falsum.
ergo ⁊c. ¶ Maior assumpta apparet. qm̄ qð cōuenit ho
mini circūscripto omni forma tam supnaturaliter infusa
q̄ naturaliter acquisita conuenit ipsi in suis solis natu-
ralibus cōstituto. Sed originalis iustitia per quā fuisset
perfecta obedītia viriū īferioꝝ ad supiores / est hmōi vt
ponit ista opinio. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat. q2 originalis iustitia
fuit in hoīe illud per qð eius inferiores vires vt appeti-
tus sensitiuus fuit supiori puta intellectiuo appetitui
prōpte ⁊ faciliter obedibilis. sed hoc non fuit aliud scd̄ꝫ
istā opinionē q̄ rectitudo hominis naturalis: quā recti
tudinē habet homo in suis naturalib⁹ cōstitutus. ergo ⁊.

Et ideo aliter quantum ad istum arti-
culum est dicēdū. ¶ Ad cuius euidentiā / pono tres con-
clusiones. ¶ Prima est: ꝙ rebellio appetitus sensitiui
appetitui intellectiuo est in hoīe in puris naturalibus
existēte. ¶ Hec ꝓbat. q2 inter q̄cūꝗ quoꝝ vnū tēdit ī ali
quid qð alterū refugit seu respuit / ē necessario rebellio.
Sed hoīe ī puris naturalib⁹ existēte eius appetit⁹ ītel
lectiu⁹ sequēs dictamen rōnis debitū hoc respuit qð ap
petitus sensitiuus eligit ⁊ accipit. ¶ Hoc appet. cōstat
enī ꝙ appetitus sensitiu⁹ hoīs ī puris naturalib⁹ existē
tis multa puta oīa sibi delectabilia eligit seu ī ipsa ten-
dit: q̄ tm̄ respuere recta ratio suggerit. appetitus aūt ītel
lectiuus pōt ī suis naturalib⁹ ꝯstitut⁹ oē illud respuere
qð recta rō dictat ⁊ suggerit respuēdū. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat
q2 nō est ī ptāte appetitus sensitiui sicut nec ipsi⁹ sensus
app̄hēsiui suspēdere actū circa obiectū sibi debitū p̄nta
tū saltē vt ei⁹ actus pōt ītelligere aū act⁹ alteri⁹ appe
titus. Sꝫ circa multa appetit⁹ ītellectiu⁹ sequēs dicta
mē debitū rōnis pōt actū suspēdere ⁊ suspēdit: in q̄ appe
titus ipe sensitiu⁹ quātū est ex se necessario tēdit: ⁊ hoc
hoīe ī puris naturalib⁹ existēte. ergo ⁊c. ¶ Scd̄a ꝯclu-
sio est: ꝙ nulla fuisset rebellio īter appetitū sensitiuū ⁊ in
tellectiuū hoīs ī originali iustitia exn̄tis. ¶ Hec appet.
qm̄ vbi est pfecta obedītia īferioris ad suporē / nulla ē
rebellio. Sꝫ originali iustitia ī hoīe existēte fuisset plena
obedītia appetit⁹ sensitiui ad ītellectiuū. Uñ ⁊ scd̄ꝫ do
ctrinā sctōꝝ hmōi obedītia ⁊ pfectū dn̄iū appetit⁹ ītel-
lectiui sup sensitiuū fuissent effect⁹ origīalis iustitie. ex q̄

effectu fuisset in hoīe pronitas ad bonū / vꝫ ad eligēdum
⁊ respuēdum scd̄m rectum rōnis iudiciū: ⁊ difficultas ad
malum puta ad eligendū vel respuēdum contra dictamē
debitum rōnis: cuius ꝯtrariū fuit in hoīe post peccatum
ergo ⁊c. ¶ Ex predictis duabus ꝯclusionibus seq̄tur co
rollarie ꝙ originalis iustitia fuit in hoīe aliq̄d positiuū
ab ipso distīctū nō naturaliter acq̄situm sed supnatura-
liter ipsi infusum. ¶ Primum appet. q2 per originalē iu
stitiaꝫ fuisset in hoīe plena obedientia absꝗ omni rebelli
one inter appetitum sensitiuū ⁊ intellectiuū vt dicit scd̄a
conclusio. Sed secundū primā conclusionē aliam nō po
tuit esse talis obedītia in hoīe in puris naturalib⁹ existē
te. ergo ⁊c. ¶ Scd̄m / vꝫ ꝙ hmōi originalis iustitia non
fuerit acquisita sed infusa: licet nō seq̄tur forsitan ex p̄di-
ctis / tm̄ est euidens ex sanctoruꝫ dictis. Constat enī homi
nem primū in originali iustitia esse creatum. qð aūt hō in
sua creatione accepit non habuit nec hr̄e potuit ꝑ acq̄si-
tionem: sed tantū ꝑ infusionē. ergo ⁊c. ¶ Tertia conclusio ē
ꝙ hmōi iustitia originalꝭ fuit virt⁹ moralis. ¶ Hec appet
qm̄ omīs habitus appetitiu⁹ nō theologicus inclinans
ad actum virtuosum est virtus moralis: sed originalis iu
stitia erat habitus inclinās ad actum virtuosum: cū face
ret appetitum sensitiuum prōpte ⁊ facilꝭ obedibilem rō
ni: nec erat habitus theologic⁹: qui tm̄ ponit esse triplex
vꝫ charitas fides spes. ergo ⁊c. ¶ Confirmat. q2 vt supi
us in principio arguebat / aut originalis iustitia fuit act⁹
aut aliq̄s habitus. Sed non pōt poni actus. qm̄ act⁹ eli-
citus virtuosus non legitur cōiter alicui esse infusus: sed
tātū habitus. esto etiam ꝙ alicui fuerit infusus actus in
p̄senti / non semp talis actus mansit in eo siue dormiente
siue vigilante eque intensus. act⁹ etiam videt esse in ho-
minis ptāte q̄tū ad eius susceptionē. esto enī ꝙ deus in-
funderet alicui actum credēdi vel diligendi / ex hoc eū nō
necessitaret ad semp credendū ⁊ diligendū: nec ꝑ ꝯn̄s im
pediret ipsum suspendere talem actū. sed originalis iusti
tia fuit a deo infusa: ⁊ fuisset in quolibet semp ⁊ continue
eque pfecta: nec ipsa se priuare seu eam suspēdere aliq̄s
potuisset. ergo ⁊c. ¶ Sic ergo apparet aliq̄liter ex p̄dictis
quid fuerit q̄dditatiue iustitia originalis. cum enī omīs
habitus siue virtuosus siue vitiosus sit quedaꝫ qualitas
inclinans habituatū in actū: vel non inclinans / sicut for
te virtutes infuse theologice non inclināt: ꝑ ꝯn̄s de origi
nali iustitia / que vt dictū est fuit habit⁹ virtuosus / ꝯceptū
aliū nō habemus nisi ꝙ fuit q̄daꝫ qualitas a deo homini
infusa / qua mediante nulla fuisset in ipso rebellio sed ple
na obedītia inter ei⁹ sensitiuum ⁊ intellectiuū appetitū
¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum: vbi est viden-
dum: vbi hmōi originalis iustitia fuerit subiectiue / est scīē
dū ꝙ aīe potētie vt intellectus vel sensus appetitus ītel
lectiu⁹ vel sensitiu⁹ nō dicūt (vt hic suppono ex declara-
tis in precedentibus) aliq̄d vltra aīam ⁊ eius actum ab
vtroꝗ distinctum aliqualiter in re extra. ¶ Ex quo īfero
ꝙ non est intelligendū subiectū originalis iustitie nec ali
cuius alterius habitus esse aliq̄d ab aīa habituata disti
ctum. nihil enī est in anima distinctum ab ipsa habituale
nec per ꝯn̄s qð possit esse subiectū habit⁹ alicuius. ¶ Ex
quo seq̄tur vlterius ꝙ subiectū originalis iustitie fuit ip
sa anima hominis. non enī originalis iustitia potuit exi-
stere in corpore subiectiue. ¶ Hoc ꝓbatur. qm̄ cum origi
nalis iustitia fuerit (vt dictū est) collata homini ad subdē
dum prompte ⁊ faciliter appetitū sensitiuuꝫ intellectiuo
scd̄m dictamen debitū rōnis: ꝑ ꝯn̄s illud idē fuit subie-
ctū originalis iustitie qð ē subiectū taliū actuū / vꝫ appe
titus sensitiui ⁊ ītellectiui: propter quoꝝ cōcordiā seruā
dā ⁊ rebellionē vitādam ipsa originalis iustitia fuit data
Sed subiectū immediatū elicitiuū ⁊ receptiuum taliuꝫ
actuum est anima nō corpus. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat. q2 re-
bellio ad quā vitandam data fuit originalis iustitia non
est in carne: sed in anima carni coniuncta. ibi enī est rebel-
lio vbi sunt actus oppositi subiectiue. actus autē sensiti-
ui ⁊ intellectiui appetitus / ratione cuius oppositionis ē
in homine rebellio / non sunt ī corpore hoīs: sed in aīa sub
iectiue. sed idē est subiectū talis rebellionis ⁊ iustitie ori-
ginalis rebellionē hmōi quietātis seu remouentis. ergo ⁊c.

Sed est hic dubium: an originalis iusti-
tia fuerit tantū vna in vno homine an diuerse ⁊ plures.
¶ Ad hoc dubiū est dicendū: ꝙ aut in hoīe aīa sensitiua
est alia ab intellectiua: aut penit⁹ indistīcta. Si primum
videtur ꝙ fuerunt due originales iustitie in homine / vna
videlicet in aīa intellectiua ⁊ alia ī aīa sensitiua. Si aūt
ponat scd̄m: vꝫ ꝙ in homine sit vna tantū: ꝯsimiliter ēt
non oportet in ea fuisse nisi vnicā originalem iustitiā tm̄.
¶ Primum probat. qm̄ q̄ncunꝗ duo aliqua sic se habēt
ꝙ vnū est obedibile alteri: ⁊ pōt ab ipso non tm̄ nisi diffi-
cilꝭ regulari ⁊ ab aliquo refrenari seu retrahi: nūq̄ quā
tumcūꝗ in illo superiori sit aliq̄d ꝑ qð possit inferi⁹ faci
liter regere ⁊ ab aliquo retrahere / ꝓpter hoc ipm̄ inferi⁹
supiori obediet faciliter / nec sine difficultate ab alio supi
ori regeꝭ: nec ab illo qð sibi est naturaliter delectabile re-
traheretur: nisi in ipso sit aliquid q̄ ad hoc prompte ⁊ faci
liter inclineꝭ: sed aīa sensitiua hominis est ītellectiue obe
dibilis ⁊ tm̄ per ipsaꝫ nō pōt refrenari sine difficultate et
retrahi ab omī sibi delectabili: qð est scd̄ꝫ dictamē rōnis
debitū respuendū. Aīa etiam ipsa intellectiua cū sit na
ta condelectari appetitui sensitiuo cui ꝯiungiꝭ: non pōt
ab aliquo ei delectabili ipsam retrahere nisi virtute aliq̄
mediante ipsam adiuuāte ⁊ ad hoc facilitāte. ergo q̄tumcū
ꝗ mediante originali iustitia in intellectiua aīa existente
ipsa intellectiua sensitiuā faciliter ab omī sibi delectabi-
li qð fuisset cōtra rationis dictamē debitū / retraxisset: nō
tm̄ ipsa aīa sensitiua hoc faciliter imo difficiliter eēt passa
nisi fuisset virtute aliqua consimili virtuti existenti ī ipa
intellectiua anima / informata. Sed ꝯstat ꝙ stante origi-
nali iustitia in hoīe nec fuisset difficultas aliqua in intel-
lectiua aīa regente / nec in sensitiua ipsi obtemperante et
obediente. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur ꝑ illud qð ponit ph̄us
tertio politic. vbi dicit ꝙ oportet ponere in seruo virtu-
tē obedientie ad hoc ꝙ prompte dn̄o obediat ⁊ faciliter
qð sibi iniūgitur / exequat. ¶ Ex hoc arguit ad proposi-
tū. qm̄ sensitiuū se habet ad intellectiuū sicut seruus ad
dn̄m: ergo sicut ad faciliter seruū regendum non sufficit po-
nere in dn̄o virtutem eū inclinantē ad regendū: sed opor-
tet etiam ī seruo ponere aliā eū inclinātē ad faciliter obe
diēdū: ita ⁊ in ꝓposito cōsimiliter est dicendū. quare ⁊c.
¶ Scd̄m / vꝫ ꝙ ponendo in hoīe vnā aīam tm̄ non opor
teat ponere in homine fuisse nisi originalē iustitiam tm̄
vnā / appet. qm̄ hoc supposito nulla substantialis sed tm̄
accidētalis distinctio est inter hoīs appetitū sensitiuum
obedibilem retrahibilem ac regibilē / ⁊ appetitum intelle
ctiuum ipm̄ scd̄m rectū rationis dictamē preuiū guber-
nantem. sed ad recte ⁊ faciliter regēdū non oportet pone
re virtutem aliquā in inferiori: qð habet regi ⁊ guberna-
ri passiue / aliā a virtute existēte in supiori qð habet rege-
re actiue: qm̄ supius ⁊ inferius non substantialiter: sed tm̄
accidētaliter distinguunꭲ. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur. q2 si in ho
mine sensitiua est ab intellectiua substantialꝭ indistīcta
appetitus sensitiuus non differt ab ītellectiuo nisi sicut
aīa vt vario actu informata. nec enī appetitus sensitiuus
est aliud q̄ aīa sensibiliter appetēs vel appetere potens
nec intellectiua aliud q̄ aīa eadē vt alterius actus elici-
tiua. nec ꝑ ꝯn̄s appetitum intellectiuū refrenare seu re-

trahere sensitiuū est alió ꝙ̄ aīam scđm dictamē rōnis debitū ⁊ voluntatis imperiū suspendere actū indebitū sensitiuū. sed ad hoc faciliter faciendū non videt̄ fuisse necessariū nisi vnicū dei donū. ergo ⁊c.

Sed contra prædicta sunt duo dubia.

Primum est/quō aīa sensitiua est intellectiue obedibilis supposito ꝙ sit alia ab ipsa. Hoc eñ cōcesso nō magis videtur ꝙ aīa intellectiua hoīs possit aliquid sup aīam sensitiuam eius ꝙ̄ alterius aīalis: cū ita ab ipā sicut ab alia realiter ⁊ essentialiter sit distincta/lꝫ ipsi ⁊ non alteri in eodē corpore sit cōiuncta. ¶ Scđm est: ꝙ non magis ꝓpter idētitatē aīe sensitiue ⁊ rationalis potest argui idētitas seu vnitas iustitie originalis ꝙ̄ alicuius alteri⁹ virtutis moralis. sed concessa vnitate anime intellectiue et sensitiue/adhuc (vt ostendet̄ ī tertio) potest poni pluralitas cuiuslibet virtutis moralis. possunt eñ poni immo ⁊ de facto ponuntur plures iustitie/plures fortitudines/et tēperantie/quarū alia acquiritur mediante actu appetitus intellectiui: ⁊ alia mediante actu appetitus sensitiui. ergo consilr̄ in ꝓposito de originali iustitia posset dici. ¶ Ad primum dicēdū ꝙ idem dubiū est apud illos q̄ ponunt substantiā anime esse vnā: ⁊ in ipa appetitū intellectiuum ⁊ sensitiuū tanꝙ̄ aliqua duo tā īter se ꝙ̄ ab ipa anime substantia distīcta formaliter in re extra. Hoc eñ supposito oportet eos concedere consequenter: vt alibi ē ostensum/hmōi potentias realiter ⁊ essentialiter eē diuersas: lꝫ in aīa ipsas ponunt vnitas. ḡ minus ē incōueniēs ponere in eodem corpore duas aīas quarum vna sit alteri obedibilis/ꝙ̄ in eadē aīa duas potentias consimiliter realiter distinctas sicut potentie aīe habent poni ab eis distincte: quarum vna alteri sit subiecta. quare ⁊c. ¶ Ad scđm dicendum ꝙ non est silr̄ de originali iustitia infusa ⁊ de alijs virtutibus moralibus naturaliter acquisitis. qm̄ lꝫ ex distinctiōe actuū arguat̄ distinctio habituū illorū q̄ ipsis actib⁹ mediantibus naturaliter acq̄runtur: nō tñ aliorum q̄ sine actibus p̄cedētibus supnaturaliter infunduntur. sed virtutes morales alie ab originali iustitia naturaliter acq̄runtur: ipsa autem iustitia originalis est habitus supnaturalis. ḡ ⁊c. ¶ Sed hoc nō videt̄ sufficere. qm̄ vnus habit⁹ siue naturaliter acq̄situs siue supnaturaliter infusus/non inclinat nec facilitat potētiā quā īformat ad actus alterius rōnis. ḡ ⁊c. ¶ Minor apparet qm̄ per originalem iustitiā aīa habens ipaꝫ aīe sensitiue prōpte ⁊ faciliter impasset/actūqꝫ appetit⁹ sensitiui omnem indebitū suspendisset: cui imperio ipsa faciliter obedisset: ⁊ actum hmōi declinasset. sed ista/vcꝫ actum impedire seu ab ipso faciliter retrahere actiue/ ⁊ ab ipso faciliter ⁊ delectabiliter retrahi passiue/videnť esse alterius rōnis. ḡ ⁊c. ¶ Ad hoc pōt responderi. primo ad maiorem dicēdo ꝙ non est vera de oī habitu supnaturali. non eñ ē impossibile aliquē supnaturalē habitū a deo infundi homini q̄ ipse homo inclinet̄ ad actus plures ⁊ alterius rōnis. non eñ est impossibilius vnū habitū inclinare potentiam ad plures actus alterius rationis ꝙ̄ eundē actum esse pluriū obiectoꝝ specifice distinctoꝝ. Sed scđm ē possibile et de facto scđm illos q̄ dicunt ꝙ beati actu beatifico deū ipm̄ ⁊ ī eo alia intuētur. quare ⁊c. ¶ Vel scđo posset ꝯcedi ꝙ de facto fuerūt collate due originales iustitie quarum vna inclinabat aīam ad faciliter impandū seu retrahēdū actiue: ⁊ alia ad faciliter obediēdū passiue. nec hui⁹ ꝯtrariū supius est ꝓbatum: sed tñ ꝙ nō fuit necessariū esse in hoīe originalē iustitiam nisi vnam. ¶ Hec de secundo.

Quantum ad tertium & vltimum: vbi

est vidēdū a quo hmōi originalis iustitia fuerit effectiue constat ꝙ fuit de facto a deo: quia eā habuit hō in sua creatione. cum ipsa eñ creat⁹ fuit: nec eam ꝑ ꝯñs acq̄siuit. ¶ Sed est dubiū an ipsaꝫ hō naturalr̄ postea acq̄rere potuisset si eam in sua creatione supnaturaliter nō accepisset. Et videt̄ ꝙ sic. qm̄ potens in actum habitus/pōt ꝑ ipsum frequenter elicitū acq̄rere habitū. sed actus originalis iustitie est homini naturaliter possibilis. ḡ ⁊ ipse habitus iustitie originalis. ¶ Minor probat̄. qꝛ act⁹ originalis iustitie est plena obediētia sine rebellione appetitus sensitiui ad intellectiuum. sed hmōi plena obedientia est in hoīe virtuoso vt in tēpato. Qđ ꝓbat̄ ꝑ phm̄. 6. eth. vbi ponens differentiam inter continentē et tempantem dicit ꝙ continēs prauas passiones patit̄: sed nō deducitur quia rationē seq̄tur. tempatus aūt prauas passiones nō patitur. ḡ ⁊c. ¶ Ex hoc videt̄ posse concludi vlterius ꝙ originalis iustitia nō fuerit specie distincta a temperantia. qm̄ habit⁹ arguunt̄ esse specifice indistincti quorum actus ponunt̄ esse eiusdem specifice rōnis. sed illud idem qđ fuit effectus originalis iustitie puta p̄dicta obediētia sine rebellione aliqua/ ponit̄ esse a phō vbi supra/effect⁹ tempantie. ¶ Cōfirmat̄. qꝛ iustitia originalis fuit virtus moralis: vt dictum fuit supra. sed nō potuit esse alia ꝙ̄ temperancia: vt ptꝫ ꝑ oñes alias discurrendo. ḡ ⁊c. ¶ Ad hoc dicēdū ē primo: ꝙ originalis iustitia nec potuit nec pōt ab hoīe naturalr̄ acquiri: immo est oīno alterius rōnis ab omni alio habitu ipsi possibili ꝑ naturā. ¶ Secundo. ꝙ hoc non videtur euidenter posse probari ex actu ꝓprio q̄ dicitur fuisse ipsius iustitie originalis: sed ex alio. ¶ Hoc appet per rationē factā. ꝯstat eñ ꝓprium effectū originalis iustitie fuisse/vt sepe dictū est/plenā obediētiā virtū īferiorū ad supiores absqꝫ rebelliōe aliq̄. sꝫ talis videt̄ posse esse naturaliter in homine tēperātia mediante naturaliter ex actibus acq̄sita: ḡ originalē iustitiā esse alterius rationis a tēpantia ⁊ homini naturaliter īpossibilem non videt̄ posse ꝓbari ex eius effectu seu actu ꝓprio euidenter. Dico aūt euidēter: qꝛ forte potest ꝓbari aliqlr̄ ter si dicatur ꝙ nec temperātia nec aliqua moralis ꝟtus alia ꝑ se sumpta pōt facere plenā obediētiā ⁊ vniuersalē viriū inferiorum ad superiores/ ⁊ oēm rebellionem ab eis remouere sicut originalis iustitia faciebat. qm̄ tēperātia ꝙ̄tūcūqꝫ perfecta nō facit aptum hoīem nisi ad ꝯcupiscibilia ⁊ delectabilia respuēda. nō eñ inclinat ad fortia seu ardua aggrediendū qđ hēt facere fortitudo. Et ideo ꝙ̄tūcūqꝫ ꝓpter tēperantiam possit esse in homine ꝑfecta obedientia absqꝫ rebellione aliqua ꝙ̄tum ad concupiscibilia seu delectabilia/circa q̄ sola est ꝑfecte moderatus omnis tempantia informat⁹: non tñ circa alia. non eñ faciliter aggreditur ardua informatus tempantia: immo aliqñ ꝓpter ardua ne oporteat eū aggredi ipse cadit a temperātia. ḡ si originalis iustitia faciebat in homine obedientiā perfectā virium inferiorum ad superiores resp ectu oīm eligendoꝝ vniuersalr̄ ⁊ fugiēdoꝝ/seq̄tur ꝙ ex eius actu seu effectu/isto supposito/ꝓbatur aliqualr̄ ipsam fuisse a temperātia ⁊ ab oñi ꝟtute alia homini naturaliter possibili alteri⁹ rationis: nec per ꝯñs fuit homini possibilis ꝑ naturā. ¶ Probat̄ etiā ex alio euidēti⁹ catholico/vcꝫ ex doctrina sanctoꝝ oīm ⁊ doctoꝝ. Constat eñ scđm oñes ꝙ homo sic ꝑ pctm̄ originalē iustitiā ꝑdidit: ꝙ nūꝙ̄ ipam postea recupauit nec habuit. sed si esset ipsi naturalr̄ possibilis/potuisset vtiqꝫ ⁊ posset etiam mō hr̄i saltē ab aliq̄ naturaliter: ⁊ acq̄ri. sicut ⁊ alie virtutes naturaliter possibiles per exercitium suorum actuū acq̄runtur: ⁊ maxime qꝛ sicut nec alie virtutes: ita nec ista originalis iustitia p̄supponit gr̄am nec aliquā formam supnaturalē aliā seu virtut̄. ergo ⁊c. ¶ Ex p̄dictis seq̄tur corollarie ꝙ hmōi iustitia originalis fuit ꝓprie forma supnaturalis. ¶ Hoc apparet. qm̄ ꝓprie sola illa forma est supernaturalis q̄ ē per naturā impossibilis ⁊ soli deo possibilis: sed talis fuit iustitia originalis: ergo fuit ꝓprie supnaturalis. ¶ Ex q̄ seq̄tur vlterius ꝙ fuit ab oī virtute morali ⁊ a q̄cūqꝫ alia naturaliter possibili alterius rōnis. que eñ eiusdē rōnis existūt/ab eadē causa effici possunt. ergo ⁊c. ¶ Et qñ arguitur ꝙ fuit virtus moralis/concedo: non tñ eiusdem rōnis cum alijs tribus nec cum ipsarū aliqua/q̄ sunt possibiles ꝑ naturā. quare ⁊c.

Sed circa predicta occurrit adhuc du

bium. non eñ scđm dicta videtur ꝙ homo p̄ter iustitiam originalē indiguerit aliqua alia morali virtute electiua qm̄ ꝑ solam originalem iustitiam fuit vt dictum est in homine perfecta obedientia ⁊ ꝓmptitudo seu facilitas vniē ad oñe scđm rectū rōnis iudiciū eligēdū. sed faciliter ꝓpter vnicū habitū potēs oñe eligendum eligere ⁊ respuendum respuere nō indigeret alio habitu electiuo. ḡ ⁊c. ¶ Ad hoc nō videtur etiā aliter respōdēdum nisi ꝯcedēdo conclusionē q̄ infertur: supposito hoc qđ ī maiori assumitur: qđ ⁊ communiter ꝯcedit̄. Si aūt illud neget̄/nō sequit̄ ꝯclusio q̄ infert̄. posset eñ dici ꝙ ꝑ originalē iustitiā non fuisset homo vniuersaliter prompt⁹ ⁊ facilis ad oñe scđm rectum rationis iudiciū eligendū ⁊ respuendū: sed tñ ad respuendū delectabilia appetitui sensitiuo: q̄ faciliter ab eis potuisset retrahi ipsa originali iustitia mediāte: per quā tñ homo ardua aggredi faciliter nō potuisset ex quo seq̄tur ꝙ fortitudine nō tñ temperantia distincta ab originali iustitia īdiguisset. ipsa eñ originalis iustitia fuit q̄dam tēperantia: alia tñ ab ista q̄ nunc est possibilis homini virtuoso/lꝫ actus vtriusqꝫ sint eiusdē rationis. respectu eñ actuū eiusdem rōnis possunt forte esse habit⁹ quorum vnus sit naturalis ⁊ alius supernaturalis alterius rationis. quare ⁊c. ¶ Sic ad q̄stionem. ¶ Ad rationem in principio patet solutio ex p̄dictis.

Secundo quero de peccato originali: vtruꝫ peccatū originale sit aliq̄d positiuū. ¶ Et videt̄ ꝙ sic. qm̄ illud ꝓpter qđ homo est inclinatus ⁊ ꝓnus ad aliquē actū/oportet ꝙ sit in ipso aliquid positiuū. sed propter originale peccatum homo ē ꝓnus ⁊ inclinatus ad malum scđm doctrinā sanctorum. ergo ⁊c. ¶ Cōtra. quia si originale pctm̄ esset vel diceret aliq̄d positiuū: aut hmōi positiuū esset habitus aut act⁹. sed non pōt dici ꝙ sit actus: qꝛ tunc non deberet dici peccatum originale: sed potius actuale. nec habit⁹: qꝛ null⁹ habitus etiam ille q̄ est antecedēter in hominis ꝓtāte/ē peccatum seu culpa: lꝫ qñqꝫ sit eius sequela/ vt habit⁹ vitiosus. ergo ⁊c. ¶ Responsio. vbi sic procedam. Primo īquiram quid est originale peccatum: qđ est questitū. Secundo/quis contrahit ipsuꝫ. Tertio/quomō cōtrahitur. Quarto/quomodo remittitur.

Quantū ad primum: est opinio cuiusdā

doctoris ꝙ pctm̄ originale pōt dupliciť cōsiderari: videlicet materialr̄ ⁊ formalr̄. Tūc dicit ꝙ originale pctm̄ vt primo modo sumptū vcꝫ materialiter est aliq̄d positiuuꝫ qđ q̄dē positiuū est q̄dam qualitas de tertia specie cōtraria originali iustitie: ita ꝙ ipsa originalis iustitia ⁊ originalis culpa vt materialiter sumpta sunt due eiusdem speciei contrarie qualitates. Si autem originale peccatum accipiatur formaliter: sic non est aliq̄d positiuuꝫ: sed q̄dā deformitas seu defectus tñ. nullū eñ peccatum ꝙ̄tū ad formale suum est aliq̄d positiuū: sed tñ priuatiuū. ¶ Primum videlicet ꝙ materialr̄ sumptū originale peccatuꝫ sit qualitas supradicta: ꝓbat ꝑ Augu. qui aliqñ dicit ꝙ peccatū originale est qualitas morbida: aliqñ ꝙ. est concupiscentia. Ansel. etiā dicit in libro de ꝯceptu virginis ⁊ cur deus homo: ꝙ peccatū originale est carentia originalis iustitie cum debito habēdi eam. hoc aūt non est intelligendum priuatiue: sed tñ cōtrarie. non eñ priuatio originalis iustitie pōt esse peccatum: sed qualitas originali iustitie contraria: ad quā seq̄tur ipsius originalis iustitie priuatio seu carentia. quare ⁊c. ¶ Cōtra opinionē istam arguit̄. qm̄ hmōi difformitas seu defectus q̄ dicitur ipm̄ originale peccatū formaliter non pōt esse alteri⁹ ꝙ̄ illius q̄litatis positiue originali iustitie contrarie. nec eī formale alicuius peccati est alterius ꝙ̄ eius materiale. sed hmōi difformitas seu defect⁹ nō pōt esse isti⁹ qualitatis positiue ⁊ morbide quā tu ponis eē materiale peccati originalis. ergo ⁊c. ¶ Minor probatur. qm̄ nullū positiuū cuiusmodi est aliqua difformitas seu defect⁹ q̄ formaliter est peccatū/est effectiue a deo tñ. ¶ Hoc appet. qm̄ cum deus nullo modo ꝯcedatur esse/sicut nec est/cā peccati: per ꝯñs nullus effectus ei⁹ tñ pōt esse culpabilis nec difformis. sec⁹ aūt est de effectu aliquo cōi dei ⁊ alicuius alterius agentis creati. talis eñ licet nō vt a deo: tñ vt est ab alio pōt eē moraliter culpabilis ⁊ difformis. sed hmōi qualitas positiua si ponatur non pōt poni esse nisi a deo tñ effectiue: qꝛ nec pōt poni in aliq̄ subiecto alio ꝙ̄ in anima subiectiue. idem eñ est subiectū contrariorum sed anima rōnalis non corpus hoīs est subiectuꝫ iustitie originalis. ḡ ⁊ alterius ipsi contrarie qualitatis: sed ideꝫ est subiectū materiale ⁊ formale cuiuscūqꝫ peccati. sꝫ aīa non corpus hoīs est subiectū formale peccati originalis ⁊ cuiuscūqꝫ alterius actualis eo modo q̄ peccatum dicit̄ hr̄e subiectū. ḡ hmōi qualitas positiua q̄ ponit̄ esse materialiter ipm̄ originale peccatū/non est alibi ꝙ̄ in aīa hoīs subiectiue. Sed ꝯstat ꝙ nulla forma existēs in aīa statim vt corpori īfunditur qualis ponit̄ esse ista/potest in ea cāri a generante nec ab aliquo agente alio ꝙ̄ a primo. ḡ ⁊c. ¶ Cōfirmat̄. qꝛ idē effectus continet̄ in cā scđa virtualr̄ post pctm̄ q̄ continebat̄ in statu innocentie ante ipm̄. sed in statu innocētie nulla scđa cā erat talis qualitatis virtualiter ꝯtētiua: nec in anima ꝓductiua. ergo ⁊c. ¶ Nec valet si dicat̄ ꝙ tunc in statu innocentie aīa erat sub q̄litate contraria/vcꝫ originali iustitia: ⁊ ideo non poterat ī ipsa naturaliter introduci ista qualitas ipsi incompossibilis ⁊ opposita. qm̄ qđ continet virtualiter vnū contrariorum/pōt naturaliter corrumpe alterū: sicut calidū potest corrūpere frigidū qꝛ cōtinet virtualr̄ calidū. sed originalis iustitia ⁊ qualitas ista quā ponis sunt cōtraria ergo si causa aliqua naturalis est virtualiter contentiua istius qualitatis/illa eadem sibi relicta fuisset in statu innocentie ipsi⁹ originalis iustitie corruptiua. hoc aūt ē falsum. ḡ ⁊c. ¶ Preterea scđo arguo sic ad idem. ꝓpter originale pctm̄ in quo ꝯcipitur omnis ab Adā naturaliter ꝓpagatus est gloria priuand⁹: qꝛ ipsa habetur indign⁹ sed propter nulluꝫ habitū homini a deo impressum ipsum hoīem ad malū inclinantem homo cui imprimit̄ ad penā aliquā ordinatur: nec aliq̄ bono sibi alias debito īdign⁹ habetur. ḡ peccatū originale nō potest dicere formaliter nec materialiter aliquem habitū homini a deo īpressum constat etiam ꝙ nō dicit actū: qꝛ tunc esset actuale pctm̄ ergo nō videtur dicere aliq̄d positiuum. ¶ Minor ꝓbat̄ qm̄ non magis sed minus homini īputat̄ illud qđ nullo modo est ab ipso sed ab alio: ꝙ̄ illud qđ est ab ipso effectiue. Sed habit⁹ vitiosus mediātib⁹ vitiosis actib⁹ est ab hoīe effectiue: nec tñ ipsi ad penam aliquā imputat̄: nec formaliter culpabilis reputat̄/vt apparet in quocūqꝫ homine vitioso nouiter ad deū conuerso a peccatis oībus ꝯteritis ⁊ a penis ipsis debitis absoluto: non tñ a vitiosis habitibus p̄cedentib⁹ ipm̄ consilr̄ sicut pri⁹ ad malū inclinantibus liberato. ergo cum hmōi qualitas q̄ ponit̄ materialr̄ originale pctm̄: non fuerit nec sit ab hoīe in q̄

ponit effectiue:sed tm̄ ab alio:nullo mō est ipsi ad penam aliquam imputādū. ¶Cōfirmat.q2 non magis est culpabilis nec difformis habitus pductus a volūtate diuina inobliq̄bili ꝙ habitus pductus a volūtate creata obliq̄bili ⁊ difformi.sed nullus habit⁹ pduct⁹ a volūtate creata est materialiter culpabilis nec culpabiliter difformis. ergo nec alius a deo pduct⁹:qualis habet esse hmōi q̄litas supradicta. ¶Preterea ɔstat hoī remitti p baptismū ⁊ alijs modis peccatū originale. sed si originale peccatū esset talis qualitas sic difformis hoīem inclinans ad malum/nunꝙ in p̄senti remitteretur alicui:sed semp maneret cōiter in quolibet originale peccatum, ĝ ⁊c. ¶Mior pbatur.qm̄ nec ppter baptismū nec ppter qdcunqꝫ aliud sacramētū tollitur ab aīa qualitas spūalis aliq p̄existēs in ipsa antea:immo oīs qualitas ⁊ forma q̄cūqꝫ anime infusa in creatione sua remanet semp ī ea actu saltem ꝙdiu ipsa manet cōiūcta corpori in p̄senti. ĝ si pctm̄ originale ponatur esse forma aliqua positiua difformis aīe corpori coniuncte impressa:cū talis forma nec tollat ab aīa p baptismū/nec eius difformitas:nec p ɔn̄s remittet p ip̄z originale peccatum. ¶Cōfirmat dupl'r. Primo.q2 manēte quocūqꝫ actu vel habitu semp manet eius cōformitas si conformis/vel difformitas si difformis. Sed hmōi qualitas quā ponūt esse materiale peccati originalis/est vt dicūt difformis difformitate quā ɔcedūt esse formale ipsius peccati originalis.ergo originale delictū manet in q̄libet post baptismum tā ꝙtū ad suum materiale: ꝙ etiāz ꝙtū ad suum formale. ¶Scd̄o.q2 pnitas ad malū ī hoīe est vt dicūt ppter hmōi defectuosam ⁊ morbidā qualitatem eū sic inclinantē/ sicut originalis iustitia illi contraria ad contrariū vz ad bonum quēlibet inclinabat.ergo manente ī hoīe pronitate ad malū vniformiter ⁊ difficultate ad bonum/manet in ipso consimilit talis qualitas sic difformis. ¶Hoc apparet.q2 promptitudo ad actum habit⁹ arguit ip̄m inexistētem habitū.sed hmōi promptitudo ad malum est vt dicūt ppter qualitatem hmōi ī homine existentē.scd̄m ipsos em̄ homo exn̄s in puris naturalibus nō esset sic pnus ad malū.sed hō est pnus ad malum post baptismū vniformiter sicut pri⁹.ĝ est in ipso talis q̄litas q̄ pctm̄ originale dicit/post baptismū. ¶Preterea arguo sic ad idem.null⁹ habit⁹ nec actus ꝙtūcūqꝫ culpabilis ⁊ difformis est pctm̄ originale:sed poti⁹ actuale. ¶Hoc apparet.q2 omnis habit⁹ ē q̄dā actus cum sit forma actualiter habituate potentie inexistēs. originale autē pctm̄ nullū videtur dicere actū:ergo talis qualitas esto ꝙ ponatur:⁊ sit difformis sicut ponit:nō poterit poni peccatū originale:sed potius actuale.sed cōstat ꝙ nec pōt poni etiā actuale.ergo ⁊c. ¶Cōfirmat.q2 nō magis habit⁹ alicui a deo vel a quocūqꝫ alio imp̄ssus ꝙ actus ē in ipso cui imputatur aliqd pctm̄ actuale nec originale sed nullus actus quātūcūqꝫ indebitus homini imp̄ssus a deo vel a q̄cūqꝫ alio esset in ip̄o aliqd peccatum.nec em̄ actus odiendi deū esset homini aliqd pctm̄ si hmōi act⁹ non esset productus ab homine effectiue:sed tm̄ a deo/et receptus in ipso hoīe subiectiue.ergo multo min⁹ aliqs habitus qualis ponitur hmōi qualitas sic difformis/pōt dici peccatū hoīs ad ipsaz nihil agentis sed eam recipiētis tm̄ subiectiue.

Aliorum opinio est dicentium ꝙ originale peccatum non est aliquid aliud ꝙ carentia originalis iustitie cū debito habendi eā.Et hmōi opiniōis videt esse Ansel.de ɔceptu v̄ginis/et cur de⁹ hō.vt fuit supius recitatum. Sic loquētes habent dicere ɔn̄ter ꝙ originale peccatum nō dicit aliq̄d positiuū:sed tm̄ priuatiuum.nec em̄ carentia forme alicuius est aliq̄d positiuuz. ¶Hoc declaratur.qm̄ nullū pctm̄ ē aliud ꝙ q̄dā iniustitia.⁊ sicut peccatū vniuersaliter sumptū dicitur in vl'r iniustitia:ita ⁊ tale pctm̄ talis iniustitia secundū Ansel. cap.5.⁊.16.de casu diaboli.non est em̄ carētia iustitie debite.ergo pctm̄ originale cum sit q̄dā iniustitia q2 culpa/est alicuius iustitie carētia.sed nō alterius ꝙ originalis a qua ēt denoiat originale. q̄ originalis iustitia est debita in primis parētibus accepta.ĝ ⁊c. ¶Sed nec ista opinio apparet mihi rationabilis:⁊ ideo ɔtra ip̄am arguo sic prīo. illud qd est in homine ppter pctm̄ originale vel ppter qd ē in homine peccatū originale non est formaliter ip̄m originale pctm̄.sed propter originale pctm̄ est in hoīe carentia originalis iustitie:vel forsitan econuerso originale pctm̄ est ppter carentiam originalis iustitie.vel em̄ homo q2 ī peccato ɔcipit ideo caret iustitia originali sibi debita:vel q2 caret sibi debita iustitia/ideo dicitur esse in culpa. ĝ ⁊c. ¶Confirmat.q2 sicut carentia gr̄e ad pctm̄ actuale:ita carentia originalis iustitie se videt hr̄e ad peccatum originale.sed carentia gr̄e diuine non est actualis culpa:sed eius seq̄la. ppter culpam em̄ mortalē caret aīa ⁊ priuatur gr̄a diuiā.ĝ ⁊c. ¶Preterea scd̄o sic arguo. aut hmōi carentia iustitie originalis est pctm̄ originale secundum se/aut tm̄ in homine. Sed nō pōt primū poni:q2 tunc eēt peccatum originale in quocūqꝫ in q̄ non esset originalis iustitia:qd est falsū. Nec pōt poni scd̄m:q2 tunc esset peccatum originale in q̄cunqꝫ homine:cū ī nullo sit originalis iustitia. qd siliter non est verū:cum multis sit originale peccatū remissum.ergo ⁊c. ¶Confirmatur.q2 nō min⁹ est in homine carentia originalis iustitie post baptismuz ꝙ ante.sed ɔstat post baptismum non esse in homine originale peccatū:cum sit ipsi remissum.ergo hmōi carentia originalis iustitie nō est in hoīe originale peccatū. ¶Sz ad hoc respondet:ꝙ carentia originalis iustitie non ē originale peccatū vt scd̄m se absolute:nec etiam vt in hoīe sed tm̄ vt accepta cū debito habēdi eam vz originalem iustitiam:qd debitū remittitur homini in baptismo:nec p ɔn̄s manet in ipso peccatū originale.licet em̄ originalis iustitia non reddatur:sed maneat eius carentia:non tm̄ debitū habendi ipsam originalem iustitiā manet:cum sit remissum homini p baptismū.quare ⁊c. ¶Sed hoc nō pōt stare:nec rationabiliter videt esse dictum.qm̄ q̄ro/quare homo ante baptismū magis est obligatus ad habēdū originalem iustitiā ꝙ post ip̄m:aut em̄ hoc est q2 ante baptismū caret originali iustitia:aut q2 caret gr̄a:aut q2 deus vult ip̄m esse obligatum ad originalem iustitiam ante baptismū ⁊ nō postea.Sed nō pōt poni primuz:q2 ita caret originali iustitia post baptismum. Nec scd̄m:q2 obligat⁹ ad habendū aliquod vnum non deobligat ppter aliqd aliud habitū ab illo distinctū.sed gr̄a ab originali iustitia realiter est distīcta.ergo si hō nascit obligat⁹ ad habēdū originalem iustitiā/nō deobligat ppter diuinalē gratiaz in baptismo receptā. Nec pōt poni tertiū:q2 cū hmōi debitū sit peccati originalis ɔpletiuum: sine q̄ carentia originalis iustitie nō est pctm̄ vt ɔcedit:p ɔn̄s seq̄ret ꝙ hō esset ante baptismū in pctō originali:q2 deus vult ip̄z esse in eo:⁊ ita causa p̄cisa originalis peccati esset voluntas diuina.hoc aūt est falsum.ergo ⁊c. ¶Cōfirmatur.q2 deus non vult aliquē obligari ampli⁹ nūc ꝙ prius ad illud qd est sibi eq̄ īpossibile nūc vt postea. sed originalis iustitia eque est homini impossibilis naturaliter ante baptismū sicut post ip̄m.ergo non magis de⁹ vult aliquē obligari ante baptismū ꝙ post ip̄m ad habēdū originalis iustitie donū.q̄re ⁊c. ¶Preterea qn̄ dicit ꝙ hō ē originalis iustitie debitor:q2 ipsā accepit ⁊ pdidit:hoc nō valet. qm̄ de⁹ nullū vult esse obligatū ad habēdū aliqd suuz donum nō sibi sed alteri collatū cuius culpa non ipsius est amissū. sed originalis iustitia fuit supnaturale donū qd solis primis parētib⁹ est collatū/⁊ eoꝝ culpa amissū.ĝ ipi p̄mi parentes soli nō alij debuerūt esse hmōi accepte ⁊ pdite originalis iustitie debitores.q̄re ⁊c. ¶Cōfirmat.q2 de⁹ nullū magis vult obligari ad habēdū illd qd nūꝙ sua culpa perdidit nec accepit nec aliq mō in sua ptāte existit ꝙ illud qd aliq mō ī sua ptāte existit ⁊ accepit ac sua culpa amisit.sed nullus alius a primis parentibus originalem iustitiam pdidit nec accepit nec ipsa aliq modo in alicuius ptāte existit. alios autem multos morāles habitus virtuosos existentes in hoīs ptāte multi acceperunt et sua culpa amiserunt:nec tm̄ deus vult eos esse obligatos ad ipsos:cū eis omnia peccata remittat nec amissos virtuosos habitus reddat/vt apparet in penitentibus remanentibus in vitiosis habitibus p̄cedentibus.ergo ⁊c.

Et ideo supradictis opinionibus prętermissis/ꝙtū ad istū articulū alit est dicēdū. Ad cui⁹ euidentiā ē sciēdū:ꝙ loquēdo pprie aliud est peccatū ⁊ aliud est reatus.habent se em̄ pctm̄ ⁊ reatus q̄dāmō/sicut causa ⁊ effect⁹/vel sicut an̄s ⁊ ɔn̄s. ppter peccatū em̄ hō ē re⁹ q2 ad penam aliquā obligat⁹.nec reat⁹ est aliud ꝙ obligatio ad penam debitā ppter culpā. Hmōi aūt reatus seu obligatio ad penam est duplex.est em̄:vnus sequēs propriam culpā rei:⁊ talis ē reatus actualis:q2 seq̄tur ipi⁹ rei actuale peccatum.alius aūt est sequens non ppriam culpam rei sed alteri⁹ a q̄ descendit reus:⁊ talis reat⁹ dicitur non actualis/lz sit actualit inexistens:sed originalis:q2 sequitur culpā originantis reum.⁊ ideo potest dici reatus originalis ad differentiam actualis:qui nō tm̄ inest ipsi reo/sed etiam in eo peccatum fuit qd ipsum reū cōstituit:cuius contrariū est de isto originali reatu:quem reatum non facit peccatū rei ppriū:sed originantis ipsum ¶His p̄missis pono q̄tuor ɔclusiones. ¶Prima ē:ꝙ originalis defectus non est peccatū pprie sumptū:vt pctm̄ diuidit cōtra reatū. ¶Hec pbatur. quoniaz in quocunqꝫ potest esse peccatum/⁊ meritu3.sed in paruulo in defectu originali concepto nullū potest esse meritū cum non habeat rationis vsum:ergo nec demeritu3.quare ⁊c. ¶Cōfirmatur.q2 omne peccatum ideo peccatū quia voluntarium:et per ɔn̄s in ptāte peccantis.Sed defectus originalis non est in potestate hominis. ĝ ⁊c. ¶Nec valet si dicat ꝙ p̄dicta oīa sunt vera de peccato actuali:non aūt de originali.q2 omnino videtur improbabile ⁊ absurdum dicere ⁊ ponere aliquē aliqd pctm̄ contrahere necessario velit nolit absqꝫ eius actu elicito vel omisso.cū em̄ omne pctm̄ sit omissionis vel cōmissiōis:nullus peccat nisi aut q2 aliq̄d respuēdū eligit:aut q2 aliq̄d eligēdū respuit seu omittit.sed paruulus ante rationis vsum non magis est obligatus ad aliquid ꝙ asinus. ergo ⁊c. ¶Cōfirmatur q2 si originalis defect⁹ est culpabilis:quero a quo sit ista culpa.aut em̄ est a puero:aut a parentibus:aut a deo.sed non a paruulo. nec enim paruulus ante rationis vsuz potest magis mereri nec demereri ꝙ asinus. nec a primis parētibus.nec em̄ pctm̄ in vno pōt esse ab alio.nec a deo ipse enim nullius peccati ɔcedit esse causa.q̄re ⁊c. ¶Secūda cōclusio est:ꝙ originalis defectus nō est materialit nec formaliter aliq̄d positiuuz. ¶Hec ɔclusio lz iam ostēsa supius/iterū probat.qm̄ si originalis defectus diceret aliq̄d positiuuz in homine:aut illud esset aliq̄s actus malus:aut habitus aliquis virtuosus: aut aliqua infectio seu macula positiua:aut qualitas morbida. Sed nullum istorum potest poni.non enim potest dici ꝙ hmōi positiuum sit aliquis actus malus:tum quia non est in paruulo talis actus:tum quia esto ꝙ esset: aut talis actus nullum esset in eo peccatū:cum non esset in eius potestate:vel si esset/non esset peccatū originale sed potius actuale. Nec potest dici secundo ꝙ sit aliquis malus habit⁹ qua talis vt dictū est superius/haberet a deo fieri ⁊ ipsi effectiue:sicut ⁊ quodcūqꝫ qd poneretur esse huiusmodi originale peccatū. Nec potest esse aliorum vt superius est probatum.ergo ⁊c. ¶Cōfirmatur.q2 nullum positiuū alicui ab alio impressum pōt in ipso dicere aliquem defectum culpabilem nec reatum. nullus em̄ est reus ppter aliquid in ipso non a se sed ab alio causatum.sed originalis defectus vt dicetur inferius est reatus. Si autem huiusmodi defectus originalis diceret aliquid positiuū/ip̄z esset huiusmodi concepto in originali ab alio impressum ergo ⁊c. ¶Tertia conclusio:ꝙ originalis defectus nō ē formalit aliqua deformitas seu priuatio moralis alicui⁹ circunstantie debite:nec etiam carentia originalis iustitie:nec tertio obligatio ad habendū ipsam. ¶Hec quantū ad primā partē pbatur. quia omnis talis deformitas seu priuatio fundat in aliquo actu vel habitu vitioso.sed nullus est in paruulo actus malus.ergo ⁊c. ¶Secunda pars/videlicet ꝙ non sit carentia originalis iustitie/probata est superius. ¶Et iterū confirmatur.quoniaz qd hō hr̄et exn̄s in puris naturalib⁹ nō posset eē originale peccatum.nec enim homo in puris existens naturalibus haberet peccatū aliqd nec reatū.sed homo existēs ī solis naturalibus non haberet originalem iustitiam:sed eius carentiā.ergo ⁊c. ¶Tertia pars/vz ꝙ nec sit debitum seu obligatio ad habendum ipsam originalem iustitiam:probatur.tū q2 nulla est in homine talis obligatio/vt supi⁹ est probatū:tum q2 esto ꝙ esset/ipsa non posset esse originalis reatus. quoniam reatus est obligatio non ad bonū aliquod sed ad malum/vz ad penam.sed obligatio ad originalem iustitiam nō est obligatio ad malum aliquod sed ad bonum.non enim est malum sed bonum ipsa originalis iustitia.ergo ⁊c. ¶Quarta conclusio est:ꝙ defect⁹ originalis est reatus seu obligatio ad penam damni proueniens non ex propria culpa rei sed alterius/vz eius a quo est originaliter ipse reus. ¶Hec probat. qm̄ ɔstat secundum scripturā sacrā ⁊ sanctoꝝ doctrinā oēm ab Adā ppagatū esse ante baptismum ad penā damni perpetuā obligatū. Quero quare? Cōstat em̄ nullū esse obligatuz ad penam nisi propter aliquam culpam ppriam vel alienam.aut igitur hō ɔcipitur reus ⁊ ad penam huiusmodi obligatus propter ppriam culpaz suaz vel alterius. Sz non potest poni primum:q2 nullum est nec esse potest in paruulo ppriū meritū nec peccatū. ⁊ esto ꝙ esset/tale nō existeret originale sed actuale. omne em̄ pctm̄ pprium cuiuscunqꝫ vt contra reatum distinctum est actuale.ĝ relinquit scd̄m/vz ꝙ hmōi reat⁹ sit in homine ppter culpam alterius/vz primi parentis.hoc aūt est ppositum. cū em̄ in homine ab Adam naturaliter ppagato non sit aliud ante baptismum ꝙ obligatio ad penam ppter alterius culpam:seq̄tur ꝙ nec originalis defect⁹ pōt eē aliud ꝙ talis obligatio seu reatus. ¶Cōfirmat. q2 aut originalis defect⁹ est culpabilis vel reatus. Sz non pōt eē culpabilis:vt culpa seu pctm̄ diuidit ɔtra reatū/vt supi⁹ ē pbatū:ergo est reatus/non sequens propriam rei culpaz ergo alterius.quare ⁊c. ¶Sed contra predictam cōclusionem forsitā arguet. Primo.q2 cum nullus iuste puniatur ppter peccatū alterius:per consequens null⁹ ppter pctm̄ alterius est reus:nec ad penam aliquā obligatus. sed paruulus nascitur obligatus ad penā damni.ĝ hoc ē ppter aliquā culpam ei⁹. ¶Secūdu3.q2 scd̄m magistrū in litera distinc'.sequentis ⁊ alios etiam doct.originalis defectus non tm̄ est reatus:sed etiam peccatum seu culpa. ¶Ad ista videbitur ī tertio quid dicendū. ¶Ad illd Ansel.dicentis ꝙ peccatum originale est carentia originalis iustitie/dicendum ꝙ hoc est verum non formaliter sed consequenter seu concomitanter.hmōi enim originalis iustitie carentia cōcomitatur ip̄m originale pctm̄ vel forte antecedit ip̄m.q2 em̄ homo cōcipit tanꝙ reus tali

pena: ideo caret originali iustitia: vel forsitã ecõuerso qr caret originali iustitia ex primi pentis culpa/ideo ẽ reus tali pena. ¶ Ad aliud qñ dicitur ꝙ pctm̃ originale ẽ concupiscẽtia/dicẽdũ ↄsiliter/vez ꝙ hoc nõ est verũ formalr. qm̃ hmõi appetit⁹ sensitiui ↄcupiscẽtia ĩesset hoĩ ĩ puris naturalib⁹ constituto ↄsiliter sicut bruto. sed constat ꝙ ĩ tali hoĩe nõ esset pctm̃ originale: ꝯ originale peccatũ nõ est formalr sed q̃si cãliter ipa carnis ↄcupiscẽtia: ꝑ quãto vez ex originalis iustitie carẽtia/q̃ ẽ vt dictũ est originalis pctĩ aliq̃ mõ cã vel seq̃la/seq̃tur ĩ hoĩe hmõi ↄcupiscẽtia. ¶ Ad aliud qd̃ ꝑ alia scd̃a opinione arguit/qñ dr ꝙ pctm̃ ẽ q̃dã iniustitia: ↄcedit. sz ex hoc nõ seq̃t qd̃ infert/vez ꝙ originalis defect⁹ sit aliq̃ iniustitia. qm̃ hmõi defect⁹ nõ est pctm̃ pprie sũptũ: vez put pctm̃ diuidit ↄ reatũ: cũ vt dictũ ẽ supi⁹ sit tm̃ ipse reat⁹: nec p ↄñs ẽ aliqua iniustitia sz eius seq̃la puta iniustitie primi parẽtis. ¶ Hec de prĩo.

Quantum ad secundum: vbi est videndũ qs ipm̃ ↄtrahit: respondet Augu. de fide ad Petruz dicẽs. Firmissime tene oẽm hoĩem q̃ p ↄcubitũ viri ⁊ mulieris ↄcipit/cũ originali pctõ nasci. ⁊ hmõi ẽ alioꝝ cõiter oĩm doctoꝝ sẽtẽtia: ⁊ ẽt ex scriptura sacra seq̃t. ⁊ sic tenẽdũ cẽ videt ꝙ oẽs naturales filij Ade ſm cõez ppagationẽ puta p ↄmixtionẽ viri ⁊ mulieris ↄcepti/ↄtrahũt originale pctm̃ seu (vt ppri⁹ loq̃r) reatũ. vñ Leo papa ĩ sermõe de natiuita. dñi. Sicut a reatu nullũ liberũ reppit: ita liberãdis oĩb⁹ venit. ¶ Si q̃rat: q̃re Christ⁹ cũ fuerit rõne matris fili⁹ Ade nõ ↄtraxit pctm̃ originale: ⁊ an ↄtraxit eius mater: Ad ista rñdebit ĩ tertio. ¶ Hec de scd̃o.

Quantũ ad tertium: vbi est videndum quare ↄtrahit: rñdet ꝙ cum originalis defectus non sit vt dictũ ẽ aliud q̃ reat⁹: ⁊ null⁹ sit re⁹ nisi ppter culpã alicui⁹: ꝙ p ↄñs originalr reat⁹ ↄtrahit ppter culpã priorũ parẽtũ. statuit em̃ iusto iudicio ipe de⁹ nullũ a primis parẽtib⁹ post ipoꝝ pctm̃ naturaliter descẽdẽtẽ acceptare vt dignũ pmio: sed nasci oẽm ⁊ cõcipi vt idignũ ipo: ⁊ hoc rõne corporis ab Adã descẽdẽtis: cui ↄiungit aĩa ipa rõnalis. sicut em̃ de iure statutũ est: vt oĩs ↄtrahẽs cũ corrupta sit irregularis: nec possit ad sacros ordines pmoueri ita ẽ diuini⁹ statutũ vt aĩa de se apta vl saltẽ nõ ĩepta ad consortium angeloꝝ sit iepta ex ↄiunctione sui cũ corpe ex Ade semine descendẽte. nec originalis defect⁹ ẽ aliud q̃ hmõi anime inhabilitas ne possit pmoueri ad ordines angeloꝝ q̃usq̃ secũ fuerit dispẽsatũ. ¶ Hec de tertio.

Quãtum ad quartũ & vltimum respõdetur ꝙ hmõi supradict⁹ reat⁹ originalis q̃tuor modis remittit. Remittit eĩ prĩo p sãctificationẽ ĩ vtero. scd̃o p regñationẽ ĩ baptismo. tertio p ↄtritionez cordis. q̃rto p effusionẽ sanguinis. ¶ Sz ẽ dubiũ an sctificat⁹ ĩ vtero teneat ad baptismũ. ¶ Ad hoc videt dicẽdũ ꝙ sic: siue sit ĩ vtero sanctificatus: siue ẽt sit ↄtritiõis gemitu absolut⁹ ⁊ de hoc ĩ q̃rto plixior erit sermo. ¶ Sz ẽ aliud dubiũ quõ originale pctm̃ dimittit/cũ originalis iustitia illi ↄtraria nõ reddat. ¶ Ad hoc dicunt ponentes originale pctm̃ eẽ carẽtiã originalis iustitie/ꝙ originale pctm̃ remittit. qr lz originalis iustitia nõ reddat ĩ se: tñ reddit gr̃a supior ⁊ pfectior ipa: ⁊ ita originalr reddit ĩ supeminẽti. ¶ Sz hoc nõ soluit dubiũ. supposito eĩ (vt ab eis ↄcedit) ꝙ originale pctm̃ sit carẽtia originalr iustitie/ nũq̃ põt remitti nisi ipsa originalis iustitia reddat. nec em̃ priuatio vni⁹ forẽ remouet a subiecto ppter positionẽ alteri⁹ forẽ lz pfectioris ĩ ipso. ⁊ ita lz gr̃a sit pfectior originali iustitia: non tñ ppter ipam remouet ei⁹ carentia: cũ gr̃a ab ipsa originali iustitia sit distĩcta. ¶ Nec valet si dicat sicut ab eis dicit: ꝙ saltem tollit seu remittit debitũ: vt superi⁹ ẽ argutũ. ¶ Et ideo alir est dicẽdũ/vez ꝙ originale pctm̃ alicui remitti nõ est aliud q̃ pctm̃ primoꝝ parentũ ipsi nõ ĩputari ad aliquã penã dãni: ⁊ p ↄñs ipm̃ absolui a reatu ex illoꝝ peccato contracto. Sed ad hoc ꝙ reat⁹ hmõi homini dimittatur/nõ req̃ritur nec oportet ꝙ originalis iustitia ipsi detur. ¶ Sic ad questionẽ. ¶ Ad rõnẽ in principio dicẽdũ: ꝙ homo etiã in puris naturalib⁹ ↄstitutus adhuc esset pnus ad actũ carnalis ↄcupiscentie sicut mõ. ⁊ ideo hmõi pnitas nõ est in ipo ppter aliquẽ habitũ positiuum: sed magis aliq̃ mõ ppter carẽtiam originalis iustitie. q̃ si inesset inclinasset ⁊ facilitasset ad actum huiusmodi reprimẽdum.

Circa distinctionem trigesimãpmã: ĩ q̃ magister dẽmĩat de trãsfusiõe originalr pctĩ: Quero prĩo: vtrũ originale peccatũ a parentibus transfundat in prolem. ¶ Et videt ꝙ sic. qm̃ peccatuz originale seu reat⁹ dicit ab origine siue originãte. sed nisi a parentibus originantibus transfunderet/nec ab originãte/nec ab ei⁹ origine diceretur. ergo ⁊c. ¶ Cõtra. qr cũ originalis defectus non sit aliud q̃ reat⁹/ ab illo transfusus dicit hmõi defectus per quẽ ↄstituitur hõ reus. sed parentes nõ possunt facere prolem ream: nec ad penã damni aliquã obligatam. quare ⁊c. ¶ Responsio. vbi sic pcedam. Primo em̃ excludã vnã opinionẽ. Secũdo dicã aliter ad q̃stionẽ.

Quãtum ad primum: est opinio eiusdem doctoris cuius fuit prima opinio ĩ q̃stione pcedentĩ impugnata: dicẽtis ꝙ originale pctm̃ transfundit a parentibus per generationem in prolem: ⁊ hoc quantum ad illam morbidam qualitatem que est materiale in peccato originali: non autem quantum ad suũ formale/qd̃ ẽ deformitas aliqua seu defect⁹ moralis. ¶ Primũ/vez ꝙ qualitas illa morbida a parentib⁹ possit p gñationẽ trãsfundi in plem/pbat. quoniam non minus qualitas exñs in appetitu sensitiuo plis potest esse a parentib⁹ p actũ generationis q̃ alie q̃litates puta color/figura/⁊ cetere in corpore existentes. sed hmõi qualitates sunt a parẽtibus: ⁊ propt hoc in ipsis sunt similes vt plurimũ eis filij ergo ⁊ ista qualitas morbida q̃ est materialiter ipsa originalis culpa/existens in appetitu sensitiuo prolis subiectiue / potest esse a parẽtibus effectiue. ¶ Cõfirmatur. qr etiã alie q̃litates sensitiui appetit⁹ sunt a parentibus: cũ sepe homo iracundus iracũdũ ⁊ melancholic⁹ melancholicũ gñet: ⁊ sic de alijs: in quibus ipsis parẽtib⁹ assimilat vt plurimũ sua proles. ergo nõ min⁹ poterit hmõi q̃litas morbida esse a parentibus effectiue. ¶ Secundũ/vez ꝙ deformitas talis qualitatis que est formale ipsius peccati originalis/non sit a parẽtib⁹/probat. qm̃ defect⁹ moralis non est a parentib⁹ per actum generationis. sz hmõi deformitas talis qualitatis est moralis. ergo ⁊c. ¶ Addit tñ ꝙ etiam hmõi deformitas põt dici esse a parentib⁹ eo modo quo aĩa est ab eis. sicut em̃ generans dicit attingere animam quia attingit dispositionem corporis vltimatã ad quã ipsa anima sequitur: ita consimiliter in proposito de qualitate hmõi ⁊ eius deformitate morali culpabili potest dici. ¶ Sed ista opinio est multũ improbabilis ⁊ absurda: quia ⁊ falsa sunt quasi oĩa in ipsa contẽta. ¶ Primo enim non est verum fundamentum qd̃ accipit ⁊ supponit: vez ꝙ in prole sit qualitas morbida tanq̃ materiale culpe originalis: vt in q̃stione alia est pbatũ. ¶ Secundo: esto ꝙ talis qualitas poneret/ipsa nõ esset vt opinio accipit effectiue a parẽtib⁹ sed a deo: vt ĩ q̃stione illa etiã est argutũ. nihil em̃ existens in aĩa prolis/nec

etiam in corpore subiectiue potest esse a parentibus effectiue. qd̃ em̃ fit nõ existẽte aliquo/nõ põt esse effectiue ab illo: sed parentibus nõ existẽtib⁹ sed destructis corp⁹ plis cum oĩb⁹ suis accidẽtib⁹ formatur: ⁊ aĩa creat ⁊ creata corpori copulat: ergo nec corpus nec anima nec aliquod accidens corporis vel anime prolis põt esse a parentib⁹ effectiue. ¶ Cõfirmat. qr si forma aliqua plis substantialis vel accidẽtalis esset a patre: aut immediate: aut semine mediante. sed nõ primo modo: qr vt dictum est/proles patre mortuo gñatur. nec secũdo mõ: quia cã efficiẽs non est incompossibilis suo effectui: nec ppter ipm̃ oportet eã corrumpi. sed q̃libet forma substantialis plis ẽ incõpossibilis forme seminis vtriusq̃ parẽtis: sic ꝙ nõ põt ĩtroduci ĩ eius materia nisi ipsa seminis forma pri⁹ corrupta. ꝯ nulla forma plis põt eẽ a pr̃e. nec ẽ verisimile ꝙ a matre cũ ipa nõ sit maioris cãlitatis respectu plis. imo ſm oẽs minoris q̃ pr̃. ꝯ ⁊c. ¶ Ex pdictis appet/ꝙ nõ ↄcludit rõ quã ad pbandũ illud primũ dictũ suũ adducit: qr falsum accipit qñ dicit ꝙ alie q̃litates q̃ sũt in plis corpe subiectiue/sũt a parẽtib⁹ effectiue. ¶ Nec valet illud p qd̃ pbare ĩtẽdit: qñ addit ꝙ ples assimilat vt plurimũ parẽtib⁹ in hmõi accidẽtibus. qr cũ q̃nq̃ sit similitudo ⁊ q̃nq̃ dissimilitudo/si silitudo plis cũ parẽtib⁹ arguit plẽ eẽ ab ipis parentib⁹/⁊ dissilitudo illoꝝ qui nõ sunt siles parẽtib⁹ ⁊ similes alijs/arguit tales esse non a parentibus: sed ab alijs: qd̃ est falsum. q̃re ⁊c. ¶ Cõfirmat. qr ples q̃nq̃ ẽ similis prĩ ⁊ dissimilis matri: ⁊ aliq̃n ecõuerso: nec tñ pp̃ hoc ↄcedit ꝙ ples magis sit a matre qr ipsi similior/q̃ a pr̃e: nec ꝙ filij vtrisq̃ parentib⁹ siles magis sint ab eis q̃ alij dissimiles. nõ pl⁹ em̃ parẽtes ad plẽ eis similẽ q̃ ad aliã eis dissimilẽ opant. q̃re ⁊c. ¶ Ex eisdem apparet ꝙ falsuz est aliud qd̃ assumit/qñ dicit ꝙ alique qualitates appetitus sensitiui sunt a parentibus. hoc siquidem nõ est verum. nec enim (vt accipit) iracũdus generat iracundum: sic intelligendo (vt accipit) ꝙ effectiue attingat aliquam eius anime nec corporis qualitatẽ. Quod ex hoc pbatur. qm̃ cum eadem naturalis forma non sit contrariorum virtualiter contentiua: per consequens si generans esset virtualiter continens prolem sibi in qualitatib⁹ similem/nunq̃ posset gñare sibi dissimilẽ: hoc aũt est falsuz tam de qualitatibus corporis q̃ de oĩbus alijs/vt apparet ad sensum. ergo ⁊c. ¶ Preterea secũdũ qd̃ addit ista opinio/quando dicit ꝙ moralis deformitas predicte qualitatis morbide non est a parentibus/duplr deficit. ¶ Prĩo. qr falsũ supponit: vez ꝙ talis qualitas morbida sit defectuosa vl deformis moraliter si ponat. ¶ Secũdo quia supposito vt supponit ꝙ hmõi q̃litas morbida quã ponit/esset moraliter deformis/talis deformitas non eẽt ab alio q̃ ab illo in quo ponitur esse ipsa morbida qualitas effectiue. ¶ Primũ pbatur. quia nulla forma naturalis ⁊ a causa naturali naturaliter non libere a volũtate producta est moraliter deformis. non em̃ moralis deformitas seu defectus sed bene aliqua naturalis potest esse in aliqua tali forma a tali causa producta/magis q̃ ĩ vno igne ab alio generato. sed huiusmodi qualitas morbida secundũ opinionem istam est forma naturalis a parentibus per gñationem in prolem naturaliter nõ libere ĩtroducta. ergo non magis põt esse moralr sed tñ naturaliter deformis: q̃ corpus ipsius prolis vel aliqua eius forma substantialis. Cõstat autez ꝙ corpus ipsum licet possit esse naturaliter defectuosum puta claudum vel truncatum: non tamen moraliter: cuz nec deformitas moralis sicut nec conformitas seu rectitudo sit proprie loquendo nisi in actu electionis: qui tunc est moraliter rectus quando conformis: tunc aũt obliquus quando difformis recto dictamini rationis. ergo ⁊c. ¶ Secundũ/videlicet ꝙ supposito ꝙ qualitas huiusmodi sit deformis/oporteat concedere opinantẽ ipsam deformitatem esse a parentibus consequenter: probatur. quoniam a quo est actus aliq̃s positiuus antecedẽter/ab eodem est eius moralis rectitudo seu deformitas consequenter. sed huiusmodi qualitas morbida est (vt dicit) a parẽtibus effectiue. ergo ⁊c. ¶ Cõfirmatur. quia quantuncunq̃ actus malus moraliter sit a deo partialiter ⁊ principaliter quantum ad actus substantiam: non tamen quantum ad eius malitiam seu deformitatem moralem conceditur esse nisi tm̃ a causa secũda. ergo in proposito moralis deformitas istius morbide qualitatis non est prime cause sed secunde attribuenda sed causa secunda morbide qualitatis est generans vt cõcedit. ergo ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum: vbi est aliter ad questionem dicendum / est sciendum ꝙ non est intelligendum originalem defectũ transfundi in aliquem tanq̃ aliquid positiuum: cũ non sit aliqd̃ tale ipsum originale peccatum/ vt in distinctione alia fuit dictum: sed per originalem defectũ transfundi in alium est intelligendũ ipz ad quem transfundi dicitur/esse reum. hoc autem est ad penam aliquam propter culpã alicuius alterius eẽ obligatum. hmõi autem reatus seu obligatio ad penam non dicit formam aliquam per se vnam distinctam a reo et a culpa ⁊ a debita ipsi pena. non enim vt in precedentibus dictum est/aliq̃s est reus nec obligatus ad penã nisi tantummodo propter culpam: ⁊ etiam aliquo modo propter illum qui vult ⁊ statuit ipsum propter talem culpam ad tantam penam existere obligatum. ¶ Ex quo sequitur ꝙ reatus non dicit nisi reum ⁊ culpã/ac penam debitam propter culpam. ¶ Hoc premisso dico ad questionem: ꝙ originalis defectus qui non est aliud q̃ reatus in questione alia explicatus/ transfunditur ad illũ qui contrahit ipsum (modo predicto intelligẽdo) tam a primis q̃ ab immediatis parentibus/q̃ ex diuino statuto/q̃ etiaz ex primorum parentum demerito differenter. ¶ Hoc pbat. quoniam huiusmodi reatus originalis ab illo potest dici contrahi: qd̃ quidem vt contrahatur est eius occasio de directo. sed quodlibet predictorum est occasio differenter contrahendi seu incurrendi hmõi originalẽ reatum. propter omnia em̃ predicta incurritur iste reatus. ergo ⁊c. ¶ Minor declaratur per exemplum de aliquo ex adulterio generato. constat em̃ talẽ nasci irregularem ⁊ inhabilem ad suscipiendum ordinem sacrum. cuius inhabilitatis seu irregularitatis causa est statutũ ecclesiasticũ ⁊ parentũ peccatum. ad puniendum em̃ tale peccatum est p ecclesiam ordinatũ oẽm sic natũ esse ad susceptionem ordinum inhabilẽ ⁊ ineptũ. sed originalis defectus non est aliud q̃ quedaz irregularitas: quia inhabilitas ne aliq̃s possit admitti ad ordinem angeloꝝ. ꝯ oĩe illud ẽ occasio originalis defectus ⁊ ab eo cõtrahitur/propter qd̃ homo conceptus inhabilis ad honorem predictum videlz glorie gradũ efficitur. sed ꝙ hõ sic sit inhabilis hoc est tã ppter statutum diuinũ q̃ ppter puniendum peccatum primoruz parentum/ q̃ propter ipsos primos ⁊ etiam immediatos parẽtes. nisi em̃ deus statuisset ⁊ sic fieri voluisset non magis hõ ante baptismum q̃ postea esset indignus vita eterna. deus aũt nõ statuit seu voluit ipsũ ↄcipi vt vita eterna indignum nisi propter puniendũ pctm̃ primorũ parentum. nisi em̃ primus hõ peccasset nullus alius sic indignus et reus natus fuisset. peccatum autem primoꝝ parentum deus non statuit puniendũ nisi in filijs naturalibus ipsoꝝ. sed ꝙ sint filij ipsorum hoc habẽt aliquo mõ tam ab eis q̃ ab alijs a q̃bus immediate processerunt. ꝯ quodlibet predictorũ põt licet differenter poni aliquo modo occasio contrahẽdi hmõi sepe dictũ originalẽ reatum. quare ⁊c. ¶ Sic ad q̃stionẽ. ¶ Ad rationẽ in principio di

cendū ꝙ lꝫ parentes non possint facere ꝓlē reā/eā ad penā eternā aliquā ordinādo/possunt tñ facere ⁊ sic faciūt ipsam ream vel ipsi penam aliquā ex eoꝝ culpa merendo vel ipsā merentibꝰ assistendo. Primo mō faciūt ipam reā primi parentes. Scdō aūt modo immediati eiꝰ parētes ratione quoꝝ proles ipsa dicitur eoꝝ vꝫ Ade ⁊ Eue primorum parentum filiꝰ vel filia naturalis.

Secundo quero: vtrum originalis reatꝰ sit immediate ī essentia aīe: an ī aliq̄ eiꝰ potētia subiectiue. ¶ Et videt ꝙ ī essētia qm̄ illud est cuiuslibet reatus immediatū subiectū qd est imediate reū ⁊ ad penā quā reatus ipse respicit ordinatū. sed aīa ipsa rōnalis hoīs ī defectu hmōi existentis ē immediate rea ⁊ ad penam dāni ꝑpetuā ordinata. ḡ ⁊c. ¶ Cōtra. q: idem est subiectum originalis reatus ⁊ pene debite ꝑpter ipsam. sed pena quam respicit reatꝰ originalis est priuatio beatifice visionis: cuius ꝑuatiōis subiectū immediatū est potētia intellectiua. idē enī ē subiectū priuationis ⁊ habitꝰ. ipsius aūt visiōis ⁊ cuiuslibꝫ alterius intellectionis subiectum nō est aīe essentia: sed intellectiua potentia. ḡ ⁊c. ¶ Responsio. vbi sic ꝓcedam. Quia enī questio ista supponit aīe essentiam ab eius potentia esse distinctā: ideo primo ostendam quid sit dicendum ad q̄stionē scdm̄ istā eius suppositionem. Scdo soluā ad eam: sm verā existimationem.

Quantum ad primum: est sciēdum: ꝙ hic nō q̄rit an aīa vel eiꝰ potētia aliq̄ sit imediatū sbm originalꝰ reatꝰ tāq̄ alicuiꝰ forme positiue ī aīa vel ī potētia existētis. qm̄ vt dictū ē ī p̄cedētibꝰ/hmōi defectꝰ seu reatꝰ nō ē aliqd positiuū exīs subiectiue ī aliq̄ ī re extra: nec ꝑ ꝯs ē q̄rēdū isto mō aliqd eiꝰ sbm. sꝫ q: nō tm̄ aliqd dr̄ esse sbm alicuiꝰ qd realr ē ī ipo sꝫ ēt qd ꝑuatiue: mō q̄ dicimꝰ idē esse subiectū susceptiuū visus ⁊ cecitatis ⁊ cuiuslibet alteriꝰ habitꝰ ⁊ sue priuationis: iō ꝯsilr pōt dici aliqd eē subiectū receptiuū nō tm̄ alicuiꝰ pene sed ēt obligationis ad ipā: intelligēdo ꝑ hmōi obligatiōis sbm nō aliud q̄ ipm esse ad penā aliquā obligatū: nō aūt ipꝫ esse re aliq̄ informatū: sicut nec ꝑ aliqd eē priuationis sbm ē itelligendū illd esse forma aliq̄ inforatū/sꝫ ipa potiꝰ spoliatū. nūc aūt originalis reatꝰ dicit obligationē ad penam. Et iō q̄rere qd sit hmōi reatus seu obligatiōis imediatū sbm nō est aliud q̄ q̄rere qd sit ad penā ꝓ culpa primoꝝ parētū debitā obligatū. sicut enim subiectū aliq̄ forma priuatū nulla alia mediāte ipꝫ īformāte ē ꝑuatū: ita nec ad penā dāni imediate obligatꝰ ē obligatꝰ aliq̄ forā mediāte.

Hoc præmisso: dico quantum ad istū articulū tres ꝯclusiones. ¶ Prima ē: ꝙ reatꝰ originalis nō est vnicꝰ sꝫ multiplex. ¶ Hec ꝓbat. qm̄ sicut ꝑuatio numerat ꝑ habitꝰ qbꝰ sbm lꝫ idē ꝑuat: ita ⁊ obligatio ꝑpter penas ad q̄s aliqs obligat. sꝫ reatꝰ originalꝰ ē obligatio ad penas diuersas nō tm̄ ad vnicā. ḡ ⁊c. ¶ Minor ꝓbat. qm̄ pena dāni ad quā ē obligatꝰ oīs ī reatu originali cōceptus/est carentia seu priuatio tā visionis q̄ fruitionis beate. alia autē pena est carere visione: ⁊ alia carere fruitione. Vltra istas ēt duas penas ad aīam ꝑtinentes oēs pro originali reatu dānati carebunt dotibꝰ corporis gloriosi. lꝫ enī sit ꝓbabile ꝙ corpa ipsoꝝ sint agiliora q̄ corpa damnatoꝝ: nō tñ habebunt dotē agilitatis nec subtilitatis nec claritatis nec etiā īpassibilitatis corporū beatorū q̄tūcūq̧ nūq̄ de facto (vt dicet inferiꝰ) sint passuri aliquam penā sensus. ḡ ad sex potentias īter alias/q̄rū due sunt aīe ⁊ quatuor corporis/sūt obligatioēs ī defectu originali ꝯcepti. q̄re ⁊c. ¶ Scdā ꝯclusio ē: ꝙ essentia aīe nō est alicuiꝰ reatꝰ originalis imediatū sbm. ¶ Hec appet qm̄ illd dicit esse alicuiꝰ obligationis imediatū subiectū cuiꝰ est imediate illa pena ad quā ē obligatio ipsa. sꝫ nullus reatus originalis est obligatio ad aliquā penā q̄ sit imediate essentie aīe: supposito (vt ī isto articulo supponitur) ꝙ ipsa anime essentia ab omī sua potentia sit distīcta. ḡ ⁊c. ¶ Minor apparet ex p̄dictis in alia ꝯclusiōe. qm̄ vt ibi dictū est/pene quas respicit originalis reatꝰ sunt sex priuationes seu carentie supradicte. Sed nulliꝰ illarum subiectū immediatū est essentia aīe. qm̄ idem est subiectū immediatū habitꝰ ⁊ sue priuationis. sed essentia aīe nō ē sbm imediatū receptiuū alicuiꝰ illoꝝ sex habituū oppositoꝝ illis sex penis/vꝫ priuationibꝰ supradictis. Cōstat enī scdm̄ oēs ponētes differētiā īter aīam ⁊ quālibꝫ suaꝝ potētiā/ꝙ ipsa aīe essentia nō ē imediatū visiōis nec fruitionis sbm susceptiuū nec pricipiū ꝓductiuū. constat ēt ipsaꝫ nō eē sbm illarū dotiū q̄tuor p̄dictarū corporū btōꝝ. ḡ ⁊c. ¶ Tertia ꝯclusio ē: ꝙ imediatū reatꝰ originalꝰ sbꝫ ē triplex: vꝫ itellectꝰ/volūtas/⁊ corpꝰ. ¶ Hec ꝓbat. qm̄ cū reatꝰ originalis sit vt dictū ē obligatio ad penā: ⁊ obligatio sit illius cuiꝰ debꝫ eē pena ad quā ē obligatio ipsa ꝑ ꝯs illd ē reatꝰ originalis imediatū subiectū cuiꝰ debꝫ esse pena quā respicit ipse reatꝰ: sed aliq̄ pena reatꝰ originalis vt visionis diuine carentia ē intellectꝰ: alia vero voluntatis vt priuatio seu carentia fruitiōis: ⁊ oēs alie corporis vt carētie dotiū corporū beatoꝝ. ḡ ⁊c. ¶ Minor pꝫ qm̄ vt in ꝯclusiōe alia arguebat/idē dr eē sbm susceptiuū imediate habitꝰ ⁊ priuatiōis. sed supposito vt supponit ꝙ intellectꝰ ⁊ volūtas ab essentia aīe distinguāt/sbm visionis imediate susceptiuū ē itellectꝰ ⁊ fruitiōis volūtas. alioꝝ aūt puta q̄tuor dotiū corpꝰ ipꝫ/siue aīe essētia sit ab oī sua potētia distīcta siue penitꝰ idistīcta. ḡ ⁊c. Hec de .1.

Quantum ad secundum: vbi secundum verā opinionē aliter est dicēdū ad istā q̄stionē/est sciēdū ꝙ opinio quā verā reputo/ē ꝙ nec intellectꝰ nec volūtas nec aliq̄ alia aīe potētia dicit aliquid ab ea distīctū ꝑter actū ꝯnotatū. Ex q̄ seq̄t ꝙ ipa aīe essentia nō ē aliq̄ potētia ab ea distincta: q: nulla vt supponit/ē sbm imediate oīs actꝰ ⁊ habitꝰ sibi possibilꝰ susceptiuū. ¶ Hoc p̄misso ⁊ hoc supposito ē ꝯñter ad q̄stionē ꝓpositā respōdēdū/dicēdo primo ꝙ sbm imediatū illiꝰ reatꝰ originalꝰ q̄ ē obligatio ad duplicē penā damni/vꝫ ad carentiā visionis et fruitionis dei/est essentia aīe. Secūdo: ꝙ subiectū immediatū alterius reatꝰ q̄ ē obligatio ad carētiā seu priuationē quatuor dotiū corporū beatoꝝ/ē corpꝰ ipm aīa īformatū. ¶ Primū apparet. q: idē ē subiectū visionis ⁊ fruitionis/⁊ vtriusq̧ istarū duarū formarū priuationis. sꝫ tā visionis q̄ fruitionis diuine imediatū sbm est aīe essentia nō aliqd aliud distinctū ab ipsa. ḡ ⁊c. ¶ Scdm̄ apparet ex eodem medio iam facto ī articulo p̄cedenti. ¶ Sic ad q̄stionē. ¶ Ad rōnē vtrāq̧ in principio apparet solutio ex p̄dictis. Prima enī rō verū ꝯcludit ⁊ verum supponit/vꝫ aīam esse a suis potentijs indistīctā. nec enī vt in minori accipit/cōcederet ipa aīa immediate rea si poneret ab intellectu ⁊ voluntate distīcta. Scdā aūt rō in ꝯtrariū f'lm ꝯcludit: ⁊ ex falsa suppositiōe ꝓcedit. supponit enī ꝙ potētia intellectiua ⁊ volitiua ab essentia aīe sit distīcta. q̄re ⁊c.

Circa distinctionem trigesimamsecūdam: ī q̄ magister determinat de remissiōe reatꝰ originalis: Quero primo: vtrū reatus hmōi originalꝰ remittat hoī ī baptismo. ¶ Et videtur ꝙ sic. quia cum reatus originalis sit obligatio ad penam/ibi homo liberatur ab hmōi reatu seu obligatione vbi acceptatur vt dignus premia

tione. Sed in baptismo quilibet adoptat/⁊ vt dignus eterna gloria acceptat. ergo ⁊ ab obligatione ad penā quālibet liberat. quare ⁊c. ¶ Cōtra. q: liberatus a reatu vel culpa est etiā liberatus ab eius sequela. sꝫ sequela culpe siue reatus originalis est rebellio ⁊ ꝯtrouersia inter appetitū sensitiuū ⁊ intellectiuū: ⁊ pronitas hoīs ad malū ⁊ difficultas ad bonū: a quibꝰ non liberant vt cōmuniter baptizati. ergo ⁊c. ¶ Respōsio. vbi sic ꝓcedā. Primo enī ostendā quid sit homini remitti istū originalē reatū. Secūdo. q: ī tali remissiōe hō ab oī pena sibi debita liberat: iō inquirā q̄ pena debeat hoī ꝯcepto in isto originali reatu. Tertio ex predictis dicā ad questionē.

Quantum ad primum: est sciendum ꝙ vt ostendet prolixius in quarto/deū alicui suū pctm̄ remittere: nō est ipsum facere ꝙ pctm̄ nō fuerit in anima q: hoc est impossibile fieri. qd enī fuit nō pōt non fuisse. nec est deum peccatū ipsum ab aīa remouere vel facere ne sit actu: quia peccatū quādo remittit non est actu in aīa sed precessit. nec enim existenti actualiter in pctō/vt cōmuniter/peccatū remittit: sed ei q̄ in ipso fuit ⁊ nūc cōtristat. Non ergo deū remittere peccatū est aliqd predictoꝝ: sed est idem qd deū nō imputare ipsi peccatum qd remittit ad penā/ad quā ei antea imputabat: ⁊ secūdū regulā iustitie imputare poterat. licet enī pctm̄ proprium actuale cuiuslibet transeat actus substātia trāseunte: manet tamē actualiter hō reus: hoc est obligatꝰ ad penā aliquā propter ipsum. a qua obligatione hominem deus absoluit quando ipsi peccatū remittit. cū nec culpe remissio sit aliud (vt declarabit in quarto) q̄ ipsiꝰ culpe ad penā nō imputatio: ⁊ per ꝯs hoīs liberatio a pena nō īexistente sed inexistere debente. ¶ Ex p̄dictis sequitur ꝙ remissio peccati immediatius respicit reatum sequentē pctm̄ q̄ ipsuꝫ precedēs peccatū vt a reatu distinctū. ¶ Hoc appet. qm̄ vt dictū est/pctm̄ non aliter alicui relaxat nisi q: ad penā ipsi debitā non imputatur sed nō imputare ad penam homini peccatum/est remittere imediate homini debitū seu reatū. ergo ⁊c. ¶ His premissis/apparet qd ad istum primū articulū sit dicendum. quoniam cum originalis defectus seu reatus nō sit peccatū ꝓprie sumptum/vt in precedentibus fuit dictum: sed obligatio ad penā ꝑpter culpā alienā: ꝑ ꝯs reatū originalē hoī remitti/nō est aliud q̄ culpā alienā vꝫ primorū parentū ipsi ad penam aliquā non iputari. ¶ Hoc declaratur. quoniam sicut se habet remissio reatus actualis ad actuale ⁊ propriū ipsius rei peccatum ita cōsimiliter ⁊ remissio reatus originalis ad peccatū alienum/vꝫ primorum parentum. ¶ Hoc apparet. consimiliter enim reatus originalis sequitur ad peccatum alienum sicut actualis ad proprium ipsius rei delictū. sed sic se habet remissio reatus actualis ad propriuꝫ ipsius rei peccatū/ꝙ precise ex hoc peccatū ipsum actuale proprium cuiuslibet remitti dicitur/quia homo a reatu seu obligatione sequente peccatum ipsum propriuꝫ absoluitur. ergo consimiliter nec reatus originalis remissio est aliud q̄ peccati alieni/puta primorū parentū eorum filijs ad penam non imputatio: seu ipsoruꝫ ab omni pena seu obligatione ad penam propter culpā alienam liberatio: ⁊ absolutio. In hoc tamen est differētia īter remissionem reatus originalis ⁊ remissionem reatꝰ actualis: quoniam remissio reatus originalis semper ē plenaria ⁊ perfecta: non autem remissio cuiuslibet reatus actualis. ¶ Hoc apparet. quoniaꝫ illius reatus remissio est plenaria et perfecta postq̄ homo cui fit non remanet ad penam aliquam sibi antea debitam obligatus. e conuerso autē illius reatus remissio non sic est plenaria postq̄ homo cui fit manet obligatus non ad totā primo sibi debitam: sed ad eius partem. sed post factam remissionem reatus originalis ad nullam penam homini debitam ꝑpter primorum parentuꝫ culpam remanet ipse homo cui fit talis remissio obligatus. secus autem est de remissione reatus actualis. licet enī post reatum mortalis peccati remissuꝫ homo sit liberatꝰ a pena eterna ad quam propter ipsum mortale peccatum erat antea obligatus: adhuc tamen vt cōmuniter remanet obligatus ad penam aliquam temporalem. ergo ⁊c. ¶ Ex predictis omnibus sequit: ꝙ sicut in remissione reatus actualis dicitur consequenter remitti ipsius rei actuale peccatū: ita ⁊ in remissione reatus originalis potest etiā dici cōsequenter remitti actuale peccatū/nō ipsius cuius est originalis reatus: sed alioꝝ/vꝫ p̄moꝝ parentū. In hoc tamen differunt. quoniā in remissione reatus actualis peccatum remittit ei cuius fuit/vꝫ ipi actualiter reo. eiusdem enī est peccatum actuale precedens ⁊ actualis reatus ipm sequens. in remissione aūt reatus originalis peccatum actuale p̄morum parentum qd remittit nō remittit eis/vꝫ p̄mis pentibꝰ: quoꝝ fuit formaliter: cū iam sit eis remissuꝫ totaliter: sed remittitur eorū filijs: quorū nūq̄ fuit formaliter: sed tm̄ virtualiter ꝓ quāto ꝑpter ipm sunt rei ad penā aliquam obligati. quare ⁊c. ¶ Cōfirmatur. q: cū reatus seu obligatio ad penam sit tm̄modo ꝑpter culpaꝫ: q̄diu in aliquo est reatus seu obligatio ad penā/tādiu manet virtualr/⁊ si nō formaliter eius vel alterius culpa. q̄ tunc remitti dicit quādo homo a reatu ipo seu obligatione ad penā ꝑpter culpā ipsi debitā eripitur. sed oīs Ade filius naturalis cōcipitur reus ⁊ ad penā nō ꝑpter ꝓpriā culpā sꝫ alienā sibi debitam obligatus. ergo hmōi culpa actualis p̄moꝝ pentū adhuc remanet virtualr: q: nō est nec erit vsq̧ ad terminū generationis ⁊ multiplicatiōis hoīm remissa totaliter. nulla enī culpa totaliter ē remissa q̄diu ad penam aliquam imputatur. sed culpa p̄morū pentū adhuc imputatur ad penam: ⁊ si nō eis/saltē alijs multis. ḡ licet eis totaliter sit remissa: nō tñ vniuersalr siue simpliciter: cum non oībus sit remissa: sed oībus conceptis naturaliter imputetur ad penaꝫ: a qua ꝑ ꝯs siue ab obligatione ad ipam tm̄ quilibet liberat: ⁊ culpa nō sua sed aliena ipsi remitti dicit. q̄re ⁊c. ¶ Ex predictis sequit corollarie vlterius. ꝙ culpa p̄moꝝ pentū nunq̄ totaliter vniuersaliter remittit. ¶ Hoc appet. q: culpa ꝑpter quā multi eternalr punient nūq̄ imꝑpetuū remittet. sed ꝑpter culpam p̄moꝝ pentū solā multi eternalr punient. ergo ipa nūq̄ totalr imo nec aliquo mō ꝑtialiter oībus remittet. aliquibꝰ enī remittit: cū nulli eoꝝ ad penā aliquā imputet: alijs aūt nullo modo: cū ꝑpter ipam ad totā penā ei debitam obligentur: quaꝫ eternaliter patientur. quare ⁊c. ¶ Hec de Primo.

Quantum ad secūdum: vbi est videndū qua pena pctm̄ p̄moꝝ pentū, ī filijs ipoꝝ cū reatu originali decedentibꝰ puniat/an vꝫ pena dāni an aliq̄ pena sensus/est sciēdū: Primo ꝙ pena sensus dānatoꝝ ē duplex. Vna q̄ ꝓprie dr pena sensus: ⁊ ista ē dolor sensibilr afflictiuꝰ q̄ dānati in igne eternalr ⁊ corpalr punient ⁊ hec pena dr ꝓprie pena sensus: q: ad sensitiuā ꝑtinet dolor talis: cū sit vel ipse actus sensibilr respuendi obiectū sensibile sensibilr apphensum: vel imediate actū hmōi ꝯsequatur. Alia ē pena dānatoꝝ q̄ pōt dici/licet nō ꝓprie sꝫ large/pena sensus: diuidēdo penā sensus cōtra penā dāni: ⁊ tal pena dr tristitia siue illa quā habēt dānati de pena sensus p̄mo mō sumpta: siue illa quā habēt de pena dāni/puta de carētia visiōis ⁊ fruitiōis dei de vtroq̧ enī istoꝝ tristat q̄libꝫ dānatoꝝ. ¶ Hoc p̄misso in quarto libro plixiꝰ declarādo/pono q̄tuor ꝯclusiōes.

¶Prima conclusio est. ꝙ pena qua puniunt̄ oēs cū so lo originali reatu decedētes/magis ꝓprie dicitur esse punitiua peccati actualis ꝙ̄ reat⁹ originalis. ¶Hec ꝓbat̄. qm̄ pena cuiuslibet dānatoꝝ illi⁹ pctī ꝓpter qd̄ infligit̄/ꝓprie dī eē punitiua. sꝫ pena oīm decedētiū cum originali reatu tm̄ ꝓpter nullū pctm̄ aliud eis infligit̄/ nisi tm̄ ꝓpter actuale nō ipoꝝ: cū nullū habeāt: sꝫ alioꝝ puta parētū prioꝝ. ergo pena ipsoꝝ dī esse ꝓprie punitiua culpe actualis nō ipsoꝝ punitoꝝ/sed aliorū. vl̄ dī esse punitiua eoꝝ quoꝝ est nō ꝓprie ꝓpter ipm̄ reatū: sꝫ proprius ꝓpter aliorū actuale pctm̄. ¶Cōfirmat̄. qꝛ licet nullus puniat̄ nisi reus: nō tn̄ punit̄ nec puniri dicit̄ nisi ꝓpter pctm̄ ꝓprie sumptū/vꝫ vt diuisum ꝯtra reatū. sꝫ reat⁹ originalis nō ē pctm̄ hoc mō sumptū: sicut nec reatus aliqs actualis. nec ei obligatio aliqua ad quācūqꝫ penā dicit aliquā culpā/licꝫ supponat vl̄ ꝓpriā ipsi⁹ obligati vl̄ alienā. reat⁹ aūt nō est aliud ꝙ̄ obligatio ad penā ꝓpt̄ culpā ꝓpriā si sit actualis: vl̄ ꝓpt̄ culpā alteri⁹ si originalis. ġ cū nec reatus actualis nec originalis sit culpa sed ei⁹ seqla: nec ꝑ ꝯñs aliqs puniri dicit̄ ꝓpter reatū: sꝫ ꝓpri⁹ ꝓpter suū vel alteri⁹ ꝯmissū pctm̄. nec ei obligatio ad penā punit̄: sꝫ culpa ꝓpter quā ē obligatio ista. q̄re ꝛc. ¶Sꝫ ꝯtra ꝯclusionē istā videt̄ eē opinio vulgaris oīm dicētiū ꝙ paruli morientes cū solo originali reatu dānant̄ ꝓpter solū pctm̄ originale nō ꝓpt̄ actuale. ¶Respōdeo. ꝙ sicut actualr̄ delinquētes nō dānarent̄ ꝓpter aliqd̄ ipoꝝ actuale pctm̄ ꝯmissū nisi ꝓpter ipm̄ cēnt rei: hoc est ad penā obligati: ꝓpter qd̄ etiā pn̄t dici dānari qꝛ rei: qꝛ tn̄ nō sunt rei nisi ꝓpter pctm̄: ꝛ ꝓpter illud ꝓprie damnāt̄ ꝛ puniunt̄ ꝓpt̄ qd̄ rei inueniūt̄ ideo licꝫ qꝛ rei dānent̄/nō tn̄ ipoꝝ pena dī ꝓprie punitiua reat⁹ ipsoꝝ: sed pctorū ꝓpter q̄ est eoꝝ reat⁹. ita ꝯsil̄r in ꝓposito pōt dici/vꝫ ꝙ licet morientes cū solo originali reatu dānent̄ qꝛ rei inueniunt̄: nō tn̄ ꝓprie pena eis debet̄ vt punitiua reat⁹ ipoꝝ: sꝫ vt punitiua ī eis pctī aliorū/puta parētū priorū. nullū ei in talib⁹ est pctm̄: pena aūt (vt dictū est) nō est punitiua nisi pctī vl̄ hoīs ꝓpter ipm̄. quare ꝛc. ¶Scd̄a ꝯclusio est. ꝙ nulla pena sensus debet̄ alicui decedēti cū solo reatu originali. ¶Hec ꝓbat̄. qm̄ cū pena punitiua hoīs/ꝓter culpā nulla debeatur alicui: nō pōt iuste infligi pena positiua ī quo nulla reperit̄ culpa ꝓpria. sꝫ moriēs cum solo originali reatu nullā habet culpā. ġ nec meret̄ penā aliquā positiuam. quare ꝛc. ¶Cōfirmat̄. qꝛ oīno est crudelitatis affligere illū q̄ nūq̄ affligi nec cruciari meruit: qꝛ nec peccauit. sꝫ moriēs cū solo reatu origīali ī nullo peccauit: nec ꝑ ꝯñs affligi meruit. ergo nec iuste ipi debet̄ pena aliq̄ sensus. ¶Si forte dicat̄: ꝙ licet talis nō meruerit affligi sensibilit̄ ꝛ torq̄ri: alius tn̄ vꝫ pr̄ ei⁹ ipsi hoc meruit q̄ peccauit: ¶Hoc nō valet. qm̄ nullus quātūcūqꝫ pessim⁹ pōt ꝓpter aliquā suā culpā mereri afflictionē aliquā innocenti. sed solū reatū originalē habēs est oīno innocēs qꝛ nūq̄ peccauit: ergo ꝓpter alterius culpā nō est iuste ab aliquo affligendus. ¶Cōfirmat̄. qꝛ ille q̄ est eque innocēs alio peccāte sicut nō peccante/non est affligendus nec magis iuste pōt affligi post pctm̄ alteri⁹ ꝙ̄ si ille nūq̄ peccasset. sed ꝓpter pctm̄ primorū parētū eorum filij q̄ nūq̄ peccauerūt nō sūt magis culpabiles ꝙ̄ si nō peccassent ipsi eorū patres: imo sunt eque inocētes post ipsoꝝ pctm̄ sicut fuissent si nūq̄ ipsi peccassent. licet enim sint mō rei/nō tn̄ ꝓpter aliqd̄ suum pctm̄. ergo ꝛc. ¶Ex predictis sequit̄ corollarie: ꝙ damnati ꝓ solo primoꝝ parentū pctō nullā penā patiunt̄ tristitie nec doloris. cū ei nullā habuerint experientiā delectationis alicui⁹ pctī actual̄: nec debēt pati penā alicui⁹ tristitie nec doloris. ¶Cōfirmat̄: qꝛ tam dolor ꝙ̄ tristitia dicit̄ mō per posito pena sensus: a qua q̄libet ipsoꝝ totaliter est imunis. ¶Sed cōtra hoc arguit̄ primo ꝑ Aug. sic dicentē: Firmissime tene ꝙ oēs qui in pctō originali decedūt eternis ignibus cruciabunt̄. ¶Secūdo ꝑ rationē. qꝛ q̄libet contristatur de illo quod videt sibi esse impossibile ad qd̄ tn̄ habēdū naturalr̄ inclinat̄. sed dānati ꝓ solo vl̄ cum solo reatu originali sciunt nunq̄ se posse cōsequi vitam eternā/ad quā naturaliter inclinant̄. ergo de hoc cōtinue contristant̄. ¶Ad primū respōdeo: ꝙ Aug. accipit ibi ignē eternū pro pena eterna ipoꝝ: nō pro pena sensus damnatoꝝ qua alij in inferno in igne ꝛ de igne dolent ꝛ sensibiliter cruciantur. ¶Ad secundū respōdet̄. ꝙ vel illi non cōsiderabūt nec intelligēt vitam illā beatā qua carēt. Uel esto ꝙ intelligant/de eius carētia nō tristabunt̄: quia nec tristari a deo ꝑmittentur. quia nec beatitudinē illā actu elicito appetēt: cū sciant deū nolle ipsam eis dare: ꝛ voluntatē nō habeāt a diuina volūtate discordē: cū nec talē habuerint in presenti: cui⁹ contrarium est de quolibet damnatoꝝ ꝓpter pctm̄ propriū actuale. quare ꝛc. Uel tertio potest dici ꝙ tristitia ē duplex: vel dupliciter potest in aliquo esse/vꝫ necessario sic ꝙ in potestate tristis nō est eius suspensio. Uel cōtingenter: sic ꝙ tristis vno tēpore potest tristari: ꝛ alio tempore nō tristari: quia potest se auertere ab illo de quo intellecto ꝛ nolito antea tristabat̄. Prīa tristitia ē a deo inflicta cuilibet damnatoꝝ propter peccata ꝓpria iporum. nec enim est in potestate ipsorū cōtinue nō tristari. Secunda autē tristitia forte erit vel eē poterit in dānatis pro peccatis tm̄modo alienis. cum eñ tales non habeant dotē impassibilitatis: nō videt̄ incōueniēs concedere eos posse tristari nō tristitia eis a deo inflicta vt ipsorū punitiua: sed tristitia ab eis contingenter elicita ꝛ quodammodo volūtarie assumpta: mō quo tristatur in presenti quilibet actu cōsiderās aliquid qd̄ non placet sibi. cū enim isti non sint beati/non videtur quin possint aliquādo tristari cogitando aliquid qd̄ non placet: nec tamē talis tristitia ē eterna nec a deo eis inflicta vt iporum punitiua. ꝛ ita nō est incōueniēs cōcedere ipsos tristari de beatitudinis carentia: quando ad hāc cōsiderādam se actualiter cōuertunt. quia tamē non necessario beatitudinē amissam cōsiderāt/sed cōtingēter: ideo nec necessario sed cōtingenter de eius amissione aliquando contristantur. ¶Tertia cōclusio est. ꝙ sola pena damni debetur cuilibet decedenti cum solo reatu originali. ¶Hec apparet et sequitur ex predicta. qm̄ constat aliquam penam esse cuilibet talium infligendam/seu (vt loquar proprius) debitam. sed omnis pena qua est puniendus aliquis in sequenti/est pena sensus vel pena dāni pena autē sensus non punientur isti/vt probatum est in conclusione precedenti. ergo ꝛc. ¶Confirmat̄. quia pena damni est carentia visionis ꝛ fruitionis dei. sed constat ꝙ isti nunq̄ deum videbunt: nec ipso eternaliter ꝑfruent̄. ergo ꝛc. ¶Quarta cōclusio ꝛ vltīa est. ꝙ hmōi pena damni omnes tales decedentes cum solo reatu originali absqꝫ peccato ꝓprio aliquo actuali/iuste possunt puniri. ¶Hec probatur. quoniā dominus quilibet dans vel dare promittens aliquid alicui subditorum et cuilibet suorum filiorum/cum aliqua conditione ab ipso cui fit talis donatio/obseruanda: iuste potest illi ꝛ ei⁹ proli illud auferre qd̄ dedit/vel nō dare sed sibi retinere si promisit/conditione predicta obseruanda apposita non seruata. ¶Hoc apparet. quoniā licet filij nō peccauerint: nec per cōsequēs sint puniēdi pena aliqua positiua: possunt tamen puniri pena hmōi priuatiua/vꝫ carētia talis boni eis debiti: quia ꝓmissi/cōditione illa in ꝓmissione apposita nō seruata. sed sic est in ꝓposito. de⁹ eñ dominus dominantium et rex regum dedit primis parētibus originalē iustitiā: quā simul ꝛ gloriā dare statuerat ꝛ ꝓmiserat oībus coꝝ filijs/si ipsi primi parētes deo/obediētes fuissent/de ligno vetito nō gustādo. ergo cōditione ista licite pretermissa/iuste potuerūt ꝛ debuerūt tā primi parentes trāsgrediētes ꝙ̄ oēs ipsorū filij naturales ꝑuari tā iustitia originali iā eis collata ꝙ̄ eternali gloria promissa. quare ꝛc. ¶Confirmatur. quia licet sit iniustitie ꝛ crudelitatis malum inferre alicui non demerenti: nullius tamen est iniustitie bonū aliqd̄ substrahere non merenti. sed descendentes cū solo originali reatu licet non meruerint affligi pena aliqua positiua non tamen etiam meruerunt consolari in gloria sempiterna. ergo licet nulla pena sensus iuste possit eis infligi potest tamen sine aliqua iniustitia immo cū magna iustitia eis substrahi gloria/quā ipsi non meruerunt nec ꝑ eis alij. ¶Preterea secūdo ad idem arguitur. quoniā eque iuste deus potest talib⁹ substrahere gloriā eternalem sicut substrahit eis ꝛ alijs oībus viatorib⁹ iustitiā originalē. sed in substrahēdo primis parētib⁹ ꝛ alijs ab eis descendentibus oībus originalē iustitiam iam collatā/nullā fecit iniustitiam sed magis iustitiā propter cōditionem in donatione appositam nō seruatā: ergo nec in substrahendo talibus gloriā aliquā facit iniustitiam sed iustitiam propter cōsimilē rationē. ¶Cōfirmat̄. qꝛ licꝫ sit liberalitatis ꝛ misericordie dare alicui nō suū: ꝛ ī iustitie auferre suū: nullius tamē est crudelitatis nec iniustitie ipsi nō concedere alienū. Sed premiū sempiternū nulli est debitū tāq̄ suū. ergo licet sit liberalitatis ꝛ misericordie in deo aliqbus dare/nullius tamē est iniustitie alijs ipsum subtrahere seu non dare. ¶Preterea eadē pena qua Adam nō peccante potuerunt sine iniustitia puniri eius filij: potuerunt etiā puniri iuste ꝓpter suum pctm̄. sed Adam nō peccante premiū sempiternū nulli fuisset debitū nisi fuisset promissum: ꝛ per ꝯñs sine aliqua iniustitia potuisset tam ipsi ꝙ̄ alijs nō peccantibus nō dari premiū sempiternū: ergo multo magis nūc post primorū parentū cōmissum pctm̄. ¶Sed forte contra ista arguet̄. qꝛ pena damni est pena maxima damnatorum pro pctīs actualibus in inferno/etiā maior ꝙ̄ pena sensus eorum. sed nō potens iuste puniri pena minori/nec maiori. ergo cum solū originalē reatum habētes quia ab omni pctō immunes non possint puniri iuste/vt dictum est/aliqua pena sensus: multo min⁹ poterūt puniri huiusmōi pena damni: cū sit maior ꝙ̄ pena sensus. ¶Ad hoc potest dici ꝙ pena damni non est magis afflictiua damnatoꝝ in inferno ꝙ̄ pena sensus vt secundū se accepta. imo vt sic/nullo modo est afflictiua ipsorum: sed tm̄ ratione tristitie ipsam cōcomitantis. ꝛ ideo in q̄bus est hmōi pena damni/vꝫ carētia glorie absqꝫ tristitia ipsā necessario cōsequēte/vt a deo inflicta tanq̄ ei⁹ cui infligit̄ punitiua/non est maior ꝙ̄ pena sensus: immo non est positiue pena aliqua afflictiua. sed isto modo pena damni est ī damnatis absqꝫ ipsoꝝ pctō aliquo actuali. ergo ꝛc. ¶Ex ꝑdictis omībus sequit̄ corollarie: ꝙ originalis defectus seu reatus nō est obligatio ad penam aliquam positiuam alicuius modo aliquo afflictiuā: sꝫ tm̄ ad negatiuā/vꝫ ad glorie carentiā absqꝫ omni tristitia necessario cōsequēte ipsam. quoniā vt dictū est/obligatio ad penā positiuā ꝛ realiter afflictiuam semp exigit ꝛ supponit in obligato culpā aliquā ꝓpriā: nō autē talē exigit obligatio ad penā negatiuā: hoc est ad carētiā alicuius boni alias debiti obligato. sꝫ in illo in quo est solus originalis reat⁹ nulla est culpa. ergo ꝛc. ¶Ex quo vlterius sequit̄: ꝙ ponētes originalē reatū ꝓprie esse pctm̄: habēt ꝛ debēt dicere ꝯñter ꝙ dānati ꝓ solo reatu originali puniunt̄ nō tm̄mō pena damni: sed etiā pena sensus. quoniā omnis peccator eternaliter cōdemnādus est ꝓpter suū pctm̄ obligat⁹ nō tm̄ ad penā damni sed etiā ad aliquā penam sensus. sꝫ si originalis reatus est pctm̄: cū sit pctm̄ ꝓpriū non primorum parentū/sꝫ eorum oīm filiorum: per ꝯñs oēs ꝓpter solū originalē reatum damnādi sunt obligati non tm̄ ad penam damni sꝫ etiam ad aliquam penam sensus. hoc est crudele dictū ꝛ etiam falsū. ergo ꝛ illud ex quo sequit̄/vꝫ ꝙ originalis reatus sit pctm̄ ꝓprie sumptum/vꝫ vt diuisum contra reatū. Quia tn̄ vt large sumptū dicitur de reatu modo quo quilibet post cōmissum pctm̄ nōdū indultum dicitur esse in peccato: cum tamē trāseunte actu in ipo nō maneat: sed reatus: ideo isto modo sancti ꝛ doctores catholici appellant huiusmodi originalem defectū pctm̄. ¶Hec de Secundo.

Quantum ad tertium & vltimum: vbi respondēdū est ad quesitū/apparet ex ꝑcedentib⁹ qd̄ dicendū. Cōstat eñ ex dictis in dist. xx. ꝛ etiam ex dicēdis in quarto prolixius/pctm̄ originale siue reatū remitti homini in baptismo siue flaminis siue fluminis siue et sanguinis. qm̄ vt apparet ex ꝑcedētibus/ originalē reatū homini remitti/nō est aliud ꝙ̄ pctm̄ primoꝝ parētū ipsi ad penā damni aliquā nō imputari. ergo ꝑ illud originalis reatus remittitur homini: quo mediāte ipse liberat̄ ab obligatione ad penā debitā ipsi damni propter culpam sui parentis. sed homo in baptismo liberatur ab obligatiōe hmōi: cū ibi adoptet̄ ꝛ vt dignus premio acceptet̄. vnus aūt ꝛ idē nō potest simul esse ꝑmio dignus: ꝛ ad eius carētiā obligatus. ergo ꝛc. ¶Sic ad questionē. ¶Ad rationē in ꝑncipio dicendū. ꝙ talis rebellio ꝛ cōtrouersia īter appetitū sensitiuū ꝛ intellectiuū licet occasionaliter sit in hoīe ꝓpter pctm̄ primoꝝ parētū: ꝑ quāto illud fuit cā amissiōis originalis iustitie: q̄ si in hoīe fuisset ab ipo rebellionē hmōi remouisset: nō tn̄ ē sequela originalis reat⁹: sꝫ magis carētie originalis iustitie: nō eñ ꝓpter reatū hoīs siue culpā est in ipo ista rebellio: cū esset ī eo in puris naturalib⁹ cōstituto. sed ē in ipso ꝓpter carētiā illi⁹ virtutis: q̄ si inesset/rebellionem istam ꝛ cōtrouersiā remoueret. hmōi aūt virtus est originalis iustitia: que non reddit̄ in baptismo. quare ꝛc.

SEcundo quæro. Vtrum originalis defectus seu reat⁹ oībus illis qb⁹ remittit̄ equalit̄ remittat̄. ¶Et videt̄ ꝙ sic. qm̄ oēs illi a reatu seu obligatiōe aliq̄ qua ad aliqd̄ obligant̄ equalr̄ liberant̄/a qb⁹ nulla pena exigit̄ q̄ eis ātea debebat̄. sꝫ oēs qb⁹ original̄ reat⁹ ꝛmittit̄ sunt tales. a nullo ei ipsoꝝ aliq̄ pena dāni exigit̄ ꝓpter pctm̄ ꝑmoꝝ parētū: ꝓpt̄ qd̄ erāt ad penā ipā ātea obligati. ġ ꝛc. ¶Cōtra. qꝛ illi qb⁹ ieq̄lia ad q̄ erāt obligati ātea remittunt̄/nō ab eq̄li obligatiōe seu debito liberāt̄ nec ꝑ ꝯñs remotio reat⁹ seu obligatiōis taliū ē eq̄lis. sꝫ reat⁹ original̄ seu obligatio hoīm ꝓpt̄ pctm̄ ꝑmoꝝ parētū nō ē ad penas dāni eq̄lis sꝫ poti⁹ ieq̄lis. ġ ꝛc. Maior ꝓbat̄. qꝛ pene dāni sūt carētie glie dei. sꝫ hmōi carētie sicut nec glie nō sunt eq̄les oīꝫ sꝫ poti⁹ ieq̄les. ġ ꝛc. ¶Rñsio. vbi prīo videbit̄: an originalis reatus oīm sit eq̄lis. Secundo ex hoc respondebitur ad quesitū/vꝫ vtrū sic reatus omnibus qbus remittit̄ equaliter remittatur.

Quantum ad primum: est sciendum ꝙ originalē reatū oīꝫ eē equalē: pōt intelligi dupl̄r. Cū eñ original̄ reat⁹ sit obligatio ad penā dāni: ꝛ dupl̄r possit aliqs eq̄lit̄ cū alio obligari: Uno mō qꝛ illud ad qd̄ vterqꝫ obligat̄ ē in se eq̄le: Alio mō qꝛ licet ineq̄le tn̄ ad ipm̄ equali necessitate q̄libet obligat̄: ꝑ ꝯñs ꝯsil̄r ī ꝓposito pōt dici ꝙ originalē reatū oīm quoꝝ ē esse equalē pōt īntelligi vno mō qꝛ oēs ad penas dāni equales propter pctm̄ primorum parētum preteritū obligant̄. Alio mō

q2 esto ꝙ ad penas inequales tñ ad ipsas equali necessitate oẽs vniuersaliter obligantᷣ. ¶ Hoc p̃missõ pono quantũ ad istũ articulũ tres cõclusiones. ¶ Prima est. ꝙ originalis reatꝰ oĩm est equalis secũdo mõ/vꝫ q2 respicit penã ad quã oẽs equalitᷣ obligantᷣ. ¶ Hec appet q2 obligati ad penã aliquã ꝓpter eandẽ causam ⁊ eiusdẽ dñi statuto immutabili ⁊ a quocunqꝫ alio inimpedibili ad penã illã equaliter ⁊ equali necessitate immutabili obligantᷣ.sed originalis reatꝰ est obligatio qua oẽs ipsum habẽtes ad penã damni sunt ꝓpter lapsum primoꝝ parentũ ⁊ statutũ diuinũ immutabile nec ab aliq̃ alio impedibile obligati.ergo ⁊c. ¶ Scḋa ꝯclusio ẽ. ꝙ originalis reatus oĩꝫ electoꝝ q̃ in ipo prefuerũt/nõ fuit equalis imo inequalis primo mõ/vꝫ q2 fuit obligatio ipsorum ad penas eis debitas inequales. ¶ Hec ꝓbatᷣ ꝑ ratiõnẽ factã in principio.qm̃ priuationes habituũ inequaliũ dicuntᷣ esse etiã inequales sicut equaliũ eq̃les. sed cõstat ꝙ btitudines electoꝝ qui originalẽ habuerũt reatum et etiam aliorum sunt inequales.ergo ⁊ carentie seu priuationes ipsarum que dicuntᷣ pene damni/ad quas ipsi fuerunt obligati quãdo nati vel quãdo concepti/fuerũt in eis pene inequales.quare ⁊c. ¶ Cõfirmatur.q2 sicut maioris pene est carere maiori gloria:ita et maior obligatio est illa que est ad carentiã maioris glorie:⁊ minor q̃ respicit carẽtiã seu priuationẽ minoris.sꝫ electi ĩ originali ꝯcepti sunt ordinati ad gl̃ias ineq̃les ⁊ obligationes ad ip̃as:⁊ ꝑ ꝯñs ineq̃les sunt eorũ reatꝰ originales:qui non sunt aliud q̃ hmõi obligationes/vt in precedẽtibus est ostensum. ¶ Ex hoc sequitᷣ corollarie:ꝙ si aliq̃ beati in originali cõcepti sunt equalis beatitudinis/taliũ reatus originalis fuit equalis:aliorum aũt oĩm inequalis beatitudinis/ĩequalis. ¶ Tertia est ꝙ reatus originalis oĩm damnatorũ fuit equalis etiaꝫ isto mõ prĩo. ¶ Hec ꝓbatᷣ.qm̃ sicut obligatio seu reatꝰ ẽ hoc mõ inequalis/quãdo in diuersis penas respicit inequales:ita ecõtrario reatus vel obligatio aliquoꝝ ad equalia est equalis.sed reatus originalis oĩm dãnatoꝝ ⁊ damnãdoꝝ est obligatio ipoꝝ ad equales eis debitas penas damni.g̃ ⁊c. ¶ Minor ꝓbatᷣ.qm̃ aut carẽtia beatitudinis ad quã obligantᷣ oẽs isti/ẽ carẽtia btĩtudinis ad quã fuerãt nisi peccassent eternalitᷣ ordinati:aut est carẽtia beatitudinis eis possibilis absolute. Sꝫ nõ põt poni p̃mũ:q2 illõ supponit falsuꝫ.nũq̃ eĩ reprobi ꝯdẽnãdi fuerũt ordinati seu p̃destinati ad gloriã:sed p̃sciti ab eterno ad penã ꝑpetuã.g̃ relinquitᷣ scḋm.sꝫ btĩtudo oĩbꝰ possibilis est equalis.nõ eñ vna creatura btĩficabilis ẽ capax maioris btĩtudinis q̃ alia sꝫ equalis.g̃ cũ btĩtudines possibiles damnatis oĩbꝰ fuerint equales/⁊ reatus originalis ipoꝝ fuerit obligatio ad carẽtias btĩtudinũ eis possibiliũ:p̃uationes aũt habituũ equaliũ sint equales:ꝑ ꝯñs pene dãni eoꝝ sunt equales.sꝫ obligationes ad equalia sunt equales.g̃ ⁊c. ¶ Ex p̃dictis sequitᷣ corollarie. Primo. ꝙ reatꝰ originalis oĩm dãnatoꝝ hominũ fuit maior q̃ reatꝰ originalis oĩm electoꝝ. ⁊ hoc p̃mo mõ p̃dictoꝝ duoꝝ. ¶ Scḋo ꝙ pena dãni oĩm dãnatoꝝ est equalis vt scḋm se sumpta:licet inequalis rõne tristitie ꝯñtis ipsaꝫ ĩ dãnatis ꝓ pctĩs actualibꝰ ĩ iferno ¶ Primũ appet.qm̃ reatus originalis oĩm dãnatoruꝫ vel damnãdoꝝ est obligatio ad carentiã btĩtudinis eis possibilis.reatus autẽ originalis electorum est obligatio ad carẽtiã btĩtudinis ad quã sunt eternalitᷣ ordinati.sed btĩtudo dãnatis possibilis maior ẽ q̃ btĩtudo cõicata vtᷣ cõicanda electis.g̃ ⁊ carẽtia siue p̃uatio illius est maior p̃uatione istius:⁊ ꝑ ꝯñs obligatio ad cã:q̃ est originalis ipsoꝝ reatꝰ.quare ⁊c. ¶ Scḋm appet.qm̃ licet tam pena sensus ꝓprie sumpta q̃ tristitia damnatorũ ꝓ pctĩs actualibꝰ sit inequalis:tñ carẽtia seu priuatio beatitudinis vt secundũ se sumpta omniũ damnatorũ tã ꝓ pctõ actuali ꝓprio q̃ etiã pro pctõ alterius/est equalis:quia est priuatio beatitudinis possibilis: q̃ oĩ creature beatificabili est equalis.priuationes autem equaliũ habituũ sunt equales.ergo ⁊c. ¶ Hec de prĩo.

Quantum ad secũdum:vbi est respondendũ ad questũ:est sciendũ ꝙ originalẽ reatum oĩbus equaliter remitti/põt dupliciᷣ intelligi. Uno mõ:q2 reatus ipse dimissus oĩbꝰ est equalis.remissiones eñ equaliũ obligationum cuiusmõi sunt ille q̃bꝰ rei seu obligati ad equalia obligantᷣ/possunt dici sicut ⁊ sunt equales. Alio modo.q2 licet reatus sit inequalis ĩ diuersis q2 obligatio ad inequalia:tñ illa licet inequalia que tales obligationes seu reatus hmõi respiciũt/oĩbus totaliter ⁊ per ꝯñs equaliter remittuntᷣ.oĩbus eñ ad aliq̃d obligatis illud equaliter remittitᷣ/licet ip̃m in se sit inequale si ab eis nihil eiꝰ exigitᷣ. ¶ Ex hoc apparet q̃d ad q̃stionem propositã sit dicendũ.cõstat eñ ꝙ reatus originalis electis oĩbꝰ remittitᷣ inequaliter primo mõ:sꝫ equalitᷣ secũdo mõ.aliĩs aũt vꝫ dãnatis equalitᷣ vtroqꝫ mõ. ¶ Hoc apparet ex dictis in articulo p̃cedẽti.qm̃ vt ibi ostensum est/inequalis est reatus electoꝝ:cũ inequales sint gradus glorie ipsoꝝ:ad quorũ priuationes obligationes fuerunt reatus originales eoꝝ.licet aũt originales reatus eoꝝ hoc modo fuerunt inequales/sic tñ electi oẽs ab eis sunt liberati ꝙ nihil alicuius pene ab aliq̃ exigitur:que ipsi debebatur.ergo ⁊c. ¶ Quantum ad dãnatos/apparet ꝙ equaliter vtroqꝫ modo fuerit remissus eis reatus originalis.quoniaꝫ tam ipsorum reatus fuit equalis q̃ etiam sic cuilibet remissus ꝙ quando remissus nullus fuit ad penã aliquaꝫ obligatus.ergo ⁊c. ¶ Si tamen dicatᷣ ꝙ p̃sciti finaliter cõdemnãdi qñ in baptismo a reatu originali absoluuntᷣ vt digni ꝓ tũc in equalibꝰ gradibꝰ glorie acceptantᷣ:Tũc posset dici ꝙ reatus originales ipsoꝝ sicut ⁊ electorũ fuerunt cõsimiliter ĩequales.qm̃ hoc supposito diceretᷣ ꝙ reatꝰ dãnatorũ vel damnãdoꝝ quibus in presenti remittitᷣ:est obligatio ad carentiã btĩtudinis nõ eis absolute possibilis sed illius ad quã acceptantᷣ ⁊ digni reputantᷣ qñ ab originali reatu liberantᷣ.talis aũt beatitudo eoꝝ nõ est eq̃lis sꝫ inequalis. Secus aũt videtᷣ de illis damnatis q̃bꝰ originalis reatus nõ remittitᷣ in p̃senti.taliũ eñ reatus originales videntᷣ esse obligatiões ipsoꝝ ad carẽtiã beatitudinis eis possibilis:⁊ ꝑ ꝯñs equales.q̃re ⁊c. ¶ Sic ad q̃stionẽ. ¶ Ad rõnẽ ĩ p̃ncipio appet solutio ex p̃dictꝫ

Irca distinctionẽ trigesimamtertiam/in qua magister determinat:an pctã parentũ proximoꝝ trãseãt ad posteros:⁊ an peccatũ originale sit multiplex an tm̃ vnũ: Quero prĩo de prĩo/vꝫ vtrũ pctã primoꝝ parẽtũ trãseãt ad filios. ¶ Et videtᷣ ꝙ sic.qm̃ nõ minꝰ ad filios videntᷣ debere trãsire sed magis peccata proximorũ immediatorũ q̃ aliorum magis distantiũ ⁊ remotorum.sed pctã primorũ parentũ transeunt ad oẽs ab eis descendẽtes quantũcunqꝫ distantes.ergo multo magis peccata aliorum parentum/vꝫ proximorum debent vel possunt trãsire ad ipoꝝ filios ab eis ĩmediate descẽdẽtes. ¶ Cõtra.q2 cũ oẽ pctm̃ sit volũtariũ/ad nullũ nolẽtẽ põt trãsire pctm̃.sꝫ filius põt nolle ⁊ respuere quodcũqꝫ sui p̃ris pctm̃.g̃ nullũ saltẽ necessario transit ad ipsuꝫ. ¶ Respõsio.vbi est videndũ. Primo.an pctm̃ vnius transeat in alterũ.q̃ð est questitum. Secundo.an etiã vnius meritum transeat in alterum consimiliter.

Quantum ad primum:est sciendum ꝙ aliud est peccatũ vniꝰ transire ad aliũ formalitᷣ ⁊ aliud virtualitᷣ. Pctm̃ eñ formaliter sumptũ est q̃ð distinguitur cõtra reatũ.est eñ reatus nõ culpa formalitᷣ:sed quodã mõ virtualiter.ꝓ quãto peccatũ respicit ipsum sicut causa effectũ.sicut eñ effectus est ꝓpter causam originaliter:ita ⁊ reatus ꝓpter culpã:siue ꝓpter pctm̃. Est ergo secũdũ hoc peccatũ vnius transire ad aliũ formalitᷣ/ pctm̃ vnius esse alterius pctm̃ vt diuisum:sic intelligendo:ꝙ pctm̃ factũ ab vno q̃ð ⁊ fuit in ipso/incipiat esse in alio subiectiue vtᷣ esse ipsius effectiue:eo modo quo peccatũ saltẽ cõmissionis ratione actus substrati dicitᷣ habere effectiuũ principiũ ⁊ subiectũ. Peccatũ aũt vniꝰ trãsire ad aliũ virtualiter/est vniꝰ pctm̃ trãsire ad aliuꝫ quo ad reatuꝫ.sic intelligendo:ꝙ ꝓpter pctm̃ vnius sit alius reus/quia ad penaꝫ illi peccato debitã obligatꝰ. Et siue peccatũ vnius dicatur transire ad alium formaliter siue virtualiter in reatu/adhuc ꝙ altero istorũ modorum transeat vel vtroqꝫ:potest intelligi dupliciter.q2 vel ꝙ sic transeat ꝙ in illo cuius fuerat non remaneat vel ꝙ sic transeat ꝙ etiam in illo in quo fuerat prius remaneat. ¶ Hoc premisso pono tres conclusiones.

Prima est.ꝙ peccatum vnius nõ potest transire ad alium formaliter.sic intelligendo:ꝙ sit peccatum ipsius. Probatur primo de peccato cõmissionis sic.peccatum commissiõis est actus deformis libere elicitus a peccante:ita ꝙ ista tria ĩcludit vel requirit/vꝫ ꝙ sit actus:⁊ hoc est in ipso materiale:ꝙ actus hmõi sit deformis vel positiue siue contrarie vel priuatiue:et hoc est in ipso formale:et tertio ꝙ sit a voluntate creata libere elicitus effectiue.nullus enim actus quantumcunqꝫ deformis esset pctm̃ saltẽ imputabile ad aliquaꝫ penã ei in quo poneretᷣ tm̃ subiectiue:sic ꝙ non esset ab ipso/modo aliquo effectiue.sed nullus actus ꝓducꝰ ab aliqua causa secunda postq̃ interruptus et etiã multo minus antea potest produci ab alia: ergo nec pctm̃ cõmissionis vnius sic potest transire ad alium ꝙ sit eius/sicut fuerat prius alterius effectiue. ¶ Confirmatᷣ.quia licet actũ deformẽ vel reatum existentẽ in vno subiecto deus posset ponere in alio:nõ tamẽ illud nec aliquod alterum põt agere ad ipsum actũ ab alio iam productum sed actus deformis q̃ ẽ pctm̃ cõmissionis/nõ est pctm̃ q2 voluntarium:⁊ per cõsequẽs quia ab illo cuius est/ causaliter est productus.ergo nullus actus deformis in q̃ consistit pctm̃ cõmissionis potest ab vno transire in alterum. ¶ Si tamen diceretᷣ ꝙ actus elicitus dicitᷣ pctm̃ cõmissionis vt absolute deformis:dicitur autẽ imputabilis ⁊ habere annexuꝫ reatum:quia a voluntate libere elicitus effectiue:tunc consequẽter esset dicendũ:ꝙ peccatũ cõmissionis vniꝰ vt distinctũ ꝯtra reatũ potest trãsire ad aliũ:nõ autem vt habet annexum reatũ. ¶ Sed tamen hoc non videtur rationabiliter dictũ.quoniã nihil cõmittit qui nihil agit.sed qui actum aliquẽ tm̃ recipit nihil agit.ergo talis actus nõ videtur debere dici in ipso pctm̃ commissionis:esto ꝙ diceretur absolute peccatũ ad quẽcunqꝫ actum obliquũ. ¶ Secundo ꝓbatur cõclusio supradicta quantũ ad peccatum omissionis cõsistẽs (vt nũc suppono) in omissione alicuius debiti actꝰ positiui.quoniã impossibile est aliquem omisisse q̃ð nõ omisit.sed si peccatum omissionis vnius fieret alterius hoc necessario sequeretᷣ/vꝫ ꝙ ille ad quẽ transiret/omisisset vel omitteret q̃ð non omisit.ergo ⁊c. ¶ Minor declaratur.quoniaꝫ aut quãdo vnus aliquid omisit alius illud idem omisit/vel non. Si sic:ergo peccatũ vnius nõ transit ad aliũ:sed in vtroqꝫ est propriũ omissionis delictũ. Si autẽ alius non omisit: aut quãdo pctm̃ omissionis prioris ad istũ alterũ trãsit ipẽ nouiter omittere ĩcẽpit:aut nõ:sꝫ omisisse dicitᷣ q̃ð tamen antea non omisit sed primum non potest poni:quia tunc illud esset nouuꝫ omissionis pctm̃ nõ illud alterius q̃ð precessit.ergo ⁊c. ¶ Confirmatᷣ.quia duobus ad idem existentibus obligatis/si vno ipsorũ illud omittente ⁊ altero faciente eodem tempore/postea pctm̃ omittentis transit ad aliuꝫ aut hoc est quia tũc omittere incipit:aut q2 prius omisit.sed non potest poni primũ.quia illud esset nouũ omissionis pctm̃:aut a priori:sicut si primo omittens postea iterum illud idem omittat alio tempore in quo tenetur illud facere sicut prius/peccat nouo peccato omissiõis alio a priori.nec põt poni secundũ/vt apparet.q2 supponitur cõtrarium/vꝫ ꝙ prius non omiserit.ergo ⁊c.

Secunda cõclusio est.ꝙ peccatũ vnius non potest iuste transire in alium vt virtualiter sumptũ vꝫ quo ad reatũ annexum respicientẽ penã aliquaꝫ positiuam ⁊ maxime sempiternã. ¶ Hec probatᷣ.quoniam nullus innocẽs potest iuste puniri pena positiua aliqua sempiterna.sed oĩs reus reatu respiciente penã eternaꝫ est iuste pena perpetua puniẽdus.ergo nullus innocẽs potest effici reus isto modo.sed vt probatũ est in alia cõclusione/ pctm̃ vnius nõ potest transire ad aliuꝫ quo ad culpã.ergo nec quo ad reatũ respicientẽ penã eternam ipo existente innocente. ¶ Confirmatᷣ.q2 iusta pena positiue ⁊ realiter afflictiua semꝑ exigit in punito culpaꝫ aliquã precedẽtẽ:nec per ꝯsequẽs potest infligi alicui innocenti.sed nullius culpa est alterius.ergo nec pena quam meretᷣ culpa alicuius debet esse alterius nihil demerentis:sed totalitᷣ innocẽtis.quare ⁊c. ¶ Sed est hic dubiũ.an saltẽ pctm̃ vnius possit trãsire in alterũ quantũ ad reatũ respicientẽ nõ penã eternalẽ/sed aliquã tẽporalẽ. ¶ Ad hoc cõmuniter respõdetᷣ ꝙ sic.ꝓpter peccata eñ parentũ filiĩ possunt puniri iuste:⁊ si nõ eternaliter saltẽ pena aliqua tẽporali.sicut ⁊ etiã esse factũ de multis legitᷣ in scriptura. Q̃ð etiã sic ꝓbatur. q̃libet delinquens potest puniri nõ tm̃ in se sed etiam in possessiõe sua.sed filius quantũ ad esse nature ⁊ etiã quo ad bona fortune est possessio patris.ergo pater delinquẽs põt iuste puniri in filio pena aliqua tp̃ali.q2 vero filius non est possessio patris quo ad animã:ideo nõ põt iuste puniri ꝓpter pctm̃ eius pena eterna nec p̃uari gloria:cũ talis pena respiciat aĩam. ¶ Sed quicq̃d sit de cõclusione in se/ratio q̃ ꝓ ip̃a adducitᷣ nõ cõcludit:q2 multiplicitᷣ deficit. Deficit eñ prĩo:q2 supposito ꝙ semẽ fiat de superfluo alimẽti:nihil substãtie patris est in filio:nec aliq̃ forma substãtialis filiĩ est a p̃re:sꝫ a deo tm̃ effectiue/vt alibi ẽ ꝓbatũ.ergo filius nõ videtᷣ esse possessio nec aliq̃d p̃ris ¶ Secundo.q2 esto ꝙ sit p̃ris possessio quo ad corpus/nõ tñ quo ad aĩam:nec ꝑ ꝯñs ꝓpter pctm̃ p̃ris est in aĩa filius puniẽdus.sed oĩs pena hoĩs corporalis est principalitᷣ aĩe:nec eñ actus aliq̃s sentiendi nec dolor ip̃m sequẽs est corporis sꝫ aĩe sensitiue.ergo ꝓpter pctm̃ p̃ris nõ est filiꝰ puniẽdus ĩ ꝑsona pena aliqua corporali eternali nec etiã tp̃ali. ¶ Tertio.q2 ẽt falsũ accipit qñ dicit ꝙ nulla pena eterna aĩaꝫ respiciẽte est puniẽdus filiꝰ ꝓpter patrẽ.ꝯstat eĩ ꝙ pena dãni ꝯsistẽs ĩ carẽtia cẽntialis btĩtudinis ẽ aĩe rõnalᷣ nõ corporis:⁊ tñ tali pena eterna puniũtᷣ de facto eternalᷣ oẽs ab Adã descẽdẽtes cũ orig̃ali reatu moriẽtes ꝓptᷣ pctm̃ tm̃ ipoꝝ prioꝝ p̃entũ ergo ⁊c. ¶ Si sic diceretᷣ/vꝫ ꝙ deus non punit aliqueꝫ nec puniuit pena aliqua positiua eterna nec corporali:nisi ipẽ sic puniri meruerit ex aliqua propria sua culpa:⁊ ꝑ ꝯñs ꝙ nullius pctm̃ trãsit in aliũ quo ad reatũ: Ad illud q̃ð obĩcitᷣ in cõtrariũ de multis q̃ ĩ scriptura sacra leguntᷣ esse puniti ꝓpter pctã suoꝝ parentũ:dicetur ꝙ

nõ sic illos de⁹ ꝓpter demerita suoꝝ parẽtũ puniuit ꝙ ipsi penã illã sibi iflictã nullaten⁹ mererent̃:imo ꝓpter ipoꝝ demerita circũscripti demeriti suoꝝ parẽtũ potuit eis infligere illã penã q̃ fuit eis de facto iflicta.q2 tñ pena dilecti est pena diligẽtis:ita ꝙ sẽp punit̃ diligens in dilecto:⁊ pr̃ naturalit̃ diligit filiũ:ideo filij dicunt̃ puniri ⁊ possunt ꝓpter pctm̃ parẽtũ/ꝓ quãto vz pena filioꝝ est etiã pena parẽtũ suoꝝ.¶Tunc ergo posset dici ꝙ dupl'r de⁹ põt alicui penã infligere vel ipm puniri ꝑmittere ⁊ affligi/vz vel ad ipm puniendũ vel ad eũ exercitãdũ.Primo mõ ñ videt̃ ꝙ de⁹ aliquẽ puniat positiue sine aliqua hoc merẽte ꝓpria culpa sua.Secũdo modo Job ⁊ mlti alij viri scti sunt puniti.¶Ex quo sequit̃ ꝙ nullo mõ culpa vni⁹ trãsit ad aliũ nec videt̃ trãsire debere quãtũ est ĩ se formal'r:nec ẽt virtualit̃ quãtũ ad reatũ annexũ:q̃ est obligatio ad aliquã culpe debitã penã.

Tertia conclusio & vltima est.ꝙ pctm̃ vni⁹ põt iuste trãsire ad aliũ quantũ ad reatũ q̃ est obligatio ad penã ad aliquã ꝑuatiuam.¶Hec appet.quia etiã de facto isto mõ trãsit pctm̃ pmoꝝ parẽtũ ad oẽs filios eoꝝ:cũ ꝓpter ipm oẽs ꝯcipiant̃ rei:hoc est obligati ad ꝑpetuã penã dãni:qua q̃dẽ pena iuste possunt puniri ⁊ de facto puniunt̃ in reatu hmõi decedentes/vt in p̃cedẽtib⁹ est ostẽsuz.g̃ ⁊c.¶Ex p̃dictis oĩbus apparet ꝙ pctm̃ vni⁹ nõ põt trãsire nec vnꝗ̃ sic trãsit in alium vt formal'r sumptũ:põt aũt trãsire ⁊ sic trãsit de facto/vt virtual'r acceptũ/vz quãtũ ad reatũ respiciẽtẽ penã ꝑuatiuã nõ aũt positiuã realit̃ afflictiuã saltẽ eternaz esto ꝙ aliquam temporalem.¶Hec de Primo.

Quantum ad secundum:supposito & p̃misso ꝙ merita vni⁹ trãsire ad aliũ/põt intelligi dupl'r vz formal'r ⁊ virtual'r/sicut dictũ est de demeritis ĩ articulo p̃cedẽti:dicẽdũ est primo.ꝙ meritũ vni⁹ nũꝗ̃ transit nec trãsire põt in aliũ vt formal'r sumptũ.Scdo.ꝙ vt virtual'r sumptũ trãsit ad aliũ.Tertio.ꝙ est ex supabũdãti dei liberalitate.Quarto.ꝙ nõ sic trãsit in aliũ virtualit̃:qn maneat ꝯsil'r in illo cui⁹ ẽ formal'r.¶Primũ põt ꝓbari ꝯsil'r sicut ꝓbatũ est in alio articulo de pctõ. ¶Scdm appet.q2 meritũ vni⁹ virtual'r trãsire ad aliũ est meritũ vni⁹ ꝓficere alteri ⁊ a deo acceptari vt dignũ aliq̃ bono ꝯferẽdo ipsi.s3 ꝯstat sm fidẽ deũ hoc mõ acceptare bona opa exñtis ĩ grã:⁊ ꝓpter ipa p̃miare nõ tm̃ illũ cui⁹ sunt:s3 ẽt aliũ ꝓ quo fiũt:alias frustra aliqs oraret vel aliqd bonũ faceret ꝓ alio nisi tm̃mõ ꝓ seipõ.hoc aũt est falsuz.g̃ ⁊c.¶Ex hoc sequit̃ tertiũ.magne eĩ liberalitatis est ĩ deo aliquẽ p̃miare tpalit̃ vel eternal'r absꝙ aliq̃ merito qd sit ei⁹ formal'r.non tñ ex hoc sequit̃ ꝙ pctm̃ vni⁹ debeat trãsir̃ ĩ aliũ ꝯsil'r.qm̃ sicut ẽ liberalitati ⁊ clemẽtie aliquẽ p̃miar̃ ex alieno merito vl' ex nullo:ita cẽ videt̃ crudelitatis ⁊ ĩiustitie aliquẽ ꝯdẽnare ⁊ positiue affligere tm̃ ex demerito alieno.s3 hoc nõ põt nec debet deo attribui/s3 p̃mũ.g̃ ⁊c.¶Quartũ/vz ꝙ nõ sic trãseat qn ĩ illo cui⁹ est remaneat ꝯsil'r/vz ṽtual'r sicut est capax/appet.qm̃ capax effect⁹ meriti dr̃ oĩs ille q̃ ẽ ĩ statu merẽdi.ali⁹ aũt q̃ iã est ĩ p̃mio vl' in supplicio nõ ẽ capax de potẽtia ordiata dei gradũ p̃mij recipe ampliorẽ.s3 actũ meritoriũ cuiuscũqꝫ exñtis ĩ statu merẽdi de⁹ acceptat nõ tm̃ vt vtilẽ alteri s3 ẽt illijpsi:cũ ꝑ oẽm actũ meritoriũ mereat̃ sibi aliquẽ gl'ie gradũ.sec⁹ autẽ est de alijs q̃ iã p̃miũ sunt adepti.tales eĩ licet possint mereri alijs deũ orãdo ꝓ eis/nõ tñ mereri aliqd sibijpsis:cũ totũ p̃miũ sibi debitũ sint adepti.g̃ ⁊c.¶Ex his sequit̃ ꝙ alit̃ quãtũ ad aliqd est intelligẽd⁹ trãsit⁹ vni⁹ ĩ alteruz ṽtual'r q̃ maneat ĩ illo cuius ẽ formal'r cõsil'r/vz ṽtualit̃ ẽt p̃ncipal'r.ꝯstat eĩ ꝙ null⁹ ẽ tãtũ reus ꝓpter pctm̃ alienũ quãtũ ꝓpt̃ suũ ꝓpriũ:cũ ꝓpt̃ suũ ꝓpriũ sit positiue reus reatu respiciẽte penã afflictiuã eternal'r/si peccatũ ẽ mortale:vel tpal'r/si veniale.ꝓpt̃ pctm̃ aũt alteri⁹ nõ est re⁹ nisi ꝑuatiue/vz reatu respiciẽte aliquã penã dãni/puta carẽtiã alic⁹ boni:ñ aũt penã positiuã eternalẽ:esto ꝙ aliquã tpalẽ.Merita aũt vni⁹ sic trãseũt qm̃ ꝙ virtual'r ad alterũ ꝙ ñ sũt illi⁹ ꝯsil'r cui⁹ sũt formal'r:vt appet de meriti btõꝝ q̃b⁹ ipi merẽt̃ nob:ñ aũt aliqd sibi ipis.¶Sic ad q̃st.¶Ad rõnes ĩ p̃nci.appet sol.ex p̃di.

Secundo quæro. Vtrum originale pctm̃ sit vnicũ tm̃.¶Et videtur ꝙ sic. qm̃ vni⁹ habit⁹ ꝑuatio ẽ vnica:⁊ nõ plures sed originalis reat⁹ est ꝑuatio vni⁹ habit⁹/vz originalis iustitie:q̃ fuit vnica virt⁹.g̃ ⁊c.¶Cõtra. q2 originalis reatus est obligatio ad mltiplices penas. s3 ad diuersas penas diuerse sunt obligatiões.ergo ⁊c. ¶Respõsio.vbi sic est ꝓcedẽdũ.q2 eĩ originalis reatus põt ꝯparari vel tm̃ ad vnũ hoĩem vl' ad plures/vz oẽs quoꝝ fuit:ideo p̃rio ẽ videndũ/an originalis reat⁹ vni⁹ hoĩs tm̃ sit vnic⁹ an multiplex.Scdo videndũ ẽ illd idez de reatu originali vt est pluriũ hominum nõ vnius tm̃.

Quantum ad primum:est sciendum:ꝙ originalẽ defectũ in vno hoĩe esse vnũ põt intelligi vl' de vnitate specifica vel de vnitate ẽt numerali.¶Hoc premisso dicũt aliq̃:ꝙ origiale pctm̃ vni⁹ hoĩs ẽ nũero vnũ. ¶Qd ꝓbãt.Primo.q2 originalis iustitia fuit vna:cui⁹ est ꝑuatio ipm originale pctm̃.priuatio aũt oĩs est vna q̃ est habit⁹ tm̃ vni⁹:q̃re ⁊c.¶Scdo.q2 inobediẽtia ẽt fuit vnica rõne cui⁹ est corruptũ ꝑ originale pctm̃ totuz gen⁹ humanũ.g̃ ⁊ ipm originale pctm̃ est sm speciẽ vnũ oĩm hoĩm:nũero aũt est vnũ cuiuslibet hoĩs singularis. ¶Tertio.q2 in vno hoĩe nõ est nisi vnica aĩa ipso originali pctõ infecta.nulli⁹ ẽt vnius hoĩs est nisi vnica gñatio ꝑ quã trãsfundit̃ ipm originale pctm̃.s3 pctm̃ nõ numerat̃ nisi aut rõne subiecti aut rõne actus substrati.g̃ ⁊c.¶Sed iste mod⁹ dicẽdi nõ põt stare.q2 falsa est ꝯclusio quã accipit:⁊ oĩa p̃dicta sũt falsa q̃ ad ei⁹ ꝓbationẽ adducit.nec eĩ originale pctm̃ est ꝑuatio originalis iustitie/vt in p̃cedẽtib⁹ patuit:nec inobediẽtia ꝓpter quã est hmõi reat⁹ fuit vnica s3 plures:q2 pluriũ/vz primorũ parẽtũ.Esto ẽt ꝙ fuerit vnica:ex hoc ñ habet̃ ꝙ originale pctm̃ debeat cẽ vnũ:sicut nec ex hoc ꝙ ĩ vno hoĩe ẽ vnica aĩa tm̃:nec ꝙ vn⁹ hõ gñat̃ vnica gñatiõe/vt accipit ĩ tertia rõne:q2 nec ẽt ꝓpter ipm gñatiõis actũ trãsfundit̃ ad ꝓlẽ originale pctm̃.Uel esto ꝙ aliq̃ mõ possit ꝯcedi ipm mediãte gñatiõe trãsfundi:ex hoc nõ sequit̃ ꝙ tm̃ vnicũ mediãte gñatiõe vnica trãsfundat̃.¶Et iõ alit̃ quãtũ ad istũ articulũ ẽ dicẽdũ.Ad cui⁹ euidẽtiã ẽ sciẽdũ:ꝙ originale pctm̃ qd ꝓpri⁹ reat⁹ dr̃ ꝙ̃ pctm̃:nõ est aliud/vt sepe ĩ p̃cedẽtib⁹ dictũ est/ꝙ̃ obligatio ad penã damni eternã ꝓpt̃ culpã p̃moꝝ parentũ ꝯcta.Hmõi aũt dãni pena est ꝑuatio seu carẽtia nõ vni⁹ tm̃ s3 pluriũ vt ẽt supi⁹ in dist.alia fuit dictũ.est eĩ carẽtia visionis ⁊ fruitiõis dei:q̃ duo/vz visio ⁊ fruitio negata spectãt ad aĩam:⁊ quatuor dotiũ corporũ btõꝝ.s3 ꝑuatiões nũerãt̃ positiue ꝑ habitus q̃ negant̃.g̃ ꝑuatiões seu carẽtie q̃s respicit reat⁹ original'/sũt diuerse:cũ sint habituũ diuersoꝝ.s3 ad diuersas penas diuerse sũt obligatiões:cũ possit cẽ obligatio ad vnã obligatiõe ad aliã circũscripta. ¶Hoc p̃misso ⁊ supposito/appet q̃d ad istũ arti.sit dicẽdũ.Duo eĩ quãtũ spectat ad ꝓpositũ p̃nt elici ex p̃dictis. Primũ ẽ.ꝙ vni⁹ hoĩs reat⁹ origial' nõ ẽ vnic⁹ tm̃:s3 mltiplex ẽt ñ solo nũero s3 spẽ.Scdz ẽ.ꝙ reat⁹ origial' vni⁹ hoĩs q̃ ẽ tm̃ r̃spectu vni⁹ pena dãni/ẽ vn⁹ nũero.¶Primũ appet.qm̃ vt dictũ ẽ/ꝑuatiões nũerãt̃ ⁊ distiguũt̃ ꝑ habit⁹.g̃ ꝑuatiões diuersoꝝ habituũ sm spẽm spẽ ẽt sũt distĩcte.s3 p̃dicta sex/vz visio ⁊ fruitio ⁊ quatuor dotes corpoꝝ btõꝝ/ad quoꝝ oĩm ꝑuatiões originalis reatus dicit obligatiões/nõ solo nũero s3 specie distĩguũt̃.ergo ⁊ ipoꝝ ꝑuatiões:⁊ ꝑ ꝯñs obligatiões ad ipsas.sed reatus originalis nõ est aliud ꝙ̃ hmõi obligatiões.ergo ⁊c. ¶Nec valet si dicat̃:ꝙ licet pene damni p̃dicte sint mlte:tñ eadẽ obligatio ẽ ad oẽs ipas ꝓpt̃ vnicũ diuinũ statutũ q̃ vult ⁊ statuit ipe de⁹ quẽlib3 hoĩez sic ꝯceptũ esse ad oẽs penas dãni p̃dictas l3 mltiplices obligatũ.qm̃ si ꝓpt̃ hoc arguat̃ eẽ tm̃ vnicã obligationẽ ĩ q̃cũqꝫ:⁊ ꝑ ꝯñs vnicũ originale pctm̃:eadã rõne põt dici ꝙ oĩa sũt vnũ:q2 oĩa habẽt idẽ p̃ncipiũ:quo volẽte ⁊ statuẽte ꝙ fierẽt sunt facta.hoc aũt nõ est verũ.ergo ⁊c.¶Secundũ/vz ꝙ originalis reatus vni⁹ hoĩs respiciens vnã penã tm̃ sit vn⁹ nũero/appet.q2 sicut ad diuersas penas diuerse dicunt̃ esse obligationes:ita ⁊ ad vnicã tm̃ vna. sed visio dei vel fruitio ꝑ se sumpta est in quolibet vno subiecto vna numero:⁊ ꝑ ꝯñs ei⁹ ꝑuatio ⁊ ad ipsaz obligatio.ergo licet obligatio ad priuatiões visionis ⁊ fruitionis ⁊ alioꝝ oĩm sit multiplex specie ꝓpter diuersitatẽ specificã priuationũ:q̃ arguit̃ ex diuersitate specifica habituũ:tñ obligatio ad vnicã illarũ tm̃ ꝑuationũ põt dici vnica numero:sicut et ipsa priuatio in eo dicit̃ vna numero.quare ⁊c.¶Hec de Primo.

Quantum ad secundum:apparet ex p̃dictis q̃d dicẽdũ.Cõstat eĩ primo ꝙ originalis reat⁹ oĩm hoĩm nõ est vn⁹.Scdo.ꝙ originalis reat⁹ diuersorũ hoĩm/q̃ est diuersarũ penarũ damni/puta p̃dictaruz ꝑuationũ in alio articulo/est multiplex ⁊ distinct⁹ specie in diuersis.¶Tertio.ꝙ reat⁹ originalis respiciens tm̃ vnicã penã damni est multiplex ⁊ distinct⁹ nõ tñ specie s3 solo nũero in diuersis.¶Primũ appet.q2 tã peccatũ ꝙ̃ reat⁹ sequẽs ipm numerat̃ secũdũ ipm numeruz subiectorũ de q̃b⁹ dicit̃ vtrunqꝫ:ergo quorũcũqꝫ pluriũ peccatũ nõ est vnicũ:nec reat⁹ ẽt sequẽs ipm.¶Confirmat̃.q2 cũ reat⁹ sit obligatio ad penã debitã ꝓpter culpã:⁊ obligatiões numerent̃ scdz numerũ illorũ ad que sunt:ꝑ ꝯñs oĩs reat⁹ est multiplex q̃ multiplicẽ penã respicit.s3 reat⁹ oĩm hoĩm est obligatio ad multas penas nõ ad vnã nũero tm̃.ergo ⁊c.¶Scdm appet.qm̃ nõ min⁹ reat⁹ origialis q̃ ẽ obligatio ad diuersas penas dãni scdm spẽm distinguit̃ in diuersis hoĩb⁹ ꝙ̃ in vno tm̃.sed ĩ vno tm̃ hoĩe reat⁹ seu obligatio ad penas damni distictas specie distinguit̃ specie/vt in p̃rio articulo fuit dictũ.ergo ⁊c.¶Tertiũ ⁊ vltimũ/vz ꝙ reat⁹ originalis respectu eiusdẽ pene scdm spẽm cuiuslibet illarũ sex superi⁹ p̃dictarũ sit diuersus nũero in diuersis/appet.tuz q2 etiã pena ipa quã respicit est diuersa numero ĩ diuersis/licet sit specie ĩdistincta.sicut eĩ alia ꝑuatio visus seu cecitas ẽ ĩ vno aĩali ⁊ alia ĩ alio:ita ẽt alia ꝑuatio visiõis vl' fruitiõis ẽ ĩ vno hoĩe ⁊ alia ĩ alio.tũ q2 ẽt subiecta istoꝝ reatuũ numero supponunt̃ esse distincta:s3 p̃uatiões distinguunt̃ nõ ꝑ habit⁹ tm̃/sed etiã ꝑ subiecta. ergo ⁊c.¶Sic ad questionẽ.¶Ad rationẽ in p̃ncipio apparet solutio ex p̃dictis.falsuz eĩ in minore accipit qñ dicit ꝙ pctm̃ originale est ꝑuatio originalis iustitie.

Circa distinctionẽ trigesimã quartã/in qua magr̃ determinato ĩ p̃cedẽtib⁹ de pctõ siue reatu originali:ĩcipit determĩare de pctõ actuali:de cui⁹ subiecto ⁊ origine hic p̃rio agit:Quero de istis duob⁹/vz de pcti origine siue p̃ncipio ⁊ subiecto:⁊ p̃rio de p̃rio/vz Utrũ deus sit cã pcti.¶Et videt̃ ꝙ sic.q2 oẽ qd est a cã scda/⁊ a p̃ria:licet nõ ecõuerso.s3 pctm̃ est a cã scda/puta a volũtate creata.ergo ⁊c.¶Maior est euidẽs.q2 vt videbit̃ in q̃stiõe sequẽti ad nullũ effectũ põt aliq̃ causa scda agere sine p̃ria secũ principal'r coagẽte.ergo q̃cq̃d est a volũtate creata est etiã ab increata.ergo ⁊c.¶Cõtra.q2 volũtas inobliquabilis nõ põt eẽ cã alicui⁹ moralis deformitatis.sed volũtas ĩcreata est inobliquabilis pctm̃ aũt est q̃dã obliq̃tas seu deformitas moralis.ergo ⁊c.¶Respõsio.vbi sic ꝓcedã.Primo eĩ dicã ad q̃situ.Scdo inq̃rã q̃d sit pcti principiũ/supposito ꝙ pctm̃ ipsum non a deo sed ab aliquo alio sit ponendum.

Quantum ad primum:est vna opinio quorũdã dicentiũ:ꝙ p̃ria cã licet posset ad oẽm effectũ cuiuscũqꝫ cause scde agere ꝑ seipsã/nõ tñ de facto cõcurrit cũ cã scda ad ꝓducendũ effectũ oĩem ipsi possibilem effectiue.Sic eĩ de⁹ res quas ꝯdidit administrat ꝙ ipsas agere ꝓp̃os mot⁹ ⁊ effect⁹ possibiles eis sinit.Et hic est ꝙ cũ act⁹ positiu⁹ substrat⁹ deformitati q̃ formal'r ẽ pctm̃/vt dicet̃ ĩ dist.sequẽti/sit tm̃ a volũtate creata nõ ab ĩcreata effectiue.a quo eĩ est positiuũ añs ab eodez ⁊ nõ alio est ꝑuatiuũ ip3 cõcõitãs/puta deformitas ista q̃ est formal'r ipa culpa.¶Ex quo vlteri⁹ inferũt sic dicẽtes:ꝙ ponẽtes p̃rimã cãm ad oẽm cause cuiuscũqꝫ secũde effectũ cõcurrẽ effectiue/ĩpossibile est saluare deũ nõ eẽ cãm pcti:imo necessario habẽt hoc ꝯcedere velint nolint.qm̃ cã añtis est ẽt cã ꝯñtis sequentis necessario hmõi añs.s3 de⁹ ponit̃ eẽ cã act⁹ positiui pcti/puta act⁹ odiẽdi deũ:ad quẽ necessario seq̃t̃ deformitas:q̃ formalit̃ est ipm pctm̃.g̃ ⁊c.¶Cõfirmat̃.q2 volũtas creata nõ dr̃ cã pcti ꝑ se ⁊ ĩmediate:sic ꝙ ꝑ se ⁊ p̃rio ĩtẽdat ipm vt formal'r sumptũ:s3 p̃cise dr̃ cã pcti ꝯñter ⁊ ꝑ accñs:quia vz ẽ añcedẽt̃ ⁊ p̃rio cã act⁹ substrati ad quẽ necessario sequit̃ ꝑuatio seu deformitas q̃ formal'r ẽ pctm̃.g̃ si de⁹ est cã effectiua talis act⁹ substrati:ꝯsil'r est cã pcti sicut volũtas ipa creata.hoc aũt ẽ falsuz:de⁹ eĩ nõ põt peccare.g̃ ⁊c.¶S3 ista opinio dupl'r deficit.Primo q2 falsũ supponit.Scdo.q2 nõ euadit ĩcõueniẽs qd euadẽ credit ad qd euadẽdũ supponit ⁊ accipit illd falsũ.¶Primũ appet.qm̃ supponit p̃mã cãz nõ cõcurrẽ ad oẽz effectũ cause scde effectiue.hoc aũt falsuz ẽ.null⁹ eĩ effect⁹ põt eẽ ab aliq̃ scda cã:nec ꝑ ꝯñs act⁹ positiu⁹ pcti a volũtate creata sine p̃ria ĩcreata secũ p̃ncipal'r cõcausante/vt oñdet̃ ĩ alia q̃stiõe.q̃re ⁊c.¶Scdm/vz ꝙ ꝯcesso p̃dicto supposito l3 falso/ex hoc ñ euadat ista opi.ĩcõueniẽs ad qd euadẽdũ illd falsuz accipit/appet.qm̃ opi.ista nitit̃ euadẽ tãꝗ̃ ĩcõueniẽs ⁊ negar̃ deũ eẽ cãz pcti:qd tñ vt dicit oportz ꝯcedere oẽs ponẽtes ip3 ꝯcurrẽ effectiue ad oẽz effectũ:⁊ ꝑ ꝯñs ad actũ pcti ꝯmissiõis cuiuslib3 positiuũ.s3 nõ magis ẽ ĩcõueniẽs ꝯcedere deũ posse eẽ cãm pcti ꝙ̃ actual'r eẽ cãm.vtrũqꝫ eĩ ẽ falsũ.q2 nec de⁹ peccat nec põt peccar̃.Ista aũt opi.hoc ñ saluat:lz eĩ saluet deũ nõ eẽ cãm pcti:nõ tñ ꝙ nõ possit eẽ:imo ẽt hoc cõcedit:qm̃ vt arguit/oĩs cã act⁹ positiui pcti ẽ cã ipsi⁹ pcti g̃ ẽt oẽ qd põt eẽ cã act⁹ positiui hmõi põt ẽt eẽ cã ipsi⁹ pcti.s3 de⁹/vt ꝯcedit ista opi.põt ĩ oẽm effectũ possibilẽ ꝑ seip3:⁊ ꝑ ꝯñs ĩ talẽ actũ substratũ pcti positiuũ.g̃ ⁊ ab ipõ põt eẽ pctm̃.hoc aũt ẽ falsuz.nec eĩ de⁹ est nec eẽ põt cã pcti:sic ꝙ ipe de⁹ dicat̃ peccare.q̃re ⁊c.¶Cõfirmat̃. q2 nullũ possibile q2 bonũ vl' rectũ iõ a deo volitũ:s3 q2 volitũ iõ bonũ.g̃ nihil a deo volitũ põt eẽ malũ culpabil'r seu pctm̃.s3 quod deus non potest velle/nec facere.g̃ ⁊c.

Alij tenẽtes cõclusionẽ p̃dictã:videlicet ꝙ de⁹ ñ põt peccare/declarãt ꝑ hoc.q2 qñ ad effectũ aliquẽ ꝯcurrũt aliq̃ p'les cãe/q̃rũ vna põt ĩ ip3 sine alia ⁊ ñ ecõuerso.ꝙ posita supiori effectũ total'r ꝯtinẽte statuente tñ ñ agẽ ad ip3 sine alia ĩferiori/ñ ponat̃ effect⁹:hoc ñ ẽ ex pte sue ꝯfectu cãe supioris:cũ ipa sẽp sit pata ĩferiori cause coagere ad ip3.s3 sic est ĩ ꝓposito ꝙ volũtas ĩ

creata cõtinet cũ creata vel sine ipsa actum rectũ ⁊ mo-
rałr bonũ ad quẽ statuit coagere volũtati create: nõ tñ
agere sine ipa. ğ ꝙ posita volũtate creata non seqꝉ actꝰ
rectꝰ/nõ est ex defectu volũtatis increate/sꝫ tñ create. q̃
re ⁊c. ¶Sed nec iste modꝰ dicẽdi sufficit. Primo. qꝛ nõ
ostẽdit deum nõ posse peccare/sed tñmõ nõ peccare de
facto/sicut nec p̃cedẽs opinio. ¶Scḋo. qꝛ etiã nõ oñdit
sufficienť seu vniuersałr de facto nullũ pctm̃ eẽ a deo/sꝫ
tñ pctm̃ omissiõis. nõ eñ ex tota deductione p̃dicta ha
beť ꝙ peccatũ commissionis nõ sit a volũtate increata
sicut a creata. quare ⁊c.

Et ideo aliter quãtũ ad istũ articulũ ẽ di
cẽdũ. Ad cuiꝰ euidẽtiã ẽ sciẽdũ: ꝙ pctm̃ vt nũc suppono
ẽ duplex/vꝫ omissiõis ⁊ ꝯmissiõis. Pctm̃ ꝯmissiõis di
stinguiť a peccato omissionis: qm̃ peccatũ cõmissionis
licet vt formałr sumptũ nõ dicat aliq̃d positiuũ: sꝫ tñ p̃
uatiuũ/vt ĩ distin. sequẽti oñdeť: tñ vt sumptũ materiałr
dicit actũ reałr positiuũ. Pctm̃ aũt omissiõis nec vt for
maliter nec vt materiałr sumptũ dicit actũ aliquẽ posi-
tiuũ sed priuationẽ ⁊ carẽtiã oĩs actus ad quẽ actũ pec
cãs taliť obligať. Cõmissiõis aũt pctm̃ nõ dicit carẽtiã
actus: qm̃ q̃ nihil agit nõ cõmittit: sed dicit carẽtiã ali-
cuiꝰ moralis circũstãtie actui debite: que carẽtia est for
maliť ipm̃ pctm̃. ¶Ex quo infero corollarie. ꝙ qñ queri
tur/an deꝰ sit cã peccati: nõ est intelligẽdũ ꝙ hic querať
an deus ipse sit causa pctĩ tanq̃ alicuius effectꝰ ꝓducti
realiter positiui. qm̃ aut pctm̃ est pctm̃ omissiõis: ⁊ ta-
le vt dictũ est nec formałr nec materiałr est aliq̃d ĩ re ex
tra: nec ꝑ ꝯñs põt esse causa alicuiꝰ effectꝰ. aut est pctm̃
cõmissiõis: ⁊ tale vt sumptũ materiałr quo ad actũ est q̃
dã creatura: ꝑ ꝯñs realiť ꝓducta: sicut ⁊ quodlibet aliȯ
ens ꝓductũ. nihil eñ põt sine prima cã ꝓduci/vt diceť
in q̃stiõe seq̃nti. vt sumptũ aũt formałr nõ est aliq̃d reałr
nec ꝑ ꝯñs põt esse ꝓprie loquẽdo ab aliquo causałr: nisi
tñ eo modo quo destruẽs seu remouẽs habitũ inexiste-
re debẽtẽ vł actuałr inexistẽtẽ diciť causare priuationẽ
sequẽtẽ: mõ quo diciť ꝙ destruẽs visum est causa cecita
tis. Sic cõsimiliter in ꝓposito est intelligẽdũ: vt vꝫ cau
sa pctĩ/si omissiõis/dicať aliq̃s solũ qꝛ nõ ponit actũ il-
li debitũ: si aũt pctĩ cõmissionis/qꝛ nõ tribuit actui quẽ
producit oẽꝫ circũstãtiã debitã quã req̃rit. ¶His p̃mis
sis pono quatuor cõclusiones. ¶Prima est. ꝙ peccatũ
omissionis nullo mõ põt eẽ a deo: nec deus põt existere
eius causa. ¶Hec probať. qm̃ pctm̃ omissionis cũ dicat
carẽtiã actus alicui debiti/nõ põt eẽ nisi ab illo qui ad
actũ eliciendũ aliquẽ obligať. ¶Hoc apparet. ꝯstat eť
ꝙ omissio actus nullũ est necesse põt pctm̃ nisi ei tñ q̃ ẽ
ad actũ hmõi obligatꝰ. ⁊ hĩc est ꝙ eiusdẽ actꝰ omissio ali
cui nullũ est pctm̃: qꝛ nõ obligať ad ipꝫ: alteri aũt ẽ pec
catũ ꝓpter cõtrariã rationẽ. sꝫ deꝰ nec est necesse põt ad
ꝓducẽdũ aliq̃d possibile obligatꝰ. ğ ⁊c. ¶Cõfirmať. qꝛ
nõ magis omissio vniꝰ rei possibilis q̃ alteriꝰ põt in deo
eẽ pctm̃: cũ deꝰ ipe equałr sit oĩꝫ possibiliũ ꝓductiuꝰ: nec
magis sit ad ꝓducẽdũ vnũ q̃ alterũ obligatus. sed mul
ta cõstat eẽ possibilia fieri a deo: q̃ tñ nunq̃ sunt facta nec
fiẽda. tñ nec taliũ omissio/q̃ ẽ a solo deo/cũ ñ sint possibi
lia alicui enti creato ẽ nec põt eẽ aliq̃ȯ pctm̃ ĩ deo. ğ ⁊c.
¶Scḋa ꝯclusio est. ꝙ ꝯmissiõis pctm̃ quãtũ ad suũ ma
teriale acceptũ ẽ a deo vt a cã sua p̃ncipałr/tñ effectiua
ptiałr. ¶Hec appet. qm̃ oĩs effectꝰ scḋe cause positiue
est p̃me cause p̃ncipaliꝰ q̃ scḋe: nõ tñ totałr: cũ ad ipꝫ cã
scḋa/vt supponiť/ẽt opeť. sꝫ actꝰ positiuꝰ pctõ substra-
tꝰ ẽ scḋe cause/puta volũtatis create effectꝰ: cũ ipsa sit
p̃ncipiũ oĩs culpe: vt diceť ĩferiꝰ ĩ sequẽti articulo. ğ ⁊c.
¶Ex hoc põt ꝯcludi corollarie: ꝙ pctm̃ vt sic sumptuꝫ
vꝫ quãtũ ad actũ hmõi positiuũ substratũ posset esse a
deo vt a totali cã effectiua/oĩ alia cã circũscripta. qm̃ ad
oẽm effectũ ad quẽ deꝰ põt agere ptialiť simłcũ aliqua
scḋa cã/põt ꝑ se totałr sine ipa. cũ eñ sit oĩpotẽs põt in
q̃ȯcunq̃ possibile ꝑ seipm̃. sꝫ pctm̃ vt sic sumptũ ẽ effectꝰ
aliq̃s possibilis positiuꝰ: ad quẽ etiã ꝓducẽdũ deꝰ de fa
cto agit ptialiť. ğ ⁊ põt ĩ ipm̃ totałr. ¶Tertia ꝯclusio
est. ꝙ pctm̃ ꝯmissiõis sumptũ formałr/puta q̃tũ ad de-
formitatẽ ⁊ defectũ p̃uatiuum sequẽtẽ actũ p̃dictũ sub-
stratũ positiuũ/ẽ aliq̃ mõ a diuia volũtate sicut ⁊ a crea
ta/ vꝫ ꝯsequenť. ¶Hec ꝓbať. qm̃ a quo est cãliť actꝰ
aliq̃s antecedẽť/ab eodẽ ẽ eiꝰ rectitudo vł obliq̃tas seu
deformitas ꝯsequẽter. sꝫ actꝰ positiuꝰ pctĩ obliq̃tati seu
deformitati substratꝰ/qꝛ aliq̃ sibi debito spoliatꝰ/ẽ/vt
ꝓbatũ ẽ/nõ tñ a cã scḋa sꝫ ẽt a p̃ria p̃ncipałr ãtecedẽť.
ğ ⁊c. ¶Cõfirmať. qꝛ vt p̃dictũ ẽ/nec p̃ria causa nec scḋa
cã debẽt dici cã deformitatis seu obliquitatis pctĩ tan-
q̃ alicuiꝰ effectꝰ positiui: cũ nihil sit: nec ꝑ ꝯñs isto mõ ĩ
telligẽdo ab aliq̃ eẽ possit. sꝫ tñ scḋa cã/puta voluntas
creata/dꝛ eiꝰ cã qꝛ est cã actꝰ cui nõ dat circũstãtias q̃ ei
debenť sine q̃bus nõ põt actꝰ ipe morałr eẽ bonꝰ. sꝫ con
stat ꝙ ẽt deꝰ ipe est cã eiusdeꝫ actꝰ cui nec dat tales cir
cũstãtias magis q̃ volũtas creata. ğ ꝯsiłr talis actꝰ cũ
carẽtia seu p̃uatiõe eoꝝ q̃ sibi debẽť ad hoc ꝙ sit bonꝰ
morałr est a deo sicut ⁊ ab agẽte creato. q̃re ⁊c. ¶Pre
terea ꝯstat ꝙ p̃ria cã est cã effectiua actꝰ positiui pctĩ:
quẽ actũ ꝯstat eẽ indebite circũstãtionatũ seu debitis cir
cũstãtijs spoliatũ: quas circũstãtias ipsi dare potuit cã
eiꝰ a qua fuit nõ tñ scḋa sꝫ ⁊ p̃ria. sꝫ aliq̃d eẽ cãm p̃uatio
nis nõ est aliud q̃ ipm̃ p̃uare subiectũ habitu vel nõ da-
re ei habitũ ipm̃ cũ possit. ğ ⁊c. ¶Cõfirmať. qꝛ volũtatẽ
creatã esse cãm deformitatis actꝰ nõ est aliud q̃ ipsam
esse cãm actꝰ positiui q̃ est deformis. oẽ ergo illud põt di
ci causa deformitatis actꝰ q̃ȯ est cã substãtie actꝰ defor-
mis. sꝫ ꝯstat ꝙ p̃ria cã est cã substãtie actꝰ deformis. er-
go ⁊c. ¶Quarta ꝯclusio est. ꝙ deformitas hmõi nõ ĩest
actui nec actꝰ ipse deformis dꝛ eẽ culpabiłr vt a deo sed
tñ vt est ab agẽte creato. ¶Hec ꝓbať. qm̃ nullꝰ actus
licet debita sibi carẽs rectitudĩe est deformis culpabiłr
nisi ĩ ordine ad cãm obligatã ad talẽ rectitudinẽ ipsi dã
dã. ¶Hoc appet. qm̃ sicut carẽtia actꝰ nõ est pctm̃ nisi
ei q̃ ẽ ad actũ ipm̃ eliciẽdũ cãliter obligatꝰ: ita nec actꝰ
quocũq̃ spoliatꝰ vel quocũq̃ alio ꝯtrario ĩformatꝰ põt
eẽ culpabilis nec deformis nisi vt ẽ a cã obligata ad dã
dũ actui q̃ȯ nõ habet vł ad declinãdũ seu vitãdũ q̃ȯ ha
bet. sꝫ p̃ria cã/vꝫ volũtas diuina/ad nihil actui alicui
possibile dãdũ nec declinãdũ seu vitãdũ est obligata: sꝫ
tñ volũtas creata. ergo nullꝰ actꝰ quantũcunq̃ habeat
aliquã sibi ĩdebitã circũstãtiã positiue: vel nõ habeat si
bi debitã p̃uatiue: est culpabił seu deformis vt a volũta
te ĩcreata: sꝫ tñ vt ẽ a volũtate creata. ¶Cõfirmať. qꝛ
ꝙ actꝰ aliq̃s puta odiẽdi deũ sit cłpabilis seu deformis
hoc p̃cise est qꝛ ꝑ ipm̃ potẽtia tendit in eiꝰ obiectũ. sicť
ꝑ possibile vel ĩpossibile talis actꝰ ponereť in volũtate
creata vel ab ipamet vel ab alio effectiue: sic ꝙ ꝑ ipꝫ nõ
tẽderet volũtas eo ĩformata ĩ deũ odiẽdo ipꝫ: ĩ nullo eẽt
deformis nec culpabił talis actꝰ: esto ꝙ a volũtate crea
ta ĩ q̃ existeret subiectiue/ꝓcederet effectiue. ¶Ex hoc
euideť appet. qm̃ si talẽ actũ odiẽdi deũ q̃ volũtas crea
ta aliq̃ odit ipꝫ deꝰ ab ipa separet ⁊ faceret existẽ ꝑ se in
nullo: tũc actꝰ hmõi separatꝰ erit magis deformis nec
culpabilis q̃ albedo vel q̃ȯcunq̃ aliud accñs separatũ.
cuiꝰ rõ nulla eẽt alia nisi qꝛ ꝑ talẽ actũ volũtas a q̃ eẽt
separatꝰ nõ tẽderet ĩ eiꝰ obiectũ odiẽdo ipm̃. ergo nec eẽt
actꝰ ipe eẽt culpabilis: esto ꝙ ĩ volũtate existeret magis
q̃ albedo: supposito ꝙ volũtas ꝑ ipm̃ nõ tẽderet ĩ obie
ctũ. sed cõstat ꝙ diuina volũtas ꝑ talẽ actũ licet ab ipa
ꝓductũ nõ tẽdit nec potest tendere in obiectũ. ergo ⁊c.

Ex prædictis sequitur corollarie ꝙ deꝰ
nullo modo potest peccare. ¶Hoc apparet. qm̃ oĩs
peccans tendit ꝑ actuꝫ culpabilẽ quẽ elicit in obiectũ
ergo non potens tendere in obiectum nisi ꝑ actũ inobli
quabilem ⁊ rectum nullo modo põt peccare. sed deus
non potest tendere in aliq̃ȯ obiectũ nisi ꝑ actũ a se indi-
stinctum: ⁊ per ꝯñs inobliquabilem ⁊ rectum. ergo ⁊c.
¶Confirmatur. quia non magis aliquis actus potest
esse vt a deo elicitꝰ culpabilis nec deformis: nec per cõ-
sequens potest peccare per ipsuꝫ: q̃ actus illi cõtrariꝰ
sit moraliter bonus seu virtuosus. sed nullus actus vt
a deo elicitꝰ dicitur meritoriꝰ nec virtuosus. nõ magis
enim actus diligendi deũ vt ad deũ comparatꝰ est meri
torius nec moraliter virtuosus q̃ angelus vel quodcun
q̃ aliud ens creatũ. cuius ratio nulla est alia/nisi quia ꝑ
talem actum deꝰ non diligit magis q̃ per angelũ semet
ipsum. hmõi autem actus solũ dicitur moraliter esse bo
nus ꝓ quanto ꝑ ipsum potẽtia tendit in eius obiectuꝫ.
ergo nec actus contrarius/vꝫ odiendi deũ/ erit culpa
bilis nec deformis vt comparatus ad volũtateꝫ increa
tam: sed tñ vt ad creatam tẽdẽtẽ ꝑ ipm̃ in eiꝰ obiectuꝫ.
¶Sed contra p̃dicta arguiť p̃mo sic. q̃ȯ ẽ tale formałr
scḋꝫ se/ẽ tale vniformiť vt ad q̃ȯcunq̃ aliȯ ꝯpatũ: sꝫ q̃ecũ
q̃ pctm̃ ẽ scḋꝫ se malũ moraliť. ğ ⁊ tale est vt ad omneꝫ
suaꝫ causam comparatũ vłr. ¶Preterea volũtas crea
ta non peccat ꝑ actũ nisi quia ipsum elicit. non eñ pec-
caret si ipsum non eliceret effectiue: sed tñ recipet sub-
iectiue. ergo si voluntas creata precise ex hoc diciť pec
care quia actum deformẽ elicit/ omnis alia causa ipsuꝫ
libere eliciens sicut illa consimiliter erit peccans. sꝫ vo
luntas increata conceditur esse causans actũ ipsum de
formẽ ⁊ obliquũ sicut voluntas creata. ergo ⁊c. ¶Pre
terea q̃ȯ est a duabus causis insimul/a quaruꝫ vna non
habet aliquid causaliter q̃ȯ non habeat ab alia cõsimi
liter: non potest esse tale magis vt est ab vna q̃ vt est ab
alia effectiue. ¶Hoc apparet. ꝙ est tale/puta albũ vel
cecum vt ab vno ⁊ non vt ab alio/hoc est quia illud quo
mediãte dꝛ esse tale habet ab vno ⁊ non ab alio. nec eñ
habens albedinem causaliter consimiliter a duobꝰ/est
magis album vt est ab vno q̃ vt est ab alio effectiue. sed
omne commissionis peccatum tã quantũ ad actuꝫ posi
tiuũ substratũ q̃ etiã quãtũ ad p̃uatiuũ/puta eiꝰ defor
mitateꝫ est consimiliter vꝫ causałr absolute ab icrea
ta ⁊ creata vt dictũ ẽ supra. ergo ⁊c. ¶Preterea esto ꝙ
voluntas esset productiua non tñ in se: sed etiã in alia
actus volendi/sicut habent concedere dicentes angelũ
loquentem producere in audiente actum intelligendi
talis actus volendi malus in vna voluntate ab alia ꝓ-
ductꝰ non esset culpabilis vt in voluntate ista esset rece
ptus subiectiue: sed vt ab alia elicitus effectiue. sed per
talem actũ voluntas causans ipsum non tenderet ĩ eiꝰ
obiectum. ğ licet volũtas diuina non tendat in obiectũ
ꝑ aliquem actuꝫ creatum/ex hoc non sequitur ꝙ actus
non sit culpabilis vt ab ipsa. si moraliter sit deformis
qualis est actus odiendi deuꝫ. quare ⁊c. ¶Confirmať.
qꝛ aut tendere in obiectũ per actũ dicit aliq̃d p̃ter actũ
obiectũ ⁊ potentiam tendentẽ in ipsum: aut nihil. Sed
non potest poni p̃mũ: qꝛ potẽtia ꝑ nihil aliud q̃ ꝑ actũ
tendit in eius obiectuꝫ. ergo relinquitur secũdũ. q̃ȯ si sic
impossibile est actum esse in potentia non tendente ĩ ob
iectum per ipsum: ⁊ ꝑ consequens omnem potentiã ha
bentem odiũ vel actuꝫ contrariũ oportet tendere ĩ eius
obiectum. sed nõ tñ ꝑ actũ deformẽ in obiectũ tendere
est maluꝫ: sed etiã facere tendere aliũ ad obiectũ ꝑ actũ
cõtrariũ obliquum. ergo actus odiẽdi deum non tñ est
culpabilis ⁊ deformis voluntati create ꝑ ipsum in eiꝰ
obiectum tendenti: sed etiam cuicunq̃ alteri ipsaꝫ ten
dere facienti.

Ad primum: quando dicitur ꝙ illud
quod est tale ⁊ cetera. Concedo si sit tale vt acceptum
secundum se ⁊ absolute. sed nullum ens possibile vt sic
sumptum est peccatũ nec moraliter malum. ipsum eniꝫ
peccatum siue commissionis siue omissionis non nomi
nat aliquid positiuum nec etiam priuatiuũ vt absolute
sed vt taliter acceptũ. nec enim omissionis peccatum di
cit actus priuationem seu carentiam vt absolute acce-
ptam: sed tñ vt ad illum cui est actus ipse priuatus de
bitus/cõparatam. Cõmissionis etiã peccatũ nec vt ma
terialiter sumptũ dicit actum positiuũ: nec vt formali-
ter/ priuatiuũ vt absolute sumptũ tñ/nisi ad illum q̃ te
netur vitare actũ sic circũstãtionatũ indebite ꝯparatũ.
Et ideo quando diciť in minori ꝙ omne peccatum est se
cundum se malũ moraliter/ si ꝑ subiectũ hmõi ꝓpositio
nis q̃ȯ est peccatuꝫ intelligatur aliquid positiuum vel
priuatiuũ/ q̃ȯ vt secũdũ se sumptũ nõ vt ad subiectũ ali-
quod comparatũ dicať esse peccatuꝫ/ propositio est fal
sa. quia falsum supponit ⁊ implicat in subiecto: cũ nullũ
tale vt sumptũ taliter sit peccatũ. Si autem ꝑ peccatũ
intelligatur aliquid positiuum vel priuatiuũ simul cuꝫ
illo ad q̃ȯ comparatũ ipsum diciť esse peccatũ: cõcedo
isto modo minorem. sed ex ipsa non sequitur cõclusio q̃
infertur/vꝫ ꝙ peccatũ ipsum sit moraliter malũ vt ad
deũ a quo est causaliter comparatũ. qm̃ nec isto modo ẽ
peccatũ: sꝫ tñ vt comparatũ ad agẽs creatũ. quare ⁊c.
¶Ad secũdũ qñ diciť ꝙ volũtas creata peccat qꝛ actũ
elicit nõ qꝛ recipit: Dico ꝙ nec peccat quia elicit nec qꝛ
recipit absolute: sed quia elicit actũ quem tenetur non
elicere: sed vitare. quia tamẽ in sua potestate est nõ elice
re vel elicere effectiue: non aũt non recipere subiectiue
ideo diciť peccare non vt recipit: sed vt elicit nõ quẽcũ
q̃ actũ: sed sibi interdictum. ğ volũtas illa nullum põt
cõmittere peccatũ in eliciẽdo aliqueꝫ actũ cui vnꝰ actꝰ
non est magis interdictus nec illicitus q̃ aliꝰ. sed talis
est voluntas diuina. ergo ⁊c. ¶Ad tertium quando di
citur ꝙ actus qui est a duabus causis a quarũ vna ⁊c.
Dico ꝙ hoc est verũ qñ actꝰ ille dꝛ talis ꝓpter aliq̃d po
sitiuũ: vt subiectũ diciť album quia albedine informatũ
⁊ etiam si est talis ꝓpter aliquid priuatiuum absolute
acceptum vel ad quẽcunq̃ vłr comparatũ/puta quia est
priuatiuum aliquo positiuo non ab isto vel ab illo acti
uo: sed a quocunq̃ fuerit priuatũ. Ideo sicut aĩal diciť ce
cũ qꝛ priuatum visu non ab isto agente specialiť vel ab
illo: sed vłr a quocunq̃ vel vt absolute priuatũ non vt ad
aliquid aliud comparatũ. Nõ aũt est vera maior ista qñ
dicitur actus esse talis propter aliquod priuatum ad
determinatũ agens specialiter non vt ad q̃ȯcunq̃ vni-
uersaliter cõparatũ. sed sic est ĩ proposito. sicut eñ omis
sio actus non est omissionis peccatũ nisi vt comparať
ad causam aliquã determinatã ad actũ ipsum omissum
eliciendum causaliter obligatã: ita nec ꝓductio actꝰ in
debiti diciť peccatũ cõmissiõis formałr nisi ratione de-
formitatis seu priuationis nõ vt absolute sumpte nec vt
comparate ad omnẽ causam vłr: sed ad illaꝫ specialiter
q̃ ad dandũ actui rectitudineꝫ obligatur. talis aũt ẽ vo
luntas creata non increata. ⁊ ideo nullus actus vt a pri
ma causa elicitus põt esse culpabilis seu deformis quã
tũcunq̃ rectitudine debita sibi carens ⁊ obliquitatẽ cõ-
trariã habens. quare ⁊c. ¶Ad quartum quando diciť
ꝙ si vna voluntas esset ꝓductiua ⁊c. Dico primo ꝙ hu
iusmodi suppositũ est omnino impossibile ⁊ absurdũ/vt
alibi est ostensum. si autem ex vno dato impossibili ⁊ cõ
cesso sequunť multa alia/ non est mirũ. quare ⁊c. ¶So

cundo pōt dici aliter. Ad cuius euidentiam est sciēdū
ꝙ ꝓducto aliquo malo actu ab vno in alio puta actu
odiendi deum/aut esset in potestate recipientis ipsū nō
tēdere ī obiectum ꝑ eū:aut nō.si sic: talē actū recipiēs
peccaret si in obiectū tēderet:nō aūt actum ipsum abso
lute in eo ꝓducens/supposito ꝙ actus iste non esset in-
terdictus vt absolute sumptus:sed tm̄ vt per eum tendi
tur in obiectū.si aūt dicat̄ ꝙ non esset in potestate reci-
pientis ipsum non recipere nec ꝑ ipsum in obiectum nō
tēdere: tūc iste recipiens nec in recipiendo actū nec ī tē
dendo ꝑ ipsum in eius obiectum peccaret: sed ille q̄ ta
lem actū in ipsum ꝓduceret:⁊ per ꝯn̄s ipsum ad deum
odiēdū necessitaret. nisi dicat̄ ꝙ ita recipiēs talē actū
nō peccaret in tēdēdo ꝑ ipsū in eius obiectū: ꝑ ꝯn̄s nō
esset alteri illicitum in ipso ꝓducere talem actum:cum
nullus sit obligat⁹ ad vitandū in seipso nec in alio nisi
peccatū.Et ideo quando additur ꝙ actus productus ī
vna voluntate ab alia esset culpabilis vt a volūtate eli
cit⁹/licet volūtas ipsa per talem actum non tenderet ī
obiectum:Dico ꝙ verū est supposito ꝙ voluntati illi es
set illicitū non tm̄ tendere in obiectū ꝑ talem actū/sed
etiā alteri cōmunicare ipsum:alias non.sed nihil pos-
sibile est deo illicitum:immo eque licitum qd̄cūq̄ vnū
possibilium sicut alterum.ergo ⁊c. ¶ Ad confirmatio-
nem q̄ vltimo adducitur/concedo ꝙ potentiam tende-
re in obiectum per actum non dicit aliquid preter actū
⁊ potentiam eius subiectum. nec tamen forte (vt alibi
fuit dictū)sequit̄ qd̄ infert̄: ꝙ sit impossibile actum esse
in potentia non tēdēte in obiectū ꝑ eū.Et esto ꝙ sequa-
tur:non sequit̄ ex hoc aliud quod infertur/vꝫ ꝙ sit ma
lum facere aliū tendere in obiectum ꝑ aliquem actū
hoc enim non est malum nisi ei qui est obligatus non so
lum ad nō tendendū in obiectū ꝑ talem actū/sed etiam
ad ipsum alteri nō cōmunicādū.talis aūt non est volun
tas increata:sed creata.quare ⁊c. ¶ Confirmatur ista
solutio.q: sicut deus est obiectum indebitū odij:ita ⁊ in
nocens est obiectum indebitū homicidij.sed hoc nō ob-
stāte/licet actus huiꝰ sit culpabilis vt per eū q̄s trāsit
in tale obiectū/vꝫ innocentem: ⁊ hoc ꝓpria auctori-
tate:non tm̄ vt auctoritate ⁊ de mandato diuino.immo
vt sic tale homicidiū/licet innocentis/est moraliter lau
dabile ⁊ honestū:vt patet de Abraham volēte occide-
re suum filium innocentē.q̄ consimiliter in proposito est
dicendum/vꝫ ꝙ si deus homini infunderet sui odiū:⁊ ꝑ
ipsum odiri p̄ciperet semetipsum:in nullo talis actus
videretur eē culpabilis nec deformis.quare ⁊c. ¶ Si q̄
ratur quō ista duo superius concessa ⁊ probata sint pos
sibilia/vꝫ ꝙ peccatū sit a deo vt ab ei⁹ causa:⁊ tm̄ ꝙ de
formitas que est ipsum peccatū non inest actui vt act⁹
est a deo:sed tm̄ vt ab agēte creato: ¶ Respōdeo ꝙ ista
duo bene stant:sicut potest ꝑ alia duo quantum spectāt
ad ꝓpositum p̄dictū similia declarari.Ista eñ duo ca-
tholice concedunt̄/vꝫ ꝙ deus est conceptus in beata
virgine:⁊ natus ab ipsa:⁊ tamē cū reduplicatiōe negāt̄
non enim deus vt deus est conceptus de virgine nec na
tus.Et ratio huiꝰ diuersitatis inter istas ꝓpositiones
est:quia cum dicit̄ ꝙ deus est natus de virgine absolute
subiectum ꝓpōnis qd̄ est deus/potest supponere ꝓ ho-
mine ipsi vnito: ratione cuius talis propositio cōcedit̄
tanq̄ vera propter communicationem idiomatum: q:
deus ipse dicitur ille homo natus de virgine ⁊ cōcept⁹.
non autem talem sensum designat ꝓpositio in qua p̄di-
catur conceptus vel natus de virgine de deo cum redu
plicatione accepto:q: nec tunc deus ipse propositionis
subiectum reduplicatū supponit ꝓ aliquo alio a seipso
immo ꝑ talē propositionem significat̄ eius p̄dicatū qd̄
est natum de virgine ⁊ ꝯceptū/verificari de deo quocun
q̄ alio circunscripto.hoc autem est falsum.Et ita consi-
militer in proposito est dicēdum.qm̄ cum dicitur/pctm̄
est a deo vt ab eius causa/ista potest cōcedi: quia subie
ctum ꝓpositionis qd̄ est peccatum/potest supponere vt̄
pro actu vel pro priuatiōe alicuius ipsi debiti absolu-
te.sed vt sic nec actus nec eius priuatio sūt peccatū for
maliter:⁊ ita vt sic potest cōcedi propositio tanq̄ vera
quia vt dictum est in p̄cedētibus/a quo est aliquis act⁹
ab eodem habet priuationem eorum q̄bus caret vt ab-
solute sumptā:non autem vt talis priuatio est act⁹ mo
ralis deformatio.sed p̄cise huiꝰ priuatio est actū mo-
raliter deformans ⁊ vitians vt comparata ad causam
secundam obligatam ad dandū actui quod non dedit
⁊ hoc modo importat̄ talis priuatio/vꝫ vt comparata
ad causam secundam ꝑ subiectū propositionis redupli
catū:cum dr̄ peccatū/vt pctm̄ est a deo.ideo talis pro-
positio est neganda.sicut enim deus concedit̄ de virgie
natus ratione humanitatis non tm̄ scd̄m se absolute ac-
ceptus:ita est in proposito econuerso:vꝫ ꝙ pctm̄ sum-
ptum absolute ꝓ positiuo vel etiam ꝓ p̄uatiuo / cōcedit̄
esse a deo non tm̄ vt peccatum: q: vt sic dicit actū ali
q̄ sibi debito spoliatū.nihil aūt actui ē debitū vt act⁹ cō
paratur ad deū:sed tm̄ vt ad aliud ens creatū.⁊ ita pec
catum vt peccatum dicit ordinem actus substrati et
sui priuatam circunstātiā ad aliquod ens creatum.qua
re ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum apparet ex p̄-
cedentibus quid dicēdū.qm̄ peccatū cōmissionis dicēs
positiuum simul ⁊ priuatiuū dupliciter potest sumi/vꝫ
absolute ⁊ comparate.Primo modo nec actus absolu
tus nec eius priuatio nec alicui⁹ ipsi deficiētis est pec-
catum:sed secūdo modo tm̄/vꝫ vt ista duo positiuum.s.
⁊ priuatiuum comparātur ad aliquod creatum ad dā-
dum actui qd̄ ipsi deficit obligatū. Si p̄io modo acci
piant̄ duo p̄dicta ꝑ cōmissionis peccatū importata:vt
sic vtriusq̄ ipsorum p̄ncipiū dicit̄ esse non tm̄ agēs crea
tum:sed etiam increatū:q: nec vt sic acceptū est formalit̄
ter peccatū aliquod p̄dictorū.At aūt secūdo modo ac-
cipiuntur: modo quo tm̄ sunt peccatum:vt sic non sunt
a deo effectiue: sed ab alio agente creato/vꝫ ab illo qd̄
est ad dandū actui rectitudinem obligatū.huiꝰ autem
est agens liberū solum/puta oīs creatura intellectual̄
hec est eñ obligata ad actum electionis vel respuitiōis
eliciendum conformē non difformem recto dictamini
rationis. omnis autem electio vel respuitio recto dicta
mini concors est moraliter bona ac virtuosa: ⁊ discors
vitiosa. Sic ergo dicendum: ꝙ peccati vt peccati p̄n
cipium est intellectualis creatura tm̄ ⁊ hoc loquēdo de
peccato cōmissionis.De peccato aūt omissionis consimi
ter est dicendum.qm̄ ab illo dr̄ esse omissionis peccatū
qd̄ quidem est obligatū ad ipsum actum omissum. nec
eñ omissio vt comparata ad aliquod agens alterū est
peccatum.sed act⁹ omissus a nullo est debit⁹:nec ad ip
sum est aliq̄s a creatura intellectuali alius obligat⁹: q̄
sola ip̄a rationalis creatura pōt sane intelligēdo eē ei⁹
principium siue causa.quare ⁊c. ¶ Sic ad questionem.
¶ Ad rationem in principio apparet solutio ex p̄dictis
qm̄ licet totū qd̄ importatur ꝑ peccatum tam positiuū
vꝫ q̄ priuatiuum sit a deo vt absolute sumptum:nō ta-
men vt formaliter ⁊ proprie est peccatum: vt in p̄cedē
tibus est probatum.

Secundo quæro. vtrum aliqua
causa secunda possit in aliquem effectum si-
bi debitum sine prima coagente secū ad ipm̄

¶ Et videt̄ ꝙ sic.q: omnis causa totalis continens to-
taliter virtualiter aliquem effectum ꝑ se/pōt in eū sine
omni alia cā coagēte secū.Sed alique sunt cause secū
de totales effectuū eis possibiliū virtualiter contenti-
ue ⁊ totaliter:alias nulla causa secūda esset totalis sed
partialis cuiuscūq̄ effectus sibi possibilis.⁊ cum causa
partialis possit/vt communiter cōcedit̄/in effectū per-
fectiorem se:ꝑ cōseq̄ēs tunc sequeretur ꝙ omnis cau-
sa secunda esset perfectioris effectus seipsa virtualiter
contentiua ⁊ causaliter productiua.hoc autē est falsū.
ergo ⁊c. ¶ Contra.q: omnis causa totalis alicuius ef-
fectus per se ꝓductiua sine quacūq̄ alia causa coagen
te est in causando illum effectum ab omni causa alia in
dependens.sed omnis causa secunda est tam in essendo
q̄ in agendo ab ipsa prima causa dependēs: cū nec pos-
sit existere nec agere sine ipsa.ergo ⁊c. ¶ Respōsio.vbi
sic procedam.Primo enim probabo cōclusionem intē-
tam/respondendo ad questionem propositam.Secun-
do tangā ⁊ soluam multiplicem obiectionem oppositā.

Quantum ad primum: vbi est respō-
dendum ad ꝓpositā questionē/ dico negatiuā cōclusio
nem/videlicꝫ ꝙ nulla causa secunda potest in effectum
aliquem sibi debitum sine prima coagente secum ad
ipsum. ¶ Pro ista conclusione arguitur multipliciter
a diuersis.Et primo sic.sicut se habet causa secunda ad
primam:ita ⁊ effectus cause secunde ad effectum cause
prime.Sed sic se habet causa secunda ad primam ꝙ ne
cessario arguit ipsā:ergo ⁊ effectus ⁊ actio illi⁹/vꝫ se
cunde cause/arguit etiam ⁊ supponit actionē ⁊ effectū
prime cause.quare ⁊c. ¶ Secūdo sic.nulla causa potest
per se in effectum aliquem perfectiorem seipsa sine alia
concurrente:sed multe cause secunde possunt in effect⁹
seipsis p̄fectiores:vt patꝫ de igne generato ex motu et
de alijs multis.ergo hoc est propter primam causā cū
talibus concurrētē.quare ⁊c. ¶ Preterea tertio.quia
causa continens indistincte aliquem effectum nō pōt ī
eum sine causa distincte cōtinente ipm̄. sꝫ sola p̄ma cau
sa continet virtualiter distincte omne possibile:non aūt
aliqua secunda causa.Si eñ ignis distincte contineret
omnem ignē sibi possibilem:cū tales sint infiniti/ipe es
set infinite perfectionis.omne enim distincte continens
virtualiter infinita/est infinite perfectionis.sed hoc est
falsū.ergo ⁊c. ¶ Preterea quarto.quia nulla causa ꝓ
p̄ia virtute potest effectū aliquem suum ꝓpriū tm̄ assi-
milare prime cause. alias si hoc faceret vltra suā speciē
ageret:qd̄ non potest.sed omnis effectus cuiuslibet cau
se secūde est similis cause prime.ergo hoc habet ab ip̄a.
quare ⁊c. ¶ Preterea quinto.q: omnis effectus cause
est creatura.sꝫ creatura nō dr̄ nisi respectu prime cause
cuius solius est posse creare.ergo ⁊c. ¶ Preterea sexto
quia deus omnia vult fieri q̄ fiunt ⁊ voluit fieri q̄ facta
sunt.Sed primam causam producere effectum non est
aliud q̄ ipsam velle fieri eū.ergo ⁊c. ¶ Preterea septi-
mo.q: effectū fieri a deo non dicit distinctū aliquid ab
extremis/puta a deo ⁊ ab effectu ipso.ergo nō potest eē
effectus ⁊ deus quin effectus sit ab ipso. ¶ Sed iste ra
tiones non concludunt.nec ꝓbant aliq̄d:vt patet ꝑ sin-
gulas discurrendo.Quādo eñ dr̄ in p̄ia ꝙ sicut se ha-
bet causa secūda ad primam ⁊c.dicendum ꝙ ista nō ꝓ-
bāt ꝙ effectus cause secunde requirat effectū cause pri
me aliquem alium a seipso:nec actio secūde cause actio
nem prime aliā ab illa qua fuit ꝓducta ip̄a secūda cau
sa si fuit a prima:non aūt aliquā terminatā aliā ad effe-
ctum ipsius cause secunde.quare ⁊c. ¶ Ad scd̄am con-
cessa illa maiore assumpta/licet forte nō sit per se nota:
nec ex ꝑ se notis demōstrabilis/diceret̄ ꝙ licet effect⁹ li
mites secūdarum causarum excedētes oporteat ad p̄i-
mā causam reducere: non tamē alios.quare ⁊c. ¶ Ad
tertiam quando dicitur ꝙ causa distincte continens in
finita est ꝑfectionis infinite:dicet̄ ꝙ verum est/ si sic ꝯti
net distincte ipsa ꝙ potest simul in ea.cuius ꝯtrarium ē
in proposito.nec enim ignis potest in infinitos ignes si
mul:sed ī vnū post aliū successiue.quare ⁊c. ¶ Ad quar
tam dicendum: ꝙ inter primam causam ⁊ aliquam rem
creatā non est aliq̄ similitudo vniuoca ī aliquo in re ex
tra.quare ⁊c. ¶ Ad quintam dicendum ꝙ illa ratio nō
probat primam causam esse necessariam ad effectū cau
se secunde ꝓducendum:sed tm̄ ad ipsum ꝯcurrere sic de
facto. ¶ Ad sextam dicendum: ꝙ illa que deus vult fie
ri fiunt eo modo quo ipse vult ea fieri.potest aūt velle fie
ri a se:vel etiam forte nō a se:sed a causa secunda tm̄.q̄-
re ⁊c. ¶ Ad septimam concedo ꝙ effectum fieri a deo
non dicit distinctū aliquid ab extremis.nec ex hoc tm̄ se
quitur qd̄ infertur:quia nec aliqua esse vnita dicit disti
ctū aliquid ab vnitis: nec tamen propter hoc sequit̄ ꝙ
non possint vnionis extrema existere non vnita.q̄re ⁊c.

Et ideo ad cōclusionem predictam po
test aliter argui. Primo sic. omnis causa totalis po-
test in effectum quocunq̄ alio circunscripto:ergo illud
sine quo causa secunda non potest in aliquem effectum
oportet esse illius effectus causam: sed nulla causa se-
cunda potest sine prima in aliquem effectum. ¶ Hoc ꝓ
batur.qm̄ non potēs plura simul ꝓducere nec ad aliqd̄
illorum magis q̄ ad alterū se determinare per se/nō po
test ꝑ se agere.Sed omnis causa secunda est pluriū effe
ctuū virtualiter ꝯtentiua: quos plures effectus nō po
test simul ꝓducere:sunt enī infiniti. ignis enim ꝯtinet
infinitos ignes in potentia.nec aliqua naturalis causa
potest se determinare ad producēdū aliquod illorū tm̄
magis q̄ alterum.ergo nulla causa naturaliter agens
se determinare non potēs potest in effectū aliquē per se
ipsam.non enim potest simul in omnes in ipsa virtualit̄
ꝯtentos nec in aliquem tm̄ illorum:quia tūc iam posset
se determinare nūc ad istum effectum nūc ad alium pro
ducendū:ergo indiget prima causa ipsam determinātē
⁊ secum ad determinatū effectum nūc ad vnum nūc ad
aliū coagente. ¶ Sed forte dicetur ꝙ ista ratio non ar-
guit de omni causa secunda vl'r.sed tm̄ de causa natura-
li ⁊ naturaliter agente/nō aūt de libera. nec etiam ar-
guit naturalem causam indigere prima tanq̄ coagen-
te secū:sed tanq̄ determinante ipsam ad proprium effe
ctū. ¶ Sed ista solutio licet sit rationabilis:tm̄ nō vide-
tur sufficere.quia posita causa totali ⁊ p̄sente passo sibi
potest sequi actio quocunq̄ alio circūscripto.nulla eñ
causa videtur posse suspendere actionem alicuius alte-
rius cause totalis nō suspēdēdo seu destruendo p̄ncipiū
illius actionis.sed prima causa potest suspendere actio
nem cuiuscūq̄ cause secunde p̄nte sibi passo:vt patet de
igne trium puerorum:ergo nulla causa secūda est suffi-
ciens causa nec totalis alicuius effectus. ¶ Confirma
tur.quia deum actionē secūde cause suspendere non vi
detur esse aliud q̄ ipsum illi non coagere. Sed si causa
secūda esset totaliter causa alicuius effectus sibi possi
bilis: ꝑ hoc ꝙ deus non coageret cause secūde nō suspē
deret eius actionem:cum ad causam totalē nō sit neces
saria causa alia.quare ⁊c. ¶ Sed nec istud videt̄ suffice
re.negaret̄ enim assumptū:⁊ diceretur ꝙ actio secūde
cause non per hoc suspenditur a prima causa quia ipsa
non coagit illi: cum nec hoc necessario sit ponendū:sed
per hoc: q: ipse deus vult causam secundam non agere
ad effectum sibi possibilem ꝑ seipsam sine p̄ia coagen-
te:non tamen sine ip̄a eam agere permittēte.quare ⁊c.

¶Preterea secūdo ad conclusionem p̄dictam arguit̄ sic ex parte dependentie. a quo aliquid depēdet in fieri ꝛ in esse/ab illo causat̄. sꝫ omis effect⁹ cuiuscūq; cause secūde depēdet a deo isto duplici mō. nec ei pōt esse nec fieri sine ipso. ergo ꝛc. ¶Confirmat̄. qꝛ cessante depēdētia alicui⁹ ad illud a quo immediate depēdet/cessat depēdentia eiusdem ad illud a quo illo priori mediāte depēdet. sed si effectus cause secūde non est immediate effectiue nisi ab ip̄a secunda causa/non dependet a prima nisi mediante secunda. ergo cessante depēdentia ignis geniti ad generantē/cessat ꝛ ad deum. hoc autem est falsum. qꝛ ignis genitus non depēdet a generante/nisi ī fieri. a prima aūt causa depēdet tam in fieri q̄ in esse. ergo ꝛc. ¶Confirmatur. quia nō p̄nt esse idem necessaria dependentia ꝛ contingens. Sed omnis dependentia effectus ad secūdā causam est contingēs: ad primā autem necessaria. ergo ꝛc. ¶Sed nec ista videntur demonstratiue concludere. omnia etiam innitunt̄ vni fundamēto/ vꝫ ꝙ terminus depēdētie sit causa fundamēti depēdentis ad ipsum. hoc autē non videtur esse p se notum: nec etiā forte verū. Qd̄ apparet. ¶Primo. qꝛ secundū multos vnio nature humane cū verbo est q̄dam dependentia ipsius nature assumpte cui⁹ terminus est tm̄ verbuꝫ qd̄ tn̄ nec ipsius nature assumpte nec ei⁹ depēdētie est magis q̄ pater ꝛ sp̄us sctūs principiū p̄ductiuū: cū trinitatis opera ad extra sint totaliter indiuisa. quare ꝛc. ¶Secūdo. qꝛ notitia intuitiua scd̄m aliquos sic dependet a suo obiecto ꝙ non potest existere sine ipso: cum tamen ex hoc non sequatur scd̄m ipsos ꝙ obiectum ipsum sit talis notitie principium p̄ductiuum. ¶Tertio quia relatio dependet a termino non tm̄ a fundamento cū tn̄ scd̄m cōmuniter loquentes fundamētū tm̄ sit eius principium effectiuum. omne etiam accidens depēdet a suo subiecto: cum tamen non qd̄cunq; subiectū sit oīs accidētis ab ipso dependentis principium effectiuū. Et ita in proposito diceret̄ ꝙ licet qd̄libet ens ꝯtingens ꝛ p consequēs oīa causa secunda ꝛ eius effectus sit dependens a prima causa/ex hoc non videtur euidenter sequi ꝙ ipsa prima causa ꝯcurrat necessario effectiue ad oīa p̄ducendū. q̄re ꝛc. ¶Confirmatur. quia licet oīs causa secūda dependeat a prima necessario in agendo: non tamen habetur an dependeat ab ipsa tanq̄ a determināte eā nūc ad istū effectū nūc ad alium p̄ducendū: an tanq̄ ab illo qd̄ est necessariū ad agendum ꝛ effectuꝫ secū partialiter p̄ducēdum. quare ꝛc. ¶Preterea tertio ad ꝯclusionem principalem arguitur ex parte contingētie. qm̄ ad omnem effectum contingenter causatū oportet concurrere aliquā causam contingenter causanteꝫ. nec enim a causa causante necessario effectus prouenit contingenter. sed omnes effectus vniuersi contingēter causantur non necessario. ergo ꝛc. Sed talis causa non potest poni alia q̄ prima. ergo ꝛc. ¶Confirmatur. quia nulla causa potest impedire actionem alterius nisi subtrahendo ipsi aliquid necessarium ad agendum. sed prima causa potest impedire actionem omnis cause secunde: non causando in ipsa aliquid actioni repugnās: nec subtrahendo ei aliquid illi intrinsecū conueniens. ergo hoc habet facere subtrahēdo aliquid illi extrinsecū: qd̄ non est aliud q̄ velle suum illi necessarium ad agenduꝫ. quare ꝛc. ¶Preterea. quia deus immediate vult causam aliquam secūdam/ideo causat eam. sed eque immediate vult eius omnem effectum. ergo ꝛc.

Sed nec ista videtur cōcludere. Ad primum enim quādo dicit̄ ꝙ a causa necessario agēte nullus effectus prouenit cōtingenter: diceretur ꝙ hoc est verum de causa q̄ sic agit necessario ꝙ non potest impediri eius actio p aliquā aliam ꝯtingenter causantem ꝛ impedientem. Sed sic non est in proposito. qm̄ licet oīs causa secūda naturalis agat quantū est in se necessario in passo sibi proximo/qꝛ tamen ad hoc requirit̄ p̄missio prime cause ꝛ determinatio ad certum effectū: ip̄a autē prima causa sic permittit secūdam causam agere cōtingenter ꝙ potest non permittere nolendo eaꝫ agere: hīc est ꝙ omnis secunda causa dicitur agere contingenter. quare ꝛc. ¶Ad secundum cōsimilit̄ diceretur/vꝫ ꝙ licet velle diuinum sit ad actum cuiuslibet cause secunde necessarium p̄missiue/nō tamen effectiue. ¶Ad tertiuꝫ consimiliter est dicēdū/vꝫ ꝙ licet deus eque immediate velit effectū quemlibet sicut eius causam: non tn̄ consimiliter. qꝛ causaꝫ potest velle fieri a seipso immediate effectum autem a scd̄a causa non a se efficiente: sed tm̄ nō p̄mittente. quare ꝛc. ¶Sed cōtra. qꝛ ad productionem alicuius effectus nihil est necessariū nisi qd̄ est causa eius in aliquo genere cause. sed prima causa est necessaria ad productionē cuiuscunq; effect⁹ possibilis cuicunq; cause secunde: cum nulla cā scd̄a vt concedis possit agere sine ipsa saltem permittente: nec causa naturalis sine ipsa determināte. ergo oportet ipsaꝫ ꝯcedere eē causam omnium possibilium nō alterius generis q̄ efficientis ꝛ finalis. ergo ꝛc. ¶Confirmatur. quia aut diuina permissio qua causa secūda p̄mittitur agere ad effectum/aliquid facit ꝛ cooperat̄ cause secunde ad eū: aut nihil. Sed non potest poni secunduꝫ: qꝛ non existēte illo qd̄ non facit aliquid ad aliquem producibilem effectuꝫ nec cooperatur cause secunde ad ipsum: non p̄pter hoc minus potest causa secunda agere ad effectum. sed deo nolente siue non permittente nulla causa secūda potest in aliquem effectum sibi debitū: deo aūt p̄mittente pōt. ergo hm̄oi diuina p̄missio aliquid cuilibet cause secūde cooperatur ad omnē effectū suū: qd̄ est p̄positū. ¶Preterea. quia sicut gubernatoris p̄sentia dicitur esse causa salutis/ꝛ absentia piclitationis: ita oē illud arguitur esse cā aliq̄d faciens ad effectū/cuius substractio cōceditur esse impediens ipsum. sed constat ꝙ substractio diuine p̄missionis impedit oēm possibilem effectū. ergo ipsa aliquid cooperatur et facit ad ipsum. sed nō potest ad eū aliter cooperari q̄ per modum agētis ꝛ finis. ergo ꝛc. ¶Confirmatur. quia sicut ꝙ aliquid sit causa alicuius solum a posteriori arguitur/vꝫ qꝛ vnum ad alterum sequi videtur: ita aliquid necessario oportere ꝯcurrere ad effectū aliquē p̄ducendum vt aliquam eius causam/non potest ex alio argui/nisi quia scitur nunq̄ illd̄ posse fieri sine alio concurrēte. omne ergo illud sine quo aliquid nō potest fieri/ꝛ quo posito ē possibile/oportet ꝯcedere esse ipsius aliquā causam necessariam ad ip̄m causaliter p̄ducendum. sed sine prima causa volente vl̄ permittente impossibile est secūdā ad aliquē agere effectum. ḡ oportet primam esse cuiuscunq; effectus aliquā causam: ꝛ ꝯstat ꝙ nō aliam q̄ finalē ꝛ efficiētē. ergo ꝛc. ¶Ex his apparet: ꝙ non valēt solutiōes date superius ad aliquas rationes. In quibus solutionibus dicebat̄: ꝙ licet rōnes cōcluderēt primā causam esse necessariaꝫ ad p̄ductionē cuiuscunq; effect⁹ cuiuslibet secunde cause/tanq̄ p̄mittentē agere ipsam causam secundā/ꝛ etiā tanq̄ determinātē causaꝫ naturalit̄ agentē se determinare non valētē nūc ad vnū effectū/puta ignē/nūc ad aliū p̄ducendū: nō tn̄ tanq̄ cause secunde ad effectū ip̄m aliquid necessario coagentē. qm̄ vt dictū est si diuina p̄missio vel determinatio nihil effectiue faceret nec scd̄e cause coageret ad effectū: non magis prima causa permittente ꝛ determinante q̄ nō p̄mittente nec determinante secūda causa posset agere ad aliquem effectū: cū ad effectū nō sit necessariū simpliciter aliquid qd̄ nō est ipsius

aliquo modo causa. ergo cū diuina permissio ponat̄ necessaria ad oēm effectum cuiuscūq; cause secūde: ꝛ diuina determinatio ad effectū cause scd̄e agentis naturaliter p̄ducendum: ꝛ nec diuina p̄missio nec determinatio possit poni alia cā q̄ efficiens ꝛ finalis: p ꝯn̄s sequitur p̄positū/vꝫ ꝙ ꝯcedens p̄mam causaꝫ esse ad p̄ducēdū quēcūq; effectū cause secūde necessariā vt p̄mittentē vl̄ vt determinātē: habet ꝯsequenter etiā ꝯcedere ipsam esse necessariā vt agentem. quare ꝛc. ¶Cōfirmatur. qꝛ ex nullo alio (vt dictū est) arguit̄ aliquid esse causam effectiuā alicuius/nisi quia ad ipsum illud ponitur ꝛ non ponitur sine illo. si em̄ ad ignem esse per se tm̄ nō posset sequi ignis in passo disposito sine aqua concurrente cū eo/nō magis sciremus ignē esse causam ignis effectiuā q̄ aquam: cū ignē esse causam ignis nesciamus ex aliquo/nisi quia ad vnū ignem aliū sequi videmus. sed cōstat cuilibet catholico ad nullā cām secūdam positā sine p̄ma volēte seu p̄mittente ꝛ determināte cām ipsam scd̄am se determinare nō valētē/aliquē posse sequi effectum. p hoc aūt/vꝫ primaꝫ cām velle seu p̄mittere secūdam causam agere vel ipsam ad agendum determinare/non est aliud intelligendū q̄ ipsam cum ea agere ad effectum. si em̄ alio modo q̄ vt cā efficiens attingendo effectū aliquid qd̄ non est cā materialis nec formalis esset necessarium ad effectum ipsuꝫ aliquem p̄ducenduꝫ nunq̄ possemus scire nec p̄bare ignē esse causam alterius ignis: nec aliquā causam effectiuā. nec em̄ ex alio p̄bat̄/nisi quia vno igne passo p̄sente alius in ipso passo seq̄tur. Sed si alio modo ignē oporteret ad p̄ducēdū aliū ignē ꝯcurrere q̄ vt cām efficiētē: ex illo n̄ magis p̄baret̄ ignem esse causam ignis p̄ductiuam q̄ aquaꝫ. hoc autem est falsum. qꝛ tūc nulla nobis remaneret via ad sciēdum nec p̄bandū aliquid esse causaꝫ alterius effectiuā ergo ꝛc. ¶Ex his videt̄ ꝙ rationes facte superius ex parte depēdētie ꝛ contingentie effectuū omniū aliqualiter concludūt: nec solutiones date ad ipsas vident̄ esse sufficiētes. omnino em̄ videtur improbabile dicere ꝙ effectus aliquis necessario depēdeat tam in fieri q̄ in esse ab illo qd̄ nō ē ei⁹ causa in aliquo genere cause. alias vt dictū est nunq̄ cognosci poterit nec p̄bari aliquid esse causam alicuius alterius effectiuā nisi solū ex hoc sciatur. quia ab ipso dependet in fieri: cū ip̄o posito illd̄ fiat ꝛ non posito nō fiat. sed ꝯstat oē possibile a prima causa dependere tā in fieri q̄ in esse: cū ipsa volēte fiat ꝛ factū maneat: ꝛ nolēte nō fiat vel si est factuꝫ nō maneat. ergo ꝛc. ¶Consimiliter arguit̄ ex parte contingētie effect⁹ qm̄ nullus effectus potest dici fieri cōtingēter propter ꝯtingētiā ipsi⁹ qd̄ non est eius aliqua causa in aliq̄ gn̄e cause. sed omnis effectus oīm secūdarū causaruꝫ fuit cōtingēter productus. ergo illud ratione cuius fuit coruꝫ p̄ductio sic ꝯtingens/fuit ipsoꝝ ꝛ est necessaria aliquo modo cā. sed hoc nō est aliud q̄ prima cā ꝯtingenter nō necessario effectū volēs ꝛ determinās sic fiendū. ḡ ipsa est omnis effect⁹ possibilis cā. ꝛ cōstat ꝙ non alia q̄ efficiens ꝛ finalis. ergo ꝛc.

Nec valent illa quę contra ista argumēta ex parte depēdētie ꝛ ꝯtingētie effectuuꝫ superius sunt obiecta. ¶Ad illd̄ em̄ qd̄ obijcit̄ de vniōe hypostatica nature assumpte/apparet ꝙ nō ꝯcludit. Primo. qꝛ falsum supponit qm̄ dicit ꝙ talis vnio sit depēdētia. nullius em̄ creature ē depēdētia necessaria ī fieri nec ī esse nisi ad trinum ꝛ vnū deum. Secundo. qꝛ esto ꝙ esset depēdētia/non sequit̄ aliquid contra p̄positū. qꝛ eius terminus q̄ est dei filius est cā ip̄a/vꝫ nature dependētis ꝛ etiā depēdentie eius: supposito ꝙ talis depēdentia sit forma aliqua p se vna ab extremis distincta: qd̄ reputo tn̄ falsum. quare ꝛc. ¶Ad secūduꝫ qd̄ obijcit̄ de notitia ītuitiua: potest dici ꝙ similit̄ dupliciter deficit. Primo. quia falsuꝫ accipit qm̄ dicit ꝙ sic depēdet necessario ab obiecto ꝙ nō pōt existere sine ipso: cum qd̄cūq; realiter distinctoꝝ possit existere sine alio. Scd̄o. qꝛ etiam forte non est verū vel saltē p se notum nec ex p se notis demōstrabile aliud qd̄ addit̄/vꝫ ꝙ ipsum obiectū non sit notitie intuitiue principiū p̄ductiuū. quare ꝛc. ¶Ad tertium qm̄ arguitur de relatione ꝛ termino ꝛ de accidente ꝛ de subiecto/apparet ꝙ similit̄ nō concludit. qꝛ nec relatio dependet simpliciter necessario a termino: nec ēt a fundamēto: cū possit sine vtroq; existere: supposito ꝙ ab vtroq; realit̄ distinguat̄. Et ita esto ꝙ depēdeat nō ē inconueniēs ꝯcedere: immo videt̄ probabiliter cōcedēdū tam terminū q̄ fundamētū eē eius principiū productiuū: supposito (qd̄ tn̄ falsū reputo) relationē eē formā aliquā mediam distinctā realiter ab extremis. De accidente etiam quocunq; ad subiectum comparato consimiliter est dicēdū/vꝫ ꝙ non simpliciter depēdet necessario ab eo: cū possit existere sine eo. q̄re ꝛc. ¶Ad cōfirmationem illam qm̄ dicitur ꝙ licet omnis causa depēdeat a prima necessario ī agendo/nō tn̄ habet̄ an depēdeat ab ipsa vt a determināte vel vt ab agēte/apparet ex dictis ꝙ nō valꝫ. qm̄ nisi p̄ria cā vt determinans faceret vel coageret ad effectū non eēt necessaria etiā isto mō ad ip̄ꝫ p̄ducēdū. quare ꝛc. ¶Ad illa alia q̄ ex parte ꝯtingentie sunt arguta. Ad p̄mū qm̄ dicit̄ ꝙ illa maior assumpta est vera de causa sic agente necessario ꝙ non pōt impediri eius actio: cuius contrariū est in proposito: cū nulla secunda causa possit agere/nisi p̄mittēte prima: apparet ex p̄dictis ꝙ nō valꝫ ista solutio. qm̄ prima causa p̄mittēs nō esset ad effectū necessaria/nisi ad ipsum p̄ducēdū aliquid faceret: vt superi⁹ est deductum. quare ꝛc. ¶Ad secundū apparet consilr̄ ꝙ non valet. ¶Ad tertiū qm̄ dicitur ꝙ de⁹ potest velle aliquē effectū fieri nō a se/sed ab alio effectiue: dico ꝙ nō est verum. qm̄ aut deū velle effectū fieri ab alio est necessariū ad effectū ip̄m fiēdū: aut non. sed nō potest poni secūdū qꝛ tūc deo nō volēte vel nō p̄mittente ipsum fieri posset fieri. cuius ꝯtrarium p̄supponit̄. ergo relinquit̄ primuꝫ qd̄ est p̄positum. qm̄ deū velle effectum fieri ab alio: nō potest esse necessariū ad ip̄m fiēdū/nisi sit vt aliqua causa eius: ꝛ nō vt cā alia q̄ effectiua. ergo ꝛc. ¶Ex hoc seq̄tur ꝙ falsum accipit̄ qm̄ dr̄ ꝙ de⁹ potest velle effectum fieri nō a se effectiue sed ab alio/puta a secunda cā. qm̄ deus non potest velle aliquid fieri ab aliquo sine illo vel nō ab illo sine quo illud impossibile est fieri. sed sine ipso deo agente nullus effectus potest fieri ab aliqua secunda causa. Et qm̄ dicit̄ ꝙ imo potest fieri ipso p̄mittente licet nō agēte: apparet ꝙ n̄ valꝫ qꝛ vt dictū est ex q̄ sine deo p̄mittēte nō pōt aliquid fieri/idem est dicere deū p̄mittere aliq̄d fieri siue velle: ꝛ ip̄m agere ad hoc ꝙ hoc fiat. nisi em̄ eius p̄missio seu volitio esset ipsius effect⁹ actio p̄ductiua: nō esset necessaria ad effectū aliquē p̄ducēdū. quare ꝛc. ¶Ex p̄dictis oībus videt̄ corollarie posse concludi: ꝙ euidēti⁹ p̄bari pōt p̄mā cām eē necessariā vt coagētē secūde cause ad oēm effectū ipsi possibilem: q̄ ꝙ aliqd̄ ens creatū sit alicuius alteri⁹ principiū productiuum. ¶Hoc apparet. qm̄ vt dictum est taꝫ hic q̄ alibi plixius/nullum ens creatum scitur nec probat̄ esse principium alicuius alteri⁹ p̄ductiuū/nisi a posteriori tm̄/vꝫ ex hoc quia ad ipsum sequitur alterū. Sicut ideo solum scitur ꝙ ignis est productiu⁹ ignis ꝛ nō aque quia videmus ꝙ ad ignem vnum sequitur ali⁹ et non aqua. sed constat ꝙ ad nullam causam secundaꝫ sequi potest effectus aliquis sine prima permittente: ꝛ p consequens coagente: vt superi⁹ est deductum. Ad pri-

mam autem causam potest sequi omnis effectus possi-
bilis oī scda causa circūscripta. ¶ Ex his pōt argui ad
ꝓpositū sic in forma. magis potest argui ꝛ cognosci illō
esse necessariū ad ꝓducendū effectum sine quo impossi
bile est ꝓduci ipm ꝙ illud sine quo pōt produci. sed sine
prima causa impossibile est aliquid ꝓduci. sine omi au
tem secūda causa omne possibile est producibile a pri-
ma. ergo euidentius est pmam causaꝫ esse necessariā ad oē
ens possibile ꝓducendum ꝙ aliquod ens creatū ad ali
quod particulare. sed prima causa non potest esse neces
saria ad tale aliquod ꝓducendum/nisi vt eius pricipiū
ꝓductiuum. ergo ꝛc. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum: vbi sunt tan
genda ꝛ soluenda multa q̄ arguuntur contra pdicta: ar
guitur primo sic. omnis causa effectum aliquem non
partialiter sed totaliter ꝯtinens in virtute pōt ipsum ī
esse ponere ꝑ se solam. sed cause secūde omnes tam vni
uoce ꝙ equiuoce sunt hmōi. Hoc ꝓbatur. qm̄ ꝙ effect⁹
contētus virtualr̄ in causa nō ꝯtineatur totaliter/ sed
partialiter: hoc est ꝓpter excessum pfectionis effectus:
q̄ vcꝫ est pfectior sua causa. sed cause equiuoce saltem
multe sunt pfectiores suis effectib⁹. causa aūt vniuoca
est eque pfecta sicut ignis generans cū genito. ergo ꝛc.
¶ Confirmat̄ ista ratio multipliciter. Primo. q̄ cause
sufficienti ad effectum aliquem ꝓducendū ꝑ se non est
necessariū aliam addere coagentē. sed cā secūda tā vni
uoca ꝙ equiuoca est pfecte sufficiēs ad effectum sibi de
bitū ꝓducendum. ergo ꝛc. ¶ Secūdo. q̄ natura creata nō
est vilificanda sed dignificanda. sed ponere eam nihil
ꝑ se posse agere/est ipsam vilificare: ponere autē ipsam
esse effectus alicuius sibi debiti totaliter ꝓductiuā est
ipsaꝫ extollere: nec hoc apparet impossibile imo rōna-
bile. ergo ꝛc. ¶ Tertio. q̄ nō est ponēda pluralitas vbi
nulla cogit necessitas. sed nō videt̄ aliqua necessitas po
nere primam causam insimul cū secunda oportere age
re ad omnem effectū secūde cause possibilem ꝓducēdū.
ergo ꝛc. ¶ Quarto. q̄ impossibile est eiusdem esse plu-
res causas totales in eodē gn̄e cause. sed si primā cām
insimul cū secunda oporteret cōcurrere ad oēm effectū
possibilem ꝓducendū/hoc necessario sequeret̄. ergo ꝛc.
¶ Preterea secundo arguit̄ sic. omnis sciētia est de ne-
cessarijs ꝛ de impossibilibus aliter se habere. sed hoc nō
poterit esse verū si ponatur ꝙ prima causa coagit secun
dā ad omnē eius effectum. qm̄ hoc supposito/nullus effe
ctus erit necessarius/ sed ꝯtingēs: cū prima causa ꝯtin
gēter nō necessario cause scde alicui sit coagēs. ergo ꝛc.
¶ Confirmat̄. q̄ cū pma cā ꝯcurrat ad oēm effectū cō-
tīgēter ad quē ꝯcurrit: ꝑ ꝯn̄s seq̄ret̄/si ad oēꝫ ꝯcurreret
ꝙ intellectus creatus posset habere actū intelligēdi ne
cessariū pmissarū ꝯclusione non intellecta/ deo vcꝫ co-
agente sibi ad act⁹ intelligēdi pmissas ꝛ nō ad actū itel
ligendi ꝯclusionē. hoc aūt videt̄ eē impossibile. ergo ꝛc.
¶ Preterea arguitur ꝯtra quoddā dictū superi⁹/vcꝫ ꝙ
cā scda indiget pma cā determināte ipsam nūc ad vnū
effectū nunc ad aliū ꝓducendum: primo de cā naturalī.
qm̄ causa ex se determinata ad agēdū non indiget aliq̄
alio ipsam determināte. sed omne agens naturale crea
tū est ex se determinatū ad agēdū: sic ꝙ nō pōt ex se non
agere pſente sibi passo. ergo ꝛc. ¶ Scdo arguit̄ de cau
sa libera. qm̄ agēs potēs se determinare ad agēdū non
indiget determinari ab alio. sed oē agēs liberū pōt de-
terminare ad agēdū seipm. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmat̄. q̄ si pma
cā determinat cāꝫ scdaꝫ/liberā vcꝫ volūtatē ad agēdū:
aut determinat eā ad vtrūq; oppositoꝝ aut ad neutruꝫ
aut ad alterū tm̄. sed non potest poni primuꝫ nec secun
dū: q̄ cū volūtas possit in oē illud ad qd̄ est determi-
ta a pma cā: ꝛ nō in aliqd̄ alterū vt supponitur: ꝑ ꝯn̄s se
queret̄ ꝙ posset in vtrūq; oppositoꝝ si ad vtrūq; eēt de-
terminata: vel ꝙ non in aliquod si ad nullū esset deter-
minata. quoꝝ vtrūq; cōstat esse falsum. ergo reliquit̄ tertiū
vcꝫ ꝙ sit determinata tm̄ ad alterū. ꝙ si sic: tūc arguit̄
q̄ aut ipsa sic determinata pōt non sequi hmōi determi
nationē: aut necessario sequit̄ ipam. si ponat̄ primū/seq̄
tur ꝙ ꝑ talem determinationem non sit sufficienter de-
terminata. non videt̄ etiaꝫ ad quid hoc supposito talis
determinatio sit ponenda. si aūt ponatur secūdum tol-
lit̄ oīs libertas volūtatis: qd̄ est incōueniēs manifestū.
ergo ꝛc. ¶ Preterea si volūtas creata ꝛ increata agit
ad eundem effectum: aut increata agit prius natura ꝙ
creata: aut ecōuerso: aut vtraq; agit sil' natura. Si pri
mū: cū volūtas nō possit agere nisi ad illud ad qd̄ agit
increata: vt supponit̄: ꝛ increata tm̄ agit ad vnuꝫ oppo
sitoꝝ: ꝑ ꝯn̄s sequit̄ ꝙ voluntas creata non poterit in al
terum. ꝛ ita tollitur eius libertas. Si aūt detur secūduꝫ
cū prius natura non depēdeat a posteriori: ꝑ ꝯn̄s sequi
tur ꝙ creata non depēdeat ab increata: qd̄ est ꝓpositū
Si aūt ponat̄ tertiū: tūc sequit̄ similiter illud ideꝫ/vcꝫ
ꝙ creata non magis depēdeat ab increata in agēdo ꝙ
ecōuerso. ꝯcurrētiū em̄ absq; aliq̄ ordine ad aliquē effe
ctum non magis actio vnius depēdet ab alio ꝙ ecōuer
so. ergo ꝛc. ¶ Confirmat̄. q̄ si volūtas increata ꝛ creata cō
currunt ad eūdē actum: aut increata coagit create: aut
ecōuerso: aut neutra coagit alteri: sed vtraq; agit ex se.
Si det̄ pmum: sequit̄ ꝙ actio volūtatis diuine sit prior
actione volūtatis create: ꝛ cū creata nō possit agere/ni
si ad illud ad qd̄ agit increata: q̄ tm̄ agit ad vnuꝫ oppo
sitoꝝ: ꝑ ꝯn̄s creata non poterit in alterū. ꝛ ita tollitur
ei⁹ libertas. Si aūt det̄ scdm. ergo actio volūtatis crea
te est prior actione voluntatis diuine: ꝛ ab ipsa ꝑ conse-
quens indepēdēs: qd̄ est ꝓpositum/vcꝫ ꝙ ad effectū ꝓ
ducendū scde cause non est necessaria actio prime cause
Idē sequit̄ si ponat̄ tertiuꝫ/licet ipsum nō videat̄ ponē
duꝫ: q̄ tūc pma ꝛ scda cā ꝯcurrēt absq; aliq̄ ordie ad ef
fectum: qd̄ nō videt̄ conueniēter dictuꝫ. quare ꝛc. ¶ Cō
firmat̄ etiā vltimo auctoritate sacre scripture. dr̄ eī Ec
cle. xv. ꝙ de⁹ constituit hoiem ab initio ꝛ reliq̄t eum in
manu cōsilij sui. sed nisi hō posset ex se eligere qd̄ vellet
sine aliqua cā pria ipsuꝫ determināte nō eēt in manu cō
silij sui: sꝫ tm̄ cause ipm determinātis ad alterū opposi
toꝝ. ergo ꝛc. ¶ Hec est etiā opinio ꝛ snīa Ansel. dicētis in li
bro de concor. p̄. ꝛ gra. ꝙ de⁹ facit oēs res ꝛ actiones ea
rum: ex eo ꝙ facit res ipsas in quibus fiūt ꝛ a quibus ꝛ
per quas fiunt.

Ad ista per ordinem. Ad primum dicē
dum ꝙ causam ꝯtinere effectum totaliter/ potest intel
ligi dupliciter. Vno modo, q̄ continet ipm totum: sic i-
telligēdo ꝙ effectus scdm se totus est a causa. Alio mō
quia continet ipsum totum ꝛ totaliter: sic intelligendo
ꝙ totus effectus potest esse ab ipsa quacūq; alia circū-
scripta. Et qd̄ isto mō ꝯtiet ī virtute effectū totalr̄/pōt
vtiq; ipm in esse ponere ꝑ se solū. sꝫ tūc minor sub maio-
re sic intellecta assumpta est falsa. nulla em̄ cā scda ꝯti-
net effectū in virtute totalr̄ isto mō: sed tm̄ pmo modo.
¶ Et qm̄ ꝓbat̄ per maiorē pfectionē cārū: dicēdū ꝙ nec
effectū ꝯtineri virtualr̄ totaliter in cā scda nec ꝑtialr̄
pōt argui ex ei⁹ pfectiōe maiori: cū multa iperfectiora
sint multis perfectioribus actiuiora. Sed tm̄ ex hoc ar
guit̄ ꝙ effect⁹ in aliquo virtualr̄ ꝯtinet̄/q̄ ad ipsuꝫ se-
quit̄. ꝙ totalr̄ ꝯtinet̄: q̄ ad ipm sequit̄ oī alio circūscri
pto. Et ꝑ ꝯtrariuꝫ ab illo tm̄ ꝑtialr̄ arguit̄ ꝯtineri a q̄
nō pōt fieri sine alio ꝯcurrēte. Sed in ꝓposito vt ꝓbatū
est/nullus pōt fieri ab aliqua cā scda sine pria secū cau-

saliter ꝯcurrente. ergo ꝛc. ¶ Ad ꝯfirmationē primaꝫ negā
dū est illud assumptū: qm̄ dr̄ ꝙ cā scda est sufficiens ꝑ se
ad effectū sibi debitū ꝓducēdū. hoc em̄ ē falsum. ꝛ petit
euidenter principiū sicut ꝛ pcedens rō: qm̄ dicit ꝙ causa
scda ꝯtinet effectum totaliter in virtute. cū effectū cōti
nere sic totaliter/vt rō habꝫ accipe si ꝯcludit/nō sit aliq̄
ꝙ cām effectū ipm posse ꝓducere ꝑ se sine cā alia ꝯcur-
rente. nec sequit̄: cā est pfectior ꝙ effectus: ergo est sufficiēs
ad ipm ꝓducendū. esto em̄ ꝙ impfectius nō sit sufficiēs
ad ꝓducēdū pfecti⁹: nō tm̄ ex hoc sequit̄ ꝙ oē pfectius
sit impfectioris sufficiens principium ꝓductiuū totale
nec etiā partiale. sed illius tm̄ arguit̄ esse pricipiū ꝑtia-
le qd̄ ad ipsum cū alio coagēte secuꝫ positum seq̄t̄. illi⁹
vero totale qd̄ ad ipm sequit̄ oī causa agēte alia circū-
scripta. sꝫ nō sic est in ꝓposito de aliqua cā scda ꝛ de effe
ctu ipi debito. ergo ꝛc. ¶ Ad scdam concedo ꝙ cā scda vel
natura creata nō est vilificāda plus ꝙ oporteat: nec tm̄
est dignificāda vltra ꝙ dignificari debeat. sed dicere ip
sam esse in agendo a pma cā simplicit̄ indepēdētē/ ē ip
sam vltra ꝙ sit possibile dignificare: immo est ipsaꝫ q̄si
deificare: cū solus de⁹ sit ꝛ ī agēdo ꝛ ī essendo ab oī cau
sa alia idepēdēs. ergo ꝛc. ¶ Ad tertiā ꝯcedo maiorē. sꝫ tūc
dico ꝙ minor ē falsa. hic em̄ est cogēs ꝛ euidēs necessi-
tas ponere pmā cām ad oēm cause scde effectū ꝓducē
dū esse necessariā: cū sine ipsa agēte nihil possit fieri: vt
in pcedētib⁹ est ꝓbatū. quare ꝛc. ¶ Ad quartā qm̄ dr̄ ꝙ
eiusdē non possunt esse plures cause totales: Respōdeo
ꝙ dupliciter pōt intelligi aliqd esse alicui⁹ effect⁹ cām
totalem. Vno mō in ordine ad effectū. q̄ vcꝫ totus effe-
ctus nō aliqd tm̄ est ab ipsa cā. Alio mō vt totalitas di
cat̄ de vna cā in ordine ad aliaꝫ. q̄ vcꝫ sic cā est totalis
toti⁹ effectus ꝙ ad ipm ꝓducēdū nulla alia cā est neces
saria. Tūc dico ꝙ illa maior assumpta ē vera accipiēdo
cām totalē scdo mō: illaꝫ vcꝫ a qua pōt esse totus effe-
ctus oī cā alia circūscripta. q̄ nulla cā pōt esse hoc mō
totalis alicuius effect⁹ nisi de⁹. Nō aūt est vera de cā to
tali primo mō sumpta. immo isto mō non possunt esse
alicuius eiusdē effect⁹ plures cause effectiue quin q̄li-
bet sit totalis. qm̄ aut ille effectus est idiuisibilis aut di-
uisibilis ex plurib⁹ distinctis constitutus. si indiuisibi-
lis: ergo a nulla cā pōt fieri nisi tot⁹. ꝛ ita quot sunt cause ef
ficiētes ad eū ꝓducēdū ꝯcurrētes/tot sunt eius cause
totales isto mō. q̄ vcꝫ a qualibet est totus effect⁹. si aūt
sit effectus diuisibilis: aut scdm oēs suas partes est a q̄
libet cā: aut scdm vnā partē ab vna: ꝛ scdm aliā ab alia
si primum: ergo totus effectus est a qualibet cā: ꝛ ꝑ ꝯn̄s q̄-
libet ē totalis. si aūt ponat̄ scdm/vcꝫ ꝙ vna pars sit ab
vna cā ꝛ alia ab altera: ergo nō sunt plures cause eiusdē
effectus: sed vna vni⁹ ꝛ altera alterius: cuius contrariū
supponitur. quare ꝛc.

Sed hic sunt duo dubia. Primū est: quō
vn⁹ ꝛ idē effectus tot⁹ pōt esse a quolibet plurium reali
ter distinctoꝝ. ¶ Scdm: cū oēs cause plures efficiētes
ad eūdē effectū numero ꝯcurrētes dicant̄ ꝑtiales: quō
respectu eiusdē effect⁹ q̄libet earū dr̄ totalis: cū idē nō
videat̄ posse esse partiale insimul ꝛ totale. ¶ Ad pmū
dico ꝙ licet idē numero nō possit esse actu in plurib⁹ nu
mero distinctis formalr̄ saltē naturaliter: nullū tm̄ est in
cōueniēs idē numero esse in plurib⁹ virtualr̄. sed effe-
ctus nō pfuit ī aliqua causarū a qb⁹ ꝓducit̄/ formalr̄:
sed tm̄ virtualr̄. nō est aūt incōueniēs plura esse eiusdē
virtualiter ꝯtentiua. qd̄ a posteriori arguim⁹/vcꝫ quia
videm⁹ eūdē effectū fieri a plurib⁹ nō ab aliquo tm̄ illo
rū: nihil aūt fit ab aliquo nisi qd̄ virtualiter ꝯtinet̄ ī ipo
cū nec aliqd aliō virtualr̄ ꝯtinē sit aliō ꝙ idipꝫ posse
ꝓducere. ergo ꝛc. ¶ Ad tertiū dicēdū ꝙ nō ē icōueniēs
idem dici totale vno mō ꝛ ꝑtiale alio mō: sicut ē in ꝓpo
sito de plurib⁹ causis efficientib⁹ ad eūdē effectū ꝯcur-
rētib⁹. tales em̄ dicunt̄ totales q̄ a qualibet est totus
effect⁹: ꝛ cū hoc q̄libet dr̄ partialis q̄ neutra sufficit si-
ne alia ad effectū. vel esto ꝙ sufficeret sicut pma cā agēs
cū scda sufficeret sine ipsa: tm̄ de facto effect⁹ ipe nō tm̄
est ab ipa: sꝫ ēt ab alia. Et iō q̄libꝫ dr̄ ꝑtialis solū ex hoc
q̄ a neutra tm̄ sine alia est effect⁹. Ex q̄ seq̄t̄: ꝙ nulla cā
scda sed tm̄ pma possit dici cā totalis isto mō. sola enim
pma est a qua pōt eē oē possibile oī cā alia circūscripta.
quare ꝛc. ¶ Ad scdam rōnē qm̄ dr̄ ꝙ oīs scīa est de neces
sarijs/concedo sane intelligēdo. sed tm̄ nego qd̄ assumit̄
in minore. nec valet eius ꝓbatio. qm̄ siue pmā cāꝫ opor
teat scde cause ad effectuꝫ coagere/siue nō: ꝯstat omnē
effectū esse ꝯtingētē nō necessariū: nec necessario sed cō
tingēter ꝓductū. sicut em̄ nullū necessariū pōt ꝯtingen
ter: ita nec aliqd possibile seu ꝯtingēs pōt necessario eē
ꝓductū. sed ꝯstat nullū aliud a deo esse necessariū: sꝫ pos
sibile ꝛ ꝯtingēs. ergo ꝛc. ¶ Ad ꝯfirmationē illā respon
det̄/ cōcedēdo qd̄ in ipsa infert̄/vcꝫ ꝙ pn̄t inesse actus
intelligendi vtrarūq; pmissarū sine actu intelligendi cō
clusionē elicitā ex pmissis: nec hoc ē aliqd inconueniēs
nec īpossibile: supposito vt supponit rō ꝙ actus intelli
gēdi pmissas sint alij ab actu intelligēdi ꝯclusionē ipaꝫ
elicitā ex pmissis: sicut ꝛ pmisse sunt alie a ꝯclusione ex
eis illata. ꝓpt̄ qd̄ pn̄t formari seu hēri ī mēte absq; aliq̄
ꝯclusiōe sequēte. q̄rūcūq; enī notitiarū siue cōplexarū si-
ue icōplexaꝝ realr̄ distictarū separi pōt vna ab alia. sꝫ p
misse sūt diuerse notitie ꝯplexe realr̄ tā īter se ꝙ etiā a
ꝯclusiōe sua. ergo ꝛc. ¶ Ad alia q̄ arguūt̄ ꝯ aliō dictū supi⁹
de determinatiōe prie cāe scde necessaria ad agēdū. Ad
pmū dicēdū ꝙ licet cā naturalis sit determīata ad agē
dū seu determinatū effectū in specie ꝓducēdū: vt ignis
ignem: nō tm̄ indiuiduū. ꝛ iō lꝫ ignis nō indigeat aliquo
determināte ipm ad ꝓducendū ignē: indiget tm̄ aliq̄ de
termināte ipm ad ꝓducēdū nūc istū ignē nūc aliū. nisi
em̄ aliqua cā sic determinaret ipm ad certū ꝛ determi-
natū indiuiduū ꝓducēdū: nō magis hic ignis ꝓduceret
nūc istū ignē ꝛ postea aliū a priori distinctū ꝙ ecōuerso
ꝛ ita vel vtrūq; simul ꝓduceret vel neutrū ꝓducere pos
set. Et ista pōt rō assignari quare eadē res corrupta nō
pōt naturalr̄ repari/vcꝫ q̄ nulla cā scda pōt agere nisi
ad effectū ad quē est a pma cā determinata. prima aūt
cā non determinat scdaꝫ nec coagere ipsi statuit ad ali
quē effectū corruptū eūdē numero reparādū. cū eī ignis
iste corrupt⁹ nō magis sit nihil nec īpossibilis postꝙ cor
rupt⁹ ꝙ fuerat anteꝙ esset ab alio igne ꝓduct⁹: ꝑ ꝯn̄s
ꝙ tūc ꝓduci naturalr̄ potuerit: ꝛ nō mō: hoc nō videtur
posse eē ex alio ꝙ ex pma cā scde nolēte coagere ad eū
dē effectuꝫ ī numero nisi semel. quare ꝛc. ¶ Ad scdm de
agēte libero: cōsilr̄ est dicēdū: ꝙ nec pōt se determinare
ad aliquē actū pmo magis ꝙ ad aliū ꝑ seipm. lꝫ em̄ vo-
luntas possit qdcunq; sibi pn̄tatū velle vel nolle: ꝙ tm̄ ꝯ
ipm obiectū intellectū eliciat nūc istū volendi vel nolē
di actū: ꝛ postea aliū a priori distinctū: magis ꝙ ecōuer
so: hoc nō pōt esse nisi a volūtate increata ipaꝫ determi
nāte ipsiq; coagēte nūc ad istū ꝛ postea ad aliū actum.
¶ Ad ꝯfirmationē dicēdū ꝙ pma cā determinat volū-
tatē creatā ad alterū oppositoꝝ determinatiōe de ineē
tm̄: nō aūt de possibili: imo vt sic est indeterminata. Et
iō lꝫ de iesse sit ad alterū tm̄ determinata: nō tm̄ necessi
tata: cū maneat de possibili ideterminata. ꝓpt̄ qd̄ pōt
in illud ad qd̄ nō est determinata. pōt dico de possibili:
nō tm̄ illud facit de facto. Ex quo apparet ꝙ non sequit̄
qd̄ infertur/vcꝫ ꝙ n̄ sit sufficient̄ determinata. est eī sic
sufficienter determinata de inesse ꝙ nunꝙ euenit aliud
de inesse siue de facto ꝙ illud ad qd̄ est determinata: li-

cet posset de possibili euenire. ꝛ ꝑ hoc distinguit̄ agens liberū a naturali: ꝙ est determinatū sic de possibili ꝛ de inesse ꝙ quātū ē ex se nec pōt nec facit aliud ab illo ad qđ est determinatū. ¶ Ad tertiū: qñ dr ꝙ si volūtas increata ꝛ creata ꝯcurrerent ad eūdē effectū: aut increata agit prius ꝛc. Respōdet̄ ꝙ increata agit pri⁹ prioritate ꝑfectionis. ambe tñ agūt simul simultate gñationis. nec ex hoc sequit̄ qđ infert̄/vꝫ ꝙ creata nō depēdeat ab increata. plurium eñi ꝯcurrētiū ad eundē effectuꝫ simul gñatione impꝑfectius pōt a ꝑfectiori depēdere. qꝛ nec ꝯcurrūt sine oī ordine volūtas increata ꝛ creata: cū sit inter ipsas ordo ꝑfectionis. ¶ Ad ꝯfirmationē consimiliter est dicēdū. Intelligēdo eñi ꝑ vnā cāꝫ esse alteri coagētem/ aliquē tēporis ordinē inter ipsas seu earum actiōes /neutra alteri est coagēs: cū simul simultate generationis seu temporis ambe agant/vꝫ voluntas increata ꝛ creata. Nec tñ ex hoc sequit̄ qđ īfertur / vꝫ ꝙ neutra in agēdo ab alia sit depēdens: cū inter ipsas (vt dictuꝫ est) sit ordo ꝑfectiōis: lꝫ nō tēporis seu gñatiōis quare ꝛc. ¶ Ad auctoritatē sacre scripture dico ꝙ ideo homo dr eē in manu ꝯsilij sui: qꝛ lꝫ supponat cām determinātē ipsum ad alterā partē determinatiōe de inesse nō tñ ipse hmōi determinationē necessario sequit̄. imo posset non sequi eā de possibili: licet ꝓpter ipsam sequatur de facto. Et iō qñ dr ꝙ si homo nō posset ex se eligere qđ vellet sine aliqua cā ipm determinātē/non esset in manu ꝯsilij sui: sed cause eū determinātis: Cōcedo si hō nō posset in oppositū eius ad qđ est determinat⁹. sicut qꝛ ignis sic est a prima cā determinat⁹ ꝛ qđcunqꝫ aliud naturale agens ad agendū in passum dispositū sibi approximatū: ꝛ nūc ad istū ignē nūc ad aliū: ꝙ nec pōt nō agē habito passo: nec agē ad aliū ignē ab illo ad quē ē determinatus: iō nec ipse nec aliqđ aliud agēs naturale est in manu ꝯsilij sui: sed potius cause p̄me ipm determinātis. nō sic aūt est de hoīe nec de aliquo alio agente libero. ꝙ ꝛc. ¶ Ad illud Ansel. dicendū ꝙ illud dictum Ansel. est intelligendū nō tm̄ añcedēter sed etiam cōsequenter. lꝫ eñi prima cā ꝓducēdo cām scđaꝫ dicat̄ ꝓducere eius oēm effectū ipsi possibilē añcedēter/saltē partialit̄: nō tñ ex hoc sequit̄ nec habet̄ ꝙ ipsa nō cooperet̄ secūde cāe ad oēꝫ effectū ei possibilē ēt ꝯsequēter. Immo ꝙ sic de facto īmediate oīa opet̄/ꝓbatur expsse primo ꝑ illud Esa. xxvi. Dñe dabis pacem nobis. oīa eñi opa nostra operat⁹ es nobis. Secūdo ꝑ illud prime ad Corinth. xij. Diuisiones gratiarū sunt: idē aūt dñs q̄ opat̄ oīa in oīb⁹. Et iō dicebat Chrīstus. Jo. v. pater meus vsqꝫ mō operat̄ ꝛ ego operor. ¶ Ex his oībus ꝛ alijs similibus in sacra scriptura ꝯtentis pōt principale ꝓpositū ꝯfirmari sic arguēdo. de⁹ nō facit aliquid qđ sit frustra sed ipse de facto coagit cuicūqꝫ cause scđe ad oēm effectuꝫ suū: hoc est simul agit ad ipsum cū ea: qꝛ oīa in omībus operat̄: ergo deum sic de facto ad oīa immediate agere nō ē frustra. sꝫ si aliqua cā scđa posset suū effectū ꝓducere ꝑ se sine ipsa prima secū causalit̄ ꝯcurrente: oīno frustra deus cū tali cā scđa ad suū effectū ageret: cuꝫ ipa ad eū agere ꝑ se possꝫ. frustra eñi fit ꝑ plura qđ pōt fieri ꝑ pauciora. ergo ꝛc. ¶ Sic ad q̄stionem. ¶ Ad rationē in ꝑncipio apparet ex p̄dictis ꝙ falsuꝫ accipit qñ dicit ꝙ alique cause scđe sunt suoꝝ effectuum virtualit̄ totaliter contentiue: accipiendo totaliter vt rō ipsa habet accipere si ꝯcludat. Et qñ infertur ꝙ etiā nulla causa scđa esset totalis /concedo ꝙ nulla est totalis accipiēdo ꝛ vocādo cām totalē illā q̄ ꝑ se sine omni alia sufficit ad effectum: cū nulla cā scđa sufficiat sine prima. illa tñ causa secunda dicitur vulgariter cā totalis q̄ sine omni alia cā /secūda tñ/non sine alia quacūqꝫ sufficit ad effectuꝫ. Nec tñ ex hoc sequitur qđ īfertur/vꝫ ꝙ oīs causa secunda sit effectus ꝑfectioris se nec etiam impꝑfectioris causaliter ꝓductiua. Illud eñi dictum quorūdā dicentiū ꝙ causa partialis potest agere ad effectum se ꝑfectiorem: si est verū/nō est verū de omni causa partiali: sed tm̄ de illa cā secūda q̄ est partialis non tm̄ in ordine ad primam causam: sed etiam ad aliā scđaꝫ: quā quidē non tm̄ primam oportet cū ea agere ad effectuꝫ. non autem est verum de causa secunda partiali in ordine ad p̄mam causam tm̄: sine qua non potest agere: sed cum ipsa sola potest omni alia circunscripta.

Tertio quæro de subiecto peccati. Utrū vꝫ bonū sit peccati subiectū. ¶ Et videtur ꝙ sic. qꝛ omne ens est bonuꝫ. sed peccati subiectum est ens aliquod positiuuꝫ. qđ enīꝫ nihil est/ nullius subiectū esse potest. ergo ꝛc. ¶ Cōtra. quia omne subiectū mali est malū: sicut subiectū albedinis est albū. sed maluꝫ non potest esse bonū: nec bonum malū: ergo nec ei⁹ subiectum. quare ꝛc. ¶ Respondeo. vbi sic ꝓcedam. Primo eñi p̄mittam aliquid ad q̄stionis intellectum. Secundo dicam ad quesitum.

Quantum ad primum: est sciendum ꝙ cuꝫ nullū pctm̄ vt formaliter acceptuꝫ sit in re extra aliquid positiuū: ꝑ ꝯñs nō est intelligēdū ꝙ hic q̄ratur peccati subiectum tanq̄ alicuius in alio realiter existētis: modo quo aliquid dicit̄ subiectū albedinis vel alicuius alterius accidētis. sed qꝛ non tm̄ ens aliquod dicit̄ subiectū habit⁹: sed etiā priuatiōis. modo quo dicit̄ animal esse cecū siue cecitatis subiectum: non tanq̄ alicuius in ipso existentis /sed quia caret debito sibi visu. ita consimiliter est hic accipiendū peccati subiectum: ꝛ hoc loquēdo de peccato cōmissionis nō materialit̄ sed formaliter: ꝛ de peccato omissiōis vłr. qꝛ peccatū omissiōis nullo mō dicit aliquid positiuū nec vt formaliter nec etiā vt materialiter sumptuꝫ p̄ter omittentē ipsuꝫ. Peccatū aūt cōmissiōis: ꝛ si nō vt formalit̄/tñ vt materialiter sumptū dicit actū aliquē positiuū ab ipō cōmittēte pctm̄. Ex quo sequitur: ꝙ lꝫ nullum possit realit̄ eē subiectū peccati cōmissiōis vt formaliter sumpti: sicut nec omissionis quōcunqꝫ accepti tanq̄ alicuius in alio realiter existentis: potest tamen isto modo esse ꝛ etiam est de facto aliquod ens subiectum peccati cōmissionis accepti quātum ad actum positiuū substratū ꝑ ipꝫ materialiter īportatū: cū tale peccatū sic sumptū sit accidens alicui subiecto realiter inexñs. ¶ Tūc igit̄ quando q̄rit̄ quid sit peccati subiectū: aut accipit̄ pctm̄ materialiter: ꝛ tunc si est ꝯmissionis peccatū/q̄rit̄ subiectū peccati tāq̄ alicuius entis positiui ī ipō subiecto qđq̄rit̄ realit̄ existētis. Aut accipit̄ pctm̄ vt formalit̄ vł ēt quōcūqꝫ aliter sumptū/loquendo de omissionis pctō: et tūc querere q̄d sit peccati sic sumpti subiectū/est q̄rere q̄d sit aliq̄ sibi debito spoliatū siue p̄uatū. sicut q̄rē q̄d sit cecitatis subiectū/nō est aliud q̄ querere q̄d sit visu priuatū. qđ quidē visu sibi debito p̄uatū dicit̄ esse cecuꝫ. ¶ Secūdū p̄mittēdū ad questionis intellectū est ꝙ bonum est duplex/vꝫ naturale ꝛ morale. Primū bonum cū ente cōuertit̄. Scđꝫ dicit̄ p̄cise actus debite circūstātionatus nullo sibi debito spoliatus. Prīo mō accipit̄ bonum in questione ista proposita /nō secūdo. qñ fatuū esset q̄rere an actus aliquis bonus moraliter esset subiectū alicuius vitiosi sibi contrarij moraliter mali: cum nullū ꝯtrarioꝝ alteri⁹ ꝯtrarij sit subiectū. Fatuū etiam esset querere an aliquis act⁹ bonus esset subiectū sue p̄uationis: cū nunq̄ habitus esse possit sue priuationis subiectū. sed peccatū cōmissionis nō est aliud q̄ act⁹ moralit̄ vitiosus: qꝛ aliquo sibi debito est priuatus. pctm̄ aūt omissiōis ē carētia seu p̄uatio oīs act⁹. bonū aūt moraliter ē act⁹ nullo sibi debito carēs. ꝙ īpossibile ē ī bono sic sumpto pctm̄ aliqđ ꝯmissionis vel omissionis existere subiectiue. ¶ Cōfirmat̄. qꝛ illud dr eē sbm pctī omissionis cui debuit ꝛ potuit īesse act⁹ cui⁹ carētia ē ipm omissionis pctm̄. illđ ēt ē sbm pctī cui īest act⁹ moralit̄ vitiosus. sed constat ꝙ nec actui moralr̄ bono pōt inesse aliqs actus alius cuius carētia sit peccatū omissionis: nec aliqs actus moraliter malus. ergo ꝛc. ¶ Ex q̄ sequit̄ ꝙ bonū accipit̄ hic primo mō: vꝫ ꝓ bono qđ ꝯuertitur cuꝫ ente. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum: vbi secūdum p̄expositum q̄stionis itellectū ē ad ipsā r̄ndēdū/est sciēdū ꝙ duplr̄ pōt poni alicui⁹ pctī sbm: vꝫ mediatū ꝛ īmediatū. Dico aūt alicui⁹ pctī ꝛ nō oīs: qꝛ non pctī omissiōis sꝫ ꝯmissionis /nō materialiter: sed formaliter tm̄ accepti: vt statim ī sequētib⁹ appebit. ¶ Hoc p̄misso pono septē cōclusiōes. ¶ Prīa ē: ꝙ sbꝫ pctī omissiōis quōcūqꝫ accepti est bonū. ¶ Hec apparet. qm̄ illđ hic appellat̄ pctī omissionis sbm qđ ē obligatū ad actū nō exñtē: cuius act⁹ nō existentia seu carentia est ipꝫ omissionis pctm̄. sꝫ oē tale est ens positiuū: ꝛ ꝑ ꝯñs bonū /vt hic acceptū. ē enim creatura rōnalis. ꝙ ꝛc. ¶ Cōfirmat̄. qꝛ sbm priuatiōis vt ꝯ negationē distincte est ens determinatū respectu determinate priuatiōis/puta illđ qđ est habit⁹ susceptiuū: sicut aīal ꝛ nō lapis dicit̄ cecitatis sbm. sed pctm̄ omissiōis nō est actus negatio: sed priuatio. si eñi esset actus negatio absoluta/ei⁹ sbm diceretur qđcūqꝫ ī q̄ act⁹ nō existeret. qđ est falsum. ergo eius subiectū solū illud dicitur cui pōt et debet actus inesse. sed nullus actus cuius carētia ē omissionis peccatum/potest ꝛ debet inesse nisi tm̄ creature rationali. sola eñi ipsa est ad actuꝫ hmōi obligata. ¶ Scđa ꝯclusio est: ꝙ non oportet distinguere īter subiectū pctī omissionis mediatū ꝛ īmediatū. ¶ Hec apparet. qꝛ respectu illius cui⁹ nullū est subiectū mediatū/sed tm̄ īmediatū/nō est distinguendum inter mediatū ꝛ īmediatū sbm. sꝫ pctī omissiōis nullū ē mediatū: sꝫ tm̄ īmediatū sbm. ꝙ ꝛc. ¶ Minor apparet. qm̄ vt dictum est/nihil aliđ dicit̄ mediatū nec īmediatū pctī omissiōis subiectū nisi qđ est ad actū sibi priuatiue oppositū obligatum. sꝫ tale nō ē nisi rōnalis creatura actus priuati īmediate susceptiua. ꝙ ꝛc. ¶ Cōfirmat̄. qꝛ illud solū dicitur peccati omissionis sbm cui actus ipse omissus ad penam aliquā imputat̄. sꝫ act⁹ omissus seu omissio que est ipm omissionis peccatum/nō imputatur nisi subiecto actus omissi susceptiuo et elicitiuo immediate. lꝫ eñi ꝓpter peccatū homo in corpore ꝛ in anima puniat̄: nō tñ punit̄ corp⁹ nisi ꝓpter aīam in quā redundat principaliter eius pena. Nec ꝓprie etiam corpus puniri ꝓpter peccatum dicit̄: sed aīa ipō corpore mediante. sicut etiam culpa nō fuit corporis sed anime ī corpore existentis. ergo ꝛc. ¶ Tertia cōclusio ē: ꝙ sbm pctī commissiōis interioris accepti materialit̄ est bonū idem qđ est subiectū pctī omissionis. ¶ Hec apparet. qm̄ materiale in peccato interiori ꝯmissionis ē act⁹ elicit⁹ mētis contra dictamen debite rationis. sed subiectū talis act⁹ nec ē: nec pōt esse nisi tm̄ creature rationalis que est sbm pctī omissionis. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmat̄. qꝛ illđ est subiectū peccati sic sumpti cuius est cōformiter vel difformiter eligere recto dictamini rationis. sed hoc est sola creatura rationalis. ergo ꝛc. ¶ Quarta conclusio est: ꝙ inter subiectuꝫ mediatū ꝛ īmediatū peccati ꝯmissiōis p̄dicti ꝛ mō p̄dicto vꝫ materialiter sumpti non est distinguendum. ¶ Hec apparet sicut scđa p̄cedēs. qm̄ nihil est talis act⁹ p̄dicti q̄ est materiale cōmissiōis peccati/subiectū mediatū: sed tm̄ modo īmediatū. ergo ꝛc. ¶ Quīta ꝯclusio ē: ꝙ subiectum pctī cōmissionis cōsistētis in actu exteriori elicitiuo mediante actu interiori pōt dici/lꝫ improprie/aliq̄ modo corpus. ¶ Hec ꝓbatur. qm̄ ꝯstat ꝙ talis actus exterior impatus/vt homicidiū vel adulteriū vel aliud qđcūqꝫ pctm̄ dicēs vltra actū consentiendi interiorem/opationē exteriorē/nō ē q̄tū ad actū exteriorē ī aīa: sꝫ ī corpe subiectiue. qꝛ tñ talis exterior actus imperatus nō ē culpabilis etiā materialit̄ nisi vt ad actū interiorē elicitum comparatus: ideo īproprie dicit̄ talis actus vel peccatū esse in corpore nisi tm̄ ꝑtialiter subiectiue. Dico aūt ꝑtialiter. qm̄ actus hmōi exterior per se sumpt⁹ nō ē formaliter/nec etiam materialiter aliqđ peccatum: sed tm̄ vt cū actu interioris ꝯsensus acceptus: ita ꝙ ꝯsensus interior ꝛ actus exterior simul sumpti sunt materiale istius pctī commissionis. sed vnum istorum puta consensus interior est in anima. alterum autem vꝫ actus exterior est in corpore subiectiue. ergo ꝛc. ¶ Ex hoc sequit̄ corollarie: ꝙ ēt aliquod peccatum omissionis potest dici esse subiectiue in corpore tamē improprie dicto modo. ¶ Hoc apparet. quoniam in illo est actus omissio subiectiue ī quo esse potuit ꝛ debuit actus ipse omissionis. sed omnis actus potest esse et debet in corpore subiectiue/cuius omissio est peccatum/vt dicere officium/et alius quicunqꝫ exterior actus ad quem est aliquis obligat⁹. Quia tamen ad aliquem actum eliciendum non corpus sed anima obligatur: nec per consequens eius omissio est peccatum vt ad corpus/sed vt ad animam comparatur: ideo omissio vt peccatuꝫ imputabile/improprie esse in corpore dicitur subiectiue/licet corpus ipsum dicatur proprie tali exteriori actu priuatum: cum sit ipsius actus susceptiuum. non tamen talis actus priuatio seu omissio/vt est corporis/est peccatum. quia tamen ad hoc ꝙ huiusmodi act⁹ exterioris omissio sit peccatum nullus actus alius interior requiritur nec aliquod aliud positiuum cuius anima nec aliquid aliud a corpore sit subiectum: ideo corp⁹ ipsum est huiusmodi omissionis sumpte non vt formalit̄ est peccatum/sed materialiter absolute totale subiectum. Et quia ad hoc ꝙ talis obiectio sit peccatū nihil aliud requiritur cuius aliquid aliud a corpore sit subiectum: sꝫ tm̄ ꝙ ipsa omissio ad animam comparetur: ideo potest concedi corpus ipsum talis omissionis eē absolute ꝛ simpliciter totale subiectum. non aūt sic est dicendum de peccato commissionis actus exterioris propter rationem cōtrariam supradictam. ¶ Sexta conclusio est/ꝙ subiectū peccati commissionis actus interioris vt formaliter sumpti est duplex bonum: videlicet actus ipse ꝛ eius subiectū. ¶ Hec apparet. qm̄ formale in peccato ꝯmissionis est carentia actui debite rectitudinis. sed subiectum immediatum talis priuationis siue carentie est actus ipse tali carens rectitudine. subiectum autem mediatum siue remotum est ipsius actus subiectum. omne enim subiectū alicuius accidentis immediatum est subiectum mediatum sue passionis positiue vel etiam priuatiue. ꝛ ita immediatū subiectum act⁹ est mediatum subiectum sue rectitudinis vel obliquitatis. ergo ꝛc. ¶ Confirmatur. quia omne illud dicitur esse subiectum peccati vel immediatū vel mediatum/cui imputatur peccatum vel qđ est ab ipō primo denoīatū. sed substātia act⁹ rectitudine debita sibi carens ab huiusmodi carentia que formaliter est peccatum immediate denoīatur: ꝛ peccatum ipsum subiecto ipsius videlicet creature intellectuali tātummodo imputatur. ergo quodlibet illorum dicitur licet differentē subiectum peccati vt formaliter considerati. solus enim actus immediate rectus dicit̄ moralr̄ vel obliquus: nō aūt creatura rōnalis ei⁹ sbm nisi ī mō ꝓpter ipsū. ecōuerso aūt talis carētia seu omissiōis act⁹ nō iputat̄ nec ē

Et

imputabilis actui sed eius subiecto ipm eliciẽti. q̃re ꝛc. ¶ Septia ꝛ vltima ꝯclusio est: ꝙ subiectũ peccati cõmissionis actus exterioris vt ꝯsimiliter vꝫ formal̄r sumpti est ꝯsimiliter duplex bonũ: vꝫ ipe exterior actus ꝛ corp⁹ eius subiectũ. ¶ Hec ꝯclusio debet itelligi ꝛ põt declarari quodã modo lꝫ forte nõ totaliter/ꝯsimiliter vt p̄cedẽs ¶ Ex p̄dictis duab⁹ vltimis ꝯclusionib⁹/apparet quõ sit inter subiectũ mediatũ ꝛ immediatũ formale qd̄ est in peccato commissionis quocunq; realiter/distinguẽdum. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationẽ in principio apparet solutio ex p̄dictis. nullũ em̄ est incõueniẽs: qd̄ ẽ bonũ naturaliter qꝛ ens/dici malum moraliter vel qꝛ aliq̄ debito sibi carens vel qꝛ actus aliquo tali carentis subiectũ ¶ Primo modo substantia actus peccati commissionis dicitur mala: videlicet quia morali rectitudine debita sibi carens. ¶ Scd̄o autẽ modo creatura rationalis vel aliquid eius dicitur mala: quia videlicet talis actus deformis subiectuꝫ imediatũ existẽs. quare ꝛc.

Circa distinctionem trigesimãqntã: i qua magister postq̃ determinauit de peccati subiecto ꝛ origine/determinat de eius quidditate: Quero primo: vtrum pctm̄ sit formaliter aliq̄d positiuũ exñs actualiter in re extra. ¶ Et videt̄ ꝙ sic. qm̄ eius qd̄ nõ est aliq̄d positiuũ/in re extra exñs nullũ potest eẽ subiectũ. sed tã act⁹ substantia q̃ rationalis creatura dicitur esse sbm pcti saltem cõmissionis: etiã vt formaliter sumpti. g̃ ipsum vt formaliter sumptũ est in re extra aliq̄d positiuum. ¶ Cõtra qꝛ omne positiuum in re existens est ens: ꝛ per ꝯñs bonũ saltem naturaliter. sed nullum morale nec etiã naturale bonũ potest eẽ formaliter peccatũ: cũ ipm pctm̄ sit moraliter malũ. ergo ꝛc. ¶ Respõsio. vbi sic ꝑcedam. Primo em̄ excludam vnã opinionẽ. Scd̄o dicã alit̄ ad q̄stionẽ.

Quantum ad primũ: est opinio cuiusdam moderni doctoris: ꝙ lꝫ peccatum omissionis non sit aliquid positiuum: sed tantummodo priuatiuum: tamen commissionis peccatũ etiam vt formaliter sumptũ dicit aliquid positiuũ/puta aliquẽ respectum ad finem vltimũ deordinatũ/sicut ꝛ actus ipsi contrari⁹ meritorius dicit respectũ debitum ꝛ ad finem debitum ordinatũ. ¶ Pro ista opinione/vꝫ ꝙ ꝯmissionis pctm̄ nõ dicat tm̄ priuatiuum: sed etiã aliq̄d positiuum: Arguit̄ primo. qꝛ si commissionis peccatum diceret priuatiuũ nõ aliq̄d positiuũ non esset a peccato omissionis distinctũ: nec eẽt dare aliqd̄ tale vꝫ commissionis pctm̄. qm̄ priuatio nõ est nisi q̄daꝫ habitus omissio: ꝛ ita si oẽ pctm̄ formaliter acceptum in priuatione consistit: per ꝯñs nullum est pctm̄ commissionis: sed tm̄ omissionis. sꝫ hoc est falsũ ꝛ inconueniẽs. ergo ꝛc. ¶ Cõfirmatur. qꝛ q̄cunq; cõmittit/aliquẽ actũ elicit positiuũ. nullus em̄ dicitur cõmittere ꝑpter aliq̄d priuatiuũ: qꝛ tunc non facere esset ꝯmittere: qd̄ est falsuꝫ. g̃ ꝛc. ¶ Preterea secundo arguitur ad idem. sic odium dei ex ratione formali obiecti ꝛ sui est peccatum/vt secundũ se absolute acceptũ. nulla em̄ sibi aduenientе circũstantia põt moraliter esse bonum. sed hmõi actus odij est formaliter positiuus. ergo positiuum vt absolute sumptũ est formaliter peccatum. ¶ Confirmatur. qꝛ actus positiuus q̄ sic est pctm̄ ꝙ nulla sibi aduenientе circunstantia mediãte põt non esse peccatum nõ hẽt ꝙ sit peccatũ ꝑpter aliq̄d priuatiuum: sed ꝑpter substantiam actus tm̄. ¶ Hoc appet. qꝛ si propter aliq̄d priuatiuũ puta alicuius circũstãtie sibi debite carentiam talis actus esset peccatũ/adueniente sibi tali circunstantia seu rectitudine ꝑpter cuius carẽtiã est pctm̄ ꝛ moraliter malũ/desistere esset peccatum ꝛ malum. sed odiũ dei sic scd̄m se est malũ ꝛ pctm̄ ꝙ ꝑpter nullum sibi additũ põt esse bonum nec desistere esse maluꝫ siue peccatum. ergo ꝛc. ¶ Preterea tertio ad idem arguitur. qꝛ in omi peccato est auersio qua negligit̄ deus: ꝛ conuersio ad creaturã ꝑ quã nimis diligit̄ creatura. sed ista duo non vident̄ esse priuatiua: sed positiua: saltem cõuersio ad creaturã: cũ talis ꝯuersio non fiat nisi ꝑpter actum aliquẽ positiuum. ergo ꝛc. ¶ Preterea q̃rto qd̄ est tale ex genere absolute/nõ põt eẽ tale rõne alicui⁹ priuationis siue carentie. sed peccatoꝝ aliud est malum siue pctm̄ ex genere absolute: ꝛ aliud ratiõe alicuius circunstãtie: ergo saltem primũ dicit aliq̄d positiuũ. ¶ Tũc ergo dicit iste: ꝙ licet materiale in peccato possit eẽ ꝛ sit aliq̄d absolutũ: vt odiũ dei: tm̄ formale in omni commissionis peccato est deordinatio talis actus: q̄ q̄deꝫ deordinatio est respectus aliq̄s positiuus: cuius act⁹ fundamẽtuꝫ est act⁹ malus/ꝛ termin⁹ finis vltimus. Et addit: ꝙ hmõi respectus in quibusdam pctis est realis: vt in illis q̄ sunt prohibita quia mala. in alijs autem que sunt mala soluꝫ qꝛ prohibita est respectus rõnis. ¶ Sed ista ratio ẽ multũ irrationabilis ꝛ cõtra doctrinã cõem sanctoꝝ vt August. ꝛ alioꝝ. ꝛ ideo cõtra ipam arguo. Primo. qꝛ falsũ supponit. Secũdo. qꝛ illo falso supposito concesso nõ est verũ qd̄ addit. ¶ Primũ appet. qm̄ supponit respectũ aliquẽ puta actus eliciti ad deũ/esse formã aliquã per se vnã positiuã ab extremis distinctã. hoc aũt tã in libro isto q̃ pluries alibi ostensum est oĩno esse falsum ꝛ impossibile. q̃re ꝛc. ¶ Scd̄o: vꝫ ꝙ hoc ꝯcesso non sit verũ hoc qd̄ addit vꝫ ꝙ respectus hmõi positiu⁹ si ponat̄ sit formalit̄ ipm peccatum: Probo primo sic. omne ens positiuum extra aĩam existẽs realiter est a deo imediate ꝛ directe vt a cã efficiente. sed nullum peccatum formaliter acceptum potest esse isto modo a deo. ergo nullum peccatum vt formaliter acceptuꝫ est ens aliqd̄ positiuum: nec per ꝯñs talis respectus realis hmõi quẽ tu ponis. Vtraq; premissaruꝫ fuit probata ꝛ declarata in precedenti distictione. ¶ Cõfirmatur. qꝛ omnis creatura dei potest meritorie diligi ꝛ ad ipm deum debite ordinari. sed nullũ peccatuꝫ formaliter acceptũ põt debite diligi: nec ad deũ ordinari: imo est creature rationalis deordinatiuum. ergo nullũ peccatuꝫ formaliter sumptũ est aliq̄d in re extra/nec per ꝯñs talis respect⁹. ¶ Preterea secundo arguo sic ad idẽ. aut hmõi respectus actus puta odij dei qui ponitur esse formalis ratio peccati/est in ptãte creature rõnalis actũ eliciẽtis ne sequatur ad ipm actũ: aut non. Si primũ. g̃ i potestate hoĩs est vt odiũ diuinũ non sit peccatũ: qd̄ est falsũ. ¶ Cõsequentia est euidens. qꝛ in cuius potestate ẽ vt ponatur vel nõ ponat̄ formalis ratio peccati q̄ mediãte act⁹ dicit̄ esse malus/in eius potestate est vt actus ille formalit̄ non sit malus. sed respect⁹ odij ad deũ ẽ (vt dicit) formalis rõ peccati/per quam iste actus dicitur esse malus. g̃ si i hominis ptãte est ad hunc actũ nõ seq̄ istũ respectum: i ei⁹ potestate est ipm diuinum odium non esse peccatum: hoc autem est falsum. ergo ꝛc. ¶ Si aũt ponatur scd̄m/vꝫ ꝙ talis respectus non sit in potestate hominis ne ponatur eius fundamẽto posito/vꝫ ipo actu: tunc sequitur ꝙ magis formalis ratio peccati consistit in actu odij precedente q̃ in respectu huiusmodi consequente. quoniaꝫ magis peccatũ ẽ homini iputabile qd̄ est in ei⁹ potestate simpl̄r q̃ qd̄ non est in ei⁹ ptãte nisi tm̄ antecedent̄. ¶ Hoc declaratur in exemplo de actu et de habitu vitioso/vel etiam virtuoso. quia em̄ actus virtuosus et vitiosus sũt simpl̄r in hoĩs ptãte: nõ aũt habit⁹ ꝯñter sꝫ tm̄ antecedent̄. actib⁹ em̄ antecedẽtib⁹ positis habit⁹ habẽt poni: nec vt nõ ponãtur est in hominis potestate: ideo peccatum seu de-

meritũ ꝯsistit non i habitu sed in actu. sed ista duo positiua puta actus odij absolutus ꝛ eius respect⁹ sic se habẽt ꝙ actus absolutus est simplicit̄ ne ponat̄ vel vt ponat̄ in hoĩs potestate: non autem eius respect⁹ postq̃ act⁹ ipse est positus. ergo nõ magis actus absolutus est pctm̄ formaliter ꝑpter talem respectuꝫ sibi superuenientẽ q̃ aliq̄s actus sit meritorius vel demeritorius ꝑpter aliquẽ habitum ꝯñteꝫ. ¶ Cõfirmatur. quia ille respect⁹ ponit̄ formaliter esse pctm̄: ꝑ qd̄ magis hõ deordinat̄ a deo. sꝫ cũ act⁹ odij sit auersiuus formaliter odiẽtis ab odito/magis per actum istum q̃ per aliquem eius respectum homo deordinatur ꝛ a deo auertitur: ergo ad hoc ꝙ actus huiusmodi sit formaliter vel materialr̄ pctm̄/nõ oportet ipsi aduenire respectũ nec aliq̄d aliud positiuũ. q̃re ꝛc. ¶ Preterea tertio arguo sic ad idẽ. stãte mãdato/Diligas dñꝫ deũ ꝛc. impossibile est diuinũ odiũ non eẽ taꝫ materialiter q̃ formaliter peccatũ: qꝛ impossibile est ipm non esse deformeꝫ moraliter seu obliquũ. deformitas autem seu obliquitas est formalis ratio in peccato. sed si actus huiusmodi eẽt peccatum ꝑpter talem respectum: ipse vtiq; posset poni absq; formali ratione peccati/sic ꝙ aliquis posset odire deum: qd̄ odium formaliter non esset peccatum. ¶ Hoc ꝓbatur. qm̄ omne prius potest per diuinã potẽtiã fieri sine posteriori ab ipso realiter differente. sed actus odij est prius nature ordine/vt ꝯcedit etiaꝫ sic opinans/ hmõi respectu cuius ponit̄ fundamẽtũ. ipse etiã respect⁹ oportꝫ ꝙ sit ab actu realiter distinctus. ꝓbatũ em̄ est in p̄cedentibus ꝙ omnis respect⁹ creature ad deũ si ponat̄/vt ponitur/vꝫ tanq̃ aliq̄d ꝑ se vnũ ab extremis distinctũ/ẽ distinct⁹ realiter ab vtroq; extremoꝝ. g̃ põt esse act⁹ odij diuini absq; respectu hmõi: ꝛ ꝑ ꝯñs absq; rõne formali peccati. non etiaꝫ seq̄tur ꝙ aliquo manente i odio dei vniformiter/ipm odiuꝫ erit q̃nq; pctm̄ ꝛ inordinatũ: qꝛ respectu hmõi informatũ: ꝛ aliq̃n nõ pctm̄ nec iordinatũ: qñ erit per diuinã potentiã respectu isto puto spoliatũ. hoc em̄ ẽ falsum. semꝑ em̄ act⁹ ihibitus qualis ẽ act⁹ odij q̄ q̄s tendit in deũ/est peccatũ omi alio circumscripto. g̃ ꝛc. ¶ Confirmatur. qꝛ illud non est in actu odij formaliter rõ peccati q̄ manente in eo ipm odiũ nullũ est peccatũ. sed si hmõi respect⁹ est (vt supponit̄) in odio vt in fundamẽto/aliq̄d positiuũ ab eo distinctũ poterit manere in odio ipo/nullo existente peccato. ergo ꝛc. ¶ Minor probat̄. qm̄ oẽ accidens absolutum cum quocunq; respectu existente i eo vt in suo proprio fundamento põt deus separare a suo subiecto vel facere sine ipso. Hoc non potest negari ab aliquo catholico. sed odium quo quis odit deum vel quodcunq; ens creatum/concedit̄ esse ab oibus sicut ꝛ est accidẽs absolutum. g̃ si ipsum est respectus peccati ad deũ immediatũ ꝛ totale fundamẽtũ: poterit cũ ipso respectu separari a suo subiecto puta a creatura rationali. nec em̄ aliq̄s respect⁹ exigit nisi vtrũq; extremorum/vꝫ terminum et fundamẽtũ. hmõi aũt respectus termin⁹ dicit̄ eẽ de⁹ ꝛ fundamẽtũ ipse act⁹: quẽ cõstat esse a subiecto suo sepabilem cũ sit absolut⁹ ꝛ ab eo realiter distict⁹. g̃ ꝯsimil̄r talis terminus poterit esse i actu sepato a suo subiecto: sicut fuit in eo sibi coniũcto. sed odiũ a creatura rationali eius subiecto separatũ nullũ esset formaliter nec aliquo mõ pctm̄ magis q̃ albedo vel quodcũq; aliud accidẽs separatum nec actus odij est peccatum nisi pro quanto ꝑ cũ oditur eius subiectũ. sed ꝑ nullũ actũ odij separatũ odit̄ ei⁹ subiectum: qꝛ nec transit aliquis super ipm. ergo ꝛc. ¶ Preterea arguo q̃rto sic ad idẽ. cũ respectus hmõi positiuus sit nõ tm̄ scd̄e cause sed etiam prime effect⁹: aut est formaliter peccatum vt est a prima causa/vel vt a secunda/vel vt ab vtraq;/vel vt secũdũ se absolute acceptus. Sed nõ potest dici ꝙ vt est a prĩa causa: tũ qꝛ ab ipsa non est peccatum formaliter sumptũ: vt dictum est: tũ qꝛ talis respectus cũ suo fundamento factus a prima cã sine creatura intellectuali ei⁹ subiecto nullũ esset formaliter pctm̄. Ex q̄ sequitur ꝙ nec etiaꝫ posset dici formaliter esse pctm̄ vt est a prima causa simul nec vt scd̄m se accept⁹: qꝛ qd̄ scd̄ꝫ se absolute est tale non põt non esse tale. talis aũt respectus põt nõ esse peccatũ. g̃ relinq̄t̄ ꝙ si respect⁹ hmõi formal̄r sit peccatum: nõ est nisi ꝑ vt est a causa secunda. Ex q̄ seq̄tur ꝓpositũ/vꝫ ꝙ peccatũ vt formal̄r sumptuꝫ non sit aliq̄d positiuũ: sed tantũmõ priuatiuũ. Que ꝯña sic ꝓbat̄. qm̄ si peccatũ sumptũ formaliter dicit aliq̄d positiuuꝫ: vel dicit actũ/vel eius respectũ. sed nõ actũ vt cõcedũt: qm̄ actus absolut⁹ (vt dicũt) nõ est formalit̄ sꝫ materialiter tm̄ ipm peccatum. nec respectum ei⁹ vt absolute acceptũ: sed tm̄ vt est a causa secunda. hoc autem non potest dicere sup respectũ ipm aliq̄d positiuũ: sed tm̄ priuatiuũ/puta carẽtiã alicui⁹ circũstantie tali respectui debitẽ. si eĩ diceret aliq̄d positiuũ respectui superueniẽs: aut hoc esset aliq̄d absolutuꝫ vel respectiuũ. Sed neutrũ hoꝝ põt poni. g̃ ꝛc. ¶ Cõfirmat̄. qꝛ respect⁹ realis b̄m ponẽtes ipm est causaliter ab extremis ambob⁹ simul: vel ab altero ipsorum tm̄: vꝫ a fundamento: vel a termino. sed extrema istius respectus sunt actus elicitus ꝛ ipse deus: ergo oportet ipm esse ab vtroq; istorũ simul/vel tm̄ ab alio effectiue. sed non põt dici ꝙ sit a deo: tuꝫ qꝛ deus non est causa peccati: tum qꝛ ꝑpter nullũ dei effectum in hoĩe causatũ a deo hõ est deordinatus: sed poti⁹ ordinat⁹. hmõi aũt respect⁹ dicit̄ esse hoĩs deordinatiuus. q̃re ꝛc. ¶ Nec potest dici ꝙ sit ab actu eius fundamento: tũ qꝛ peccatum non est nisi ab intellectuali creatura: i cuius potestate est peccare vel non. hmõi autem actus non est talis: nec est in eius potestate non agere ad aliquem effectũ sibi possibilẽ: ꝛ per ꝯñs ad respectum talem: sicut ꝛ secũdũ ipsos omne fundamẽtũ agit necessario ad quemcũq; respectũ aliũ sibi possibilẽ termino existẽte: vel termin⁹ supposito fundamẽto. tũ qꝛ ei a q̄ est pctm̄ iputat̄ ad penã. vñ sol⁹ ille a q̄ ẽ dicit̄ eẽ ꝑpter ipꝫ reus: qꝛ ad penam aliquã obligatus: sed nec act⁹ aliq̄s nec aliq̄d aliud a creatura itellectuali obligatur ad penã aliquã ꝑpter culpã. g̃ ꝛc.

Nec rationes adductæ pro opinione p̄dicta valẽt/vt ptꝫ per singulas discurrẽdo. ¶ Ad primã em̄ quando dicitur ꝙ nisi pctm̄ ꝯmissionis formaliter sũptũ diceret aliq̄d positiuũ puta actũ/nõ esset a pctõ omissionis distinctũ: Dico ꝙ nõ seq̄tur: qꝛ nec ꝑ hoc distiguit̄ vt ratio imaginatur: vꝫ qꝛ pctm̄ cõmissionis sumptũ formaliter dicit actũ/cui⁹ carentiã tm̄ dicit omissiõis pctm̄ sed per hoc qꝛ peccatũ omissionis nec vt formaliter nec vt materialiter sumptũ dicit aliquẽ actũ. sed cõmissionis peccati materiale est act⁹ aliq̄s absolut⁹ formaliter: aut priuatio seu carẽtia alicui⁹ circũstantie ipsi debite. Nõ ex hoc appet. qꝛ null⁹ act⁹ ẽ possibil̄ q̄ necessario sit peccatũ: imo oẽ positiuũ possibile põt eẽ absq; hoc ꝙ aliqd̄ sit pctm̄. sꝫ si act⁹ aliq̄s vel qd̄cũq; positiuũ ex se formal̄r esset peccatũ: tale nõ posset esse q̃n necessario eẽt pctm̄. g̃ ꝙ aliq̄d positiuũ sit peccatum: hoc non habet formaliter ex se: sed ab alio accidente. quare ꝛc. ¶ Et quando additur ꝙ priuatio non est nisi quedam alicuius habitus omissio/concedo. ꝛ ita concedo etiam consequenter/ꝙ formale peccati commissionis est sola omissio: quia sola alicuius actui debiti priuatio/non autem commissionis peccatũ sumptũ q̃tũ ad materiale. Ex q̄ infero ꝛ cõcedo vlteri⁹ cõseq̄ter: ꝙ pctm̄ ꝯmissionis sũptũ p̄cise q̃tũ ad formale/ẽ pctm̄ omissiõis nõ act⁹ cui⁹ ẽ priuatio pctm̄ omissionis distinctũ ꝯtra pctm̄ commissionis: sed alicui⁹ alterius actui debiti/rõne cuius ipe actus dicit̄ eẽ mal⁹. ¶ Ad ꝯfirmationẽ consimiliter est dicẽdũ. ꝯcedo eĩ ꝙ q̄cũq; ꝯmittit aliquẽ actũ elicit. sꝫ ex hoc nõ seq̄t̄ ꝙ actus

hmōi vt ſcd̄m ſe ſumptus formaliter ſit pctm̄.quare ⁊c.
¶Ad ſcd̄am rōnē qn̄ dicitur ꝙ odium dei ex ratione ſui
formaliter eſt peccatū:Dico ꝙ hoc eſt falſu3.qm̄ qd̄ ſcd̄3
ſe formaliter eſt tale non pōt eſſe non tale.ſed huiuſmōi
odium pōt manere quantū ad omne poſitiuū qd̄ dicit:et
tn̄ nullū peccatū erit/vt patet de ipſo a ſubiecto realiter
ſeparato:⁊ etiā de ipſo exiſtēte in ſubiecto a deo cauſato
in ipſo non a ſubiecto. nec actus em̄ odij ſeparatus quo
oditur deus:nec actus etiam ſubiecto a deo infuſus quo
ipſum ſubiectum neceſſario tranſiret in eius obiectum
odiendo ipſum eſſet aliquod peccatu3:quia nec modo hu
iuſmodi odium eſt peccatum niſi ꝓ quāto ꝑ ipm̄ aliquis
libere tendit in eius obiectū.poteſt aūt eē vel in ſubiecto
vel saltē ſeparatus ab ipſo abſq3 hoc ꝙ ꝑ eū aliqs libere
tranſeat in eius obiectum.ḡ ⁊c. ¶Et qn̄ dicit̄ ꝙ nulla ſi
bi adueniente circunſtantia pōt actus hmōi eſſe bonus:
poteſt dici ꝙ falſum eſt.nec enim actus iſte eſt moraliter
malus niſi quia tranſit ſuper obiectum indebitum.vnde
ſi eodem actu quo quis nunc odit deū poſtea odiret pec-
catum:talis omnino quantū ad ſubſtantiam actus inuari
atus eſſet moraliter bonus:cum tamen fuiſſet prius ma-
lus.ḡ ꝙ nunc ſit malus:hoc nō eſt ex ſe abſolute/ſed rōne
obiecti indebiti:qd̄ nō habet.quare ⁊c.¶Et ſi dicatur ꝙ
per eundem actū quo aliquis odit deum non poteſt poſt
ea odire aliquod aliud ens creatum poſitiuum nec pri-
uatiuum:nec per ꝯñs pctm̄:eſto ꝙ hoc ſit verum adhuc
iſte actus odij poterit nō eſſe malus moraliter/eſto ꝙ nō
bonus in duobus caſibus ſupradictis.hoc autem eſſet i-
poſſibile ſi ipſe ex ſe eſſet formaliter peccatum. quare ⁊c.
¶Ad confirmationem conſimiliter eſt dicendū.falſum
enim minor accipit/qn̄ dicit ꝙ nullo modo actus odij po
teſt deſiſtere eſſe mal⁹ nec moraliter eſſe bonus.¶Ad ter
tiam rōnē/qn̄ dicitur ꝙ ī oīni pctō ē auerſio ⁊ ꝯuerſio:di
cendū ꝙ aſſumptū eſt falſū:nec ē ad ꝓpoſitum.eſto em̄ ꝙ
ſit verū:talis conuerſio vel auerſio non ſit ꝑ aliud ꝙ̄ per
actū:nec importat aliqd ab ipſo actu ⁊ ab auertēte ⁊ cō-
uertente ⁊ a re a qua conuertitur ⁊ ab illa ad quā pctm̄
conuertitur diſtinctū.ſed nullum p̄dictorum ē formaliter
pctm̄.ḡ ⁊c.¶Ad quartā qn̄ dicit̄ ꝙ aliqd̄ pctm̄ eſt malū
ex gñe:Reſpōdeo ꝙ aut accipis pctm̄ formalit̄:⁊ vt ſic
non tm̄ aliqd̄ imo oē pctm̄ eſt malū ex gñe:hoc eſt ex ſe.
nullum enim peccatum formaliter ſumptu3 poteſt eſſe bo
num:aut accipis peccatum materialiter:⁊ hoc modo fal
ſum eſt aſſumptū.nullū enim materiale in ꝯmiſſionis pec
cato/qd̄ quide3 eſt actus aliquis abſolutus/eſt malu3 ex
genere/vocando malum ex genere malum ex ſe.omne em̄
tale poteſt nō eſſe moralit̄ malū:qd̄ eſſet īpoſſibile ſi eſſet
malum ex genere/hoc eſt ex ſe.Si autem per eſſe malum
ex genere intelligatur eſſe malum ex ratione obiecti in-
debiti ſuper qd̄ trāſit act⁹ huiuſmodi:mō quo diuinū vel
fraternū odium poteſt dici malum ex genere:malu3 autē
vel pctm̄ ex circunſtantia dicatur actus tranſiens ſuper
obiectum debitum/ſed ad finē indebitum ordinatus:vel
aliquo alio ſibi neceſſario ſpoliatus: modo quo dicitur
eſſe malū dare eleemoſynā/vel quemcūq3 aliū bonū actū
facere propter mūdū non ꝓpter deū:ſic cōcedi poteſt ꝙ
aliqs actus dicitur eſſe malus ex genere iſto modo.Sed
tunc falſum eſt qd̄ maior accipit quando dicit ꝙ tale ex
genere nō poteſt eſſe tale ratione alicuius priuationis ſi-
ue carentie.non minus enim tranſitus ſuper obiectū de
bitum eſt circūſtantia neceſſario requiſita ad actum mo
raliter bonū/ꝙ̄ ei⁹ ordīatio ſiue relatio ad finē vltimū.et
ita ſicut aliquis actus dicitur moraliter malus/quia de-
bito fine priuatus:ita alius qr ad obiectum indebitū ter-
minatus:⁊ quia obiecto debito priuatus.⁊ ita odiū diui
num poteſt dici ⁊ eſt moraliter malum proter priuationē
tranſitus ſuper obiectū debitū.quare ⁊c. ¶Hec de prīo.

Quantum ad ſecūdum:vbi eſt aliter ad
queſtionem iſtam reſpondendū/premitto duo ad euiden-
tiā dicendoꝝ.¶Primum eſt:ꝙ peccatoꝝ aliud ē omiſſi
onis:⁊ aliud cōmiſſionis.¶Ad cuius intellectū eſt ſciē-
dum:ꝙ omiſſio poteſt tripliciter accipi.Uno modo vni-
uerſaliter pro dimiſſione cuiuſcunq3 neceſſarij omitten-
ti.Alio. mō ſpecialiter ꝓ dimiſſione actus ſimiliter debi-
ti ab omittēte.Tertio modo pōt accipi etiā ſpecialiter ꝓ
dimiſſione ſeu p̄termiſſiōe nō actus ſubſtrati ſed alicui⁹
circunſtantie debite ipſi.¶Tunc hoc premiſſo dico ad ꝓ
poſitum:ꝙ peccatum omiſſionis accepte primo mō non
diuiditur contra peccatum cōmiſſionis:nec etiam vt ſu-
mitur tertio modo:ſed tm̄ pctm̄ omiſſionis ſecundo mō
ſumpte.¶Primū apparet.qm̄ vl̄e ſuperius ſiue cōmu-
nius non diuidit̄ ꝯtra ſingulare inferius. non em̄ aīal di-
uidit̄ ꝯtra hoīem:cū oīs homo ſit aīal/licet nō ecōuerſo.
ſed peccatū omiſſionis primo mō ſūpte reſpicit pctm̄ cō-
miſſionis ſicut communius ſiue ſupius ſuū īferi⁹.cū em̄
(vt īfra dicet̄) oē ꝯmiſſionis peccatū vt formalit̄ ſumptū
ſit mere priuatiuū:nec dicat aliqd niſi ſolam priuationē
⁊ per ꝯñs omiſſionē alicuius circūſtantie actui debite:ſe
quit̄ ꝙ oē ꝯmiſſionis pctm̄ vt formalit̄ ſumptū ē pctm̄
omiſſiōis iſto prīo mō accepte:nō aūt ecōuerſo oē pctm̄
omiſſionis ē pctm̄ ꝯmiſſiōis:cū omiſſio ſic accepta ſit pri
uatio cuiuſcūq3 vniuerſalit̄ debiti ⁊ neceſſarij omittēti/ſi
ue illud ſit actus ſiue aliqua circūſtantia ei⁹.ꝯmiſſionis
aūt pctm̄ formaliter ſumptum eſt preciſe omiſſio ſeu pri-
uatio circūſtātie alicui⁹.q̄re ⁊c. ¶Scd̄m/ve3 ꝙ nec etiā
pctm̄ omiſſiōis tertio mō ſūpte diuidat̄ ꝯtra pctm̄ ꝯmiſ
ſionis/apparet euidenē.qm̄ idē nō diuidit̄ ꝯtra ſeipm̄.ſed
pctm̄ omiſſiōis tertio modo ſūptū/ve3 ꝓ p̄uatiōe vl̄ ꝓ p̄
termiſſiōe alicui⁹ circūſtātie actui debite/ē oīno idē qd̄ ip̄3
cōmiſſionis pctm̄.nec em̄ pctm̄ ꝯmiſſionis vt formaliter
ſūptū ē aliud ꝙ̄ omiſſio ſic accepta.ḡ pctm̄ omiſſionis iſto
tertio mō ſūpte nō diuidit̄ ꝯ pctm̄ ꝯmiſſionis vt formalit̄
ſūptū:ſ3 ē oīno ipm̄.ꝯ pctm̄ aūt omiſſionis vt materialit̄
ſumptū hoc ē ꝯ actū poſitiuū ſubſtratū diuidit̄/ vt priua
tio ꝯtra ſuū imediatū ſbm̄.Eſt ei act⁹ ipe ſubſtratus ime-
diatū ſbm̄ talis p̄uatiōis ſiue omiſſionis q̄ ē formalr̄ ipm̄
pctm̄ ꝯmiſſiōis.¶Tertiū/ve3 ꝙ pctm̄ omiſſionis ſūpte
ſcd̄o mō puta ꝓ p̄termiſſiōe act⁹ debiti ab omittēte/diui
dat̄ ꝯtra pctm̄ ꝯmiſſiōis formalr̄ ſūptū/appet. qm̄ cū oē
pctm̄ vt formalit̄ ſūptū dicat p̄uationē tm̄/vt dicet̄ īfra:nō
videt̄ ꝙ vnū pctm̄ ab alio formalit̄ diſtiguat̄ niſi qr vnu3
eſt priuatio vni⁹ habit⁹:⁊ aliud alteri⁹.nec em̄ priuatiōes
aliter ꝙ̄ ꝑ ipos priuatos hītus formalr̄ diſtiguunt̄.ḡ iſta
pctā ve3 ꝯmiſſiōis ⁊ omiſſiōis hn̄t diſtigui ſpē ꝓpt̄ diuer
ſa q̄rū dicūt priuatiōes.ſ3 oīs p̄uatio q̄ ē pctm̄/eſt vl̄ act⁹
ſubſtrati vel alicui⁹ ipſi debiti:⁊ ita ꝑ ꝯñs oīa pctā ha-
bēt diſtigui:vel qr ſunt priuatiōes diuerſarū circūſtātia-
rū:vel quia diuerſorum actuum ſubſtratoꝝ:vel qr vnū eſt
priuatio ſeu omiſſio actus:⁊ alterū circūſtātie ipi debite
Sed peccatū commiſſionis non poteſt diſtingui a pecca
to omiſſionis primo nec ſecundo modo. Primo em̄ mo-
do diſtinguuntur diuerſa peccata cōmiſſionis.Scd̄o aūt
modo peccata omiſſiōis inter ſe.ḡ relinqt̄ur ꝙ diſtinguā
tur tertio modo tm̄:qd̄ eſt ꝓpoſitum.¶Scd̄m p̄mittēdū
eſt:ꝙ pctm̄ ꝯmiſſionis eſt multiplex.l3 em̄ oē cōmiſſiōis
pctm̄ vt formaliter ſūptū ſit carētia circūſtātie actui de-
bite:qdā tn̄ eſt ꝯmiſſionis peccatū:cui⁹ act⁹ ſubſtrat⁹
eſt indebitus ⁊ inordinatus ratione finis. Aliud aute3 eſt
cuius actus eſt inordinatus ⁊ moraliter malus ratione
ſubiecti ſeu prīcipij ipm̄ exequētis.¶Exēplū de prīo/vt
dare eleemoſynā nō ꝓpter finē debitū ve3 ꝓpt̄ deū:ſ3 ꝓ-
pter īdebitū:ve3 ꝓpt̄ mūdū.in tali em̄ actu non eſt omiſ-
ſio ſeu priuatio principij ſeu ſubiecti debiti actum ipſum

exercentis:nec obiecti ipm̄ terminantis:ſed finis ordinā
tis.licitū em̄ ē eleemoſynā dare ⁊ recipe:nō tn̄ ē licitū ip
ſam nec aliquem aliū actū bonū ad finē īdebitū ordiare.
¶Exēplū de ſcd̄o/ve3 de actu indebito exercenti:vt act⁹
carnalis copule religioſo poſt votum continētie emiſſū.
talis inquā act⁹ eſt illicitus ⁊ moraliter malus nō ſcd̄m
ſe:cum alicui ſit licitus ⁊ moraliter virtuoſus:nec rōne
carentie alicuius alterius ꝙ̄ ſubiecti ſiue principij ipſu3
exercentis.Aliud peccatum ꝯmiſſionis eſt cuius actus
eſt illicit⁹ ⁊ moraliter malus ſolū quia obiecto debito ca
rens ⁊ ſuꝑ indebitū tranſiens:vt diuinū odium ⁊ innocē
tis homicidium.quilibet enim actus iſtorum poſſet eſſe
⁊ eſſet moraliter bonus ſi tranſiret ſuper debitum ſibi ob
iectū.Aliud etiā eſt cuius actus eſt malus vel quia tem
pore debito/ vl̄ qr debito loco carēs/⁊ ſic de alijs oib⁹ cir
cunſtantijs ad bonitatem act⁹ moralis neceſſarijs:qua-
rū cuiuſlibet carentia vel ꝑ ſe ſola vel cū circūſtātia inde
bita ipſi oppoſita reddit actum moraliter vitioſum.

His præmiſſis pono quinq3 concluſio
nes.¶Prima eſt:ꝙ pctm̄ omiſſionis diuiſū contra pec
catū cōmiſſionis non dicit aliqd poſitiuū:ſed tm̄mō pri-
uatiuū.¶Hec ꝓbat̄.qm̄ ſi iſtud omiſſionis peccatū vt di
uiſum ꝯtra aliud ꝯmiſſionis peccatū diceret aliquid poſi
tiuū:aut illud eſſet aliqs act⁹ elicitus abſolutus:aut ali
quid eius/puta reſpectus vel circunſtantia vel ꝙcquid
aliud dicat̄.Sed nō pōt dicere actū:qr priuat ipm̄ ꝑ qd̄ ⁊
diſtinguitur/vt p̄miſſu3 eſt/a pctō ꝯmiſſionis dicēte p̄ua
tionē nō actus:ſed alicuius circūſtātie ei⁹.Nec pōt dice
re aliqd act⁹:qr priuās actū ſubſtratū antecedētē nō pōt
dicere reſpectū aliquē ei⁹ nec circūſtantiā ꝯñtē:cū oīs re
ſpectus ſiue circūſtātia p̄ſupponat actū.ḡ ⁊c. ¶Ex hoc
appet īprobabilitas q̄rūdā dicētiū ꝙ l3 pctm̄ omiſſiōis
ſbm̄ ſe ſūptū ſit carētia alicui⁹ act⁹:ſemꝑ tn̄ exigit aliquē
actū q ē occaſio priuationis illi⁹:ſicut omiſſio officij diui
ni vel cuiuſcūq3 alterius ad qd̄ aliqs obligat̄/exigit actū
nolitionis vel occupationis ſeu diſtractiōis circa alia.nō
em̄ officiū omitto quia ipm̄ dicere nolo: aut qr occupat⁹
⁊ diſtract⁹ circa alia nō aduerto.¶Hoc ſiqdē nō eſt verū
nec ꝓbabiliter dictum.qm̄ aut hmōi actus quē ſupponit
peccatū omiſſionis/eſt debit⁹ ⁊ licit⁹:aut nō.S3 nō poteſt
poni primū:quia nullum peccatum neceſſario exigit vt
ſui cauſam ſeu occaſionem aliquē actū bonum.Nec ſcd̄3
quia in tali actu conſiſteret peccatum commiſſionis.ſ3
conſtat ꝙ pctm̄ omiſſionis non neceſſario exigit pecca-
tum commiſſionis. Ex quo apparet falſum eſſe illud aſſū
ptum:ve3 ꝙ non omitto officium niſi quia vel nolo dice-
re ipſum:vel quia diſtractus circa alia non aduerto.quo-
niam cum nolle dicere tempore quo debeo dicere/ſit pec
catum commiſſionis:qd̄ non neceſſario exigit pctm̄ omiſ
ſionis: quale eſt non dicere officium tempore quo teneor
ipſum dicere:per conſequens non dicere non requirit nol
le dicere nec aliquē alium actum exteriorꝫ operationis
ſeu diſtractionis/licet talis eſſe poſſet et frequenter ſit
occaſio omiſſiōis.quare ⁊c.¶Confirmatur.quia ſi omiſ-
ſionis peccatum exigit neceſſario actum aliquem poſi-
tiuum:aut ad ipſu3 neceſſario ſequeretur omiſſionis pec
catū:aut non.Si ſic/ergo ipſe eſſet actus moraliter ma-
lus: cum ad nullum bonum actum ſequatur neceſſario
peccatum aliquod.hoc autem poni non poteſt vt dictu3
eſt.Si auem dicatur ꝙ ad ipſum non neceſſario ſequat̄:
aut talis actus neceſſario exactus eſſet malus/aut bo-
nus.Sed non poteſt dici ꝙ malus:quia tunc etiam nul-
lus poſſet peccare peccato omiſſionis ſine precedente
peccato commiſſionis . nec bonus:quia nullus bonus
actus eſt neceſſarius ad aliquod omiſſionis peccatu3/vt
dictum eſt.ergo ⁊c.¶Secunda pars concluſionis predi
cte/videlicet ꝙ omiſſionis peccatum dicat priuationem
probatur.quonia3 omnis carentia alicuius actus vel ha
bitus in ſubiecto ipſius actus vel habitus receptiuo eſt
priuatio.¶Hoc apparet . quia per hoc tm̄ priuatio et
abſoluta negatio diſtinguuntur:quia negatio abſoluta
eſt forme carentia ſeu remotio abſolute:priuatio autem
eſt carentia tm̄ in ſubiecto determinato/videlicet forme
receptiuo.ſed peccatum omiſſionis dicit carentiam act⁹
ad quem carens ipſo obligatur:et per conſequens eſt ei
poſſibilis et in eo receptibilis ſubiectiue: cum nullus
ſit ad ſibi impoſſibile obligatus.ergo ⁊c. ¶Confirma-
tur.quia aut peccatu3 omiſſionis dicit carentiam actus
abſolute ⁊ vniuerſaliter in quocūq3:aut tm̄ in aliquo pu-
ta in apto nato ⁊ ad actum huiuſmodi obligato.Sed nō
poteſt poni primum.quia tunc omiſſionis peccatum eſ-
ſet in quocunq3 non habente actum / cuius priuatio eſt
tale peccatum.hoc autem eſt euidenter falſum:cum hu-
iuſmodi peccatum non ſit niſi illius qui eſt ad actum
obligatus:et per conſequens capax eius.ergo relinqui-
tur ſecundum:quod eſt propoſitum:cum omnis negatio
in ſubiecto apto ad formam negatiuam ſit priuatio.
¶Ex predictis ſequit̄ corollarie:ꝙ licet pctm̄ omiſſiōis
nō ſit/exigit tamen ſeu reſpicit aliquid poſitiuu3. ¶Hoc
apparet.quoniam omnis priuatio exigit ſeu reſpicit/li-
cet non ſit/aliquid poſitiuum/puta determinatum ſubie-
ctum.ſed omiſſionis peccatum/vt dictum eſt/non eſt ab-
ſoluta negatio:ſed priuatio actus debiti.ergo exigit de-
terminatum ſubiectum:puta illud cui talis actus priua
tus poſſet inexiſtere ⁊ deberet.vnde ſicut non exiſtente
animali non eſſet cecitas:cum cecitas ſit negatio viſus
tm̄ in ſubiecto apto nato videre: quale eſt ſolum animal
ita non exiſtente aliquo ad actum aliquem obligato nul
lum eſſet nec eſſe poſſet omiſſionis peccatum. ſic enim
omiſſionis peccatum reſpicit preciſe ſubiectum obliga
tum ad actum priuatum:ſicut cecitas animal aptum na
tum ad videndum . quare ⁊c.¶Confirmatur.quia nul-
la omiſſio eſſet ab omittente aliquod peccatum niſi eſſet
in ipſo ad actum omiſſum aliqua obligatio.ſed obligatio
non eſt ad impoſſibile ſed tm̄ ad poſſibile obligato. ergo
licet omiſſio abſolute ⁊ vniuerſaliter ſumpta poſſit eſſe
cuiuſcunq3 in quo non eſt actus qui omiſſus:non tamen
omiſſio que eſt peccatū/poteſt eſſe niſi ſubiecti obligati
⁊ per conſequens apti ad actum. quare ⁊c.¶Tertia cō
cluſio eſt:ꝙ peccatum commiſſionis ſumptum materia-
liter dicit aliquid poſitiuum:puta actum aliquem abſo-
lutum:non autem vt formaliter ſumptū dicit niſi tm̄ pri-
uationem alicuius circunſtantie actui debite ſcd̄3 rectū
iudicium rationis.¶Hec apparet quantum ad primam
eius partem.quoniam vt ſepe dictum eſt per hoc pecca-
tum commiſſionis diſtinguitur a peccato omiſſionis:qr
ve3 peccatum omiſſionis dicit carentiam omnis actus
non autē peccatū ꝯmiſſionis niſi tm̄ alicui⁹ circunſtan-
tie debite actui.ſed omnis priuatio exigit ⁊ importat ſub
iectum:ergo cum actus abſolutus ſit ſubiectum priuatio
nis circunſtantie:que priuatio eſt ipſum cōmiſſionis pec
catum vt formaliter ſumptum:per conſequens ſequit̄ ꝓ
poſitum/ve3 ꝙ peccatum ꝯmiſſionis etiā vt formaliter
ſumptum exigit ſeu reſpicit determinatum aliquid po-
ſitiuum:puta actus eius immediatum ſubiectum.¶Cō
firmatur.quia ſicut ſe habet peccatū omiſſionis ad ſub-
iectum obligatū ad actum omiſſum:ita peccatū commiſ-
ſionis formaliter ſumptū ad actum abſolutū cui debetur
illud cui⁹ carētia ē ipm̄ pctm̄ ꝯmiſſiōis vt formalit̄ ſum-
ptū.¶Hoc apparet.quia quelibet priuatio ꝓprie ſūpta
vniformit̄ reſpicit ſuū ſubiectū. ſed tam peccatū omiſſio
nis ꝙ̄ cōmiſſiōis formalit̄ ſūptū ē priuatio.ſbm̄ īmediatū
primi ve3 pcti omiſſiōis eſt creatura rationalis.talis cū

sola est obligata ad actum omissum. subiectum autem immediatum formale peccati commissionis quod est priuatio alicuius actui inesse debentis est actus ipse aliqs absolutus: ergo vniformiter respicit qd est formale ī peccato commissionis scz actū: sicut peccatū omissiōis creaturam rationalem eius subiectū. sed omissionis peccatū dicit seu exigit tale suum subiectū licet non sit ipsum. ergo ⁊c. ¶ Scda pars conclusionis: vcz ꝙ peccatū cōmissionis formaliter sumptū nō sit illd positiuū qd respicit seu exigit / apparet. qm̄ nulla priuatio ē suū subiectū / licz exigat ipm. sed pctm̄ omissionis formaliter sumptū ē priuatio pura / vt dicet ifra: cuius priuationis sbm īmediatū est actus predictꝰ. g ⁊c. ¶ Quarta oclusio ē: ꝙ pctm̄ cōmissionis materialit sūptū est realit aliqd positiuū. qd tm̄ matiale positiuū vt sm se sūptū nō est aliqd pctm̄. ¶ Hec apparet q̄tum ad primā ptem. qm̄ nisi hmōi omissionis peccatū materialit sumptū eēt aliquid positiuū / nō distingueret a pctō omissionis. ons est falsū: g ⁊ aīs. ¶ Cōseqntia pbat. qm̄ cū oē pctm̄ vt formalit sumptū sit priuatio aut priuatio q̄ ē formaliter cōmissionis pctm̄ ē priuatio actus positiui substrati / aut alicuiꝰ ipsi debiti. Si ponat primū: g omissionis pctm̄ formalit sumptū nō ē distictū a pctō omissiōis: cū istud nō sit alid foralit / vt dictū ē supra q̄ priuatio actꝰ debiti ab omittēte. ⁊ sic appet ona supra dicta. Si aūt ponat scdz / habet intētū: vcz ꝙ materiale pctī omissionis dicit pūationē alicuiꝰ debiti actui. Foralit aūt sūptū respicit actū ipz: vt ppriū ⁊ īmediatū eiꝰ sbz g ⁊c. ¶ Ex hoc seqt corollarie: ꝙ etiā materiale omissionis pctī ē aliqd positiuū: qd qdē ē nō actꝰ aliqs omittētz sed ipsemet omittens. ¶ Hoc appet. qm̄ vt dictū ē materiale cuiuscūq̄ priuationis dicit eē eiꝰ subiectū. sz pctm̄ omissiōis formaliter sūptū ē priuatio actꝰ debiti ab omittente: ⁊ p ons ipse omittens est eius subiectū: cum sit habitus seu actus priuati susceptiuū subiectū: ⁊ illd sit subiectū priuationis ⁊ habitus susceptiuū. ergo ⁊c. ¶ Si cōtra hoc arguat. qr supius fuerat dictū ꝙ omissionis peccatum non dicebat aliqd positiuū: ⁊ p hoc distinguebat otra cōmissionis pctm̄: ¶ Ad hoc pōt dici ꝙ non ē itelligendū peccatū omissionis nullū vliter dicere positiuum quia tunc non esset priuatio sed negatio: cū oīs priuatio īportet determinatum ⁊ positiuū sbm. sz ꝙ nō dicit actū elicitū nec aliqd alid positiuum ab omittente distictum importat aūt omittēs ipz quodcūq̄ sit vt ppriū suū subiectuz: qr actus omissi realiter susceptiuū. Et quia illud idē est subiectum susceptiuū priuationum elicitiuū actꝰ omissi recti ⁊ actus obliqui moraliter mali: qui est immediatū subiectum commissionis peccati formaliter sumpti: ideo potest dici ꝙ etiā commissiōis peccatū formaliter sūptū illud idē positiuū subiectū importat scdo: qd pctm̄ omissionis importat primo. qm̄ priuatio oīs primo designat suū īmediatū / secūdario aūt suū mediatū sbm. sed illd idē qd ē primū ⁊ īmediatū sbm pctī omissiōis: puta creatura intellectualis: est remotū ⁊ mediatū sbm pctī cōmissiōis formaliter sūpti. cuiꝰ īmediatū sbm ē actꝰ īdebitꝰ omittētis: mediatū aūt talis actꝰ sbm: qd est creatura ipsa rōnalis. eius em̄ solus est tā omissionis q̄ omissionis delictū seu culpa. qre ⁊c. ¶ Scda ps oclusiōis pdicte / vcz ꝙ materiale pctī omissiōis / vcz actꝰ positiuꝰ pdictꝰ: nō sit sm se pctm̄: ¶ Probat prio. qr nullū sbm ē formalit illd cuiꝰ dr eē sbm / lz sit ab ipo denoīatū: siue illud sit positiuū siue tm̄mō priuatiuū. sz actꝰ elicitꝰ deliquētis respicit pctm̄ omissionis formalit sumptū sicut sbm suā alicuiꝰ sibi possibilis habitus priuationē / vt supiꝰ fuit dictū. g ⁊c. ¶ Secundo. qr qd scdz se absolute sūptū est formaliter tale / nō pōt esse nō tale. sed oīs actꝰ elicitꝰ delinquētis sumptꝰ q̄tū ad totā suā essentiā positiuā / pōt esse absq̄ aliq pctō pōt em̄ esse moraliter bonus vel saltē nō malus. ergo ⁊c.

¶ Minor apparet ex dictis ī articulo pcedēti. vt em̄ ibi pbatū est / etiam actus odiendi deū posset esse vel moraliter bonus / supposito ꝙ idē actꝰ oīno substantialiter mutatus posset ad obiectū aliqd aliud terminari: vel si non saltem posset esse nō malus. Cōsimiliter dico de actibus fornicandi ⁊ mechandi / quoꝝ vterq̄ acceptꝰ sm totam actus substantiā positiuā / posset esse moraliter bonꝰ: nec tū tunc mechia nec fornicatio diceretur: ⁊ sic de omni actu alio positiuo possibili est dicendum. qre ⁊c. ¶ Cōfirmat. qr pctm̄ vt pctm̄ nec est nec esse pōt totaliter nec ptialit a deo. sz oē positiuū extra ī re exñs ē vel totaliter vl ptialiter: ⁊ potest eē totaliter a deo vt effectus a sua cā. ergo nullū positiuū scdm se absolute sumptuz est formalit: nec pōt esse pctm̄. ¶ Ex hoc ocludo corollarie: ꝙ pctm̄ dictū de actu aliq positiuo / vt cū dicimꝰ ꝙ talis actꝰ est culpabilis vel pctm̄ / debet intelligi de ipso dici nō qdditatiue sed tm̄ denominatiue. qm̄ qd ē qdditatiue tale nō pōt nō esse tale / sed bene illud qd est tale denominatiue: sicut hō mō albus vel vidēs / potest postea esse non albus nec videns sed cecus. sed oīs actus positiuus q̄tūcūq̄ culpabiliter ⁊ moraliter malus potest esse non malus / vt dictū est: ergo nullus est scdm se qdditatiue malus: sed tm̄ denoīatiue. ¶ Quinta ⁊ vltima cōclusio ē: ꝙ pctm̄ omissionis formaliter sumptū nō est aliqd positiuū. ¶ Hec seqt corollarie ex pdicta. qm̄ ostat ꝙ si cōmissionis peccatuz formaliter sumptū esset aliqd positiuū / nō posset esse alid q̄ actus absolutus elicitꝰ deliquētis: qr nec ipm omissionis peccatū vt vliter vcz tam materialit q̄ formaliter sūptū importat aliqd alid q̄ actū positiuū ⁊ eiꝰ deformitatē / q̄ est carentia alicuius sibi debiti. scdm aūt vcz hmōi carētia / nō est aliqd positiuū: sed tm̄mō priuatiuū. g si cōmissionis pctm̄ formaliter sumptū est aliqd positiuū / nō pōt esse alid q̄ actus hmōi delinquētis. sed talis actꝰ nō est formaliter aliqd pctm̄ nec qdditatiue: sz tm̄ denoīatiue / vt in oclusiōe alia est pbatū. g ⁊c. ¶ Cōfirmat. qr aut omissionis pctm̄ vt formaliter sumptū ē actus elicitꝰ delinquētis: aut priuatio alicuiꝰ sibi debiti: aut vtrūq̄. Sz non pōt poni primū nec tertiū: qr vt pbatū est / actꝰ hmōi non ē peccatū. qd aūt nō ē pctm̄ / nō pōt esse formalit peccatū nec aliqd eius tm̄. g relinqt scdm: vcz ꝙ omissionis pctm̄ vt formaliter sumptū est pcise aliqd priuatiuū: ⁊ p ons lz dicat ⁊ exigat aliqd positiuū sicut priuatio suum subiectū: non tm̄ est ipm. ¶ Preterea ad idē arguit: qr vt dictū fuit supius / sicut se hēt peccatū omissionis ad omittentē / ita cōmissionis peccatum se habet ad actū cōmissum. ¶ Hec fuit supius declarata. qm̄ sicut omittēs est īmediatū subiectū pctī omissionis: ita ⁊ actus omittētis ipsiꝰ pctī commissionis formaliter sūpti. sz pctm̄ omissionis vt formalit sūptū sic respicit omittētem ꝙ nō est ipse lz eū dicat seu exigat: vt priuatio sbm suū. g ⁊ de omissiōis peccato formaliter sumpto vt ad actū oparato cōsimiliter est dicēdū: vcz ꝙ nō est formaliter ipse actus: sed actꝰ est eius sbm. Sed ostat ꝙ nō pōt esse aliquid aliud positiuum ab actu ipso distinctum. ergo ⁊c.

Ex prædictis omnibus sequitur corollarie solutio questionis: que est ꝙ nullum peccatum formaliter sumptum est aliquid positiuum sed tantummodo priuatiuum. qd per consequens exigit ⁊ supponit aliquid positiuum / vel tm̄ vnicum vt omissionis peccatum cuius subiectum est omittens soluz: vel duplex / vt peccatum commissionis: cuius subiectum aliud est immediatū vt actus delinquentis: ⁊ aliud mediatum ⁊ remotum: vt ipse delinquens actus subiectum. oīs autem priuatio īportat aliq mō ⁊ respicit qdcūq̄ suū subiectū: ⁊ maxime in pposito vbi actus delinquentis non est peccati commissionis subiectuz nisi ppter delinquētē ipm. quare ⁊c.

¶ Hoc corollariū apparet. qm̄ oīe peccatū ē cōmissiōis vel omissionis. sed nullū hoꝝ vt formaliter sumptū est aliqd positiuū lz exigat ipm: vt in pcedentibꝰ est pbatuz. g ⁊c. ¶ Sed circa hoc occurrit dubiū. qm̄ nō tm̄ actꝰ aliqs dicit malus ⁊ demeritoriꝰ qr circūstantia sibi debita spoliatus seu priuatus: sed etiā aliquis dicitur malus quia circunstantia contraria sibi indebita informatus: vt pauperi subuenire vel orare propter vanaz gloriam. ergo peccatum seu malitia in tali actu non est tm̄ priuatiuum: puta carentia seu priuatio finis debiti: sed etiam positiuum puta positio siue ordo et relatio ad finem indebitum. ¶ Ad hoc potest responderi concedendo assumptum / videlicet ꝙ aliqs actus dicitur malus quia circunstantia indebita informatus: non tamen intelligendo per huiusmodi indebitam circunstantiam formam aliquam positiuam per se vnam absolutam nec respectiuam ab actu differentem / ipsumq̄ realiter informantem: sed intelligendo per actum circūstantia debita vel indebita informari actum ipm nullo mediante eum informante ad finē debitū vel indebitum ordinari. Pōt em̄ rationalis creatura actum exercens actū ipm ad finem ⁊ ad alia ipsi debita ordinare exercendo eū propter talem vel talem finem vel circa vnum vel aliud obiectum absq̄ forma aliqua per se vna positiua ab actu ⁊ eius principio fine ⁊ obiecto distincta. Et ideo non sequitur / actus est malus quia indebite circunstantionatus: ergo malitia actus seu peccatuz formaliter sumptum dicit aliquid positiuum. quoniam huiusmodi indebite circunstantie non sunt aliquid positiuū ab actu ⁊ alijs distinctum: ad que alia ipse actus debite vel indebite comparatur. sicut enim actus nullo mediante alio a seipso ⁊ a suo principio productiuo est ab ipso effectiue ⁊ in eo subiectiue: ita nullo alio mediante forma absoluta vel respectiua actus dicit debitis vel indebitis circunstantijs informari: hoc est ad oīa sibi debita vel indebita ordinari. Inter alia autez que debentur actui moraliter bono / sunt tria / videlicet determinatum principiū obiectum ⁊ finis. idem enim actus est bonus moraliter si ab vno principio / ⁊ malus moraliter si ab alio. ergo ad hoc ꝙ sit bonꝰ moraliter oportet ꝙ sit a debito pricipio ⁊ determinato. Saltē hoc est veruz de aliquo actu: immo etiam de omnibus vt videtur. nec enim actus diligendi deum / de quo minus videtur / est bonꝰ moraliter vt a deo effectiue magis q̄ a quacunq̄ creatura: nec etiam vt ab obiecto vel actu intelligendi preuio: supposito secunduz aliquos ꝙ obiectum vel (vt dicunt alij) actus ipse intelligendi sit causa partialis actus volendi. quare ⁊c. ¶ Cōsimiliter apparet idem de obiecto ⁊ de fine intento. quoniam substantialiter idem actus est moraliter bonus vt ad vnum obiectum terminatus / ac ad finem debitū ordinatus: ⁊ malus respectu alterius obiecti ⁊ finis intenti. quare ⁊c. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio apparet solutio ex predictis. iam enim ostensum ē quō intelligendū est peccatū esse ī aliquo subiectiue. ⁊ cōsimili modo intelligendū est ipsum esse ab aliquo effectiue. non enim aliud ē dicere peccatuz omissiōis esse ab aliquo q̄ actuz omissionis non esse ab ipso: a quo tamē debuit esse. nec peccatum commissionis eē similiter effectiue ab aliquo / est aliud q̄ actꝰ deformitatē q̄ est formaliter ipm peccatum / esse ab eo.

Secundo quero: vtrum vnū peccatū possit esse maius seu grauius alio eiusdē speciei cū ipo. ¶ Et videt ꝙ sic. qm̄ illd pctm̄ est grauꝰ ppter qd aliqs ē magis reꝰ seu grauiori pena dignꝰ q̄ propt alterū eiusdē speciei cū illo prior. g ⁊c. ¶ Cōtra. qd nihil ē / nec intēdi nec remitti pōt. sed peccatum / vt ptz ex alia questione / non est aliquid formaliter in re extra. ergo ⁊c. ¶ Responsio. vbi sic procedam. Primo enim premittam aliqua necessaria ad habenduz sanum questionis intellectum. Secūdo dicā ad q̄situm.

Quantum ad primum: præmitto tria.

Primū est: ꝙ aliquid esse maius alio pōt intelligi dupl. Vno modo quidditatiue ⁊ positiue: mō quo vnus homo dicitur maior alio: ⁊ vna albedo intensior q̄ alia: ⁊ vliter quodcūq̄ positiuoruz inequaliuz intensiue vel extensiue vnum dicit alio intensius vel maius si illa sint inequalia extensiue. Alio modo potest intelligi vnum esse maiꝰ alio tantummodo priuatiue ⁊ denominatiue / videlicet qr vnum est priuatio maioris seu pfectioris habitus siue forme: modo q̄ vna cecitas pōt dici maior alia: vcz qr est priuatio visus perfectioris. sicut si visus aqle est actiuior ⁊ perfectior visu cuiuscunq̄ alterius animalis / eius cecitas posset dici maior seu intensior isto modo cecitate cuiuslibet alterius animalis. Si etiā cecitas accipiatur alit q̄ pro priuatiōe / non tm̄ totius visus seu videndi actꝰ: sz etiam pro priuatione alicuius gradus eius: cecitas vniꝰ pōt dici maior cecitate alterius: qr vcz est priuatio vlterioris ⁊ perfectioris actus videndi: modo quo vnus aliquādo dicitur alio magis cecus: quia licet vterq̄ videat non tamen eque perfecte sicut aptus natus est videre: vnus tamen videt perfectius q̄ alius: et ideo vnꝰ vidēs dicitur magis cecus propter priuationem alicuius gradus videndi possibilis alteri. ¶ Tunc accedendo ad propositum: Dico ꝙ questio ista non intendit querere an vnum peccatum sit maius seu intensius alio primo modo videlicet positiue: sed tm̄ secundo modo vcz denoīatiue ⁊ priuatiue. ¶ Hoc apparet. qm̄ si primo mō q̄stio fieret an vnū pctm̄ alio maius esset: q̄stio falsum supponeret vcz ꝙ pctm̄ esset in re extra aliquid positiuum: qd quidē intendi ⁊ remitti posset. hoc enim non est verū / vt in q̄stione alia ē pbatū. Ex quo seqtur ꝙ si q̄stio est rationabilis habet intelligi an vnum peccatum sit maiꝰ alio scdo mō puta denoīatiue ⁊ extrinsece seu priuatiue. cū em̄ peccatū omissionis sit priuatio actus: ⁊ pctm̄ cōmissionis priuatio rectitudinis debite actui: ⁊ puatio vna dicatur maior alia tm̄ denoīatiue ⁊ extrinsece propter maiorē seu pfectiorem habitū priuatum: ideo vnum peccatuz omissionis pōt dici maius alio quia est priuatio actus perfectioris: ⁊ similiter peccatum commissionis vnum potest dici maius alio isto modo: vcz qr est priuatio seu carentia rectitudinis melioris. quare ⁊c.

Secundum præmittendum est: ꝙ sicut actuum quorum omissiones sunt pctā omissionis: alij sūt eiusdē / alij alteriꝰ speciei: ita ⁊ de rectitudinibꝰ seu circūstantijs actibus debitis: quarum priuationes sunt pctā omissionis: osimiliter est dicenduz: vcz ꝙ alie distiguunt specie: alie vero sunt specifice indistīcte. ⁊ de istis talibus tm̄ est sermo in questione ista: sicut et de actibus etiaz specifice indistinctis. quoniam hic non queritur de maioritate ⁊ de minoritate peccatorum distinctorū specie: sz tm̄ illorum que sunt eiusdem speciei. Sed cuz priuatiōes nō distinguantur nisi in ordine ad habitꝰ: ⁊ ideo ille dicātur distingui specie / quarum priuati habitus specie sunt distincti: ille autem etiam eiusdem speciei / quarum habitus eis oppositi sunt specie indistincti: per consequens quia peccata non sunt formaliter nisi priuationes actuuz vel rectitudinum / illa sunt distincta specie quorum actus priuati si sunt peccata omissionis / ⁊ quoruz rectitudines seu circunstantie priuate q̄tū ad peccata omissionis / spē distinguuntur: ⁊ illa eiusdem speciei: q̄ sunt priuationes taliū vcz actuum vel rectitudinum ipsoꝝ eiusdē specifice rōnis. Sed hic queritur de maioritate ⁊ minoritate pctoꝝ

ſpecie eorundē.ergo ꝛc. ¶Sed hic ſunt duo dubia circa dicta. Primum eſt: que ſint rectitudines ſeu circūſtantie actuum bonorum moraliter eiuſdē: ꝛ q̄ alterius ſpeciei. Scōm eſt. cum dictum fuerit in alia q̄ſtione q̄ hmōi circūſtantie debite vel indebite actuū nō ſint aliq̄d poſitiuū actibus additū/ac ab eis diſtinctū/ quomō priuatio vni⁹ poteſt dici maior priuatione alterius: ꝛ per ꝓns vnum peccatuz maius alio:cum vna priuatio nō dicatur maior alia vt predictum eſt/niſi denoſtatiue in ordine ad perfectiorem habitum qui ſemper dicit aliq̄d poſitiuū. ¶Ad primū dico: q̄ tres ſunt actuū circūſtantie inter alias diſtincte ſpecie/q̄ ad oēm actū moralē ſunt neceſſarie/vt dictū fuit in alia q̄ſtione.vt cū ibi dictum eſt in fine/ad oēm actū bonū moraliter requirūtur determinatū principiū/obiectum/ꝛ finis.oīs cū act⁹ moraliter bon⁹ habet cē a determinato principio ortus ꝛ ad determinatū obiectū terminat⁹ ꝛ ad finem debitū ordinat⁹. ¶Q̄ appet. q̄ idez actus ſubſtātialiter q̄ vt ab vno principio ē bon⁹ moraliter/eſt malus vt ab alio eſt effectus:ſicut actus carnalis copule idem ī ſpecie eſt bonus moraliter vt vnius/ꝛ mal⁹ vt alterius. ꝓſimiliter eſt de obiecto ꝛ de fine ītento.idez cū act⁹ q̄ reſpectu vni⁹ obiecti ꝛ finis ē moraliter bon⁹ eſt malus moraliter vt ad aliud obiectum terminatus et ad finē aliū ordinat⁹. ſicut oditū dei eſt malū:ꝛ peccati bonum: vel cognoſcere ſuam ꝛ ſubuenire pauperi eſt etiam actus bonus:non aūt cognoſcere alienā nec ſubuenire alteri cuicunq;. Idem etiā actus ꝛ eiuſdē principij efficiētis ꝛ reſpectu eiuſdē obiecti terminat⁹ q̄ eſt bon⁹ vt ad vnuz finem/eſt malus vt ad aliū ordinatus.quare ꝛc. ¶Ex p̄dictis ſeq̄tur: q̄ tres ſunt circūſtantie ad oēm actum bonū vel malum moraliter cōcurrentes: quarū vna eſt ipſius actus ad principium ſuū/alia ad obiectū/ꝛ tertia ad finez intentū.ꝛ iſte circumſtantie ſunt q̄ ſpecie diſtinguunt ſiue ſint debite:vt quādo tria predicta ſunt talia qualia act⁹ exigit: ſiue ſint indebite: vt quando tria predicta ſunt a ctui incompetētia. Circūſtātie aūt omnes ille ſunt eiuſdem rationis: que tm̄ reſpiciunt aliquod trium predictorum puta principium actus vel obiectum vel finem vltimum.ꝛ hoc eſt intelligendum : dum tamen ſint reſpectu eiuſdem finis intenti vel principij vel obiecti : et etiam actus ſubſtrati. Sicut quia oīs fornicatio eſt idē actus in ſpecie ꝛ tranſit ſuper idem obiectum ſeu eſt eorundem in ſpecie/ideo eſt peccatum eiuſdē rationis.peccata etiā actuum ſpecie diuerſorum poſſent aliquo modo dici eiuſdem rationis:dum tamē actus predicti eſſent deformes deformitate eiuſdē rationis: puta quia carentes obiecto debito vel fine vltimo vel principio:vel quia eſſent ad idē obiectum terminati vel ad eundem finem indebitum ordinatiſicut omnes actus boni moraliter licet diuerſi formaliter et diſtincti ſpecie facti propter eundem finem indebitum / vt iemunare orare et eleemoſynam dare propter vanam gloriam poſſunt dici peccata eiuſdez ſpeciei ꝛ hoc denominatiu:modo quo dicuntur peccata:videlicet quia circunſtantia finis debiti ſunt priuati.econuerſo autem in eodem actu ſecundum ſpectem poſſunt ꝛ ſepe ſunt peccata diuerſarum ſpecierum.ſicut forte licet actus carnalis copule ſit idem in ſpecie:aliud tamen peccatum ſecundum ſpeciem eſt in ipſo quādo exercetur ab illis quibus eſt indebitus:ꝛ aliud quando eſt illorum quibus licet:non tamen ad finem debitum ſed ad indebitum ordinat⁹:modo quo poteſt eſſe peccatum in actu carnali coniugum. ¶Sed nunquid que dicta ſunt de circumſtantijs ſupradictis ad actum moralem neceſſarijs/ſunt intelligenda tm̄ de peccato commiſſionis:an etiam de peccato omiſſionis? ¶Ad hoc videtur eſſe dicendum . q̄ cum omiſſionis peccatum nullum actum ab omittente elicitum exigat:ſed puram actus debiti ab omittēte priuationem dicat: per conſequens cum omittens cum nullum actum eliciat ſuper nullum obiectum tranſeat:nec aliquē finem debitum vel indebitum intendat:in omni omiſſionis peccato eſt negatio abſoluta trium circunſtantiarū predictarum ſpecie diſtinctarum:non tamen priuatio p̄ parte ſumpta illarum omnium:ſed vnius ſolius tm̄: puta illius que eſt actus ad ſuum principium:nec eſt etiam ibi negatio alicuius aliarum cōtrarie/videlicet propter poſitionem circunſtantiarum debitarum eis oppoſitarum: ſed tm̄ contradictorie/modo quo corpus ſine omni colore poſitum diceretur nō album. ¶Hec omnia poſſunt faciliter declarari. Et primo primum/ videlicet q̄ ſit in omni omiſſionis peccato per ſe tm̄ accepto abſoluta negatio trium omnium predictarum circunſtantiarum. quoniam vbi nullus eſt actus moralis/nulla poteſt eſſe circūſtantia trium predictarum bonarum moraliter : nec etiā aliqua aliarum eis contrariarum. omnis enim circunſtātia bona vel mala moraliter exigit actum moralem. ſed in omiſſionis peccato nullus eſt actus moralis ſubſtratus ab ipſa omiſſione diſtinctus: ergo nec aliqua circunſtātia.Ex quo ſequitur tertium/videlicet q̄ abſoluta negatio circunſtantiarum omnium debitarum non eſt ibi propter poſitionem alicuius eis contrariarum indebitarum. ¶Secundum: videlicet q̄ negatio nullius circunſtantiarum p̄dictarum ſit priuatio proprie ſumpta/vt videlicet a negatione diſtincta/apparet. Primo:q̄ vt dictū eſt in alia concluſione peccatuz omiſſionis formaliter nō eſt priuatio niſi act⁹ omiſſi debiti ab omittente. ¶Secūdo.quia omnis priuatio reſpicit ꝛ ſupponit determinatū ſubiectū ipſius priuati habitus receptiuum.ſz in omittēte nō eſt aliqs actus cuius ſolius eſt circūſtantia oīs moralis debita vel obliqua.quare ꝛc. ¶Ad ſecūz dubiū dicēdum eſt: q̄ ſicut non vnio vel diuiſio aliquoz vnibiliuz dicitur priuatio:q̄ tamen nō eſt alicuius forme poſitiue:ceū vnio ipſa priuata non ſit/vt in tertio oſtēdetur/ forma aliqua poſitiue ab extremis vnitis vel diuiſis diſtincta:ita conſimiliter in ꝓpoſito de circunſtantia morali ꝛ de p̄uatione ipſi oppoſita eſt dicendū.nō em̄ magis ad referēdū actū in finē debitum vel indebitum vel ad terminandum ipſum obiectum req̄ritur aliq̄d poſitiuum ab actu ꝛ ab aliꝭ ad que debite vel indebite comparatur ac a principio eius effectiuo ꝛ relatiuo ſeu ordinatiuo diſtinctum: q̄ ad hoc q̄ aliqua forma vniatur ſubiecto cui eſt imediate vnibil/vt albedo corpi/ſit neceſſariū aliq̄d ab extremis diſtictū.ꝛ ideo eo modo q̄ vna vnio dicit maior alia/ꝛ vtiſio ipſi oppoſita poteſt dici etiā vna circūſtantia licet ab extremis indiſtincta ſicut ꝛ ipſa vnio ab vnitis maior alia:ꝛ illius maioris ſeu perfectioris carentia ſeu priuatio maior et alterius minoris minor.quare ꝛc.

Tertium & vltimum præmittendum

eſt: q̄ peccatum vnum eſſe maius ſeu grauius alio dicto modo/poteſt dupliciter intelligi. Uno modo formaliter:ꝛ alio modo virtualiter. Poteſt em̄ peccatū ſumi dupliciter vez formaliter:ꝛ vt ſic diuidit ꝓtra reatū ꝛ ē priuatio act⁹ vt circūſtantie ei⁹. Alio mō virtualiter:ꝛ ſic ē ipe reat⁹ culpaz ipſaz ſumptā formaliter ſupponēs:ꝛ penā ipāz reſpiciēs ad quā eſt quilibet propter culpaz ſumptā formaliter obligatus. q̄ peccatū vnū eſſe grauius alio pōt intelligi vel rōne ſui:puta vt priuatio talis actus vel eius circūſtantie alicui⁹:vel ratione reat⁹ peccatū ipz ſequētis. Primo mō intelligendo accipit maior ꝛ minor grauitas in peccato vt ad actus vel ad ei⁹ circūſtātias comparato/vt videlicet illud peccatum dicat grauius iſto mō q̄ eſt formaliter priuatio act⁹ vel alicui⁹ ei⁹ circūſtātie melioris. Scōo aūt modo accipitur maior vel minor grauitas in peccato

vt ad penam aliam ꝛ aliam comparato. vnde illud peccatum dicitur grauius iſto modo p̄o quo homo eſt magis reus hoc eſt ad maiorem penam ſcōm diuinam iuſtitiam ordinat⁹. Nō eſt aūt intelligēdū q̄ iſta duo p̄dicta videlicz maior reatus ꝛ culpa ſeparentur ſeu diuidātur vt vez aliquod peccatū ſit maius ſeu grauz formaliter et leui⁹ virtualiter. ſemper em̄ maior ſeu grauior culpa arguit ꝛ infert grauiorē reatū: ꝛ ecōuerſo leuior reatus culpā leuiorē. oīa peccata ineq̄lia ſunt punienda ineq̄li pena/et ſi nō extēſiue ſaltem intenſiue: vt peccata oīm damnatoz̄ quoz̄ pena eſt inequalis nō extenſiue cū pena omniū ſit eterna:ſed tm̄modo intēſiue. eſt enim pena vnius grauior q̄ pena alterius: quia intenſior licet non diuturnior. ¶Hec de primo.

Quantū ad ſecundū vbi eſt ad quęſtio

nem ꝓpoſitā reſpondendū/pono p̄ eius ſolutione quatuor cōcluſiones. ¶Prima eſt: q̄ vnū peccatū omiſſionis vt formaliter ſumptū non eſt maius hoc eſt veterius alio conſimiliter ſumpto eiuſdē rationis cū ipſo. ¶Hec p̄batur.qm̄ cū illa priuatio dicatur veterior alia q̄ eſt melioris habit⁹ ſiue forme:ꝛ peccatū omiſſiōis formaliē ſumptū ſit priuatio actus debiti ab omittēte/p ꝓns ſolū illud omiſſiōis peccatū vt formaliter ſumptū eſt veter⁹ alio cōſimiliter ſumpto: qō eſt priuatio melioris actus debiti ab omittēte. ꝛ p ꝓns oīa illa ſūt eque mala:quoz̄ actus priuati ſunt eque bon⁹.ſed licet actuū ſpecie diuerſorum ad quos aliqui obligant/ vnus ſit melior alio: nō tm̄ actuū ſpecie eorūdē.nō em̄ illoz̄ qui obligātur ad eūdem actū ſpecie/vnus eſt ad p̄fectiorē vel intēſiorē actū q̄ alius obligatus:nec vnus ꝛ idē ad actū aliquē obligatus teneē illū actū p̄fectiorē vno tēpore q̄ alio elicere. ergo cū peccata omiſſiōis eiuſdē ratiōis ſint omiſſiones ſeu priuationes actuū eiuſdem ratiōis/ſequitur q̄ nec reſpectu diuerſoz̄ omittentiū/nec etiā reſpectu vni⁹ tm̄ diuerſis temporibus omittētis/vnū peccatū omiſſionis formaliter ſumptū eſt veterius alio cōſimiliter ſumpto eiuſdem rationis cum ipſo.

Secunda conclusio eſt: q̄ vnum pecca

tum omiſſiōis vt ſumptū virtualiter p̄ reatu/poteſt eſſe grauius alio cōſimiliter ſumpto ꝛ eiuſdē rationis cum ipſo. ¶Hec p̄batur.qm̄ licet obligatorū ad actū eiuſdē rationis nullus ad intenſiorē actum q̄ alius obligatur: vnus tm̄ poteſt eſſe ꝛ eſt ad actū licet nō perfectiorē magis q̄ pluribus obligatiōib⁹ ſiue ꝓpter plures cauſas q̄ alius obligat⁹. ſicut ad dicēdū diuinū officiū magis ſacerdos q̄ diaconus vel ſubdiaconus /ꝛ epiſcopus q̄ ſimplex ſacerdos dicit exiſtere obligatus. ſed omiſſio actus licet nō p̄fectionis magis debiti omittēti eſt grauior quia maior pena digna q̄ omiſſio actus nō tm̄ debiti ſeu neceſſarij omittēti. ergo ꝛc. ¶Cōſimiliter eſt dicendum de peccatis omiſſionis cōſimiliter ſumptis:vt ſunt eiuſdē omittentis: ſuppoſito q̄ vnus ꝛ idē magis ſit ad eūdem actū vno tēpore q̄ alio obligatus: vt ad officiuz dicendū vel ad aliquē actū aliū bonū magis diebus feſtiuis q̄ ferialibus obligetur. alias ſi ad eūdē actū omni tpe quo ab ipo eſt debitus ſit quilibet equaliter obligatus/nū q̄ reſpectu vni⁹ omittēris aliquod peccatū omiſſionis poteſt eſſe grauius alio dicto modo. ¶Sed cōtra concluſionē iſtā arguit. Videē em̄ eſſe cōtra quoddā dictū in articulo p̄cedenti:vbi dictū eſt q̄ inequalis reatus ſequitur ſemp peccata ineq̄lia:cū oēs equaliter peccātes ſint inequaliter puniendi. ergo ecōuerſo equaliter peccantes ſunt equaliter puniendi/ꝛ p ꝓns ſemper equalis reatus ſequitur culpas equales. Sed ſcōm cōcluſionē p̄mā/peccatū vnū omiſſionis vt formaliter ſumptum non eſt veterius alio cōſimiliter ſumpto/ꝛ eiuſdē rationis cū ipſo. ergo nec p̄pter peccatū aliquis eſt magis q̄ alio⁹ puniendus/nec p ꝓns vnū vt ſumptū virtualiter p̄ reatu eſt grauius alio cōſimiliter ſumpto ꝛ eiuſdē rationis cū ipſo: cuius cōtrariū dicit iſta cōcluſio ſecūda. ergo ꝛc. ¶Ad iſtud poteſt dici q̄ omiſſionis peccatū etiā vt formaliter ſumptū poteſt dupliciter cōſiderari. Uno modo em̄ poteſt accipi vt eſt quidā defectus naturalis. q̄ priuatio ſeu carentia alicuius perfectionis actualis: puta actus naturaliter poſſibilis. Alio modo vt eſt defectus moralis:q̄ vez eſt priuatio p̄fectiōis debite ab omittēte ratione obligationis. ꝛ vt ſic omiſſio ſeu actus priuatio proprie eſt peccatū.niſi em̄ omittens eſſet obligatus ad actū omiſſionis/nullū eius omiſſio ſeu priuatio eſſet ipſi peccatū. ¶Tūc poteſt dici q̄ prima cōcluſio in qua dictū eſt: q̄ vnū omiſſionis peccatū nō eſt veter⁹ alio eiuſdem rationis cū ipo: eſt intelligēda de omiſſionis peccato primo modo ſumpto: vez vt ad priuatū habitū cōparato.vt em̄ priuatiōes ſunt negationes formarum/vna nō eſt veterior alia niſi quia eſt melioris forme. ſed in ꝓpoſito vnū omiſſionis peccatū non eſt priuatio melioris actus q̄ alterū eiuſdē rationis ſecū. Scēa aūt cōcluſio in qua innuitur vnū omiſſionis peccatū eſſe alio veter⁹ vt formaliter ſumptū: cū dicaē q̄ eſt grauius quo ad reatum:eſt intelligēda de peccato omiſſionis ſecūdo modo accepto:vez vt ad omittentē cōparato ad actū omiſſum minus vel amplius obligatū.non tm̄ em̄ priuatio poteſt dici deterior in ordine ad habitū:ſed etiā in ordine ad ſubiectum:quia vez ſubiecto eſt magis neceſſarius habitus quo ipm̄ dicitur eſſe priuatū. nō tm̄ em̄ eſt deterius priuari meliori habitu: ſed etiaz magis neceſſario ſubiecto priuato.ſed ī ꝓpoſito vni omittēti eſt magis neceſſari⁹ q̄ alteri actus omiſſus:q̄ vnus eſt ad eū magis q̄ alius obligatus.ergo ꝛc.

Tertia cōcluſio eſt: q̄ vnū commiſſio

nis peccatū vt formaliter ſumptū eſt deterius alio conſimiliter ſumpto ꝛ eiuſdē rationis cū ipo. ¶Hec p̄batur. qm̄ (vt dictū eſt) tanto priuatio eſt deterior quāto forma ſeu habitus cuius eſt priuatio eſt melior.ſed cōmiſſionis peccata formaliter ſumpta ſunt priuatiōes rectitudinū ſeu circūſtantiarū actibus debitarū. ergo illud peccatū formaliter ſumptū eſt deterius qō eſt priuatio circūſtantie ſeu rectitudinis actui debite melioris. ſed peccatorum cōmiſſionis eiuſdē rationis vnū poteſt eſſe ꝛ eſt priuatio circūſtātie actui debite melioris. ¶Hoc p̄bat. qm̄ quāto actus eſt intenſior tanto eius moralis rectitudo eſt melior/ꝛ p ꝓns eius carentia ſeu priuatio deterior.ſed actuū eiuſdē rationis vnus poteſt eſſe alio intenſior ꝛ perfectior.ergo ꝛ priuatio rectitudinis moralis talī debite erit peior q̄ priuatio rectitudinis debite actui eiuſdē rationis minoris perfectionis. q̄re ꝛc. ¶Confirmat.qz ſicut eſt de actu meritorio ꝛ moraliter bono : ita ſuo modo ē de actu demeritorio ꝛ moraliter vitioſo. Vel ſic.ſicut ſe habet actus moraliter bonus ꝛ meritorius ītenſus ad actū remiſſum ſimiliter bonū moraliter ꝛ meritorium quātū ad bonitatē moralem ꝛ etiā ſupnaturalem/ vt vez vterq; eſt meritorius ꝛ vtilis ad eternā:ita ꝛ malus actus moraliter ꝛ demeritorius intenſus ad malum remiſſum ſimiliter malū moraliter quantū ad deformitatē vel malitiā moralem:ꝛ etiā quo ad debitā vtriq; penā.ſed conſtat q̄ bonus actus ꝛ meritorius tāto ē melior tam moraliter q̄ ſupnaturaliter quāto intēſior. maioris em̄ mercedis eſt actus diligendi deū ſuppoſita equali charitate in diligente/ꝛ etiā melior moraliter intenſior q̄ actus diligēdi eiuſdē ſpeciei ꝛ obiecti remiſſior. ergo et de actibus malis moraliter quantū ad ipſoz̄ moralē

malitiam ⁊ penam etiā eis debitā ꝯsimiliter est dicēdū. quare ⁊c. ¶Ex p̄dictis sequitur ⁊ cōsimiliter ꝓbatur: ꝙ nō tm̄ respectu diuersoꝝ peccātiū: sed etiā respectu eiusdem vnū peccatum cōmissionis potest esse deterius alio eiusdē rationis. qm̄ non tm̄ vnus potest elicere actū intēsiorem malum moraliter vel bonū ꝗ̄ alius: sed etiā vnus et idem potest vno tēpore in actū intēsiorē ⁊ alio in actū remissiorē indistinctū specie a priori. ergo ⁊c. ¶Sed cōtra p̄dicta occurrūt duo dubia. Primū est: an conclusio supradicta sit intelligēda nō tm̄ cōparando cōmissionis subiectum peccata formaliter sumpta ad circūstantias actuū seu rectitudines quarū sunt priuationes: sed etiaꝫ ad ipsos cōmittētes ⁊ delinquētes: vt vꝫ vnū ꝯmissiōis peccatū sit deterius alio non tm̄ ratione circūstātie seu rectitudinis priuate ⁊ actui debite melioris: sed etiā aliquādo videt̄ delinquētis ⁊ ꝯmittētis sic ꝙ vnus ⁊ idem actus in specie sit deterior in vno ꝗ̄ in alio / licet nō sit intensior in vno ꝗ̄ in alio. ¶Scđm est: quō est verū ꝙ oē cōmissionis peccatū est formaliter priuatio nō act⁹ sed rectitudinis sibi debite: cū oīs act⁹ sit peccatū ei cui est illicitus: ⁊ multi actus absoluti non tm̄ vt sic vel aliter circūstātionati / sint multis illiciti: nec ꝑ ꝯn̄s tales act⁹ in illis vidētur dicere aliquā priuationē: sꝫ merā positionē cū sint forme absolute. sed ī eis cōsistit peccatū cōmissionis. ergo cōmissionis peccatū non dicit priuatiuū sed potius positiuū. ¶Ad primū dicit̄ ꝙ sic. qm̄ sicut quia vnus est magis ad actum aliquem ꝗ̄ alius obligatus: ⁊ ideo vnū omissiōis peccatū est grauius alio nō tm̄ vt cōparatū ad actū perfectiorē priuatū: sed etiā vt cōparatū ad subiectū seu eius principiū ꝓductiuū ad ipm̄ amplius obligatū: vt superius fuit dictum: ita ⁊ in ꝓposito de cōmissionis peccato cōsimiliter est dicēdū: vꝫ ꝙ aliquādo vnū est deterius alio vt vtrūqꝫ cōparatur ad act⁹ rectitudinē cuius est priuatio. aliquādo vero vnū est deterius alio: nō p̄dicto modo: cū vtrūqꝫ sit priuatio equalis rectitudinis: q2 actus vtriusqꝫ cōmittentis est equalis perfectionis: sed vt vnum cōparatur ad vnum ⁊ reliquū ad alterū cōmittentē: q2 vꝫ licet actus sit illicitus vtriqꝫ: nō tamē equaliter sed magis vni ꝗ̄ alteri. ⁊ sicut omissio est maius seu deterius peccatū magis obligato ad actū omissum: ita ⁊ cōmissio est deterior magis obligato ad actū vitandū. ¶Q2 aūt vnus ad vitandū eūdē actū sit magis ꝗ̄ alius obligatus / ab oībus cōcedit̄: q2 ⁊ precise ista est ratio quare vnus in actu nō intēsiori peccat deterius ꝗ̄ alius respectu eiusdē actus in specie et eq̄lis ītēsionis. ¶Ad scđm dicēdū ꝙ licet omnis act⁹ illicitus alicui sit ei siue in eo peccatū: non tamen actus ipse secundum se sumptus est aliquod peccatum. quia si esset aliquod peccatum / in quolibet ⁊ a quocunqꝫ fieret esset peccatū. sed nullus actus est peccatū vt in quocūqꝫ subiectiue: nec etiā vt a quocunqꝫ effectiue. ꝙ ergo in isto sit peccatū cōmissionis hoc nō est ratione act⁹ absolute sumpti: quia actus nō est ab illo a quo deberet eē: sed ab alio. ⁊ ideo nō actus ipse absolutus sed priuatio circūstātie debite puta ordinis eius ad debitū principiū et positio indebite / vꝫ ordinis ipsius ad indebitū principiū effectiuū est formaliter ipꝫ cōmissionis peccatum. sed nullum horum dicit aliquid positiuum ab actu ⁊ ab eius principio distinctū: vt in precedentibus sepius fuit dictum. ergo ⁊c.

Quarta conclusio est: ꝙ vnū peccatum cōmissionis sumptū virtualiter ꝓ reatu est graui⁹ alio eiusdē rationis ab ipso ⁊ cōsimili modo sumpto. ¶Hec apparet: ⁊ sequitur ex p̄dictis. qm̄ ꝓpter peccatū deterius est quilibet magis reus. sed vnū cōmissionis est deterius alio eiusdē rationis siue in ordine ad priuatuꝫ habitum: puta ad rectitudinē actuū: siue in ordine ad cōmittentē ipm̄ vt p̄dictum est. ergo sicut vnū peccatum commissionis vt formaliter sumptū est deterius alio cōsimiliter sumpto: ita ⁊ vt vtrūqꝫ sumitur virtualiter pro reatu semꝑ deterius peccatum formaliter est grauius virtualiter. quare ⁊c. ¶Ex predictis oībus apparet quomodo quantū ad aliquid aliter est dicendū ad q̄stionē istā comparādo vnū peccatū omissionis ad alterum / ⁊ aliter loquēdo de peccatis cōmissionis adinuicē comparatis: ⁊ hoc vt ista oīa peccata accipiūtur formaliter non vt sumūtur virtualiter ꝓ reatu. vt sic em̄ cōsimiliter de oībus est dicendū. qm̄ vt peccata p̄dicta oīa sumūtur formaliter / licet vnū cōmissionis peccatū sit deterius alio eiusdē ratiōis q̄nqꝫ ꝓpter rectitudines actuū: q̄rū cōmissionis pctā sunt negatiōes siue priuationes: quādoqꝫ ꝓpter cōmittentiū cōditiones: q2 vꝫ vni cōmittenti magis ꝗ̄ alteri est actus illicitus: quādoqꝫ īsimul ꝓpter vtrūqꝫ istorum: nō tm̄ sic est in peccatis omissionis eiusdē rationis. nullum em̄ taliū est deterius alio nisi secundo modo: vꝫ propter cōditiones omittentiū: puta q2 vnus rōne sue cōditionis est magis ad habēdū actū omissuꝫ ꝗ̄ alius obligatus. non aūt vnū est deterius alio primo modo: vꝫ q2 priuatio melioris actus seu intēsioris: cū obligatoꝝ ad eūdem actū in specie vnus nō sit ad actum intēsiorē magis obligatus ꝗ̄ alius. Q2 si negetur etiā / dicēdū cōsequenter ꝙ etiā illo primo modo quo vnū commissionis peccatū est deterius ꝗ̄ alterum / de omissionis peccato cōsimiliter est dicendū. ¶Sic ad q̄stionē. ¶Ad rōnē in principio patet solutio ex predictis.

Tertio quero: vtrum peccatum ꝯmissionis sit deterius ꝗ̄ peccatū omissionis. ¶Et videtur ꝙ sic. qm̄ deterius est malū cōmittere ꝗ̄ bonū omittere. sed cōmissionis peccatum cōsistit in electione mali. peccatū vero omissionis in p̄termissione boni. ergo ⁊c. ¶Contra. q2 quāto priuatio est melioris habitus: tanto est deterior. sed peccatum omissionis est priuatio melioris ꝗ̄ peccatū cōmissionis: quia peccatum omissionis est priuatio actus: peccatum aūt cōmissionis alicuius circūstātie eius. actus autem substratus melior est quacūqꝫ sua circūstantia. ergo ⁊c. ¶Responsio. vbi sic ꝓcedam. Primo em̄ p̄mittam aliqua necessaria ad questionem. Secundo procedam ad eius solutionem.

Quantum ad primū: præmitto duo. Quorū primū est ꝙ ista duo peccata possunt cōparari ad eundē actum omissum ⁊ cōmissum: sic intelligendo ꝙ ille idem actus cuius omissio est peccatū omissionis / sit substratus. vel ad aliū ⁊ ad aliū actū: sic intelligendo ꝙ peccatū omissionis sit omissio seu priuatio vnius actus debiti ab omittēte: ⁊ peccatū cōmissionis sit priuatio rectitudinis debite alicui alt̄i actui ab illo priori omisso. Exemplū de primo potest poni: sicut nō dicere officium vł omittere quēcūqꝫ aliū actū ab omittēte debitū / ⁊ exercere ipm̄ ꝓpter finem indebitū / puta ꝓpter vanā gloriā vel tēpore indebito. Primū enim est peccatū omissiōis: secūdū aūt cōmissionis. vtrūqꝫ aūt est respectu eiusdem actus. Exēplū de secūdo. sicut omittere vnū actū ⁊ committere circa alium ab omisso: vt omittere officiū ⁊ committere adulteriū. ¶Scđm p̄mittendū est: ꝙ vnū peccatum dupliciter potest dici deterius altero: scđꝫ ꝙ peccata possunt comparari (vt dictum fuit superius) vel ad illa quorum sunt priuationes: vel ad peccantiū cōditiones. Primo modo ipsa peccata cōparādo illud est deterius qđ est priuatio melioris. secūdo aūt modo illud est deterius homini qđ est magis illicitū vel ratione peccati vel ratione cōditionis peccantis: sicut vnum ⁊ idem peccatum potest esse illicitum pluribus secundum magis ⁊ minus.

His premissis: pro secundo pono quatuor ꝯclusiones. ¶Prima est: ꝙ cōparādo peccata ista de quibus q̄rit̄ / ad eūdē actū ꝓpriū / omissionis peccatū videtur esse deterius ꝗ̄ peccatū cōmissionis. ⁊ hoc siue peccata ista cōparētur ad illa quoꝝ sunt priuationes: siue etiā ad peccantiū cōditiones seu obligatiōes. ¶Hec probat̄. et primo in generali. qm̄ deterius esse videt̄ plura simul omittere ad que oīa ipse omittens tenetur: ꝗ̄ vnum illoꝝ tm̄. sed peccans peccato omissionis omittit plura ad que tenetur: ꝗ̄ peccans peccato commissionis circa eūdē actū omissum. ergo ⁊c. ¶Minor ꝓbatur. qm̄ omittēs actū cuius priuatio est ipm̄ omissionis peccatū omittit omnē eius rectitudinē ⁊ circūstantiā ipsi debitā ad que ambo duo: vꝫ ad actū ⁊ rectitudinē ipsi dari debitā obligatur. cōmittens aūt circa eūdē actum vt exercēs ipm̄ ꝓpter finem indebitū / sicut dicēs officiū ꝓpter vanā gloriā omittit alterū tm̄ illoꝝ duoꝝ: vꝫ act⁹ debitam rectitudinē: nō aūt actum ipm̄. ergo ⁊c. ¶Scđo ꝓbatur in speciali cōclusio ista quātū ad vtrāqꝫ p̄tē ipsius. Et primo quātū ad primā: vꝫ ꝙ omissionis peccatū sit deterius ꝗ̄ peccatū cōmissionis: cōparando ipsa ambo peccata ad illa quoꝝ sunt priuationes. qm̄ tāto oīs priuatio est deterior ⁊ peior quāto est habitus melioris. sed illud cuius peccatū omissionis est priuatio / puta actus substratus / est q̄d melius aliquo modo ꝗ̄ quecūqꝫ circūstantia: cuius priuatio est cōmissionis peccatū formaliter sumptū. ergo ⁊c. ¶Scđa pars: vꝫ ꝙ etiā omissiōis peccatū sit deteri⁹ cōparādo vtrūqꝫ peccatū ad cōmittentem ⁊ omittentē / apparet. q2 illud peccatū in ordine ad peccantē est deterius: ad qđ vitandū ipse peccans obligatur amplius. sed magis quilibet obligari videt̄ ad vitandū omissionis ꝗ̄ cōmissionis peccatū circa eūdē actū sicut clericus magis obligatus esse videtur ad dicendū absolute officiū: ꝗ̄ ad dicēdū ipm̄ ꝓpter finē debitū. ⁊ ꝑ ꝯn̄s magis tenet̄ ipm̄ nō omittere ꝗ̄ ꝓpter finē debituꝫ dicere: cū etiā dicere ipm̄ vel facere quēcunqꝫ aliū bonū actū nō ꝓpter finē debitū q2 nec actu ītētū / nō sit malū. dicere aūt ꝓpter finem indebitū: licet sit malū / nō tamē vt videtur est tātū homini obligato ad dicēdū illicitum quantū nullo modo dicere absolute ipm̄. ergo ⁊c. ¶Secūda cōclusio est: ꝙ peccatū omissionis circa vnū actum omissum est deterius ꝗ̄ peccatū cōmissionis circa actuꝫ cōmissum. ⁊ hoc cōparādo ista duo peccata ad illa quorum sunt priuationes. ¶Hec apparet. quia vt dictū est semꝑ priuatio illa est deterior q̄ est habitus melioris. sed peccatū omissionis est priuatio actus qui est melior illo cuius priuatio est peccatū cōmissionis. ergo ⁊c. ¶Sed cōtra hoc forsitan arguetur. qm̄ peccatū cōmissionis est priuatio rectitudinis actui debite. peccatū aūt omissionis est priuatio ipsius actus. sed actus est a sua rectitudine indistinctus. nihil aūt potest esse peius nec melius semetipso. ¶Respōdeo: ꝙ nō est intelligendū actū esse sua rectitudine meliorē siue circūstantia morali / siue debita: sicut vna res dicitur melior re alia: sed sicut vnum et idem vt absolute sumptū dicitur meli⁹ semetipso vt ad alterum cōparato. sicut si diceremus ꝙ deus est melior vt deus ꝗ̄ vt beatificatiuus. actus em̄ rectitudo moralis nō est aliquid in actu existēs ab ipso differens: sed est sola comparatio siue ordo actus ad oīa actui debita scđm rectū iudiciū rationis. hmōi autē cōparatio non fit nisi ꝑ liberum arbitriū causaꝫ actus. ¶Et si dicat̄: ꝙ cum actus vt debite circūstātionatus puta ad finē vltimū sibi debitum cōparatus / sit aliquid melius seipō vt absolute sumpto: ꝑ ꝯn̄s act⁹ vt circūstātionat⁹ melior ē seipō vt absolute sumpto. Ex quo sequit̄ ꝙ omissiōis peccatum nō sit priuatio melioris ꝗ̄ pctī cōmissionis / nec per ꝯn̄s deterius / sed potius ecōuerso. ¶Respōdeo: ꝙ esto ꝙ assumptū sit verū / nō sequitur qđ īfertur. quoniā in peccato omissionis est priuatio actus tam vt absolute sumpti ꝗ̄ etiā vt debite circūstātionati. nō autē peccatum cōmissionis est priuatio actus vt absolute accepti: sed tm̄ vt debite circūstātionati. quare ⁊c. ¶Tertia cōclusio est: ꝙ cōparādo ista cōmissionis ⁊ omissionis peccata ad diuersos actus ⁊ ad peccantes ꝑ ipa / nec oē peccatum omissionis est deterius quocūqꝫ peccato cōmissionis / nec ecōuerso. sed aliquod peccatū omissionis est deterius aliquo peccato commissionis: ⁊ ecōuerso aliquod peccatū cōmissionis est deterius ꝗ̄ aliquod aliud omissionis: ⁊ aliquod forte commissionis peccatū est equale alicui alteri peccato omissiōis. ¶Hec ꝓbatur. qm̄ illud peccatum est deterius isto modo ad qđ euitādum homo fortius obligatur: ⁊ illa sunt eque mala / ad que vitanda homo equaliter obligatur. sed nec ad quodcūqꝫ omissionis vitādū magis ꝗ̄ ad qđcūqꝫ ꝯmissionis / nec ecōuerso alquis obligatur: sed aliquod peccatum cōmissionis est ad qđ vitādū magis tenemur ꝗ̄ ad aliquod aliud: immo etiā ꝗ̄ ad qđcūqꝫ peccatū omissionis vt odiū diuinū. nullius etiā actus quātūcūqꝫ debiti omissio est tātū illicita quantū istius actus cōmissio. aliquod etiā peccatum cōmissionis illicitū magis est nō ꝗ̄ quodcūqꝫ sed ꝗ̄ aliquod tm̄ omissionis peccatum. sicut adulterium est clerico magis illicitum ꝗ̄ dimittere officiū: nō tm̄ ꝗ̄ quodcūqꝫ aliud omissionis peccatum. magis em̄ videt̄ illicitum omittere verba cōsecrationis pertinētia ad eucharistie sacramētum ꝗ̄ adulterium ipm̄. Ex quo apparet ꝙ etiā aliquod peccatū omissionis est deterius ꝗ̄ aliquod designatū peccatuꝫ / nō tm̄ ꝗ̄ quodcūqꝫ cōmissionis. etiam si repiatur aliqđ cōmissionis peccatū eque illicitum sicut aliquod aliud omissionis delictū / talia duo erūt equalia isto modo. ¶Quarta ⁊ vltima cōclusio est: ꝙ accipiēdo predicta cōmissionis ⁊ omissionis peccata virtualiter ꝓ reatu / ꝯsimiliter est dicēdū de eis vt sic sumptis sicut dictum est in p̄cedentibus de ipīs vt formaliter acceptis. ¶Hec appet ex p̄dictis in alia precedenti conclusione. ¶Sic ad questionē. ¶Ad rationē ī principio apparet solutio ex p̄dictis. nō minus em̄ malum: imo interdū deterius est bonū omittere ꝗ̄ actum indebitū exercere: cum etiā (vt dictū est) magis quandoqꝫ quis obligetur ad actum aliquē exercēdum ꝗ̄ ad aliquem alium vitandū. ⁊ ita magis est illicita omissio actus magis debiti ꝗ̄ cōmissio actus minus necessarij seu debiti. quare ⁊c.

Circa distinctionem trigesimāsextam / in qua Magister ostendit quomodo aliquando vnū et idem est pena ⁊ culpa: Quero primo: vtrum vnū peccatū sit pena alterius. ¶Et videt̄ ꝙ sic per Magistrū in litera hoc dicentem. ¶Contra. quia culpa ⁊ pena non possunt coincidere in idem: cum pena sit afflictiua hominis ꝓpter culpā. ergo nulla pena est culpa / nec econuerso. sed si vnū peccatū esset pena alterius / oīno idem esset culpa ⁊ pena. ergo ⁊c. ¶Cōfirmatur. quia culpa nō est aliqđ positiuū sed priuatiuū. ecōuerso autē pena est aliquid positiuū non priuatiuū. ergo idem nō potest esse culpa ⁊ pena. quare ⁊c. ¶Responsio. vbi sic procedam. Primo enim inquirā: an vnum peccatum sit pena alterius qđ est quesitū. Scđo an vnū peccatuꝫ possit etiam esse causa alterius.

Quantum ad primū: est sciendum ꝙ pena est duplex. Est em̄ vna pena damni / ⁊ alia pena sensus. pena damni ē carētia boni possibilis punito. Hmōi aūt bonū cuius priuatio seu carentia est ipsa damni pena / est duplex. Est em̄ quoddā vtile ⁊ cōmodū: quia eiꝰ cuius est refectiuū: vt eternū p̄miū. ⁊ aliud nō sic cōmodum sed iustū ⁊ ad bonū p̄dictum cōmodum ordinatum vt oīs actus bonꝰ moraliter ⁊ sup̄naturaliter: qualiter est bonꝰ quādo ipm eliciens est in charitate existēs. Secūdum hoc igitur potest dici ꝙ duplex est pena damni. est em̄ vna que est carentia boni summe cōmodi vꝫ premij. ⁊ talis dicitur esse pena omnium damnatorum. alia autem est pena damni que est carentia boni iusti videlꝫ actus debiti: ⁊ talis pena est viatorū omniū reproborꝫ. Pena aūt sensus potest dici vīr oīs pena siue ad sensitiuā siue ad intellectiuā ptinens positiua / ⁊ puniti cuius est realiter afflictiua. ¶ Secūdo etiā est aduertendū: nō eē intelligendū ꝙ questio ista intēdat querere an vnum peccatū sit pena alterius ꝓprie loquēdo: modo quo pena nō est nisi puniti: ⁊ ꝑ ipsam afflicti. constat em̄ peccatum nō puniri / nec esse punibile isto modo. sed quia pena vt hic de ipso agitur non est nisi creature rōnalis: cui etiam nō debetur pena nisi ex culpa. Ideo questio itēdit querere an vnū peccatū sit pena alterius hoc est hoīs propter alterū peccatū: vt vꝫ scd̄m peccatū puniat hominem ꝓpter primum.

His premissis duobus: pono pro solutione q̄stiōis q̄tuor ꝯclusiōes. ¶ Prima est: ꝙ oē pctm̄ est peccātis pena dāni sūpta ꝓ carētia boni iusti: nō aūt ꝓ carētia boni ꝯmodi puta p̄mij sempiterni. ¶ Hec appet quantū ad primā ptem: vꝫ ꝙ sit pena damni ꝓ carētia iusti. qm̄ nullum peccatū vt formaliter sumptū est aliud q̄ talis carentia. oē em̄ omissionis pctm̄ est formaliter priuatio actus debiti. peccatū aūt cōmissionis est priuatio rectitudinis ipsius actus. sed nulla talis priuatio est aliud q̄ carentia boni iusti. oē em̄ homini scd̄m deum et rectū rationis iudiciū debitū est iustum / ⁊ cuiuscūq; talium priuatio est iniusta. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur. qꝛ sicut carentia seu priuatio cuiuscūq; naturalis pfectionis / vt cecitas / est pena naturalis cuiuscūq; tali pfectione priuati: ita ⁊ priuatio moralis pfectionis est etiā pena moralis cuiuscūq; tali perfectione priuati: ⁊ ad ipsam apti. Sed oē peccatū siue cōmissionis siue omissionis est priuatio moralis pfectionis debite peccanti. g̃ ⁊c. ¶ Scd̄a pars cōclusionis: vꝫ ꝙ peccatū nō sit carentia illius cōmodi supradicti / apparet. qm̄ cū oē peccatū vt formaliter sumptū sit aliquo modo voluntariū ⁊ in peccantis potestate / ꝑ ꝯn̄s peccatū est priuatio seu carētia solius illius qd̄ est naturaliter in potestate peccātis. nullꝰ em̄ peccat quia caret aliquo qd̄ nō potest habere. sed illud cōmodum / vꝫ p̄miū / nō est in potestate hoīs: sed tm̄ dei omnipotentis. ergo ⁊c. ¶ Nec valet si instetur ꝯtra maiorem rationis p̄dicte de gratia cuiꝰ priuatio est mortale peccatū: cum tm̄ gratia ipa non sit in hoīs potestate quia hoc falsum est. licet em̄ ꝓpter qd̄cūq; mortale peccatum gratia ipa homini subtrahatur: nō tamē aliquod peccatū vt formaliter sumptū est priuatio gratie nec glorie: sed vel actꝰ homini possibilis vt peccatū omissionis vel eius rectitudinis sicut peccatū cōmissionis. q̄re ⁊c. ¶ Secūda cōclusio est: ꝙ nullum peccatū est pena peccantis sensibiliter nec qualitercūq; aliter realiter afflictiua. ¶ Hec apparet. qꝛ oīs pena puniti realiter afflictiua est aliquod positiuū puta dolor si est pena sensus proprie sumpta / vel tristitia si est pena ptinens ad intellectiuū appetitum. sed nullum peccatū formaliter sumptum dicit aliquid positiuū: sed tm̄modo priuatiuū: vt in p̄cedentibus est ostēsum. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. qꝛ omnis pena puniti iusti realiter afflictiua est a deo: ⁊ supponit in punito culpā. sed nec aliquod peccatū vt sumptū formaliter est a deo: nec quodcūq; vnū necessario supponit alterum i punito. ergo ⁊c. ¶ Sed nūquid peccatum cōmissionis saltē vt sumptū materialiter quātū ad actum substratū / pōt dici pena peccātis isto mō? ¶ Ad hoc dicēdum est ꝙ nō. quia peccatū cōmissionis sumptum materialiter est actus libere electionis. sed talis electio siue sit discors dictamini rationis recto vt in peccante ꝑ malitiā vel īpotētiā: siue concors dictamini obliquo ⁊ falso: vt in peccāte ꝑ ignorātiā vel similātiā seu imprudentiā: nō est peccātis sic eligentis afflictiua: sed magis ipsi placibilis ⁊ accepta. nullius em̄ hoīs grati ⁊ accepti electio siue volitio est eligentis afflictio sed cōsolatio. Sed oīs quātūcūq; mala electio est eligenti grata et accepta. ergo ⁊c. ¶ Sed cōtra hoc forsitan arguet̄: quia in quocunq; eligente male ⁊ indebite contra dictamen rationis rectū est remorsus cōscientie. sed cōstat ꝙ talis cōscientie remorsus est realiter hoīs afflictio. ergo ⁊c. ¶ Ad hoc potest dici ꝙ licet assumptū sit verum: non est tn̄ cōtra ꝓpositū. qm̄ hmōi cōscientie remorsus non est malus electionis actus. quare ⁊c. ¶ Tertia conclusio est: ꝙ vnū peccatū potest dici pena alterius peccati eiusdē speciei. ¶ Hec declaratur. qm̄ oīs pena peccantis cuius pene occasio est peccatū / potest dici sicut ⁊ est pena peccati. ¶ Hoc appet. quia nec aliquo alio modo aliqua pena etiā a deo peccāti inflicta dicit̄ peccati pena. nō em̄ est pcti pena vt puniti sed vt cause seu erroris pena: que ē pctōris vt puniti. sed om̄e pctm̄ est pena damni cuiuslibet peccatoris vt patuit ex p̄dictis. ergo omne pctm̄ potest dici pena illius qd̄ fuit occasio eius. sed vnū pctm̄ est occasio alterius peccati eiusdē ratiōis sicut em̄ vnus actus virtuosus est occasio alterius: quia facilitat ⁊ inclinat potētiā ad alterū eiusdem rationis secum: ita de actibus vitiosis ꝯsimiliter est dicēdum. quare ⁊c. ¶ Ex hoc sequitur corollarie: ꝙ nūq̄ pctm̄ p̄sens dicitur pena sequētis: sed econuerso pctm̄ sequens pena dicit̄ p̄cedentis. ¶ Hoc appet. qm̄ nūq̄ pctm̄ sequēs est occasio p̄cedentis / sed econuerso p̄cedens sequentis. quare ⁊c. ¶ Sed forte ꝯtra hoc arguetur. qꝛ aliquando ꝓpter vnū pctm̄ quis ꝯmittit alterum: vt ꝓpter adulteriū homicidiū. ergo adulteriū licet posterius est causa ⁊ occasio homicidij p̄cedentis / ⁊ ꝑ ꝯsequēs pena eiusdem. ¶ Respondeo: ꝙ in ꝯmittente vnū pctm̄ ꝓpter alterū vt homicidiū ꝓpter adulterium / licet adulteriū vt in facto exteriori sequit̄ homicidiū: vt in voto tm̄ interiori p̄cedit ipm. vt autē est in voto interiori / hꝫ rōnē peccati ꝑ se: non aūt vt in facto exteriori nisi vt ad votū aīe ꝯparato. quare ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima ꝯclusio est: ꝙ etiam vnū pctm̄ potest dici pena alterius ab ipo specie differētis. ¶ Hec ꝓbatur. qm̄ etiā vnū pctm̄ est occasio alteriꝰ ab ipo specie differentis / licet nō ita directe sicut alteriꝰ peccati eiusdē speciei. licet em̄ nullus actus quātūcūq; frequentatus inclinet potentiā frequētātē ipm ad actū alterius speciei: tm̄ quia ꝓpter quodcūq; pctm̄ mortale amittitur gratie dei donū: quo amisso homo facilius labitur in aliud peccatū: nō tm̄ eiusdē speciei cum priori: sed ēt alterius speciei ab ipo: ideo isto modo p̄cedēs pōt dici occasio subsequētis: licet a p̄cedēti specie differētis. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur ꝑ Isidor. 2. li. de sum. bo. c. 39. dicentē ꝙ deus occultā superbiā vindicat ꝑ manifestam luxuriam. Hoc aūt non est intelligendum sic ꝙ peccatū luxurie superbie vindicatiuū seu punitiuū sit a deo effectiue: sꝫ tm̄modo ꝑmissiue. ꝓpter peccatū em̄ occulte superbie deus subtrahit donū sue gratie: quo subtracto ꝑmittit superbum non iuuando cadere in luxurie manifestum delictū: quo punitur non tm̄ pena damni priuatiua sed pena etiā positiua ꝓpter ruborem tali peccato annexum. nō tn̄ hoc est cōtra secūdā ꝯclusionē: in qua fuit dictū ꝙ nullū peccatū est pena peccantis realiter afflictiua. qm̄ rubor ille vindicatiuus superbie non est ipa luxurie culpa formaliter sumpta / sed eius sequela. quare ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quantū ad secundū: vbi est videndum an vnū peccatum possit dici causa alterius / apparet aliqualiter ex p̄cedentibus quid dicēdum. Licet enim nullū peccatum sit / nec esse possit causa alterius ꝓprie loquēdo: cum solus peccans in cuius libera potestate est peccatū / sit causa eo modo quo peccās dicit̄ eē causa suorum omniū peccatorum: tamen quasi modo cōsimili sicut remouens ꝓhibens aliquid dicitur causa eius vt aperiēs fenestram causa illuminationis domus: ita aliquo modo vnum peccatum potest dici causa alterius. quoniam omne aliquo modo remouens ꝓhibens vel saltem aliqualiter impediens aliquod peccatum / potest dici causa ipsius si eueniat isto modo: puta sicut aperiens fenestram dicitur causa illuminationis domus. sed gratia superna ⁊ si non ꝓhibet peccatum / saltē aliquo modo impedit: quia iuuat hominē ad repellendum ipsum. hmōi autem impeditiuum remouet non effectiue vt aperiens fenestram: sed demeritorie: quia ipsum remoueri ab homine ⁊ subtrahi meretur quodcūq; peccatum mortale. peccatum ergo ipsuꝫ potest isto modo dici causa omniū sequētium aliorum. ¶ Ex quo apparet primo: ꝙ de alio et alio peccato dicitur pena ⁊ causa. primū enim mortale peccatum dicitur causa aliorum: nō autem pena. econuerso autē peccatum sequens dicitur pena p̄cedentis ⁊ non econuerso. ¶ Secūdo: ꝙ licet pena possit dici non tm̄ pctm̄ mortale sed etiam veniale: causa aūt peccati modo p̄dicto / vꝫ vt remouens prohibens seu remoueri promerēs / nō dicitur nisi de peccato tm̄ mortali. nec em̄ aliquod veniale peccatum est diuine gratie remotiuuꝫ. alio tamen modo etiam vnum peccatum veniale potest dici pena alteriꝰ. ¶ Sic ad questionē. ¶ Ad rationē in principio apparet solutio ex p̄dictis.

SEcundo quæro: vtrum pena culpe debita sit a deo. ¶ Et videt̄ ꝙ sic. quia omne ens positiuum est a deo vt a ꝓpria sua causa. nihil enim est possibile fieri sine deo ad ipsum agente. sed licet culpa formaliter sumpta non dicat nisi priuatiuū: vt patet ex p̄cedentibus: pena tamen culpe debita est aliquid positiuū. ergo ⁊c. ¶ Contra. qꝛ nulla culpa est a deo. sed aliqua pena culpe punitiua est culpa: vt patet ex dictis in q̄stione alia. g̃ ⁊c. ¶ Responsio. vbi sic est ꝓcedenduꝫ. Primo em̄ est inquirendum q̄ pena cui culpe sit debita. Secūdo est respondendum ad quesitum: an vꝫ pena culpe debita sit a deo: an ab alio q̄ ab ipso.

Quantum ad primum: est sciendum ꝙ culparū alia dicitur mortalis / alia venialis. cuius ratio tangetur in distictione. 42. vbi agetur de numero et diuersitate omniū mortalium peccatorum. Culpe mortali non remisse in p̄senti debetur in sequenti pena: nō tamē omnibus culpis mortalibus equalis intēsiue: imo inequalis / licet sit equalis omniū extēsiue: quia eterna: qua nō potest esse aliqua maior extēsiue. Pena aūt debita culpe veniali siue in p̄senti siue etiam in sequēti est temporalis: que etiam debetur mortali culpe remittēde in presenti. nulla enim culpa in p̄senti remittenda punitur nisi pena aliqua temporali. ¶ Ista nō sunt demonstrabilia sed a quolibet catholico supponenda tāq̄ vera / ⁊ ꝑ scripturam sacram nota. Constat enim primo mortale peccatum ꝑpetua puniendum: ⁊ hoc in sequēti / nisi punitū fuerit i p̄senti pena aliqua temporali. quoniam cuicūq; peccato ꝓpter qd̄ tollitur gratia / debetur pena eterna. sicut enim omnis habens gratiam est ordinatus siue dispositus ad vitam eternam: quia gratia dei vita eterna: ita quodcūq; qd̄ tollit gratiam diuinam / disponit ad penam eternam: cum non sit dandum mediū in sequēti inter penam ⁊ gloriam. sed ꝑ quodcunq; mortale peccatū tollitur. ergo ⁊c. ¶ Secūdum: videlicet ꝙ peccato mortali puniendo in p̄senti / debeatur pena tm̄modo temporalis / apparet. quia secūdū sententiā sacre scripture ꝓpter nullum peccatum quātūcūq; grauissimū puniēdū deus exigit ab aliquo nisi ꝯtritionis gemitū īternū: quē non oportet esse eternū: sed sufficit eē etiam quasi momentaneuꝫ. quia quacūq; hora fuerit conuersus peccator / vita viuet ⁊ non morietur. sed omne quod sufficit ad vitaꝫ gratie recuperandam / sufficit ⁊ ad mortem culpe euadēdam. ergo cum temporalis pena videlicet penitētia sit peccatori in quocunq; peccato existenti sufficiens ad recuperādam gratiam: ꝑ ꝯsequens est etiam ipsi sufficiēs ad culpam quācūq; delendam. quare ⁊c. ¶ Tertiū: vꝫ ꝙ pena temporalis tm̄ debeatur peccato veniali siue in p̄senti remittendo / siue etiam in sequenti: ꝑ qd̄ distīguit̄ a pena debita mortali in p̄senti non remisso / appet. quoniam nulli peccato debetur etiam non remisso in p̄senti / pena eterna nisi illi ꝑ quod tollitur gratia superna sed ꝓpter nullum veniale peccatum tollitur alicui gratie sup̄ne donum. ergo ⁊c. ¶ Non est etiam intelligendum ꝙ sic debeatur pena temporalis peccato veniali sicut debetur mortali. quoniam sic debetur peccato mortali cuilibet pena aliqua tēporalis determinata: vꝫ supradicta: ꝙ nūq̄ sine ipa alicui in p̄senti remittitur talis culpa. peccato autem veniali maxime cuilibet vniuersaliter non sic debetur pena aliqua temporalis ꝙ nō possit remitti / ⁊ etiam sic de facto remittitur aliquādo sine ipa vt in quarto ꝓlixius ostēdetur. Nō etiā aliqua temporalis pena signata est necessaria ad remissionē omnis peccati venialis / sicut ad remissionem omniū mortaliū peccatorum: nec tanta pena temporalis debetur alicui peccato veniali quāta cuilibet mortali. Quāta autē pena sufficiat ad remissionē plenariam peccati mortalis ⁊ venialis / puto ꝙ soli deo sit notum. qꝛ nec hoc est in scriptura exp̄ssum. licet enim omnis contritio cordis ⁊ confessio oris sufficiant ad penam euadendam eternā: nō tm̄ ad plenariā remissionē habēdam: cum non omnis cōtritus ⁊ confessus sit ab omni temporali: sed tm̄ ab eterna culpe p̄cedenti debita pena absolutus. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum: præmitto quatuor ad euidentiam dicēdorum. ¶ Primū est: ꝙ cū penarū alia sit simul culpa ⁊ pena: de qua dictum est in questiōe alia: ⁊ alia sit p̄cise pena ⁊ nō culpa: hic nō oportet loqui nec est questio de prima pena: que videlicet est culpa: quia de tali pena iam in p̄cedentibus est quesitū. sed tm̄ de pena alia que vꝫ nō est culpa sed eius punitiua. ¶ Secundum p̄mittendum est: ꝙ penarū de quibus hic est loquēdū / quibus peccata puniūtur / alie sunt voluntarie an̄cedenter vt assumpte ab ipsis punitis. alie tm̄ consequenter nō an̄cedēter vt inflicte eis: ⁊ tamen ab ipis patienter ⁊ voluntarie tolerate. alie sunt simpliciter ⁊ vniuersaliter inuoluntarie: quia nec assumpte sed inflicte eis / nec patienter seu voluntarie sed inuoluntarie taliter tolerate. Prime pene / videlꝫ an̄cedēter volūtarie / quia assumpte / sunt pene quas penitentes ad deū

conuersi assumunt siue interiores vt cordis contritio et oris confessio/ad quem sequitur rubor interius ⁊ confusio: siue exteriores vt alie pene corporales ab eis assumpte quibus corporaliter se affligunt. Pene autē voluntarie consequenter sunt (vt credo) pene existentium in purgatorio. non enim hm̄oi sunt in ipoꝝ potestate nec ꝑ consequens ab eis assumpte: sed inflicte. nō etiā videtur verisimile ꝙ sint ab eis inuoluntarie sed potius voluntarie tolerate. eorum enim voluntas nō est diuine voluntati discors: sed potius concors. et ideo cum sciant deum velle temporaliter eos pati/ꝓbabile est ꝙ ipi sint deo in hoc volito concordantes / ⁊ per consequens penam sibi inflictā cum patientia supportantes ⁊ voluntarie acceptātes. Voluntarie dico nō simpliciter: quia ad tale voluntarium nulla sequitur tristitia: sed potius letitia: cum tamen tristitia sit eorum pena. sed volūtarie secūdum quid/siue voluntario permixto cum nolūtario modo quo proijciēs merces in mare proijcit volūtarie. sicut enim talis vult proijcere vt possit euadere: tamen nollet si aliter euadere posset: sic in purgatorio existentes volunt penā quā sustinēt/ vt ipam deo esse acceptā sciunt. nollent tamen si aliter deus vellet. nollēt etiam ipam vt propter eam affligūtur ⁊ a gloria retardantur Vel etiam posset dici ꝙ tristitia iporum a deo eis inflicta est de peccatis vel de igne in quo existunt. actus aūt nolendi eorum est ipsius pene tristitia eis diuinitus inflicte: ad quem actum si sequatur in eis tristitia nullum est inconueniens. quoniam in eodem potest esse letitia ⁊ tristitia de diuersis: sicut in penitente est dolor seu tristitia de peccato/⁊ letitia de tristitia seu dolore. sciens eñ penitens per tristitiam puniri culpam: ⁊ se consequutum fuisse gratiam: potest de ipo habere letitiā. ⁊ ita cō similiter in proposito de existentibus in purgatorio posset dici. Pena etiam isto modo volūtaria forte est pena omniū damnatorū pro solo originali peccato. nō eñ est verisimile ꝙ tales murmurent cōtra diuinā sententiam non acceptando sed respuendo maxime simpliciter ⁊ totaliter penam damni eis debitam: quia tunc esset in eis perpetua tristitia: que nō est in eis ponenda sicut nec aliqua alia sensus pena: cum nulla fuerit in ipis culpa. Tertia pena que videlicet est simpliciter īuoluntaria/ est pena eterna aliorum omniū damnatoꝝ. ¶ Tertium ꝑmittendum est: ꝙ aliter est intelligendum penam damni priuatiuā in glorie carentia consistentem esse ab aliquo vt a causa: ⁊ aliter penam sensus/ ⁊ quācūꝙ aliā positiuā. quoniam pena sensus est realis effectus/⁊ ꝑ consequens est realiter ab aliquo vt a causa. Pena aūt damni cū nō sit aliud in re extra ꝙ̄ priuatio pura/ per consequēs nō potest esse ab aliquo isto modo. sed sicut priuatio dicitur esse in subiecto: qꝺ nō est aliud ꝙ̄ dicere habitum ipsi oppositum non esse in eo: ita penā damni vel quācūꝙ priuationem esse ab aliquo est dicere habituꝫ ipsi oppositū non esse ab eo. sicut tamen priuatio vt cecitas nō dicitur esse ī quocunꝙ subiecto in quo nō est habitus: sed precise in illo in quo non est / qꝺ tamen est aptum natum habere ipsum: ita nec priuatio dicitur esse effectiue a quocunꝙ a quo non est habitus: sed precise ab illo a quo nō est ⁊ tamen esse potest. ¶ Quartum ⁊ vltimū ꝑmittendum est: ꝙ penam sicut ⁊ aliā rem quācūꝙ esse a deo/ potest intelligi dupliciter: quia vel ꝙ sit ab ipo totaliter sic ꝙ ad eam non operetur aliquid aliud nisi deus. vel ꝙ sit ab ipo partialiter/ sic ꝙ ad ipam concurrat cum deo aliqua causa alia effectiue.

His premissis: pono respondendo ad questionem/tres cōclusiones. ¶ Prima est: ꝙ pena culpe debita qua mediante ipa culpa primo remittitur in presenti/est a deo nō totaliter sed partialiter. ¶ Hec apparet. quoniam pena qua culpa mortalis primo in presenti remittitur/est dolor seu tristitia existēs in potestate penitentis. sed omne qꝺ est in hominis potestate vt sibi seu anime insit vel non / est ab ipo partialiter effectiue. Dico autem partialiter: quia suppono ex dictis in precedentibus deum ad omnem effectum cuiuscunꝙ cause secūde ꝯcurrere cū ipa ꝑtialiter effectiue. Ex quo pōt ad propositum argui sic in forma. omnis effectus secunde cause est a prima partialiter effectiue. sed pena qua culpa mortalis ⁊ quecunꝙ alia venialis primo remittitur homini penitenti/est a penitente cui remittitur voluntarie assumpta/⁊ per consequēs ē eius effectus ꝑtialiter licet dei principaliter. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat̄. q: nulla penitentia est fructuosa nec culpe remissiua nisi volūtarie sit assumpta: vel inflicta/voluntarie tolerata. sed penitētia qua remittitur mortalis culpa/ nō est inflicta seu homini impressa. quoniam talis exigit cum sit tristitia de peccato actum respuendi ipsum talem. talem autem actum voluntatis deus communiter non imprimit seu efficit sine penitente ad ipsum causaliter operante. sed operans ad actum huiusmōi antecedentem operatur etiam ad tristitiam ꝯsequētē: supposito ꝙ ab actu hm̄oi sit distincta. quare ⁊c. ¶ Est tamē aduertēdum ꝙ cōclusio supradicta est de pena debita peccato mortali magis ꝙ̄ de pena debita veniali intelligenda. tū quia omni peccato mortali debetur pena: non autem omni peccato veniali vt sic necessario alicui ꝙ nō remittatur aliquando etiam de facto absꝙ aliq̄ pena. tum quia etiam mediāte pena inflicta a punito voluntarie tolerata potest remitti alicui (⁊ sic sepe factum esse credendum est) omnis culpa venialis ipius. nulli autēꝫ deus statuit remittere nec vnꝙ̄ remisit in ꝑsenti culpam aliquā mortalem nisi mediante contritionis gemitu penitentis: qui gemitus est eius effectus. quare ⁊c. ¶ Tūc autem culpa mortalis in presenti remittitur primo quando pena eterna ipsi debita commutatur in aliquam temporalem: vel omnis tā eterna ꝙ̄ tēporalis primo totaliter relaxatur. Tūc aūt secūdo/ quando pena temporalis in quā eterna fuit mutata dū ipa culpa extitit primo remissa/diminuit̄ seu remittitur vel totaliter dimittitur. Hoc autem potest fieri et sic sepe fit de facto vel absꝙ pena ꝓpter aliqua bona opera non penalia: vel mediante pena inflicta ab ipo cui infligitur voluntarie tolerata ⁊ gratanter accepta. Et hoc est ꝓpter qꝺ dicitur in conclusione ꝑdicta ꝙ pena culpe debita qua mediante remittitur in ꝑsenti culpa: nō q̄litercūꝙ sed ꝑmo est a deo non totaliter sed ꝑtialiter. loquēdo eñ ī de remissiōe culpe facta nō ꝑmo sed secūdo/ potest contingere alicui quia talis remissio bene fit quandoꝙ ꝑ penam que est a deo totaliter saltem ꝑmissiue: ⁊ nullo mō a punito. Quomō autē ista sint intelligēda/ in quarto in materia de penitentia ꝓlixius declarabitur. ¶ Secūda conclusio est: ꝙ nulla pena culpe debita positiua: qua mediante punitur in sequenti aliquis pro ipa/ est ab ipo punito. ¶ Hec probatur. quia pena quecunꝙ que est effectiue a punito / est in eius potestate. sed nulla pena qua punitur aliquis alicubi pro culpa aliqua in sequenti est in ei⁹ potestate: vt videlicet si vellet suspendere eam posset. ⁊ hoc est ꝓpter qꝺ scꝺm communiter loquentes minorem penam factam in ꝑsenti deus acceptaret ꝓ remissione plenaria culpe ꝙ̄ in sequēti: videlicet quia in presenti est in hominis potestate/et ideo efficacior: non autē in sequenti. quare ⁊c. ¶ Ex hoc sequitur corollarie: ꝙ omnis pena positiua qua punitur quilibet in sequenti vel in purgatorio vel in inferno/ est totaliter a deo: nisi dicatur ꝙ sit partialiter ab obiecto puta ab igne vel a quocunꝙ alio obiecto considerato ⁊

volito: vel ab ipso actu considerandi siue intelligendi. ¶ Hoc apparet. qm̄ pena cuiuscunꝙ puniti positiua in sequenti est tristitia vel dolor. sed nec dolor nec tristitia potest esse effectiue nisi vel a deo vel a doloris ⁊ tristitie subiecto vel ab eius obiecto / vel secundum aliquos ab actu intelligendi/ vel secundū alios ab actu volūtatis ad quem immediate sequitur tristitia vel letitia/et ab actu appetitus sensitiui ad quem secundum eos immediate sequitur dolor ⁊ delectatio. sed nec dolor nec tristitia punitorum in sequenti est effectiue ab ipsis damnatis. ergo ⁊c. ¶ Sed forte ad rationem factam probantem conclusionem predictā responderent aliqui dicentes ꝙ dolor non est in potestate dolentis/ obiecto sibi existente pn̄ti et disconuenienti: sicut nō est in potestate hominis nec alicuius alterius animalis in igne existentis nō dolere nisi añcedēter: supposito ꝙ possit a se ignē remouere. nec tamen ex hoc sequitur ꝙ dolor hm̄oi non sit effectiue a dolente. sed in potestate damnatorum vel in purgatorio existentium non est obiectum sensibile disconueniēs eis presens a se remouere. ergo ⁊c. ¶ Ad hoc potest dici ꝙ licet assumptū sit verum: puta ꝙ puniti in sequenti non possint a se repellere obiectum disconueniens eis presens: ex hoc non sequit̄ qꝺ infertur. ¶ Primo: quia si ꝙ damnati essent in celo/non minus dolerent ⁊ tristarentur ꝙ̄ in inferno/ sicut nec beati minus cōsolarentur ⁊ gauderent in inferno positi ꝙ̄ in celo. sed si dolor esset ab eis vel ab obiecto effectiue non necessario esset in ipsis obiecto disconueniēte sensibili separato ab eis. ergo ⁊c. ¶ Secūdo. quia dolor vt a tristitia est distinctus non potest esse naturaliter in anima separata: sicut nec actus aliquis sentiēdi. ꝙ̄ si est/ opertet ꝙ supernaturaliter tm̄ sit a deo. ¶ Tertio. quia ab eodem videtur eē tota pena positiua omniū damnatorū ⁊ quorūcūꝙ aliorum punitorum in sequenti. sed tristitia nō est ab aliquo ipsoruꝫ: cum non sit in potestate eorum consequēter nec etiam antecedenter. ergo ⁊c. ¶ Quarto. quia sicut totū premiū beatorum est tm̄ a deo non ab aliquo alio: ita cōsimiliter videtur esse dicendum de omni pena et miseria punitorum. non enim est probabile ꝙ ibi aliquis maxime damnatus puniat effectiue magis ꝙ̄ bonus premiet semetipsum. quare ⁊c. ¶ Tertia conclusio est: ꝙ pena damni priuatiua omniū damnatorum siue pro peccato actuali siue tm̄ pro reatu originali /est a deo totaliter effectiue. ¶ Hec probatur. quoniam illud est a deo isto modo: videlicet totaliter/ qꝺ est a solo ipo ⁊ a nullo alio effectiue. sed pena damni consistens in priuatione glorie dei est huiusmodi. ergo ⁊c. ¶ Minor probatur. quoniam a solo illo ⁊ a nullo alio dicit̄ effectiue omnis priuatio cui est possibilis habitus qui priuatur. sed visio ⁊ fruitio beatifica dei: quorum priuatio est pena damni /nulli est possibilis causaliter nisi deo. ergo ⁊c. ¶ Ex predictis apparet ꝙ omnis pena culpe debita qua punitur aliquis ꝓpter ipsam est a deo vel partialit̄ vt positiua pena qua punitur aliquis in presenti: vel totaliter: vt tota pena tam positiua ꝙ̄ etiam priuatiua qua punitur quilibet in sequenti: ⁊ pena etiam priuatiua: puta gratie carentia qua punitur ois peccans primo mortaliter in presenti. sicut eñ gloria cuius carentia est punitio in sequēti: ita ⁊ gratia cuius carentia punitur pro primo mortali peccato quilibet in presenti/est soli deo possibilis effectiue. quare ⁊c. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationē in principio apparet solutio ex predictis.

Distinctionis trigesimæseptimę Quæstio Prima.

Circa distinctionem trigesimāseptimā/in qua Magister recitat ⁊ ꝑtractat opinionē quorūdam dicentiū oēs actus inquātū sunt act⁹/bonos esse ⁊ a deo existere effectiue: Quero primo hoc: vtrum omnis actus malus inquātum actus sit a deo. ¶ Et videtur ꝙ sic. quia omne ens positiuum est a deo. sed oīs actus licet malus inquātum actus est vnū ens ⁊ realis. ꝙ̄ ⁊c. ¶ Contra. quia deus non operatur in aliquo qꝺ nō vult fieri ab ipo. sed multi actus multis interdicuntur a deo quos per consequens ipe nō vult fieri ab aliquo iporum ergo ad nullum talem actum producendum cooperatur alicui eorū/nec per consequens aliquis talium est a deo. ¶ Responsio. Ad cuius euidentiam primo premittam aliquid ad questionis proposite intellectum. Secūdo dicam ad quesitum.

Quantum ad primum: videlicet ad habēdum questionis ⁊ eius solutionis intellectū/est sciēdum ꝙ cum actus malus moraliter seu culpabiliter (de quali malo hic tm̄ queritur) dicat actum ipsum positiuū substratum ⁊ eius culpam malitiam seu mortalem: que non est vt suppono ex precedentibus/aliquid positiuum per consequens cum queritur an actus malus inquantum actus sit a deo: queritur de actu accepto scꝺꝫ se absolute: modo quo nec est bonus moraliter nec malus: circūscripta illa priuatione rectitudinis sibi debite seu carentia que est formaliter ipa culpa. Hoc autē modo accipiendo actum/dupliciter potest intelligi ipsum esse effectiue a deo: quia vel ꝙ esset ab ipso vt a causa totali/ sic ꝙ ad ipsum nulla causa secunda operetur: vel ꝙ esset ab ipso partialiter/sic ꝙ ad ipsum partialiter concurreret secum aliquod agens creatum. ¶ Hec de primo articulo.

Quantum ad secundū: vbi est respōdendū ad quesitum/pono tres conclusiones. ¶ Prima est: ꝙ actus culpabiliter malus inquantum actus /non potest esse a deo totaliter. ¶ Hec probatur. quia nullus dei effectus totalis potest esse culpabilis. ¶ Hoc apparet ex ꝑcedentibus: in quibus probatum est ꝙ deus peccare non potest nec aliqua culpa ab ipo existere effectiue. sed actus de quo queritur supponitur esse culpabilis licet enim dicendo actum malum inquātum actū/circūscribimus culpam per intellectum: ⁊ accipiamus seu cōcipiamus precise ipsius actus absolutam substātiā: supponimus tamen actum ipsum licet intelligibiliter vel mentaliter sic acceptum culpe siue morali malitie realiter esse coniunctū. ¶ Hoc apparet in euidenti exemplo quādo enim dicitur: homo albus inquātum homo est risibilis: cōstat ꝙ ꝓpositionis subiectum qꝺ est homo albus de quo predicat̄ risibile/ꝑsupponit hominē realiter esse albū. non enim ꝓpter reduplicationē homini tm̄ appositā excluditur ab eo realiter albedo: sed tm̄ significatur ꝙ ratio verificādi ꝑdicatū qꝺ est risibilis de hoīe nō est ipa albedo sed homo. ergo consimiliter in ꝓposito cū dicitur actus malus seu culpabilis est a deo/propter ly inquantum actui additū non excluditur culpa ab ipso imo supponit̄ ꝙ sibi actualiter inexistat: sed tm̄ significatur ꝙ hoc ꝑdicatū qꝺ est esse totaliter a deo/verificet̄ de ipo actu ratione sue substātie nō ratione sibi inexistētis culpe. ergo cum nullus solius dei effectus possit esse culpabilis: ⁊ talis actus supponatur culpabilis: sequit̄ ꝙ non potest esse a deo effectiue. ¶ Confirmatur. q: aut

actus de quo queritur supponitur realiter ab omni cul-
pa eē imunis: aut culpabilis. Si primū: nō oportet hic
querere an talis act⁹ possit esse nec an sit a deo. quia ꝓ-
batum est in precedētibus ꝙ omne possibile possit fieri
a deo totaliter sine quocūq; agente alio ꝑtialiter cōcur-
rente. ꝓbatum est etiam superius ꝙ prima causa cōcur-
rit de facto ad omnē cuiuscūq; cause secūde actū princi-
paliter effectiue/ ⁊ ita ꝑ cōsequēs cōstat talē sic sumptū
actū sine omni culpa esse a prima causa sicut omnē aliā
rem creatam. Si aūt ponatur secūdū: vꝫ ꝙ talis actus
de quo queritur an sit a deo/ sit culpabilis: cū oīs act⁹
culpabilis sit alicuius illoꝝ a quibus est. nec enī culpa
formaliter sumpta est ab alio ꝗ ab illo a quo est actus si
est culpa cōmissionis. ergo culpa que supponitur esse in
isto actu/ oportet ꝙ sit ab aliquo. sed nō potest eē ab alio
ꝗ ab illo a quo dicitur esse actus. ergo si actus ipē est a
deo tm̄modo ⁊ non ab aliquo alio effectiue / sequitur ꝙ
culpa ipā accepta formaliter sit ab eo. hoc autem est fal
sum vt apparet ex p̄cedētibus. ergo ⁊c. ¶ Preterea ar-
guo sic ad idem. nullus actus est culpabilis quidditati-
ue per se/ sed tm̄ denominatiue ⁊ extrinsece/ vꝫ ratione
alicuius circūstantie sibi debite qua priuatur. ¶ Ex hoc
in p̄cedētibus declarato pōt ad ꝓpositū argui sic in for-
ma. act⁹ cui nihil sibi debitū pōt deficere nec aliq̄d īde-
bitū inexistere/ nō potest culpabilis esse. sed oīs actus
a solo deo nō ab aliquo alio agēte ꝓductus est talis. er-
go nullus ab ipō ꝓductus totaliter pōt esse culpabilis
nec deformis moraliter. quare ⁊c. ¶ Minor ꝓbaẗ. qm̄ si-
cut nullius actus omissio vel priuatio est indebita/ nec ꝑ
ꝯn̄s culpa aliqua nisi in ordine ad agens qḋ est ad actū
hmōi obligatū: ita nulli⁹ act⁹ carētia seu priuatio circū-
stātie alicuius est actui indebita nisi vt actus ipē ꝓdu-
citur ab agente qḋ est ad ꝓducendū ipm̄ taliter puta sic
circūstātionatū ⁊ nō aliter obligatū. sed p̄mū agēs nō est
ad ꝓducendū aliquē actum sibi possibilē taliter magis
ꝗ aliter obligatū. ergo nulli actui vt ab eo ꝓducto po-
test aliquid indebitū inesse nec debitum deesse: cū nihil
sit nec esse possit debitū ipsi nec indebitum vt ad agens
hoc cōparatur. quare ⁊c. ¶ Cōfirmaẗ. quia si actus ali-
quis culpabilis inquantū actus totaliter est a deo: aut
culpa ab actu ipō distincta vt priuatio a subiecto est ab
aliquo aut a nullo. Sed non potest poni secundū. omnis
eñ priuatio dicitur esse ab aliquo effectiue eo modo quo
cōceditur existere in aliquo subiectiue. ergo relinquitur
primū: vꝫ ꝙ sit ab aliquo. Quero a quo? aut eñ est ab
aliquo agente creato vel ab increato. sed nō pōt poni pri-
mū. qm̄ nullius actus culpa formaliter sumpta ꝓ priua-
tione ipā est nisi ab illo agente a quo est actus rectitudi-
ne sibi debita spoliatus. talis autē actus nō est vt suppo-
nitur/ ab aliquo agente creato. ergo relinquitur scḋm
vꝫ ꝙ culpa hmōi sit a deo. hoc autem est falsum ⁊ im-
possibile: cum culpa ista sit priuatio alicuius que non po-
test esse nisi ab agente ad illud dandum actui obligato
qualis non est deus. ergo ⁊c. ¶ Secunda conclusio est:
ꝙ omnis actus malus moraliter seu culpabiliter est in-
quantum malus a causa secunda puta a voluntate crea-
ta totaliter/ ⁊ inquantum actus partialiter. ¶ Hec ap-
paret quantum ad primam partem. quia culpa non po-
test esse a prima causa. ergo oportet ꝙ sit totaliter a se-
cunda. ¶ Secunda pars sequitur corollarie ex conclu-
sione predicta. omne enim qḋ nō potest eē totaliter a pri-
ma causa oportet si est ꝙ sit partialiter a secunda cau-
sa: cum nec etiam possit esse aliquid totaliter a secunda.
quare ⁊c. ¶ Tertia conclusio est: ꝙ actus malus seu cul-
pabilis inquantum actus potest esse ⁊ sic est de facto a
deo partialiter. ¶ Hec apparet. quoniā omnis effectus
positiuus ⁊ realis cause secunde est effectus etiā cause
prime. ¶ Hoc apparet. quia (vt ꝓbatum est in preceden-
tibus) nihil potest esse ab aliqua causa secunda sine pri-
ma cum ea causaliter cōcurrente. sed omnis actus ma-
lus moraliter vel bonus inquantum actus est realis effe-
ctus cause secunde: cum (vt probatum est in alia conclu-
sione) actus malus non possit esse totaliter a prima cau-
sa. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. q2 qḋ verificatur de aliquo se-
cundū se absolute sumpto/ verificatur etiam de ipō sum-
pto cum quocūq; sibi actualiter copulato: licet illud ipsi
coniunctum non sit ratio verificandi de eo ipō p̄dicatū.
¶ Hoc apparet in exemplo tam in diuinis ꝗ etiam in
creatis. sicut enī generari a patre ab eterno verificatur
de dei filio secundum se absolute: ita etiam verificatur
de eo sumpto cum homine ipsi nouiter coniuncto. nō mi-
nus enim ista est vera ⁊ catholice concedenda/ dei filius
hō factus est a patre genit⁹ ab eterno ꝗ verbū ipm̄. idē
appet in creatis. non minus enim ista est vera hō albus
est risibilis/ ꝗ ista: hō est risibilis. licet enī homo nō sit
ratio verificandi generari ab eterno de dei filio: nec albe-
do risibile de homine: nullum tamen istorum specificās
subiectum propositionis cui additur impedit verificari
de ipso quod est verum de eo absolute sine tali specifica-
tione siue determinatione accepto. Sic igitur appet il-
la maior assumpta. Sed esse partialiter effectiue a deo/
verificaẗ de quocunq; effectu secunde cause vt absolute
sumpto/ ⁊ per consequens de actu positiuo culpabili de-
formitati substrato. ergo ⁊ de ipso sumpto cū quocunq;
positiuo vel priuatiuo sibi actualiter copulato: licet nō
quodcunq; talium sit ratio verificandi ipsum de eo/ nec
etiam sit a deo. ergo cum cuicunq; actui positiuo acci-
dit ꝙ sit culpabilis/ quia omnis actus potest esse bo-
nus/ vel saltē sine omni culpa/ sequitur ꝙ sicut esse a deo
verificatur de omni actu voluntatis create vt absolute
accepto: ita etiā verificabitur de eo vt ꝑ culpabile ma-
lum determinato: licet huiusmodi maluꝫ culpe non sit a
deo/ nec ratio verificandi p̄dicatū predictum: videlicet
esse a deo de actu ipso. quare ⁊c. ¶ Sed contra predicta
forsitan arguetur. videtur enim ꝙ ista conclusio contra-
dicat prime. quoniam omne qḋ potest esse a deo median-
te aliqua causa secunda secum coagente/ potest etiā fie-
ri ab ipso solo totaliter omni causa alia circūscripta. sed
secundum istam conclusionem actus malus inquantum
actus potest esse ⁊ sic est de facto a deo partialiter. ergo
et totaliter: qḋ est contra primam conclusionem. ¶ Ad
hoc dicendum ꝙ maior est vera ⁊ minor. nec tamen sequi-
tur conclusio que inferẗ. quia minor male ⁊ indebite sub
maiori accipitur: et ideo medium variatur. maior enim
que dicit ꝙ omne in qḋ potest deus per alium siue alio
mediante/ potest etiam per seipsum tm̄ vera est de quo-
cunq; possibili positiuo/ pro quo precise distribuit hoc si-
gnum vniuersale oē. sed minor subsumpta que dicit actū
malum inquantum actum esse partialiter a deo/ non ac-
cipit tale ens possibile quale acceptū fuerat ī maiori: cū
malum culpe quod addit actui non sit aliquid positiuū:
sed priuatiuum deo impossibile vt sepius fuit dictum.
quare ⁊c. ¶ Si forte dicatur ꝙ licet minor ista in subie-
cto apponat malum qḋ est priuatiuū: tamen reduplicat
actum positiuum de quo predicat predicatum qḋ est eē
a deo partialiter: ¶ Respondeo ꝙ non valet. quoniam
vt fuit dictum superius/ licet actus positiuus sit redu-
plicatus/ tamē supponitur esse malus culpabili malitia
que non potest esse nisi tm̄ a causa secunda. quare ⁊c.
Uel potest dici breuius ꝙ minor predicta potest habere
duplicem intellectum. quando enim dicit ꝙ actus ma-
lus inquantum actus est partialiter a deo/ aut intelli-
git ꝙ omne partialiter a deo verificetur tam de actu ꝗ
de culpa. et sic est falsa. quia culpa nec totaliter nec par-

tialiter potest esse a deo: aut ꝙ tm̄ verificetur de actu re-
duplicato: ⁊ sic est vera: sicut ista/ verbū humanatū in-
quantū verbum est a patre. Ex ista tamen minori sic in-
tellecta: non sequitur nisi ꝙ esse totaliter a deo possit
verificari de ipso actu. qḋ ⁊ veruꝫ est. potest enim omis
actus quātūcūq; moraliter pessimus ⁊ culpabilis eē to-
taliter a deo. quando tamen erit ab ipso: non erit in aliq̄
culpabilis nec deformis. vnde sicut ista / albuꝫ pōt esse
non album vel nigrum/ vel sedens potest currere/ est ve-
ra in sensu diuisionis: non autem in sensu compositiōis
ita ⁊ de ista/ omnis actus malus seu culpabilis potest
esse a deo totaliter / consimiliter est dicendum. ¶ Et si
queras: cū culpa non sit nec esse possit a deo magis par-
tialiter ꝗ totaliter: quare magis concediẗ ista/ act⁹ ma-
lus inquantum actus est a deo partialiter: ꝗ ꝙ est ab
ipso totaliter: Respondeo ꝙ huius ratio potest eē. quo-
niam licet esse a deo partialiter non verificetur de cul-
pa magis ꝗ esse ab ipso totaliter: tamen verificatur de
ipso actu positiuo substrato reduplicato: qui supponiẗ
esse malus ⁊ culpabilis: licet de culpa ipsa nō verificeẗ
p̄dicatū ipsuꝫ qḋ est esse a deo. sed actus existēs a deo to-
taliter/ nō potest esse malus culpabiliter: sed bene act⁹
qui est ab ipso partialiter: cuꝫ ad esse tale concurrat cau-
sa secūda: a qua sola non a prima potest actus esse cul-
pabilis seu deformis. quare ⁊c. ¶ Sic ad questionem.
¶ Ad rationem in principio dicenduꝫ: ꝙ licet de⁹ actū
quem alicui interdicit non velit ab ipso fieri voluntate
beneplaciti/ vult tm̄ ꝑmissiue. sed ipse nō tm̄ operatur
ad effectum quem acceptat: sed etiam ad omnem effe-
ctum positiuum ⁊ actum quēcunq; aliuꝫ quem permit-
tit. quare ⁊c.

Secundo quero. vtrum act⁹ ma-
lus moraliter inquantū malus possit esse a
deo. ¶ Et videtur ꝙ sic. qm̄ a quo potest esse
bonuꝫ moraliter/ ⁊ malū. sicut eñ idē est sub-
iectum receptiuum actus boni ⁊ mali moraliter: ita et
principium productiuum. sed omnis actus moraliẗ bo-
nus potest esse a deo tam inquantum actus ꝗ etiam in-
quantum bonus. ergo ⁊c. ¶ Cōtra. quia nullum pecca-
tum potest esse a deo. sed in quocūq; actu moraliter ma-
lo consistit peccatum commissionis. ergo ⁊c. ¶ Respō-
sio. vbi est videndum Primo quesitum: an vꝫ act⁹ ma-
lus inquantum malus possit esse dei effectus. Secūdo
oppositum huius/ vꝫ an actus moraliter bonus īquā-
tum bonus moraliter possit esse a deo causaliter.

Quantum ad primum: apparet ex sæ-
pe declaratis in precedentibus quid dicendū. Ab illo
eñ est culpa actus a quo est ipse actus inquantum cul-
pabiliter malus. sed a deo non potest esse aliqua culpa.
ergo nec actus malus culpabiliter inquantū malus po-
test esse a deo totaliẗ nec partialiter sicut nec culpa ei⁹.
¶ Confirmatur. quia cum dicitur actus malus inquā-
tum malus/ ly inquantum non potest accipi seu teneri
specificatiue: quia tunc esset sensus: act⁹ malus qui est
malus: qḋ esset nugatoriuꝫ ⁊ nihil dictum. ergo habꝫ te-
neri reduplicatiue: vt vꝫ denotat causaꝫ verificandi p̄-
dicatum de propositionis subiecto vel altera eius par-
te: que vꝫ est actus. sed hoc modo propositio est falsa.
qm̄ illud cui aliquid repugnat non potest esse causa ve-
rificandi ipsuꝫ de aliquo alio. oē esse eñ qḋ verificaẗ de
aliquo propter aliquid aliud / verificatur primo de illo
ꝓpter qḋ. verificatur de altero: sicut quia conceptuꝫ eē
⁊ natum de virgine/ passuꝫ in cruce/ verificanẗ de verbo
ꝓpter hoiem assumptū: iō oīa ista de ipso assūpto hoīe
primo verificaẗ. sed esse a deo effectiue totaliẗ vel partia-
liter/ omnino repugnat cuicūq; peccato seu culpe vt for-
maliter sumpte. nullo enim modo culpa aliqua potest
esse a deo. ergo ⁊c. ¶ Sed nūquid ista propositio abso-
lute sine reduplicatione sumpta/ actus malus culpabi-
liter est a deo/ est concedenda: ¶ Respōdeo ꝙ ista sane
intellecta est vtiq; concedēda: sicut ⁊ ista/ verbuꝫ homo
est a patre genitum ab eterno. sicut enim in ista non est ī-
telligendum p̄dicatū qḋ est esse a patre genituꝫ ab eter-
no/ verificari nisi de verbo de quo cōstat esse verum: non
enim propter assumptū hoiem verbum dimisit esse a pa-
tre: qḋ auteꝫ est verum de aliquo absolute sumpto/ ē ve-
rum de ipso sumpto cum quocūq; sibi ꝯiuncto qḋ non
destruit illud qḋ antea fuit verum: ita ⁊ in proposito cō-
similiter est dicendū. constat enim actum ipsum absolu-
tum esse realiter a deo: nec propter eius culpā que ē ab
alio ꝗ a deo / actus desinit esse causaliter a deo. ꝗ nec eē
a deo falsificabitur de actu ꝑ culpam specificato seu de-
terminato magis ꝗ esse a patre ab eterno sit falsum de
dei filio humanato. quare ⁊c. ¶ Et si dicatur ꝙ p̄dicatū
propositionis affirmatur de toto subiecto non de altera
parte tm̄: ⁊ per cōsequens omnis illa propositio est fal-
sa de cuius altera parte subiecti p̄dicatuꝫ eius est falsū
esto ꝙ de reliqua sit verū. Sed cū dr̄/ act⁹ malus ē a deo
non tm̄ act⁹ sed etiā malū seu peccatū ponitur ex parte
subiecti. cōstat aūt p̄dicatū qḋ est esse a deo / nō eē veruꝫ
nisi de actu ipso. quare ⁊c. ¶ Respōdeo ꝙ verū est qḋ in
conclusione inferẗ/ hoc supposito qḋ assumiẗ ī p̄missis.
cōstat eñ culpā nō eē a deo. ⁊ iō si ꝑ istā/ actus culpabi-
lis est a deo / tu intelligas istā copulatiuā act⁹ ⁊ culpa
eius sunt a deo/ vtiq; falsa est ꝓpositio: sicut ista verbū
homo est a deo ab eterno / in sensu cōsimili intellecta. sꝫ
constat ꝙ ista est catholice concedenda. ergo ⁊ prima ī-
tellecta in sensu ꝯsimili potest cōcedi. ¶ Tūc igiẗ quā-
do arguiẗ ꝙ dicēdo actū culpabilē esse a deo tā act⁹ ꝗ
culpa ponitur in subiecto: potest dici vno modo: ꝙ licꝫ
hoc sit verum: tamen culpa ipsa in ꝯcreto sumpta non
supponit formaliter pro seipsa: sed tm̄ pro actu sibi sub-
strato / sicut album tm̄ supponit ꝓ suo subiecto in pro-
positione qua dicitur/ homo albus currit vel loquiẗ. nō
eñ loquitur albedo: sed homo. non minus autem cōcre-
tum priuatiuū quale est culpabile seu malū culpe / pōt
supponere materialiter pro subiecto: ꝗ ꝯcretū aliquod
positiuū: nō minus eñ concediẗ tanꝗ vera ista/ hō cec⁹
est rationalis vel sensibilis : ꝗ ista/ hō alb⁹ est rōnalis
vel sensibilis. quare ⁊c. ¶ Sed nūquid ista act⁹ malus
culpabiliter est a deo totaliter/ est etiā ꝯcedēda: Respō-
deo ꝙ nō. Cuius rō est: q2 licet dicēdo/ act⁹ malus est a
deo/ ly malū supponat ꝓ actu quē ꝯstat esse ⁊ posse eē a
deo partialiẗ vel etiā totaliẗ: tm̄ supponit ipsum actum
culpabiliter eē malū / sicut ⁊ albū vel cecū supponēs ꝓ
hoīe de q̄ solo verificatur in aliqua ꝓpōne aliqḋ p̄dica-
tū supponit hoiem ipm̄ esse albū ⁊ cecū: licet nec de al-
bedine nec de cecitate verificetur ꝓpōnis p̄dicatū. sed
nullus act⁹ q̄ est dei solt⁹ effect⁹/ pōt culpabiliter eē ma-
lus. ꝗ sicut ista ꝓpositio/ sortes alb⁹ est factus ab aliquo
est falsa ipso sorte non existente albo: sed nigro: ita et in
ꝓposito consiliẗ est dicēdū. quare ⁊c. ¶ Hec de p̄mo.

Quantum ad secundum: vbi est viden-
dū: an aliq̄s act⁹ bon⁹ moraliẗ inquātū bon⁹ possit cāliẗ
eē a deo: videẗ ꝯsiliẗ eē dicēdū sicut ad p̄cedētē articulū
fuit dictū. ¶ Ad cui⁹ euidētiā est sciēdū: ꝙ lꝫ moraliẗ bo-
nitas nō dicat aliq̄d ꝑuatiuū: sicut malitia: nec tm̄ dicit
aliq̄d positiuum ab actu cuius eē dr̄ distinctuꝫ. nec eñ
aliq̄s act⁹ dr̄ moraliẗ bon⁹/ nisi q2 debite circūstātiona-
tus. sꝫ hmōi debite circūstātie nō sunt in actu ipō forme
aliq̄ ab eo distincte. solum eñ act⁹ ex hoc dr̄ esse debite

circunstantionatus:⁊ ꝑ consequēs moraliter bonus si ē
a debito principio tēpore ⁊ loco opportuno elicitus ad
obiectū ꝯueniens terminatus ⁊ ad finē congruū ordina
tus.sed ad ista nō sunt necessaria aliq̄ in actu existētia:
⁊ ab ipso distincta:quoꝝ vno mediāte actus ipse sit a cā
efficiente elicitus/alio ad obiectū debitū terminatꝰ/⁊
alio tertio ad finē ꝯgruū ordinatus ⁊ sic de alijs.nec eñ
actus est a suo principio nec terminat̄ ad obiectū nec re
fert̄ ad finē debitū vł indebitū aliquo mediāte alio a se
ipso.quare ⁊c.¶Confirmat̄.q: actus quo quis diligit
deū sup omnia q: bonꝰ/est amor amicitie moralit̄ bonꝰ:
necest aliq̄d hoī naturalit̄ possibile q̄d melꝰ ipso mora
liter possit esse:ergo eiꝰ moralis bonitas nō est aliquid
actui inexistens ⁊ ab ipso differēs.¶Consequentia est
euidēs.qm̄ si moralis bonitas hmōi actus est aliq̄d exi
stens in actu subiectiue ⁊ ab eo distinctū q̄dditatiue/il
lud erit ab eodē a quo actus ipse eē dicit̄ effectiue.Tūc
q̄ro de illo:q: aut est cuꝫ actu eiusdē vel alteriꝰ speciei.
Sed nō pōt poni primū:q: tūc vnus actus eēt bonꝰ mo
raliter ꝓpter alterū eiusdē rationis cū eo:q̄d est manife
ste falsuꝫ:tū q: eoꝝ q̄ sunt eiusdē rōnis nō magis vnum
est bonū ꝓpter alterū:ꝙ ecōuerso:tū q: tūc sequeret̄ ꝙ
nunꝙ aliq̄s vnus actus posset esse moraliter bonꝰ sine
alio eiusdē rōnis secū actualit̄ exn̄te.hoc aūt est falsuꝫ.
ergo ⁊c.Nec potest dici secūdo:ꝙ hmōi moralitas seu
moralis bonitas sit ab actu alteriꝰ speciei.q: si sic:aut
supioris aut inferioris.sed nō superioris:q: actus supre
mus homini possibilis est amor amicitie supradictus.
nec inferioris.q: supius seu melius nō est bonū formali
ter ꝓpter aliquid minus bonū.ergo ⁊c.¶Sed forte di
ceretur ꝙ licet actus sit melior ꝙ eiꝰ moralis bonitas
loquēdo de bonitate naturali cū ente ꝯuertibili:nō tñ
loquēdo de bonitate morali de quali tm̄mō ē hic sermo.
quare ⁊c.¶Contra.q: melior moraliter est actus quo
diligitur deꝰ super omnia propter seipsum scđm rectuꝫ
dictamen rationis ꝑuium:ꝙ q̄dcunq; aliud quo nullo
modo pōt transire aliquis super deum intelligendo vel
diligēdo euꝫ.sed si moralis bonitas actus predicti/vcꝫ
diligendi est in actu aliquid ab eo distinctū:⁊ alteriꝰ ra
tionis:nunꝙ per ipsum potest transire aliquis sup deū
intelligendo vel diligendo ipsum.solo enim actu intel=
lectionis intelligitur:⁊ diligitur actu amoris:non autē
diligitur nec intelligitur aliquo alio ab istis alteriꝰ ra=
tionis.ergo ⁊c.¶Confirmatur.quia illud q̄d est tale se
ipso omni alio circunscripto/non est tale formaliter ali
quo a se alio mediāte.sed actus quo diligitur deꝰ sicut
est scđm rectum dictamen rationis ꝑuium diligendꝰ/⁊
quicūq; alius concors recto dictamini ratiōis est bonꝰ
moraliter seipō materialiter ⁊ potētialiter.actualit̄ au
tē ⁊ formaliter q: recto dictamini concors.eo eñ ipso q̄
aliqua electio est dictamini recto concors est moraliter
virtuosa quocūq; alio ab ipsa ⁊ a dictamine ꝑuio circū
scripto:q: nec aliq̄ electio est ꝯcors recto dictamini nec
discors aliquo mediante alio ab ipsa electione ⁊ eligen
te ac a dictamine differente.imo quecunq; ab istis alio
circunscripto potest esse concors electio siue discors:et
per consequēs moraliter virtuosa vel vitiosa.quare ⁊c.

Hoc supposito:videlicet ꝙ moralis bo
nitas non sit aliquid actui formaliter inexistens ⁊ ab ip
so differens:arguo ad propositum preassumptū/vcꝫ ad
probandum ꝙ actus bonꝰ moraliter vt sic non est a deo
causaliter.⁊ hoc sic.nullus actus est actualiter ⁊ forma
liter culpabilis nisi ille qui est aliquo sibi debito carēs.
¶Hoc apparet.quia vt declaratum fuit in precedenti
bus/culpa formaliter sumpta actus non est ipse actus:
sed carētia seu priuatio ipsi debiti alicuius.sed nullus
actus qui est solius dei effectus potest eē aliquo sibi de
bito expoliatus siue priuatus.igitur nec culpabilit̄ ma
lus.¶Minor probatur.qm̄ actus cui nihil est nec pōt
esse debitum/nō potest aliquo sibi debito priuatus esse
omis eñ talis priuatio/vcꝫ alicuius debiti/ꝑsupponit
aliquid subiecto esse debitū.sed oīs actus qui est solius
dei effectus est talis/ꝙ vcꝫ nihil ipsi est nec eē potest de
bitū.¶Hoc probatur.q: actui nō pōt esse aliquid debi
tum cuius priuatio sit pctm̄/nisi in ordine ad agēs de=
ferens ipsum q̄d est ad sic efficiēdū eū ⁊ non aliter obli=
gatum.sed tale agēs non ē increatum:sed tm̄ creatum.
ergo ⁊c.¶Ex hoc sequitur ⁊ habetur propositum/vcꝫ
ꝙ actus non possit esse bonus moraliter vt a deo.qm̄
ex hoc tm̄ actus aliquis dr̄ bonus moraliter/q: habet
omia sibi debita vt est a tali principio causaliter.sed vt
est a deo nihil est ipsi debitum nec indebitum.quare ⁊c.
¶Confirmatur tripliciter.Primo.q: omnis actus cui
aliquid est debitū vt est alicuius effectus/potest illo ca
rere:⁊ ꝑ consequens culpabilis eē.sed nullus actus vt
dei effectus potest culpabilis esse:nec ꝑ ꝯn̄s aliquo sibi
debito carere:ḡ hoc est q: nihil sibi debitū pōt esse.non
eñ magis primum agens increatum ꝙ creatū necessi=
tatur ad dādū actui aliquid sibi debitū.⁊ iō sicut actus
potest ab agente creato produci cū carētia alicuius si=
bi debiti:consimiliter ⁊ ab increato agente posset ꝓdu
ci si vt ab ipso producitur aliquid ei debituꝫ posset esse.
er go ⁊c.¶Scđo.q: actui nō pōt esse aliquid debitū vt
ad illud agens comparatum a quo nihil ab ipso distin
ctum est volitum quia bonum:sed quia ab ipso volitum
ideo bonuꝫ.sed tale est agēs primū increatum.ergo ⁊c.
¶Tertio.quia actui secundum se sumpto ꝑcise quātū
ad suā essentiam nihil est debituꝫ.ꝙ enim actus vt scđꝫ
se absolute sumptus sit a tali agente effectus/ad tale ob
iectum terminatus ⁊ ad talem finem vel alium ordina=
tus/oīno accidit actui vt scđm se absolute sumpto.Q̄d
apparet.q: vt scđm se absolute accipit̄:nullū posset eē
in ipso peccatum:sed tm̄ vt ad agens a quo est cālit̄ cō=
paratur. sed non in ordine ad illud agens potest actui
aliquid esse debitum:a quo in ipso actu producto nihil
potest esse indebitum nec peccatum.sed tale agens est ꝑ
mum increatum.ergo ⁊c.¶Preterea ad idē arguo sic
secundo.actus diligendi deū creatus nō magis est mora
liter bonus nec ipsi contrarius malus nec in ordine ad
agens trāsiens in eiꝰ obiectū ꝑ ipsum:ꝙ aliud ens crea
tum/puta lapis vel q̄dcunq; aliud q̄d non pōt esse bonū
moraliter nec culpabiliter malum. sed ꝑ actum diligē=
di deū creatū nō magis ipē deꝰ transit in eius obiectuꝫ
diligendo seipsum ꝙ per q̄dcunq; aliud ens creatū.non
enim deꝰ diligit se nec alia aliquo actu creato:sed icrea
to totaliter a se indistincto.ḡ nullus actus diligēdi deū
vel q̄dcunq; aliud ens creatum a deo distinctus ⁊ crea=
tus pōt vt ad ipsum deū tanꝙ ad eius effectiuū princi=
pium comparatꝰ moraliter esse bonus.¶Minor assum
pta ꝓbat̄.qm̄ actꝰ diligendi sup oīa deū ꝓpter seipsum
nō est moraliter bonus nisi q: ꝑ eum habens ipsum dili
git deum:sicut nec actus odij ipsi contrarius est malus
nisi q: ꝑ eum oditur deus.sed nō magis deus diligit se
per actum creatum diligendi ꝙ ꝑ actum odiendi.non
enim aliquem talem actum respicit vt creatura intelle=
ctū per modum medij siue actus quo tendit in eius ob=
iectum:sed per modū effectꝰ producti tm̄.ergo ⁊c.¶Ex
hoc potest ad propositum argui in vniuersali sic.si ali=
quis actꝰ alicuius vt ab ipso ꝓductus potest eē actua=
liter bonus moraliter/mlto magis ille q̄ potētialit̄ est
optimus ⁊ supremus actus moraliter.sed actꝰ diligē=
di super omnia deum ꝓpter seipsum est supremus actꝰ
bonus moraliter potentialiter:qui tamen vt est a deo

non est bonus moraliter actualiter seu formaliter:vt ꝓ
batum est.ergo nec aliquis alius vt ad cuꝫ comparatꝰ
est sic moraliter bonus.¶Ex hoc infero corollarie:ꝙ
actus moraliter bonus vt moraliter actualiter seu for=
maliter bonus est agentis creati vel vt efficientis vł vt
per eum in eius obiectum tendentis.Q̄d dico ꝓ tanto
quia si deus actum aliquem potentialiter moraliter bo
num vt actū diligendi ipsum creature intellectuali in=
funderet/talis actus vtiq; videretur esse bonus morali
ter si per eum eius subiectuꝫ transiret libere in obiectū
puta in deum diligendo ipsum/quantūcūq; talis actus
non esset effectiue ab agente/puta ab ipso diligēte crea
to:sed tm̄ ab agēte increato.¶Ex hoc vlterius infero:
ꝙ licet actus bonus moraliter vt est actualiter bonus
nō sit dei:sed alterius tanꝙ per ipsum trāseūtis in eius
obiectum:modo quo est moraliter bonus:potest tñ fa=
cta suppositione predicta totaliter esse effectiue a deo
quātūcūq; nō sit bonꝰ moralit̄ actualr̄ vt ab ipō.¶Sic
ad q̄stionem.¶Ad rationeꝫ in principio apparet solu=
tio ex predictis.quia vt dictum est/nec bonuꝫ moralit̄
actualiter nec maluꝫ est aliquid vt a deo causaliter.

CIrca distinctionem trige=
simāoctauam:ī qua magister post
ꝙ determinauit in ꝑcedētibus de
peccato actuali/determinat de ali
quibus ad ipsum concurrentibus:
cuiusmōi sunt volūtas intētio ⁊ fi
nis:Quero primo.vtrum bonitas
moralis seu rectitudo q̄ est in actu
voluntatis sumatur ex intentione exercētis ipsuꝫ ad de
bitum sibi finem.¶Et videt̄ ꝙ sic.quia ab illo actꝰ bo
nus dicit̄ quo circunscripto est impossibile ꝙ sit bonꝰ.
sed nullus actus potest moraliter esse bonus circūscri=
pto eius ordine ad debitū sibi finē.Et ideo dicit Hiero=
nymus ꝙ intētio tua operi tuo nomē imponit.ergo ⁊c.
¶Contra.q: posito illo quo actus aliq̄s dicit̄ formali=
ter moraliter bonus/nunꝙ actus ipse pōt moraliter eē
malus nec non bonꝰ.sed multi actꝰ sunt possibiles q̄ nō
possunt moraliter esse boni quacūq; intētione facti:nec
ad finem aliquem comparati.ergo intentio exercentis
actū ad finē aliquē nō sufficit ad hoc ꝙ aliquis actꝰ sit
moraliter bonus.quare ⁊c.¶Responsio.vbi sic est pro
cedendū.Primo eñ respondendū est ad quesitū/vcꝫ an
bonitas actus voluntatis sumat̄ ex intētione finis.Se
cūdo est inquirēdū quis sit iste finis ex cuiꝰ intētiōe actꝰ
ipse ad eū mētalit̄ ordinatꝰ dr̄ moraliter bonus esse.

Quantum ad primum:premitto tria
ad euidētiā dicēdoꝝ.¶Primū est ꝙ actū esse bonū mo
raliter ex intentione finis/potest tripliciter intelligi.q:
vel ꝙ sit moraliter bonus ex ista finis intentione tanꝙ
ex aliquo actui inexistente ⁊ ab ipso differente:vel tāꝙ
ex aliquo ab actu differente:non tñ ipsi inexistēte:vł tā
ꝙ ex aliquo ab actu ipso ⁊ a fine ac referente actū ad fi
neꝫ hmōi/indistincto.¶Secūdū ꝑmittēduꝫ ē:ꝙ actuū
moraliter bonoꝝ alij sūt iteriores/vt recte electiōes:alij
exteriores vt alie extrinsece actiones.Primi actꝰ mo=
rales subdiuidūtur.qm̄ alij sunt immediate terminati
ad finem vltimū vt amor dei:alij sunt terminati ad alia
vt amor cuiuscūq; alterius obiecti.¶Tertiū ꝑmittēdū
est:ꝙ actuū siue interiorū siue exterioꝝ alij sunt ad bo=
num finem ordinabiles vt a principio debito ꝓcedētes
⁊ in obiectum congruuꝫ transeuntes vt amor proximi:
⁊ subuenire indigēti:dū tñ hic actus sit principij debiti/
puta eius qui est dominus de quo pauperi subuenitur:
nō aūt si alterius qui nō est eius dn̄s.nec eñ est eiusmōi
actus bonꝰ moralit̄ de alieno alicui subuenire.Alij aūt
sūt actꝰ nō ad bonū finē ordinabiles:vł q: nō a pricipio
debito ꝓcedentes/vel circa obiectū indebitū trāseūtes
vt subuenire pauperi de alieno/vel de proprio subueni=
re nō pauperi:sed alteri malo nec indigēti.¶Et si dica
tur ꝙ immo talis actus ⁊ quilibet alius potest fieri ꝓ=
pter deū:⁊ ab eius principio referri seu ordinari ad eū:
Respondeo ꝙ non est verū scđm rectū sed tm̄ scđm erro
neū iudiciū rationis.qm̄ q̄d est deo ingratum ⁊ ab ipso
inhibitū/non potest nisi ignoranter fieri propter eiꝰ be
neplacitum.sed actū referre seu ordinare ad deuꝫ est ip=
sum facere propter eius bn̄placitum:ergo nullus actꝰ
deo ingratus ⁊ ab ipso interdictus qualis est omnis cu
ius principium vel obiectum est indebitum vel vtrūq;
vel etiā quia caret alijs circūstantijs/puta quia non fit
quando vel vbi oportet/pōt nisi ignoranter ad finē de=
bitū ordinari.¶Ex quo īfero corollarie:ꝙ q̄stio ista q̄ q̄
ritur vtrū bonitas actus moralis sumat̄ ex intentione
exercentis ipsum ad fineꝫ ei debituꝫ:non querit nisi de
actu quē supponit eē oībus alijs circūstantijs ab inten
tione finis circūstantionatuꝫ/puta q: habet efficiēs de
bitū/⁊ obiectū ⁊ fit qñ ⁊ vbi oportꝫ:⁊ sic de oībꝰ circūstā
tijs alijs ab intētione finis.Q̄d appet:qm̄ fatuū eēt q̄
rere:an actus ad bonū finē non ordinabilis eēt bonus
moraliter ex intentione finis.intētio eñ finis vltimi ad
quē actus ordinat̄ ab exercēte ipsum/supponit ordina
bilē esse actū.sed nullus actus ē ad finē debitū vltimuꝫ
ordinabilis nisi circunstantionatus oībus circūstātijs
sibi debitis alijs ab intentione finis.ergo ⁊c.

His ꝑmissis pono quatuor cōclusiōes.

Prima est ꝙ nullus actus interior nec exterior volūta
tis est bonus moraliter ex intentione finis tanꝙ ex ali=
quo sibi inexistente ab eo differente.¶Hec apparet.q:
bonitas moralis actus non est(vt patuit ex ꝑcedētibꝰ)
aliquid actui formaliter inexistens ab eo diuersum.nec
eñ circūstantie quibꝰ manentibus actus dr̄ moraliter
bonus/sunt in actu distincta aliqua positiua:vt dictum
fuit supra.quare ⁊c.¶Cōfirmat̄.q: intētio finis ē actꝰ
volūtatis vt dicet̄ in q̄stione sequenti.sed vnus actꝰ vo
lūtatis nō est in alio subiectiue.ḡ ⁊c.¶Scđa ꝯclusio est
ꝙ actus interior volūtatis immediate terminatꝰ ad fi
nem vltimū/puta deuꝫ/sicut amor dei/non est bonꝰ mo
raliter ex intētione finis tanꝙ ab aliq̄ actu alio ab ipō.
¶Hec ꝓbat̄.qm̄ intentio finis nō est necessaria nisi or=
dinatis vel ordinabilibus ad ipm̄.ḡ actꝰ qui est imedia
te ipsius finis/non idiget ad hoc ꝙ sit bonus moraliter
intentione finis alia ab actu ipsius finis.sed amor dei
maxime amor amicitie absolutꝰ quo deus diligitur q:
in se bonus/est actus finis ex se actualiter ad fineꝫ debi
tum ordinatus/quia ad obiectum q̄d est ipse finis vlti=
mus/terminatus.ergo ⁊c.¶Cōfirmatur.quia intētio
finis non est necessaria nisi actui ad obiectum ab ipō fi
ne aliud terminato.sed huiusmodi actus idem est obie=
ctum ⁊ finis tam sui ꝙ omnium bonorū moraliū actuū
aliorum.ergo ⁊c.¶Preterea actꝰ qui est moraliter bo
nus quocūq; alio circunscripto non est moraliter bonꝰ
ex intentione finis tanꝙ ex aliquo actu ab ipso distincto
sed amor amicitie siue charitatiuus dei concors recto
rationis dictamini precedenti est bonus moraliter quo
cunq; alio circunscripto:nec intellectꝰ rectꝰ dictat deū
esse diligendum intentione finis tanꝙ aliquo ab isto
actu distincto.ergo ⁊c.¶Confirmatur.quia intentio
debita finis vltimi est ipse amor dei:non enim est aliud
intēdere actu in finē vltimū vel ordinare eum/videlicꝫ
actū ad ipsum/ꝙ actum facere propter amorem dei.

¶Ex hoc potest argui sic ad propositū. actus quo oẽs alij sunt complete ⁊ vltimate moraliter boni/ non est bonus moraliter aliquo actu alio a seipso: alias ⁊ ille esset bonus mediante alio/ ⁊ sic in infinitum. sed intentio finis vltimi que non est aliud q̃ amor dei motiuus hoīs ad agendū/ facit actum oẽm aliū ad finē ipm vltimū ordinabilem moraliter esse bonum. ergo actus hmōi non est bonus moraliter aliquo actu vlteriori alio mediante. ¶Tertia conclusio est: ꝙ oīs alius actus interior volūtatis: qui vꝫ est alicuius obiecti creati/ est ꝯplete bonus moraliter ⁊ vltimo ex intentione finis tanq̃ ex aliquo illi actui non inexistēte: sed cū eo in eodeꝫ subiecto coexistente/ vel forte ab ipso totaliter indistīcto. ¶Hec conclusio primo declarat. dicit enī in ipsa ꝙ oīs act⁹ voluntatis obiecti creati est ex intētione finis bon⁹ moraliter complete ⁊ vltimate. qd pro tāto dicitur/ ꝙ intētio finis actus est vltima circunstantia moralis eius. Qd ꝓbatur. q: intētio finis debiti actui p̄supponit esse ordinabilem ad finē debitū intentū actū ipsum. sed nullus actus est ad finem intētum debitum ordinabilis nisi circūstantionatus oībus circūstantijs moralib⁹ alijs ab intentione finis. ergo finis intentio omnem aliam circūstantiam actui debitā p̄supponit: ⁊ ꝑ consequens ipā finis intentio est circunstantia vltima inter oēs. sꝫ quādocunq̧ ad aliquid sunt plura necessaria/ inter que est ordo necessarie p̄suppositionis/ ab vltimo alio omnia supponente illud dicit esse tale complete ⁊ vltimate. ergo cum inter omnes circūstantias ad bonitatem moralem actuū requisitas finis intentio sit vltima oēs alias presupponēs: per consequēs conuenienter ab ipsa act⁹ moralis complete ⁊ vltimate dicit moraliter esse bonus. ¶Hec conclusio sic intellecta ⁊ exposita ꝓbatur sic. ab illo actus moralis ad finem debitū est complete ⁊ vltimate bonus moraliter/ qd est vltimum omnia ad suam moralem bonitateꝫ necessaria alia p̄supponēs: quo posito actus ipē est perfectus moraliter siue bonus: ⁊ quo circunscripto nunq̃ potest moraliter esse bonus. sed intentio finis vltimi est hmōi. impossibile enī est sine ipsa posita aliquē actum moraliter esse bonū complete ⁊ vltimate. ⁊ econtrario ipsa posita actus ordinabilis est ꝑfectus: cū nihil ipsi deficiat necessarium ad eius moralem bonitatem: ita ꝙ non magis est possibile talē actū non esse formaliter bonum q̃ albedinis subiectum non esse album. ¶Confirmatur. quia cum cōtrariorum cause contrarie sint ponende/ ab illo actus moralis ad finē ordinabilis habet ꝙ sit moraliter bonus: a cuius ꝯtrario habet ꝙ sit moraliter malus. sed omnis actus moralis ad debitum finem ordinabilis efficitur moraliter malus ex intentione indebiti sibi finis. ergo ⁊ bonus ex opposito/ vꝫ ex fine intento debito. ¶Minor apparet tam de actu voluntatis interiori elicito q̃ de actu exteriori imperato. constat enī ꝙ tam diligere ꝓximuꝫ q̃ dare eleemosynam indigenti/ sunt actus ad bonuꝫ finem ordinabiles: ⁊ tñ sunt moraliter vitiosi quādo sunt ad finem indebitū eis ordinati. ergo ⁊c. ¶Dicitur auteꝫ in conclusione p̄dicta ꝙ hmōi finis intentio aut est ab actu volūtatis īteriori īdistīcta aut distīcta. Qd ꝓ tanto dicitur: q: talis intētio qua actus aliquis ordinatur ad finem vt amor proximi ad deū q: diligo proximū propter deum/ non est aliud q̃ amor non quo deus ipse diligitur absolute nec quo tñ ꝓximus: sed amor quasi relatiuus vnius dilecti ad alterū/ puta proximi ad deū. sed secundum aliquos diligens propter finem vltimuꝫ ordinata ad ipsuꝫ/ eodem actu diligit vtrunq̧ obiectū. alij autem dicunt ꝙ alio actu diligit vnum: ⁊ alio alterū. Primi habent dicere ꝙ intentio finis qua actus interior voluntatis vt amor proximi est bonus moraliter est ab ipso dilectionis proximi actu indistincta. nec est inconueniens eundem actum diligendi proximum non esse moraliter bonum vt est ipsius proximi tñ: ⁊ esse moraliter bonum quando ē proximi ⁊ alteri⁹ obiecti/ puta finis debiti: ⁊ econuerso esse moraliter malum: quando est finis indebiti. Secundū alios autem oportet dicere intentionem finis vltimi esse actum distinctum ab omī actu voluntatis alterius obiecti bono moraliter ꝓpter ipsam. Ex quo sequitur: ꝙ etiam sic dicentes habent cōcedere consequenter ꝙ nunq̃ aliquis vnus actus volūtatis alius ab intentione vltimi finis/ potest esse perfecte bonus moraliter per se sumptus: sed tñ vt cum alio est coniunctus. nec tñ cum actu dictandi p̄cedēte actū rectū quemlibet eligendi: sed etiam cum actu alio eligendi seu diligendi. nullus tamen actuū istorum est subiectiue in alio: sed omnes in eodem cōmuni subiecto/ vt dicit cōclusio: qd ⁊ per se apparet. ¶Quarta cōclusio est: ꝙ omnis actus exterior imperatus moralis ad bonum finem ordinabilis est bonus moraliter ex intentione debiti sibi finis tanq̃ ab aliquo ab ipso realiter differente. ¶Hec quantuꝫ ad primam partē/ probata est ex dictis in conclusione alia precedenti. quoniam nec dare pauperi eleemosynam/ nec facere exterius quācunq̧ aliam actionem est nec esse potest moraliter bonum sine intētione finis debiti tali actui. ipsa autem posita nō potest non esse bonus moraliter talis actus etiam complete ⁊ vltimate. ergo completa moralis bonitas talis actus est ab intentione debiti sibi finis. ¶Confirmatur. quia sicut se habet intentio indebiti finis ad actum moraliter malum: ita ⁊ intentio finis debiti ad bonum sed praua intentio sic se habet ad malitiam moralem ꝙ ipsa existente omnis talis actus exterior est malus moraliter: vt subuenire indigenti propter vanam gloriam: ergo per contrarium bonitas moralis cuiuslibet talis actus est ab intentione debiti sibi finis. ¶Secunda pars conclusionis/ vꝫ ꝙ talis intentio finis ab actu exteriori huiusmodi distinguatur: est euidens. quia huiusmodi intentio finis vltimi est amor dei existens in anima subiectiue. non autem talis aliquis actus exterior est amor: sed amore factus. quare ⁊c. ¶Hec de primo.

Quantum ad secundum: vbi est videndum quis sit iste finis cuius intentione omnis actus est moraliter bonus vt in precedenti articulo est ostensum: Est sciendum ꝙ duplex potest assignari finis operationis moralis. Unus immediatus ⁊ proximus ad vlteriorem ordinabilis: ⁊ alius vltimus ad nullum alium ordinabilis: sed ad quē omīa alia ordinātur. Primus finis non est vnicus omnium moralium actionum: sed alius vnius alius alterius: sicut finis immediatus ⁊ ꝓximus propter quem aliquis subuenit indigenti: potest esse cōpassio. potest enim ipsi subuenire ratione compassionis. finis eundi ad peregrinatiōem immediatus potest esse deuotio seu affectio ad sanctum mouens hominem ad eundum ac ad ipsi reuerentiaꝫ exhibendum: ⁊ sic de alijs actibus bonis moraliter diuersis quorum diuersi sunt fines immediati. Finis autem omnium vltim⁹ ad nullum alium ordinabilis: sed ad quem omnia ordinātur/ est vnicus/ videlicet ipse de⁹. vnde glos. x. ad Roma. Finis fidelium Christus est: ad quem cum peruenerit currentis intentio/ non habet quo ampli⁹ venire: sꝫ habet in quo debeat permanere. ⁊ in hoc iste finis vltimus qui est deus/ ab alijs omnibus immediatis et proximis finibus est distinctus. quoniam nullus aliorum est in quo intentio currentis/ hoc est moraliter operantis et actum aliquem exercentis debeat permanere. nullus enim actus est moraliter complete

bonus nisi ad finem vltimum ordinatus: ⁊ omnis ad ipsum ordinatus est complete moraliter bonus. ¶His p̄missis pono tres ꝯclusiones. ¶Prīa est: ꝙ nullus ali⁹ finis ab vltimo est cuius solius intentione aliquis act⁹ sit complete moraliter bonus. ¶Hec apparet. quia qd nō est ordinabile ad vnū nisi ꝓpter alterū/ nunq̃ ꝑfecte est ordinatum quousq̧ perueniat ad vltimum. Sꝫ act⁹ moralis si est ordinabilis ad finem aliquem citra vltimuꝫ/ non nisi propter ipsum vltimum: ⁊ in ordine ad eū si enim pauperi subuenio quia ipsi compatior ipsumq̧ diligo/ si hic sisto actum ꝑfectum non habeo: quia nec finem vltimum seu perfectum attingo: cum amor proximi sit ordinabilis ad amorem dei. ergo ⁊c. ¶Confirmat. quia nihil ad plures fines ordinabile est bonū ex intentione solius finis imperfecti sine intentione alteri⁹ perfectioris ad queꝫ est ordinabilis finis alius imperfectus. sed omnis finis citra vltimuꝫ est imperfectus ⁊ ordinabil' ad ipsum vltimū. ergo ⁊c. ¶Secunda conclusio est: ꝙ ex sola intentione finis vltimi est bonus moraliter oīs moralis actus/ licet sit ordinabilis non tñ ad ipsum finem vltimum: sed etiā ad aliū citra ipm. ¶Hec apparet. q: qd ordinatū ad finē aliquē non est bonū nisi finis ille ⁊ ordinatum ad ipsum ad finem alium ordinētur: cuius intentione illud dicitur moraliter esse bonuꝫ potest moraliter esse bonum sine intentione finis primi ex sola intentione vltimi. sed nullus actus moralis quātūcūq̧ ad finem alium citra primum ordinat⁹ est bon⁹ complete moraliter ex sola intentione eius siue ordine actus ad ipsum intentione finis alterius circunscripta cuius solius intentiōe posita omnis actus ad ipsum ordinatus est moraliter complete bonus. ergo ⁊c. ¶Cōfirmatur. quia ab illo solo actus ordinabilis est moraliter bonus quo posito est complete bonus: ⁊ sine quo/ posito quocūq̧ alio/ nō est bon⁹. sed intētio finis vltimi est qua sola posita omnis actus ad ipsum ordinabilis/ est moraliter bonus: ⁊ sine q̃ nulli⁹ alterius finis intentiōe posita potest esse moraliter bon⁹. ergo ⁊c. ¶Tertia cōclusio est: ꝙ omnis actus moralis ordinabilis ad fineꝫ vltimum: ⁊ ad alium citra ipsum/ est melior moralit' ex intentione proximi ⁊ vltimi finis simul/ q̃ ex intentiōe finis vltimi tñ fact⁹. ¶Hec apparet. quia intētio finis proximi non est frustra in operante. sed nisi propter ipsam actus aliquo mō esset melior eēt frustra. ergo ⁊c. ¶Cōfirmatur. quia melius esse videtur diligere deum simul ⁊ proximum/ qd facit qui diligit proximuꝫ propter deū q̃ diligere deuꝫ tñ. sed qui facit aliquid/ puta subuenit proximo amore seu intentione finis immediati seu proximi ⁊ vltimi/ simul vtrunq̧ diligit: non autem nisi tñ finem vltimum qui p̄cise ex intentione ei⁹ aliqd operatur. ergo ⁊c. ¶Ex hoc sequitur corollarie: ꝙ licet intentio finis proximi ⁊ immediati sine intētione finis vltimi non faciat actū moraleꝫ complete bonum: tamē dat ipsi aliquam bonitatem licet imperfectam. ¶Sic ad q̄stionē. ¶Ad rōnē in principio ptꝫ ex p̄dictis solutio.

Secundo quero. vtrum intentio finis sit actus voluntatis. ¶Et videtur ꝙ sic. q: voluntatis est in finē ⁊ in alia propter ipsuꝫ tendere. sed finē intendere nō est aliud q̃ in finē tendere. ergo finis intētio est volūtatis actio. ¶Contra. q: in finē tēdere seu ipsum intēdere est ad finem alia ordinare. vnde finis intentio a qua dicit bona moraliter aliqua operatio/ nō est aliud q̃ ordinatio seu relatio ipsius operationis in debitū sibi finē. sed tal' ordinatio seu relatio eoꝝ q̄ sunt ad finē ipsum/ videt esse actus prudentie: ⁊ ꝑ ꝯñs intellect⁹. quare ⁊c. ¶Respōsio. vbi sic ꝓcedam. Primo enī inquirā qd sit intētio finis. Secūdo ex hoc solutionē inferam questionis.

Quantum ad primum: est sciendum ꝙ intentio finis nō est aliud q̃ tentio in fineꝫ seu act⁹ tēdēdi in ipsum. Est aūt duplex act⁹ tēdēdi in finē videlicet vn⁹ realiter alius mētaliter. Dupliciter enī aliqd pōt tēdere in debitū sibi finē. Uno mō mētalr siue spūalit in voto: ⁊ alio mō realit exteri⁹ ⁊ de facto. Primo mō tendit in finem amās ipm vel quōcūq̧ appetēs vel aliqd ꝓpter eū. Scdo aūt mō tendit in finē omne illud qd realit mouet ad ꝯsequēdū ipm. ¶Ex quo sequit ꝙ duplex pōt itētio finis poni ī vl'i/ vꝫ realis seu extrīseca/ ⁊ mētalis seu intrinseca. Prima est motus localis ꝑ quem res mota tēdit ī finē nō pri⁹ cognitū: sꝫ sibi p̄fixū: vt graue deorsuꝫ ⁊ leue sursum ⁊ sagitta ad signū. ⁊ intētio sic accepta non est moralis sed naturalis. Secūda intētio est act⁹ appetit⁹ siue sensitiui siue ꝓpri⁹ itellectiui. sicut enī ꝑ actū respuēdi respuēs auertit se mētaliter ab obiecto qd respuit: ita ⁊ ꝑ actū appetēdi tēdit cōsilr in obiectū qd appetit. Et ītētio sic accepta/ vꝫ ꝑ actu appetit⁹ est duplex/ scꝫ ꝙ duplex est etiā appetit⁹/ vꝫ sensitiuus ⁊ itellectiuus. Prima/ vꝫ sumpta ꝓ actu appetitus sensitiui p̄supponit actū sensibilit cognoscendi obiectū intētiōis. Scda aūt actū itelligēdi. Et ista de q̄ est q̄stio/ pōt subdiuidi. est enī quedā absoluta vt act⁹ q̄ aliq̄s diligit deū absolute vt in se bonū nō diligēdo aliqd aliud ab ipso distinctū. Alia est relatiua. q̄ pōt subdiuidi: q: q̄dā est relatiua ipsi⁹ finis vltimi dilecti ad diligētē vt amor ꝯcupiscētie q̄ de⁹ diligit q: vtilis diligēti. ⁊ alia est relatiua eoꝝ q̄ sūt ad deū vt ad finē vltimū ordinabilia ad ipm: vt amor quo aliqd ipsoꝝ diligit ꝓpter deū. ⁊ intētio sic accepta est moralis: de qua dictū est in q̄stione p̄cedēti ꝙ ab ipsa est bon⁹ moraliter oīs actus alius ab actu diligēdi deū absolute amore amicitie tanq̃ bonū. Ultimo mō ⁊ valde large posset accipi intētio ꝓ intellectione ⁊ etiā vl'r ꝓ oī sensitiua apphēsione: vt ītentio sic accepta esset act⁹ quicūq̧ exñs in tendente interi⁹/ quo mediāte ipse tēdit in ei⁹ obiectū exteri⁹. Et hoc videt significare ipm intētionis vocabulū: vt intentio vocat quasi int⁹ tētio: q: vꝫ significat aliquid exñs in tēdente interius subiectīe: quo mediāte ipē tēdit exteri⁹ obiectīe. hoc aūt nō tñ ꝯuenit actui volūtatis seu cuiuscūq̧ tā sensitiui q̃ intellectiui appetitus: sed etiaꝫ itellect⁹. intelligēs enī qdcūq̧ obiectū aliquo mō tēdit in ipm ꝑ actū intelligēdi: sicut etiā sentiēs ꝑ actū sentiēdi exñtē ī ipo iteri⁹ subiectiue. Quia tñ magl appetēs ꝑ actū appetēdi q̃ cognoscēs ꝑ actū cognoscēdi se obiecto ꝯiūgit mētaliter siue vnit: ⁊ tētio videt iportare aliquā vnionē ei⁹ qd tēdit cū ipo ad qd tēdit: iō ꝓpri⁹ intētio dr de oi actu appetit⁹ etiā sensitiui q̃ de actu aliquo intellect⁹ nec apphēsiui sensus. ¶Cōfirmat. qm ille q̄ obiectū respuit/ in ipsum ꝓprie nō tēdit. sed obiectuꝫ cognoscēs pōt ipꝫ respuere. ergo talis magis dr se ab obiecto licet cognito auertē q̃ in ipꝫ tēdere. q̄re ⁊c. Hec de prīo.

Quātū ad secūdū appet ex p̄cedētib⁹ qd dicēdū. qm intētio sumpta realit est cuiuscūq̧ mobilis naturalit ad p̄fixū ⁊ debitū sibi locū. Alia aūt intentio q̄ est mētalis/ est tā sensitiui q̃ intellectiui appetit⁹ ⁊ ꝓpri⁹. cui⁹ etiā soli⁹ ⁊ nulli⁹ alteri⁹ est moral' intētio ad actū bonū moralit req̄sita. esto enī ꝙ itellect⁹ dictās ordinata ad finē debere diligi ꝓpter ipm/ tēdat tā circa ordinata ad finē q̃ circa etiā ipsum finē: nō tñ intētione a qua actus moralis electionis dicatur complete ⁊ vltimo moraliter esse bonus. quoniam talis intentio a qua aliqua electio dr moraliter virtuosa/ p̄supponit eā eē ad finem vltimum ordinabilem. sed non est ad ipsum ordi-

nabilis:nisi sit concors recto dictamini rationis:ergo intētio finis ex qua electio vt actꝰ bonus moraliter vltimate/psupponit rectum dictamen intellectus ꝓtū nec per consequens est ipsum. Alio autem modo vt dictum est in precedenti articulo/intentio sumpta large dicitur actus tam sensus q̄ etiam intellectus. ¶Sic ad questionem. ¶Ad rationem in principio apparet solutio ex predictis. quando enim dicitur q̄ in finem tendere est ad ipsum alia ordinare:Dico q̄ verū est aliquādo ꝛ aliquando non.vt enim in primo articulo fuit dictum:potest quis in finem vltimum tendere absolute per amorem amicitie.hoc modo autem in eum tendere non est ad ipsum aliquid ordinare. Aliquādo autē bene verum est:q̄ tendere in finem vltimum est alia ordinare ad ipsuz. hoc aūt non est precise vt ratio accipit in minore/actus prudentie:sed etiam amicitie. nō tm̄ est actus prudentie dictans aliquid esse propter deum eligendum/ est actus ordinatiuus in ipsuz:sed etiam actꝰ charitatiue amicitie:quo amans finem vltimū alia eligit ꝛ diligit propter ipsum.magis enim ad finem vltimum ordinat ille ea que eligit propter ipsum q̄ ordinet ille ea que tm̄ eligenda esse pcipit ꝓpter ipz.nec est talis propie ordinat nec disponit:sed tm̄ qualiter ordinare debeat agnoscit.

Circa distinctionem tregesimamnonam:in qua magister inquirit ꝛ ostendit quo modo vel q̄re bonitas ꝛ malitia moralis sit magis in voluntate q̄ in alijs virtibus anime:Quero de conscientia et de synderesi:de q̄ magister facit in litera mentionem. Et primo de cōscientia.vtrum conscientia sit actus aliquis vel habitus intellectus. ¶Et videt q̄ sic.qz eiusdē videntur esse scientia ꝛ conscientia.omnis enim conscientia est scientia.licet non econuerso.sed scientia est intellectus non affectus.ergo ꝛc. ¶Contra.quia multi habentes bonam scientiam habent malam conscientiaz, sed si conscientia esset actus vel habitus intellectiuus cum non esset alius a scientia / in quocūq; esset bona scientia ꝛ bona conscientia.ergo ꝛc. ¶Responsio.vbi sic est ꝓcedendum. ꝓPrimo enim est respondendum ad questum.Secundo est inquirendum: an cōscientia erronea obliget ad peccatum.

Quantum ad primum: est sciendum

q̄ conscientia sicut ꝛ scientia dupliciter potest sumi/vez pro habitu ꝛ pro actu.Actus conscientie est actus prudentie.non enim est aliud q̄ rectum rationis dictamen de eligendo vel respuendo.talis autem actus/vez recti dictaminis/est actus prudentie qui dicitur actus cōscientie.quia etiā secūdū significatum nominis conscientia idem est qđ cū alio scientia.hmōi autez actus prudētie semper respicit aliud/puta opus ad qđ finaliter ordinatur.est enim actus practicus.tam habitꝰ autem q̄ actꝰ vt dicit philosophus.iij.de aīa/ exintentione fit practicus/vez qz ordinatur ad opus. ¶Ex his sequitur q̄ cōscientia pro habitu sumpta non est aliud q̄ habitualis prudentie dictamina inclinans potētiam ad recta dictamina supradicta. ¶Est aūt aduertendum:q̄ cum tam actus q̄ habitus prudentie sit duplex/vez principioꝝ ꝛ conclusionuz(nō minus em̄ habitus practicus q̄ speculatiuus diuidit ihabitū principioꝝ ꝛ conclusionum) ꝓpius conscientia dicitur de actu ꝛ de habitu prudētie ꝙclusionū q̄ de actu ꝛ de hītu principioꝝ. ¶Predicta duo ꝓbant.ꝛ primo primum/ vez q̄ conscientia sit habitus vel actus prudentie dictatiuus.qm̄ constat q̄ cōscientia si est aliquid in anima/nō potest poni aliud q̄ actus vel habitus vel vtrunq; .sed omnis anime intellectiue actus vel habitus est intellectiuus vel appetitiuus.ergo oportet conscientiam esse alterū istoꝝ, sed non potest dici q̄ sit actus vl habitus appetitiuus.nō enim recta electio nec rectus habitus electiuus est cōscientia formaliter/licet ipsaz pūsupponat antecedēter. hoc enim omnino videtur esse contra significatuz nois dicere q̄ eligere sit scire vel q̄ electio sit scientia.ꝗrelinquitur q̄ conscientia est actus vel habitus intellectiuus.sed oīs actus ꝛ habitus intellectiuus est practicꝰ vel speculatiuus.conscientia aūt non est actꝰ nec habitus speculatiuus cum semper respiciat opus. non enim est actus conscientie speculari aliquid tm̄ vt eius veritas cognoscatur:sed vt post speculationem electio subsequatur. quare ꝛc. ¶Secūdum/vez q̄ cōscientia proprius dicat de habitu vel de actu prudentie ꝙclusionuz q̄ principioꝝ:ex hoc arguit.quoniā cōscientia nō est oībus:sed quibusdam.sed prudētia que est actus vl habitus principioꝝ/omnibus est cōmunis:nō aūt illa q̄ est cōclusionū. sic em̄ in practicis ꝛ eligibilibꝰ sicut i speculabilibꝰ videtur esse dicēdū/vez q̄ sicut principia speculatiua omnibꝰ sunt nota/non aūt conclusiones:sic et in practicis.omnibus enim est notum omne bonū necessariū ad finē vltimum consequēdū/esse eligēdū: ꝛ malū ipsi ꝛrariū respuēdū.non aūt cuilibet est notuz hoc bonum signatum ad finem sibi debitū consequendū eē eligendū:nec q̄ hoc malum sit respuēdū.qz nec cuilibz est notū q̄ hoc sit bonū ad finē consequēdū necessariū:nec q̄ aliud ipsi oppositū sit malum.quare ꝛc. ¶Ex predictis sequit̄ q̄ omnis habēs actū vel habitū prudentie dictatiue de aliquo cōcluso eligēdo vel respuēdo/ habz bonam cōscientiā/esto q̄ non cōformiter sed difformiter operetur recto dictamini rationis.ꝛ p contrarium nullus carens tali actu ꝛ habitu prudentie dictatiue siue malū eligat siue bonū/licet bona electio non possit esse sine recto dictamine p̄cedente/ habet bonaz conscientiā sed malam seu falsam:si habet actū vel habitū erroneū puta stultitie/oppositum prudētie dictatiue. ¶Hoc apparet.quoniā nec actus prudētie nec habitꝰ dependet in aliquo ab actu nec habitu electiuo.ergo tam actꝰ q̄ habitus prudētie manet idē ꝛ inuariatus/ siue ad ipm̄ concors ei siue discors electio ꝛ electiuꝰ habitus subsequatur.sed vt dictum est/cōscientia non est aliud q̄ prudentia.ergo ꝛc. ¶Hec de primo.

Quantum ad secundum: est sciendum

q̄ ꝙscientia erronea ꝑ actu sumpta est falsum intellectꝰ dictamē.hmōi aūt falsū intellectꝰ dictamē pōt ē duplex Vnū quo dictat eē eligēdū vt bonū ꝛ ad salutē necessariū qđ tm̄ est respuēdū qz malū ꝛ ꝺ diuinū p̄ceptū: vt dictamē quo ꝺs existimaret eē necessario fornicādū.vel econuerso etiā dictamē quo dictat esse respuendū qđ est necessario eligēdū:vt dictamē quo ꝺs existimat n̄ eē honestē parētibꝰ exhibendū vel diē sabbati sanctificandū. Aliud dictamē erroneū posset esse illō quo aliqs dictaret aliqđ esse eligēdū vt ad salutē necessariū vel respuēdū qđ tm̄ est indifferēs/qz scīz veritatē nec necessario eligendū nec necessario respuēdū:vt dictamē quo aliquis videret q̄ festucā de terra eleuare:vel aliquid sīle facē esset pctm̄ mortale:vel ꝛrarium / puta q̄ talia nō facere esset malū. ¶Hoc ꝓmisso:pono tres ꝙclusiones. ꝓPrima ē q̄ nulla cōscientia erronea quōcūq; sūpta obligat aliquā siue necessitat simpliciter ad peccādū. ¶Hec apparet.qz ad illud qđ est liberū ꝛ libere cōmissū vel omissuz nō pōt necessitari aliquis nec compelli.sed oīe peccatum iō peccatū quia liberum.nullus enim peccat in hoc omittendo qđ nō potest facere:nec in faciendo qđ non potest vitare. ergo ꝛc. ¶Confirmatur.quia quantūcunq; ad aliquod antecedens necessario sequatur aliquod cōns nullus licet habeat antecedēs necessitatur simpliciter ad ꝙsequēs/ dū tm̄ sit in sua potestate sic a se abiscere antecedens.sed omnis habens conscientiam erroneam ꝛ falsam seu fatuam/potest sibi dimissus ꝛ ab alio eruditus abiscere eā.quia etiam in speculatiuis opiniōes et existimationes mutātur sepe in multis quibus aliquādo videbantur aliqua esse falsa que modo iudicant vera:ꝛ econuerso ea iudicant modo falsa:que vera antea iudicabant.ergo esto q̄ ad aliquam conscientiam erroneam necessario sequatur aliqua culpa in habēte ipaz conscientia huiusmodi in eo manente: ex hoc tamē nō sequitur:q̄ talis conscientia obliget siue necessitet euz simpliciter ad peccandum.necessitas enim conscientie non est necessitas absoluta in ordine ad illum in cuius potestate est talis consequentie antecedens. ergo ꝛc. ¶Secunda conclusio est:q̄ conscientia erronea p̄mo modo sumpta obligat siue necessitat secūdū quid hominem ad peccandum. ¶Hec probatur.quia omne antecedens ad qđ non necessario sed contingenter aliquī in existēs sequitur necessario aliquod cōsequens/obligat secundum quid seu necessitat ad tale consequens. ſz cōscientia erronea primo modo sumpta est contingenter non necessario inexistens. ad ipsam tamen existentē necessario sequitur peccatum. ¶Hoc probatur.qm̄ omne factum vel omissum contra diuinum p̄ceptū/ siue hoc sit in rei veritate siue tm̄ scōm existimationem ꝛ iudiciū facientis vel omittentis/est peccatum.sed omnis hīs cōscientiā erroneā;necessario vel secūdū rei veritatē vel scōm suam existimationem/facit vl̄ omittit aliquid cōtra diuinum preceptum. ¶Hoc apparet.qm̄ conscientia erronea sic accepta est dictamen falsum:quo dictatur esse eligendū qđ ē inhibitū/ vt esse fornicandum:vel econuerso dictamen de vitando qđ est faciendum:vt q̄ parētes non sint honorādi. Aut ergo talem habens conscientiam eligit ꝛ agit secundum ipsam vel cōtra eam.si primum:facit veraciter contra diuinum preceptum cōmittendo vt fornicando:vel omittendo vt parentes non honorando.aut facit contra conscientiam:ꝛ tunc cōmittit similiter ꝛ omittit cōtra diuinum preceptum secunduz suam existimationem qua credit sibi esse preceptum fornicari ꝛ inhibitum parentes honorare. ergo ꝛc. ¶Et si contra hoc arguatur.quia tūc talis esset perplexus nec ipsi esset via possibilis ad salutem: ¶Respondetur q̄ falsum est.quia potest vt dictum ē dimittere ꝙscientiaz erroneam. ¶Sed q̄d si talis conscientia erronea nō esset in potestate ei?:sed a deo ipsi infusa? ¶Ad hoc videtur dicendū q̄ si talem conscientiam deus alicui ifunderet quā ipse per se deponere non posset deo ꝛpediēte q̄ talis eligendo seu agendo vel omittendo secūdum talem conscientiam/nullam contraheret culpam: sed potius econuerso cōmittendo vel omittendo aliquid contra ipsam. ¶Tertia conclusio est:q̄ conscientia erronea secundo modo accepta per se sola posita non obligat aliquo modo nec necessitat ad peccandum. ¶Hec apparet.quia nullum dictamē cogit seu necessitat ad ſi bi conformiter eligendū vel respuēdum.immo qđ dictatur vt eligēdū/pōt respui:ꝛ econuerso qđ dictat eē respuendum potest eligi. Sed conscientia secundo modo sumpta est dictamen erroneum:cui tamen conformiter eligere nullum est peccatum:qz est de eligēdo qđ potest eligi seu fieri ꝛ non fieri.difformiter autem ipsi eligere est peccatum mortale.qnia non facies qđ intelligit ꝛ credit sibi esse preceptuz/vel faciens qđ sibi existimat iterdictum/facit ꝛ omittit secundum suam existimationez contra preceptum diuinum.ergo ꝛc. ¶Ex hoc sequitur corollarie:q̄ licet ad conscientiam sic acceptam per se positam:nulla necessario sequatur culpa in habente ipsam ꝛ secundum ipsam conformiter eligente vel omittente:sequitur tamē necessario propter rationem dictā in eligente vel omittente contra eam:qua tamen amota nulla est culpa qđ ātea erat culpa. ¶Sic ad questionem. ¶Ad rationem in principio dicendum q̄ habēs prudentie actum ꝛ habitum / quid eligenduz ꝛ respuendum veraciter ostensiuum/bonam habet conscientiam licet eligendo contra ipsam malam habeat animā:pro qua accipienda est cuiuscunq; talium prudentium conscientia que dicitur esse mala.

Secūdo quæro de synderesi.vtrū synderesis siue scintilla rationis qđ idem est sit actus vel habitus a conscientia indistinctus. ¶Et videtur q̄ sic.qm̄ synderesis ē aliquid i anima:sed non potest poni aliquid aliud q̄ actus vel habitus speculatiuus vel practicus.non videtur autez eē speculatiuus nec practicus alius a conscientia.ergo ꝛc. ¶Contra.quia cōscientia est actus vel habitus dictatiuus quid eligendum ꝛ respuendum.sed respectu eoꝝdem eligibilium non oportet ponere nisi vnicum habitum/ꝛ correspondentem actū dictatiuū. ergo ꝛc. ¶Responsio.vbi est videndum ꝓPrimo/quid est synderesis. Secundo ex hoc videbitur:an sit idem cum conscientia an distinguaē ab ipsa. Tertio:an synderesis sit tota extinguibilis.

Quantum ad primum:est sciēdum q̄

sicut in speculatiuis notitia cōclusionum que habetur ex deductione aliorum notiorum/est alterius rationis a notitia principioꝝ q̄ tm̄ ex terminis est dependens ita ꝛ in practicis consimiliter est dicendum / vez q̄ alia est notitia principioꝝ practicorum ex solis terminis dependens:ꝛ alia conclusionum dependēs ex deductione ꝛ notitia previa ipsoꝝ principioꝝ.quoꝝ principia tam speculatiuoꝝ q̄ practicorum aliqua dicūt eē immediate nota ex terminis:alia mediāte syllogismo ſpceptibili formato ex terminis: sane hoc intelligēdo vt expositum est in prīo:sicut ponitur exemplum in speculatiuis de hoc principio.omne totum est maius sua parte.cui statī intellectꝰ assentit mediāte syllogismo ex terminis formato/puta quia totum continet partem ꝛ plus.sed tale necessario habet esse maius.ꝗ ꝛc.Exemplum in practicis ponitur. sicut q̄ temperate est viuendū. ¶Hoc etiā modo precepta decalogi dicuntur esse q̄ se nota. ¶Hoc premisso dicitur ad ꝓpositū q̄ synderesis q̄ idem est in latino qđ scintilla(est enim synderesis nomen grecum idem significās qđ scintilla) est actus practice intellectionis non quoꝝcunq;:sed tm̄ principioꝝ per se notoꝝ tm̄ secundo modo / vt dicunt aliqui/videlicet imperceptibili syllogismo mediāte,ex terminis formato ꝛ accepto. Sed melꝰ est vt dicatur q̄ sit notitia vniuersaliter omnium principioꝝ practicoꝝ siue secundo modo siue etiaz primo per se notoꝝ. Ratio autem quare talis cuiuslibet principij practici notitia vocetur synderesis qđ interpretatur scintilla rationis/ponitur a quibusdam: q̄ sicut scintilla ignis est modica/ex ipsa tamē generatur aliquando ignis magnus: ita licet notitia principioꝝ sit modica siue principium ipsum/vt loquar verius: quia etiam principia sunt quantitate parua:ꝛ tamen eliciuntur seu inferuntur ex eis frequēter conclusiones multiplices

⁊ diuerse. Propter qꝺ ꝺr ꝙ licet principia sint ꝑua quātitate/sunt tamen maxima in virtute. Nec tñ est intelligendum ꝙ predicta principij practici notitia seu principium ipsum in mente formatum/quod est notitia ipa practica cōplexa/sit formaliter synderesis seu ratiōis scintilla:sed eius actus. quoniaꝫ synderesis vel scintilla rationis dicitur esse formaliter habitus inclinās ad notitiam principiorum:per que pricipia practica de cōclusionibus practicis iudicamus:vt habitus huiusmodi principij/honeste est viuendum:ex quo quidem iudicamus non esse furandum nec fornicādū. Est ergo secūdum hoc synderesis siue scintilla rationis non actualis sed habitualis notitia:qua mediante homo inclinatur ad notitiam principiorum practicorum: hoc est ad ipsa principia practica. Ipsa enim principia in mēte formata sunt actus habitus principiorū/ sicut ⁊ conclusiones habitus conclusionum/hoc est rerum signatarum per principia ⁊ conclusiones. ¶ Sed est hic dubiuꝫ:an huiusmodi inclinatiuus habitus seu dictatiuus principiorum practicorum sit ipsamet anima seu eius intellectiua potentia:que absqꝫ aliquo alio sibi addito ex se videtur sufficienter inclinata ad formandum talia principia per se nota:⁊ per consequens ad intelligendum obiecta eorum significata vel aliquid additum ab ipa realiter distinctum. ¶ Ad hoc dicendum est:ꝙ non est minus dubium hic de habitu principiorum practicoruꝫ q̄ de habitu aliorum speculatiuorum:de quo aliquid i tertio fuit dictum. ⁊ ideo sicut ibi dictum est de habitu principiorum speculatiuorū:ita ⁊ hic dicendum est de habitu principiorum practicorum:qui scintilla rationis in latino ⁊ in greco synderesis nominatur. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum:apparet ex p̄dictis ꝙ synderesis siue virtualiter siue formaliter accipiatur a conscientia distinguitur. quoniam conscientia est actus vel habitus practicus conclusionum. synderesis autē formaliter sumpta/est habitus principiorum. virtualiter aūt sumpta/videlicet pro actu/est actꝰ ipsorum/seu(vt loquar verius ⁊ ꝓprius)ipsamet principia in mente formata. tam actus autem q̄ habitus principiorum est distinctus realiter ab actu ⁊ ab habitu cōclusionū:⁊ hoc siue habitꝰ pncipioꝝ sit idē cū potētia:siue ab ipsa realiter distiguatur. quare ⁊c. ¶ Hec de scđo.

Quantum ad tertium & vltimum:apparet ex predictis similiter in primo articulo quid dicēdum. qm̄ tam synderesis sumpta formaliter pro habitu q̄ eius actus potest extingui totaliter ⁊ deleri: supposito ꝙ huiusmodi habitus sit ab anima distinctꝰ:⁊ i ipsa ex actibus acquisitus. non aūt potest extingui habitus huiusmodi nec deleri:licet actus eius valeat impediri: supposito ꝙ ipse actus sit a potentia idistinctꝰ ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio apparet solutio ex predictis. Est eī synderesis habitꝰ practicus a conscientia distinctus:sicut habitus principiorum ab habitu conclusionum.

CIrca distinctionem quadragesimam:in qua magister determinat de compatione actꝰ exterioris ad intētionem finis: Quero primo. vtrū oīs actus sit moraliter bonus ex sola intētione debiti sibi finis. ¶ Et videtur ꝙ sic. qꝛ ex illo solo dicit actus bonꝰ esse ex cuius opposito est malus. sed sola intentio finis indebiti facit actum moraliter esse malum:ergo ⁊ per contrarium sola intentio finis debiti ipsi contrarij eum facit moraliter esse bonum. ¶ Contra. qꝛ actus moraliter bonus non tm̄ requirit finem intentum debitum:sꝫ etiā obiectum terminatiuum ⁊ principium effectiuum ⁊ tēpus idoneum:⁊ alia sibi debita secundum rectū iudiciū rationis. sed nullum illoruꝫ que oīa simul sumpta ad actum moraliter bonuꝫ sunt necessaria/sufficit per se solum. ergo ⁊c. ¶ Responsio. vbi est dicēdum Primo ad quesitum. Secundo est videnduꝫ:an possit esse aliquis actus hominis sic indifferens ꝙ non sit bonus moraliter nec malus.

Quantum ad primū: ad qđ tamē iam in precedentibus est responsum:est sciēdum. ꝙ sicut pulchritudo corporis alicuius exigit nō vnum tm̄:sed multa:quia omnia sibi conuenientia:vt quantitatem debitam/colorem/figuram/⁊ alia:consimiliter suo modo de bonitate actus morali seu pulchritudine est dicendum/ videlicet ꝙ ad hoc ꝙ actus ipse sit moraliter bonꝰ /nō sufficiat eum habere vnum tm̄:sed multa/puta illa oīa que ipsi debentur non absolute ex natura actus : sed secundum rectum iudicium rationis. multa aūt secūdum rectum rationis dictamen debet actus moralis habere/puta debitum obiectum/effectiuum principium/⁊ finem intētum:⁊ alia multa:vt videlicet fiat vbi oportet quando ⁊ quomodo ⁊ sic de alijs omnibus circunstantijs sibi debitis secūdum rectum iudicium rationis. Inter omnia autem actui debita:vltimum est intentio debiti sibi finis. Hoc em̄ est qꝺ presupponit actuꝫ ipsuꝫ eē ordinabilem ad debitum sibi finem. non autem est sic ordinabilis/nisi sit circūstātionatꝰ oībꝰ alijs sibi debitis circunstantijs. Ergo questio ista duplicem potest habere intellectum. quando enim queritur:an actus sit moraliter bonus ex sola intentione finis:aut queritur de actu vt absolute sumpto sine omni circunstantia sibi necessaria ad hoc ꝙ possit in finem sibi debitum ordinari: aut q̄ritur de actu nō vt sic absolute sumpto:sed vt circūstantionato:⁊ per consequens ordinabili ad debitum sibi finem. ¶ His premissis pono duas conclusiones. Prima est:ꝙ nullus actus vt p̄io modo/videlicet absolute sumptus/ est bonus moraliter ex sola intentiōe debiti sibi finis. ¶ Hec apparet. quia vt in principio arguebatur/nullum illorum plurium que omnia ad bonitatem moralem requiruntur/ad eam sufficit per seipm̄. sed ad bonitatem moralem actus preter intentionē finis sibi debiti multa alia requiruntur secundum rectū rationis iudicium:vt predictum est. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia illud qꝺ presupponit ad bonitatem moralem alia multa necessaria:ad ipsum non sufficit sine eis sed intentio finis actui debiti presupponit actum esse ordinabilem ad finem ipsum:⁊ per consequens circūstātionatū omnibus circunstantijs sibi debitis alijs ab intentione finis. ergo ⁊c. ¶ Ex eodem medio sequitur: ꝙ nec etiam intentio finis sumpta cum aliquibꝰ alijs non tamen cum omnibus circunstantijs sufficit ad bonitatem actus moralem. quando enim ad aliquid plura oportet concurrere:nec aliquod illorum per se sumptum:nec etiam cum aliquibus aliorum/aliquo/ puta tm̄ vno ipsorum deficiente/est sufficiens ad illud. sed vltra intentionem finis debiti multe alie circunstantie sunt necessarie ad bonitatem actus moralem. ergo ipse non potest vnica sola deficiente moraliter esse bonus. ¶ Cōfirmaꝭ. qꝛ nec actꝰ aliq̄s est ad debitū finē ordinabiꝭ nisi sit vt dictū ē circūstātionatꝰ oībꝰ circūstātijs ab intentione finis que sunt multe ipsi necessarie. sed intentio debiti finis non potest esse nisi actus ordinabilis ergo ⁊c. ¶ Secūda ꝯclusio est. ꝙ actus secūdo modo sumptus/puta vt ordinabilis:qꝛ sufficienter circūstātionatus oībus circūstantijs sibi debitis alijs ab intentiōe finis /est ꝯplete ⁊ vltimate moraliter bonus ex ipa sola intentiōe debiti sibi finis. ¶ Hoc apparet:⁊ iā fuit in quadā alia questione declaratū superius. qm̄ habēs omnia precedētia ad bonitatē moralē necessaria:⁊ carens tm̄ vltimo p̄dicta omnia p̄cedētia supponēte/est vltimo ⁊ cōplete bonū moraliter ab illo sibi vltimo aduenīēte. sꝫ oīs actꝰ moralis ad finē sibi debitū ordinabilis ē circūstantionatus oībus sibi debitis circūstātijs priorib ꝰ/circunstantia finis siue intentionis eiꝰ excepta/ad bonitatem actus moralis necessarijs. ergo ex sola finis circunstantia vltimo aduenīēte ⁊ alias supponēte ipe actus ē moraliter bonus vltimo ⁊ complete. ¶ Hec de Primo.

Quantum ad secūdum:est sciendum ꝙ actus hoīs dicit esse duplex. Est em̄ vnꝰ nō humanus/ ⁊ alius humanus. Actus nō humanus dicit oīs actꝰ ab hoīe sine deliberatione ⁊ aliquo fine intēto factꝰ/vt barbam fricare:⁊ alia similia ex sola imaginatione facere absqꝫ aliqua deliberatione ⁊ preuia ratione. Actus aūt humanus dicit oīs actus hoīs cū deliberatiōe ⁊ fine intēto ipsiqꝫ prefixo factus. De primo actu/vcꝫ nō humano/nō est dubium quin talis possit esse indifferēs/ nō bonus vcꝫ nec malus moraliter:sed tm̄modo de secundo/ puta de humano cū deliberatione facto ⁊ fine intēto ipsi prefixo. ¶ Hoc premisso/dico ꝙ etiā talis actus humanus cū deliberatione ⁊ fine intēto factus:pōt esse indifferēs/nec bonus moraliter vcꝫ nec malus. ¶ Hoc ꝓbatur. qm̄ omnis actus factus ꝓpter finē aliquē precōceptū est cū deliberatione factus. ¶ Hoc apparet. solꝰ enim actus circūstantia finis non circūstantionatꝰ pōt esse sine deliberatione factus:non aūt aliquis alius circunstantionatus maxime circunstātia potissima:qualis est intentio finis. sed aliquis actus propter fineꝫ aliquem factus:⁊ per ꝯn̄s finis circunstātia circūstantionatus pōt esse indifferens:qꝛ vcꝫ nec bonus moraliter nec malus. ergo ⁊c. ¶ Minor probaꝭ. qm̄ actus factus ꝓpter finē indifferentem:qui vcꝫ nec est bonus moraliꝭ nec malus:nec actui debitus nec indebitus:nō est ratione finis bonus moraliter nec malus:sed eque indifferēs sicut finis. sed aliquis est actus possibilis ex se idifferēs cuꝰ etiā finis potest esse cōsimiliter indifferēs. ergo ⁊c. ¶ Maior apparet. quoniam nullus actus dicitur ex fine malus nisi ex fine sibi indebito ⁊ illicito:nec bonus/ nisi ex fine sibi debito ⁊ honesto:sicut dare eleemosynaꝫ ꝓpter vanā gloriam est actus malus moraliter ex fine: quia eius finis est indebitus:⁊ dare eleemosynam propter deum/ex fine bonus propter contrariam rationeꝫ. ergo ex fine indifferenti non potest actus aliq̄s bonus existere nec malus. ¶ Minor/vcꝫ ꝙ aliq̄s actus sit possibilis ex se indifferens/cuius etiā finis sit moraliter indifferēs:apparet in exemplo de quocunqꝫ actu nō ꝓhibito nec precepto facto ad experiendā libertatem propriam faciētis. sicut em̄ eleuare festucā vel aliud quod cunqꝫ facere/quod nec homini interdicit nec precipit/ē actus indifferēs nec bonus moraliter nec malus:ita et facere talem actum precise qꝛ placet ipsiqꝫ est gratum/ est finis cōsimiliter indifferēs nec bonus moraliter nec malus. est em̄ homo sue libertati dimissus/vt faciat vel nō faciat prout sibi placet illa oīa que nec sibi sunt prohibita nec precepta. quare ⁊c.

Sed contra cōclusionē istam arguitur ab alijs tenētibus conclusionē oppositā/multipliciter. ¶ Primo sic. bonitas est in actu ex conformitate eius ad rationē practicā:⁊ malitia ipsi cōtraria ex deformitate eius ad ipsam. Tunc ex hoc potest sic argui. oīs actus voluntatis elicitus vel imperatus cōcordiꝭ vero iudicio ratiōis practice est moraliter bonus:malus aūt si discors ē vel etiā si cōcors falso dictamini seu iudicio practice ratiōis. sꝫ oīs actus volūtatis ex deliberatiōe factus est concors ipsi deliberationi que est iudiciū practice rationis:omne aūt tale iudiciū est rectum vel oblīquū. ergo nullus actus volūtatis sequēs ipsuꝫ est indifferens:sed est moraliter bonus si iudicium est rectū seu verū:⁊ malus si iudicium est obliquū ⁊ falsum. ¶ Preterea secundo arguiꝭ. quia non magis aliquod factum potest esse indifferēs quin necessario sit bonum vel malum q̄ verbum. sed omne verbum est bonum vel malū. Quod patet:qꝛ omne verbū cū deliberatione ꝓlatū:cū habeat a proferente aliquē finem intentum:vel talis finis est bonus/vel malus. si primū:ergo ⁊ verbū est bonū si autē ponaꝭ secundū:sequiꝭ ꝙ sit malum ⁊ otiosum:de quo(vt diciꝭ Matth.xij.)ratio ī die iudicij est reddēda. ergo ⁊c. ¶ Preterea tertio. quia ꝑuatiue opposita circa ideꝫ subiectū sunt immediata. sed bonitas ⁊ malitia sunt circa actum volūtatis deliberatiue factū/sicut priuatiue opposita. ergo ⁊c. ¶ Preterea quarto:qꝛ oīs actus deliberatiue factus est ab exequēte ipm̄ ad fineꝫ aliquē ordinatus. sꝫ nō potest ordinari nisi ad finē bonū ⁊ sic erit bonus:vel ad malū/⁊ tūc sequiꝭ ꝙ sit malus. ergo ⁊c. ¶ Preterea quinto ⁊ vltimo arguiꝭ. qꝛ secundū Aug. de doctrina Christiana/Peruersitas est vti fruendis ⁊ frui vtendis. Ex hoc arguiꝭ. qm̄ in omni actu volūtatis aut est fruitio respectu eius quo vtendū/aut econuerso:⁊ sic est actus ꝑuersus. aut est vti vtendis vel frui fruendis:⁊ sic est actus bonus. sed omnis actus cū deliberatione a volūtate elicitus/vel est frui vtēdis/vel vti fruēdis/vel ecōuerso frui fruēdis/⁊ vti vtēdis. ergo ⁊c.

Ad ista per ordinē respōdetur. Ad primum: quādo diciꝭ ꝙ oīs actus elicitus ꝯcorditer ⁊c. respondeꝭ:ꝙ ratio seu dictamen practicū tūc est determinate rectum vel nō rectū/quando respicit obiectū eligendū vel respuendum:⁊ omnis actus voluntatis tali dictamini recto cōcors est bonꝰ:⁊ obliquo malus. Qn̄ aūt dictamen eius est qꝺ nō est determinate respuendū nec eligendū:sed vtrunqꝫ est licitū:qꝛ ad bonum indifferens ⁊ ad malū:vt dictamē quo intellectus precipit eleuandam esse festucā de terra/nō tanq̄ aliquid determinate bonum nec malū/sed vt indifferens ad vtrūqꝫ:tūc talis actus hmōi dictamen sequēs nō erit determinate bonus nec malus/sed indifferens : sicut ⁊ dictamen ipsum antecedēs nec est rectū nec nō rectum rectitudine obiecti dictati/nec finis intēti. ¶ Ad secundū de verbo otioso:negaꝭ illa minor ibi assumpta. potest em̄ esse verbum aliquod indifferēs sicut factū. ¶ Nec valet qꝺ arguiꝭ de fine. quia sicut factū(vt dictum est)potest habere finē indifferentē nec bonū moraliter nec maluꝫ:ita ⁊ verbū. possum em̄ verba aliqua mihi nō inhibita dicere precise qꝛ placet mihi/vel qꝛ volo solatiari:qui finis nō est malus moraliter nec bonus. nec talia verba licet tali fine indifferenti prolata sunt semper otiosa:de quibus ratio est reddenda. quoniam tūc verba solatiosa diciꝭ otiosa/quando dicunꝭ illo tēpore quo homo debet dicere alia vtilia:q̄ impediunꝭ per illa. nō aūt forte sunt otiosa quando dicuntur alio tempore quo nō obligatur loquens ipsa ad proferendū alia vtilia. quare ⁊c. ¶ Ad tertium de priuatiue oppositis:negandum est qꝺ assumitur in minori. non enim bonitas et malitia sunt priuatiue opposita circa voluntatis actū absolute sumptū nec etiā circa ipm̄ vt ad finē indifferentē relatū:sed tm̄

circa ipsum vt ad bonū vel tm̄ ad malū finē cōparatum sed in proposito finis actus presupponit esse indifferēs ergo ꝛc. ¶Ad quartum apparet ex dictis ꝙ falsum accipit in minori. potest enim esse finis intentus indifferens sicut actus. ¶Ad quintū ꝛ vltimū dicendū: ꝙ nō omnis actus vrēdi eo quo ille cuius est actus hm̄oi potest vti/est bonus: immo potest esse indifferens. Tuncē precise actus vtendi vtendis est bonus: quādo est obiecti quo necessario est vtendū: nō aūt quādo est obiecti indifferentis. solus etiā ille vtēdi actus est malus: quo ḡs sic aliqua re vtitur ꝙ rē ipsam qua vtit nō tm̄ nō refert in finem sibi debitū: sed etiā refert ipsam in finē ꝓrariū sicut peccator qui sic delectatione vtit̄: ꝙ si diuinū preceptū quo ipsi interdicit ei occurreret/cōtēneret. ꝛ hinc est ꝙ magis delectatione sua fruat̄ ꝙ vtat̄: ꝛ ecōtrario magis fine vltimo/vez deo quē spernit/vtatur ꝙ fruat̄. non sic autem est in proposito de illo qui licet libertate sua vtat̄ vel fruatur aliqualiter priuatiue: qz non refert ipsaz quā sibi ꝓ fine cōstituit in deum: nō tamē ipa fruitur positiue: qz nec libertatem hm̄oi refert in finē cōtrarium: nec sic ipsam sibi pro fine cōstituit/quin ipsam dimitteret si diuinū preceptū superueniret: qz nec sibi caz in actibus hm̄oi indifferentibus pro fine constituit/nisi quis hoc non esse illicitū sibi nouit. quare ꝛc. ¶Sic ad questionem. ¶Ad rationem in principio apparet solutio ex predictis.

SEcundo quæro: Vtrum vnus ꝛ idem actus numero volūtatis elicitus vt imperatus possit esse bonus moraliter ꝛ malus. ¶Et videt ꝙ sic. quia vnus ꝛ idem actus siue interior elicitus siue exterior imperatus potest referri seu ordinari nūc ad debitum nūc ad indebitū sibi finē. sed actus ad bonum finē ordinatus est moraliter bonus. malus autē quando ad malū finē sibiꝫ indebitum ordinat. ergo ꝛc. ¶Contra. quia vnū ꝛ idem numero nō potest esse diuersarū specierū. sed actus bonus moraliter est alterius speciei ab actu malo morali. bonitas em̄ moralis ꝛ malitia sunt essentiales differentie actuū humanoꝝ. ergo ꝛc. ¶Respōsio. vbi sic procedet̄. Prio enim videbitur/an bonitas ꝛ malitia moralis sint differentie omnium actuum humanoꝝ. Secundo ex hoc respondebitur ad quesitum.

Quātum ad primum: præmitto & supono duo.

Primū est. ꝙ bonitas moralis ꝛ malitia ipsi opposita sunt precise illoꝝ actuū actuū qui possunt esse cōformes ꝛ difformes recto vt̄ falso dictamini rōnis. ¶Hoc apparet. quonia solus ille actus dicit̄ moraliter bonus qui est concors recto dictamini intellectus. ille aūt malus qui est talī dictamini vez recto discors: ꝛ ēt ille q̄ est cōcors dictamini falso siue erroneo intellect⁹. nullus autem alius ab istis actus est bonus moraliter nec malus ¶Ex quo infero corollarie: ꝙ actus primo bonus moraliter vel malus est actus voluntatis interior elicitus non aūt aliquis exterior imperatus. qm̄ ille dicit̄ prio bonus moraliter vel malus: q̄ est immediatus dictamini cui debet concordare ad hoc ꝙ sit bonus/ꝛ a quo debet discordare si malus. sed actus solus interior volūtatis elicitus est hm̄oi. Actus enim exterior imperatus non immediate respicit actum dictaminis rationis: sed actū electionis volūtatis actū ipm̄ exterius imperātē. ergo licet tam interior elicit⁹ ꝙ exterior imperatus debeat dici bonus moraliter siue malus: non tamē primo/ nisi actus solus interior voluntatis. ¶Secundum premittendū est. ꝙ actuum hominis/aliꝫ sunt interiores vt predicti moraliter primo boni. ꝛ aliꝫ exteriores, quoruz aliꝫ sunt imperati vt procedētes mediāte actu liberi arbitrij. aliꝫ sunt elicti non imperati/vt oēs ab actu volūtatis totaliter independentes/nec ipso mediante ꝓcedentes: sicut sunt actus nutritiue potentie ꝛ vegetatiue ꝛ tales actus nō dicunt̄ proprie. esse humani licet humanis/sed aliꝫ. nō em̄ sunt hominis aliter ꝙ aliorū omniuz quibus cōuenīūt. ¶His premissis pono tres ꝛclusiones ¶Prima est. ꝙ bonitas moralis ꝛ malitia nō sunt differentie essentiales sed tm̄ accidentales alicuius predictorū actuū hoīs acceptorum absolute quantū ad substantiam actus. ¶Hec apparet. quoniam omnino sunt disparata naturale ꝛ morale: nec vnum potest esse alteri essentiale. sed substantia cuiuslibet actuū humanoruz est ens aliquod naturale non magis nec secundū se sumpta in genere moris ꝙ substātia hominis vel cuiuscūq; alterius entis. ergo ꝛc. ¶Confirmat̄. qz actū sic vel aliter circunstantionari/puta ad istum finez/vel ad alium ordinari vno tempore magis ꝙ alio: vel ab vno ꝓncipio cōgruentius ꝙ ab alio fieri/vt̄ ad hoc obiectū magis ꝙ ad aliō terminari/o no accidit actui absolute accepto. sed ista ꝛ eis similia actum circunstantionantia sunt sine quibus nullus actus est bonus moraliter nec malus ergo ꝛc. ¶Ex eisdem sequitur: ꝙ sint differentie accidē tales ipsoꝝ actuū vt sic absolute sumptorū. quoniam sicut idez subiectū potest nūc sub albedine nūc sub nigredine esse: ex quo sequit̄ ꝙ accidentia sibi sint accidētalia non essentialia: ꝛ ꝙ ꝓ quodlibet ipsorum a quolibet alio informato accidēte accidentaliter nō essentialiter fit distinctum: ita ꝛ de bonitate morali ꝛ malitia ipsiop posita cōparatis ad actū vt absolute sumptū secunduz suam substantiā propter consimilē rationē cōsimiliter est dicendū. quare ꝛc. ¶Secūda cōclusio est. ꝙ bonitas moralis ꝛ malitia non sunt etiā differentie accidētales actuū hominis elicitorū exteriorū. ¶Hec apparet. qm̄ que non cōuenīūt nec cōuenire possunt alicui: nullo modo eius differentie essentiales nec accidētales etiā possunt dici. sed bonitas ꝛ malitia nō sunt nec esse possunt talium actuū. ergo ꝛc. ¶Minor probat̄. quia bonitas moralis ꝛ malitia precise sunt illorum actuū q̄ possunt habere aliquā conformitatē vel difformitatē ad dictamen rationis prevtū. sed tales actus sunt precise actus existentes quātū ad fieri ꝛ nō fieri in hominis potestate: cuiusmōi sunt actꝰ volūtatis interiores elicit̄: ꝛ etiā actꝰ exteriores talibus mediantibus imperati: nō autē aliꝫ exteriores sine talibus mediātib⁹ ꝓcedētes: nec ab eis modo aliquo dependentes. ergo ꝛc. ¶Confirmatur. qz tales actus hominis/puta nutritiue vel vegetatiue potentie/ nō sunt morales nec moraliter circūstantionabiles magis ꝙ actus animaliū brutoꝝ. solū enim actus ille dicit̄ potentialiter esse moralis: qui est a seipso exequente ad debitū vel indebitū finez ordinabilis / ꝛ aliis moralibus circunstātijs circūstationabilis: qualis non est aliquis predictoꝝ. sed bonitas ꝛ malitia moralis nō possunt esse nisi precise actuū potentialiter moraliū. ergo ꝛc. ¶Tertia ꝛ vltima cōclusio est. ꝙ bonitas ꝛ malitia moralis sunt vel dici possunt differētie essentiales tā actus voluntatis interioris elicitꝰ, ꝙ etiā cuiuscunq; exterioris illo mediante imperati: ꝛ hoc vt actus isti accipiuntur nō vt videlicet sunt in genere entis/sed tm̄ vt in genere moris. ¶Hec probat̄. quoniam illoꝝ omniuz actuum vt in genere moris acceptorum bonitas ꝛ malitia moralis sunt differentie essentiales: quoū vt in genere entis existentium sunt differentie accidentales. sed bonitas ꝛ malitia moralis sunt differentie accidentales actuum predictorum omniū vt in gñe entis existentium. ergo ꝛc. ¶Maior apparet per exemplū de albedine ꝛ nigredine: que licet sint differentie accidentales

subiectorum vt in genere substantie existentium: non tamē vt in genere coloris. coloratum enim per album ꝛ nigrū diuiditur non vt per accidentalia sed magis vt per essentialia. ergo consimiliter in proposito: licet bonitas ꝛ malitia accidant actui vt absolute sumpto/prout videlicet est in genere entis: non tamen accidunt ipsi. vt in genere moris existenti/nisi sicut inferiora accidunt superiori. nō enim aliter actus moralis vt moralis diuiditur per bonitatem moralem et malitiam/siue per bonum et malum morale/ꝙ animal per rationale ꝛ irrationale/vel coloratum per album ꝛ nigrum. ergo ꝛ cet. ¶Confirmatur. quia sicut omne coloratum habet esse albedine vel nigredine vel colore alio coloratum: ita et omnis actus circunstantionatus habet esse tali circunstantis vel alia circunstantionatus. sed omnis moralis actus est circunstantionatus vel circunstantionabilis: que quidem circunstantie ipsi inexistētes vel possibiles sic se habent ad ipsum vt in genere moris acceptū: sicut albū ꝛ nigrū ad coloratum. ergo ꝛc. ¶Hec de Primo.

Quantum ad secūdum: vbi est respondendum ad questum/apparet ex precedentibus quid dicendum.

quoniā aut actus huiusmodi de quo queritur an vnus numero possit esse bonus ꝛ malus/accipit vt in genere entis/aut vt in genere moris. Si primo modo: sic dum tamen talis actus sit potentialiter moralis vnus ꝛ idem in numero potest esse vno tempore bonus ꝛ alio malus. non autem vt secundo modo accipitur ipse actus. ¶Primum probatur/tam de actu interiori ꝙ de exteriori potentialiter morali/quis conformabili recto dictamini. quoniam constat ꝙ nūc diligens proximum ipsiꝫ subueniens fine indebito/potest postea diligere ipsum ac ei subuenire propter finem debitum cuilibet talium actuum/videlicet propter deum. sed ꝓpter finem mutatum non oportet mutari substātialit̄ ipsum actū: imo eundē actū numero ꝑmanentē siue interiorez siue exteriorē pōt̄ hō primo ordinare ad malū ꝛ postea ad bonū ac debitū sibi finē. sed vt ordinatus ad finē bonū ꝛ sibi debitū est moraliter bonus: vt aūt ad alīū/malus. ḡ ꝛc. ¶Secūdū/vez ꝙ vt act⁹ accipit in gñe moris impossibile fit ꝑm eundē numero esse bonū ꝛ malū moraliter/apparet. qz vt sic/bonū moraliter ꝛ malū specifice distinguunt̄. sed que sunt specie distincta non possunt nūero esse indistincta. ḡ ꝛc. ¶Cōfirmat̄. qz ita se habēt bonū ꝛ malū moralit̄ ad actū vt in genere moris existē tē: sicut coloratū ad albū ꝛ nigrū. sed sic se habet coloratū ad albū ꝛ nigrū: ꝙ licet idē subiectū vt absolute sumptū in genere substātie possit eē successiue albuz ꝛ nigrū nō tm̄ vt coloratū. nō enim est idem coloratū/sed etiā distinctum specie album ꝛ nigrum. ergo ꝛ in proposito cō similiter est dicendum. ¶Sic ad questionem. ¶Ad rationem in principio apparet solutio ex predictis.

Irca distictionē quadragesimāprimā/in q̄ magister postea ꝙ determinauit de comparatiōe actus ad finem debitum vel indebitum/determinat de comparatione eius ad subiectum: Quero de duobus de quib⁹ magister ꝓncipaliter inquirit in litera. Primū est.

vtrum aliquis actus alicuius infidelis sit perfecte moraliter virtuosus. ¶Et videt ꝙ sic. quoniam actus fortitudinis tēperantie ꝛ iustitie possunt esse perfecti moraliter ꝛ virtuosi. sed huiusmodi actus etiā ad finē debitum ordinati fuerunt in pluribus infidelibus/vt patet de multis qui vitam aliam non sperantes se pro republica morti exposuerūt. talis autem actus est actus fortitudinis: ꝛ ad finem debitum/puta ad bonum reipublice ordinatus. ergo ꝛc. ¶Contra. quia nullus actus est perfecte moraliter virtuosus nisi ad finem vltimū sibi debitum ordinatus. sed nullus infidelium vitam aliam nō spectantiū ordinat suum aliquem actum ad talem finem vltimum. ergo ꝛc. ¶Responsio. vbi sic est procedēdum. Primo enim est videndum/an in quolibet actu infidelium sit peccatum. Secundo est dicendum ad questum/videlicet an actus aliquis alicuius infidelium possit esse moraliter virtuosus.

Quantum ad primum: fuit opinio aliquorum dicentium ꝙ in omni actu infideliū nō baptizatorum est morale peccatū.

Quō probant ꝓ hoc. quia nūꝙ eis fuit remissum originalis iustitie debitum: qō tm̄ remittitur baptizatis. ꝛ ideo quia manent semper ad rectitudinē originalis iustitie obligati: ꝛ nullū opus ipsorum habet rectitudinē debitā actui qui ex originali iustitia processisset: per cōsequens est peccatum in quolibet actu eorum. ¶Aliorum fuit opinio dicētium ꝙ nō in quolibet actu taliū est morale peccatū: sed tm̄ in omni actu ꝛ motu quōcūq; inordinato. Quō probāt: supposito eodem cū precedentibus/vez ꝙ omnes nō baptizati sint ad habendum originalem iustitiaz obligati. Ex hoc sic arguunt. quilibet peccat moraliter faciendo illud qō non potest se compati cum re illa ad quā habēdā est necessario obligatus. sed nullus inordinatus motus potuisset stare cum originali iustitia. ergo ꝛc. ¶Aliorū tertio fuit opinio dicentium ꝙ omnes actus vniuersaliter quoscunq; infidelium, ꝛ aliorum omniū reprobor sunt defectuosi ꝛ mali. Quō probāt. qz omnis actus debito fine carens est malus ꝛ moraliter vitiosus. sed omnes actus quoscunq; infidelium carent debito sibi fine. ergo ꝛc. ¶Preterea. quia obligatus ad observantiam alicuoꝝ modo certo nō tm̄ peccat in transgressione illorum sed etiam in obseruantia indebita. sed quilibet tenet̄ seruare precepta cum charitate ꝛ ex charitate: qō nō possunt facere infideles. ergo ꝛc. ¶Sed iste oēs opiniones sunt irrationabiles ꝛ crudeles. ¶Prime due multipliciter deficiunt. Primo. quia falsum supponunt: ꝙ non baptizati sint ad habendum originalem iustitiā obligati. nō enim magis ꝙ baptizati sunt ad ipsam obligati: qz nec originalis reatus est originalis iustitie carentia cuz debito habendi ipsaz: qō supponit vtraq; opinio predictarum/vt in precedentibus est ostensum. ¶Secundo. qz falsum prima opinio accipit/quando dicit ꝙ nullū opꝰ alicuius infidelis potest habere rectitudinē quā cū originali iustitia habuisset. non minus enim actus diligendi deum potest esse rectus sine originali iustitia ꝙ cum ipa: ꝛ sicut est de isto/ita ꝛ de quolibet aliorum actuum bonorum moraliter. nullam enim aliquis actuū bonitatem nec rectitudinem ex originali iustitia habuisset. sola enim gratia facit actum bonum supernaturaliter: qz vita eterna dignū. ¶Ex eodē apparet falsum esse qō secunda opinio accipit: quando dicit ꝙ nullus inordinatus actus potuisset stare cum originali iustitia. non em̄ magis omne peccatuz repugnasset originali iustitie ꝙ repugnet gratie. Esto etiam ꝙ sit verum: non est ad propositum: cum ad ipsam habendam non sit aliquis obligatus. ¶Preterea actus qui non magis interdicitur vni ꝙ alteri non magis in vno. ꝙ in alio est peccatum. sed multi sunt actus non magis infidelibus ꝙ fidelib⁹ interdicti. ergo ꝛc. ¶Tertia etiam opinio est improbabilis ꝛ absurda. quoniam nullus peccat in faciendo illud vel omittendo ad qō faciendū vel omittendum necessario obligatur. sed quilibet quantūcunq; in mortali

peccato existens est obligatus ad aliqua faciēda vt ad
cōtenta in preceptis affirmatiuis: ⁊ ad alia omittenda
⁊ declināda vt ad ɔtenta in p̄ceptis negatiuis. ergo in
talibus nullus peccat. quare ⁊c. ¶ Cōfirmat̄. quia nul-
lus peccat in faciēdo hoc qd̄ si omitteret peccaret: nec
in declinādo illud qd̄ si faceret peccaret. sed multa sunt
que facere ⁊ alia que dimittere est peccatum: ergo ⁊ ce.
¶ Et ideo aliter est dicēdū/ vz ꝙ licet nullus actus ali-
cuius infidelium nec aliorum in peccato mortali existē-
tium sit eis meritorius ad eterna: nō tamen in quolibet
actu eorum est aliqua culpa: nec om̄is etiā defectus eo-
rum culpabilis est mortalis sed aliqs venialis. ¶ Pri-
mum/ vz ꝙ nullus eorū actus sit meritorius ad eterna
ab oībus supponit̄ ⁊ cōcedit̄ tanꝙ notū: qr nullus est di-
gnus vita eterna nisi existens in gratia. ¶ Secūdū/ vz
ꝙ non omnis actus ipsorū sit culpabilis/ apparet. qm̄
nullus actus moraliter virtuosus ⁊ bonus est culpabi-
lis formaliter nec virtualiter. ¶ Hoc apparet. qm̄ cum
culpa formaliter sumpta sit alicuiꝰ debiti carentia: nul-
la ꝑ cōsequens est in aliquo actu culpa formaliter sum-
pta in quo non est talis carentia. sed in actu moraliter
virtuoso debite circunstātionato non est talis carentia.
ergo nec culpa formaliter: nec per cōsequēs virtualiter
sumpta pro reatu. quoniā nullus propter actū ab omni
culpa immunē est reus nec aliqua pena dignꝰ. sed mul-
ti actus extra charitatē existentiū possunt esse ⁊ sunt vt
in alio articulo ostendetur/ moraliter virtuosi. ergo ⁊c.
¶ Tertiū/ vz ꝙ nec oīs actus ipsorū culpabilis sit mor-
talis/ apparet. qm̄ nullus propter actū sibi non interdi-
ctum per preceptū sed tm̄ per consiliū est ad penam seu
mortē perpetuā obligatus. sed multa sunt que licet cō-
sulant̄ ne fiant/ nō tamē magis infidelibus nec peccato-
ribus ꝙ aliis inhibentur. ergo ⁊c. ¶ Confirmat̄. qr mor-
talis culpa dicit̄ tm̄ illa qua aliquis est dignus morte
eterna. sed non ꝓ omni actu culpabili est aliquis illorū
dignus morte tali. g̊ ⁊c. ¶ Ex hoc appet oīmoda impro-
babilitas opinionis dicentiū ꝙ aliquis actus infideliū
est eis mortale peccatū: cum nec etiā omnis actus cul-
pabilis sit mortalis: sed aliquis sit tm̄modo venialis: ⁊
multi ipsorū actus sint immunes etiā ab om̄i culpa ve-
niali. ¶ Ad illud qd̄ arguitur ī cōtrariū/ cū dicit̄ ꝙ oīs
ipsorum actus caret fine debito/ dicendū ꝙ falsum est.
potest enim in peccato existens etiā infidelis subuenire
pauperi propter deum. quare ⁊c. ¶ Ad secundū: quan-
do dicit̄ ꝙ tenet̄ precepta seruare cum charitate: dicen-
dum ꝙ hoc est verum si vult ipsa seruare vtiliter ⁊ me-
ritorie: nō autē absolute: sic/ ꝙ sine charitate obseruās
peccet mortaliter nec venialiter. ¶ Hec de Primo.

Quantum ad secūdum: vbi est respon-
dendū ad quesitū: premitto duo ad euidentiam dicendo-
rum. ¶ Primū est. ꝙ infideliū alii sunt verum deum cō-
fitentes: sed in aliquibus aliis deficientes. Alii sunt ve-
rum deum negantes/ ⁊ falsum colentes vt idololatre.
¶ Secundū premittendū est. ꝙ actus moraliter bonus
saltem om̄is alius ab amore amicitie / dici potest habe-
re duplicē bonū finē/ vz mediatū ⁊ vltimum: q̄ est deus
nullus tamē est perfecte bonꝰ nec moraliter virtuosus
nisi ad finem vltimū ordinatus. ¶ His premissis pono
tres conclusiones. ¶ Prima est. ꝙ nullus actus infide-
lium deum verum negantium potest esse perfecte mora-
liter virtuosus. ¶ Hec apparet. qm̄ nullus actus est ꝑ-
fecte moraliter virtuosus nisi precise ille qui est ad finē
vltimum ab exercēte ipm̄ actualiter ordinatus. ¶ Hoc
apparet. qr nullus actus est perfecte moraliter bonus
nec virtuosus nisi perfecte ⁊ debite circunstantionatus
sed inter omnes circunstātias actui morali debitas est
intentio debiti sibi finis: qualis finis perfectus est vlti-
mus. sed nullus actus talium infidelium potest esse ad
talē finē ab ipsis relatus seu ordinatus. ipsi em̄ (vt sup-
ponit̄) deū negant. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat̄. quia nullus fa-
cit aliquid ꝓpter deum/ nisi quia diligit eum. sed q̄ deū
non cognoscunt cuiusmodi sunt omnes eum negantes
heretici/ infideles/ eum nō diligunt. quare ⁊c. ¶ Secun-
da conclusio est. ꝙ actus infideliū predictorū potest esse
tm̄ imperfecte moraliter virtuosus ⁊ bonus. ¶ Hec pro-
batur. qm̄ omnis actus moralis ad duos fines/ puta vl-
timū ⁊ ad aliū ordinabilis/ citra primū est bonꝰ: sed nō
perfecte ⁊ moraliter virtuosus quādo est ad finē debitū
ab vltimo alium ordinatus. sed actus infideliū predicto-
rū potest esse talis. ergo ⁊c. ¶ Maior apparet. quoniā
vt dictū fuit in precedentibus/ licet nullus actus sit vl-
timate perfectus nec virtuosus nisi ad finem vltimū or-
dinatus/ est tm̄ bonus ⁊ moraliter virtuosus si ad finem
alium citra illum sibi debitum ordinatur: sicut subueni-
re proximo propter compassionem eius ⁊ dilectionem/
licet non amore dei/ non est actus moralit̄ malus sed bo-
nus licet non perfectus. quia etiam actus moralis me-
lior est quando est ad omnem finem sibi debitum tam vl-
timum ꝙ alium/ ꝙ quando est precise ad vltimum ordi-
natus. hoc autem non esset nisi intentio finis alterius
ab vltimo daret actui aliquā bonitatē. quare ⁊c. ¶ Mi-
nor/ vz ꝙ actus talium infidelium possint ad finē aliū
a primo seu vltimo eis debitum ordinari/ apparet. pōt
enim infidelis proximo subuenire: qr ipsi seu miserie eiꝰ
compatitur: vel propter quēcunq finem ad quem talis
actus est ordinabilis citra vltimū. multi etiā infideliū
se quando ⁊ vbi oportuit morti exposuerunt: ⁊ propter
finem debitum alium citra vltimum/ puta propter rei
publice bonum. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. qr omnis actꝰ
est bonus ⁊ moraliter virtuosus qui est cōcors recto di-
ctamini intellectus. sed actus fortitudinis heretici su-
pra dictus est talis. secūdū enim rectū rationis iudiciū
exponere se morti propter finem debitum qualis finis
est liberatio ciuitatis vel declinatio alicuius peccati
mortalis/ est bonū. ⁊ ideo mori anteꝙ aliquid turpe cō-
mittere vel propter liberationem ciuitatis vel propter
quācūq aliam notabilē vtilitatem communitatis/ est
actus concors seu conformis recto dictamini rationis.
ergo ⁊c. ¶ Sed circa dicta occurrit dubium. quoniam
omnis actus moralis imperfectus videtur esse vitio-
sus. sed omnis actus moralis non ordinatus ad finem
vltimum ad quem est ordinabilis/ est imperfectus. ergo
⁊c. Sed nullus actus predictorū infideliū potest ad fi-
nem hmōi ordinari. ergo ⁊c. ¶ Confirmat̄. quia omnis
actus carens circūstantia debita est culpabilis ⁊ mora-
liter vitiosus. sed omnis actus talium infidelium caret
circunstantia sibi debita/ puta intentione finis vltimi.
ergo omnis ipsorum actus est culpabilis ⁊ moraliter vi-
tiosus. sed omnis actus talium infidelium caret circū-
stantia sibi debita: puta intellectione finis vltimi. ergo
omnis ipsorum actus est culpabilis ⁊ moraliter vitio-
sus: cuius contrarium in precedenti articulo fuit dictū.
¶ Ad primum/ cōcessa minori dico ꝙ maior est falsa. nō
enim magis actus virtuosus licet imperfectus est vi-
tiosus ꝙ albedo quantumcunq imperfectissima sit ni-
gredo. quare ⁊c. ¶ Ad confirmationem concedo quod
assumitur in maiori/ vz ꝙ omnis actus carens aliqua
circūstantia sibi debita est culpabilis ⁊ moraliter vitio-
sus: ⁊ hoc/ supposito ꝙ huiusmodi circunstantia sic sit
ipsi debita ꝙ ad ipsam producens actum sit necessa-
rio obligatus: non autem aliter: quia non est peccatum
aliquod nec defectus omittere aliquid ad quod hō nō
obligatur. sed ad habendum intentionem vltimi finis
semper in actu agens non necessario obligatur. licet eī
obligetur ad non intendere finē indebitum: non tamen
semper ad finem maxime quēcunq debitū obligatur.
alias omnis dans eleemosynas vel faciens aliud quod-
cunq bonum non considerans actu deum faceret actū
vitiosum ⁊ culpabilem: qd̄ est falsum. ⁊ ita in proposito:
licet omnis actus talium infidelium factus propter eo-
rum finē vltimū/ puta propter illum quē colunt deū: cū
talis finis sit indebitus ⁊ peruersus: sit culpabilis ⁊ vi-
tiosus: non tamen actus ad finem aliquem debitum vel
ad nullum debitū nec indebitum ordinatus. quare ⁊c.
¶ Ex predictis sequitur ꝙ aliter intentio finis debiti ⁊
aliter alie circunstātie/ puta obiecti principii temporis
⁊ loci debentur actui. Intentio enim finis vltimi non sic
debetur actui ꝙ sine ipsa actualiter existente actꝰ ipse
sit culpabilis: nec ipsum exequenti ad penam aliquam
imputandus: dum tamen non sit intentio finis contra-
rii indebiti. Alia autem puta obiectum debitū/ efficiēs
principium locus ⁊ tempus idoneum semper oportet ī-
esse actui: cum sine eis vel ipsorum aliquo actus sit cul-
pabilis ⁊ aliqua pena dignus. ¶ Aliter posset respon-
deri ad confirmationem predictam: vel negando mino-
rem. non enim intentio finis vltimi est circunstantia de-
bita omni actui virtuoso: sed tm̄ perfecto: qualis non est
iste de quo est in presenti sermo. vel concessa maiori ⁊ mi-
nori potest dici ꝙ licet nullus actus talium infidelium
sit virtuosus: quia intentione finis debiti spoliatus non
tamen ex hoc sequitur ꝙ sit culpabilis nec vitiosus
cum nec etiam omnes actus fidelium sint virtuosi vel
vitiosi seu culpabiles: sed sint aliqui indifferentes. vnde
omnis actus ad finem bonum ordinabilis ⁊ ad malum
ad neutrum ordinatus potest dici indifferens: quia nec
virtuosus nec vitiosus saltem positiue: quia ad finem
indebitum non ordinatus. nec etiam est culpabilis ali-
quo modo: cum vt dictum est non semper operans ob-
ligetur ad finem vltimum suo operi debitū actualiter
intendendū. quare ⁊c. ¶ Tertia conclusio est. ꝙ actus
aliorum infidelium/ deum videlicet cōfitentium/ potest
esse perfecte moraliter virtuosus. ¶ Hec apparet. quia
omnis actus moralis ad omnem finem sibi debitum ad
quem est ordinabilis/ actualiter ordinatus est perfecte
moraliter virtuosus. sed actus talium infideliū potest
esse huiusmodi. possunt enim tales infideles deum cre-
dentes agere propter ipsum. ergo ⁊ ce. ¶ Confirmatur.
quia omnis potens diligere deum potest om̄e quod ip-
si cognoscit acceptum eligere propter ipsum: ⁊ per cō-
sequens referre seu ordinare ad eum. sed infideles deū
verum agnoscentes ⁊ ponētes possunt sicut ⁊ fideles de-
um super omnia diligere: cū sic cognoscāt eū quia sum-
mum bonum/ existere diligendum. ergo ⁊ omnem actū
bonū possunt ordinare ad ipm̄. q̄re ⁊c. ¶ Sic ad q̄stionē.
¶ Ad rationē in p̄ncipio apparet solutio ex predictis.

Secundo quæro: Vtrum om̄e
peccatum sit voluntarium. ¶ Et videtur ꝙ
sic. quoniam secundum Augustinum primo
lib. retract. cap. xii. Vsq adeo peccatū volū-
tariū est vt nullo mō sit pctm̄ si nō sit voluntariū. ¶ Cō-
tra. quia omne voluntarium est in hominis potestate:
sed non omne peccatum est in potestate hominis/ vt pa-
tet de peccato originali quod quilibet contrahit velit
nolit. ergo ⁊c. ¶ Responsio. Primo ad quesitum. Se-
cundo inquiram quid sit peccati subiectum.

Quantum ad primum: dicunt aliqui ꝙ
omne peccatum est voluntariū/ tamen differenter. Tri-
pliciter enim (vt dicunt) potest intelligi peccatum esse
voluntarium. Vno modo. quia est a voluntate vt a cau-
sa prima ⁊ remota alterius ꝑsone ab illa in qua est pec-
catum. ⁊ sic peccatū originale est voluntariū. Qd̄ appa-
ret per Augustinū lib. retract. cap. xii. sic dicentē. Illud
quod in paruulis dicitur peccatum originale cum ad-
huc non vtantur arbitrio voluntatis non absurde vo-
catur voluntarium quia ex prima hominis mala vo-
luntate factum est quodammodo hereditarium. Alio
modo peccatum potest dici voluntarium/ quia est a vo-
luntate illa cuius est/ vt a causa proxima ⁊ immediata
in cuius potestate est vitare ipsum: non tm̄ quodlibet ꝑ
se acceptum: sed etiam omnia simul sumpta. et sic mor-
tale peccatum est voluntarium. Tertio modo potest di-
ci voluntarium: quia est a voluntate similiter vt a cau-
sa proxima ⁊ immediata/ in cuiꝰ potestate est vitare ip-
sum ⁊ quodlibet aliud in particulari: non tamen omnia
in vniuersali. ⁊ sic veniale peccatum est voluntarium. Li-
cet enim homo possit vitare quodlibet veniale pecca-
tum demonstratū vt sine alio sumptū: non tamen de le-
ge cōmuni potest trāsire sine omni pctō veniali. ¶ Sed
hic modus dicendi est inconnexa accipiens ⁊ in multis
deficiens. Deficit enim primo. quando dicit ꝙ volūtas
vnius persone potest esse causa culpe alteriꝰ. Hoc siqui-
dem non est verum. nullius enim peccatum potest esse
alterius formaliter: licet virtualiter. sicut etiā ī exem-
plo quod accipit de peccato primorum parentum: pro-
pter quod ipsorum filii concipiuntur non in peccato ꝓ-
prie sumpto vt a reatu distincto: sed in reatu/ vt in prece-
dentibus est ostensum/ quādo de peccato originali fuit
actum. ¶ Secundo. quia ad istam/ quilibet homo cur-
rit/ sequitur ista/ omnis homo currit. ergo consimiliter
in proposito/ in cuius potestate est quodlibet peccatū
singulariter sumptum vitare: ⁊ om̄ia simul sumpta/ sal-
tem vnum post aliud. et ita inconnexa videtur accipe-
re quando dicit ꝙ homo potest vitare quodlibet venia-
le peccatum in singulari/ non tamen omnia in vniuersa-
li. ¶ Confirmatur. quia quando dicit ꝙ nō potest vita-
re oīa peccata/ aut intelligit ꝙ nō potest omnia vitare
simul/ aut ꝙ non successiue vnū potest alterum. Si pri-
mum/ nō est ad propositū. quia esto ꝙ nō vitet omnia si-
mul ipsa respuendo ⁊ quodlibet actualiter detestando:
quia nec oīa cōsiderat/ sicut nec etiā peccata mortalia:
tamē ex quo quodlibet qd̄ sibi occurrit potest repellere
et declinare / sic potest omnia vitare peccata venialia
sicut ⁊ mortalia: qd̄ sufficit ad propositum. Si autē po-
natur secundū: ergo non est in potestate eiꝰ vitare quod-
libet: quod est falsum. nullus em̄ peccat in faciendo qd̄
non potest vitare/ nec in omittendo aliquid qd̄ non pōt
facere. ergo ⁊c ¶ Et ideo aliter est dicendum. Ad cuiꝰ
euidentiam est sciendū: ꝙ dupliciter potest dici aliquid
voluntariū/ videlicet positiue/ ⁊ priuatiue. Positiue di-
citur voluntarium omne illud quod fit a voluntate eli-
ciēte vel īperante libere: sic ꝙ est ī eiꝰ potestate qd̄ elicit
nō elicere: ⁊ qd̄ exterius fiendū imperat/ non imperare.
Priuatiue autem dicitur voluntarium/ priuatio illius
qd̄ nō fit a voluntate eliciēte nec imperāte: qd̄ tamē ab
ipsa fieri deberet ⁊ posset.

Hoc præmisso pono tres cōclusiones.

¶ Prima est. ꝙ pctm̄ cōmissionis sumptum materialit̄
est voluntariū primo mō. ¶ Hec apparet. qm̄ materia-
le in om̄i pctō est actus a voluntate elicitꝰ tm̄/ vel actꝰ
elicitus cū imperato simul sumptꝰ. sed ɔstat ꝙ oīs volū-
tatis actus elicitus vel imperatus pctō substratus est
sic a voluntate libere positiue effectiue/ ꝙ posset nō esse
qr alias nullū esset in eo pctm̄: cū in nullo ineuitabili vt
impossibili possit esse pctm̄. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat̄. qr in

nullo actu est peccatū cōmissionis nisi in illo ad quē vi-
tandū homo est obligatus. sed nullus obligat̄ ad vitan
dum illud qđ nō est in sua potestate. ergo oīs actus in q̄
est peccatū cōmissionis est in potestate hoīs. sed omne ī
potestate hoīs existens est actus volūtatis elicitus vel
imperatus. ergo vtrūq̄ istorū in quorū altero vel vtroq̄
est ꝯmissionis pctm̄/est voluntariū positiue: qꝛ vȝ est a
voluntate eliciente vel imperāte libere effectiue. ¶ Se
cunda cōclusio est. ꝙ tā peccatū omissionis q̄ etiā com
missionis vt formaliter sumptum est voluntariū secun-
do modo/vȝ priuatiue. ¶ Hec apparet. Primo de omī
peccato omissionis. quoniā omissionis peccatū formali
ter sumptū est carētia seu ꝓuatio actus debiti ab omit-
tente. sed omīs actus ab aliq̄ debitus est ipsi possibilis:
cū nullus sit ad sibi impossibile obligatus. ergo omissio
nis pctm̄ dicit̄ voluntariuȝ qꝛ est carentia seu priuatio
illius qđ nō est a voluntate eliciente vl̄ imperāte: qđ tñ
posset ab ea existere ꝛ deberet. quare ꝛc. ¶ Secūdo hoc
idem apparet de ꝯmissionis peccato vt formaliter sum
pto/saltē de aliquo: vt de omni illo qđ cōsistit in carētia
alicuius circūstantie debite actui ꝛ possibili ipsuȝ exer
centi/sicut celebrare missaȝ in loco indebito vel tempo
re interdicto. cōstat em̄ ꝙ pctm̄ ī tali actu ꝛ in alio quo
cunq̄ sibi simili est carentia circūstātie ipsi debite ꝛ da
ri ei possibilis ab agente/puta loci cōuenientis ꝛ tēpo-
ris. sed priuatio eius qđ posset esse a voluntate ꝛ debe-
ret: qđ tñ nō est/ dicit̄ pctm̄ volūtariū isto modo/vȝ pri
uatiue. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmat̄. quia qđ est voluntariū taȝ
antecedēter q̄ etiā consequēter/est voluntariū simplici
ter. sed predictum commissionis peccatuȝ ꝛ aliud quod
cunq̄ illi simile est voluntarium priuatiue vtroq̄ istorū
modoꝝ: cum posset idem actus ꝛ ab eodē agente proce
dere absq̄ peccato aliquo ipsum consequente siue con-
comitante. ergo ꝛc. ¶ Tertia conclusio est. ꝙ aliquod
cōmissionis peccatum vt formaliter sumptum est volun
tarium precise antecedenter non autem consequenter.
¶ Hec apparet. quoniā omne illud cōsequens qđ sequi-
tur necessario antecedēs /est voluntarium isto modo re
spectu illius in cuius potestate est ponere vl̄ nō ponere
antecedens. sȝ aliquod cōmissionis peccatū est qđ actū
substratū vt ē talis agētis seq̄t necessario: sicut actū in
cōtinētie religiosi seq̄t nc̄c̄rio ī ipo effectu deformitas
que est ipsum cōmissionis peccatum formaliter sumptū
qui tamē actus substratus est in potestate peccantis. er
go licet hmōi cōmissionis peccatū sit voluntariū ante-
cedenter: quia vȝ actus quē sequit̄ est in potestate pec-
cantis: non tamen cōsequēter/actu hmōi antecedente
existente: cum ipsum positū non sit in ei⁹ potestate nō se
qui tale peccatū. ¶ Confirmatur. quia si peccatuȝ esset
in potestate hominis consequenter/nullus cōmuniter
committendo peccaret: cum nec in actu quem cōmittit
peccatum/sed tm̄ delectationē intendat. delectatio au-
tem ipsa vt sumpta formaliter nō est peccatum: cum sit
ens aliquod positiuum. quare ꝛc. ¶ Nec valet si contra
hoc arguatur de alio peccato de quo dictum est in con-
clusiōe scđa ꝙ est volūtariū tā anc̄edēter q̄ ēt cōsequēt̄.
qꝛ licet hoc sit verū ꝯparādo peccatū ad actū sic positi
ue circūstātionatū/puta vt in tali loco vl̄ in tali tp̄e vl̄
a tali ꝓncipio factū: nō tñ vt absolute factū. ¶ Quar-
ta ꝛ vltima cōclusio est. ꝙ nullū peccatuȝ vt virtualiter
sumptū/vȝ pro reatu/est voluntariū nisi tm̄ anteceden
ter. ¶ Hec ap̄pet. quoniā licet sit in hoīs potestate pec
care vel nō peccare: nō tamē ꝙ pro peccato sit reus vel
nō: nec ꝙ ꝓ tali pctō sit ad tantā penā obligat⁹: ꝛ ꝓ alio
ad maiorē. post pctm̄ em̄ cōmissum necessario sequitur
in hoīe reatus ipso hoīe volente vel nolente. quare ꝛc.
¶ Ex predictis apparet: ꝙ omne pctm̄ est voluntariuȝ
licet aliqualiter differēter. quia tñ vitare quodlibet pec
catum veniale/est valde difficile: ideo quādoq̄ dicit̄ nō
eē in nostra potestate nec nobis possibile. non ꝙ simplr̄
ꝛ absolute sit impossibile: quia nec tunc aliquis pecca-
ret in non vitando aliqđ tale pctm̄ veniale qđ vitare est
sibi īpossibile. sed dicit̄ impossibile hoc ē valde difficile.
¶ Hec de Primo.

Quantum ad secūdum: apparet ex su-
perioribus quid dicēdū. Cū em̄ peccatū sumptū forma
liter sit priuatio: cuius subiectū dicit̄ illud quod est sub
iectum habitus priuationi oppositi receptiuum: per
consequens subiectū peccati cōmissionis immediatum
est actus priuatus aliquo sibi debito. q̄ priuatio est ipm̄
peccatum formaliter sumptum. subiectum aūt remotū
est subiectū ipsius actus qđ est ad vitandū actuȝ huius
modi obligatuȝ: vel ad ipsum debite exequendū: si act⁹
talis est ipsi licitus absolute siue vt aliquo modo fa-
ctus. subiectū autem peccati omissionis consistentis in
omissiōe act⁹ debiti ab omittēte est ipē omittēs ad actū
hmōi obligatus. ¶ Sic ad questionē. ¶ Ad rationē in
ꝓncipio apparet solutio ex predictis: qꝛ vt sepe alias di
ctū est/originalis defectus debet dici ꝛ est reatus: nō au
tem peccatum proprie sumptum diuisum contra reatū.

Circa distinctionem qua-
dragesimāsecūdam/in qua ma-
gister determinat primo de pec-
cato: cōparando actum interio-
rem ad exteriorē in ratione pec
cati: Secundo de diuisione pec
cati in veniale ꝛ mortale: Ter-
tio de differētijs siue modis pec
catorū diuersis: Et quarto de di
stinctione seu diuisione peccati mortalis in septē pctā
capitalia: Quero per ordinē de istis oībus quatuor. Et
primo de p̄io. Utrū actus exterior imperat⁹ addat ad
interiorem/bonitatē aliquā vl̄ malitiam moralē. ¶ Et
videt̄ ꝙ sic. quia meliora sunt plura bona simul sumpta
q̄ aliquod illorū tm̄ per se sumptum: sicut ꝛ plura mala
sunt peiora q̄ pauciora. sed tam actus interior elicitus
q̄ exterior imperatus est moraliter bonus/si est confor
mis: ꝛ malus quādo difformis recto dictamini ratiōis
ergo actus exterior bonus addit ad interiorem bonum
moralem/bonitatē: ꝛ malus ad malū malitiam. ¶ Con
tra. quia omnis actus moraliter bonus est meritorius
exercenti ipsum in gratia existenti. sȝ actus exterior per
se sumptus nō est meritorius nec demeritorius: cū tam
meritū q̄ demeritū sint tm̄modo voluntatis: cuiusmodi
nō est talis act⁹. g̃ ꝛc. ¶ Rn̄sio. vbi sic ꝓcedā. Primo di
cā ad q̄sitū. Scđo inq̄rā q̄ddā aliud ipsi annexū/vȝ an
actus exterioris actionis addat meritū ꝛ demeritū ad
actum interioris electionis vel respuitionis.

Quantum ad primum: est sciendum ꝙ
act⁹ exterior dupliciter potest sumi. Uno modo vt ꝑ se
tm̄ sine interiori positus. Alio modo cū interiori electio
ne acceptus: ꝛ ipsa mediāte ꝛ imperāte productus. Et
primo mō sumptus/nec est bonus moraliter nec malus
quia nec habet rationeȝ voluntarij vt sic: sed tm̄ vt alio
modo sumptus. Et hoc mō ꝯsiderant̄ in q̄stiōe ista act⁹
hmōi interior ꝛ exterior/vȝ vt simul/nō vt seorsum acce
pti: qꝛ etiā actus interior sine exteriori possibili sumpt⁹
non est efficax sed remissus. hic aūt accipit̄ interior qui
nō est efficacior in illo in quo est cū exteriori imperato q̄
in illo in quo est separatus ab ipso: vt si aliquis eque in
tense vult facere homicidium vel sustinere pro Christo

martyriū: qđ tamen non facit quia nō potest: sicut alius
q̄ qđ appetit aīo ꝯplet de facto. ꝛ de talibus querit que
stio/an vȝ habens ꝓpositū ꝛ factum plus deficiat vel
proficiat q̄ habens tm̄ animū siue propositū ꝛ nō factū
¶ Hoc premisso/est opinio quorūdam dicētium: ꝙ act⁹
exterior nullam bonitatem moralem nec malitiam ad-
dit ad actum interiorem. Quod probant. quia tota diffor
mitas vel conformitas actus ex sola affectione volun-
tatis pensatur. secundū enim Philosophū tertio Ethi.
Ex hoc solo actus est moralis quia elicitur a voluntate
secundum affectionem ꝛ electionē. sed tanta est affectio
ꝛ electio/vt supponit̄/in solo actu efficaci interiori/quā
ta in ipo simul cū exteriori accepto. ergo ꝛc. ¶ Sed hic
modus dicendi nō videtur rationabilis. quoniā omē ta
le coniunctū tali facit magis tale vel intēsiue: si ex vtro
q̄ fiat aliquid per se vnum: vel si non/saltem extensiue.
sed tam actus voluntatis interior elicitus q̄ exterior ī-
peratus vt illi cōiunctus est moraliter bonus vel mal⁹.
ergo vel maior bonitas aut malitia moralis intensiue
vel saltē plures extēsiue ꝛ numero distincte sunt vbi cō
currit cū interiori actu exterior/q̄ vbi est sine exteriori
interior. ¶ Minor probat̄. qꝛ omīs actus natus fieri cō
formiter vel difformiter recto rationis dictamini est mo
ralis: ꝛ per cōsequens bonus moraliter vel malus. sȝ ta
lis est nō tm̄ actus volūtatis interior elicitus sed etiam
illo mediante actus exterior imperatus. ergo ꝛc.

Et ideo dico aliter. Ad cuius euidētiam
pono duas cōclusiones. ¶ Prima est. ꝙ actus exterior
non facit interiorem intensiue meliorem vl̄ deteriorem.
¶ Hec probatur. quoniam ex diuersis talibus in diuer-
sis subiectis existentibus non fit intensiue aliquid ma-
gis tale. sed actus exterior ꝛ interior sunt diuersorū sub-
iectorum. ergo licet vterq̄ sit bonus vel malus morali-
ter: nō tamē ex vno alius intēdit̄ aliqualr̄. q̄re ꝛc. ¶ Cō
firmat̄. qꝛ eorum que sunt alterius rationis neutrum in
tendit alterum. sed actus interior ꝛ exterior sunt alte-
rius rationis. ergo ꝛc. ¶ Preterea arguo sic ad idē. nul
lus actus moraliter bon⁹ efficit̄ melior intēsiue nisi vl̄
ratione maioris intensionis vel ratione appositionis
alicuius circunstantie sibi deficientis: vt intentionis vl
timi finis. sed propter actum exteriorē interior nō inten
ditur/vt supponit̄/nec aliqua circunstantia ipsi necessa
ria addit̄. ergo ꝛc. ¶ Secūda cōclusio est. ꝙ actus inte-
rior ꝛ exterior simul sunt plura bona vel mala moralia/
q̄ interior ꝑ se tm̄. ¶ Hec ap̄pet. qꝛ vt ꝓbatū est/tā act⁹
exterior q̄ interior est actus moraliter bon⁹ vel malus:
quia cōcors vel discors recto dictamini rationis ꝛ in po
testate hominis. ergo ꝛc. ¶ Confirmat̄. quia omīs act⁹
habens propriā rationē ꝛ modū deducendi in finē debi-
tū habet propriam bonitatē moralē. ¶ Hoc apparet. qꝛ
nec actus aliquis dicitur perfecte moraliter bonus ni-
si in ordine ad finem sibi debitum/vt in precedentibus
fuit dictū. ergo illi actus habēt diuersas bonitates mo-
rales: quorum sunt diuersi ꝛ boni debiti eis fines. sed li-
cet finis vltimus sit omniū actuū tam exterioꝝ q̄ inte-
riorum: tamē citra istum aliquis est finis actus exterio
ris qui nullo modo attingit̄ per interiorem: sicut appa
ret in exemplo euidēti de actu exteriori fortitudinis ad
quem sequitur liberatio cōmunitatis: nō auteȝ ad actū
interiorem. non enim qui appetit mori sed q̄ morit̄ ꝓ re
publica liberat ipsam. finis etiā martyrij sanctoruȝ fuit
etiā approbatio ꝛ testificatio ac defensio veritatis fidei
Christiane: qui finis sic fuit secutus per exteriorē actuȝ
cū interiori positū ꝙ nunq̄ prouenisset nec sequi potuis
set ex actu interiori tm̄. Cōsimilr̄ accidit in malis. ꝯstat
em̄ ꝙ longe plus damnificat vel ledit qui alium facto
interficit q̄ qui tm̄ in hoc consentit nec tñ exterius per-
ficit. ergo ꝛc. ¶ Preterea omnes actus morales habē
tes diuersas circūstantias a recta ratione dictatas ha
bent diuersas bonitates morales vel malitias quando
talibus circunstantijs debitis sibi carēt. sed actus inte-
rioris ꝛ exterioris circunstantie eis debite sunt diuersi/
vt apparet de intentione finis/que est circunstantia ꝓn
cipalis: cum alium finem (vt dictum est) habeat act⁹ ex
terior q̄ interior. ergo ꝛc. ¶ Hec de Primo.

Quantum ad secūdum: dicunt aliqui ꝙ
actus bonus exterior nullū meretur premiuȝ essentiale
sed tm̄ accidētale. quod quidē premiū est gaudiū quod
habent beati in gloria nō de obiecto increato: sed de bo
no per ipsos facto. ¶ Primū/vȝ ꝙ bonus actus exte-
rior nō mereatur aliquod essentiale premiuȝ maius seu
intensius q̄ interior eque efficax per se soluȝ/ꝓbāt. qm̄
huiusmodi essentiale premium nulli debetur ratiōe ali
cuius actus sui nisi ratione voluntarij. ergo eis debet̄
equale essentiale premiū quorum actus voluntari⁹ me
ritorius est equalis. sed nō plus est de volūtario intensi-
ue in habente actum interiorē ꝛ exteriorem simul q̄ in
habēte interiorē tm̄ eque tū intensum tū efficacē. nō em̄
plus habet de volūtario qui vult mori ꝓ Christo ꝛ mo
ritur de facto/q̄ ille qui intense vult ꝛ appetit mori in
animo non tamen moritur de facto. ergo ꝛc. ¶ Cōfirma
tur. quia equale premiū debetur per se primo charitati
ergo propter solū illud augetur hmōi premium qđ me-
retur charitatis augmentū. sed actus exterior nō mere
tur maiorem charitatem: ergo nec maiorem felicitateȝ.
¶ Secundū/vȝ ꝙ hmōi actus exterior mereatur ali-
quod accidentale premiū/probant. qꝛ omē bonū meret̄
aliquod premiuȝ. sed actus exterior est bonus moralit̄
propria bonitate: ꝛ alia a bonitate actus interioris. er-
go meret̄ aliquod premium: sed non essentiale/ergo ac-
cidentale. ¶ Confirmatur. quia triplex aureola ponit̄
a doctoribus/vȝ martyrum/virginū/ꝛ doctoruȝ. sed ta
lem aureolam non meretur solus actus interior/vt sal-
tē euidēter apparet de aureola doctoꝝ/ quā precise me
retur actus exterior doctrine. ergo ꝛc. ¶ Sed cōtra istū
modum dicendi licet cōmunem arguo. Primo sic. oīs
actus perfecte moraliter virtuosus ꝛ bon⁹ meretur exi
stenti in charitate ꝛ cum charitate exequenti ipsum es-
sentiale premium. sed actus exterior bonus ab interio-
ri precedenti elicitus seu imperatus est perfecte in suo
genere moraliter virtuosus. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmatur. qꝛ
in Christo moriente nō fuit actus volendi mori interior
intensior q̄ prius. eque enim intense mori voluit statim
vt conceptus fuit in vtero sicut quādo passus extitit in
ligno. sed Christus plus ꝛ maius essentiale premiuȝ me
ruit in ligno passus/q̄ quādo in vtero est conceptus. er-
go actus exterior ad hoc aliquid extitit operatus. qua
re ꝛc. ¶ Minor apparet. nec em̄ videt̄ verisimile ꝙ sic
Christus statim vt conceptus per actū interiorem quo
pati voluit totū premiū hoīȝ electoꝝ qđ meruit merue
rit: ꝙ ad hoc nihil valuerit nec ꝓfecerit actus exterior
passionis postmoduȝ subsequutus. quare ꝛc. ¶ Minor
apparet ad idē. sicut se habet malus actus exterior ad
penā infernalē: ita ꝛ bonus exterior ad gloriam eterna
lem essentialē. sed malus actus exterior sic se habet ad
penam ꝙ maiorem penam intensiue meret̄ quilibet ꝓ-
pter ipm̄ simr̄ cū actu interiori acceptū/q̄ propter actū
malum interiorem tm̄: licet eque intensum. sicut maiorē
penam meretur quis propter homicidium vel adulte-
rium post consensum interiorem secutū/q̄ aliquis ali⁹
propter solum consensum interiorem: licet eque inten-
sum ad aliquod predictorum. quia ꝛ actus exterior est

cõmunitati damnosus ⁊ nefarius:non autẽ interior consensus solus/nisi ei cuius est tm̃.ergo ⁊ in proposito de actu bono exteriori cõsimiliter est dicendum/videlicet ꝙ licet vt per se sine interiori acceptus nec sit meritorius nec demeritorius:quia nec voluntarius nec humanus:tamen vt cũ interiori coniunctus aliquid plus meretur ꝙ̃ interior per se solus/nõ tm̃ premium accidentale sed etiam essentiale.¶Confirmatur.quia om̃is bonus actus in charitate factus aliquid meretur exequẽti ipsum cum charitate:qđ nõ meretur alteri/vꝫ extra charitatem existẽti.sed actus exterior est bonus vel malus ⁊ bonus extra charitatẽ factus potest mereri alia a p̃mio essentiali/puta aliquod temporale/⁊ etiã lamentum penitentie quo peccator cõuertitur ad deum:⁊ conuersus ad ipsum meretur postea premium sempiternũ in quo premio existentes gaudẽt(vt videtur probabile) de oĩ illo qđ sciũt fuisse occasionẽ ꝯuersionis sue ad deũ ⁊ cõsequẽter ꝯsequẽdi p̃miũ sempiternũ.ꝫ act⁹ exterior bonus etiã extra charitatẽ factus est hmõi ꝗ ad mltos: ergo vltra istud accidentale gaudium qđ meretur quibuslibet existẽtib⁹ extra charitatẽ actus bon⁹ exterior meretur essentiale premiũ omnibus in charitate existẽtibus ipsumꝙ cum charitate exequentibus.

Et ideo aliter est dicendũ. Ad cuius euidentiam pono quatuor conclusiones. ¶Prima est. ꝙ actus primo meritorius vel demeritorius est actus voluntatis interior elicitus solus. ¶Hec ꝓbatur.qm̃ illud est primo tale/qđ est tale omni alio circũscripto:⁊ nihil aliud ab ipso est tale nisi in ordine ad ipsum.ergo in proposito solus ille actus est primo meritorius vel demeritorius:qui est meritorius omni alio circũscripto:⁊ nullus alius actus est meritorius nec demeritorius sine ipso.sed actus voluntatis interior est hmõi.ipse enim sine omni exteriori positus est moraliter bonus vel malus:⁊ per consequens meritorius vel demeritorius:non autẽ aliquis actus exterior positus sine ipso:quia nec talis actus est voluntarius seu humanus.ergo ⁊c. ¶Secunda conclusio est.ꝙ actus exterior cum interiori positus ac ipso mediante productus/est meritorius vel demeritorius secundo. ¶Hec apparet.quia sicut ille actus dicitur primo meritorius vel demeritorius ꝗ est talis nõ propter aliquem actum alium a seipso:ita econuerso ille dicitur meritorius vel demeritorius secundo:qui non est talis per se positus:sed tm̃ vt ad aliũ primo meritorium vel demeritorium comparatus.sed actus voluntatis exterior impat⁹ est hmõi.non enĩ vt per se positus est moraliter bonus nec malus:nec per cõsequens meritorius nec demeritorius:sed tm̃ vt ad actum interiorem p̄suppositum ⁊ secum positum comparatus.ꝗ ⁊c. ¶Tertia conclusio est.ꝙ bonus actus exterior cum actu bono interiori positus meretur existenti in charitate ⁊ ex charitate cũ exequenti premiũ speciale essentiale vltra illud qđ meretur actus bonus interior quem presupponit. ¶Hec apparet ex predictis superius/arguendo cõtra opinionem oppositam.omnis enĩ actus bonus moraliter viatoris in charitate existentis est meritorius p̄mij nõ tm̃ accidentalis sed etiam essentialis:sicut et omnis actus malus miserie eternalis.sed actus exterior cum interiori positus potest esse moraliter bonus:alias non mereretur premium accidentale.ergo ⁊ce. ¶Confirmatur.quia ꝙ aliquis per aliquem bonum actum mereatur tm̃ accidentale ⁊ non essentiale:aut hoc est qr ille cuius est talis actus non est in gratia sed in culpa: aut quia habet totum essentiale premium:sicut quilibꝫ beatorum:qui licet suis orationibus quibus mediantibus adiuuant viatores/ipsosꝙ ad viam salutis adducunt/mereantur accidentale premium/puta gaudium de conuersione ipsorum secundum sententiam saluatoris.Matthei.xv.non tamen aliquod essentiale:quia iã habent totum ipsum.ergo per quemcunꝙ actum existens in gratia ⁊ in via meretur premium accidentale ⁊ essentiale.omnem enim actum bonum cuiuscunꝙ taliũ deus statuit non tm̃ accidentali sed etiam essentiali premio coronandũ.sed actus exterior cõceditur esse moraliter bon⁹ ⁊ meritorius premij accidẽtalis:ergo ⁊ essentialis. ¶Quarta ⁊ vltima cõclusio est.ꝙ plus meretur vel demeretur homo per actum exteriorem simul cum interiori positum/ꝙ̃ per interiorem eque intensum tm̃. Plus tamẽ meretur vel demeretur per actum interiorem solum intensiorem ꝙ̃ per ipsum cum exteriori positum remissiorem. ¶Hec conclusio quantum ad vtrãꝙ suã partẽ sequitur corollarie ex predictis. Nõ apparet Primo de prima parte.quoniam plures actus.boni et omnes meritorij plus merentur vel demerentur/si sunt mali ⁊ demeritorij/omnes simul/ꝙ̃ eorꝫ aliqs per se sumptus:dum tamen per se sumptus non sit intensior ꝙ̃ vt cum alio positus.sed vt dictuꝫ est/actus exterior est meritorius vel demeritorius:⁊ constat ꝙ est ab actu interiori distinctus.ergo si actus interior ꝑ se sumptus non est perfectior nec imperfectior ꝙ̃ cum interiori positus plus seu maius essentiale premium homo meretur per vtrunꝙ istorum actuum vel etiam demeretur/ꝙ̃ per interiorem tm̃modo per se sumptũ. ¶Secunda pars/vꝫ ꝙ per interiorem intensiorem tm̃ plus homo meretur/ꝙ̃ per ipsum remissiorem cum exteriori simul acceptuꝫ apparet.quoniam actus interior (vt dictum est) per se primo est meritorius vel demeritorius:nõ aũt actus exterior:cũ nõ sit meritori⁹ nec demeritori⁹ ꝑ se sumptus: sed vt ad actum interiorem tm̃modo comparatus.sed intensio seu perfectio illius actus in quo consistit per se primo meritum/maiorẽ affert fructũ ⁊ meretur premiũ ꝙ̃ appositio alterius actus qui nõ est per se meritorius sed tm̃ vt ad illum alium comparatus.Et ꝯsimiliter dicendũ est de actu malo interiori intensiori vt per se sumpto ꝙ̃ vt cum actu exteriori:ꝙ videlicet talis propter consimilem rationem maiorem meretur penam. ¶Sic ad questioneꝫ. ¶Ad illa que arguta sunt superius pro opinione alia improbata. ¶Ad primum:qñ dicitur ꝙ equale voluntarium meretur equale premium:Dico ꝙ verum est si sit equale intensiue et extensiue simul:non autem si tm̃modo intẽsiue:sicut est in proposito de duobus quorum vnus habet actum interiorem ⁊ exteriorem:⁊ alius interiorem tm̃ eque intensum.prim⁹ enim plus habet de voluntario extensiue licet non intensiue. quoniam non tm̃ actus voluntatis interior elicitus dicitur voluntarius sed etiam exterior imperatus:licet non per se primo vt elicitus:sed vt ad ipsum / quo mediãte exterius ponitur/comparatus.nisi enim iste act⁹ exterior imperatus esset aliquo modo volũtarius/nullo modo esset meritorius:qđ tu negas.quare ⁊c. ¶Ad confirmationem quando dicitur:ꝙ propter solum illud datur maius essentiale premiuꝫ quod meretur charitatis augmentum: concedo. sed tunc dico ꝙ falsum est quod accipitur in minori:quia immo actus exterior cũ sit bonus et meritorius vt cum interiori actu positus meretur cum ipso maiorem charitatem sicut et maiorem felicitatem/ꝙ̃ meretur actus ipse interior eque intensus tm̃modo per se sumptus.quare ⁊ cetera. ¶Ad alia quibus arguitur ꝙ mereantur premium accidentale:non oportet respondere:quia verum concludũt:nõ tamen in aliquo contra dicta. immo(vt dictum est)ex hoc sequitur ꝙ mereantur actus huiusmodi maius premium essentiale/quia videlicet merentur accidentale.

¶Ad rationẽ in principio apparet ex dictis ꝙ falsuꝫ in minori accipit: quando dicit ꝙ actus exterior nõ est meritorius nec demeritorius nec alicuius voluntatis:quia immo est actus voluntatis imperatus/licet non elicit⁹. quare ⁊c.

Secundo quero de secundo: puta de distinctione seu diuisiõe peccati in veniale ⁊ mortale:Utrũ peccatũ mortale ⁊ veniale specifice distiguant. ¶Et videt ꝙ sic quoniam que plus distinguũtur ꝙ̃ distincta specie/specifice distinguuntur.sed peccatum quodcunꝙ mortale pl⁹ distinguitur a veniali ꝙ̃ aliq̃ venialia nec mortalia inter se adinuicẽ sint distincta.Cõstat aũt tã pctã mortalia ꝙ̃ venialia īter se specifice eẽ distincta. nõ enĩ pctm̃ supbie est eiusdẽ rõnis specifice cũ pctõ auaritie nec luxurie. ꝗ ⁊c. ¶Cõtra.quia cum peccata sumpta formaliter non dicant aliquid positiuum/sed priuatiuũ: per consequẽs non distinguuntur nisi vel in ordine ad subiectum vel ad obiectum vel ad habitum negatiuum.sed penes nulluꝫ istorũ veniale peccatum potest distingui specifice a mortali.quoniam circa eundem actum in specie ⁊ ad ideꝫ obiectum ⁊ priuatum habitum comparatuꝫ contingit peccare aliquando venialiter/aliquando etiã mortaliter vt circa actũ gule/ire/vane glorie:⁊ sic de alijs. ergo ⁊c. ¶Responsio.vbi sic procedam.Primo enim excludam vnam opinionem.Secundo dicam aliter ad questionẽ.

Quantum ad primum: est opinio cuiusdam moderni doctoris dicentis ꝙ peccatum potest tripliciter considerari/videlicet vno modo secundum genus nature ⁊ physice.Alio modo secundum genus moris ⁊ ethice. ⁊ tertio secundum ꝙ habet rationem demeritorij ⁊ theologice. Tunc dicit ꝙ si accipiantur peccatum mortale ⁊ veniale primo vel scđo mõ non distinguũtur specifice:sed tertio modo tm̃. ¶Primum videlicet ꝙ non distinguantur specie vt primis duobus modis accipiũtur/probat.quia peccata sic sumpta/videlicet physice vel ethice non distinguũtur specie nisi causaliter ex obiectis ⁊ formaliter ex seipsis. sed peccatum veniale non potest distingui a mortali specifice ex obiecto: cũ circa eundem actum ⁊ circa idem obiectum cõtingat vtrũꝙ peccatum.ergo ⁊c. ¶Secundũ: videlicet ꝙ vt theologice ista peccata ꝯsiderant specifice sint distincta/probat primo sic.omnia ꝗ sunt eiusdẽ speciei vni ⁊ eidem in specie vniformiter opponuntur.sed peccatum mortale ⁊ veniale vt theologice accipiuntur non opponuntur eidem:quia mortale peccatum est charitati oppositũ:non autem veniale peccatũ.ergo aliquid intrinsece est in peccato mortali qđ cõsequitur totam eius speciem: ratione cuius ei repugnat gratia que non repugnat alicui veniali peccato. ¶Preterea arguit sic ad idem. peccatum mortale ⁊ veniale non dicuntur talia in ordine ad penã sed ad diuinam amicitiam. Dicitur enim peccatum mortale:quia dissoluit diuinam amicitiam ⁊ beneuolentiam ratione cuius peccator efficitur non recõciliabilis quantum est ex se:cum amicitia ⁊ beneuolentia sit radix venie et reconciliationis. Ueniale autem dicitur eo ꝙ derelinquat amicitiam.⁊ ideo ex se non tollit veniam et vitam amicabilem. ¶Ex hoc tunc arguit sic. omnes illi actus quorum vnus infringit totaliter amicitiam diuinam et alius non/sed aliqualiter leuiter ledit eam/ theologice specifice distinguũtur. sed peccatum mortale et veniale sunt tales actus. ergo ⁊c. ¶Preterea tertio.distinctio specifica actuũ sumitur non tm̃ penes obiecta: sed etiaꝫ ex concursu aliarum circũstãtiarum quas ipsi actus exigunt inquãtum tales.sed pctm̃ mortale ⁊ veniale habẽt diuersas circũstãtias ⁊ oppositas licet circa idem obiectum.ergo ⁊c. ¶Maior patet. quia alias omnes actus morales circa idem obiectum in genere essent idem in specie. quod est falsum. ¶Minor declaratur per exemplum de aliquo actu facto propter vanam gloriã:in quo vt vno modo facto est peccatum mortale: et vt alio modo tm̃modo veniale.Si enĩ in tali actu aliquis sic quærat gloriam propriam effrenate ꝙ ad ipsam habendam non vereretur facere contra diuinũ preceptũ:in tali actu est mortale peccatum.Si autem sic appetat gloriam ꝙ si diuinuꝫ preceptum sibi in contrarium occurreret talem actum omitteret nec gloriam consequi vellet: tunc in tali actu est tm̃ veniale peccatum. quare ⁊c. ¶Preterea quarto ⁊ vltimo arguitur.quia distinctio specifica peccati vt opponitur virtuti / theologice loquẽdo / accipitur secundũ alium ⁊ alium modum deuiandi a volũtate diuina.sed aliter a volũtate diuina deuiat peccatum veniale ⁊ aliter mortale.quia peccatũ mortale deuiat a p̄cipiẽte prohibente ⁊ obligante. veniale autem non deuiat nisi a consulente volũtate:nullum enim veniale peccatum est contra diuinũ preceptum:sed tm̃ contra consilium. ergo ⁊c. ¶Sed iste modus dicendi licet subtilis non videtur rationabilis.quoniaꝫ qđ est tale formaliter vt secũdum se absolute sumptuꝫ/ est tale vt ad quodcũꝙ aliud sibi extrinsecum comparatum. ¶Hoc apparet.qr qđ est tale vt secũdum se absolute sumptum nõ dimittit esse tale propter aliquod extrinsecum ad ipsum comparatum. sed secundum istum dicendi modum mortale et veniale peccatum sunt talia puta specifice indistĩcta: vt secundũ se formaliter absolute accepta.ergo ⁊ talia sunt ad quodcũꝙ eis extrinsecũ comparata. sed vt theologice accipiuntur/ ad aliquid eis accĩtale ⁊ extrinsecũ cõparantur.ergo ⁊c. ¶Minor quãtum ad eius primã partem:vꝫ ꝙ peccatum mortale ⁊ veniale sint indistincta specie secũdum se formaliter sumpta/ secũdum istum modum dicendi/apparet.qm̃ que secũdũ totũ id qđ sunt formaliter sunt indistincta: vt absolute formaliter sumpta sunt specie indistincta.sed secũdum istum modũ dicendi peccatum veniale ⁊ mortale peccatum tam vt in genere entis seu physice ꝙ̃ etiam vt in genere moris seu ethice sunt specifice indistincta/⁊ per ꝯñs scđm totum esse siue materiale positiuũ siue formale priuatiuũ ipsorum:cum nihil aliud dicant ꝙ̃ naturale aliq̃d vel morale. ergo ⁊c. ¶Secũda pars/ vꝫ ꝙ vt theologice accipiũtur ad aliquid eis extrinsecum comparantur/apparet. quoniam ista non dicuntur theologice accipi nisi vt ad obiectum theologicum puta ad deum ipsa puniri statuentẽ sic vel aliter comparantur. hoc autem videlicet peccata puniri ⁊ a deo inhiberi fieri vel permitti omnino est extrinsecum ⁊ accidentale cuicũꝙ peccato tam mortali ꝙ̃ etiã veniali.ergo ⁊c. ¶Cõfirmatur.qr aut peccata mortalia et venialia vt theologice considerata accipiũtur formaliter scđm se: aut virtualiter pro reatu.Si primo mõ/ergo ꝯsimiliter accipiũtur theologice sicut physice ⁊ ethice:puta formaliter scđm se absolute/⁊ ꝑ ꝯñs sicut vt accepta physice ⁊ ethice:ita etiã ⁊ vt theologice sunt specie indistincta.si aũt secũdo modo accipiãtur vꝫ virtualiter ꝓ reatu:cũ reatus nõ sit culpa sed eius sequela/per consequẽs licet reatus peccati mortalis differat specie a reatu peccati venialis:ex hoc non sequitur ꝙ peccata ipsa sumpta formaliter sint distincta: quia nec ẽt huiusmodi reatus talium peccatorum videlicet venial' ⁊ mortalis distinguuntur nisi secũdũ magis ⁊ minus.quia reatus peccati venialis est obligatio ad penam minorem: quia ad temporalem.reatus autem peccati mortalis est obligatio ad penam eternam/⁊ per consequens ad maiorem.quare ⁊c.

Nec valent rationes quæ superius adducuntur vt manifeste patet per singulas discurrendo. ¶Ad primam enim quando dicitur: q̄ omnia eidem sunt opposita que sunt specie indistincta: concedo. sed tunc nego minorē. nullum enim peccatum mortale magis q̄ venniale opponit charitati. Unde q̄ charitas non tollatur propter peccatum veniale/sed propter mortale hoc non est propter aliquam oppositionē maiorem inter charitatem ipsam ⁊ peccatum mortale/q̄ inter charitatem ⁊ peccatum veniale:sed solum quia deus statuit q̄ sibi placuit subtrahere charitatem homini isto peccato et non alio delinquenti. ⁊ ideo falsum assumitur quando dicitur q̄ aliquid intrinsece est in mortali peccato tm̄:ratione cui⁹ gratia repugnat ipsi ⁊ nō alicui veniali. ¶Ad secundam: quando dicitur q̄ peccatum mortale ⁊ veniale non dicuntur in ordine ad penam eis debitam sed ad diuinam amicitiam quā mortale dissoluit totaliter/⁊ veniale non sed ledit ipsam aliqualiter/tamen leuiter: Dico q̄ hoc est simpliciter falsum: quoniam deum vnum diligere ⁊ alium odire non est aliud q̄ ipsum vnū ad gloriam ⁊ alium ad penam ordinare/ vel actu vnum premiare ⁊ alterum condemnare. vnde diuina amicitia ad vnum ⁊ ira seu odium eius ad alterum non dicunt aliquā deo intrinseca distincta: cum eodem actu omnino intrinsece indistincto deus vni puta ei quem dicitur diligere velit gloriā: ⁊ alteri quē odire dicitur/ velit penā: sed tm̄ ista videlicet amor ⁊ odium de deo dicta connotant diuersa extrinseca suprādicta: puta penam vni puta eroso inferendam vel actualiter iam illatam:⁊ gloriam dilecto similiter conferendam vel actualiter iam collatam. ergo mortale peccatum dissoluere totaliter diuinā amicitiam/non autem veniale non est aliud q̄ ipm̄ mortale peccatum ⁊ non veniale mereri amissionem glorie per diuinam amicitiam connotate/⁊ consecutionem pene eterne per diuinum odium consimiliter connotate. quare ⁊c. ¶Et ideo ad rationem in forma quando dicitur in maiori q̄ omnes actus quorum vnus infringit diuinam amicitiam ⁊c. Dico q̄ hec est falsa. quoniam infringere diuinam amicitiam non est aliud q̄ perdere gratiam ⁊ gloriam/⁊ mereri penam eternam. hoc autem fit quia sic deus fieri statuit per quodcunq̄ peccatum mortale ⁊ non per aliquod veniale.sed in eodem actu secūdū speciem tam entis q̄ etiam moris potest esse mortale et veniale peccatum vt patebit ex dicendis tam in ista q̄ in alia questione.ergo ⁊c. ¶Ad tertiam quando dicitur q̄ peccata distinguūtur ⁊c. concedo. Sed quando dicitur in minori q̄ peccatum mortale ⁊ veniale habent diuersas circūstantias: Dico q̄ verum est, sed non specie saltem omnia:vt etiam apparet in exemplo ei⁹ qō ad p̄ bationem istius minoris adducit.quoniam effrenate seu intense ⁊ non intense sed remisse propriam gloriam appeterc/non distinguuntur nisi sicut album remissum ⁊ intensum.sed talia nō sunt specie distincta.ergo ⁊c. ¶Ad quartam quando dicitur q̄ distinctio specifica peccatorum accipitur secundū aliud ⁊ aliū deuiandi modū ⁊c. Dico q̄ hoc non est verū. Qō apparet. ¶Primo.q̄ cū omnia peccata mortalia deuient a diuina voluntate p̄hibente/ per consequens vniformiter isto modo omnia essent eiusdem speciei:si ideo veniale distinguitur specie a mortali: quia veniale deuiat a voluntate consulente et mortale a voluntate prohibente. hoc autem est falsū. ergo ⁊c. ¶Secundo.quia peccatum a deo deuiare seu auertere non est aliud q̄ ipsum mereri perdere gloriam vel pro semper vt mortale/vel pro aliquo tempore vt venniale⁊ consequi penam aliquam eternalem vel temporalem. Nec peccatum mortale dicitur magis q̄ veniale nec aliter a deo hominem auertere nisi quia maiorem meretur penam.sed q̄ tali peccato talis debeatur pena et alteri alia: hoc omnino accidit peccato. nec quia vnū peccatum maiorem meretur penam q̄ alterum/ ideo ab ipo arguitur specie esse distinctum:cum in quacūq̄ eadē specie peccati sit dare vnū peccatum alio grauius/⁊ p̄ consequens per quod homo est maiori pena dignus. non enim omnia peccata superbie nec auaritie sunt equalia in malitia nec etiam in debita eis pena.quare ⁊c. ¶Hec de primo.

Quantum ad secundum: vbi aliter est dicendum:premitto tria ad euidentiā dicendorū. ¶Primum est:q̄ hic non quaeritur,an aliquod peccatū venia le differat specie ab aliquo mortali peccato. hoc enī nullī est dubium/nec per consequens ab aliquo est querendum. Sed quaeritur: vtrum quodlibet veniale differat specie a quocūq̄ mortali:ita q̄ nullum sit veniale peccatum ab aliquo mortali peccato specifice idistinctum. ¶Secundum premittēdum est:q̄ peccatum siue mortale siue veniale siue omissionis siue commissionis potest accipi tripliciter:videlicet materialiter/formaliter/⁊ virtualiter.Materiale in peccato omissionis est omissio siue negatio actus omissi vt absolute accepta. Formale autem est debitū exequendi actum ipsum omissum. non enim omittere actum esset peccatum nisi actus omissus esset debitus omittenti.Materiale autem in peccato cōmissionis est actus absolutus. Formale autem carentia seu priuatio circūstātie ipsi debite alicuius. Virtuale autem cuiuscunq̄ peccati est reatus sequens ipsum:puta obligatio ad aliquam debitam sibi penam. ¶Tertium premittēdum est: q̄ peccatum mortale ⁊ veniale vt formaliter sumptum possunt comparari vel vt ad eundem actum substratum commissum vel omissū: vel ad alium ⁊ alium scōm speciē distinctū.licet enī aliquis sit actus in quo non possit esse nisi mortale peccatum/ multi tm̄ sunt alij in quorum quolibet omisso vel saltem commisso quandoq̄ est mortale/quandoq̄ autem veniale peccatū sicut in ira gula ⁊ vana gloria aliquando est mortale peccatum/⁊ aliquando veniale solū. Siue autem ista peccata ad eundem actum siue ad diuersum secundum species comparentur/non est intelligendum ipsa vt formaliter accepta esse indistincta specie vel distincta tanq̄ aliqua in re extra: cū non sint aliquid positiuum sed tm̄ priuatiuū:vt supra in precedentibus fuit dictum. Sed dicuntur vt sic sumpta esse indistincta specie vel distincta:sicut priuatiua aliqua dicuntur distingui:vel quia diuersorū habituum vt cecitas ⁊ furditas: vel quia diuersorum subiectorum vt cecitas hominis ⁊ cecitas alterius animalis. Magis tamē priuationes videntur distingui specifice in ordine ad habit⁹:puta quia sunt habituū diuersorū q̄ in ordie ad subiecta. ¶Ex quo sequitur:q̄ peccata vt formaliter sumpta proprius distinguuntur per comparationem ad illa quorum sunt priuationes/ q̄ ad ipsorum subiecta. Qō apparet.quia licet diuersorum peccatorū commissionis formaliter acceptorum subiecta immediata puta actus commissi specifice distinguantur: tamen vnum ⁊ idem specie est vel esse potest totale subiectum omnium peccatorum omissionis: ⁊ mediatum seu remotum omniū peccatorum commissionis: nec tamen propter hoc ipsa peccata sunt specie indistincta. quare ⁊c.

His premissis: pono quatuor conclusiones. ¶Prima est:q̄ peccatum mortale ⁊ veniale vt sumpta materialiter quantum ad actum cōmissum vel omissū/nō necessario sunt alteri⁹ speciei. ¶Hec apparet.

quia in vno actu scōm speciē indistincto est aliquādo peccatum mortale/⁊ aliquādo tm̄modo veniale:sicut patet in exēplo posito in p̄cedenti articulo de appetitu glorie inrēo seu immoderato ⁊ remisso. Idem apparet de actu gule ⁊ ire ⁊ de alijs pluribus:in quor quolibet quādoq̄ cōmittitur veniale tm̄/quādoq̄ etiā mortale peccatum actu positiuo vtriq̄ petō istorū substrato remanēte specifice indistincto.ergo ⁊c. ¶Cōfirmatur.quia non tm̄ in eodē actu specie sed etiā numero potest nūc esse peccatū venniale ⁊ postea mortale:sicut apparet de exequente aliquē actum bonū primo ꝓpter vanc gloriē appetitum remissum:⁊ postea cōtinuāte eundē actū ꝓpter appetitū glorie effrenatus seu imoderatū. Hec tm̄ ex hoc sequitur q̄ peccatū veniale efficiat mortale nisi eo modo quo albū dicitur effici nigrū.sicut cm̄ albū efficit nigrū albo ⁊ nigro supponētibus p̄ subiecto: ita ⁊ in ꝓposito peccatū veniale potest dici fieri mortale ratione actus substrati nunc sub venniali nunc sub mortali peccato actualiter existētis.quare ⁊c. ¶Secūda cōclusio est: q̄ peccatum mortale ⁊ veniale vt formaliter sumpta sunt etiā specie indistincta/siue ad eūdem actū in specie siue ad aliū etiā cōparētur. ¶Hec ꝓbatur.Et primo cōparādo ipsa ad eūdem actū scōm speciē.quoniā oēs ille priuationes sunt specie indistincte: que sunt tam subiectorū q̄ etiā habituū specifice eorūdē.sed peccatū mortale ⁊ veniale respectu eiusdem actus substrati accepta sunt priuationes: quarū subiectū immediatū puta actus ipe vt supponit est idem specie.possunt etiā esse ⁊ quādoq̄ sunt eorundē habituū scōz speciē/ puta earūdē circūstātiarū: sicut apparet de actu facto ꝓpter appetitū glorie effrenatum ⁊ moderatū siue remissum.nec em̄ in talibus actibus sunt circūstātie indebite specie distincte/ nec carētia circūstātiarū debitarū specie distinctarū.ergo ⁊c. ¶Cōfirmatur. q̄ sola intensio ⁊ remissio actus nō variat ipm̄ scōm speciem.sed in eodē actu in quo vt remisso p̄fuit peccatum venniale/ ē postea vt intenso peccatū mortale: sicut apparet tam in exemplo p̄dicto q̄ etiam in actu ire intenso et remisso.ergo ⁊c. ¶Secūda pars:vez q̄ etiā cōparādo hmōi peccata venniale vez ⁊ mortale ad diuersos actus specie/sint quādoq̄ specifice indistincta/ꝓbatur.q̄ priuationes habituū eiusdē rationis sunt eiusdē rōnis specifice licet sint subiectorū specie distinctor. ¶Hoc apparet in exēplo de cecitate diuersorū aialiū specie: q̄ tm̄ propter identitatē habitus priuati cōcedit esse eiusdem specifice rōnis,sed ista peccata vez venniale ⁊ mortale ad diuersos actus specie cōparata possunt esse ⁊ quandoq̄ sunt priuationes habituū puta circūstātiarū specie earūdē.ergo talia peccata licz actuū specie diuersor/ in eadē tm̄ ad circūstātias sunt specie indistincta. ¶Minor apparet in exēplo de pecāte mortaliter in actu cantandi et venniaiter in actu comedēdi vel saltādi ꝓpter eūdem finē indebitū ad quē possunt actus isti licet distincti specie/ ordinari. potest em̄ vterq̄ istorū actuū exerceri ꝓpē vanā gloriā differenter.quia vnus ꝓpter appetitum vane glorie effrenatum ⁊ immoderatū. ratione cuius est in ipo mortale peccatū. ⁊ alius ꝓpter appetitum nō sic effrenatum: in quo erit peccatum veniale tm̄. ergo ⁊c. ¶Tertia conclusio est: q̄ peccata venialia ⁊ mortalia formaliter sumpta vt ad eūdem actum specie cōparata possunt esse ⁊ quādoq̄ sunt specie distincta. ¶Hec ꝓbatur.quoniā priuationes diuersorum habituū vt surditas et cecitas/licet eiusdē subiecti/specie dicūtur distingui. sed peccata mortalia ⁊ venialia circa eundem actū accepta ⁊ cōmissa possunt esse ⁊ quandoq̄ sunt priuationes circūstātiarū actui debitarum specie diuersarū: sicut apparet de actu aliquo qui potest fieri ꝓpter finem indebitum vel in loco inepto vel in tempore interdicto:in quo quidem vt vno modo idebite circūstātionato erit peccatū veniale: ⁊ vt alio modo etiā circūstantionato indebite erit mortale.ergo ⁊c. ¶Quarta ꝯclusio est: q̄ peccata venialia ⁊ mortalia vt sumpta virtualiter ꝓ reatu/nō distinguūtur specie saltem quantū ad penam aliquā ad quā ꝓpter vtriq̄ peccatū taz veniale vez q̄ mortale est quilibet obligatus. ¶Hoc apparet.qm̄ cū reatus sit obligatio ad penaz/ reatus qui eādem penā specie respiciūt eiusdem rationis existūt.sed pena saltem aliqua debita peccato mortali ⁊ venniali est eiusdem speciei. ergo ⁊c. ¶Minor apparet.quoniā pena damni debita peccato mortali est carentia perpetua glorie dei.pena aūt damni debita venniali est carentia eiusdem glorie non ꝓ perpetuo sed ad tempus. sed carere aliquo maiori vel minori tēpotē non differunt specie.ergo pena damni debita mortali ⁊ venniali est eiusdem speciei. Pena etiā sensus eiusdem speciei esse videtur saltem loquendo de pena sensus qua anima separata a corpore affligitur in inferno eternaliter ꝓ mortali peccato/⁊ in purgatorio ꝓ venniali.huiusmodi enim pena siue sit dolor siue tristitia:nō videtur distingui in istis ⁊ in alijs nisi vel sicut intēsius ⁊ diuturnius a remissiori ⁊ min⁹ durabili/ vel tm̄ sicut diuturni⁹ et minus diuturnum seu durans.constat enim penā sensus damnatorum esse eternalem:aliorum autem tm̄modo temporalem. An autem pena damnatorum sit intensior q̄ pena existentium in purgatorio quātuz durat / nō sic est expressuz/licet ꝓbabile videatur. sed siue sic ponatur siue aliter/sequitur ꝓpositum:vez q̄ pene hmōi non sint distincte specie/ nec p̄ sequēs reatus eas respicientes. ¶Ex p̄dictis omnibus apparet q̄ nullo modo vniuersaliter loquendo peccata venialia ⁊ mortalia specie distinguūtur nec vt materialiter nec vt formaliter nec vt virtualiter accipiunt. ¶Et sic ad questionem. ¶Ad rationem in principio dicendū: q̄ falsuz accipitur in minore. magis enī distinguūtur omnia peccata mortalia specie distincta etiā venialia inter se dispata ⁊ specie similiter distincta: q̄ venialia ⁊ mortalia distinguantur vt formaliter accipiūtur/⁊ ad eūdem actum vel etiā ad diuersos/sed tamē ad easdē circūstātias specie cōparentur. Aut aūt peccata accipiūtur virtualiter ꝓ reatu: sic ꝯcedi potest q̄ magis mortale q̄cunq̄ a venniali q̄ vno modo ab alio distinguatur.quoniam cuicūq̄ peccato mortali debetur pena cōsimilis: videlicet eterna.venniali aūt tm̄ modo temporalis.

Tertio quero: vtrum peccatum congrue dividatur in peccatū cordis/oris/⁊ operis. ¶Et videtur q̄ sic per Magistrum ipsum sic in litera dicentē. oē etiam peccatū consistit in aliquo istorum trium predictorum. sed vnum quodq̄ congrue in illa dividitur:in quorum quolibet salvatur:⁊ per omnia simul sumpta sufficienter simul euacuatur.ergo ⁊c. ¶Contra.quia peccatū omissionis nec est cordis nec oris nec operis. Quod apparet.quia peccatū cordis ꝓsistit in actu interiori: peccatum vero oris in verbo/⁊ peccatum operis in facto cōmisso.sed in nullo istorum consistit peccatum omissionis:cum nec dicat interiorem actum / nec verbum / nec aliquod factum. ergo ⁊c. ¶Responsio. vbi est videndum. Primo an veniale possit fieri mortale peccatum. Secundo respondēdum est ad questum.

Quantum ad primū: est sciendum q̄ peccatū potest sumi vel scōm se formaliter vt priuatio talis actus vel rectitudinis ipsi debite:vel materialiter pro substrato actu: vel virtualiter ꝓ reatu. ¶Hoc premisso/pono tres cōclusiones. ¶Prima est:q̄ accipiēdo

ista peccata materialiter pro actu/ veniale peccatū potest fieri mortale: ⁊ ecōuerso mortale potest fieri veniale sic intelligendo ꝙ idem actus in specie ⁊ etiā forte numero potest esse nunc sub vno ⁊ postea sub alio peccato istoꝝ. ¶ Hec apparet. quia vt dictuꝫ fuit in alia q̄stione in eodem actu in quo vt vno modo facto est peccatū veniale/est mortale vt alio modo facto. ergo ⁊c. ¶ Secūda conclusio est: ꝙ accipiēdo ista peccata virtualiter ꝓ reatu/ mortale peccatū sepe efficit̄ veniale: nūq̄ aūt accidit econuerso. ¶ Hec appet. q̄m reatus peccati mortalis est obligatio ad penam eternā. reatus aūt peccati venialis ad penam aliquā temporalē. sed pena eterna debita peccatori ꝓ peccato mortali/ mutatur sepe in temporalem sicut in penitentia: ꝑpter quā obligatio ad penam eternam mutatur in obligationē ad penā aliquā temporalē nūq̄ aūt fit ecōuerso: vcꝫ ꝙ obligatio ad penā temporalem peccato veniali debitā mutetur in obligationem ad penam eternā peccato mortali debitam. ergo ⁊c. ¶ Tertia conclusio est: ꝙ vt ista peccata accipiūtur formaliter neutrū sit alterum: loquendo de illis que sunt alterius speciei/ licet de alijs que sunt eiusdē speciei forte aliqualiter contrariū posset dici. ¶ Hec apparet. q̄m neutrum oppositorū sit alterum. sed ista peccata vt specie distincta sunt aliquo mō opposita. non sic aūt illa q̄ sunt eiusdem speciei. ergo ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundū: vbi est respōdendum ad quesitū: dr et rationabiliter a quodā doctore ꝙ peccatū nō diuiditur essentialiter in ṗdicta tria genera peccatoꝝ. sed talis diuisio sicut ⁊ alie multe quibus peccata cōmuniter diuidūtur/ accipit̄ scd̄m aliquas conditiones peccato extrinsecas. ¶ Ad cuiꝰ euidētiā scd̄m eundē sciendum est: ꝙ septē considerantur in peccato. secundū que licet sibi extrinseca saltem aliqua ip̄m peccatum diuidit̄ septē modis. ¶ Primo em̄ potest cōsiderari in peccato principalitas. ⁊ scd̄m hoc diuiditur in septē capitalia ⁊ principalia peccata: sub quoꝝ quolibet plurima cōtinentur. ¶ Secūdo potest in peccato considerari eius origo: q̄ est triplex: vcꝫ timor/ amor/ ⁊ cupiditas. vnde Augustinus sup illud Psal. Incēsa igni ⁊ suffossa dicit ꝙ omne peccatum cōmittitur vel amore vel timore vel cupiditate. cuius sunt tres radices: quas enumerat Joā. in prima sua canonica: quādo dicit ꝙ oē qd̄ est in mundo aut est concupiscentia carnis: aut concupiscentia oculorum: aut superbia vite. Est enim cupiditatum alia respectu excellentie: ⁊ hec dicitur superbia. Alia respectu diuitiarum: ⁊ hec dicitur concupiscentia oculorum. Et tertia respectu delitiarū: que carnis cōcupiscētia nuncupatur. Timor autem ⁊ amor sunt radices peccatorum: quia omnis peccans peccat aut impellendo se in malum: ⁊ huiusmodi radix est amor: aut retrahēdo se a bono: cuius radix est timor. ¶ Tertio in peccato potest considerari modus agendi. ⁊ sic oritur diuisio peccatorum trimembris: qua cōmuniter dicitur ꝙ peccatum quādoq3 oritur ex infirmitate: quādoq3 ex malitia: quādoq3 ex ignorantia. omnis enim peccans aut peccat sciēter non propulsatus a passione. ⁊ talis dicitur peccare ex malitia. aut sciens: sed tamen impulsus a passione. et sic dicitur peccatuꝫ ex infirmitate. aut nesciens/ ⁊ sic est peccatum ex ignorantia. ¶ Quarto in peccato consideratur immediatū subiectum qd̄ est actus humanus. ⁊ secundum diuersitatem taliū actuū accipitur quarta diuisio peccatorū: de qua queritur in questione ista/ ⁊ quam Magister ponit in litera. Actuū enim humanoꝝ alius est omnino extrinsecus. ⁊ in tali dicitur esse peccatū operis. Alius omnino intrinsecꝰ: in quo dicitur esse peccatū cordis. Et tertius medius quasi partim extrinsecus et partim intrinsecus: in quo dicitur peccatum oris esse. ¶ Quinto potest considerari in peccato obiectū: puta illud in quo peccator dicitur peccare. qd̄ dicitur eē illud cuius bonū adimit quātum est ex se. ⁊ hoc modo diuidit̄ quinto peccatum/ q̄n dicitur ꝙ peccatorum aliud est in deum ⁊ aliud in proximū ⁊ aliud in seipsum. Dicitur enī peccatum in deum illud quo peccator quantū est ex se diminuit bonū dei. Peccatum aūt in proximū/ illud quo peccator diminuit bonū proximi: vt peccatū inuidie murmurationis ⁊ detractionis. In seipsuꝫ dicitur autē illud per qd̄ diminuitur bonū peccantis ꝓprium de directo. ¶ Sexto consideratur in peccato debita ipsi pena. ⁊ secundum hoc in ordine ad penam accipitur sexta diuisio peccati vulgata/ qua dicitur ꝙ peccatorū aliud est mortale ⁊ aliud veniale. Dicitur aūt mortale illud cui pena debita est mors eterna ⁊ irremissibilis: quia interminabilis. Veniale autē dicitur cui debetur pena remissibilis siue terminabilis: quia temporalis. ¶ Septimo ⁊ vltimo consideratur in peccato lex contra quā venit ⁊ a qua deuiat. que quidem lex est diuinū preceptum. qd̄ quidē diuinū ṗceptum diuiditur in affirmatiuū ⁊ negatiuū. Et i ordine ad ista diuina precepta accipitur alia diuisio peccatorum qua peccatum ip̄m diuiditur in peccatū ꝯmissionis ⁊ omissionis. Dicitur enim peccatuꝫ omissionis illud qd̄ deuiat ⁊ est contra preceptum affirmatiuū. Commissionis vero peccatum dicitur oē illud qd̄ est contra preceptum negatiuū. ¶ Ex ṗdictis apparet quomodo intelligenda sit ista diuisio peccati de qua queritur. non enim peccatum vt formaliter sumptū diuiditur in tria ṗdicta vt materialiter ꝓ actibus sumpta/ nisi sicut priuatio in diuersa subiecta. nec etiā in ip̄a vt formaliter sumpta diuiditur/ sicut in diuersa scd̄ꝫ speciem eiusdē rōnis. Potest em̄ esse peccatum vt formaliter sumptū in cōsensu īteriori: qd̄ dicitur peccatū cordis: in verbo vocali qd̄ dicitur peccatū oris: ⁊ in facto exteriori qd̄ dicitur peccatum opis. Eiusdē rationis dico non in ordine ad subiecta sed ad circūstātias: quarum priuationes dicūt ista peccata vt formaliter sumpta. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationē in principio apparet solutio ex ṗdictis. q̄m scd̄m ṗdicta cum peccatum in tali diuisione non diuidatur nisi in ordine ad actum substratum/ nō se extendit diuisio huiusmodi ad peccatuꝫ omissionis: sed tm̄ ad peccata commissionis. Vel etiaꝫ posset dici ꝙ īmo peccatoruꝫ omissionis aliud posset dici cordis: vt illud qd̄ est omissio alicuꝰ actꝰ interioris debiti ab omittente. aliud oris: vt omissio diuini officij: ⁊ aliud opis vt omissio actꝰ exterioris debiti ab omittente.

QVarto & vltimo quæro: vtrum peccatum in vniuersali acceptum congrue ⁊ sufficienter in septem vitia vulgata ⁊ capitalia diuidatur. ¶ Et videtur ꝙ sic. quia omne cōmune sufficiēter per illa inferiora diuiditur extra que in nullo alio reperitur. sed extra ista septem capitalia et principalia peccata nullum peccatum reperitur. omne enim peccatum sub illorum aliquo continetur. ergo ⁊c. ¶ Contra. quia sufficienter in aliqua diuisum non reperitur in aliquo extra illa. sed multa sunt peccata que nō videntur sub illo septenario contineri: vt peccatum infidelitatis ⁊ desperatiōis ⁊ alia multa. g̃ ⁊c. ¶ Rn̄sio. vbi sic procedam. Primo enim ostendam quomodo peccatum mortale ⁊ veniale in ordine ad sibi extrinseca distinguantur. Quomodo enī vt secundum se accipiuntur distinguant̄/ iam in precedentibus est ostensum. Secūdo inquiram quomodo potest diuidi mortale peccatum siue veniale formaliter acceptum. Tertio dicam ad quesitum.

Quantum ad primum: est sciendum ꝙ aliqua est conuenientia/ ⁊ aliqua differentia inter ista duo peccata in ordine ad eis extrinseca. In hoc siquidē conueniūt: quoniā vtrūq3 tam veniale vcꝫ q̄ mortale infert mortem/ ⁊ aufert aliquo modo vitam. tam peccatū veniale em̄ q̄ mortale est culpa vel mors anime: qua mediante ip̄a incurrit mortem pene/ ⁊ amittit licet differēter vitam glorie in sequenti. ¶ Differunt aūt ista primo quia peccatuꝫ mortale non tm̄ aufert vitam glorie in sequenti: sed etiam vitam gratie in ṗsenti. nullum autem veniale peccatum nec omnia simul sumpta gratiam auferūt nec remittūt. ¶ Secūdo: quia peccatū mortale ꝑ penitentiam non remissum aufert in sequenti vitam glorie: ⁊ infert mortem pene nō aliquo finito tempore: sed ad semper. veniale autem non infert totalem remotionē sed temporalem dilationem glorie eternalis/ nec ꝑ consequens afflictionem mortis pene infernalis sed temporalis tm̄. ¶ Ex quo aliqui inferunt ⁊ rationabiliter vt in quarto prolixius ostendetur: ꝙ damnati in inferno pro nullo veniali peccato eternaliter sed tm̄ temporaliter punientur. ¶ Tertio distinguūtur: quia mortale peccatum cum sit gratie ablatiuū/ est etiā consequēter omnis operationis meritorie mortificatiuum. non sic autem veniale peccatum: quia nec aufert gratie donum/ nec per consequens mortificat aliquod opus bonum. nec enim aliquod opus meritorium dicitur mortificari nisi quia efficitur indignū vita glorie debita. ¶ Probo sic: nunq̄ aliquod opus meritorium efficitur tali vita sibi debita idignum nisi quando vita glorie remouetur. est enim gratia antecedens ad gloriam ex diuino solo statuto necessario requisitum. sed solum mortale peccatum non autē aliquod veniale est istius vite gratie demeritorie ablatiuū. ergo solum ipsum est mortificatiuū omniū meritorum. Et ꝑpter tria ṗdicta tale peccatum mortale quasi antonomatice nuncupat̄. Primo videlicet quia expulsiuū vite glorie. Secundo: quia mortificatiuū omnis operationis meritorie. Tertio: quia inflictiuū mortis pene eterne. Peccatū autem veniale habet contraria supradictis. nec enim propter ipsum expellit̄ vita gratie: nec mortificatur bonum alicuius actionis meritorie in presenti/ nec infligitur mors pene eternalis sed temporalis. Et ideo dicitur veniale: nō quin aliqualiter sit mortale pro quāto infert mortem pene temporalis: et etiam aufert vitam glorie eternalis saltem ad tempus. sed dicitur veniale quia in comparatione ad aliud mortale simpliciter dictum est minimū ⁊ facillimū ad veniam ꝓmerēdū: licet in se sit magni ponderis ⁊ meroris. non enī est in anima sine magno onere ⁊ horrore illud ꝑpter qd̄ ip̄a retardatur etiam in instanti ab ingressu seu consecutione beatitudinis sibi debite sempiterne. sed propter peccatum veniale non tm̄ anima a corpore separata a gloria retardatur: in qua retardatione a diuina visione et fruitione cruciatur: sed etiam pena sensus alia agitatur. quare ⁊c. ¶ Ex predictis sequitur corollarie: ꝙ licet tā in veniali peccato q̄ in mortali sit conuersio ad bonum aliquod commutabile/ saltem loquendo de peccato commissionis: in solo tamen mortali peccato est etiam auersio ab incommutabili bono puta a deo. ¶ Primū/ vcꝫ ꝙ in omni commissionis peccato sit conuersio ad bonū aliquod commutabile/ apparet. quia omnis sic peccans peccat in eliciendo aliquem actum indebitum quē elegit/ ⁊ ad quem libere se ꝯuertit. ¶ Et si arguatur cōtra hoc: quia ita etiam omnis qui meretur se conuertit ad aliquod cōmutabile bonum/ puta ad ipsum meritorium actum: Dico ꝙ non est de merente et de peccante simile propter duo. Primo: quia huiusmodi actus meritorius licet vt in se formaliter sumptus sit aliquid commutabile: est tamen virtualiter incōmutabilis: quia bonū incōmutabile videlicet eternū premium ꝓmeretur. Secūdo quia qui meretur/ actum meritorium ad quē se cōuertit elicit ⁊ eligit propter deum: alias non esset perfecte meritorius talis actus. omnis autem se conuertens ad aliquid propter aliud/ principalius se conuertit ad illud ꝓpter qd̄ ad aliquid aliud se conuertit. ⁊ ita conuertēs se ad actū meritoriū qui est aliquo mō ꝯmutabilis/ prius ⁊ principalius se conuertit ad bonū formaliter incōmutabile qd̄ est deus. sed his contraria sunt in quolibet siue mortaliter siue tm̄ venialiter delinquēte. q̄re ⁊c. ¶ Secundū: vcꝫ ꝙ in peccato mortali sit aliquo modo auersio a deo/ apparet. quia omnis se conuertens ad aliquid vel etiam omittens aliquid ꝑpter qd̄ amittit gratiam alicuius/ ab illo cōsequēter ⁊ virtualiter se auertit. sed omnis peccans mortaliter cōmittendo se conuertit ad aliquid et omittendo omittit aliquid ꝑpter qd̄ gratiam dei perdit. ergo in omni peccato mortali est auersio a deo nō formaliter ⁊ positiue: qualis auersio est in actu odiendi/ nec etiam negatiue tm̄ qualis auersio est in non velle: sed virtualiter/ modo quo infirmus auertēdo se a potione amara ad salutem necessaria/ vel conuertendo se ad aliquid nociuū infirmitatis inductiuū/ ab ip̄a sanitate ꝑ consequēs se auertit. ¶ Tertiū/ vcꝫ ꝙ huiusmodi auersio etiā virtualis sola nō sit in aliquo veniali peccato/ apparet propter cōtrariā rationē. quia nullus ꝑpter aliquid cū quo stat gratia alicuꝰ/ dicitur auertere se ab illo. sed cū omni veniali culpa stat dei gratia. g̃ ⁊c. ¶ Hec de primo

Quantum ad secundū: est sciendum ꝙ cū priuationes distinguātur ꝑ habitus: ideo cū peccatū vt formaliter sumptū dicat aliquid priuatiuū non positiuum: ꝑ ꝯn̄s eius numerus ⁊ distinctio habet sumi aut per habitꝰ bonos/ cuiusmōi sunt septē virtutes: q̄rū tres dicūtur theologice/ ⁊ alie quatuor cardinales: aut ꝑ actꝰ bonos ⁊ meritorios: cuiusmōi sunt actꝰ obseruātie ṗceptorū. Primo mō dicēdo ponerētur septē peccata: quorū aliud eēt directe oppositū charitati/ aliud fidei/ aliud spei/ aliud prudētie/ aliud tēperātie/ aliud iustitie/ ⁊ aliū fortitudini seu cōstātie. Sed q2 pctm̄ saltem materialiter cōsistit non in habitu sed in actu cōmisso vel omisso: nec ꝑ ꝯn̄s est priuatio habitualis sed tm̄ actualis: ideo melius in ordine ad meritorios actus q̄ ad habitus sumitur distinctio peccatoꝝ. Et ideo isto mō scd̄o sunt distinguēda pctā: vcꝫ ꝑ actus bonos/ cuiusmōi sunt obseruātie ṗceptoꝝ dei ⁊ cōsilioꝝ Christi. q̄m culpa nō est nisi quedā iniustitia actualis nō habitualis. ergo cū actuales iniustitie ꝑ actuales iustitias/ sicut habituales ꝑ habituales/ vt priuationes ꝑ habitus distinguant̄: sequit̄ cum actus hmōi ṗceptoꝝ sint q̄dā actuales iustitie ꝙ ꝑ ip̄os peccata hmōi mortalia distinguant̄. ¶ Cōfirmat̄. q2 actus meritorij tm̄ sunt actus seu obseruātie ṗceptorum ⁊ consilioꝝ. ergo ⁊ demeritorij sunt actus oppositi. sed demeritū respicit meritū vt priuatio habitū. priuationes aūt ꝑ habitus distinguūtur ⁊ numerātur. ergo et pctā mortalia ꝑ ṗcepta tm̄/ vel simul ꝑ cōsilia ⁊ ṗcepta. ¶ Si ṗmo mō: vcꝫ tm̄ ꝑ ṗcepta distinguūt̄: erūt decē peccata mortalia decē actibus ꝯtraria vl' priuatiue opposita. Quorū aliud est cōtra ṗmū prime tabule ṗceptū: nō habebis deos alienos. Cōtra qd̄ ṗceptū pōt quis tripliciter peccare mortaliter. Vno mō ꝯtrarie ꝑ pctm̄ idololatrie: deū vcꝫ aliū adorādo. Scd̄o mō etiam ꝯtrarie ꝑ odiū verū deū respuēdo. Tertio mō ṗuatiue/ ip̄ꝫ deū verū mēte actualiter nō colēdo. ¶ Et si q̄ras cum sit ṗceptū vnicuꝫ quomō potest esse triplex mortale peccatum ipsi oppositū: Rn̄deo ꝙ licet hmōi ṗmū ṗceptū sit vnicum

est tamen ad tria obligatiuū: vcʒ ad nō adorandū deum
alium: ad non respuendum deum verum/et tertio ad co=
lendum interius mente ipm. grauius enim est ⁊ plus di
cit deum mente respuere ꝙ ipm non colere. quoniam nō
colere tm̄ dicit actum debituʒ suspendere/ sicut nō velle
sed respuere est actum contrarium elicere sicut nolle.
¶ Secundum peccatum est contra secūdum eiusdem ta
bule preceptum: Non assumes nomen dei in vanū. con=
tra qd errāt omnes falsum iurantes/deum ipsum in sue
falsitatis testimonium adducentes: omnes etiam per=
iuri sua promissa licita non complentes: ⁊ vniuersaliter
omnes incaute ⁊ ideliberate se facturos aliquid eis illi
citum per deum pmittentes. qui omnes predicti peccāt
contra predictum preceptum contrarie. Contradicto=
rie autem peccant contra ipsum omnes deum verbo non
honorantes nec laudātes quando tenentur: vt clerici di
uinū officium omittentes. huiusmodi enim pceptū obli=
gat semp ⁊ p semp ad aliquid negatiuū puta ad nomen
domini nūꝙ vane ore tenus assumendum: ⁊ non p semp
sed pro aliquando ad aliquid positiuū: videlicet ad ipm
vocaliter reuerenter ⁊ vtiliter assumendū. ¶ Ex quo ap
paret ꝙ dupliciter errare potest aliquis contra ipsum:
videlicet contrarie: ipsum dn̄i nomen inaniter assumen=
do. et contradictorie: ipsum quādo oportet non vtiliter
assumendo. quomodo etiam videretur peccare cōtra ipʒ
ille qui nollet iurare aliquod licitum ⁊ debitum ad iurā
dum. iurans enim licite ⁊ debite per deum vocaliter / ex
tollit eum ipsum adducendo vt infallibilem ⁊ indecepti
bilem veritatem. ¶ Tertiū mortale peccatum est cōtra
tertium pdicte tabule pceptū: vcʒ Memento vt diē sab=
bati sanctifices. Cōtra qd preceptū etiā dupliciter pec=
care contingit: videlicet contrarie opus seruile prohibi=
tum faciendo: ⁊ contradictorie seu negatiue puta spiri=
tualem cultum deo debitum omittendo. ⁊ sic habemus
tria peccata mortalia tribus preceptorum prime tabule
actibus contraria seu priuatiue opposita: quorū quod
libet in tot diuiditur quot preceptum ipsum complecti=
tur cui opponitur. ¶ Aliis septem actibus seu obseruā=
tiis preceptorum secunde tabule alia septē peccata mor
talia opponūtur. Quorum primū opponitur primo: qd est
honorare parentes. contra qd preceptum quia obligati
uū p semp ad non inhonorandum/ ⁊ p aliquando ad ho
norāduʒ/ potest quis peccare cōtrarie vel positiue ipos
inhonorando siue exterius siue etiam in mente interius
vel ɔtradictorie siue priuatiue ipos nō honorādo nec fa
cto eis subueniendo. ¶ Secundū mortale peccatum est
contra secundum eiusdem tabule preceptum. qd est: non
occides. Contra qd preceptum est nō tm̄ homicidiū po
sitiuum sed etiam permissiuum ⁊ quodcunqʒ proximo in
flictiuum corporale notabile nocumētum. qui enim aliū
vulnerat vel mutilat vel mori permittit cum ipsi subue=
nire possit/ cōtra hoc preceptum directe agit. ¶ Tertiū
peccatum est contra tertium preceptum. qd est: non me
chaberis. contra quod licet solius operis exterioris ex=
plicite interdictiuū peccat p exteriorem actū et etiam
per interiorem cōsensum: iuxta illud Matth.5. Omnis
qui viderit mulierem ad concupiscendum eam iam me=
chatus est in corde suo. cuicunqʒ enim interdicitur act⁹
exterior explicite/et cōsensus interior īplicite. ¶ Quar
tum peccatum est contra quartum preceptum. non fur=
tum facies. contra qd etiam licet non sit primo consen=
sus interior: sed tm̄ actus exterior: tamen vtrūqʒ horum
est aliqualiter contra ipsum. ¶ Quintū est contra quin
tum: qd est: non loqueris contra proximū tuum falsum
testimonium. contra qd peccant non tm̄ falsum imponē
tes crimen: sed etiam maluʒ occultum publicando aliū
diffamantes: vel bonum diminuendo eum denigrantes/
vel substrahendo totaliter detrahentes. que omnia sunt
consimiliter contra istud preceptum siue facta interius
per consensum/siue facta exterius per effectum. ⁊ ratio
huius est: quia eodem precepto quo īterdicitur aliquis
actus exterior / intelligit ɔsimiliter interdici videlicet
implicite consensus interior: nisi de ipo interiori cōsen=
su apponatur aliud speciale mandatum: qd non est in p=
posito. ¶ Sextum peccatum est directe contra sextum
mandatum. qd est: non concupisces rem proximi tui/nō
ancillam nec omnia que illius sunt. Contra quod prece=
ptum agitur per solum consensum: quoniam actus exte=
rior prohibetur alio speciali mandato. ¶ Septimū ⁊ vl
timum est contra septimum preceptum. qd est: non desi=
derabis vxorem eius. contra qd etiam propter pdictā
rationē agitur per consensum solū. ¶ Transgressiones
trium Christi consiliorum que sunt mortalia peccata vo
uentibus ipa/ ⁊ per cōsequens obligatis ad ea/ possunt
reduci ad secundum peccatum mortale oppositum secū
do precepto prime tabule. quoniam omnis faciens con=
tra votum/ nomen dei assumit in vanum. sed omnis ad
consiliorum obseruantiam obligatus transgrediens ali
quod iporum facit contra votum quo se ad eorum obser=
uantiam obligauit. ergo ⁊c̄. ¶ Ex predictis appet verū
esse qd superius fuit premissum: videlicet ꝙ omnia pec
cata sunt quedam iniustitie actuales opposite iustitiis
actualibus: videlicet actuum preceptorum. Hoc siqui=
dem apparet per predicta peccata omnia discurrendo.
¶ Et pmo hoc paret de primis trib⁹ peccatis/prime ta
bule tribus preceptis contrariis. quoniam iniustum est
qd debetur alicui nolle ipi sed alteri reddere. sed deo de=
betur actus mentis quo colatur: laus oris quo extol=
latur/et cultus operis quo realiter exterius ostēdatur:
ergo iniustitie est ista vel iporum aliquod vel deo nolle
reddere vel velle alteri cui non est debituʒ exhibere. sed
in hoc consistunt vt apparet ex predictis prima tria pec
cata primis tribus preceptis vel eorum obseruantiis op
posita. ergo ⁊c̄. ¶ Secundo apparet idem de aliis omni
bus. quoniam quilibet tenetur suis parentibus hono=
rem impendere/et proximum non ledere aliquo istorum
sex modorū: de quib⁹ sunt sex data mādata. ergo cum in
septem peccatis vltimis factis contra ista septem man
data fiant opposita: per ɔn̄s sequit propositum: vide=
licet ꝙ quodlibet iporum sit quedaʒ iniustitia actualis.
¶ Tertio hoc idem apparet de omnibus transgressioni
bus consiliorum Christi. quoniam (vt dictum est) omnis
faciens contra votum licitum facit contra scdm̄ prime
tabule preceptum: quia videlicet nomen domini assumit
in vanum. in hoc autem est iniustitia vt predictum est. er
go ⁊c̄. ¶ Sed posset aliquis querere: qd peccatuʒ est vt
contra qd preceptum contēptus consiliorum Christi?
¶ Ad hoc dicendum est: ꝙ si cōtēptus huiusmodi sit in
mente: est contra primum prime tabule preceptum. Si
autem in ore/ contra secūdum. ¶ Primum pbatur. quo
niam (vt sepe dictum est) ex illo primo precepto: non ha
bebis deos alienos: non tm̄ interdicitur actus idolola=
trie impendēdus alicui creature: sed etiam pcipitur in=
terior actus quo deus est mente colendus. sed qui Chri=
stum vel aliquod eius consiliū spernit/deum contemnit
cum Christus sit vere deus. ergo talis peccat mortaliter
contra primum pceptum prime tabule faciendo: non tm̄
negatiue deum nō colendo: sed etiam qd est grauius po
sitiue siue contrarie ipsum mente interius cōtemnendo
¶ Scdm̄/videlicet ꝙ contemnentes consilia ore cōtra
ipa et eorum obseruatores latrando et murmurādo pec
cant contra secundum prime tabule preceptum/ appa=
ret. quoniam ex illo secundo mandato: non assumes no=
men dei in vanum: tenemur ad deum interduʒ vocaliter

laudandum ⁊ ad nūꝙ ipsum ore vocaliter contemnen=
dū. sed hoc facit qui aliqd Christi consiliū mēte ɔdēnat
⁊ spernit ore. ergo ⁊c̄. ¶ Cōfirmatur. quia si assumere no
men dei in vanū est mortale peccatum cōtra secūdū pre=
ceptum: multo magis mēte tenere vel verbo asserere ali
quod Christi consiliū esse vanū: est peccatū contra idem
preceptū. Unde ⁊ grauius peccat qui aliquod Christi cō
silium mente condemnat vel verbo impugnat: ꝙ qui ali=
quod falsum iurat/ vel quōcūqʒ aliter nomē dei assumit
inutiliter. Primū enim videtur esse error nō tm̄ in mori
bus sed ⁊ in fide. nullus enī potest deū spernere mēte sine
infidelitate. ¶ Ex quo sequitur corollarie: ꝙ multo gra
uius ⁊ periculosius peccant oēs ad consiliorū obseruan
tiam nō astricti ea cōtemnēdo ⁊ cōtra ea obloquendo: ꝙ
astricti ex voto ad eorum obseruantiā ipa trāsgrediēdo.
¶ Hec de secundo.

Quantum ad tertium & vltimum: est
sciendum ꝙ peccatū cōueniēter ⁊ sufficienter in.7.capi
talia peccata diuidi/potest dupliciter intelligi. Uno mo
do sic ꝙ omne peccatū sic sub illis.7.continetur ꝙ ipm
sit aliquod illorū formaliter. Alio modo ꝙ sic omnia pec
cata possibilia sint sub istis.7.cōteuta ꝙ omnia possibi=
lia vel sunt illa formaliter vel oriūtur ab eis occasionali=
ter ⁊ quodāmodo originaliter. Et isto modo ista.7.vitia
puta auaritia/gula/luxuria/vana gloria/ira/inuidia/ et
acidia/ dicūtur ⁊ dici possunt vitia capitalia. qr ex quo=
libet iporum oriuntur multa vitia alia: sicut ex acidia ꝙ
est tristitia de operatione dictata a recta ratione/oritur
euagatio pusillanimitas ⁊ desperatio. ex superbia oīa
alia secūdū Gregoriū: qui ponit.41.moraliū cap.3.ꝙ.7.
peccata mortalia sunt quasi duces sub vno principe qui
est superbia. Qd non sic est intelligēdum quasi qdlibet
aliorum sit superbia formaliter: sed quia ex ipa sequun=
tur omnia occasionaliter ⁊ originaliter. ⁊ sic de quoli=
bet aliorum.7.a quibus omnibus multa oriuntur cau=
saliter seu occasionaliter: que tamen nō sunt ipa forma=
liter. ¶ Hoc pmisso/pono duas conclusiones. ¶ Prima
est: ꝙ peccatū non diuiditur sufficienter in septē vitia ca
pitalia supradicta/primo modo intelligendo. ¶ Hec ap
paret. quia sic diuisum sufficiēter in aliqua non repitur
in aliquo sub nullo illorum diuidentiū cōtento. sed pec=
catum diuisum reperitur in multis que non sunt forma=
liter aliquod illorum septem capitalium pdictorū/ sicut
de infidelitate ⁊ desperatione arguebatur in principio ⁊
de aliis innumerabilib⁹ posset dici. ergo ⁊c̄. ¶ Secūda
conclusio est: ꝙ peccatum sufficienter ⁊ cōuenienter di=
uiditur per ista septem capitalia vitia secūdo modo in=
telligendo. ¶ Hec apparet p rationem contrariā. quo=
niam nullum potest reperiri peccatū qd nō contineatur
sub aliquo septem pdictorum aliquo illorum duorū mo=
dorum: vcʒ vel formaliter vt inferius sub suo superiori/vel
originaliter seu occasionaliter/ vt effectus aliquo mo=
do sub causa. Ad hoc autē ostēdēdum oporteret omnia
peccata enumerare: ⁊ ostendere de quolibet: a quo septē
istorū capitaliū oriretur: qd esset nimiū prolixum. ¶ Et
ideo hoc omisso/ ad vidēduʒ distinctionem istorum septē
capitalium inter se a quibus oriūtur alia/est sciēdum se=
cūdum vnū doctorem: ꝙ voluntas committēdo peccat:
quia inordinate fertur in aliquod bonum appetibile. est
autē huiusmodi bonū triplex: vcʒ vtile delectabile ⁊ ho=
nestuʒ. respectu cuiuslibet istorum potest esse in homine
appetitus inordinatus ad quē inclinat aliquis habitus
vitiosus. Bonū vtile dicitur eē illud qd nō est p se appe=
tibile/sed ppter aliud: sicut diuitie que nō sunt p se appe
tibiles vt dicit phs.4. ethicorum. et respectu talis appe=
tibilis: vcʒ vtilis/est auaritia. Est enī auaritia inordina
tus appetitus alicuius nō ppter se sed ppter aliud ap=
petibile: qualiter appetibile dicitur vtile. Bonū autem
delectabile est duplex scdm̄ duplicē appetitum in hoīe
existentē. est enī vnus hominis appetitus ⁊ delectatio p
tinens ad cōseruationē indiuidui: quia vcʒ respicit actū
quo ipm indiuiduum conseruatur: vt actus gustus circa
eius appetitum inordinatū est vnū vitium capitale vcʒ
gule. Alius est appetitus ⁊ delectatio ptinens ad cōser=
uationem speciei: quia vcʒ respicit actuʒ quo species cō
seruatur: vt actus generationis circa eius delectationē
appetitus inordinatus est aliud vitium capitale qd dici
tur peccatum luxurie. Tertium bonū appetibile dicitur
bonū honestū. circa huiusmodi aūt bonū seu eius appe=
titum non potest esse inordinatio de directo. nec enī ap=
petere sciētiam vel virtutes que sunt de numero talium
bonorum/ est malum. sed bene est malū appetere talia
tm̄ in existimatione hominū: vt appetere videri sapientē
⁊ virtuosum magis ꝙ esse/est malum puta inanis glorie
vitiū. Unde quartum capitale peccatum qd est inanis
gloria/ est appetitus boni honesti non secūdū se sed in or
dine ad existimationem hominū: quia ⁊ talis appetitus
est inordinatus non alius quo bonum honestum scdm̄ se
in rei veritate queritur nō in existimatione aliorum. Et
sic habem⁹ quatuor capitalia vitia: quorum primū qd
est auaritia/ ē tm̄ circa bonū vtile. secūdum vcʒ gula: est
circa bonū delectabile ptinens ad gustum. tertium autē
quod est luxuria est circa bonum similiter delectabile p
tinens ad tactum. et quartū quod est vana gloria circa
bonum honestum nō scdm̄ se sumptum sed vt compatū
ad existimationē hominū. ¶ Ad videndū aūt distinctio=
nem ⁊ sufficientiā aliorum trium capitalium peccatorū
additur ꝙ appetitus dupliciter fertur in triplex bonum
predictum. Uno enim modo fertur in ipsum delectando
et in eo conquiescendo. Alio modo in quodcūqʒ ipm p=
hibens insurgendo: ad remouendum vcʒ omne tal' boni
impeditiuū. ⁊ sic accipitur sufficientia ⁊ distinctio alio=
rum trium capitalium vitiorum: puta ire/acidie/ ⁊ inui=
die. ¶ Ad cuius euidentiam est sciendum: ꝙ cōtra phi=
bens seu impediens huiusmodi bonū appetibile supra
dictum/ dupl'r appetitus insurgit. Uno enī modo insur=
git appetitus cōtra omne impediens seu phibens quod
cūqʒ trium bonorum appetibilium pdictorum: siue illud
sit bonum vtile siue delectabile siue honestum. ⁊ talis in
surrectio vniuersalis est ira. non enim ira est aliud ꝙ ha=
bitualis vel actualis insurrectio cōtra impedimentum
appetibile cuiuscunqʒ. Secūdo modo est insurrectio con
tra impediens bonū appetibile aliquod speciale: ⁊ maxi
me cōtra impediēs bonum spirituale ⁊ honestum. huius=
modi autem talis insurrectio potest esse vel contra im=
pediens tale bonum secūdum esse ⁊ in rei veritate: vel cō
tra impediens ipm secūdum videri ⁊ opinionē seu famā
aliorum. Primo modo posset appetitus insurgere dupli
citer: videlicet positiue ⁊ priuatiue. Primo mō insurgē=
do nulla potest in ipo esse inordinatio imo ordinatio. est
enī virtuosum ⁊ commendabile insurgere positiue cōtra
quodcūqʒ impediens bonū honestū. At autē secūdo mo=
do appetitus insurgit contra impediens tale bonū puta
priuatiue/potest esse in ipo inordinatio ppter defectum
qr vcʒ nō īsurgit sic efficaciter vt deberet contra impe=
diens tale bonū ad bonū huiusmodi psequēdū. ⁊ sic ori=
tur inordinatio in appetitu/ que dicitur acidia. sicut enī
in alimēto corporali bonus sapor multum facit ad hoc
vt appetitus trahatur in bonū delectabile: sic in bono
honesto qd ē cibus qdā spūalis/gustus ei⁹ sapor trahit
mētē ad tale appetibile. ⁊ hinc est ꝙ cui sapit bonum ra
tiōis despiciūt oīa alia corpalia bona scdm̄ phm. 7. ethi=
corum. ⁊ p ɔriū qn̄ appetitui despit opatio bōa scdʒ rectā

rationē/tunc in ip̄o oritur inordinatio que acidia nūcupatur. nec eñ acidia est aliud q̄ tristitia de opatione bona a recta ratione dictata: q̄ tristitia nō est nisi quoddā desipere respectu talis boni. quod quidem desipere ꝓhibet appetitum insurgere efficaciter ad ip̄z bonū ꝓsequēdū/τ ad ip̄m impediēs remouendū. ¶Si aūt sit bonum honestū tm̄ scd̄m videre τ existimationē aliorum: q: vez est aliquid qd̄ facit bonū illud minus apparere in cōspectu hominū: τ hoc quia huiusmodi bonū vnius reperit̄ maius vel equale in altero/ ꝓpter qd̄ alius nō reputat excellens: tūc omnis appetitus insurgēs ad repellendū tale bonum in altero: quod quidem est repressiuum boni sui scd̄m famā/est inordinatus inordinatione que dicitur peccatū inuidie. nō eñ inuidia est aliud q̄ tristitia de bono alterius nō absolute: sed inquantū bonū ꝓpriū inuidi facit minus in conspectu aliorum. τ hoc est quia bonū in plures diuisum nō appet in vno ipsorū tātū quātū si esset in vno solo. ¶Sic apparet numerus τ sufficientia .7. capitalium vitiorū que ad oīa vitia se extēdūt aliquo duorū p̄dictorū modorū: excepto vitio superbie qd̄ est scd̄m Gregoriū vbi supra/caput τ principium seu origo omniū p̄dictorū. ¶Sed nūquid vitia ista .7. capitalia sic p̄dicta sunt cōmunia ad oīa tam mortalia q̄ venialia peccata: an tm̄ ad mortalia se extēdūt? Dicēdum q̄ īmo ad oīa. nō eñ oē peccatum circa actū auaritie nec gule nec luxurie nec vane glorie nec ire nec acidie nec inuidie est peccatum mortale: sed circa quodlibet p̄dictorū quādoq; cōmittimus mortale peccatū/τ aliquando veniale tm̄. Ex quolibet etiā istorū .7. capitaliū vitiorū oritur nō tm̄ mortale sed etiam veniale peccatū. ¶Sic ad questionem. ¶Ad rationem in principio apparet solutio ex predictis.

Circa distinctionem quadragesimātertiā/in qua Magister postq̄ determinauit de peccato in generali determinat de peccato in spiritū sanctū in speciali: Quero primo vtrū sit aliquod speciale peccatū tm̄ ī spiritū sanctū. ¶Et videtur q̄ sic. qm̄ scd̄m q̄ dicit Magister in litera/est quoddā genus peccati ceteris grauius τ abominabilius/qd̄ dicit̄ peccatū in spiritū sanctū. ¶Cōtra. quia oēs tres p̄sone sunt vnus deus a quo sunt oīa p̄cepta: contra que sunt omnia peccata vt dictū est in questione alia. sed faciens contra p̄ceptum pluriū nō magis peccat ī vnū q̄ in aliū. ergo nec aliquis magis peccat in vnam personam diuinā q̄ in aliam. ¶Respōsio. vbi est dicendum Primo ad quesitum. Secundo est inquirendum an peccatum in spiritum sanctū possit esse in aliquo per se solum: an necessario presupponat aliqd̄ aliud peccatum.

Quantum ad primum: est sciendum q̄ tripliciter posset intelligi aliquod peccatū esse in spiritū sanctū magis q̄ in aliquā aliarū p̄sonarū. Uno modo q̄ diceretur peccatū ī spiritū sanctū tm̄ q: esset eius offensa τ non alicuius alterius personarum. Alio modo q̄ dicatur peccatū in spiritū sanctū quia est error vel iniuria respiciēs spiritū sanctum magis q̄ patrem vel filium. Tertio modo peccatū in spiritū sanctū dicitur esse illud qd̄ est directe ex aliquo opposito alicui appropriato spiritui sancto/vel excludit aliquid qd̄ est ipsi appropriatū magis q̄ alicui aliarū personarū. ¶Hoc p̄misso/pono tres cōclusiōes. ¶Prima est: q̄ nullū est nec esse potest peccatū ī spiritū sanctū vt primo modo acceptū. ¶Hec ꝓbatur/licet sit euidens p̄ se, qm̄ peccatū nō pōt dici nec ītelligit̄ ī scriptura esse offensa diuina tāq̄ illud propter qd̄ deus cōturbetur nec in aliquo īmutet̄. non magis eñ deus de aliquo peccato offenditur q̄ de bono nec magis gaudet de bono opere creato q̄ de peccato aliquo isto modo. sed dicitur peccatū offensa dei: quia est illud ꝓpter qd̄ deus ipse peccatorē affligere statuit τ punire. τ quia in humanis puniens aliū τ affligēs offensus dicitur contra ipsum: premians autē dicitur eius amicus: ideo deus contra peccatores dicitur offensus/aliorum aūt amicus. ¶Sed ꝯstat q̄ pena peccatoribus ꝓ quocūq; peccato debita non magis est spiritus sancti q̄ patris τ filij etiā appropriate/sicut nec gloria nec gratia electorū/licet gratia seu charitas ipsi approprietur. sunt eñ indiuisa ad extra opa trinitatis. ergo cū nulla culpa dicatur dei offensa nisi ratione pene sibi debite a deo peccatoribus inferende/sequitur q̄ nullū peccatum potest dici peccatū in spiritū sanctū isto modo: vez tāq̄ offensa sancti spiritus magis q̄ patris. ¶Cōfirmat̄. q: cum offensa non dicatur de deo nisi ratione pene inflicte vel infligende ab ip̄o/p̄ ꝯsequēs peccatū quodlibet illorum in diuinis vniformiter offensa esse dicitur/a quibus pena culpe debita ꝯsimiliter infligitur vel infligetur. sed pena cuicūq; peccato debita ab omnibus p̄sonis est vniformiter seu cōsimiliter infligenda. ergo τc. ¶Secunda cōclusio est: q̄ peccatū in spiritū sanctū sumptū scd̄o modo est possibile τ de facto. ¶Hec ꝓbat̄. qm̄ cōstat q̄ de diuersis personis diuersi sunt articuli fidei. Alius eñ est articulus respiciens patrem/alius filiū/alius spiritum sanctū: vt q̄ a patre filioq; ꝓcedit. sed contra diuersos fidei articulos diuersi possunt esse τ fuerūt ac etiā sunt de facto errores. ergo τc. ¶Cōfirmatur. quia greci nō errant circa personā patris: cū ip̄m esse generantē filium cōfiteātur/nec circa personā filij: quem sil'r a patre genitum confitētur: sed errant circa spiritum sanctū negātes ip̄m a patre τ filio ꝓcedētem. ergo τc. ¶Ex hoc vlterius sequitur q̄ etiam possit esse peccatū in spiritum sanctum non tm̄ erroris seu infidelitatis predictum: sed etiam irreuerentie vel blasphemie seu iniurie specialis. quoniā omne qd̄ potest intellectus distincte intelligere/et respuere siue nolle τ velle. sed persona spiritus sancti potest distincte intelligi. ergo τ circa ipsam sine errore intellectam: quia vez vt a patre τ a filio ꝓcedētem/potest quis ferri indebite ip̄am blasphemando vel aliquā irreuerentiaz specialem ipsi ac iniuriam faciendo. ¶Cōfirmat̄. quia τ de facto etiā fideles quādoq; orant patrem tm̄/quādoq; filium/quādoq; spiritum sanctū: vt dicētes Ueni creator spiritus reple tuorū τc. sed distīcte aliquid intelligens distincte potest peccare in ip̄m p̄ irreuerentiam vel blasphemiā aliquā specialē. ergo τc. ¶Sed q: nullo p̄dictorum modorum accipitur in litera nec cōmuniter in scriptura peccatum in spiritum sanctū: ideo sequitur Tertia cōclusio: que est q̄ peccatū in spiritū sanctum est possibile τ multiplex vt tertio mō sumptū: vez vt ip̄m nō est directe in p̄sonā spiritus sancti/sed in aliquod ipsi appropriatū: puta in gratiā vel aliquē ei9 effectum. ¶Hec declarat̄. qm̄ licet oē peccatū mortale sit gratie expulsiuū: tñ aliq̄ sunt q̄ ipi vez charitati seu gratie directe specialiter opponunt̄: q̄ .7. esse dicunt̄. Quorū alia opponunt̄ diuine misericordie a qua ē ip̄a gratia: vt desperatio/τ p̄sumptio q̄ aliquis de diuina misericordia male sentit putās ip̄am eē q̄si dissolutā/nō aliqua iustitia religatā/ꝓpter qd̄ in peccatuz audacius se ꝓijcit et immergit. Alia .5. peccata in spiritum sanctum sunt cōtra gratiā ip̄am scd̄z se sumptā. ¶Ad cui9 euidētiā ē sciēdū: q̄ gr̄a sp̄us sancti pōt cōparari vel ad illū in quo est peccatū ī spiritū sanctū: vl' ad ꝓximū ī ordine ad quē aliq̄s peccat isto peccato. Ut p̄mo mō peccare ī gratiā

vel directe est remouere dispositiones ad ipsam habēdaz peccatori necessarias. cuiusmōi dispositiōes sunt ꝯuersio petōris ad dn̄m per cordis gemitū τ lamentū: cōtra quā dispositionē ē finalis impenitētia τ cordis obduratio seu obstinatio. ¶Scd̄o aūt modo vez vt aliqua dei gr̄a data gratis vel gratum faciens respicit alium: sic ꝯtra ipsam oritur triplex peccatum in sp̄m sanctū. qm̄ vno modo pōt quis venire cōtra gratiam in alio existentem tm̄ affectu interiori: τ alio modo effectu seu actu exteriori. Primo modo quis venit τ peccat cōtra gr̄am alterius qm̄ displicet ipsi interius: τ hoc pōt ꝯtingere dupliciter. vno eñ mō alicui displicet bonum sui proximi: q: ipsum apprehendit vt diminutiuum sui proprij: τ tale petm̄ in sp̄m sanctum dicit̄ inuidia fraterne felicitatis. Alio modo quis ꝯtristat̄ de gratia facta proximo absolute: τ hoc est deterius et multo iniquius q̄ primū. Secundo q̄s venit vel peccat ꝯtra gr̄am τ bonū ꝓximi/non tm̄ cōsensu interiori/sed etiam conatu exteriori ip̄m impugnando: τ tale peccatuz dicit̄ impugnatio cognite veritatis. Et sic apparet septē esse species seu modos peccatorū in sp̄m sanctū: per q̄ omnia peccator venit contra diuinaz gr̄am differenter/vt est ex p̄cedentibus manifestum. ¶Hec de primo.

Quantum ad secundum: apparet ex p̄dictis q̄d dicendum. qm̄ ꝯstat q̄ petōr in sp̄m sanctū ī p̄cedēti articulo dictorū aliq̄ sūt q̄ aliq̄ alia p̄supponūt peccata: vt desperatio/finalis īpenitētia/cordis obduratio vel obstinatio τ īpugnatio agnite veritatis. Alia autem q̄ alia non p̄supponunt: sed ad ip̄a alliciūt τ inducunt: vt presumptio nimia seu confidentia fatua de diuina misericordia. Alia aūt sunt q̄ nec aliqd̄ aliud supponūt: nec ad oīa: τ si ad aliqua tm̄ trahunt: vt inuidentia fraterne felicitatis. ¶Primū istorum apparet. qm̄ innocens non indiget penitentia: nec per ꝯn̄s finalis impenitentia/cordis obstinatio/τ desperatio habēt locum in ipso. qd̄libet eñ istorū respicit nō tm̄ vt in se existit aliqd̄ peccatuz: q: nullus est impenitens nisi de culpa contracta: nec desperatus nisi de venia: qua non indiget nisi ex ipsa contracta culpa. non potest etiā esse induratus nisi in peccato. g̃ τc. ¶Secūdū vez q̄ p̄sumptio nimia τ inepta de diuina misericordia nō supponat aliud ante se petm̄/apparet. qm̄ qd̄ est in aliquo vel esse pōt cuiuscūq; peccati principiū productiuum/nullum p̄supponit in eo peccatum. sed ista p̄sumptio τ falsa existimatio pōt esse in aliquo principiū eum trahens ad omne aliud petm̄. nullum eñ est inconueniēs hmōi p̄sumptionis vel indebite existimationis peccatum p̄cedere in aliquo aliud qd̄cunq; delictuz. sed sicut timor de iustitia a culpa retrahit: ita spes ac confidentia nimia de venia obtinenda τ de misericordia ad ipsam oēz culpā allicit τ inducit. quare. τc. ¶Tertium/videlicet q̄ inuidētia fraterne felicitatis non p̄supponat necessario peccatum aliud/appet. nullum enim peccatū: sed magis ꝓximi bonum est istius peccati inuidie obiectum. sed p̄dicta peccata in sp̄m sanctū ideo supponunt alia/lz ab eis distincta/quia ipsa respiciunt quodammodo vel sicut obiecta/vt apparet de finali impenitentia induratione τ desperatione: quorū qd̄libet est de alio peccato quasi vt de obiecto: vel vt principiū motiuū: sicut impugnatio agnite veritatis supponit vl' inuidētia fraterne vtilitatis/vel excessum ꝑuersitatis τ iniquitatis. ergo τc. ¶Q: autem hmōi vitiū non trahat sicut presumptio de diuina misericordia indifferēter ad omnia vitia: apparet. trahit tamē τ inducit ad aliquod puta ad impugnationem agnite veritatis τ ad omnem detractionem τ murmurationem cōtra proximum ipsum. ¶Sic ad questionem. ¶Ad rationem in principio apparet solutio ex predictis.

Secūdo quero: vtrum peccatum in sp̄m sanctum sit grauissimū. ¶Et videt̄ q̄ sic. qm̄ peccatum irremissibile grauius est q̄cunq; alio remissibili. sed peccatum in spiritū sanctum est irremissibile quocunq; alio remissibili existe secundū illud Matth.12. Quicunq; dixerit verbū cōtra filium hoīs remittetur ei: qui aūt dixerit ꝯtra sp̄m sanctum verbū/non remittet̄ ei nec in hoc seculo nec in futuro. ergo τc. ¶Contra. q: odiū dei est maximum peccatorum. sed diuinū odium non est aliqd̄ illorum peccatorum in sp̄m sanctum in q̄stione alia expressorum. g̃ τc. ¶Responsio. Et primo ad quesitū. Secūdo ad qd̄dā aliud huic annexuz/puta an sit remissibile an irremissibile istud peccatum in spiritum sanctum.

Quantum ad primum: dicitur communiter q̄ istud peccatum est grauissimū. Qd̄ probatur tā ex eius principio ex q̄ ꝓcedit/q̄ etiam ex sibi opposito a quo auertit. ¶Ex p̄io sic arguit̄ scd̄m Grego.25.mora. multo grauius peccat̄ studio/hoc est ex certa industria seu malitia/q̄ infirmitate/τ etiā q̄ ex ignorantia. sed petm̄ ī sp̄m sanctū nō est ex infirmitate seu īpotētia nec ex ignorantia sed ex certa industria τ libertate siue electione pura. ergo τc. ¶Maior apparet. qm̄ cum petm̄ ideo scd̄m August. sit peccatum q: volūtarium: per ꝯn̄s ibi est plus de peccato vbi est plus de voluntario: τ ēconuerso ibi minus vbi est voluntariū remissius. sed in peccato ex industria plus est de voluntario q̄ in peccato facto ex ignorātia/vl' in alio facto ex impotentia seu infirmitate/hoc est ex passione aliqua inclinante. in vtroq; eñ istorum videt̄ esse voluntarium cū nolūtario aliquo modo mixtum: non autem in peccato facto sine ignorantia seu deceptione: τ etiam sine impotentia siue passione aliqua hoīem īpellēte τ quodammodo cōpellēte: quale peccatū est omne qd̄ est factum ex sola industria seu malitia. quare τc. ¶Ex secundo vez ex opposito a quo petm̄ ipsum auertit/arguit̄ sic. grauius est petm̄ quo hō ab aliq̄ effectu spiritus sancti appropriato/vl' ab ei9 p̄cipio auertit̄ de directo. sz tale est qd̄libet peccatum in spiritū sanctum/vt apparet per singula discurrēdo. desperare eñ est refugere seu abijcere diuinam misericordiam: τ per ꝯn̄s gr̄am ab ipsa ꝓuenientem. p̄sumere est diuinam iustitiam negare τ misericordiā spernere. omnis eñ ille misericordiam spernit q̄ sine iustitia ipsam p̄sumit. impugnare agnitā τ catholicam veritatem est refugere ipsam agnitam veritatez. inuidere fraterne gratie est ipsam gr̄am repellere: τ sic de alijs. ergo τc. ¶Hec de primo.

Quantum ad secundum: est sciendum q̄ peccatum in sp̄m sanctum pōt dupl'r accipi scd̄m p̄dicta in alia questione. Est enim vnum qd̄ est speciale peccatum τ distictū ab alijs generibus peccatorum/vt inuidētia fraterne felicitatis/τ īpugnatio agnite veritatis: τ ad qd̄ respicit vl'ter quodcūq; peccatum nō magis vnū q̄ alterum: vt obduratio τ finalis impenitentia. esto eñ q̄ obduratio seu obstinatio sit speciale peccatū respicit tñ seu exigit vt obiectum non aliqd̄ speciale tm̄: sed qd̄cunq; peccatū. Quocūq; aūt istorū modorū accipiat̄ peccatum in sp̄m sanctū/dupl'r potest intelligi ip̄m esse irremissibile. Uno modo simpl'r de potentia ordinata. Alio modo non q̄ simpl'r sit irremissibile: sed quia difficiliter. Non potest aūt aliqd̄ peccatū dici irremissibile tertio mō puta simpl'r absolute: cū peccatum remitti non sit aliud q̄ ip̄m ad penam non imputari: τ deus nullam culpam necessario imputet ad aliquā penam/sz tantummodo cōtingenter. ¶Hoc premisso appet quid dicendum. Cōstat

enim primo q̄ pctm̄ in spm̄ sanctu3 p finali impenitētia
acceptū est irremissibile primo modo:vez de potētia dei
ordinata. ¶Scdo q̄ aliud peccatū quodcūq3 speciale ī
spm̄ sanctū nō ē irremissibile isto mō:s3 difficulē remissibi
le. ¶Primū appet. ꝯstat eñ q̄ nulla mortal culpa cū q̄
qs morit/ē ei vnq̄ remittēda de dei potētia ordinata:cū
ois talis punit pena eterna. sed pctm̄ in spm̄ sanctum
isto modo acceptu3 respicit vl'iter oē pctm̄ mortale:cū q̄
sine penitentia quis discedit. non eñ finalis impeniten-
tia de peccato veniali sed tm̄ de mortali dicit pctm̄ ī spm̄
sanctum. ergo 7c. Non tñ finalis impenitentia sic acce-
pta est pctm̄ in spm̄ sanctum aliqd illo7 q̄ fuerunt in q̄stī
one alia numerata/vt dicetur. ¶Scdm̄/vez q̄ peccatu3
in spm̄ sanctū alio mō sumptū nō sit irremissibile isto mō
apparet. quia constat q̄ omne peccatum quantumcunq3
grauissimū deus statuit homini viatori esse mediante pe-
nitentia remittendum. sed pctm̄ in spiritū sanctū hoc mo
do sumptu3 est peccatum viatoris in via actualiter perma
nentis. ḡ 7c. ¶Tertium/vez q̄ difficulē sit remissibile/de
claratur. qm̄ difficilius ē penitere de peccato ex certa in
dustria perpetrato q̄ de ipso ex impotentia vel ignoran-
tia facto. sed pctm̄ in spm̄ sanctū est vt dictū est peccatu3
ex certa industria factum seu perpetratum. ḡ difficilius
est per penitentiam repellere ipm̄. sed deus statuit nullū
peccatum mortale alicui remittere sine penitētia mediā
te. ergo 7c. ¶Cōfirmat. qr alia peccata mortalia ab isto
l3 mereantur penam eternā:nō tñ merentur peccatorem
excludi a diuina misericordia q̄tū est ex cōditione ipso7
immo ꝓpter ignorantiā decipientem 7 passionem vehe-
mentem ad pctm̄ inducētē merent diuinam misericordiā
penam culpe debitā remittentem. sed oīa peccata alia a
peccato in spm̄ sanctum fiunt aliquo istorum modorum
vez aut ex ignorantia siue deceptione aut impotentia si-
ue passione. econtrario aūt:qr pctm̄ in spiritum sanctum
fit ex certa industria/meret penam eternā:a qua non me
retur liberari per diuinā misericordiā. qm̄ qd opponit di
recte diuine misericordie 7 grē/non meretur ipa3. sed pec
cato7 in spm̄ sanctū aliud opponit immediate diuine mi
sericordie/vt prīa duo:vez desparatio q̄ misericordiam ne-
gat: 7 ꝑsumptio q̄ ipsam vitiat/cū sine iustitia ipsam po-
nat. Alia aūt opponunt grē p quam diuina misericordia
liberat a culpa/vt duo vltima: puta inuidia fraterne feli
citatis 7 ipugnatio agnite veritatis. Alia aūt remouēt
dispositionem ad grām: vt duo intermedia puta finalis
impenitentia 7 obduratio seu obstinatio in peccato. sed
qd opponit directe diuine misericordie 7 grē vel dispoſi
tioni ad ipsā seu remouet aliqd isto7 non meretur diuinā
misericordiā culpā p grām remittentē. ḡ 7c. ¶S3 circa p̄
dicta sūt duo dubia. ¶Primū ē/an oē pctm̄ ex certa idu
stria tm̄ factū sit pctm̄ ī spm̄ sanctū. ¶Scd3 quō qdcūq3
pctm̄ ī spm̄ sanctū ē directe cōtra aliquē effectū spiritui
sancto appropatū. ¶Ad primū dicēdū est:q̄ nō. pōt eñ
etiā venialiter quisq3 peccare ex certa industria tm̄. s3 cō
stat q̄ nullum veniale peccatum dicit peccatum in spm̄
sanctū. ergo 7c. ¶Loquendo etiā de peccato mortali tm̄
non videt q̄ omne mortale peccatum ex certa industria
factum sit in spm̄ sanctū/saltem vt peccatum istud ī spm̄
sanctum est speciale peccatum ab alijs distīctū. qm̄ quod
cūq3 7 cuiuscūq3 generis peccatū pōt fieri ex certa indu
stria absq3 passione aliqua inclinante. 7 ita si peccatū sic
factum esset in spm̄ sanctum/non distingueretur formalr
istud peccatum ab aliquo aliorum. quare 7c. ¶Ex hoc se
qtur:q̄ cum aliqñ peccatum inuidie sit ex passione aliq̄
impellente:vt qñ est dolor seu tristitia de bono alteri' nō
absolute:sed apprehenso tanq̄ diminuēte bonū propriū
inuidentis:p ꝯñs non omnis inuidia est peccatum in spi
ritum sanctu3/supposito q̄ de ratiōe istius peccati sit q̄
fiat ex sola industria omni passione circunscripta. ¶Ad
secūdū respondet q̄ effectus spiritui sancto appropriati
sunt spes/timor/cognitio veritatis fidei 7 morū/grē fra
terne donū/detestatio cuiuscūq3 ꝯtra dei reuerentiam exi
stentis/7 respuitio transitorie delectationis delectationi
eterne incōpossibilis. ¶Cōtra primū isto7/vez ꝯtra spē
est desperatio. ¶Cōtra secundum/vez ꝯ timorem ꝑsum-
ptio. ¶Cōtra tertiū/vez contra cognitionem veritatis
ei' impugnatio. ¶Cōtra q̄rtū puta ꝯtra grām/inuiden
tia fraterne gratie. talis enim puta inuidus repellit q̄tū
est in se grām a proximo:7 ideo meret eā perdere in seipo
¶Cōtra q̄ntum/vez contra detestationem peccatorum
est propositū nunq̄ penitendi de peccato. qd ꝓpositu3 est
speciale peccatum ab omnibus alijs distinctum. per qd
quidem debet ītelligi finalis impenitētia:q̄ ponitur vnū
illorum sex peccatorum in spm̄ sanctum. l3 eñ istud ꝓpo
sitū nunq̄ penitendi possit esse respectu cuiuscunq3 pctī
tam mortalis q̄ etiā venialis:tñ ipm secundū se sumptū
est speciale peccatum a quolibet illorum de quibus est di
stinctū. Finalis autē impenitētia negatiue sumpta/vez
p penitentie carentia in qua morit q̄libet damnatorum
non est speciale peccatū/immo nō dicit aliqd peccatū ab
alijs in quibus quilibet taliū morit/distinctum. licet eñ
homicidium sit peccatum 7 adulterium:7 sic de quolibet
aliorum: non penitere tamē vt negatiue solum acceptū
non est peccatum ab illis de q̄bus est penitendum distin-
ctum. quare 7c. ¶Non tñ est intelligendū q̄ omne ꝓpo-
situm nunq̄ penitendi sit peccatum in spm̄ sanctum: s3 so
lum illud qd est peccatū mortale:quale est ꝓpositum nun
q̄ penitendi de aliq̄ mortali qualicunq3 peccato:non au-
tem illud qd est tm̄ veniale pctm̄/quale forte est ꝓpositū
non penitēdi de aliquo tali vel tali veniali peccato sed p
seuerandi in ipo. ¶Cōtra sextum 7 vltimū/vez contra re
spuitionem transitorie delectationis/est obstinatio seu in
duratio in peccato. per ipsam eñ non videtur esse aliud in
telligendum q̄ firmum ꝓpositum semper adherendi de-
lectationibus peccatorum īcōpossibilibus delectationi-
bus beatorum. ¶Sic ad questionem. ¶Ad rationem in
principio respondet: q̄ sicut preceptū de dilectiōe dei nō
cōnumerat cum alijs decē p̄ceptis:qr est radix omnium
ita nec odium diuinum qd est grauissimum peccatum:qr
radix aliorum/cum per quodlibet peccator moueatur in
ordinate aliqualiter contra deum/numerat contra aliqd
aliorum. Nec p ꝯñs est intelligendum peccatū in spiritū
sanctum esse grauissimum vt ad istud:sed tm̄ vt ad alia
omnia comparatū. Uel posset dici q̄ est peccatum ī spm̄
sanctum. est enim odium directe charitati oppositū. cha-
ritas autem appropriatur spiritui sancto.

Circa distinctionem qua
dragesimāquartā 7 vltimam: ī q̄
magister determinat de potentia
peccandi 7 de principatu seu p̄sidē-
tia seculi: Quero de istis duobus
¶Et primo de primo:vtrum libe-
rum arbitrium sit potentia peccā
di. ¶Et videt q̄ sic. qr vnum 7 idē
est principiū male 7 bene seu meritorie operādi: sed posse
mereri est tm̄ liberi arbitrij. ergo et posse demereri. sed
hoc est potentia peccandi qd potest demereri. ḡ 7c. ¶Cō
tra. qr potentia peccandi dicit ordinem ad malum. sed li
berum arbitriū est bonū qd nullū habet ordinem ad ma-
lū: sicut nec vnum aliqd quorumcūq3 oppositorum alio7
ad alterum. ḡ 7c. ¶Respōsio. vbi sic ꝓcedam. Primo eī
dicā ad questum. Secundo inq̄ram an potentia peccan
di sit a deo an ab aliquo alio.

Quantum ad primum: est sciendum q̄
potentia peccandi dupl'r potest sumi. Uno mō vt dicit ab
solute potētiam debite vl' indebite eligendi/q̄lis est illa q̄
potest ꝯformiter vel difformiter eligere recto dictamini ī
tellectus:7 hoc siue talis potentia possit exire in actum
siue non ex aliquo accidēte. Alio modo potest accipi po
tentia peccandi magis stricte p eadem potētia supradi-
cta/q̄ vez pōt debite vel indebite eligere 7 ī vtrūq3 isto7
actuum exire. ¶Hic duplex modus accipiendi potētiā
peccādi potest declarari in exemplo de duabus potētijs
calefaciendi: puta de duob' caloribus duorum ignū:quo
rū vnus non posset exire in actū calefaciendi:7 ali' poss3
deo vni ad talem actum 7 non alteri coagente. sicut eñ
calor q̄ posset in actū exire diceretur potētia calefacien-
di vno modo: 7 alius qui non posset deo sibi non coagēte
diceretur potentia calefaciēdi alio modo/vez qr q̄tum ē
ex se ita potest in actum sicut alius calor si deus sibi coa-
geret sicut illi/ita ꝯsimiliter est dicendū in ꝓposito de po
tentia peccandi. Quocunq3 autem p̄dicto7 duorū modo
rum accipiēdo potentiā peccandi / liberum arbitriū esse
potentiam peccandi dupliciter potest intelligi. Uno modo
q̄ liberum arbitriū sit aliqd in creatura rationali ab ipa
distinctum/cuius sit posse bene vel male eligere:7 per cō
sequens posse peccare. Alio modo q̄ hmōi liberum arbi
triū qd dicit esse potentia peccandi/sit ab ipsa rationali
creatura totaliter indistinctū. Posset etiā hic distingui
de potentia peccandi peccato commissionis 7 de potētia
peccandi peccato omissionis.

His premissis: pono tres conclusiones
¶Prima ē:q̄ liberū arbitriū sumptu3 p aliquo a ratio
nali creatura distincto non est potentia peccandi. ¶Hec
ꝓbatur. qm̄ aut liberū arbitrium qd dicit esse a creatura
rationali distinctū/accipit p actu arbitrandi 7 arbitratū
libere eligendi:aut pro principio isto7 duorum actuu3 ꝓ
ductiuo/puta arbitrationis seu dictaminis 7 electionis.
sed nullo isto7 modorum liberum arbitrium sumptū pōt
poni potentia peccandi. ḡ 7c. ¶Minor apparet. qm̄ con
stat q̄ nec actus arbitrandi nec eligēdi est potētia peccā
di. nulla enim electio est potētia peccandi/l3 in ipa possit
esse pctm̄. principium etiā bono7 actuum productiuum
non est aliqd a rōnali creatura distinctum/vt patuit ī p̄-
cedentib':vbi de distinctione vel indistinctiōe potētiarū
aīe ab ipsa fuit actum. ḡ 7c. ¶Secūda ꝯclusio est:q̄ li-
berum arbitriū sumptum p ipsa rationali creatura cui'
est īmediate arbitrari 7 arbitratū libere eligere vl' respue
re/est potētia peccādi peccato ꝯmissionis. 7 hoc prīo mō
accipiendo potentiam peccandi quando est in gratia cō
firmata:7 secundo modo qñ non est ꝯfirmata. ¶Hec ꝓ-
batur. qm̄ creatura rōnalis dicit in grā cōfirmata qñ nō
pōt peccare:nō ꝯfirmata autem qñ pōt peccare. sed rōna
lis creatura semp potest peccare peccato cōmissionis si
cut calidū pōt circa passum in actum calefactionis deo
sibi coagēte. ergo q̄ rationalis creatura beata nō possit
in actū peccati commissionis in quem pōt creatura non
beata:hoc nō potest esse nisi quia de' necessarius ad oēm
effectū scōe cause ꝓducendū vult vni coagere 7 nō alteri
non magis tñ vna q̄tū est ex se pōt in actū pctī ꝯmissio-
nis q̄ alia: sicut nec vnū calidū in actu3 calefactionis cir
ca passum magis q̄ alterū eque intensum. sed nō potens
exire in actū peccandi ꝓpter deū sibi nō coagētē: in quē
tñ posset ipso sibi coagente/dicit potentia peccandi prīo
modo: potens autē3 exire deo coagente sibi de facto siue
coagere statuēte dr potentia peccandi secundo modo ac
cepta. ergo 7c. ¶Ex p̄dictis seq̄tur corollarie:q̄ in qua-
libet rationali creatura btā est potentia peccandi/immo
ipsa creatura est potētia peccandi primo mō accepta. nō
eñ aliter nō beatus pōt peccare difformiter recto rōnis
dictamini eligendo:q̄ posset esto q̄ nunq̄ de facto pecca
ret btūs si de' vniformiter vtrīq3 coassisteret ipsis ad qd
cūq3 eis possibile vniformiter 7 ꝯsiliter coagere statuēdo
sicut pt3 in exēplo p̄dicto superius de plurib' calidis eq̄
perfectis:quo7 vnū nō potest esse q̄tū est ex se magis ca-
lefactiuū q̄ alterū. quare 7c. ¶Sed ꝯtra p̄dicta forsitan
arguet. qm̄ liberū arbitriū conformatū voluntati impec
cabili 7 inobliquabili/qualis est diuina/nullo modo pōt
peccare. sed liberu3 arbitriū btōrū est diuine volūtati q̄ ē
regula inobliquabilis 7 impeccabilis/conforme. ergo nō
potest peccare. ¶Respondet q̄ per hoc liberū arbitriu3
beato7 dicitur diuine voluntati conforme:qr non potest
eligere aliqd contra dictamen rationis recte. q̄ aūt hoc
non possit/est quia deus ad hoc ipsi non coagere statuit
alioqui deo sibi volente coagere ad omnia sibi possibilia
vniformiter sicut prius/ꝯsimiliter posset bene 7 male eli
gere:7 per ꝯñs peccare vt prius. Concedo igit totā rōnē
7 cōclusionem/vez q̄ btūs non potest peccare: qr diuine
voluntati concors ꝓpter rationem dictam. ¶Conclu-
sio tertia est:q̄ liberum arbitrium p̄dicto modo puta pro
rationali creatura acceptū est potentia peccandi pecca
to omissionis etiā deo ipsi non coagente nec coagere sta-
tuente. ¶Hec apparet. qm̄ tale peccatum non consistit
in alicuius ꝓductione sed tm̄ in omissione alicuius act'
debiti ab omittēte. sed licet ad agendū sit cuicūq3 secūde
cause necessaria actio prime cause: non tñ est ipsi neces-
saria ad nō agendū:nec per ꝯñs ad aliqd omittēdū. ḡ 7c.
¶Cōfirmat. qr non magis creature rationali est necessa
ria actio prime cause ad nō agēdū puta ad actum aliquē
sibi debitū omittēdū q̄ calido ad non calefaciēdū 7 cuicū
q3 alteri cause secunde ad non ꝓducendum effectum sibi
debitum. sed nulla causa secunda indiget prima coagen-
te ad non agendum sed tm̄ ad agendum. Hmōi aūt omis-
sionis peccatum nō dicit nec exigit alicuius actus ꝓdu-
ctionē sed eius suspensione3. ḡ 7c. ¶Si forte contra hoc
arguat:qr tunc videret q̄ quilibet beat' posset peccare
saltem isto modo peccato omissionis/l3 non commissiōis
¶Ad hoc potest dici q̄ non seq̄tur. qm̄ hmōi omissionis
pctm̄ est suspensio seu p̄termissio non cuiuscunq3 actus
sed illius solius q̄ est debit' 7 necessarius omittenti. sed
beatus quilibet non est ad alium actum q̄ ad btificum
obligatus: nec ad istū etiā vt in se sumptū est obligatus
cum non sit in sua potestate:sed ad transeūdum p eū sup
eius obiectum/vez deū diligēdo ipm. hoc aūt non potest
omittere actu beatifico in ipso continue existente: ḡ nul-
lius alterius actus omissio pōt esse peccatum in eo. q̄re
7c. ¶Ex p̄dictis appet q̄ bene dicūt illi qui dicūt q̄ po
tentia peccandi est liberum arbitrium nō absolute sūptū
sed tm̄ illud qd est de nihilo ꝓductum. omē eñ illd liberū
arbitrium citra p̄mū qd est impeccabile 7 inobligabile/ē
de nihilo ꝓductum qr creatum: 7 talis est potentia pec-
candi aliquo p̄dictoru3 modo7. ¶Nec valet qd obijciūt
ꝯtra hoc aliqui de beatis quorum liberū arbitriū ē crea
tum:nec tamen pōt peccare:vt ex p̄cedentibus est osten-
sum. ¶Hec de primo.

Quantum ad secundum: dicunt aliqui
q̄ potentia peccandi dupl'r vel tripl'r pōt accipi. Uno mō
vt dicit immediatū ordinē ad actū peccandi substratum.
Alio modo vt dicit hmōi ordinis fundamētum. Si p̄mo
modo/sic dupl'r:qr aut ordo ille est ad actum substratum
aut ad eius difformitatem q̄ est formaliter ipm pctm̄. Si
p̄mo modo:talis ordo vtiq3 est a deo:sicut vtrūq3 eius ex
tremum puta actus pctī positiuus 7 liberū arbitriū qd
est eius principiū ꝓductiuū. Scdo aūt modo ordo sūpt'

nõ est aliquid sicut nec eius terminus qui ẽ peccatũ formaliter sumptũ. ⁊ ideo talis ordo non põt esse a deo sicut nec pctm̃. Accipiẽdo aũt potentiã peccandi vltimo mõ vz ꝑ fundamento ordinis ad actum peccato substratuz constat ꝙ potentia hmõi est a deo: cum talis potẽtia sit intellectualis natura. ¶ Sed hic modꝰ dicendi lz non in conclusione principali quã ponit/tñ in aliis antecedentibus q̃ assumit/deficit: quando dicit ꝙ potentia peccandi põt accipi ꝑ ordine ad actum substratum. quem ordinem dicit esse aliqd positiuum ab vtroqꝫ extremorum eius distinctũ: puta ab actu ipso producto ⁊ ab eius principio ꝓductiuo. Hoc siqdem non est verum. inter nullam em̃ cãm secundam ⁊ eius effectum est talis ordo medius ponendus tanq̃ forma aliqua positiua ab ipsa secunda causa ⁊ a suo effectu distincta/vt in principio huius libri ꝓlixiꝰ est ostensum. ĝ lz actus hmõi substratus sit effectus positiuꝰ sui fundamenti puta liberi arbitrij: ex hoc non debz inferri aliqs talis ordo tanq̃ res aliqua positiua ab istis duobꝰ extremis distincta. ¶ Cõfirmatur. qꝛ creatura rationalis male vel bene eligens non producit aliquid nisi actum hmõi absolutũ/vz debite vel indebite electiõis nec est verisimile ꝙ ordo hmõi quẽ tu ponis/causet a deo nec põt causari ab aliquo alio. ĝ ⁊c. ¶ Preterea. qꝛ aut hmõi ordo p̃cedit actũ/aut seqtur ipm̃/vel est simul cum eo. Sed nõ potest dici ꝙ p̃cedat: qꝛ creatura rationalis q̃ eligit vel respuit primo ⁊ imediate post dictamen intellectus preuiũ/ ponit actum. Nec ꝙ simul fiat hmõi ordo cum actu: qꝛ nulla forma ꝓducit in eligente vel respuẽte alia ab actu eligendi vel respuẽdi supponente actũ preuium dictandi. Nec sequitur/propter eandem rationem: vel esto ꝙ sequatur/propter ipsum talem ordinem non ordinatur eius subiectum seu fundamentum qđ dicitur esse liberum arbitrium/ad actum eius terminũ: cum priora non sint ordinata per posteriora p̃supponentia ipsa existere ordinata. quare ⁊c. ¶ Cõfirmatur. qꝛ oĩs relatio scđm ponentes eam est ab extremis effectiue: ⁊ ẽ posterior eis ordine nature. sed priora vt dictũ ẽ non possũt posteriori aliquo ordinari amplius q̃ seipsis. non video etiam ꝙ absoluta extrema magis aliqua mediante forã relatiua possint ordinari formalr̃ q̃ seipsis. q̃re ⁊c. ¶ Preterea secũdo ostendo ꝙ esto ꝙ talis relatiuus ordo poneret inter peccatum seu eius actum substratũ siue fundamentum vel principium ꝓductiuum/nõ deberet dici nec posset potentia peccãdi ordo hmõi. qm̃ sicut potentia calefaciendi dicit illud a quo põt esse calor: non aũt illđ a q̃ potest esse aliqd aliud a calore: nec etiam illud qđ potest esse a calore qđ qdem nõ est calor: sic consimilr̃ potẽtia peccandi dicitur denominatiue illud a q̃ potest esse actꝰ peccandi: non aũt illđ a q̃ põt esse aliqd aliud a tali actu commisso vel omisso. Nec aliqd qđ nõ est pctm̃ vt eiꝰ substratũ/dicitur potentia peccandi/esto ꝙ sit ab ipsa potentia peccandi. Sed ꝯstat ꝙ ordo hmõi/si ponat/nõ est peccatum formalr̃ nec materialiter sumptum/nec est illud a quo est ipsum peccatum: sed est ab ipsa potentia peccandi non inquantum potentia peccandi: cum ab ipsa vt tali non sit nisi peccatum: sicut nec a potentia calefaciẽdi nisi calor. ergo hmõi ordo non põt dici potentia peccãdi esto etiam ꝙ ponatur. ¶ Confirmat. quia qđ est a peccato seu actu ipsi substrato/non põt esse potentia peccandi nec em̃ potentia peccandi est a peccato sed potius econuerso. sed hmõi relatiuus ordo non tm̃ est a potentia peccandi si ponat/sed etiaz ab actu peccandi ꝓducto: cũ oĩs relatio vt dicunt sit ab extremis vel saltem a fundamẽto ⁊ hic ponatur relatiuus ordo non tm̃ potentie peccandi ad actum: sed ecõuerso ipsius actus ad potentiam. ĝ ⁊c. ¶ Et ideo aliter est dicendum. ¶ Ad cuius euidentiam est sciendum: ꝙ nec actiua potentia nec passiua signant aliquid per se vnum: sed multa: puta potentia actiua importat formã aliquã absolutã ⁊ ꝯnotat effectũ ipsi possibilẽ effectiue: sicut ⁊ potẽtia passiua simr̃ significat materiam vel subiectum/⁊ ꝯnotat actum aliquem siue formã sibi possibilem subiectiue. ¶ Ex hoc sequitur ꝙ potẽtia peccãdi/de qua queritur in proposito/dicit tria/duo vz positiua puta creaturam intellectualem peccabilem ⁊ actum commissum vel omissum ipsi possibilem: ⁊ tertio importat aliquid priuatiuum puta illius actus deformitatem q̃ est formaliter ipm̃ peccatum. ¶ Hoc premisso ex p̃supposito ex alibi declaratis/appet quid dicendum ad questionem qua querit a quo sit potentia peccandi. qm̃ tria importat: quorum primũ puta liberum arbitrium ꝑ rationali creatura sumptũ est a deo tm̃. Scđm vz actus commissus/a deo ⁊ ab agente creato puta ab ipso libero arbitrio. Tertium aũt qđ est priuatiuum puta ipm̃ peccatũ vt formaliter sumptum/est tm̃ a libero arbitrio creato: non autem a deo. ¶ Hoc põt declarari in exemplo de potentia intellectiua. de q̃ si querat a quo sit/ non potest dici ꝙ tm̃ sit a deo nec tm̃ ab agente creato. qm̃ duo iportat/puta intellectualem ⁊ substantialem formam ⁊ accidentalem: puta intellectionem sibi possibilẽ. Primũ aũt istorum est tm̃ a deo. Secundum aũt põt esse ab ipso ⁊ ab agẽte creato. Si tm̃ potentia intellectiua dicatur tm̃ de principio intellectionis ꝓductiuo ⁊ receptiuo actu circũstantionato a solo deo/ẽ intellectiua potẽtia sic accepta. Consimiliter per oĩa de potentia peccandi in ꝓposito ẽ dicendum. ¶ Sic ad questionẽ. ¶ Ad rõnem in pricipio qm̃ dicit ꝙ liberum arbitrium est bonum qđ nullũ habet ordinem ad malum: si intelligas ꝑ hmõi ordinem formaz aliquam per se vnam positiuam ab ipo libero arbitrio ⁊ a malo distinctam/concedo: qꝛ nec potentia peccandi dicit aliquem talem ordinem: sed importat seu connotat ipsum malum puta peccatuz. qđ quidẽ est a libero arbitrio lz bono. ipm̃ enim lz bonum formaliter est malum virtualiter/ꝑ quanto ad malum morale seu peccatum est indifferens ⁊ ad bonum. non em̃ malum seu peccatum potest esse magis q̃ bonuz a malo sed a bono tm̃mõ effectiue/eo modo quo peccatum dicitur habere causam aliquam effectiuam/vt fuit in precedentibus declaratum.

VLtimo quero de secundo: videlicet de potestate seu principatu seculi: vtrum hmõi secularis potentia presidendi sit a deo. ¶ Et videtur ꝙ sic per Apostolum sic dicẽtẽ 13. c. ad Ro. Omnis aĩa potestatibus sublimioribus subdita sit. Cuius rationem innuit cum subiungit. Non em̃ ẽ potestas nisi a deo. ¶ Cõtra. quia qđ nihil est nec a deo nec ab aliquo esse potest. sed hmõi potestas nihil est. non em̃ põt dici ꝙ sit forma aliqua absoluta: nec etiam respectiua. ĝ ⁊c. ¶ Responsio. vbi sic ꝓcedam. Primo em̃ inqrã quid per hmõi potestatem sit intelligendum. Secũdo dicam ad quesitum/vz an potestas hmõi sit a deo. Tertio/an fuisset etiam talis potestas in statu innocentie. Quarto/an subditi teneantur dominis temporalibꝰ obedire.

Quantum ad primum: est opinio quorundam dicentium ꝙ hmõi potentia presidendi seu dominandi importat respectum aliquem realem domini ad seruum: sicut ⁊ seruitus est respectus conuersus subditi ad dominum p̃sidentem. q̃ qdem respectus mutuꝰ causatur ꝑ actum voluntatis siue consensum mutuum extremorum. sicut exemplificãt de matrimonio in quo causat in vtroqꝫ ꝯiugũ relatio mutua dominij que est potestas corporum ipsorum ꝑ actum seu cõsensum mutuum aforuz

¶ Alij dicũt ꝙ potestas hmõi dominandi dicit respectũ aliquem non realem/sz tm̃mõ rationis. ¶ Sed neuter istorum modoruz dicendi est rationabilis nec possibilis. Et ideo arguo contra vtrũqꝫ. ⁊ primo contra primum sic. potestas est illud quo quis potest in aliquid: sicut potestas calefaciendi illud a quo calor est possibilis. sed esto ꝙ talis relatio poneret/ꝑpter ipsam nullus posset in aliquid ergo nec ipsa potest dici potestas/esto ꝙ ponatur. ¶ Cõfirmat. quia non magis potestas dominandi dicit aliquẽ respectum realem nec etiam ratiõis dñi ad seruum: q̃ potentia calefaciendi dicat aliquem talem respectum caloris productiui ad calorem sibi possibilem. sed potestas calefaciendi non dicit aliquẽ talem respectum. qm̃ soluz dicit illud a quo põt fieri calor. talis autez non est forma aliqua respectiua. ĝ cum nec potestas dominandi dicat nisi illud quo dñs potest seruum regere ac ab indebitis coercere ⁊ qñ oportet punire/quorum nullũ ipi cõuenit ꝑ respectũ: seqtur ꝓpositũ/vz ꝙ potestas nullum importat ordinẽ respectiuum. ¶ Preterea/aut hmõi relatio dominij causatur in dño a seipso vel a seruo. sed nullum horum potest poni: vel esto ꝙ ponatur/habetur intẽtum/vz ꝙ potestas non importat talem respectum. quoniã nec dñs est potens super seruum nec seruus est domino obligatꝰ ꝑpter aliqd in aliquo ipsorum ab altero vel a seipso causatum: cum solis extremis absolutis positis quocunqꝫ alio circunscripto vnum alteri sit subiectum. ĝ ⁊c. ¶ Secundo ostendo ꝙ etiam talis relatio non sit ponenda vt ab eis ponit. qm̃ aut intelligunt ꝙ causetur realiter per actum volũtatis: aut ꝙ sit sequela ipsius. Sed nõ potest poni primum. qm̃ anima per actum voluntatis nõ causat formam aliquam realem in obiecto volito/sicut nec per actum intellectus ĩ obiecto intellecto: nec per actum aliquem alium cognitiuum in obiecto cognito. Nec põt poni scđm/puta ꝙ hmõi relatiões dominij ⁊ seruitutis sint ꝯsequẽtes actũ volũtatis sicut paternitas ⁊ filiatio actũ generationis. qꝛ si post actũ consensus ꝯsequerentur huiusmõi relatiões/⁊ post superueniẽtẽ actũ oppositum/vz dissensus tollerent. hoc aũt ẽ falsuz. nihil enim ꝑpter dissensum tollit ab aliquo dissentiẽtium qđ ad seruitutẽ ptineat: nec ad dominium. ergo ⁊c. ¶ Cõfirmatur. qꝛ esto ꝙ relationes consequerentur ⁊ ponerent post actum voluntatis/nõ possent esse effectiue ab alio q̃ ab extremis. hoc autem poni non potest: tũ quia vt dictum est intellectualis natura per nullũ actum intelligendi vel volẽdi ꝓducit in obiecto intellecto vel volito aliquid effectiue: tum quia nulla talis relatio ponitur de nouo nisi posito nouiter aliquo eius extremo/puta fundamento vel termino hic aũt nullũ extremorum ponit nouũ: sed tm̃ actus siue cõsensus mutuus ipsorum. ergo ⁊c. ¶ Preterea si dominiũ importaret respectũ aliquem causatum per p̃cedentem cõsensum: tunc seqretur ꝙ posset destrui ipm̃ hmõi dominium per subsequentem dissensum. hoc autem est falsum. ergo ⁊c. ¶ Cõtra secundum modum dicẽdi illorum q̃ ponunt ꝙ potestas hmõi dominandi dicat respectũ aliquẽ rationis/arguo. qm̃ aut ꝑ hmõi respectũ intelligunt aliquid positiuum ab extremis distinctum: aut nõ. Si nõ/nihil ad ꝓpositum: qꝛ tunc potestas secundum hoc non dicit aliquid aliud q̃ extrema Si autem dicant ꝙ relatio huiusmodi rationis est aliquid positiuum ab extremis distinctum: aut est realiter in aliquo extremorum: aut tãtuz intentionaliter. Sed nõ potest poni primũ: qꝛ tũc nõ esset relatio rationis: sed realis. Nec secũdũ/ꝑpter duo p̃dicta que ꝯtra opinionẽ aliã sunt arguta. vz Primo: qꝛ esto ꝙ ista relatio isto modo intentionaliter in aliquo poneretur nõ posset dici potestas: cum ab ipsa nec ꝑpter ipsam non posset aliqd fieri/sicut de relatione reali supius est argutum. Scđo. qꝛ nec etiam talis ratiõis relatio magis q̃ relatio realis aliqua potest poni: vt potest ꝓbari consimiliter sicut de relatiõe reali superiꝰ est ꝓbatũ. ĝ ⁊c. ¶ Et ideo aliter est dicendum. Ad cuius euidentiam/est sciendum ꝙ sicut potentia calefaciendi non dicit formaz aliquam per se vnam: sed significat caloris ꝓductiuum principium/ꝯnotando ipsi possibilem effectũ/sicut alias fuit prolixius declaratum: ita de potestate quacunqꝫ dominandi ⁊ qualitercunqꝫ presidẽdi: consimiliter ꝑ omnia est dicendũ/vz ꝙ nec dominium nec seruitus dicunt formam aliquam per se vnam: sz vtrũqꝫ horum est nomen cõnotatiuum significans diuersa ⁊ eadem lz ordine conuerso. Dominium em̃ primo importat superiorem: ⁊ secundo connotat inferiorem. ⁊ econuerso seruitus primo inferiorem/⁊ scđo superiorem. ¶ Et ideo tũc ad propositum accedendo/dico: ꝙ sicut potestas confitendi vel peccatorez absoluendi non est vt declarabitur in quarto aliđ q̃ sacerdos potens verba ꝓferre cui deꝰ assistit ⁊ assistere statuit ad panem conuertendum in corpus suum: ⁊ ad penitentem confessum veraciter absoluenduz: ita consimilr̃ nec potestas dominandi debita est aliud a duobus extremis quorum vnum est ad obediẽdum alteri obligatum. qđ nõ est ꝑpter relationem realem nec rationis nec aliquã aliã formã in aliquo ipsorum causatam: vt imaginant opiniones due predicte: sed ex aliorde quo in sequenti articulo erit sermo. ¶ Hec de primo.

Quantũ ad secundum: est sciendum ꝙ potestatem huiusmodi seu pricipatũ esse a deo/potest dupliciter intelligi. Uno modo ꝙ sit ab ipso tanq̃ res aliq̃ per se vna/modo quo omnis creatura ẽ alia ab ipso. Alio modo ꝙ sit ab eo nõ tanq̃ forma aliqua per se vna ab extremis distincta: sed quia ꝙ vnum extremorum sit obligatum alteri ad obediendum ipsi qđ p̃cise dicit potestas huiusmodi/sit ab ipso. Qđ etiã põt intelligi duplr̃: qꝛ vl ꝙ sit ab ipso immediate statuente: vel ꝙ sit ab ipso non statuẽte: sed statutuz alterius approbante: vel etiam tertio ꝙ sit ab ipso non statuente: nec etiam approbãte sed tm̃modo permittente. ¶ Hoc p̃misso dicendum est ad q̃situ. ¶ Primo ꝙ potestas p̃sidendi seu dominandi vt primo modo sumpta/vz pro forma ab extremis distincta: nec est a deo nec ab alio aliquo. ¶ Scđo ꝙ potestas hmõi secundo modo sumpta est a deo aliquo predictorum trium modorum/vz aut vt ab instituente immediate: aut vt ab approbante: aut tertio vt a permittente. ¶ Primum apparet. quoniam vt probatũ ẽ in alio articulo/nihil ẽ nec per consequẽs ĩ aliquo eẽ potest hmõi potestas dominãdi seu potentia sic accepta. quare ⁊c. ¶ Secundum etiaz declaratur. qm̃ aliquam potestatem deus per se imediate instituit: vt ecclasticã/q̃ respicit aliqd soli deo possibile: puta conuersionẽ panis in corpꝰ suũ ⁊ vini in sanguinem: ⁊ absolutionem penitentis a peccatis contractis. ⁊ etiam potestas aliqua secularis vt monarchie ⁊ notabiles principatus fuerũt a principio isto modo a deo. Qđ probat per illud. i. Esdre. c. i. Hec dicit Cyrꝰ rex Persarum: omnia regna terre dedit mihi dñs deus celi ⁊ terre. Et hoc idem apparet Ezechielis primo: vbi glossa exponit visionem quatuor animaliũ de quatuor monarchijs diuinitꝰ institutis. Aliquas autem alias seculares potestates ab hominibus institutas deus ipse approbauit: vt omnes que per electionem ⁊ volitionem hoĩm fuerunt postea debite introducte. sic em̃ secundum August. deus res quas condidit administrat/vt ipsas suas operationes ⁊ motus agere sinat. Dispositio autẽ humana sufficit ad institutionem ⁊ ꝑmissionem talium secularium potestatum ⁊ inferiorum principatuum. Alias aũt potestates vt tyrannorum sibi terras ⁊ terraruz ⁊ locorum dominia vsurpantium deus non approbat nec instituit: sed per

mittit. Hec de secundo.

Quantum ad tertium: est sciendum ꝙ duo sunt actus principatus ꝛ secularis potestatum: vz dirigere alteꝝ ꝛ punire ac cohibere ipm. Propter vtrū-qꝫ horum actuum est necessarius princeps ꝛ vtilis bono communitatis. Est siquidez primo necessarius ꝓpter primum. quoniam non omnes homines sunt equaliter ꝑditi discretiõe naturali nec lumine intellectꝰ: nec per ꝓsis omnes sciunt sufficienter ꝛ prudenter regere semetipsos: propter qõ indigent aliquo dignitate superiore a quo regãt ꝛ debite dirigantur. quem/vz sit ꝛ aliox directorẽ oportet esse preditum lumine rationis. Et ideo dicit philosophus primo Politi. ꝙ prediti mente sunt apti ad regendum. potentes autem corpore ad assequẽdum. Q. ettam secundus actus vz coercere ꝛ punire / sit necessarius et expediens communitati hoim: probatur. quia nõ omnes sunt amatores virtutis: nec agũt virtuose: ꝛ ideo necessarius est superior vt compellat ad obseruantiaz legum et ad virtuose agendum: ꝛ puniat trãsgressores. Ista duo sũt ex quibus ꝓbatur principatus esse necessarius ꝛ expediens communitati hominum ad bene viuendum. quoniaz constat predictos duos actus esse necessarios ad bene vivere totius cõmunitatis. sed hmõi duo actus constituũt rationem principatus. ergo ꝛc. Hiis premissis apparet quid ad. istum articulum sit dicendum. Cõstat eñ ꝙ non fuisset necessarius in statu innocentie principatus quantum ad secundum actum duorum predictorum/vz quantum ad compellẽdũ ꝛ puniendum: fuisset tamẽ expediẽs ꝛ vtilis quantum ad aliũ primum actum/vz ad regendũ Primum probatur. quoniam actus compellẽdi ꝛ puniendi est necessarius ꝛ expediens in statu nature lapse propter indebite ꝛ male agẽtes. sed in statu innocẽtie nullus male egisset: ergo nec propter istum actum principatus ibi necessarius fuisset. Secundum autem: vz ꝙ ꝓpter alium actum puta ad dirigendum/ibi principatus fuisset ꝛ expediuisset/probatur. quoniam licet nullus male egisset: tamen non quilibet equaliter preditus fuisset naturali discretiõe ꝛ lumine rationis: immo vnus fuisset in hoc inferior ꝺ alius. sed superior in discretione ꝛ naturali ingenio rationis est aptus regere alium inferiorez secundum debitam rationem: ergo in statu innocentie cõgrue fuisset potestas ꝛ dominatio in vno ad aliorum directionem licet non ad ipsorum punitionem. Hec de tertio.

Quantum ad quartum & vltimum cõstat dominis temporalibus esse obediendum/iuxta illud prime Petri. 2. Subditi estote omni humane creature ꝓpter deum: siue regi quasi precellenti: siue ducibus tãꝫ ab eo missis. ꝛ infra. Serui subditi estote in oi timore dominis nõ tm̃ bonis ꝛ modestis: sed etiã discholis. Hoc autem est intelligendum quantum ad illa ab eis imperata: que non sunt cõtra diuina beneplacita/consilia/ ꝛ mãdata. Unde Augustinus in libro de verbis domini sermo. 6. certo de hoc loquens sic dicit. Si potestas iubeat aliqd qõ non debeas facere/hoc sane contemne. Potestatũ ipsarum humanarum rerum gradus aduerte. si aliquid iusserit creator nonne faciendum est: si contra proconsul iubeat. non vtiq; contemnis potestatem si elegeris magis seruire. nec hinc debet minor irasci si maior prelat⁹ est rursum si aliquid proconsul iubeat: ꝛ aliud imperator: ꝛ aliud deus iubeat/deo seruiendum est. Deo enim seruire regnare est. Propter eius ei seruitiũ ꝛ promptũ famulatum regnum consequimur sempiternum. ad quod nos ꝙducat ipse trinus ꝛ vnus deus/qui cum patre ꝛ spiritu sancto viuit ꝛ regnat. Amen. Laudetur Christus benedictus rex ꝛ princeps eterne glorie in seculorum secula. Amen.

Finis auspicatus disputatorum in Primum & Secundum Sententiarum libros per Venerabilem Patrem Guilhelmum de Rubione Ministrũ Prouinciæ Aragoniæ ordinis. F. Minorum: impressorum apud Parrhisios accuratione Iodoci Badii Ascẽsii: Impensis autem eiusdem: & Michaelis Conradi: nec non Simonis Vincentii bybliopolarum laudabilium. Ad Calendas Martias sub annũ Sesquimillesimum decimumoctauum.

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA ZARAGOZA